

URANTIA RAAMAT

URANTIA Foundation

*Copyright © 2010 URANTIA Foundation.
Web published by The Urantia Book Fellowship by permission.
 Typeset by Bibles.org.uk with X_YL_AT_EX under Linux.
The symbol ¶ marks the first paragraph in the group as in the 1955
First Printing, where such groups were delimited by blank lines.
Text set in **Adobe Garamond Premier Pro** at 12/13.5pt.*

Kirjade pealkirjad

	PEALKIRI	AUTOR	LEHEKÜLG
0. Eessõna		Jumalik Nõuandja	9

I OSA. KESKNE UNIVERSUM JA SUPERUNIVERSUMID

1. Kõikne Isa	Jumalik Nõuandja	21
2. Jumala olemus	Jumalik Nõuandja	27
3. Jumala omadused	Jumalik Nõuandja	34
4. Jumala suhe universumiga	Jumalik Nõuandja	40
5. Jumala suhe üksikisikuga	Jumalik Nõuandja	44
6. Igavene Poeg	Jumalik Nõuandja	50
7. Igavese Poja suhe universumiga	Jumalik Nõuandja	55
8. Lõpmatu Vaim	Jumalik Nõuandja	60
9. Lõpmatu Vaimu suhe universumiga	Jumalik Nõuandja	64
10. Paradiisi-Kolmsus	Kõikne Hindaja	70
11. Igavene Paradiisisaar	Tarkuse Täiustaja	76
12. Universumite universum	Tarkuse Täiustaja	82
13. Paradiisi pühad sfäärid	Tarkuse Täiustaja	91
14. Keskne ja jumalik universum	Tarkuse Täiustaja	96
15. Seitse superuniversumit	Kõikne Hindaja	103
16. Seitse Meistervaimu	Kõikne Hindaja	115
17. Seitse Ülimade Vaimude rühma	Jumalik Nõuandja	123
18. Ülimad Kolmsusisiksused	Jumalik Nõuandja	129
19. Kooskõlastatud Kolmsus-päritolu olendid	Jumalik Nõuandja	133
20. Jumala Paradiisi-Pojad	Tarkuse Täiustaja	139
21. Paradiisi Loojad-Pojad	Tarkuse Täiustaja	146
22. Jumala Kolmsustatud Pojad	Vägev Sõnumitooja	152
23. Üksildased Sõnumitoojad	Jumalik Nõuandja	159
24. Lõpmatu Vaimu kõrgemad isiksused	Jumalik Nõuandja	163
25. Kosmose Sõnumitoojate	Väed Kõrgeauline	168
26. Keskse universumi hoolekandevaimud	Tarkuse Täiustaja	175
27. Esimese astme supernavide hoolekanne	Tarkuse Täiustaja	182
28. Superuniversumite hoolekandevaimud	Vägev Sõnumitooja	186
29. Universumi Võimsusesuunajad	Kõikne Hindaja	193
30. Suuruniversumi isiksused	Vägev Sõnumitooja	199
31. Lõplikkuse Korpus	Jumalik Nõuandja ning Nime ja Numbrita Olend	207

II OSA. KOHALIK UNIVERSUM

PEALKIRI	AUTOR	LEHEKÜLG
32. Kohalike universumite evolutsioon	Vägev Sõnumitooja	215
33. Kohaliku universumi haldamine	Peainglite juht	220
34. Kohaliku universumi Emavaim	Vägev Sõnumitooja	225
35. Jumala kohaliku universumi Pojad	Peainglite juht	230
36. Elukandjad	Vorondadek Poeg	236
37. Kohaliku universumi isiksused	Kirgas Õhtutäht	241
38. Kohaliku universumi hoolekandevaimud	Melkisedek	247
39. Seeraviväed	Melkisedek	252
40. Tõusvad Jumala pojad	Vägev Sõnumitooja	261
41. Kohaliku universumi füüsilised aspektid	Peaingel	268
42. Energia — meel ja mateeria	Vägev Sõnumitooja	275
43. Tähtkujud	Malavatia Melkisedek	285
44. Taevased kunstimeistrid	Peaingel	291
45. Kohaliku süsteemi haldamine	Melkisedek	298
46. Kohaliku süsteemi keskus	Peaingel	304
47. Seitse eluasemeilma	Kirgas Õhtutäht	310
48. Morontiaelu	Peaingel	316
49. Asustatud maailmad	Melkisedek	326
50. Planeedivürstid	Teise astme Lanonandek	333
51. Planeetide Aadamad	Teise astme Lanonandek	337
52. Planeetide surelike epohhid	Vägev Sõnumitooja	342
53. Luciferi mäss	Manovandet Melkisedek	349
54. Luciferi mässu probleemid	Vägev Sõnumitooja	355
55. Valguse ja elu sfäärid	Vägev Sõnumitooja	359
56. Kõikne ühtsus	Vägev Sõnumitooja ja Machi- venta Melkisedek	368

III OSA. URANTIA AJALUGU

57. Urantia päritolu	Elukandja	377
58. Elu sisseseadmine Urantial	Elukandja	384
59. Mereelu aegkond Urantial	Elukandja	389
60. Varase maismaaelu aegkond Urantial	Elukandja	396
61. Imetajate aegkond Urantial	Elukandja	401
62. Varase inimese ürggrassid	Elukandja	407
63. Esimene inimperikond	Elukandja	412
64. Värvilised arengurassid	Elukandja	416
65. Evolutsiooni juhtimine	Elukandja	422

PEALKIRI	AUTOR	LEHEKÜLG
66. Urantia Planeedivürst	Melkisedek	428
67. Planeedi mäss	Melkisedek	435
68. Tsivilisatsiooni koidik	Melkisedek	440
69. Algelised iniminstituutsioonid	Melkisedek	445
70. Inimvalitsuse areng	Melkisedek	451
71. Riigi areng	Melkisedek	460
72. Valitsemisstruktuurid ühel naaberplaneedil	Melkisedek	465
73. Eedeni aed	Solonia	472
74. Aadam ja Eeva	Solonia	476
75. Aadama ja Eeva üleastumine	Solonia	482
76. Teine aed	Solonia	487
77. Keskteelised	Peaingel	491
78. Violetne rass pärast Aadamat	Peaingel	498
79. Andiitide siirdumine hommikumaadesse	Peaingel	503
80. Andiitide siirdumine õhtumaadesse	Peaingel	509
81. Nüüdisaegse tsivilisatsiooni areng	Peaingel	515
82. Abielu areng	Seeravite juht	522
83. Abieluinstituutsioon	Seeravite juht	527
84. Abielu ja perekonnaelu	Seeravite juht	532
85. Palvelduse päritolu	Kirgas Õhtutäht	539
86. Religiooni varane areng	Kirgas Õhtutäht	542
87. Tondikultused	Kirgas Õhtutäht	546
88. Fetišid, amuletid ja maagia	Kirgas Õhtutäht	551
89. Patt, ohverdamine ja lepitus	Kirgas Õhtutäht	555
90. Šamanism — ravitsejad ja preestrid	Melkisedek	561
91. Palve areng	Keskteeliste juht	565
92. Religiooni hilisem areng	Melkisedek	570
93. Machiventa Melkisedek	Melkisedek	576
94. Melkisedeki õpetused hommikumaal	Melkisedek	583
95. Melkisedeki õpetused Vahemere idarannikul	Melkisedek	591
96. Jahve — heebrealaste Jumal	Melkisedek	597
97. Heebrealaste jumalakäsituse areng	Melkisedek	602
98. Melkisedeki õpetused õhtumaal	Melkisedek	611
99. Religiooni ühiskondlikud probleemid	Melkisedek	616
100. Religioon inimkogemuses	Melkisedek	620
101. Religiooni tõeline olemus	Melkisedek	626
102. Religioosse usu alused	Melkisedek	634
103. Usukogemuse reaalsus	Melkisedek	640
104. Kolmsuse mõiste areng	Melkisedek	648

PEALKIRI	AUTOR	LEHEKÜLG
105. Jumalus ja reaalsus	Melkisedek	653
106. Reaalsuse universumitasandid	Melkisedek	658
107. Mõttekohandajate päritolu ja lemus	Üksildane Sõnumitooja	666
108. Mõttekohandajate missioon ja hoolekanne	Üksildane Sõnumitooja	671
109. Kohandajate suhe universumi loodud-olenditega	Üksildane Sõnumitooja	676
110. Kohandajate suhted üksiksurelikega	Üksildane Sõnumitooja	680
111. Kohandaja ja hing	Üksildane Sõnumitooja	686
112. Isiksuse ellujäämine	Üksildane Sõnumitooja	691
113. Seeravlikud saatuse kaitsjad	Seeravite juht	699
114. Seeravite valitsus planeedil	Seeravite juht	704
115. Ülim Olend	Vägev Sõnumitooja	709
116. Kõikvõimas Ülim	Vägev Sõnumitooja	713
117. Ülim Jumal	Vägev Sõnumitooja	718
118. Ülim ja Viimane — aeg ja ruum	Vägev Sõnumitooja	727
119. Kristus Miikaeli annetumised	Õhtutähtede juht	735

IV OSA. JEESUSE ELU JA ÕPETUSED

120. Miikaeli annetumine Urantial	Mantutia Melkisedek	743
121. Miikaeli annetumise aeg	Keskteeliste Komisjon	748
122. Jeesuse sünn ja imikuiga	Keskteeliste Komisjon	755
123. Jeesuse varane lapseiga	Keskteeliste Komisjon	761
124. Jeesuse hilisem lapseiga	Keskteeliste Komisjon	767
125. Jeesus Jeruusalemmas	Keskteeliste Komisjon	773
126. Kaks otsustavat aastat	Keskteeliste Komisjon	778
127. Noorusaastad	Keskteeliste Komisjon	783
128. Jeesus noore mehe eas	Keskteeliste Komisjon	790
129. Jeesuse hilisem elu täiskasvanuna	Keskteeliste Komisjon	797
130. Teel Rooma	Keskteeliste Komisjon	801
131. Maailmausundid	Keskteeliste Komisjon	809
132. Viibimine Roomas	Keskteeliste Komisjon	817
133. Tagasipöördumine Roomast	Keskteeliste Komisjon	824
134. Üleminekuaastad	Keskteeliste Komisjon	832
135. Ristija Johannes	Keskteeliste Komisjon	839
136. Ristimine ja nelikümmend päeva	Keskteeliste Komisjon	846
137. Galileas veedetud aeg	Keskteeliste Komisjon	854
138. Taevariigi sõnumitoojate koolitus	Keskteeliste Komisjon	862
139. Kaksteist apostlit	Keskteeliste Komisjon	868
140. Kaheteistkümne apostli ametissepühitsemine	Keskteeliste Komisjon	879

PEALKIRI	AUTOR	LEHEKÜLG
141. Avaliku töö algus	Keskteeliste Komisjon	. . . 889
142. Paasapüha Jeruusalemmas	Keskteeliste Komisjon	. . . 894
143. Teekond läbi Samaaria	Keskteeliste Komisjon	. . . 900
144. Gilboas ja Dekapolis	Keskteeliste Komisjon	. . . 906
145. Neli sündmusrohket päeva Kapernaumas	Keskteeliste Komisjon	. . . 913
146. Esimene jutlustamisreis Galileas	Keskteeliste Komisjon	. . . 918
147. Vahepealne Jeruusalemma külastamine	Keskteeliste Komisjon	. . . 923
148. Evangelistide koolitamine Betsaidas	Keskteeliste Komisjon	. . . 929
149. Teine jutlustamisreis	Keskteeliste Komisjon	. . . 935
150. Kolmas jutlustamisreis	Keskteeliste Komisjon	. . . 940
151. Vahepeatus ja õpetamine rannal	Keskteeliste Komisjon	. . . 945
152. Kapernauma kriisini viinud sündmused	Keskteeliste Komisjon	. . . 950
153. Kapernauma kriis	Keskteeliste Komisjon	. . . 955
154. Viimased päevad Kapernaumas	Keskteeliste Komisjon	. . . 960
155. Põgenemine läbi Põhja-Galilea	Keskteeliste Komisjon	. . . 964
156. Viibimine Tüüroses ja Siidonis	Keskteeliste Komisjon	. . . 969
157. Filippuse Kaisareas	Keskteeliste Komisjon	. . . 974
158. Muutmise mägi	Keskteeliste Komisjon	. . . 979
159. Reis Dekapolisesse	Keskteeliste Komisjon	. . . 984
160. Rodan Aleksandriast	Keskteeliste Komisjon	. . . 990
161. Edasised arutelud Rodaniga	Keskteeliste Komisjon	. . . 996
162. Lehtmajadepüha	Keskteeliste Komisjon	. . . 999
163. Seitsmekümne ametissepühitsemine Magadanis	Keskteeliste Komisjon	. . . 1005
164. Templipühitsuse pühal	Keskteeliste Komisjon	. . . 1010
165. Perea jutlustamisretke algus	Keskteeliste Komisjon	. . . 1015
166. Viimane külaskäik Põhja-Pereasse	Keskteeliste Komisjon	. . . 1020
167. Külaskäik Filadelfiasse	Keskteeliste Komisjon	. . . 1024
168. Laatsaruse surnuist äratamine	Keskteeliste Komisjon	. . . 1029
169. Viimased õpetused Pellas	Keskteeliste Komisjon	. . . 1033
170. Taevariik	Keskteeliste Komisjon	. . . 1037
171. Teel Jeruusalemma	Keskteeliste Komisjon	. . . 1042
172. Jeruusalemma minek	Keskteeliste Komisjon	. . . 1048
173. Esmaspäev Jeruusalemmas	Keskteeliste Komisjon	. . . 1053
174. Teisipäeva hommik templis	Keskteeliste Komisjon	. . . 1058
175. Viimane jutlus templis	Keskteeliste Komisjon	. . . 1063
176. Teisipäeva õhtupoolik Õlimäel	Keskteeliste Komisjon	. . . 1067
177. Kolmapäev — puhkepäev	Keskteeliste Komisjon	. . . 1071
178. Viimane päev laagris	Keskteeliste Komisjon	. . . 1076
179. Viimne õhtusöömaaeg	Keskteeliste Komisjon	. . . 1080

PEALKIRI	AUTOR	LEHEKÜLG
180. Huvastijätujutlus	Keskteeliste Komisjon	. . . 1084
181. Viimased manitsused ja hoiatused	Keskteeliste Komisjon	. . . 1089
182. Ketsemanis	Keskteeliste Komisjon	. . . 1095
183. Jeesuse äraandmine ja vahistamine	Keskteeliste Komisjon	. . . 1099
184. Suurkohtu ees	Keskteeliste Komisjon	. . . 1103
185. Kohtupidamine Pilatuse ees	Keskteeliste Komisjon	. . . 1108
186. Vahetult enne ristilöömist	Keskteeliste Komisjon	. . . 1114
187. Ristilöömine	Keskteeliste Komisjon	. . . 1118
188. Hauasoleku aeg	Keskteeliste Komisjon	. . . 1123
189. Ülestõusmine	Keskteeliste Komisjon	. . . 1128
190. Jeesuse morontiailmumised	Keskteeliste Komisjon	. . . 1133
191. Ilmumised apostlitele ja teistele juhtidele	Keskteeliste Komisjon	. . . 1137
192. Ilmumised Galileas	Keskteeliste Komisjon	. . . 1142
193. Viimased ilmumised ja taevaminek	Keskteeliste Komisjon	. . . 1146
194. Tõe Vaimu annetamine	Keskteeliste Komisjon	. . . 1150
195. Pärast nelipühi	Keskteeliste Komisjon	. . . 1155
196. Jeesuse usk	Keskteeliste Komisjon	. . . 1165

EESSÕNA

URANTIA — nõnda kõlab teie maailma nimi — surelike meeles valitseb suur segadus seoses seliste mõistete nagu Jumal, jumalikkus ja jumalus tähendusega. Veel suuremat segadust ja ebakindlust tekitavad inimestele nende arvukate nimetustega tähistatud jumalike isiksuste omavahelised suhted. Selline kontseptuaalne vaesus ja sellega suuresti kaasnev ideeline segadus ongi põhjus, miks mulle tehti ülesandeks koostada käesolev sissejuhatus selgitamaks teatud sõnaliste sümbolite tähendusi, nii nagu neid kasutatakse alljärgnevates kirjades, mida Orvontoni tõeilmutajate korpus on volitatud tõlkima Urantial kõneldavasse inglise keelde.

² Meil on äärmiselt raske esitada laiemaid arusaamu ja kõrgemaid tõdesid, kui peame kosmilise teadvuse avardamise ja vaimse vastuvõtlikkuse suurendamise püüetes piirduma üksnes selle maailma piiratud keelega. Ent meie ülesanne kohustab meid tegema kõik mis võimalik, et anda oma sõnum edasi inglise keele sõnaliste sümbolite kaudu. Meil on lubatud uusi termineid sisse tuua ainult siis, kui kirjeldatavale mõistele ei leidu ingliskeelset vastet, mida võiks kasutada selle uue mõiste selgitamiseks kas või osaliselt või pisut moonutatult.

³ Lootes neid kirju lugevatele surelikele nendest arusaamise kergemaks muuta ja segadust vältida, peame otstarbekaks selgitada sissejuhatuses üldjoontes, millist tähendust kannavad arvukad ingliskeelsed sõnad, millega tähistatakse Jumalust ning mõningaid Jumalusega seostuvaid kõikse reaalsuse ilminguid, tähendusi ja väärtusi.

⁴ Seda definitsioonide ja terminoloogia piiratust käsitlevat eessõna koostades on vältimatu eeldada, et neid termineid kasutatakse läbivaldt kogu raamatus. Seega ei kujuta käesolev eessõna endast midagi lõplikku ega viimistletut, see on üksnes defineeriv juhend, mõeldud abistama neid, kes loevad järgnevaid Jumalust ja universumite universumit käsitlevaid kirju, mille on koostanud selleks Urantiale saadetud Orvontoni komisjon.

⁵ ¶ Teie maailm, Urantia, on üks paljudest sarnastest asustatud planeetidest, mis moodustavad kohaliku *Nebadoni* universumi. Koos teiste omasugustega moodustab see universum *Orvontoni* superuniversumi, mille *Uversa*-nimelisest keskusmaailmast on meie komisjon pärit. Orvonton on üks seitsmest aja ja ruumi arenevast superuniversumist, mis tiirlevad jumaliku täiuse alguse ja lõputa loodu — *Havona*-nimelise keskse universumi ümber. Selle igavese ja keskse universumi südames asub liikumatu Paradiisisaar, lõpmatuse geograafiline keskpunkt ja igavese Jumala asupaik.

⁶ Kõneldes seitsmest arenevast superuniversumist koos keskse ja jumaliku universumiga, kasutame harilikult sõna *suuruniversum*. See on praeguseks ajaks korrastatud ja asustatud loodu. Kõik need seitse superuniversumit moodustavad osakese *tervikuniversumist*, kuhu kuuluvad ka väliskosmoses paiknevad asustamata, kuid kujunevad universumid.

I. JUMALUS JA JUMALIKKUS

¹ Universumite universumis kohtab jumalusliku tegevuse märke kosmiliste reaalsuste, mõistuslike tähenduste ja vaimsete väärtuste erinevail tasandil, ent kõik need abistavad tegevused — isikuline või mitte — on jumalikult kooskõlastatud.

² ¶ JUMALUST saab isikustada Jumalana, ta on eelisikuline ja üliisikuline sellisel moel, mis pole inimesele täiel määral mõistetav. Jumalust iseloomustab reaalne või potentsiaalne ühtsus kõikidel reaalsuse materiaülestel tasanditel, loodud-olendid mõistavad seda ühendavat omadust kõige paremini jumalikkusena.

³ ¶ Jumalus toimib isikulisel, eelisikulisel ja üliisikulisel tasandil. Täielik Jumalus on tegev seitsmel tasandil:

- ⁴ 1. *staatiline* — eneses olev ja iseolev Jumalus;
- ⁵ 2. *potentsiaalne* — oma tahet järgiv ja endale sihte seadev Jumalus;
- ⁶ 3. *ühendav* — isikustunud ja jumalikult vennalik Jumalus;
- ⁷ 4. *loov* — ennast jagav ja jumalikult ilmutunud Jumalus;
- ⁸ 5. *arenev* — avarduv ja loodud-olendi poolt äratatud Jumalus;
- ⁹ 6. *ülim* — ennast kogev ning loodud-olendit ja tema Loojat ühendav Jumalus. Jumalus, kes toimib suuruniversumi aegruumiliste ülemjuhtidena esimesel tasandil, mida loodu ära tunneb; mõnikord kutsutakse teda ka Jumaluse Ülimuslikkuseks;
- ¹⁰ 7. *viimane* — projitseerunud ning aegruumi piire ületav Jumalus. Kõikvõimas, kõiketeadev ja kõikjalolev Jumalus. Jumalus, kes toimib mingil teisel, ühilduval jumalikkuse avaldumise tasandil tervikuniversumi tõhusate ülemjuhtijatena ja absoniitsete alalhoidjatena. Suuruniversumi eest hoolt kandvate Jumaluste tegevusega võrreldes on see absoniitne funktsioon tervikuniversumis võrdväärne kõikse ülemjuhtimise ja ülima toetusega, mida mõnikord nimetatakse Jumaluse Lõplikkuseks.

¹¹ ¶ *Reaalsuse piiritletud tasandile* on iseloomulik loodud-olendite elu ja aegruumi piirangud. Piiritletud reaalsustel ei pruugi olla lõppu, aga neil on alati olemas algus — nad on loodud. Jumaluse Ülimuslikkuse tasandit võib vaadelda kui piiritletud eksistentside suhtes avalduvat funktsiooni.

¹² ¶ *Reaalsuse absoniitset tasandit* iseloomustavad alguseta ja lõputa asjad ja olendid ning aja ja ruumi piiride ületamine. Absoniite ei ole loodud: nad ilmuvad — nad on lihtsalt olemas. Jumaluse Lõplikkuse tasand tähendab absoniitsete reaalsustega seonduvat funktsiooni. Millal iganes ületatakse aeg ja ruum, sündigu see ükskõik millises tervikuniversumi osas, põhjustab selle absoniitse ilmingu Jumaluse Lõplikkuse tegevus.

¹³ ¶ *Absoluutne tasand* on alguseta, lõputa, ajata ja ruumita. Näiteks Paradiisisaarel pole ei aega ega ruumi, Paradiisi aegruumiline seisund on absoluutne. Paradiisi Jumalused on saavutanud selle tasandi eksistentsiaalselt Kolmsuses, ent see kolmas, ühendava Jumaluse avaldumistasand pole kogemuslikult täiesti ühildunud. Ükskõik millal, kus ja kuidas Jumaluse absoluutne tasand ka ei toimi, alati avalduvad Paradiis-absoluutsed väärtused ja tähendused.

¹⁴ ¶ Jumalus võib olla eksistentsiaalne nagu Igaveses Pojas, kogemuslik nagu Ülimas Olendis, ühendav nagu Seitsmekordses Jumalas, jagamatu nagu Paradiisi-Kolmsuses.

¹⁵ Jumalus on kõige jumaliku allikas. Jumalus on iseloomulikult ja eranditult jumalik, aga kõik, mis on jumalik, ei tarvitse tingimata olla Jumalus, ehkki seda kooskõlastatakse Jumalusega ning see püüab saavutada Jumalusega mingit ühtsuse faasi — vaimset, mõistuslikku või isikulist.

¹⁶ ¶ JUMALIKKUS on Jumaluse iseloomulik, ühendav ja kooskõlastav omadus.

¹⁷ Loodud-olendid mõistavad jumalikkust kui tõde, ilu ja headust; isiksuses seostub see armastuse, halastuse ja teenimisega; mitteisikulistel tasanditel avaldub see õigluse, võimu ja suveräänsusena.

¹⁸ Jumalikkus võib olla täiuslik — täielik — nagu Paradiisi täiuslikkuse eksistentsiaalsel ja looja tasandil; ta võib olla ebatäiuslik nagu aegruumi evolutsiooni kogemuslikul ja loodud-olendite tasandil; ta võib olla ka suhteline, ei täiuslik ega ebatäiuslik, nagu on Havonas eksistentsiaalse-te-kogemuslike suhete teatud tasanditel.

¹⁹ ¶ Kui üritame aduda täiust kõigis suhtelisuse faasides ja vormides, puutume kokku seitsme võimaliku variandiga:

- ²⁰ 1. absoluutne täius kõikides aspektides;
- ²¹ 2. absoluutne täius mõnes faasis ja suhteline täius kõikides teistes aspektides;
- ²² 3. absoluutsed, suhtelised ja ebatäiuslikud aspektid erinevates seostes;
- ²³ 4. absoluutne täius mõnes suhtes, ebatäiuslikkus kõikides teistes;
- ²⁴ 5. absoluutset täiust mitte üheski suunas, suhteline täius kõikides avaldumisvormides;
- ²⁵ 6. absoluutset täiust mitte üheski faasis, suhteline mõnes, ebatäiuslikkus ülejäänud faasides;
- ²⁶ 7. absoluutset täiust mitte üheski omaduses, ebatäiuslikkus kõigis.

II. JUMAL

¹ Arenevad surelikud loodud-olendid tunnevad vastupandamatut soovi väljendada oma piiratud arusaamu Jumalast sümbolitena. Inimese teadlikkus oma kõlbelisest kohusest ja tema vaimne idealism kujutavad endast väärtustasandit — kogemuslikku reaalsust —, mida on raske sümboliseerida.

² Kosmiline teadvus eeldab Esimese Põhjuse, ühe ja ainsa mittepõhjusliku reaalsuse tunnistamist. Jumal,

Kõikne Isa, toimib kolmel Jumalus-isiksuse tasandil, mis on alam-lõpmatu väärtusega ja kus jumalikkuse avaldumine on vaid suhteline:

³ 1. *eelisikuline tasand* — nagu Isa fragmentide, näiteks Mõttekohandajate teenistuses;

⁴ 2. *isikuline tasand* — nagu loodud ja sünnitatud olendite arengukogemuses;

⁵ 3. *üliisikuline tasand* — nagu teatud absoniitsete ja nendega seotud olendite ilmnenu eksistentsis.

⁶ JUMAL on sõnaline sümbol, mis märgib Jumaluse kõiki isikustumisi. Igal Jumaluse toimimise isikulisel tasandil nõuab termin erinevat definitsiooni ja teda tuleb igal tasandil veel edaspidi ümber defineerida, sest seda terminit võib kasutada Jumaluse erinevate — kooskõlastatud või alluvate — isikustumiste märkimiseks; näiteks: Paradiisi Loojad-Pojad — kohalike universumite isad.

⁷ ¶ Terminit „Jumal”, nii nagu meie seda kasutame, võib mõista:

⁸ *määrangu järgi* — nagu Jumal-Isa;

⁹ *konteksti järgi* — kui seda kasutatakse teatud kindlast jumalustasandist või -seosest kõneldes. Kui tekib kahtlusi sõna „Jumal” täpse tõlgendamise osas, on soovitatav see siduda Kõikse Isa isikuga.

¹⁰ ¶ Termin „Jumal” märgib alati *isiksust*. Sõna „Jumalus” võib, aga ei pea märkima jumalikke isiksusi.

¹¹ ¶ Järgnevates kirjades kasutatakse sõna JUMAL järgmistes tähendustes:

¹² 1. *Jumal-Isa* — Looja, Juhtija ja Alalhoidja. Kõikne Isa, Jumaluse Esimene Isik;

¹³ 2. *Jumal-Poeg* — Kooskõlastatud Looja, Vaimne Juhtija ja Vaimne Korraldaja. Igavene Poeg, Jumaluse Teine Isik;

¹⁴ 3. *Jumal-Vaim* — Ühine Toimija, Kõikne Terviklikustaja ja Meele Annetaja. Lõpmatu Vaim, Jumaluse Kolmas Isik;

¹⁵ 4. *Ülim Jumal* — aja ja ruumi tegelikustuv ehk arenev Jumal. Isikuline Jumalus, kes sidestatult teostab loodud-olendi ja Looja identiteedi kogemuslikku saavutamist. Ülim Olend tajub isiklikult jumalusliku ühtsuse saavutamist aja ja ruumi arenevate loodud-olendite areneva ja kogemusliku Jumalana;

¹⁶ 5. *Seitsmekordne Jumal* — Jumaluse isiksus, kes tegelikult toimib ükskõik kus ajas ja ruumis. Paradiisi isikulised Jumalused ja nende loovad kaaslased, kes toimivad keskses universumis ja selle piiridest väljaspool ning võimsus-isikustuvad Ülima Olendina ajas ja ruumis toimuva ühendava Jumaluse ilmutamise esimesel, loodu tasandil. See tasand ehk suuruniversum on sfäär, kus toimub Paradiisi isiksuste aegruumiline laskumine vastastikusel seoses arenevate olendite aegruumilise tõusuga;

¹⁷ 6. *Viimane Jumal* — superajas ja ületatud ruumis ilmnev Jumal. Ühendava Jumaluse avaldumise teine kogemuslik tasand. Viimane Jumal tähendab, et on saavutatud

nende sünteesitud absoniitsete-üliisikuliste, aegruumi pii-
re ületavate ja ilmnunud-kogemuslike väärtuste realiseeru-
mine, mis koordineeruvad Jumaluse reaalsuse lõplikel loo-
vustasandil;

¹⁸ 7. *Absoluutne Jumal* — aega ja ruumi ületavaid
üliisikulisi väärtusi ja jumalikkuse tähendusi kogemusteks
muutev Jumal, kes on praegu eksistentsiaalne *Jumalus-
Absoluudina*. See on ühendava Jumaluse väljendumise ja
avardumise kolmas tasand. Sellel ülilooval tasandil ko-
geb Jumalus isikustumispotentsiaali ammendumist; koh-
tab täiuslikku jumalikkust ning kogeb üksteisele järgne-
vail, ikka kõrgemal kellekski teiseks isikustumise tasandil
eneseilmutamisvõime ammendumist. Nüüd kohtab Juma-
lus *Määratlematut Absoluuti*, riivab teda ja kogeb samasust
temaga.

III. ESIMENE ALLIKAS JA KESE

¹ Täielik, lõpmatu reaalsus on eksistentsiaalne seitsmes
faasis ja seitsmes kooskõlastatud absoluudis:

- ² 1. Esimene Allikas ja Kese;
- ³ 2. Teine Allikas ja Kese;
- ⁴ 3. Kolmas Allikas ja Kese;
- ⁵ 4. Paradiisisaar;
- ⁶ 5. Jumalus-Absoluut;
- ⁷ 6. Kõikne Absoluut;
- ⁸ 7. Määratlematu Absoluut.

⁹ ¶ Esimese Allika ja Keskmene on Jumal täieliku reaal-
suse suhtes esmane — tingimusteta. Esimene Allikas ja Ke-
se on nii lõpmatu kui ka igavene ja seega võib talle piire või
tingimusi seada vaid tema enda tahe.

¹⁰ Jumal — Kõikne Isa — on Esimese Allika ja Kes-
me isiksus, sellena on ta lõpmatut juhtimist tähendava is-
iklikes suhetes kõikide kooskõlastatud ja alamate allikate
ning keskmega. Selline juhtimine on *potentsiaalselt* isik-
lik ja lõpmatu, ehkki tänu kooskõlastatud ja alamate alli-
kate, keskmete ning isiksuste tegutsemise täiuslikkusele ei
tarvitse ta tegelikkuses kunagi toimida.

¹¹ Esimene Allikas ja Kese on seega esmane igas vald-
konnas, olgu see jumalustatud või mittejumalustatud, isik-
uline või mitteisikuline, reaalne või potentsiaalne, piirit-
letud või lõpmatu. Ei eksisteeri ühtegi asja ega olendit, ei
suhtelisust ega lõplikkust, mis poleks otseses või kaudses
seoses Esimese Allika ja Keskmega ega sõltuks sellest.

¹² ¶ *Esimene Allikas ja Kese* seostub universumiga mit-
mel moel:

¹³ 1. materiaalsete universumite gravitatsioonijõud
koonduvad ala-Paradiisi gravitatsioonikeskmes. See on-
gi põhjus, miks tema isiku geograafiline asukoht on iga-
veseks ajaks määratud absoluutses suhtes Paradiisi alama
ehk materiaalse tasandi jõu-energia keskusega. Ent Juma-
luse absoluutne isiksus eksisteerib Paradiisi kõrgemal ehk
vaimsel tasandil;

¹⁴ 2. meele jõud koonduvad Lõpmatus Vaimus, eris-
tuv ja lahknev kosmiline meel Seitsmes Meistervaimus,

Ülima tegelikustuv meel aegruumilise kogemusena Majes-
tonis;

¹⁵ 3. universumi vaimujõud koonduvad Igaveses Po-
jas;

¹⁶ 4. jumalustegevuse piiramatud võimalused asuvad
Jumalus-Absoluudis;

¹⁷ 5. lõpmatu vastumõju piiramatud võimalused on
Määratlematus Absoluudis;

¹⁸ 6. neid kahte Absoluuti — Määratletut ja Määratle-
matut — koordineerib ja ühendab Kõikne Absoluut, mil-
les nad koordineeruvad ja ühinevad;

¹⁹ 7. areneva kõlbelse olendi või ükskõik millise teise
kõlbelse olendi potentsiaalne isiksus koondub Kõikse Isa
isiksuses.

²⁰ ¶ REAALSUS, nii nagu seda mõistavad piiritletud
olendid, on osaline, suhteline ja varjutaoline. Maksimaal-
ne Jumaluse reaalsus, mida piiritletud olendid täielikult
võivad mõista, sisaldub Ülimas Olendis. Siiski on ole-
mas eelnevaid ja igavesi reaalsusi, ülipiiritletud reaalsusi,
mis on aegruumi arenevate olendite Ülima Jumaluse eel-
lased. Üritades näidata kõikse reaalsuse algupära ja iseloo-
mu, oleme sunnitud kasutama aegruumilist arutluskäiku
jõudmaks piiritletud meele tasandile. Seepärast peab pal-
jusid üheaegseid igavikulisi sündmusi esitama järjestikuste
muutustena.

²¹ Aegruumiline loodud-olend käsitaks Reaalsuse algu-
pära ja lahknemist järgmiselt: igavene ja lõpmatu MINA
OLEN saavutas Jumaluse vabanemise määratlematu lõp-
matuse kammitsaist talle omase ning igavese vaba tahte ra-
kendumise kaudu; see eristumine määratlematust lõpma-
tusest tekitas esimese *absoluutse jumaliku pinge*. See lõp-
matusest eristumist põhjustav pinge leiab lahenduse Kõik-
ses Absoluudis, kes toimib, et ühendada ja koordineeri-
da Täieliku Jumaluse dünaamilist lõpmatust Määratlema-
tu Absoluudi staatilise lõpmatusega.

²² Selles esimeses toimingus saavutas teoreetiline MINA
OLEN isiksuse realiseerumise, muutudes üheaegselt nii
Alge Poja Igaveseks Isaks kui ka Paradiisisaare Igaveseks
Allikaks. Koos Poja eristumisega Isast ja Paradiisi juures-
olekul ilmusid Lõpmatu Vaimu isik ja keskne universum
Havona. Kooseksisteerivate isikustunud Jumaluste — Iga-
vese Poja ja Lõpmatu Vaimu — ilmumisega vältis Isa isik-
susena muidu paratamatut lahustumist kogu Täieliku Ju-
maluse potentsiaalis. Sealtpeale täidab Isa kogu Jumaluse
potentsiaali ainult Kolmsus-seoses oma kahe kooskõlas ta-
tud Jumalusega, kuna üha kogemuslikum Jumalus tegeli-
kustub Ülimuslikkuse, Lõplikkuse ja Absoluutsuse juma-
likel tasanditel.

²³ ¶ *Mõiste MINA OLEN* on filosoofiline mõõndus,
mille teeme inimese piiratud, aja ja ruumi köidikutega
seotud mõistusele loodud-olendi suutmatuse tõttu mõis-
ta igavikulisi eksistentse — alguse ning lõputa reaalsusi ja
suhteid. Aegruumilise loodud-olendi jaoks peab kõikidel
asjadel olema algus, välja arvatud AINSAL PÕHJUSTA-
MATUL — esmasel põhjuste põhjusel. Seepärast käsita-
megi seda filosoofilist väärtustasandit kui MINA OLEN,

õpetades samal ajal kõigile looduile, et Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim on sama igavesed nagu MINA OLEN; teisisõnu — kunagi ei ole olnud aega, mil MINA OLEN poleks olnud Poja ja koos temaga ka Vaimu Isa.

²⁴ ¶ Sõnaga *Lõpmatu* märgitakse seda täiust, lõplikkust, mida kätkeb endas Esimese Allika ja Keskme esmasus. *Teoreetiline* MINA OLEN on „tahte lõputuse” olendfilosoofiline laiendus, ent Lõpmatu on *tegelik* väärtustasand, mis esitab Kõikse Isa absoluutse ja piiramatut vaba tahte tõelise lõpmatuse igavikulist pinget. Seda käsitust nimetatakse mõnikord Lõpmatuks Isaks.

²⁵ Suur osa hämmingust, mida tunnevad kõikide, nii alamate kui ka kõrgemate tasandite olendid, kes üritavad leida Lõpmatut Isa, tuleneb nende mõistmise piiratusest. Kõikse Isa absoluutne esmasus ei ilmne lõpmatusest alamatel tasanditel, seepärast on võimalik, et ainult Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim tunnevad Isa tõeliselt lõpmatuna; kõikide teiste isiksuste jaoks tähendab selline lähenemiseviis usu küsimust.

IV. UNIVERSUMI REAALSUS

¹ Reaalsus tegelikustub universumi eri tasanditel erinevalt; reaalsus saab alguse Kõikse Isa lõpmatus tahtes ja selle tahte kaudu ning seda on võimalik käsitada universumi tegelikustumise paljudel eri tasanditel kolmes põhifaasis:

² 1. *jumalustamata reaalsus* küünib mitteisikulistest energiasfääridest kõikse eksistentsi isikustamatute väärtuste reaalsuse valdkondadeni, isegi Määratlematu Absoluudi kohalolekuni;

³ 2. *jumalustatud reaalsus* hõlmab kõiki lõpmatu Jumaluse potentsiaale, ulatudes madalaimast piiritletust kõrgeima lõpmatuni läbi kõigi isiksuse valdkondade, seega sisaldub temas kõik isikustatav ja rohkemgi veel — see ulatub isegi Jumalus-Absoluudi kohalolekuni;

⁴ 3. *vastastikseoses olev reaalsus*. Eeldatavasti on universumi reaalsus kas jumalustatud või jumalustamata, ent jumalustatud olenditest madalamatele eksisteerib avar vastastikseoses olev reaalsus, mis on potentsiaalne ja tegelikustuv ning mida on raske millegagi samastada. Suur osa sellest kooskõlastatud reaalsusest sisaldub Kõikse Absoluudi valdkondades.

⁵ Esmase reaalsuse põhikäsitlus on järgmine: Isa kutsub esile Reaalsuse ja toetab seda. On olemas kaks *erinevat* põhireaalsust: jumalustatud ja jumalustamata — Jumalus-Absoluut ja Määratlematu Absoluut. Põhiline *suhe* on nendevaheline pinge. Too Isa loodud jumalik pinge laheleb täielikult Kõikses Absoluudis ja igavikustub selles.

⁶ ¶ Aja ja ruumi seisukohalt saab reaalsust täiendavalt jagada:

⁷ 1. *reaalne ja potentsiaalne*. Oma väljenduslikus täiuses eksisteerivad reaalsused vastandina neile, milles sisaldub varjatud kasvuvõime. Igavene Poeg on absoluutne vaimne tegelikkus, surelik inimene on väga suures osas realiseerumata vaimne potentsiaalsus;

⁸ 1. *absoluutne ja alamabsoluutne*. Absoluutsete reaalsuste eksistents on igavene. Alamabsoluutsed reaalsused projitseeruvad kahel tasandil: absoniitsed reaalsused, mis on relatiivsed nii aja kui ka igaviku suhtes, ja piiritletud reaalsused, mis projitseeruvad ruumis ning tegelikustuvad ajas;

⁹ 2. *eksistentsiaalne ja kogemuslik*. Paradiisi Jumalus on eksistentsiaalne, aga ilmsiks tulevad Ülim ja Viimane on kogemuslikud;

¹⁰ 3. *isikuline ja ebaisikuline*. Jumaluse avardumine, isiksuse väljendumine ja universumi evolutsioon on igavesti tingitud Isa vaba tahte aktist, kes igaveseks ajaks eraldas Igaveses Pojas koonduvad meel-vaimsed-isikulised tegelikkuse ja potentsiaalsuse tähendused ning väärtused kõigest sellest, mis koondub igavesele Paradiisisaarele ning on sellest lahutamatu.

¹¹ ¶ Mõiste PARADIIS hõlmab universumi reaalsuse kõikide faaside isikulisi ja mitteisikulisi keskpunkte oma-vaid Absoluute. Vastavalt määratletud Paradiis võib tähendada ka reaalsuse, Jumaluse, jumalikkuse, isiksuse ja energia ükskõik millist vormi või kõiki vorme — vaimseid, mõistuslikke või materiaalseid. Mis puutub väärtustesse, tähendustesse ja tegelikku eksistentsi, siis on Paradiis nende kõikide lähtekoht, tegevuspaik ja saatus.

¹² ¶ *Paradiisisaar* — kui Paradiis ei ole määratletud mõnel teisel moel — on Esimese Allika ja Keskme ainelis-gravitatsioonilise juhtimise Absoluut. Paradiis on liikumatu, universumite universumis püsib ta ainsana paigal. Paradiisisaarel on oma asukoht universumis, ent tal pole ruumilist asendit. See igavene Saar on mineviku, oleviku ja tuleviku füüsiliste universumite tegelik allikas. Keskne Valgusesaar tuleneb Jumalusest, kuid on vaevalt ise Jumalus; ka pole materiaalne loodu osa Jumalusest, vaid tagajärg.

¹³ Paradiis ei ole looja, ta on universumi paljude ilmingute ainulaadne juhtija, palju enam juhtija kui korraldaja. Kõikides materiaalsetes universumites mõjutab Paradiis nende olendite reaktsioone ja käitumist, kel on tegu jõu, energia ja võimuga, Paradiis ise on aga ainukordne, erandlik ja universumitest eraldatud. Paradiis ei esinda mitte midagi ja mitte miski ei esinda Paradiisi. See ei ole jõud ega kohalolek, see on lihtsalt *Paradiis*.

V. ISIKUSTE REAALSUSED

¹ Isiksus on üks jumalustatud reaalsuse tasandeid, ta ulatub surelike ja keskteeliste tasandist — kus palveldamise ja tarkuse kaudu on saavutatud meele kõrgem aktiveerumine — läbi morontia- ja vaimse tasandi isiksuse staatuse lõplikkuse saavutamiseni. See on surelike ja nendetaoliste olendite arenev tõusmine, kuid universumis kohtab arvukalt ka muid isiksuste klasse.

² Reaalsus allub üldisele avardumisele, isiksus lõputule mitmekesistumisele ning nad mõlemad on suutelised peaaegu piiramatuks Jumalusega kooskõlastumiseks ja igaveseks stabiliseerumiseks. Kui mitteisikulise reaalsuse ümberkujunemise ulatus on täpselt piiritletud, siis isiksuse

reaalsuse üha edeneval evolutsioonil pole meie teada min-geid piire.

³ Saavutatud kogemuslikel tasanditel on kõik isiksuste klassid või väärtused tihedalt seotud ja isegi kaasloovad. Koguni Jumal ja inimene võivad elada koos ühe ühinenud isiksusena, nagu seda nii hästi tõestab Inimese Poja ja Jumala Poja Kristus Miikaeli praegune staatus.

⁴ Kõik lõpmatusest alamad isiksuste liigid ja -faasid on assotsiatiivselt kättesaadavad ja potentsiaalselt kaasloovad. Eelisikulist, isikulist ja üliisikulist seob koordineeritud saavutuste, järk-järgult kasvavate edusammude ja kaasloomevõime ühine potentsiaal. Mitteisikuline ei muutu aga mitte kunagi vahetult isikuliseks. Isiksus pole ealeski spontaanne — see on Paradiisi-Isa kingitus. Isiksus lisatakse energiale ja ta seostub ainult elavate energiasüsteemidega, identiteet võib seostuda elutute energiavormidega.

⁵ ¶ Kõikne Isa on isiksuse reaalsuse, isiksuse annetamise ja isiksuse saatuse saladus. Igavene Poeg on absoluutne isiksus, vaimse energia, morontia vaimude ja täiustunud vaimude saladus. Ühine Toimija on vaim-meele isiksus, intellekti ja arukuse allikas ning kõikehõlmav meel. Paradiisisaar aga on mitteisikuline ja ekstravaimne; ta on universaalse keha olemus, füüsilise aine allikas ja kese ning universaalse ainelise reaalsuse absoluutne näidis-alkuju.

⁶ ¶ Need kõikse reaalsuse omadused ilmnevad Urantia inimkogemuses järgmistel tasanditel:

⁷ 1. *keha*. Inimese materiaalne ehk füüsiline organism. Oma loomult ja päritolult animaalne elektrokeemiline mehhanism;

⁸ 2. *meel*. Inimorganismi mõtlev, tajuv ja tundev mehhanism. Kogu teadvustatud ja alateadvuslik kogemus. Tundeeluga ühendatud intellekt, mis tõuseb palveldamise ja tarkuse kaudu vaimsele tasandile;

⁹ 3. *vaim*. Inimese meeles elav jumalik vaim — Mõttekohandaja. See surematu vaim on eelisikuline — ta pole isiksus, ehkki tema saatuseks on muutuda ellujääva sureliku loodud-olendi isiksuse osaks;

¹⁰ 4. *hing*. Inimhing on kogemuslik saavutus. Kui surelik olend otsustab „teha taevase Isa tahtmist”, saab inimeses elavast vaimust inimkogemuse *uue reaalsuse* isa. Surelik ja materiaalne meel on tollesama reaalsuse ema. Selle uue reaalsuse olemuslik alus pole ei materiaalne ega vaimne — see on *morontialik*. See on ilmsiks tulev surematu hing, mille saatuseks on määratud pärast keha surma ellu jääda ja alustada tõusuteed Paradiisi.

¹¹ ¶ *Isiksus*. Sureliku inimese isiksus pole ei keha, meel ega vaim, ka mitte hing. Isiksus on lakkamatus muutumises oleva loodud-olendi kogemuse ainuke muutumatu reaalsus, ta ühendab kõik teised individuaalsusega seotud tegurid. Isiksus on Kõikse Isa ainulaadne annetus elavatele ning nendega seostuvatele mateeria-, meele- ja vaimuenergiatele, mis jääb ellu koos morontia hingega.

¹² ¶ Sõna *morontia* tähistab ulatuslikku ainelise ja vaimse tasandi vahele jäävat tasandit. Ta võib märkida isikulisi või ebaisikulisi reaalsusi, elavaid või elutuid energiad. Morontia lõimelõng on vaimne, kude füüsiline.

VI. ENERGIA JA ALGKUJU

¹ Kõike ja mida tahes olemasolevat, mis vastab Isa isiksusringlusele, nimetame me isikuliseks. Kõike ja mida tahes olemasolevat, mis vastab Poja vaimuringlusele, nimetame vaimuks. Kõike ja seda, mis vastab Ühise Toimija meeleringlusele, nimetame meeleks, meeleks kui Lõpmatu Vaimu lahutamatuks omaduseks — meeleks kõikides tema faasides. Kõike ja mida tahes, mis vastab ala-Paradiisis koonduvale ainelis-gravitatsioonilisele ringlusele, nimetame aineks — energia-aineiks kõikides tema muundumisvormides.

² ¶ Sõna ENERGIA kasutame kõikehõlmava terminina nii vaimu, meele kui ka aine vallas. Sõna „jõud” [*force*] kasutatakse sama laialdaselt. „Võimsus” [*power*] piirdub harilikult aine elektrontasandiga või lineaargravitatsioonile reageeriva ainega suuruniversumis. Sama ingliskeelset sõna [*power*] kasutatakse ka suveräänsuse tähistamiseks. Me ei saa nõustuda nende jõu, energia ja võimsuse definitsioonidega, mis on teil üldiselt käibel. Teie keel on seda võrd vaene, et me peame nendele terminitele andma mitu erinevat tähendust.

³ ¶ *Füüsiline energia* on tajutava liikumise, tegevuse ja potentsiaali kõiki faase ning vorme märkiv mõiste.

⁴ Füüsilise energia ilminguid käsitledes kasutame tavaliselt termineid „kosmiline jõud”, „esilekerkiv energia” ja „universumi võimsus”. Sageli kasutatakse neid järgmiselt:

⁵ 1. *kosmiline jõud* hõlmab kõik Määratlematust Absoluudist tulenevad energiad, mis veel ei reageeri Paradiisi gravitatsioonile;

⁶ 2. *esilekerkiv energia* märgib kõiki energiad, mis reageerivad küll Paradiisi gravitatsioonile, kuid mitte veel kohalikule ehk lineaargravitatsioonile. Tegu on energia-aine elektronieelse tasandiga;

⁷ 3. *universumi võimsus* kätkeb kõiki energiavorme, mis reageerivad küll endiselt Paradiisi gravitatsioonile, ent samal ajal ka otseselt lineaargravitatsioonile. See kujutab endast energia-mateeria ja kõikidele sellele järgnevate evolutsioonide elektrontasandit.

⁸ ¶ *Meel* on nähtus, mis viitab tõigale, et lisaks erisuguste energiasüsteemidele on olemas ja toimib *elav abi*, see kehtib intellekti kõikidel tasanditel. Isiksuses astub meel alati vaimu ja mateeria vahele, seetõttu valgustab universumit kolmesugune valgus: aineine valgus, intellektuaalne taip ja vaimne helendus.

⁹ ¶ *Valgus* — vaimne helendus — on sõnaline sümbol, kõnekujund, mis märgib erinevatesse klassidesse kuuluvaid vaimolendeid iseloomustavaid isiksuslikke ilminguid. See valguskiirgus pole mingil kombel seotud ei intellektuaalse taibu ega füüsilise valgusega.

¹⁰ ¶ ALGKUJU võib projitseerida ainelise, vaimse või meelele omase energiana või nende energiatega mis tahes kombinatsioonina. See võib läbistada isiksusi, identiteete, olemusvorme või eluta ainet. Aga algkuju on algkuju ja jääb algkujuks, paljundamise teel sünnivad üksnes koo-
piad.

¹¹ Algkuju võib energiat kujundada, aga ta ei juhi seda. Energia-aine ainsaks juhtijaks on gravitatsioon. Ei ruum ega algkuju reageeri gravitatsioonile, kuid ruum ja algkuju pole omavahel seotud: ruum ei ole algkuju, ka mitte potentsiaalne algkuju. Algkuju on reaalsuse osade paigutus, mis on juba maksnud kogu oma gravitatsioonivõla; iga algkuju *reaalsus* koosneb tema energiatest, meelest, vaimust või materiaalistest osistest.

¹² *Täielikuga* seostuva vaatepunkti vastandina avab algkuju energia ja isiksuse *individuaalse* aspekti. Isiksuse või identiteedi vormid on energiast (füüsilisest, vaimsest või meelest) lähtuvad algkujud, kuid pole sellele loomumaksud. Selle energia või isiksuse omaduse, mis põhjustab algkuju ilmumise, võib omistada Jumalale — Jumalusele —, Paradiisi jõu rakendumisele, isiksuse ja jõu koosseksisteerimisele.

¹³ Algkuju on see algne näidis, mille järgi valmistatakse koopiad. Igavene Paradiis on algkujude absoluut, Igavene Poeg on isiksuse algkuju, Kõikne Isa on nende mõlema otsene esiisa ja algallikas. Ent Paradiis ei saa annetada algkuju ja Poeg ei saa annetada isiksust.

VII. ÜLIM OLEND

¹ Tervikuniversumi jumalusmehhanism on igavikuliste suhete osas kahene. Jumal-Isa, Jumal-Poeg ja Jumal-Vaim on igavesed — eksistentsiaalsed olendid —, kuid Ülim Jumal, Viimane Jumal ja Absoluutne Jumal on Jumaluse *tegelikustuvad* isiksused tervikuniversumi evolutsioonilise avarandumise aegruumilistes ning aja ja ruumi piire ületanud sfäärides Havona-järgsetel ajastutel. Need Jumaluse tegelikustuvad isiksused on tulevikus igavesed — alates sellest ajast, mil ja kui nad kasvavates universumites võimsus-isikustuvad, kasutades igaveste Paradiisi Jumaluste ühendavate ja loovate potentsiaalide kogemusliku tegelikustumise tehnikat.

² Seega on Jumalus oma olemuselt kahene:

³ 1. *eksistentsiaalne* — olendid, kes on olemas igavesiti, nii minevikus, olevikus kui ka tulevikus;

⁴ 2. *kogemuslik* — olendid, kes tegelikustuvad Havona-järgses olevikus, kuid kelle eksistents on lõputu kogu tuleviku igavikus.

⁵ ¶ Isa, Poeg ja Vaim on eksistentsiaalsed — eksistentsiaalsed tegelikkuses (ehkki kõik nende potentsiaalid on eeldatavalt kogemuslikud). Ülim ja Viimane on täielikult kogemuslikud. Jumalus-Absoluut on kogemuslik tegelikustumise mõttes, eksistentsiaalne aga potentsiaalsuse suhtes. Jumaluse olemuslik tuum on igavene, aga ainult kolm Jumaluse algupärast isiksust on määratlematult igavesed. Kõik teised Jumaluse isiksused omavad päritolu, kuid oma saatusest on igavesed.

⁶ Väljendunud eksistentsiaalse Jumalusena Pojas ja Vaimus, taotleb Isa praegu kogemuslikku väljendumist tänini isikustamata ja ilmutamata jumalustasanditel Ülima Jumalana, Viimase Jumalana ja Absoluutse Jumalana, ent neid kogemuslikke Jumalusi pole praegu veel täielikult olemas, nende tegelikustumisprotsess kestab.

⁷ ¶ Havonas asuv *Ülim Jumal* on kolmese Paradiisi Jumaluse isikuline vaimpeegeldus. See assotsiatiivne jumalussuhe laieneb nüüd loovalt Seitsmekordses Jumalas ja üldistub suuruniversumis Kõikvõimsa Ülima kogemuslikus võimsuses. Kolme isikuna eksisteeriv Paradiisi Jumalus areneb seega kogemuslikult Ülimuslikkuse kahes faasis, kusjuures need duaalsed faasid on võimsuse ja isiksusena ühildunud üheks Issandaks, Ülimaks Olendiks.

⁸ Kõikne Isa saavutab vabatahtliku vabanemise lõpmatuse köidikuist ja igaviku ahelaist kolmsustumise, Jumaluse kolmese isikustumise teel. Suuruniversumi aegruumilistes segmentides areneb Ülim Olend Jumaluse seitsmekordse avaldumise alamigavikulise isiksusühendusena.

⁹ ¶ *Ülim Olend* ei ole otsene looja, kui välja arvata see, et ta on Majestoni isa, ent ta on loodud-olendi ja Looja vahelise universumi tegevust sünteesiv kooskõlastaja. Praegu arenevates universumites tegelikustuv Ülim Olend on aegruumilise jumalikkuse ning kogemuslikult aja ja ruumi Ülimate Loojatega seostuva kolmsusliku Paradiisi Jumaluse jumalusseostaja ning -sünteesija. Lõplikult tegelikustununa kehastab see arenev Jumalus piiritletuse ja lõpmatuse igavest ühtesulamist — kogemusliku võimsuse ja vaimisiksuse igikestvat ja hävimatut liitu.

¹⁰ Kogu aegruumiline piiritletud reaalsus on areneva Ülima Olendi suunaal taganttõukamisel osake selle reaalsuse kõikide faaside ja väärtuste üha kasvavast mobiliseerumisest ning pidevalt täiustuvast ühendumisest (võimsuse ja isiksuse sünteesist), millega liituvad ka Paradiisi reaalsuse erinevad faasid. Selle kõige lõpptulemuseks ja eesmärgiks on püüda jõuda super-loodud-olendite absoniitsetele tasanditele.

VIII. SEITSMEKORDNE JUMAL

¹ Korvamaks areneva loodud-olendi piiritletud seisundit ja talle omaseid mõistmispiiranguid, on Kõikne Isa paika pannud Jumalusele lähenemise seitsmese tee:

² 1. Paradiisi Loojad-Pojad;

³ 2. Päevilt Vanad;

⁴ 3. Seitse Meistervaimu;

⁵ 4. Ülim Olend;

⁶ 5. Jumal-Vaim;

⁷ 6. Jumal-Poeg;

⁸ 7. Jumal-Isa.

⁹ ¶ Jumaluse niisugune seitsmekordne isikustumine ajas ja ruumis ning seitsmele superuniversumile võimaldab surelikul inimesel saavutada Jumala — kes on vaim — lähedalolek. See seitsmekordne Jumalus, kes võimsustub-isikustub aegruumi piiritletud olendeile mõnikord Ülima Olendina, on Paradiisi tõusu elujärgus viibivate arenevate surelike toimiv Jumalus. Selline Jumala äratundmise kogemuslik avastuslik elujärk algab kohaliku universumi Looja-Poja jumalikkuse mõistmisest, seejärel tõustakse superuniversumi Päevilt Vanadeni ja üheni Seitsmest Meistervaimust ning nende kaudu Paradiisi, kus jõutakse Kõikse Isa jumaliku isiksuse avastamise ja tunnustamiseni.

¹⁰ ¶ Suuruniversum on Ülimuslikkuse Kolmsuse, Seitsmekordse Jumala ja Ülima Olendi kolmekordse Jumaluse riik. Ülim Jumal on potentsiaalsena Paradiisi-Kolmsuses, kellelt ta saab oma isiksuslikud ja vaimsed omadused, ent praegu tegelikustub ta Loojates-Poegades, Päevilt Vanades ja Meistervaimudes — neilt saab ta oma võimsuse kui aja ja ruumi superuniversumite Kõikvõimas. Selle vahetu Jumala võimsuse avaldumine arenevates loodud-olendites toimub tegelikult ajas ja ruumis üheaegselt nende endi arenguga. Mitteisikuliste tegevuste väärtustasandil arenev Kõikvõimas Ülim ja Ülima Jumala vaimisik on *üks ja seesama reaalsus* — Ülim Olend.

¹¹ Seitsmekordse Jumala jumalusühenduses kujutavad Loojad-Pojad endast mehhanismi, mille kaudu saab surelik surematuks ja piiritletu pääseb lõpmatu embusse. Ülim Olend annab vahendi võimsuse ja isiksuse liikumapanekuks, nende jumalikuks sünteesiks, *kõikideks* nendeks mitmetahulisteks toiminguteks, võimaldades nõnda piiritletul absoniitsust saavutada ja võimalike tulevaste tegelikustumiste kaudu üritada jõuda Viimaseeni. Loojad-Pojad ja nendega tihedasti seostuvad Jumalikud Hoolekandjad osalevad selles ülimal liikumapanekus, Päevilt Vanad ja Seitse Meistervaimu aga on arvatavasti igaveseks seatud pidevalt vastutama suuruniversumi korraldamise eest.

¹² Seitsmekordse Jumala tegevus sai alguse seitsme superuniversumi kujundamise aegadest ning laieneb tulevikus eeldatavasti seoses loodud väliskosmose evolutsiooniga. Nende tulevikuuniversumite organiseerumine, mis kuuluvad järkjärgulise evolutsiooni esmasesse, teisesesse, kolmandasse ja neljandasse kosmosetasandisse, avab kahtlemata transtsendentse ja absoniitse lähenemistee Jumalusele.

IX. VIIMANE JUMAL

¹ Nii nagu Ülim Olend areneb samm-sammult talle eelnevast jumalikkusest, mis sisaldub suuruniversumit hõlmavas energia- ja isiksusepotentsiaalis, avaldub Viimane Jumal aegruumilised piirid ületanud tervikuniversumi jumalikkuse potentsiaalidest. Viimase Jumaluse tegelikustumine annab märku esimese kogemusliku Kolmsuse absoniitsusest ühinemisest ja tähendab ühtsustuvat Jumaluse laienemist loova eneseteostuse teisel tasandil. Tegu on Paradiisi absoniitsete reaalsuste tegelikustumise isiksusevõimsuse ekvivalendiga, mis sünnib universumi kogemusliku Jumalusena aegruumiliste väärtuste ületamise käigus ilmnevatel tasanditel. Sellise kogemusliku arengu lõpuleviimine pakub lõplikku teenistus-saatust kõigile aegruumilistele loodud-olenditele, kes on Ülima Olendi lõpliku teostumise ja Seitsmekordse Jumala toe abil jõudnud absoniitsetele tasanditele.

² ¶ *Viimane Jumal* märgib isikulist Jumalust, kes toimib absoniitsetel jumalustasanditel ning aja ja ruumi piirid ületanud universumifäärides. Sõna „viimane” tähistab Jumaluse enam kui ülimat ilmnemist. Piiritletud olendid mõistavad Kolmsuse ühildumist Ülimana, absoniitsed

olendid mõistavad Paradiisi Kolmsuse ühildumist Viimaseena.

³ Kõikne Isa on areneva Jumaluse mehhanismi kaudu tegelikult hõivatud isiksuse koondamise ja võimsuse mobiliseerimise hiiglasliku ning hämmastava *aktiga* vastavatel universumi jumaliku reaalsuse piiritletud, absoniitsete ja koguni absoluutsete väärtuste tähendustasanditel.

⁴ Paradiisi kolm esimest ja minevikult igavest Jumalust — Kõikne Isa, Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim — täienevad igaveses tulevikus isiksuslikult omavahel seostuvate arenevate Jumaluste — Ülima Jumala, Viimase Jumala ja võimalik, et ka Absoluutse Jumala — kogemusliku tegelikustumisega.

⁵ ¶ Ülim Jumal ja Viimane Jumal, kes praegu kogemuslikes universumites arenevad, ei ole eksistentsiaalsed: nad pole igavesed minevikult. Neil on ainult igavene tulevik; nad on aegruumiliselt ja transtsendentselt igavikulised. Neil Jumalustel on ülimad, viimased ja võib-olla ka ülimad-viimased omadused, ent nende kogemusse kuulub ajalooline universumipäritolu. Neile ei tule iial lõppu, aga nendel kui isiksustel oli algus. Tõsi, nad on igaveste ja lõpmatute jumaluspotentsiaalide tegelikustumised, aga nad ise pole tingimusteta igavesed ega lõpmatud.

X. ABSOLUUTNE JUMAL

¹ *Jumalus-Absoluudi* igavene reaalsus kätkeb endas palju sellist, mida ei saa aegruumilise piiritletud meele jaoks täielikult ära seletada, kuid *Absoluutse Jumala* tegelikustumine oleks kooskõlas teise kogemusliku Kolmsuse, Absoluutse Kolmsuse ühildumisega. See kujutaks endast absoluutse jumalikkuse kogemuslikku teostumist, absoluutsete tähenduste ühendumist absoluutsetel tasanditel; me pole aga kindlad kõikide absoluutsete väärtuste suhtes, sest meile pole kunagi kinnitatud, et Määratlematu Absoluut peaks olema samaväärne Lõpmatusega. Absoluutsetes tähendustes ja lõpmatus vaimsuses sisalduvad lõplikkust ületavad saatused, ilma nende kahe saavutamata reaalsuseta ei suuda me absoluutseid väärtusi määratleda.

² Absoluutne Jumal on kõikide absoniitsetest olenditest kõrgemate olendite teostumise saavutuslik eesmärk, ent Jumalus-Absoluudi võimsuse ja isiksuse potentsiaal ületab meie arusaamise piirid ning meelsamini me ei käsitleks neid reaalsusi, mis jäävad kogemuslikust tegelikustumisest nii kaugelt.

XI. KOLM ABSOLUUTI

¹ Kui Tegude Jumalas toimiv Kõikse Isa ja Igavese Poja ühendatud mõte pani aluse jumaliku ja keskse universumi loomisele, järgis Isa oma mõtte kujunemist Poja sõnaks ning nende Ühise Teostaja teoks, lahutades oma Havonakohaloleku lõpmatuspotentsiaalidest. Need avamata lõpmatuspotentsiaalid jäävad ruumiliselt varjatuiks Määratlematus Absoluudis ning jumalikuult looritatuiks Jumalus-Absoluudis, samal ajal aga saavad Kõikse Absoluudi, Paradiisi-Isa ilmutamata lõpmatuse-ühtsuse toimimise kaudu üheks.

² Nii kosmilise kui ka vaimujõu varud on praegu allutatud pidevalt edenevale ilmutumis-teostumisprotsessile, sest kogu reaalsuse rikastumist mõjutab kogemuslik kasv ning Kõikse Absoluudi teostatav kogemusliku ja eksistentsiaalse korrelatsioon. Tänu Kõikse Absoluudi tasakaalustavale kohalolekule saavutab Esimene Allikas ja Kese kogemusliku jõu avarustumise, naudib samastumist oma arenevate olenditega ning saavutab kogemusliku Jumaluse laienemise Ülimuslikkuse, Lõplikkuse ja Absoluutsuse tasan-dile.

³ ¶ Kui pole võimalik eksimatult eristada Jumalus-Absoluuti Määratlematust Absoluudist, määratletakse nende oletatavasti ühist või kooskõlastatud kohalolekut kui Kõikse Absoluudi tegevust.

⁴ ¶ 1. *Jumalus-Absoluut* näib olevat kõikvõimas akti-veerija, Määratlematu Absoluut aga ülimuslikult ühenda-tud ja lõplikult kooskõlastatud universumite universumi, isegi universumite kohal olevate universumite loendamata valmis ning praegu või tulevikus valmivate universu-mite ülisuutlik mehhaniseerija.

⁵ Jumalus-Absoluut ei või reageerida ühelegi olukorra-le universumis absoluutsest madalamal moel — või vähe-masti ei tee ta seda. Selle Absoluudi iga reaktsioon mis ta-hes olukorrale näib pidavat silmas kõikide loodud asjade ja olendite heaolu mitte ainult käesoleva eksisteerimisjär-gu, vaid kogu tulevase igaviku lõputute võimaluste seisu-kohalt.

⁶ Jumalus-Absoluut on see potentsiaal, mille eraldas täielikust lõpmatust reaalsusest Kõikse Isa vabatahtlik va-lik ning milles toimub kogu jumalik tegevus, nii eksistent-siaalne kui ka kogemuslik. Tegu on *Määratletud* Absoluu-diga ja see eristab teda *Määratlematust* Absoluudist; neile mõlemale tuleb aga lisada veel Kõikne Absoluut, et hõlma-ta kogu absoluutset potentsiaali.

⁷ ¶ 2. *Määratlematu Absoluut* on mitteisikuline, väl-jaspool jumalikkust asuv ja jumalikustamata. Seepärast po-legi Määratlematul Absoluudil ei isiksust, jumalikkust ega mingeid looja eesõigusi. Ei faktid ega tõde, kogemus ega ilmutus, filosoofia ega absoniitsus suuda tungida selle uni-versumi-omadusteta Absoluudi olemusse ja iseloomu.

⁸ Selgitagem kohe, et Määratlematu Absoluut on suu-runiversumit läbistav *positiivne reaalsus*; ilmselt ulatub ta kosmoses võrdsel määral ka seitsme superuniversumi pii-ride taha, sinna hiiglaslikku kosmilisse tühjusse — jõu avaldumiste ja mateeria-eelsete evolutsioonide tallermaa-le. Määratlematu Absoluut ei ole pelgalt negativistlik filo-soofiline käsitlusviis, mis põhineb määratlematu ja tin-gimatu universaalsusest, ülimuslikkusest ja esmasusest kõ-neleval metafüüsikalisel sofistikal. Määratlematu Absoluut on universumi positiivne ülemvõim lõpmatuses; see ülem-võim on kosmiliselt jõult piiramatu, kuid seda määratleb väga täpselt elu, meele, vaimu ja isiksuse olemasolu ning li-saks Paradiisi-Kolmsuse tahtereaktsioonid ja olulised kor-raldused.

⁹ Me oleme veendunud, et Määratlematu Absoluut po-le eristumatu ja kõikjale küündiv mõjuvõim, mida annaks

võrrelda kas metafüüsika panteistlike arusaamadega või teaduse omaaegse eetrihüpoteesiga. Määratlematu Abso-luut on jõult piiramatu, Jumaluse osas määratletud, aga me ei mõista täielikult selle Absoluudi seost universumite vai-mureaalsustega.

¹⁰ ¶ 3. *Kõikne Absoluut* oli loogiliselt võttes vältima-tu, kui Kõikne Isa jagas absoluutse vaba tahte aktiga uni-versumireaalsused jumalustatud ja jumalustamata — isi-kustatavaiks ja mitteisikustatavaiks — väärtusteks. Kõikne Absoluut on Jumaluse ilming, mis viitab universumireaal-suse niisuguse vaba tahte aktiga jaotamisel tekkinud pinge lahenemisele ning toimib nende eksistentsiaalsete potent-siaalide kogusummade siduva kooskõlastajana.

¹¹ ¶ Kõikse Absoluudi pinge-kohalolek märgib jumalus-tatud reaalsuse ja jumalustamata reaalsuse vahelise erine-vuse kadumist, mis leiab vältimatult aset vabatahtelise ju-malikkuse dünaamika lahutamisel määratlematu lõpma-tuse staatilisusest.

¹² ¶ Pidage alati meeles: potentsiaalne lõpmatus on ab-soluutne ja igavikust lahutamatu. Tegelik lõpmatus ajas ei saa kunagi olla midagi muud kui osaline ja peab jä-relikult olema mitteabsoluutne, ka tegeliku isiksuse lõp-matus saab olla absoluutne ainult määratlematus Jumalu-ses. Ning just lõpmatuspotentsiaali erinevus Määratlema-tus Absoluudis ja Jumalus-Absoluudis igavikustab Kõikse Absoluudi, muutes sellega kosmiliselt võimalikuks ainelis-te universumite eksistentsi ruumis ja vaimselt võimalikuks piiritletud isiksuste eksistentsi ajas.

¹³ Piiritletu võib eksisteerida kosmoses kõrvuti Lõpma-tuga ainult seetõttu, et Kõikse Absoluudi ühendav kohal-olek taandab nii täiuslikult pinged aja ja igaviku, piiritletu-se ja lõpmatuse, reaalsuspotsentiaali ja reaalse tegelikkuse, Paradiisi ja kosmose, inimese ja Jumala vahel. Assotsiatiiv-selt moodustab Kõikne Absoluut astmeliselt kulgeva are-neva reaalsuse tsooni, mis on olemas nii aegruumis kui ka ületatud aegruumis, all-lõpmatu Jumaluse avaldumise uni-versumites.

¹⁴ Kõikne Absoluut on staatilis-dünaamilise Jumaluse potentsiaal, mis ajalis-igavikulistel tasanditel teostub pii-ritletud-absoluutsete väärtustena ja kogemuslik-eksistent-siaalse lähenemise võimalikkusena. See Jumaluse käsita-matu aspekt võib olla staatiline, potentsiaalne ja seos-tav, kuid praegu tervikuniversumis tegutsevate intellektiga isiksuste suhtes pole ta ei kogemuslikult loov ega arenev.

¹⁵ ¶ *Absoluut*. Need kaks Absoluuti — määratletud ja määratlematu — võivad oma tegevuses näida mõistusli-kele olenditele täiesti ilmselt lahknevad, aga nad ühenda-takse täiuslikult ja jumalikult Kõikses Absoluudis ning te-ma kaudu. Lõplikult mõistetuna on kõik kolm üks Abso-luut. Lõpmatust madalamatel tasanditel on nad tegevusli-kult eristuvad, lõpmatuses aga ÜKS.

¹⁶ ¶ Me ei kasuta eales terminit „Absoluut” kellegi või millegi eitamiseks või millegi keelamiseks. Ka ei pea me Kõikset Absoluuti isemääratlevaks, mingiks panteistli-kuks ja ebaisikuliseks Jumaluseks. Kõiges, mis puutub uni-

versumi-isiksusse, on Absoluut rangelt Kolmsusega piiratud ja Jumalusest valitsetud.

XII. KOLMSUSED

¹ Algne ja igavene Paradiisi-Kolmsus on eksistentsiaalne, ta oli vältimatu. See ilma algeta Kolmsus on lahutamatu tõigast, et Isa tõkestamatu tahe lahutas isikulise ja mitteisikulise, ning ta tegelikustus, kui Isa isiklik tahe kooskõlastas need duaalsed reaalsused meelega. Havona-järgsed Kolmsused on kogemuslikud — nad sisalduvad lahutamatu selles, et tervikuniversumis loodi kaks võimsuse ja isiksuse avaldumise alamabsoluutset ja arengulist tasandit.

² ¶ *Paradiisi-Kolmsus* — Kõikse Isa, Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimu igavene jumalusliit on eksistentsiaalne tegelikkuses, kõik potentsiaalid aga on kogemuslikud. Seetõttu kujutabki see Kolmsus endast ainsat lõpmatust hõlmavat jumalusreaalsust ning seetõttu leiabki universumis aset nähtus, et Ülim Jumal, Viimane Jumal ja Absoluutne Jumal tegelikustuvad.

³ ¶ Esimene ja teine kogemuslik Kolmsus — Havona-järgsed Kolmsused — ei saa olla lõpmatud, sest neisse kuuluvad *tulenevad Jumalused*: Jumalused, kes said arenemiseks tõuke looduna eksistentsiaalse Paradiisi-Kolmsuse poolt või ilmnenuna reaalsuste kogemusliku tegelikustumise teel. Loodud-olendi ja tema Looja kogemuse piiritletus ja absoniitsus rikastab, vahest koguni laiendab jumalikkuse lõpmatust.

⁴ Kolmsused on omavaheliste suhete tõed ja Jumaluse kooskõlastatud avaldumise faktid. Kolmsuse toime hõlmab Jumaluse reaalsusi, need reaalsused aga püüavad alati teostuda ja end avaldada isikustumise teel. Ülim Jumal, Viimane Jumal ja koguni Absoluutne Jumal on seepärast jumalikul vältimatud. Need kolm kogemuslikku Jumalust olid potentsiaalselt olemas eksistentsiaalses Kolmsuses — Paradiisi-Kolmsuses —, ent nende esilekerkimine universumi võimsuse-isiksustena sõltub osalt nende endi kogemuslikust toimimisest võimsuse ja isiksuse universumites, osalt aga Havona-järgsete Loojate ja Kolmsuste kogemuslikest saavutustest.

⁵ ¶ Kaks Havona-järgset Kolmsust, Viimane ja Absoluutne, pole praegu veel täielikult avaldanud; nad on universumi teostumise protsessis. Neid Jumaluste ühendusi võib kirjeldada järgnevalt:

⁶ 1. *Viimane Kolmsus*, kes on praegu arenemas, koosneb lõpuks Ülimast Olendist, Ülimatest Looja-Isiksustest ja absoniitsetest Tervikuniversumi Arhitektidest, nendest ainulaadsetest universumi planeerijatest, kes pole ei loojad ega loodud-olendid. Lõpuks jõustub ja isikustub Viimane Jumal vältimatult selle kogemusliku Viimase Kolmsuse ühinemise tulemusena peaaegu piiritu tervikuniversumi laieneval alal.

⁷ 2. *Absoluutne Kolmsus* — teine kogemuslik Kolmsus —, kelle tegelikustumine praegu kestab, koosneb lõpuks Ülimast Jumalast, Viimasest Jumalast ja Universumi

Saatuse Täideviijast, kes praegu on ilmutamata. Kolmsus toimib nii isikulisel kui ka üliisikulisel tasandil, tema tegevuse ulatus küünib koguni mitteisikulise piirideni ja tema ühtlustumine kõiksuses kogemuslikustab Absoluutse Jumaluse.

⁸ ¶ Viimane Kolmsus on kogemuslikult täielikult ühinemas, aga me kahtleme tõsiselt, kas Absoluutse Kolmsuse niisugune täielik ühinemine on võimalik. Ent meie arusaam igavesest Paradiisi-Kolmsusest meenutab meile pidevalt, et Jumaluse kolmsustamisega võib saavutada seda, milleni ei jõuta ühelgi teisel moel; seepärast polegi meie arvates vaja tõestada, et *Ülima-Viimase* ja Absoluutse Jumala kolmsustumine-tegelikustumine on kunagi võimalik.

⁹ ¶ Universumite filosoofid eeldavad *Kolmsuste Kolmsust*, eksistentsiaalselt kogemuslikku Lõpmatut Kolmsust, kuid nad ei suuda hoomata tema isikustumist; võimalik, et see oleks võrdne Kõikse Isa isikuga kontseptuaalsel tasandil MINA OLEN. Kuid kõigest sellest hoolimata on algne Paradiisi-Kolmsus potentsiaalselt lõpmatu, sest Kõikne Isa on tegelikult lõpmatu.

MÄRKUS

¹¹ Koostades järgnevaid tutvustusi, mille sisuks on Kõikse Isa loomuse ja tema Paradiisikaaslaste olemuse kujutamine koos katsega kirjeldada täiuslikku kesket universumit ning selle ümber tiirlevat seitset superuniversumit, peame lähtuma superuniversumite valitsejate juhendist, mis näeb ette, et meil tuleb eelistada parimaid olemasolevaid inimarusaamu vaadeldavast teemast, kui püüame tõde ilmutada ja põhiteadmisi kooskõlla viia. Puhtakujuilist ilmutust võime kasutada ainult siis, kui inimmoistus pole kontseptsiooni, mida tutvustame, siiani kunagi piisavalt õigesti adunud.

¹² Üksteisele järgnevad jumaliku tõe ilmutused planeedil kaasavad vältimatult kõrgeimaid olemasolevaid käsitusi vaimsetest väärtustest osana planetaarsete teadmiste uuest ja laiemast kooskõlastamisest. Sellest lähtudes oleme neid Jumalat ja tema universumikaaslasti käsitlevaid tutvustusi ette valmistades valinud järgnevate kirjade aluseks rohkem kui tuhat inimkontseptsiooni, mis kajastavad planeedi kõrgeimaid ja arenenuimaid teadmisi vaimsetest väärtustest ja universumi tähendustest. Kui need, mineviku ja oleviku Jumalat tundvatelt surelikelt kogutud inimomased käsitused pole piisavad kirjeldamiseks tõde nii, nagu meile on ülesandeks tehtud, ei kõhkle me neid täiustamast, toetudes oma sügavamatele teadmistele Paradiisi Jumalustest ja nende transtsendentse eluaseme-universumi tegelikkusest ja jumalikkusest.

¹³ Me teame hästi oma ülesandega seonduvaid raskusi, me mõistame, et jumalikkust ja igavikku puudutavate käsituste keelt on võimatu täielikult tõlkida sureliku meele loodud arusaamade keelelisteks sümboliteks. Me teame aga sedagi, et inimmees asub Jumala fragment ja et inimehingega koos elab Tõe Vaim; me teame, et need vaimujõud liituvad võimaldamaks ainelisel inimesel aduda vaimsete

väärtuste tõelisust ning mõista universumi tähenduste filosoofiat. Veelgi kindlamini teame aga seda, et need Jumaliku Kohaloleku vaimud suudavad aidata inimesel vaimselt omandada kogu tõe, mis võimaldab isikliku usukogemuse — jumalateadvuse — pidevalt areneva reaalsuse avardu-

mist.

¹⁴ [Koostanud üks Orvontoni Jumalikest Nõuandjatest, selle Superuniversumi Isiksuste Korpuse Juht, kellele on tehtud ülesandeks kirjeldada Urantial Paradiisi Jumalustesse ja universumite universumisse puutuvat tõe.]

I OSA

KESKNE UNIVERSUM JA SUPERUNIVERSUMID

Esitanud Superuniversumi Isiksuste Uversa Korpus Orvontoni
Päevilt Vanade volitusel.

1 KIRI

KÕIKNE ISA

KÕIKNE Isa on kõige loodu Jumal, kõikide asjade ja olendite Esimene Allikas ja Kese. Mõelge Jumalast kõigepealt kui loojast, siis kui juhtijast ja viimaks kui lõpmatust alalhoidjast. Inimkonnale hakkas selguma tõde Kõikse Isa kohta siis, kui prohvet lausus: „Sina, Jumal, oled ainus — mitte kedagi ei ole sinu kõrval! Sina oled loonud taeva, taevaste taeva ja kõik, mis selle peal on; sina hoiad ja juhid neid. Sinu Pojad tegid universumid. Sa riietad end valgusega nagu rüüga, sa tõmbad taevad laiali nagu vaiba.” Vaid arusaam Kõiksest Isast — ühestainsast Jumalast paljude jumalate asemel — võimaldas surelikul inimesel aduda Isa kui jumaliku loojat ja lõpmatut juhtijat.

² Kõik planeedisüsteemide müriaadid loodi selleks, et neid lõpuks asustaksid paljud erinevad mõistuslikud olendid, kes suudavad tunda Jumalat, võtta vastu jumaliku armastust ning ka ise Jumalat armastada. Universumite universum on Jumala looming ja erinevate loodud-olendite eluase. „Jumal lõi taevad ja moodustas maa — ta rajas universumid ja ei loonud seda maailma ilmaaegu, vaid on valmistanud, et seal elataks.”

³ Kõik valgustatud maailmad tunnevad ja palveldavad Kõikset Isa, kõige loodu igavest loojat ja lõpmatut alalhoidjat. Loendamatute universumite tahteolendid on asunud pikale-pikale teele Paradiisi, võtnud ette igavesti kestva ja pingutava, kuid kõitva avastusretke, et jõuda Jumal-Isani. Aja laste transtsendentne eesmärk on leida igavene Jumal, mõista jumaliku olemust, tunda Kõikset Isa. Jumalat tundvatel olenditel on vaid üks ülim püüe, üksainus kõikevõitev ihalus: saada oma sfääris temataoliseks, niisuguseks, nagu on tema oma paradiislikus isikutäiuses ja oma õiglase ülimuslikkuse kõikse sfääris. Igavikus elav Kõikne Isa on andnud ülima käsu: „Teie olge täiuslikud, nõnda nagu mina olen täiuslik.” Armastuse ja halastusega on Paradiisi sõnumitoojad kandnud seda jumaliku üleskutset läbi ajastute ja universumite isegi nii madalate loomset päritolu loodud-olenditeni, nagu on Urantia inimrassid.

⁴ See suurejooneline ja kõikehaarav käsk püüelda jumaliku täiuse poole on täiusliku Jumala loodud edasipürgivate olendite esmane ülesanne ning selle täitmine peaks olema ka nende ülim soov. See võimalus saavutada jumaliku täiust on kõigi inimeste igavese vaimse progressi lõplik ja kindel eesmärk.

⁵ Urantia surelikel pole erilist lootust saada täiuslikuks selle sõna lõpmatus tähenduses, kuid oma teed alustavatel ränduritel, nagu seda on selle planeedi inimesed, on täiesti võimalik jõuda lõpmatu Jumala poolt surelikule inimesele seatud taevase ja jumaliku eesmärgini. Kui nad selle eesmärgi saavutavad, on nad kõiges, mis puudutab eneseteostust ja meele arendamist, oma jumaliku täiuse sfääris niisama täiuslikud, kui seda on Jumal ise oma lõpmatuse ja igaviku sfääris. Säärane täius ei tarvitse olla ei kõikne ainelises mõttes ega intellektuaalselt kõikehõlmav ja lõplik vaimse

kogemuse tasandil, kuid see on lõplik ja täielik tahte jumalikkuse, isiksuse motivatsiooni täiuslikkuse ning jumalateadvuse kõikides määratletud aspektides.

⁶ See on jumaliku käsu „Teie olge täiuslikud, nõnda nagu mina olen täiuslik” tõeline tähendus. See käsk virgutab surelikku inimest aina edasi minema ja kutsub teda ikka sissepoole selles pikas ja kõitvas jõupingutuses saavutada üha kõrgemaid ja kõrgemaid vaimseid väärtusi ning universumi tõelisi tähendustasandeid. See grandioosne universumite Jumala otsing on kõikide aja ja ruumi maailmade asukate ülim avastusretk.

1. ISA NIMI

¹ Kõikidest nimedest, mille all universumites Jumal-Isa tuntakse, kohtab kõige sagedamini neid, mis määratlevad teda kui Esimest Allikat ja Universumi Keset. Esimest Isa nimetatakse eri universumites ning ühe ja sellesama universumi eri sektorites mitmete nimedega. Nimed, mida loodud-olend annab Loojale, sõltuvad suuresti sellest, mis sugune on loodud-olendi arusaam Loojast. Esimene Allikas ja Universumi Kese pole end iial avaldanud nime kaudu, vaid ikka ja alati oma loomuse kaudu. Kui usume, et oleme selle Looja lapsed, on täiesti loomulik, et me teda lõpuks Isaks kutsume. Ent see on meie enda valitud nimi ning tuleneb sellest, et me tunnistame oma isiklikku suhet Esimese Allika ja Keskmega.

² Kõikne Isa ei suru universumite tahtelistele intellektiolen-ditele mitte kunagi peale ühtki kohustuslikku tunnistamise, formaalse palveldamise või orjaliku teenimise vormi. Aja ja ruumi maailmade arenevad asukad peavad ise oma südames ta ära tundma, teda armastama ja vabatahtlikult palveldama. Looja keeldub sundimast ja alistamast oma aineliste olendite vaba vaimset tahet. Oma tahte armastav pühendamine Isa tahte täitmisele on inimese parim kink Jumalale; tegelikult on säärane tahte pühendamine inimese ainuvõimalik eheda väärtusega kink Paradiisi-Isale. Inimene elab, liigub ja on olemas Jumalas; peale niisuguse valiku Isa tahte alluda ei leidu mitte midagi, mida inimene saaks Jumalale anda, ja universumite tahtelistele intellektiolen-dite sellised otsused on tolle tõelise palveldamise reaalsus, mis on nii meeltmööda Looja-Isa armastusest kantud loomusele.

³ Kui olete kord saanud tõeliselt teadlikuks Jumalast, kui te olete tegelikult avastanud majesteetliku Looja ning hakanud kogema jumaliku juhtija pideva ja sisima kohaloleku teostumist, siis leiate vastavalt oma valgustatusele ning viisile ja meetodile, mille kaudu jumalikud Pojad Jumalat ilmutavad, Kõiksele Isale nime, mis kõige sobivamalt väljendab teie arusaama Esimesest Suurest Allikast ja Keskmest. Nõnda on Loojal eri maailmades ja mitmesugustes universumites palju nimesid, mis vaimselt seoselt tähendavad kõik ühte ja sedasama, kuid sõnades ja sümbolites väljendatuna peegeldab iga nimi seda austuse määra

ja sügavust, mida selle maailma loodud-olendid oma südames tema vastu tunnevad.

⁴ ¶ Universumite universumi keskme lähedal tuntakse Kõikset Isa üldiselt nimede all, mille tähendust võib tõlgendada kui Esimest Allikat. Kaugemal kosmoses asuvates universumites tähendab Kõikse Isa märkimiseks kasutatav termin sagedamini Kõikset Keset. Veelgi kaugemal tähtedevahelises avaruses, samuti nagu teie kohaliku universumi keskuses, tuntakse teda Esimese Loova Allika ja Jumaliku Keskmena. Ühes lähedal asuvas tähtkujus kutsutakse Jumalat Universumite Isaks, teisel Igaveseks Alalhoidjaks, ida pool aga Jumalikuks Juhtijaks. Teda on nimetatud veel Valguste Isaks, Elu Kingiks ja Kõikvõimsaks.

⁵ Neis maailmades, kus mõni Paradiisi-Poeg on elanud oma annetumisel, teatakse Jumalat üldiselt mingi sellise nime all, mis kätkeb isiklikku suhet, õrna armastust ja isalikku kiindumust. Teie tähtkuju keskuses räägitakse Jumalast kui Kõiksest Isast ning teie kohaliku asustatud süsteemi eri planeetidel tuntakse teda kui Isade Isa, Paradiisi-Isa, Havona-Isa ja Vaimset Isa. Need, kes tunnevad Jumalat Paradiisi-Poegade annetumisilmutuse kaudu, annavad lõpuks järele loodud-olendi ja tema Looja liigitavate suhete tundelisele võlule ja nimetavad Jumalat „meie Isaks”.

⁶ Sugu omavate olenditega asustatud planeedil, maailmas, kus intellektiolendide südameist on lahutamatud vanemlikud tunded, muutub termin „Isa” igavese Jumala märkimisel eriti väljendusrikkaks ja sobivaks. Teie planeedil Urantial on ta kõige paremini tuntud ja kõige üldisemalt tunnustatud nime *Jumal* all. Nimi, mis te talle omistate, ei ole kuigi tähtis; oluline on see, et te tunneksite teda ja püüaksite olla temasarnased. Teie vanad prohvetid kutsusid teda õigusega „igaveseks Jumalaks” ja kõnelesid temast kui kellestki, kes „elab igavikus”.

2. JUMALA REAALSUS

¹ Jumal on vaimumaailma kõige põhilisem reaalsus, Jumal on meesfäärade tõellikas, Jumal jätab ainelises maailmas varju kõik muu. Kõikide loodud intellektide jaoks on Jumal isiksus, universumite universumi jaoks on ta igavese reaalsuse Esimene Allikas ja Kese. Jumal ei sarnane ei inimese ega masinaga. Esimene Isa on kõikne vaim, igavene tõde, lõpmatu reaalsus ja isa-isiksus.

² ¶ Igavene Jumal on lõpmata palju rohkem kui idealiseeritud reaalsus või isikustatud universum. Jumal ei ole lihtsalt inimese ülim ihalus, sureliku otsingute objekt. Jumal pole ka pelk mõiste, õiglust esindav jõupotentsiaal. Kõikne Isa ei ole looduse sünonüüm ega isikustunud loodusseadus. Jumal on transtsendentne tõelisus, mitte lihtsalt inimese tavaarusaam ülimatest väärtustest. Jumal ei ole kõige vaimselt olulise psühholoogiline koondumispunkt, ka pole ta „inimese õilsaim looming”. Inimeste arvates võib Jumal olla ükskõik missugune neist käsitustest või siis kõik need koos, kuid ta on enamat. Ta on päästja ja armastav Isa kõikide jaoks, kes naudivad vaimset rahu maa peal ning ihkavad surmas kogeda isiksuse ellujäämist.

³ ¶ Inimkogemuses näitab Jumala tegelikku olemasolu see, et inimese sisimas on olemas jumalik kohalolek, vaimne Järelevaataja, kes on saadetud Paradiisist elama inimese surelikku meelde, et ta abistaks seal igavesti ellujääva surematu hinge arengut. Niisuguse jumaliku Kohandaja olemasolu inimteadvuses näitavad kolm kogemuslikku ilmingut:

⁴ 1. intellektuaalne suutlikkus Jumalat tunda — teadlikkus Jumalast;

⁵ 2. vaimne soov Jumalat leida — jumalaotsimine;

⁶ 3. isiklik ihalus olla nagu Jumal — kogu südamest tulev soov täita Isa tahet.

⁷ ¶ Jumala eksistentsi ei saa eales tõestada ei teaduslik eksperiment ega puhtloogiline arutluskäik. Seda saab teha ainult inimkogemus, ent ometi on õige arusaam Jumala reaalsusest loogika seisukohalt arukas, filosoofia seisukohalt usutav, religiooni jaoks vältimatu ning isiksuse ellujäämislootuse seisukohalt asendamatu.

⁸ Need, kes tunnevad Jumalat, on kogenud tema kohalolekut. Selliste Jumalat tundvate surelike isiklik kogemus Jumala olemasolust on ainus ümberlukkamatu tõend, mida üks inimolend võib teisele pakkuda. Jumala eksistentsi pole ühelgi moel võimalik tõestada, kui ei võeta arvesse sidet, mis ühendab inimmeelele omast jumalateadvust ja Mõttekohandajat, kes elab surelikus intellektis ja kelle inimene sai kingitusena kaasa Kõikselt Isalt.

⁹ ¶ Teoorias võite te mõelda Jumalast kui Loojast — ja ta on tõesti isiklikult loonud Paradiisi ja täiusliku keske universumi —, ent kõik aja ja ruumi universumid on loonud ning korrastanud Loojate-Poegade Paradiisikorpused. Kõikne Isa pole isiklikult loonud kohalikku Nebadoni universumit; universum, milles teie elate, on tema Poja Miikaeli looming. Ehkki Isa ise ei loo isiklikult arenevaid universeid, juhib ta siiski paljusid nendevahelisi üldiseid ja nende mõningaid ainelise, mõistusliku ning vaimuenergia ilminguid. Jumal-Isa on isiklikult loonud Paradiisiuniversumi ning koos Igavese Pojaga kõik teised isiklikud universumite loojad.

¹⁰ ¶ Aineliste universumite universumi füüsilise juhtijana toimib Esimene Allikas ja Kese igavese Paradiisisaare algkujude järgi ning selle absoluutse gravitatsioonikeskme kaudu rakendab igavene Jumal kosmilist juhtimist füüsilisel tasandil ühtmoodi nii keskses universumis kui ka kogu universumite universumis. Meelena toimib Jumal Lõpmatu Vaimu Jumaluses, isiksusena avaldub Jumal Igavese Poja isikus ning Igavese Poja jumalalaste isikutes. See Esimene Allika ja Keskme suhe kooskõlastatud Paradiisi-Isikute ja Absoluutidega ei välista vähimalgi määral Kõikse Isa *vahetus* isiklikku tegevust kõiges loodus ja selle kõikidel tasanditel. Oma osadeks jagatud vaimu kohaloleku kaudu on Looja-Isa vahetus kontaktis oma loodud laste ja oma loodud universumitega.

3. JUMAL ON KÕIKNE VAIM

¹ „Jumal on vaim.” Ta on kõikne vaimne kohalolek. Kõikne Isa on lõpmatu vaimne reaalsus, ta on „suveräänne, igavene, surematu, nähtamatu, ainuke tõeline Jumal”. Ehkki te olete „Jumala lapsed”, ei tohi te arvata, et Isa on oma vormilt ja kujult teiesarnane, kuna öeldud on, et te olete loodud „tema näo järgi” ja teis elavad Saladuslikud Järelevaatajad, kes on pärit tema igavese kohaloleku keskpunktist. Vaimolendid on reaalsed, kuigi inimese silm neid ei näe; nad ei ole lihast ja verest.

² Muistne prohvet ütles: „Vaata, ta läheb minust mööda, aga mina ei näe teda, ta käib üha, aga mina ei märka teda.” Me võime pidevalt näha Jumala kätetööd ning selgesti hoomata tema majesteetlike tegude ainelisi tunnuseid, ent vaid harva saame silmata tema jumalikkuse nähtavat avaldumist; nähtamatuks jääb ka tema inimesse suunatud vaimu kohalolek.

³ Kõikne Isa ei ole nähtamatu mitte sellepärast, et ta end aineliselt piiratud ja nappide vaimsete võimetega alamate loodud-olendite eest peidab. Pigem on asi selles, et „Sa ei tohi näha mu palet, sest ükski inimene ei või mind näha ja jääda elama”. Ükski aineiline inimene ei saa näha Vaimjumalat ja säilitada oma surelikku olemasolu. Alamatel vaimolenditel või ükskõik millistel ainelistel isiksustel on võimatu läheneda jumaliku isiksuse kohaloleku ülevusele ja vaimsele hiilgusele. Isa isiku kohaloleku vaimne sära on „valgus, millele ei saa ligineda ainuski surelik; valgus, mida ükski aineiline olend ei ole näinud ega saagi näha”. Aga selleks, et tunda Jumalat usust kantud nägemise abil, mille annab vaimsustunud meel, pole vaja teda näha sureliku keha silmadega.

⁴ ¶ Täies ulatuses jagab Kõikse Isa vaimolemust tema kaaseksisteeriv mina, Paradiisi Igavene Poeg. Nii Isa kui ka Poeg jagavad võrdselt, täielikult ja piiranguteta kõikset ja igavest vaimu Lõpmatu Vaimuga, kes on nendega kooskõlastatud isiksus. Iseendas ja iseendast väljapoole on Jumala vaim absoluutne; Pojas on ta määratlemata omadustega, Vaimus kõikne — neis kõigis ja kõikide kaudu aga lõpmatu.

⁵ ¶ Jumal on kõikne vaim, Jumal on kõikne isik. Piiritletud loodu ülim isikuline reaalsus on vaim, isikulise kosmose lõplik reaalsus on absoniitne vaim. Vaid lõpmatuse tasandid on absoluutsed ning vaid sellistel tasanditel saavad materia, meel ja vaim lõplikult üheks.

⁶ ¶ Potentsiaalselt on Jumal-Isa materia, meele ja vaimu ülim juhtija universumites. Enda loodud tahteolendite hiigelhulgaga on Jumal vahetus ühenduses ainult oma isiksuse ulatusliku mõjupiirkonna kaudu, kuid temaga saab sidet (väljaspool Paradiisi) vaid tema fragmentaarsete olemusvormide kohalolekus; universumites kujutavad need endast Jumala tahet. Surelike ajaolendite meeles elaval Paradiisi-vaimul, kes aitab seal areneda ellujääva loodud-olendi surematul hingel, on Kõikse Isa olemus ja jumalikkus. Kuid niisuguste arenevate loodud-olendite meel pärineb kohalikest universumitest ja peab jõudma jumalikule

täiusele oma vaimsetest saavutustest johtuvate kogemuslike muutuste kaudu, mis tulenevad vältimatult sellest, et loodud-olend otsustab täita taevase Isa tahet.

⁷ ¶ Inimese sisimas kogemuses on meel ühendatud mateeriaga. Niisugune aineiline meel ei saa pärast keha surma ellu jääda. Ellujäämistee peitub inimese tahte niisuguses kohaldamises ja sureliku meele sellistes muutustes, mille kaudu Jumalat tundev intellekt võtab järk-järgult vastu vaimu õpetusi ja muutub lõpuks vaimust juhituks. See inimmeele evolutsioon alates algsest ühendusest materia-ga kuni liitumiseni vaimuga viib selleni, et sureliku meele potentsiaalselt vaimsed faasid muutuvad surematu hinga morontiaareaalsuseks. Mateeriale allutatud surelik meel muutub üha ainelisemaks ning lõppkokkuvõttes lakkab isiksus olemast. Vaimule alluva meele saatuseks on saada pidevalt vaimsemaks, sulada lõpuks ühte ellujääva ja juhtiva jumaliku vaimuga ning saavutada nõnda ellujäämine ja isiksuse eksistentsi igavikulisus.

⁸ Mina tulen Igavikust ja olen korduvalt tagasi pöördunud Kõikse Isa ligidusse. Mina tunnen Esimese Allika ja Keskmise, Igavese ja Kõikse Isa tegelikkust ja isiksust. Tean, et suur Jumal on absoluutne, igavene ja lõpmatu, aga ka hea, jumalik ja armuline. Tean tõde, mis sisaldub kahes suures kuulutuses „Jumal on vaim” ja „Jumal on armastus”, ning universumi jaoks avalduvad need kaks omadust kõige täielikumalt Igaveses Pojas.

4. JUMALA MÜSTEERIUM

¹ Jumala täiuslikkuse lõpmatus on nii suur, et muudab ta igavesti müsteeriumiks. Kõikidest Jumala käsitamatu-dest saladustest suurim on see, et jumalik elab sureliku meele sisimas. See, kuidas Kõikne Isa viibib ajaolendi juures, on kõikidest universumi müsteeriumidest ülim, sest jumalik kohalolek inimmeeles on saladuste saladus.

² Surelike füüsilised kehad on „Jumala templid”. Ehkki Suveräänsed Loojad-Pojad lähenevad oma asustatud maailmade loodud-olenditele ja „tõmbavad kõiki enese juurde”, ehkki nad seisavad teadvuse „ukse taga” ja „koputavad” ning tulevad heameelega kõikide juurde, kes „avavad oma südame ukse”, ehkki Loojate-Poegade ja nende surelike olendite vahel on tõepoolest olemas niisugune väga lähedane isiklik suhe, on surelikes inimestes ometi midagi Jumalast endast, midagi, mis tõesti elab nende sisimas ja millele nende kehad on templiks.

³ Kui teie aeg siin saab ümber, kui olete ajalikul kujul oma maise matka lõpuni käinud, kui teie lihalik, katsumusi tulvil teekond lõpeb, kui põrm, millest on kokku pandud teie surelik ihu, „saab tagasi põrmuks, millest on see võetud”, siis saab ilmsiks, et teis elav „vaim läheb tagasi Jumala juurde, kes tema on andnud”. Selle planeedi igas moraliolendis elab osake Jumalast, killuke jumalikkusest. See ei ole veel teie omand, kuid see on määratud saama teiega üheks, kui jääte ellu pärast sureliku eksistentsi lõppu.

⁴ ¶ Me kohtume selle Jumala müsteeriumiga pidevalt ning meid viib häämingusse selle pidevalt avarduv lõputu panoraam, milles avaldub tõde tema lõpmatust headusest,

lõputust armust, võrratust tarkusest ja suurepärasest olemusest.

⁵ ¶ Selles jumalikus müsteeriumis sisaldub ainuomane erinevus piiritletu ja lõpmatu, ajaliku ja igavikulise, aegruumilise loodu ja Kõikse Looja, materiaalse ja vaimse, inimese ebatäiuse ja Paradiisi Jumaluse täiuse vahel. Kõikse armastuse Jumal ilmutab ennast alati kõikidele oma loodud-olenditele vastavalt nende suutlikkusele vaimselt aduda jumalikku tõde, ilu ja headust.

⁶ Igale vaimolendile ja igale surelikule universumite universumi igas sfääris ja igas maailmas ilmutab Kõikne Isa ennast kogu selles armulikkuses ja jumalikkuses, mida nüüsgused vaimolendid ja surelikud suudavad näha ja mõista. Jumal ei tee vahet, kas olendid on vaimsed või ainelised. Jumalik kohalolek, mida naudivad kõik universumi lapsed igal ajahetkel, sõltub ainuüksi loodud-olendi võimest vastu võtta ja tajuda mateeriaülese maailma vaimset tegelikust.

⁷ Inimese vaimse kogemuse reaalsusena ei ole Jumal müsteerium. Kui aga proovida materiaalsele füüsilisele meelele selgitada vaimumaailma kuuluvaid reaalsusi, ilmnevad saladused: nii peened ja nii sügavad saladused, et vaid Jumalat tundva sureliku usk võib korda saata filosoofilise ime — piiritletu tunneb ära Lõpmatu, aja ja ruumi aineliste maailmade arenevad surelikud tajuvad igavest Jumalat.

5. KÕIKSE ISA ISIKSUS

¹ Ärge lubage seda, et Jumala suurus, tema lõpmatus ähmastaks või varjutaks tema isiksust. „Kas see, kes kõrva on loonud, ei peaks kuulma? Kas see, kes silma on valmistanud, ei peaks nägema?” Kõikne Isa on jumaliku isiksuse tipp, kõiges loodus on ta isiksuse lähe ja saatus. Jumal on ühtaegu nii lõpmatu kui ka isikuline; ta on lõpmatu isiksus. Tõesti, Isa on isiksus, hoolimata sellest, et tema isiku lõpmatus seab ta alatiseks kõrgemale aineliste ja piiritletud olendite mõistmisvõimest.

² Jumal on palju enam kui inim mõistuse arusaam isiksusest; ta on isegi mõõtmatult rohkem, kui võib endas kätkeada ükskõik milline arusaam üliisiksusest. Kuid on täiesti kasutu arutleda nende jumaliku isiksuse haaramatute käsituste üle selle ainelise loodud-olendi meelega, kelle kõrgeim arusaam olendi reaalsusest koosneb isiksuse ideest ja ideaalist. Ainelise loodud-olendi kõrgeim võimalik arusaam Kõiksest Loojast seisneb jumaliku isiksuse üleva idee vaimsetes ideaalides. Järelikult võite küll teada, et Jumal peab olema palju enam, kui seda suudab väljendada inimlik arusaam isiksusest, kuid samal ajal teate ka täpselt, et Kõikne Isa ei saa olla mitte midagi vähemat kui igavene, lõpmatu, tõeline, hea ja imeline isiksus.

³ Jumal ei peida ennast ühegi oma loodud-olendi eest. Jumal on nii paljudele olendirühmadele kättesaamatu ainult seepärast, et ta „elab ligipääsmatus valguses, millele ükski aineiline loodud-olend ei saa läheneda”. Jumaliku isiksuse hiiglaslikkus ja aulisus ületab arenguteel olevate surelike ebatäiusliku meele piirid. Ta „on mõõtnud pihuga

vee, määranud oma käe ulatusega universumi. See on tema, kes istub maasõõri kohal, kes tõmbab lahti taevad otsekui kardina ja laotab laiali kui universumi, kus elada”. „Tõstke oma silmad kõrgele ja vaadake, kes on loonud kõik seal? Tema, kes nende väe viib välja täiearvuliselt, kes nimetab neid kõiki nimepidi”, ja nii on tõsi, et „Jumala nähtamatuid tegusid mõistetakse osaliselt asjade kaudu, mida tema on loonud”. Praegu ja sellistena, nagu te olete, tuleb teil näha nähtamatut Loojat tema rohkearvulise ja mitmekesise loodu kaudu ning ka tema Poegade ja nende arvukate alamate ilmutuste ning hoolitsuse ja kaitse kaudu.

⁴ Ehkki ainelised surelikud ei saa Jumala isikut näha, peaksid nad rõõmustama kinnituse üle, et ta on isik, ning uskudes möönma tõde, mis räägib, kuidas Kõikne Isa armastas maailma nii väga, et tagas selle madalat päritolu asukaile igavese vaimse edasimineku võimaluse, ja et tal „on hea meel oma lastest”. Jumalal ei puudu ükski neist üleinimlikest ja jumalikest omadustest, mis moodustavad täiusliku, igavese, armastava ja lõpmatu Looja isiksuse.

⁵ ¶ Kohalikus loodus (kui superuniversumi isikkond välja arvata) ei avaldu Jumal isiklikult ega paiksest, vaid üksnes Paradiisi Loojate-Poegade kaudu, kes on asustatud maailmade isad ja kohalike universumite suveräänid. Oleks loodud-olendi usk täiuslik, teaks ta täpselt: olles näinud Loojat-Poega, on ta ühtlasi näinud ka Kõikset Isa; Isa otsides ei püüaks ega eeldakski ta näha kedagi muud kui Poega. Surelikul inimesel on lihtsalt täiesti võimatu näha Jumalat enne, kui ta saavutab täieliku vaimse ümberkujumise ja jõuab tegelikult Paradiisi.

⁶ Paradiisi Loojate-Poegade olemus ei hõlma kõiki Esimese Suure Allika ja Keskme lõpmatu olemuse universaalse absoluutsuse määratlematuid potentsiaale, ent Kõikne Isa on igal moel *jumalikul* esindatud Loojates-Poegades. Isa ja tema Pojad on üks. Need Miikaeli klassi kuuluvad Paradiisi-Pojad on täiuslikud isiksused, koguni eeskujud kõikidele kohaliku universumi isiksustele alates Helkjast Koitudähest kuni kõige madalama, loomset evolutsiooni esindava areneva inimolendini.

⁷ ¶ Ilma Jumalata ja tema suure ning keske isiksuseta poleks kogu hiiglaslikus universumite universumis üldse isiksust. *Jumal on isiksus.*

⁸ ¶ Vaatamata sellele, et Jumal on igavene võim, majesteetlik kohalolek, transtsendentne ideaal ja hiilgav vaim — ehkki ta on kõike seda ja veel lõpmatult enamgi —, on ta tõeliselt ja igaveselt täiuslik Looja-isiksus, isik, kes „võib tunda ja keda tuntakse”, kes „võib armastada ja keda armastatakse” ning kes võib olla meie sõber, samal ajal kui teie saate tuntuks Jumala sõpradena, nagu on tuntuks saanud teisedki inimesed. Ta on reaalne vaim ja vaimne reaalsus.

⁹ Ärgem kahelgem, et Kõikne Isa on eeskätt isiksus — siis, kui näeme, kuidas Kõikne Isa ilmutab ennast kogu oma universumis, kui tajume teda elamas oma lugematutes loodud-olendites, kui märkame teda tema Suveräänsete Poegade isikuis, kui tajume tema jumalikku kohalolekut jätkuvalt kõigis paigus, nii lähedal kui kaugel. Kõigest sellest ulatuslikust levikust hoolimata jääb ta ehedaks isikuks

ja on igavesti püsivas isiklikus ühenduses oma loendamatute olenditega, kes on laiali pillutatud kogu universumite universumis.

¹⁰ ¶ Arusaam Kõikse Isa isiksusest kui avaram ja tõelisem jumalakäsituse on inimkonnani jõudnud peaaesjalikult ilmutuse kaudu. Mõistus, tarkus ja usukogemus — kõik nad vihjavad ja viitavad Jumala isiksusele, ent täielikult nad seda ei tõesta. Isegi inimeses elav Mõttekohandaja on eelisikuline. Iga usundi tõesust ja küpsust näitab see, kuidas see religioon mõistab Jumala lõpmatut isiksust ja adub Jumaluse absoluutset ühtsust. Kui mingi usund on Jumala ühtsust juba möönnud, saab usuküpsuse mõõdupuuks arusaam isikulisest Jumalusest.

¹¹ Algeline religioon tundis paljusid isikulisi jumalaid ja need olid loodud inimese näo järgi. Ilmutus kinnitab Jumala isiksuse mõiste paikapidavust, mis Esimese Põhjuse teaduslikus postulaadis on pelgalt üks võimalus ning millele filosoofilises idees Kõiksest Ühtsusest vihjatakse vaid teatud mõõndustega. Üksnes isiksusliku lähenemise kaudu on võimalik üldse hakata mõistma Jumala ühtsust. Esimese Allika ja Keskme isiksuse eitamine asetab filosoofilise dilemma ette, kas valida materialism või panteism.

¹² Sügavamalt mõtiskledes Jumaluse üle, tuleb isiksuse mõiste lahus hoida kehalise reaalsuse ideest. Aineline keha pole ei inimese ega Jumala isiksuse lahutamatu tingimus. Kehalise reaalsuse ideest johtuv viga tõuseb ilmekalt esile inimomase filosoofia mõlemas äärmuses. Materialism väidab, et kuna inimene kaotab surres oma keha, lakkab ta isiksusena olemast; panteism kinnitab, et Jumalal pole keha ja järelikult ei ole ta isik. Inimese tasandist kõrgemale tõusnud arenev isiksus tegutseb meele ja vaimu ühtsuses.

¹³ ¶ Isiksus ei ole lihtsalt Jumala lahutamatu omadus, pigem märgib see lõpmatu olemuse täielikkuse ja ühinenud jumaliku tahte kooskõlastatust, mis leiab täiusliku väljenduse igavikulisuses ja universaalsuses. Isiksus oma ülimal tähenduses on Jumala ilmutus universumite universumile.

¹⁴ ¶ Et Jumal on igavene, kõikne, absoluutne ja lõpmatu, ei suurene ta teadmised ega kasva tarkus. Jumal ei omanda uusi kogemusi, nagu seda võiks oletada või sellest aru saada piiritletud inimene. Oma igavese isiksuse raames aga naudib ta eneseteostuse pidevat avarumist, mis on mõnes mõttes võrreldav ja sarnane sellega, kuidas arenevate maailmade piiritletud olendid hangivad uusi kogemusi.

¹⁵ Lõpmatu Jumala absoluutne täius sunniks teda taluma täiuslikkuse määratlemata lõplikkusest tulenevaid kohutavaid piiranguid, kui Kõikne Isa ei osaleks otseselt hiiglasliku universumi iga ebatäiusliku hinge isiksusvõitluses, mille eesmärgiks on jumalikul toel tõusta kõrgemate, vaimselt täiuslike maailmadeni. See universumite universumi iga vaimolendi ja iga sureliku olendi üha avarduv kogemus on osake Isa lakkamatult avarduvast Jumaluse-teadvusest, pideva eneseteostuse lõpmatust jumalikust ringkäigust.

¹⁶ On sõna-sõnalt tõsi, et „kõikides sinu kannatustes kannatab ka tema”. „Kõikides sinu rõõmudes rõõmustab ta sinus ja ühes sinuga.” Tema eelisikuline jumalik vaim

on tõeline osake sinust. Paradiisisaar reageerib universumite universumi kõikidele füüsilistele muutustele; Igavene Poeg hõlmab kõige loodu vaimuimpulsid; Ühine Toimija hõlmab kogu avarduva kosmose meeleilminguid. Kõikne Isa tajub oma jumaliku teadvuse täiuses kogu ajas ja ruumis areneva loodu iga olemusvormi, olendi ja isiksuse avarduva meele ning kõrgemaletõusva vaimu kasvavate pingutuste kõiki individuaalseid kogemusi. Ja kõik see on täht-täheolt tõsi, sest „tema sees elame ja liigume ja oleme meie”.

6. ISIKSUS UNIVERSUMIS

¹ Inimisiksus on aegruumiline vari, mida heidab jumaliku Looja isiksus. Ning midagi olemasolevat ei saa eales õigesti mõista tema varju põhjal. Varje tuleks tõlgendada tõelise substantsi terminitega.

² ¶ Teaduse jaoks on Jumal põhjus, filosoofia jaoks idee, religiooni jaoks isik, koguni armastav taevane Isa. Teadlasele tähendab Jumal algset jõudu, filosoofile hüpoteesi ühtsusest, usklikule elavat vaimset kogemust. Inimese ebaadekvaatset Kõikse Isa isiksuse käsitust võib täiustada ainult inimese vaimne progress universumis, kuid tõeliselt adekvaatseks muutub see üksnes siis, kui aja- ja ruumi-palverändurid jõuavad lõpuks Paradiisi elava Jumala jumaliku embusse.

³ Ärge laske kunagi silmist erinevaid vaatepunkte isiksusele — seda, mida näeb Jumal, ja seda, mida näeb inimene. Inimene näeb ja mõistab isiksust piiritletusest lõpmatusse vaadates, aga Jumal vaatab lõpmatuses piiritletusse. Inimese isiksus on kõige madalamat liiki, Jumala oma aga kõrgeim, koguni ülim, lõplik ja absoluutne. Seepärast pididki täiuslikumad arusaamad jumalikust isiksusest kannatlikult ootama aega, mil ilmusid täiuslikumad ideed inimisiksusest, eriti aga süvatahenduslik ilmutus nii inimese kui ka Jumala isiksusest Looja-Poja Miikaeli annetuselu kaudu Urantial.

⁴ ¶ Surelikus meeles elava eelisikulise jumaliku vaimu kohalolek ise on juba tema tegeliku olemasolu kindel tõend, ent jumaliku isiksuse mõistest võib aru saada üksnes ehedas isiklikus usukogemuses peituva vaimse mõistmise kaudu. Ükskõik missugust isikut — kas inimlikku või jumaliku — võib tunda ja mõista selle isiku välistest reageeringutest või ainelisest kohalolekust sõltumata.

⁵ Kahe isiku sõpruseks on teatav kõlbeline sarnasus ja vaimne kooskõla vältimatu, ent vaevalt võiks armastav isiksus avada end isikule, kellele armastus on võõras. Pääsemaks vähegi lähemale jumaliku isiksuse tundmisele, tuleb kõik isiksuse võimed ja anded täielikult pühendada selle eesmärgi saavutamisele, loiuist ehk osalisest pühendumisest ei piisa.

⁶ Mida täiuslikumalt inimene ennast mõistab ning kaasinimeste isiksuslike väärtusi hinnata oskab, seda enam ihkab ta tunda Algset Isiksust ning seda tõsisemalt üritab selline Jumalat tundev inimene saada Algse Isiksuse sarnaseks. Te võite vaielda Jumalat puudutavate arvamuste üle, kuid temaga ja temas saavutatud kogemus väljub inimlike vastuolude ja pelgalt intellektuaalse loogika raamest ning

küünib neist kõrgemale. Jumalat tundev inimene ei kirjelda oma vaimseid kogemusi uskmata veenmiseks, vaid selleks, et usklike meelt ülendada ja vastastikku rahuldust leida.

⁷ ¶ Eeldada, et universum on tunnetatav ja mõistetav, tähendab eeldada, et universumi on loonud meel ja seda juhib isiksus. Inimmeel suudab hoomata vaid teiste meelte -olgu siis inimlike või üleininimlike — meeileilminguid. Kui inimisiksus suudab kogeda universumit, siis on kuskil selles universumis varjul jumalik meel ja tegelik isiksus.

⁸ ¶ Jumal on vaim — vaimisiksus, inimenegi on vaim — potentsiaalne vaimisiksus. Jeesus Naatsaretlane jõudis selle vaimisiksusliku potentsiaali täieliku teostamiseni inimkogemuses. Seepärast saabki ta Isa tahte pühendatud elust Jumala isiksuse kõige ehedam ja ideaalsem ilmutus inimestele. Ehkki Kõikse Isa isiksust saab mõista vaid tõelise usukogemuse kaudu, innustab meid Jumala isiksuse teostumise ja ilmutumise täiuslik esitus tõeliselt inimomas kogemuses — Jeesuse maises elus.

7. ISIKSUSE ARUSAAMA VAIMNE VÄÄRTUS

¹ Kui Jeesus rääkis „elavast Jumalast”, viitas ta isikulisele Jumalusele — taevasele Isale. Arusaam Jumaluse isiksusest hõlbustab osadust, see soosib arukat palveldamist, see edendab värskendavat usalduslikkust. Mitteisikuliste asjade vahel võib täheldada küll vastastikust mõju, aga mitte osadust. Osadussuhet isa ja poja, nagu ka Jumala ja inimese vahel ei saa olla, kui mõlemad ei ole isikud. Ainult isikud suudavad üksteisega suhelda, kuigi säärase isikulist suhtlemist võib suuresti hõlbustada just niisuguse ebaisikulise olemusvormi olemasolu, nagu seda on Mõttekohandaja.

² Inimene ei jõua ühendusse Jumalaga nõnda, nagu vee tilk võiks ühineda ookeaniga. Inimene saavutab jumaliku ühtsuse üha ulatuslikuma vaimse ühenduse kaudu, selle kaudu, et ta suhtleb isikulise Jumalaga ning et ta olemus muutub ajapikku ikka jumalikumaks, sest ta allub kogu südamest ja arukalt jumalikele tahtele. Niisugune eriline suhe saab olemas olla vaid isikute vahel.

³ ¶ Arusaam tõest võib kõne alla tulla ka ilma isikuta, ilu mõiste võib olemas olla ilma isikuta, jumaliku headust aga saab mõista ainult isikulises seoses. Ainult *isik* saab armastada ja olla armastatud. Isegi ilu ja tõde võiksid jääda ilma ellujäämislootusest, kui nad poleks isikulise Jumala, armastava Isa lahutamatud omadused.

⁴ ¶ Me ei suuda täielikult mõista, kuidas Jumal saab olla esmane, muutumatu, kõikvõimas ja täiuslik, kui teda samal ajal ümbritseb pidevalt muutuv ja ilmselt seadustega piiratud universum, suhteliste ebatäiuste arenev universum. Omaenda kogemustest võime aga *teada*, et see on tõsi: säilib ju meis kõigis isiksuse identiteet ja tahteühtsus, hoolimata sellest, et nii meie ise kui ka meie keskkond on lakkmatus muutumises.

⁵ Lõplikku universumireaalsust ei suuda mõista ei matemaatika, loogika ega filosoofia, sellega tuleb toime vaid isiklik kogemus, mille annab järkjärguline allumine isikulise Jumala jumalikele tahtele. Ei teadus, filosoofia ega teoloogia suuda tõestada Jumala isikulisust. Ainult taevase Isa usupoegade isiklik kogemus saab viia tegelikule vaimsele arusaamisele Jumala isiksusest.

⁶ ¶ Parema arusaamine universumi isiksusest võimaldab mõista, et on olemas identiteet, eneseteadvus, oma tahe ja enese avaldamise võimalus. Need iseloomulikud jooned aga eeldavad veel osadust teiste ja võrdsete isiksustega — sellistega, kes on olemas Paradiisi Jumaluste isiksuslikes ühendustes. Ning nende ühenduste absoluutne ühtsus on nii täiuslik, et jumalikkus saab tuntuks jagamatuse, ühtsuse kaudu. „Issand Jumal on *ainus*.” Isiksuse jagamatus ei takista Jumalat annetamast oma vaimu, et see elaks surelike inimeste südameis. Inim-isa isiksuse jagamatus ei tõkesta surelike poegade ja tütarde ilmaletulekut.

⁷ See jagamatuse mõiste koos ühtsuse kontseptsiooniga vihjab, et Jumaluse lõplikkus ületab nii aja kui ka ruumi. Järelikult ei saa aeg ja ruum olla ei absoluutsed ega lõpmatud. Esimene Allikas ja Kese on see lõpmatus, kes määratlematuna ületab kõik meele, materia ja vaimu piirid.

⁸ Paradiisi-Kolmsuse fakt ei eira mingil moel jumaliku ühtsuse tõde. Paradiisi Jumaluse kolm isiksust on kõikides oma reageeringutes universumi reaalsusele ja kõikides oma suhetes loodud-olenditega otsekui üks. Nende kolme igavese isiku olemasolu ei lükka ümber Jumaluse jagamatuse tõde. Tean hästi, et minu käsutuses pole ainsatki keelt, mille abil surelikele meelele selgeks teha, missugustena need universumi probleemid meile paistavad. Aga ärge kaotage julgust: kõik kõnealused asjad ei ole peensusteni selged isegi nendele kõrgetele olenditele, kes kuuluvad minuga ühte ja samasse Paradiisi-olendite rühma. Pidage alati meeles, et Jumalusega seostuvad sügavad tõed saavad järk-järgult selgemaks sedamööda, kuidas teie meel muutub surelike Paradiisi-tee pika tõusu järjestikustel epohhidel üha vaimsemaks.

⁹ [Esitanud Jumalik Nõuandja, taevaste isiksuste rühma liige, kelle seitsmenda superuniversumi keskuse Uversa Päevilt Vanad määrasid üle vaatama selle peagi ilmutuse neid osi, mis puudutavad kohaliku Nebadoni universumi piiridest väljuvat. Mulle on tehtud ülesandeks anda oma panus nende kirjade koostamisse, mis kirjeldavad Jumala olemust ja lahutamatu omadusi, sest olen selles vallas kõikide asustatud maailmade kõrgeim teabeallikas. Olen teeninud Jumaliku Nõuandjana kõigis seitsmes superuniversumis ning olen kaua viibinud Paradiisis, kõikide asjade keskmes. Palju kordi olen nautinud ülimalt õnne viibida Kõikse Isa vahetu isikulise kohaloleku juures. Olen vääramatult autoriteetne esitama seda, mis on reaalne ja tõde Isa olemusest ning lahutamatu omadustest, sest ma tean, millest räägin.]

2 KIRI

JUMALA OLEMUS

ET inimese kõrgeim võimalik arusaam Jumalast mahub inimomase idee ja ideaali raamidesse esmasest ja lõpmatust isiksusest, on lubatav ning ehk isegi kasulik uurida lähemalt jumaliku olemuse teatud jooni, mis moodustavad Jumaluse iseloomu. Jumala olemust saab kõige hõlpsamini mõista Isa ilmutuse kaudu, mille Nebadoni Miikael avas oma arvukates õpetustes ning oma lihalikus kujus elatud võrratu sureliku elu kaudu. Jumalikku olemust võib paremini mõista ka siis, kui inimene peab ennast Jumala lapseks ning vaatab Paradiisi Loojat kui tõelist vaimset Isa.

² Jumala olemust saab tundma õppida tänu kõrgeimate ideede ilmutamisele, jumalikku iseloomu võib endale ette kujutada pildina taevalikest ideaalidest, ent kõige valgustavam ja vaimselt harivam kõikidest jumaliku olemuse ilmutustest on Jeesus Naatsaretlase usu elu mõistmine, nii selle eluperioodi, mis eelnes jumalikkuse täisteadvusele, kui ka pärastise. Kui vaadelda inimeseks kehastunud Miikaeli elu inimestele määratud jumaliku ilmutuse taustana, võime üritada inimeste sõnalistesse sümbolitesse tõlkida mõningaid jumalikku olemust puudutavaid ideid ja ideaale, mis võiksid kaasa aidata Kõikse Isa isiksuse olemust ja iseloomu puutuva inimkäsituse jätkuval valgustamisele ja ühtlustamisele.

³ Kõikides püüdlustes avardada ja vaimsustada inimeste arusaama Jumalast takistavad meid tohutult sureliku meele piiratud võimalused. Oluliseks tõkkeks meile usaldatud ülesande täitmisel on ka keele piiratus ja väga napp aines, mida saame näitlikustamiseks või võrdluste toomiseks kasutada, kui üritame kujutada jumalikke väärtusi ja esitada vaimseid tähendusi piiritletud, surelikule inimmeelele. Kõik meie pingutused avardada inimese jumalakäsitust jääksid peaaegu viljatuks, kui surelikus meeles ei elaks Kõikse Isa annetatud Mõttekohandaja ning meelt ei läbistaks Looja-Poja Tõe Vaim. Niisiis, toetudes nende jumalike vaimude olemasolule inimese südames ja lootes saada neilt abi jumalakäsituse avardamisel, asun heameelega oma ülesannet täitma ning üritan anda inimmeelele veelgi täpsemat pilti Jumaluse olemusest.

1. JUMALA LÕPMATUS

¹ „Kui puudutame Lõpmatut, ei leia me teda ometi. Jumalikke jalaasteid ei tunta ära.” „Tema mõistmine on lõpmatu ja tema suurus äraarvamatut.” Isa kohaloleku pimestav valgus on nii ere, et oma alamate olendite meelest „elab ta pilkses pimeduses”. Mitte ainult ta mõtted ja plaanid pole äraarvamatud, vaid „ta teeb” ka „suuri ja mõistmatuid asju, arvutuid imetegusid”. „Jumal on suur, meie ei mõista teda ning mitte keegi ei oska ära arvata tema aastate määra.” „Aga kas Jumal tõesti peaks elama maa peal? Vaata, taevas (universum) ja taevaste taevas (universumite universum) ei mahuta sind.” „Kui väljauurimatud on tema kohtumõistmised ja äraarvamatud tema teed!”

² „Ometigi on meil ainult üks Jumal, lõpmatu Isa, kes on ühtlasi ka ustav Looja.” „Jumalik Looja on ka Kõikne Juhtija, hingede allikas ja saatust. Ta on Ülim Hing, Algne Meel ja kõige loodu Piiramatu Vaim.” „Suur Juhtija ei tee vigu. Ta on hiilgav oma aus ja kuninglikkuses.” „Looja Jumal ei tunne hirmu ega viha. Ta on surematu, igavene, iseenesest olemasolev, jumalik ja helde.” „Kui puhas ja kaunis, kui sügav ja mõõtmatu on kõikide asjade taevane Esiisa!” „Lõpmatu on võrratu seetõttu, et ta annab ennast inimestele. Ta on algus ja ots, iga hea ja täiusliku eesmärgi Isa.” „Jumalaga on kõik võimalik, igavene Looja on põhjus te põhjus.”

³ ¶ Isa igavese ja kõikse isiksuse imetusväärsele avaldumisele vaatamata on ta lõpmatult teadlik nii oma igavikulisusest kui ka lõpmatusest, ka teab ta hästi oma täiust ja jõudu. Temaga üheväärseid jumalikke olendeid arvestamata on ta ainus olend universumis, kes tajub oma mina täiuslikult, õigesti ja täielikult.

⁴ Isa teeb lakkamatult ja eksimatult vahet kõigel, mis nõuab tema tähelepanu — aja jooksul need nõudmised tema tervikuniversumi eri osades muutuvad. Suur Jumal teab ja mõistab ennast, ta on lõpmatult teadlik kõigist oma täiuse esmastest omadustest. Jumal pole kosmiline juhus, ta pole ka universumi katsetaja. Universumi Suveräänid võivad osaleda avastusretkes, Tähtkujude Isad võivad katsetada, süsteemide juhid võivad harjutada — Kõikne Isa aga teab juba algusest peale lõppu ning tema jumalikku plaani ja igavesse eesmärki mahuvad mõistvalt kõikide tema alluvate kõik eksperimentid ja katsetused kogu tema mõõtmatu valduse iga universumi igas maailmas, süsteemis ja tähtkujus.

⁵ Mitte miski ei ole Jumala jaoks uus, ükski kosmiline sündmus ei tule talle eales üllatusena; ta asub igaviku ringis. Tema päevadel pole ei algust ega lõppu. Jumala jaoks pole olemas minevikku, olevikku ega tulevikku; ükskõik millisel hetkel on aeg tervikuna pidevalt olemas. Ta on suur ja ainus MINA OLEN.

⁶ ¶ Kõikides omadustes on Kõikne Isa absoluutselt ja määratlematult lõpmatu ning juba see fakt ise välistab automaatselt piiritletud aineliste olendite ja muu alama loodud intellekti otsese isikulise suhtlemise temaga.

⁷ Kõik see muudab vajalikuks need kavandatud kontakti- ja suhtlemisvõimalused tema arvutute loodutega — esiteks Jumala Paradiisi-Poegade isiksustega, kes on jumalikkuselt küll täiuslikud, aga võtavad sageli ka planetaarsete rasside esindajate lihast ja verest kuju, saades üheks teie seast ja teiega üheks. Ja nõnda saab Jumal inimeseks, nagu see sündis Miikaeli annetumise puhul, keda kutsuti kord Jumala Pojaks, kord Inimese Pojaks. Teiseks on olemas Lõpmatu Vaimu isiksused: seeravivägede ja muu taevase intellekti erilised klassid, kes astuvad alamat päritolu ainelistele olenditele väga lähedale ning kaitsevad, hoiavad

ja teenivad neid mitmel kombel. Kolmandaks eksisteerivad mitteisikulised Saladuslikud Järelevaatajad ehk Mõttekohandajad. See on suure Jumala enda tõeline kingitus, mis on saadetud Urantia inimeste ja nendetaoliste sisimas, saadetud ette teatamata ja ilma mingi selgituseta. Lõpmatu küllusliku voona laskuvad nad hiilgavatest taevas- test kõrgustest, et elada nende surelike alandlikus meeles, kes suudavad vähemalt potentsiaalselt Jumalast teadlikuks saada.

⁸ Sel ja veel mitmel teisel moel, mida te ei tea ning mis on täiesti väljaspool piiritletud arusaamist, laskub Paradiisi-Isa armastavalt ja heameelega madalamale, muutes, kahandades ja leevendades oma lõpmatust selleks, et jõuda lähemale oma loodud laste piiritletud meelele. Nii, üksteisele järgnevate isiksusejaotamiste kaudu, mis kord korralt on üha vähem absoluutsed, saab Lõpmatu Isa lähikontakti oma kaugustesse küündiva universumi arvukate maailmade mitmesuguste intellektidega.

⁹ Kõike seda on ta teinud, teeb nüüd ja igavesti, ilma et see vähimalgi määral kahandaks tema lõpmatuse, igavikulisuse ja esmasuse tõde ning reaalsust. Kõik eelöeldu on täiesti tõsi, ehkki seda on raske mõista: seda looritavad saladused ning Urantia elavad olendid ei suudagi seda täielikult aduda.

¹⁰ ¶ Kuna Esimese Isa plaanid on lõpmatud ja tema sihid igavesed, on ükskõik missugusel piiritletud olendil juba loomupäraselt võimatu neid jumalikke plaane ja sihte täies ulatuses haarata või mõista. Ainult harva saab surelik inimene hoomata Isa eesmärke: siis, kui need avalduvad vastavalt sellele, kuidas neid ilmutatakse loodudolendi tõusuplaani teostamisel universumi arengu järgnevatel tasanditel. Ehkki inimene ei suuda lõpmatuse tähendust käsitada, saab lõpmatu Isa muidugi täiesti täpselt aru oma kõikide universumite kõikide laste piiritletusest ja suhtub sellesse armastusega.

¹¹ Jumalikkust ja igavikulisust jagab Isa arvukate kõrgete Paradiisi olenditega, ent meie jaoks jääb küsitavaks, kas keegi neist olendeist — välja arvatud tema kooskõlastatud kaaslased Paradiisi-Kolmsuses — jagab Isaga võrdselt ka lõpmatust ja sellest johtuvat universaalset esmasust. Isiksuse lõpmatus peab tahes-tahtmata hõlmama isiksuse kogu piiritletuse; sellest johtuvalt on tõsi — sõna-sõnalt tõsi — õpetus, mis kinnitab: „Tema sees me elame ja liigume ja oleme.” Surelikus inimeses asuv Kõikse Isa puhta Jumaluse fragment on osa Esimese Suure Allika ja Keskme, Isade Isa lõpmatusest.

2. ISA IGAVENE TÄIUSLIKKUS

¹ Juba teie vanad prohvetid mõistsid, et Kõikse Isa olemus on igavene, ilma alguse ja lõputa, ringjooneline. Jumal on universumite universumis konkreetset ja igavesti kohal. Oma absoluutse kuninglikkuse ja igavese suurusega on ta olemas käesolevas hetkes. „Sest Isal on elu iseeneses — ning see elu on igavene.” Läbi igavikuajastute on Isa olnud see, kes „annab kõikidele elu”. Jumalikus tervikkuses sisaldub lõpmatu täiuslikkus. „Mina olen Issand,

mina ei muutu.” Meie teadmised universumite universumist kinnitavad nii seda, et ta on valguste Isa, kui ka seda, et tema planeetidevaheliste asjade korraldamises „pole muutumist ega muutuste varjugi”. Ta „kuulutab algusest alates lõppu”. Ta ütleb: „Minu nõu läheb korda ja ma teen kõik, mis ma tahan” — „vastavalt igavesele eesmärgile, mille ma teostasin oma Pojas”. Seega on Esimese Allika ja Keskme plaanid ning eesmärgid niisugused nagu ta isegi: igavesed, täiuslikud ja igavesti muutumatud.

² Isa käskudes on terviklik lõplikkus ja täiuslik täielikkus. „Kõik, mis Jumal teeb, on igavene; midagi ei ole sellele lisada ega sellest ära võtta.” Kõikne Isa ei tagane oma algsetest tarkadest ja täiuslikest eesmärkidest. Tema plaanid on kindlad, tema otsused ümberlõkkamatud ning ta teod jumalikul ja ilmeksimatud. „Tuhat aastat on tema silmis nagu eiline päev, kui see on möödunud, ja nagu vahikord öösel.” Jumalikkuse täius ja igaviku suurus jäävad sureliku inimese piiratud meelele alati lõpuni käsitamatuks.

³ ¶ Vastavalt tema loodud intellektiolen- dide muutuvate suhtumistele ja muutlikele meeleoludele võib muutumatu Jumala tegevus oma igavikulise eesmärgi saavutamisel näida muutuvana. See tähendab, et Jumala tegevus võib muutuda näiliselt, pealispinnal. Sügavamal ja kõikide väliliste ilmingute taga on lakkamatult olemas Igavese Jumala muutumatu siht ja igavene plaan.

⁴ Kaugel universumites on „täiuslikkus” paratamatult suhteline mõiste, keskses universumis, eriti aga Paradiisis esineb täius oma kontsentreeritud kujul; teatud faasides on ta koguni absoluutne. Kolmsuse ilmingud muudavad jumaliku täiuse avaldumist, kuid ei nõrgesta seda.

⁵ ¶ Jumala esmane täiuslikkus pole eeldatavas õigluses, vaid pigem tema jumalikust olemusest lahutamatus headuse täiuses. Ta on lõplik, täielik ja täiuslik. Tema õiglase olemuse ilust ja täiuslikkusest ei puudu mitte midagi. Kosmose kõikide maailmade elavate olenditega seostuva plaani jumalik eesmärk ongi viia kõik tahteolendid üleva saatuseni: Paradiisi-Isa täiuslikkuse jagamiseni. Jumal pole ei enesekeskne ega endassesulgunud; lakkamatult annetab ta ennast kogu hiiglasliku universumite universumi kõikidele eneseteadvust omavatele loodud-olenditele.

⁶ Jumal on igavesti ja lõpmatult täiuslik, ta ei saa ise, isiklikult kogeda ebatäiust. Ent ta tajub ebatäiuslikkust, mida kogevad kõikide Paradiisi Loojate-Poegade arenevate universumite kõik edasipürgivad olendid. Igale surelikule olendile, kes on jõudnud kõlbeliste probleemide eristamise tasemele, on omane see, et tema südame vallutab täiuse Jumala isikuline ja vabastav puudutus, mis ei jäta muutmata ka tema sügavamat olemust. Sel moel, aga ka jumaliku kohaloleku kokkupuudete kaudu osaleb Kõikne Isa tegelikult kogu universumi iga moraaliolendi arengu elujärgude kogemustes, mis *seostuvad* ebaküpsuse ja ebatäiuslikkusega.

⁷ Inimesele omane piiratus — potentsiaalne kuri — ei kujuta endast osakest jumalikust olemusest, ent kurjaga *seostuvad* sureliku kogemused ning kõik inimese suhted sellega on vähimagi kahtluseta osake Jumala lakkamatult

laienevast eneseteostusest aja lastes — moraalset vastutust aduvates olendites, kelle on loonud või välja arendanud iga Paradiisist pärit Looja-Poeg.

3. ÕIGUSEMÕISTMINE JA ÕIGLUS

¹ Jumal on õiglase meelega, järelikult on ta ka õiglane. „Issand on kõigil oma teedel õiglast meelt.” „Mitte asjata ei ole ma teinud kõike, mis ma olen teinud,” ütleb Issand.” „Issanda korraldused on õiglased.” Kõikse Isa õiglust ei saa mõjutada tema loodud-olendite teod ja tegemised, „sest meie Issand Jumal ei ole ebaõiglane, ta ei eelista ühte teisele ega saa teda kingitustega ära osta”.

² Kui kasutu on saata Jumala poole lapsikuid palveid, et ta muudaks oma muutumatuid korraldusi, nii et saaksime vältida tema tarkade loodusseaduste ja õiglaste vaimsete käskude õiglasi tagajärgi! „Ärge eksige — Jumal ei anna ennast pilgata, sest mis inimene iganes külvab, seda ta ka lõikab.” Tõsi on aga see, et isegi siis, kui pahategude viljade lõikamisel teostub õiglus, leevendab seda jumaliku õiglust alati halastus. Lõpmatu tarkus on soo igavene vahekohtunik, kes otsustab, millises vahekorras õiglust ja halastust igal üksikul juhul rakendada. Jumala valitsuse vastu suunatud pahategude ja tahtliku vastuhaku eest on kõige karmimaks (ja tegelikult vältimatuks) karistuseks oma eksistentsist ilma jäämine selle valitsuse alamana. Täieliku ja tahtliku patustamise lõpptulemus on häving. Lõppkokkuvõttes on sellised patuga samastunud isikud ennast ise hävitanud, kurjusele andumine muudab nad täiesti olematuks. Seesuguse loodud-olendi tegelik kadumine lükkub aga alati niikauaks edasi, kuni tolles universumis kehtiv õigusemõistmine on lõpule viidud.

³ Isiku eksistentsi lõpetamine otsustatakse tavaliselt kohtumõistmisega vastava maailma või vastavate maailmade usulise elukorralduse või ajajärgu üle. Seesugustes maailmades nagu Urantia tehakse kõnealune otsus siis, kui lõpeb planeedi usuline elukorraldus. Sellistel juhtudel võivad eksistentsi lõpetamise otsuse langetamises võrdset osaleda kõik vastava kohtualluvusega tribunaliid: planeedinõukogu, Looja-Poja kohtud ning Päevilt Vanade tribunaliid. Lahustamiskorraldus tuleb superuniversumi kõrgematelt kohtutelt pärast seda, kui patustaja maailmas esitatud süüdistus on leidnud vaieldamatut kinnitust. Kui hävitamisotsus on kõrgemal tasandil kinnitatud, viivad selle täide kohtunikud, kes asuvad ja tegutsevad superuniversumi keskuses.

⁴ Kui niisugune otsus on lõplikult kinnitatud, siis lakab patuga samastunud isik ainsa hetkega olemast, nagu poleks teda iial olnudki. Sellisest saatusest pole elluärkamist, see on lõputu ja igavene. Identiteedi elavad energiategurid lahutatakse ajamuudatuste ja ruumiümberkujunduste abil kosmilisteks potentsiaalideks, millest nad kunagi kujunesidki. Mis kurjategija isiksusse puutub, siis jääb see ilma kestva elu võimalusest, sest ta ei suutnud teha neid valikuid ega langetada lõplikke otsuseid, mis oleksid taganud igavese elu. Kui isiksusega liituv meel ei pöördunud patust, vaid samastub sellega lõplikult, siis elu lõpetamisel, kosmilisel lahustamisel, neeldub niisugune isoleeritud isiksus kogu loodu ülemhinge ning temast saab Ülima Olendi areneva kogemuse osake. Iialgi enam ei muutu ta uuesti isiksuseks; tema identiteeti poleks nagu eales olemas olnudki. Kui isiksuses oli olemas Mõttekohandaja, siis säilivad kogemuslikud vaimuväärtused ellujääva Kohandaja reaalsuses.

⁵ Universumi kõikides tegelike reaalsustasandite võitlustes jääb kõrgemat tasandit esindav isiksus lõpuks alati peale ja madalama tasemega isiksus peab ennast kaotajaks tunnistama. See universumi vastuolude vältimatu tulemus kaasneb olemuslikult tõigaga, et taseme jumalikkus vastab täpselt iga tahteolendi reaalsuse või tegelikkuse astmele. Puhtakujuline kurjus, täielik eksimine, tahtlik patustamine ja lahjendamata pahe tähendavad oma olemuselt automaatselt enesetappu. Niisugused kosmilisele ebareaalsusele viitavad suhtumised võivad universumis püsida vaid armust johtuva sallivuse tõttu, ja püsida ajutiselt: niikaua kuni õiglast kohtuotsust langetavate universumitribunalide õiglust jagavad ja õigust mõistvad mehhanismid astuvad tegevusse.

⁶ Kohalikes universumites on Loojate-Poegade valitsemise sisuks loomine ja vaimsustamine. Need Pojad on pühendanud end sellele, et teostavad edukalt surelike järkjärgulise tõusu paradiislikku plaani, võidavad õigele teele tagasi mässajaid ja väärsti mõtlejaid, ent kui kõik need armastusest kantud jõupingutused on lõplikult ja igaveseks tagasi lükatud, viivad Päevilt Vanade jurisdiktsioonile alluvad jõud täide lõpliku lahustamise otsuse.

4. JUMALIK ARM

¹ Arm ei ole midagi muud kui õiglus, mida leevendab tarkus, mis kasvab välja teadmiste täiuslikkusest ning piiritletud loodud-olendite loomumaste nõrkuste ja keskkonnaoludest johtuvate takistuste täielikust tundmisest. „Meie Jumal on halastaja ja armuline, pika meelega ning rikas heldusest ja tõest.” Seepärast „igauks, kes appi hüüab Issanda nime, pääseb”, „sest ta annab palju andeks”. „Issanda heldus kestab igavesest ajast igavesti”, jah, „tema heldus on igavene”. „Mina olen Issand, kes toob maa peale armu ja halastust, õigusemõistmist ja õiglust, sest nendest asjadest tunnen ma rõõmu.” „Ma ei alanda ega kurvasta inimlapsi mitte südamest”, sest mina olen „halastuse Isa ja kõige lohutuse Jumal”.

² Oma olemuselt on Jumal lahke, loomu poolest kaastundlik ja igavesti armuline. Ning eales ei ole Isale vaja mingit survet avaldada, et tema armu ja halastust esile tuua. Loodud-olendi vajadusest piisab, et täiel määral kindlustada Isa õrna armu ja päästvat halastust. Et Jumal teab oma lastest kõike, on tal lihtne andestada. Mida paremini inimene oma ligimest tunneb, seda kergem on talle andeks anda ning teda koguni armastada.

³ Vaid lõpmatu tarkuse rakendamine võimaldab õiglase meelega Jumalal sõltumata universumi olukorrast

ühel ja samal ajal õiglust teenida ning oma armu jagada. Eales ei vaeva taevast Isa vastandlikud suhtumised oma universumilastesse, iial ei lange Jumal vastukäivate suhtumiste ohvriks. Jumala kõiketeadmine juhib tema vaba tahet eksimatult valima just niisugust universumikäitumist, mis täiuslikult, üheaegselt ja võrdselt vastaks kõikidele tema igavese olemuse jumalikele omadustele ja lõpmatule olemusele.

⁴ Arm on headuse ja armastuse loomulik ja vältimatu tulemus. Armastava Isa headusest kantud olemus ei saa keelduda osutamast targasti armu oma universumilaste kõikide rühmade kõikidele liikmetele. Igavene õiglus ja jumalik arm kokku moodustavad selle, mida inimkogemuses kutsutakse *erapooletuseks*.

⁵ Jumalik arm kujutab endast erapooletusel rajanevat meetodit universumite täiuslike ja ebatäiuslike tasandite kokkusobitamiseks. Arm on Ülimuslikkuse õiglus, mis on seatud vastavusse areneva piiritletuse olukordadega; see on igaviku õiglane meel, teisendatuna sellisesse vormi, mis sobib enim aja laste kõige olulisemate huvidega ning universumi heaoluga. Arm pole eksimine õigluse vastu, vaid pigem ülima õigluse nõuete mõistev tõlgendamine, kui seda rakendatakse alluvate vaimolendite ja arenevate universumite ainelistele loodud-olendite suhtes. Arm on Paradiisi-Kolmsuse õiglus, mis saab tarkusest ja armastusest kantuna osaks aegruumilise loodu väga erinevatele intellektiolenditele nõnda, nagu jumalik tarkus on seda määranud ning Kõikse Isa ja kõikide temaga seostuvate Loojate kõiketeadev meel ja sõltumatu vaba tahe ette kirjutanud.

5. JUMALA ARMASTUS

¹ „Jumal on armastus”, seepärast on alati tema ainsaks isikuliseks hoiakuks universumi asjadesse jumalikkude kiindumust väljendav reaktsioon. Isa armastab meid piisavalt tugevasti, et annetada meile oma elu. „Ta laseb oma päikest tõusta kurjade ja heade üle ja laseb vihma sadada õigete ja ülekohtuste peale.”

² ☞ Oleks väärt arvata, nagu saaks Jumalat meelitada oma lapsi armastama tema Poegade toodud ohvrite või tema alamate olendite palvete kaudu, „sest Isa ise armastab teid”. Isalikust kiindumusest saadab Jumal inimmeelde imelise Kohandaja. Jumala armastus on kõikehõlmav: „Kes iganes tahab, võib tulla.” Ta tahaks, et „kõik inimesed saaksid päästetud tõe tunnetusele tulles”. Ta „ei taha, et ükski saaks hukka”.

³ Loojad on kõige esimesed, kes üritavad päästa inimest jumalike seaduste arutu rikkumise hukatuslikest tagajärgedest. Oma loomult on Jumala armastus isalik kiindumus, seepärast ta mõnikord „karistab meid tõesti selle hea otsustarbega, et me saaksime osa tema pühadusest”. Pidage isegi oma ränkade katsumuste ajal meeles, et „kõikides meie kannatustes kannatab tema ühes meiega”.

⁴ Jumal on patuste vastu jumalikul lahke. Kui mässajad õigele teele tagasi pöörduvad, võetakse nad armuküllaselt vastu, „sest meie Jumal annab palju andeks”. „Mina olen

see, kes kustutab su üleastumised iseenese pärast ega tuleta meelde su patte.” „Vaadake, missuguse armastuse Isa on meile andnud, et meid hüütakse Jumala lasteks.”

⁵ Ja lõpuks — kaalukaim tõend Jumala headusest ja ülim põhjus teda armastada on Isa kingitus teie sisimas: Kohandaja, kes kannatlikult ootab tundi, mil te mõlemad saate igavesti üheks. Ehkki te ei saa otsides Jumalat leida, tarvitseb teil vaid alluda sisimas asuva vaimu juhtimisele ning teid suunatakse eksimatult ühelt sammult teisele, ühest elust teise, universumist universumisse ja ajastust ajastusse, kuni te lõpuks seisate Kõikse Isa Paradiisi-isiksuse ees.

⁶ ☞ Oleks rumal mitte palveldada Jumalat selle tõttu, et teil pole inimloomuse piiratud ja oma ainelisest olemusest tulenevate puuete tõttu võimalik teda näha. Teie ja Jumala vahel ootab ületamist hiiglaslik vahemaa (füüsiline ruum). Samuti tuleb rajada sild üle sügava vaimse erinevuse. Aga hoolimata kõigest, mis teid füüsiliselt ja vaimselt Jumala isikulisest paradiislikust kohalolekust lahutab, peatuge hetkeks ja vaagige mõttes seda suurejoonelist tõe, et Jumal elab teie sisimas ning on omal kombel kõik teid lahutavad erinevused juba ületanud. Ta on saatnud oma vaimu elama teis ja rühkima ühes teiega edasi te igavesel teekonnal universumis.

⁷ Minu meelest on lihtne ja meeldiv austada kedagi, kes on nii suur ja ühtaegu niisuguse armastusega pühendunud hoolitsusele oma alamate olendite ja nende vaimse edasiliikumise eest. Loomulikult armastan ma teda, kes ta on loomistöö ja loodu juhtimises nii võimas, kelle headus on nii täiuslik ja armastav hellus, mis meid pidevalt saadab, nii kindel. Usun, et armastaksin Jumalat täpselt sama palju ka siis, kui ta ei oleks nii suur ja võimas, aga oleks sama hea ja armuline. Me kõik armastame Isa rohkem tema olemuse kui tema imetletavate omaduste pärast.

⁸ Kui vaatan, kuidas Loojad-Pojad ja neile alluvad haldurid võitlevad nii vapra sti mitmesuguste kosmoseuniversumite evolutsioonile omaste ajaga seostuvate raskustega, siis leian, et tunnen nende, universumite vähemate valitsejate vastu suurt ja sügavat kiindumust. Lõpuks tundub mulle, et me kõik, ka surelikud, armastame Kõikset Isa ning kõiki teisi jumalikke või inimolendeid seepärast, et mõistame: need isiksused armastavad meid tõeliselt. Armastuse kogemine on väga suures osas otsene reageerimine tunde, et sind armastatakse. Teades, et Jumal mind armastab, peaksin ma teda jätkuvalt ülimalt armastama ka siis, kui ta jääks ilma kõikidest oma ülimuslikest, lõplikest ja absoluutsetest omadustest.

⁹ Isa armastus ei jäta meid maha ei praegu ega ka igavikuajastute lõputus ringis. Kui mõtlete Jumala armastusest kantud olemusele, leiate olevat aruka ja loomuliku, et isiksus saab sellesse suhtuda vaid ühtemoodi: te armastate oma Loojat üha rohkem ja rohkem, tundes Jumala vastu seesugust kiindumust, mida võib võrrelda lapse kiindumusega oma maisesse vanemasse. Nii nagu isa, tõeline päris-isa, oma lapsi armastab, nii armastab ka Kõikne Isa oma

loodud poegi ja tütreid ning hoolitseb igavesti nende hea käekäigu eest.

¹⁰ Kuid Jumala armastus on arukas ja kaugelenägev vanemlik kiindumus. Jumalik armastus toimib üheskoos jumaliku tarkusega ning Kõikse Isa täiusliku olemuse kõikide teiste lõpmatute joontega. Jumal on armastus, kuid armastus ei ole Jumal. Jumalik armastus surelike olendite vastu avaldub kõige enam Mõttekohandajate annetamises, ent Isa armastuse kõrgeimat ilmutust võite näha tema Poja Miikaeli annetumiselus, kui too elas maa peal oma ideaalset vaimset elu. Inimese sisimas elav Kohandaja on see, kes muudab Jumala armastuse iga inimhinge jaoks isiklikuks.

¹¹ ¶ Mõnikord tunnen lausa piina, kui pean inimomase sõnalise sümboli *armastus* abil kirjeldama jumalikku kiindumust, mida taevane Isa tunneb oma universumilaste vastu. Ehkki see termin tähistab tõepoolest inimese kõrgeimat arusaama surelikest austus- ja kiindumussuhetest, märgib ta üsna sageli ka väga paljut inimsuhetes sisalduvat läbinisti madalat, mille kohta oleks täiesti sobimatu tarvitada ükskõik missugust nendest sõnadest, mida kasutatakse, et tähistada elava Jumala võrreldamatut kiindumust oma universumiolenditesse! Kui kahju, et ma ei saa kasutada mõnda kõrgemat jumalikku terminit, mida tarvitataks ainult selles kindlas seoses ning mis vahendaks inimmeelele Paradiisi-Isa jumaliku kiindumuse tõelist olemust ja ainulaadselt kaunist tähendust.

¹² ¶ Kui inimene kaotab silmist isikulise Jumala armastuse, saab jumalariigist pelk headuseriik. Jumaliku olemuse lõpmatule ühtsusele vaatamata iseloomustab kõiki Jumala isiklikke suhteid oma olenditega eeskätt armastus.

6. JUMALA HEADUS

¹ Füüsilises universumis võime näha jumalikku ilu, intellektuaalses maailmas aduda igavest tõde, ent Jumala headus on mõistetav ainult isikliku usukogemuse vaimses ilmas. Oma tõeliselt olemuselt on religioon usule rajanev usaldus Jumala headuse vastu. Filosoofias võiks Jumal olla suur ja absoluutne, isegi mingil moel mõistuslik ja isikuline, kuid religioonis peab Jumal olema ka kõlbeline, ta peab olema hea. Suurt Jumalat võib inimene küll karta, kuid ta usaldab ja armastab vaid head Jumalat. See Jumala headus on Jumala isiksuse osa ning ta ilmutub täielikult üksnes Jumalasse uskuvate poegade isikliku usukogemuse kaudu.

² Religioon viitab sellele, et vaimolemuslik ülimaailm on teadlik inimeste maailma põhivajadustest ja reageerib neile. Arenev usund võib muutuda eetiliseks, kuid ainult ilmutatud religioon saab tõeliselt ja vaimselt kõlbeliseks. Igivana arusaama Jumalast kui kuninglikust moraalist juhitud Jumalusest tõstis Jeesus uuele tasandile, sellisele tasandile, millest õrnat ja kaunist surelike kogemus ei tunne — vanema ja lapse vahelise suhte intiimsest perekonnamoraalist kantud, liigutavalt kiindumuslikule tasandile.

³ ¶ „Jumala heldus ajab sind meelt parandama.” „Kõik hea and ja kõik annetus on ülalt ja tuleb valguste Isalt.” „Jumal on hea, ta on inimhingedele igavene varjupaik.” „Issand on halastaja ja armuline Jumal, pika meelega ja rikas

heldusest ja tõest.” „Maitske ja vaadake, et Jumal on hea! Õnnis on mees, kes teda usaldab.” „Armuline ja halastaja on Issand. Ta on päästmise Jumal.” „Ta parandab need, kellede süda on murtud ja seob kinni nende hinge haavad. Ta on inimesele kõikvõimas heategija.”

⁴ ¶ Arusaam Jumalast kui kuningast ja kohtunikust aitab küll kaasa kõrge moraalistandardi tekkele ja rajas aluse seadusi austavale rahvale kui ühtsele rühmale, ent üksiku uskliku olukord osutus kurvaks: tema ajalik ja igavikuline seisund jäi ebakindlaks. Hilisemad heebrea prohvetid väitsid Jumala olevat Iisraeli Isa. Jeesus ilmutas, et Jumal on iga inimese Isa. Jeesuse elu heidab transtendentset valgust kogu surelikele omasele jumalakäsitusele. Omakasupüüdmatuse on vanemlikust armastusest lahutamatu. Jumal ei armasta *nagu* isa, vaid *isana*. Ta on iga universumi-isiksuse Paradiisi-Isa.

⁵ ¶ Õiglane meel viitab sellele, et Jumal on universumi moraalseaduse läte. Tõde esitleb Jumalat ilmutajana, õpetajana. Armastus aga annab kiindumust ja ihkab seda ka vastu saada, otsides mõistvat osadust — niisugust, nagu on olemas vanema ja lapse vahel. Õiglane meel võib tähistada jumalikku mõtlemist, kuid armastus on isalik suhtumine. Ekslik oletus, nagu ei sobiks Jumala õiglane meel ja taevase Isa omakasupüüdmatu armastus omavahel kokku, eeldas Jumaluse olemusliku ühtsuse puudumist ja viis otseselt lepitusdoktriini väljaarendamisele, mis on nii Jumala ühtsuse kui ka tema vaba tahte filosoofiline solvamine.

⁶ Armastav taevane Isa, kelle vaim asub tema maapealsete laste sisimas, ei ole mingi kahestunud isiksus — ühelt poolt õiglane ja teiselt poolt armurikas — ning Isa soosingu või andestuse pälvimiseks pole tarvis mingit vahemeest. Jumaliku õiglase meele üle ei valitse karm karistav õigusemõistmine; Jumal kui isa kõrgub Jumala kui kohtuniku kohal.

⁷ ¶ Ealeski ei ole Jumal vihane, kätemaksuhimuline või tige. On tõsi, et tarkus hoiab sageli tema armastust tagasi, samas ohjeldab õigusemõistmine tema ärapõlatud armu. Tema õiglusearmastus ei välista samavõrd tugevat viha patu vastu. Isa pole ebajärjekindel isiksus, sest jumalik ühtsus on täiuslik. Paradiisi-Kolmsuses valitseb absoluutne ühtsus ja seda Jumalaga üheväärsete isiksuste igavesest identiteedist hoolimata.

⁸ ¶ Jumal armastab patustajat ja *vihkab* pattu: filosoofiliselt on niisugune väide küll tõene, kuid Jumal on transtendentne isiksus ning isikud saavad armastada ja vihata ainult teisi isikuid. Patt ei ole isik. Jumal armastab pattulanget, sest too on isikuline reaalsus (potentsiaalselt igavene), aga patu kohta pole Jumalal isiklikku suhtumist, sest patt pole vaimne ega isikuline reaalsus, järelikult pöörab selle olemasolule tähelepanu vaid Jumala õigusemõistmine. Jumala armastus päästab patustaja, Jumala seadus hävitab patu. Ilmselt muutuks see jumalikule olemusele omane suhtumine siis, kui patustaja samastuks lõpuks täielikult patuga — nii nagu seesama surelik meel võib täielikult samastuda inimese sisimas asuva vaimuga, Kohandajaga.

Selline patuga samastunud surelik muutuks siis oma olemuselt täielikult ebavaimseks (ja seega isikuliselt ebatõeliseks) ning kogeks olemise pöördumatut lõpetamist. Üha reaalsemas ja järjest vaimsemas universumis ei saa loodud-olendi olemuse ebatõelisus või isegi pelgalt ebatäielikkus igavesti püsima jääda.

⁹ ¶ Kui Jumal pöördub isiksusliku maailma poole, leitakse ta olevat armastav isik; vaimsesse maailma pöördu-des on ta isikuline armastus; usukogemuses on ta mõlemat. Jumala tahtemaailmast pärinevat tahet tähistab armastus. Jumaliku tahtevabaduse aluseks — aluseks kõiksele suundumusele armastada, osutada armu, näidata üles kannatlikkust ja jagada andeksandmist — on Jumala headus.

7. JUMALIK TÕDE JA ILU

¹ Kogu piiritletud teadmine ja loodud-olendite mõistmisvõime on *suhteline*. Isegi kõrgetest allikatest ammutatud teave ja teadmised on vaid suhteliselt täielikud, piiratud ulatuses täpsed ja isikuliselt tõesed.

² Füüsilised faktid on küllaltki ühelaadsed, ent tõde on universumifilosoofias elav ja paindlik tegur. Arenevad isiksused on omavahelises suhtlemises ainult osaliselt targad ja suhteliselt tõelised. Nad saavad tunda end kindlana üksnes sinnamaani, kuhu küünib nende isiklik kogemus. See, mis ühes paigas võib näida täiesti tõi, võib loodu mõnes teises osas osutada vaid suhteliselt tõseks.

³ Jumalik tõde, lõplik tõde on muutumatult ühesugune ja universaalne, aga vaimsete asjade kirjeldus — nii, nagu seda esitavad arvukad eri sfääridest pärinevad isikud — võib teinekord üksikasjades erineda, põhjuseks just see teadmiste täielikkuse ja isiklike kogemuste mahu suhtelisus, aga ka nende kogemuste kestuse ja ulatuse suhtelisus. Ehkki Esimese Suure Allika ja Keskme seadused ning ettekirjutused, mõtted ja suhtumised on igavesti, lõpmatult ja universaalselt tõesed, on nende rakendamine ja kohandamine iga universumi, süsteemi, maailma ja loodud intellektiolendi puhul kooskõlas Loojate-Poegade plaanide ja menetlustega vastavalt sellele, kuidas igaüks neist oma universumis tegutseb. Samuti sobivad nad kokku Lõpmatu Vaimu ja kõikide teiste nendega seotud taevaste isiksuste kohalike plaanide ning toimimisviisidega.

⁴ ¶ Materialism kui väärteadus mõistaks sureliku inimese universumi heidikuks. Niisugune osaline teadmine kujutab endast potentsiaalset kurja, mis on kokku pandud nii heast kui ka kurjast. Tõde on kaunis, sest ta on ühtaegu külluslikult rikas ja sümmeetriline. Kui inimene otsib tõde, püüdleb ta selle poole, mis on jumalikult tõeline.

⁵ Filosoofid teevad oma kõige suurema vea siis, kui nad eksivad petlike abstraktsioonide rappa, tavatsedes keskendada tähelepanu reaalsuse ühele tahule ja kinnitada siis, et selline üksik tahk ongi kogu tõde. Tark filosoof aga otsib alati seda loovuslikku plaani, mis on olemas kõikide universuminähtuste taga ja enne neid. Ikka ja alati käib looja mõtte loometegevusest ees.

⁶ Intellektuaalne eneseteadvus võib avastada tõe vaimse tunnusliku omaduse — ilu — mitte ainult oma käsituste filosoofilise järjepidevuse kaudu, vaid sootuks usaldusväärsemalt ja kindlamini alati ligioleva Tõe Vaimu eksimatu reageeringu kaudu. Õnn johtub tõe äratundmisest, sest tõele vastavalt võib tegutseda, võib elada. Eksimine toob kaasa pettumust ja muret, sest kuna tegemist pole reaalsusega, ei saa seda kogemuslikult teostada. Jumalikku tõde tuntakse kõige paremini talle omase vaimse hõngu kaudu.

⁷ ¶ Ülima ilu tajumine on reaalsuse leidmine ja sellega ühendumine: jumaliku headuse nägemine igaveses tões on lõplik ilu. Isegi inimomase kunsti ilu seisneb selle ühtsuse harmoonias.

⁸ ¶ Heebrea religiooni suur viga oli selles, et tal ei õnnestunud seostada Jumala headust teaduse faktitõdedega ja kunsti kütkestava iluga. Tsivilisatsiooni arenedes jätkas religioon ikka sedasama rumalat kurssi ja rõhutas liigselt Jumala headust, jättes tõe suhteliselt varju ja heites ilu kõrvale. Siis tekkiski teatud liiki inimeste seas üha süvenev suundumus ära pöörduda käsitusest, milles isoleeritud headust vaadeldi abstraktselt ja kõigest muust äralõigatult. Nüüdisaegse religiooni üleliia rõhutatud ja isoleeritud kõlblus, mis ei suuda enam paljude kahekümnenenda sajandi inimeste kiindumust ja truudust pälvida, saaks oma positsiooni tagasi, kui lisaks eetilistele käskudele pööraks võrdset määral tähelepanu ka teaduse, filosoofia ja vaimse kogemuse tõdedele ning füüsilise loomise ilule, intellektuaalsuse võludele ja ehedate olemuslike saavutuste suurusele.

⁹ Praeguse ajastu religioosne väljakutse on heidetud neile vaimse taibuga ettenägelikele meestele ja naistele, kelle pilk on suunatud tulevikku ning kes mõistavad tungida vaimsete asjade olemusse, kes söandavad kosmilise tõe, universumi ilu ja jumaliku headuse avardunud ning oivaliseks tervikuks ühendatud kontseptsioonidest luua uue ja kõitva elufilosoofia. Niisugune uus ja õiglane nägemus kõlblusest tõmbab enda poole kõike head inimmees ja kutsub ligi kõike parimat, mis sisaldub inimese hinges. Tõde, ilu ja headus on jumalikud reaalsused ning vastavalt sellele, kuidas inimene vaimse elu astmestikul kõrgemale tõuseb, saavad need Igavikulisuse ülimad tunnused ikka rohkem ja rohkem kooskõlastatuks ja ühendatuks Jumalas, kes on armastus.

¹⁰ Kogu tõde — aineeline, filosoofiline või vaimne — on ühtaegu ilus ja hea. Kogu tõeline ilu — aineeline kunst või vaimne sümmeetria — on nii tõene kui ka hea.

¹¹ ¶ Kogu ehtne headus — kas isiklik kõlblus, ühiskondlik õiglus või jumalik hoolitsus — on võrdset määral tõene ja ilus. Hea tervis, terve mõistus ja õnn on inimkogemuses ühinenud tõe, ilu ja headuse liit. Niisuguse otstarbeka ja tegusa elu tasandid teostuvad energiasüsteemide, ideesüsteemide ja vaimusüsteemide ühendumisega.

¹² Tõde on seostav, ilu ligitõmbav, headus tasakaalustav. Ja kui need tõelisuse olemusse kuuluvad väärtused kooskõlastuvad isiklikus kogemuses, on tulemuseks ülev armastus, mida reguleerib tarkus ja tasakaalustab ustavus. Kogu

universumi hariduse tõeline eesmärk on tõhustada maailma üksiku lapse kokkukuuluvust tema avarduva kogemuse ulatuslikumate reaalsustega. Inimtasandil on reaalsus piiritletud, kõrgematel ja jumalikel tasanditel lõpmatu ja igavene.

¹³ [Esitanud üks Jumalikest Nõuandjatest, kes tegutseb Uversa Päevilt Vanade volitusel.]

3 KIRI

JUMALA OMADUSED

JUMAL on kõikjal ligi, Kõikne Isa valitseb igaviku ringi. Kohalikes universumites aga valitseb ta oma Paradiisi Loojate-Poegade isikuis, nii nagu ta nende Poegade kaudu annetab ka elu. „Jumal on andnud meile igavese elu ja see elu on tema Poegades.” Need Jumala Loojad-Pojad on tema isikuline eneseväljendus ajasektorites ja kosmose arenevates universumites tiirlevate planeetide lastele.

² Loodud intellektiolenidite alamad klassid võivad neid ülimalt isikustunud Jumala Poegi selgesti näha; see korvab neile lõpmatu ja seetõttu ka raskemini nähtava Isa nähtamatuse. Kõikse Isa Paradiisi Loojad-Pojad on ilmutus muul kombel nähtamatust olendist, kes on nähtamatu igaviku ringile ja Paradiisi Jumaluste isiksustele olemuslikult omase absoluutsuse ja lõpmatuse tõttu.

³ ¶ Vaevalt on Jumala omadus see, et ta on Looja; pigem on see tema toimiva olemuse terviklikkus. Ja see universaalne loomisfunktsioon avaldub igavesti nõnda, nagu teda määravad ning juhivad Esimese Allika ja Keskme lõpmatu ja jumaliku reaalsuse kõik kooskõlastatud omadused. Me kahtleme siiralt, kas mingit üksikut jumalikule olemusele iseloomulikku joont võib pidada teistest esmasemaks, aga kui see nii oleks, siis osutuks Jumaluse loovus kõrgemaks kui kõik muud olemuslikud jooned, toimingud ja omadused. Ning Jumaluse loovuse kulminatsiooniks on universaalne tõde, et Jumal on Isa.

1. JUMALA KÕIKJALOLEK

¹ Kõiksel Isal on võime olla ühel ja samal ajal kohal kõikjal. Jumal üksi suudab olla ühel ja samal ajal kahes kohas, lugematutes kohtades. Jumal on üheaegselt „ülal taevas ja all maa peal” või nagu psalmilaulik hüüdis: „Kuhu ma võiksin minna su vaimu eest? Ja kuhu ma põgeneksin su palge eest?”

² „„Kas ma ainult ligidal olen Jumal,” ütleb Issand, „aga kaugemal ei olegi Jumal?”” „Eks mina täida taevast ja maad?” Kõikne Isa on oma kaugustesse ulatuva loodu kõikides osades ja kõikide südameis pidevalt olemas. Ta on „selle täius, kes kõik kõiges täidab” ja „kes teeb kõikide sees kõike” ning lisaks on arusaam tema isiksusest selline, et „ei taevas (universum) ega taevaste taevas (universumite universum) ei mahuta sind”. On sõna-sõnalt tõsi, et Jumal on kõik ja kõiges. Ent isegi see ei ole veel kogu Jumal. Lõpmatu saab lõplikult ilmutada ainult lõpmatuses, tagajärgede analüüsi kaudu ei saa kunagi täielikult mõista põhjust. Elav Jumal on mõõtmatu suurem kui selle loodu kogusumma, mis on tekkinud tema piiramatul vaba tahte loomisaktide tulemusena. Jumal ilmutab end kogu kosmoses, kuid kosmos ei suuda kunagi hõlmata ega endasse haarata Jumala lõpmatuse kogu täiust.

³ Isa kohalolek valvab lakkamatult tervikuniversumi üle. „Ühes taeva otsas on tema lähtekoht ja teises otsas pöördepunkt, nõnda et midagi ei jää varjule ta valguse eest.”

⁴ ¶ Ei ole ainult nii, et loodud-olend on olemas Jumalas, sest Jumal elab ka oma loodud-olendis. „Ta on meile andnud oma vaimu, me tunneme, et me jääme temasse ja tema meisse. See Paradiisi-Isa kingitus on inimese lahutamatu kaaslane.” „Ta on igavesti ligiolev ja kõikjaleküündiv Jumal.” „Igikestva Isa vaim on varjul iga sureliku lapse meele.” „Inimene läheb sõpra otsima, aga samal ajal elab seesama sõber tema oma südames.” „Tõeline Jumal ei ole kaugel, ta on üks osa meist, tema vaim kõneleb meie seest.” „Isa elab lapses. Jumal on alati meiega. Ta on igavese saatuse teednäitav vaim.”

⁵ Õigesti on inimsoo kohta öeldud: „Teie olete Jumalast,” sest „see, kes asub armastuses, asub Jumalas ja Jumal temas”. Just pahategudega piinate te oma sisimas asuvat Jumala kingitust, sest Mõttekohandaja peab kannatama kurjade mõtete tagajärgede all koos selle inimmeiega, kuhu ta on suletud.

⁶ ¶ Tõelisuses on Jumala kõikne kohalolek osake tema lõpmatust olemusest, sest ruum ei ole Jumalusele mingiks tõkkeks. Täiuslikult ja piiranguteta on Jumal nähtavalt ligi ainult Paradiisis ja keskses universumis. Havonat ümbritsevates maailmades ei ole tema kohalolek nii märgatav, sest Jumal on seadnud oma otsesele ja tegelikule kohalolekule piirid tunnustamiseks aja ja ruumi universumite kooskõlastatud loojate ja valitsejate suveräänsust ning jumalikke õigusi. Seega peab arusaam jumalikust kohalolekust hõlma selle avaldumise väga erinevaid viise ja kanaleid, kaasa arvatud Igavese Poja, Lõpmatu Vaimu ja Paradiisisaare ligidusringlused. Ka pole alati võimalik vahet teha Kõikse Isa kohaloleku ning temaga kooskõlastatud igaveste isikute ja esindajate tegevuse vahel, nii täiuslikult täidavad nad kõiki tema muutumatu eesmärgi igavesi nõudeid. Ent teisisiti on asi isiksusringlusega ja Kohandajatega, siin tegutseb Jumal ainuliselt, otseselt ning teisi kõrvale jättes.

⁷ ¶ Kõikne Juhtija on potentsiaalselt ligi Paradiisisaare gravitatsiooniringlustes universumi kõikides osades vastavalt iga osa massile ja vastusena füüsilistele nõudmistele selle kohaloleku järele, aga ka seepärast, et kõigil loodul on iseloomulik omadus panna kõik olemasolev endaga liituma ja endas olema. Samuti on Esimene Allikas ja Kesk potentsiaalselt olemas Määratlematus Absoluudis, igavese tuleviku veel loomata universumite asupaigas. Nõnda täidab Jumal potentsiaalselt mineviku, oleviku ja tuleviku füüsilised universumid. Ta on niinimetatud ainelise loodu koospüsimise ürgne alus. See Jumaluse mittevaimne potentsiaal muutub kogu füüsilise eksistentsi tasandil siin-seal tegelikuks tänu ühe või teise ainult teda esindava jõu seletamatule sekkumisele universumi näitelaval toimuvasse.

⁸ Jumala meele kohalolek on vastastikusel seoses Ühise Toimija, Lõpmatu Vaimu absoluutse meelega, ent piiritletud olendeis on see paremini märgatav Paradiisi Meistervaimude kosmilise meele kõikse tegutsemises. Nii nagu

Esimene Allikas ja Kese on potentsiaalselt ligi Ühise Toimija meelinglustes, on ta potentsiaalselt ligi ka Kõikse Absoluudi pingetes. Inimomasesse klassi kuuluv meel on aga Ühise Toimija Tütarde, arenevate universumite Jumalike Hoolekandjate kingitus.

⁹ Kõikse Isa kõikjal ligi olev vaim on kooskõlastatud Igavese Poja universaalse vaimukohaloleku toimimisega ja Jumalus-Absoluudi igikestva jumaliku potentsiaaliga. Kuid ei Igavese Poja ega tema Paradiisi-Poegade vaimutegevus ega Igavese Vaimu meeleanne tamine ei näi välistavat Mõttekohandajate, inimeses elavate Jumala fragmentide otsest toimimist tema loodud laste südameis.

¹⁰ Mis puutub Jumala kohalolekusse mingil planeedil, süsteemis, tähtkujus või universumis, siis seda mõõdab Ülima Olendi üha kasvav kohalolek ükskõik millises loodu üksuses. Selle määrab ära Jumala ulatuslik äratundmine ja talle ustavaks jäämine kogu hiiglaslikus organiseeritud universumis kuni üksikute süsteemide ja planeetide ni välja. Seepärast ongi nii, et kui mõned planeedid (või koguni süsteemid) on langenud sügavale vaimsesse pimedusse, kehtestatakse nende suhtes teatud mõttes karantiin ehk osaline isolatsioon suhtlemises ulatuslikumate loodu üksustega, mis läbi loodetakse alal hoida ja kaitsta Jumala väärtusliku kohaloleku paiku. Ja kõik eelöeldu, nii nagu see toimub Urantial, on enamiku maailmade vaimne kaitsereaktsioon, et säästa end nii palju kui võimalik kannatuste eest, mida toovad kaasa kangekaelse, pahatahtliku ja mäsuseelse vähemuse võõrandunud ning isolatsiooni viivad teod.

¹¹ ¶ Samal ajal kui Isa ühendab kõik oma pojad — kõik isiksused — isalikult enda ümber, on tema mõju neis piiratud nende päritolu kaugusega Jumaluse Teisest ja Kolmandast Isikust; see mõju tugevneb, kui nende saatuse saavutamise tee viib neid niisugustele tasanditele lähemale. Jumala kohaloleku *fakti* loodud-olendi meeles määrab ära see, kas tema sisimas elab Isa fragment -näiteks Saladuslik Järelevaataja — või mitte, tema *tõhusa* kohaloleku aga määrab koostöö aste, mida pakub olendite sisimas elavatele Kohandajatele nende asukoha meel.

¹² Isa ligiduse määra muutumine ei ole tingitud sellest, et Jumal on muutuv. Isa ei tõmbu seepärast veel üksindusse, et temasse on põlglikult suhtutud, tema kiindumus ei hääbu loodud-olendite eksisammude pärast. Pigem on asi selles, et tema lapsed, kellele on antud valikuvabadus (tema suhtes), määravad valikut tehes täpselt kindlaks Isa jumaliku mõju ulatuse ja piirid oma südames ning hinges. Vastutasu nõudmata on Isa ennast meile annetanud, ilma mingite piiranguteta ja kedagi soosimata. Ta ei eelista ühtegi isikut, planeeti, süsteemi ega universumit teisele. Ajasektorites osutab ta erilist austust ainult Seitsmekordse Jumala Paradiisi-isiksustele, piiritletud universumite kooskõlastatud loojatele.

2. JUMALA LÕPMATU VÕIMSUS

¹ Kõik universumid teavad, et „Issand, meie kõigeväeline Jumal, on võtnud kuningliku valitsuse oma kätte”. See maailm ja teised on jumalikult valvatud. „Ta teeb oma tahtmist taevastes vähulkades ja maa asukate seas.” On igavene tõde, et „ei ole muud väge kui Jumala oma”.

² Selle raames, mis on kooskõlas jumaliku olemusega, on sõna-sõnalt tõsi, et „Jumalale on kõik võimalik”. Rahvaste, planeetide ja universumite pikaajalised arenguprotsessid on universumi loojate ja haldajate täiusliku kontrolli all. Need suundumused muutuvad selgemaks vastavalt Kõikse Isa igavesele eesmärgile, kulgedes harmooniliselt ja korrapäraselt Jumala kõikehõlmava targa plaani järgi. On olemas ainult üks seaduseandja. Ta kaitseb ja toetab kosmilisi maailmu ning paneb universumid keerlema igavese ringkäigu lõputus ringis.

³ Kõikidest jumalikest omadustest kõige paremini mõisterakse tema kõikvõimsust, eriti niisugusel kujul, nagu see valitseb ainelises universumis. Kui vaadelda Jumalat mittevaimse ilminguna, siis on ta energia. Selle füüsilise tööga nentimine põhineb käsitataval tõel, et Esimene Allikas ja Kese on kogu kosmose universaalsete füüsiliste nähtuste esmane läte. Tollest jumalikust toimimisest tulevad kogu füüsiline energia ja kõik muud materiaalsed ilmingud. Valgus, see tähendab valgus ilma soojuseta, on samuti üks Jumaluste mittevaimseid ilminguid. Ning on olemas veel üks mittevaimse energia vorm, mida Urantial tegelikult üldse ei tunta, sest see pole veel äratundmist leidnud.

⁴ Jumal kontrollib kogu võimsust, ta on valmistanud „kõuepilvele tee”, ta on paika pannud kõik energiapiirid. Ta on ära määranud energia-aine kõikide kujude ilmneamise aja ja viisi. Ja kõike seda hoiab ta igavesti oma igikestva võimu — gravitatsioonijuhtimise — all, mis koonduv ala-Paradiisi. Nii keerlevad igavese Jumala valgus ja energia igavesti tema majesteetlikus ringluses ja see on universumite universumit moodustava tähtedehulga lõputu, kuid korrapärane protsessioon. Kogu loodu ringleb igavesti ümber kõikide asjade ja olendite Paradiisi-Isiksuse keskuse.

⁵ Isa kõikvõimsus tähendab absoluutse tasandi kõikjale küündivat valitsemist. Sellel tasandil, kõikide asjade Allika läheduses, on kolm energiat — aine, meele ja vaimne energia — üksteisest eristamatud. Kuna loodud-olendi meel pole ei Paradiisi monota ega Paradiisi vaim, siis ei reageeri ta otseselt Kõiksele Isale. Jumal *kohandab* end ebatäiusliku meelega — Urantia surelike puhul — Mõttekohandajate abil.

⁶ ¶ Kõikne Isa ei ole ebapüsiv jõud, muutlik võimsus ega siia-sinna liikuv energia. Isa vägi ja tarkus on täiesti piisavad, et tulla toime iga üksiku universumiprobleemiga ja nende kõikidega. Kui tekivad inimkogemuse mõistes hädaolukorrad, on ta neid kõiki ette näinud; ta ei suutu universumisse kiretult, vaid pigem vastavalt sellele, mida ütlevad talle ette igavene tarkus ja piiritust otsustusvõimest kantud korraldused. Välistele ilmingutele vaatamata

ei toimi Jumala võimsus universumis otsekui mingi pime jõud.

⁷ Tõepoolest tuleb ette olukordi, kus tundub, et on kehtestatud kriisiolukord, et looduseadused on ajutiselt kõrvale heidetud, et midagi sobimatut on ära tuntud ja tehakse tõsisaid ponnistusi asja parandamiseks. Tegelikult aga ei ole see nõnda. Niisugused arusaamad Jumalast tulenevad teie lähenemise piiratusest, teie arusaamade piiritletusest ja teie käsituste väga napist ulatusest. Sellist väärarusaama Jumalast põhjustab teie ääretu vähiklus kõiges, mis puutub maailma kõrgemate seaduste olemasolusse, Isa olemuse suurusse, tema omaduste lõpmatusse ning fakti, et tema tahe on vaba.

⁸ Läbi kõikide kosmoseuniversumite siia-sinna laiali pillutatud planeediolendid, kelle sisimas on Jumala vaim, on oma arvult ja klasside hulgalt peaaegu lõpmatud. Nende intellektuaalsed võimed on nii erinevad, nende meel nii piiratud ja teinekord nii tahumatu, nende maailmanägemine nii puudulik ja kitsapiiriline, et osutub peaaegu võimatuks sõnastada seaduse selliseid üldistusi, mis väljendaksid Isa lõpmatuid omadusi tõepäraselt ja oleksid mingilgi määral mõistetavad neile arukatele loodud-olenditele. Seepärast võivad teie kui loodud-olendite meelest paljud kõikvõimsa Looja teod näida meelevaldseina, omavalhel seostamatutena, aga sagedasti ka südametute ja julmadena. Ent taas kord kinnitan ma teile, et see ei ole tõsi. Kõik Jumala teod on eesmärgistatud, arukad, targad ning peavad igavesest ajast igavesti silmas kõrgeimat hüvangu — alati küll mitte ühe üksikolendi, ühe üksiku rassi, üksiku planeedi või koguni mõne üksiku universumi seisukohalt, kuid kõik nad on suunatud iga asjaosalise, nii kõige madalama kui ka kõige kõrgema heaolule ja suurimale hüvangule. Ajalikkuses võib vahel tunduda, et osa heaolu erineb terviku heaolust, igaviku ringis niisuguseid näilisi erinevusi ei ole.

⁹ Meie kõik moodustame osa Jumala perekonnast ning seepärast tuleb meil mõnikord alluda peredistsipliinile. Paljud Jumala teod, mis meid häirivad ja segadusse ajavad, on kõikehõlmaval tarkusel põhinevate otsuste ja lõplike lahenduste tulemus, mis võimaldab Ühisel Toimijal rakendada lõpmatu meele eksimatu tahte valikuid, et kindlustada täiusliku isiksuse langetatud otsuste teostumine. Selle isiksuse kõikjale küündiv pilk, vaatenurk ja hool hõlmavad kogu tema hiiglasliku ja kaugustesse ulatuva loodu kõrgeima ning igavese heaolu.

¹⁰ Ja nii saavad teie kõiksusest irdunud, kohalik, piiritletud, tahumatu ja ülimalt materialistlik vaatenurk ning teie olemusele omased piirangud nii tõsiselt takistuseks, et te ei olegi suutelised nägema, mõistma ega tundma paljude jumalike tegude tarkust ja headust. Teile näib, et need teod on tulvil jõhkrat julmust ning et neid iseloomustab täielik hoolimatus teie kaasolendite rahu ja heaolu suhtes, selle suhtes, et nad saaksid oma planeedil õnnelikud olla ja isiklikku heaolu nautida. Inimesele omast vaatenurka kitsendavad piirangud, piiratud arusaamad ja piiritletud mõistmisvõime ongi põhjuseks, miks te ei suuda aduda Jumala

ajendeid ja tõlgendate vääralt tema eesmäärke. Kuid arenevates maailmades sünnib nii mõndagi, mis pole Kõikse Isa isiklik kätetöö.

¹¹ ¶ Jumalik kõikvõimsus on täiuslikult kooskõlas muude Jumala isiksuse omadustega. Harilikult piiravad Jumala võimsuse vaimset ilmnemist universumis ainult kolm tingimust või olukorda:

¹² 1. Jumala olemus, eriti tema lõpmatu armastus — tõde, ilu ja headus;

¹³ 2. Jumala tahe, tema osutatud arm ja isalikud suhted universumi-isiksustega;

¹⁴ 3. Jumala seadus, igavese Paradiisi-Kolmsuse õiglus ja õigusemõistmine.

¹⁵ ¶ Jumala võimsus on piiramatu, tema olemus jumalik, tahe lõplik, omadused lõpmatud, tarkus igavene ja reaalsus absoluutne. Kuid kõik need Kõikset Isa iseloomustavad omadused ühenduvad Jumaluses ning leiavad kõikse väljenduse Paradiisi-Kolmsuses ja Kolmsuse jumalikes Poegades. Muus osas, väljaspool Paradiisi ja kesket Havona universumit, piirab kõike Jumalaga liituvat Ülima arenev kohalolek, määratleb Viimase ilmnev kohalolek ja kooskõlastavad kolm eksistentsiaalset Absoluuti — Jumalus-Absoluut, Kõikne Absoluut ning Määratlematu Absoluut. Ja nõnda on Jumala kohalolek piiratud, sest niisugune on Jumala tahtmine.

3. JUMALA KÕIKETEADMINE

¹ „Jumal teab kõik.” Jumalik meel on teadlik kõige loodu mõtteist ja nendega tuttav. Tema teadmised juhtuvad on kõiksed ja täiuslikud. Temast lähtuvad jumalikud olemusvormid on osake temast. Tema, kes ta „seab pilved tasakaalu”, on ühtlasi „täiuslik teadja”. „Issanda silmad on igas paigas.” Teie suur õpetaja ütles tühise varblase kohta: „Ükski neist ei kuku maha ilma minu Isa teadmata”, ning veel ütles ta: „Aga teie juuksekarvadki on kõik ära loetud”. „Tema määrab tähtede arvu ja nimetab neid kõiki nimepidi.”

² Kõikne Isa on ainuke isiksus kogu universumis, kes tõepoolest teab tähtede ja planeetide arvu kosmoses. Iga universumi kõik maailmad püsivad lakkamatult Jumala teadvuses. Ka ütleb ta: „Ma olen küllalt näinud oma rahva viletsust ja ma olen kuulnud nende kisendamist, seetõttu tean nende valu.” Sest „Issand vaatab taevast; ta näeb kõiki inimesi; oma elamupaigast vaatleb ta kõiki maa elanikke”. Iga loodud laps võib tõemeeli öelda: „Tema tunneb teed, mida ma käin. Katsub ta mind läbi — ma väljun sellest nagu kuld.” „Sina tead, millal ma maha istun ja millal ma tõusen, sa mõistad kaugelt ära mu mõtted ja kõik mu teed on sulle tuttavad.” „Kõik on alasti ja paljastatud tema silma ees ja temale tuleb meil aru anda.” Igale inimesele peaks pakkuma tõelist tröösti teadmine, et „ta teab, millist tegu me oleme, tal on mees, et oleme põrm”. Elavast Jumalast rääkides ütles Jeesus: „Teie Isa teab, mida te vajate, isegi enne, kui te teda palute.”

³ Jumalal on piiramatu võime teada kõiki asju, tema teadvus on kõikne. Ta isikuline sfäär hõlmab kõik isiksused ning isegi tema teadmised alamatest olenditest täienevad kaudselt mitmesuguste alamale laskuvate jumalike

Poegade kaudu ning vahetult surelike sisimas asuvate Mõttekohandajate abiga. Ning lisaks on alati ja kõikjal ligi Lõpmatu Vaim.

⁴ Me pole päris kindlad, kas Jumal valib võimaluse paustamist ette teada või mitte. Ent kui Jumal teaski oma laste vabast tahtest johtuvaid tegusid ette, ei ahistaks seesugune eelnev teadmine vähimalgi määral laste vabadust. Üks on kindel: mitte miski ei tule Jumalale üllatusena.

⁵ ☞ Kõikvõimsus ei tähenda võimet teha mittetehtavat — midagi mitte-jumalaomast. Kõiketeadmised ei tähenda ka seda, nagu teataks mittetehtavat. Ent vaevalt õnnestub selliseid väiteid piiritletud meelele arusaadavaks teha. Vaevalt mõistavad loodudolendid Looja tahte ulatust ja piire.

4. JUMALA PIIRAMATUS

¹ Enese järkjärguline lakkamatu annetamine universumitele vastavalt sellele, kuidas need luuakse, ei kahanda võimsuse potentsiaali ega tarkuse varu, mis on Jumaluse keskses isiksuses pidevalt varuks ja talle. Hoolimata piirist eneseannetamisest Paradiisi-Poegadele, oma alamatele loodutele ja nende kõige erinevamatele olenditele, pole Isa valduses olev jõu, tarkuse ja armastuse potentsiaal põrmugi kahanenud ega ole ta ilma jäänud ühestki oma hiilgava isiksuse omadusest.

² Iga uue universumi loomine toob kaasa gravitatsiooni järjekordse reguleerimise. Isegi juhul, kui loomine vältaks piiramatult, igavesti, koguni lõpmatult, nii et materiaalne loodu saaks kunagi ääretuks, oleks Paradiisisaarde kätkevad juhtimis- ja kooskõlastamisjõud küllaldane ja piisav sellise lõpmatu kõiksuse valitsemiseks, juhtimiseks ja sisse-misse kooskõlla viimiseks. Ja pärast seda, kui Lõpmatu on andnud ääretule universumile piirilt võimsust ja jõudu, sisaldub temas ikka endisel määral väge ja energiat: Määratlematu Absoluut ei ole kahanenud; Jumala potentsiaal on ikka niisama lõpmatu, otsekui polekski võimsust, energiat ega jõudu iial kiiratud ühele lõpmatule universumile teise järel.

³ Sama lugu on tarkusega. See, et maailmades toimuva mõttegevuse tarvis jagatakse meelt nii helde käega, ei tee jumaliku tarkuse kesket allikat mitte mingil moel vaesemaks. Kuigi universumite arv mitmekordistub, maailmade olendite arvukus kasvab nii suureks, et seda pole enam peaaegu võimalik mõista, ning nendele kõrgete ja madalate tasandite olenditele annetakse eeldatavasti pidevalt ja lõputult meelt, hõlmab Jumala keskne isiksus ikka endistviisi igavest, lõpmatut ja kõikse tarka meelt.

⁴ See, et ta saadab endast välja vaim-sõnumitoojaid, kes asuvad teie maailma ja teiste maailmade meeste ja naiste sisimasse, ei kahanda vähimalgi määral tema võimet toimida jumaliku ja kõikvõimsa vaimisiksusena. Ka pole mingit piiri nende Järelevaataja-vaimude ulatusel või hulgal, keda ta võib ja saab välja saata. Seesugune enesejaotamine oma olenditele loob neile jumalikult kindlustatud surelikele piiramatule, peaaegu käsitamatu võimaluse astmeliselt

edenevateks, üksteisele järgnevateks eksistentsideks tulevikus. Ja see külluslikult helde enesejagamise nende hoolitsevate vaimolemusvormide näol ei kahanda mingil moel kõikse targa, kõiketeadva ja kõikvõimsa Isa isiksuse kätkevad tõdede ja teadmiste tarkust ning täiust.

⁵ ☞ Ajas elavate surelike jaoks on olemas tulevik, Jumal aga asub igavikus. Ehkki tulenev Jumala asupaiga vahetust lähedusest, ei või ma eeldada, et suudan paljude jumalike omaduste lõpmatust käsitleda täiusliku mõistmisega. Vaid meelega lõpmatus üksi saab olemasolu lõpmatust ja tegevuse igavikulisust täielikult mõista.

⁶ ☞ Surelik inimene ei suuda kuidagi aru saada taevase Isa lõpmatusest. Piiritletud meel ei suuda tungida niisuguse absoluutse tõe või fakti tähendusse. Kuid seesama piiritletud inimolend saab tegelikult *tunda* — kogeda selle sõna otseses tähenduses — niisuguse lõpmatu Isa ARMASTUSE täit ja vähendamata mõju. Sellist armastust saab tõeliselt kogeda, ja kuigi on nõnda, et kogemuse kvalitatiivne laad on piiramatule, piirab selle kogemuse kvantiteeti rangelt inimese vaimse vastuvõtlikkuse võime ja sellega seonduv suutlikkus Isa omalt poolt vastu armastada.

⁷ Lõpmatute omaduste piiritletud hindamine ületab suuresti loodud-olendi loogiliselt piiratud võimed; see õnnestub ainult tänu tõigale, et surelik inimene on loodud Jumala näo järgi — tema sisimas elab lõpmatuse fragment. Seepärast sisaldubki inimesele kättesaadavaim ja parim võimalus Jumalale ligineda just armastuses ning see võimalus teostub armastuse kaudu, sest Jumal on armastus. Ning kogu selline ainulaadne suhe on kosmosesotsioloogia tegelik kogemus, Looja ja tema loodud-olendi suhe — see on Isa ja lapse vastastikune kiindumus.

5. ISA ÜLIM VALITSEMINE

¹ Oma Havona-järgsete loodutega ühendust pidades ei kasuta Kõikne Isa oma lõpmatut väge ja lõplikku mõjuvõimu otseselt, vaid pigem oma Poegade ja neile alluvate isiksuste vahendusel. Ja kõike seda teeb Jumal omaenda vabast tahtest. Kui olud seda nõuaksid ja kui jumalik meel selle kasuks otsustaks, võiks ta ükskõik millise osa oma võimsusest anda kas teiste isiksuste käsutusse, aga ka kasutada seda tervikuna otseselt ning vahetult. Ent harilikult sünnib nõnda vaid siis, kui volitatul ei õnnestu jumalikkude usaldust õigustada. Neil juhtudel, kui keegi jätab oma kohustused sedavõrd hooletusse, toimib Isa neis piirides, mida ta on oma jumalikule võimsusele ja potentsiaalile seadnud, tõepoolest iseseisvalt ja vastavalt sellele, mida kirjutab ette ta oma valik; see valik on alati eksimatult täiuslik ja lõpmata tark.

² Isa valitseb oma Poegade kaudu. Läbi organiseeritud universumi kulgeb kõrgemalt astmelt madalamale katkematu valitsejate ahel, mis lõpeb Planeedivürstidega — nemad juhivad Isa hiiglaslike valduste arenguliste sfääride saatust. Järgnevad väited pole sugugi pelgalt poeetilised: „Issanda päralt on ilmamaa ja selle täius.” „Tema tagandab kuningaid ja tõstab kuningaid.” „Inimeste kuningriikides valitsevad Kõigekõrgemad.”

³ Inimese südames langetatavate otsuste puhul võib juhtuda, et Kõikse Isa tahe ei jää iga kord peale. Mis aga puutub planeedi juhtimisse ja saatusse, siis siin domineerib jumalik plaan ning võidu saavutab tarkusest ja armastusest kantud igavene eesmärk.

⁴ Jeesus ütles: „Minu Isa, kes nad mulle on andnud, on suurem kui kõik ja ükski ei saa neid minu Isa käest ära kiskuda.” Kui vaatate Jumala peaaegu ääretu loodu kõige erinevamaid toimimisi ja näete selle kõige vapustavat suurust, võib teie arusaam tema esmasusest kõikuma lüüa, kuid te ei tohiks keelduda mõtlemast temast kui kõikide arukate olendite heatahtlikust Isast, kes troonib kindlalt ja igavesti kõige olemasoleva Paradiisi-keskuses. On ainult „üks Jumal ja kõikide Isa, kes on kõikide üle ja teie kõikide sees”, „ja tema ise on enne kõiki ja kõik püsivad koos tema sees”.

⁵ ¶ Elu ebakindlus ja olemise raskus ei räägi mingil moel vastu ideele, et Jumal on kõiksest suveräänne. Kõigi arenevate loodud-olendite elu piiravad teatud *vältimatud asjaolud*. Mõelge järgmistele asjadele:

⁶ 1. kas *julgus* — iseloomutugevus — on soovitatav? Sel juhul peab inimene kasvama keskkonnas, mis muudab raskustega võitlemise ja pettumustele reageerimise vältimatuks;

⁷ 1. kas *altruism* — kaasinimeste teenimine — on soovitatav? Kui jah, siis peavad elukogemused pakkuma võimalust kohtuda sotsiaalse ebavõrdsusega;

⁸ 2. kas *lootus* — usalduse ülevus — on soovitatav? Siis peavad inimese ellu kuuluma alatised ohud ja pidev ebakindlustunne;

⁹ 3. kas *usk* — inimõtte ülim väide — on soovitatav? Sel juhul peab inimmeel olema niisuguses tülikas olukorras, kus ta teab alati vähem, kui suudab uskuda;

¹⁰ 4. kas *tõearmastus* ja soov seda järgida, kuhu see iganes juhatab, on soovitatav? Kui nii, siis peab inimene kasvama maailmas, kus vead on alati olemas ning vale ikka ja jälle võimalik;

¹¹ 5. kas *idealism* — jumalikkusele ligemale viiv käsitlus — on soovitatav? Kui see on nõnda, siis peab inimene ennast pingutama vaid suhtelise headuse ja ilu keskkonnas, oludes, mis teda vastupandamatult virgutavad otsima midagi paremat;

¹² 6. kas *ustavus* — pühendumine kõrgeimale kohusele — on soovitatav? Sel juhul peab inimene elama keset võimalusi reeta ja hüljata. Kohusele pühendumise kangelaslikkus seisneb selles, et lakkamatult on olemas oht läbi kukkuda;

¹³ 7. kas *omakasupüüdmatus* — eneseunustamine — on soovitatav? Sel juhul peab surelik inimene elama vastakuti oma selle minaga, kes lõputult tunnustamist ja austamist nõuab. Inimene ei saa dünaamiliselt valida jumalikkude elu, kui pole mina-elu, mida hüljata. Eales ei suudaks inimene haarata päästva õigluse järele, kui poleks olemas potentsiaalset pahet, et kontrasti põhimõttel eristada ja ülendada headust;

¹⁴ 8. kas *nauding* — õnnetundega kaasnev rahuldus — on soovitatav? Siis peab inimene elama maailmas, kus valu võimalikkus ja kannatamise tõenäosus on alati olemasolevad kogemuslikud võimalused.

¹⁵ ¶ Kogu universumis käsitatakse iga üksust kui terviku osa. Osa ellujäämine sõltub sellest, kuidas ta töötab kaasa terviku plaani ja eesmärgi teostamisel ning kas ta soovib kogu südamest ja täiesti vabatahtlikult alluda Isa jumalikule tahtele. Vigadest (rumalate otsuste langetamise võimalikkusest) vaba maailm on võimalik ainult siis, kui puudub *vaba* intellekt. Havona universumis on miljard täiuslikku maailma, mida asustavad täiuslikud olendid, aga selleks, et olla vaba, peab areneval inimesel olema võimalus eksida. Vaba ja kogenematu intellekt ei saa kuidagi olla algusest peale ühtviisi tark. Eksliku otsuse (pahe) võimalikkus muutub alles siis patuks, kui inimtahe ebamoraalse otsuse teadlikult heaks kiidab ja selle teadvalt ja tahtlikult omaks võtab.

¹⁶ ¶ Jumaliku universumi täiuslikkusele on loomuomane mööndusteta ja kõrgesti hinnata tõde, ilu ning headus. Havona maailmade asukate jaoks pole valikustiimuliks tarvis võimalike suhteliste väärtuste tasandit; niisugused täiuslikud olendid suudavad hea ära tunda ja oma valiku selle kasuks langetada ka siis, kui puuduvad kõik järelemõtlemisele sundivad, kontrastsed kõlbelise valiku olukorrad. Oma moraalselt olemuselt ja vaimselt seisundilt aga on kõik sellised täiuslikud olendid niisugused, nagu nad on, just tänu oma olemasolu faktile. Edasimineku on nad kogemuslikult ära teeninud ainult oma sünnipärase seisundi raames. Surelikust inimesest saab tõusutee kandidaat tänu tema usule ja lootusele. Kõik jumalik, mida inimese meel haarab ja hing omaks võtab, on kogemuslikult saavutatud: see on isikliku kogemuse *reaalsus* ning seetõttu kordumatu varandus, mis vastandub Havona eksimatute isiksuste loomuomasele headusele ja õiglasele meelele.

¹⁷ ¶ Loodud-olendid Havonas on loomult julged, aga nad ei ole vaprad selle sõna inimomases tähenduses. Nad on küll sünnipäraselt lahked ja hoolitsevad, kuid vaevalt et altruistlikud inimomases mõttes. Nad ootavad meeldivat tulevikku, kuid pole sellisel peenel moel lootusest tiivustatud nagu ebakindlate arengusfääride usaldavad surelikud. Nad usuvad universumi püsivusse, ent neile jääb täielikult võõraks päästev usk, mille abiga surelik inimene tõuseb looma seisundist Paradiisi väravatele. Nad armastavad tõde, aga ei tea mitte vähimatki selle hinge päästvatest omadustest. Nad on idealistid, aga niisugused olid nad juba sündides; neile on täiesti võõras joovastav vaimustus, mida kogeb see, kes on teinud rõõmutoova valiku. Nad on ustavad, ent pole eales kogenud täieliku ja läbimõeldud kohusele andumise närvilist erutust, kui on kiusatus oma kohust hüljata. Nad on isetud, kuid pole iial niisuguseid kogemuslikke tasandeid saavutanud oma sõjaka mina hiilgava alutamise kaudu. Nad nadivad rahulolu, kuid neile jääb mõistmatuks niisuguse rahulduse nautimine, mis johtub potentsiaalsete kannatuste vältimisest.

6. ISA ESMASUS

¹ Kõikne Isa loovutab oma mõjuvõimu ja annab oma jumaliku võimsuse teiste käsutusse omakasupüüdmata ja täiusliku heldusega, kuid sellele vaatamata on ta ikka esmane, sest tema käsi toetub kõiksuse sfäärides ettetulevate olukordade võimsale juhtkangile. Kõikide lõplike otsuste langetamise on ta jättnud enda osaks ning ta rakendab eksimatult oma igavikulisest eesmärgist tulenevat kõikvõimsat kuninglikku vetoõigust kaugustesse küündiva, pöörleva ja igavesti ringleva loodu heaolu ja saatuse osas, tehes seda vääramatu autoriteediga.

² Jumala sõltumatus on piiritu, see on kogu loodu põhitõde. Kõiksuse tekkimine ei olnud paratamatu. Kõiksus pole juhuslik ega ole ka iseenesest olemasolev. Universum on loomise tulemus ning allub seetõttu täielikult Looja tahtele. Jumala tahe on jumalik tõde, elav armastus, seepärast iseloomustabki arenevate universumite täiustuvaid olendeid nii headus (jumalikkuse lähedus) kui ka potentsiaalne kuri (kaugenemine jumalikkusest).

³ ¶ Varem või hiljem jõuab kogu religioosne filosoofia arusaamani kõiksuse ühtsest valitsemisest, ühest Jumalast. Universumi põhjused ei või olla madalamad kui universumi tagajärjed. Kõiksuse elu ja kosmilise meelega voogude lähte peab olema nende ilmnemistasanditest kõrgemal. Inimmeelt ei saa järjekindlalt seletada terminitega, mis on alamt liiki eksistentsi osaks. Inimmeelt saab tõeliselt aduda vaid siis, kui tunnustada mõtlemise ja sihikindla tahte kõrgemate astmete reaalsust. Inimest kui kõlbelist olendit pole võimalik ära seletada, tunnustamata Kõikse Isa reaalsust.

⁴ Mehhanistlik filosoof tunnistab avalikult, et hülgab universaalse ja sõltumatu tahte idee — niisiis tollesama sõltumatu tahte, mille toimimist universumi seaduste väljatöötamisel ja täiustamisel ta nii sügavalt austab. Missugust tahtmatut austust osutab selline filosoof küll seaduste Loojale, kui ta kujutleb, et need seadused toimivad iseenesest ja on iseendast selged!

⁵ Jumala inimlikustamine on ränk viga, välja arvatud inimese sisimas elavate Mõttekohandajate puhul, aga isegi see pole nii rumal kui Esimese Suure Allika ja Keskme täielik *mehaaniliseks kuulutamise*.

⁶ ¶ Kas Paradiisi-Isa kannatab? Ma ei tea seda. Loomulikult kannatavad Loojad-Pojad ja mõnikord täpselt nii nagu surelikud. Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim kannatavad muudetud tähenduses. Ma usun, et Kõikne Isa kannatab, aga ma ei suuda mõista, *kuidas*; võib-olla oma isiksusliku ringluse kaudu või Mõttekohandajate ning muude tema igavese olemuse isiklike annetuste kaudu. Ta on surelike rasside kohta öelnud: „Kõikides teie kannatustes kannatan mina ühes teiega.” Kahtlemata on ta isalikult ja kaastundlikult mõistev, ta võib ka tõesti kannatada, aga ma ei mõista nende kannatuste iseloomu.

⁷ ¶ Universumite universumi lõpmatu ja igavene Valitseja on vägi, kuju, energia, protsess, algkuju, printsiip, kohalolek ja idealiseeritud reaalsus. Ent ta on rohkematki, ta on isikuline, ta teostab sõltumatut tahet, kogeb jumalikku eneseteadvust, teeb teoks loova meelega korraldusi, püüdleb igavese eesmärgi saavutamisest tuleneva rahulduse poole ning näitab üles Isa armastust ja kiindumust oma universumilaste vastu. Ja kõiki neid Isa isikulisemaid iseloomuomadusi saab paremini mõista siis, kui vaadelda neid nõnda, nagu nad avaldusid teie Looja-Poja Miikaeli annetusel, kui ta oli Urantial lihaks saanud.

⁸ ¶ Jumal-Isa armastab inimesi, Jumal-Poeg teenib inimesi, Jumal-Vaim innustab universumilapsi üha kõrgemale ja kõrgemale pürgivale avastusretkele Jumal-Isa leidmiseks nõnda, nagu selle on ära määranud Jumal-Pojad Jumal-Vaimu osutatud armu kaudu.

⁹ [Mina kui Jumalik Nõuandja, kes on määratud esitama ilmutust Kõiksest Isast, jätkasin oma tööd ülalesitatud kirjeldusega Jumaluse lahutamatuomadustest.]

JUMALA SUHE UNIVERSUMIGA

KÕIKSEL Isal on universumite universumi aineliste, intellektuaalsete ja vaimsete nähtuste osas oma igavikuline eesmärk, mida ta järgib läbi kõikide aegade. Jumal lõi universumid oma vabast ja sõltumatust tahtest ning tegi seda vastavalt oma kõikselt targale ja igavikulisele eesmärgile. Ei ole kuigi usutav, et keegi peale Paradiisi Jumaluste ja nende kõrgeimate kaaslaste teaks kuigi palju Jumala igavesest eesmärgist. Isegi Paradiisi suursuguste asukate käsitused Jumaluste igavikuliste sihtide olemusest erinevad üksteisest suuresti.

² Pole raske järeldada, et täiusliku ja keskse Havona universumi loomise eesmärk oli lihtsalt jumaliku olemuse rahuldamine. Havona võib olla kõikide ülejäänud universumite etaloniks ning kõrgema astme kooliks aja-palveränduritele nende teel Paradiisi; siiski on sellise jumaliku loodu olemasolu mõeldud tooma rahuldust ja naudingut eeskätt oma täiuslikele ja lõpmatutele Loojatele.

³ Näib, et praegusel ajal on seitsmes superuniversumis ja nende arvukates alaosades tõepoolest üheks põhimureks arenevate surelike täiustamise hämmastav kava ning plaanid ajaks, kui nad on jõudnud Paradiisi ja ühinenud Lõplikkuse Korpusega; need plaanid näevad ette jätkuvat väljaõpet mõneks praegusel hetkel veel saladuseks jäävaks tööks tulevikus. Kuid selle aja ja ruumi surelike vaimustumisele ning väljaõppele suunatud tõusuplaani teostamine ei ole kindlasti universumi arvukate intellektide ainus tegevus. Tõepoolest leidub hulganisti muid kõitvaid toiminguid, mis nõuavad taevaste vägede aega ja energiat.

1. ISA SUHTUMINE UNIVERSUMISSE

¹ Läbi aegade on Urantia asukad Isa ettehooldusest vääralt aru saanud. Teie maailmas toimib tõepoolest jumaliku päritolu ettehooldus, ent see pole selline lapsik, ebapüsiv ja ainehooldus, nagu paljud surelikud arvavad. Jumalikus ettehoolduses ühineb taevaste olendite ja jumalike vaimude tegevus, kes vastavalt kosmilisele seadusele töötavad lakkamatult Jumala auks ning tema universumilaste vaimse arengu huvides.

² Kas teie arusaam Jumala ja inimese suhetest ei võiks areneda tasemele, kus te mõistate, et universumi märgusõnaks on *progress*? Oma praeguse positsiooni on inimkond kätte võidelnud pikkade ajastute jooksul. Kõikide nende aastatuhandete vältel on ettehooldus kaasatud avarduva evolutsiooniplaani väljatöötamise. Need kaks seisukohta ei lähe praktikas omavahel vastuollu, see sünnib ainult inimomastes ekslikes käsitustes. Jumalik ettehooldus ei satu eales vastuollu inimeste tõelise progressiga, ei ilmaliku ega vaimsega. Ettehooldus on alati kooskõlas ülima Seadustandja muutumatu ja täiusliku olemusega.

³ „Jumal on ustav” ning „kõik tema käsud on õiglused”. „Tema ustavuse alus on taevast endas.” „Igavesti, Issand,

jääb püsima sinu sõna taevas. Põlvest põlve kestab su ustavus! Sina oled kinnitanud maa ja see seisab.” „Ta on ustav Looja.”

⁴ Pole mingit piiri neil jõududel ja isiksustel, keda Isa võib oma eesmärkide ning enda loodud-olendite toetamiseks ära kasutada. „Meie varjupaigaks on igavene Jumal, kes sirutab välja igavikulised käsivarred.” „Kes elab Kõigekõrgema salakohas, jääb püsima Kõikvõimsa varjus.” „Vaata, ei tuku ega uinu magama see, kes meid hoiab.” „Teame, et neile, kes Jumalat armastavad, kõik ühtlasi heaks tuleb,” „sest Issanda silmad on õigete poole ja tema kõravad nende palvetamise poole”.

⁵ Jumal hoiab „kõiki asju oma väe sõnaga”. Ja kui on sündimas uued maailmad, „saadab ta kohale oma Pojad ning need saavad loodud”. Jumal mitte ainult ei loo, vaid ta „hoiab need kõik alles”. Jumal toetab lakkamatult kõiki ainelisi asju ja kõiki vaimseid olendeid. Universumid on igavesti kõikumatult kindlad. Keset näilist ebapüsivust on olemas püsivus. Tähe maailmade füüsiliste vapustuste ja energiapursete taga valitseb kord ja kindlus.

⁶ Kõikne Isa ei ole universumite valitsemisest tagasi tõmbunud, ta ei ole passiivne Jumalus. Kui Jumal peaks oma praegusest, kogu loodu toetaja osast loobuma, variseks terve universum silmapilkselt kokku. Ilma Jumalata ei oleks olemas niisugust asja nagu *reaalsus*. Just praegusel hetkel nagu ka kaugetel minevikuajastutel ja igaveses tulevikus jätkab Jumal selle toetamist. Jumalik haare ulatub läbi kogu igavikuringi. Universum ei ole üles keeratud nagu kell, mis käib teatud kindla aja ja jääb siis seisma, vaid kõike uuendatakse pidevalt. Isa kiirgab lakkamatult energiat, valgust ja elu. Jumala teod on ühtaegu konkreetsed ja vaimsed. „Ta laotab põhjakaare tühjuse üle ja riputab maa eimillegi kohale!”

⁷ ☿ Minu klassi kuuluv olend suudab universumi haldamise rutiinses töös leida ülimat harmooniat ning avastada selles kaugele küündivat ja sügavat kooskõla. Paljugi sellest, mis surelikule meelele näib seosetu ja juhuslik, on minu arusaamise jaoks plaanipärane ning konstruktiivne. Kuid universumites toimub väga palju niisugust, mida ma täielikult ei mõista. Olen pikka aega uurinud kohalike ja superuniversumite tuntud jõudusid, energiad, meeli, morontiaid, vaime ja isiksusi ning olen nendega enam-vähem kursis. Kujutan üldjoontes ette, kuidas need mõjurid ja isiksused toimivad, ning olen hästi tuttav suuruniversumi volitatud vaimintellekti isikutega. Universumi-ilmingute kohta käivatest teadmistest hoolimata näen ma ikka ja jälle kosmilisi reaktsioone, mida ma lõpuni mõista ei suuda. Võin pidevalt jälgida omavahel seostunud jõudude, energiatega, intellektide ja vaimude salajast, esmapilgul juhuslikuna näivat toimimist, mida ma ei suuda rahuldavalt selgitada.

⁸ Olen täiesti pädev märkama ja analüüsima kõikide nende nähtuste mõju, mis on Kõikse Isa, Igavese Poja, Lõp-

matu Vaimu ning suuresti ka Paradiisisaare tegevuse otsene tulemus. Segadusse satun ma siis, kui kohtan midagi sellist, mis näib olevat nende saladuslike kooskõlastajate — potentsiaalsuse kolme Absoluudi — tegevuse tulemus. Need Absoluudid näivad tõusvat kõrgemale mateeriast, ületavat meele piirid ja olevat ülemad vaimust. Pidevalt viib mind segadusse ja sageli lausa hämmingusse see, et ma ei suuda aduda neid keerulisi sündmusi, mille panen Määratlematu Absoluudi, Jumalus-Absoluudi ja Kõikse Absoluudi kohaloleku ning tegevuse arvele.

⁹ Eelmainitud Absoluudid peavadki olema need mitte veel täielikult avaldunud kohalolekud, mis on universumis valla ning muudavad nii kosmose jõuvarudega seostuvate nähtuste puhul kui ka teiste superlõplike toimimises füüsikute, filosoofide ja isegi usumeeste jaoks võimatuks täpselt ennustada, kuidas reageerivad võimsuse, arusaama või vaimu algsed neile nõudmistele, mida esitab keerukas, ülimat kohandumist ja lõplikke väärtusi hõlmav reaalne olukord.

¹⁰ ¶ Aja ja ruumi universumile on omane ka teatud orgaaniline ühtsus, mis näib peituvat kogu kosmilise sündmustiku struktuuri taga. Areneva Ülima Olendi, Projekteritud Mittetäielikkuse loomuomane kohalolek ilmneb seletamatul kombel ikka ja jälle esmapilgul omavahel seotamata universumsündmuste näiliselt rabava juhusliku kooskõla kaudu. Siin peab olema tegemist ettehoolduse toimimisega — Ülima Olendi ja Ühise Toimija mõjuvalaga.

¹¹ Kaldun arvama, et see on universumi tegevuse kõikide faaside ja kujude kooskõlastumise ning omavahelise liitumise kaugele küündiv ja üldiselt hoomamatu kontroll, mis paneb sedavõrd kirju ja näiliselt lootusetult segipaisatud füüsiliste, mõistuslike, kõlbeliste ja vaimsete nähtuste kireva kanga nõnda eksimatult lahti rulluma Jumala auks ning inimeste ja inglite hüvanguks.

¹² Laiemas tähenduses aga on kosmose näilised „juhused” kahtlemata osake Lõpmatu aegruumilise avastusretke piiritletud näitemängust, kus ta igavesti korraldab Absoluute.

2. JUMAL JA LOODUSMAAILM

¹ Loodusmaailm on piiratud tähenduses Jumala füüsilise rüü. Jumala käitumist või tegutsemist hoiavad tagasi ja teisendavad mõneks ajaks kohalikule universumile, tähtkujule, süsteemile või planeedile kavandatud katselised plaanid ning arenguteed. Kogu kaugustesse küündivas tervikuniversumis tegutseb Jumal vastavalt hästimääratletud, muutumatule ja ümberlükkamatule seadusele, kuid ta muudab oma tegevust aitamaks kaasa iga universumi, tähtkuju, süsteemi, planeedi ja isiksuse kooskõlastatud ning tasakaalustatud toimimisele vastavalt arenguliste piiritletud projektide avaldumisele seoses kohalike asjade, eesmärkide ja plaanidega.

² Niisiis on loodusmaailm sureliku inimese meelest muutumatu Jumaluse ja tema vääramatute seaduste aluspõhi ja põhitaust; neid seadusi teisendab, kallutab ühes ja

teises suunas või pöörab segi kohalike plaanide, eesmärkide, arenguteede ning tingimuste toime. Need on vastu võtnud ja neid teostavad kohaliku universumi, tähtkuju, süsteemi ja planeedi jõud ning isiksused. Näiteks kui Jumal on Nebadonile ette kirjutanud oma seadused, teisevad neid selle kohaliku universumi Looja-Poja ja Loo-va Vaimu plaanid. Lisaks sellele mõjutavad nende seaduste toimimist mõnede teie planeedil elavate oma kohustusi täitmata jätvate ja mässulise meelega olendite vead; need olendid kuuluvad teie otsesse planeedisüsteemi Satani-asse.

³ ¶ Loodusmaailm on kahe kosmilise mõju aegruumiline tulemus: neist esimene on Paradiisi Jumaluse vääramatus, täiuslikkus ja kõlbelisus, teine aga nii kõige kõrgemate kui ka kõige madalamate Paradiisi-välise olendite katselised plaanid, eksimused tegevuses, allumatusest johtuvad vead, arengu ebaküpsus ja puudulik tarkus. Seega läbib loodusmaailma igavikuringist lähtuv ühtlane, muutumatu, majesteetlik ja imeline joon. Igas universumis, igal planeedil ja iga üksikisiku elus teisendavad, piiritlevad ning vahest koguni rikuvad seda loodusmaailma arenevate süsteemide ja universumite olendite teod, väärsammud ja reetlikkus, seepärast peabki loodusmaailm olema pidevalt muutuv, lisaks kapriisnegi — ehkki oma sügavama aluse poolest kindel — ning vahelduv vastavalt kohalikus universumis toimuvale.

⁴ Loodusmaailm on Paradiisi täius jagatuna lõplikult valmimata universumite ebatäielikkuse, pahe ja patuga. Seega väljendab kõnealune jagatis nii täiuslikku kui ka osalist, nii igavest kui ka ajalikku. Pidev evolutsioon teisendab loodusmaailma, avardades seal sisalduvat Paradiisi täiuslikkust ja kahandades selles leiduvaid suhtelise reaalsuse pahesid, vigu ja ebakõlasid.

⁵ ¶ Jumal pole isikuliselt kohal ei loodusmaailmas ega üheski loodusjõus, sest loodusmaailm kui niisugune kujutab endast nähtust, kus Jumala kõikse seaduse paradiislikele alustele on seatud pidevalt avarduva evolutsiooni ebatäius ja mõnikord ka mässulise vastuhaku tagajärjed. Sellisel kujul, nagu ta esineb Urantia-sarnastes maailmades, ei saa loodusmaailm ealeski olla kõikselt targa ja lõpmatu Jumala õige väljendus, tõeline kujutis ega ehe portree.

⁶ Teie maailmas kujutab loodusmaailm endast kohaliku universumi arenguplaanidest ohjeldatud täiuslikkuse seadusi. Kui koomiline on kummardada loodusmaailma sellepärast, et piiratud, kammitsetud tähenduses on ta Jumalast täidetud, sellepärast, et ta on universaalse ja seega jumaliku väe üks faas! Loodusmaailm on ka kosmilisse evolutsiooni kuuluva universumieksperimendi arengu, kasvu ja edendamise lõpuleviimata, mittetäielike ja ebatäiuslike tagajärgede üks ilminguid.

⁷ Loodusmaailma ilmsed vead ja puudujäägid ei osuta vastavatele puuetele Jumala olemuses. Pigem kujutavad need ebatäiuslikkuse märgatavad avaldused endast vaid paratamatuid filmilindi katkemisi lõpmatusel igavesel seansil. Just need vigadest tingitud jätkuva täiuslikkuse

katkestused võimaldavad ainelise inimese piiritletud meelel ajas ja ruumis põgusalt silmata jumalikku reaalsust. Inimese arenevale meelele näivad jumalikkuse ainelised avaldused vigaste ning puudulikena ainult seepärast, et surelik inimene vaatab loodusmaailma ilminguid kangekaelselt ikka ainult oma looduslike silmadega — inimesele omase nägemisega, mida ei abista ei morontia mota ega ilmutus, esimese kompensatoorne aseaine ajamaailmades.

⁸ Loodusmaailma on moonutanud, tema imekaunist nägu armistanud ja palet närtsitanud nende loendamatu te olendite mässamine, ekslik käitumine ja väär mõtlemine, kes on ise küll osakesed loodusest, kuid aidanud aegade vältel kaasa tema väärastumisele. Ei, loodus ei ole Jumal. Loodusmaailm ei ole kummardamisobjekt.

3. JUMALA MUUTUMATU ISELOOM

¹ Liiga kaua on inimene mõelnud Jumalast kui kellestki endataolisest. Jumal ei kadesta, ei ole kadestanud ega haka ka kunagi kadestama inimest või ükskõik millist teist olendit universumite universumis. Teada, et Looja-Poeg oli kavandanud inimese planetaarse loomistöö meistriteosena kogu maa valitsejaks, ning näha teda siis omaenese madalate kirgede vallas, kummardamas puust, kivist, kullast ja isekatest püüdlustest voolitud ebajumalaid — need eemaletõukavad vaatepildid äratasid Jumalas ja tema Poegades pahameele *inimese pärast*, aga mitte tema vastu.

² Igavene Jumal ei suuda tunda raevu ega viha nende inimomaste tunnete tavatähenduses — nii, nagu inimese neid reaktsioone mõistab. Need emotsioonid on madalad ja põlastusväärased; vaevalt küll väärivad nad seda, et neid nimetataks inimlikeks, veel vähem jumalikeks. Niisugused tunded on Kõikse Isa täiuslikule olemusele ning armust kantud iseloomule täiesti võõrad.

³ ¶ Suur, väga suur osa neist raskustest, mida Urantia surelikel tuleb Jumala mõistmiseks ületada, johtub Luciferi mässu ja Caligastia reetlikkuse kaugeleulatuvatest tagajärgedest. Maailmades, mida ei ole patu pärast isoleeritud, suudavad arengurassid täpsemini sõnastada palju paremaid käsitusi Kõiksest Isast ning nende arusaamad ei ole nii segased, moonutatud ega väärastunud.

⁴ ¶ Jumal ei kahetse eales seda, mida ta on kunagi teinud, teeb praegu või tulevikus. Ta on kõiktark, samal ajal ka kõikvõimas. Inimese tarkus sünnib inimkogemusse kuuluvatest katsetest ja eksitustest. Jumala tarkus sisaldub lõpmatu, kõikse ja sügava mõistmise määratlematus täiuses ning see jumalik eelteadmine suunab tõhusalt loovat vaba tahet.

⁵ Kõikne Isa ei tee eales midagi niisugust, mille pärast tuleks hiljem kurvastada või kahetseda, kuid tema Looja-isiksuste kavandatud ja loodud tahteolendid eri universumites kutsuvad oma ebaõnnestunud valikutega mõnikord Loojate-vanemate isiksustes esile jumaliku kurbustunde. Aga vaatamata sellele, et Isa ei tee vigu ega tunne kahetsust või kurbust, on ta olend, kellele on omane isalik kiindumus. Kahtlemata muutub ta süda kurvaks, kui tema lapsed ei suuda jõuda vaimsetele tasanditele, mis on neile täiesti

jõukohased selle abi toel, mida surelikele nii heldesti pakuvad universumite vaimsete saavutuste plaanid ning kavad.

⁶ Ajalik piiritletud meel ei suuda aduda Isa lõpmatut headust, nii peabki suhtelise headuse kõikide faaside mõjusaks demonstreerimiseks leiduma alati kontrast suhtelise pahe (mitte patu) näol, millega headust võrrelda. Jumaliku headuse täiust võib ebatäiuslik surelik mõista ainult seetõttu, et see satub kontrasti aja ja mateeria suhete suhtelise ebatäiuslikkusega kosmose liikumistes.

⁷ Jumala iseloom on lõpmatult üleinimlik, seepärast peabki niisugust jumalikku olemust isikustama, nagu see sünnib Jumalikes Poegades, enne kui inimese piiritletud meel suudab seda kas või usu läbi tajuda.

4. JUMALA ÄRATUNDMINE

¹ Jumal on kogu universumite universumis ainuke püsiv, enesesolev ja muutumatu olend. Ei leidu midagi, mis oleks temast väljaspool, tema jaoks pole olemas ei minevikku ega tulevikku. Jumal on kindlasuunaline eesmärgipärane energia (loov vaim) ja absoluutne tahe ning need on iseolevad ja universaalsed.

² Jumal on iseolev ja seega absoluutselt iseseisev. Jumala identiteet ei muutu. „Mina, Issand, ei muutu.” Jumal on muutumatu, aga alles seejärel, kui olete jõudnud Paradiisi, võite hakata mõistma, kuidas Jumal saab siirduda lihtsast keerulisse, identiteedist teisenditesse, liikumast liikumisse, lõpmatusest piiritletusse, jumalikust inimomasesse ja ühtsusest kahesusse ning kolmesusse. Ning Jumal suudab oma absoluutsuse avaldumist sel viisil teisendada seepärast, et jumalik muutumatus ei tähenda liikumatust. Jumalal on tahe -ta *on* tahe.

³ Jumal on end absoluutselt ise määrav olend, tema universumireaktsioonidel pole muid piire kui need, mis ta ise on kehtestanud, ning tema vabast tahtest johtuvaid tegusid reguleerivad ainult need jumalikud tunnused ja täiuslikud omadused, mis loomupäraselt iseloomustavad tema igavest olemust. Seetõttu ongi Jumala suhtumine universumisse ülimalt hea olendi suhtumine, millele lisandub loova lõpmatuse vaba tahe.

⁴ Isa-Absoluut on keskse ja täiusliku universumi looja ja kõikide teiste Loojate Isa. Isiksuslikkus, headus ja paljud muud iseloomujooned on inimestel, muudel olenditel ning Jumalal ühised, kuid tahte lõpmatus on iseloomulik üksnes Jumalale. Oma loovates tegudes piiravad Jumalat ainult tema igavesele olemusele omased tunded ja tema lõpmatu tarkuse ettekirjutused. Jumal valib isiklikult vaid selle, mis on lõpmatult täiuslik, ning siit ka keskse universumi taevalik täius. Ehkki Loojad-Pojad jagavad täiel määral tema jumalikkust, koguni tema absoluutsuse faase, ei piira neid täielikult see tarkuse piiritletus, mis juhib Isa tahte lõpmatust. Selle tulemusel muutub Miikaeliklassi Jumala Poegade loov vaba tahe veelgi aktiivsemaks, täiesti jumalikuks ja peaaegu lõplikuks, kuigi mitte absoluutseks. Isa on lõpmatu ja igavene, ent eitada tema tahtliku enesepiiramise võimalikkust tähendaks eitada sedasama arusaama tema tahte absoluutsusest.

⁵ ¶ Jumala absoluutsus läbibistab kõiki universumireaalsuse seitset tasandit. Ja kogu seda absoluutset olemust mõjutab Looja suhe oma universumiolendite perekonnaga. Universumite universumis võib kolmsuslikku õiglust iseloomustada täpsus, kuid kõikides oma ulatuslikes perekondlikes suhetes ajalike olenditega juhivad Jumalat *jumalikud tundmused*. Kõige esmalt ja kõige viimaks — igavesti — on lõpmatu Jumal *Isa*. Hoolimata kõikidest võimalikest tiitlitest, mille kaudu sobib teda tunda, tehti mulle ülesandeks kirjeldada kogu loodu Jumalat kui Kõikset Isa.

⁶ Jumal-Isas ei valitse võim vaba tahte ilmingute üle ega juhi neid ainult mõistus; määrangule vastavalt koosneb jumalik isiksus vaimust ja avaldab ennast universumitele armastusena. Seepärast on Esimene Allikas ja Kese alati ja pidevalt, kõikides oma isikulistes suhetes universumi loodud isiksustega armastav Isa. Jumal on Isa selle sõna kõige kõrgemas tähenduses. Teda õhutab igavesti jumaliku armastuse täiuslik idealism ning see õrn olemus leiab oma kõrgeima väljenduse ja ülima rahulolu armastamises ja armastatud olemises.

⁷ ¶ Teaduses on Jumal Esimene Põhjus, religioonis kõikne ja armastav Isa, filosoofias ainus olend, kes on iseolev ega sõltu oma eksistentsis teistest olenditest, vaid annetab olemasolu reaalsust heldelt kõigele ja kõigile. Kuid läheb tarvis ilmutust näitamaks, et teaduse Esimene Põhjus ja filosoofia iseolev Ühtsus on religiooni Jumal, tulvil armu ja headust ning kohustunud teoks tegema oma maa-pealsete laste igavese ellujäämise.

⁸ Me ihkame aru saada Lõpmatusest, kuid austame Jumala kogemise ideed, oma suutlikkust ükskõik millal ja ükskõik kus mõista kõrgeima jumalusekäsituse isiksus- ja jumalikkustegureid.

⁹ Teadmine võidukast inimesest maa peal sünnib loodud-olendi niisugusest usust, mis sõandab vastu astuda igale tema olemasolu vältel ettetulevale olukorrale, kus ilmneb inimese tohutu piiratus, sellisest usust, mis vankumatult kuulutab: isegi siis, kui mina ei suuda seda teha, elab minus see, kes võib seda teha ja teebki — universumite universumi Isa-Absoluudi osake. Ja see ongi „see võit, mis on ära võitnud maailma — meie usk”.

5. VÄÄRARUSAAMAD JUMALAST

¹ Religioosne pärimus kätkeb endas ebatäielikult säilinud andmestikku Jumalat tundnud möödunud aegade inimeste kogemuste kohta, kuid niisuguseid ülestähendusi ei saa usuelu juhina või Kõikse Isa kohta käiva tõese teabeallikana põrmugi usaldada. Eranditult kõiki selliseid muistseid uskumusi on ümber vorminud tõik, et primitiivne inimene tavatses luua müüte.

² Kui kõne all on Jumala olemus, siis tuleneb üks suurimaid segaduseallikaid Urantial sellest, et teie pühad raamatud ei oska teha täpset vahet Paradiisi-Kolmsuse isiksuste vahel, aga samuti Paradiisi Jumaluse ning kohalike universumite loojate ja haldajate vahel. Minevikus, osalise arusaamisega usulisest elukorraldusest, ei suutnud teie preestrid ja prohvetid teha selget vahet Planeedivürstide, Süsteemi Suveräänide, Tähtkuju Isade, Loojate-Poegade,

Superuniversumi Valitsejate, Ülima Olendi ja Kõikse Isa vahel. Paljud kõrgematele olenditele alluvate isiksuste, nagu näiteks Elukandjate ja mitut liiki inglite sõnumid on teie kirjapanekuis esitatud nii, nagu tulnuks nad Jumala enda käest. Religioosne mõtlemine Urantial ajab veel praegugi segi Jumalusega seostuvad isiksused ja Kõikse Isa ning neid kõiki nimetatakse ühtemoodi.

³ ¶ Urantia inimesed kannatavad jätkuvalt primitiivsete jumalakäsituste mõju all. Jumalad, kes raevutsevad tormides, kelle vihasööst paneb maa värisema ja kelle viha paiskab inimesed põrmu, kes rahulolematuna mõistavad kohut näljahädade ja ülejutuste teel — need on algelise religiooni jumalad; need pole elavad Jumalad, kes valitsevad universumite üle. Seesugused arusaamad on jäänud neist aegadest, mil inimesed arvasid, et universumit juhib ja valitseb selliste kujuteldud jumalate kapriis. Kuid surelik inimene on hakanud ära tundma: kõiges selles, mis puudutab Ülimate Loojate ja Ülimate Juhtijate halduspõhimõtteid ja käitumist, elab ta maailmas, kus valitseb suhteline seadus ja kord.

⁴ ¶ Barbaarne arusaam vihase Jumala rahustamisest, solvunud Jumala lepitamisest ning Jumaluse soosingu võitmisest ohverdamise ja patukahetsemisele suunavate karistuste teel, koguni verevalamise teel, on omane täiesti lapsikule ja algelisele religioonile, filosoofiale, mis ei vääri teaduse ja tõe valgustatud ajastut. Universumeid teenivate ja nende üle valitsevate taevaste olendite ja jumalike valitsejate jaoks on need uskumused täiesti eemaletõukavad. On jumalateotus uskuda, väita või õpetada, nagu oleks Jumala soosingu võitmiseks või väljamõeldud jumaliku viha vältimiseks tarvis valada süütut verd.

⁵ Heebrealased uskusid, et „ilma verd valamata ei ole patust andeksandmist olemas”. Nad polnud pääsenud vabaks vanast paganlikust mõttest, et Jumalaid saab lepitada ainult vere nägemine, ehkki siis, kui Mooses inimohvrid ära keelas, pakkudes selle asemele loomade tseremoniaalse ohverdamise, saavutas ta oma lapselike beduiinidest järgijate algelises meeles märgatavat edu.

⁶ Paradiisi-Poja annetumine teie maailmas oli lahutamatu olukorrast, mis valitses ühe planetaarse ajastu lõppemisel, see oli vältimatu ning ei sündinud sugugi selleks, et Jumala soosingut võita. Juhtumisi oli see annetus ka Looja-Poja viimne isikuline tegu kogu tema pikal avastusretkel, et saavutada kogemuslikku suveräänsust oma universumis. Milline Jumala lõpmatu olemuse pilamine — õpetada, et tema südame karmi külmust ja kalkust ei riivanud tema loodud olendi häda ja viletsus ning et tema hell arm ei avaldunud enne, kui ta nägi oma veatut Poega verisena Kolgatal ristisurma suremas!

⁷ Ent Urantia asukad suudavad veel vabaneda nendest muistsetest vigadest ja paganlikust ebausust Kõikse Isa olemuse mõistmisel. Jumala kohta käiva tõe ilmutus on tulekul ning inimkonnale on määratud tunda Kõikset Isa kogu tema olemuse ilus ja omaduste kauniduses — nii, nagu teda on võrratult kirjeldanud Looja-Poeg, kes viibis mõnda aega Urantial kui Inimese Poeg ja kui Jumala Poeg.

⁸ [Esitanud üks Uversa Jumalikest Nõuandjatest.]

5 KIRI

JUMALA SUHE ÜKSIKISIKUGA

KUI inimese piiritletud meel ei ole võimeline aru saama, kuidas nii suur ja nii majesteetlik Jumal nagu Kõikne Isa suudab laskuda alla oma asupaiga lõpmatust täiuslikkusest, et vennalikul moel suhelda iga üksiku inimolendiga, siis peab see piiritletud intellekt leidma niisugusele jumalikule osadusele kinnitust tõsiasjas, et normaalse mõistusega ja moraaliteadliku Urantia sureliku sisimas asub osake elavast Jumalast. Inimese sisimas elavad Mõttekohandajad on osa Paradiisi-Isa igavesest Jumalusest. Et leida Jumalat ja üritada temaga sidet saada, pole inimesel tarvis midagi muud kui oma hinge sisekaemust selle vaimse reaalsuse kohalolust.

² Jumal on jaotanud oma igavese olemuse lõpmatuse oma kuue absoluutse, kooskõlastatud olendi kogemuslike reaalsuste vahel, kuid ta võib suvalisel ajal astuda vahetusse isiklikku kontakti loodu ükskõik millise osa, faasi või liigiga, tehes seda oma eelisikuliste fragmentide vahendusel. Ning Igavene Jumal on jätnud endale eesõiguse anneta da isiksus jumalikele Loojatele ja universumite universumi elavatele olenditele, olles samas jätnud endale õiguse isiksusringluse kaudu olla kõikide nende isikuliste olenditega otseses ja isalikus kontaktis.

1. LÄHENEMINE JUMALALE

¹ Piiritletud olendi suutmatust lõpmatule Isale läheneda ei johtu mitte Isa ükskõiksusest, vaid loodud-olendite piiritletusest ja ainelistest piirangutest. Vaimse erinevuse suurust universumieksistentsi kõrgeima isiksuse ning loodud meele alamate liikide vahel pole võimalik aduda. Kui olekski võimalik viia madalamaid intellektirühmi silmapilkselt Isa enese ligidusse, ei teaks nood ometi, et nad on seal. Nad märkaksid Kõikse Isa kohalolekut täpselt sama vähe kui siin, kus nad on praegu. Surelikul inimesel seisab ees pikk-pikk tee, enne kui ta saab olukorrale vastavalt ja võimalikkust arvestades paluda, et ta juhitaks Kõikse Isa paradiislikku ligidusse. Inimene peab palju kordi vaimselt teisenema, enne kui jõuab vaimse nägemise tasandile, mis lubab tal näha kas või ühte Seitsmest Meistervaimust.

² Meie Isa ei peida ennast, ta ei ole vabatahtlikus eraldatuses. Ta on rakendanud jumaliku tarkuse varud oma lõpmatus püüdes ilmutada ennast oma universumivaldade lastele. Tema majesteetliku armastusega seostub lõputu ülevus ja sõnuleletamatu heldus, mis paneb teda igatsema ühendust iga loodud-olendiga, kes suudab teda mõista, armastada või talle läheneda. Seepärast määravadki teie piiritletud isiksusest ja ainelisest eksistentsist lahutamatud loomumased piirangud ära selle aja ja koha ning olukorra, kus te võite jõuda oma sureliku tõusutee eesmärgile ja seista Isa ees kõige oleva keskuses.

³ ¶ Ehkki Paradiisis olevale Isale lähenemisega peab ootama, kuni olete saavutanud vaimse edenemise kõrgeimad piiritletud tasandid, peaksite rõõmustama teadmise üle, et

alati on võimalus vahetuks kontaktiks Isa annetatud vaimuga, kes on nõnda tihedasti seotud teie sisima hinge ja vaimustuva minaga.

⁴ Oma kaasasündinud võimetelt ja vaimuannetelt võivad aja ja ruumi maailmade surelikud üksteisest suuresti erineda. On neid, kes elavad sotsiaalseks arenemiseks ja moraalseks progressiks eriti soodsas keskkonnas, ja teisi, kel puuduvad peaaegu igasugused inimlikud võimalused kultuurini jõuda ja tsivilisatsiooni vallas edeneda. Kuid vaimse progressi võimalused on kõrgemale tõusul kõikide jaoks võrdsed, vaimse mõistmise ja kosmiliste tähenduste üha kõrgemaid tasandeid saavutatakse sõltumata arengumaailmade erinevate aineliste keskkondade ühiskondlikust või kõlbelisest eripärast.

⁵ Pidage meeles, et ehkki Urantia surelikud võivad üksteisest erineda oma meelelt, ühiskondlikelt, majanduslikelt ja isegi kõlbelistelt võimalustelt ning annetelt, on nende vaimsed võimed ühesugused ja ainulaadsed. Neis kõigis on Isa kingituse jumalik kohalolek ning neil kõigil on võrdsed võimalused otsida lähedast isiklikku kontakti selle jumaliku päritolu vaimuga oma sisimas, nad kõik võivad võrdselt valida võimaluse järgida nende Saladuslike Järelevaatajate võrdset vaimset juhtimist.

⁶ ¶ Kui surelik inimene on kogu südamest vaimselt motiveeritud ja jäägitult pühendunud Isa tahte täitmisele, siis on ta kindlalt ja tõhusalt varustatud tema sisimas elava jumaliku Kohandaja toetusega, siis ei saa jääda avaldumata ülev Jumala-tundmine ja taevalik veendumus oma ellujäämises, ning ta muutub Jumalat leides ikka enam ja enam temasarnaseks.

⁷ Vaimselt elab inimese sisimas ellujääv Mõttekohandaja. Kui inimese meel on siiralt vaimselt virgunud, kui inimese hing ihaldab tunda Jumalat ja saada temataoliseks, kui ta tahab ausalt täita Isa tahet, siis ei ole olemas mitte mingit surelikule omaste puuduste negatiivset mõju, mitte mingit võimalikku reaalselt segavat jõudu, mis võiks takistada niisugusel jumalikul ergastunud hingel kindlalt Paradiisi väravatele tõusta.

⁸ Isa soovib, et kõik tema olendid suhtleksid temaga isiklikult. Tal on Paradiisis paik, kus ta võtab vastu kõik need, kelle ellujäämisseisund ja vaimne olemus seda võimaldavad. Seepärast võtke oma filosoofiasse nüüd ja igaveseks tõdemus: igapähe teie seast ja kõigil meist on võimalik Jumalale läheneda, Isa juurde jõuda — tee on valla, jumaliku armastuse jõud ning jumaliku juhtimise teed ja vahendid teevad ühiseid jõupingutusi, et aidata iga universumi igal seda väärival meelel jõuda Kõikse Isa paradiislikku ligidusse.

⁹ Tõik, et Jumala juurde jõudmine võtab väga palju aega, ei kahanda Lõpmatu kohaloleku ja isiksuse reaalsust. Teie kõrgemale tõusmine on üks osa seitsme superuniversumi ringlusest, ja ehkki te liigute mööda seda ringi loendamatu kordi, võite eeldada, et vaimult ja seisundilt lii-

gute keskpunktile aina lähemale. Võite kindlad olla, et teid viiakse ühest sfäärist teise, välisringidest ikka lähemale sisimale keskusele. Ärge kahelge, et ühel päeval seisate jumaliku ja keske juures ning näete teda piltlikult öeldes silmast silma. Küsimus on tegelike ja tõeliste vaimsete tasandite saavutamises. Need vaimsed tasandid on kättesaadavad igale olendile, kelles kunagi on asunud Saladuslik Järelevaataja ja kes on hiljem selle Mõttekohandajaga igaveseks ühte sulanud.

¹⁰ ¶ Isa ei ole ennast vaimset peitnud, ent nii paljud tema olendid on peidus omaenese tahtlike otsustuste udus, olles end praegu lahutanud ühendusest tema vaimuga ja tema Poja vaimuga, ning valinud väärade tee, rahuldades oma sallimatu meele ning mittevaimse loomuse enesekehtestamistarvet.

¹¹ Surelik võib Jumalale läheneda ja ta võib ka korduvalt hüljata jumalikkust, kuni püsib valikuvõimalus. Inimese lõplik häving saab kindlaks siis, kui ta kaotab võime valida Isa tahet. Isa ei sule eal südant oma laste vajaduste ja palvete ees. Tema järeltulijad sulevad alles siis südamed Isa poole tõmbava jõu ees, kui nad lõpuks alatiseks minetavad soovi täita tema jumalikkust tahet — teda tunda saada ja temasarnane olla. Samal kombel on inimese igavene saatust kindel siis, kui Kohandajaga ühtesulamine teadustab universumile: see tõusuteeline on teinud lõpliku ja vääramatu valiku elada Isa tahte kohaselt.

¹² Suur Jumal astub sureliku inimesega otsesesse kontakti ja annab talle osa oma lõpmatust, igavesest ning mõistematust minast, et see elaks ja asuks temas. Jumal on inimesega ette võtnud igavese avastusretke. Kui allute vaimsete jõudude juhtimisele endas ja enda ümber, ei saa teil jääda saavutamata see suur saatust, mille armastav Jumal on kindlaks määranud kui oma kosmose evolutsioonimaailmadest pärit tõusuolendite eesmärgi universumis.

2. JUMALA KOHALOLEK

¹ Lõpmatu füüsiline kohalolek on ainelise universumi reaalsus. Jumaluse meele kohalolek tuleb kindlaks määrata isikliku meele kogemuse sügavuse ja isiksuse arengutasandi põhjal. Jumalikkuse vaimne kohalolek peab universumis vältimatult olema erinev. Selle määrab ära vaimse vastuvõtlikkuse maht ja see, kuivõrd ulatuslikult on olendi tahe pühendunud jumaliku tahte täitmisele.

² Jumal elab kõigis tema vaimust sündinud poegades. Paradiisi-Poegadel on alati pääs Jumala juurde „Isa paremale käele” ja kõikidel tema loodud isiksustel on ligipääs „Isa sülele”. See viitab isiksusringlusele — ükskõik millal, ükskõik kus ja ükskõik kuidas sellega ühendus saadakse — või hõlmab isiklikku teadlikku kontakti ja suhtlemist Kõikse Isaga kas keskses asupaigas või mõnes muus selleks mõeldud kohas, näiteks ühes Paradiisi seitsmest pühast sfäärist.

³ Kuid siiski pole jumalikkust kohalolekut mitte kuskilt loodusmaailmast ega isegi Jumalat tundvate surelike elust võimalik nii täielikult ja nii kindlalt leida kui teie katsetest suhelda oma sisimas asuva Saladusliku Järelevaatajaga,

Paradiisi Mõttekohandajaga. Missugune viga on unistada kõrgel taevas asuvast Jumalast, kui Kõikse Isa vaim elab teie enda meeles!

⁴ ¶ Tänu teis asuvale Jumala fragmendile võite siis, kui kooskõlastute paremini Kohandaja vaimse juhtimisega, täielikumalt näha nende teiste vaimsete mõjude kohalolekut ja ümberkujundamisvõimet, mis küll teid ümbritsevad ja mõjutavad, aga ei toimi lahutamatu osana teist. Tõik, et te pole mõistuslikult teadlikud tihedast ja lähedasest ühendusest sisimas elava Kohandajaga, ei muuda seda ülevat kogemust mingil moel olematuks. Täielikuks tõendiks vennalikust suhtlemisest jumaliku Kohandajaga on nende vaimuviljade olemus ja ulatus, mida iga üksiku uskliku elukogemus toob. „Nende viljast te tunnete nad ära.”

⁵ Sureliku inimese kasina vaimsusega ainelisel meelel on äärmiselt raske endale selgelt teadvustada selliste jumalike olemusvormide vaimutegevust, nagu seda on Paradiisi Kohandajad. Kui meele ja Kohandaja koostööna loodud hinge olemasolu saab üha selgemaks, järgneb ka hingeteadlikkuse uus faas, milles on võimalik kogeda Saladuslike Järelevaatajate kohalolekut ning ära tunda nende vaimset juhtimist ja muud materiaalsest tegevusest.

⁶ Kohandajaga suhtlemise kogemus hõlmab kõlbelist seisundit, psüühilist motivatsiooni ja vaimset kogemust. Sellise saavutuse mõistmine piirdub peamiselt hingeteadlikkuse valdkondadega, aga see ei ole reegel: üha enam saadakse mitmesuguseid tõendeid vaimuviljade avaldumise kohta kõikide niisuguste sisima vaimuga kontakteerunute elus.

3. TÕELINE PALVELDAMINE

¹ Ehkki kõiksuse vaatepunktist on Paradiisi Jumalused otsekui üks, on nad oma vaimsetes suhetes niisuguste olenditega nagu Urantia elanikud üksiti ka kolm üksteisest eristuvat ja erinevat isikut. Isikliku võlu, suhtlemise ja muude lähedaste suhete vallas erinevad Jumalused üksteisest. Kõige kõrgemas tähenduses me palveldame Kõikset Isa ja ainult teda. On tõsi, et me võime palveldada ja palveldamegi Isa nõnda, nagu ta avaldub oma Loojates-Poegades, aga see, keda palveldatakse ja jumaldatakse, kas siis otseselt või kaudselt, on ikkagi Isa.

² Kõik hardad palved kuuluvad Igavese Poja tegevus-sfääri ja Poja vaimsesse haldusalasse. Palve, kogu ametlik suhtlemine — kõik peale Kõikse Isa jumaldamise ja palveldamise — puudutab kohalikku universumit; harilikult ei välju see Looja-Poja tegevuspiirkonnast. Palveldamine aga jõuab Isa isiksusringluse kaudu Looja isikule. Usume ka, et Kohandajat omava olendi selliste austusavalduste registreerimist hõlbustab Isa vaimuligius. Selle seisukoha toetuseks leidub tohutult tõendeid ning ma tean, et kõigil Isa fragmentidel, olenemata nende klassist, on võime Kõikse Isa läheduses registreerida oma hoolealuse *bona fide* jumalaülistused teretulnud ilminguna. Kahtlemata kasutavad Kohandajad ühenduseks Jumalaga ka otseseid eelisikulisid sidekanaleid ja samuti suudavad nad kasutada Igavese Poja vaimugravitatsiooniringlust.

³ Palveldamine toimub palveldamise enda pärast; palves sisaldub isikliku ehk loodud-olendi huvi element — see ongi palveldamise ja palve suur vahe. Tõeline palveldamine on täiesti omakasupüüdmatu ega sisalda mingeid isikliku huvi osiseid, me palveldame Jumalat lihtsalt selle pärast, et peame teda selliseks, nagu peame. Palveldamine ei tähenda millegi palumist või millegi ootamist. Me ei palvelda Isa, sest loodame sellise harduse eest midagi vastu saada. Me osutame niisugust kiindumust ja kummardame teda sellises palvelduses, sest see on loomulik ja iseeneslik reaktsioon, mis johtub Isa võrratu isiksuse, tema armastusest kantud olemuse ja imetlusväärsete omaduste äratundmisest.

⁴ Samal hetkel, kui palveldusse sekkub oma huvi element, asendub palveldamine palvega ning oleks õigem, kui see suunataks Igavese Poja või Looja-Poja isikule. Ent tegeliku religioosse kogemuse puhul ei leidu põhjust, miks ei võiks palve olla suunatud Jumal-Isale osana tõelisest palveldamisest.

⁵ Kui teil on tegu oma igapäevaelu praktiliste küsimustega, olete Kolmandast Allikast ja Keskmeist lähtuvate vaimisiksuste kätes, te tegutsete koos Ühist Toimijat esindavate jõududega. Ja nii on: te palveldate Jumalat, palveta te Poja poole ja suhtlete temaga, töötate välja oma maise eksistentsi üksikasjad ühenduses Lõpmatu Vaimu intellekti olenditega, kes tegutsevad teie maailmas ja kogu teie universumis.

⁶ ☞ Kohalike universumite saatusi määravad Loojad-Pojad ehk Suveräänsed Pojad astuvad nii Kõikse Isa kui ka Paradiisi Igavese Poja kohale. Neile Universumi Poegadele saab Isa nimel osaks palveldamises sisalduv imetlus ning nad kuulevad neile alluvas loodus kõigi oma palveta vate alamate palveid. Praktiliste kavatsuste ja eesmärkide osas on Miikael-Poeg kohaliku universumi laste Jumal. Ta on Kõikse Isa ja Igavese Poja kehastus kohalikus universumis. Lõpmatu Vaim hoiab nende maailmade lastega isiklikku sidet Universumi Vaimude vahendusel, kes on Paradiisi Loojate-Poegade haldavad ja loovad kaaslased.

⁷ ☞ Siiras palveldamine näitab, et inimisiksuse kõik jõud koonduvad kujuneva hinge valitsemise alla sellega ühenduva Mõttekohandaja jumalikul juhtimisel. Aineliste piirangutega meel ei suuda mitte kunagi täiesti teadlikuks saada tõelise palveldamise tegelikust tähendusest. Palveldamiskogemuse mõistmine sõltub eeskätt inimese kujuneva surematu hinge arengutasemest. Hinge vaimne kasv toimub täiesti sõltumatult intellektuaalsest eneseteadvusest.

⁸ Palveldamiskogemus seisneb kaaslaseks antud Kohandaja ülevas katses teatada jumalikule Isale Jumalat otsiva sureliku meele ja Jumalat ilmutava surematu Kohandaja ühisloomingu — inimhinge — väljendamatuid igatsusist ja sõnuks vormimata püüdlusist. Järelikult on palveldamine tegu, millega aineeline meel soostub oma vaimsustuva mina katsega võtta Kõikse Isa usupojana temaga ühineva vaimu juhatusel ühendust Jumalaga. Surelik meel nõustub

palveldama; surematu hing igatseb palveldamist ja teeb sellega algust; sureliku meele ja areneva surematu hinge eest juhib sellist palveldamist jumaliku Kohandaja kohalolek. Lõppkokkuvõttes saab tõeline palveldamine kogemuseks, mis on teostunud neljal kosmilisel tasandil: intellektuaalsel, morontialikul, vaimsel ja isiksuslikul — meele, hinge ja vaimu teadvuse tasandil ning nende ühinemistasandil isiksuses.

4. JUMAL RELIGIOONIS

¹ Arenevate religioonide moraal *kihutab* inimesi Jumala otsinguil tagant, kusjuures motiveerivaks jõuks on hirm. Ilmutuslikud religioonid *meelitavad* inimesi armastuse Jumalat otsima sellelt pinnalt, et nad ihaldavad saada temasarnaseks. Kuid religioon pole pelk „absoluutse sõltuvuse” ja „ellujäämiskindluse” passiivne tunne, see on elav ja dünaamiline jumalikkuse saavutamise kogemus, mis põhineb inimkonna teenimisel.

² Tõelise religiooni suur ja vahetu teene on kestva ühtsuse loomine inimkogemuses, kestva rahu ja sügava kindlusetunde rajamine. Algelse inimese puhul on isegi polüteism areneva jumalusekäsituse suhteline ühtsustumine, polüteism on tekkiv monoteism. Varem või hiljem hakatakse Jumalat paratamatult mõistma väärtuste reaalsusena, tähenduste substanttsina ja elutõena.

³ Jumal pole pelgalt saatuse määraja, ta *on* inimese igavene saatus. Kogu mittereligioosne inimtegevus üritab painutada ja moonutada universumit oma mina teenimiseks. Tõeliselt usklik isik püüab oma mina universumiga samastada ning seejärel pühendada selle ühendatud mina toimingud nii inimlike kui ka üle inimlike kaasolendite universumiperekonna teenimisele.

⁴ ☞ Inimese mina mittereligioossete ja religioossete tegevuste vahele jääb filosoofia ja kunsti valdkond. Kunst ja filosoofia ahvatlevad ainelise meelega inimest mõtisklema igavikulise tähendusega vaimsete reaalsuste ja universumiväärtuste üle.

⁵ ☞ Kõik usundid õpetavad Jumaluse palveldamist ja annavad mingisuguse doktriini inimese päästmise kohta. Budism töötab pääsemist kannatustest ja lõpmatut rahu; judaism pääsemist raskustest, õiglasest meelest johtuvat heaolu; Kreeka religioon lubas pääsemist ebakõladest ja inetusest ilu abil; ristiusk lubab päästmist patust, pühadust; islam pakub vabanemist judaismi ja ristiusu karmidest moraaliireeglitest. Jeesuse religioon *on* pääsemine egost, vabanemine loodud-olendi isolatsiooni ikkest nii ajas kui ka igavikus.

⁶ Heebrealased rajasid oma religiooni headusele, kreeklased ilule; nii üks kui ka teine usund otsis tõde. Jeesus ilmutas armastuse Jumalat ning armastus hõlmab kogu tõde, ilu ja headust.

⁷ Zarathustra järgijatel oli moraalireligioon, hindudel metafüüsikareligioon, konfutsiaanlastel eetikareligioon. Jeesus esitas oma elu kaudu *teenimise* religiooni. Kõik need

usundid on väärtuslikud seetõttu, et nad kujutavad endast usaldusväärset lähenemisteed Jeesuse religioonile. Religiooni eesmärk on saada reaalsuseks, mis vaimselt ühendab kõik inimkogemuses leiduva hea, ilusa ja tõelise.

⁸ Kreeka religiooni tunnuslauseks oli „Tunne iseenast”, heebrealaste õpetuse tuumaks aga „Tunne oma Jumalat”; kristlased kuulutavad evangeeliumi, mis on suunatud „Issanda Jeesuse Kristuse tundmisele”; Jeesuse rõõmusõnum oli „Tunne Jumalat ja ennast kui Jumala poega”. Need erinevad arusaamad religiooni eesmärgist määravad ära üksikisiku suhtumise paljudes olukordades, annavad aimu palveldamise sügavusest ja isiklike palvetavade olemusest. Iga religiooni vaimse staatuse saab kindlaks määrata sellele omaste palvete iseloomu põhjal.

⁹ ¶ Arusaam pooleldi inimesesarnasest ja ägedaloomulisest Jumalast on vältimatu üleminekuaste polüteismilt ülevale monoteismile. Väljakujunenud antropomorfism kujutab endast kõrgeimat tasandit, mille puhtakujuline arenev religioon võib saavutada. Ristiusk on tõstnud antropomorfistliku arusaama inimese ideaalist transtsendentseks ja jumalikuks kontseptsiooniks kirgastunud Kristuse isikust. Ja see on kõrgeim antropomorfism, mida inimene suudab eales luua.

¹⁰ ¶ Kristlik arusaam Jumalast on katse kokku viia kolm iseseisvat õpetust:

¹¹ 1. *heebrea arusaam* — Jumal kui kõlbeliste väärtuste kaitsja, õiglase meelega Jumal;

¹² 2. *kreeka arusaam* — Jumal kui ühendaja, tarkuse Jumal;

¹³ 3. *Jeesuse arusaam* — Jumal kui elav sõber, armastav Isa, jumalik kohalolek.

¹⁴ ¶ Järelikult peab olema ilmne, et üksikosadest kokkusobitatud kristlik teoloogia satub järjepidevust taotlema hakates suurtesse raskustesse. Neid süvendab omakorda tõsiasi, et varakristlikud doktriinid toetusid põhiliselt kolme erineva inimese isiklikule usukogemusele: need olid Philon Aleksandriast, Jeesus Naatsaretist ja Paulus Tarsosest.

¹⁵ ¶ Jeesuse usuelu tundma õppides vaadelge teda positiivselt. Mõtelge vähem sellele, et ta ei olnud patune, ja rohkem tema õiglasele meelele ning armastusest kantud teenimisele. Passiivse armastuse, mis sisaldas heebrealaste arusaamas taevasesst Isast, tõstis Jeesus kõrgemale astmele: niisuguse Jumala *aktiivseks* ja loodud-olendeid armastavaks kiindumuseks, kes on iga inimese, isegi eksija Isa.

5. TEADLIKKUS JUMALAST

¹ Moraali juured on eneseteadlikkusega intellektis; see seisab loomariigist kõrgemal, aga on siiski täiesti evolutsiooniline nähtus. Inimese evolutsioon toob välja kõik need anded ja võimed, mis eelnevad Kohandajate annetamisele ja Tõe Vaimu väljavalami sele. Kuid moraalitasandite saavutamine ei säästa veel inimest sureliku elu tõelistest

võitlustest. Inimese füüsiline keskkond muudab paratamatuks olelusvõitluse; ühiskondlikud tingimused teevad vajalikuks eetilise kohandamise; kõlbelised olukorrad nõuavad otsustusi intellekti kõrgeimail astmel; vaimne kogemus (see, kui Jumal on ära tuntud) nõuab, et inimene leiaks ta ning püüaks siiralt temasarnane olla.

² Religiooni aluspõhjaks ei ole teaduslikud faktid, ühiskondlikud kohustused, filosoofia seisukohad ega moraalist johtuv kohustus. Selles, kuidas inimesed reageerivad elus ettetulevatele erinevatele olukordadele, on religioon täiesti omaette maailm, mis ilmneb eranditult kõikidel inimese elu moraalijärgsetel arenguastmetel. Religiooni võib kohata igal neljal väärtuste äratundmise ja universumiosaduse tasandil: enesesäilitamise füüsilisel ehk ainelisel tasandil, osaduse ühiskondlikul või emotsionaalsel tasandil, mõistuse kõlbelisel või kohusetasandil, jumaliku palveldamise-na universumiosaduse teadvustamise vaimsel tasandil.

³ Fakte otsiv teadlane näeb Jumalat Esimese Põhjusena, jõu Jumalana. Emotsionaalne kunstnik näeb Jumalat kui ilu ideaali, esteetika Jumalat. Arutlev filosoof kaldub mõnikord rääkima kõikse ühtsuse Jumalast, koguni panteistlikust Jumalusest. Usuinimene usub Jumalasse, kes hoolitseb ellujäämise eest, taevasesse Isasse, armastuse Jumalasse.

⁴ ¶ Kõlbeline käitumine eelneb alati arenevale religioonile ja on koguni osake ilmutuslikust religioonist, kuid see pole kunagi kogu usukogemus. Ühiskondlik teenimine on moraalse mõtlemise ja religioosse elu tagajärg. Moraal ei vii kedagi automaatselt usukogemuse kõrgematele vaimsetele tasanditele. Abstraktse ilu imetlemine ei ole Jumala palveldamine, seda pole ka looduse ülistamine ega ühtsuse austamine.

⁵ Arenev religioon on teaduse, kunsti ja filosoofia ema; need tõstsid inimese niisugusele astmele, kus ta sai vastu võtta ilmutatud religiooni, kaasa arvatud Kohandajate annetamise ja Tõe Vaimu tulemise. Inimese eksistentsi arengupilt algab ja lõpeb religiooniga, ehkki selle kvaliteet on väga erinev: üks on arenev ja bioloogiline, teine ilmutuslik ja perioodiline. Ning ehkki religioon on inimese jaoks normaalne ja loomulik, on ta ühtlasi vabatahtlik. Inimene ei pea olema usklik vastu tahtmist.

⁶ ¶ Et usukogemus on ennekõike vaimne, ei saa aineiline meel seda ealeski täielikult aduda; siit ka teoloogia kui religioonipsühholoogia ülesanne. Põhidoktriin Jumala äratundmisest inimese poolt sünnitab piiritletud mõistmise jaoks paradoksi. Inimese loogikal ja piiritletud meelel on peaaegu võimatu omavahel kooskõlla viia arusaama jumalikuks immanentsusest — sellest, et Jumal on igas üksikisikus — ja seisukohta Jumala transtsendentsusest, tema jumalikuks valitsemisest universumite universumi üle. Et õigustada arukat palveldamist ja kinnitada isiksuse ellujäämise lootust, tuleb need kaks ülaltoodud Jumaluse põhikontseptsiooni omavahel usuliseks arusaamaks siduda. Selleks on tarvis arusaama isikulise Jumala transtsendentsusest ning samuti äratundmist, et sellesama Jumala fragmendi kohalolek on inimese sisimas. Religiooni raskused

ja paradoksid saavad alguse tõigast, et selle reaalsused on kaugel väljaspool sureliku mõistmisvõime piire.

⁷ ¶ Surelik inimene saab suurt rahuldust usukogemusest kolmel viisil — ja seda juba oma ajutistel maa peal viibimise päevadel:

⁸ 1. *intellektuaalses mõttes* tajub ta rahuldust sellest, et kogeb aina ühtsemat inimteadvust;

⁹ 2. *filosoofilisest seisukohast* naudib ta seda, et tema moraaliveärtuste ideaalid on põhjendatud;

¹⁰ 3. *vaimset* edeneb ta hästi, kogedes jumalikku osadust tõelisest palveldamisest saadud vaimses rahulduses.

¹¹ ¶ Sel kujul, nagu maailmade arenev surelik jumalateadvust kogeb, peab see endas sisaldama kolme erinevat tegurit, kolme üksteisest eristuvat reaalsuse mõistmise tasandit. Esimene on meele teadlikkus — arusaamine Jumala *ideest*. Järgneb hinge-line teadlikkus — Jumala *ideaali* äratundmine. Viimaks ärkab vaimne teadlikkus — Jumala *vaimureaalsuse* äratundmine. Kui surelik ühendab omavahel need jumalikkuse adumise faktorid, ükskõik kui ebatäielikud need siis ka poleks, levib tema isiksuse kõikidele teadvustasanditele alati arusaam Jumala *isiksusest*. Aja jooksul viib see Lõplikuse Korpusse jõudnud surelikud Jumala *ülimuslikkuse* äratundmisele ning võib ilmne da nõnda, et adutakse Jumala *lõplikust*, mis märgib mõnda faasi absoniitstest üliteadvusest Paradiisi-Isa suhtes.

¹² Jumalateadvuse kogemus jääb põlvest põlve samaks, kuid inimteadmiste iga uue epohhiga *peavad* Jumalat puudutavad filosoofilised arusaamad ning teoloogilised määrangud muutuma. Jumala tundmine ehk religioosne teadvus on küll universumireaalsus, aga ükskõik kui kindel (reaalne) usukogemus ka ei oleks, peab see alluma intelligentsele kriitikale ja arukale filosoofilisele tõlgendamisele; inimkogemuses kui tervikus ei tohi ta nõuelda endale mingit erandlikku kohta.

¹³ ¶ Isiksuse igavene ellujäämine sõltub täielikult sureliku meele valikust, meele langetatud otsused määravad kindlaks surematu hinge ellujäämispotentsiaali. Kui meel usub Jumalasse ja hing tunneb Jumalat ning kui nad koos edendava Kohandajaga *ihaldavad* Jumalat, siis on ellujäämine tagatud. Piiratud intellekt, napp haridus, kultuurist ilmajätmine, madal ühiskondlik seisund, isegi vajakajäämised inimesele omaste moraalinormide osas, mis johtuvad hariduslike, kultuuriliste ja ühiskondlike eeliste õnnetust puudumisest, ei saa olematuks teha jumaliku vaimu kohalolekut niisugustes õnnetutes ja inimlikust vaatepunktist võttes piiratud, aga siiski usklikes inimestes. Sellest, et Saladuslik Järelevaataja asub inimese sisimas, saab surematu hinge algus ning see tagab tema kasvu ja ellujäämise võimalikkuse.

¹⁴ Surelike vanemate suutlikkus järglasi soetada ei ole kindlaks määratud nende haridusliku, kultuurilise, ühiskondliku ega majandusliku seisundiga. Vanemlike tegurite liitumine loomulikes tingimustes on järeltulijate saamiseks täiesti piisav. Inimmeel, mis oskaks õige ja väära vahel vahet teha ning oleks suuteline koos jumaliku Kohandajaga Jumalat palveldama — see ongi kõik, mida surelikult

nõutakse ellujäämisvõimelise surematu hinge saavutamiseks ja arendamiseks; seda siis, kui niisugune hingevaraustatud inimene otsib Jumalat, soovib siiralt temasarnaseks saada ja otsustab ausalt teha taevase Isa tahtmist mööda.

6. ISIKSUSE JUMAL

¹ Kõikne Isa on isiksuste Jumal. Nii kõige alamatest isiksuse staatusega surelikest ja ainelistest olenditest kui ka kõrgeimatest, looja väärikuse ja jumaliku staatusega isikutest koosneva isiksuste universumi keskus ja ääreala on Kõikses Isas. Jumal-Isa on iga isiksuse annetaja ja säilitaja. Samuti on Paradiisi-Isa kõikide nende piiritletud isiksuste saatuse, kes kogu südamest heidavad end jumaliku tahte alla, kes armastavad Jumalat ja igatsevad olla temataolised.

² ¶ Isiksus on üks universumi lahendamata mõistatusi. Me suudame küll luua adekvaatseid käsitusi neist tegureist, mis kuuluvad eri klasside ja tasandite isiksuste koos tisse, aga me ei mõista täielikult isiksuse enda tegelikku olemust. Me tajume selgesti neid arvukaid mõjureid, mis ühtekokku koondatuna moodustavad inimisiksuse kesta, ent me ei adu täiel määral niisuguse piiritletud isiksuse olemust ja tähendust.

³ Isiksus on potentsiaalina olemas kõikides meelega olendites: intellekti alampiiriks on eneseteadvus, ülempiiriks jumalateadvus. Kuid meele annetamine üksi ei loo veel isiksust, seda ei tee ka vaim ega füüsiline energia. Isiksus on see kosmilise reaalsuse kvaliteet ja väärtus, mille annetab ainult Jumal-Isa ning mille ta annetab seostunud ja kooskõlastunud aine-, meele- ja vaimuenergia elavatele süsteemidele. Ka pole isiksust võimalik saavutada järk-järgult arenedes. Isiksus võib olla kas aineiline või vaimne, ta kas on või teda ei ole. See, mis on isiksuset, ei jõua kunagi isiksustasandile muidu kui Paradiisi-Isa otsese abiga.

⁴ Isiksuse annetamine on ainult Kõikse Isa ülesanne; tema isiksustab elavad energiasüsteemid ja varustab need omadustega, mis on iseloomulikud suhteliselt loovale teadvusele ja vabal tahtel põhinevale teadvuse juhtimisele. Jumal-Isast sõltumatult ei ole olemas ainsatki isiksust ning ilma Jumal-Isata isiksust ei eksisteeriks. Inimindividuaalsuse põhiomadused nagu ka inimisiksuse absoluutne tuum — Kohandaja — on ainuliselt talle kuuluvas kosmilises tegutsemisvaldkonnas toimiva Kõikse Isa annetused.

⁵ ¶ Eelisikulise seisundiga Kohandajad asuvad mitut tüüpi surelikes olendites ning tagavad, et need olendid võiksid pärast keha surma ellu jääda ning isikustuda ülima vaimse saavutuse potentsiaaliga morontiaolenditena. Kui sellise, isiksusega varustatud olendi meeles elab igavese Jumala vaimu fragment — isikulise Isa eelisikuline annetus —, siis on sel piiritletud isiksusel tõepoolest jumalik ja igavene potentsiaal ning ta pürib niisuguse saatuse poole, mis seisab lähedal Viimasele, ja püüdleb koguni Absoluutse äratundmisele.

⁶ Jumaliku isiksuse saavutamise võime on lahutamatu eelisikulisest Kohandajast, inimisiksuseks saamise võime on potentsiaalina olemas inimolendi kosmilis-meelelises

võimetepagasis. Kuid sureliku inimese kogemuslikku isiksust pole aktiivse ja toimiva reaalsusena võimalik hoomata enne, kui sureliku olendi ainelise elu kesta on puudutanud Kõikse Isa vabastav jumalikkus, mis laseb ta eneseteadliku ja (suhteliselt) isemäärava ning iseloova isiksusena vala kogemuste merele. Aineline mina on nüüd tõeliselt ja *määratlematult isikuline*.

⁷ ¶ Ainelisel minal on olemas isiksus ja identiteet, ajalik identiteet; eelisikulisel vaim-Kohandajal on samuti identiteet — igavene identiteet. Aineline isiksus ja vaimne eelisiksus suudavad oma loovad omadused ühendada nõnda, et surematu hinge ellujääv identiteet saab tõelisuseks.

⁸ Hoolitsenud surematu hinge kasvu eest sel viisil ning vabastanud inimese sisima mina ahelaist, mis olid muutnud ta täielikult sõltuvaks aprioorsest põhjuslikkusest, astub Isa kõrvale. Nüüd, kui inimene on sel kombel vabastatud põhjusliku reageerimise köidikuist — vähemalt selles osas, mis puutub igavesse saatusse — ning on tehtud kõik tarvilik surematu mina, hinge kasvuks, peab inimene ise otsustama, kas ta tahab luua selle ellujääva ja igavese mina, kelle ta võib takistusteta enda osaks arvata, või hoopis selle loomist takistada. Mitte ükski teine olend, jõud, looja ega faktor terves laias universumite universumis ei suuda mingilgi määral sureliku vaba tahte absoluutset iseseisvust ahistada, kui too tegutseb nendes valikuvaldkondades, mis seostuvad valikut langetava sureliku isiksuse igavese saatussega. Kui kõne all on igavene ellujäämine, on Jumal määranud ainelise ja sureliku tahte suveräänseks ning see otsus on absoluutne.

⁹ ¶ Isiksuse annetamine olenditele toob endaga kaasa suhtelise vabastamise orjalikust reageerimisest aprioorsele põhjuslikkusele ning kõikide nende moraaliolendite

— olgu arenevate või mõnede teiste — isiksuste keskus on Kõikse Isa isiksuses. Tema Paradiisi-kohaloleku poole tõmbab neid lakkamatult see olemuslik sugulus, mis on aluseks igavese Jumala hiiglaslikule ja universaalsele perekonnaringile ning vennalikule ringlusele. Isiksuslikkuses valitseb jumalik spontaanne sugulus.

¹⁰ ¶ Universumite universumi isiksusringlus koondub Kõikse Isa isiksuse ning eneseteadliku eksistentsi kõikide tasandite kõikidest isiksustest on Paradiisi-Isa isiklikult teadlik, olles nendega isiklikult ühenduses. Ning see terve loodu isiksusteadlikkus on olemas sõltumatult Mõttekohandajate tegevusest.

¹¹ ¶ Nii nagu kogu gravitatsiooni ringluskeskuseks on Paradiisisaar, kogu meele ringluskeskuseks Ühine Toimija ning kogu vaimu keskuseks Igavene Poeg, keskendub kogu isiksus Kõikse Isa isiklikus kohalolekus; see ringlus kannab kõikidelt isiksustelt lähtuva palveldamise eksimatult Algselle ja Igavesele Isiksusele.

¹² ¶ Mis puutub neisse isiksustesse, kelle sisimas Kohandajat ei ole — Kõikne Isa annetab ka valikuvabaduse —, siis nemad hõlmatakse samuti jumaliku armastuse suurde ringlusse, Kõikse Isa isiksusringlusse. Jumal pakub sõltumatu valiku kõikidele tõelistele isiksustele. Mitte ühtegi isikulist olendit ei saa igavesele avastusretkele sundida; igaviku värav avaneb ainult vastuseks vaba tahte Jumala vaba tahtega poegade vabast tahtest tehtud valikule.

¹³ ¶ Ning see võtabki kokku minu katsed näidata elava Jumala suhtumist aja lastesse. Ning kõike seda öelnud, võin veel vaid korrata, et Jumal on teie universumi-Isa ning teie kõik olete tema planeedilapsed.

¹⁴ [See on viies ja viimane Uversa Jumaliku Nõuandja jutustustest Kõikset Isa käsitlevas sarjas.]

6 KIRI

IGAVENE POEG

IGAVENE Poeg on Kõikse Isa „esimese” isikulise ja absoluutse idee täiuslik ja lõplik väljendus. Seepärast on nii, et ükskõik millal ja ükskõik kuidas Isa ennast isikuliselt ja absoluutselt avaldab, teeb ta seda oma Igavese Poja kaudu, kes on alati olnud, on nüüd ja jääb igaveseks elavaks ja jumalikuks Sõnaks. Ja see Igavene Poeg asub kõikide asjade keskmes, olles ühenduses ja otseselt põimudes Igavese ja Kõikse Isa isikulise kohalolekuga.

² Põhjuseks, miks räägime Jumala „esimesest” mõttest ning viitame Igavese Poja tekkele ajas, mis on tegelikult võimatu, on soov pääseda inimintellekti mõttelainele. Nii-sugused keelelised moonutused märgivad meie kõrgeimaid pingutusi saamaks kompromisside kaudu ühendust surelike olendite ajakammitšais meelega. Ajalise järgnevuse seisukohalt ei saanud Kõiksel Isal kunagi olla mingit esimest mõtet ega Igavesel Pojal algust. Kuid mulle on tehtud ülesandeks kirjeldada igavikureaalsusi surelike ajapiirangutes meelele just niisuguste mõtteliste sümbolite kaudu ning tähistada igavikulisi suhteid selliste arusaamadega ajalisest järgnevusest.

³ Igavene Poeg on Paradiisi-Isa jumaliku reaalsuse, määratlematu vaimu ja absoluutse isiksuse kõikse ja lõpmatu idee vaimne isikustumine. Ja nii ongi Poeg Kõikse Isa loojaidentiteedi jumalik ilmutus. Poja täiuslik isiksus näitab, et Isa on tõepoolest kõikide vaimsete, tahteliste, eesmärgiliste ja isikuliste tähenduste ning väärtuste igavene ja kõikne allikas.

⁴ Üritades aidata ajapiirangutega meelel Paradiisi-Kolmsuse igaveste ja lõpmatute olendite suhete järgnevuslikkusest mingit arusaama luua, kasutame sellist kontseptuaalset vabadust, et räägime „Isa esimesest isiklikust, kõiksest ja lõpmatust ideest”. Mul pole võimalik inimõistusele edastada ühtki tõele vastavat arusaama Jumaluste igavikuliste suhete kohta. Seepärast kasutangi niisuguseid termineid, mis võimaldavad piiritletud meelel mingit aimu saada nende igaveste olendite omavahelistest suhetest üksteisele järgnevate ajastute vältel. Me usume, et Poeg tuli Isast: meile õpetatakse, et nad mõlemad on määratlematult igavesed. Järelikult on selge, et mitte ükski ajalik olend ei suuda eales aru saada sellest saladusest, kuidas võib Poeg pärineda Isast ja olla samal ajal Isa endaga võrdselt igavene.

1. IGAVESE POJA IDENTITEET

¹ Igavene Poeg on algne ja ainusündinud Jumala Poeg. Ta on Jumal-Poeg, Jumaluse Teine Isik ja kõige olemasoleva kaaslooja. Nagu Isa on Esimene Suur Allikas ja Kese, nii on Poeg Teine Suur Allikas ja Kese.

² Igavene Poeg on universumite universumi vaimse vältisuse kese ja jumalik haldur. Kõikne Isa on esmalt looja ja siis juhtija. Igavene Poeg on esmalt kaaslooja ja siis *vaimne haldur*. „Jumal on vaim” ning Poeg on selle vaimu isikuline ilmutus. Esimene Allikas ja Kese on Tahteabsoluut, Teine Allikas ja Kese on Isiksusabsoluut.

³ Kõikne Isa kui looja ei tegutse kunagi ainuisikuliselt, vaid üksnes liidus Pojaga või kooskõlas Poja tegevusega. Uue Testamendi kirjutajal olnuks õigus, kui ta oleks järgnevat öelnud Igavese Poja kohta: „Alguses oli Sõna, ja Sõna oli koos Jumalaga, ja Sõna oli Jumal. Kõik on loodud tema läbi, ja ilma temata ei ole loodud midagi, mis on loodud.”

⁴ Kui Urantiale ilmus Igavese Poja Poeg, siis kõnelesid selle inimkuju võtnud jumaliku olendi lähedased temast nõnda: „Mis algusest oli, mis me oleme kuulnud, mis me oma silmaga oleme näinud, mida me oleme vaadelnud ja mida meie käed on katsunud, seda me räägime elu Sõnast.” Ja see annetunud Poeg ilmus Isast niisama kindlasti nagu Algne Poegki, mida annab mõista üks tema Maa peal lausutud palvetest: „Ja nüüd kirkasta mind, oo mu Isa, enese juures selle kirkusega, mis mul oli sinu juures enne selle maailma rajamist.”

⁵ ¶ Erinevates universumites tuntakse Igavest Poega erinevate nimede all. Keskmes universumis teatakse teda kui Kooskõlastatud Allikat, Kaasloojat ja Kaasabsoluuti. Superuniversumi keskuses Uversal nimetame Poega Kooskõlastatud Vaimukeskuseks ja Igaveseks Vaimuhalduriks. Salvingtonil, teie kohaliku universumi keskuses, tuntakse seda Poega Teise Igavese Allika ja Keskmene. Melkisedekid räägivad temast kui Pojast, kellest pärinevad Pojad. Teie maailmas, aga mitte kogu teie asustatud sfääride süsteemis, on see Algne Poeg segi aetud kooskõlastatud Looja-Pojaga, Nebadoni Miikaeliga, kes annetas ennast Urantia surelikele rassidele.

⁶ Ehkki iga Paradiisi-Poega sobib kutsuda Jumala Pojaks, on meil kombeks kasutada nimetust „Igavene Poeg” ainult Algse Poja, Teise Allika ja Keskmene puhul, kes Kõikse Isa kõrval on võimsa ja täiusliku keskse universumi kaaslooja ning kõikide teiste lõpmatutest Jumalustest pärinevate jumalike Poegade kaaslooja.

2. IGAVESE POJA OLEMUS

¹ Igavene Poeg on niisama muutumatu ja lõpmatult usaldusväärne nagu Kõikne Isagi. Ta on niisama vaimne kui Isa, niisama tõeliselt piiramatu vaim. Teile, kes te olete alamat päritolu, võib Poeg näida isikulisemana, sest ta on teile Kõiksest Isast sammukese võrra lähemal.

² Igavene Poeg on Jumala igavene Sõna. Ta on täpselt samasugune nagu Isa, tegelikult *ongi* Igavene Poeg Jumal-Isa isikuline avaldumine universumite universumile. Ja nõnda oli ning on nüüd ja alati õige öelda Igavese Poja ja kõikide teiste kooskõlastatud Loojate-Poegade kohta: „Kes teda on näinud, see on näinud Isa.”

³ Olemuselt on Poeg täpselt vaim-Isa sarnane. Kui palveldame Jumal-Isa, palveldame tegelikult samal ajal ka Jumal-Poega ja Jumal-Vaimu. Jumal-Poeg on loomuldasa niisama jumalikulult tõeline ja igavene nagu Jumal-Isagi.

⁴ Pojal pole mitte ainult Isa kogu lõpmatu ja transtsendentne õiglane meel, vaid Pojas peegeldub ka Isa iseloomu kogu pühadus. Poeg jagab Isa täiuslikkust ning vastutab koos temaga kõigi ebatäiuslike olendite abistamise eest nende vaimsetes püüdlustes jumaliku täiuse saavutamisel.

⁵ Igavesel Pojal on Isa kogu jumalik iseloom ja kõik vaimuomadused. Poeg *on* Jumala absoluutsuse täius isiksuses ja vaimus ning ta ilmutab neid omadusi, juhtides isiklikult universumite universumi vaimset valitsust.

⁶ Jumal on tõesti kõikne vaim. Jumal on vaim ning see Isa vaimne olemus koondub ja isikustub Igavese Poja Jumaluses. Esimese Allika ja Keskme universaalsusest eraldumine tugevdab ilmselt suuresti Poja kõiki iseloomulikke jooni. Ja nii nagu Isa jagab oma vaimset olemust Pojaga, jagavad nad üheskoos — täielikult ja piiranguteta — jumalikku vaimu Ühise Toimijaga, Lõpmatu Vaimuga.

⁷ Tõearmastusel ja ilu loomise poolest on Isa ja Poeg võrdsed, ehkki Poeg *näib* pühendavat ennast rohkem universumiväärtustes sisalduva eranditult vaimse ilu teostegemisele.

⁸ Jumaliku headuse osas ei näe ma Isa ja Poja vahel mitte mingit vahet. Isa armastab oma universumilapsi nagu Isa, Igavene Poeg vaatab kõikide loodud-olendite peale kui isa ja kui vend.

3. ISA ARMASTUSE OSUTAMINE

¹ Poeg jagab küll Kolmsuse õiglust ja õiglast meelt, kuid Isa armastuse ja armu lõpmatu isikustamine jätab need jumalikud jooned varju. Poeg on jumaliku armastuse ilmutus universumitele. Nagu Jumal on armastus, nii on Poeg arm. Poeg ei saa armastada rohkem kui Isa, ent ta võib olendite vastu armu üles näidata ühel lisakombel, sest ta pole mitte ainult esmane looja nagu Isa, vaid ka sellesama Isa Igavene Poeg, jagades nõnda koos Kõikse Isa kõikide teiste poegadega nende poja-kogemust.

² Igavene Poeg on kõigele loodule suur armujagaja. Arm on Poja vaimse iseloomu tuum. Kui Igavese Poja korraldused Teise Allika ja Keskme vaimuringluse kaudu liikvele lähevad, on nad kantud armust.

³ Et mõista Igavese Poja armastust, peate esmalt mõistma selle jumalikku allikat — Isa, kes *on* armastus — ning jälgima siis tolle lõpmatu kiindumuse avaldumist kaugustesse küündivas abis, mida osutavad Lõpmatu Vaim ja peaaegu arvutu hulk tema hoolitsevaid isiksusi.

⁴ Igavese Poja hoolitsus on pühendatud armastuse Jumala ilmutamisele universumite universumile. Jumalik Poeg ei lasku nii madalale, et püüaks veenda head Isa armastama oma alamaid olendeid ja näitama üles armu ajalike eksijate vastu. Kui väär on maalida pilt Igavesest Pojast, kes palub Kõikset Isa heita armu oma alamatele loodud-olenditele kosmose ainelistes maailmades! Niisugused jumalakäsitused on tahumatud ja kentsakad. Pigemini tuleks teil mõista, et Jumala Poegade kogu armuküllane hoolitsus on Isa kõiksest armastusest ja lõpmatust kaastundest tulvil südame otsene ilmutus. Poja armu tõeline ja igavene allikas on Isa armastus.

⁵ Jumal on armastus, Poeg on arm. Arm on ülesnäidatud armastus, Isa armastus, mis toimib tema Igavese Poja isikus. Kõikse Poja armastus on samuti kõikne. Selles mõttes, kuidas sugu omavate olenditega asustatud planeedil armastust mõistetakse, annab Jumala armastust võrrelda isa omaga, kuna Igavese Poja armastus meenutab pigem ema kiindumust. Seesugused näited on tõepoolest kohmakad, kuid kasutan neid lootusega viia inim mõistusse arusaam, et Isa armastuse ja Poja armastuse vahe pole mitte armastuse jumalikus sisus, vaid selles, millisena ja kuidas seda armastust väljendatakse.

4. IGAVESE POJA OMADUSED

¹ Igavene Poeg on kosmilise reaalsuse vaimutasandi liikumapanev jõud: Poja vaimne jõud on kõikide universumitingimuste suhtes absoluutne. Et vaimugravitatsioon on Igavese Poja absoluutses valduses, juhib ta täiuslikult kogu eristumata vaimuenergia vastastikust ühendust ja tervet tegelikustunud vaimureaalsust. Kogu puhas, osadeks jagamata vaim ning kõik vaimsed olendid ja väärtused reageerivad esmase Paradiisi-Poja lõpmatule tõmbejõule. Ja kui igavikuline tulevik peaks saama tunnistajaks ääretu universumi tekkimisele, osutuksid Algse Poja vaimugravitatsioon ja vaimujõud täiesti piisavaks, et niisugust piiratud loodud vaimselt juhtida ja tõhusalt hallata.

² ¶ Poeg on kõikvõimas ainult vaimses vallas. Universumi haldamise igaveses korraldatuses ei kohta kunagi mõne funktsiooni pillavat ja tarbetut kordamist, sest Jumalustel pole kombeks universumi eest hoolitsemist kasutult dubleerida.

³ ¶ Algse Poja kõikjalolek moodustab universumite universumi vaimse ühtsuse. Kogu loodu vaimne koospäsimine põhineb Igavese Poja jumaliku vaimu aktiivsel kohalolekul kõikjal. Kui kujutame endale ette Isa vaimset kohalolekut, leiame raske olevat lahutada seda Igavese Poja vaimsest kohalolekust. Isa vaim asub igavesti Poja vaimus.

⁴ Isa peab olema vaimselt kõikjal olev, aga samasugune kõikjale küündivus näib olevat lahutamatu Igavese Poja kõikjal toimuvast vaimutegevusest. Siiski usume, et igas olukorras, kus on tegu Isa-Poja kahese vaimu kohalolekuga, on Poja vaim kooskõlastatud Isa omaga.

⁵ Isiksustega ühenduses olles toimib Isa isiksusingluse kaudu. Oma isiklikus ja märgatavas ühenduses vaimse looduga ilmub ta oma Jumaluse täielikkuse fragmentides ning ükskõik kus ja ükskõik millal need Isa fragmendid ka universumites ilmuvad, on neil täita ainukordne, erandlik ja eriline ülesanne. Kõikides seesugustes olukordades on Poja vaim kooskõlastatud Kõikse Isa osadeks jaotunud kohaloleku vaimse toimimisega.

⁶ Vaimselt on Igavene Poeg kõikjal olev. Igavese Poja vaim on täiesti kindlasti sinuga ja sinu ümber, kuid mitte sinus ega osakesena sinust, nagu on Saladuslik Järelevaataja. Inimese sisimas elav Isa fragment kohandab tema mõtteviisi üha jumalikumaks ning see ülenev meel muutub järk-järgult vastuvõtlikumaks Teise Allika ja Keskme kõikvõimsa vaimugravitatsiooniringluse vaimsele tõmbejõule.

⁷ ¶ Algne Poeg on universaalselt ja vaimselt eneseteadlik. Tarkuse poolest on Poeg Isaga täielikult võrdne. Me ei saa Esimesel ja Teisel Allikal vahet teha ka teadmise, kõike-teadmise vallas: Poeg teab kõike nagu Isagi, eales ei tule ükski universumisündmus talle üllatusena, lõppu teab ta juba alguses ette.

⁸ ¶ Isa ja Poeg teavad tõepoolest kõikide vaimude ning vaimsustatud olendite arvu ja asukohta kogu universumite universumis. Poeg teab kõike nii tänu oma kõikjal olevale vaimule kui ka tööga, et nagu Isa ja Ühine Toimijagi teab ta seda, mis sisaldub Ülima Olendi tohutus peegeldusintellektis. See intellekt teab igal ajahetkel kõike, mis sünnib seitsme superuniversumi kõikides maailmades. Ja leidub veel teisigi võimalusi, kuidas Paradiisi-Poeg suudab kõike teada.

⁹ ¶ Igavene Poeg on armastava, armurikka ja hoolitseva vaimse isiksusena täielikult ja lõpmatult võrdne Kõikse Isaga; kõikides oma armuküllastes ja kiindumuslikes kokupuudetes alamate ilmade tõusuolenditega on Igavene Poeg just niisama lahke ja tähelepanelik, niisama kannatlik ja pika meelega nagu tema kohalike universumite Paradiisi-Pojad, kes nii sageli annetavad ennast ajalikele arengumaailmadele.

¹⁰ Igavese Poja omadusi pole tarvis enam põhjalikumalt käsitleda. Jättes eespool toodud erandid kõrvale, piisab Jumal-Poja omaduste mõistmiseks ja õigeks hindamiseks sellest, kui õpitakse tundma Jumal-Isa vaimseid omadusi.

5. IGAVEST POEGA PUUDUTAVAD KITSENDUSED

¹ Igavene Poeg ei ole isiklikult tegev füüsilises vallas ega osale ka loodud-olenditele osakssaava meeleteenistuse tasandil muidu kui ainult Ühise Toimija kaudu. Need kitsendused aga ei sega Igavesel Pojal vähimalgi määral rakedamast täies ulatuses ja vabalt *vaimse* kõike-teadmise, kõikjale küündiva ligiduse ja kõikvõimsuse jumalikke omadusi.

² Igavene Poeg ei tungi isikuliselt nendesse vaimupotentsiaalidesse, mis on olemuslikult omased Jumalus-Aboluudi lõpmatusele, ent vastavalt sellele, kuidas need potentsiaalid tegelikustuvad, satuvad nad Poja vaimugravitatsiooniringluse kõikvõimsasse mõjuvälja.

³ Isikus on kingitus, mille annab ainult Kõikne Isa. Igavene Poeg saab isiksuse Isalt, aga ta ei kingi seda ilma Isata. Pojast lähtub hiigelhulk vaime, kuid need tuletatud olendid ei ole isiksused. Kui Poeg loob isiksuse, teeb ta seda koos Isaga või Ühise Loojaga, kes võib sellisel juhul tegutseda Isa asemel. Niisiis on Igavene Poeg isiksuste kaaslooja, ent ta ei kingi isiksust mitte kellelegi ega loo isikulisi olendeid eales üksinda, omal käel. See tegevuspiirang aga ei välista Poja võimet luua ükskõik missugust ühte liiki mitteisikulist reaalsust või siis mitut liiki mitteisikulisi reaalsusi.

⁴ Igavest Poega piirab kitsendus loojaõiguste edasiandmisel. Igavikustades Algse Poja, annetas Isa talle võimu ja eesõiguse ühineda Isaga loovate omadustega varustatud

uute Poegade loomise jumalikus töös, mida nad on teinud ja teevad ka praegu. On aga need kooskõlastatud Pojad loodud, pole loomisõigust ilmselt enam võimalik kaugele edasi anda. Igavene Poeg annab loomisvõime ainult esimesele ehk otseselt isikustatule. Niisiis, kui Isa ja Poeg ühinevad, et isikustada Looja-Poeg, jõuavad nad sihile. Kuid sel kombel loodud Looja-Poeg ei suuda mitte kunagi loomisõigusi üle kanda või edasi suunata neile arvukatele Poegade rühmadele, keda ta seejärel ise luua võib — ehkki kõrgeimates kohalike universumite Poegades võib tõepoolest täheldada Looja-Poja loomisomaduste väga piiratud peegeldust.

⁵ Lõpmatu ja üksnes isikulise olendina pole Igavesel Pojal võimalik oma olemust osadeks jaotada. Ta ei saa jagada ja annetada oma mina individualiseeritud osakesi teistele olemusvormidele või isikutele, nagu seda teevad Kõikne Isa ja Lõpmatu Vaim. Kuid Poeg saab annetada ja annetabki ennast piiramatult vaimuna, kes hõlmab kõike loodut ning tõmbab lakkamatult enda poole kõiki vaimisiksusi ja vaimseid reaalsusi.

⁶ Pidage ikka meeles, et kogu loodu jaoks on Igavene Poeg vaim-Isa isikuline pilt. Jumaluse mõttes on Poeg isikuline ja ainult isikuline, sellist jumalikkust ja absoluutset isiksust ei saa osadeks lahutada ega fragmentideks jagada. Jumal-Isa ja Jumal-Vaim on samuti tõeliselt isikulised, ent lisaks sellele, et nad on niisugused Jumalus-isiksused, on nad ka kõike muud.

⁷ Ehkki Igavene Poeg ei saa Mõttekohandajate annetamises isiklikult osaleda, pidas ta igavikulises minevikus koos Kõikse Isaga nõu, kiitis Isa plaani heaks ja töötas igavest koostööd, kui Mõttekohandajate annetamist kavandas Isa pani Pojale ette: „Tehkem surelik inimene oma näo järgi, meie sarnaseks.” Ja nii nagu teie sisimas asub Isa vaimu fragment, nii ümbritseb teid Poja vaimuligidus; samal ajal tegutsevad nad mõlemad otsekui üksainus lakkamatult teie vaimse edenemise hüvanguks.

6. VAIMUMEEL

¹ Igavene Poeg on vaim ja tal on meel, kuid mitte seesugune meel või selline vaim, mida surelik meel aduda suudaks. Surelik inimene tajub meelt piiritletud, kosmilisel, ainelisel ja isikulisel tasandil. Inimene hoomab meeleilminguid ka elusorganismides, kes toimivad allisikulisel (looma) tasandil, ent tal on meele olemust raske taibata siis, kui jutt käib aineülestest olenditest või ainukordsetest vaimisiksustest. Eksistentsi vaimutasandi puhul peab meelt defineerima teisiti — ja ka siis, kui seda terminit kasutatakse vaimu intellektitegevuse märkimiseks. Niisugust otseselt vaimuga liituvat meelt pole võimalik võrrelda ei selle meelega, mis kooskõlastab vaimu ja materiat, ega ka mitte sellega, mis seostub ainult materiaga.

² Vaim on pidevalt teadvuslik, meelt omav ja tal on mitmesugused identiteedi faasid. Kui ükskõik missuguses faasis meel puuduks, ei oleks vaimolendite vendluses vaimset

teadvust. Jumalustele on omane meele ekvivalent ehk võime tunda ja olla tuntud. Jumalus võib olla kas isikuline, eelisikuline, üleisikuline või mitteisikuline, ent Jumalus pole ealeski ilma meeleta, see tähendab — tal ei puudu kunagi võime vähemalt suhelda endasarnaste olemusvormide, olendite või isiksustega.

³ Igavese Poja meel on Isa oma sarnane, kuid erineb kõikidest teistest meeltest kogu universumis: koos Isa meelga on ta Ühise Looja erinevate ja ulatuslike meelte esivanem. Isa ja Poja meelt, seda mõistust, mis on Kolmanda Allika ja Keskme absoluutse meele esivanemaks, illustreerib ehk kõige paremini Mõttekohandaja eelmeel. Ehkki need Isa fragmendid asuvad täielikult väljaspool Ühise Toimija meelinglust, on neil olemas mingi eelmeele vorm: nad tunnevad ja neid tuntakse ning neil on olemas teatud inimomase mõtlemise vaste.

⁴ Igavene Poeg on täielikult vaimne, inimene on pea-aegu täiesti aineine. Seepärast peab paljugi sellest, mis puudutab Igavese Poja vaimisiksust, tema seitset Paradiisi ümbritsevat vaimset sfääri ning Paradiisi-Poja mitteisikuliste loodute olemust, jääma ootama aega, mil te olete lõpetanud oma morontiatõusu kohalikus Nabadoni universumis ning saavutanud vaimu seisundi. Ja seejärel, kui te liigute läbi superuniversumi edasi Havona poole, saavad paljud neist vaimust varjatud saladustest selgeks tänu sellele, et teis hakkab idanema „vaimumeel” — vaimne taip.

7. IGAVESE POJA ISIKSUS

¹ Igavene Poeg on see lõpmatu isiksus, kelle määratlematuist isiksuskõidikuist Kõikne Isa end kolmsustamismenetluse läbi vabastas ning tänu kellele ta on ennast sellest peale lakkamatult, lõputus külluses annetanud oma igavesti avarduva universumi Loojatele ja loodud-olenditele. Poeg on *absoluutne isiksus*; Jumal on *isaisiksus* — isiksuse allikas, isiksuse annetaja, isiksuse põhjus. Iga isikuline olend saab oma isiksuse Kõikselt Isalt täpselt nõnda, nagu Algne Poeg saab oma isiksuse igavesti Kõikselt Isalt.

² Paradiisi-Poja isiksus on absoluutselt ja ehedalt vaimne ning see absoluutne isiksus on ühtaegu jumalik ja igavene algkuju, mille järgi Isa annetas isiksuse esmalt Ühisele Toimijale ning seejärel musttuhandele olendile kogu ääretus universumis.

³ Igavene Poeg on tõesti armuküllane hoolitseja, jumalik vaim, vaimne võim ja ehe isiksus. Poeg on universumitele avaldatud Jumala vaimne ja isikuline olemus — Esimese Allika ja Keskme sügavaim algolemus, milles ei leidu midagi mitteisikulist, jumalikkusevälist, ebavaimset või puhtalt potentsiaalset. Paraku on võimatu inimmeelele sõnada edasi anda Igavese Poja taevaliku isiksuse ilu ja suursugusust. Kõik see, mis kipub ähmastama Kõikset Isa, takistab peaaegu niisama segavalt Igavese Poja kontseptuaalset äratundmist. Te peate ootama, kuni olete jõudnud Paradiisi — siis mõistate, miks mul ei õnnestunud portreerida selle absoluutse isiksuse olemust nii, et piiritletud meel sellest aru saaks.

8. IGAVESE POJA ÄRATUNDMINE

¹ Kõiges, mis puudutab identiteeti, loomust ja muid isiksusomadusi, on Igavene Poeg Kõikse Isaga täielikult võrdne, tema täiuslik täiendus ja igavene teisik. Samas tähenduses, nagu Jumal on Kõikne Isa, on Poeg Kõikne Ema. Ning meie kõik, nii alamad kui ülemad, moodustame nende kõikse perekonna.

² Et osata õigesti hinnata Poja iseloomu, peaksite uurima ilmutust Isa jumalikust iseloomust — need mõlemad on igavesti ning lahutamatu üks ja seesama. Intellektiolendite alamad rühmad ei suuda nendel jumalikel isiksustel tegelikult mingit vahet teha. Neil, kes on pärit Jumaluste eneste loomisaktidest, polegi neid nii raske eristada. Olendid, kelle sünnikoduks on keskne universum või Paradiis, näevad Isa ja Poega nii universumijuhtimise ühe isikulise tervikuna kui ka kahe eraldi isiksusena, kes tegutsevad universumi haldamise kindlates valdkondades.

³ Isikutena võite te Kõikset Isa ja Igavest Poega endale ette kujutada kui eraldi seisvaid üksikisikuid, sest seda nad tõepoolest ka on, universumite haldamises aga on nad teineteisega sedavõrd liitunud ja läbi põimunud, et alati polegi võimalik nende vahel vahet teha. Kui universumitesse puutuvais asjades tuleb ette Isa ja Poja üllatavaid vastastikuseid ühendusi, siis ei olegi iga kord kasulik püüda nende tegevust eristada; meenutage lihtsalt, et Jumal on algatav mõte ja Poeg väljendusrikas sõna. See lahutamatus isikustub igas kohalikus universumis Looja-Poja jumalikkuses, kes esindab kümne miljoni asustatud maailma loodud-olenditele nii Isa kui ka Poega.

⁴ Igavene Poeg on lõpmatu, aga talle saab läheneda tema Paradiisi-Poegade isikute läbi ning Lõpmatu Vaimu kannatliku hoolitsuse kaudu. Ilma Paradiisi-Poegade annetusteenistusest ja Lõpmatu Vaimu olendeid armastava hoolitsusest oleks ainelist päritolu olendele vähe lootust jõuda Igavese Pojani. Ja samavõrra tõsi on see, et nende taevaste jõudude abil ja juhatusel saab Jumalat tundev surelik kindlasti Paradiisi ning seisab ükskord majesteetliku Poegade Poja isiku ligiduses.

⁵ ¶ Ehkki Igavene Poeg on sureliku isiksuse algkuju, leiata olevat kergema mõista nii Isa kui ka Vaimu reaalsust, sest Isa on see, kes teile tegelikult teie inimisiksuse annetas, Lõpmatu Vaim aga on teie sureliku meele absoluutne allikas. Ent kui te Paradiisi viival vaimse edenemise rajal kõrgemale tõusete, muutub Igavese Poja isiksus teie jaoks üha reaalsemaks ning tema lõpmatu vaimse meele tõelisus saab teie jätkuvalt vaimsustuva meele jaoks üha selgemaks.

⁶ Igavese Poja idee ei saa teie ainelises meeles eales kirkana särada, ka sellele järgnevas morontiameeles mitte. Alles siis, kui vaimsustute ning alustate vaimu tõusuteed, hakkab arusaam Igavese Poja isiksusest oma kirkuselt järele jõudma arusaamale, mis teil on Paradiisist pärit Looja-Poja isiksusest, kes kunagi isiklikult ja isiksusena kehastus ning elas Urantial, inimesena inimeste seas.

⁷ Kogu teie kohaliku universumi kogemuses peab Looja-Poeg, kelle isiksust inimene mõistab, korvama teie suut-

matust aduda märksa enam vaimse, kuid mitte põrmugi vähem isikulise Paradiisi Igavese Poja täit tähendust. Kui teie areng kulgeb läbi Orvontoni ja Havona, kui te jäta- te seljataha elava pildi ja sügavad mälestused oma koha- liku universumi Loojast-Pojast, siis hüvitavad seda ainelise ja morontiakogemuse möödumist lakkamatult avardu- vad arusaamad Paradiisi Igavesest Pojast ja tema süvenev mõistmine, tema reaalsus ja kohalolek tugevnevad seda- mööda, mida lähemale Paradiisile te oma arengus jõuate.

⁸ ¶ Igavene Poeg on suur ja hiilgav isiksus. Ehkki sureli- kul ja ainelisel meelel pole jõudu niisuguse lõpmatu olen- di isiku tegelikkust mõista, ärge kahelge tema isikuli suses. Ma tean, millest räägin. Lugematuid kordi olen ma seisnud selle Igavese Poja jumalikus ligiduses ning seejärel võtnud ette teekonna läbi kõiksuse, et täita tema armastusest kan- tud palvet.

⁹ [Esitanud Jumalik Nõuandja, kellele tehti ülesandeks sõnastada see Paradiisi Igavest Poega kirjeldav ettekanne.]

IGAVESE POJA SUHE UNIVERSUMIGA

ALGNE Poeg hoolitseb lakkamatult selle eest, et Isa igavikulise eesmärgi vaimsed küljed teostuksid vastavalt sellele, kuidas too siht erisuguste olen-diterühmadega asustatud arenevate universumite erinevates ilmingutes ikka selgemini ja selgemini avaldub. Meie ei mõista seda igavest plaani täielikult, küll aga mõistab seda kahtlemata Paradiisi-Poeg.

² Poeg sarnaneb Isaga selles suhtes, et ta püüab anneta-da endast kõikvõimaliku oma kooskõlastatud Poegadele ja nende alluvatele Poegadele. Poeg jagab Isa ennast jaotavat olemust ka selles, et ta annetab end piirilt Lõpmatule Vaimule, nende ühisele teostajale.

³ ¶ Vaimureaalsuste toetajana on Teine Allikas ja Kesse igavene vastukaal Paradiisisaarele, mis nii suurejooneli-selt toetab kõike ainelist. Esimene Allikas ja Kesse ilmutub nõnda igaveseks ajaks keskse Saare võrratute algkujude ai-nelises ilus ning Igavese Poja jumaliku isiksuse vaimsetes väärtustes.

⁴ ¶ Igavene Poeg on tohtu hulga loodud vaimureaal-suste ja vaimolendite tegelik alalhoidja. Vaimumaa-ilm on Poja eluhoiak, tema isikulise käitumise viis ning vaimu-olemusega ebaisikulised reaalsused reageerivad alati Abso-luutse Poja tahtele ja kavatsustele.

⁵ Poeg ei ole siiski isiklikult vastutav kõikide vaimisik-suste käitumise eest. Isikulise loodud-olendi tahe on suhtelisel vaba ning määrab seetõttu ära niisuguste tahteolen-dite tegevuse. Seepärast ei esitlegi vaba tahtega vaimumaa-ilm alati tõepäraselt Igavese Poja iseloomu — täpselt nii nagu Urantia loodus ei ilmuta tõeselt Paradiisi ning Ju-maluse täiuslikkust ja muutumatust. Kuid ükskõik mis ka ei iseloomustaks inimese või ingli vabatahtelist toimimist, püsib Poja igavene võim kõikide vaimureaalsuste univer-saalse gravitatsioonijuhtimise üle ikkagi absoluutsena.

1. VAIMUGRAVITATSIOONIRINGLUS

¹ Kõik, mida õpetatakse Jumala immanentsuse kohta, tema kõikse kohaloleku, kõikvõimsuse ja kõiketeadmise kohta, kehtib vaimses vallas võrdsel määral ka Poja suhtes. Kogu loodu ehe ja universaalne vaimugravitatsioon, see puhtakujuline vaimuringlus viib otseselt Paradiisi, Teise Allika ja Keskme juurde tagasi. Tema suunab seda alati olemasolevat ja eksimatut vaimset võimu, mis toimib kõi-kide tõeliste vaimsete väärtuste hulgas ja juhib neid. Nõn-da on Igavesel Pojal absoluutne vaimne sõltumatus. Ku-jundlikult võiks öelda, et kõik vaimureaalsused ja vaimsus-tatud väärtused on tema peos. Kõikse vaimugravitatsiooni juhtimine on kõikne vaimne suveräänsus.

² See vaimsete asjade gravitatsiooni juhtimine toimib ajast ja ruumist sõltumatult ning seepärast ülekande käi-gus vaimuenergia ei vähene. Vaimugravitatsioon ei tunne ajalisi viivitusi ega nõrgene ruumis. Tema jõud ei vähe-ne võrdeliselt ülekandekauguse ruuduga, puhta vaimujõu

ringlust ei takista ainelise loodu mass. Ja see, et ehedad vai-muenergiad ületavad aja ja ruumi tõkked, kuulub loomu-omaselt Poja absoluutsusse; see ei sõltu Kolmanda Allika ja Keskme antigravitatsioonijõudude vahelesegamisest.

³ Vaimureaalsused reageerivad vaimse gravitatsiooni-keskme tõmbejõule vastavalt oma kvalitatiivsele väärtu-sele, oma vaimuolemuse tegelikule astmele. Vaimuollus (kvaliteet) allub täpselt niisamuti vaimugravitatsioonile nagu füüsilise aine korrastatud energia (kvantiteet) füüsi-lisele gravitatsioonile. Vaimsed väärtused ja vaimujõud on *reaalsed*. Isikulisest vaatepunktist on vaim loodu hing, ma-teeria aga on varjutaoline füüsiline keha.

⁴ Vaimugravitatsiooni reageeringud ja kõikumised vas-tavad alati vaimsete väärtuste sisule, üksikisiku või maail-ma kvalitatiivsele vaimsele staatusele. See tõmbejõud rea-geerib silmapilkselt ükskõik millise universumiolukorra või planetaarse situatsiooni vaimuvahelistele ja -sisestele väärtustele. Iga kord, kui universumites tegelikustub vaim-ne reaalsus, teeb selline muutus tarvilikuks vaimugravitat-siooni vahetu ja silmapilksel ümberkorraldumise. Selline uus vaim on tegelikult Teise Allika ja Keskme osa: täpselt niisama kindlasti, kui surelikust inimesest saab vaimsusta-tud olend, jõuab ta ka vaimse Pojani, vaimugravitatsiooni keskme ja lätneni.

⁵ ¶ Nõrgemal kujul on Poja vaimne tõmbejõud oma-ne paljudele Poegade Paradiisirühmadele, sest absoluutses vaimugravitatsiooniringluses on tõepoolest olemas need kohalikud vaimse külgetõmbe süsteemid, mis toimivad loodu väiksemates üksustes. Niisugused vaimugravitat-siooni alamad absoluutsed koondumised kujutavad endast osa aja ja ruumi Looja-isiksuste jumalikkusest, seostudes Ülimal Olendi areneva kogemusliku ülemjuhtimisega.

⁶ Vaimugravitatsiooni tõmme ja reaktsioon sellele ei toimi mitte ainult universumis kui tervikus, vaid ka ük-sikisikute ja isikurühmade vahel. Iga maailma, rassi, rah-vuse või usklikerühma vaimsete ja vaimsustatud isiksuste vahel valitseb vaimne ühtekuuluvus. Sarnaste eelistuste ja soovidega, vaimset meelestatud isikute vahel toimib vahe-tu vaimne külgetõmbejõud. Mõiste *sugulashing* ei ole pelk kõnekujund.

⁷ ¶ Igavese Poja vaimne gravitatsioon on absoluutne nagu Paradiisi aeline gravitatsioongi. Patt ja vastuhakk võivad kohaliku universumi ringluse toimimist häirida, ent miski ei saa katkestada Igavese Poja vaimugravitatsioo-ni. Luciferi mäss põhjustas teie süsteemi asustatud maail-mades ja Urantialgi palju muudatusi, aga me ei tähelda, et teie planeedi vaimne karantiin, mis sellele järgnes, oleks vä-himalgi määral mõjutanud kas Igavese Poja kõikjal olevat vaimu või temaga seotud vaimugravitatsiooniringluse ko-halolekut ja toimimist.

⁸ ¶ Kõiki suuruniversumi vaimugravitatsiooniringlu-se reaktsioone saab ennustada. Me tunneme ära Igavese Poja kõikjal oleva vaimu kõik toimingud ja reaktsioonid

ning leiame, et neid võib usaldada. Oskame tuntuks seaduste alusel mõõta vaimugravitatsiooni ja teemegi seda — täpselt nii, nagu inimene üritab välja arvutada piiritletud füüsilise gravitatsiooni toimet. Poja vaim reageerib kõigele vaimsele, kõigile vaimolenditele ja -isikutele ikka ühtemoodi ning see reaktsioon vastab alati kõikide selliste vaimsete väärtuste tegelikkuse määrale (tegelikkuse kvaliteedile).

⁹ Ent kõrvuti Igavese Poja vaimse kohaloleku niisuguse väga kindla ja etteaimatava toimimisega võib kohata nähtusi, mille reaktsioone pole võimalik täpselt ennustada. Arvatavasti märgivad niisugused ilmingud kooskõlastatud Jumalus-Absoluudi samaaegset tegutsemist avardate vaimsete potentsiaalide vallas. Teame, et Igavese Poja vaimne kohalolek kujutab endast majesteetliku ja lõpmatu isiksuse mõju, ent vaevalt me peame isikulisteks Jumalus-Absoluudi oletatava toimimisega seotuvaid reaktsioone.

¹⁰ ¶ Kui isikud vaatlevad Igavest Poega ja Jumalus-Absoluuti isiksuskult vaatevinklist, tunduvad need olevat seotud järgmiselt: Igavene Poeg valitseb tegelike vaimsete väärtuste vallas, samal ajal kui Jumalus-Absoluut näib hõlmavat potentsiaalsete vaimuväärtuste hiiglaslikku ala. Iga tegelik vaimuolemusega väärtus leiab oma koha Igavese Poja gravitatsiooni mõjuväljas, kui aga on tegu potentsiaalsete väärtustega, siis jääb see ilmselt Jumalus-Absoluudi hooleks.

¹¹ Vaim näib esile kerkivat Jumalus-Absoluudi potentsiaalide seast, areneva vaimu suhtesoseid määrab Ülima ja Viimase kogemuslik ja ebatäielik mõjujõud ning lõpuks saavutab vaim oma saatuse Igavese Poja vaimugravitatsiooni absoluutses mõjujõus. Niisugune näib olevat kogemusliku vaimu tsükkel, ent eksistentsiaalne vaim kuulub olemuslikult Teise Allika ja Keskme lõpmatusse.

2. IGAVESE POJA HALDUS

¹ Paradiisis on Algse Poja kohalolek ja isikuline toimimine täiuslik ja vaimses mõttes absoluutne. Kui kaugene me Paradiisist, läbime Havona ja jõuame seitsme superuniversumi maailmadesse, hoomame Igavese Poja isiklikku toimimist ikka nõrgemalt ja nõrgemalt. Havona-järgsetes universumites isikustub Igavese Poja kohalolek Paradiisi-Poegades, seda sätestavad Ülima ja Viimase kogemuslikud reaalsused ja kooskõlastab Jumalus-Absoluudi piiramatul vaimupotentsiaal.

² Keskse universumis võib Algse Poja isikulist tegutsemist täheldada igavese loodu võrratus vaimses kooskõlas. Havona on nii imetusväärselt täiuslik, et selle etalonuniversumi vaimne staatus ja energiaolukorrad on täiuslikus ja püsivas tasakaalus.

³ Superuniversumites ei saa kogeda Poja isiklikku kohalolekut ega ole tal seal ka kindlat kohta, selles loodu osas on ta esindatud üleisikuliselt. Need Poja vaimuavaldused ei ole isikulised, nad ei kuulu Kõikse Isa isiksusringlusse. Parim termin, mida oskame nende tähistamiseks kasutada, oleks *üliisiksused*. Nad on piiritletud olendid, kes pole ei absoniitsed ega absoluutsed.

⁴ Et Igavese Poja superuniversumite haldamine on eranditult vaimne ja üleisikuline, siis loodud isiksused seda ei märka. Siiski võib Poja isikliku mõju kõikjale tungivat vaimset stiimulit hoomata Päevilt Vanade valdkonna kõikide sektorite tegevuse igas faasis. Kohalikes universumites märkame Igavese Poja isikulist kohalolekut Paradiisi-Poegade isikutes. Siin toimib lõpmatu Poeg vaimset ja loovalt, tehes seda kooskõlastatud Looja-Poegade majesteetlikku korpust moodustavate isikute kaudu.

3. IGAVESE POJA SUHE ÜSIKISIKUGA

¹ Kohaliku universumi tõusuteel mõistavad aja surelikud Loojat-Poega kui Igavese Poja isiklikku esindajat. Ent alustades tõusu superuniversumi koolitussüsteemis, tajuvad aja-palverändurid ikka selgemini Igavese Poja innustava vaimu taavalikku kohalolekut ning saavad kasu selle vaimujõudu andva hoolitsuse vastuvõtmisest. Havonas saavad tõusuteelised veelgi enam teadlikuks Algse Poja kõikjale küündiva vaimu armastusküllasest embusest. Sureliku tõusu ühelgi astmel ei asu aja-palveränduri mees või hinges Igavese Poja vaim, kuid tema õnnistus on pidevalt lähedal, lakkamatult hoolitsemas arenevate aja laste heaolu ja vaimse turvalisuse eest.

² Igavese Poja vaimugravitatsiooni tõmme kujutab endast ellujäävate surelike hingede Paradiisi tõusmise saladust. Kõik tõelised vaimuväärtused ja *bona fide* isiksused alluvad Igavese Poja vaimugravitatsiooni raugematule mõjuväljale. Nii näiteks algab sureliku meele elukaar kui aine-line masinavärk, aga Lõplikuse Korpusse võetakse ta lõpuks vastu peaaegu täiusliku vaimeksistentsina. Kogu selle kogemuse vältel on ta muutunud üha sõltumatumaks ainelisest gravitatsioonist ning hakanud vastavalt tundlikumalt reageerima vaimugravitatsiooni jõule, mis tõmbab teda üha sissepoole. Vaimugravitatsiooniringlus sõna otseses mõttes tõmbab inimese hinge Paradiisi poole.

³ ¶ Vaimugravitatsiooniringlus on põhiline kanal, mida mööda uskliku inimsüdame tõelised palved kanduvad inimteadvuse tasandilt Jumaluse tegelikku teadvusse. Selle, mis teie palumises sisaldab tõelist vaimset väärtust, haarab endaga kaasa vaimugravitatsiooni kõikne ringlus ja kannab selle silmapilkselt ning üheaegselt kõikide asjaomaste jumalike isiksusteni. Igaüks neist tegeleb sellega, mis kuulub tema isiklikku toimevalda. Järelikult pole teie praktilises usukogemuses oluline, kas saadate mõttes palve oma kohaliku universumi Loojale-Pojale või Igavesele Pojale kõikide asjade keskpunktis.

⁴ ¶ Vaimugravitatsiooniringluse eristusvõimelist tegutsemist annaks ehk võrrelda närvisüsteemi toimimisega ainelises inimkehas: mööda närvikiudusid antakse edasi ärritusi; mõned ärritused lõpevad varakult seljaaju keskustes, mis siis neile ka automaatselt reageerivad; teised jõuavad vähem automaatsesse, aga kogemuste põhjal reageerivatesse keskustesse aju madalamatel astmetel, aga kõige olulisemad ning eluliselt tähtsad ärritused mööduvad ainsa hetkega neist alamatest keskustest ja need registreeritakse silmapilkselt inimteadvuse kõrgeimatel tasanditel.

⁵ Ent kui palju-palju täiuslikum on vaimse maailma võrratu tehnika! Kui teie teadvuses sünnib midagi, mis on tulvil ülimalt vaimset väärtust, ning kui te olete seda ka väljendanud, ei suuda mitte ükski jõud universumis takistada seda silmapilkselt jõudmast kogu loodu Absoluutse Vaimisiksuseni.

⁶ Ja vastupidi, kui teie harras palumine on läbi ja lõhki aineeline ning täielikult keskendunud teie enda isikule, ei leidu ühtegi võimalust, kuidas niisugune vääritud palve võiks leida paiga Igavese Poja vaimuringluses. Ühelgi palve sisul, mis pole „vaimu sõnastatud”, ei ole kohta kõikides vaimuringluses: niisugused puhtalt egoistlikud ja ainelised palved surevad ega tõuse tõeliste vaimsete väärtuste ringluses ülespoole. Sellised sõnad on otsekui „kumisev vasknõu ja kõlisev kuljus”.

⁷ Sureliku palvele annab tähenduse seda ajendav mõte, vaimne sisu. Sõnadel ei ole tähtsust.

4. JUMALIKUD TÄIUSTAMISPLAANID

¹ Lõppematus liidus Isaga teostab Igavene Poeg edukalt *jumalikku progressiplaani*: tahteolendite loomise, evolutsiooni, tõusu ja täiustamise kõikset kava. Ning jumalikult ustavuselt on Poeg Isaga igavesti võrdne.

² Koostades ja teostades seda suurejoonelist arengukava aineliste ajaolendite igavikulisele täiusele viimiseks, toimivad Isa ja Poeg otsekui üks. See tõusvate kosmosehingede vaimse arendamise plaan on Isa ja Poja ühislooming ning koos Lõpmatu Vaimuga on nad hõivatud oma jumaliku eesmärgi ühisest teostamisest.

³ ¶ Jumalik täiuse saavutamise plaan kätkeb endas kolme ainukordset, aga omavahel hästi kooskõlastatud ettevõtmist, mis kõik moodustavad osa kõiksest avastusretkest.

⁴ ¶ 1. *Samm-sammult edendavate saavutuste plaan.* See on arengul põhinev tõusukava, millega Igavene Poeg tingimusteta nõustus siis, kui ta soostus Isa ettepanekuga: „Tehkem surelikud loodud-olendid meie näo järgi.” See arenevate ajaolendite ülendamise kava sisaldab endas Mõttekohandajate annetamist ja aineliste loodud-olendite varustamist isiksuse õigustega.

⁵ ¶ 2. *Annetusplaan.* Järgmine Igavese Poja ja tema-ga kooskõlastatud Poegade kõikne plaan on suur Isa-ilmutamise üritus. See Igavese Poja ettepanek sisaldab temapoolset kava annetada arenevatele loodud-olenditele Jumala Pojad, kes peavad nende seas isikustama ja tegelikustama, kehastama ja reaalseks muutma Isa armastuse ja Poja armu kõikide universumite loodud-olendite vastu. Annetusplaanis sisalduva põhijoonena ning lisaks niisugusele armastushoolitsusele taastavad ja kindlustavad Paradiisi-Pojad seda, mille loodud-olendi hälbinud tahe on vaimses mõttes hädaohtu seadnud. Kui ükskõik millal ja ükskõik kus tuleb ette viivitusi saavutuste plaani elluviimises või häirib ja komplitseerib seda vastuhakk, rakenduvad kohe tegevusse annetusplaani eriolukorrale kavandatud meetmed. Paradiisi-Pojad on töötanud tegutseda päästjatena

ning on valmis minema otse mässulistesse maailmadesse ja taastama seal nende sfääride vaimse staatuse. Just sellise kangelasliku teene osutaski üks kooskõlastatud Loojatest-Poegadest Urantial, kui ta suveräänsuse saavutamiseks astus oma kogemuslikku annetumiselujärku.

⁶ ¶ 3. *Armuosutamise plaan.* Kui saavutuste plaan ja annetusplaan olid koostatud ja teatavaks tehtud, seadis Lõpmatu Vaim üksinda ja iseseisvalt kokku hiiglasliku kõikse armuosutamise plaani ning hakkas seda ka teostama. Selle abi on väga oluline nii saavutuste kui ka annetusplaaniga seostuvate ettevõtmiste praktilises ja tõhusas elluviimises ning kõik Kolmanda Allika ja Keskme vaimsed isiksused on kantud armuosutamise vaimust, mis on nii selgesti osa Jumaluse Kolmanda Isiku olemusest. Lõpmatu Vaim tegutseb kaheldamatult ja sõna-sõnalt koos Isa ja Pojaga mitte ainult loomise, vaid ka haldamise vallas.

⁷ ¶ Kõikse plaani suhtes, mille Isa kavandas olendite tõusuks, on Igavene Poeg tema isiklik usaldusisik ja selle kava jumalik hoolekandja. Olles andnud kõikse käsu „Olge täiuslikud, nii nagu mina olen täiuslik”, usaldas Isa selle suurejoonelise mõtte teostamise Igavesele Pojale. Selle jumaliku ülesande täitmise eest hoolitseb Igavene Poeg koos oma jumaliku kooskõlastatud kaaslasel Lõpmatu Vaimuga. Nõnda tegutsevadki Jumalused tõhusalt üheskoos loomistöö, juhtimise, evolutsiooni, ilmutuse ja hoolekande alal, ja kui olukord seda nõuab, siis ka õigluse ja korra jaluleseadmisel.

5. ANNETUMISE VAIM

¹ Igavene Poeg ühines järgitult Kõikse Isaga, et kuulutada kogu loodule seda võimast käsku: „Olge täiuslikud, nii nagu on täiuslik teie Isa Havonas.” Ning sellest hetkest peale on too kutsuv käsk ajendanud Igavese Poja ning tema-ga kooskõlastatud ning seostatud Poegade hiigelperekonnaga kõiki ellujäämisplaanide ja annetumiskavasid. Just nende annetumiskavade tõttu ongi Jumala Poegadest saanud „tee, tõde ja elu” kõikide arenevate loodud-olendite jaoks.

² ¶ Inimolenditega otseselt ühendust võtta — nii nagu seda teeb Isa enda kingitud eelisikuliste Mõttekohandajate kaudu — Igavene Poeg ei saa, ent ta läheneb loodud isiksustele aste-astmelt madalamale laskuvate jumalike Poegade kaudu niikaua, kuni ta saab seista inimese ligiduses ja mõnikord ka ise inimene olla.

³ Igavese Poja puhtisikulist olemust ei saa osadeks jaotada. Igavene Poeg toimib vaimse mõjurina või isikuna ja ainult nõnda. Pojal ei ole võimalik saada osakeseks loodud-olendi kogemusest nii, nagu see sünnib Isa-Kohandaja puhul, aga Igavene Poeg korvab selle piirangu annetumistehnika abil. Seda, mida Kõikse Isa jaoks märgib fragmenteeritud olemusvormide kogemus, tähendavad Igavese Poja jaoks Paradiisi-Poegade kehastumiskogemused.

⁴ Igavene Poeg ei tule sureliku inimese juurde jumaliku tahte kujul, inimmees asuva Mõttekohandajana, kuid Igavene Poeg tuli sureliku inimese juurde Urantiale, kui tema Poja, Neadoni Miikaeli jumalik *isiksus* kehastus Jeesus

Naatsaretlase inimolemuses. Saamaks osa loodud isiksuste kogemustest, peavad Jumala Paradiisi-Pojad võtma endale loodud-olendite olemuse ning nende jumalik isiksus peab kehastuma täpselt nendesamade olendite kujul. Kehastumine, see Sonaringtoni saladus, on menetlus, mille abil Poeg väldib isiksuse absoluutsuse köidiku, mis vastasel juhul osutuksid kõikehaaravaks.

⁵ ¶ Kuu-kuu aega tagasi annetas Igavene Poeg enast keske loodu igale ringlusele, et Havona elanikke ning palverändureid valgustada ja arendada, kaasa arvatud ka tõusuteele asunud aja-palverändureid. Mitte üheski neist seitsmest annetumisest ei tegutsenud ta ei tõusuteelise ega havonalasena. Ta oli olemas iseendana. Tema kogemus oli ainulaadne: see polnud kogemus *koos* inimeste või teiste palveränduritega, ka mitte *nagu* inimene või palverändur, vaid mingis mõttes seostuv üleisikulise tähendusega.

⁶ Ka ei teinud ta läbi seda puhkust, mis on ette nähtud Havona siseringluse ja Paradiisi kallaste vahel. Tema kui absoluutse olendi jaoks on võimatu katkestada oma isiksusteadvust, sest temas keskenduvad kõik vaimse gravitatsiooni jõujooned. Ja nendel annetumiste aegadel püsis Paradiis kui vaimse sära keskne asupaik ühteviisi kirkana ning Poja võim universaalse vaimugravitatsiooni üle ei nõrgenenud.

⁷ ¶ Igavese Poja annetumised Havonas ei mahu inimliku kujutlusvõime raamidesse: need olid transtsendentsed. Siis ja hiljem lisas Igavene Poeg mõndagi Havona kogemusse, kuid me ei tea, kas ta sai midagi lisaks omaene eksistentsiaalse olemuse eeldatavasse kogemustepagasisse. See kuulub Paradiisi-Poegade annetumissaladuse valdkonda. Usume aga siiski, et ükskõik mida Igavene Poeg nende annetumisülesannete täitmise käigus ka ei omandanud, on ta selle ka alal hoidnud, kuid me ei tea, mis see on.

⁸ ¶ Ükskõik kui raske meil poleks ka mõista Jumaluse Teise Isiku annetumisi, saame hästi aru Igavese Poja ühe Poja Havona-annetumisest, sest sõna otseses mõttes läbis Poeg kõik keske universumi ringlused ja sai tegelikult osa neist kogemustest, mis moodustavad tõusuteelise ettevalmistumise Jumaluseni jõudmiseks. See oli Algne Miikael, esmasündinud Looja-Poeg; ring-ringilt jagas ta tõusutee palverändurite elukogemust, käies isiklikult koos nende läbi kõikide ringide astmed Grandfanda, esimese Havonasse jõudnud sureliku päevil.

⁹ Mida muud ka see Algne Miikael ei ilmutanud, muutis ta Algse Ema-Poja transtsendentse annetumise Havona olendite jaoks tõeliseks. Nii tõeliseks, et iga aja-palverändur, kes pingutab jõudu Havona ringlustesse jõudmise retkel, saab abi ja tuge kindlast teadmisest: Igavene Jumala Poeg loobus seitse korda Paradiisi võimust ja hiilgusest, saamaks osa aegruumi palverändurite kogemustest seitsmes järk-järgult arenevas ringluses Havona saavutamisel.

¹⁰ ¶ Igavene Poeg on eeskujuks ja innustuseks kõikidele Jumala Poegadele nende aja ja ruumi universumites sooritatud annetumistes. Kooskõlastatud Loojad-Pojad ja nendega seostuvad Kohtumõistjad-Pojad koos teiste siin esile

toomata Poegade rühmadega osalevad kõik innukalt selles imelises annetumises mitmesugustele loodud elu rühmadele ja loodud-olendite enestena. Seepärast saab olemusliku suguluse ja päritolu tõttu vaimus tõeks, et iga Jumala Poja annetumises kosmosemaailmadele — nendes annetumistes, nende läbi ja tänu nendele — on Igavene Poeg annetanud end universumi arukatele tahteolenditele.

¹¹ Kui ka mitte päris kõikidelt omadustelt, siis vaimult ja olemuselt on iga Paradiisi-Poeg Algse Poja jumalikult täiuslik portree. On sõna-sõnalt tõsi, et kes iganes on näinud Paradiisi-Poega, on näinud ka Igavest Jumala Poega.

6. JUMALA PARADIISI-POJAD

¹ Urantial sünnitab suurt segadust see, et ei teata, et Jumala Poegi on palju. Ja see võhiklikkus püsib, hoolimata isegi sellisest tõdemusest, nagu seda on ülestähendus nende jumalike isiksuste konklaavist: „Kui Koidutähed üheskoos hõiskasid ja kõik Jumala Pojad tõstsid rõõmukisa.” Iga tuhande aasta tagant — sektori standardaja järgi — kogunevad jumalike Poegade eri klassid oma korrapäraselt toimuvatele kokkutulekutele.

² Igavene Poeg on isikuline läte, kust saavad alguse need imetusväärsed halastus- ja teenimisomadused, mis nii külluslikult iseloomustavad Jumala Poegade kõikide üha alanevate rühmade toimimist kogu loodu seas. Igavene Poeg annab eksimatult terve jumaliku olemuse — kui mitte oma omaduste kogu lõpmatuse — edasi Paradiisi-Poegadele, kes asuvad igaveselt Saarelt teele, et universumite universumile tema jumalikku iseloomu ilmutada.

³ ¶ Algne ja Igavene Poeg on Kõikse Isa „esimese” lõpetatud ja lõpmatu mõtte isikuline vili. Iga kord, kui Kõikne Isa ja Igavene Poeg kavandavad mõne uue, algupärase, identse, ainukordse ja absoluutse isikulise idee, isikustub see loov mõte silmapilkselt täiuslikul ja lõplikul kujul uues ja algupärasel *Loojas-Pojas*, tema olemises ja isiksuses. Vaimolemuselt, jumalikul tarkuselt ja kooskõlastatud loomisvõimelt on need Loojad-Pojad potentsiaalselt võrdsed Jumal-Isaga ja Jumal-Pojaga.

⁴ Loojad-Pojad suunduvad Paradiisist aja universumitesse ning viivad lõpule kohalike arenevate universumite organiseerimise, selles on neile abiks Kolmanda Allika ja Keskme juhtivad ja loovad jõud. Need Pojad ei ole seotud aine, meelega vaimu keske ja kõikse suunamisega ning see neid ei puuduta. Järelikult piirab neid loometegevuses Esimese Allika ja Keskme ning temaga kooskõlastatud Absoluutide varasema olemasolu identiteet ja eesõigus. Need Pojad suudavad hallata ainult seda, mille nad ise olemasolevaks muudavad. Absoluutne haldamine kuulub olemasolu esmasusest johtuvate õiguste hulka ja on lahutamatu kohaloleku igavikulisusest. Isa jääb universumites esmasseks.

⁵ ¶ Nii nagu Isa ja Poeg isikustavad Loojaid-Poegi, isikustavad Poeg ja Vaim *Kohtumõistjaid-Poegi*. Loodud-olendi kehastumiskogemuses teenivad just nimelt need Pojad ära õiguse olla kohtunikeks ajas ja ruumis loodute ellujäämise üle otsustamisel.

⁶ ¶ Isa, Poeg ja Vaim ühinevad ka selleks, et isikustada mitmekülgeid *Kolmsuse Õpetajaid-Poegi*, kes suuruniversumis rännates on kõikide, nii inimlike kui ka jumalike isiksuste võrratud õpetajad. Leidub ohtrasti muidki Paradiisi-Poegade klasse, aga neist pole veel Urantia surelikele teada antud.

⁷ ¶ Algse Ema-Poja ning kogu loodut hõlmavate Paradiisi-Poegade vägede vahel on olemas otsene ja ainult neile kuuluv sidekanal, mille toimimine tuleneb loomu päraselt neid ühendavast tunnusomasest vaimsest sugulusest; see seob nad peaaegu absoluutsesse vaimsesse liitu. Selline Jumala Poegade vaheline ringlus erineb täielikult universaalsest vaimugravitatsiooniringlusest, mis samuti keskendub Teise Allika ja Keskme isikus. Kõik Paradiisi Jumaluste isikutest lähtuvad Jumala Pojad on Igavese Ema-Pojaga otseses ja pidevas ühenduses. Niisugune ühendus on silmapilkne, ta ei sõltu ajast, kuid mõnikord mõjutab seda ruum.

⁸ Igavene Poeg teab igal hetkel täiuslikult nii Paradiisi-Poegade iga klassi seisundit, mõtteid ja kõiki tegusid kui ka kõike vaimselt väärtuslikku, mis on igavikulise, esmase, keske loodu, samuti kooskõlastatud Loojate-Poegade teisese, ajaliku loodu — kõikide loodud-olendite südameis.

7. ISA ÜLIM ILMUTAMINE

¹ Igavene Poeg on Kõikse Isa vaimu ja isiksuse täielik, ainuline, kõikne ja lõplik ilmutus. Kõik teadmised Isa kohta ja kogu teave temast peab tulema Igaveselt Pojalt ja tema Paradiisi-Poegadelt. Igavene Poeg on igavikust, ta on täielikult ja ilma vaimsete piiranguteta Isaga üks. Jumaliku isiksuse mõttes on nad üheväärsed, vaimselt olemuselt on nad võrdsed; jumalikkuse poolest on nad identsed.

² Tegelikult pole Jumala iseloomul kuidagi võimalik tema Poja isikus olemuslikult paremaks muutuda, sest jumalik Isa on lõpmatult täiuslik, aga loodud-olenditele ilmutumisel võimenduvad tema iseloom ja isiksus, sest siis jää-

takse kõrvale kõik mitteisikuline ja mittevaimne. Esimene Allikas ja Kese on palju enam kui isiksus, kuid Esimese Allika ja Keskme isa-isiksuse kõik vaimuomadused on Igavese Poja absoluutses isiksuses vaimselt olemas.

³ Esmane Poeg ja tema Pojad on hõivatud Isa vaimse ja isikulise olemuse kõiksest ilmutamisest kõigele loodule. Nii keskses universumis, superuniversumites, kohalikes universumites kui ka asustatud planeetidel on Paradiisi-Poeg see, kes ilmutab inimestele ja inglitele Kõikset Isa. Igavene Poeg ja tema Pojad ilmutavad loodud-olendite lähenemistee Kõiksele Isale. Ja isegi meie, kes me oleme kõrget päritolu, mõistame Isa palju täielikumalt siis, kui õpi-me tundma tema iseloomu ja isiksuse ilmutust Igaveses Pojas ja tema Poegades.

⁴ Isa laskub isiksusena alla teie juurde ainult Igavese Poja jumalike Poegade kaudu. Ja teie jõuate Isani sedasama elavat teed pidi, te tõusete Isani selle jumalike Poegade rühma juhatusel. Ning see on ikka ja alati tõsi — sellest hoolimata, et teie oma isiksus on Kõikse Isa otsene annetus.

⁵ ¶ Ärge unustage, et kõikides nendes Igavese Poja kaugustes küündiva vaimse haldamise ulatuslikes tegemistes on Poeg niisama tõeselt ja tegelikult isik nagu Isagi. Varem inimese kujul elanud olenditel on Igavesele Pojale tõepoolest lihtsam läheneda kui Kõiksele Isale. Arenedes aja-palverändurina läbi Havona ringluste, omandate Pojani jõudmise võime kaua aega enne seda, kui olete ette valmistatud Isa tajuma.

⁶ Te peaksite sügavamalt mõistma armu tähistava Igavese Poja iseloomu ja armuküllast olemust siis, kui mõtlete nende jumalike omaduste ilmutusele, mida armastavas teenimises näitas teie Looja-Poeg, kes kunagi maa peal oli Inimese Poeg, nüüd aga on teie kohaliku universumi ülev suverään — Inimese Poeg ja Jumala Poeg.

⁷ [Esitanud Jumalik Nõuandja, kellele tehti ülesandeks sõnastada see Igavest Poega kirjeldav ettekanne.]

8 KIRI

LÕPMATU VAIM

KAUGEL igavikus, mil Kõikse Isa „esimene” lõpmatu ja absoluutne mõte leiab Igaveses Pojas seda-võrd täiusliku ja sobiva sõna enese jumalikuks väljendamiseks, järgneb sellele nii Mõte-Jumala kui ka Sõna-Jumala ülim soov sellise kõikse ja lõpmatu esindaja järele, kes väljendaks neid mõlemaid ja tegutseks koos nendega.

² Igaviku koidikul saavad nii Isa kui ka Poeg lõpmatult teadlikuks oma vastastikusest sõltuvusest, oma igavesest ja absoluutsest ühtsusest: seetõttu sõlmivadki nad lõpmatu ja igikestva jumaliku partnerluslepingu. See lõppematu kokkulepe kehtestatakse nende ühiste ideede teostamiseks kogu igaviku ringis ning sellest igavikusündmusest peale toimivad Isa ja Poeg jätkuvalt niisuguses jumalikus liidus.

³ Nüüd olemegi silmitsi Lõpmatu Vaimu, Jumaluse Kolmanda Isiku igavikulise päritoluga. Täpselt samal hetkel, mil Jumal-Isa ja Jumal-Poeg algatavad ühiselt mingi identse ja lõpmatu tegevuse — absoluutse mõtteplaani teostamise — tuleb Lõpmatu Vaimu eksistents täiel määral ilmsiks.

⁴ ¶ Kui selgitan Jumaluste päritolu ajalist järgnevust just niisugusel moel, siis ainult selle nimel, et teil oleks hõlpsam mõelda nende omavahelistest suhetest. Tegelikult on nad kõik kolm olemas läbi kogu igaviku: nad on eksistentsiaalsed. Nende päevadel ei ole algust ega lõppu; nad on kooskõlastatud, ülimad, viimased, absoluutsed ja lõpmatud. Nad on praegu, on alati olnud ning jäävad igaveseks ajaks. Ning nad on kolm selgesti isikupäraste joontega, kuid omavahel igavesti seotud isiksust: Jumal-Isa, Jumal-Poeg ja Jumal-Vaim.

1. TEGUTSEV JUMAL

¹ Igavikulises minevikus muutub jumalik isiksustsükkel Lõpmatu Vaimu isikustumisega täiuslikuks ja täielikuks. Tegutsev Jumal eksisteerib ja hiiglaslik kosmoselava on valmis rabavaks loomisdraamaks, kõikseks avastusretkeks, igaveste ajastute jumalikuks panoraamiks.

² Esimene asi, mida Lõpmatu Vaim teeb, on see, et ta vaatleb lähemalt oma jumalikke vanemaid: Isa-Isa ja Ema-Poega ning tunneb nad ära. Tema, Vaim, tunneb tingimatult ära nad mõlemad. Ta on täielikult teadlik nende erinevatest isiksustest ja lõpmatutest omadustest, samuti nende seotud olemusest ja ühisest tegutsemisest. Järgmise sammuna vannub Jumaluse Kolmas Isik transtsendentse innu ja virgutava spontaansusega igavest truudust Jumal-Isale ja tunnistab igikestvat sõltuvust Jumal-Pojast — hoolimata sellest, et ta on Esimese ja Teise Isikuga võrdväärne.

³ Selle toiminguga, aga samuti igaühe isikliku iseseisvuse ja kõigi kolme täidesaatva liidu lahutamatu osana kehtestub igavikutsükkel. Paradiisi-Kolmsus on eksistentsiaalne. Kõikse kosmose näitelava on valmis, et avada Kõikse Isa

eesmärk paljutahulise ja lõppematu panoraamina, mis loovalt avaneb Igaveses Poja isiksuses ning mida teostab Tegutsev Jumal — Isa ja Poja loova partnerluse reaalsuses toimivate ülesastumiste täidesaatev jõud.

⁴ ¶ Tegutsev Jumal toimib ja kosmose elutud võlvid on liikumises. Olemisse sähvatab miljard täiuslikku sfääri. Enne seda hüpoteetilist igavikuhetke Paradiisile oma sed kosmoseenergiad küll eksisteerivad ja võiksid potentsiaalselt ka toimida, kuid neil puudub olemise tegelikkus; nii pole ka füüsilist gravitatsiooni võimalik mõõta muidu kui ainult selle kaudu, kuidas ainelised reaalsused reageerivad tema lakkamatule tõmbele. Sel (eeldatavalt) igavikuliselt kaugel hetkel, kui materialiseerub miljard maailma, võib täheldada gravitatsiooni, millest piisab täpselt nende maailmade hoidmiseks Paradiisi igikestvas mõjuväljas.

⁵ Nüüd sähvatab läbi Jumalate loodu teine energiavorm ja selle väljavoolava vaimu haarab silmapilkselt oma mõjuvälja Igaveses Poja vaimugravitatsioon. Nõnda puudutab kahekordsele gravitatsioonile allutatud universumit lõpmatuse energia ja hõlmab jumalikkuse vaim. Sel moel on elu pinnas ette valmistatud meelega teadvuseks, mis on ilmsiks saanud Lõpmatu Vaimu seostuvates meeleringlustes.

⁶ Nende potentsiaalse eksistentsi seemnetega, mis on üle Jumalate keske loodu laiali pillutatud, tegeleb nüüd Isa — ja ilmub loodud-olendi isiksus. Seejärel täidabki Paradiisi Jumaluste kohalolek kogu korrastunud kosmose ning hakkab mõjusalt tõmbama kõiki asju ja kõiki olen-deid Paradiisi poole.

⁷ ¶ Lõpmatu Vaim igavikustub üheaegselt Havona maailmade sünniga, sest see keskne universum on loodud tema poolt, temaga ja temas ning kuulekas vastavuses Isa ja Poja ühitatud ideede ja ühendatud tahtega. Kolmas Isik jumalustub just selle ühise loomeakti kaudu ning temast saab igaveseks ajaks Ühine Looja.

⁸ ¶ Need on hiilgavad ja suursugused ajad, mil Isa ja Poeg loovalt avarduvad oma ühise kaaslase ja ainukordse teostaja, Kolmanda Allika ja Keskme tegutsemises ning selle tegutsemise kaudu. Nende murranguliste aegade kohta ei ole olemas mitte mingeid ülestähendusi. Meie käsutuses on ainult Lõpmatu Vaimu napid avalikustamised, mis toetavad käsitust neist võimsatest sündmustest, ja ta lihtsalt sedastab tööka, et keskne universum ja kõik sinna juurde kuuluv igavikustus samaaegselt tema isiksuse ja teadvustatud eksistentsi saavutamisega.

⁹ Lühidalt öeldes tunnistab Lõpmatu Vaim, et kuna tema on igavene, siis on igavene ka keskne universum. Ja see ongi universumite universumi ajaloo traditsiooniline alguspunkt. Absoluutselt mitte midagi pole teada ühegi sündmuse või toiminguga kohta enne seda loova energia ja valitsemistarkuse vapustavat purset, ka puuduvad nende kohta igasugused ülestähendused. See purse andis kindla kuju tohutule universumile, mis on olemas ja toimib nii

hunnitult kõikide asjade keskmes. Kõik sellele sündmusele eelnev on absoluutne saladus, mis varjab igaviku uurimatuid juhtumisi ja lõpmatuse sügavusi.

¹⁰ ¶ Ja nii esitamegi Kolmanda Allika ja Keskme päritolu sellisel viisil, ajaliselt järgnevate sündmuste reana; see on selgitava iseloomuga mööndus surelike olendite ajas aheldatud ja ruumis kindlaks määratud mõistusele. Et luua endale pilti universumi ajaloost, peab inimmeel olema mingi alguspunkt ning mul soovitati igaviku ajaloolise käsituse puhul kasutada seesugust lähenemisviisi. Aineline meel nõuab järjepidevuse huvides Esimest Põhjust; seepärast loemegi tõestamatult kehtivaks, et Kõikne Isa on kogu loodu Esimene Allikas ja Absoluutne Kese, ning õpetame samal ajal kõikidele loodud mõistustele, et Poeg ja Vaim on universumi kõikides faasides ja igas loova tegevuse vallas kaas-igavesed. Nõnda talitades ei eira me põrmugi Paradiisisaare ega Määratlematu Absoluudi, Kõikse Absoluudi ja Jumalus-Absoluudi reaalsust ja igavikulisust.

¹¹ Aja laste ainelise meele ulatuse jaoks on piisav, kui nad igavikus aduvad Isa. Teame, et iga laps suudab oma suhet reaalsusega kõige paremini määratleda nii, et õpib esmalt mõistma lapse ja vanema suhteid, seejärel aga laiendab seda arusaama, hõlmates perekonda kui tervikut. Hiljem suudab lapse avarduv meel hoomata perekonnasiseid suhteid ning neidki, mis valitsevad kollektiivis, inimühiskonnas ja maailmas; seejärel hakkab ta mõistma universumis, superuniversumis ja koguni universumite universumis avalduvaid suhteseoseid.

2. LÕPMATU VAIMU OLEMUS

¹ Ühine Looja pärineb igavikust ning on täielikult ja ilma mingite piiranguteta Kõikse Isa ja Igavese Pojaga üks. Lõpmatu Vaim peegeldab täiuslikult nii Paradiisi-Isa kui ka Algse Poja olemust.

² ¶ Kolmandat Allikat ja Keset tuntakse paljude erinevate nimede all: Kõikne Vaim, Ülim Teejuht, Ühine Looja, Jumalik Teostaja, Lõpmatu Meel, Vaimude Vaim, Paradiisi-Emavaim, Ühine Toimija, Lõplik Kooskõlastaja, Kõikjalolev Vaim, Absoluutne Intellekt, Jumalik Tegutsemine. Urantial aetakse ta mõnikord segi kosmilise meelega.

³ On igati kohane nimetada Jumaluse Kolmandat Isikut Lõpmatuks Vaimuks, sest Jumal on vaim. Kuid ainelised olendid, kes tavatsevad teha selle vea, et peavad põhiliseks reaalsuseks mateeriat ning meelt koos vaimuga mateerist johtuvaiks postulaatideks, mõistaksid Kolmandat Allikat ja Keset paremini, kui teda kutsutaks Lõpmatuks Reaalsuseks, Kõikseks Korraldajaks või Isiksuse Kooskõlastajaks.

⁴ ¶ Jumalikkuse kõikse ilmutusena on Lõpmatu Vaim käsitatav ja täielikult väljaspool inimlikke mõistmispääre. Tajumaks Vaimu absoluutsust, tuleb teil ainult mõelda Kõikse Isa lõpmatusest ja tunda aukartust Algse Poja igavikulisuse ees.

⁵ ¶ Lõpmatu Vaimu isik kätkeb endas tõepoolest salapära, ent mitte sel määral nagu Isa ja Poeg. Isa olemuse kõikidest tahkudest avab Ühine Looja kõige mõjusamalt tema lõpmatuse. Isegi kui tervikuniversum peaks kunagi lõpmatult avarduma, piisaks Ühise Toimija vaimu kohalolekust, energiajuhtimisest ning meele potentsiaalidest täielikult selleks, et niisuguse ääretu loodu vajadusi rahuldada.

⁶ Olgugi et Lõpmatu Vaim jagab igas suhtes Kõikse Isa täiuslikkust, õiglast meelt ja armastust, kaldub ta rohkem Igavese Poja armuomaduste poole, muutudes nõnda Paradiisi Jumaluste armujagajaks kogu suuruniversumile. Ikka ja alati — universaalselt ja igavesti — on Vaim armujagaja, sest nii nagu jumalikud Pojad ilmutavad Jumala armastust, märgib Jumalik Vaim Jumala armu.

⁷ Pole võimalik, et Vaimus leiduks rohkem headust kui Isas, sest kogu headus on pärit Isast. Vaimu tegude kaudu aga saame niisugust headust hõlpsamini mõista. Isa usaldusväärsuse ja Poja muutumatuse teeb sfääride vaimolendite ja aineliste loodudolendite jaoks väga reaalseks Lõpmatu Vaimu armastav hoolitsus isiksuste eest ja nende lakkamatu teenimine.

⁸ Ühine Looja pärib kogu Isa mõtte ilu ja tõe iseloomu. Ja need jumalikkuse ülevad jooned kooskõlastuvad kosmilise meele peaaegu ülimatel tasanditel, alludes Kolmanda Allika ja Keskme määratlematu ning ääretu meele lõpmatule ja igavesele tarkusele.

3. VAIMU SUHE ISA JA POJAGA

¹ Nii nagu Igavene Poeg on Kõikse Isa „esimese” absoluutse ja lõpmatu mõtte väljendus sõna kujul, on Ühine Toimija Isa ning Poja mõtte ja sõna absoluutset liitu tähistava isiksuskaasluse „esimene” lõpuleviidud loov mõte ehk ühise tegutsemiskava täiuslik väljendus. Kolmas Allikas ja Kese igavikustub üheaegselt keskse ehk võimsa looduga ning universumite seas on ainult see keskne loodu oma eksistentsilt igavene.

² Kolmanda Allika isikustumisest alates ei osale Esimene Allikas enam isiklikult universumi loomises. Kõik, mis võimalik, usaldab Kõikne Isa oma Igavese Poja hooleks; samuti annetas Igavene Poeg kogu mõeldava mõjujõu ja võimu Ühisele Loojale.

³ Partneritena ning oma kooskõlastatud isiksuste kaudu on Igavene Poeg ja Ühine Looja kavandanud ning vorminud kõik Havona-järgselt olevaks muudetud universumid. Kogu hilisemas loodus sarnaneb Vaimu suhe Pojaga selle suhtega, mis valitseb Poja ja Isa vahel esimeses ja keskses loodus.

⁴ Igavese Poja Looja-Poeg ja Lõpmatu Vaimu Loov Vaim löid teid ja teie universumi ning ehkki Isa toetab usaltavalt kõike nende tehtut, langeb sellele Universumi-Pojale ning sellele Universumi-Vaimule osaks kohustus hoolitseda oma tööga loodu eest ning seda toetada, aga samuti kanda hoolt enda loodud-olendite eest.

⁵ ¶ Lõpmatu Vaim on täielikult armastava Isa ja täielikult armuküllase Poja toimekas esindaja nende ühise plaani teostamisel. Kava eesmärgiks on tõmmata kõikide aja ja

ruumi maailmade kõiki tõearmastajaid hingi enese juurde. Sel hetkel, kui Igavene Poeg nõustus Isa plaaniga, mis nägi ette universumite loodud-olendite täiusele viimist, samal silmapilgul, kui tõusukavast sai Isa ja Poja ühine plaan, muutus Lõpmatu Vaim Isa ja Poja ühiseks halduriks, kelle juhtida jäi nende ühendatud ja igavese eesmärgi teostamine. Niiviisi talitades kohustus Lõpmatu Vaim andma kogu oma jumaliku kohaloleku ja vaimisiksuste varud Isa ja Poja käsutusse. Ta on pühendanud *kõik* selle tohutu plaani heaks, mis näeb ette ellujäävate tahteolendite tõstmise Paradiisi täiuse jumalikesse kõrgustesse.

⁶ Lõpmatu Vaim on Kõikse Isa ja tema Igavese Poja täielik, ainuline ja kõikne ilmutus. Kõik teadmised Isa ja Poja kaaslusest peavad tulema Lõpmatu Vaimu läbi, kes on mõtte ja sõna jumaliku liidu ühine esindaja.

⁷ Igavene Poeg on ainus tee, mida mööda saab Kõiksele Isale läheneda, ning Lõpmatu Vaim on ainuke võimalus jõuda Igavese Pojani. Ainult Vaimu kannatliku hoolitsuse läbi suudavad tõusuteele asunud olendid leida Poja.

⁸ Kõikide asjade keskmes on Lõpmatu Vaim esimene Paradiisi Jumalus, kelle juurde tõusuteelised palverändurid tõusevad. Kolmas Isik varjutab Teise ja Esimese Isiku ning seetõttu peavad kõik need, kes taotleavad, et neid esitletaks Pojale ja tema Isale, esmalt ära tundma nimelt Lõpmatu Vaimu.

⁹ Ja veel nii mitmeski muus suhtes esindab Vaim võrdselt Isa ja Poega ning ka teenib neid samamoodi.

4. JUMALIKU HOOLITSUSE VAIM

¹ Füüsilise universumi kõrval, kus kõike olevat hoiab koos Paradiisi gravitatsioon, on olemas ka vaimne universum, kus Poja sõna tõlgendab Jumala mõtet ja näitab „lihaks saanuna” armuküllust, mida kannab omavahel seotud Loojate ühitatud olemuse armastus. Aga kogu selles hiiglaslikus ainelises ja vaimses loodus ning läbi selle ilmutavad Lõpmatu Vaim ja tema vaimujärglased jumalike vanemate ühendatud armu, pikka meelt ja igavest kiindumust oma ühiselt kavandatud ning loodud arukate laste vastu. Vaimu jumaliku iseloomu tuumaks on igikestev hoolitsus meele eest. Ja kõik Ühise Toimija vaimujärglased ühinevad selles innukas soovis hoolitseda, selles jumalikus tungis teenida.

² Jumal on armastus, Poeg on arm, Vaim on hoolitsemine — jumaliku armastuse ja lõpmatu armu osutamine kogu mõistuslikule loodule. Vaim on Isa armastus ja Poja arm isikustunud kujul, temas on nad kõikse teenimise eesmärgiga igaveseks ajaks ühinenud. Vaim on loodud-olenditele *osutatud armastus*, Isa ja Poja ühendatud armastus.

³ Urantial tuntakse Lõpmatut Vaimu kui kõikjal olevat mõju, kõikset kohalolekut, kuid Havonasse jõudes õpite teda tundma tegeliku hoolitsuse isikulise kohalolekuna. Siin on Paradiisi Vaimu hoolitsus näitlikuks ja virgutavaks eeskujuks kõikidele temaga kooskõlastatud vaimudele ja talle alluvatele isiksustele, kes hoolitsevad aja ja ruumi maailmades loodud-olendite eest. Selles jumalikus universumis osales Lõpmatu Vaim jäägitult Igavese Poja seitsmes

transsendentses tulemises, samuti võttis ta koos algse Miikael-Pojaga osa seitsmest annetumisest Havona ringlustele, muutudes seeläbi osavõtlikuks ja mõistvaks vaimhoolitsejaks iga aja-palveränduri jaoks, kes kulgeb neis täiuslikes ringides seal ülal kõrgel.

⁴ ¶ Kui Jumala Looja-Poeg võtab enda kanda loojale langeva vastutuskoores kavandatud kohaliku universumi eest, saavad Lõpmatu Vaimu isiksustest selle Miikael-Poja väsimatud, hoolitsevad abistajad, kui ta läheb täitma oma loovat, avastuslikku ülesannet. Eriti kirkalt avaldub Lõpmatu Vaim Loovates Tütardes ehk kohaliku universumi Emavaimudes, kelle kaudu ta on pühendunud sellele, et abistada ainelisi loodud-olendeid nende tõusmisel üha kõrgematele ja kõrgematele vaimsetele saavutustasanditele. Ning kogu see hoolekanne toimub tihedas koostöös nende kohalike universumite Loojate-Poegade isiksustega ja täiuslikus kooskõlas nende eesmärkidega.

⁵ Nii nagu Jumala Pojad on hõivatud Isa armastusest kantud isiksuse universumitele ilmutamise hiigelülesandest, on ka Lõpmatu Vaim pühendunud lõppematule hoolitsemisele selle eest, et iga universumi kõikide laste individuaalsele meelele ilmutuks Isa ja Poja ühine armastus. Niisuguses kohalikus loodus ei lasku Vaim aineliste rasside juurde sureliku olendi lihalikus kujus, nagu teevad teatud Jumala Pojad, kuid Lõpmatu Vaim ja temaga kooskõlastatud Vaimud laskuvad allapoole: nad võtavad rõõmuga ette hämmastava rea jumalikkuse vähendamisi, kuni ilmuvad inglitena, et seista teie kõrval ja juhtida teid alamatel, maisse eksistentsi radadel.

⁶ Just nimelt selle kahaneva rea kaudu pääsebki Lõpmatu Vaim loomse põlvnemise sfääride igale olendile tegelikult ja isikuna väga lähedale. Ja Vaim teeb seda kõike, ilma et see vähimalgi määral nõrgestaks tema eksistentsi Jumaluse Kolmanda Isikuna kõikide asjade keskmes.

⁷ ¶ Ühine Looja on tõesti ja igavesti suur, hoolitsev isiksus, kõikne armuosutaja. Et Vaimu hoolitsust mõista, tuleb teil mõttes vaagida järgmist tõde: ta on Isa lõppematu armastuse ja Poja igavese armu koondportree. Muidugi pole Vaimu hoolitsus piiratud pelgalt Igavese Poja ja Kõikse Isa esindamisega. Lõpmatul Vaimul on jõudu hoolitseda maailma olendite eest ka iseenese nimel ning talle kuuluvate õiguste põhjal. Kolmas Isik on jumalikult väärikas ning tegeleb kõikse armujagamisega ka iseseisvalt.

⁸ Kui inimene saab rohkem teada selle Lõpmatu Vaimu olenditeperekonna alamate rühmade armastavast ja väsimatust hoolitsusest, imetleb ja jumaldab ta Kõikse Isa ja Igavese Poja ühendatud tegutsemise transsendentset olemust ja võrratut iseloomu veelgi enam. See Vaim on tõepoolest „Issanda silmad, mis on alati õigete poole” ja „kõravad, mis on ikka valla nende palvetamise poole”.

5. JUMALA KOHALOLEK

¹ Lõpmatu Vaimu silmapaistev omadus on tema kõikjalolek. Kogu universumite universumis on see kõikeläbis-tav vaim igal pool ligi ning see meenutab nii väga kõikse ja jumaliku meele kohalolekut. Nii Jumaluse Teine kui ka Kolmas Isik on kõikides maailmades esindatud oma alati kohalviibivate vaimude kaudu.

² Isa on lõpmatu ning seepärast piirab teda ainult tema oma vaba tahe. Kohandajate annetamisel ja isiksusringluse puhul tegutseb Isa üksinda, kuid vaimujõudude kokku-puudetes mõistuslike olenditega kasutab ta ära Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimu vaimu ja isiksusi. Vastavalt oma soovile võib ta olla vaimselt ligi, täpselt nii nagu Poeg või Ühine Toimija — ta on ligi *Pojaga* ja *Vaimus*. Isa on täiesti kindlasti kõikjal ligi ja me märkame tema kohalolekut tänu kõigile nendele erisugustele, kuid omavahel seostuvatele jõududele, mõjudele ja kohalolekutele ning nende kaudu.

³ ¶ Näib, et teie pühakirjades märgib termin *Jumala Vaim* kord Paradiisi Lõpmatut Vaimu, kord teie kohaliku universumi Loovat Vaimu. Püha Vaim on Paradiisi Lõpmatu Vaimu äsjamainitud Loova Tütrel vaimuringlus. Püha Vaim on iga kohaliku universumi pärisomane ringlus, mis ei välju selle loodu vaimsest ilmast; Lõpmatut Vaimu aga iseloomustab kõikjalolek.

⁴ ¶ Vaimseid mõjutajaid on hulganisti ning nad kõik on otsekui üks. Isegi Mõttekohandajate kõikidest teistest mõjutustest sõltumatu tegevus langeb alati ja ilma erandite-ta kokku Lõpmatu Vaimu ja kohaliku universumi Emavaimu ühendatud mõju vaimuhoolitsusega. Sellisel kujul, nagu need vaimsed kohalolekud tegutsevad urantialaste elus, ei ole nende vahel võimalik vahet teha. Oma erinevast päritolust hoolimata toimivad nad teie meeles ja mõjuvad hingele nagu üks vaim. Kui kogete seda ühendatud vaimset hoolitsemist, muutub see teie jaoks Ülima mõjuks — see on Ülim, „kes suudab teid hoida komistamast ja seada laitmatusena teie Isa palge ette”.

⁵ Pidage alati meeles, et Lõpmatu Vaim on *Ühine* Toimija; temas ja tema kaudu toimivad mõlemad, Isa ja Poeg; ta pole ligi mitte ainult iseendana, vaid ka Isana ja Pojana ning Isana-Pojana. Mõõnmaks seda tööka ja veel paljudel muudelgi põhjustel viidatakse Lõpmatu Vaimu vaimsele kohalolekule sageli kui „Jumala vaimule”.

⁶ Järjekindel oleks kõnelda ka kogu vaimset hoolitsust ühendavast sidemest kui Jumala vaimust, sest niisugune side kujutab endast tõepoolest Jumal-Isa, Jumal-Poja, Jumal-Vaimu ja Seitsmekordse Jumala ning isegi Ülima Jumala vaimu liitu.

6. LÕPMATU VAIMU ISIKSUS

¹ Ärge lubage Kolmanda Allika ja Keskmel ulatuslikel annetustel ning kaugustesse küündival enesejagamisel ähmastada tõsiasja, et ta on isiksus, või kahandada mõnel

muul moel selle fakti tähendust. Lõpmatu Vaim on universumi kohalolek, igavene tegutsemine, kosmiline jõud, püha mõju ja kõikne meel; ta on kõike seda ja veel lõpmata palju rohkem, aga ta on ka ehe ja jumalik isiksus.

² Lõpmatu Vaim on täielik ja täiuslik isiksus, Kõikse Isaga ja Igavese Pojaga jumalikult võrdväärne ja kooskõlaline. Ühine Looja on universumite kõrgemate mõistuslike olendite jaoks niisama reaalne ja nähtav nagu Isa ja Poeg — tegelikult enamgi, sest kõik tõusuteelised peavad esmalt jõudma Vaimuni ning alles siis lähenema Poja kaudu Isale.

³ Lõpmatul Vaimul, sel Jumaluse Kolmandal Isikul, on olemas kõik need omadused, mida isiksusega seostatakse. Vaim on varustatud absoluutse meelega: „Vaim uurib kõik asjad, ka Jumala sügavused.” Vaimul pole mitte ainult meel, vaid ka tahe. Tema andide jagamise kohta on kirjutatud: „Ent kõike seda teeb üks ja seesama Vaim, jagades igaühele eraldi, nõnda nagu tema tahab.”

⁴ „Vaimu armastus” on tõeline nagu tema kurbuski, seepärast „ärge kurvastage Jumala Vaimu”. Ükskõik, kas vaatleme Lõpmatut Vaimu Paradiisi Jumalusena või siis kohaliku universumi Loova Vaimuna, leiame ikka, et Ühine Looja on nii Kolmas Allikas ja Kese kui ka jumalik isik. See jumalik isik reageerib universumilegi isikulisel moel. Vaim räägib teiega: „Kel kõrv on, see kuulgu, mis Vaim ütleb.” „Vaim ise kostab teie eest.” Vaim avaldab loodud-olenditele otsest ja isiklikku mõju: „Sest kõik, keda iganes Jumala Vaim juhib, on Jumala pojad.”

⁵ Olgugi et kohtame Lõpmatu Vaimu hoolitsust universumite universumi kaugemateski maailmades, ehkki näeme sedasama kooskõlastavat Jumalust toimimas Kolmandast Allikast ja Keskmest pärit olendite loendamatuses leegionides ja nende kaudu, kuigi tunneme ära Vaimu kõikjaloleku, kinnitame siiski, et seesama Kolmas Allikas ja Kese on isik — kõikide asjade, kõikide olendite ja kõikide universumite Ühine Looja.

⁶ ¶ Universumite haldamisel on Isa, Poeg ja Vaim täiuslikult ja igavikuliselt omavahel seotud. Ehkki igaüks neist on hõivatud isikliku hoolitsemisega kogu loodu eest, on kõik kolm jumalikult ja absoluutselt vastastikku põimunud selle loodu teenimiseks ja tema juhtimiseks — ning see muudab nad igavesti *üheks*.

⁷ Lõpmatu Vaimu isikus on olemas Isa ja Poja ühine kohalolek, on olemas alati ja määratlematus täiuses, sest Vaim on nagu Isa ja nagu Poeg ning samal ajal nagu Isa ja Poeg, kui need kaks on igavesti üks.

⁸ [Urantial esitanud Uversa Jumalik Nõuandja, kellele Päevilt Vanad tegid ülesandeks kirjeldada Lõpmatut Vaimu olemust ja tegevust.]

LÕPMATU VAIMU SUHE UNIVERSUMIGA

MIDAGI kummalist sündis, kui Kõikne Isa ja Igavene Poeg Paradiisi kohalolekus enese isikustamiseks ühinesid. Selles igavikuolukorras ei enusta mitte miski, et isikustub ka Ühine Toimija — piiramatult vaimne, kooskõlastatuna absoluutse meelega ja varustatuna energia suunamise ainukordsete eesõigustega. Tema olevaks muutumine viib lõpule Isa vabanemise koondunud täiuslikkuse köidikuist ja isiksusliku absoluutsuse ahelaist. See vabanemine avaldub Ühise Looja vapustavas võimes luua olendeid, kes hoolitsevate vaimudena sobivad hästi teenima isegi hiljem tekkivate universumite ainelist loodud-olendeid.

² ¶ Armastuse ja tahte poolest on Isa lõpmatu, nii nagu oma vaimsetelt võimetelt ja eesmärkideltki: ta on kõikne toetaja. Poeg on lõpmatu tarkuselt ja tõelt, vaimse väljenduslikkuse ja tõlgendamise poolest: ta on kõikne ilmutaja. Paradiis on lõpmatu oma jõuga varustamise potentsiaalilt ja suutlikkusest energiat valitseda, kuna tegu on kõikse tasakaalustajaga. Ühisele Toimijale kuuluvad sünteesi ainuõigused, lõpmatu võime kooskõlastada omavahel kõiki olemasolevaid universumienergiaid, kõiki universumites toimivaid vaimseid ja kõiki reaalseid universumiintellekte. Kolmas Allikas ja Kese on mitmekesisest energiast kogu loodu kõikne ühtlustaja, kes on olevaks saanud Kõikse Isa jumaliku plaani ja igavese eesmärgi tagajärjena.

³ Lõpmatu Vaim, see Ühine Looja, on kõikne ja jumalik hoolekandja. Lakkamatult osutab Vaim Poja armu ja Isa armastust ning alati on see kõik kooskõlas Paradiisi-Kolmsuse kindla, muutumatu ja õiglasest meelest kantud õigusemõistmisega. Tema mõju on alati teie läheduses nagu ta isiksusedki, nad tunnevad ja mõistavad teid tegelikult ja tõeliselt.

⁴ Ühise Toimija jõud valitsevad kõikides universumites lakkamatult kõiki kosmilisi jõudusid ja energiasid. Nagu Esimene Allikas ja Kese, nii reageerib Kolmaski nii vaimsele kui ka ainelisele. Ühine Toimija on ilmutus Jumala ühtsusest, kelles sisaldub kõik olemasolev: asjad, tähendused ja väärtused; energiad, meeled ja vaimud.

⁵ ¶ Lõpmatu Vaim läbib kogu kosmose, sest ta asub igaviku ringis, ning nii nagu Isa ja Poeg on ka Vaim täiuslik ning muutumatu — absoluutne.

1. KOLMANDA ALLIKA JA KESKME OMADUSED

¹ Kolmandat Allikat ja Keset tuntakse paljude nimede all, mis kõik märgivad tema suhtesõid ja rõhutavad ta tegevust. Jumal-Vaimuna on ta isiksuslikult üheväärne ja jumalikul võrdne Jumal-Poja ja Jumal-Isaga. Lõpmatu Vaimuna on ta kõikjal olev vaimne mõju. Kõikse Korraldajana on ta universumi jõudu valitsevate olendite esiisa ja maailmaruumi kosmiliste jõudude käivitaja. Ühise Toimijana on ta Isa ja Poja ühine esindaja ja nende partnerluse

vastutav korraldaja. Absoluutse Meelena on ta intellektiga varustamise läte kõikides universumites. Tegutsemise Jumalana on ta see, kes täiesti ilmselt pani aluse liikumisele, muutumisele ja suhetele.

² Ühed Kolmanda Allika ja Keskme lahutamatud omadused pärinevad Isalt, teised Pojalt, kuid mõnda pole aktiivsel ja isikulisel kujul võimalik hoomata ei Isas ega Pojas. Viimasel juhul on tegu lahutamatu omadustega, mida ei saa seletada teisiti kui vaid eeldades, et Isa ja Poja kaasus, mis igavikustab Kolmanda Allika ja Keskme, toimib järjepidevas kooskõlas Paradiisi absoluutsuse igavese faktiga ja tunnistab seda tööka. Ühine Looja kehtab täiust, mis iseloomustab ühendatud ja lõpmatuid ideid Jumaluse Esimesest ja Teisest Isikust.

³ ¶ Kui vaatlete Isa esmase loojana ja Poega vaimse haldurina, tuleks teil Kolmandast Allikast ja Keskme mõelda kui kõiksest kooskõlastajast, hoolitsejast, kelle koostöövalmidus on piiratu. Ühine Toimija kooskõlastab kogu tegeliku reaalsuse: ta on Isa mõtte ja Poja sõna jumaluslik vara ja oma toimingutes peab ta igavesti silmas keske Saare ainelist absoluutsust. Paradiisi-Kolmsus on ette kirjutanud kõikse *progressi* korra ning Jumala ettehooldus on Ühise Looja ja areneva Ülimal Olendi valdkond. Mitte ükski tegelik või tegelikustuv reaalsus ei saa vältida seda, et ta lõpuks astub suhetesse Kolmanda Allika ja Keskme.

⁴ ¶ Kõikne Isa valitseb eelenergia, eelvaimu ja isiksuse vallas, Igavene Poeg on ülekaalus vaimse tegevuse sfäärides, Paradiisisaare kohalolek ühendab füüsilise energia valdkonna ja materialiseeruva võimsuse. Ühine Toimija ei tegutse mitte ainult Poega esindava lõpmatu vaimuna, vaid on ka Paradiisi jõudude ja energiast kõikne korraldaja, kes muudab sel moel olevaks kõikse ja absoluutse meele. Ühine Toimija tegutseb kogu suuruniversumis kindla ja selgepiirilise isiksusena, eeskätt aga vaimsete väärtuste, füüsilis-energeetiliste suhete ja tõeliste mõistuslike tähenduste kõrgemates sfäärides. Iseäranis selgesti võib tema tegutsemist hoomata siis, kui energia ja vaim ükskõik kus ja ükskõik millal seostuvad ja vastastikku teineteist mõjutavad: ta valitseb kõikide meele seostuvate reaktsioonide üle, hoiab enda käes suurt võimu vaimses maailmas ning avaldab hiiglaslikku mõju energiale ja materiale. Lakkamatult väljendab Kolmas Allikas Esimese Allika ja Keskme olemust.

⁵ ¶ Täiuslikult ja ilma mingite piiranguteta jagab Kolmas Allikas ja Kese Esimese Allika ja Keskme kõikjalolekut ning teinekord nimetatakse teda Kõikjalolevaks Vaimuks. Kummalisel ja väga isiklikul moel jagab meele Jumal Kõikse Isa ja tema Igavese Poja kõiketeadmist, kusjuures Vaimu teadmised on põhjalikud ja täielikud. Ühises Loojas tulevad ilmsiks Kõikse Isa kõikvõimsuse mõned faasid, kuid tegelikult on ta kõikvõimas ainult meele vallas. Jumaluse Kolmas Isik on meele vallas intellektuaalne keskus ja kõik-

ne haldur, siin on ta absoluutne — tema suveräänsus on täielik.

⁶ Ühise Toimija liikumapanevaks jõuks näib olevat Isa ja Poja partnerlus, kuid tundub, et kogu oma tegevuses arvestab ta Isa ja Paradiisi vahelist suhet. Ajuti ja teatud kindlates tegevusvaldkondades näib ta korvavat kogemuslike Jumaluste — Ülima Jumala ja Viimase Jumala — veel lõpule jõudmata arengut.

⁷ ¶ Ja siin ongi meil tegu lõpmatu saladusega: Lõpmatu ilmutas oma lõpmatuse üheaegselt nii Pojas kui ka Paradiisina, ja siis aga tärkab olemisse olend, kes oma jumalikuse poolest on Jumalaga võrdne, peegeldab Poja vaimset olemust ja suudab tegevusse rakendada Paradiisi algkuju. See olend on oma suveräänsuse poolest ajutiselt küll alluva osas, kuid on selgesti ülisuutlik *tegutsemises*. Ja see ilme ülemvõim tegutsemise vallas avaldub Kolmanda Allika ja Keskme omaduses, mis on kõrgemgi kui Paradiisisaare kõikne ilming ehk füüsiline gravitatsioon.

⁸ Lisaks energia ja füüsiliste asjade kõrgeimale juhtimisele on Lõpmatu Vaim võrratul kombel varustatud nende kannatlikkuse, armu ja armastusomadustega, mis nii oivaliselt saavad ilmsiks tema vaimses hoolitsemises. Vaim on ülimalt pädev osutama armastust ja põimima õiglust armuga. Jumal-Vaimule kuulub Algse ja Igavese Poja kogu taevalik lahus ja armuküllane kiindumus. Seda universumit, kust teie pärinate, sepiatatakse kannatuste haamri ja õigluse alasi vahel, kuid haamer on armu laste, Lõpmatu Vaimu vaimujärglaste käes.

2. KÕIKJALOLEV VAIM

¹ Jumal on vaim kolmes mõttes: ta on ise vaim ning avaldub oma Pojas määratlematu vaimuna, Ühises Toimijas aga meelega liitunud vaimuna. Ja lisaks neile vaimsetele reaalsustele usume suutvat eristada ka kogemuslike vaimunähtuste tasandeid — Ülima Olendi, Viimase Jumaluse ja Jumalus-Absoluudi vaimu.

² Lõpmatu Vaim on täpselt niisama suurel määral Igavese Poja täiendus, nagu Poeg on Kõikse Isa täiendus. Igavene Poeg on Isa vaimsustunud isikustumine, Lõpmatu Vaim on Igavese Poja ja Kõikse Isa isikustunud vaimsustumine.

³ Leidub ohtrasti vabu vaimse jõu kanaleid ja üleainelise jõu allikaid, mis ühendavad Urantia inimesi otseselt Paradiisi Jumalustega. Nii on näiteks olemas Mõttekohandajate otsene side Kõikse Isaga, Igavese Poja vaimugravitatsiooni kaugeleküündiv mõju ning Ühise Looja vaimne kohalolek. Poja vaim ja Vaimu vaim toimivad erinevalt. Kolmas Isik võib oma vaimse hoolitsuse käigus tegutseda kui meel pluss vaim või kui ainult vaim.

⁴ Lisaks mainitud Paradiisi-kohalolekutele toovad urantialastele kasu nii kohaliku kui ka superuniversumi mõju ja tegevus, kus peaaegu arvutud armastavate isiksuste hulgas juhivad eesmärgile ustavaid ja südameilt ausaid ikka kõrgemale ja üha sissepoole — jumalike ideaalide ning ülima täiuse suunas.

⁵ Igavese Poja kõikse vaimu kohalolekut me *tunneme*, oskame seda eksimatult ära tunda. Isegi surelik inimene võib tunda Lõpmatu Vaimu, Jumaluse Kolmanda Isiku kohalolekut, sest ainelised olendid saavad tegelikkuses kogeda selle jumaliku mõju heategusid, kes toimib Püha Vaimu annetamise kaudu kohaliku universumi inimrassidele. Mõningal määral võivad inimesed teadlikuks saada ka Kohandajast, Kõikse Isa mitteisikulisest kohalolekust. Kõik need jumalikud vaimud, kes tegutsevad inimese tõusuks ja vaimsustamiseks, teevad seda täielikus kooskõlas ning täiuslikus koostöös. Surelike kõrgemale tõusmist ja täiusele jõudmist ettenägevate plaanide elluviimisel on nad otsekui üks.

3. KÕIKNE KORRALDAJA

¹ Füüsilise gravitatsiooni allikaks ja algolemuseks on Paradiisisaar; sellest peaks piisama, et näidata: kogu füüsilises universumite universumis on gravitatsioon üks kõige *reaalsemaid* asju ja sellele võib igavesti kindel olla. Gravitatsiooni ei ole võimalik muuta või olematuks teha muidu, kui ainult nende jõudude abil, mida Isa ja Poeg ühiselt kontrollivad, mis on usaldatud Kolmanda Allika ja Keskme hooleks ja mis temaga funktsionaalselt seostuvad.

² ¶ Lõpmatu Vaim valdab ainulaadset ja hämmastavat jõudu — *antigravitatsiooni*. Niisugust võimu ei ole talituslikult (märgatavalt) olemas ei Isas ega Pojas. See Kolmanda Allika loomuomane võime seista vastu ainelise gravitatsiooni toimele saab ilmsiks Ühise Toimija reageerimises universumisuhete teatud arengufaasidele. Ja see ainukordne omadus on ülekantav Lõpmatu Vaimu mõnede kõrgetele isiksustele.

³ ¶ Antigravitatsioon saab raskusjõu olematuks muuta kohalikes piirides, see sünnib võrdse jõu rakendamise abil. Ta toimib ainult ainelise gravitatsiooni suhtes ega ole meelega tegevus. Güroskoobi puhul avalduvad vastutoime ilmingud gravitatsioonile sobivad hästi illustreerima antigravitatsiooni kui *tagajärge*, kuid temast ei ole mitte mingit kasu antigravitatsiooni *põhjuse* selgitamisel.

⁴ Ühises Toimijas avalduvad teisedki võimed, mille abil ta suudab ületada jõudu ja neutraliseerida energiat. Need võimed toimivad energia aeglustamise kaudu kuni selle materialiseerumispunktini ja muude teile tundmatute menetluste läbi.

⁵ ¶ Ühine Looja pole ei energia, energiaallikas ega energia saatus: ta on energia *korraldaja*. Ühine Looja on tegutsemine — liikumine, muutumine, teisenemine, kooskõlastamine, stabiliseerimine ja tasakaal. Oma iseloomust tingituna reageerivad Paradiisi otsesele või kaudsele juhtimisele alluvad energiad Kolmanda Allika ja Keskme ning tema mitmesuguste esindajate tegevusele.

⁶ Universumite universum on tulvil Kolmanda Allika ja Keskme olendeid, kes juhivad võimsust: seal on füüsilised juhtijad, võimsusesuunajad, võimsuskeskused ja muud Tegutseva Jumala esindajad, kes tegelevad füüsiliste energiatega reguleerimise ja tasakaalustamisega. Kõikidel neil füüsiliselt toimivatel, unikaalsetel loodud-olenditel

on mitmesuguseid võimalusi juhtida jõudu, näiteks antigravitatsiooni; kõiki neid võimalusi nad ka kasutavad, püüdes suuruniversumis leiduvat ainet ja energiat hoida füüsilises tasakaalus.

⁷ Kogu see Toimiva Jumala aineiline tegevus näitab, et tema toimimine on seotud Paradiisisaarega ning tõepoolest arvestavad kõik jõuvaldkonna esindajad igavese Saare absoluutsust ja koguni sõltuvad sellest. Kuid Ühine Toimija ei tegutse Paradiisi nimel ega vastuseks sellele. Ta tegutseb isikuliselt Isa ja Poja nimel. Paradiis ei ole isik. Kõik Kolmanda Allika ja Keskme mitteisikulised, ebaisikulised ja muul moel isikulisusega mitteseostuvad ettevõtmised on Ühise Toimija enda tahte väljendus — nad ei ole millelgi ega kellegi peegeldus, tuletis või tagajärg.

⁸ Paradiis on lõpmatuse mudel ja selle mudeli käivitab Tegutsev Jumal. Paradiis on lõpmatuse aineiline toetuspunkt ning Kolmanda Allika ja Keskme toimejõud on need arukusehoovad, mis annavad ainelisele tasandile käivitava tõuke ning muudavad füüsilise loodu masinavärgi iseliikuvaks.

4. ABSOLUUTNE MEELE

¹ Kolmanda Allika ja Keskme mõistuslik olemus eristub selgesti tema füüsilistest ja vaimsetest omadustest. Nii-suguse olemusega ei ole võimalik kontakti saada, aga ta on mõtteliselt assotsieeritav — mõistuslikult, kuigi mitte isikuliselt. Meele toimimistasanditel saab teda eristada Kolmanda Isiku füüsilistest omadustest ja vaimsest iseloomust, ent isiksused ei suuda eales mõista selle olemuse iseseisvat toimimist lahus füüsilistest või vaimsetest ilmingutest.

² Absoluutne meel on Kolmanda Isiku meel, ta on Jumal-Vaimu isiksusest lahutamatu. Toimivates olendites pole meel eraldi ei energiast ega vaimust, mitte kummastki neist. Meel ei kuulu olemuslikult energia juurde. Energia on meelele avatud ja reageerib sellele ning meele võib energiale lisada, kuid puhtalt ainelisele tasandile pole teadvus loomuomane. Meelt pole tarvis lisada ehedale vaimule, sest vaim on juba oma olemuslikult teadvuslik ja identifitseeriv. Vaim on alati arukas, ta on mingis mõttes *mõistuslik*. Tegu võib olla üht või teist liiki meelega, eelmeelega või ülemeelega, isegi vaimumeelega, aga tal on alati olemas mõtlemise ja teadmise vasted. Vaimu taip ületab meele teadvuse ja möödub sellest ning teoreetiliselt eelneb sellele.

³ ¶ Ühine Looja on absoluutne ainult meele vallas, kõikse arukuse maailmas. Kolmanda Allika ja Keskme meel on lõpmatu, ületades täielikult universumite universumi aktiivsed ja toimivad meeleringlused. Seitsmele superuniversumile annetatud meel tuleb Seitsmelt Meistervaimult, Ühise Looja algsetelt isiksustelt. Meelt jaotavad need Meistervaimud suuruniversumile kosmilise meele kujul ning teie kohalikku universumit läbib kosmilise meele Orvontoni tüübi Neadoni variant.

⁴ Lõpmatu meel eirab aega, lõplik meel ületab aja, kosmiline meel sõltub ajast. Ning sama kehtib ka ruumi suhtes: Lõpmatu Meel on ruumist sõltumatu, aga kui laskuda meele lõpmatult tasandilt madalamale, abistavatele tasanditele, peab intellekt ikka rohkem arvestama ruumi olemasolu ja piiranguid.

⁵ ¶ Kosmiline jõud reageerib meelele samamoodi nagu kosmiline meel vaimule. Vaim on jumalik siht ning vaimumeel on tegutsev jumalik siht. Energia on asi, meel on tähendus, vaim on väärtus. Isegi ajas ja ruumis kehtestab meel need suhtesused energia ja vaimu vahel, mis viitavad nende vastastikusele sugulusele igavikus.

⁶ Meel teisendab vaimuomased väärtused intellektuaalseteks tähendusteks, ent tahe suudab panna mõistuslikud tähendused vilja kandma nii ainelises kui ka vaimses maailmas. Paradiisi poole tõusmine sisaldab endas nii vaimu, meele kui ka energia suhtelist ja erilist kasvu. Isiksus on see, mis ühendab neid kogemusliku individuaalsuse osiseid.

5. MEELE HOOLEKANNE

¹ Kolmas Allikas ja Kese on meele poolest lõpmatu. Kui kõikisus peaks kasvama kord lõpmatult suureks, piisaks tema meelepotsentiaalist ikkagi täiesti, et varustada arvutuid olendeid sobiva meelega ja intellekti teiste eeldustega.

² *Loodud meele* valdkonda valitseb Kolmas Isik koos nii oma kooskõlastatud kui ka alluvate kaaslastega ülimuslikult. Loodud-olendi meele vallad saavad kõik eranditult alguse Kolmandast Allikast ja Keskme — see on meele annetaja. Isegi Isa fragmentidel ei ole võimalik asuda inimmeesse enne, kui Lõpmatu Vaimu meeletegevus ja vaimne toimimine on neile tee korralikult ette valmistanud.

³ See, et meelt saab annetada nii paljudele eluvormidele, kujutab endast tema ainulaadset omadust. Loovate ja loodud-olenditest kaaslaste kaudu hoolitseb Kolmas Allikas ja Kese kogu meele eest kõikides sfäärides. Ta hooldab inimomast ja eelinimlikku intellekti kohalikes universumites toimivate abiliste kaudu ning hoolitseb füüsiliste juhtijate vahendusel isegi kõige algelisemate elusolevuste madalaimate, mittekogemuslike olemusvormide eest. Ning meele juhtimine on alati meel-vaimu või meel-energia isiksuste hooleks.

⁴ ¶ Kuna Jumaluse Kolmas Isik on meele allikas, on täiesti loomulik, et arenevad tahteolendid leiavad olevat kergema luua arusaadavaid mõisteid Lõpmatust Vaimust kui Igavesest Pojast või Kõiksest Isast. Ebatäiuslikult avaldub Ühise Looja reaalsus selleski, et inimmeel üldse olemas on. Ühine Looja on kosmilise meele esiisa, inimmeel aga kujutab endast Kolmanda Allika ja Keskme Looja Tütre poolt kohalikus universumis annetatud kosmilise meele individualiseeritud ringlust, mitteisikulist osa sellest kosmisest meelest.

⁵ ¶ Ehkki Kolmas Isik on meele läte, ei maksa arvata, et kõik meele ilmingud on jumalikud. Inimintellekti juured on loomaliikide ainelises olemuses. Universumi arukus ei ilmuta Jumalat, kes on meel, ehedamalt kui füüsiline loodusmaailm Paradiisi ilu ja harmooniat. Loodusmaailmas

leidub täiuslikkust, aga loodusmaailm ei ole täiuslik. Ühine Looja on meelega, aga meel ei ole Ühine Looja.

⁶ Urantial kujutab meel endast kompromissi mõtte-täiususe tuuma ja teie ebaküpse inimloomuse areneva vaimulaadi vahel. Teie intellektuaalse evolutsiooni kava on tõepoolest ülimalt täiuslik, ent lihalikus kehas tegutsedes jääb teil sellest jumalikust eesmärgist paljugi puudu. On tõsi, et meel on jumalikku päritolu ning et tal on oma jumalik saatus, kuid teie surelik meel ei ole veel jumalikult väärikas.

⁷ Sageli, liiga sageli rikute te oma meelt ebasiirusega ja muudate kalgiks ebaõiglusega, allutate teda loomalikule hirmule või moonutate kasutu muretsemise tõttu. Järelikult on nii, et ehkki meelega allikas on jumalik, võib meel — nii nagu teie seda oma tõusumaaailmas tunnete — küll vaevu erilise imetluse, veelgi vähem jumaldamise või austamise objektiks saada. Mõtisklemine peaks ebaküpses ja loius inimintellektis tekitama ainult alandlikkusetunnet.

6. MEELEGRAVITATSIOONIRINGLUS

¹ Kolmas Allikas ja Kese, see kõikne arukus, on isiklikult teadlik igast *meelest*, igast intellektist, ta peab isiklikku ja täiuslikku ühendust kõikide mõistuslike füüsiliste, morontialike ja vaimsete olenditega kogu loodus ning kaugele küündivates universumites. Kogu selline meelega tegevus haaratakse absoluutsesse meelegravitatsiooniringlusse, mis keskendub Kolmandas Allikas ja Keskmes ning mis on osa Lõpmatu Vaimu isiklikust teadvusest.

² Nii nagu Isa tõmbab enda juurde kogu isiksuse ja nagu Poeg tõmbab ligi kogu vaimse reaalsuse, rakendab Ühine Toimija tõmbejõudu kõikide meelte suhtes; ta valitseb täielikult kõikse meeleringluse üle ja juhib seda. Kõik ehadad ja tõelised intellektuaalsed väärtused, kõik jumalikud mõtted ja täiuslikud ideed tõmmatakse eksimatult sellesse absoluutsesse meeleringlusse.

³ Meelegravitatsioon võib toimida ainelisest ja vaimsest gravitatsioonist sõltumatult, ent ükskõik kus ja ükskõik millal viimased kaks ka mõjuvad, toimib ikka ja alati ka meelegravitatsioon. Kui kõik kolm toimivad üheskoos, võib isiksusegravitatsioon haarata endasse ainelise olendi — kas siis füüsilise või morontialiku, piiritletud või absoluutse. Kuid sellest sõltumatult muudab meele olemasolu isegi mitteisikulistes olendites nad mõtlemisvõimeliseks ja annab neile teadvuse, ehkki isiksus puudub täielikult.

⁴ Isiksusliku väärtusega individuaalsus — kas siis inimlik või jumalik, surematu või potentsiaalselt surematu — pole aga pärit ei vaimust, meelest ega materias, see on Kõikse Isa annetus. Samuti pole vaimu-, meelega ainegravitatsioon mingiks eelduseks isiksusegravitatsiooni ilmutumisele. Isa ringlus võib endasse haarata meelt omava ainelise olendi, kes ei reageeri vaimugravitatsioonile, või siis kaasa tõmmata meelt omava vaimse olendi, kellele ei avalda mõju ainegravitatsioon. Isiksusegravitatsiooni toimimine on alati Kõikse Isa tahteakt.

⁵ Täielikult ainelistes olendites seostub meel energiaga ning täiesti vaimsetes isiksustes vaimuga, aga leidub arvutult ka isiksuste klasse, inimesed kaasa arvatud, kelle meel

seostub nii energia kui ka vaimuga. Loodud-olendi meele vaimne külg reageerib eksimatult Igavese Poja vaimugravitatsiooni tõmbele, aineeline tahk aga ainelises universumis valitsevale tõmbejõule.

⁶ Siis, kui kosmiline meel pole seotud ei energia ega vaimuga, ei kuuletu ta ei ainelise ega vaimse ringluse gravitatsioonijõule. Puhas meel allub ainult Ühise Toimija gravitatsiooni kõiksele mõjuväljale. Puhas meel on lähedalt suguluses lõpmatu meelega, aga lõpmatu meel (teoreetiliselt samaväärne vaimu ja energia absoluutidega) ei arvesta ilmselt mitte millegagi peale iseenda.

⁷ Mida suurem on vaimu ja energia lahknevus, seda ulatuslikumalt võib jälgida meelega toimimist; mida väiksem erinevus valitseb energia ja vaimu vahel, seda vähem on jälgitav meelega toimimine. Ilmselt tegutseb kosmiline meel kõige ulatuslikumalt kosmose ajauniversumites. Siin näib meel tegutsevat energia ja vaimu vahelises kesktsoonis, ent see ei kehti kõrgemate meeleatasandite kohta: Paradiisis on energia ja vaim põhimõtteliselt üks ja seesama.

⁸ Meelegravitatsiooniringlus on usaldusväärne: ta lähtub Paradiisis asuvast Jumaluse Kolmandast Isikust, kuid mitte kogu meelega jälgitavat toimimist pole võimalik ennustada. Terves teada olevas loodus on selle meele-ringluse kõrval olemas mingi teatud kohalolek, mida pole õnnestunud kuigi hästi mõista ja mille toime ei ole prognoositav. Usutavasti tuleneb selline ettearvamatus osaliselt Kõikse Absoluudi toimimisest. Me ei tea, milles see toimimine avaldub, ja oskame ainult oletada, mis selle käivitab; mainitud toimimise ja loodud-olendite suhete kohta mõistame püstitada ainult hüpoteese.

⁹ Piiritletud meelega prognoosimatuse teatud faasid võivad johtuda Ülima Olendi ebatäielikkusest, ka on olemas hiiglaslik tegevuspiirkond, kus Ühine Toimija ja Kõikne Absoluut võivad tõenäoliselt kokku puutuda. Paljudki meelega seostuvat ei tunta, aga ühes asjas võime olla kindlad: Lõpmatu Vaim on kõikide loodud-olendite jaoks Looja meele täiuslik väljendus, Ülim Olend aga on kõikide loodud-olendite meele arenev väljendus nende Looja jaoks.

7. UNIVERSUMI PEEGELDUVUS

¹ Ühine Toimija suudab kõiki universumitegelikkuse tasandeid omavahel kooskõlla viia nõnda, et osutub võimalikuks üheaegselt ära tunda nii mõttelist, ainelist kui ka vaimset. See nähtus on *universumi peegelduvus*, see ainulaadne ja seletamatu võime näha, kuulda, aistida ja teada kõiki asju superuniversumis nende toimumishetkel ning koondada peegelduvuse abil kogu see teave ja teadmine ükskõik millisesse soovitud punkti. Peegelduvuse toime avaldub täiuslikult seitsme superuniversumi igas keskusmaailmas. Samuti kehtib ta superuniversumi kõikides sektorites ja kohalike universumite piires. Lõplikult keskendub peegelduvus Paradiisis.

² Sellisena, nagu peegelduvusnähtus avaldub superuniversumite keskusmaailmadesse paigutatud peegeldavate isiksuste hämmastavas tegutsemises, kujutab ta endast

kogu loodus leiduvate olemisfaaside ülikeerukat vastastikust ühendust. Vaimsed jõujooned ulatuvad tagasi Pojani, füüsiline energia Paradiisi ja meel Kolmanda Allikani, aga universumi ebatavaline peegelduvusnähtus kätkeb endas kõigi kolme kordumatut ja erandlikku liitumist; nad on seostunud sellisel kombel, et universumite valitsejatel osutub võimalikuks teada kaugeid sündmusi silmapilkselt, otsekohe, kui need juhtuvad.

³ Me mõistame peegelduvusnähtusest nii mõndagi, kuid mitmed selle faasid on meile täielikuks mõistatuseks. Teame, et Ühine Toimija on meeleringluse universumikeskpunkt, et ta on kosmilise meelega esiisa ning et kosmilise meelega toimimise üle valitseb Kolmanda Allika ja Keskmel absoluutne meelegravitatsioon. Teame ka, et kosmilise meelega ringlused mõjutavad kogu teadaoleva eksistentse intellektitasandeid ning sisaldavad üldisi teateid kosmose kohta; kindlalt on teada, et nad keskenduvad Seitsmes Meistervaimus ning koonduvad Kolmandas Allikas ja Keskmes.

⁴ Piiritletud kosmilise meelega ja jumaliku absoluutse meelega suhted tunduvad arenevat Ülimal kogemuslikus meeles. Meile on õpetatud, et Ülimale annetas aegade koidikul selle kogemusliku meelega Lõpmatut Vaimu, ning me oletame, et peegelduvusnähtuse teatud jooni saab seletada ainult siis, kui lugeda Ülimal Meele tegevus tõestamatult kehtivaks. Kui Ülim ei ole peegelduvusega seotud, ei oska me selle kosmoseteadvuse keerukaid toiminguid ja ekstsimatut tegutsemist seletada.

⁵ Ilmselt kujutab peegelduvus endast kõiketeadmist kogemuslike piiride raames ja ta võib märkida Ülimal Olenendi kohalolekuteadvuse esiletulekut. Kui see oletus on õige, võrdub suvalise peegelduvusfaasi kasutamine osalise kontaktiga, mis on loodud Ülimal teadvusega.

8. LÕPMATU VAIMU ISIKSUSED

¹ Lõpmatul Vaimul on täielik voli kanda paljusid oma võimeid ja eesõigusi üle nii oma kooskõlastatud kui ka alluvatele isiksustele ja esindajatele.

² Kolmsusest lahus toimiva, kuid mingil varjatud moel siiski Isa ja Pojaga seotud Lõpmatut Vaimu kui Jumaluse esimene loov tegu isikustus Paradiisi Seitsmes Meistervaimus, kes jagavad universumitele Lõpmatut Vaimu.

³ Superuniversumite keskustes ei ole Kolmandal Allikal ja Keskmel otsest esindajat. Igaüks neist seitsmest loodust sõltub ühest Paradiisi Meistervaimust, kes toimib superuniversumi keskusmaailmas asuva seitsme Peegeldava Vaimu kaudu.

⁴ Aeg-ajalt avaldub Lõpmatut Vaimu järgmine ja pidevalt kestav loovuslik tegu Loovate Vaimude olevaks muutmises. Iga kord, kui Kõikne Isa ja Igavene Poeg saavad Looja-Poja vanemateks, saab Lõpmatust Vaimust kohaliku universumi Loova Vaimu esiisa ning sellest Loovast Vaimust saab uue Looja-Poja ustav kaaslane kogu järgnevas universumikogemuses.

⁵ Niisamuti, nagu on vaja vahet teha Igavesel Pojal ja Loojatel-Poegadel, tuleb Lõpmatut Vaimu eristada Loovatest Vaimudest, kes on kohalikes universumites Loojate-Poegadega kooskõlastatud. Mida Lõpmatut Vaim tähendab kõige loodu jaoks, seda on Loov Vaim kohalikule universumile.

⁶ Suuruniversumis esindab Kolmandat Allikat ja Keset hiigelvägi teenivaid vaime, sõnumitoojaid, õpetajaid, kohtumõistjaid, abilisid ja nõuandjaid koos mõningate füüsiliste, morontialike ja vaimsete ringluste ülevaatajatega. Mitte kõik need olendid ei ole isiksused selle sõna otseses tähenduses. Piiritletud loodud-olendi isiksust iseloomustab:

⁷ 1. subjektiivne eneseteadvus;

⁸ 2. objektiivne reageerimine Isa isiksusringlusele.

⁹ On olemas looja isiksus ja loodud-olendi isiksus ning lisaks neile kahele põhitüübile veel *Kolmanda Allika ja Keskmel isiksused* — olendid, kes on küll isikulised Lõpmatut Vaimu jaoks, aga pole tingimata isikulised loodud-olendite jaoks. Need Kolmanda Allika isiksused ei moodusta osa Isa isiksusringlusest. Esimese Allika isiksus ja Kolmanda Allika isiksus suudavad omavahel suhelda, kuna kõik isiksused on omavahel suhtlemisvõimelised.

¹⁰ Isa annetab isiksust oma vabast tahtest. Miks ta nii teeb, seda võime ainult oletada; kuidas ta seda teeb, seda me ei tea. Ka ei tea me, miks Kolmas Allikas annetab isiksust, mis ei ole Isale omane, kuid Lõpmatut Vaim teeb seda oma kindla eesmärgiga, üheskoos Igavese Pojaga ning mitmel erineval moel, mida te ei tunne. Samuti võib Lõpmatut Vaim tegutseda Isa nimel Esimese Allika isiksuse annetamisel.

¹¹ Kolmanda Allika isiksuseliike leidub ohtrasti. Lõpmatut Vaim annab isiksuse arvukatele rühmadele, keda Isa isiksuseringlus ei hõlma — näiteks mõnede võimsuse-suunajatele. Samuti kohtleb Lõpmatut Vaim isiksustena mitmeid olendite rühmi, nagu näiteks Loovaid Vaime, kes seisavad Isa isiksusringluse hõlmatud loodud-olenditega võrreldes sootuks omaette.

¹² Nii Esimese Allika kui ka Kolmanda Allika isiksused on varustatud kõigega, mida inimene seostab isiksuse mõistega, ja veel enamagagi: neil on olemas meel, milles sisaldub mälu, mõistus, hindamisvõime, loov fantaasia, mõistete seostamisoskus, suutlikkus otsuseid langetada ja valikut teha ning veel hulganisti teisi intellektuaalseid võimeid, millest surelikud üldse mitte midagi ei tea. Vähesed eranditega on teile ilmutatud klasside liikmetel kuju ja oma kindel individuaalsus, nad on reaalsed olendid. Enamik neist on nähtavad kõikidele vaimueksistentsiga olen-diklassidele.

¹³ Isegi teil on võimalik näha oma madalamatesse klassidesse kuuluvaid vaimseid kaaslasi niipea, kui olete vabane-nud oma praeguste aineliste silmade piiratud nägemisvõime-st ning saanud morontialiku kuju, mille juurde kuulub suurem tundlikkus vaimse reaalsuse suhtes.

¹⁴ ¶ Nii nagu *Kolmanda Allika ja Keskme perekonda* neis jutustustes toimimisvaldkondade alusel ilmutatakse, jaguneb see kolmeks suureks rühmaks:

¹⁵ ¶ I. *Ülimad Vaimud*. Sellesse segapäritolu rühma kuuluvad teiste kõrval järgmised klassid:

- ¹⁶ 1. Paradiisi Seitse Meistervaimu;
- ¹⁷ 2. Superuniversumite Peegeldavad Vaimud;
- ¹⁸ 3. Kohalike Universumite Loovad Vaimud.

¹⁹ ¶ II. *Võimsusesuunajad*. Rühm juhtolendeid ja -jõudusid, kes tegutsevad kõikjal korratatud kosmoses.

²⁰ ¶ III. *Lõpmatu Vaimu Isiksused*. Niisugune määrang ei tarvitse tingimata tähendada, et need olendid on Kolmanda Allika isiksused, ehkki mõned neist on tahteolenditena ainulaadsed. Harilikult rühmitatakse nad kolme põhiklassi:

- ²¹ 1. Lõpmatu Vaimu Kõrgemad Isiksused;

²² 2. Kosmose Sõnumitoojate Väed;

²³ 3. Aja Hoolekande Vaimud.

²⁴ Need rühmad teenivad Paradiisis, keskses ehk koduuniversumis ja superuniversumites ning nad hõlmavad kõik klassid, mis toimivad kohalikes universumites — kuni tähtkujude, süsteemide ja planeetideni välja.

²⁵ Jumaliku ja Lõpmatu Vaimu hiiglaslikku perekonda kuuluvad vaimisiksused on igaveseks pühendunud Jumala armastuse ja Poja armu osutamise teenistusele, jagades mõlemat aja ja ruumi kõikidele mõistuslikele olenditele. Need vaimolendid moodustavad elava redeli, mida mööda surelik inimene jõuab kaosest aulisusse.

²⁶ [Urantial ilmutanud Uversa Jumalik Nõuandja, kellele Päevilt Vanad tegid ülesandeks kirjeldada Lõpmatu Vaimu olemust ja tegevust.]

10 KIRI

PARADIISI-KOLMSUS

IGAVESTE Jumaluste Paradiisi-Kolmsus võimaldab Isal vabaks saada isiklikust ainuvõimust. Kolmsus seob täiuslikul moel Jumala lõpmatu isikliku tahte piiritu väljendumise Jumaluse absoluutsusega. Igavene Poeg ja erinevad jumalikkupäritolu Pojad koos Ühise Toimija ja tema universumilastega aitavad tõhusalt kaasa Isa vabanemisele neist piiranguist, mis muidu oleksid lahutamatu omased esmasusele, täiuslikkusele, muutumatusele, igavikulisusele, kõiksuslikkusele, absoluutsusele ja lõpmatusele.

² Paradiisi-Kolmsus kannab mõjusalt hoolt Jumaluse igavese olemuse täieliku avaldamise ja täiusliku ilmutamise eest. Kolmsuse Alalised Pojad pakuvad samal moel täieliku ja täiuslikku ilmutust jumalikust õiglusest. Kolmsus on jumalusühtsus ning see ühtsus toetub igavesti kolme algse, kooskõlastatud ja kaaseksisteeriva isiksuse — Jumal-Isa, Jumal-Poja ja Jumal-Vaimu — jumaliku ühtsuse absoluutsele alusele.

³ ¶ Igavikuringis praegu valitsevast olukorrast lõputusse minevikku tagasi vaadates võime universumi seikade seast leida vaid ühe vältimatu paratamatuse — ja see on Paradiisi-Kolmsus. Minu meelest oli Kolmsus möödapääsmatu. Kui vaatlen ajalikku minevikku, tulevikku ja olevikku, leian, et kogu universumite universumis ei olnud vältimatu mitte miski muu. Praegune tervikuniversum on ilma Kolmsuseta mõeldamatu — ükskõik, kas vaadata siis ajas ette- või tahapoole. Kui lähtekohaks on Paradiisi-Kolmsus, siis võime tõestamatult õigeks lugeda alternatiivseid või isegi mitmeid võimalusi teha kõike, mida vaja; ilma Isa, Poja ja Vaimu Kolmsuseta aga ei suuda me mõista, kuidas Jumaluse absoluutset ainulisust arvestades suutis Lõpmatu jõuda kolmese ja võrdse isikustumiseni. Ükski teine idee loodu kohta ei küüni Kolmsuse standardini, mis mõõdab Jumalusele omase absoluutsuse täiust ning Jumaluse kolmekordsest isikustumisest lahutamatu tahte vabanemise küllust.

1. ESIMESE ALLIKA JA KESKME ENESEJAOTAMINE

¹ Tundub, et kaugel igavikus pani Isa aluse põhjaliku enesejaotamise põhimõttele. Kõikse Isa omakasupüüdmata, armastavale ja armastust väärivale olemusele on loomupäraselt omane miski, mis paneb teda endale hoidma ainult nende võimete ja ainult selle mõjuvõimu kasutamist, mida ta näib leidvat võimatu edasi anda või annetada.

² Kõikne Isa on lakkamatult loobunud igast enda osast, mida oli vähegi võimalik annetada ükskõik missugusele teisele Loojale või loodud-olendile. Oma jumalikke Poege ja nendega üheskoos tegutsevaid arukaid olendeid on ta volitanud kasutama kogu oma võimu ja mõjuvõimu, mida on üldse võimalik edasi anda. Ta on oma Suveräänsetele Poegadele — igale neist tolle isiklikus universumis — siiranud tegelikult kõik valitseja eesõigused, mida on üldse võimalik siirata. Ta on teinud iga Suveräänse Looja-Poja

niisama täiuslikuks, pädevaks ja mõjuvõimsaks kohalikus universumis, nagu seda on Igavene Poeg algses ja keskses universumis. Isiksusele omase väärikuse ja pühadusega on ta ära andnud — tegelikult annetanud — iseendast ja enda omadustest kõik selle, millest tal oli võimalik loobuda; annetanud igal kombel, igal ajastul, igas paigas ja igale isikule igas universumis, välja arvatud oma keskses asupaigas.

³ ¶ Jumalik isiksus ei ole enesekeskne: enesejaotamine ja oma isiksuse jagamine on iseloomulikud jumalikele, vabal tahtel rajanevale individuaalsusele. Loodud-olendid ihkavad lävida teiste isikuliste olenditega, Loojad igatsevad jagada jumalikkust oma universumilastega ning Lõpmatu isiksus avaldub Kõikse Isana, kes jagab olemise reaalsust ja oma mina võrdsust kahe kooskõlastatud isiku, Igavese Poja ja Ühise Toimijaga.

⁴ ¶ Isa isiksust ja tema jumalikke omadusi puudutavate teadmiste osas jääme alati sõltuvaks Igavese Poja ilmutustest, sest siis, kui toimus ühine loomisakt, kui Jumaluse Kolmas Isik sai isiklikult olevaks ja teostas oma jumalike vanemate ühised plaanid, lakkas Isa määratlematu isiksusena olemast. Kui Ühine Toimija olevaks muutus ning aineistus loodu keskne tuum, toimusid teatud igavikulised muudatused. Absoluutse isiksusena andis Jumal end oma Igavesele Pojale. Nõnda annetakki Isa „lõpmatuse isiksust” oma ainsale Pojale ning samal ajal annetavad nad mõlemad oma igavese ühenduse „ühist isiksust” Lõpmatule Vaimule.

⁵ Nendel ja teistelgi põhjustel, mis ei mahu piiritletud meele arusaamade raamidesse, on inimolendil ääretult raske mõista Jumala lõpmatu isa-isiksust teisiti kui kõikselt ilmutatuna Igaveses Pojas ja koos Pojaga kõikselt toimivana Lõpmatus Vaimus.

⁶ Kuna Jumala Paradiisi-Pojad külastavad arenevaid maailmu ja mõnikord koguni elavad seal surelikul, lihhalikul kujul, ning et need annetumised võimaldavad surelikul inimesel jumaliku isiksuse olemuse ja iseloomu kohta tõepoolest üht-teist teada saada, peavad planeedisfääride olendid tõest ja usaldusväärset teavet Isa, Poja ja Vaimu kohta otsima Paradiisi-Poegade annetumistest.

2. JUMALUSE ISIKUSTUMINE

¹ Kolmsustumismenetluse kaudu vabastab Isa end Pojast, sellest määratlematust vaimisiksusest, kuid nõnda talitades sätestab ta ennast sellesama Poja Isana ning omandab seeläbi piiramatu võime saada jumalikuks Isaks kõikidele järgnevalt loodud, ilmnenu või mõnda teist liiki isikustunud mõistuslikele tahteolenditele. *Absoluutse ja määratlematu isiksusena* saab Isa tegutseda ainult Pojana ja Pojaga, *isikulise Isana* jätkab ta isiksuse andmist erisuguste tasan-dite mõistuslike tahteolendite mitmepalgelistele hulkadele ning hoiab igavesti ta isiklikust armastusest kantud liitu märkivat sidet selle universumilaste hiidperekonnaga.

² Pärast seda, kui Isa on oma Poja isiksusele annetanud omaenese täiuse ning kui see annetumisakt on lõpule viidud ja täiuslik, annetavad need igavesed kaaslased ühiselt sellest Isa ja Poja liidus sisalduvast lõpmatust võimust ja olemusest neid väärtusi ja omadusi, mis kokku moodustavad veel ühe nendesarnase olendi. See ühine isiksus on Lõpmatu Vaim, kes lõpetab Jumaluse eksistentsiaalse isikustumise.

³ Jumala isaduse jaoks on Poeg asendamatu. Vaim on hädatarvilik Teise ja Kolmanda Isiku vahel valitseva vendluse jaoks. Kolm isikut moodustavad väikseima võimaliku sotsiaalse rühma, ent see on kõige ebaolulisem neist paljudest põhjustest, miks uskuda Ühise Toimija olemise möödapääsmatusse.

⁴ ¶ Esimene Allikas ja Kese on lõpmatu *isa-isiksus*, piiramatu allik-isiksus. Igavene Poeg on *määratlematu isiksusabsoluut*, see jumalik olend, kes püsib läbi aja ja igaviku kui Jumala isikulise olemuse täiuslik ilmutus. Lõpmatu Vaim on *ühine isiksus*, Isa ja Poja igikestva liidu ainulaadne isikuline tagajärg.

⁵ ¶ Esimese Allika ja Keskme isiksus on lõpmatu isiksus, kellest on lahutatud Igavese Poja absoluutne isiksus. Kolmanda Allika ja Keskme isiksus on vabanenud Isa-isiksuse ja absoluutse Poja-isiksuse liidu ülisummaarne tulemus.

⁶ ¶ Kõikne Isa, Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim on ainulaadsed isikud ning mitte ükski neist ei korda kedagi teist, igaüks neist on algupärane ja kõik nad on ühinenud.

⁷ ¶ Ainult Igavene Poeg kogeb jumaliku isiksussuhte täiust, olles teadlik eksistentsist nii Isa pojana kui ka Vaimu isana ning samuti jumalikust võrdsusest nii Isaga-eellasega kui ka Vaimuga-kaaslasega. Isa teab, mida tähendab kooskõlastatud Poja omamise kogemus, ent Isa ei tunne ühtegi endale eelnevat esivanemat. Igavene Poeg valdab nii pojaduse kui ka isikliku põlvnemise kogemust, kuid teab samal ajal, et ta on üks Lõpmatu Vaimu vanematest. Lõpmatu Vaim on teadlik oma isiksuse kahekordsest põlvnemisest, aga tal pole täita vanemlikku osa mitte ühegi kooskõlastatud Jumalusisiksuse suhtes. Vaimuga jõuab Jumaluse isikustumise eksistentsiaalne tsükel lõpule — Kolmanda Allika ja Keskme esmased isiksused on kogemuslikud ja kokku on neid seitse.

⁸ Mina pärinen Paradiisi-Kolmsusest. Tunnen Kolm-sust kui ühinenud Jumalust ning tean ka seda, et Isa, Poeg ja Vaim on olemas ja et igaüks neist tegutseb teatud kindlas, just tema võimetele sobivas vallas. Tean täiesti täpselt, et nad mitte ainult ei tegutse isikuliselt ja ühiselt, vaid ka kooskõlastavad oma toimimise erinevate kooslus-tena nii, et lõpuks on nad tegevad seitsmel erineval, ainsuslikul ja mitmuslikul moel. Ja kuna need seitse ühine-mist ammendavad niisuguste jumalikkuskombinatsioonide kõik erinevad võimalused, osutub paratamatuks, et universumi reaalsused nähtuvad väärtuste, tähenduste ja isiksuste seitsmes variatsioonis.

3. JUMALUSE KOLM ISIKUT

¹ Sellest hoolimata, et on vaid üks Jumalus, on olemas Jumaluse kolm tegelikku ja jumalikku isikustumist. Inimeste varustamise kohta jumalike Kohandajatega ütles Isa: „Tehkem inimese oma näo järgi, meie sarnaseks.” Korduvalt esineb kõikides Urantia kirjutistes see viide mitmusliku Jumaluse toimimisele ja tegutsemisele, mis näitab selgesti kolme Allika ja Keskme eksistentsi ja tegevuse äratundmist.

² ¶ Meile õpetatakse, et Kolmsusliidus hoiavad Poeg ja Vaim Isaga ühesuguseid ja võrdseid suhteid. Igavikus ja Jumalustena talitavad nad kahtlemata nõnda — ent ajalikult ja isiksustena on nende suhted Isaga muidugi väga erinevad. Kui vaadata Paradiisist universumitesse, näivad need suhted tõepoolest üpris ühesugused, kuid kosmosemaalimade poolt vaadatuna paistavad nad sootuks erinevad.

³ Jumalikud Pojad on tõepoolest „Jumala Sõna”, aga Vaimu lapsed on tõesti „Jumala Tegu”. Jumal räägib Poja kaudu ja koos Pojaga, tegutseb Lõpmatu Vaimu läbi ning kõigis universumi toiminguis on Poeg ja Vaim oivaliselt vennalikud, töötades otsekui kaks võrdset venda, kes imetlevad ja armastavad ühist, lugupeetud ja jumalikku austust pärvinud Isa.

⁴ Kahtlemata on Isa, Poeg ja Vaim olemuslikult võrdsed ja olemiselt üheväärsed, aga nende universumitoimimises võib eksimatult täheldada erinevusi ning kui nad tegutsevad üksinda, on Jumaluse iga isik oma absoluutsuses selgesti piiratud.

⁵ ¶ Enne kui Kõikne Isa ennast oma tahte kohaselt ilma jättis sellest isiksusest ning nendest võimetest ja omadustest, millest moodustusid Poeg ja Vaim, näib ta olevat olnud (filosoofilises mõttes) määratlematu, absoluutne ja lõpmatu Jumalus. Aga niisugust teoreetilist Esimest Allikat ja Keset, kellel ei ole Poega, ei saa kuidagi pidada *Kõikseks Isaks* selle sõna mingiski mõttes: isadus ei ole tegelik ilma poja olemasoluta. Liiatigi selleks, et Isa oleks olnud absoluutne täielikus mõttes, pidanuks ta olema mingil igavikuliselt kaugel ajahetkel üksinda olemas olnud. Ent tal polnud iialgi niisuguse üksildase olemasolu võimalust: Poeg ja Vaim on mõlemad Isaga kaas-igavikulised. Esimene Allikas ja Kese on alati olemas olnud ja on igaveseks ajaks Alge Poja igavene Isa ja koos Pojaga Lõpmatu Vaimu igavene eellane.

⁶ Me näeme, et Isa on loobunud kõikidest absoluutsuse otsestest ilmingutest, välja arvatud absoluutne isadus ja absoluutne tahe. Me ei tea, kas tahe on Isa võõrandamatu omadus ning võime vaid täheldada, et ta *ei* jätnud ennast tahtest ilma. Tahte niisugune lõpmatu ulatus pidi olema Esimesele Allikale ja Keskmele igavesti omane.

⁷ Igavesele Pojale isiksuse absoluutsust annetades vabaneb Kõikne Isa isiksuse absoluutsuse ahelaist, kuid nõnda toimides astub ta sammu, mis teeb tema jaoks igaveseks ajaks võimatuks tegutseda isiksusabsoluudina üksinda. Ja kaaseksisteeriva Jumaluse — Ühise Toimija — lõplikust

isikustumisest johtub kolme jumaliku isiksuse omavaheline kriitiline kolmsuslik sõltuvus Jumaluse toimimise terviklikkuse suhtes absoluudis.

⁸ Jumal on universumite universumi kõikide isiksuste Isa-Absoluut. Isa on isikuliselt absoluutne tegevusvabaduse vallas, ent valminud ning praegu ja tulevikus valmivates universumites ei ole Isa märgatavalt täieliku Jumaluse-na absoluutne muidu, kui ainult Paradiisi-Kolmsuses.

⁹ ¶ Esimene Allikas ja Kese toimib väljaspool Havonat, nähtuvates universumites järgmisel moel:

- ¹⁰ 1. loojana Loojate-Poegade, oma lastelaste kaudu;
- ¹¹ 2. juhtijana Paradiisi gravitatsioonikeskme kaudu;
- ¹² 3. vaimuna Igavese Poja kaudu;
- ¹³ 4. meelena Ühise Looja kaudu;
- ¹⁴ 5. Isana hoiab ta kõikide loodud-olenditega vanemlikku ühendust oma isiksusringluse kaudu;
- ¹⁵ 6. isikuna tegutseb ta *otseselt* kõiges loodus oma fragmentide kaudu, mis kuuluvad ainult temale: surelikus inimeses on nendeks Mõttekohandajad;
- ¹⁶ 7. täieliku Jumalusena toimib ta ainult Paradiisi-Kolmsuses.

¹⁷ ¶ Kõik see toimimisõigustest loobumine ja nende edasiandmine teistele isikutele sünnib täielikult Kõikse Isa vabast tahtest ja tema enda soovil. Kõikvõimas Isa piirab oma universumivõimu tahtlikult.

¹⁸ ¶ Igavene Poeg näib toimivat koos Isaga igas vaimses suhtes otsekui üks, kui välja arvata Jumala fragmentide annetamine ja muu elisikuline tegevus. Ka ei seostu Poeg kuigi olulisel määral aineliste olendite mõistusliku tegevusega ega energiaga seotud tegutsemisega ainelistes universumites. Absoluutsena toimib Poeg isikulisel kujul ning ainult vaimse universumi vallas.

¹⁹ ¶ Lõpmatu Vaim on kõigis oma tegemistes häämatavalt kõikne ja usumatult mitmekülgne. Ta on tegev meele, aine ja vaimu vallas. Ühine Toimija esindab Isa ja Poja ühendust, ent ta toimib ka iseenda nimel. Ta ei tegele otseselt ei füüsilise gravitatsiooni, vaimugravitatsiooni ega isiksusringlusega, võtab aga suuremal või vähemal määral osa kõikidest teistest universumi toimingutest. Olles ilmselt sõltuv kolmest eksistentsiaalsest ja absoluutsest gravitatsioonijuhtimisest, näib Lõpmatu Vaim rakendavat kolme ülimalt juhtimist. Selline kolmekordne varustatus leiab mitmekülgset kasutamist, selleks et ületada ja näiliselt neutraliseerida isegi ürgjõudude ja -energiate ilminguid, koguni absoluutsuse üliviimaste piirideni välja. Teatud olukordades ületavad need ülimald juhtimised absoluutselt koguni kosmilise reaalsuse esmaseid avaldusi.

4. JUMALUSE KOLMSUSLIIT

¹ Paradiisi-Kolmsus (esimene kolmühtsus) on kõikide absoluutsete ühenduste seas ainukordne selle poolest, et ta on isikulise Jumaluse ainuline liit. Jumal toimib Jumalana ainult Jumala suhtes ning nende suhtes, kes suudavad Jumalat tunda, aga absoluutse Jumalusena vaid Paradiisi-Kolmsuses ning universumitervikluse suhtes.

² ¶ Igavene Jumalus on täiuslikult ühinenud, ent sellegipoolest on olemas Jumaluse kolm täiuslikult individualiseerunud isikut. Paradiisi-Kolmsus muudab võimalikuks üheaegselt väljendada Esimese Allika ja Keskme ning tema igaveste kooskõlastatud olendite iseloomujoonte erinevusi, lõpmatuid võimeid ning jagamatu Jumaluse universumitoimimise kogu jumalikkude ühtsust.

³ Kolmsus on lõpmatute isikute liit, kes tegutsevad küll ebaisikulisel kombel, ent mitte isiksusele vastukäivalt. Näide on küll kohmakas, kuid isa, poeg ja pojapoeg võivad moodustada ühenduse, mis on mitteisikuline, kuid allub nende igäihe isikulisele tahtele.

⁴ Paradiisi-Kolmsus on *reaalne*. Ta eksisteerib Isa, Poja ja Vaimu jumalusliiduna, aga siiski võivad Isa, Poeg või Vaim ehk siis ükskõik millised kaks neist toimida sellesama Paradiisi-Kolmsuse suhtes. Isa, Poeg ja Vaim võivad koos töötada ka mitte-kolmsuslikul moel — ent siis mitte kolme Jumalusena. Isikutena võivad nad koos tegutseda, kuidas aga iganes soovivad, aga see ei ole Kolmsus.

⁵ ¶ Pidage ikka meeles, et Lõpmatu Vaimu tegemistes väljendub Ühise Toimija tegutsemine. Nii Isa kui ka Poeg toimivad temas, tema kaudu ja koos temaga. Asjatu aga oleks püüda ära seletada Kolmsuse saladust: kolm otsekui üks ja ühes ning üks nagu kaks, kes tegutseb kahe nimel.

⁶ ¶ Kolmsus on nii tihedasti seotud kogu universumi sündmustega, et kui üritame ära seletada ükskõik millist kosmosesündmust või isiksusliku suhte terviklikkust, tuleb meil sellega kindlasti arvestada. Kolmsus toimib kosmose kõikidel tasanditel, surelikku inimest aga seob piiritletud tasand ja seepärast tulebki inimesel rahulduda piiritletud arusaamaga, et Kolmsus on Kolmsus.

⁷ Lihaliku surelikuna peaksite vaatlema Kolmsust vastavalt oma isiklikule valgustatusele ning kooskõlas oma meele ja hinge reaktsioonidega. Kolmsuse absoluutsu sest suudate teada saada üsnagi vähe, ent kui te Paradiisi poole tõusete, kogete nii mõnigi kord hämmeldust üksteisele järgnevatest ilmutustest ja ootamatutest avastustest Kolmsuse üliluslikkuse ja lõplikkuse, kui mitte lausa absoluutsuse kohta.

5. KOLMSUSE FUNKTSIOONID

¹ Isikulistel Jumalustel on omadused, kuid vaevalt küll oleks õige rääkida Kolmsuse omadustest. Täpsem oleks öelda, et sel jumalike olendite liidul on *funktsioonid* — näiteks õigusemõistmine, terviklussuhted, kooskõlaline tegutsemine ja kogu kosmose ülemjuhtimine. Need toimingud on aktiivselt ülimald, lõplikud ja (Jumaluse piirides) absoluutsed selles, mis puutub kõikidesse isiksusliku väärtusega elusatesse reaalsustesse.

² Isas ilmneva jumalikkuse määra ning Poja ja Vaimu isikulisel eksistentsil kuuluvate ainukordsete, kindlaotstarbeliste omaduste pelk summa ei anna veel kokku Paradiisi-Kolmsuse funktsioone. Kolme Paradiisi Jumaluse kolmsusliidu tulemuseks on kõikse ilmutumise, tegutsemise ja haldamise uute tähenduste, väärtuste, võimete ja suutlikkuse evolutsioon, ilmnemine ja jumalustamine. Elavad ühendused, inimperekonnad, sotsiaalsed grupid ning Paradiisi-Kolmsus ei kasva lihtsalt aritmeetilise summeerimise tulemusena. Rühma potentsiaal ületab alati kaugelt seda moodustavate üksikisikute omaduste lihtsa summa.

³ ¶ Kolmsusena säilitab Kolmsus oma ainulise suhte kogu mineviku, oleviku ja tuleviku universumiga. Ja kõige parem on Kolmsuse funktsioonidest mõelda Kolmsuse suhtest universumisse. Need toimivad üheaegselt ning võivad iga üksiku olukorra või sündmuse puhul olla mitmesed:

⁴ ¶ 1. *suhe piiritletusse*. Kolmsuse suhe piiritletusse on tema suurim võimalik enesepiirang. Kolmsus pole isik ega ole ka Ülim Olend Kolmsuse ainuke isikustumine, ent Ülim on Kolmsuse võimsuse-isiksuse koondumise parim lähend, mida piiritletud loodud-olendid mõista suudavad. Seepärast räägitaksegi mõnikord piiritletuga seotust Kolmsusest kui Ülimuslikkuse Kolmsusest;

⁵ ¶ 2. *suhe absoniitsetse*. Paradiisi-Kolmsus puutub neisse eksistentsitasanditesse, mis on piiritletust kõrgemad, aga absoluutest madalamad, ning seda suhet nimetatakse mõnikord Viimaseks Kolmsuseks. Ei Viimane ega Ülim ole kumbki täielikult Paradiisi-Kolmsuse esindaja, kuid piiratud tähenduses ja oma vastavate tasandite jaoks näivad mõlemad esindavat Kolmsust kogemusliku võimsuse arengu eelisikulistel ajastutel;

⁶ ¶ 3. Paradiisi-Kolmsuse *absoluutne suhe* seostub absoluutsete eksistentsidega ja saavutab haripunkti tervikliku Jumaluse tegevuses.

⁷ ¶ Kolmsuse Lõpmatusse kuulub Esimese Allika ja Keskme kõikide kolmühtsuslike suhete — nii jumalustamata kui ka jumalustatud suhete — võrdne toimimine ja seetõttu on isiksustel temast väga raske aru saada. Kolmsusest kui lõpmatust mõeldes ärge eirake seitset kolmühtsust — see aitab vältida teatud mõistmisraskusi ja osaliselt lahendada mõningaid paradokse.

⁸ ¶ Aga paraku ei valda ma keelt, mis võimaldaks mul piiratud inimmeelele edasi anda täit tõde Paradiisi-Kolmsusest ja tema igavesest tähtsusest, aga samuti kolme lõpmatult täiusliku olendi igikestvast vastastikusest ühtsusest.

6. KOLMSUSE ALALISED POJAD

¹ Kõik seadused saavad alguse Esimesest Allikast ja Keskme: *tema ongi seadus*. Vaimsete seaduste andmine on loomuomane Teisele Allikale ja Keskmele. Seaduste ilmutamine, jumalike määruste väljakuulutamise ja tõlgendamine on Kolmanda Allika ja Keskme funktsioon.

Seaduste rakendamine ehk õigusemõistmine on Paradiisi-Kolmsuse valdkond ja seda teostavad teatud kindlad Kolmsuse Pojad.

² ¶ *Õigusemõistmine* kuulub olemuslikult Paradiisi-Kolmsuse universaalsesse suveräänsusse, kuid headust, armu ja tõde jagavad universumitele jumalikud isiksused, kelle jumalusliit moodustabki Kolmsuse. Isa, Poja või Vaimu mõtteviis ei eelda õiglust. Seda teeb nende armastusest, armust ja hoolitsusest kantud isiksuste Kolmsus. Õigusemõistmist ei juhi ükski Paradiisi Jumalustest ning see pole mitte kunagi ainuisikuline, vaid alati mitmuslik funktsioon.

³ ¶ *Asitõendeid*, seda erapooletu õigluse (õigluse ja armu kooskõla) alust esitavad Kolmanda Allika ja Keskme isiksused: Kolmanda Allika ja Keskme, kes on Isa ja Poja ühine esindaja kõikides maailmades ja kogu loodu arukate olendite meele jaoks.

⁴ ¶ *Kohtumõistmine*, õigluse lõplik rakendamine vastavalt asitõenditele, mida esitavad Lõpmatu Vaimu isiksused, on Kolmsuse Alaliste Poegade töö; need olendid saavad osa ühinenud Isa, Poja ja Vaimu kolmsuslikust olemusest.

⁵ ¶ Sellesse Kolmsuse Poegade rühma kuuluvad järgmised isiksused:

- ⁶ 1. Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused;
- ⁷ 2. Päevilt Igavesed;
- ⁸ 3. Päevilt Vanad;
- ⁹ 4. Päevilt Täiuslikud;
- ¹⁰ 5. Päevilt Uued;
- ¹¹ 6. Päevilt Ühtsed;
- ¹² 7. Päevilt Ustavad;
- ¹³ 8. Tarkuse Täiustajad;
- ¹⁴ 9. Jumalikud Nõuandjad;
- ¹⁵ 10. Kõiksed Hindajad.

¹⁶ ¶ Me oleme kolme, Kolmsusena tegutseva Paradiisi Jumaluse lapsed, sest minagi kuulun selle rühma kümnenkasse, Kõiksete Hindajate klassi. Universaalses mõttes ei esinda need klassid Kolmsuse mõtteviisi, vaid märgivad ainult Jumaluse kollektiivse mõtteviisi seda külge, mis avaldub praktilise kohtumõistmise, õigusemõistmise valdas. Kolmsus kavandas nad just täpselt nende ülesannete jaoks, mida nad on määratud lahendama, ning nad esindavad Kolmsust ainult nendes funktsioonides, mille tarvis nad isikustati.

¹⁷ Päevilt Vanad ja nende Kolmsus-päritolu kaaslased mõistavad seitsmes superuniversumis ülima erapooletu õiglusega ausalt kohut. Keskmes universumis jäävad niisugused funktsioonid ainult teoreetilisteks, sest sealse täiuslikkuses on erapooletu õiglus endastmõistetav ning Havo-na täius välistab kõik ebakõlade tekkimise võimalused.

¹⁸ Õigusemõistmine on kollektiivne mõte õiglusest ning arm selle isikuline väljendus. Arm on armastusest kantud mõtteviis, täpsus iseloomustab seaduse toimimist ning jumalik kohtumõistmine on erapooletu õigluse hing,

mis ikka ja alati vastab Kolmsuse õiglusele ning kinnitab Jumala jumalikkude armastust. Täielikult tajutud ja lõpuni mõistetud kujul langevad Kolmsuse õiglasest meelest kantud õigusemõistmine ja Kõikse Isa armuküllane armastus kokku. Ent inimene ei adu jumalikkude õigusemõistmist nii täielikult. Inimene võib leida, et Kolmsuses on Isa, Poja ja Vaimu isiksused kohandunud kooskõlastama armastust ja seadust kogemuslikes ajauniversumites.

7. ÜLIMUSLIKKUSE ÜLEMJUHTIMINE

¹ Jumaluse Esimene, Teine ja Kolmas Isik on omavahel võrdsed ja nad on üks. „Issand, meie Jumal, on üks Jumal.” Igaveste Jumaluste jumalikus Kolmsuses on varjul eesmärgi täius ja toimimise ühtsus. Isa, Poeg ja Ühine Toimija on tõeliselt ja jumalikult üks. Tõsi on kirjakoht, mis ütleb: „Mina olen esimene ja mina olen viimane ja peale minu ei ole ühtegi teist Jumalat.”

² ¶ Piiritletud tasandil oleva sureliku meelest on Paradiisi-Kolmsuse ja ka Ülima Olendi hooleks ainult tervikajad: kogu planeet, kogu universum, kogu superuniversum, kogu suuruniversum. Selle tervikluse pooldava mõtteviisi aluseks on tõik, et Kolmsus on kogu Jumalus-tervik ning leidub veel mitmeid teisigi põhjusi.

³ Ülim Olend on midagi vähemat ja midagi muud kui piiritletud universumites toimiv Kolmsus, aga teatud piirides ja praegusel ebatäieliku võimsus-isiksustumise ajastul näib see arenev Jumalus-tõepoolest peegeldavat Ülimuslikkuse Kolmsuse mõtteviisi. Ei Isa, Poeg ega Vaim toimi isikuliselt koos Ülima Olendiga, kuid praegusel universumiajastul tegutsevad nad Kolmsuse kujul ühes temaga. Meie meelest on neil samasugune suhe Viimasega. Sageli teeme oletusi selle kohta, milliseks kujuneb isikuline suhe Paradiisi Jumaluste ja Ülima Jumala vahel, kui viimane on kord lõplikult välja arenenud, aga täpselt me seda ei tea.

⁴ ¶ Meie meelest ei ole Ülimuslikkuse ülemjuhtimine täiel määral prognoositav. Lisaks näib seesugust ettearvamatus iseloomustavat teatud arenguline ebatäielikkus, mis kahtlemata viitab Ülima ebatäielikkusele, ent samuti mittetäielikkusele, mis iseloomustab piiritletud reageerimist Paradiisi-Kolmsusele.

⁵ Surelik meel võib otsekohe välja pakkuda tuhat ja üks asja — füüsilised katastroofid, kohutavad õnnetused, õudsed hävingud, piinarikkad haigused ja tervet maailma rooskavad hädad — ning küsida, kas sellised nuhtlused seostuvad tolle Ülima Olendi tõenäolist toimimist iseloomustava arusaamatu plaanipärase tegutsemisega. Ausalt öeldes me ei tea seda, me pole asjas päris kindlad. Kuid me täheldame tõepoolest, järgmist: ajapikku soodustavad kõik need rasked ning enam või vähem saladuslikud olukorrad ja asjaolud *alati* universumite hüvangu ja progressi. Võib osutada tõeks, et Ülima toimimine ja Kolmsuse ülemjuhtimine seostavad kõik eksistentsiolukorrad ning seletamatud elumuutused väga väärtuslikuks ja tähendusrikkaks pildiks.

⁶ Jumala pojana suudate igas Jumal-Isa teos näha armastusest kantud isikulist suhtumist. Ent mitte alati ei suuda

te hoomata, kui suur osa Paradiisi-Kolmsuse universumitegevusest aitab kaasa kosmose arengumaailmade iga üksiku sureliku hüvangule. Igaviku progressi käigus ilmutuvad Kolmsuse teod täiesti tähenduslike ja läbimõeldutena, kuigi ajalikele olenditele ei tundu nad igakord niisugused olevat.

8. KOLMSUS TEISPOOL PIIRITLETUT

¹ Paljusid Paradiisi-Kolmsust puudutavaid tõdesid ja fakte saab kas või ainult osaliselt aduda vaid siis, kui tunda funktsiooni, mis ületab piiritletule seatud rajad.

² Ei ole soovitatav käsitleda Lõplikkuse Kolmsuse funktsioone, ent öelgem, et Viimane Jumal kujutab endast Kolmsuse avaldusi, mida mõistavad Transtsendentaalid. Kaldume uskuma, et tervikuniversumi ühendamine on Viimase ilmnev tegu, mis arvatavasti peegeldab teatud, kuid mitte kõiki Paradiisi-Kolmsuse absoniitse ülemjuhtimise faase. Absoniitse suhtes kujutab Viimane endast Kolmsuse määratletud avaldumist ainult selles mõttes, et Ülim esindab piiritletule sel moel osaliselt Kolmsust.

³ ¶ Teatud mõttes on Kõikne Isa, Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim tervikliku Jumaluse koostisisiksused. Nende ühendus Paradiisi-Kolmsuses ja Kolmsuse absoluutne toimimine vastavad tervikliku Jumaluse funktsioonile. Ja Jumaluse niisugune lõpetatus ületab nii piiritletule kui ka absoniitsele seatud raja.

⁴ Ehkki ükski Paradiisi Jumaluste isikutest omaette võetuna ei täida tegelikult Jumaluse kogu potentsiaali, teevad nad seda kolmekesi koos. Näib, et kolm lõpmatut isikut on vähim olendite arv, mida läheb tarvis tervikliku Jumaluse ehk Jumalus-Absoluudi eelisikulise ja eksistentsiaalse potentsiaali käivitamiseks.

⁵ Me tunneme Kõikset Isa, Igavest Poega ja Lõpmatut Vaimu kui *isikuid*, kuid Jumalus-Absoluuti ma isikuliselt ei tunne. Ma armastan ja palveldan Jumal-Isa, aga austan Jumalus-Absoluuti ja tunnen tema ees aukartust.

⁶ ¶ Viibisin kunagi universumis, kus rühm olendeid õpetas, et igavikus saavad lõpetanutest ükskord Jumalus-Absoluudi lapsed. Ent ma tõrgun toetamast sellist lähendust saladusele, mis looritab lõpetanute tulevikku.

⁷ Teiste kõrval kuuluvad Lõplikkuse Korpusesse need aja ja ruumi surelikud, kes on saavutanud täiuslikkuse kõiges Jumala tahtesse puutuv. Loodud-olenditena ja loodud-olendite võimaluste piires tunnevad nad Jumalat täielikult ja tõeliselt. Olles leidnud Jumala kui kõikide loodud-olendite Isa, peavad need lõpetanud asuma kunagi otsima piiritletust ületavat Isa. Niisugune otsing eeldab aga Paradiisi-Isa lõplike omaduste ja iseloomu absoniitse olemuse adumist. Igavik näitab, kas see saavutus on võimalik või mitte, kuid oleme veendunud, et kui lõpetanud peaksidki tõepoolest jumalikkuse lõplikkust mõistma, ei suuda nad eeldatavasti eales jõuda absoluutse Jumaluse viimaseüles-tele tasanditele.

⁸ Võib juhtuda, et osaliselt jõuavad lõpetanud tõepoolest Jumalus-Absoluudini, ent isegi siis, kui see peaks sündima, jääb igavike igavikus jätkuvalt püsima Kõikse Absoluudi probleem, mis tõusvaid ja arenevaid lõpetanuid pidevalt kimbatusse viib, saladuslikkusega looritab, nõutuks teeb ja neile väljakutse heidab; näeme ju, et Kõikse Abso-

luudi kosmiliste suhete äraarvamatusel on kalduvus süveneda vastavalt sellele, kuidas ainelised universumid ja nende vaimne valitsemine jätkuvalt avarduvad.

⁹ ¶ Isa-Lõpmatut saab vaid lõpmatus ilmutada.

¹⁰ [Esitanud Kõikne Hindaja, kes tegutseb Uversal asuvate Päevilt Vanade volitusel.]

11 KIRI

IGAVENE PARADIISISAAR

PARADIIS on universumite universumi igavene keskus ning Kõikse Isa, Igavese Poja, Lõpmatu Vaimu ja nendega kooskõlastatud olendite ning kaaslaste asupaik. See keskne Saar on kogu tervikuniversumi kõige hiiglaslikum organiseeritud tervik. Paradiis on niihästi aineline sfäär kui ka vaimne asuala. Kõikse Isa kogu arukas loodu paikneb materiaalsetes asualades ning järelkult peab absoluutne juhtimiskeskus olema samuti materiaalne, konkreetne. Ning taas kord tuleb tõdeda, et vaimolendid ja vaimsed asjad on *reaalsed*.

² Paradiisi aineline ilu seisneb tema füüsilise täiuse suures. Jumala Saare hiilgus nähtub tema asukate suurepärasest intellektuaalsetest saavutustest ja meele arengust ning keske Saare võrratu toredus saab ilmsiks jumaliku vaim-isiksuse — elu valguse — lõpmatus kinkimises. Ent selle hiilgava ansambli vaimse ilu sügavused ja imed jäävad täielikult väljapoole ainelistest loodud-olendite piiritletud meele adumisvõimet. Surelikul on täiesti võimatu mõista jumaliku asupaiga aulisust ja vaimset hiilgust. Ning Paradiis on igavikuline: pole olemas ei ülestähendusi ega mingeid pärimusi selle, kõige tuumaks oleva Valguse ja Elu Saare päritolu kohta.

1. JUMALIK ASUPAIK

¹ Universumimaailmade haldamisel on Paradiisil mitmeid ülesandeid täita, loodudolendite jaoks aga on ta olemas eeskätt kui Jumaluse asukoht. Kõikse Isa isikuline kohalolek paikneb selle peaaegu ringikujulise, kuid mitte sfäärilise Jumaluste asuala ülemise pinna täpses keskpunktis. Seda Kõikse Isa Paradiisi-kohalolekut ümbritseb vahetult Igavese Poja isikuline kohalolek ning need mõlemad on hõlmatud Lõpmatu Vaimu sõnulväljendamatusse aupaistesse.

² Jumal elab, on elanud ja elab igavesti ikka sellessamas keskses ja igaveses asupaigas. Alati oleme tema sealt eest leidnud ja leiame ka tulevikus. Kõikne Isa on kosmiliselt koondunud, vaimselt isikustunud ja geograafiliselt kohalolev selles universumite universumi keskses.

³ ¶ Kõik me tunneme seda otsest teed, mida mööda tuleb Kõikse Isa leidmiseks minna. Paljutki jumaliku asupaiga kohta käivat ei suuda te mõista, sest see asub teist niivõrd kaugel ja teid lahutav ruum on tohutu. Need aga, kes suudavad aduda selliste hiiglaslike vahemaade tähendust, teavad Jumala asukohta ja elupaika niisama kindlalt ja konkreetset, nagu teie teate New Yorgi, Londoni, Rooma või Singapuri asukohta, sest need linnad on Urantial geograafiliselt määratletud paikades. Kui oleksite võimekad meresõitjad, kelle käsutuses on laevad, kaardid ja kompassid, oleks teil neid linnu lihtne leida. Oleks teil aega ja liikumisvahendeid, kui te vastaksite vaimselt kõikidele esitatavatele nõudmistele ja kui teid vajalikul kombel juhataks, siis saaks teid samal moel suunata läbi loendamatu universumite ühest ringist teise, läbi tähemaailmade ikka

lähemale keskpunktile, kuni seisaksite lõpuks Kõikse Isa vaimse hiilguse keskses säras. Kui teekonna jaoks on olemas kõik hädatarvilik, osutub Jumala isikulise kohaloleku leidmine kõikide asjade keskses täpselt niisama võimalikuks nagu kaugete linnade ülesleidmine teie oma planeedil. Nende paikade reaalsust ja tegelikku eksistentsi ei lüka ümber tõik, et te ei ole neid külastanud. See, et vaid nii vähesed universumiolendid on leidnud Paradiisi ja Jumala, ei kummuta mitte sugugi ei tema eksistentsi tõelisust ega tema vaimse isiku tegelikkust kõikide asjade keskses.

⁴ Isa võib sellest keskest asupaigast alati leida. Kui ta liiguks, kutsuks see esile kohutava segaduse, sest seal, selles keskses asukohas koonduvad temas loodu igast äärest lähtuvad kõikised gravitatsiooni jõujooned. Ükskõik, kas järgime isiksusinglust läbi universumite tagasi selle algusesse või siis jälgime tõusuteele asunud isiksusi nende teekonnaval sissepoole, Isa juurde; kas viime ainelise gravitatsiooni jõujooned tagasi ala-Paradiisi või jälgime mäsleva kosmilise jõu tsükleid; kas järgime Igavese Pojani viiva vaimugravitatsiooni jõujooni või vaatleme Jumala Paradiisi-Poegade sissepoole suunduvat kulgu; kas järgime meeleringlust ehk siis jälgime triljoneid ja triljoneid Lõpmatust Vaimust pärinevaid taevaolendeid — ükskõik missugune neist vaatlustest ja kõik need kokku juhivad meid otse Isa kohalolekusse, tema keskses asupaika. Siin on Jumal isikuliselt, sõna otseses mõttes ja tegelikult ligi. Ja tema lõpmatust kohalviibimisest tulvavad kõikidesse universumitesse elu, energia ja isiksuse vood.

2. IGAVESE SAARE OLEMUS

¹ Nüüd, mil te olete hakanud vähehaaval aimu saama aineline universumi hiiglaslikkusest, mida on võimalik hoomata isegi teie astronoomilisest asupaigast, teie ruumilisest asetusest tähesüsteemides, peaksite hakkama taipama, et sellisel tohutu suurel ja väärikal universumil peab olema sobiv ning vääriline pealinn — keskus, mis vastaks kogu selle ainelist maailma ja elusolendeid hõlmava, hiigelsuure ja kaugustesse küündiva loodu universaalse Valitseja vääriskusele ja lõpmatusele.

² ¶ Kujult erineb Paradiis asustatud ruumikehadest — ta ei ole sfääriline. Vaieldamatult on ta ellipsoid ning tema läbimõõt põhja-lõuna suunas on kuuendiku võrra suurem kui ida-lääne suunas. Keskne Saar on olulises osas lame ning ta ülemise ja alumise pinna vaheline kaugus on üks kümnendik tema ida-läänesuunalisest diameetrist.

³ See mõõtmete erinevus, millega liitub Saare püsiv asend ning tema põhjaosas ilmnev jõu ja energia tugevam väljapoole suunatud surve, teeb tervikuniversumis võimalikuks absoluutse suuna määramise.

⁴ ¶ Geograafiliselt jaguneb keskne Saar kolmeks tegevusvaldkonnaks:

⁵ 1. Üla-Paradiis;

⁶ 2. Paradiisi ääreala;

⁷ 3. Ala-Paradiis.

⁸ ¶ Paradiisi ülemisest pinnast kõneldes peame silmas tema seda külge, kus toimub isiksuslik tegevus, vastaspin-da nimetame aga alumiseks küljeks. Paradiisi äärealas leiab aset tegevus, mis pole ei puhtakujuliselt isikuline ega ka mitte täiesti mitteisikuline. Isikulisel ehk ülatasandil näib domineerivat Kolmsus, ala- ehk ebaisikulisel tasandil aga Määratlematu Absoluut. Vaevalt küll oskame Määratle-matut Absoluuti endale isikuna ette kujutada, kuid selle Absoluudi toimivat ruumilist kohalolekut kujutleme siiski koondununa ala-Paradiisis.

⁹ ¶ Igavene Saar koosneb vaid ainekumise ühest ku-just: püsivatest reaalsussüsteemidest. Konkreetset kujutab Paradiisi aines endast ruumivõimsuse ühtlast organi-seeritust, mida ei kohta mitte kuskil mujal kogu ääretus universumite universumis. Erinevates universumites tun-takse seda erinevate nimede all ning Nebadoni Melkisede-kid andsid sellele ammu nimeks *absolutum*. Paradiisi läh-teaines pole ei surnud ega elav: tegu on Esimese Allika ja Keskme algse mittevaimse väljendusega — see on *Paradiis* ning Paradiisist ei ole olemas koopiaid.

¹⁰ Meile näib, et Esimene Allikas ja Kese on keskenda-nud Paradiisi kogu kosmilise reaalsuse potentsiaali ning et see kujutab endast osa tollest menetlusest, millega ta vabas-tab end lõpmatuse piiranguist — vahendit, mis muudab võimalikuks alamlõpmatu, koguni aegruumilise loomiste-gevuse. Ent siit ei tulene, nagu oleks Paradiis ajas ja ruumis piiratud, kuigi universumite universumis niisugused oma-dused avalduvad. Paradiis eksisteerib väljaspool aega ning tal ei ole oma kindlat asukohta ruumis.

¹¹ Ligilähedaselt on nõnda: ruum näib alguse saavat ko-he ala-Paradiisist madalamal, aeg vahetult üla-Paradiisist kõrgemal. Sellisel kujul, nagu teie aega mõistate, ei ole see Paradiisi eksistentsi iseloomulik joon, ehkki keskse Saare asukad on täiesti teadlikud sündmuste mitteaajalisest järg-nevusest. Liikumine ei ole Paradiisile loomuomane, vaid on tahteline. Kuid kauguse, koguni absoluutse kauguse mõistel, on oluline tähendus, sest seda saab rakendada suhtelise paiknemise kohta Paradiisis. Paradiis ei ole ruumili-ne ning järelikult on tema piirkonnad absoluutsed ja sobi-vad kasutamiseks mitmel eri moel, mida surelik meel haara-ta ei suuda.

3. ÜLA-PARADIIS

¹ Üla-Paradiisis paikneb kolm ulatuslikku tegutsemis-sfääri: *Jumaluse kohalolek*, *Ülipüha Sfäär* ja *Püha Ala*. Vahetult Jumaluste kohalolekut ümbritsev hiigelpiirkond on eraldatud Ülipühaks Sfääriks ja varutud palveldamise, kolmsustamise ning kõrgete vaimsete saavutustega seon-duvaiks toiminguks. Tolles tsoonis ei leidu ainelisi struk-tuure ega puhtintellektuaalset loodut, sest nad ei saaks seal eksisteerida. Kui üritaksin maalida inimmeele jaoks pilti Paradiisi Ülipüha Sfääri jumalikust olemusest ning ime-lisest hiilgusest, osutuks see täiesti kasutuks. See on ter-venisti vaimne valdkond, teie aga olete peaaegu täielikult

materiaalsed. Puhtainelise olendi jaoks ei ole puhtvaimset reaalsust praktiliselt olemas.

² Ehkki Ülipüha piirkonnas ei leidu mitte midagi füü-siliselt materialiseerunud, võib Püha Maa sektorites koha-ta ohtrasti märke teie ainelistest elupäevadest, veelgi enam leiab neid aga Paradiisi ääreala mälestusi virgutavates aja-loolistes piirkondades.

³ Püha Ala kujutab endast välimist ehk elupiirkonda, mis on jagatud seitsmeks ühise keskme ümber koondatud tsooniks. Mõnikord kutsutakse Paradiisi „Isa majaks”, sest see on tema igavene asupaik, neid seitset tsooni aga nime-tatakse sageli „Isa Paradiisieluasemeteks”. Sisemist ehk esi-mest tsooni asustavad Paradiisi kodanikud ning need Ha-vona asukad, kes võivad juhtumisi elada Paradiisis. Järg-mine ehk teine tsoon on aja ja ruumi seitsmest superuni-versumist põlvneajate asuala. Osa sellest teisest tsoonist ja-guneb seitsmeks hiigelsuureks all-osaks, mis moodustavad areneva edasiliikumise universumitest pärit vaimolendite ja tõusvate loodud-olendite Paradiisi-kodu. Igaüks neist sektoritest on pühendatud ainult ühe kindla superuniver-sumi isiksuste heaolule ja nende arendamisele, kuid nood alajaotuslikud rajatised ületavad peaaegu lõpmatult praeguse seitsme superuniversumi nõudeid.

⁴ Kõik Paradiisi seitse sektorit jagunevad omakorda eluasemeüksusteks, millest igaüks sobib majutuskeskuseks ühele miljardile aupaistest ümbritsetud individuaalsele töörühmale. Tuhat niisugust üksust moodustavad osakon-na. Sada tuhat osakonda võrdub ühe kogudusega. Kümme miljonit kogudust moodustavad täiskogu. Miljard täisko-gu annavad kokku ühe suurüksuse. Ning see üha kasvav ja-da jätkub läbi teise suurüksuse, läbi kolmanda ja nii edasi kuni seitsmenda suurüksuseni. Seitse suurüksust moodus-tavad meisterüksuse, seitse meisterüksust kõrgema üksuse — nii, seitsmekaup, küünib see kasvav rida läbi kõrgema-te, ülikõrgemate, taevalike ja ülitäevalike üksuste kuni üli-mate üksusteni välja. Aga isegi see ei kasuta veel ära kogu vaba ruumi. See Paradiisi eluasemete vapustav arv — arv, mis ületab teie mõistmise piirid — on tunduvalt vähem kui üks protsent vastavaks otstarbeks määratud Püha Maa alast. Küllaga jagub veel ruumi neile, kes on teel sissepoo-le, ning isegi nendele, kes alles igaveses tulevikus alustavad Paradiisi tõusmist.

4. PARADIISI ÄÄREALA

¹ Oma välispiiril lõpeb keskne Saar järsult, ent tema mõõtmed on nii hiiglaslikud, et see rajajoon on igas piiritletud alas suhteliselt vähemärgatav. Osal Paradiisi ääreala pinnast asuvad vaimisüksuste mitmesugustele rühmadele mõeldud laskumis- ja tõusuväljakud. Et läbimatu kosmose tsoonid puutuvad äärealadega peaaegu kokku, laskub kogu Paradiisi suunduv isiksustransport just nendes piirkonda-des. Ei transpordisupernavid ega ühtki teist liiki ruumilä-bijad pääse otse üla- või ala-Paradiisi.

² Seitsmele Meistervaimule kuuluvad nende isiklikud võimu- ja mõjuvõimupaigad Vaimu seitsmes sfääris, mis

tiirlevad ümber Poja hiilgavate ringide ning Havona maailmade siseringi vahele jäävas ruumis —, aga nende jõukoondumiskeskus asub Paradiisi äärealal. Seal annab Seitsme Ülima Võimsusesuunaja aeglaselt ringlev kohalolek märku seitsme välkjaama asukohast, mille kaudu sööstavad seitsmesse superuniversumisse teatud Paradiisi-energiad.

³ Siin, perifeerses Paradiisis asuvad Loojatele-Poegadele määratud hiigelsuured ajaloolised ja prohvetlikud näitusepiirkonnad, mis on pühendatud kohalikele aja ja ruumi universumitele. Neid praeguseks püstitatud või veel varuks olevaid ajaloolisi reservaatte on kokku täpselt seitse triljonit, kuid kõik need seadised kokku võtavad enda alla vaid umbes neli protsenti selleks otstarbeks määratud ääreala osast. Sellest järeldame, et need tohutud reservaadid on ette nähtud loodule, mis hakkab ükskord paiknema väljaspool praegu tuntud ja asustatud seitsme superuniversumi piire.

⁴ See Paradiisi osa, mis on ette nähtud olemasolevate universumite tarbeks, on asustatud vaid ühe kuni nelja protsendi ulatuses; samal ajal on vastavaks tegevuseks ette nähtud ala vähemalt miljon korda suurem, kui selleks tegelikult vaja. Paradiis on küllalt suur, mahutamaks kogu peaaegu lõpmatu loodu tegevust.

⁵ Ent kasutu oleks püüda teile Paradiisi hiilgusest veelgi selgemat pilti luua. Teil tuleb oodata ning oodates kõrgemale tõusta, sest tõi on, et „Silm ei ole näinud ja kõrv pole kuulnud ja mis inimese meelde ei ole jõudnud, mis Kõikne Isa on valmistanud neile, kes teda armastavad ja jäävad ellu pärast lihalikku elu aja ja ruumi maailmades”.

5. ALA-PARADIIS

¹ Ala-Paradiisi kohta teame vaid seda, mida on ilmutatud: isiksused seal ei asu. Ala-Paradiisil pole vähimatki seost vaimintellekti tegemistega ega toimi seal ka Jumalus-Absoluut. Meile on öeldud, et kõik füüsilise energia ja kosmilise jõu ringlused saavad alguse ala-Paradiisist ning see on sätestatud järgmisel moel:

² 1. otse Kolmsuse asupaiga all, ala-Paradiisi keskosas asub tundmatu ja ilmutamata Lõpmatuse Tsoon;

³ ¶ 2. vahetult ümber selle Tsooni paikneb nimetu ala;

⁴ ¶ 3. alapinna välimise serva hõlmab piirkond, mis on seotud peamiselt kosmose võimsusvarude ning jõu ja energiaga. Selle hiiglasliku ellipsikujulise jõukeskme toimimist ei ole võimalik seostada mitte ainsagi kolmühtsuse teadaoleva tegevusega, kuid sinna piirkonda näib olevat koondunud kosmose ürgjõulaeng. Too kese koosneb kolmest ühise keskpunkti ümber paiknevast ellipsikujulisest tsoonist: neist kõige sisemine on Paradiisi enda jõu- ja energiategevuse koondumispunkt, kõige välimist võib arvata vasti seostada Määratlematu Absoluudi toimimisega, keskmise tsooni ruumifunktsioonide suhtes aga pole meil täit kindlust.

⁵ ¶ Selle võimsuskeskuse *sisemine tsoon* näib toimivat otsekui hiiglaslik süda, mille tüksed suunavad voogusid

füüsilise kosmose kõige kaugematesse nurkadesse. Ta juhib ja muundab jõudusid-energiad, kuid pole vist võimalik öelda, et ta paneb need liikuma. Tolle ürgjõu reaalselt tajutav rõhu-kohalolek on Paradiisi-keskme põhjapoolses osas märksa suurem kui selle lõunapiirkondades ning toda erinevust võib hoomata kõikjal. Näib, otsekui voolaks kosmose algjõud sisse lõuna suunast ja välja põhja poolt ning seda mingi tundmatu ringlussüsteemi tegevuse tulemusena, mille sihiks on tolle jõud-energia põhivormi hajutamine. Aeg-ajalt tuleb märgatavaid erinevusi ette ka ida-lääne-suunalises rõhus. Sellest tsoonist lähtuvad jõud ei reageeri märgatavale füüsilisele gravitatsioonile, kuid alluvad seevastu alati Paradiisi gravitatsioonile.

⁶ ¶ Vahetult ümbritseb mainitud ala jõukeskme *keskmise tsoon*. See näib olevat liikumatu, kui välja arvata, et ta kolme tegevustsükli vältel paisub ning tõmbub taas kokku. Neist tukslemistest kõige nõrgem esineb ida-lääne, ulatuselt järgmine põhja-lõuna suunas, tugevaim kõikumine aga toimib igas suunas; viimasel juhul on tegemist üldise paisumise ja kokkutõmbumisega. Selle keskmise ala toimet pole kunagi õnnestunud täpselt kindlaks teha, kuid tal peab leiduma mingi seos jõukeskme sisemise ja välimise tsooni vastastikuse regulatsiooniga. Paljud usuvad, et keskmise tsoon on keskkosmose ehk vaikusetsoonide juhitimismehhanism — need tsoonid lahutavad üksteisest tervikuniversumi üksteisele järgnevaid kosmosetasandeid — kuid seda seisukohta ei kinnita mitte ainuski tõend ega ilmutus. Niisugune järeldus tuleneb teadmisest, et kõnealune keskmise ala on mingil moel seotud tervikuniversumi läbimatu kosmose mehhanismi toimimisega.

⁷ ¶ *Välimine tsoon* on tundmatu kosmosepotentsiaali kolmest kontsentrilisest, ellipsikujulisest vööndist kõige suurem ja kõige aktiivsem. See piirkond on kujuteldamatult aktiivne, kosmoses igasse suunda kuni seitsme superuniversumi kaugeimate piirideni ning sealt edasi terve väliskosmose hiiglaslikus ja käsitamatus vallas ringlevate jõuvoogude keskne sõlmpunkt. See kosmiline kohalolek on täiesti mitteisikuline, hoolimata sellest, et mingil varjatud moel näib ta kaudselt reageerivat lõpmatute Jumaluste tahtele ja korraldustele siis, kui need toimivad Kolmsuse-na. Usutakse, et see on Määratlematu Absoluudi kosmilise kohaloleku keskne koondumine ning Paradiisi-kese.

⁸ Kõik jõuvormid ja kõik energiafaasid näivad asuvat ringluses. Nad ringlevad läbi universumite ja pöörduvad kindlat teed mööda tagasi. Ent Määratlematu Absoluudi aktiveeritud tsooni voogude puhul võib täheldada kas ainult välja- või siis ainult sissevoogamist — mitte iial mõlemat ühel ja samal ajal. See välimine tsoon pulseerib hiiglaslike tsüklite kaupa, mida mõõdetakse ajastutega. Pisut rohkem kui üks miljard Urantia aastat voogab tolle keskmise kosmilise jõud välja, seejärel aga samapikka aega sisse tagasi. Ning selle keskmise kosmilise jõu ilmingud on universaalsed: läbitavas kosmoses küündivad nad kõikjale.

⁹ ¶ Kogu füüsiline jõud, energia ja aine on üks. Kogu jõud-energia lähtus algselt ala-Paradiisist ning lõpuks, olles oma kosmoseringluse sooritanud, pöördub sinna taga-

si. Kuid mitte kõik universumite universumi energiad ja ainelised struktuurid ei tulnud ala-Paradiisist seesugusel kujul, nagu nad praegu nähtuvad: on ju kosmos nii mõnegi mateeria ja eelmateeria kuju sünnikodu. Ehkki Paradiisi võimsuskeskuse välimine tsoon on kosmose energiatega allikas, ei saa kosmos ise sealt algust. Kosmos pole ei jõud, energia ega võimsus. Ka ei põhjusta selle tsooni pulseerimine ruumihingamist, kuid nimetatud tsooni sisse- ja väljavoolufaasid on sünkroonsed kosmose kaks aastamiljardit kestvate paisumis- ja kokkutõmbumistsükklitega.

6. RUUMIHINGAMINE

¹ Ruumihingamise tegelikku mehhanismi me ei tunne, vaid tõdeme lihtsalt, et kogu kosmos tõmbub kord kokku, kord aga paisub. Niisugune hingamine mõjutab nii läbitava kosmose horisontaalulatust kui ka läbimatu kosmose vertikaalulatust, mis on tallel hiiglaslikes ruumimahutites Paradiisi kohal ja all. Püüdes endale ette kujutada nende ruumimahutite väliskuju, võiksite neid võrrelda liivakellaga.

² Kui läbitava kosmose horisontaalse ulatusega universumid paisuvad, tõmbuvad läbimatu kosmose vertikaalulatuse mahutid kokku ja vastupidi. Otse ala-Paradiisi all paikneb läbitava ja läbimatu kosmose ühenduskoht. Seal voolab mõlemat liiki kosmose läbi teisevadavate seadistuskanalite; asetleidvad muutused teevad kosmose kokkutõmbumise- ja paisumistsükklites läbitava ruumi läbimatuks ja vastupidi.

³ „Läbitav” kosmos tähendab, et seda ei läbista need jõud, energiad, võimsused ega kohalolekud, mis teadaolevalt on olemas läbitavas kosmoses. Me ei tea, kas vertikaalne (mahuti-) kosmos on alati määratud toimima vastukaaluna horisontaalsele (universumi-) kosmosele; me ei tea, kas läbimatu kosmosega seostub loovuslikke kavatsusi või mitte. Tegelikult teame üsnagi vähe ka ruumimahutite kohta ja vaid seda, et nad on olemas ning et nad näivad tasakaalustavat universumite universumi kosmose paisumise ja kokkutõmbumise tsükleid.

⁴ Kummaski faasis vältavad ruumihingamistsüklid veidi rohkem kui üks miljard Urantia aastat. Ühe faasi kestel universumid paisuvad, järgmise jooksul aga tõmbuvad kokku. Läbitav kosmos läheneb käesoleval ajal paisumisaasta keskpaigale, läbimatu kosmos aga kokkutõmbumisaasta keskpaigale ning meile on teatatud, et kummagi ruumiulatuse kaugeimad piirid on teoreetiliselt praegu Paradiisist ligilähedasel võrdsele kaugusel. Läbimatu kosmose mahutid üla-Paradiisi kohal ja ala-Paradiisi all küünivad vertikaalsuunas täpselt niisama kaugele, nagu ulatub horisontaalsuunas läbitav universumiruum, mis laiub Paradiisi äärealadelt neljanda väliskosmose tasandile ja kaugemalegi.

⁵ Miljard Urantia aastat tõmbuvad ruumimahutid kokku, samal ajal kui tervikuniversum ja kogu horisontaalse kosmose jõutegevus paisub. Nõnda kulubki pisut enam kui kaks miljardit Urantia aastat, et terve paisumise-kokkutõmbumise tsükel lõpule jõuaks.

7. PARADIISI RUUMIFUNKTSIOONID

¹ Mitte ühelgi Paradiisi pinnal pole olemas ruumi. Kui keegi „vaataks” Paradiisi ülemiselt pinnalt otse üles, ei „näeks” ta midagi muud kui vaid välja- või sissevoolavat läbimatut kosmost — praegusel juhul sissevoolavat. Kosmos ei puutu Paradiisi ning keskne Saar on ühenduses ainult väikeste *keskkosmose tsoonidega*.

² Paradiis kujutab endast läbitava ja läbimatu kosmose vahel olevate suhteliselt väikeste tsoonide praktiliselt liikumatut tuuma. Geograafiliselt näivad mainitud piirkonnad olevat otsekui Paradiisi laiendus, kuid ilmselt on neile omane teatud liikumine. Meile on neist väga vähe teada, kuid oleme täheldanud, et nood kahanenud ruumiliikumisega tsoonid lahutavad läbitavat kosmost läbimatust kosmosest. Ükskord olid samasugused tsoonid olemas läbitava kosmose eri tasandite vahel, ent praegu pole nad enam nii väikesed.

³ Vertikaalne ristlõige kogu kosmosest meenutaks pisut Malta risti, mille horisontaalharud tähistavad läbitavat (universumi-) kosmost, vertikaalharud aga läbimatut (mahuti-) kosmost. Risti nelja haru vahele jäävad piirkonnad lahutavad neid umbes samamoodi, nagu keskkosmose tsoonid lahutavad läbitavat ja läbimatut kosmost. Mida kaugemale Paradiisist, seda suuremaks muutuvad need liikumatu vaheruumi tsoonid, hõlmates lõpuks kogu kosmose piirid ja sulgedes jäägitult endasse nii ruumimahutid kui ka läbitava kosmose kogu horisontaalsuunalise ulatuse.

⁴ Kosmos pole ei Määratlematus Absoluudis sisalduv alamabsoluutne olukord ega tema kohalolek, ka pole see Ülima funktsioon. Tegemist on Paradiisi annetusega ning arvatakse, et suuruniversumi ja kõikide kaugemate piirkondade ruumi läbistab tegelikult Määratlematu Absoluudi eellaslik ruumivõimsus. See läbitav kosmos ulatub horisontaalsuunaliselt Paradiisi ääreala lähedusest kaugemale, läbi neljanda kosmosetasandi tervikuniversumi piiride taha — aga me ei tea, kui kaugele täpselt.

⁵ Kui kujutate ette piiritletud, ent käsitatamatult suurt V-tähe kujulist tasapinda, mis asub täisnurgi nii Paradiisi ülemise kui ka alumise pinna suhtes ning mille tipp peaaegu puudutab Paradiisi ääreala, ja seejärel kujutlete seda tasapinda elliptiliselt ümber Paradiisi pöörlemas, siis annaks ta pöörlemine ligikaudse pildi läbitava kosmose ulatusest.

⁶ Ükskõik millises paigas universumites on horisontaalsel kosmosel olemas nii ülemine kui ka alumine piir. Kui osutuks võimalikuks liikuda Orvontoni tasapinna suhtes täisnurga all kas siis üles või alla ning piisavalt kaugele, tuleks lõpuks ette läbitava kosmose ülemine või alumine piir. Mida kaugemale Paradiisist, seda suurem on tervikuniversumi teadaolevates mõõtmetes nende piiride vaheline kaugus — kosmos tiheneb, ja tiheneb sama kiiresti kui loodu tasand ehk universumid.

⁷ Kosmosetasandite vahel asetsevad suhtelise vaikuuse tsoonid — nagu seegi, mis eraldab seitset superuniversumit väliskosmose esimesest tasandist —, on hiiglaslikud elliptilised piirkonnad, kus toimub vaikne kosmilise tegevus. Niisugused alad lahutavad üksteisest määratu

suuri galaktikaid, mis hästikorrastatud protsessioonis ümber Paradiisi kulgevad. Esimest väliskosmose tasandit, kus praegu on kujunemas loendamatud universumid, võite endale ette kujutada kui ümber Paradiisi liikuvate galaktikate hiiglaslikku protsessiooni, mida piiravad alt ja ülalt kosmose liikumatud tsoonid, aga sise- ja välisküljelt suhteliselt vaiksed ruumitsoonid.

⁸ Niisiis toimib ruumitasand otsekui ellipsikujuline liikumispiirkond, mida igast küljest piirab suhteline liikumatus. Liikumise ja liikumatuse niisugused suhted moodustavad kaarduva ruumiraja, mida iseloomustab kahanevad vastupanu liikumisele ja mida universaalselt järgivad nii kosmiline jõud kui ka esilekerkiv energia oma igaveses tiirlemises ümber Paradiisisaare.

⁹ Tervikuniversumi jagunemine vahelduvateks tsoonideks ning see, et galaktikad liiguvad vaheldumisi — ühed päri-, teised aga vastupäeva —, kujutab endast üht tegurit füüsilise energia stabiliseerimisel, mis on ette nähtud takistamiseks gravitatsioonisurvel tõusta nii kõrgele, et ta muutuks lõhkuvaks ja hajutavaks jõuks. Asjade niisuguses korralduses on rakendatud antigravitatsiooni ning see toimib pidurdavalt kiiruste suhtes, mis muidu võiksid ohtlikuks muutuda.

8. PARADIISI GRAVITATSIOON

¹ Kogu kosmose kõikide universumite igale maailmale mõjub tuntavalt gravitatsiooni vältimatu tõmbejõud. Gravitatsioon on Paradiisi füüsilise kohaloleku kõikvõimas mõjuväli. Gravitatsioon on see kõikvõimas kee, kuhu on ritta seatud säravad tähed, hiilgavad päikesed ja pöörlevad sfäärid, mis moodustavad selle igavese Jumala universaalse füüsilise kaunistuse, kes on kõik, täidab kõike ning kelles kõik sisaldub.

² Absoluutse ainelise gravitatsiooni kese ja koondumispunkt on Paradiisisaar, mida täiendavad ümber Havona tiirlevad tumedad gravitatsioonikehad ja tasakaalustavad ülemine ning alumine ruumimahuti. Kõik ala-Paradiisist väljuvad tuntud jõuvood reageerivad eksimatult ja ilma erandita keskele gravitatsioonitõmbele, mis avaldab oma toimet tervikuniversumi ellipsikujuliste kosmosetasandite lõpmatutele ringlustele. Kosmilise reaalsuse kõikidele tuntud vormidele on omane kalduvus ajalikkusesse, soodumus moodustada ring ja ühtlane kulgeline mööda suurt ellipsit.

³ Ruum gravitatsioonile ei reageeri, kuid toimib viimase suhtes tasakaalustajana. Ilma ruumipadjata raputaksid universumis toimuvad plahvatused ümbritsevaid kosmilisi kehi. Läbitav kosmos võib osutada füüsilisele või lineaargravitatsioonile ka antigravitatsioonilist mõju, suutes gravitatsiooni toimet praktiliselt neutraliseerida, kuigi mitte selle mõju edasi lükata. Absoluutne gravitatsioon on Paradiisi gravitatsioon. Kohalik ehk lineaargravitatsioon seostub energia või aine elektriolekuga, toimides keskses-, super- ja väliskosmose universumites — ikka seal, kus sobiv materialiseerumine on toimunud.

⁴ ¶ Kosmilise jõu, füüsilise energia, universumivõimsuse ning erinevate ainetumiste arvukad erikujud annavad tunnistust kolmest üldisest, ehkki mitte täiesti selgepiirilisest reageerimisolekust Paradiisi gravitatsioonile:

⁵ 1. *Gravitatsioonieelsed olekud (jõud)*. See on esimene samm kosmose potentsiaali individualiseerumisel kosmilise jõu energiaeelseteks vormideks. Seda astet võib võrrelda kosmose ürgjõulaenguga, mida mõnikord nimetatakse ka *puhtaks energiaks* ehk *segregata*'ks.

⁶ ¶ 2. *Gravitatsioonilised olekud (energia)*. See kosmose jõulaengu muundumine saab teoks Paradiisi jõukorraldajate abiga. Ta annab märku Paradiisi gravitatsioonitõmbele reageerivate energiasüsteemide ilmunisest. Too esilekerkiv energia on algselt neutraalne, ent järgnevatest muundumistest sõltuvalt näitab ta niinimetatud negatiivseid ja positiivseid omadusi. Neid olekuid märgime sõnaga *ultimata*.

⁷ ¶ 3. *Gravitatsioonijärgsed olekud (universumivõimsus)*. Selles staadiumis reageerib energia-mateeria lineaargravitatsiooni juhtimisele. Keskse universumis kujutavad niisugused füüsilised süsteemid endast kolmeseid moodustisi ning neid tuntakse *triata*'na. Tegu on aegruumilise loodu ülivõimsate algsüsteemidega. Universumi Võimsusesuunajad koos oma abilistega panevad liikuma superuniversumite füüsilisi süsteeme. Need ainelised moodustised, mida tuntakse *gravita*'na, on oma ülesehituselt kahesed. Ümber Havona tiirlevate tumedate gravitatsioonikehade puhul pole tegemist ei triata ega gravitaga ning nende külgetõmbejõus avalduvad mõlemad füüsilise gravitatsiooni vormid, nii lineaarne kui ka absoluutne.

⁸ ¶ Kosmosevõimsus ei allu mitte ühegi gravitatsioonivormi mõjule. See Paradiisi algne annetus ei ole tegelik reaalsustasand, ent ta on kõikide suhteliste ja toimivate mitte-vaimreaalsuste eellane — kõikide jõu-energia ilmingute ning võimsuse ja aine moodustiste eellane. Kosmosevõimsus on raskesti defineeritav mõiste. Ta ei märgi mitte midagi kosmose-eelset; tema tähendus peaks hõlmama kosmoses leiduvate võimsuste ja potentsiaalide ideed. Üldjoontes hõlmab kosmosevõimsus kõik need absoluutsed mõjud ja potentsiaalid, mis lähtuvad Paradiisist ja moodustavad Määratlematu Absoluudi kosmosekohaloleku.

⁹ Paradiis on kogu universumite universumis leiduva energia-mateeria absoluutne läte ja igavene koondumispunkt. Määratlematu Absoluut on selle kõige ilmutaja, reguleerija ning hoidja, mille allikas ja lähtekoht on Paradiis. Määratlematu Absoluudi kõikne kohalolek näib olevat võrdväärne vaste arusaamale gravitatsiooniulatuse potentsiaalsest lõpmatusest, Paradiisi kohalolekut märkivast elastsest pingest. Niisugune käsitus aitab meil sedastada tõika, et kõike tõmmatakse sissepoole, Paradiisi suunas. Toodud näide võib olla küll kohmakas, aga temast on siiski abi. See seletab ka, miks gravitatsioon toimib alati eelistatult massiga risti olevas tasapinnas — nähtus viitab Paradiisi ja seda ümbritseva loodu erinevatele dimensioonidele.

9. PARADIISI AINULAADSUS

¹ Paradiisi ainulaadsus avaldub selles, et ta on kõikide vaimisiksuste algse päritolu maailm ning ka nende saatust kajastav eesmärk. Ehkki on tõsi, et mitte kõik kohalike universumite alamad vaimolendid ei satu kohe Paradiisi, jääb Paradiis siiski kõikide aineülestes isiksustes ihalduste sihiks.

² ¶ Paradiis on lõpmatuse geograafiline keskpunkt: ta pole ei universaalse loodu osa ega isegi mitte tegelik osa igavestest Havona universumist. Harilikult kõneleme kesksest Saarest nõnda, nagu kuulaks see jumalikku universumisse, kuid tegelikult ei ole see nii. Paradiis on igavene ja ainuline eksistents.

³ ¶ Minevikulises igavikus, mil Kõikne Isa andis oma vaim-minale igavese isiksusväljenduse olendis, keda tunneme Igavese Pojana, ilmutas ta samal ajal — Paradiisina — ka oma mitteisikulise mina lõpmatuspotentiaali. Ebaisikuline ja mittevaimne Paradiis näib olevat Isa tahte ja teo vältimatu tagajärg, mis igavikustas Algse Poja. Sel moel projitseeris Isa reaalsuse kahes tegelikus faasis: isikulises ja mitteisikulises, vaimses ja mittevaimses. Isa ja Poja toimimistahtega kokku puutudes nende kahe faasi vaheline pinge andis eksistentsi Ühisele Toimijale ning keskele universumile koos selle ainelistes maailmade ja vaimolendidega.

⁴ Kui reaalsus jaguneb isikuliseks ja mitteisikuliseks (Igaveseks Pojaks ja Paradiisiks), pole kuigi sobilik kutsuda mitteisikulist „Jumaluseks” muidu, kui vaid teatud mõõndustega. Jumaluste tegevuse energiat ja ainelist tulemust võib vaevalt Jumaluseks nimetada. Jumalus võib korda saata paljugi sellist, mis ei ole Jumalus, ning Paradiis pole Jumalus ja tal pole teadvust niisuguses tähenduses, nagu maine inimene üldse kunagi seda mõistet aduda võib.

⁵ ¶ Paradiis pole ühegi olendi ega elava olemusvormi eellane — ta ei ole looja. Isiksus ning meele ja vaimu vaheli-

sed suhted on *ülekantavad*, kuid algkuju ei ole seda. Mitte kunagi pole algkujud peegeldused, nad on duplikaadid — jäljendused. Paradiis on algkujude absoluut ning Havona üks näide nendest potentsiaalidest tegelikkuses.

⁶ ¶ Jumala asupaik on keskne ja igavene, auline ja ideaalne. Tema kodu on iga universumi keskusmaailma jaoks imekauniks algkujuks ning tema vahetu elu-universum on algkujuks kõikidele universumitele nende ideaalide, korralduse ja saatuse osas.

⁷ Paradiis on kogu isiksusliku tegevuse universaalne keskus ning kõikide jõu-, kosmose- ja energiailmingute lähte ja kese. Kõik olnu, olev ja tulev on saanud ning saab praegu ja ka tulevikus alguse igavestest Jumalate kesksest asupai-gast. Paradiis on terve loodu kese, kõikide energiatega allikas ning kõikide isiksuste algne lähtekoht.

⁸ ¶ Lõpuks on surelike tarvis kõige tähtsam teada igavese Paradiisi kohta tõika, et see Kõikse Isa täiuslik asupaik kujutab endast ehedat ja kauget saatust Jumala surelike ja ainelistes poegade, aja ja ruumi arengumaailmade tõusvate loodud-olendite surematu hinge jaoks. Iga Jumalat tundev surelik, kes on elu eesmärgiks võtnud täita Isa tahet, on sellega juba asunud pikale-pikale Paradiisi teele. See tee märgib püüdlemist jumalikkuse ja täiuse saavutamise poole. Ning kui niisugune loomast põlvnev olend seisab ükskord tõesti Paradiisi-Jumalate ees, nagu praegu arvutu hulk olendeid seda teeb, olles kosmose alamatest sfääridest kõrgemale tõusnud, kujutab selline saavutus endast vaimse muundumise reaalsust, mis küünib peaaegu üliluslikkuse piirini.

⁹ [Esitanud Tarkuse Täiustaja, kellele Uversa Päevilt Vanad tegid ülesandeks nõnda talitada.]

12 KIRI

UNIVERSUMITE UNIVERSUM

KÕIKSE Isa kaugustesse küündiva loodu hiiglaslikkus jääb täielikult väljapoole piiritletud kujutlusvõime ulatust ning tervikuniversumi tohutud mõõtmed vapustavad koguni minu klassi kuuluva isiku arusaamu. Kuid surelikule meelele saab õpetada nii mõndagi selle kohta, kuidas universumid on planeeritud ja korraldatud. Te võite teada saada üht-teist universumite füüsilisest korraldusest ja eeskujulikust haldamisest ning õppida paljutki nende arukate olendite arvukate rühmade kohta, kes asustavad seitset ajalikku superuniversumit ning igavikulist keskset universumit.

² Põhimõtteliselt ehk igaveselt potentsiaalilt mõistame ainelist loodut kui lõpmatut, sest Kõikne Isa on tegelikult lõpmatu. Kui aga uurime ja vaatleme tervet ainelist loodut lähemalt, siis mõistame, et ta on igal ajahetkel piiratud, ehkki teie piiritletud meelele tundub ta suhteliselt piiramatuna, koguni ääretuna.

³ Füüsikaseaduste tundmaõppimise ja tähemaailmade vaatlemise põhjal oleme jõudnud veendumusele, et lõpmatu Looja ei avaldu veel täiusele jõudnud kosmilise väljendusena ning et suur osa Lõpmatu kosmisest potentsiaalst on praegu varjatud ja ilmutamata. Loodud-olenditele võib tervikuniversum näida peaaegu lõpmatuna, ent paljuskki on see veel pooleli: ainelist loodut seovad ikka veel füüsilised piirid ning igavese eesmärgi kogemuslik ilmutamine kestab.

1. TERVIKUNIVERSUMI KOSMOSETASANDID

¹ Universumite universum ei kujuta endast ei lõpmatut tasandit, ääretut kuupi ega piiratud ringi, vaid tal on loomulikult oma kindlad mõõtmed. Füüsilise korrastamise ja haldamise seadused tõestavad lõplikult, et terve see jõu ja energia ning mateeria ja võimsuse hiiglaslik kogum toimib lõppkokkuvõttes ühe kosmilise üksusena, kujundatud ja kooskõlastatud tervikuna. Ainelise loodu jälgitav käitumine annab tunnistust füüsilise universumi kindlastest piiridest. Lõpliku tõendi ringikujulise ja piiristatud universumi kohta pakub fakt, mis meile on väga tuttav: põhienegia kõik vormid liiguvad lakkamatult tervikuniversumi kosmosetasandite kaarduvat rada mööda ning alluvad sealjuures Paradiisi gravitatsiooni lakkamatule ja absoluutsele tõmbele.

² Tervikuniversumi üksteisele järgnevatest kosmilistest tasanditest moodustuvad läbitava kosmose põhijaotused — kogu loodu, korraldatud ja osaliselt asustatud või tulevikus veel korraldatav ja asustatav kosmos. Kui tervikuniversum ei sisaldaks paljusid ellipsikujulisi kosmosetasandeid, milles liikumistakistus on väiksem ning mis vahelduvad suhtelise liikumatuse tsoonidega, siis peaks meie käsituse kohaselt osutuma võimalikuks hoomata, kuidas mõned kosmilised energiad sööstavad lõpmatutesse kaugustesse, mööda sirgjoonelist rada otse tundmatusse ruumi. Kuid eales ei kohta me sel moel käituvat jõudu, energiat

või mateeriat; ikka ja alati tuhisevad nad edasi suurte kosmoseringluste moodustatud radu mööda.

³ ¶ Kui kaugeneda Paradiisist horisontaalsuunalist läbitava kosmose ulatust mööda, võib tõdeda, et tervikuniversum eksisteerib kuue ühise keskpunkti ümber paikneva ellipsina ehk keskset Saart ümbritseva kosmosetasandina:

- ⁴ 1. keskne universum — Havona;
- ⁵ 2. seitse superuniversumit;
- ⁶ 3. väliskosmose esimene tasand;
- ⁷ 4. väliskosmose teine tasand;
- ⁸ 5. väliskosmose kolmas tasand;
- ⁹ 6. neljas, kõige välisem kosmosetasand.

¹⁰ ¶ *Havona* ehk keskne universum ei ole ajalik loodu, tema eksistents on igavene. See ilma alguse ja lõputa universum koosneb miljardist ülima täiuslikkuse sfäärist ning teda ümbritsevad hiiglaslikud tumedad gravitatsioonik kehad. Havona keskmes paikneb liikumatu ja absoluutselt tasakaalusolev Paradiisisaar, mida ümbritsevad tema kakskümmend üks satelliiti. Keskset universumit ääristavate tumedate gravitatsioonik kehade tohtu massi tõttu ületab selle keskse loodu massisisaldus kaugelt suuruniversumi kõigi seitsme sektori teadaoleva kogumassi.

¹¹ ¶ *Paradiisi-Havona süsteem* - igavene universum, mis ringikujuliselt piirab igavest Saart — moodustab tervikuniversumi täiusliku ja igavese tuuma: kõik seitse superuniversumit ja kõik väliskosmose piirkonnad tiirlevad kindlaksmääratud orbiitidel ümber hiiglasliku keskse kogumi, mille moodustavad Paradiisi-satelliidid ja Havona sfäärid.

¹² *Seitse superuniversumit* ei kujuta endast esmaseid füüsilisi moodustisi, mitte kuski ei jaota nende piirid osadeks mitte ühtki udukogu ega läbi mitte ühtki kohalikku universumit — neid algseid loomisüksusi. Iga superuniversum on lihtsalt geograafiline ruumirühmitis, mis hõlmab kujundatud ja osaliselt asustatud Havona-järgsest loodust umbes ühe seitsmendiku, ning nendesse kuuluvate kohalike universumite arvult ja hõivatud ruumi ulatuselt on kõik superuniversumid ligikaudu võrdsed. Teie kohalik universum *Nebadon* on osa uuemast loodust *Orvontonis* ehk seitsmendas superuniversumis.

¹³ *Suuruniversum* on käesolevaks ajaks kujundatud ja asustatud loodu. Ta koosneb seitsmest superuniversumist, mille arenguline kogupotentsiaal küünib ligemale seitsme triljoni asustatud planeedini, keskse loodu igavesi sfääre arvestamata. See katseline määrang ei võta aga arvesse arhitektuurilisi haldussfääre ega sisalda kaugemalasetsevaid, korrastamata universumite rühmi. Suuruniversumi praegune sakiline äär, tema ebaühtlane ja lõpetamata perifeerne osa, millele lisandub kogu astronoomilise olukorra äärmine ebakindlus, paneb meie täheuurijaid uskuma, et isegi seitse superuniversumit on praegu veel lõpetamata. Kui liigume seestpoolt, jumaliku keskme juurest mingis ühes suvalises suunas väljapoole, jõuame lõpuks korrastatud ja

asustatud loodu kaugeima piirini — jõuame suuruniversumi kaugeima piirini. Tolle välispiiri lähedal, selle suurejoonelise loodu kauges, kõrvalises nurgas elab teie kohalik universum oma sündmusrikast elu.

¹⁴ *Väliskosmose tasandid.* Eemal kosmoses, tohutul kaugusel seitsmest asustatud superuniversumist, on kujunemas hiiglaslikud ja uskumatult hämmastavad jõu ning ainstuvate energiatega ringlused. Seitsme superuniversumi energiaringluste ning tolle jõutoime hiigelsuure välisvööndi vahel paikneb suhteliselt vaikne ruumitsoon, mille läbimõõt kõigub, ulatudes keskmiselt neljasaja tuhande valgusaastani. Nendes tsoonides pole tähetolmu — kosmilist udu. Need meie seast, kes noid nähtusi uurivad, pole kindlad seitsset superuniversumit ümbritseva suhtelise vaikuse tsoonis toimivate kosmosejõudude täpses seisundis. Ent praeguse suuruniversumi äärealadest umbes poole miljoni valgusaasta kaugusel võime täheldada tsooni, kus algab lausa uskumatult ulatuslik energiateggevus, mille maht ja intensiivsus kasvavad pidevalt rohkem kui kahekümne viie miljoni valgusaasta ulatuses. See energiat andvate jõudude määratu mehhanism paikneb väliskosmose esimesel tasandil, mis kujutab endast kogu tuntud, kujundatud ja asustatud loodut ümbritsevat katkematut kosmilise aktiivsuse vööndit.

¹⁵ Nendest piirkondadest kaugemal leiab aset veelgi inukam tegevus, sest Uversa füüsikud on tabanud esimesi märke jõuilmingutest rohkem kui viiekümne miljoni valgusaasta kaugusel väliskosmose esimesel tasandil jälgitavate nähtuste välispiirist. Pole vähimatki kahtlust, et niisugune tegevus ennustab ainelise loodu kujunemist tervikuniversumi teisel väliskosmose tasandil.

¹⁶ Keskne universum on igavikuline, seitse superuniversumit aga ajalik loodu. Väliskosmose nelja tasandi osaks on kahtlemata määratud anda oma arengu lõpptulemuseks lõplik loodu. Ning leidub neid, kes kinnitavad, nagu ei saaks Lõpmatu eales jõuda täieliku eneseväljendamiseni muidu kui ainult lõpmatuses; seetõttu loevad nad tõestatamatult kehtivaks, et neljanda, kõige välimise kosmosetasandi taga asub veel üks, ilmutamata loodu, mis võib endast kujutada lakkamatult avarduvat, otsata ja ääreta lõpmatut universumit. Teoreetiliselt ei mõista me piiritleda ei Looja lõpmatust ega loodu potentsiaalset lõpmatust, ent sellisena, nagu ta eksisteerib ja nagu teda valitsetakse, on tervikuniversumil meie meelest olemas piirangud; kahtlemata piiristab ja piirab tema välisäärt väliskosmos.

2. MÄÄRATLEMATU ABSOLUUDI MÕJUVALD

¹ Kui Urantia astronoomid vaatavad oma üha võimsamate teleskoopide abil kosmose salapärasestse avarustesse ning jälgivad seal peaaegu arvutute füüsiliste universumite hämmastavat arengut, peaksid nad aru saama, et vaatlevad Tervikuniversumi Arhitektide mõistetamatute plaanide suurejoonelist teostumist. Tõsi küll, meil leidub tõendeid, mis viitavad Paradiisi-isiksuste teatud mõjukohalolekule siin ja seal nende määratute energiailmingute juures,

mis käesoleval hetkel noid välispiirkondi iseloomustavad, kuid asja laiemalt võttes peetakse seitsme superuniversumi kaugemate piiride taga laiuvaid kosmosepiirkondi üldiselt Määratlematu Absoluudi mõjuvallaks.

² Ehkki inimene võib palja silmaga näha vaid kahte või kolme Orvontoni superuniversumi piiridest väljaspool paiknevat udukogu, näitavad teie teleskoobid miljoneid ja miljoneid niisuguseid kujunevaid füüsilisi universumeid. Enamik teie teleskoopidele visuaalselt avanevaid täheilmast asub Orvontonis, aga fotograafiliste menetluste abiga küünivad võimsamad teleskoobid vaatama kaugele suuruniversumi piiride taha — väliskosmose valda, kus on organiseerumas loendamatud universumid. Ning veel miljonid ja miljonid universumid jäävad teie praeguste instrumentide tegevusulatusle kättesaamatuks.

³ Mitte kuigi kauges tulevikus näitavad uued teleskoobid Urantia astronoomide imetlevale pilgule vähemalt 375 miljonit uut galaktikat, mis paiknevad väliskosmose kaugemates piirkondades. Samal ajal avaldavad need võimsamad teleskoobid, et paljud noist universumisaarekestest, mida algselt peeti väliskosmosesse kuuluvaiks, on tegelikult osa Orvontoni galaktikasüsteemist. Seitsme superuniversumi kasvamine kestab ja iga superuniversumi välispiir nihkub järk-järgult kaugemale; uued udukogud stabiliseeruvad ja korrastuvad pidevalt ning mõned neist udukogudest, mida Urantia astronoomid peavad galaktikavälisteks, paiknevad tegelikult Orvontoni ääremail ning liiguvad ühes meiega.

⁴ ¶ Nagu on täheldanud Uversa täheteadlased, ümbritsevad suuruniversumit arvukate tähe- ja planeediparvede eellased, mis loendamatu välisuniversumite kontsentriliste ringidena igast küljest praeguseks asustatud loodut piiravad. Uversa füüsikute arvutused kinnitavad, et nende välimiste, kaardistamata piirkondade energia ja aine hulk ületavad juba mitmekordselt kõigis seitsmes superuniversumis sisalduva ainemassi ja energialaengu koguhulga. Meile on teatatud, et kosmilise jõu muundamine nendel väliskosmose tasanditel on Paradiisi jõukorraldajate ülesanne. Teame ka, et need jõud on praegu suuruniversumit aktiveerivate füüsiliste energiatega eellased. Siiski ei ole Orvontoni võimsusesuunajatel mitte midagi tegemist nende kaugete ilmadega ning sealsed energialiikumisedki pole märgatavalt seotud korrastatud ja asustatud loodu võimsusringlustega.

⁵ ¶ Teame väga vähe nende kolossaalsete väliskosmose nähtuste tähendusest. Moodustumas on tulevikuline suurloodu. Võime vaadelda tema hiidmõõtmeid, aduda ta ulatust ning hoomata tema kuninglikke dimensioone, ent üldiselt ei tea me nendest ilmadest kuigi palju rohkem kui Urantia astronoomid. Meie teada ei leidu selles udukogude, päikeste ja planeetide välisringis ei inimesetaolisi ainelisi olendeid, ei ingleid ega muid vaimolendeid. See kauge valdkond jääb superuniversumite valitsuste õigusemõistmis- ja halduspiirkonnast välja.

⁶ Kogu Orvontonis usutakse, et käimas on uut tüüpi loomisjark. Usutakse, et sündimas on niisugune univer-

sumiteklass, millele on määratud saada kujuneva Lõplikuse Korpuse tulevase tegevuse näitelavaks, ning kui meie oletused õigeks osutuvad, siis võib lõpmatu tulevikul teie kõikide jaoks varuks olla samasuguseid lummaid vaatepilte, mida on lõpmatu minevik pakkunud teie vanematele vendadele ja eelkäijatele.

3. UNIVERSAALNE GRAVITATSIOON

¹ Kõik jõu-energia vormid — aine, mõistuslik ja vaimne — alluvad võrdsele määral nende mõjuväljadele, nende universaalsetele kohalolekutele, mida me nimetame gravitatsiooniks. Isiksusi reageerib gravitatsioonile — nimelt Isa ainuomasele ringlusele. Aga kuigi too ringlus kuulub ainuliselt Isale, ei ole ta teistest ringlustest kõrvale jäänud; Kõikne Isa on lõpmatu ja toimib *kõigis* tervikuniversumi neljas absoluutse gravitatsiooni ringluses:

- ² 1. Kõikse Isa isiksusegravitatsioon;
- ³ 2. Igavese Poja vaimugravitatsioon;
- ⁴ 3. Ühise Toimija meelegravitatsioon;
- ⁵ 4. Paradiisisaare kosmiline gravitatsioon.

⁶ ¶ Ükski neist neljast ringlusest pole seotud ala-Paradiisi jõukeskmega; nad pole ei jõu-, energia- ega võimsusringlused. Nad on absoluutsed *kohalolek*-ringlused ning nagu Jumal, nii ei sõltu nemadki ei ajast ega ruumist.

⁷ Sellega seoses oleks siinkohal huvitav tutvustada mõningaid vaatlusi, mida gravitatsiooniuurijate kogu on Uversal viimaste aastatuhandete vältel teinud. See eksperdite rühm on tervikuniversumi gravitatsioonisüsteemide suhtes tulnud järgmistele järeldustele:

⁸ ¶ 1. *Füüsiline gravitatsioon*. Olles koostanud summaarhinnangu füüsilise gravitatsiooni kogumahtuvuse kohta suuruniversumis, on nad hoolega võrdlevalt analüüsinud seda tulemust praegu toimiva absoluutse gravitatsioonikohaloleku hinnangulise koguväärtusega. Need arvutused viitavad sellele, et suuruniversumi kogu gravitatsioonitoime moodustab vaid väga väikese osa Paradiisi arvestuslikust gravitatsioonijõust, mille määramisel võeti aluseks universumis leiduva aine põhiliste füüsiliste üksuste reagerimine gravitatsioonile. Need uurijad on jõudnud hämmastavale tulemusele: nimelt kasutab keskne universum koos teda ümbritseva seitsme superuniversumiga praegu ära vaid ligikaudu viis protsenti Paradiisi absoluutset gravitatsiooni märkiva mõjuvälja aktiivsest toimest. Teisisõnu: käesoleval hetkel kulub umbes üheksakümmend viis protsenti Paradiisisaare kosmilise gravitatsiooni toimest — mille suurus arvutati välja tolle summaarteooria põhjal — selleks et juhtida praeguseks korrasdatud universumite piiridest kaugemal paiknevaid ainelisi süsteeme. Kõik need arvutused on tehtud absoluutse gravitatsiooni suhtes; lineaargravitatsioon on vastastikmõju, mida saab välja arvutada ainult siis, kui on teada Paradiisi gravitatsiooni tegelik väärtus.

⁹ ¶ 2. *Vaimugravitatsioon*. Sedasama võrdlevate hinnangute ja arvutuste meetodit kasutades uurisid need teadlased vaimugravitatsiooni praegust reagerimismahtu

ning jõudsid Üksikute Sõnumitoojate ja teiste vaimisiksuste abiga niikaugemale, et said anda kokkuvõtliku hinnangu Teise Allika ja Keskme aktiivsele vaimugravitatsioonile. On väga õpetlik märkida, et nad said suuruniversumis tegelikult toimiva vaimugravitatsiooni väärtuseks umbes niisama suure näitaja kui see, mille nad postuleerisid märkimaks praegusel ajahetkel toimiva vaimugravitatsiooni koguväärtust. Ehk teisiti: praegu võib suuruniversumis täheldada tegelikult kogu Igavese Poja vaimugravitatsiooni toimimist, selle gravitatsiooni suurus arvutati välja mainitud summaarteooria põhjal. Kui neid tulemusi tohib usaldada, saame teha järelduse, et praegu väliskosmoses arenevad universumid on hetkel täielikult mittevaimsed. Ning kui see tõesti nõnda on, seletub ka, miks vaimuga varustatud olenditel pole piisavalt või üldse mitte teavet nende määratud energiailmingute kohta — nood olendid teavad vaid tõsiasja, et sellised nähtused on olemas.

¹⁰ ¶ 3. *Meelegravitatsioon*. Meelegravitatsiooni kohaloleku ja reageeringute probleemile on meie eksperdid lähenenud samadest võrdleva arvutuse põhimõtetest lähtudes. Hindamisel kasutatava meeleühiku väärtus saadi, kui leiti kolme materiaalselt ja kolme vaimset liiki mentaliteedi keskmine. Meelegravitatsiooni hindamise põhiühiku leidmise katseid segavaks teguriks osutus see meeleliik, mida täheldati võimsusesuunajate ja nende kaaslaste puhul. Ei leidunud mitte midagi erist, mis oleks takistanud hinnata Kolmanda Allika ja Keskme meelegravitatsiooni toimimise praegust võimsust mainitud summaarteooriale vastavalt. Ehkki käesoleval juhul pole tulemus nii ühemõtteliselt selge nagu füüsilise ja vaimugravitatsiooni hindamise puhul, osutub see võrdleva analüüsi käigus vägagi õpetlikuks, koguni põnevaks. Nimelt jõudsid need uurijad järeldusele, et olemasolevas suuruniversumis leiab aset umbes kaheksakümmend viis protsenti meelegravitatsioonilistest reageeringutest Ühise Toimija intellektuaalsele tõmbejõule. See lubab oletada võimalust, et hetkel väliskosmoses maailmades toimuva ja jälgitava füüsilise tegevusega seostub ka mõistuslik tegutsemine. Kuigi too arvuline hinnang pole arvatavasti eriti täpne, langeb ta põhimõtteliselt kokku meie arvamusega, et käesoleval ajal juhivad arukad jõukujundajad universumi evolutsiooni nendel kosmosetasanditel, mis jäävad suuruniversumi praegustest piiridest kaugemale.

¹¹ Ent parimal juhul on kõik need arvutused vaid eeldatavatele seadustele toetuvad hinnangud. Kui väliskosmoses peakski leiduma mõni vaimolend, siis ei mõjutaks nende kohalolek nimetamisväärselt nii hiiglaslike mõõtarvudega opereerivaid arvutusi.

¹² ¶ *Isiksusegravitatsiooni* ei ole võimalik välja arvutada. Tunneme selle ringluse küll ära, ent me ei saa mõõta ei sellele reageerivaid kvalitatiivseid ega kvantitatiivseid reaalsusi.

4. RUUM JA LIIKUMINE

¹ Kõik kosmilise energia üksused on haaratud esmasesse tiirlemisse, oma ülesannet täites ringlevad nad mööda universumi orbiite. Kosmoseuniversumid, nende allsüsteemid ja maailmad kujutavad kõik endast tiirlevaid sfääre, mis on lakkamatus liikumises tervikuniversumi kosmosetasanditele omastes lõpututes ringlustes. Tervikuniversumis ei leidu absoluutselt mitte midagi liikumatut, kui välja arvata Havona täpne keskpunkt — igavene Paradiisisaar, gravitatsioonikese.

² Määratlematu Absoluudi toimimist piirab ruum, ent me pole eriti kindlad selle Absoluudi suhtes liikumisega. Kas liikumine on talle loomuomane? Vastust me ei tea. Teame, et ruumile ei ole liikumine omane; isegi ruumi *enda* liikumised ei ole kaasasündinud. Kuid Määratlematu ja liikumise suhtes ei ole me nii kindlad. Kes või mis vastutab tegelikult selle jõu-energia teisendumisega seostuva hiigelulatusega tegevuse eest, mis hetkel on käimas praeguse seitsme superuniversumi piiride taga? Liikumise päritolu suhtes on meie seisukohad järgmised:

³ 1. meie arvates algatab Ühine Toimija liikumise *ruumis*;

⁴ 2. kui Ühine Toimija peaks panema aluse *ruumi* liikumistele, ei ole meil võimalik seda tõestada;

⁵ 3. Kõikne Absoluut ei tekita algliikumist, kuid ta võrdsustab ja kontrollib kõiki liikumise tekitatud pingeid.

⁶ ¶ Ilmselt vastutavad jõukujundajad nende väliskosmoses paiknevate hiiglaslike universumirataste loomise eest, mis on praegu tähelises evolutsioonijärgus. Kuid selle, et nad üldse suudavad nõnda talitada, pidi muutma võimalikuks Määratlematu Absoluudi ruumikohaloleku teatud erikuju.

⁷ ¶ Inimese vaatevinklist on ruum eimiski — negatiivne, ta eksisteerib ainult millegi positiivse ja mitteruumilise suhtes. Tegelikult on ruum siiski reaalne, sisaldades liikumist ja olles selle määravaks tingimuseks. Ta liigub koguni ise. Ruumi liikumisi võib üldjoontes liigitada järgmiselt:

⁸ 1. esmane liikumine — ruumihingamine, ruumi enese liikumine;

⁹ 2. teisene liikumine — üksteisele järgnevate kosmosetasandite tiirlemissuundade vaheldumine;

¹⁰ 3. suhtelised liikumised — suhtelised selles mõttes, et nende hindamisel ei võeta lähtepunktiks Paradiisi; esmane ja teisene liikumine on absoluutsed, see tähendab liikumised paigalseisva Paradiisi suhtes;

¹¹ 4. kompensatoorne ehk suhteseoses olev liikumine, mis on määratud kooskõlastama kõiki teisi liikumisi.

¹² ¶ Teie Päikese ja temaga liituvate planeetide praegune omavaheline suhe annab küll aimu paljudest kosmoses toimuvatest suhtelistest ja absoluutsetest liikumistest, ent tavatseb jätta astronoomilistele vaatlejatele mulje, et samal ajal, kui teie olete kosmoses suhteliselt püsivad, liiguvad teid ümbritsevad täheparved ja -hoovused teist kaugemale seda kiiremini, mida kaugema ruumiosa kohta te oma arvutusi teete. Tegelikult ei ole lugu nii. Te ei suuda ära tunda

seda üldist, väljapoole suunatud paisumist, mis iseloomustab praegu terve läbitava kosmose füüsilist loodut. Ka teie oma kohalik loodu (Nebadon) osaleb selles kõikehõlmavas, väljapoole suunatud avarumisliikumises. Kõik seitse superuniversumit tervikuna võtavad koos tervikuniversumi välispiirkondadega osa ruumihingamise kahe aastamiljardi pikkustest tsüklitest.

¹³ Vastavalt sellele, kuidas universumid paisuvad ja kokku tõmbuvad, liiguvad läbitavas kosmoses paiknevad aine-massid Paradiisi gravitatsiooni tõmbejõu suhtes kord päri-, kord vastassuunaliselt. Töö, mida tehakse loodu ainelise energiamassi liigutamiseks, on *ruumi* töö, kuid mitte *võimsuse-energia* töö.

¹⁴ ¶ Kuigi teie spektroskoopilised hinnangud astronoomiliste kiiruste kohta on üsnagi usaldusväärsed sel juhul, kui neid rakendada teie superuniversumi ja naabersuperuniversumite täheilmade suhtes, osutuvad nad täielikult ebausaldatavaks siis, kui tegemist on väliskosmose piirkondadega. Lähenev täht nihutab spektrijooni normaalsest violetse osa poole ning kaugeneva tähe puhul täheldatakse samasugust nihet spektri punase osa suunas. Paljude segavate mõjude tõttu tundub, nagu kasvaks kaugemate universumite eemaldumiskiirus iga miljoni valgusaasta kohta rohkem kui sada kuuskümmend kilomeetrit [sada miili] sekundis. Üha võimsamate teleskoopide loomise järel annaks see arvutusmeetod tulemuseks, et tavatult kauged süsteemid näivad eemalduvat universumi sellest osast lausa uskomatu kiirusega — rohkem kui nelikümmend kaheksa tuhat kilomeetrit sekundis. See näiline eemaldumiskiirus ei ole aga reaalne, vaid johtub arvukatest veateguritest nagu näiteks vaatlusnurgast tulenevatest vigadest ja muudest aegruumilistest moonutustest.

¹⁵ Ent suurim niisugustest eksitustest tuleneb sellest, et seitsme superuniversumi piirkonnaga külgnevas kosmoses paiknevad tohutud väliskosmose universumid paistavad pöörlevat suuruniversumiga vastupidises suunas. See tähendab, et udukogude müriaadid koos nende juurde kuuluvate päikeste ja sfääridega tiirlevad käesoleval hetkel ümber keskse loodu päripäeva. Seitse superuniversumit tiirlevad praegu ümber Paradiisi vastupäeva. Teine galaktikate välisuniversum paistab liikuvat Paradiisi ümber vastupäeva nagu seitse superuniversumitki. Ning Uversa astronoomilised vaatlejad arvavad olevat leidnud tõendeid pöörlevate liikumiste kohta tavatult kaugel kosmose kolmandas välisvööndis, need liikumised on hakanud ilmutama suundumust kulgeda päripäeva.

¹⁶ Tõenäoliselt on neil universumite järjestikustel ning seejuures vahelduvalt erisuunalistel ruumiliikumistel mingisugune seos Kõikse Absoluudi gravitatsioonimenetlusega tervikuniversumis, need menetlused seisnevad jõudude kooskõlastamises ja ruumipingete võrdsustamises. Liikumine nagu ruumgi on gravitatsiooni täiendus ehk tasakaalustaja.

5. RUUM JA AEG

¹ Ka aeg on Paradiisi annetus nagu ruumgi, kuid mitte täpselt samas tähenduses, vaid kaudses mõttes. Aeg sünnib liikumise tõttu ning sellepärast, et meel on loomuomast teadlik järgnevusest. Praktilisest seisukohast on liikumine ajast lahutamatu, ent siiski ei leidu ainsatki universaalset, liikumisel põhinevat ajaühikut, kui selleks mitte meelevaldselt pidada Paradiisi-Havona standardpäeva. Ruumi hingamise kõikjaleküündivus hävitab tema kui kohaliku aja arvestamise allika väärtuse.

² Ruum ei ole lõpmatu, ehkki ta saab alguse Paradiisist, ega ka mitte absoluutne, sest teda läbib Määratlematu Absoluut. Meile on tundmata ruumi absoluutsed piirid, kuid teame kindlalt, et aja absoluudiks on igavik.

³ ¶ Aeg ja ruum on teineteisest lahutamatud ainult aegruumilises loodus, seitsmes superuniversumis. Teoreetiliselt on olemas ka mittetemporaalne ruum (ruum ilma ajata), ent ainus tõeliselt mittetemporaalne paik on Paradiisi *piirkond*. Mitteruumiline aeg (aeg ilma ruumita) on olemas Paradiisi tasandil toimivas meeles.

⁴ Paradiisiga piirnevad suhteliselt liikumatud vahekosmose tsoonid, mis lahutavad läbitavat kosmost mitteläbitavast ning kujutavad endast üleminekutsoone ajast igavikku; seepärast ongi tarvis, et Paradiisi suunduvad palverändurid, kelle kõrgeimaks sihiks on saada Paradiisi kodanikeks, kaotaksid selleks üleminekuajaks teadvuse. Aja teadlikud *küüalised* võivad minna Paradiisi, ilma et nad vahepeal sel kombel uinuksid, ent nad jäävad ajalikeks olenditeks.

⁵ ¶ Liikumisetä ruumis ei ole olemas suhteid ajaga, küll aga on olemas teadlikkus ajast. Järgnevus võib sünnitada ajateadlikkust isegi siis, kui liikumine puudub. Inimmeel ei ole loomuomast liivõrd seotud aja kui ruumiga. Isegi maise, lihaliku elu päevil, mil inimese meel on ruumi tugevaid kütkeis, jääb tema loov kujutlusvõime ajast suhteliselt sõltumatuks. Geneetiliselt aga ei ole aeg ise meele omadus.

⁶ ¶ Aega tajutakse kolmel eri tasandil:

⁷ 1. aeg, mida tajub meel — teadlikkus järgnevusest ja liikumisest ning kestvuse tunnetamine;

⁸ 2. aeg, mida tajub vaim — Jumalale lähemale liikumise adumine ning teadlikkus kõrgemale, üha kasvava jumalikkuse tasanditele suunatud liikumisest;

⁹ 3. isiksus *loob* oma kordumatu ajatunnetuse, tuginedes Reaalsuse taipamisele, kohaloleku teadvusele ja teadlikkusele kestvusest.

¹⁰ ¶ Mittevaimsed loomad teavad ainult minevikku ning elavad olevikus. Sisimas elava vaimuga inimesel on ettenägemisvõime (taipamine), ta võib visualiseerida tulevikku. Vaid tulevikku suunatud ja progressiivsed suhtumised on isikuliselt reaalsed. Kivinenud eetika ja traditsiooniline kõlblus küünivad vaid õige pisut looma tasemest kõrgemale. Ka stoitsism ei esinda eneseteostuse kõrget taset. Eetika ja moraal muutuvad tõeliselt inimomaseiks siis, kui nad on dünaamilised ja progressiivsed ning kui neid elustab universumireaalsus.

¹¹ Inimisiksus ei ole pelgalt midagi niisugust, mis aja- ja ruumisündmustega kaasas käib, inimisiksus võib toimida ka selliste sündmuste kosmilise põhjusena.

6. KÕIKNE ÜLEMJUHTIMINE

¹ Universum ei ole staatiline. Stabiilsuse põhjuseks pole inertsus, pigemini on ta tasakaalustatud energiatega, ühiselt toimivate meelte, kooskõlastatud morontiate, vaimu ülemkontrolli ja isiksuse ühendumise tulemus. Stabiilsus on tervikuna alati võrdeline jumalikkusega.

² Tervikuniversumi füüsilisel juhtimisel rakendab Kõikne Isa oma eesõigust ja esmasust Paradiisisaare kaudu, kosmose vaimses haldamises on Jumal absoluutne Igavese Poja isikus. Meele vallas tegutsevad Isa ja Poeg kooskõlastatult Ühises Toimijas.

³ Kolmas Allikas ja Kese aitab hoida ühinenud füüsiliste ja vaimsete energiatega ning moodustiste tasakaalu ja kooskõlastust oma kosmilise meele mõjuvälja absoluutsuse kaudu ja ka talle loomuomase ning universaalse füüsilise- ja vaimugravitatsiooniga seostuva lisajõu rakendamise abil. Ükskõik millal ja ükskõik kus ka ei ilmneks side ainelise ja vaimse vahel, on sellise meeileilingu aluseks Lõpmatu Vaimu toimimine. Vaid meel üksi on see, mis suudab seostada ainelise tasandi füüsilisi jõudusid ja energiasid vaimutasandi vaimsete jõudude ja olenditega.

⁴ Ükskõik millist universaalset ilmingut uurides veenduge, et olete arvesse võtnud füüsilise, intellektuaalse ja vaimse energia vastastikust seost ning teinud ka vajalikke mõõndusi ootamatute ilmingute arvel, mis johtuvad nende ühendamise isiksuse poolt, ning ettearvamatute ilmingute arvel, mis johtuvad kogemuslike Jumaluste ning Absoluutide toimimisest ja reaktsioonidest.

⁵ Universum on hõlpsasti prognoositav vaid kvantitatiivses ehk gravitatsiooni mõõdetavuse mõttes. Nii nagu füüsilised algjõud ei reageeri lineaargravitatsioonile, ei tee seda ka lõplike universumireaalsuste kõrgemad mõistuslikud tähendused ning ehedad vaimuväärtused. Kui kõne all on kas füüsiliste, mõistuslike või vaimsete jõudude uued ühendused, siis ei ole kõiksus kvalitatiivselt kergesti prognoositav, ehkki energiatega või jõudude niisugused kombinatsioonid muutuvad osaliselt prognoositavaiks, kui neid kriitiliselt jälgida. Kui loodud-olendi isiksus ühendab materiat, meele ja vaimu, ei suuda me päris täpselt ette ennustada niisuguse vaba tahtega olendi otsuseid.

⁶ ¶ Näib, et ürgjõu, tekkiva vaimu ning teiste mitteesikulistele viimaste kõik faasid reageerivad mingite küllalt kindlate, kuid tundmatute põhimõtete kohaselt ning neid iseloomustab toimimise suur ulatus ja paindlik reaktsioon, mis võib piiratud ulatusega üksiknähtuse ilmingute puhul sageli segadusse viia. Kuidas seletada nende kujunevate universumitegelikkuste puhul avalduvat reageerimisvabadust, mida ei ole võimalik ette ennustada? Need tundmatud ja äraarvamatud prognoosimatused — olgu siis tegemist jõu algüksuse käitumisega, kindlakstegemata meele- ja reaktsiooniga või kosmoses sündivat hiiglaslikku

eeluniversumit iseloomustava ilminguga — annavad arvata Viimase tegutsemisest ning Absoluutide kohaloleku toimimisest, mis ajaliselt eelnevad kõigi universumite Loojate tegevusele.

⁷ Me ei tea küll päris täpselt, aga kahtlustame, et niisugune hämmastav mitmekülgus ja selline põhjalik kooskõlastatus näitab Absoluutide kohalolekut ja tegevust ning sedavõrd erinevad reaktsioonid näiliselt ühesugustele põhjustele lubavad järeldada Absoluutidele omaseid reaktsioone ning seda mitte pelgalt vahetutele ja antud olukorrad tulenevatele põhjustele, vaid ka kõikidele teistele nendega seostuvatele põhjustele kogu tervikuniversumis.

⁸ ☞ Üksikisikuil on olemas nende saatuse kaitsjad ning igal planeedil, süsteemil, tähtkujul, universumil ja superuniversumil on vastav valitseja, kes töötab oma valdusala hüvanguks. Havona ja koguni suuruniversumi üle valvavad need, kellele on usaldatud niisugune suur vastutus. Kes aga hoolitseb tervikuniversumi kui terviku eest ja vaatab selle järele, et tema põhivajadused oleksid rahuldatud kõikjal alates Paradiisist ning lõpetades neljanda, kaugeima ruumitasandiga? Eksistentsiaalselt saab niisugust ülimat hoolitsust eeldatavasti Paradiisi-Kolmsuse osaks pida, kogemuslikult võttes aga sõltub Havona-järgsete universumite ilmumine:

- ⁹ 1. potentsiaali osas Absoluutidest;
- ¹⁰ 2. suuna osas Viimasest;
- ¹¹ 3. evolutsioonilise kooskõlastuse osas Ülimast;
- ¹² 4. haldamise osas enne eriomaste valitsejate ilmumist Tervikuniversumi Arhitektidest.

¹³ ☞ Määratlematu Absoluut läbib kogu ruumi. Meil pole täit selgust Jumalus-Absoluudi ning Kõikse Absoluudi täpse seisundi kohta, kuid teame hilisemaid funktsioone, kus Jumalus-Absoluut ja Määratlematu Absoluut toimivad. Jumalus-Absoluut võib olla ligi kõikse, kuid pole kuigi usutav, et ruumiliselt. Viimane on praegu või siis kunagi tulevikus ruumiliselt kohal neljanda ruumitasandi kaugeimas osas. Kahtleme, kas Viimase ruumikohalolek küünib ealeski tervikuniversumi äärealadest kaugeemale, neis piirides aga ühendab Viimane jätkuvalt kolme Absoluudi potentsiaalide loovat kujundamist.

7. OSA JA TERVIK

¹ Läbi kogu aja ja ruumi ning kõikide reaalsuste suhtes, olgu need siis missugused tahes, kehtib vääramatu ja mitteisikuline seadus, mis on võrdne kosmilise ettehoolduse toimega. Arm märgib Jumala armastusest kantud suhtumist üksikisikusse, aga Jumala suhtumist tervikusse tähistab erapooletus. Jumala tahe ei tarvitse tingimata peale jääda osa suhtes — üksiku isiksuse südames —, küll aga valitseb tema tahtmine terviku, universumite universumi üle.

² ☞ On tõsi, et terves Jumala suhtlemises kõikide oma olenditega pole tema seadused oma olemuselt suvalised. Teile, kelle nägemisulatus on ahtake ning vaatenurk piiritletud, peavad Jumala teod sageli näima diktaatorlikud

ja meelevaldsed. Jumala seadused on lihtsalt Jumala harjumused, tema pidev tegutsemistava, ning kõiki asju teeb ta hästi. Kui märkate, kuidas Jumal teeb ühte ja sedasama asja ikka ühtemoodi, siis on põhjus lihtsalt selles, et antud tingimustes on see parim viis toda teatud asja teha. Parim viis on ka õige viis ning seepärast nõuabki lõpmatu tarkus, et see saaks tehtud tol täpsel ja täiuslikul moel. Peaksite ka meeles pidama, et loodusmaailm ei ole pelgalt Jumaluse looming, vaid neis ilmingutes, mida inimene loodusmaailmaks nimetab, osalevad ka teised jõud.

³ Ükskõik missugune madaldumine ei sobi jumaliku olemusega kokku ning ta ei saa endale lubada mitte ainsatki puhtisiklikku toimingut halvasti sooritada. Tuleb siiski selgitada: *kui* mistahes jumalikus olukorras, ükskõik millistes äärmuslikes olukordades või juhul, kui ülima tarkuse kulg võib osutada vajadusele teistmoodi käituda — kui täiuslikkuse nõudmised võivad ühel või teisel põhjusel ette kirjutada mõne muu, parema reageerimisviisi, siis toimib kõiketeadev Jumal kohe sel paremal ja sobilikumal kombel. Sellisel juhul on tegemist kõrgema seaduse väljendamisega, mitte madalama seaduse äramuutmisega.

⁴ Jumal ei ole oma vabal tahtel põhinevate tegude kroonilise kordamise ori, keda kammitseksid harjumused. Lõpmatu seadused ei ole üksteisega vastuolus, vaid neid kõiki iseloomustab vääramatus ja täiuslikkus; nad kõik on vääramatult õiged teod, mille taga seisavad täiuslikud otsused. Seadus on lõpmatu, täiusliku ja jumaliku meelega muutumatu reaktsioon. Kõik Jumala teod on tahtelised, ja seda nende näilisele samasusele vaatamata. Jumalas ei ole „muutlikkust ega muutuste varju”. Ent kõike seda, mis on tõsi Kõikse Isa kohta, ei saa sama kindlalt väita ei temast alamal seisvate intellektiolendite ega ka tema arenguliste loodudolendite kohta.

⁵ Et Jumal ei muutu, võite olla täiesti kindlad: tavalistes olukordades teeb ta alati ühte ja sedasama, tehes seda ikka tavalisel, harilikul kombel. Kõikide loodud asjade ning olendite jaoks on Jumal püsivuse kindel tõend. Ta on Jumal ning seepärast ta ei muutu.

⁶ Kogu see käitumiskindlus ja toimimisühtsus on isikuline, teadvustatud ja ülimalt tahteline, sest suur Jumal ei ole omaenese täiuslikkuse ja lõpmatuse abitu ori. Jumal ei ole iseeneslikult toimiv automaatne jõud ega mingi orjalik, seadustest ahistatud vägi. Jumal pole ei matemaatiline võrrand ega keemiline valem. Ta on vaba tahtega esmane isiksus. Ta on Kõikne Isa — olend, kes on ülimalt tulvil isiksust ning kõikide olendite isiksuse universaalne läte.

⁷ ☞ Jumalat otsivate ainelistele surelike südameis ei valitse Jumala tahe sugugi mitte kõikjal alati ühteviisi, ent kui vaadelda ulatuslikumat ajahetke, mis hõlmab praeguse silmapilgu asemel kogu esimest elu, siis hakkab Jumala tahe ikka selgemini ja selgemini paistma nendest vaimuviljadest, mida vaimust juhitud Jumala laste elu kannab. Kui aga inimese piire veelgi avardada, nii et see hõlmaks ka morontia-kogemuse, siis näeme, kuidas jumalik tahe lööb ajaolendite vaimsustuvates tegudes üha kirkamalt särama; need ajao-lendid, kes on hakanud maitsma seda jumalikku nauding-

gut, mille toob kaasa inimisiksust ning Kõikse Isa isiksust ühendava suhte kogemine.

⁸ Jumala isadus ning inimeste vendlus kujutavad endast osa ja terviku paradoksi isiksuse tasandil. Jumal armastab *iga* üksikut olendit kui üht taevase perekonna last. Ja ometigi armastab Jumal nõnda *kõiki* olendeid: ta ei tee isikute vahel vahet ning tema armastuse kõikjalikkus ühendab terviku sugulussuhtesse, universaalsesse vendlusse.

⁹ Isa armastus muudab *iga* isiksuse absoluutselt omäoliseks, Kõikse Isa ainukordseks lapseks — lapseks, kellesarnast lõpmatuses teist ei leidu; tahteolendiks, kellest ei kohta enam terve igaviku vältel. Isa armastus ümbritseb aupaistega *iga* Jumala last ning valab valgusega üle taevase perekonna *iga* liikme, joonistades kõikide Isa isalikust ringlusest eemale jäävate mitteisikuliste tasandite taustal eredasti välja *iga* isikulise olendi ainukordse olemuse. Jumala armastus toob vapustaval moel esile *iga* tahteolendi transtsendentse väärtuse ning ilmutab eksimatult sedagi, kui hinnaliseks peab Kõikne Isa viimast kui üht oma lastest — alates Paradiisi staatusega kõrgeimast Looja-isiksusest ning lõpetades mõnes aja ja ruumi arengumaailmas inimesoo koidikul metsikute hõimude keskel elava madalaima, ent tahteolendi nime vääriva isiksusega.

¹⁰ Just see Jumala armastus üksikisiku vastu loobki kõikide olendite jumaliku perekonna, Paradiisi-Isa vaba tahetega laste universaalse vendluse. Ning et see vendlus on universaalne, siis kujutab ta endast tervikukeskset suhet. Kui vendlus on universaalne, ei väljenda ta mitte suhet *iga-ühiega*, vaid *kõikidega*. Vendlus on kogu terviku reaalsus ning väljendab seetõttu terviku omadusi, vastandina osa omadustele.

¹¹ Vendlus kujutab endast kõikide universaalsesse eksistentsi kuuluvate isiksuste vahelise suhte fakti. Mitte keegi ei saa vältida seda tulu ega neid karistusi, mida võib lõpptulemusena kaasa tuua suhe teistega. Osa saab kasu või kannatab koos tervikuga. *Iga* üksiku inimese hea pürgimus toob kasu kõikidele ning *iga* üksiku eksimus või kurjus suurendab kõigi inimeste kannatusi. Tervik liigub samamoodi nagu osagi. Osa edeneb samuti nagu tervik. Osa ja terviku suhtelised kiirused määravad ära selle, kas terviku inerts pidurdab osa või kannab teda edasi kosmilise vendluse hoog.

¹² ¶ Jääb mõistatuseks, kuidas saab Jumal olla ülimalt isikuline, eneseteadvusega olend, kes asub oma keskuses, ning olla samal ajal isiklikult ligi terves hiiglaslikus kõikisuses ning isiklikult ühenduses niisuguse peaaegu lõpmatult suure olenditehulgaga. Teie usku ei tohiks vähimalgi määral kõigutada tõik, et niisugune nähtus kujutab endast müsteeriumi, milleni inimomane arusaamine ei küüni. Ärge laske end vapustada ega heidutada lõpmatuse suurusest, igaviku hõlmamatusest ega Jumala võrratu iseloomu aulisusest ja hiilgusest ning ärge seepärast veel julgust kaotage: Isa ei ole kellestki teist väga kaugel. Ta elab teie sisimas ning temas liigume tõesti meie kõik, elame temas sõna otseses mõttes ning oleme temas tõeliselt olemas.

¹³ ¶ Ehkki Paradiisi-Isa toimib enda kooskõlastatud ning alamate jumalike loojate läbi, hoiab ta teiega ülimalt

lähedast, sisimat sidet, mis on nii ülev, nii ülimalt isiklik, et isegi mina ei suuda seda aduda: jutt on Isa fragmendi saladuslikust ühendusest selle inimhingega ja sureliku meele, kus ta antud hetkel asub. Teades seda kõike, mida on teile teada nende Jumala kingituste kohta, teate te sedagi, et Isa pole ülimalt lähedaselt seotud mitte ainult oma jumalike kaaslastega, vaid ka oma arenguliste ja surelike aja lastega. Isa elab tõepoolest Paradiisis, aga tema jumalik ligidus asub ka inimeste meeles.

¹⁴ Kuigi Poja vaimu valatakse välja kõige liha peale, ehkki Poeg elas kunagi teie keskel surelikul, lihalikul kujul ning seeravid valvavad teie üle ja juhivad teid isiklikult — kuidas saakski keegi neist Teise ja Kolmanda Keskmee jumalikest olenditest üldse lootagi teile nii lähedale jõuda või teist nõnda hästi aru saada nagu Isa, kes on andnud osakese iseenesest selleks, et see elaks teie sisimas, et see oleks teie ehe ja jumalik, koguni teie igavene mina?

8. MATEERIA, MEEL JA VAIM

¹ „Jumal on vaim,” aga Paradiis ei ole seda. Materiaalne universum on alati see lava, kus toimub kogu vaimne tegevus; vaimolendid ja vaimsed tõusuteelised elavad ja töötavad ainelise reaalsuse füüsilistel sfääridel.

² ¶ Kosmilise jõu annetamine, kosmilise gravitatsiooni maailm on Paradiisisaare tegevusvaldkond. Kogu algne jõud-energia lähtub Paradiisist ning loendamatu universumite loomiseks vajalik mateeria ringleb praegu üligravitatsiooni kohaloleku kujul läbi kogu tervikuniversumi: see ligidus moodustab läbitava kosmose jõulaengu.

³ Ükskõik missugused jõumuutused kaugemates universumites ka ei toimuks, allub jõuliikumine pärast Paradiisist lähtumist ikka igavese Saare lõppematule, ikka ja alati ligiolevale ning vääramatule tõmbejõule; loomupärase sõnakuulelikkusega tiirleb ta lakkamatult universumite igavesi ruumiradu mööda. Füüsiline energia ongi see ainus reaalsus, mis ausalt ja vankumatult universaalsele seadusele allub. Ainult loodudolendite tahtelise tegutsemise valdkonnas tuleb ette hälbimist jumalikest radadelt ja esialgsetest plaanidest. Võimsus ning energia kujutavad endast universaalseid tõendeid keskse Paradiisisaare püsivusest, järjepidevusest ja igavikulisusest.

⁴ ¶ Vaimu annetamine ning isiksuste vaimsustamine ehk vaimugravitatsiooni maailm on Igavese Poja valdkond. See lakkamatult kõiki vaimureaalsusi enda poole tõmbav Poja vaimugravitatsioon on niisama tõeline ja absoluutne nagu Paradiisisaare kõikvõimas aineeline mõjuväligi. Kuid arusaadavalt on füüsilise iseloomuga materiaalsed ilmingud ainelise meelega inimesele paremini tuttavad kui samavõrra reaalsed ja võimsad vaimse olemusega mõjud, mida saab märgata ainult hinge vaimne taip.

⁵ Kui universumis muutub ükskõik missuguse isiksuse meel vaimsemaks, rohkem Jumala taoliseks, siis hakkab ta nõrgemini reageerima ainelisele gravitatsioonile. Reaalsus, mida mõõdab reageerimine füüsilisele gravitatsioonile on vastandiks sellele reaalsusele, mida määratletakse temas sisalduva vaimu kvaliteediga. Füüsilise gravitatsiooni toime kujutab endast mittevaimse energia kvantitatiivset

mõõdupuud, aga vaimugravitatsiooni toime on jumalikkuse elava energia kvalitatiivne mõõt.

⁶ ¶ Seda, mida füüsilise loodu jaoks on Paradiis ning vaimse universumi jaoks Igavene Poeg, on Ühine Toimija meele valdkondade — aineliste, morontia- ja vaimolendite ning isiksuste aruka universumi jaoks.

⁷ Ühine Toimija reageerib nii ainelistele kui ka vaimsetele reaalsustele ning seetõttu saab temast täiesti loomulikult universaalne hoolitseja kõikide intellektiolendite eest, kes võivad esindada ka loodu ainelise ja vaimse faasi liitu. Intellekti annetamine ning ainelise ja vaimse eest hoolitsemine meele fenomeni abil on ainuliselt Ühise Toimija valdkond; sel kombel saab temast vaimse meele partner, morontiameele tuum ning aja arenguliste olendite ainelise meele algolemus.

⁸ Meel kujutab endast menetlust, mille abil vaimureaalsused muutuvad loodud isiksuste jaoks kogemuslikeks. Ning lõppkokkuvõttes on aineülesed isegi inimmeele ühendavad võimed: suutlikkus kooskõlastada erinevaid asju, arvamusi ning väärtusi.

⁹ ¶ Ehkki surelikul meel on vaevalt võimalik aduda suhtelise kosmilise reaalsuse seitset tasandit, peaks inimintellekt siiski suutma haarata paljutki piiritletud reaalsuse kolme toimiva tasandi tähendusest:

¹⁰ 1. *mateeria*. Organiseeritud energia, mis allub lineaargravitatsioonile, väljaarvatud juhul, kui teda ei teienda liikumine ega määratle meel;

¹¹ 2. *meel*. Kujundatud teadvus, mis ei allu täielikult ainelisele gravitatsioonile ning mis saab tõeliselt vabaks siis, kui teda teisendab vaim;

¹² 3. *vaim*. Kõrgeim isikuline reaalsus. Tõeline vaim ei allu füüsilisele gravitatsioonile ning lõpuks saab temast kõikide isiksuse nime väärivate, arenevate energiasüsteemide motiveeriv mõju.

¹³ ¶ Kõikide isiksuste eksistentsi eesmärk on vaim, ainelised ilmingud on suhtelised ning nende kahe universaalse vastandi vahele sekkub kosmiline meel. Meele annetamine ning vaimu hoolekanne on Jumaluse kaas-isikute — Lõpmatu Vaimu ja Igavese Poja ülesanne. Täielik Jumaluse reaalsus ei ole mitte meel, vaid vaim-meel — meelvaim, mida ühendab isiksus. Siiski koonduvad nii vaimu kui ka aine absoluudid Kõikse Isa isikus.

¹⁴ ¶ Paradiisis on need kolm energiat — füüsiline, mõistlik ja vaimne — kooskõlastatud. Arenevas kosmoses domineerib kõikjal energia-aine, välja arvatud isiksuses, kus ülemvõimu üritab haarata vaim, tehes seda meele vahendusel. Vaim on kõikide olendite isiksuskogemuse põhiline reaalsus, sest Jumal on vaim. Vaim püsib muutumatuks ning küünib seepärast kõikides isiksussuhetes nii meelest kui ka materiasist kõrgemale; viimased kaks on edeneva saavutuse kogemuslikud muutujad.

¹⁵ Kosmilise evolutsiooni käigus saab materiasist filosoofiline vari, mida jumaliku valgustatuse vaimusära kohalolekul heidab meel, kuid see ei muuda olematuks aineenergia reaalsust. Meel, mateeria ning vaim on võrdselt

reaalsed, ent jumalikkust saavutada üritava isiksuse jaoks ei ole nad ühtviisi väärtuslikud. Jumalikkuseteadvus on edenev vaimne kogemus.

¹⁶ Mida kirkamini särab vaimsustunud isiksus (Isa universumis, potentsiaalse vaimisiksuse fragment üksikolendis), seda tugevama varju heidab sekkuv meel oma materiaalsele rüüle. Ajas on inimese keha täpselt niisama reaalne kui ta meel ja vaimgi, ent surmas jäävad nii meel (identiteet) kui ka vaim ellu, keha aga mitte. Isiksuse kogemuses võib kosmiline reaalsus ka olemata olla. Ja nii on teile tuntud kreeka ütlusel materiasist kui temast reaalsema vaimse algolemuse varjust tõepoolest oma filosoofiline tähendus.

9. ISIKULISED REAALSUSED

¹ Vaim on universumite põhiline isikuline reaalsus, isiksus aga on põhiline kogu vaimureaalsusega seostuvas, astmeliselt arenevas kogemuses. Universumis edenemise igal uuel tasandil on isiksuskogemuse iga faas tulvil vihjeid ahvatlevate isikuliste reaalsuste avastamiseks. Inimese tegelik saatus tähendab ikka uute ja uute vaimsete sihtmärkide seadmist, seejärel aga reageerimist niisuguste mittemateriaalse väärtusega kõrgete sihtmärkide kosmilisele ahvatlusele.

² ¶ Isiksustevahelise soodsa ühenduse saladuseks on armastus. Üheainsa kokkupuutumise põhjal ei saa te veel inimest tegelikult tundma. Teil ei ole võimalik tunda ja armastada muusikat matemaatilise deduktsiooni kaudu, ehkki muusika on üks matemaatilise rütmi vorme. Telefoniabonendile välja antud number ei määratle mingilgi kombel selle abonendi isiksust ega märgi mitte kui midagi sellist, mis seostuks tema iseloomuga.

³ Matemaatika kui materiaalne teadus on hädatarvilik selleks, et osata intellektuaalsel tasandil arutleda universumi materiaalsete tahkude üle, kuid niisugused teadmised ei tarvitse veel tingimata kujutada endast osakest töö kõrgemast äratundmisest või vaimsete reaalsuste isiklikust hindamisest. Mitte ainult elavas maailmas, vaid koguni füüsilise energia ilmas on kahe või enama asja summa väga sageli midagi *rohkemat* või midagi *hoopis muud* kui seesuguse ühenduse eeldatav, lihtsal kokkuliitmisel saadav tulemus. Ei kogu matemaatikateadus, terve filosoofiamaailm ega kõrgeim füüsika või keemia mõistnud ennustada ega teadnud, et kahe gaasilise vesinikuaatomi ühendus ühe gaasilise hapnikuaatomiga annab tulemuseks uue, lihtsast summeerimistulemusest kvalitatiivselt erineva aine: vedela vee. Juba ainuüksi selle ühe füüsikalise-keemilise nähtuse teadmine ja mõistmine pidanuks tõkestama materialistliku filosoofia ning mehhanistliku kosmoloogia tekkimist.

⁴ Tehniline analüüs ei anna selgitust, mida üks või teine inimene või asi suudab teha. Nii näiteks saab veega väga hästi tuld kustutada. Tõik, et vesi tuld kustutab, sisaldub igapäevases kogemuses, ent ükskõik kui palju ka vett analüüsida, ei selgu sellest vee niisugune omaduse olemasolu. Analüüs näitab, et vesi koosneb vesinikust ja hapnikust ning nende elementide lähem uurimine kinnitab: hapnik soodustab igati põlemist ning vesinik ise põleb hästi.

⁵ Teie religioon on muutumas tõeliseks, sest ta on vabanemas hirmu orjusest ning ebausku köidikutest. Teie filosoofia võitleb, saamaks vabaks dogmadest ja traditsioonidest. Teie teadus on haaratud tõe ja vale igikestvast heitlusest, ta võitleb selle nimel, et raputada endalt abstraktsioonide ahelad, matemaatika orjus ning mehhanistliku materialismi suhteline pimedus.

⁶ ☞ Surelikul inimesel on olemas vaimutuum. Meel on jumaliku vaimutuum ümber koondunud isiklik-energeetiline süsteem, mis toimib ainelises keskkonnas. Selline isi-

kulise meele ja vaimu elav suhe moodustab igavese isiksuse universumipotentsiaali. Tõeline õnnetus, püsiv pettumus, tõsine lüüasaamine või vältimatu surm võivad saabuda ainult siis, kui mina-arusaamad lubavad endale seda, et tõrjuvad keskse vaimutuum juhtiva jõu täiesti kõrvale, astudes selle asemele; see rikub isiksuse identiteedi kosmilist kava.

⁷ [Esitanud Tarkuse Täiustaja, keda on selleks volitanud Päevilt Vanad.]

13 KIRI

PARADIISI PÜHAD SFÄÄRID

KOSMOSES, keskse Paradiisisaare ning Havona kõige seesisemate planeetide orbiitide vahel, ringlevad kolmel lühemal orbiidil erilised sfäärid. Paradiisile kõige lähemal asuvad Kõikse Isa seitse salasfääri, teine rühm koosneb Igavese Poja seitsmest valgusmaailmast ning kõige välisemal orbiidil ringlevad Lõpmatu Vaimu seitse hiigelsfääri — Seitsme Meistervaimu toimimise keskusmaailma.

² Need kolm Isale, Pojale ja Vaimule kuuluvat ringlust, millest igaüks hõlmab seitse maailma, on võrratu hiilguse ja kujuteldamatu kirkuse sfäärid. Isegi nende aineline ehk füüsiline ülesehitus kuulub klassi, mida ei ole teile ilmutatud. Iga ringlus on materiaalses mõttes teistest erinev ning iga ringluse iga maailm erineb ülejäänutest, välja arvatud Poja seitse maailma, mis on füüsiliselt olemuselt sarnased. Kõik kakskümmend üks sfääri on oma mõõtmetelt hiigelsuured ning iga seitsmest maailmast koosnev rühm on erineval kombel igavikustatud. Meie teada on nad ikka ja alati olemas olnud, nad on igavesed nagu Paradiiski. Nende tekkeloo kohta ei leidu mingeid allikmaterjale ega vesta sellest ka ainuski pärimus.

³ ¶ Igavese Saare vahetus läheduses ümber Paradiisi tiirlevad Kõikse Isa seitse salasfääri peegeldavad hästi igaveste Jumaluste keskse hiilguse vaimset sära ning heidavad seda jumaliku kirkuse valgust üle kogu Paradiisi ning koguni Havona seitsmele ringlusele.

⁴ ¶ Igavese Poja seitsmest pühast maailmast saavad ilmselt alguse vaimse valguse ebaisikulised energiad. Mitte üheski neist seitsmest säravast maailmast ei saa viibida ainuski isikuline olend. Vaimse särava valgustavad need maailmad tervet Paradiisi ning Havonat, suunates puhast vaimset helendust seitsmesse superuniversumisse. Need teise ringluse kirkad sfäärid saadavad oma valgust (ilma soojuseta valgust) ka Paradiisile ning seitsme ringlusega keskse universumi miljardile maailmale.

⁵ ¶ Lõpmatu Vaimu seitsmes maailmas asuvad Seitse Meistervaimu, kes juhivad seitsme superuniversumi saatust, saates neile ajas ja ruumis loodutele Jumaluse Kolmanda Isiku vaimset valgust. See vaimsustav mõju hõlmab ka kogu Havona, aga mitte Paradiisisaart.

⁶ ¶ Kuigi Isa maailmad on need sfäärid, kus kõik Isa kingitud isiksusega olendid saavutavad oma lõpliku seisundi, ei ole see mainitud sfääride ainus ülesanne. Neis maailmades asuvad ka paljud olendid ning olemisvormid, kes pole isikulised. Igal Isa ringlusse ning samuti Vaimu ringluse kuuluval maailmal on oma kindlat liiki pidev elanikkond, ent arvame, et Poja maailmades elavad teatud ühe-laadsed, mitteisikulised olendid. Isa fragmendid kuuluvad Diviningtoni põliselanike hulka, teisi pideva elanikkonna klasse aga teile ei ilmutata.

⁷ Nii keskses universumis kui ka superuniversumites on Paradiisi kahekümne ühel kaaslasel täita palju ülesandeid, mida siinsetes jutustustes ei avaldata. Te suudate mõista

nende sfääride elust sedavõrd vähe, et teil pole lootustki saada mingit tegelikkusele vastavat pilti ei nende olemusest ega funktsioonidest: seal sünnib tuhandeid asju, mida teile ei ilmutata. Need kakskümmend üks sfääri hõlmavad tervikuniversumi toimimise *potentsiaale*. Käesolevad kirjad võimaldavad heita vaid põgusa pilgu mõningatele valitud sündmustele, mis on seotud suuruniversumi käesoleva universumiajastuga — või täpsemini praeguse universumiajastuga ühes suuruniversumi seitsmest sektorist.

1. ISA SEITSE PÜHA MAAILMA

¹ Isa pühade elusfääride ringluses sisalduvad universumite universumi ainsad olemuslikult universumiga liituvad isiksussaladused. Need Paradiisi-satelliidid, mis moodustavad mainitud kolmest ringlusest sisima, on keskses universumis ainsad isiksustele keelatud maailmad. Isiksustele on küll suletud ka ala-Paradiis ning Poja maailmad, ent kumbki neist niikuinii ei seostu isiksustega.

² Isa Paradiisi-maailmu juhivad Kolmsuse Alaliste Poe-gade kõrgeima klassi moodustavad Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused. Nende maailmade kohta oskan ma vähe öelda ning neis toimuvast mitmekülgsest tegevusest tohin ma kõnelda veelgi vähem. Niisugune teave puutub ainult neisse olenditesse, kes neis maailmades toimivad ning sealt teele asuvad. Ja ehkki ma olen mingil määral tuttav kuuega neist erelistest maailmadest, ei ole ma iial laskunud Diviningtonile — see maailm on mulle täielikult keelatud.

³ Üks põhjustest, miks neid maailmu saladuses hoiatakse, on järgmine: igaühes neist seitsmest pühast sfäärist on Paradiisi-Kolmsuse moodustavad Jumalused esindatud ehk avaldunud just sellele maailmale eriomasel moel. Tegemist ei ole Jumaluse isiksusega, vaid kordumatu kohalolekuga, mida suudavad õigesti hinnata ja mõista vaid selles sfääris elavad intellektiolendite rühmad või siis need, kel on sellele sfäärile vaba ligipääs. Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused on niisuguste eriomaste ja ebaisikuliste Jumaluse kohalolekute isikulised esindajad. Ning Ülimuslikkuse Saladused ongi täiesti isikulised olendid, kes on oma üleva ja nõudliku töö tarvis varustatud eriliste võimetega ning selleks tööks suurepäraselt kohanenud.

⁴ ¶ 1. DIVININGTON. See maailm on ainulises mõttes „Isa süli” — Kõikse Isa isiklik suhtlemissfäär, milles ilmneb tema jumalikkuse erisus. Divinington on Mõtteko-handajate kohtumispaike Paradiisis, ent ta on koduks veel paljudele teistele olemisvormidele, isiksustele ning muudele Kõiksest Isast lähtuvatele olenditele. Kõikse Isa üksiksammud on lisaks Igavesele Pojale pannud otsese aluse paljudele teistele isiksustele. Siin elavad vennalikult koos ning tegutsevad ainult Isa fragmendid ning need isiksused ja muud olendid, kes on saanud alguse otseselt ning ainult Kõiksest Isast.

⁵ ¶ *Diviningtoni saladused* hõlmavad Mõttekohandajate annetamise ning nende toimimise saladuse. Mõttekohandajate olemus, päritolu ning viis, kuidas nad arenevate maailmade alamate olenditega ühendust võtavad, kujutab endast Paradiisi sellesse sfääri kuuluvat saladust. Need hämmastavad toimingud ei puuduta isiklikult mitte kedagi teist meie hulgast ning sellepärast peavadki Jumalused õigeks mitte lubada meil lõpuni mõista selle suure ja jumaliku hoolekande kõiki erijooni. Vastavalt sellele, mil määral me jumaliku tegevuse tolle faasiga kokku puutume, on meil lubatud mingite konkreetsete toimingute kohta kõike teada saada, kuid meid ei teavitata täielikult kõnealuse suure annetuse lähematest üksikasjadest.

⁶ Samuti kuuluvad sellesse sfääri Isa fragmentide kõikide teiste kujude, Gravitatsiooni Sõnumitoojate ning arvutu hulga teile ilmutamata olendite olemust, eesmärki ning tegevust kätkevad saladused. Ülimalt tõenäoline, et kui mulle ilmutataks neid Diviningtoni kohta käivaid tõdesid, mis jäävad praegu minu eest varjatuks, siis ajaksid need mind lihtsalt segadusse ning takistaksid mind mu praeguses töös. Aga pole ka võimatu, et minu klassi kuuluvate olendite arusaamisvõime ei küüni nende saladuste mõistmiseni.

⁷ ¶ 1. SONARINGTON. See sfäär on „Poja süli”, Igavese Poja isiklik vastuvõtumaailm. See on tõusvate ja laskuvate Jumala Poegade keskus Paradiisis pärast seda, kui neile on antud täisvolitused ning nad on saanud lõpliku heakskiidu osaliseks. See maailm on kõikide Igavese Poja Poegade, aga samuti temaga kooskõlastatud ning kaas-Poegade Paradiisi-kodu. Sinna taevasele asualale kuulub arvukalt jumalike poegade klasse, mida ei ole surelikele ilmutatud, sest nad ei ole seotud tõusukavadega, mis näevad ette inimese vaimset edasiliikumist läbi universumite Paradiisi poole.

⁸ ¶ 2. *Sonaringtoni saladuste* hulka kuulub jumalike Poegade lihaksaaamise saladus. Kui Jumala Pojast saab Inimese Poeg, kui ta sõna otseses mõttes sünnib naisest, nagu see juhtus teie maailmas tuhande üheksasaja aasta eest, siis on meil tegu universaalse müsteeriumiga. Kehastumine toimub kõikides universumites ning see on Sonaringtoni jumalik pojaksoleku saladus. Kohandajad on Jumal-Isa saladus. Jumalike Poegade kehastumine on Jumal-Poja saladus ning see on varjul Sonaringtoni seitsmendal sektoril, kuhu ei pääse mitte keegi peale nende, kes on selle ainukordse kogemuse ise läbi elanud. Teile on teatavaks tehtud ainult need kehastumise faasid, mis on ühendatud teie tõusuga seostuva elujärguga. Paradiisi-Poegade kehastumissaladusel on veel palju teisigi faase. Need Pojad kuuluvad ilmutamata liikidesse ning täidavad niisuguseid universumiteenistusega seotud ülesandeid, mida ei ole antud teile teada. Ja Sonaringtoni saladusi on veel teisigi.

⁹ ¶ 3. SPIRITINGTON. See maailm on „Vaimu süli”, ainult Lõpmatut Vaimu esindavate kõrgete olendite Paradiisi-kodu. Siin kohtuvad Seitse Meistervaimu ning mõned nende järeltulijaist kõikidest universumitest. Sellel taivasel asualal võib kohata ka arvukalt ilmutamata vai-

misiksuste klasse — olendeid, kes on määratud tegema väga mitmesuguseid universumitoiminguid, mis surelike ajaolendite Paradiisi igavikutasanditele viimise kavadega ei seostu.

¹⁰ ¶ *Spiritingtoni saladused* hõlmavad ka peegelduvuse lahendamatu müsteeriume. Kõneleme küll teile ulatuslikust ning universaalsest peegelduvusnähtusest ning lähemalt sellest, kuidas ta toimib seitsme superuniversumi keskusmaailmades, ent me ei seleta seda nähtust mitte kunagi lõpuni ära, sest ka meie ise ei adu seda täielikult. Mõistame paljut, vägagi paljut, mitmed olulised üksikasjad aga jäävad meie jaoks saladuseks. Peegelduvus on Jumal-Vaimu saladus. Teile on selgitatud peegelduvuse toimet vastavalt sellele, kuidas see seostub sureliku ellujäämist käsitleva tõusuplaaniga, ning kahtlemata toimib peegelduvus selleski vallas, kuid ta on ka arvukate teiste universumitegevuse faaside tavalise talitluse lahutamatu osa. Seda Lõpmatu Vaimu annetust kasutatakse ka kanalites, millel on muud ülesanded kui teadmiste kogumine ning teabe levitamine. Ja Spiritingtoni saladusi on teisigi.

¹¹ ¶ 4. VICEGERINGTON. See planeet on „Isa ja Poja süli” ning Isa ja Poja tegutsemisest pärinevate ilmutamata olendite salafäär. Ka asub siin paljude hiilgusega kroonitud ja keerukat algupära olendite Paradiisi-kodu. Niisuguste olendite päritolu on seitsmes superuniversumis toimivate ohtrate erinevuste tõttu keerukas. Selles maailmas saavad kokku paljude niisuguste olendite rühmad, kelle identiteeti ei ole Urantia surelikele ilmutatud.

¹² ¶ *Vicegeringtoni saladuste* hulka kuuluvad kolmsustamise saladused, kolmsustamine aga kujutab endast sellise volituste saladust, mis lubab esindada Kolmsust ja toimida Jumalate asevalitsejana. Kuid Kolmsust esindama volitatakse ainult need ilmutatud ning ilmutamata olendid, kelle kolmsustamisel, loomisel, ilmnemisel või igavikustamisel on olnud tegevad ükskõik missugused kaks Paradiisi-Kolmsusest — või siis kõik kolm. Teatud liikidesse kuuluvate kirgastatud loodud-olendite kolmsustamistoimingute läbi olevaks muudetud isiksused ei kujuta endast mitte midagi enam kui vaid selleks kolmsustamiseks loodud mõistepotentsiaali, ehk küll niisugusedki loodudolendid võivad kõrgemale viivat rada mööda, mis on avatud kõigile nendetaolistele, Jumaluse embusse tõusta.

¹³ Kolmsustamata olendid ei saa kolmsustamismenetlusest täielikult aru ei siis, kui seda toimetavad kaks või ka kolm Loojat, ega ka siis, kui see sünnib teatud loodudolendite läbi. Teie ei mõista niisugust nähtust eales, kui teil just kunagi kauges tulevikus, oma kirgastunu elujärgus niisugune avastusretk ei õnnestu läbi teha, sest muidu jäävad need Vicegeringtoni saladused teie eest igaveseks ajaks varjatuks. Ent mulle, Kolmsusest pärinevale kõrgele olendile, on kõik Vicegeringtoni sektorid valla. Ma mõistan oma päritolu ja saatuse saladust täielikult ning kaitsen seda niisama täielikult ja pühalt.

¹⁴ Kolmsustamisel leidub veel teisigi vorme ning faase, mida pole Urantia rahvastele teada antud, ning nende ko-

gemuste isikulisi aspekte kaitstakse Vicegeringtoni salasektoris nagu kord ja kohus.

¹⁵ ¶ 5. SOLITARINGTON. See maailm on „Isa ja Vaimu süli”, olles kohtumispaigaks nende ilmutamata olendite hiilgavale hulgale, kes pärinevad Kõikse Isa ning Lõpmatu Vaimu ühistest tegudest, seega leidub neis Vaimult päritule lisaks ka Isa jooni.

¹⁶ See on koduks ka Üksildaste Sõnumitoojatele ning teistele sellistele isiksustele, kes kuuluvad inglitest kõrgemasse klassi. Teie tunnete neist olendeist vaid väga väheseid, sest Urantial ilmutamata klasse on olemas üliohttrasti. Et nende elukohaks on viies maailm, ei tarvitse veel tingimata tähendada, nagu olnuks Isal midagi tegemist Üksildaste Sõnumitoojate või nende inglitest kõrgemate kaastaste loomisega, ehkki käesoleval universumiajastul mõjutab ta tööpoolest nende toimimist. Praegusel universumiajastul on Solitaringtonil kui sfääril ka Universumi Võimsusesuunajate staatusega seos.

¹⁷ On olemas hulganisti muid vaimisiksuste klasse, keda surelik inimene ei tunne ning kes kõik peavad just Solitaringtoni oma kodusfääriks Paradiisis. Tuleb mees pidada, et universumitegevuse kõikides alajaotustes ning igal tasandil leidub vaimseid hoolekandjaid niisama ohttrasti nagu tolles valdkonnas, mille mureks on aidata surelikul inimesel tõusta oma jumaliku Paradiisi-saatuseni.

¹⁸ ¶ *Solitaringtoni saladused.* Mõnele kolmsustamis-saladustele lisaks varjab see maailm saladusi, mis seostuvad Lõpmatu Vaimu ning Kolmanda Allika ja Keskme teatud kindlate kõrgemate järeltulijate isiklike suhetega. Solitaringtonil toimuvad arvukate ilmutamata klasside lähedase lävimise müsteeriumid Isa, Poja ning Vaimu vaimudega, Kolmsuse kolmese vaimuga, aga samuti Ülima, Viimase ja Ülim-Viimase vaimudega.

¹⁹ ¶ 1. SERAPHINGTON. See sfäär — „Poja ja Vaimu süli” — on kodumaailmaks Poja ning Vaimu loodud ilmutamata olendite hiigelhulgale. See sfäär on ka kõikide teenivate inglihulkade (kaasa arvatud supernavide, sekonavide ja seeravite) lõppsiht. Keskmes universumis ning kaugemates universumites teenib ohttrasti ka niisuguste suurepärase vaimude klasse, kes ei ole „teenijad vaimud neile, kes päästmise pärivad”. Kõik need universumitegevuse iga tasandi ja valdkonna vaimsed töötegijad peavad Seraphingtoni oma Paradiisi-koduks.

²⁰ ¶ 2. *Seraphingtoni saladuste* hulka kuulub kolmeline müsteerium, millest ma tohin avaldada vaid ühe osa: see on seeravliku transpordi saladus. Seeravite ning nendega liituvate eri liiki vaimolendite võime mähkida oma vaimukujusse ükskõik millisesse mittemateriaalsesse isiksuseklassi kuuluvaid olendeid ning viia neid pikkadele planeetidevahelistele reisidele kujutab endast saladust, mis seisab varjul Seraphingtoni pühades sektorites. Transpordiseeravid mõistavad küll seda saladust, ent ei avalda seda meile, ülejäänutele — võib-olla ei saa nad seda teha. Muud Seraphingtoni saladused seostuvad surelikele veel ilmutamata liikidesse kuuluvate vaimteenijate isiklike kogemustega.

Ning me hoidume arutamast niivõrd lähedaste sugulasolendite saladusi, sest nõnda ligidasi eksistentsiklasse on peaaegu et võimalik aduda; kui avaldaksime ka ainult oma osalisi teadmisi neist ilminguist, tunduks see usalduse reetmisena.

²¹ ¶ 3. ASCENDINGTON. Selle ainukordse maailma puhul on tegu „Isa, Poja ja Vaimu sülega”, kosmose tõusuolendite kohtumispaigaga, vastuvõtusfääriga nende aja palverändurite jaoks, kes oma teel Paradiisi on läbimas Havona universumit. Enne kui aja ja ruumi tõusvad hinged Paradiisi-staatuse saavutavad, on Ascendington neile tõeliseks Paradiisi-koduks. Enamiku oma „puhkusest” Havonas veedate teie, surelikud, Ascendingtonil. Teie Havona-elu vältel kujutab Ascendington endast teie jaoks sedasama, mida tähendasid teile meelelahutuste juhtijad, kui olite tõusuteel kohalikus ja superuniversumis. Siin osalete te tuhandetes ettevõtmistes, mis jäävad väljapoole sureliku kujutlusvõime piire. Nagu igal eelnenud sammul sellel Jumala poole tõusmise teel, uuenevad siingi teie inimomase mina ning jumaliku mina suhted.

²² ¶ *Ascendingtoni saladused* hõlmavad ka selle müsteeriumi, kuidas saab ainelises ja surelikus mees järk-järgult ning kindlalt välja kujuneda iseloomu ja identiteediga vaimne ning potentsiaalselt surematu teisik. Kõnealune ilming kujutab endast üht universumite kõige hämmastavamat saladust: sureliku ning ainelise loodud-olendi mees areneb välja surematu hing.

²³ Enne kui Ascendingtoni jõuate, ei hakka te seda salapära nähtust mitte kunagi täielikult mõistma. Ning just sellepärast ongi kogu Ascendington teie uudistavale pilgule valla. Minu jaoks on keelatud üks seitsmendid Ascendingtonist ja nimelt see sektor, mis seostub tollesama saladusega — saladusega, mis on (või saab ükskord olema) teie liiki olendite ainuomane kogemus ning omand. See kogemus kuulub teie inimliku eksistentsi juurde. Minu isiksuseklassi niisugused sündmused otseselt ei puuduta. Selle tõttu ongi see mulle keelatud, teile aga lõpuks ilmutatakse. Ent isegi pärast seda, kui see on teile ilmutatud, jääb see miskipärast igaveseks ajaks teie saladuseks. Te ei avalda seda ei meile ega mitte ühelegi teisele olendite klassile. Meie teame küll jumaliku Kohandaja ning inimpäritoluga surematu hinge igavesest ühtesulamisest, tõusutee lõpetanute jaoks aga on see kogemus absoluutne reaalsus.

2. ISA JA MAAILMADE VAHELISED SUHTED

¹ Need erinevatesse klassidesse kuuluvate vaimolendite kodumaailmad kujutavad endast hiiglaslikke ning hämmastavaid sfääre ja on oma võrratu ilu ning ülima hiilguse poolest sarnased Paradiisiga. Tegemine on jällenägemismaailmadega, taaskohtumissfääridega, püsivate kosmiliste aadressidega. Teile kui lõpetanutele antakse asupaik Paradiisis, aga Ascendington jääb pidevalt teie koduseks aadressiks ka siis, kui astute teenistusse väliskosmoses. Kogu igaviku vältel peate te Ascendingtoni oma koduks, millega seostuvad südamlikud mälestused ning mälestusi äratavad meenutused. Võibolla siis, kui saate ükskord seitsmenda astme vaimolenditeks, loobute oma elupaigast Paradiisis.

² Kui luuakse välisuniversumid ning kui neid kunagi peaksid hakkama asustama tõusupotentsiaaliga ajaolendid, siis meie arvates saab ka nendele tulevikulastele osaks pidada Ascendingtoni oma kodumaailmaks Paradiisis.

³ ¶ Kui te jõuate Paradiisi, on Ascendington see ainuke püha sfäär, mida võite ilma mingite piiranguteta lähemalt tunda õppida. Vicegerington on ainus püha sfäär, mis on täielikult ning ilma mingite piiranguteta valla minu uurivale pilgule. Ehkki Vicegeringtoni saladused seostuvad minu põlvnemisega, ei pea ma praegusel universumiajastul seda oma koduks. Kolmsus-päritoluga olendid ja kolmsustatud olendid ei ole identsed.

⁴ ¶ Kolmsus-päritoluga olendite ees ei ole kõik Isa maailmad ühte viisi avali: nende päris kodu on Paradiisisaarel, Ülipüha Sfääri vahetus läheduses. Sageli tulevad nad Ascendingtonile, „Isa, Poja ja Vaimu sülle”, kus suhtlevad oma kosmose alamatest maailmadest saabunud vendadega.

⁵ ¶ Teile võib tunduda, nagu tuleks Isast ja Pojast pärinevatel Loojatel-Poegadel pidada oma koduks Vicegeringtoni, ent Seitsmese Jumala toimimise praegusel universumiajastul ei ole see nõnda. Niisuguseid probleeme, mis teid häämingusse ajavad, leidub veel ohtrasti, sest on päris kindel: kui üritate aru saada kõigist neist asjust, mis Paradiisile nii lähedal seisavad, põrkate päris kindlasti kokku paljude raskustega. Ka pole teil võimalik loogilise arutluskäigu teel neile küsimustele vastust leida, sest te teate veel nii vähe. Ja kui te ka teaksite Isa maailmadest rohkem, siis kohtaksite üha uusi ja uusi raskusi niikaua, kuni teaksite nende kohta *kõike*. Teenistuslikud saavutused ja põlvnemise iseloom määravad ära staatuse igas niisuguses salajases maailmas, kusjuures järgnevad universumiajastud võivad mõningaid selliseid isiksusrühmitusi ümber jaotada ning seda nad kindlasti teevadki.

⁶ ¶ Need sisinglusmaailmad ei ole mitte niivõrd eedad elusfäärid kui pigem vendluse ja staatuse maailmad. Surelikud saavutavad mingi staatuse igas Isa maailmas, välja arvatud ühes. Kui näiteks teie, surelikud, Havonasse jõuate, võimaldatakse teil minna Ascendingtonile, kus olete igati teretulnud, ülejäänud kuut püha maailma aga teil külastada ei lubata. Kui olete läbi käinud Paradiisi astmed ning Lõplikuse Korpusesse vastu võetud, antakse teile luba minna Sonaringtonile, sest te olete nii Jumala pojad kui ka tõusuteelised ning veel enamatki. Ent alatiseks jääb teile sule tuks üks seitsmendik Sonaringtonist: jumalike Poegade kehastumissaladusi kätkev sektor. Jumala tõusvatele poegadele ei ilmutata neid saladusi mitte kunagi.

⁷ Lõpuks on teil vaba pääs Ascendingtonile ning ka suhteliselt vaba ligipääs Isa kõikidele teistele sfääridele peale Diviningtoni. Ent isegi siis, kui olete saanud loa laskuda viiele ülejäänud salasfäärile ning kui teist on tulnud lõpetanu, ei lubata teil külastada nende maailmade kõiki sektoreid. Ka ei anta teile luba laskuda Diviningtonile, „Isa sülle”, kuigi teil avaneb korduvalt võimalus seista „Isa paremal käel”. Terve igaviku vältel ei teki kunagi vajadust, et te viibiksite Mõttekohandajate maailmas.

⁸ Need vaimuelu kohtumismaailmad on sedavõrd keelatud piirkond, et meid on palutud mitte küsidaagi luba pääseda nende sfääride niisugustesse faasidesse, mis asetsevad sootuks väljaspool meie kogemusvaldkonda. Võite loodud-olenditena küll saada niisama täiuslikuks, nagu on seda Kõikne Isa jumalusena, ent teile ei ole antud teada universumiisiksuste kõikide teiste klasside kogemuslikke saladusi. Kui Looja jagab oma loodud-olendiga kogemuslikku isiksust puudutavat saladust, siis ei avalda ta seda kunagi.

⁹ ¶ Eeldatavasti teavad kõiki neid saladusi Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused kui ühtne tervik. Neid olendeid tunnevad täielikult vaid nende eneste rühmad eri maailmades, muud olendite klassid mõistavad neid vähe. Kui olete jõudnud Paradiisi, siis õpite tunda ja kogu südamest armastama kümmet Ascendingtoni juhtivat Ülimuslikkuse Saladust. Teisteski Isa maailmades (välja arvatud Diviningtonil) jõuate te Ülimuslikkuse Saladuste osalise mõistmiseni, ehkki mitte nii täielikult kui Ascendingtonil.

¹⁰ Nagu juba nimigi näitab, on Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused seotud Ülimaga, ent samuti Viimasega ning tulevase Ülim-Viimasega. Need Ülimuslikkuse Saladused kujutavad endast Ülima, aga samuti Viimase saladusi — koguni Ülim-Viimase saladusi.

3. IGAVESE POJA PÜHAD MAAILMAD

¹ Igavese Poja seitse säravat sfääri kujutavad endast puhtvaimse eksistentsi seitsme faasi maailmu. Need hiilgavad taevakehad on Paradiisi ning Havona kolmekordse valguse allikad ning nende mõju avaldub peamiselt keskses universumis, ent mitte ainult seal.

² Nendel Paradiisi-satelliitidel isiksust ei esine ning järelikult saab surelikule ja ainelisele isiksusele tutvustada vaid väikest osa kõigest nendesse puhta vaimu asualadesse puutuvast. Meid on õpetatud, et need maailmad on tulvil Igavese Poja olendite isiksuslikust vormist erinevat elu. Eeldame, et need olemusvormid koondatakse ühtekokku selleks, et nad hakkaksid tegelema hoolekandega väliskosmose uutes, kavandatavates universumites. Paradiisi filosoofid on seisukohal, et iga Paradiisi tsükel, mis vältab umbes kaks miljardit Urantia aastat, on tunnistajaks sellele, kuidas Igavese Poja salamaailmades luuakse nendesse klassidesse kuuluvate olendite uusi reserve.

³ ¶ Minu teada ei ole ühelgi neist Igavese Poja sfääridest kunagi käinud mitte ainsatki isiksust. Ehkki olen kogenud vägagi paljusid erinevaid asju nii Paradiisis kui ka väljaspool seda, ei ole mulle iialgi tehtud ülesandeks külastada mõnda neist maailmadest. Nendesse maailmadest pole asja isegi mitte neil isiksustel, kelle puhul Igavene Poeg on kaasloojaks olnud. Me oleme jõudnud järeldusele, et nendesse vaimukodudesse võetakse vastu iga liiki ebaisikulisi vaime ning seda nende päritolule vaatamata. Et ma olen isik, kellel on vaimu kuju, tunduks niisugune maailm mulle tühja ja mahajäe tuna isegi siis, kui mul lubatakse seda

külastada. Kõrgetel vaimisiksustel ei ole kombeks rahulda tühja uudishimu ega soosida absoluutselt kasutuid seiklusi. On ju pidevalt võimalik ette võtta nii palju põnevat ning mõtestatud, et selliste kasutute või ebareaalsete plaanide vastu ei teki tõenäoliselt üldse mingit tõsisemat huvi.

4. LÕPMATU VAIMU MAAILMAD

¹ Havona sisemise ringluse ning Igavese Poja hiilgavate sfääride vahel tiirlevad Lõpmatu Vaimu seitse maailma ning neid asustavad Lõpmatu Vaimu järeltulijad, kirkastatud loodud isiksuste kolmsustatud pojad ning muud liiki ilmutamata olendid, kelle hooleks on eri universumitegevuse valdkondadesse kuuluvate mitmesuguste ettevõtmiste tõhus korraldamine.

² Seitse Meistervaimu on Lõpmatu Vaimu ülimad ja lõplikud esindajad. Nende isiklikud peatuspaigad — nende jõufookused — paiknevad Paradiisi äärealal, kuid kõiki nende suuruniversumi juhtimise ning suunamisega seotud operatsioone juhatatakse Lõpmatu Vaimu seitsmest erilisest täidesaatmissfäärist. Tegelikult on Seitse Meistervaimu universumite universumis meele ja vaimu tasakaalustajaks: nad on see kõige keskel asuv, kõikehõlmav, kõikehaarav ning kõike kooskõlastav jõud.

³ Nendest seitsmest erisfäärist ühtlustavad ning tasakaalustavad Seitse Meistervaimu suuruniversumi kosmilise meele ringlusi. Ka on neil tegemist Jumaluste erineva vaimse suhtumise ning kohalolekuga kogu suuruniversumis. Füüsilised reaktsioonid on ühesugused, muutumatud ning alati silmapilksed ja automaatsed. Kogemuslik vaimne kohalolek aga on kooskõlas maailmade individuaalsetele meelele loomuomaste tingimuste või seisunditega, mis moodustavad vaimse vastuvõtlikkuse aluspõhja.

⁴ ¶ Füüsiline mõjuvõim, kohalolek ning toime püsivad muutumatuna kõikides universumites, olgu need siis suured või väikesed. Vaimse kohaloleku või reageerimise seisukohalt aga on erinev see, kuidas tahteolendid seda kohalolekut ära tunnevad ja vastu võtavad. Kuigi absoluutse ning eksistentsiaalse Jumaluse vaimset kohalolekut ei mõjuta mitte vähimalgi määral see, kas loodud-olendid on talle truud ja ustavad või mitte, on siiski tõsi, et alamabsoluutse ja kogemusliku Jumaluse kohaloleku toimimisele avaldavad kindlat ja otsest mõju piiritletud loodud-olendite otsused, valikud ning tahtlikud suhtumised — iga üksiku olendi, planeedi, süsteemi, tähtkuju või universumi truudus ja kiindumus. Ent Jumaluse niisugune vaimne kohalolek pole ei meelevaldne ega suvaline, selle kohaloleku kogemuslik varieerumine oleneb isikuliste loodud-olendite vabast tahtest.

⁵ Vaimses kohalolekus esineva muutlikkuse määraja on olemas teie eneste südames ja meeles: määrajaks on see,

missuguse valiku te teete, milliseid otsuseid langetab teie meel ning mida määrab teie tahe. Niisugune muutlikkus tuleneb loomuomast isikuliste intellektiarendite vabal tahtel sündivatest reageeringutest; on ju Kõikne Isa nõnda seadnud, et need olendid sellist valikuvabadust kasutaksid. Ja olendite seesugustest valikuerinevustest johtuvate soovide ning nõudmiste täitmisel ja rahuldamisel jäävad Jumalused alati kindlaks oma vaimu läheduse suurendamisele ja vähendamisele: kui olend siiralt soovib nende suuremat ligidust, siis Jumalused ka võimaldavad talle seda; eemale tõmbuvad nad aga siis, kui nende loodud-olendid enda jumalikkude kingitust — valikuvabadust — kasutades seda ei soovi. Nõnda kuuletubki jumalikkuse vaim alandlikult maailmades valikut tegevatele loodud-olenditele.

⁶ ¶ Asualad, millest lähtub Seitsme Meistervaimu tegutsemine, kujutavad endast tegelikult seitsme superuniversumi ja neile vastavate väliskosmose segmentide Paradiisi keskusi. Iga Meistervaim juhib ühte superuniversumit ning igaüks neist seitsmest maailmast on ette nähtud vaid ühe Meistervaimu jaoks. Seitsme superuniversumi haldamises Paradiisi tasandist madalamal ei leidu sõna otseses mõttes ainsatki faasi, mille järele nendes toimimismaailmades ei valvataks. Nad ei ole sedavõrd ligipääsmatud kui Isa või Poja sfäärid ning ehkki neis maailmades võivad pidevalt elada vaid sealset sünnipära olendid ning need, kes seal töötavad, on need seitse haldusplaneeti alati avalikidele olenditele, kes tahaksid neid külastada ning kel õnnestub saada oma käsutusse vajalik ülekandevahend.

⁷ Minu jaoks on need toimimismaailmad kõige huvitavamad ja põnevamad paigad väljaspool Paradiisi. Mitte kuskil mujal universumis ei avane võimalust jälgida nõnda ohtrasti mitmesugust tegutsemist, millest on haaratud nii erinevad elusolendite klassid ning mis koosneb nii tohutult paljudel eri astmetel sooritatavatest toimingutest, ega nõnda ohtrasti ameteid, mis on ühtaegu nii materiaalsed, intellektuaalsed kui ka vaimsed. Kui mulle ülesannete täitmisest puhkust võimaldatakse ning ma juhtun olema Paradiisis või Havonas, siis siirdun tavaliselt ühte Seitsme Meistervaimu töökatest maailmadest, et saada loomingulist innustust kõigist neist ettevõtlikkusest, pühendumusest, ustavusest, tarkusest ning tõhususest kantud vaatepiltidest. Mitte kuskil mujal ei õnnestu mul jälgida seda, et isikuline toimimine oleks kõigil seitsmel universumireaalsuse tasandil nõnda hämmastaval kombel seesmiselt ühtne. Ning alati innustab mind nende olendite tegutsemine, kes teavad hästi, kuidas oma tööd teha, ning kes töötegemist nii väga naudivad.

⁸ [Esitanud Tarkuse Täiustaja, kellele Uversa Päevilt Vanad tegid ülesandeks nõnda toimida.]

KESKNE JA JUMALIK UNIVERSUM

TÄIUSLIK ja jumalik universum asetseb kõige loodu keskmes ning on see igavene tuum, mille ümber kogu hiiglaslik ajas ja ruumis loodu tiirleb. Paradiis on too absoluutselt püsiv hiigelsuur Keskussaar, mis puhkab liikumatult otse suurejoonelise igavese universumi südames. Selle keskse planeetideperekonna nimeks on Havona ning see jääb kohalikust Neadoni universumist väga kaugele. Tema mõõtmel on hiiglaslikud ning mass peaaegu uskumatult suur. Havona koosneb ühest miljar-dist kujuteldamatult kaunist ning võrratult suurejooneli-sest sfäärist, ent selle hiiglasliku loodu tõeline suurus jääb väljapoole inimmeele adumisulatust.

² Tegemist on ainsa püsivalt paigale asetunud, täiusliku ja kindlaskujunenud maailmadekogumikuga. See on al-gusest lõpuni loodud ning täiuslik universum, mitte evo-lutsiooni tulemus. See on täiuse igavene tuum ning selle ümber tiirlevad lakkamatus ringkäigus universumid, mis kujutavad endast gigantset evolutsioonilist eksperimenti — nende Jumala Loojate-Poegade kartmatut avastusretke, kes üritavad ajas ja ruumis taasluua neile eeskujuks olevat universumit, seda jumaliku terviklikkuse, ülima lõpetatu-se, lõpliku reaalsuse ning igavese täiuse ideaali.

1. PARADIISI-HAVONA SÜSTEEM

¹ Paradiisi äärealadelt küünivad seitsme superuniversu-mi seespoolsete piirideni järgmised seitse ruumiolukorda ning -liikumist:

² 1. Paradiisiga külgnevad liikumatud keskruumi tsoonid;

³ 2. Paradiisi kolme ning Havona seitsme ringluse pä-ripäeva suunatud liikumine;

⁴ 3. Havona ringlusi keskse universumi tumedatest gravitatsioonikehadest lahutavad suhtelise vaikuse ruu-mitsoonid;

⁵ 4. tumedate gravitatsioonikehade sisemine, vastu-päeva liikuv vöönd;

⁶ 5. teine ainulaadne ruumitsoon, mis eraldab tume-date gravitatsioonikehade kaks ruumirada teineteisest;

⁷ 6. tumedate gravitatsioonikehade välimine vöönd, mis liigub ümber Paradiisi päripäeva;

⁸ 7. kolmas, suhteliselt vaikne ruumitsoon, mis eral-dab tumedate gravitatsioonikehade välimist vööndit seits-me superuniversumi kõige seespoolsematest ringlustest.

⁹ ¶ Havona üks miljard maailma on seatud seitsmesse kontsentrilisse ringlusse, mis vahetult ümbritsevad Para-diisi-satelliitide kolme ringlust. Havona kõige seesisem ringlus hõlmab rohkem kui kolmkümmend viis miljonit maailma, kõige välisem aga enam kui kakssada neliküm-mend viis miljonit; vahepealsetesse jagub neid eelmiste-ga proportsionaalselt. Iga ringlus erineb teistest, kuid kõik nad on täiuslikult tasakaalus ja oivaliselt korraldatud ning igäüht neist läbib Lõpmatu Vaimu eriline esindatus —

üks Seitsmest Ringluste Vaimust. Muudele ülesannetele li-saks kooskõlastab iga selline mitteisikuline Vaim taevaste probleemide lahendamist kõikjal oma ringluses.

¹⁰ Havona planetaarsed ringlused ei asetse üksteise kor-hal või all, vaid nende maailmad järgnevad üksteisele kor-rapärasel lineaarsel järjestuses. Keskne universum tiirleb ümber liikumatu Paradiisisaare otsekui üks mõõtmatu suur tasand, mis koosneb kümnest kontsentrilisest püsi-kindlaks muutunud üksusest — Paradiisi sfääride kolmest ringlusest ning seitsmest Havona maailmade ringlusest. Füüsilises mõttes kujutavad kõik Havona ja Paradiisi ring-lused endast ühte ja sedasama süsteemi, see aga, et nende vahel vahet tehakse, johtub toime- ning haldamiserinevus-test.

¹¹ ¶ Aega Paradiisis ei arvestata, keskse Saare põlisa-su-kad hoomavad järjestikuste sündmuste kulgu loomupära-selt. Ent aja kulgemine liitub Havona ringlustega ning seal-viibivate arvukate taevast ja maist päritolu olenditega. Igas Havona maailmas kehtib oma, kohalikust ringlusest mää-ratud aeg. Mingi teatava ringluse kõikides maailmades on aasta ühepikkune, sest kõik nad tiirlevad ümber Paradiisi ühte viisi ning nende planeediaastate pikkus kahaneb, kui liikuda välisematest ringlustest seespoolsemate suunas.

¹² Lisaks Havona ringluste ajale on olemas Paradiisi-Ha-vona standardpäev ning kehtivad veel muudki ajamäär-an-gud, mille üle otsustatakse seitsmel Lõpmatu Vaimule kuuluval Paradiisi-satelliidil, kust need ka üldiselt teata-vaks tehakse. Paradiisi-Havona standardpäev põhineb ajal, mis kulub Havona kõige sisemisemal ehk esimesel ringlu-sel ühe tiiru sooritamiseks ümber Paradiisisaare. Sellesse ringlusse kuuluvad sfäärid liiguvad tohutult kiiresti, siiski kulub neil oma asendi tõttu tumedate gravitatsioonikeha-de ning gigantse Paradiisisaare vahel orbiidi läbimiseks li-gemale tuhat aastat. Kui teie silmad on kunagi jäänud pea-tuma ridadele: „Sest üks päev on Jumala juures nagu tuhat aastat, ja nagu vahikord öösel,” olete ise seda teadmata lu-genud tõde. Paradiisi-Havona päev on täpselt seitse minu-tit ning kolm ja üks kaheksandik sekundit pikem kui tuhat aastat praegu Urantial kehtiva liigaasta-kalendri järgi.

¹³ Kõigis seitsmes superuniversumis on see Paradiisi-Havona päev aja mõõtmise standardiks, ehkki igäühes neist kehtivad omaenese sisemised ajastandardid.

¹⁴ ¶ Selle hiiglasliku keskse universumi äärealadel, Ha-vona maailmade seitsmest vööndist sootuks kaugemal, tiirleb uskumatu hulk tohutu suuri tumedaid gravitatsioo-nikehi. Need rohkearvulised tumedad massid on palju-de omaduste poolest muudest kosmilistest kehade soo-tuks erinevad, koguni nende kuju on hoopis teistsugune. Need tumedad gravitatsioonikehad ei peegelda ega neela valgust; nad ei reageeri valguse füüsilisele energiale, vaid ümbritsevad ja varjavad Havonat nii täielikult, et peidavad ta koguni kõige lähemate ajas ja ruumis asustatud univer-sumite pilgu eest.

¹⁵ Tumede gravitatsioonikehade ulatusliku vööndi jagab kaheks võrdseks ellipsitaoliseks ringluseks eriline kosmose sekkumine. Sisemine vöönd tiirleb vastupäeva, väline aga päripäeva. Niisugune vastassuunaline liikumine koos tumede kehade ebaharilikult suure massiga tasakaalustab Havona gravitatsioonivälja jõujooned sedavõrd tõhusalt, et muudab keskse universumi füüsikalises mõttes tasakaalustatud ning täiuslikult stabiliseeritud looduks.

¹⁶ Tumede gravitatsioonikehade sisemine ringlus on ehituselt torujas ning koosneb kolmest ringikujulisest grupeeringust. Selle ringluse ristlõige näitaks meile kolme kontsentrilist ringi, mis kõik on enam-vähem võrdse tihedusega. Tumede gravitatsioonikehade välimine ringlus on korraldatud ristloodselt ning küünib sisemisest ringlusest kümme tuhat korda kõrgemale. Välimise ringluse vertikaalläbimõõt on tema põiksuunalisest diameetrist viiskümmend tuhat korda suurem.

¹⁷ Nende gravitatsioonikehadest moodustuva kahe ringluse vahele jääv ruum on *ainukordne* — kogu ääretus kosmoses ei leidu kusagil midagi sellesarnast. Seda tsooni iseloomustab hiiglaslik üles-alla suunatud laineliikumine ning seda läbistab tundmatut liiki tohutu ulatusega energiategevus.

¹⁸ Meie arvates ei hakka väliskosmose tasandite tulevast evolutsiooni iseloomustama mitte midagi niisugust, nagu seda on tumedad gravitatsioonikehad. Me peame seda gravitatsioonijõudusid tasakaalustavate määratute kehade vahelduva suunaga ringlevat liikumist unikaalseks kogu tervikuniversumis.

2. HAVONA ÜLESEHITUS

¹ Vaimolendid ei asu pilvedega täidetud ruumis ega elae eeterlikes maailmades, vaid nende asukohaks on reaalsed materiaalsed sfäärid — täpselt niisama reaalsed maailmad kui need, kus elavad surelikud. Havona maailmad on tõelised ja konkreetset, kuigi nende konkreetne aines erineb seitsme superuniversumi planeetide materiaalsest korras- tusest.

² Havona füüsilised reaalsused kujutavad endast erilist energiakorras- tuse liiki; see erineb tublisti kõikidest nendest, mis domineerivad kosmose arenevates universu- mites. Havona energiad on kolmesed: superuniversumi energia-materiaüksused sisaldavad kahest energialaen- gut, ehkki nii negatiivses kui ka positiivses faasis on te- gu ühe ja sellesama energiavormiga. Keskne universum on loodud kolmeselt (Kolmsus), kohaliku universumi aga on (otseselt) kaheselt loonud Looja-Poeg ning Loov Vaim.

³ Havona materia koosneb täpselt tuhandest korras- tud keemilisest põhielemendist ning Havona energia seits- me vormi tasakaalustatud toimimisest. Igal neist seitsmest põhienergiast on olemas seitse ergastusfaasi, niisiis reagee- rivad Havona pärisasukad neljakümne üheksale eri taju- mismeelt mõjutavale ärritajale. Teisisõnu, puhtfüüsilisest seisukohast on keskse universumi põlisasukail olemas nel- likümmend üheksa spetsiifilist tajumismeelt. Morontia ta- jumismeeli on seitsekümmend ning kõrgemaid vaimseid

reaktsioone eri ärritajatele on olendi liigist sõltuvalt seit- sekümmend kuni kakssada kümme.

⁴ Urantialased ei suudaks näha mitte ainsatki keskse universumi füüsilistest olenditest ning mitte ükski nendes kaugetes maailmades toimivatest füüsilistest ärritajatest ei kutsuks teie tahumatutes tajumisorganites esile vähimatki reaktsiooni. Kui Urantia surelikku õnnestukski Havonas- se viia, oleks ta seal kurt ja pime ning ka tema teised meeled ei toimiks. Ta suudaks tegutseda vaid kui piiratud ja kartlik loodud-olend, kes on ilma jäetud kõikidest keskkonnaär- ritajatest ning järelikult ka kõikidest oma võimalikest rea- geeringutest niisugustele ärritajatele.

⁵ ¶ Keskse universumis esineb arvukalt niisuguseid füüsilisi ilminguid ja vaimseid reaktsioone, mida Urantia- taolistes maailmades ei tunta. Kolmese loodu põhikorra- dus erineb täielikult loodud aja- ja ruumiuniversumite ka- hesest ülesehitusest.

⁶ Kõik loodusseadused on omavahel kooskõlla viidud hoopis teistel alustel kui need, mis toimivad areneva loo- du kahese energia süsteemides. Kogu keskne universum on korras- tatud vastavalt täiusliku ja sümmeetrilise juhti- mise kolmesele süsteemile. Kogu Paradiisi-Havona süste- mis hoitakse püsivalt täiuslikku tasakaalu kõikide kosmi- liste reaalsuste ning kõikide vaimsete jõudude vahel. Pa- radiis, mille mõjuväli materiaalse loodu üle on absoluut- ne, hoiab alal keskse universumi füüsilisi energiad ning korras- tab neid täiuslikul moel. Oma kõikehõlmava vaimu- mõjuvälja osana toetab Igavene Poeg ülitäiuslikult kõiki- de Havona asukate staatust. Katse korras ei sünni Paradii- sis mitte kui midagi, Paradiisi-Havona süsteem on loome- täiusest kantud terviküksus.

⁷ Kogu keskse universumis on Igavese Poja kõikne vai- mugravitatsioon hämmastavalt aktiivne. Kõiki vaimuväär- tusi ja vaimseid isiksusi tõmmatakse lakkamatult sissepoole, Jumalate asuala suunas. See tung Jumala poole on jõuli- ne ning seda ei saa eirata. Taotlus jõuda Jumalani on tuge- vam keskse universumis — mitte sellepärast, et seal oleks vaimugravitatsioon tugevam kui kaugemates universu- mites, vaid seetõttu, et Havonasse jõudnud olendid on täie- likumalt vaimsustatud ning järelikult ka vastuvõtlikumad Igavese Poja vaimugravitatsiooni kõikse tõmbejõu igipüsi- vale toimele.

⁸ Samal kombel tõmbab Lõpmatu Vaimgi kõiki intel- lektuaalseid väärtusi Paradiisi poole. Kogu keskse uni- versumis toimib Lõpmatu Vaimu meelegravitatsioon ühes Igavese Poja vaimugravitatsiooniga ning need kaks ühes- koos moodustavadki tõusvatele hingedele nii iseloomuli- ku tungiva soovi leida Jumal, jõuda Jumaluseni, saada Pa- radiisi ning tunda Isa.

⁹ ¶ Havona on vaimsest täiuslik ja füüsiliselt stabiilne universum. Keskse universumi juhtimine ning tasakaalus- tatud püsivus näivad olevat täiuslikud. Kõike füüsilist või vaimset saab täiesti täpselt prognoosida, ent meeilmin- gute ning isiksuse tahte puhul see ei õnnestu. Me järeld- dame küll, et patu esinemist võib pidada võimatuks, kuid teeme sellise järelduse eeldusel, et Havona vaba tahtega

olenditest põliselanikud ei ole veel kunagi olnud süüdi selles, et nad Jumaluse tahtest üle astuvad. Kogu igaviku vältel on need taevalikud olendid püsinud pidevalt ustavaina Päevilt Igavestele. Ka pole pattu täheldatud mitte ainsagi olendis, kes on tulnud Havonasse palverändurina. Mitte ühegi keskses Havona universumis loodud või sellesse universumisse lubatud isiksusterühma ainsagi liikme puhul ei ole kunagi täheldatud mingit väära käitumist. Ajauiversumites toimiva valiku vahendid ja meetodid on nii täiuslikud ning sel määral jumalikud, et kogu Havona ajaloo vältel ei ole veel mingit eksitust juhtunud; iialgi pole tehtud ainsatki viga; kesksesse universumisse ei ole kunagi ühtegi tõusvat hinge enne vastu võetud, kui selleks on käes õige aeg.

3. HAVONA MAAILMAD

¹ Mis keskse universumi valitsusse puutub, siis seda ei olegi. Havona on nii võrratult täiuslik, et mingit intellektuaalset valitsemissüsteemi ei ole tarvis. Seal pole seaduste alusel toimivaid kohtuid ega seadusandlike kogusid — Havona vajab vaid haldusjuhtimist. Keskse universumis võib jälgida tõelise *omavalitsuse* ideaalide teostumist.

² Sedavõrd täiuslikel ning peaaegu täiuslikel intellektiolenditel ei ole valitsust tarvis. Nad ei vaja mingeid eeskirju ega juhiseid, sest nende puhul on tegu juba sünnipäraselt täiuslike olenditega; nende sekka on toodud loodud arenguolendeid, kes juba ammu on läbi käinud superuniversumite ülimate tribunali valvsa pilgu alt ja heakskiitu leidnud.

³ Havona haldamine ei ole automaatne, ent ta on võrratult täiuslik ning jumalikult tõhus. Peamiselt tegeldakse sellega planeedi tasandil ning vastavaks halduriks on sellel planeedil elav Päevilt Igavene, igat Havona sfääri juhib üks neist Kolmsus-päritolu isiksusest. Päevilt Igavesed ei ole loojad, küll aga on nad täiuslikud haldurid. Ülimalt kogenukt jagavad nad õpetusi ning toetavad oma planeedilapsi, juhtides absoluutsuseni küündiva tarkuse täiusele.

⁴ Keskse universumi üks miljard sfääri kujutavad endast Paradiisist ning Havonast pärinevate kõrgete isiksuste koolitusmaailmu, olles ühtlasi ka selleks piirkonnaks, kus aja arenevatest maailmadest tõusuteele asunud loodud-olendid lõplikult näitavad, mida nad väärt on. Kõikse Isa suur plaan näeb ette loodud-olendite tõusutee ning seda plaani teostades tuuakse aja palverändurid kõige välisema ehk seitsmenda ringluse vastuvõtumaailmadesse. Vastavalt sellele, kuidas nende koolitus tõhustub ning kogemus avardub, suunatakse neid järk-järgult, planeethaaval ja ringluste kaupa, ikka sissepoole, kuni nad lõpuks jõuavad Jumaluste juurde ning saavad endale elupaiga Paradiisist.

⁵ Ehkki praegu hoitakse kõiki seitsme ringluse sfääre pidevalt nende võrratus taevalikus hiilguses, on surelike kõigse tõusuplaani teostamise käigus ära kasutatud vaid umbes üks protsent Havona planeetide kogumahutavusest. Nende gigantsete maailmade pindalast on ligemale üks kümnendik protsenti mõeldud Lõplikkuse Korpuse

elu-ja tegutsemisalaks. Need igavesti valguses ja elus asuvad olendid paiknevad ning teenivad Havona maailmades sageli. Nende ülevate olendite kodu on Paradiisis.

⁶ Havona sfäärade planetaarne ülesehitus erineb täielikult kosmose arenevate maailmade ning süsteemide omast. Suuruniversumis ei ole mitte kuskil mujal otstarbekas nii hiiglaslikke sfääre kasutada asustatud maailmadena. Triata füüsiline ülesehitus, millega liitub tohutute tumedate gravitatsioonikehade tasakaalustav mõju, muudabki võimalikuks selle, et gigantse loodu füüsilised jõud on nii täiuslikult võrdsustatud ning tema erinevad külgetõmbesjõud sedavõrd täiuslikult tasakaalustatud. Nende tohutu suurte maailmade ainelise toimimise ning vaimse tegutsemise korraldamisel kasutatakse ka antigravitatsiooni.

⁷ Inimese kujutlusvõime lennukaimalegi ulatusele jääb kättesaamatuks Havona sfäärade ülesehitus, valgus ja soojus, samuti nende bioloogiline ja kunstiline kaunidus. Havonat pole võimalik sõnades kirjeldada — adumaks tema ilu ja suursugust hiilgust tuleb teil seda ise näha. Ent neis täiuslikes maailmades on olemas tõelised jõed ja järved.

⁸ Vaimses mõttes on need maailmad ideaalselt varustatud, sfäärid on eeskujulikult kohandatud peavarju pakkuamiseks keskses universumis tegutsevate paljude erinevate olendite arvukatele liikidele. Neis imekaunites maailmades toimub palju niisugust, mis jääb väljapoole inimesele omast arusaamist.

4. KESKSE UNIVERSUMI OLENDID

¹ Kõik Havona maailmade elusasjad ning elavad olendid jagunevad seitsmesse põhiliiki ja igaüks neist põhiliikidest eksisteerib kolmes kindlas faasis. Iga niisugune faas jaguneb seitsmekümneks suuremaks alajaotuseks, millest igaüks koosneb ühest tuhandest väiksemast jaotusest ning igal väiksemal jaotusel on omakorda olemas alajaotused ja nii edasi. Neid peamisi elurühmi võib jagada järgmiselt:

- ² 1. materiaalsed;
- ³ 2. morontialikud;
- ⁴ 3. vaimsed;
- ⁵ 4. absoniitsed;
- ⁶ 5. viimased;
- ⁷ 6. kaasabsoluutsed;
- ⁸ 7. absoluutsed.

⁹ ¶ Kõdunemine ega surm ei ole osa Havona maailmade elutsüklist. Keskse universumis alluvad ainstumise muutumistele madalamad elusorganismid. On tõsi, et nende kuju ning avaldumine muutuvad, ent neid ei lahuta osadeks kõdunemise ega rakkude surm.

¹⁰ ¶ Kõik Havona põliskasukad põlvnevad Paradiisist Kolmsusest. Neil olenditel ei ole loojaid vanemaid ega saa nad ka järglasi. Me ei suuda ette kujutada nende keskse universumi kodanike loomist, sest tegu on olenditega, keda ei ole mitte kunagi loodud. Kogu Havona loomislugu kujutab endast katset aegruumistada igavikulist fakti, mil pole mitte mingit seost aja ega ruumiga, nii nagu surelik inimene neid mõistab. Ent selle lähtepunkti puhul tuleb meil

Havonasse, siis naudite loomulikult seda, et saate käituda nii, nagu peabki käituma.

⁴ ¶ Kui intellektiolendid esmakordselt kesksesse universumisse jõuavad, võetakse nad vastu Havona seitsmendal ringluse katsemaailmas, kuhu nad ka elama paigutatakse. Kui uustulnukad vaimselt edasi jõuavad ning hakkavad mõistma oma superuniversumi Meistervaimu identiteeti, viiakse nad üle kuuendasse ringi. (Just selle keskses universumis kehtiva korra alusel on saanud oma nime ka inimmeele arenguringid.) Siis, kui tõusuteelised on jõudnud Ülimuslikkuse äratundmiseni, olles seega valmis Jumaluse avastamise retkeks, viiakse nad edasi viiendasse ringlusesse ning pärast Lõpmatut Vaimuni jõudmist neljandasse. Igaveses Pojani jõudmise järel kantakse nad kolmandasse ringi ning siis, kui nad on Kõikset Isa tundma saanud, hakkavad nad viibima teise ringluse maailmades, õppides seal paremini tundma Paradiisi hulki. Havona esimesse ringlusesse jõudmine märgib, et ajakandidaadid on Paradiisi teenistusse vastu võetud. Olendi tõusutee pikkusest ja olemusest sõltuvalt viibivad nad astmeliselt lisanduvate vaimsete saavutuste kõige seesmisemas ringluses määramatu aja. Sealt, kõige seesmisemast ringist, suunduvad tõusvad palverändurid sissepoole, oma asupaika Paradiisis, ning nad võetakse vastu Lõplikkuse Korpusesse.

⁵ Kui viibite tõusva palverändurina Havonas, võimaldatakse teil vabalt külastada kõiki neid maailmu, mida hõlmab teile määratud ringlus. Teil on lubatud tagasi pöörduda ka planeetidele, mis kuuluvad juba läbitud ringlustesse. Havona ringides viibijatel on seda kõike võimalik teha, ilma et neil oleks vaja lootma jääda transpordisupernavide abile. Aja palverändurid suudavad end ise piisavalt varustada „läbitud” kosmoses liikumiseks, kuid „läbimata” kosmoses rändamisel sõltuvad nad siiski kindlaksmääratud menetlusviisidest: ilma transpordisupernavide abita pole palverändureil võimalik Havonast lahkuda ega neile määratud ringlusest kaugemale edasi minna.

⁶ ¶ Terve see hiiglaslik keskne loodu on värskendavalt originaalne. Havona maailmade vahel ei leidu mitte midagi ühist, kui jätta kõrvale mateeria füüsikaline korrastatus ning intellektiolendite ja teiste elusorganismide peamiste klasside põhiline ülesehitus. Iga Havona planeet kujutab endast algupärast, kordumatut ning ainulist loomingut; iga planeet on võrratu, suurepärase ning täiuslik. Niisugune individuaalne eripära iseloomustab iga planeedi eksistentsi füüsiliste, mõistuslike ning vaimsete aspektide kõiki tunnusoone. Iga täiusesfäär neist miljonist on välja arendatud ja kaunistatud vastavalt sellele viibiva Päevilt Igavesele plaanidele. Ning see ongi põhjus, miks ükski planeet ei sarnane mitte ühegi teisega.

⁷ Kuni teil pole läbitud Havona kõige viimane ringlus ning läbi käidud viimne kui üks Havona maailmadest, ei lakka teile tolles elujärgus jõudu andmast avastusretke seiklused ega kao kuhugi uudishimu virgutav mõju. Seejärel aga astub oma eelkäija, ajalike seikluste võlu asemele igavikuomane, ikka edasi tiivustav tõukejõud.

⁸ Üksluisus annab märku loova kujutlusvõime ebaküpsest ning sellest, et mõistusepärane kooskõlastumine vaimuvõimetega ei ole olnud piisavalt aktiivne. Selleks ajaks, kui tõususurelik asub uurima neid taevaseid maailmu, on ta juba saavutanud emotsionaalse, mõistusliku ning sotsiaalse, aga ehk koguni ka vaimse küpsuse.

⁹ Ühest Havona ringlusest teise liikudes satute te silmitsi kujuteldamatute muudatustega, ent teie hämmeldus on piiritu juba siis, kui jõuate ringlusesiseselt ühelt planeedilt teisele. Igaüks neist miljardist koolitusmaailmast kujutab endast tõelist üllatuste ülikooli. Neid ringlusi läbivate ning nendes gigantsetes maailmades rändavate olendite osaks on kogeda pidevat üllatumist ning lakkamatut imestamist. Havona elujärgus ei ole kohta üksluisusel.

¹⁰ Seiklusiha, uudishimu ning üksluisuse pelgu, neid arenevast inimloomusest lahutamatuid jooni ei muudetud teie olemuslikuks osaks pelgalt selleks, et ärritada ja kiusata teid selle napi aja vältel, mil te maa peal viibite. Pigemini peaks see teile märku andma, et surm kujutab endast vaid seiklusterohke lõputu elujärgu algust, ootustest tulvil igaveset elu, igikestva avastusretke algust.

¹¹ Arenevate kosmoseolendite kaasasündinud jumalike annetuste hulka kuulub uudishimu: juurdlemise vaim, avastamisvajadus ning uurimistarve. Neid loomikke ajendeid ei antud teie pärisosaks sugugi mitte selleks, et te neid pärsiksite ning maha suruksite. On tõsi, et oma napi maise elu jooksul tuleb teil neid edasiviivaid tuge aegajalt taltsutada ning te peate sageli kogema pettumustki, sest täielikult õnnestub neid teostada ning hiilgavalt rahuldada alles tulevaste pikkade ajastute vältel.

6. KESKSE UNIVERSUMI EESMÄRK

¹ Seitsme ringlusega Havonas toimuv tegevus on oma ulatuselt hiiglaslik. Üldiselt võib seda jagada järgmiselt:

² 1. havonalik;

³ 2. paradiislik;

⁴ 3. tõusuteelik-piiritletud — Ülimat-Viimast hõlmav evolutsiooniline.

⁵ ¶ Praegusel universumiajastul toimub Havonas väga mitmekesine piiritletud taset ületav tegevus, mis hõlmab nii meele- ja vaimufunktsioonide absoniitse faasi kui ka nende funktsioonide muude faaside loendamatu varianti. Võimalik, et keskne universum teenib paljusid eesmärke, mida mulle ei ole ilmutatud, sest mitmeski mõttes toimib ta nõnda, et loodud meel ei küünigi kõike seda aduma. Üritan aga siiski kirjeldada, mil kombel see täiuslik loodu universumiintellekti seitsme erineva klassi vajaduste eest hoolt kannab ning nende hüveolule kaasa aitab.

⁶ ¶ 1. *Kõikne Isa* — Esimene Allikas ja Kese. Jumal-Isale pakub keskse loodu täiuslikkus ülimat vanemlikku rahulolu. Ta naudib armastusekülluse kogemust peaaegu võrdsuseni küündivatel tasanditel. Täiuslik Looja on jumalikult rahul täiusliku loodud-olendi armastuse ning jumaldamisega.

⁷ Havona võimaldab Isale seda rahuldust, mida võib anda ülim saavutus. Täiuse teostumine Havonas hüvitab selle aegruumilise viivituse, millele allus igavene tung lõputult avarduda.

⁸ Isa naudib seda, et Havona on jumalikult kaunis. Jumalikule meelele pakub rahuldust see, et ta võib lubada võrratu kooskõla täiuslikku algkuju kõikide arenevate universumite jaoks.

⁹ Meie Isa vaatab keskse universumi peale täiusliku rõõmuga, sest on ju selle näol tegemist vaimureaalsuse oivalise ilmutamisega kõikidele isiksustele terves universumites.

¹⁰ Universumite Jumalale on Havona ning Paradiis meele järele seepärast, et need kujutavad endast igavest jõutuumikut, mis võimaldab kõikisusel hilisemat ajas ja ruumis avardumist.

¹¹ Lõpmatut rahuldust tundev igavene Isa käsitab Havona-loodut kui väärilist ning ligitõmbavat eesmärki, mille poole pürgivad ajalikud tõusukandidaadid, tema surelikud ruumist saabuvad lapselapsed, kes on jõudmas oma Looja-Isa igavesse koju. Ja Jumal naudib Paradiisi-Havona universumit ka sellepärast, et see on Jumaluse ning jumaliku perekonna igavene kodu.

¹² ¶ 2. *Igavene Poeg* — Teine Allikas ja Kese. Igavesele Pojale annab võrratu keskne loodu igavese tõendi Isa, Poja ja Vaimu jumaliku perekonna ühise tegutsemise tõhususe kohta. Havona pakub vaimse ning ainelise lähtekoha Kõikse Isa jäägituks usaldamiseks.

¹³ Havona võimaldab Igavesele Pojale peaaegu piiramatu aluse igavesti avardada vaimujõudu. Keskne universum andis Igavesele Pojale sellise tegutsemispaiga, kus ta sai kindlalt ja vabalt oma kaaslasi, Paradiisi-Poegi juhendades demonstreerida annetumises sisalduva hoolekandmise vaimu ning toimimist.

¹⁴ Ka on Havona see reaalsus, millele tugineb Igavese Poja vaimugravitatsiooniline kontroll universumite universumi üle. See universum rahuldab Poja tarvet olla vanemlikus rollis, anda vaimseid järglasi.

¹⁵ Havona maailmad ja nende täiuslikud asukad kujutavad endast esimest ning igavesti lõplikku tunnustähte selle kohta, et Poeg on Isa Sõna. Nõnda leiab täiuslikku rahuldust Poja teadvus kui Isa lõpmatu täiendus.

¹⁶ Ning see universum võimaldab vastastikuselt teostuda Kõikse Isa ja Igavese Poja vahelisel võrdsusel rajaneval vendlusel, mis on igikestev tõend nende mõlema igavesest isiksusest.

¹⁷ ¶ 3. *Lõpmatu Vaim* — Kolmas Allikas ja Kese. Lõpmatu Vaimu jaoks tõestab Havona universum seda, et ta on Ühine Toimija, ühinenud Isa ja Poja lõpmatu esindaja. Havonast tunneb Lõpmatu Vaim kahekordset rahuldust: esmalt sellepärast, et ta toimib aktiivse loova jõuna, teiseks aga seetõttu, et ta on selle jumaliku saavutusega täielikult kaaseksisteeriv.

¹⁸ Lõpmatu Vaimu jaoks kujutas Havona endast niisugust toimimispaika, mis lubas tal näidata oma suutlikkust ja tahtmist teenida potentsiaalse armujagajana. Selles täiuslikus loodus valmistas Vaim ennast ette avastuslikuks seikluseks, kaitsvaks hoolitsemiseks arenevate universumite eest.

¹⁹ See täiuslik loodu andis Lõpmatule Vaimule võimaluse osaleda koos mõlema jumaliku vanemaga universumi haldamises, juhtida universumit kui kaaslaste-Looja järeltulija ning valmistuda sel moel kohalike universumite ühiseks haldamiseks kui Loojate-Poegade kaaslaste Loovad Vaimud.

²⁰ Havona maailmad on meelelaboratooriumiks neile, kes loovad kosmist meelt, aga samuti neile, kes kannavad hoolt iga olemasoleva loodud-olendi meele eest. Igas Havona maailmas on meel iselaadne ja on etaloniks kõikide vaimsete ning aineliste loodud-olendite intellektidele.

²¹ Kõikide nende olendite jaoks, kelle saatuseks on Paradiis, kujutavad need täiuslikud maailmad endast meele kõrgkoole. Nad pakkusid Vaimule piiramatuid võimalusi katsetada meelehoolekande viise niisuguste isiksuste peal, keda see ei ohustanud ning kellest oli selles toimingus abi.

²² Havona on Lõpmatule Vaimule hüvituseks selle ulatusliku ja isetu töö eest, mida ta teeb kosmoseuniversumites. Havona on aja ja ruumi väsimatu Meele Hoolekandja täiuslik kodu ja puhkepaik.

²³ ¶ 4. *Ülim Olend* — kogemusliku Jumaluse arenev ühendus. Havona-loodu pakub Ülima Olendi vaimsele reaalsusele igavest ja täiuslikku tõestust. Too täiuslik loodu on Ülima Jumala täiusliku ning sümmeetrilise vaimolemuse ilmutuseks enne, kui algab aja ja ruumi kogemuslikes universumites piiritletult peegelduvate Paradiisi Jumaluste võimsuse ja isiksuse süntees.

²⁴ Havonas ühinevad Kõikvõimsa jõupotentsiaalid Ülima vaimse olemusega. Seal keskses loodus saab piltlikult selgeks Ülima tulevikuliselt igavene ühtsus.

²⁵ Havona on Ülima universaalsuspotentsiaali täiuslik algkuju. Too universum on lõpuleviidud pilt Ülima tulevases täiuslikkusest, andes samal ajal aimu ka Viimase potentsiaalid.

²⁶ Havona näitab ülima ja täiusliku enesekontrolliga elavate tahteolendite vaimuväärtuste lõplikkust, meelt, mis tegelikult on sama kui vaim, ning intellekti ühtsust piiramatu potentsiaaliga ja tema reaalsust.

²⁷ ¶ 5. *Võrdväärset Loojad-Pojad*. Havona on see haridusliku väljaõppe piirkond, kus valmistatakse Paradiisi Miikaele ette hilisemaks universumite loomiseks. Too jumalik ja täiuslik loodu on etaloniks igale Loojale-Pojale ning ta pingutab jõudu selle nimel, et ka tema enda universum tõuseks lõpuks Paradiisi-Havona täiustasanditele.

²⁸ Havona loodud-olendeid kasutab Looja-Poeg kui võimalikke isiksuste algkujusid oma surelike laste ning vaimolendite tarvis. Miikaelid ning teised Paradiisi-Pojad käsitavad Paradiisi ja Havonat kui aja laste jumaliku lõppsihti.

²⁹ Loojatele-Poegadele on teada, et keskne loodu ongi universumi ülemjuhtimise tõeline asendamatult allikas, mis tasakaalustab ja ühendab nende kohalikke universumeid. Nad teavad, et Ülima ning Viimase lakkamatult toimiva mõju isikuline kohalolek on täheldatav just Havonas.

³⁰ Havona ning Paradiis kujutavad endast Miikael-Poja loova jõu lätet. Siin asuvad need olendid, kes töötavad ühes temaga universumite loomisel. Paradiisist on pärit Universumi Emavaimud, kohalike universumite kaasloojad.

³¹ Paradiisi-Pojad peavad kesket loodut oma jumalike vanemate ning iseeneste koduks. See on paik, kuhu nad ikka ja jälle heameelega tagasi pöörduvad.

³² ¶ 6. *Võrdväärset Hoolekandjad-Tütred.* Universumi Emavaimud, kohalike universumite kaasloojad, saavad oma eelisikulise koolituse Havona maailmades, kus nad on tihedalt seotud Ringluste Vaimudega. Keskse universumis said kohalike universumite Vaim-Tütred asjaliku ettevalmistuse nende meetodite osas, mida rakendada Paradiisi-Poegadega üheskoos töötades ning alati Isa tahte alludes.

³³ Havona maailmadest leiavad Vaim ja Vaimu Tütred sobivaid meele etalone kõikide oma intellektirühmade, nii vaimsete kui ka aineliste jaoks ning see keskne universum saab kunagi eesmärgiks nendele olenditele, keda ühiselt toetavad Universumi Emavaim ning tema kaaslane Looja-Poeg.

³⁴ Universumi Ema-Looja peab meeles Paradiisi ja Havonat kui paika, kust ta on pärit ning mis on Lõpmatu Emavaimu kodu ja Lõpmatu Meele isiksusliku kohaloleku asukoht.

³⁵ Sealt kesksest universumist on pärit ka isikuliste, loojaomaste eesõiguste annetamine; neid õigusi kasutades täiendab Universumi Jumalik Hoolekandja Loojat-Poega elavate tahteolendite loomisel.

³⁶ Ja lõpuks, et need Lõpmatu Emavaimu Tütred-Vaimud ei naase tõenäoliselt mitte kunagi enam oma Paradiisi-koju, siis naudivad nad sügavalt universaalset peegeldu-

vusnähtust, mis on seotud Ülima Olendiga Havonas ning mis Paradiisis isikustub Majestonis.

³⁷ ¶ 7. *Tõusvad arenevad surelikud.* Havonast on pärit kõikidele surelikele omastele isiksusliikidele eeskujuks olnud etalonid, samuti on Havona koduks kõikidele neile inimesest kõrgematele isiksustele, kes on küll surelikega seotud, ent kes ei pärine ajalikust loodust.

³⁸ Need maailmad innustavad kõiki inimtüüdlusi eeldate vaimuväärtuste saavutamiseks kõrgemal mõeldavil reaalsustasandil. Havona on iga tõusuteed käiva sureliku Paradiisi-eelse väljaõppe eesmärk. Siin jõuavad surelikud Paradiisi-eelse Jumaluseni, Ülima Olendini. Havona seisab iga tahteolendi ees kui värv, mille kaudu astuda Paradiisi ning jõuda Jumalani.

³⁹ Paradiis on lõpetanute kodu, Havona aga nende töötuba ja mängumaa. Iga Jumalat tundev surelik ihaleb saada (tõusutee) lõpetanuks.

⁴⁰ Keskne universum ei ole pelgalt inimese jaoks määratud saatust, vaid ka see paik, kust saab alguse lõpetanute igavene elujärk, kui nad ükskord lähetatakse veel avaldamata kõiksele avastusretkele Kõikse Isa lõpmatuse uurimiskogemuses.

⁴¹ ¶ Absoniitse tähtsusega jääb Havona kahtlemata toimima ka tulevaste universumiajastute vältel, mil võib sündida see, et kosmose palverändurid hakkavad üritama leida Jumalat piiritletust kõrgematel tasanditel. Havona suudab olla absoniitsete olendite koolitusuniversumiks. Kui seitse superuniversumit toimivad keskastme koolidena nende jaoks, kes on lõpetanud väliskosmose alama astme koolid, siis kujuneb Havonast tõenäoliselt kõrgema astme kool. Ja me kaldume arvama, et igavese Havona potentsiaalid on tõepoolest piiramatud ning et keskne universum suudab igavesti olla kogemuslik koolitusuniversum iga liiki loodud-olendite jaoks, olgu need siis pärit minevikust, olevikust või tulevikust.

⁴² [Esitanud Tarkuse Täiustaja, kellele Uversa Päevilt Vanad tegid ülesandeks nõnda toimida.]

15 KIRI

SEITSE SUPERUNIVERSUMIT

MIS puutub Kõiksesse Isasse — temasse kui Isasse —, siis on universumid niisama hästi kui olematud, sest temal on tegemist ainuüksi isiksustega: on ta ju isiksuste Isa. Mis Igavesse Poega ja Lõpmatusse Vaimu kui loovatesse kaaslastesse puutub, siis on universumid Loojate-Poegade ning Loovate Vaimude ühise valitsemise all kindlalt paigas ning igäiuel neist on oma nägu. Mis puutub Paradiisi-Kolmsusse, siis tema jaoks on Havonast väljaspool vaid seitse asustatud universumit, seitse superuniversumit, millele allub esimene Havona-väline kosmosetasand. Keskelt Saarelt kiirgavad oma mõju väljapoole Seitse Meistervaimu, kujundades nõnda kogu hiiglaslikust loodust tohutu ühtse ratta, mille rummuks on igavene Paradiisisaar, seitsmeks kodaraks Seitsmelt Meistervaimult lähtuv kiirgus, rehviks aga suuruniversumi kaugemad piirkonnad.

² Universaalse loodu ainekumise hakul määrati kindlaks superuniversumite kujundamise ja valitsemise seitsmekordne kord. Esimene Havona-järgne loodu jaotati seitsmeks gigantseks segmendiks ning planeeriti ja ehitati iga superuniversumi valitsuse jaoks määratud keskusmaailm. Praegune haldamiskord on kehtinud peaaegu terve igaviku ning nende seitsme superuniversumi valitsejaid kutsutakse õigusega Päevilt Vanadeks.

³ Superuniversumite kohta käivast mahukast teadmiste pagasist võin loota teile avaldada vaid väikese osa, kuid kõikides nendes maailmades toimib nii füüsiliste kui ka vaimsete jõudude arukas kontroll ning universaalsete gravitatsioonikohalolekute tegutsemine on seal tulvil majesteetlikku väge ja täiuslikku harmooniat. Teie jaoks on oluline saada kõigepealt selge ettekujutus superuniversumi valdkondade füüsilisest ehitusest ja ainelisest korrapärasusest, sest siis olete paremini ette valmistatud mõistma, kui võrratu on superuniversumite vaimse valitsemise kord ning kõigi seitsme superuniversumi lugematutel asustatud planeetidel elavate tahteolendite intellektuaalse edenemise korraldus.

1. SUPERUNIVERSUMITE KOSMOSETASAND

¹ Miljonite või ka miljardite teie lühikeste aastate keskel elanud generatsioonide piiratud ulatusega arhiivide, tähelepanekute ja mälestuste põhjal pole tegelikult võimalik järeldada midagi muud kui seda, et Urantia ning too universum, kuhu ta kuulub, elavad praegu läbi suurt avastusretke: nimelt näib kehtvat nende pikk ja kaardita sөөst uude kosmosesse. Kuid Uversa arhiivide alusel, kooskõlas vanemate vaatlustega, vastavalt meie klassi kuuluvate olendite ulatuslikumatele kogemustele ja arvutustele ning nende ja teiste avastuste põhjal tehtud järeldustele tuginedes teame, et universumid liiguvad korrapäraselt ja põhjalikult tundmaõpitatud ringkäigus, mis on allutatud täiuslikule juhtimisele; majesteetliku väärikusega tiirlevad nad Esi-

mese Suure Allika ja Keskme ning tema asupaigaks oleva universumi ümber.

² Avastasime juba ammu, et seitse suuruniversumit liiguvad mööda tohutut ellipsit, hiiglaslikku pikaksvenitatud ringjoont. Teie Päikesesüsteem ning teised ajamaailmad ei söösta ilma kaardi ja kompassita sihitult kuskile kaardistamata kosmosesse. Kohalik universum, kuhu ka teie süsteem kuulub, järgib teatavat kindlat vastupäeva suunatud kurssi, osaledes kesket universumit ümbritsevas hiigelsuures ja hoogsas ringliikumises. See ruumirada on hästi kaardistatud ning superuniversumite tähevaatlejad tunnevad seda niisama põhjalikult nagu Urantia astronoomid teie Päikesesüsteemi kuuluvate planeetide orbiite.

³ Nii kohalik kui ka superuniversum, kus Urantia paikneb, pole lõplikult korrapärased: teie kohalik universum asub paljude osaliselt lõpetatud füüsiliste loodute vahetus läheduses. Te kuulute ühte suhteliselt hilistest universumitest. Ent praegu ei paisku te juhitud kuskile kaardistamata kosmosesse ega söösta pimedast peast mingitesse tundmatutesse paikadesse. Te järgite superuniversumi ruumitasandi korrapäraselt ning kindlaksmääratud rada. Hetkel läbite te täpselt sedasama ruumi, mida teie planeedisüsteem või tema eelkäijad ajastute eest läbisid, ning kunagi kauges tulevikus sööstab samast ruumist, kus te praegu sellise kiirusega liigute, taas läbi teie Päikesesüsteem või siis tema järeltulijad.

⁴ ¶ Praegusel ajastul ning nõnda, nagu Urantial suunast aru saadakse, liigub superuniversum number üks oma tiirlemistrajektooriga praegu peaaegu täpselt põhja suunas, paiknedes Suurte Allikate ja Keskmete Paradiisi-asupaiga ning keskse Havona universumiga ligikaudu samal sirgel, neist ida pool. See idasuunaline, samuti vastav läänesuunaline asend, on mõlemad aja sfäärade ning igavese Saare suurim võimalik füüsiline lähedus. Superuniversum number kaks asub põhjakaares ning on valmis alustama liikumist läände, number kolm aga hõivab praegu suure ruumiraja kõige põhjapoolsema löigu, olles juba sooritanud pöörde, et alustada liikumist lõuna suunas. Number neli liigub võrdlemisi sirgjooneliselt lõunasse ning tema eesmisel piirkonnad on jõudmas Suurte Keskmetega vastasseisu. Number viis on Suurtele Keskmetele lähimast punktist juba peaaegu et välja jõudnud ning liigub otse lõuna suunas, olles lähimal ajal valmis kalduma itta; number kuus võtab enda alla suurema osa trajektoori lõunakõverusest ehk selle löigu, mille teie superuniversum on juba peaaegu läbinud.

⁵ Teie kohalik universum nimega Nebadon kuulub Orvontoni, seitsmenda superuniversumi koosseisu ning tiirlemistrajektooriga paikneb see esimese ja kuuenda superuniversumi vahel; hiljuti (selles mõttes, kuidas meie aega arvestame) asus ta läbima superuniversumi kosmosetasandi kagusegmenti. Praegusel hetkel on see Päikesesüsteem, kuhu Urantia kuulub, mõned miljardid aastad trajektoori

lõunapoolsest haripunktist kaugemal, niisiis läbite te kohe kagulõigu ning hakkate kiiresti liikuma mööda pikka ja suhteliselt sirget põhjasuunalist rada. Lugematute ajastute vältel on Orvonton järginud seda peaaegu täpselt põhjakaarde kulgevat kurssi.

⁶ Urantia kuulub süsteemi, mis paikneb teie kohaliku universumi piirimail, teie kohalik universum aga liigub praegu Orvontoni äärealadel. Teist väljaspool leidub veel teisigi süsteeme, ent ruumis asute te väga kaugel neist füüsilistest süsteemidest, mis tiirlevad mööda hiiglaslikku ringjoont Suure Allika ja Keskme suhtelises läheduses.

2. SUPERUNIVERSUMITE ÜLESEHITUS

¹ Kosmoses leiduvate asustatud maailmade täpseid asukohti ning tegelikku hulka teab ainult Kõikne Isa, tema mõistab öelda nende kõikide nime ja arvu. Mina võin ainult välja pakkuda asustatud või asustamiskõlblike planeetide ligikaudse arvu, sest mõnes kohalikus universumis leidub rohkem mõistusliku elu jaoks sobivaid planeete kui teistes. Ka pole kõik kavandatud universumid veel üles ehitatud. Seepärast pakungi omapoolse hinnangu välja vaid selleks, et anda teile mõningat aimu ainelise loodu mõõtmatuses.

² Suuruniversumis on seitse superuniversumit, mis on moodustatud ligikaudu järgmiselt:

³ 1. *süsteem*. Superhalduskonna põhiüksus koosneb umbkaudu tuhandest asustatud või asustamiskõlblikust maailmast. Sellesse rühma ei kuulu leegitsevad päikesed, külmad maailmad, kuumadele päikestele liiga lähedal paiknevad planeedid ega muud loodud-olendite jaoks sobimatud sfäärid. Neid tuhandet elu jaoks sobivaks kohandatud maailma nimetatakse süsteemiks, nooremates süsteemides aga võib vaid suhteliselt väike osa neist maailmadest olla asustatud. Iga asustatud planeeti juhib Planeedivürst, iga kohaliku süsteemi üle valitseb Süsteemi Suverään ning selle keskuseks on arhitektuurne sfäär;

⁴ 2. *tähtkuju*. Sada süsteemi (ligemale 100 000 elamiseks sobivat planeeti) moodustavad tähtkuju. Igal tähtkujul on oma arhitektuurne keskussfäär ning tähtkuju juhivad kolm Vorondadek-Poega, Kõige Kõrgemat. Igas tähtkujus viibib vaatlejana ka Paradiisi-Kolmsuse suursaadik — Päevilt Ustav;

⁵ 3. *kohalik universum*. Sada tähtkuju (umbes 10 000 000 asustamiseks sobilikku planeeti) moodustavad kohaliku universumi. Iga kohalikku universumit valitseb üks Miikaeli klassi kuuluvatest Jumala võrdväärtsetest Loojatest-Poegadest ning seal on olemas oma imeline arhitektuurne keskusmaailm. Iga universum on õnnistatud Päevilt Ühtse ehk Paradiisi-Kolmsuse esindaja kohalolekuga;

⁶ 4. *väikesektor*. Sada kohalikku universumit (ligi 1 000 000 000 elamiseks sobivat planeeti) moodustavad superuniversumi halduskonna väikesektori, millel on imeline keskusmaailm; sealt haldavad sektori valitsejad, Päevilt Uued, väikesektori tegemisi. Iga väikesektori keskuses on ametis kolm Päevilt Uut, Kolmsuse Ülimat Isiksust;

⁷ 5. *suursektor*. Sada väikesektori (umbes 100 000 000 000 elamiskõlblikku maailma) moodustavad ühe suursektori. Igal suursektoril on olemas suurepärase keskus ning sektori juhivad kolm Päevilt Täiuslikku, Kolmsuse Ülimat Isiksust;

⁸ 6. *superuniversum*. Kümme suursektori (ligemale 1 000 000 000 000 asustamiskõlblikku planeeti) moodustavad superuniversumi. Iga superuniversum on varustatud hiigelsuure ja hiilgava keskusmaailmaga ning seda valitsevad kolm Päevilt Vana;

⁹ 7. *suuruniversum*. Seitse superuniversumit moodustavad praeguse korrastatud suuruniversumi, mis koosneb umbkaudu seitsmest triljonist eluks sobivast maailmast, millele lisanduvad arhitektuurised sfäärid ning Havona üks miljard asustatud sfääri. Superuniversumeid valitsevad ja haldavad Paradiisist kaudselt ning peegelduvuse teel Seitse Meistervaimu. Havona miljardit maailma haldavad vahetult Päevilt Igavesed: igat sellist täiuslikku sfääri juhib üks niisugune Kolmsuse Ülim Isiksus.

¹⁰ Kui Paradiisi-Havona sfäärid välja arvata, siis sisaldab universumi korrastamise plaan järgmisi üksusi:

¹¹ superuniversumeid	7
¹² suursektoreid	70
¹³ väikesektoreid	7 000
¹⁴ kohalikke universumeid	700 000
¹⁵ tähtkujusid	70 000 000
¹⁶ kohalikke süsteeme	7 000 000 000
¹⁷ asustamiskõlblikke planeete	7 000 000 000 000
¹⁸ Igaüks neist seitsmest superuniversumist on moodustatud ligikaudu järgmisel põhimõttel:	
¹⁹ üks süsteem hõlmab ligemale . . .	1 000 maailma
²⁰ üks tähtkuju (100 süsteemi) . . .	100 000 maailma
²¹ üks universum (100 tähtkuju) . . .	10 000 000 maailma
²² üks väikesektor (100 universumit) . . .	1 000 000 000 maailma
²³ üks suursektor (100 väikesektori) . . .	100 000 000 000 maailma
²⁴ üks superuniversum (10 suursektori) . . .	1 000 000 000 000 maailma

²⁵ Kõik niisugused hinnangud on parimal juhul ligikaudsed, sest lakkamatult kujuneb uusi süsteeme, samal ajal kui mõned teised korrastised oma ainelise eksistentsi teatud ajaks lõpetavad.

3. ORVONTONI SUPERUNIVERSUM

¹ Kõik need täheilmad, mida Urantialt palja silmaga näha võib, kuuluvad tegelikult suuruniversumi seitsmendasse osasse ehk Orvontoni superuniversumisse. Hiiglaslik Linnutee tähesüsteem kujutab endast Orvontoni keskset tuuma ning jääb suurel määral teie kohalikust universumist väljapoole. See tohutu kogum päikesi, tumedaid kosmosesaari, kaksiktähti, kerasparvi, tähepilvi, spiraalseid ja muid udusid moodustab koos üksikplaneetide müriaadidega kellamehhanismitaolise pikaksvenitatud ringjoone kujulise rühmituse, mis kujutab endast umbes üht seitsmendikku asustatud arenevatest universumitest.

² Kui vaatate suurt Linnuteed Urantia astronoomilisest asukohast risti läbi naabersüsteemide, siis näete, et Orvontoni taevakehad liiguvad otsekui mööda hiiglaslikku pikaksvenitatud tasandit, mille laius on märksa suurem kui paksus, pikkus aga palju suurem kui laius.

³ Niinimetatud Linnutee vaatlemisel võib ühes teatavas suunas taevast jälgides täheldada Orvontoni tähetiheiduse suhtelist kasvu, ent kui heita pilk nii ühele kui ka teisele poole kõrvale, siis tähtede tihedus kahaneb; meie ainelise superuniversumi põhitasandist kaugenedes väheneb tähtede ja muude taevakehade arv. Kui jälgimisnurk on soodne, siis te vaatate selle maksimaalse tihedusega ala keskkoha silmitsedes Jumaluste asupaiga ning kõikide asjade keskme poole.

⁴ ¶ Orvontoni kümnest suuremast jaotusest on Urantia astronoomid ligilähedaselt identifitseerinud kaheksa. Ülejäänud kahte on keerukas eristada, kuna olete sunnitud neid vaatlema seestpoolt. Kui saaksite heita Orvontoni superuniversumile pilgu mõnest kaugest ruumipunktist, märkaksite otsekohe kõiki seitsmenda galaktika kümnet suursektorit.

⁵ Teie väikesektori pöörlemiskese asub kaugel eemal, hiigelsuures ja tihedas Amburi tähepilves, mille ümber liigub teie kohalik universum ning kogu sellega seostuv loodu. Ning hiiglasliku alamgalaktilise Amburi süsteemi eri külgedel võite jälgida kaht suurt tähepilvede voogu, mis on nähtavad gigantsete tähespiraalidena.

⁶ Selle füüsilise süsteemi keskseks osaks, kuhu kuulub teie Päike ning temaga seotud planeedid, on kunagise Andronoveri udu tuum. Seda endist spiraaludu on mõningal määral moonutanud gravitatsioonilõhed, mis seostusid sündmustega teie Päikesesüsteemi sünni ajal ning mida ajendas suure naaberudu lähenemine Andronoverile. See peaaegu kokkupõrge muutis Andronoveri suhteliselt kerajaks, ent ei hävitanud täielikult päikeste ning nendega seotud füüsiliste rühmade kahesuunalist liikumist. Teie Päikesesüsteemile kuulub praegu üsnagi keskne koht tolle moonutatud spiraali ühes harus, mis asub ligikaudu pooltel teel selle tähehoovuse keskmest tema äärealale.

⁷ ¶ Nii Orvontoni Amburi-sektor kui ka kõik muud sektorid ja alajaotused tiirlevad Uversa ümber ning nii mõnedki Urantia tähevaatlejatele peamurdmist pakkunud

probleemid johtuvad silmapetetest ja suhtelistest moonutustest, mida põhjustavad järgmised mitmekordsed tiirlevad liikumised:

- ⁸ 1. Urantia tiirlemine oma päikese ümber;
- ⁹ 2. teie Päikesesüsteemi liikumine ümber endise Andronoveri udu tuuma;
- ¹⁰ 3. Andronoveri täheperekonna ning temaga seotud täheparvede liikumine ümber Nebadoni tähepilve tiirlemise ja gravitatsiooni ühiskeskme;
- ¹¹ 4. kohaliku Nebadoni tähepilve ja sellega seostuva loodu tiirlemine nende väikesektori keskme, Amburi ümber;
- ¹² 5. saja väikesektori, kaasa arvatud Amburi tiirlemine nende suursektori ümber;
- ¹³ 6. kümne suursektori liikumine ehk niinimetatud tähetriiv ümber Orvontoni keskuse Uversa;
- ¹⁴ 7. Orvontoni ja kuue temaga seotud superuniversumi liikumine ümber Paradiisi ning Havona ehk superuniversumi kosmosetasandi vastupäeva suunatud ringkäik.

¹⁵ ¶ Neid mitmekordseid liikumisi on mitut liiki. Teie planeedi ning teie Päikesesüsteemi kosmoserajad on pärit nende tekkimisest, oma loomult algupärased. Orvontoni absoluutne vastupäeva suunatud liikumine on samuti loomuldas algupärane, sisaldudes olemuslikult tervikuniversumi ehitusplaanides. Vahepealsed liikumised on aga päritolult mitmetasandilised, johtudes osalt aine-energia loovuslikust jaotumisest superuniversumite vahel, osalt aga Paradiisi jõukorraldajate arukast ja sihipärasest tegutsemisest.

¹⁶ ¶ Havonale lähedasemad kohalikud universumid asuvad tihedamalt üksteise ligi ning üksteise peal paikneb rohkem kihte. Ent igavesest keskmest eemaldudes kohtab süsteeme, kihte, ringlusi ning universumeid ikka harvemini ja harvemini.

4. UDUD — UNIVERSUMITE EELKÄIJAD

¹ Ehkki loomine ja universumi korrastamine jäävad igaveseks ajaks lõpmatute Loojate ning nende kaaslaste juhtimise alla, kulgeb kogu nähtus vastavalt kindlaksmääratud korrale ning kooskõlas jõu, energia ja materia gravitatsiooniseadustega. Kuid kosmose universaalse jõulaenguga on seotud midagi salapärast: me adume küll üsna hästi ainelise loodu korrastamist ultimaatonite tasandist kõrgemal, kuid ei mõista täielikult ultimaatonite kosmilist päritolu. Usume kindlalt, et need jõud, millest ultimaatonid pärinevad, lähtuvad Paradiisist, sest läbitavas kosmoses moodustab nende igavese liikumise trajektoor Paradiisi täpse kontuurjoone. Kuigi see kosmose jõulaeng, kogu ainstumise esivanem, jääb Paradiisi gravitatsiooni suhtes inertseks, reageerib ta siiski pidevalt ala-Paradiisi ligidusele, ringeldes ilmselt ala-Paradiisi keskmest sisse ja välja.

² Paradiisi jõukorraldajad muundavad kosmose võimsusvaru ürgjõuks ning arendavad selle eelainelise potentiaali füüsilise reaalsuse esmasteks ning teisteks energiailminguteks. Kui see energia jõuab niisugustele tasanditele, kus ta hakkab reageerima gravitatsioonile, astuvad tegevusse superuniversumi valitsusse kuuluvad võimsusesuunajad koos oma kaaslastega ja alustavad igikestvat korraldustööd, mille sihiks on aja- ning ruumiuniversumite mitmesuguste võimsusringluste ja energiakanalite loomine. Just nõnda sünnib kosmosesse füüsiline aine ja nii valmistataksegi kõik ette, et alustada universumi korrastamist.

³ Seesugune energia segmenteerimine kujutab endast nähtust, mida Nebadoni füüsikud kunagi lahendada ei ole suutnud. Peamine raskus peitub tõigas, et Paradiisi jõukorraldajad on peaaegu täielikult ligipääsmatud ning ehkki elavad võimsusesuunajad on täiesti pädevad kosmoseenergiat käsitlema, ei ole neil vähimatki aimu nende energiatega päritolust, millega nad nii osavasti ja targalt manipuleerivad.

⁴ ¶ Paradiisi jõukorraldajad on udude alusepanijad: nende võimuses seisab kutsuda oma kosmosesoleku ümber esile vapustavaid jõutsükloneid, ja kui sellised keeristormid on juba kord puhkenud, siis pole neid võimalik peatada ega vaigistada enne, kui kutsutakse tegevusse kõik eläbistavad jõud, et lõpuks saavutada universumiaine ultimateonlike üksuste tekkimine. Sel kombel luuakse spiraalsed ja muud udud, mis on otseselt päritolu päikeste ning nende mitmesuguste süsteemide ema-rattad. Väliskosmoses võib kohata kümmet erinevat udude liiki — universumi esmase evolutsiooni faase — ning need gigantsed energiarattad on sama päritolu nagu seitsme superuniversumi omadki.

⁵ ¶ Udude suurus on väga erinev ja sellest johtub ka nende järglaste, tähtede ning planeetide arv ja kogumass. Orvontoni piiridest põhjakaares, kuid siiski veel superuniversumi kosmosetasandil, on päikesi moodustavatest ududest äsja tekkinud ligikaudu nelikümmend tuhat tähte, ema-ratas aga paiskab ruumi ikka uusi ja uusi tähti, millest enamik on teie Päikesest palju kordi suuremad. Mõnest väliskosmose ulatuslikumast udust võib pärineda kuni sada miljonit päikest.

⁶ Udud ei ole otseselt seotud ühegi haldusüksusega, nagu näiteks väiksemate sektorite või kohalike universumitega, ehkki nii mõnigi kohalik universum on üles ehitatud üheainsa udu poolt tekitatust. Kohaliku universumi ja udu võimalikest seostest sõltumatult kuulub igale kohalikule universumile täpselt üks sajatuhandik superuniversumis leiduva energia kogulaengust, sest udud energiat ei korrasta — see jaotub ühtlaselt.

⁷ Mitte kõik spiraaludud ei ole hõivatud päikeste loomisest. Mõned on säilitanud kontrolli paljude oma järeltulijate, enda küljest eraldunud tähtede üle ning nad näivad spiraalsed sellepärast, et tähed väljuvad spiraali harust enam-vähem ühtses ravis, kuid pöörduvad sinna tagasi erinevaid teid pidi; nii ongi neid mingil teataval ajahetkel

hõlbus jälgida, aga sootuks raskemini hoomatavaks osutuvad need tähed siis, kui nad asetsevad udu spiraalharust kaugel eemal, olles laiali paisatud mööda erisuguseid tagasipöördumisradu. Praegusel ajal ei ole just eriti paljud Orvontoni tähti tekitavatest ududest aktiivsed, ehkki asustatud superuniversumist väljaspool paiknev Andromeeda toimib vägagi tegusalt. Too kaugel udu on nähtav palja silmaga, ning kui te teda vaatlete, siis peatuge hetkeks ning mõelge selle peale, et valgus, mida näete, asus neilt kaugelt päikestelt teele peaaegu miljoni aasta eest.

⁸ Linnuteed moodustav galaktika koosneb hiigelhulgast endistest spiraalsetest ja teistest ududest, millest paljud on veel praegu säilitanud oma kunagise kuju. Ent sisetiste katastroofide ja välise tõmbejõu mõjul on nii mõnedki udud sedavõrd oma kuju muutnud ning ümber paiknenud, et need hiiglaslikud kuhjatiseid näivad praegu otsekui leekivate päikeste tohutud helenduvad parved — nagu näiteks on Magalhãesi pilved. Orvontoni välispiiri lähedal annavad tooni täheparvede kerajad vormid.

⁹ Orvontoni hiigelsuuri tähepilvi tuleks vaadelda kui omaette mateeriakogumeid, mida saab võrrelda väljaspool Linnutee galaktikat paiknevates kosmoselades vaadeldavate üksikute ududega. Ent paljud niinimetatud kosmose tähepilved koosnevad ainult gaasilisest ainest. Nende gaasiliste tähepilvede energiapotentsiaal on peaaegu mõõtmatu ning naabruses paiknevad päikesed haaravad osa sellest endale, et seda hiljem päikesekiirguse näol kosmoses ümber paigutada.

5. KOSMILISTE KEHADE PÄRITOLU

¹ Põhiosa superuniversumi päikestes ja planeetides sisalduvast massist pärineb udukogude spiraalsetest ratasest ning võimsusesuunajate otsene tegutsemine kujundab vaid väga väikest osa superuniversumi massist (näiteks arhitektuursete sfääride loomise puhul), ehkki avakosmoses sünnib lakkamatult erineval hulgal mateeriat.

² Enamiku päikeste, planeetide ning teiste taevakehade päritolu silmas pidades on neid võimalik jaotada kümnesse rühma.

³ ¶ 1. *Ühise keskmee ümber koonduvad rõngad.* Mitte kõik udud ei ole spiraalsed. Nii mõnigi hiigelmõõtmetega udu ei muutu arenemise käigus ei kaksiktähesüsteemiks ega spiraaliks, vaid moodustab oma keskmee ümber tihenedes mitmekordseid rõngaid. Väga pikka aega näeb seesugune udu välja nagu hiiglaslik keskne päike, mille ümber tiirleb arvukalt ainekogumite pilvi, nii et selle tiirlemise tulemusel näivad moodustuvat rõngad.

⁴ ¶ 2. *Paisktähtede hulka kuuluvad niisugused päikesed, mida ülikuumade gaaside hiiglaslikud ema-rattad endast eemale paiskavad.* Nad ei paisku eemale mitte rõngasena, vaid vasakule ja paremale poole suunatud ravis. Paisktähed pärinevad ududest, mis ei ole spiraalsed.

⁵ ¶ 3. *Gravitatsiooniplahvatuses sündinud planeedid.* Kui spiraalsest või vöötjast udust sünnib päike, siis paiskub ta sageli väga kaugemale kosmosesse. Selline päike koosneb

üleni gaasist; hiljem, kui ta on mõnevõrra jahtunud ning tihedamaks muutunud, võib liikumine kanda teda mingi hiiglasliku materiamassi, näiteks hiidpäikese või tumeda kosmosesaare lähedusse. Seesugune lähenemine ei tarvitse tingimata kokkupõrkeni viia, kuid need kaks keha võivad sattuda siiski nii ligistikku, et suurema gravitatsiooniline tõmbejõud tekitab väiksemas tõusu ja mõõna nähtu-st meenutavaid kramplikke tõmb lusi, millest johtub terve rida samaaegseid kerkeid tõmbleva päikese vastaskülgedel. Kui plahvatuslikud pursked on saavutanud oma lae, paiskub kosmosesse mitmesuguse suurusega ainekuhjati-si, mis võivad plahvatava päikese gravitatsioonivälja piiridest kaugemale lennata ning mõne vaadeldavas vahejuhtum-is osaleva taevakeha ümber püsivate orbiitidel tiirlema jääda. Hiljem sulavad kaks suuremat ainekogumit üheks ning tõmbavad väiksemaid kosmilisi kehi järk-järgult enda poole. Sel moel tekivad paljud väiksemate süsteemide tahked planeedid. Teie enesegi Päikesesüsteem on just niisugust päritolu.

⁶ ¶ 1. *Tsentrifugaalsed planeeditütred.* Kui hiigelsuurte tähtede pöörlemiskiirus teatud kindlates arengujärkudes järsult suureneb, hakkavad nad endast välja paiskama suuri ainekoguseid, mis võivad hiljem kokku koonduda, moodustades sel moel väikesi maailmu, mis pidevalt jätkavad tiirlemist ümber emapäikese.

⁷ ¶ 2. *Gravitatsioonivajaku sfäärid.* Üksiktähe suurusel on olemas oma kindel kriitiline piir. Kui täht jõuab selle piirini, aga tema pöörlemiskiirus ei vähene, siis on ta määratud purunema; toimub päikese lõhustumine ning temast sünnib uus vastavat liiki kaksiktäht. Selle gigantse lõhenemise kõrvalsaadusena võivad hiljem tekkida arvukad väikesed planeedid.

⁸ ¶ 3. *Kokkutõmbuvad tähed.* Väiksemates süsteemides juhtub teinekord nõnda, et kõige suurem välimine planeet tõmbab oma lähemad naabermaailmad endasse, päikesele kõige ligemad maailmad alustavad aga oma viimset sõõstu. Teie Päikesesüsteemi puhul tähendaks niisugune lõpp seda, et neli teie tähele kõige ligemat planeeti neelaks Päike endasse, hiiglaslik Jupiter aga püüaks kinni ülejäänud maailmad ning muutuks veelgi suuremaks. Päikesesüsteemi seesugune lõpp annaks tulemuseks kaks ligistikku asetsevat, kuid ebavõrdset päikest; sünniks üht teatud kindlat tüüpi kaksiktäht. Selliseid katastroofe tuleb enamasti ette superuniversumi tähekuhjatiste äärealadel.

⁹ ¶ 4. *Kumulatsioonisfäärid.* Sellest tohutust materiakogusest, mis kosmoses ringleb, võivad aegamööda kumuleeruda ehk kuhjuda väikesed planeedid. Nende kasvamisele aitab kaasa nii planeetide pinnale langevate meteoriidide aines kui ka muud väiksemad kokkupõrked. Teatavates kosmosesektorites on tingimused planeetide niisuguseks tekkeks vägagi soodsad. Nii mõnigi asustatud maailm on sellist päritolu.

¹⁰ 5. Mõned tihedad tumedad saared on tekkinud selle tagajärjel, et teisenev energia ladestub kosmoses. Teine niisuguste tumedate saarte rühm on tekkinud tohutu hulga külma aine, kosmoses ringlevate kildude ning meteo-

ride kokkukuhjumise teel. Seda laadi ainekuhjatised pole kunagi olnud kuumad, ning kui tihedus kõrvale jätta, siis sarnaneb nende koostis väga Urantia omaga.

¹¹ ¶ 6. *Kustunud päikesed.* Mõned tumedad kosmosesaared ei ole midagi muud kui läbipõlenud üksildased päikesed, mis on endast välja kiiranud kogu neis sisaldunud kosmilise energia. Nende tähtede korrastatud materiaüksused on muutumas äärmiselt tihedaks, peaaegu täielikult konsolideerumas, aga kulub lugematuid ajastuid, enne kui sellise tohutu massi ülitihed aine kosmoseringlustes uuesti laetakse ning on mõnest kokkupõrkest või mingist muust niisama elustavast kosmisest sündmusest ajendatuna taas valmis uuteks universumi toimimise tsükliteks.

¹² ¶ 7. *Kokkupõrgetest sündinud sfäärid.* Neis piirkondades, kus täheparvi on tihedamalt, ei ole kokkupõrked kuigi haruldased. Seda laadi astronoomilisi ümberkorraldusi saadavad kolossaalsed energialaengud ning materia muundumised. Ulatuslikke energiakõikumisi toovad kaasa eriti sellised kokkupõrked, milles osalevad surnud päikesed. Kokkupõrgetes purunenud materjalist saab sageli see aine, millest hiljem kujunevad surelike olendite eluks sobivad planeedid.

¹³ ¶ 10. *Arhitektuursed maailmad.* Nende puhul on tegemist maailmadega, mis on ehitatud mõnel kindlal eesmärgil teatava projekti järgi ja mis vastavad esitatud konkreetsetele tingimustele; siia kuuluvad teie kohaliku universumi keskus Salvington ning teie superuniversumi valitsuse asupaik Uversa.

¹⁴ ¶ Päikeste arendamiseks ja planeetide eraldamiseks leidub ohtrasti teisigi viise, eelloetletud menetlused aga on niisugused, mille käigus muudetakse olevaks enamik tähesüsteeme ning planeediperekondi. Kui tahaksime kirjeldada kõiki tähtede muundamise ning planeetide evolutsiooni puhul kasutatavaid menetlusi, tuleks meil jutustada umbes sajast erinevast päikeste kujundamise ja planeetide tekitamise moodusest. Taevast vaadeldes võivad teie täheuurijad jälgida kõiki neile tähtede evolutsiooni moodustele viitavaid ilminguid, ent vaid harva õnnestub neil täheldada niisuguste väikeste, mittehelenduvate ainekogumite kujunemist, millest saavad asustatud planeedid — kõige tähtsam osa kogu ääretust ainelisest loodust.

6. KOSMOSESFÄÄRID

¹ Erinevate kosmose sfääride päritolule vaatamata on neid võimalik jagada järgmistesse põhiliikidesse:

- ² 1. päikesed ehk kosmosetähed;
- ³ 2. tumedad kosmosesaared;
- ⁴ 3. väiksemad kosmosekehad ehk komeedid, meteoroidid ja planetesimaalid;
- ⁵ 4. planeedid, kaasa arvatud asustamata maailmad;
- ⁶ 5. arhitektuursed sfäärid ehk tellimise peale loodud maailmad.

⁷ ¶ Kui arhitektuursed sfäärid välja arvata, on kõik kosmilised kehad arengulist päritolu selles mõttes, et neid pole olevaks muutnud Jumaluse käsusõna; arengulist päritolu on nad seetõttu, et Jumala loovad teod on aegruumilise

toimimise teel ning paljude Jumaluse loodud ja ilmnenud intellektiolen-dite tegevuse kaudu leidnud avaldumist.

⁸ ¶ *Päikesed.* Tegemist on kõikvõimalikesse erinevatesse olemisjärkudesse kuuluvate kosmosetähtedega. Ühed kujutavad endast iseseisvalt arenevaid kosmosesüsteeme, teised on kaksiktähed, kokkutõmbuvad või kaduvad päikesesüsteemid. Kosmosetähtede eksisteerimist saab jagada vähemalt tuhandesse erinevasse olekusse ning järku. Teie tunnete ühtaegu nii valgust kui ka soojust jagavaid päikesi, kuid on olemas ka niisugused tähed, mis annavad küll valgust, aga mitte soojust.

⁹ Need triljonid ja triljonid aastad, mille vältel harilik päike soojust ja valgust välja saadab, illustreerivad hästi igas mateeria algosakeses peituvat kolossaalset energiavaru. Neis füüsilise aine nähtamatutes osakestes tegelikult sisalduv energiahulk on praktiliselt kujuteldamatu. Ning kui kogu see energia on allutatud hiiglaslikule soojusrõhule ning sellega kaasnevale energiategevusele, nagu see sünnib leegitsevate tähtede sisemuses, siis vallandub ta peaaegu täielikult valgusena. Veel muudki tingimused võimaldavad neil tähtedel teisendada ning välja saata suure osa sellest kosmilisest energiast, mis kindlate kosmoseringluste kaudu nendeni jõuab. Päikesedünamod tõmbavad ligi paljusid füüsilise energia faase ja mateeria kõiki kujusid ning jaotavad need hiljem taas laiali. Seega osutuvad päikesed jõujuhtimise automaatjaamadena toimivateks kohalikeks energiaringluse kiirendajateks.

¹⁰ Orvontoni superuniversumit valgustavad ning soojendavad enam kui kümme triljonit leekivat päikest. Need päikesed kujutavad endast tähti selles astronoomilises süsteemis, mida teie vaadelda suudate. Rohkem kui kaks triljonit asuvad liiga kaugel ning on liiga väikesed selleks, et neid üldse kunagi Urantialt vaadelda saaks. Ent tervikuniversumis on niisama palju tähti, kuipalju klaasitäisi vett on teie maailma ookeanides.

¹¹ ¶ *Tumedad kosmosesaared.* Need on surnud päikesed ning teised suured ainekogumid, mis ei anna valgust ega soojust. Tumede saarte mass võib olla gigantne ning avaldada universumi tasakaalule ja energiakorrastamisele väga olulist mõju. Mõne sellise hiigelmassi tihedus on lausa uskumatult suur. Massi ulatuslik koondumine lubab neil tumedatel kosmosesaartel toimida suuri naabersüsteeme tõhusalt vaos hoidvate tasakaalustajatena. Paljudes tähtkujudes hoiavad nad gravitatsioonilist jõutasakaalu ning nii mõnedki füüsilised süsteemid, mis muidu kindlale hukule vastu sööstaksid ning oma päikestesse sukelduksid, on niisuguste tumede valvur-saarte gravitatsiooni kindlas mõjuväljas. Just tänu sellele õnnestubki meil nende asukoha täpselt kindlaks määrata. Oleme ära mõõtnud helendavate kehade gravitatsioonilise tõmbejõu ning oskame tänu sellele välja arvutada mingit süsteemi nii tõhusalt kindlal kursil hoidvate tumede kosmosesaarte täpse suuruse ning asukoha.

¹² ¶ *Väiksemad kosmilised kehad.* Kosmoses ringlevad ja arenevad meteoroidid ning teised väiksemad aineosakesed kujutavad endast tohutuid energia ja algaine kogumeid.

¹³ Paljud komeedid pole mitte midagi muud kui kindla orbiidita liikuvad stellaarse ema-ratta tormakad järealtulijad, mida keskne valitsev päike järk-järgult ikka rohkem ja rohkem oma kontrolli alla võtab. Komeedid võivad olla tekkinud veel mitmel muulgi moel. Komeedi saba on suunatud eemale sellest kosmilisest kehast või tähest, mis komeeti enda poole tõmbab; seda tingivad elektrijõud komeedi tugevasti paisunud gaasilises osas, aga ka valguse ja teiste päikesest kiirguvate energiatega rõhk. Nähtus kujutab endast kindlat tõendit selle kohta, et valgus ning sellega seostuvad energiad on reaalsed: see tõestab, et valgusel on kaal. Valgus on reaalne algaine, mitte lihtsalt hüpoteetiline eetrilainetus.

¹⁴ ¶ *Planeedid.* Need on suuremad ainekuhjatised, mis ringlevad kindlal orbiidil ümber päikese või mõne muu kosmilise keha ning mille suurus ulatub planetesimaalidest kuni hiiglaslike gaasiliste, vedelate või tahkete sfäärideni. Kui kosmoses triiviva kosmoseainese ühtekoondumisel moodustunud külmade maailmade asend kosmoses on lähedal asuva päikese suhtes sobiv, siis on nad mõistusliku elu jaoks ideaalsed varjupaigad. Reeglina on surnud päikesed eluks kõlbmatud, sest harilikult paiknevad nad elavast, lõõskavast päikesest liiga kaugel, lisaks on nende mass liiga suur — raskusjõud surnud päikeste pinnal on kolossaalne.

¹⁵ Teie superuniversumis ning teie liiki kuuluvate olen-dite jaoks on asustamiskõlblik vähem kui üks jahe planeet neljakümnest. Ja mõistagi ei sobi kõrgematele eluvormidele ei ülikuumad päikesed ega ka kaugel jäised maailmad. Teie Päikesesüsteemis kõlbavad praegusel ajal elamiseks ainult kolm planeeti. Nii suuruse, tiheduse kui ka asukoha poolest on Urantia üsna mitmes suhtes inimasustuse jaoks ideaalne.

¹⁶ Põhimõtteliselt on füüsilise energia käitumist suunavad seadused universaalse iseloomuga, ent igal planeedil ning igas kohalikus süsteemis valitsevaid füüsilisi tingimusi kujundavad suures osas kohalikud mõjurid. Arvutuid kosmosemaailmu iseloomustab nii loodud-olendite elu kui ka teiste elavate ilmingute peaaegu lõputu mitmekesisus. Teatavasse kindlasse süsteemi kuuluvate ning omavahel seostatud maailmade rühmas valitseb siiski mõningane sarnasus, sest mõistusliku elu suhtes kehtib kindel universumi etalon. Ühte ja samasse füüsilisse ringlusesse kuuluvad planeedisüsteemid tiirlevad universumite lõputus ringis tihedalt üksteise kannul ning on füüsiliselt üksteisega seotud.

7. ARHITEKTUURSED SFÄÄRID

¹ Iga superuniversumi valitsus paikneb oma kosmose-segmendi arenevate universumite keskme läheduses ning talle kuulub tellimustööna valminud maailm, mida asustavad selleks volitatud isiksused. Sellised keskusmaailmad kujutavad endast spetsiaalselt tarindatud arhitektuurseid sfääre — kosmilisi kehasid, mis on loodud just nende erilist otstarvet silmas pidades. Saades küll osa ligiduses asuvate päikeste valgusest, on need maailmad varustatud

autonoomse valgus-ja soojussüsteemiga. Igaühel neist on oma päike, mis annab Paradiisi-satelliitide kombel valgust, aga mitte sooja, ning igaüks neist saab soojust teatavate kindlate oma pinna läheduses kulgevate energiahoovuste ringlusest. Iga niisugune keskusmaailm kuulub ühte suurematest süsteemidest, mis asuvad vastava superuniversumi astronoomilise keskpunkti läheduses.

² ¶ Superuniversumite keskustes kehtib standardaeg. Orvontoni superuniversumi standardpäev vältab peaaegu kolmkümmend Urantia päeva ning Orvontoni aastast on sada standardpäeva. See Uversa aasta kehtib standardina kogu seitsmendas superuniversumis ning ta on kakskümmend kaks minutit lühem kui kolm tuhat Urantia päeva, seega ligemale kaheksa ja üks viiendik teie aastat.

³ ¶ Oma laadilt meenutavad seitsme superuniversumi keskusmaailmad Paradiisi suursugust olemust ning hiilgust — on ju Paradiis nende täiuslikkuse keskne etalon. Tegelikult on kõik keskusmaailmad paradiislikud. Tõepoolest, nad on taevalikud asualad ning Jerusemist alates ja keskse Saarega lõpetades kasvavad pidevalt nende aineeline suurus, morontia-ilu ning vaimne toredus. Nende keskusmaailmade kõik satelliidid on samuti arhitektuurised sfäärid.

⁴ Eri keskusmaailmades on esindatud ainelise ja vaimse loodu kõik faasid. Need universumite kohtumismaailmad on koduks iga liiki ainelistele, morontia- ning vaimolenditele. Kui surelikud olendid universumis kõrgemale tõusevad ning ainelisest maailmast vaimsetesse maailmadesse jõuavad, ei lakka nad kunagi hindamast ega nautimast oma eksistentsi varasemaid tasandeid.

⁵ ¶ *Jerusem* on teie kohaliku Satania süsteemi keskus ning ta koosneb seitsmest üleminekukultuuri maailmast, millest igaüht ümbritseb seitse satelliiti, nende seas ka inimese esimesed surmajärgsed peatuspaigad ehk morontiaviivituse seitse eluasemeilma. Selles tähenduses, nagu Urantial on kasutatud mõistet „taevas”, märgibki see mõnikord neid seitset eluasemeilma; esimest eluasemeilma on nimetatud esimeseks taevaks ja nii edasi kuni seitsmenda-ni.

⁶ ¶ *Edentia* ehk teie tähtkuju Norlatiadeki keskuse juurde kuulub tema seitsekümmend sotsialiseerivat kultuuri- ja koolitussatelliiti, kus tõusuteelised viibivad pärast seda, kui nad on läbi teinud Jerusemi koolitusprogrammi, mis hõlmab isiksuse liikumapaneku, ühendumise ja teostumise.

⁷ ¶ *Salvingtoni*, teie Nebadoni nime kandva kohaliku universumi keskusmaailma ümbritseb kümme ülikoolide rühma, igaühes nelikümmend üheksa sfääri. Siin vaimustatakse inimest pärast seda, kui ta on tähtkuju tasandil sotsialiseeritud.

⁸ ¶ *Uminor kolmas* on teie väikesektori, Ensa keskus ning seda ümbritseb seitse sfääri, kus õpitakse kõrgemal tasemel tundma tõusuelu füüsilist külge.

⁹ ¶ *Umajor viies* on Splandoni, teie suursektori keskus, mida ümbritseb superuniversumi süveneva intellektuaalse koolituse seitsekümmend sfääri.

¹⁰ ¶ *Uversa* on keskuseks Orvontonile, teie superuniversumile. Teda ümbritseb vahetult seitse kõrgemat ülikooli, mis on mõeldud tõusvate tahteolendite vaimseks süvakoolituseks. Igaüks neist seitsmest imeliste sfääride korbarast koosneb seitsmekümnest maailmast, millest igaüks on pühendunud teatavale kindlale valdkonnale ning kus asub tuhandeid ja tuhandeid täiuslikke institutsioone ja organisatsioone, mille tegutsemise eesmärgiks on universumikoolitus ja vaimukultuuri tutvustamine. Neis maailmades koolitatakse ja eksamineeritakse aja palverändureid taas, valmistades neid sel kombel ette nende pikaks teekonnaks Havonasse. Saabuvaid aja palverändureid võetakse alati vastu nendel satelliitsfääridel, lahkuvaid lõpetajaid aga saadetakse Havona poole teele Uversa rannalt.

¹¹ Uversa on ligi triljoni asustatud või asustamiskõlbliku maailma vaimne ja administratiivne keskus. Orvontoni keskusmaailma hiilgus, suursugusus ja täiuslikkus ületab kõigi aegruumiliste loodute imed.

¹² ¶ Kui kõik kavandatud kohalikud universumid ning nende osad oleksid lõplikult valmis, siis oleks seitsmes superuniversumis kokku vaid veidi vähem kui viissada miljardit arhitektuurset maailma.

8. ENERGIA JUHTIMINE JA REGULEERIMINE

¹ Superuniversumite keskussfäärid on tarindatud nõnda, et nad suudaksid toimida tõhusate võimsusenergia korrajatena oma mitmetes sektorites, fokuseerides suunavat energiat oma võimkonda kuuluvatesse kohalikesse universumitesse. Nad avaldavad suurt mõju korrastatud kosmoses ringlevate füüsiliste energiatega tasakaalustamisele ja juhtimisele.

² Muid korrastusfunktsioone täidavad superuniversumi võimsuskeskused ning füüsilised juhtijad, need elusad ja poolelusad arukad olemisvormid, kes on moodustatud nimelt selle ülesande täitmiseks. Neid võimsuskeskusi ja juhtijaid on raske aduda: neil alamail klassidel pole tahtet, neil puudub tahtevõime, nad ei langeta otsuseid, nende toimimine on igati mõistuspärane, kuid ilmselt automaatne, tulenedes loomupäraselt nende väga spetsiifilisest organiseeritusest. Superuniversumite võimsuskeskused ja füüsilised juhtijad suunavad ning osaliselt ka juhivad neid kolmekümnet energiasüsteemi, mis moodustavad gravita valdkonna. Uversa võimsuskeskuste hallatud füüsilise energia ringlustel kulub pisut rohkem kui 868 miljonit aastat selleks, et sooritada superuniversumis täisring.

³ ¶ Arenev energia on algaineline: sellel on olemas kaal, ehkki kaal on alati suhteline ja sõltub pöörlemiskiirusest, massist ning antigravitatsioonist. Mateeria mass püüab aeglustada energia kiirust, mis on universaalse iseloomuga ning mida võib kujutada järgmiselt: algselt antud kiirus miinus liikumisel kohatud massi pidurdav toime pluss superuniversumi elusate energijuhtijate korraldav tegevus ning lähedal asuvate ülikuumade või tugevasti laetud kehade füüsiline mõju.

⁴ Mateeria ning energia omavahelise tasakaalu hoidmise universaalne plaan näeb ette väiksemate aineosakeste

lakkamatu loomise ning olematuks muutmise. Universumi Võimsusesuunajad oskavad energiakoguseid nii tihendada ja pidurdada kui ka avardada ja vabastada.

⁵ Kui gravitatsiooni pidurdav mõju vältaks piisavalt kaua, muudaks raskusjõud lõpuks kogu energia mateeriaks, ent sellele seisavad vastu kaks asjaolu: esiteks energiajuhtijate antigravitatsiooniline mõju ning teiseks tõik, et väga kuumades tähtedes ning suure energialaenguga külmade, tihenenud ainest koosnevate kosmiliste kehade ümber valitsevates tingimustes on korrastatud materjal kalduvus laguneda.

⁶ Kui mass liigselt kuhjub, ähvardades energia tasakaalust välja viia ja füüsilised jõuringlused tühjaks ammutada, sekkuvad füüsilised juhtijad — seda siis, kui gravitatsioonijõu omadusest energiat üleainestada ei juhtu võitu saama surnud kosmosehiidude omavaheline kokkupõrge, mis need kuhjunud gravitatsioonikogumid ainsa hetkega täielikult hajutab. Niisuguste kollisioonide käigus muudetakse tohtu suured materiamassid silmapilkselt üliharuldaseks energiavormiks ning võitlus universaalse tasakaalu saavutamiseks algab uuesti. Lõpuks muutuvad suuremad füüsilised süsteemid püsivaks, füüsiliselt stabiilseks ning võtavad sisse oma koha superuniversumite tasakaalustatud ja korrapärase ringluses. Hiljem niisugustes kindlaskujunenud süsteemides enam kokkupõrkeid ega muid hävitavaid katastroofe ette ei tule.

⁷ Energia ülejäägi aegadel esineb võimsushäireid ning soojuskõikumisi, mida saadavad elektrilised ilmingud. Energiavajaku aegu kasvab materia suundumus kuhjuda, tiheneda ning mitte väga kindlas tasakaalus püsivates ringlustes kontrolli alt väljuda. See toob kaasa materia kohandumise tõusu ja mõõna nähtuste ja kollisioonide läbi ning tasakaal ringleva energia ja sõna otseses mõttes püsivamaks muutunud materia vahel seatakse taas kiiresti jalule. Prognoosida ning sügavamalt mõista lõomavate päikeste ja tumedate kosmosesaarte tõenäolist käitumist ongi üks taevaste tähevaatlajate ülesandeid.

⁸ Me oskame ära tunda enamikku universumi tasakaalu ohjavaid seadusi ning prognoosida nii mõndagi sellest, mis universumi püsivusse puutub. Tegelikult on meie prognoosid küll usaldusväärsed, kuid siiski tuleb meil pidevalt tegemist teha teatavate jõududega, mis meile tuntud energia juhtimise ning materia käitumise seadustele täielikult ei allu. Kõikide füüsiliste nähtuste ennustatavus muutub aina raskemaks vastavalt sellele, mida kaugemale Paradiisist me universumites läheme. Kui väljume Paradiisi Valitsejate isikliku haldusala piiridest, muutub ikka raskemaks ja raskemaks prognoosida niisugustele standarditele ning kogemustele vastavalt, mis on kujunenud ja saadud pelgalt lähedaste astronoomiliste süsteemide füüsiliste ilmingute jälgimise käigus. Isegi seitsme superuniversumi maailma-des elame keset selliste jõudude toimet ning energiareaktsioone, mis läbistavad meie elu kõiki valdkondi, küündides ühendatud tasakaalus kaugele, kõikidesse väliskosmose piirkondadesse.

⁹ Mida kaugemale väljapoole minna, seda tõenäolisemalt puutume kokku nende muutlike ning prognoosimatute ilmingutega, mis nii eksimatult iseloomustavad Absoluutide ja kogemuslike Jumaluste läheduse äraarvamatut mõju. Ja kindlasti annavad need nähtused tunnistust kõigi asjade teatud ülemjuhtimisest.

¹⁰ Tundub, nagu oleks Orvontoni superuniversum praegu aegamisi seiskumas, ent välisuniversumid näivad koonduvat ja jõudu koguvat enneolematuks tegutsemiseks tulevikus, keskne Havona universum aga on igaveses tasakaalus. Gravitatsioon ja soojuse puudumine (külm) korrastavad materiat ning hoiavad seda koos, kuumus ja antigravitatsioon aga lõhustavad materiat ja hajutavad energiat. Elusad võimsusesuunajad ning jõukorraldajad kujutavad endast universumite moodustamise, olematuks muutmise ning ümberkorraldamisega seostuvate lõputute muutuste juhtimise ning mõistusliku suunamise saladust. Udud võivad hajuda, päikesed kustuda, süsteemid kaduda ning plaanidid hävida, kuid universumid ei kao iialgi.

9. SUPERUNIVERSUMITE RINGLUSED

¹ Paradiisi universaalsed ringlused läbistavad tegelikult ka kõiki seitsme superuniversumi maailmasid. Need ligidusringlused on järgmised: Kõikse Isa isiksusegravitatsioon, Igavese Poja vaimugravitatsioon, Ühise Toimija meelegravitatsioon ning igavese Saare aineiline gravitatsioon.

² Universaalsetele Paradiisi-ringlustele ning Absoluutide ja kogemuslike Jumaluste läheduse mõjule lisaks on superuniversumite kosmosetasandil tegevad vaid kaks energiaringluse jaotust ehk võimsuseristust — superuniversumi ringlused ning kohaliku universumi ringlused.

³ ¶ *Superuniversumi ringlused:*

⁴ 1. ühele Paradiisi Seitsmest Meistervaimust kuuluv ühendav intellektiringlus. Niisugune kosmilise mee ringlus piirdub üksnes ühe superuniversumiga;

⁵ 2. Seitsme Peegeldava Vaimu peegeldusteenistuse ringlus igas superuniversumis;

⁶ 3. Saladuslike Järelevaatajate salaringlused, mis on omavahel mingil kombel ühendatud ning mida suunatakse Diviningtoni kaudu Paradiisi, Kõikse Isa juurde;

⁷ 4. Igavese Poja ning tema Paradiisi-Poegade vaheline suhtlemisringlus;

⁸ 5. Lõpmatu Vaimu sähvatuskohalolek;

⁹ 6. Paradiisi teabelevi, Havona kosmoseraportid;

¹⁰ 7. Võimsuskeskuste ning füüsiliste juhtijate energiaringlused.

¹¹ ¶ *Kohaliku universumi ringlused:*

¹² ¶ 1. Paradiisi-Poegade annetumisvaim, annetumismaailmade Lohutaja. Tõe Vaim, Miikaeli vaim Urantial;

¹³ 2. Jumalike Hoolekandjate ringlus, kohaliku universumi Emavaim, teie maailma Püha Vaim;

¹⁴ 3. Kohaliku universumi arukushoolde ringlus, kuhu kuulub ka meeelabivaimude mitmel eri moel toimiv kohalolek.

¹⁵ ¶ Kui kohalikus universumis tuleb ilmsiks niisugune vaimne kooskõla, et ei selle universumi individuaalseid

ega ka ühendatud ringlusi pole enam võimalik eristada superuniversumi omadest, kui tõepoolest valitseb niisugune toimimise identsus ning hoolitsuse ühtsus, siis siirdub kohalik universum silmapilkselt valguse ja elu kindlaskujunenud ringlustesse, rahuldades kohe kõiki neid tingimusi, mida esitatakse superloodu täiusele viidud liidu vaimsesse konföderatsiooni vastuvõtmisel. Selleks et pääseda Vanade nõukogu ette ning saada superuniversumi konföderatsiooni liikmeks, tuleb täita järgmised nõuded:

¹⁶ 1. *füüsiline stabiilsus*. Kohaliku universumi tähed ja planeedid peavad olema tasakaalus, tähtede vahetu muundumise periood peab olema lõppenud. Universum peab liikuma mööda kindlat teed ning tema orbiit peab olema püsivalt ja lõplikult välja kujunenud;

¹⁷ 2. *vaimne ustavus*. Niisuguse kohaliku universumi tegemisi juhtiv Suveräänne Jumala Poeg peab olema üldiselt tunnustatav ning talle ollakse ustavad. Kogu kohaliku universumi üksikute planeetide, süsteemide ning tähtkujude vahel peab olema tekkinud harmooniline koostöö.

¹⁸ 3. Teie kohalikku universumit ei peeta isegi füüsiliselt lõplikult väljakujunenud superuniversumite klassi kuuluvaks, rääkimata siis sellest, et ta kujutaks endast osakest supervalitsuse üldtunnustatud vaimsest perest. Ehkki Nebadonil ei ole veel Uversal oma esindust, saadetakse meid, kes me kuulume superuniversumi valitsusse, aeg-ajalt eriülesannetega Nebadoni maailmadesse ning samal kombel olen minagi tulnud Urantiale otse Uversalt. Abistame igal võimalikul moel teie juhte ning valitsejaid nende ees seisvate keerukate probleemide lahendamisel, sest soovime näha, et teie universum tunnistataks superuniversumi perekonda kuuluva ning omavahel seotud loodu täieõiguslikuks liikmeks.

10. SUPERUNIVERSUMITE VALITSEJAD

¹ Superuniversumite keskused on aja ja ruumi maailmade kõrge vaimse valitsuse asupaigaks. Kolmsuse Nõukogudest pärinevat supervalitsuse haldusharu juhib üks ülima järelevalve Seitsmest Meistervaimust. Neile olenditele kuulub Paradiisis mõjuvõimas koht ning nad haldavad superuniversumeid Seitsme Ülima Halduri läbi, kes asuvad Paradiisi kaugematel kaaslastel, Lõpmatu Vaimu seitsmes erilises maailmas.

² Superuniversumite keskused on Peegeldavate Vaimude ning Peegeldusabiliste asukohaks. Sellest vahepealsest paigast sooritavad need imelised olendid oma ülitähtsaid peegeldamistoiminguid, teenides sel kombel nii kõrgemal paiknevat keskset universumit kui ka allpool asuvaid kohalikke universumeid.

³ 4. Iga superuniversumit juhivad kolm Päevilt Vana, kolm supervalitsuse üheskoos tegutsevat peahaldurit. Superuniversumi valitsuse haldusharu isikkond jaguneb seitsmesse erinevasse rühma:

- ⁴ 1. Päevilt Vanad;
- ⁵ 2. Tarkuse Täiustajad;
- ⁶ 3. Jumalikud Nõuandjad;

⁷ 4. Kõiksed Hindajad;

⁸ 5. Vägevad Sõnumitoojad;

⁹ 6. Kõrgeaulised;

¹⁰ 7. Nime ja Numbrita Olendid.

¹¹ 8. Kolme Päevilt Vana abistab vahetult olenditerühm, kuhu kuulub miljard Tarkuse Täiustajat, kellega on seotud kolm miljardit Jumalikku Nõuandjat. Iga superuniversumi valitsusse kuulub üks miljard Kõikset Hindajat. Need kolm rühma on Kolmsuse Võrdväärased Isiksused, kes põlvnevad vahetult ja jumalikult Paradiisi-Kolmsusest.

¹² Ülejäänud kolme klassi liikmed — Vägevad Sõnumitoojad, Kõrgeaulised ning Nime ja Numbrita Olendid — on kirkastunud, tõusutee läbinud surelikud. Esimesed neisse klassidesse kuulujaist sooritasid tõusutee ning läbisid Havona juba Grandfanda aegadel. Kui tõusuteelised olid Paradiisi jõudnud, koondati nad Lõplikkuse Korpuks, neid võttis vastu Paradiisi-Kolmsus ning seejärel määrati nad Päevilt Vanade taevalikku teenistusse. Tervikuna tuntakse neid kolme klassi kui Saavutuslikke Kolmsustatud Poegi, kelle põlvnemine on kahene, ent kes nüüd on Kolmsuse teenistuses. Sel kombel avardati superuniversumi valitsuse haldusharu, et sinna kuuluksid ka arengumaailmade kirkastunud ja täiustunud lapsed.

¹³ Superuniversumi kooskõlastatult toimiv nõukogu koosneb seitsmest eelmainitud korraldavast rühmast ja järgmistest sektorivalitsejatest ning teistest piirkondlikest järelevalvatajatest:

¹⁴ 1. Päevilt Täiuslikud, superuniversumi suursektori te valitsejad;

¹⁵ 2. Päevilt Uued, superuniversumi väikesektorite juhid;

¹⁶ 3. Päevilt Ühtsed, kohalike universumite valitsejate Paradiisi-nõuandjad;

¹⁷ 4. Päevilt Ustavad, tähtkujude valitsuste Kõigekõrgemate valitsejate Paradiisinõunikud;

¹⁸ 5. Kolmsuse Õpetajad-Pojad, kes võivad juhtumisi olla ametis superuniversumite keskustes;

¹⁹ 6. Päevilt Igavesed, kes võivad juhtumisi viibida superuniversumite keskustes.

²⁰ 7. Seitse Peegeldusabilist, seitsme Peegeldava Vaimu esindajad ning nende kaudu ühtlasi Paradiisi Seitsme Meistervaimu saadikud.

²¹ 8. Peegeldusabilised esindavad ka niisuguste olendite arvukaid rühmi, kelle sõnadel on küll superuniversumi valitsustes kaalu, kuid kes ühel või teisel põhjusel pole praegu üksikisikutena täiel määral tegevad. Siia gruppi kuuluvad Ülima Olendi arenevad isiksusilmingud superuniversumis, Ülima Määratlemata Juhendajad, Viimase Määratletud Asevalitsejad, Majestoni nimetamata suhetepeegeldajad ning Igavese Poja üliisikulised vaim-esindajad.

²² 9. Superuniversumite keskusmaailmades on peaaegu alati võimalik kohata loodudolendite kõikide rühmade esindajaid. Võimsad sekonavid ning teised Lõpmatu Vaimu hiigelperekonna liikmed teevad ära superuniversumite rutiinse hoolitsustöö. Nende superuniversumi haldamise,

juhtimise, hoolitsuse ning administratiivse kohtumõistmise imeliste keskuste töös osalevad universaalse elu kõikide sfääride intellektiolenid, kes tõhusa teenistuse, aruka haldamise, armastava hoolitsuse ning õiglase kohtumõistmise käigus üksteisega lävivad.

²³ Superuniversumitel puudub igasugune esindatus suursaadikute tasemel ning nad on üksteisest täielikult isoleeritud. Ülejäänud superuniversumite tegemistest saavad nad teada ainult Paradiisis asuva teabekeskuse kaudu, mida juhivad Seitse Meistervaimu. Superuniversumite valitsejad töötavad jumalikkude tarkust ilmutavates nõukogudes just enda superuniversumi hüvangut silmas pidades — hoolimata sellest, mis võib samal ajal sündida kõikse loodu teistes osades. Superuniversumite niisugune isolatsioon püsib seni, kuni areneva kogemusliku Ülima Olendi isiksussuveräänsuse täielikuma tegelikustumise kaudu saavutatakse nende omavaheline kooskõlastumine.

11. NÕUANDEV KOGU

¹ Niisugustes maailmades nagu Uversa kohtuvad täiuslikkuse autokraatiat ning evolutsiooni demokraatiat esindavad olenid üksteisega silmast silma. Supervalitsuse täidesaatev haru pärineb täiuslikkuse maailmadest, seadusandlik haru aga arenevate universumite parimast osast.

² Superuniversumite nõuandev kogu asub keskusmaailmas. See seadusandlik ehk nõuandev kogu koosneb seitsmest kojast ning igähte neist valib iga superuniversumi nõukogu liikmeks võetud kohalik universum oma esindaja, kes peab olema selles universumis sündinud. Niisuguste kohalike universumite kõrged nõukogud valivad need esindajad tõusutee läbinud Orvontoni palverändurite-lõpetajate seast, kes viibivad Uversal ning kel on luba Havonasse siirduda. Keskmine teenistusaeg vältab ligemale sada superuniversumi standardaastat.

³ Ma pole kunagi midagi kuulnud vastuoludest Orvontoni täidesaateva võimu ning Uversa kogu vahel. Meie superuniversumi ajaloos pole nõuandev kogu veel kordagi soovitanud midagi niisugust, mille teostamisel supervalitsuse täitevosakond oleks kõhelnud. Ikka on valitsenud ülitäiuslik harmoonia ja tööalane üksmeel, mis kõik annab tunnistust sellest, et arenevatel olenidil on tõepoolest võimalik jõuda täiusele viidud tarkuse kõrgustesse, mis muudab nad pädevaks lävima jumaliku olemusega ja täiuslikku päritolu isiksustega. Tõik, et superuniversumite keskustes tegutsevad nõuandvad kogud, ilmutab Kõikse Isa ja tema Igavese Poja kogu hiiglasliku evolutsioonikäsituse tarkust ning annab aimu sellest, kuidas too kontseptsioon lõpuks triumfipärja pärib.

12. KÕRGEIMAD KOHTUD

¹ Kui kõneleme Uversa valitsuse täidesaatevast ja nõuandvast harust, siis võite te Urantia tsiviilvalitsuse teatud vormidega võrdlusjooni tõmmates järeldada, et meil peab olema ka kolmas ehk kohtuvõim. See on tõepoolest nõnda, sellel harul aga puudub oma isikkond. Meie kohtud

on üles ehitatud järgmiselt: kohtuasja iseloomust ning raskestastmest sõltuvalt on eesistujaks kas Päevilt Vana, Tarkuse Täiustaja või siis Jumalik Nõuandja. Tõendusmaterjali üksikisiku, planeedi, süsteemi, tähtkuju või universumi poolt ja vastu esitavad ning vaevavad Hindajad. Aja lapsi ning arenguplaneete kaitsevad Vägevad Sõnumitoojad, need superuniversumi valitsusse kuuluvad olenid, kelle ametikohuste hulka kuulub kohalike universumite ning süsteemide jälgimine. Kõrgema valitsuse suhtumist väljendavad Kõrgealused. Ning harilikult langetab otsuse komisjon, mille suurus võib kõikuda, aga kuhu kuulub võrdse arvul ühelt poolt Nime ja Numbrita Olendeid, teiselt poolt aga nõuandva kogu koosseisust valitud mõistvaid isiksusi.

² Päevilt Vanade kohtud kujutavad endast vaimse kohtumõistmise kõrgeid kontrollinstitutsioone, mis toimivad kõikides asjaomastes universumites. Kohalike universumite Suveräänsed Pojad on oma valdustes ülimad, alludes supervalitsusele ainult selles mõttes, et nad võivad soovi korral teatavaid asju esitada Päevilt Vanadele nõustamiseks või otsustamiseks. See aga ei kehti tahteolendite elu lõpetamise kohta. Üldjuhul on kohut mõistma volitatud kohalikud universumid, aga tahteolendite elu lõpetamise kohta käivaid otsuseid langetatakse alati superuniversumite keskustes ning viiakse sealt ka täide. Kohalike universumite Pojad võivad küll otsustada, et surelik inimene jääb ellu, kuid täitevvõimuga kohtunikeks igavese elu ning surma küsimustes võivad olla ainult Päevilt Vanad.

³ Kõikides niisugustes asjades, mille puhul tõendite esitamist ega kohtuistungit pole tarvis, teevad otsuseid Päevilt Vanad või nende kaaslased ning sellised korraldused on alati ühehäälsed, sest tegu on ju täiuslike nõukogudega. Nende ülimate ning võrratute kohtute otsuste puhul pole juttugi eriarvamustest ega mingi vähemuse seisukohadest.

⁴ Mõningate nappide eranditega kuuluvad supervalitsuse jurisdiktsiooni alla vastava superuniversumi maailmade kõik elusasjad ning elusolenid. Superuniversumi valitsusvõimude korralduste ega otsuste peale ei saa edasi kaevata, sest nad väljendavad Päevilt Vanade ühiseid seisukohti tolle Meistervaimuga, kes Paradiisis viibides juhivad vastavat superuniversumit tema saatuse poole.

13. SEKTORIVALITSUSED

¹ Suursektor hõlmab umbkaudu ühe kümnendiku superuniversumist, koosnedes sajast väikesektorist, kümnest tuhandest kohalikust universumist ning umbes sajast miljardist asustamiskõlblikust planeedist. Neid suursektoreid juhivad kolm Päevilt Täiuslikku, Kolmsuse Ülimat Isiksust.

² Päevilt Täiuslike kohtud on üles ehitatud üpris sarnastel põhimõtetel Päevilt Vanade omadega, kuid nad ei langeta maailmade kohta vaimseid kohtuotsuseid. Suursektorite valitsuste töö seostub peamiselt kaugustesse küündiva loodu mõistusliku staatusega. Suursektorid võtavad lahendamiseks ette kõiki tavapärase ning haldusliku

iseloomuga, kogu superuniversumi jaoks olulisi probleeme, mis ei seostu otseselt maailmade vaimse haldamisega ega nende plaanide teostamisega, mida Paradiisi Valitsejad on ette näinud surelike tõusuks. Nad mõistavad neis küsimustes kohut, lahendavad probleeme ning protokollivad otsuseid, et kanda kõigest ette Päevilt Vanade kohtutele. Suursektori valitsuse isikkond ei erine superuniversumi valitsuse omast.

³ Samal moel nagu Uversa suurejoonelistel satelliitidel hoolitsetakse teie lõpliku vaimse valmistumise eest Havona jaoks, on Umajor viienda seitsekümmend satelliiti pühendatud teie intellektuaalsele koolitamisele ja arendamisele küsimustes, mis puudutavad superuniversumit. Siia on kogu Orvontonist kokku tulnud targad olendid, kes töötavad väsimatult selle nimel, et valmistada aja surelikke ette nende jätkuvaks progressiks igavikulise elujärgu suunas. Suurem osa tõusasurelike vastavast koolitusest leiab aset seitsmekümnes õppemaailmas.

⁴ ¶ Väikesektorite valitsusi juhivad kolm Päevilt Uut. Nende haldustegevus seostub eeskätt vastavate kohalike universumite haldamise füüsilise kontrolli, ühtlustamise, stabiliseerimise ning igapäevase kooskõlastamisega. Iga väikesektor hõlmab sada kohalikku universumit, kümme tuhat tähtkuju ning miljon süsteemi ehk umbes miljard asustamiskõlblikku maailma.

⁵ Väikesektorite keskusmaailmad kujutavad endast Füüsiliste Meisterjuhtide suurejoonelisi kohtumispaiku. Iga niisugust keskusmaailma ümbritseb seitse õpetussfääri, superuniversumi alama astme kooli; need on koolituskeskused, kus jagatakse universumite universumisse puutuvaid füüsilisi ning haldusalaseid teadmisi.

⁶ Väikesektori valitsusse kuuluvad haldurid alluvad vahetult suursektori valitsejatele. Päevilt Ühtsetelt, kes on Kolmsuse vaatlejad ja nõuandjad ning asuvad kohalike universumite keskussfääridel, samuti Päevilt Ustavatelt, kes kuuluvad tähtkujude keskustes Kõigekõrgemate nõukogudesse, jõuavad superuniversumisse Päevilt Uute kätte kõik vaatlusaruanded; nemad kooskõlastavad ka kõik saabuvad soovitusel ja ettepanekud. Kõik sellised ettekanded saadetakse Päevilt Vanade kohtutele edasiandmiseks algul suursektoritesse, Päevilt Täiuslikele. Nõnda küünib kolmsuslik valitsemiskord kohalike universumite tähtkujudest superuniversumite keskustesse. Kohalike süsteemide keskustes Kolmsuse esindajaid ei ole.

14. SEITSME SUPERUNIVERSUMI EESMÄRGID

¹ Seitsme superuniversumi evolutsioonis avalduvad seitse peamist eesmärki. Iga niisugune superuniversumite evolutsioonis ilmnev suurem eesmärk leiab oma kõige täielikuma väljenduse ainult ühes seitsmest superuniversumist ning seepärast ongi igal superuniversumil oma eriline funktsioon ja kordumatu olemus.

² Seitsmes superuniversum Orvonton, kuhu ka teie kohalik universum kuulub, on tuntud eeskätt tänu armust kantud hoolitsusele, mida annetakse tema maailmade

surelikele piiritu küllusega. Ta on kuulunud selle poolest, et seal kehtib armu läbi leevendatud õiglus ning valitseb kannatlikkusest juhitud võim; seal tuuakse meelsasti ajalikke ohvreid selle nimel, et igaviku stabiliseerumist kindlustada. Orvonton annab universumite tasandil tõendust armastusest ning armust.

³ Kuid siiski on meil väga raske kirjeldada, kuidas me mõistame selle praegu Orvontonis avalduva evolutsioonilise eesmärgi ehedat olemust. Vahest annaks meie kontseptsioonist mõningat aimu see, kui öelda: kuues ülejäänud, omavahel seostuvas superloodus avalduva kosmilise evolutsiooni kuus kordumatut eesmärki segunevad siin, selles seitsmendas superloodus omalaadseks terviktähenduseks. Sellepärast olemegi teinekord oletanud, et Ülima Jumala lõplikult väljaarenenud ning lõpetatud isikustumine hakkab kunagi just nimelt Uversalt valitsema seitset rätsele jõudnud superuniversumit, tehes seda kõiges tolles kogemuslikus majesteetlikkuses, mis siis iseloomustab tema selleks ajaks saavutatud kõikvõimsat suveräänset võimu.

⁴ Nii nagu Orvonton on olemuselt ainulaadne ning saatuselt kordumatu, on seda ka igaüks kuuest ülejäänud temaga seostuvast superuniversumist. Siiski jääb suur osa Orvontonis toimuvast teile ilmutamata, aga paljud neist Orvontoni elu ilmutamata külgedest leiavad oma täielikuma väljenduse mõnes teises superuniversumis. Superuniversumite evolutsiooni seitse eesmärki toimivad kõigis seitsmes superuniversumis, ent iga superloodus avaldub täielikul kujul ainult üks neist eesmärkidest. Selleks et te neist superuniversumite eesmärkidest paremini aru saaksite, tuleks teile ilmutada paljutki sellest, mida te praegu ei adu, kuid isegi siis mõistaksite te ainult üsna vähest. Kogu käesolev jutustus lubab heita vaid põgusa pilgu sellele hiiglaslikule loodule, millest ühe osa moodustavad teie maailm ning kohalik universum.

⁵ ¶ Teie maailma nimeks on Urantia ning Satania planeetidesüsteemis või -rühmas kannab ta numbrit 606. Käesoleval ajal kuulub sinna süsteemi 618 asustatud maailma, lisaks aga arenevad rohkem kui kakssada planeeti jõudsasti selles suunas, et kunagi tulevikus saaksid neist asustatud maailmad.

⁶ Satania on oma keskusmaailm nimega Jerusem ning Norlatiadeki tähtkujus tuntakse teda kui süsteemi number kakskümmend neli. Teie tähtkuju Norlatiadek koosneb sajast kohalikust süsteemist ning tema keskusmaailma nimeks on Edentia. Nebadoni universumis kannab Norlatiadek numbrit seitsekümmend. Kohalikku Nebadoni universumisse kuulub sada tähtkuju ning tema keskusmaailmaks on Salvington. Ensa-nimelises väikesektoris on Nebadoni universumi numbriks kaheksakümmend neli.

⁷ Väikesektor Ensa koosneb sajast kohalikust universumist ning tema keskusmaailm on Uminor kolmas. Splandoni nime kandvas suursektoris on Ensa numbriks kolm. Splandon hõlmab sada väikesektorit ning tema keskusmaailma nimi on Umajor viies. See on Orvontoni superuniversumi ehk suuruniversumi seitsmenda segmendi

viies suursektor. Sel moel õnnestub teil kindlaks määrata oma planeedi asukoht universumite universumi ülesehituse ning haldamise üldises skeemis.

⁸ Suuruniversumis kannab teie maailm Urantia numbrit 5 342 482 337 666. See on vastav registrinumber Uversal ja Paradiisis — teie registreerimisnumber asustatud maailmade kataloogis. Mulle on teada seegi, missugust numbrit kannab Urantia füüsiliste sfääride registris, kuid

too number on nii hiiglaslik, et sureliku meele jaoks ei ole tal praktilist tähendust.

⁹ ¶ Teie planeet on osake hiigelsuurest kosmosest ning te kuulute peaaegu lõpmatusse maailmadeperre, kuid sellest hoolimata hallatakse teie sfääri niisuguse täpsusega ning arendatakse teda niisuguse hoole ja armastusega, nagu oleks ta ainuke asustatud maailm, mis üldse olemas on.

¹⁰ [Esitanud Uversalt saabunud Kõikne Hindaja.]

16 KIRI

SEITSE MEISTERVAIMU

PARADIISI Seitse Meistervaimu on Lõpmatu Vaimu esmased isiksused. Niisuguse enesedubleerimise seitsmese loova aktiga ammendas Lõpmatu Vaim need üksteisega seostuvad võimalused, mis on matemaatiliselt talle Jumaluse kolme isiku tegelikus eksistentsis. Kui oleks olnud võimalik rohkem Meistervaimu luua, siis oleks need ka loodud, ent kolmele Jumalusele on kaasündinult omased just nimelt seitse ning ainult seitse ühenduvat võimalust. See selgitabki, miks kõiksust juhitakse seitsme suure jaotusena ning miks tema korralduses ja haldamises on põhitähtis arv seitse.

² Niisiis põlvnevad Seitse Meistervaimu järgmisest seitsmest sarnasusest, saades neilt ühtlasi ka oma individuaalsed iseloomuomadused:

- ³ 1. Kõikne Isa;
- ⁴ 2. Igavene Poeg;
- ⁵ 3. Lõpmatu Vaim;
- ⁶ 4. Isa ja Poeg;
- ⁷ 5. Isa ja Vaim;
- ⁸ 6. Poeg ja Vaim;
- ⁹ 7. Isa, Poeg ja Vaim.

¹⁰ ¶ Isa ja Poja tegevusest Meistervaimude loomisel on meile teada väga vähe. Ilmselt muudeti nad olemasolevaiks Lõpmatu Vaimu isikulistega tegude läbi, kuid meid on kindlalt õpetatud, et nii Isa kui ka Poeg on nende põlvnemises osalised.

¹¹ Oma vaimolemuselt ning -iseloomult on need Seitse Paradiisi Vaimu otsekui üks, ent oma identiteedi kõiki muude külgede poolest ei sarnane nad üldse üksteisega ning nende toimimise tulemused superuniversumites on niisugused, et igaühe individuaalsed erinevused saavad kohe eksimatult märgatavaks. Suuruniversumi kõigi seitsme segmenti ning isegi väliskosmose vastavate segmentidega seostuvad hilisemad plaanid määrab ära too mittevaimne erinevus nende Seitsme Meistervaimu vahel, kelle osaks on ülim ning lõplik juhendamine.

¹² Meistervaimudel on palju mitmesuguseid ülesandeid, praegusel ajal aga on nende peamiseks tegevusalaks seitsme superuniversumi keskne juhendamine. Igale Meistervaimule kuulub hiiglaslik jõudu koondav keskus, mis aegamisi tiirleb ümber Paradiisi ääreala, asetledes alati selle superuniversumi vastas, mida Meistervaim vahetult juhendab, ning Paradiisi erilise võimsusjuhtimise ja segmentaalse energijaotuse fookuses. Kõikide superuniversumite radiaalsed piirid koonduvadki tegelikult juhendava Meistervaimu Paradiisi-keskuses.

1. SUHE KOLMESE JUMALUSEGA

¹ Ühine Looja — Lõpmatu Vaim — on vajalik selleks, et jagamatu Jumaluse kolmene isikustumine lõpule jõuaks. Jumaluse niisugune kolmekordne isikustumine on oma olemuselt ning individuaalse ja ühise eneseväljendamise võimaluste poolest seitsmekordne ja järelikult muutis hilisem, Isa, Poega ja Vaimu täpselt väljendav kava luua universumid, mida asustaksid arukad ning potentsiaalselt vaimsed olendid, Seitsme Meistervaimu isikustumise vältimatuks. Me tavatseme kõnelda Jumaluse kolmest isikustumisest kui *absoluutselt vältimatust* ning meil on kombeks pidada Seitsme Meistervaimu ilmumist *alamabsoluutselt vältimatuks*.

² Kuigi Seitset Meistervaimu ei saa ilmselt pidada *kolmese* Jumaluse väljenduseks, annavad nad igavese pildi *seitsmest* Jumalusest ehk Jumaluse kolme igavesti eksisteeriva isiku aktiivsest ning omavahel seotud toimimisest. Nende Seitsme Vaimu abil, nendes ja nende kaudu saavad Kõikne Isa, Igavene Poeg või Lõpmatu Vaim toimida kas siis ise või ükskõik missuguses kaheses seoses. Koos tegutsedes saavad Isa, Poeg ja Vaim toimida Meistervaimu Number Seitse kaudu ning nad teevadki seda, ent mitte Kolmsuse-na. Üksikult ja üheskoos esindavad Meistervaimud Jumaluse kõiki võimalikke funktsioone — nii üksikuid kui ka mitmeid, ent mitte kollektiivseid, mitte Kolmsust. Meistervaim Number Seitse ei ole Paradiisi-Kolmsuse suhtes isikuliselt toimiv ning seetõttu ongi tal võimalik *isikuliselt* toimida Ülema Olendi suhtes.

³ Kui aga Seitse Meistervaimu lahkuvad oma isikulist võimu ning vastava superuniversumi piires toimivat valitsusvõimu märkivatelt kohtadelt, et koguneda Paradiisi-Kolmsuse kolmes kohalolekus Ühise Toimija ümber, hakkavad nad arenevate universumite jaoks ning neis universumites otsekohe ühiselt esindama Kolmsuse kui jagamatu Jumaluse toimimise jõudu, tarkust ning valitsusvõimu. Seesugune Jumaluse esmase seitsmese väljenduse paradiislik liit hõlmab — ehk sõna-sõnalt kätkeb endas — tegelikult tervikuna kolme igavese Jumaluse kõiki lahutamatuomadusi ja suhtumisi Ülimuslikkuses ja Lõplikkuses. Tegelikult kätkevad Seitse Meistervaimu siis kohe endas kõiki Ülima-Viimase toimevaldkondi ja seda nii tervikuniversumi suhtes kui ka tervikuniversumis.

⁴ Meile tundub, et need Seitse Vaimu on seotud Jumaluse kolme igavese isiku jumaliku toimimisega ning me ei leia mitte mingeid tõendeid otsestest seostest Absoluudi kolme igavikulise faasi toimiva kohalolekuga. Üheskoos esindavad Meistervaimud Paradiisi Jumalusi niisuguses sfääris, mida võib defineerida kui piiritletud toimevaldkonda. See võib kätkeada endas palju niisugust, mis on küll lõplik, aga *mitte* absoluutne.

2. SUHE LÕPMATU VAIMUGA

¹ Samal kombel, nagu Igavene ja Algne Poeg ilmutub pidevalt üha arvukamates jumalikes Poegades, avaldub ka Lõpmatu ja Jumalik Vaim Seitsmest Meistervaimust ning nendega seostuvatest vaimurühmadest moodustuvate kanalite kaudu. Keskmete keskmes asuvale Lõpmatule Vaimule on küll võimalik läheneda, ent kaugeltki mitte kõik Paradiisi jõudnutest ei suuda kohe tajuda tema isiksust ega eriomast kohalolekut. Seevastu võivad kõik kesksesse universumisse jõudjad kohe lävida ühega Seitsmest Meistervaimust ning nad teevadki seda — suhtlevad selle Meistervaimuga, kes valitseb just äsja kosmosest saabunud palveränduri sünniuniversumi üle.

² Universumite universumiga kõneleb Paradiisi-Isa vaid oma Poja läbi ning tema ja Poeg toimivad ühiselt ainult Lõpmatu Vaimu kaudu. Paradiisist ja Havonast väljaspool *kõneleb* Lõpmatu Vaim üksnes Seitsme Meistervaimu häälega.

³ ¶ Paradiisi-Havona süsteemi piires toimib Lõpmatu Vaimu *isikulise kohaloleku* mõju, mujal aga avaldub tema isikuline vaimukohalolek Seitsmest Meistervaimust ühe abil ja selle ühe kaudu. Seetõttu ongi Kolmanda Allika ja Keskme vaimukohalolek ükskõik missuguses superuniversumi maailmas või sellesse superuniversumisse kuulavas üksikisikus kindlaks määratud selle Meistervaimu ainukordse olemusega, kes juhendab seda loodu osa. Ja vastupidi, vaimu ning arukuse ühinenud jõujooned suunduvad sissepoole, Jumaluse Kolmanda Isikuni Seitsme Meistervaimu kaudu.

⁴ ¶ Seitse Meistervaimu on kollektiivselt varustatud Kolmanda Allika ja Keskme üimate-viimaste omadustega. Neist omadustest saab küll osa ka iga Meistervaim eraldi, kuid ainult ühiselt avalduvad neis kõikvõimsusele, kõiketeadmisele ja kõikjalolemisele iseloomulikud omadused. Niisiis pole mitte ühelgi neist võimalik toimida üksikisikuna ja ülimuslikkuse ning lõplikkuse täideviimises on igaüks neist isiklikult piiratud tema poolt vahetult juhendatava superuniversumiga.

⁵ Kõik see, mida teile on kõneldud Ühise Toimija jumalikkuse ja tema kui isiksuse kohta, kehtib samal kombel ja täielikult ka Seitsme Meistervaimu suhtes, kes nii tõhusalt jagavad suuruniversumi seitsme segmendi vahel Lõpmatut Vaimu, tehes seda kooskõlas oma jumalike annetega ning vastavalt oma erilisele, individuaalselt ainulaadsele olemusele. Järelikult oleks sobiv seda seitsmest liikmest koosnevat kollektiivset rühma kutsuda Lõpmatu Vaimu ükskõik missuguse nimega või siis kõikide nimedega. Kui tervik on nad igal alamabsoluutsel tasandil Ühise Toimijaga üks.

3. MEISTERVAIMUDE IDENTITEET JA ERIPÄRA

¹ Seitse Meistervaimu on olendid, keda ei ole võimalik sõnadega kirjeldada, kuid kes on kindlalt ja eksimatult isikulised. Igäihel neist on oma nimi, aga meie eelistame neid tutvustades kasutada numbreid. Nad on omavahel suguluses kui Lõpmatu Vaimu esmased isikustumi-

sed, ent kolmese Jumaluse seitsme võimaliku suhteseose esmaste väljendustena on nad oma olemuselt suuresti erinevad ning olemuse niisugune eripära määrabki nende erineva käitumise oma superuniversumi suhtes. Seitset Meistervaimu võib kirjeldada järgmiselt:

² *Meistervaim Number Üks.* Teistest erinevalt esindab see Vaim otseselt Paradiisi-Isa. Ta on Kõikse Isa võimu, armastuse ning tarkuse eripärane ja tõhus ilming. Ta on Saladuslike Järelevaatajate juhi ehk teisisõnu Diviningtonil paikneva Isikustatud Kohandajate Kollegiumi juhatava olendi lähedane kaaslane ning taavalik nõuandja. Alati, kui Seitse Meistervaimu toimivad üheskoos, kõneleb Kõikse Isa nimel ikka Meistervaim Number Üks.

³ See Vaim valitseb esimest superuniversumit ning ehkki tema puhul saab eksimatult täheldada Lõpmatu Vaimu esmase isikustumise jumalikkude olemust, näib ta oma iseloomult meenutavat pigem Kõikset Isa. Ta on lakkamatult isiklikus ühenduses esimese superuniversumi keskuses paikneva seitsme Peegeldava Vaimuga.

⁴ ¶ *Meistervaim Number Kaks.* See Vaim annab täpse pildi Igavese Poja, kogu loodus esmasündinu võrratust olemusest ning võluvast iseloomust. Jumala Poegade kõikide klassidega on ta ikka ja alati tihedalt seotud, ükskõik kus asuala-universumites need siis ka ei viibiks ning hoolimata sellest, kas nad on seal üksikisikutena või rõõmsameelse konklaavina. Kõigis Seitsme Meistervaimu täiskogudes räägib ta alati Igavese Poja eest ja tema nimel.

⁵ See Vaim juhib superuniversumit number kaks tema saatuse poole ning valitseb tolle hiiglasliku valduse üle üsnagi samal kombel, nagu teeks seda Igavene Poeg. Ta on lakkamatult ühenduses seitsme Peegeldava Vaimuga, kes asuvad teise superuniversumi keskuses.

⁶ ¶ *Meistervaim Number Kolm.* See vaimisiksus meenutab kõige täpsemini Lõpmatut Vaimu ning tema ongi see, kes juhib Lõpmatut Vaimu paljude kõrgete isiksuste liikumist ja tööd. Ta juhatab nende täiskogusid, olles tihedasti seotud kõikide üksnes Kolmandast Allikast ja Keskusest pärinevate isiksustega. Kui Seitse Meistervaimu kogunevad nõu pidama, siis kõneleb Lõpmatu Vaimu nimel ikka ja alati Meistervaim Number Kolm.

⁷ See Vaim hoolitseb kolmanda superuniversumi eest, hallates seda segmenti nii, nagu teeks seda Lõpmatu Vaim. Ta on kolmanda superuniversumi keskuses paiknevate Peegeldavate Vaimudega pidevas ühenduses.

⁸ ¶ *Meistervaim Number Neli.* Kuna see Meistervaim saab osa Isa ja Poja ühendatud olemusest, siis on Seitsme Meistervaimu nõukogudes just temal öelda otsustav sõna Isa-Poja toimimise ning menetlusviiside suhtes. Neile tõusuteelistele, kes on jõudnud Lõpmatu Vaimuni ning seal läbi üritavad näha ka Poega ja Isa, on see Vaim peamiseks juhatajaks ning nõustajaks. Ta hoolitseb kogu selle suure isiksusterühma eest, kes pärineb Isast ja Pojast. Kui Seitsme Meistervaimuga seoses on vaja esindada Isa ja Poega, siis saab alati sõna nimelt Meistervaim Number Neli.

⁹ See Vaim hoolitseb suuruniversumi neljanda segmenti eest vastavalt oma isikupärastele seostele Kõikse Isa ning

Igavese Poja lahutamatu omadustega. Alati on ta isiklikult seotud neljanda superuniversumi keskuse Peegeldavate Vaimudega.

¹⁰ ¶ *Meistervaim Number Viis*. See jumalik isiksus, kes nii võrratul moel ühendab endas Kõikse Isa ning Lõpmatu Vaimu iseloomujooni, on nõuandjaks tolele hiiglaslikule olenditerühmale, keda teatakse kui võimsusesuunajaid, võimsuskeskusi ning füüsilisi juhtijaid. Ka hoolitseb see Vaim kõikide Isast ja Ühisest Toimijast pärinevate isiksuste eest. Kui Seitsme Meistervaimu nõukogudes tuleb kõne alla Isa-Vaimu suhtumine, saab alati sõna Meistervaim Number Viis.

¹¹ Viienda superuniversumi heaolu eest seisab see Vaim niisugusel moel, mis lubab aimata Kõikse Isa ning Lõpmatu Vaimu ühendatud toimimist. Ta on pidevalt ühenduses viienda superuniversumi keskuses asuvate Peegeldavate Vaimudega.

¹² ¶ *Meistervaim Number Kuus*. Näib, et selles jumalikus olendis avalduvad Igavese Poja ning Lõpmatu Vaimu ühendatud tunnusomadused. Ükskõik millal Poja ning Vaimu poolt ühiselt loodud-olendid keskses universumis ka kokku ei koguneks, on nimelt see Meistervaim neile nõuandjaks; ükskõik millal Seitsme Meistervaimu nõukogudes peaks osutama tarvilikuks kõnelda nii Igavese Poja kui ka Lõpmatu Vaimu nimel, on just Meistervaim Number kuus see, kes saab sõna.

¹³ See Vaim juhib kuuenda superuniversumi tegemisi üsnagi samal kombel, nagu teeksid seda Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim. Ta on lakkamatult ühenduses kuuenda superuniversumi keskuses paiknevate Peegeldavate Vaimudega.

¹⁴ ¶ *Meistervaim Number Seitse*. Seitsmendat superuniversumit juhtiv Vaim kujutab endast ainukordset portreteeringut, kus võrdsel määral esinduvad nii Kõikne Isa, Igavene Poeg kui ka Lõpmatu Vaim. Seitsmes Vaim, see kõikide kolmest päritolu olendite hoolitsev nõuandja, on samal ajal nõustajaks ning juhatajaks ka Havona tõusvatele palveränduritele, neile alamt päritolu olenditele, kes Isa, Poja ja Vaimu ühise hoolitsuse läbi on jõudnud hiilguse riiki.

¹⁵ Seitsmes Meistervaim ei ole Paradiisi-Kolmsuse olemuslik esindaja, kuid üldiselt on teada, et tema isikuline ja vaimne olemus on Ühise Toimija portree, milles tulevad ühesugusel määral esile need kolm lõpmatut isikut, kelle jumalusliit ongi Paradiisi-Kolmsus ja kelle toimimine kui niisugune on Ülima Jumala isikulise ning vaimse olemuse läte. Järelikult avaldubki Seitsmendas Meistervaimus isikuline ning lahutamatu suhteseos areneva Ülima vaimisikuga. Seepärast on just Meistervaim Number Seitse see, kes tegutseb Meistervaimude taevastes nõukogudes sellistel puhkudel, kui tuleb võtta seisukoht Isa, Poja ja Vaimu ühise isikulise hoiaku suhtes või kirjeldada Ülima Olendi vaimset suhtumist. Nõnda saab temast loomupäraselt Seitsme Meistervaimu Paradiisi-nõukogu eesistuja.

¹⁶ Olemuslikult ei esinda Paradiisi-Kolmsust mitte ükski Seitsmest Vaimust, ent kui nad seitsmese Jumaluse-na ühinevad, küünib seesugune liit oma jumalikkuselt — mitte isikulisuse poolest — Kolmsuse funktsioonidega seostuvate toimimistasanditeni. Selles tähenduses on „Seitsmese Vaimu” tegutsemist võimalik seostada Paradiisi-Kolmsusega. Samas tähenduses võtab Meistervaim Number Seitse mõnikord sõna Kolmsuse hoiakute kinnitamiseks või täpsemini, toimib Kolmese Jumaluse liidu, Paradiisi-Kolmsuse hoiakuid väljendava Seitsmese Vaimu liidu suhtumise eestkõnelejana.

¹⁷ Seitsmenda Meistervaimu väga mitmekülgne toimimine hõlmab seega Isa, Poja ja Vaimu ühendatud *isikulise olemuse* kujutamise, Ülima Jumala *isikulise hoiaku* esitamise ning Paradiisi-Kolmsuse *jumalusliku hoiaku* avaldamise. Teatud mõttes väljendab see juhtiv vaim ka Viimase ning Ülima-Viimase *hoiakuid*.

¹⁸ Isiklikult toetab mitmes valdkonnas toimiv Meistervaim Number Seitse ajamaailmadest pärit tõusukandidaatide progressi, kui need üritavad jõuda jagamatu Ülimusliku Jumaluse mõistmiseni. Selle adumine eeldab arusaamist Ülimuslikkuse Kolmsuse eksistentsiaalsest sõltumatuses, mis koos kasvava kogemusega Ülima Olendi suveräänsusest moodustabki loodud-olendi arusaama Ülimuslikkuse ühtsusest. Kui olendid neid kolme mõjurit mõistavad, võrdub see havonaliku kolmsusreaalsuse adumisega, mis võimaldab aja palveränduritel lõpuks Kolmsuseni välja jõuda ning avastada Jumaluse kolm lõpmatut isikut.

¹⁹ Seda, et Havonasse saabunud palverändurid ei suuda täielikult Ülimat Jumalat leida, aitab korvata Seitsmes Meistervaim, kelle kolmene olemus ilmutab Ülima vaimisikut nii kordumatul kombel. Praegusel universumiajastul, mil Ülima isikuga ei saa ühendust võtta, toimib Meistervaim Number Seitse tõusuolenditele Jumala asemel seal, kus tegu on nende ja Jumala vaheliste isiklike suhetega. Tema ongi too kõrge vaimolend, kelle kõik tõusuteelised siis kindlasti ära tunnevad, kui nad on jõudnud hiilguse keskmesse, ning keda nad suuremal või vähemal määral ka mõistavad.

²⁰ See Meistervaim seisab alati ühenduses Uversa, seitsmenda superuniversumi ehk teisisõnu loodu meie segmendi keskuse Peegeldavate Vaimudega. Selles, kuidas ta Orvontoni haldab, avaldub Isa, Poja ja Vaimu jumaliku olemuse võrdväärse ühtesulamise imeline sümmeetria.

4. MEISTERVAIMUDE OMADUSED JA FUNKTSIOONID

¹ Seitse Meistervaimu esindavad arenevate universumite jaoks Lõpmatut Vaimu täiel määral. Nad esindavad Kolmandat Allikat ja Keset energia, meele ning vaimuga seostuvates suhetes. Kuigi nad tegutsevad Ühise Toimija universaalse haldava juhtimise võrdväärsete ülematena, ärge unustage, et nad pärinevad Paradiisi Jumaluste loomeaktidest. Sõna-sõnalt on tõi see, et need Seitse Vaimu kujutavad endast kolmese Jumaluse isikustatud füüsilist jõudu,

kosmilist meelt ning vaimset kohalolekut, „Jumala Seitset Vaimu, kes on läkitatud kogu universumile”.

² Meistervaimud on ainulaadsed selles suhtes, et nad toimivad kõikidel reaalsuse universumitasanditel peale absoluutse. Järelikult on nad superuniversumi tegevuse kõikidel tasanditel haldustoimingute kõikide faaside tõhusad ja täiuslikud juhendajad. Surelikul meelel on raske Meistervaimu sügavamalt aduda, sest nende töö on nii kitsalt spetsiifiline, aga samal ajal ometi kõikehõlmav, nii erakordselt materiaalne ning samas nõnda oivaliselt vaimne. Need kosmilise meele viljakad loojad on Universumi Võimsusesuunajate eellased, olles ise samal ajal kogu hiiglasliku ning kaugustesse küündiva, vaimu ja loodud-olendeid hõlmava loodu ülimald suunajad.

³ Seitsme Meistervaimu loodud on Universumi Võimsusesuunajad ja nende kaaslased — olemisvormid, kes on hädavajalikud suuruniversumi füüsiliste energiatega korraldamiseks, juhtimiseks ja reguleerimiseks. Ning needsamad Meistervaimud abistavad täiesti materiaalselt Loojaid-Poegi kohalike universumite kujundamises ja korrastamises.

⁴ Me pole suutnud leida mingeid isikulist laadi seoseid Meistervaimude kosmilise energiatega seostuva töö ja Määratlematu Absoluudi jõutegevuse vahel. Kõiki Meistervaimudele alluvaid energiailminguid suunatakse Paradiisi äärealalt ning nad ei tundu olevat otseselt seotud jõuilmingutega, mis on lahutamatud Paradiisi alapinnast.

⁵ Pole vähimatki kahtlust, et kui meil on tegu mitmesuguste Morontia Jõujuhendajate talitusliku toimimisega, siis seisame silmitsi Meistervaimude teatava ilmutamata tegevusega. Kes siis muu peale nende füüsiliste juhtijate ning vaimhoolekandjate eellaste oleks hakkama saanud aineliste ja vaimsete energiatega niisuguse ühitamise ja ühendamise, et selle tagajärjel sünnib universumireaalsuse seniolematu faas: morontia-algaine ja morontia-meel?

⁶ Vaimsete maailmade reaalsusest kuulub suur osa morontia-klassi ehk universumireaalsuse sellesse faasi, mida Urantial üldse ei tunta. Isiksusliku eksistentsi eesmärk on vaimne, kuid alati mahub sinna vahele morontia-loodu, mis rajab silla üle kuristikku, mis on surelikku algupära aineliste maailmade ning areneva vaimse staatusega superuniversumi sfääride vahel. Just selles vallas annavadki Meistervaimud oma suure panuse inimese Paradiisi-tõusuplaani teostamisse.

⁷ Seitsmel Meistervaimul on oma isiklikud, kogu suuruniversumis toimivad esindajad, ent nende kohta on ilmutatud vähe või üldse mitte midagi, sest enamik neist teisestest olenditest pole otseselt seotud tõusukavaga, mis näeb ette surelike edasiliikumist paradiisliku täiuse poole viival rajal. Inimliku mõistmise eest jääb suur, väga suur osa Seitsme Meistervaimu tegemistest varjule, sest see ei seostu mingilgi moel otseselt teie Paradiisi poole tõusmise probleemiga.

⁸ ¶ Ehkki meie käsutuses ei ole kindlaid tõendeid, on ülimalt usutav, et Orvontoni Meistervaimu otsustav mõju avaldub järgmistes tegevusvaldkondades:

⁹ 1. kohalike universumite Elukandjate toimimine elule alusepanekul;

¹⁰ 2. kohaliku universumi Loova Vaimu poolt maailmadele annetatud abilis-meelvaimude elu aktiveeriv tegevus;

¹¹ 3. lineaargravitatsioonile reageerivate korrastatud materia algsakeste energiailmingute kõikumised;

¹² 4. Määratlematu Absoluudi mõjuväljast jäägitult vabastatud esilekerkiva energia käitumine, kui see energia hakkab reageerima lineaargravitatsiooni otsesele mõjule ja Universumi Võimsusesuunajate ning nende kaaslaste korraldavale tegevusele;

¹³ 5. kohalikule universumile Loova Vaimu hoolekandevaimu annetamine. Seda vaimu tuntakse Urantial Püha Vaimu nime all;

¹⁴ 6. annetuvate Poegade vaimu pärsine annetamine. Urantial kutsutakse seda vaimu Lohutajaks või Tõe Vaimuks;

¹⁵ 7. kohalike universumite ja superuniversumi peegelduvusmehhanism. Selle ebatavalise nähtuse paljusid jooni ei ole võimalik põhjendatult ära seletada ega ratsionaalselt mõista, kui ei loeta tõestamatult kehtivaks Meistervaimude tegutsemist koos Ühise Toimija ning Ülima Olendiga.

¹⁶ ¶ Ehkki me ei suuda täiel määral mõista Seitsme Meistervaimu mitmekülgset tegutsemist, oleme siiski kindlad: kogu hiigelulatuses universumitegevuses leidub kaks valdkonda, kuhu nad ei puutu — Mõttekohandajate annetamine ja nende sooritatav hoolekanne ning Määratlematu Absoluudi saladuslikud toimingud.

5. SUHE LOODUD-OLENDITEGA

¹ Suuruniversumi igale segmendile, igale üksikule universumile ja maailmale saavad osaks kõigi Seitsme Meistervaimu ühendatud nõuannete ja tarkuse hüved, ent vaid ühe isiklik puudutus, isikupärane lähenemine. Iga Meistervaimu isikuline olemus läbib tema superuniversumi jäägitult, muutes selle ainukordseks.

² Seitsme Meistervaimu niisugune isikuline mõju tingib selle, et väljaspool Paradiisi ja Havonat kannavad kõik loodud-olendid, ükskõik missugusesse mõistuslike olendite klassi nad siis ka ei kuuluks, tahes-tahmata iseloomuliku individuaalsuspitserit, mis viitab tõigale, et nende esivanemaks on olnud üks või teine neist Seitsmest Paradiisi Vaimust. Seitsme superuniversumi suhtes tähendab see, et iga superuniversumi olend, olgu ta siis inimene või ingel, kannab igavesti oma sünnipärale viitavat tunnustähte.

³ Arenevates kosmosemaailmades elavate üksikolendite ainelisse meelde Seitse Meistervaimu otseselt ei sekku. Orvontoni Meistervaimu meele- ja vaimumõju isikulist kohalolekut Urantia surelikud ei koge. Kui see Meistervaim aga astubki asustatud maailma evolutsiooni varasematel järkudel üksikisiku sureliku meelelingisugusesse kontakti, siis peab see sündima kohaliku universumi Loova Vaimu abistaval vahendusel, kes on iga kohaliku loodu saatuse üle valvava Jumala Looja-Poja saatja ning kaaslane.

Ent seesama Loov Emavaim on oma olemuselt ja loomult Orvontoni Meistervaimuga väga sarnane.

⁴ Meistervaimu füüsiline pitser on osake inimese materiaalsest algupärast. Terve morontia-elujärk elatakse ära sellesama Meistervaimu jätkuva mõju all. Küllap pole siis midagi imelikku ka selles, et niisuguse tõusva sureliku järgmises, vaimu-elujärk guski ei kustu tolle juhendava Vaimu iseloomulik pitser täielikult. See, mis rajab aluse sureliku tõusutee Havona-eelse eksistentsi igale osale, ongi just Meistervaimu märk.

⁵ Need kindlapiirilised isiksusomased suundumused, mis avalduvad arenevate surelike elukogemuses ning mis on igas superuniversumis omanäolised, väljendades otsest valitseva Meistervaimu olemust, ei hääbu kunagi täielikult — isegi siis mitte, kui niisugused tõusuteelised teevad läbi pikaajalise treeningu Havona miljardis koolitusmaailmas, alludes sealsele ühtlustavale distsipliinile. Koguni sellele järgnevast intensiivsest Paradiisi-kultuurist ei piisa, et kustuksid superuniversumi algupära jäljed. Terve igaviku vältel avalduvad tõusva sureliku juures tema koduuniversumit juhtivale Vaimule viitavad tunnusjooned. Isegi Lõplikuse Korpuses kogunevad siis alati seitse lõpetanud — üks igast superuniversumist —, kui soovitakse jõuda Kolmsuse *täieliku* suhteni areneva looduga või sellest pilti luua.

6. KOSMILINE MEEL

¹ Meistervaimud on kosmilise meelega seitsmekordne allikas, suuruniversumi mõistusepotentsiaal. See kosmiline meel on Kolmanda Allika ja Keskmise meelega alamabsoluutne ilming ning teataval kombel talituslikult seostuv areneva Ülima Olendiga.

² Niisugustes maailmades nagu Urantia ei kohta me Seitsme Meistervaimu vahetut mõju inimrasside ettevõtmistele. Teie elu kulgeb Nebadoni Loova Vaimu otsese mõju all. Ent siiski valitsevad needsamad Meistervaimud kõikide loodud-olendite meele põhilisi reaktsioone, sest nemad on kõigi mõistuslike ja vaimsete potentsiaalide tegelik allikas. Need potentsiaalid on kohandatud iga kohaliku universumi tingimustele, et toimida arenevaid aja- ja ruumimaailmu asustavate üksikisikute elus.

³ Kosmilise meelega olemasolu fakt seletab ära eri liikide inimliku ja üleilmliku meele suguluse. Üksteise poole ei tõmbu mitte ainult sugulashinged, ka sugulasmeeled on omavahel väga lähedased ning tavatsevad koostööd teha. Teinekord võib märgata, kuidas eri inimeste meel toimib hämmastavalt sarnaselt, mingis seletamatus kooskõlas.

⁴ ☞ Kõiki neid kordi, mil kosmiline meel ühineb isiksusega, iseloomustab omadus, mida võiks nimetada „reaalsusetundlikkuseks”. Just nimelt see tahteolendite universaalne kosmiline anne hoiab neid muutumast teaduse, filosoofia ja religiooni esitatud aprioorse eelduste abituteks ohvriteks. See kosmilise meelega reaalsusetundlikkus reageerib reaalsuse teatavatele faasidele täpselt niisamuti, nagu aineenergia reageerib gravitatsioonile. Veelgi täpsem oleks

öelda, et need aineülesed reaalsused reageerivad sel moel kosmose meelele.

⁵ Kosmiline meel reageerib (tunneb vastuse ära) alati ja eksimatult kolmel universumireaalsuse tasandil. Läbimõeldult arutleva ning süüvinult mõtleva meelega jaoks on reageeringud endastmõistetavad. Need reaalsustasandid on järgmised:

⁶ 1. *põhjuslikkus* — füüsiliste aistingute reaalsusmaailm, loogilise ühtsuse teaduslikud valdkonnad, tõelise ja ebatõelise eristamine, kosmilisele reaalsusetundlikkusele toetuva arutluskäigu järeldused. See on kosmilise otsustusvõime matemaatiline vorm;

⁷ ☞ 2. *kohustus* — eetika reaalsusmaailm filosoofia vallas, mõistuse tegevusväli, suhteliselt õige ja suhteliselt väära äratundmine. See on kosmilise otsustusvõime arvustav vorm;

⁸ ☞ 3. *palveldamine* — usukogemuse reaalsuse vaimne vald, jumaliku osaduse isiklik teostamine, vaimuväärtuste äratundmine, igavese ellujäämise kinnitus, tõusmine Jumala teenrite staatusest Jumala poegade rõõmu ja vabaduse ilma. See on kosmilise meelega kõige ehedam taip, kosmilise otsustusvõime harras ja palveldav vorm.

⁹ ☞ Selline teaduslik, eetilise ja vaimne taip, need kosmilised reageeringud on kõiki tahteolendeid rikastavast kosmisest meelest lahutamatud. Elamiskogemus ei jäta kunagi arendamata neid kolme kosmist intuitsiooni ning need kuuluvad olemuslikult arutlevale mõtlemisele rajaneva eneseteadlikkuse juurde. Paraku on kurb täheldada, kui vähesed isikud Urantial oskavad nautida niisuguste julgest ning sõltumatust kosmisest mõtlemisest kõnelevate omaduste arendamist iseendas.

¹⁰ ☞ Kohalikus universumis kujutavad meeleannetused, need kosmilisele meelele omast kolm intuitsiooni, endast aprioorseid eeldusi, mis lubavad inimesel teaduse, filosoofia ja religiooni vallas toimida ratsionaalse ning eneseteadliku isiksusena. Teisisõnu, Lõpmatu kolme ilmingu *reaalsuse* äratundmine sünnib eneseilmutuse kosmilise menetluse abil. Tajumismeele matemaatiline loogika tunneb ära aineenergia; meel-aru ja loogiline mõtlemine teab intuiitiivselt oma moraalsest kohust ning vaim-usk (palveldamine) on vaimse kogemuse reaalsuse religioon. Need peegeldava mõtlemise kolm põhitegurit võivad isiksuse arengu käigus ühenduda ja kooskõlastuda, ent nad võivad ka muutuda ebaproportsionaalseks ning oma toimimises üksteisest täiesti lahus seista. Kui nad aga ühenduvad, on tulemuseks tugev iseloom, mille aluse moodustavad omavahel suhtesoores olevad reaalsuse faktidega tegelev teadus, kõlbeline filosoofia ja ehe usukogemus. Ning just need kolm kosmist vahetut tunnetust muudavadki asjade, tähenduste ja väärtusteg seostuva inimkogemuse objektiivselt kehitivaks ning reaalseks.

¹¹ Hariduse eesmärk on neid inimmeele kaasasündinud andeid arendada ning efektiivsemaks muuta, tsivilisatsiooni eesmärk neid väljendada, elukogemuse eesmärk neid teostada, religiooni eesmärk neid õilistada ning isiksuse eesmärk neid ühendada.

7. KÕLBLUS, VOORUSLIKKUS JA ISIKSUS

¹ Kõlbelse olemuse äraseletamiseks ei piisa pelgalt arukusest. Kõlblus, vooruslikkus kuulub sünnipäraselt inimsiksuse juurde. Moraalne intuitsioon, kohustuse äratundmine on osake inimmeele annetest ning see seostub teiste selliste inimloomuse lahutamatu joontega nagu teaduslik uudishimu ja vaimne taip. Inimese vaimulaad küünib sootuks kõrgemale tema loomariiki kuuluvate sugulaste omast, kuid eriti teravalt eristab inimest loomast tema kõlbeline ja religioosne olemus.

² Looma selektiivsed reaktsioonid piirduvad käitumise motoorse tasandiga. Kõrgemate loomade näiline intuitsioon toimib ainult motoorsel tasandil, avaldades harilikult alles pärast motoorse katse ja eksituse kogemist. Inimese võimuses on enne igasuguste uuringute ja katsete tegemist kasutada teaduslikku, kõlbelist ning vaimset taipu.

³ Ainult isiksuse võimuses on teada, mida ta teeb — teada veel enne, kui ta seda teeb; vaid isiksuste puhul ennetab taip kogemust. Isiksus võib enne hüppamist mõelda ja suudab järelikult õppida nii mõtlemisest kui ka hüppamisest. Loom õpib harilikult ainult hüppamisest.

⁴ Kogemuse läbi areneb loomas oskus vaagida oma eesmärgi saavutamise kõiki võimalusi ning valida saadud kogemuste põhjal sobiv lähenemine. Isiksus aga võib uurida eesmärgi ennast ning otsustada selle tähtsuse, selle väärtuse üle. Pelk arukus suudab küll valida parima tee suvaliste sihtide saavutamiseks, kuid kõlbelse olendi käsutuses on taip, mis lubab tal vaagida nii eri tegutsemisvõimalusi kui ka eesmärgi ning nende vahel vahet teha. Ja kõlbeline olend on vooruslikustki valides arukas. Ta teab, mida teeb, miks ta seda teeb, kuhu ta läheb ning kuidas ta sinna pääseb.

⁵ Kui inimene ei suuda oma surelike püüdluste eesmärgi eristada, kulgeb tema eksistents looma tasandil. Ta on jätnud kasutamata need ainelise arukuse, kõlbelse otsustusvõime ja vaimse taibu kõrgemad eelised, mis on tema kui isiksuse kosmilise meelega lahutamatu osa.

⁶ Vooruslikkus on õiglane meel, kooskõla kosmosega. Vooruste üleslugemine ei tähenda veel nende määratlemist, voorusi õpib tundma neid oma elus teoks tehes. Vooruslikkus ei ole pelk teadmine ega ka mitte tarkus, vaid pigemini niisugune reaalsus, kus sisaldub kosmiliste saavutuste järjest kõrgemate tasandite kättevõitmise kasvav kogemus. Sureliku inimese igapäevases elus teostub vooruslikkus nõnda, et pidevalt valitakse pigem hea kui halb ning sellise valiku tegemise võime on tõendiks kõlbelse olemuse olemasolust.

⁷ Valikutele, mida inimene hea ja halva vahel teeb, ei avalda mõju mitte ainult tema kõlbelse olemuse tugevus, vaid valikuid mõjutavad ka teadmatuse, ebaküpsuse ja pettekujutelmad. Voorusliku käitumisega seostub samuti mõõdutunne, sest ka siis võib korda saata kurja, kui moonutuse või pettuse tagajärjel valitakse kahest halvast väiksem. Kõlbluse valda kuuluva voorusliku käitumisega liitub suhtelisuse hindamise ehk võrdleva kõrvutamise kunst.

⁸ Inimese moraalne olemus oleks jõuetu ilma kõrvutamiskunstita, selle otsustusvõimeta, mis peitub tema suutlikkuses tungida tähendustesse. Samuti oleks kõlbeline valik kasutu ilma selle kosmilise intuitsioonita, mille tulemusel saadakse teadlikuks vaimsetest väärtustest. Intellekti seisukohalt tõuseb inimene kõlbelse olendi tasandile tänu sellele, et talle on antud isiksus.

⁹ Kõlblust ei saa kunagi edendada seaduse või jõuga. See on isiklik, vaba tahte küsimus ning kõlblust tuleb levitada isiklike kokkupuudete kaudu: viia moraalselt kindlad isiksused kokku nendega, kes ei ole küll kõlbeliselt nii tundlikud, kuid kes suuremal või vähemal määral samuti soovivad täita Isa tahet.

¹⁰ Kõlbelised teod on need inimtoimingud, mida ise loomustab kõrgeim arukus; kõrgemate eesmärkide ja nende saavutamise kõlbeliste teede valikul suunab niisugust meelt valiv otsustusvõime. Selline käitumine on vooruslik. Ülim vooruslikkus on järelikult see, kui otsustatakse siiralt täita taevase Isa tahet.

8. ISIKSUS URANTIAL

¹ Kõikne Isa annab isiksuse arvukatele olendiklassidele, kes toimivad universumireaalsuse eri tasanditel. Urantia inimolendid on varustatud piiritletud surelikku tüüpi isiksusega, mis toimib Jumala tõusvate poegade tasandil.

² Ehkki me vaevalt suudaksime isiksust määratleda, võime proovida jutustada sellest, kuidas meie mõistame neid üldiselt teada olevaid tegureid, mis vormivad aineliste, meeleliste ning vaimsete energiatega ansambleid. Nende energiatega vastastikune koosmõju moodustabki selle masinavärgi, milles, millel ning millega paneb Kõikne Isa oma annetatud isiksuse toimima.

³ Isiksus on originaalse olemusega ainulaadne and, mille olemasolu ei sõltu Mõttekohandajate annetamisest, vaid eelneb sellele. Siiski suurendab Kohandaja kohalolek isiksuse kvalitatiivseid ilminguid. Isa juurest saabudes on Mõttekohandajad oma olemuselt täiesti ühesugused, iga isiksus aga on erinev, algupärane ja ainuline. Lisaks määravad ja täpsustavad isiksuseilminguid omavahel seostuvad ainelise, mõis tusliku ja vaimse olemusega energiad, mis moodustavadki isiksuseilmingute olemuslikud raamid.

⁴ Isiksused võivad üksteisega sarnaneda, kuid mitte kunagi pole nad identsed. Ühte kindlasse seeriasse, tüüpi, klassi või algkujusse kuuluvad isikud võivad olla ja ongi üksteise moodi, aga iialgi ei ole nad identsed. Isiksus on üksikisiku see omadus, mida me *tunneme* ning mis võimaldab meil tulevikuski säärast olendit ära tunda, hoolimata tema kuju, meele või vaimu seisundis toimunud muutuste olemusest ja ulatusest. Isiksus on iga indiviidi niisugune osa, mis lubab meil seda isikut ära tunda ja eksimatult samastada tollega, keda me varem tundsim — identifitseerida sõltumata sellest, kui suurel määral ta võib olla muutunud oma isiksuse ilmingute ja väljendamisega välise külje teiseneamise tõttu.

⁵ ¶ Loodud-olendi isiksusele on tunnuslikud kaks surelikele omases käitumisreaktsioonis ilmnevad ja iseloomulikku nähtust: eneseteadvus ning sellega seostuv suhteliselt vaba tahe.

⁶ Eneseteadvus kätkeb endas intellektuaalset teadlikkust isiksuse tegelikkusest ning sinna kuulub võime ära tunda teiste isiksuste reaalsust. Ta annab tunnistust sellest, et olend suudab individuaalselt kogeda kosmilisi reaalsusi, aga samuti on suutlik kogema nende reaalsuste kaudu; isiksussuhetes universumiga võrdub see identiteedi staatuse saavutamisele. Eneseteadvus tähendab meelehoolekande tegelikkuse äratundmist ning loova ja määrava vaba tahte suhtelise iseseisvuse mõistmist.

⁷ ¶ Inimisiksusele omast eneseteadvust iseloomustav suhteliselt vaba tahe avaldub järgmistes ilmingutes:

- ⁸ 1. kõlbeline otsustamine, kõrgeim tarkus;
- ⁹ 2. vaimne valik, tõe tajumine;
- ¹⁰ 3. isetu armastus, vendluse teenimine;
- ¹¹ 4. sihikindel koostöö, ustavus rühmale;
- ¹² 5. kosmiline taip, universumitähenduste adumine;
- ¹³ 6. isiksuse pühendumine, siiras andumine Isa tahte täitmisele;
- ¹⁴ 7. palveldamine, jumalike väärtuste siiras järgimine ning puhtsüdamlik armastus jumaliku Väärtusteandja vastu.

¹⁵ ¶ Urantia-tüüpi inimisiksust võib vaadelda toimivana füüsilises mehhanismis, mis kujutab endast Nebadoni-tüüpi organismi planetaarset teisendit. See organism kuulub elu aktiveerimise elektrokeemilisse klassi ning on varustatud kosmilise meele Orvontoni seeria Nebadoni klassi algkujuga, kuhu kuulub vanemlik järglaste saamine. Isiksuse jumaliku kingituse annetamine niisugusele meelele varustatud surelikule mehhanismile toob endaga kaasa kosmilise kodakondsuse vääriskuse, võimaldades sellisel loodud surelikul olendil hakata kohe reageerima kosmose kolme põhilise meelereaalsuse olemuslikule äratundmisele. Need kolm põhireaalsust on järgmised:

- ¹⁶ 1. füüsilise põhjuslikkuse ühetaolisuse matemaatiline ehk loogiline äratundmine;
- ¹⁷ 2. kõlbeline käitumise kohustuse mõistuspärane äratundmine;
- ¹⁸ 3. osadusel rajanevast Jumaluse palveldamisest tulenev usk, mis seostub inimkonna armastava teenimisega.

¹⁹ ¶ Niisuguse isiksuseaanni täielik toimimine kujutab endast ärkavat äratundmist oma sugulusest Jumalusega. Seesugune isiksus, kus elab ka Jumal-Isa eelisikuline fragment, on tõesti ja tegelikult Jumala vaimne poeg. Selline loodud-olend ei näita üles mitte ainult suutlikkust võtta vastu jumaliku kohaloleku kingitust, vaid reageerib ka kõikide isiksuste Paradiisi-Isa isiksusegravitatsiooni ringlusele.

9. INIMTEADVUSE REAALSUS

¹ Isiksuslikku olendit, kes on varustatud kosmilise meelele ja kelle sisimas elab Kohandaja, iseloomustab kaasa-sündinud võime mõista ja ära tunda energiareaalsust, meelereaalsust ning vaimureaalsust. Sel moel on tahteolend niisiis varustatud Jumala tõelisuse, seaduse ja armastuse tajumiseks. Kui jätta kõrvale need inimteadvuse kolm võõrandamatut osa, siis on kogu inimkogemus tegelikult subjektiivne; üksnes intuiitiivne paikapidavusest arusaamine kinnitab *ühendumist* nende kolme universumireaalsuse kosmilise äratundmisega.

² Jumalat tunnistav surelik suudab tajuda nende kolme kosmilise kvaliteedi ühinemise väärtust ellujääva hinge evolutsiooni jaoks, mis on inimese ülim ettevõtmine oma surelikus kehas, kus kõlbeline meel töötab koos sisimas elava jumaliku vaimuga selle nimel, et dualiseerida surematut hinge. Juba tekkehetkest peale on hing *reaalne*, teda iseloomustavad kosmilise ellujäämise omadused.

³ Kuigi surelikul inimesel ei õnnestu loomulikku surma vältida, jäävad ometi Mõttekohandaja kestva kogemuse osana elama selle sureliku inimkogemuse tõelised vaimsed väärtused. Sellise mitte-ellujääja isiksuslikud väärtused säilivad ühe tegurina tegelikustuva Ülima Olendi isiksuses. Isiksuse niisugused püsivad omadused kaotavad küll oma identiteedi, aga ei mineta lihaliku, sureliku elu vältel kogutud kogemuslikke väärtusi. Identiteedi ellujäämine sõltub morontia-seisundisse jõudnud ning üha kõrgeimat jumalikku väärtust saavutava surematu hinge ellujäämisest. Isiksuse identiteet jääb elama hinge ellujäämises ja selle kaudu.

⁴ ¶ Inimesele omane eneseteadvus tähendab ka seda, et ei aduta mitte ainult enese teadvusliku mina, vaid teistegi minade reaalsust ning veel sedagi, et niisugune äratundmine on vastastikune, et mina tuntakse, kui ta ise tunneb. See avaldub inimese sotsiaalses elus. Ent kaasolendi reaalsuses ei saa te kunagi olla niisama absoluutselt kindel kui teie enese sisimas elava Jumala kohaloleku reaalsuses. Sotsiaalne teadvus ei ole võõrandamatu nagu jumalateadvus, vaid on kultuurilise arengu saadus, mis sõltub teadmistest ja sümbolitest ning sellest, millist osa mängivad sealjuures inimese olemuslikud annid — teadus, kõlblus ja religioon. Ning ühiskonnastunud kujul moodustavadki need kosmilised kingid tsivilisatsiooni.

⁵ Tsivilisatsioonid ei ole püsivad, sest nad pole kosmilised ning ei ole ühe või teise rassi üksikisikutele kaasasündinult omased. Teaduse, kõlbluse ja religiooni kui inimese olemuslike tegurite ühiste pingutustega tuleb tsivilisatsioonid kasvatada. Tsivilisatsioonid tulevad ja lähevad, ent teadus, kõlblus ja religioon jäävad ellu pärast igasuguseid vapustusi.

⁶ Jeesus mitte ainult ei ilmutanud inimesele Jumalat, vaid andis talle — kõikidele inimestele — ka uue ilmutuse inimesest endast. Jeesuse elus avaneb teie jaoks inime- ne oma parimal kujul. Inimene muutub seeläbi nii kaunilt reaalseks, sest Jeesuse elus oli nõnda palju Jumalast,

ning Jumala mõistmine (äratundmine) on kõikide inimeste jaoks olemuslik ja võõrandamatu.

⁷ ¶ Kui vanemlik instinkt kõrvale jätta, ei ole omakasupüüdmatust tegelikult päris loomulik; teisi inimesi ei armastata ega teenita lihtsalt ja loomulikult. Isetu ja altruistliku ühiskonnakorra loomiseks on tarvis valgustatud mõistust, kõlblust ning religiooni, jumalatundmise kaudu avalduvat tungi. See, et inimene endale oma isiksust teadvustab — ehk eneseteadvus — sõltub ka täiesti otseselt teiste teadvustamise faktist, sellest loomuomasest võimest ära tunda ja käsitada teiste isiksuste reaalsust inimesikusest jumaliku isiksuseni.

⁸ Põhialuselt peab omakasupüüdmatu ühiskondlik teadvus olema religioosne — seda siis, kui ta on objektiivne; vastasel korral jääb ta pelgalt subjektiivseks filosoofiliseks abstraktsiooniks, kus ei leidu kohta armastuse jaoks. Vaid Jumalat tundev indiviid suudab armastada teist isikut nii, nagu ta iseennastki armastab.

⁹ Eneseteadvus on oma põhiolemuselt ühendunud teadvus: Jumal ja inimene, Isa ja poeg, Looja ja loodud-olend. Inimesele omases eneseteadvuses on sünnipäraselt varjul neli universumireaalsuse äratundmist:

- ¹⁰ 1. teadmiste otsing, teaduse loogika;
- ¹¹ 2. kõlbeliste väärtuste otsing, kohusetunne;
- ¹² 3. vaimsete väärtuste otsing, usukogemus;
- ¹³ 4. isiksuslike väärtuste otsing, võime ära tunda Jumala kui isiksuse reaalsuse ja sellega kaasnevalt mõista meie ning kaasinimeste vahel valitsevaid vennalikke suhteid.

¹⁴ ¶ Te saate teadlikuks teisest inimesest kui oma loodud vennast, sest olete endale juba teadvustanud Jumala kui oma Looja-Isa. Isadus on suhe, mille juurest me jõuame vennluse äratundmiseni. Ning kõikide moraaliolendite jaoks saab — ehk siis võib saada — isadusest universumireaalsus, sest Isa ise on kõikidele niisugustele olenditele isiksuse annetanud ning hõlmanud nad universaalse isiksuseringluse mõjuvälja. Me palveldame Jumalat esmalt sellepärast, et *ta on*, siis seepärast, et *ta on meis* ning lõpuks sellepärast, et *meie oleme temas*.

¹⁵ Kas on siis kummaline, et kosmiline meel tunneb eneseteadlikult omaenese allikat ehk Lõpmatu Vaimu lõpmatut meelt, teadvustades samal ajal endale kaugustesse küündivate universumite füüsilist reaalsust, Igavese Poja vaimset reaalsust ning Kõikse Isa isiksusreaalsust?

¹⁶ [Esitanud Kõikne Hindaja Uversalt.]

SEITSE ÜLIMATE VAIMUDE RÜHMA

S EITSE Ülimate Vaimude rühma on suuruniversumi seitsmesegmendilise haldussüsteemi universaalsed kooskõlastatult tegutsevad suunajad. Ehkki nad kõik loetakse Lõpmatu Vaimu talituslikku perekonda, liigitatakse järgmised kolm rühma tavaliselt Paradiisi-Kolmsuse lasteks:

- ² 1. Seitse Meistervaimu;
- ³ 2. Seitse Ülimat Täideviijat;
- ⁴ 3. Peegeldavad Vaimud.

⁵ ¶ Ülejäänud neli rühma muudetakse olevaks Lõpmatu Vaimu või tema loovusliku staatusega kaaslaste loomiskaktide läbi. Need on:

- ⁶ 1. Peegeldusabilised;
- ⁷ 2. Ringluste Seitse Vaimu;
- ⁸ 3. Kohaliku Universumi Loovad Vaimud;
- ⁹ 4. Meeleabivaimud.

¹⁰ ¶ Uversal tuntakse neid seitset klassi kui seitset Ülimate Vaimude rühma. Nende tegevusvaldkond küünib Seitsme Meistervaimu isikulisest kohalolekust igavese Saare äärealal läbi Vaimu seitsme Paradiisi-satelliidi, Havona ringluste, superuniversumite valitsuste ja kohalike universumite haldamise ning juhendamise kuni meeleabivaimude alama teenistuseni välja, kuna abivaimud on annetatud aja ja ruumi maailmade areneva meele valdkondadele.

¹¹ Seitse Meistervaimu on selle kaugustesse küündiva haldusvalla kooskõlastatult tegutsevad suunajad. Mõnel puhul, kui tegu on korrastatud füüsilise aine, meeleenergia või mitteisikulise vaim-hoolekande haldusliku korraldamisega, toimivad nad isikuliselt ja otseselt, mõnikord aga oma mitmesuguste kaaslaste kaudu. Kõikide täiteviseloomuga asjade puhul, nagu määrused, juhised, korraldused ja haldusliku iseloomuga otsused, toimivad Meistervaimud Seitsme Ülima Täideviija isikuis. Kesktes universumis võivad Meistervaimud tegutseda Havona Ringluste Seitsme Vaimu läbi, seitsme superuniversumi keskustes avaldavad nad ennast Peegeldavate Vaimude kanali vahendusel ning toimivad Päevilt Vanade isikute läbi, kellega nad on isikulises ühenduses Peegeldusabiliste kaudu.

¹² Seitse Meistervaimu ei sekku isiklikult ega otseselt universumi haldamisse Päevilt Vanade kohtutest madalamal tasemel. Teie kohalikku universumit kui meie superuniversumi osa haldab küll Orvontoni Meistervaim, ent Nebadoni päritolu olendite suhtes vahendab tema tegutsemist Salvingtonil, teie kohaliku universumi keskuses asuv Loov Emavaim, kes seda ka isikuliselt suunab.

1. SEITSE ÜLIMAT TÄIDEVIIJAT

¹ Meistervaimude täitevkeskused paiknevad Lõpmatu Vaimu seitsmel Paradiisisatelliidil, mis tiirlevad Igavese Poja hiilgavate sfääride ning Havona sisima ringluse vahel ümber keskse Saare. Neid täitev sfääre suunavate Ülimate Täideviijate rühma kuulub seitse liiget, kelle kolmsustasid Isa, Poeg ja Vaim vastavalt Seitsme Meistervaimu täpsetele juhtnööridele niisugust liiki olendite saamiseks, kes võiksid toimida nende universaalsete esindajatena.

² Nende Ülimate Täideviijate abil peavad Meistervaimud sidet superuniversumite valitsuste eri osadega. Just nemad määravad suurelt jaolt kindlaks seitsme superuniversumi olemuslikud põhisuundumused. Nad on ühtevii- si ja jumalikult täiuslikud, ent igaühe isiksusel on ka oma eripära. Neil ei ole ühte kindlat juhti: igal kohtumisel valivad nad enda seast ühe, kes siis seda ühist nõupidamist juhib. Teatud kindla aja tagant võtavad nad ette teekonna Paradiisi, pidamaks nõu Seitsme Meistervaimuga.

³ ¶ Seitse Ülimat Täideviijat toimivad suuruniversumi haldavate kooskõlastajatena ning neid võiks nimetada Havona-järgse loodu tegevjuhatuseks. Nad ei tee tegemist Paradiisi siseasjadega ning oma piiratud ulatusega Havona toiminguid suunavad nad Seitsme Ringlusevaimu vahendusel. Muus suhtes pole nende juhendamistegevus oluliselt piiratud: nad tegelevad füüsiliste, mõistuslike ja vaimsete asjade suunamisega, nähes kõike, kuulates kõike, tundes kõike ning isegi teades kõike, mis sünnib seitsmes superuniversumis ja Havonas.

⁴ Need Ülimad Täideviijad ei kavanda tegevusplaane ega muuda universumis kehtivaid menetlusi, vaid tegelevad Seitsme Meistervaimu väljakuulutatud jumalike plaanide teostamisega. Ka ei sekku nad Päevilt Vanade valitsemisse superuniversumites ega Loojate-Poegade suveräänsusse kohalikes universumites. Nad on kooskõlastatult toimivad täidesaatjad, kelle ülesandeks on suuruniversumi kõikide vastavate volitustega valitsejate ühendatud tegevusplaanide elluviimine.

⁵ Iga täideviija ning kõik tema sfääri võimalused on pühendunud üheainsa superuniversumi tõhusale haldamisele. Ülim Täideviija Number Üks, kes tegutseb täitev sfääril number üks, on täielikult hõivatud superuniversumi number üks asjadega, ja nii edasi kuni Ülima Täideviijani Number Seitse, kes toimib Vaimu seitsmendal Paradiisi-satelliidil, pühendades oma energia seitsmenda superuniversumi juhtimisele. Selle seitsmenda sfääri nimi on Orvonton, sest Vaimu Paradiisi-satelliidid kannavad neidsamu nimesid, mida nendega seostuvad superuniversumid: tegelikult nimetatigi superuniversumid nende järgi.

⁶ Seitsmenda superuniversumi täitev sfääril väljub Orvontoni asju korraldava isikkonna koosseisu suurus inimese mõistmispiiridest, hõlmates tegelikult kõik taevased intellektiklassid. Välja arvatud Inspireeritud Kolmsuslikud

Vaimud ning Mõttekohandajad, kasutab iga isiksuste ümberpaigutamisteenistus superuniversumis oma universumiretkedel Paradiisi ja tagasi ühte teatavat täitevmaailma neist seitsmest ja siin paiknevad ka kõikide Kolmanda Allika ja Keskme loodud ning superuniversumites toimivate isiksuste keskregistrid. Niisuguses Vaimu täitevmaailmas asuvate aineliste, morontialike ja vaimsete arhiivide süsteem viib häämingusse isegi minu klassi kuuluva olendi.

⁷ Ülimale Täideviijate vahetusse alluvusse kuuluvad peamiselt Paradiisi-Havona isiksuste kolmsustatud pojad, aga samuti kirkastunud surelike kolmsustatud järeltulijad; need surelikud on lõpetanud ajastuid kestnud aja ja ruumi olendite tõusuplaani. Need kolmsustatud pojad on Paradiisi Lõplikkuse Korpuse Kõrgeima Nõukogu juhataja määranud teenima ühes Ülimale Täideviijatega.

⁸ Kõikidel Ülimatel Täideviijatel on kaks nõuandvat kabinetti. Iga superuniversumi keskuses valivad Lõpmatu Vaimu lapsed enda seast esindajaid, kes asuvad tuhandeks aastaks teenima oma Ülima Täideviija esmases nõuandvas kabinetis. Teisene nõuandev kabinet, mille koosseisu kuuluvad Paradiisi saavutanud surelikud ning kirkastunud surelike kolmsustatud pojad, tegeleb ajalike, tõususurelike probleemidega ning selle valivad täiustuvad ja tõusvad olendid, kes mõnda aega viibivad seitsme superuniversumi keskustes. Ülimad Täideviijad määravad kohale kõik muud osakondade juhid.

⁹ ¶ Aeg-ajalt toimuvad Vaimu Paradiisi-satelliitidel suured nõupidamised. Nendesse maailmadesse määratud kolmsustatud pojad koos Paradiisi jõudnud tõusuteelsetega tulevad koos Kolmanda Allika ja Keskme vaimisiksustega kokku, käsitlemaks tõusutee heitlusi ja võite. Selliseid vennalikke kogunemisi juhatavad alati Ülimad Täideviijad.

¹⁰ Üks kord iga Paradiisi millenniumi kohta lahkuvad Seitse Ülimat Täideviijat oma mõjukatelt kohtadelt ning suunduvad Paradiisi, kus toimub igal aastatuhandel üks kokkutulek. Seal annavad nad arukate loodud-olendite hulkadele edasi oma universaalsed tervitused ja parimad soovid. See mälestusväärne sündmus saab teoks Majestoni, kõikide peegeldavate vaimurühmade juhi vahetus kohalolekus. Ja sel kombel suudavadki nad üheaegselt ühenduses olla kõikide oma kaaslastega terves suuruniversumis, kasutades universaalse peegeldavuse ainulaadset toimimist.

2. MAJESTON — PEEGELDAVUSE JUHT

¹ Peegeldavad vaimud on jumalikku, kolmsuslikku päritolu. Neid ainulaadseid ja mõnes mõttes saladuslikke olendeid on viiskümmend. Neid ebatavalisi isiksusi loodi seitsmekaupaga ning iga selline loomiseepisood toimus koostöös, mille üheks osapooleks oli Paradiisi-Kolmsus, teiseks aga üks Seitsmest Meistervaimust.

² See aegade koidikul toimunud suurejooneline sündmus on näide Meistervaimude poolt esindatud Ülimale Looja-Isiksuste esimesest püüdest toimida kaasloojatena

üheskoos Paradiisi-Kolmsusega. Too Ülimale Loojate loomejõu ning Kolmsuse loomepotentsiaalide ühendus ongi Ülima Olendi tegelikkuse allikaks. Kui peegeldava loomise tsükkel oli lõppenud, kui igaüks Seitsmest Meistervaimust oli leidnud täiusliku loova sünkroonsuse Paradiisi-Kolmsusega, kui nelikümmend üheksa Peegeldavat Vaimu olid isikustunud, siis ilmneski Jumalus-Absoluudis uus ja kaugeleulatuv reageering, mis andis Ülimale Olendile uued isiksusõigused ning leidis oma haripunkti Majestoni isikustumises. Majeston on neljakümne üheksa Peegeldava Vaimu ja nende kaaslaste peegelduvusjuht ning kogu nende tegevuse Paradiisi-keskus terves universumite universumis.

³ Majeston on tõeline isik, kõigi seitsme aja ja ruumi superuniversumi peegelduvusnähtuste isikuline ning ilmeksimatu kese. Seitsme Meistervaimu kohtumispaias, kõikide asjade keskuse läheduses, kuulub talle oma alaline Paradiisi-keskus. Tema hooleks on ainult peegelduvusteenistuse kooskõlastamine ja käigushoid terves kaugustesse küündivas loodus, universumiasjade haldamisse ta mingil muul moel ei sekku.

⁴ Majestoni me oma Paradiisi-isiksuste loetellu ei võtnud, sest tema näol on tegu ainsa olemasoleva jumaliku isiksusega, kelle on loonud Ülim Olend toimivas ühenduses Jumalus-Absoluudiga. Ta on küll isik, ent on ilmselt automaatselt hõivatud vaid sellest ühest universumi korralduse tahust ega toimi praegu mitte mingil isikulisel moel teiste (mittepeegeldavate) universumiisiksuste klasside suhtes.

⁵ ¶ Majestoni loomine andis märku Ülima Olendi esimesest ülimast loomeaktist. See tegutsemisiha oli Ülimas Olendis tahteline, ent Jumalus-Absoluudi vapustav reageering oli ettearvamatult. Havona igavikulisest ilmutamisest peale ei olnud universum saanud tunnistajaks võimsuse niisugusele hiiglaslikule ja kaugele küündivale rühmitumisele ega toimiva vaimutegevuse kooskõlastumisele. See, kuidas Jumalus Ülima Olendi ja tema kaaslaste loovale tahtele reageeris, ületas kaugelt nende tahtlikud kavatsused ja kontseptuaalsed prognoosid.

⁶ Me tunneme aukartust selle ees, millele võivad tunnistajateks olla tulevased ajastud, kui Ülim ja Viimane võivad tõusta uutele jumalikkusetasanditele ning jõuda isiksuse toimimise uutesse valdkondadesse, jumalustades veel teisigi ootamatuid ja seni tundmatuid olendeid, kellel on siis kujuteldamatu võime senisest veelgi ulatuslikumalt universumis kooskõlastatult tegutseda. Näib, et Jumalus-Absoluudi reageerimisvõime ei tunne piire, kui kõne all on kogemusliku Jumaluse ning eksistentsiaalse Paradiisi-Kolmsuse suhete ühendamine.

3. PEEGELDAVAD VAIMUD

¹ Nelikümmend üheksa Peegeldavat Vaimu pärinevad Kolmsusest, kuid igaüks neist seitsmest loomiseepisoodist, mis läbi nad olevaks muudeti, andis tulemuseks niisugust

liiki olendid, kes oma olemuselt meenutavad nende kaaseellaseks olnud Meistervaimu tunnusjooni. Nii peegeldavad nad kõik omal kombel Kõikse Isa, Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimu jumalike iseloomujoonte ühenduse seitsme võimaliku kombinatsiooni olemust ning iseloomu. Seepärast ongi tarvis, et iga superuniversumi keskuses paikneks seitse niisugust Peegeldavat Vaimu. Üht igast seitsmest liigist on vaja selleks, et jõuda kolme Paradiisi Jumaluse iga võimaliku ilmingu kõikide faaside täiusliku peegeldamiseni vastavalt sellele, kuidas niisugune nähtus kuskil seitsme superuniversumi osas esineb. Järelikult määrati igasse superuniversumisse teenima üks Peegeldav Vaim igast liigist. Niisuguste seitsmest erinevast Peegeldavast Vaimust koosnevate rühmade keskused asuvad superuniversumite keskusmaailmades, iga superuniversumi peegeldusfookuses, mis ei tarvitse kokku langeda vaimse polaarsuspunkti-ga.

² Peegeldavatel Vaimudel on oma nimed, kuid neid kosmosemaailmades ei ilmutata. Nimed liituvad nende olendite olemuse ja iseloomuga, kujutades endast osakest Paradiisi salajaste sfääride seitsmest universaalsest saladusest.

³ Peegelduvust kui omadust, mis on Ühise Toimija, Ülima Olendi ja Meistervaimude meeletasandite ilming, on võimalik üle kanda kõikidele olenditele, kes on seotud selle universaalse teabekogumise ulatusliku plaani toimimisega. Siin aga peitubki suur saladus. Ei Meistervaimudes ega Paradiisi Jumalustes, ei üksi ega kollektiivselt ei avaldu need kooskõlastatud universaalse peegelduvuse võimed täpselt sellisel kujul, nagu nad ilmnevad Majestoni neljakümne üheksas sideisiksuses — ent ometi on just nemad kõik need võrratute annetega varustatud olendid loonud. Jumalik pärilikkus avaldab loodud-olendis teinekord tõesti mõningaid niisuguseid omadusi, mis Loojas silma ei hakka.

⁴ Peegelduvusteenistuse isikkond koosneb täielikult Lõpmatu Vaimu ja tema vahetute kaaslaste ning alluvate loodud-olenditest, kui Majeston ja Peegeldavad Vaimud välja arvata. Iga superuniversumi Peegeldavad Vaimud on loonud oma Peegeldusabilised, kes on Päevilt Vanade kohututes nende isiklikeks esindajateks.

⁵ ¶ Peegeldavad Vaimud ei ole pelgalt teabe edasiandjad, nad on ka isiksused, kes teavet säilitavad. Sekonavid, nende järeltulijad, on samuti säilitavad ehk kroonikaisiksused. Kõik, millel on olemas tõeline vaimne väärtus, registreeritakse kahes eksemplaris ning ühte neist säilikutest hoitakse Peegeldavate Vaimude hiiglaslikku isikkonda kuuluvate sekonavi-isiksuste arvukate klasside mõne liikme isiklikus mälus.

⁶ Universumite ametlikke kroonikaid koostavad kroonikainglid ning see sünnib nende kaudu, ehedaid vaimseid kroonikaid seatakse aga kokku peegelduvuse abiga ning neid säilitatakse Lõpmatu Vaimu perekonda kuuluvate sobilike ja vastuvõetavate isikute meeles. Need on *elusad* kroonikad vastandina universumi ametlikele ja *surnud*

kroonikatele ning Lõpmatu Vaimu kroonikaisiksuste elavais meeltes säilivad nad suurepäraselt.

⁷ Peegelduvusorganisatsioon on ka terves loodus toimiv uudiste hankimise ja seaduste edastamise mehhanism. Vastandina mitmesuguste teabeleviteenistuste perioodilisele toimimisele tegutseb see pidevalt.

⁸ Kõik oluline, mis sünnib kohaliku universumi keskuses, peegeldub kohe automaatselt ka vastava superuniversumi keskusmaailmas. Ning vastupidi — iga kohaliku universumi jaoks tähtis sündmus peegeldatakse väljapoole, superuniversumi keskusest kohalike universumite keskusmaailmadesse. Näiliselt on peegelduvusteenistus nii ajauiversumites kui ka superuniversumites automaatne ehk iseenesest toimiv, ent tegelikult see nii ei ole. Kõik see on väga isikuline ja arukas, peegelduvuse täpsus on tingitud isikulise koostöö täiuslikkusest ning seda pole järelikult võimalik kirjutada Absoluutide mitteisikulise kohalolekutoime arvele.

⁹ Kuigi Mõttekohandajad universaalse peegelduvussüsteemi tegutsemises ei osale, on meil täielik alus uskuda, et kõik Isa fragmendid on neist toiminguid täiesti teadlikud, suutes nende sisu ära kasutada.

¹⁰ ¶ Paradiisi-välise peegelduvusteenistuse ruumiulatus näib praegusel universumiajastul olevat piiratud seitsme superuniversumi äärealadega. Tundub, et mingis muus mõttes ei sõltu selle teenistuse toimimine ajast ega ruumist. Ta näib olevat sõltumatu kõikidest teada olevaist alamabsoluutsetest universumiringlustest.

¹¹ Peegelduvusorganisatsioon tegutseb iga superuniversumi keskuses iseseisva üksusena; kuid teatud erilistel puhkudel võivad kõik seitse Majestoni suunamisel tegutseda universaalselt üheskoos — ning seda nad teevadki, nagu sünnib siis, kui toimuvad pidustused kohaliku universumi valgusesse ja ellu asetumise auks, ning siis, mil Seitse Ülimat Täideviijat edastavad iga tuhande aasta tagant oma tervitusi.

4. PEEGELDUSABILISED

¹ Peegeldavad Vaimud on loonud nelikümmend üheksa Peegeldusabilist ning iga superuniversumi keskuses on täpselt seitse niisugust Abilist. Uversa seitsme Peegeldava Vaimu esimeseks loomeaktiks oli oma seitsme Peegeldusabilise loomine, kusjuures iga Peegeldav Vaim lõi oma isikliku Abilise. Teatavate omaduste ja tunnusjoonte poolt on Peegeldusabilised oma Peegeldavate Emavaimude täiuslikud jäljendid — täpsed koopiad, kuid neil endil puudub peegeldamisomadus. Nad on tõelised peegelduskujutised ning nad toimivad pidevalt sidekanalina Peegeldavate Vaimude ja superuniversumi juhtide vahel. Peegeldusabilised ei ole lihtsalt abilised, vaid igaüks neist on oma Vaim-eelase tegelik esindaja: nad on *kujutised* ning väärivad oma nime igati.

² Peegeldavad Vaimud on ise tõelised isiksused, kuuldud aga sellisesse klassi, et ainelised olendid neid ei mõista. Isegi superuniversumite keskussfäärides läheb neil tarvis

oma Peegeldusabilisi, et isikuliselt suhelda Päevilt Vanade ja nende kaaslastega. Peegeldusabiliste ning Päevilt Vanade suhtlemise käigus piisab mõnikord ühestainsast Abilisest, teinekord läheb aga tarvis kahte, kolme, nelja või isegi kõiki seitset, et neile edastamiseks antud sõnum täies ulatuses ja õigesti teatavaks teha. Samuti võtavad Peegeldusabiliste teateid vastu üks, kaks või kõik kolm Päevilt Vana vastavalt sellele, kuidas nõuab sõnumi sisu.

³ Peegeldusabilised teenivad igavesti oma eellasest Vaimu kõrval ning nende käsutuses on lausa uskumatult palju abilisi-sekonave. Peegeldusabiliste toimingud ei ole otseses seoses tõususurelike koolitusmaailmadega. Nad on tihedasti seotud teabe kogumisega surelike arenemise universaalse kava kohta, kuid Uversa koolides viibides te nendega isikuliselt kokku ei puutu, sest neil näiliselt isikulistel olenditel puudub tahe: nad ei kasuta valikuvõimalust. Nad on tõelised peegeldused, peegeldades täielikult vastava individuaalse Vaim-eellase isiksust ja meelt. Tõususurelikud ei puutu üldiselt peegelduvusega kuigi lähedalt kokku. Alati asetub teie ning peegelduvusteenistuse tegeliku toimimise vahele üks või teine peegeldava olemusega olend.

5. RINGLUSTE SEITSE VAIMU

¹ Mitteisikuliselt ja ühiselt esindavad Havona Ringluste Seitse Vaimu keske universumi seitsmele ringlusele Lõpmatut Vaimu ning Seitset Meistervaimu. Nad teenivad Meistervaimu, olles viimaste ühisteks järeltulijateks. Igaüks Seitsmest Meistervaimust toob superuniversumisse kaasa oma kindla haldusliku isikupära, mis teiste Meistervaimude omast erineb. Nende Havona Ringluste ühesuguste Vaimude kaudu on Meistervaimudel võimalik keske universumi üle ühendatud, ühesugust ja kooskõlastatud vaimset juhendamist teoks teha.

² Ringluste Seitse Vaimu on igaüks selles mõttes piiratud, et suudab läbida vaid ühte Havona ringlust. Neil ei ole otsest sidet üksikute Havona maailmade valitsejate, Päevilt Igaveste valitsemisega. Kuid nad on seotud Seitsme Ülima Täideviijaga ning sünkroniseerivad oma tegutsemist Ülima Olendi kohalolekuga keskses universumis. Nende töö piirdub täielikult ainult Havonaga.

³ Need Ringluste Vaimud astuvad ühendusse Havonas viibijatega oma isikuliste järeltulijate, kolmanda astme supernavide kaudu. Kuigi Ringluste Vaimud on Seitsme Meistervaimuga kaaseksisteerivad, ei saavutanud nende tegevus kolmanda astme supernavide loomisel suuremat tähendust enne, kui Grandfanda päevil jõudsid esimesed aja palverändurid Havona välismise ringlusesse.

⁴ Havonas ühest ringlusest teise jõudes antakse teile Ringluste Vaimude kohta küll teavet, kuid isiklikult te nendega ühendust ei saa — isegi siis mitte, kui teie isiklikult võiksite nautida nende vaimset mõju ning ära tunda nende mitteisikulist kohalolekut.

⁵ Ringluste Vaimud on Havona põliselanikega üsna samasugustes suhetes, nagu need valitsevad Mõttekohandajate ning arenevate universumite maailmu asustavate surelike loodud-olendite vahel. Nii nagu Mõttekohandajad,

on ka Ringluste Vaimud mitteisikulised, suheldes Havona olendite täiusliku meelega üpris samasugusel moel, nagu elavad Kõikse Isa mitteisikulised vaimud surelike inimeste piiritletud meeltes. Ent kunagi ei muutu Ringluste Vaimud Havona isiksuste püsivaks osaks.

6. KOHALIKU UNIVERSUMI LOOVAD VAIMUD

¹ Paljugi sellest, mis seostub kohaliku universumi Loovate Vaimude olemuse ja tegutsemisega, peaks tegelikult kuuluma jutustusse nende liidust Loojate-Poegadega kohaliku loodu korraldamisel ja juhtimisel. Kuid nende imeiliste olendite kohaliku universumi eelses kogemuses leidub palju niisugust, millest võib jutustada selle seitset Ülimate Vaimude rühma käsitleva vestluse käigus.

² ¶ Meile on hästi tuttavad kohaliku universumi Ema-vaimu elutee kuus faasi, aga seitsmenda tegutsemisastme tõenäosuse kohta võime ohtrasti oletusi teha. Need erinevad eksistentsiastmed on järgmised:

³ 1. *Algne, Paradiisis toimuv eristumine.* Kui Kõikse Isa ja Igavese Poja ühise tegutsemise tulemusena isikustub Looja-Poeg, siis toimub Lõpmatut Vaimu isikus see, mida tuntakse „ülima täiendreaktsioonina”. Selle reaktsiooni iseloomu me ei mõista, kuid saame aru, et see märgib Ühise Looja loovat potentsiaali hõlmavate isikustamisvõimaluste loomuomast teisendamist. Võrdväärse Looja-Poja sünd annab märku sellest, et Lõpmatut Vaimu isikus on sündinud selle Paradiisi-Poja tulevase kohalikkude universumisse mõeldud elukaaslase potentsiaal. Me ei ole teadlikud selle olemusvormi uuest eelisikulisest identiteedist, küll aga teame, et see tõik märgitakse ära niisuguse Looja-Poja elukäigu kohta peetavates Paradiisi kroonikates.

⁴ ¶ 2. *Loovuse eelkoolitus.* Miikaal-Poja pikaajalise eelkoolituse vältel universumite korrastamiseks ning haldamiseks areneb ka tema tulevase kaaslase olemusvorm, kes saab teadlikuks nende ühisest saatusest. Me pole küll kindlad, aga usume, et niisugune ühisest saatusest teadlik olemusvorm muutub teadlikuks ka kosmosest ning alustab eelkoolitust, mis on vajalik vaimukogemuse saamiseks oma tulevase töö tarvis, et töötada koos teda täiendava Miikaaliga universumi loomisel ja haldamisel.

⁵ ¶ 3. *Füüsilise loomise aste.* Kui Igavene Poeg annab Miikaal-Pojale loojaülesande, lausub selle uue Looja-Poja sihtpunktiks olevat superuniversumit juhtiv Meistervaim Lõpmatut Vaimu kohalolekul „identifitseerimispalve” ning esimest korda ilmub hilisema Loova Vaimu olemusvorm lahus Lõpmatut Vaimu isikust. Kui see olemusvorm otse palve esitanud Meistervaimu isiku poole suundub, ei tunne me teda enam ära, sest ilmselt saab temast selle Meistervaimu isiku osa. Äsja identifitseerunud Loov Vaim jääb Meistervaimu juurde niikauaks, kuni Looja-Poeg suundub kosmose avastusretkele. Siis usaldab Meistervaim selle uue Vaim-kaaslase Looja-Poja hooleks, pannes samal ajal Vaim-kaaslasele kohustuse olla igavesti truu ja lõpmatult ustav. Siis aga leiab aset üks kõige sügavamalt liigutavaid sündmusi, mis Paradiisis iial toimub. Kõikne Isa lausub, et ta tunnistas Looja-Poja ja Loova Vaimu igavest liitu ning

kinnitab seda, et superuniversumi valitsemise eest vastutav Meistervaim on neile annetanud teatud ühise haldamisväe.

⁶ Siis asuvad Isa läbi ühendatud Looja-Poeg ja Loov Vaim oma avastusretkele universumi loomiseks. Niisuguses liidus tegutsevad nad koos kogu selle pika ja raske aja, mil nad oma universumit materiaalselt korrastavad.

⁷ ¶ 1. *Elu loomise ajajärk*. Kui Looja-Poeg on teatanud, et soovib luua elu, toimuvad Paradiisis „isikustamisteremooniad”, kus osalevad Seitse Meistervaimu ja mida juhendav Meistervaim kogeb isiklikult. See on Paradiisi Jumaluse and Looja-Poja Vaim-kaaslase individuaalsuse heaks, ilmnedes universumile Lõpmatu Vaimu isikus „esmase purske” nähtusena. Samal hetkel, kui Paradiisis ilmneb see nähtus, saab Looja-Poja senisest mitteisikulisest Vaim-kaaslasest iga praktilise kavatsuse ja eesmärgi mõttes *bona fide* isik. Sellest hetkest peale ja igavesti peavad kõik seda kohaliku universumi Emavaimu isikuks ning ta on isikulistest suhetes kõigi edaspidi loodava elu isiksushulkadega.

⁸ ¶ 2. *Annetusjärgsed ajad*. Teine suur muutus Loova Vaimu lõppematus elukäigus sünnib siis, kui Looja-Poeg pöördub tagasi universumi keskusesse, olles sooritanud oma seitsmenda annetumise ning kätte võitnud täieliku universumisuveräänsuse. Siis ülendab võidukas Looja-Poeg kokkutulnud universumihaldurite ees Universumi Emavaimu endaga kaasvalitsejaks ning tunnustab Vaim-kaaslast kui endaga võrdset.

⁹ ¶ 3. *Valguse ja elu ajastud*. Valguse ja elu ajajärgu kehtestamise järel astub kohaliku universumi kaassuverään enda kui Loova Vaimu elukäigu kuuendasse faasi. Ent selle suure kogemuse olemust ei ole meil lubatud kirjeldada. Kõik see seostub Nebadoni evolutsiooni järgmiste astmetega.

¹⁰ ¶ 4. *Ilmutamata elujärk*. Need kohaliku universumi Emavaimu elutee kuus faasi on meile tuttavad. Ja vältimatult tahaksime nüüd küsida: kas on olemas ka veel seitsmes elujärk? Me teame, et kui lõpetanud on saavutanud selle, mis näib olevat nende sureliku tõusutee lõppsiht, märgitakse nad kroonikaisse kui kuuenda astme vaimu elujärku jõudnud. Me eeldame, et lõpetanud ootab universumi teenistuses veel üks, ilmutamata järk. Siis on ka ainult loomulik, et meie meelest seisab Universumi Emavaimudelgi ees veel üks varjatud elujärk, mis kujutab endast nende isikliku kogemuse seitsmendat faasi universumi teenistuses ja ustavas koostöös Loojate-Miikaelide klassiga.

7. MEELEABIVAIMUD

¹ Need meeleabivaimud on kohaliku universumi Emavaimu seitsmekordne meeleannetus kõigile elavatele olen-ditele, kelle on ühiselt loonud Looja-Poeg ja niisugune Loov Vaim. See annetamine saab võimalikuks siis, kui Vaim ülendatakse isiksuse eesõiguste seisundisse. Sobivam oleks seitsme meeleabivaimu olemusest ja toimimisest jut-tu teha, kõneldes teie kohalikust universumist, Nebadonist.

8. ÜLIMATE VAIMUDE FUNKTSIOONID

¹ Seitse Üimate Vaimude rühma moodustavad Kolmanda Allika ja Keskme — nii Lõpmatu Vaimu kui ka Ühise Toimija — funktsionaalse perekonna tuumiku. Üimate Vaimude tegutsemisvaldkond ulatub Kolmsuse kohalolekust Paradiisis kuni kosmoseplaneetide arengulis-surelikku klassi kuuluva meele toimimiseni. Sel kombel ühendavad nad madalamale laskuvad halduslikud tasandid, kooskõlastades nende tasandite isikkonna mitmekesist tegutsemist. Nii keskses, super- kui ka kohalikus universumis kohtab Üimate Vaimude tegutsemist kõikjal, olgu siis tegu Peegeldavate Vaimude rühmaga, kes toimib liidus Päevilt Vanadega, või Loova Vaimuga, kes tegutseb koos Miikael-Pojaga, või Paradiisi-Kolmsuse ümber koondunud Seitsme Meistervaimuga. Nad tegutsevad ühtemoodi nii „Päevilt”-klassi kuuluvate Kolmsus-isiksustega kui ka „Poegade”-klassi Paradiisi-isiksustega.

² ¶ Koos oma Lõpmatu Emavaimuga on Üimate Vaimude rühmad Kolmanda Allika ja Keskme hiigelsuure loodud-olendite perekonna vahetud loojad. Kõik hoolekandevaimude klassid on pärit sellest liidust. Esmased supernavid pärinevad Lõpmatust Vaimust, selle klassi teised olendid on loodud Meistervaimude läbi, kolmanda astme supernavid aga Seitsme Ringluse Vaimu poolt. Inglihulkade ehk superuniversumi teenistuste võimsate sekonavide imelise klassi emaks-loojaks on Peegeldavad Vaimud ühiselt. Loov Vaim on kohaliku loodu inglklasside ema: niisugused seeravlikud hoolekandjad on igas kohalikus universumis omanäolised, kuigi nad on korrastatud keskse universumi algkuju järgi. Lõpmatu Vaimu kui kõikide ingellike hoolekandjate algse ja igavese ema keskest asupaigast saavad kõik need hoolekandevaimude loojad ainult kaudset abi.

³ ¶ Seitse Üimate Vaimude rühma on asustatud loodu kooskõlastajateks. Seitsme Meistervaimu kui nende suunavate juhtide ühendus näib koordineerivat Seitsmekordse Jumala laiaulatuslikku tegevust:

⁴ 1. üheskoos on Meistervaimud oma jumalikkusetasandi poolest peaaegu võrdsed Paradiisi Jumaluste Kolmsusega;

⁵ 2. üksikult ammendavad nad kolmese Jumaluse esmased ühendumisvõimalused;

⁶ 3. Ühise Toimija erinäoliste esindajatena on nad Ülimate Olendi vaimu-, meele- ja jõuülimuslikkuse varalae-kaks — seda ülimuslikkust Ülim Olend veel isikuliselt ei rakenda;

⁷ 4. Peegeldavate Vaimude kaudu sünkroniseerivad nad Päevilt Vanadest koosnevaid superuniversumite valitusi Majestoniga kui universaalse peegelduvuse Paradiisi-keskusega;

⁸ 5. kohalike universumite Jumalike Hoolekandjate individualiseerimises osaledes annavad Meistervaimud oma panuse Seitsmekordse Jumala viimasesse tasandisse: kohalike universumite Loojate-Poegade ja Loovate Vaimude liitu.

⁹ ¶ Ühise Toimija loomuomane tegevuslik ühtsus avaldub arenevatele universumitele tema esmastes isiksustes, Seitsmes Meistervaimus. Ent tuleviku täiusele viidud su-

peruniversumites on see ühtsus kahtlemata lahutamatu Ülima kogemuslikust suveräänsusest.

¹⁰ [Esitanud Uversa Jumalik Nõuandja.]

ÜLIMAD KOLMSUSISIKSUSED

KÕIK Ülimad Kolmsusisiksused on loodud täpselt piiritletud teenistuse jaoks. Jumalik Kolmsus on kavandanud nad teatavate eriliste ülesannete täitmiseks ning nad on pädevad teenima nii, et see kinnitab kasutatavate menetluste ja lõpliku andumuse täiuslikkust. Ülimade Kolmsusisiksuste klasse on seitse:

- ² 1. Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused;
- ³ 2. Päevilt Igavesed;
- ⁴ 3. Päevilt Vanad;
- ⁵ 4. Päevilt Täiuslikud;
- ⁶ 5. Päevilt Uued;
- ⁷ 6. Päevilt Ühtsed;
- ⁸ 7. Päevilt Ustavad.

⁹ ¶ Nende haldamise täiuslikkust esindavate olendite arv on kindel ja lõplik. Nende loomine on juba mineviku-sündmus ning enam neid ei isikustata.

¹⁰ Kogu suuruniversumis esindavad need Ülimad Kolmsusisiksused Paradiisi-Kolmsuse halduspõhimõtteid — nad esindavad õiglust ja *ongi* Paradiisi-Kolmsuse täitevotsuseks. Nad moodustavad haldustäiuse rea, mille osad on omavahel seotud ning mis küünib Isa Paradiisi-sfäärist kohalike universumite keskusmaailmadesse ning neid universumeid moodustavate tähtkujude keskusmaailmadesse.

¹¹ Kõik Kolmsusest pärit olendid on loodud nii, et nad kõikides oma jumalikes omadustes väljendaksid Paradiisi täiuslikkust. Ainult kogemuse vallas on aja kulg tõhustanud nende varustatust kosmiliseks teenistuseks. Kolmsusest pärinevate olenditega ei ole mingit muret, et nad võiksid oma kohustused täitmata jätta, ei vähimatki vastuhakkamise riski. Nende olemus on jumalik ning pole teada, et nad oleksid kunagi oma isikliku käitumise jumalikult ja täiuslikult rajalt kõrvale kaldunud.

1. ÜLIMUSLIKKUSE KOLMSUSTATUD SALADUSED

¹ Paradiisi-satelliitide sisimas ringluses tiirleb seitse maailma ning igäüht neist ülevatest maailmadest juhib kümnest Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladusest koosnev korpus. Nad pole loojad, vaid ülimad ja lõplikud haldajad. Nende seitsme vennaliku sfääri elu korraldamine on usaldatud täielikult selle seitsmekümnest ülimast suunajast koosneva korpuse kätte. Ehkki neid Paradiisile kõige lähemal paiknevat seitset püha sfääri juhendavad Kolmsuse järeלטulijad, tuntakse seda maailmaderühma üldiselt kui Kõikse Isa isiklikku ringlust.

² Oma sfääride võrdväärsete ja ühendatud suunajate-na toimides tegutsevad Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused kümneliikmelistes rühmades, kuid teatud kindlates vastutusvaldkondades toimivad nad ka individuaalselt. Iga sellise erilise maailma haldustöö on ära jagatud seitsme

suurema osakonna vahel ning iga alajaotuse spetsialiseeritud tegutsemist juhib üks neist võrdväärsetest valitsejatest. Ülejäänud kolm toimivad nende seitsme suhtes kolmese Jumaluse isiklike esindajatena: üks neist esindab Isa, teine Poega ja kolmas Vaimu.

³ Ehkki Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladusi iseloomustab kindel klassisarnasus, avaldub neis selgesti ka seitsme tunnusjoont, mis on omased igale seitsmele rühmale. Kümnes ülimas Diviningtoni asjade suunajas peegeldub Kõikse Isa isiklik olemus ja iseloom ning sama kehtib kõigi seitsme sfääri kohta. Iga kümnest liikmest koosnev rühm meenutab seda Jumalust või Jumaluste liitu, kes nende maailma iseloomustab. Kümme Ascendingtoni valitsevat suunajat avaldavad Isa, Poja ja Vaimu ühendatud olemust.

⁴ ¶ Isa seitsmes pühas maailmas asuvate kõrgete isiksuste tegevuse kohta tohin ma väga vähe ilmutada, sest nad on tõepoolest Ülimuslikkuse *Saladused*. Kõiksele Isale, Igavesele Pojale ning Lõpmatule Vaimule liginemisega ei seostu mingeid suvalisi piiravaid saladusi. Kõikide jumaliku täiuslikkuse saavutanute jaoks on Jumalused otsekui avatud raamat, kuid kõikide Ülimuslikkuse Saladusteni ei ole iialgi võimalik jõuda. Mitte kunagi ei suuda me täielikult tungida nendesse maailmadesse, kus on varjul Jumaluse ja loodud-olendite seitsmese rühmituse ühenduse isiksuse-saladused.

⁵ Et nende ülimade suunajate töös seostub Jumaluste lähedane ja isiklik ühendus universumiolendite mainitud seitsme põhirühmitusega — asugu need siis neis seitsmes erilises maailmas või toimigu ükskõik kus suuruniversumis —, siis on sobiv, et niisuguseid väga isiklikke suhteid ja ebatavalisi ühendusi hoitakse kui püha saladust. Isegi oma alamate loodud-olendite puhul austavad Paradiisi Loojad olendite õigust olla omaette ning nende isikupühadust. Ja see kehtib nii üksikisikute kui ka isiksusklasside kohta.

⁶ Isegi universumis palju kätte võitnud olendite suhtes jäävad niisugused salajased maailmad lojaalsuse proovikiviks. Meil on lubatud täielikult ja isikuliselt tunda igavesi Jumalaid, takistusteta teada nende jumalikku ja täiuslikku iseloomu, ent meile ei ole antud lõpuni tungida kõikidesse Paradiisi Valitsejate isiklikesse suhetesse iga oma loodud-olendiga.

2. PÄEVILT IGAVESED

¹ Igäüht Havona miljardist maailmast suunab üks Ülim Kolmsusisik. Neid valitsejaid tuntakse kui Päevilt Igavesi ning nende arv küünib täpselt ühe miljardini, üks iga Havona sfääri kohta. Nad pärinevad Paradiisi-Kolmsusest, ent nende nagu Ülimuslikkuse Saladustegi päritolu kohta ei leidu mitte mingeid ülestähendusi. Need kõikelt tarkade isade kaks rühma on igavesti valitsenud oma Paradiisi-Havona võrratute maailmade üle ning nad toimivad ilma rotatsiooni ehk ümberpaigutamiseta.

² Päevilt Igavesi võivad näha kõik nende maailmades asuvad tahteolendid. Nead juhivad korrapäraselt toimuvaid üleplaneedilisi nõupidamisi. Nad külastavad perioodiliselt rotatsiooni korras seitsme superuniversumi keskussfääre. Nad on lähedases suguluses ja jumalikkuselt võrdsed Päevilt Vanadega, kes valvavad seitsme supervalituse saatuse üle. Kui Päevilt Igavene ei viibi oma sfääril, siis juhib tema maailma Kolmsuse Õpetaja-Poeg.

³ Kui jätta kõrvale niisugused kindlad eluklassid nagu Havona põliselanikud ja keske universumi muud elavad loodud-olendid, siis on kõik Päevilt Igavesed kujundanud oma vastava sfääri just nõnda, et see oleks täielikus vastavuses nende isiklike ideede ja ideaalidega. Nad käivad üksteise planeetidel vastastikku külas, aga nad ei kopeeri ega jäljenda, vaid on alati täiesti algupärased.

⁴ Iga sfääri arhitektuur, looduslik kaunius, morontiastruktuur ja vaimloodu on kordumatu ja ainulaadne. Iga maailm on igikestva ilu asupaik ega sarnane vähimalgi määral ühegi teise maailmaga kogu keskses universumis. Ja igaüks teist viibib oma teel läbi Havona sissepoole, Paradiisi suunas kas siis pikemat või lühemat aega kõigil neil kordumatutel ja põnevatel sfääridel. Teie maailmas on Paradiisist kõneldes loomulik kasutada sõna *ülalpool*, kuid tõusutee jumaliku sihi puhul oleks õigem tarvitada sõna *seespool*.

3. PÄEVILT VANAD

¹ Kui ajas surelikud lõpetavad oma ettevalmistuse kohaliku universumi keskust ümbritsevates koolitusmaailmades ning nad suunatakse edasi oma superuniversumi haridussfääridele, on nad oma vaimses arengus jõudnud selleni, et suudavad niisuguste arenenud maailmade kõrgeid vaimseid valitsejaid ning suunajaid — kaasa arvatud Päevilt Vanu — ära tunda ja nendega suhelda.

² Kõik Päevilt Vanad on põhiliselt identsed, neis avaldub Kolmsuse ühine iseloom ja ühendatud olemus. Neil on küll olemas individuaalsus ning nad on oma isiksuse poolest üksteisest erinevad, kuid nad ei erine omavahel niisugusel määral nagu Seitse Meistervaimu. Nad moodustavad seitsme omanäolise superuniversumi ühtse suunajaskonna, kusjuures iga superuniversum kujutab endast teistest selgelt eristuvat, omaette ja kordumatut loodut. Seitse Meistervaimu pole ei oma olemuselt ega omadustelt üksteise moodi, ent Päevilt Vanad, need superuniversumite isikulised valitsejad, on kõik Paradiisi-Kolmsuse ühetao-lised ja ülitäiuslikud järeletulijad.

³ Kõrgustes olevad Seitse Meistervaimu määravad igaüks ära oma superuniversumi *olemuse*, ent Päevilt Vanad dikteerivad nendesamade superuniversumite *haldamise*. Loovasse mitmekesisusse toovad nad halduslikku ühetao-lisust ning tagavad terviku kooskõla — ja seda suuruniversumi seitsme segmentaalse rühmituse aluspõhja moodustavatele loovuserinevustele vaatamata.

⁴ ¶ Kõik Päevilt Vanad kolmsustati ühekorraga. Nad kujutavad endast universumite universumi isiksuste registri algust ja siit nende nimigi: Päevilt *Vanad*. Kui te jõua-

te Paradiisi ja otsite kirjalikke ülestähendusi asjade alguse kohta, siis leiate, et isiksust käsitlevas osas on kõige esimeseks sissekandeks üksikasjalik jutustus nende kahekümne ühe Päevilt Vana kolmsustamisest.

⁵ ¶ Need kõrged olendid valitsevad alati kolmeliikmeliste rühmadena. Leidub hulganisti niisuguseid tegevusfaase, kus nad toimivad üksikult, sealhulgas ka selliseid, kus võivad tegutseda üksikoid millised kaks neist kolmest, ent oma haldustöö kõrgemates sfäärides tuleb neil toimida ühiselt. Isikuna ei lahku nad kunagi oma asukohamaailmadest, aga seda pole neil tarviski, sest need maailmad kujutavad endast kaugele ulatuva peegelduvussüsteemi fookuspunkte superuniversumis.

⁶ Iga Päevilt Vanade kolmiku isiklik asupaik on nende keskussfääri vaimses polaarsuspunktis. Selline sfäär jaotub seitsmekümneks haldussektoriks ning sel on seitskümme alajaotuslikku keskusmaailma, kus Päevilt Vanad aeg-ajalt asuvad.

⁷ Oma jõu, mõjuvõimu ulatuse ning õigusemõistmise toimimispiiride poolest on Päevilt Vanad kogu aegruumilise loodu kõikidest otsestest valitsejatest kõige võimsamad ja vägevamad. Kogu hiiglaslikus universumite universumis kuulub ainuüksi neile võime langetada lõplik täidesaatev otsus tahteolendite elu igavese lõpetamise kohta. Ning superuniversumi ülima kohtu lõplike otsuste langetamisel peavad osalema kõik kolm Päevilt Vana.

⁸ ¶ Kui jätta kõrvale Jumalused ja nende Paradiisi-kaaslased, siis on Päevilt Vanad kogu aegruumilises eksistentsis kõige täiuslikumad, mitmekülgsemad ja kõige helde-malt jumalike annetega varustatud valitsejad. Kahtlemata on nad superuniversumite ülimad valitsejad. Ent niisugust valitsemisõigust ei ole nad kogemuslikult ära teeninud ning sellepärast ongi Päevilt Vanade osaks määratud, et ükskord asub nende asemele Ülim Olend — kogemuslik suverään — ning neist saavad tema asemikud.

⁹ Ülim Olend on kogemusliku teenimise läbi saavutam-
mas suveräänsust seitsmes superuniversumis samal kom-bel, nagu Looja-Poeg teenib kogemuslikult ära suveräänsuse oma kohaliku universumi suhtes. Kuid praegusel, Üli-ma veel lõpulejõudmata evolutsiooni ajastul on Päevilt Vanad need, kelle käes on aja ja ruumi arenevate universumite kooskõlastatud ja täiuslik haldusjuhtimine. Ja kõiki Päevilt Vanade otsuseid ning korraldusi iseloomustab originaalne tarkus ja isikupärane algatusvõime.

4. PÄEVILT TÄIUSLIKUD

¹ Päevilt Täiuslikke on täpselt kakssada kümme ning nad juhivad iga superuniversumi kümne suursektori valit-susi. Nad kolmsustatigi nimelt selleks, et nad abistaksid superuniversumite suunajaid, ning nad valitsevad Päevilt Vanade vahetute ja isiklike asemikena.

² Iga suursektori keskusmaailma on määratud kolm Päevilt Täiuslikku, aga erinevalt Päevilt Vanadest ei ole nende puhul vaja, et kõik kolm oleksid pidevalt kohal. Aeg-ajalt võib keegi selle kolmiku liikmetest lahkuda, pi-damaks oma valdkonna hüvangu asjus isiklikult nõu Päe-vilt Vanadega.

³ ¶ Need suursektorite kolmühtsed valitsejad valdavad silmatorkavalt täiuslikult halduse üksikasju ja siit nende nimigi — Päevilt *Täiuslikud*. Kui tahame ära märkida nende vaimumaailma kuuluvate olendite nimesid, tekib meil raskusi nende nimede tõlkimisega teie keelde ning väga sageli on rahuldavat tõlget äärmiselt raske välja pakkuda. Meile ei meeldi kasutada niisuguseid meelevaldseid nimesid, mil poleks teie jaoks mitte mingit tähendust, ning see tõttu leiame sageli, et raske on valida sobivat, mis oleks teie jaoks arusaadav ning esindaks samal ajal mingil määral ka algupärast nime.

⁴ ¶ Päevilt Täiuslike valitsuste juurde kuuluvad Jumalike Nõuandjate, Tarkuse Täiustajate ja Kõiksete Hindajate mõõduka suurusega korpused. Veelgi rohkem on Päevilt Täiuslike käsutuses Vägevaid Sõnumitoojaid, Kõrgeaulisi ning Nime ja Numbrita Olendeid. Ent suuremate sektorite asjades teevad palju igapäevast tööd ära Taevased Valvurid ja Kõrgete Poegade Abilised. Neisse kahte rühma kuuluvad kas Paradiisi-Havona isiksuste või siis kirkastunud surelike lõpetanute kolmsustatud järeltulijad. Mõningaid neist, kes kuuluvad kolmsustatud loodud-olendite kahte klassi, kolmsustavad Paradiisi Jumalused uuesti ning seejärel saadetakse nad superuniversumite valitsuste juurde, haldustööle appi.

⁵ Suurem osa Taevasi Valvureid ning Kõrgete Poegade Abilisi määratakse suur- ja väikesektorite teenistusse, kuid Kolmsustatud Kaitsjad (Kolmsusest hõlmatud seeravid ja keskteelised) on kohtuametnikud kõigis kolmes jaotuses, mis toimivad Päevilt Vanade, Päevilt Täiuslike ning Päevilt Uute kohtutes. Kolmsustatud Saadikuid (Poja või Vaimuga ühtesulanud olemusega Kolmsusest hõlmatud tõususurelike) võib igas superuniversumis kohata kõikjal, enamik neist aga on väikesektorite teenistuses.

⁶ Enne seitsme superuniversumi valitsemiskeemi lõplikku väljakujunemist tegid tegelikult kõik nende valitsuste mitmesuguste osakondade haldurid (välja arvatud Päevilt Vanad) täiusliku Havona universumi eri maailmades Päevilt Igaveste käe all läbi eri pikkusega väljaõppeaja. Päevilt Igavesed koolitasid välja ka hilisemaid kolmsustatud olendeid, enne kui need Päevilt Vanade, Päevilt Täiuslike ja Päevilt Uute teenistusse suunati. Kõik nad on karastatud, läbiproovitud ning kogenud haldurid.

⁷ ¶ Kui te oma väikesektori maailmades viibimise järel Splandoni keskusse jõuate, siis kohtute üsna pea Päevilt Täiuslikega, sest need ülevad valitsejad on tihedalt seotud suursektori seitsmekümne maailmaga, mis on ette nähtud tõusvate ajalike olendite kõrgemaks koolitamiseks. Päevilt Täiuslikud võtavad suursektori koolide tõusvatelt lõpetajatele isiklikult vastu nende rühmavanded.

⁸ Suursektori keskust ümbritsevat maailmades teevad aja palverändurid eeskätt intellektuaalset laadi tööd — vastandina rohkem füüsilise ja materiaalse iseloomuga koolitusele väikesektori seitsmel koolitussfääril ning vaimsetele ettevõtmistele superuniversumi keskuse neljasaja üheksakümnes ülikoolimaailmas.

⁹ Kuigi te olete registreeritud ainult Splandonis, suursektoris, mis hõlmab selle kohaliku universumi, kust te pärinate, tuleb teil läbida meie superuniversumi kõik kümme suuremat alajaotust. Enne Uversale jõudmist kohtute te kõigi kolmekümne Orvontoni Päevilt Täiuslikuga.

5. PÄEVILT UUED

¹ Superuniversumite ülimade suunajate seas on Päevilt Uued kõige nooremad: kolmeliikmeliste rühmadena juhivad nad väikesektorite tegemisi. Olemuse poolest on nad võrdväärsed Päevilt Täiuslikega, halduslikult aga alluvad neile. Neid isikuliselt kirkastunud ja jumalikul moel tegusaid Kolmsus-isiksusi on täpselt kaksikümend üks tuhat. Nad kõik loodi ühekorraga ning koos tegid nad Päevilt Igaveste juhtimisel läbi ka oma väljaõppe Havonas.

² Päevilt Uutel on oma kaaslaste ja abiliste kogu, mis sarnaneb Päevilt Täiuslike omaga. Lisaks on nende teenistusse määratud tohutu hulk mitmesugustesse alamatesse klassidesse kuuluvaid taevaseid olendeid. Väikesektorite haldamisel kasutavad nad ohtrasti seal asuvate tõususurelike, mitmesuguste hea tahte kolooniate isikkonna ning paljude Lõpmatust Vaimust pärinevate rühmade abi.

³ Väikesektorite valitsused on suures osas hõivatud superuniversumite ulatuslike füüsiliste probleemidega, ent mitte ainult nendega. Väikesektorite sfäärid on Füüsiliste Meisterjuhtijate keskusteks. Tõususurelikud teevad neis maailmades uurin guid ja sooritavad katseid, mis seostuvad Ülimade Võimsuskeskuste kolmanda klassi ja Füüsiliste Meisterjuhtide kõigi seitsme klassi tegevuse tundmaõppimisega.

⁴ Et väikesektori valitsus on nii suuresti tegev füüsiliste probleemidega, viibivad selle kolm Päevilt Uut harva kõik korraga keskussfääril. Suurema osa ajast on üks neist kolmest ära, kas siis juhendava suursektori Päevilt Täiuslikega nõu pidamas või esindamas Päevilt Vanu kõrgete kolmsuslikku päritolu olendite kokkutulekutel Paradiisis. Päevilt Vanu esindavad nad Paradiisis toimuvatel kõrgetel nõupidamistel vaheldumisi Päevilt Täiuslikega. Samal ajal võib teine Päevilt Uus viibida inspeksioonireisil oma jurisdiktsiooni alla kuuluvate kohalike universumite keskusmaailmades. Ent alati jääb vähemalt üks neist valitsejatest väikesektori keskusesse oma teenistuskohuseid täitma.

⁵ Kõik te õpite kunagi tundma neid kolme Päevilt Uut, kes juhivad teie väikesektorit Ensati, sest oma teel sissepoole, suursektorite koolitusmaailmadesse, tuleb teil nende käe alt läbi käia. Uversasse tõustes läbite te ainult ühe rühma väikesektorite koolitussfääridest.

6. PÄEVILT ÜHTSED

¹ Halduslikult ei tegutse „Päevilt”-klassi kuuluvad Kolmsusisiksused madalamal kui superuniversumite valitsuste tasandil. Arenevates kohalikes universumites toimivad nad pelgalt konsultantide ja nõuandjatena. Päevilt Ühtsed kujutavad endast sidepidajaisiksuste rühma, keda Paradiisi-Kolmsus on volitanud tegutsema kohalike

universumite kaheste valitsejate juures. Iga korrastatud ja asustatud kohaliku universumi juurde on kinnistatud üks neist Paradiisi-nõunikest, kes on kohaliku loodu suhtes tegev Kolmsuse, aga mõnes suhtes ka Kõikse Isa esindajana.

² Eksisteerib seitsesada tuhat niisugust olendit, ehkki kõigile neile ei ole veel suunamist antud. Päevilt Ühtsete varukorpus toimib Paradiisis Universumikorralduse Kõrgeima Nõukoguna.

³ Erilisel moel kooskõlastavad need Kolmsuse vaatlejad universumivalitsuste kõikide harude haldustegevust alates kohalike universumite valitsustest läbi sektorivalitsuste kuni superuniversumite omadeni välja. Siit nende nimi-gi, Päevilt *Ühtsed*. Endast kõrgemal seisjatele esitavad nad kolmesuguseid ettekandeid: olulisest füüsilise ja poolintellektuaalse iseloomuga andmestikust teavitavad nad oma väikesektori Päevilt Uusi, intellektuaalsetest ja poolvaimsetest sündmustest oma suursektori Päevilt Täiuslikke ja vaimsetest ning poolparadiislikest asjadest oma superuni-versumi keskuses asuvaid Päevilt Vanu.

⁴ Et tegu on Kolmsus-päritolu olenditega, seisavad si-depidamiseks nende käsutuses kõik Paradiisi ringlused ja nii ongi nad pidevas ühenduses nii omavahel kui ka kõiki-de teiste vajalike isiksustega kuni Paradiisi kõrgemate nõu-kogudeni välja.

⁵ ☞ Mitte ükski Päevilt Ühtne ei ole orgaaniliselt seotud selle kohaliku universumi valitsusega, kuhu ta on suuna-tud. Lisaks oma vaatlejakohustustele tegutseb ta ainult ko-halike võimude palvel. Oma ameti poolest kuulub ta koha-liku loodu kõikidesse esimese astme nõukogudesse ja igas-se tähtsasse konklaavi, aga ei osale haldusküsimuste tehni-list laadi arutelul.

⁶ Kui kohalik universum on stabiliseerunud valguses-se ja ellu, siis suhtlevad selle kirkastunud olendid takista-matult Päevilt Ühtsega, kelle toimimispädevus niisuguses arenevas täiuse maailmas avardeb. Ent ikkagi jäävad nad eeskätt Kolmsuse saadikuteks ning Paradiisi konsultanti-deks.

⁷ Vahetult valitseb kohaliku universumi üle jumalik, kahest Jumalusest pärinev Poeg, aga ikka seisab tema kõr-val Paradiisi-vend, Kolmsusest pärinev isiksus. Kui Loo-ja-Poeg peaks oma kohaliku universumi keskusest ajutiselt eemal viibima, saavad asemikud olulisemate otsuste lange-tamisel tõhusat abi oma Päevilt Ühtsete nõukogult.

7. PÄEVILT USTAVAD

¹ Need kõrged Kolmsus-päritolu isiksused on iga ko-haliku universumi saja tähtkuju valitsejate paradiislikud nõuandjad. Päevilt Ustavaid on seitsekümmend miljonit, ent nagu Päevilt Ühtsedki, ei viibi nad kõik teenistusüles-annete täitmisel. Nende Paradiisi varukorpus kujutab en-dast Universumitevahelist Eetika ja Omavalitsuse Konsul-tatsioonikomisjoni. Päevilt Ustavate teenistuskäik on allu-tatud rotatsioonile vastavalt nende varukorpuse kõrgeima nõukogu otsustele.

² Kõike seda, mida kohaliku universumi Looja-Poja jaoks märgib Päevilt Ühtne, tähendavad Päevilt Usta-vad Vorondadek-Poegadele, kes valitsevad kohaliku loodu tähtkujude üle. Nad on ülimalt andunud ja jumalikult us-tavad nende tähtkujude hüveolule, kuhu nad on määratud, ning siit ka nimi — Päevilt *Ustavad*. Nad tegutsevad ainult konsultantidena ega osale kunagi haldustegevuses muidu, kui ainult tähtkujude valitsuste vastava kutse peale. Ka po-le nad otseselt seotud haridusliku hoolekandega tõusva-te palverändurite eest tähtkuju keskust ümbritsevatel ar-hitektuursetel koolitussfääridel. Kõiki neid ettevõtmisi ju-hendavad Vorondadek-Pojad.

³ Kõik mõne kohaliku universumi tähtkujudes tegut-sevad Päevilt Ustavad kuuluvad tolle universumi Päevilt Ühtse jurisdiktsiooni alla ning esitavad oma ettekanded otse temale. Neil puudub ulatuslikum sidepidamissüsteem ja harilikult piirduvad nad omavahelise sidega kohaliku universumi piires. Ükskõik missugune Nebadonis oma teenistuskohuseid täitev Päevilt Ustav suudab ühendusse astuda kõikide teiste selles kohalikus universumis teeniva-te oma klassi olenditega, ning seda ta teebki.

⁴ Päevilt Ustavate kodud asuvad tähtkujude keskus-maailmades nagu Päevilt Ühtsete omad universumite kes-kustes. Päevilt Ustavad elavad niisuguseid maailmu halda-vatest suunajatest lahus ning Vorondadek-valitsejate ko-dudega võrreldes on Päevilt Ustavate asupaigad tõepoolest tagasihoidlikud.

⁵ Päevilt Ustavad on kõige viimaseks lüliks tolles pi-kas haldurite ja konsultantide ahelas, mis ulatub Kõikse Isa pühadest sfääridest, kõikide asjade keskme kohalole-kust kuni kohalike universumite esmaste jaotusteni välja. Kolmsusest johtuv valitsemissüsteem lõpeb tähtkujude ta-sandil ning ükski niisugune Paradiisi-nõuandja ei viibi pi-devalt ei tähtkujude osissüsteemides ega asustatud maail-mades. Viimati mainitud haldusüksused kuuluvad täieli-kult kohalike universumite olendite võimupiiridesse.

⁶ [Esitanud Uversa Jumalik Nõuandja.]

KOOSKÕLASTAVAD KOLMSUS-PÄRITOLU OLENDID

SELLESSE Kooskõlastavate Kolmsus-päritolu Olen-dite nime kandvasse Paradiisirühma kuuluvad Kolmsuse Õpetajad-Pojad, keda loetakse ka Jumala Paradiisi-Poegade hulka, kolm rühma kõrgeid superuni-versumi haldureid ning Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud, kes kujutavad endast mõningal määral mitteisikulist kategooriat. Siia loetellu võivad õigusega kuuluda koguni Havona põliselanikud ning Paradiisis asuvad arvukad olenditerühmad. Käesolevas käsitluses vaadeldakse järg-misi Kolmsuspäritolu olendeid:

- ² 1. Kolmsuse Õpetajad-Pojad;
- ³ 2. Tarkuse Täiustajad;
- ⁴ 3. Jumalikud Nõuandjad;
- ⁵ 4. Kõiksed Hindajad;
- ⁶ 5. Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud;
- ⁷ 6. Havona põliselanikud;
- ⁸ 7. Paradiisi kodanikud;

⁹ ¶ Kui mitte arvestada Kolmsuse Õpetajaid-Poegi ning võimalik, et ka Inspireeritud Kolmsuslikke Vaime, on kõik need rühmad teatud kindla suurusega; nende loomine on lõpetatud ja minevikku kuuluv sündmus.

1. KOLMSUSE ÕPETAJAD-POJAD

¹ Kõikidest teile ilmutatud taevaste isiksuste kõrgetest klassidest on ainult Kolmsuse Õpetajad-Pojad kaheselt tegevad. Oma päritolult on nad kolmsusliku olemusega, nende toimimist aga iseloomustab see, et nad on peaaegu jäägitult pühendunud jumalikke Poegi iseloomustavatele teenistustele. Tegu on niisuguste ühendavate olenditega, kes rajavad silla üle kolmsuslikku ja kahest päritolu isiksusi lahutava universumikuristikku.

² Kui Kolmsuse Alaliste Poegade arv on lõplik, siis Õpetajate-Poegade oma kasvab pidevalt. Ma ei tea, missuguseks kujuneb Õpetajate-Poegade lõpparv. Võin aga kinni tada, et viimase Uversasse jõudnud perioodilise ettekan-de ajal täitsid oma ametikohust 21 001 624 821 niisugust Poega, mida kinnitavad Paradiisi arhiiviandmed.

³ Mainitud olendid kujutavad endast ainsat teile ilmutatud Jumala Poegade rühma, mis pärineb Kolmsusest. Neid võib kohata nii keskses universumis kui ka superuniversumites ja igasse kohalikku universumisegi kuulub suur Õpetajate-Poegade korpus. Nagu teised Jumala Paradiisi-Pojad, osutavad ka nemad teeneid üksikplaneetidele. Kuna suuruniversumi kava pole praegu veel täielikult teostunud, siis on hulganisti Õpetajaid-Poegi Paradiisis reservis, pakkudes ennast vabatahtlikult välja eriolukordades või tavatuks teenistuseks suuruniversumi kõikides jaotustes, üksildastes kosmosemaailmades, kohalikes ja superuniversumites ning Havona maailmades. Nad toimivad ka Paradiisis, ent kasulikum on nende üksikasjalikum kirjeldamine edasi lükata niikauaks, kuni asume käsitlema Jumala Paradiisi-Poegi.

⁴ Käesolevas seoses võiks aga mainida, et Õpetajad-Pojad on Kolmsus-päritolu ülimad kooskõlastavad isiksused. Valitseb ju niisuguses kaugustesse küündivas universumite universumis alati suur oht, et tehakse viga ja vaadatakse kõike piiratud vaatepunktist, et võidule pääseb kõik see halb, mis peitub reaalsuse ja jumalikkuse kitsas, osalises käsitamises.

⁵ Nii näiteks ihaldab inimmeel läheneda käesolevates ilmutustes esitatud kosmilisele filosoofiale nõnda, et ta liigub lihtsalt ja piiritletult keerulise ja lõpmatu suunas, inimese põlvnemisprobleemide juurest jumalike saatuste poole. Ent see tee ei vii *vaimsele tarkusele*. Selline lähene-mine on kõige kergem viis teatud liiki *geneetiliste teadmiste* saavutamiseks, ent parimal juhul võib see selgitada vaid inimese päritolu, aga kõneleb vähe või ei kõnele üldse mit-te midagi tema jumalikust saatusest.

⁶ Isegi Urantia inimese bioloogilise evolutsiooni uurimise puhul tuleb esitada tõsiseid vastuväiteid siis, kui inimese praegust staatust ja tema tänapäevaseid probleeme hakatakse käsitlema pelgalt ajaloolisest vaatevinklist. Üks-kõik missugust reaalsusprobleemi, olgu see siis inimlik või jumalik, maine või kosmiline, võib ainult siis aduda õiges perspektiivis, kui täielikult ja eelarvamusteta uurida kolme universumireaalsuse faasi — päritolu, ajalugu ja saatust — ja osata need omavahel õigetes suhtesostesse paigutada. Nende kolme kogemusliku reaalsuse õige mõistmine loob aluse praeguse olukorra targaks hindamiseks.

⁷ ¶ Kui inimmeel üritab kasutada sellist filosoofilist menetlust, et alustab madalamalt ja proovib saavutada kõrgemat (sündigu see siis bioloogias või teoloogias), siis varitseb alati oht, et loogilises arutluskäigus võib ta teha neli viga:

⁸ ¶ 1. tal võib jääda täiesti märkamata see, mis on kas isiklike saavutuste või kosmilise saatuse viimne, lõplik ees-märk;

⁹ ¶ 2. ta võib teha suurima filosoofilise vea sellega, et lihtsustab liialt kosmist, arengulist (kogemuslikku) reaalsust, mis viib faktide moonutamiseni, tõe pea peale pööramiseni ning saatuste väärkäsituseni;

¹⁰ ¶ 3. põhjuslikkuse tundmaõppimine kujutab endast ajaloo uurimist. Ent teada, *kuidas* mingi olend kel-lekski saab, ei tähenda veel selle olendi praeguse seisundi ja tõelise iseloomu arukat mõistmist;

¹¹ ¶ 4. ajalugu üksi ei suuda õigesti avada arengut tulevikus — saatust. Piiritletud lähtekohtadest on abi, kuid lõpptulemusi ilmutavad vaid jumalikud põhjused. Igavi-kuline lõpp ei avaldu ajalikus alguses. Olevikku on võima-lik õigesti tõlgendada ainult suhtesosesse viidud mineviku ja tuleviku valguses.

¹² ¶ Sellepärast ja veel muudelgi põhjustel kasutame niisugust menetlust, mille puhul inimesele ja tema planeediga seostuvatele probleemidele lähenetakse teisiti: asume

oma teekonnale läbi aja ja ruumi kogu isiksusreaalsuse ja terve kosmilise eksistentsi lõpmatu, igavese ja jumaliku Paradiisi-Allika ja -Keskme juurest.

2. TARKUSE TÄIUSTAJAD

¹ Tarkuse Täiustajad on Paradiisi-Kolmsuse eriline, superuniversumites jumaliku tarkuse isikustamiseks mõeldud loodu. Neid olendeid eksisteerib kokku täpselt seitse miljardit, iga superuniversumi juurde on määratud üks miljard.

² Nii nagu nendega kooskõlastatud Jumalikud Nõuandjad ja Kõiksed Hindajad on Tarkuse Täiustajadki läbi käinud Paradiisi, Havona ning — Diviningtoni arvestamata — ka Isa Paradiisi-sfääride tarkusest. Niisuguste kogemuste järel määrati Tarkuse Täiustajad jäävalt Päevilt Vanade teenistusse. Nad ei teeni ei Paradiisis ega Paradiisi-Havona ringlustesse kuuluvais maailmades, vaid on täielikult hõivatud superuniversumite valitsuste haldustööga.

³ ¶ Kus tahes ja millal iganes Tarkuse Täiustaja toimib, seal ja siis toimib kohe ka jumalik tarkus. Nende tegemistes avalduvates teadmistes ja tarkuses on võimsate ja majesteetlike isiksuste kohaloleku tõelisust ja ilmutumise täiuslikkust. Nad ei *peegelda* Paradiisi-Kolmsuse tarkust, vaid nad *ongi* see tarkus. Nad on tarkuse allikaks kõigile neile, kes õpetavad universumiteadmiste rakendamist; kõikide universumite õppimist ja arukust edendavate institutsioonide jaoks on nad otsustusvõime läte ja mõistuse vaheduse allikas.

⁴ Tarkuse läte on kahene, sest ta on tuletatud jumaliku taipamise täiuslikkusest, mis on täiuslikest olenditest lahutamatu, ning sellest isiklikust kogemusest, mida arenevad olendid omandavad. Tarkuse Täiustajad *ongi* Jumaluse taipamise paradiislikku täiusesse kätketud jumalik tarkus. Nende kaashaldurid Uversal ehk Vägevad Sõnumitoojad, Nime ja Numbrita Olendid ja Kõrgeaulised *ongi* üheskoos tegutsedes kogemuslik universumitarkus. Jumalikule olendile võib kuuluda jumaliku teadmise täiuslikkus ning arenev surelik võib mõnikord saavutada tõusuolendi teadmise täiuse, ent kumbki neist olenditest omaette võetuna ei ammenda kogu võimaliku tarkuse potentsiaale. Niisiis, kui superuniversumi juhtimise käigus peaks iganes tekkima vajadus jõuda kõrgeima haldusliku tarkuseni, siis liituvad need jumalikku kaemust esindavad tarkuse täiustajad alati nende tõusuisiksustega, kes on läbi arengukogemuslike edasiliikumiskatsumuste tõusnud superuniversumi võimukandjate seas väga vastutusrikastele kohtadele.

⁵ Oma haldusliku tarkuse viimistlemiseks läheb Tarkuse Täiustajatel ikka ja alati tarvis niisugust kogemuslikku täiendavat tarkust. On ka oletatud, et *pärast* seda, kui Paradiisis viibivad lõpetanud on ükskord juhata tud vaimeksistentsi seitsmendasse staadiumisse, võivad nad jõuda kõrge ning tänini veel saavutamata tarkusetasemeni. Kui see järeldus on õige, siis saavad neist täiuse saavutanud, arengu tõusutee läbinud olenditest kahtlemata kõige tõhusamalt tegutsevad haldurid, keda terve loodu iganes tunneb. Olen seda meelt, et niisugune ongi lõpetanute kõrge saatus.

⁶ ¶ Tarkuse Täiustajate mitmekülgne suutlikkus lubab neil osaleda tegelikult kõikides tõusuolendite jaoks mõeldud taevastes teenistustes. Tarkuse Täiustajad ning minu klassi kuuluvad olendid, Jumalikud Nõuandjad, moodustavad koos Kõiksete Hindajatega niisuguste olendite kõrgemad klassid, kes võivad osaleda ja osalevadki tõe ilmutamise töös üksikutele planeetidele ja süsteemidele kas siis nende varajastel ajas tutel või pärast seda, kui need on stabiliseerunud valgusesse ja ellu. Aeg-ajalt puutume me kõik kokku tõsusurelike teenimisega kas planeedil, kus elu on alles algamas, kohalikus universumis või siis superuniversumis — ja eriti just superuniversumis.

3. JUMALIKUD NÕUANDJAD

¹ Seitsme superuniversumi maailmade jaoks kujutavad need Kolmsus-päritolu olendid endast Jumaluse nõukogu. Neis ei *peegeldu* Kolmsuse jumalik nõukogu, vaid nad ise *ongi* see nõukogu. Teenistuses on kakskümmend üks miljardit Nõuandjat ning igasse superuniversumisse on neid määratud kolm miljardit.

² Jumalikud Nõuandjad on Kõiksete Hindajate ja Tarkuse Täiustajate kaaslased ja nendega võrdsed. Koos iga Tarkuse Täiustajaga tegutseb üks kuni seitse Nõuandjat. Kõik kolm klassi osalevad Päevilt Vanade valitsustes — kaasa arvatud suur- ja väikesektorid —, kohalikes universumites ja tähtkujudes ning kohaliku süsteemi suveräänide nõukogudes.

³ Me tegutseme individuaalselt, nagu seda teen mina käesolevat teadaannet koostades, ent kui vaja, toimime ka kolmekesi koos. Täiteviseloomuga ülesannete lahendamiseks kogunevad alati ühtekokku Tarkuse Täiustaja, Kõikne Hindaja ning üks kuni seitse Jumalikku Nõuandjat.

⁴ ¶ Üks Tarkuse Täiustaja, seitse Jumalikku Nõuandjat ning üks Kõikne Hindaja moodustavad Kolmsuse jumalikkust esindava tribunali, aja ja ruumi universumite kõrgeima mobiilse nõuandva organi. Niisugust üheksast liikmest koosnevat rühma tuntakse asjaolusid uuriva ehk tõe ilmutava tribunali nime all, ning kui ta mingis küsimuses istungi peab ja oma otsuse langetab, siis on see niisama hea, nagu oleksid Päevilt Vanad selles küsimuses ise kohtunikud, sest superuniversumite annaalid ei tunne veel juhust, et Päevilt Vanad oleksid sellise otsuse ära muutnud.

⁵ Kui toimivad kolm Päevilt Vana, siis toimib Paradiisi-Kolmsus. Kui üheksaliikmeline tribunal jõuab pärast ühist arutelu mingile otsusele, siis on see niisama hea, nagu oleksid rääkinud Päevilt Vanad. Haldusajades ning valitsuse korralduste ja määruste küsimuses astuvadki Paradiisi Valitsejad just sel moel isiklikku ühendusse üksikute maailmade, süsteemide ja universumitega.

⁶ ¶ Jumalikud Nõuandjad on Paradiisi-Kolmsuse jumaliku nõukogu täiuslikkus. Me esindame täiuslikkuse nõukogu — tegelikult *olemegi* niisugune nõukogu. Kui meid täiendab meie kaaslaste, täiuslikkuse saavutanud ja Kolmsusest hõlmatud arenevate tõusuolendite kogemuslik nõukogu, siis pole meie ühised järeldused mitte ainult täielikud, vaid on lausa küllastunud. Kui meie ühendatud nõukoguga liitub Kõikne Hindaja, kellega koos langetame

oma otsuse, seadustame ja kuulutame selle välja, siis läheb meie istung vägagi tõenäoliselt universaalse kõikeharravuse künnisele. Sellised otsused jõuavad Jumaluse absoluutsele hoiakule nii lähedale, kui see kõnesoleva olukorra ja konkreetse probleemi aegruumilistes piirides üldse võimalik saab olla.

⁷ Seitse Jumalikku Nõuandjat koos kolmsustatud areneva kolmikuga, kuhu kuuluvad Vägev Sõnumitooja, Kõrgealine ning Nime ja Numbrita Olend, jõuavad superuniversumis inimesele omase vaatenurga ning jumalike seisukohtade ühendusele nii lähedale, kui see vaimsete tähenduste ja reaalsusväärtuste paradiisilähedastel tasanditel üldse võimalikuks saab osutuda. Niisugust loodudolendi ja Looja ühendatud kosmilistele seisukohtadele sedavõrd lähedale jõudmist suudavad ületada üksnes Paradiisi annetuslikud Pojad, kellest igaüks on isiksuskogemuse igas faasis nii Jumal kui ka inimene.

4. KÕIKSED HINDAJAD

¹ On olemas täpselt kaheksa miljardit Kõikset Hindajat. Need ainulaadsed olendid *ongi* Jumaluse kohtumõistmine. Nad mitte ainult ei peegelda täiuslikke otsustusi, vaid nad ise *ongi* Paradiisi-Kolmsuse kohtuotsus. Isegi Päevilt Vanad ei mõista kohut muidu kui ainult koos Kõiksete Hindajatega.

² Igasse keske universumi miljardist maailmast on määratud üks Hindaja, kes on kinnistatud seal viibiva Päevilt Igavese planeedivalitsuse juurde. Ei Tarkuse Täiustajad ega Jumalikud Nõuandjad ole sedavõrd kindlalt Havona valitsuste juurde kinnistatud ning üldiselt me ei mõista, miks Kõiksed Hindajad üldse kesksesse universumisse paigutati. Hindajate praegune tegevus ei põhjenda nende suunamist Havonasse ning seepärast kaldumegi arvama, et nad viibivad seal mingi tulevase universumiajastu vajadusi arvestades, mil Havona elanikkond võib osaliselt muutuda.

³ Igasse seitsmest superuniversumist on määratud üks miljard Hindajat. Nii üksikult kui ka koos Tarkuse Täiustajate ja Jumalike Nõuandjatega tegutsevad nad seitsme superuniversumi kõikides alajaotustes. Seega toimivad Hindajad suuruniversumi kõikidel tasanditel alates Havona täiuslikest maailmadest ja lõpetades Süsteemi Suveräänide nõukogudega, kujutades endast arengumaailmade usulis-elukorraldusliku kohtumõistmise lahutamatu osa.

⁴ ¶ Kus ja millal Kõikne Hindaja ka ei ole, on seal ikka ja alati ligi ka Jumaluse kohtumõistmine. Ning et Hindajad langetavad oma otsuseid alati koos Tarkuse Täiustajate ja Jumalike Nõuandjatega, siis kätkevad niisugused otsused endas Paradiisi-Kolmsuse ühendatud tarkust, nõuandeid ja kohtumõistmist. Selles õiguslikus kolmikus on Tarkuse Täiustaja alati „Mina olin”, Jumalik Nõuandja — „Ma saan olema”, aga Kõikne Hindaja alati „Mina olen”.

⁵ ¶ Hindajad on universumis lõppotsust tegevad isiksused. Kui tuhat või ka miljon tunnistajat on oma tunnistuse andnud, kui tarkuse hääl on rääkinud ja jumalik nõukogu

kõik üles tähendanud ning kui on lisatud ka tõusva täiuslikkuse tunnistus, siis astub tegevusse Hindaja ning silmapilkselt saab teatavaks eksimatu ja jumalik kokkuvõte kõigest juhtunust; selline avalikustamine kujutab endast jumalikkude järeldust, lõpliku ja täiusliku otsuse tuuma. Seepärast ongi nii, et kui Hindaja on oma sõna öelnud, ei tohi kõnelda enam keegi teine, sest Hindaja on esitanud õige ja eksimatu kokkuvõtte kõigest, mis varem on sündinud. Kui tema räägib, ei ole edasi kaevata enam kellelegi.

⁶ Tarkuse Täiustaja meele toimimisest saan ma täielikult ja hästi aru, kuid kindlasti ei adu ma täielikult Kõikse Hindaja kohut mõistva meele toimimist. Mulle näib, et universumisündmuste uurimise käigus neile väljapakutud faktide, tõdede ja tähelepanekute ühendamise põhjal formuleerivad Hindajad uusi tähendusi ning loovad uusi väärtusi. Tundub tõenäoline, et Kõiksed Hindajad suudavad esitada täiusliku Looja arusaamise ja täiusele viidud loodudolendi kogemuste kombinatsiooni originaalseid tõlgendusi. Paradiisi täiuslikkuse ja universumikogemuse niisuguse ühenduse tulemusena ilmneb kahtlemata mõni uus lõplik väärtus.

⁷ Ent sellega ei ole meie raskused Kõiksete Hindajate meele toimimise vaatlemisel veel lõppenud. Võttes arvesse küll kõike, mida teame või mõistame arvata Hindajate tegutsemisest ükskõik missuguses universumiolukorras, leiame siiski, et me ei suuda ikka veel prognoosida nende otsuseid ega ennustada nende verdikte. Oskame küll väga täpselt kindlaks määrata Looja seisukohtade ja loodudolendi kogemuste ühendamise võimaliku tulemuse, kuid mitte alati ei kujuta seda laadi järeldused endast täpseid prognoose selle kohta, mida Hindajad esitavad. Tundub tõenäoline, et Hindajad on mingil kombel ühenduses Jumalus-Absoluudiga, sest vastasel juhul ei õnnestu meil ära seletada paljusid nende olendite otsuseid ja korraldusi.

⁸ ¶ Tarkuse Täiustajad, Jumalikud Nõuandjad ja Kõiksed Hindajad koos Ülimate Kolmsus-isiksuste seitsme klassiga moodustavadki need kümme rühma, mida on mõnikord nimetatud *Kolmsuse Alalisteks Poegadeks*. Ühiselt moodustavad nad Kolmsuse haldurite, valitsejate, täiturite, konsultantide ja kohtunike suurkorpuse. Nende arv küünib veidi üle kolmekümne seitsme miljardi. Kaks miljardit seitsekümmend neist asub keskses universumis ja pisut rohkem kui viis miljardit igas superuniversumis.

⁹ Kolmsuse Alaliste Poegade tegutsemise piire on väga raske ette kujutada. Oleks vale väita, et nende toimimine on lõplikult piiritletud, sest superuniversumi kroonikatesse on üles tähendatud sündmusi, mis sellele vastu räägivad. Nad tegutsevad ükskõik missugusel universumi halduslikul või kohtumõistmistasandil, mida aga iganes nõuavad aegruumilised tingimused, olgu siis tegu tervikuniversumi minevikulise, olevikulise või tulevikulise evolutsiooniga.

5. INSPIREERITUD KOLMSUSLIKUD VAIMUD

¹ Inspireeritud Kolmsuslikest Vaimudest mõistan ma teile rääkida väga vähe, sest nad on üks väheseid praegu eksisteerivaid olendiklasse, kes on täiesti salajased — salajased kahtlemata sellepärast, et neil ei ole võimalik end täielikult ilmutada isegi nendele meie seast, kes oma põlvnemise poolest seisavad nende loomisallikale nii lähedal. Nad muutuvad olevaks Paradiisi-Kolmsuse tegutsemise läbi ja nende teeneid võib kasutada ükskõik milline Jumalus, aga samuti ükskõik missugused kaks Jumalust või ka kõik kolm. Meile pole teada, kas nende Vaimude koguarv on lõplik või kasvab see pidevalt, ent kaldume uskuma, et nende koguarv ei ole kindlaks määratud.

² Ei Inspireeritud Vaimude olemust ega nende käitumist ei mõista me lõpuni. Võimalik, et nad kuuluvad üleisikuliste vaimude kategooriasse. Nad tunduvad toimivat kõikides tuntud ringlustes ning näivad tegelikult tegutsevat sõltumatult ajast ja ruumist. Ehkki teame neist vähe, õnnestub meil Inspireeritud Kolmsuslike Vaimude iseloomu kohta üht-teist järeldada nende tegevuse olemusest — on ju selle tegevuse tulemused universumites siin-seal täiesti märgatavad.

³ Teatavatel tingimustel suudavad need Inspireeritud Vaimud individualiseeruda piisavalt selleks, et Kolmsuspäritolu olendid neid ära võiksid tunda. Mina olen neid näinud, kuid taevaste olendite alamatel klassidel ei oleks kunagi võimalik kedagi neist Vaimudest ära tunda. Arenevate universumite juhtimises tuleb aeg-ajalt ette ka niisuguseid olukordi, et ükskõik missugune Kolmsus-päritolu olend võib oma ülesannete täitmisel vahetult nende Vaimude abi kasutada. Seetõttu teamegi, et nad on olemas ning et mõnes situatsioonis võime nõuda ja ka saada nende käest abi ning vahel nende kohaloleku äraagi tunda. Ent nad ei kujuta endast osakest sellest kindlapiirilisest ja selgesti ilmutatud organisatsioonist, kelle hooleks on usaldatud aja ja ruumi universumite juhtimine enne, kui niisugused ainelised loodud stabiliseeruvad valgusesse ja ellu. Areneva seitsme superuniversumi praeguses korralduses ega haldamises ei ole neil kindlat, selgesti eristuvat kohta. Nad on Paradiisi-Kolmsuse saladus.

⁴ Nebadoni Melkisedekid õpetavad, et kunagi igavikulises tulevikus on Inspireeritud Kolmsuslike Vaimude saatuseks astuda Üksildaste Sõnumitoojate asemele, kelle riivid hõrenevad aeglaselt, aga kindlalt, sest neid määratakse teatavat liiki kolmsustatud poegade kaaslasteks.

⁵ ¶ Inspireeritud Vaimud on universumite universumi üksildased Vaimud. Vaimudena meenutavad nad paljuski Üksildasi Sõnumitoojaid, ainult et viimased on selgepiirilised isiksused. Suure osa oma teadmistest Inspireeritud Vaimude kohta me ammutamegi Üksildaste Sõnumitoojate käest, kes suudavad hoomata nende Vaimude lähedust tänu kaasasündinud tundlikkusele Inspireeritud Vaimude kohaloleku suhtes; see toimib niisama eksimatult, nagu kompassinõel näitab magnetpoolust. Kui Üksildane

Sõnumitooja asub Inspireeritud Kolmsusliku Vaimu lähedal, siis on ta teadlik sellise jumaliku kohaloleku kvalitatiivsetest tunnusmärkidest, ent samuti väga kindlast kvantitatiivsest registreerumisest, mis lubab tal ära tunda selle Vaimu kohaloleku või nende Vaimude kohalolekute klassifikatsiooni ja arvu.

⁶ Lisaksin veel ühe huvitava fakti. Kui Üksildane Sõnumitooja viibib niisugusel planeedil nagu Urantia, mille asukate sisimas elavad Mõttekohandajad, on ta teadlik oma avastustundlikkuse kvalitatiivsest ergastatusest, mis reageerib vaimu kohalolekule. Sellisel juhul pole märgata vähimatki kvantitatiivset ergastatust, tegu on vaid kvalitatiivse erutusega. Niisugusel planeedil, kuhu Kohandajad ei tule, ei kutsu ka kokkupuuted selle elanikega niisugust reaktsiooni esile. Selle põhjal võib oletada, et Mõttekohandajad on mingil moel suguluses Paradiisi-Kolmsuse Inspireeritud Vaimudega või siis nendega seotud. Omavahel võivad nad kuidagi seotud olla oma tegevuse mingites faasides, kuid täpselt me seda ei tea. Nad mõlemad pärinevad kõikide asjade keskuse ja allika lähedalt, ent tegu ei ole ühe ja sellesama olenditeklassiga. Mõttekohandajad pärinevad ainult Isast, aga Inspireeritud Vaimud on Paradiisi-Kolmsuse järeltulijad.

⁷ Ilmselt ei kuulu Inspireeritud Vaimud üksikute planeetide või universumite arenguskeemi, aga ometi tunduvad nad viibivat kõikjal. Isegi praegu, mil ma seda teadaannet koostan, kinnitab minuga koos töötava Üksildase Sõnumitooja isiklik tundlikkus selle vaimuklassi kohaloleku suhtes, et just praegusel hetkel on meie lähedal, mitte rohkem kui seitse meetrit eemal, Inspireeritud klassi ning võimsuskohaloleku kolmandasse tugevusse kuuluv Vaim. Võimsuskohaloleku kolmas tugevus lubab meil oletada võimalust, et üheskoos toimivad kolm Inspireeritud Vaimu.

⁸ ¶ Neist rohkem kui kaheteistkümnesse eri klassi kuuluvast olendist, kellega ma praegu koos tegutsen, tunneb ainult Üksildane Sõnumitooja ära nende Kolmsuse saladuslike olemusvormide kohaloleku. Ja veel enam: kuigi meile on sel kombel teatavaks saanud nende jumalike Vaimude lähedus, pole meil endiselt aimugi nende ülesannetest. Me tõesti ei tea, kas tegu on lihtsalt pealtvaatajatega, keda meie tegevus huvitab, või siis aitavad nad mingil teadmata kombel kaasa meie ettevõtmise õnnestumisele.

⁹ Teame, et Kolmsuse Õpetajad-Pojad on pühendunud universumiolendite *teadvuslikule* valgustamisele. Olen jõudnud kindlale järeldusele, et Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud toimivad *üliteadvuslike* menetluste abil ka maailmade õpetajatena. Olen veendunud, et leidub hiigalhulgal olulist vaimset teadmist ehk niisugust tõde, mis on kõrgemate vaimsete saavutuste jaoks hädatarvilik, aga mileni pole teadvuslikult võimalik jõuda: eneseteadvus seab selle teadmise vastuvõtukindluse suurde ohtu. Kui meie niisugune arusaam on õige — aga seda jagavad kõik minu klassi olendid —, siis võib nende Inspireeritud Vaimude ülesandeks olla sellest raskusest ülesaamine, lõhe ületamine kõlbelise valgustatuse ning vaimse arengu vahel uni-

versaalses kavas. Meie meelest toimivad need Kolmsusest pärinevad kahte liiki õpetajad mingisuguses omavahelises ühenduses, aga täpselt me seda ei tea.

¹⁰ Superuniversumi koolitusmaailmades ja Havona igavestes ringlustes on mul tulnud kokku puutuda täiustuvate surelikega, arengumaailmadest pärit vaimsustunud, tõusvate hingedega, ent kunagi pole nad märganud Inspireeritud Vaimu — ja ometi andis Üksildaste Sõnumitoojate avastusvõime ikka ja jälle märku sellest, et need Vaimud olid meile väga lähedal. Olen avameelselt rääkinud kõikidesse nii kõrgetesse kui ka alamatesse klassidesse kuuluvate Jumala Poegade ja nemadki ei tunneta Inspireeritud Kolmsuslike Vaimude manitsusi. Oma kogemustest võivad nad meenutada ja meenutavadki sündmusi, mida oleks raske ära seletada ilma niisuguste Vaimude tegevust arvesse võtmata. Ent kui Üksildased Sõnumitoojad ja mõnikord ka Kolmsus-päritolu olendid välja arvata, siis ei ole mitte keegi taevases perekonnast kunagi olnud teadlik Inspireeritud Vaimude lähedusest.

¹¹ Ma ei arva, et Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud mängiksid minuga peitust. Arvatavasti üritavad nad niisama pingsalt ennast mulle avaldada, nagu mina üritan nendega suhelda, kuid meie raskused ja piirangud peavad ilmselt olema vastastikused ja loomupärased. Olen kindel, et universumis ei leidu mitte mingeid meelevaldseid saladusi ning järelikult ei loobu ma kunagi pingutamast selle nimel, et lahendada nende minuga ühte ja samasse looduklassi kuuluvate Vaimude eraldatuse saladust.

¹² Ja kõigest sellest näete teie, surelikud, kes te olete praegu alles astumas esimest sammu oma igavikulisel teel, kui pikk maa on teil veel käia, enne kui hakkate arenema „nägemise” ja „ainelise” toel. Kui tahate edasi minna kiiresti ja kindlalt, tuleb teil veel kaua kasutada oma usku ja toetuda ilmutustele.

6. HAVONA PÕLISELANIKUD

¹ Havona põliselanikud on Paradiisi-Kolmsuse poolt otseselt loodud ning nende koguarv ületab teie piiratud mõistuse arusaamad. Ka ei suuda urantialased aduda nende igavest universumit asustavate, Kolmsusest pärinevate rasside jumalikult täiuslike loodud-olendite loomuomaseid andeid. Te ei suuda kunagi neid ülevaid olendeid endale tõepäraselt ette kujutada ning teil tuleb oodata, kuni jõuate Havonasse ning võite neid tervitada kui oma vaimkaaslasi.

² Pikaajalise viibimise vältel Havona kultuuri kuuluvas miljardis maailmas kujuneb teis välja igavene sõprus nende võrratute olenditega. Ja kui sügav on niisugune sõprus, mis sünnib kosmosemaailmade madalaima isikulise loodud-olendi ja nende keske universumi täiuslikelt sfääril-delt pärit kõrgete isikuliste olendite vahel! Tõusuteed käivad surelikud saavad oma pika ja armastusrikka suhtlemise ajal Havona põliselanikega palju sellist, mis korvab sureliku arengu varajasemate järkude vaimset vaesust. Samal ajal omandavad havonalased tõusu-palveränduritega lävides niisuguse kogemuse, mis olulisel määral vähendab seda

kogemuslikku puudust, et nad on pidevalt elanud jumalikult täiuslikku elu. Nõnda saavad nii tõususurelikud kui ka Havona põliselanikud palju vastastikust kasu.

³ ¶ Nii nagu kõik teised Kolmsusest pärinevad isiksused, on ka Havona põliselanikud kavandatud jumalikult täiuslikena ning nagu muude Kolmsus-päritolu isiksuste puhul võib aja kulg ka nende olendite kogemusvarusid rikastada. Ent erinevalt Kolmsuse Alalistest Poegadest võivad havonalased oma seisundi poolest areneda ning nende jaoks võib varuks olla veel ilmutamata tulevikuine igaviku-saatus. Selle näiteks sobivad need havonalased, kes oma teenistuse käigus tegelikustavad võime ühte sulada Isa selle fragmendiga, mis ei ole Kohandaja, osutudes sel kombel sobivaks kuuluma Surelike Lõplikkuse Korpusse. Nende keske universumi asukate jaoks on kättesaadavad veel teisedki lõpetanute korpused.

⁴ ¶ Havona põliselanike seisundi evolutsioon on Uversal palju arutlusi kaasa toonud. Et mitmesse Paradiisi Lõplikkuse Korpusse astub pidevalt havonalasi, aga juurde neid ei looda, siis on ilmne, et Havonasse jäävate põliselanike arv kahaneb pidevalt. Nende sündmuste lõpptulemust ei ole meile kunagi ilmutatud, ent me ei usu, et Havona jääb oma põliselanikest ükskord sootuks ilma. Oleme kaalunud ka niisugust teooriat, et havonalased võivad kunagi edaspidi, väliskosmose tasandite jätkuva loomise ajastutel, loobuda lõpetanute korpusse astumast. Oleme mõelnud sedagi, et neil tulevastel universumiajastutel võib keskset universumit asustada segakoosseisuline olenditühm, mille liikmeskonda kuulujatest on ainult osa algsed Havona põliselanikud. Me ei tea, missuguse loodud-olendite klassi või liigi saatuses on määratud tulevikus sel moel Havona asukate staatus endale saada, aga meie arvates võiksid nendeks olla:

⁵ 1. univitiad, kes praegu on kohalike universumite tähtkujude alalised kodanikud;

⁶ ¶ 2. surelike tulevased liigid, kes võivad valguse ja elu ajastute õitsengul sündida superuniversumite asustatud sfääridel;

⁷ 3. üksteisele järgnevatest välisuniversumitest saavad vaimsed aristokraadid.

⁸ Teame, et eelmiste universumiajastute Havona erines mõnevõrra praeguse ajastu Havonast. Meie meelest oleks igati arukas eeldada, et oleme praegu tunnistajaiks keske universumi niisugusele aeglasele muutumisele, mis lubab saada aimu saabuvatest ajastutest. Üks aga on kindel: universum ei ole staatiline, muutumatu on ainult Jumal.

7. PARADIISI KODANIKUD

¹ Paradiisis asub arvukalt võrratute olendite rühmi, Paradiisi kodanikke. Nad ei ole otseselt seotud tõusvate tah-teolendite täiustumise kavaga ning seepärast ei ilmutata neid Urantia surelikele täies ulatuses. Need taevased intellektiolendid kuuluvad rohkem kui kolme tuhandesse erinevasse klassi ning viimane rühm neist isikustati siis, kui tehti teatavaks Kolmsuse käsk, millega hakkas kehtima aja ja ruumi seitsme superuniversumi loomisplaan.

² ¶ Mõnikord kutsutakse Paradiisi kodanikke ja Havo-na põliselanikke ühise nimega

³ ¶ Siinkohal jõuab lõpule jutustus neist olenditest, kelle muudab olevaks Paradiisi-Kolmsus. Ükski neist ei ole veel kunagi oma teelt eksinud. Aga siiski on neil kõigil olemas vaba tahe selle sõna kõige kõrgemas tähenduses.

⁴ Kolmsus-päritolu olenditele kuulub privileeg liikuda ühest paigast teise ning see muudab nad sõltumatuks niisugustest transpordiisiksustest, nagu seda on seeravid. Meil kõigil on võime universumite universumis vabalt ja kiiresti liikuda. Kui Inspireeritud Kolmsuslikke Vaimet mitte arvestada, siis pole meil võimalik saavutada Üksil-

daste Sõnumitoojate peaaegu uskumatut kiirust, kuid me suudame kosmose transpordivõimalusi tervikuna nii ära kasutada, et suudame jõuda superuniversumi keskusest selle superuniversumi ükskõik millisesse punkti vähem kui ühe Urantia aastaga. Mul kulus 109 teie päeva selleks, et Uversalt Urantiale reisida.

⁵ Nendesamade ühenduskanalite kaudu on meil võimalik üksteisega silmapilkselt kontakti võtta. Kogu meie looduklass on ühenduses iga üksikisikuga, kes kuulub Paradiisi-Kolmsuse laste ükskõik missugusesse alajaotusse, välja arvatud ainult Inspireeritud Vaimud.

⁶ [Esitanud Uversa Jumalik Nõuandja.]

JUMALA PARADIISI-POJAD

ORVONTONI superuniversumis tegutsevad Jumala Pojad jaotatakse kolme suurde põhirühma:

1. Laskuvad Jumala Pojad.
2. Tõusvad Jumala pojad.
3. Jumala Kolmsustatud Pojad.

⁵ Laskuvate Poegade klassidesse kuuluvad otseselt ja jumalikult loodud isiksused. Tõusvad pojad, nagu näiteks surelikud loodud-olendid, jõuavad niisuguse staatuseni siis, kui osalevad kogemuslikult tolles loovas menetluses, mida tuntakse evolutsiooni nime all. Kolmsustatud Pojad kujutavad endast sellist liitpäritoluga rühma, kuhu kuuluvad kõik Paradiisi-Kolmsusest hõlmatud olendid — isegi need, kes ei ole otseselt kolmsuslikku päritolu.

1. LASKUVAD JUMALA POJAD

¹ Kõik laskuvad Jumala Pojad on kõrget ning jumalikku päritolu. Nad on pühendunud ülalt alla suunduvat hooletannet märkivale teenimisele aja ja ruumi maailmades ning süsteemides, et aidata seal edendada tõusvate Jumala poegade ehk alamate, arengulist päritolu loodud-olendite Paradiisi pürgimist. Käesolevates jutustustes kirjeldatakse seitset laskuvate Poegade arvukatest klassidest. Neid Poegi, kes kesksel Valguse ja Elu Saarel Jumalustest esile tulevad, kutsutakse *Jumala Paradiisi-Poegadeks* ning nende klasse on kolm:

1. Loojad-Pojad ehk Miikaelid;
2. Kohtumõistjad-Pojad ehk Avonalid;
3. Kolmsuse Õpetajad-Pojad ehk Daynalid.

⁵ Ülejäänud nelja laskuvate Poegade klassi tuntakse kui *Jumala Kohaliku Universumi Poegi*:

1. Melkisedek-Pojad;
2. Vorondadek-Pojad;
3. Lanonandek-Pojad;
4. Elukandjad.

¹⁰ Melkisedekid on kohaliku universumi Looja-Poja, Looja Vaimu ja Melkisedek-Isa ühised järeltulijad. Nii Vorondadekid kui ka Lanondadekid muudab olevaks Looja-Poeg koos oma kaaslaste, Looja Vaimuga. Vorondadekid tuntakse kõige paremini kui Kõigekõrgemaid, Tähtkujude Isasid; Lanondadekid kui Süsteemi Suverääne ja Planeedivürste. Elukandjate kolmese klassi muudavad olevaks Looja-Poeg ja Looja Vaim koos ühega superuniversumi võimkonna kolmest Päevilt Vanadest. Ent nende Jumala Kohaliku Universumi Poegade olemust ja tegevust kirjeldatakse üksikasjalikumalt kohaliku loodu asju käsitlevates kirjades.

¹¹ Jumala Paradiisi-Pojad on kolmest päritolu. Esimese astme Poegi ehk Loojaid-Poegi muudavad olevaks Kõikne Isa ja Igavene Poeg, teise astme Pojad ehk Kohtumõistjad-Pojad on Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimu lapsed ning Kolmsuse Õpetajad-Pojad pärinevad Isast, Pojast

ja Vaimust. Teenimise, palveldamise ja palvetamise seisukohalt on Paradiisi-Pojad nagu üks: nende vaim on üks ja nende töö on oma tasemelt ja täiuslikkuse poolest ühesugune.

¹² Nii nagu Paradiisi „Päevilt“-klassidesse kuuluvad olendid osutusid headeks halduriteks, on Paradiisi-Poegade klassid ilmutanud end jumalike hoolekandjatena — loojate, teenijate, annetujate, kohtunike, õpetajate ja tööilmutajatena. Nende toimimispiirkond ulatub läbi kogu universumite universumi igavese Saare kallastelt kuni aja ja ruumi asustatud maailmadeni välja: keskses universumis ja superuniversumites on nad hõivatud väga mitmesuguste teenistustega, mida siinseis jutustustes ei käsitleta. Vastavalt oma teenistuse iseloomule ja kohale on nad väga mitmel moel organiseeritud, kohalikus universumis aga teenivad nii Kohtumõistjad-Pojad kui ka Õpetajad-Pojad konkreetset valdusala suunava Looja-Poja juhtimisel.

¹³ Loojatele-Poegadele näib kuuluvat nende isikutes koonduv vaimne and, mida nad juhivad ning mida nad võivad annetada, nagu seda tegi teie oma Looja-Poeg, kui ta valas välja oma vaimu kõige sureliku liha peale Urantial. Iga Looja-Poeg on oma maailmas varustatud sellise vaimse tõmbejõuga ning teab isiklikult iga tema valdusalas teeniva laskuva Jumala Poja kõiki tegemisi ja tundmusi. Siin avaldub Igavese Poja absoluutse vaimse tõmbejõu jumalik peegeldus, selle jäljendus kohalikus universumis: lubab ju niisugune absoluutne vaimne tõmbejõud Igavesel Pojal astuda kontakti ja püsida ühenduses kõikide oma Paradiisi-Poegadega, ükskõik millises universumite universumi paigas need ka ei viibiks.

¹⁴ Oma ülalt alla suunduvast teenimis- ja annetumisteenistuses ei toimi Paradiisi Loojad-Pojad mitte ainult Poegadena, vaid annetumiselujärgu lõppedes tegutseb igaüks neist oma loodus kui universumi-Isa. Samal ajal jätkavad teised Jumala Pojad annetumisest ja vaimsest ülendamisest koosnevat teenistust, mille eesmärgiks on võita üks planeet teise järel Kõikse Isa armastava valitsemise innukale äratundmisele, mis jõuab haripunkti loodud-olendi pühendumisega Kõikse Isa tahte täitmisele ja kogu planeedi ustavusega tema Looja-Poja universumisuveräänsusele.

¹⁵ Seitsmeses Loojas-Pojas on Looja ja loodud-olend igaveseaks ajaks mõistmisest, poolehoiust ja armulikkusest kantud liidus üheks sulanud. Kogu Miikaelide, Loojate-Poegade klass on sedavõrd ainukordne, et nende olemuse ja tegevuse vaatlemine on jätud käesoleva seeria järgmisse kirja, praegune jutustus aga puudutab peamiselt kaht ülejäänud paradiislikku poegade klassi: Kohtumõistjaid-Poegi ja Kolmsuse Õpetajaid-Poegi.

2. KOHTUMÕISTJAD-POJAD

¹ Alati, kui Igavese Poja loodud algupärane ja abso-luutne olendikäsitus ühineb Lõpmatu Vaimu vormitud ning armastusest kantud teenimise uue ja jumaliku ideaali-ga, on tulemuseks uus ja kordumatult omanäoline Jumala Poeg, Paradiisi Kohtumõistja-Poeg. Erinevalt Miikaelide klassi kuuluvatest Loojatest-Poegadest moodustavad need pojad Avonalide klassi. Ehkki nad isiklikus mõttes ei ole loojad, on nad kogu oma töös Miikaelidega väga tihedas-ti seotud. Avonalid on planeedi tasandil toimivad hoole-kandjad ja kohtunikud, aja ja ruumi maailmade kõikide rasside, kõikide maailmade ja kõikide universumite kõrge-mad kohtumõistjad.

² Meil on alust arvata, et Kohtumõistjate-Poegade ko-guarv suuruniversumis küünib umbes ühe miljardini. Nad on omavalitsuslik klass, keda suunab nende Paradiisis asuv kõrgem nõukogu, kuhu kuuluvad kogenud Avonalid kõi-kide universumite teenistustest. Ent olles suunatud ja ame-tisse määratud kohalikku universumisse, teenivad nad vas-tava valdusala Looja-Poja juhatuse all.

³ Avonalid on need Paradiisi-Pojad, kes teenivad ja annetuvad kohalike universumite üksikutel planeetidel. Ning et iga Avonal-Poja isiksus on täiesti omanäoline ja ükski neist ei sarnane teisega, siis on individuaalselt kor-dumatu ka see töö, mida nad teevad neis maailmades, kus nad viibivad; seal kehastuvad nad sageli surelikeks inimes-teks ning sünnivad mõnikord ka arengumaailmade mais-test emadest.

⁴ ¶ Lisaks teenistusele kõrgematel haldustasanditel on Avonalidel asustatud maailmades kolmene funktsioon:

⁵ 1. *õigusemõistmine*. Nad astuvad tegevusse planeedi usulise elukorralduse lõpul. Mõnikord võib igasse üksikus-se maailma saabuda kümneid või sadu niisuguseid delegat-sioone, nad võivad lugematu arv kordi minna samadesse või teistesse maailmadesse usulise elukorralduse lõpetaja-tena ja magavate ellujääjate vabastajatena;

⁶ ¶ 2. *kohtumõistmislähetus*. Seda liiki planeedikü-lastus eelneb harilikult annetuva Poja saabumisele. Niisuguse lähetusel esineb Avonal vastava maailma täis-kasvanuna, kasutades selleks kehastumisviisi, mis ei ole su-relikele omane sünd. Lisaks sellele esimesele ja tavalise-le kohtumõistmiseloomuga külastusele võivad Avonalid ühel ja samal planeedil korduvalt kohtumõistmisülesan-deid täita nii enne kui ka pärast annetuva Poja ilmumist. Niisuguste kohtumõistmisega seostuvate lisälähetusete ajal võib Avonal ilmuda ainelisel ja nähtaval kujul, kuid võib seda ka mitte teha, ent ühegi sellise lähetusel käigus ei sün-ni ta maailma abitu imikuna;

⁷ ¶ 3. *annetumislähetus*. Kõik Avonal-Pojad anne-tavad end vähemalt ühe korra mõne arengumaailma min-gile surelikule rassile. Õigusemõistmisega seotud külastu-sed on arvukad, kohtumõistmislähetusigi võib olla mitu, ent igal planeedil käib vaid üks annetuv Poeg. Annetus-likud Avonalid sünnivad naisest — samal kombel, nagu Urantial kehastus Neadoni Miikael.

⁸ ¶ See, kui mitu korda võivad Avonal-Pojad kohtu-mõistmis- ja annetumislähetustes käia, ei ole mingil moel piiratud, ent tavaliselt siis, kui see kogemus on juba seit-se korda läbi tehtud, seisatakse niisuguse Avonali teenis-tus ning eelistatakse neid, kes on sellistes lähetustes vähem teeninud. Mainitud korduva annetumiskogemusega Po-jad määratakse seejärel Looja-Poja kõrge isikliku nõuko-gu koosseisu, kus nad hakkavad osalema universumiasjade haldamises.

⁹ Asustatud maailmades ja kõikides nende hüvanguks toimuvates tegemistes abistavad Kohtumõistjaid-Poegi kaks kohaliku universumi loodud-olendite klassi: Melkise-dekid ja peainglid; annetumislähetustel saadavad neid ka Kirkad Õhtutähed, kes samuti pärinevad kohalikust loo-dust. Kõikide planeetidega seostuvate ettevõtmiste juures on Avonalidele kui teise astme Paradiisi-Poegadele toeks kogu nende kohaliku teenistusuniversumi Looja-Poja, esi-mese astme Paradiisi-Poja jõud ja mõjuvõim. Avonalide töö asustatud sfääridel on igas mõttes niisama tõhus ja vas-tuvõetav, nagu oleks seda olnud Looja-Poja teenistus sel-listes surelikega asustatud maailmades.

3. ÕIGUSEMÕISTMINE

¹ Avonale tuntakse kui Kohtumõistjaid-Poegi, sest on nad ju oma haldusalade kõrgeid kohtunikud, ajamaailmade üksteisele järgnevate usuliste elukorralduste kohtumõis-tjad. Nad juhivad magavate ellujääjate äratamist, mõista-vad igaüks oma maailmas kohut, viivad lõpule usulise elu-korralduse üle ajutiselt edasilükatud õigusemõistmise, an-navad käsu katseajalise iseloomuga halastusajastu algamise kohta ja määravad planeedi piires hoolekandega tegeleva-tele kosmoseolenditele uusi usuliselukorralduslikke üles-andeid ning pöörduvad pärast lähetusel lõppu oma koha-liku universumi keskusesse tagasi.

² Kui Avonalid ühe ajastu saatuste osas kohut mõis-tavad, määravad nad kindlaks arengurasside saatuse. Aga ehkki nad võivad langetada niisuguseid kohtuotsuseid, mis näevad ette isikuliste loodud-olendite identiteedi kus-tutamise, ei vii nad seda ometi täide. Niisuguseid otsuseid ei täida mitte keegi muu kui ainult superuniversumi ame-tivõimud.

³ Kui arengumaailma saabub Paradiisi-Avonali, et seal usulis-elukorralduslik ajastu lõpetada ning pidulikult pla-needi edasimineku uus ajastu sisse pühitseda, siis ei tar-vitse see veel tingimata olla ei kohtumõistmis- ega anne-tumislähetus. Mõned kohtumõistmis- ja kõik annetumis-lähetusel kujutavad endast kehastumisi: see tähendab, et niisuguseid ülesandeid täites teenivad Avonalid planeedil sõna otseses mõttes ainelises kujus. Nende teised külastu-sed on „praktilist” laadi ning nende puhul Avonal teenis-tuseks oma planeedil ei kehastu. Kui Kohtumõistja-Poeg tuleb ainult usulis-elukorraldusliku kohtumõistjana, saa-bub ta planeedile vaimolendina, kes on selle maailma ai-neliste loodud-olendite jaoks nähtamatu. Asustatud maa-ilma pika ajaloo vältel toimuvad sellised praktilist laadi kü-lastused sageli.

⁴ Avonal-Pojad võivad toimida planeedi kohtunikena veel enne, kui nad on saanud kohtumõistmis- või annetumiskogemuse. Nii üht kui ka teist liiki lähetuste käigus aga mõistab kehastunud Poeg kohut lõppeva planeediajastu üle ning samuti toimib ka Looja-Poeg, kui ta annetumislähetuseks kehastub surelikku kujusse. Kui Paradiisi-Poeg külastab arengumaailma ning saab selle asukate sarnaseks, siis viib tema kohalolek usulis-elukorraldusliku ajastu lõpule, kujutades endast kohtuotsust selle maailma kohta.

4. KOHTUMÕISTMISLÄHETUSED

¹ Enne kui annetuv Poeg mingile planeedile astub, külastab seesugust asustatud maailma tavaliselt kohtumõistmislähetusel viibiv Paradiisi-Avonall. Kui tegu on esimese niisuguse lähetusega, siis kehastub Avonall alati aineliseks olendiks. Ta ilmub määratud planeedile täiskasvanud sureliku mehe kujul, kes on vastavasse aega ning sugupõlve kuuluvate surelike loodud-olendite jaoks täielikult nähtav ja kes võib nendega füüsilisse kontakti astuda. Kogu kohtumõistmiskehastumise vältel on Avonall-Poeg täielikus ja katkematus ühenduses kohalike ja universaalsete vaimsete jõududega.

² Enne ja ka pärast annetuva Poja ilmumist võib planeet kogeda paljusid kohtumõistmiskülastusi. Seda võib mitu korda külastada üks ja seesama usulis-elukorraldusliku kohtumõistjana toimiv Avonall või võivad seda teha eri Avonallid, kuid sellised praktilist laadi kohtunikulähetused pole ei annetuslikud ega kohtumõistmislikud; sel puhul ei kehastu Avonallid kunagi. Isegi siis, kui planeeti on õnnistatud paljude korduvate kohtumõistmislähetustega, ei kehastu Avonallid sugugi alati surelikeks. Kui nad aga surelikus kujus teenivad, ilmuvad nad alati kui selle maailma täiskasvanud olendid elgu sünni naisest.

³ Paradiisi-Pojad on oma annetuslike- ja kohtumõistmislähetuste ajal kehastudes kogenud Kohandajaid ning need Kohandajad on iga kehastumise ajal erinevad. Kohandajatel, kes asuvad kehastunud Jumala Poegade meeles, pole mitte kunagi lootust saavutada isiksust ühtesulamise teel nende inimlik-jumalike olenditega, kelle sisimas nad elavad; ent sageli isikustatakse nad Kõikse Isa käsul. Niisugused Kohandajad moodustavad juhtimiseks kõrgema Diviningtoni-nõukogu, mille ülesandeks on Saladuslike Järelevaatajate haldamine, identifitseerimine ja nende suunamine asustatud maailmadesse. Ka võtab niisugune nõukogu vastu neid Kohandajaid, kes pöörduvad tagasi „Isa rüpe” siis, kui nende ajutised maised kehad on surma läbi hajanud. Sel kombel muutuvad maailmade kohtunike usuvad Kohandajad omataoliste ülevateks juhtideks.

⁴ ¶ Urantial ei ole kunagi olnud juhust vastu võtta siin kohtumõistmislähetusel viibivat Avonall-Poega. Kui Urantia oleks järginud asustatud maailmade jaoks kavandatud üldist tegevusplaani, oleks teda umbes Aadama aegade ja Kristus Miikaeli annetumise vahepeal kohtumõistmislähetusega õnnistatud. Aga Paradiisi-Poegade järgnevuse korrapära nihkus teie planeedil täielikult paigast teie Looja-Poja ilmumisega oma viimse annetumise käigus tuhat üheksasada aastat tagasi.

⁵ Urantiat võib ehk veel külastada mõni Avonall, kellele on tehtud ülesandeks kohtumõistmislähetuse käigus kehastuda, ent Paradiisi-Poegade tulevase ilmumise kohta võib öelda, et „isegi taevainglid ei tea niisuguste külastuste aega ega seda, kuidas nad toimuvad”, sest Miikaeli annetusmaailmast saab Meister-Poja isiklik ja individuaalne hooletune, mis sellisena allub täielikult vaid tema oma plaanidele ja seadustele. Ja teie maailma puhul muudab kogu loo keerulisemaks veel see, et Miikael on lubanud tagasi tulla. Hoolimata kõigist neist väärkäsitustest, mis seostuvad Nebadoni Miikaeli viibimisega Urantial, võib ühte asja täielikult usaldada — nimelt tema lubadust teie maailma tagasi tulla. Niisuguse tulevikuväljavaate puhul saab Jumala Paradiisi-Poegade Urantia külastamise tulevast korda näidata ainult aeg.

5. JUMALA PARADIISI-POEGADE ANNETUMINE

¹ Igavene Poeg on Jumala igavene Sõna. Igavene Poeg on oma igavese Isa „esimese” absoluutse ja lõpmatu mõtte täiuslik väljendus. Kui selle Algse Poja isikuline teisik või jumalik jätk asub surelikuks kehastumist märkivale annetumislähetusele, saab sõna otseses mõttes tõeks see, et jumalik „Sõna saab lihaks” ja et see Sõna asub siis loomadest põlvnevate alamate olendite keskel.

² Urantial on laialt levinud uskumus, et Poja annetumise eesmärgiks on mingil kombel mõjutada Kõikse Isa suhtumist. Teie valgustatus peaks aga näitama, et see ei ole tõsi. Avonall- ja Miikael-Poegade annetumised kujutavad endast üht tarvilikku osa kogemuslikust protsessist, mille käigus neist Poegadest saavad aja ning ruumi planeetide ja rahvaste usaldusväärsed ning kaastundlikud kohtunikud ja valitsejad. Kõikide Paradiisi Loojate-Poegade ülimaks sihiks on seitsmekordne annetumine. Ja kõiki Kohtumõistjaid-Poegi juhib seesama teenimise vaim, mis nõnda külluslikult iseloomustab esimese astme Loojaid-Poegi ning Paradiisi Igavest Poega.

³ Ühte või teise Paradiisi-Poegade klassi kuuluv Poeg tuleb annetada igale surelikega asustatud maailmale selleks, et Mõttekohandajatel osutuks võimalikuks elada kõikide selle sfääri normaalsete inimolendite meeles. Kohandajad ei tule ju sugugi *kõikide bona fide* inimeste juurde enne, kui Tõe Vaimu on välja valatud kõige liha peale — ja Tõe Vaimu väljasaatmine sõltub sellest, kuidas pöördub universumi keskusesse tagasi see Paradiisi-Poeg, kes on arengumaailmale surelikku annetumist märkiva lähetuse edukalt sooritanud.

⁴ Asustatud planeedi pika ajaloo vältel toimuvad mitmed usulis-elukorralduslikud kohtumõistmised ning võib esineda ka rohkem kui üks kohtumõistmislähetus, ent annetuslik Poeg teenib sellel sfääril tavaliselt vaid ühe korra. Iga asustatud maailma suhtes on nõutav vaid see, et üks annetuv Poeg elaks seal ära terve sureliku elu, sünnist surmani. Varem või hiljem ning oma vaimsele staatusele vaatamata saab igale surelikega asustatud maailmale osaks vastu võtta annetumislähetusele saabuv Kohtumõistja-Poeg, kuid see ei kehti vaid ühe planeedi kohta igas kohalikus

universumis: selle kohta, kus Looja-Poeg otsustab ette võtta oma sureliku annetumise.

⁵ ¶ Kui hakkate annetuvatest Poegadest paremini aru saama, siis mõistate ka, miks Nebadoni ajaloos pälvib nii suurt huvi just Urantia. Teie väike ja tähtsusetu planeet pakub huvi kogu kohalikule universumile lihtsalt seetõttu, et ta on Naatsareti Jeesuse maine kodumaailm. See oli teie Looja-Poja lõpliku ja võiduka annetumise paik, see areen, kus Miikael võitis kätte ülima isikliku suveräänsuse terves Nebadoni universumis.

⁶ Oma kohaliku universumi keskuses kulub Loojal-Pojal, eriti pärast oma isikliku sureliku annetumise sooritamist, ohtrasti aega selleks, et anda nõu oma töökaaslastena toimivatele Poegadele — Kohtumõistjatele-Poegadele ja teistele. Armastuse ja pühendumusega, õrna halastuse ja hoolitseva kiindumusega annetavad need Kohtumõistjad-Pojad ennast kosmosemaailmadele. Ja mitte mingil kombel ei ole niisugune planeediteenistus Miikaelide surelikest annetumistest madalam. On tõsi, et teie Looja-Poeg valis oma viimase, loodud-olendi kogemusse mahtuva seikluse maailmaks just niisuguse, mida oli kimbutanud tavatu ebaõnn. Aga ükski planeet ei saa iial olla nii halvas seisukorras, et vajaks oma hea vaimse nime ja au taastamiseks Looja-Poja annetumist. Oleks piisanud ükskõik missugusest annetumisrühma kuuluvast Pojast, sest kõikides oma tegemistes on Kohtumõistjad-Pojad kohaliku universumi maailmades täpselt niisama jumalikult tõhusad ja kõikjalikult targad nagu nende Paradiisi-vend, Looja-Poeg.

⁷ ¶ Kuigi Paradiisi-Poegi ähvardab nende annetumiskehastumiste ajal ikka ja alati võimalik katastroof, pole ma siiski mitte üheski kroonikas veel kunagi näinud ainsatki märkust selle kohta, et mõni Kohtumõistja-Poeg või Looja-Poeg oleks annetumislähetuse ajal oma kohuse täitmata jätnud või oleks läbi kukkunud. Nii üks kui teine seisavad oma päritolu poolest liiga lähedal absoluutsele täiuslikkusele, et ebaõnnestuda. Nad võtavad tõepoolest enda kanda suure riski, muutudes päris tegelikult lihast ja verest surelike loodud-olendite sarnaseks ja omandades nõnda ainukordse loodudolendi kogemuse, ent niipalju, kui ma näen, õnnestub see neil alati. Kunagi ei jää neil annetumislähetuse eesmärk saavutamata. Nende annetumiste ja planeediteenistuste lugu Nebadonis kujutab endast teie kohaliku universumi ajaloo kõige õilsamat ja haaravat peatükki.

6. ANNETUMISED SURELIKENA

¹ Need meetodid, mille abil Paradiisi-Poeg valmistub maiseks kehastumiseks oma annetusplaneedil emast sündiva annetuva Pojana, on universaalne saladus: iga katse selle Sonaringtoni menetluse toimimisele jälile jõuda on juba ette määratud kindlale läbikukkumisele. Võtke ülev teadmine Naatsareti Jeesuse surelikust elust vastu oma hinge, kuid ärge raisake ainsatki mõtet kasututeks arutlusteks selle üle, kuidas just toimus see Nebadoni Miikaeli salapärase kehastumine. Rõõmustagem kõik selle teadmise

ja kinnituse üle, et niisugused saavutused on jumaliku olemuse jaoks võimalikud, ning ärgem raisakem aega tühistele oletustele selle kohta, millist menetlust jumalik tarkus niisuguse nähtuse saavutamiseks rakendas.

² ¶ Maise annetumislähetuse käigus sünnib Paradiisi-Poeg alati naisest ja kasvab üles kui selle maailma poisslaps, nagu tegi ka Jeesus Urantial. Need ülima teenistuse Pojad käivad ära tee lapsepõlvest läbi noorukiea meheikka täpselt nii, nagu seda teeb inimene. Igas suhtes muutuvad nad selle rassi surelike sarnaseks, kelle hulka nad sünnivad. Nad palvetavad Isa poole samuti, nagu nende maailmade lapsedki, kus nad teenivad. Materiaalsest seisukohast lähtudes elavad need ühtaegu inimlikud ja jumalikud Pojad harilikku elu, kui mitte arvestada ühte erandit: neis maailmades, kus nad viibivad, ei soeta nad endale järeltulevat sugu. See piirang on universaalne ja kehtib kõikide annetuvate Paradiisi-Poegade suhtes.

³ Nii nagu Jeesus teie maailmas puusepa pojana töötas, on ka teised Paradiisi-Pojad oma annetumisplaneedidel mitmesugustes ametites. Vaevalt tuleb teile pähe mõni niisugune elukutse, mille kohta võiks väita, et mitte keegi Paradiisi-Poegadest ei oleks seda mõnel areneval, ajalikul planeedil oma annetumise vältel pidanud.

⁴ Kui annetuvale Pojale on saanud selgeks, mida kujutab endast sureliku elu elamise kogemus, kui ta on saavutanud täiusliku kooskõla oma sisimas elava Kohandajaga, siis alustab ta oma planeedilähetuse seda osa, mis on ette nähtud tema lihalike vendade meele valgustamiseks ja hinge inspireerimiseks. Õpetajatena toimides on annetuvad Pojad järgitult pühendunud surelike rasside vaimsele valgustamisele nendes maailmades, kus nad parajasti viibivad.

⁵ ¶ Suuremas osas on Miikaelide ja Avonalide maised, annetuslikud elujärgud üsnagi võrreldavad, aga kõiges nad siiski üksteisega ei sarnane. Kohtumõistja-Poeg ei väida kunagi: „Kes iganes on näinud Poega, see on näinud ka Isa,” nagu seda tegi teie Looja-Poeg lihalikus kujus Urantial viibides. Kuid annetunud Avonal kuulutab: „Kes iganes on näinud mind, see on näinud ka Jumala Igavest Poega.” Ei pärine ju Kohtumõistjad-Pojad otseselt Kõiksest Isast ega kehastu nad ka vastavalt Isa tahtele, vaid annetuvad alati Paradiisi-Poegadena, kes alluvad Paradiisi Igavese Poja tahtele.

⁶ ¶ Kui annetuvad Pojad, olgu nad siis Loojad-Pojad või Kohtumõistjad-Pojad, on astunud sisse surma väravast, ilmuvad nad kolmandal päeval taas. Ent teil ei ole tarvis arvata, nagu oleks nende lõpp alati nii traagiline, kui oli seda selle Looja-Poja oma, kes tuhande üheksasaja aasta eest teie maailmas viibis. Naatsareti Jeesuse osaks langenud ebaharilik ja tavatult julm kogemus ongi põhjuseks, miks kohalikus universumis tuntakse Urantiat kui „risti maailma”. See, et Jumala Pojale saab osaks niisugune ebainimlik kohtlemine, ei ole sugugi vältimatu, rõhuv enamik planeete on neile märksa hoolitsevamat vastuvõttu pakkunud: lubanud annetuvatel Poegadel ilma neid vägivaldsesse surma saatmata oma maine elujärk lõpuni käia, ajastu lõpetada, magavate ellujääjate üle kohut mõista ning uus usuline

elukorraldus sisse pühitseda. Annetuv Poeg peab kohtama surma, sest tal tuleb ju läbi käia maailmade surelike kogu tegelik kogemus, ent jumalik plaan ei näe ette, et too surm oleks vägivaldne või tavatu.

⁷ Kui annetuavad Pojad ei sure vägivaldset surma, siis ütlevad nad ise elust vabatahtlikult lahti ja astuvad sisse surma vāravaist, aga mitte selleks, et „karmi õigluse” nõudeid täita või „jumalikkude raevu” leevendada, vaid pigem selleks, et viia annetumine lõpule ning „juua tühjaks see karikas”, kus on talle kehastumis-elujärk ja isiklik kogemus kõige selle kohta, millest koosneb loodud-olendi elu niisugusena, nagu seda elatakse sureliku eksistentsiga planeedidel. Planeedi ja universumi seisukohalt on annetumine vältimatu ning füüsiline surm ei ole mitte midagi muud kui annetumislähetuse vältimatu osa.

⁸ Kui maine kehastumine on lõppenud, siis siirdub teenistuse sooritanud Avonal Paradiisi, kus teda võtab vastu Kõikne Isa, ning läheb seejärel tagasi talle teenistuskohaks määratud kohaliku universumisse, võttes seal vastu Looja-Poja tunnustussõnad. Seejärel saadavad annetunud Avonal ja Looja-Poeg annetusmaailmades elavate surelike rasside südamesse toimima oma ühise Tõe Vaimu. Kohaliku universumi suveräänsusele eelnevatel ajastutel on tegu Loovast Vaimust pärineva, mõlema Poja ühise vaimuga. Ta erineb mingil määral sellest Tõe Vaimust, mis on iseloomulik kohaliku universumi ajastutele, mis järgnevad Miikaeli seitsmendale annetumisele.

⁹ Looja-Poja viimse annetumise lõppedes muutub tolle Tõe Vaimu olemus, mis on eelnevalt saadetud kõikidesse selle kohaliku universumi maailmadesse, kus Avonal oma annetumise sooritas; sõna otseses mõttes saab temast veelgi rohkem suverään-Miikaeli vaim. See nähtus toimub üheaegselt Tõe Vaimu vabastamisega teenistuseks sellel planeedil, kus Miikael on surelikus kujus annetunud. Seejärel saab iga maailm, mida Kohtumõistja-Poeg oma annetumisega austab, endale Kohtumõistja-Pojaga koos toimiva seitsmese Looja-Poja käest sellesama Lohutaja-vaimu, kelle ta oleks saanud siis, kui selle maailma annetuva Poja osas kehastunuks kohaliku universumi Suverään isiklikult.

7. KOLMSUSE ÕPETAJAD-POJAD

¹ Need äärmiselt isikulised ning äärmiselt vaimsed Paradiisi-Pojad muudab olevaks Paradiisi-Kolmsus. Havonas tuntakse neid kui Daynalite klassi. Orvontonis on nad üldiselt tuntud Kolmsuse Õpetajate-Poegadena, olles selle nime saanud oma päritolu põhjal. Salvingtonil kutsutakse neid mõnikord Paradiisi Vaimseteks Poegadeks.

² Õpetajate-Poegade koguarv kasvab pidevalt. Viimane universaalne loendustead andis nende keskses universumis ja superuniversumites tegutsevate Kolmsuse Poegade arvuks veidi üle kahekümne ühe miljardi, kuid sinna hulka ei ole arvatud Paradiisi reservi, kuhu kuulub rohkem kui kolmandik kõikidest olemasolevatest Kolmsuse Õpetajatest-Poegadest.

³ Daynalid kui poegade klass ei moodusta orgaanilist osa kohaliku või superuniversumi haldamisest. Selle liikmed pole ei loojad ega päästjad, ei kohtunikud ega valitsejad. Nad pole niivõrd seotud universumi haldamisega kui kõlbelise valgustatuse ja vaimse arenemisega. Nad on universaalsed koolitajad, kes on andunud kõikide maailmade vaimsele äratamisele ja kõlbelisele juhtimisele. Nende hooletkanne on väga lähedalt seotud Lõpmatu Vaimu isiksuseomadustega, liitudes tihedasti loodud-olendite tõusmisega Paradiisi poole.

⁴ Nendes Kolmsuse Poegades leidub palju kolme Paradiisi Jumaluse ühendatud olemusest, ent Havonas näivad nad peegeldavat eeskätt Kõikse Isa olemust. Tundub, et superuniversumites väljendavad nad Igavese Poja olemust, kohalikus loodus aga rõhutavad Lõpmatu Vaimu iseloomu. Kõikides universumites on nad teenimise ja tarkusel rajaneva tagasihoidlikkuse kehastuseks.

⁵ Erinevalt oma Paradiisi-vendadest Miikaelidest ja Avonalidest ei tee Kolmsuse Õpetajad-Pojad keskses universumis läbi mingit eelkoolitust. Nad lähetatakse kohe superuniversumite keskustesse, kust nad määratakse teenistusse mõnes kohalikus universumis. Hoolekandes seesuguste arengumaailmade eest kasutavad nad ära Looja-Poja ja temaga koos toimivate Kohtumõistjate-Poegade ühendatud vaimset mõju, sest Daynalitel endal pole iseeneslikku vaimset tõmbejõudu.

8. DAYNALITE HOOLEKANNE KOHALIKUS UNIVERSUMIS

¹ Paradiisi Vaimsed Pojad on täiesti omanäolised Kolmsus-päritolu olendid ning ainsad kolmsuslikud loodud-olendid, kes seostuvad nii täielikult kahest päritolu universumite juhtimisega. Kiindumusega on nad pühendunud hariduslikule hoolekandele surelike loodud-olendite ja vaimolendite alamate klasside eest. Oma tööd alustavad nad kohalikes süsteemides ning vastavalt kogemustele ja saavutustele edutatakse neid ikka sissepoole — läbi teenistuse tähtkujudes kõrgeimasse ametisse, mis kohalikus loodus üldse võimalik. Vastava tunnistuse saamisel võivad neist tulla oma kohalikke teenistusuniversumeid esindavad vaimsed suursaadikud.

² Ma ei tea Nebadonis viibivate Õpetajate-Poegade täpset arvu, aga neid on mitu ja mitu tuhat. Paljud Melkisedeki koolide osakonnajuhatajad kuuluvad sellesse klassi, samal ajal kui püsivalt moodustatud Salvingtoni Ülikooli ühendatud liikmeskond hõlmab enam kui sada tuhat olendit, kaasa arvatud ka kõnealused Pojad. Hulgalt paikneb neid mitmesugustes morontiakoolituse maailmades, ent nad ei tegele ainult surelike loodud-olendite vaimse ja intellektuaalse arendamisega, vaid võrdsel määral ka seeravlike olendite ja teiste kohaliku loodu põliselanike õpetamisega. Paljud nende abilised valitakse välja loodud-olendite kolmsustatud isikute hulgast.

³ Õpetajad-Pojad moodustavad kõiki eksameid korraldavate ja kõiki katseid juhtivate õppejõudude kogusid. Niisuguste testide eesmärgiks on anda kvalifikatsioon ja

vastav tunnistus kõikidele universumiteenistuste madalamatele faasidele alates eelpostidel paiknevate tunnimeeste tegevusest ja lõpetades täheuurijate omaga. Nemad viivad läbi ka igikestvat koolituskursust, mis küünib planetaarsetest kursustest kuni Salvingtonil paikneva Tarkuse Kõrgkoolini välja. Pingutusi ja saavutusi märkiv tunnistus langeb osaks kõigile, kes edukalt sooritavad niisugused tarkuse ja tõe poole suunatud avastusretked, olgu siis tegu tõusurelike või edasipürgivate keerubitega.

⁴ Kõikide universumite kõik Jumala Pojad on nende igiustavate ja universaalse tõhususega toimivate Kolmsuse Õpetajate-Poegade ees tänuvõlglast. Nemad on kõikide vaimisiksuste ülevad õpetajad, koguni Jumala Poegade eneste läbiproovitud ja tõelised õpetajad. Ent vaevalt õnnestub mul teile ära seletada Õpetajate-Poegade kohustuste ja toimimise kõiki lõputuid üksikasju. Urantial hakatakse Daynalite-Poegade tegevuse hiigelvalda paremini aduma siis, kui teie intellekt on rohkem arenenud ja kui teie planeedi vaimne isoleeritus ükskord lõppenuks arvatakse.

9. DAYNALITE TEENISTUS PLANEETIDEL

¹ Kui arengumaailmas peaks sündmuste kulg andma tunnistust sellest, et aeg on küps vaimse ajastu algatamiseks, siis pakuvad Kolmsuse Õpetajad-Pojad ennast alati vabatahtlikult sellesse teenistusse. Te pole selle poegadeklassiga tuttav, sest Urantia ei ole ealeski kogenud vaimset ajastut, kosmilise valgustatuse millenniumi. Ent Õpetajad-Pojad külastavad teie maailma isegi praegu, kusjuures nende eesmärgiks on plaanide väljatöötamine kavandata- vaks viibimiseks teie sfääril. Nad peavad ilmuma Urantiale siis, kui selle asukad on enam-vähem vabanenud loomallikkuse ahelaist ja materialismi köidikuist.

² Kolmsuse Õpetajatel-Poegadel ei ole vähimatki tegemist usulise elukorralduse lõpetamisega ühel või teisel planeedil. Nad ei pea kohut surnute üle ega kannu üle elavaid, kuid igal mingile planeedile suunduval lähetusel saadab neid Kohtumõistja-Poeg, kes niisuguseid teenistus- ülesandeid täidab. Õpetajad-Pojad on täielikult hõivatud vaimse ajastu algatamisega, vaimsete reaalsuste ajastu koidikuga arenguplaneedil. Nad muudavad ainelise teadmise ja ajaliku tarkuse vaimsed vasted reaalseks.

³ Harilikult jäävad Õpetajad-Pojad külastatavatele planeetidele tuhandeks kohalikuks aastaks. Planeedi tuhandeaastast valitsemist juhib üks Õpetaja-Poeg, keda abistab seitsekümmend tema klassi kuuluvat kaaslast. Daynalid ei kehaustu ega ainestu mingil muul moel, et surelike olendite jaoks nähtavaks saada, ning hoiavad seepärast külastatava maailmaga sidet Kirgaste Õhtutähtede tegevuse vahendusel; need kohaliku universumi isiksused on Kolmsuse Õpetajate-Poegade toimimiskaaslased.

⁴ Daynalid võivad korduvalt mingisse asustatud maailma tagasi pöörduda ning nende viimse lähetuse järel juhatakse see planeet valguse ja elu sfääri kindlasse staatusesse. Selline seisund on praegusel universumiajastul kõikide surelikega asustatud maailmade arengu eesmärk. Surelike

Lõplikkuse Korpusel on niisuguste valgusesse ja ellu stabiliseerunud sfääridega ohtrasti tegemist ning nende toimimine ühel või teisel planeedil puutub kokku Õpetajate-Poegade omaga. Tegelikult on terve Daynalite-Poegade klass väga lähedalt seotud lõpetanute tegevuse kõikide faasidega ajas ja ruumis arenevas loodus.

⁵ ¶ Evolutsioonilise tõusu varajastes järkudes näivad Kolmsuse Õpetajad-Pojad sedavõrd täielikult samastuvat surelike arenemiskorraga, et oleme sageli sunnitud mõtlema sellest, kas nad ei või mõnes tuleviku-universumite praegu veel varjatud elujärgus lõpetanutega liituda. Näeme, kuidas superuniversumite haldurite hulka kuulub nii Kolmsus-päritolu isiksusi kui ka Kolmsusest hõlmatud tõusvaid arenevaid loodud-olendeid. Usume kindlalt, et Õpetajad-Pojad ja lõpetanud on praegu haaratud ajaliku koostöö kogemuse omandamisest. Tegu võib olla eelkoolitusega selle heaks, et valmistada neid ette väga tihedaks ühiseks tegutsemiseks siis, kui nad on ükskord jõudnud mõne praegu veel ilmutamata tulevikulise saatuseeni. Meie Üversal usume, et siis, kui superuniversumid on lõplikult stabiliseerunud valgusesse ja ellu, viiakse need arengumaailmade probleemidega sedavõrd lähedalt tuttavaks saanud Paradiisi Õpetajad-Pojad, kes on olnud nõnda pikka aega seotud arenevate surelike käekäiguga, tõenäoliselt igaveseks ajaks ühte Lõplikkuse Paradiisikorpusega.

10. PARADIISI-POEGADE ÜHINE HOOLEKANNE

¹ Kõik Jumala Paradiisi-Pojad on oma päritolu ja olemuse poolest jumalikud. Iga Paradiisi-Poja töö, mida ta ükskõik missuguse maailma hüvanguks teeb, on sooritatud nii, nagu oleks teeniva Poja näol tegemist Jumala esimese ja ainsa Pojaga.

² Paradiisi-Pojad on Jumaluse kolme isiku toimivate olemuste jumalikuks esindatuseks aja ja ruumi kõikide piirkondade jaoks. Loojad-, Kohtumõistjad- ja Õpetajad-Pojad on igaveste Jumaluste kingitus inimlastele ning kõikidele teistele tõusupotentsiaali omavatele loodud universumiolenditele. Need Jumala Pojad on jumalikud hoolekandjad, kes väsimatult pühenduvad sellele, et oma tegevusega aidata loodud ajalikel olenditel igavikulise ja kõrge vaimse eesmärgini jõuda.

³ Loojates-Poegades seguneb Kõikse Isa armastus Igavese Poja armuga, avaldades kohalike universumite jaoks Miikaelide loovas jõus, armastavas hoolekandes ning mõistvas suveräänsuses. Kohtumõistjad-Pojad ilmutavad eneste kui kohtumõistmisele, teenimisele ja annetumisele pühendunud Avonalide elukäigu kaudu arenevatele piirkondadele Igavese Poja armuga seostuvat Lõpmatu Vaimu hoolekannet. Kolmsuse Õpetajates-Poegades kooskõlastub kolme Paradiisi Jumaluse armastus, halastus ja hoolekanne kõrgeimatel aegruumilistel väärtustasanditel ning esitub universumitele kui elav tõde, jumalik headus ning ehe vaimne ilu.

⁴ Kohalikes universumites toimivad need poegadeklassid üheskoos selle heaks, et tuua loodud kosmoseolenditeni ilmutust Paradiisi Jumalustest. Kohaliku universumi Isana annab Looja-Poeg pildi Kõikse Isa lõpmatust olemusest. Armust kantud annetuvate Poegadena ilmutavad Avonalid Igavese Poja võrratut olemust, mida iseloomustab lõpmatu kaastunne. Tõusvate isiksuste tõeliste õpetajatena avavad Kolmsuse Daynal-Pojad Lõpmatu Vaimu õpetajaisiksust. Oma jumalikult täiuslikus koostöös aita-

vad Miikaelid, Avonalid ja Daynalid kaasa Ülima Jumala isiksuse ja suveräänsuse tegelikustumisele ning ilmutumisele aja ja ruumi universumites ning nende universumite jaoks. Oma kolmest tegutsemist iseloomustavas harmoonias toimivad need Jumala Paradiisi-Pojad ikka ja alati Jumaluse isiksuste eelväs, järgides Esimese Suure Allika ja Keskme jumalikkuse lõppematut avarumist igikestvalt Paradiisisaarelt kosmose tundmatutesse sügavustesse.

⁵ [Esitanud üks Uversa Tarkuse Täiustajatest.]

21 KIRI

PARADIISI LOOJAD-POJAD

LOOJAD-Pojad on kohalike aja ja ruumi universumite loojad ning valitsejad. Nende universumiloojate ja -suveräänide päritolu on kahene, liites endas nii Jumal-Isa kui ka Jumal-Poja iseloomulikke jooni. Ent iga Looja-Poeg erineb kõikidest teistest, igaüks neist on oma olemuse ja isiksuse poolest täiesti omanäoline — igaüks on oma päritollu kätketud täiuslikku jumalikkuseideaali esindav „ainusündinud Poeg”.

² Kohaliku universumi korrastamise, arendamise ja täiustamise hiigeltöö käigus naudidavad need kõrged Pojad alati Kõikse Isa toetavat heakskiitu. Loojate-Poegade suhe oma Paradiisi-Isaga on liigutav ja ületamatu. Ei saa olla kahtlust, et jumaluslike vanemate sügav kiindumus oma jumalikesse järeltulijatesse ongi lätteks sellele imekaunile ja peaaegu jumalikule armastusele, mida isegi surelikud vanemad oma laste vastu tunnevad.

³ Need esmased Paradiisi-Pojad isikustatakse Miikaelidena. Kui nad suunduvad Paradiisist välja oma universumeid rajama, tuntakse neid Loojate-Miikaelidena. Siis, kui nad on saavutanud ülima valitsejaliku võimu, kutsutakse neid Meister-Miikaelideks. Mõnikord nimetame me teie Nebadoni universumi suverääni Kristus-Miikaeliks. Ikka ja alati valitsevad nad „Miikaeli klassi” põhimõtete järgi, on ju Miikael kõige esimese nende klassi kuuluva ja nende kõigiga olemuslikult sarnaneva Poja nimi.

⁴ Algne ehk esmasündinud Miikael pole mitte kunagi kogenud kehastumist aineliseks olendiks, kuid ta on seitse korda teinud läbi vaimse loodud-olendi tõusukogemuse Havona seitsmes ringluses, liikudes välimistelt sfääridelt keskse loodu sisima ringluse suunas. Miikaelide klass tunneb kogu suuruniversumit otsast otsani ning aja ja ruumi laste põhiliste kogemuste hulgas ei leidu mitte midagi niisugust, milles Miikaelid ei oleks isiklikult osalenud; nad on osa saanud nii jumalikust olemusest kui ka teie olemusest — see tähendab kõikidest olemustest, kõrgeimast kuni kõige madalamani välja.

⁵ Siis, kui esmased Paradiisi-Pojad kõikide asjade keskmesse nõu pidama kogunevad, juhatab neid algne Miikael. Hiljuti registreerisime me Uversal kõikehaarava uudise Paradiisisaarel toimunud ebatavalisest konklaavist, kus vanemlikena olid kokku tulnud sada viiskümmend tuhat Loojat-Poega, et arutada universumite universumi ühtlustamise ja stabiliseerimise progressiga seonduvaid küsimusi. See rühm koosnes valitud Suveräänidest-Miikaelidest, seitse korda annetunud Poegadest.

1. LOOJATE-POEGADE PÄRITOLU JA OLEMUS

¹ Kui Igaveses Pojas peituv absoluutse vaimse mõisteloome täius kohtab Kõiksesse Isasse kätketud absoluutse isiksuse kontseptsiooni täiust ning selline loov ühendus on saavutatud lõplikult ja täielikult, kui sünnib niisugune vaimu absoluutne ühtsus ja isiksusekontseptsiooni lõpmatu

identiteet, siis saab ühe sähvatusena olevaks uus ja algne Looja-Poeg. See toimub silmapilkselt, ilma et kumbki lõpmatust Jumalust kaotaks midagi oma isiksusest või õigustest: olevaks saanud Looja-Poeg on täiusliku ideaali ja võimsa mõtte ainusündinud Poeg ning nende kahe ühendus annabki tulemuseks selle uue, võimsa ja täiusliku looja-isiksuse.

² Iga Looja-Poeg kujutab endast universumite universumi kahe igioleva Looja igavese ja täiusliku meelega algupärase kontseptsioonide täiusliku ühenduse ainusündinud ja ainsana sündida võivat järeltulijat. Enam kunagi ei saa olla teist samasugust Poega, sest iga Looja-Poeg on piiranguteta, lõpetatud ja lõplik väljendus ning kõige selle kehasus, mis sisaldab kõikide jumalike reaalsuste kõikide võimaluste kõikide joonte kõiki faase — kõiki neid jumalikke reaalsusi, mida terve igaviku vältel võiks ühinenud jumalikest loomepotentsiaalidest leida, mis võiksid neis potentsiaalides väljenduda või neist välja areneda ja mis ühinesid, et võiks olevaks muutuda Miikael-Poeg. Iga Looja-Poeg on oma jumaliku päritolu aluseks olevate ühendatud jumaluskontseptsioonide absoluut.

³ Põhimõtteliselt tuletub nende Loojate-Poegade jumalik olemus võrdsel määral nii ühe kui ka teise Paradiisi-vanema omadustest. Nad kõik saavad osa Kõikse Isa jumaliku olemuse täiusest ning Igavese Poja loovuslikest õigustest, ent kui jälgime, kuidas Miikaelide toimimine universumites praktiliselt avaldub, võime täheldada ilmseid erinevusi. Mõned Loojad-Pojad näivad rohkem sarnanevat Jumal-Isaga, teised aga rohkem Jumal-Pojaga. Nii näiteks lubab Nebadoni universumi haldamise kulg arvata, et seda valitseva Looja-Poja iseloom meenutab rohkem Igavese Ema-Poja oma. Edasi tuleb ka nentida, et mõningaid universumeid valitsevad Paradiisi-Miikaelid, kes tunduvad võrdsel määral sarnanevat nii Jumal-Isa kui ka Jumal-Pojaga. Need tähelepanekud ei sisalda mitte mingit kriitikat, vaid kujutavad endast lihtsalt fakti nentimist.

⁴ Mulle pole teada kõikide olemasolevate Loojate-Poegade täpne arv, kuid mul leidub piisavalt põhjust arvata, et neid on rohkem kui seitsesada tuhat. Teame, et Päevilt Ühtseid on täpselt seitsesada tuhat ja neid enam juurde ei looda. Täheldame sedagi, kuidas praeguse universumiajastu jaoks koostatud plaanid näivad kinnitavat, et igasse kohalikku universumisse paigutatakse Kolmsuse nõuandva suursaadikuna üks Päevilt Ühtne. Lisaks paneme tähele, et Loojate-Poegade pidevalt kasvav arv ületab juba praegu Päevilt Ühtsete oma, mis püsib muutumatuna. Ent meile ei ole kunagi teatatud, mis saab seitsmesaja tuhande piiri ületavatest Miikaelidest.

2. KOHALIKE UNIVERSUMITE LOOJAD

¹ Esmasesse klassi kuuluvad Paradiisi-Pojad on kõik oma maailmade, kohalike aja ja ruumi universumite ehk seitsme areneva superuniversumi põhiliste loomeüksuste kujundajad, loojad, ehitajad ning haldajad. Loojal-Pojal on lubatud valida endale kosmoses välja tulevase kosmilise tegevuse paik, ent veel enne, kui ta tohib alustada isegi oma universumi füüsilist korrastamist, tuleb tal oma kavandatud tegevuseks valitud superuniversumis paiknevas mitmesuguses loodus läbi teha pikk vaatlusperiood, mille vältel ta õpib tundma oma vanemate vendade jõupingutusi. Ja veel enne kõike seda peab Miikael-Poeg olema omandanud pika ja ainukordse kogemuse Paradiisi vaatlemise ja Havona koolituse vallas.

² ¶ Kui Looja-Poeg lahkub Paradiisist, et universumiloomise avastusretkele asuda ning saada enese kujundatud kohaliku universumi juhiks, praktiliselt selle Jumalaks, siis leiab ta ennast esimest korda väga lähedases kontaktis Kolmanda Allika ja Keskmega, mitmeski suhtes temast lausa sõltuvana. Ehkki Lõpmatu Vaim püsib koos Isa ja Pojaga kõikide asjade keskuses, on tema osaks toimida iga Looja-Poja tõelise ja tõhusa abilisenä. Seepärast saadabki iga Looja-Poega üks Lõpmatu Vaimu Loovatest Tütardest, see olend, kelle saatuseks on saada uue kohaliku universumi Jumalikuks Hoolekandjaks ehk Emavaimuks.

³ Miikael-Poja lahkumine vabastab niisugusel juhul tema loojaeesõigused Paradiisi Allikatest ja Kesketest igaveseks ajaks ning neid eesõigusi jäävad kitsendama ainult mõned teatud piirangud, mis johtuvad sellest, et need Allikad ja Keskmel olid varem olemas, ning samuti mõningatest teistest varasematest jõududest ja kohalolekutest. Kohaliku universumi Isa peaaegu et kõikvõimsatel loojaeesõigustel on järgmised piirangud:

⁴ 1. *aineenergiat* valitseb Lõpmatu Vaim. Enne kui osutub võimalikuks luua midagi uut suurt või väikest või sooritada mõnda uut aineenergia teisendamist, peab Looja-Poeg hankima selleks Lõpmatu Vaimu nõusoleku ja kindlustama aktiivse koostöö;

⁵ 2. *loodud-olendite kavandeid ja liike* kontrollib Igavene Poeg. Enne kui Looja-Poeg võib asuda ükskõik missuguse uut liiki olendi või uue kujundusega olendi loomisele, tuleb tal selleks saada Igavese ja Algse Ema-Poja nõusolek;

⁶ 3. *isiksust* kavandab ja annetab Kõikne Isa.

⁷ ¶ Olendi loomiseelsed olemistegurid määravad ära meele liigid ja algkujud. Kui need on loodud-olendi (kas isikulise või mitteisikulise) moodustamiseks ühendatud, annetab meele Kolmas Allikas ja Kese, kes on kõikide Paradiisi-Loojatest madalamate olendite jaoks meele-hoolekande universaalne läte.

⁸ ¶ Kontroll *vaimu* kavandite ja liikide üle sõltub sellest, millisel tasandil nad avalduvad. Lõppkokkuvõttes juhib vaimset kavandamist Kolmsus või siis teevad seda kolmsusisiksuste — Isa, Poja ja Vaimu — Kolmsusele eelnevad vaimuannetused.

⁹ ¶ Kui selline täiuslik ja jumalik Poeg on oma universumi jaoks valitud asupaiga kosmoses enda valdusse võtnud,

kui universumi ainekumise ja summaarse tasakaalu esmased küsimused on lahendatud, kui Poeg on teda täiendava Lõpmatu Vaimu Tütrega tõhusa ja ühistoimelise tõise liidu sõlminud, siis panevadki mainitud Universumi-Poeg ja kõnealune Universumi-Vaim aluse sellele ühendusele, millest on määratud saada nende kohaliku universumi laste lugematute hulkade algallikas. Selle sündmusega seoses muutub olemuslikult Paradiisi Lõpmatu Vaimu fookustumine Loovas Vaimus ning temas saavad ilmsiks kohaliku universumi Emavaimu isikulised omadused.

¹⁰ Sellest hoolimata, et kõik Loojad-Pojad sarnanevad jumalikult oma paradiislike vanematega, ei ole ükski neist täpselt teise moodi: igaüks on nii oma *olemuse* kui ka isiksuse poolest kordumatu, eriline, ainukordne ja algupärane. Ja kuna igaüks on oma maailma elupaani arhitekt ja looja, siis kindlustab just mainitud erilisus selle, et eripärsed on ka nende haldusalad — ja seda Miikaelist lähtuva elueksistentsi iga kujus ja faasis, mis võib olla kas loodud või siis seal hiljem arenenud. Järelikult erinevad ka ühe või teise kohaliku universumi sünnipära olevad loodud-olendite klassid omavahel üsna suuresti. Pole olemas kahte kohalikku universumit, mida haldaksid või asustaksid kahese päritoluga, omavahel iga suhtes täiesti identsed põlisolendid. Kõikides superuniversumites on pooled nende loomupärastest omadustest üsna sarnased, sest tulenevad ühetaolistest Loovatest Vaimudest, aga teine pool, mis lähtub üksteisest erinevatest Loojatest-Poegadest, on erinev. Kuid selline mitmepalgelisus ei iseloomusta neid loodud-olendeid, kes pärinevad ainult Loovast Vaimust, ega ka neid tähtsaid olendeid, kelle koduks on keskne universum või superuniversumid.

¹¹ ¶ Kui Miikael-Poeg ei viibi oma universumis, siis juhib selle valitsust esmasündinud põlisolend, Helkjase Hommikutäht, kes on kohaliku universumi täitevjuht. Niisugusel ajal on Päevilt Ühtsete nõuannetel ja toetusel hindamatu väärtus. Selliste eemalolekute ajaks usaldab Looja-Poeg ülemjuhtimise omaenese vaimse kohaloleku suhtes asustatud maailmades ning oma surelike laste südameis oma kaaslaste, Emavaimu kätte. Kohaliku universumi Emavaim jääb alati selle universumi keskusesse, kust tema toetav hoolitsus ja vaimne hoolekanne küünib selle areneva valdusala kõige kaugematessegi osadesse.

¹² Püsivaks muutunud ainelise loodu sujuvaks juhtimiseks ei ole Looja-Poja isikuline kohalolek oma kohalikus universumis tingimata vajalik. Niisugused Pojad võivad reisida Paradiisi, ja nende universumid jätkavad ikka endiselt oma hoogsat liikumist kosmoses. Nad võivad võimuhjad käest anda, et kehastuda aja lasteks, aga ikka keerlevad nende valdused endiselt oma keskme ümber edasi. Mitte mingisugune aeline moodustis ei saa olla sõltumatu Paradiisi absoluutse gravitatsiooni mõjuvõlgast ega Määratlematu Absoluudi kosmilise kohaloleku ülemjuhtimisest.

3. KOHALIKU UNIVERSUMI SUVERÄÄNSUS

¹ Paradiisi-Kolmsuse nõusolekul ja vastavat superuniversumit juhendava Meistervaimu kinnitusel eraldatakse Loojale-Pojale universumis teatav tegutsemispiirkond. Selle tulemusel tekib füüsiline valdamisõigus, kosmiline rentimine. Ent Miikael-Poja tõus niisugusest esialgsest ja piiranguteta valitsemisstaadiumist väljateenitud suveräänsuse kogemuslikku ülimuslikkusse saab teoks tema isiklike kogemuste tulemusel universumi loomistöö ja kehastunud kujul toimunud annetumistes. Kuni annetumistega väljateenitud suveräänsuse saavutamiseni valitseb ta Kõikse Isa asemikuna.

² ¶ Iga Looja-Poeg võiks ükskõik mis ajal oma isikliku loodu üle täieliku suveräänsuse kehtestada, ent ta käitub targasti ega toimi nõnda. Kui ta omistaks endale enne loodud-olendina annetumisi ülima suveräänsuse, mis on välja teenimata, siis lahkuksid tema kohalikust universumist seal viibivad Paradiisi-isiksused. Ent terves aegruumilises loodus ei ole seda veel kunagi juhtunud.

³ Loojalikkuse fakt kõneleb suveräänsuse täielikkusest, aga Miikaelid eelistasid selle kogemuslikult *välja teenida* ja säilitasid sel kombel oma koostöö kõikide kohaliku universumi haldurkonnaga liitunud Paradiisi-isiksustega. Meile ei ole teada, et ükski Miikael oleks ealeski teisiti käitunud, ehkki neil olnuks selleks võimalus — on nad ju tõepoolest vaba tahtega Pojad.

⁴ ¶ Looja-Poja suveräänsus kohalikus universumis teeb läbi kuus, aga võib-olla ka seitse kogemusliku avaldumise järku. Need saavad ilmsiks sellises järjekorras:

⁵ 1. algne asevalitsejalik suveräänsus — esialgne mõjuvõim, mida rakendab Looja-Poeg üksinda, enne kui tema kaaslasest olev Loov Vaim on endale saanud isikulised omadused;

⁶ ¶ 1. ühine asevalitsejalik suveräänsus — paradiisliku paari ühine valitsemine pärast seda, kui Universumi Emavaim on saavutanud isiksuse;

⁷ ¶ 2. suurenev asevalitsejalik suveräänsus — Looja-Poja kasvav mõjuvõim tema seitsme annetumise kestel loodud-olendina;

⁸ ¶ 3. ülim suveräänsus — seitsmendale annetumisele järgnev kindlalt väljakujunenud mõjuvõim. Nebadonis sai ülim suveräänsus alguse siis, kui Miikael oli lõpetanud annetumise Urantial. Teie planeedi ajaarvamise järgi on see väldanud veidi enam kui tuhat üheksasada aastat;

⁹ ¶ 4. kasvav ülim suveräänsus — arenenud suhe, mis võrsus sellest, et enamik loodud-olenditega asustatud maailmadest stabiliseerub valgusesse ja ellu. Teie kohalikus universumis kuulub see järk praegu veel kuhugi tulevikku;

¹⁰ ¶ 5. kolmsuslik suveräänsus — avaldub siis, kui kogu kohalik universum stabiliseerub valgusesse ja ellu;

¹¹ ¶ 6. ilmutamata suveräänsus — tulevaste universumiajastusse kuuluvad, praegu veel tundmatud suhted.

¹² ¶ Kui Looja-Miikael kavandatud kohalikus universumis algse asevalitsejaliku suveräänsuse vastu võtab, töötab

ta Kolmsusele vandega mitte võtta endale ülimat suveräänsust enne, kui ta on sooritanud seitse loodud-olendina annetumist ja seda on kinnitanud superuniversumi valitsejad. Kui aga Miikael-Poeg ei saaks oma tahtmist mööda endale niisugust väljateenimata suveräänsust võtta, ei oleks ka mõtet töötada, et ta seda ei tee.

¹³ Isegi annetumiseelsete ajastute vältel valitseb Looja-Poeg oma haldusalas peaaegu et ülimalt siis, kui selle üheski osas ei tule ette teisitimõtlemist. Valitsemisvõimu piiratus tuleks vaevalt üldse ilmsiks, kui suveräänsust kunagi miski ei ähvardaks. See suveräänsus, mida rakendab annetumiseelne Looja-Poeg niisuguses universumis, kus vastuhakkamist ei tunta, ei ole suurem kui suveräänsus mässulises universumis, kuid esimesel juhul ei ole suveräänsuse piirangud ilmsed, teisel juhul nad aga on seda.

¹⁴ Selleks puhuks, kui Looja-Poja mõjuvõimu või haldustegevust peaks iganes ähvardatama, rünnatama või ohu seatama, on ta end igaveseks sidunud töötusega oma isiklikku loodut toetada, hoida ja kaitsta ning vajaduse korral ka päästa. Niisuguseid Poegi võivad tülitada või kimbutada ainult nende omaloodud olendid või siis kõrgemad olendid, kui nad seda tahaksid. Võib arvata, et kohalikust universumist kõrgematelt tasanditelt pärinevad „kõrgemad olendid“ ei hakka tõenäoliselt tülitama Loojat-Poega, ja see ongi tõsi. Aga nad saaksid nii käituda, kui nad seda tahaksid. Vooruslikkus on isiksuste puhul tahteline ja olendid, kellel on vaba tahe, ei ole automaatselt õiglase meelega.

¹⁵ Enne annetumiselujärgu lõpetamist valitseb Looja-Poeg mõningate endakehtestatud suveräänsuspiirangutega, ent pärast annetumisteenistuse sooritamist teeb ta seda, toetudes omaenese tegeliku kogemuse jõule, mille ta sai eri loodud-olendite kujus ja nendesarnasena. Kui Looja on seitse korda oma loodud-olendite seas viibinud, kui annetumiselujärk on lõppenud, siis on ta kätte saanud ülima universumimõjuvõimu, temast on tulnud Meister-Poeg — suverääne ja ülim valitseja.

¹⁶ ¶ Menetlus, mille kaudu saavutatakse ülim suveräänsus kohalikus universumis, kätkeb endas järgmised seitse kogemuslikku astet:

¹⁷ ¶ 1. kehastuva annetumise läbi kogeda seitset loodud-olendite olemistaset, tehes seda iga tasandi loodud-olendite kujus;

¹⁸ ¶ 2. kogemuslikult pühenduda Seitsmes Meistervaimus isikustuva Paradiisi Jumaluse seitsmekordse tahte igale faasile;

¹⁹ ¶ 3. teha läbi kõigi seitsme loodud-olendite tasandi kogemus, sooritades samal ajal vastavalt ühe seitsmest pühendumisest Paradiisi Jumaluse tahte;

²⁰ ¶ 4. kirjeldada Paradiisi Jumalusele ja kõikidele universumi intellektiolendite kogemust, milline on loodud-olendi elu kõrghetk igal loodud-olendite tasandil;

²¹ ¶ 5. igal loodud-olendite tasandil kogemuslikult ilmutada vastavale annetumistasandile ja tervele universumile ühte faasi Jumaluse seitsmekordse tahtest;

²² ¶ 6. kogemuslikult ühendada loodud-olendi seitsmekordse kogemus seitsmese kogemusega pühendumisest Jumala olemuse ja tahte ilmutamisele;

²³ ¶ 7. saavutada uus ja kõrgem suhe Ülima Olendiga. Looja ja loodud-olendi niisuguse kogemuse kõikehaaravuse kajastus suurendab Ülima Jumala superuniversumliku reaalsust ja Kõikvõimsa Ülima aegruumilist suveräänsust ning tegelikustab Paradiisi-Miikaeli ülima suveräänsuse kohalikus universumis.

²⁴ ¶ Lahendades küsimust suveräänsusest kohalikus universumis ei tõesta Looja-Poeg mitte ainult oma sobivust valitsemiseks, vaid ilmutab ka Paradiisi Jumaluste olemust ja annab pildi nende seitsmesest suhtumisest. Kui Looja-Poeg soostub armulikult võtma enda kanda oma loodud-olendite kuju ja kogemuse, seostub tema rännuretkega see, kuidas piiritletud arusaamine adub Isa esmasust ja kuidas hindavad seda loodud-olendid. Need esmased Paradiisi-Pojad on Isa armastava olemuse ja headtegeva mõjuvõimu tõelised ilmutajad, sellesama Isa, kes koos Poja ja Vaimuga on kõikides universumimaailmades kogu jõu, isiksuse ja valitsemise kõikne juht.

4. MIIKAELIDE ANNETUMISED

¹ Annetuvaid Loojaid-Poegi on seitse rühma; neid liigitatakse nõnda vastavalt sellele, kui mitu korda on nad ennast oma maailmade loodud-olenditele annetanud. Nendes rühmadesse kuulub Poegi, kel on olemas üksnes esimene annetumiskogemus, ja neid, kes on seejärel läbinud kuni viis üha edasi areneva annetumise sfääri, ning seitsmenda ja viimase loodud-olendi ning Looja kogemust märkiva episoodini jõudnud.

² Avonalide annetumised leiavad alati aset surelikus kujus, Looja-Poja seitse annetumist aga hõlmavad tema ilmumise loodud-olendite seitsmel olemise tasandil ja seostuvad Jumaluse tahte ning olemuse seitsme esmase väljendumise ilmutamisega. Kõik Loojad-Pojad ilma ühegi erandita teevad läbi selle, et annavad ennast seitse korda oma loodud lastele, enne kui nad oma loodud universumites kindla ja ülima jurisdiktsiooni endale võtavad.

³ Ehkki erinevates sektorites ja universumites ei toimu need annetumised alati ühteviisi, kuulub nende hulka alati sureliku annetumise avastusretk. Viimse annetumise käigus ilmub Looja-Poeg kuskile asustatud maailma mõne kõrgema sureliku rassi esindajana — harilikult selle rühma liikmena, kellele on pärandunud suurem osa Aadama soomadustest. Eelnevalt on planeedile toodud Aadama sugu selleks, et parandada loomse põlvnemisega rahvaste füüsilist seisundit. Ainult üks kord oma annetuva Poja seitsmekordse elujärgu vältel sünnib Paradiisi-Miikael naisest, nagu kirjeldavad seda teie Petlemma lapsest kõnelevad kroonikad. Vaid üksainus kord elab ja sureb ta arenevate tahteolendite kõige madalama klassi liikmena.

⁴ Iga annetumise järel tõuseb Looja-Poeg „Isa paremale kaele”, et saada oma annetumisele Isa heakskiitu ning võtta vastu juhtnööre universumiteenistuse järgmise episoodi

vastu valmistumiseks. Pärast seitsmendat ja viimset annetumist saab Looja-Poeg Kõikse Isa käest endale ülima mõjuvõimu ja jurisdiktsiooni oma universumi üle.

⁵ ¶ On üldiselt teada, et teie planeedil oma viimase ilmumise ette võtnud Jumala Poja puhul oli tegemist Paradiisi Looja-Pojaga, kes oli sooritanud oma annetumiselujärgu kuus faasi, ning järelikult siis, kui ta loobus teadlikult klammerdumast Urantial kehastunud kujul elatud elu külge, võis ta õigusega öelda ja ütleski: „See on lõpetatud,” sest see oli sõna otseses mõttes lõpetatud. Tema surm Urantial viis ta annetumiselujärgu lõpule, olles viimane samm Paradiisi Looja-Poja püha töötuse täitmisel. Ning kui see-gi kogemus on läbi tehtud, saavad niisugustest Poegade universumi ülimad suveräänid ning nad ei valitse enam Isa asemikena, vaid neile kuuluvad õigusega võim ning „kuningate Kuninga ja kõigi isandate Isanda” nimi. Mõningate eranditega, millest on siinkohal juba juttu olnud, on need seitse korda annetunud Pojad oma asupaikuniversumites piiranguteta ülimad. Mis tema kohalikku universumisse puutub, siis on niisugusele võidukale ja kroonitud Meister-Pojale antud seal „kogu võim taevas ja maa peal”.

⁶ ¶ Annetumiselujärgu lõpetanud Loojaid-Poegi loetakse eri klassiks: seitsmesteks Meister-Poegadeks. Isikuliselt sarnanevad Meister-Pojad täpselt Loojate-Poegadega, kuid nad on läbi teinud niivõrd ainukordse annetumiskogemuse, et üldiselt peetakse neid omaette klassiks. Kui Looja arvab heaks annetumist sooritada, on selle tulemuseks alati vältimatu, tõeline ja jääv muudatus. Tõsi, annetunud Poeg on ikka endisel määral Looja, kuid oma olemusele on ta lisanud loodud-olendi kogemuse ning see viib ta igaveseks ajaks ära Looja-Poja jumalikkustasandilt, tõstes ta Meister-Poja kogemuslikule tasandile, sellise olendi tasandile, kes on täielikult ära teeninud õiguse universumi üle valitseda ja selle maailmasid hallata. Niisugused olendid kehastavad kõike seda, mida on võimalik saada jumalike vanemate käest, ning koondavad endas kõike sellist, mida võib saada täiustunud olendi kogemuse läbi. Miks peaks küll inimene haletsema oma madalat päritolu ja kohustuslikku arengulist elujärku, kui Jumalad ise peavad samasuguse kogemuse läbi tegema, enne kui neid arvatakse kogemuslikult vääriliseks ja pädevaks lõplikult ning täielikult valitsema oma universumivalduste üle!

5. MEISTER-POEGADE SUHTUMINE UNIVERSUMISSE

¹ Iga Meister-Miikaeli võim on piiramatu, sest see tuleneb kogetud ühendusest Paradiisi-Kolmsusega, ning on vaieldamatu, sest see tuleneb praktilisest kogemusest nende loodud-olenditena, kes peavad sellele mõjuvõimule alluma. Seitsmekordse Looja-Poja suveräänsus on oma olemuselt ülim, sest:

² 1. ta sisaldab endas Paradiisi Jumaluse seitsmekordse suhtumise;

³ 2. temas kehastub aegruumiliste loodud-olendite seitsmekordse suhtumine;

⁴ 3. ta kujutab endast paradiisliku suhtumise ja loodud-olendite vaatenurga täiuslikku sünteesi.

⁵ ¶ Niisiis haarab see kogemuslik suveräänsus endasse kogu Ülimas Olendis kulmineeruva Seitsmekordse Jumala jumalikkuse. Ning seitsmese Poja isiklik suveräänsus sarnaneb kunagi lõplikul kujul ilmuva Ülima Olendi tulevikulise suveräänsusega, hõlmates praegustes aegruumilistes piirides avalduva Paradiisi-Kolmsuse jõu ja mõjuvõimu sisu nii täielikult, kui see üldse võimalik on.

⁶ ¶ Kui Miikael-Poeg on kohalikus universumis saavutanud ülima suveräänsuse, minetab ta jõu ja võimaluse praegusel universumiajastul veel kunagi sootuks uut liiki olendeid luua. Ent tõik, et Meister-Poeg kaotab võime täiesti uutele olendiklassidele alust panna, ei häiri mingilgi kombel seda tööd, mida tehakse juba rajatud ja areneva elu edasiviimiseks; too hiiglaslik universumi evolutsioonikava kestab katkematult ja terviklikul kujul ikka edasi. Kui Meister-Poeg on kätte võitnud ülima suveräänsuse, siis toob see endaga kaasa ka vastutuse: isikliku pühendumise selle kõige eest hoolditsemisele ja selle üle valitsemisele, mis on juba kavandatud ja loodud, või siis kõige selle eest, mille hiljem muudavad olevaks need, kes on selleks kavandatud ja loodud. Aja jooksul võib aset leida erisuguste olendite peaaegu lõputu evolutsioon, ent enam kunagi ei hakka ainuski loodud intellektiolendi täiesti uus vorm või liik pärinema otseselt Meister-Pojast. Igas kohalikus universumis kujutab see endast esimest sammu püsiva ja muutumatu haldamise suunas, niisuguse halduse algust.

⁷ Seitse korda annetanud Poja tõstmine oma universumi vaieldamatuks suverääniks märgib terve ajastu väldanud kindlusetuse ja suhteliste segaduste lõpu algust. Selle sündmuse järel hajutatakse varem või hiljem see, mida pole kunagi tulevikus võimalik vaimsustada, ning hävitatakse ükskord see, mida ei õnnestu kunagi tulevikus kosmilise reaalsusega kooskõlastada. Kui lõpmatu halastuse ja seletamatu kannatlikkuse varud on maailmade loodud tahtolendite ustavuse ja kiindumuse võitmise nimel ettevõetud katsetega ammendatud, siis astuvad nende asemele õigusemõistmine ja õiglus. Selle, mida halastus parandada ei suuda, hävitab lõpuks õigusemõistmine.

⁸ ¶ Kui Meister-Miikaelid on kord suveräänseteks valitsejateks määratud, siis on nad oma kohalikes universumites ülimad. Nende valitsemise mõned napid piirangud johtuvad loomupäraselt teatud jõudude ja isiksuste varasemast kosmilisest eksistentsist. Muus osas on iga Meister-Poeg oma universumis nii mõjuvõimu, vastutuse kui ka haldusvõimu poolest ülim: nad on kui Loojad ja Jumalad, kes on ülimad praktiliselt kõiges. Nende universumi toimumise küsimustes ei küüni mitte keegi ega mitte miski Meister-Poegade tarkusest kõrgemale.

⁹ Kui Paradiisi-Miikael on tõstetud kohaliku universumi vääramatuks suverääniks, juhib ta täielikult kõiki teisi oma valduskonnas tegutsevaid Jumala Poegi ning võib valitseda vabalt, kooskõlas isiklike arusaamadega oma maailmade vajadustest. Meister-Poeg võib asustatud planeetidel suvaliselt teisendada vaimse kohtumõistmise ja evolutsiooni korraldust. Ning need Pojad koostavadki omal

käel planeetide kõikide spetsiifiliste vajaduste rahuldamiseks mõeldud plaane ja teevad neid ka teoks. Eriti kehtib see maailmade kohta, kus nad on loodud-olendina viibinud, aga veelgi enam nende viimse annetumise maailma suhtes, selle planeedi suhtes, kus nad kehastusid surelikus kujus.

¹⁰ Meister-Pojad tunduvad olevat annetumismaailmadega täiuslikus ühenduses, ning seda mitte ainult nende maailmadega, kus nad ise on viibinud, vaid ka kõikide nendega, kus on ennast annetanud Kohtumõistja-Poeg. Sellist kontakti aitab hoida nende vaimne kohalolek ehk Tõe Vaim, keda nad saavad „valada välja kõige liha peale”. Ka hoiavad niisugused Meister-Pojad katkematut sidet Igavese Ema-Pojaga kõikide asjade keskuses. Nende kaastundliku suhtumise ulatus küünib kõrgustes asuvast Kõiksest Isast kuni ajalikes maailmades oma planetaarset elu elavate alamate rassideni välja.

6. MEISTER-MIIKAELIDE SAATUS

¹ Arutlustes kohalike universumite seitsmeste Meister-Suveräänide olemuse või saatuse üle pole meie kellelgi õigust arvata, nagu mõistaks ta öelda autoriteetse ja lõpliku sõna, ent siiski me kõik teeme nende küsimuste kohta palju mitmesuguseid oletusi. Meile on õpetatud, et iga Paradiisi-Miikael on oma päritolu moodustava kahese jumaluskontseptsiooni *absoluut*, ning me usume seda, sest nii kehastab ta Kõikse Isa ja Igavese Poja lõpmatuse tegelikke faase. Täieliku lõpmatusega peavad Miikaelid seisma osalises suhtes, ent lõpmatuse selle osaga, mis nende päritoluga seostub, on nad ilmselt absoluutses suhtes. Kui me aga praegusel universumiajastul nende tööd jälgime, siis ei õnnestu meil täheldada mitte midagi, mis piiritletust kõrgemale ulatuks: kõik eeldatavalt olemasolevad, piiritletu taset ületavad võimed peaksid niisiis olema varjatud ning esialgu veel ilmutumata.

² Olendina annetumise elujärgu lõpetamine ning tõus ülimasse universumisuveräänsusse peab märkima Miikaeli piiritletud tegutsemisvõimete täielikku vabanemist, millega käib kaasas piiritletud taset ületava teenistusliku suutlikkuse ilmnemine. Märkame ju sellega seoses, et seesuguste Meister-Poegade võime uut liiki olendeid luua on nüüd piiratud ja kahtlemata muutis säärase piirangu vajalikuks nende piiritletu taset ületava potentsiaali vabanemine.

³ Ülimalt tõenäoline, et need avaldumata loojavõimend jäävadki kogu käesoleva universumiajastu vältel varju. Ent usume, et ükskord kauges tulevikus, praegu veel kujunevates väliskosmose universumites võib seitsmekordse Meister-Poja ja seitsmenda astme Looja Vaimu ühendus absooniitlikele teenistustasanditele jõuda, millega kaasneks uute asjaolude, uute tähenduste ning uute väärtuste ilmumine lõplikku universumitähtsust omavatel transtsendentsetel tasanditel.

⁴ Nii, nagu Ülim Jumalus on kogemusliku teenimise läbi tegelikustumas, on iga Looja-Poeg isiklikult kätte võitmas oma äraarvamatusse olemusse peidetud paradiisliku jumalikkuse potentsiaalide teokssaamist. Urantial viibides

lausus Kristus Miikael kunagi: „Mina olen tee ja tõde ja elu.” Ning me usume, et igavikus on Miikaelide saatuseks saada sõna otseses mõttes „teeks ja tõeks ja eluks” ning valgustada alati kõikide universumi-isiksuste teed, mis viib ülima jumalikkuse juurest läbi lõpliku absoniitsuse igavese jumaluslõplikkuse juurde.

⁵ [Esitanud üks Uversa Tarkuse Täiustajatest.]

JUMALA KOLMSUSTATUD POJAD

ON kolm olendite rühma, keda nimetatakse Jumala Poegadeks. Lisaks poegade laskuvatele ja tõusvatele klassidele on veel kolmas rühm, keda nimetatakse Jumala Kolmsustatud Poegadeks. Poegade kolmsustatud klass jaguneb kõigepealt kolmeks põhirühmaks vastavalt sellele, kust eri liiki isiksused — nii ilmutatud kui ilmutamata isiksused — pärinevad. Need kolm põhirühma on:

- ² 1. Jumaluse kolmsustatud Pojad;
- ³ 2. Kolmsusest hõlmatud Pojad;
- ⁴ 3. loodud-olendite kolmsustatud Pojad.

⁵ Olenemata päritolust on kõigil Jumala Kolmsustatud Poegadel ühine kolmsustatuse kogemus, kas siis tulenevalt nende päritolust või on see hiljem saadud Kolmsusest hõlmatuse kogemus. Jumaluse kolmsustatud Poegi käesolevates tekstides ei käsitleta, seetõttu piirdub käesolev esitus ülejäänud kahe rühma, eriti Kolmsusest hõlmatud Jumala poegade kirjeldamisega.

1. KOLMSUSEST HÕLMATUD POJAD

¹ Kõik Kolmsusest hõlmatud pojad on algselt kaheste või ühese päritoluga, kuid pärast Kolmsusest hõlmatust on nad alatiseks pühendunud Kolmsuse teenimisele ja selle ülesannete täitmisele. See superuniversumi teenimiseks ilmutatud ja moodustatud korpus koosneb seitsmest isiksuste klassist:

- ² 1. Vägevad Sõnumitoojad;
- ³ 2. Kõrgeaulised;
- ⁴ 3. Nime ja Numbrita Olendid;
- ⁵ 4. Kolmsustatud Hooldajad;
- ⁶ 5. Kolmsustatud Saadikud;
- ⁷ 6. Taevased Valvurid;
- ⁸ 7. Kõrgete Poegade Abilised.

⁹ Need seitse isiksuste gruppi jagunevad oma päritolu, olemuse ja funktsiooni järgi kolme suurde rühma: Saavutuse Kolmsustatud Pojad, Väljavalimise Kolmsustatud Pojad ja Täiustumise Kolmsustatud Pojad.

¹⁰ *Saavutuse Kolmsustatud Pojad* — Vägevad Sõnumitoojad, Kõrgeaulised ning Nime ja Numbrita Olendid — on kõik Kohandajaga ühtesulanud tõususuurelikud, kes on jõudnud Paradiisi ja Lõplikkuse Korpusesse. Kuid nad ei kuulu lõpetanute hulka: pärast Kolmsusest hõlmatust arvatakse nende nimed lõpetanute nimekirjast välja. Selle klassi uued pojad läbivad spetsiaalsed suhteliselt lühiajalised väljaõppekursused Havona ringluste keskusplaneetidel Päevilt Igaveste juhendamisel. Seejärel määratakse nad Päevilt Vanade teenistusse seitsmes superuniversumis.

¹¹ *Väljavalimise Kolmsustatud Poegade* hulka kuuluvad Kolmsustatud Hooldajad ja Kolmsustatud Saadikud. Need värvatakse teatavate arenevate seeravite ja üleviidud

keskteeliste seast, kes on kulgenud läbi Havona ja jõudnud Paradiisi, samuti mõnede Vaimuga ühtesulanud ja Pojaga ühtesulanud surelike seast, kes on samamoodi tõusnud keskele Valguse ja Elu Saarele. Paradiisi-Kolmsusega hõlmamise järel ja pärast lühikest koolitust Havonal suunatakse Väljavalimise Kolmsustatud Pojad Päevilt Vanade kohtutesse.

¹² *Täiustumise Kolmsustatud Pojad*. Taevased Valvurid ja nendega samaväärsed Kõrgete Poegade Abilised moodustavad ainulaadse kahekordselt kolmsustatud isiksuste rühma. Need on loodud-olendite — Paradiisi-Havona isiksuste või pikka aega Lõplikkuse Korpuses silma paistnud täiustunud tõususuurelike kolmsustatud pojad. Mõned neist loodud-olendite kolmsustatud poegadest taaskolmsustatakse (hõlmatakse) Paradiisi-Kolmsusega pärast seda, kui nad on teeninud Seitsme Meistervaimu Ülimate Täideviijate ja Kolmsuse Õpetajate-Poegade juures, ning saadetakse siis Päevilt Vanade kohtutesse Taevaste Valvuritena ja Kõrgete Poegade Abilistena. Täiustumise Kolmsustatud Pojad suunatakse täiendava koolituse-
ta otse superuniversumi teenistusse.

¹³ *Meie Kolmsus-päritolu kaaslaste* — Tarkuse Täiustajate, Jumalike Nõuandjate ja Kõiksete Hindajate arv püsib sama, aga Kolmsusest hõlmatud poegade hulk kasvab pidevalt. Igäiks neist seitsmesse klassi kuuluvatest Kolmsusest hõlmatud poegadest on volitatud töötama ühes seitsmest superuniversumist valitsuse liikmena ja neid on iga superuniversumi teenistuses täpselt ühepalju, ükski neist pole kunagi kaduma läinud. Kolmsusest hõlmatud olendid pole kunagi teelt eksinud; nad võivad küll ajutiselt komistada, kuid ükski neist pole sattunud superuniversumi valitsuste põlguse alla. Saavutuse Kolmsustatud Pojad ja Väljavalimise Kolmsustatud Pojad ei ole Orvontoni teenistuses kunagi vääratanud, kuid Täiustumise Kolmsustatud Pojad on mõnikord otsustamisel eksinud ja tekitanud sellega ajutist segadust.

¹⁴ Kõik seitse klassi tegutsevad Päevilt Vanade suunamisel õige suures osas iseseisvate üksustena. Neil on avar teenistusvaldkond: Täiustumise Kolmsustatud Pojad ei välju superuniversumist, mille teenistuses nad on, kuid nende kolmsustatud kaaslased liiguvad üle kogu suuruniversumi, rännates arenevatest aja ja ruumi maailmadest kuni igavese Paradiisisaareni. Nad võivad tegutseda suvalises superuniversumis, kuid teevad seda alati selle supervalitsuse liikmetena, kuhu nad algselt nimetati.

¹⁵ Näib, et Kolmsusest hõlmatud pojad on suunatud seitsme superuniversumi teenistusse alatiseks; see ülesanne on neil kindlasti praegusel universumiajastul, kuid meile pole öeldud, et see peaks igavesti nii jääma.

2. VÄGEVAD SÕNUMITOOJAD

¹ Vägevad Sõnumitoojad kuuluvad Kolmsustatud Poegade tõusurühma. See on täiustunud surelike rühmitus, keda on mässus testitud või kelle isiklik lojaalsus on muul sarnasel viisil tõestamist leidnud; kõigi nende universumitruudus on mingis kindlas katses kontrollitud. Paradiisi tõusmise ajal jäid nad mingil etapil endast ülemate ebalojaalsusest hoolimata kindlaks ja ustavaks ning mõned neist asusid aktiivselt ja lojaalselt tegutsema niisuguste truudusetute juhtide asemel.

² Omades ustavuse ja pühendumise osas selliseid isiklike saavutusi, kulgevad need tõususurelikud koos ajalpalverändurite vooluga läbi Havona, jõuavad Paradiisi, lõpetavad selles oma õpingud ja võetakse Lõplikkuse Korpusesse. Seejärel nad kolmsustatakse Paradiisi-Kolmsuse salajase hõlmatusega ning lähetatakse siis Päevilt Vanade juurde seitsme superuniversumi valitsuste tööd korraldama.

³ Iga mässukogemusega tõususurelik, kes jääb vastuhaku olukorras lojaalseks, saab lõpuks superuniversumi teenistuse Vägevak Sõnumitoojaks, samuti nagu iga tõusulolend, kes niisugust eksimuste, pahe või patu esilekerkimist tõhusalt ära hoiab. Sest tegu, mis on suunatud mässu vältimisele või mille eesmärk on universumi kriisis osutada kõrgemat tüüpi lojaalsust, loetakse veelgi väärtuslikumaks kui ustavust tegeliku mässu olukorras.

⁴ Vanemad Vägevad Sõnumitoojad valiti nende aja ja ruumi tõususurelike seast, kes olid varasemate Paradiisi jõudjate hulgas, paljud neist läbisid Havona isegi Grandfanda aegadel. Kuid esimesed Vägevad Sõnumitoojad kolmsustati alles siis, kui kandidaatide korpuses leidis esindajaid kõigist seitsmest superuniversumist. Ja viimasesse sellesse klassi kuuluvasse rühma, kes Paradiisis kolmsustati, kuulusid tõusu-palverändurid Neadoni kohalikust universumist.

⁵ Paradiisi-Kolmsus hõlmab Vägevaid Sõnumitoojaid seitsmesajatuhandeliste rühmitustena, sada tuhat igasse superuniversumisse suunamiseks. Uversale on saadetud peaaegu triljon Vägevat Sõnumitoojat ja on põhjust arvata, et igaühes seitsmest superuniversumist teenib neid täpselt sama palju.

⁶ ¶ Mina olen Vägev Sõnumitooja ja urantialastel on ehk huvitav teada, et minu sureliku kogemuse kaaslane ja seltsiline läbis suure katse samuti võidukalt ning ehki me olime igikestval sissepoole tõusul Havonasse kordvalt ja pikki perioode lahus, hõlmati meid mõlemaid samas seitsmesajatuhandelises rühmituses ning me kulgesime läbi Vicegeringtoni lähedaste ja armastavate kaaslastena. Lõpuks kinnitati meid koos ametisse ja läkitati Orvontoni Uversale ning meid saadetakse sageli koos täitma ülesandeid, milles vajatakse kahe Sõnumitooja teenuseid.

⁷ ¶ Vägevaid Sõnumitoojaid nagu kõiki Kolmsusest hõlmatud poegi määratakse superuniversumite tegutsemise suvalistele tasanditele. Nad peavad oma keskustega pidevat sidet superuniversumi peegeldusteenistuse kaudu. Vägevad Sõnumitoojad teenivad superuniversumi kõigis

sektorites ja täidavad sageli ülesandeid kohalikes universumites ning isegi üksikutes maailmades nagu mina praegu.

⁸ Superuniversumi kohtutes tegutsevad Vägevad Sõnumitoojad nii üksikisikute kui ka planeetide kaitsjatena, kui nende üle kohut mõistetakse; nad aitavad ka Päevilt Täiuslikel suursektorites asju korraldada. Nende kui rühmituse põhiülesandeks on olla superuniversumi vaatlejad. Nad paigutatakse eri keskusmaailmadesse ja tähtsamatele üksikplaneetidele Päevilt Vanade ametlike vaatlejatena. Saanud sellise ülesande, tegutsevad nad ka võimuorganite nõuandjatena, juhtides asju oma piirkonnas. Sõnumitoojad osalevad aktiivselt surelike arengu tõusuplaani kõigil etappidel. Koos oma surelikku päritolu kaaslastega hoolitsevad nad selle eest, et supervalitsused oleksid laskuvate Jumala Poegade olukorraga ja kavade arenguga hästi ning isiklikult kursis.

⁹ Vägevad Sõnumitoojad on kogu oma tõusuteest täielikult teadlikud ja seetõttu ongi nad nii kasulikud ja kaastundlikud hoolekandjad, mõistvad sõnumitoojad, kes sobivad teenistuseks kõigis maailmades ja kõigi ajaolendite jaoks. Niipea kui te oma kehast vabanete, hakkate meiega vabalt ja kõigest aru saades suhtlema, sest meie oleme pärit kõigi arengumaailmade kõigist rassidest, see tähendab, neist surelikest rassidest, kelle sisimas elavad Mõttekohandajad, kellega nad hiljem ühte sulavad.

3. KÕRGEAULISED

¹ Kõrgeaulised, Saavutuse Kolmsustatud Poegade teine rühm, on kõik Kohandajaga ühtesulanud surelikku päritolu olendid. Need on täiustunud surelikud, kes on ilmutanud oivalisi haldamisvõimeid ning näidanud end kogu oma pika tõusutee jooksul erakordselt andekate täideviijatena. Nad on kosmose ellujäävatest surelikest pärinev grupp, kes on parimate valitsemisvõimetega.

² Igas Kolmsuse ühenduses kolmsustatakse korraga seitsekümmend tuhat Kõrgeaulist. Kuigi Neadoni kohalik universum on loodud suhteliselt hiljuti, on temalgi selle klassi äsja kolmsustatud rühmituses oma esindajaid. Praeguseks on Orvontoni saadetud üle kümne miljardi niisuguse osava halduri. Nagu kõigil taevaste olendite klassidel, on ka neil Uversal oma keskus, ja nagu kõigi Kolmsusest hõlmatud poegade puhul, on nende reserv Uversal nende Orvontoni-klassi keskseks juhtorganiks.

³ Kõrgeaulised on piiramatute volitustega haldurid. Nad on Päevilt Vanade kõikjal ligiolevad ja alati tõhusad täideviijad. Nad teenivad kõigis seitsmes superuniversumis kõigil aladel, kõigis asustatud maailmades ja tegevuse kõigil etappidel.

⁴ Oma ülima haldamistarkuse ja ebatavalise täideviimisotuse tõttu võtavad need väljapaistvad olendid enda kanda kohtuasjade esindamise superuniversumi kohtutes; nad hoolitsevad otsuste elluviimise ja hälvete korrigeerimise eest arenevates universumites. Seega, kui teile teie kosmiliseks edasiliikumiseks määratud maailmades ja sfääridel tõustes peaks kunagi ette heidetama väärotsuste tegemist, tuleb teil vaevalt ebaõigluse all kannatada, sest teie

prokurörid on kunagised tõusuolendid, kes tunnevad isiklikult teie poolt läbitud ja hetkel läbitava tee kõiki samme.

4. NIME JA NUMBRITA OLENDID

¹ Nime ja Numbrita Olendid moodustavad Saavutuse Kolmsustatud Poegade kolmanda ja viimase rühma; need on tõusuteel olevad hinged, kes on arendanud endas sellise palveldamisvõime, mis ületab tunduvalt aja ja ruumi maailmade arenevate rasside kõigi teiste poegade ja tütarde oskusi. Neil on arenenud selline vaimne arusaam Kõikse Isa igavesest eesmärgist, et see ületab nime ja numbrit omavate arenevate olendite arusaamise, mistõttu nimetataksegi neid Nime ja Numbrita Olenditeks. Täpsemalt tõlgituna oleks nende nimeks „Nimest ja Numbrist *kõrgemal seisvad* Olendid”.

² Seda poegade klassi hõlmab Paradiisi-Kolmsus seitsmetuhandelistest rühmadena. Uversal on arvel üle saja miljoni niisuguse Orvontonisse lähetatud poja.

³ Et Nime ja Numbrita Olendid esindavad ellujäävate rasside ülimalt vaimset mõtlemist, sobivad nad eriti hästi õigust mõistma ja arvamusi esitama, kui vajatakse vaimset vaatenurka ja kui arutluse all oleva probleemiga seotud küsimuste õigeks mõistmiseks on olulised tõusuteekogemused. Nad on Orvontoni kõrgeimad vandekohtunikud. Vääralt rakendatud vandekohtusüsteem võib mõnes maailmas õiglust ka rohkemal või vähemal määral moonutada, kuid Uversal ja sellest lähtuvates kohtutes rakendame me vandekohtunikenähtu vaimse meelsuse kõrgeimat vormi. Kohtumõistmine on iga valitsuse kõrgeim funktsioon ja need, kellele on usaldatud kohtuotsuste langetamine, tuleks valida kõige kogenenumate ja mõistvamate isikute kõige kõrgema ja üllama osa seast.

⁴ ¶ Kandidaatide valik Vägevate Sõnumitoojate, Kõrgeauliste ja Nime ja Numbrita Olendite kolmsustamisrühmitustesse toimub loomulikult ja automaatselt. Paradiisi valikumeetodid pole üheski mõttes meelevaldsed. Saavutuse Kolmsustatud Poegade hulka valitakse isiklike kogemuste ja vaimsete väärtuste alusel. Niisugused olendid on võrdsete volituste ja ühesuguse halduristaatusega, kuid igaüks neist on oma isikupära ja loomusega: nad ei ole standardised olendid. Kõik nad on loomult erinevad, sõltuvalt nende tõusuteede erinevusest.

⁵ Lisaks neile kogemustest tulenevatele omadustele on Saavutuse Kolmsustatud Pojad kolmsustatud Paradiisi Jumaluste jumaliku hõlmatusega. Seetõttu toimivad nad Kolmsuse Alaliste Poegade kooskõlastatud kaaslastena, sest Kolmsusest hõlmatus näib tulevase aja voolust esile tõstvat paljusid loodud-olendite teostamata võimeid. Kuid see on õige üksnes praegust universumiajastut puudutava kohta.

⁶ See poegade rühm tegeleb põhiliselt — kuid mitte ainult — tõusuteel olevate aegruumi surelike teenimisega. Kui sureliku olendi seisukoht tekitab kahtlusi, antakse see küsimus lahendada tõusukomisjonile, kuhu kuuluvad üks Vägev Sõnumitooja, üks Kõrgeauline ning üks Nime ja Numbrita Olend.

⁷ Teie, surelikud, kes te seda sõnumit loete, võite ise tõusta Paradiisi, saavutada Kolmsusest hõlmatus ja kauges tulevikus võidakse teid määrata Päevilt Vanade teenistusse ühes seitsmest superuniversumist ning saata edendama tõe ilmutamist mõnel areneval asustatud planeedil, nagu mina seda praegu teen Urantial.

5. KOLMSUSTATUD HOOLDAJAD

¹ Kolmsustatud Hooldajad on Väljavalimise Kolmsustatud Pojad. Peale teie rasside ja teiste ellujäämist väärivate surelike, kes läbivad Havona, jõuavad Paradiisi ning keda määratakse mõnikord Kolmsuse Alaliste Poegade juurde superuniversumi teenistusse, võivad samasuguse Kolmsuse tunnustuse ja suurepärase isiksuse kandidaatideks saada ka teie ustavad seeravitest kaitseinglid ja niisama ustavad keskteelistest kaaslased.

² Kolmsustatud Hooldajad on tõusuteel olevad seeravid ja üleviidud keskteelised, kes on läbinud Havona ja jõudnud Paradiisi ning Lõplikuse Korpusesse. Seejärel hõlmas neid Paradiisi-Kolmsus ja nad määrati Päevilt Vanade teenistusse.

³ Kolmsusest hõlmamise kandidaadid tõusuteel olevate seeravite seast saavad sellise tunnustuse osaliseks oma vaprast koostööd tõttu mõne tõusuresurelikuga, kes on jõudnud Lõplikuse Korpusesse ning on seejärel kolmsustatud. Minu enda sureliku elutee seeravist kaitseingel tegi selle läbi koos minuga, hiljem ta kolmsustati ja on nüüd suunatud Uversa valitsuse juurde Kolmsustatud Hooldajana.

⁴ Sama käib ka keskteeliste kohta: paljud neist kantakse üle ja nad jõuavad Paradiisi koos seeravitega ja hõlmatakse Kolmsusest samadel põhjustel ning määratakse superuniversumitesse Hooldajateks.

⁵ Kolmsustatud Hooldajad hõlmatakse Paradiisi-Kolmsusest seitsmekümnetuhandelistest rühmadena ja igasse superuniversumisse läkitatakse seitsmendik igast rühmast. Praegu on neid usaldatavaid ja kõrgeid Hooldajaid Orvontoni teenistuses veidi üle kümne miljoni. Nad teenivad Uversal ja suurematel ning väiksematel keskussfääridel. Neid aitab nende töös mitmest miljardist sekonavist ja teistest superuniversumi võimekatest isiksustest koosnev korpus.

⁶ Kolmsustatud Hooldajad alustavad oma tegevust hooldajatena ja jätkavad seda tööd supervallitsuste tasemel. Nad on omamoodi supervallitsuste ametnikud, kuid ei tegele üksikisikutega nagu Taevased Valvurid. Kolmsustatud Hooldajad juhivad rühmi puudutavaid asju ja edendavad kollektiivseid projekte. Nad valvavad arhiivide, plaanide ja institutsioonide üle; nad on ürituste, isiksuste rühmade, tõusuprojektide, morontia plaanide, universumikavade ja arvukate muude ettevõtmiste puhul usaldusisikud.

6. KOLMSUSTATUD SAADIKUD

¹ Kolmsustatud saadikud on Väljavalimise Kolmsustatud Poegade teine klass ja nagu nende kaaslasti Hooldajaid, värvatakse neidki kaht tüüpi tõusuolendite seast. Mitte kõik tõususurelikud pole Kohandaja ehk Isaga ühte sulanud, mõned on ühte sulanud Vaimuga, mõned Pojaga. Osa neist Vaimu ja Pojaga ühtesulanud surelikest jõuab Havonasse ja pääseb Paradiisi. Neist Paradiisi tõusjatest valitakse kandidaadid Kolmsusega hõlmamiseks ja aeg-ajalt neid kolmsustatakse koos seitsmetuhandelistes rühmitustes. Seejärel määratakse nad tegutsema superuniversumitesse Päevilt Vanade Kolmsustatud Saadikutena. Uversal on neid registreeritud peaaegu pool miljardit.

² Kolmsustatud Saadikuid valitakse Kolmsusest hõlmamiseks nende Havona õpetajate soovitude põhjal. Rühmades, mida nad esindavad, on nad säravaima mõistusega ja suudavad seetõttu kõige paremini aidata superuniversumi valitsejatel mõista ning arvestada selle maailma huvisid, kust Vaimuga ühtesulanud surelikud pärinevad. Pojaga ühtesulanud Saadikud on meile suureks abiks nende probleemide lahendamisel, mis seonduvad isiksuseklassiga, kes on ühte sulanud Pojaga.

³ Kolmsustatud Saadikud on Päevilt Vanade emissariid kõikjal ja kõikvõimalike ülesannete täitmisel kõigis selle superuniversumi maailmades ja universumites, kuhu nad on lähetatud. Nad osutavad konkreetseid ja tähtsaid teenuseid väikesektorite keskustes ning täidavad arvukaid väga mitmekesiseid ülesandeid superuniversumis. Nad on supervalitsuste Kolmsustatud Poegade eriolukorra- või varukorpus ja seetõttu saab neile anda väga mitmesuguseid ülesandeid. Nad tegelevad superuniversumi tuhandete ja tuhandete asjatoimetustega, mida inimhõimustele on võimatu kirjeldada, sest Urantial ei toimu midagi, mis oleks mingiski mõttes analoogiline nende tegevusega.

7. KOLMSUSTAMISE TEHNIKA

¹ Ma ei saa täiuslike ja täiustunud vaimolendite ülima loova teo — kolmsustamise kogemust ainelisele meelele täielikult avada. Kolmsustamise tehnika on üks Vicegeringtoni ja Solitaringtoni saladusi ning see avaldatakse ja on arusaadav vaid neile, kes on need ainulaadsed kogemused läbi teinud. Seepärast ei õnnestu ühelgi olendil selle erakordse toimingu olemust ja sisu inimhõimustele kirjeldada.

² Peale Jumaluste tegelevad kolmsustamisega ainult Paradiisi-Havona isiksused ning iga lõpetanute korpuse teatavad kindlad liikmed. Paradiisi täiuse erioludes võivad need võrratud olendid alustada ainulaadset ettevõtmist, et anda mõistele identiteet, ning tihtilugu neil õnnestubki saada selle tulemusena uus olend, loodud-olendite kolmsustatud poeg.

³ Need aulised loodud-olendid, kes niisuguste kolmsustamisjuhtumitega tegelevad, võivad osaleda ainult ühes niisuguses kogemuses, kuid Paradiisi Jumalustel ei näi olevat mingeid takistusi kolmsustamispisoodide pidevalt sooritada. Jumalus näib olevat piiratud vaid ühes suhtes: saab

olla ainult üks Algne ja Lõpmatu Vaim, ainult üks Isa-Poja ühise tahte lõpmatu täideviija.

⁴ Kohandajaga ühtesulanud tõususurelikest lõpetanud, kes on saavutanud Paradiisi kultuuri ja vaimse arengu teatava tasandi, on samuti nende hulgas, kes võivad proovida loodud-olendit kolmsustada. Paradiisis asuvatele surelikest lõpetanute kaaslaskondadele võimaldakse vaheaegilal milleniumil Havona ajaarvamise järgi. Niisugused lõpetanud võivad selle kohustustest vaba perioodi veetmiseks valida seitse eri viisi ja üks neist viisidest on üritada koos mõne teise lõpetanuga või mõne Paradiisi-Havona isiksusega loodud-olendi kolmsustamist.

⁵ Kui kaks surelikku lõpetanut astuvad Tervikuniversumi Arhitektide ette ja näitavad, et nad on iseseisvalt valinud kolmsustamiseks identse mõiste, on Arhitektidel õigus omal äranägemisel anda volitused, mis lubavad neil aulistel surelikel tõusuteelistel oma vaheaega pikendada ja eemalduda mõneks ajaks Paradiisi kodanike kolmsustamissektorisse. Kui nad selle lubatud puhkeaja lõpus kannavad ette, et nad on üksikult ja ühiselt otsustanud teha paradiisliku pingutuse, et vaimsustada, ideaalseks muuta ja tegelikustada mõni väljavalitud algupärane mõiste, mida seni veel ei ole kolmsustatud, siis annab Meistervaim Number Seitse oma korraldusega volitused niisuguse erakordse ettevõtmise tarvis.

⁶ Mõnikord kulub nendeks ettevõtmisteks usumatult palju aega; tundub mööduvat terve ajastu, enne kui need ustavad ja kindlameelsed kunagised surelikud — ja mõnikord Paradiisi-Havona isiksused — jõuavad lõpuks eesmärgile ning neil õnnestub tõesti nende poolt valitud universaalse tõe mõiste tegelikku olemisse viia. Neid pühendunud paare ei saada sugugi alati edu; paljudel juhtudel üritus äpardub, kuigi nad omalt poolt ei ole ühtki ilmselt vigast teinud. Ebaõnne kogenud kolmsustamise kandidaadid võetakse vastu spetsiaalsesse lõpetanute rühma. Selle liikmeid määratletakse olenditena, kes on teinud ülima pingutuse ja elanud läbi ülima pettumuse. Kui kolmsustamiseks ühinevad Paradiisi Jumalused, siis õnnestub see neil alati, kuid ühesuguste loodud-olendite paaril, kahe sama astme olendi katselisel liidul, ei lähe see sugugi alati korda.

⁷ ¶ Kui Jumalad kolmsustavad uue ja ainulaadse olendi, jääb jumalike vanemate jumaluslik potentsiaal muutumatuks; aga kui ülendatud loodud-olendid niisuguse loomistöö sooritavad, teeb ühe selles osaleva indiviidi isiksus läbi ainulaadse muundumise. Loodud-olendite kolmsustatud poja kaks vanemat saavad teatud mõttes vaimselt üheks. Me usume, et see isiksuse teatavate vaimsete faaside kahest üheks saamine jääb ilmselt valdavaks kuni selle ajani, mil Ülim Olend on saavutanud isiksuse täieliku ja lõpuleviidud avaldumise suuruniversumis.

⁸ Samaaegselt loodud-olendite kolmsustatud uue poja tekib kahe vanema vaimne funktsionaalne ühinemine: kaks kolmsustavat vanemat saavad lõplikul funktsionaalsel tasandil üheks. Ükski loodud-olend universumis ei suuda seda hämmastavat nähtust täielikult seletada — see on

peaaegu jumalik kogemus. Kui Isa ja Poeg ühinesid, et igavikustada Lõpmatut Vaimu, said nad oma eesmärgile jõudmisel kohe üheks ja sellest peale on nad olnudki üks. Ja kuigi kahe loodud-olendi kolmsustamisliit kuulub samasse klassi mis Kõikse Isa ja Igavese Poja täiusliku jumalusliidu lõpmatu ulatusega ühendus, ei ole loodud-olendi kolmsustamise järelmid oma olemuselt igavesed, vaid lõpevad kogemuslike Jumaluste tõelisuseks saamisel.

⁹ Kuigi need loodud-olendite kolmsustatud poegade vanemad saavad oma universumi ülesannete täitmisel üheks, arvestatakse neid Lõplikkuse Korpuse ja Tervikuniversumi Arhitektide nimekirjades jätkuvalt kahe isiksusega. Praegusel universumiajastul on kõik kolmsustamises ühinenud vanemad ülesannete jaotuses ja tegutsemises lahutamatud: kuhu läheb üks, sinna läheb ka teine, mida teeb üks, seda teeb ka teine. Kui vanemateks ühinevad surelik (või muu) lõpetanu ja mõni Paradiisi-Havona isiksus, ei tegutse ühinenud vanematest olendid koos ei Paradiisi asukate, Havona elanike ega lõpetanutega. Niisugused segaliidud koonduvad erilistesse korpustesse, kuhu kuuluvad kõik samasugused olendid. Ja kõigis kolmsustamisliitudes, olgu need siis sega- või muud tüüpi ühendused, on vanemad teineteisest teadlikud. Nad võivad omavahel suhelda ning saavad täita ülesandeid, mida kumbki enne seda poleks suutnud.

¹⁰ ¶ Seitsmel Meistervaimul on õigus lõpetanute ja Paradiisi-Havona isiksuste kolmsustamisliitu heaks kiita ja niisugused segaühendused saavutavad alati edu. Selle tulemusena tekivad suurepärase loodud-olendite kolmsustatud pojad esindavad mõisteid, mis ei ole arusaadavad ei Paradiisi igavestele ega ka kosmose ajalikele loodud-olenditele, mistõttu nad jäävad Tervikuniversumi Arhitektide eestkoste alla. Nendes saatuse kolmsustatud poegades kehastuvad ideed, ideaalid ja *kogemused*, mis kuuluvad ilmselt mõnesse tulevasse universumiajastusse ning seetõttu pole neil vahetut praktilist väärtust ei superuniversumite ega keske universumi haldusorganite jaoks. Need aja laste ja igaviku kodanike ainulaadsed pojad hoitakse reservis Vicegeringtonil, kus nad uurivad aja mõisteid ja igaviku reaalsusi sfääri selles erisektoris, kus asuvad Loojate-Poegade korpuse salajased kolledžid.

¹¹ ¶ Ülimas Olendis on ühinenud Jumalus-reaalsuse kolm faasi: Ülim Jumal, Paradiisi-Kolmsuse teatavate lõplike aspektide vaimne ühendus; Kõikvõimas Ülim, suuruniversumi Loojate jõu ühendus; ja Ülim Meel, Kolmanda Allika ja Keskme ning tema kaaslaste isiklik panus Ülima Olendi reaalsusesse. Keskse universumi ja Paradiisi võrratud loodud-olendid tegelevad oma kolmsustamisüritustes Ülima Jumaluse kolmese uurimisega, mille tulemusena tekib loodud-olendite kolmsustatud poegade kolm klassi:

¹² 1. *tõusuteeliste kolmsustatud pojad*. Lõpetanud püüavad oma loomispingutustes kolmsustada Kõikvõimsa Ülima teatavaid mõistelisi reaalsusi, mida nad on kogemuslikult omandanud oma tõusul Paradiisi läbi aja ja ruumi;

¹³ ¶ 2. *Paradiisi-Havona kolmsustatud pojad*. Paradiisi kodanike ja Havona asukate loovate pingutuste tulemusena kolmsustatakse Ülima Olendi teatavad kõrgeid vaimsed aspektid, mida nad on kogemuslikult omandanud Viimase ja Igavesega piirneval superülimal taustal;

¹⁴ ¶ 3. *saatuse kolmsustatud pojad*. Kui aga lõpetanu ja Paradiisi-Havona asukas koos kolmsustavad uue loodud-olendi, tekitab see ühine pingutus vastukajasid Ülima-Viimase Meele teatavates faasides. Selle tulemusena tekivad loodud-olendite kolmsustatud pojad on loomisülesed: nad esindavad Ülima-Viimase Jumaluse tegelikkusi, mida ei ole muidu kogemuslikult saavutatud ja mis kuuluvad seega automaatselt Tervikuniversumi Arhitektide võimkonda. Arhitektid hooldavad ju neid asju, mis ületavad praeguse universumiajastu loomispääre. Saatuse kolmsustatud pojad kehastavad Ülima-Viimase tervikuniversumit puudutava ilmutamata funktsiooni teatavaid külgi. Me ei tea neist aja ja igaviku ühistest lastest palju, ent ometi tublisti rohkem, kui meil on lubatud avaldada.

8. LOODUD OLENDID KOLMSUSTATUD POJAD

¹ Lisaks käesolevas tekstis käsitletavatele loodud-olendite kolmsustatud poegadele on veel arvukalt teisi loodud-olendite kolmsustatud ja teile ilmutamata olendite klasse — seitsme lõpetanute korpuse ja Paradiisi-Havona isiksuste mitmesuguste ühenduste järeltulijaid. Kuid kõigile neile loodud-olendite kolmsustatud nii ilmutatud kui ka ilmutamata olenditele annab isiksuse Kõikne Isa.

² ¶ Kui uued tõusuteeliste kolmsustatud ja Paradiisi-Havona kolmsustatud pojad on noored ja õpetamata, saadetakse nad tavaliselt pikaks ajaks teenima Lõpmatu Vaimu seitsmesse Paradiisifääri, kus nad teenivad Seitsme Ülima Täideviija eestkoste all. Seejärel võivad Kolmsuse Õpetajad-Pojad võtta neid edasi õppima kohalikesse universumitesse.

³ Need kõrgetest ja aulistest loodud-olenditest pärinevad kasupojad on Õpetajate-Poegade õpipoisid, õpilastest abilised, ja neid liigitatakse sageli ajutiselt nende Poegade hulka. Nad võivad täita ja täidavadki paljusid enesesalgamist nõudvaid ülesandeid omavalitud teenistusmaailma heaks.

⁴ Õpetajad-Pojad võivad kohalikes universumites nimetada, kes loodud-olendite poolt kolmsustatud eestkostest sobiks Paradiisi-Kolmsusest hõlmamiseks. Naastes sellest hõlmatuses Täiustumise Kolmsustatud Poegadena, astuvad nad seitsmes superuniversumis Päevilt Vanade teenistusse ning see ongi selle ainulaadse, kahekordselt kolmsustatud olendite rühma praegu teada olev saatuse.

⁵ Mitte kõik loodud-olendite kolmsustatud pojad ei ole Kolmsusest hõlmatud; paljudest saavad Paradiisi Seitsme Meistervaimu, superuniversumite Peegeldavate Vaimude ja kohalike loodute Emavaimude kaaslasted ning saadikud. Teised võivad vastu võtta eriülesandeid igavesel Saarel.

Kolmandad võivad astuda Isa salajaste maailmade ja Vaimu Paradiisifääride eriteenistustesse. Nad võivad leida lõpuks tee Kolmsustatud Poegade ühisesse korpusesse Havona sisemises ringluses.

⁶ Välja arvatud Täiustumise Kolmsustatud Pojad ja need, kes koonduvad Vicegeringtonile, näib kõigi loodud-olendite kolmsustatud poegade ülimalt saatuses olevat astumine Kolmsustatud Lõpetanute Korpusesse, mis on üks seitsmest Lõplikkuse Korpusest Paradiisis.

9. TAEVASED VALVURID

¹ Loodud-olendite kolmsustatud pojad hõlmatakse Paradiisi-Kolmsusest seitsmetuhandeliste rühmitustena. Need täiustunud inimolendite ja Paradiisi-Havona isiksuste kolmsustatud järeltulijad on kõik ühtemoodi Jumalustest hõlmatud, kuid nad on määratud superuniversumitesse vastavalt nende endiste juhendajate, Kolmsuse Õpetajate-Poegade soovitudele. Need pojad, kelle teenistus oli vastuvõetavam, määratakse Kõrgete Poegade Abilisteks, teenistuses vähem silma paistnud määratakse Taevasteks Valvuriteks.

² Pärast seda, kui need ainulaadsed olendid on Kolmsusest hõlmatud, saab neist väärtuslik täiendus superuniversumi valitsustele. Nad tunnevad hästi tõusutee küsimusi, mitte isikliku tõusmise kaudu, vaid Kolmsuse Õpetajate-Poegade juures kosmosemaailmades teenimise tõttu.

³ ¶ Orvontonile on suunatud peaaegu miljard Taevast Valvurit. Nad on määratud peamiselt Päevilt Täiuslike haldusorganitesse suuremate sektorite keskustes ning neile on võimekaks abiliseks Pojaga ühtesulanud tõususuurelike korpus.

⁴ Taevased Valvurid on Päevilt Vanade kohtute ametnikud, kes toimivad kohtu sõnumitoojatena ja superuniversumi valitsuste eri kohtute kutsete ning otsuste kohaletoimetajatena. Nad sooritavad vajalikud vahistamised Päevilt Vanade nimel; nad lahkuvad Uversalt, toomaks kohale olendeid, kes peavad ilmuma superuniversumi kohtunike ette; nad täidavad kinnipidamiskorraldusi suvaliste isikute suhtes superuniversumis. Nad käivad ka kaasas kohalikest universumitest pärit Vaimuga ühtesulanud surelikel, kui nende kohalolek Uversal on mingil põhjusel vajalik.

⁵ ¶ Taevaste Valvurite ja nende kaaslaste, Kõrgete Poegade Abiliste sisimas ei ole kunagi elanud Kohandajad. Nad ei ole ka ühte sulanud ei Vaimu ega Pojaga. Täiustumise Kolmsustatud Poegade ühtesulamata jäämise asendab aga Paradiisi-Kolmsusest hõlmatus. Kolmsusest hõlmatus võib mõjuda ainult sellele ideele, mis on loodud-olendite kolmsustatud pojas isikustunud, jättes hõlmatud poja muus osas muutumatuks, kuid niisugune piirang tekitab vaid siis, kui see on kavatsuslik.

⁶ Need kahekordselt kolmsustatud pojad on imepärsed olendid, kuid nad pole ei nii mitmekülgsed ega ka usaldusväärsed nagu nende tõusvad kaaslased: neil puudub see tohutu ja sügav isiklik kogemus, mille ülejäänud sellesse rühma kuuluvad pojad on omandanud tegeliku pürgimisega kosmose pimedatelt aladelt aulisusse. Meie, kel on selja

taga tõusutee, armastame neid ja teeme kõik, mis meie võimuses, et nende puudusi kompenseerida, kuid nende tõttu oleme alati tänulikud oma alamale päritolule ja kogemisevõimele. Nende valmisolek ära tunda ja tunnistada oma puudusi universumitõususe kogetavate realiteetide suhtes on ebamaiselt kaunis ja mõnikord liigutavalt kaastundmust äratav.

⁷ Täiustumise Kolmsustatud Pojad on teiste Kolmsusest hõlmatud poegade võrreldes piiratud, sest nende kogemisevõimet pärsib aegruum. Nad on vaatamata pikaajalistele õpingutele Ülimate Täideviijate ja Õpetajate-Poegade juures puudulike kogemustega, ning kui see nii ei oleks, siis nende kogemustega küllastumise tõttu ei saaks neid jätta reservi kogemuste omandamiseks tulevases universumiajastus. Kogu kõikises eksistentsis lihtsalt pole midagi, mis võiks asendada tegelikke isiklike kogemusi, ning need loodud-olendite kolmsustatud pojad hoitakse varuks kogemuslikuks tegutsemiseks mõnel tulevasel universumiepoohhil.

⁸ Eluasemeilmades olen ma sageli näinud neid superuniversumi kõrgete kohtute väarikaid ametnikke vaatamas nii igatsevalt ja paluvalt isegi neid, kes on just saabunud arenevatest kosmosemaailmadest, et sai üsna selgeks — need mittekogemuslikult kolmsustatud tõepoolest kades-tasid oma pealtnäha vähem õnnelikus seisukorras vendi, kes tõusevad kõigsel rajal *bona fide* kogemuste ja tegeliku elu astmeid mööda. Vaatamata oma puudustele ja piirustele moodustavad nad imepäraselt kasuliku töötajate kor-puse, kes on alati valmis ellu viima superuniversumi valitsuste keerulisi halduskavasid.

10. KÕRGETE POEGADE ABILISED

¹ Kõrgete Poegade Abilised on Surelike Lõplikkuse Korpus auliste tõusuolendite ja nende igaveste kaaslaste, Paradiisi-Havona isiksuste, taaskolmsustatud kolmsustatud poegade kõrgem rühm. Nad on määratud teenima superuniversumis ja toimivad Päevilt Vanade valitsuste kõrgete poegade isiklike abilistena. Neid sobiks nimetada ka erasekretäreideks. Nad tegutsevad aeg-ajalt erikomisjonide ja kõrgete poegade muude rühmaühenduste ametnikena. Nad teenivad Tarkuse Täiustajaid, Jumalikke Nõuandjaid, Kõikseid Hindajaid, Vägevaid Sõnumitoojaid, Kõrgeaulisi ning Nime ja Numbrita Olendeid.

² ¶ Kui ma Taevaseid Valvureid käsitlesin tähelepanu pööravat nende kahekordselt kolmsustatud poegade piiratusele ja puudustele, siis lubage mul nüüd õigluse mõttes juhtida tähelepanu nende ühele väga tugevale küljele, omadusele, mis muudab nad meie jaoks peaaegu hindamatuks. Need olendid võlgnevad oma olemasolu asjaolule, et nad on mingi ühe ja ülima mõiste kehastused. Nende isiksuses on kehastunud mõni jumalik idee, mõni kõikne ideaal, mida kunagi varem pole mõeldud, väljendatud või kolmsustatud. Ja seejärel on neid Kolmsusest hõlmatud: seega nad esitavad ja tegelikult kehastavad jumaliku Kolmsuse enda tarkust, niivõrd kui see puudutab nende

isiksuse eksistentsi ideed-ideaali. Niivõrd kui seda konkreetset mõistet on võimalik universumitele ilmutada, kehastavad need isiksused kõike kõigest, mida mõne loodud-olendi või Looja intellekt võib olla välja mõelnud, väljendanud või näitega tõestanud. *Nad on selle idee kehastused.*

³ Te ju mõistate, et universumi reaalsuse mingi ülima mõiste niisugune elav koondumine oleks ütle mata kasulik neile, kellele on usaldatud superuniversumite haldamine?

⁴ ¶ Alles hiljuti saadeti mind juhtima kuueliikmelist komisjoni, kuhu kuulus üks igast kõrge st pojast. Komisjon pidi uurima kolme probleemi seoses ühe uute universumite rühmaga Orvontoni lõunapiirkondades. Ma sain Kõrgete Poegade Abiliste väärtusest eriti selgelt aru siis, kui taotlesin nende klassi juhilt Uversal niisuguste sekretäride ajutist määramist minu komisjoni. Meie esimest ideed esindas üks Kõrgete Poegade Abiline Uversal, kes kinnitati otsekohe meie rühma juurde. Teine probleem oli kehastunud Kõrgete Poegade Abilises, kes oli määratud superuniversumisse number kolm. Saime sellest allikast palju abi keskse universumi arvelduskoja kaudu, mis koordineerib ja levitab põhiteadmisi, kuid miski pole võrreldav abiga, mida meile osutas selle isiksuse tegelik kohalolek, kes *on* loodud-olendi poolt ülimaltult kolmsustatud ja lõplikult Jumaluse poolt kolmsustatud mõiste. Meie kolmanda probleemi kohta näitasid Paradiisi arhiivid, et niisugust ideed ei olnud loodud-olendid kunagi kolmsustanud.

⁵ ¶ Kõrgete Poegade Abilised on vapustavate mõistete ja hämmastavate ideaalide ainulaadsed ja algupärase isikustumised. Ja sellistena suudavad nad meie arutlusi aeg-ajalt kirjeldamatult valgustada. Mõelge, milline abi on mulle sellest, kui ma täidan kusagil kauge kosmose universumis mingit ülesannet ja mul on õnnestunud oma missiooni juurde kinnistada mõni Kõrgete Poegade Abiline, kes kehastab jumalikku arusaama probleemist, mida mind on saadetud ründama ja lahendama, ning mul on olnud korduvalt just niisugune kogemus. Niisuguse kava puhul on ainus raskus vaid selles, et üheski superuniversumis ei saa olla nende kolmsustatud ideede täielikku kogumit:

meil on vaid seitsmendik neist olenditest; seega saame vaid umbes ühel juhul seitsmest tunda rõõmu isiklikest sidemetest nende olenditega, kuigi kroonika näitab, et idee on kolmsustatud.

⁶ Meil oleks Uversal sellest suur kasu, kui saaksime neid olendeid palju rohkem kasutada. Et nad on superuniversumite valitsustele väga väärtuslikud, ergutame igati ruumi-palverändureid ja ka Paradiisi asukaid kolmsustamist proovima, pärast seda kui nad on üksteist aidanud nende kogemuslike reaalsuste osas, mis on niisuguste loovate ürituste teostamiseks olulised.

⁷ ¶ Praegu on meie superuniversumis umbes üks ja veerand miljonit Kõrgete Poegade Abilist ning nad teenivad nii suuremates kui ka väikesektorites, toimides samal ajal Uversal. Nad saadavad meid väga sageli, kui meid läheta takse kaugetesse universumitesse ülesandeid täitma. Kõrgete Poegade Abilised ei ole alaliselt määratud ühegi Poja ega komisjoni juurde. Nad liiguvad pidevalt ühest kohast teise, teenides seal, kus see idee või ideaal, mis nad *on*, saab kõige paremini edendada selle Paradiisi-Kolmsuse igavesi eesmäärke, kelle poegadeks nad on saanud.

⁸ Nad on liigutavalt südamlilikud, äärmiselt ustavad, erakordselt arukad, ülimalt targad — konkreetse idee osas — ja piirilt alandlikud. Kuigi nad võivad teile oma idee või ideaali kohta anda kogu universumis olemasoleva teadmise, on peaaegu haletsusväärne jälgida, kuidas nad otsivad teadmisi ja informatsiooni teiste teemade valdajatelt, isegi tõususuurelikelt.

⁹ ¶ Selline on lugu mõnede nende olendite päritolust, olemusest ja toimimisest, keda nimetatakse Jumala Kolmsustatud Poegadeks, nimelt nendest, kes on viibinud Paradiisi-Kolmsuse jumalikus hõlmatuses ja keda on seejärel suunatud superuniversumite teenistusse, et teha seal targas ja mõistvas koostöös Päevilt Vanade halduritega väsimatuid pingutusi, hõlbustamaks aja tõususuurelike kulgemist sissepoole, nende Havona sihtkoha ja Paradiisi saatuse suunas.

¹⁰ [Jutustanud Vägev Sõnumitooja Orvontoni ilmutamiskorpusest.]

ÜKSILDASED SÕNUMITOOJAD

ÜKSILDASED Sõnumitoojad on Ühise Looja isiklikud ja kõikised korpused — nad on Lõpmatu Vaimu Kõrgemate Isiksuste esimene ja kõrgeim klass. Nad esindavad Lõpmatu Vaimu esimest loomistegu, kus ta tegutses üksinda eesmärgiga ellu kutsuda üksildasi isiksusvaimu. Selles hämmastavas vaimsustamises ei osalenud otseselt ei Isa ega Poeg.

² Need vaim-sõnumitoojad isikustati ühesainsas loomiseepisoodis ja nende arv on jääv. Minuga on küll käesolevas missioonis kaasas üks niisugune erakordne olend, ent ma ei tea, kui palju niisuguseid isiksusi universumite universumis on. Ma tean ainult seda, kui palju on mingil ajal registris arvel neid, kes toimivad ajutiselt meie superuniversumi jurisdiktsiooni piirkonnas. Uversa viimasest aruandest näen, et sel ajal tegutses Orvontoni piires peaaegu 7690 triljonit Üksildast Sõnumitoojat, ja ma arvan, et see on tunduvalt vähem kui seitsmendik nende üldarvust.

1. ÜKSILDASTE SÕNUMITOOJATE PÄRITOLU JA OLEMUS

¹ Kohe pärast Havona ringluste seitsme Vaimu loomist lõi Lõpmatu Vaim Üksildaste Sõnumitoojate tohutu korpuse. Kõikses loodus pole ühtki osa, mis oleks eksisteerinud enne Üksildasi Sõnumitoojaid, välja arvatud Paradiis ja Havona ringlused; nad on tegutsenud kõikjal kogu suuruniversumis peaaegu igavikust saadik. Nad moodustavad aluse, millel rajaneb jumalik viis, kuidas Lõpmatu Vaim avaldab end ajas ja ruumis kaugele ulatuvatele loodutele ja astub nendega isiklikult ühendusse.

² Vaatamata sellele, et need sõnumitoojad on olemas peaaegu igavikust saadik, on nad kõik teadlikud oma individuaalsuse algusest. Nad on teadlikud ajast ja nad on esimesed Lõpmatu Vaimu poolt loodutest, kellel on niisugune ajateadlikkus. Nad on Lõpmatu Vaimu esmasündinud loodud-olendid, keda on isikustatud ajas ja vaimsustatud ruumis.

³ Need üksildased vaimud ilmusid aegade koidikul täielikult väljaarenenud ja täiuslike vaimuannetega vaimolenditena. Nad on kõik võrdsed ega jagune isiklike iseärasuste alusel rühmadesse ega alajaotustesse. Nende liigitus põhineb täielikult vaid sellel, missugusele tööle neid aeg-ajalt määratakse.

⁴ Surelikud alustavad kosmosemaailmades peaaegu täiesti aineliste olenditena ja tõusevad sissepoole Suurte Keskmete suunas. Üksildased vaimud aga alustavad kõigi asjade keskmest ja ihaldavad määramisi kaugete loodute juurde, isegi kõige välimiste kohalike universumite üksikmaailmadesse ja veelgi kaugemale.

⁵ Kuigi neid nimetatakse Üksildasteks Sõnumitoojateks, ei tunne nad end üksildaste vaimudena, sest neile tööpoolest meeldib töötada üksi. Nad on kõigist loodud asjadest ja olenditest ainsad, kes võivad tõesti üksildust nautida — ja naudivadki —, kuigi nad tunnevad samavõrra

rõõmu ka läbikäimisest nende väga väheste universumiintellekti klassidega, kellega saavad vennastuda.

⁶ ¶ Üksildased Sõnumitoojad ei ole oma teenistuses isoleeritud; nad on pidevas kontaktis kogu loodu intellekti rikkusega, sest nad on võimelised „pealt kuulama” kogu teabelevi oma viibimiskohas. Nad võivad suhelda ka oma lähinaabruses olevate oma korpuse liikmetega, kes teevad samas superuniversumis samalaadset tööd. Samuti võiksid nad suhelda ka teiste omasugustega, kuid Seitsme Meistervaimu nõukogu on neil keelanud seda teha ja nende rühm on lojaalne: nad ei ole sõnakuulmatud ega jäta kohustusi täitmata. Pole teada, et mõni Üksildane Sõnumitooja oleks kunagi eksinud.

⁷ Üksildased Sõnumitoojad nagu ka Universumi Võimsusesuunajad on ühed vähestest kõikjal tegutsevate olendite liikidest, keda ei ähvarda oht, et aja ja ruumi kohtud neid kinni peavad. Neid võidakse kutsuda ainult Seitsme Meistervaimu ette, kuid tervikuniversumi üheski annaalis pole ainsatki märget, et niisugune Paradiisi nõukogu oleks kunagi kokku kutsutud mõne Üksildase Sõnumitooja kohtuasja arutama.

⁸ Need üksinda töötavad sõnumitoojad on usaldusväärne, enesekindel, mitmekülgne, läbinisti vaimne ja igaühe osavõtlik Kolmandast Allikast ja Keskmest pärinev loodud-olendite rühm. Nad tegutsevad Lõpmatu Vaimu volitusel: see Vaim asub kesksel Paradiisisaarel ning on isikustunud kohalike universumite keskussfääridel. Nad saavad pidevalt osa Lõpmatult Vaimult hoovavast otsesest ringlusest, isegi kui nad tegutsevad kohalikes loodud maailmades kohaliku universumi Emavaimude vahetu mõju all.

⁹ ¶ Sellel, miks Üksildased Sõnumitoojad peavad rändama ja töötama üksi, on tehniline põhjus. Lühikeste ajavahemike vältel ja paigal olles võivad nad küll rühmas koos töötada, kuid selliselt koos olles on nad oma Paradiisi-ringluse toest ja juhustest täiesti ära lõigatud, täielikult isoleeritud. Kui kaks või enam selle klassi olendit on teel olles või ruumiringlustes ja ajavooludes tegutsedes üksteise läheduses, katkestatakse nende mõlema või kõigi side kõrgemate ringlusjõududega. Nad satuvad „lühisesse”, nagu seda võiks piltlikult kirjeldada. Seetõttu on neisse loodud sise-mine automaatne häiresüsteem, hoiatussignaal, mis teatab neile eksimatult lähenevatest kokkupuutumistest ja hoiab nad alati üksteisest piisavas kauguses, et nende õige ja tõhus tegutsemine ei häiruks. Neil on ka sisemiselt omane ja automaatne võime avastada ja näidata ära nii Inspireeritud Kolmsuslike Vaimude kui ka jumalike Mõttekohandajate juuresolek.

¹⁰ ¶ Neil sõnumitoojatel pole võimalik oma isiksust avardada ega paljuneda, kuid universumites praktiliselt polegi niisugust tööd, millega nad hakkama ei saaks ja millesse nad ei võiks midagi olulist ja abistavat lisada. Nad säästavad eriti hästi nende aega, kes tegelevad universumi

asjade haldamisega, ja nad abistavad meid kõiki, kõige kõrgematest kõige madalamateni.

2. ÜKSILDASTE SÕNUMITOOJATE ÜLESANDED

¹ Üksildased Sõnumitoojad ei ole alati kinnistatud ühegi taevase isiksuse või nende rühma juurde. Nad täidavad oma teenistuskohustusi vastavalt määratud ülesandele ja teenistuse käigus töötavad nad nende vahetus alluvuses, kes juhivad seda ala, kuhu nad on kinnistatud. Neil pole mingisugust oma organisatsiooni ega valitsust: nad on *Üksildased Sõnumitoojad*.

² ¶ Üksildased Sõnumitoojad on määratud Lõpmatu Vaimu poolt järgmisse seitsmesse teenistusse:

- ³ 1. Paradiisi-Kolmsuse sõnumitoojad;
- ⁴ 2. Havona ringluste sõnumitoojad;
- ⁵ 3. superuniversumite sõnumitoojad;
- ⁶ 4. kohalike universumite sõnumitoojad;
- ⁷ 5. konkreetse ülesandeta uurijad;
- ⁸ 6. eriülesandega suursaadikud ja emissarid;
- ⁹ 7. tõelmutajad.

¹⁰ ¶ Nende sõnumitoojate vaimude teenistuse liiki võib igati vabalt vahetada ja niisuguseid üleviimisi toimub pidevalt. Üksildased Sõnumitoojad ei jagune eraldi klassideks, nad on vaimselt ühesugused ja igas mõttes võrdsed. Kuigi neid eristatakse üldiselt numbri järgi, tunneb Lõpmatu Vaim neid nimepidi. Meie ülejäänud tunneme neid nime või numbri järgi, mis näitab nende praegust ülesannet.

¹¹ ¶ 1. *Paradiisi-Kolmsuse sõnumitoojad*. Kolmsuse juurde määratud sõnumitoojate rühma tööst pole mul lubatud palju avaldada. Need on Jumaluste usaldatavad ja salajased teenrid ja pole teada, et nad oleksid oma klassile usaldatud erisõnumeid Jumalate avaldamata plaanide ja tulevase käitumise kohta reetnud või kurjasti kasutanud. Ja siinkohal ei räägi me sellest mitte seepärast, et nende täiuslikkusega hoobelda, vaid pigem, et näidata: Jumalused saavad luua *täiuslikke olendeid* ning nad ka teevad seda.

¹² Urantial valitsev segadus ja rahutus ei tähenda seda, et Paradiisi Valitsejatel puuduks huvi või võime asju teistmoodi korraldada. Loojatel on täielik võim teha Urantist tõeline paradiis, kuid niisugune Eeden ei aitaks kaasa nende tugevate, üllaste ja kogenud iseloomude arenemisele, mida Jumalad nii kindlalt teie maailmas sepiastavad hädavajaduse alasite ja ängistuse vasarate vahel. Teie mured ja hingevalu, teie katsumused ja pettumused kuuluvad teie sfääris just samamoodi jumalikkude plaani nagu kõigi asjade oivaline täiuslikkus ja lõputu kohanemisvõime kuulub nende ülimesse eesmärki keskse ja täiusliku universumi maailmades.

¹³ 2. *Havona ringluste sõnumitoojad*. Kogu oma tõusutee jooksul olete te võimelised ähmaselt, kuid üha suuremal määral tajuma Üksildaste Sõnumitoojate lähedust, kuid alles Havonasse jõudes tunnete nad eksimatult ära. Esimesed sõnumitoojad, keda te palgest palgesse näete, on Havona ringluste sõnumitoojad.

¹⁴ Üksildastel Sõnumitoojatel on Havona maailmade asukatega erilised suhted. Need sõnumitoojad, kelle toimimine on üksteisega koos olles nii pärsitud, võivad Havona asukatega olla ning ongi väga lähedastes ja isiklikes suhetes. Kuid inimmeelele on võimatu kirjeldada seda ülimat rahuldust, mida annab sellise jumalikult täiusliku olendi meele kontakt niisuguse peaaegu transtsendentse isiksuse vaimuga.

¹⁵ ¶ 3. *Superuniversumite sõnumitoojad*. Päevilt Vanad, need Kolmsus-päritolu isiksused, kellele alluvad seitsme superuniversumi saatused, need jumaliku võimu ja haldamistarkuse kolmikud, on Üksildaste Sõnumitoojatega külluslikult varustatud. Ühe superuniversumi kolmühtsed valitsejad saavad teise superuniversumi valitsejatega otsest ja isiklikult suhelda vaid selle sõnumitoojate klassi kaudu. Üksildased Sõnumitoojad on ainus vaimset intellekti esindav liik — välja arvatud vahest Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud —, keda võib lähetada ühe superuniversumi keskusest otse teise universumi keskusesse. Kõik teised isiksused peavad tegema niisuguseid reise Havona ja Meistervaimude haldusmaailmade kaudu.

¹⁶ On olemas teatud liiki informatsiooni, mida ei saa hankida Gravitatsiooni Sõnumitoojate, peegelduvuse ega teabelevi vahendusel. Ja et Päevilt Vanad tahavad muidugi neidki asju teada, peavad nad saatma teadmiste allika juurde Üksildase Sõnumitooja. Ammu enne seda, kui Urantial tekkis elu, lähetati praegu minuga kaasas olev sõnumitooja Uversalt ülesandega kesksesse universumisse — ta puudus Orvontoni loendustelt peaaegu miljon aastat, kuid pöördus siis soovitud informatsiooniga õigeaegselt tagasi.

¹⁷ Üksildaste Sõnumitoojate teenistusel superuniversumites pole mingeid piiranguid: nad võivad toimida kõrgete kohtute otsuste täideviijatena või teabekogujatena oma piirkonna heaks. Kogu superloodust meeldib neile kõige enam teenida Orvontonil, sest siin vajatakse neid kõige rohkem ja võimalusi kangelastegudeks on palju kordi enam. Meile kõigile pakub rahuldust võimalus tegutseda just neis piirkondades, kus meid kõige rohkem vajatakse.

¹⁸ ¶ 4. *Kohalike universumite sõnumitoojad*. Kohaliku universumi teenistustes ei ole Üksildaste Sõnumitoojate tegutsemisel mingeid piire. Nad on kohaliku universumi Emavaimu motiivide ja kavatsuste ustavad ilmutajad, jäädes siiski täielikult valitseva Meister-Poja jurisdiktsiooni alla. Sama kehtib ka kõigi kohalikus universumis tegutsevate sõnumitoojate suhtes, ükskõik kas nad tulevad siis otse universumi keskusest või tegutsevad ajutiselt koos Tähtkujude Isadega, Süsteemi Suveräänidega või Planeedivürstidega. Enne kui kogu võim koondub Looja-Poja kätte tema ülendamisel oma universumi suveräänseks valitsejaks, tegutsevad need kohalike universumite sõnumitoojad Päevilt Vanade üldjuhtimise all ja annavad otseselt vastust nende kohalikule esindajale — Päevilt Ühtsele.

¹⁹ ¶ 5. *Konkreetse ülesandeta uurijad*. Kui Üksildaste Sõnumitoojate varukorpused on liiga palju liikmeid, kuulutab mõni Seitsmest Ülimast Võimsusesuunajast välja vabatahtlike uurijate värbamise. Vabatahtlikest pole kunagi

puudust, sest nad lasevad end meeleldi teele saata vabade ja kammitsemata uurijatena, kogemaks põnevust uute maailmade ja universumite korrastuvate tuumade leidmisel.

²⁰ Nad lähevad välja, et uurida lähemalt piirkondade kosmosevaatlejate vihjeid. Paradiisi Jumalused on kahtlemata teadlikud kosmose avastamata energiasüsteemide olemasolust, kuid nad ei avalikusta kunagi seda informatsiooni. Kui Üksildased Sõnumitoojad ei uuriks ega kaardistaks neid alles korrastuvaid energiakeskusi, jääksid niisugused nähtused isegi naaberpiirkondade intellektiolenditele kauaks märkamatuks. Üksildased Sõnumitoojad kui klass on gravitatsiooni suhtes ülimalt tundlik, seetõttu võivad nad mõnikord avastada väga väikestegei tumedate planeetide võimaliku olemasolu, just niisugused maailmad aga sobivad elu katsetamiseks kõige paremini.

²¹ Need konkreetse ülesandeta sõnumitoojad-uurijad patrullivad tervikuniversumis. Nad viibivad pidevalt uurimisreisidel kõikjal väliskosmose kaardistamata regioonides. Väga suure osa informatsioonist, mis meil on väliskosmose maailmades toimuva kohta, võlgname Üksildaste Sõnumitoojate uuringutele, sest nad töötavad ja uurivad sageli koos taevaste astronoomidega.

²² ¶ 6. *Eriülesandega suursaadikud ja emissarid.* Samas superuniversumis asuvad kohalikud universumid vahetavad tavaliselt suursaadikuid, kes on valitud kohaliku päritolu poegade klassidest. Kuid viivituste vältimiseks palutakse sageli Üksildastel Sõnumitoojatel minna saadikutehena ühest kohalikust loodud maailmast teise, esindada ja üht piirkonda teisele lahti mõtestada. Näiteks kui avastatakse mõni äsja asustatud piirkond, võib see olla kosmoses nii kaugel, et seeraviks ülendatud suursaadikul võib sinna jõudmiseks kuluda väga palju aega. Seeraviks ülendatud olend ei saa mingil juhul ületada kiirust 899 370 kilomeetrit teie aja sekundis. Massiivsed tähed, vastuvoolud ja ringiminevad, samuti kõrvalekallutatavad jõud kipuvad seda kiirust vähendama, nii et pikal teel on kiirus keskmiselt umbes 885 000 kilomeetrit sekundis.

²³ Kui on ilmne, et kohaliku päritolu suursaadikul kuulub kauge kohaliku universumini jõudmiseks sadu aastaid, palutakse sageli Üksildasel Sõnumitoojal kohe sinna suunduda, et ajutise suursaadikuna tegutseda. Üksildased Sõnumitoojad saavad liikuda väga kiiresti, mitte küll täiesti ajast ja ruumist sõltumata nagu Gravitatsiooni Sõnumitoojad, kuid peaaegu samamoodi. Mõningatel puhkudel tegutsevad nad ka eriülesannetega emissaridena.

²⁴ ¶ 7. *Tõelmutajad.* Tõelmutamise ülesannet loevad Üksildased Sõnumitoojad oma klassi suurima usaldamise märgiks. Ja nad täidavad seda ülesannet ikka ja jälle, superuniversumitest kuni kosmose üksikplaneetideni. Neid määratakse sageli komisjonidesse, mis saadetakse edendama tõelmutamist maailmadele ja süsteemidele.

3. ÜKSILDASTE SÕNUMITOOJATE TEENISTUS AJAS JA RUUMIS

¹ Üksildased Sõnumitoojad on täiuslike ja usaldatavate isiksuste kõrgeim liik, keda saab kasutada kõigis piirkondades tähtsate ja pakiliste sõnumite kiireks edastamiseks juhtudel, kui teabeleviteenistust või peegelduvusmehhanismi pole otstarbekas kasutada. Nad täidavad lõputult mitmekesiseid ülesandeid, aidates piirkondade vaimseid ja ainelisi olendeid, eriti olukordades, kui on tegemist ajaga. Kõigist superuniversumi valdusaladele määratud klassidest on need kõrgeimad ja mitmekülgseimad isikustatud olendid, kes võivad esitada väljakutse ajale ja ruumile.

² ¶ Kõiksuses on palju vaimseid, kes kasutavad edasiliikumiseks gravitatsiooni; nad võivad minna ükskõik millal ja ükskõik kuhu silmapilkselt, kuid nad pole isikud. Mõned teised gravitatsiooni ületajad on isikulised olendid, näiteks Gravitatsiooni Sõnumitoojad ja Transtsendentsed Kroonikud, kuid super- ja kohalike universumite haldurid ei saa neid kasutada. Maailmad kubisevad inglitest ja inimestest ning teistest väga isikulistest olenditest, kuid neid pärssivad aeg ja ruum: enamiku seeraviks ülendamata olendite kiirus ei saa ületada 299 790 teie maailma kilomeetrit teie aja sekundis; keskteelised loodud-olendid ja mõned teised on võimelised saavutama ja sageli saavutavadki topeltkiiruse — 599 580 kilomeetrit sekundis —, kuid seeravid ja teised võivad läbida ruumi kolmekordse kiirusega, umbes 899 370 kilomeetrit sekundis. Siiski ei ole peale Üksildaste Sõnumitoojate teisi saadetavaid ega sõnumitoojaid isiksusi, kelle liikumiskiirus jääks gravitatsiooni ületajate hetkeliste kiiruste ja seeravite suhteliselt aeglaste kiiruste vahele.

³ Üksildasi Sõnumitoojaid kasutatakse seetõttu üldiselt sõnumite lähetamiseks ja teenistusteks neis olukordades, kus ülesande täitmiseks on vaja isiksust ja kus tahetakse vältida ajakadu, mida põhjustaks mõne teist liiki kasutada oleva isikulise sõnumitooja saatmine. Need on ainsad kindlalt isikustatud olendid, kes võivad sünkroniseeruda suuruniversumi kõigi kombineeritud vooludega. Nad läbivad kosmost muutliku kiirusega, sõltuvalt väga mitmesugustest segavatest mõjudest, kuid kroonikad näitavad, et käesoleva missiooni täitmisel kulges minuga kaasas olev sõnumitooja kiirusega 1 354 458 739 000 teie kilomeetrit teie aja sekundis.

⁴ Minu võimetest ei piisa, et selgitada ainelist liiki meelele, kuidas vaim võib olla reaalne isik ning läbida samal ajal ruumi nii tohutu kiirusega. Kuid need Üksildased Sõnumitoojad tegelikult just tulevadki Urantiale ja lahkuvad sealt niisuguse mõistetamatu kiirusega; tõepoolest, kui see nii ei oleks, oleks universumi haldamise kogu korralduslik külg suures osas ilma jäetud isikulisest elemendist.

⁵ ¶ Üksildased Sõnumitoojad saavad toimida erakorraliste sideliinidena kõigis kaugetes kosmosepiirkondades, aladel, mida suuruniversumi väljakujunenud ringlused ei hõlma. Tuleb välja, et üks selliselt toimiv sõnumitooja saab edastada sõnumi või saata impulsi läbi ruumi teisele sõnumitoojale umbes saja valgusaasta kaugusele, nagu tähekaugusi hindavad Urantia astronoomid.

⁶ Meiega superuniversumi asjade ajamisel koostööd tegevate olendite müriaadidest pole mitte keegi praktilise abi ja aja säästmise seisukohalt tähtsam. Ruumiuniversumites peame arvestama aja pärssivat mõju, seetõttu on suur abi Üksildastest Sõnumitoojatest, kes oma isiklike sidepidamiseeliste tõttu on mõnevõrra sõltumatud ruumist ja oma tohutute liikumiskiiruste tõttu nii lähedal sõltumatussele ajast.

⁷ Ma ei oska selgitada Urantia surelikele, kuidas Üksildased Sõnumitoojad saavad olla ilma kujuta ja samas siiski reaalsed ning kindlakujulised isiksused. Kuigi neil pole niisugust kuju, mida tavaliselt seostatakse isiksusega, on neil siiski vaim, mis on tajutav kõigile kõrgemat liiki vaimolenditele. Üksildased Sõnumitoojad on ainus olendite liik, kellel näivad olevat peaaegu kõik kujuta vaimu hüved koos kõigi väljaarenenud isiksuse eelistega. Nad on tõelised isikud, kellel aga on peaaegu kõik mitteisikuliselt avaldunud vaimu omadused.

⁸ Seitsmes superuniversumis on tavaliselt — kuid mitte alati — nii, et kõik, mis kaldub soodustama mõne loodu vabanemist aja ja ruumi kütkeist, vähendab samavõrra isiksuslike omadusi. Üksildased Sõnumitoojad on sellest üldisest seadusest erandid. Nad saavad oma tegevuses peaaegu piiramatult kasutada vaimse väljenduse, jumaliku teenistuse, isikliku hoolekande ja kosmilise suhtlemise kõikvõimalikke piirituid lähenemisteid. Kui te saaksite jälgida neid erakordseid olendeid, arvestades minu kogemusi universumi haldamises, saaksite aru, kui raske oleks ilma nende mitmekülgse koostööta koordineerida superuniversumite tegevust.

⁹ Ükskõik kui palju universum ka ei suureneks, Üksildasi Sõnumitoojaid ilmselt enam juurde ei looda. Universumite kasvades peavad täiendavat haldamistööd üha enam tegema muud liiki vaimsed hoolekandjad ja olendid, kes pärinevad neist uutest loodud maailmadest, näiteks Suveräänsete Poegade poolt loodud-olendid ja kohalike universumite Emavaimud.

4. ÜKSILDASTE SÕNUMITOOJATE ERILINE HOOLEKANDETÖÖ

¹ Üksildased Sõnumitoojad näivad olevat suhete loojad igat liiki vaimolendite isiksuste vahel. Nende teenistus aitab kõigil ulatusliku vaimuilmis isiksustel saada sugulasteks. Nad aitavad palju kaasa sellele, et kõigis vaimolendites tekib arusaam gruppidentiteedist. Igat vaimolendite liiki teenivad spetsiaalsed Üksildaste Sõnumitoojate rühmad, kes edendavad nende olendite võimet saada aru kõigist teistest, ükskõik kui erinevat liiki ja klassi nad on, ning nendega vennastuda.

² Üksildased Sõnumitoojad näitavad üles nii hõlmavat võimet luua sidemeid kõigi piiritletud isiksuste liikide ja klasside vahel — võtta isegi ühendust tervikuniversumi ülemjuhtide absoniitse valitsusega —, et mõned meist väidavad nende sõnumitoojate loomise Lõpmatu Vaimu poolt olevat mingil viisil seotud Ülimate Viimase Meele annetamisega Ühise Toimija poolt.

³ Kui mõni lõpetanu ja Paradiisi kodanik teevad koostööd mingi „aja ja igaviku lapse” kolmsustamiseks — see tegu hõlmab Ülimate Viimase meele ilmutamata potentsiaale — ja kui niisugune liigitamata isiksus saadetakse Vicegeringtonile, määratakse sellele loodud-olendi kolmsustatud pojale kaitsjaks-kaaslasteks alati mõni Üksildane Sõnumitooja (niisuguse jumalusmeele annetamise arvatav isiksuslik vastukaja). See sõnumitooja saadab uue kindla eesmärgiga poja maailmani, kuhu see on määratud, ega lahku enam kunagi Vicegeringtonilt. Olles selliselt koidetud aja ja igaviku lapse saatusega, jääb Üksildane Sõnumitooja nüüd alatiseks üksnes Tervikuniversumi Arhitektide alluvusse. Missugune võiks olla niisuguse erakordse ühenduse tulevik, pole meile teada. Sellistest ainulaadsetest isiksustest partnereid on juba ammustest aegadest Vicegeringtonile kogunenud, kuid kunagi pole ükski neist paaridest sealt lahkunud.

⁴ Üksildaste Sõnumitoojate arv on jääv, kuid kindla eesmärgiga poegade kolmsustamine näib olevat piiramatut toiming. Kuna iga kindla eesmärgiga kolmsustatud poja juurde kuulub ka Üksildane Sõnumitooja, siis näib meile, et kunagi kauges tulevikus sõnumitoojate varud ammenduvad. Kes võtab nende töö suuruniversumis enda kanda? Kas nende teenistuse võtab üle mõni uus arendus Inspireeritud Kolmsuslike Vaimude hulgast? Kas suuruniversumit hakkavad mingil kaugel tulevikuperioodil haldama pigem Kolmsus-päritolu olendid, kusjuures ühese ja kahese päritoluga loodud-olendid suunduvad edasi väliskosmose aladele? Kui sõnumitoojad pöörduvad oma endisesse teenistusse tagasi, kas siis need kindla eesmärgiga kolmsustatud pojad tulevad nendega kaasa? Kas lõpetanute ja Paradiisi-Havona asukate vahelised kolmsustamised lakkavad, kui Üksildased Sõnumitoojad on kõik muutunud nende kindla eesmärgiga poegade kaitsjateks-kaaslasteks? Kas kõik meie tõhusad Üksildased Sõnumitoojad koonduvad Vicegeringtonile? Kas need erakordsed vaimisiksused jäävad igavesti kokku ilmutamata saatusel kolmsustatud poegadele? Kui oluliseks peaksime pidama asjaolu, et need Vicegeringtonile kogunevad paarid on nende vägevate saladuslike olendite, Tervikuniversumi Arhitektide ainujuhtimise all? Me esitame endile neid ja paljusid samalaadseid küsimusi ning küsime sedasama ka arvukalt teistelt taevaste olendite klassidelt, kuid vastuseid me ei tea.

⁵ See sündmuste ahel koos paljude samasuguste juhtumitega universumi haldamises näitab eksimatult, et suuruniversumi, isegi Havona ja Paradiisi isikkonnas on teoksil selge ja kindel ümberkorraldumine, mis on kooskõlas ja vastavuses väliskosmose piirkondades praegu toimuvate tohutute energiaarengutega.

⁶ Me kaldume arvama, et igavene tulevik saab tunnistajaks universumi evolutsiooni nähtustele, mis ületavad kaugelt kõike seda, mida on kogenud igavene minevik. Ja me ootame neid tohutuid avastusretki elava huvi ja rõõmuga ning üha suurema põnevusega, nagu seda peaksite tegema teiegi.

⁷ [Esitanud Jumalik Nõuandja Uversalt.]

LÕPMATU VAIMU KÕRGEMAD ISIKSUSED

ME jagame Uversal kõik Ühise Looja isiksused ja olemusvormid kolme suurde alaliiki: Lõpmatu Vaimu kõrgemad isiksused, Kosmose Sõnumitoojate Väed ja Aja Hoolekandevaimud, need vaimolendid, kes hoolitsevad surelike edasiliikumise nimel tõusu- teel olevate tahteolendite õpetamise ja abistamise eest.

² ¶ Need Lõpmatu Vaimu kõrgemad isiksused, kes käesolevates tekstides mainimist leiavad, toimivad üle kogu suuruniversumi ja neid on seitset liiki:

- ³ 1. Üksildased Sõnumitoojad;
- ⁴ 2. Universumiringluste Juhendajad;
- ⁵ 3. Loenduse Juhatajad;
- ⁶ 4. Lõpmatu Vaimu Isiklikud Abilised;
- ⁷ 5. Inspektor-kaaslased;
- ⁸ 6. Kohalemääratud Tunnimehed;
- ⁹ 7. Aspirantide Teejuhid.

¹⁰ ¶ Üksildastele Sõnumitoojatele, Ringluste Juhendajatele, Loenduse Juhatajatele ja Isiklikele Abilistele on iseloomulik asjaolu, et neil on tohutu suured antigravitatsioonilised võimed. Üksildastel Sõnumitoojatel pole teada olevat üldist keskust, nad liiguvad ringi universumite universumis. Universumiringluste Juhendajate ja Loenduse Juhatajate keskused on superuniversumite keskusmaailmades. Lõpmatu Vaimu Isiklikud Abilised asuvad kesksel Valgusesaarel, Inspektor-kaaslased ja Kohalemääratud Tunnimehed vastavalt kohalike universumite keskusmaailmades ja nendesse kuuluvate süsteemide keskusmaailmades. Aspirantide Teejuhtide asupaik on Havona universumis ja nad tegutsevad kõigis selle miljardis maailmas. Enamikul neist kõrgematest isiksustest on tugipunkte kohalikes universumites, kuid nad ei ole arenevate piirkondade haldamisega lahutamatu seotud.

¹¹ Seitsmest sellesse rühma kuuluvast liigist ainult Üksildased Sõnumitoojad ja ehk ka Isiklikud Abilised rändavad kõikjal kogu universumite universumis. Üksildasi Sõnumitoojaid kohtab väljaspool Paradiisi, Havona ringlustest kuni superuniversumi keskusmaailmadeni ning sealt sektorite ja kohalike universumiteni, nende osadeni ja isegi asustatud maailmadeni. Kuigi Üksildased Sõnumitoojad kuuluvad samuti Lõpmatu Vaimu kõrgemate isiksuste hulka, on nende päritolu, olemust ja teenistust käsitletud juba eelmises kirjas.

1. UNIVERSUMIRINGLUSTE JUHENDAJAD

¹ Võib tunduda, et kosmose hiiglaslikud jõuhoovused ja vaimuenergia ringlused on käigus automaatselt; nad näivad funktsioneerivat vabalt ning takistamatult, kuid nii see ei ole. Kõik need tohutud energiasüsteemid on kontrolli all, nende üle peetakse arukat järelevalvet. Universumiringluste Juhendajad ei hoolitse puhtfüüsilise või ainelise

energia valdkonna eest — see kuulub Universumi Võimsusesuunajate valitsemisalasse —, vaid nende tegevusvaldkond hõlmab suhteliselt vaimse energia ringlusi ja neid modifitseeritud ringlusi, mis on olulised nii kõrgelt arenenud vaimolendite kui ka morontia ehk ülemineku-tüüpi mõistuslike olendite ülalpidamiseks. Juhendajad ei tekita energia ega jumalikkuse superolemuse ringlusi, kuid nad tegelevad üldiselt kõigi kõrgemate aja ja igaviku vaimuringlustega ning kõigi suhteliselt vaimsete ringlustega, mis seonduvad suuruniversumi osade haldamisega. Nad juhivad ja korraldavad kõiki niisuguseid vaimuenergia ringlusi väljaspool Paradiisisaart.

² ¶ Universumiringluste Juhendajaid on loonud Lõpmatu Vaim üksinda ja nad tegutsevad ainult Ühise Toimija esindajatena. Nad on isikustatud teenimiseks nelja klassina:

- ³ 1. kõrgeimad ringluste juhendajad;
- ⁴ 2. ringluste kaasjuhendajad;
- ⁵ 3. ringluste teisesed juhendajad;
- ⁶ 4. ringluste kolmandased juhendajad.

⁷ ¶ Havona kõrgeimate juhendajate ja seitsme superuniversumi kaasjuhendajate arv on lõplik, nendesse klassidesse enam juurde ei looda. Kõrgeimaid juhendajaid on seitse ja nad asuvad Havona seitsme ringluse katsemaailmades. Seitsme superuniversumi ringlused alluvad seitsmest kaasjuhendajast koosnevale imepärasele rühmale, kelle keskused on Lõpmatu Vaimu seitsmel Paradiisifääril, Seitsme Ülima Täideviija maailmades. Sealt juhivad nad järelevaatajatena kosmose superuniversumite ringlusi.

⁸ Neil Vaimu Paradiisifääridel sõlmivad seitse ringluste kaasjuhendajat Kõrgeimate Võimsuskeskuste esimese klassiga sideme, mille tulemusena toimub Üimate Täideviijate juhtimisel kõigi Paradiisist madalamal olevate, seitsmesse superuniversumisse suunduvate aineliste ja vaimsete ringluste koordineerimine.

⁹ Iga superuniversumi keskusmaailmas asuvad aja ja ruumi kohalike universumite teisesed juhendajad. Suur- ja väikesektorid on küll supervalitsuste haldusjaotused, kuid need niisuguste vaimse energia järelevalve küsimustega ei tegele. Ma ei tea, kui palju neid ringluste teisesed juhendajaid on superuniversumis, kuid Uversal on neid olendeid 84 691. Teisesed juhendajad luuakse üha juurde, nad ilmuvad aegajalt seitsmekümne salkadena Üimate Täideviijate maailmadesse. Meie palume neid enda käsutusse siis, kui meil on vaja oma jurisdiktsiooni piirkonnas tekinud uutes universumites moodustada iseseisvaid vaimse energia ja sidejõu ringlusi.

¹⁰ Iga kohaliku universumi keskusmaailmas tegutseb üks ringluste kolmandane juhendaja. Selle klassi olendeid nagu ka teisesed juhendajaid luuakse pidevalt juurde seitsmesajaste rühmadena. Päevilt Vanad määravad nad kohalikesse universumitesse.

¹¹ Ringluste juhendajad luuakse oma konkreetsete ülesannete täitmiseks ja nad teenivad igavesti neis rühmades, kuhu nad algselt on määratud. Nende puhul ei kasutata rotatsiooni ja seetõttu uurivad nad igipõliselt probleeme, mis ilmnevad nende algsetes määramispiirkondades. Näiteks ringluste kolmandane juhendaja nr 572 842 on tegutsenud Salvingtonil teie kohaliku universumi kontseptsiooni varajasest algusest peale ja kuulub Nebadoni Miikaeli isikliku lähikonna hulka.

¹² ¶ Nii kohalikes kui ka kõrgemates universumites tegutsedes aitavad ringluste juhendajad leida kõigil ringlustel, mis sobivad kõigi vaimsete sõnumite edastamiseks ja kõigi isiksuste edasitoimetamiseks. Need vajalikud olendid kasutavad oma ringluste juhendajate töös kõiki universumite universumi tegevusüksusi, jõude ja isiksusi. Nende teenistuses on ilmutamata „ringluste juhtimise kõrged vaimisiksused” ning neile on võimekateks abilisteks arvuks Lõpmatu Vaimu isiksustest koosnevad hulga. Just nemad isoleeriksid mingi arengumaailma, kui selle Planeedivürst peaks Kõikse Isa ja tema asehaldurist Poja vastu mässu tõstma. Nad suudavad suvalise maailma teatavatest kõrgema vaimse klassi kõiksetest ringlustest välja heita, kuid nad ei saa tühistada võimsusesuunajate ainelisi voole.

¹³ ¶ Universumiringluste Juhendajatel on vaimsete ringlustega umbes samasugune suhe nagu Universumi Võimsusesuunajatel aineliste ringlustega. Need kaks klassi täiendavad teineteist ning koos on neil ülevaade kõigist vaimsetest ja ainelistest ringlustest, mida loodud-olendid juhivad ja kasutavad.

¹⁴ Ringluste juhendajatel on teatav kontroll nende meeleringluste üle, mis seonduvad vaimuga, samuti nagu võimsusesuunajatel on teataval määral võimu meele nende faaside üle, mis seonduvad füüsilise energiaga — mehaanilise meele üle. Üldiselt avardavad sidemed teise klassiga mõlema klassi funktsioone, kuid puhta meele ringlustel ei allu kummagi järelevalvele. Need kaks klassi ei ole ka kooskõlastatud: kõigis oma paljudes ülesannetes kuuletuva Universumiringluste Juhendajad Seitsmele Ülimale Võimsusesuunajale ja nende alluvatele.

¹⁵ ¶ Kuigi ringluste juhendajad on oma klassi siseselt täiesti sarnased, on nad ometi kõik eraldi individidid. Nad on tõeliselt isikulised olendid, kuid nende isiksusetüüp erineb Isa poolt annetatust ning seda tüüpi ei esine ühelgi teisel loodud-olendite liigil kogu kõikises eksistentsis.

¹⁶ Kuigi te sisepoole, Paradiisi suunas rännates tunnete nad ära ja teate neid, ei teki teil nendega isiklikke suhteid. Nad on ringluste juhendajad ja teevad rangelt ning tõhusalt oma tööd. Nad tegelevad ainult nende isiksuste ja olemusvormidega, kes kontrollivad nende järelevalve all olevaid ringlusi puudutavaid tegevusi.

2. LOENDUSE JUHATAJAD

¹ Vaatamata sellele, et Kõikse Arukuse kosmiline meel on kõigi *mõtlevate* loodudolendite kohalolekust ja asukohast teadlik, toimib universumite universumis sellest sõltumatu süsteem, mis peab arvet kõigi *tahtega* olendite üle.

² Loenduse Juhatajad on Lõpmatu Vaimu eriline ja lõpuleviidud looming ning nende arv ei ole meile teada. Nad on loodud selliselt, et saaksid püsida täiuslikult sünkroonis superuniversumi peegelduvusmenetlusega, olles ise samal ajal tundlikud ja reageerimisvõimelised aruka *tahte* suhtes. Need juhatajad saavad viisil, mis meile pole täielikult arusaadav, silmapilkselt teada tahte sünnist suuruniversumi suvalises osas. Seetõttu saavad nad meile alati teatada kõigi tahteolendite arvu, olemuse ja asukoha keskse loodu ning seitsme superuniversumi ükskõik millises piirkonnas. Kuid Paradiisis nad ei tegutse, seal pole neid vaja. Paradiisis on teadmised loomuomased, Jumalused teavad kõike.

³ ¶ Havonal tegutseb seitse Loenduse Juhatajat, üks igas Havona ringluse katsemaailmas. Välja arvatud need seitse ja nende klassi reservid Vaimu Paradiisimaailmades, tegutsevad kõik Loenduse Juhatajad Päevilt Vanade alluvuses.

⁴ Iga superuniversumi keskuses on üks Loenduse Juhataja ning sellele üldjuhatajale allub tuhandeid ja tuhandeid juhatajaid, iga kohaliku universumi keskusmaailmas üks. Välja arvatud need, kes on Havona katsemaailmades, ja seitse superuniversumite ülemat, on kõik selle klassi isiksused võrdsed.

⁵ Seitsmendas superuniversumis on sada tuhat Loenduse Juhatajat. Ja see arv hõlmab täielikult vaid neid, keda määratakse kohalikesse universumitesse. Selle hulka ei kuulu kõigi Orvontoni juhatajate superuniversumiülema Usatia isiklik kaaskond. Usatia, nagu teisedki superuniversumite ülemad, ei tegele otseselt aruka tahte registreerimisega. Ta tegeleb ainult oma alluvatega, kes paiknevad Orvontoni universumites — seega tegutseb ta kui suurepärase koondav isiksus, kes kogub kokku kohalike universumite keskusmaailmadest saabuvad aruanded.

⁶ Uversa ametlikud kroonikud märgivad aeg-ajalt oma kroonikatesse superuniversumi staatuse selle põhjal, mida näitavad Usatia isiksuse juures registreeritud andmed. Need loendusandmed jäävad superuniversumitesse ning neid ei edastata ei Havonale ega Paradiisi.

⁷ ¶ Loenduse Juhatajaid huvitavad inimolendid — nagu ka teised tahteolendid — üksnes sel määral, et võiks jäädvustada tahte olemasolu fakti. Neid ei huvita teie elu ja tegemised, nad ei jäädvusta mingil viisil isiksusi. Nebadoni Loenduse Juhataja, Orvontoni number 81 412, asub mómendil Salvingtonil ja on praegusel hetkel isiklikult teadlik teie elavast kohalolekust siin Urantial ning ta tunnetab seda ja märgib kroonikates ära teie surmahetke, mil te lakate funktsioneerimast tahteolendina.

⁸ Loenduse Juhatajad registreerivad uue tahteolendi olemasolu hetkel, mil sooritatakse esimene tahteline tegu; nad märgivad üles tahteolendi surma hetkel, mil toimub viimane tahteline tegu. Tahte osaline ilmnemine, mis on täheldatav teatavate kõrgemate loomade reaktsioonides, ei ole Loenduse Juhatajate valdkond. Nad peavad arvestust ainult *bona fide* tahteolendite üle ega reageeri millelegi muule kui *tahtelisele tegevusele*. Me ei tea, kuidas täpselt nad tahtelist tegevust registreerivad.

⁹ Need olendid on alati olnud Loenduse Juhatajad ja ka jäävad nendeks alaliseks. Mõnes teises universumitöö lõigus oleksid nad suhteliselt kasutatud. Kuid nad toimivad eksimatult, nad ei jäta kunagi midagi tegemata ega võltsi andmeid. Ja vaatamata oma imelistele võimetele ning uskumatutele ainuõigustele on nad isikud, kellel on äratuntav vaim ja kuju.

3. LÕPMATU VAIMU ISIKLIKUD ABILISED

¹ Isiklike Abiliste loomise aja ega viisi kohta ei ole meil täiesti usaldatavat teavet. Neid peab olema määratu hulk, kuid see arv pole Uversal kirjas. Tagasihoidliku hinnangu alusel, arvestades seda, mida me nende tööst teame, julgesin öelda, et nende arv ulatub triljonitesse. Me oleme seisukohal, et Lõpmatul Vaimul ei ole Isiklike Abiliste loomisel olnud arvulisi piire.

² Lõpmatu Vaimu Isiklikud Abilised on olemas ainult selleks, et abistada Jumaluse Kolmandat Isikut tema kohalolekul Paradiisis. Kuigi nad on otseselt kinnistatud Lõpmatul Vaimu juurde ja asuvad Paradiisis, vilksatab neid siin ja seal kuni loodu kõige kaugemate osadeni välja. Kuhu iganes ulatuvad Ühise Looja ringlused, sinna võivad ilmuda ka need Isiklikud Abilised, et täide viia Lõpmatul Vaimu korraldusi. Nad läbivad kosmost umbes samamoodi nagu Üksildased Sõnumitoojad, kuid ei ole isikud selles mõttes, nagu on sõnumitoojad.

³ Isiklikud Abilised on kõik võrdsed ja identsed, neis ei avaldu individuaalseid erinevusi. Kuigi Ühine Toimija peab neid tõelisteks isiksusteks, on teistel siiski raske neid reaalseks isikuteks lugeda, kuna nende vaimu kohalolek ei avaldu teistele vaimolenditele. Paradiisi-päritolu olendid on nende Abiliste lähedusest alati teadlikud, kuid meie ei tunne ära isiksuse kohalolekut. Niisuguse kohaloleku vormi puudumine teeb nad muidugi Jumaluse Kolmandale Isikule veelgi kasulikumaks.

⁴ Kõigist Lõpmatust Vaimust pärinevatest ilmutatud vaimude klassidest on Isiklikud Abilised ehk ainsad, keda te tõusuteel sissepoole, Paradiisi suunas ei kohta.

4. INSPEKTOR-KAASLASED

¹ Seitse Ülimat Täideviijat Lõpmatul Vaimu seitsmel Paradiisifääril toimivad kollektiivselt seitsme superuniversumi jaoks asutatud superjuhtide haldusnõukoguna. Inspektor-kaaslaste isikud kehastavad Ülimade Täideviijate võimu aja ja ruumi kohalikes universumites. Need kohalike loodud maailmade tegevuse kõrged vaatlejad on Lõpmatul Vaimu ja Paradiisi Seitsme Meistervaimu ühised järglased. Igavikulähedastel aegadel isikustati neid seitsesada tuhat ja nende varukorpus asub Paradiisis.

² Inspektor-kaaslased töötavad Seitsme Ülima Täideviija otsese järelevalve all, olles nende isiklikud ja võimsad esindajad aja ja ruumi kohalikes universumites. Iga kohaliku loodu keskussfääril asub üks inspektor, kes on kohaliku Päevilt Ühtse lähedane abiline.

³ Inspektor-kaaslased saavad aruandeid ja soovitusi ainult oma alluvatelt, Kohalemääratud Tunnimeestelt, kes

paiknevad asustatud maailmade kohalike süsteemide keskumaaailmades, ning nad ise esitavad aruandeid ainult oma otsesele ülemusele, vastava superuniversumi Ülimale Täideviijale.

5. KOHALEMÄÄRATUD TUNNIMEHED

¹ Kohalemääratud Tunnimehed on Seitsme Ülima Täideviija kooskõlastavad isiksused ja sidepidajatest esindajad. Neid isikustas Paradiisis Lõpmatul Vaim ja nad on loodud täitma oma konkreetset ülesannet. Nende arv on jääv ja neid on täpselt seitse miljardit.

² Umbes samamoodi nagu Inspektor-kaaslane esindab kogu kohalikus universumis Seitset Ülimat Täideviijat, on ka kohaliku universumi igas kümnes tuhandes süsteemis üks Kohalemääratud Tunnimees, kes on kõigi seitsme superuniversumi asjade ülima juhtimise kauge ja kõrge nõukogu otsene esindaja. Orvontoni kohaliku süsteemi valitsustes tegutsevad tunnimehed on Ülima Täideviija Number Seitsme, seitsmenda superuniversumi koordinaatori otseses alluvuses. Kuid nende halduskorraldus on niisugune, et kõik teatavasse kohalikku universumi määratud tunnimehed alluvad universumi keskses asuvalle Inspektor-kaaslasele.

³ Kohalikus maailmas teenivad Kohalemääratud Tunnimehed rotatsioonisüsteemi alusel, neid viiakse süsteemist süsteemi. Neid vahetatakse tavaliselt kohaliku universumi aja iga tuhande aasta järel. Nad on ühed kõrgeimast isiksustest, kes asuvad süsteemi keskusmaailmas, kuid nad ei osale kunagi süsteemi asjade arutamisel. Kohalikes süsteemides kuulub nende ametikohustuste hulka arengumaailmadest pärineva nelja ja kahekümne halduri juhtimine, kuid muidu puutuvad tõususuurelikud nendega kokku vähe. Tunnimehed tegelevad peaaegu ainult sellega, et hoida oma universumi Inspektor-kaaslast igati kursis kõigega, mis on seotud nendele alluvate süsteemide heaolu ja seisundiga.

⁴ Kohalemääratud Tunnimehed ja Inspektor-kaaslased ei anna Ülimale Täideviijatele aru superuniversumi keskuse kaudu. Nad vastutavad üksnes oma superuniversumi Ülima Täideviija ees ja tegutsevad eraldi Päevilt Vanade haldussüsteemist.

⁵ ¶ Ülimad Täideviijad, Inspektor-kaaslased ja Kohalemääratud Tunnimehed koos omniavide ja ilmutamata isiksuste hulkadega moodustavad tõhusa, otsese, tsentraliseeritud, kuid laiaulatusliku, tervet asjade ja olendite suuruniversumi koordineeriva konsultatiiv- ja haldussüsteemi.

6. ASPIRANTIDE TEEJUHIID

¹ Aspirantide Teejuhtide rühm toetab ja korraldab tehnilise õpetuse ja vaimse koolituse tööd kõrgema astme ülikoolis, mis on surelikele nii oluline ajastuid tagasi seatud eesmärgi saavutamiseks: Jumal, puhkus ja siis täiustatud teenistus kogu igaviku jooksul. Nende suurel määral isikuliste olendite nimi tuleneb nende töö olemusest ja eesmärgist. Nad on eranditult pühendunud aja superuniversumitest pärit aspirantidest surelike juhatamisele läbi Havona õppe- ja koolituskursuse, mille käigus valmistatakse tõusu-palverändureid ette astuma Paradiisi ja Lõplikkuse Korpusesse.

² Mul pole keelatud teile rääkida nende Aspirantide Teejuhtide tööst, kuid see on nii ülivaimne, et ma ei usu end suutvat anda ainelisele meelele õiget ettekujutust nende mitmekülgsest tegevusest. Eluasemeilmades, kui teie silmaring on avardunud ja te olete vabanenud aineliste võrdluste kammitaist, võite hakata mõistma nende reaalsuste tähendust, mida „silm ei ole näinud ega kõrv kuulnud ja mis kunagi ei ole inimestele mõisteks saanud”, ja isegi neid asju, mis „Jumal on valmistanud neile, kes niisuguseid igavesi tõdesid armastavad”. Teie silmaring ja vaimne arusaamisvõime pole määratud jääma alatiseks nii piiratuks.

³ Aspirantide Teejuhid tegelevad aja-palverändurite juhtimisega läbi Havona maailmade seitsme ringluse. Teejuht, kes tervitab teid teie saabumisel Havona välimise ringluse vastuvõtumaailma, jääb teiega kogu teie rännaku jooksul taevastes ringlustes. Kuigi te saate oma viibimisel miljardis maailmas kokku loendamatu teiste isiksustega, saadab teie Aspirantide Teejuht teid Havona-tee lõpu ni ja saab tunnistajaks teie vaibumisele ajalikkust lõpetavasse unne, unne, mis tähendab siirdumist igavikku, Paradiisi-eesmärgi poole, ja sellest ärgates tervitab teid Paradiisi-kaaslane, kes on määratud teid vastu võtma ja võib-olla ka jääma teiega kuni teid pühitsetakse Surelike Lõplikkuse Korpuse liikmeks.

⁴ ¶ Aspirantide Teejuhtide arvu ei suuda inimesel hõlmata ja neid ilmub järjest juurde. Nende päritolu on üsnagi saladuslik. Nad pole eksisteerinud kogu igaviku vältel, vaid ilmuvad saladuslikult siis, kui neid vajatakse. Keskse universumi aladel pole Aspirantide Teejuhtide kohta midagi kirjas kuni selle kauge päevani, mil kõigi aegade esimene surelik palverändur jõudis keskse loodu välisvööndini. Hetkel, kui ta saabus välimise ringluse katsemaailma, tervitas teda sõbralikult Malvorian, esimene Aspirantide Teejuht ja praegu nende kõrgeima nõukogu esimees ning tohtu suure haridusorganisatsiooni juhataja.

⁵ Havonal Paradiisi kroonikates, osas pealkirjaga „Aspirantide Teejuhid”, on järgmine esimene sissekanne:

⁶ „Ja Malvorian, esimene sellest klassist, tervitas ja õpetas Havona avastanud palverändurit ning juhtis teda esimeste kogemuste välimistest ringlustest samm-sammult edasi, ringlusest ringluse, kuni ta seisis kogu isiksuse Allika ja Saatuse enda ees, ületades seejärel igaviku läve, et astuda Paradiisi.”

⁷ Sel kaugel ajal olin mina määratud Päevilt Vanade teenistusse Uversal ja meid kõiki rõõmustas teadmine, et lõpuks jõuavad palverändurid ka meie superuniversumist Havonasse. Ajast aega oli meid õpetatud, et kosmose arenevad loodud-olendid jõuavad Paradiisi, ja kui esimene palverändur tegelikult saabus, haaras taevaseid kodasid enneolematu erutus.

⁸ ¶ Selle palverändurist Havona-avastaja nimi on *Grandfanda* ja ta pärines superuniversumis number üks asuva 1131. kohaliku universumi 62. tähtkuju 84. süsteemi 341. planeedilt. Tema saabumine sai signaaliks, et teha algust universumite universumi teabelevi teenistusega. Seni olid töötanud vaid superuniversumite ja kohalike universumite teabelevi teenistused, kuid teade *Grandfanda* saabumisest Havona väravate ette märkis „auliste kosmosearuannete” pidulikku alustamist. Nimetus tulenes sellest, et universumi esimene sõnum oli esimesest arenguolendist, kes oli saanud Havonale ja sellega jõudnud tõusueksistentsi eesmärgini.

⁹ ¶ Aspirantide Teejuhid ei lahku kunagi Havona maailmadest, sest nad on pühendunud aja ja ruumi lõpetanud palverändurite teenimisele. Ja te satute nende üllaste olenditega kunagi kokku, kui te ei loobu kindlast ja igati täiuslikust plaanist, mis on kavandatud tagama teie ellujäämist ja tõusu.

7. ASPIRANTIDE TEEJUHTIDE PÄRITOLU

¹ Kuigi evolutsioon ei kuulu keskse universumi korraldusse, usume, et Aspirantide Teejuhid on keskse universumi ühe teise loodud-olendite klassi, Havona Servitalide täiustatud ja kogenumad liikmed. Aspirantide Teejuhid näitavad üles nii suurt osavõtlikkust ja nii suurt arusaamisvõimet tõusuolendite suhtes, et oleme veendunud: nad on omandanud selle kultuuri tegelikus teenistuses superuniversumite aladel kõikse hoolekande Havona Servitalidena. Kui see seisukoht ei ole õige, millega siis seletada, et vanemaid või kogenumaid servitale kaob pidevalt?

² Servital viibib superuniversumi tööülesannet täites pikka aega Havonast eemal, ja kui ta on ka varem paljudel niisugustel missioonidel käinud, siis antakse talle naasmisel privileegiks „isiklik kontakt” Paradiisi Keskse Säraga, teda hõlmatakse Helendavate Isikutega ja ta kaob oma kaasvaimude äratundmisest ega ilmu enam kunagi omasuguste hulka.

³ Superuniversumi teenistusest tagasi pöördudes võib Havona Servital kogeda arvukaid jumalikke hõlmamisi ja väljuda neist lihtsalt ülendatud servitalina. Helendava hõlmamise kogemine ei tarvitse tähendada, et servitalist peab saama Aspirantide Teejuht, kuid peaaegu veerand neist, kes saavutavad jumaliku hõlmatus, ei pöördu enam kunagi oma alade teenistusse tagasi.

⁴ ¶ Kõrgetes kroonikates näib olevat ridamisi niisuguseid sissekandeid nagu järgnev:

⁵ „Ja Havona Servital number 842 842 682 846 782 nimiga Sudna tuli superuniversumi teenistusest üle, võeti

Paradiisis vastu, sai tunda Isa, astus jumalikku hõlmatusse ja enam teda ei ole.”

⁶ Kui kroonikatesse ilmub selline kanne, on selle servitali teenistuskäik lõppenud. Kuid juba kolme hetke pärast (veidi vähem kui teie aja kolm päeva) ilmub „spontaan-selt” Havona universumi välimisele ringlusele vastsündinud Aspirantide Teejuht. Ja Aspirantide Teejuhtide arv, arvestades väikest erinevust, mis kahtlemata tuleneb üleviimisel olevatest, võrdub täpselt kadunud servitalide arvuga.

⁷ ¶ On veel üks põhjus, mis lubab arvata, et Aspirantide Teejuhid on arenenud Havona Servitalidest: selleks on teejuhtide ja servitalide kindel kalduvus omavahel erakordseid sidemeid luua. On täiesti seletamatu, kuidas need pealtnäha eraldi olendite klassid saavad teineteisest aru ja elavad teineteisele kaasa. Nende vastastikust andumust vaadelda on värskendav ja inspireeriv.

⁸ ¶ Seitse Meistervaimu ja vastavalt nende kaaslased Seitse Ülimat Võimsusesuunajat hoiavad isiklikult seda Ülima Olendi meele- ja võimsusepotentsiaali, mida ta ise veel ei kasuta. Ja kui need Paradiisikaaslased loovad koostöös Havona Servitale, on viimased loomuomaselt seotud

Ülimuslikkuse teatavate faasidega. Havona Servitalid on seega tegelikult aegruumiliste alade teatavate arengupotentsiaalide peegeldused täiuslikus keskses universumis; see tuleb ilmsiks siis, kui servital teeb läbi muundumise ja taasloomise. Me usume, et see muundumine toimub Lõpmatu Vaimu tahte tulemusena ja Lõpmatu Vaim tegutseb kahtlemata Ülima nimel. Aspirantide Teejuhte ei loo Ülim Olend, kuid me kõik oleme arvamusel, et kogemuslik Jumalus on kuidagi seotud nende toimingutega, mis neid olendeid tekitab.

⁹ Havona, mida tõususurelikud nüüd läbivad, erineb mitmeti kesksest universumist enne Grandfanda aegu. Surelike tõusuteeliste jõudmine Havona ringlustesse kutsus keskses ja jumalikus loodus esile ulatuslikke muutusi, mille algatajaks oli kahtlemata Ülim Olend — arenevate loodud-olendite Jumal —, kes reageeris sellele, et esimene tema seitsme superuniversumi lastest jõudis kohale. Neist Ülima Jumala tegudest annab tunnistust Aspirantide Teejuhtide ilmumine koos kolmanda astme supernavide loomisega.

¹⁰ [Esitanud Uversa Jumalik Nõuandja.]

KOSMOSE SÕNUMITOOJATE VÄED

KOSMOSE Sõnumitoojate Väed on Lõpmatu Vaimu peres vahepealsel astmel. Need mitmekülg-
sed olendid toimivad kõrgemate isiksuste ja hoo-
lekandevaimude vaheliste ühenduslülidenä. Sõnumitooja-
te väed koosnevad järgmistest taevaste olendite klassidest:

- ² 1. Havona Servitalid;
- ³ 2. Kõiksed Lepitajad;
- ⁴ 3. Tehnilised Nõuandjad;
- ⁵ 4. Paradiisi Arhivaarid;
- ⁶ 5. Taevased Kroonikud;
- ⁷ 6. Morontiakaaslased;
- ⁸ 7. Paradiisikaaslased.

⁹ ¶ Seitsmest loetletud grupist on loodud tegelikult ainult kolm — servitalid, lepitajad ja morontiakaaslased, ülejäänud neli esindavad inglklasside saavutuslikke tase-
meid. Oma loomupärase olemuse ja saavutatud staatuse
tõttu teenivad sõnumitoojate väed universumite univer-
sumis eri viisidel, kuid alati nende määramisala valitsejate
alluvuses.

1. HAVONA SERVITALID

¹ Kuigi nime poolest servitalid, ei ole need keskse uni-
versumi „keskteelised” teenijad mitte orjatöö tähenduses.
Vaimumaailmas polegi niisugust asja nagu orjatöö; igasu-
gune teenistus on püha ja valmistab rõõmu ning olendite
kõrgemad klassid ei suutu ka eksistentsi alamatesse klassi-
desse üleolevalt.

² ¶ Havona Servitalid on Seitsme Meistervaimu ja nen-
de kaaslaste, Seitsme Ülima Võimsusesuunaja ühine loo-
metöö. See loov koostöö on saanud peaaegu eeskujuks are-
nevate universumite kahest päritolu olendiklasside lisan-
dumisviisi esindavale pikale reale, alates Helkja Koidutähe
loomisest Looja-Poja ja Loova Vaimu ühenduse poolt kuni
sugulise sigitamiseni niisugustes maailmades nagu Uran-
tia.

³ Servitale on tohutul hulgal ja neid luuakse kogu aeg
juurde. Nad ilmuvad tuhandeliste rühmadena kolman-
dal hetkel pärast Meistervaimude ja Üimate Võimsuse-
suunajate kogunemist nende ühisele alale Paradiisi kauge-
mas põhjapoolses sektoris. Iga neljas servital on oma tüü-
bilt teistest füüsilisem: see tähendab, et igast tuhandest
seitsesada viiskümmend on ilmselgelt vaimset tüüpi, aga
kakssada viiskümmend on olemuselt poolfüüsilised. Need
neljandad loodud-olendid sarnanevad mõnevõrra aineliste
olenditega (ainelistega Havona mõistes), meenutades roh-
kem füüsilisi võimsusesuunajaid kui Meistervaimu.

⁴ ¶ Isiksustevahelistes suhetes on vaimne ainelise suh-
tes ülekaalus, kuigi Urantial ei tundu see praegu nii olevat,
ja Havona Servitalide loomisel on valdav vaimu dominee-
rimise seadus: kehtestatud suhte järgi tekib kolm vaimo-
lendit ühe poolfüüsilise kohta.

⁵ ¶ Vastloodud servitalid koos vastilmunud Aspiranti-
de Teejuhtidega läbivad kõik koolituskursused, mida va-
nemad juhid viivad pidevalt läbi kõigis seitsmes Havona
ringluses. Seejärel määratakse servitalid tegema seda, mis
neile kõige paremini sobib, ja et neid on kaht liiki — vaim-
sed ja poolfüüsilised —, on töid, mida need mitmekülg-
sed olendid võivad teha, peaaegu piiramatult. Kõrgemad ehk
vaimurühmad määratakse valikuliselt Isa, Poja ja Vaimu
teenistustesse ja Seitsme Meistervaimu juurde. Aeg-ajalt
saadetakse neid suurel arvul teenima õppemaailmadesse,
mis ümbritsevad seitsme superuniversumi keskussfääre ja
on mõeldud aja tõusuhingede lõplikuks koolituseks ning
vaimse harimiseks, et valmistada neid ette edasiliikumi-
seks Havona ringlustesse. Nii vaim-servitale kui ka nende
füüsilisemaid kaaslasi määratakse samuti Aspirantide Tee-
juhtide abideks ja kaaslasteks, et nad aitaksid ning õpetak-
sid mitmesuguseid tõusuolendite klasse, kes on jõudnud
Havonasse ja püüdleval Paradiisi poole.

⁶ Havona Servitalid ja Aspirantide Teejuhid ilmutavad
transsendentset andumust oma tööle ja liigutavat kiindu-
must üksteise suhtes; sellest kiindumusest, mis on vaimne,
saaksite teie aru vaid selle võrdlemisel inimarmastusega.
Kui servitalid lahkuvad teejuhtidest — ning seda juhtub
üsna sageli, sest servitale saadetakse missioonidele kes-
se universumi piiridest kaugemale — on tunda jumalikku
meeleliigutust, kuid nad lähevad rõõmuga, mitte kurvalt.
Kõrge kohuse täitmisest saadav rõõm varjutab vaimsetel
olenditel muud emotsioonid. Ei saa olla kurb, kui ollakse
teadlik jumalikust kohusest, mida truult täidetakse. Ja kui
inimese tõusuhing seisab Ülima Kohtumõistja ees, ei tehta
igavikulise tähtsusega otsus mitte ainelise edu või saavu-
tuste kvantiteedi alusel, vaid läbi kõrgete kohtute kaikuv
otsus kõlab järgmiselt: „Tubli, sa hea ja *ustav* sulane, sa oled
olnud *ustav* mitmes olulisel asjal, sind pannakse valitsema
universumi reaalsusi.”

⁷ Superuniversumi teenistuses määratakse Havona Ser-
vitalid alati piirkonda, mis allub Meistervaimule, kellele
nad oma üldiste ja eriliste vaimuomaduste poolest kõige
enam sarnanevad. Nad teenivad ainult seitsme superuni-
versumi keskusmaailmu ümbritsevates haridusmaailmades
ja Uversa viimase aruande kohaselt teenis selle 490 satel-
liidil peaaegu 138 miljardit servitali. Nende tegevus seoses
tööga Orvontoni superuniversumi superülikooles hõlma-
vates haridusmaailmades on lõputult mitmekesine. Nad
on siin teie ainsad kaaslased, kes on laskunud alla teie juur-
de järgmiselt elutasandilt, et teid tundma õppida ja innus-
tada mõttega: on reaalne ja kindel, et ükskord te astute
aja universumitest igaviku valdustesse. Ja neis kontaktides
omandavad servitalid esialgse kogemuse aja tõusuolendite
eest hoolitsejatena, mis aitab neid nii väga nende järgnevas
töös Havona ringlustes Aspirantide Teejuhtide kaaslaste-

na või — üleviidud servitalidena Aspirantide Teejuhtide endina.

2. KÕIKSED LEPITAJAD

¹ Iga loodud Havona Servitali kohta luuakse seitse Kõikset Lepitajat — üks igasse superuniversumisse. Selle loomise puhul on tegu kindla superuniversumeis kasutatava toimimisviisiga, mis on peegeldusreaktsioon Paradiisis aset leidvatele toimingutele.

² Seitsme superuniversumi keskusmaailmades toimivad Seitsme Meistervaimu seitse peegeldust. Raske on ainelisele meelele kirjeldada nende Peegeldavate Vaimude olemust. Nad on tõelised isiksused, kuid superuniversumite rühma iga liige peegeldab täiuslikult siiski vaid üht Seitsmest Meistervaimust. Ja iga kord, kui Meistervaimud liituvad Võimsusesuunajatega, et luua grupp Havona Servitale, toimub igas superuniversumite rühmas samal ajal koondumine Peegeldavale Vaimule ja otsekohe ilmub superuniversumite keskusmaailmadesse samal arvul täielikult väljakujunenud Kõikseid Lepitajaid. Kui servitalide loomist peaks alkatama Meistervaim Number Seitse, jääksid lepitajate sünnitajateks vaid seitsmenda klassi Peegeldavad Vaimud ja üheaegselt tuhande Orvontonile iseloomuliku servitaliga ilmuks iga superuniversumi keskusmaailma tuhat seitsmenda klassi lepitajat. Neist episoodidest, mis peegeldavad Meistervaimude seitsmest olemust, tekib seitse lepitajate loodud klassi, üks igas superuniversumis teenimiseks.

³ Paradiisi-eelset staatust omavad lepitajad ei teeni vaheldumisi suvalistes superuniversumites, vaid piirduvad loodu selle lõiguga, kust nad pärinevad. Iga superuniversumi korpus, mis hõlmab üht seitsmendikku igast loodud klassist, viibib seetõttu väga kaua ühe Meistervaimu mõju all, mis välistab teiste mõju, sest kuigi kõik seitse *peegeldavad* superuniversumite keskusmaailmades, on igas superuniversumis vaid üks neist *valitsev*.

⁴ Igaüks seitsmest superuniversumist on tegelikult täidetud selle ühe Meistervaimuga, kelle kontrollile selle saatused alluvad. Iga superuniversum muutub seega nagu hiiglaslikuks peegliks, milles peegelduvad juhendava Meistervaimu olemus ja iseloom ning kõik see jätkub samamoodi ka igas alluvas kohalikus universumis Loovate Emavaimude kohaloleku ja funktsiooni kaudu. Niisuguse keskonna mõju arengule ja kasvule on sedavõrd sügav, et lepitajad ilmutavad oma superuniversumijärgses töös kokku neljakümmend üheksat kogemuslikku seisukohta ehk arusaama, mis kõik on ebaühtlased — seega mittetäielikud —, kuid mis kõik vastastikku täiendavad üksteist ja püüavad koos hõlmata kogu Ülimuslikkuse ringi.

⁵ Igas superuniversumis leiavad Kõiksed Lepitajad end jagatuna omamoodi ja loomupäraselt neljastesse rühmadesse, ühendustesse, milles nad oma teenimist jätkavad. Igas rühmas kolm on vaimisiksused ja üks, nagu ka iga neljas loodud servital, on poolaineline olend. See nelik moodustab lepituskomisjoni ja koosneb järgmistest liikmetest:

⁶ 1. *vahekohtunik*. See, kelle kolm ülejäänut määravad ühehäälselt kui kõige kompetentsema ja võimelisema rühma kohtulikult juhtima;

⁷ 2. *advokaatvaim*. See, kelle vahekohtunik määrab esitama tõendusmaterjali ja kaitsma kõigi isiksuste huve kõikides küsimustes, mis lepituskomisjonile on antud lahendada;

⁸ 3. *jumalik teostaja*. Lepitaja, kelle loomusega sobib kontakteerumine maailmade aineliste olenditega ja komisjoni otsuste täideviimine. Jumalikud teostajad, olles neljandad loodud-olendid — poolainelised olendid — on peaaegu, kuid mitte ka päriselt, kättesaadavad surelike rasside lühiulatusega nägemisele;

⁹ 4. *kroonik*. Komisjoni neljandast liikmest saab automaatselt kroonik, kohtukirjutaja. Ta kontrollib, et kõik sissekanded oleksid superuniversumi arhiivi ja kohaliku universumi kroonikate jaoks õigesti koostatud. Kui komisjon teenib arengumaailmas, koostatakse teostaja abiga kolmas aruanne vastava kohtupiirkonna valitsuse füüsilise kroonika jaoks.

¹⁰ Komisjoni koosolekutel osaleb kolm liiget, sest advokaat jääb kohtumõistmise ajal erapooletuks ja osaleb vaid küsimuse arutamise lõpul, kohtuotsuse formuleerimisel. Seetõttu nimetatakse neid komisjone mõnikord ka kohtunike kolmikuteks.

¹¹ Lepitajad on väga hinnatud, sest nad aitavad kaasa universumite universumi elu latusale kulgemisele. Läbi des kosmost seeravliku kolmekordse kiirusega, on nad nagu maailmade rändkohtud, komisjonid, kes on pühendunud väiksemate probleemide kiirele lahendamisele. Ilma nende liikuvate ja üldtunnustatult õiglaste komisjonideta oleksid sfääride kohtud maailmade väiksemate arusaamatuste lahendamiseiga lootusetult üle koormatud.

¹² Need kohtunike kolmikud ei langeta otsuseid igavikulise tähtsusega küsimustes: nad ei ohusta oma tegevusega kunagi hinge, loodud ajaolendi igavikulisi perspektiive. Lepitajad ei tegele küsimustega, mis jäävad väljapoole loodud ajaolendite ajalikku eksistentsi ja kosmilist heaolu. Kuid kui komisjon on mõne probleemi kord juba lahendada võtnud, on tema otsused lõplikud ja alati ühehäälsed; vahekohtuniku otsused edasikaebamisele ei kuulu.

3. LEPITAJATE ULATUSLIK TEENISTUS

¹ Lepitajate rühma keskus on nende superuniversumi keskusmaailmas, kus asub nende peamine varukorpus. Nende teisesed reservid asuvad kohalike universumite keskusmaailmades. Nooremad ja vähem kogenud komisjoni liikmed alustavad oma teenistust madalamates maailmades, nagu seda on näiteks Urantia, ja neid edutatakse suuremaid probleeme lahendama, kui nad on küpsemaid kogemusi omandanud.

² Lepitajate klass on tervikuna usaldusväärne, sest ükski lepitajatest ei ole kunagi teelt eksinud. Kuigi nad ei ole tarkuse poolest ega otsustes eksimatud, on nad vaieldamatult usaldusväärsed ja eksimatult ustavad. Nad pärinevad mõne superuniversumi keskusest ja pöörduvad lõpuks sinna

tagasi, liikudes läbi universumiteenistuse allpool toodud tasandite:

³ ¶ 1. *Maailmade lepitajad*. Kui üksikmaailmades järelvalvet teostavad isiksused satuvad suurde segadusse või isegi ummikusse ega oska olukorrale vastavat õiget lahendust valida ja kui pole tegemist nii tähtsa küsimusega, et see tuleks tuua maailma alaliste kohtute ette, siis pärast kahe isiksuse avaldust, kellest kumbki on vaidluses eri pool, hakkab kohe tööle lepituskomisjon.

⁴ Kui need haldusalased ja õiguslikud probleemid on antud lepitajatele uurida ja otsustada, on nende võim ülim. Kuid nad formuleerivad oma otsuse alles siis, kui on ära kuulanud kogu tõendusmaterjali, ja neil on täiesti piiramatult õigus kutsuda igalt poolt ja kõikjalt tunnistajaid. Ja kuna nende otsuse peale ei saa edasi kaevata, arenevad asjad mõnikord nii, et komisjon lõpetab teatud punktis oma protokollid, sõnastab lõplikud arvamused ja annab kogu küsimuse lahendamiseks oma piirkonna kõrgematele kohtutele.

⁵ Komisjoniliikmete otsused pannakse planeedi kroonikatesse kirja ja jumalik teostaja viib need vajaduse korral täide. Tal on väga suur võim ja tema tegevuse ulatus asustatud maailmas on väga lai. Jumalikud teostajad oskavad meisterlikult ümber kujundada olemasolevat selle huvides, mis peaks olema. Nende töö toimub mõnikord selgelt piirkonna hüvanguks, kuid vahel on nende tegusid aja ja ruumi maailmades raske seletada. Kuigi nad ei lähe korraldusi täites vastuollu ei loodusseadustega ega ka piirkonna ettekirjutatud tavadega, sooritavad nad sageli imelikke tegusid ja täidavad lepitajate käske vastavalt süsteemi haldamise kõrgematele seadustele.

⁶ ¶ 2. *Süsteemi keskuse lepitajad*. Teenistusest arengumaailmades edutatakse neid neljaliikmelisi komisjone tööle süsteemi keskusesse. Siin on neil palju teha ja nad osutuvad inimeste, inglite ning muude vaimolendite mõistvateks sõpradeks. Kohtunike kolmikuid ei huvita niivõrd isiklikud lahkkelid kui rühmadevahelised vaidlusküsimused ja loodud-olendite eri klasside vahel tekkivad arusaamatused. Süsteemi keskuses elab nii vaimseid kui ka ainelisi olendeid, samuti kombineeritud tüüpi olendeid, näiteks Ainelised Pojad.

⁷ Samal hetkel, kui Loojad kutsuvad ellu arenevaid indiviide, kellel on valikuvabadus, samal hetkel eraldutakse jumalikult täiuslikust elukorraldusest; kindlasti hakkab tekkima arusaamatusi, mistõttu tuleb ette näha nende siiraste lahkarvamuste õiglase lahendamise kord. Peaksume kõik meeles pidama, et kõiketeavad ja kõikvõimsad Loojad oleksid võinud luua kohalikud universumid täpselt niisama täiuslikud kui Havona. Keskse universumis ei ole lepituskomisjonidel midagi teha. Kuid Loojad ei soovinud oma suures tarkuses nii talitada. Ja et nad on loonud universumid, milles on rohkesti lahkarvamusi ja hulgaliselt probleeme, on nad samal ajal varustanud need ka mehhanismidega ja vahenditega kõigi lahkarvamuste lahendamiseks ning kogu selle näilise segaduse kooskõlla viimiseks.

⁸ ¶ 3. *Tähtkujude lepitajad*. Teenistusest süsteemides edutatakse lepitajaid tähtkujude probleemide arutamisele, lahendama selle saja asustatud maailmade süsteemi vahel tekkivaid väiksemaid probleeme. Nende pädevusse ei kuulu just paljud tähtkuju keskuses tekkivatest probleemidest, kuid neil on küllalt tegemist süsteemist süsteemi liikumise ja tõendite kogumisega, samuti esialgsete ettekannete koostamisega. Kui vaidlusküsimus tekib ausalt, kui probleemid sugenevad siirastest lahkarvamustest ja seisukohtade ausast mitmekesisusest, siis, olenemata sellest, kui vähe-seid isikuid see puudutab, ükskõik kui näiliselt tühise arusaamatusega on tegemist, saab alati lasta lepituskomisjonil selle kohta otsuse langetada.

⁹ ¶ 4. *Kohalike universumite lepitajad*. Selles laiaulatuslikumas universumitöös on komisjoniliikmetest palju abi nii Melkisedekitele kui ka Kohtumõistjatele-Poegadele, tähtkujude valitsejatele ja mitmesugustele muudele isiksustele, kes tegelevad saja tähtkuju tegevuse kooskõlastamise ja haldamisega. Seeravite eri klassid ja kohaliku universumi keskussfääride teised asukad kasutavad samuti kohtunike kolmikute abi ja otsuseid.

¹⁰ Peaaegu võimatu on selgitada nende lahkarvamuste olemust, mis võivad süsteemi, tähtkuju või universumi üksikasjade puhul tekkida. Probleeme tõesti tekib, kuid need ei sarnane sugugi nende tühiste katsumuste ja ainelise eksistentsi muredega, mida elatakse läbi arengumaailmades.

¹¹ ¶ 5. *Superuniversumi väikesektorite lepitajad*. Kohalike universumite probleemide lahendamiseks edutatakse komisjoniliikmeid uurima küsimusi, mis tekivad nende superuniversumi väikesektorites. Mida kõrgemale sissepoole nad üksikutelt planeetidelt tõusevad, seda vähem on jumalikul teostajal ainelisi kohustusi. Järk-järgult omandab ta uue rolli halastuse ja õigluse tõlgendajana, hoides samal ajal komisjoni tervikuna — kuivõrd ta on poolalaline — osavõttlikult kursis oma uurimiste aineliste külgedega.

¹² ¶ 6. *Superuniversumi suursektorite lepitajad*. Üha edasi jõudvate komisjoniliikmete töö iseloom muutub pidevalt. Arutada tuleb üha vähem ja vähem arusaamatusi ning üha enam ja enam tuleb seletada ja tõlgendada mõistatuslikke nähtusi. Aste-astmelt arenevad nad lahkarvamuste vahekohtunikest *saladuste seletajateks* — kohtunikud arenevad tõlgendavateks õpetajateks. Kunagi olid nad vahekohtunikeks neile, kes laskisid lahkarvamustel ja arusaamatustel tekkida oma teadmatuse tõttu; nüüd aga saavad neist õpetajad neile, kel on piisavalt arukust ja sallivust, et vältida mõtlemisviiside kokkupõrkeid ja arvamuste sõdu. Mida haritum on olend, seda suurem on tema lugupidamine teiste teadmiste, kogemuste ja arvamuste suhtes.

¹³ ¶ 7. *Superuniversumi lepitajad*. Siin saavad lepitajad kooskõlastajateks — neljaks vastastikku arusaavaks ja täiuslikult toimivaks vahekohtunikuks-õpetajaks. Jumalik teostaja jääb ilma oma karistavast võimust ning saab vaimukolmiku füüsiliseks hääleks. Selleks ajaks on need nõuandjad ja õpetajad kujunenud asjatundjateks enamiku aktuaalsete probleemide ja raskuste lahendamisel, mis

superuniversumi asjaajamises tekivad. Seega saavad neist imepärased nõuandjad ja targad õpetajad tõusu-palveränduritele, kes asuvad superuniversumite keskusmaailmu ümbritsevatel haridussfääridel.

¹⁴ ¶ Kõik lepitajad teenivad Päevilt Vanade üldise järelevalve all ja Peegeldusabiliste otseses alluvuses, kuni nad viiakse edasi Paradiisi. Paradiisis viibimise ajal annavad nad aru Meistervaimule, kes juhib nende päritolu superuniversumit.

¹⁵ Superuniversumite registrites ei ole loetletud neid lepitajaid, kes on nende haldusalast edasi läinud, ja niisuguseid komisjone esineb laialt kõikjal kogu suuruniversumis. Uversal annab registri viimane aruanne Orvontonil tegutsevate komisjonide arvuks peaaegu kaheksateist triljonit — üle seitsmekümne triljoni indiviidi. Kuid need moodustavad vaid väga väikese osa arvukatest Orvontonil loodud lepitajatest — nende hulk on hoopis teist suurusjärku ja võrdub Havona Servitalide koguhulgaga, need arvud võivad erineda vaid Aspirantide Teejuhtideks teiseandute võrra.

¹⁶ Aeg-ajalt, superuniversumi lepitajate arvu kasvades, viiakse neid üle Paradiisi täiuse nõukogusse, kust nad ilmuvad seejärel Lõpmatu Vaimu poolt universumite universumi jaoks väljaarendatava koordineeriva korpusena, mis on arvuliselt ja tõhususelt pidevalt kasvav imepärase olendite rühm. Kogemusliku tõusu ja Paradiisis toimunud koolitusega on nad omandanud ainulaadse arusaamise Ülima Olendi esilekerkivast reaalsusest ja nad rändavad universumite universumis ringi eriülesandega.

¹⁷ Lepituskomisjoni liikmeid ei lahutata kunagi. Neljane rühm teenib igavesti koos oma algses koosseisus. Isegi oma aulises teenistuses jätkavad nad toimimist kogutud kosmilise kogemuse ja täiustatud kogemusliku tarkuse nelikutena. Nad on igavesti ühendatud kui aja ja ruumi ülima õigluse kehastused.

4. TEHNILISED NÕUANDJAD

¹ Need vaimumaailma juriidilised ja tehnilised intellektid ei ole niisugustena loodud. Varajastest supernavidest ja omniavidest valis Lõpmatu Vaim selle tohutu suure ja mitmekesise rühma tuumikuks miljon kõige metoodilisemat mõistust. Ja neist kaugetest aegadest saadik on kõigilt, kes soovivad saada Tehnilisteks Nõuandjateks, nõutud praktilisi kogemusi, kuidas rakendada täiuslikkuse seadusi arenevat loodut puudutavates plaanides.

² ¶ Tehnilisi nõuandjaid värvatakse järgmiste isiksusklasside hulgast:

- ³ 1. supernavid;
- ⁴ 2. sekonavid;
- ⁵ 3. tertsiavid;
- ⁶ 4. omniavid;
- ⁷ 5. seeravid;
- ⁸ 6. teatavat liiki tõususurelikud;
- ⁹ 7. teatavat liiki tõusu-keskteelised.

¹⁰ ¶ Praegusel ajal, arvestamata surelikke ja keskteelisi, kes on kõik vaid ajutiseks määratud, on Uversal registreeritud ja Orvontonil tegutsevaid Tehnilisi Nõuandjaid veidi üle kuuekümne ühe triljoni.

¹¹ Tehnilised Nõuandjad toimivad sageli kui üksikolendid, ent teenistuseks on nad organiseeritud seitsmeliikmelisteks rühmadeks, kellel on ühine keskus määramissfääril. Igas rühmas peavad vähemalt viis olema alalised nõuandjad, kaks aga võivad olla ülejäänutega ühinenud ajutiselt. Tõususurelikud ja tõusu-keskteelised teenivad Paradiisi poole püüeldes neis nõuandekomisjonides, kuid nad ei astu Tehniliste Nõuandjate regulaarsetele koolituskursustele ning neist ei saa ka kunagi selle klassi alalisi liikmeid.

¹² Lühikest aega nõuandjate juures teenivad surelikud ja keskteelised on valitud niisugusele tööle seepärast, et nad on asjatundjad universaalse seaduse ja ülima õigluse alal. Sel ajal kui te rändate oma Paradiisi sihi suunas, täiendades pidevalt oma teadmisi ja omandades paremaid oskusi, antakse teile kogu aeg võimalus ka teistele jagada tarkust ja kogemusi, mida te olete juba kogunud: kogu tee jooksul sissepoole Havonasse jääte te õpilase-õpetaja rolli. Te rajate endale tee läbi selle tõusutasandite tohutu kogemuste-ülikooli sel kombel, et jagate teist vahetult allpool olevatele oma äsja omandatud teadmisi. Universaalses valitsussüsteemis ollakse seisukohal, et te olete omandanud teadmised ja tõe vaid siis, kui olete näidanud oma võimet ja valmisolekut neid teadmisi ja seda tõde teistega jagada.

¹³ Pärast pikaajalist koolitust ja tegeliku kogemuse saamist on igal keerubite klassist kõrgemal hoolekandevaimul lubatud lasta end alatiseks Tehniliseks Nõuandjaks määrata. Kõik kandidaadid astuvad sellesse teenistusklassi vabatahtlikult, kuid olles kord endale niisugused kohustused võtnud, ei saa nad neist enam loobuda. Tehnilisi Nõuandjaid saavad teistele tegevustele üle viia ainult Päevilt Vanad.

¹⁴ ¶ Tehniliste Nõuandjate koolitus, mis algab kohalike universumite Melkisedekite kolledžites, jätkub kuni Päevilt Vanade kohtuteni. Sellest superuniversumis toimuvast koolitusest lähevad nad edasi „seitsme ringi koolidesse”, mis asuvad Havona ringluste katsemaailmades. Ja katsemaailmadest võetakse nad vastu „Ülimuslikkuse õigusemõistmise eetika ja toimimisviisi kolledžisse”, mis on Paradiisis asuv kool Tehniliste Nõuandjate täiustamiseks.

¹⁵ Need nõuandjad on rohkem kui üksnes juriidilised eksperdid: nad õpivad *rakenduslikku* õigusteadust, universumiseaduste rakendamist kõigi nende olendite elude ja saatuste suhtes, kes elavad ulatusliku loodu tohututel aladel. Aja möödudes saavad neist aja ja ruumi õigusteaduse elavad raamatukogud, nad hoiavad ära lõputuid raskusi ja asjatuid viivitusi, õpetades ajaisiksustele toimimisvorme ja -viise, mis on kõige vastuvõetavamad igaviku valitsejatele. Nad oskavad kosmoses töötajatele sellist nõu anda, et nad saaksid toimida kooskõlas Paradiisi nõuetega — nad õpetavad kõigile loodud-olenditele Loojate toimimisviise.

¹⁶ Niisugust rakendusliku õigusteaduse elavat raamatukogu ei oleks saanud luua, sest sellised olendid peavad välja kujunema tegelike kogemuste kaudu. Lõpmatud Jumalused on eksistentsiaalsed, seega on nende kogemuste puudumine kompenseeritud; nad teavad kõike juba enne kõige kogemist, kuid nad ei jaga neid mittekogemuslikke teadmisi oma alluvatele loodud-olenditele.

¹⁷ ☞ Tehnilised Nõuandjad on pühendunud tööle, mille eesmärk on viivituste vältimine, progressi hõlbustamine ja saavutusteks nõu andmine. Alati on olemas *kõige parem ja õigem* toimimisviis, alati on olemas võimalus täiustuda, jumalik meetod, ja need nõuandjad teavad, kuidas suunata meid kõiki seda paremat teed leidma.

¹⁸ Need erakordselt targad ja praktilised olendid on alati lähedalt seotud Kõiksete Hindajate teenistuse ja tööga. Melkisedekid on varustatud võimeka korpusega. Süsteemide, tähtkujude, universumite ja superuniversumi sektori valitsejad on kõik külluslikult varustatud nende vaimse maailma tehniliste või juriidiliste teatmeintellektidega. Erirühm tegutseb Elukandjate juriidiliste nõustajate-na, konsulteerides neid Poegi selles osas, mil määral on lubatud elu levitamisel kõrvale kalduda kehtestatud korrast, ning õpetades neid ka muudes küsimustes, mis seonduvad nende eesõiguste ja volitustega. Nad annavad kõigile olendiklassidele nõu kõigi vaimumaailma tegevuste õigete tavade ja viiside kohta, kuid nad ei tegele otseselt ega isiklikult maailma aineliste loodud-olenditega.

¹⁹ Lisaks nõustamisele juriidilistes asjades on Tehnilised Nõuandjad samavõrd pühendunud kõiki loodud-olendeid puudutavate füüsiliste, mõistuslike ja vaimsete seaduste tõhusale tõlgendamisele. Nad on abiks Kõiksetele Lepitajatele ja kõigile teistele, kes soovivad tunda seaduses sisalduvat tõde, ehk teisiti öeldes, teada saada, kuidas ära arvata Jumaluse Ülimuslikkuse reageerimist mingis olukorras, arvestades väljakujunenud füüsilisi, meelemaseid ja vaimseid tegureid. Nad püüavad selgitada isegi Viimase toimimisviisi.

²⁰ Tehnilised Nõuandjad on väljavalitud ja läbiproovitud olendid; ma ei ole kunagi kuulnud, et mõni neist oleks teelt eksinud. Meil Uversal ei ole kroonikates kirjas, et nad oleksid kunagi rikkunud neid jumalikke seadusi, mida nad nii mõjusalt tõlgendavad ja nii kõneosavalt seletavad. Ei ole teada, et nende teenistuse ulatusel oleks piire, samuti nende edenemisel. Nad jätkavad oma nõuandmistööd isegi kuni Paradiisi väravateni, neile on lahti kogu seaduste ja kogemuste universum.

5. PARADIISI ARHIVAARID

¹ Havonal asuvatest kolmanda astme supernavidest valitakse mõned vanemad peakroonikud Arhivaarideks, Valgusesaare kindlate vorminõuetega arhiivide pidajateks. Need arhiivid erinevad teadmiste hoidjate meeles olevatest elavatest arhiividest, mida mõnikord nimetatakse „Paradiisi elavaks raamatukoguks”.

² Kõigi ülestähenduste allikateks on asustatud planeetide kroonikutest inglid. Kõigis universumites peavad nii

kindlate vorminõuetega kui ka elavaid arhiive teisedki kroonikud. Alates Urantiast kuni Paradiisini on olemas mõlemat liiki ülestähendusi: kohalikus universumis on rohkem kindlate vorminõuetega ja vähem elavaid arhiive, Paradiisis rohkem elavaid ja vähem kindlate vorminõuetega arhiive, Uversal on mõlemaid võrdselt.

³ Kõik korrastatud ja asustatud loodus toimunud olulised sündmused tuleb jäädvustada. Kui sündmused, millel on vaid kohalik tähtsus, jäädvustatakse üksnes kohalikul tasandil, siis laiema tähtsusega sündmused jäädvustatakse vastavalt nende tähtsusele. Nebadoni planeetidest, süsteemidest ja tähtkujudest kantakse kõik universaalse tähtsusega sündmused edasi Salvingtonile ja neist universumite keskusmaailmadest viiakse need edasi kõrgematesse arhiividesse, mis kajastavad sektorite ja supervallitsuste asju. Paradiisiski on koondarhiiv superuniversumi ja Havona tähtsamatest andmetest ning see üha täienev universumite universumi ajalugu on eespool nimetatud ülendatud kolmanda astme supernavide hoole all.

⁴ Kuigi osa neist olenditest on saadetud Peakroonikute superuniversumitesse Taevaste Kroonikute tegevust juhtima, pole ühtki neist kunagi oma klassi alalisest loendusnimekirjast kõrvaldatud.

6. TAEVASED KROONIKUD

¹ Need on kroonikud, kes vormistavad kõik kanded kahes eksemplaris, tehes algul vaimse sissekande ja siis sellele vastava poolainelise kande — mida võiks nimetada kopeerkoopiaks. Nad saavad seda teha tänu oma erilisele võimele tegutseda samaaegselt nii vaimse kui ka ainelise energiaga. Taevaseid Kroonikuid ei looda sellistena: nad on kohalikest universumitest pärit tõususeeravid. Neid võtavad vastu, liigitavad ja määravad oma tööaladele Peakroonikute nõukogud, mis tegutsevad seitsme superuniversumi keskustes. Seal asuvad ka koolid Taevaste Kroonikute õpetamiseks. Uversal asuvat kooli juhatavad Tarkuse Täiustajad ja Jumalikud Nõuandjad.

² Kui kroonikud universumiteenistuses kõrgemale liiguvad, jätkavad nad oma kahekordse kirjendamise süsteemi, mis teeb nende ülestähendused alati kättesaadavaks kõigile olendiklassidele alates ainelistest klassidest kuni kõrgete valgusevaimudeni. Kui te oma üleminekukogemuses sellest ainelisest maailmast kõrgemale tõusete, saate alati oma staatussfääri ajalugu ja traditsioone arhiividest uurida ning nendega muul viisil tutvuda.

³ Kroonikud on läbiproovitud ja usaldatav korpus. Ma ei ole kunagi kuulnud, et ükski Taevane Kroonik oleks oma põhimõtted reetnud ja kunagi pole ka nende kirjapandus avastatud võltsimisi. Nad alluvad kahekordsele kontrollile, sest nende sissekandeid uurivad nende ülendatud kaaslased Uversalt ja Vägevad Sõnumitoojad, kes tõendavad esialgsete vaimsete arhiivide poolfüüsiliste koopiatega õigsust.

⁴ Kui Orvontoni universumitele alluvatel arhiivisfääridel asuvaid edasijõudnud kroonikuid on triljoneid ja triljoneid, siis Uversal on kõrgema staatuse omandanud kroo-

nikuid napilt kaheksa miljonit. Need vanemad ehk diplomaarid on superuniversumites aja ja ruumi kohta esitatud sissekannete arhivaarid ja edastajad. Nende alalised keskused on Uversa arhiivipiirkonda ümbritsevat ringjates asulates. Nad ei jäta kunagi neid arhiive teiste hoolde; üksikult võivad nad ka ära olla, kuid seda mitte kunagi suurel arvul.

⁵ Nagu need supernavid, kellest on saanud Arhivaarid, määratakse ka Taevaste Kroonikute korpus oma kohale alaliseks. Kui seeravid ja supernavid on kord neisse teenistustesse võetud, jäävad nad vastavalt kas Taevasteks Kroonikuteks või Arhivaarideks kuni päevani, mil astub ametisse täielikult isikustunud Ülima Jumala uus ja teistsugune valitsus.

⁶ Uversal saavad need vanemad Taevased Kroonikud ette näidata sissekanded kogu Orvontonil toimunud kosmilise tähtsusega sündmustest alates Päevilt Vanade saabumise kaugest ajast, igavesel Saarel aga valvavad Arhivaarid neid selle piirkonna arhiive, mis kajastavad Paradiisis toimunut alates Lõpmatu Vaimu isikustamisest.

7. MORONTIAKAASLASED

¹ Need kohaliku universumi Emavaimude lapsed on sõpradeks ja kaaslasteks kõigile, kes elavad tõusu-morontiaelu. Nad ei ole hädavajalikud tõusuteelise tegeliku töö, loodud-olendina kõrgemale kulgemise tarvis ega asenda ka üheski mõttes seeravlike kaitsjate tööd, kes sageli oma surelikke kaaslasi Paradiisi teel saadavad. Morontiakaaslased on lihtsalt lahkend võõrustajad neile, kes alles alustavad pikka tõusu sissepoole. Nad on ka oskuslikud lõõgastava aja-veetmise korraldajad ja neid aitavad selles meelelahutusjuhid.

² Kuigi teil tuleb Nebadoni morontia koolitusmaailmades täita tõsiseid ja üha raskemaid ülesandeid, antakse teile alati regulaarselt aega lõõgastuda ja meelt lahutada. Kogu teie Paradiisi-teel on teil alati aega puhkamiseks ja vaimseteks mängudeks ning valguse ja elu teel on alati aega palveldamiseks ja uuteks saavutusteks.

³ Need morontiakaaslased on nii sõbralikud, et kui te morontiakogemuse viimasest faasist lõpuks lahkute, valmistades alustama vaimuretke superuniversumis, kahetsete südamest, et need seltsivad olendid ei saa teiega kaasa tulla, kuid nad teenivad ainult kohalikes universumites. Tõusuteel igal etapil on kõik isikud, kellega saate kontakteeruda, sõbralikud ja seltsivad, kuid alles Paradiisikaaslasi kohates leiab uue rühma, kes on sama andunud sõprusele ja partnerlusele.

⁴ Morontiakaaslaste tööd on kirjeldatud põhjalikumalt neis jutustustes, mis käsitlevad teie kohaliku universumi asju.

8. PARADIISIKAASLASED

¹ Paradiisikaaslased on segarühm seeravitest, sekonaaridest, supernavidest ja omniavidest moodustatud rühm. Kuigi nad teenivad teie mõistes erakordselt pikka aega, ei ole neil alalist staatust. Kui see teenistus on lõpetatud, pöörduvad nad enamasti (ehkki mitte alati) tagasi nende kohustuste juurde, mida nad täitsid siis, kui neid Paradiisi teenistusse kutsuti.

² Inglisekeelsete liikmeid määratakse sellesse teenistusse kohalike universumite Emavaimude, superuniversumi Peegeldavate Vaimude ja Paradiisi Majestoni poolt. Nad kutsutakse keskele Saarele ja üks Seitsmest Meistervaimust määrab nad Paradiisikaaslasteks. Kui alaline Paradiisi-staatust välja arvata, on see ajutine teenistus Paradiisikaaslasena kõrgeim au, mis hoolekandevaimudele kunagi osaks võib saada.

³ Need valitud inglid on pühendunud kaaslastena teenimisele ja nad määratakse kaaslasteks kõigist klassidest olenditele, kes on juhtumisi Paradiisis üksi, põhiliselt tõusurelikele, aga ka kõigile teistele, kes on üksi keskel Saarel. Paradiisikaaslastel ei ole nende suhtes, kellega nad vennastuvad, mingeid eriuksusi, nad on lihtsalt kaaslastel. Peaaegu kõigil teistel olenditel, keda teie, surelikud, oma Paradiisis viibimise ajal kohtate — välja arvatud teie palveränduritest kaaslastel — on vaja midagi kindlat teiega koos või teie heaks teha, kuid need kaaslastel on määratud ainult olema teiega koos ja suhtlema teiega isiksustest kaaslastena. Neid aitavad nende teenistustes sageli armulised ja säravad Paradiisi kodanikud.

⁴ Surelikud pärinevad väga seltsivatest inimrassidest. Loojad teavad ülihästi, et „inimesel ei ole hea üksi olla” ning seetõttu ongi partnerlus ette nähtud, isegi Paradiisis.

⁵ Kui te peaksite jõudma tõusurelikuna Paradiisi koos oma maise tee kaaslaste või lähedase isikuga või kui teie seeravlik saatuse kaitsja peaks juhtumisi sinna jõudma koos teiega või teid seal ootama, siis teile alalist kaaslast ei määrata. Aga kui te saabute üksi, tervitab teid Valgusesaarel aja lõpuunest ärkamisel kindlasti kaaslane. Isegi kui on teada, et teid saadab mõni tõusukaaslane, määratakse teile ajutised kaaslastel, kes tervitavad teid igavestel kallastel ja saadavad teid paika, mis on teie ja teie kaaslaste vastuvõtmiseks ette valmistatud. Võite olla kindel, et teid tervitatakse soojalt, kui te kogete Paradiisi igavesti kestvate kallastel taaselustumist igavikku.

⁶ Sel ajal, kui tõusuteeline viibib viimaseid päevi Havona viimasel ringlusel, uurivad teda vastu võtma määratud kaaslastel hoolikalt kroonikaid sureliku päritolu ja sündmusterikka tõusu kohta läbi kosmosemaailmade ning Havona ringluste. Kui nad aja surelikke tervitavad, tunnevad nad juba hästi nende saabuvate palverändurite elujärke ning osutuvad kohe osavõtlikeks ja huvitavateks kaaslasteks.

⁷ Kui te Paradiisis viibimise ajal enne lõpliku olukorra saavutamist peaksite oma tõusukaaslastest — surelikust

või seeravlikust — ajutiselt lahku minema, määratakse teile nõuandjaks ja kaaslaseks otsekohe mõni Paradiisikaaslane. Kui kaaslane on Paradiisis üksi elava tõususureliku juurde kord määratud, siis ta jääb selle isiku juurde, kuni too kas taasühineb oma tõusukaaslastega või võetakse korakohaselt Lõplikkuse Korpusesse.

⁸ ¶ Paradiisikaaslasi määratakse ootejärjekorra alusel, aga tõusuteelist ei anta kunagi niisuguse kaaslane hoole alla, kes ei sarnane olemuselt tema superuniversumi tüübiga. Kui täna jõuaks Paradiisi mõni Urantia surelik, määratakse tema juurde esimene ootel kaaslane, kes kas pärineb Orvontonilt või on muul viisil Seitsmenda Meistervaimu olemusega. Seega omniavid ei teeni koos seitsme superuniversumi tõusuolenditega.

⁹ ¶ Paradiisikaaslased osutavad palju täiendavaid teenuseid. Kui tõususurelik peaks jõudma kesksesse universumisse üksi ja tal peaks Havonat läbides Jumaluse avastusretke mingi faas ebaõnnestuma, siis ta saadetakse õigel ajal ning viisil ajauniversumitesse tagasi ja kutsutakse otsekohe keegi Paradiisikaaslaste reservist. Üks sellest klassist määratakse ebaõnnestunud palverändurile järgnema, et ta

oleks temaga koos, lohutaks teda ning parandaks tema tuju ja et ta jääks sinna seni, kuni tõususurelik pöördub tagasi kesksesse universumisse, et jätkata tõusu Paradiisi.

¹⁰ Kui tõusu-palverändur kogeb Jumaluse avastusretkel ebaõnnestumist ajal, mil ta läbis Havonat tõusva seeravi, surelikuna elatud elu kaitseingli seltsis, siis otsustab see oma surelikku kaaslast saata. Need seeravid soovivad alati vabatahtlikult oma kauaaegsete surelike sõpradega aja ja ruumi teenistusse tagasi minna ja neil lubatakse seda teha.

¹¹ Kuid kahe lähedalt seotud tõususurelikuga on lugu teine: kui üks jõuab Jumalani, aga teisel see ajutiselt ebaõnnestub, otsustab edukas olend alati koos pettunud isikussega naasta arenevasse loodusse, kuid see ei ole lubatud. Selle asemel kutsutakse Paradiisikaaslaste reservist vabatahtlikke ja üks neist valitakse pettunud palverändurit saatma. Teine vabatahtlik Paradiisi kodanik aga hakkab siis eduka sureliku kaaslaseks, kes viivitab kesksel Saarel, oodates oma ebaõnnestunud sõbra saabumist Havonale, ja õpetab vahepeal kindlates Paradiisikoolides, esitades seal arenguteelise tõusu seiklusrikast lugu.

¹² [Esitanud Kõrgeauline Uversalt.]

KESKSE UNIVERSUMI HOOLEKANDEVAIMUD

SUPERNAVID on Paradiisi ja keskse universumi hoolekandevaimud, nad on Lõpmatu Vaimu laste madalaima rühma kõrgeim klass — ingliväed. Neid hoolekandevaimu kohtab alates Paradiisisaarest kuni aja ja ruumi maailmadeni. Ükski organiseeritud ja asustatud loodu osa ei ole ilma nende teenistusest.

1. HOOLEKANDEVAIMUD

¹ Inglise on kogu kosmose arenevate ja tõusuteelistest tahteolendite hoolekandevaimud-kaaslased, nad on ka sfääride kõrgemate jumalike isiksuste kolleegid ja töökaaslased. Kõik inglid on selgepiirilised isiksused ja väga individuaalsed. Nad oskavad kõrgelt hinnata meelelahutusjuhtide hoolitsust. Koos Kosmose Sõnumitoojate Vägedega saavad ka hoolekandevaimud puhkuse ja vahelduse perioodidest rõõmu tunda, nad on väga seltsiva loomuga ja nende seltsimisvõime ületab kaugelt inimolendite oma.

² ☞ Suuruniversumi hoolekandevaimu liigitatakse järgmiselt:

- ³ 1. supernavid;
- ⁴ 2. sekonavid;
- ⁵ 3. tertsiavid;
- ⁶ 4. omniavid;
- ⁷ 5. seeravid;
- ⁸ 6. keerubid ja sanobid;
- ⁹ 7. keskteelised.

¹⁰ ☞ Ingliseklasside üksikliikmetel ei ole universumis päriselt püsivat isiklikku staatust. Teatavatest klassidest inglid võivad saada ühel perioodil Paradiisikaaslasteks, mõnest saavad Taevased Kroonikud, teised tõusevad Tehniliste Nõuandjate ridadesse. Teatavad keerubid võivad püüelda seeravite staatuse ja saatuse poole, arenevad seeravid võivad aga jõuda tõusuteelistest Jumala Poegade vaimsetele tasanditele.

¹¹ ☞ Seitse eelnimetatud hoolekandevaimude klassi jagunevad tõusuolendite jaoks kõige olulisemate funktsioonide põhjal järgmistesse rühmadesse:

¹² 1. *keskse universumi hoolekandevaimud*. Need kolm *supernavide* klassi teenivad Paradiisi-Havona süsteemis. Esmased supernavid ehk Paradiisi supernavid on loonud Lõpmatu Vaim. Teise ja kolmanda astme klassid, mis teenivad Havonal, on vastavalt Meistervaimude ja Ringluste Vaimude järglased;

¹³ ☞ 2. *superuniversumite hoolekandevaimud* — sekonavid, tertsiavid ja omniavid. *Sekonavid*, Peegeldavate Vaimude lapsed, teenivad seitsmes superuniversumis eri viisil. *Tertsiavid*, kes pärinevad Lõpmatust Vaimust, pühenduvad lõppkokkuvõttes Loojate-Poegade ja Päevilt Vanade vahelisele sideteenistusele. *Omniavid* on Lõpmatu Vaimu ja Seitsme Ülima Täideviija poolt ühiselt loodud ja nad on ainult viimaste teenistuses. Neid kolme klassi käsitletakse ühes järgmises käesolevasse seeriasse kuulavas jutustuses;

¹⁴ ☞ 3. *kohalike universumite hoolekandevaimude* hulka kuuluvad *seeravid* ja nende abilised *keerubid*. Nende Universumi Emavaimu järglastega kohtuvad tõususuurelikud kõigepealt. Asustatud maailmades sündinud *keskteelised* ei kuulu tegelikult päriselt inglite klassidesse, kuigi neid liigitatakse sageli nende funktsioonide järgi hoolekandevaimude hulka. Nende lugu koos seeravite ja keerubite kirjeldusega esitatakse kirjades, mis käsitlevad teie kohaliku universumi asju.

¹⁵ ☞ Kõik inglivägede klassid on pühendunud mitmesugustele universumi teenistustele ja teenivad ühel või teisel viisil taevaste olendite kõrgemaid klasse, kuid just suured supernavide, sekonavide ja seeravite hulgad tegelevad kaasaaitamisega aja laste järkjärgulise täiustumise tõusuprogrammile. Tegutsedes keskses, super- ja kohalikes universumites, moodustavad nad niisuguse vaimudest hoolekandjate katkematu ahela, mille Lõpmatu Vaim on ette näinud kõigi nende abistamiseks ja juhendamiseks, kes püüavad jõuda Igavese Poja kaudu Kõikse Isani.

¹⁶ Supernave piirab „vaimu polaarsus” ühes nende tegevusfaasis ning selleks on toimimine koos Kõikse Isaga. Nad saavad töötada üksikult, välja arvatud siis, kui kasutavad otseselt vaid Isale kuuluvaid ringlusi. Otse Isalt tuleva jõu vastuvõtmiseks peavad nad toimimises ühinema vabatahtlikult paaridesse. Ka sekonavidel on piirangud ja nad peavad lisaks töötama veel paarides, et sünkroniseeruda Igavese Poja ringlustega. Seeravid võivad töötada üksikult eraldiseisvate ja ruumis piiratud isiksustena, kuid ringluste saab neid lülitada alles siis, kui nad on ühinenud paaridena polariseerunud. Kui need vaimolendid ühinevad paarideks, loetakse üht neist teise täienduseks. Täiendussuhted võivad olla ajutised, nad ei tarvitse olla püsiva iseloomuga.

¹⁷ Need säravad loodud valgusolendid püsivad elus otseselt universumi esmaste ringluste vaimse energia tarbimisest. Urantia surelikud peavad saama valguse energiat vegetatiivselt kehastunu kaudu, kuid ingliväed on lülitatud ringluste, neil on „toitu, mida teie ei tunne”. Nad saavad osa ka imepäraste Kolmsuse Õpetajate-Poegade ringlevatest õpetustest: nad võtavad vastu teadmisi ja omandavad tarkust üsna samamoodi, nagu nad omastavad eluenergiaid.

2. VÄGEVAD SUPERNAVID

¹ Supernavid teenivad oskuslikult igat liiki olendeid, kes elavad Paradiisis ja keskses universumis. Neid kõrgeid inglaid luuakse kolme üldisema klassina: esimese, teise ja kolmanda astme supernavidena.

² ☞ *Esimese astme supernavid* on eranditult Ühise Looja järglased. Nad teenivad ligikaudu võrdsel määral teatavaid Paradiisi kodanike rühmi ja tõusu-palverändurite üha suurenevaid korpusi. Need igavese Saare inglid arendavad väga tõhusalt mõlema Paradiisiasukate rühma põhikoolitust. Nad aitavad palju kaasa selleks, et teineteisest aru

saaksid kaks universumi loodud-olendite ainulaadset klassi: üks neist on kõrgeimat tüüpi jumalik ja täiuslik tahteolend, teine aga madalaimat tüüpi tahteolendi täiustunud edasiarendus kogu universumite universumis.

³ ¶ Esimese astme supernavide töö on nii ainulaadne ja teistest erinev, et seda käsitletakse järgmises jutustuses eraldi.

⁴ ¶ *Teise astme supernavid* juhivad tõusuolendite tegemisi Havona seitsmel ringlusel. Neid huvitab samavõrd ka hariduse andmine neile Paradiisi kodanike arvukatele klassidele, kes elavad pikki perioode keskse loodu maailmaringlustel, kuid sellest nende teenistuse faasist ei tohi me rääkida.

⁵ ¶ Neid kõrgeid inglaid on seitset liiki, igaüks neist pärineb ühest Meistervaimust ja on sellele vastava olemusega. Seitse Meistervaimu loovad koos paljusid erinevaid ainulaadsete olendite ja olemusvormide rühmi ning iga klassi üksikliikmed on oma olemuselt suhteliselt ühetaolised. Aga kui needsamad Seitse Vaimu loovad üksikult, on selle tulemusena tekkivad klassid alati seitsmese olemusega: iga Meistervaimu lapsed saavad osa oma looja olemusest ja erinevad seetõttu teistest. Sellise päritoluga on ka teise astme supernavid ja kõik seitse loodud inglite liiki tegutsevad kõigis kogu nende klassile avatud tegevuskanalites, peamiselt keskse ja jumaliku universumi seitsmel ringlusel.

⁶ ¶ Igaüks Havona seitsmest planeediringlusest allub otseselt ühele Seitsmest Ringlusevaimust, kes moodustavad ühiselt — seega ühetaolise — Seitsme Meistervaimu loomingu. Kuigi need seitse Havona abivaimu meenutavad Kolmanda Allika ja Keskme olemust, ei ole nad osa algsest universumist. Nende tegutsemine algas pärast esialgset (igavest) loodut, kuid ammu enne Grandfanda aega. Nad ilmusid kahtlemata kui Meistervaimude loovreaktsioon Ülima Olendi kujunevale eesmärgile ja nad avastati tegutsemas suuruniversumi korralduses. Lõpmatule Vaimule ja kõigile tema loovatele kaaslastele kui universumi koordineerijatele näib olevat antud külluslikult võimet sobiva loovusega reageerida kogemuslikes Jumalustes ja arenevates universumites toimuvatele samaaegsetele arengutele.

⁷ ¶ *Kolmanda astme supernavid* pärinevadki neist Seitsmest Ringlusevaimust. Igaüks neist on saanud eraldi Havona ringlusel Lõpmatult Vaimult volitused luua piisaval arvul kolmanda astme kõrgeid supernavidest hoolekandjaid, et rahuldada keskse universumi vajadusi. Ringlusevaimud löid neid inglitest hoolekandjaid enne aja-palverändurite Havonasse jõudmist suhteliselt vähe, Seitse Meistervaimu aga ei hakanudki teise astme supernave looma enne Grandfanda kohalejõudmist. Et kolmanda astme supernavide klass on neist kahest vanem, käsitleme seda esimesena.

3. KOLMANDA ASTME SUPERNAVID

¹ Need Seitsme Meistervaimu teenijad on inglid, spetsialistid Havona eri ringluste alal, ja nende hoolekandetöö

hõlmab nii aja tõusu-palverändureid kui ka igaviku laskuvaid palverändureid. Täiusliku keskse loodu miljardis õppemaailmas on kõigi klasside supernavidest kaaslased teile täielikult nähtavad. Seal olete te kõik ülimes mõttes vennalikud ja mõistvad olendid, kes on osavõtlikult kontaktis. Te tunnete ka täiesti ära laskuvad palverändurid ning suhtlete nendega oivaliselt ja vennalikult; need on Paradiisi kodanikud, kes läbivad ringlusi seestpoolt väljapoole, sisenedes Havonasse esimese ringluse katsemaailma kaudu ja kulgedes väljapoole kuni seitsmendani.

² Seitsmest superuniversumist pärinevad tõusu-palverändurid läbivad Havonat vastupidises suunas, sisenedes seitsmenda ringluse katsemaailma kaudu ja kulgedes edasi sissepoole. Tõusuolendite edasiminekul maailmast maailma ja ringlusest ringlusse ei ole kehtestatud ajalisi piire, samamoodi nagu pole määratud ka meelevaldselt ajavahe-mikku, mille vältel viibitakse morontia maailmades. Kuigi küllaldaselt arenenud indiviidid võidakse ühes või mitmes kohaliku universumi koolitusmaailmas viibimisest vabastada, ei saa ükski palverändur vältida kõigi seitsme Havona ringluse läbimist, sest neis toimub järkjärguline vaimustumine.

³ ¶ See kolmanda astme supernavide korpus, mis on määratud peamiselt aja-palverändureid teenima, koosneb järgmistest rühmadest:

⁴ 1. *Harmoonia juhendajad*. Peaks olema ilmne, et isegi täiuslikus Havonas vajatakse süsteemi ülalpidamiseks ja harmoonia kindlustamiseks mingisugust koordineerivat mõju kogu selles töös, mis valmistab ette aja-palverändurite Paradiisi jõudmist. See ongi harmoonia juhendajate tegelik missioon — hoida kõike sujuvas ja kiires edasiliikumises. Nad pärinevad esimesest ringlusest, teenivad aga kogu Havona ulatuses ja nende kohalolek ringlustes tähendab, et miski ei saa nurja minna. Suur võime koordineerida mitmesuguseid tegevusi, mis hõlmavad eri klassidest — isegi mitmelt tasandilt — isiksusi, võimaldab neil supernavidel olla vajaduse korral abiks alati ja igal pool. Nad aitavad tohutult kaasa aja-palverändurite ja igaviku palverändurite vastastikusele arusaamisele.

⁵ ¶ 2. *Peakroonikud*. Need inglid luuakse teisel ringlusel, kuid nad tegutsevad keskses universumis kõikjal. Nende ülestähendused on kolme liiki, nad vormistavad sissekandeid Havona kirjalike arhiivide, oma klassi vaimsete arhiivide ja Paradiisi vormikohaste arhiivide jaoks. Lisaks sellele edastavad nad tõsiteadmiste tähtsusega sündmusi Paradiisi elavatesse raamatukogudesse, esimese astme supernavidest teadmistehoidjatele.

⁶ ¶ 3. *Teabelevitajad*. Kolmanda Ringlusevaimu lapsed tegutsevad kogu Havona ulatuses, kuigi nende ametlik saatejaam asub kõige välimise ringluse planeedil number seitsekümmend. Need meistertehnikud on keskse loodu teabelevi vastuvõtjad ja saatjad ning kõigi Jumalus-nähtuste kosmosearuannete suunajad Paradiisi. Nad saavad kasutada kõiki kosmose põhiringlusi.

⁷ ¶ 4. *Sõnumitoojad* pärinevad ringlusest number neli. Nad liiguvad üle kogu Paradiisi-Havona süsteemi, kan-

des kõiki isiklikku edastamist nõudvaid sõnumeid. Nad teenivad oma kaaslast, taevaseid isiksusi, Paradiisi palverändureid ja isegi aja tõusuhingi.

⁸ ¶ 5. *Teabekogumise koordineerijad.* Need kolmanda astme supernavid, viienda Ringlusevaimu lapsed, aitavad alati targalt ja osavõtlikult kaasa vennalikele suhetele tõusvate ja laskuvate palverändurite vahel. Nad kannavad hoolt kõigi Havona asukate, eriti palverändurite eest, hoides neid universumite universumis toimuvaga pidevalt kursis. Tänu oma isiklikele sidemetele teabelevitajate ja peegeldajatega saavad need Havona „elavad ajalehed” otsekohe teada kõigest, mis läbib keskse universumi tohutuid uudisteringlusi. Nad hangivad teavet Havona graafimeetodil, mis võimaldab neil Urantia aja ühe tunni jooksul automaatselt assimileerida niisama palju informatsiooni, kui teie kiireima telegraafimeetodiga jõutaks kirja panna tuhande aasta jooksul.

⁹ ¶ 1. *Transpordiisiksused.* Need olendid, kes pärinevad ringluselt number kuus, tegutsevad tavaliselt välimise ringluse planeedil number nelikümmend. Just nemad viivad ära pettunud kandidaate, kellel Jumaluse avastusretk on ajutiselt ebaõnnestunud. Nad on valmis teenima kõiki, kes Havonat teenides peavad tulema ja minema ja kes ise ei ole kosmoseläbijad.

¹⁰ ¶ 2. *Varukorpused.* Kuna töös tõusuolenditega, Paradiisi palveränduritega ja teiste Havonal viibivate olendite klassidega esineb kõikumisi, on vaja seitsmenda ringluse katsemaailmas hoida samast ringlusest pärinevat supernavide varukorpust. Neid supernave luuakse ilma erilise mudelita ja nad on võimelised teenima oma kolmanda astme supernavidest kaaslaste kõikide ülesannete vähem nõudlikel etappidel.

4. TEISE ASTME SUPERNAVID

¹ Teise astme supernavid kannavad hoolt keskse universumi seitsme planeediringluse eest. Osa neist on pühendunud aja-palverändurite teenimisele ja pooled selle klassi esindajad on määratud koolitama igaviku Paradiisi-palverändureid. Neid Paradiisi kodanikke saadavad nende palverännakul läbi Havona ringluste ka vabatahtlikud Surelike Lõplikuse Korpusest ning see kord on püsinud alates ajast, mil moodustati esimene lõpetanute rühm.

² ¶ Teise astme supernave määratakse perioodiliselt tõusu-palverändurite hoolekandjateks ja nad töötavad seal järgmises seitsmes rühmas:

³ 1. palverändurite abistajad;

⁴ 2. Ülimuslikkuses juhtijad;

⁵ 3. Kolmsuses juhtijad;

⁶ 4. Poja leidjad;

⁷ 5. Isas juhtijad;

⁸ 6. nõuandjad ja soovitajad;

⁹ 7. puhkusetäiendajad.

¹⁰ ¶ Kõigisse neisse töörühmadesse kuulub inglaid kõigist seitsmest loodud liigist ja ruumi-palveränduri õpetajateks on alati mõned teise astme supernavid, kes pärinevad

sellest Meistervaimust, kellele palveränduri koduks olev superuniversum allub. Kui teie, Urantia surelikud, jõuate Havonasse, juhendavad teid kindlasti supernavid, kelle loodud olemused — nagu ka teie arenenud olemused — tulenevad Orvontoni Meistervaimust. Ja et teie õpetajad pärinevad teie enda superuniversumi Meistervaimust, suudavad nad teist eriti hästi aru saada, teid lohutada ja aidata kõigis teie pingutustes jõuda Paradiisi täiuseni.

¹¹ Aja-palverändureid transpordivad Havona tumedatest gravitatsioonikehadest mööda välimisele planeediringlusele esimese astme sekonavidest transpordiisiksused, kes tegutsevad seitsme superuniversumi keskustes. Enamik, kuigi mitte kõik planeetide ja kohalike universumite teenistuses olevatest seeravitest, kes on Paradiisi tõusule lähetatud, lahkuvad oma surelikest kaaslastest enne pikka lendu Havonasse ja alustavad kohe pikaajalist ja pingelist koolitust taevase ülesande täitmiseks, lootes seeravina saavutada täiuslikku eksistentsi ja ülimuslikku teenistust. Ja nad teevad seda lootuses taas ühineda aja-palveränduritega, et neid arvataks nende hulka, kes saadavad Kõikse Isani jõudnud ja Lõplikuse Korpuse ilmutamata teenistusse määratud surelikke.

¹² Palverändur maabub Havona vastuvõtuplaneedil, seitsmenda ringluse katsemaailmas, ning talle on annetatud vaid üks täius, eesmärgi täius. Kõikne Isa on käskinud: „Teie olge siis täiuslikud, nõnda nagu mina olen täiuslik.” See on hämmastav kutse ja käsk kosmosemaailmade piiritletud lastele. Selle käsu väljakuulutamine on pannud liikvele kogu loodu, et koos taevaste olenditega ühises püüdluses aidata täita ja ellu viia Esimese Suure Allika ja Keskme vapustavat käsku.

¹³ Kui teid pannakse lõpuks tänu kõigi universaalsesse ellujäämise kavasse kuuluvate abistavate vägede hoolekandele maha Havona vastuvõtumaailmas, saabute sinna vaid üht liiki täiusega — *eesmärgitäiusega*. Teie eesmärk on igaühe tõestatud, teie usk on läbi katsutud. Te olete osutunud suutlikuks vastu seisma pettumustele. Isegi mitte suutmatust eristada Kõikset Isa ei saa lüüa vankuma usku ega tõsiselt häirida tõususurelikku, kes on läbi teinud kogemuse, mille peavad läbima kõik, et jõuda Havona täiuslikele sfääridele. Selleks ajaks, kui te Havonale jõuate, on teie siirus saanud ülevaks. Eesmärgi täius ja soovi jumalikkus koos vankumatu usuga on kindlustanud teile sissepääsu igaviku rahulikesse elupaikadesse. Teie vabanemine aja määramatustest on täielik ja lõplik ning nüüd peate vastu astuma Havona probleemidele ja Paradiisi mõõtmatusse, kohtama seda, mida te olete nii kaua õppinud kosmosemaailma koolide kogemuslikel ajajärkudel.

¹⁴ Usk on tõusu-palveränduri jaoks kätte võitnud eesmärgi täiuse, mis võimaldab aja lastele sissepääsu igaviku väravatest. Nüüd peavad palverändurite abistajad hakama arendama seda arusaamise täiust ja seda arusaamise meetodit, mis on isiksuse Paradiisitäiuse jaoks nii oluline.

¹⁵ *Arusaamisvõime on surelikule passiks Paradiisi.* Valmisolek uskuda on võti Havonasse. Areneva ellujäämise

hinnaks on pojaseisuse vastuvõtmine, koostöö sisimas elava Mõttekohandajaga.

5. PALVERÄNDURITE ABISTAJAD

¹ Esimesena kohatakse seitsmest teise astme supernavide rühmast palverändurite abistajaid, neid kiire arusaamisvõime ja avala osavõtlikkusega olendeid, kes tervitavad paljurännanud ruumi-tõusuteelisi keskse universumi stabiliseerunud maailmades ja väljakujunenud korralduses. Need kõrged hoolekandjad alustavad samal ajal oma tööd igaviku Paradiisi-palverändurite heaks, kellest esimesena jõudis Havona sisemise ringluse katsemaailma Grandfanda, kui ta maabus välimise ringluse katsemaailma. Neil ammustel aegadel kohtusid Paradiisist tulevad palverändurid ja aja-palverändurid esmakordselt ringluse number neli vastuvõtumaailmas.

² Need palverändurite abistajad, kes tegutsevad Havona maailmade seitsmendal ringlusel, teevad oma tööd tõusurelike heaks kolmes põhilises alajaotuses: esiteks, ülim arusaamine Paradiisi-Kolmsusest; teiseks, vaimne arusaamine Isa-Poja partnerlusest; ja kolmandaks, Lõpmatu Vaimu intellektuaalne äratundmine. Iga niisugune õpetamisfaas jaguneb seitsmeks haruks, need omakorda kaheteistkümneks väiksemaks alajaotuseks ja edasi seitsmekümneks alarühmaks; iga niisugust õpetamise alarühma seitsmekümnest esitatakse tuhande eri liiki õpetuse vormis. Üksikasjalikum õpetamine toimub järgmistel ringlustel, kuid palverändurite abistajad õpetavad üldjoontes tunda ma kõiki Paradiisis kehtivaid nõudeid.

³ See ongi siis esmane ehk algkursus, mis ootab ees paljurännanud ruumi-palverändureid, kelle usk on läbi proovitud. Kuid juba ammu enne Havonasse jõudmist on need tõusvad aja lapsed õppinud nautima määramatust, karastuma pettumustes, innustuma ilmest lüüasaamisest, jõudu saama raskustest, ilmutama alistamatut julgust mõõtmatuses ees ja toetuma võitmatule usule seletamatuga silmitsi sattudes. Juba ammu sai nende palverändurite võitlushüüuks: „Ühenduses Jumalaga pole ükski asi — absoluutselt miski — võimatu.”

⁴ Aja-palveränduritele esitatakse igal Havona ringlusel kindlad nõuded, ja et iga palverändur jätkab õppimist supernavide käe all, kes on oma olemuselt sobivad aita ma just seda konkreetset liiki tõusuolendit, siis on kursus, mis tuleb omandada, kõigile kesksesse universumisse jõudvatele tõusuteelistele üsna ühesugune. See läbitav kursus on kvantitatiivne, kvalitatiivne ja kogemuslik — intellektuaalne, vaimne ja ülim.

⁵ Ajal on Havona ringlustes vähe tähtsust. Piiratud viisil puudutab see edasijõudmise võimalusi, kuid lõplikuks ja ülimaks katsekiviks on saavutus. Sel hetkel, mil teie supernavist kaaslane tunnistab teid kõlblikuks edasi liikuma sissepoole, järgmisele ringlusele, kutsutakse teid seitsme Ringlusevaimu kaheteistkümneme abilise ette. Siin tuleb teil sooritada teie päritolu-superuniversumile ja teie kodusüsteemile vastavad ringluseeksamid. Sellel ringlusel toimub Jumaluse saavutamine katsemaailmas ja see seisneb

tõusu-palveränduri superuniversumi Meistervaimu vaimses äratundmises ning temast arusaamises.

⁶ Kui välimises Havona ringluses on töö lõpetatud ja kursus omandatud, viivad palverändurite abistajad oma hoolealused järgmise ringluse katsemaailma ning annavad nad üle ülimuslikkuses juhtijate hoolde. Palverändurite abistajad viivitavad üleviimisega alati ühe hooaja, et aidata üleviimist muuta nii meeldivaks kui ka kasulikuks.

6. ÜLIMUSLIKKUSES JUHTIJAD

¹ Ruumi-tõusuteelisi, keda viiakse seitsmendalt ringlusest kuuendale ja antakse ülimuslikkuses juhtijate otsese juhendamise alla, nimetatakse „vaimseteks aspirantideks”. Neid teejuhte ei tohiks ära segada Aspirantide Teejuhtidega, kes kuuluvad Lõpmatu Vaimu Kõrgemate Isiksuste hulka ja teenivad koos oma servitalidest kaaslastega Havona kõigil ringlustel nii tõusvaid kui ka laskuvaid palverändureid. Ülimuslikkuses juhtijad tegutsevad ainult keskse universumi kuuendal ringlusel.

² Just sellel ringlusel saavutavad tõusuteelised uue arusaamise Ülimast Jumalikkusest. Oma pika tee jooksul arenevates universumites on aja-palverändurid üha teadlikumaks saanud aegruumi loodute kõikvõimsast ülemjuhtimisest. Siin, sellel Havona ringlusel, lähenevad nad kohutumisele aegruumi keskse universumi ühtsuse allikaga — Ülima Jumala vaimse reaalsusega.

³ Mul on mõnevõrra raske selgitada, mis sellel ringil toimub. Ülimuslikkuse isikustunud kohalolek ei ole tõusuteeliste tajutav. Teatud mõttes kompenseerivad selle Ülima Olendi kättesaamatuse uued suhted Seitsmenda Meistervaimuga. Näib, et iga loodud tõusuolend teeb läbi muunduva kasvamise, teadvuse uue integreerumise, eesmärgi uue vaimsustumise ning et kujuneb uus tundlikkus jumalikkuse suhtes, mida saab vaevalt rahuldavalt seletada, kui me ei eelda Ülima Olendi ilmutamata tegevust, ehkki me ei mõista meetodit, kuidas see kõik toimub. Neile meie seast, kes on neid saladuslikke toiminguid täheldanud, tundub, et Ülim Jumal annetab armastavalt oma kogemuslikele lastele päris nende kogemisvõime piirideni selle intellektuaalse arusaamise, vaimse taipamise ja isiksuse avardamise, mida nad nii väga vajavad kõigis oma püüetes tungida läbi Ülimuslikkuse Kolmsuse jumalikkusetasest, jõuda igaveste ja eksistentsiaalsete Paradiisi Jumalusteni.

⁴ Kui ülimuslikkuses juhtijad näevad, et nende õpilased on valmis edasi liikuma, toovad nad need seitsmekümneliikmelise komisjoni ette, mis on ringluse number kuus katsemaailmas eksamirühmana tegutsev segarühm. Kui see komisjon on rahul nende arusaamisega Ülimast Olen dist ja Ülimuslikkuse Kolmsusest, tunnistame, et palverändurid on valmis üleviimiseks viiendale ringlusele.

7. KOLMSUSES JUHTIJAD

¹ Kolmsuses juhtijad teenivad väsimatult Havona viiendat ringlust, õpetades edasiliikuvaid aja- ja ruumi-palverändureid. Vaimseid aspirante nimetatakse siin „Jumaluse avastusretke kandidaatideks”, sest just sellel ringlusel saavad palverändurid jumaliku Kolmsuse kohta kõrgetasemelist õpetust, valmistudes ära tundma Lõpmat Vaimu isiksust. Ja siin avastavad tõusvad palverändurid, mida tähendab tõeline õppimine ja tõeline vaimne pingutus, sest nad hakkavad tajuma selle veelgi enam vaeva nõudva ja palju koormavama vaimse pingutuse olemust, mida nad vajavad, et täita neid kõrge eesmärgi nõudeid, mis on püstitatud nende saavutustele selle ringluse maailmades.

² Kolmsuses juhtijad on ülimalt ustavad ja mõjukad ning igale palverändurile saab osaks mõne sellesse klassi kuuluva teise astme supernavi jagamatu tähelepanu ning kogu tema kiindumus. Aja-palverändur ei leiaks iialgi ühtki Paradiisi-Kolmsusesse kuuluvat isikut, kellele oleks võimalik läheneda, kui teda ei aitaks ega toetaks need juhtijad ja mitmesugused muud vaimolendid, kelle ülesandeks on õpetada tõusuteeliste eelseisva Jumaluse avastusretke olemust ja viisi.

³ Kui sellel ringlusel on koolituskursus lõpetatud, viivad Kolmsuses juhtijad oma õpilased selle juhtmaailma ja esitlevad neid ühele paljudest kolmühtsetest komisjonidest, mis eksamineerivad Jumaluse avastusretke kandidaatide ja hindavad neid. Nendesse komisjonidesse kuulub üks kandidaadi kaaslane, üks esimese astme supernavide klassi käitumissuunaja ja kas mõni kosmose Üksildane Sõnumitooja või mõni Paradiisi Kolmsustatud Poeg.

⁴ Kui tõusuhing tegelikult Paradiisi poole teele asub, saadab teda ainult üleviimiskolmik: supernavist ringkäigukaaslane, Aspirantide Teejuht ja viimase alati kohalviibiv servalist kaaslane. Need reisid Havona ringidelt Paradiisi on katselised: tõusuteelistel ei ole veel Paradiisi staatust. Nad omandavad Paradiisi asuka staatuse alles siis, kui on läbinud lõpliku puhkeperioodi pärast Kõikse Isani jõudmist ja Havona ringluste lõplikku läbimist. Alles pärast jumalikku puhkust saavad nad osa „jumalikkuse sisust” ja „ülimuslikkuse vaimust” ja hakkavad igaviku ringis ning Kolmsuse kohalolekul tõeliselt tegutsema.

⁵ Tõusuteelise kaaslased üleviimiskolmikust ei ole kohustatud laskma tal määrata Kolmsuse vaimse sära geograafilist asukohta, vaid nad peavad pigem igati abistama palverändurit tema raskes ülesandes Lõpmat Vaimu piisavalt ära tunda, teda tajuda ja temast piisaval määral aru saada, et seda võiks nimetada isiksuse äratundmiseks. Iga tõusu-palverändur Paradiisis suudab tajuda Kolmsuse geograafilist asukohta ehk kohaloleku paiknemist, suurem osa neist suudab kontakteeruda Jumaluste intellektuaalse reaalsusega, eriti Kolmanda Isikuga, kuid mitte kõik nad ei suuda ära tunda Isa ja Poja vaimse kohaloleku reaalsust ega isegi sellest osaliselt aru saada. Veelgi raskem on kas või minimaalne vaimne arusaamine Kõiksest Isast.

⁶ Harva juhtub seda, et Lõpmat Vaimu otsingud jäävad tulutuks, ja kui Kolmsuses juhtijate õpilased on Juma-

luse avastusretke selle etapi lõpetanud, valmistuvad Kolmsuses juhtijad neid üle viima Havona neljandale ringlusele Poja leidjate hoole alla.

8. POJA LEIDJAD

¹ Havona neljandat ringlust nimetatakse mõnikord ka „Poegade ringluseks”. Selle ringluse maailmadest lähevad tõusu-palverändurid Paradiisi, et saavutada mõistev side Igavese Pojaga, ning laskuvad palverändurid omandavad selle ringluse maailmades uue arusaamise aja ja ruumi Loojate-Poegade olemusest ning missioonist. Sellel ringlusel on seitse maailma, kus Paradiisi Miikaelide varukorpus peab erilisi vastastikuse teenistuse koole nii tõusvatele kui ka laskuvatele palveränduritele ja just neis Miikael-Poegade maailmades jõuavad aja-palverändurid ja igaviku palverändurid esmakordselt tõeliselt vastastikuse arusaamiseni. Selle ringluse kogemused on paljuskki kõige põnevamad kogu Havonal viibimise jooksul.

² Poja leidjad on neljanda ringluse tõususuurelike supernavidest hoolekandjad. Lisaks oma kandidaatide üldisele ettevalmistamisele Igavese Poja Kolmsuse-suhetest arusaamiseks peavad need Poja leidjad oma õpilasi nii täiuslikult õpetama, et nad saavutaksid täieliku edu: esiteks, adekvaatses vaimses arusaamises Pojast; teiseks, Poja isiksuse rahuldavas äratundmises; ja kolmandaks, Poja õiges eristamises Lõpmat Vaimu isiksusest.

³ Pärast Lõpmat Vaimuni jõudmist eksameid enam ei korraldata. Sisemiste ringluste katsed on palveränduritest kandidaatide ettevõtmised, mis toimuvad Jumaluste hõlmatuses. Edasijõudmise määrab ära ainuüksi indiviidi vaimsus ja vaid Jumalad julgevad selle omamise üle otsuseid langetada. Ebaõnnestumise korral põhjuseid kunagi ei avaldata ning ei kandidaate endid ega ka nende õpetajaid ja juhtijaid ei noomita ega kritiseerita. Paradiisis ei loeta pettumust kunagi läbikukkumiseks, edasilükkamist ei loeta kunagi häbiväärseks ning aja näilisi ebaõnnestumisi ei aeta kunagi segi igaviku oluliste viivitustega.

⁴ Jumaluse avastusretke näilisest ebaõnnestumisest tulenevat viivitust ei koge just paljud palverändurid. Peaaegu kõik jõuavad Lõpmat Vaimuni, kuigi vahel mõnel palveränduril superuniversumilt number üks see esimesel katsel ei õnnestu. Vaimuni jõudvatel palveränduritel jääb harva Poeg leidmata; neist, kellel esimene avastusretk ebaõnnestub, pärinevad peaaegu kõik superuniversumitelt number kolm ja number viis. Suurem osa neist, kes pärast nii Vaimu kui ka Poja leidmist ei suuda esimesel avastusretkel Isani jõuda, pärineb superuniversumilt number kuus, kuigi ebaõnn võib samamoodi tabada ka neid, kes on superuniversumitelt kaks ja kolm. Kõik see näib viitavat asjaolule, et neil näilistel ebaõnnestumistel — tegelikult on need lihtsalt paratamatud viivitused — on mingi mõjuv ja piisav põhjus.

⁵ Jumaluse avastusretkel ebaõnnestunud kandidaadid antakse määramisülemate, esimese astme supernavide rühma hoole alla ja nad saadetakse vähemalt tuhandeks aastaks tagasi tööle kosmose maailmadesse. Nad ei pöördunud enam kunagi tagasi sellesse superuniversumisse, kust nad

pärinevad, vaid alati sellesse superloodusse, mis sobib kõige paremini nende taaskoolituseks, et valmistada neid ette Jumaluse teiseks avastusretkeks. Pärast seda teenistust pöörduvad nad ise tagasi Havona välimisele ringlusele, saadetakse sealt kohe edasi sellele ringlusele, kus nende tee katkes, ja nad jätkavad jälle oma ettevalmistusi uueks Jumaluse avastusretkeks. Teise astme supernavid juhivad alati oma õpilased teisele katsele edukalt ja samad supernavidest hoolekandjad ning teised juhtijad saadavad alati neid kandidaate selle teise avastusretke jooksul.

9. ISAS JUHTIJAD

¹ Kui palveränduri hing jõuab Havona kolmandale ringlusele, hakkavad teda õpetama Isas juhtijad, kes on vanemad, väga meisterlikud ja kõige kogenumad supernavidest hoolekandjad. Selle ringluse maailmades peavad Isas juhtijad tarkuse koole ja meetodite kolledžeid, kus teenivad õpetajatena kõik keskses universumis elavad olendid. Siin ei jäeta arvestamata midagi, mis võiks osutada aja loodud-olendile sellel igaviku transtsendentsel avastusretkel kasulikuks.

² Kõikse Isani jõudmine on pass igavikku, vaatamata sellele, mitu ringlust on veel läbimata. Seepärast kujutab ringluse number kolm katsemaailmas ülitähtsat sündmust see, kui üleviimiskolmik teatab, et on algamas viimane ajalik ettevõtmine, et veel üks loodud kosmoseolend püüab pääseda igaviku väravate kaudu Paradiisi.

³ ¶ Ajaproov on peaaegu läbi, võidujooks igavikuni jõudmiseks on peaaegu lõpule jõudnud. Määramatuse päevad on lõppemas, kahtlemise kiusatus on haihtumas, on kuuletatud käsule olla *täiuslik*. Aruka olemasolu kõige sügavamast põhjast on ajalik loodud-olend ja aineline isikus tõusnud arengulistele kosmosesfääridele, tõestades sellega tõusukava teostatavust, demonstreerides igavesti, milline õiglus ja õigustatus sisaldub Kõikse Isa käsus oma maailmade alamatele loodud-olenditele: „Teie olge siis täiuslikud, nõnda nagu mina olen täiuslik.”

⁴ Aste astmelt, elu elu järel, maailm maailma järel on tõusuteel edasi mindud ja Jumaluse eesmärk saavutatud. Ellujäämine on lõpule viidud täiuslikult, täiuslikkust täidab jumalik üliluslikkus. Igavikus on aeg kadunud, ruumi täidab palveldav identiteet ja kooskõla Kõikse Isaga. Havona teabelevi lähetaab aulisi kosmosearuandeid, häid uudiseid, et loomse olemuse ja ainelise päritoluga loodud-olendid on areneva tõusu tulemusena tõepoolest saanud reaalselt ja igavesti täiustatud Jumala poegadeks.

10. NÕUANDJAD JA SOOVITAJAD

¹ Teise ringluse supernavidest nõuandjad ja soovitajad õpetavad ajalikele lastele igavikuteed. Paradiisi jõudmine toob kaasa uusi ja kõrgema astme kohustusi ning teisel ringlusel viibimine pakub nende pühendunud supernavidest abivalmis nõuannete vastuvõtmiseks küllaldaselt võimalusi.

² ¶ Need, kellel esimene katse Jumaluseni jõuda ebaõnnestub, suunatakse ringlusele, kus nad läbi kukkusid, otse teisele ringlusele, enne kui nad superuniversumi teenistusse tagasi viiakse. Seega on need nõuandjad ja soovitajad ühtlasi ka pettunud palveränduritele nõuandjateks ja lohutajateks. Nad on just läbi elanud oma suurima pettumuse, mis erineb ainult suurusjärgu poolest samalaadsete kogemuste pikast lootelust, kui nad nagu mööda redelit ronisid kaosest hiilgusesse. Nad on joonud oma kogemuste karika põhjani ja ma olen tähele pannud, et nad pöörduvad ajutiseks tagasi superuniversumite teenistusse kõrgeimat liiki armastavate hoolekandjatena aja lastele, kel on ajutisi pettumusi.

³ Pärast pikaajalist viibimist ringlusel number kaks eksamineerivad pettunud isikuid täiuse nõukogud, mis asuvad selle ringluse katsemaailmas, et tunnistada Havona katse läbituks. See annab neile aja universumites — kui võrd küsimuses pole vaimne staatus — sama positsiooni, nagu oleksid nad Jumaluse avastusretke tegelikult edukalt sooritanud. Nende kandidaatide vaim oli täielikult vastuvõetav, nende ebaõnnestumine tulenes lähenemisviisi mingist faasist või nende kogemusliku tausta mingist osast.

⁴ Ringluse nõuandjad viivad nad siis Paradiisi määramisülemate juurde ja nad saadetakse tagasi ajalikku teenistusse kosmosemaailmades, kus nad lähevad oma endiste päevade ning aegade ülesannete juurde tagasi rõõmu ja heameelega. Kunagi pöörduvad nad tagasi sellele ringlusele, kus neid suurim pettumus tabas, ja üritavad Jumaluse avastusretke uuesti.

⁵ Edukate palverändurite jaoks pole teisel ringlusel arengu ebakindlusest tulenevat stiimulit, kuid igavese ülesande avastusretk ei ole veel alanudki. Kuigi sellel ringlusel viibimine on igati meeldiv ning väga kasulik, puudub sel teatav ootusärev entusiasm, mis on omane eelmistele ringlustele. Paljudki palverändurid meenutavad sel ajal rõõmsa kahetsusega oma pikka-pikka võitlust, soovides tegelikult, et oleks kuidagi võimalik ajamaailmadesse tagasi minna ja kõike otsast peale hakata, nii nagu teie, surelikud, vane maks saades, vaatate vahel tagasi oma noorusaja heitlustele ja soovite südamest, et saaksite oma elu uuesti elada.

⁶ Kuid kohe on ees kõige seesmisema ringluse ületamine ja varsti pärast seda lõpeb viimane ülemineku-uni ning algab igavikutee uus avastusretk. Teise ringi nõuandjad ja soovitajad hakkavad oma alluvaid ette valmistama selleks suureks ja lõplikuks puhkuseks, vältimatuks uneks, mis jääb alati tõusutee pöördepunktideks olevate etappide vahele.

⁷ Kui Kõikse Isani jõudnud tõusu-palverändurid jõuavad oma teise ringi kogemusega lõpule, annavad neid alati saatvad Aspirantide Teejuhid korralduse lubada nad viimasele ringile. Need teejuhid suunavad oma eestkostetalused isiklikult sisemisele ringile ja annavad nad seal puhkusetäiendajate hoole alla, mis on viimane neist teise astme supernavidest klassidest, kes on määratud Havona maailmade ringlustel ajapalverändurite hoolekandjateks.

11. PUHKUSETÄIENDAJAD

¹ Viimasel ringlusel kulub suur osa tõusuteelise ajast eesseisvate Paradiisi-elu probleemide uurimisele. Selle Havona maailmade sisemise ringi alalisteks ja ajutisteks asukateks on väga palju mitmesuguseid olendeid, kellest enamikku pole ilmutatud. Ja nende erinevate liikide kooslus tekitab supernavidest puhkusetäiendajatele võimalusterikka keskkonna, mida nad kasutavad tõhusalt tõusupalverändurite hariduse täiendamiseks, eriti probleemide osas, mis tekivad vajadusest kohaneda paljude olendirühmadega, keda nad Paradiisis peagi kohtavad.

² Sellel sisemisel ringlusel elavad muu hulgas loodud-olendite kolmsustatud pojad. Nende poegade ühisel korpusel, kuhu kuuluvad surelike lõpetanute kolmsustatud järglased ja Paradiisi kodanike samasugused järglased, on üldisteks eestkostjateks esimese ja teise astme supernavid. Mõned neist poegadest on Kolmsusest hõlmatud ja suunatud supervalitsustesse, teised saavad mitmesuguseid ülesandeid, kuid suurem osa neist kogutakse kokku ühiseks korpuseks Havona sisemise ringluse täiuslikes maailmades. Siin valmistab neid supernavide juhendamise all mõneks tulevaseks tööks ette eriline ja eraldi nimeta korpus kõrgetest Paradiisi kodanikest, kes olid enne Grandfanda aega Päevilt Igaveste esimesed täidesaatsavad abilised. Mitmel põhjusel võib oletada, et need kaks ainulaadset kolmsustatud olendite rühma töötavad kauges tulevikus koos ning et nende ühine saatus Kolmsustatud Lõpetanute Paradiisikorpuse reservi hulgas ei moodusta sellest sugugi kõige tähtsusetumat osa.

³ Sellel kõige sisemisel ringlusel tõusvad ja laskuvad palverändurid vennastuvad nii omavahel kui ka loodud-olendite kolmsustatud poegade. Nagu nende vanemad, saavad ka need pojad omavahelistest suhetest suurt kasu ja supernavide eriliseks missiooniks ongi hõlbustada ning kindlustada surelike lõpetanute kolmsustatud poegade ja Paradiisi kodanike kolmsustatud poegade vendlusliidu kujunemist. Supernavidest puhkusetäiendajate eesmärgiks ei olegi niivõrd neid koolitada kui edendada nende arusaavat suhtumist mitmesugustesse rühmadesse.

⁴ Surelikud on saanud Paradiisist käsu: „Teie olge siis täiuslikud, nõnda nagu teie Paradiisi-Isa on täiuslik.” Neile ühisesse korpusesse kuuluvatele kolmsustatud poegadele kuulutab neid juhendav supernavi lakkamatult: „Suhtu arusaamisega oma tõusvatesse vendadesse, nii nagu Paradiisi Loojad-Pojad tunnevad ja armastavad neid.”

⁵ Surelik loodud-olend peab leidma Jumala. Looja-Poeg ei peatu enne, kui ta on leidnud inimese — madalaima tahteolendi. Loojad-Pojad ja nende surelikud lapsed valmistuvad kahtlemata mingiks tulevaseks ja tundmatuks teenistuseks universumis. Mõlemad läbivad kogemusliku universumi kogu selle ulatuses ja saavad selliselt oma igavese missiooni tarvis hariduse ja koolituse. See ainulaadne inimliku ja jumaliku ühtepõimumine, loodud-olendi ja Looja kooslus toimub kõigi universumite ulatuses. Mõtlematud surelikud on arvanud, et jumaliku halastuse ja õrnuse avaldused, eriti nõrkade ja hädasolijate suhtes, annavad tunnistust Jumala inimesetaolisusest. Milline eksitus! Pigem tuleks inimolenditel niisugustes halastuse ja kannatlikkuse avaldustes näha tõendeid selle kohta, et surelikus inimeses elab elava Jumala vaim, et loodudolendit juhib siiski jumalik motivatsioon.

⁶ Enne esimesel ringil viibimise aja lõppu kohtuvad tõusu-palverändurid esmakordselt puhkusetäiendajatega esimese astme supernavide hulgast. Need on Paradiisi inglid, kes tulevad välja tervitama igaviku lävel seisjaid ja lõpetama nende ettevalmistusi viimase taaselustumise ülemineku-uneks. Te saate Paradiisi lapseks tõeliselt alles siis, kui olete läbinud sisemise ringi ja kogenud igaviku taaselustumist aja lõpu-unist. Täiustunud palverändurid alustavad seda puhkust, jäävad magama Havona esimesel ringil, kuid ärkavad Paradiisi kallastel. Kõigist igavesele Saarele tõusjatest saabuvad selliselt kohale vaid igaviku lapsed, teised tulevad külalistena, kohaliku asuka staatusest külastajatena.

⁷ Ja nüüd, Havona tee haripunktis, kui teie, surelikud, uinute sisemise ringluse katsemaailmas, ei jää te puhkama üksi nagu oma kodumaailmades, kus sulgesite silmad sureliku surma loomulikus unes või kui sisenesite pikka üleminekutranssi reisiks Havonasse. Nüüd, valmistudes kohalejõudmispuhkuseks, astub teie kõrvale teie kauaaegne kaaslane esimeselt ringluselt, majesteetlik puhkusetäiendaja, kes valmistub asuma puhkama nagu oleks ta teiega üks, nagu Havona pant selle tagatiseks, et teie üleminek on täielik, ning et te ootate vaid viimaseid täiuslikkust andvaid pintsli tõmbeid.

⁸ Teie esimene üleminek oli tõepoolest surm, teine oli ideaalne uni ja nüüd kolmas metamorfoos on tõeline puhkus, lõdvestumine ajastutest.

⁹ [Esitanud Tarkuse Täiustaja Uversalt.]

ESIMESE ASTME SUPERNAVIDE HOOLEKANNE

ESIMESE astme supernavid on Jumaluste supernavidest teenijad igavesel Paradiisisaarel. Pole teada, et nad oleksid kunagi valguse ja õigluse teedelt kõrvale kaldunud. Nende loendused on täielikud, igavikust saadik pole ükski sellest hiigelhulgast kaduma läinud. Need kõrged supernavid on täiuslikud olendid, ülimad täiuslikkuses, kuid nad ei ole absoniitsed, samuti mitte absoluutsed. Need olemuselt täiuslikud Lõpmatu Vaimu lapsed töötavad vaheldumisi ja oma soovi järgi arvukate ülesannete kõigil etappidel. Nad ei tegutse laialdaselt väljaspool Paradiisi, kuigi osalevad mitmesugustel keskses universumis kord tuhande aasta jooksul korraldatavatel kogunemistel ja rühmade kokkutulekutel. Nad suunduvad välja ka Jumaluste eriliste sõnumitoojatena ning paljud neist tõusevad Tehnilisteks Nõuandjateks.

² Esimese astme supernavid pannakse ka juhtima seeravite vägesid, mis tegelevad hoolekandega mässu tõttu isoleeritud maailmades. Kui niisugusele maailmale annetatud Paradiisi-Poeg tõuseb pärast oma missiooni täitmist Kõikse Isani ja võetakse seal vastu sellest isoleeritud maailmast naasva volitatud vabastajana, siis suunavad määramisülemad alati ühe esimese astme supernavi üle võtma teenivate hoolekandevaimude juhtimist uuel tagasivõidetud sfääril. Selles eriteenistuses olevaid supernave vahetatakse perioodiliselt rotatsiooni alusel. Urantia praegune „seeravite juht“, kes on Kristus Miikaeli annetumisaegadest saadik teenistuses olnud, on teine sellest klassist.

³ Esimese astme supernavid on teeninud Valgusesaarel igavikust peale ja on läinud kosmosemaailmadesse juhtimismissioonidele, kuid praeguses rollis on nad tegutsenud alles pärast Havona aja-palverändurite saabumist Paradiisi. Need kõrged inglid teenivad praegu põhiliselt ainult järgmises seitsmes teenistusklassis:

- ⁴ 1. palveldamisjuhid;
- ⁵ 2. filosoofiameistrid;
- ⁶ 3. teadmistehoidjad;
- ⁷ 4. käitumisesuunajad;
- ⁸ 5. eetikatõlgendajad;
- ⁹ 6. määramisülemad;
- ¹⁰ 7. puhkuseajendajad.

¹¹ Tõusu-palverändurid satuvad nende supernavid otsese mõju alla tegelikult alles siis, kui jõuavad Paradiisi eluasemeni ja läbivad siis nende inglite juhtimisel põhjaliku koolituskogemuse loetletule vastupidises järjekorras. See tähendab, et te astute Paradiisi teele puhkuseajendajate õpilastena ja pärast järjestikuseid õppesessioone vahepealsete klassidega lõpetate selle koolitusperioodi palveldamisuhtijatega. Seejärel olete valmis alustama lõpetanu lõputut elujärku.

1. PUHKUSEAJENDAjad

¹ Puhkuseajendajad on Paradiisi inspektorid, kes suunduvad keskselt Saarelt Havona sisemisele ringlusele, et teha seal koostööd oma kolleegidega, puhkusetäiendajatega supernavid teiselt astmelt. Paradiisi nautimise oluliseks komponendiks on puhkus, jumalik puhkus, ja need puhkuseajendajad on viimased juhendajad, kes valmistavad aja-palverändureid ette igavikku viimiseks. Nad alustavad oma tööd keskse universumi viimasel ringil ja jätkavad seda siis, kui palverändur ärkab viimasest üleminekuunest, unest, millest kosmose loodud-olend väljub igaviku valdustesse.

² ¶ Puhkusi on seitsset liiki: on une- ja mängupuhkus elu madalamates klassides, avastus kõrgemate olendite ja palveldamine vaimisiksuste kõrgeimate liikide jaoks. On olemas ka tavaline, energia vastuvõtmisega puhkus, olendite uuesti laadimine füüsilise või vaimse energiaga. Ja on olemas ülemineku-uni, teadvusetu uni koos seeraviga ühelt sfäärilt teisele liikumise ajal. Neist kõigist täiesti erinev on sügav metamorfoosne uni, üleminekupuhkus olendi ühelt etapilt teisele, ühest elust teise, ühest eksistentsi seisundist teise liikumisel, uni, mille jooksul vahetub alati tegelik *staatatus* universumis, mille puhul ei areneta läbi mingi ühe staatuse eri *seisundite*.

³ Ent viimane, metamorfoosne uni on midagi enamat kui need varasemad ülemineku-uned, mis on tähistanud tõusuteel järjestikuste staatuste saavutamist; selle abil ületavad loodud aja- ja ruumiolendid ajalise ja ruumilise sisetähe piirid, et jõuda ajatute ja ruumitute Paradiisi paikade alaliste asukate staatusesse. Puhkusetäiendajad ja -ajendajad on selle üleviimis-metamorfoosi jaoks täpselt niisama olulised kui seeravid ja nende kaaslased sureliku loodud-olendi surmajärgse ellujäämise seisukohalt.

⁴ ¶ Te asute puhkama Havona viimasel ringlusel ja sünnite igaveseks taas Paradiisis. Ja kui te seal vaimset uuesti isikustute, tunnete teid igavestel randadel tervitavas puhkuseajendajas kohe ära just selle esimese astme supernavi, kes kutsus esile lõpliku une Havona kõige seesmisemal ringlusel, ja te meenutate viimast suurt usulist pingutust, mil valmistusite taas usaldama oma identiteedi hoidmist Kõikse Isa kätte.

⁵ On nauditud viimast ajalikku puhkust, on kogetud viimast ülemineku-und — nüüd ärkate igikestvate elule igavese elupaiga kallastel. „Ja und enam ei ole. Jumala ja tema Poja juuresolek on teie ees ja te olete igavesti tema teenrid, te olete näinud tema nägu ja tema nimi on teie vaim. Seal pole enam ööd, ja nad ei vaja päikesevalgust, sest Suur Allikas ja Kese valgustab neid, nad elavad igavesest ajast igavesti. Ja Jumal pühib ära iga pisara nende silmist, ning surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist, ka valu mitte, sest endised asjad on möödunud.“

2. MÄÄRAMISÜLEMAD

¹ See on rühm, keda supernavide juht, „algne etaloningel”, aeg-ajalt määrab juhtima kõigi kolme klassi — esimese, teise ja kolmanda astme inglite — organisatsioon. Supernavide organisatsioon juhib ja reguleerib end täielikult ise, välja arvatud nende juhi, esimese Paradiisi-ingli funktsioonid, sest see ingel juhib alati kõiki neid vaimisiksusi.

² Määramisinglid peavad tegelema palju Paradiisi auliste surelikest asukatega, enne kui need Lõplikkuse Korpusesse vastu võetakse. Õppimine ja õpetamine ei ole Paradiisi jõudnute ainsad tegevused: enne lõpetanuks saamist moodustab olulise osa haridusalastest kogemustest ka teenistus. Ja ma olen täheldanud, et kui tõususurelikel on puhkuseperioode, ilmutavad nad kalduvust vennastuda supernavidest määramisülemate varukorpusega.

³ Kui teie, tõususurelikud, Paradiisi jõuate, hõlmab teie suhtlemine palju enam kui vaid kokkupuuteid ülendatud ja jumalike olendite vägedega ning arvukate teile tuttavate auliste kaassurelikega. Te peate vennalikul moel suhtlema ka enam kui kolme tuhande Paradiisi kodanike klassiga, Transtsendentaalide eri rühmadega ja arvukate muud liiki alaliste ja ajutiste Paradiisi asukatega, kes ei ole Urantial ilmutatud. Pärast püsivat kokkupuutumist nende Paradiisi vägevate intellektidega on väga rahustav suhelda inglite tüüpi mõistustega: nemad meenutavad aja surelikele seeraveid, kellega nad on olnud nii kaua ja nii värskendavas ühenduses.

3. EETIKATÕLGENDAJAD

¹ Mida kõrgemale te elu astmikul tõusete, seda enam tuleb tähelepanu pöörata universumi eetikale. Teadlikkus eetikast seisneb lihtsalt selles, et iga indiviid tunnistaks iga teise indiviidi ja kõigi indiviidide olemasolule sisemiselt omaseid õigusi. Kuid vaimne eetika ületab kaugelt surelike ja isegi morontia ettekujutust isiklikest ja rühmasuhetest.

² Aja-palveränduritele on eetikat korrakohaselt õpetatud ja nad on seda õppinud oma pikal tõusul Paradiisi hiilgusesse. Et see sissepoole tõusev tee on saanud alguse neist kosmosemaailmadest, kust tõusuteelised pärinevad, on nende universumikaaslaste üha laienevale ringile lisandunud aina uued rühmad. Iga uus kolleegide rühm, kellega nad kohtuvad, lisab veel ühe eetikataseme, mida tuleb tunnustada ja järgida, kuni Paradiisi jõudmise ajaks jäävad tõususurelikud juba tõesti kedagi, kes oleks neile eetiliste tõlgenduste alal abivalmis ja sõbralik nõuandja. Neile ei ole vaja eetikat õpetada, aga kui nad seisavad silmitsi erakordse ülesandega lävida nii palju uuega, on neile vaja õigesti *tõlgendada* seda, mida nad nii vaevarikalt on õppinud.

³ Eetikatõlgendajad on Paradiisi saabujate hindamatud abilised ning nad aitavad neil sel sündmusterikkal perioodil — alates kohalike elanike staatuse omandamisest kuni ametliku vastuvõtmiseni Surelike Lõpetanute Korpusesse — kohaneda arvukate majesteetlike olendite rühmadega. Paljusid mitmesugustest Paradiisi kodanike liikidest on

tõusu-palverändurid Havona seitsmel ringlusel juba kohanud. Aulisusega pärjatud surelikud on kogenud ka lähedast kokkupuudet ühisesse korpusesse kuuluvate loodud-olendite kolmsustatud poegadega Havona sisemisel ringlusel, kus need olendid saavad suure osa oma haridusest. Ja teistelgi ringlustel on tõusu-palverändurid kohtunud arvukate Paradiisi-Havona süsteemi ilmutamata asukatega, kes õpivad seal rühmades, valmistudes tulevaste ilmutamata ülesannete täitmiseks.

⁴ Kõik need taevased kaaslussuhted on alati vastastikused. Mitte ainult teie, tõususurelikud, ei saa kasu neist aina lisanduvatest universumikaaslastest ja nii arvukatest üha jumalikumate kaaslaste klassidest, vaid te annate igale niisugusele vennalikule olendile midagi ka omaenda isiksusest ja kogemustest, mis muudab igaühe neist alati seks teistsuguseks ja paremaks tänu sellele, et ta on olnud koos tõususurelikuga, kes pärineb arenevast aja- ja ruumimaailmast.

4. KÄITUMISESUUNAJAD

¹ Olles Paradiisis valitsevate suhete eetika kohta juba täieliku õpetuse saanud — õppinud mitte tähenduseta formaalsusi ega kastireeglitest lähtuvaid kunstlikke ettekirjutusi, vaid pigem sisemisi omadusi —, on tõususurelikele kasulik saada nõuandeid supernavidest käitumise suunajatelt, kes õpetavad Paradiisi ühiskonna uutele liikmetele kesksel Valguse ja Elu Saarel viibivate kõrgete olendite täiusliku käitumise tavasid.

² Keskse universumi juhtmõtteks on harmoonia ja Paradiisis valitseb tajutav kord. Õige käitumine on oluline, et teadmiste teel, filosoofia kaudu edasi liikuda spontaansel palveldamise vaimsetesse kõrgustesse. Jumalikkusele lähenemiseks on olemas jumalik meetod, ja selle meetodi omandavad palverändurid alles pärast Paradiisi jõudmist. Selle vaim on neile antud juba Havona ringlustel, kuid aja-palverändurite koolituse viimase lihvi saab anda alles siis, kui nad on tegelikult jõudnud Valgusesaarele.

³ Kogu käitumine Paradiisis on täiesti spontaanne, igas mõttes loomulik ja vaba. Kuid on siiski olemas õige ja täiuslik viis, kuidas igavesel Saarel midagi teha, ja käitumisesuunajad on alati „seespool väravaid olevate võõraste” kõrval, et neid õpetada ja nende samme juhtida nii, et nad tunneksid end täiesti vabalt ning väldiksid samal ajal seda segadust ja määramatust, mis muidu oleks paratamatu. Ainult niisugune asjade kord võimaldab vältida lõputut segadust, mistõttu Paradiisis ei teki seda kunagi.

⁴ Need käitumisesuunajad on tegelikult aulised õpetaja ja juhendajad. Nende peamiseks eesmärgiks on juhendada uusi surelikke asukaid peaaegu lõputus hulgas uutest olukordades ja neile tundmatutes tavades. Vaatamata kogu pikale ettevalmistusele ja pikale rännuteele, on Paradiis ikkagi väljendamatult võõras ja ootamatult uus neile, kes lõpuks selle elanike staatuse omandavad.

5. TEADMISTE HOIDJAD

¹ Supernavidest teadmistehoidjad on kõrgemad „elavad kirjad”, mida teavad ja loevad kõik, kes Paradiisis elavad. Nad on jumalikud tõekroonikad, tõeliste teadmiste elavad raamatud. Te olete kuulnud ülestähendustest, mis on kirjas „eluraamatus”. Teadmistehoidjad on just niisugused elavad raamatud, täiuslikud kroonikad, mis on jäädvustatud jumaliku elu ja ülima kindluse igavestele tahvlitele. Tegelikult on nad elavad, automaatsed raamatukogud. Nende esimese astme supernavide sisimas on universumite faktid, mis on tegelikult neisse inglitesse jäädvustatud, ja sisemiselt on ka võimatu, et nende täiuslike ning igavikutõde ja aja arukust täis hoidjate meelde jääks pidama midagi ebatõest.

² Need hoidjad viivad igavese Saare asukatele läbi mitteametlikke õppekursusi, kuid nende põhiülesandeks on olla teatmealikaks ja tõendajaks. Iga Paradiisis viibija võib soovi korral omada enda kõrval selle just teda huvitava konkreetse fakti või tõe elavat hoidjat. Saare põhjapoolses otsas on teenistuses elavad teadmiste leidjad, kes osutavad otsitavat informatsiooni valdava rühma juhile, ja kohe ilmub särav olend, kes *ongi* just see, mida te soovite teada. Te ei pea enam otsima vaimuvalgust kirjutatud lehekülgedelt, te suhtlete nüüd elava intellektiga näost näkku. Te omandate seega ülimat teadmist elavalt olendilt, kes on selle lõplik haldaja.

³ Kui te leiate selle supernavi, kes on täpselt see, mida te soovite kindlaks teha, on teie jaoks kättesaadavad *kõik* kõigis universumites teada olevad faktid, sest need teadmistehoidjad on lõplikud ja elavad kokkuvõtted jäädvustavate inglite tohutust võrgust, kuhu kuuluvad inglid alates kohalike ja superuniversumite seeravitest ja sekonavidest kuni kolmanda astme supernavidest peakroonikuteni Havonas. Ja see elav teadmistepagas on eraldi Paradiisi ametlikest kroonikatest, universumi ajaloo kumulatiivsest kokkuvõttest.

⁴ Tõe tarkus pärineb keskse universumi jumalikkusest, kuid teadmised, kogemuslikud teadmised on suures osas alguse saanud aja- ja ruumivaldustest. Sellest tuleneb ka vajadus pidada superuniversumites kroonikutest seeravite ja supernavide suuri organisatsioone, mille patrooniks on Taevased Kroonikud.

⁵ Need esimese astme supernavid, kes on oma loomuselt universumi teadmiste valdajad, vastutavad ka nende teadmiste korrastamise ja liigitamise eest. Kujutades endast universumite universumi elavat teaberaamatukogu, on nad liigitanud teadmised seitsmesse suurde klassi, millest igal on umbes miljon alajaotust. Paradiisi asukad saavad nii hõlpsalt seda tohutut teadmiste varamut kasutada just tänu teadmistehoidjate vabatahtlikule ja targale tegutsemisele. Need hoidjad on ka keskse universumi üllad õpetajad, kes jagavad oma elavaid varasid lahkelt välja kõigile olenditele kõigil Havona ringlustel, ja neid kasutavad laialdaselt, kuigi kaudselt, ka Päevilt Vanade kohtud. Kuid see elav raamatukogu, mis on kättesaadav kesksele universumile ja superuniversumitele, ei ole kättesaadav kohalikele

loodutele. Kohalikud universumid saavad Paradiisi teadmistest kasu vaid kaudselt ja peegelduste kaudu.

6. FILOSOOFIAMEISTRID

¹ Palveldamise ülima rahulduse kõrval on olemas ka rõõm, mida valmistab filosoofia. Te ei roni kunagi nii kõrgele ega jõua nii kaugele, et alles ei jääks tuhandeid saladusi, mida lahendada püüdes poleks vaja rakendada filosoofiat.

² Paradiisi meisterfilosoofid juhivad nii Paradiisist pärinevate kui ka selleni tõusnud asukate mõistust meelsasti nende joovastavates püüdlustes lahendada universumi probleeme. Need supernavidest filosoofiameistrid on „taevatargad”, targad olendid, kes kasutavad teadmiste tõde ja kogemuste fakte oma pingutustes tundmatust aru saada. Nendega koos jõuavad teadmised tõeni ja kogemused tõusevad tarkuseni. Paradiisis kogevad tõusvad kosmoseisiksused olemise kõrgusi: neil on teadmised; nad tunnevad tõde; nad võivad filosoferida — mõelda tõest; nad võivad isegi püüda hõlmata Viimase mõisteid ja püüda aru saada Absoluutide tegutsemisviisidest.

³ Tohtu Paradiisi-ala lõunapoolses osas korraldavad filosoofiameistrid põhjalikke kursusi tarkuse seitsmekümne funktsionaalse alajaotuse kohta. Nad arutlevad siin Lõpmatuse plaanide ja eesmärkide üle ning püüavad koordineerida kõigi nende kogemusi ja koondada kõigi nende teadmisi, kellel on juurdepääs filosoofiameistrite teadmistele. Neil on kujunenud väga subjektiivne suhtumine mitmesugustesse universumiprobleemidesse, kuid nende lõppjärelused on alati ühtsed ja kooskõlas.

⁴ Need Paradiisi filosoofid kasutavad õpetamiseks kõikvõimalikke meetodeid, kaasa arvatud Havona kõrgem graafimeetod ja teatavad Paradiisi meetodid informatsiooni edastamiseks. Kõik need teadmiste edasiandmise ja ideede ülekandmise kõrgemad meetodid ületavad kaugelt isegi kõige arenenuma inim mõistuse arusaamisvõime. Üks tund õppimist Paradiisis on samaväärne kui õppimine Urantia sõnamälu meetoditega kümne tuhande aasta jooksul. Te ei suuda niisugustest edastamismeetoditest aru saada ja surelikus kogemuses lihtsalt polegi midagi niisugust, millega neid saaks võrrelda või samastada.

⁵ Filosoofiameistrid tunnevad ülimat rõõmu sellest, kui saavad edastada oma tõlgendust universumite universumitest olenditele, kes on tõusnud kosmosemaailmadest. Ja kuigi filosoofia järelused ei saa kunagi olla nii ühesed kui teadmiste faktid ja kogemuste tõed, ometi, kui te olete kuulnud nende esimese astme supernavide arutlusi igaviku lahendamata probleemide ja Absoluutide tegude üle, tunnete nende lahendamata küsimuste suhtes teatavat kindlat ja püsivat rahuldust.

⁶ Neid Paradiisi intellektuaalseid otsinguid ei levitata teabelevina: täiuslikkuse filosoofia on kättesaadav vaid neile, kes on isiklikult kohal. Ülejäänud kuulevad neist meetoditest vaid nende käest, kes on selle kogemuse läbi teinud ja kes on seejärel kandnud selle tarkuse edasi ruumiuniversumitesse.

7. PALVELDAMISJUHID

¹ Palveldamine on kõigi loodud intellektiolendide kõrgeim privileeg ja esmane kohus. Palveldamine on teadlik ja rõõmus tegevus, millega teadvustatakse ja tunnistatakse kui tõde ja fakti, et Loojatel on lähedased ja isiklikud suhted oma loodud-olenditega. Palveldamise kvaliteedi määrab ära loodud-olendi taju sügavus: mida enam areneb teadmine Jumalate lõpmatust iseloomust, seda kõikehõlmavamaks muutub palveldamine, kuni saavutab lõpuks kõrgeima kogemusliku rõõmu ja kõige erilisema loodud-olenditele tuntud naudingu hiilguse.

² ¶ Kuigi Paradiisisaarel on olemas teatavad palveldamiskohad, on see pigem üks tohutu jumaliku teenistuse pühamu. Palveldamine on kõigile, kes selle õndsatele kallastele tõusevad, esimene ja valdav kirk — nende olendite spontaanne puhang, kes on Jumalat piisavalt tundma õppinud, et jõuda tema ligidusse. Ringi ringi järel kasvab palveldamiskirik teel sissepoole läbi Havona, kuni Paradiisis tekib vajadus selle väljendust suunata ja muul viisil juhtida.

³ Ülima jumaldamise ja vaimse kiituse perioodilised, spontaansed, grupiviisilised ja muud erilised puhangud, mida Paradiisis nauditakse, toimuvad esimese astme supernavide erilise korpuse juhtimisel. Nende palveldamisjuhtide juhendamise all saavutavad austusavaldused loodud-olendi ülima rõõmu eesmärgi ja jõuavad üleva eneseväljenduse ning isikliku naudingu täiuse kõrgustesse. Kõik esimese astme supernavid ihkavad saada palveldamisjuhtideks, ja kõik tõusuolendid naudiks igavesti palveldamishoiakusse jäämist, kui määramisülemad aeg-ajalt ei saadaks neid kogunemisi laiali. Kuid ükski tõusuolend ei pea kunagi asuma täitma igavese teenistuse ülesandeid, enne kui ta pole palveldamisest täit rahuldust saanud.

⁴ ¶ Palveldamisjuhtide ülesandeks on seega õpetada tõusuolenditele, kuidas palveldada, et neil oleks võimalik saavutada seda eneseväljenduse rahuldust ning et nad saaksid samal ajal pöörata tähelepanu Paradiisis kehtiva korra olulistele tegevustele. Kui palveldamisviisi ei täiustataks, kuluks keskmisel Paradiisi jõudval surelikul sadu aastaid, et oma arukat tänu ja tõusuteelise tänulikkust täielikult ning rahuldavalt väljendada. Palveldamisjuhid avavad uusi ja senitundmatuid väljendusteid, et need imelised ruumi üsast ja aja vaevadest sündinud lapsed saaksid palju kiiremini palveldamisest täit rahuldust leida.

⁵ Paradiisi Jumaluste palveldamisel rakendatakse täies mahus kogu universumi kõigi olendite kõiki kunste, millega saab süvendada ja ülendada eneseväljendusvõimeid ja tänu edasiandmise võimet. *Palveldamine on Paradiisis olemise ülim rõõm*, see on värskendav Paradiisi mäng. Palveldamine mõjub teie täiustatud hingedele Paradiisis samamoodi, nagu mäng mõjub teie vaevatud mõistusele maa peal. Paradiisis kasutatav palveldamisviis on täiesti väljaspool sureliku arusaamisvõimet, kuid selle vaimu saate hakata hindama isegi veel Urantial olles, sest Jumalate vaimud elavad praegugi teie sisimas, hõljuvad teie üle ja inspireerivad teid tõeliselt palveldama.

⁶ Paradiisis on palveldamiseks määratud kindlad ajad ja kohad, kuid nendest ei piisa, et säravad olendid, kes tõusevad kogemuslikult igavesele Saarele, saaksid väljendada oma kasvava arukuse ja avarduva jumalikkusetundmise üha ülevoolavamaid vaimseid emotsioone. Alates Grandfanda aegadest pole supernavid kunagi suutnud palveldamisvaimu Paradiisis täielikult ära mahutada. Alati on palveldamissoove rohkem kui palveldamiseks ettevalmistamisel arvestati. Ja põhjus on selles, et sisemiselt täiuslikud isiksused ei suuda kunagi täielikult hinnata vaimsete emotsioonide tohutuid reaktsioone nende olendite puhul, kes on aeglaselt ja vaevaliselt sammunud aja ja ruumi madalamate maailmade vaimse pimeduse sügavustest ülespoole Paradiisi hiilgusesse. Kui need inglid ja ajasurelikud jõuavad Paradiisi Jõudude juurde, lõövad ajastutega kogunenud emotsioonid lõkkele ning see vaatepilt hämmastab Paradiisi ingleid ja tekitab Paradiisi Jumalustes jumaliku rahulduse ülimat rõõmu.

⁷ Mõnikord haarab vaimse ja palveldava väljenduse võimas voog kogu Paradiisi enda alla. Sageli ei suuda palveldamisjuhtijad niisuguseid nähtusi kontrolli all hoida, kuni Jumaluse asupaiga valgus hakkab kolmekordse jõuga hoo vama, mis näitab, et Jumalate jumalik süda on Paradiisi asukate, täiuslike auliste kodanike ja aja tõusuolendite siira palveldamisega täielikult ja tervenisti rahul. Missugune meetodi võidukäik! Missugune Jumalate igavese plaani ja eesmärgi teostumine, kui loodud-olendist lapse arukas armastus annab Looja-Isa lõpmatule armastusele täieliku rahulduse!

⁸ ¶ Pärast ülima rahulduse saavutamist palveldamise täiusest on teil õigus astuda Lõplikkuse Korpusesse. Tõusute peaaegu lõpule jõudnud ja tuleb valmistuda seitsmenda rõõmupeo tähistamiseks. Esimene rõõmupidu tähistas sureliku lepingut Mõttekohandajaga, kui pandi pitsat ellujäämise eesmärgile; teine oli ärkamine morontia elus; kolmas oli ühtesulamine Mõttekohandajaga; neljas oli ärkamine Havonas; viies tähistas Kõikse Isa leidmist ja kuues rõõmupidu oli ärkamine Paradiisis viimasest aja ülemineku-unest. Seitsmes rõõmupidu tähistab astumist surelike lõpetanute korpusesse ja igaviku teenistuse algust. Kui lõpetanu jõuab vaimu teostumise seitsmendale etapile, annab see tõenäoliselt tunnistust esimese igavikurõõmupeo tähistamisest.

⁹ ¶ Ja sellega lõpeb lugu Paradiisi supernavidest, kõrgeimat liiki olenditest kõigi nende hoolekandevaimude seas, kes kogu universumit hõlmava klassina teid alati saadavad teie päritolumaailmast kuni hetkeni, mil palveldamisjuhid jätavad teiega lõpuks hüvasti, kui te annate Kolmsusele igavikuvande ja teid värvatakse Surelike Lõplikkuse Korpusesse.

¹⁰ Kohe on algamas lõputu teenistus Paradiisi-Kolmsuse juures ja nüüd on lõpetanu silmitsi väljakutsega Viimaselt Jumalalt.

¹¹ [Esitanud Tarkuse Täiustaja Uversalt.]

SUPERUNIVERSUMITE HOOLEKANDEVAIMUD

NII nagu supernavid on keskse universumi ingliväed ja seeravid kohalikes universumites, nii on sekonavid superuniversumite hoolekandevaimud. Jumalikkuse astme ja ülilusikkuse potentsiaali poolest sarnanevad need Peegeldavate Vaimude lapsed aga palju rohkem supernavide kui seeravitega. Nad ei teeni superloodutes üksi ja on koos oma ilmutamata kaaslastega arvukate ja põnevate tegevuste patroonid.

² ¶ Nagu käesolevas jutustuses järgnevalt esitatakse, kuuluvad superuniversumite hoolekandevaimud järgmisesse kolme klassi:

³ 1. sekonavid;

⁴ 2. tertsiavid;

⁵ 3. omniavid.

⁶ ¶ Et kaks viimast klassi ei ole areneva sureliku tõusuplaaniga nii otseselt seotud, käsitleme neid lühidalt, enne kui asume põhjalikult tutvustama sekonave. Rangelt võttes ei ole ei tertsiavid ega omniavid *superuniversumite* hoolekandevaimud, kuigi mõlemad teenivad *neis piirkondades* vaimudest hoolekandjatena.

1. TERTSIAVID

¹ Need kõrged inglid on arvel superuniversumi keskustes ja vaatamata sellele, et nad teenivad kohalikes loodutes, on nad rangelt võttes nende superuniversumite keskusmaailmade asukad, sest nad ei ole pärit kohalikest universumitest. Tertsiavid on Lõpmatu Vaimu lapsed ja neid isikustatakse Paradiisis tuhandeliste rühmadena. Need jumalikku päritolu ja peaaegu ülima mitmekülgsusega tavalikud olendid on Lõpmatu Vaimu kingitus Jumala Loojatele-Poegadele.

² Kui Miikaël-Poeg lahkub Paradiisist vanemliku korralt ja teda valmistatakse ette suundumiseks universumisse kosmose avastusretkele, sünnitab Lõpmatu Vaim nende kaaslasvaimude tuhandelise rühma. Ja need majasteelikud tertsiavid saadavad seda Loojat-Poega universumi organiseerimise avastusretkel.

³ Universumi moodustamise algusaegadest peale on need tuhat tertsiavi Looja-Poja ainsaks isiklikuks kaaskonnaks. Poja abilistena omandavad nad universumi koostamise ja muude astronoomiliste korraldamiste ärevatel aegadel tohutult kogemusi. Nad teenivad Looja-Poja kõrval kuni Helkja Koidutähe, kohaliku universumi esmasündinu isikustumise päevani. Selle järel esitavad nad ametlikud lahkumissoovid ning need võetakse vastu. Esimeste kohalikku päritolu inglklasside ilmumisega lahkuvad tertsiavid aktiivsest teenistusest kohalikus universumis ja saavad sidepidajateks oma endise Looja-Poja ja vastava superuniversumi Päevilt Vanade vahel.

2. OMNIAVID

¹ Omniavide loojateks on Lõpmatu Vaim koos Seitsme Ülima Täideviiaga ja nad ongi ainult nendesamade Ülimate Täideviiate teenijad ning sõnumitoojad. Omniavid saavad ülesandeid kogu suuruniversumi ulatuses ja Orvontonil on nende korpuse keskus Uversa põhjapiirkondades, kus neile on võimaldatud elada oma kolooniana. Nad ei ole arvel Uversal ega ole ka meie administratsiooni juurde kinnistatud. Ning nad ei tegele ka otseselt arenevate surelike tõusuplaaniga.

² Omniavide kogu tegevus seisneb superuniversumite järelevalves, et pidada silmas haldusalast koordineerimist Seitsme Ülima Täideviija huvides. Meie omniavide kolooniale Uversal annab juhiseid ja sealt võtab aruandeid vastu ainult Orvontoni Ülim Täideviija, kes asub Paradiisi satelliitide välimisel ringil ühisel täideviiva juhtimise sfääril number seitse.

3. SEKONAVID

¹ Sekonavivägede loojateks on seitse Peegeldavat Vaimu, kellest igaüks on määratud ühe superuniversumi keskusesse. Nende inglite loomisega seitsmeste rühmadena seondub Paradiisi kindel reageerimisviis. Iga seitsme hulgas on alati üks esmane sekonavi ning kolm teisest ja kolm kolmanda astme sekonavi; nad isikustuvad alati täpselt sellises suhtes. Kui luuakse seitse niisugust sekonavi, siis üks neist, esmane sekonavi, kinnistub Päevilt Vanade teenistusse. Kolm teisest ingliti ühinevad kolme rühmaga, kuhu kuuluvad superuniversumite haldurid, kes pärinevad Paradiisist: Jumalikud Nõuandjad, Tarkuse Täiustajad ja Kõiksed Hindajad. Kolm kolmanda astme ingliti kinnistuvad superuniversumi valitsejate kolmsustatud tõusuteelistest kaaslaste — Vägevate Sõnumitoojate, Kõrgeauliste ning Nime ja Numbrita Olendite juurde.

² Need superuniversumite sekonavid on Peegeldavate Vaimude järglased ja seetõttu on peegelduvus neile loomumane. Nad reageerivad peegeldusega kõigele, mis kuulub mingisse Kolmandast Allikast ja Keskimest ning Paradiisi Loojatest-Poegadest pärineva loodu faasi, kuid nad ei peegelda otseselt olendeid ega olemusvorme, ei isikuliselt ega muid, kes pärinevad ainult Esimesest Allikast ja Keskimest. Meil on Lõpmatu Vaimu kõiksete teabekogumisringluste olemasolu kohta palju tõendeid, aga kui meil ka muud tõendusmaterjali ei oleks, piisaks sekonavide peegeldustegevusestki, et demonstreerida Ühise Toimija lõpmatu meelega kõikse kohaloleku reaalsust.

4. ESIMESE ASTME SEKONAVID

¹ Esimese astme sekonavid, kes on määratud Päevilt Vanade juurde, on nende kolmühtsete valitsejate teenistuses olevad elavad peeglid. Mõelge, mida see tähendab superuniversumi süsteemis, kui on tegelikult võimalik pöörduda elava peegli poole ja näha ning kuulda vastuseid mõnelt teiselt olendilt, kes on tuhande või saja tuhande valgusaasta kaugusel, ning seda kõike üheainsa hetkega ja eksimatu. Kroonikad on universumite tegevuse korraldamiseks olulised, teabelevi kasulik, Üksildaste ja teiste sõnumitoojate tööst on palju abi, kuid Päevilt Vanad saavad oma asukohast — poolel teel asustatud maailmadest Paradiisini, inimese ja Jumala vahel — hetkega vaadata mõlemale poole, kuulata mõlemat poolt ja *teada* mõlemal suunal.

² See võime kuulda ja näha nii-öelda kõike on superuniversumites täiuslikult ainult Päevilt Vanadel ja ainult oma keskusmaailmades. Kuid sealgi ilmnevad piirid: Uversal on niisugune edastamine piiratud Orvontoni maailmade ja universumitega, ning kuigi selline peegeldamisviis ei toimi superuniversumite vahel, hoiab see neid kõiki tihedas seoses keske universumi ja Paradiisiga. Seitse supervalitust on küll üksteisest eraldatud, kuid peegeldavad sellistena täielikult kõrgemat võimu ja on alamate vajaduste suhtes igati kaastundlikud ning nendega ka täiuslikult kursis.

³ ¶ Esimese astme sekonavidel näib olevat loomupärane kalduvus seitset liiki teenistuseks ja selle klassi esimesed seeriad on saanud niisuguse annetuse, et nad tõlgendavad loomuosaselt Vaimu meelt Päevilt Vanadele:

⁴ 1. *Ühise Toimija Hää.* Igas superuniversumis ilmuvad esimese astme sekonavidest esimene ja hiljem loodutest selle klassi iga seitsmes kõrgemat liiki kohanemisevõimet Lõpmatu Vaimu meelest arusaamiseks ja selle tõlgendamiseks Päevilt Vanadele ning nende kaaslastele superuniversumites. Sellel on superuniversumite keskustes suur väärtus, sest erinevalt kohalikest loodutest koos nende Jumalike Hoolekandjatega ei ole supervalitsuses Lõpmatu Vaimu erilist isikustunud olemusvormi. Seetõttu on need sekonavide hääled sellisel keskusmaailma sfääril kõige lähedasemad sellele, et neid pidada Kolmanda Allika ja Keskmise esindajateks. Tõsi, on olemas seitse Peegeldavat Vaimu, kuid need sekonavivägede emad peegeldavad Ühist Toimijat vähem tõetruult ja vähem automaatselt kui Seitset Meistervaimu.

⁵ ¶ 2. *Seitsme Meistervaimu Hää.* Esimese astme sekonavidest teisel ja hiljem loodutest iga seitsmendal on kalduvus kirjeldada Seitsme Meistervaimu ühist olemust ja reaktsioone. Kuigi iga Meistervaimu esindab superuniversumi keskusmaailmas juba mõni seitsmest Peegeldavast Vaimust, kes on selle ülesande saanud, on niisugune esindamine individuaalne, mitte kollektiivne. Kollektiivselt on nad kohal vaid peegeldusena, ja seetõttu on Meistervaimudele väga teretulnud neid Päevilt Vanade ees kompetentselt esindavate väga kõrgel tasemel isikuliste inglite, esimese astme sekonavide teise seeria teenused.

⁶ ¶ 3. *Loojate-Poegade Hää.* Ilmselt oli Lõpmatu Vaim Miikaeli klassi Paradiisi-Poegade loomise või koo-

litusega kuidagi seotud, sest esimese astme sekonavidest kolmandal ja sama seeria hiljem loodutest iga seitsmendal on tähelepanuväärne anne peegeldada nende Loojate-Poegade meelt. Kui Päevilt Vanad tahaksid teada — täpselt teada — Nebadoni Miikaeli suhtumist mingisse arutuses olevasse küsimusse, ei pea nad temaga ruumiliinide kaudu ühendust võtma. Neil tarvitseb vaid kutsuda välja Nebadoni Hääte Juht, kes siis nende palvel esitleb neile momendil Miikaeli juures teenivat sekonavi, ja Päevilt Vanad tajuvad sealsamas Nebadoni Meister-Poja häält.

⁷ Ükski teine pojaseisuse klass ei ole selliselt „peegeldatav” ja ükski teine inglite klass ei saa niimoodi toimida. Me ei saa täielikult aru, kuidas seda tehakse, ja ma kahtlen väga, kas ka Loojad-Pojad ise sellest aru saavad. Kuid teame kindlalt, et see toimib, ning teame ka, et see toimib usaldatavalt, sest sekonavide hääled ei ole kogu Uversa ajaloos kunagi oma esitustes eksinud.

⁸ Te hakkate siin mõnes mõttes aru saama, mil viisil jumalikkus hõlmab aja ruumi ja valitseb ruumi aega. Te saate siin heita ühe oma esimestest põgusatest pilkudest igaviku tsükli meetodile, mis praegu on hetkeks kõrvale kaldunud, et aidata aja lapsi jagu saada nende ees seisvast raskest ülesandest — ületada ruumitakistused. Ja need nähtused lisanduvad Peegeldavate Vaimude väljakujunenud universumimeetoditele.

⁹ Kuigi Päevilt Vanad on selgelt ilma jäetud kõrgemate Meistervaimude ja alamate Loojate-Poegade isiklikust kohalolekust, on nende käsutuses ometi elusolendid, kes on häälestatud peegelduse täiuslikkuse ja äärmise täpsuse kosmilistele mehhanismidele, ja seetõttu saavad nad rõõmu tunda kõigi nende ülevate olendite peegelduvast juuresolekust, kelle isiklikust kohalolekust nad on ilma jäetud. Nende ja teiste teile tundmatute vahendite kaudu väljendub superuniversumite keskustes Jumala potentsiaalne kohalolek.

¹⁰ Päevilt Vanad suudavad oivaliselt Isa tahet kindlaks teha sel teel, et kõrvutavad ülalt tulevat Vaimu hääle välkteadet alt tulevate Miikaeli hääle välkteatega. Nii saavad nad eksimatu kindlusega arvestada Isa tahet kohalike universumite haldusajade suhtes. Kuid selleks, et ühe Jumala tahet mõista selle põhjal, mida teatakse ülejäänud kahe kohta, peavad kolm Päevilt Vana tegutsema koos, sest kaks neist ei suuda vastuseni jõuda. Ja sel põhjusel, isegi kui see oleks ainus põhjus, valitseb superuniversumeid alati kolm Päevilt Vana ja mitte üks ega kaks.

¹¹ ¶ 4. *Inglühulkade Hää.* Esimese astme sekonavidest neljas ja seeria iga seitsmes on inglid, kes on eriti vastuvõtlikud kõigi inglklasside tundmustele, kaasa arvatud neist kõrgemad supernavid ja neist alamad seeravid. Nii on iga juhtiva või juhendava ingl suhtumine Päevilt Vanade iga-le nõukogule kohe teada. Teie maailmas ei möödu päevagi, mil seeravite juht Urantial ei saaks peegeldusena edastatud nägemust sellest, et Uversal temalt mingil eesmärgil abi otsitakse; aga kui Üksildane Sõnumitooja ei hoiataks teda ette, jääks ta täielikku teadmatusse sellest, mida soovitakse ja kuidas seda saavutada. Need aja hoolekandevai-

mud annavad pidevalt niisuguseid alateadlikke ja seetõttu kindlasti ka eelarvamusteta tunnistusi lõputus küsimuste reas, mis Päevilt Vanade ja nende kaaslaste tähelepanu ja nõuandeid vajavad.

¹² ¶ 5. *Teabelevi vastuvõtjad*. On olemas erilist liiki teabelevi teadaanded, mida võtavad vastu ainult need esimese astme sekonaivid. Et nad ei ole Uversa tavalised teabelevitajad, töötavad nad koos peegeldavate häälte inglitega, et sünkroniseerida Päevilt Vanade peegeldusnägemust teatavate ajakohaste sõnumitega, mis saavad universumi sidepidamises väljakujunenud ringluste kaudu. Teabelevi vastuvõtjad on seerias viiendad — esimese astme sekonaividest viies ja hiljem loodutest iga seitsmes.

¹³ ¶ 6. *Transpordiisiksused*. Need on sekonaivid, kes kannavad aja-palverändureid superuniversumite keskusmaailmadest Havona välimisele ringlusele. Nad on superuniversumite transpordikorpus, kes tegutseb sissepoole, Paradiisi suunas, ja väljapoole, vastavate sektorite maailmadesse. Sellesse korpusesse kuulub esimese astme sekonaividest kuues ja hiljem loodutest iga seitsmes.

¹⁴ ¶ 7. *Varukorpus*. Väga suur sekonaivide rühm, esimese astme seeriates seitsmendad, hoitakse varuks muude ülesannete täitmiseks ja eriülesannete puhuks. Et nad ei ole kitsalt spetsialiseerunud, saavad nad üsna hästi tegutseda oma kaaslaste suvalistes rollides, kuid niisugust spetsialiseerunud tööd tuleb ette vaid eriolukorrad. Tavaliselt on nende ülesandeks täita superuniversumi üldisi ülesandeid, mis ei kuulu eriülesannetega inglite kompetentsi.

5. TEISE ASTME SEKONAVID

¹ Teise astme sekonaivid on sama peegeldavad kui nende esimese astme kaaslased. Liigitus esimese, teise või kolmanda astme sekonaivideks ei näita sekonaivide puhul erinevusi staatuses või funktsioonides, vaid tähistab lihtsalt korralduslikke klasse. Kõik kolm rühma ilmutavad oma tegevuses identseid omadusi.

² ¶ Seitsmesse peegeldamistüüpi jagunevad teise astme sekonaivid määratakse Päevilt Vanade Kolmsus-päritolu kooskõlastavate kaaslaste teenistusse järgmiselt:

³ Tarkuse Täiustajate juurde — Tarkuse Hääled, Filosoofia Hinged ja Hingede Ühendused;

⁴ Jumalike Nõuandjate juurde — Nõuandvad Südamed, Olemise Rõõmud ja Teenimise Rahuldused;

⁵ Kõiksete Hindajate juurde — Vaimude Eristajad.

⁶ ¶ Nagu esimese astme klassi, luuakse ka seda rühma seeriatena: see tähendab, et esmasündinu oli Tarkuse Hääle ja seitsmes seejärel samuti; sama kehtib ka ülejäänud kuut liiki peegeldavate inglite kohta.

⁷ ¶ 1. *Tarkuse Hääle*. Osa neist sekonaividest on pidevas ühenduses Paradiisi elavate raamatukogudega, teadmishoidjatega, kes kuuluvad esimese astme supernaviide hulka. Erilises peegeldusteenistuses on Tarkuse Hääled universumite universumi koordineeritud tarkuse elavad, värsked, täielikud ja täiesti usaldusväärsed kontsentraadid ja kogumid. Need suurepäraseks olendid on superuniversumite tervikringlustes ringleva peaaegu lõputu informatsioonimahu suhtes nii peegeldavad ja selektiivsed,

nii tundlikud, et suudavad tarkuse sisu eraldada ja vastu võtta ning neid mõtteprotsessi juveele eksimatult edastada endast kõrgemale, Tarkuse Täiustajatele. Ja nad funktsioneerivad nõnda, et Tarkuse Täiustajad niihästi kuulevad selle tarkuse tegelikke ja esialgseid väljendusi kui ka näevad peegeldusena neid kas kõrge või madalama päritoluga olendeid endid, kes selle välja on öelnud.

⁸ On kirjutatud: „Kui kellelgi teist jääb vajaka tarkust, siis ta küsib.” Kui Uversal osutub vajalikuks langetada tarku otsuseid superuniversumi valitsuse keeruliste asjade kimbatusse viivates olukordades, mil tuleb ilmutada nii täiuse kui ka praktilise kogemuse tarkust, siis kutsuvad Tarkuse Täiustajad kokku Tarkuse Hääled ja oma klassi täiusliku oskusega häälestavad ning suunavad neid elavaid, universumite universumis meele sisalduva ja ringleva tarkuse vastuvõtjaid nii, et neist sekonaivide häälestest kostab peagi kõrgemast universumist tulev jumalik tarkusevoog ja alamate universumite kõrgematest mõistustest tulev praktiline tarkus.

⁹ Kui nende kahe tarkusevariandi kooskõlastamisel tekib segadus, antakse küsimus kohe lahendada Jumalikele Nõuandjatele, kes määravad hetkega õige toimimisviisi. Kui on mingeid kahtlusi millegi autentsuse suhtes, mis tuleb aladelt, kus mässud on olnud laialt levinud, antakse küsimus lahendada Hindajatele, kes saavad koos oma Vaimude Eristajatega otsekohe otsustada selle üle, „missugust liiki vaim” on nõuandjat ajendanud. Nii on ajastute tarkusetulv ja hetke intellekt alati Päevilt Vanade juures nagu avatud raamat nende lahke pilgu ees.

¹⁰ Teil on võimalik ainult ähmaselt aru saada, mida see kõik tähendab neile, kes superuniversumite valitsuste tegevuse eest vastutavad. Nende toimingute tohutu ulatus ja kõikehõlmavus jääb täiesti väljapoole piiritletud mõistmise piire. Kui te seisate, nii nagu mina olen seda korduvalt teinud, Uversal tarkuse templi erilistes vastuvõtukambrites ja näete seda kõike tegelikult toimumas, siis tunnete jumaldava austuseni ulatuvat liigutust selle üle, kuivõrd täiuslik on kogu see keerulisus ja kuivõrd töökindel on universumite planeetidevaheline side. Te avaldate austust kavandavate ja suurepäraseks viisil täide viivate Jumalate jumalikele tarkusele ja headusele. Ja kõik see toimub tegelikult just nii, nagu ma seda kirjeldasin.

¹¹ ¶ 2. *Filosoofia Hing*. Need imelised õpetajad on samuti kinnistatud Tarkuse Täiustajate juurde, ja kui neid ei ole suunatud mujale, siis jäävad nad sünkroonselt fookustatuks Paradiisis elavatele filosoofiameistritele. Kujutlege, et astute nagu hiiglasliku elava peegli ette, kuid selle asemel, et näha oma piiritletud ja ainelise mina kujutist, tajute jumalikkuse tarkuse ja Paradiisi filosoofia peegeldust. Ja kui on vaja seda täiuslikku filosoofiat „kehastada”, seda nii lahjendada, et alamate maailmade alamad rahvad saaksid seda praktikas rakendada ja assimileerida, siis tarvitseb neil elavatel peeglitel ainult pöörata oma näod allapoole, et peegeldada mõne teise maailma või universumi nõudeid ja vajadusi.

¹² Just nende meetodite abil kohandavad Tarkuse Täiustajad otsuseid ja soovitusi vaatluse all olevate rahvaste ja maailmade tõeliste vajaduste ja tegeliku olukorraga ning nad tegutsevad alati koos Jumalike Nõuandjate ja Kõiksete Hindajatega. Kuid nende toimingute ülev täisväärtuslikkus ületab isegi minu arusaamisvõime.

¹³ ¶ 3. *Hingede Ühendus*. Need ideaalide ja eetiliste suhete seisu peegeldajad muudavad Tarkuse Täiustajate juurde kinnistatud kolmese kogu täielikuks. Kõigist universumi probleemidest, mille lahendamiseks on vaja rakendada kogemuse ja kohanemisvõime ülimat tarkust, pole tähtsamaid kui need, mis tekivad intellektiolenidite vahelistest suhetest ja ühendustest. Nii inimestevahelistes kaubandus- ja ärisuhetes, sõpruse- ja abielusuhetes kui ka inglivägedevahelistes ühendustes tekib ikka ja jälle tühi-seid hõõrdumisi, pisiarusaamatusi, mis on liiga tähtsuse-tud isegi selleks, et neid lepitajatele lahendada anda, ent piisavalt ärritavad ja häirivad, et rikkuda universumi ladus-at tööd, juhul kui neil lastaks koguneda ja jätkuda. See-tõttu annavad Tarkuse Täiustajad oma klassi targad koge-mused kui „lepituse võideõli” kogu superuniversumi kä-sutusse. Kogu selles töös on superuniversumite tarkade võimekateks abilisteks nende peegeldavad kaaslased, Hin-gede Ühendused, kes teevad kättesaadavaks värske infor-matsiooni universumi olukorra kohta ja kirjeldavad samal ajal kimbatust tekitanud probleemide parima reguleeri-misviisi Paradiisi-ideaali. Kui neid sekonave ei suunata ot-seselt mujale, siis jäävad nad peegeldussidemetesse Paradii-sis asuvate eetikatõlgendajatega.

¹⁴ ¶ Need on inglid, kes soodustavad ja edendavad gru-pitööd kogu Orvontoni ulatuses. Üks tähtsamaid õppe-tunde, mida teil oma suureliku elujärgu jooksul tuleb õp-pida, on *meeskonnatöö*. Täiuse sfääridel tegutsevad need olendid, kes on selle teistega koos töötamise kunsti oman-danud. Üksi teenimiseks on universumis vähe ülesandeid. Mida kõrgemale te tõusete, seda üksildasemana end tun-nete, kui olete ajutiselt oma kaaslasteta.

¹⁵ ¶ 4. *Nõuandev Süda*. See on esimene rühm neist peegeldavatest suurvaimudest, kes hakkavad tegutsema Ju-malike Nõuandjate juhendamisel. Seda liiki sekonavid val-davad ruumifakte, selekteerides neid andmeid ajaringlus-test. Nad peegeldavad eriti hästi supernavidest teabeko-gumise koordineerijaid, kuid selektiivselt ka kõigi olendi-te nõuandeid, olgu nad siis kõrgest või madalast seisusest. Kui Jumalikelt Nõuandjalt soovitakse tähtsaid nõuan-deid või otsuseid, kutsuvad nad alati kohe kokku Nõuand-vate Südamete kogu ja peagi tehakse otsus, milles sisaldu-vad tegelikult kogu superuniversumi kõige kompetentse-mate intellektide koordineeritud tarkus ja nõuanded, mi-da kõike on hinnatud ja kontrollitud Havona ning isegi Pa-radiisi kõrgete intellektide nõuannete valguses.

¹⁶ ¶ 5. *Olemise Rõõm*. Need olendid on oma loomult peegeldavalt häälestunud endast kõrgematele supernavi-dest harmoonia juhendajatele ja teatavatele endast alama-tele seeravitele, kuid on raske selgitada, mida selle huvi-tava rühma liikmed tegelikult teevad. Nende põhitegevus

on suunatud rõõmureaktsioonide esilekutsumisele ingli-vägede eri klasside ja alamate tahteolendite seas. Jumali-kud Nõuandjad, kelle juurde nad on kinnistatud, kasuta-vad neid harva konkreetse rõõmu tekitamiseks. Nende te-gevus on üldisem ja koostöös meelelahutusjuhtidega te-gutsevad nad rõõmude korrastuspaikadena, püüdes val-dustest tulevaid rõõmureaktsioone tugevdada, parandada samal ajal naljade maitsekust, arendada surelike ja inglite seas välja superhuumorit. Nad püüavad näidata, et vaba-tahtlasele eksistentsile, sõltumata kõigist välistest mõju-dest, on omane rõõm. Ja neil on õigus, ehkki neil on väga raske seda tõe primitiivsete inimeste meelde sisendada. Kõrgemad vaimisiksused ja inglid reageerivad neile hari-dusalastele pingutustele kiiremini.

¹⁷ ¶ 6. *Teenimise Rahuldus*. Need inglid peegeldavad väga hästi Paradiisis asuvate käitumisesuunajate suhtumist ja toimides suures osas samamoodi kui Olemise Rõõmud, püüavad nad suurendada teenimise väärtust ja sellest saa-davat rahuldust. Nad on teinud palju selleks, et selgitada, kuidas isetu teenimise, tõe kuningriigi avardamiseks mõel-dud teenimise tasuks on hiljem saadavad hüvitused.

¹⁸ Jumalikud Nõuandjad, kelle juurde see klass on kin-nistatud, kasutavad neid selleks, et peegeldada ühelt maa-ilmalt teisele seda kasu, mis saadakse vaimsest teenimis-est. Ja kasutades parimate tulemusi keskpäraste innusta-miseks ning ergutamiseks, annavad need sekonavid to-hutu panuse pühendunud teenimise kvaliteedi paranda-miseks superuniversumites. Tõhusalt kasutatakse ära ven-nalikku konkurentsivaimu, levitades igasse üksikmaailma informatsiooni teiste, eelkõige parimate tegevuse kohta. Värskendavat ja kosutavat konkurentsi soodustatakse isegi seeravivägede hulgas.

¹⁹ ¶ 7. *Vaimude Eristaja*. Havona teise ringluse nõu-andjate ja soovitajate ning peegeldavate inglite vahel on olemas eriline side. Nad on ainsad sekonavid, kes on kin-nistatud Kõiksete Hindajate juurde, kuid on oma kaaslas-tega võrreldes ehk kõige ainulaadsemalt spetsialiseerunud. Olenemata informatsiooniallikast või -kanalist, olenema-ta sellest, kui napilt neil nende peegeldava järeleuurimise alla antava kohta on informatsiooni, teatavad need eris-tajad meile kohe uuritava asja õige motiivi, tegeliku ees-märgi ja päritolu tõelise olemuse. Ma imetlen nende inglite suurepärase tööd, kes nii eksimatult peegeldavad nende tä-helepanu alla langenud iga indiviidi tegelikku kõlbelist ja vaimset iseloomu.

²⁰ Vaimude Eristajad peavad seda keerukat teenistust tä-nu oma loomuomasele „vaimsele kaemusele”, kui ma tohin niisuguseid sõnu kasutada, püüdes anda inimmeelele edasi mõtet, et need peegeldavad inglid toimivad seega intuiitiiv-selt, loomuomaselt ja eksimatult. Kui Kõiksed Hindajad vaatavad neid esitusi, on nad silmitsi peegeldatava indiviidi alasti hingega. Just kirjeldamise kindluse ja täiuslikku-sega on osaliselt seletatav see, miks Hindajad saavad alati toimida nii õiglaste kohtunikena. Eristajad saavad Hin-dajaid alati kõigil Uversalt väljuvatel missioonidel ja nad

on universumites viibides täpselt niisama tõhusad kui oma Uversa keskustes.

²¹ Kinnitan teile, et kõik need vaimumaailma toimingud on reaalsed, et need toimuvad vastavalt kindlakskujunenud tavadele ja kooskõlas universumi muutumatute seadustega. Igasse äsjaloodud klassi kuuluvaid olendeid peegeldatakse kõrgemale kohe pärast seda, kui nad on saanud eluhinguse: superuniversumi keskusesse läheb kiirteatena selle loodud-olendi olemuse ja potentsiaali elav kirjeldus. Seega saavad Hindajad eristajate kaudu täielikult teadlikuks sellest, „missugust liiki vaim” täpselt on kosmosemaailmades sündinud.

²² Nii on see ka sureliku inimesega: Salvingtoni Emavaim tunneb teid täielikult, sest teie maailmas elav Püha Vaim „uurib läbi kõik”, ja kõik, mida jumalik Vaim teist teab, on otsekohe kättesaadav, niipea kui sekonaivid eristajad peegeldavad Vaimuga koos neid teadmisi, mis Vaimul teist on. Tuleb aga märkida, et Isa fragmentide teadmised ja plaanid ei ole peegeldatavad. Eristajad saavad peegeldada ja peegeldavadki Kohandajate kohalolekut (ja Hindajad kuulutavad need jumalikeks), kuid nad ei saa lahti mõtestada Saladuslike Järelevaatajate meelsuse sisu.

6. KOLMANDA ASTME SEKONAVID

¹ Samamoodi nagu nende kaaslaste, luuakse neidki inglaid seeriatena ja seitset liiki peegeldamisvõimetega, kuid neid liike ei määrata eraldi superuniversumite haldajate juurde teenistustesse. Kõik kolmanda astme sekonaivid koos määratakse Saavutuse Kolmsustatud Poegade juurde ja need tõusuteelistest pojad kasutavad neid vaheldumisi; see tähendab, et Vägevad Sõnumitoojad saavad kasutada ja kasutavadki suvalisi kolmanda astme liike ja sama teevad ka nendega samaväärsed Kõrgeaulised ning Nime ja Numbrita Olendid. Need seitse kolmanda astme sekonaivide liiki on:

² ¶ 1. *Päritolu Tähendus*. Superuniversumites tegutsivatele tõusuteelistest Kolmsustatud Poegadele on antud ülesandeks lahendada kõik küsimused, mis tulenevad mõne indiviidi, rassi või maailma päritolust, sest päritolu on kõigi meie piirkonna elusolendite kosmilise edasiminekuvades ülimalt tähtis küsimus. Kõik olenditevahelised suhted ja eetika rakendamine tulenevad päritoluga seonduvatest põhifaktidest. Päritolul põhineb see, kuidas Jumalad reageerivad suhetes olenditega. Ühine Toimija „arvestab inimese puhul alati, millisenä ta on sündinud”.

³ Kõrgematel laskuvatel olenditel on päritolu lihtsalt tuvastatav fakt, aga tõusuolenditel, kaasa arvatud alamatel ingliklassidel, ei ole päritolu olemus ja asjaolud alati nii selged, kuigi need on peaaegu igal universumiasjade pöördemomendil ühtmoodi eluliselt tähtsad. Seetõttu ongi eriti hinnatav, et meie käsutuses on peegeldavate sekonaivide seeriad, kes saavad hetkega kirjeldada kõike vajalikku suvalise olendi põlvnemisloost, olgu ta keskses universumis või ükskõik kus mujal superuniversumis.

⁴ Päritolu Tähendused on seitsme superuniversumi tohutute olendihulkade — inimeste, inglite ja teiste olendite

— elavad ning kasutamisel valmis genealoogiad. Nad on alati valmis varustama endast ülemaid värske, täieliku ja usaldusväärse hinnanguga oma superuniversumi suvalise maailma suvalise indiviidi esivanemalt päritud tegurite kohta ja tema praeguse tegeliku seisundi kohta ning need teated, mis on koostatud nende käsutuses olevate faktide alusel, on alati kohe saadaval.

⁵ ¶ 2. *Halastuse Mälu*. Need on tegelikud, täielikud ja täisväärtuslikud elavad kroonikad halastusest, mida on osutatud indiviididele ja rassidele Lõpmatu Vaimu vahendajate õrna hoole kaudu nende missioonil, mis seisneb õigusemõistmise kohandamises vastavalt alade staatusega, nagu seda kirjeldab Päritolu Tähendus. Halastuse Mälu paljastab halastuse laste moraalse võla — nende vaimsed kohustused —, mida tuleb vaagida, lähtudes Jumala Poegade poolt neile antud päästmisvarudest. Isa varasemat halastust ilmutades annavad Jumala Pojad sellega vajalikku laenu, mis kindlustab kõigile ellujäämise. Ja siis, vastavalt Päritolu Tähenduse esitatud andmetele, määratakse igale mõistuslikule loodud-olendile ellujäämiseks halastuslaen, helde laen, mis on piisavalt külluslik, et kindlustada ellujäämine igale hinge, kes tõeliselt ihaldab jumalikkude kodakondsust.

⁶ Halastuse Mälu on elav proovibilanss, aruanne, milline on teie hetkeseis maailmade üleloomulike jõudude järgi. Need on elavad kroonikad halastuse jagamisest, mis loetakse tunnistusena ette Uversa kohtutes, kui tuleb arutusele iga indiviidi õigus lõputule elule, kui „asetatakse kohale aujärjed ja Päevilt Vanad võtavad istet. Uversa teabekanalid avanevad neile, tuhat korda tuhat teenivad neid ja kümme tuhat korda kümme tuhat seisavad nende ees. Kohus võtab istet ja raamatud avatakse”. Ja raamatud, mis sel otsustaval hetkel avatakse, on superuniversumite kolmanda astme sekonaivide elavad kroonikad. Ametlikud kroonikad on kaustas, et vajaduse korral kinnitada Halastuse Mälu tunnistusi.

⁷ Halastuse Mälu peab näitama, et Jumala Poegade antud päästelaen on kannatlike isiksuste Kolmanda Allika ja Keskmise armastava hoole all täielikult ja ustavalt tasutud. Aga kui halastus on ammendunud, kui selle „mälu” tunnistab, et see on lõppenud, siis saavutab ülekaalu õiglus ja otsus tehakse õigluse alusel. Halastust ei suruta peale neile, kes seda põlgavad; halastus ei ole kingitus, mida ikka veel säilinud ajamässajad võiksid jalge alla tallata. Ometi, kuigi halastus on nii hinnaline ja kallis annetus, ületavad teie isiklikud krediidid alati kaugelt teie võime selle varusid ammendada, kui teie eesmärgid on siirad ja süda aus.

⁸ ¶ Halastuse peegeldajad koos oma kolmanda astme kaaslastega on tegevad arvukates superuniversumi hoolekandetöodes, sealhulgas tõusuolendite õpetamises. Lisaks paljudele muudele asjadele õpetavad Päritolu Tähendused neile tõusuolenditele, kuidas rakendada vaimu eetikat, pärast koolitust õpetavad Halastuse Mälud neile, kuidas olla tõeliselt halastav. Kuigi halastuse jagamise vaimsed meetodid on teie ettekujutustele kättesaamatud, peaksite siiski

aru saama, et halastus on kasvav omadus. Peaksite aru saama, et see pakub teile isikliku rahuldusena suurt hüvitust, kui olete kõigepealt õiglane, siis erapooletu, seejärel kannatlik ja lõpuks heatahtlik. Ja siis, kui te sellest lähtudes teete valiku ning võtate selle oma südameasjaks, võite teha järgmise sammu ning ilmutada tõeliselt halastust, kuid te ei saa ilmutada halastust kui niisugust sellisena. Need sammud tuleb läbida, muidu ei saa tõelist halastust olla. Võib olla patroneerimine, üleolev armulikkus või heategevus — isegi kaastunne —, kuid mitte halastus. Tõeline halastus tuleb alles kauni kulminatsioonina sellistele halastusele eelnevatele nähtustele nagu rühmasisene arusaamine, vastastikune hindamine, vennalik sõprus, vaimne osadus ja jumalik kooskõla.

⁹ ¶ 3. *Aja Tähtsus.* Aeg on miski, mis on universaalne annetus kõigile tahteolenditele; see on „üks talent”, mis on usaldatud kõigile intellektiolenditele. Teil kõigil on oma aeg, mille jooksul kindlustada oma ellujäämine. Kui see aeg raisatakse kasutult, kui te jätate selle kasutamata oma hinge ellujäämise kindlustamiseks, on see ajaraiskamine saatuslik. Kui te ei kasuta oma aega päris täielikult, ei kaasne teile sellega veel saatuslikke tagajärgi; see lihtsalt aeglustab aja-palveränduri tõusuteed. Kui saavutatakse ellujäämine, on võimalik kõik muud kaotused tasa teha.

¹⁰ Usalduse kindlaksmääramisel on Aja Tähtsuste nõuannetel hindamatu väärtus. Aeg on kõiges siia poole Havnat ja Paradiisi jäävas elulise tähtsusega tegur. Lõpliku otsuse tegemisel Päevilt Vanade ees on aeg tõenduselement. Aja Tähtsused peavad alati tunnistusi andma näitamaks, et igal kohtualusel on olnud küllaldaselt aega otsuseid ja valikuid teha.

¹¹ Nendes aja hindajates peitub ka prohvetluse saladus, sest nad kirjeldavad ajaelementi, mida on vaja iga ettevõtmise lõpuleviimiseks, ja nad on täpselt niisama usaldusväärsed näitajad kui teiste elavate klasside frandalankid ja kronoldekid. Jumalad näevad ette, seega teavad ette; kuid ajauniversumite tõusuteelistega tegelevate organite esindajad peavad tulevaste sündmuste ettenägemiseks nõu küsima Aja Tähtsustelt.

¹² Te kohtate neid olendeid esmakordselt eluasemeilmades ja nad õpetavad seal teile, kuidas otstarbekalt kasutada seda, mida teie nimetate „ajaks”, nii selle positiivset rakendust tööd kui ka selle negatiivset rakendust puhkust. Mõlemad ajakasutusviisid on tähtsad.

¹³ ¶ 4. *UsalduseTõsidus.* Usaldus on tahteolenditele otsustav proovikivi. Usaldusväärsus on enesevalitsemise, iseloomu tõeline mõõt. Need sekonavid täidavad superuniversumi süsteemis kahekordset ülesannet: nad kirjeldavad kõigile tahteolenditele kohusetunnet, pühadust ja usalduse tõsidust. Samal ajal peegeldavad nad valitsusorganitele eksimatult iga usaldusekandidaadi täpset usaldusväärsust.

¹⁴ Teie püüate Urantial kentsakalt inimeste iseloomu mõista ja nende konkreetseid võimeid hinnata, kuid meie

Uversal teeme neid asju tegelikult täiuslikult. Need sekonavid vaevavad usaldusväärsust iseloomude eksimatu hindamise elava kaaluga, ja kui nad on teile otsa vaadanud, tarvitseb meil vaid neile otsa vaadata, et teada teie võimete piire kohusetunde ja usalduse ilmutamisel ning ülesannete täitmisel. Teie usaldusväärsuse aktivad on esitatud selgelt kõrvuti teie passivatega kohustuse võimaliku mittemäitmise või reetmise korral.

¹⁵ ¶ Teist ülemate kava näeb ette teie edasiviimist sel teel, et teile usaldatakse üha enam, sedamööda, kuidas teie iseloom areneb piisavalt, et neid lisakohustusi edukalt täita, kuid indiviidi ülekoormamine võib tuua vaid häda ja kindlasti pettumust. Enneaegselt vastutuse panemist inimese või inglil olele saab vältida, kui kasutada nende teenuseid, kes hindavad eksimatult aja- ja ruumiindiviidide usaldusväärsust. Need sekonavid saadavad alati Kõrgeaulisi ja need kõrged täideviijad ei määra kunagi kedagi tööle enne, kui kandidaate pole vaetud sekonavid kaaluga ja kuulutatud, et nad „ei ole kerged”.

¹⁶ ¶ 5. *Teenimise Pühadus.* Usaldusväärsuse kindlakstegemisele järgneb vahetult teenimise privileegi andmine. Teie ja teie teenimisvõimaluste laienemise vahel ei saa seista miski muu kui teie enda ebausaldusväärsus, teie oskamatus hinnata usalduse pühadust.

¹⁷ Teenimine — sihiteadlik teenimine, mitte orjus — annab kõrgeima rahulduse ja on kõige jumalikuma väärikuse väljendus. Teenimine — teenimise lisandumine, teenimise laienemine, raske teenimine, seiklusrikas teenimine ja lõpuks jumalik ning täiuslik teenimine — on aja eesmärk ja ruumi siht. Kuid ajalikud mängutsüklid vahelduvad alati progressi teenimistsüklitega. Ja pärast ajaliku teenistust algab igavikus toimuv superteenistus. Ajaliku mängu ajal peaksite endale ette kujutama igaviku tööd, nii nagu te igavikus teenimise ajal meenutate ajalikku mängu.

¹⁸ ¶ Universumikorraldus põhineb saamisel ja andmisel: kogu oma igavese tee jooksul ei kohta te kunagi tegevusetuse monotoonsust ega isiksuse soikeseisundit. Progressi teeb võimalikuks loomumane liikumine, edasilikumine kasvab välja jumalikust tegutsemisvõimest ja saavutus on kujutlusvõimelise avastusmeele laps. Kuid selles saavutamisvõimes sisaldub loomumaselt eetiline vastutustunne, vajadus tunnistada, et maailm ja universum on täis mitmesuguseid eri liiki olendeid. Kogu see suurejooneline loodu, *teie ise kaasa arvatud*, ei ole tehtud ainult teie jaoks. Universum ei ole egotsentriline. Jumalad on käskinud: „Anda on õndsam kui võtta” ja teie Meister-Poeg on öelnud: „Kui keegi teie seast tahab saada suurimaks, siis ta olgu kõigi teenija.”

¹⁹ ¶ Iga teenimise, nii inimese- kui ka inglipoelse teenimise tõeline olemus ilmneb täielikult nende sekonavidest teenimisindikaatorite, Teenimise Pühaduste nägudel. Tõeliste ja varjatud motiivide täielik analüüs on selgelt näha. Need inglid on tõepoolest universumi mõtetelugejad, südameteuurijad ja hingedeavajad. Surelikud võivad kasutada oma mõtete varjamiseks sõnu, kuid need kõrged seko-

navid paljastavad inimsüdame ja inglimeele sügavaid motiive.

²⁰ ¶ 6. ja 7. *Suuruse Saladus ja Headuse Hing*. Kui tõusu-palverändurid on aja tähenduse suhtes äratatud, on sellega ette valmistatud tee usalduse tõsidusest arusaamiseks ja teenimise pühaduse hindamiseks. Need on küll suuruse kõlbelised elemendid, kuid on olemas ka suuruse saladused. Kui suuruse suhtes tehakse vaimseid katseid, ei jäeta kõlbelisi elemente arvestamata, aga planetaarse suuruse tõeliseks *mõõduks* on isetus, mis ilmneb omakasupüüdmatus töös oma maiste kaaslaste, hätta ja õnnetusse sattunud olendite hüvanguks, eriti kui need on selle väärilised. Ja suuruse *avaldumiseks* on Urantia-taolises maailmas enesekontrolli ülesnäitamine. Suur ei ole mitte see inimene, kes „vallutab linna” või „vallutab rahva”, vaid pigem see, kes „suudab taltsutada oma keelt”.

²¹ Suurus ja jumalikkus on sünonüümid. Jumal on ülimalt suur ja hea. *Suurst ja headust lihtsalt ei saa teineteisest lahutada*. Need on Jumalas igaveseks ühendatud. Seda tööde illustreerib otseselt ja rabavalt Suuruse Saladuse ja Headuse Hinge vastastikune peegeldav sõltuvus, sest kumbki ei saa funktsioneerida ilma teiseta. Jumalikkuse teisteomaduste peegeldamisel saavad superuniversumite sekonavid üksi tegutseda ja seda nad teevadki, kuid suuruse ja headuse peegeldavad hinnangud näivad olevat teineteisest lahutamatud. Seega peavad need suuruse ja headuse peegeldajad töötama igas maailmas, igas universumis koos, esitades alati kahese ja vastastikuses sõltuvuses aruande iga olendi kohta, kellele nad oma tähelepanu koondavad. Suurst ei saa hinnata, kui ei teata selles sisalduvat headust, ja headust ei saa kirjeldada, näitamata selle loomumomast ja jumalikkus suurst.

²² Suuruse hinnangud on sfääridel erinevad. Olla suur tähendab olla Jumala sarnane. Ja et suuruse kvaliteedi määrab tervenisti ära selles sisalduv headus, siis järelikult on nii, isegi teie praeguses inimese-seisuses, et kui te saate armu kaudu heaks, saate te selle läbi ka suureks. Mida vankumatumalt te vaatate ja mida järjekindlamalt püüdate jumaliku headuse arusaamade poole, seda kindlamalt kasvab teie suurus, ehtsa ellujääva iseloomu tõeline suurus.

7. SEKONAVIDE HOOLEKANNE

¹ Sekonavid pärinevad superuniversumite keskusmaailmadest ja seal on ka nende keskused, kuid neid koos oma sidepidajatest kaaslastega leidub kõikjal alates Paradiisi randadest kuni arenevate kosmosemaailmadeni. Nad on väärtuslikeks abilisteks supervallitsuste nõuandvate kogude liikmetele ja suureks abiks Uversa hea tahte kolooniatele: täheuurijatele, iga millenniumi turistidele, taevaste-

le vaatlajatele ja paljudele teistele, kaasa arvatud Havonale transportimist ootavatele tõusuolenditele. Päevilt Vanad määravad meeleldi teatavad esimese astme sekonavid abiks tõusuolenditele, kes asuvad neljasaja üheksakümnes Uversat ümbritsevas õppemaailmas, ja siin teenivad õpetajatena ka paljud teise ning kolmanda astme olendid. Need Uversa satelliidid on ajauniversumite lõpetamiskoolid ja seal läbitakse ettevalmistuskursus seitsmest ringlusest koosnevasse Havona ülikooli astumiseks.

² ¶ Kolmest sekonavide klassist teenib kolmas rühm, kes on kinnistatud tõusuteelistega tegelevate organite juurde, aja tõusuolendeid väga laialdaselt. Te kohtate neid vahetevahel õige varsti pärast Urantialt lahkumist, kuigi te saate nende teenuseid vabalt kasutada alles siis, kui jõuate Orvontoni maailmades viibimiseni. Te naudite nende seltsi siis, kui olete nendega Uversa koolimaailmades viibimise ajal põhjalikult tutvunud.

³ Need kolmanda astme sekonavid säästavad aega, ületavad ruumi, avastavad vigu, nad on ustavad õpetajad ja igavesti püsivad teeviidad — jumaliku kindluse elavad märgid —, kes on halastusest asetatud aja ristteedele, et nad juhiksid seal innukate palverändurite samme nende suure segaduse ja vaimse ebakindluse hetkedel. Te saate kasutada jumalikkuse vahendeid ja puutuda kokku Jumaluse meetoditega juba ammu enne täiuse värvateni jõudmist. Alates teie saabumisest esimesse eluasememaailma kuni ajani, mil sulete Havona unes oma silmad, et valmistada Paradiisiteekonnaks, kasutate te kriisiolukorras üha enam nende imeliste olendite abi, kes nii täielikult ja vabalt peegeldavad nende kaitstud ja usaldusväärsete palverändurite kindlaid teadmisi ning vaieldamatut tarkust, kes enne teid on läbi käinud pika tee täiuse värvateni.

⁴ Urantial ei ole meil nende peegeldavas klassi kuuluvate inglite kasutamiseks täit õigust. Nad on teie maailmas sagedased külalised, saates siia määratud isiksusi, kuid nad ei saa siin vabalt tegutseda. See sfäär on ikka veel osaliselt vaimses karantiinis ja siin puuduvad praegu mõned nende teenuste jaoks olulised ringlused. Kui vastavad peegeldavad ringlused teie maailmas uuesti taastuvad, muutub planeetidevaheline ja universumite-vaheline suhtlemine suures osas lihtsamaks ning kiiremaks. Taevastel töötajatel on Urantial palju raskusi selle oma peegeldavate kaaslaste funktsionaalse pärsituse tõttu. Kuid me tegeleme oma asjadega rõõmsalt edasi, rakendades käepärast olevaid vahendeid, ehkki me ei saa kohapeal kasutada paljude nende imeliste olendite, ruumi elavate peeglite ja aja projitseerijate teenuseid.

⁵ [Esitanud Vägev Sõnumitooja Uversalt.]

UNIVERSUMI VÕIMSUSESUUNAJAD

KÕIGIST universumi isiksustest, kes tegelevad planeetidevaheliste ja universumitevaheliste asjade reguleerimisega, on Urantia kõige vähem aru saadud võimsusesuunajatest ja nende kaaslastest. Kuigi teie rassid on inglite ja teiste nendetaoliste taevalike olendite klasside olemasolust ammu teadnud, on füüsilise valdkonna juhtijate ja reguleerijate kohta antud alati vähe informatsiooni. Ka praegu on mul lubatud täielikult avada vaid viimast järgmisest kolmest elusolendite rühmast, kes tegelevad tervikuniversumis jõudude juhtimise ja energia reguleerimisega:

² ¶ 1. Esmased Ilmnenu Meister-Jõukorraldajad;

³ 2. Abistavad Transtsendentsed Meister-Jõukorraldajad;

⁴ 3. Universumi Võimsusesuunajad.

⁵ ¶ Kuigi ma pean võimatuks kirjeldada eri suunajarühmade, keskuste ja universumi võimsuse juhtijate individuaalsust, loodan siiski, et suudan üht-teist selgitada nende tegevuse kohta. See on ainulaadne elusolendite rühm, kes tegeleb energia aruka reguleerimisega kogu suuruniversumi ulatuses. See rühm, kuhu kuuluvad ka ülimald suunajad, jaguneb järgmisteks alarühmadeks:

⁶ 1. Seitse Ülimat Võimsusesuunajat;

⁷ 2. Ülimad Võimsuskeskused;

⁸ 3. Füüsilised Meisterjuhtijad;

⁹ 4. Morontia Võimsusejuhendajad.

¹⁰ ¶ Ülimad Võimsusesuunajad ja -keskused on olnud olemas juba peaaegu igavikust saadik ja niipalju kui teame, ei ole neist klassidest olendeid juurde loodud. Seitse Meistervaimu isikustasid Seitse Ülimat Suunajat ja koos oma vanematega löid need siis enam kui kümme miljardit kaaslast. Enne Võimsusesuunajate aega olid keskse universumi välised energiaringlused Paradiisi Meister-Jõukorraldajate aruka juhendamise all.

¹¹ Et teil on teadmisi ainelistest loodud-olenditest, on teie ettekujutus vaimsetest olenditest vähemalt vastupidine, võimsusesuunajaid on surelikul meelel aga väga raske ette kujutada. Tõusukava järgi eksistentsi kõrgematele tasemetele edasiliikumise jooksul ei puutu te otseselt kokku ei ülimade suunajate ega võimsuskeskustega. Mõnedel harvadel juhtudel on teil tegemist füüsiliste juhtijatega ja eluasemeilmadesse jõudes te töötate vabalt koos morontia võimsusejuhendajatega. Need Morontia Võimsusejuhendajad tegutsevad ainult kohalike loodute morontia süsteemis, seetõttu on peetud otstarbekamaks jutustada nendest kohalikku universumit käsitlevas osas.

1. SEITSE ÜLIMAT VÕIMSUSESUUNAJAT

¹ Seitse Ülimat Võimsusesuunajat reguleerivad suuruniversumis füüsilist energiat. Nende loomine Seitsme Meistervaimu poolt on kroonikate kohaselt esimene juhtum, kus tõelistest vaim-esivanematest on tulenenud poolainelised järglased. Kui Seitse Meistervaimu loovad individuaalselt, toovad nad ellu inglite klassi kuuluvaid väga vaimseid isiksusi; kui nad loovad kollektiivselt, on tulemuseks mõnikord niisugused kõrged poolainelised olendid. Kuid isegi need kvaasifüüsilised olendid jääksid Urantia surelike lühikese nägemisulatuse tõttu nähtamatuks.

² Ülimaid Võimsusesuunajaid on seitse ja nad on välimuse ning funktsioonide poolest identsed. Neid oskab üksteisest eristada vaid see Meistervaim, kellega igaüks neist on vahetult seotud ja kellele oma funktsiooni poolest täielikult allub. Iga Meistervaim on seega ühe oma kollektiivse järglasega igaveses liidus. Iga suunaja on alati seotud sama Vaimuga ja nende tööpartnerluse tulemuseks on ainulaadne poolfüüsilise olendi ja vaimisiksuse füüsiliste ja vaimsete energiatega ühendus.

³ Seitse Ülimat Võimsusesuunajat asuvad Paradiisi äärealal, kus nende aeglaselt ringlevad kohalolekud näitavad Meistervaimude võimsuskoondumise keskuste asukohti. Need Võimsusesuunajad funktsioneerivad superuniversumite võimsusenergia reguleerimisel üksikult, kuid keskse loodu haldamisel kollektiivselt. Nad tegutsevad Paradiisist, kuid jäävad suuruniversumi kõigi osade tõhusateks võimsuskeskusteks.

⁴ Need vägevad olendid on tohutu hulga võimsuskeskuste ja nende kaudu üle kogu seitsme superuniversumi laiali hajutatud füüsiliste juhtijate füüsilised esivanemad. Niisugused alluvad füüsilise juhtimise organismid on sisuliselt ühesugused, identsed, välja arvatud korpuse häälestatus, mis on iga superuniversumi korpusel erinev. Mõne teise superuniversumi teenistusse minekuks peaksid nad lihtsalt Paradiisi tagasi pöörduma, et saada uut häälestatust. Füüsilise loodu haldamine toimub põhiliselt ühtemoodi.

2. ÜLIMAD VÕIMSUSKESKUSED

¹ Seitse Ülimat Võimsusesuunajat ei saa end individuaalselt reprodutseerida, kuid kollektiivselt ja koos Seitsme Meistervaimuga saavad nad reprodutseerida — luua — teisi endasuguseid olendeid, ja seda nad teevadki. Niisuguse päritoluga on suuruniversumi Ülimad Võimsusesuunajad, kes funktsioneerivad seitsme rühmana:

² 1. Ülimad Keskusejuhendajad;

³ 2. Havona Keskused;

⁴ 3. Superuniversumi Keskused;

⁵ 4. Kohaliku Universumi Keskused;

⁶ 5. Tähtkujude Keskused;

⁷ 6. Süsteemide Keskused;

⁸ 7. Liigitamata Keskused.

⁹ ¶ Need võimsuskeskused koos Üimate Võimsusesuunajatega on suure tahte- ja tegevusvabadusega olendid. Neile kõigile on annetatud Kolmanda Keskme isikus ja nad ilmutavad kõrge olenditeklassi vaieldamatut tahtevabadust. Need universumi võimsusesüsteemi juhtimiskeskused on erakordselt arukad: nad kujutavad endast suuruniversumi võimsusesüsteemi intellekti ning saladust, mil viisil toimub Füüsiliste Meisterjuhtijate ja Morontia Võimsusejuhendajate ulatuslike funktsioonide kogu tohutu võrgustiku juhtimine meele kaudu.

¹⁰ ¶ 1. *Ülimad Keskusejuhendajad.* Need seitse Üimate Võimsusesuunajate kooskõlastatud kaaslast on suuruniversumi tervik-energiaringluste reguleerijad. Iga keskusejuhendaja keskus asub ühes Seitse Ülima Täideviija spetsiaalses maailmas ja nad töötavad nende universumi üldiste asjade koordineerijatega tihedas seoses.

¹¹ Ülimad Võimsusesuunajad ja Ülimad Keskusejuhendajad tegutsevad nii üksikult kui ka ühiselt kõigi allapoole „gravitatsioonienergiat” jäävate kosmiliste nähtustega. Koos töötades on need neliteist olendit universumi võimsuse seisukohalt sama, mis Seitse Üimat Täideviijat on universumi üldiste asjade ja Seitse Meistervaimu kosmilise meele jaoks.

¹² ¶ 2. *Havona Keskused.* Enne aja- ja ruumiuniversumite loomist ei olnud võimsuskeskusi Havonas vaja, kuid sellest kaugest ajast saadik on keskses universumis toimunud juba miljon niisugust keskust, millest igaüks juhendab tuhandet Havona maailma. Siin jumalikus universumis toimub täiuslik kontroll energia üle, niisugust olukorda pole kusagil mujal. Energia reguleerimise täiuslikkus on kõigi võimsuskeskuste ja kosmose füüsiliste juhtijate saatus.

¹³ ¶ 3. *Superuniversumi Keskused.* Tuhat kolmanda astme võimsuskeskust võtavad enda alla tohutu ala kõigi seitse superuniversumi keskusmaailmade sfääridel. Neisse võimsuskeskustesse suubuvad kolm kümnest alaliigist koosnevat esmase energia voolu, kuid nende ühendatud toime asukohast väljub seitse spetsialiseeritud ja kindlasuunalist, ehkki mittetäielikult juhitud võimsusringlust. Selline on universumi võimsuse elektrooniline korraldus.

¹⁴ Kogu energia ringleb Paradiisi tsüklis, kuid Universumi Võimsusesuunajad *suunavad* ala-Paradiisi võimsusenergiaid sellistena, nagu nad need modifitseerituna eest leiavad keskse universumi ja superuniversumite ruumifunktsioonides, ning muundavad ja suunavad neid energiasid kasulikeks ja konstruktiivseteks rakendusteks. Havona energia erineb superuniversumite energiatest. Superuniversumi võimsuslaeng koosneb kolmest energiafaasist, millest igaüks jaguneb kümneks alaliigiks. See kolmene energialaeng levib üle kogu suuruniversumi ruumi: see on nagu tohutu liikuv energiaookean, mis neelab endasse ja ujutab tervenisti üle kõik seitse superloodut.

¹⁵ Universumi võimsuse elektrooniline süsteem funktsioneerib seitsmes faasis ja reageerib kohalikule ja lineaarsele gravitatsioonile erinevalt. See seitsmene ringlus läh-

tub superuniversumi võimsuskeskustest ja täidab endaga iga superloodu. Niisugused spetsialiseeritud aja- ja ruumivoolud on kindlad ja lokaliseeritud energialiikumised, mida on sihtotstarbeliselt algatatud ja suunatud, suuresti nagu Golfi hoovus toimib piiritletud nähtusena Atlandi ookeanis.

¹⁶ ¶ 4. *Kohaliku Universumi Keskused.* Iga kohaliku universumi keskus asub sada neljanda astme võimsuskeskust. Need madaldavad pinget ja muundavad muul viisil seitset võimsusringlust, mis lähtuvad superuniversumite keskustest, nii et neid saaks tähtkujude ja süsteemide teenistusse rakendada. Kosmose kohalikud astronoomilised katastroofid on nende võimsuskeskuste jaoks mööduvad probleemid, nemad tegelevad tõhusa energia korrapärase väljasaatmisega neile alluvatele tähtkujudele ja süsteemidele. Nad on universumi korraldamise ja energia mobiiliseerimise hilisematel aegadel Loojatele-Poegadele suureks abiks. Need keskused saavad luua intensiivsemaid energiaradu, mis on kasulikud planeetidevahelises suhtlemises tähtsate asustatud punktide vahel. Niisugune *energiarada* või *-liin*, mida mõnikord nimetatakse ka energiateeks, on otsene energiaringlus ühest võimsuskeskusest teiseni või ühest füüsilisest juhtijast teiseni. See on eriline võimsusvool, mis vastandub eristamata energia vabale liikumisele kosmoses.

¹⁷ ¶ 5. *Tähtkujude Keskused.* Igas tähtkujus asub kümme niisugust elavat võimsuskeskust, mis projitseerivad energiat sajale sellesse kuuluvale kohalikule süsteemile. Neilt olenditelt lähtuvad võimsusliinid nii suhtlemiseks ja transpordiks kui ka nende elusolendite energiaga varustamiseks, kes vajavad oma elu säilimiseks teatavaid füüsilise energia vorme. Kuid ei võimsuskeskused ega neile alluvad füüsilised ülemjuhud ei tegele muus osas elu funktsionaalse korraldamisega.

¹⁸ ¶ 6. *Süsteemide Keskused.* Igasse kohaliku süsteemi on alaliseks määratud üks Ülim Võimsuskeskus. Need süsteemide keskused lähetavad võimsusringlusi aja ja ruumi asustatud maailmadesse. Nad koordineerivad neile alluvate füüsiliste juhtijate tegevust ja teevad kõik selleks, et kindlustada võimsuse rahuldav jagunemine kohalikus süsteemis. Ringluse ülekanne planeetide vahel sõltub teatavate materiaalseste energiate täiuslikust koordineerimisest ja füüsilise võimsuse tõhusast reguleerimisest.

¹⁹ ¶ 7. *Liigitamata Keskused.* Need on keskused, mis toimivad erilistes kohalikes olukordades, kuid mitte asustatud planeetidel. Üksikmaailmad on Füüsiliste Meisterjuhtijate hoole all ja võtavad vastu oma süsteemi võimsuskeskuse poolt väljasaadetud ja kulgemisse lülitatud võimsusliine. Ainult kõige erakordsemate energiasuhetega sfääridel on seitsmenda astme võimsuskeskused, mis toimivad universumi balanssiiride ehk energiaregulaatoritena. Need võimsuskeskused on igal tegevuse etapil igati kooskõlastatud nendega, kes tegutsevad kõrgemates juhtimisüksustes, kuid niisugust elavat võimsussüsteemi ei leidu isegi mitte ühel miljonist kosmosekehast.

3. VÕIMSUSKESKUSTE TEGEVUSPIIRKOND

¹ Ülimaid Võimsuskeskusi on koos nende kaaslaste ja alluvatega kõigis superuniversumites kokku üle kümne miljardi. Ja nad on täiuslikult sünkroonsed ning täielikus seoses oma eellastega Paradiisist, Seitsme Ülima Võimsusesuunajaga. Seega on suuruniversumi võimsuse juhtimine usaldatud Seitsme Meistervaimu hoole ja suunamise alla, kes on omakorda Seitsme Ülima Võimsusesuunaja loojad.

² Ülimad Võimsusesuunajad ja kõik nende kaaslased, abilised ning alluvad on igaveseks vabastatud kogu kosmose kõigi kohtute poolsetest vahistamistest ja sekku mistest; nad ei allu ka superuniversumi Päevilt Vanade valitsuse haldusjuhtimisele ega Loojate-Poegade haldamisele kohalikus universumis.

³ Need võimsuskeskused ja võimsusesuunajad on loodud Lõpmatu Vaimu laste poolt. Nad ei ole seotud Jumala Poegade poolse haldamisega, kuigi nad tegutsevad koos Loojate-Poegadega universumi materiaalse korraldamise hilisematel epohhidel. Kuid võimsuskeskused on mingil viisil tihedas seoses kosmose ülemjuhtimisega Ülima Olendi poolt.

⁴ ¶ Võimsuskeskused ja füüsilised ülemjuhivad ei saa mingit koolitust; nad kõik luuakse täiuslikena ja neile on loomuomane täiuslik tegutsemine. Nad ei muuda kunagi oma funktsioone ja teenivad alati nii, nagu algselt määratud. Nende astmetes evolutsiooni ei toimu ja see kehtib mõlema klassi kõigi seitsme alajaotuse kohta.

⁵ Et võimsuskeskustel ja füüsilistel juhtijatel ei ole olnud tõusuteed, mida meenutada, siis ei mängi nad kunagi, vaid tegutsevad alati läbinisti asjalikult. Nad on alati valves, kuna universaalses plaanis pole füüsiliste energialiinide katkemist ette nähtud. Need olendid ei saa kunagi sekundi murdosakski loobuda aja ja ruumi energiaringluste otsestest juhendamisest.

⁶ ¶ Võimsusesuunajatel, võimsuskeskustel ja võimsusejuhtijatel ei ole kogu loodus tegemist millegi muuga peale võimsuse, ainelise või poolfüüsilise energia: nad ei teki seda, kuid nad teisendavad, käsitsevad ja suunavad seda. Neil pole samuti midagi tegemist füüsilise gravitatsiooniga, välja arvatud vajadus selle tõmbejõule vastu panna. Nende suhtumine gravitatsiooni on täiesti eitav.

⁷ Võimsuskeskused kasutavad tohutuid materiaalse olemusega mehhanisme ja kooskõlastusi koos mitmesuguste spetsiaalsete energiakontsentratsioonide elavate mehhanismidega. Iga võimsuskeskus koosneb täpselt miljonist funktsionaalsest juhtimisüksusest ja need energiat teisendavad üksused ei ole nii statsionaarsed nagu füüsilise inimkeha elutähtsad organid. Need võimsuse reguleerimise „elutähtsad organid“ on mobiilsed ja oma kombinumisvõimaluste poolest tõeliselt kaleidoskoopilised.

⁸ Ma ei oska teile kuidagi selgitada, mil viisil need elusolendid käsitsevad ja reguleerivad universumi energia tervikringlust. Kui ma hakkaksin täpsemalt kirjeldama nende hiiglaslike ja peaaegu täiuslikult tõhusate võimsuskeskuste suurust ja funktsioneerimist, siis see vaid suurendaks teie

segadust ja jahmatust. Nad on samas nii elavad kui ka „isikulised“, ent ületavad teie arusaamisvõime.

⁹ ¶ Väljaspool Havonat tegutsevad Ülimad Võimsuskeskused ainult spetsiaalselt ehitatud (arhitektuursetel) sfääridel ja muudel sobiva ülesehitusega kosmosekehadel. Arhitektuurised maailmad on ehitatud selliselt, et elavad võimsuskeskused saaksid toimida selekteerivate lülititena üle nende sfääride voolavate kosmoseenergiate suunamiseks, teisendamiseks ja koondamiseks. Tavalisel areneval päikesel või planeedil ei saaks nad niiviisi toimida. Teatavad rühmad tegelevad ka nende eriliste keskusmaailmade soojendamisega ja nende muude materiaalsete vajadustega. Ja kuigi see väljub Urantia teadmiste piirest, võin ma öelda, et need elavate võimsusüksuste klassid on paljuseotud soojusega särava valguse jaotamisega. Nad ei kutsu seda nähtust esile, kuid tegelevad selle levitamise ja suunamisega.

¹⁰ ¶ Võimsuskeskused ja neile alluvad juhtijad määratakse kõigi organiseeritud kosmose füüsiliste energiatega toimimise juurde. Nad töötavad kolme põhivooluga, millest igaüks koosneb kümnest energiast. See on organiseeritud kosmose energialaeng ja organiseeritud kosmos on nende tegevuspiirkond. Universumi Võimsusesuunajatel pole midagi tegemist nende tohutute jõududega, mis mõjuvad väljaspool seitsme superuniversumi praeguseid piire.

¹¹ Võimsuskeskustel ja võimsusejuhtijatel on täiuslik kontroll vaid seitsme energiavormi üle kümnest, mis sisalduvad igas universumi põhivoolus. Vormid, mis kas osaliselt või täielikult on nende kontrolli alt väljas, esindavad ilmselt Määratlematu Absoluudile alluvaid prognoosimatuid energia avaldumise alasid. Kui nad avaldavad mõju selle Absoluudi ürgjõududele, siis meie ei ole neist funktsioonidest teadlikud, kuigi on mõningaid tõendeid, mille alusel võiks põhjendatult arvata, et teatavad füüsilised ülemjuhivad reageerivad mõnikord automaatselt teatavatele Kõikse Absoluudi impulssidele.

¹² Need elavad võimsusmehhanismid ei ole teadlikult seotud tervikuniversumi energia üldjuhtimisega Määratlematu Absoluudi poolt, kuid me oletame, et kogu nende peaaegu täiuslik võimsuse suunamise kava allub mingil teadmata viisil sellele supergravitatsiooni kohalolekule. Igas kohalikus energiasituatsioonis on keskused ja juhtijad peaaegu ülimuslikud, kuid nad on alati teadlikud superenergia kohalolekust ja Määratlematu Absoluudi märkamatus tegutsemisest.

4. FÜÜSILISED MEISTERJUHTIJAD

¹ Need olendid on Üimate Võimsuskeskuste ühest kohast teise liikuvad alluvad. Füüsilistele juhtijatele on anetatud niisugused individuaalse metamorfoosi võimed, et nad saavad end tähelepanuväärselt mitmekesisel viisil ühest kohast teise, sest nad suudavad läbida kohalikku kosmost kiirustega, mis on peaaegu võrreldav Üksildaste Sõnumitoojate liikumiskiirustega. Kuid nagu teisedki ruumiläbijad, vajavad nad nii oma kaaslaste kui ka teatavate teiste olendiliikide abi, et materiaalsest sfäärist väljumisel ületada gravitatsiooni mõju ja inerts vastupanu.

² Füüsilised Meisterjuhtijad teenivad kõikjal üle kogu suuruniversumi. Paradiisist kuni superuniversumi keskusteni juhivad neid otseselt Seitse Ülimat Võimsusesuunajat, siit edasi suunab ja jaotab neid Tasakaalu Nõukogu, kuhu kuuluvad kõrged võimsusvolinikud, keda Seitse Meistervaimu on lähendanud Abistavate Meister-Jõukorraldajate kaaskonnast. Need kõrged volinikud on volitatud tõlgendada meisterfrandalankide näite, viimased aga on elavad mõõteriistad, kes näitavad kogu superuniversumi võimsuse survet ja energialaengut.

³ Kuigi Paradiisi Jumaluste kohalolek ümbritseb suuruniversumit ja liigub piki igaviku ringi, on Seitsmest Meistervaimust iga üksikvaimu mõju piiratud ühe superuniversumiga. Energia ja võimsusringlused on seitsme superloodu vahel selgelt ära jagatud, seetõttu peavad paratamatult olema ja ongi valdavad individualiseeritud juhtimismeetodid.

⁴ ¶ Füüsilised Meisterjuhtijad on Üimate Võimsuskustete otsesed järglased ja nad jagunevad järgmistesse rühmadesse:

- ⁵ 1. abi-võimsusesuunajad;
- ⁶ 2. mehaanilised juhtijad;
- ⁷ 3. energiamuundajad;
- ⁸ 4. energia ülekandjad;
- ⁹ 5. esmased ühendajad;
- ¹⁰ 6. teisesed lahutajad;
- ¹¹ 7. frandalankid ja kronoldekid.

¹² ¶ Mitte kõik need klassid ei ole isikud selles mõttes, et neil oleks individuaalne valikuvabadus. Eriti viimased neli näivad reageerivat täiesti automaatselt ja mehaaniliselt endast ülemate impulssidele ja olemasolevatele energiatingimustele. Aga ehkki need reageeringud näivad olevat täiesti mehaanilised, ei ole nad seda siiski. Nad võivad näida automaatidena, kuid neil kõigil on täheldatavad mitmesugused arukuse ilmingud.

¹³ Isiksus ei tarvitse alati kaasneda meelega. Meel võib mõelda ka siis, kui ta on igasugusest valikuvabadusest ilma jätetud, nagu see esineb arvukatel alamatel loomaliikidel, ja sama kehtib teatavate niisuguste alluvate füüsiliste juhtijate kohta. Paljud neist automaatsematest füüsilise võimsuse reguleerijatest ei ole üheski suhtes isikud. Neile ei ole antud tahet ega iseseisvat otsustamisvõimet, kuid nad alluvad täielikult neile antud ülesannete mehaanilise täitmise täiuslikule kavale. Vaatamata sellele on nad kõik kõrge intellektiga olendid.

¹⁴ Füüsilised ülemjuhivad tegelevad põhiliselt nende põhienergiate reguleerimisega, mida Urantial pole veel avastatud. Need tundmatud energiad on väga olulised planeetidevahelise transpordisüsteemi ja teatavate suhtlemisviiside kasutamiseks. Kui me seame sisse energialiine heliekvivalentide edastamiseks või nägemisulatuse avardamiseks, siis kasutavad elavad füüsilised ülemjuhivad ja nende kaaslased neid avastamata energiavorme. Samu energiad kasutavad oma igapäevatoos vahetevahel ka keskteelised.

¹⁵ ¶ 1. *Abi-võimsusesuunajad.* Neile erakordselt tohustatele olenditele on usaldatud kõigi Füüsiliste Meisterjuhtijate korralduste delegeerimine ja väljasaatmine, mis toimub vastavalt valduste pidevalt teiseneva energiaseisundi üha muutuvatele vajadustele. Füüsiliste juhtijate tohutuid reserve hoitakse väikesektorite keskusmaailmades ja neist keskustest lähetavad abi-võimsusesuunajad neid perioodiliselt universumite, tähtkujude ja süsteemide keskustesse ning üksikplaneetidele. Saanud sellise ülesande, alluvad füüsilised ülemjuhivad ajutiselt lepituskomisjonide jumalike täideviijate korraldustele, kuid vastutavad muidu ainult oma abi-võimsusesuunajate ja Üimate Võimsuskustete ees.

¹⁶ Igasse Orvontoni väikesektorisse on määratud kolm miljonit abi-võimsusesuunajat, seega on neid häämatavalt mitmekülgseid olendeid superuniversumis kokku kolm miljardit. Nende reservid on samades väikesektorite maailmades, kus nad ka õpetavad kõiki neid, kes õpivad aruka energiareguleerimise ja -muundamise teaduslike meetodeid.

¹⁷ Need suunajad on vaheldumisi tegevteenistuses kord väikesektorites, kord sama pikkade ajavahemike jooksul kosmosevalduste kontrolliteenistuses. Igas kohalikus süsteemis on alati kohal vähemalt üks tegevinspektor, kelle peakorter asub selle keskusmaailma sfääril. Nad säilitavad kogu tohutu elava energiakogumi harmoonilise sünkroonsuse.

¹⁸ ¶ 2. *Mehaanilised juhtijad.* Need on abi-võimsusesuunajate äärmiselt mitmekülgsed ja liikuvad abilised. Teie väikesektorisse Ensasse on määratud neid triljoneid ja triljoneid. Neid olendeid nimetatakse mehaanilisteks juhtijateks sellepärast, et nad alluvad täielikult endast kõrgematele, alistuvad täiesti oma abi-võimsusesuunajate tahtele. Kuid nad on vaatamata sellele ise väga arukad ja oma iseloomult küll mehaanilised, aga konkreetset tööd teevad nad oskuslikult.

¹⁹ Kõigist asustatud maailmadesse määratud Füüsilistest Meisterjuhtijatest on mehaanilised juhtijad kõige võimsamad. Et neile annetatud elav võime gravitatsiooni ületada on suurem kui ühelgi teisel olendil, siis on iga juhtija vastupanuvõime gravitatsioonile võrreldav vaid tohutu suurte, pöörase kiirusega pöörlevate sfääride omaga. Kümme neist juhtijatest asub praegu Urantial ja üks nende tähtsamaid planetaarseid tegevusi on hõlbustada seeravitranspordi lahkumist. Selles töös tegutsevad kõik kümme mehaanilist juhtijat koos ning seeravite lähetamiseks annab algtõuke tuhandest energiaülekandjast koosnev patari.

²⁰ Mehaanilised juhtijad suudavad suunata energiavoolu ja hõlbustada selle keskendamist spetsiaalsetesse vooludesse või ringlustesse. Need võimsad olendid on üsna suurel määral seotud füüsiliste energiatega eraldamise, suunamise ja intensiivistamisega ning planeetidevaheliste ringluste survete võrdsustamisega. Nad oskavad meisterlikult käsitseda kahtkümmend üht kosmose kolmekümnest füüsilisest energiast, mis moodustavad superuniversumi võim-

suslaengu. Ka suudavad nad palju ära teha üheksast füüsilise energia peenemast vormist kuue juhtimisel ja kontrolli all hoidmisel. Õigete tehniliste suhete loomisega juhtijate ja teatavate võimsuskeskuste vahel saavad abi-võimsusuunajad võimsuse reguleerimisel ja energia kontrolli all hoidmisel korda saata uskumatuid muudatusi.

²¹ Füüsilised Meisterjuhtijad tegutsevad sageli sajaliste, tuhandeliste ja isegi miljoniliste rühmadena ja saavad oma asendite ning kombinatsioonide varieerimise teel reguleerida energiat nii kollektiivselt kui ka individuaalselt. Nõudmiste muutudes võivad nad energia mahtu suurendada, selle pinget tõsta ning liikumist kiirendada või siis energiavoole tagasi hoida, tihendada ja aeglustada. Nad mõjutavad energia ja võimsuse muundamisi mõnevõrra samamoodi, nagu katalüsaatorid kiirendavad keemilisi reaktsioone. Nad tegutsevad tulenevalt oma loomuosastest võimetest ja koostöös Ülimate Võimsuskeskustega.

²² ¶ 3. *Energiamuundajad.* Neid olendeid on superuniversumis uskumatul arvul. Ainuüksi Sataniaal on neid peaaegu miljon ja igas asustatud maailmas on neid tavaliselt sada.

²³ Energiamuundajad on loodud ühiselt Seitsme Ülima Võimsusesuunaja ja Seitsme Keskse Juhendaja poolt. Nad kuuluvad füüsiliste juhtijate isikulisemate klasside hulka ja valitsevad vaid siis, kui asustatud maailmas ei ole kohal mõnd abi-võimsusesuunajat. Nad on kogu väljasaadetava seeravite transpordi planetaarsed kontrollijad. Kõik taevase elu klassid saavad füüsiliste juhtijate vähem isikulisi klasse kasutada vaid koos abi-suunajate ja energiamuundajate isikulisemate klassidega.

²⁴ Need muundajad on võimsad ja tõhusad elavad lülitid, kes saavad teatava võimsuse paigutamisele või suunamisele kaasa aidata või vastu astuda. Nad oskavad ka meisterlikult isoleerida planeete võimsatest energiavooludest, mis kulgevad hiiglaslike planeetide ja tähtedest naabrite vahel. Nende energiamuundamisvõime tõttu on nad väga vajalikud universumis energia- ehk võimsusetasakaalu alalhoidmise tähtsas töös. Kord näib, et nad tarbivad energiat või koguvad seda endasse; kord näib, et nad eritavad või vabastavad seda. Muundajad võivad oma valdustes suurendada või vähendada elavate ja surnud energiatega „akumulaatorite” potentsiaali. Kuid nad tegelevad ainult füüsiliste ja poolaineliste energiatega, nad ei tegutse otseselt elu valdkonnas ega muuda ka elusolendite vorme.

²⁵ Energiamuundajad on mõnes mõttes kõigist poolainelistest elusolenditest kõige tähelepanuväärsemad ja saladuslikumad. Nad on mingil tundmatul viisil füüsiliselt üksteisest erinevad ja oma kombinatsioonide varieerimise teel saavad nad sügavalt mõjutada energiat, mis läbib nende ühist kohalolekut. Füüsiliste alade seisund näib nende oskusliku käsitlemise tulemusena muunduvat. *Nad saavad muuta ja ka muudavad kosmoseenergiate füüsilist vormi.* Oma kaaslastest juhtijate abiga suudavad nad tegelikult muuta superuniversumi võimsuslaengu kolmekümnest füüsilisest energiast kahekümne seitsme potentsiaali.

Asjaolu, et kolm energiat nende kontrollile ei allu, tõendab, et nad ei ole Määratlematu Absoluudi tööriistad.

²⁶ ¶ Ülejäänud neli Füüsiliste Meisterjuhtijate rühma on vaevalt küll isikud selle sõna tavatähenduses. Nende edastajate, ühendajate, lahutajate ja frandalankide reaktsioonid on täiesti automaatsed, vaatamata sellele on nad igas mõttes arukad. Meie teadmised neist imelistest olemusvormidest on suuresti piiratud, sest me ei saa nendega suhelda. Näib, et nad mõistavad meie alade keelt, kuid meiega suhelda ei saa. Tundub, et nad saavad täies ulatuses meie teateid vastu võtta, kuid on täiesti võimetud vastama.

²⁷ ¶ 4. *Energia ülekandjad.* Need olendid täidavad põhiliselt, kuid mitte täielikult, planeetidel oma ülesandeid. Nad on üksikmaailmades esineva energia imepärased lähetajad.

²⁸ Kui energia tuleb suunata uude ringlusse, asuvad ülekandjad soovitud energiateele ritta ja oma ainulaadse võimuga energiat külge tõmmata saavad nad tegelikult esile kutsuda energiavoolu suurenemist soovitud suunas. Nad teevad seda täpselt niisama, kui teatavad metallist vooluahelat suunavad teatavate elektrienergia vormide voolu ja nad on kolmekümnest füüsilise energia vormist peaaegu pooltele elavad ülijuhid.

²⁹ Ülekandjad moodustavad oskuslikult ühendusi, mis tõhusalt taastavad planeedilt planeedile ja üksikplaneedil jaamast jaama kulgevaid teatavaid nõrgenenud energiavoole. Nad saavad avastada voole, mis on liiga nõrgad, et ükski teine olendite liik võiks neid ära tunda, ja nad võivad neid energiasid nii tugevdada, et nendega kaasnev sõnum muutub täiesti arusaadavaks. Nende teenused on väga väärtuslikud teabelevi vastuvõtjatele.

³⁰ Energia ülekandjad saavad funktsioneerida kõigi edastatavate tajuvormide suhtes: nad saavad muuta kauge pildi „nähtavaks” ning kauge heli „kuuldavaks”. Nad on eriolukordades kasutatavateks suhtlemisliinideks nii kohalikes süsteemides kui ka üksikplaneetidel. Suhtlemiseks väljaspool tavalisi väljakujunenud ringlusi peavad neid teenuseid kasutama tegelikult kõik loodud-olendid.

³¹ Need olendid koos energiamuundajatega on sureliku eksistentsi säilimisele asendamatud neis maailmades, kus atmosfäär on hõredamaks jäänud, ja nad on eluprotsessi lahutamatu osa mittehingajate planeetidel.

³² ¶ 5. *Esmased ühendajad.* Need huvitavad ja väärtuslikud olemusvormid on meisterlikud energiavarujad ja -hooldajad. Mõnevõrra samamoodi, nagu taim varub endasse päikeseenergiat, varuvad need elusorganismid energiat selle külluse ajal. Nad töötavad hiiglaslikes mastaapides, muundades kosmoseenergiad füüsilisse olekusse, mida Urantia ei tunta. Nad saavad neid muundumisi ka nii kaugele viia, et kutsuvad esile mõningaid primitiivseid ainelise eksistentsi üksusi. Need olendid tegutsevad lihtsalt oma kohaloleku kaudu. See funktsioon ei kurna ega ammenda neid sugugi, nad toimivad elavate katalüsaatoritena.

³³ Energia vähesuse ajal on neil õigus kogutud energiad valla päästa. Kuid teie teadmised energiast ja ainest ei ole

piisavalt arenenud, et teile saaks nende töö selle etapi meetodeid selgitada. Nad töötavad alati kooskõlas universaalse seadusega, käsitsedes ja liigutades aatomeid, elektrone ning ultimaatoneid umbes samamoodi, kui teie paigutate ümber tähemärke, et samade tähesümbolitega jutustada täiesti erinevaid lugusid.

³⁴ Ühendajad on esimene elurühm, kes moodustuva le ainelisele sfäärile ilmub, ja nad saavad funktsioneerida füüsilistel temperatuuridel, mida teie peaksite elusolendite jaoks täiesti võimatuks. Nad on niisugune eluklass, mis lihtsalt ületab inimliku kujutlusvõime piire. Koos oma kaastöötajate, lahutajatega, on nad kõige orjalikumad kõigist intellektiolenditest.

³⁵ 6. *Teisesed lahutajad*. Võrreldes esmaste ühendajatega töötavad need tohutut antigravitatsiooni omavad olendid vastupidiselt. Kunagi ei ole ohtu, et füüsilise energia erilised või teisendatud vormid kohalikes maailmades või kohalikes süsteemides võiksid ammenduda, sest neile elavatele korraldajatele on antud ainulaadne võime kujundada välja piiramatuid energiavarusid. Neid huvitab põhiliselt Urantial täiesti tundmatu energiavormi väljaarendamine ainevormist, mida seal tuntakse veelgi vähem. Nad on tõelised ruumi alkeemikud ja aja imetegijad. Kuid nad ei ületa oma kordasaadetavates imedes kunagi Kosmiliselt Ülimuslikkusele saadud volitusi.

³⁶ 7. *Frandalankid*. Need olendid on energiat juhtivate olendite kõigi kolme klassi — esmaste ja teiseste jõukorraldajate ja võimsusesuunajate — ühislooming. Frandalanke on kõigist Füüsilistest Meisterjuhtijatest kõige arvukamalt: ainuüksi Satanal tegutsevate frandalankide arv ületab teie ettekujutusvõime. Neid on kõigis asustatud maailmades ja nad on alati kinnistatud füüsiliste juhtijate kõrgemate klasside juurde. Nad tegutsevad vaheldumisi nii keskses universumis kui ka superuniversumites ja väliskosmose aladel.

³⁷ Frandalankid on loodud kolmekümnes rühmas, üks iga universumi põhijõu kohta, ja nad tegutsevad ainult kohaloleku, rõhu ja kiiruse elavate automaatsete mõõtjatena. Need elavad baromeetrid tegelevad ainult kõigi jõuenergia vormide olukorra automaatse ja eksimatu registreerimisega. Nad on füüsilisele universumile seesama, mis tohutu peegelduvusmehhanism on meelega universumile. Frandalanke, kes registreerivad lisaks energia kohaloleku kvantitatiivsele ja kvalitatiivsele registreerimisele ka aega, nimetatakse *kronoldekideks*.

³⁸ Ma tean, et frandalankid on arukad, aga ma ei saa neid liigitada teisiti kui elavateks masinateks. Võib-olla ainus viis aidata teil nendest elavatest mehhanismidest aru saada on võrrelda neid teie enda mehaaniliste seadmetega, mis töötavad peaaegu intellektitaolise täpsuse ja hoolikusega.

Kui te siis nendele olenditele mõtlete, kasutage oma kujutlusvõimet selle äratundmiseks, et suuruniversumis on tegelikult arukaid ja *elavaid* mehhanisme (olemusvorme), kes võivad täita veel keerulisemaid ülesandeid, mis hõlmavad veel hämmastavamaid arvutusi veelgi suurema täpsusega, isegi ülima täpsusega.

5. MEISTER-JÕUKORRALDAJAD

¹ Jõukorraldajad elavad Paradiisis, kuid tegutsevad üle kogu tervikuniversumi, eriti organiseerimata kosmose aladel. Need erakordsed olendid ei ole ei loojad ega loodudolendid ja nad kuuluvad kahte suurde teenistusrühma:

² 1. Esmased Ilmnevad Meister-Jõukorraldajad;

³ 2. Abistavad Transtsendentsed Meister-Jõukorraldajad.

⁴ ¶ Need kaks võimsat ürgjõu käsitsejate klassi töötavad ainult Meisteruniversumi Arhitektide juhendamise all ja praegu nad suuruniversumi piires laialdaselt ei tegutse.

⁵ ¶ Esmased Meister-Jõukorraldajad käsitsevad Määratlematu Absoluudi ürgseid ehk põhilisi kosmosejõude, olles udukogude loojad. Nad on kosmose energiatsüklonite elavad õhutajad ja nende hiiglaslike avaldumiste varased korraldajad ning suunajad. Need jõukorraldajad muundavad *ürgjõu* (eelenergia, mis ei reageeri Paradiisi otsesele gravitatsioonile) esmaseks ehk *võimsaks energiaks*, mis muundudes teiseneb ainult Määratlematu Absoluudi mõju all olevast energiast Paradiisisaare gravitatsiooni mõju all olevaks. Seejärel hakkavad tegutsema abistavad jõukorraldajad, kes jätkavad energia muundamisprotsessi esmastest energiast läbi teisese ehk *gravitatsioonienergia* staadiumi.

⁶ Kui kohaliku universumi loomise kavad on valmis, mida näitab Looja-Poja kohalejõudmine, annavad Abistavad Meister-Jõukorraldajad töö üle Võimsusesuunajate klassidele, kes tegutsevad superuniversumi astronoomilise jurisdiktsiooni all. Aga kui niisugused kavad puuduvad, jäävad abistavad jõukorraldajad lõpmatult nende ainelistest loodute etteotsa, nii nagu nad praegu tegutsevad väliskosmoses.

⁷ Meister-Jõukorraldajad taluvad temperatuure ja funktsioneerivad niisugustes füüsilistes tingimustes, mis oleksid talumatud isegi Orvontoni mitmekülgsetele võimsuskustele ja füüsilistele juhtijatele. Ainsad teised ilmutatud olendite liigid, kes on võimelised neil väliskosmose aladel tegutsema, on Üksildased Sõnumitoojad ja Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud.

⁸ [Esitanud Kõikne Hindaja Uversa Päevilt Vanade volitusel.]

30 KIRI

SUURUNIVERSUMI ISIKSUSED

PRAEGU Paradiisis ja suuruniversumis tegutsevad isiksused ja mitteisikulised olemusvormid on elusolendid, keda on peaaegu lõputu arv. Isegi suuremate klasside ja liikide arv tunduks inimlikule kujutlusvõimele vapustav, rääkimata loendamatutest alaliikidest ja variatsioonidest. Tuleks aga siiski esitada elusolendite kaks põhiliigitust — anda ettekujutus Paradiisi liigitusest ja — lühendatult — Uversa Isiksuseregister.

² Suuruniversumi isiksuste liigitusi ei ole võimalik kõikehõlmavalt ja täiesti järjekindlalt formuleerida, sest mitte *kõik* rühmad ei ole ilmutatud. Kõikide rühmade süstemaatiline liigitamine eeldaks paljude edasiste ilmutamiste kirjeldamiseks täiendavate kirjade avaldamist. Niisugune kontseptuaalne avardamine oleks vaevalt soovitatav, sest see jätaaks järgneva tuhande aasta mõtlevad surelikud ilma sellest loova arutlemise stiimulist, mida need osaliselt ilmutatud mõisted neile pakuvad. Parem on, kui inimesele liiga palju ei ilmutata, see lämmataks kujutlusvõime.

1. ELUSOLENDITE LIIGITUS PARADIISIS

¹ Elusolendeid liigitatakse Paradiisis vastavalt nende loomumastele ja Paradiisi Jumalustega saavutatud suhetele. Keskse universumi ja superuniversumite suurkogunemistel jagatakse kohalviibijad sageli rühmadesse nende päritolu järgi: kolmese päritoluga või Kolmsuseni jõudnud olendid, kahepäritoluga olendid, ühepäritoluga olendid. Elusolendite liigitust Paradiisis on raske surelikule mõistusele tõlgendada, kuid meid on volitatud esitada see liigitus järgnevalt:

² ¶ I. *KOLMESE PÄRITOLUGA OLENDID*. Olendid, kes on loodud kõigi kolme Paradiisi Jumaluse poolt, kas nende kui selliste või Kolmsuse poolt, koos Kolmsustatud Korpusega, mis hõlmab kõiki, nii ilmutatud kui ka ilmutamata kolmsustatud olendite rühmi.

³ ¶ A. *Ülimad Vaimud*.

⁴ 1. Seitse Meistervaimu.

⁵ 2. Seitse Ülimat Täideviijat.

⁶ 3. Seitse Peegeldavate Vaimude klassi.

⁷ ¶ B. *Kolmsuse Alalised Pojad*.

⁸ 1. Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused.

⁹ 2. Päevilt Igavesed.

¹⁰ 3. Päevilt Vanad.

¹¹ 4. Päevilt Täiuslikud.

¹² 5. Päevilt Uued.

¹³ 6. Päevilt Ühtsed.

¹⁴ 7. Päevilt Ustavad.

¹⁵ 8. Tarkuse Täiustajad.

¹⁶ 9. Jumalikud Nõuandjad.

¹⁷ 10. Kõiksed Hindajad.

¹⁸ ¶ C. *Kolmsus-päritolu ja Kolmsustatud Olendid*.

¹⁹ ¶ 1. Kolmsuse Õpetajad-Pojad.

²⁰ 2. Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud.

²¹ 3. Havona põliselanikud.

²² 4. Paradiisi kodanikud.

²³ 5. Kolmsus-päritoluga ilmutamata olendid.

²⁴ 6. Jumaluse poolt kolmsustatud ilmutamata olendid.

²⁵ 7. Saavutuse Kolmsustatud Pojad.

²⁶ 8. Väljavalitud Kolmsustatud Pojad.

²⁷ 9. Täiustatud Kolmsustatud Pojad.

²⁸ 10. Loodud-olendite poolt Kolmsustatud Pojad.

²⁹ ¶ II. *KAHESE PÄRITOLUGA OLENDID*. Olendid, kes pärinevad kahest Paradiisi Jumalusest või on muul viisil loodud kahe olendi poolt, kes on Paradiisi Jumaluste otsesed või kaudsed järglased.

³⁰ ¶ A. *Laskuvad klassid*.

³¹ 1. Loojad-Pojad.

³² 2. Kohtumõistjad-Pojad.

³³ 3. Helkjad Koidutähed.

³⁴ 4. Melkisedek-Isad.

³⁵ 5. Melkisedekid.

³⁶ 6. Vorondadekid.

³⁷ 7. Lanonandekid.

³⁸ 8. Kirkad Õhtutähed.

³⁹ 9. Peainglid.

⁴⁰ 10. Elukandjad.

⁴¹ 11. Universumi Ilmutamata Abid.

⁴² 12. Jumala Ilmutamata Pojad.

⁴³ ¶ B. *Alalised klassid*.

⁴⁴ 1. Abandonterid.

⁴⁵ 2. Susatiad.

⁴⁶ 3. Univitatiad.

⁴⁷ 4. Spirongad.

⁴⁸ 5. Kahepäritoluga ilmutamata olendid.

⁴⁹ ¶ C. *Tõusvad klassid*.

⁵⁰ 1. Kohandajaga ühtesulanud surelikud.

⁵¹ 2. Pojaga ühtesulanud surelikud.

⁵² 3. Vaimuga ühtesulanud surelikud.

⁵³ 4. Üleviidud keskteelised.

⁵⁴ 5. Ilmutamata tõusuolendid.

⁵⁵ ¶ III. *ÜHESE PÄRITOLUGA OLENDID*. Olendid, kes pärinevad mõnest Paradiisi Jumalusest või on loodud muul viisil mõne olendi poolt, kes on Paradiisi Jumaluste otsene või kaudne järglane.

⁵⁶ ¶ A. *Ülimad Vaimud*.

⁵⁷ 1. Gravitatsiooni Sõnumitoojad.

⁵⁸ 2. Havona ringluste seitse vaimu.

⁵⁹ 3. Iga Havona ringluse kaksteist abivaimu.

⁶⁰ 4. Peegeldusabilised.

⁶¹ 5. Universumi Emavaimud.

⁶² 6. Seitse meeleabivaimu.

⁶³ 7. Jumalusest pärinevad ilmutamata olendid.

⁶⁴ ¶ B. *Tõusvad klassid.*

⁶⁵ 1. Isikustatud Kohandajad.

⁶⁶ 2. Tõusuteelistest Ainelised Pojad.

⁶⁷ 3. Arenevad seeravid.

⁶⁸ 4. Arenevad keerubid.

⁶⁹ 5. Ilmutamata tõusuolendid.

⁷⁰ ¶ C. *Lõpmatu Vaimu perekond.*

⁷¹ 1. Üksildased Sõnumitoojad.

⁷² 2. Universumiringluste Juhendajad.

⁷³ 3. Loenduse Juhatajad.

⁷⁴ 4. Lõpmatu Vaimu Isiklikud Abilised.

⁷⁵ 5. Inspektor-kaaslased.

⁷⁶ 6. Kohale määratud Tunnimehed.

⁷⁷ 7. Aspirantide Teejuhid.

⁷⁸ 8. Havona Servitalid.

⁷⁹ 9. Kõiksed Lepitajad.

⁸⁰ 10. Morontiakaaslased.

⁸¹ 11. Supernavid.

⁸² 12. Sekonavid.

⁸³ 13. Tertsiaivid.

⁸⁴ 14. Omniavid.

⁸⁵ 15. Seeravid.

⁸⁶ 16. Keerubid ja sanobid.

⁸⁷ 17. Vaimust pärinevad ilmutamata olendid.

⁸⁸ 18. Seitse Ülimat Võimsusesuunajat.

⁸⁹ 19. Ülimad Võimsuskeskused.

⁹⁰ 20. Füüsilised Meisterjuhtijad.

⁹¹ 21. Morontia Võimsusejuhendajad.

⁹² ¶ IV. *ILMNENUD TRANSTSENDENTSED OLENDID.* Paradiisis leidub tohutul hulgal transtsendentseid olendeid, kelle päritolu avaldatakse aja ja ruumi universumitele tavaliselt alles siis, kui need universumid stabiliseeruvad valgusesse ja ellu. Need transtsendentsed olendid ei ole ei loojad ega loodud: nad on jumalikkuse, lõplikkuse ja igaviku *ilmnenud* lapsed. Need „ilmnejad” ei ole ei piiritletud ega lõpmatud — nad on *absoniitsed* ja absoniitsus ei ole ei lõpmatus ega absoluutsus.

⁹³ Need mittelooodud mitteloojad on alati lojaalsed Paradiisi-Kolmsusele ja kuulekad Viimasele. Nad eksisteerivad isiksuse tegevuse neljal lõplikul tasandil ja tegutsevad absoniitsuse seitsmel tasandil kaheteistkümne suure rühmana, mis hõlmavad tuhandet suurt töörühma, millest igaüks koosneb seitsmest klassist. Need ilmnenud olendid kuuluvad järgmistesse klassidesse:

⁹⁴ 1. Tervikuniversumi Arhitektid;

⁹⁵ 2. Transtsendentsed Kroonikud;

⁹⁶ 3. Muud Transtsendentaalid;

⁹⁷ 4. Esmased Ilmnenud Meister-Jõukorraldajad;

⁹⁸ 5. Abistavad Transtsendentsed Meister-Jõukorraldajad.

⁹⁹ ¶ Jumal kui üliisik ilmneb; Jumal kui isik loob; Jumal kui eelisik fragmenteerub; tema fragmentid Kohandaja arendab ainelise ja sureliku meele peale vaimu hinge vastavalt selle isiksuse vabale valikule, mille Jumal kui Isa on niisugusele surelikule loodud-olendile vanemlikult annetanud.

¹⁰⁰ ¶ V. *JUMALUSE FRAGMENTEERITUD OLEMUSVORMID.* Seda elavalt eksisteerivat klassi, mis pärineb Kõiksest Isast, iseloomustavad kõige paremini Mõttekohandajad, kuigi need olemusvormid pole mingil juhul Esimese Allika ja Keskme eelisikulise reaalsuse ainsad fragmentid. Muudel fragmentidel peale Mõttekohandajate on palju mitmesuguseid vähetuntud funktsioone. Ühtesulamisel Kohandajaga või mõne muu fragmentiga saab loodud-olend *Isaga ühtesulanud olendiks*.

¹⁰¹ Siinkohal tuleb mainida ka Kolmanda Allika ja Keskme meele-eelse vaimu fragmente, mis on küll vaevalt võrreldavad Isa fragmentidega. Need olemusvormid erinevad Kohandajatest üsna palju; sellistena ei paikne need Spiritingtonil ega läbi sellistena ka meelegravitatsiooniringlusi; nad ei ela ka surelike olendite sisimas nende lihaliku elu ajal. Nad ei ole selles mõttes eelisikulised, nagu seda on Kohandajad, kuid neid meele-eelse vaimu fragmente annetakse teatavatele ellujäävatele surelikele, kellest saavad nendega ühtesulamise tulemusena *Vaimuga ühtesulanud surelikud*, kes erinevad Kohandajaga ühtesulanud surelikest.

¹⁰² Veelgi keerulisem on kirjeldada Looja-Poja individualiseeritud vaimu, millega ühinemisel saab loodud-olendist *Pojaga ühtesulanud surelik*. Kuid Jumaluse fragmente on veel teisigi.

¹⁰³ ¶ VI. *ÜLEISIKULISED OLENDID.* On veel tohutul hulgal isikulisest erinevaid jumaliku päritoluga olendeid universumite universumi mitmesugustes teenistustes. Osa neist olenditest elab Poja Paradiisi-maailmades; teisi, näiteks Igavese Poja üleisikulisi esindajaid, kohtab kõikjal. Nemad jäävad käesolevates jutustustes suures osas nimetamata ja olekski üsna asjatu püüda neid kirjeldada *isikulistele* loodud-olenditele.

¹⁰⁴ ¶ VII. *LIIGITAMATA JA ILMUTAMATA KLASSID.* Praeguse universumiajastu jooksul poleks võimalik kõiki, nii isikulisi kui ka muid olendeid praegusel universumi ajastul kehtivatesse liigitustesse paigutada; kõiki niisuguseid kategooriaid ei ole käesolevates jutustustes ka avaldatud, mistõttu on arvukad klassid neist loeteludest välja jäetud. Näiteks järgmised:

¹⁰⁵ Universumi Saatuse Täideviija;

¹⁰⁶ Viimase Määratletud Asevalitsejad;

¹⁰⁷ Ülima Määratlemata Juhendajad;

¹⁰⁸ Päevilt Vanade Ilmutamata Loovad Esindajad;

¹⁰⁹ Paradiisi Majeston;

¹¹⁰ Majestoni Nimeta Peegeldussidepidajad;

¹¹¹ Kohalike universumite midsoniitide klassid.

¹¹² ¶ Nende klasside koos loetlemisele pole vaja omistada mingit erilist tähendust, välja arvatud see, et ükski neist ei kuulu siin esitatud Paradiisi liigitusse. Need on mõned

liigitamata jäänud olendid, te saate teada veel paljudest ilmutamata olenditest.

¹¹³ On olemas vaimud: vaimudest olemisvormid, vaimude kohalolekud, isikulised vaimud, eelisikulised vaimud, üleisikulised vaimud, vaimeksistentsid, vaimisiksused. Kuid siin ei piisa surelikust keelest ega surelikust intellektist. Võime siiski öelda, et ei ole isiksusi, kes oleksid üksnes „puhas meel”; igal olemusvormil on isiksus vaid siis, kui see on talle annetatud Jumala poolt, kes on vaim. Ükski meelt omav olemusvorm, millega ei seonu vaimne ega füüsiline energia, ei ole isiksus. Kuid samas mõttes, nagu on olemas vaimisiksusi, kellel on meel, on ka meelt omavaid isiksusi, kellel on vaim. Majeston koos oma kaaslastega on üsna head näited olenditest, kellel on ülekaalus meel, kuid seda liiki isiksuse kohta on ka paremaid näiteid, mida teie ei tunne. On isegi terveid niisuguste *meel-isiksuste* ilmutamata klasse, kuid need seonduvad alati vaimuga. Teatavad teised ilmutamata loodud-olendid on nii-öelda *meele-energia ja füüsilise energiaga isiksused*. Seda liiki olend ei reageeri vaimugravitatsioonile, kuid on sellele vaatamata tõeline isiksus — kuulub Isa ringlusesse.

¹¹⁴ Käsiolevates kirjades ei saa kaugeltki ammendavalt kirjeldada elavaid loodudolendeid, loojaid, ilmnejaid ja veel muul viisil eksisteerivaid olendeid, kes elavad, palveldavad ja teenivad kihavates ajauniversumites ning igavikulises keskses universumis. Teie, surelikud, olete isikud — seega saame kirjeldada olendeid, kes on *isikustatud*, kuid kuidas saab teile üldse seletada *absoniidistatud* olendit?

2. UVERSA ISIKSUSEREGISTER

¹ Elusolendite jumalik pere on registreeritud Uversal seitsme suure jaotusena:

- ² 1. Paradiisi Jumalused;
- ³ 2. Ülimad Vaimud;
- ⁴ 3. Kolmsus-päritolu Olendid;
- ⁵ 4. Jumala Pojad;
- ⁶ 5. Lõpmatu Vaimu Isiksused;
- ⁷ 6. Universumi Võimsusesuunajad;
- ⁸ 7. Alaliste Kodanike Korpus.

⁹ Need tahteolendite rühmad jagunevad arvukatesse klassidesse ja väiksematesse alarühmadesse. Selle suuruniversumi isiksuste liigituse esitamisel on aga põhiliselt välja toodud need arukate olendite klassid, kellest on käesolevates jutustustes räägitud, ning kellest enamikku kohtavad ajasurelikud tõusuteekogemuses, kui nad liiguvad järjest lähemale Paradiisile. Järgnevates loeteludes ei ole mainitud neid tohutu suuri universumiolendite klasse, kes oma töös surelike tõusuplaaniga kokku ei puutu.

¹⁰ I. *PARADIISI JUMALUSED*.

¹¹ 1. Kõikne Isa.

¹² 2. Igavene Poeg.

¹³ 3. Lõpmatu Vaim.

¹⁴ II. *ÜLIMAD VAIMUD*.

¹⁵ 1. Seitse Meistervaimu.

¹⁶ 2. Seitse Ülimat Täideviijat.

¹⁷ 3. Seitse Peegeldavate Vaimude rühma.

¹⁸ 4. Peegeldusabilised.

¹⁹ 5. Seitse Ringluste Vaimu.

²⁰ 6. Kohalike universumite Loovad Vaimud.

²¹ 7. Meeleabivaimud.

²² III. *KOLMSUS-PÄRITOLU OLENDID*.

²³ 1. Ülimuslikkuse Kolmsustatud Saladused.

²⁴ 2. Päevilt Igavesed.

²⁵ 3. Päevilt Vanad.

²⁶ 4. Päevilt Täiuslikud.

²⁷ 5. Päevilt Uued.

²⁸ 6. Päevilt Ühtsed.

²⁹ 7. Päevilt Ustavad.

³⁰ 8. Kolmsuse Õpetajad-Pojad.

³¹ 9. Tarkuse Täiustajad.

³² 10. Jumalikud Nõuandjad.

³³ 11. Kõiksed Hindajad.

³⁴ 12. Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud.

³⁵ 13. Havona põliselanikud.

³⁶ 14. Paradiisi kodanikud.

³⁷ IV. *JUMALA POJAD*.

³⁸ A. *Laskuvad Pojad*.

³⁹ 1. Loojad-Pojad — Miikaelid.

⁴⁰ 2. Kohtumõistjad Pojad — Avonalid.

⁴¹ 3. Kolmsuse Õpetajad-Pojad — Daynalid.

⁴² 4. Melkisedek-Pojad.

⁴³ 5. Vorondadek-Pojad.

⁴⁴ 6. Lanonandek-Pojad.

⁴⁵ 7. Elukandjad-Pojad.

⁴⁶ B. *Tõusvad Pojad*.

⁴⁷ 1. Isaga ühtesulanud surelikud.

⁴⁸ 2. Pojaga ühtesulanud surelikud.

⁴⁹ 3. Vaimuga ühtesulanud surelikud.

⁵⁰ 4. Arenevad seeravid.

⁵¹ 5. Tõusuteelistest Ainelised Pojad.

⁵² 6. Üleviidud keskteelised.

⁵³ 7. Isikustatud Kohandajad.

⁵⁴ C. *Kolmsustatud Pojad*.

⁵⁵ 1. Vägevad Sõnumitoojad.

⁵⁶ 2. Kõrgeaulised.

⁵⁷ 3. Nime ja Numbrita Olendid.

⁵⁸ 4. Kolmsustatud Valvurid.

⁵⁹ 5. Kolmsustatud Saadikud.

⁶⁰ 6. Taevased Valvurid.

⁶¹ 7. Kõrgete Poegade Abilised.

⁶² 8. Tõusuteeliste poolt Kolmsustatud Pojad.

⁶³ 9. Paradiisi ja Havona Kolmsustatud Pojad.

⁶⁴ 10. Saatuse Kolmsustatud Pojad.

⁶⁵ V. *LÕPMATU VAIMU ISIKSUSED*.

⁶⁶ A. *Lõpmatu Vaimu Kõrgemad Isiksused*.

⁶⁷ 1. Üksildased Sõnumitoojad.

⁶⁸ 2. Universumiringluste Juhendajad.

- 69 3. Loenduse Juhatajad.
- 70 4. Lõpmatu Vaimu Isiklikud Abid.
- 71 5. Inspektor-kaaslased.
- 72 6. Kohalemääratud Tunnimehed.
- 73 7. Aspirantide Teejuhid.

74 ¶ B. *Kosmose Sõnumitoojate Väed.*

- 75 1. Havona Servitalid.
- 76 2. Kõiksed Lepitajad.
- 77 3. Tehnilised Nõuandjad.
- 78 4. Paradiisi Arhivaarid.
- 79 5. Taevased Kroonikud.
- 80 6. Morontiakaaslased.
- 81 7. Paradiisikaaslased.

82 ¶ C. *Hoolekandevaimud.*

- 83 1. Supernavid.
- 84 2. Sekonavid.
- 85 3. Tertsiaivid.
- 86 4. Omniaivid.
- 87 5. Seeravid.
- 88 6. Keerubid ja sanobid.
- 89 7. Keskteelised.

90 ¶ VI. *UNIVERSUMI VÕIMSUSESUUNAJAD.*

91 ¶ A. *Seitse Ülimat Võimsusesuunajat.*

- 92 ¶ B. *Ülimad Võimsuskeskused.*
- 93 1. Ülimad Keskusejuhendajad.
- 94 2. Havona Keskused.
- 95 3. Superuniversumi Keskused.
- 96 4. Kohaliku Universumi Keskused.
- 97 5. Tähtkujude Keskused.
- 98 6. Süsteemide Keskused.
- 99 7. Liigitamata Keskused.

100 ¶ C. *Füüsilised Meisterjuhtijad.*

- 101 1. Abi-Võimsusesuunajad.
- 102 2. Mehaanilised Juhtijad.
- 103 3. Energiamuundajad.
- 104 4. Energia Ülekandjad.
- 105 5. Esmased Ühendajad.
- 106 6. Teisesed Lahutajad.
- 107 7. Frandalankid ja kronoldekid.

108 ¶ D. *Morontia Võimsusejuhendajad.*

- 109 1. Ringlusereguleerijad.
- 110 2. Süsteemi Koordineerijad.
- 111 3. Planeetide Hooldajad.
- 112 4. Kombineeritud Juhtijad.
- 113 5. Side Stabiliseerijad.
- 114 6. Selektiivsed Sorteerijad.
- 115 7. Abiregistraatorid.

116 ¶ VII. *ALALISTE KODANIKE KORPUS.*

- 117 1. Planeetide keskteelised.
- 118 2. Süsteemide Aadama-pojad.

119 3. Tähtkujude univitatid.

120 4. Kohaliku universumi susatiad.

121 5. Kohalike universumite Vaimuga ühtesulanud surelikud.

122 6. Superuniversumite abandonterid.

123 7. Superuniversumite Pojaga ühtesulanud surelikud.

124 8. Havona põliselanikud.

125 9. Vaimu Paradiisi-sfääride põliselanikud.

126 10. Isa Paradiisi-sfääride põliselanikud.

127 11. Loodud Paradiisi kodanikud.

128 12. Kohandajaga ühtesulanud surelikud Paradiisi kodanikud.

129 ¶ Niisugune universumiisiksuste liigitus sobib kasutamiseks, nii on nad arvel Uversa keskusmaailma kroonikates.

130 ¶ *ISIKSUSTE KOONDRÜHMAD.* Uversal on arvel arvukad täiendavad intellektiolenidite rühmad; need on olendid, kes on suuruniversumi ülesehituse ja haldamisega samuti tihedalt seotud. Nende klasside seas on kolm isiksuste koondrühma:

131 ¶ A. *Paradiisi Lõplikkuse Korpus.*

- 132 1. Surelike Lõpetanute Korpus.
- 133 2. Paradiisi Lõpetanute Korpus.
- 134 3. Kolmsustatud Lõpetanute Korpus.
- 135 4. Ühiselt Kolmsustatud Lõpetanute Korpus.
- 136 5. Havona Lõpetanute Korpus.
- 137 6. Transtsendentsete Lõpetanute Korpus.
- 138 7. Saatuse Ilmutamata Poegade Korpus.

139 ¶ Surelike Lõplikkuse Korpust käsitletakse käesoleva kirjade seeria järgmises ja viimases kirjas.

140 ¶ B. *Universumi Abilised.*

- 141 1. Helkjad Koidutähed.
- 142 2. Kirkad Õhtutähed.
- 143 3. Peainglid.
- 144 4. Kõigekõrgemad Abilised.
- 145 5. Kõrged Volinikud.
- 146 6. Taevased Järelevaatajad.
- 147 7. Eluasemeilmade Õpetajad.

148 ¶ Nii kohalike kui ka superuniversumite kõigis keskusmaailmades peab olema varuks olendeid, kes täidavad kohalike universumite valitsejate Loojate-Poegade erimissioone. Me tervitame neid *Universumi Abilisi* Uversal, kuid nad ei jää meie jurisdiktsiooni alla. Need saadikud teevad oma tööd ja teostavad oma vaatlusi Loojate-Poegade volitusel. Nende tegevust kirjeldatakse põhjalikumalt teie kohalikku universumit käsitlevas jutustuses.

149 ¶ C. *Seitse hea tahte kolooniat.*

- 150 1. Täheuurijad.
- 151 2. Taevased kunstimeistrid.
- 152 3. Meenutusjuhid.
- 153 4. Ettevalmistuskooli õpetajad.

¹⁵⁴ 5. Mitmesugused varukorpused.

¹⁵⁵ 6. Õpilastest külalised.

¹⁵⁶ 7. Tõusu-palverändurid.

¹⁵⁷ ¶ Need seitse olendite rühma on sellistena moodustatud ja juhitavad kõigis keskusmaailmades alates kohalist süsteemidest kuni superuniversumite keskusmaailmadeni, eriti viimastes. Seitsme superuniversumi keskusmaailmad on peaaegu kõigi intellektiolendite klasside ja rühmade kohtumispaid. Siin võib vaadelda ja uurida kõigi tahteolendite eksistentsifaase, välja arvatud Paradiisi-Havona asukate arvukad rühmad.

3. HEA TAHT KOLONIAD

¹ On olemas seitse hea tahte kolooniat, kes viibivad arhitektuursetel sfääridel pikemat või lühemat aega, kui nad oma missioone edendavad või oma eriülesandeid täidavad. Nende tööd võib kirjeldada järgmiselt:

² ¶ 1. *Täheuurijad*, taevased astronoomid, eelistavad töötada Uversa-taolistel sfääridel, sest need spetsiaalselt ehitatud maailmad on nende vaatlusteks ja arvutusteks erakordselt soodsad. Uversa asukoht on selle koloonia tööks soodne nii sellepärast, et asub keskel, kui ka sellepärast, et läheduses pole ühtki hiiglaslikku elavat ega surnud päikest, mis energiavoole häiriks. Need uurijad ei ole mingil viisil orgaaniliselt seotud superuniversumi asjatöimetustega, nad on vaid külalised.

³ Uversa astronoomide kolooniasse kuulub indiviide paljudelt lähedal asuvatelt aladelt, kesksest universumist ja isegi Norlatiadekilt. Täheuurijaks võib saada ja mõneste taevaste astronoomide korpusse astuda suvaline olend suvalise universumi suvalise süsteemi suvalisest maailmast. Ainsad tingimused on: elu jätkumine ja piisavad teadmised kosmosemaailmadest, eriti nende füüsilise evolutsiooni ja juhtimise seadustest. Täheuurijad ei pea selles korpusse igavesti teenima, kuid ükski sellesse rühma vastuvõetud olend ei tohi sellest lahkuda enne Uversa aja tuhande aasta möödumist.

⁴ Uversa täheuurijate koloonias on praegu üle miljoni liikme. Need astronoomid tulevad ja lähevad, kuigi mõned jäävad siia ka suhteliselt pikkadeks perioodideks. Nad teevad oma tööd arvukate mehaaniliste riistade ja füüsiliste seadmete abil, ka Üksildased Sõnumitoojad ja teised vaimudest uurijad aitavad neid suuresti. Need taevased astronoomid kasutavad pidevalt oma töös tähtede uurimisel ja kosmose kaardistamisel elavaid energiamuundajaid ja -ülekandjaid, samuti peegeldavaid isiksusi. Nad uurivad kosmose aine- ja energiaavaldumisi kõigis nende vormides ja faasides ning jõu toimimine huvitab neid täpselt niisama palju kui nähtused tähtedel, miski kogu kosmoses ei jää nende tähelepanu alt välja.

⁵ Samasuguseid astronoomide kolooniaid leidub ka superuniversumite sektorite keskusmaailmades, samuti kohalike universumite ja nende haldusjaotuste arhitektuursetes keskusmaailmades. Teadmised on loomuomast olemas ainult Paradiisis, füüsilisest universumist arusaamine sõltub suures osas vaatlustest ja uuringutest.

⁶ ¶ 2. *Taevased kunstimeistrid* teenivad kõikjal seitsmes superuniversumis. Tõusasurelikud puutuvad nende rühmadega kõigepealt kokku kohaliku universumi morontiatee jooksul, millega seoses neid kunstimeistreid ka põhjalikumalt käsitletakse.

⁷ ¶ 1. *Meenutusjuhid* on puhkuse ja huumori — varasemate mälestuste meeldetuletamise — edendajad. Nad on sureliku tõusukava praktilisel läbiviimisel suureks abiks, eriti morontia-ülemineku ja vaimse kogemuse varasematel etappidel. Nende lugu kuulub kohaliku universumi surelike teed käsitlevasse jutustusse.

⁸ ¶ 2. *Ettevalmistuskooli õpetajad*. Iga järjest kõrgema maailm, kus tõusutee jooksul elatakse, hoiab eelmises, madalamas maailmas tugevat õpetajate korpust, mis on sellest sfäärist edasiliikuvatele asukatele nagu ettevalmistuskool: see on aja-palverändurite edasiliikumise tõusuplaani üks etapp. Need koolid, nende õpetamismeetodid ja eksamid on täiesti erinevad, võrreldes kõige sellega, mida te Urantia püüate läbi viia.

⁹ 3. Kogu surelike edasiliikumise tõusukavale on iseloomulik see, et uued tõed ja kogemused, mis on omandatud, antakse kohe teistele olenditele edasi. Te teete pika Paradiisi jõudmise kooli läbi nii, et õpetate õpilasi, kes on tõusuastmestikul vahetult teist tagapool.

¹⁰ ¶ 4. *Mitmesugused varukorpused*. Tohutud olendite hulgad, kes pole meie otsese juhendamise all, on koonduvad Uversal varukorpuse kolooniak. Selle koloonial on Uversal seitsekümmend esmast alajaotust ja liberaalne hariduskorraldus lubab veeta ühe hooaja koos nende erakordsete isiksustega. Samasuguseid üldreserve peetakse ka Salvingtonil ja teistes universumi keskusmaailmades, vastava rühma juhi nõudmisel saadetakse nad tegevteenistusse.

¹¹ ¶ 5. *Õpilastest külalised*. Kogu universumist liigub läbi keskusmaailmade pidev taevaste külaliste vool. Need eri liiki olendid kogunevad siia meie juurde üksikult ja klassidena, olles kas vaatlejad, vahetusõpilased või õpilastest abilised. Uversal on praegu selles hea tahte koloonias üle miljardi isiku. Mõned neist külalistest võivad jääda päevaks, teised aastaks, kõik sõltub nende missiooni iseloomust. See koloonia hõlmab peaaegu kõiki universumi olendiklasse, välja arvatud Looja-isiksused ja morontia surelikud.

¹² 6. Morontia surelikud saavad õpilastena külastada ainult oma, kohalikku päritoluuniversumit. Nad võivad külastada kõike superuniversumi piires alles pärast seda, kui on omandanud vaimu staatuse. Tervelt pool meie külaliste kolooniast koosneb „peatujatest”, olenditest, kes on teel kuhugi mujale, kuid teevad Orvontoni keskusmaailma külastamiseks peatuse. Need isiksused võivad rääta universumiga seotud ülesannet või nautida puhkuseperioodi — ülesannetest vaba aega. Universumi-sisese reisimise ja vaatlemise õigus on kõigil tõusuolenditel kogu nende tee jooksul. Inimlik soov reisida ja näha uusi rahvaid ning maailmu

leiab täieliku rahulduse pika ja sündmusterikka, läbi kohalike ja superuniversumite ning keskse universumi toimuva Paradiisi tõusmise kestel.

¹³ ¶ 7. *Tõusu-palverändurid*. Kui tõusu-palverändureid määratakse mitmesugustesse teenistustesse seoses nende edasiliikumisega Paradiisi, elavad nad eri keskussfääride hea tahte kolooniates. Tegutsedes siin-seal üle kogu superuniversumi, valitsevad need rühmad end suures osas ise. Nad moodustavad alatises liikumises oleva koloonia, mis hõlmab kõiki arenevate surelike ja nende tõusuteelset kaaslaste klasse.

4. TÕUSUSURELIKUD

¹ Aja ja ruumi surelikke ellujääjaid, kellel on lubatud alustada jätkuvat tõusu Paradiisi, nimetatakse *tõusu-palveränduriteks* ja need arenevad loodud-olendid on käesolevates jutustustes nii tähtsal kohal, et peame vajalikuks tutvustada siinkohal kokkuvõtlikult universumi tõusutee seitset etappi:

- ² 1. planeetide surelikud;
- ³ 2. magavad ellujääjad;
- ⁴ 3. eluasemeilmade õpilased;
- ⁵ 4. morontia edasijõudjad;
- ⁶ 5. superuniversumi hoolealused;
- ⁷ 6. Havona palverändurid;
- ⁸ 7. Paradiisijõudjad.

⁹ ¶ Järgnevas jutustuses tutvustame teed, mida läbib universumis niisugune surelik, kelle sisimas elab Kohandaja. Poja ja Vaimuga ühtesulanud surelikud läbivad osaliselt sama tee, kuid me otsustasime jutustada sellest teest Kohandajaga ühtesulanud surelike näitel, sest niisugune võib olla kõigi Urantia inimrasside saatuse.

¹⁰ ¶ 1. *Planeetide surelikud*. Surelikud on kõik tõusupotentsiaaliga loomset päritolu arenevad olendid. Need mitmesugused inimolendite rühmad ja liigid ei erine oma päritolu, olemuse ja saatuse poolest eriti Urantia rahvastest. Iga maailma inimrassidele saab osaks sama Jumala Poegade poolne hoolitsus ja nad saavad samamoodi rõõmu tunda ajalike hoolekandevaimude kohalolekust. Pärast loomulikku surma vennastuvad kõikidesse tõusuteeliste liikidesse kuuluvad olendid eluasemeilmas ühe morontiaaperena.

¹¹ ¶ 2. *Magavad ellujääjad*. Kõik ellujääja staatusega surelikud läbivad loomuliku surma väravad isiklike saatuse kaitsjate eestkostel all ja isikustuvad kolmandal perioodil eluasemeilmades. Need loa saanud olendid, kes mingil põhjusel ei suutnud jõuda niisugusele intellekti ja vaimuse tasemele, mis annaks neile õiguse saada endale isiklikud kaitsjad, ei saa seega kohe ja otse eluasemeilmadesse minna. Need ellujäävad hinged peavad teadvuseta unes puhkama kuni uue ajajärgu kohtupäevani, uue usulise elukorralduseni, mil Jumala Poeg tuleb ajastu loendust välja kuulutama ja valdusele kohtuotsust teatama. Nii toimub see üldiselt üle kogu Nebadoni. Kristus Miikaelist räägiti, et kui ta tõusis pärast oma maise töö lõppu üles, „viis ta kaasa

suure hulga vange”. Ja need vangid olid magavad ellujääjad Aadama aegadest alates kuni Õpetaja ülestõusmise päevani Urantial.

¹² Aja möödumine ei oma magavate surelike jaoks tähtsust: nad on täiesti teadvusetud ega taju oma puhkuse pikkust. Isiksuse taaskoondumisel ajastu lõpul reageerivad need, kes on maganud viis tuhat aastat, täpselt samamoodi kui need, kes on puhunud viis päeva. Kui mitte arvestada seda ajavahet, liiguvad need ellujääjad läbi tõususteemi täpselt samuti nagu need, kes on vältinud pikemat või lühemat surmaund.

¹³ Neid maailma palverändurite usulis-elukorralduslike klasse kasutatakse kohalike universumite töös morontiarühmadena. Niisuguste tohutute rühmade kokkukogunemisel on suured eelised, sest nii hoitakse neid pikkade perioodide jooksul tõhusas teenistuses.

¹⁴ ¶ 3. *Eluasemeilmade õpilased*. Sellesse klassi kuuluvad kõik ellujäävad surelikud, kes ärkavad taas eluasemeilmades.

¹⁵ Sureliku füüsiline lihalik keha magava ellujääja taaskoondamisest osa ei võta, füüsiline keha on uuesti põrmuks saanud. Tema juurde määratud seerav on ristivane maks uuele kehale, morontiaavormile, surematu hinge ja tagasipöördunud Kohandaja uuele asukohale. Kohandaja valduses on magava ellujääja meele vaimne koopia. Tema juurde määratud seerav on ellujääva identiteedi — surematu hinge — hoidja sellisel tasemel, kuhu see identiteet oma arengus on jõudnud. Ja kui need kaks, Kohandaja ja seerav, oma hoolde usaldatud isiksuse taas ühendavad, ongi uus indiviid see taaselustunud vana isiksus, hinge arenev morontia-identiteet, mis on ellu jäänud. Niisugust hinge ja Kohandaja taasühinemist on üsna õige nimetada taaselus- tumiseks, isiksusetegurite taaskoondumiseks, kuid ka see ei aita täielikult ära seletada ellujäänud *isiksuse* taasilmumist. Kuigi te ei saa ilmselt kunagi täielikult aru niisugusest seletamatust toimingust, saate kunagi kogemuste kaudu teada tõe, kui te ei loobu sureliku ellujäämise kavast.

¹⁶ ¶ Kava, mille kohaselt surelikud jäävad algul seitsmesse järjekorrasse koolitusmaailma, on Orvontonil peaaegu universaalne. Igas ligikaudu tuhandest asustatud planeedist koosnevas kohalikus süsteemis on seitse eluasemeilma, mis on tavaliselt süsteemi keskusmaailma satelliidid või satelliitide satelliidid. Need on maailmad, kus võetakse vastu enamik tõusasurelikke.

¹⁷ Mõnikord nimetatakse universumi „eluasemeteks” kõiki koolitusmaailmu, kus elavad surelikud, ja just neid sfääre pidas Jeesus silmas, kui ta ütles: „Minu Isa majas on palju eluasemeid.” Siitpeale liiguvad tõusuteelised teatava eluasemeilma sees ühelt sfäärilt teisele ja ühest eluetapist teise individuaalselt, kuid ühelt universumi õpitase- melt teisele minnakse alati klassina.

¹⁸ ¶ 4. *Morontia edasijõudjad*. Eluasemeilmadest edasi läbi süsteemi, tähtkuju ja universumi sfääride liikuvaid surelikke nimetatakse morontia edasijõudjateks, kes läbivad sureliku tõusutee üleminekusfääre. Liikudes edasi üha

kõrgematesse morontiaaailmadesse, täidavad tõususuurelikud samal ajal koos oma õpetajatega ja koos oma kõrgemale jõudnud ning vanemate vendadega loendamatu ülesandeid.

¹⁹ Morontias edasijõudmise jooksul arenevad intellekt, vaim ja isiksuse vorm järjest edasi. Ellujääjad on ikka veel kolme olemusega olendid. Kogu morontiakogemuse jooksul on nad kohaliku universumi eestkostel. Superuniversumi süsteem hakkab toimima alles siis, kui algab tee vaimuna.

²⁰ Surelikud omandavad tõelise vaim-identiteedi vahetult enne seda, kui nad lahkuvad kohaliku universumi keskusest, et siirduda superuniversumi väikesektorite vastuvõtumaailmadesse. Morontia viimasel etapil vaimu staatuse esimesele ehk madalaimale astmele siirdumine on vaid kerge üleminek. See edasiliikumine ei muuda meelt, isiksust ega iseloomu, muutub vaid vorm. Kuid vaimuvorm on täpselt sama reaalne kui morontiakeha ja see on täpselt sama eristatav.

²¹ Enne lahkumist oma kohalikest päritolu-universumitest superuniversumite vastuvõtumaailmadesse saavad ajasurelikud oma vaimule kinnituse Loojalt-Pojalt ja kohaliku universumi Emavaimult. Sellest punktist edasi on tõususuureliku seisund alaliseks määratud. Ei ole teada, et superuniversumi hoolealused oleksid kunagi eksiteele sattunud. Kohalikest universumitest lahkumisel tõuseb ka tõuseeravite seisund inglite seas.

²² ¶ 5. *Superuniversumi hoolealused.* Kõik superuniversumite koolitusmaailmadesse jõudvad tõusuteelised saavad Päevilt Vanade hoolealusteks, nad on läbinud morontiaelu kohalikus universumis ja on nüüd täievolilised vaimud. Nad alustavad tõusu superuniversumi koolitus- ja kultuurisüsteemis kui noored vaimud, suundudes läbi väikesektori vastuvõtusfääride kümne suursektori õppemaailmadesse ja edasi superuniversumi keskuse kõrgematele kultuurisfääridele.

²³ Õpilastest vaimud jagunevad kolme klassi vastavalt sellele, kas nad viibivad väikesektoris, suursektorites või superuniversumi keskusmaailmades. Nii nagu morontia tõusuteelised õppisid ja töötasid kohaliku universumi maailmades, nii jätkavad ka tõusuvaimud uute maailmade tundmaõppimist, jagades samal ajal teistele seda, mida nad on ammutanud kogemuslikel tarkuselätetel. Kuid vaimolendina superuniversumi tee jooksul õppimine erineb suuresti kõigest sellest, milleni inimese ainelise meelega kujutus kunagi on jõudnud.

²⁴ Enne superuniversumist lahkumist ja Havonasse suundumist läbivad need tõusuvaimud superuniversumi juhtimise alal niisama põhjaliku kursuse, nagu nad said oma morontiakogemuse ajal, mil õppisid kohaliku universumi juhtimist. Enne kui vaimsurelikud Havonasse jõuavad, on nende põhiline õppeaine, kuid mitte ainus tegevus, kohaliku universumi ja superuniversumi haldamine. Kõigi nende teadmiste andmise põhjus ei ole praegu täiesti selge, kuid niisugune koolitus on kahtlemata tark ja vajalik,

arvestades nende võimalikku tulevast saatust Lõplikkuse Korpuse liikmetena.

²⁵ Superuniversumi süsteem ei ole kõigi tõususuurelike jaoks sama. Nad saavad sama üldhariduse, kuid eri rühmad ja klassid teevad läbi eri õppekursused ning konkreetsemad koolituskursused.

²⁶ ¶ 6. *Havona palverändurid.* Kui vaimu areng on lõpule jõudnud, ehkki mitte täiuseni viidud, valmistub ellujääv surelik pikaks lennuks Havonasse, arenevate vaimude rahuksaamiseks. Maa peal olite te lihast ja verest olend; kohalikku universumit läbides olite morontiaolend; superuniversumis olite arenev vaim; Havona vastuvõtumaailmadesse saabumisega algab teil tõeline ja tõsine vaimne haridustee; Paradiisi jõuate lõpuks täiustunud vaimuna.

²⁷ Superuniversumite keskustest reisitakse Havona vastuvõtusfääridele alati üksi. Nüüdsest alates klassi- ega rühmaviisilist õpetamist enam ei toimu. Te olete läbinud arenevate aja- ja ruumimaailmade tehnilise ning haldusalase koolituse. Nüüd algab teie *isiklik haridustee*, teie individuaalne vaimne koolitus. Kogu Havona tee jooksul on õppetöö algusest lõpuni isiklik ja kolmese iseloomuga: intellektuaalne, vaimne ja kogemuslik.

²⁸ Esimene samm teie Havona teel on see, et tunnete ära oma transpordi-sekonavi ja tänate teda pika ning turvalise reisi eest. Siis esitletakse teid neile olenditele, kes aitavad teid teie esimestes tegevustes Havonal. Järgmisena lähete ja registreerite oma saabumise ning koostate tänuavalduse ja jumaldava sõnumi teie kohaliku universumi Loojale-Pojale, universumi Isale, tänu kellele sai teie kui poja tee võimalikuks. Sellega on teie Havonasse saabumise formaalsused lõppenud. Seejärel antakse teile pikk puhkeperiood vabaks vaatlemiseks ja see lubab teil üles otsida oma sõbrad, tuttavad ning pika tõusuteekogemuse kaaslased. Te võite ka teabelevist kindlaks teha, kes teie kaas-palveränduritest on pärast teie Uversalt lahkumist Havona poole teele asunud.

²⁹ Teie saabumisest Havona vastuvõtumaailmadesse teatatakse korraldajate teie kohaliku universumi keskusesse ja isiklikult teie seeravist kaitseinglitele, kus see seerav parajasti ka ei oleks.

³⁰ Tõususuurelikele on arenevate kosmosemaailmade asju põhjalikult õpetatud, nüüd alustavad nad loodud täiusesfääride pikka ja kasulikku tundmaõppimist. See mitmekesine, ainulaadne ja erakordne kogemus annab suurepärase ettevalmistuse tulevaseks tööks! Kuid ma ei saa teile Havonast rääkida, te peate neid maailmu ise nägema oskama hinnata nende hiilgust ja mõistmaks nende suursugusust.

³¹ ¶ 7. *Paradiisijõudjad.* Jõudes Paradiisi selle asuka staatusega, alustate edasiliikumist jumalikkuses ja absooniitsuses. Teie viibimine Paradiisis tähendab, et olete leidnud Jumala ning et teid võetakse Surelike Lõpetanute Korpusesse. Kõigist suuruniversumi loodud-olenditest võetakse Surelike Lõpetanute Korpusesse vaid neid, kes on Isaga ühte sulanud. Lõpetanuvande annavad vaid need indiviidid. Teised täiuslikud või saavutuslikud Paradiisiolendid võivad olla selle lõpetanute korpusega ajutiselt seotud,

kuid neid ei määrata igaveseks selle aja ja ruumi arenenud ning täiuslike veteranide üha kasvava väe mitteteadaolevat ja ilmutamata missiooni täitma.

³² Paradiisijõudjatele antakse veidi vaba aega ja seejärel hakkavad nad ühinema esimese astme supernavide seitsme rühmaga. Kui nad on oma kursuse palveldamisjuhtide juhatusel lõpetanud, nimetatakse neid Paradiisi-koolituse lõpetanuteks ja siis määratakse neid kui lõpetanuid vaatlemis- ja koostööteenistusse ulatusliku loodu lõpp-punkti-desse. Kuid Surelike Lõpetanute Korpusel ei näi siiski olevat konkreetset ega püsivat tööd, ehkki nad teenivad valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailmades mitmeid ülesandeid täites.

³³ Isegi kui Surelike Lõplikuse Korpusel ka ei ole tulevast või ilmutamata saatust, on nende tõusuolendite praegune töö siiski piisav ja auline. Nende praegune saatus õi-

gustab täielikult arengul rajanevat universaalset tõusuka-va. Kuid väliskosmose sfääride evolutsiooni tulevased ajas-tud annavad kahtlemata lisateavet ja valgustavad jumali-ku täiuslikkusega Jumalate tarkust ja armastavat headust jumaliku kava elluviimisel, mis puudutab inimeste ellujää-mist ja sureliku tõusuteed.

³⁴ ¶ See jutustus koos kõigega, mis teile juba on ilmuta-tud ja mida te võite omandada seoses teie enda maailma kä-sitleva õpetusega, kirjeldab tõsususureliku teed. Eri superu-niversumites on see lugu märksa erinev, kuid käesolev ju-tustus võimaldab teil heita pilku sureliku tõusutee keskmi-sele kavale, nagu see toimib Nebadoni kohalikus universu-mis ja suuruniversumi seitsmendas segmendis, Orvontoni superuniversumis.

³⁵ [Esitanud Vägev Sõnumitooja Uversalt.]

31 KIRI

LÕPLIKKUSE KORPUS

SURELIKE Lõpetanute Korpus on Kohandajaga ühtesulanud aja-tõususurelike praegu teada olev sihtkoht. Kuid sellesse korpusesse määratakse ka teisi rühmi. Lõpetanute põhikorpus koosneb järgmistest rühmadest:

- ² 1. Havona põliselanikud;
- ³ 2. Gravitatsiooni Sõnumitoojad;
- ⁴ 3. aulised surelikud;
- ⁵ 4. vastuvõetud seeravid;
- ⁶ 5. aulised Ainelised Pojad;
- ⁷ 6. aulised keskteeolendid.

⁸ ¶ See ainulaadne igavese saatuse organ koosneb neist kuuest auliste olendite rühmast. Me arvame teadvat nende tulevast tööd, kuid me pole kindlad. Et Surelike Lõplikkuse Korpus moodustatakse Paradiisis ja et nad hoolitsevad praegu nii laialdaselt kosmoseuniversumite eest ning haldavad valguses ja elus püsivaid maailmu, peavad nende tulevaseks saatuseks olema väliskosmoses praegu moodustuvad universumid. Vähemalt oletatakse nii Uversal.

⁹ Seda korpust kujundatakse vastavalt kosmosemaailmade töösidemetele ja kogu pika ning sündmusterikka tõusutee jooksul omandatud ühinemiskogemustele. Kõiki sellesse korpusesse vastuvõetud tõusuteelistest olendeid koheldakse võrdselt, kuid see ülev võrdsus ei jäta mingil viisil arvestamata individuaalsust ega hävita isiklikku identiteeti. Lõpetanuga suheldes oskame kohe öelda, kas ta on tõususurelik, Havona põliselanik, vastuvõetud seerav, keskteeolend või Aineline Poeg.

¹⁰ Praeguse universumiajastu jooksul pöörduvad lõpetanud tagasi ajauniversumitesse, et seal teenida. Neid määratakse järjest tööle eri superuniversumitesse ja alati alles siis oma päritolu-superuniversumisse, kui nad on teeninud ülejäänud kuues superloodus. Selliselt saavad nad omandada seitsmese kontseptsiooni Ülimast Olendist.

¹¹ Urantial teenib pidevalt üks või mitu surelike lõpetanute rühma. Pole niisugust universumiteenistuse ala, kuhu neid ei määrataks: nad tegutsevad universaalselt ja tööülesannete täitmise perioodid vahelduvad neil niisama pikka-teenistusvabade perioodidega.

¹² Me ei tea, kuidas selle erakordse rühma tegevust tulevikus korraldatakse, kuid praegu moodustavad lõpetanud organi, mis valitseb end täielikult ise. Nad valivad ise oma juhid ja suunajad pikemaks ajaks, teatavateks perioodideks ja teatavate ülesannete täitmiseks. Nende tegevussuundi ei saa kunagi väljastpoolt mõjutada ja nad vannuvad truudust ainult Paradiisi-Kolmsusele.

¹³ Lõpetanutel on oma keskused Paradiisis, superuniversumites, kohalikes universumites ja kõigi alajaotuste keskusmaailmades. Nad moodustavad arenevas looduseraldi klassi. Me ei juhi neid otseselt ning nad ei allu meie kontrollile, kuid sellele vaatamata nad on absoluutselt lojaalsed ja aitavad meie kavadele alati kaasa. Nad on tõelised

aja ja ruumi läbiproovitud ning ustavate hingede üha kasvavad väed — universumi arengu sool — ja nad on alati kindlad kurja ja kaitstud patu vastu.

1. HAVONA PÕLISELANIKUD

¹ Paljud Havona põliselanikud, kes teenivad keskse universumi palverändureid koolitavates koolides õpetajate-na, kiinduvad tõususurelikesse väga ja neid huvitab veelgi enam Surelike Lõpetanute Korpuse tulevane töö ja saatus. Paradiisis peetakse selle korpuse administratiivses keskses nende Havona vabatahtlike registrit, mida juhib Grandfanda kaaslane. Praegu leiate sellel järjekorralehel miljoneid ja miljoneid Havona põliselanikke. Need otseselt ja jumalikult loodud täiuslikud olendid on Surelike Lõpetanute Korpusele suureks abiks ja kauges tulevikus on neist kahtlemata veelgi enam abi. Nad esindavad täiuses ja jumalikus küllastatuses sündinute vaatepunkti. Seega hõlmavad lõpetanud kogemusliku eksistentsi mõlemat faasi — täiuslikke ja täiustunuid.

² Havona põliselanikud peavad saavutama teatava kogemusliku arengu koos arenguolenditega, see loob võimaluse võtta vastu neile annetatavat Kõikse Isa vaimu fragmenti. Surelike Lõpetanute Korpuse alalisteks liikmeteks on vaid need olendid, kes on ühte sulanud Esimese Allika ja Keskme vaimuga, või kelles, nagu näiteks Gravitatsiooni Sõnumitoojates, see Jumal-Isa vaim on loomuomaseks olemas.

³ Keskse universumi asukaid võetakse sellesse korpusesse üks tuhande kohta — see on lõpetanute rühm. Selles korpuses moodustatakse ajutiseks teenistuseks tuhandelised rühmad, kus ühe Havona põliselaniku ja ühe Gravitatsiooni Sõnumitooja kohta on 997 tõusuteoolendit. Seega jagatakse lõpetanud rühmadesse, kuid lõplikkuse vanne antakse individuaalselt. See on laialdaste kaastähenduste ja igavese tähtsusega vanne. Havona põliselanik annab sama vande ja jääb korpusega seotuks igavesti.

⁴ Havonast värvatud olendid käivad kaasas rühmaga, kuhu nad on määratud: kuhu see rühm iganes läheb, sinna lähevad ka nemad. Ja te peaksite nägema, kui entusiastlikult nad suhtuvad oma uude töösse lõpetanutena. Võimalus jõuda Lõplikkuse Korpusesse on üks kõige põneva-maid asju Havonal, võimalus saada lõpetanuks on üks nende täiuslike rasside ülimaid seiklusi.

⁵ Havona põliselanikke võetakse samas suhtes vastu ka Vicegeringtonil asuvasse Ühiselt Kolmsustatud Lõpetanute Korpusesse ja Paradiisis asuvasse Transtsendentsete Lõpetanute Korpusesse. Havona kodanikud peavad neid kolme saatust koos võimaliku vastuvõtmisega Havona Lõpetanute Korpusesse oma taevase tee ülimateks eesmärki-deks.

2. GRAVITATSIOONI SÕNUMITOOJAD

¹ Kus iganes ja millal iganes Gravitatsiooni Sõnumitoojad ka ei tegutseks, toimub see lõpetanute juhtimisel. Kõik Gravitatsiooni Sõnumitoojad alluvad ainult Grandfandale ja neid määratakse ainult esmasesse Lõplikkuse Korpusesse. Nad on praegugi lõpetanutele hindamatu väärtusega ja igaveses tulevikus kasutatakse nende teenuseid igati. Ühelgi teisel intellektiolenidite rühmal pole niisugust isikustatud sõnumitoojate korpust, kes suudaks ületada aega ja ruumi. Samasugust liiki sõnumitoojad-kroonikud, kes on teiste lõpetanute korpuste juurde kinnistatud, ei ole isikustatud, vaid on absoniidistatud.

² ¶ Gravitatsiooni Sõnumitoojad on pärit Diviningtonilt ja nad on modifitseeritud ning isikustatud Kohandajad, kuid mitte keegi meie Uversa rühmast ei võta enda peale ülesannet seletada ühe niisuguse sõnumitooja olemust. Me teame, et nad on kõrgelt isikulised olenidid, jumalikud, arukad ja liigutavalt osavõtlikud, kuid nende ajatu kosmose läbimise viis on meile arusaamatu. Näib, et neil on võime kasutada kõiki energialiike, ringlusi ja isegi gravitatsiooni. Surelike lõpetanute korpus ei saa aega ega ruumi trotsida, kuid need sõnumitoojad, kes tegutsevad nendega koos ja nende korraldusel ning on peaaegu lõpmatud vaimisiksused, suudavad seda. Me nimetame siin Gravitatsiooni Sõnumitoojaid isiksusteks, kuid tegelikult on nad ülivaim-olenidid, piiramatud ja piiritud isiksused. Nad moodustavad Üksildaste Sõnumitoojatega võrreldes täiesti teistsuguse isiksuste klassi.

³ ¶ Gravitatsiooni Sõnumitoojaid võib lõpetanute rühma juurde olla kinnistunud piiramatul arvul, kuid Surelike Lõplikkuse Korpusesse võetakse ainult üks sõnumitooja, oma kaaslaste juht. See juht aga on endale määranud alalise 999 sõnumitoojast koosneva kaaskonna ja vajaduse korral võib ta oma klassi varudest ka piiramatul arvul abilisi välja kutsuda.

⁴ Gravitatsiooni Sõnumitoojate ja auliste surelike lõpetanute vahel kujuneb välja liigutav ja sügav vastastikune kiindumus, neil on palju ühist: üks on Kõikse Isa fragmendi otsene isikustumine, teine on loodud-olendist isiksus, kes eksisteerib ellujäävas surelikus hinges, mis on ühte sulanud sama Kõikse Isa fragmendiga, vaim-Mõttekohandajaga.

3. AULISED SURELIKUD

¹ Enamiku esmasest Lõplikkuse Korpusest moodustavad Kohandajaga ühtesulanud tõususurelikud. Koos vastuvõetud ja auliste seeravitega on neid igas lõpetanute rühmas tavaliselt 990. Surelike ja inglite suhe on igas rühmas erinev, kuigi surelikke on seeravitest tunduvalt rohkem. Havona põliselanikud, aulised Ainelised Pojad, aulised keskteeolenidid, Gravitatsiooni Sõnumitoojad ja üks tundmatu ning puuduv liige moodustavad vaid ühe protsendi sellest korpusest; igas tuhandest lõpetanust koosnevas rühmas on kohti vaid kümne niisuguse isiksuse jaoks, kes ei ole surelikud ega seeravid.

² Meie Uversal ei tea aja tõususurelike „lõplikkuse saatust”. Nad elavad praegu Paradiisis ja teenivad ajutiselt Valguse ja Elu Korpuses, kuid nii tohutu tõusuteeliste koolituskursus ja nii pikaajalised õpingud universumis peavad olema mõeldud selleks, et neid ette valmistada veelgi suuremateks usaldusproovideks ja ülevamateks vastutusriskateks ülesanneteks.

³ ¶ Kuigi need tõususurelikud on jõudnud Paradiisi ja võetud Lõplikkuse Korpusesse ning neid on suurel arvul saadetud osalema kohalike universumite asjaajamises ning abistama superuniversumi asjade juhtimisel — isegi kogu seda *näilist* saatust arvestades jääb siiski oluliseks fakt, et nad on arvel vaid kuuenda astme vaimudena. Surelike Lõplikkuse Korpuse teel näib kahtlemata olevat veel üks samm. Me ei tea selle sammu olemust, kuid oleme täheldanud kolme asjaolu, millele juhime siin teie tähelepanu.

⁴ ¶ 1. Kroonikatest teame, et surelikud on väikesektorites viibimise ajal esimese astme vaimud ning et nad tõusevad suuresektoritesse üleviimisel teisele astmele ja superuniversumi kesksetesse koolitusmaailmadesse liikudes kolmandale astmele. Pärast Havona kuuendale ringile jõudmist saavad surelikest neljanda astme ehk aspirantvaimud, ja kui nad leiavad Kõikse Isa, saavad neist viienda astme vaimud. Seejärel jõuavad nad vaim-eksistentsi kuuendale astmele, kui annavad vande, millega neid võetakse igaveseks Surelike Lõplikkuse Korpuse ülesandeid täitma.

⁵ Oleme täheldanud, et vaimu liigitus ehk määratud ülesanne sõltub tema tegelikust edasiliikumisest universumi teenistuse ühelt alalt teisele või ühest universumist teise. Oletame, et vaimu seitsmes aste annetatakse Surelike Lõplikkuse Korpusele samaaegselt nende edasiviimisega igaveseks teenistuseks seni registreerimata ja ilmutamata sfääridel ning samaaegselt nende jõudmisega Ülima Jumalani. Kuid peale nende julgete oletuste ei tea me sellest kõigest rohkem kui teie, meie teadmised sureliku tee kohta ei ulatu praegusest Paradiisist kui saatusest kaugemale.

⁶ ¶ 2. Surelikud lõpetanud on täielikult täitnud ajastute käsku: „Teie olge täiuslikud”, nad on tõusnud sureliku saavutuse kõiksele teele, nad on leidnud Jumala ja on selle tulemusena arvatud Lõplikkuse Korpusesse. Need olenidid on jõudnud vaimu edenemise praeguse piirini, kuid pole saavutanud *vaimu staatuse lõplikkust*. Nad on jõudnud loodud-olendi täiuse praeguse piirini, kuid mitte *loodud-olendi teenimise lõplikkuseni*. Nad on kogenud Jumaluse palveldamise täiust, kuid mitte *kogemuslikku Jumaluse jõudmise lõplikkust*.

⁷ ¶ 3. Paradiisi Lõplikkuse Korpuse aulised surelikud on tõusuolenidid, kellel on kogemuslikke teadmisi iga sammu kohta, milline on aruka eksistentsi võimalikult täielik elu tegelikkuses ja filosoofias, sest tõusu vältel ajastute madalaimatest ainelistest maailmadest kuni Paradiisi vaimsete kõrgusteni on neid ellujäävaid loodud-olendeid koolitatud nende võimete piirini, õpetatud neile aja ja ruumi kõikse loodu õiglase ja tõhusa, halastava ning kannatliku juhtimise jumalikke printsiipe kõigis nende üksikasjades.

⁸ ¶ Meie arvates on inimolenditel õigus jagada meie arvamusi ning Paradiisi Lõplikuse Korpuse saladuse ja lõpliku saatuse kohta vabalt koos meiega oletusi teha. Meile näib ilmne, et täiustunud arenevate loodud-olendite praegused ülesanded meenutavad oma olemuselt aspirantuurijärgseid universumist arusaamise ja superuniversumite juhtimise kursusi; ja me kõik küsime: „Miks peaksid Jumalad ellujäävatele surelikele nii põhjalikult universumi juhtimist õpetama?”

4. VASTUVÕETUD SEERAVID

¹ Paljud surelike ustavad seeravitest kaitsjad saavad loa koos oma inimestest kaitsealustega läbida tõusutee ja paljud neist kaitseinglitest annavad pärast Isaga ühtesulamist igaveseks lõpetanuvande ning võtavad igaveseks omaks oma surelike kaaslaste saatuse. Inglise, kes läbivad surelike olendite tõusuteekogemuse, võib olla inimestega samasugune saatuse, neid võidakse samaväärselt ja igaveseks sellesse Lõplikuse Korpusesse võtta. Mitmesuguste mittesurelikest lõpetanute korpuste juurde on kinnistatud palju vastuvõetud ja aulisi seeraveid.

5. AULISED AINELISED POJAD

¹ Aja- ja ruumiuniversumites on ette nähtud, et kui kohalike süsteemide Aadamkodanikke pole pikka aega võetud planetaarseid ülesandeid täitma, võivad nad taotleda enda vabastamist alalise kodaniku staatusest. Ja kui nende taotlus rahuldatakse, ühinevad nad tõusu-palveränduritega universumite keskusmaailmades ning liiguvad sealt edasi Paradiisi ja Lõplikuse Korpusesse.

² Kui edasijõudnud arenev maailm jõuab valguse ja elu ajastu viimaste ajajärkudeni, võivad Ainelised Pojad, Planeedi Aadam ja Eeva, soovi korral inimesteks saada, saada Kohandajad ja alustada universumist arengu tõusuteel, mis viib Surelike Lõpetanute Korpusesse. Teatavatel neist Ainelistest Poegadest on nende bioloogilise kiirendaja missioon kas osaliselt ebaõnnestunud või on nad selle tegelikult täitmata jätnud nii nagu Aadam Urantial; siis on nad sunnitud läbima oma piirkonna rahvaste loomuliku tee, võtma vastu Kohandajad, tegema läbi surma ja liikuma usu toel läbi tõusutee süsteemi, jõudes seejärel Paradiisi ja Lõplikuse Korpusesse.

³ Paljudes lõpetanute rühmades neid Ainelisi Poegi ei ole. Nende osalus annab rühmale suured võimalused kõrgeks teenistuseks ja nad valitakse alati selle juhtideks. Kui sama rühma juurde kuuluvad Eedeni paarist mõlemad, lubatakse neil tavaliselt tegutseda koos, ühe isiksusena. Nii-sugused tõusuteeliste paarid on kolmsustamise avastusretkel tunduvalt edukamad kui tõusasurelikud.

6. AULISED KESKTEEOLENDID

¹ Paljudel planeetidel luuakse keskteeolendeid suurel arvul, kuid nad jäävad harva oma päritolumaailma pärast seda, kui see on stabiliseerunud valgusesse ja ellu. Siis või

varsti pärast seda vabastatakse nad alalise kodaniku staatusest ja nad alustavad tõusu Paradiisi, läbides koos aja- ja ruumisurelikega morontiaaailmad, superuniversumi ja Havona.

² Eri universumitest pärinevad keskteeolendid on väga erineva päritolu ja olemusega, kuid kõik nad on määratud ühte või teise Paradiisi lõplikuse korpusesse. Teisesed keskteeolendid sulavad kõik lõpuks Kohandajaga ühte ja võetakse surelike korpusesse. Paljudes lõpetanute rühmades on mõni neist aulistest olenditest.

7. VALGUSEKUULUTAJAD

¹ Praegu on igas lõpetanute rühmas 999 vannutatud staatusega isiksust, alalist liiget. Vabal kohal on rühma juurde kinnistatud Valgusekuulutajate juht, kes on määratud konkreetset missiooni täitma. Kuid need olendid on selle rühma liikmed vaid ajutiselt.

² Valgusekuulutajateks nimetatakse kõiki taevaseid isiksusi, kes on määratud teenistusse lõpetanute korpuses. Need olendid ei anna lõpetanuvannet, ja kuigi nad alluvad korpuse organisatsioonile, ei ole nad selle juurde püsivalt kinnistatud. Sellesse rühma võib kuuluda Üksildasi Sõnumitoojaid, supernave, sekonave, Paradiisi kodanikke või nende kolmsustatud järglasi — suvalisi olendeid, keda vajatakse lõpetanute ajutiste ülesannete täitmiseks. Me ei tea, kas korpusesse peab neid olendeid kuuluma ka siis, kui tegemist on igavese missiooniga. Kui nende seotus on lõppenud, pöörduvad Valgusekuulutajad tagasi oma endisesse staatusesse.

³ ¶ Praegu on Surelike Lõplikuse Korpus sellisel moodustatud, et selles on vaid kuus alaliste liikmete klassi. Lõpetanud, nagu võib ka arvata, arutlevad palju oma tulevaste kaaslaste identiteedi üle, kuid ei ole just üksmeelsed.

⁴ Meie Uversal mõtleme lõpetanute seitsmenda rühma identiteedi üle sageli. Me kaalume paljusid ideid, sealhulgas võimalust, et selleks määratakse mõni Paradiisi, Vicegeringtonile ja Havona sisemisele ringlusele kogunevatest arvukatest kolmsustatud rühmadest. Arvatakse isegi, et Lõplikuse Korpusel võidakse lubada kolmsustada paljusid, kes teda universumi haldamise töös abistavad, kui nad on määratud teenistusse praegu moodustatavatesse universumitesse.

⁵ Üks meist on arvamisel, et selle vaba koha korpuses täidab mõni niisugust liiki olend, kes pärineb uuest universumist, kus lõpetanud tulevikus teenima hakkavad; teine kaldub arvama, et selle koha hõivab mõni Paradiisi-isiksuste liik, kes pole veel loodud, ilmnenu või kolmsustatud. Kuid kõige tõenäolisemalt saame seda tegelikult teada alles siis, kui lõpetanud jõuavad oma vaimse saavutuse seitsmendale astmele.

8. TRANSTSENDENTAALID

¹ Kogemus, mille täiustunud surelik Paradiisis lõpetanuna saab, seisneb osaliselt pingutustes omandada arusaamine enam kui tuhande Paradiisi transtsendentse superkodaniku-rühma — need on ilmnenud ja absoniitsete omadustega olendid — olemusest ja funktsioonist. Lähikäimisel nende üliisiksustega on tõusuteelistest lõpetanutele suureks abiks arvukate transtsendentsete hoolekandjakklasside abivalmis juhendamine, sest nemad on määratud tutvustama väljaarenenud lõpetanuid oma uutele Paradiisivendadele. Kogu Transtsendentaalide klass elab Paradiisi lääneosas tohutul alal, kus asuvad üksnes nemad.

² Transtsendentaale käsitledes ei piira meid mitte ainult inimliku arusaamisvõime piiratus, vaid ka meie volitused Paradiisi-isiksuste kohta informatsiooni avaldada. Need olendid ei ole mingil viisil seotud surelike tõusuga Havonasse. Tohutul hulgal Paradiisi Transtsendentaalidel ei ole ei Havona ega seitsme superuniversumi asjadega mingit seost, sest nad tegelevad ainult tervikuniversumi asjade juhtimisega.

³ Teie, loodud-olendid, võite ette kujutada Loojat, kuid vaevalt te saate aru, et on olemas tohutu ja mitmekesine hulk intellektiolendeid, kes pole ei Loojad ega loodud. Need Transtsendentaalid ei loo olendeid ning ka nad ise ei ole kunagi loodud. Et vältida uue termini — meelevaldse ja tähenduseta nimetuse kasutamist, arvame, et kõige parem on nede päritolust rääkides öelda, et Transtsendentaalid lihtsalt *ilmnevad*. Jumalus-Absoluut võis küll olla seotud nende päritoluga ja ta võib olla seotud nende saatusega, kuid praegu need ainulaadsed olendid Jumalus-Absoluudile ei allu. Nad alluvad Viimasele Jumalale ja nende praegune viibimine Paradiisis on igas mõttes Kolmsuse juhendamise ja suunamise all.

⁴ Ehkkikõik Paradiisijõudvadsurelikudenamastivenastuvad Transtsendentaalidega, nagu ka Paradiisi kodanikega, juhtub see nii, et inimese esimene tõsine kokkupuude Transtsendentaaliga toimub sündmusrikkal ajal, mil tõusasurelik seisab uue lõpetanute rühma liikmena lõpetanute vastuvõturingis ja Transtsendentaalide juht, Tervikuniversumi Arhitektide eesistuja, võtab neilt Kolmsuse igavikuvande.

9. TERVIKUNIVERSUMI ARHITEKTID

¹ Tervikuniversumi Arhitektid on Paradiisi Transtsendentaalide juhtiv korpus. Sellesse kuulub 28 011 isiksust, kellele on omane kõrge intellekt, suurepärane vaim ja taevalik absoniitsus. Suurejoonelise rühma eesistuja-ametnik, vanim Meisterarhitekt, koordineerib juhina kõiki Jumalusest madalamal tasemel olevaid Paradiisi intellekte.

² Käesolevate jutustuste edastamiseks õiguse andnud korralduse kuueteistkümnnes ettekirjutus ütleb: „Kui seda peetakse otstarbekaks, võib Tervikuniversumi Arhitektide olemasolu ja nende kaaslased avalikustada, kuid nende päritolu, olemust ja saatust täielikult avaldada ei tohi.” Me

võime teile aga öelda, et need Meisterarhitektid eksisteerivad absoniitsuse seitsmel tasandil. Need seitse rühma on järgmised:

³ 1. *Paradiisi tasand*. Sellel absoniitsuse kõrgeimal tasandil funktsioneerib ainult vanim ehk esimesena ilmnenud Arhitekt. See lõplik isiksus — ei Looja ega loodudolend — ilmnes igaviku koidikul ja tegutseb nüüd Paradiisi ning Paradiisiga seotud kahekümne ühe maailma oivalise koordineerijana;

⁴ 2. *Havona tasand*. Teisena ilmnesid Arhitektidest kolm meisterplaneerijat ja absoniitsuse korraldajat ning nemad on alati olnud pühendunud keskse universumi miljardi täiusliku sfääri koordineerimisele. Paradiisi pärimuse kohaselt aitasid need kolm Arhitekti, kellele andis nõu varem ilmnenud vanim Arhitekt, Havona planeerimisele kaasa, kuid täpselt me seda ei tea;

⁵ 3. *superuniversumi tasand*. Kolmas absoniitne tasand hõlmab seitset seitsme superuniversumi Meisterarhitekti, see rühm veedab nüüd ligikaudu võrdselt aega Paradiisi Seitsme Meistervaimu seltsis ja Lõpmatu Vaimu seitsmes spetsiaalses maailmas Seitsme Ülima Täideviija seltsis;

⁶ 4. *esimene kosmosetasand*. Sellesse rühma kuulub seitsekümmend Arhitekti ja me oletame, et nad tegelevad väljaspool seitsme praeguse universumi piire moodustumisel oleva väliskosmose esimese universumi lõplike plaanidega;

⁷ 5. *teine kosmosetasand*. See viies Arhitektide kogu on 490-liikmeline ja me oletame taas, et nad tegelevad väliskosmose teise universumiga, kus meie füüsikud on juba avastanud selgeid energia koondumisi;

⁸ 6. *kolmas kosmosetasand*. Selles kuuendas Meisterarhitektide rühmas on 3430 liiget ja me järelname samuti, et nad võivad tegelda väliskosmose kolmanda universumi hiiglaslike plaanidega;

⁹ 7. *neljas kosmosetasand*. Viimane ja suurim rühm koosneb 24 010 Meisterarhitektist, ja kui meie varasemad oletused on õiged, peab see olema seotud neljanda ja viimasega väliskosmose üha suurenevatest universumitest.

¹⁰ 8. Neisse seitsmesse Meisterarhitektide rühma kuulub kokku 28 011 universumi planeerijat. Paradiisi pärimuse järgi püüdis kunagi ammu igavikus ilmned ka Meisterarhitekt number 28 012, kuid sellel olendil ei õnnestunud absoniidistuda, sest Kõikne Absoluut võttis temalt ta isiksuse. Võimalik, et Meisterarhitektide kasvav seeria jõudis 28 011. Arhitektiga absoniitsuse piirini ning et 28 012. katse jõudis Absoluudi kohaloleku matemaatilisele tasandile. Teisiti öeldes, 28 012. ilmnemistasandil võrdsustas absoniitsuse kvaliteet Kõikse tasandiga ja jõudis Absoluudi väärtuseni.

¹¹ 9. Oma töökorralduse poolest tegutsevad kolm Havona juht-Arhitekti üksi töötava Paradiisiarhitekti abistavate kaaslastena. Seitse superuniversumite Arhitekti toimivad kooskõlastatult kolme Havona juht-Arhitektiga. Seitsekümmend väliskosmose esimese tasandi universumite planeerijat on praegu seitsme superuniversumi seitsme Arhitekti abistavad kaaslased.

¹² Tervikuniversumi Arhitektide käsutuses on arvukad abiliste ja abistajate rühmad, nende hulgas kaks tohutu suurt jõukorraldajate klassi, esimesed ilmnenuid ja neid abistavad transtsendentaalid. Neid Meister-Jõukorraldajaid ei tohi ära segada võimsusesuunajatega, kes tegelevad suuruniversumiga.

¹³ Kõik aja- ja igavikulaste liidust tekkinud olendid, näiteks lõpetanute ja Paradiisi kodanike kolmsustatud järglased, saavad Meisterarhitektide hoolealusteks. Kuid kõigist teistest loodud-olenditest ja olemusvormidest, kelle tegutsemisest praegustes organiseeritud universumites oleme teadlikud, on mingi orgaanilise seose Transtsendentaalide ja Tervikuniversumi Arhitektidega säilitanud vaid Üksildased Sõnumitoojad ja Inspireeritud Kolmsuslikud Viimud.

¹⁴ Kui Loojad-Pojad määratakse Meisterarhitektide valdustesse kohalike universumite tegevust organiseerima, siis Tervikuniversumi Arhitektid kinnitavad tehniliselt selle määramise. Meisterarhitektil on Paradiisi Loojate-Poegade väga tihedad sidemed, ja kuigi see suhe on ilmutamata, on teile räägitud Arhitektide seostest suuruniversumi Ülimade Loojatega esimese kogemusliku Kolmsuse kaudu. Need rühmad koos areneva ja kogemusliku Ülima Olendiga moodustavad transtsendentsete väärtustega ja tervikuniversumi tähendustega Viimase Kolmsuse.

10. LÕPLIK AVASTUSRETK

¹ Vanima Meisterarhitekti järelevalve alla kuulub seitse Lõplikuse Korpust ja need on:

- ² 1. Surelike Lõpetanute Korpust;
- ³ 2. Paradiisi Lõpetanute Korpust;
- ⁴ 3. Kolmsustatud Lõpetanute Korpust;
- ⁵ 4. Ühiselt Kolmsustatud Lõpetanute Korpust;
- ⁶ 5. Havona Lõpetanute Korpust;
- ⁷ 6. Transtsendentsete Lõpetanute Korpust;
- ⁸ 7. Ilmutamata Saatusega Poegade Korpust.

⁹ Igal niisugusel saatuse korpusel on oma eesistuja ja need seitse eesistujat moodustavad Paradiisis asuva Saatuse Ülima Nõukogu. Praegusel universumiajastul on selle eesotsas Grandfanda ja see ülim nõukogu määrab lõpliku saatuse lapsed universumi tööle.

¹⁰ Nende seitsme lõpetanute korpuse kokkukoondamine tähendab, et mobiliseeritakse reaalselt potentsiaale, isiksused, meeled, vaimud, absoniidid ja kogemuslikud tegelikkused, mis ilmselt ületavad isegi Ülima Olendi tulevased funktsioonid tervikuniversumis. Need seitse lõpetanute korpust tähendavad ilmselt, et Viimane Kolmsus tegeleb praegu piiritletud ja absoniitsete jõudude koondamisega, et valmistuda etteaimamatuteks arenguteks väliskosmose universumites. Midagi selletaolist pole juhtunud igavikulähedastest aegadest saadik, mil Paradiisi-Kolmsus koondas samamoodi tol ajal eksisteerinud Paradiisi ja Havona isiksused ning lähetas nad aja ja ruumi seitsme kavandatud superuniversumi haldajateks ja valitsejateks. Need

seitse lõpetanute korpust kujutavad endast suuruniversumi jumalikkuse reageeringut tulevikus igavesti tegutsevate välisuniversumite veel väljakujunemata potentsiaalide tulevastele vajadustele.

¹¹ Me söandame ennustada tulevasi ja suuremaid asustatud maailmadega välisuniversumeid, uusi oivaliste ja ainulaadsete olendite klassidega asustatud sfääre, oma lõplikkuses ülevat ainelist universumit, tohutut loodut, kus puudub vaid üks oluline detail — tõusutee kõikse elu tegelik *piiritletud kogemus*. Niisugune universum sünnib tohutu kogemusliku puudusega: see ei saa osaleda Kõikvõimsa Ülima evolutsioonis. Need välisuniversumid saavad kõik tunda rõõmu Ülima Olendi taevaliku juhtimise võrratust hoolitsusest, kuid juba tema aktiivne kohalolek iseenesest välistab nende osaluse Ülima Jumaluse tegelikustumises.

¹² Praegusel universumiajastul kannatavad suuruniversumi arenevad isiksused Ülima Jumala suveräänsuse puuduliku tegelikustumise tõttu paljude raskuste all, kuid meil kõigil on tema evolutsioonist ühesugune ainulaadne kogemus. Me areneme temas ja tema areneb meis. Kunagi igaveses tulevikus saab Ülima Jumaluse evolutsioon universumi ajaloo lõpuleviidud faktiks ja koos sellega kaob kosmilise tegevuse areenilt ka võimalus osaleda imelises kogemuses.

¹³ Kuid need meie seast, kes on universumi noorusajal niisuguse ainulaadse kogemuse omandanud, talletavad selle kogu tulevaseks igavikuks. Ja paljud meist arvavad, et võib-olla on Lõplikuse Korpuse täiustunud tõususuurelike järjest kasvavate reservide missiooniks koos ülejäänud kuue samamoodi moodustuva korpusega hallata neid välisuniversumeid selliselt, et püüda kompenseerida nende kogemuslikke puudujääke selles osas, et nad ei ole osalenud Ülima Olendi ajalis-ruumilises evolutsioonis.

¹⁴ Niisugused puudujäägid on universumi eksistentsi kõigil tasemetel vältimatud. Praegusel universumiajastul tuleme meie vaimse eksistentsi kõrgematelt tasemetelt alla haldama arenevaid universumeid ja hoolitsema tõususuurelike eest, püüdes nii leevendada nende puudujääke kõrgemate vaimsete kogemuste realiteetide osas.

¹⁵ Ent kuigi me ei tea tegelikult midagi Tervikuniversumi Arhitektide plaanidest nende väliste loodute suhtes, oleme ometi kindlad kolmes asjas:

¹⁶ 1. tegelikult on väliskosmose aladel järk-järgult moodustumas tohutu suur uus universumite süsteem. Teie teleskoopides on tegelikult näha uued füüsiliste loodute klassid, tohutud ja hiiglaslikud ringid, mis kihavad paljudest, kaugele üle asustatud ja organiseeritud loodute praeguste piiride ulatuvatest universumitest. Praegu on need välised loodud täiesti füüsilised: nad on ilmselt asustamata ja neid ei halda loodudolendid;

¹⁷ ¶ 2. ajastu ajastu järel on toimunud seletamatu ning täiesti salapärase aja ja ruumi täiustunud tõusuolendite koondamine Paradiisi koos kuue ülejäänud lõpetanute korpusega;

¹⁸ ¶ 3. samaaegselt nende toimingutega kasvab Jumaluse Ülima Isiku võimsus superloodute kõikvõimsa suveräänina.

¹⁹ ¶ Kas vaadeldes seda kolmest arengut, mis hõlmab loodud-olendeid, universumeid ja Jumalust, saab meile ette heita, kui oletame, et tervikuniversumis on midagi uut ja ilmutamata, mis on lähenemas kulminatsioonile? Kas pole loomulik, et me seostame seda igikestvat füüsiliste universumite kujunemist ja organiseerimist niisugustes seninägematutes mastaapides ja Ülima Olendi isiksuse esilekerkimist selle hämmastava kavaga, mille kohaselt aja surelikke viiakse järjest kõrgemale jumalikule täiusele ning koondatakse seejärel Paradiisis Lõplikkuse Korpusesse — sihtkoht ja saatust, mis on mähkunud universumi salapärasse? Kogu Uversa usub üha enam, et koonduv Lõplikkuse Korpus on määratud mingisse tulevasse teenistusse väliskosmose universumites, kus saame juba tuvastada koobarat, mis on moodustunud vähemalt seitsmekümnest tuhandest mateeriakogumist, millest igaüks on suurem kui ükskõik milline praegune superuniversum.

²⁰ ¶ Arenevad surelikud sünnivad kosmose planeetidele, läbivad morontiaaailmad, tõusevad vaimu univer-

sumitesse, liiguvad läbi Havona sfääride, leiavad Jumala, jõuavad Paradiisi ning võetakse Lõplikkuse Korpusesse, kus nad ootavad järgmist määramist universumi teenistusse. Koonduvaid lõplikkuse korpust on veel kuus, kuid Grandfanda, esimene tõususurelik, on kõigi lõpetanuklasside juht Paradiisis. Ja kui me seda ülevat vaatepilti näeme, hüüame kõik: kui auline saatust on see loomse päritoluga aja lastele, ainelistele ruumipoegadele!

²¹ ¶ [Ühiselt esitanud Jumalik Nõuandja ning Nime ja Numbrita Olend Uversa Päevilt Vanade volitusel.]

* * *

²² Need kolmkümmend üks kirja, mis kirjeldavad Jumaluse olemust, Paradiisi reaalsust, keskse universumi ja superuniversumite korraldust ja tööd, suuruniversumi isiksusi ja arenevate surelike kõrget saatust, on esitanud, formuleerinud ja inglise keelde tõlkinud kõrge komisjon, kuhu kuuluvad kakskümmend neli Orvontoni haldurit, kes toimisid vastavalt Uversa Päevilt Vanade poolt antud korraldusele, mille kohaselt me pidime seda tegema Urantial, Satania 606. maailmas, Nebadoni Norlatiadekil, aastal 1934 pKr.

II OSA

KOHALIK UNIVERSUM

Esitanud Kohaliku Universumi Isiksuste Neadoni Korpus Salvingtoni Gabrieli
volitusel.

KOHALIKE UNIVERSUMITE EVOLUTSIOON

KOHALIK universum on Paradiisi Miikaeli klassi kuuluva Looja-Poja kätetöö. Sellesse kuulub sada tähtkuju, millest igaühes on sada asustatud maailmade süsteemi. Igasse süsteemi kuulub kokku ligikaudu tuhat asustatud sfääri.

² Need aja ja ruumi universumid on kõik arenevad. Paradiisi Miikaelide loomiskava kulgeb alati mööda rada, kus toimub niisugust kohalikku universumit moodustavates eri liiki sfäärides elavate mitmesuguste loodud-olendite füüsiliste, intellektuaalsete ja vaimsete olemuste ning võimete järkjärguline areng ja väljakujunemine.

³ Urantia kuulub kohalikku universumisse, mille suverään on Nebadoni Jumalinimene Jeesus Naatsaretlane ja Salvingtoni Miikael. Ja kõik Miikaeli selle kohaliku universumiga seotud plaanid said Paradiisi-Kolmsuselt täieliku heakskiidu, enne kui ta üldse seda kosmose ülimat avastusretke alustas.

⁴ Jumala Pojad võivad oma loomistegevuse maailmad valida ise, kuid algselt on neid ainelisi looduid kavandanud ja planeerinud Tervikuniversumi Arhitektid Paradiisis.

1. UNIVERSUMITE FÜÜSILINE TEKKIMINE

¹ Kosmosejõu ja ürgenergiate universumieelne käsitsemine on Paradiisi Meister-Jõukorraldajate töö; ent superuniversumi valdustes, kui esilekerkiv energia hakkab reageerima kohalikule või lineaarsele gravitatsioonile, loovutavad nad selle tegevuse vastava superuniversumi võimsusesuunajatele.

² Need võimsusesuunajad tegutsevad kohaliku universumi loomisel aine-eelsetes ja jõujärgsetes faasides üksi. Looja-Poeg saab universumi organiseerimist alustada alles siis, kui võimsusesuunajad on piisavalt mobiliseerinud kosmoseenergiaid, et luua tekkiva universumi ainealine alus — tegelikud päikesed ja ainelised sfäärid.

³ Kohalikel universumitel on kõigil ligikaudu ühesugune energiapotentsiaal, kuigi neil on suuresti erinevad füüsilised dimensioonid ja eri aegadel võib nähtava aine sisaldus olla erinev. Kohalikule universumile annetatud energialaeng ja potentsiaalne aine sõltub võimsusesuunajate ja nende eelkäijate tegevusest, samuti Looja-Poja tegevusest ja sellest, et tema loomisabilisel on loomupärane füüsilise kontrolli võime.

⁴ Kohaliku universumi energialaeng moodustab ligikaudu ühe sajatuhandiku sellele superuniversumile annetatud jõust. Teie kohaliku universumi Nebadoni ainestumise mass on veidi väiksem. Füüsika seisukohalt rääkides on Nebadonil füüsiliselt olemas kogu energia ja aine, mida võib leida kõigis teistes Orvontoni kohalikes loodutes. Ainus füüsiline piirang Nebadoni universumi arenguga seotud paisumisele on kosmoseenergia laengu suurus, mida ohjeldab ühtse universumimehhanismi jõudude ja isiksuste ühine gravitatsioonijuhtimine.

⁵ Kui energiaaine on saavutanud massi ainestumises teatava taseme, asub tegevusse Paradiisi Looja-Poeg koos Lõpmatu Vaimu Loova Tütrega. Samaaegselt Looja-Poja saabumisega hakatakse looma arhitektuurset sfääri, millest saab kavandatud kohaliku universumi keskusmaailm. Niisuguse kohaliku loodu areng kestab pikki ajastuid, päikesed stabiliseeruvad, tekkivad planeedid liiguvad oma orbiitidele, samal ajal jätkub aga nende arhitektuursete maailmade loomine, millest saavad tähtkujude keskused ja süsteemide keskusmaailmad.

2. UNIVERSUMI KORRALDATUS

¹ Enne Loojaid-Poegi kujundavad universumit võimsusesuunajad ning teised Kolmandast Allikast ja Keskmest pärinevad olendid. Sellisel juba kujundatud kosmoseenergiatest moodustas teie Looja-Poeg Miikael Nebadoni universumi asustatud alad ja sellest ajast peale on ta usinasti pühendunud nende haldamisele. Eelnevalt eksisteerinud energiast materialiseerivad need jumalikud Pojad nähtava aine, kavandavad elusolendid ja koostöös Lõpmatu Vaimu kõikse kohalolekuga loovad mitmekesise vaimisiksustest kaaskonna.

² Need võimsusesuunajad ja energiajuhtijad, kes enne Loojat-Poega tegid universumi kujundamist ettevalmistava füüsilise töö, teenivad hiljem suurepärase koostöös sellesama Universumi Pojaga, jäädes alaliseks ühiselt kontrollima neid energiasid, mida nad algselt korraldasid ja ringlema panid. Salvingtonil tegutsevad praegugi needsamad sada võimsuskeskust, kes selle kohaliku universumi koostöös teie Looja-Pojaga algselt moodustasid.

³ Esimeseks füüsilise loomise lõpuleviidud tulemuks Nebadonis oli keskusmaailma, Salvingtoni arhitektuurse sfääri ja selle satelliitide moodustamine. Võimsuskeskuste ja füüsiliste juhtijate esimestest sammudest kuni elava isikkonna saabumiseni Salvingtoni valminud sfääridele kulus veidi üle miljardi aasta teie praegust planeediaega. Salvingtoni valmimise järel hakati kohe looma kavandatud tähtkujude sadat keskusmaailma ja planeetide juhtimiseks ning haldamiseks kavandatud kohalike süsteemide kümmet tuhandet keskussfääri koos nende arhitektuursete satelliitidega. Niisugused arhitektuursete maailmad on mõeldud nii füüsiliste kui ka vaimisiksuste, samuti vahepealsete morontia-või üleminekuastmete olendite asupaikaks.

⁴ Nebadoni keskus Salvington asub täpselt kohaliku universumi energiamassi keskel. Kuid teie kohalik universum ei ole eraldiolev astronoomiline süsteem, kuigi selle füüsilises keskuses asub üks suur süsteem.

⁵ Salvington on Nebadoni Miikaeli isiklik keskus, kuid teda pole võimalik sealt alati leida. Kuigi teie kohaliku universumi ladusaks funktsioneerimiseks ei ole enam vaja Looja-Poja püsivat kohalolekut keskusmaailma sfääril, ei

olnud see nii füüsilise organiseerimise varasematel epohidel. Looja-Poeg saab oma keskusmaailmast lahkuda alles siis, kui piisavalt suur materialiseerunud energiakogus stabiliseerib selle ala gravitatsiooni, nii et mitmesugused ringlused ja süsteemid saavad vastastikuse ainelise külgetõmbega üksteist tasakaalustada.

⁶ Kui universum on füüsiliselt valmis, kavandab Looja-Poeg koos Loova Vaimuga elu loomise plaani; seejärel alustab see Lõpmatu Vaimu esindatus oma tööd erilise loovisiksusena. Kui see esimene loov tegu on formuleeritud ja ellu viidud, tekib Helkjas Koidutäht, see identiteedi ja jumalikkuse ideaali loov isikustatud algmõiste. See on universumi täitevjuht, Looja-Poja isiklik kaaslane, temasarnane kõigis iseloomu aspektides, kuigi oluliselt piiratud jumalikkuse omaduste poolest.

⁷ Ja nüüd, mil on olemas Looja-Poja parema käena tegutsev abiline ja täitevjuht, luuakse tohutu ja imeline valik mitmesuguseid olendeid. Ilmuvad kohaliku universumi pojad ja tütreid ning varsti pärast seda moodustatakse sellele loodule valitsus, alates universumi kõrgeimast nõukogudest kuni tähtkujude isadeni ja suveräänideni kohalikes süsteemides — nendes maailmade kogumites, mis peavad saama mitmesuguste tahteolendite surelike rasside koduks, ning iga niisuguse maailma eesistujaks saab Planeedivürst.

⁸ Ja kui selline universum on nii täielikult moodustatud ja nii põhjalikult isikkonnaga varustatud, hakkab Looja-Poeg Isa ettepanekul looma nende jumaliku näo järgi surelikku inimest.

⁹ Eluasemeplaneetide moodustamine Nebadonis alles kestab, sest see universum on Orvontoni tähe- ja planeedimaailmade seas alles noor parv. Viimaste registriandmete järgi oli Nebadonis 3 840 101 asustatud planeeti ja teie maailma kohalik süsteem Satania on teiste süsteemidega võrreldes üsna tüüpiline.

¹⁰ Satania ei ole ühtlane füüsiline süsteem, ühtne astronoomiline tervik ega organisatsioon. Selle 619 asustatud maailma asuvad enam kui viiesajas füüsilises süsteemis. Ainult viies neist on rohkem kui kaks asustatud maailma ja vaid ühes neist on neli rahvastatud planeeti, neljakümne kuues aga kaks asustatud maailma.

¹¹ Satania asustatud maailmade süsteem on kaugel Uversast ja sellest suurest päikesteparvest, mis on seitsmenda superuniversumi füüsiline ehk astronoomiline keske. Satania keskusest Jerusemist on Orvontoni superuniversumi füüsilise keskuseni üle kahesaja tuhande valgusaasta, see asetseb kaugel-kaugel, Linnutee läbimõõdu tihedaimas osas. Satania on kohaliku universumi äärealal ja Nebadon on praegu üsna kaugel, Orvontoni ääre lähedal. Asustatud maailmade kõige kaugemast süsteemist on superuniversumi keskmene veidi vähem kui kakssada viiskümmend tuhat valgusaastat.

¹² Nebadoni universum ulatub nüüd Orvontoni superuniversumi ringluses kaugele lõunasse ja itta. Lähimad naaberuniversumid on Avalon, Henselon, Sanselon, Portalon, Wolvering, Fanoving ja Alvoring.

¹³ Kuid kohaliku universumi arengulugu on pikk jutt. Superuniversumit käsitlevad kirjad moodustasid kõnealuse teema sissejuhatuse, ja käesoleva osa jutustused, mis käsitlevad kohalikke looduid, jätkavad seda ning loo viivad lõpule järgmised osad, mis puudutavad Urantia ajalugu ja saatust. Ent niisuguse kohaliku loodu surelike saatusest võib piisavalt hästi aru saada vaid siis, kui loete hoolikalt läbi oma Looja-Poja elu ja õpetusi käsitlevad jutustused, sest ta elas ju kunagi teie enda arengumaailmas sureliku inimese elu.

3. ARENGU IDEE

¹ Ainus täiuslikult sisseseatud loodu on keskne universum Havona, mis sündis otseselt Kõikse Isa mõttest ja Igavese Poja sõnast. Havona on eksistentsiaalne, täiuslik ja küllastatud universum, mis ümbritseb igaveste Jumaluste kodu, kõige keset. Seitsmes superuniversumis loodu on piiritletud, arenev ja järjekindlalt edenev.

² Kõik aja ja ruumi füüsilised süsteemid on olemuselt arenevad. Nad isegi ei stabiliseeru füüsiliselt enne, kui nad on lülitatud oma superuniversumite väljakujunenud ringlustesse. Ka kohalik universum ei stabiliseeru valgusesse ja ellu enne, kui selle füüsilised paisumis- ja arenemisvõimalused on ammendatud ja kui kõigi nende asustatud maailmade vaimne staatus on igaveseks paigas ning stabiliseerunud.

³ Täiuseni jõutakse järk-järgult, välja arvatud keskses universumis. Keskse loodu näol on meil olemas täiuslikkuse etalon, kuid kõik teised alad peavad jõudma selle täiuseni viisidel, mis on nende konkreetsete maailmade või universumite arenguks ette nähtud. Ja Loojatel-Poegadel on oma kohalike universumite korrastamiseks, arendamiseks, harjutamiseks ja stabiliseerimiseks peaaegu lõputu valik mitmesuguseid kavu.

⁴ Välja arvatud Isa jumaluskohalolek, on iga kohalik universum teatavas mõttes keskse ehk etalon-loodu halduskorralduse koopia. Kuigi Kõikne Isa on oma asukohainiversumis isiklikult kohal, ei ela ta selle universumi olendite meeles, nii nagu ta elab otseselt koos aja ja ruumi surelike hingedega. Ulatusliku loodu vaimsete asjade korraldamine ja reguleerimine näib olevat igati targalt tasakaalustatud. Keskse universumis on Isa kui selline isiklikult kohal, kuid ta puudub selle täiusliku loodu laste meeles; kosmoseuniversumites Isa isiklikult kohal ei ole, teda esindavad seal tema Suveräänsed Pojad, kuid ta ise on oma surelike laste meeles vahetult kohal ning vaimselt esindab teda nende tahteolendite meeles Saladuslike Järelevaatajate eelisikuline kohalolek.

⁵ Kohaliku universumi keskuses elavad kõik need looja- ja loovisiksused, kes esindavad iseseisvat valitsusvõimu ja haldusautonoomiat, seal pole kohal ainult Kõikne Isa isiklikult. Kohalikus universumis leidub miski kõigist või keegi peaaegu igast keskses universumis eksisteerivast intellektiolendite klassist, välja arvatud Kõikne Isa. Kuigi Kõikne Isa ei ole kohalikus universumis isiklikult kohal, esindab teda isiklikult tema Looja-Poeg, kellest saab kunagi Jumala

asevalitseja ja seejärel iseseisev ülim ning suveräänne valitseja.

⁶ Mida madalamale me elu astmestikul liigume, seda raskemaks muutub ususilmale üles leida nähtamatu Isa. Alamatel loodud-olenditel — ja mõnikord isegi kõrgematel isiksustel — pole alati kerge näha Kõikset Isa tema Loojates-Poegades. Ja seepärast, kuni neid pole vaimsetl ülenatud, nii et nende arengu täius võimaldaks neil Jumalat isiklikult näha, muutuvad nad järjest ettevaatlikumaks, neil tekib vaimseid kahtlusi, nad satuvad segadusse ja isoleerivad end sel moel oma aja ning universumi üha ulatuslikumatest vaimsetest eesmärkidest. Loojat-Poega vaadeldes kaotavad nad võime näha Isa. Kogu selle pika võitluse kestel Isani jõudmiseks ajal, mil loodud-olendile sisemiselt omased tingimused teevad sinnajõudmise võimatuks, on talle kindlaimaks abivahendiks hoida visalt kinni tõest ja faktist, et Isa Poegades on olemas Isa kohal olek. Otsestelt ja kujundlikult, vaimsetl ja isikuliselt on Isa ja Pojad üks. See on fakt: kes on näinud Loojat-Poega, on näinud ka Isa.

⁷ Algul on iga universumi isiksused stabiilsed ja usaldusväärsed vastavalt sellele, kui lähedas suguluses on nad Jumalusega. Kui loodud-olendi päritolu jääb esialgsetest ja jumalikest Allikatest juba piisavalt kaugemale, siis, olenevata sellest, kas on tegemist Jumala Poegade või Lõpmatu Vaimu juurde kuuluvate hoolekandeolenditega, suurenevad alati võimalused disharmoonia, segaduste ja mõnikord mässu — patu — tekkeks.

⁸ Välja arvatud täiuslikud Jumalusest pärinevad olendid, on kõik tahteolendid superuniversumites oma olemuselt arenevad, nad alustavad alamast seisusest ja pürgivad üha kõrgemale, tegelikult sissepoole. Isegi kõrged vaimisiksused jätkavad tõusu mööda elu astmestikku, järjestikuste üleviimiste kaudu elust elusse ja sfäärilt sfäärile. Ja neil, kes võtavad vastu Saladusliku Järelevaataja, pole vaimse tõusu ja universumis edasijõudmise kõrgustel tõepoolest mingeid piire.

⁹ Ajalike loodud-olendite täiuslikkus, kui selleni lõpuks jõutakse, on tervenisti omandatud ja täielikult iga *bona fide* isiksuse omadus. Kuigi siia on lisandunud armu elemente, on loodud-olendi saavutused sellele vaatamata individuaalse pingutuse ja tegeliku elu tulemus, isiksuse reaering ümbritsevale keskkonnale.

¹⁰ Fakt, et ollakse arenenud loomast, ei jäta universumi silmis ühelegi isiksusele plekki, sest see on ainus viis, kuidas saab tekkida üks piiritletud arukate tahteolendite kahest põhiliigist. Kui lõpuks jõutakse täiuslikkuse ja igaviku tippudeni, on see seda suuremaks auks neile, kes alustasid põhjast ja tõusid rõõmsalt elu redelit mööda üles, ringi ringi järel ning kes aulisuse kõrgusteni jõudes on omandanud isikliku kogemuse, mis hõlmab kõigi elufaaside tegelikku tundmist alt kuni tipuni.

¹¹ Kõiges selles ilmneb Loojate tarkus. Kõiksel Isal oleks täpselt sama lihtne luua kõik surelikud täiuslike olendite-na, jagada täiuslikkust oma jumaliku sõnaga. Kuid see jätkaks nad ilma imelisest avastusretke ja koolituse kogemusest, mis kaasneb pika ja järkjärgulise pürgimisega sisse-

poole, kogemusest, mille saavad vaid need, kellel on vedanud, et nad on saanud alustada elueksistentsi põhjast.

¹² Havonat ümbritsevates universumites on täiuslikke loodud-olendeid vaid niipalju, et on rahuldatud vajadus olla õpetajate-juhendajatena eeskujuks neile, kes elu arenguastmestikul on tõusmas. Arenevate isiksustüüpide kogemuslik olemus on Paradiisi-Havona isiksuste alati täiuslike olemuste loomulik kosmiline täiendus. Tegelikult on nii täiuslikud kui ka täiustunud loodud-olendid piiritletud tervikluse suhtes ebatäielikud. Kuid eksistentsiaalselt täiuslike Paradiisi-Havona süsteemi olendite ja arenevatest universumitest tõusnud kogemuslikult täiustunud lõpetanute täiendavas vastastikuses ühenduses vabanevad mõlemad liigid neile omasest piiratusest ja võivad ühiselt püüelda loodud-olendi staatuse lõplike ja ülevate kõrguste saavutamise poole.

¹³ Need loodud-olendite seotud sündmused on Seitsmekordses Jumaluses ilmnevate tegude ja reaktsioonide universaalsed vastukajad, milles Paradiisi-Kolmsuse igavene jumalikkus ühendub aegruumi universumite Ülimate Loojate areneva jumalikkusega Ülima Olendi võimsust tegelikustava Jumaluse sees, selle poolt ja selle kaudu.

¹⁴ Jumalikul täiuslikul loodud-olendil ja areneval täiustunud loodud-olendil on jumalikkuse potentsiaal küll võrdne, kuid tegu on eri liiki potentsiaalidega. Ülimusliku teenimiseni jõudmiseks peab kumbki tuginema teisele. Arenevad superuniversumid saavad täiuslikult Havonalt oma tõusuteelistest kodanikele lõplikku koolitust, kuid ka täiuslik keskne universum vajab täiustuvaid superuniversumeid oma laskuvate asukate täieliku arengu jaoks.

¹⁵ Piiritletud reaalsuse kaks esmast avaldumist, loomupärane täiuslikkus ja arenenud täiuslikkus nii isiksuste kui ka universumite mõttes, on kooskõlastuvad, vastastikuses sõltuvuses ja moodustavad terviku. Kumbki vajab funktsioonide, teenistuse ja saatuse saavutamiseks teist.

4. JUMALA SUHE KOHALIKU UNIVERSUMIGA

¹ Ärge arvake, et kuna Kõikne Isa on nii palju endast ja oma võimust teistele üle andnud, et siis on ta Jumaluste partnerina vaikiv või passiivne. Välja arvatud isiksuste asjus ja Kohandaja annetamise osas, on ta Paradiisi Jumalustest näiliselt kõige vähem aktiivne, sest lubab oma Jumalusega kooskõlastuvatel Poegadel ja arvukatel loodudolenditel ellu viia nii suure osa oma igavesest eesmärgist. Ta on loomiskolmiku vaikiv liige vaid selles mõttes, et ta ei tee kunagi midagi, mida võib teha mõni temaga kooskõlastunud või talle alluv kaaslane.

² Jumal saab täielikult aru iga loodud intellektiolendi vajadusest funktsioneerida ja kogeda ning seetõttu astub ta igas olukorras kõrvale, olgu siis tegemist universumi saatuse või selle kõige väljapaistmatuma loodud-olendi heaoluga, andes tegutsemisvõimaluse kõigile loodud-olendite ja Looja-isiksuste hulkadele, kellele on loomuomane olla vahendajaks Jumala ja iga universumis tekkiva olukorra või

loomissündmuse vahel. Kuid vaatamata sellele taandumisele, sellele piiritu kooskõlastatuse ilmutamisele, osaleb Jumal tegelikult, otseselt ja isiklikult kõigis sündmustes nende määratud vahendajate ja isiksuste läbi ning nende kaudu. Isa töötab kõigis neis kanalites ja nende kaudu kogu oma ulatusliku loodu heaolu nimel.

³ ¶ Kohaliku universumi tegevussuundade, juhtimise ja haldamise küsimustes tegutseb Kõikne Isa oma Looja-Poja isikus. Jumala Poegade omavahelistesse suhetesse, Kolmandast Allikast ja Keskmest pärinevate isiksuste grüühenduste sisesuhetesse ja suhetesse kõigi teiste loodudolendite, näiteks inimolendite vahel — neisse ei sekku Kõikne Isa kunagi. Alati jääb domineerima Looja-Poja seadus, kehtivad Tähtkujude Isade, Süsteemi Suveräänide ja Planeedivürstide antud juhised, sellele universumile määratud tegevussuunad ja seal kehtestatud kord. Valitsusvõimu jagunemist ei ole; jumaliku võimu ja eesmärgi osas ei teki kunagi vastuolusid. Jumalused on täiuslikult ja igavesi üksmeelsed.

⁴ Looja-Poja korraldused on ülimad kõigis eetiliste suhete küsimustes, loodudolendite mingi alajaotuse suhetes mõne teise loodudolendite klassiga või kahe või enama indiviidiga teatavas rühmas; kuid niisugune kava ei tähenda, et Kõikne Isa ei võiks omal viisil sekkuda ja teha midagi jumalikule meelele meelepärast suvalise *üksiku loodudolendiga* kogu loodu ulatuses seoses selle indiviidi praeguse staatuse või tulevikuperspektiividega ja vastavalt Isa igavesele plaanile ning piiritule eesmärgile.

⁵ ¶ Surelikes tahteolendites on Isa tegelikult olemas siimas elavas Kohandajas, tema eelisikulise vaimu fragmendis; seega on Isa ka niisuguse sureliku tahteolendi isiksuse allikas.

⁶ ¶ Need Kõikse Isa poolt annetatud Mõttekohandajad on suhteliselt isoleeritud: nad elavad inimmees, kuid neil puudub eristatav seos kohaliku loodu eetiliste asjadega. Nad ei ole otseselt koostöös ei seeravite teenistusega ega süsteemide, tähtkujude või kohaliku universumi haldamisega, isegi mitte Looja-Poja poolse valitsemisega, kelle rahe on tema universumis ülimaks seaduseks.

⁷ Sisimas elavad Kohandajad on üks Jumala iseseisev, kuid ühtlustatud sidepidamisviis loodudolenditega oma peaaegu piiritus loodus. Selliselt avaldab tema, kes ta on surelikule nähtamatu, oma kohalolekut, ja kui ta saaks, siis ta näitaks end meile ka muudel viisidel, aga niisugune edasine ilmutamine ei ole jumalikult võimalik.

⁸ Me võime näha ja mõista mehhanismi, millega Pojad saavad vahetuid ja täielikke teadmisi nende jurisdiktsooni alla kuuluvatest universumitest, ja saame sellest mehhanismist aru. Kuid me ei saa täielikult aru, missuguste meetoditega saab Jumal nii täielikult ja isiklikult kursis olla kõigi üksikasjadega universumite universumis, ehkki me võime vähemalt ära tunda teed, mille kaudu Kõikne Isa saab vastu võtta informatsiooni oma tohutu loodu olendite kohta ja neile oma kohalolekut avaldada. Isiksuse ringluse kaudu on Isa kursis kogu loodu kõigi universumite kõigi süsteemide kõigi olendite kõigi mõtete ja tegudega — ta teab

neid isiklikult. Kuigi me ei suuda täielikult haarata meetodit, millega Jumal on oma lastega osaduses, saame ikka kinnitust väitele, et „Issand tunneb oma lapsi” ning et ta „paneab meist igäühe sündimist tähele”.

⁹ ¶ Kõikne Isa on teie universumis ja teie südames vaimses mõttes ligi ühe kaudu keskses asupaigas olevast Seitsmest Meistervaimust, konkreetset aga jumaliku Kohandajana, kes elab ja töötab ning ootab sureliku meele sügavustes.

¹⁰ ¶ Jumal ei ole enesekeskne isiksus: Isa jagab end lahkelt oma loodule ja oma loodudolenditele. Ta elab ja tegutseb mitte ainult Jumalustes, vaid ka oma Poegades, keda ta õpetab tegema kõike, mis neil on jumalikult võimalik teha. Kõikne Isa on loobunud tõesti kõigist funktsioonidest, mida on võimalik täita mõnel teisel olendil. Ja see kehtib võrdsel määral nii sureliku inimese kui ka Looja-Poja kohta, kes valitseb kohaliku universumi keskuses Jumala asemel. Selles me näeme Kõikse Isa ideaalse ja piiritu armastuse väljendust.

¹¹ Selles kõigses eneseannetamises leiame küllalt tõendeid nii Isa jumaliku olemuse suuruse kui ka suuremeelsuse kohta. Kui Jumal on universumi loomisel midagi endast andmata jätnud, siis annetab ta selles osas oma valduste surelikele ohtra heldusega Mõttekohandajaid, aja Saladuslikke Järelevaatajaid, kes elavad nii kannatlikult igavese elu surelikes kandidaatides.

¹² Kõikne Isa on valanud end välja, et kogu loodu saaks rikkaks nii isiksuste kui ka vaimsete saavutuste potentsiaali poolest. Jumal on andnud meile ennast, et me saaksime olla temasarnased, ja on võimust ja hiilgusest endale jätnud vaid selle osa, mis on vajalik, et säilitada seda, mille armastamise nimel ta on niimoodi kõigest muust loobunud.

5. IGAVENE JA JUMALIK EESMÄRK

¹ Universumite kulgemisel läbi kosmose on oma suur ja auline eesmärk. Kogu teie surelik heitlus ei ole sugugi asjatu. Me kõik moodustame osa tohutust kavast, hiiglaslikust ettevõtmisest, ja just selle ettevõtmise määratu suuruse tõttu on võimatu sellest korraga ja ühe elu jooksul eriti palju näha. Me kõik moodustame osa igavesest projektist, mida juhendavad ja mille töötavad välja Jumalad. Kogu see imepärane ja universaalne mehhanism kulgeb majesteetlikult läbi kosmose Esimese Suure Allika ja Keskme piiritu mõtte ning igavese eesmärgi muusika taktis.

² Igavese Jumala igavene eesmärk on kõrge vaimne ideaal. Ajalikud sündmused ja ainelise eksistentsi heitlused on vaid ajutised tellingud, mis on sillaks teisele poole, vaimse reaalsuse ja taevase eksistentsi töötatud maale. Teil surelikel on muidugi raske igavese eesmärgi ideed mõista; te olete tegelikult võimetud mõistma igaviku mõtet, midagi, mis kunagi ei alga ja kunagi ei lõpe. Kõigel, mida teie tunnete, on olemas lõpp.

³ ¶ Rääkides indiviidi elust, maailma kestusest või suvalise omavahel seotud sündmusteahela kronoloogiast, näib,

et neil juhtudel on tegemist isoleeritud ajavahemikuga; kõigel näib olevat algus ja lõpp. Ja näib, et niisuguste järjestikuste kogemuste, elude, ajastute või epohhide seeria moodustab sirge tee, mida mööda sõites isoleeritud ajalik sündmus vuhiseb hetkega üle igaviku piiritu näo. Aga kui me vaatame seda kõike lava tagant, näeme tänu kõikehõlmavamale pildile ja täielikumale arusaamisele, et niisugune seletus on ebapiisav, seostamatu ja täiesti ebasobiv selleks, et ajalikke toiminguid seletada ning neid muul viisil nende aluseks olevate eesmärkide ja igaviku põhireageeringutega korrelatsiooni viia.

⁴ Et seda surelikule meelele seletada, on minu arvates mõttekam kujutleda igavikku tsükliks ja igavest eesmärki lõputu ringina, kus igavikutsükkel on aja ainelist tsükliga mingil viisil sünkroniseeritud. Mis puutub igavikutsükliga seotud ja sellesse kuuluvatesse ajasektoritesse, siis oleme sunnitud mõistma, et niisugused ajutised epohhid sünnivad, elavad ja surevad täpselt samamoodi kui sünnivad, elavad ja surevad ajutised ajalikud olendid. Enamik inimolendeid sureb sellepärast, et nad ei ole saavutanud Kohandajaga ühtesulamise vaimset taset; suremisel asetleidev metamorfoos on neile ainus võimalik viis pääseda aja köidikutest ja ainelise loodu ahelatest ning seega seada oma vaimsed sammud igaviku kulgemise järgi. Olles üle elanud ajaliku proovielu ja ainelise eksistentsi, on teil võimalik jätkata retke igavikus, isegi igaviku osana, liikuda igavesti koos kosmosemaailmadega mööda igaveste ajastute ringi.

⁵ Ajasektorid on nagu isiksuse väljatükked ajalikus vormis: nad ilmuvad korraks ja on siis inimeste silmist ka-

dunud, ilmudes taas uute toimijate ja jätkuvate tegurite-na kõrgemas elus igavese ringi lõputus liikumises. Igaviku saab vaevalt kujutleda sirge teena, arvestades meie uskumust, et piirideta universum liigub tohutult pikaks venitatud ringina ümber Kõikse Isa keskse asupaiga.

⁶ Tegelikult on igavik ajalikule piiritletud meelele arusaamatu. Te lihtsalt ei suuda seda haarata, te ei saa sellest aru. Minagi ei kujuta seda endale täielikult ette, ja kui ma suudaksingi seda teha, oleks mul võimatu oma ettekujutust inimmeelele edasi anda. Kuid ma olen siiski igati püüdnud kirjeldada veidi meie vaatepunkti, rääkida teile midagi sellest, kuidas meie igavestest asjadest aru saame. Ma püüan aidata teie mõtetel kristalliseeruda nende väärtuste osas, mis on oma olemuselt piiratud ja igavese tähtsusega.

⁷ ¶ Jumala meeles on plaan, mis hõlmab kõiki tema tohutute valduste loodud-olendeid, ja see plaan on piiratud võimaluste, piiramatu progressi ning lõputu elu igavene eesmärk. Ja niisuguse võrratu tee piiratud aarded kuuluvad teile, kui te nende poole püüdate!

⁸ Ees on igavikuline siht! Teie ees on jumalikkuseni jõudmise avastusretk! On alanud võidujooks täiuse suunas! Kõik soovijad võivad liituda ja iga inimese pingutusi kroonib kindel võit, kui ta jookseb usu ja usalduse jooksu, juhindudes tee igal sammul oma sisimas elavast Kohandajast ja sellest Universumi Poja heast vaimust, mida on nii lahkelt kõigele lihalikule välja valatud.

⁹ [Esitanud Vägev Sõnumitooja, kes on ajutiselt kinnistatud Nebadoni Kõrgeima Nõukogu juurde ja kellele selle missiooni on määranud Salvingtoni Gabriel.]

KOHALIKU UNIVERSUMI HALDAMINE

POLE kahtlust, et Kõikne Isa valitseb oma tohutu suure loodu üle, aga ta funktsioneerib kohaliku universumi haldamisel Looja-Poja isiku kaudu. Muul viisil Isa kohaliku universumi haldusasjades isiklikult ei osale. Need küsimused on usaldatud Looja-Poja ja kohaliku universumi Emavaimu ning nende paljude laste hooldeks. See Poeg koostab ja viib ellu kohaliku universumi plaane, tegevussuundi ja haldusakte ning delegeerib koos oma Vaimust kaaslasega täidesaatva võimu Gabrielile ja õigusemõistmise võimu Tähtkujude Isadele, Süsteemi Suveräänidele ja Planeedivürstidele.

1. NEBADONI MIIKAEL

¹ Meie Loojas-Pojas on isikustunud 611 121. originaalkontseptsioon piiritust identiteedist, mis pärineb üheaegselt Kõiksest Isast ja Igavesest Pojast. Nebadoni Miikael on „ainusündinud Poeg”, kelles see 611 121. universaalne kontseptsioon jumalikkusest ja lõpmatusest on isikustunud. Tema keskus on Salvingtonil kolmes valguse eluasemeilmas. Ja see asupaik on korraldatud nii seepärast, et Miikael on kogenud elu intellektiolendi eksisteerimise kõigis kolmes faasis: vaimses, morontia- ja ainelises faasis. Temast räägitakse mõnikord kui Kristus Miikaelist, sest seda nime seostatakse tema seitsmenda ja viimase annetumisega Urantiale.

² Meie Looja-Poeg ei ole Igavene Poeg — Kõikse Isa ja Lõpmatu Vaimu eksistentsiaalne Paradiisi-kaaslane. Nebadoni Miikael ei ole Paradiisi-Kolmsuse liige. Vaatamata sellele on meie Meister-Pojal tema valitsemisaladel kõik jumalikud omadused ja võim, mida avaldaks Igavene Poeg ise, kui ta oleks tegelikult Salvingtonil kohal ja tegutseks Nebadonis. Miikaelil on isegi rohkem võimu ja volitusi, sest ta mitte üksnes ei kehasta Igavest Poega, vaid ka esindab täielikult ja kehastab tegelikult Kõikse Isa isiksuse kohalolekut selle kohaliku universumi jaoks ja selles. Ta esindab isegi Isa-Poega. Nende suhete tõttu on Looja-Poeg kõige võimsam, mitmekülgsem ja mõjukam kõigist jumalikest olenditest, kes suudavad otseselt hallata arenevaid universumeid ja olla isiklikult kontaktis ebaküpsete loodud-olenditega.

³ Meie Looja-Poeg avaldab kohaliku universumi keskusest samasugust vaimset tõmbejõudu, vaimu gravitatsiooni, nagu tooks esile Paradiisi Igavene Poeg, kui ta oleks Salvingtonil isiklikult kohal, isegi *rohkem*, sest Universumi Poeg on ka Kõikse Isa kehastus Nebadoni universumis. Loojad-Pojad on Paradiisi Isa-Poja vaimsete jõudude isiksusekeskused. Loojad-Pojad on Seitsmekordse Jumala võimsate aegruumi omaduste lõplikud võimsuse ja isiksuse koondumised.

⁴ Looja-Poeg on Kõikse Isa asevalitsejast isikustumine, jumalikut kooskõlastatud Igavese Pojaga ja Lõpmatu Vaimu loov kaaslane. Meie universumile ja kõigile selle asustatud maailmadele on Suveräänne Poeg tegelikult niisama

hästi kui Jumal. Temas on isikustatud kõik Paradiisi Jumalused, kes on arenevate surelike jaoks eristatavalt arusaadavad. See Poeg ja tema Vaimust kaaslane *ongi* teie loojatest vanemad. Teie jaoks on Looja-Poeg Miikael ülim isiksus, Igavene Poeg on teie jaoks rohkem kui ülim — ta on lõpmatu Jumalusest isiksus.

⁵ ¶ Looja-Poja isikus on meil valitseja ja jumalik vanem, kes on täpselt niisama vägev, tõhus ja heategev, kui seda oleksid Kõikne Isa ja Igavene Poeg, juhul kui mõlemad oleksid Salvingtonil ja tegeleksid Nebadoni universumi asjade haldamisega.

2. NEBADONI SUVERÄÄN

¹ Loojate-Poegade vaatlemisel ilmneb, et mõned neist sarnanevad rohkem Isaga, mõned Pojaga, kolmandates on aga segunenud mõlema lõpmatu vanema omadused. Meie Loojas-Pojas avalduvad väga selgelt need jooned ja omadused, mis sarnanevad rohkem Igavese Poja omadega.

² Miikael otsustas organiseerida selle kohaliku universumi ja on siin nüüd kõrgeim valitseja. Tema isiklikku võimu piiravad varem eksisteerinud gravitatsiooniringlused, mille keskused on Paradiisis, ja superuniversumi valitsuse Päevilt Vanadele on jäetud õigus teha kõik lõplikud täidesaatvad otsused isiksuse hävitamise kohta. Isiksuse annetab ainult Isa, kuid Loojad-Pojad algatavad Igavese Poja heakskiitmisel uusi loodud-olendite kavandeid ja võivad koostöös oma Vaim-kaaslastega püüda teostada energia-aine uusi muundamisi.

³ ¶ Miikael on Paradiisi Isa-Poja isikustumine Nebadoni kohaliku universumi jaoks ja selles; seetõttu, kui Loov Emavaim, Lõpmatu Vaimu esindaja kohalikus universumis, allutas ennast Kristus Miikaelile pärast Kristus Miikaeli tagasipöördumist oma viimaselt annetumiselt Urantial, sai Meister-Poeg sellega „kogu meelevalla taevast ja maa pealt”.

⁴ See Jumalike Hoolekandjate allumine kohalike universumite Loojatele-Poegadele teeb neist Meister-Poegadest Isa, Poja ja Vaimu piiritletult ilmneva jumalikkuse isiklikud hoidjad ning Miikaeli kogemused loodud-olendina annetumisest annavad neile õiguse kirjeldada Ülima Olendi kogemuslikku jumalikkust. Ükski teine olendite liik universumites ei ole selliselt isiklikult ammendanud praeguse piiritletud kogemuse võimalusi ja ühelgi teisel olendite liigil universumites ei ole niisugust ettevalmistust ainuvalitsemiseks.

⁵ ¶ Kuigi Miikaeli keskus asub ametlikult Salvingtonil, Nebadoni keskuses, kulutab ta suure osa oma ajast tähtkuju ja süsteemi keskuste ning isegi üksikplaneetide külastamisele. Ta käib regulaarselt Paradiisis ja sageli Uversal, kus ta peab nõu Päevilt Vanadega. Kui ta viibib Salvingtonilt eemal, asendab teda Gabriel, kes tegutseb siis Nebadoni universumi asevalitsejana.

3. UNIVERSUMI POEG JA VAIM

¹ Täites kõiki aja ja ruumi universumeid, tegutseb Lõpmatu Vaim spetsiaalselt koondununa iga kohaliku universumi keskusest lähtudes ja omandab loovas koostöös Looja-Pojaga täielikud isiksuseomadused. Mis puutub kohalikkude universumisse, siis siin on kõrgeim haldusvõim Loojal-Pojal; Lõpmatu Vaim kui Jumalik Hoolekandja tegutseb temaga täielikus koostöös, olles samas täiuslikult kooskõlastatud.

² ¶ Universumi Emavaim Salvingtonis, Miikaeli kaaslane Nebadoni juhtimisel ja haldamisel, kuulub Ülimade Vaimude kuuendasse rühma, olles sellest klassist number 611 121. Ta läks vabatahtlikult Miikaeliga kaasa, kui see Paradiisi kohustustest vabastati, ja on sellest ajast saadik tegutsenud koos temaga tema universumi loomisel ja valitsemisel.

³ ¶ Looja- ja Meister-Poeg on oma universumi isikuline suverään, kuid kõigis juhtimise üksikasjades on Universumi Vaim Poja kõrval kaasjuhtija. Kuigi Vaim tunnistab Poega igal juhul suverääni ja valitsejana, annab Poeg Vaimule alati kooskõlastatud positsiooni ja võrdväärse valitsusvõimu kõigis oma valduste asjades. Kõiges tark ja alati ustav Universumi Vaim koos oma mitmekesise inglisisustest kaaskonnaga toetab alati täiuslikult ja abistab võimekalt Loojat-Poega kogu tema armastuse ja elu annetamise töös. See Jumalik Hoolekandja on tegelikult vaimude ja vaimisiksuste ema, Looja-Poja alati kohalviibiv ja kõiges tark nõuandja, Paradiisi Lõpmatu Vaimu ustav ja tõeline avaldumine.

⁴ ¶ Poeg funktsioneerib oma kohalikus universumis isana. Vaim täidab — nagu surelikud loodud-olendid sellest aru saaksid — ema rolli, aidates alati Poega ja olles universumi haldamises igavesti asendamatu. Vastuhaku korral saavad päästjatena toimida vaid Poeg ja tema kaaslaseks olevad Pojad. Vaim ei saa kunagi hakata mässuga võitlema või valitsusvõimu kaitsma, kuid Vaim toetab alati Poega kõiges, mida tolle tuleb kogeda oma pingutustes stabiliseerida valitsust ja säilitada valitsusvõimu maailmades, mis on kurjast nakatatud või patust vallutatud. Vaid Poeg saab nende ühise loodu tagasi võita, kuid ükski Poeg ei saa loota lõplikule edule ilma lakkamatu koostööta Jumaliku Hoolekandja ja tema tohutu vaim-abilistest kaaskonnaga, Jumala tütardega, kes võitlevad nii ustavalt ja vapralt surelike inimeste heaolu ja nende jumalike vanemate auhiilguse eest.

⁵ Kui jõuab lõpule Looja-Poja seitsmes ja viimane annetumine loodud-olenditele, jõuab lõpule ka Jumaliku Hoolekandja ajutisest isolatsioonist tingitud määramatus ja Poja abilise universumis jääb alaliseks kindluses ja juhtimises paigale. Looja-Poja trooniletulekul ja Meister-Pojaks saamisel, juubelite juubelil, tunnistab Universumi Vaim kogunenud vägede ees esmakordselt avalikult täielikkude allumist Pojale, töötades ustavust ja kuulekust. See sündmus toimus Nebadonis ajal, mil Miikael pöördus pärast Urantial annetumist tagasi Salvingtonile. Mitte kunagi enne seda ülitähtsat sündmust polnud Universumi

Vaim tunnistanud oma allumist Universumi Pojale ja alles pärast sellist võimu ja volituste vabatahtlikku loovutamist Vaimu poolt sai Poja kohta tõeliselt kuulutada, et „temale on antud kõik meelevald taevas ja maa peal”.

⁶ Pärast seda Loova Emavaimu allumistootust tunnistas Nebadoni Miikael üllalt oma igavest sõltuvust oma Vaimust kaaslasest, seades Vaimu oma universumialade kaavalitsejaks ja nõudes kõigilt loodud-olenditelt samasugust lojaalsustootust Vaimule, nagu nad olid andnud Pojale; ja siis kuulutati ja jagati välja lõplik „Võrdsusedeklaratsioon”. Kuigi Poeg oli oma kohaliku universumi suverään, avaldas ta kõigile maailmadele, et Vaim on kõigis isiksuseannetustes ja jumalikes iseloomuomadustes temaga võrdne. Ja sellest saab isegi kosmosemaailmade alamate loodud-olendite jaoks perekonna ning valitsemise korraldamise transtendentne etalon. See on tõepoolest perekonna ja inimeste vabatahtliku abielu kui institutsiooni kõrge ideaal.

⁷ Poeg ja Vaim juhivad nüüd universumit umbes samamoodi nagu isa ja ema valvavad oma pere poegi ja tütreid ning hoolitsevad nende eest. Polegi päris kohatu nimetada Universumi Vaimu Looja-Poja loovaks kaaslaseks ja pidada maailmade loodud-olendeid nende poegadeks ja tütardeks — suureks ja auliseks pereks, millega on ometi seotud lugematud kohustused ja lõputu hool.

⁸ ¶ Poeg algatab teatavate universumilaste loomise, Vaimu ainuvastutusel aga on arvukate vaimisiksuste klasside loomine, kes teevad hoolekandetööd ja teenivad sellesama Emavaimu suunamisel ja juhendamisel. Muud liiki universumiisiksuste loomisel tegutsevad Poeg ja Vaim üheskoos ja üheski loomeaktis ei tee kumbki midagi teise nõuannete ja heakskiiduta.

4. GABRIEL — TÄITEVJUHT

¹ Helkjas Koidutähes on kehastunud esimene Looja-Poja ja kohalikus universumis avaldunud Lõpmatu Vaimu poolt formuleeritud isiksuse identiteedi ja ideaali mõiste. Kui minna tagasi kohaliku universumi algusaegadesse, enne Looja-Poja ja Emavaimu loova ühenduse sõlmimist, tagasi aega enne nende mitmekesise poegadest ja tütardest pere loomise algust, oli nende kahe jumaliku isiku varajase ja vaba ühenduse esimene ühine tegu Poja ja Vaimu kõrgeima vaimisiksuse, Helkja Koidutähe loomine.

² Igas kohalikus universumis tekib vaid üks niisugune tark ja majesteetlik olend. Kõikne Isa ja Igavene Poeg saavad tegelikult luua ja loovadki piiramatul arvul Poegi, kes on nendega jumalikkuses võrdsed; kuid need Pojad võivad koos Lõpmatu Vaimu Tütardega luua igas universumis ainult ühe Helkja Koidutähe, endasarnase olendi, kes saab vabalt osa nende mõlema olemusest, kuid mitte nende loomeõigustest. Salvingtoni Gabriel on olemuselt Universumi Poja sarnane, kuigi Jumaluse omaduste poolest tundvalt piiratum.

³ See uue universumi vanemate esiklaps on ainulaadne isiksus, kellel on palju imelisi jooni, mis pole täheledatavad kummaski esivanemas, ning see on enneolematult mitmekülgne ja kujuteldamatult sädelev olend. Selles

taevalikus isiksuses on Poja jumalik tahe kombineerunud Vaimu loova kujutlusvõimega. Helkja Koidutähe mõtted ning teod esindavad alati täielikult nii Loojat-Poega kui ka Loovat Vaimu. Niisugune olend on võimeline avarapilguliselt mõistma nii vaimudest seeravivägesid kui ka ainelisi arenevaid tahteolendeid ja olema nendega osavõtlikus kontaktis.

⁴ ¶ Helkjas Koidutäht ei ole looja, kuid Looja-Poja isikliku haldusesindajana on ta imeline haldur. Poeg ja Vaim ei aruta kunagi universumi tähtsaid toimimisviise ilma Gabrieli kohalolekuta, välja arvatud loomise ja eluandmise küsimused.

⁵ Salvingtoni Gabriel on Nebadoni universumi täiteviht ja vahekohtunik kõigi juhtimisalaste kaebuste üle oma haldusalas. See universumi täiteviht on loodud kõigi oma tööks vajalike annetega, kuid ta on omandanud meie kohaliku loodu kasvu ja evolutsiooni käigus ka kogemusi.

⁶ Gabriel on peametnik, kes täidab superuniversumi korraldusi, mis on seotud kohalike universumite mitteisikuliste asjadega. Enamik küsimusi, mis puudutavad Päevilt Vanade kohtumõistmist rühmade üle ja otsuseid surnust ülestõusmiste kohta, delegeeritakse samuti täitmiseks Gabrielile ja tema kaaskonnale. Gabriel on seega ühtaegu nii superuniversumi kui ka kohaliku universumi valitsejate täiteviht. Tema käsutuses on võimekas haldusabiliste kogu, kes on konkreetset selle töö jaoks loodud ja kes jäävad arenevatele surelikele ilmutamata. Lisaks neile abilistele võib Gabriel kasutada kõiki Nebadonis tegutsevate taevaste olendite klasse ja ta on ka „taevaste malevate” — taevaste vägede — ülemjuhataja.

⁷ ¶ Gabriel ja tema kaaskond ei ole õpetajad, nad on haldurid. Pole teada, et nad oleksid kunagi oma tavalisest tööst kõrvale kaldunud, välja arvatud siis, kui Miikael kehastus loodud-olenditele annetumiseks. Niisuguste annetumiste ajal täitis kehastunud Poja tahet alati Gabriel ja koostöös Päevilt Ühtsuga sai temast hilisemate annetumiste ajal universumi asjade tegelik suunaja. Alates Miikaeli annetumisest surelikele on Gabriel olnud Urantia ajaloo ja arenguga tihedalt seotud.

⁸ Välja arvatud annetumismaailmad ja üldised ning erilised ülestõusmisloendused kohtavad surelikud läbi kohaliku universumi tõustes Gabrieli harva kuni selle ajani, mil nad seatakse ametisse kohaliku loodu haldustöös. Halduritena, olenemata teie klassist või astmest, hakkate te tööle Gabrieli juhendamisel.

5. KOLMSUSE SAADIKUD

¹ Kolmsusest pärinevate isiksuste haldustöö lõpeb superuniversumite valitsusega. Kohalikke universumeid ise loomustab kahene juhendamine, siit saab alguse isa-ema mõiste. Kõikseks isaks on Looja-Poeg, kõikseks emaks Jumalik Hoolekandja, kohaliku universumi Loov Vaim. Iga kohalik universum on aga õnnistatud ka teatavate keske universumi ja Paradiisi isiksuste kohalolekuga. Nebadonis on selle Paradiisi-grupi eesotsas Paradiisi-Kolmsuse saadik

— Salvingtoni Immanuel, Nebadoni kohalikku universumisse määratud Päevilt Ühtne. See kõrge Kolmsuse Poeg on teatud mõttes ka Kõikse Isa isiklik esindaja Looja-Poja kohtus; sellest ka tema nimi, Immanuel.

² Salvingtoni Immanuel, Kolmsuse Ülimite Isiksuste kuuenda klassi number 611 121, on ülevaalt väärikas ja nii ülimalt armulik olend, et keeldub olemast kõigi loodud elusolendite poolt palveldatav ja jumaldatav. Teda eristab teistest asjaolu, et ta on ainus olend Nebadonis, kes ei ole kunagi tunnistanud oma venna Miikaeli ülimuslikkust. Ta tegutseb Suveräänse Poja nõuandjana, aga annab nõu vaid siis, kui seda soovitakse. Looja-Poja äraolekul võib ta olla universumi suvalise nõukogu eesistujaks, kuid ta osaleb universumi täidesaatvas tegevuses vaid siis, kui teda on palutud.

³ See Paradiisi-saadik Nebadonis ei allu kohaliku universumi valitsusele. Tal ei ole ka otsustavat võimu areneva kohaliku universumi täidesaatvas töös, välja arvatud oma vendade, tähtkujude keskustes teenivate Päevilt Ustavate juhendamises.

⁴ Päevilt Ustavad, nagu ka Päevilt Ühtsed, pakuvad tähtkujude valitsejatele nõu ja abi vaid siis, kui seda neilt küsitakse. Need tähtkujudesse lähetatud Paradiisi-saadikud esindavad nõuandjarollis tegutsevate Kolmsuse Alaliste Poegade lõplikku isiklikku kohalolekut kohalikes universumites. Tähtkujud on superuniversumite haldusega tihedamalt seotud kui kohalikud süsteemid, mida haldavad ainult kohalikust universumist pärit isiksused.

6. ÜLDINE HALDAMINE

¹ Gabriel on Nebadoni täiteviht ja tegelik haldur. See, et Miikael pole kogu aeg Salvingtonil, ei häiri universumi asjade korrakohast läbiviimist mitte mingil moel. Miikaeli äraolekul, näiteks hiljutisel lähetusel Orvontoni Meister-Poegade kokkutulekule Paradiisis, on universumi asevalitseja Gabriel. Sellistel juhtudel küsib Gabriel kõigis tähtsamates probleemides alati nõu Salvingtoni Immanuelilt.

² Melkisedek-Isa on Gabrieli esimene abiline. Kui Helkjas Koidutäht on Salvingtonilt ära, võtab tema ülesanded enda kanda see agne Melkisedek-Poeg.

³ ¶ Universumi mitmesugustele madalamate tasemete valitsustele on määratud konkreetset vastutusalad. Kuigi süsteemi valitsus hoolitseb üldiselt oma planeetide heaolu eest, huvitavad seda konkreetsemalt elusolendite füüsilise staatus, bioloogilised probleemid. Tähtkujude valitsejad pööravad omakorda erilist tähelepanu eri planeetidel ja süsteemides valitsevatele sotsiaalsetele ja valitsemistingimustele. Tähtkuju valitsus tegeleb põhiliselt ühtlustamise ja stabiliseerimisega. Veel kõrgemal tasemel tegelevad universumi valitsejad rohkem oma valduste vaimse staatusega.

⁴ ¶ Saadikuid kutsutakse ametisse kohtu määrusega ja nad esindavad universumeid teistes universumites. Konsulid on tähtkujude esindajad teistes tähtkujudes ja universumi keskustes, neid määratakse seadusandliku aktiga

ja nad tegutsevad ainult kohaliku universumi piires. Vaatlejaid saadetakse Süsteemi Suverääni täidesaatva korraldusega esindama kõnesolevat süsteemi teistes süsteemides ja tähtkuju keskusmaailmas ja ka nemad funktsioneerivad ainult kohaliku universumi piirides.

⁵ ¶ Salvingtonilt suunatakse teabelevi samaaegselt tähtkujude keskustesse, süsteemide keskustesse ja üksikplaneetidele. Kõik taevaste olendite kõrgemad klassid saavad kasutada seda teenistust, et suhelda üle kogu universumi laiali asuvate kaaslastega. Universumi teadaanne saadetakse kõigisse asustatud maailmadesse, olenemata nende vaimsest staatusest. Planeetidevahelise suhtlemise keeld kehtib vaid neis maailmades, mis on vaimses karantiinis.

⁶ Tähtkujude teadaandeid läkitab tähtkuju keskusest korrapäraselt Tähtkujude Isade juht.

⁷ ¶ Kronoloogiaga, aja arvestamise, arvutamise ja korrigeerimisega tegeleb Salvingtonil spetsiaalne olendite rühm. Nebadoni standardpäev võrdub Urantia aja kaheksateistkümne päeva ja kuue tunniga pluss kaks ja pool minutit. Nebadoni aasta kujutab endast ühte osa universumi Uversa ümber tiirlemise ajast ning see võrdub saja universumi standardpäevaga, mis on ligikaudu viis Urantia aastat.

⁸ Salvingtonilt edastatav Nebadoni aeg on kõigi selle kohaliku universumi tähtkujude ja süsteemide standardaeg. Kõik tähtkujud viivad oma asjatoimetusi läbi Nebadoni aja järgi, kuid süsteemid, nagu ka planeedid, peavad oma kronoloogiat.

⁹ Satania on päev, nagu seda Jerusemil arvestatakse, veidi lühem kui Urantia aja kolm päeva (1 tunni 4 minuti ja 15 sekundi võrra). Neid aegu nimetatakse üldiselt Salvingtoni ehk universumiajaks ja Satania ehk süsteemiajaks. Standardajaks on universumiaeg.

7. NEBADONI KOHTUD

¹ Meister-Poeg Miikael on ülimalt huvitatud vaid kolmest asjast: loomisest, alalhoidmisest ja hoolekandest. Ta ei osale isiklikult universumi kohtumõistmistöös. Loojad ei istu kunagi oma loodud-olendite üle kohut mõistma, see funktsioon kuulub ainult kõrge koolituse ja tegeliku loodud-olendi kogemuse saanud olenditele.

² Kogu Nebadoni kohtusüsteem allub Gabrieli järelevalvele. Salvingtonil asuvad kõrged kohtud tegelevad universumi jaoks üldist tähtsust omavate probleemidega ja süsteemide kohtutest saabuvate edasikaebustega. Neid universumi kohtuid on seitsekümmend allüksust ja nad funktsioneerivad seitsmes alajaotuses, igaühes kümme sektsiooni. Kõigi kohtuotsuste tegemisel osaleb kahe ne kohtunikekogu, mis koosneb ühest täiuslike esivaneatega vanemkohtunikust ja ühest tõusuteekogemusega madalama astme kohtunikust.

³ Jurisdiktsiooni osas on kohalike universumite kohtutel järgmised piirangud:

⁴ 1. kohaliku universumi valitsus tegeleb loomise, evolutsiooni, hooldamise ja hoolekandega. Universumi

kohtutel pole seetõttu õigust teha otsuseid, mis puudutavad igavese elu või surma küsimust. See ei käi loomuliku surma kohta, nagu see esineb Urantial. Aga kui on vaja langetada otsus õiguse üle jätkata eksisteerimist, igavest elu, tuleb see küsimus saata otsustamiseks Orvontoni kohtutesse, ja kui otsus on indiviidi suhtes ebasoodne, viiakse kõik hävitamist puudutavad kohtuotsused täide supervalitsuse korraldusel ja selle esindajate kaudu;

⁵ ¶ 2. kui Jumala Kohaliku Universumi Pojad jäta-
vad oma ülesanded täitmata või ei kuuletu või taganevad oma põhimõtetest, ohustades enda kui Poegade staatust ja autoriteeti, ei langetata otsuseid mitte kunagi Poja kohtutes; niisugune arusaamatus antakse otsekohe lahendada superuniversumi kohtutele;

⁶ ¶ 3. küsimus kohaliku universumi mõne osa, näiteks kohaliku süsteemi täieliku vaimse staatuse taastamisest kohaliku loodu liikmena pärast selle vaimset isolatsiooni tuleb kooskõlastada superuniversumi kõrge täiskoguga.

⁷ ¶ Kõigis muudes küsimustes on Salvingtoni kohtute otsused lõplikud ja ülimald. Nende otsuseid ja määrusi ei saa edasi kaevata ning nende täitmisest ei pääse.

⁸ Kui ebaõiglasel mõnikord tunduvadki Urantial inimlikes vaidlusküsimustes tehtavad otsused, on universumis siiski ülekaalus õiglus ja jumalik erapooletus. Te elate hästi korraldatud universumis ja võite varem või hiljem veenduda, et teiega toimitakse õiglaselt, isegi halastavalt.

8. SEADUSANDLIKUD JA TÄIDESAATVAD FUNKTSIOONID

¹ Nebadoni keskuses Salvingtonil päris seadusandlike organeid ei ole. Universumite keskusmaailmad tegelevad suures osas kohtumõistmisega. Kohalike universumite seadusandlikud täiskogud asuvad saja tähtkuju keskustes. Süsteemid tegelevad peamiselt kohalike loodute täidesaatva ja haldustööga. Süsteemi Suveräänid ja nende kaaslased viivad ellu tähtkujude valitsejate seadusandlike korraldusi ja universumi kõrgete kohtute määrusi.

² Kuigi universumite keskustes ei toimu õigusaktide tõelist kehtestamist, tegutseb Salvingtonil ometi mitmeid nõuandvaid ja teadusuuringute täiskogusid, mis on eri viisil moodustatud ja tegutsevad vastavalt oma tegevuslatussele ning eesmärkidele. Mõned neist on alalised, teised lähevad pärast eesmärgi saavutamist laiali.

³ ¶ Kohaliku universumi kõrgeimasse nõukogusse kuulub kolm liiget igast süsteemist ja seitse liiget igast tähtkujust. Isolatsioonis olevad süsteemid ei ole täiskogus esindatud, kuid neil on lubatud saata vaatlajaid, kes võtavad kõigist arutlustest osa ja õpivad sealseid kaalutlusi tundma.

⁴ ¶ Salvingtonil on ka sada kõrgeimat kinnitamisnõukogu. Nende esimehed moodustavad kokku Gabrieli vahetu töökabineti.

⁵ ¶ Kõik universumite kõrgete konsultatiivnõukogude otsused saadetakse edasi kas Salvingtoni kohtuorganitele või tähtkujude seadusandlikele täiskogudele. Neil nõukogudel pole volitusi ega võimu oma soovitusi ellu viia. Kui

nende nõuanne põhineb universumi põhiseadustel, annavad Nebadoni kohtud korralduse see ellu viia; aga kui soovitused on seotud kohalike tingimustega või eriolukorraga, tuleb need kehtestami seks esitada tähtkuju seadusandlikele täiskogudele ja seejärel täideviimiseks süsteemi võimuorganitele. Need kõrged nõukogud on tegelikult universumi seadusandlikust kogust kõrgemal, kuid neil pole

volitusi ei otsuste jõustamiseks ega võimu täideviimiseks.

⁶ Kui me seoses universumi haldamisega räägime „kohututest” ja „täiskogudest”, siis tuleks aru saada, et need vaimsed toimingud on väga erinevad vastavatest primitiivsematest ja ainelistest tegevustest Urantial.

⁷ [Esitanud Nebadoni Peainglite juht.]

KOHALIKU UNIVERSUMI EMAVAIM

KUI Kõikne Isa ja Igavene Poeg isikustavad Looja-Poja, siis individualiseerib Lõpmatu Vaim oma uue ja ainulaadse esindaja Looja-Poja saatjaks kosmosemaailmades, tema sealseks kaaslaseks esmalt füüsilise korrastamise ajal ja hiljem uue kavandatud universumi loodud-olendite loomisel ja nende eest hoolitsemisel.

² Loov Vaim reageerib nii füüsilistele kui ka vaimsetele reaalsustele, samuti reageerib Looja-Poeg, ning nii on nad kohaliku aja- ja ruumiuniversumi haldamisel kooskõlastatud kaaslased.

³ Need Tütarvaimud on Lõpmatu Vaimu põhiolemusega, kuid nad ei saa tegelda üheaegselt füüsilise loometööga ja vaimse hoolekandega. Füüsilisel loomisel koostab Universumi Poeg algkuju, Universumi Vaim aga algatab füüsiliste reaalsuste ainstumise. Poeg tegeleb võimsuse kavandamisega, Vaim muundab need energialoomingud füüsiliseks aineks. Kuigi seda Lõpmatu Vaimu varast kohalolekut isikuna on mõnevõrra raske kirjeldada, on Vaimust kaaslane Looja-Poja jaoks isikuline ning on alati tegutsenud kindlapiirilise indiviidina.

1. LOOVA VAIMU ISIKUSTUMINE

¹ Pärast seda, kui tähtede ja planeetide parve füüsiline korrastamine on lõpule jõudnud ja superuniversumi energiaringlused võimsuskeskuste abil loodud, kui Lõpmatu Vaimu esindajad on tema loova koondumise ja juhendamise abil tegutsedes selle ettevalmistustöö ära teinud, kuulutab Miikaël-Poeg, et nüüd kavandatakse uues korrastatud universumis elu. Kui väljakuulutatud kavatsus on Paradiisis teatavaks võetud, reageerib Paradiisi-Kolmsus sellele heakskiiduga, mille järel Meistervaim, kelle superuniversumis see uus loodu on moodustumas, kaob Jumaluste vaimsesse särasse. Teised Meistervaimud lähenevad sel ajal sellele Paradiisi Jumaluste keskele asupaigale, ja kui Jumalusest hõlmatud Meistervaim neile taas ilmub, toimub nüü nimetatud „esmane purse”. See on tohutu vaimne sähvatus, nähtus, mis on selgesti eristatav isegi vastava superuniversumi keskuse kaugusel; samaaegselt selle vähe mõistetava Kolmsuse avaldumisega toimub märgatav muutus Lõpmatu Vaimu kõnealuses kohalikus universumis asuva loova vaimu kohaloleku olemuses ja võimus. Neile Paradiisi-nähtustele reageerides isikustub Looja-Poja vahetus kohalolekus kohe uus Lõpmatu Vaimu isikuline esindaja. See on Jumalik Hoolekandja. Looja-Poja abilise, individualiseeritud Loov Vaim on saanud tema isiklikuks loovaks kaaslaseks, kohaliku universumi Emavaimuks.

² Sellest uuest Ühise Looja isiklikust jagunemisest lähtuvad ja selle kaudu kulgevad need vaimu võimu ja vaimse mõju voolud ning ettenähtud ringlused, mis peavad täitma kõiki selle kohaliku universumi maailmu ja olendeid. Tegelikuses on see uus ja isikuline kohalolek lihtsalt Poja varasema universumi füüsilise korrastamistöö aegse ja vähem isikulise kaaslase teisendus.

³ ¶ Niisugune on mõne sõnaga see hämmastav epopöa, kuid selles on öeldud peaaegu kõik, mida nende otsustava tähtsusega toimingute kohta saab öelda. Need on hetkelised, mõistatuslikud ja arusaamatud; nende toimumise viisi ja korra saladus on varjul Paradiisi-Kolmsuse põues. Me oleme kindlad vaid ühes asjas: Vaimu kohalolek kohalikus universumis puhtfüüsilise loomise või korraldamise ajal ei olnud täielikult eristatav Paradiisi Lõpmatu Vaimu vaimust; ent pärast juhendava Meistervaimu taasilmumist Jumalate salajasest hõlmatuses ja pärast vaimse energia sähvatust muutub Lõpmatu Vaimu avaldumine kohalikus universumis äkki ja täielikult isiklikult selle Meistervaimu sarnaseks, kes oli Lõpmatu Vaimuga muundavas ühenduses. Selliselt omandab kohaliku universumi Emavaim isikulise olemuse, millel on tema astronoomilisse jurisdiktsiooni kuuluva superuniversumi Meistervaimu värv.

⁴ Lõpmatu Vaimu isikustatud kohalolekut, kohaliku universumi Loovat Emavaimu nimetatakse Satania Jumalikuks Hoolekandjaks. Praktilises ja vaimses tähenduses on see Jumaluse avaldus jumalik indiviid, vaimisik. Ja sellisena teda Looja-Poeg ka tunnistab ja arvestab. Just selle Kolmanda Allika ja Keskme paiknemise ja isikustumise kaudu meie kohalikus universumis sai see Vaim hiljem nii täielikult Loojale-Pojale alluda, et selle Poja kohta öeldi tõega: „Temale on antud kõik meelevald taevas ja maa peal.”

2. JUMALIKU HOOLEKANDJA OLEMUS

¹ Teinud elu loomise ajal läbi märgatava isiksuse metamorfoosi, tegutseb Jumalik Hoolekandja pärast seda isikuna ja teeb Looja-Pojaga nende kohaliku loodu laialdaste asjade planeerimisel ja juhtimisel väga isiklikku laadi koostööd. Paljudele universumilendite tüüpidele võib tunda, et seegi Lõpmatu Vaimu esindaja ei olnud Miikaeli viimase annetumise eelsete ajastute jooksul täielikult isikuline; kuid pärast Looja-Poja ülendamist Meister-Poja suveräänivolitustesse lisandub Loovale Emavaimule nii palju isikulisi omadusi, et kõik temaga kokkupuutuvad individid tunnevad ta isikuliselt ära.

² Oma varasemast ühendusest Looja-Pojaga pärinevad kõik Universumi Vaimu füüsiliseks juhtimiseks vajalikud Lõpmatu Vaimu omadused, kaasa arvatud täielik antigravitatsiooni võime. Isikulise staatuse omandanud Universumi Vaimul on kohalikus universumis täpselt niisama täielik ja terviklik kontroll vaimugravitatsiooni üle, nagu seda oleks Lõpmatul Vaimul, kui ta isiklikult kohal viibiks.

³ ¶ Igas kohalikus universumis tegutseb Jumalik Hoolekandja vastavalt Lõpmatu Vaimu olemusele ja loomumomadustele, mis on kehastunud Paradiisi Seitsmes Meistervaimus. Kuigi kõik Universumi Vaimud on põhiolemuselt ühesugused, on nende tegevuses ka erinevusi, mis on

tingitud sellest, et nende eellaseks on üks Seitsmest Meistervaimust. Sellest erinevast päritolust tulenevad ka kohalike universumite Emavaimude erinevad tegutsemisviisid erinevates superuniversumites. Kuid kõigi oluliste vaimuomaduste poolest on need Vaimud identsed, võrdselt vaimsed ja täiesti jumalikud, olenemata superuniversumite erinevustest.

⁴ ¶ Loov Vaim on koos Looja-Pojaga kaasvastutav maailmade olendite loomise eest ega jäta kunagi Poega abistamata kõigis pingutustes neid looduid ülal hoida ja säilitada. Elu eest hoolitsetakse ja seda hoitakse alal Loova Vaimu vahendusel. „Sa läkitad välja oma Vaimu, ja nad luuakse. Sina uuendad maa näo.”

⁵ Intellektiolendite universumi loomisel tegutseb Loov Emavaim kõigepealt universumi täiustamise alal, luues koos Pojaga Helkja Koidutähe. Seejärel lähenevad Vaimu järglased üha enam planeetidel olevate loodud-olendite klassidele, täpselt samuti nagu Poegade klassid astmeliselt laskuvad üha allapoole alates Melkisedekitest kuni Aineliste Poegadeni, kes maailmade surelikega tegelikult kokku puutuvad. Surelike olendite hilisemas evolutsioonis annavad Elukandjad-Pojad neile füüsilise keha, mis on valmistatud maailmas eksisteerivast korrastatud materjalist, ja Universumi Vaim annab neile „elava hingeõhu”.

⁶ ¶ Kuigi suuruniversumi seitsmenda segmendi areng võib paljuskki olla aeglane, näevad meie probleemide põhjalikud uurijad eelolevatel ajastutel ette loodu erakordselt tasakaalustatud arenemist. Me prognoosime Orvontonil seda kõrgetasemelist sümmeetriat sellepärast, et selle superuniversumi eesistujaks olev Vaim on Meistervaimude kõrge juht, ta on vaim-intellekt, mis kehastab kõigi kolme igavese Jumaluse joonte ja loomuse tasakaalustatud liitu ning täiuslikku koordineerimist. Me oleme teiste sektoritega võrreldes aeglased ja mahajäänud, kuid tuleviku igavestel ajastutel ootab meid kahtlemata ees transtsendentne areng ja enneolematud saavutused.

3. POEG JA VAIM AJAS JA RUUMIS

¹ Ei Igavene Poeg ega Lõpmatu Vaim ole aja või ruumi-
ga piiratud ega neist sõltuvad, kuid enamik nende järglasi on seda küll.

² Lõpmatu Vaim täidab kogu ruumi ja elab igaviku ringil. Oma isiklikes kokkupuudetes aja lastega peavad Lõpmatu Vaimu isiksused sageli siiski arvestama aega, kuigi mitte niivõrd ruumi. Paljud meele hoolekanded jätavad arvestamata ruumi, kuid nad peavad leppima sellega, et kõikse reaalsuse eri tasandite koordineerimisele kulub teatav aeg. Üksildane Sõnumitooja on ruumist tegelikult sõltumatu, kuid ühest kohast teise reisimiseks kulub tegelikult aega; ja on ka teisi samasuguseid, teile tundmatuid olemusvorme.

³ ¶ Isiklike eesõiguste poolest on Loov Vaim ruumist täielikult ja tervenisti sõltumatu, kuid mitte ajast. Sellel Universumi Vaimul ei ole konkreetset isikulist kohalolekut tähtkujude ega süsteemide keskustes. Ta on võrdselt ja hajutatult ligi kogu oma kohalikus universumis ja on seega

ühes maailmas täpselt sama otseselt ja isikuliselt kohal kui mõnes teises.

⁴ Loov Vaim on oma universumi hoolekandes piiratud ainult ajalisel. Looja-Poeg tegutseb kogu oma universumi ulatuses hetkega; kuid Loov Vaim peab arvestama, et kõikse meele eest hoolitsemiseks kulub aega, välja arvatud siis, kui ta kasutab teadlikult ja kavatsuslikult Universumi Poja isiklikke omadusi. Puht vaimuna tegutsedes toimib Loov Vaim samuti ajast sõltumatult, ja nii ka koostöös universumi peegelduvuse saladusliku toimega.

⁵ ¶ Kuigi Igavese Poja vaimugravitatsiooniringlus toimib ajast ja ruumist sõltumatult, ei ole Loojate-Poegade kõik tegevused ruumipiirangutest vabad. Kui arengumaa ilmade toimingud välja arvata, siis näib, et need Miika-Pojad suudavad tegutseda ajast suhteliselt sõltumatult. Loojat-Poega ei kammitse aeg, kuid ta sõltub ruumist; ta ei saa olla isiklikult korraga kahes kohas. Nebadoni Miika-Poeg tegutseb oma universumis ajatult ja peegelduvuse kaudu tegelikult samamoodi ka superuniversumis. Ta suhtleb ajatult otse Igavese Pojaga.

⁶ Jumalik Hoolekandja on Looja-Poja mõistev abiline, võimaldades tal ületada ja kompenseerida tema loomupärasest piiratud ruumi osas, sest kui need kaks tegutsevad haldusliiduna koos, on nad oma kohaliku loodu piires tegelikult ajast ja ruumist sõltumatud. Seetõttu, nagu seda praktikas võib täheldada kogu kohaliku universumi ulatuses, tegutsevad Looja-Poeg ja Loov Vaim tavaliselt nii ajast kui ka ruumist sõltumatult, sest mõlemad saavad alati kasutada teise sõltumatust ruumist või ajast.

⁷ ¶ Absoluutses mõttes on ajast ja ruumist sõltumatud ainult absoluutsed olendid. Enamik nii Igavesele Pojale kui ka Lõpmatule Vaimule alluvaid isikuid sõltub nii ajast kui ka ruumist.

⁸ Kui Loov Vaim muutub „ruumist teadlikuks”, siis valmistub ta tunnistama mõnda piiritletud „ruumiala” enda omaks, ruumiks, kus ta saab olla ruumist vaba, vastupidiselt kogu ülejäänud ruumile, millest ta on sõltuv. Vabalt valida ja tegutseda saab igaüks ainult sel alal, mida hõlmab tema teadvus.

4. KOHALIKU UNIVERSUMI RINGLUSED

¹ Nebadoni kohalikus universumis on kolm selgelt eristatavat vaimuringlust:

- ² 1. Looja-Poja annetatud vaim, Lohutaja, Tõe Vaim;
- ³ 2. Jumaliku Hoolekandja vaimuringlus, Püha Vaim;

⁴ 3. arukuse hoolekande ringlus, mis hõlmab seitsme meeleabivaimu enamvähem ühtlustatud tegevusi, kuid erinevaid tegevusi.

⁵ ¶ Loojate-Poegadele on annetatud kõikse kohaloleku vaim, mis on paljuskki analoogiline Paradiisi Seitsmele Meistervaimule. See on Tõe Vaim, mida annetav Poeg valab maailmale, kui ta on saanud selle sfääri üle vaimse valdusõiguse. See annetatav Lohutaja on vaimujõud, mis

tõmbab kõiki tõeotsijaid alati Tema poole, kes on tõe isikustumine kohalikus universumis. See vaim on Looja-Poja loomupärane anne, mis tuleneb tema jumalikust loomusest, nii nagu suuruniversumi tervikringlused tulenevad Paradiisi Jumaluste isiksuste kohalolekust.

⁶ Looja-Poeg võib tulla ja minna; ta võib olla isiklikult kohal kohalikus universumis või mujal, kuid Tõe Vaim toimib siiski häirimatult, sest see jumalik kohalolek, mis tuleb küll Looja-Poja isiksusest, on toimimise poolest koonduvad Jumaliku Hoolekandja isikus.

⁷ Universumi Emavaim ei lahku aga kunagi kohaliku universumi keskusmaailmast. Looja-Poja vaim võib tegutseda ja tegutsebki sõltumatult Poja isiklikust kohalolekust, kuid Jumaliku Hoolekandja isikliku vaimuga see nii ei ole. Jumaliku Hoolekandja Püha Vaim ei saaks tegutseda, kui tema isiklik kohalolek Salvingtonilt ära viidaks. Tema vaimu kohalolek näib olevat kinnistunud universumi keskusmaailma ja just see asjaolu võimaldab Looja-Poja vaimul tegutseda sõltumatult Poja asukohast. Universumi Emavaim toimib Tõe Vaimu ning samuti tema oma isikliku mõju, Püha Vaimu koondumispunkti ja keskmene universumis.

⁸ ¶ Looja Isa-Poeg ja Loov Emavaim annavad mõlemad oma kohaliku universumi lastele annetatud meelese erineva panuse. Kuid Loov Vaim annetab meelt vaid siis, kui talle on antud isikulised eesõigused.

⁹ Kohalike universumite evolutsiooni kõrgematele isiksuseklassidele on antud superuniversumi meelealguju järgi kohaliku universumi tüüpi meel. Areneva elu inimlikele ja inimlikest alamatele klassidele on antud meeleabivaimu tüüpi meel.

¹⁰ ¶ Seitse meeleabivaimu on loodud kohaliku universumi Jumaliku Hoolekandja poolt. Need meeleabivaimud on ühesuguse iseloomuga, kuid neil on eri võim ja kõik nad saavad ühtmoodi osa Universumi Vaimu olemusest, ehkki vaevalt neid peetakse nende Ema-Loojast eraldi seisvateks isiksusteks. Seitsmele meeleabivaimule on antud järgmised nimed: *tarkusevaim*, *palveldamisvaim*, *nõuandevaim*, *teadmisvaim*, *julgusevaim*, *arusaamisvaim* ja *intuitsioonivaim* — kiire taju vaim.

¹¹ ¶ Need on „seitse Jumala vaimu”, „nagu tulelambid põlemas trooni ees”, mida prohvet sümbolitena nägemuses nägi. Kuid ta ei näinud kahekümne nelja vahimehe istekohta nende seitsme meeleabivaimu ümber. Selles ürikus on segi aetud kaks esindust, millest üks seondub universumi keskusega ja teine süsteemi keskusmaailmaga. Kahekümne nelja vanema istekohad on Jerusemil, teie asustatud maailmade kohaliku süsteemi keskuses.

¹² Kuid Johannes kirjutas just Salvingtoni kohta: „Ja troonist väljub värk ja kõuemürinaid ja pikselööke ja hääli” — see oli universumi teabelevi kohalikele süsteemidele. Ta nägi vaimus ka kohaliku universumi suunda kontrollivaid olendeid, keskusmaailma elavaid kompasid. Seda kontrolli suuna üle peavad Nebadonis neli Salvingtoni kontrollivat olendit, kes töötavad universumi vooludega ja

keda abistab võimekalt esimene toimiv meeleabivaim, intuitsiooni vaim, „kiire arusaamise” vaim. Kuid nende nelja metsalisteks nimetatava loodud-olendi kirjeldust on kahetsusväärset moonutatud: nad on võrratult kaunid ja kujult imelised.

¹³ Kompassi neli ilmakaart on universaalsed ja Nebadoni elule loomuomased. Kõigi elusolendite kehas on osakesi, mis on nende voolusuundade suhtes tundlikud ning reageerivad neile. Need loodud-olendite omadused korduvad universumis kuni üksikplaneetideni, ja ühenduses maailmade magnetjõududega aktiveerivad nad loomses organismis mikroskoopiliste osakeste hulki selliselt, et need suunarakud osutavad alati põhja ja lõuna suunas. Nii on universumi elusolenditel alatiseks määratud orientatsioonimeel. See meel teadliku meelena ei ole inimkonnal mitte täiesti puudu. Need osakesed avastati Urantial esmakordselt umbes käesoleva jutustuse edastamise ajal.

5. VAIMU HOOLEKANNE

¹ Jumalik Hoolekandja tegutseb koos Looja-Pojaga elu ja uute olenditeklasside loomisel kuni tema seitsmenda annetumise ajani, aga hiljem, pärast tema tõstmist universumi täievoliliseks suverääniks, jätkab ta koostöös Poja ja Pojale annetatud vaimuga maailma eest hoolitsemise ja planeetide edasiarendamise tööd.

² Asustatud maailma alustab Vaim tööd arengulise edasiliikumise nimel, kõigepealt maailma elutu materjaliga, annetades algul taimse elu, edasi tulevad loomsed organismid, siis inimeksistentsi esimesed klassid; iga järgmine annetus alates esimestest primitiivsetest etappidest kuni tahteolendite ilmumiseni aitab kaasa planeedi elu arengupotentsiaali edasisele avardumisele. Vaimu tööd teevad suures osas seitse abilist, töötuse vaimud, arenguplaneetide ühtlustav ja koordineeriv vaimmeel, mis viib inimrassesse alati ja ühiselt kõrgemate ideede ning vaimsete ideaalide poole.

³ ¶ Surelik inimene kogeb Vaimu hoolekannet kõigepealt seoses meele, kui arenevate loodud-olendite puhtloomsel meelel kujuneb välja palveldamise ja tarkuse meeleabivaimude vastuvõtmise võime. See kuuenda ja seitsmenda meeleabivaimu hoolekanne näitab, et meele evolutsioon astub üle vaimse hoolekande läve. Ja need palveldamis- ja tarkusefunktsiooniga meeled lülitatakse kohe Jumaliku Hoolekandja vaimsetesse ringlustesse.

⁴ Kui meelele on sel kombel annetatud Püha Vaimu hoolitsus, on ta võimeline (teadlikult või alateadlikult) valima Kõikse Isa vaimset kohalolekut — Mõttekohandajat. Kuid kõik normaalsed meeled on automaatselt valmis Mõttekohandajate vastuvõtmiseks alles siis, kui Poja annetumine vabastab Tõe Vaimu kõigi planeedisurelike eest hoolitsemiseks. Tõe Vaim toimib ühtselt Jumaliku Hoolekandja vaimu kohalolekuga. See kahene vaimuliit hõljub üle maailmade, püüdes õpetada tõe ja anda inimeste meelele vaimuvalgust, innustada tõusuteel olevatesse rassistesse kuuluvate loodudolendite hingi ja juhtida arenguplaneetidel elavaid rahvaid nende jumaliku saatuse poole Paradiisis.

⁵ Kuigi Tõe Vaimu valatakse välja kõige lihaliku peale, on selle Poja vaim tegutsemise ja võimu osas peaaegu täielikult piiratud inimese isikliku võimega võtta vastu seda, milles seisneb annetuva Poja missiooni olemus ja sisu. Püha Vaim on inimsuhtumisest osaliselt sõltumatu, osaliselt aga sõltub inimtahte otsustest ja koostööst. Vaatamata sellele saab Püha Vaimu hoolekanne üha tõhusamalt pühalikumaks muuta ja vaimsustada nende surelike siseelu, kes *kuuletuvad* täielikumalt jumalikule juhatusse.

⁶ Teil kui indiviididel ei ole isiklikult Looja Isa-Poja ega Loova Emavaimu vaimu eraldi osa ega olemusvormi; need hoolekandjad ei puutu indiviidi meele mõtlemiskeskustega kokku ega ela neis nii nagu Saladuslikud Järelevaatajad. Mõttekohandajad on Kõikse Isa eelisikulise reaalsuse kindlapiirilised individualisatsioonid, mis elavad tegelikult sureliku meele sisimas nagu selle meele osa ja töötavad alati täielikus kooskõlas Looja-Poja ja Loova Vaimu vaimudega.

⁷ Püha Vaimu kui Lõpmatu Vaimu Universumi-Tütre, Tõe Vaimu kui Igavese Poja Universumi-Poja ja Paradiisi-Isa Kohandaja-vaimu kohalolek arenevas surelikus näitab vaimu annetamise ja hoolekande sümmeetriat ja võimaldab surelikul teadlikult mõista Jumala pojaks olemise usku kui fakti.

6. VAIM INIMESES

¹ Asustatud planeedi evolutsiooni jätkudes ja selle asukate edasise vaimsustumise käigus võivad need küpsed isiksused saada täiendavaid vaimseid mõjutusi. Sedamööda kuidas areneb surelike kontroll meele üle ja vaimne taju, võrdsustuvad üha enam mitmete vaimuhoolekannete funktsioonid; nad põimuvad üha enam Paradiisi-Kolmsuse üldhoolekandega.

² Kuigi Jumalus võib avalduda paljuselt, on Jumalus inimkogemuses alati ainus, alati *üks*. Ka vaimne hoolekanne ei ole inimkogemuses mitmuslik. Kõigil vaimsetel mõjutustel on nende mitmesest päritolust olenemata üks funktsioon. Nad ongi tõepoolest üks, sest nad kujutavad endast Seitsmekordse Jumala vaimu hoolekannet suuruniversumi loodud-olendites ja nende jaoks; ning kui loodud-olendid hakkavad seda vaimu ühendavat hoolekannet üha enam hindama ja vastu võtma, saab see nende kogemuses Ülima Jumala hoolekandeks.

³ Jumalik Vaim laskub igavese auhiilguse kõrgustest paljusid astmeid mööda alla, et kohata teid sellistena, nagu te olete ja kus iganes te olete, et usu ja armastusega hõlmata surelikku päritolu hinge ning asuda siis astuma neid allatuleku astmeid mööda kindlalt ning selgelt tagasi üles, peatudes alles siis, kui arenev hing on kindlalt ülendatud just nende õndsuse kõrgusteni, millest jumalik Vaim alguse seda armu-ja hoolekandemissiooni alustas.

⁴ Vaimujõud leiavad ja saavutavad eksimatult iseenda esialgsed tasemed. Lähtununa Igavesest, pöörduvad nad

kindlasti sellesse tagasi, tuues endaga kaasa need aja ja ruumi lapsed, kes on sisimas elava Kohandaja juhtimise ja õpetamise omaks võtnud, need, kes on tõesti „sündinud Vaimust”, Jumala usupojad.

⁵ Jumalik Vaim on inimlastele pideva hoolekande ja julgustuse allikas. Teie võimed ja saavutused on „tema lastust mööda, Vaimu uuendamise kaudu”. Vaimuelu, nagu ka füüsiline energia, kulub. Vaimse pingutuse tulemusena tekib suhteline vaimne väsimus. Kogu tõusuteekogemus on samavõrd reaalne kui ka vaimne, mistõttu on õigusega kirjutatud: „Vaim on see, kes elustab”, „Vaim teeb elusaks.”

⁶ Ka kõrgeimate usudoktriinide surnud teooria on võimetu inimloomust muutma ja surelike käitumist juhtima. Tänapäeva maailmale on vaja tõde, mida kuulutas teie kunagine õpetaja: „Mitte ainult sõnana, vaid ka väes ja Pühas Vaimus.” Teoreetilise tõe seeme on surnud, kõrgeimadki kõlbelised arusaamad mõjuta, kuni jumalik vaim pole hinganud tõe vormidele ega muutnud elavaks õigluse vorme.

⁷ Need, kes on Jumala oma sisimasse vastu võtnud ja ta ära tundnud, on sündinud Vaimust. „Teie olete Jumala tempel ja Jumala vaim elab teie sees.” Ei piisa sellest, kui seda vaimu teie peale välja valatakse; jumalik Vaim peab domineerima inimkogemuse kõigi faaside üle ja neid oma juhtimise all hoidma.

⁸ Just jumaliku Vaimu kohalolek, see eluvesi, hoiab ära sureliku rahulolematuse kurnava janu ja vaimsustamata inimmeele kirjeldamatu nälja. Vaimust motiveeritud olen did „ei janune iialgi, sest see vaimne vesi saab neis rahulolu allikaks, mis pulbitseb üles igavesse ellu”. Need jumalikult kosutatud hinged on elurõõmude ja maise eksistentsi rahulduste osas ainelisest keskkonnast peaaegu sõltumatud. Nad on vaimselt valgustatud ja värskendatud, kõlbeliselt tugevdatud ja ette valmistatud.

⁹ Igal surelikul on kahene olemus: päritud loomalikud kalduvused ja annetatud vaimu kõrge sund. Teie lühikesee Urantia-elu jooksul saab neid kaht vastupidist tungi harva päriselt lepitada, vaevalt saab neid kooskõlastada ja ühitada, kuid kogu teie elu jooksul hoolitseb ühtne Vaim alati selle eest, et aidata teil oma ihu üha enam Vaimu juhtimisele allutada. Kuigi te peate elama oma ainelise elu lõpuni, kuigi te ei pääse kehast ja selle vajadustest, on teil eesmärkide ja ideaalide osas üha enam võimalik loomset olemust allutada Vaimu ülevõimule. Teie sees on tõepoolest vaimujõudude salanõu, jumalike võimete salaliit, mille ainsaks eesmärgiks on vabastada teid lõplikult ainelistest kammitsestest ja piiritletud olemasolu puudustest.

¹⁰ Kogu selle hoolitsuse eesmärk on: „Et te saaksite vält tugevaks Tema Vaimu läbi, kes elab inimese sees.” Ja kõik see on vaid ettevalmistus usu ja teenimise täiuse lõplikuks saavutamiseks, selleks kogemuseks, milles te saate „täidetud Jumala kogu täiusega”, „sest kõik, keda iganes Jumala vaim juhib, needsinased on Jumala lapsed”.

¹¹ Vaim *ei sunni kunagi tagant*, ainult juhib. Kui olete valmis õppima, kui soovite jõuda vaimu tasanditele ja

jumalike kõrgusteni, kui te soovite siiralt saavutada igavest eesmärki, siis jumalik Vaim juhib teid õrnalt ja armastavalt mööda pojaks olemise ja vaimse edenemise rada. Iga samm, mida astute, peab olema valmisoleku, aruka ja rõõmsa koostöö samm. Vaimu ülemvõimuga ei kaasne kunagi sundus ning seda ei määri iialgi kohustamine.

¹² Ja kui niisugune vaimust juhitud elu on vabatahtlikult ja arukalt vastu võetud, areneb inimmees järk-järgult välja positiivne teadlikkus kontaktist jumalikkusega ja kindlus vaimse osaduse suhtes. Varem või hiljem „Vaim tunnistab koos teie vaimuga (Kohandajaga), et te olete Jumala laps”. Teie oma Mõttekohandaja on teile teie sugulusest Jumalaga juba rääkinud, nii et kroonika kohaselt Vaim tunnistab „koos teie vaimuga”, mitte teie *vaimule*.

¹³ Teadlikkusega sellest, et inimelu üle valitseb vaim, kaasneb otsekohe Vaimu omaduste üha selgem ilmnemine niisuguse vaimust juhitud sureliku elureaktsioonides, „vaimu vili aga on armastus, rõõm, rahu, pikk meel, lahkus, headus, ustavus, tasadus, mõõdukus”. Niisugused vaimust juhitud ja jumalikul valgustatud surelikud, kes astuvad veel küll mööda töövaeva alamaid teid ja täidavad inimlikus ustavuses oma maiste ülesannetega seotud kohustusi, on ometi hakanud juba eristama igavese elu valgust, mis helgib teise maailma kaugetel kallastel; nad on juba hakanud aru saama selle innustava ja lohutava tõe reaalsusest, et „Jumala riik ei ole ju söömine ega joomine, vaid õigus ja rahu ja rõõm Pühas Vaimus”. Ja igas katsumuses ning igas raskuses toetab vaimust sündinud hingi see lootus, mis ületab kogu hirmu, sest jumaliku Vaimu kohalolek külvab kõigisse südamesse Jumala armastust.

7. VAIM JA LIHA

¹ Loomse päritoluga rassidele omane loomus, lihalikkus, ei kanna loomulikult jumaliku Vaimu vilju. Kui surelikku loomust on täiustatud Jumala Aineliste Poegade olemuse lisamisega, nii nagu Urantia rasse täiustati Aadama annetamisega, siis on tee Tõe Vaimu koostööks sisimas elava Kohandajaga paremini ette valmistatud, toomaks esile olemuse vaimuviljade kaunist saaki. Kui te ei lükka seda vaimu tagasi, ehkki ülesande täitmiseks võib kuluda igavik, „juhib ta teid kõige tõe sisse”.

² Vaimselt edasiliikuvates normaalses maailmas elavad arenevad surelikud ei koge vaimu ja liha vahelisi teravaid vastuolusid, mis iseloomustavad Urantia tänapäeva rasse. Kuid isegi kõige ideaalsematel planeetidel peab Aadama-eelne inimene tegema tõsisid pingutusi, et tõusta puhtloomset eksistentsitasandilt läbi üha intellektuaalsemate tähenduste ja järjest kõrgemate vaimsete väärtustasemetega aina kõrgemale.

³ Normaalse maailma surelikud ei koge pidevat sõjaseisukorda oma füüsilise ja vaimse olemuse vahel. Nad on silmitsi vajadusega tõusta loomsetelt eksistentsitasanditelt vaimse elu kõrgematele tasanditele, kuid see tõus sarnaneb

rohkem hariva väljaõppega, võrreldes Urantia surelike pingeliste vastuoludega selles lahknevate aineliste ja vaimsete olemustega maailmas.

⁴ ¶ Urantia rahvad kannatavad seetõttu, et nad on juba kaks korda jäetud ilma abist oma ülesande täitmisel, milleks on kogu planeedi vaimne edenemine. Caligastia mäss vallandas ülemaailmse segaduse ja rõõvis kõigilt järgnevatelt põlvkondadelt moraalse abi, mida oleks pakkunud hästikorraldatud ühiskond. Kuid veelgi hävitavam oli Aadama eksimus, sest see jättis rassid ilma sellest kõrgemat tüüpi füüsilisest olemusest, mis oleks paremini vastanud vaimsetele püüdlustele.

⁵ Urantia surelikud on sunnitud niisuguse vaimu ja liha vahelise olulise võitluse läbi tegema sellepärast, et nende kauged esivanemad ei muutunud Eedeni annetusega piisavalt Aadama sarnaseks. Jumaliku kava kohaselt oleks Urantia surelike rasside füüsiline olemus pidanud loomulikult vastama vaimule.

⁶ ¶ Vaatamata sellele inimloomust ja tema keskkonda tabanud topeltõnnetusele kogeksid tänapäeva surelikud seda selget võitlust liha ja vaimu vahel vähem, kui nad siseneksid vaimuriiki, kus Jumala usupojad tunnevad valgustatud ja vabastavas teenimises rõõmu suhtelisest vabanemisest lihaorjuse kammitsatest ja pühenduvad kõigest südamest taevase Isa tahte täitmisele. Jeesus näitas inimkonnale uut surelikku eluviisi, mille abil inimesed saavad väga suures osas pääseda Caligastia mässu kohutavatest tagajärgedest ja väga tõhusalt kompenseerida Aadama eksimusest tulenenud kaotused. „Kristuses Jeesuses kätkev elu vaim on vabastanud meid loomse elu seadusest ja kurja ning pattu kiusatustest.” „See ongi võit, mis on võitnud ära liha, nimelt teie usk.”

⁷ Need Jumalat tundvad mehed ja naised, kes on Vaimust sündinud, ei koge rohkem vastuolusid oma sureliku loomusega kui kõige normaalsemate maailmade asukad planeetidel, mida ei ole kunagi varjutanud patt ega puudutanud mäss. Usupojad töötavad intellektuaalsetel tasanditel ja elavad vaimsetel tasanditel palju kõrgemal vastuoludest, mida kutsuvad esile ohjeldamatud või ebaloomulikud füüsilised ihad. Loomsete olendite normaalsed tungid ja füüsilise olemuse loomulikud isud ja kihud on kõrgeima vaimse saavutusega vastuolus ainult vähiklike, vääriti õpetatud või kahetsusväärselt ülipüüdlike inimeste silmis.

⁸ ¶ Asunud igikestva elu teele, võtnud vastu selle ülesande ja saanud korralduse edasi liikuda, ärge kartke inimlikku hajameelsust ja sureliku ebakindluse ohte, ärge vaevake end läbikukkumiskahtlustega ega hämmeldust tekitava segadusega, ärge kõhelge ega kahelge oma staatuses ja positsioonis, sest igal pimedal tunnil, igal edasiviiva heitlemise ristteel kõneleb teiega alati Tõe Vaim, öeldes: „See on see tee.”

⁹ [Esitanud ajutiselt Urantiale teenistusse määratud Vägev Sõnumitooja.]

JUMALA KOHALIKU UNIVERSUMI POJAD

VAREM tutvustatud Jumala Pojad pärinevad Paradiisist. Nad on universumialade jumalike Valitsejate järeltulijad. Paradiisi esimesest poegade klassist, Loojatest-Poegadest, on Nebadonis vaid üks, universumi isa ja suverään Miikael. Paradiisi poegade teisest klassist, Avonalidest ehk Kohtumõistjatest-Poegadest, on Nebadonis täiskvoot — 1062. Ja need „väiksemad Kristused” on oma planeetidele annetumistes täpselt niisama tõhusad ja kõikvõimsad nagu Looja- ja Meister-Poeg oli Urantial. Kolmas, Kolmsusest pärinev klass, ei ole kohalikus universumis arvel, kuid minu hinnangu järgi on Nebadonis viisteist tuhat kuni kakskümmend tuhat Kolmsuse Õpetajat-Poega, jättes arvestusest välja 9642 arvel olevat loodud olendite poolt kolmsustatud abilist. Need Paradiisi Daynalid pole ei kohtumõistjad ega haldurid, vaid ülimad õpetajad.

² Järgnevalt vaatleme kohalikust universumist pärinevate Poegade liike; need on sündinud Paradiisi Looja-Poja erinevatest seostest teda täiendava Universumi Emavaimuga. Käesolevates jutustustes mainime järgmisi kohaliku universumi poegade klasse:

³ 1. Melkisedek-Pojad;

⁴ 2. Vorondadek-Pojad;

⁵ 3. Lanonandek-Pojad;

⁶ 4. Elukandjad-Pojad.

⁷ Kolmühtne Paradiisi Jumalus tegutseb kolme poegade klassi loomiseks: Miikaelid, Avonalid ja Daynalid. Kahene Jumalus kohalikus universumis, Poeg ja Vaim, loob samuti kolm kõrget Poegade klassi: Melkisedekid, Vorondadekid ja Lanonandekid. Olles selle kolmekordse väljenduse saavutanud, loovad nad koostöös Seitsmekordse Jumala järgmise tasandiga mitmekülgse Elukandjate klassi. Need olendid liigitatakse laskuvate Jumala Poegade hulka, kuid nad kujutavad endast universumielu ainulaadset ja originaalset vormi. Nende käsitlemisele pühendatakse kogu järgmine kiri.

1. MELKISEDEK-ISA

¹ Pärast isiklike abidena teenivate olendite, näiteks Helkja Koidutähe ja teiste haldusisiksuste loomist vastavalt kõnesoleva universumi jumalikule eesmärgile ja loomemakavadele tekib Looja-Poja ja Loova Vaimu, Lõpmatu Vaimu kohalikus universumis elava Tütrel vahel uut liiki loovliit. Selle loova ühenduse isiksusest järglane on esimene Melkisedek — Melkisedek-Isa, see ainulaadne olend, kes loob hiljem koostöös Looja-Poja ja Loova Vaimuga terve omanimelise rühma.

² Melkisedek-Isa on Nebadoni universumis Helkja Koidutähe kui täitejuhi esimene abi. Gabriel tegeleb rohkem universumi üldiste tegevussuundadega, Melkisedek praktiliste küsimustega. Gabriel on Nebadoni alaliselt tegutsevate kohtute ja nõukogude eesistuja, Melkisedek täidab sama osa spetsiaalsetes, erakorralistes ja eriolukorras

moodustatavates komisjonides ja nõuandvates organites. Gabriel ja Melkisedek-Isa ei ole kunagi Nebadonist ära ühel ja samal ajal, sest Melkisedek-Isa tegutseb Gabrieli äraolekul täitejuhina.

³ Looja-Poeg ja Loov Vaim on koos Melkisedek-Isaga loonud meie universumi Melkisedekid standardaja tuhandeaastase perioodi jooksul. Melkisedekid kuuluvad poegade klassi, millest üks nende endi seast on toiminud nende kooskõlastatud loojana, seega on Melkisedekid osaliselt iseendast pärinevad ning neil on seetõttu võimalus realiseerida ülimat tüüpi omavalitsust. Nad valivad perioodiliselt standardaja seitsmeks aastaks oma haldusjuhi ja tegutsevad ka muidu isereguleeruva klassina, kuigi algsel Melkisedekil on teatavaid loomumaseid kaasvanema eesõigusi. See Melkisedek-Isa määrab aeg-ajalt oma klassist teatavaid indiviide erilisteks Elukandjateks midsoniitsetesse maailmadesse, mis on üks asustatud planeetide liik, mida seni pole Urantiale ilmutatud.

⁴ Melkisedekid tegutsevad kohalikust universumist väljaspool laialdaselt vaid siis, kui neid kutsutakse superuniversumi kohtutesse arutluse all olevates küsimustes tunnistajateks või kui neid määratakse erisaadikuteks esindama üht universumit sama superuniversumi teise universumi ees, nagu seda mõnikord juhtub. Iga universumi esimene ehk esmasündinud Melkisedek saab alati vabalt rännata naaberuniversumitesse või Paradiisi, täitmaks oma klassi huvidega ja kohustustega seotud missioone.

2. MELKISEDEK-POJAD

¹ Melkisedekid on esimene jumalike Poegade klass, kes on alamate loodud-olendite elule piisavalt lähedal, et tegelda otseselt surelike ülendamise hoolekandega, teenida arenevaid rasse, ilma et neil oleks vaja kehastuda. Need Pojad on loomult isiksuse suure laskumise keskpunktis, sest nad on päritolult täpselt kõrgeima Jumalikkuse ja madalamate tahteolendite elu vahel. Seetõttu saavad neist loomulikud vahendajad ühelt poolt elueksistentsi kõrgemate ja jumalike tasemete ning teiselt poolt arenevate maailmade alamate, isegi aineliste eluvormide vahel. Seeravite klassid, inglid, töötavad meeeldi Melkisedekitega koos: kõik arukad eluvormid leiavad tegelikult neis Poegades mõistvad sõbrad, osavõtlikud õpetajad ja targad nõuandjad.

² Melkisedekid on omavalitsuslik klass. Selle ainulaadse grupi näol kohtame esimest kohaliku universumi olendite katset ennast määratleda ja täheldame tõelist kõrgeimat tüüpi omavalitsust. Need Pojad moodustavad oma rühma ja koduplaneedi, samuti kuue kaassfääri ja nende maailmade haldamiseks oma mehhanismi. Ja tuleb märkida, et nad ei ole kunagi oma eesõigusi kuritarvitanud; need Melkisedek-Pojad ei ole kordagi kogu Orvontoni superuniversumi ulatuses neile antud usaldust kuritarvitanud. Nad on kõigi omavalitsuse poole püüdevate universumirühmade lootus; nad on kõigi Nebadoni sfääride jaoks omavalitsuse

etalonid ja õpetajad. Kõik intellektiolenid klassid alates kõrgematest kuni kõige alamateni kiidavad kõigest südamest Melkisedekite valitsust.

³ ¶ Melkisedekite poegadeklass on oma positsioonilt ja vastutuselt nagu suure perekonna vanim poeg. Nende töö on enamasti regulaarne ja mõnevõrra rutiinne, kuid see on suures osas vabatahtlik ja täiesti omal initsiatiivil tehtav töö. Enamik spetsiaalsetest täiskogudest, mis Salvingtonil aeg-ajalt aset leiavad, kutsutakse kokku Melkisedekite ettepanekul. Need Pojad teevad oma kodu-universumis omal initsiatiivil valveringkäike. Neil on autonoomne, universumi teadmiste kogumisele pühendatud organisatsioon, mis teeb Loojale-Pojale korrapäraselt ettekandeid sõltumata kogu sellest informatsioonist, mis saabub universumi keskusesse läbi tavaliste, teatava ala rutiinse haldamisega tegelevate esinduste. Nad on loomuldasa eelarvamusteta vaatlejad, neil on kõigi intellektiolenidite klasside täielik usaldus.

⁴ Melkisedekid tegutsevad maailmade mobiilsete ja nõuandvate kontrollkohtutena. Need universumi Pojad suunduvad väikeste rühmadena maailmadesse kui nõuandvad komisjonid vastu võtma vande all antavaid tunnistusi või ettepanekuid ja andma nõu, aidates nii lahendada suuremaid probleeme ja tõsisemaid lahkarvamusi, mis arenevate alade asjatoimetustes aeg-ajalt tekivad.

⁵ Need universumi vanimad Pojad on Helkja Koidutähe tähtsaimad abilised Looja-Poja korralduste täitmisel. Kui Melkisedek suundub mõnda kaugesse maailma Gabrieli nimel, võidakse ta konkreetse missiooni täitmiseks nimetada lähetaja asetäitjaks ning ta ilmub sel juhul selle planeedile Helkja Koidutähe täievolilise esindajana. See kehtib eriti neil sfääridel, kuhu kõrgem Poeg ei ole veel selle ala loodud-olendite sarnasena ilmunud.

⁶ Kui Looja-Poeg asub end arenevale maailmale annetama, siis läheb ta sinna üksi; ent kui üks tema Paradiisi-vendadest, mõni Avonal-Poeg, asub end annetama, saadavad teda Melkisedekitest toetajad, keda on kaksteist ja kes aitavad nii annetumissmissiooni õnnestumisele tõhusalt kaasa. Nad toetavad Avonal-Poegi ka kohtumõistmismissioonidel asustatud maailmadesse ning nende ülesannete täitmisel on Melkisedekid surelikele silmadele nähtavad, tingimusel, et ka Avonal-Pojad samamoodi avalduvad.

⁷ Pole ühtki planeedi vaimsete vajaduste faasi, mille eest nad ei hoolitseks. Nad on õpetajad, kes nii sageli võivad tervetele edasijõudnud eluga maailmadele Looja-Poja ja tema Paradiisi-Isa lõpliku ja täieliku tunnustuse.

⁸ ¶ Melkisedekid on tarkuse poolest peaaegu täiuslikud, kuid nad pole oma otsustes eksimatud. Olles teistest eraldi ja üksinda planeetidele lähetatud, on nad mõnikord väiksemates asjades ka eksinud, mis tähendab, et nad on otsustanud teha teatavaid asju, mida nende juhendajad hiljem heaks ei kiitnud. Niisuguse eksliku otsuse pärast Melkisedek taandatakse ajutiselt, kuni ta läheb Salvingtonile ja saab Looja-Pojaga kohtudes õpetust, mis puhastab ta mõjusalt ebakõlast, mida põhjustas lahkarvamus kaaslastega, ja siis, pärast parandavat puhkust, seatakse ta kolmandal

päeval uuesti ametisse. Neid väiksemaid vääratusi Melkisedeki tegevuses on Nebadonis juhtunud harva.

⁹ Need Pojad ei ole kasvav klass; nende arv on püsiv, kuigi igas kohalikus universumis erinev. Nebadonis on Melkisedekite keskusplaneedil arvel üle kümne miljoni Melkisedeki.

3. MELKISEDEKITE MAAILMAD

¹ Melkisedekid elavad omaenda maailmas universumi keskuse Salvingtoni lähedal. See sfäär, mille nimeks on Melkisedek, on katsemaailmaks Salvingtoni ringluse seitsmekümnele esmasele sfäärile, millest igaüks ümbritseb kuus konkreetsetele tegevus tele pühendatud harusfääri. Neid imelisi sfääre — seitsetkümend esmast ja 420 harusfääri — nimetatakse sageli Melkisedekite Ülikooliks. Kõigist Nebadoni tähtkujudest tulevad tõusasurelikud läbivad Salvingtoni elaniku staatuse saamiseks koolituse kõigis 490 maailmas. Kuid tõusuteeliste hariduse andmine on vaid üks paljudest tegevustest, mis Salvingtoni arhitektuursete sfääride parves toimub.

² Salvingtoni ringluse 490 sfääri jagunevad kümnesse rühma, millest igaüks koosneb seitsmest esmasest ja neljakümne kahest harusfäärist. Iga niisugune rühm allub mõne universumielu suurema klassi üldjuhendamisele. Esimene rühm, mis hõlmab katsemaailma ja kuut järgmist esmast sfääri ümbritsevate planeetide hulgast, allub Melkisedekite juhendamisele. Need Melkisedekite maailmad on:

- ³ 1. katsemaailm — Melkisedek-Poegade kodumaailm;
- ⁴ 2. füüsilise elu kooli ja elavate energiateg laboratooriumide maailm;
- ⁵ 3. morontiaelu maailm;
- ⁶ 4. esialgse vaimuelu sfäär;
- ⁷ 5. keskvaimes elu sfäär;
- ⁸ 6. areneva vaimuelu sfäär;
- ⁹ 7. kooskõlastuva ja ülima eneseteostuse maailm.

¹⁰ ¶ Iga niisuguse Melkisedeki sfääri kuus harumaailma on pühendatud vastava esmase sfääri tööle lähedastele tegevustele.

¹¹ ¶ Katsemaailm, *Melkisedek*-sfäär, on aja ja ruumi tõusasurelike õpetamise ja vaimsustamisega tegelevate kõigi olendite ühine kohtumispaik. Tõusuteelisele on see maailm ilmselt kõige huvitavam paik kogu Nebadonis. Kõik arenevad surelikud, kes lõpetavad koolituse oma tähtkujus, on määratud saabuma Melkisedekile, kus neile tutvustatakse õppeainetes valitsevat korda ja vaimset edasiliikumist Salvingtoni haridussüsteemis. Ja te ei unusta kunagi, isegi mitte pärast oma Paradiisi-sihtkohta jõudmist seda, kuidas te reageerisite oma esimesel päeval ses ainulaadses maailmas.

¹² Tõusasurelikud elavad Melkisedeki maailmas, õppides samal ajal kuuel seda ümbritseval eriharidust andval planeedil. Ja sama meetodit järgitakse kogu nende seitsmekümnes kultuurimaailmas, Salvingtoni ringluse esmas- tel sfääridel viibimise jooksul.

¹³ ¶ Arvukad olendid, kes elavad Melkisedeki sfääri kuues harumaailmas, veedavad oma aega paljude erinevate tegevustega, kuid tõusasurelike jaoks on need satelliidid pühendatud järgmistele konkreetsetele õppefaasidele:

¹⁴ ¶ 1. sfääril number üks vaadatakse läbi tõusasurelike esialgne elu planeedil. See töö toimub rühmades, kuhu kuuluvad sureliku päritolu maailmast pärinevad olendid. Urantialt tulnud teevad niisuguse kogemusliku meeldetuletuse läbi üheskoos;

¹⁵ ¶ 2. sfääril number kaks vaadatakse samamoodi läbi kogemused, mida omandati kohaliku süsteemi keskuse juhtsatelliiti ümbritsevates eluasemeilmades;

¹⁶ ¶ 3. sellel sfääril vaadatakse läbi viibimine kohaliku süsteemi keskusmaailmas ja tegevused süsteemi keskuse parve ülejäänud arhitektuursetes maailmades;

¹⁷ ¶ 4. neljandal sfääril vaadatakse läbi kogemused tähtkuju seitsmekümnes harumaailmas ja nendega seotud sfääridel;

¹⁸ ¶ 5. viiendal sfääril vaadatakse läbi tõusuteeliste viibimine tähtkuju keskusmaailmas;

¹⁹ ¶ 6. sfääril number kuus veedetav aeg pühendatakse püüetele leida nende viie ajajärgu vastastikuseid seoseid ja saavutada sellega kogemuste kooskõla enne Melkisedeki universumikoolituse algkoolidesse astumist.

²⁰ ¶ Universumi haldamise ja vaimse tarkuse koolid asuvad Melkisedeki kodumaailmas, kus on ka need koolid, mis tegelevad vaid ühe uurimissuunaga, näiteks energia, aine, organisatsioon, kommunikatsioon, kroonikad, eetika ja loodud-olendite eksistentsi võrdlev analüüs.

²¹ Melkisedeki Vaimse Annetumise Kolledžis koolitavad kõik Jumala Poegade klassid — isegi Paradiisi-klassid — koostöös Melkisedekitega ja seeravitest õpetajatega neid vägesid, kes saadetakse välja saatuse kuulutajateks, kuulutama vaimuvabadust ja jumalikku pojaksolemist isegi universumi kõige kaugematele maailmadele. See Melkisedeki Ülikooli kool on eksklusiivne kohaliku universumi institutsioon, teistest piirkondadest külalisõpilasi sinna vastu ei võeta.

²² Kõrgeima koolituskursuse universumi haldamisest annavad Melkisedekid oma kodumaailmas. Selle Kõrge Eetika Kolledži eesistuja on algne Melkisedek-Isa. Eri universumid saadavad vahetusõpilasi just neisse koolidesse. Kuigi noor Nebadoni universum on universumite skaalal vaimsete saavutuste ja eetilise arengu poolest madalal tasemel, on meie haldusmured teinud kogu universumist tohutu kliiniku teiste lähedal asuvate loodute jaoks, nii et Melkisedeki kolledžid on täis külalisõpilasi ja vaatlejaid teistest piirkondadest. Lisaks kohalike õpilaste tohutule rühmale on Melkisedeki koolides alati üle saja tuhande välisõpilase, sest Nebadoni Melkisedekite klass on hästi tuntud terves Splandonis.

4. MELKISEDEKITE ERILINE TÖÖ

¹ Üks Melkisedekite tegevuse väga konkreetne eriharu seondub tõusasurelike juhendamise, kui nad morontia-teel edasi liiguvad. Enamasti annavad seda koolitust kannatlikud ja targad seeravitest hoolekandjad, keda abistavad suhteliselt kõrgetele universumisaavutuste tasemetele tõusnud surelikud, kuid kogu haridustöö üldjuhendajaks on Melkisedekid koos Kolmsuse Õpetajate-Poegadega.

² ¶ Kuigi Melkisedekite klassid on pühendunud peamiselt kohaliku universumi tohutule haridussüsteemile ja kogemuslikule koolitussüsteemile, täidavad nad ka ainulaadseid ülesandeid ja tegutsevad eriolukordades. Arenevas universumis, mis hõlmab lõpuks ligikaudu kümmet miljonit asustatud maailma, võib juhtuda palju ebatavalisi asju ja just neis eriolukordades tegutsevadki Melkisedekid. Teie tähtkuju keskuses Edential nimetatakse neid eriolukorra Poegadeks. Nad on alati valmis teenima kõigi vajaduste — nii füüsiliste, intellektuaalsete kui ka vaimsete puhul — kas siis mõnel planeedil, süsteemis, tähtkujus või universumis. Millal iganes ja kus iganes erilist abi vajatakse, leiate vähemalt ühe Melkisedek-Poja.

³ Kui Looja-Poja mingit plaani ähvardab läbikukkumine, läheb mõni Melkisedek kohe abi andma. Kuid patuse mässu korral, nagu see juhtus Sataniel, neid enamasti tegutsema ei kutsuta.

⁴ Melkisedekid on esimesed, kes tegutsevad igat liiki eriolukordades kõigis maailmades, kus elavad tahteolendid. Mõnikord tegutsevad nad isemeelsetel planeetidel ajutiste hooldajatena, teenides oma kohustused täitmata jätnud planeedivalitsuse pankrotihalduritena. Planeedikriisides täidavad need Melkisedek-Pojad paljusid ainulaadseid ülesandeid. Niisugusel Pojal on kerge end surelikele olenditele nähtavaks teha ja mõnikord on mõni sellest klassist ka kehastunud sureliku sarnases lihalikus kujus. Nebadonis on Melkisedekid teeninud seitsmel korral arenevas maailmas sureliku lihalikus kujus ja arvukatel juhtudel on need Pojad ilmunud ka universumi loodudolendite teiste klasside sarnastena. Nad on tõepoolest mitmekülgsed ja vabatahtlikud hoolekandjad universumiintellektide kõigi klasside jaoks ning kõigi maailmade ja maailmasüsteemide eriolukordades.

⁵ ¶ Aabrahami ajal Urantial elanud Melkisedekit tunti seal Saalemi kuningana, sest ta juhtis paigas nimega Saalem väikest tõetsijate kolooniat. Ta kehastus vabatahtlikult sureliku lihalikus kujus ja tegi seda planeedi Melkisedekitest hooldajate heakskiidul, kes kartsid, et eluvalgus võib sellel üha tiheneva vaimupimeduse perioodil kustuda. Ja ta tõesti edendas oma aja tõde ning andis selle Aabrahamile ja tema kaaslastele turvaliselt üle.

5. VORONDADEK-POJAD

¹ Pärast isiklike abide ja mitmekülgselte Melkisedekite esimese rühma loomist kavandasid ja löid Looja-Poeg ning kohaliku universumi Loov Vaim teise suure ja mitmekesise universumpoegade klassi — Vorondadekid. Neid nimetatakse tavaliselt Tähtkujude Isadeks, sest iga kohaliku

universumi tähtkuju valitsuse juhiks on alati mõni sellesse klassi kuuluv Poeg.

² ¶ Vorondadekite arv on igas kohalikus universumis erinev, Nebadonis on neid arvel täpselt üks miljon. Need Pojad, nagu ka nendega kooskõlastatud Melkisedekid, ei saa paljuneda. Ei ole teada ühtki viisi, kuidas nad saaksid oma arvu suurendada.

³ ¶ Kõnealusel Pojad on mitmes mõttes omavalitsuslik kogu: indiviidide ja rühmadena, isegi tervikuna on nad suures osas isotsustavad, paljus nagu Melkisedekidki, kuid Vorondadekid ei tegutses nii laiaulatuslikult. Neist ei ole võrdset oma särava mitmekülsuse poolest tuntud Melkisedekitest vendadele, kuid valitsejatena ja kaugelenägevamate halduritena nad on isegi veel usaldusväärsemad ja tõhusamad. Nad ei ole haldamise osas päris võrdsed ka oma alluvatega, Lanonandekitest Süsteemi Suveräänidega, kuid nad paistavad kõigi universumi poegadeklasside seast silma sihikindluse ja jumaliku otsustusvõime poolest.

⁴ Kuigi selle Poegade klassi otsused ja korraldused on alati vastavuses jumaliku pojaksõlemise vaimuga ja kooskõlas Looja-Poja tegevussuundadega, on Looja-Poja tähelepanu juhitud ka nende eksimustele ja nende otsuseid on tehniliste üksikasjade pärast mõnikord universumi kõrgemates kohtutes ära muudetud. Kuid need Pojad eksivad harva ja nad ei ole kunagi mässu tõstnud: Nebadoni ajaloos pole veel kunagi juhtunud, et mõni Vorondadek oleks sattunud universumi valitsuse põlu alla.

⁵ Vorondadekite teenistus kohalikes universumites on ulatuslik ja mitmekesine. Nad teenivad saadikutena teistes universumites ja esindavad konsulitena tähtkujusid oma kodu-universumi piires. Kõigist kohaliku universumi poegadeklassidest on just nemad need, kellele universumi kriitilistes situatsioonides kõige sagedamini usaldatakse täielikult delegeeritud suveräänne võim.

⁶ Vaimupimedusse eraldatud maailmades, sfääridel, mis on sattunud mässu ja distsipliinirikumise tõttu planeedi isolatsiooni, on tavaliselt kuni normaalse staatuse taastumiseni kohal vaatlejast Vorondadek. Teatud eriolukordades võib sellel Kõigekõrgemal vaatlejal olla kõigi sellele planeedile määratud taevalise olendite suhtes absoluutne ja piiramatu võim. Salvingtoni kroonikates on kirjas, et Vorondadekid on rakendanud mõnikord sellist võimu kui niisuguste planeetide Kõigekõrgemad asevalitsejad. Ja seda isegi mässust puutumata asustatud maailmades.

⁷ Sageli istub kaheteistkümnest või enamast Vorondadek-Pojast koosnev kogu koos kõrge kontroll- ja apellatsioonikohtuna, mis arutab erilisi juhtumeid, sealhulgas mõne planeedi või süsteemi staatust. Kuid nende töö on seotud rohkem tähtkujuvalitsustele omaste seadusandlike funktsioonidega. Kõigi nende teenistuste tulemusena on Vorondadek-Poegadest saanud kohalike universumite ajaloolased: nad tunnevad isiklikult kõiki asustatud maailmade poliitilisi võitlusi ja sotsiaalseid murranguid.

6. TÄHTKUJUDE ISAD

¹ Kohaliku universumi sajast tähtkujust igauhe valitsuse on lähetatud vähemalt kolm Vorondadekit. Need Pojad on välja valinud Looja-Poeg ja Gabriel on lähetanud nad teenima tähtkujude *Kõigekõrgematena* kümne aastatuhande — 10 000 standardaasta jooksul, mis on Urantia aja järgi ligikaudu 50 000 aastat. Valitseval Kõigekõrgemal, Tähtkuju Isal on kaks abi, noorem ja vanem. Iga valitsusevahetusega saab vanemabi valitsuse juhiks, noorem võtab enda kanda vanema kohustused ja Salvingtoni maailmades elavad kohale määramata Vorondadekid nimetavad ühe enda hulgast kandidaadiks, keda valida nooremabiks. Seega teenib iga Kõigekõrgem valitseja praeguse korra kohaselt tähtkuju keskuses kolmkümmend aastatuhandet ehk umbes 150 000 Urantia aastat.

² Sada Tähtkujude Isa, tähtkujuvalitsuste tegelikud eesistujad, on Looja-Poja kõrgeim nõuandev kabinet. See nõukogu käib sageli koos universumi keskuses ning arutavate küsimuste mastaabid ja ulatus on piiramatud, kuid tegeldakse peamiselt tähtkujude heaoluga ja kogu kohaliku universumi haldamise ühtlustamisega.

³ Kui Tähtkuju Isa täidab oma ülesandeid universumi keskuses, nagu see sageli on, asendab teda tähtkujude asjaajamises tema vanemabi. Vanemabi tavaline ülesanne on järelevalve vaimsete asjade üle, nooremabi aga tegeleb tähtkuju füüsilise heaoluga. Tähtkujus ei rakendata ühtki tähtsamat strateegiat siiski kunagi ellu enne, kui kõik kolm Kõigekõrgemat on selle elluviimise kõigis üksikasjades kokku leppinud.

⁴ Tähtkujude Kõigekõrgemate käsutuses on kogu vaimintellekti ja suhtlemiskanalite mehhanism. Nad on täiuslikus kontaktis endast kõrgematega Salvingtonil ja samuti oma otseste alluvatega, kohalike süsteemide suveräänidega. Sageli kogunevad nad nende Süsteemi Suveräänidega nõu pidama, et arutada olukorda tähtkujus.

⁵ Kõigekõrgemad ümbritsevad endid nõuandjate korpusega, milles nõuandjate arv ja isikkoosseis aeg-ajalt muutub, sõltuvalt eri rühmade kohalolekust tähtkujude keskustes ja samuti kohalike vajaduste muutumisest. Pingeolukordades võivad nad taotleda ja neile saadetaksegi kiiresti appi täiendavaid Vorondadeki klassi Poegi, kes neid haldustöös aitavad. Teie oma tähtkuju Norlatiadekit haldab praegu kaksteist Vorondadek-Poega.

7. VORONDADEKITE MAAILMAD

¹ Salvingtoni ümbritseva seitsmekümnest esmasest sfäärist koosneva ringluse teise seitsmest maailmast koosnevasse rühma kuuluvad Vorondadekite planeedid. Iga niisugune sfäär koos kuue seda ümbritseva satelliidiga on pühendatud Vorondadekite tegevuse teatavale faasile. Neil neljakümne üheksal alal saavad tõususurelikud tipphariduse universumi seadusandluse alal.

² Tõususurelikud on jälginud seadusandlike täiskogude tööd tähtkujude keskusmaailmades, kuid Vorondadekite maailmades osalevad nad kohaliku universumi tegeliku üldseadusandluse vastuvõtmisel vanemate Vorondadekite

juhtimise all. Niisuguste vastuvõetavate õigusaktide eesmärk on koordineerida saja tähtkuju autonoomsete seadusandlike täiskogude mitmesuguseid otsuseid. Vorondadekite koolides antav haridus on isegi Uversa ulatuses parim. See õppetöö on jätkuv, kulgedes esimeselt sfäärilt, kus lisatöö toimub kuuel satelliidil, edasi kõrgemale läbi kuue ülejäänud esmase sfääri ja nendega seotud satelliidirühmade.

³ Neis õppetöö- ja praktikamaailmades tutvustatakse tõusu-palveränduritele arvukaid uusi tegevusi. Meil pole keelatud neist uutest ja kujuteldamatutest toimingutest rääkida, kuid vaevalt me suudame neid kirjeldada surelike olendite ainelisele mõistusele. Pole sõnu, et edasi anda nende taevalise tegevuste tähendust, ja pole olemas nendega analoogilisi inimtegevusi, millega võiks illustreerida neid tõususurelike uusi tegevusalasid, millega nad kokku puutuvad oma õpingute ajal neis neljakümne üheksa maailmas. Ja neisse Salvingtoni ringluse Vorondadekite maailmadesse on koondunud ka paljud teised tegevused, mis tõusutee kavas ei kuulu.

8. LANONANDEK-POJAD

¹ Pärast Vorondadekite loomist ühinevad Looja-Poeg ja Universumi Emavaim universumi poegade kolmanda klassi, Lanonandekite loomiseks. Kuigi neil on mitmesuguseid süsteemide haldamisega seotud ülesandeid, tuntakse neid kõige paremini Süsteemi Suveräänide kui kohalike süsteemide valitsejatena ja Planeedivürstide kui asustatud maailmade haldusjuhtidena.

² Selle hilisema ja jumalikkuse tasemelt madalama loodud poegadeklassi olendid pidid läbima teatavad koolituskursused Melkisedekite maailmades, kus nad said ettevalmistuse järgneva teenistuseks. Nad olid Melkisedeki Ülikooli esimesed õpilased ja nende Melkisedekitest õpetajad ja eksamineerijad liigitasid neid ning andsid neile tunnistusi vastavalt nende võimetele, isiksusele ja saavutustele.

³ Neadoni universum alustas oma tegevust täpselt kaheistkümneme miljoni Lanonandekiga, ja kui nad olid Melkisedekite sfääri läbinud, jagati nad lõpukatsete järgi kolme rühma:

⁴ 1. *esimese astme Lanonandekid*. Kõrgeima tasemega oli 709 841. Need on Pojad, kes on lähetatud Süsteemi Suveräänideks ja tähtkujude kõrgeimate nõukogude abilisteks ning nõuandjateks universumi kõrgemas haldustöös;

⁵ 2. *teise astme Lanonandekid*. Sellesse klassi tuli Melkisedekite maailmadest 10 234 601. Nad on määratud Planeedivürstideks ja selle klassi reservi;

⁶ 3. *kolmanda astme Lanonandekid*. Sellesse gruppi kuulujaid oli 1 055 558. Need Pojad tegutsevad alluvate abilistena, sõnumitoojatena, valvuritena, erivolinikena, vaatlejatena ja täidavad süsteemis ning sellesse kuuluvates maailmades mitmesuguseid ülesandeid.

⁷ Neil Poegadel ei ole võimalik arenevate olendite kombel areneda ühest rühmast teise. Kui neid on Melkisedekite koolituse käigus kord testitud ja liigitatud, siis nad

teenivad alaliselt neile määratud tasemel. Ka need Pojad ei paljune ja neid on universumis püsiv arv.

⁸ Ümardatult jagunevad Lanonandeki klassi kuuluvad Pojad Salvingtonil järgmiselt:

⁹ ¶ Universumi Koordineerijad ja Tähtkujude Nõuandjad 100 000

¹⁰ Süsteemi Suveräänid ja nende abilised 600 000

¹¹ Planeedivürstid ja nende reservid 10 000 000

¹² Sõnumitoojate Korpus 400 000

¹³ Hooldajad ja Kroonikud 100 000

¹⁴ Varukorpus 800 000

¹⁵ ¶ Et Lanonandekid on mõnevõrra madalam poegadeklass kui Melkisedekid ja Vorondadekid, on nad universumi madalamatele üksustele veelgi kasulikud, sest nad saavad intellektirasside madalamatele loodud-olenditele paremini läheneda. Neil on ka suurem oht eksiteele sattuda, eemalduda universumi vastuvõetavatest valitsemisviisidest. Kuid need Lanonandekid, eriti esimese astme Lanonandekid, on kõigist kohaliku universumi haldajatest kõige võimekamad ja mitmekülgsemad. Tegevtoos ületavad neid ainult Gabriel ja tema ilmutamata abilised.

9. LANONANDEKITE VALITSEJAD

¹ Lanonandekid on planeetide alalised valitsejad ja rotatsiooni alusel süsteemide suveräänid. Niisugune Poeg valitseb praegu Jerusemil, teie kohaliku asustatud maailmade süsteemi keskuses.

² Süsteemi Suveräänid valitsevad kahe- või kolmeliikmeliste komisjonidena igas asustatud maailmade süsteemi keskuses. Iga kümne aastatuhande järel nimetab Tähtkuju Isa ühe neist Lanonandekitest juhiks. Mõnikord kolmiku juhti välja ei vahetata, see sõltub täielikult tähtkuju valitsejate valikust. Äkilised muutused süsteemi valitsuse koosseisus toimuvad vaid siis, kui on tegemist mingi tragöödiaga.

³ Kui Süsteemi Suveräänid või abilised tagasi kutsutakse, täidetakse nende kohad olenditega, kes valitakse tähtkuju keskuses asuva kõrgeima nõukogu poolt selle klassi reservidest, mis Edential on keskmisest suuremad.

⁴ Lanonandekite kõrgeimad nõukogud asuvad eri tähtkujude keskustes. Niisuguse kogu eesistujaks on Tähtkuju Isa Kõigekõrgem vanemabi, nooremabi aga juhendab teise klassi reserve.

⁵ ¶ Süsteemi Suveräänid õigustavad oma nime, nad on asustatud maailmade kohalikes asjades peaaegu suveräänsed. Nad suunavad otse isalikult Planeedivürstide, Aineliste Poegade ja hoolekandevaimude tööd. Suverääni isiklik haare on peaaegu täielik. Need valitsejad ei allu keskest universumist pärinevate Kolmsuse vaatlejate juhendamisele. Nad on kohaliku universumi täidesaatev üksus ja valvavad seadusandlike korralduste elluviimise ning kohtuotsuste täitmise üle, nad on kogu universumi haldamises see koht, kus isiklik ebalojaalsus Miika-el-Poja tahte suhtes võib kõige kergemini ja lihtsamini kindlustuda ning püüda end maksma panna.

⁶ Meie kohalik universum on olnud selle poolest õnnetus olukorras, et üle seitsmesaja Lanonandeki klassi Poja on mässanud universumi valitsuse vastu, kutsudes segadusi esile mitmes süsteemis ja arvukatel planeetidel. Sellest rikkujate koguarvust olid ainult kolm Süsteemi Suveräänid; tegelikult kõik need Pojad kuulusid teise ja kolmanda astme klassi, Planeedivürstide ja kolmanda astme Lanonandekite hulka.

⁷ Terviklikkusest kõrvalekaldunud Poegade suur arv ei tähenda seda, et loomisel oleks tehtud mingi viga. Neid oleks võidud luua jumalikult täiuslikena, kuid nad loodi sellistena, et nad suudaksid paremini mõista aja ja ruumi maailmades elavaid arenevaid loodud-olendeid ja neile läheneda.

⁸ Kõigist Orvontoni kohalikest universumitest on meie universum, kui Henselon välja arvata, kaotanud kõige rohkem sellesse klassi kuuluvaid Poegi. Uversal arvatakse üksmeelselt, et Nebadonis on olnud nii palju haldusprobleeme sellepärast, et meie Lanonandeki klassi kuuluvatele Poegadele on loomisel antud eriti suurel määral isikliku valiku- ja kavandamisvabadust. Ma ei esita seda tähelepanekut mitte kritiseerimise eesmärgil. Meie universumi Loojal on täielik õigus ja võim seda teha. Meie kõrged valitsejad väidavad, et kuigi sellised valikuvabadusega Pojad tekitavad universumi algusaegadel ülemäära probleeme, ületab siis, kui asjad on täielikult läbi sõelutud ja lõplikult stabiliseerunud, nende põhjalikult läbikatsutud Poegade suuremast lojaalsusest ja täielikumast tahtelisest teenistusest saadav kasu kuhjaga varasemate aegade segadused ja kannatused.

⁹ ¶ Kui süsteemi keskuses tekib mäss, pannakse tavaliselt suhteliselt lühikese aja jooksul ametisse uus suverään, kuid mitte üksikplaneetidel. Need on ainelise loodu koosseisu kuuluvad üksused ja kõigi niisuguste probleemide lõplikul otsustamisel tuleb arvesse ka loodud-olendi vaba tahe. Isoleeritud maailmadesse, planeetidele, mille valitsevad vürstid teelt eksisid, määratakse järgmised Planeedivürstid, kuid need võtavad nende maailmade aktiivse valitsemise üle alles siis, kui vastuhaku tagajärjed on Melkisedekite ja teiste hoolekandeisiksuste poolt rakendatud meetmetega osaliselt ületatud ja likvideeritud. Planeedivürsti mäss eraldab hetkega tema planeedi teistest, kohalikud vaimuringlused katkestatakse kohe. Niisuguses vaimselt isoleeritud maailmas võib planeetidevahelised sideliinid taastada ainult annetuv Poeg.

¹⁰ On olemas viis, kuidas neid isemeelseid ja mõistmatuid Poegi päästa ning paljud on seda halastavat võimalust

ka kasutanud; kuid nad ei saa enam kunagi tegutseda neil positsioonidel, kus nad distsipliini rikkusid. Pärast rehabiliteerimist määratakse nad valvamistöödele ja füüsilise haldamise osakondadesse.

10. LANONANDEKITE MAAILMAD

¹ Salvingtoni seitsmekümnest planeedist koosneva ringluse kolmas seitsmest maailmast koosnev rühm koos oma neljakümne kahe satelliidiga moodustab Lanonandekite haldussfääride parve. Neil aladel tegutsevad endiste Süsteemi Suveräänide rühma kuuluvad kogenud Lanonandekid tõusuteelistest palverändurite ja seeravivägede haldusõpetajatena. Arenevad surelikud jälgivad süsteemi haldurite tööd süsteemi keskusmaailmades, kuid siin nad osalevad kümne tuhande kohaliku süsteemi haldusotsuste tegelikus koordineerimises.

² Neid kohaliku universumi halduskoole juhendab Lanondadek-Poegade korpus, kellel on Süsteemi Suveräänidena ja tähtkujude nõuandjatena pikaajalised kogemused. Neid juhtimiskolledžeid ületavad vaid Ensa halduskoolid.

³ Et Lanonandekite maailmad on tõususuurelike koolitussfäärideks, siis on need universumi normaalse ja rutiinse haldustööga seotud ulatuslike ettevõtmiste keskusteks. Kuni Paradiisi jõudmiseni jätkavad tõususuurelikud oma õpinguid omandatud teadmiste rakendamisel praktikakoolides — see tähendab tegelikku harjutamist alal, mida neile on õpetatud. Melkisedekid patroneerivad universumi haridussüsteemi, mis on praktiline, astmeliselt edasiviiv, tähendusrikas ja kogemuslik. See hõlmab koolitust ainelistes, intellektuaalsetes, morontia-alastes ja vaimsetes asjades.

⁴ ¶ Just nendel Lanonandekite haldussfääridel teenib planeediasjade valvajate ja suunajatena enamik päästetud poegade klassi kuulujatest. Ja need distsipliini rikkunud Planeedivürstid ning nende mässukaaslased, kes otsustavad pakutud rehabiliteerimisvõimaluse vastu võtta, teenivad neis rutiinsetes teenistustes edasi, vähemalt seni, kuni Nebadoni universum stabiliseerub valgusesse ja ellu.

⁵ ¶ Paljude vanemate süsteemide Lanonandek-Poegade teenistus, haldamistöö ja vaimsed saavutused on kujunenud suurepäraseks. Nad on üllas, ustav ja lojaalne rühm, vaatamata oma kalduvusele isiklikust vabadusest põhjustatud eksiarvamuste ja enesemääramise pettekujutluste tõttu sattuda eksiteele.

⁶ [Esitanud Peainglite juht Salvingtoni Gabrieli volitusel.]

36 KIRI ELUKANDJAD

ELU ei teki iseeneslikult. Elu ehitatakse üles vastavalt (ilmutamata) Olemise Arhitektide koostatud plaanidele ja see ilmub asustatud planeetidele kas otseselt sissetooduna või kohaliku universumi Elukandjate tegevuse tulemusena. Need elukandjad on universumi Poegade mitmekesisises peres üks huvitavamaid ja mitmekülgsemaid olendirühmi. Neile on usaldatud loodud-olendite elu kavandamine ja kandmine planeedisfääridele. Ja pärast elu istutamist neisse uutesse maailmadesse jäävad nad pikaks ajaks sinna selle arenemist edendama.

1. ELUKANDJATE PÄRITOLU JA ISELOOM

¹ Kuigi Elukandjad kuuluvad jumalike poegade perre, on nad universumi Poegade omapärane ja selgesti eristatav liik, olles kohalikus universumis ainus aruka elu rühm, kelle loomises osalevad superuniversumi valitsejad. Elukandjate eellasteks on kolm neist varem eksisteerinud isiksust: Looja-Poeg, Universumi Emavaim ja üks kolmest selleks määratud Päevilt Vanadest, kes valitsevad teatava universumi saatuse üle. Need Päevilt Vanad, kes ainsatena saavad anda korralduse aruka elu hävitamiseks, osalevad Elukandjate loomises, kellele on usaldatud füüsilise elu sisseseadmine arenevates maailmades.

² Nebadoni universumis on kirjas saja miljoni Elukandja loomine. See tõhus elukülvajate korpus ei ole päris omavalitsuslik. Neid suunab elu määrav kolmik, kuhu kuuluvad Gabriel, Melkisedek-Isa ja Nambia, Nebadoni algne ja esmasündinud Elukandja. Kuid oma rühma haldamise kõigis faasides on nad iseseisvad.

³ Elukandjad jagunevad kolme suurde rühma: esimeses rühmas on vanemad Elukandjad, teises abilised ja kolmandas hooldajad. Esimene rühm jaguneb kaheteistkümneks grupiks, mis hõlmavad spetsialiste elu mitmesuguste avaldumismvormide alal. Neisse kolme rühma jagasid neid Melkisedekid, kes tegid Elukandjate keskussfääril selleks teste. Sellest ajast saadik on Melkisedekid olnud Elukandjatega tihedalt seotud ja saadavad neid alati, kui nood lähevad uuel planeedil elu sisse seadma.

⁴ Kui arenev planeet stabiliseerub lõpuks valgusesse ja ellu, organiseeruvad Elukandjad kõrgemateks nõuandvateks organiteks, et aidata maailma ja selle aulisi olendeid nende edasises haldustöös ja arengus. Areneva universumi hilisematel ja stabiilsetel aegadel usaldatakse neile Elukandjatele palju uusi ülesandeid.

2. ELUKANDJATE MAAILMAD

¹ Salvingtoni ringluse neljas seitsmest esmasest sfäärist koosnev rühm allub Melkisedekite üldjärelevalvele. Need Elukandjate maailmad kannavad järgmisi nimetusi:

² 1. Elukandjate keskus;

³ 2. Elu kavandamise sfäär;

⁴ 3. Elu säilitamise sfäär;

⁵ 4. Elu arendamise sfäär;

⁶ 5. Meelega seotud elusfäär;

⁷ 6. Elusolendite meele- ja vaimusfäär;

⁸ 7. Ilmutamata elusfäär.

⁹ ¶ Iga niisugust esmast sfääri ümbritseb kuus satelliiti, millele on koondunud Elukandjate kogu universumis toimuva tegevuse konkreetseid faasid.

¹⁰ ¶ *Maailm number üks*, keskussfäär koos oma kuue lisasatelliidiga on pühendunud universumielu uurimisele — elu uuritakse kõigis selle teada olevates avaldumisaasides. Siin asub elu kavandamise kolledž, kus tegutsevad Uversalt ja Havonast ning isegi Paradiisist tulnud õpetajad ja nõuandjad. Ja mul on lubatud avaldada, et selles Elukandjate maailmas paikneb meeleabivaimude seitse kesket asupaika.

¹¹ Arv kümme — kümnendsüsteem — on omane füüsilisele, kuid mitte vaimsele universumile. Elu valdkonda iseloomustavad arvud kolm, seitse ja kaksteist ning nende põhiarvude kordsed ja kombinatsioonid. On olemas kolm põhilist ja oluliselt erinevat elukava kolme Paradiisi Allika ja Keskme järgi, ja Nebadoni universumis on need kolm elu põhivormi eraldi kolme eri liiki planeetidel. Ülekantava elu kohta oli algselt kaksteist selgesti eristatavat ja jumalikku mõistet. Arv kaksteist koos oma alajaotuste ja kordsetega jookseb läbi seitsme superuniversumi kõigi põhiliste elumudelite. On olemas ka seitse elu kavandamise arhitektuurset tüüpi, elusaine reprodutseerimiskonfiguratsioonide põhistruktuuri. Orvontoni elumudelid esinevad kaheteistkümnepärlikkusekandjana. Eri tahteolendite klasside konfiguratsioonid on 12, 24, 48, 96, 192, 384 ja 768. Urantial on inimeste reprodutseerivates sugurakkudes nelikümmend kaheksa algkuju kontrollühikut — omaduste määrajat.

¹² ¶ *Teine maailm* on elu kavandamise sfäär, kus töötatakse välja kõik uued elumudelid. Esialgsed elukavandid annab küll Looja-Poeg, kuid nende plaanide tegelik väljatöötamine usaldatakse Elukandjatele ja nende kaaslastele. Kui uue maailma üldised eluplaanid on formuleeritud, edastatakse nad keskussfäärile, kus vanemate Elukandjate kõrgeim nõukogu koostöös nõuandvate Melkisedekite korpusega need hoolikalt läbi uurib. Kui kavad lahknevad varem aktsepteeritutest, tuleb need edasi saata Loojale-Pojale, kes need siis kinnitab. Neil aruteludel esindab Loojat-Poega sageli Melkisedekite juht.

¹³ Seega on elu planeetidel mõnes mõttes sarnane, kuid igas arengumaailmas ka paljuski erinev. Isegi ühe maailmadepere ühetaolises eluseerias ei ole elu kahel planeedil täpselt samasugune: igal planeedil on alati oma tüüpi elu, sest Elukandjad püüavad pidevalt neile usaldatud elukavu täiustada.

¹⁴ On üle miljoni fundamentaalse ehk kosmilise keemilise valemi, mis kujutavad endast elu avaldumismvormide algkujusid, ja arvukaid funktsionaalseid põhivariatsioone.

Elu kavandamise sfääri satelliit number üks on universumi füüsikute ja elektrookeemi kute ala, nemad on Elukandjate tehnilised abilised elu aineliste ülekandmisvahendite, niinimetatud ideeplasma moodustamiseks vajalike oluliste energiaüksuste kogumisel, korrastamisel ja käsitsemisel.

¹⁵ Elu kavandamise planetaarsed laboratooriumid asuvad maailma number kaks teisel satelliidil. Neis laboratooriumides püüavad Elukandjad ja kõik nende kaaslased koostöös Melkisedekitega muuta ja võimaluse korral ka täiustada elu, mida kavatakse istutada Nebadoni *detsimaalplaneetidele*. Praegu Urantial arenev elu kavandati ja osaliselt ka töötati välja just selles maailmas, sest Urantia on detsimaalplaneet, elueksperimendi maailm. Igast kümnest planeedist ühel on lubatud suuremad kõrvalekalded standardsetest elukavanditest kui teistes (mitte-eksperimentaalsetes) maailmades.

¹⁶ ¶ *Maailma number kolm* tegevuse eesmärk on elu säilitamine. Elukandjate korpuse abilised ja hooldajad uurivad ja töötavad siin välja elu kaitsmise ning säilitamise mooduseid. Iga uue maailma elukavades nähakse alati varakult ette elu säilitamise komisjoni moodustamine. Sinna kuuluvad põhilisi elumudeleid oskuslikult käsitsevad hooldajatest spetsialistid. Urantial oli kakskümmend neli niisugust hooldajatvolinikku, elumaterjali arhitektuurse korrastamise iga fundamentaal- ehk põhimudeli kohta kaks. Teie maailma taolistel planeetidel reprodutseeritakse kõrgeimat eluvormi elukandva kimbuga, kuhu kuulub kakskümmend neli mudelit. (Ja et mõistustlik elu kasvab välja füüsilisest ning baseerub sellel, tekib psüühilise organiseerituse kakskümmend neli põhiklassi.)

¹⁷ ¶ *Sfäär number neli* ja selle satelliidid on pühendunud loodud-olendite elu evolutsiooni ja elu kõigi konkreetsete tasandite arengueelduste uurimisele. Areneva maailma algses eluplasmas peab sisalduma kõigi tulevaste arenguvariatsioonide ja kõigi edasiste arengumuutuste ning -teisenemiste täielik potentsiaal. Elu metamorfooside nii kaugeleulatuvate projektide ettenägemiseks peab võib-olla tekkima palju näiliselt kasutuid loomse ja taimse elu vorme. Need planeedi evolutsiooni kõrvalproduktid — ettenähtud või ettenägemata — ilmuvad areenile vaid selleks, et kaduda, kuid kogu pikas protsessis ja läbi selle jooksevad ühendava niidina planeedi elu kavandajate ja liikide esialgsete koostajate targad ja arukad kavad. Kõik bioloogilise evolutsiooni arvukad kõrvalsaadused on kõrgemate arukate eluvormide lõpliku ja täieliku funktsioneerimise seisukohalt olulised, vaatamata sellele suurele välisele ebakõlale, mis aeg-ajalt võib ilmnedu kõrgemate loodud-olendite pikas heitluses ülespoole, et omandada ülevõim madalamate eluvormide üle, millest paljud on arenevate tahteolendite rahu ja mugavuse täielikud vastandid.

¹⁸ ¶ *Maailm number viis* tegeleb tervenisti meelt puudutava eluga. Iga selle satelliit on pühendunud loodud-olendi meele ühe faasi uurimisele loodud-olendi elus. Meel, nagu inimene sellest aru saab, on seitsme meeleabivaimu annet, mille Lõpmatu Vaimu esindajad on lisanud meele mitteõpetatavatele ehk mehaanilistele tasanditele.

Elumudelid reageerivad erinevalt neile meeleabivaimudele ning aja ja ruumi universumites kõikjal toimivale vaimude hoolekandele. Ainelist loodud-olendite vaimne reageerimisvõime sõltub täielikult vastavast meeleannetusest, mis omakorda on andnud suuna nendesamade surelike olendite bioloogilisele evolutsioonile.

¹⁹ ¶ *Maailm number kuus* on pühendatud elusvormide ja organismide meele ja vaimu vastastikustele seostele. See maailm koos oma kuue satelliidiga hõlmab loodud-olendite koordineerimise koole, kus nii kesksest kui ka superuniversumist tulnud õpetajad koostöös Nebadoni õpetajatega tutvustavad loodud-olendite kõrgemaid saavutustasandeid ajas ja ruumis.

²⁰ ¶ Elukandjate *seitsmes sfäär* on pühendatud areneva loodud-olendi elu ilmutamata aladele seoses Ülma Olen- di avarduva tegelikustumise kosmilise filosoofiaga.

3. ELU SIIRDAMINE

¹ Elu ei ilmu universumitesse iseenesest, Elukandjad peavad sellele viljatutel planeetidel alguse panema. Nemad on arenevatesse kosmosemaailmadesse ilmuva elu kandjad, levitajad ja kaitsjad. Kogu elu Urantial teada olevates klassides ja vormides tekib koos nende Poegadega, kuigi kõiki planetaarse elu vorme Urantial ei eksisteeri.

² Uude maailma elu istutama lähetatav Elukandjate korpus koosneb tavaliselt sajast vanemast kandjast, sajast abilisest ja tuhandest hooldajast. Elukandjad kannavadki sageli tegelikult eluplasmat uude maailma, kuid mitte alati. Mõnikord korrastavad nad pärast neile määratud planeedile jõudmist elumudelid vastavalt kavale, mis on juba varem kinnitatud uue elu sisseseadmise jaoks. Nii sai planetaarne elu alguse Urantial.

³ Kui füüsilised mudelid on vastavalt kinnitatud kavale ette antud, siis Elukandjad katalüüsivad seda elutut materjali, andes oma isikute kaudu edasi eluvaimu sädeme; ja siitpeale saab inertsetest mudelitest kohe elusaine.

⁴ ¶ Elusäde — elu saladus — annetatakse Elukandjate kaudu, mitte nende poolt. Nad küll juhendavad neid toiminguid ja moodustavad elusplasma enda, kuid elusplasma põhifaktori annab Universumi Emavaim. See energiasäde, mis elustab keha ja laseb ennustada meele sünni, tuleb Lõpmatu Vaimu Loovalt Tütrelt.

⁵ ¶ Elu annetades ei edasta Elukandjad midagi oma isiklikust olemusest, isegi mitte neil sfääridel, kuhu kavandatakse uusi eluliike. Sel juhul nad lihtsalt algatavad ja edastavad elusädeme, käivitavad aine vajaliku tiirlemise vastavalt ettenähtud kavade ja mudelite füüsilistele, keemilistele ja elektrilistele nõuetele. Elukandjad on elavad katalüsaatorid, mis ergutavad, korrastavad ja elustavad ainelist liiki eksistentsi muidu inertseid elemente.

⁶ ¶ Planeedi Elukandjate korpusele antakse elu sisseseadmiseks uues maailmas teatav aeg, ligikaudu pool miljonit aastat vastava planeedi ajas. Selle perioodi lõpus, millele viitavad teatavad arengusaavutused planeedi elus, lõpetavad nad oma siirdamispingutused ja võib-olla ei lisagi selle planeedi ellu enam midagi uut ega täiendavat.

⁷ Elu sisseseadmisest kuni kõlbelise staatusega inimeste ilmumiseni kuluva aja jooksul on Elukandjatel lubatud elukeskkonnaga manipuleerida ja bioloogilist evolutsiooni ka muul viisil soodsalt suunata. Ja nad teevad seda pikka aega.

⁸ Kui uues maailmas töötavatel Elukandjatel on kord õnnestunud luua uus tahteolend, kellel on võime teha kõlbelisi otsustusi ja vaimseid valikuid, siis nende töö lõpeb — nende ülesanne on täidetud; nad ei saa arenevat elu enam suunata. Sellest hetkest alates peab kõige elava areng kulge- ma vastavalt annetatud loomupärasele olemusele ja kalduvustele, mis on antud juba planeedi elu kavades ja mudelites ning nendega sisse seatud. Elukandjatel ei ole lubatud tahtega eksperimenteerida ega sellesse sekkuda, neil pole lubatud moraalliga varustatud loodud-olendite üle domineerida ega neid meelevaldselt mõjutada.

⁹ Planeedivürsti saabudes valmistuvad nad lahkuma, ehkki kaks vanemat kandjat ja kaksteist hooldajat, kui nad annavad ajutise loobumisevande, võivad vabatahtlikena määramata ajaks jääda planeedile ja hakata elusplasma edasise arengu ja säilitamise osas nõu andma. Praegu teenib Urantial kaks niisugust Poega ja nende kaksteist kaast.

4. MELKISEDEKITEST ELUKANDJAD

¹ Üle kogu Nebadoni on igas asustatud maailmade kohalikus süsteemis üks sfäär, kus elukandjatena on tegutsenud Melkisedekid. Neid asupaiku nimetatakse süsteemi *midsoniitseteks* maailmadeks ja igal neist on aineliselt modifitseeritud Melkisedek-Poeg paari läinud ainelisest poegadeklassist valitud Tütrega. Nende midsoniitsete maailmade Emad-Eevad lähetatakse vastava süsteemi keskusest, selleks määratud Melkisedekist elukandja on neid valinud arvukate vabatahtlike hulga, kes vastavad kutsele, mis Süsteemi Suverään on adresseerinud oma sfääri Ainelistele Tütardele.

² Melkisedekist elukandja ja Ainelise Tütrega järglasi nimetatakse *midsoniitideks*. Selle taevaste olendite rassi Melkisedekist isa lahkub hiljem oma ainulaadse elufunktsiooni planeedilt ja selle erilise universumilendite klassi Emad-Eeva lahkub samuti pärast seda, kui planeedile on ilmunud järglaste seitsmes põlvkond. Maailma suunamine jääb siis vanima poja ülesandeks.

³ Midsoniitsed loodud-olendid elavad ja funktsioneerivad oma suurepärase maailmas paljunevate olenditena, kuni nad saavad tuhande standardaasta vanuseks; seejärel viiakse nad seeravite transpordiga ülespoole. Pärast seda on midsoniidid juba mittepaljunevad olendid, sest seeraviks saamise ettevalmistuste käigus läbitav dematerialiseerumine jätab nad alatiseks ilma paljunemisõigusest.

⁴ Nende olendite praegust staatust saab vaevalt pidada surelikuks või surematuks, samuti ei saa neid kindlalt liigitada inimolenditeks või jumalikeks olenditeks. Nendel loodud-olenditel ei ela sisimas Kohandaja, seetõttu on nad vaevalt küll surematud. Kuid nad ei näi olevat ka surelikud,

kuna ükski midsoniit ei ole kogenud surma. Kõik midsoniidid, kes Nebadonis kunagi on sündinud, elavad ka praegu, tegutsedes oma päritolumaailmades, mõnel vahepealsel sfääril või Salvingtoni midsoniitide sfääril lõpetanute maailmade grupis.

⁵ ¶ *Salvingtoni Lõpetanute Maailmad*. Melkisedekitest elukandjad, samuti nende kaaslaseks olevad Emad-Eevad, lähevad süsteemi midsoniitide sfääridelt Salvingtoni ringluse lõpetanute maailmadesse, kuhu on määratud kogunema ka nende järglased.

⁶ Siinkohal tuleb selgitada, et Salvingtoni ringluse seitsme esmase maailma viiendaks rühmaks on Nebadoni lõpetanute maailmad. Melkisedekitest elukandjate ja Aineliste Tütarde lapsed elavad lõpetanute seitsmendas maailmas, Salvingtoni midsoniitide sfääril.

⁷ Lõpetanute seitsme esmase maailma satelliidid on nende super- ja keskse universumi isiksuste kohtumispai- gad, kes täidavad Nebadonis mingeid ülesandeid. Kui- gi tõusasurelikud liiguvad vabalt kõigis kultuurimaailma- des ja Melkisedeki Ülikooli kuuluva 490 maailma kooli- tussfääridel, on ka teatavad erikoolid ja arvukad keelatud tsoonid, kuhu neil ei ole lubatud siseneda. See kehtib eri- ti lõpetanute jurisdiktsioonile alluva neljakümne üheksa sfääri kohta.

⁸ ¶ Midsoniitidest loodud-olendite otstarve ei ole praegu teada, kuid tundub, et need isiksused kogunevad lõpetanute seitsmendas maailma valmistuma mingiks tulevaseks võimalikuks sündmuseks universumi evolutsioonis. Meie järelepärimised midsoniitide rasside kohta suuna- takse alati edasi lõpetanutele ja lõpetanud keelduvad alati oma hoolealuste saatust arutamast. Vaatamata meie tead- matusse midsoniitide tuleviku suhtes, teame siiski seda, et igas Orvontoni kohalikus universumis on kogu nemas niisugune salapärase olendite korpus. Melkisedekitest elu- kandjad arvavad, et Viimane Jumal annab kunagi nende midsoniitidest lastele transtsendentse ja igavese absoniit- suse vaimu.

5. SEITSE MEELEABIVAIMU

¹ Orgaanilise evolutsiooni kulgemise tingimused mää- rab ära seitsme meeleabivaimu kohalolek primitiivsetes maailmades, sellega on seletatav, et areng on sihipärane ja mitte juhuslik. Meeleabivaimud esindavad Lõpmatu Vaimu meelehoolekande seda funktsiooni, mis laieneb aru- ka elu alamatele klassidele kohaliku universumi Emavaimu tegevuse kaudu. Meeleabivaimud on Universumi Emavai- mu lapsed ja kujutavad endast tema isiklikku hoolitsust maailmade aineliste meelte eest. Kus iganes ja millal iganes niisugune meel ilmsiks tuleb, seal on eri viisidel tegu- semas need vaimud.

² Seitsme meeleabivaimu nimed vastavad järgmistele mõistetele: intuitsioon, arusaamine, julgus, teadmine, nõuandmine, palveldamine ja tarkus. Need meeleabivaimud saavad oma mõju kõigile asustatud maailmadele välja eriliste tungidena, ja nii, et igaüks neist otsib ise avaldu- miseks vastuvõtuvalmidust, olenemata sellest, mil määral

tema kaaslased võivad vastuvõttu ja tegutsemisvõimalusi leida.

³ Meeleabivaimude keskuste paiknemine Elukandjate keskusmaailmas näitab Elukandjate juhendajatele meeleabivaimu funktsiooni määra ja kvaliteeti teatavas maailmas ning igas intellektistaatusega elusorganismis. Need elumeele paiknemised näitavad täiuslikult viie esimese abivaimu elava meele funktsiooni. Kuid kuuenda ja seitsmenda abivaimu — palveldamise ja tarkuse — osas registreerivad need keskuste paiknemised vaid kvalitatiivset funktsiooni. Palveldamisvaimu ja tarkusevaimu kvantitatiivset tegevust registreerib Jumaliku Hoolekandja vahetu kohalolek Salvingtonil, see on Universumi Emavaimu isiklik kogemus.

⁴ Seitse meeleabivaimu lähevad Elukandjatega alati uuele planeedile kaasa, kuid neid ei tuleks pidada olemusvormideks, sest nad sarnanevad rohkem ringlustega. Universumi seitse meeleabivaimu ei ole Jumaliku Hoolekandja kõiksest kohalolekust eraldiseisvad isiksused: nad kujutavad endast tegelikult Jumaliku Hoolekandja teadvuse tasandit ning nad sõltuvad alati oma loova ema tegevusest ja kohalolekust.

⁵ Nende seitsme meeleabivaimu kirjeldamiseks tuleb meil sõnadest puudu. Nad hoolitsevad kogemusliku meele madalamate tasemetest ja neid võib kirjeldada arengutasemetest järjekorras järgmiselt:

⁶ 1. *intuitsioonivaim* — kiire taju, primitiivsed füüsilised ja sünnipärasead reflektoorsed instinktid, kõigi mõistuslike olendite suunataju ja muud enesesäilitamisvõimed. See on ainus meeleabivaim, kes tegutseb nii laialdaselt loomse elu madalamates klassides, ja ainus, kellel on laialdased funktsionaalsed kokkupuuted mehaanilise meele mitteõpetatavate tasemetega;

⁷ 2. *arusaamisvaim* — kooskõlastamise impulss, ideede spontaanne ja pealtnäha automaatne seostamine. See on anne seostada omandatud teadmisi, kiiresti arutleda, kiiresti aru saada ja kiiresti otsustada;

⁸ 3. *julgusevaim* — ustavuse and — iseloomu alus ja moraalse kindluse ning vaimujulguse intellektuaalne baas isikulistest olendites. Faktidest valgustatuna ja tõest inspireerituna saab sellest aruka ja teadliku enesesuunamise kanalite kaudu arengulise tõusutungi saladus;

⁹ 4. *teadmismvaim* — seikluste ja avastuste uudishimulik ema, teaduse vaim; julgusevaimu ja nõuandevaimu juhtija ning truu kaaslane; tung suunata annetatud julgus kasulikele ja järjest kõrgemale viivatele kasvuteedele;

¹⁰ 5. *nõuandevaim* — sotsiaalne tung, liikide koostöö anne; tahteolendite võime oma kaaslastega kooskõlla jõuda; siit pärineb alamate loodud-olendite karjainstinkt;

¹¹ 6. *palveldamisvaim* — religioosne impulss, esimene eristav tung, mille alusel loodud-olendid, kellel on meel, jagunevad sureliku eksistentsi kahte põhirühma. Palveldamisvaim eristab temaga ühendusse astunu alaliseks nendest hingeta loodudolenditest, kellele on annetatud meel. Palveldamine on vaimse tõusu kandidaadi märk;

¹² 7. *tarkusevaim* — kõigi kõlbeliste loodud-olendite loomupärane kalduvus areneda pidevalt ja aina edasi liikudes. See on abivaimudest kõrgeim, kõigi teiste töö väljendaja ja vaimne koordineerija. See vaim on selle mõistuslike olendite kaasasündinud tungi saladus, mis algatab ja hoiab alal eksistentsi tõusukava praktilist ja tõhusat programmi, seda kõige elava annet, millega on seletatav selle seletamatu võime ellu jääda ja ellujäämisel kasutada kõigi oma varasemate kogemuste ning praeguste võimaluste vastastikuseid seoseid, et omandada kõike kõigest, mida ülejäänud kuus vaimu hoolekandjat saavad antud organismi meeles liikuma panna. Tarkus on intellektuaalsete tulemuste kulminatsioon. Tarkus on puhtvaimse ja kõlbelise eksistentsi siht.

¹³ Meeleabivaimud kasvavad kogemuslikult, kuid ei saa kunagi isikulisteks. Nende funktsioonid arenevad ja esimese viie funktsioneerimine loomsetes klassides on teatud määral otsustav kõigi seitsme funktsioneerimisele inimintellektina. See suhe loomsega teeb meeleabivaimud inimmeelena tegelikult tõhusamateks, seega on loomad inimese intellektuaalsele ning füüsilisele evolutsioonile teatud määral hädavajalikud.

¹⁴ Need kohaliku universumi Emavaimu meeleabivaimud on loodud-olendite intellektistaatustes eluga seotud umbes samamoodi, nagu võimsuskeskused ja füüsilised ülemjuhivad on seotud universumi eluga jõududega. Nad osutavad hindamatuid teeneid asustamata maailmade meeleringlustele ja teevad tõhusat koostööd Füüsiliste Meisterjuhtijatega, kes teenivad ka meeleabivaimude eelsete meeletasandite, mitteõpetatava ehk mehaanilise meele juhtijate ja suunajatena.

¹⁵ Enne kogemustest õppimise võime ilmumist kuulub elav meel Füüsiliste Meisterjuhtijate hoolekande alla. Enne jumalikkuse äratundmist ja Jumaluse palveldamisvõime omandamist kuulub loodud-olendi meel ainult meeleabivaimude hoole alla. Kui loodud-olendi intellektil ilmneb vaimne reageerimisvõime, saab selline loodud meel kohe ülemmeeliks, mis lülitatakse samal hetkel kohaliku universumi Emavaimu vaimutsüklitesse.

¹⁶ Meeleabivaimud ei ole mitte mingil viisil otseselt seotud Jumaliku Hoolekandja, asustatud maailmade Püha Vaimu isiklikku kohalolekut esindava vaimu mitmekesisega ja kõrgelt vaimse funktsiooniga. Kuid nad on arenevale inimesele just selle vaimu funktsionaalsed eellased ja valmistavad seda ette. Meeleabivaimud võimaldavad Universumi Emavaimul kohaliku universumi aineliste elusolenditega mitmekesiselt kokku puutuda ja neid juhtida, kuid eelisiksuse tasanditel tegutsedes ei kaja nad kuidagi vastu Ülimas Olendis.

¹⁷ Mittevaimne meel on kas vaimuenergia avaldumine või füüsilise energia nähtus. Isegi inimmeel, isikulisel meel, ei ole ellujäämisomadusi ilma vaimuga samastumata. Meel on jumalik annet, kuid see pole surematu, kui see tegutseb vaimse taipamiseta ja kui sellel puudub võime palveldada ja ihaldada ellujäämist.

6. ELAVAD JÕUD

¹ Elu on nii mehaaniline kui ka vitalistlik — nii aineeline kui ka vaimne. Urantia füüsikud ja keemikud saavad taimse ja loomse elu protoplasmaalistest vormidest üha paremini aru, kuid nad ei suuda kunagi elusorganisme luua. Elu on miski, mis erineb kõigist energia avaldumistest — isegi füüsiliste loodud-olendite aineeline elu ei ole ainele loomumomane.

² Ainelised asjad võivad eksisteerida iseseisvalt, kuid elu tarkab vaid elust. Meel saab lähtuda üksnes varem eksisteerinud meelest. Vaim pärineb ainult eelnevast vaimu vormist. Loodud-olend võib luua eluvorme, kuid aktiveeriva elusädeme võib anda vaid loojaisiksus või loov jõud.

³ Elukandjad võivad organiseerida elusolendite aineliisi vorme või füüsilisi algkujusid, kuid Vaim annab esialgse elusädeme ja annetab meele. Isegi need kogemusliku elu vormid, mida Elukandjad oma Salvingtoni maailma-des organiseerivad, jäävad alati ilma paljunemisvõimest. Kui eluvalemid ja elumudelid on õigesti kokku pandud ja organiseeritud, piisab elu algatamiseks Elukandja kohalolekust, kuid kõigil niisugustel elusorganismidel puudub kaks olulist omadust — annetatud meel ja paljunemisvõime. Loomne meel ja inimmeel on kohaliku universumi Emavaimu kingitused, mis funktsioneerivad seitsme meelebivaimu kaudu, kuid loodud-olendi paljunemisvõime on Universumi Vaimu konkreetne ja isiklik annetus esivanemate eluplasmale, millele on alguse pannud Elukandjad.

⁴ ¶ Kui Elukandjad on elumudelid kavandanud, peab pärast energiasüsteemide organiseerimist toimuma veel midagi: neile elututele vormidele tuleb anda „eluhingust”. Jumala Pojad saavad konstrueerida eluvormid, kuid elusädeme annab tegelikult Jumala Vaim. Ja kui sel viisil antud elu otsa saab, muutub ülejäänud aineeline keha taas surnud aineks. Kui annetatud elu on ammendunud, pöördub keha tagasi ainelise universumi rüppe, kust Elukandjad laenasid selle ajutiseks kestaks annetatud elule, mille nad andsid sellele aineenergia nähtavale ühendusele.

⁵ Elukandjate poolt taimedele ja loomadele annetatud elu ei pöördu pärast taime või looma surma Elukandja-

te juurde tagasi. Niisugusest elusasjast lahkuval elul ei ole identiteeti ega isiksust ning surma järel see individuaalselt ellu ei jää. Selle eksisteerimise ja ainelises kehas viibimise ajal on selles toimunud muutus: see on teinud läbi energiaevolutsiooni ja jääb ellu vaid universumi kosmiliste jõudude osana, mitte üksikeluna. Surelike loodud-olendite elulujäämine sõltub täielikult surematu hinge väljaarenemisest surelikus meeles.

⁶ ¶ Me räägime elust kui „energiast” ja „jõust”, kuid tegelikult pole tegu kummagagi neist. Jõud ja energia reageerivad gravitatsioonile mitmel viisil, elu mitte. Ka mudel ei reageeri gravitatsioonile, sest see on energiateg konfiguratsioon, mis on gravitatsioonile juba reageerinud. Elu kui selline on mingi mudeli järgi moodustunud või muul viisil eraldunud energiasüsteemi — ainelise, meeleomase või vaimse energiasüsteemi — elustamine.

⁷ ¶ Elu tekitamisega arenevatel planeetidel on seotud mõningad seigad, mis pole meile päris selged. Me saame täielikult aru Elukandjate elektrokeemiliste valemite füüsilisest ülesehitusest, kuid ei saa päriselt aru *elu aktiveeriva sädeme* olemusest ja allikast. Me teame, et elu voolab Isast, Poja kaudu ja Vaimu toimel. On enam kui võimalik, et Meistervaimud on kogu loodu peale väljavalatava elujõe seitsmekordne kanal. Kuid me ei saa aru, mil viisil juhendav Meistervaim osaleb uuele planeedile elu annetamise alguses episoodis. Oleme kindlad, et Päevilt Vanadel on samuti mingi osa elu algatamisel uues maailmas, kuid me ei tea sellest lähemalt mitte midagi. Ent me teame siiski, et eluta mudelid elustab tegelikult Universumi Emavaim ja annab sellisele aktiveeritud plasmale organismide paljunemisvõime. Me täheldame, et need kolm on Seitsmekordse Jumala tasandid, mida nimetatakse ka aja ja ruumi Ülimateks Loojateks; kuid peale selle ei tea me eriti palju rohkem kui Urantia surelikud — teame lihtsalt seda, et mõiste on omane Isale, väljendumine Pojale ja elu teostamine Vaimule.

⁸ [Esitanud Vorondadek-Poeg, kes on lähetatud Urantiale vaatlejana ja kes teeb seda tööd Juhendava Ilmutamiskorpuse Melkisedekist juhi palvel.]

KOHALIKU UNIVERSUMI ISIKSUSED

NEBADONI kõigi isiksuste juht on Looja- ja Meister-Poeg Miikael, universumi isa ja suverään. Temaga on jumalikkuses kooskõlastatud ja tema loomevõimeid täiendab kohaliku universumi Emavaim, Salvingtoni Jumalik Hoolekandja. Ja need loojad on täiesti otseselt kõigi Nebadonist pärinevate loodudolendite Isa-Poeg ja Vaim-Ema.

² Eelmised kirjad käsitlesid loodud poegade klasse, järgmised lood kirjeldavad hoolekandevaima ja tõusvate poegade klasse. Käesolev kiri käsitleb vahepealset rühma, Universumi Abisid, kuid vaatleb lühidalt ka teatavaid Nebadonis asuvaid kõrgemaid vaima ja teatavaid kohaliku universumi alaliste kodanike klasse.

1. UNIVERSUMI ABID

¹ Paljud ainulaadsed klassid, keda üldiselt sellesse kategooriasse liigitatakse, on ilmutamata, kuid käesoleva kirja kohaselt jagunevad Universumi Abid seitsmesse klassi:

- ² 1. Helkjat Koidutähed;
- ³ 2. Kirkad Öhtutähed;
- ⁴ 3. Peainglid;
- ⁵ 4. Kõrgeimad Abilised;
- ⁶ 5. Kõrged Volinikud;
- ⁷ 6. Taevased Juhendajad;
- ⁸ 7. Eluasemeilmade Õpetajad.

⁹ ¶ Universumi Abide esimesest klassist, Helkjatest Koidutähtedest, on igas kohalikus universumis vaid üks, kes on kõigi sellest kohalikust universumist pärinevate loodud-olendite seas esmasündinu. Meie universumi Helkjat Koidutähte nimetatakse Salvingtoni Gabrieliks. Ta on kogu Nebadoni täitevjuht, toimides Suveräänse Poja ja tema loomiskaaslase isikliku esindajana.

¹⁰ Nebadoni algusaegadel töötas Gabriel üsna üksi koos Miikaeli ja Loova Vaimuga. Kui universum laienes ja haldusprobleemid kasvasid mitmekordseks, anti talle isiklik ilmutamata abilistest kaaskond ja seda rühma täiendati lõpuks Nebadoni Öhtutähtede korpuse loomisega.

2. KIRKAD ÖHTUTÄHED

¹ Neid kirkaid olendeid on kavandanud Melkisedekid ning seejärel loonud Looja-Poeg ja Loov Vaim. Nad teenivad paljudes ülesannetes, kuid põhiliselt kohaliku universumi täitevjuhi Gabrieli sidepidajatena. Üks või mitu neist olenditest tegutsevad tema esindajatena Nebadoni iga tähtkuju ja süsteemi keskusmaailmas.

² Nebadoni täitevjuhina on Gabriel enamikul Salvingtoni salajastel nõupidamistel koosoleku ametlik esimees või viibib seal vaatlejana, ja sageli toimub üheaegselt umbes

tuhat niisugust koosolekut. Neil juhtudel esindavad Gabrieli Kirkad Öhtutähed, ta lihtsalt ei saa olla üheaegselt kahes kohas ja need üliinglid kompenseerivad seda puudujääki. Nad teenivad analoogiliselt ka Kolmsuse Õpetajate-Poegade korpust.

³ Kuigi Gabriel tegeleb isiklikult halduskohustustega, säilitab ta Kirgaste Öhtutähtede kaudu sideme ka universumi elu ja asjade kõigi teiste külgedega. Kirkad Öhtutähed saadavad Gabrieli alati tema reisidel planeetidele ja käivad üksikplaneetidel sageli erimissioonidega kui tema isiklikud esindajad. Neid ülesandeid täitvaid Kirkaid Öhtutähti on mõnikord nimetatud „Issanda ingliteks”. Nad käivad sageli Uversal esindamas Helkjat Koidutähte Päevilt Vanade kohtute ja täiskogude ees, kuid rändavad harva väljapoole Orvontoni piire.

⁴ ¶ Kirkad Öhtutähed on ainulaadne kahene klass, kuhu kuuluvad mõned loodud väärikusega ja teised saavutatud teenistusega olendid. Nebadonis on nende üliinglite korpuses praegu 13 641 liiget. Loodud väärikusega olendeid on 4 832 ja tõusuvaime, kes on saavutanud selle üleva teenistuse eesmärgi, on 8 809. Paljud neist tõusvatest Öhtutähtedest alustasid universumis oma elujärku seeravite-na, teised on tõusnud loodud-olendi elu ilmutamata tasanditelt. Kuni universum ei ole veel valgusesse ja ellu stabiliseerunud, ei ole see kõrge korpus kui saavutuste eesmärk tõusuteelistest kandidaatidele suletud.

⁵ Mõlemat liiki Kirkad Öhtutähed on morontiaisiksustele ja teatavat liiki, surelikest kõrgemal olevatele ainelistele olenditele kergesti nähtavad. Sellesse huvitavas ja mitmekülgse klassi kuuluvatel loodud-olenditel on vaimujõudu, mida saab avaldada sõltumatult nende isikulisest kohalolekust.

⁶ ¶ Nende üliinglite juht on Gavalia, sellest klassist esmasündinu Nebadonis. Pärast Kristus Miikaeli tagasi-pöördumist oma võidukast annetumisest Urantial määrati Gavalia hoolitsema tõususuurelike eest ning tema kaaslasel Galantial on olnud Urantia aja viimase tuhande üheksasaja aasta jooksul keskus Jerusemil, kus ta veedab umbes poole oma ajast. Galantia on esimene nii kõrgesse seisusesse jõudnud tõusuteelisest üliingel.

⁷ Kirkad Öhtutähed ei grupeeru ega organiseeru muul viisil kui ainult oma tavapärastesse paardesse paljude ülesannete täitmisel. Neid ei määrata tavaliselt täitma surelike tõusuteega seotud ülesandeid, aga kui neile niisugune lähetus on kord antud, ei tegutse nad kunagi üksi. Nad töötavad alati paaris — üks loodud-olend, teine tõusev Öhtutäht.

⁸ Üks Öhtutähtede kõrgeid ülesandeid on saata annetuvaid Avonal-Poegi nende missioonidel planeetidele, nii nagu Gabriel saatis Miikaeli, kui see annetus Urantial. Kaks saatvat üliinglit on neil missioonidel teenistusastmelt vanimad isiksused ning nad teenivad peainglite ja

kõigi teiste neile ettevõtmistele lähetatud olendite kaasuhtijatena. Neist üliinglite juhtidest vanim on see, kes tähendusrikkal hetkel ja ajal ütleb annetuval Avonal-Pojale: „Tee oma venna tegude järgi”.

⁹ Samasugused üliinglite paarid on määratud planeetidele Kolmsuse Õpetajate-Poegade korpustesse, mis peavad asustatud maailmas sisse juhatama annetumisjärgse ajastu ehk vaimse ajastu koidiku. Neis ülesannetes teenivad Õhtutähed maailmade surelike ja Õpetajate-Poegade nähtamatu korpuse vaheliste sidepidajatena.

¹⁰ ¶ *Õhtutähtede maailmad.* Kuues rühm seitsmest Salvingtoni maailmast ja nende nelikümmend kaks satelliiti on antud Kirgaste Õhtutähtede haldamise alla. Nende seitsme esmase maailma eesistujateks on nende loodud üliinglite klassid, satelliite aga haldavad tõusvad Õhtutähed.

¹¹ Esimese kolme maailma satelliidid on määratud Õpetajate-Poegade koolidele ja Õhtutähtedele, kes on pühendunud kohaliku universumi vaimisiksustele. Järgmised kolm rühma tegelevad samasuguste ühiste koolidega tõusasurelike jaoks. Seitsmenda maailma satelliidid on jäetud Õpetajate-Poegade, Õhtutähtede ja lõpetanute kolmesteks nõupidamisteks. Neid üliingleid on viimasel ajal lähedalt seostatud Lõplikkuse Korpuse tööga kohalikus universumis ja nad on olnud kaua sidemetes ka Õpetajate-Poegade. Lõpetanute töögruppide juurde kinnistatud Õhtutähtede ja Gravitatsiooni Sõnumitoojate vahel on tohutu jõu ja tähendusega side. Seitsmes esmane maailm ise on jäetud nende ilmutamata asjade jaoks, mis puudutavad neid Õpetajate-Poegade, lõpetanute ja Õhtutähtede vahel tekkivaid tulevasi suhteid pärast seda, kui Ülima Jumala isiksuse avaldumine superuniversumis on lõpule jõudnud.

3. PEAINGLID

¹ Peainglid on Looja-Poja ja Universumi Emavaimu järglased. Nad on kõrgeimat liiki kõrged vaimud, keda luuakse kohalikus universumis suurte hulkadena, ning viimase registreerimise ajal oli neid Nebadonis peaaegu kaheksasada tuhat.

² Peainglid on üks väheseid kohaliku universumi isiksuste rühmi, kes tavaliselt Gabrieli jurisdiktsiooni alla ei kuulu. Nad ei ole mitte mingil viisil seotud universumi rutiinse haldamistööga, vaid on pühendunud loodud-olendite ellujäämisele ning sellele, et aja ja ruumi surelike tõusuteel liikumisele kaasa aidata. Kuigi need peainglid täidavad mõnikord Helkja Koidutähe korraldusi, ei kuulu nad tavaliselt tema suunamise alla. Nagu näitavad teatavad toimingud, mida on kirjeldatud jutustuses elu siirdamisest teie maailma, teevad nad koostööd ka teiste Universumi Abidega, näiteks Õhtutähtedega.

³ ¶ Nebadoni peainglite korpust juhib selle klassi esmasündinu ja viimasel ajal on peainglite keskuse üks haru asunud Urantial. Just see ebatavaline asjaolu koidabki Nebadonisse saabuvate külalisõpilaste tähelepanu õige kiiresti.

Kõigepealt märkavad nad, et universumisisestest toimingutes suunatakse paljusid Kirgaste Õhtutähtede tõusutegevusi kohaliku süsteemi Satania keskusmaailmast. Edasi uurides avastavad nad, et peainglite teatavaid tegevusi juhitakse väikesest ja pealtnäha tähtsusetust asustatud maailmast nimega Urantia. Ja sellele järgneb avastus Miikaeli annetumisest Urantial, ning nende huvi teie ja teie madala sfääri vastu elavneb kohe.

⁴ Kas te saate aru, kui tähtis on teie madalale ja segaduses olevale planeedile asjaolu, et see on saanud universumi haldamise keskuse üheks haruks, mis suunab teatavaid Paradiisi-tõusmise kavaga seonduvaid peainglite tegevusi? See ennustab kahtlemata tulevikus ka teiste tõusuteega seotud tegevuste koondumist Miikaeli annetumise maailma ja annab määratu ning pühaliku tähtsuse Meistri isiklikule lubadusele „Ma tulen jälle tagasi”.

⁵ ¶ Üldiselt määratakse peainglid teenima ja hoolekandetööle Avonali poegadeklassis, kuid alles siis, kui nad on läbinud põhjaliku eelkoolituse eri hoolekandevaimude töö kõigi faaside alal. Iga Paradiisi annetusliku Pojaga läheb asustatud maailma kaasa selle annetumise ajaks ajutiselt tema juurde määratud sajaliikmeline korpus. Kui planeedi ajutiseks valitsejaks peaks saama Kohtumõistja-Poeg, tegutsevad need peainglid sellel sfääril kogu taevailiku elu suunajatena.

⁶ Kõigil planeedimissioonidel määratakse alati kaks vanaemat peainglit Paradiisi Avonalile isiklikeks abideks, on siis tegemist kohtuasjade, kohtumõistmismissioonide või annetumisega kehastumise teel. Kui see Paradiisi-Poeg on maailma üle kohtumõistmise lõpetanud ja surnud kutatakse vastust andma (niinimetatud ülestõusmine), on tõesti nii, et uinuvate isiksuste seeravitest kaitsjad vastavad „peaingli häälele”. Ühe usulise elukorralduse lõpetamise loendusel kuulutab nimesid välja Paradiisi-Poega saatev peaingel. See on ülestõusmise peaingel, keda nimetatakse mõnikord „Miikaeli peaingliks”.

⁷ ¶ *Peainglite maailmad.* Peainglitele on määratud Salvingtoni ümbritsevate maailmade ja nende satelliitide seitsmes rühm. Sfääril number üks ja kõigil selle kuuel satelliidil on tegevuses isiksusekroonikate pidajad. See tohutu kroonikute korpus tegeleb arvepidamisega kõigi aja surelike üle, alates nende sünnihetkest läbi nende elu universumis kuni indiviidi lahkumiseni Salvingtonilt superuniversumi tasandile või tema „kroonikates jäädvustatava eksistentsi kustutamiseni” Päevilt Vanade korraldusel.

⁸ Just neis maailmades liigitatakse, paigutatakse registritesse ja säilitatakse isiksuste kroonikaid ja identifitseerimise tagatise kogu selle aja jooksul, mis jääb sureliku surma ja taasisikustumise tunni vahele surmast ülestõusmiseni.

4. KÕRGEIMAD ABILISED

¹ Kõrgeimad Abilised on rühm vabatahtlikke olendeid, kes pärinevad väljastpoolt kohalikku universumit ning keda määratakse ajutiselt keskse universumi ja superuniversumite esindajateks või vaatlejateks kohalikesse loodutes-

se. Nende arv varieerub pidevalt, kuid ulatub alati miljonitesse.

² Sel viisil saame aeg-ajalt kasu niisuguste Paradiisi-päritolu olendite hoolitsusest ja abist nagu Tarkuse Täiustajad, Jumalikud Nõuandjad, Kõiksed Hindajad, Inspireeritud Kolmsuslikud Vaimud, Kolmsustatud Pojad, Üksildased Sõnumitoojad, supernavid, sekonavid, tertsiavid ja teised armulised hoolekandjad, kes viibivad meie juures meie kohalikku päritolu isiksuste abistamiseks, et viia kogu Nebadon täielikumalt kooskõlla Orvontoni ideede ja Paradiisi ideaalidega.

³ Igaüks neist olenditest võib teenida Nebadonis vabatahtlikult ja olla seega tegelikult väljaspool meie jurisdiktsiooni, aga kui need superuniversumi ja keskse universumi isiksused on tegevusse määratud, ei ole nad kohaliku universumi õigusaktide täitmisest päriselt vabastatud, ehkki jätkavad tegutsemist kõrgete universumite esin dajatena ja töötamist vastavalt juhiste, mis tulenevad nende missioonist meie aladel. Nende üldine keskus asub Salvingtonil Päevilt Ühtsete sektoris ja nad tegutsevad Nebadonis selle Paradiisi-Kolmsuse saadiku juhendamise all. Sõltumatute rühmades teenides suunavad need kõrgematelt tasanditelt tulevad isiksused oma tegevust tavaliselt ise, aga kui neid on palutud teenima, allutavad nad end sageli vabatahtlikult ja täielikult suunajate juhendamisele sellel alal, kuhu neid on tegutsema määratud.

⁴ Kõrgeimad Abilised teenivad kohaliku universumi ja tähtkujude ülesannete täitmisel, kuid ei ole otseselt kinnistatud süsteemi-või planeedivalitsuste juurde. Nad võivad aga tegutseda kohalikus universumis kõikjal ja neid võidakse määrata Nebadoni tegevuste kõikidesse faasidesse — haldus-ja täidesaatvale tööle, haridustööle või mujale.

⁵ Enamik sellest korpusest on võetud teenistusse abisatama Nebadoni Paradiisiisiksusi — Päevilt Ühtset, Loojat-Poega, Päevilt Ustavat, Kohtumõistjaid-Poegi ja Kolmsuse Õpetajaid-Poegi. Kohaliku universumi asjatoimetustes on aeg-ajalt mõttekas teatavaid üksikasju ajutiselt peaaegu kõigi selle kohaliku universumi kohalike isiksuste teadmisest eemal hoida. Teatavaid kõrgemaid kavasisid ja keerulisi korraldusi mõistavad Kõrgeimate Abiliste küpsemad ja kaugemale nägevad korpused ka paremini ja täielikumalt ning just neis ja paljudes teistes olukordades on nad universumi valitsejatele ja haldajatele nii väärtuslikud abilised.

5. KÕRGED VOLINIKUD

¹ Kõrged Volinikud on Vaimuga ühtesulanud tõususu-relikud, nad ei ole ühte sulanud Kohandajaga. Te saate üsna hästi aru sureliku kandidaadi tõusuteest universumis, et ühte sulada Kohandajaga, sest see on Kristus Miikaeli annetumisest alates kõigi Urantia surelike perspektiivne kõrge eesmärk. Kuid see ei ole teie maailma taoliste annetumiseelse ajastu maailmade kõigi surelike ainus saatus. On veel teist liiki maailmu, kelle elanikes ei ela Mõttekohandajad kunagi alaliselt. Need surelikud ei ühine kunagi alatiseks Paradiisist annetatud Saladuslike Järelevaatajatega, kuigi Kohandajad ajutiselt siiski elavad nende sisimas,

olles neile ihus elamise ajal juhendajaks ja eeskujuks. Selle ajutise viibimise ajal edendavad nad surematu hinge arengut täpselt samamoodi nagu neis olendites, kellega loodavad ühte sulada, ent kui surelik teekond on lõpule jõudnud, jätavad nad igaveseks hüvasti loodud-olenditega, kellega olid ajutiselt ühinenud.

² Sellesse klassi kuuluvad ellujäävad hinged saavutavad surematuse, sulades igaveseks ühte kohaliku universumi Emavaimu individualiseeritud fragmendiga. See rühm ei ole arvukas, vähemalt mitte Nebadonis. Eluasemeilmades kohtute ja vennastute nende Vaimuga ühtesulanud surelikega nende tõusu ajal koos teiega Paradiisi-teel kuni Salvingtonile, kus nad peatuvad. Mõned neist võivad tõusta seejärel universumi kõrgematele tasanditele, kuid enamik jääb alatiseks kohaliku universumi teenistusse, sest nende rühma saatuseks ei ole jõuda Paradiisi.

³ Et nad ei ole Kohandajaga ühte sulanud, ei saa neist kunagi lõpetanuid, kuid nad astuvad lõppkokkuvõttes kohaliku universumi Täiuslikkuse Korpuse ridadesse. Nad on vaimus kuuletunud Isa käsule „Teie olge täiuslikud”.

⁴ ¶ Pärast Nebadoni Täiuslikkuse Korpusesse jõudmist võivad Vaimuga ühtesulanud tõusuteelised vastu võtta määramise Universumi Abide hulka, mis on üks neile avatud jätkuva kogemusliku kasvu teid. Nii saavad neist kandidaadid, keda võidakse volitada kõrgesse teenistusse tõlgendama aineliste maailmade arenevate loodud-olendite seisukohti kohaliku universumi taevastele võimuorganitele.

⁵ Kõrged Volinikud alustavad oma teenistust planeetidel rasside volinikena. Neid ülesandeid täites tõlgendavad nad eri inimrasside seisukohti ja kirjeldavad nende vajadusi. Nad on ülimalt andunud surelikele rassidele, keda nad esindavad, püüdes alati saavutada heaolu, taotledes nende jaoks halastust, õiglust ja õiglast kohtlemist kõigis nende suhetes teiste rahvastega. Rasside volinikud tegutsevad lõpututes planeedikriisides ja väljendavad tervete heitlevate surelikrühmade huve.

⁶ Kui rasside volinikud on lõpuks omandanud pikaajalised kogemused asustatud maailmade probleemide lahendamisel, ülendatakse nad tegutsema kõrgematel tasanditel, kus nad saavutavad lõpuks kohaliku universumi Kõrgete Volinike staatuse. Viimase registreerimise käigus pandi Nebadonis kirja veidi üle pooleteise miljardi Kõrge Voliniku. Need olendid ei kuulu lõpetanute klassi, kuid nad on pikaajaliste kogemustega tõusuolendid, kes toovad oma kodupiirkondadele väga suurt kasu.

⁷ Me leiame neid volinikke alati kõigis kohtutes, alates madalaimatest kuni kõrgeimateni. Nad ei osale kohtumenetluses, vaid tegutsevad kohtu sõpradena, andes istungeid juhtivatele kohtunikele andmeid kohtuasjaga seotud isikute esivanemate, keskkonna ja loomupärase olemuse kohta.

⁸ Kõrgeid Volinikke määratakse mitmesuguste kosmose sõnumitoojate juurde ja neid on alati aja hoolekandevaimude juures. Nende esinemine on kavas universumite eri täiskogudes ja needsamad surelikke tundvad volinikud

on alati kaasas ka Jumala Poegade missioonidega kosmosemaailmadesse.

⁹ Millal iganes on vaja aususe ja õigluse huvides aru saada, kuidas arutluse all olev suund või kord mõjutaks arenevaid avarasse, on need volinikud alati oma soovitustega käepärast; nad on alati kohal, et kosta nende eest, kes ei saa enda eest kostmiseks ise kohale tulla.

¹⁰ ¶ *Vaimuga ühtesulanud surelike maailmad.* Salvingtoni ringluse seitsme põhimaailma ja nende satelliitide kaheksas rühm kuulub ainult Vaimuga ühtesulanud Nebadoni surelikele. Kohandajaga ühtesulanud tõusasurelikud puutuvad nende maailmadega kokku vaid siis, kui nad Vaimuga ühtesulanud elanike kutsutud külalistena tunnevad rõõmu paljude meeldivate ja kasulike sealviibimiste üle.

¹¹ Välja arvatud nende väheste jaoks, kes jõuavad Uversale ja Paradiisi, jäävad need maailmad Vaimuga ühtesulanud ellujääjate alaliseks elupaigaks. Sureliku tõusu niisugune ettenähtud piiratus tuleb kohalikele universumitele kasuks, sest see kindlustab alalise arenenud elanikkonna püsijäämise, kelle lisanduvad kogemused aitavad jätkuvalt kaasa kohaliku universumi haldamise stabiliseerimisele ja mitmekesistamisele. Need olendid ei pruugi Paradiisi jõuda, kuid nad omandavad Nebadoni probleemide lahendamisel kogemusliku tarkuse, mis ületab igas suhtes kõike, mida saavutavad seal ajutiselt viibivad tõusuteelised. Ja need ellujäävad hinged jätkavad inimliku ja jumaliku ainulaadsete kombinatsioonidena, suutes üha enam ühendada nende kahe nii erineva taseme seisukohti ja esitada niisugust kahest seisukohta üha suurema tarkusega.

6. TAEVASED JUHENDAJAD

¹ Nebadoni haridussüsteemi haldavad ühiselt Kolmsuse Õpetajad-Pojad ja Melkisedeki õpetamiskorpused, kuid suure osa tööst selle alalhoidmiseks ja ülesehitamiseks teevad Taevased Juhendajad. Need olendid kuuluvad korpusesse, mis moodustatakse tõusasurelikele hariduse ja koolituse andmisega seotud iga liiki indiviididest. Neid on Nebadonis üle kolme miljoni ja nad kõik on vabatahtlikud, kellel on tänu oma kogemustele eeldusi teenida kogu maailma haridusalaste nõuandjatena. Oma keskusest Melkisedekite Salvingtoni maailmadest lähtudes liiguvad need juhendajad ringi kohalikus universumis, inspekterides Nebadoni koolisüsteemi, mille eesmärgiks on anda loodud tõusuolenditele meelekoolitust ja vaimuharidust.

² Meelekoolitust ja vaimuharidust antakse kogu teekonna jooksul: inimpäritoluga maailmades, eluasemeilmade süsteemis ja teistes, Jerusemiga seotud edasiliikumissfääridel, seitsmekümnes Edentiaga ühendatud sotsialiseerimismaailmas ja neljasaja üheksakümnel vaimu edasiliikumise sfääril, mis ümbritsevad Salvingtoni. Universumi keskuses on samuti arvukalt Melkisedekite koole, Universumi Poegade kolledžeid, seeravite ülikoole ja Õpetajate-Poegade ning Päevilt Ühtsete koole. Universumi erinevate isiksuste ettevalmistamisel kõrgemaks teenistuseks ja täiustatud tegevusteks kasutatakse ära kõiki võimalusi. Kogu universum on üks tohutu suur kool.

³ ¶ Paljudes kõrgemates koolides kasutatavad meetodid ületavad inimliku arusaamisvõime tõe õpetamise kunstist, kuid see on kogu haridussüsteemi võti: valgustatud kogemus määrab iseloomu. Õpetajad pakuvad valgustust; viibimine universumis ja tõusuteelise staatus annavad kogemisvõimalusi, nende kahe tark kasutamine lisab iseloomule tugevust.

⁴ Nebadoni haridussüsteem hoolitseb põhimõtteliselt selle eest, et teile määrataks ülesanne, ning annab teile siis võimaluse saada õpetust, kuidas oleks ideaalne ja jumalik viis seda ülesannet kõige paremini täita. Teile antakse kindel ülesanne ja samal ajal ka õpetajad, kes oskavad õpetada, kuidas teil oleks kõige parem oma tööd teha. Jumalikus hariduskavas on ette nähtud töö ja õppimise tihe seos. Me õpetame teile, kuidas seda, mida me teil teha käsime, kõige paremini teha.

⁵ ¶ Kogu selle koolituse ja kogemuse eesmärgiks on valmistada teid ette superuniversumi kõrgematele ja vaimsematele koolitussfääridele pääsemiseks. Teataval alal edasiliikumine toimub individuaalselt, kuid üleminek ühelt faasilt teisele tavaliselt rühmadena.

⁶ Edasiliikumine igavikus ei seisne ainuüksi vaimses arengus. Universumiharidus hõlmab ka intellektuaalset teadmiste omandamist. Meele kogemused avarduvad võrdselt vaimse silmaringi laienemisega. Meelele ja vaimule antakse koolituseks ja arenguks ühesugused võimalused. Kuid kõiges selles meele ja vaimu suurepärasel koolituses olete te igaveseks vabad sureliku lihalikest kammitsestest. Te ei pea enam pidevalt lahendama oma vaimse ja ainelise olemuse eri suunda kiskuvaid vastuolusid. Teil on lõpuks võimalik rõõmu tunda selle üle, et teie aulises meeles, mis on juba ammu vabanenud primitiivsetest loomlikest kalduvustest aineliste hüvede poole, valitseb üks ühtne tung.

⁷ ¶ Enne Nebadoni universumist lahkumist antakse enamikule Urantia surelikest võimalus teenida pikemat või lühemat aega Nebadoni Taevaste Juhendajate korpuse liikmetena.

7. ELUASEMEILMADE ÕPETAJAD

¹ Eluasemeilmade Õpetajad on teenistusse kutsutud ja ülendatud keerubid. Nagu enamikku teisi õpetajaid Nebadonis, on neid lähetanud Melkisedekid. Nad tegutsevad enamikus morontiaelu õppeasutustes ja nende arv ületab sureliku meele arusaamisvõime.

² Keerubite ja sanobite üht eesmärki — olla Eluasemeilmade Õpetajad — käsitleme lähemalt järgmises kirjas, nende kui õpetajate tähtsat osa morontiaelus aga vaadeldakse põhjalikumalt selle pealkirjaga kirjas.

8. KÕRGEMAD ÜLESANDEGA VAIMUKLASSID

¹ Lisaks võimsuskeskustele ja füüsilistele juhtijatele on kohalikku universumisse alatiseks määratud ka teatavad kõrgemat päritolu vaimolendid Lõpmatu Vaimu perest. Lõpmatu Vaimu perest määratakse kõrgeimaid vaimuklasse järgmiselt:

² ¶ Kui *Üksildased Sõnumitoojad* on kinnistatud tegutsema kohaliku universumi valitsuse juures, osutavad nad meile hindamatut abi meie pingutustes ületada aja ja ruumi kammitsaid. Kui neid ei ole selliselt määratud, siis ei ole meil kohalikes universumites nende üle absoluutselt mitte mingit mõjuvõimu, kuid need ainulaadsed olendid on ka sel juhul alati valmis meid meie probleemide lahendamisel ja meile antud korralduste täitmisel aitama.

³ Andovontia on *Universumiringluste* kolmanda astme *Juhendaja*, kes asub meie kohalikus universumis. Teda huvitavad ainult vaimu- ja morontiaaringlused, mitte võimsusesuunajate alluvusse kuuluvad ringlused. Just tema eraldas kunagi Urantia, kui Caligastia reetis planeedi ajal, mil see Luciferi mässuga proovile pandi. Saates Urantia surelikele tervitusi, väljendab ta oma heameelt selle üle, et teid on kunagi oodata tagasi tema järelevalvele alluvatesse universumiringlustesse.

⁴ Nebadoni *Loenduse Juhataja* Salsatia keskus on Salvingtonil, Gabrieli sektoris. Ta on automaatselt teadlik tahte sünnist ja surmast ning registreerib pidevalt kohalikus universumis tegutsevate tahteolendite täpse arvu. Ta töötab tihedas koostöös peainglite arvestusmaailmades elavate isiksusekroonikate pidajatega.

⁵ *Inspektor-kaaslane* asub Salvingtonil. Ta on Orvontoni Ülima Täideviija isiklik esindaja. Tema kaaslased, kohalike süsteemide *Kohalemääratud Tunnimehed*, on samuti Orvontoni Ülima Täideviija esindajad.

⁶ *Kõiksed Lepitajad* on aja ja ruumi universumite rändkohtud, mis tegutsevad kõikjal, alates arengumaaailmadest läbi kõigi kohaliku universumi osade ja veel edasigi. Need vahekohtunikud on registreeritud Uversal; Nebadonis töötavate lepitajate täpne arv pole kirjas, kuid arvan, et meie kohalikus universumis on ligikaudu sada miljonit lepituskomisjoni.

⁷ *Tehnilistest Nõuandjatest*, selle piirkonna juriidilistest mõistustest, on meil oma kvoot, ligikaudu pool miljardit. Need olendid on kogu kosmose elavad ja ringlevad kogemuslikud õigusteaduse raamatukogud.

⁸ *Taevasid Kroonikuid*, tõususeeraveid, on meil Nebadonis seitsekümmend viis. Need on vanem- ehk juhendavad kroonikud. Selle klassi edenevaid õpilasi on õppimas peaaegu neli miljardit.

⁹ Seitsmekümne miljardi *morontiakaaslaste* hoolekanet Nebadonis kirjeldatakse neis jutustustes, mis käsitlevad aja-palverändurite üleminekuplaneete.

¹⁰ ¶ Igal universumil on oma kohalikku päritolu ingliskorpus, kuid vaatamata sellele on mõnikord väga kasulik saada abi ka neilt kõrgematelt vaimudelt, kes pärinevad

väljastpoolt kohalikku loodut. Supernavid osutavad teatavaid haruldasi ja ainulaadseid teenuseid, Urantia seeravite praegune juht on Paradiisi esimese astme supernav. Peegeldavaid sekonave kohtab kõikjal, kus superuniversumi isikond tegutseb, ja üsna paljud tertsiavid teenivad ajutiselt Kõrgeimate Abilistena.

9. KOHALIKU UNIVERSUMI ALALISED KODANIKUD

¹ Nagu superuniversumites ja keskses universumis, on ka kohalikus universumis oma alaliste kodanike klassid. Nendeks on järgmised loodud klassid:

² 1. susatiad;

³ 2. univitatiad;

⁴ 3. Ainelised Pojad;

⁵ 4. keskteelised.

⁶ ¶ Need kohaliku loodu põliselanikud koos Vaimuga ühtesulanud tõusuteeliste ja spirongadega (kes on teisiti liigitatud) moodustavad suhteliselt püsiva kodanikkonna. Need olendite klassid ei ole üldiselt rääkides ei tõusvad ega laskuvad. Nad on kõik kogemuslikud loodud-olendid, kuid nende kasvavaid kogemusi saab universumis jätkuvalt kasutada samal tasandil, millelt nad pärinevad. Kuigi see ei kehti täielikult Aadamlike Poegade ja keskteeliste osas, peab see nende klasside suhtes siiski suhteliselt paika.

⁷ ¶ *Susatiad*. Need imepärased olendid elavad ja tegutsevad Salvingtoni alaliste kodanikena selle kohaliku universumi keskuses. Nad on Looja-Poja ja Loova Vaimu säraavad järglased ning tihedas seoses kohaliku universumi tõusuteelistest kodanikega, Vaimuga ühtesulanud surelikega Nebadoni Täiuslikkuse Korpusest.

⁸ ¶ *Univitatiad*. Kõik saja tähtkuju keskuste arhitektuursete sfääride parved saavad rõõmu tunda kohalike olendite klassi, univatiatie pidevast hoolitsusest. Need Looja-Poja ja Loova Vaimu lapsed moodustavad tähtkujude keskusmaailmade alalise elanikkonna. Nad ei ole paljunevad olendid ning nad eksisteerivad elutasandil, mis jääb süsteemi keskuses elavate Aineliste Poegade poolainelise staatuse ja Vaimuga ühtesulanud surelike ning Salvingtoni susatiade selgemalt vaimse tasandi vahele; kuid univitatiad ei ole morontiaolendid. Nad teevad tähtkujude sfääre läbivate tõususurelike heaks sama, mis Havona põliselanikud teevad kesket loodut läbivate palverändurvaimude heaks.

⁹ ¶ *Ainelised Jumala Pojad*. Kui Looja-Poja ja Lõpmatu Vaimu kõikse esindaja, Universumi Emavaimu loomisühenduse tsükkel on lõpule jõudnud, kui enam ei sünni nende ühise olemusega järglasi, siis isikustab Looja-Poeg kahesel kujul oma viimase olendimõiste, kinnitades sellega omaenda algset kahest päritolu. Siis loob ta endas ja endast kauneid ning suurepäraseid universumi poegade ainelise klassi Poegi ja Tütteid. Nii on sündinud Nebadoni kõigi kohalike süsteemide esimesed Aadamad ja Eevad. Need on paljunevad poegadeklassid ning neid luuakse nais- ja meessoost. Nende järglased on süsteemi keskusmaailma suhteliselt alalised kodanikud, kuigi mõned neist lähetatakse Planeetide Aadamateks.

¹⁰ Planeedile saadetakse Aineline Poeg ja Tütar alust panna selle maailma aadamlikule rassile, mis peab lõpuks selle sfääri surelike asukatega kokku sulama. Planeetide Aadamad on nii tõusvad kui ka laskuvad Pojad, kuid me liigitame nad tavaliselt tõusvate hulka.

¹¹ ¶ *Keskteelised.* Enamiku asustatud maailmade algusaegadel lähetatakse sinna teatavad üleininimlikud, kuid materialiseerunud olendid, ent Planeetide Aadamate saabudes nad tavaliselt taanduvad. Nende olendite toimingute ja Ainelist Poegade poolt arengurasside täiustamiseks tehtud pingutuste tulemusena ilmub sageli piiratud arvul loodud-olendeid, keda on raske kuhugi kindlasse klassi liigitada. Need ainulaadsed olendid on sageli Ainelist Poegade ja arenevate loodud-olendite vahepealsed, millest ka nende nimetus — keskteelised. Need keskteelised on teatud mõttes arengumaailmade alalised kodanikud. Alates Planeedivürsti saabumise varastest aegadest kuni planeedi stabiliseerumiseni valgusesse ja ellu kauges tulevikus on nad ainus pidevalt sellele sfäärile jääv intellektiolendite rühm. Urantial on keskteelistest hoolekandjad planeedi tegelikud eestkostjad, tõelised Urantia kodanikud. Surelikud on küll arengumaailma füüsilised ja ainelised elanikud, kuid teie kõigi elu on nii lühike; te viibite oma sünniplaneedil nii lühikest aega. Te sünnite, elate, surete ja suundute siis arengulise edasiliikumise teistesse maailmadesse. Isegi üleininimlikud olendid, kes teenivad planeti taevaste hoolekandjatena, määratakse sinna ajutiseks; neist vähesed jäävad sellele sfäärile pikemaks ajaks. Keskteelised aga kindlustavad planeedi haldamise järjepidevuse, kuigi taevased hoolekandjad ja surelikud asukad pidevalt vahetuvad. Kogu selle lakkamatu muutumise ja vahetumise ajal jäävad keskteelised planeedile, tehes katkematult oma tööd.

¹² ¶ Samamoodi on ka kohalike universumite ja superuniversumite halduskorralduse kõigis alajaotustes oma enam-vähem alaline elanikkond, kodanikustaatusega elanikud. Nii nagu Urantial on oma keskteelised, on teie süsteemi keskusmaailmas Jerusemil Ainelised Pojad ja Tütred. Teie tähtkuju keskuses Edential on univitatiaid, Salvingtoni kodanikke on aga kaht liiki — loodud susatiad ja arenenud, Vaimuga ühtesulanud surelikud. Superuniversumite väiksemate ja suuremate sektorite haldusmaailmades alalisi kodanikke ei ole. Kuid Uversa keskussfääre edendab pidevalt hämmastav olenditerühm, keda nimetatakse *abandonteriteks*. Neid on loonud Päevilt Vanade ilmutamata esindajad ja Orvontoni keskusmaailmas elavad seitse Peegeldavat Vaimu. Need Uversa kohalikud elanikud korraldavad praegu oma maailma rutiinseid haldusasju Pojaga ühtesulanud surelike Uversa-korpuse otsesel juhendamisel. Isegi Havonal on oma põlisasukad ning keskne Valguse ja Elu Saar on koduks mitmesugustele Paradiisikodanike rühmadele.

10. MUUD RÜHMAD KOHALIKUS UNIVERSUMIS

¹ Lisaks seeravite ja surelike klassidele, keda käsitleme oma hilisemates kirjades, on veel arvukalt olendeid, kes

tegelevad Nebadoni universumi kui hiiglasliku süsteemi alalhoidmise ja täiustamisega. Nebadon sisaldab praegu üle kolme miljoni asustatud maailma, perspektiivis saab neid olema kümme miljonit. Mitmesuguseid Nebadoni elutüüpe on liiga palju, et neid käesolevas kirjas liigitama hakata, kuid tuleks mainida kaht ebatavalist klassi, kes tegelevad ainult kohaliku universumi 647 591 arhitektuur-sfääril.

² ¶ *Spirongad* on Helkja Koidutähe ning Melkisedek-Isa vaimudest järglased. Nende isiksus ei lõpe, kuid nad ei ole arenevad ega tõusuolendid. Nende tegevus ei ole ka seotud arengulise tõusukavaga. Nad on kohaliku universumi vaimabilised ja täidavad Nebadonis vaimude rutiinseid ülesandeid.

³ ¶ *Spornagiad.* Kohaliku universumi arhitektuursed keskusmaailmad on tõelised maailmad — füüsilised loodud. Nende füüsiline korrashoid nõuab palju tööd ja selles abistab meid füüsiliste loodud-olendite, spornagiaterühm. Nad on pühendunud nende keskusmaailmade ainelise poole hooldamisele ja kultiveerimisele, alates Jerusemist kuni Salvingtonini. Spornagiad ei ole ei vaimud ega isikud; nad on loomne eksistentsi klass, ent kui te neid näeksite, siis nõustuksite, et need loomad on täiuslikud.

⁴ ¶ Mitmesugused *hea tahte kolooniad* paiknevad Salvingtonil ja ka mujal. Meile on eriti kasulikud taevaste kunstimeistrite hoolekanne tähtkujuades ja meelelahutusjuhtide tegevus peamiselt kohalike süsteemide keskusmaailmades.

⁵ Universumiteenistuse juurde on kinnistatud alati tõusasurelike korpus, kuhu kuuluvad ka aulised keskteelised. Neid tõusuteelisi kasutatakse pärast nende Salvingtoni jõudmist universumi asjatoimetustes peaaegu lõputult mitmekesistes tegevustes. Need edasiliikuvad surelikud sirutavad peaaegu igalt oma saavutustasemelt tagasi alla abistava käe oma kaaslastele, kes nende järel ülespoole pürgivad. Neid ajutiselt Salvingtonil viibivaid surelikke määratakse tegelikult kõigisse taevaste isiksuste korpustes abilisteks, õpilasteks, vaatlejateks ja õpetajateks.

⁶ On ka veel muid kohaliku universumi haldamisega tegelevaid arukaid elutüüpe, kuid siinses jutustuses ei ole ette nähtud neid loodu klasse rohkem ilmutada. Kirjeldasime siin selle universumi elu ja haldamist piisavalt, et surelik meel võiks mõista ellujäämiseksistentsi reaalsust ja suurust. Teie edasise elukäigu kogemused ilmutavad teile üha enam neist huvitavatest ja võluvatest olenditest. Käesolev jutustus saab kirjeldada vaid lühidalt nende mitmekesiste isiksuste olemust ja tööd, kellest kosmoseuniversumid kihavad ja kes haldavad loodut tohutute koolidena, kus aja-palverändurid liiguvad elust ellu ja maailmast maailma, kuni nad lähetatakse armastavalt oma päritoluuniversumi piirest superuniversumi kõrgharidussüsteemi, sealt edasi Havona vaimukoolitusmaailmadesse ja lõpuks Paradiisi ning lõpetanute kõrge saatuseni — nende määramiseni igaveseks missioonidele, mida aja ja ruumi universumitele ei ole veel avaldatud.

⁷ [Edastanud Nebadoni Kirgas Õhtutäht, kes kannab Loodud Korpuses numbrit 1146.]

KOHALIKU UNIVERSUMI HOOLEKANDEVAIMUD

LÕPMATU Vaimu isiksused jagunevad kolme selgesti eristatavasse klassi. Seda teadis ka tulihingeline apostel, kes kirjutas Jeesusest, „kes on läinud taevas ja istub Jumala paremal käel, kus temale on allutatud inglid ja meelevallad ja väed”. Inglid on aja hoolekandevaimud; meelevallad on kosmose sõnumitoojate väed; väed on Lõpmatu Vaimu kõrgemad isiksused.

² ¶ Nii nagu supernavid keskses universumis ja sekona-vid superuniversumis, nii moodustavad seeravid koos oma kaaslaste keerubite ja sanobitega kohaliku universumi inglikorpusse.

³ Seeravid on kõik väliselt üsna ühesugused. Kõigi seitsme superuniversumi eri universumite seeravid erinevad üksteisest minimaalselt: nad on kõigist vaimu tüüpi isikulistest olenditest kõige standardsemad. Nende mitmesugused klassid moodustavad kohalike loodute oskuslike ja üldiste hoolekandjate korpuse.

1. SEERAVITE PÄRITOLU

¹ Seeravite loojaks on Universumi Emavaim ja nende loomine on kavandatud rühmadena — korraga 41 472 — alates „etaloninglite” ja teatavate ingli algkujude loomisest Nebadoni algusaegadel. Looja-Poeg ja Lõpmatu Vaimu esindaja universumis loovad koostöös hulgaliselt Poe-gi ja teisi universumiisiksusi. Kui nad on selle ühise töö lõpetanud, alustab Poeg Aineliste Poegade, esimeste sooliste loodud-olendite loomist, ning Universumi Emavaim tegeleb samal ajal üksinda esmakordselt vaimude paljundamisega. Nii algab kohaliku universumi seeravivägede loomine.

² Need ingliväed kavandatakse surelike tahteolendite evolutsiooni planeerimise käigus. Seeravite loomine pärineb ajast, mil Universumi Emavaim sai suhteliselt isiksuseks, ajast, kus ta oli Looja-Poja varane loomisabiline, mitte Meister-Poja hilisem kooskõlastatud kaaslane. Enne seda sündmust olid Nebadonis teenivad seeravid ajutiseks laenatud ühest naaberuniversumist.

³ Seeraveid luuakse regulaarselt ka praegu, sest Nebadoni universum ei ole veel valmis. Universumi Emavaim ei lõpeta kunagi loomistegevust, kuni universum veel kasvab ja täiustub.

2. INGLITE OLEMUS

¹ Inglitel ei ole ainelisi kehi, kuid nad on kindlapiirilised ja üksteisest eristatavad olendid, kes on olemuselt ja päritolult vaimud. Kuigi surelikele nähtamatud, tajuvad nad ilma muundajate ja teisendajate abita teid sellistena, nagu te oma lihalikus kujus olete; nad saavad intellektuaalselt surelike eluviisist aru ja jagavad inimestega kõiki nende mittemeelelisi emotsioone ning tundmusi. Nad hindavad ja naudivad väga teie pingutusi muusika ja kunsti alal

ning tõelist huumorit. Nad on täiesti teadlikud teie kõlbelistest heitlustest ja vaimsetest raskustest. Nad armastavad inimolendeid ja teie pingutused neid mõista ning armastada võivad tuua ainult head.

² ¶ Kuigi seeravid on väga südamlikud ja osavõtlikud olendid, ei ole neil seksuaalseid tundeid. Nad on suures osas samasugused nagu teie ise eluasemeilmades, kus te „ei nai ega naitu, vaid olete nagu inglid taevas”. Sest kõik, kes „on väärt arvatud jõudma eluasemeilmadesse, ei need nai ega naitu; nad ei või enam surragi, nad on ju inglite sarnased”. Vaatamata sellele räägime me otsesemalt Isast ja Pojast pärinevatest soolistest loodud-olenditest enamasti kui Jumala poegadest, Vaimu lapsi aga nimetame Jumala tütardeks. Soolise eluga planeetidel kasutatakse inglite nimetamisel seetõttu tavaliselt naissoost asesõnu.

³ Seeravid on loodud tegutsema nii vaimsel kui ka ainelisel tasandil. On vähe morontia- või vaimutegevuse faase, mis ei ole nende hoolekandele avatud. Kuigi isikulise staatuse poolest erinevad inglid inimolenditest vähe, ületavad seeravid neid kaugelt teatavate funktsionaalsete võimete poolest. Neil on palju võimeid, mis ületavad inimliku arusaamisvõime. Teile on näiteks öeldud, et „teil on juuksekarvadki kõik ära loetud”, ja nii see tõesti on, kuid ükski seerav ei kuluta oma aega nende loendamisele ja nende arvu pidevale korrigeerimisele. Inglitel on loomuomane ja automaatne (automaatne niivõrd, kui teie seda suudate tajuda) võime selliseid asju teada: seeraveid võiks tõesti pida harukordsete võimetega matemaatikuteks. Seetõttu täidavad seeravid ebatavalise kergusega arvukaid ülesandeid, mis oleksid surelike jaoks tohutu töö.

⁴ ¶ Inglid on vaimse staatuse poolest teist kõrgemal, kuid nad ei mõista teie üle kohut ega süüdistate teid. Missugused ka poleks teie eksimused, „inglid, olgugi jõult ja väelt inimestest suuremad, ei esita teie vastu süüdistusi”. Inglid ei mõista inimkonna üle kohut ning ka ükski surelik ei tohiks oma kaasolendite üle ette kohut mõista.

⁵ ¶ Hea, kui te ingleid armastate, kuid te ei peaks neid jumaldama, sest neid ei palveldata. Kui teie prohvet „heitis maha ingli jalge ette, et teda kummardada”, siis suur seerav Loyalatia ütles: „Vaata, ära tee nii! Sest ma olen sinu ja su rahvaste kaassulane, kes kõik tunnevad rõõmu Jumala kummardamisest.”

⁶ Loodud-olendite eksistentsi skaalal on seeravid oma olemuselt ja isiksuseannetelt vaid veidi surelikest rassidest ees. Tegelikult, kui teid lihast vabastatakse, saate te üsna nendesarnaseks. Eluasemeilmades te hakkate seeraveid hindama, tähtkujusfääridel neist rõõmu tundma ning Salvingtonil jagavad nad teiega oma puhkuse- ja palveldamiskohti. Kogu morontiaaja ja sellele järgneva vaimse tõusutee jooksul on teil seeravitega ideaalne vendlus, te olete suurepäraseks kaaslased.

3. ILMUTAMATA INGLID

¹ Kõikjal kohaliku universumi aladel tegutseb arvukalt vaimolendite klasse, kes on surelikele ilmutamata, sest nad ei ole mingil viisil seotud Paradiisi tõusmise arengukavaga. Käesolevas kirjas nimetame ingliteks teadlikult just neid Universumi Emavaimu järglasi, kes on seeravid ja muud nendesarnased ja kes on nii suuresti seotud surelike ellujäämise kavade elluviimisega. Kohalikus universumis teenib veel kuus nendega seotud olenditeklassi, ilmutamata ingleid, kes ei ole kuidagi konkreetset seotud universumi selliste tegevustega, mis seonduvad arenevate surelike tõusuga Paradiisi. Neid kuut inglitest kaaslaste rühma ei nimetata kunagi seeraviteks ega ka hoolekandevaimudeks. Need isiksused on täielikult tegevuses Nebadoni haldamise ja muude asjatoimetustega ning need tööd ei ole kuidagi seotud ei inimese pideva vaimse tõusuteega ega täiuslikkuse saavutamisega.

4. SEERAVITE MAAILMAD

¹ Salvingtoni ringluse seitsmest põhisfäärist koosnevas üheksandasse rühma kuuluvad seeravite maailmad. Igaühel neist maailmadest on kuus satelliiti, kus asuvad seeravite koolituse kõigi faaside erikoolid. Kuigi seeravid pääsevad kõigisse neljakümne üheksasse maailma, mis Salvingtoni sfääride sellesse rühma kuuluvad, on üksnes nende käsutuses ainult esimene parv seitsmest. Ülejäänud kuues parves elavad kuus inglitest kaaslaste klassi, kes ei ole Urantial ilmutatud. Igal niisugusel rühmal on keskus ühes kuuest põhimaailmast ja konkreetne tegevus kuuel harusatelliidil. Kõigil inglikklassidel on vaba pääs nende seitsme rühma kõigisse maailmadesse.

² Need keskusmaailmad on ühed Nebadoni suurejoonelisematest aladest, kuna seeravite valdused on ilusad ja tohutu suured. Siin on igal seeravil tõeline kodu ja „kodu” tähendab kahe seeravi asupaika, sest nad elavad paaridena.

³ ¶ Kuigi seeravid ei ole ei mees- ega naissoost nagu Ainelised Pojad või surelikud rassid, on nad negatiivsed ja positiivsed. Enamiku ülesannete täitmiseks on vaja kaht ingliti. Kui nad ei ole ringlusesse lülitatud, saavad nad töötada üksi; ka kohapeal töötades ei vaja nad oma olemuse täiendajaid. Niisuguste ühenduste tekkimine on tingitud eeskätt tegevusest, neile ei ole iseloomulikud seksuaalsed tunded, kuigi nad on ebatavaliselt isikulised ja tõeliselt südamlikud.

⁴ Lisaks neile määratud kodudele on seeravitel ka rühma, roodu, pataljoni ja üksuse keskused. Igal tuhandendal aastal on neil kokkutulekud ja nad on kõik kohal vastavalt oma loomisajale. Kui seeravil on kohustusi, mille tõttu ta ei saa teenistusest puududa, siis on ta kohal oma kaaslasega vaheldumisi ning teda asendab mõne teise sünniajaga seerav. Nii on iga seeravist partner kohal vähemalt igal teisel kokkutulekul.

5. SEERAVITE KOOLITUS

¹ Seeravid veedavad oma esimese aastatuhande Salvingtoni ja sellega seotud maailmade koolides otsese lähetuseta vaatlejatena. Teine aastatuhat veedetakse Salvingtoni ringluse seeravite maailmades. Neid keskseid koole juhivad praegu esimene sada tuhat Nebadoni seeravit ja nende ülemaks on selle kohaliku universumi algne ehk esmasündinud ingel. Nebadoni seeravite esimest loodud rühma koolitas tuhandene seeravite rühm Avalonilt, seejärel õpetasid meie ingleid juba vanemad seeravid nende endi hulgast. Ka Melkisedekitel on kõigi kohaliku universumi inglite — seeravite, keerubite ja sanobite — hariduses ning koolituses suur osa.

² Kui see koolitusperiood Salvingtoni seeravimaailmades on lõppenud, korraldatakse seeravid inglite organisatsiooni traditsioonilistesse rühmadesse ja üksustesse ning määratakse ühte või teise tähtkujusse. Neid ei lähetata sinna hoolekandevaimudena, kuigi nad on lähetuselise inglite koolituse faasides jõudnud üsna kaugale.

³ Kui seeravid võetakse hoolekandevaimude seisusesse, siis teenivad nad kõigepealt vaatlejatena madalaimates arengumaailmades. Pärast kogemuse omandamist pöörduvad nad tagasi selle tähtkuju keskusega seotud maailmadesse, kuhu nad on määratud, ja alustavad seal kõrgema tasandi õpinguid, valmistudes konkreetsemalt teenistuseks mingis kohalikus süsteemis. Üldhariduse omandamise järel lähetatakse nad edasi teenima mõnesse kohaliku süsteemi. Meie seeravid lõpetavad oma koolituse mõnes Nebadoni süsteemi keskusmaailmaga seotud arhitektuurses maailmas ning lähetatakse siis teenistusse aja hoolekandevaimudena.

⁴ Kui seeravid on kord lähetuselise saanud, võivad nad seoses oma ülesannetega liikuda kogu Nebadoni ulatuses, isegi Orvontonil. Nende töö universumis on piirideta ja kitsendusteta; nad on lähedalt seotud maailmade aineliste loodud-olenditega ja on alati vaimisiksuste madalamate klasside teenistuses, luues sidemeid nende vaimumaailma olendite ja aineliste maailmade surelike vahel.

6. SEERAVITE ORGANISATSIOON

¹ Pärast kaks aastatuhandet seeravite keskuses viibimist organiseeritakse seeravid rühmaülematele alluvatesse kaheteistkümnestesse rühmadesse (12 paari, 24 seeravit) ja kaksteist niisugust rühma moodustavad roodu (144 paari, 288 seeravit), mida juhivad rooduülem. Pataljoniülemale alluvad 12 roodu moodustavad pataljoni (1728 paari ehk 3456 seeravit) ja üksuseülemale alluvad 12 pataljoni moodustavad seeraviüksuse (20 736 paari ehk 41 472 üksikseeravit) ning leegioniülemale alluvad 12 üksust moodustavad leegioni, kus on 248 832 paari ehk 497 664 üksikseeravit. Jeesus viitas tol ööl Ketsemani aias just niisugusele inglite grupile, kui ta ütles: „Või arvad sa, et ma ei või oma Isa paluda, ja Ta saadaks mu käsutusse praegu rohkem kui kaksteist leegioni ingleid?”

² Kaksteist leegioni ingleid moodustavad kokku väe, kus on 2 985 984 paari ehk 5 971 968 üksiklinglit ja kaksteist niisugust väge (35 831 808 paari ehk 71 663 616 inglit) moodustavad kokku seeravite suurima tegutseva organisatsiooni, inglarmee. Seeraviväge juhib alati peaingel või mõni muu kooskõlastatud staatuses isiksus, inglarmeesid aga suunavad Kirkad Õhtutähed või muud Gabrieli otseselt alluvad ülemjuhatajad. Ja Gabriel on „taevaste armeede ülemjuhataja”, Neadoni Suveräänile, „vägede Isandale Jumalale” alluv täitevjuht.

³ Kuigi seeravid ja kõik teised kohaliku universumi klassid teenivad Salvingtonil isikustunud Lõpmatu Vaimu otsesel juhendamisel, on nad alates Miikaeli annetumisest Urantial allunud Meister-Poja suveräänsele võimule. Niipea kui Miikael Urantial lihast sündis, levis üle kogu Neadoni superuniversumi teadaanne, mis kuulutas: „Ka kõik Jumala inglid kummardagu teda.” Tema suveräänsele võimule alluvad kõik ingliseisused: nad kuuluvad rühma, mida on hakatud nimetama „tema võimsateks ingliteks”.

7. KEERUBID JA SANOBID

¹ Keerubid ja sanobid sarnanevad kõigi oma põhiomaduste poolest seeravitega. Nad on sama päritolu, kuid mitte alati sama saatusega. Nad on imeliselt arukad, hämmastavalt edukad, liigutavalt südamlilikud ja peaaegu inimlikud. Need on madalaimad ingliklassid, seega eriti lähedased arengumaailmade arenenumat tüüpi inimolenditele.

² Keerubid ja sanobid on loomupäraselt omavahel seotud ja neil on ühine tegevus. Ühed on positiivse, teised negatiivse energiaga isiksused. Paremale kallutavad ehk positiivse laenguga inglid on keerubid — vanemad ehk juhtivad isiksused. Vasakule poole kallutavad ehk negatiivse laenguga inglid on sanobid — täiendavad olendid. Kummagi inglitiübi üksi tegutsemine on väga piiratud, seetõttu teenivad nad tavalikohaliku selt paarides. Teenides iseisvalt, ilma seeravitest suunajate abita, sõltuvad nad vastastikusest kontaktist veelgi enam ja tegutsevad alati koos.

³ Keerubid ja sanobid on seeravitest hoolekandjate ustavad ja tõhusad abilised ning selliste alluvate abilistega on varustatud kõik seitse seeravite klassi. Keerubid ja sanobid teenivad neis ülesannetes pikki perioode, kuid nad ei saada seeraveid, kes lähevad ülesandeid täitma väljaspool kohaliku universumi piire.

⁴ Keerubid ja sanobid on vaimud, kes teevad süsteemide maailmades rutiinseid töid. Kui nende ülesanne pole seotud isiksusega või kui on eriolukord, siis võivad nad teenida ka seeravipaari asemel, kuid nad ei tegutse kunagi, isegi mitte ajutiselt, inimolendeid saatvate inglitenä; see õigus kuulub vaid seeravitele.

⁵ Planeedilähetuse saanud keerubid astuvad kohalikele koolituskursustele, õppides muu hulgas ka selle planeedi tavasid ja keeli. Aja hoolekandevaimud on kõik kakskeelsed ja räägivad nii oma päritolu universumi kui ka oma päritolu superuniversumi keelt. Maailmade koolides õppides omandavad nad täiendavaid keeli. Keerubid ja sanobid, nagu ka seeravid ja kõik teised vaimolendite klassid,

tegelevad pidevalt enesetäiendamise ja edasiarenemisega ei ole võimelised vaid võimsuse juhtimise ja energia suunamisega tegelevad alluvad olendid, kõik loodud-olendid, kellel on tegelik või potentsiaalne isiksuse tahe, pürgivad uute saavutuste poole.

⁶ Keerubid ja sanobid on loomu poolest morontia eksistentsitasemele väga lähedal ja nad oskavad kõige tõhusamalt teha füüsilise, morontia- ja vaimualade piiripealseid töid. Nende kohaliku universumi Emavaimu laste suhtes kehtib „neljanda loodudolendi” põhimõte, nagu ka Havona Servitalide ja lepituskomisjonide puhul. Iga neljas keerub ja iga neljas sanob on poolaineline, meenutades väga tugevasti morontia eksistentsitaset.

⁷ Sellised neljandana loodud inglid on seeravitele nende universumi ja planeedi otsesemates tegevusfaasides suureks abiks. Need morontiakeerubid täidavad ka morontia koolitusmaailmades paljusid vältimatuid piiriülesandeid ja neid määratakse hulgaliselt morontiakaaslaste teenistusse. Nad on morontiasfääride jaoks ligilähedaselt samaväärsed nagu keskteelised arenguplaneetide jaoks. Asustatud maailmades töötavad need morontiakeerubid sageli koos keskteelistega. Keerubid ja keskteelised on selgesti eristuvad olenditeklassid: neil on erinev päritolu, kuid nad on olemuselt ja tegevuselt üsna sarnased.

8. KEERUBITE JA SANOBITE EVOLUTSIOON

¹ Keerubite ja sanobite ees on lahti arvukad teenistused edasijõudmise teed, mille käigus nende staatus tõuseb ning võib veelgi enam tõusta, kui neid hõlmab Jumalik Hoolekandja. Arengupotentsiaali poolest jagunevad keerubid ja sanobid kolme suurde rühma:

² 1. *tõusutee kandidaadid*. Need olendid on olemuselt seeravistaatuse kandidaadid. Sellesse klassi kuuluvad keerubid ja sanobid on andekad, kuid ei ole loomupäraselt võimete poolest seeravitega võrdsed. Kui nad aga seda taotlevad ja kogemusi omandavad, on neil võimalik jõuda täieliku seeravistaatuseni;

³ 2. *vahepealsed keerubid*. Kõigil keerubitel ja sanobitel ei ole võrdselt tõusupotentsiaali ja need loodud inglid on loomupäraselt piiratud. Enamik neist jääb keerubiteks ja sanobiteks, kuigi andekamad neist võivad jõuda piiratud seeraviteenistatuseni;

⁴ 3. *morontia keerubid*. Need ingliklasside „neljanda olendid” säilitavad alati oma poolainelised omadused. Nad jätkavad keerubite ja sanobitena koos enamiku oma vahepealsete vendadega, kuni Ülima Olendi tegelikustumine on lõpule jõudnud.

⁵ Kuigi teise ja kolmanda rühma kasvupotentsiaal on mõnevõrra piiratud, võivad tõusutee kandidaadid jõuda universumi seeraviteenistuse kõrgusteni. Paljud neist kogenumatest keerubitest on kinnistatud seeravitest saatuse kaitsjate juurde, kust neil on võimalik liikuda otse edasi Eluasemeilmade Õpetajate staatuseni, kui vanemad seeravid jätavad koha vabaks. Kui saatuse kaitsjate surelikud hoolealused morontiaellu astuvad, ei ole saatuse kaitsjatel

enam keerubitest ja sanobitest abilisi. Ja kui teistele arenevatele seeravitüüpidele antakse luba Seraphingtoni ja Paradiisi pääseda, peavad nad Nebadoni piirest väljudes oma endised alluvad maha jätma. Neid mahajäetud keerubeid ja sanobeid hõlmab tavaliselt Universumi Emavaim ja selle tulemusena jõuavad nad seeravistaatuse poole pürgimisel Eluasemeilmade Õpetajatega võrdsele tasemele.

⁶ Kui hõlmatud keerubid ja sanobid on Eluasemeilmade Õpetajadena morontiasfääridel alates madalaimatest kuni kõrgeimate sfäärideni piisavalt teeninud ja kui nende korpuses Salvingtonil on liikmeid üle, kutsub Helkjas Koidutäht need loodud ajaolendite ustavad teenrid oma juurde. Neilt võetakse isiksuse muundamise vanne ja seejärel hõlmab Universumi Emavaim neid edasijõudnud ja vanemaid keerubeid uuesti, seitsmetuhandeliste rühmade-na. Sellest teisest hõlmatuselst väljuvad nad juba täieõiguslike seeravitena. Sestpeale on neile uuestisündinud keerubitele ja sanobitele täielikult avatud kogu seeravite elutee koos kõigi Paradiisi-võimalustega. Neid ingleid võidakse määrata mõne suureliku olendi saatuse kaitsjateks, ja kui suurelik hoolealune saavutab ellujäämise, omandavad nad õiguse pääseda Seraphingtoni ja seeravite seitsmele saavutuslikule ringlusele, isegi Paradiisi ja Lõplikkuse Korpusesse.

9. KESKTEELISED

¹ Keskteelisi saab liigitada kolmel viisil. Neid on õige pidada tõusvateks Jumala Poegadeks; faktiliselt kuuluvad nad alaliste kodanike klasside hulka ning tegevuse järgi loetakse neid aja hoolekandevaimudeks, sest nad on suureliku inimese teenimisel kosmosemaailmades nii lähedalt ja tõhusalt seotud inglivägedega.

² Neid ainulaadseid loodud-olendeid esineb enamikus asustatud maailmades ning neid on alati detsimaal- ehk elukatsete planeetidel, nagu seda on Urantia. Keskteelisi on kaht tüüpi — esmased ja teisesed keskteelised — ning neid luuakse järgmistel viisidel:

³ 1. *esmased keskteelised*, vaimsem rühm, on mõnevõrra standardne olenditeklass, kes kõik ühtmoodi põlvnevad Planeedivürstide poolt modifitseeritud tõususurelike isikkonnast. Esmaseid keskteelisi on alati viiskümmend tuhat ja ühelgi nende hoolekandeval planeedil ei ole sellest suuremat rühma;

⁴ 2. *teisesed keskteelised*, nende loodud-olendite ainelisem rühm, on esindatud eri maailmades suuresti erineval arvul, kuid keskmiselt on neid igauhes umbes viiskümmend tuhat. Nad on eri viisidel pärit planeedi bioloogilistest ülendajatest Aadamest ja Eevadest või nende otsestest järglastest. Neid teiseid keskteelisi saab arenevates kosmosemaailmades tekkida vähemalt kahekümne neljal viisil. Selle rühma tekkelugu Urantial oli ebatavaline ja erakordne.

⁵ 3. Kumbki neist rühmadest ei ole tekkinud juhuslikult, mõlemal on universumiarhitektide ettemääratud kavades oluline koht ja nende ilmumine arenevatesse maailmadesse õigel hetkel on vastavuses juhendavate Elukandjate esialgsete plaanide ja arengukavadega.

⁶ Esmaseid keskteelisi varustatakse intellektuaalse ja vaimse energiaga samal viisil nagu ingleid ja nad on intellektuaalselt staatusest ühesugused. Seitse meelevaimu nendega kokku ei puutu ning vaid kuues ja seitsmes, palveldamisvaim ja tarkusevaim, suudavad hoolt kanda teise rühma eest.

⁷ Teiseid keskteelisi varustatakse füüsilise energiaga samal viisil nagu Aadameid, nad on lülitatud vaimsesse ringlusesse seeravite viisil ning intellektuaalselt on neile antud morontia üleminekutüüpi meel. Füüsiliselt jagunevad nad nelja tüüpi, vaimselt seitsmesse klassi ja nad reageerivad intellektuaalselt kaheteistkümnel tasandil kahe viimase meelevaimu ja morontiameele ühisele hoolitsemisele. Nendest erisustest tulenevad erinevused nende tegevuses ja ülesannetes planeetidel.

⁸ Esmased keskteelised meenutavad rohkem ingleid kui surelikke, teisesed klassid sarnanevad palju rohkem inimolenditega. Kumbki osutab teisele hindamatut abi, täites paljusid ülesandeid planeetidel. Esmased hoolekandjad võivad saavutada koostöösideme nii morontia- kui ka vaimuenergia juhtijatega ja meeleringluste hoidjatega. Teisene rühm saab luua töösuhted vaid füüsiliste juhtijatega ja ainelise ringluse reguleerijatega. Aga et kumbki keskteeliste klass saab luua teisega täiuslikult sünkroonse sideme, saavad mõlemad rühmad seega praktiliselt kasutada kogu energiagamat alates aineliste maailmade puhtfüüsilisest võimsusest läbi universumi energia üleminekufaaside kuni taevaste alade kõrgema vaimureaalsuse jõududeni.

⁹ Täiusliku silla üle ainelise ja vaimse maailma vahelise tühimiku moodustavad suurelike inimeste, teiseste keskteeliste, esmaste keskteeliste, morontia keerubite, vahepealsete keerubite ja seeravite omavahelised ühendused. Iga suureliku isiklikus kogemuses langevad need eri tasandid kahtlemata enam-vähem ühte ning jumaliku Mõttekohandaja nähtamatud ja saladuslikud toimingud annavad neile isikliku tähenduse.

¹⁰ 4. Normaalsetes maailmades teenivad esmased keskteelised teabekogumiskorpuses ja taevaste meelelahutajatena Planeedivürsti nimel, teisesed hoolekandjad aga jätkavad oma koostööd aadamlikus valitsemisviisis planeedi tsivilisatsiooni arendamiseks. Planeedivürsti reetlikkuse ja Ainelise Poja ebaõnnestumise korral, nagu see juhtus Urantial, saavad keskteelised Süsteemi Suverääni hoolealusteks ja teenivad planeedil tegutseva eestkostja suunava juhendamise all. Kuid vaid veel kolmes maailmas Sataniaal tegutsevad need olendid ühe rühmana ühtse juhtimise all, nii nagu ühinenud keskteelistest hoolekandjad Urantial.

¹¹ Nii esmaste kui ka teiseste keskteeliste töö planeetidel ja universumi arvukates üksikmaailmades on mitmekesine ja mitmepalgeline, kuid nende tegevus normaalsel ja keskmisel planeetidel erineb suuresti kohustustest, mida nad täidavad isoleeritud sfääridel, nagu näiteks Urantial.

¹² Esmased keskteelised on planeetide ajaloolased, kes alates Planeedivürsti saabumisest kuni valgusse ja ellu stabiliseerumiseni koostavad ajaloolisi vaatamänge ja plane-

di ajaloo kirjeldusi, et esitada neid süsteemi keskusmaailmades.

¹³ ¶ Keskteelised jäävad asustatud maailma pikaks ajaks, aga kui nad jäävad neile osutatud usaldusele truuks, tunnustatakse lõpuks päris kindlasti nende igikestvat teenistust Looja-Poja suveräänsuse alalhoidmisel. Et nad on kannatlikult hoolitsenud oma aja ja ruumi maailma aineliste surelike eest, siis saavad nad ka väärilise tasu. Kõik teene-

kad keskteelised liidetakse varem või hiljem tõusvate Jumala Poegade ridadesse ja võetakse pidulikult kaasa Paradiisi-tõusu pikale avastusretkele koos nendesamade loomset päritolu surelikega, nende maapealsete vendadega, keda nad kiivalt kaitsesid ja oma pikal planeedil viibimise ajal nii tõhusalt teenisid.

¹⁴ [Esitanud Melkisedek, Nebadoni Seeravivägede Ülema palvel.]

39 KIRI SEERAVIVÄED

NII palju kui meie teame, kavatseb kohaliku universumi keskuses isikustunud Lõpmatu Vaim luua ühtmoodi täiuslikke seeraveid, kuid mingil teadmata põhjusel on need seeravitest järglased üksteisest väga erinevad. See mitmekesisus võib tuleneda areneva kogemusliku Jumaluse tundmatust vaheleastumisest; kui see nii ongi, ei saa me seda tõestada. Kuid me oleme täheldanud, et kui seeravitele on tehtud haridusalaseid katseid ja nad on allutatud koolitusdistsipliinile, jagunevad nad eksimatult ja selgesti eristuvalt järgmisse seitsmesse rühma:

- ² 1. ülimald seeravid;
- ³ 2. kõrgemad seeravid;
- ⁴ 3. juhendavad seeravid;
- ⁵ 4. haldur-seeravid;
- ⁶ 5. planeetide abilised;
- ⁷ 6. ülemineku hoolekandjad;
- ⁸ 7. tulevikuseeravid.

⁹ ¶ Vaevalt oleks õige öelda, et üks seerav oleks mõnesse teise rühma kuuluvast inglilt madalam. Kuid vaatamata sellele piirdub iga inglil teenistus kõigepealt tema esialgse ja loomupärase rühmaga. Manotia, minu seeravist abiline käesoleva ettekande koostamisel, on ülimald seerav ja tegutses kunagi ainult kõrgema seeravina. Iseenda taotlusel ja pühendunud teenistuse tulemusena on ta läbinud ükshaaval kõik seitse seeraviteenistust, olles tegutsenud peaaegu kõigil seeravitele avatud tegevusaladel, ja täidab nüüd Urantial seeravite juhi abi kohustusi.

¹⁰ Inimolenditel on mõnikord raske aru saada, et loomisel omandatud võime tegutseda kõrgema taseme hoolekandjana ei tarvitse tingimata tähendada võimet tegutseda suhteliselt madalamatel teenistustasemetel. Inimene alustab elu abitu lapsena, seetõttu peab iga surelik saavutus hõlmama kõiki kogemuslikke eeltingimusi. Seeravitel niisugust täiskasvanueelset elu — lapsepõlve — ei ole. Aga nad on kogemuslikud loodudolendid ja nad saavad kogemuste ning hariduse kaudu täiendada oma jumalikkude ja loomupärase võimet, omandades kogemuslikult tegutsemiskuse ühel või mitmel seeravite tegevusalal.

¹¹ Pärast lähetuse saamist määratakse seeravid oma loomupärase rühma reservi. Planeedi- ja haldusstaatusega seeravid teenivad sageli pikka aega esialgse liigituse põhjal, kuid mida kõrgem on loomupärane tegutsemistase, seda järjekindlamalt taotleavad nad määramist universumiteenistuse madalamatesse klassidesse. Nad ihaldavad eriti määramist planeetide abiliste reservidesse, ja kui see neil õnnestub, astuvad nad taevastesse koolidesse mõne arengumaailma Planeedivürsti keskuse juures. Siin hakkavad nad õppima keeli, ajalugu ja inimkonna kohalike rasside tavasid. Seeravid peavad omandama teadmisi ja kogemusi umbes samamoodi nagu inimolendid. Teatavate isikuseomaduste poolest ei olegi nad teist nii väga erinevad. Ja nad kõik ihaldavad alustada alt, hoolekande madalaimalt

võimalikult tasandilt, siis võib neil olla lootust jõuda kogemusliku saatuse kõrgeima võimaliku tasandini.

1. ÜLIMALD SEERAVID

¹ Need seeravid kuuluvad seitsmest ilmutatud kohaliku universumi inglite klassist kõrgeimasse. Nad tegutsesvad seitsmes rühmas, mis on kõik tihedalt seotud Seeravite Täiusekorpuse inglitest hoolekandjatega.

² ¶ 1. *Poegade ja Vaimude Teenijad.* Esimene ülimald seeravite rühm on määratud teenima kohalikus universumis elavaid ning tegutsevaid kõrgeid Poegi ja Vaimu päritolu olendeid. See inglitest teenijate rühm teenib ka Universumi Poega ja Universumi Vaimu ning on tihedalt seotud Helkja Koidutähe teabekogumiskorpusega, mis on Looja-Poja ja Loova Vaimu ühendatud tahte peateostaja universumis.

³ Määratuna kõrgete Poegade ja Vaimude juurde, on need seeravid loomulikult seotud Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimu jumalike järglaste Paradiisi Avonalide laiaulatusliku teenistusega. See kõrge ja kogenud seeraviteklass saab Paradiisi Avonale alati kõigil kohtumõistmis- ja annetumissmissioonidel ning sellistel puhkudel pühenduvad nad alati planeedi ühe usulise elukorralduse lõpetamisega ja uue ajastu sisseõnnistamisega seotud erilisele korraldus- ja haldustööle. Kuid nad ei tegele kohtumõistmisega, mida niisugune usulise elukorralduse vahetus kaasa võib tuua.

⁴ ¶ *Annetumiselude abistajad.* Paradiisi Avonale, kuid mitte Loojaid-Poegi, saab annetumissmissioonidel alati 144 annetumiselude abistajast koosnev korpus. Need 144 inglil on ülemateks kõigile teistele Poegade ja Vaimude teenijatele, kes võivad annetumissmissiooniga kaasa minna. Ühe Jumala Poja käsutuses võib planeedil annetumise ajal olla terveid inglite leegione, kuid kõiki neid seeraveid organiseerivad ja suunavad 144 annetumiselude abistajat. Saatjaskonda võivad kuuluda ka kõrgemad inglilklassid, supernavid ja sekonavid, ja kuigi nende ülesanded on seeravite omadest selgelt erinevad, koordineerivad kõiki neid tegevusi annetumiselude abistajad.

⁵ Need annetumiselude abistajad on täiuslikud seeravid: nad kõik on läbinud Seraphingtoni ringid ja jõudnud Seeravite Täiusekorpusesse. Ja nad on saanud edasise erikoolituse, et lahendada raskusi ja tulla toime eriolukordades, mis tekivad Jumala Poegade annetumistel aja laste arendamise eesmärgil. Need seeravid on kõik jõudnud Paradiisi ja on hõlmatud isiklikult Teise Allika ja Keskmee, Igavese Poja poolt.

⁶ Seeravid ihkavad võrdselt määramist kehastunud Poegade missioonidesse ja määramist maailmade surelike saatuse kaitsjateks; viimane on seeravitele kindla viisi saada Paradiisi, annetumiselu abistajad aga on jõudnud Paradiisi saavutanud täiuslike seeravite kõrgeimasse teenistusse kohalikus universumis.

⁷ ¶ 2. *Kohtu nõuandjad.* Neid seeravitest nõuandjaid ja abistajaid määratakse kõigi kohut mõistvate klasside juurde, alates lepitajatest kuni ala kõrgeimate kohtuteni. Nende kohtute eesmärk ei ole langetada karistavaid otsuseid, vaid pigem lahendada siiraid eriarvamusi ja anda korraldus tõusasurelike igikestvaks ellujäämiseks. Selles seisnebki kohtu nõuandjate kohustus: hoolitseda selle eest, et kõik süüdistused sure-like loodud-olendite vastu oleksid esitatud õiglaselt ning et nende suhtes langetataks armuline otsus. Seda tööd teevad nad tihedas koostöös Kõrgete Volinikega, kohalikus universumis teenivate Vaimuga ühtesulanud tõusasurelikega.

⁸ Seeravitest kohtu nõuandjad teenivad laialdaselt surelike kaitsjatena. Mitte et kunagi kaldutaks ebaõiglusesse maailmade alamate loodud-olendite suhtes, vaid sellepärast, et kuigi õiglus nõuab otsuse langetamist iga jumaliku täiuse poole pürgimise käigus tehtud üleastumise kohta, tuleb iga niisugust väärsammu halastuse nimel õigesti hinnata, vastavalt loodud-olendi olemusele ja jumalikule eesmärgile. Need inglid esindavad jumalikus õigluses sisalduvat halastuse elementi — õiglust, mis põhineb üleastumise aluseks olnud isiklike motiivide ja rassiliste kalduvuste tundmisel.

⁹ See inglite klass teenib alates Planeedivürstide nõukogudest kuni kohaliku universumi kõrgeimate kohtuteni, kuid nende kaaslased Seeravite Täiusekorpusest tegutsevad Orvontoni kõrgemates maailmades, isegi Päevilt Vannade kohtutes Uversal.

¹⁰ ¶ 3. *Universumi tutvustajad.* Need on tõelised sõbrad ja koolitusjärgsed nõuandjad kõigi nende tõusuolendite jaoks, kes, seistes nende ees tohutut Orvontoni superuniversumis avaneva vaimu avastusretke lävel, peatuvad viimast korda oma päritolu-universumis Salvingtonil. Ja paljudel tõusuteelistel on sel hetkel tunne, mida surelikud võiksid mõista vahest võrdluses inimliku nostalgia-tundega. Seljataha jäävad saavutatud maailmad, mida on pikaajalise teenistuse ja morontiasaavutuste käigus tundma õpitud; ees laiub suurema ja määratuma universumi põnev salapära.

¹¹ Universumi tutvustajate ülesandeks on hõlbustada tõusupalverändurite liikumist universumiteenistuse saavutatud tasandilt veel saavutamata tasandile, aidata neil teha oma arusaamades tähendustest ja väärtustest neid kaleidoskoopilisi korrektsioone, mis tulenevad mõistmisest, et esimese etapi vaim ei ole jõudnud mitte kohaliku universumi morontiatõusu lõppu ja kulminatsiooni, vaid tal seisab hoopis ees pikk vaimne tõusuredel Paradiisi Kõikse Isani.

¹² Paljud nende seeravitega seotud Seeravite Täiusekorpuse liikmed, kes on lõpetanud Seraphingtoni, tegelevad laialdaselt õpetamisega teatavates Salvingtoni koolides, kus valmistatakse Nebadoni loodud-olendeid ette järgmise universumiajastu suheteks.

¹³ ¶ 4. *Õpetavad nõuandjad.* Need inglid on kohaliku universumi vaimsete õpetamiskorpuste hindamatud abilisid. Õpetavad nõuandjad on sekretärid kõigis õpetajaklassides, alates Melkisedekitest ja Kolmsuse Õpetajatest-Poe-

gadest kuni morontiasurelikeni, kes määratakse abistama omasuguseid tõusuaastmestikul vahetult neist tagapool olivaid. Neid abiõpetajatest seeraveid *näete* esmakordselt mõnel seitsmest Jerusemi ümbritsevast eluasemeilmast.

¹⁴ Nendest seeravitest saavad kohalike universumite arvukate haridus- ja koolitusasutuste osakondade juhatajad ja neid määratakse hulgaliselt kohalike süsteemide seitsme koolitusmaailma ja tähtkujude seitsmekümne haridusfääri õppejõudude kogudesse. See hoolekanne ulatub kuni üksikmaailmadeni. Isegi tõelised ja pühitsetud ajalikud õpetajad saavad abi neilt ülimate seeravite nõuandjatelt, kes neid sageli ka saadavad.

¹⁵ Looja-Poja neljas annetumine loodud-olenditele toimus Nebadoni ülima seeravi õpetava nõuandja kujul.

¹⁶ ¶ 1. *Ülesannete andjad.* Loodud-olenditega asustatud arenevatel ja arhitektuursetel sfääridel teenivad inglid valivad aeg-ajalt 144 ülimast seeravist koosneva kogu. See on igal sfääril inglite kõrgeim nõukogu ning see koordineerib seeravite iseseisva teenistuse ja määramise faase. Need inglid on eesistujad kõigis seeravite täiskogudes, kus arutatakse töökohustusi või palveldamiskutset.

¹⁷ ¶ 2. *Kroonikud.* Need on ülimate seeravite ametlikud kroonikud. Paljud neist kõrgetest inglitest sündisid juba täiesti väljaarenenud annetega; teised on jõudnud oma usaldust ja vastutustunnet nõudvate ametiteni usina pühendumisega õppimisele ja samasuguste ülesannete ustava täitmisega madalamate või vähem vastutavate klasside juures.

¹⁸ ¶ 3. *Vabad hoolekandjad.* Suur hulk ülimate seeravite klassi kuuluvaid kinnistamata seeraveid teenib arhitektuurisfääridel ja asustatud planeetidel iseseisvalt. Need hoolekandjad rahuldavad vabatahtlikult ajutiselt suurenenud nõudlust ülimate seeravite teenistuse järele, kujutades endast seega selle klassi üldist reservi.

2. KÕRGEMAD SEERAVID

¹ Kõrgemad seeravid ei ole oma nime saanud mitte sellest, et nad oleksid mingis mõttes oma omadustelt teistest inglklassidest kõrgemal, vaid sellepärast, et nad juhivad kohalikus universumis kõrgemaid asju. Väga paljud selle seeravikorpuse esimesest kahest rühmast on saavutuslikud seeravid, s.t inglid, kes on teeninud kõigis koolitusfaasides ja pöördunud tagasi aulise ülesandega suunata omasuguseid oma varasemates tegutsemisfäärides. Nebadon on noor universum ja seal palju sellest klassist seeraveid ei ole.

² Kõrgemad seeravid tegutsevad järgmises seitsmes rühmas:

³ 1. *Teabekogumiskorpus.* Need seeravid kuuluvad Helkja Koidutähe, Gabrieli isiklikku kaaskonda. Nad liiguvad kogu kohaliku universumi ulatuses, kogudes maailmade kohta andmeid, mis aitavad Gabrieli tema töös Nebadoni nõukogudes. Nad on Gabrieli kui Meister-Poja asevalitsejale alluvate vägevate hulkade teabekogumiskorpus. Need seeravid ei ole otseselt seotud ei süsteemide ega tähtkujudega ning nende andmed voolavad pidevas, otse- ses ja iseseisvas ringluses otse Salvingtonile.

⁴ 2. Kohalike universumite teabekogumiskorpused saavad omavahel suhelda ja suhtlevadki, kuid ainult oma superuniversumi piires. Energiate erinevus eraldab tõhusalt eri supervalitsuste asjaajamisi ja toiminguid. Tavaliselt saab üks superuniversum teise superuniversumiga suhelda ainult Paradiisi vahenduskoja võimalusi ja kanaleid kasutades.

⁵ 3. *Halastuse hääl*. Halastus on seeravite teenistuse ja inglite hoolekande võtmesõna. Seetõttu ongi kohane, et on olemas spetsiaalne inglikorpus, kes esindab oma erilisel viisil halastust. Need seeravid on kohalike universumite tõelised halastuseosutajad. Nad on innustunud eestvedajad, kes õhutavad inimestes ja inglites kõrgemaid ajendeid ja pühamaid emotsioone. Neid leegione juhivad nüüd alati täiuslikud seeravid, kes on ka sureliku saatuse aspirantidest kaitsjad, mis tähendab, et iga inglitepaar on juhtinud vähemalt üht loomse päritoluga hinge selle lihaliku elu ajal, läbinud seejärel Seraphingtoni ringid ning võetud Seeravite Täiusekorpusesse.

⁶ 1. *Vaimsed kooskõlastajad*. Kolmas kõrgemate seeravite rühm asub Salvingtonil, kuid tegutseb kogu kohaliku universumi piires kõikjal, kus nende teenistusest võib olla kasu. Et nende ülesanded on põhiliselt vaimsed ja pole seega inimmeelele päriselt mõistetavad, saate ehk nende hoolitsusest surelike eest mõnes mõttes aru, kui lisame, et neile inglitele on usaldatud Salvingtonil viibivate tõusuteeliste ettevalmistamine nende viimaseks üleminekuks kohalikus universumis — kõrgeimalt morontiatasandilt vastsündinud vaimolendide staatusesse. Nii nagu meele kavandajad eluasemeilmades aitavad ellujääval loodud olendil morontia meelepotsiaalidega kohaneda ja neid tõhusalt ära kasutada, nii tutvustavad need seeravid morontia aspirantidele Salvingtonil nende äsja omandatud vaimumele võimalusi. Ja nad teenivad tõusasurelikke ka paljudel teistel viisidel.

⁷ 2. *Abiõpetajad*. Abiõpetajad on oma seeravitest kaaslaste, õpetavate nõuandjate abilised ja liitlased. Nad on kohaliku universumi ulatuslike haridusasutustega ka isiklikult seotud, eriti kohalike süsteemide eluasemeilmades toimuva seitsmese koolituskavaga. Selle seeraviteklassi imeline korpus tegutseb ka Urantia tõe ja õiguse ürituse edendamise ja toetamise nimel.

⁸ 3. *Transportijad*. Kõigil hoolekandevaimude rühmadel on oma transpordikorpus, kuhu kuuluvad ingliklassid on pühendunud nende isiksuste transportimisele, kes ei saa ise ühelt sfäärilt teisele reisida. Kõrgemate seeravite viienda rühma keskus asub Salvingtonil ning nad teenivad ruumiläbijatena, liikudes kohaliku universumi keskusesse ja tagasi. Nagu teisedki kõrgemate seeravite alarühmad, on mõned neist sellistena loodud, teised aga tõusnud madalamatest või vähem vaimuannetega õnnistatud rühmadest.

⁹ Seeravite „energiavahemik” on kohaliku universumi ja isegi superuniversumi vajadusteks täiesti piisav, kuid nad ei suudaks kuidagi katta Uversalt Havonale kulgeva pika reisiga kaasnevat energiavajadust. Nii kurnav teekond nõuab transpordivõimetega esimese astme sekonda-

vide erilisi võimeid. Transportijaid võtavad lennuks vajalikku energiat teel olles ja taastavad teekonna lõpul oma isikliku energia.

¹⁰ Tõusasurelikel ei ole isegi Salvingtonil oma isiklike reisimisvorme. Tõusuteelised peavad maailmast maailma liikuma seeravite transpordi abil, kuni jõuavad viimase puhkeuneni Havona sisemisel ringil ja teevad läbi igavese ärkamise Paradiisis. Seejärel te oma reisidel universumist universumisse enam inglitest ei sõltu.

¹¹ Seeravis olemise protsess on üsna sarnane surma-või unekogemusega, välja arvatud see, et teeloleku-unes on olemas automaatne ajalelement. Seeravipuhkuse ajal te olete teadlikult teadvusetud. Aga Mõttekohandaja on täielikult ja tervenisti teadvusel, isegi erakordselt tõhus, nii et te ei saa loovale ja muundavale tööle vastu seista, vastu tegutseda või seda muul viisil takistada.

¹² Seeravis olles jääte te teatavaks ajaks unne ja ärkate määratud hetkel. Teeloleku-unes olles on teekonna pikkus tähtsusetu. Te ei ole aja möödumisest otseselt teadlik. On nii, nagu uinuksite sõidukis olles ühes linnas ja pärast kogu öö rahulikus unes puhkamist ärkaksite teises, kauges linnas. Te reisisite magamise ajal. Ja nii te lendate seeravis olles ka läbi kosmose puhkeolekus — magades. Teeloleku-une kutsub esile Kohandajate ja seeravitest transportijate ühistegevus.

¹³ Inglid ei saa transportida oksüdeeruvat ainet — liha ja verd, millest te praegu koosnete, kuid saavad transportida kõiki teisi, alates alamast morontia kuni kõrgemate vaimuvormideni. Loomuliku surma korral nad ei tegutse. Kui te oma maise elujärje lõpetate, jääb teie keha sellele planeedile. Teie Mõttekohandaja siirdub Isa rüppe ja teie isiksuse hilisem taaskoondamine ning identiteedi taasleidmine eluasemeilmas neid ingleid otseselt ei puuduta. Seal on teie uuel kehal morontia vorm — vorm, mis saab seeravis olla. Te „külvate sureliku keha” hauda, te „lõikate morontia vormi” eluasemeilmades.

¹⁴ 6. *Kroonikud*. Neid isiksusi huvitab eriti Salvingtoni ja sellega seotud maailmade ülestähenduste vastuvõtmine, registritesse paigutamine ja edasisaatmine. Nad tegutsevad ka spetsiaalsete kroonikutena superuniversumi elanike rühmades ja kõrgemate isiksuste juures ning Salvingtoni kohtute kirjutajate ja selle valitsejate sekretäridena.

¹⁵ *Teabelevitajad* — vastuvõtjad ja edasisaatjad — on seeravitest kroonikute eriline alarühm, kes tegeleb ülestähenduste edasisaatmisega ja olulise informatsiooni levitamisega. Nende töö on kõrgemat liiki ning seotud nii mitmete ringlustega, et samu energialiine mööda saab ühel ajal liikuda 144 000 sõnumit. Nad kohandavad supernavidest peakroonikute kõrgemaid mõistekirja meetodeid ja peavad nende ühiste sümbolite abil vastastikust kontakti nii kolmanda astme supernavidest teabekogumise koordinaatoritega kui ka Seeravite Täielikkuse Korpuse auliste teabekogumise koordinaatoritega.

¹⁶ Kõrgemat klassi seeravitest kroonikud peavad seega tihedat sidet oma klassi teabekogumisklassiga ja kõigi neile alluvate kroonikutega ning teabelevi võimaldab neil olla pidevas suhtluses superuniversumi kõrgemate kroonikutega ja sama kanali kaudu ka Havona kroonikutega ja Paradiisi teadmiste hoidjatega. Paljud kroonikute kõrgema klassi esindajad on seeravid, kes on tõusnud samasuguseid ülesandeid täites universumi madalamatest osadest.

¹⁷ ¶ 7. *Reservid.* Salvingtonil peetakse igat liiki kõrgemate seeravite suuri reserve, et neid lähetada kas määramisülemate nõudmisel või universumi haldajate soovil kohe Nebadoni kaugeimatesse maailmadesse. Kõrgemate seeravite reservidest lähetatakse Kirgaste Õhtutähtede juhi tellimisel ka sõnumitoojatest abilisi, kelle hoolde usaldatakse kõigi isiklike sõnumite kohaletoometamine. Kohalik universum on täielikult varustatud küllaldaste sidevahenditega, kuid alati leidub sõnumeid, mida on vaja kohale toimetada isiklike sõnumitoojatega.

¹⁸ ¶ Kogu kohaliku universumi põhireserve hoitakse Salvingtoni seeravimaailmades. Sellesse korpusesse kuulub igat liiki inglaid kõigist inglirühmadest.

3. JUHENDAVAD SEERAVID

¹ See mitmekülgne universumiinglite klass on määratud teenima ainult tähtkujudes. Neil võimekail hoolekandjail on keskused tähtkujude keskusmaailmades, kuid nad tegutsevad oma maailma huvides kogu Nebadoni ulatuses.

² ¶ 1. *Ülevaatajate abilised.* Esimene juhendavate seeravite klass on määratud Tähtkujude Isade ühise töö juurde ning nad on alati Kõige kõrgemate tõhusad abilised. Neid seeraveid huvitab eeskätt kogu tähtkuju ühtsus ja stabiilsus.

³ ¶ 2. *Seaduste prognoosijad.* Õiguse intellektuaalseks aluseks on seadus ja kohalikus universumis on seaduste algatajateks tähtkujude seadusandlikud täiskogud. Need nõuandvad kogud korraldavad Nebadoni põhilisi seadusi seadustikuks ja kuulutavad neid ametlikult välja. Seadused püütakse kogu tähtkuju ulatuses võimalikult laiaulatuslikult viia kooskõlla kindla põhimõttega mitte rikkuda loodud-olendite kõlbelist vaba tahet. Juhendavate seeravite teise klassi ülesandeks on esitada tähtkujude seaduskoostajatele prognoose selle kohta, kuidas mõni pakutud eelnõu vaba tahtega loodud-olendite elu mõjutaks. Neil on selleks teenistuseks head eeldused, sest neil on pikaajalised kogemused tööst kohalikes süsteemides ja asustatud maailmades. Need seeravid ei taotle ühele või teisele rühmale erilisi soodustusi, kuid nad ilmuvad taevaste seaduskoostajate ette kostma nende eest, kes ise ei saa enda eest kõnelema tulla. Isegi surelik inimene võib universumi seaduste arengusse oma panuse anda, sest needsamad seeravid kirjeldavad truult ja täielikult mitte niivõrd inimese mõelduvaid ja teadlikke soovide, kui just inimese tõelisi sisimaid igatsusi, ainelise sureliku arenevat morontiahinge kosmosemaailmades.

⁴ ¶ 3. *Sotsiaalsed arhitektid.* Alates üksikplaneetidest kuni morontia koolitusmaailmadeni töötavad need seeravid selle nimel, et edendada kõiki siiraid sotsiaalseid kontakte ja soodustada universumi loodud-olendite ühiskondlikku arengut. Need on inglaid, kes püüavad intellektiolendite suhetest kaotada kogu kunstlikkuse, üritades samal ajal hõlbustada loodud tahteolendite omavahelisi suhteid tõelise enesemõistmise ja ehtsa vastastikuse lugupidamise alusel.

⁵ Sotsiaalsed arhitektid teevad kõik mis nende võimuses, et viia kokku sobivaid indiviide, kellest maa peal võiksid moodustuda tõhusad ja meeldivad töörühmad. Mõnikord on niisugused rühmad kohtunud taas eluasemeilmades, et oma viljakat teenistust jätkata. Kuid mitte alati ei saavuta need seeravid oma eesmärki, mitte alati ei õnnestu neil kokku tuua neid, kellest moodustuks kõige ideaalsem rühm teatava eesmärgi saavutamiseks või teatava ülesande täitmiseks; neil juhtudel peavad nad kasutama parimat võimalikku materjali.

⁶ Need inglaid jätkavad oma hoolekandetööd eluasemeilmades ja hiljem kõrgemates morontia maailmades. Neid huvitavad kõik ettevõtmised, mis on seotud morontia maailmade progressiga ning puudutavad vähemalt kolme isikut. Kaht olendit loetakse teineteist täiendavaks või partneritena tegutsevaks paariks, ent kui teenistuses moodustatakse kolme- või enamaliikmelised rühmad, on tegemist sotsiaalse küsimusega ning nendega hakkavad tegelema sotsiaalsed arhitektid. Need tõhusad seeravid jagunevad Edential seitsmekümnesse alajaotusesse, mis teenivad keskussfääri ümbritsevas seitsmekümnes morontia edenevamaailmas.

⁷ ¶ 4. *Eetikatundlikkuse andjad.* Nende seeravite ülesandeks on edendada ja soodustada loodud-olendites isikutevaheliste suhete kõlbelisuse hindamist, sest selles peitub nii inimliku kui ka üleininimliku ühiskonna ja valitsemise jätkuva ning sihikindla kasvu seeme ja saladus. Need eetikatunde stimuleerivad tegutsevad kõikjal, kus neist võib kasu olla, planeetide valitsejate vabatahtlike nõuandjatena ja süsteemide koolitusmaailmades õpetajatena. Teid hakkavad nad aga täielikult juhendama alles siis, kui jõuab Edentia vendluskoolidesse, kus nad ergutavad teie lugupidamist nendesamade vendlustõdede suhtes, mida te siis parajasti tegelike kogemuste kaudu tõsiselt uurite, elades koos univitiatidega Edentia sotsiaalsetes laboratooriumides, Norlatiadeki keskusmaailma seitsmekümnel satelliidil.

⁸ ¶ 5. *Transportijad.* Juhendavate seeravite viies rühm tegutseb isiksuste transportijatena, kandes olendeid tähtkujude keskustesse ja tagasi. Need transpordiseeravid on ühelt sfäärilt teisele lennates täielikult teadlikud oma kiirusest, suunast ja astronoomilisest asukohast. Nad ei läbi ruumi elutute rakettide kombel. Nad võivad kosmose lendudel üksteise lähedalt mööda lennata, ilma et tekiks vähimatki kokkupõrkeohtu. Nad saavad muuta liikumiskiirust ja lennusuunda, vahetada isegi sihtkohta, kui nende

suunajad peaksid neile mõnes universumi andmekogumisringluste sõlmpunktis sellise korralduse andma.

⁹ Nende liikuvate isiksuste töö on korraldatud nii, et nad saavad kasutada üheaegselt kõiki kolme kogu universumit läbivat energialiini, igaihes on saavutatav ruumikiirus 299 720 kilomeetrit sekundis. Need transportijad võivad võimsuskiirusele lisada energiakiiruse, kuni nad saavutavad oma pikkadel teekondadel keskmise kiiruse alates 893 000 kilomeetrist kuni peaaegu 899 400 kilomeetrini teie aja sekundis. Kiirust mõjutab lähedal asuva aine mass ning universumivõimsuse juures asuvate põhiringluste tugevus ja suund. Peale seeravite on olemas veel arvukalt nendetaolisi olendite liike, kes saavad läbida ruumi ja transportida vastavalt ettevalmistatud olendeid.

¹⁰ ¶ 6. *Kroonikud*. Kuues juhendavate seeravite klass tegutseb spetsiaalselt tähtkujude asjatoimetuste kroonikutenä. Nende suur ja tõhus korpus tegutseb ka teie süsteemi ja planeedi tähtkujude Norlatiadeki keskuses Edential.

¹¹ ¶ 7. *Reservid*. Juhendavate seeravite üldisi reserve hoitakse tähtkujude keskustes. Need varuinglid ei ole sugugi tegevuseta: paljud teenivad tähtkujude valitsejate sõnumitoojatest abilistena; teised on kinnistatud otsese ülesandeta tegutsevate Vorondadekite reservide juurde Salvingtonil; kolmandad võivad olla kinnistatud eriülesandega Vorondadek-Poegade, näiteks Vorondadekist vaatleja ja mõnikord Kõigekõrgema asevalitseja juurde Urantial.

4. HALDURSEERAVID

¹ Neljas seeravite klass on määratud kohalikesse süsteemidesse haldusülesandeid täitma. Nende kodu on süsteemide keskusmaailmades, kuid neid on paigutatud suurel arvul eluasemeilmadesse, morontia- ja asustatud maailmadesse. Neljandale seeravite klassile on antud loomupäraselt ebatavalised haldamisvõimed. Nad on Looja-Poja universumivalitsuse madalamate tasandite juhtide võimekad abilised ning tegelevad peamiselt kohalike süsteemide ja nende maailmade asjadega. Nende teenistus toimub järgmistes rühmades:

² ¶ 1. *Haldusabilised*. Need võimekad seeravid on Süsteemi Suverääni, esimese astme Lanonandek-Poja otsesed abilised. Nad on väärtuslikud abilised süsteemi keskuste täidesaatva töö keeruliste üksikasjade teostamisel. Samuti teenivad nad süsteemi valitsejate isiklike esindajatena, reisides suurte rühmadena edasi-tagasi mitmesuguste üleminekumaailmade ja asustatud maailmade vahel, täites süsteemi heaks ja selle asustatud maailmade füüsiliste ning bioloogiliste huvide kaitseks paljusid ülesandeid.

³ 2. Needsamad haldurseeravid on kinnistatud ka maailmavalitsejate, Planeedivürstide valitsuste juurde. Igas universumis kuulub enamik planeete teise astme Lanonandek-Poja jurisdiktsiooni alla, kuid mõnes maailmas, näiteks Urantial, on jumalik plaan ebaõnnestunud. Planeedivürsti reeturlikkuse korral lähevad need seeravid üle

Melkisedekitest hooldajate ja neile järgnevate planeedi valitsusvõimude teenistusse. Praegust Urantia valitsejat abistab selle mitmekülgse seeravite klassi tuhandeliikmeline korpus.

⁴ ¶ 3. *Õigluse juhtijad*. Need on inglid, kes esitavad kokkuvõtte tõendusmaterjalist inimeste ja inglite igavesse heaolu kohta, kui need küsimused tulevad süsteemi- või planeedikohtutes arutusele. Nad koostavad ettekanded surelike ellujäämist puudutavate kohtuasjade kõigi esialgsete arutamiste kohta ning need ettekanded esitatakse hiljem koos kohtuasja materjalidega universumi ja superuniversumi kõrgematesse kohtutesse. Kõigis kohtuasjades, kus ellujäämine on kahtlane, koostavad kaitsekõne just need seeravid, kes saavad täiuslikult aru universumi õigusemõistjate süüdistuste iga punkti iga artikli igast üksikasjast.

⁵ Nende inglite missiooniks ei ole õigluse võidu takistamine või selle edasilükkamine, vaid nende eesmärk on pigem kindlustada eksimatu õigluse jagamine helde armulisusega kõigile loodud-olenditele. Need seeravid tegutsevad sageli kohalikes maailmades, ilmudes tihtilugu lepituskomisjonide — väiksemaid arusaamatusi arutavate kohtute — kohtunikekolmiku ette. Paljud, kes teenisid kunagi õigluse juhtijatena madalamates maailmades, ilmuvad hiljem kõrgematesse sfääridesse ja Salvingtonile Halastuse Hältena.

⁶ Satania Luciferi mässus läks kaduma väga vähe õigluse juhtijaid, kuid ohjeldamatu isikliku vabaduse sofistika viis eksiteele enam kui veerandi teistest haldurseeravitest ja madalamatest klassidest hoolekandeseeravitest.

⁷ ¶ 3. *Kosmilise kodakondsuse tõlgendajad*. Kui tõusurelike koolitus eluasemeilmades on lõpule jõudnud — see on nende universumitee esimene õppeaeg —, lubatakse neil rõõmu tunda ajutisest rahuldusest suhtelise küpsuse üle — süsteemi keskusmaailma kodakondsusest. Kuigi iga tõusutee eesmärgi saavutamine on iseenesest saavutus, on need eesmärgid laiemas tähenduses lihtsalt verstapostid kogu pikal tõusuteel Paradiisi. Ent kui suhtelised need edusammud ka ei oleks, ei keelata ühelegi arenevale loodud-olendile kunagi täielikku, ehkki ajutist rahuldust eesmärgi saavutamise üle. Aeg-ajalt tekib Paradiisi tõusmisel vaheaeg, lühike hingetõmbeaeg, mille ajal universumi silmapiir püsib paigal, loodud-olendi staatus on muutumatu ja isiksus maitseb eesmärgi teostumise magusust.

⁸ Esimene niisugune periood tõusureliku teel tekib kohaliku süsteemi keskusmaailmas. Selle vaheaja jooksul võite Jerusemi kodanikuna püüda väljendada loodudolendi elus seda, mida olete omandanud kaheksa eelmise elukogemuse jooksul — Urantial ja seitsmes eluasemeilmas.

⁹ Kosmilist kodakondsust tõlgendavad seeravid juhendavad süsteemide keskusmaailmade uusi kodanikke ja õhutavad neid universumi valitsuse kohustusi rohkem hindama. Need seeravid on ka tihedalt seotud süsteemi valitsuses tegutsevate Aineliste Poegade, andes asustatud maailmade ainelistele surelikele pildi vastutusest ja moraaliouetest kosmilises kodakondsuses.

¹⁰ ¶ 4. *Moraalsuse stimuleerijad*. Eluasemeilmades hakkate õppima kõigi huvides toimuvat enesevalitsust. Teie meel õpib koos töötama, õpib kavandama koos teiste ja targemate olenditega. Süsteemide keskustes õpetavad seeravitest õpetajad teid paremini hindama kosmilist kõlblust — vabaduse ja lojaalsuse vastastikust mõju.

¹¹ Mis on lojaalsus? See on universumi vendluse aruka austamise viili; keegi ei saa väga palju võtta, ise midagi andmata. Isiksuse astmestikul tõustes õpite kõigepealt olema lojaalne, siis armastama, siis olema pojalik ja siis saate olla vaba. Kuid lõplikult saate vabadust tunnetada alles siis, kui olete lõpetanu, kui olete jõudnud täiusliku lojaalsuseni.

¹² ¶ Need seeravid õpetavad kannatlikkuse kasulikkust: seda, et paigalseis on kindel surm, kuid ülikiire kasv on niisama enesetapjalik; nii nagu veetilk langeb kõrgemalt madalamale ja voolab läbi mitme järjestikuse lühikese languse edasi allapoole, nii toimub ka morontia- ja vaimumaailmades alati edasilükkumine ülespoole — ja täpselt niisama aeglaselt ning samasuguste järkjärguliste astmete kaupa.

¹³ Moraalsuse stimuleerijad kirjeldavad asustatud maailmadele surelikku elu paljudest lülidest koosneva katkematu ketina. Teie lühiajaline viibimine Urantial, sellel surelike lapsepõlvesfääril, on vaid üks lüli, kõige esimene lüli pikas ahelas, mis peab ulatuma üle universumite ja läbi igaveste ajastute. See, mida te selles esimeses elus õpite, polegi nii oluline; tähtis on selle elu elamise kogemus ise. Isegi selle maailma töö, ehkki ka see on ülimalt tähtis, pole kaugeltki nii oluline kui see, kuidas te seda tööd teete. Õiglase elu eest ei saa ainelist tasu, kuid sellest saab sügava rahulduse — teadlikkuse saavutatust — ning see ületab kõik mõeldavad ainelised hüvitused.

¹⁴ Taevariigi võtmeks on siirus, siirus ja veel kord siirus. See võti on kõigil inimestel. Inimesed kasutavad seda — arendavad oma vaimset staatust — tehes otsuseid, otsuseid ja veel kord otsuseid. Kõrgeim kõlbeline valik on suurima võimaliku väärtusega valik ja selleks on alati — kõigis sfäärides — valik toimida Jumala tahte järgi. Kui inimene valib niimoodi, siis ta on suur, olgu ta kas või Jerusemi tähtsusetuim kodanik või isegi madalaim Urantia surelikest.

¹⁵ ¶ 1. *Transportijad*. Need on kohalikes süsteemides tegutsevad transpordiseeravid. Teie süsteemis Sataniaas kannavad nad reisijaid Jerusemi ja tagasi ning teevad ka muid planeetidevahelisi vedusid. Harva möödub päeva, mil mõni Satania transpordiseerav ei tooks ühtki õpilasest külastajat või muud vaim- või poolvaimolemusega reisijat Urantia kallastele. Needsamad ruumiläbijad kannavad teid ükskord süsteemi keskuse rühma eri maailmadesse ja sealt ära, ning kui te olete Jerusemil oma ülesande täitnud, kannavad nad teid edasi Edentiale. Kuid nad ei vii teid mingil juhul tagasi inimeste päritolumaailma. Surelik ei pöördu kunagi tagasi oma koduplaneedile oma ajaliku eksistentsi vältel valitsenud usulise elukorralduse jooksul, ja kui ta peakski mõne järgmise elukorralduse ajal tagasi pöörduma, siis ainult mõne universumi keskusrühma transpordiseeravi saatel.

¹⁶ ¶ 2. *Kroonikud*. Need seeravid on kohalike süsteemide kolmekordsete kroonikate pidajad. Süsteemi keskusmaailmas asuv kroonikatempel on ainulaadne ehitis, millest üks kolmandik on aineeline, valmistatud valemata metallidest ja kristallidest; teine kolmandik morontialik, valmistatud vaimse ja ainelise energia ühendusest, kuid jääb väljapoole sureliku vaatepiiri; kolmas kolmandik on vaimne. Sellesse klassi kuuluvad kroonikud juhivad ja peavad seda kolmekordset kroonikate süsteemi. Tõusureselike pöörduvad kõigepealt aineliste arhiivide poole, Ainelised Pojad ja kõrgemad üleminekuolendid pöörduvad morontiasaalide kroonikate poole, seeravid ning ala kõrgemad vaimisiksused uurivad vaimuosa kroonikaid.

¹⁷ ¶ 3. *Reservid*. Halduriseeravite reservkorpus Jerusemil veedab suure osa oma ooteajast süsteemi eri maailmadest saabunud ja eluasemeilmade aspirantideks tunnistanud tõusureselike vaimudest seltsilistena. Üks teie Jerusemil viibimise rõõme vaheaegadel saab olema vestlemine nende paljurännanud ja paljukogenud seeravitega, kes on reservkorpuses ootel, ning nende külastamine.

¹⁸ Just niisugused sõbralikud suhted teevad süsteemi keskusmaailma tõusureselikele nii armsaks. Jerusemil näete te esmakordselt Aineliste Poegade, inglite ja tõusureselike omavahelist suhtlemist. Siin on vennalikes suhetes olendid, kes on täiesti vaimsed või poolvaimsed, ning indiviidid, kes on just tulnud ainelisest eksistentsist. Surelikud vormid on seal sedavõrd muutunud ja inimesele tajutava valguse vahemik sedavõrd laienenud, et kõik saavad rõõmu tunda vastastikusest äratundmisest ja isiksustevahelisest osavõtlikust mõistmisest.

5. PLANEETIDE ABILISED

¹ Nende seeravite keskused on süsteemide keskusmaailmades, ning kuigi nad on kohalike aadamlike kodanikega tihedalt seotud, määratakse nad eeskätt Planeetide Aadamate teenistusse, kes on aineliste rasside bioloogilised või füüsilised ülendajad arengumaailmades. Inglise hoolekandetöö muutub asustatud maailmadele lähenedes üha huvitavamaks, sest see läheneb siis aja meeste ja naiste tegelikele probleemidele, kui nad valmistuvad igavikulise eesmärgi saavutamise katseks.

² Aadama valitsemiskorra kokkuvarisemisel kutsuti enamik planeetide abilisi Urantialt ära ja teie maailma seeravitepoolne järelevalve jäi rohkem haldajate, ülemineku hoolekandjate ja saatuse kaitsjate kanda. Kuid need teie eksinud Aineliste Poegade seeravitest abilised teenivad Urantial edasi järgmistes rühmades:

³ ¶ 1. *Aia hääled*. Kui inimevolutsioon planeedil jõuab oma kõrgeimale bioloogilisele tasandile, ilmuvad alati kohale Aineeline Poeg ja Tütar, Aadam ja Eeva, et oma kõrgema eluplasma otsese üleandmisega aidata kaasa rasside edasisele evolutsioonile. Nende Aadamate ja Eevade keskusi planeetidel nimetatakse tavaliselt Eedeni Aadadeks ja nende isiklikke seeraveid tuntakse sageli kui „Aia

hääli”. Need seeravid on Planeetide Aadamatele hindamatud abilised kõigis nende arengurasside füüsilise ja intellektuaalse ülendamise projektides. Pärast Aadama üleastumist Urantial jäeti mõned neist seeravitest planeedile ning nad määrati Aadama võimujärglaste teenistusse.

⁴ ¶ 2. *Vendluse vaimud*. Peaks olema selge, et kui Aadam ja Eeva saavad arengumaailma, seisab neil ees üsna ränk ülesanne saavutada selle eri rasside seas kooskõla ja sotsiaalne koostöö. Need eri nahavärvi ja eri iseloomudega rassid suhtuvad inimeste vendluse kavas harva heatahtlikult. Nood primitiivsed inimesed hakkavad omavaheliste rahumeelsete suhete tarkust mõistma alles küpsema inimkogemuse omandamise tulemusena ja vendlusevaimudest seeravite ustava hoolekande kaudu. Nende seeravite tööta läheks Ainelistel Poegadel arengumaailma rasside kooskõlla viimiseks ja edasiarendamiseks tunduvalt rohkem aega. Ja kui teie Aadam oleks Urantia arendamise esialgsest kavast kinni pidanud, oleksid need vendluse vaimud inimerassis esile kutsunud uskumatu muutusi. Aadama üleastumist arvestades on tõepoolest tähelepanuväärne, et need seeravite klassid on suutnud niigi palju vendlust edendada ja teostada, nagu teil praegu Urantial seda on.

⁵ ¶ 3. *Rahuhinged*. Arenevate inimeste kõrgemale pürgimiste varaseid aastatuhandeid tähistavad nii mõnedki võitlused. Rahu ei ole ainliste maailmade loomulik seisund. Kõigepealt teostub „rahu maa peal ja hea tahe inimeste seas” maailmades rahuhingedest seeravite hoolekande kaudu. Kuigi nende inglite varased pingutused Urantial suures osas nurjati, jäeti Aadama-aegne rahuhingede ülem Vevona Urantiale ja ta on nüüd kinnistatud kohaliku kindralkuberneriga kaaskonda. Kui Miikael sündis, kuulutati seesama Vevona inglivägede juhina maailmale: „Au olgu Jumalale Havonas ja rahu maa peal ja hea tahe inimeste seas.”

⁶ Planeedi evolutsiooni edasistel epohhidel aitavad need seeravid asendada lunastuseideed jumaliku kooskõla kui sureliku ellujäämise filosoofia kontseptsiooniga.

⁷ ¶ 4. *Usalduse vaimud*. Kahtlus on primitiivsete inimeste loomupärane reaktsioon, juba varaste ajajärgude ellujäämisvõitlus iseenesest sigitab umbusaldust. Usaldus on uus inimlik omadus, mille inimesed omandavad hiljem, nende Aadama valitsemiskorra planeediseeravite hoolekande abil. Nende seeravite missiooniks on sisendada areneva inimese meelde usaldust. Jumalad on väga usaldavad: Kõikne Isa on valmis vabalt usaldama ennast — Kohandajat — inimesega ühinema.

⁸ Pärast Aadama läbikukkumist viidi kogu see seeravite rühm üle uude valitsemiskorda ja sellest ajast saadik on nad jätkanud Urantial oma tööd. Ja nende töö pole olnud päris edutu, sest praegu on arenemas tsivilisatsioon, milles sisalduvad paljud nende usaldamise ja usaldatavuse ideed.

⁹ Planeedi arenenumatel ajajärgudel aitavad need seeravid inimestel paremini hinnata tõe, et ebakindluses peitub rahulolu jätkumise saladus. Nad aitavad surelikel filosoofidel mõista, et kuna edu oluliseks eelduseks on teadmatuse, oleks kolossaalne viga, kui loodud-olend teaks tule-

vikku ette. Nad aitavad inimestel hinnata teadmatuse määgust, määramatut ja tundmatu tuleviku romantikat ja võlu.

¹⁰ ¶ 5. *Transportijad*. Planeetidevahelised transportijad teenivad üksikmaailmu. Enamik sellele planeedile toodud ja seeravisse võetud olendeid on teelolijad, nad on siin vaid hetke ja oma erilise transpordiseeravi hoole all. Kuid Urantial asub suur hulk niisuguseid seeraveid. Need transpordivad olendeid kohalike planeetidelt, näiteks Urantialt Jerusemile.

¹¹ ¶ Teie traditsiooniline ettekujutus inglitest on tekkinud järgmiselt: füüsilisele surmale vahetult eelnevatel hetkedel esineb inimmees mõnikord peegeldusnähtus ja ähmastuv teadvus loob kujutluses midagi inglitaolist, mis tekitab kohe vastavalt selle indiviidi meele sisalduvale traditsioonilisele ettekujutusele inglitest.

¹² Ekslik idee, et inglitel on tiivad, ei tulene tervenisti ainult muistsetest oletustest, et neil peavad läbi õhu lendamiseks olema tiivad. Inimolendel on vahel lubatud vaadelda seeraveid, keda valmistati ette transporditeenistuseks, ja need pärimused ongi suures osas määranud Urantial valitseva ettekujutuse inglitest. Vaadeldes planeetidevahelise reisija vastuvõtmiseks valmistuvat transpordiseeravit, võib näha midagi tema peast jalgadeni ulatuva kahekordse tiivapaari taolist. Need tiivad on tegelikult energiaisolaatorid — hõõrdumisvastased kaitsekihid.

¹³ ¶ Kui taevalikke olendeid hakatakse ühest maailmast teise üleviimiseks seeravisse viima, tuuakse nad kõigepealt sfääri keskusesse ja pärast nende korra kohast registreerimist viiakse nad teeloleku-unne. Transpordiseerav liigub sel ajal planeedi universumienergia pooluse kohale horisontaalasendisse. Kui energiakilbid on laialt avatud, asetavad seeravitest abilised uinuva isiksuse oskuslikult otse transpordiingli peale. Seejärel suletakse hoolikalt nii ülemised kui ka alumised kilpidepaarid ja reguleeritakse neid.

¹⁴ Ning nüüd algab muundajate ja edastajate mõju all imeline metamorfoos, millega valmistatakse seerav ette suundumiseks universumiringluste energiavooludes. Väliskujult muutub seerav mõlemast otsast teravaks ning mähkub üha enam kummalisse merevaigukarva valgusesse, nii et peagi ei ole enam võimalik seeravisse võetud isiksust eristada. Kui kõik on lahkumiseks valmis, vaatab transpordiülem elukanduri korralikult üle, teeb rutiinse kontrolli, kas ingel on õigesti ringlusesse lülitatud või mitte, ning kuulutab siis, et reisija on nagu kord ja kohus seeravisse võetud, et energiad on reguleeritud, et ingel on isoleeritud ning kõik lahkumissähvatuks valmis. Siis asuvad tööle mehaanilised juhtijad, keda on kaks. Selleks ajaks on transpordiseerav omandanud peaaegu läbi paistva vibreeruva kiiskavhelendavate piirjoontega torpeedo kuju. Nüüd kutsutakse maailma transpordidispetšeri kohale elavate energiaedastajate lisapatariid, mida on tavaliselt tuhat, kuulutab välja transpordi sihtkoha ja puudutab seeravi kanduri lähimat punkti, ning see sööstab valgukiirusel minema, jättes järele taevalikult helendava jälje, mis ulatub sama kaugele kui planeedi atmosfäär. Vähem kui kümne

minutiga kaob imepärane vaatepilt isegi seeravite tugevdatud nägemisulatusel.

¹⁵ ¶ Kui planeedi kosmosearuanded saadakse ettenähtud vaimse keskuse meridiaani kohaselt kätte keskpäeval, siis transportijad saadetakse samast paigast välja keskööl. See on kõige soodsam väljumisaeg ning seda peetakse standardajaks, kui just pole määratud teisiti.

¹⁶ ¶ 1. *Kroonikud.* Nemad talletavad planeedi tähtsaimaid asju, mis seonduvad planeedi kui süsteemi osa tegevusega, ja viisi, kuidas planeet on seotud universumi valitusega. Nad jäädvustavad planeedil toimuvat, kuid ei tegele indiviidide elu ja eksistentsi küsimustega.

¹⁷ ¶ 2. *Reservid.* Planeediseeravite Satania varukorpust hoitakse Jerusemil ja sellel on tihe seos Aineliste Poegade reservidega. Ohtrad reservid kindlustavad selle seeravite klassi mitmekülgse tegevuse kõikide faaside varustatuse. Need inglid on ka kohalike süsteemide isiklikud sõnumikandjad. Nad teenivad üleminekuolekus surelikke, ingleid ja Ainelisi Poegi, samuti teisi süsteemi keskuse elanikke. Ehkki Urantia jääb praegu Satania ja Norlatiadeki vaimsetest ringlustest välja, olete te muus osas planeetidevaheliste asjadega hästi seotud, sest need sõnumitoojad tulevad Jerusemilt sageli nii süsteemi teistele sfääridele kui ka sellesse maailma.

6. ÜLEMINEKU HOOLEKANDJAD

¹ Ülemineku eest hoolitsevad seeravid, nagu näitab ka nende nimi, teenivad kõikjal, kus nad saavad kaasa aidata loodud-olendite üleminekule ainelisest olekust vaimsesse. Need inglid teenivad alates asustatud maailmadest kuni süsteemide keskusmaailmadeni, kuid need, kes praegu Satalial viibivad, suunavad kõik oma jõupingutused ellujäävatele surelikele hariduse andmiseks seitsmes eluasemeilmas. See mitmekülgne hoolekanne jaguneb vastavalt hoolekandjate määramisele järgmisesse seitsmesse klassi:

² 1. seeravitest kuulutajad;

³ 2. rasside tõlgendajad;

⁴ 3. meelevandajad;

⁵ 4. morontia nõuandjad;

⁶ 5. tehnikud;

⁷ 6. kroonikud-õpetajad;

⁸ 7. hoolekandereservid.

⁹ ¶ Neist üleminekuseisundis tõusuteeliste eest hoolitsevatest seeravitest saate lugeda ka eluasemeilmu ja morontiaelu käsitlevatest jutustustest.

7. TULEVIKUSEERAVID

¹ Need inglid teevad laialdast hoolekandetööd ainult vanemates maailmades ja Nebadoni arenenumatel planeetidel. Neid hoitakse suurte hulkadena reservis Salvingtoni-lähedastes seeravite maailmades, kus nad tegelevad toimingutega, mis seonduvad Nebadonis kunagi koitva valguse ja elu ajastuga. Nende seeravite tegevus puudutab küll ka tõsusurelike teed, kuid nad hoolitsevad peaaegu ainult

nende surelike eest, kes jäävad ellu mõne muudetud tõusüsteemi järgi.

² Et need inglid ei ole praegu Urantia ega urantialastega otseselt seotud, arvame paremaks nende põnevad tegevused kirjeldamata jätta.

8. SEERAVITE SAATUS

¹ Seeravid pärinevad kohalikest universumitest ja mõned neist saavutavad oma saatuse nendessamades sünnimaailmades. Vanemate peainglite abi ja nõuannete toel võidakse mõned seeravid ülendada Kirgaste Õhtutähtede kõrgeid ülesandeid täitma, teised aga jõuavad Õhtutähtede ilmutamata kooskõlastatud kaaslaste staatuse ja teenistuseni. Kohalikus universumis võidakse üritada saavutada ka muid saatusi, kuid kõigi inglite igaveseks eesmärgiks jääb alati Seraphington. Seraphington on inglite jaoks Paradiisi ja Jumaluseni jõudmise lävi, üleminekusfäär ajalikust hoolekandest ülevasse igavikuteenistusse.

² ¶ Seeravid võivad jõuda Paradiisi paljudel — isegi sadadel — viisidel, kuid kõige tähtsamad, mida kirjeldatakse ka käesolevates jutustustes, on järgmised:

³ 1. saavutada pääs seeravite asupaika Paradiisis isiklikult sel teel, et omandatakse täiuslikkus mõnes spetsiaalses teenistuses, näiteks taevase kunstimeistrina, tehnilise nõuandjana või taevase kroonikuna. Saada Paradiisikaaslaseks, ja olles selliselt jõudnud kõige keskele, saada võib-olla seeraviklasside ja teiste igaveseks hoolekandjaks ja nõuandjaks;

⁴ ¶ 2. saada kutsutud Seraphingtoni. Teatavates tingimustes lähetatakse seeraveid mõnikord kõrgematele sfääridele, teistel juhtudel jõuavad inglid mõnikord Paradiisi palju lühema ajaga kui surelikud. Aga kui hästi mõni seeravitepaar selleks ka ei sobiks, ei saa nad ise algatada suundumist Seraphingtonile või kuhugi mujale. Ainult edukad saatuse kaitsjad võivad olla kindlad, et kulgevad arenguastmetel pidevalt tõustes Paradiisi. Kõik teised peavad kannatlikult ootama kolmanda astme supernavide Paradiisi-sõnumitoojate saabumist, kes tulevad neile tooma kutset ilmuda kõrgematele sfääridele;

⁵ ¶ 3. jõuda Paradiisi areneva sureliku kombel. Seeravite ülim valik nende ajalikul elujärgul on kaitseingli amet, mille kaudu neile võib avaneda lõplikkuse elujärk ja õigus olla määratud seeravite teenistuse igavestele sfääridele. Neid aja laste isiklike juhendajaid nimetatakse saatuse kaitsjateks, mis näitab, et nad kaitsevad surelike loodud-olendeid nende teel jumaliku saatuse poole ning määravad sellega ära ka omaenda kõrge saatuse.

⁶ Saatuse kaitsjad valitakse kõigi seeraviklasside selleks teenistuseks sobivate ja kõige kogenumate inglisiiksuste seast. Ajutised saatuse kaitsjad on määratud kõigi ellujäävate surelike juurde, kelle saatuseks on ühtesulamine Kohandajaga. Kui surelikud ellujääjad saavutavad teatava intellektuaalse ja vaimse taseme, võivad need kaaslasted nende juurde alatiseks kinnistuda. Enne tõsusurelike

lahkumist eluasemeilmadest on neil kõigil alalised seeravitest kaaslased. Seda hoolekandevaimude rühma vaatleme Urantiat käsitlevates jutustustes.

⁷ ¶ Inglise ei ole võimalik jõuda Jumalani inimese päritolutasandilt, sest nad on loodud „teist veidi kõrgematenä”, kuid kõik on nii targasti korraldatud, et ehkki nad ei saa alustada päris alt, sureliku eksistentsi vaimsest madalseisust, võivad nad minna alla nende juurde, kes tõesti põhjast alustavad, ja juhtida neid loodud-olendeid asteastmelt, maailmast maailma Havona väravateni. Kui tõusasurelikud lahkuvad Uversalt, et alustada Havona ringe, jätavad pärast palverändurite lihalikku elu neile määratud kaitsjad oma kaaslastega ajutiseks hüvasti ning reisivad Seraphingtonile, inglite sihtkohta suuruniversumis. Siin püüavad nad jõuda seeravite valguse seitsmele ringile ning kahtlemata ka jõuavad sinna.

⁸ Paljud, kuid mitte kõik neist seeravitest, kes on määratud ainelise elu ajaks saatuse kaitsjateks, saadavad oma surelikke kaaslasi läbi Havona ringide, teatavad teised seeravid aga läbivad keskse universumi ringlused viisil, mis erineb täielikult surelike tõusust. Kuid olenemata tõusutee kulgemisest läbivad kõik arenevad seeravid siiski Seraphingtoni ja enamik neist läbibki Havona ringluste asemel selle kogemuse.

⁹ ¶ Seraphington on inglite saatuse sfäär ja nad jõuavad sellesse maailma hoopis teisiti, võrreldes surelike palverändurite kogemustega Ascendingtonil. Inglise ei saa oma igaveses tulevikus päris kindlad olla enne Seraphingtoni jõudmist. Pole teada, et ükski Seraphingtoni jõudnud ingel oleks eksiteele sattunud; täiuslike seeravite südames ei leia patt kunagi vastukaja.

¹⁰ Seraphingtoni aspirandid saavad mitmesuguseid lähetusi: Havona ringide kogemusega saatuse kaitsjad astuvad tavaliselt Surelike Lõpetanute Korpusesse. Teised kaitsjad, olles läbinud oma Havona eraldumiskatsed, ühinevad sageli taas oma surelike kaaslastega Paradiisis; mõnedest saavad surelike lõpetanute igavesed kaaslased, teised aga astuvad mitmesugustesse mittesurelike lõpetanute korpustesse ning paljud võetakse Seeravite Täielikkuse Korpusesse.

9. SEERAVITE TÄIELIKKUSE KORPUS

¹ Pärast jõudmist vaimude Isani ja vastuvõtmist täielikkuse seeravite teenistusse, määratakse inglid mõnikord

hoolekandetööle maailmades, mis on valgusse ja ellu stabiliseerunud. Nad võetakse teenistusse universumite kõrgete kolmsustatud olendite juurde ning Paradiisi ja Havona kõrgetesse teenistustesse. Need kohalike universumite seeravid on kogemuslikult kompenseerinud selle jumalikkuse potentsiaalide vahe, mis neid varem keskse universumi ja superuniversumite hoolekandevaimudest eristas. Seeravite Täielikkuse Korpuse inglid teenivad superuniversumite sekonavide kaaslastena ning supernavide kõrgete Paradiisi-Havona klasside abilistena. Neile inglitele on ajalik elujärk nüüd lõppenud; siit alates on nad igavesti Jumala teenrid, jumalike isiksuste saatjad ja kooskõlastatud Paradiisi lõpetanutega.

² Täielikkuse seeraveid pöördub suurel arvul tagasi ka oma kodu-universumitesse, et täiendada seal jumaliku annetumise hoolekannet kogemusliku täiuslikkuse hoolekandega. Nebadon on teiste universumitega võrreldes üks nooremaid ning seal pole seetõttu neid Seraphingtoni aspirantidest tagasipöördunud nii palju kui vanemates universumites. Meie kohalik universum on täielikkuse seeravitega siiski küllaldaselt varustatud, sest on tähelepanuväärne, et valguse ja elu staatusele lähenedes ilmneb arengumaailmades üha suurem vajadus nende teenuste järele. Täielikkuse seeraveid teenib nüüd laialdasemalt koos kõrgemate seeraviklassidega, kuid mõned neist teenivad kõigi ülejäänud inglisklasside juures. Ka teie maailm saab Seeravite Täielikkuse Korpuse kaheteistkümne spetsialiseerunud rühma laialdasest hoolekandest rõõmu tunda: need planeeti juhendavad meisterseeravid lähevad kaasa iga uude asustatud maailma suunatud Planeedivürstiga.

³ Täielikkuse seeravitele on lahti paljud põnevad hoolekandesuunad, kuid nii nagu nad Paradiisi-eelsetel päevadel ihaldasid määramist saatuse kaitsjateks, nii soovivad nad Paradiisi-järgsetes kogemustes kõige enam teenida kehastunud Paradiisi-Poegade abilistena nende annetumisel. Nad on ikka veel ülimalt pühendunud sellele universaalsele kavale, mille kohaselt arenevate maailmade surelikud loodud-olendid asuvad pikale ja ahvatlevale teele jumalikkuse ja igaviku Paradiisi-sihi poole. Kogu selle avastusretke jooksul, mis surelikud teevad Jumala leidmiseks ja jumaliku täiuslikkuse saavutamiseks, on need täielikkuse seeravitest vaim-hoolekandjad koos ustavate aja hoolekandevaimudega alati ja igavesti teie truud sõbrad ja usaldatavad abilised.

⁴ [Esitanud Melkisedek Nebadoni Seeravivägede Ülema palvel.]

TÕUSVAD JUMALA POJAD

NII nagu paljude tähtsamate universumiolendite rühmade puhul, on tõusvatest Jumala poegadest ilmutatud seitse üldist klassi:

- ² 1. Isaga ühtesulanud surelikud;
- ³ 2. Pojaga ühtesulanud surelikud;
- ⁴ 3. Vaimuga ühtesulanud surelikud;
- ⁵ 4. arenevad seeravid;
- ⁶ 5. tõusvad Ainelised Pojad;
- ⁷ 6. üleviidud keskteelised;
- ⁸ 7. Isikustatud Kohandajad.

⁹ ¶ Nende olendite tekkelugu, alates arengumaailmade alamatest loomset päritolu surelikest kuni Kõikse Isa Isikustatud Kohandajateni, kirjeldab hiilgavalt jumaliku armastuse ja helde armulikkuse piiramatut annetamist aegade algusest peale ja kõigis, ka kõige kaugemates Paradiisi Jumaluste poolt loodud universumites.

¹⁰ Käesolevates jutustustes kirjeldati kõigepealt Jumalusi ning nüüd on jutustus jõudnud laskuda elusolendite universaalsel skaalal alla rühmalt rühmale kuni madalaima eluklassini, kellele on annetatud surematuse potentsiaal. Nüüd lähetatakse Salvingtonilt mind, kes ma olin kunagi arenevas kosmosemaalmas surelikku päritolu, edasi arendama ja jätkama seda Jumalate igavese eesmärgi lugu tõusvatest pojaseisuse eriklassidest, eriti mis puudutab aja ja ruumi surelikke loodud-olendeid.

¹¹ Et käesolev jutustus on pühendatud suuremas osas tõususurelike kolme põhiklassi käsitlemisele, vaatleme kõigepealt mittesurelike tõusvaid pojaseisuse klasse — seeraveid, Aadamaid, keskteelisi ja Kohandajaid.

1. ARENEVAD SEERAVID

¹ Loomset päritolu surelikud loodud-olendid ei ole sugugi ainsad olendid, kellel on õigus pojaseisusest rõõmu tunda; Paradiisi jõudmise taavalik võimalus on ka inglivägedel. Kaitsvad seeravid saavutavad tänu oma kogemustele ja teenistusele koos aja-tõususurelikega samuti tõusva pojaseisuse staatuse. Need inglid jõuavad Paradiisi Seraphingtoni kaudu ning paljud neist võetakse isegi Surelike Lõplikkuse Korpusesse.

² Tõusmine lõpetanu Jumala pojaseisuse taavalikesse kõrgustesse on inglile kõrgeim saavutus, mis ületab kaugelt teie poolt saavutatava igavese ellujäämise Igavese Poja kaava alusel ja teie sisimas elava Kohandaja alatise kohaloleku abil, kuid kaitsvad seeravid ja vahel ka teised siiski teostavad selle tõusu.

2. TÕUSVAD AINELISED POJAD

¹ Ainelised Jumala Pojad luuakse kohalikus universumis koos Melkisedekite ja nende kaaslastega, keda kõiki loetakse laskuvateks Poegadeks. Ja Planeetide Aadamad — arengumaailmade Ainelised Pojad ja Tütred — ongi laskuvad Pojad, kes tulevad oma päritolusfääridelt, kohalike süsteemide keskusmaailmadest, alla asustatud maailmadesse.

² Kui nende Aadamate ja Eevade ühine planeedimisioon bioloogiliste ülendajatena täielikult õnnestub, siis on neil oma maailma asukatega ühine saatus. Kui see maailm stabiliseerub valguse ja elu kõrgematele astmetele, lubatakse sel ustaval Ainelisel Pojal ja Tütrel loobuda kõigist planeedi halduskohustustest, ning kui nad on seega vabad laskumise avastusretkest, lubatakse neil registreeruda kohaliku universumi kroonikates täiustunud Aineliste Poegadena. Ka siis, kui planeedile määramine viibib, võivad alalise staatusega Ainelised Pojad — kohalike süsteemide kodanikud — oma staatuse sfääride tegevusest taanduda ja registreeruda samuti täiustunud Ainelisteks Poegadeks. Pärast neid formaalsusi antakse neile Aadamatele ja Eevadele tõusvate Jumala Poegade staatus ning nad võivad alustada kohe pikka teekonda Havonale ning Paradiisi, lähtudes täpselt oma selleaegsest staatusest ja saavutatud vaimsest tasemest. Nad teevad selle teekonna läbi koos surelikega ja teiste tõusvate Poegade, jätkates seda kuni Jumala leidmiseni ja jõudmiseni Surelike Lõplikkuse Korpusesse Paradiisi Jumaluste igaveses teenistuses.

3. ÜLEVIIDUD KESKTEELISED

¹ Ehkki mõlemad keskteeliste rühmad on ilma jäetud otsestest hüvedest, mis kaasnevad laskuvate Jumala Poegade annetumistega planeetidel ja ehkki nende tõus Paradiisi on pikaks ajaks edasi lükatud, vabastatakse mõlemad rühmad nende kohustustest planeetidel peagi pärast (kui mitte enne) seda, kui arenev planeet on jõudnud vahepealsetesse valguse ja elu ajastutesse. Mõnikord viiakse enamik neist koos nende inimestest vendadega üle päeval, mil valgusetempel laskub alla ja Planeedivürst tõstetakse Planeedi Suverääni väärikasse seisusesse. Pärast nende vabastamist teenistusest planeetidel registreeritakse mõlemad klassid kohalikus universumis tõusvate Jumala Poegadena ning nad alustavad kohe pikka tõusu Paradiisi neid samu radu mööda, mis on määratud edasiliikumiseks aineliste maailmade surelikele rassidele. Esmene rühm suunatakse erinevatesse lõpetanute korpustesse, kuid teisestel ehk aadamlikel keskteelistel lastakse end arvele võtta Surelike Lõplikkuse Korpuses.

4. ISIKUSTATUD KOHANDAJAD

¹ Kui ajasurelikel ei õnnestu planeedil viibimise ajal saavutada oma hinge igavest ellujäämist ühtesulamises Kõikse Isa antud vaimse kingitusega, ei tulene see ebaõn nestumine kunagi ega kuidagi ühestki Kohandaja-poolsest vajakajäämisest kohustuste täitmisel, hoolekandes, teenistuses või pühendumises. Sureliku surma järel pöörduvad need üksi jäänud Järelevaatajad tagasi Diviningtoni ning nad võidakse seejärel pärast kohtumõistmist mitteellujääja üle uuesti määrata aja ja ruumi maailmadesse. Mõnikord, pärast korduvat niisugust teenistust või pärast mõnda ebatavalist kogemust, näiteks tegutsemist kehastunud annetuva Poja sisimas elava Kohandajana, isikustab Kõikne Isa need võimekad Kohandajad.

² Isikustatud Kohandajad on ainulaadne ja raskesti mõistetav klass. Omades algselt eksistentsiaalset eelisikulist staatust, on nad omandanud kogemused aineliste maailmade alamate surelike eludes ja elujärkudes osaledes. Kuna neile kogenud Mõttekohandajatele annetatud isiksus pärineb ja lähtub Kõiksest Isast isiklikult ja jätkuvalt hoolitseb kogemusliku isiksuse annetamise eest oma loodudolenditele, loetakse neid Isikustatud Kohandajaid tõusvateks Jumala Poegadeks, kõige kõrgemaks pojaseisuse klassidest.

5. AJA JA RUUMI SURELIKUD

¹ Surelikud on Jumala poegadeks nimetatavate olendite ahela viimane lüli. Algsele ja Igavesele Pojale tunnuslik kandub edasi üha vähem jumalike ja üha rohkem inimlike isikustumiste reas, kuni ilmub üsna teiesarnane olend, keda te võite näha, kuulda ja puudutada. Ning siis antakse teile vaimne teadlikkus suurest tõest, mida võib mõista teie usk — te olete igavese Jumala pojaseisusest!

² Algne ja Lõpmatu Vaim liigub samamoodi üha vähem jumalike ja üha rohkem inimlike klasside pika rea kaudu ikka lähemale maailmade heitlevatele loodudolenditele, jõudes väljendumise piirini inglites — kellest teie olete loodud vaid veidi alamatena —, kes isiklikult kaitsevad ja juhivad teid sureliku ajaliku elutee jooksul.

³ Jumal-Isa ise ei astu ega saagi selliselt alla astuda, et olla nii lähedases kontaktis peaaegu lõputu arvu tõusuolenditega üle kogu universumite universumi. Kuid Isal on ikkagi isiklik kontakt oma alamate loodudolenditega, te ei ole ilma jumalikust kohalolekust. Kuigi Jumal-Isa ei saa olla teiega otse avaldunud isiksusena, on ta teis ja osa teist teie sisimas elavate Mõttekohandajate, jumalike Järelevaatajate identiteedina. Nii tuleb Isa, kes isiksuselt ja vaimult on teist kõige kaugemal, teile kõige lähemale isiksuseringluses ja vaimupuudutuses, mis tekib sisemises osaduses oma surelike poegade ning tütarde hingedega.

⁴ ¶ Vaimuga samastumises peitubki isikliku ellujäämise saladus ning see määrab ära vaimse tõusu saatuse. Kuna Mõttekohandajad on ainsad ühtesulamisvõimega vaimud, kellega inimene oma lihaliku elu ajal võib samastuda, liigitatakse aja ja ruumi surelikke eeskätt suhte alusel nende ju-

malike andidega, Saladuslike Järelevaatajatega. See liigitus on järgmine:

⁵ 1. surelikud, kelles Kohandaja elab ajutiselt või kogemuse saavutamiseks;

⁶ 2. surelikud, kes pole võimelised Kohandajaga ühtesulama;

⁷ 3. surelikud, kellel on võime Kohandajaga ühte sulada.

⁸ ¶ *Esimene seeria — surelikud, kelles Kohandaja elab ajutiselt või kogemuse saavutamiseks.* Surelike liigitamine sellesse seeriasse on kõigil arenevatel planeetidel ajutine ning seda kasutatakse kõigi asustatud maailmade varastel etappidel, välja arvatud teise seeriasse kuuluvate maailmade puhul.

⁹ Esimese seeria surelikega on kosmosemaailmad asustatud inimkonna evolutsiooni varasematel ajastutel ning neil on kõige primitiivsemat liiki inimmeel. Paljudes Aadama-eelse Urantia taolistes maailmades omandavad suured hulgad kõrgemat ja arenenumat liiki primitiivseid inimesi ellujäämisvõime, kuid neil ei õnnestu saavutada ühtesulamist Kohandajaga. Pikki ajastuid enne inimese tõusu kõrgema vaimse tahte tasemele on Kohandajad olnud nende heitlevate loodudolendite meeles nende lühikese lihaliku elu ajal ning niipea, kui Kohandaja tuleb nende tahteolendite sisimasse elama, hakkavad tegutsema ka rühma kaitseinglid. Kuigi neil esimese seeria surelikel ei ole isiklikke kaitsejaid, on nende rühmadel siiski eestkostjad.

¹⁰ Kogemust omandav Kohandaja jääb primitiivse inimolendiga kogu tema lihaliku elu ajaks. Kohandajad annavad primitiivsete inimeste edasiarendamisse suure panuse, kuid nad ei saa nende surelikega moodustada igavest liitu. Sel Kohandajate ajutisel hoolekandel on kaks tulemust: esiteks saavad nad väärtuslikke ja tegelikke kogemusi areneva intellekti olemusest ja toimimisest ning sel kogemusel on nende jaoks hindamatu väärtus, kui nad hiljem kokku puutuvad teiste maailmade kõrgema arengutasemega olenditega. Teiseks aitab Kohandaja ajutine kohalviibimine surelikke ette valmistada hilisemaks võimalikuks ühtesulamiseks Vaimuga. Kõik seda tüüpi hinged, kes otsivad Jumalat, saavutavad igavese elu kohaliku universumi Emavaimu vaimse hõlmamise kaudu, saades seega kohaliku universumiga piirduvateks tõususurelikeks. Just sel viisil viidi paljud isikud Aadama-eelselt Urantialt edasi Sataania eluasemeilmadesse.

¹¹ ¶ Jumalad, kelle korraldusel surelik inimene peab pürgima vaimse intellekti kõrgematele tasemetele arengu juurde kuuluvate kannatuste ja katsumuste kaudu pikka-ajastute vältel, võtavad arvesse tema staatust ja vajadusi tõusu igal etapil. Nad on arenevate rasside varastel aegadel nende heitlevate surelike üle lõplikult kohut mõistes alati jumalikult erapooletud ja õiglased, isegi liigutavalt halastavad.

¹² ¶ *Teine seeria — surelikud, kes pole võimelised Kohandajaga ühte sulama.* Need on erilist tüüpi inimolendid, kes ei ole võimelised oma sisimas elavate Kohandajatega igavest liitu looma. Tüübi liigitus ühe-, kahe- ja kolmeajuliste

rasside hulka ei ole Kohandajaga ühtesulamise seisukohalt oluline. Kõik niisugused surelikud on omavahel sarnased, kuid need surelikud, kes pole võimelised Kohandajaga ühte sulama, kujutavad endast täiesti teistsugust ja märgatavalt muudetud tahteolendite klassi. Sellesse seeriasse kuuluvad paljud mittehingajad ning peale selle veel arvukaid teisi rühmi, kes tavaliselt Kohandajaga ühte ei sula.

¹³ Nagu ka esimene seeria, tunneb iga selle rühma liige oma lihaliku elu ajal rõõmu ühe Kohandaja hoolekandest. Ajaliku elu ajal teevad Kohandajad nende heaks, kelle sisimas nad ajutiselt elavad, kõike seda, mida tehakse teistes maailmades, kus surelikel on ühtesulamisvõime. Sellesse teise seeriasse kuuluvates surelikes elavad sageli kogenemata Kohandajad, kuid kõrgemad inimtüübid on enamasti ühenduses meisterlike ja kogenud Järelevaatajatega.

¹⁴ Loomset päritolu loodud-olendite tõusukavas tunnevad need olendid rõõmu samasugusest Jumala Poegade pühendunud teenistusest, nagu saab osaks Urantiatüüpi surelikele. Seeravite ja Kohandajate koostöö ühtesulamisvõime olenditega planeetidel on korraldatud sama täielikult kui ühtesulamisvõimega maailmades: saatuse kaitsjad tegelevad neil sfääridel hoolekandega samamoodi kui Urantial ning tegutsevad samamoodi ka surelike ellujäämise ajal, mil ellujääv hing sulab ühte Vaimuga.

¹⁵ Kui te eluasemeilmades kohtute nende muudetud surelike liikidega, ei teki teil suhtlemisraskusi. Nad räägivad seal sama süsteemi keelt, kuid teistsugusel viisil. Vaimu ja isiksuse avaldumistes on need olendid identsed loodud-olenditega eluklassis, kuhu kuulute teiegi, erinedes vaid teatavate füüsiliste joonte ja selle poolest, et nad ei sula ühte Mõttekohandajatega.

¹⁶ Ma ei oska öelda, miks seda liiki loodud-olendid ei saa kunagi Kõikse Isa Kohandajatega ühte sulada. Mõned meist kalduvad arvama: Elukandjate pingutustes moodustada ebatavalise keskkonnaga planeedil püsivalt eksisteerimisvõimelisi olendeid tekib vajadus teha intellektiga tahteolendite universaalses kavas nii radikaalseid muudatusi, et alalise liidu loomine Kohandajatega muutub neile olemuslikult võimatuks. Oleme sageli küsinud, kas see on kavatsuslik või mittekavatsuslik osa tõusukavast. Kuid vastust pole me leidnud.

¹⁷ *Kolmas seeria — surelikud, kes on võimelised Kohandajaga ühte sulama.* Kõik Isaga ühtesulanud surelikud, nagu ka Urantia rassid, on loomse päritoluga. Nende hulka kuuluvad ühe-, kahe- ja kolmeajulised liigid, kes on võimelised Kohandajaga ühte sulama. Urantialased on vahepealne ehk kaheajuline liik ning nad on üheajulistest rühmadest paljuskini inimlikult kõrgemal tasemel, kuid selgelt piiratud, võrreldes kolmeajulistega. Need kolm füüsiliseaju liiki ei ole Kohandaja annetamisel, seeraviteenistuses ega üheski teises vaimuhoolekande faasis määravad. Kolme ajutüübi intellektuaalsed ja vaimsed erinevused iseloomustavad vaid indiviide, kes muus osas on vaimuannete ja vaimse potentsiaali poolest üsna sarnased, ning erinevused on suurimad ajalikus elus ja kalduvad iga järgmise eluasemeilma läbimise järel vähenema. Süsteemide keskustest

liiguvad need kolm tüüpi edasi ühtemoodi ning nende Paradiisi saatused on lõppkokkuvõttes samad.

¹⁸ *Nummerdamata seeriad.* Käesolevate jutustustega ei ole võimalik hõlmata kõiki arengumaailmade põnevaid variatsioone. Te teate, et iga kümnes maailm on detsimaal- ehk katseplaneet, kuid te ei tea midagi teistest muutujatest, mis lisavad oma märgi arengusfääride kulgemisse. Isegi ainult loodud elusolendite ilmutatud klasside vahelisi erinevusi on liiga palju, et neist rääkida, nii nagu ka erinevusi samasse rühma kuuluvate planeetide vahel, kuid käesolevas esituses selgitame tõusuteega seotud põhierinevusi. Ja tõusutee on aja ja ruumi surelike vaatlemisel alati kõige tähtsam tegur.

¹⁹ *Mis puutub surelike ellujäämise võimalustesse, siis tehkem siinkohal alaliseks selgeks: kõik hinged sureliku eksistentsi kõrvõimalikest faasidest jäävad ellu, kui nad avaldavad valmisolekut teha koostööd oma sisimas elava Kohandajaga ja ilmutavad soovi leida Jumalat ning saavutada jumalikku täiuslikkust, olgugi need soovivad alles esimesed nõrgad virvendused primitiivsest arusaamisest, et on olemas „tõeline valgus, mis valgustab iga inimest, kes tuleb maailma“.*

6. JUMALA USUPOJAD

¹ Surelikud rassid esindavad loodud intellekti isiksuste madalaimat klassi. Teile surelikele on osaks saanud jumalik armastus ja igauks teist võib valida kindla aulise kogemuse saatuse, kuid te ei ole oma olemuselt veel jumalik klass: te olete läbinisti surelikud. Niipea, kui on toimunud ühtesulamine, loetakse teid tõusvateks poegadeks, kuid enne ellujääva sureliku hinge lõplikku sulandumist mõnesse igavese ja surematu vaimu liiki on aja ja ruumi surelike staatuseks olla usupojad.

² See, et nii madalad ja ainelised loodud-olendid nagu Urantia inimolendid on Jumala pojad, Kõigekõrgema usulapsed, on püha ja taevalik asjaolu. „Vaadake, missuguse armastuse Isa on meile andnud, et meid hüütakse Jumala poegadeks.“ „Aga kõigile, kes teda vastu võtsid, andis ta meelevalla saada Jumala poegadeks.“ Kuigi „ei ole veel saanud avalikuks, mis te tulevikus olete“, olete te praegu siiski „kõik usu kaudu Jumala lapsed“; „sest te ei ole saanud orjapõlve vaimu, et peaksite jälle kartma, vaid te olete saanud pojaksolemise vaimu, kelles te hüüate „meie Isa““. Vanaaja prohvet kõneles igavese Jumala nimel: „Neile annan ma oma majas koha ja parema nime kui pojad; neile annan ma igavese nime, mida ei saa ära võtta.“ „Aga et te nüüd olete pojad, on Jumal läkitanud teie südamesse oma Poja vaimu.“

³ Neid Jumala usupoegi, armu ja halastuse poegi, on kõigis surelikega asustatud arengumaailmades. Need surelikud olendid kuuluvad jumalikku perekonda, mistõttu neid nimetataksegi Jumala poegadeks. Urantia surelikel on õigus pidada end Jumala poegadeks, sest:

⁴ 1. te olete vaimse töötuse, usu pojad; te olete pojaseisuse vastu võtnud. Te usute oma pojaseisuse reaalsusesse ning seega saab teie pojasuhe Jumalaga igavesti reaalseks;

⁵ ¶ 2. Jumala Looja-Poeg sai üheks teie seast; ta on tegelikult teie vanem vend; ja kui te saate vaimus tõeliselt lähedasteks vendadeks Kristusele, võidukale Miikaelile, siis peate olema vaimus ka selle teie ühise isa, kõikide olendite Kõikse Isa pojad;

⁶ ¶ 3. te olete pojad, sest teie peale on valatud Poja vaim, see on annetatud vabalt ja kindlalt kõigile Urantia rassidele. See vaim tõmbab teid alati jumaliku Poja poole, kes on selle allikaks, ja Paradiisi-Isa poole, kes on selle jumaliku Poja allikas;

⁷ ¶ 4. Kõikne Isa on oma jumalikul vabal tahtel andnud teile kui loodud-olenditele isiksuse. Teile on annetatud osa sellest vabal tahtel tegutsemise jumalikust spontaansusest, mida Jumal jagab kõigiga, kellest võivad saada tema pojad;

⁸ ¶ 5. teie sisimas elab Kõikse Isa fragment ja selle kaudu olete te otseselt seotud kõigi Jumala Poegade jumaliku Isaga.

7. ISAGA ÜHTESULANUD SURELIKUD

¹ Kohandajate lähetamine, nende elamine sureliku sisimas on tegelikult üks Jumal-Isa raskesti mõistetavaid saladusi. Need Kõikse Isa jumaliku olemuse fragmendid kannavad endas loodud-olendi surematuse võimalust. Kohandajad on surematud vaimud ja liit nendega annab ühtesulanud sureliku hingele igavese elu.

² Teie endi ellujäävate surelike rassid kuuluvad samuti sellesse tõusvate Jumala Poegade rühma. Te olete nüüd planeetidel elavad pojad, arenevad loodud-olendid, kes tekkisid Elukandjate istutatud elust ja keda on kujundanud teise voolanud aadamlik elu, ent vaevalt olete te praegu tõusvad pojad. Aga te olete tõepoolest tõusupotentsiaaliga pojad — isegi aulisuse kõrgeimate tasemeteni ja jumalikkuseni jõudmise võimalustega — ning selle tõusva poja seisuse vaimse staatuse võite te omandada usu ja sisimas elava Kohandaja vaimsustamistevõime kaudu, kui te teete sellega vabal tahtel koostööd. Kui te olete lõpuks ja igaveseks oma Kohandajaga ühte sulanud, kui teie kaks olete üheks saanud, nii nagu Kristus Miikaelis on saanud üheks Jumala Poeg ja Inimese Poeg, alles siis olete te tegelikult saanud Jumala tõusvateks poegadeks.

³ Minu praeguseks ülesandeks ei ole kirjeldada sisimas elava Kohandaja hoolekannet katseplaneedil ja areneval planeedil: selle suure töö avanemine kestab kogu teie elu. Kuid ma mainin siiski Kohandaja mõningaid funktsioone, et saaksin ammendavalt iseloomustada Kohandajaga ühtesulanud surelikke. Need inimese sisimas elavad Jumala fragmendid on teie olenditeklassiga koos alates teie füüsilise eksistentsi algusaegadest läbi kogu tõusutee Nebadonis ja Orvontonis ja edasi läbi Havona kuni Paradiisini välja. Pärast seda — igavesel avastusretkel — on seesama Kohandaja teiega üks ja osa teist.

⁴ Need on surelikud, kellele Kõikne Isa andis käsu: „Teie olge täiuslikud, nii nagu mina olen täiuslik.” Isa on end teile annetanud, pannud teisse oma vaimu; seepärast

nõuabki ta teilt lõplikku täiuslikkust. Lugu inimese tõusust surelikest ajasfääridest jumalike igavikumaailmadeni on põnev jutustus, kuid mulle pole ülesandeks tehtud sellest rääkida, see taevalik avastusretk peaks olema sureliku inimese ülimaks uurimistööks.

⁵ Ühtesulamine Kõikse Isa fragmendiga on sama kui lõpuks Paradiisi-jõudmise jumalik kinnitamine ning need Kohandajaga ühtesulanud surelikud on ainus inimolendite klass, kes kõik läbivad Havona ringlused ja leiavad Paradiisis Jumala. Kohandajaga ühtesulanud sureliku ees on lahti kogu laiaulatuslik universumiteenistus. Kui väärikas saatus ja auline saavutus ootab ees igaüht teist! Kas te oskate täielikult hinnata seda, mis teie heaks on tehtud? Kas te saate aru, kui suurejoonelised on teie ees laialilaotuvad igavese saavutuse kõrgused? Need avanevad teie ees, kuigi te praegu kõnnite alles vaevaliselt mööda madalat eluteed läbi oma niinimetatud „pisarate oru”!

8. POJAGA ÜHTESULANUD SURELIKUD

¹ Kuigi tegelikult kõik ellujäänud surelikud sulavad oma Kohandajatega ühte mõnes eluasemeilmas või kohe pärast saabumist kõrgematele morontiasfääridele, vahel ühtesulamine siiski viibib ja mõned kogevad seda ellujäämise lõplikku tagatist alles siis, kui nad jõuavad universumi keskuse viimastesse haridusmaailmadesse. Mõnel neist lõpmatu elu surelikest kandidaatidest jääb identiteedi ühtesulamine oma truude Kohandajatega täiesti saavutamata.

² Need surelikud on tunnistatud kohut mõistvate võimude poolt ellujäämise vääriliseks ning isegi nende Kohandajad on Diviningtonist tagasi pöördudes nõustunud nende tõusuga eluasemeilma. Need olendid on tõusnud läbi süsteemi, tähtkuju ja läbi Salvingtoni ringluse haridusmaailmade, neile on antud „seitsekümmend korda seitse” võimalust ühtesulamiseks, kuid nad pole ikkagi suutnud oma Kohandajatega üheks saada.

³ Kui saab selgeks, et Isaga ühtesulamist takistab mingi sünkroniseerimiskahjustus, kutsutakse kokku Looja-Poja ellujäämislohtunikud. Ja kui see Päevilt Vanade isikliku esindaja poolt sanktsioneeritud eeluurimiskohus otsustab lõpuks, et tõusurelikul ei ole ühtesulamise ebaõnnestumises mingit süüd, märgitakse otsus kohaliku universumi kroonikatesse ja edastatakse teade korra kohaselt ka Päevilt Vanadele. Seejärel pöördub sisimas elav Kohandaja otsekohe tagasi Diviningtoni Isikustatud Järelevaatajatelt kinnitust saama ja tema lahkudes sulatatakse morontiasurelik kohe ühte Looja-Poja vaimu individualiseeritud anniga.

⁴ ¶ Peaaegu niisamuti nagu Nebadoni morontiasfäärid on ühised Vaimuga ühtesulanud surelikele, on Orvontoniteenistustes Pojaga ühtesulanud surelikud koos oma vendadega, kes on ühte sulanud Kohandajaga ja reisivad sisepoole kauge Paradiisisaare poole. Nad on teile tõelised vennad ja nendega koos viibimine valmistab teile superuniversumi koolitusmaailmade läbimise ajal palju rõõmu.

⁵ Pojaga ühtesulanud surelikud ei ole arvukas rühm, neid on Orvontonis superuniversumis alla ühe miljoni. Nad on igas suhtes samasugused nagu nende Kohandajaga

ühthesulanud kaaslased, välja arvatud see, et viimaste saatuseks on elada Paradiisis. Nad reisivad sageli superuniversumi lähetusega Paradiisi, kuid elavad seal harva alaliselt, sest nende klass on piiratud oma päritolu-superuniversumiga.

9. VAIMUGA ÜHTESULANUD SURELIKUD

¹ Vaimuga ühtesulanud tõususurelikud ei ole Kolmanda Allika isiksused; nad kuuluvad Isa isiksuseringlusesse, kuid nad on ühte sulanud Kolmanda Allika ja Keskmeele-eelse vaimu individualisatsioonidega. Maise elu jooksul ei toimu niisugust Vaimuga ühtesulamist mitte kunagi. See toimub alles sureliku taasärkamisel eluasemeilmades, morontiaeksistentsis. Ühtesulamiskogemuses katsumist ei esine — loodud tahteolend sulab ühte kas Vaimuga, Pojaga või Isaga. Kohandaja ehk Isaga ühtesulanud olendid ei sula kunagi kokku ei Vaimu ega Pojaga.

² ¶ Asjaolu, et need surelikud loodud-olendite tüübid ei ole Kohandajaga ühtesulamise kandidaadid, ei takista Kohandajaid nende sisimas elamast ajal, mil nad elavad oma lihalikku elu. Kohandajad töötavad olendite meeles nende ainelise elu jooksul, kuid ei saa oma õpilastest hingedega kunagi igavesti üheks. Selle ajutise viibimise ajal moodustavad Kohandajad tegelikult sureliku olemuse vaimuteisiku — hinge — nii nagu nad teevad seda ka Kohandajaga ühtesulamiskandidaatides. Kuni sureliku surmani on Kohandajate töö täiesti sarnane nende tegevusega teie endi rassides, kuid sureliku surma järel lahkuvad Kohandajad igaveseks neist Vaimuga ühtesulamise kandidaatidest ja suunduvad otse Diviningtoni, kõigi jumalike Järelevaatajate keskusesse, ning ootavad seal uusi oma klassile antavaid lähetusi.

³ Kui need magavad ellujääjad eluasemeilmades taasisikustatakse, asub lahkunud Kohandaja asemele Lõpmatu Vaimu esindajana kohalikus universumis oleva Jumaliku Hoolekandja vaimu individualisatsioon. See vaimu sisesevool loob neist ellujäävatest loodud-olenditest Vaimuga ühtesulanud surelikud. Need olendid on igas mõttes teiega meelelt ja vaimult võrdsed: nad on tõepoolest teie kaasaegsed ning elavad koos teiega eluaseme- ja morontiasfääridel koos teie klassi ühtesulamiskandidaatidega ning nendega, kes sulavad hiljem ühte Pojaga.

⁴ ¶ Vaimuga ühtesulanud surelikud erinevad oma tõusuteelistest vendadest siiski ühe omaduse poolest: surelike mälestused inimkogemustest nende ainelistes päritolumaailmades elavad üle lihaliku surma, sest sisimas elav Kohandaja on soetanud vaimset tähendust omavatest inimelu sündmustest vaimteisiku ehk koopia. Kuid Vaimuga ühtesulanud surelikel puudub mehhanism inimälu säilitamiseks. Kohandaja koopiad mälust on täielikud ja puutumata, kuid need on saanud lahkunud Kohandajate kogemuslikuks omandiks ega ole enam kättesaadavad neile loodud-olenditele, kelle sisimas nad enne elasid ja kes ärkavad seetõttu morontiasfääride ülestõusmissaalides nagu äsjaloodud olendid, loodud-olendid, kes ei ole teadlikud oma varasemast eksistentsist.

⁵ Neil kohaliku universumi lastel lastakse nende varasemad inimälu olnud kogemused suures osas tagasi saada, neist jutustavad neile nende kaaslased seeravid ja keerubid ning nad saavad neid järele vaadata kroonikatest, mida kroonikutest inglid on nende sureliku elujärje kohta pidanud. Nad saavad seda teha vaieldamatu kindlusega seepärast, et ellujääv hing, kes pärineb kogemuslikult ainelisest ja surelikust elust, ei mäleta küll maiseid sündmusi, kuid tal on jäänud alles kogemusele tuginev võime need varem kogetud sündmused ära tunda.

⁶ Kui Vaimuga ühtesulanud surelikule räägitakse tema varasema kogemuse sündmustest, mida ta ei mäleta, tekib selle ellujääja hinges (identiteedis) kohe kogemusele tuginev äratundmisreageering, mis annab jutustatud sündmusele emotsionaalse reaalsusevärvingu ja intellektuaalse tõelisuse. See kahene reageering ongi sureliku kogemusse kuuluva, aga mälust puuduva tahu taastamine, äratundmine ning kehtivaks tunnistamine.

⁷ Ka Kohandajaga ühtesulamiskandidaatidel on ellujäänud sureliku ja tagasipöördunud Kohandaja ühiseks omandiks vaid vaimse väärtusega inimkogemused, mida seetõttu sureliku ellujäämise järel kohe ka mäletatakse. Kuid nende juhtumiste osas, millel vaimset tähtsust ei olnud, peavad ka Kohandajaga ühtesulajad tuginema ellujääva hinge äratundmisreageeringu võimele. Ja et mingil sündmusel võib olla ühe sureliku jaoks vaimne tähendus, kuid teise jaoks mitte, siis võib samalt planeedilt pärinevate üheaegsete tõusuteeliste rühm oma Kohandajate poolt mäletatavad sündmused kokku koondada ja taastada sel viisil kõik oma ühised kogemused, millel oli kellegi elus vaimset väärtust.

⁸ ¶ Kuigi me saame neist mälu taastamise viisidest üsna hästi aru, ei saa me aru isiksuse äratundmise tehnikast. Kunagised kaaslased reageerivad üksteisele mälu toimimisest üsna sõltumatult, ehkki niisuguseks vastastikuseks täielikuks äratundmiseks on vaja mälu ja selle taastamisviise.

⁹ ¶ Vaimuga ühtesulanud ellujääja saab oma lihalikust elust palju teada ka siis, kui ta taaskülatab päritolumaailma pärast oma eluaegse usulise elukorralduse lõppemist planeedil. Neile Vaimuga ühtesulanud lastele antakse võimalus uurida oma inimlikku elujärku sellepärast, et nende teenistus piirdub üldiselt vaid kohaliku universumiga. Neil ei ole teie kõrget ja ülevat saatust Paradiisi Lõplikkuse Korpuses. Nende ridadesse, kes ootavad Jumaluse igavest avastusretke, võetakse üksnes Kohandajaga ühtesulanud surelikke või teisi eriliselt hõlmatud tõusuolendeid. Vaimuga ühtesulanud surelikud on kohalike universumite alalised elanikud, nad võivad Paradiisi saatuse poole püüelda, kuid ei saa kindlad olla selle saavutamises. Nende universumikoduks Nabadonis on Salvingtoni ümbritsevate maailmade kaheksas rühm, saatuse-taevast, mis on olemuselt ja asukohalt üsna sarnane Urantia traditsioonilistes nägemustes esineva taevaga.

10. TÕUSUTEE SAATUSED

¹ Vaimuga ühtesulanud surelikud tegutsevad üldiselt kohaliku universumi piires, Pojaga ühtesulanud ellujääjad tegutsevad superuniversumi piires, Kohandajaga ühtesulanud surelikele on ette nähtud läbida universumite universum. Surelikega ühtesulanud vaimud tõusevad alati oma päritolutasemele, need vaimudest olemusvormid pöörduvad alati tagasi oma esialgsele sfäärile.

² Vaimuga ühtesulanud surelikud kuuluvad kohalikkude universumisse; nad ei tõuse tavaliselt oma päritoluala piiridest kaugemale, väljapoole neid täitva vaimu ruumipiire. Pojaga ühtesulanud tõusuteelised tõusevad samuti vaimu annetumise allikani, sest nii nagu Looja-Poja Tõe Vaim on koondunud tema kaaslasesse Jumaliku Hoolekandjasse, nii on ka tema „ühtesulanud vaim” teostunud kõrgemate universumite Peegeldusvaimudes. Niisugust Seitsmekordse Jumala kohaliku universumi ja superuniversumi tasandite vahelist vaimusuhet on ehk raske selgitada, kuid mitte eristada, sest see ilmneb eksimatult neis Peegeldusvaimude lastes — Loojate-Poegade sekonavidest Häältel. Paradiisis asuvast Isast pärinev Mõttekohandaja ei peatu enne, kui surelik poeg seisab silmitsi igavesel Jumalaga.

³ ¶ Võib näida, et selle ühinemisviisi saladuslik muutuja, mille tõttu surelik olend ei sula või ei saagi igaveseks ühte sulada sisimas elava Mõttekohandajaga, toob tõusuplaanis esile mingi vea. Pojaga ja Vaimuga ühtesulamine meenutab pealtnäha hüvitust Paradiisi-jõudmise kava mingi seletamatu ebaõnnestumise eest. Kuid kõik need järeldused on ekslikud: meile õpetatakse, et kõik need juhtumid tekivad vastavalt Universumi Ülimate Valitsejate poolt kehtestatud seadustele.

⁴ Me oleme seda probleemi analüüsinud ja jõudnud kõigutamatule järeldusele, et Paradiisi määramine kõigi surelike saatuseks oleks aegruumi universumite suhtes ebaõiglane, sest Loojate-Poegade ja Päevilt Vanade kohtud sõltuksid siis täielikult nende teenistusest, kes on teel kõrgematesse maailmadesse. Ja näib olevat üsna kohane, et nii kohalikud kui ka superuniversumite valitsused oleksid varustatud tõusuteelistest kodanike alalise rühmaga, et nende haldusfunktsioone rikastaksid teatavate auliste surelike rühmade pingutused, kellel on alaline staatus ning kes on abandonterite ja susatiare arengulised täiendused. On päris selge, et praegune tõusuplaan varustab aegruumi haldajaid tõhusalt just niisuguste tõusuolendite rühmadega. Ja me oleme korduvalt imestanud: kas see kõik kuulub kavatsuslikult Tervikuniversumi Arhitektide igati tarkadesse kavadesse, mis on mõeldud Loojate-Poegade ja Päevilt Vanade varustamiseks alalise tõusuteelistest elanikkonnaga, arengu tulemusel kujunenud kodanikeklassidega, kes muutuvad universumi eelolevatel ajastutel nende maailmade asjades üha kompetentsemaks?

⁵ ¶ Surelike saatuste niisugused erinevused ei tõenda mingil viisil, et üks oleks teisest tingimata olulisem või vähetähtsam, vaid lihtsalt seda, et need on erinevad. Kohandajaga ühtesulanud tõusuteeliste ees on tõesti avatud suurejoonelised ja aulised elujärgud lõpetanutena igaveses tu-

levikus, kuid see ei tähenda, et neid nende tõusuteelistest vendadele eelistataks. Surelike ellujäämise jumaliku kava valikulises toimimises pole mingeid favoriite, miski pole meelevaldne.

⁶ ¶ Et Kohandajaga ühtesulanud surelikele on antud selgelt kõige avaramad teenistusvõimalused, välistab selle eesmärgi saavutamine nende jaoks automaatselt võimaluse osaleda mõne universumi või superuniversumi ajastuid vältavas heitluses, alates varasematest ja ebastabiilsematest ajajärgudest kuni hilisemate stabiilsemate suhtelise täiuslikkuse aegadeni. Lõpetanutele saab osaks imeline ja ulatuslik kogemus ajutisest teenistusest suuruniversumi kõigis seitsmes segmendis, kuid tavaliselt ei õpi nad nii lähedalt tundma ühtki üksikuniversumit, kui seda juba nüüdki on teinud Vaimuga ühtesulanud veteranid Neadoni Täielikkuse Korpusest. Neil indiviididel on võimalus oma silmaga jälgida planeediajastute tõusvat ahelat sedamööda, kuidas need ajastud üksteise järel õitsengu saavutavad kõigis kümnes miljonis asustatud maailmas. Ja nende kohalike universumite kodanike ustaval teenimisel ületab iga järgmine kogemus eelmise, kuni aja jooksul küpseb see kõrge kvaliteediga tarkus, mille annab koondunud kogemus — *usaldusväärne* tarkus —, ning see on iseenesest iga kohaliku universumi stabiliseerumise eluliselt tähtis tegur.

⁷ Samamoodi, nagu on Vaimuga ühtesulajatega, nii on ka nende Pojaga ühtesulanud surelikega, kes on saavutanud Uversa elaniku staatuse. Mõned neist olenditest pärinevad Orvontoni varaseimatest ajajärgudest ning esindavad aeglaselt kogunevat ja mõistmist süvendavat tarkust, andes oma teenistusega üha suurema panuse seitsmenda superuniversumi heaolusse ja lõplikku stabiliseerumisse.

⁸ ¶ Me ei tea, mis on nende kohalike ja superuniversumite alaliste klasside lõplik saatus, kuid on üsna võimalik, et kui Paradiisi lõpetanud rajavad jumalikkuse piiride avarumise teeradasid väliskosmose esimese taseme planeedisüsteemides, siis nende Poja ja Vaimuga ühtesulanud vennad tõusuteeliste arenguheitluse ajast annavad märgatava panuse täiustunud superuniversumite kogemusliku tasakaalu alalhoidmisse, olles valmis tervitama Paradiisi saabuvate palverändurite hulki, kes võivad tol kaugel ajal hakata kui tohutu vaimu otsiv jõgi läbi Orvontoni ja selle kaaloodute sisse voolama väliskosmose praegu kaardistamata ja asustamata galaktikatest.

⁹ ¶ Enamik Vaimuga ühtesulajatest teenib küll alaliselt kohalike universumite kodanikena, kuid mitte kõik. Kui nende universumi hoolekande mõni faas peaks nõudma nende isiklikku kohalolekut superuniversumis, sooritatakse neis kodanikes niisugused muundamised, mis võimaldavad neil tõusta kõrgemasse universumisse. Ja kui saabuvad Taevased Valvurid korraldusega esitleda neid Vaimuga ühtesulanud surelikke Päevilt Vanade kohtutes, siis nad sinna ka tõusevad ega pöördu enam kunagi tagasi. Neist saavad superuniversumi hoolealused ning nad teenivad Taevaste Valvurite abilistena ja alaliselt, välja arvatud need vähesed, kes omakorda kutsutakse teenima Paradiisi ja Havonasse.

¹⁰ Nagu nende Vaimuga ühtesulanud vennad, ei läbi ka Pojaga ühtesulajad Havonat ega jõua Paradiisi enne, kui nad on läbi teinud teatavad teisendavad muutused. Neid muudatusi on teatavates Pojaga ühtesulanud ellujääjates põhjendatult sooritatud ning neid olendeid kohtab ikka ja jälle keskse universumi seitsmel ringlusel. Seega on nii, et tegelikult jõuab Paradiisi ka teatav arv nii Pojaga kui ka Vaimuga ühtesulanud surelikke ning nad saavutavad eesmärgi, mis on mitmeski mõttes võrdne sellega, mis ootab ees Isaga ühtesulanud surelikke.

¹¹ Isaga ühtesulanud surelikud on potentsiaalsed lõpetanud: nende saatuseks on Kõikne Isa ja temani nad ka jõuavad, kuid praeguse universumiajastu jooksul lõpetanud sellised saatuseeni veel ei jõua. Nad jäävad lõpuleviimata loodud-olenditeks — kuuenda astme vaimudeks — ega osale seega aktiivselt valguse ja elu staatuse eelsetes arengumaailmades.

¹² Kui surelikku lõpetanut hõlmatakse Kolmsusega — temast saab mõni Kolmsustatud Poeg, näiteks Vägev Sõnumitooja —, siis on see lõpetanu saavutanud vähemalt oma praeguse universumiajastu saatuse. Vägevad Sõnumitoojad ja nende kaaslased ei ole ehk seitsmenda astme vaimud selle sõna täpses tähenduses, kuid Kolmsusega hõlmatus annab neile lisaks muule ka kõik selle, mille lõpetanu saavutab kunagi seitsmenda astme vaimuna. Kui Vaimuga või Pojaga ühtesulanud surelikud on kolmsustatud, läbivad nad Paradiisi kogemuse koos Kohandajaga ühtesulanud tõusuteelsetega, kellega nad on siis kõigis superu-

niversumi haldamist puudutavates küsimustes identsed. Need Väljavalitud või Saavutuse Kolmsustatud Pojad on vähemalt praeguseks lõpuleviidud loodud-olendid, erinevalt lõpetanutest, kes on praegu veel lõpuleviimata loodud-olendid.

¹³ ¶ Seega võib analüüsi tulemusena öelda, et pojaseisuse tõusvate klasside saatuste võrdlemiseks oleks vaevalt kohane kasutada sõnu „oluline” või „vähetähtis”. Kõigil neil Jumala poegadel on ühine isa, Jumal, ja Jumal armastab kõiki oma loodud-olenditest poegi ühtviisi: ta ei pea rohkem lugu tõusutee saatustest kui loodud-olenditest, kes neid saatusi võiksid saavutada. Isa armastab *kõiki* oma poegi ning see armastus on tõeline, püha, jumalik, piiritu, igavene ja ainulaadne — *sellele* pojale ja *tollele* pojale individuaalselt, isiklikult ja ainuliselt talle osaks saanud armastus. Ja niisugune armastus varjutab täielikult kõik muud asjaolud. Pojaksolek on loodud-olendi ülim suhe Loojaga.

¹⁴ Teie kui surelikud saate nüüd ära tunda oma koha jumalikus poegade peres ja hakata tunnetama kohust kasutada ära eeliseid, mida nii ohtralt pakutakse surelike ellujäämise Paradiisi-kavas ja selle kava kaudu. Seda kava on annetunud Poja elukogemus nii palju kõrgendanud ja valgustanud. Kindlustamaks seda, et te lõplikult saavutate jumaliku täiuse Paradiisi-eesmärgi, on teie käsutusse antud kõik vahendid ja kogu vägi.

¹⁵ [Esitanud Salvingtoni Gabrieli kaaskonda ajutiselt kinnistatud Vägev Sõnumitooja.]

KOHALIKU UNIVERSUMI FÜÜSILISED ASPEKTID

IGA kohalikkude loodud kõigist teistest eristavaks iseloomulikuks ruuminähtuseks on Loova Vaimu kohalolek. Kogu Nebadoni täidab kindlalt Salvingtoni Jumaliku Hoolekandja kohalolek ruumis, see kohalolek lõpeb niisama kindlalt meie kohaliku universumi välispiiridel. See, mida meie kohaliku universumi Emavaim täidab, *ongi* Nebadon; väljapoole tema kohalolekust ruumis ulatuv osa on Nebadoni-väline, kuhu kuuluvad Orvontoni superuniversumi Nebadoni-välised ruumialad — teised kohalikud universumid.

² **¶** Kuigi suuruniversumi halduskorralduses on keskse universumi, superuniversumi ja kohalike universumite valitsuste vahel selged piirid ja need jaotused on astronoomiliselt paralleelsed Havona ning seitsme superuniversumi eraldatusega ruumis, ei ole kohalike universumite vahel mingeid selgeid füüsilisi eraldusjooni. Orvontonis on suur- ja väikesektorid (meile) küll selgelt eristatavad, kuid kohalike universumite füüsilisi piire ei ole kerge kindlaks määrata. Põhjus on selles, et nende kohalike loodute halduskorraldus vastab teatavatele *loomisprintsiipidele*, millele allub superuniversumi üldise energialaengu jaotus, kuid nende füüsilised komponendid, ruumisfäärid — päikesed, tumedad saared, planeedid jne — pärinevad eeskätt udukogudest, ja seetõttu vastab nende astronoomiline välimus Tervikuniversumi Arhitektide teatavatele *loomiseelsele* (transtsendentsetele) kavadele.

³ Ühe kohaliku universumi aladel võib olla üks või mitu — isegi palju — niisuguseid udukogusid, nii nagu Nebadongi moodustus füüsiliselt Andronoveri ja teiste udukogude järglasteks olnud tähtedest ja planeetidest. Nebadoni sfääridel on mitmesuguseid udukogudest esivanemaid, kuid neil kõigil oli midagi ühist kosmoses liikumisel ja seda liikumist suunasid võimsusesuunajate arukad pingutused, et tekitada meie praegune kosmosekehade kogum, milles kehad rändavad püsiva kooslusena superuniversumi orbiitidel.

⁴ Niisugune koosseis on kohalikul tähepilvel Nebadonil, mis liigub praegu üha stabiilsemal orbiidil ümber Amburi keskme selles Orvontoni väiksemas sektoris, kuhu kuulub meie kohalik loodu.

1. NEBADONI VÕIMSUSKESKUSED

¹ Spiraalsed ja muud udukogud, kosmosesfääride emarattad, on käima pandud Paradiisi jõukorraldajate poolt. Kui udukogud on arenenud gravitatsioonile reageerima, asendavad nende mõju superuniversumites tegutsevad võimsuskeskused ja füüsilised ülemjuhhid, kes sellest alates võtavad vastutuse tähtede ja planeetide järglaspolvkondade füüsilise evolutsiooni suunamise eest täielikult enda peale. Seda Nebadoni universumi-eelset füüsilist järelevalvet kooskõlastati meie Looja-Poja saabudes kohe tema universumi korrastamise kavaga. Selle Jumala Paradiisi-Poja

aladel moodustasid Ülimad Võimsuskeskused ja Füüsilised Meisterjuhtijad koostöös hiljem ilmunud Morontia Võimsusejuhendajate ja teistega selle hiigelsuure sideliini, energiaringluste ja võimsusradade kompleksi, mis seob Nebadoni paljud kosmosekad kindlalt kokku üheks teraviklikuks haldusüksuseks.

² Meie universumisse on määratud alaliselt sada neljanda klassi Ülimat Võimsuskeskust. Need olendid võtavad vastu Uversa kolmanda klassi keskustelt saabuvas võimsusliinid ja saadavad madaldatud pingega ning muudetud ringlused edasi meie tähtkujude ja süsteemide võimsuskeskustesse. Need võimsuskeskused koos moodustavad elava juhtimis- ja tasakaalustamissüsteemi, mis hoiab tasakaalu ja jaotab energiad, mis muidu kõiguksid ja muutuksid. Võimsuskeskusi aga ei huvita ajutised ja lokaalsed energia-vapustused, näiteks päikesepilekid ja süsteemi elektrihäired, sest valgus ja elekter ei ole kosmose põhiennergiaid, vaid on teisejärgulised lisa-avaldumisvormid.

³ Sada kohaliku universumi keskust asuvad Salvingtonil, kus nad toimivad täpselt selle sfääri energiakeskmes. Arhitektuurseid sfääre, nagu seda on Salvington, Edentia ja Jerusem, valgustatakse, soojendatakse ja varustatakse energiaga viisidel, mis teevad nad kosmosepäikestest üsna sõltumatuks. Need sfäärid on ehitatud — tellimuse järgi — võimsuskeskuste ja füüsiliste juhtijate poolt ning need olid kavandatud avaldama suurt mõju energia jaotamisele. Tuginedes oma tegevuses neile energiajuhtimise koondumiskohtadele, suunavad võimsuskeskused oma elava kohalolekuga kosmosesse füüsilisi energiad ja juhivad neid eri kanalitesse. Need energiaringlused on kõigi füüsilisaineliste ning morontialik-vaimsete nähtuste aluseks.

⁴ Nebadoni põhilistesse alajaotustesse, sajasse tähtkujusse, on määratud igasse kümme viienda klassi Ülimat Võimsuskeskust. Teie tähtkujus Norlatiadekis ei paikne nad keskussfääril, vaid asuvad tohutu tähesüsteemi keskel, mis on tähtkuju füüsiline tuum. Edentia on kümme nendega seotud mehaanilist juhtijat ja kümme frandalanki, kes on lähedal asuvate võimsuskeskustega täiuslikus ja pidevas ühenduses.

⁵ Igas kohalikus süsteemis, täpselt gravitatsioonikeskmes, asub üks kuuenda klassi Ülim Võimsuskeskus. Sateria süsteemis asub sinna määratud võimsuskeskus tumedal kosmosesaarel süsteemi astronoomilises keskmes. Paljud niisugused tumedad saared on suured dünamid, mis panevad liikuma ja suunavad teatavaid kosmoseenergiad, ning neid looduslikke tingimusi kasutab tõhusalt ära Sateria Võimsuskeskus, kelle elusmass toimib ühendusliinina kõrgemate keskustega, suunates rohkem materialiseerunud võimsusevood kosmose arenguplaneetidel asuvalle Füüsilistele Meisterjuhtijatele.

2. SATANIA FÜÜSILISED JUHTIJAD

¹ Kuigi Füüsiliste Meisterjuhtijate teenistus ulatub koos võimsuskeskustega üle kogu suuruniversumi, on kergem aru saada nende tegevusest kohalikus süsteemis, näiteks Satania. Satania on üks sajast kohalikust süsteemist, millest koosneb Norlatiadeki tähtkuju haldussüsteem, ning tema vahetuteks naabriteks on Sandmatia, Asuntia, Porogia, Sortoria, Rantulia ja Glantonia süsteemid. Norlatiadeki süsteemid on paljuski üksteisest erinevad, kuid nad kõik on arenevad ja edenevad, väga sarnased Sataniale.

² Satania ise koosneb enam kui seitsmest tuhandest astronoomilisest rühmast ehk füüsilisest süsteemist, millest vähesed sarnanevad oma päritolult teie Päikesesüsteemiga. Satania astronoomiline kese on tohutu tume kosmosesaar, mis asub koos teda ümbritsevate sfääridega üsna lähedal süsteemi valitsuse keskusele.

³ ¶ Kui sinna määratud jõuskeskuse kohalolek välja arvata, keskendub Satania kogu füüsilise energiasüsteemi juhtimine Jerusemile. Sellel keskussfääril asuv Füüsiline Meisterjuhtija töötab kooskõlas süsteemi võimsuskeskusega, teenides Jerusemil asuva võimsusinspektorite keskuse sideülemena ja tegutsedes kogu kohaliku süsteemi piires.

⁴ Energia suunamist ringlustesse ja kanalitesse juhivad viissada tuhat elavat ja arukat energiakäsitsejat, kes on hajatud üle kogu Satania. Nende füüsiliste juhtijate tegevuse kaudu on juhendavatel võimsuskeskustel täielik ja täiuslik kontroll enamiku põhiliste kosmoseenergiate üle, kaasa arvatud väga kuumade taevakehade ja tumedate energialaenguga sfääride kiirgus. See elavate olemusvormide rühm saab liikvele panna, muundada, teisendada, käsitseada ja edastada peaaegu kõiki korrastatud kosmose füüsilisi energiasid.

⁵ Elul on loomupärane võime kõikset energiat liikvele panna ja muundada. Te teate, kuidas taimne elu muudab ainelise valgusenergia taimeriihi mitmesugusteks avaldumisvormideks. Te tunnete ka viisi, kuidas seda taimset energiat saab muundada loomse tegevuse nähtusteks, kuid te ei tea tegelikult midagi võimsusesuunajate ja füüsiliste juhtijate tegevusest, kes on võimelised paljusid kosmoseenergiat liikvele panema, muundama, suunama ja koonutama.

⁶ ¶ Need energiavaldkondade olendid ei tegele otseselt energia kui elusolendite ellu kuuluva teguriga, isegi mitte füsioloogilise keemiaga. Mõnikord huvitab neid elu füüsiliste algete loomine, niisuguste energiasüsteemide väljatöötamine, mis võivad olla elava energia füüsilisteks kandjateks elementaarsete aineliste organismide jaoks. Füüsilised ülemjuhivad on teatud mõttes seotud ainelise energia elueelsete avaldumisvormidega, nii nagu meelevaimud tegelevad ainelise meelevaimude funktsioonidega.

⁷ ¶ Need võimsust juhtivad ja energiat suunavad intellektiolendid peavad kohandama oma meetodeid igal sfääril vastavaks planeedi füüsilisele ehitusele ja arhitektuurile. Nad kasutavad alati oma kaaskonda kuuluvate füüsikute ja teiste tehniliste nõuandjate arvutusi ning järeldusi väga

kuumade päikeste ja muud liiki ülisuure laenguga tähtede kohaliku mõju kohta. Arvestada tuleb isegi tohutuid külmi ja tumedaid kosmosehiide ning suurt hulka tähetolmu- pilvi: kõik need ainelised asjad mõjutavad energiakäsitsemise praktilisi probleeme.

⁸ Arenevate asustatud maailmade võimsusenergia juhtimise eest vastutavad Füüsilised Meisterjuhtijad, kuid need olendid ei vastuta kõigi energiahäirete eest Urantial. Neil häiretel võib olla mitmeid põhjusi, millest mõned ei kuulu füüsiliste hooldajate jurisdiktsiooni alla ega allu nende kontrollile. Urantia asub tohututel energialiinidel, see on väike planeet hiiglaslike masside ringluses ja kohalikud juhtijad rakendavad vahel määratud arvul oma klassi esindajaid, püüdes neid energialiine ühtlustada. Satania füüsiliste ringlustega õnnestub see neil üsna hästi, kuid neil on raske isoleerida end Norlatiadeki võimsatest vooludest.

3. MEIE TÄHTEDEST KAASLASED

¹ Satanias valavad valgust ja energiat välja üle kahe tuhande ereda päikese, teie enda Päike on keskmise suurusega lõõskav taevakeha. Kolmekümnest teile lähimast päikesest on vaid kolm eredamad. Universumi Võimsusesuunajad algatavad spetsiaalsed energiavoolud, mis mõjuvad üksiktähtede ja nende süsteemide vahel. Need lõõmavad päikesed koos tumedate kosmoschiidudega on võimsuskeskuste ja füüsiliste juhtijate jaoks omamoodi jaamad aineliste loodute energiaringluste tõhusaks koondamiseks ja suunamiseks.

² Nebadoni päikesed ei erine teiste universumite päikestest. Kõigi päikeste, tumedate saarte, planeetide ja satelliitide, isegi meteooride aineeline koostis on üsna ühesugune. Nende päikeste keskmine diameeter on umbes üks miljon kuussada tuhat kilomeetrit, teie Päikesel on see veidi väiksem. Universumi suurima tähe, Antaarese tähepilve diameeter on nelisada viiskümmend korda teie Päikese diameetrist suurem ning see on kuuskümmend miljonit korda suurema ruumalaga. Kuid kõigi nende tohutute päikeste jaoks on küllalt ruumi. Neil on liikumiseks suhteliselt niisama palju ruumi kui oleks tosinal ringleval apelsinil Urantia sisemuses, kui planeet oleks seest õõnes.

³ ¶ Kui liiga suured päikesed udukogude emarattalt eemale paiskuvad, siis lagunevad nad peagi tükkideks või kaksiktähtedeks. Algselt on kõik päikesed kindlasti gaasilised, kuigi hiljem võivad nad ajutiselt eksisteerida ka poolvedelas olekus. Kui teie Päike omandas gaasi ülirohul mõjul sellise poolvedela oleku, ei olnud ta piisavalt suur, et ekvaatorit mööda lõheneda, mis on üks kaksiktähtede moodustumise viise.

⁴ Kui päikesed jäävad alla kümnendiku teie Päikese suurusest, siis tõmbuvad need tulekerad kiiresti kokku, tihenevad ja jahtuvad. Kui nad on üle kolmekümne korra teie Päikesest suuremad — ehk õigemini, kui neis sisaldub kolmkümmend korda rohkem tegelikku ainet —, lõhenevad nad kergesti kaheks eraldi taevakehaks ning need osad saavad kas uute süsteemide keskmeks või jäävad teineteise gravitatsiooni haardesse ja pöörlevad ühise keskme ümber üht liiki kaksiktähtedena.

⁵ ¶ Viimane suur kosmiline purse Orvontonil oli erakordne kaksiktähe plahvatus, mille valgus jõudis Urantiani aastal 1572 pKr. See palang oli nii tugev, et plahvatus oli selgesti nähtav ka päevavalgel.

⁶ ¶ Mitte kõik tähed ei ole tahked, kuid mõned vanemad on. Mõnel punakal, nõrgalt helkival tähel on tohutu massi kese nii tihedaks muutunud, et selle iseloomustamiseks võiks öelda, et niisuguse tähe üks kuupsentimeeter kaaluks Urantial ligi 166 kilogrammi. Tohutu rõhk, millega kaasneb soojuse ja ringleva energia kaotus, on toonud põhiliste aineosakeste orbiidid üha tihedamini kokku, kuni algab juba elektronide tihenemine. See jahtumis- ja kokkutõmbumisprotsess võib jätkuda ultimaatonite piirava ja kriitilise tihenemise plahvatuspunktini.

⁷ Enamik hiiglaslikest päikestest on suhteliselt noored; enamik kääbustähtedest on vanad, kuid mitte kõik. Kokkupõrkest tekkinud kääbused võivad olla väga noored ja hõõguda tugeva valge valgusega noore tähe punase sära algastet üldse läbi tegemata. Nii väga noored kui ka väga vanad päikesed helendavad tavaliselt punakalt. Kollane varjund näitab keskmist noorust või lähenevat vanadust, kuid erkvalge osutab jõulisele ja pikaajalisele täiskasvanuelule.

⁸ ¶ Kuigi kõik noorukieas päikesed ei läbi pulsatsiooni etappi — vähemasti mitte nähtavat —, võib kosmost vaadeldes näha paljusid niisuguseid nooremaid tähti, mille hiiglaslikud hingamistsüklid vältavad kaks kuni seitse päeva. Teie oma Päike kannab veel kaasas oma noorusaegade võimsate ülesvoogamiste vähenevat pärandit, kuid see periood on pikenenud endistelt kolme ja poole päevastelt pulseerimistelt praeguste üheteistkümnepäevaste päikeseplekside tsükliteni.

⁹ Tähtede muutlikkusel on palju põhjusi. Mõnede kaksiktähtede puhul põhjustavad valguse kiiret perioodilist muutumist loodenähtused, mis on tingitud kiiresti muutuvast vahekaugusest, kui need kaks taevakeha oma orbiitidel liiguvad. Need gravitatsioonilised muutused kutsuvad esile korrapäraseid ja korduvaid sähvatusi, meteoride kinnipüüdmisest pinnale ladestuv energiaaine seevastu tekitab suhteliselt järsu valgussähvatuse, mis taanduks kiiresti selle päikese tavaliseks ereduseks. Mõnikord püüab täht kinni nõrgenenud gravitatsioonijoonel sattunud meteoridevoo ja siis põhjustavad kokkupõrked vahel tähtedel sähvatusi, kuid enamasti tulenevad need nähtused siiski ainult sisemistest fluktuatsioonidest.

¹⁰ Ühes muutlike tähtede rühmas sõltub valguse fluktuatsiooniperiood otseselt heledusest ja selle asjaolu teadmine võimaldab astronoomidel kasutada neid päikesi universumimajakatena või täpsete mõõtmispunktidenähtadena kaugete täheparvede edasiseks uurimiseks. See meetod võimaldab väga täpselt mõõta tähtede vahemaid isegi üle miljoni valgusaasta kaugusel. Paremad mõõtmismeetodid ja täiustuv teleskoobitehnika teeb kunagi Orvontoni superuniversumi kümme suurt alajaotust täielikumalt nähtavaks, vähemalt kaheksat neist tohututest sektoritest tunnete te siis ära hiiglaslike ja küllaltki sümmeetriliste täheparvedena.

4. PÄIKESE TIHEDUS

¹ Teie Päikese mass on veidi suurem, kui teie füüsikud arvavad, nende arvutuste järgi on see ligikaudu kaks oktiljonit (2×10^{27}) tonni. See jääb praegu kõige tihedamate ja kõige hõredamate tähtede massi vahepeale, Päikese aine tihedus on poolteist korda suurem kui vee tihedus. Kuid teie Päike ei ole vedel ega tahke, see on gaasiline. Nii see on, kuigi on raske seletada, kuidas gaasiline aine võib olla nii suure või veelgi suurema tihedusega.

² ¶ Gaasiline, vedel ja tahke olek tulenevad aatomite-molekulide vahekorra, kuid tihedus sõltub ruumi ja massi suhtest. Tihedus on võrdeline ruumis sisalduva massiga ja pöördvõrdeline massis oleva vaba ruumiga, see tähendab aine tuumade ja nende ümber tiirlevate osakeste vahelise ruumiga ning samuti nende aineosakeste sisemise ruumiga.

³ ¶ Jahtuvad tähed võivad füüsiliselt olla gaasilised ja samal ajal ülimalt tihedad. Te ei tunne päikese *ülīgaase*, kuid need ja teised ebataavalised ainevormid näitavad, kuidas isegi mittetahked päikesed võivad saavutada rauaga võrdse tiheduse — umbes nagu Urantial — ning jääda siiski ülimalt kuuma gaasilisse olekusse, jätkates oma eksistentsi päikestena. Neil tihedatel ülīgaasidel on erakordselt väikesed aatomid, need sisaldavad vähe elektrone. Niisugused päikesed on oma vabad ultimaatonlikud energiavarud suures osas kaotanud.

⁴ Üks teile lähedane päike, mis alustas oma elu umbes samasuguse massiga nagu teie omagi, on nüüd kokku tõmbunud peaaegu Urantia-suuruseks ja muutunud nelikümmend tuhat korda teie Päikesest tihedamaks. Selle kuuma-külma gaasilis-tahke päikese 1 kuupsentimeeter kaalub ligikaudu 55 kilogrammi. Ning see päike särab endiselt nõrga punaka hõõgusega, sureva valgusmonarhi seniilse kumaga.

⁵ Enamik päikesi siiski ei ole nii tihedad. Üks teie lähemaid naabreid on täpselt samasuguse tihedusega, kui on teie atmosfäär merepinnal. Kui te oleksite selle päikese sisemuses, ei suudaks te eristada mitte midagi. Ja kui temperatuur võimaldaks, võiksite te läbi minna enamikust päikestest, mis öötaevas siravad, ning te näeksite niisama palju ainet, kui tajute seda oma maiste eluruumide õhus.

⁶ Massiivsel päikesel Veluntial, ühel suurimal Orvontonis, on tihedus vaid üks tuhandik Urantia atmosfääri tihedusest. Kui sellel oleks teie atmosfääriga sarnane koostis ning see ei oleks ülikuum, valitseks seal niisugune vaakum, et inimolendid lämbuksid selle sees või pinnal väga kiiresti.

⁷ Veel ühel Orvontoni hiiglasel on pinnatemperatuur praegu veidi alla kolme tuhande kraadi. Selle diameeter on üle neljasaja kaheksakümne miljoni kilomeetri — see mahutaks nii teie Päikese kui ka maakera praeguse orbiidi. Ja vaatamata oma tohutule suurusele — nelikümmend miljonit korda suurem teie Päikese mõõtmetest — on selle mass vaid ligikaudu kolmkümmend korda sellest suurem. Neil

hiiglaslikel päikestel on nii ulatuslikud kroonid, et need ulatuvad peaaegu ühest päikesest teiseni.

5. PÄIKESE KIIRGUS

¹ Seda, et kosmosepäikesed ei ole väga tihedad, tõendab ka neist pidevate vooludena eralduv valgusenergia. Üli-suure tiheduse läbipaistmatus hoiaks valgust kinni, kuni valgusenergia rõhk jõuab plahvatuspunktini. Päikese sees tekkev tohutu valguse- või gaasirõhk paiskab välja sellise energiavoo, mis tungib läbi kosmose miljonite ja miljonite kilomeetrite kaugusele, et varustada energia, valguse ning soojusega kaugeid planeete. Viis meetrit Urantia tihedusega pinnast tõkestaks tõhusalt kogu röntgenikiirguse ja valgusenergia väljapääsu päikesest, kuni aatomite lõhustumise tagajärjel toimuv energia kogunemine põhjustaks siserõhu tõusu, nii et see ületaks lõpuks gravitatsiooni tohutu väljapoole suunduva plahvatusega.

² Valgus, mis kõrgetel temperatuuridel on läbipaistmatute seinte vahele surutud, on tõukavate gaaside mõjul väga plahvatusohtlik. Valgus on reaalne. Kui lähtuda sellest, mil viisil te arvutate energia ja võimsuse väärtust oma maailmas, oleks päikesevalgus väärtusega kaks miljonit dollarit kilogrammi eest ikkagi odav energia.

³ Teie Päikese sisemus on hiiglaslik röntgenikiirguse generaator. Päikesi hoiab seestpoolt koos nende võimsate kiirguste lakkamatu voog.

⁴ Röntgenikiirtega kiirendatud elektronil kulub üle poole miljoni aasta, et jõuda keskmise päikese keskpunkti tema pinnale, kust see suundub kosmose-seiklusele; võib-olla hakkab ta soojendama asustatud planeeti või jääb mõne meteoori haardesse, osaleb aatomi sünnis, tõmbub tugeva laenguga tumedasse kosmosesaarde või lõpetab oma kosmoselennu samasuguse päikese pinnal nagu see, millelt ta väljus.

⁵ Päikese sisemusest lähtuvad röntgenikiired laevad väga kuumi ja ergastatud elektrone energiaga, millest piisab nende kandumiseks läbi kosmose, mööda segava aine hulgalistest pidurdavatest mõjudest ja kõrvalekallutatavatest gravitatsioonitõmmetest edasi kaugete süsteemide sfäärideni. Päikese gravitatsioonihaardest pääsemiseks vajalikust suurest energiakiirusest piisab, et kindlustada päikese kiire edasilevimine muutumatu kiirusega, kuni ta kohtab suuremaid ainemasse; siis muundub see teiste energiatega vabanedes kiiresti soojuseks.

⁶ ¶ Energia, kas siis valgusena või muus vormis, liigub läbi kosmose otse edasi. Ainelise eksistentsi tegelikud osakesed läbivad ruumi nagu kuulirahe. Nad liiguvad sirge ja katkematu joone või voona, kui neid ei mõjuta tugevamad jõud ning kui nad ei allu aine massi lineaarsele gravitatsioonitõmbele ega Paradiisisaare ringja gravitatsiooni kohalolekule.

⁷ ¶ Näib, et päikeseenergiat pannakse liikuma lainetena, kuid see tuleneb mitmesugustest samaaegsetest mõjudest. Ükski korrastatud energia vorm ei kulge laineliselt,

vaid sirgjoont mööda. Jõuenergia teise või kolmanda vormi kohalolek võib põhjustada vaadeldava voo *näilist* liikumist laineliselt, nii nagu tugeva tuulega kaasneva pimestava rajuvihma ajal langeb vesi mõnikord alla ojade või lainetena. Vihmapiisad langevad sirgjoont mööda, katkematu voona, kuid tuule mõjul paistab vesi langevat ojadena ja vihmapiiskade lainetena.

⁸ Teatavate teisete ja muude avastamata energiatega mõju teie kohaliku universumi ruumpiirkondades on niisugune, et päikeseikiirgus näib saavuvat lainete kujul ja olevat peale selle tükeldatud pisikesteks kindla pikkuse ja kaalu-ga lõikudeks. Ja tegelikult nii see ongi. Vaevalt võite loota, et te hakkate valguse käitumisest paremini aru saama enne, kui te pole omandanud selgemat ettekujutust Nebadoni ruumialadel toimivate kosmosejõudude ja päikeseenergiatega vastastikusest toimest ning seostest. Teie praegune segadus tuleneb samuti probleemi puudulikkusest mõistmisest, sest tervikuniversum hõlmab ka isikulise ja mitteisikulise juhtimise omavahel seotud tegevusi — Ühise Toimija ja Määratlematu Absoluudi kohalolekuid, tegusid ja kooskõlastamisi.

6. KOSMOSERÄNDUR KALTSIUM

¹ Spektraalnähtuste dešifreerimisel tuleks arvestada, et kosmos ei ole tühi. Mõnikord muundavad kosmost läbivat valgust veidi kogu korrastatud ruumis ringlevad mitmesugused energia- ja ainevormid. Mõned tundmatule ainele viitavad jooned teie Päikese spektris tulenevad hästi tuntud elementide muundunud vormidest, mida hõljub hajusalt kõikjal kosmoses ja mis on Päikese ürgelementide vahelistes ägedates lahingutes kaotuse osaliseks jäänud aatomid. Kosmos on täis niisuguseid uitavaid jäänuseid, eriti aga naatriumi ja kaltsiumi.

² Kaltsium on tegelikult tervet Orvontoni ruumi täitva aine põhielement. Kogu meie superuniversum on pisikeste pihustatud kivitükkidega üle puistatud. Kivi on sisuliselt planeetide ja kosmosesfääride põhiline ehitusmaterjal. Kosmiline pilv, suur kosmosetekk, koosneb suuremas osas muundunud kaltsiumiaatomitest, kaltsium on üks levinumaid ja püsivamaid elemente. See kannatab välja Päikesest põhjustatud ionisatsiooni — lõhustamise — ja säilitab oma iseärasuse — ühinemisvalmiduse — ka pärast seda, kui teda on tabanud hävitav röntgenikiirgus ja purustanud Päikese kõrge temperatuur. Omaduste püsivuselt ja pikaajaliselt ületab kaltsium kõiki teisi levinumaid ainevorme.

³ ¶ Nagu teie füüsikud on õigesti oletanud, sõidavad need moonutatud päikesekaltsiumi jäägid sõna otseses mõttes valguskiirte peal igasuguste vahemaade taha ning see hõlbustab tohutult nende laia levikut üle kogu kosmose. Ka naatriumi aatom on teatud modifikatsioonides võimeline valguse ja energiaga kaasa liikuma. Kaltsiumi sangaritegu on seda tähelepanuväärsem, et selle elemendi mass on naatriumi omast peaaegu kaks korda suurem. Kohalik ruum on täis kaltsiumi just seepärast, et kaltsium

pääseb Päikese fotosfäärist modifitseerunud kujul välja otse väljuvate päikesekiirte „turjal”. Kõigist Päikese elementidest õnnestub kaltsiumil, vaatamata oma suhteliselt suurele massile — sisaldab ta ju kahtkümmet tiirlevat elektroni —, kõige edukamalt pääseda Päikese sisemusest välisruumi. Sellega on seletatav, miks Päikest katab 9600 kilomeetri paksune kaltsiumikiht — gaasiline kivikiht — ja seda vaatamata asjaolule, et pinna alla jääb üheksateist kergemat elementi ja arvukalt raskemaid.

⁴ Kaltsium on Päikese temperatuuridel aktiivne ja mitmekülgne element. Tema aatomi kahel välisel elektroniorbiidil on kaks vilgast ja lõdvalt seotud elektroni, mis on teineteisele väga lähedal. Aatomite võitluse algul kaotab kaltsium algul kõige välimise elektroni, seejärel hakkab ta üheksateistkümnendat elektroni üheksateistkümnenda ja kahekümnenda orbiidi vahel meisterlikult edasi-tagasi lennutama. Heites seda üheksateistkümnendat elektroni tema enda orbiidi ja kadunud seltsilise orbiidi vahel edasi-tagasi enam kui kakskümmend viis tuhat korda sekundis, võib muundunud kiviaatom osaliselt gravitatsiooni trotsida ja sõita edukalt päikesekiirte, väljuvate valgus- ja energiakiirte peal vabadusse seiklema. Kaltsiumiaatom liigub edasi nõkshaaval, haarates päikesekiirt ja lastes selle taas vabaks umbes kakskümmend viis tuhat korda igas sekundis. Ja seepärast ongi kivi kosmosemaailmade põhikomponent. Kaltsium on kõige osavam päikesevanglast põgeneja.

⁵ Akrobaadist kaltsiumielektroni väledust näitab asjaolu, et kui Päikese temperatuuri- ja röntgenikiirguse jõud paiskavad ta kõrgemale orbiidile, siis jääb ta sinna vaid umbes sekundi miljondikosaks; aga enne, kui aatomituuma elektri-gravitatsioonijõud ta vanale orbiidile tagasi tõmbab, jõuab ta teha miljon tiiru ümber tuuma.

⁶ Teie Päike on andnud ära tohutul hulgal kaltsiumi, kaotanud seda suurtes kogustes kramplike pursete ajal Päikesesüsteemi moodustumisel. Suur osa Päikese kaltsiumist sisaldub praegu Päikese väliskestas.

⁷ Tuleks mees pidada, et spektraalanalüüsid näitavad ainult Päikese pinna koostist. Päikese spektris on näiteks palju rauajooni, kuid raud ei ole Päikeses põhielement. See nähtus tuleneb peaaegu täielikult päikesepinna praegusest temperatuurist, mis on ligikaudu 3300 kraadi ja mis on raua spektri registreerimiseks väga soodne.

7. PÄIKESEENERGIA ALLIKAD

¹ Paljude päikeste, ka teie Päikese sisemine temperatuur on palju kõrgem, kui üldiselt arvatakse. Päikese sisemuses terveid aatomeid tegelikult ei ole, nad kõik on nii kõrgetele temperatuuridele omase intensiivse röntgenikiirtega pommitamise tagajärjel enam või vähem lagunened. Olenemata sellest, missugused ainelised elemendid võivad ilmned päikese väliskihitides, muudab hävitavate röntgenikiirte lagundav toime need sisemuses kõik väga sarnaseks. Röntgenikiirgus on suur atomaarse eksistentsi ühtlustaja.

² Teie Päikese pinnatemperatuur on ligikaudu 3300 kraadi, kuid see tõuseb seespool kiiresti, kuni jõuab keskosas uskumatu väärtuseni — ligikaudu 19 400 000 kraadini. (Kõik need temperatuurid on teie Celsiuse skaala järgi.)

³ Kõik need nähtused viitavad tohutule energiakulule, ja päikeseenergia allikad on tähtsuse järjekorras järgmised:

⁴ 1. aatomite ja lõpuks ka elektronide annihilatsioon;

⁵ 2. elementide muundumised, kaasa arvatud sellega vabanevate radioaktiivsete energiatega rühm;

⁶ 3. teatavate universaalsete kosmoseenergiatega kuhjumine ja nende ülekanne;

⁷ 4. kosmiline aine ja lakkamatult lõõskavatesse päikestesse sööstvad meteoroidid;

⁸ 5. päikese kokkutõmbumine: päikese jahtumine ja järgnev kokkutõmbumine annab mõnikord rohkem energiat ja soojust kui kosmiline aine;

⁹ 1. kõrgetel temperatuuridel muundab raskusjõu toime teatava ringlustesse lülitatud võimsuse kiirgusenergiateks;

¹⁰ 2. valgus ja muu aine, mis tõmmatakse pärast päikesest väljumist koos teiste päikesevälise päritoluga energiatega sellesse tagasi.

¹¹ Päikesed on mähkunud kuumadest gaasidest koosnevasse reguleerivasse tekki (mõnikord on temperatuur selles miljoneid kraade), mis stabiliseerib soojuskadusid ja hoiab ka muul viisil ära soojuse hajumise tõttu tekkivaid ohtlikke kõikumisi. Päikese aktiivse elu jooksul jääb sisemuse 19 400 000-kraadine temperatuur peaaegu muutumatuks, kuigi välistemperatuur järjest langeb.

¹² Püüdke kujutleda 19 400 000-kraadist kuumust koos teatavate gravitatsioonirõhkudega kui elektronide keemispunkti. Niisugusel rõhul ja temperatuuril lagunevad kõik aatomid elektronideks ja oma muudeks alkomponentideks; isegi elektronid ja teised ultimaatonite ühendused võivad laguneda, kuid ultimaatoneid päikesed lagundada ei suuda.

¹³ Nende päikesetemperatuuride mõjul saavad ultimaatonid ja elektronid tohutu kiirenduse, vähemalt need elektronid, mis kirjeldatud tingimustes veel eksisteerivad. Te mõistate, mida kõrge temperatuur tähendab ultimaatonite ja elektronide tegevuse kiirendamisel, kui te mõtlete hetkeks sellele, et üks tavaline veetilk sisaldab üle miljardi triljoni aatomi. Selles tilgas sisaldub energia, mida kulutab rohkem kui sajahobujõulise võimsusega seade kaheaastase pideva töö jooksul. Praegu teie Päikesesüsteemi Päikese poolt igas sekundis kiiratavast kogusoojusest piisaks Urania kõigi ookeanide vee keemaajamiseks vaid ühe sekundi ga.

¹⁴ Igavesti võivad särama jääda ainult need päikesed, mis tegutsevad otseselt universumienergia põhivoolude kanalites. Need hõõguvad päikesed lõõmavad lõputult edasi, sest nad saavad oma ainekadusid täiendada kosmoseenergiast ja muust analoogilisest ringlevast energiast. Kuid neist taaslaadimise peakanalitest kaugele jäävad päikesed on määratud energiast tühjenema — järk-järgult jahtuma ja lõpuks läbi põlema.

¹⁵ Neid surnud või surevaid päikesi võib noorendada kokkupõrkel saadav löök või siis saab neid taas laadida teatavate mittehendavate kosmosesaartega või lähedal asuvate väiksemate päikeste või süsteemide gravitatsiooni arvel. Enamik surnud päikesi teeb kirjeldatud või muudel arenguviisidel läbi taaselustumise. Need, mis jäävad uuesti laadimata, on määratud hävima massiplahvatuse läbi, kui gravitatsioonist põhjustatud aine tihenemine saavutab energiarõhu, mis on ultimaatonite tihenemise kriitiline piir. Need kaduvad päikesed lähetavad seega energiat selle kõige haruldasemas vormis, mis sobib imeliselt varus-tama energiaga teisi, soodsamalt paiknevaid päikesi.

8. PÄIKESEENERGIA REAKTSIOONID

¹ Kosmoseenergia kanalitega ühendatud päikestes vabaneb päikeseenergia mitmesuguste keeruliste tuuma-reaktsioonide ahela kaudu, millest kõige tavalisem on vesiniku-süsiniku-heeliumi reaktsioon. Selles muundumises toimib süsinik energiakatalüsaatorina, sest vesinikku heeliumiks muundav protsess ei muuda süsinikku tegelikult mitte mingil viisil. Teatavates tingimustes kõrgel temperatuuril tungib vesinik läbi süsiniku tuuma. Et süsinik ei saa kinni hoida rohkem kui nelja prootonit, hakkab ta küllastusastmeni jõudes samapalju prootoneid kiirgama, kui tuleb uusi. Selles reaktsioonis saavad sisenevatest vesinikuosakestest välja tulles heelumiaatomid.

² ¶ Vesinikusisalduse vähenemine suurendab päikese heledust. Lõpuni põlevates päikestes saavutab heledus maksimumi vesiniku ammendumisel. Pärast seda piiri säilib heledus tänu gravitatsioonist põhjustatud kokkutõmbumisele. Niisugune täht muutub lõpuks niinimetatud valgeks kääbuseks, äärmuseni tihenunud keraks.

³ ¶ Kui suurtes päikestes — väikestes rõngasududes — on vesinik ammendunud ja gravitatsiooniline kokkutõmbumine alanud ning kui see taevakeha ei ole piisavalt läbipaistmatu, et säiliks välimisi gaasipiirkondi toetav rõhk, vajub see päike äkki kokku. Gravitatsioonilis-elektrilised muutused tekitavad suurel hulgal pisikesi elektripotentsiaalita osakesi, mis pääsevad päikese sisemusest kergesti välja, põhjustades hiiglasliku päikese kokkulangemise mõne päeva jooksul. Andromeeda udu hiiglasliku noova kokkuvarisemise umbes viiskümmend aastat tagasi põhjustas just niisugune „paoosakeste” põgenemine. See tohtu täht varises kokku Urantia aja järgi neljakümne minutiga.

⁴ Tavaliselt jääb see tohtu väljatunginud ainekogus suurte udugaasipilvedena jahtuva päikese ülejäänud osa lähedusse. Sellega on seletatav ka paljude korrapäraste udude päritolu, näiteks Vähi udu tekkis umbes üheksasada aastat tagasi ning selles on praegugi veel näha emasfäär kui üksildane täht korrapärase udumassi keskme lähedal.

9. PÄIKESE STABIILSUS

¹ Suuremad päikesed hoiavad oma elektrone nii tugeva gravitatsiooniga kinni, et valgus pääseb välja vaid võimsate röntgenikiirte abiga. Need abistavad kiired tungivad

läbi kogu kosmose ning aitavad säilitada energia ultimaatonlikke põhiühendusi. Päikese algusaegade suured energiakaod pärast maksimumtemperatuuri saavutamist — ligikaudu 19 400 000 kraadi — ei tulene mitte niivõrd valguse kiirgumisest kui ultimaatonlikust lekkest. Ultimaatonite energiad pääsevad kosmosesse ja hakkavad seal osalema elektronide ühendamises ja energia materialiseerimises, see on päikese noorusaegade tõeline energiatorm.

² ¶ Aatomid ja elektronid alluvad gravitatsioonile. Ultimaatonid *ei* allu kohalikule gravitatsioonile, ainelise külgetõmbe vastastikusele mõjule, kuid nad on täiesti kuulekad absoluutsele ehk Paradiisi gravitatsioonile, universumite universumi universaalse ja igavese ringi liikumissuunale ja tiirlemisele. Ultimaatonlik energia ei kuuletu lähemal või kaugemal paiknevate ainemasside lineaarsele ehk otsesele gravitatsioonitõmbele, kuid see tiirleb alati kaug-
le ulatuva loodu suurt ellipsit mööda.

³ ¶ Teie enda keskne Päike kiirgab peaaegu sada miljardit tonni tegelikku ainet aastas, hiiglaslikud päikesed aga kaotavad oma kasvu algul, esimese miljardi aasta jooksul ainet vapustaval määral. Päikese elu stabiliseerub pärast sisetemperatuuri tõusu maksimumini, mil hakkab eralduma aatomisisene energia. Ja just selles kriitilises punktis kalduvad suuremad päikesed kramplikult pulseerima.

⁴ Päikese stabiilsus sõltub täielikult gravitatsiooni ja soojuse vahelise võitluse tasakaalust — tohututest rõhkudest, mida tasakaalustavad kujuteldamatult kõrged temperatuurid. Päikese sisegaaside elastsus toetab mitmesugusest ainet koosnevaid välimisi kihte, ja kui gravitatsioon on soojusega tasakaalus, võrdub välimiste ainete kaal täpselt alumiste ja sisemiste gaaside temperatuurirõhuga. Paljudes nooremates tähtedes põhjustab jätkuv gravitatsiooniline tihenemine sisemuse temperatuuri edasise tõusu. Sisetemperatuuri tõustes aga muutub üligaaside tuulte sisemine röntgenikiirguse rõhk nii kõrgeks, et päike hakkab gravitatsiooni ja soojuse vahelise tasakaalu taastamiseks oma välimisi kihte kesktõukejõu mõjul kosmosesse paiskama.

⁵ Teie Päike on juba ammu saavutanud suhtelise tasakaalu paisumis- ja kokkutõmbumistsükklite vahel, mis noorematel tähtedel põhjustavad hiiglaslikke pulsatsioonid. Teie Päike saab peagi kuus miljardit aastat vanaks. Ta läbib praegu oma kõige ökonoomsemat perioodi. Praeguse efektiivsusega särab ta veel rohkem kui kakskümmend viis miljardit aastat. Tõenäoliselt tuleb tal ka osaline efektiivsuse langusperiood, mis on niisama pikk kui tema noorusaeg ja stabiilne periood kokku.

10. ASUSTATUD MAAILMADE PÄRITOLU

¹ Mõned muutlikud tähed, mis on maksimaalse pulseerimise staadiumis või selleni jõudmas, tekitavad praegu allsüsteeme, millest paljud kujunevad lõppkokkuvõttes teie enda Päikese ja selle ümber tiirlevate planeetide sarnaseks. Teie Päike oli just niisuguses võimsa pulseerimise seisundis, kui tema lähedale jõudis massiivne Angona süsteem ja

Päikese välispinnalt hakkas lausa ojadena — pideva vooluna — eralduma ainet. Protsess jätkus üha suurema ägedusega kuni taevakehade maksimaalse lähenemiseni, mil jõuti Päikese koospüsümise piirini ning Päikesest purskus välja tohutu ainekogus, teie Päikesesüsteemi esivanem. Samasugustes oludes võib ligitõmbava taevakeha maksimaalne lähenemine tõmmata mõnikord ära terved planeedid, isegi neljandiku või kolmandiku päikesest. Nendest suurtest pursetest moodustuvad teatavad iseäralikud pilvedesse mähkunud maailmad, sfäärid, mis on üsna sarnased Jupiteri ja Saturniga.

² Enamik päikesesüsteeme on aga hoopis teistsuguse päritoluga kui teie oma ning see kehtib isegi nende kohta, mis tekkisid gravitatsiooniloodete mõjul. Ent kuidas maailm ka poleks moodustunud, kujundab gravitatsioon alati sellest päikesesüsteemi tüüpi loodu, see tähendab, keskse päikese või tumeda saare koos planeetide, nende kaaslaste, kuude ja meteoridega.

³ ¶ Üksikmaailmade füüsilise oleku individuaalsed aspektid on suures osas määratud tekkeviisiga, astronoomilise asendiga ja füüsilise keskkonnaga. Tähtsad tegurid on ka vanus, suurus, pöörlemiskiirus ja läbi kosmose liikumise kiirus. Kuid gaaside kokkutõmbumisega või tahke aine lisandumisega tekkinud maailmadele on iseloomulikud mäestikud, ja kui need maailmad ei ole liiga väikesed, siis

nende varase eluea jooksul ka vesi ja õhk. Sulaolekus taevakehadest lahtirebenenud või kokkupõrkamisel tekkinud maailmad on mõnikord ilma ulatuslike mäeaheliketa.

⁴ Kõigi nende uute maailmade varasematel ajastutel on sageli maavärinaid ning neid kõiki iseloomustavad suured füüsilised vapustused. See kehtib eriti gaaside kokkutõmbumisest tekkinud sfääride kohta, maailmade kohta, mis on sündinud mõne üksikpäikese varase tihenemise ja kokkutõmbumise järel mahajäetud tohututest udurõngastest. Kahese päritoluga planeedid nagu Urantia teevad läbi vähem ägeda ja tormilise noorusea. Kuid teie maailm on siiski kogenud varast võimsate murrangute faasi, mida iseloomustasid vulkaanipursked, maavärinad, üleujutused ja kohutavad tormid.

⁵ ¶ Urantia asub Satania äärel suhteliselt eraldi, teie Päikesesüsteem (välja arvatud üks erand) aga kõige kaugemal Jerusemist. Kuid Satania ise on Norlatiadeki eelviimane süsteem ning see tähtkuju läbib praegu Nebadoni välimist äärt. Te olite tõepoolest kogu loodu kõige tähtsusetaimaid planeete, kuni Miikaeli annetumine tõstis teie planeedi auseisusesse ja tekitas selle vastu universumis suure huvi. Mõnikord saab viimane esimeseks ja kõige tähtsuse-
tum tõesti suurimaks.

⁶ [Esitanud Peaingel koostöös Nebadoni Võimsuskeskuste Ülemaga.]

ENERGIA — MEEL JA MATEERIA

UNIVERSUM põhineb ainel selles mõttes, et kogu eksistentsi alus on energia ja puhas energia allub Kõikse Isa juhtimisele. Jõud — energia — on nagu igikestev mälestusmärk, mis näitab ja tõendab Kõikse Absoluudi eksisteerimist ja kohalolekut. See Paradiisi Kohalolekute lähtuv tohutu energiavool ei ole kunagi väärtanud, kunagi hätta jätnud; lõpmatus püsimises ei ole kunagi olnud katkestust.

² Universumi energijuhtimine toimub alati vastavalt Kõikse Isa isiklikule tahtele ja tema igati tarkadele korraldustele. Seda avaldunud võimsuse ja ringleva energia isiklikku kontrolli kujundavad ümber Igavese Poja kooskõlastatud teod ja otsused, samuti Poja ja Isa ühiste eesmärkide elluviimine Ühise Toimija poolt. Need jumalikud olendid tegutsevad isiklikult ja indiviididena; aga nad tegutsevad ka oma loendamatu alluvate isikutes ja volitustes, kellest igaüks neist väljendab omal moel universumite universumi igavest jumalikkude eesmärki. Kuid need jumaliku võimsuse funktsionaalsed ja ajutised teisenemised või muundumised ei muuda mingil määral vähem tõeseks väidet, et kogu jõuenergia allub lõppkokkuvõttes kõige oleva keskmes asuva isikulise Jumala kontrollile.

1. PARADIISI JÕUD JA ENERGIAD

¹ Universum põhineb ainel, kuid elu põhiolemuseks on vaim. Vaimude Isa on ka universumite esivanem; Algse Poja igavene Isa on ka algkuju, Paradiisisaare igavene allikas.

² Aine — energia —, mis on vaid sama kosmilise reaalsuse erinevad avaldumisvormid, on Kõiksele Isale omane universuminähtus. „Temas sisaldub kõik, mis olemas on.“ Võib tunduda, et aine avaldab talle omast energiat ning ilmutab enesest tulevat võimsust, kuid kõigis neis füüsilistes nähtustes avalduvates energiates osalevad gravitatsioonijooned lähtuvad ja sõltuvad Paradiisist. Esimese mõõdetava energiavormi ultimaatoni tuumaks on Paradiis.

³ ¶ Ainele on loomuomane ja universumikosmoses on olemas energiavorm, mida Urantial ei tunta. Kui see avastus lõpuks tehakse, siis tunnevad füüsikud, et nad on lahendanud, vähemalt peaaegu lahendanud, aine saladuse. Sel moel on nad astunud veel ühe sammu Loojale lähemale, aru saanud veel ühest jumaliku meetodi faasist; kuid nad ei ole sellega veel mitte mingis mõttes leidnud Jumalat ega kindlaks teinud, et aine eksisteerib või loodusseadused toimivad eraldi Paradiisi kosmisest meetodist ja Kõikse Isa motiveerivast eesmärgist.

⁴ Pärast veel suuremat edasiliikumist ja edasisi avastusi, kui Urantia on praeguste teadmistega võrreldes mõõtnutult edasi jõudnud, isegi kui te peaksite saavutama kontrolli aine elektriliste üksuste energiatiirlemiste üle ja võiksite mõjutada nende füüsilisi avaldumisvorme — isegi pärast niisugust võimalikku progressi on füüsikud siiski igavesti võimetud looma ühtainustki aineatomit või algatama

ühtainustki energiasähvatust või lisama ainele seda, mida meie nimetame eluks.

⁵ ¶ Energia loomine ja elu annetamine on Kõikse Isa ja tema kaaslastest Looja-isiksuste eesõigused. Jumalustest voolab pidevalt välja energia ja elu jõgi, kosmosesse suunduv universaalne ja ühine Paradiisi jõu vool. See jumalik energia täidab kogu loodut. Jõukorraldajad algatavad neid muutusi ja kutsuvad ellu need kosmosejõu muundamised, mis tekitavad lõpptulemusena energiat; võimsusesuunajad muundavad energia aineks; nii sünnivadki ainelised maailmad. Elukandjad algatavad surnud aines neid protsesse, mida meie nimetame eluks, aineliseks eluks. Morontia Võimsusejuhendajad tegutsevad ühtemoodi kõigis aineliste ja vaimsete maailmade vahelistes üleminekumaailmades. Kõrgemad vaimudest Loojad käivitavad samasuguseid protsesse jumalikes energiavormides ja neist tekivad aruka elu kõrgemad vaimuvormid.

⁶ ¶ Energia lähtub Paradiisist kujul, mille ta on omandanud jumaliku käsu kohaselt. Energia — puhas energia — saab osa jumaliku korrapära olemusest, selles avaldub sarnasus ühte Jumalasse hõlmatud kolme Jumalaga, nagu nad tegutsevad universumite universumi keskuses. Ja kogu jõud suunatakse ringlusesse Paradiisis, tuleb Paradiisi Kohalolekute ja pöördub neisse tagasi ning on sisuliselt põhjustamata Põhjuse — Kõikse Isa — avaldumine, sest ilma Isata ei eksisteeriks miski, mis eksisteerib.

⁷ Iseeksisteerivatelt Jumalustelt tulev jõud on iseenesest alati eksisteeriv. Jõuenergia on hävimatu, kadumatu; need Lõpmatu avaldumised võivad piiritult muunduda, lõputult teiseneda ja igavesti ümber kujuneda, kuid mitte mingis mõttes ega mitte mingil määral, isegi mitte vähimalgi kujuteldaval määral, ei saaks nad kunagi hävida ega hävigi. Aga ehkki energia lähtub Lõpmatust, ei avaldu see lõputult: praegu kujuteldaval tervikuniversumil on ka välimised piirid.

⁸ Energia on igavene, kuid mitte lõpmatu; see reageerib alati Lõpmatuse kõikehõlmavale haardele. Jõud ja energia jätkuvad igavesti: Paradiisist lähtunult peavad nad sinna tagasi pöörduma, isegi kui määratud ringi täissaamiseks kulub ajastuid ajastute järel. Kõigil, mis pärineb Paradiisi Jumalusest, võib olla saatuseks üksnes Paradiis või Jumalus.

⁹ ¶ Ja see kõik kinnitab meie usku, et universumite universum on ringjas, mõnevõrra piiratud, kuid korrapärane ja kaugele ulatuv. Kui see nii ei oleks, ilmneks mingis punktis varem või hiljem tõendeid energia ammendumisest. Kõik seadused, organisatsioonid, haldamine ja universumi läbiuurijate tunnistused — kõik osutab lõpmatu Jumala, ja praegu veel lõpliku, ringja lõputu universumi olemasolule, mis on peaaegu piiritu, ent võrreldes lõpmatusega siiski lõplik.

2. UNIVERSUMI MITTEVAIMSED ENERGIASÜSTEEMID (FÜÜSILISED ENERGIAD)

¹ Mitmesuguste jõu- ja energiatasandite — füüsilise, meele- ja vaimse tasandi — nimetamiseks ja kirjeldamiseks on ingliskeelseid sõnu tõesti raske leida. Teil aktsepteeritud jõu, energia ja võimsuse definitsioonid me oma jutustustes päriselt kasutada ei saa. Keel on nii vaene, et me peame kasutama neid termineid mitmes tähenduses. Näiteks käesolevas kirjas tähistame sõnaga *energia* kõiki tajutava liikumise, tegevuse ja potentsiaali vorme, sõnaga *jõud* energia gravitatsioonielset astet ja sõnaga *võimsus* energia gravitatsioonijärgset astet.

² Püüan siiski mõistelist segadust vähendada, soovitan kasutada kosmilise energia, esilekerkiva energia ja universumi võimsuse — füüsilise energia — järgmist liigitust:

³ ¶ 1. *Kosmose võimsusvaru*. See on Määratlematu Absoluudi vaieldamatu kohalolek vabas ruumis. Mõiste hõlmab laiemas tähenduses ka universumijõu potentsiaali ruumis, mis on omane Määratlematu Absoluudi funktsionaalsele täielikkusele, kitsamas mõttes aga märgib see kogu kosmilist reaalsust — universumeid —, mis liikumatult ja muutumatult Paradiisisaarelt alguseta ja lõputa igaviku poole kiirgusid.

⁴ Ala-Paradiisile omaste nähtuste hulka kuuluvad tõenäoliselt kolm absoluutse jõu kohaloleku ja tegevuse tsooni: Määratlematu Absoluudi tugitsoon, Paradiisisaare enda tsoon ja vahepealne teatavate veel kindlakstegemata, võrdsustavate ja kompenseerivate mõjude või tegevuste tsoon. Need kolm kontsentrilist tsooni on kosmoserealsuse Paradiisi-tsükli keskmeks.

⁵ Kosmose võimsusvaru on reaalsuse-eelne; see on Määratlematu Absoluudi valdkond ning reageerib vaid Kõikse Isa isikulisele haardele, vaatamata sellele, et näib olevat muudetav Esmaste Meister-Jõukorraldajate kohaloleku abil.

⁶ Uversal märgitakse kosmose võimsusvaru terminiga absoluuta.

⁷ ¶ 2. *Ürgjõud*. See esindab kosmose võimsusvaru esimest põhimuutust ja võib olla üks Määratlematu Absoluudi tegevusvaldkondi ala-Paradiisis. Me teame, et ala-Paradiisist väljuv kosmose kohalolek on mõnevõrra teistsugune kui sisenev. Ent vaatamata niisugustele võimalikele seostele on see kosmose võimsusvaru üldiselt tuntud muundumine ürgjõuks Paradiisi elavate jõukorraldajate pingekohaloleku esmane eristav funktsioon.

⁸ Passiivne ja potentsiaalne jõud muutub aktiivseks ja ürgseks, kui see reageerib Esmaste Ilmnunud Meister-Jõukorraldajate kohaloleku poolt kosmoses tekitatavale takistusele. Jõud ilmub nüüd Määratlematu Absoluudi ainuvaldusest mitmese reageeringuga aladele — sinna, kus reageeritakse teatavatele Tegutseva Jumala poolt algatatud ürgliikumistele ja seejärel teatavatele Kõiksest Absoluudist kiirgavatele kompenseerivatele liikumistele. Ürgjõud näib reageerivat transtsendentsele põhjuslikkusele võrdeliselt selle absoluutsusega.

⁹ Ürgjõudu nimetatakse ka *puhtaks energiaks*, Uversal märgime seda terminiga segregata.

¹⁰ ¶ 3. *Esilekerkivad energiad*. Et muundada kosmose võimsusvaru ürgjõuks, piisab esmaste jõukorraldajate passiiivsest kohalolekust ja niisuguses aktiveeritud ruumiväljas alustavad needsamad jõukorraldajad oma esialgset ja aktiivset tegevust. Enne universumi võimsusena ilmutumist peab ürgjõud energia avaldumiseladel läbima kaks selgepiirilist muundumisfaasi. Need kaks esilekerkiva energia taset on:

¹¹ ¶ a. *Võimsusenergia*. See on tugevasti suunatud, massina liikuv, kõrge pingega ja jõuliselt reageeriv energia — esmaste jõukorraldajate tegevusega liikuma pandud hiiglaslikud energiasüsteemid. See esmane ehk võimsusenergia ei reageeri algul selgesti Paradiisi-gravitatsiooni tõmbele, kuigi see reageerib ilmselt kogumassiga või oma suunaga ruumis Paradiisi alaosa toimivate absoluutsete mõjude kogumile. Kui energia jõuab tasandile, kus ta hakkab reageerima Paradiisi ringja ja absoluutse gravitatsiooni mõjule, asuvad esmaste jõukorraldajate asemel tegutsema nende teisesed kaaslased.

¹² ¶ b. *Gravitatsioonenergia*. Nüüd ilmuv energia, mis reageerib gravitatsioonile, kannab universumi võimsuse potentsiaali ning sellest saab kogu universumi aine aktiivne esivanem. See teisene ehk gravitatsioonenergia tuleb energia viimistlemisest, mis tekib Abistavate Transtsendentsete Meister-Jõukorraldajate poolt kehtestatud rõhu-kohalolekust ja pingetendentsidest. Nende jõukäsitsete töö tulemusena jõuab kosmoseenergia kiiresti võimsusenergia etapilt gravitatsioonietapile ning hakkab nüüd otseselt reageerima Paradiisi (absoluutse) gravitatsiooni ringjale haardele, ilmutades ka teatavat võimet olla tundlik lineaarse gravitatsiooni tõmbe suhtes, mis on omane peagi ilmuvale energia ja aine elektronlikule ja elektronijärgsele ainelisele massile. Niipea kui ilmneb gravitatsioonile reageerimine, võivad Abistavad Transtsendentsed Meister-Jõukorraldajad kosmose energiatsüklonitest taanduda eeldusel, et on olemas Universumi Võimsusesuunajaid, keda sellele tegevusalale lähetada.

¹³ ¶ Jõu varajaste evolutsioonietappide täpsed põhjused on meile üsna ebaselged, kuid me tunneme esilekerkiva energia avaldumise mõlemal tasandil ära Viimase aruka tegevuse. Võimsusenergiat ja gravitatsioonenergiat koos tähistatakse Uversal ühise nimetusega ultimata.

¹⁴ ¶ 4. *Universumivõimsus*. Kosmosejõud on muudetud kosmoseenergiaks ja sellest edasi gravitatsiooni kontrollile alluvaks energiaks. Seega on füüsiline energia küpsenud punktini, mil seda saab suunata võimsusekanalitesse ja panna teenima universumi Loojate mitmesuguseid eesmärke. Seda tööd teevad suuruniversumis — korrastatud ja asustatud loodutes — füüsilise energia mitmekülgsed suunajad, keskused ja juhtijad. Need Universumi Võimsusesuunajad kontrollivad seitsme superuniversumi praeguse energiasüsteemi kolmekümnest faasist enam-vähem täielikult kahtekümnet ühte. See võimsuse-energia-aine

valdkond on Seitsmekordse aruka tegevuse ala, kus ta tegutseb Ülima kontrollile alluvas ajas ja ruumis.

¹⁵ Universumivõimsuse valdkonda tähistame Urantial sõnaga gravita.

¹⁶ ¶ 5. *Havona energia*. Käesolevas jutustuses on põhimõtteliselt liigitatud Paradiisi suunas, jälgides muunduvat kosmosejõudu tasemelt tasemele kuni aja ja ruumi universumite energia-võimsuse toimumistasandini. Paradiisi poole edasi minnes vaatleme järgmisena energia eksisteerimise eelset faasi, mis on iseloomulik kesksele universumile. Siin näib arengutsüklil liikuvat tagurpidi; energia-võimsus hakkaks nagu liikuma tagasi jõu suunas, kuid see jõud ei sarnane enam sugugi kosmose võimsusvaru ja ürgjõuga. Havona energiasüsteemid ei ole kahesed, nad on kolmesed. See on Paradiisi-Kolmsuse nimel tegutseva Ühise Toimija eksistentsiaalne energiaala.

¹⁷ Uversal nimetatakse neid Havona energiad termini-ga triata.

¹⁸ ¶ 6. *Transtsendentne energia*. See energiasüsteem toimib Paradiisi ülemiselt tasemelt ja lähtub sellelt ning hõlmab ainult absoniitseid rahvaid. Uversal nimetatakse seda terminiga tranosta.

¹⁹ ¶ 7. *Monota*. Energia on jumalikkusele kõige lähedasem siis, kui tegu on Paradiisi energiaga. Me kaldume arvama, et monota on Paradiisi elav mittevaimne energia — Algse Poja elava vaimuenergia igavikuline teisik — seega Kõikse Isa mittevaimne energiasüsteem.

²⁰ Me ei suuda eristada Paradiisi vaimu *olemust* Paradiisi monota omast, mis tunduvad olevat sarnased. Neil on erinevad nimetused, kuid vaevalt võib teile rääkida väga palju reaalsusest, mille vaimseid ja mittevaimseid avaldumisvorme saab eristada vaid *nime* järgi.

²¹ ¶ Me teame, et lõplikud loodud-olendid võivad jõuda Kõikse Isa palveldamise kogemuseni Seitsmekordse Jumala ja Mõttekohandajate hoolitsuse abil, kuid me kahtleme, kas absoluutsest alamad isiksused, isegi võimsusesuunajad, võiksid aru saada Esimese Suure Allika ja Keskme energia lõputusest. Üks asi aga on kindel: kui võimsusesuunajad tunnevadki kosmosejõu muundamise tehnikat, siis ei avalda nad teistele seda saladust. Minu arvates ei saa nad jõukorraldajate tegevusest täielikult aru.

²² Need võimsusesuunajad ise on energia katalüsaatorid, mis tähendab, et nende kohaloleku mõjul energia segmenteerub, korrastub või koondub üksusteks. Ja see kõik tähendab, et energiale peab olema omane miski, mis ajendab seda nende võimsuse olemusvormide kohaloleku korral selliselt toimima. Nebadoni Melkisedekid nimetasid kosmosejõu universumijõuks muundumise nähtust kunagi üheks seitsmest „jumalikkuse lõpmatuses”. Ja teie oma tõusu jooksul kohalikus universumis sellest punktist kaugemale ei jõua.

²³ ¶ Ehkki me ei saa kosmosejõu päritolust, olemusest ja muundumistest päriselt aru, tunneme me täielikult kõiki esilekerkiva energia käitumise faase alates sellest, mil see

hakkab otseselt ja eksimatult reageerima Paradiisi gravitatsiooni mõjule — umbes samast ajast, kui hakkavad tegutsema superuniversumi võimsusesuunajad.

3. AINE LIIGITUS

¹ Aine on kõigis universumites, välja arvatud keskses universumis, ühesugune. Aine füüsikalised omadused sõltuvad selle koostisosade tiirlemiskiirustest, tiirlevate komponentide arvust ja suuruselt, sellest, kui kaugel on nad tuumast ehk aines olevast ruumist, samuti mõningate Urantial veel avastamata jõudude kohalolekust.

² Mitmesugustel päikestel, planeetidel ja muudel taevakehadel olev aine jaguneb kümnesse suurde rühma:

³ ¶ 1. ultimaatonlik aine — ainelise eksistentsi esmased füüsilised üksused, energiaosakesed, millest koosnevad elektronid;

⁴ ¶ 2. elektronisisene aine — päikese üligaaside plahvatuslik ja tõukav faas;

⁵ ¶ 3. elektronlik aine — aine eristumise elektriline aste — elektronid, prootonid ja mitmesugused muud üksused elektronrühmade mitmekesisuses koosseisus;

⁶ ¶ 4. aatomisisene aine — kuumade päikeste sisemuses laialdaselt sisalduv aine;

⁷ ¶ 5. purunenud aatomid — neid leidub jahtuvates päikestes ja kõikjal kosmoses;

⁸ ¶ 6. ioniseerunud aine — üksikaatomid, mille välimised (keemiliselt aktiivsed) elektronid on lahkunud elektriliste või termiliste mõjude tõttu või röntgenikiirte või lahustavate tegurite toimel;

⁹ ¶ 7. atomaarne aine — elementide korrastatuse keemiline aste, molekulaarse ehk nähtava aine komponendid;

¹⁰ ¶ 8. aine molekulaarne aste — aine, nagu see eksisteerib praegu Urantial tavalistes tingimustes suhteliselt stabiilse aineustumise olekus;

¹¹ ¶ 9. radioaktiivne aine — raskemate elementide lõhustumiskaldumus ja -aktiivsus mõõduka kuumuse ning vähenenud gravitatsioonirõhu tingimustes;

¹² ¶ 10. kollabeerunud aine — suhteliselt püsiv aine, mida leidub külmade või surnud päikeste sisemuses. See aine vorm ei ole tegelikult püsiv; selles on siiski teatavat ultimaatonlikku, isegi elektronlikku tegevust, kuid need üksused on üksteisele väga lähedal ja nende tiirlemiskiirus on suuresti vähenenud.

¹³ ¶ Eespool on ainet liigitatud selle korrastatuse ning mitte selle loodud-olenditele nähtava välise vormi järgi. Siin pole arvestatud ka energia emergentsuse-eelseid astmeid ega selle igaveseks aineustumist Paradiisis ja keskses universumis.

4. ENERGIA JA MATEERIA TEISENEMISED

¹ Valgus, soojus, elekter, magnetism, keemilised nähtused, energia ja aine on oma päritolult, olemuselt ja saatuselt kõik üks ja seesama, nii nagu teisedki ainelised reaalsused, mida Urantial pole veel avastatud.

² Me ei saa veel täielikult aru neist peaaegu lõpututest muutustest, mis füüsilise energiaga võivad toimuda. Ühes universumis ilmneb see valgusena, teises valguse ja soojusena, kolmandas energiavormidena, mida Urantial veel ei tunta. Loendamatute miljonite aastate pärast võib see ilmuda uuesti mingi püsima, voogava elektrilise või magnetilise energia kujul ja kunagi veel hiljem võib see ilmuda taas mõnes järgmises universumis mõne muutliku energiavormina, mis läbib mitmeid muundumisi ning seejärel väliselt füüsiliselt kaob mingis maailmade suures kataklüsmis. Ja siis, loendamatute ajastute ning peaaegu lõputu ekslemise järel läbi arvukate universumite, võib seesama energia uuesti ilmuda ja korduvalt oma vormi ja potentsiaali vahetada; ning need muundumised jätkuvad ajastu ajastu järel ja läbi loendamatute maailmade. Aine tuiskab edasi, tehes aja jooksul läbi muundumisi, kuid järgib liikudes alati igavikuringi. Isegi kui tal pole võimalik kaua aega oma allika juurde tagasi pöörduda, reageerib ta sellele alati ja kulgeb ikka edasi mööda teed, mille on talle määranud teda väljasaatnud Lõpmatu Isiksus.

³ Võimsuskeskused ja nende kaaslased tegelevad üsna palju ultimaatoni viimisega elektroniringlustesse ja orbiitidele. Need ainulaadsed olendid juhivad ja liidavad võimsust materialiseerunud energia põhiüksuste ultimaatonite oskusliku käsitlemise teel. Nad on selles algelises olekus ringleva energia käskijad. Koos füüsiliste juhtijatega saavad nad energiat tõhusalt juhtida ja suunata ka pärast selle teisendamist elektri tasandile, niinimetatud elektronolekusse. Kuid nende tegevusulatust piirab tohutult see, kui elektronlikult korrastatud energia kulgeb aatomisüsteemide keeristesse. Niisuguse ainekumist korraldavad need energiad täielikult lineaarse gravitatsioonilise tõmbejõu haardesse.

⁴ Gravitatsioon mõjutab võimsuskeskuste ja füüsiliste juhtijate võimsuseliine ning energiakanaleid positiivselt, kuid neil olenditel on gravitatsiooniga ainult negatiivne suhe — neil on antigravitatsioonilised omadused.

⁵ Üle kogu kosmose toimivad külmus ja muud mõjurid ultimaatoneid elektronideks korrastades loovalt. Soojus on elektronide tegevuse mõõt, külmus aga näitab vaid soojuse puudumist — suhtelist energiapuhkust — kosmose universaalse jõulaengu olukorda, kui ei ole ei esilekerkivat energiat ega korrastatud ainet, mis reageeriks gravitatsioonile.

⁶ Gravitatsiooni kohalolek ja mõju hoiabki ära teoreetilise absoluutse nullpunkti tekke, seega tähtedevahelises kosmoses ei ole temperatuur absoluutne null. Kogu korrastatud kosmoses on gravitatsioonile reageerivaid energiavoole, võimsusringlusi ja ultimaatonlikke tegevusi, samuti korrastavaid elektronlikke energiad. Praktilises mõttes ei ole kosmos tühi. Isegi Urantia atmosfäär hõreneb üha

enam, kuni see hakkab umbes nelja tuhande kaheksasaja kilomeetri kaugusel sarnanema universumi selle osa keskmise kosmoseainega. Tühjusele kõige lähedasem ruum Nebadonis sisaldab igas kuuptollis [16 cm³] umbes sada ultimaatonit — mis võrdub ühe elektroni ultimaatonite hulgale. Nii väikese ainetihedusega ruumi loetakse tegelikult tühjaks ruumiks.

⁷ Temperatuur — soojus ja külmus — on energia ja aine evolutsiooni maailmades gravitatsiooni järel tähtsusetult järgmine. Ultimaatonid kuuletuvad alandlikult äärmuslikele temperatuuridele. Madalamad temperatuurid soodustavad teatavaid kindlaid elektronide ehitusi ja aatomisstruktuure, kõrged temperatuurid aga hõlbustavad igasuguseid aatomite lagunemisi ja aine desintegreerumist.

⁸ Kui ainele mõjuvad kuumus ja rõhk, mis on iseloomulik päikeste sisemusele, võivad laguneda kõik peale algeisimate aineühenduste. Seega võib soojuse mõju suuresti ületada gravitatsioonilise stabiilsuse. Kuid ükski teada olev päikesetemperatuur ega rõhk ei saa muundada ultimaatoneid tagasi võimsusenergiaks.

⁹ Lõomavad päikesed võivad muundada ainet mitmesugusteks energiavormideks, kuid tumedad maailmad ja kogu väliskosmos võivad aeglustada elektronide ja ultimaatonite tegevust punktini, kus need energiad muunduvad maailmade aineks. Teatavad elektronide tihedad ühendused, samuti paljud aatomituuma aine põhiühendused moodustuvad avakosmose äärmiselt madalatel temperatuuridel ning suurenevad hiljem seetõttu, et nendega ühinevad ainekumist energia suuremad kogused.

¹⁰ Kogu selle energia ja aine lõputu muundumise käigus peame arvestama gravitatsioonirõhu mõju ja ultimaatonlike energiatega antigravitatsioonilist käitumist teatavates temperatuuri-, kiiruse- ja tiirlemistingimustes. Kõiki energia ja aine muundumisi mõjutavad ka temperatuur, energiavoolud, kaugus ja elavate jõukorraldajate ning võimsusesuunajate kohalolek.

¹¹ Aine massi suurenemine võrdub energia juurdekasvu ja valguskiiruse ruudu jagatisega. Dünaamilises mõttes võrdub töö, mida puhkeolekus aine võib teha, selle energiaga, mis kulub aine osade kokkutoomisele Paradiisist alates, miinus teel ületatavate jõudude takistus ja aineosade vastastikune külgetõmme.

¹² ☞ Elektroni-eelsete ainevormide olemasolu näitab asjaolu, et pliil on kaks aatommassi. Esialgse struktuuriga plii kaalub veidi rohkem kui plii, mis tekib uraani radioaktiivsel lõhustumisel, ja see aatommasside vahe näitab tegelikku energiakadu aatomite lagunemisel.

¹³ ☞ Aine suhtelist terviklikkust kindlustab asjaolu, et energia võib neelduda või vabaneda ainult täpselt neis hulkades, mida Urantia teadlased nimetavad kvantideks. See ainelistes maailmades kehtiv tark tingimus aitab universumeid jätkuvalt tegevuses hoida.

¹⁴ Elektronide või muude osakeste asendite nihkumisel vastuvõetav või väljaantav energiakogus on alati kvant või selle kordne, kuid nende energiaüksuste võnkuv ehk laineline käitumine on tervenisti määratud vastavate ainelist

struktuuride mõõtmatega. Nende lainjate energiavirvenduste läbimõõt on ultimaatonite, elektronide, aatomite või muude samataoliselt käituvate üksuste omast 860 korda suuremad. Kvantide käitumise lainemehaanilise vaatlamisega kaasnev lõputu segadus tuleneb energialainete katumisest: kahest laineharjast võib moodustuda topeltkõrgusega hari, aga harja ja nõo kokku langedes võivad lained vastastikku sumbuda.

5. LAINEENERGIA AVALDUMISVORMID

¹ Orvontoni superuniversumis on sada laineenergia oktaavi. Neist energia avaldumisvormide sajast rühmast tuntakse Urantial kuutkümme nelja, kas siis tervikuna või osaliselt. Päikesekiired hõlmavad superuniversumi skaalal neli oktaavi, kusjuures nähtavad kiired võtavad enda alla ühe oktaavi, mis on selles seerias number nelikümme kuus. Sellele järgneb ultraviolettkiirte rühm, aga kümme oktaavi ülespoole on röntgenikiired, millele järgnevad raadiumi gammakiired. Kolmkümme kaks oktaavi nähtavast päikesevalgusest ülalpool on väliskosmose energiakiired, mis nii sageli segunevad nendega seotud tibatillukeste tugeva energialaenguga aineosakestega. Nähtavast päikesevalgusest teises suunas liikudes tulevad infrapunakiired ja kolmkümme oktaavi allpool on raadiolainete rühm.

² Lainelised energia avaldumisvormid võib Urantia XX sajandi teadmiste seisukohalt liigitada kümnesse rühma:

³ 1. *infraultimaatonlikud kiired* — ultimaatonite tiirlemine piirkonnas, kus nad hakkavad omandama kindlat vormi. See on esilekerkiva energia esimene aste, milles lainenähtusi saab eristada ja mõõta;

⁴ 2. *ultimaatonlikud kiired*. Energia koondumine ultimaatonite üliväikesteks sfäärideks tekitab ruumis võnkumisi, mis on eristatavad ja mõõdetavad. Ja juba ammu enne seda, kui füüsikud ultimaatoni avastavad, avastavad nad kahtlemata nende kiirte saju Urantiale. Need lühikesed lainepikkusega võimsad kiired esindavad ultimaatonite algset tegevust ajal, mil nad on aeglustunud punktini, kus nad pöörduvad aine elektronideks korrastumise juurde. Kui ultimaatonid koonduvad elektronideks, toimub tiihenemine, mille tagajärjel salvestub energia;

⁵ 3. *lühikesed kosmosekiired*. Need on lühimad kõigist puhtelektronilikest võnkumistest ja esindavad selle ainevormi aatomieelset astet. Nende kiirte tekkimiseks on vaja erakordselt madalaid või kõrgeid temperatuure. Neid kosmosekiiri on kaht liiki: ühed kaasnevad aatomite sünniga ja teised näitavad aatomite purunemist. Neid kiirgub kõige suuremates kogustes superuniversumi tihedaimalt tasandilt, Linnuteest, mis on ka välisuniversumite tihedaim tasand;

⁶ 4. *elektronaste*. See energiaaste on seitsmes superuniversumis igasuguse ainstumise aluseks. Kui elektronid suunduvad orbitaaltiirlemises kõrgematelt energiatasanditelt madalamatele, eraldub alati kvante. Kui elektron orbiidil kohta muudab, eraldub või neeldub selle tulemusena väga selgepiirilisi ja ühesuguseid mõõdetavaid val-

gusenergiaosakesi, kokkupõrkel aga loovutab üksikelektron valgusenergia osakese. Ka positiivsete osakeste ja teiste elektronastme üksuste tegevusega kaasnevad energia lainelised avaldumisvormid;

⁷ 5. *gammakiired* — kiirgused, mis iseloomustavad atomaarse aine spontaanset lagunemist. Selle elektrontegevuse vormi parim näide on raadiumi lagunemisega kaasnevad nähtused;

⁸ 6. *röntgenirühm*. Elektroni aeglustumise järgmisel astmel tekivad mitmesugused päikese röntgenikiirte vormid, samuti kunstlikult tekitatud röntgenikiired. Elektroni laeng tekitab elektrivälja; liikumine tekitab elektrivoolu; vool tekitab magnetvälja. Kui elektron äkki peatatakse, tekitab sellest tulenev elektromagnetiline häiritus röntgenikiire; röntgenikiir *ongi* see häire. Päikese röntgenikiired on identsed kiirtega, mida genereeritakse mehaaniliselt inimkeha sisemuse uurimiseks, nad on ainult natuke pikemad;

⁹ 7. *ultravioletsed* ehk keemilised päikesevalguse kiired ja mitmesugused mehaaniliselt tekitatud kiired;

¹⁰ 8. *valge valgus* — päikeste kogu nähtav valgus;

¹¹ 9. *infrapunakiired* — elektronide tegevuse aeglustumine, veelgi lähemal tajutava soojuste astmele;

¹² 10. *elektromagnetlained* — energiad, mida Urantial kasutatakse ringhäälingus.

¹³ Kõigist neist laineenergia tegevuse kümnest faasist saab inimsilm reageerida vaid ühele oktaavile, tavalise päikesevalguse valgele valgusele.

¹⁴ Niinimetatud eeter on lihtsalt üldnimetus, millega tähistatakse tervet kosmoses esinevate jõu- ja energiategevuste rühma. Ultimaatonid, elektronid ja muud energia massikogumid on ühesugused aineosakesed ning nad kulgevad läbi kosmose tegelikult sirgjooneliselt. Valgus ja kõik muud tuntud energia avaldumisvormid koosnevad selgepiirilistest energiaosakeste jadadest, mis liiguvad sirgjooneliselt, kuni neid ei mõjuta gravitatsioon ega muud jõud. Need energiaosakesed vood näivad teatavates vaatlustes lainenähtustena sellepärast, et neid mõjutavad nii kogu kosmose ühesugune jõutekk, hüpoteetiline eeter, kui ka ühinenud ainekogumite sisesed gravitatsioonipinged. Paljudele energia-aine vormidele annavad lainelise ilme osakese vahelised kaugused koos energiakiirte algkiirusega.

¹⁵ Siseruumi ergastumine põhjustab kiiresti liikuvate aineosakeste kulgemisel lainereaktsiooni, nii nagu laeva liikumine läbi vee tekitab eri amplituudi ja pikkusega laineid.

¹⁶ Ürgjõu käitumine kutsub tööpoolest esile nähtusi, mis on paljuski analoogilised teie poolt eeldatud eetritele. Kosmos ei ole tühi: kõik kosmosesfäärid keerlevad ja sööstavad edasi läbi kõikjale leviva võimsusenergia tohutu ookeani; ka aatomi siseruum ei ole tühi. Vaatamata sellele pole olemas mingit eetrit ja just selle hüpoteetilise eetri puudumise tõttu on asustatud planeedil võimalik pääseda päikesele langemisest ning tiirlevatel elektronidel hoiduda tuumale langemast.

6. ULTIMAATONID, ELEKTRONID JA AATOMID

¹ Kuigi kõikse jõu ruumilaeng on homogeenne ja erisumata, kaasneb arenenud energia korrastumisega aineks energia kontsentreerumine kindlate mõõtmetega ja kindla kaaluga massikogumiteks — see on täpne reageerimine gravitatsioonile.

² Kohalik ehk lineaarne gravitatsioon hakkab täielikult toimima aine atomaarse korrastatuse ilmnedes. Aatomi-eelne aine hakkab gravitatsioonile veidi reageerima, kui seda aktiveerida röntgenikiirtega ja muude selliste energiatega, kuid mingit mõõdetavat lineaarse gravitatsiooni tõmme ei avaldu elektronenergia vabade, mitteseotud ja laenguta osakeste või ühinemata ultimaatonite puhul.

³ ¶ Ultimaatonid tegutsevad vastastikuse külgetõmbejõu mõjul, reageerides vaid Paradiisi ringja gravitatsiooni tõmbele. Et nad lineaarsele gravitatsioonile ei reageeri, triivivad nad seega kaasa kosmose universaalse liikumisega. Ultimaatonite tiirlemiskiirus võib kasvada sellise määrani, et nad hakkavad käituma osaliselt antigravitatsiooniliselt, kuid ilma jõukorraldajate ja võimsusesuunajateta ei suuda nad saavutada eripära kaotamiseks vajalikku kriitilist pookiirust ega pöörduda tagasi võimsusenergia astmele. Looduses pääsevad ultimaatonid füüsilise eksistentsi staatusest vaid siis, kui nad osalevad jahtunud ja sureva päikese lõplikus lagunemises.

⁴ ¶ Ultimaatonid, mida Urantial ei tunta, aeglustuvad läbi füüsilise tegevuse paljude faaside, enne kui jõuavad elektronideks korrastumise eelduseks olevate tiirlemisenergia omadusteni. Ultimaatonitel on kolme liiki liikumist: vastupanu kosmilisele jõule, antigravitatsioonilise potentsiaaliga individuaalne tiirlemine ja saja vastastikku ühendatud ultimaatoni elektronisisesed asendid.

⁵ Vastastikune tõmme hoiab sadat ultimaatoni elektroni koosseisus ja tüüpilises elektronis on alati täpselt sada ultimaatoni. Ühe või mitme ultimaatoni kaotamine hävitab tüüpilise elektroni, tekitades sellega ühe elektroni kümnest muundunud vormist.

⁶ Ultimaatonid ei liigu elektronide sees orbiitidel ega keerle ringlustes, vaid hajuvad või koonduvad vastavalt oma telje ümber pöörlemise kiirusele, sellega määrates erinevused elektronide mõõtudes. Seesama ultimaatonite telje ümber pöörlemise kiirus määrab ka eri tüüpi elektroniüksuste positiivse või negatiivse reaktsiooni. Neist ultimaatonite omavaheliste ühenduste funktsioonidest tulenebki kogu elektronliku aine eraldumine ja koondumine, samuti energia-aine negatiivsete ja positiivsete kehade elektriline eristumine.

⁷ ¶ Iga aatomi diameeter on veidi üle 1/25 000 000-ndiku sentimeetri, elektroni mass moodustab aga veidi üle 1/2000-ndiku väikseima aatomi, vesinikuaatomi massist. Aatomituumale iseloomulik positiivne prooton ei tarvitse küll olla negatiivsest elektronist suurem, kuid tal on pea-aegu kaks tuhat korda suurem mass.

⁸ ¶ Kui aine massi suurendada seni, kuni elektroni mass võrduks ühe kümnendiku untsiga [2,84 grammi], ja suurendada proportsionaalselt ka selle mõõtmeid, oleks niisuguse elektroni ruumala võrdne maakera ruumalaga. Kui prootonit — mis on 1800 korda elektronist raskem — suurendada nõõpnõelapea suuruseks, siis nõõpnõelapead samavõrra suurendades oleks selle läbimõõt võrdne Maa orbiidiga Päikese ümber.

7. ATOMAARNE AINE

¹ Kogu aine ehitus sarnaneb päikesesüsteemi ehitusega. Iga pisikese energiauniversumi keskel on suhteliselt stabiilne, võrdlemisi püsiv ainelise eksistentsi tuumaosa. Sellel keskel üksusel on kolm avaldumisvõimalust. Energia-keskme ümber tiirleb erinevates ringlustes lõputu arv energiaüksusi, mida võib üldjoontes võrrelda planeetidega, mis tiirlevad ümber päikese mõnes teie Päikesesüsteemiga sarnanevas tähtede rühmas.

² ¶ Aatomite sees tiirlevad elektronid ümber keskel asuva prootoni ja neil on ruumi suhteliselt umbes niisama palju nagu planeetidel, mis tiirlevad päikesüsteemi sees ümber päikese. Aatomituuma ja seesmise elektronorbiidi vahetähekaugus on aatomi tegeliku suurusega võrreldes samasugune nagu kõige sisemise planeedi Merkuuri kaugus teie Päikesest.

³ Elektronide pöörlemine ümber oma telje ja nende tiirlemiskiirused orbiidil ümber aatomituuma ületavad inimese kujutlusvõime, rääkimata nende komponentide, ultimaatonite kiirustest. Positiivsed raadiumiosakesed lendavad kosmosesse kiirusega kuusteist tuhat kilomeetrit sekundis, negatiivsed osakesed saavutavad aga ligikaudu valguse kiiruse.

⁴ ¶ Kohalikud universumid on üles ehitatud kümnend-süsteemi järgi. Kaheses universumis on täpselt sada eristatavat kosmoseenergia aatom-ainestumist, see on aine maksimaalne võimalik korrastatus Nebadonis. Need sada ainevormi koosnevad regulaarsest seeriast, milles ümber keskse ja suhteliselt kompaktses tuuma tiirleb üks kuni sada elektroni. Just see eri energiate korrapärane ja töökindel ühendus moodustabki aine.

⁵ Mitte kõigi maailmade pealispinnal ei tule ilmsiks sada äratuntavat elementi, kuid nad on kusagil olemas, on olnud olemas või on välja kujunemas. See, mitu sajast aatomitüübist on vaadeldavad, sõltub planeedi päritolu ja hili-sema evolutsiooni jooksul valitsenud tingimustest. Raske-maid aatomeid paljudes maailmades pinnal ei leidu. Isegi Urantial teada olevad raskemad elemendid ilmutavad kalduvust laguneda, seda illustreerib ka raadiumi käitumine.

⁶ Aatomi stabiilsus sõltub elektriliselt mitteaktiivsete neutronite arvust tuumas. Keemiline käitumine sõltub täielikult vabalt tiirlevate elektronide aktiivsusest.

⁷ ¶ Orvontonis pole kunagi olnud võimalik looduslikult üheks aatomisüsteemiks koonduda enamal kui sajalt orbitaalelektronil. Kui orbitaalvälja on viidud sada üks elektroni, on keskne prooton selle tulemusena momentaanselt lagunenu, paisates laiali elektrone ja teisi vabanenuid energiad.

⁸ ¶ Ehkki aatomites võib sisalduda üks kuni sada orbitaalelektroni, tiirlevad suurtes aatomites vaid kümme välimist elektroni ümber keske tuuma selgepiiriliste üksikkehadena, liikudes terviklike ja kompaktsetena täpsetel ning kindlapiirilistel orbiitidel. Kolmekümnet keskele lähimat elektroni on eraldi ja korrastatud kehadena raske jälgida või avastada. See elektronide käitumise suhteline sõltuvus tuuma lähedusest kehtib kõigis aatomites, olenemata nende elektronide arvust. Mida lähemal tuumale, seda vähem on elektronidel individuaalsust. Elektroni laineenergia ulatus võib olla nii suur, et hõlmab terveid tuumalähedasi orbiite; see kehtib eriti aatomituumale kõige lähemate elektronide kohta.

⁹ Kolmekümnel kõige seesmisemal orbitaalelektronil on oma individuaalsus, kuid nende energiasüsteemid kalduvad segunema, ulatudes elektronist elektronini ja peaaegu orbiidist orbiidini. Järgmised kolmkümmend elektroni moodustavad teise pere ehk energiatsooni ning neil on rohkem individuaalsust, sest nende ainekehadel on täielikum kontroll oma energiasüsteemide üle. Järgmised kolmkümmend elektroni, kolmas energiatsoon, on veelgi individualiseeritum ning elektronid ringlevad veel kindlamatel ja selgematel orbiitidel. Viimased kümme elektroni, mida esineb vaid kümnes kõige raskemas elemendis, on väärikalt iseseisvad ning võivad seetõttu ematuuma kontrolli alt enam-vähem vabalt lahkuda. Minimaalsete temperatuuri- ja rõhumuutuste korral pääsevad selle neljanda, välimise rühma elektronid keske tuuma haardest, mida illustreerib ka uraani ja teiste selletaoliste elementide spontaanne lagunemine.

¹⁰ Esimesest kahekümne seitsmest aatomist, mis sisaldavad üks kuni kakskümmend seitse orbitaalelektroni, on kergem aru saada kui ülejäänutest. Kahekümne kaheksandast edasi kohtame Määratlematu Absoluudi oletatava kohaloleku üha suuremat prognoosimatust. Kuid see elektronide prognoosimatus on osaliselt tingitud ultimaatonite erinevast pöörlemiskiirusest ümber oma telje ja ultimaatonite seletamatust kalduvusest „kokku liibuda”. Muud mõjud — füüsilised, elektrilised, magnetilised ja gravitatsioonilised — põhjustavad samuti muutusi elektronide käitumises. Aatomid on seega prognoosimatud nagu isikud. Statistikutel võivad kuulutada, et on avastanud seadused, millele alluvad suured aatomite või isikute hulgad, kuid üksikute aatomite või isikute kohta see ei kehti.

8. AATOMITE KOHESIOON

¹ Gravitatsioon on küll üks mitmest tegurist, mis aatomi pisikest energiasüsteemi koos hoiab, kuid nende füüsiliste põhiüksuste sees ja nende vahel on olemas veel võimas tundmatu energia, nende põhistruktuuri ja lõpliku käitumise saladus, Urantial veel avastamata jõud. See universaalne mõju täidab kogu ruumi, mis hõlmab seda pisikest energiasüsteemi.

² Aatomi elektronide vaheline ruum ei ole tühi. Seda elektronidevahelist ruumi aktiveerivad kogu aatomi ulatuses lainelised avaldumisahtused, mis on täiesti sünkroonsed elektronide kiirusega ja ultimaatonite tiirlemisega. See

jõud ei allu päriselt teie tuntud seadusele positiivsest ja negatiivsest tõmbejõust, mistõttu selle käitumine on mõnikord prognoosimatu. See nimetu mõju näib olevat Määratlematu Absoluudi reageering kosmosejõu tasemel.

³ ¶ Aatomituumale laetud prootoneid ja laenguta neutroneid hoiab koos mesotroni kompenseeriv tegevus. Mesotron on elektronist 180 korda raskem aineosake. Kui see poleks niiviisi korraldatud, lõhestaks prootonite elektrilaeng aatomituumale.

⁴ Aatomid on niisuguse ehitusega, et tuuma ei saa koos hoida ei elektrilised ega gravitatsioonijõud. Tuumale terviklikust säilitab mesotroni kahesugune siduv tegevus, millega laetud ja laenguta osakesi saab koos hoida kõrgema jõu-massi võimsuse abil ja lisaks mõjuga, mis sunnib prootoneid ja neutroneid pidevalt omavahel kohti vahetama. Mesotron sunnib tuumaosakeste elektrilaengut pidevalt prootonite ja neutronite vahel edasi-tagasi loopima. Sekundi kaduvväärtuse mürdosa jooksul on mingi tuumaosake laetud prooton ja järgmisel hetkel juba laenguta neutron. Ja need energiaoleku vahetumised on nii usumatult kiired, et elektrilaengul pole mingit võimalust lagundavat mõju avaldada. Selliselt toimib mesotron „energiat kandva” osakesena, mis aitab oluliselt kaasa aatomituumale stabiilsusele.

⁵ Mesotroni olemasolu ja tegevusega on seletatav ka teine aatomiga seotud mõistatus. Kui aatomid on radioaktiivsed, kiirgavad nad palju rohkem energiat, kui võiks arvata. See ülemäärane kiirgus tuleneb „energiat kandva” mesotroni lagunemisest, millest saab sel moel tavaline elektron. Mesotroni lagunemisega kaasneb ka teatavate väikeste laenguta osakeste kiirgumine.

⁶ Mesotroni olemasoluga on seletatavad teatavad aatomituumale kohesioonilised omadused, kuid mitte prootonite omavaheline haakumine (kohesioon) ega neutroni haardumine (adhesioon) neutroni külge. Aatomi koospüsiva terviklikkuse tagab paradoksaalne ja võimas jõud, energiavorm, mida Urantial pole veel avastatud.

⁷ Neid mesotrone leidub külluses kosmilistes kiirtes, mis nii lakkamatult teie planeedi vastu pörkavad.

9. LOODUSFILOSOOFIA

¹ Mitte ainult religioon ei ole dogmaatiline, niisama dogmaatiline kaldub olema ka loodusfilosoofia. Kui tuntud usuõpetaja arutles, et loodus põhineb arvul seitse, sest inimese peas on seitse avaust, siis oleks ta keemia parema tundmise korral võinud seda uskumust kaitsta füüsilise maailma tõelise nähtuse alusel. Kõigis füüsilistes aja ja ruumi universumites, vaatamata nende energiakoosseisu universaalsele kümnendsüsteemilisele avaldumisele, on alati olemas eelaine seitsmese elektronilise korrastatuse reaalsuse meenutaja.

² Number seitse on keske universumi ja iseloomu sünnipäraste omaduste edastamise vaimse süsteemi põhiarv, kuid energiale, ainele ja ainelisele loodule on omane arv kümme, kümnendsüsteem. Vaatamata sellele ilmneb aatomimaailmas teatav perioodiline omapära, mis kordub

seitsmeste rühmadena — omamoodi sünnimärk, mis osutab ainelise maailma kaugele vaimsele päritolule.

³ See loodu ehituses visalt korduv seitsmesus ilmneb keemias sarnaste füüsiliste ja keemiliste omaduste kordumisenä seitsmeste perioodide kaupa, kui järjestada põhi-
elementid nende aatommasside alusel. Kui Urantia keemilised elementid selliselt ritta seada, kalduvad kõik kvaliteedid või omadused seitsmekaupä korduma. See seitsmeste rühmade korrapärane vaheldumine kordub nõrgenevalt ja variatsioonidega kogu keemiliste elementide tabeli ulatuses ning on kõige selgemalt näha esimestes ehk kergemates aatomirühmades. Kui alustada suvalisest elementist ja võtta aluseks mingi üks omadus, siis kuues järgmises elementis on see teistsugune, kuid kaldub kaheksandani jõudes taasilmuma, mis tähendab, et kaheksas keemiliselt aktiivne element sarnaneb esimesega, üheksas teisega jne. Niisugune fakt viitab vaieldamatult algenergia seitsmesele koosseisule ning näitab aja ja ruumi loodute seitsmese mitmekesisuse aluseks olevat reaalsust. Inimesed peaksid ka tähele panema, et valge valguse spektris on seitse värvi.

⁴ Kuid mitte kõik loodusteaduse oletused ei ole kehtivad: näiteks hüpoteetiline eeter, mis kujutab endast inimese leidlikku püüdu moodustada tervikpilt sellest, mida ta ruuminähtuste kohta ei tea. Universumifilosoofiat ei saa põhjendada niinimetatud teaduse tähelepanekutega. Teadlane kalduks eitama, et röövikust areneb liblikas, kui niisugust muundumist poleks oma silmaga võimalik näha.

⁵ Bioloogilise kohastumisega kaasnev füüsiline stabiilsus esineb looduses ainult loodu Meisterarhitektide peaaegu lõpmatu tarkuse tõttu. Aineüksusi, mis on ühtaegu nii stabiilsed ja nii tõhusalt paindlikud, võiks kavandada üksnes transtsendentaalne tarkus.

10. UNIVERSAALSED MITTEVAIMSED ENERGIASÜSTEEMID (AINELISE MEELE SÜSTEEMID)

¹ Suhtelise kosmilise reaalsuse lõputu ulatus Paradiisi monota absoluutsusest kosmose võimsusvaru absoluutsuseni vihjab teatavatele arengutele Esimese Allika ja Keskmise mittevaimsete reaalsuste suhetes — need on reaalsused, mis peituvad kosmose võimsusvarus, ilmnevad monotas ja avalduvad aeg-ajalt nende vahepealsetel kosmilistel tasanditel. Et see igavene energiatsükkel ringleb universumite Isas, siis on see absoluutne, ja olles absoluutne, pole see ei fakti ega väärtuse poolest laiendatav. Vaatamata sellele teostab Algne Isa praegugi — nagu alati — end aegruumi üha avarduval areenil ning aega ja ruumi ületavates tähendustes, muutuvate vahelkordade areenil, kus energia-aine allutatakse elava ja isikulise meelega kogemusliku püüdluse kaudu üha enam elava ja jumaliku vaimu ülemjuhtimisele.

² Universaalsed mittevaimsed energiad taasühinevad muude kui Looja meelega elavates süsteemides eri tasemetel, millest mõningaid võib kirjeldada järgmiselt:

³ ¶ 1. *meeleabivaimu eelne meel*. See meeletasand ei ole kogev ning selle eest hoolitsevad asustatud maailmades Füüsilised Meisterjuhtijad. See on mehaaniline meel, enamiku kõige algelisemate ainelistel eluvormide mitteõpetatav intellekt, kuid mitteõpetatav meel tegutseb veel paljudel tasemetel peale algelise planeedielu;

⁴ ¶ 2. *meeleabivaimu meel*. See on kohaliku universumi Emavaimu hoolekanne oma seitsme meeleabivaimu kaudu ainelise meelega õpetataval (mittemehaanilisel) tasemel. Sellel tasemel on aine meel kogev: inimintellektist madalama (loomse) intellektina esimeses viies meeleabivaimus; inimintellektina (kõlbelise intellektina) seitsmes meeleabivaimus; üleiniimliku (keskteelise) intellektina kahes viimases meeleabivaimus;

⁵ ¶ 3. *arenev morontia meel* — arenevate isiksuste avarduv teadvus kohaliku universumi tõusutee jooksul. Selle on annetanud kohaliku universumi Emavaim ühenduses Looja-Pojaga. Selle meeletasandiga kaasneb morontia tüüpi eluväljendussüsteem, ainelise ja vaimse sünteese, mida teostavad kohalikus universumis Morontia Võimsusejuhendajad. Morontia meel tegutseb morontiaelu 570 tasandile reageerides erinevalt, ilmutades kõrgematel saavutatud tasanditel üha paremat ühinemisevõimet kosmilise meelega. See on surelike loodud-olendite arengusuund, kuid mittemorontia tüüpi meelt annetavad Universumi Poeg ja Universumi Vaim ka kohalike loodute mittemorontia lastele.

⁶ ¶ *Kosmiline meel*. See on aja ja ruumi seitsmekordne mitmekesisustatud meel ning igaüks Seitsmest Meistervaimust hoolitseb ühes seitsmest superuniversumist ühe selle meelega faasi eest. Kosmiline meel hõlmab kõiki piiritletud meelega tasandeid ja on kogemuslikult kooskõlas Ülima Meelega arenguliste jumalustasanditega, transtsendentselt aga absoluutse meelega eksistentsiaalsete tasanditega — Ühise Toimija otseste ringlustega.

⁷ Paradiisis on meel absoluutne, Havonas absoniitne, Orvontonis piiritletud. Meelega käivad alati kaasas elava hoolekande kohalolek ja tegevus ning eri energiasüsteemid ning see kehtib meelega kõigi tasandite ja kõigi liikide kohta. Kuid kosmilisest meelega edasi on meelega ja mittevaimse energia suhteid üha raskem kirjeldada. Havona meel on absoluutsest madalam, kuid arengulisest kõrgem; olles eksistentsiaalselt kogemuslik, on see absoniitsusele lähemal kui ükski teine teile avaldatud mõiste. Paradiisi meel ei ole inimlikult mõistetav: see on eksistentsiaalne, mitteruumiline ja mitteajalik. Kuid kõigi nende meeletasandite kohal lasub Ühise Toimija kõikne kohalolek — Paradiisis oleva Meelejumala meelega gravitatsiooni haare.

11. UNIVERSUMI TOIMEMECHANISMID

¹ Meelega hindamisel ja tunnistamisel tuleks arvestada, et universum ei ole ei mehaaniline ega ka mitte maagiline. See on meelega looming ja seadustele alluv mehhanism. Ent kuigi praktikas näivad loodusseadused toimivat kahekes, füüsilises ja vaimses maailmas, on need tegelikult üks. Esimene Allikas ja Kese on kogu ainekumise algpõhjus ja

samal ajal kõigi vaimude esimene ja viimane Isa. Paradiisi-Isa ilmub Havona-välistes universumites isiklikult ainult puhta energiana ja puhta vaimuna — Mõttekohandajate ja teiste samasuguste fragmentidena.

² ¶ Kogu loodu üle ei valitse üksnes toimemehhanismid; universumite universum *in toto* on meelega kavandatud, meelega tehtud ja meelega läbi valitsetav. Kuid universumite universumi jumalik mehhanism on inimese piiritletud meelega teaduslike meetodite jaoks üldse liiga täiuslik, et oleks võimalik märgata kas või jälgegi lõpmatu meelega domineerimisest. Sest see loov, juhtiv ja alalhoidev meel ei ole aineeline meel ega loodud-olendi meel; see on jumaliku reaalsuse loojatasanditel tegutsev ja neilt lähtuv vaim-meel.

³ Võime eristada ja avastada meelt universumi toimemehhanismides sõltub täielikult niisuguse vaatlusega tegeleva uuriva meelega võimest, ulatusest ja võimalustest. Aja ja ruumi energiatest moodustatud aegruumilised meeled alluvad aja ja ruumi mehhanismidele.

⁴ ¶ Universumite universumi mitteisikulise aegruumi toimemehhanismi kaks tahku on liikumine ja universumi gravitatsioon. Tasandid, millel Vaim, meel ja aine reageerivad gravitatsioonile, on ajast üsna sõltumatud, kuid ruumist sõltumatud (mitteruumilised) on üksnes reaalsuse tõelised vaimutasandid. Universumi kõrgemad meeletasandid — vaim-meel tasandid — võivad olla ka mitteruumilised, kuid ainelise meelega tasandid, näiteks inimmeel, reageerivad universumi gravitatsiooni mõjudele. Niisugune reageerimine väheneb sedamööda, kuidas tugevneb sellise meelega samastumine vaimuga. Vaimureaalsuse tasandeid tuntakse ära nende vaimusisalduse järgi ning vaimust ajas ja ruumis iseloomustab lineaarsele gravitatsioonile reageerimise pöördvõrdelisus.

⁵ Lineaarsele gravitatsioonile reageerimise tugevus on mittevaimse energia kvantitatiivne mõõt. Selle haardele allub igasugune mass — korrastatud energia —, välja arvatud siis, kui seda mõjutavad liikumine ja meel. Lineaarne gravitatsioon on makrokosmose lühiulatusega kooshoides jõud, umbes nagu aatomisisesed jõud on mikrokosmose lühiulatusega kooshoidvad jõud. Füüsiline ainstunud energia, mis on korrastatud niinimetatud aineks, ei saa läbida ruumi, ilma et ta reageeriks lineaarsele gravitatsioonile. Kuigi niisugune reageerimine on võrdelises sõltuvuses massist, muudab vahepealne ruum seda nõnda, et lõpptulemust saab arvestada vaid ligikaudselt, pöördvõrdelises sõltuvuses kauguse ruudust. Kosmos võidab lõpuks lineaarse gravitatsiooni, sest siin tulevad mängu arvukate aineülestes jõudude antigravitatsioonilised mõjud, mis toimivad gravitatsiooni ja kõikide sellest põhjustatud reageeringute neutraliseerimiseks.

⁶ ¶ Äärmiselt keerulised ja ülimalt automatiseerituna näivad kosmilised toimemehhanismid kalduvad alati varjama neis oleva algatava või loova meelega kohalolekut kõigi ja igasuguste intellektide eest, mis on universumis mehhanismi enda olemuse ja võimete tasemest väga palju madalamal. Seetõttu on paratamatu, et kõrgemad universumi

toimemehhanismid näivad loodud-olendite madalamatele klassidele olevat ilma meeleta. Ainus võimalik vastuväide sellele järeldusele oleks näha meelega olemasolu *näiliselt isereguleeruva universumi* hämmastavas nähtuses — ent see on pigem filosoofiline kui tegelik kogemusse puutuv küsimus.

⁷ Et meel koordineerib universumit, ei ole toimemehhanismid püsivad. Kosmilise isereguleeruvusega kaasnev edenev evolutsioon on universaalne nähtus. Universumi arenguvõime oma lõputus spontaansuses on ammendamatu. Progressi harmoonilise ühtsuse poole, üha keerulisemaks muutuvatel suhetel rajanevat kogemuslikku sünteesi võiks teoks teha vaid sihikindel ja domineeriv meel.

⁸ Mida kõrgem on mingisuguse universuminähtusega seondud universumimeel, seda raskem on alamat tüüpi meelele seda märgata. Ja et universumi toimemehhanismi meel on loov vaim-meel (iseegi lõpmatu enda meel), ei saa universumi madalama taseme meeled seda kunagi avastada ega eristada, ammugi siis *madalaim* meel kõigest, inimmeel. Kuigi arenev loomast põlvnev inimmeel on loomu poolest Jumalat otsiv, ei ole see üks ega iseenesest loomupäraselt Jumalat tundev.

12. ALGKUJU JA VORM — MEELE DOMINEERIMINE

¹ Toimemehhanismide evolutsioon märgib ja näitab loova meelega varjatud kohalolekut ja domineerimist. Sureliku intellekti võime välja mõelda, kavandada ja luua automaatseid mehhanisme osutab inimmeel kõrgemate, loovate ja sihipäraste omaduste domineerivale mõjule planeedil. Meel sirutub alati järgmiste eesmärkide poole:

- ² 1. ainelistes mehhanismide loomine;
- ³ 2. peidetud saladuste avastamine;
- ⁴ 3. kaugete olukordade uurimine;
- ⁵ 4. meelesüsteemide formuleerimine;
- ⁶ 5. tarkuse omandamisega seotud sihtide saavutamine;
- ⁷ 6. vaimutasanditeni jõudmine.
- ⁸ 7. jumaliku saatuse — ülima, viimase ja absoluutse — saavutamine.

⁹ ¶ Meel on alati loov. Üksikule loomale, surelikule, morontialasele, tõusuvaimele või lõplikkuseni jõudjale annetatud meel on alati võimeline looma elava loodud-olendi identiteedi jaoks sobiva ja kasuliku keha. Kuid isiksuse ilmumine või identiteedi algkuju kui selline ei ole ei füüsilise, meelega vaimse energia avaldumisvorm. Isiksuse vorm on elusolendi *algkuju* aspekt; sellega kaasneb energiate *korraldus* ja see koos elu ning liikumisega ongi loodud-olendi eksistentsi *toimemehhanism*.

¹⁰ Ka vaimolenditel on vorm ja need vaimude vormid (algkujud) on reaalsed. Isegi kõige kõrgemat liiki vaimisiksustel on vormid — isiksuse ilmumine, mis on igas mõttes analoogilised Urantia surelikele kehadele. Peaaegu kõigil olenditel, keda seitsmes superuniversumis kohata võib, on oma vorm. Kuid sellest üldreeglisest on mõned erandid: Mõttekohandajad näivad olevat vormita, kuni nad pole ühte sulanud oma surelike kaaslaste ellujäävate hingedega.

Ka Üksildastel Sõnumitoojatel, Inspireeritud Kolmsuslikel Vaimudel, Lõpmatu Vaimu Isiklikel Abilistel, Gravitatsiooni Sõnumitoojatel, Transtsendentsetel Kroonikutel ja teatavatel teistelgi ei ole avastatavat vormi. Ent need on vähesed erandid; suuremal osal on *bona fide* isiksusevorm, mis on neile individuaalselt iseloomulik, äratuntav ja isiklikult eristatav.

¹¹ Ühendus kosmilise meelega ja meeleabivaimude hoolkanne kujundavad arenevale inimolendile sobiva füüsilise keha. Samamoodi individualiseerib morontiameel kõigile surelikele ellujääjatele morontia vormi. Nii nagu iga inimolendi surelik keha on isiklik ja talle iseloomulik, on ka morontia vorm väga individuaalne ja piisavalt iseloomulik loovale meelele, mis selle üle domineerib. Kaks morontia vormi ei ole omavahel rohkem sarnased kui kaks suvalist inimkeha. Morontia Võimsusejuhendajaid saatvad seeravid annavad ühesuguse morontiamaterjali, millega morontia elu saab peale hakata. Ja pärast morontia elu leitakse, et vaimuvormid on niisama mitmekesised, isikulised ja iseloomulikud neile, kes nende vaim-meele sisimas elavad.

¹² ¶ Te mõtlete oma ainelises maailmas, et kehal on vaim, kuid meie seisukohalt on vaimul keha. Ainelised silmad on tõelised aknad vaimust sündinud hinge. Vaim on arhitekt, meel on ehitaja, keha on aineeline ehitis.

¹³ ¶ Füüsiline, vaimne ja meeleenergia iseenesest ning oma puhtas olekus ei avalda füüsilistes universumites tege-

like nähtustena üksteisele mõju. Paradiisis on need kolm energiat kooskõlastavad, Havonas kooskõlastatud, kuid piiritletud tegevuste universumitasanditel kohtab kõikvõimalikke ainelise, meeleomase ja vaimse domineerimise viise. Aja ja ruumi mitteisikulistes olukordades näib olevat ülekaalus füüsiline energia, kuid samuti paistab, et mida jumalikum on vaim-meele eesmärk ja lähem on tegevus üliluslikkusele, seda domineerivamaks saab vaimufaas ning vaim-meele viimasel tasandil võib see saada peaaegu täielikult domineerivaks. Absoluutsel tasandil on vaim kindel dominant. Ja sealt edasi, läbi aja ja ruumi maailmade, kõikjal, kus on olemas jumalik vaimureaalsus, kõikjal, kus tegutseb reaalne vaim-meel, kaldub alati moodustuma selle vaimureaalsuse aineeline või füüsiline teisik.

¹⁴ Vaim on loov reaalsus: füüsiline teisik on selle vaimureaalsuse peegeldus ajas ja ruumis, vaim-meele loova tegevuse füüsiline vastukaja.

¹⁵ Meel valitseb universumis aine üle, nii nagu meel omakorda reageerib vaimu täielikule ülemvõimule. Ja vaid see meel, mis allutab end ise vaimu suunamisele, võib loota surelikus ajalis-ruumilises eksistentsis ellu jääda kui Ülima, Viimase ja Absoluutse — Lõpmatu igavese vaimumaailma surematu laps.

¹⁶ [Esitanud Nebadonis teeniv Vägev Sõnumitooja Gabrieli palvel.]

43 KIRI

TÄHTKUJUD

URANTIAT nimetatakse üldiselt Neadoni Norlatiadekis Satania maailmaks number 606. See tähendab kuuesaja kuuendat asustatud maailma Satania kohalikus süsteemis, mis asub Norlatiadeki tähtkujus, ühes sajast Neadoni kohaliku universumi tähtkujust. Et tähtkujud on kohaliku universumi põhijaotused, on need asustatud maailmade kohalikud süsteemid oma valitsejate kaudu seotud kohaliku universumi keskvalitsusega Salvingtonil ja peegelduvuse kaudu Päevilt Vanade supervalitsusega Uversal.

² ¶ Teie tähtkuju valitsus asub 771 arhitektuurse sfääri parves, milles keskmine ja kõige suurem on Edentia, Tähtkujude Isade, Norlatiadeki Kõigekõrgemate valitsuse asukoht. Edentia ise on ligikaudu sada korda teie maailmast suurem. Edentiat ümbritsevad seitsekümmend suuremat sfääri on ligikaudu kümme korda suuremad Urantiast, kuid neist seitsmekümnest maailmast igäühe ümber tiirlevad kümme satelliiti on ligikaudu Urantia suurused. Need 771 arhitektuurset sfääri on oma suuruselt üsna võrreldavad teiste tähtkujude sfääridega.

³ ¶ Aja arvestamine ja kauguste mõõtmine Edentias toimub Salvingtoni süsteemi järgi ning nagu universumi keskusmaailma sfäärid, on ka tähtkujude keskuse maailmad täielikult varustatud kõigi taevaste intellektide klassidega. Need intellektid ei erine üldiselt kuigivõrd neist, mida on kirjeldatud seoses universumi haldamisega.

⁴ Tähtkujude teenistusse on määratud juhendavad seeravid, kohaliku universumi inglite kolmas klass. Nende keskused on keskusmaailmade sfääridel ja nad hoolitsevad igati nende ümber asuvate morontia koolitusmaailmade eest. Norlatiadeki seitsmekümnel suuremal sfääril ning nende seitsmesajal väiksemal satelliidil elavad univitiad, tähtkujude alalised elanikud. Kõigi nende arhitektuursete maailmade eest hoolitsevad täielikult mitmesugused kohaliku elu rühmad, mis on suuremas osas ilmutamata, kuid mille hulka kuuluvad tõhusad spirongad ja kaunid spornagiad. Kuna tähtkujude morontiaelu keskpunktiks on morontia koolitussüsteem, siis on see elu, nagu te ka arvata võite, nii tüüpiline kui ka ideaalne.

1. TÄHTKUJU KESKUSMAAILM

¹ Edentia on täis paeluvaid mägismaid, ulatuslikke füüsilise aine kõrgendikke, nende krooniks on morontiaelu ja üle selle laiuv vaimne auhiilgus, kuid seal pole niisuguseid kaljuseid mäeahelikke nagu Urantial. Seal on kümneid tuhandeid sädelevaid järvi ja tuhandete kaupa neid ühendavaid ojasid, kuid pole suuri ookeane ega kärestikulisi jõgesid. Neid pinnal voolavaid ojasid pole ainult mägismaadel.

² Edentia ja teiste selletaoliste arhitektuursete sfääride vesi ei erine arenguplaneetide veest. Nende sfääride veesüsteemid on nii pindmised kui ka maa-alused ning niiskus

on pidevas ringkäigus. Neid mitmesuguseid veeteid mööda saab sõita ümber Edentia, kuid põhiline liikumine toimub siiski atmosfääri kaudu. Vaimolendid reisivad loomulikult sfääri pinna kohal, aga morontiaolendid ja ainelised olendid kasutavad atmosfääri läbimiseks ainelisi ja poolainelisi vahendeid.

³ Edential ja sellega seotud maailmadel on tõeline atmosfäär, tavaline kolmest gaasist koosnev segu, mis on niisugustele arhitektuursetele loodutele iseloomulik ja sisaldab kaht Urantia atmosfääri elementi ning lisaks seda morontiaagaasi, mis sobib hingamiseks morontiaolenditele. Ent ehkki see atmosfäär on nii aeline kui ka morontialik, ei ole seal torme ega orkaane, ei ole ka talve ega suve. See atmosfäärihäirete ja aastaegade vaheldumise puudumine võimaldab neis spetsiaalselt loodud maailmades kogu hoonetevälise ümbruse kauniks muuta.

⁴ Edentia mägismaad on suurejoonelised füüsilised maastikud ja nende ilu suurendab veelgi lõputult külluslik elu, mis katab Edentiat kogu selle laiuses ja pikkuses. Välja arvatud mõned üsna üksildased ehitised, ei ole neil mägismaadel mingit loodud-olendite kädetööd. Ainelisi ja morontialikke kaunistusi leidub vaid elamispirkondades. Väiksematel kõrgendikel asuvad erilised elupaigad ning need on kaunistatud nii bioloogilise kui ka morontiaunstiga.

⁵ ¶ Seitsmenda kõrgustikeaheliku tipus asuvad Edentia ülestõusmissaalid, kus tõususurelikud ärkavad teisest muudetud korra järgi kulgevast tõusust. Need loodud-olendite taaskokkupanukambrid alluvad Melkisedekitele. Edentia esimesel vastuvõtusfääril (nagu ka Melkisedeki planeedil Salvingtoni lähedal) on samuti spetsiaalsed ülestõusmissaalid, kus muudetud tõusukorra järgi tõusnud surelikud kokku pannakse.

⁶ Melkisedekid peavad Edential ka kaht spetsiaalset kolledžit. Üks, eriolukordade kool, on pühendunud Satania mässust väljakasvanud probleemide uurimisele. Teine, annetumiskool, on pühendunud nende uute probleemide tundmaõppimisele, mis tekkisid seoses Miikaeli viimase annetumisega ühel Norlatiadeki maailmadest. See viimane kolledž asutati peaaegu nelikümmend tuhat aastat tagasi, kohe pärast Miikaeli teadet selle kohta, et tema viimase annetumise maailmaks on valitud Urantia.

⁷ ¶ Klaasmeri, Edentia vastuvõtuala, asub halduskeskuse lähedal ning seda ümbritseb amfiteatrina keskus. Selle ala ümber on tähtkujude seitsmekümne asjaajamisosakonna valitsemiskeskused. Pool Edentiaast on jagatud seitsmekümneks kolmnurkseks osaks, mille piirid koonduvad iga sektori keskuse hoone juures. Ülejäänud osa sfäärist on tohutu suur looduspark, Jumala aed.

⁸ Kui te aeg-ajalt Edentiat külastate, siis võite uurida küll tervet planeeti, kuid veedate enamiku oma ajast selles halduskolmnurgas, millel on sama number nagu maailmal,

kus te parajasti elate. Seadusandlikes täiskogudes olete te alati teretulnud vaatlejad.

⁹ Edentia elavatele tõsusurelikele määratud morontia-ala on kolmekümne kuuendas kolmnurgas asuva lõpetanute keskusega külgneva kolmekümne viienda kolmnurga keskosas. Univitatie üldine keskus võtab enda alla suure ala kolmekümne neljanda kolmnurga keskel, kohe morontiakodanike elupaigaks jäetud ala kõrval. See kord näitab, et seal on loodud tingimused vähemalt seitsmekümne tähtsama taevaliku elu alajaotuse majutamiseks, ning samuti seda, et iga niisugune kolmnurkne ala neist seitsmekümnest on seotud ühega morontiakoolituse seitsmekümnest tähtsamast sfäärist.

¹⁰ Edentia klaasmeri on tohutu suur, umbes saja kuuekümmne kilomeetrise ümbermõõduga ja umbes viiskümmend kilomeetrit sügav ringikujuline kristall. See hunnitu kristall on kõigi sfäärivälistest punktidest saabuvate transpordiseeravite ja teiste olendite vastuvõtumaailm, sest klaasmeri hõlbustab transpordiseeravite maandumist.

¹¹ Samalaadsed kristallväljakud on peaaegu kõigis arhitektuursetes maailmades. Väljakul on lisaks dekoratiivsele väärtusele veel mitu otstarvet — seda kasutatakse, et kogunud rühmadele kirjeldada superuniversumi peegelduvust, samuti energia muundamistehnika mõjurina kosmosvoolude muundamisel ja teiste saabuvate füüsilise energia voogude kohandamisel.

2. TÄHTKUJUVALITSUS

¹ Tähtkujud on kohaliku universumi autonoomsed üksused ja iga tähtkuju hallatakse vastavalt selle enda kehtestatud seadustele. Kui Nebadoni kohtud arutavad universumi asju, siis otsustatakse kõik siseküsimused vastavalt kõnealuses tähtkujus kehtivatele seadustele. Nende Salvingtoni kohtu määruste ja tähtkujude seaduste rakendamisega tegelevad kohalike süsteemide haldajad.

² Tähtkujud on seega seadusandlikud, kohalikud süsteemid aga täidesaatvad ehk seadusi rakendavad üksused. Salvingtoni valitsus on kõrgeim kohtulik ja koordineeriv valitsusvõim.

³ ¶ Kuigi kõrgeim kohtuvõim on kohaliku universumi keskvalitsusel, on iga tähtkuju keskuses kaks alamat, kuid tähtsat kohut — Melkisedekite nõukogu ja Kõigekõrgema kohus.

⁴ Kõigepealt vaatab kõik kohtuasjad läbi Melkisedekite nõukogu. Kaheteistkümmel selle klassi esindajal, kes on omandanud teatavad nõutavad kogemused arenguplaneetidel ja süsteemi keskusmaailmades, on õigus läbi vaadata tõendusmaterjal, teha kokkuvõtte kaitse vastuväidetest ja koostada esialgsed otsused, mis saadetakse edasi Kõigekõrgema, valitseva Tähtkuju Isa kohtusse. Selle viimase kohtu surelik osa koosneb seitsmest kohtunikust, kes on kõik tõsusurelikud. Mida kõrgemale te universumis tõusete, seda kindlam on, et teie üle mõistavad kohut teie enda sügused.

⁵ ¶ Tähtkuju seadusandlik kogu jaguneb kolmeks kójaks. Tähtkuju õigusaktide programm saab alguse tõusuteeliste alamkojast, mille eesistujaks on mõni lõpetanu ja mis koosneb tuhandest surelike esindajast. Iga süsteem nimetab sellesse nõuandvasse kogusse kümme liiget. Edentia ei ole see kogu praegu veel täielikult koos.

⁶ Seadusandjate keskmine koda koosneb seeravivägedest ja nende kaaslastest, teistest kohaliku universumi Emavaimu lastest. Selles rühmas on sada liiget, neid määravad kohale nende mitmesuguseid tegevusi tähtkujus juhendavad isiksused.

⁷ Tähtkuju seadusandjate kõrgeim nõuandev kogu on ülemkoda — jumalike Poegade koda. Selle organi valivad Kõigekõrgemad Isad ja selles on kümme liiget. Ülemkojas võivad teenida ainult eriliste kogemustega Pojad. See on fakte leidev ja aega säästev rühm, mis teenib seadusandliku kogu mõlemat madalamat osa väga tõhusalt.

⁸ Ühisesse seadusandjate nõukogusse kuulub kolm liiget igast tähtkuju nõuandva kogu osast ning selle tööd juhib valitsev noorem Kõigekõrgem. See rühm kinnitab kõik seadused nende lõplikul kujul ja annab volitused nende edastamiseks teabelevi kaudu. Selle kõrgeima komisjoni kinnitusega saavad seadusandlikest aktidest maailmade seadused, nende otsused on lõplikud. Edentia seadusandlus on kogu Norlatiadeki seaduste aluseks.

3. NORLATIADEKI KÕIGEKÕRGEMAD

¹ Tähtkujude valitsejad on kohaliku universumi poja-seisuse Vorondadekite klassist. Kui nad lähetatakse universumi aktiivsesse teenistusse kas siis tähtkujude valitsejateks või muu ülesandega, nimetatakse neid Poegi *Kõigekõrgemateks*, sest kõigist Jumala Kohaliku Universumi Poegade klassidest on just neis kõrgeim haldustarkus ühendatud kõige kaugelenägevama ja arukama lojaalsusega. Nende isiklikus aususes ja nende rühma lojaalsuses ei ole kunagi kaheldud: Vorondadek-Pojad ei ole Nebadonis kunagi olnud rahulolematud.

² ¶ Gabriel on lähetanud Nebadoni igasse tähtkujusse Kõigekõrgemateks vähemalt kolm Vorondadek-Poega. Selle kolmiku eesistujat nimetatakse *Tähtkuju Isaks* ja tema kaht abilist *vanemaks Kõigekõrgemaks* ja *nooremaks Kõigekõrgemaks*. Tähtkuju Isa valitseb kümme tuhat standardaastat (umbes 50 000 Urantia aastat), olles enne teeninud sama pika perioodi jooksul nooremabilisena ja vanemabilisena.

³ Psalmilaulik teadis, et Edentiat juhib kolm Tähtkuju Isa, ja seepärast ta kõneleski nende asupaigast mitmuses: „Jõgi oma harudega rõõmustab Jumala linna ja Kõigekõrgemate pühi elamuid!”

⁴ ¶ Urantial on ajastute jooksul olnud palju segadust universumi valitsejate küsimuses. Paljud hilisemad õpetajad ajasid oma ebamäärased ja ähmased suguharude jumalused segi Kõigekõrgemate Isadega. Veelgi hiljem ühendasid heebrealased kõik need taevased valitsejad ühtseks Jumaluseks. Üks õpetaja mõistis, et Kõigekõrgemad ei ole

Ülimad Valitsejad, sest ta ütles: „Kes Kõigekõrgema kaitse all elab, viibib alati Kõigeväelise varju all.” Urantia ürikutes on mõnikord väga raske täpselt kindlaks teha, keda just tähistab termin „Kõigekõrgem”. Aga Taaniel sai neist asjadest täielikult aru. Ta ütles: „Kõigekõrgem valitseb inimeste kuningriiki ja annab selle üle, kellele ta iganes tahab.”

⁵ ¶ Tähtkujude Isad tegelevad asustatud planeetide elanikega vähe, kuid nad on tihedalt seotud tähtkujude nende seadusandlike ja seadusekoostamise funktsioonidega, mis puudutavad nii oluliselt kõigi asustatud maailmade iga suRELIKKU *rassi* ja rahvuse *rühma*.

⁶ Kuigi teie ja universumivalitsuse vahel seisab tähtkuju valitsemissüsteem, huvitab teid kui indiviide tähtkuju valitsus tavaliselt vähe. Teie huvi keskendub üldiselt kohalikule süsteemile, Sataniale; kuid Urantia on ajutiselt, teatavate süsteemi- ja planeeditingimuste tõttu, mis on kasvanud välja Luciferi mässust, tihedalt seotud tähtkuju valitsejatega.

⁷ Luciferi lahkulöömise ajal võtsid Edentia Kõigekõrgemad mässavates maailmades planeetide valitsusvõimu teatavad valdkonnad enda kätte. Nad on selle võimu säilitanud ja Päevilt Vanad on juba ammu kinnitanud selle kontrolli omandamise nende trotslike maailmade üle. Nad säilitavad kahtlemata selle endale võetud jurisdiktsiooni kuni Luciferi elu lõpuni. Suur osa sellest valitsusvõimust oleks lojaalses süsteemis tavaliselt antud Süsteemi Suveräänile.

⁸ Kuid Urantia omandas Kõigekõrgematega erilise suhte veel ühel viisil. Kui Looja-Poeg Miikael oli oma viimasel annetumissmissioonil ja Luciferi järglane polnud kohalikus süsteemis veel täielikku valitsusvõimu saanud, allusid kõik Miikaeli annetumist puudutavad Urantia asjad otse Norlatiadeki Kõigekõrgematele.

4. KOGUNEMISMÄGI — PÄEVILT USTAV

¹ Kõige püham koosolekumägi on elupaigaks Päevilt Ustavale, Edential tegutsevale Paradiisi-Kolmsuse esindajale.

² See Päevilt Ustav on Paradiisi-Kolmsuse Poeg ja olnud Edential Immanueli isikliku esindajana kohal juba keskusmaailma loomisest saadik. Päevilt Ustav seisab alati Tähtkujude Isade paremal käel, et anda neile nõu, kuid ta pakub oma nõuandeid alati alles siis, kui neid küsitakse. Kõrged Paradiisi-Pojad ei osale kunagi kohaliku universumi asjatoimetustes, välja arvatud nende valduste täitevjuhtide palvel. Kuid Päevilt Ustav on tähtkujude Kõigekõrgematele niisama tähtis kui Päevilt Ühtne Loojale-Pojale.

³ Edentia Päevilt Ustava elupaigaks on Paradiisi universumivälise side-ja teabeteenistuse süsteemi keskus tähtkujus. Neil Kolmsuse Poegadel koos oma Havona ja Paradiisi isiksustest kaaskondadega ja liidus juhendava Päevilt Ühtsega on otsene ja pidev side oma klassiga kõigis universumites, kaasa arvatud Havonas ja Paradiisis.

⁴ Pühim mägi on kirjeldamatult kaunis ja suurepärase varustusega, kuid Paradiisi-Poja tegelik elupaik on tagasihoidlik, võrreldes Kõigekõrgemate keskse asupaigaga

ja seda ümbritseva seitsmekümne ehitisega, kus elavad Voronandek-Pojad. Need ehitised on üksnes elupaigad, mis on täiesti eraldi ulatuslikest haldushoonetest, kus aetakse tähtkuju asju.

⁵ Edentia Päevilt Ustava elupaik asub neist Kõigekõrgemate elupaikadest põhja pool ning seda tuntakse „Paradiisi kogunemismäena”. Tõususurelikud kogunevad regulaarselt sellele pühitsetud kõrgendikule kuulama Paradiisi-Poega, kes jutustab neile edasilükkuvate surelike pikast ja põnevast teekonnast läbi miljardi Havona täiustumismaailma ja edasi Paradiisi kirjeldamatute rõõmudeni. Ja just selle kogunemismäe erilistel koosolekutel tutvuvad morontiasurelikud üha täielikumalt mitmesuguste kesksest universumist pärinevate isiksuserühmadega.

⁶ Reeturlik Lucifer, Satania kunagine suverään, taotles häälekalt oma jurisdiktsiooni suurendamist ja püüdis kohaliku universumi valitsemiskavast kõik kõrgemad poja-seisuse klassid välja tõrjuda. Ta seadis oma südames eesmärgi ja sõnas: „Ma tõstan oma aujärje kõrgemale Jumala Poegadest; ma istun kogunemismäele põhjas; ma teen ennast Kõigekõrgema sarnaseks.”

⁷ ¶ Sada Süsteemi Suverääni kogunevad regulaarselt Edentiale salajastele nõupidamistele, kus arutatakse tähtkuju heaolu. Pärast Satania mässu tavatsesid Jerusemi peamässajad tulla neisse Edentia nõukogudesse nagu varengi. Ja selle ülbe solvangu peatamiseks leiti võimalus alles pärast Miikaeli annetumist Urantial ja piiramatule suveräänsuse omandamist kogu Nebadonis. Sellest ajast saadik ei ole neid patuõhutajaid enam kunagi lubatud istuda lojaalsete Süsteemi Suveräänide nõukogudes Edential.

⁸ Vanaaja õpetajad teadsid neist asjust, nagu näitab ka ürik: „Ja ühel päeval, kui Jumala Pojad tulid ja seisid Kõigekõrgemate ees, tuli ka Saatan nende sekka.” Ja sellega esitatakse fakt, ükskõik millega seoses seda ka ei tehtaks.

⁹ ¶ Kristuse võidukäigust saadik on kogu Norlatiadek patust ja mässajatest puhastatud. Ükskord enne Miikaeli ihulikku surma püüdis langenud Luciferi liitlane Saatan niisugusest Edentia salajasest nõupidamisest osa võtta, kuid peamässajate vastased meeleolud olid jõudnud piirini, kus kaastundeüksed olid juba sulgunud peaaegu kõikjal, nii et Sataniast tulnud vaenlased ei leidnud mingit toetust. Kui kurja vastuvõtmiseks pole lahti ükski uks, siis ei ole võimalik pattu langeda. Kõigi Edentia südamete ukсед sulgusid Saatana ees; süsteemi kokkutulnud Suveräänid heitsid ta üksmeelselt välja ja just siis nägi Inimese Poeg „Saatana nagu välgu taevast maha langevat”.

¹⁰ Pärast Luciferi mässu on Päevilt Ustava elupaiga lähedale püstitatud uus ehitis. See ajutine ehitis on keskuks Kõigekõrgema sidepidajale, kes on tihedasti seotud selle Paradiisi-Pojaga, kes nõustab tähtkuju valitsust kõigis küsimustes, mis puudutavad Päevilt-klassi tegevussuundi ning suhtumist pattu ja mässu.

5. EDENTIA ISAD PÄRAST LUCIFERI MÄSSU

¹ Kõigekõrgemate rotatsioon Edential peatus Luciferi mässu ajal. Praegu on meil samad valitsejad, kes teenisid siin ka tol ajal. Me järeldame siit, et neid valitsejaid ei vahetata välja enne, kuni Luciferist ja tema liitlastest on lõplikult lahti saadud.

² Praegusesse tähtkuju valitsusse on aga lisatud kaks teist Vorondadeki klassi Poega. Need kaksteist on järgmised:

³ 1. Tähtkuju Isa. Praegune Norlatiadeki Kõigekõrgem valitseja on Neadoni Vorondadeki seerias number 617 318. Enne oma kohustuste ülevõtmist Edential teenis ta paljudes tähtkujudes üle kogu meie kohaliku universumi;

⁴ 2. Kõigekõrgema vanemabiline;

⁵ 3. Kõigekõrgema nooremabiline;

⁶ 4. Kõigekõrgem nõuandja, Miikaeli isiklik esindaja pärast tema saamist Meister-Pojaks;

⁷ 5. Kõigekõrgem täitevjuht, Gabrieli isiklik esindaja Edential pärast Luciferi mässu;

⁸ 6. Kõigekõrgem planeedivaatlejate ülem, Satania isoleeritud maailmades asuvate Vorondadekitest vaatlejate ülem;

⁹ 7. Kõigekõrgem kohtunik, Vorondadek-Poeg, kellele on usaldatud kõigi tähtkujusiseste mässudega seotud probleemide lahendamine;

¹⁰ 8. Kõigekõrgem haldaja eriolukordades, Vorondadek-Poeg, kellele on tehtud ülesandeks kohandada Norlatiadeki eriolukorra seadusi selliseks, et need sobiks mässu tõttu isoleeritud Satania maailmades;

¹¹ 9. Kõigekõrgem vahendaja, Vorondadek-Poeg, kelle ülesanne on kooskõlastada seoses annetumisega Urantial tehtud erikohandused tähtkuju rutiinse haldamisega. Selle Poja ülesanded on tingitud teatavate peainglite tegevusest ja loendamatutest erakorralistest hoolekanne- test Urantial koos Kirgaste Õhtutähtede erilise tegevusega Jerusemil;

¹² 10. Kõigekõrgem prokurör, erikohtu juht, kes tegeleb Satania mässule järgnenud segadustest põhjustatud Norlatiadeki eriprobleemide lahendamisega;

¹³ 11. Kõigekõrgem sidepidaja, Edentia valitsejate juurde kinnistatud Vorondadek-Poeg, kes on lähetatud erinõuandjaks Päevilt Ustava juurde soovitama, kuidas oleks kõige parem lahendada mässuga ja loodud-olendite ebalojaalsusega seotud probleeme;

¹⁴ 12. Kõigekõrgem suunaja, Edentia erinõukogu eesistuja. Erinõukogusse kuuluvad kõik isiksused, kes Satania mässu tõttu on saadetud Norlatiadekisse, nende eesistujaks on erakordselt kogenud Vorondadek-Poeg.

¹⁵ Ning siin pole veel arvestatud arvukaid Vorondadekeid, Neadoni tähtkujude saadikuid ja teisi, kes samuti elavad Edential.

¹⁶ Luciferi mässust saadik on Edentia Isad ilmutanud Urantia ja teiste Satania eraldatud maailmade suhtes erilist hoolitsust. Prohvet tundis ammustel aegadel ära Tähtkujude Isade suunava käe rahvaste tegemistes. „Kui Kõigekõrgem andis rahvaile pärisosa, kui ta eraldas teistest Aadama pojad, siis seadis ta kindlaks rahvaste rajad.”

¹⁷ Igas karantiinis ehk isolatsioonis olevas maailmas tegutseb vaatlejana üks Vorondadek-Poeg. Ta osaleb planeedi haldamises vaid siis, kui Tähtkuju Isa käsib tal rahvaste asjadesse sekkuda. Tegelikult just see Kõigekõrgem vaatleja „valitseb inimeste kuningriikides”. Urantia on üks Norlatiadeki isoleeritud maailmu ja alates Caligastia reetmisest on sellele planeedile määratud Vorondadekist vaatleja. Kui Machiventa Melkisedek poolainelisel kujul Urantial teenis, austas ta suuresti tolleaegset Kõigekõrgemat vaatlejat, sest on kirjutatud: „Ja Melkisedek, Saalemi kuningas, oli Kõigekõrgema preester.” Melkisedek avaldas Aabramile selle Kõigekõrgema vaatleja seisundi, öeldes: „Olgu kiidetud Kõigekõrgem, kes sinu vaenlased su kätte andis.”

6. JUMALA AIAD

¹ Süsteemide keskusmaailmad on erilisel viisil kaunistatud aineliste mineraalhitistega, universumite keskused peegeldavad rohkem vaimset hiilgust, kuid tähtkujude keskusmaailmad on morontiategevuste ning elavate kaunistuste tippsaavutused. Tähtkujude keskusmaailmades kasutatakse üldisemalt elavaid kaunistusi ja just selle elu ülekaalu — botaanilise kunsti — tõttu nimetatakse neid maailmu „Jumala aedadeks”.

² Umbes poole Edentiast hõlmavad Kõigekõrgemate oivalised aiad ja need aiad on ühed kõige hurmavamad loodud morontiaaigad kohalikus universumis. Sellega on seletatav, miks erakordselt kauneid paiku Norlatiadeki asustatud maailmades sageli nimetatakse „Eedeni aedadeks”.

³ Selle suurejoonelise aia keskel asub Kõigekõrgemate palveldamise pühamu. Psalmilaulik pidi teadma neist asjadest nii mõndagi, sest ta on kirjutanud: „Kes tohib minna Kõigekõrgemate mäele? Kes tohib seista selles pühas paigas? See, kes süütu kätelt ja puhas südameelt, kelle hing tühja ei himusta ega valet ei vannu.” Selles pühamus juhivad Kõigekõrgemad igal kümnendal päeval, puhkepäeval, kõiki Edentia asukaid Ülimat Jumalat palveldavas kontemplatsioonis.

⁴ Arhitektuursetes maailmades esineb aineeline elu kümnes eri vormis. Urantial on taimede ja loomade elu, kuid Edentia-taolises maailmas on ainelisel elul kümme alajaotust. Kui te vaatleksite neid Edentia elu kümme alajaotust, siis liigitaksite esimesed kolm kohe taimseteks eluvormideks ja viimased kolm loomseteks, kuid nelja vahepealse kiiresti sigineva ja paeluva eluvormi olemus oleks teile täiesti mõistetamatu.

⁵ Isegi selgelt loomne elu erineb väga arengumaailmade omast, nii väga, et nende mittekõnelevate loodud-olendite ainulaadset iseloomu ja südamliliku olemust on surelikule meelega üsna võimatu kirjeldada. On tuhandeid ja tuhandeid elusolendeid, kellest teie kujutlusvõime ei suuda

pilti luua. Kogu loodud loomariik on hoopis teistsugune kui teie arenguplaneetide jämedakoelised liigid. Ent kogu see loomne elu on väga arukas ja erakordselt teenistusvalmis ning kõik need eri liigid on üllatavalt meeldivad ja liigutavalt seltsivad. Neis arhitektuursetes maailmades ei ole lihasööjaid loodud-olendeid; kogu Edentias pole midagi, mida mõni elusolend peaks kartma.

⁶ Ka taimne elu on Urantia omast väga erinev, koosnedes nii ainelistest kui ka morontiaaliikidest. Ainelistele taimedele on iseloomulik roheline värvus, kuid taimse elu morontiaekvivalendid on eri varjundite ja peegeldustega violetsed või helelillad. Niisugune morontiaaimestik on üksnes energiataimestik, mida süües ei teki jääkaineid.

⁷ Et arhitektuursetele maailmadele on annetatud kümme füüsilise elu alajaotust, rääkimata morontiavariatsioonidest, on seal tohutult võimalusi maastiku ning ainelistest ja morontiaehitistest biokaunistusteks. Taevased kunstimeistrid suunavad põliselanikke spornagaid selles ulatuslikus botaanilise dekoreerimise ja biokaunistamise töös. Kui teie kunstnikud peavad kasutama oma kujutluste kujutamiseks tuima värvi ja elutut marmorit, siis taevased kunstimeistrid ja univitiad kasutavad oma ideede esitamiseks ning ideaalide kätkemiseks sagedamini elavat materjali.

⁸ Kui teile meeldivad Urantia lilled, põõsad ja puud, siis Edentia taevaste aedade botaanilisest ilust ja lillede suursugususest tunneb teie silm veel enam rõõmu. Kuid minu kirjeldamisvõimest ei piisa, andmaks surelikule meelega ammendavat ettekujutust nende taevlike maailmade kaunidusest. Silm pole tõesti näinud sellist hiilgust, mis ootab teid ees teie saabudes neisse surelike tõusutee maailmadesse.

7. UNIVITATIAD

¹ Univitiad on Edentia ja sellega seotud maailmade alalised elanikud kõigis seitsmesaja seitsmekümnes maailmas, mis ümbritsevad tähtkuju keskust ja on nende juhendamise all. Neid Looja-Poja ja Loova Vaimu lapsi projitseeritakse ainelise ja vaimse eksistentsi vahelisele tasandile, kuid nad ei ole morontiaolendid. Igal Edentia seitsmekümnest suuremast sfäärist on erineva nähtava vormiga põliselanikud ja morontiasurelike morontiaavormid on iga kord, kui nad lähevad üle ühelt Edentiasfäärilt teisele, liikudes järjest edasi esimesest maailmast kuni seitsmekümnenendani, häälestatud sobima univitiade vastava tõusuastmestikuga.

² Vaimselt on univitiad sarnased; intellektuaalselt erinevad nad üksteisest samamoodi kui surelikud; vormilt meenutavad nad üsnagi morontia eksistentsiolekut ja nad on loodud tegutsema seitsmekümnes erinevas isiksuseklassis. Igal neist univitiad klassidest esineb intellektuaalset tegevust kümnes põhivariandis ja iga niisugune intellekti-tüüp juhib erilist jätkuvat kutsealase või praktilise sotsialiseerumise koolitus- ja kultuurikooli mõnel neist kümnest satelliidist, mis tiirlevad iga Edentia suurema maailma ümber.

³ Need seitsesada väiksemat maailma on kogu kohaliku universumi tööalase praktilise hariduse tehnilised sfäärid ning avatud kõigile intellektiolenid klassidele. Need erioskusi ja tehnilisi teadmisi andvad koolid pole ette nähtud üksnes tõusureslike jaoks, kuigi morontiaõpilased moodustavad neil koolituskursustel osalejatest ülekaalukalt suurima rühma. Kui teid mõnes neist seitsmekümnest sotsiaalkultuuri suurmaailmast vastu võetakse, võimaldatakse teile kohe vaba pääs kõigile kümnele seda ümbritsevale satelliidile.

⁴ Mitmesugustes hea tahte kolooniates on morontia-tõusureslike ülekaalus meelelahutuste suunajate seas, kuid univitiad on suurim Neadoni taevaste kunstimeistritega seostatav rühm. Kogu Orvontonis pole väljaspool Havonat teisi olendeid peale Uversa abandonterite, kes oleksid kunstiannete, sotsiaalse kohanemisvõime ja koordineerimisoskuste poolest võrdsed univitiatega.

⁵ Need tähtkujukodanikud ei kuulu tegelikult kunstimeistrite korpusesse, kuid töötavad vabalt koos kõigi rühmadega ning neil on suuri teeneid selles, et tähtkujude maailmad on muutunud üleminekukultuuri suurejoonelistele kunstiliste võimaluste teostamise peamisteks sfäärideks. Tähtkujude keskusmaailmade piires väljaspool nad ei tegutses.

8. EDENTIA KOOLITUSMAAILMAD

¹ Edentia ja teda ümbritsevatele sfääridele tehtud füüsilised annetused on peaaegu täiuslikud: vaevalt küll on need kõrvutatavad Salvingtoni sfääride vaimse suursugususega, kuid nad ületavad kaugelt Jerusemi koolitusmaailmade hiilguse. Kõiki neid Edentia-sfääre varustatakse energiaga otse universumi kosmosevooludest ja nende tohutuid, nii ainelisi kui ka morontialikke võimsussüsteeme juhendavad ja jaotavad oskuslikult tähtkujude keskused, keda abistavad Füüsiliste Meisterjuhtijate ja Morontia Võimsusejuhendajate võimekad korpused.

² Surelike tõusutee Edentia-ajastul on morontia üleminekukultuuri seitsmekümnes koolitusmaailmas veedetud aeg tõusureslike elujärgus kuni lõpetanu staatuse saavutamiseni kõige rahulikum periood — see on tõesti tüüpiline morontiaelu. Et teid häälestatakse ühest suuremast kultuurimaailmast teise minnes iga kord ümber, jääb teie morontiakeha samaks ja isiksuse teadvusetuse perioode ei ole.

³ Edentia ja selle kaassfääridel viibimise ajal tegelete põhiliselt rühmaeetika omandamisega. Rühmaeetikas peitub universumite ja superuniversumite intellektiolenidite eri klasside meeldivate ja kasulike omavaheliste suhete saladus.

⁴ Eluasemeilmades viisite lõpule areneva sureliku isiksuse ühtlustumise; süsteemi keskusmaailmas omandasite Jerusemi kodakondsuse ja jõudsite valmisolekuni allutada end rühmategevusteks ja kooskõlastatud ettevõtmisteks vajalikule distsipliinile; kuid nüüd, tähtkuju koolitusmaailmades, peate saavutama oma areneva morontiaisiksuse tõelise sotsialiseerumise. Selle võrratu kultuuri omandamise käigus õpite järgmisi oskusi:

⁵ 1. elada õnnelikult ja töötada tõhusalt koos kümne morontiakaaslasega, kusjuures kümme niisugust rühma ühendatakse sajaliikmeliseks kompaniiks ja seejärel tuhandeliikmeliseks korpuseks;

⁶ 2. elada rõõmsalt koos ja teha südamlikult koostööd kümne univitatiaga, kes on vaatamata oma intellektuaalsele sarnasusele morontiaolenditega neist kõige muu poolest väga erinevad. Siis peate koos selle kümneliikmelise rühmaga tegutsema kooskõlas kümne teise perega, mis omakorda on ühendatud tuhandest univitatiast koosnevaks korpuseks;

⁷ 3. kohaneda samaaegselt nii morontiakaaslaste kui ka nende võõrustajatest univitatiatega. Omandada võime teha vabatahtlikult ja tõhusalt koostööd omaenda klassi olenditega, kes on tihedates töösuhetes mõnevõrra teistsuguse intellektiolendite rühmaga;

⁸ 4. tegutsedes selliselt sotsiaalsetes suhetes teiesarnaste ja teist erinevate olenditega, saavutada intellektuaalne kooskõla ja kutsealane kohanemisevõime mõlema rühmaga;

⁹ 5. olles saavutanud isiksuse rahuldava sotsialiseerumise intellektuaalsel ja kutsealasel tasandil, täiustada veelgi võimet elada lähedastes sidemetes endasuguste ja veidi teistsuguste olenditega nii, et ärritus ja vastumeelusus üha vähenevad. Selle saavutamisele aitavad palju kaasa meelelahutuste suunajad koos oma rühmamängudega;

¹⁰ 6. kohandada kõiki neid sotsialiseerumiseviise aina edeneva Paradiisi-tõusutee kooskõlastamisega; täiustada arusaamist universumist, parandades võimet mõista neis näiliselt tähtsusetutes aegruumi tegevustes peituvate eesmärkide igavesi tähendusi;

¹¹ 7. ja siis järgneb kõigi nende multisotsialiseerumiseviiside kulminatsioon koos samaaegse vaimse taiibu avardamisega seetõttu, et vaimne ühinemine rühmaga ja morontiakooskõla täiustab ka isiklikku andekust kõigis faasides. Kahe kõlbelise loodud-olendi partnerlus ei muuda kummagi isiklikke intellektuaalseid, sotsiaalseid ja vaimseid saavutuspotentsiaale universumis sugugi kaks korda tõhusamaks, vaid nad peaaegu neljakordistavad oma saavutamise- ja teostamisvõimalusi.

¹² 8. Me kirjeldasime sotsialiseerumist Edential morontiasureliku liitumisena univatiata pererühmaga, milles on kümme intellektuaalselt erinevat indiviidi, ja samaaegselt ühinemisena kümne morontiakaaslasega. Kuid esimeses seitsmes suuremas maailmas elab kümne univitatiaga koos vaid üks tõususurelik. Teises seitsmest suuremast maailmast koosnevas rühmas elab iga kümneliikmelise põliselanike rühmaga koos kaks tõususurelikku jne, kuni viimasel seitsmest suuremast sfäärist koosnevas rühmas elab kümne univitatiaga koos kümme morontiaolendit. Kui te õpite univitatiatega paremini sotsialiseeruma, siis saate seda

täiustunud eetikat rakendada suhetes endasuguste morontia edasijõudjatega.

¹³ Tõususurelikena tunnete rõõmu viibimisest Edentia edenemismaailmades, kuid te ei koge seda isiklikku rahuldusvärinat, mis iseloomustab teie esimest kokkupuudet universumiasjadega süsteemi keskuses või teie tundeid hüvastijätul nende universumi keskuse viimaste maailmade reaalsustega.

9. EDENTIA KODAKONDSUS

¹ Pärast seitsmekümnenda maailma lõpetamist asuvad tõususurelikud elama Edentiale. Nüüd osalevad tõusuteelised esmakordselt „Paradiisi-kogudes” ja kuulevad oma pikast elukäigust lugu nii, nagu seda kirjeldab Päevilt Ustav, esimene Ülimatest Kolmsus-päritolu Isiksusest, keda nad kohtavad.

² Kogu see viibimine tähtkuju koolitusmaailmades, mis kulmineerub Edentia kodakondsuse omandamisega, on morontia edasijõudjatele tõelise taevaliku õndsuse periood. Süsteemimaailmades viibimise jooksul arenesite peaaegu loomast morontiaolendiks: olite rohkem aineline kui vaimne. Salvingtoni sfääridel arenete morontiaolendist tõelise vaimu seisundini: saate pigem vaimseks kui aineliseks. Ent Edential on tõusuteelised pooltel teel oma endise ja tulevase seisundi vahel, pooltel teel arenevast loomast tõusuvaimuni. Kogu teie Edential ja selle maailmades viibimise ajal olete „nagu inglid”: te liigute pidevalt edasi, kuid säilitate kogu aeg üldise ja tüüpilise morontiastaatuse.

³ See tõususureliku tähtkujus viibimise aeg on kogu morontia-edenemise elujärgu kõige ühtlasem ja stabiilsem ajajärk. See kogemus on tõusuteeliste vaimueelne sotsialiseerumiskoolitus. See on analoogiline lõpetanueelse vaimse kogemusega Havonal ja absoniitsuse-eelse koolitusega Paradiisis.

⁴ Edential tegelevad tõususurelikud põhiliselt neile antud ülesannetega seitsmekümnend järjekorras univatiata maailmas. Nad teenivad ka Edential endal mitmesugustes ametites, peamiselt seoses selle tähtkuju programmiga, mis puudutab rühmade, rasside, rahvaste ja planeetide heaolu. Kõigekõrgemad ei tegele eriti indiviidide edasiarenemisele kaasaaitamisega asustatud maailmades, nad valitsevad rohkem inimeste kuningriike kui indiviidide südameid.

⁵ Ja päeval, mil te valmistute Edentialt lahkuma Salvingtonile, te peatute ja vaatate tagasi ühele kõige ilusaimale ja värskendavamale ajale kõigist oma koolitusajajärkudest siinpool Paradiisi. Ent selle kõige aulisus üha kasvab teie tõusul sissepoole ja te omandate aina suurema võime hinnata jumalikke tähendusi ja vaimseid väärtusi.

⁶ [Esitanud Malavatia Melkisedek.]

TAEVASED KUNSTIMEISTRID

MITMESUGUSTE alajaotuste ja universumi keskusmaailmade hea tahte kolooniates leidub ka üks ainulaadse segakoosseisuga isiksusteklass, keda nimetatakse taevasteks kunstimeistriteks. Need olendid on morontia ja alamate vaimumaaailmade kunstnikud ja kunstimeistrid. Nad on vaimud ja poolvaimud, kes tegelevad morontiaehtimise ja vaimsete kaunistustega. Neid kunstimeistreid jagub suuruniversumis kõikjale — neid on superuniversumite, kohalike universumite, tähtkujude ja süsteemide keskusmaailmades, samuti kõigil sfääridel, mis on stabiliseerunud valgusse ja ellu. Kuid nende põhiline tegevusväli on tähtkujudes ja eriti iga keskust ümbritsevas seitsmesaja seitsmekümnes maailmas.

² Kuigi nende töö võib ainelisele meelele jääda peaaegu arusaamatuks, tuleks arvestada, et morontia- ja vaimumaaailmades on samuti oma kõrged kunstid ja võrratud kultuurid.

³ Taevaseid kunstimeistreid ei looda sellistena; nad valitakse välja ja võetakse sellele tööle olendite korpus- test, kuhu kuuluvad teatavad keske universumi põliselanikest õpetajaisiksused ja nende vabatahtlikud õpilased tõususurelike ning arvukate teiste taevaste rühmade seast. Kunstimeistrite esialgse õpetamiskorpuse moodustas kunagi Lõpmatu Vaim koostöös Seitsme Meistervaimuga ning sinna kuulusid seitse tuhat Havona õpetajat, tuhat iga kunstimeistrite alajaotuse kohta. Sellisest tuumikust on ajastute jooksul kujunenud see särav hulk vaimu- ja morontiaasjade oskustöölisi.

⁴ Taevaste kunstimeistrite korpusesse võivad pääseda kõik morontiaisiksused ja vaim-olemusvormid, see tähendab kõik, kes pole oma olemuselt jumalikust pojaseisusest. Arengusfääridelt pärit tõusvad Jumala pojad võivad pärast morontiaaailmadesse jõudmist taotleda vastuvõtmist kunstimeistrite korpusesse, ja kui nad on piisavalt andekad, võivad nad pikemaks või lühemaks perioodiks valida selle elujärgu. Kuid keegi ei saa astuda taevaste kunstimeistrite hulka lühemaks perioodiks kui tuhandeks aastaks superuniversumi aja järgi.

⁵ Kõik taevased kunstimeistrid on registreeritud superuniversumi keskuses, ent neid suunavad kohalike universumite keskusmaailmades morontiajuhendajad. Igas kohaliku universumi keskusmaailmas tegutsevad morontiajuhendajad, kes lähetavad neid seitsmesse järgmisse tähtsamasse tegevusvaldkonda:

- ⁶ 1. taevased muusikud;
- ⁷ 2. taevased interpreedid;
- ⁸ 3. jumalikud ehitajad;
- ⁹ 4. mõttekroonikud;
- ¹⁰ 5. energiakorraldajad;
- ¹¹ 6. kujundajad ja kaunistajad;
- ¹² 7. harmooniatöötajad.

¹³ Nende seitsme rühma algsed õpetajad olid kõik pärit Havona täiuslikest maailmadest. Havonas on olemas vaimse maailma kunstnikutöö kõigi faaside ja vormide algkujud ning seal toimub nende tundmaõppimine. Kuigi nende Havona kunstide viimine kosmosemaailmadesse on määratu töö, on taevased kunstimeistrid ajastust ajastusse oma meetodeid ja teostusviise täiustanud. Nagu kõigis teisteski tõusutee faasides, peavad igal alal kõige enam edasijõudnud pidevalt oma paremaid teadmisi ja oskusi edasi andma vähem andekatele kaaslastele.

¹⁴ Te hakkate neid siirdatud Havona kunste esmakordselt nägema eluasemeilmades, ja nende ilu ning teie võime seda hinnata üha suureneb ning kasvab, kuni te seisate Salvingtoni vaimusaalides ja näete vaimumaaailmade taevaste kunstnike innustavaid meistriteoseid.

¹⁵ Kõik need morontia- ja vaimumaaailma tegevused on reaalsed. Vaimolenditele on vaimumaaailm reaalsus. Meile on aineeline maailm ebareaalsem. Vaimude kõrgemad vormid lähevad tavalisest ainest vabalt läbi. Kõrged vaimud ei reageeri millelegi ainelisele, välja arvatud teatavad põhienergiad. Ainelistele olenditele on vaimumaaailm enam-vähem ebareaalne; vaimolenditele on aineeline maailm peaaegu täiesti ebareaalne, selles on vaid vaimureaalsuste ainese vari.

¹⁶ Ma ei saa pelgalt oma vaimu nägemisvõimega tajuda hoonet, milles seda jutustust praegu tõlgitakse ja kirja pannakse. Jumalik Nõuandja Uversalt, kes juhtumisi minu kõrval seisab, tajub neid puhtainelisi looduid veelgi vähem. Me mõistame, kuidas need ainelised ehitised teie jaoks paistavad, kui vaatleme nende vaim-vasteid, mille esitab meie meelele mõni meid saatev energiamuundaja. Need ainelised ehitised ei ole minu kui vaimolendi jaoks päriselt reaalsed, ent ainelistele surelikele on need muidugi väga reaalsed ja väga kasulikud.

¹⁷ Teatavat liiki olendid on võimelised eristama nii ainelise kui ka vaimumaaailma loodud-olendite reaalsust. Sellesse klassi kuuluvad niinimetatud neljandad Havona Servitalid ja iga neljandana loodud lepitaja. Aja ja ruumi inglitele on antud võime eristada nii ainelisi kui ka vaimolendeid, sama võime on ka tõususurelikel pärast nende vabanemist lihalikust elust. Kõrgematele vaimutasanditele jõudes suudavad tõusuteelised ära tunda ainelisi, morontia- ja vaimureaalsusi.

¹⁸ Minuga koos on siin ka üks Vägev Sõnumitooja Uversalt, Kohandajaga ühtesulanud tõusuteeline, kunagine surelik olend, kes tajub teid sellistena, nagu te olete, ning samal ajal näeb ta ka Üksildast Sõnumitoojat, supernave ja teisi ligiolevaid taevaseid olendeid. Oma pika tõusutee jooksul ei kaota te kunagi võimet ära tunda oma varasemate eksistentside kaaslasi. Eluastmestikul tõustes säilib teil alati võime oma varasemate ja madalamate kogemustasandite kaaslasi ära tunda ja nendega vennalikult suhelda.

Iga uus teisenemine või ümbersünd lisab teie nägemisulatusse veel ühe vaimolendite rühma, kärpimata vähimalgi määral teie võimet ära tunda oma varasemate seisundite sõpru ja kaaslasi.

¹⁹ Kõik selle muudab tõsusurelike kogemuses võimalikuks nende sisimas elavate Mõttekohandajate tegevus. Et nad säilitavad koopiad kõigist teie elukogemustest, siis on sellega tagatud, et te ei kaota kunagi ühtki oma tõelist omadust, mis teil kunagi on olnud: need Kohandajad käivad koos teiega, osana teist, tegelikult *teiena*.

²⁰ Kuid olen peaaegu meeleheitel, sest ma ei suuda ainelisele meelele anda edasi taevaste kunstimeistrite töö olemust. Pean pidevalt mõtet moonutama ja keelt väänama, püüdes surelikule meelele avada nende morontiatoomingute ja vaimulähedaste nähtuste reaalsust. Teie arusaamisvõime ei suuda nende poolvaimsete tegevuste tähendust, väärtust ja suhet haarata ning teie keelest ei piisa nende edastamiseks. Ma püüan aga jätkuvalt valgustada inimmeelt nende reaalsuste suhtes, saades täielikult aru, et mul on võimatu selles erilist edu saavutada.

²¹ ¶ Ma püüan vaid visandada väga üldisi paralleele surelike aineliste tegevuste ja taevaste kunstimeistrite paljude funktsioonide vahel. Kui Urantia rassid oleksid kunsti ja muude kultuurisaavutuste alal kaugemale jõudnud, saaksin ma palju paremini suunata inimmeelt ainelistest asjadest morontia asjadeni. Voin loota vaid sellele, et suudan kinnitada nende morontia- ja vaimumaailmade toimingute reaalsust.

1. TAEVASED MUUSIKUD

¹ Et surelike kuulmisulatus on piiratud, siis vaevast suudate kujutleda morontiameloodiaid. On olemas isegi selline kaunite helide ainevahemik, mida inimese kuulmismeel ei suuda ära tunda, rääkimata morontia- ja vaimuharmoniaate kujuteldamatust ulatusest. Vaimumeloodiad ei ole ainelised helilained, vaid vaimutuiked, mida taevaste isiksuste vaimud vastu võtavad. Sfääride meloodiate tohutu ulatus ja väljendumise hingelisus, samuti selle suurejooneline teostus jääb täielikult väljapoole inimliku mõistmisvõimet. Olen näinud miljoneid vaimustatud olendeid ülevas ekstaasis, kui taevaste ringluste vaimuenergiast kantud maailmade meloodia nende üle rullub. Neid imelisi meloodiaid saab teabelevi kaudu edastada universumi kaugeimatessegi osadesse.

² Taevased muusikud tegelevad taevaliku harmoonia tekitamiseks järgmiste vaimujõudude käsitlemisega:

³ 1. *vaimne heli* — vaimuvoolu katkestused;

⁴ ¶ 2. *vaimne valgus* — morontia- ja vaimsete alade valguse juhtimine ning intensiivistamine;

⁵ ¶ 3. *energiamõjud* — morontia- ja vaimuenergiate oskusliku käsitlemisega tekitatav meloodia;

⁶ ¶ 4. *värvisümfooniad* — morontia värvitoonide meloodia, mis on üks taevaste muusikute suurimaid saavutusi;

⁷ ¶ 5. *ühteliitunud vaimude harmoonia* — morontia- ja vaimolendite eri klasside süsteem ja omavahelised ühendused iseenesest tekitavad majesteetlikke meloodiaid;

⁸ ¶ 6. *mõttemeloodia* — vaimsete mõtete mõtlemine võib olla nii täiuslikuks muudetud, et need mõtted paiskuvad välja Havona meloodiatena;

⁹ ¶ 7. *kosmosemuusika* — õige häälestatuse korral saab universumi teabelevinglustega vastu võtta teiste sfääride meloodiaid.

¹⁰ ¶ On olemas üle saja tuhande erineva heli-, värvi- ja energiakäsitlemise viisi, mis on analoogilised sellega, kuidas inimesed kasutavad muusikariistu. Teie tantsuansamblid kujutavad endast kahtlemata aineliste loodud-olendite tahumatut ja groteskset püüdu olendite asetust ja süsteemi ümber korraldades läheneda taevasele harmooniale. Ülejäänud viit morontiameloodiate vormi aineliste kehade sensoorsed mehhanismid ära ei tunne.

¹¹ Harmoonia, seitsme tasandi meloodiliste ühenduste muusika, on vaimse suhtlemise üks universaalne kood. Muusika, nii nagu Urantia surelikud sellest aru saavad, jõuab oma kõrgeima väljendusvormini süsteemi keskuse Jerusemi koolides, kus poolainelistele olenditele õpetatakse heliharmooniaid. Teistele morontiameloodia ja taevase harmoonia vormidele surelikud ei reageeri.

¹² ¶ Urantial hinnatakse muusikat nii füüsiliselt kui ka vaimselt. Teie inimmuusikud on teinud palju selleks, et tõsta muusikamaitse kaugete esivanemate barbaarsete monotoonsete helide hindamisest kõrgematele tasemetele. Enamik Urantia surelikest reageerib muusikale suures osas aineliste lihastega ja väga vähe meele ning vaimuga, aga enam kui kolmekümne viie tuhande aasta jooksul on muusika hindamisvõime pidevalt paranenud.

¹³ Meloodiline sünkopeerimine kujutab endast üleminekut primitiivse inimese monotoonsele muusikale teie hilisema aja muusikute väljendusrikkale harmooniale ning tähendusrikkatele meloodiatele. Need varasemad rütmitüübid stimuleerivad muusikat armastavate meelte reageerimist, nõudmata kõrgemate intellektuaalsete võimete pingutamist harmoonia hindamise eesmärgil, ning on seega meelevärske ebaküpsetele või vaimselt lodevatele indiviididele.

¹⁴ ¶ Urantia parimgi muusika on vaid põgus kaja suurejoonelisest muusikast, mida kuulevad teie muusikute taevased kaaslased, kes on neist morontiajõudude harmoonilistest helidest jäädvustamiseks jätanud vaid harmooniliste muusikaliste meloodiate katkeid. Vaimu- ja morontia-muusikas kasutatakse tihti kõiki seitset väljendus- ja esituslaadi, nii et inimmeelt piiravad tohutud kammitsad, kui ta püüab neid kõrgemate sfääride meloodiaid taandada vaid muusikahelide nootideks. Niisugune katse sarnaneb püüga esitada suure orkestri muusikat ühelainsal muusikariistal.

¹⁵ Te olete Urantial küll kokku pannud mõningaid kauneid meloodiaid, kuid ei ole muusikas sugugi nii kaugele arenenud kui paljud teie naaberplaneedid Satania. Kui

Aadam ja Eeva oleksid ellu jäänud, siis oleks teil olnud tõeline muusika; kuid harmooniaanne, mis oli nende olemuses nii arenenud, on ebamuusikaalsete järglaste mõjul sedavõrd lahjenenud, et vaid üksainus tuhandest surelikust oskab harmoonilisi helisid veidigi rohkem hinnata. Kuid ärge heituge: Urantiale võib kord ilmuda ka tõeline muusik ja tema muusika suurejooneline kõla võib paeluda terveid rahvaid. Üks niisugune inimolend võib kogu rahva, isegi kogu tsiviliseeritud maailma arengusuunda igaveseks muuta. On tõesti tõi, et „meloodia võib muuta kogu maailma”. Muusika jääb igavesti inimeste, inglite ja vaimude universaalseks keeleks. Havona kõneleb harmoonia keeles.

2. TAEVASED INTERPREEDID

¹ Surelik inimene võib vaevalt loota enam kui üksnes kasinat ja moonutatud arusaamist taevaste interpretide tegevusest, mida ma püüan illustreerida teie ainelise keele tahumatu ja piiratud sümboolika kaudu. Vaimu- ja morontiaaailmal on tuhat ja üks ülimalt väärtuslikku asja, mis väärib jälgendamist, kuid on Urantial tund matud, kogemusi, mis kuuluvad niisuguste tegevuste hulka, mis vaevalt on kunagi „inimesele pähe turgatanud”, reaalsusi, mida Jumal on varuks hoidnud neile, kes lihalikust elust ellu jäävad.

² ¶ Taevaseid interpreete on seitse rühma ja ma püüan kirjeldada nende tööd järgmise liigituse kaudu:

³ 1. *lauljad* — harmonistid, kes kordavad teatavaid varasemaid harmooniaid ja tõlgendavad praegusi meloodiaid, kuid seda kõike tehakse morontiatasandil;

⁴ ¶ 2. *koloristid* — need valguse ja varju kunstnikud, keda teie nimetaksite joonistajateks ja maalijateks, kunstnikud, kes talletavad mööduvaid stseene ja põgusaid episoodide tulevaste morontialaste rõõmuks;

⁵ ¶ 3. *valguskineastid* — tõeliste poolaineliste nähtuste talletajad vormis, millega võrreldes kinofilmid on väga algelised;

⁶ ¶ 4. *ajalooliste vaatamängude esitajad* — esitavad etenduste vormis universumi kroonikate ja -ajaloo tähtsamaid sündmusi;

⁷ ¶ 5. *prohvetlikud kunstimeistrid* — projitseerivad ajaloo alusel tehtud järeldusi tulevikku;

⁸ ¶ 6. *elulugude jutustajad* — talletavad elukogemuste tähendust ja tähtsust. Praeguste isiklike kogemuste projitseerimine tulevikus saavutatavatesse väärtustesse;

⁹ ¶ 7. *haldusaktide esitajad* — kirjeldavad valitsuse filosoofia ja haldusmeetodite tähtsust, nad on suveräänsuse taevased dramaturgid.

¹⁰ ¶ Väga sageli teevad taevased interpreedid tõhusat koostööd meelelahutusjuhtidega, kombineerides meenuusi meele teatavat liiki puhkuse ja isiksuse lõbustamise vormidega. Enne salajasi morontiakoosolekuid ja vaimolendide täiskogusid tegelevad need interpreedid mõnikord

suurejoonelist draamaetendustega, milles esitavad nende koosolekute eesmärgi. Hiljuti olin tunnistajaks hämmastavale etendusele, milles enam kui miljon näitlejat esitasid järjest tuhat stseeni.

¹¹ Kõrgemad intellektuaalsed õpetajad ja üleminekuhoolekandjad kasutavad neid mitmesuguseid interpretide rühmi ulatuslikult ja edukalt oma tegevuses morontiahariduse andmisel. Kuid mitte kõik nende pingutused ei ole suunatud lihtsalt illustreerimiseks; suur, väga suur osa nende tööst on püsiva iseloomuga ja jääb igaveseks kõigi tulevaste aegade pärandiks. Need kunstimeistrid on nii mitmekülgsed, et üheskoos tegutsedes saavad nad taasesitada kogu teatava ajastu ja koostöös seeravitest hoolekandjatega anda ajasurelikele vaatajatele tegeliku ettekujutuse vaimumaailma igavestest väärtustest.

3. JUMALIKUD EHITAJAD

¹ On linnu, mille „ehitaja ning valmistaja on Jumal”. Vaimse vastetena on meil olemas kõik, mida te surelikena tunnete, ja kirjeldamatult enamgi. Meil on kodud, vaimsed mugavused ja morontiaeluks vajalikud asjad. Iga ainelise asja kohta, millest inimesed suudavad rõõmu tunda, on meil tuhandeid meie eksistentsi rikastavaid ja avardavaid vaimseid reaalsusi. Jumalikud ehitajad tegutsevad seitsme rühmana:

² ¶ 1. *kodude projekteerijad ja ehitajad* — ehitavad ja kujundavad ümber üksikisikutele ja töörühmadele mõeldud elupaiku. Need morontia- ja vaimu-elupaigad on reaalsed. Teie lühiulatuses nägemisele oleksid need nähtamatud, kuid meie jaoks on nad väga reaalsed ja kaunid. Kõik vaimolendid võivad oma morontia- või vaimuelupaikade planeerimise ja loomise mõningaid üksikasju ehitajatega teatud määral arutada. Need kodud sisustatakse ja kaunistatakse vastavalt neis elama hakkavate morontia- või vaimolendide vajadustele. Kõik need ehitised on küllalt mitmekesised ja pakuvad piisavalt võimalusi individuaalseks eneseväljenduseks;

³ ¶ 2. *töökohtade ehitajad* — projekteerivad ja panevad kokku vaimu- ja morontiaalade tavaliste alaliste töötajate asupaiku. Nad on võrreldavad Urantia töökodade ja teiste tööstusettevõtete ehitajatega. Üleminekumaailmas on olemas vajalik vastastikuse abi süsteem ja spetsiaalne töödivisjon. Meil ei tee kõik kõike; morontiaolenditel ja arenevatel vaimudel on funktsioonid erinevad ja need töökohtade ehitajad ei ehitata mitte ainult paremaid töökohtasid, vaid aitavad ka vastava töötaja tööd täiustada;

⁴ ¶ 3. *mängupaikade ehitajad*. Puhkeperioodidel, mida surelikud nimetaksid puhkuseks ja teatud mõttes mänguks, kasutatakse tohutuid ehitisi. Meelelahutuste suunajatele, morontiaaailmade humoristidele, luuakse neis sobivad tingimused, sellised üleminekusfäärid, kus toimub hiljaaegu arenguplaneetidelt saabunud tõusuolendite koolitus. Isegi kõrgemad vaimud tegelevad oma vaimse taastumise perioodidel teatavate humoorikas vormis meenutustega;

⁵ ¶ 4. *palveldamispaikade ehitajad* — vaimu- ja morontiatemplite kogenud arhitektid. Kõigis surelike tõusumaailmades on palveldamistemplid ja need on morontia-maailmade ning vaimusfääride kõige kaunimad ehitised;

⁶ ¶ 5. *haridusasutuste ehitajad* — ehitavad morontiakoolituse ja kõrgema tasemega vaimukoolituse keskusi. Alati on võimalus saada lisateadmisi, hankida täiendavat informatsiooni nii oma praeguse ja tulevase töö kui ka universumi kultuuri kohta, et tõusasurelikest saaksid morontia- ja vaimumaailmade üha intelligentsemad ja edukamad kodanikud;

⁷ ¶ 6. *morontiaplaneerijad* — need, kes ehitavad mingil sfääril korraga kohalolevate kõigi maailmade kõigi isiksuste kooskõlastavaid ühendusi. Need planeerijad töötavad koos Morontia Võimsusejuhendajatega, et rikastada edeneva morontiaelu koordineerimist;

⁸ ¶ 7. *ühiskondlike ehitiste ehitajad* — kunstimeistrid, kes planeerivad ja ehitavad muid kogunemispaiku peale palveldamispaikade. Need ühiste kokkutulekute paigad on suurejoonelised ja suursugused.

⁹ Kuigi ei need ehitised ega ka nende kaunistused ei ole aineliste surelike meeltetaju jaoks päris reaalsed, on nad väga reaalsed meile. Isegi kui te saaksite lihalikus kujus kohal olla, ei näeks te neid templeid. Vaatamata sellele on kõik need ainelist ületavad loodud ehitised tegelikult olemas ja me tajume neid selgelt ning tunneme neist niisama täielikult ka rõõmu.

4. MÖTTEKROONIKUD

¹ Need kunstimeistrid on pühendunud maailmade kõrgema mõtte talletamisele ja taasesitamisele ning nad tegutsevad seitsmes rühmas.

² ¶ 1. *Mõttetalletajad*. Need kunstimeistrid tegelevad maailmade kõrgema mõtte talletamisega. Morontiaaailmades nad tõepoolest koguvad mõttepärlid. Enne esmakordset saabumist Urantiale nägin kroonikates ja kuulsin teabelevis mõnede selle planeedi mõttehiiglaste võimest ideid luua. Mõttekroonikud säilitavad neid üllaid ideid uversa keeles.

³ Igal superuniversumil on oma keel, mida räägivad selle isiksused ja mis on valdav kõigis selle sektorites. Meie superuniversumis nimetatakse seda uversa keeleks. Igal kohalikul universumil on samuti oma keel. Kõik Nebadoni kõrgemad klassid on kakskeelsed ja räägivad nii nebadoni kui ka uversa keelt. Erinevatest kohalikest universumitest pärit indiviidid suhtlevad omavahel uversa keeles; kui aga üks neist on pärit mõnest teisest superuniversumist, peavad nad kasutama tõlki. Keskuses universumis vajatakse keelt vähe: seal on olemas täiuslik ja peaaegu täielik arusaamine, seal ei saada täielikult aru vaid Jumalatest. Meile õpetatakse, et juhuslikul kohtumisel Paradiisis ilmneb rohkem vastastikust arusaamist, kui võiks surelike keeles edasi anda tuhande aastaga. Isegi Salvingtonil me „tunne-me, nagu meidki tuntakse”.

⁴ Võime teisendada morontia- ja vaimusfäärides mõtet keelde ületab surelike arusaamisvõime. Kogenud kroonikud võivad meie mõtte talletumist alaliseks ülestähenduseks niivõrd kiirendada, et Urantia aja ühe minutiga võib registreerida üle poole miljoni sõna või mõttesümboli. Need universumikeeled on palju rikkalikumad kui arenevate maailmade kõne. Uversa mõistete sümbolid hõlmavad enam kui miljardit tähemärki, kuigi põhitähestikus on vaid seitsekümmend sümbolit. Nebadoni keel ei ole nii keeruline, põhisümbolite hulka ehk tähestikku kuulub vaid nelikümmend kaheksa märki.

⁵ ¶ 2. *Mõistete jäädvustajad*. See teine kroonikute rühm tegeleb mõistepiltide, mõttemustrite säilitamisega. See püsiva jäädvustamise vorm on ainelistele maailmadele tundmatu ja selle meetodi abil võiksin ma teie aja ühe tunniga saada rohkem teadmisi kui teie saaksite tavalise kirja-keele tekstide läbilugemisega saja aasta jooksul.

⁶ ¶ 3. *Mõistekirja jäädvustajad*. Meil on olemas nii teie kirjasõna kui ka suulise kõne vasted, ent mõtte jäädvustamiseks kasutame me tavaliselt mõistepiltide ja mõistekirja meetodeid. Mõistekirjade säilitajad saavad mõistete jäädvustajate tööd tuhat korda täiuslikumalt teha.

⁷ ¶ 4. *Kõnekunsti edendajad*. See kroonikute rühm tegeleb mõtete säilitamisega nende esitamiseks kõnekunsti abil. Kuid nebadoni keeles võiksime mõne Urantia sureliku kogu eluloo ära rääkida poole tunniga. Ainus viis, kuidas te võiksite neid toiminguid mõista, oleks hetkeks peatuda ja mõelda oma segasest ning moonutatud unenäolust, sellest, kuidas te saate neis öistes fantaasiates mõne sekundiga läbida aastatepikkusi kogemusi.

⁸ Vaimumaailma kõnekunst on üks haruldasi naudinguid, mis ootab ees teid, kes te olete kuulnud vaid tühimaid ja takerduvaid kõnepidamisi Urantial. Salvingtoni ja Edentia kõnedes on muusika harmooniat ja kaunikõlalist väljendusoskust, mis on kirjeldamatult innustav. Need sütitavad mõisted on nagu kaunid pärlid aulistes diademides. Aga ma ei saa sellega hakkama! Ma ei suuda inimeelele edasi anda nende teise maailma reaalsuste avarust ja sügavust!

⁹ ¶ 5. *Teadaannete suunajad*. Sellele mõttetalletajate rühmale alluvad üldiselt Paradiisi, superuniversumite ja kohalike universumite teadaanded. Nad on teadaannete materjalide kontrollijad ja toimetajad ning koordineerijad, kes töötlevad kõiki Paradiisi teadaandeid superuniversumile ja kohandavad ning tõlgivad Päevilt Vanade teadaandeid kohalike universumite keeltesse.

¹⁰ Kohalike universumite teadaandeid tuleb samuti töödelda, et süsteemid ja üksikplaneedid saaksid neid vastu võtta. Nende kosmoseettekannete edastamise üle peetakse hoolikat järelevalvet ning alati registreeritakse korralikult, kas ettekanne on vaadeldava ringluse igas maailmas ikka õigesti vastu võetud. Need teadaannete suunajad on tehnilised asjatundjad kosmosevoolude kasutamise alal kõigis aruka suhtlemise vormides.

¹¹ ¶ 6. *Rütmijäädvustajad*. Urantialased nimetaksid neid kunstimeistreid kahtlemata poeetideks, ehkki nende

töö on teie poeesiateostest väga erinev ja ületab neid peaaegu määratult. Rütm on nii morontia-kui ka vaimolenditele vähem väsitav ja seepärast püütakse sageli tõhusust parandada ning rõõmutunnet suurendada arvukate tegevuste sooritamiseega rütmiliselt. Sooviksin vaid, et ka teil oleks võimalus kuulda mõningaid Edentia assambleede poeetilisi teadaandeid ja nautida nende tähtkujugeeniuste värvining toonirikkust, kes valdavad meisterlikult seda eneseväljenduse ja sotsiaalse kooskõla oiulist vormi.

¹² ¶ 7. *Morontiajäädvustajad*. Ma tõesti ei tea, kuidas kirjeldada ainelisele meelele selle tähtsa mõttekroonikute rühma tegevust, kes on määratud talletama mitmesuguste morontiaasjade ja vaimutoimingute rühmade ühispile; üldiselt öeldes on nad nagu üleminekumaailmade rühma-fotograafid. Nad talletavad tuleviku jaoks üksteisele järgnevate ajajärkude tähtsamaid stseene ja ühendusi ning säilitavad neid morontia kroonikasaalide arhiivides.

5. ENERGIAKORRALDAJAD

¹ Need huvitavad ja tõhusad kunstimeistrid tegelevad igat liiki energiaga: füüsilise, meele- ja vaimse energiaga.

² ¶ 1. *Füüsilise energia korraldajad*. Füüsilise energia korraldajad teenivad pikki perioode võimsusesuunajate juures ja on asjatundjad füüsilise energia paljude faaside korraldamise ja juhtimise alal. Nad tunnevad hästi superuniversumite kolme põhivoolu ja kolmekümnet energialiiki. Need olendid on üleminekumaailmades Morontia Võimsusesuunajate hindamatud abilised. Nad õpivad usinalt tundma Paradiisi kosmilisi projektsioone.

³ ¶ 2. *Meeleenergia korraldajad*. Need on spetsialistid morontiatüüpi ja muud tüüpi intellektiolendite vahelise suhtlemise alal. Urantial see surelikevaheline suhtlemisvorm peaaegu puudub. Need spetsialistid arendavad morontia tõusuolendite omavahelist suhtlemisvõimet ning nende töö hõlmab arvukaid ainulaadseid avastusi intellektidevaheliste sidemete alal, mille kirjeldamine ainelisele meelele ei ole minu võimuses. Need kunstimeistrid õpivad innukalt tundma Lõpmatu Vaimu meeleringlusi.

⁴ ¶ 3. *Vaimse energia korraldajad*. Vaimse energia korraldajad on põnev rühm. Vaimne energia allub niisama kindlatele seadustele nagu füüsiline energiagi. See tähendab, et vaimujõu uurimine võimaldab teha niisama kindlaid järeldusi ning määrata niisama täpselt mõjusid nagu füüsiliste energiatega uurimine. Vaimumaailmas kehtivad täpselt niisama kindlad ja usaldusväärsed seadused kui ainelistes maailmades. Õppides tundma Igavese Poja vaimu-energiaalaste põhiseaduste rakendusi sellistena, nagu neid kasutatakse universumites morontiaolendite ja teiste taevaste olendiklasside suhtes, on vaimse energia korraldajad viimaste miljonite aastate jooksul leidnud palju täiustatud viise vaimse energia vastuvõtmiseks.

⁵ ¶ 4. *Ühendenergia korraldajad*. See on hea koolitusega olendite avastusrühm, kes on pühendunud kõikjal universumis füüsilise-, meele- ja vaimse energiana avalduva

jumaliku energia kolme algse faasi funktsionaalsele ühendamisele. Need on agarad isiksused, kes püüavad reaalsuses avastada Ülima Jumala kõikset kohalolekut, sest selles Jumaluse isiksuses peab olema kogemuslikult ühendatud kogu suuruniversumi jumalikkus. Ja neil kunstimeistritel on see viimasel ajal teatud määral ka õnnestunud.

⁶ ¶ 5. *Transpordinõustajad*. See transpordiseeravite tehniliste nõustajate korpus teeb väga tublit koostööd täheuurijatega, töötades välja marsruute ja abistades muul viisil kosmosemaailmade transpordiülemaid. Need on sfääride liikluse juhendajad ja neid on kõigil asustatud planeetidel. Urantial teenib seitsmekümnest transpordinõustajast koosnev korpus.

⁷ ¶ 6. *Sidespetsialistid*. Urantial teenib samuti kaks-teist planeetide- ja universumitevahelise side tehnikut. Need kogenud olendid tunnevad põhjalikult maailmadevahelises sidepidamises kehtivaid edastamise seadusi ja häireid. See korpus tegeleb igat liiki kosmosesõnumitega, välja arvatud Gravitatsiooni Sõnumitoojate ja Üksildaste Sõnumitoojate poolt edastatavad sõnumid. Urantial peavad nad tegema suure osa oma tööst peainglite ringluse kaudu.

⁸ ¶ 7. *Puhkuseõpetajad*. Jumalikku puhkust seostatakse vaimse energia vastuvõtmisega. Morontia- ja vaimu-energiat tuleb täiendada samuti nagu füüsilist energiat, kuid mitte samadel põhjustel. Olen sunnitud kasutama teie valgustamiseks väga üldisi näiteid. Niisiis teadke, et meie, vaimumaailma asukad, peame aeg-ajalt oma tavalise tegevuse katkestama ja siirduma sobivatesse kohtumispai-kadesse, kus me kasutame jumalikku puhkust ja taastame selliselt oma kahanenud energiavarusid.

⁹ Te saate oma esimesed õppetunnid neis asjades siis, kui jõuate eluasemeilmadesse, olles saanud morontiaolenditeks ja hakanud vaimuasjadest aru saama. Te olete teadlikud Havona sisimast ringist ning sellest, et kosmosepalverändurid tuleb pärast eelmiste ringide läbimist juhtida Paradiisi pikka ja taaselustavasse puhkusesse. See pole ainult tehniline nõue ajalikust elujärgust igaviku teenistusse üleminekul, vaid on ka vajalik puhkusevorm tõusukogemuse viimaste sammude energiakadude taastamiseks ning vaimujõu varumiseks lõputu elujärgu järgmiseks etapiks.

¹⁰ Need energiakorraldajad tegutsevad ka sadadel muudel viisidel, mida on liiga palju, et neid üles lugeda, näiteks seeravite, keerubite ja sanobite nõustamine selles, kuidas on kõige tõhusam energiat vastu võtta ning kuidas säilitada aktiivsete keerubite ja passiivsete sanobite vaheliste lahknevate jõudude kõige kasulikumat tasakaalu. Need asjatundjad abistavad loodud morontia- ja vaimolendeid ka paljudel muudel viisidel, aidates neil paremini aru saada jumalikust puhkusest, mis on nii oluline kosmose põhienergiate tõhusaks kasutamiseks.

6. KUJUNDAJAD JA KAUNISTAJAD

¹ Sooviksin tõesti, et oskaksin kirjeldada nende ainulaadsete kunstimeistrite oivalist tööd! Iga mu katse selgitada vaimset kaunistustööd tooks teie ainelisse meelde vaid meenutusi teie endi haletsusväärsetest, kuid tunnustust väärivatest püüetest teha sama oma meele ja aine maailmas.

² See korpus hõlmab enam kui tuhandet alategevust ning jaguneb järgmisse seitsmesse põhirühma:

³ 1. *Värvimeistrid*. Need saadavad kümnes tuhandes vaimupeegelduse värvitoonis välja oma oivalisi harmoonilise ilu sõnumeid. Peale värvitaju pole inimkogemuses midagi, millega neid tegevusi võiks võrrelda.

⁴ 2. *Helikujundajad*. Need teie mõistes helide kujundajad kujutavad mitmesuguse iseloomuga ja morontiaolendite poolt erinevalt vastuvõetavaid vaimulaineid. Need impulsid on tegelikult taevaste hulkade paljaste ja auliste vaim-hingede suurepäraseid peegeldused.

⁵ 3. *Emotsioonide kujundajad*. Need tunnete tugevdajad ja talletajad säilitavad morontiatundmusi ning jumalikke emotsioone, et aja lapsed neid uuriksid ja neist õpiksid ning morontia edasijõudjad ja edenevad vaimud neist innustust saaksid ja kaunimaks muutuksid.

⁶ 4. *Lõhnakunstnikud*. See taevaste vaimutegevuste võrdlemine keemiliste lõhnade füüsilise aistimisega on iseenesest kehv näide, aga vaevalt, et Urantia surelikud selle hoolekande mõne teise nimetuse all ära tunneksid. Need kunstimeistrid loovad oma mitmesuguseid sümfooniatid edasiliikuvate valguselaste õpetamiseks ja rõõmuks. Teil maakeral ei ole midagi, millega seda tüüpi vaimusuurst saaks ligilähedaseltki võrrelda.

⁷ 5. *Kohalolekukaunistajad*. Need kunstimeistrid ei tegele enese ehtimise ega loodud-olendite kaunistamisega. Nad on pühendunud arvukate ja rõõmsate reaktsioonide esilekutsumisele morontia- ja vaimolendites sel teel, et dramatiseerivad suhte tähtsust, eri morontia- ja vaimuklasside mitmesuguste olendite ühendustes nende asendist tulenevat väärtust. Need kunstnikud paigutavad aineüleseid olendeid samamoodi, nagu teie paigutaksite elavaid muusikanoote, lõhnu ja vaateid ning sulatavad nad siis kokku ülistuslauludeks.

⁸ 6. *Maitsekujundajad*. Ja kuidas kirjeldada teile neid kunstnikke! Võiksin välja pakkuda, et nad on morontiamaitse täiustajad ning püüavad arenevate vaimumeelte teravdamise kaudu kaasa aidata ilu paremale hindamisele.

⁹ 7. *Morontia-sünteesijad*. Kui kõik teised on oma panuse andnud, siis lisavad need kõrged meistrid morontiaühendusele viimased ja viimistlevad pintslitõmbed, saavutades sel moel jumaliku ilu innustava kirjelduse, pideva innustuslätte vaimolendite ja nende morontiaaaslaste jaoks. Aga enne, kui te saate hakata mõtlema morontia- ja vaimumaailma kunstilisele hiilgusele ning esteetilisele ilule, peate ootama vabanemist oma loomsest kehast.

7. HARMOONIA TÖÖTAJAD

¹ Need kunstnikud ei ole seotud muusika, maalimise või muu selletaolisega, nagu võiks arvata. Nad tegelevad eriliste vaimumaailmas eksisteerivate, kuid surelikele tundmatute jõudude ja energiatega korraldamise ning korramisega. Kui mul oleks vähimatki asja, millega võrrelda, püüaksin teile seda ainulaadset vaimusaavutuse ala kirjeldada, kuid kahjuks pole mingit lootust seda taevast kunstiala surelikule meelele edastada. Kuid mida ei saa kirjeldada, seda saab kaudselt mõista anda.

² Ilu, rütm ja harmoonia liituvad intellektuaalselt omavahel ühte ja on vaimselt lähedased. Tõde, fakt ja suhe on intellektuaalselt lahutamatud ja seotud filosoofiliste arusaamadega ilust. Headus, õiglane meel ja õiglus on filosoofiliselt vastastikuses seoses ja vaimselt seotud elava tõe ja jumaliku iluga.

³ Kosmilised arusaamad tõelisest filosoofiast, taevase kunsti kirjeldused või surelike katsed kirjeldada, kuidas inimene jumalikku ilu tunnetab, ei saa iialgi olla tõeliselt rahuldavad, kui see loodud-olendi edasimineku katse ei ole ühtne. Need jumaliku aje väljendused arenevas loodud-olendis võivad olla intellektuaalselt tõesed, emotsionaalselt kaunid ja vaimselt head, ent väljenduse tõeline hing puudub, kui need tõe reaalsused, ilu tähendused ja headuse väärtused ei ole kunstimeistri, teadlase või filosoofi elukogemuses omavahel ühendatud.

⁴ Need jumalikud omadused on täiuslikult ja absoluutselt ühendatud Jumalas. Ja igal Jumalat tundval inimesel või inglil on piiramatu eneseväljenduse potentsiaal ühtse eneseteostuse üha edenevatel astmetel sellega, et ta Jumala sarnaseks muutumise lõputul teel oma arengukogemuses sulatab ühte igavese tõe, kõikse ilu ja jumaliku headuse.

8. SURELIKU PÜÜDLUSED JA MORONTIASAAVUTUSED

¹ Kuigi taevased kunstimeistrid ei tööta isiklikult ainelistel planeetidel, nagu seda on Urantia, tulevad nad aeg-ajalt süsteemi keskusest, et surelike rasside loomupäraselt andekatele isikutele abi pakkuda. Saanud sellise ülesande, töötavad need kunstimeistrid ajutiselt planeedi arenguinglite juhendamisel. Seeraviväed püüavad koostöös nende kunstimeistritega abistada neid surelikke kunstnikke, kellel on loomupäraseid andeid ja kellel on ka eriliste varasemate kogemustega Kohandajad.

² Erilistel inimvõimel võib olla kolm allikat: kõige aluseks on *alati* loomu- või sünnipärane anne. Erilised võimed ei ole kunagi Jumalate meelevaldne and: igal välja-paistval talendil on alati esivanematelt saadud alus. Neile loomupärasele võimetele võib lisanduda või pigem neid täiendada ka Mõttekohandaja-poolne juhtimine nende indiviidide puhul, kelle sisimas elavatel Kohandajatel võib olla olnud samalaadseid tegelikke ja *bona fide* kogemusi teistes maailmades ning teistes surelikes loodud-olendites. Neil juhtudel, mil nii inimmeel kui ka sisimas elav Kohandaja on ebatavaliselt meisterlikud, võidakse vaimudest kunstimeistrid saata neid talente kooskõlastama ja muul

viisil neid surelikke abistama ning innustama, et nad leiaksid üha täiustuvaid ideaale ja püüaksid neid üha laiemalt kirjeldada kogu maailmale õpetuseks.

³ ¶ Vaimudest kunstimeistrite ridades pole mingeid seisusevahesid. Kui alam ka poleks teie päritolu, kui teil on võimeid ja väljendusannet, saate piisavalt tunnustust ja teid hinnatakse teie tõusuteel mööda morontiakogemuste ja vaimsete saavutuste astmestikku. Pole ühtki inimeste pärilikku puuet või sureliku keskkonna puudujääki, mida morontiaelujärk täielikult ei kompenseeriks ega likvideeriks. Ja kogu see kunstisaavutuste ning väljendusrikka eneseteostusega saadud rahuldus saab teoks teie endi isiklike püüdluste varal pideva edasiliikumise käigus. Lõpuks realiseeruvad ka areneva keskpärasuse püüdlused. Kuigi Jumalad ei anneta talente ja võimeid aja lastele meelevaldselt, loovad nad tingimused kõigi üllaste igatsuste ja inimeste õilsa eneseväljendusihaga rahuldamiseks.

⁴ Aga iga inimene peaks meeles pidama, et paljud silmapaistmisambitsioonid, mis lihalikke surelikke piinavad, ei tule nende surelikega morontia- ja vaimuelujärku kaasa. Tõusu-morontialased õpivad oma varasemaid puhtisekaid ihalusi ja egoistlikke ambitsioone sotsialiseerima. Siiski, kui te pärast tõelise mota taipamise omandamist morontia elujärgus soovite ikka veel teha asju, mida te nii tõsimeelselt igatsesite teha maa peal ja mida asjaolud teile nii järjekindlalt takistasid, siis antakse teile päris kindlasti kõik

võimalused oma kaua südames kantud soove täielikult rahuldada.

⁵ Enne kui tõususurelikud lahkuvad kohalikust universumist, et alustada oma vaimu-elujärku, rahuldatakse kõik nende intellektuaalsed, kunstialased ja sotsiaalsed igatsused ja tõelised ambitsioonid, mis on kunagi olnud iseloomulikud nende surelikule või morontia-elutasandile. See on võrdsuse saavutamine eneseväljenduse ja eneseteostuse rahuldamise osas, kuid mitte samaväärse kogemusliku staatuse omandamine ega oskuste, meetodite või väljendusealase iseloomuliku individuaalsuse täielik kaotamine. Aga need isiklike kogemuste saavutamise uued vaimsel tasemel ilmnevad erinevused tasanduvad ja võrdsustuvad alles siis, kui olete lõpetanud oma Havona elujärku viimase ringi. Ja siis on Paradiisi asukad silmitsi vajadusega kohanduda isiklike kogemuste absoniitsete erinevustega, mida saab tasandada vaid loodud-olendi staatuse lõpliku sihi — surelike lõpetanute seitsmenda astme vaimu saatuse saavutamisega rühmas.

⁶ ¶ Ja see ongi lugu taevastest kunstimeistritest, sellest suurepärase töötajate kosmopoliitsest korpusest, kes Paradiisi Loojate jumaliku ilu kunstipärase esitusega teevad nii palju arhitektuursete sfäärade auhiilguse suurendamiseks.

⁷ [Esitanud üks Nebadoni Peainglitest.]

KOHALIKU SÜSTEEMI HALDAMINE

SATANIA halduskeskus koosneb arhitektuursete sfääride parvest, mida on arvult viiskümmend seitse — Jerusem ise, seitse suuremat satelliiti ja nelikümmend üheksa allsatelliiti. Süsteemi keskusmaailm Jerusem on peaaegu sada korda Urantiast suurem, kuigi selle gravitatsioon on veidi väiksem. Jerusemi suuremateks satelliitideks on seitse üleminekumaailma, millest igaüks on umbes kümme korda Urantiast suurem, ning nende üleminekusfääride seitse allsatelliiti on ligikaudu Urantia-suurused.

² Seitse eluasemeilma on esimese üleminekumaailma seitse allsatelliiti.

³ Kogu selle viiekümne seitsmest arhitektuursest maailmast koosneva süsteemi autonoomset varustatust valguse, soojuse, vee ja energiaga koordineerivad Satania Võimsuskeskus ja Füüsilised Meisterjuhtijad vastavalt nende spetsiaalselt loodud sfääride füüsiliseks korrastamiseks ja korraldamiseks kehtestatud viisile. Kohalikud spornagiad hoolitsevad nende eest füüsiliselt ja hooldavad neid igati ka muul viisil.

1. ÜLEMINEKUKULTUURI MAAILMAD

¹ Seitset ümber Jerusemi tiirlevat suuremat maailma nimetatakse üldiselt üleminekukultuuri sfäärideks. Nende valitsejad määratakse aeg-ajalt Jerusemi kõrgeima täidesaatva nõukogu poolt. Need sfäärid kannavad järgmisi numbreid ja nimetusi:

² ¶ *Number 1. Lõpetanute Maailm.* See on lõpetanute korpuse keskus kohalikus süsteemis ning seda ümbritsevad vastuvõtumaailmad, seitse eluasemeilma, mis on täielikult pühendunud surelike tõusukavale. Lõpetanute maailma pääsevad kõigi seitsme eluasemeilma elanikud. Transpordiseerivad kannavad tõusuisiksusi edasitagasi neil palverännakutel, mis peavad tugevdama nende usku üleminekusurelike lõplikku saatusse. Kuigi lõpetanud ja nende ehitised ei ole morontia nägemisele tavaliselt tajutavad, tekitab teis enam kui põnevust, kui energiamuundajad ja Morontia Võimsusejuhendajad võimaldavad teil aeg-ajalt heita pilku neile kõrgetele vaimisiksustele, kes on Paradiisitõusuga tegelikult lõpule jõudnud ja tagasi pöördunud just neisse maailmadesse, kust teie seda pikka teekonda alustate, nagu tagatiseks sellele, et te võite ja saate selle tohutu ettevõtmise lõpule viia. Kõik eluasemeilmades viibijad käivad vähemalt kord aastas lõpetanute sfääril, et neil assambleedel lõpetanuid näha.

³ ¶ *Number 2. Morontiaaailm.* See planeet on morontiaelu juhendajate keskus ning seda ümbritsevad seitse sfääri, kus morontiaülemad koolitavad oma kaaslasi ja abilisi, nii morontiaolendeid kui ka tõususurelikke.

⁴ Läbides seitset eluasemeilma, liigute te ka läbi nende kultuuriliste ja sotsiaalsete sfääride, puutudes üha enam

kokku morontiaaailmadega. Liikudes esimesest eluasemeilmast teise, omandate õiguse külastada üleminekumaailmade teist keskust, morontiaaailma jne. Kui olete mõnel neist kuuest kultuurilisest sfääril, võidakse teid kutsuda külastama ja vaatlema mõnda seitsmest seda ümbritsevast maailmast, kus toimub vastav rühmategevus.

⁵ ¶ *Number 3. Ingliseaailm.* See on kõigi süsteemis tegutsevate seeravivägede keskus, mida ümbritsevad seitse inglite koolitus- ja õppemaailma. Need on seeravite sotsiaalsfäärid.

⁶ ¶ *Number 4. Kõrgemate Inglise Maailm.* See sfäär on Kirgaste Õhtutähtede ja tohutu hulga nendega kooskõlastatud ning peaaegu kooskõlastatud olendite kodu Satania. Selle maailma seitse satelliiti on määratud nende nimega taevaolendite seitsmele põhirühmale.

⁷ ¶ *Number 5. Poegade Maailm.* See planeet on kõigist klassidest jumalike Poegade, kaasa arvatud loodud-olendite kolmsustatud poegade keskus. Seitse seda ümbritsevat maailma on määratud nende jumalike olenditega suguluses olevate poegade üksikrühmadele.

⁸ ¶ *Number 6. Vaimu Maailm.* See sfäär on Lõpmatu Vaimu kõrgete isiksuste kohtumispaik süsteemis. Seitse seda ümbritsevat satelliiti on määratud nende mitmesuguste klasside üksikrühmadele. Aga Vaim ei ole kuuendas üleminekumaailmas esindatud ning tema kohalolekut ei täheldata ka süsteemi keskusmaailmades, Salvingtoni Jumalik Hoolekandja on kõikjal Nebadonis.

⁹ ¶ *Number 7. Isa Maailm.* See on süsteemi vaikne sfäär. Sellel ei asu ühtki olendite rühma. Keskkel kohal on suur valgusetempel, kuid selle sees ei ole võimalik kedagi eristada. Kõik süsteemi maailmade olendid on palveldajadena teretulnud.

¹⁰ Isa maailma ümbritsevat seitset satelliiti kasutatakse eri süsteemides erinevalt. Satania kasutatakse neid praegu Luciferi mässust osavõtnute interneerimissfääridena. Tähtkuju keskusmaailmal Edential analoogilisi vanglamaailmu ei ole; need vähesed seeravid ja keerubid, kes Satania mässust osavõtjate poole üle läksid, on sellest ajast saadik olnud neis Jerusemi isoleeritud maailmades vangistuses.

¹¹ Seitsmendas eluasemeilmas viibides pääsete seitsmendas üleminekumaailma, Kõikse Isa sfäärile, ning teil on lubatud külastada ka seda planeeti ümbritsevaid Satania vanglamaailmu, kus hoitakse praegu vangis Luciferi ja enamikku neist isiksustest, kes temaga mässus Miikaeli vastu kaasa läksid. Seda kurba vaatepilti on olnud võimalik jälgi da möödunud ajastutel ning see on edaspidigi tõsine hoiatus kogu Nebadonile, kuni Päevilt Vanad mõistavad kohut Luciferi ja tema langenud kaaslaste patu üle, kes lükkasid tagasi nende universumi Isa Miikaeli pakutud päästmise.

2. SÜSTEEMI SUVERÄÄN

¹ Asustatud maailmade kohaliku süsteemi tegevjuht on esmane Lanonandek-Poeg, Süsteemi Suverään. Meie kohalikus universumis usaldatakse neile suveräänidele suuri juhtimisülesandeid, ebatavalisi isiklikke eesõigusi. Kõik universumid, isegi mitte Orvontonis, pole korraldatud selliselt, et Süsteemi Suveräänidel oleksid nii ebatavaliselt laialdased volitused toimida süsteemi asjade suunamisel oma äranägemise järgi. Kuid need kammitsemata juhid on ilmutanud ebalojaalsust vaid kolmel korral kogu Nebadoni ajaloo jooksul. Luciferi mäss Satania süsteemis oli neist kõige viimane ja kõige ulatuslikum.

² Satania ei ole isegi pärast seda hukatuslikku vastuhakku mingeid muudatusi tehtud süsteemi haldamisviisides. Praegusel Süsteemi Suveräänil on kogu võim ja volitused, mis olid usaldatud ka tema vääritle eelkäijale, välja arvatud teatavad küsimused, mida juhendavad nüüd Tähtkujude Isad ja mida Päevilt Vanad ei ole veel Luciferi järglasele Lanaforge'ile täielikult tagasi andnud.

³ ¶ Praegune Satania juht on lahke ja suurepärane valitseja, mässu ajal läbiproovitud suverään. Süsteemi Suverääni abilisena teenides jäi Lanaforge Nebadoni universumi eelmise mässu ajal ustavaks Miikaelile. See vägev ja oiuline Satania Isand on proovilepandud ja läbitestitud haldur. Süsteemi teise mässu ajal Nebadonis, kui Süsteemi Suverään komistas ja pimedusse langes, haaras Lanaforge kui eksinud juhi esimene abiline valitsusohjad enda kätte ning juhtis süsteemi asju niimoodi, et selle õnnetu süsteemi keskusmaailmades ja asustatud planeetidel läks kaotsi suhteliselt vähe isiksusi. Lanaforge'il on au olla ainus esmane Lanonandek-Poeg kogu Nebadonis, kes on Miikaeli teenistuses nii ustavalt teeninud, kuigi tema kõrgema võimu ja seisusega vend eksis. Lanaforge jääb Jerusemi ilmselt seniks, kuni kõik endise rumaluse tagajärjed on ületatud ja mässu jäljed Sataniast kaotatud.

⁴ ¶ Ehkki Satania isoleeritud maailmade kõiki asju ei ole veel Lanaforge'i jurisdiktsiooni alla tagasi toodud, ilmutab ta nende heaolu vastu suurt huvi ning külastab Urantiat sageli. Nagu ka teistes, normaalsetes süsteemides, juhib Suverään süsteemi maailmavalitsejate nõukogu, kuhu kuuluvad Planeedivürstid ja isoleeritud maailmade kohapeal asuvad kindralkubernerid. See planeedinõukogu koguneb aeg-ajalt süsteemi keskusesse — „Kui Jumala Pojad tulevad kokku”.

⁵ Kord nädalas, Jerusemi iga kümne päeva järel, peab Suverään kinnise koosoleku mõne rühmaga mitmesugustest keskusmaailmas elavatest isiksuseklassidest. Need on võluvad mitteametlikud tunnid, mis Jerusemil veedetakse, ja need jäävad alaliseks meelde. Jerusemil valitseb kõigi olendiklasside vahel ja kõigi nende rühmade ning Süsteemi Suverääni vahel ülim vendlus.

⁶ Need ainulaadsed kokkusaamised toimuvad klaasmerel, süsteemi keskusmaailma suurel kogunemisväljal. Need on puhtsotsiaalsed ja vaimsed koosolekud: kunagi ei arutata midagi, mis puudutaks planeedi haldamist või isegi tõusuplaani. Tõususurelikud kohtuvad neil kordadel vaid

selleks, et mõnusa aega veeta ja teiste Jerusemi elanikega kokku saada. Need rühmad, keda Suverään pole neile iganädalastele puhkeüritustele kutsunud, kohtuvad oma keskses.

3. SÜSTEEMI VALITSUS

¹ Kohaliku süsteemi tegevjuhti Süsteemi Suverääni abistavad alati kaks-kolm Lanonandek-Poega, kes on tema esimene ja teine abi. Kuid praegu haldab Satania süsteemi seitsmest Lanonandekist koosnev rühm:

² 1. *Süsteemi Suverään* — Lanaforge, numbriga 2709, esmasest astmest ja ususalgajast Luciferi järglane;

³ ¶ 2. *Suverääni esimene abi* — Mansurotia, kolmanda astme Lanonandek numbriga 17 841. Ta saadeti Sataniale koos Lanaforge'iga;

⁴ ¶ 3. *Suverääni teine abi* — Sadib, kolmandast astmest, numbriga 271 402. Sadib saabus samuti Sataniale koos Lanaforge'iga;

⁵ ¶ 4. *süsteemi hooldaja* — Holdant, kolmanda astme korpusest, numbriga 19, kõigi surelikust eksistentsist kõrgemate interneeritud vaimude hoidja ja valvur. Holdant tuli samuti Sataniale koos Lanaforge'iga;

⁶ ¶ 5. *süsteemi kroonik* — Vilton, Satania Lanonandekite-poolse hoolekande sekretär, numbriga 374 kolmandast astmest. Vilton kuulus Lanaforge'i esialgsesse rühma;

⁷ ¶ 6. *annetumise suunaja* — Fortant, teise astme Lanonandekite reservis numbriga 319 847 ja kõigi Jerusemile ületoodud universumitegevuste ajutine suunaja alates Miikaeli annetumisest Urantial. Fortant kinnistati Lanaforge'i kaaskonda Urantia aja tuhande üheksasajaks aastaks;

⁸ ¶ 7. *kõrge nõunik* — Hanavard, esimese astme Lanonandek-Poeg number 67 ja universumi nõunike ning koordinaatorite kõrge korpuse liige. Ta tegutseb Satania täidesaatva nõukogu tegevsiimehena. Hanavard on sellest klassist kaheteistkümmes, kes Jerusemil pärast Luciferi mässu seda teenistust peab.

⁹ ¶ See seitsmest Lanonandekist koosnev tegevühm on laiendatud valitsus, kes tegutseb Luciferi mässust tingitud eriolukordades. Jerusemil on vaid alama astme kohtud, sest süsteem on haldusüksus, mitte kohtumõistmisüksus, kuid Lanonandeki valitsust toetab Jerusemi täidesaatev nõukogu, Satania kõrgeim nõuandev kogu. See nõukogu koosneb kaheteistkümnest liikmest:

¹⁰ 1. Hanavard, Lanonandekist esimees;

¹¹ 2. Lanaforge, Süsteemi Suverään;

¹² 3. Mansurotia, Suverääni esimene abi;

¹³ 4. Satania Melkisedekite juht;

¹⁴ 5. Satania Elukandjate tegevjuht;

¹⁵ 6. Satania lõpetanute juht;

¹⁶ 7. Satania algne Aadam, Aineliste Poegade juht ja juhendaja;

¹⁷ 8. Satania seeravihulkade suunaja;

¹⁸ 9. Satania füüsiliste juhtijate ülem;

¹⁹ 10. süsteemi Morontia Võimsusejuhendajate suuna- ja;

²⁰ 11. süsteemi keskteeolendite tegevsuunaja;

²¹ 12. tõusasurelike korpuse tegevjuht.

²² ¶ See nõukogu valib regulaarselt kolm liiget esindama kohalikku süsteemi kõrgemas nõukogus universumi keskuses, kuid mässu tõttu tekkis selles esindamises vaheae. Satania on praegu kohaliku universumi keskuses vaatleja, ent alates Miikaeli annetumisest on süsteem hakanud taas valima kümmet liiget Edentia seadusandlikku kogusse.

4. NELI JA KAKSKÜMMEND NÕUANDJAT

¹ Inglite elupaikadeks oleva seitsme ringi keskel Jerusemil asub Urantia nõuandev kogu, neli ja kakskümmend nõuandjat. Ilmutaja Johannes nimetas neid neljaks ja kahekümneks vanemaks: „Ja aujärje ümber oli neli ja kakskümmend aujärge; ja aujärgedel ma nägin istuvat nelja ja kahtekümmend vanemat, riietatud valgeisse rüüdesse.” Selle rühma keskel oli eesistujast peaingli kohtumõistmisaujärg, ülestõusmisloenduse aujärg, millelt jagatakse halastust ja õiglust kogu Sataniale. See kohtumõistmisaujärg on asunud alati Jerusemil, kuid kakskümmend neli seda ümbritsevat aujärge seati paika alles tuhat üheksasada aastat tagasi, varsti pärast Kristus Miikaeli tõstmist Nebadoni täieõiguslikuks suverääniks. Need neli ja kakskümmend nõuandjat on tema isiklikud esindajad Jerusemil ja neil on volitused esindada Meister-Poega kõigis Satania loendust puudutavates küsimustes ja süsteemi isoleeritud maailmas surelike tõusukava paljudes teistes küsimustes. Nad on määratud täitma Gabrieli erisoo ve ja Miikaeli erakordseid korraldusi.

² Need kakskümmend neli nõuandjat on värvatud Urantia kaheksa rassi hulgast ja viimased sellest rühmast koguti kokku Miikaeli ülestõusmisloenduse ajal tuhat üheksasada aastat tagasi. See Urantia nõuandev kogu koosneb järgmistest liikmetest:

³ 1. *Onagar*, Planeedivürsti-eelse ajastu meistermeel, kes suunas oma kaaslast „Elava Hinguse Andja” palveldamisel;

⁴ ¶ 2. *Masant*, Planeedivürsti-järgse ajastu suur õpetaja Urantial, kes juhtis oma kaaslast sùgavalt austama „Suurt Valgust”;

⁵ ¶ 3. *Onamonalonton*, punase inimese juht kaugetel aegadel, kes suunas selle rassi paljude jumalate kummardamiselt „Suure Vaimu” austamisele;

⁶ ¶ 4. *Orlandof*, siniste inimeste vürst ja nende juht „Ülima Juhi” jumalikkuse äratundmisel;

⁷ ¶ 5. *Porshunta*, väljasurnud oranži rassi oraakel ja selle rahva juht „Suure Õpetaja” palveldamisel;

⁸ ¶ 6. *Singlangton*, esimene kollane inimene, kes õpetas ja juhtis oma rahvast palveldama „Üht Tõde” paljude asemel. Kollane inimene teadis juba tuhandeid aastaid tagasi, et on olemas üksainus Jumal;

⁹ ¶ 7. *Fantad*, rohelist inimeste päästja pimedusest ja nende juht „Ainsa Eluallika” palveldamisel;

¹⁰ ¶ 8. *Orvonon*, indigorasside valgustaja ja nende juht „Jumalate Jumala” kunagisel teenimisel;

¹¹ ¶ 9. *Aadam*, Urantia planeedi kunagi rikutud mainega, kuid oma hea nime taastanud isa, Jumala Aineline Poeg, kes alandati sureliku sarnaseks, kuid kes jäi ellu ning tõsteti hiljem Miikaeli korraldusega sellesse seisusesse;

¹² ¶ 10. *Eeva*, Urantia violetse rassi ema, kes kandis koos oma elukaaslasega üleastumise eest karistust ja kelle hea nimi taastati koos temaga ning kes saadeti teenima selle surelike ellujääjate rühma juurde;

¹³ ¶ 11. *Eenok*, esimene Urantia surelik, kes oma lihaliku sureliku elu ajal Mõttekohandajaga ühte sulas;

¹⁴ ¶ 12. *Mooses*, kes kadunud violetsest rassist järelejäänud orjusest vabastas ja algatas Kõikse Isa palveldamise taaselustamise „Iisraeli Jumala” nime all;

¹⁵ ¶ 13. *Eelija*, säravate vaimsete saavutustega ülesviidud hing Ainelise Poja järgsel ajastul;

¹⁶ ¶ 14. *Machiventa Melkisedek*, ainus sellest klassist Poeg, kes annetas end Urantia rassidele. Kuigi ta kuulub endiselt Melkisedekite hulka, on temast saanud „igaveseks Kõigekõrgemate hoolekandja”, ta on asunud igaveseks teenima sureliku tõusuteelise, sest oli teeninud Urantial Aabrahami päevil Saalemis lihalikul kujul. See Melkisedek on kuulutatud hiljuti Planeedivürsti asemikuks Urantial keskusega Jerusemil ja volitustega tegutseda Miikaeli nimel, kes on tegelikult selle maailma Planeedivürst, kus ta koges oma viimast annetumist inimese kujul. Urantiat juhendavad aga sellegipoolest järjestikused kohalikud kindralkubernerid nelja ja kahekümne nõuandja hulgast;

¹⁷ ¶ 15. *Ristija Johannes*, Miikaeli missiooni eelkäija Urantial ja lihalikult Inimese Poja kauge nõbu;

¹⁸ ¶ 16. *Esimene 1-2-3*, Caligastia reetmise ajal Gabrieli teenistuses olnud ja ustavaks jäänud keskteeolendite juht, kelle Miikael tõstis sellesse seisusesse varsti pärast enda saamist tingimusteta suverääniks.

¹⁹ ¶ Need väljavalitud isiksused on praegu Gabrieli palvel mõneks ajaks tõususesteemist vabastatud ja me ei tea, kui kaua nad võivad sellist teenistust pidada.

²⁰ 17., 18., 19. ja 20. koht ei ole püsivalt täidetud. Neid täidetakse ajutiselt kuueteistkümne alalise liikme ühehäälsel nõusolekul ning need hoitakse vabad, et sinna määrata hiljem tõusasurelikke praegusest Poja annetumise järgsest ajastust Urantial.

²¹ Ka 21., 22., 23. ja 24. koht täidetakse ajutiselt, sest neid hoitakse varuks teiste ja praegusele ajastule kahtlemata järgnevate ajastute suurtele õpetajatele. Urantial on oodata Kohtumõistjate-Poegade ja Õpetajate-Poegade ajajärke ning valguse ja elu ajastuid, olenemata jumalike Poegade ootamatutest külastustest, mis võivad toimuda või ka jääda toimumata.

5. AINELISED POJAD

¹ Taevase elu suurtel jaotustel, sealhulgas jumalike Poegade mitmesugustel klassidel, kõrgetel vaimudel, kõrgematel inglitel ja keskteelistel, on Jerusemil keskused ja tohutud varud. Selle imelise sektori keskne paik on Aineliste Poegade peatempel.

² Aadamate valdused on kõigi uute Jerusemile saabujate keskne meelispaik. See on tohtu suur ala, mis koosneb tuhandest keskusest, ehkki iga Aineliste Poegade ja Tütarde pere elab omaenda valduses, kuni selle liikmed lahkuvad teenistusse arenevates kosmosemaailmades või alustavad Paradiisi-tõusu elujärku.

³ Need Ainelised Pojad on kõrgeimat liiki suguliselt paljunevad olendid, keda võib leida arenevate universumite koolitussfääridel. Ja nad on tõeliselt ainelised, Planeedi Aadamad ja Eevad on isegi asustatud maailmade surelikele rassidele selgesti nähtavad. Need Ainelised Pojad on viimane füüsiline lüli isiksusteahelas, mis kulgeb kõrgest jumalikkusest ja täiuslikkusest alla kuni inimlikkuse ja ainelise eksistentsini. Need Pojad kujutavad endast asustatud maailmade jaoks vastastikku kontakteerumisevõimelisi vahendajaid nähtamatu Planeedivürsti ja maailmade aineliste olendite vahel.

⁴ ¶ Viimasel iga tuhande aasta järel toimuval registreerimisel Salvingtonis oli Neadonis arvel 161 432 840 Ainelist Poega ja Tütart, kellel oli kohalike süsteemide keskusmaailmade kodaniku staatus. Eri süsteemides on Aineliste Poegade arv erinev ja nende arv suureneb pidevalt loomuliku paljunemise teel. Paljunemisevõime rakendamisel ei juhindu nad ainult ühinevate isiksuste isiklikest soovidest, vaid ka kõrgemate valitsusorganite ja nõuandvate kogude tahtest.

⁵ ¶ Need Ainelised Pojad ja Tütred on Jerusemi ja sellega seotud maailmade alalised elanikud. Nad elavad Jerusemil tohtu suurtes valdustes ja osalevad üsnagi palju keskusmaailma sfääri kohalikus juhtimises, korraldades kesk- ja tõusuteeliste abiga praktiliselt kõiki rutiinseid asju.

⁶ Jerusemil lubatakse neil paljunevatel Poegadel katsetada Melkisedekite eeskujul omavalitsuse ideaalidega ja nad saavutavad väga kõrget tüüpi ühiskonnakorra. Kõrgematele pojaseisusklassidele jääb selles piirkonnas vetoõigus, kuid Jerusemi adamiidid valitsevad end peaaegu igas vallas üldise hääleõiguse ja esindusvalitsuse teel. Nad loodavad saavutada kunagi praktiliselt täieliku autonoomia.

⁷ Aineliste Poegade teenistuse iseloom on suures osas määratud nende vanusega. Et neil pole õigust astuda Salvingtoni Melkisedeki Ülikooli, sest nad on ainelised ja oma tegevuses tavaliselt piiratud teatavate planeetidega, peavad Melkisedekid siiski iga süsteemi keskuses Aineliste Poegade nooremate põlvkondade õpetamiseks tugevat õpetajaskonda. Nooremate Aineliste Poegade ja Tütarde arendamiseks ettenähtud haridus- ja vaimse koolituse süsteemid on oma mastaapide, meetodite ja praktilisuse poolest täiuslikkuse tippsaavutus.

6. TÕUSUTEELISTE AADAMLIK KOOLITAMINE

¹ Ainelised Pojad ja Tütred koos oma lastega pakuvad kütkestavat vaatepilti, mis äratav alati kõigis tõususuurelikes uudishimu ja põnevust. Nad sarnanevad nii väga teie endi aineliste sooliste rassidega, et te leiate palju ühist, mis huvitab mõlemat poolt ja seob te mõtteid ning tegevust vennalike kokkupuudete ajal.

² Surelikud ellujääjad veedavad suure osa oma puhkeajast süsteemi keskusmaailmas nende kõrgemate poolfüüsiliste sooliste loodud-olendite elu ja harjumusi ning käitumist vaadeldes ja uurides, sest need Jerusemi kodanikud on surelike ellujääjate otsesed patroonid ja mentorid, alates nende saamisest keskusmaailma kodanikeks kuni nende lahkumiseni Edentiale.

³ Seitsmes eluasemeilmas antakse tõususuurelikele ohtlalt võimalusi kompenseerida kõiki oma kogemuste puudujääke, mis tekkisid nende päritolumaailmades kas siis pärilikkuse, keskkonna või lihaliku elujärgu õnnetu enneaegse lõppemise tõttu. See kehtib igas mõttes, välja arvatud surelike suguelu ja sellega seotu. Tuhanded surelikud pole eluasemeilmaadesse jõudes oma kodusfääride üsna keskpärastest sugudevahelistest suhetest eriti õppinud. Eluasemeilmaade kogemus võib nende väga isiklike puudujääkide kompenseerimiseks anda vähe võimalusi. Sugulised kogemused füüsilises mõttes on nende tõusuteeliste jaoks möödaläinud võimalus, kuid lähedased suhted Aineliste Poegade ja Tütardega, nii individuaalselt kui ka nende pere liikmetena, võimaldavad neil seksuaalsete puudujääkidega surelikel kompenseerida oma puuduste sotsiaalseid, intellektuaalseid, emotsionaalseid ja vaimseid aspekte. Seega saavad kõik need inimolendid, kes asjaolude või väärtuste tagajärjel on arengumaailmades neile kasulike seksuaalsete hüvedest ilma jäänud, siin süsteemide keskusmaailmaades kõik võimalused, et omandada neid tähtsaid surelike kogemusi lähedases ja armastavas ühenduses taevaste aadamlike sooliste loodud-olenditega, süsteemide keskusmaailmade alaliste elanikega.

⁴ ¶ Ükski ellujääv surelik, keskteeline ega seerav ei saa tõusta Paradiisi, jõuda Isani ja saada vastu võetud Lõplikuse Korpusesse, ilma et ta oleks läbinud seda ülevat kogemust, mida annab maailmade areneva lapsevanema seisund või mõni muu analoogiline ja sellega võrdne olukord. Lapse ja vanema suhe seostub lahutamatu ettekujutusega Kõiksest Isast ja tema universumilastest. Seetõttu on see kogemus kõigi tõusuteeliste kogemusliku koolituse vältimatu osa.

⁵ Tõusu-keskteelised ja arenevad seeravid peavad läbiema selle vanemakogemuse süsteemi keskuses koos Aineliste Poegade ja Tütardega. Nii saavad need mittepaljunevad tõusuteelised vanemakogemused Jerusemi Aadamate ja Eevade abistamisega, kui nad kasvatavad ja koolitavad nende järeltulijaid.

⁶ Kõik surelikud ellujääjad, kes pole vanemaseisust kogunud arengumaailmades, peavad saama ka selle vajaliku koolituse Jerusemi Aineliste Poegade kodudes elades ja

nende suurepärase isade ja emade abistamisel kaasvanematena. Erandiks on vaid need surelikud, kellel õnnestub oma puudujääke kompenseerida süsteemi hooldusvalve-lastetoas, mis asub Jerusemi esimeses ülemineku kultuuri maailmas.

⁷ ¶ Seda Satania hooldusvalve-lastetuba peavad teatavad morontiaisiksused lõpetanute maailmas, kus sellele lapsekasvatustööle on pühendatud pool planeedist. Siin võetakse vastu ja taaskoondatakse isiksusteks teatavaid ellujäävate surelike lapsi, näiteks järeltulijaid, kes on arengumaailmades hukkunud enne vaimse staatuse omandamist individidena. Kas või ühe tema sünnipärase vanema üles tõusmine kindlustab sellele maailmade surelikule lapsele taasisikustumise süsteemi lõpetanute planeedil, kus talle antakse valida, kas ta soovib oma vanema surelikku tõusuteed käia. Lapsed ilmuvad siia samasugustena kui oma sünnimaailmas, kui soolised erinevused välja arvata. Pärast elukogemust asustatud maailmades surelikku tüüpi paljunemist enam ei toimu.

⁸ Eluasemeilma õpilased, kellel on lõpetanute maailma hooldusvalve-lastetoas üks või mitu last ja kes on vanemakogemusest ilma jäänud, võivad taotleda Melkisedekilt luba katkestada ajutiseks oma tõusuteekohustuste täitmine eluasemeilma ja saada üle viidud lõpetanute maailma, kus neile antakse võimalus olla oma ja teiste laste kaasvanemad. Seda vanemliku hoolekande teenistust võidakse hiljem lugeda Jerusemil võrdväärseks poolega nende tõusuteeliste kohustuslikust koolitusest Aineliste Poegade ja Tütarde peredes.

⁹ Hooldusvalve-lastetuba ise on tuhande Aineliste Poegade ja Tütarde paari järelevalve all, kes on vabatahtlikud oma klassi Jerusemi-kolooniast. Nende otsesteks abilisteks on ligikaudu sama palju vabatahtlikke midsoniitidest vanemate rühmi, kes peatuvad siin selleks teenistuseks oma teel Satania midsoniitide maailmast oma ilmutamata saatusele Salvingtoni lõpetanute sfääridel neile varutud spetsiaalsetes maailmades.

7. MELKISEDEKITE KOOLID

¹ Melkisedekid suunavad seda suurt õpetajate korpust, mis koosneb osaliselt vaimsustatud tahteolenditest ja teistest olenditest, kes nii hästi tegutsevad Jerusemil ja sellega seotud maailmades, kuid eriti seitsmes eluasemeilmas. Need planeedid on peatuspaigad, kus need surelikud, kellel ei õnnestu oma sisimas elava Kohandajaga lihaliku elu ajal ühte sulada, ennistatakse ajutisel kujul, et neid saaks edasi abistada ning et neil püsiks võimalus jätkata oma püüdlusi vaimsete saavutuste poole, neid pingutusi, mis surm enneaegselt katkestas. Või kui selle hinge saavutused ei teostunud mingil muul põhjusel — pärilik puue, ebasoodne keskkond või asjaolude kokkulangemine, ükskõik, mis see ka ei oleks —, leiavad kõik sihikindlad ja vaimult väärilised end iseendana jätkamisplaneetidel, kus nad peavad õppima selgeks igavese elujärgu põhitõed, omandama jooned, mida nad ei saanud omandada või ei omandanud oma lihaliku elu ajal.

² Kirkad Õhtutähed (ja nendega kooskõlastatud nimeta olendid) teenivad sageli õpetajatena universumi mitmesugustes haridusasutustes, sealhulgas ka neis, mille patrooniks on Melkisedekid. Koostööd teevad ka Kolmsuse Õpetajad-Pojad ning nemad annavad neile astmeliselt jätkuvatele koolidele Paradiisi täiuse lihvi. Kuid kõik need tegevused ei ole pühendatud ainult tõususurelike edendamisele, paljud tegelevad samavõrra ka Nebadoni kohalike vaimisiksuste astmeliselt jätkuva koolitamisega.

³ Melkisedek-Poegadel on Jerusemil üle kolmekümne eri hariduskeskuse. Need koolid algavad enesehindamiskolledžist ja lõpevad Jerusemi kodakondsuskoolidega, kus Ainelised Pojad ja Tütred teevad koos Melkisedekite ja teistega ülimaid pingutusi, et surelikke ellujääjaid ette valmistada esindusvalitsuse kõrgete ülesannete vastuvõtmiseks. Kogu universumi korraldus ja haldamine põhineb *esindamisel*. Esindusvalitsus on mitteräiuslike olendite seas jumalik omavalitsuse ideaal.

⁴ Universumi aja iga saja aasta järel valib iga süsteem tähtkuju seadusandlikku kogusse kümme esindajat. Need valib välja Jerusemi tuhandeliikmeline nõukogu, valimiskogu, mille ülesandeks on esindada süsteemi rühmi kõigis selletaolistes delegeeritud või määramisküsimustes. Kõik esindajad ja muud delegaadid valitakse tuhandest valijast koosneva nõukogu poolt ning nii valitavad kui ka selle tuhandest valijast koosneva rühma liikmed peavad olema lõpetanud Melkisedeki Halduskolledži kõrgeima kooli. Seda kooli edendavad Melkisedekid, keda abistavad viimasel ajal ka lõpetanud.

⁵ ¶ Jerusemil on palju valimiskogusid ja neile annavad aeg-ajalt toimuva hääletamise tulemusena volitused kolm kodakondsete klassi — Ainelised Pojad ja Tütred, seeravid ja nende kaaslased, sealhulgas keskteeolendid, ning tõususurelikud. Esindamisau võib osaks saada kandidaadile, kes on saanud vastava tunnustuse Melkisedeki halduskoolidelt.

⁶ Neil kolmel kodakondsusrühmal on universaalne hääleõigus, kuid hääletamine toimub erinevalt, olenevalt sellest, milline on mota — morontia tarkuse — tunnustatud ja korra kohane registreeritud isikliku omamise määra. Jerusemi valimistel võib iga isiksuse poolt antava hääle väärtus ulatuda ühest kuni tuhandeni. Jerusemi kodanikud jagunevad vastavalt nende poolt omandatud motale.

⁷ Jerusemi kodanikud registreerivad end Melkisedekitest eksamineerijate juures, kes teevad kindlaks, kui palju nad on morontia tarkust omandanud. Siis astuvad nad Kirgaste Õhtutähtede või nende poolt määratud olendite eksamikomisjoni ette, mis määrab kindlaks vaimse taimu astme. Seejärel astuvad nad nelja ja kahekümne nõuni ning nende kaaslaste ette, kes määravad kindlaks nende sotsialiseerumiskogemuse saavutamise astme. Need kolm tegurit esitatakse seejärel esindava valitsuse kodakondsuse registreerijatele, kes arvutavad kiiresti mota staatuse ja sellele vastava hääleõiguse.

⁸ ¶ Ainelised Pojad võtavad Melkisedekite juhendamisel tõususurelikud enda hoolde, eriti need, kelle isiksuse

ühinemine uutel morontiatasanditel on viibinud, ja annavad neile intensiivse koolituse, et neid puudujääke korrigeerida. Tõusuresid lahkuvad süsteemi keskusest ulatuslikumat ja mitmekesisemat sotsialiseerumist taotlevaks elujärguks tähtsusega alles siis, kui Ainelised Pojad kinnitavad nende motaalsuse saavutamist — individuaalsust,

milles lõpuleviidud surelik eksistents ja algav morontia-elujärk on kogemuslikult ühinenud, kusjuures need kaks liituvad Mõttekohandaja-poolse vaimse juhtimise all.

⁹ [Esitanud üks ajutiselt Urantiale määratud Melkisedek.]

46 KIRI

KOHALIKU SÜSTEEMI KESKUS

SATANIA keskus Jerusem on keskmine kohaliku süsteemi keskusmaailm, ning arvestamata Luciferi mäsust ja Miikaeli annetumisest Urantial põhjustatud arvukaid hälbeid, on see samasuguste sfääride hulgas tüüpiline. Teie kohalikul süsteemil on olnud tormilisi kogemusi, aga seda hallatakse praegu väga tõhusalt ja ajastute möödudes juuritakse ebakõlade tagajärjed aeglaselt, kuid kindlalt välja. Kord ja hea tahe taastuvad ja Jerusemil valitsevad tingimused lähenevad üha enam sellele, mis teie pärimustes vastab taevasele staatusele, sest süsteemi keskus on enamiku kahekümnenda sajandi usklike ettekujutuse kohaselt tõeline taevas.

1. JERUSEMI FÜÜSILISED ASPEKTID

¹ Jerusem jaguneb laiuskraadide järgi tuhandeks sektoriks ja pikkuskraadide järgi kümneks tuhandeks tsooniks. Sfääril on seitse suuremat pealinna ja seitsekümmend väiksemat halduskeskust. Seitsme sektsiooni pealinnad arendavad erinevaid tegevusi ja Süsteemi Suverään viibib igas neist vähemalt kord aastas.

² ¶ Jerusemi standardmiil võrdub ligikaudu seitsme Urantia miiliga [11,2 km]. Kaaluühiku „gradant” saamisel on aluseks täielikult väljakujunenud ultimaaton ja see määrang lähtub kümnendsüsteemist ning võrdub peaaegu täpselt kümne untsi ehk 280 grammiga teie kaalu järgi. Satania päev on Urantia aja kolm päeva miinus üks tund neli minutit ja viisteist sekundit, mis on võrdne Jerusemi pöörlemisajaga ümber telje. Süsteemi aasta koosneb sajast Jerusemi päevast. Süsteemi aega edastavad meister-kronoldekid.

³ ¶ Jerusemi energia on suurepärase kontrolli all ja ringleb ümber sfääri tsoonikanalites, mida toidetakse otse kosmose energialaengutest ja mida jagavad oskuslikult Füüsilised Meisterjuhtijad. Nende energiatega kulgemisel läbi füüsiliste juhtimiskanalite tekib loomuliku takistuse tõttu Jerusemi ühtlase temperatuuri alalhoidmiseks vajalik soojus. Täieliku valgustuse korral püsib temperatuur umbes 21 °C piires, kuid nõrgema valgustusega perioodil langeb see veidi alla 10°.

⁴ ¶ Jerusemi valgustussüsteem peaks tunduma teile üsna arusaadav. Pole päevi ega öid, sooje ega külmi aastaeegu. Võimsusemuundajatele allub sada tuhat keskust, millest hõrendatud energiad suunatakse läbi planeedi atmosfääri üles, nad teevad läbi teatavad muutused ja jõuavad lõpuks sfääri elektrilisse õhulakke, kust peegelduvad tagasi alla õrna ühtlase hajutatud valgusena, mille intensiivsus on ligikaudu võrdne Urantia päikesevalguse intensiivsusega kell kümme hommikul.

⁵ Niisugustes valgustustingimustes näib, et valguskiired ei tule kõik samast kohast; nad oleksid nagu hajutatud üle taeva, kiirgudes kosmosest võrdselt kõigist suundadest. See valgus on väga sarnane loomuliku päikesevalgusega,

kuid sisaldab palju vähem soojust. Seetõttu on arusaadav, et need keskusmaailmad kosmoses ei helenda; Jerusem poleks nähtav ka siis, kui ta asuks Urantiale väga lähedal.

⁶ Gaasid, mis peegeldavad seda valguse energiat Jerusemi ülemisest ionosfäärist tagasi maapinnale, on väga sarnased gaasidega, mis kuuluvad Urantia atmosfääri ülakihtidesse ja mis on seotud teie niinimetatud virmaliste nähtusega, kuigi need tekivad teistel põhjustel. Urantial kaitseb sama gaasidekilp maiste raadiolainete väljapääsu, kui need otse välja suundudes peegelduvad selle gaasivööndi vastu põrgates maa poole tagasi. Nii jäävad raadiolained maapinna lähedale ning rändavad läbi õhu ümber teie maailma.

⁷ Niisugune sfääri valgustatus püsib ühtlaselt seitsmekümne viie protsendi osas Jerusemi päevast ja väheneb siis järk-järgult, kuni on minimaalse valgustatuse ajal võrreldav teie täiskuu valgusega selgel ööl. See on kogu Jerusemi jaoks vaikne tund. Sel puhkuse ja taastumise perioodil töötavad ainult teadaandeid vastuvõtavad jaamad.

⁸ ¶ Jerusem saab nõrka valgust mitmelt lähedal asuvalt päikeselt — see on nagu ere tähevalgus —, kuid ei sõltu neist. Jerusemi-taolisi maailmu ei mõjuta muutused päikese aktiivsuses ning nad ei seisa silmitsi ka päikese jahtumise või suremise probleemiga.

⁹ Seitset ülemineku-õppemaailma ja nende neljakümmet üheksat satelliiti varustatakse soojust, valguse, energia ja veega Jerusemi süsteemi järgi.

2. JERUSEMI FÜÜSILISED ISEÄRASUSED

¹ Jerusemil tunnete te puudust Urantia ja teiste aja jooksul väljakujunenud maailmade sakilistest mäeahelikest, sest seal pole ei maavärinaid ega vihmasadusid, kuid te tunnete rõõmu kaunitest mägismaadest ja teistest pinnavormide ning maastiku ainulaadsetest iseärasustest. Määratuid Jerusemi alasid säilitatakse „looduslikus olekus” ja nende piirkondade suurejoonelisus ületab kaugelt inimese kujutlusvõime piire.

² Seal on tuhandeid ja tuhandeid väikesi järvi, kuid mitte mäslevaid jõgesid ega laiuvaid ookeane. Üheski arhitektuurses maailmas pole ei vihma, torme ega tuiske, kuid valgustatuse nõrgenemise ajal, kui temperatuur on kõige madalam, langeb iga päev sademetena alla kondenseerunud niiskust. (Kolme gaasiga maailmas on kastepunkt kõrgem kui kahe gaasiga planeedil, nagu seda on Urantia.) Füüsiline taimestik ja elav morontiaaailm vajavad mõlemad niiskust, kuid sellega varustab neid suures osas pinnasealne niisutussüsteem, mis ulatub üle kogu sfääri, isegi mägismaade kõige kõrgemate osadeni. See veesüsteem ei ole täielikult pinna all, sest Jerusemi sädelevaid järvi ühendavad omavahel paljud kanalid.

³ Jerusemi atmosfäär on kolme gaasi segu. See õhk on väga sarnane Urantia õhuga, lisatud on vaid morontia-eluklassi hingamiseks sobivat gaasi. See kolmas gaas on ainelist liiki loomadele ja taimedele hingamiseks igati sobiv.

⁴ Transpordisüsteem on ühenduses energia ringvooludega, nende põhivoolude kaugus üksteisest on kuusteist kilomeetrit. Füüsiliste mehhanismide abil saavad planeedi aine lised olendid kulgeda kiirusega kolmsada kakskümmend kuni kaheksasada kilomeetrit tunnis. Transpordilinnud lendavad umbes saja kuuekümmend kilomeetrise tunnikirusega. Aineliste Poegade lennumehhanismide kiirus on umbes kaheksasada kilomeetrit tunnis. Ainelised ja varajased morontiaolendid peavad kasutama neid mehaanilisi transpordivahendeid, kuid vaimisiksused kulgevad ühenduses kõrgemate jõudude ja vaimsete energiaallikatega.

⁵ ¶ Jerusemil ja sellega seotud maailmades esineb kümme Nebadoni arhitektuursete sfääride füüsilisele elule iseloomulikke standardset alajaotust. Ja et Jerusemil orgaanilist evolutsiooni ei toimu, pole seal ka eluvormide vahel vastuolusid, olelusvõitlust ega paremini kohastunute ellujäämist. Seal toimub pigem loov kohanemine, mis laseb aimate keskse jumaliku universumi igaveste maailmade ilu, harmooniat ja täiuslikkust. Ja kogu selles loovas täiuses on kõige hämmastavamal viisil omavahel põimunud füüsiline ja morontiaelu, mille vastandlikkust toovad kunstipäraselt esile taevased kunstimeistrid ja nende kaaslased.

⁶ Jerusem annab tõepoolest elmaiku paradiislikust hiilgusest ja toredusest. Kuid te ei saa kunagi loota, et ükskõik kui hea kirjeldus annaks neist aulistest arhitektuursetest maailmadest adekvaatse ettekujutuse. Nii vähe on seda, mida saaks üldse võrrelda millegagi teie maailmas, ja Jerusemi asjad ületavad ka võrreldavuse korral Urantia asju niisugusel määral, et võrdlus oleks peaaegu groteskne. Enne tegelikku saabumist Jerusemile saab teil vaevalt olla mingit tõega sarnanevat ettekujutust taevastest maailmadest, kuid see aeg polegi nii kaugel, mil saate võrrelda oma süsteemi keskusmaailma jõudmist ja oma kunagi tulevikus toimuvat saabumist universumi kaugematele koolitussfääridele, superuniversumisse ja Havonasse.

⁷ ¶ Jerusemi tootmis- ehk laborisektor on ulatuslik ala, mida urantialased vaevalt ära tunneksid, sest seal pole suitsevad korstnaid; vaatamata sellele seondub nende eriliste maailmadega keeruline ainealine majandussüsteem ning mehaaniliste meetodite ja füüsiliste saavutuste täiuslikkus hämmastaks ka teie kogenumaid keemikuid ja leiutajaid ning tekitaks neis aukartust. Mõelge hetkeks sellele, et see esimene Paradiisi-reisi peatuspaigaks olev maailm on palju enam ainealine kui vaimne. Kogu teie viibimise jooksul Jerusemil ja selle üleminekumaailmades olete palju lähemal oma maisele ainelisele elule kui oma hilisemale edasijõudvale vaimeksistentsile.

⁸ ¶ Peaaegu nelja tuhande viiesaja meetri kõrgune Seeravi mägi on Jerusemi kõrgeim paik ning kõigi transpordiseeravite väljumiskoht. Planeedi gravitatsiooni mõju alt

pääsemiseks vajaliku algenergia omandamiseks ja õhutamiseks ületamiseks kasutatakse arvukalt mehaanilisi vahendeid. Seeravite transport väljub kogu valguse perioodi jooksul Urantia aja iga kolme sekundi järel ja mõnikord kaua veel ka valguse taandumise ajal. Transpordiseeravite stardikiirus on ligikaudu kakskümmend viis standardmiili Urantia aja sekundis ning nad saavutavad ettenähtud reisiikiiruse alles enam kui kahe tuhande miili kaugusel Jerusemist.

⁹ Transportijad saavad kristallväljale, niinimetatud klaasmerele. Selle ala ümber on seeravitranspordiga kõigest läbivate mitmesuguste olendiklasside vastuvõtupaik. Külalisõpilaste polaarkristallist vastuvõtupaika lähedal võite tõusta pärlina helkivasse observatooriumi ja vaadelda kogu keskusplaneedi tohutu suurt reljeefset kaarti.

3. JERUSEMI TEABELEVI

¹ Superuniversumi ja Paradiisi-Havona teabelevi võetakse Jerusemil vastu Salvingtoni vahendusel ning kasutades polaarkristalli, klaasmerd. Lisaks sellele Nebadoni välisele side vastuvõtuvõimalusele on veel kolm vastuvõtupaikade rühma. Need eraldi asuvad, kuid kolme kontsentrilise ringina paiknevad paikade rühmad on reguleeritud vastu võtma teabelevi kohalikest maailmadest, tähtkuju keskusest ja kohaliku universumi keskusmaailmast. Kogu seda teabelevi esitatakse automaatselt sel kombel, et neid võiksid vastu võtta kõik keskses teadaannete amfiteatris viibivad igat liiki olendid; tõsusurelike kõigist tegevustest Jerusemil pole miski põnevam ja kaasakiskuvam kui universumi kosmosearuannete lõputu voo kuulamine.

² Seda Jerusemil asuvat teabelevi vastuvõtupaika ümbritseb tohutu amfiteater, mis on ehitatud Urantia suures osas tundmatutest siravatest materjalidest, seal on istekohti enam kui viiele miljonile olendile — nii ainelistele kui ka morontiaolenditele — ning see mahutab lisaks veel loendamatu hulga vaimisiksusi. Kogu Jerusemi lemmikmeelalahutuseks on veeta vaba aega teabelevijaamas, et kuulda seal uudiseid universumi käekäigust ja seisundist. Ja see on planeedil ainuke tegevus, mis valguse nõrgenemise ajal ei lakka.

³ Sellesse teabelevi amfiteatrisse saabub Salvingtonilt pidevalt sõnumeid. Selle lähedal võetakse vähemalt kord päevas vastu Edentialt saabuvas Kõigekõrgemate Tähtkujude Isade teateid. Uversa korralist ja erakorralist teabelevi edastatakse perioodiliselt Salvingtoni kaudu, ja kui võetakse vastu Paradiisi sõnumeid, koguneb kogu elanikkond klaasmeri ümber ning Uversa sõbrad täiendavad Paradiisi-teabelevi edastamisviisi veel peegeldamisnähtustega, et kõik kuuldav saaks ka nähtavaks. Sel kombel saavad surelikud ellujääjad oma igavesel avastusretkel sissepoole rännates pidevalt elmaiku üha suuremast ilust ja toredusest.

⁴ ¶ Jerusemi saatejaam asub sfääri vastaspoolusel. Kogu teabelevi üksikmaailmadesse lähetatakse süsteemi keskusmaailmade kaudu, välja arvatud Miikaeli sõnumid, mis

lähuvad mõnikord peainglite ringlust mööda otse sihtkohtadesse.

4. ELUKOHA- JA HALDUSPIIRKONNAD

¹ Üsna suured osad Jerusemist on jäetud elukoha aladeks ja süsteemi keskusmaailma ülejäänud piirkonnad on antud vajalike haldusfunktsioonide täitmiseks, sealhulgas 619 asustatud sfääri, 56 üleminekukultuuri maailma ja süsteemi keskusmaailma enda asjade juhtimiseks. Jerusemil ja Nebadonis on see korraldatud järgmiselt:

- ² 1. *ringid* — ajutiste elanike elukohad;
- ³ 2. *ruudud* — süsteemi täitevvõimu- ja haldusalad;
- ⁴ 3. *ristkülikud* — madalamate kohalike eluvormide kohtumispaigad;
- ⁵ 4. *kolmnurgad* — kohalikud või Jerusemi haldusalad.

⁶ ¶ Niisugune süsteemi tegevuste jaotamine ringidesse, ruutudesse, ristkülikutesse ja kolmnurkadesse on ühesugune kõigis Nebadoni süsteemi keskusmaailmades. Mõnes teises universumis võib valitseda täiesti teistsugune kord. Need asjad on määratud Loojate-Poegade mitmesuguste kavadega.

⁷ ¶ Meie jutustuses neist elukoha- ja halduspiirkondadest ei ole arvestatud Jerusemi alaliste kodanike, Jumala Aineliste Poegade kauneid avaraid valdusi ning me pole maininud ka arvukaid teisi huvitavaid vaimolendite ja vaimolenditele lähedasi klasse. Jerusemil kasutatakse näiteks süsteemi funktsioneerimise kavandamiseks spirongade tõhusat teenistust. Need olendid on pühendunud aineülestele kohalike elanike ja külaliste vaimsele hoolekandele. Sellesse imelisse kaunite intellektiolendite rühma kuuluvad kõrgemate morontiaolendite ja morontia abiliste ülemineku-teenijad — olendid, kes töötavad kõigi morontialoodute ülalpidamiseks ja kaunistamiseks. Nad on Jerusemil sama, mis keskteeolendid Urantial, ainelise ja vaimse maailma vahel tegutsevad abilised.

⁸ Süsteemi keskusmaailmad on selles suhtes ainulaadsed, et need on ainsad maailmad, kus ilmnevad peaaegu täiuslikult kõik kolm universumi eksistentsi faasi: aineeline, morontialik ja vaimne. Jerusemil tunnete end nagu kodus nii ainelise, morontia- kui ka vaimisiksusena; samuti tunnevad end ka ühendolendid nagu keskteeolendid ja Ainelised Pojad.

⁹ Jerusemil on nii ainelist kui ka morontia tüüpi oivalisi ehitisi ning puhtvaimsed tsoonid pole vähem oivaliselt ja külluslikult kaunistatud. Oleks mul vaid sõnu, et rääkida teile Jerusemi imepärase füüsilise varustuse morontiaavastetest! Ja kui ma suudaksin veel kirjeldada selle keskusmaailma vaimse varustuse ülimat suurejoonelisust ja oivalist täiuslikkust! Teie kujutlusvõime kõige julgemgi ettekujutus varustuse ilust ja küllastatuse täiuslikkusest ei suudaks küll selle suurejoonelisuse lähedalegi jõuda. Ja Jerusem on vaid esimene samm teel Paradiisi ilu taevaliku täiuslikkuse poole.

5. JERUSEMI RINGID

¹ Universumi asukate tähtsamatele rühmadele määratud elukoha aladid nimetatakse Jerusemi ringideks. Käesolevas jutustuses mainitakse järgmisi ringide rühmi:

- ² 1. Jumala Poegade ringid;
- ³ 2. inglite ja kõrgemate vaimude ringid;
- ⁴ 3. Universumi Abiliste ringid, kuhu kuuluvad ka loodud-olendite kolmsustatud pojad, kes ei ole Kolmsuse Õpetajate-Poegade juurde määratud;
- ⁵ 4. Füüsiliste Meisterjuhtijate ringid;
- ⁶ 5. kohalemääratud tõusasurelike, sealhulgas keskteeolendite ringid;
- ⁷ 6. hea tahte kolooniate ringid;
- ⁸ 7. Lõplikuse Korpuse ringid.

⁹ ¶ Kõik need asupaikade rühmitused koosnevad seitsmest kontsentrisest järjest kõrgemast ringist. Need on kõik ühesuguse ehitusega, kuid erineva suurusega ja valmistatud eri materjalidest. Neid kõiki ümbritsevad kaugele ulatuvad kaitsepiirded, mis kõrguvad laiade promenaadidena iga seitsmest kontsentrisest ringist koosneva rühma ümber.

¹⁰ ¶ 1. *Jumala Poegade ringid*. Kuigi Jumala Poegadel on olemas oma sotsiaalne planeet, üks üleminekukultuuri maailmu, on nende valduses ka need suured alad Jerusemil. Oma üleminekukultuuri maailmas suhtlevad tõusasurelikud vabalt kõigi jumaliku pojaseisuse klassidega. Seal te õpite neid Poegi isiklikult tundma ja hakkate neid armastama, kuid nende suhtlemine piirdub suures osas mainitud erilise maailma ja selle satelliitidega. Jerusemi ringidel aga võib neid eri pojaseisuse rühmi töötamas näha. Ja et morontianägemine on tohutu ulatusega, võite jalutada Poegade jalutusteedel ja vaadelda nende loendamatu klasside põnevat tegutsemist.

¹¹ Need seitse Poegade ringi on kontsentriselised ja tõusevad järjest kõrgemale, nii et igalt välimiselt ja suuremalt ringilt avaneb vaade sisemistele ja väiksematele, iga ringi ümbritseb aga avalik promenaadimüür. Need müürid on ehitatud kirkalt säravatest kalliskividest ning on nii kõrged, et neilt avaneb vaade kogu vastavale asukoharingile. Kõik niisugust müüri läbivad paljud väravad — neid on viiekümnest kuni saja viiekümne tuhandeni — on valmistatud ühest terviklikust pärliläikelisest kristallist.

¹² Poegade valduse esimesel ringil asuvad Kohtumõistjad-Pojad ja nende isiklikud kaaskonnad. Siia on keskendunud kõik nende juriidiliste Poegade kavad ja vahetud tegevused annetumis- ning kohtumõistmisteennistusteks. Selle keskuse kaudu peavad süsteemi Avonalid ka sidet universumiga.

¹³ Teisel ringil asuvad Kolmsuse Õpetajad-Pojad. Selles pühas piirkonnas viivad Daynalid koos oma kaaslastega läbi äsjasaabunud esmaste Õpetajate-Poegade koolitust. Ja kogu selles töös on neile võimekateks abilisteks teatavate Kirgaste Õhtutähtedega kooskõlastatud olendite alaliik.

Loodud-olendite kolmsustatud pojad asuvad ühes Daynali ringi sektoris. Kolmsuse Õpetajad-Pojad on kõige lähemad sellele, et olla Kõikse Isa isiklikud esindajad kohalikus süsteemis; nad on vähemalt Kolmsuse päritolu olendid. See teine ring on kõigile Jerusemi rahvastele erakordselt huvitav.

¹⁴ Kolmas ring on pühendatud Melkisedekitele. Siin asuvad süsteemi juhid, kes juhendavad nende mitmekülsete Poegade peaaegu lõputut hulka tegevusi. Alates esimestest eluasemeilmadest läbi kogu tõususuurelike elujärgu Jerusemil on Melkisedekid nagu kasuisad ja alati kohalviibivad nõuandjad. Kui jätta arvestamata Aineliste Poegade ja Tütarde kõikjale ulatuv tegutsemine, võiks isegi öelda, et nende mõju on Jerusemil valdav.

¹⁵ Neljas ring on koduks Vorondadekitele ja kõigile teistele külastajatest ning vaatlejatest Poegade klassidele, keda ei ole mujale suunatud. Kui Kõigekõrgemad Tähtkujud Isad käivad kohalikku süsteemi kontrollimas, elavad nad sellel ringil. Tarkuse Täiustajad, Jumalikud Nõuandjad ja Kõiksed Hindajad elavad süsteemis oma ülesandeid täites kõik sellel ringil.

¹⁶ Viies ring on asupaigaks Lanondadekitele, Süsteemi Suveräänide ja Planeedivürstide pojaseisuse klassidele. Sellel alal viibides suhtlevad need kolm rühma omavahel, nagu oleks tegu ühe rühmaga. Sellel ringil hoitakse süsteemi varusid, Süsteemi Suveräänil aga on tempel, mis asub haldusmäl valitsushoonete rühma keskel.

¹⁷ Kuues ring on süsteemi Elukandjate viibimispaik. Siia kogunevad kõik nende Poegade klassid ja siit suunduvad nad maailmadesse oma ülesandeid täitma.

¹⁸ Seitsmes ring on tõusvate poegade kohtumispaik, nende surelike kohtumispaik, kes võivad tegutseda koos oma seeravitest saatjatega ajutiselt süsteemi keskuses. Kõik Jerusemi kodanikest kõrgema ja lõpetanutest alama seisundiga endised surelikud loetakse kuuluvaks rühma, mille keskus on sellel ringil.

¹⁹ Need Poegadele varutud ringikujulised alad võtavad enda alla tohtu suure piirkonna ja veel tuhat üheksasada aastat tagasi oli selle keskel suur tühi ruum. Nüüd paikneb selles Miikaeli memoriaal, mis valmis umbes viissada aastat tagasi. Nelisada üheksakümmend viis aastat tagasi, kui see tempel talle pühendati, oli Miikael isiklikult kohal ja kogu Jerusemi kuulis liigutavat lugu Meister-Poja annetumisest Urantial, Satania tähtsusetuimal planeedil. Nüüd on Miikaeli memoriaal keskuseks kõigile tegevustele, mis on seotud Miikaeli annetumise tagajärjel teisenenud süsteemi juhtimisega, hõlmates ka enamikku viimasel ajal sinna ületoodud Salvingtoni tegevusi. Memoriaali personal koosneb enam kui miljonist isikust.

²⁰ ¶ 2. *Inglite ringid.* Nagu Poegade elupiirkond, nii koosnevad ka inglite ringid seitsmest kontsentrilisest ja järjest kõrgenevast ringist, igaüks kõrgumas sissepoole jäävate alade üle.

²¹ ¶ Inglite esimesel ringil asuvad Lõpmatu Vaimu Kõrgemad Isiksused, kes võivad olla lähetatud keskusmaailma — Üksildased Sõnumitoojad ja nende kaaslased. Teine

ring on pühendatud sõnumitoojate hulkadele, Tehnilistele Nõuandjatele, kaaslastele, inspektoritele ja kroonikutele, kes võivad aeg-ajalt juhtumisi Jerusemil tegutseda. Kolmas ring kuulub kõrgemate klasside ja rühmituste hoolekandevaimudele.

²² Neljandal ringil asuvad haldusseeravid ja Satania-taolises kohalikus süsteemis teenivad seeravid on „loendamatud ingliväed”. Viendal ringil asuvad planeediseeravid, kuues aga on koduks ülemineku hoolekandjatele. Seitsmendal ringil on sfäär, kus viibivad teatavad ilmutamata seeravite klassid. Kõigi nende inglirühmade kroonikud ei asu oma kaaslastega koos, vaid Jerusemi kroonikatempelites. Kõiki kroonikaid hoitakse selles kolmeses arhiividesaalis kolmes eksemplaris. Süsteemi keskuses hoitakse kroonikaid alati ainelisel, morontia- ja vaimsel kujul.

²³ Neid seitset ringi ümbritseb Jerusemi panoraamväljapanek ümbermööduga viis tuhat standardmiili, mis tutvustab Satania asustatud maailmade edasijõudmist ja mida pidevalt uuendatakse, et esitada tõetruult üksikplaneetidel valitsevaid tingimusi. See inglite ringide kohal kõrguv määratu promenaad on kahtlemata esimene, mis Jerusemil teie tähelepanu köidab, kui teile antakse teie esimestel külastäikudel pike-malt vaba aega.

²⁴ Neid väljapanekuid koostavad Jerusemi kohalikud elanikud, kuid neid abistavad Satania eri maailmadest pärit tõusuteelised, kes oma teel Edentiale viibivad Jerusemil. Planeedi tingimusi ja maailma progressi kirjeldatakse paljude erinevate meetoditega, millest mõned on teile tuttavad, enamik võtteid aga Urantial tundmatud. Need väljapanekud võtavad enda alla selle tohtu müüri välisserva. Ülejäänud osa promenaadist on peaaegu täielikult avatud ning rikkalikult ja suurejooneliselt kaunistatud.

²⁵ ¶ 3. *Universumi Abiliste ringidel* asuvad tohtul kesksel alal Õhtutähtede keskused. Siin on Galantia süsteemi peakeskus, kõigist tõusvatest Õhtutähtedest esimesena ülesande saanud võimsa üliinglite rühma kaasjuhi tegevuspaik. See on üks suurejoonelisemaid kõigist Jerusemi haldussektoritest, kuigi üks hiljutisemaid konstruktsioone. Selle keskuse diameeter on kaheksakümmend kilomeetrit. Galantia keskus on monoliitne, täiesti läbipaistev valatud kristall. Neid ainelis-morontialikke kristalle hindavad kõrgelt nii morontia- kui ka ainelised olendid. Loodud Õhtutähedel on sellised isiksusevälised omadused, et nad avaldavad mõju tervele Jerusemile. Kogu see maailm on omandanud vaimse hõngu pärast seda, kui nii paljud nende tegevused Salvingtonilt siia üle toodi.

²⁶ ¶ 4. *Füüsiliste Meisterjuhtijate ringid.* Mitmesugused Füüsiliste Meisterjuhtijate ringid on paigutatud kontsentriliselt ümber suure võimsustempli, milles asub süsteemi võimsusülem koos Morontia Võimsusejuhendajate ülemaga. See võimsustempel on üks Jerusemi kahest sektorist, kuhu tõususuurelikke ja keskteelisi ei lubata. Teine niisugune on dematerialiseerimissektor Aineliste Poegade alas — rida laboreid, kus transpordiseeravid viivad ainelisi olendeid üle seisundisse, mis on üsna sarnane morontia eksistentsiklassiga.

²⁷ ¶ 5. *Tõusasurelike ringid.* Tõusasurelike ringide kesksel alal asub 619 planeedi memoriaalist koosnev rühm, mis esindab süsteemi asustatud maailmu, ja neis ehitistes tehakse aeg-ajalt põhjalikke muudatusi. Iga maailma surelikel on õigus otsustada aeg-ajalt teatavate muudatuste või täienduste tegemise üle oma planeedi memoriaalis. Ka praegu tehakse Urantia ehitistes palju muudatusi. Nende 619 templi keskel asub Edentia ja selle paljude tõusuteekultuuriga maailmade mudel. Mudeli diameeter on kuuskümmend viis kilomeetrit ning see on Edentia süsteemi tegelik koopia, mis detailideni vastab originaalile.

²⁸ Tõusuteelised teenivad rõõmuga Jerusemil ja vaatlevad meeleldi teiste rühmade tegutsemist. Kõik neis paljudes ringides tehtav on vabalt jälgitav kogu Jerusemil.

²⁹ Niisuguses maailmas on kolme selgelt eri liiki tegevusi: töö, edasimineku ja mäng. Ehk teisiti öeldes: teenistus, õppimine ja puhkus. Vahepealseteks tegevusteks on sotsiaalne suhtlemine, rühmaviisilised meelelahutused ja jumalik palveldamine. Lähikäimisel nende mitmekesiste isiksuserühmadega, oma kaaslastest väga erinevate klassidega, on suur hariduslik väärtus.

³⁰ ¶ 6. *Hea tahte kolooniate ringid.* Seitse hea tahte kolooniate ringi on kaunistatud kolme tohutu suure ehitisega: Jerusemi hiiglaslik astronoomiaobservatoorium, Sataria tohutu kunstigalerii ja meenutusjuhtide määratu suur kogunemissaal, puhkusele ning meelelahutusele pühendatud morontiategevuste paik.

³¹ Taevased kunstimeistrid suunavad spornagiasid ja valmistavad hulgaliselt loovaid kaunistusi ning monumente, mida on igas avalikus kogunemiskohas külluslikult. Nende kunstimeistrite stuudiod on selle imelise maailma kõigist võrratutest ehitistest ühed suurimad ja kauneimad. Teistel hea tahte kolooniatel on ulatuslikud ja kaunid keskused. Paljud neist hoonetest on ehitatud tervenisti kristalselt säravatest kalliskividest. Kõigis arhitektuurilistes maailmades on ohtrasti kristalli ja niinimetatud väärismetalle.

³² ¶ 7. *Lõpetanute ringide* keskel on ainulaadne ehitis. Ning kõigis süsteemi keskusmaailmades kogu Nebadonis on samasugune tühi tempel. Jerusemil on see ehitis pitseeritud Miikaeli märkidega ning sellele on kirjutatud: „Avalik, seitsmenda astme vaimudele — igavesele seisundile.” Gabriel pitseeris selle saladusliku templi ja keegi peale Miikaeli ei saa ega tohi murda Helkja Koidutähe poolt kinnitatud suveräänsuse pitserit. Kunagi te näete seda vaikset templit, kuigi te ei tohi selle saladust teada saada.

³³ ¶ *Teised Jerusemi ringid.* Lisaks neile elukoharingidele on Jerusemil veel arvukalt muid mitmesuguse otstarbega elukohti.

6. TÄITEVVÕIMU- JA HALDUSRUUDUD

¹ Süsteemi täitevvõimu- ja haldusosakonnad asuvad määratu suurtel osakondade ruutudel, mida on kokku tuhat. Iga haldusüksus jaguneb sajaks alajaotuseks, millest igas on kümme alarühma. Need tuhat ruutu on koondatud kümneks üldiseks jaotuseks, millest moodustuvad järgmised kümme haldusosakonda:

² 1. füüsiline hooldus ja ainealine täiustamine, füüsilise võimsuse ja energia valdkonnad;

³ 2. vahekohtud, eetika ja haldusotsuste langetamine;

⁴ 3. planeetidega seotud kohalikud küsimused;

⁵ 4. tähtkujude ja universumite küsimused;

⁶ 1. haridus ja muud Melkisedekite tegevused;

⁷ 2. planeetide ja süsteemi füüsiline progress, Sataria tegevuste teaduslikud küsimused;

⁸ 3. morontia küsimused;

⁹ 4. puhtvaimsed tegevused ja eetika;

¹⁰ 5. tõusuteeliste hoolekanne;

¹¹ 6. suuruniversumi filosoofia.

¹² ¶ Need ehitised on läbipaistvad: seega saavad ka külalisõpilased kõiki süsteemi tegevusi jälgida.

7. RISTKÜLIKUD — SPORNAGIAD

¹ Tuhandel Jerusemi *ristkülikul* asuvad keskusplaneedi alamad kohalikud eluvormid ja nende keskmes on spornagiate tohutu suur ringikujuline keskus.

² Jerusemil hämmastavad teid imepäraste spornagiate põllumajanduslikud saavutused. Maad haritakse seal suures osas esteetilistel ja kaunistuslikel eesmärkidel. Spornagiad on keskusmaailmade haljastajad ning nad kujundavad Jerusemi vabu alasid originaalselt ja kunstipäraselt. Pinnase harimiseks kasutavad nad nii loomi kui ka arvukaid mehaanilisi seadmeid. Nad rakendavad arukalt ja oskuslikult oma asualadel toimivaid jõude ning kasutavad ära oma väiksemate vendade, alamate loodud loomade arvukaid klasse, kellest paljud on neis erilistes maailmades spornagiate kasutada. Seda loomse elu klassi suunavad praegu suures osas tõusuteelistest keskteeolendid arengusfaasidelt.

³ Kohandajad spornagiate sisimas ei ela. Neil ei ole ellujäävat hinge, kuid nad saavad kaua elada, mõnikord isegi nelikümmend kuni viiskümmend tuhat standardaastat. Neid on arvuliselt terve leegion ja nad kannavad füüsiliselt hoolt kõigi ainelisi teenuseid vajavate universumiisiksuste klasside eest.

⁴ ¶ Kuigi spornagiatel ei ole ellujäävat hinge ja neil see ka ei arene, kuigi neil pole isiksust, areneb neil siiski välja individuaalsus, mis võib kogeda taaskehastumist. Kui nende ainulaadsete loodud-olendite füüsilised kehad aja möödudes kasutuse ja vananemise tagajärjel alla käivad, valmistavad nende loojad neile koostöös Elukandjatega uued kehad, millesse vanad spornagiad ümber asuvad.

⁵ Spornagiad on kogu Nebadoni universumis ainsad loodud-olendid, kes mingil viisil taaskehastumist kogevad. Nad reageerivad vaid esimesele viiele meeleabivaimule, nad ei reageeri palveldamis- ja tarkusevaimule. Aga viiele meeleabivaimule reageeriv meel on juba teatavas mõttes terviklik ehk võrdsustuv kuuenda reaalsusetasandiga ning just see tegur määrab kogemusliku identiteedi.

⁶ ¶ Ma ei oska neid kasulikke ja ebatavalisi loodud-olendeid kellegagi võrrelda, sest arengumaailmades pole nendega võrreldavaid loomi olemas. Nad ei ole arenevad

olendid, Elukandjad on nad kujundanud nende praeguse kuju ja staatusega. Neid on kahte sugu ja nad sigivad, sest neil on vaja rahuldada kasvava elanikkonna vajadusi.

⁷ Urantia meelele on nende kaunite ja kasulike loodud-olendite olemuse kirjeldamiseks ehk kõige parem öelda, et neis on ühendatud truu hobuse ja sõbraliku koera jooned ning nende arukus ületab kõrgeimat tüüpi šimpansi oma. Ja nad on Urantia füüsiliste standardite alusel otsustades väga kaunid. Nad hindavad väga tähelepanu, mida neile osutavad neis arhitektuursetes maailmades viibivad ainelised ja poolainelised olendid. Nende nägemisvõime võimaldab neil lisaks ainelistele olenditele ära tunda ka morontialooduid, alamaid inglklasse, keskteelisi ja mõnimgaid vaimisiksuste alamaid klasse. Nad ei saa aru Lõpmatu palveldamisest ega mõista ka Igavese tähendust, kuid kiindumuse tõttu oma peremeestesse on nad seotud oma maailmade väliste vaimsete pühendumistega.

⁸ ¶ On neid, kes usuvad, et mingil tulevasel universumi-ajastul pääsevad need truud spornagiad oma loomselt eksistentsitasandilt ja jõuavad arengus jätkuva intellektuaalse kasvu ning isegi vaimsuse saavutamise väärilise saatuse-ni.

8. JERUSEMI KOLMNURGAD

¹ Jerusemi puhtkohalikke ja rutiinseid asju suunatakse sajast *kolmnurgast*. Need üksused on koondatud ümber kümne imelise ehitise, kus asub Jerusemi kohalik valitsus. Kolmnurki ümbritseb panoraam, mis kirjeldab süsteemi

peakeskuse ajalugu. Praegu on sellest ringjast jutustusest ära kustutatud enam kui kaks standardmiili. Satania tagasivõtmisel tähtkuju perre see sektor taastatakse. Miikaeli korraldustega on see sündmus igati ette valmistatud, kuid Päevilt Vanade kohus ei ole veel Luciferi mässu küsimuste üle otsustamisega lõpule jõudnud. Võib-olla ei saa Satania Norlatiadekis täieõiguslikuks kaaslaseks seni, kuni seal peitub veel kunagisi põlismässajaid, kõrgeid loodud-olendeid, kes on valgusest pimedusse langenud.

² Kui Satania saab tähtkuju rüppe tagasi pöörduda, vaadatakse uuesti läbi isoleeritud maailmade tagasivõtmine asustatud maailmade süsteemi perre, sellega kaasneb maailmade vaimse suhtlemise taastamine. Aga isegi kui Urantia võetaks taas süsteemi ringlustesse, tekitaks teis siiski piinlikkust asjaolu, et kogu süsteem jääb Norlatiadeki karantiini alla ja seega osaliselt eraldatuks kõigist teistest süsteemidest.

³ ¶ Kuid Luciferi ja tema kaaslaste üle otsuse langetamine taastab peagi Satania süsteemi koha Norlatiadeki tähtkujus ning Urantia ning teised isoleeritud sfäärid võetakse seejärel tagasi Satania ringlustesse ja need maailmad saavad taas kasutada planeetidevahelise ja süsteemidevahelise suhtlemise õigust.

⁴ ¶ Mässajatele ja mässudele tuleb lõpp. Ülimad Valitsejad on halastavad ja kannatlikud, kuid tahtlikult soositud kurja kohta kehtiv seadus viiakse täide kõikide suhtes ja eksimatult. „Patu palk on surm” — häving igaveseks.

⁵ [Esitanud Nebadoni Peaingel.]

SEITSE ELUASEMEILMA

LOOJA-Poeg rääkis Urantial olles „paljudest eluasemetest Isa universumis”. Kõik need viiskümmend kuus Jerusemi ümbritsevat maailma on teatud mõttes pühendatud tõususuurelike üleminekukultuurile, aga esimese maailma seitset satelliiti nimetatakse konkreetsemalt eluasemeilmadeks.

² Üleminekumaailm number üks ise on pühendatud peaaegu ainult tõusuga seotud tegevustele, sest see on Sataniale määratud lõpetanute korpuse keskus. See maailm on nüüd keskuseks enam kui sajale tuhandele lõpetanute rühmale ning igas niisuguses rühmas on tuhat aulist olen-dit.

³ Kui süsteem on stabiliseerunud valgusesse ja ellu ning kui eluasemeilmad lõpetavad üksteise järel tegevuse surelike koolitusjaamadena, asustatakse need lõpetanute üha kasvavate hulkadega, kes kogunevad neisse vanematesse ja enam täiustatud süsteemidesse.

⁴ Seitse eluasemeilma alluvad morontia juhendajatele ja Melkisedekitele. Igas maailmas on tegevkuuberned, kes allub otseselt Jerusemi valitsejatele. Uversa lepitajatel on igas eluasemeilmas oma keskus, mille kõrval asub Tehniliste Nõuandjate kohalik kohtumispaiik. Ka meenusjuhtidel ja taevastel kunstimeistritel on igas niisuguses maailmas oma rühma keskus. Spirongad tegutsevad kõigis neis, alates eluasemeilmast number kaks, ning kõik seitse, samuti kui ülejäänud üleminekukultuuri planeedid ja keskusmaailm, on küllaldaselt varustatud standardset tüüpi spornagiatega.

1. LÕPETANUTE MAAILM

¹ Kuigi üleminekumaailmas number üks asuvad vaid lõpetanud ja teatavad päästetud laste ja nende hooldajate rühmad, on meelelahutus ette nähtud kõigile vaimolendite klassidele, üleminekuseisundis surelikele ja õpilastest külastajatele. Kõigis neis maailmades tegutsevad spornagiad on külalislahked võõrustajad kõigile olenditele, keda nad suudavad ära tunda. Lõpetanuid nad küll tajuvad ähmaselt, kuid ei suuda neid näha. Ilmselt on lõpetanud nende jaoks sama, mis teile teie praeguses füüsilises seisundis on inglid.

² Kuigi lõpetanute maailm on füüsiliselt oiuline ja seal on erakordseid morontiakaunistusi, ei ole tegutsemise keskpunktis olev suur vaimu asupaik, lõpetanute tempel, ainelisele või varasele morontianägemisele ilma abivahenditeta nähtav. Kuid energiamuundajad on võimelised paljusid neist reaalsustest tõususuurelikele nähtavaks muutma ja aeg-ajalt nad seda ka teevad, näiteks sellel kultuurisfääril olevate eluasemeilma õpilaste klassikokkutulekutel.

³ Eluasemeilmade kogemuse vältel olete oma Paradiisi jõudnud auliste vendade kohalolekust mõnes mõttes vaimselt teadlikud, kuid väga värskendav on neid aeg-ajalt

tegelikult tajuda, kui nad oma keskuste asupaikades tegutsevad. Ilma välise abita näete lõpetanuid alles siis, kui omandate tõelise vaimunägemise.

⁴ Esimeses eluasemeilmas peavad kõik ellujääjad vastama oma koduplaneedi vanemliku komisjoni nõuetele. Urantia praegusesse komisjoni kuulub kaksteist äsjasaabunud vanematepaari, kes on surelikena kogenud vähemalt kolme lapse kasvatamist murdealiseks. Neis komisjonides teenitakse rotatsiooni alusel ja reeglina ainult kümme aastat. Kõik, kelle vanemlikud kogemused seda komisjoni ei rahulda, peavad ennast täiendama teenistusega Aineliste Poegade kodudes Jerusemil või osaliselt hooldusvalvelastetubades lõpetanute maailmas.

⁵ Kuid olenemata vanemlikust kogemusest, antakse eluasemeilmade vanematele, kelle lapsed kasvavad hooldusvalvelastetubades, kõik võimalused õpetada ja koolitada neid lapsi koostöös laste morontia eestkostjatega. Neil vanematel lubatakse lapsi külastama kuni neli korda aastas. Ja kogu tõusutee üks liigutavalt kauneimaid pilte on näha eluasemeilmade vanemaid embamas oma ainelisi järglasi, keda nad lõpetanute maailmas regulaarselt külastavad. Kuigi üks vanem või mõlemad võivad lahkuda eluasemeilmast enne last, on nad seal üsna sageli ühe hooaja jooksul koos.

⁶ Ükski tõususuurelik ei pääse laste — olgu siis oma või teiste laste — kasvatamise kogemusest kas ainelistes maailmades või hiljem lõpetanute maailmas või Jerusemil. Isad peavad tegema selle olulise kogemuse läbi niisama kindlalt kui emadki. Urantial on nüüdisaja rahvastel kahjuks ekslik arusaam, et lapse kasvatamine on suures osas emade ülesanne. Lapsed vajavad nii ema kui ka isa ning isad vajavad vanemakogemust niisama palju kui emad.

2. HOOLDUSVALVE-LASTETUBA

¹ Satania koolid, mis võtavad vastu väikelapsi, asuvad lõpetanute maailmas, Jerusemi esimesel üleminekukultuuri sfääril. Need väikelapsi vastuvõtavad koolid on aja laste kasvatamisele ja koolitamisele pühendatud asutused, kuhu tulevad ka need, kes on surnud kosmose arengumaailmades enne, kui on omandanud universumi kroonikates individuaalse staatuse. Kui niisuguse lapse üks vanem või mõlemad vanemad jäävad ellu, lähetab saatuse kaitsja end saatva keerubi lapse potentsiaalset identiteeti kaitsma, andes keerubile ülesande anda see arenemata hing morontiaaailmade hooldusvalvelastetubades Eluasemeilmade Õpetajate kätte.

² Needsamad üksijäetud keerubid peavadki Eluasemeilmade Õpetajatena Melkisedekite juhendamisel suuri haridusasutusi, et koolitada lõpetanute hooldusvalvealuseid. Need lõpetanute hoolealused, need tõususuurelike väikelapsed, isikustuvad alati täpselt sama füüsilise staatusega, nagu neil oli oma surma ajal, välja arvatud paljunemisvõime osas. See ärkamine toimub täpselt samal ajal, kui üks

vanematest saabub esimesse eluasemeilma. Ja neile lastele, sellistena nagu nad on, antakse siis kõik võimalused valida taevane tee, samuti nagu nad oleksid selle valiku saanud teha maailmades, kus surm nii enneaegselt nende elu lõpetas.

³ Lastetoamaailmas jagatakse hooldusvalvealused olen did rühmadesse olenevalt sellest, kas neil on Kohandajad või mitte, sest Kohandajad tulevad elama nende ainelist laste sisimasse samamoodi nagu ajamaailmades. Kohandaja-eelses vanuses laste eest hoolitsetakse viielapselistes peredes, alates üheaastastest ja noorematest kuni ligikaudu viieaastasteni ehk vanuseni, mil saabub Kohandaja.

⁴ Kõik arenevate maailmade lapsed, kellel on Mõttekohandajad, kuid kes pole enne surma Paradiisi elujärgu suhtes valikut teinud, taasisikustatakse samuti süsteemi lõpetanute maailmas. Seal kasvavad nad samuti suureks Aineliste Poegade ja nende kaaslaste peredes nagu ka need pisi kesed, kes on saanud ilma Kohandajateta ja võtavad Saladuslikud Järelevaatajad vastu hiljem, pärast vastava kolbelise valiku vanuseni jõudmist.

⁵ Lõpetanute maailmas kasvatatakse lapsi ja noorukeid, kelle sisimas elab Kohandaja, samuti viielapselistes peredes, kuuendast aastast neljateistkümnendani; need pered koosnevad tavaliselt kuue-, kaheksa-, kümne-, kahe teistkümnne- ja neljateistkümnneaastastest lastest. Kui pärast kuueteistkümnneaastaseks saamist tehakse mingil ajal lõplik valik, viiakse valiku teinu üle esimesse eluasemeilma ja nad alustavad oma tõusu Paradiisi. Mõned teevad valiku enne selle vanuseni jõudmist ja lähevad edasi tõusufääridele, kuid eluasemeilmades võib Urantia mõistes alla kuueteistkümnneaastasi leida väga vähe.

⁶ Kaitseseeravid saadavad neid noori lõpetanute maailma hooldusvalve-lastetoas samamoodi, nagu nad kannavad surelike eest vaimset hoolt arenguplaneetidel, ustavad spornagiad hoolitsevad aga nende füüsiliste vajaduste eest. Ja need lapsed kasvavad selliselt üleminekumaailmades kuni ajani, mil nad teevad lõpliku valiku.

⁷ Kui aineeline elu on läbi saanud, aga tõusutee-elu pole valitud, või kui need aja lapsed otsustavad kindlalt hüljata Havona avastusretke, lõpetab nende hooldusvalve-elujärgu automaatselt surm. Neil juhtudel kohtumõistmist ei toimu, sest sellest teisest surmast ülestõusmist ei ole. Nad lakkavad lihtsalt olemast, neid nagu poleks olnudki.

⁸ Aga kui nad valivad Paradiisi täiustumistee, valmistatakse nad kohe ette üleviimiseks esimesse eluasemeilma, kuhu paljud neist jõuavad just õigeaks ajaks, et koos vanematega Havonasse-tõusu alustada. Pärast Havona läbimist ja Jumalusteni jõudmist saavad neist surelikku päritolu päästetud hingedest alalised tõusuteelistest Paradiisi kodanikud. Neid lapsi, kes on ilma jäänud väärtuslikust ja olulisest arengukogemusest surelike sünnimaailmades, ei võeta Lõplikkuse Korpusesse.

3. ESIMENE ELUASEMEILM

¹ Eluasemeilmades jätkavad taas elustatud surelikud ellujääjad oma elu just sealt, kus see surma tõttu katkes. Kui te saabute esimesse eluasemeilma Urantialt, täheldate märgatavat muutust, ent kui te oleksite tulnud normaalselt ja ajas kaugemale jõudnud sfäärilt, paneksite te seda muutust vaevalt tähele, välja arvatud see, et teil on nüüd teistsugune keha: lihast ja verest keha on jäänud maha sünnimaailma.

² Kõigi tegevuste keskmeks esimeses eluasemeilmas on ülestõusmissaal, tohutu isiksuste taaskoondumise tempel. See hiiglaslik ehitis on seeravitest saatuse kaitsjate, Mõttekohandajate ja ülestõusmise peainglite keskne kohtumisaik. Surnute ülesäratamisel aitavad neid taevaseid olen deid ka Elukandjad.

³ Ainelistelt tasanditelt vaimsele teisendatud sureliku meele ülestähendused ja loodud-olendi aktiivsed mälu mudelid on eraldunud Mõttekohandajate individuaalne omand; need meele, mälu ja loodud-olendi isiksuse vaimustatud tegurid kuuluvad igavesti neile Kohandajatele. Loodud-olendi meelematriits ja identiteedi passiivsed potentsiaalid sisalduvad morontiahinges, mis on usaldatud seeravitest saatuse kaitsjate hoolde. Ja loodud-olendi isiksuse taaskoondumine toimubki seeravitele usaldatud morontiahinge ning Kohandajale usaldatud vaimmele taasühendamise teel, see ongi magava ellujääja ülestõusmine.

⁴ Kui surelikku päritolu ajutine isiksus jääkski sellisel taaskoondamata, jääksid mitte-ellujääva sureliku loodud-olendi vaimsed elemendid igaveseks tema sisimas kunagi elanud Kohandaja individuaalselt omandatud kogemuseks.

⁵ Uue Elu Templist ulatuvad välja seitse radiaaltiiba, surelike rasside ülestõusmissaalid. Iga niisugune ehitis on pühendatud seitsmest ajarassist ühe taaskoondamisele. Igas neist seitsmest tiivast on sada tuhat isiklikku ülestõusmiskambrit ning nende tiibade otsas on ringjad klasside koondamissaalid, mis on ärkamiskambriteks miljonile indiviidile. Neid saale ümbritsevad tavaliste Aadama-järgsete maailmade segarassidest isiksuste taaskoondamiskambri d. Vaatamata sellele, mil viisil erilisi või usuliselukorralduslikke ülestõusmisi üksikutes ajamaailmades läbi viiakse, toimub tegelik ja terviklik isiksuse reaalne ja teadlik taaskoondumine eluasemeilma number üks ülestõusmissaalides. Teie esimesed mälestused neist ülestõusmishommikutest jäävad teile kogu igavikuks sügava muljena meelde.

⁶ ¶ Ülestõusmissaalidest suundute edasi Melkisedeki sektorisse, kus teile määratakse alaline asupaik. Seal algab teil kümnapäevane isikliku vabaduse aeg. Te võite vabalt uurida oma uue kodu lähiümbrust ja tutvuda vahetult ees seisva kavaga. Teil jääb ka aega rahuldada oma soove ja otsida registrist üles oma armsaid ja teisi maise elu aegseid sõpru ning külastada neid, kes enne teid neisse maailmadesse on jõudnud. Kümnapäevase puhkeperioodi lõpul alustate oma Paradiisi-reisi teist etappi, sest eluasemeilmad on ju tegelikult koolitussfäärid, mitte üksnes viibimisplaneedid.

⁷ ¶ Eluasemeilmas number üks (või kõrgema staatuse korral mõnes teises) jätkate oma intellektuaalset koolitust ja vaimset arengut täpselt samalt tasemelt, kus need surma tõttu katkesid. Surmast planeedil kuni üleviimise ja ülestõusmiseni eluasemeilmas ei saavuta surelik inimene absoluutselt midagi muud peale ellujäämise fakti kogemise. Te alustate seal täpselt samast kohast, kus siin pooleli jääb.

⁸ Esimese eluasemeilma kogemus seondub peaaegu täielikult vajakajäämistele korvamisega. Sellele esimesele viibimissfäärile saabuvatel ellujääjatel on nii palju mitmesuguseid puudujääke loodud-olendi iseloomus ja surelikus kogemuses, et selle piirkonna põhitegevus on parandada ja ravida neid paljusid vigu, mis pärinevad lihalikust elust aja ja ruumi ainelistes arengumaailmades.

⁹ Eluasemeilmas number üks viibimine on mõeldud arendama surelikke ellujääjaid vähemalt tavaliste arengumaailmade Aadama-järgse usulise elukorralduse seisundini. Vaimselt on eluasemeilmade õpilased muidugi sellest puhtinimliku arengu seisundist kaugemale ette jõudnud.

¹⁰ Kui teid ei jäeta eluasemeilma number üks, langete te pärast kümne päeva möödumist üleminekuunne ja kulgete maailma number kaks, liikudes iga kümne päeva järel selliselt edasi, kuni jõuate maailma, kuhu teid on määratud.

¹¹ ¶ Esimese eluasemeilma seitsme suurema valitsusala keskel on morontiakaaslaste tempel — need on tõusasurelikele määratud isiklikud teejuhid. Need kaaslased on kohaliku universumi Emavaimu järglased ja neid on Satania morontiaaailmades miljoneid. Peale nende, kes on määratud rühmade kaaslasteks, tuleb teil palju tegemist teha ka tõlkide ja tõlkijatega, hoonete hooldajatega ja ekskursioonijuhtidega. Ja kõik need kaaslased teevad abivalmilt koostööd nendega, kes arendavad teie morontiakeha meele ja vaimu isiksusetegureid.

¹² Kui te esimeses eluasemeilmas alustate, määratakse iga tuhandeliikmelise tõusasurelike rühma juurde üks morontiakaaslane, ent läbi seitsme eluasemeilma edasi liikudes kohtate te neid rohkem. Need kaunid ja mitmekülgsed olendid on seltsivad kaaslased ja võluvad teejuhid. Nad võivad üksikisikuid või valitud rühmi vabalt saata kõigile üleminekukultuuri sfääridele, sealhulgas nende satelliitmaailmadesse. Nad on kõigi tõusasurelike ekskursioonijuhid ja kaaslased vaba aja veetmisel. Sageli saadavad nad ellujääjate rühmi nende perioodilistel Jerusemi-külastustel ja iga päev, mil te seal viibite, võite minna süsteemi keskumaailma registrisektorisse ja kohtuda tõusasurelikega kõigist seitsmest eluasemeilmast, sest nad rändavad vabalt edasi-tagasi oma asupaikade ja süsteemi keskuse vahel.

4. TEINE ELUASEMEILM

¹ Sellel sfääril seatakse teid eluasemeilmade elus täielikumalt sisse. Hakkavad välja kujunema morontiaelu rühmitused, tegutsema töörühmad ja ühiskondlikud organisatsioonid, kogukonnad omandavad oma vormikohased proportsioonid ja edasiliikuvad surelikud panevad aluse uutele ühiskonnaklassidele ning valitsuskordadele.

² Vaimuga ühtesulanud ellujääjad asuvad eluasemeilmades koos Kohandajaga ühtesulanud surelikega. Kuigi mitmesugused taevase elu vormid erinevad üksteisest, on nad kõik sõbralikud ja vennalikud. Üheski tõusumaailmas ei leidu midagi, mis oleks võrreldav inimeste sallimatusega ja hoolimatute kastisüsteemide poolt tekitatava diskrimineerimisega.

³ Igas järgmises eluasemeilmas on edasiliikuvatele ellujääjatele üha ohtramalt morontiategevusi. Edasi minnes te täheldate, et eluasemeilmadele lisandub üha enam Jerusemi jooni. Teises eluasemeilmas ilmub klaasmeri.

⁴ Iga edasiliikumisega ühest eluasemeilmast teise omandatakse uus väljaarenenud ja sobivalt kohandatud morontiakeha. Te uinute seeravitranspordi käigus ja ärkate ülestõusmissaalistes uue, kuid veel arenemata kehaga, umbes samamoodi nagu te esmakordselt saabusite eluasemeilma number üks, välja arvatud see, et nende reisiunede jooksul eluasemeilmade vahel Mõttekohandaja teist ei lahku. Pärast teie lahkumist arengumaailmadest esimesse eluasemeilma jääb teie isiksus terviklikuks.

⁵ Teie Kohandaja mälu jääb täiesti puutumatuks, kui te morontiaellu tõusete. Puhtloomsed ja täiesti ainelised mõttelised seosed muidugi hävivad koos füüsilise ajuga, kuid kõik, mis on teie mõtteelus väärtuslikku ja millel on ellujäämisväärtust, on Kohandaja kopeerinud ning see säilib kogu teie tõusutee jooksul osana teie isiklikust mälest. Liikudes edasi ühest eluasemeilmast teise ja universumi ühest osast teise — isegi Paradiisi — olete kõigist oma väärtuslikest kogemustest teadlikud.

⁶ Kuigi teil on morontiakehad, jätkate te kõigis neis seitsmes maailmas söömist, joomist ja puhkamist. Te maitsete morontia-tüüpi toitu, mis on ainelistes maailmades tundmatu elav energia. Morontiakehas kasutatakse nii toit kui ka vesi täielikult ära, jääkaineid ei teki. Mõelge hetkeks: eluasemeilm number üks on väga ainealine sfäär, kus tutvustatakse morontia elukorra algeid. Te olete veel peaaegu inimene ning pole sureliku elu piiratud seisukohtadest kuigi kaugemale jõudnud, aga iga maailm on teie jaoks kindel edasiliikumine. Sfäär-sfäärilt teie ainelisus üha väheneb, intellektuaalsus ning veidi ka vaimsus kasvavad. Vaimne edenemine on suurim viimases kolmes neist seitsmest järjestikusest maailmast.

⁷ Enamasti kompenseeriti esimeses eluasemeilmas bioloogilised puudujäägid. Planeedielu puudujäägid suguelu, perekonnasuhete ja vanemarolli osas seal kas korrigeeriti või nähti ette nende tulevane korrigeerimine Aineliste Poegade peredes Jerusemil.

⁸ Eluasemeilm number kaks hoolitseb konkreetsemalt kõigi intellektuaalsete vastuolude kõrvaldamise ja kõigi vaimsete ebakõlade kaotamise eest. Siin jätkatakse tõsisemalt esimeses eluasemeilmas alustatud katseid mõista morontia mota tähtsust. Areng eluasemeilmas number kaks on võrreldav Kohtumõistjate-Poegade järgse kultuuri intellektuaalse staatusega ideaalsetes arengumaailmades.

5. KOLMAS ELUASEMEILM

¹ Kolmas eluasemeilm on Eluasemeilmade Õpetajate keskus. Kuigi nad tegutsevad kõigil seitsmel eluasemeilmade sfääril, on nende rühma keskus kolmanda maailma kooliringide keskel. Eluasemeilmades ja kõrgemates morontiaaailmades on miljoneid niisuguseid õpetajaid. Need edasijõudnud ja aulised keerubid teenivad morontiaõpetajatena kõikjal, alates eluasemeilmadest kuni kohaliku universumi tõusuteekoolituse viimase sfäärini. Nad on viimased, kes teiega südamlikult hüvasti jätavad, kui jõuab kätte jumalagajätuaeg, mil te jätate — vähemalt mitmeks ajastuks — hüvasti oma päritoluuniversumiga ja teid viiakse seeravi hõlma, et saaksite reisida superuniversumi väikesektori vastuvõtumaailmadesse.

² Esimeses eluasemeilmas viibides on teil lubatud külastada esimest üleminekumaailma, lõpetanute keskust ja süsteemi hooldusvalve-lastetuba, kus kasvatatakse väljaarenemata arengulisi lapsi. Eluasemeilma number kaks jõudes saate loa külastada perioodiliselt üleminekumaailma number kaks, kus asuvad kogu Satania morontiajuhenda- ja keskus ja mitmesuguste morontiaklasside väljaõppekoolid. Eluasemeilma number kolm jõudes antakse teile kohe luba külastada kolmandat üleminekusfääri, inglklasside peakeskust ja mitmesuguseid koole nende süsteemis. Külaskäigud sellest maailmast Jerusemile on edasijõudvatele surelikele üha kasulikud ning üha huvitavamad.

³ Kolmas eluasemeilm on suurte isiklike ja sotsiaalsete saavutuste maailm kõigile, kes ei ole enne lihast lahkumist surelike sünnimaailmades arenenud nende kultuuriringide tasemeni. Sellel sfääril algab positiivsem haridustöö. Esimeses kahes eluasemeilmas tähendab koolitus enamasti puudujääkide kompenseerimist ja on mõeldud täiendama lihliku elu kogemusi. Kolmandas eluasemeilmas alustavad ellujääjad oma tõelisi jätkuvald morontiaõpinguid. Koolituse põhieesmärgiks on aru saada morontia mota ja sureliku loogika korrelatsioonist, morontia mota ja inimfilosoofia koordineeritusest. Ellujäänud surelikud omandavad siin praktilise kaemuse ehedast metafüüsikast. See on tõeline sisesejuhatuse arukasse arusaamise kosmilistest tähendustest ja universumis valitsevatest vastastikustest mõjudest. Kolmanda eluasemeilma kultuur meenutab Poja annetumise järgset ajastut normaalsel asustatud planeedil.

6. NELJAS ELUASEMEILM

¹ Neljandasse eluasemeilma jõudes olete juba kindlalt morontia elujärku astunud, te olete jõudnud oma algsest ainelisest eksistentsist üsna kaugele. Nüüd antakse teile luba külastada üleminekumaailma number neli, et seal tutvuda üliinglite, sealhulgas Kirgaste Õhtutähtede keskuse ja koolidega. Neljanda üleminekumaailma üliinglite heatahtlik abi võimaldab morontiaüliinglitel nende perioodilistel külaskäikudel Jerusemi jõuda väga lähedale Jumala Poegade mitmesugustele klassidele, sest tõusureslikele avanevad korduvatel külaskäikudel keskusmaailma järjest uued süsteemi keskusmaailma sektorid. Nende tõusutee-

liste avarduva meele ees rulluvad lahti järjest uued suurejoonelised vaatepildid.

² Neljandas eluasemeilmas leiab üksik tõusuteeline endale sobivama koha morontiaelu rühmatöodes ja klasside tegevustes. Siin areneb tõusuteelistel võime hinnata üha kõrgemalt teabelevi ja teisi kohaliku universumi kultuuri ja progressi faase.

³ Just sellel koolitusperioodil neljandas maailmas tutvustatakse tõusureslikele esmakordselt morontiaolendite tegeliku sotsiaalse elu nõudmisi ja rõõme. Ning arenevate loodud-olendite jaoks on tõepoolest uus kogemus osaleda sotsiaalsetes tegevustes, mis ei põhine oma isiku esiletõstmisel ega omakasupüüdlikel võitudel teiste üle. Tutvustatakse uut ühiskonnakorda, mille aluseks on vastastikusest lugupidamisest tulenev arusaav osavõtlikkus, vastastikuses teenimises ilmnev isetu armastus ja vastupandamatu soov teostada ühine ülim saatus — saavutada palveldav ja jumalikult täiuslik Paradiis. Kõik tõusuteelised saavad enesest teadlikeks kui Jumalat tundvatest, Jumalat ilmutavatest, Jumalat otsivatest ja Jumalat leidvatest olenditest.

⁴ Selle neljanda eluasemeilma intellektuaalne ja sotsiaalne kultuur on võrreldav Õpetaja-Poja järgse ajastu vaimse ja sotsiaalse eluga normaalse evolutsiooniga planeetidel. Vaimne staatus aga on jõudnud sellest surelike usulisest elukorraldusest palju kaugemale.

7. VIIES ELUASEMEILM

¹ Transport viiendasse eluasemeilma kujutab endast morontia edasijõudja elus tohutut sammu edasi. Selle maailma kogemus annab tõelist eelmaiku Jerusemi elust. Siin hakkate te mõistma lojaalsete arengumaailmade kõrget saatust, sest selle tasemeni võivad nad jõuda oma planeedi loomuliku arengu tulemusena. Selle eluasemeilma kultuur vastab üldiselt normaalse arenguga planeetide varasele valguse ja elu ajastule. Ja seega võite aru saada, miks on nii, et kõrge kultuuriga ja edumeelsed olenditüübid, kes neis edasijõudnud arengumaailmades mõnikord elavad, on vabastatud ühe või mitme või isegi kõigi eluasemesfäärade läbimisest.

² Et te enne neljandast eluasemeilmast lahkumist olete omandanud kohaliku universumi keele, siis pühendate nüüd rohkem aega üversa keele täiustamisele, et oskaksite enne Jerusemi elanikuna sinna jõudmist mõlemat keelt. Kõik tõusureslikud on alates süsteemi keskusest kuni Havonani kakskeelsed. Ja siis on vaja vaid suurendada superuniversumi keele sõnavara ning teine täiendus tuleb veel teha elamiseks Paradiisis.

³ Eluasemeilma number viis jõudes saab palverändur loa külastada vastava numbriga üleminekumaailma, Poegade keskust. Siin tutvub tõusureslik isiklikult jumaliku pojaseisuse mitmesuguste rühmadega. Ta on neist suurepärastest olenditest kuulnud ning on neid Jerusemil juba kohanudki, kuid õpib nüüd neid tõeliselt tundma.

⁴ Viiendas eluasemeilmas hakatakse teile tutvustama tähtkuju õppemaailmu. Siin kohtate esimesi õpetajaid, kes

hakkavad teid ette valmistama teie järgnevals tähtkujus viibimiseks. See ettevalmistus jätkub ka kuuendas ja seitsmendas maailmas ning omandab lõpliku kuju Jerusemi tõususurelike sektoris.

⁵ Kosmilise teadvuse tõeline sünd toimub viiendas eluasemeilmas. Te omandate universumi-meelsuse. See on tõeline silmapiiri avarustumise aeg. Tõususurelike avardavale meelele hakkab koitma, et kõiki, kes nii vaevarikalt, kuid nii rõõmsalt ja hea usuga on alustanud astmelist tõusu ja kes selle lõpule viivad, ootab ees mingi hämmastav ja suurejooneline, mingi taevalik ja jumalik saatatus. Umbes sel ajal hakkab keskmine tõususurelik ilmutama Havonasse tõusu suhtes *bona fide* kogemuslikkuentusiasmi. Õppimine hakkab muutuma vabatahtlikuks, isetu teenimine loomulikuks ja palveldamine spontaanseks. Puhkemas on tõeline morontia-iseloom, välja arenemas tõeline morontiaolend.

8. KUUES ELUASEMEILM

¹ Sellel sfääril viibijatel on lubatud külastada üleminekumaailma number kuus, kus nad saavad rohkem teada superuniversumi kõrgetest vaimudest, kuigi nad ei suuda näha paljusid neist taevastest olenditest. Siin saavad nad ka esimesed õppetunnid oma tulevase vaimu-elujärgu jaoks, mis nii vahetult järgneb kohaliku universumi morontia-koolituse lõpetamisele.

² Süsteemi Suverääni abi külastab seda maailma sageli ja siin alustatakse algõpinguid universumi haldamise alal. Nüüd antakse esimesed õppetunnid, mis hõlmavad kogu universumi asjatoimetusi.

³ ¶ See on tõususurelikele oiuline aeg ja sel ajal toimub tavaliselt inimmele ja jumaliku Kohandaja täiuslik ühtesulamine. See ühtesulamine võis olla toimunud juba varemgi, kuid tegelik identiteet tegevuses saavutatakse sageli alles viiendas või isegi kuuendas eluasemeilmas viibimise ajal.

⁴ ¶ Areneva surematu hinge liidust igavese jumaliku Kohandajaga annab märku see, et seerav kutsub kokku ülesäratatud ellujääjaid juhendava üliingli ja peaingli, kelle käes on nimekiri neist, kelle üle kolmandal päeval kohut mõistetakse. Ja siis, selle ellujääja morontiakaaslaste juuresolekul, ütlevad need kinnitusesõnumi toojad: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel.” See lihtne tseremoonia tähistab tõususureliku astumist Paradiisi-teenistuse igavesse elujärku.

⁵ Kohe pärast Kohandajaga ühtesulamisele kinnituse saamist tutvustatakse uut morontiaolendit ta kaaslastele esmakordselt tema uue nimega ning antakse talle nelikümne päeva vaimset puhkust kõigist rutiinsetest tegevustest, et ta saaks endamisi aru pidada ning valida mõne Havonasse viiva tee ja leida sobiva viisi Paradiisi jõudmise viiside seast.

⁶ ¶ Kuid need säravad olendid on ikka veel enam-vähem ainelised; nad pole kaugeltki veel tõelised vaimud; nad on vaimses mõttes rohkem nagu ülisurelikud, ikka

veel inglitest veidi alamad. Ent neist on saamas tõeliselt imepäraseks loodud-olendid.

⁷ Kuuendas maailmas viibimise ajal omandavad eluasemeilma õpilased staatuse, mis on võrreldav loomulikult viisil valguse ja elu algstaadiumi läbinud arengumaailmadele iseloomuliku üleva seisundiga. Selles eluasemeilmas on ühiskonnakord kõrget klassi. Järjest edasi, maailmast maailma tõustes sureliku olemuse osa üha väheneb. Jättes seljataha planeedi loomse päritolu tahumatud jäänused, muutute te üha imetlusväärsemaks. „Läbi suure viletsuse ülesjõudmine” muudab aulised surelikud väga heasüdamlikuks ja mõistvaks, väga osavõtlikuks ja sallivaks.

9. SEITSMES ELUASEMEILM

¹ Kogemus sellel sfääril on surmale vahetult järgneva elujärgu saavutuste kroon. Siinviibimise ajal saate õpetust paljudelt õpetajatelt, kes kõik täidavad ühist ülesannet: valmistada teid ette eluks Jerusemil. Seitsmendas eluasemeilmas viibimise ajal kaovad tegelikult kõik märgatavad erinevused isoleeritud ja mahajäänud maailmadest pärit surelike ja enam edasijõudnud ning valgustatud sfääridest tulnud ellujääjate vahel. Siin puhastatakse teid kõigist õnnetu pärilikkuse, kahjuliku keskkonna ja planeedi mittevaimsete tendentside jäänustest. Siin kustutatakse „metsalise märgi” viimased jäljed.

² Seitsmendas eluasemeilmas viibimise ajal antakse teile luba külastada seitsmendat üleminekumaailma, Kõikse Isa maailma. Siin alustate nähtamatu isa uut ja vaimsemat palveldamist ning harjute seda tegema üha enam kogu oma pika tõusutee jooksul. Te leiate selles üleminekukultuuri maailmas Isa templi, kuid te ei näe Isa.

³ ¶ Seejärel algab klasside moodustamine lõpetamiseks ja Jerusemi suundumiseks. Te olete liikunud maailmast maailma üksikisikutena, kuid valmistute nüüd lahkuma Jerusemi rühmadena, ehkki tõusuteelisel on teatud määral õigus ise otsustada, kas jääda seitsmendasse eluasemeilma mõnda oma maise või eluasemeilma töörühma mahajäänud liiget järele ootama.

⁴ Seitsmenda eluasemeilma isikkond koguneb klaasmelele jälgima teie kui Jerusemi elaniku staatuse saavutanu lahkumist. Te võisite olla külastanud Jerusemi sadu või tuhandeid kordi, kuid alati külalisena; veel kunagi varem pole te kulgenud süsteemi keskusmaailma poole oma kaaslaste seltsis tõususurelike rühmana, kes jätab igaveseks hüvasti kogu eluasemeilmade elujärguga. Varsti tervitatakse teid keskusmaailma vastuvõtuväljakul Jerusemi kodanikena.

⁵ ¶ Te tunnete suurt rõõmu oma edasilükkumisest läbi seitsme dematerialiseeriva maailma, mis on tegelikult surelikkuse kaotamise sfäärid. Esimeses eluasemeilmas olete suures osas inimene, lihtsalt surelik olend ilma ainelise kehata, inimmeel morontiaavormis — morontiaaailma ainelises kehas, kuid mitte lihast ja verest surelikus kehtas. Kohandajaga ühtesulamise ajal astute tegelikult sureliku seisundist surematu seisundisse ja Jerusemi elujärgu lõpuks on teist saanud täieõiguslikud morontialased.

10. JERUSEMI KODAKONDSUS

¹ Eluasemeilmade lõpetajate uue klassi vastuvõtmine on kogu Jerusemile signaaliks koguneda neid tervitama. Isegi spornagiad tunnevad rõõmu nende arengupäritoluga võidukate tõusuteeliste üle, kes on läbi teinud teekonna planeetidel ja lõpetanud oma edasiliikumistee eluasemeilmades. Neilt rõõmusündmustelt puuduvad vaid füüsilised ülemjuhgid ja Morontia Võimsusejuhendajad.

² ¶ Ilmutaja Johannesel oli nägemus edasiliikuvate surelike klassi saabumisest seitsmendast eluasemeilmast oma esimesse taevasse, Jerusemi aulisusse. Ta pani kirja: „Ja ma nägin otsekui tulega segatud klaasmerd ja neid, kes olid võitnud algselt enese sees olnud metsalise ja selle eluasemeilmades püsinud kuju ja lõpuks selle viimase märgi ja jälje, seisvat klaasmere ääres, Jumala kandlel käes, ja laulvat sureliku hirmust ja surmast pääsemise laulu.” (Kõigis neis maailmades on kasutusel täiuslik kosmoseside ja te saate teateid vastu võtta kõikjal, kui kannate kaasas „Jumala kannelt” — morontiaseadet, mis kompenseerib teie võimetust oma ebaküpse morontia aistingumehhanismiga kosmoseteateid vastu võtta.)

³ Ka Paulus nägi täiustuvate surelike tõusuteelistest kodanike korpust Jerusemil, sest ta kirjutas: „Vaid te olete tulnud Siioni mäe ligi ja elava Jumala linna, taevase Jeruusalema juurde ja lugematu hulga inglite juurde, ja Miikaeli suure täiskogu juurde ja õigete vaimude juurde, kes on saanud täiuslikeks.”

⁴ ¶ Pärast seda, kui surelikud on saanud süsteemi keskuse asukateks, ülestõusmisi otseselt enam ei kogeta. Elu-

asemeilmade elujärgu lõpuks teile antud morontiaavormist piisab kogu kohaliku universumi kogemuse lõpuni läbimiseks. Aeg-ajalt toimuvad küll muutused, kuid te säilitate sama vormi kuni ajani, mil jätate sellega hüvasti, astudes esile esimese astme vaimudena, valmis reisiks superuniversumi tõusuteekultuuri ja vaimukoolituse maailmadesse.

⁵ Eluasemeilmade elujärku läbivad surelikud kogevad seitse korda kohanemisund ja ülestõusmis-ärkamist. Kuid viimane ülestõusmissaal, viimane ärkamiskamber, jääb maha seitsmendasse eluasemeilma. Vormimuutus ei kutsu enam kunagi esile teadvuse kaotust ega isikliku mälu katkemist.

⁶ ¶ Arengumaailmades alguse saanud ja ajutiselt lihas elanud surelik isiksus — kelles elavad Saladuslikud Järelevaatajad ja keda on kaunistatud Tõe Vaimuga — mobiiliseerub, teostub ja ühineb lõplikult alles päeval, mil talle kui Jerusemi kodanikule antakse õigus suunduda Edentiale ning ta kuulutatakse Nebadoni morontiakorpuse täieõiguslikuks liikmeks, Kohandajaga ühinenud surematuks ellujääjaks, Paradiisi tõusjaks, morontiastaatusega isiksuseks ja tõeliseks Kõigekõrgemate lapseks.

⁷ ¶ Surelik surm on viis pääseda ainelisest elust lihas; eluasemeilmade kogemus jätkuvast elust ja seitsmes maailmas korrigeeriva koolituse ning kultuurilise hariduse saamine on surelikele ellujääjatele morontiaelujärgu sissejuhatus, üleminekuelu, mis on igaviku väravateni jõudma määratud aja tõusuteeliste vaheetapp teel arenevast ainelisest eksistentsist kõrgemate vaimsete saavutusteni.

⁸ [Esitanud Kirgas Õhtutäht.]

48 KIRI

MORONTIAELU

JUMALAD ei saa mingi loova võlväega muundada — vähemalt nad ei muunda — tahumatu loomse olemusega loodud-olendit täiustunud vaimuks. Kui Loojad tahavad tekitada täiuslikke olendeid, siis nad loovad need otseselt ja algselt, kuid ei hakka kunagi loomset päritolu ainelisi olendeid ühe sammuga täiuslikeks olenditeks ümber muutma.

² Läbi mitmesuguste kohaliku universumi elujärgu etappide ulatuv morontiaelu on ainuvõimalik viis, kuidas ainelised surelikud vaimumaaailma läveni jõuavad. Missugune imevägi saaks olla surmal, ainelise keha loomulikul lagunemisel, et see lihtne sündmus võiks sureliku ainelise meele hetkega muundada surematuks täiustunud vaimuks? Niisugused uskumused on vaid vähiklik ebausk ja meeldiv muinasjutt.

³ Sureliku seisundi ja ellujäävate inimolendite hilisema vaimuseisundi vahele jääb alati morontia-üleminek. See vahepealne seisund universumis edasiminekul on eri kohalikes loodutes märgatavalt erinev, kuid eesmärgi ja kavatsuse poolest on kõik üsna sarnane. Eluasemeilmade ja kõrgemate morontiaaailmade korraldus Nebadonis on Orvontoni sellele osale üsna tüüpiline morontia üleminekkukord.

1. MORONTIAMATERJALID

¹ Morontiaaailmad on kohaliku universumi sfäärid, mis on loodud-olendi eksisteerimise ainelise ja vaimse tasandi vahelised ühenduslülid. Seda morontiaelu tunti Urantial juba varastel Planeedivürsti aegadel. Õpetajad on sellest üleminekuolekust surelikele aeg-ajalt kõnelnud ning see mõiste on leidnud endale moonutatud kujul kohti ka nüüdisaja religioonides.

² Morontiasfäärid on üleminekufaasid surelike tõusuteel läbi kohaliku universumi järjestikuste maailmade. Eluasemeilmadeks nimetatakse vaid seitset maailma, mis ümbritsevad kohalike süsteemide lõpetanute sfääri, kuid morontiaaailmadeks nimetatakse kõiki viitkümmend kuut süsteemi üleminekuasupaika ja ka tähtkujusid ning universumi keskust ümbritsevaid kõrgemaid sfääre. Need loodud saavad osa kohaliku universumi keskussfääride füüsilisest ilust ja morontia suursugususest.

³ Kõik need maailmad on arhitektuursed sfäärid ning neil on täpselt kaks korda rohkem elemente kui arenevatel planeetidel. Neil tellimuse järgi valmistatud maailmadel on külluslikult raskmetalle ja kristalle, sest seal leidub sada füüsilist elementi, lisaks on neil ka täpselt sada ainulaadselt organiseeritud energiavormi, mida nimetatakse *morontiamaterjaliks*. Füüsilised Meisterjuhtijad ja Morontia Võimsusejuhendajad saavad aine elementaarüksuste tiirlemist muuta ja ühtlasi neid energiaühendusi nii muundada, et tekib uus substanss.

⁴ ¶ Varane morontiaelu on kohalikes süsteemides väga sarnane teie praeguse ainelise maailmaga, kuid tähtkuju õppemaailmades muutub see vähem füüsiliseks ja rohkem tõeliselt morontialikuks. Salvingtoni sfäärile liikudes jõuate üha vaimsematele tasanditele.

⁵ Morontia Võimsusejuhendajad on võimelised liitma ainelist ja vaimset energiat omavahel, moodustades selliselt ainstunud morontiaavormi, mis allub lisaks ka juhtiva vaimu mõjule. Sellal kui te läbite Nebadoni morontiaelu, varustavad needsamad kannatlikud ja osavad Morontia Võimsusejuhendajad teid järgemööda 570 morontiakehaga, millest igaüks on üks faas teie järjestikuses muundumises. Alates ainelistest maailmadest lahkumisest kuni teie saamiseni esimese astme vaimuks Salvingtonil teete läbi täpselt 570 eraldi ja järjest kõrgema astme morontiamuutust. Neist kaheksa toimuvad süsteemis, seitsekümmend üks tähtkujus ja 491 Salvingtoni sfääridel viibimise ajal.

⁶ Sureliku lihaliku elu ajal elab jumalik vaim teie sisimas peaaegu nagu teist eraldi — tegelikult on Kõikse Isa annetatud vaim tunginud inimesesse. Aga morontiaelus saab vaim tõeliseks osaks teie isiksusest ja 570 järjestikuse muundumise läbitegemisega tõusete loodud-olendi elu ainelisest seisundist vaimsesse.

⁷ ¶ Paulus teadis morontiaaailmade olemasolust ja morontiamaterjalide reaalsusest, sest ta kirjutas: „Neil on parem ja jäädavam varandus taevas.” Ja need morontiamaterjalid on reaalsed, tõelised, nii nagu „linnas, millel on kindlad alused ja mille ehitaja ning looja on Jumal”. Iga niisugune imeline sfäär on „parem, see on taevane kodumaa”.

2. MORONTIA VÕIMSUSEJUHENDAJAD

¹ Nende ainulaadsete olendite ainus ülesanne on juhendada tegevusi, milles on ühendatud vaimsed ja füüsilised või poolainelised energiad. Nad on pühendunud morontia edenemise eest hoolitsemisele. Mitte et nad nii väga hoolitseksid surelike eest ülemineku kogemuse ajal, vaid nad pigem loovad edenevatele morontiaolenditele üleminekut võimaldava keskkonna. Nad on morontiaavõimsuse kanalid, mis hoiavad alal ja varustavad energiaga ülemineku maailmade morontiafaase.

² Morontia Võimsusejuhendajad on kohaliku universumi Emavaimu järglased. Nad on kujunduselt üsna sarnased, kuigi eri kohalikes loodutes olemuselt veidi erinevad. Nad on loodud täitma oma konkreetset ülesannet ega vaja enne oma tegevuse alustamist mingit koolitust.

³ Esimesed Morontia Võimsusejuhendajad luuakse üheaegselt esimese sureliku ellujääja saabumisega kohaliku universumi mõnda esimesse eluasemeilma. Neid luuakse tuhandeliikmeliste rühmadena, mis on liigitatud järgmiselt:

⁴ 1. ringluse reguleerijad 400

⁵ 2. süsteemi koordineerijad 200

- ⁶ 3. planeedi hooldajad 100
⁷ 4. ühendatud juhtijad 100
⁸ 5. ühenduste stabiliseerijad 100
⁹ 6. valivad liigitajad 50
¹⁰ 7. abiregistraatorid 50

¹¹ ¶ Võimsusejuhendajad teenivad alati oma koduuniversumis. Neid suunab ainult Universumi Poja ja Universumi Vaimu ühine vaimutegevus, muus osas on nad täiesti iseseisev rühm. Neil on keskus kohaliku süsteemi igas esimeses eluasemeilmas, kus nad töötavad lähedastes suhetes nii füüsiliste juhtijate kui ka seeravitega, kuid energia avaldumise ja vaimu rakendamise alal tegutsevad nad omaette maailmas.

¹² Mõnikord tegelevad nad ka arengumaailmades aine-üleste nähtustega, kui neid on sinna ajutisteks hoolekandjateks määratud. Kuid asustatud maailmades teenivad nad harva; samuti ei tööta nad superuniversumi kõrgemates koolitusmaailmades, sest on pühendunud peamiselt kohalikus universumis toimuvale morontia edenemise üleminekuks.

¹³ ¶ 1. *Ringluse reguleerijad.* Need ainulaadsed olendid koordineerivad füüsilist ja vaimset energiat ning reguleerivad selle voolu morontiasfääride eraldatud kanalites. Need ringlused on ainult planetaarsed, piirdudes vaid ühe maailmaga. Morontiaringlused erinevad nii ülemineku maailmade füüsilistest kui ka vaimsetest ringlustest ning täiendavad neid ja Satania-taolise eluasemeilmade süsteemi varustamiseks energiaga on vaja miljoneid niisuguseid reguleerijaid.

¹⁴ Ringluse reguleerijad käivitavad ainelistes energiates muutusi, mis allutavad need reguleerijate kaaslaste kontrollile ja suunamisele. Need olendid on samaaegselt nii ringluse reguleerijad kui ka morontia võimsuse genereerijad. Nii nagu dünamo näib genereerivat elektrit atmosfäärist, näivad ka need elavad morontiadünamod muundavat kõikjal leiduvaid kosmoseenergiad materjalideks, mille morontiajuhendajad koovad tõusureslike kehasse ja elutegevusse.

¹⁵ ¶ 2. *Süsteemi koordineerijad.* Et igal morontia maailmal on oma eraldi morontiaenergia klass, siis on inimestel äärmiselt raske neid sfääre ette kujutada. Kuid igal järgmisel üleminekusfääril leiavad surelikud eest taimestiku ja kõik muu morontiaeksistentsi juurde kuuluva, mis muutub järjest vastavalt tõusuteelisele ellujääja üha kõrgemale vaimsustumistasemele. Ja et iga maailma energiasüsteem on niimoodi individualiseeritud, kooskõlastavad koordinaatorid need eri võimsusesüsteemid omavahel ja ühendavad need iga konkreetse rühma sfääride tarbeks ühtseks töötavaks tervikuks.

¹⁶ Ühest morontia maailmast teise edasi minnes liiguvad tõusureslike järk-järgult füüsilisest vaimseni, seetõttu peavad ka morontiasfääride ja morontiaavormide järjestus olema tõusev.

¹⁷ Kui eluasemeilmade tõusuteelised liiguvad ühelt sfäärilt teisele, antakse nad transpordiseeravite poolt üle nende vastuvõtjatele kõrgemas maailmas — süsteemi koordineerijatele. Siin neis seitsmekümne kiirtena paikneva tiibehitise keskel asuvates ainulaadsetes templites on maise päritoluga surelike esimese vastuvõtumaailma ülestõusmissaalide taolised üleminekukambrid, kus süsteemi koordineerijad teevad loodud-olendi vormis oskuslikult vajalikud muudatused. Nende morontiaavormi varajaste muudatuste tegemiseks kulub standardaja järgi umbes seitse päeva.

¹⁸ ¶ 3. *Planeedi hooldajad.* Igas morontia maailmas — alates eluasemesfääridest kuni universumi keskuseni välja — on morontiaasjad seitsmekümne hooldaja hoole all. Kokku moodustavad nad morontia kõrgema valitsusvõimu kohaliku planeedinõukogu. See nõukogu annab kõigile sfääridele saabuvatele tõusuolenditele morontiaavormi materjali ja annab volitused loodud-olendi vormis nende muudatuste tegemiseks, mis võimaldavad tõusuteelisel järgmisele sfäärile edasi liikuda. Pärast eluasemeilmade läbimist viiakse teid morontiaelu ühest faasist teise, ilma et te kaotaksite teadvust. Teadvusetus kaasneb vaid varajaste muundamisega ja hilisemate üleviimistega ühest universumist teise ning Havonast Paradiisi.

¹⁹ ¶ 4. *Ühendatud juhtijad.* Morontia maailma iga haldusüksuse keskel asub alati üks neist tehniliselt kõrgetest olenditest. Ühendatud juhtija reageerib füüsilisele, vaimsele ja morontiaenergiale ning tegeleb nendega; selle olendiga on alati koos kaks süsteemi koordineerijat, neli ringluse reguleerijat, üks planeedi hooldaja, üks ühenduste stabiliseerija ja kas abiregistraator või valiv liigitaja.

²⁰ ¶ 5. *Ühenduste stabiliseerijad.* Nemad reguleerivad morontiaenergiat koos teatava piirkonna füüsiliste ja vaimsete jõududega. Nad teevad võimalikuks morontiaenergia muundumise morontiamaterjaliks. Kogu morontia eksisteerimiskord sõltub stabiliseerijatest. Nad aeglustavad energiatüürlemisi niivõrd, et need võivad omandada füüsilise vormi. Aga ma ei saa nende olendite hoolekannet millegagi võrrelda ega illustreerida. See ületab inimliku kujutlusvõime.

²¹ ¶ 6. *Valivad liigitajad.* Kui te morontia maailma ühest klassist või faasist teise liigute, tuleb teid ümber häälestada ehk uuele lainele häälestada ning valivate liigitajate ülesandeks ongi kindlustada teie pidev sünkroonsus morontiaeluga.

²² Elu ja aine morontia põhivormid on küll alates esimesest eluasemeilmast kuni universumi viimase üleminekusfäärini identsed, kuid toimub järkjärguline funktsionaalne edasimineku aineliselt vaimsele. Teie kohandamine selle sisuliselt ühtse, kuid järjest edeneva ja vaimsustuva looduga toimubki niisuguse valikulise ümberhäälestamise teel. See isiksusemehhanismi kohandamine on samaväärne uue loomisega, vaatamata sellele, et säilitate oma morontiaavormi.

²³ Te võite nende eksamineerijate juures korduvalt katseid teha ja niipea, kui nad registreerivad, et olete saavu-

tanud piisava vaimse taseme, annavad nad teile rõõmuga kõrgema seisuse tunnistuse. Need järjestikused muudatused teisendavad teie reageerimist morontiakeskkonnale, näiteks muutuvad teie toiduvajadused ja arvukad muud isiklikud harjumused.

²⁴ Valikulised liigitajad on väga kasulikud ka morontiaisiksuste rühmitamisel õppe-, õpetamis- ja muudel eesmärkidel. Neil on loomupärane võime leida isiksusi, kes kõige paremini sobivad koostööks ajutistes ühendustes.

²⁵ ¶ 7. *Abiregistraatorid.* Morontia maailmas on oma kroonikud, kes koos vaimukroonikutega juhendavad ja valvavad morontialoodute kroonikaid ja muid andmeid. Morontiakroonikad on kättesaadavad kõigile isiksuseklassidele.

²⁶ Nii ainelistel kui ka vaimolenditel on kõigisse morontia üleminekumaailmadesse ühtviisi vaba pääs. Morontia edasijõudjatena püsib teil täielik side ainelise maailmaga ja aineliste isiksustega, kuid samal ajal eristute neist üha enam ja suhtlete vennalikult vaimolenditega. Morontiasüsteemist lahkumise ajaks olete kohtunud kõigi vaimuklassidega, välja arvatud mõned kõrgemat liiki vaimud, näiteks Üksildased Sõnumitoojad.

3. MORONTIAKAASLASED

¹ Need eluasemeilmade ja morontia maailmade olendite suured hulgad on kohaliku universumi Emavaimu järglased. Neid luuakse ajastute jooksul sajatuhandeliste rühmadena ja Neadonis on neid ainulaadseid olendeid praegu üle seitsmekümne miljardi.

² Morontia kaaslasi koolitavad teenistuseks Melkisedekid selleks ettenähtud planeedil Salvingtoni lähedal, nad ei läbi keskseid Melkisedekite koole. Nad võivad teenida kõikjal alates süsteemide madalaimatest eluasemeilmadest kuni Salvingtoni kõrgeimate õppesfäärideni, kuid asustatud maailmades kohtab neid harva. Nad teenivad Jumala Poegade üldise juhendamise all ja neid suunavad vahetult Melkisedekid.

³ Morontia kaaslastel on kohalikus universumis kümme tuhat keskust — kohalike süsteemide igas esimeses eluasemeilmas. Nad on peaaegu täiesti iseseisvalt tegutsev klass ning üldiselt arukas ja lojaalne olenditerühm; kuid on ka teada, et aeg-ajalt on nad teatavate kahetsusväärsete taevaste mässude ajal eksiteele sattunud. Luciferi mässu ajal Satania läks tuhandeid neid kasulikke loodud-olendeid kaduma. Teie kohalikus süsteemis on neid olendeid praegu täiskvoot, Luciferi mässu tagajärjel toimunud kaotused on alles hiljaaegu kompenseeritud.

⁴ ¶ Morontia kaaslasi on kaht liiki; ühed on aktiivsed, teised tagasihoidlikud, kuid muus osas on nad võrdse staatusega. Nad ei ole soolised olendid, kuid avaldavad üksteise suhtes liigutavalt kaunist kiindumust. Kuigi nad on vaevalt küll kaaslased ainelises (inimlikus) mõttes, on nad loodud-olendite seas olemuse poolest inimrassidele väga lähedased. Maailmade keskteeolendid on teile kõige lähedasemad, seejärel tulevad morontiakeerubid ja nende järel morontia kaaslased.

⁵ Need kaaslased on liigutavalt südamlikud ja võluvalt seltsivad olendid. Neil on kindlapiirilised isiksused, ja kui te neid eluasemeilmades kohtate ja olete nad klassina ära tundnud, hakkate peagi nende individuaalsust eristama. Kõik surelikud on omavahel sarnased, samal ajal on igaühel teist selgesti eristuv ja äratuntav isiksus.

⁶ ¶ Morontia kaaslaste töö iseloomust võivad anda mõningase ettekujutuse nende tegevused kohalikus süsteemis.

⁷ 1. *Palverändurite kaitsjatele*, kui nad on seotud morontia edasijõudjatega, ei määrata mingeid konkreetseid ülesandeid. Need kaaslased vastutavad kogu morontia elujärgu eest ning koordineerivad seetõttu kõigi teiste morontia- ja ülemineku-hoolekandjate tööd.

⁸ ¶ 2. *Palverändurite vastuvõtjad ja vabad liitujad.* Need on äsja eluasemeilmadesse saabunute seltsilised. Üks neist on kindlasti teid tervitamas, kui te esimeses eluasemeilmas ärkate esimesest aja üleminekuunest, kui te taaselustute lihalikust surmast morontiaellu. Ja sellest ajast, mil teid ärkamisel tervitatakse, kuni teie lahkumiseni kohalikus universumis esimese astme vaimuna on need morontia kaaslased alati teiega.

⁹ Kaaslasi ei määrata indiviidide juurde alatiseks. Tõusurelikul võib olla igas uues eluasemeilmas või kõrgemas maailmas erinev kaaslane ning ta võib olla pikki perioode ka ilma kaaslaseta. See sõltub vajadusest ning ka vabade kaaslaste olemasolust.

¹⁰ ¶ 3. *Taevaste külastajate võõrustajad.* Need meeldivad loodud-olendid on pühendunud inimestest kõrgemal olevate õpilasrühmade ja teiste ülemineku maailma külastavate taevaste olendite võõrustamisele. Teil on küllaldaselt võimalusi külastada kõiki maailmu, kuhu te kogemuslikult olete jõudnud. Õpilastest külastajaid lubatakse kõigile asustatud planeetidele, isegi kui need on isolatsioonis.

¹¹ ¶ 4. *Koordineerijad ja ühenduste suunajad.* Need kaaslased on pühendunud morontiasuhtluse hõlbustamisele ja segaduste ärahoidmisele. Nad õpetavad sotsiaalset käitumist ja morontia edenemist, toetades õppetööd ja muid tõusurelike rühmategevusi. Neil on suured alad, kuhu nad koondavad oma õpilasi ning kuhu tellivad aeg-ajalt oma programmide kaunistamiseks taevaseid kunstimeistreid ja meenutusjuhte. Edasi liikudes puutute nende kaaslastega lähedalt kokku ja kiindute mõlemasse rühma üha enam. Sõltub juhusest, kas te saate endale aktiivset või tagasihoidlikku tüüpi kaaslast.

¹² ¶ 5. *Tõlgid ja tõlkijad.* Oma varase morontia-elujärgu jooksul kasutate sageli tõlkide ja tõlkijate abi. Nad tunnevad ja räägivad kõiki kohaliku universumi keeli, olles maailmade keeleteadlased.

¹³ Te ei omanda uusi keeli automaatselt, te õpite seal keelt umbes samamoodi nagu siingi ning need säravad olendid on teie keeleõpetajad. Esimesena õpitakse eluasemeilmades satania keelt ja seejärel nebadoni keelt. Ja sellal,

kui te neid uusi keeli omandate, on morontiakaaslased teile tõhusad tõlgid ja kannatlikud tõlkijad. Te ei kohta kunagi üheski maailmas külalist, keda mõni morontiakaaslastest tõlgina ei abistaks.

¹⁴ ¶ 6. *Huvireiside ja meenutuste juhendajad.* Need kaaslased saadavad teid pikematel reisidel keskussfääril ja seda ümbritsevates üleminekukultuuri maailmades. Nad kavandavad, viivad läbi ja juhendavad kõiki individuaalseid ja rühmareise süsteemi koolitus- ja kultuurimaailmades.

¹⁵ ¶ 7. *Alade ja ehitiste hooldajad.* Eluasemeilmade elujärgus edasi liikudes suureneb ka ainelist ja morontiaehitiste täiuslikkus ja suursugusus. Indiviidide ja rühmadena on teil lubatud teha teatavaid muudatusi asupai- kades, mis teile eri eluasemeilmades viibimisel keskusteks määratakse. Paljud tegevused toimuvad neil sfääridel mitmesuguseks otstarbeks kavandatud ringides, ruutudes ja kolmnurkades vabas õhus. Enamik eluasemeilmade ehitisi on katuseta suurejoonelised ehitised, mis on suurepäraselt kaunistatud. Arhitektuursetes maailmades valitsevate kliimaatiliste ja muude füüsikaliste tingimuste tõttu on katused täiesti tarbetud.

¹⁶ ¶ Need tõusutee-elu üleminekufaaside kaitsjad juhivad morontiaasju suurepäraselt. Nad on selle töö jaoks loodud ning jäävad kuni Ülima Olendi tõelisuseks saamiseni alati morontiakaaslasteks, nad ei täida kunagi muid ülesandeid.

¹⁷ Kui süsteemid ja universumid stabiliseeruvad valgusesse ja ellu, lakkab ikka enam eluasemeilmu toimimast morontiakoolituse üleminekusfääridena. Lõpetanud saavad üha enam sisse oma uue koolitussüsteemi, mis näib olevat mõeldud kosmilise teadvuse teisendamiseks praeguselt suuruniversumi tasandilt tulevaste välisuniversumite tasandile. Morontiakaaslased on mõeldud tegutsema üha enam koos lõpetanutega ja arvukatel teistel aladel, mida Urantial praegu ei ilmutata.

¹⁸ Võite aimata, et need olendid aitavad ilmselt suuresti meeldivamaks muuta teie nii lühi- kui ka pikaajalisi viibimisi eluasemeilmades. Ja te tunnete neist kõigist rõõmu kuni Salvingtoni jõudmiseni. Tegelikult ei ole nad teie elujäämiskogemuse ühegi osa jaoks olulised. Te jõuaksite Salvingtoni ka ilma nendeta, kuid tunneksite neist väga suurt puudust. Nad on teie isiksuse kohalikus universumis elatava tõusutee elujärgu luksuslik lisand.

4. MEENUTUSJUHID

¹ Rõõmus lustakus ja naeratusale vastav väljendusviis on niisama universaalsed kui muusika. Lustakusel ja naerul on olemas oma morontialik ja vaimne vaste. Tõusutee-elu jaguneb ligikaudu võrdselt tööks ja mänguks — ülesannetest vabaks ajaks.

² Taevane puhkus ja inimlikust tasemest kõrgem huumor on oma inimlikest analoogidest üsnagi erinevad, kuid me kõik naudime tegelikult mingil kujul mõlemat, ja nad

annavad meile meie seisundis tõepoolest midagi samataolist, nagu ideaalne huumor võib anda teile Urantial. Morontiakaaslased on osavad mängude patroonid ning neid toetavad väga võimekalt meenutusjuhid.

³ Meenutusjuhtide töö oleks teile ilmselt kõige arusaadavam, kui võrrelda neid Urantia kõrgemat klassi humoristidega, kuigi see oleks ülimalt tahumatu ja mõnevõrra kahetsusväärne viis püüda anda ettekujutust nende muutuse- ja puhkuse suunajate, nende morontia- ja vaimumaailmade üleva huumori eest hoolitsejate tegevusest.

⁴ ¶ Vaimsest huumorist kõneldes lubage mul kõigepealt öelda, mis see *ei* ole. Vaimset nalja ei varjuta kunagi nõrkade ja eksinute õnnetuste rõhutamine. Samuti ei pilata kunagi jumalikkuse õiglust ja aulisust. Meie huumorit tajutakse üldiselt kolmel tasemel:

⁵ ¶ 1. *meenutustega seotud naljad.* Teravmeelsused, mis tulenevad läbielatud episoodide mälestustest, kui kogeti võitlusi, heitlusi ja mõnikord hirme ning sageli asjatuid ja lapsikuid kartusi. See huumorifaas tuleneb meie jaoks sissejuurdunud ja püsivast võimest leida mälestustest materjali, millega meeldivalt vürtsitada ja muul viisil kergendada praegusi raskeid koormaid;

⁶ ¶ 2. *praegune huumor.* Paljud mõttetused, mis tekitavad meis nii sageli tõsist muret; rõõm, kui avastame oma paljude isiklike murede tühisuse. Seda huumorifaasi hindame kõige rohkem sellepärast, et suudame selle abil kõige paremini vähendada praegust murelikkust tulevastele kindlatele asjadele mõeldes;

⁷ ¶ 3. *prohvetlik rõõm.* Surelikel on ehk raske seda huumorifaasi kujutleda, kuid me saame erilist rahuldust kindlustundest, et „kõik asjad koos toimivad kõigi hüvanguks” — nii vaimude ja morontialaste kui ka surelike hüvanguks. See taevase huumori aspekt tuleneb usust meist kõrgemate armastavasse hoolitsusse kõige eest ja meie Ülimata Suunajate jumalikku stabiilsusse.

⁸ ¶ Kuid maailmade meenutusjuhid ei tegele mitte ainult intellektiarendite eri klasside hea huumori kirjeldamisega, vaid on hõivatud ka meenutuste, vaimse puhkuse ja morontialõbustuste juhtimisega. Selles osas teevad nendega hoolega koostööd taevased kunstimeistrid.

⁹ Meenutusjuhte endid ei ole loodud rühmana: sellesse korpusesse on võetud olendeid alates Havona põliselanikest, kosmose sõnumitoojate hulkadest ja aja hoolekandevaimudest kuni arengumaailmade morontia edasijõudjateni. Kõik need vabatahtlikud pühendavad end oma kaaslaste abistamisele, et need saavutaksid mõttemuutuse ja meelepuhkuse, sest need seisundid aitavad hästi taastada ammendu- vaid energiarvarusid.

¹⁰ ¶ Saavutamispingutustest osaliselt kurnatuna ja uusi energialaenguid oodates on meeldiv teiste päevade ja aegade tegemisi uuesti läbi elada. *Rahva või klassi varajaste kogemuste meenutamine mõjub rahustavalt.* Just seepärast nimetataksegi neid kunstimeistreid meenutusjuhtideks — nad aitavad pöörata mälu tagasi endisele arengutasemele või vähemate kogemustega seisundisse.

¹¹ Kõik olendid naudidavad niisuguseid meenutusi, välja arvatud need, kes on sünnipäraselt Loojad, seega automaatselt isenoorenevad, ning teatavad erilist tüüpi loodudolendid, näiteks võimsuskeskused ja füüsilised ülemjuhhid, kes on alati ja igavesti kõigis oma reaktsioonides läbinisti asjalikud. Need regulaarsed vabanemised tööülesannete pingest moodustavad kõigis maailmades elu lahutamatu osa, välja arvatud Paradiisisaarel. Kesksest asupäigast pärinevad olendid ei väsi ning nende energiavarud ei vaja seetõttu taastamist. Ja need igavese Paradiisi täiuslikud olendid ei saa ka tagasi pöörduda arengukogemuste meenutamise juurde.

¹² Enamik meist on jõudnud üles läbi madalamate eksistentsiastappide või läbi oma klassi järjestikuste tasemete ning meile on värskendav ja teatud määral lõbuski meenutada episoodi oma varasematest kogemustest. Rahustav on mõelda sellest, mis oma klassi jaoks on juba möödas ja mis on jäänud meelde mälestusena. Tulevik tähendab võitlust ja edasiliikumist, see töötab tuua tööd, pingutusi ja saavutusi; kuid möödunud on juba omandatud ja saavutatud asjade maik. Mõtisklemine minevikust pakub puhkust ja muretu tagasivaade teeb vaimu lustakaks ning morontia meeleseisundi lõbusaks.

¹³ Ka surelike huumor saab õige hoo siis, kui kirjeldab episoodi vaid veidi teie praegusest arenguastmest madalamal olivate elust, või kui see kujutab teist eeldatavalt kõrgematele isikutele osaksaanud kogemusi, mida seostatakse tavaliselt eeldatavalt madalamatega. Teie Urantial olete lasknud oma huumorisse palju ühtaegu labaseid ja pahatahtlikke elemente, kuid üldiselt võib teid õnnitleda teie suhteliselt hea huumorimeele pärast. Mõnel teie rassidest on rikas huumorisoon ning see on neile nende maises elujärgus suureks abiks. Ilmselt olete pärinud suure osa huumorimeelest Aadamalt, palju enam kui muusika või kunsti osas.

¹⁴ ☞ Urantialt pärit meenutusjuhtide meeldiv huumor ülendab kogu Sataniat mängude ajal, kui selle asukad äratavad värskendavalt ellu oma meenutusi madalamalt eksistentsitasandilt. Täevane huumorimeel jääb meiega alati, isegi kõige raskemate ülesannete täitmisel. See aitab vältida enese ületähtsustamist. Kuid me anname sellele vaba voli, teie mõistes „lõbutseme” vaid siis, kui me oma klassi tõsiste ülesannete täitmisest puhkame.

¹⁵ Kui meil tekib kiusatus enese tähtsust võimendada, kui me lakkame mõtisklemast meie Loojate lõputu suuruse ja auväärse üle, muutub meie eneseülistus ülimalt naeruväärseks, lausa humoristlikuks. Huumori üks eesmärgid on aidata meil kõigil end vähem tõsiselt võtta. *Huumor on ego ülendamisele jumalik vastumürk.*

¹⁶ ☞ Puhkuse ja meelelahutushuumori vajadus on suurim neil tõusuolendite klassidel, kes peavad oma tõusuheitlustes taluma pidevat stressi. Elu kaks äärmust vajavad humoorikaid meelelahutusi vähe. Primitiivsed inimesed pole selleks võimelised ja täiuslikud Paradiisi-olendid seda ei vaja. Havona olendite hulgas on loomult rõõmsad

ja reipad, ülimalt õnnelike isiksuste kogumid. Palveldamise kvaliteet välistab meenutustegevused Paradiisis. Kuid nende seas, kes alustavad oma elujärku Paradiisi täiuse eesmärgist tunduvalt madalamal, on meenutusjuhtide hoolekandel suur osa.

¹⁷ Mida kõrgemat liiki on surelik, seda suurem on tema stress ja seda enam hindab ning vajab ta huumorit. Vaimumaailmas aga on vastupidi: mida kõrgemale me tõuseme, seda vähem vajame meelelahutuseks meenutusi. Kuid vaimuelu astmestikul alates Paradiisist kuni alla seeravivägedeni vajatakse lusti ja lõbu üha enam. Värskendavaid meenutusi varasemate kogemuste intellektuaalsest seisundist vajavad aeg-ajalt kõige enam kõrgemat tüüpi inimolendid, morontialased, inglid ja Ainelised Pojad ning teised samalaadsed isiksusetüübid.

¹⁸ Huumor peaks olema nagu automaatne kaitseventiil, mis hoiab ära liigsete pingete kogunemise, mis tekib pidevate tõsiste ja monotoonsete enese üle mõtisklemiste tõttu ja pingeliste heitluste tõttu edasi areneda ja midagi üllast saavutada. Huumor aitab ka vähendada fakti või tõe ootamatu mõju tagajärjel tekkivat šokki. Faktid on jäigad ja paindumatud, tõed aga painduvad ja igikestvad. Surelik isiksus pole kunagi kindel, mis teda järgmisena ees ootab, kuid huumor aitab tal kiiresti haarata olukorra ootamatut olemust — mõista ja taibata selle sisu —, olgu siis tegemist fakti või tõega.

¹⁹ ☞ Kuigi Urantia huumor on äärmiselt ebaküps ja väga maitsetu, teenib see väärt eesmärki nii tervise kindlustajana kui ka emotsionaalsetest pingetest vabastajana, vältides nii kahjulikke närvipingeid ja liigtõsiseid mõtisklusi. Huumor ja mäng — lõõgastumine — ei ole kunagi suurte pingutuste tulemus: need on alati tagasivaade, minevikumeenutuse järelkajad. Ka Urantia ja teie praeguses seisundis mõjub alati noorendavalt, kui saate uuemad ja kõrgemad intellektuaalsed pingutused ja ponnistused lühikesteks ajaks katkestada ning pöörduda oma esivanemate lihtsamate tegevuste poole.

²⁰ Urantia mängu põhimõtted on filosoofiliselt mõistlikud ja kehtivad teie tõusutee-elu jooksul ka edaspidi, läbi Havona ringluste kuni Paradiisi igaveste randadeni. Teil tõusuolenditena on isiklike mälestusi kõigist endistest ja madalamatest eksistentsidest ja ilma nende teie identiteediga seotud minevikumälestusteta poleks alust praegusel huumoril, ei surelikul naerul ega morontialustakusel. Just see minevikukogemuste meenutamine loob alused praegustele meelelahutustele ja lõbustustele. Te tunnete maisse huumori taevastest vastetest rõõmu kogu oma tõusutee jooksul läbi pika morontiaelujärgu ja seejärel üha vaimsemate elujärgude. Ning see osa Jumalast (Kohandaja), mis saab tõusasureliku isiksuse igaveseks osaks, annab aja ja ruumi tõusuolendite rõõmuväljendustele, isegi vaimsele naerule jumalikkuse ülemtoonid.

5. ELUASEMEILMADE ÕPETAJAD

¹ Eluasemeilmade Õpetajad, auliste keerubite ja sanobite korpus, jääb surelikest maha. Kui aja-palverändur tõuseb kosmose katsemaailmast eluasemeilma ja sellega seotud morontiakoolituse maailmadesse, saadab teda tema isiklik või rühmaseerav, saatuse kaitsja. Sureliku eksistent-si maailmades aitavad seeraveid võimekalt keerubid ja sanobid; kui aga surelik hoolealune pääseb liha kütkeist ja alustab tõusuteed, kui algab tema ainelise elu järgne ehk morontiaelu, ei vaja teda saatvad seeravid enam oma varasemate asetäitjate — keerubite ja sanobite — teeneid.

² Need hoolekandeseeravite mahajäetud abilised kut-sutakse sageli universumi keskusesse, kus neid hõlmab Universumi Emavaim ja siis suunduvad nad süsteemi koo-litussfääridele Eluasemeilmade Õpetajatena. Need õpeta-jad külastavad sageli ainelisi maailmu ja tegutsevad kõik-jal, alates madalaimatest eluasemeilmadest kuni kõrgei-mate universumi keskusega seotud haridussfäärideni. Nad võivad oma endisele tööle hoolekandeseeravite abilistena omal soovil tagasi pöörduda.

³ Neid õpetajaid on Sataniaal mitmeid miljardeid ja nende arv kasvab pidevalt, sest enamikul juhtudel, kui see-rav liigub Kohandajaga ühtesulanud surelikuga koos sisse-poole, jäetakse nii keerub kui ka sanob maha.

⁴ Eluasemeilmade Õpetajad, nagu ka enamik teisi õpetajaid, saavad lähetuse Melkisedekilt. Üldiselt juhenda-vad neid morontiakaaslased, ent kui indiviide ja õpetaja-id juhendavad neid nende koolide või sfääride tegevjuhid, kus nad õpetajatena tegutsevad.

⁵ Need edasijõudnud keerubid tegutsevad tavaliselt paaridena, nagu nad olid ka seeravite juurde kinnistatud. Nad on loomu poolest väga lähedal morontia tüüpi eksis-tentsile ning on tõsusasurelike osavõtlikud õpetajad, viies eluasemeilmade ja morontia haridussüsteemi programmi väga tõhusalt ellu.

⁶ Morontiaelu koolides õpetavad nad individuaalselt, rühmades, klassides ja laiematele hulkadele. Eluasemeil-mades on need koolid korraldatud kolme suurde üldrüh-ma, millel igal on sada alajaotust: mõtlemiskoolid, tunde-koolid ja tegutsemiskoolid. Kui jõuate tähtkujusse, lisan-duvad neile eetikakoolid, halduskoolid ja sotsiaalse koha-nemise koolid. Universumi keskusmaailmades astute filo-soofia-, jumalikkuse- ja puhta vaimsuse koolidesse.

⁷ Kõik see, mida te maa peal võib-olla õppisite, kuid selgeks ei saanud, tuleb omandada nende ustavate ning kannatlike õpetajate eestkoste all. Paradiisi ei vii hõlpsaid teid, otseradu ega laiu magistraale. Olenemata tee indivi-duaalsetest iseärasustest peate enne järgmisele sfäärile lii-kumist eelmise õppetunnid selgeks saama, see kehtib vä-hemalt pärast teie lahkumist sünnimaailmast.

⁸ Üks morontia-elujärgu eesmärke seisneb surelikes el-lujääjates niisuguste loomset päritolu jälgede kustutami-ses nagu viivitamine, puiklemine, ebaäärus, probleemidest kõrvale hiilimine, ebaõiglus ja hõlbuelu otsimine. Eluase-meilmade elu õpetab noortele morontiaõpilastele vara-

kult, et edasilükkamine pole mingis mõttes vältimine. Pä-rast lihalikku elu ei anta enam aega olukordadest kõrvale-põiklemiseks või ebameeldivatest kohustustest möödahi-ilimiseks.

⁹ Alustades teenistust madalaimatel viibimissfääri-del, liiguvad Eluasemeilmade Õpetajad kogemusi juurde saades läbi süsteemi ja tähtkuju haridussfääride Salving-toni koolitusmaailmadesse. Ei enne ega pärast hõlmamist Universumi Emavaimu poolt ei allu nad mingile erilise-le distsipliinile. Nad on oma tööks koolituse juba saanud, kui teenisid seeravite kaaslastena oma eluasemeilmades viibivate õpilaste sünnimaailmades. Neil on olnud nende tõsusasurelikega asustatud maailmades tegelikke kogemu-si. Nad on praktilised ja osavõtlikud õpetajad, targad ja mõistvad juhendajad, võimekad ja asjalikud teejuhid. Nad tunnevad tõusukavasid täielikult ja neil on põhjalikke ko-gemusi edasiliikumistee esimestest faasidest.

¹⁰ Paljud vanematest õpetajatest, kes on Salvingtoni ringluse maailmades juba kaua teeninud, hõlmatakse Uni-versumi Emavaimu poolt uuesti — ja sellest teisest hõlma-tusest väljuvad need keerubid ja sanobid seeravitena.

6. MORONTIAMAILMA SEERAVID — ÜLEMINEKU HOOLEKANDJAD

¹ Kuigi morontiamailmades teevad hoolekandetööd kõik inglid, alates planeediabilistest kuni kõrgete seera-viteni, määratakse ülemineku hoolekandjad neisse tege-vustesse spetsiaalselt. Need inglid on seeravitest teenija-te kuuendast klassist ja nende hoolekanne on mõeldud hõlbustama aineliste ja surelike loodud-olendite ülemine-kut ajalikust lihalikust elust morontiaeksistentsi varastele etappidele seitsmes eluasemeilmas.

² Peaksite aru saama, et tõsusasureliku morontiaelu al-gab tegelikult juba asustatud maailmades, kui hing tärkab, hetkel, mil loodud-olendi kõlbelise valikuvõimega meelde tuleb elama vaim-Kohandaja. Ja sellest hetkest alates on su-relikul hingel potentsiaalne võime tegutseda surma ületa-des, saada isegi tunnustatud kohaliku universumi moron-tiasfääride kõrgematel tasemetel.

³ Üleminekuseeravite hoolekandest aga saate tead-likuks alles eluasemeilmadesse jõudes, kus need seeravid töötavad väsimatult oma surelike õpilaste edasimineku ni-mel, olles määratud teenistusse seitsme järgmise alajaotu-sena:

⁴ 1. *Seeravid-kuulutajad.* Hetkel, mil te eluaseme-ilmales teadvusele tulete, liigitatakse teid süsteemi kroo-nikates arenevaks vaimuks. Tõsi küll, te pole veel päriselt vaimud, kuid pole enam ka surelikud ega ainelised olen-did: te olete alustanud vaimueelset elujärku ning teid on morontiaellu korrakohaselt vastu võetud.

⁵ Eluasemeilmades aitavad seeravid-kuulutajad teha teil tarka valikut Edentia, Salvingtoni, Uversa ja Havona teede suhtes. Kui on mitu võrdväärset soovitatavat teed, antakse teile võimalus valida ja teil on lubatud valida see, mis teile kõige enam meeldib. Need seeravid soovitavad siis Jerusemi neljale ja kahekümnele nõuandjale, missugu-ne tee oleks igale tõusuhingele kõige kasulikum.

⁶ Teil ei ole oma tulevase tee osas piiramatut valikut, kuid te võite valida nende teede piires, mida teie ülemineku hoolekandjad ja nende juhendajad teie tulevaste vaimsete saavutuste jaoks targasti kõige sobivamaks peavad. Vaimumaailmas valitseb põhimõte, et teie vaba valikut respektueeritakse, kui teie poolt valitav tee ei kahjusta teid ennast või teie kaaslasi.

⁷ ¶ Need seeravitest inglid on pühendunud igavese edasimineku evangeeliumi, täiuslikkuse saavutamise triumfi kuulutamisele. Eluasemeilmades kuulutavad nad headuse säilimise ja ülemvõimu suurt seadust: ükski heategu ei lähe päriselt kaduma; selle mõju võidakse kaua eitada, kuid seda ei saa kunagi täielikult nurjata ning see avaldab mõju igavesti vastavalt oma motiivi jumalikkusele.

⁸ Ka Urantial annavad nad inimestest tõe ja õigluse õpetajatele nõu järgida õpetust „Jumala heldusest, mis suunab sind meelt parandama”, kuulutada „Jumala armastust, mis ajab kogu kartuse välja”. Neid tõdesid on teie maailmas välja kuulutatud ka nõnda:

⁹ Jumalad on mu karjased, ma ei eksi teelt;

¹⁰ Nad juhivad mind kõrvuti igavese elu kaunistele radadele ja aulisse värskusesse.

¹¹ Tema Jumalikus Kohalolekus ei ole mul puudust toidust ega veest.

¹² Kui ma ka kõnnin määramatuse orus või tõusen üles kahtluse maailma desse,

¹³ Kui ma ka liigun üksinduses või omasuguste kaaslastega,

¹⁴ Kui ma ka võidutsen valguse templites või komistan sfääride üksildastes paikades,

¹⁵ Sinu hea vaim kannab mu eest hoolt ja sinu auline ingel lohutab mind.

¹⁶ Kui ma ka laskun pimeduse ja surma enda sügavustes,

¹⁷ Ei kahtle ma sinus ega karda sind,

¹⁸ Sest ma tean, et aja täiuses ja sinu nime hiilguses

¹⁹ Sa tõstad mind istuma enda kõrvale kõrguste kaitsevallidel.

²⁰ ¶ See on lugu, mida sosistati öisel ajal karjuspoisile. Lugu ei jäänud talle sõna-sõnalt meelde, kuid ta andis selle mälu järgi edasi suures osas nii, nagu see praegu kirjas on.

²¹ Need seeravid kuulutavad täiuse saavutamise evangeeliumi mitte ainult üksikule tõusuteelisele, vaid kogu süsteemile. Ka praegu, noores Satania süsteemis, hõlmavad nende õpetused ja kavad tulevase ajastuid, mil eluasemeilmad pole enam tõususurelike jaoks vaheastmed kõrgetele sfääridele tõusmiseks.

²² ¶ 2. *Rassitõlgid*. Kõik surelike olendite rassid ei ole ühesugused. Igal planeedil on selle maailma eri rasside füüsilised, intellektuaalsed ja vaimsed loomused ja kalduvused loodud ühesuguse algkuju järgi. Kuid võib eristada ka selgelt erinevaid rassitüüpe ning neid inimolendite eri põhitüüpide järglasi iseloomustavad väga selgepiirilised sotsiaalsed tendentsid. Seeravitest rassitõlgid abistavad ajamaailmades rasside volinikke rasside seisukohtade kooskõlastamisel ja nad tegutsevad edasi ka eluasemeilmades, kus

needsamad erinevused jäävad teatud määral püsima. Segaduses oleval planeedil, nagu seda on Urantia, pole neil sätavat olendit peaaegu olnudki õigeid tegutsemisvõimalusi, kuid nad on esimese taeva oskuslikud sotsioloogid ja targad rahvuste nõustajad.

²³ ¶ Te peaksite mõtlema terminitele „taevas” ja „taevaste taevas”. Enamiku teie prohvetite ettekujutuses oli taevas esimene kohaliku süsteemi eluasemeilmadest. Kui apostel rääkis „kolmanda taevani tõmbamisest”, pidas ta silmas kogemust, kus tema Kohandaja temast magamise ajal eraldus ning projitseerus selles ebataavalises seisundis kolmandasse seitsmest eluasemeilmast. Mõnel teie targal oli nägemus suuremast taevast, „taevaste taevast”, millest seitsmekordse eluasemeilma kogemus oli alles esimene, teine oli Jerusem, kolmas Edentia ja selle satelliidid, neljas Salvington koos seda ümbritsevate haridussfääridega, viies Uversa, kuues Havona ja seitsmes Paradiis.

²⁴ ¶ 3. *Meeleplaneerijad*. Need seeravid on pühendunud morontiaolendite tõhusale rühmitamisele ja nende grupitöö korraldamisele eluasemeilmades. Need on esimese taeva psühholoogid. Enamikul sellest seeravlike hoolekandjate konkreetsest alajaotusest on eelnevaid kogemusi aja laste kaitseinglitena, kuid nende hoolealustel ei õnnestunud millegipärast eluasemeilmades isikustuda või siis Vaimuga ühtesulamise teel ellu jääda.

²⁵ Meeleplaneerijate ülesandeks on uurida Kohandajaga hingede olemust, kogemusi ja seisundit nende teel läbi eluasemeilmade ning hõlbustada nende rühmitamist ülesannete täitmiseks ja edasiliikumiseks. Ent need meeleplaneerijad ei tee salasepitsusi, ei manipuleeri ega kasuta mingil viisil ära eluasemeilmade õpilaste teadmatust või muud piiratust. Nad on täiesti ausad ja nende õiglus on üldtunnustatud. Nad respektueerivad teie vastündinud morontiatat, pidades teid iseseisvaks tahteolendiks, ning nad püüavad teie kiirele arengule ja edenemisele kaasa aidata. Te olete siin silmitsi tõeliste sõprade ja mõistvate nõuandjatega, inglitega, kes saavad tõepoolest aidata teil „näha ennast, nagu teised teid näevad” ja „tunda ennast, nagu inglid teid tunnevad”.

²⁶ Ka Urantial õpetavad need seeravid igikestvat tõe: kui teie enda meel ei teeni teid hästi, võite selle vahetada Jeesus Naatsaretlaste meele vastu, see teenib teid alati hästi.

²⁷ ¶ 4. *Morontia nõuandjad*. Need hoolekandjad on saanud oma nime sellest, et nad on määratud õpetama, suunama ja nõustama inimmaailmadest pärit ellujäävaid surelikke, hingi, kes on teel süsteemi peakeskuse kõrgematesse koolidesse. Nad õpetavad neid, kes püüavad mõista lahknevate elutasandite kogemuslikku ühtsust, neid, kes püüavad integreerida tähendusi ja ühtlustada väärtusi. See on filosoofia ülesanne surelikus elus ja mota ülesanne morontiasfääridel.

²⁸ Mota on rohkem kui vaid kõrgem filosoofia: see on filosoofia seisukohalt nagu kaks silma ühe asemel, see lasseb tähendusi ja väärtusi näha ruumiliselt. Aineline inimene näeb universumit tegelikult vaid ühe silmaga — tasapinnalisena. Eluasemeilma õpilased saavutavad kosmilise

perspektiivi — sügavuse — morontiaelu tajude lisamise füüsilise elu tajudele. Ning siis saavad nad need ainelised ja morontia-vaatepunktid tõeliselt fokuseerida suures osas just oma seeravitest nõuandjate väsimatu hoolekande abil, kes eluasemeilmade õpilasi ja morontia edasijõudjaid nii kannatlikult õpetavad. Paljud kõrgema seeraviteklassi õpetavad nõuandjad alustasid oma tööd aja surelike äsja vabanenud hingede nõustajatena.

²⁹ ¶ 5. *Tehnikud.* Need seeravid aitavad uusi tõusuteelisi morontiasfääride uue ja suhteliselt võõra keskkonnaga kohaneda. Eluga üleminekumaailmades kaasneb tegelik kontakt nii füüsilise kui ka morontiataseme energiatega ja materjalidega ja teatud määral ka vaimsete reaalsustega. Tõusuteelised peavad igal uuel morontiatasandil aklimatiseeruma ning selles kõiges aitavad neid suuresti seeravitest tehnikud. Need seeravid peavad sidet Morontia Võimsusejuhendajatega ja Füüsiliste Meisterjuhtijatega ning selgitavad tõusu-palveränduritele laialdaselt nende energiatega olemust, mida üleminekusfääridel kasutatakse. Eriolukordades teenivad nad ruumiläbijatena ning täidavad arvukaid teisi regulaarseid ja erakorralisi ülesandeid.

³⁰ ¶ 6. *Kroonikud-õpetajad.* Need seeravid jäädvustavad kroonikatesse vaimse ja füüsilise piiri peal toimuvat, inimeste ja inglite vahelisi suhteid, universumi madalamate maailmade morontiatoiminguid. Nad õpetavad ka faktide jäädvustamise kasulikke ja tõhusaid meetodeid. Omavahel seotud andmete arukas koondamine ja koordineerimine on omaette kunst ning koostöös taevaste kunstimeistritega täiustatakse seda kunsti veelgi, nii et isegi tõusurelikel tekivad kroonikutest seeravitega sel moel sidemed.

³¹ Kõigist seeraviklassidest kroonikud pühendavad teatava osa oma ajast morontia edasijõudjate haridusele ja koolitusele. Need ajafaktide inglitest kaitsjad on kõigi faktideotsijate ideaalsed õpetajad. Te tutvute enne Jerusemilt lahkumist Satania ja selle 619 asustatud maailma ajalooga üsna põhjalikult ning suure osa sellest loost esitavad teile seeravitest kroonikud.

³² Need inglid kuuluvad kroonikute ahelasse, mis ulatub ajafaktide ja igavikutõdede madalamatest kaitsjatest kõrgeimateni. Nad õpetavad teid veel kunagi otsima lisaks faktidele ka tõde, avardama nii oma meelt kui ka hinge. Juba praegu peaksite lisaks purukuivade teadmiste otsimisele õppima kastma ka südame aeda. Pärast õppetundi omandamist pole vormidel väärtust. Ükski tibu ei tule ilmale munakooreta, aga koorel pole pärast tibu koorumist enam väärtust. Kuid mõnikord on eksitus nii suur, et selle parandamine ilmutamise teel saaks saatuslikuks neile aeglaselt esilekerkivatele tõdedele, mis on olulised eksituse kogemusliku ümberlukkamise seisukohalt. Kui lastel on ideaalid, ärge jätke neid neist ilma, laske neil kasvada. Ja kui te õpite mõtlema täiskasvanud inimestena, peaksite õppima ka palvetama nagu lapsed.

³³ Seadus on elu ise, mitte selle käitumisreeglid. Pahe on seadusest üleastumine, mitte see, kui rikutakse käitumisreegleid, sest elu *ongi* seadus. Valetamine ei ole jutustamis-

viisi küsimus, vaid tahtlik tõe moonutamine. Uute piltide loomine vanadest faktidest, vanemate elu taasavaldumine järglaste eludes — selles seisneb tõe kunstiline triumf. Väikseimgi tõe tahtlik moonutamine ebaõigel eesmärgil, põhimõtete vähimigi väänamine või pahupidi pööramine — see ongi vale. Kuid faktidel põhineva tõe fetišeerimine, kivistunud tõe, niinimetatud muutumatu tõe raudne rõngas hoiab inimest pimedalt külmade faktide suletud ringis. On võimalik olla faktide mõttes õigel, kuid samas tõe seisukohalt täiesti vääral seisukohal.

³⁴ ¶ 7. *Hoolekandereservid.* Kõigi ülekandeseeravite klasside suurt korpust hoitakse esimeses eluasemeilmas. Need ülemineku hoolekandjad on saatuse kaitsjate järel kõigist seeraviteklassidest inimestele kõige lähemad ja te veedate nendega koos nii mõnedki oma vabad hetked. Inglid teenivad meeleldi, ning kui neid pole kohale määratud, kannavad nad sageli hoolt ka vabatahtlikena. Nii mõnegi tõusureliku hinges on vabatahtlike seeravivarudes teenijate isiklik sõprus esimest korda süüdanud teenimissoovi jumaliku tule.

³⁵ Neilt õpite jääma katsumustes stabiilseks ja kindlaks, olema ustav ja tõsimeelne, ent rõõmus, võtma endale nurisemata raskeid ülesandeid ning astuma kartmatult vastu raskustele ja teadmatusele. Nad küsivad: kui sul ei õnnestu, kas sa siis tõused visalt uuesti proovima? Kui sul õnnestub, kas säilitad tasakaaluka rahu — stabiilse ja vaimse suhtumise — kõigis pingutustes, et murda pikas heitluses oma ainelise inertsuse ahelad, saavutada vaimseksistentsi vabadus?

³⁶ Nagu surelikel, on ka inglitel olnud palju pettumusi ning nad näitavad teile, kuidas kõige suuremat meeletähtsust valmistavad pettumused on saanud teile suurimaks õnnistuseks. Mõnikord tingib seemne külvamine selle surma, teie kõige optimistlikumate lootuste surma, enne kui see saab sündida uuesti, et kanda uue elu ja uute võimaluste vilju. Neilt õpite kannatama vähem kurbust ja pettumusi: esiteks sel teel, et teete vähem teisi isiksusi puudutavaid isiklikke plaane, ning teiseks oma saatust aktsepteerides, kui olete ustavalt oma kohust täitnud.

³⁷ Te saate teada, et kui võtate end liiga tõsiselt, suurendate sellega oma koormat ja vähendate õnnestumise tõenäosust. Miski ei saa olla tähtsam tööst teie staatuse sfääril — ei siin ilmas ega ka järgmises. Väga tähtis on valmistuda järgmise, kõrgema etapi tööks, kuid miski pole nii tähtis kui selle maailma töö, kus te tegelikult elate. Ent kuigi *töö* on tähtis, ei ole seda teie *mina*. Kui tunnete end tähtsana, kulutate oma energiat ego vääriskuse alalhoidmiseks ning töö tegemiseks jääb energiat üle vähe. Enese ning mitte töö tähtsustamine kurnab ebaküpsid loodud-olendeid: väsitab just see mina-element, mitte saavutamiseks tehtav pingutus. Kui te ennast ei tähtsusta, saate teha tähtsat tööd. Ennast kõrvale jättes võite teha mitut asja korraga niisama kergesti kui ühtainust. Mitmekesisus pakub puhkust, monotoonus kulutab ja kurnab. Päev päeva järel ühesugune elu on lihtsalt surma alternatiiv.

7. MORONTIA MOTA

¹ Morontia mota madalamad tasandid on otseses seoses inimfilosoofia kõrgemate tasanditega. Esimeses eluasemeilmas õpetatakse algajaid õpilasi tavaliselt paralleelide tõmbamise teel, mis tähendab, et ühes veerus esitatakse lihtsamad arusaamad mota mõistetest ja kõrvalveerus analoogilised väited surelike filosoofiast.

² Üsna hiljuti, täites ülesannet Satania esimeses eluasemeilmas, oli mul võimalus seda õpetamismeetodit jälgida, ja kuigi ma ei hakka siinkohal õppetunni mota sisu esitama, on mul lubatud tutvustada inimfilosoofia kahtkümmend kaheksat väidet, mida see morontia-õpetaja kasutas näidetena, aitamaks neil uutel eluasemeilmas viibijatel mõista mota tähtsust ja tähendust. Need näited inimfilosoofiast olid järgmised:

³ 1. erilise oskuse ilmutamine ei tähenda vaimse võimekuse omamist. Arukus ei asenda tugevat iseloomu;

⁴ 2. vähesed inimesed elavad oma tõelise usu järgi. Põhjendamatu hirm on meister arenevat surelikku hinge intellektuaalselt petma;

⁵ 3. loomupäraseid võimeid ei saa ületada, pooleliitrisse nõusse ei mahu iialgi liitrit. Arusaama vaimust ei saa mehaaniliselt ainelise mälu vormi suruda;

⁶ 4. vähesed surelikud söandavad üldse kasutada seda oma positiivsete isiksuseomaduste kogumit, mille neile on andnud looduse ja armu ühine hoolekanne. Enamik end vaeseks pidavaid hingi on tegelikult rikkad, kuid keelduvad seda uskumast;

⁷ 5. raskused võivad olla keskpärastele katsumuseks ja heidutada kartlikke, kuid Kõigekõrgemate tõelisi lapsi need vaid stimuleerivad;

⁸ 6. tunda eesõigustest rõõmu neid kuritarvitamata, olla vaba ilma omavolita, omada võimu ja kindlalt keelduda seda enese upitamiseks kasutamast — need on kõrge tsivilisatsiooni märgid;

⁹ 7. kosmoses ei ole pimedaid ega ettenägematuid juhuseid. Taevased olendid ei abista alamat olendit, kes keeldub tegutsemast tõe valguses;

¹⁰ 8. pingutused ei too alati rõõmu, kuid arukate pingutusteta ei ole ka õnne;

¹¹ 9. tegutsemisega saavutatakse tugevus, mõõdukus annab sarmi;

¹² 10. õiglus võtab harmoonilisi tõe akorde ning meeloodia kõlab kogu kosmoses, jõudes isegi Lõpmatuni;

¹³ 11. nõrgad rahulduvad ainult otsuste tegemisega, kuid tugevad tegutsevad. Elu on üksnes päevatöö — tehke see hästi. Tegu on meie teha, tagajärjed jäävad Jumala hooleks;

¹⁴ 12. kosmose suurimaks hädaks on tõik, et see pole kunagi pidanud kannatama. Surelikud saavad targaks ainult kannatuste kaudu;

¹⁵ 13. tähti näeb kõige paremini kogemuslike sügavuste üksildasest eraldatusest, mitte valgustatud ja joovastatavalt mäetippudelt;

¹⁶ 14. sütitage oma kaaslastes soov leida tõe; andke nõu ainult siis, kui seda küsitakse;

¹⁷ 15. teesklemine on rumalate naeruväärne pingutus näida targana, viljatu hinge püüd näida rikkana;

¹⁸ 16. vaimset tõe saate tajuda alles seda tunnetades ja paljusid tõesid tuntakse tõeliselt alles õnnetuses;

¹⁹ 17. edasipüüdlikkus on ohtlik, kuni see pole täielikult ühiskonda sulandunud. Te omandate iga vooruse tõeliselt alles siis, kui teie teod teevad teid selle vääriliseks;

²⁰ 18. kannatamatus on vaimu mürk, viha on nagu herilasepessa visatud kivi;

²¹ 19. murelikkusest tuleb lahti saada. Kõige talumatud on pettumused, mis jäävad tulemata;

²² 20. vaid poeet suudab rutiinse eksistentsi igapäeva-proosas näha luulet;

²³ 21. igasuguse kunsti kõrgeks missiooniks on lasta oma illusioonides aimata kõrgema universumi reaalsust, kristalliseerida aja emotsioonid igavikumõtteks;

²⁴ 22. arenevat hinge ei tee jumalikuks mitte tema teod, vaid püüdlused;

²⁵ 23. surm ei lisanud midagi juurde arukusele ega vaimsusele, kuid lisas kogemus likule seisundile teadlikkuse *ellujäämisest*;

²⁶ 24. igaviku saatust kujundavad hetk-hetkelt igapäevaelu saavutused. Täna teod on homme saatus;

²⁷ 25. suurus ei seisne mitte niivõrd tugevuses, kui-võrd selle tugevuse targas ja jumalikus kasutamises;

²⁸ 26. teadmisi omatakse vaid siis, kui neid jagatakse; neid kaitseb tarkus ja sotsialiseerib armastus;

²⁹ 27. edasimineku nõuab individuaalsuse arengut, keskpärased püüab põlistada standardiseerumises;

³⁰ 28. iga väite põhjendamisvajadus on pöördvõrdeline selles sisalduva tõega.

³¹ 29. Niisugune on algajate töö esimeses eluasemeilmas, hilisemate maailmade edasijõudnumad õpilased jõuavad aga kosmilise taibu ja morontia mota kõrgematele tasanditele.

8. MORONTIA EDASIJÕUDJAD

¹ Õppetöö lõpetamisest eluasemeilmades kuni vaimustaatuse saavutamiseni superuniversumi elujärgus nimetatakse tõusasurelikke morontia edasijõudjateks. Kulgemine läbi selle imelise piiripealse elu jääb teile unustamatuks kogemuseks, võluvaks mälestuseks. See on arenguvärav, mille kaudu jõuda vaimuella ja loodud-olendi täiuslikkus saavutada, millega tõusuteelised jõuavad ajaliku eesmärgi ni — Jumala leidmiseni Paradiisis.

² Kogu sellel sureliku edasiliikumise morontia- ja järgneval vaimukaval, sellel tõusuolendite koolitusel universumis on oma kindel jumalik eesmärk. Loojad on tahtnud anda ajaolenditele järk-järgulist võimalust omandada suuruniversumi töö ja juhtimise üksikasju ning selle pika koolituskursuse läbiviimiseks on kõige otstarbekam lasta ellujääval surelikul pürgida ülespoole vähehaaval ja tegelikult osaluse kaudu igal tõusutee sammul.

³ Surelike ellujäämiskaval on praktiline ja kasulik eesmärk: kõik see jumalik töö ja vaevaline koolitus pole teile

ainuüksi selleks, et võiksite ellujääjatena nautida lõputut õndsust ja igavest jõudeolekut. Transtsendentsel teenistusel on oma eesmärk, mis on peidetud praeguse universumiaja horisondi taha. Kui Jumalad kavatseksid viia teid vaid pikale ja igavesele lõbureisile, ei muudaks nad kindlasti mitte kogu universumit üheks hiiglaslikuks ja keeruliseks praktilise õppe kooliks, ei värbaks olulist osa taevas-test loodutest õpetajateks ja juhendajateks, et kulutada siis ajastuid ajastute järel teist igaihe suunamisele läbi selle tohutu kogemusliku universumikoolituse. Surelike edasiliikumise kava edendamine näib olevat praeguse korrastatud universumi üks põhitegevusi ning enamik loendamatutest loodud intellektiklassidest tegeleb kas otseselt või kaudselt sellise pideva täiustumise kava mõne faasiga.

⁴ Läbides elava eksistentsi astmelist tõusu surelikust

inimesest Jumaluse embusesse, elate tegelikult täiustunud loodud-olendi eksisteerimise kõikvõimalike faaside ja etappide elu praeguse universumiajastu piires. Tee surelikust inimesest kuni Paradiisi lõpetanuni hõlmab kõike, mis praegu olemas võib olla — kõike, milleks elavate intellektiolendite klassid, täiustunud piiritletud loodud-olendid praegu on võimelised. Kui Paradiisi lõpetanute tulevaseks saatuseks on teenida uutes, praegu loodavates universumites, võib kindel olla, et neis uutes ja tulevastes loodutes ei saa olema kogemuslike loodud-olendite klasse, kelle elud oleksid täiesti erinevad neist, mida surelikud lõpetanud on elanud mõnes maailmas oma tõusutee-koolituse käigus, ühe etapina oma igikestvast edasiliikumisest loomast inglini ja inglisi vaimuni ning vaimust Jumalani.

⁵ [Esitanud Nebadoni Peaingel.]

49 KIRI

ASUSTATUD MAAILMAD

KÕIK surelikega asustatud maailmad on päritolult ja olemuselt arenevad. Need sfäärid on aja ja ruumi surelike rasside sünnipaik, arengu häll. Tõusuteelise elu iga aste on tõeline kool sellele järgneva eksisteerimisetapi jaoks ning see kehtib inimese astmelise Paradiisi-tõusu iga etapi kohta; see iseloomustab ühtviisi nii sureliku esialgset kogemust areneval planeedil kui ka Melkisedekite kooli viimast keskust universumis, kus tõususurelikud õpivad vahetult enne nende üleviimist superuniversumi tasandile ja esimese astme vaimu staatuse omandamist.

² ¶ Kõik asustatud maailmad on taevases haldusstruktuuris rühmitatud kõigepealt kohalikeks süsteemideks, kusjuures igasse kohalikku süsteemi kuulub umbes tuhat arengumaailma. See piirang on kehtestatud Päevilt Vana de korraldusega ning puudutab tegelikke arenguplaneete, kus elavad ellujääja staatusega surelikud. Sellesse rühma ei arvestata lõplikult valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailmu ega planeete, kus elu areng on alles inimese-eelsel tasandil.

³ ¶ Satania ise on lõpetamata süsteem, kuhu kuulub ainult 619 asustatud maailma. Nendele planeetidele on antud numbrid nende registreerimisel tahteolenditega asustatud maailmadena. Näiteks Urantia kannab *Satania numbrit 606*, mis tähendab 606. maailma selles kohalikus süsteemis, kus pikk arenev eluprotsess kulmineerus inimolendite ilmumise. Elu annetamise astmele on lähemas kolmkümmend kuus asustamata planeeti ning mitmeid neist valmistatakse praegu ette Elukandjate saabumiseks. Peaaegu kakssada sfääri on arenemas selliselt, et seal kujunevad järgneva mõne miljoni aasta jooksul elu istutamiseks vajalikud tingimused.

⁴ Mitte kõik planeedid ei ole surelikuks eluks sobivad. Väikesed, suure pöörlemiskiirusega planeedid on elukeskkonnaks täiesti sobimatud. Mitmes Satania füüsilises süsteemis on keskse päikese ümber tiirlevad planeedid eluks liiga suured, sest nende suur mass tekitab purustavat gravitatsiooni. Paljudel neist hiiglaslikest sfääridest on satelliidid, mõnikord pool tosinat või enamgi, ning need kuud on sageli oma suuruselt Urantiale väga lähedased ning seetõttu elukeskkonnaks peaaegu ideaalsed.

⁵ Satania vanim asustatud maailm on maailm number üks, Anova, üks tohutu suure tumeda planeedi ümber tiirlevast neljakümne neljast satelliidist, mida valgustavad erinevalt kolm lähedal asuvat päikest. Anoval on kõrgel arengustmel tsivilisatsioon.

1. ELU PLANEETIDEL

¹ Aja ja ruumi universumid arenevad järkjärguliselt, sest elu — nii maine kui ka taevane — ei arene ei suvaliselt ega ka võluväl. Kosmiline evolutsioon ei toimu ehk küll alati arusaadavalt (etteaimatavalt), kuid pole kunagi juhuslik.

² Ainelise elu bioloogiliseks ühikuks on protoplasma rakk, keemiliste, elektriliste ja muude põhienergiatega koostus. Keemilised valemid on igas süsteemis erinevad ja elusraku paljunemisviis on igas kohalikus universumis veidi erinev, kuid Elukandjad on alati need elavad katalüsaatorid, kes käivitavad ainelise elu ürgsed reaktsioonid ning tekitavad elusaine energiaringlusi.

³ Kõik ühe kohaliku süsteemi maailmad ilmutavad vaieldamatut füüsilist sugulust, vaatamata sellele on igal planeedil oma eluspekter ja pole olemas kaht ühesuguse taimestiku ja loomastikuga maailma. Need planeetidevahelised erinevused süsteemide elutüüpides tulenevad Elukandjate otsustest. Kuid need olendid pole ei kapriissed ega tujukad, universumeid juhatakse kindla korra kohaselt. Nebadoni seadusteks on Salvingtoni jumalikud käsud ning Satania arenev elukorraldus on kooskõlas Nebadoni arengumustriga.

⁴ Evolutsioon on inimarengu reegel, kuid see protsess ise on eri maailmades erinev. Elu algatatakse mõnikord ühes keskuses, mõnikord kolmes, nagu see oli Urantial. Atmosfääriga maailmades on see tavaliselt merelist päritolu, kuid mitte alati, sest palju sõltub planeedi füüsilisest seisundist. Elukandjatel on elu käivitamisel laialdased volitused.

⁵ Planeedi elu arenemise käigus eelneb taimne eluvorm alati loomsele ning on loomsete vormide eristumise ajaks üsna täielikult välja arenenud. Kõik loomaliigid arenevad eelneva elava taimeriigi põhivormidest, neid ei moodustata eraldi.

⁶ Elu evolutsiooni varased etapid ei vasta päriselt teie praegusaja seisukohtadele. *Surelik inimene ei ole välja arenenud juhuse läbi*. On olemas täpne süsteem, universumiseadus, mis määrab kindlaks elu kulgemise kosmosesfääride igal planeedil. Aeg ja tekkivate liikide arv ei ole määravad tegurid. Hiired paljunevad palju kiiremini kui elevantid, aga elevantide evolutsioon toimub hiirte omast kiiremini.

⁷ Planeetide evolutsiooniprotsess on korrapärane ja juhitav. Kõrgemate organismide arenemine madalamatest elurühmitustest ei toimu juhuslikult. Mõnikord tekib arenguprotsessis ajutisi viivitusi, kui valitud liikide eluplasma teatavad soodsad liinid hävivad. Sageli kulub ajastuid, et teha tasa kahju, mille on põhjustanud inimese ühe eelistatava päriliku joone kaotus. Neid elava protoplasma valitud ja eelistatavaid jooni tuleks kiivalt ja arukalt kaitsta, kui need kord ilmsiks on tulnud. Ja enamikus asustatud maailmades hinnatakse neid paremaid elupotentsiaale palju kõrgemalt kui Urantial.

2. PLANEETIDE FÜÜSILISED LIIGID

¹ Igas süsteemis on oma standardne taimse ja loomse elu põhivorm. Kuid Elukandjatel tekib sageli vajadus neid põhivorme korrigeerida, et viia need vastavusse arvukate kosmosemaailmade erinevate füüsiliste tingimustega. Nad edendavad surelike loodud-olendite üldistatud süsteemse tüübi väljakujunemist, kuid on olemas seitse selgesti eristuvat füüsilist tüüpi ning lisaks neile veel tuhandeid nende seitsme põhivariandi alaliike:

- ² 1. atmosfääritüübid;
- ³ 2. elemenditüübid;
- ⁴ 3. gravitatsioonitüübid;
- ⁵ 4. temperatuuritüübid;
- ⁶ 5. elektritüübid;
- ⁷ 6. energiatarbimistüübid;
- ⁸ 7. nimetamata tüübid.

⁹ ¶ Satania süsteem sisaldab kõiki neid tüüpe ja arvukaid vahepealseid rühmi, kuid mõningad neist on väga napilt esindatud.

¹⁰ ¶ 1. *Atmosfääritüübid.* Surelikega asustatud maailmade füüsilised erinevused on põhiliselt tingitud nende atmosfäärist, muud planeetide elus erinevusi põhjustavad mõjud on suhteliselt vähetähtsad.

¹¹ Urantia praegune atmosfäär on hingava inimtüübi eluks peaaegu ideaalne, kuid inimtüüpi saab selliselt muuta, et ta võib elada nii väga tiheda kui ka väga hõreda atmosfääriga planeetidel. Need muudatused võivad hõlmata ka loomastikku, mis on eri asustatud sfääridel väga erinev. Nii hõreda kui ka tiheda atmosfääriga maailmade loomaklassid on väga mitmekesised.

¹² Satania atmosfääritüüpidest on ligikaudu kaks ja pool protsenti alahingajad, umbes viis protsenti ülehingajad ja üle üheksakümne ühe protsenti kesk hingajad, hõlmates kokku üheksakümmend kaheksa ja pool protsenti Satania maailmadest.

¹³ Urantia rasside taolised olendid liigitatakse kesk hingajateks: te olete sureliku eksistentsi hingava klassi tüüpilised ehk keskmised esindajad. Kui teie lähinaabri, Veenusetaolise planeedi atmosfääris elaks intellekti olendeid, siis need kuuluksid ülehingajate rühma, teie teise väljaspool asuva naabri Marsi taolise hõreda atmosfääriga asustatud planeedi asukaid nimetatakse aga alahingajateks.

¹⁴ Kui surelikud elaksid õhuta planeedil, nagu seda on teie Kuu, kuuluksid nad mittehingajate klassi. See tüüp on radikaalselt ehk äärmuslikult kohanenud planeedi keskkonnaga ning seda vaadeldakse eraldi. Mittehingajad moodustavad ülejäänud poolteist protsenti Satania maailmadest.

¹⁵ ¶ 2. *Elemenditüübid.* Nendes erinevustes kajastub surelike seos vee, õhu ja maaga ning nende elukeskkonna põhjal võib eristada nelja erinevat intellektiga eluvormi. Urantia rassid kuuluvad maa klassi.

¹⁶ Mõnes maailmas varastel ajastutel valitsenud keskkonda on teil täiesti võimatu ette kujutada. Nende ebataoliste tingimuste tõttu peab arenev loomne elu jääma oma

merelisse lapsepõlvekeskkonda kauemaks kui neil planeetidel, kus väga varakult tekib külalishalke maa- ja atmosfäärikeskkond. Seevastu mõnes ülehingajate maailmas, mis pole liiga suured planeedid, on mõnikord otstarbekas luua tingimused surelikutüübile, mis võib atmosfääris vabalt liikuda. Need õhulendurid on mõnikord vee- ja maarühma vahepealsed ning elavad alati teatud osa ajast ka maa peal, arenedes lõpuks maismaaelanikeks. Kuid mõnes maailmas jätkavad nad ka pärast maa tüüpi olenditeks muutumist veel mitmete ajastute jooksul lendamist.

¹⁷ On ühtaegu nii hämmastav kui lõbus vaadelda inimo- lendite primitiivse rassi varase tsivilisatsiooni väljakujunemist ühel juhul õhus ja puude latvades ning teisel juhul varjuliste troopiliste veekogude madalas vees, samuti nende erakordsete sfääride ürgseid rasse mereaedade põhjas, kallastel ja rannikutel. Ka Urantial oli pikk ajastu, mil algeline inimene hoidis end elus ja arendas oma algelist tsivilisatsiooni suures osas puude otsas elades, nagu ka tema varasemad, puude otsas elanud esivanemad. Ja teil on Urantial praegugi üks rühm pisikesi imetajaid (nahkhiirte perekond), kes lendavad õhus, ning ka teie mereelanikest hülged ja vaalad kuuluvad imetajate klassi.

¹⁸ Satania elemenditüüpidest seitse protsenti on vee tüüpi, kümme protsenti õhu tüüpi, seitsekümmend protsenti maa tüüpi ja kolmteist protsenti kombineeritud, maa ja õhu tüüpi. Kuid need varajaste intellekti olendite teised ei ole ei inimkalad ega inimlinnud. Nad on inimtüüpi ja inimese-eelset tüüpi, mitte ülikalad ega ülilinnud, vaid selgelt surelikud.

¹⁹ ¶ 3. *Gravitatsioonitüübid.* Loomisidee teisendamisega on intellekti olendid loodud selliselt, et nad saavad tegutseda vabalt nii Urantiast väiksematel kui ka suurematel sfääridel, olles teatud määral kohandatud ka nende sugugi mitte ideaalse suuruse ega tihedusega planeetide gravitatsiooniga.

²⁰ Surelike tüübid eri planeetidel erinevad oma pikkuse poolest, mis on Nebadonis keskmiselt veidi alla 2,10 m. Mõned suuremad maailmad on asustatud olenditega, kelle pikkus on vaid ligikaudu 75 cm. Surelike kehakasv ulatub keskmise suurusega planeetide keskmisest kehakasvust kuni ligikaudu kolme meetrini väiksematel asustatud planeetidel. Satanias on vaid üks rass pikkusega alla 1,20 m. Satania asustatud maailmadest 20

²¹ ¶ 4. *Temperatuuritüübid.* On võimalik luua elusolendeid, kes võivad taluda Urantia rasside elu temperatuuridiapsoonist palju kõrgemaid ja palju madalamaid temperatuure. Soojusregulatsiooni mehhanismide järgi saab olendeid liigitada viide selgelt erinevasse klassi. Urantia rassid on sellel skaalal kolmandad. Kolmekümmet protsenti Satania maailmadest asustavad muudetud temperatuuritüüpidega rassid. Kaksteist protsenti kuuluvad keskmises temperatuurirühmas olevate urantialastega võrreldes kõrgematesse temperatuuri diapsoonidesse, kaheksateist protsenti madalamatesse.

²² ¶ 5. *Elektritüübid.* Maailmade elektriline, magnetiline ja elektrooniline käitumine on väga erinev. On ole-

mas kümme sureliku elu tüüpi, mis taluvad eri sfääridele iseloomulikke energiasid. Need kümme tüüpi reageerivad veidi erinevalt ka tavalise päikesevalguse keemilise mõjuga kiirtele. Kuid need väikesed füüsilised erinevused ei mõjuta mingil viisil intellektuaalset ega vaimset elu.

²³ Sureliku elu elektrilistest rühmadest kuulub peaaegu kakskümmend kolm protsenti neljandasse klassi, Urantia eksisteerimistüüpi. Need tüübid jagunevad täisprotsentideks ümardatuna järgmiselt: 1. — üks protsent, 2. — kaks protsenti, 3. — viis protsenti, 4. — kakskümmend kolm protsenti, 5. — kakskümmend seitse protsenti, — kakskümmend neli protsenti, 7. — kaheksa protsenti, 8. — viis protsenti, 9. — kolm protsenti, 10. — kaks protsenti.

²⁴ ¶ 6. *Energiatarbimistüübid.* Energiatarbimiselt ei ole kõik maailmad omavahel sarnased. Mitte kõigil asustatud maailmadel pole respiratoorseks gaasivahetuseks sobivat atmosfääriookeani, nagu on Urantial. Paljude planeetide varasematel ja hilisematel arenguetappidel ei saaks teie praeguse klassi olendid eksisteerida. Kui hingamisega seotud tegurid planeedil on väga erilised, ent kõik teised intellekti elu eeltingimused on piisavad, kehtestavad Elukandjad neis maailmades sageli sureliku eksistentsi muudetud vormi — olendid, kelle eluprotsesside vahetused võivad toimuda otseselt valguse energia ja Füüsiliste Meisterjuhijate poolt muundatud energia abil.

²⁵ Loomade ja surelike toitumist on kuut erinevat tüüpi: alahingajad kasutavad esimest tüüpi toitumist, mereelanimikud teist ja kesklingajad kolmandat tüüpi, nagu Urantial. Ülehingajad kasutavad neljandat tüüpi energiatarbimist, mittehingajad aga viiendat tüüpi toitumist ja energiatarbimist. Kuues energiatarbimisviis piirdub keskteolenditega.

²⁶ ¶ 7. *Nimetamata tüübid.* Planeetide elus on veel arvukalt muid füüsilisi variatsioone, kuid kõik need erinevused tulenevad täielikult anatoomilistest isärasustest, füsioloogilistest erisustest ja elektrokeemilisest kohanemisest. Need erinevused ei puuduta intellektuaalset ega vaimu.

3. MITTEHINGAJATE MAAILMAD

¹ Enamikul asustatud planeetidest elavad hingavat tüüpi intellektiolendid. Kuid on ka surelike klasse, kes saavad elada vähese õhuga või õhuta maailmades. Orvontoni asustatud maailmadest on seda tüüpi maailmu alla seitsme protsendi, Nabadonis on see protsent alla kolme, kogu Satania on vaid üheksa niisugust maailma.

² Satania on nii vähe mittehingavat tüüpi asustatud maailmu sellepärast, et selles Norlatiadeki hiljuti korrastatud osas on alles hulganisti meteoroidseid taevakehi ja need rändurid pommitavad lakkamatult ilma kaitsva atmosfäärita maailmu. Isegi mõned komeedid koosnevad meteoriparvedest, kuid enamasti on nad väiksemad lagunenud aine kogumid.

³ Urantia atmosfääri siseneb iga päev miljoneid meteoroidide, mis saavad kiirusega peaaegu kolmsada kakskümmend kilomeetrit sekundis. Mittehingajate maailmades

peavad arenenud rassid tegema suuri pingutusi, et kaitsta end meteoroidide eest elektriliste seadmetega, mis meteoroidide neelavad või kõrvale juhivad. Neil on väga ohtlik neist kaitstud piirkondadest väljuda. Neid maailmu tabavad ka hävitavad elektrilised tormid, millelaolisi Urantial ei tunta. Neil tohutute energiakõikumiste aegadel peavad elanimikud varjuma spetsiaalsetesse kaitsva isolatsiooniga ehitistesse.

⁴ Mittehingajate maailmades on elu radikaalselt teistsugune kui Urantial. Mittehingajad ei söö toitu ega joo vett nagu Urantia rassid. Nende eriliste olendite närvisüsteemi reaktsioonid, soojusregulatsiooni mehhanism ja ainevahetus on Urantia surelike samadest funktsioonidest radikaalselt erinevad. Peaaegu kõik elutegevuse aspektid peale paljunemise on erinevad ja isegi soojatkamisviisid on mõnevõrra teistsugused.

⁵ Mittehingajate maailmades on loomaliigid täiesti teistsugused kui atmosfääriga planeetidel. Mittehingajate eluviis erineb eksisteerimisviisist atmosfääriga maailmades; erinev on ka nende ellujäämine, sest nad on Vaimuga ühtesulamise kandidaadid. Vaatamata sellele naudivad need olendid elu ja tegutsevad oma maailmas suhteliselt samasuguste katsumuste ja rõõmudega, mida kogevad ka atmosfääriga maailmades elavad surelikud. Meele ja iseloomu poolest ei erine mittehingajad muud tüüpi surelikest.

⁶ Seda tüüpi surelike käitumine planeedil huvitaks teid väga eriti seetõttu, et niisuguste olenditega on asustatud üks Urantiale üsna lähedal paiknev sfäär.

4. ARENEVAD TAHTEOLENDID

¹ Eri maailmadest pärit surelikud erinevad oluliselt üksteisest, isegi kui nad kuuluvad samasse intellektitüüpi ja füüsilisse tüüpi, kuid kõik tahteväarikust omavad surelikud on püstikäivad loomad, kahejalgsed.

² Arengurasse on kuus põhitüüpi: kolm esmast rassi — punane, kollane ja sinine; ja kolm teisest rassi — oranž, roheline ja indigosinine. Enamikul asustatud maailmades on olemas kõik need rassid, kuid paljudel kolmeajuliste planeetidel elab vaid kolm esmast tüüpi. Ka mõnes kohalikus süsteemis on ainult need kolm rassi.

³ Inimolenditele on annetatud keskmiselt kaksteist füüsilist tajumismeelt, kuigi kolmeajuliste surelike spetsiaalsed meeled on ühe- ja kaheajuliste omadest veidi avaramad: nad näevad ja kuulevad palju enam kui Urantia rassid.

⁴ Olendid sünnivad tavaliselt üksikult, mitmikute sündimine on erand, ning kõigil eri tüüpi planeetidel on perekonnaelu üsna ühesugune. Kõigis arenenud maailmades valitseb sooline võrdsus: mees ja naine on annetatud meeleomaduste ja vaimse staatuse poolest võrdsed. Me peame planeeti, kus üks sugupool püüab teist türanniseerida, ikka veel barbaarseks. See erijoon loodud-olendi kogemuses muutub alati tunduvalt paremaks pärast Ainelise Poja ja Tütrega saamist.

⁵ ¶ Kõigil planeetidel, mida päike valgustab ja soojendab, toimub aastaegade vaheldumine ja temperatuuri

kõikumine. Põllumajandus on kõigis atmosfääriga maailmades üldine: maaharimine on kõigi niisuguste planeetide arenevate rasside ühine tegevus.

⁶ Kõik surelikud peavad varastel etappidel üldiselt samu võitlusi oma mikroskoopiliste vaenlastega, nagu teie praegu Urantia, kuigi vahest mitte nii laialdaselt. Olen-dite eluiga planeetidel on erinev, alates kahekümne viiest aastast primitiivsetes maailmades kuni peaaegu viiesajani arenenumatel ja vanematel sfääridel.

⁷ Inimolendid elavad kõik rühmadena, kas siis suguharude või rahvastena. See rühmadeks jagunemine on sünnipärane, tulenedes olendite päritolust ja kehaehitusest. Neid kalduvusi saab muuta vaid tsivilisatsiooni edasise arengu ja järkjärgulise vaimsustumise käigus. Asustatud maailmade sotsiaalsed, majanduslikud ja valitsemisprobleemid on erinevad sõltuvalt planeetide vanusest ja sellest, mil määral on jumalike Poegade järjestikused sealviibimised neile mõju avaldanud.

⁸ ¶ Meel on Lõpmatu Vaimu annetus ning toimib eri keskkondades üsna ühtmoodi. Meel on surelikel küllaltki ühesugune, vaatamata teatavatele struktuurilistele ja keemilistele erinevustele, mis iseloomustavad kohalike süsteemide tahteolendite füüsilist olemust. Olenemata isiklikest või planeedi füüsilistest erinevustest, on nende surelikeklasside meeleeu väga sarnane ning nende surmajärgsed elujärgud üsnagi ühesugused.

⁹ Kuid surematu vaimuta surelik meel ei saa jääda ellu. Inimese meel on surelik, vaid annetatud vaim on surematu. Ellujäämine sõltub vaimsustumisest Kohandaja hoolekande läbi — surematu hinge sünnist ja arengust; Kohandaja missiooni suhtes, mis seisneb ainelise meelega vaimses ümberkujundamises, ei tohi vähemalt tekkida vastuseisu.

5. PLANEETIDEL ELAVATE SURELIKE LIIGID

¹ Planeetidel elavate surelike liike on mõnevõrra raske ammendavalt kirjeldada, sest te teate neist nii vähe ja liike on väga palju. Surelikke loodud-olendeid võidakse aga uurida loendamatu aspektidest, näiteks:

- ² 1. kohanemine planeedi elukeskkonnaga;
- ³ 2. ajutüübid;
- ⁴ 3. vaimne vastuvõtlikkus;
- ⁵ 4. planeetide surelike epohhid;
- ⁶ 5. olendite omavaheline sugulus;
- ⁷ 6. Kohandajaga ühtesulamine;
- ⁸ 7. maisest elust vabanemise viisid.

⁹ ¶ Seitsme superuniversumi asustatud sfääridel elavad surelikud kuuluvad üheaegselt ühte või mitmesse neist arenevate loodud-olendite seitsmest eelnimetatud üldliigist. Kuid isegi neis väga üldistes liigitustes pole arvestatud näiteks midsoniite ega ka teatavaid teisi intellektiga eluvorme. Asustatud maailmades, nagu neid käesolevates jutustustes tutvustatakse, elavad põhiliselt arenevad surelikud loodud-olendid, kuid on veel teisigi eluvorme.

¹⁰ ¶ 1. *Kohanemine planeedi elukeskkonnaga.* Sellelt seisukohalt, kuidas loodudolendi elu on planeedi elukeskkonnaga kohanenud, võib asustatud maailmad jagada üldiselt kolme rühma: normaalselt kohanenud rühm, radikaalselt kohanenud rühm ja katserühm.

¹¹ Normaalne kohanemine planeedi elukeskkonnaga toimub eelkirjeldatud üldiste füüsiliste mudelite järgi. Mittehingajate maailmadele on tüüpiline radikaalne ehk äärmuslik kohanemine, kuid sellesse rühma kuulub ka muid tüüpe. Katsemaailmades on tüüpilised eluvormid tavaliselt ideaalselt kohanenud ja Elukandjad püüavad neil detsimaalplaneetidel tekitada standardsete elukavandite soodsaid variatsioone. Kuna teie maailm on katseplaneet, erineb see teistest Satania sfääridest tunduvalt; Urantia on ilmunud paljud eluvormid, mida mujal ei leidu, samas paljud üldlevinud liigid puuduvad teie planeedil.

¹² Nebadoni universumis on kõik muudetud eluga maailmad omavahel seeriatena ühendatud ja kujutavad endast universumi erilist haldusala, millega tegelevad selleks määratud haldajad. Kõiki neid katsemaailmu kontrollib perioodiliselt universumi suunajate korpus, mida juhib veteranist lõpetanu, keda tuntakse Satania Tabamantiana.

¹³ ¶ 2. *Ajutüübid.* Üks surelike ühiseid füüsilisi iseärasusi on aju ja närvisüsteemi olemasolu, aga ajumehhanismi ehituse poolest on olemas kolm tüüpi: ühe-, kahe- ja kolmeajuline tüüp. Urantialased on kaheajulised, neil on mõnevõrra rohkem kujutlusvõimet, seiklushimu ja filosoofilist mõtlemist kui üheaajulistel surelikel, aga nad on mõnevõrra vähem vaimsed ja eetilised ning vähem hardad palveldajad kui kolmeajulised klassid. Need ajude erinevused iseloomustavad ka inimese-eelseid loomseid eksistentsivorme.

¹⁴ Tundes Urantia kahe poolkeraga tüübi ajukoort, võite analoogia põhjal mõnevõrra ette kujutada ka üheaajulist tüüpi. Kolmeajuliste klasside kolmandat aju võib kõige paremini mõista, kui kujutleda seda teie madalama ehk rudimentaarse ajuvormi edasiarenguna, mis on jõudnud nii kaugele, et juhib põhiliselt ainult füüsilisi tegevusi, jättes kaks kõrgemat aju vabaks kõrgematele tegevustele: üks intellektuaalsete funktsioonide ja teine Mõttekohandaja vastava vaimse tegevuse jaoks.

¹⁵ Kuigi üheaajuliste rasside maised saavutused on kaheajuliste klassidega võrreldes veidi piiratud, esineb kolmeajuliste rühma vanematel planeetidel tsivilisatsioone, mis urantialasi hämmastaksid ning millega teie oma oleks veidi häbi võrrelda. Tehnilise arengu ja ainelise tsivilisatsiooni, isegi intellektuaalse edasijõudmise poolest võivad kaheajulised surelikud maailmad olla võrdväärseid kolmeajuliste sfääridega. Kuid meelega juhtimise ning intellektuaalse ja vaimse vastavuse arengu poolest jääte neist küll maha.

¹⁶ Kõigis niisugustes võrdlevates hinnangutes mingi maailma või maailmade rühma intellektuaalse edasijõudmise või vaimsete saavutuste kohta oleks õiglane arvestada

ka planeedi vanust: väga-väga palju sõltub ka vanusest, bioloogiliste ülendajate abist ja jumalike Poegade eri klasside järgnevatest missioonidest.

¹⁷ Kuigi kolmeajulised klassid on planeedil võimelised veidi kõrgemaks evolutsiooniks kui ühe- või kaheaajulised, on kõigil sama tüüpi eluplasma ning nad tegutsevad planeetidel üsna ühtviisi, umbes samamoodi kui inimolendid Urantial. Need kolm surelike tüüpi on jagunenud kõikjale kohalike süsteemide maailmadesse. Enamikul juhtudel pole Elukandjate otsused kavandatavaid surelikeklasse eri maailmadesse seada peaaegu üldse seotud planeetidel valitsevate tingimustega, sest Elukandjatel on õigus ise planeerida ja otsuseid täide viia.

¹⁸ Neil kolmel klassil on tõusuteel ühesugused võimalused. Nad kõik peavad läbima sama intellektuaalse arengu astmestiku ja läbi tegema samad vaimse edasiliikumise katsed. Nende erinevate maailmade süsteemide ja tähtkujude juhtimine ei erine millegi poolest, isegi Planeedivürstide valitsemiskord on neil ühesugune.

¹⁹ ¶ 3. *Vaimne vastuvõtlikkus.* Meel jaguneb kolme rühma, mida eristab erinev vaimsus. See jaotus ei ole seotud surelike liigitusega ühe-, kahe- ja kolmeajuliste klassidesse, vaid eeskätt sisenõristusega, konkreetsemalt teatavate ajuripatsitaoliste näärmete tööga. Mõne maailma rassisid on üks nääre, teistel on neid ainulaadseid elundeid kaks, sealhulgas urantialastel, kolmandatel aga kolm. Need keemiliste iseärasuste erinevused mõjutavad kindlasti loomupärast kujutlusvõimet ja vaimset vastuvõtlikkust.

²⁰ Vaimse vastuvõtlikkuse tüübi poolest kuulub kuuskümmend viis protsenti teise rühma, nii ka Urantia rassisid. Kaksteist protsenti on esimest tüüpi, loomult vähem vastuvõtlikud, kakskümmend kolm protsenti on maise elu vältel vaimsemalt meelestatud. Kuid need erisused kaovad pärast loomulikku surma: kõik need rassierinevused seonduvad vaid lihaliku eluga.

²¹ ¶ 4. *Planeetide surelike epohhid.* Selles liigituses arvestatakse ajaliselt järjestikuste usuliste elukorralduste mõju inimese maisele staatusele ja taevase hoolekande vastuvõtuvõimele.

²² Elu algatajateks planeetidel on Elukandjad, kes jälgivad selle arengut veel mõnda aega pärast seda, kui evolutsiooni käigus ilmub surelik inimene. Enne kui Elukandjad planeedilt lahkuvad, seavad nad korrakohaselt ametisse Planeedivürsti, maailma valitseja. Selle valitsejaga koos saabub terve kaaskond alluvatest abilisi ja hoolekandjaid ning samaaegselt tema saabumisega toimub esimene kohtumõistmine elavate ja surnute üle.

²³ Inimeste rühmituste tekkimisega saabub kohale Planeedivürst, kes rajab tsivilisatsiooni ja paneb aluse inimühiskonnale. Teie segaduses maailmal ei olnud Planeedivürsti valitsemise algusaeg tavaline, sest teie Planeedivürst Caligastia ühines Urantial juba päris oma valitsemisaja algul Süsteemi Suverääniga Luciferi mässuga. Sellest ajast saadik on teie planeedi elukäik olnud tormiline.

²⁴ Normaalses arenevas maailmas jõuab rassi areng oma loomuliku bioloogilise kulminatsioonini Planeedivürsti

valitsemisajal ning varsti pärast seda lähetab Süsteemi Suverään sellele planeedile Ainelise Poja ja Tütret. Need sisetoodud olendid tegutsevad bioloogiliste ülendajatena, kuid nende ebaõnnestumine Urantial on teie planeedi ajalugu veelgi komplitseerinud.

²⁵ Kui inimrassi intellektuaalne ja eetiline edasimineku on jõudnud evolutsioonilise arengu piirini, saabub kohtumõistmismissioonile Paradiisi Avonal-Poeg, Hiljem, kui maailma vaimne staatus on lähenemas loomulike saavutuste piirile, külastab planeeti sellele annetud Paradiisi-Poeg. Annetuva Poja põhiülesandeks on kindlaks määrata planeedi staatus, vabastada planeedil tegutsemiseks Tõe Vaim ning luua sellega tingimused Mõttekohandajate massiliseks saabumiseks.

²⁶ Kuid Urantial on ka selles osas kõrvalekaldeid: teie maailma ei ole kohtumõistmismissioon kunagi saabunud ning teile annetatud Poeg ei olnud ka Avonalide klassist; teie planeedil oli eriline au saada maailmaks, kuhu Suveräänne Poeg, Nebadoni Miikael ilmus sureliku kujul.

²⁷ Kõigi jumaliku pojaseisuse järjekuste klasside hoolekande tulemusena hakkavad asustatud maailmad ja nende arenevad rassid lähenema planeedi evolutsiooni haripunktile. Need maailmad on nüüd valmis tippmissiooniks — Kolmsuse Õpetajate-Poegade saabumiseks. See Õpetajate-Poegade epohh juhatab sisse planeedi viimase ajastu — arengu ideaali, valguse ja elu ajastu.

²⁸ Seda inimolendite liigitust käsitletakse lähemalt järgmises kirjas.

²⁹ ¶ 5. *Olendite omavaheline sugulus.* Planeedid on korrastatud süsteemideks, tähtkujudeks jne vertikaalselt, kuid universumi haldamises kasutatakse vastavalt nende planeetide tüübile, seeriale ja muudele suhetele ka horisontaalset rühmitamist. See universumi horisontaalne haldamine on konkreetsemalt seotud iseloomult lähedaste, eri sfääridel iseseisvalt edendatavate tegevuste koordineerimisega. Neid lähedasi universumiolendite klasse kontrollivad regulaarselt teatavad kõrgete isiksuste koondkorpused, mida juhivad kogenud lõpetanud.

³⁰ Neid sugulustegureid ilmneb kõigil tasanditel, sest sugulussuhete seeriaid esineb nii surelike loodud-olendite kui ka mitte-inimisiksuste seas, isegi inimeste ja inimülestel liikide vahel. Intellektiolid jagunevad vertikaalse suguluse alusel kaheteistkümmesse suurde rühma, millest igaühel on seitse põhilist alajaotust. Neid ainulaadselt lähedasi elusolendite rühmi koordineerib tõenäoliselt Ülim Olend meile veel mitte täiesti arusaadaval viisil.

³¹ ¶ 6. *Kohandajaga ühtesulamine.* Kõigi surelike vaimse liigitamise või rühmitamise ühtesulamisele kogemuse ajal määrab täielikult nende sisimas elava Saladusliku Järelevaataja ja nende isiksusestaatus suhe. Ligikaudu üheksakümmend protsenti Nebadoni asustatud maailmadest on asustatud Kohandajaga ühtesulavate surelikega, seevastu ühes lähedal asuvas universumis on pisut enam kui pooltes maailmades olendeid, kelle sisimas elavad Kohandajad ja kes on igavese ühtesulamise kandidaadid.

³² ¶ 7. *Maisest elust vabanemise viisid.* Asustatud maailmades saab individuaalset inimelu algatada sisuliselt vaid ühel viisil ning see toimub loodud-olendite sigimise ja loomuliku sünni teel, kuid maisest staatusest vabanemiseks ja Paradiisi-tõusjate sissepoole kulgeva vooga ühinemiseks on loendamatuid viise.

6. MAISEST ELUST VABANEMINE

¹ Kõik surelike füüsilised tüübid ja seeriad planeetidel saavad ühtviisi osa Mõttekohandajate, kaitseinglite ja Lõpmatu Vaimu sõnumitoojate hulkade mitmesuguste klasside hoolekandest. Nad kõik vabanevad liha kammitsaist loomuliku surma teel ning lähevad kõik ühtmoodi sealt morontiaaailmadesse, kus toimub vaimne evolutsioon ja meele progress.

² Aeg-ajalt viiakse planeedi valitsusvõimude või süsteemi valitsejate ettepanekul läbi magavate ellujääjate erakorralised ülestõusmised. Niisugused ülestõusmised toimuvad vähemalt planeedi aja iga tuhande aasta järel, mil ärkavad mitte kõik, vaid „paljud neist, kes põrmus puhkavad”. Need erakorralised ülestõusmised on mõeldud spetsiaalsete tõusuteeliste rühmade moodustamiseks konkreetseks teenistuseks kohaliku universumi surelike tõusukavas. Need erakorralised ülestõusmised on seotud praktiliste, kuid ka tundeküllaste põhjustega.

³ Asustatud maailma varasemate ajastute jooksul kutsutakse paljusid eluasemesfääridele erakordsetel ja iga tuhande aasta järel toimuvatel ülestõusmistel, kuid enamik ellujääjatest taasisikustatakse uue usulise elukorralduse sissepühitsemise käigus, mis algab jumaliku Poja saabumise-ga planeediteenistusse.

⁴ ¶ 1. *Surelike usulis-elukorralduslik ehk rühmaviisiline ellujäämine.* Esimese Kohandaja saabumisel asustatud maailma ilmuvad ka kaitseseeravid, kes on maisest elust vabanemiseks paratamatult vajalikud. Magavate ellujääjate elukatkestuse ajal hoiavad nende isiklikud või rühma kaitseseeravid nende asjaarenenud ja surematute hingede vaimseid väärtusi ja igavesi reaalsusi püha ning puutumata.

⁵ Magavate ellujääjate rühma juurde määratud kaitsjad tegutsevad maailmades alati koos sinna lähetatud Kohtumõistjate-Poegadega. „Ta läkitab oma inglid, ja nad koguvad kokku ta äravalitud kõige nelja tuule poolt.” Koos iga seeraviga, kes on lähetatud magavat surelikku taasisikustama, tegutseb tagasipöördunud Kohandaja, seesama surematu Isa-fragment, kes elas temas ta lihaliku elu ajal, ning niimoodi taastatakse identiteet ja taas elustatakse isiksus. Hoolealuste magamise ajal need Kohandajad ootavad, nad ei ela vahepeal kunagi ühegi teise sureliku meeles, vaid teenivad sel ajal Diviningtonil.

⁶ Kui sureliku eksistentsi vanemates maailmades elavad need kõrgelt arenenud ja oiavaliselt vaimset tüüpi inimolendid, kes on morontiaelust tegelikult vabastatud, siis loomse päritoluga rasside varasematele ajastutele on iseloomulikud primitiivsed surelikud, kes on nii ebaküpsed,

et neil on võimatu oma Kohandajaga ühte sulada. Neid surelikke taasäratavad nende kaitseseeravid koos Kolmanda Allika ja Keskme surematu vaimu individualiseeritud osaga.

⁷ Selliselt taasisikustatakse planeedi ajastu magavaid ellujääjaid usulis-elukorralduslikel loendustel. Kuid neil maailmade isiksustel, kes ei ole päästetavad, pole rühma saatuse kaitsjatega koos tegutsevat surematut vaimu ning loodud-olendite eksistents sellega lakkab. Kuigi mõnes teie ürikus on kujutatud nende sündmuste toimumist sureliku surma planeetidel, toimuvad need tegelikult kõik eluasemeilmades.

⁸ ¶ 2. *Surelike individuaalsed tõusuteed.* Inimolendite individuaalset edenemist mõõdetakse selle järgi, kuidas nad jõuavad seitsme kosmilise ringini ja need läbivad (omandavad). Need surelike edasimineku ringid iseloomustavad tegelikult nendega seonduvate intellektuaalse, sotsiaalse, vaimse ja kosmilise taibu väärtuste tasemeid. Seitsmendale ringilt alustavad surelikud püüdlevad esimese poole ning kõigile kolmandale ringile jõudnud surelikele määratakse kohe isiklikud saatuse kaitsjad. Neid surelike võidakse morontiaelus taasisikustada sõltumata usulis-elukorralduslikest või muudest kohtumõistmistest.

⁹ Arengumaailma varasemate ajastute jooksul mõistetakse väheste surelike üle kohut kolmandal päeval. Kuid ajastute möödudes määratakse edasiliikuvatele surelikele üha enam isiklike saatuse kaitsjaid ning seetõttu taasisikustatakse üha suurem osa neist arenevatest loodud-olenditest esimeses eluasemeilmas kolmandal päeval pärast loomulikku surma. Neil juhtudel annab Kohandaja tagasipöördumine märku inimhinge ärkamisest ning see on niisama otsene surnute taasisikustamine nagu massiline loendus arengumaailmade usuliste elukorralduste lõpus.

¹⁰ Tõusuteelised jagunevad individuaalselt kolme rühma: vähem edasijõudnud alustavad esimesest eluasemeilmast. Edasijõudnud rühm võib alustada morontiaelukorralduse mõnest vahepealsest eluasemeilmast vastavalt oma eelnenud edasijõudmisele planeedil. Kõige enam edasijõudnud neist klassidest aga alustavad oma morontiaekogemust seitsmendale eluasemeilmast.

¹¹ ¶ 3. *Surelike hooldusvalve-lastetubadest sõltuvad tõusuteed.* Kohandaja saabumine tähendab universumi silmis identiteedi teket ning kõik olendid, kelle sisimas elab Kohandaja, kutsutakse õigusemõistmise loendusele. Kuid ajaliku arengumaailmades on ebakindel ja paljud surevad noorelt, enne Paradiisi-tee valimist. Need lapsed ja noored, kelle sisimas elab Kohandaja, järgnevad oma enam edasijõudnud vaimse staatusega vanemale ning lähevad seega kas kolmandal päeval, erakordse ülestõusmise käigus ehk kord tuhande aasta järel või usulis-elukorraldusliku ajastu lõpus toimuva regulaarse loenduse käigus süsteemi lõpetanute maailma (hooldusvalve-lastetuppa).

¹² Lapsed, kes surevad nii noorelt, et neil ei ole Mõttekohandajat, taasisikustatakse kohalike süsteemide lõpetanute maailmas samal ajal, kui üks nende vanematest saabub eluasemeilmadesse. Laps omandab füüsilise olemuse

surelikuna sündides, kuid ellujäämise küsimuses arvestatakse kõiki Kohandajata lapsi nii, nagu oleksid nad ikka veel koos oma vanematega.

¹³ Kunagi tulevad ka neisse väikestesse Mõttekohandajad, seeravid aga kannavad hoolt mõlema hooldusvalvelastetoast sõltuva ellujääjate klassi eest üldiselt samamoodi kui edasijõudnuma vanema või ainsana ellujäänud vanema eest. Kolmanda ringini jõudjatele antakse isiklikud kaitsjad, olenemata nende vanemate staatusest.

¹⁴ Samasugused hooldusvalvelastetoad on ka tähtkuju lõpetanute sfääridel ja universumi keskustes tõusuteeliste esmaste ja teiseste muudetud klasside laste jaoks, kellel ei ole Kohandajat.

¹⁵ ¶ 4. *Teise muudetud tõusukorra surelikud.* Need on vahepealsete arengumaailmade edasiliikunud inimestele. Reeglina ei jää nad loomulikult surmast puutumata, kuid on vabastatud seitsme eluasemeilma läbimisest.

¹⁶ Vähem täiustatud rühm ärkab oma kohaliku süsteemi peakeskuses ja ainult möödub eluasemeilmadest. Vahepealne rühm läheb tähtkuju koolitusmaailmadesse, jättes vahele kogu kohaliku süsteemi morontia elujärgu. Planeedi vaimsete püüdluste ajastutes veel enam edasi jõudnud ellujääjatest ärkavad paljud tähtkuju keskuses ja alustavad sealt oma Paradiisi-tõusu.

¹⁷ Aga enne, kui ükski neist rühmadest edasi võib minna, peavad nad õpetajatena tagasi reisima vahelejäänud maailmadesse, omandama palju kogemusi maailmades, millest nad õpilastena möödusid. Seejärel kulgevad nad kõik surelike edasiliikumise ettenähtud teid mööda Paradiisi.

¹⁸ ¶ 5. *Esmased muudetud tõusukorra surelikud.* See kord kehtib Kohandajaga ühtesulanud evolutsioonilise

elu tüüpi surelike jaoks, kes esindavad kõige sagedamini inimarengu viimaseid etappe arengumaailmas. Need aulised olendid on surma väravate läbimisest vabastatud, Poeg haarab neid endaga; nad viiakse elavate seast üles ning nad ilmuvad kohe Suveräänse Poja ligidusse kohaliku universumi keskuses.

¹⁹ Need surelikud sulavad juba oma sureliku elu ajal ühte Kohandajaga ja need Kohandajaga ühtesulanud isiksused läbivad kosmost vabalt, enne kui neid morontia vormidesse rüütatakse. Kohandajad viivad need ühtesulanud hinged otse kõrgemate morontiasfääride ülestõusmissaalistesse, kus nad võtavad vastu oma esimese morontiarüü täpselt samamoodi nagu kõik teised arengumaailmadest saabunud surelikud.

²⁰ See esmane muudetud tõusukord võib kehtida kõigi planeetidel elavate indiviidiliikide puhul alates Kohandajaga ühtesulamise maailmade madalaimatest kuni kõrgeimate etappideni, kuid toimib sagedamini neist sfääridest vanimatel, pärast seda, kui neile on kasu toonud jumalike Poegade arvukad kohalviibimised.

²¹ Kui planeedil jõuab kätte valguse ja elu ajastu, lähevad paljud universumi morontia maailmadesse esmase muudetud tõusukorra alusel. Stabiliseerunud eksistentsi edasiste etappide käigus, kui see klass hõlmab enamikku maailmadest lahkuvatest surelikest, arvatakse planeet kuuluvaks sellesse seeriasse. Planeetidel, mis on juba ammu valgusesse ja ellu stabiliseerunud, muutub loomulik surm üha harvemaks.

²² [Esitanud Melkisedek Jerusemil asuvast Planeedi Haldamise Koolist.]

50 KIRI

PLANEEDIVÜRSTID

PLANEEDIVÜRSTID kuuluvad küll Lanonandek-Poegade klassi, ent nende tegevus on sedavõrd spetsialiseerunud, et neid loetakse üldiselt eraldi rühmaks. Olles tunnistanud Melkisedekite poolt teise astme Lanonandekiteks, määratakse need kohaliku universumi Pojad oma klassi reservi tähtkuju keskuses. Sealt suunab Süsteemi Suverään neid mitmesuguseid ülesandeid täitma ning lõpuks lähetatakse nad Planeedivürstidena arenevaid asustatud maailmu valitsema.

² Planeedile valitseja saatmise märguandeks, mille põhjal Süsteemi Suverään teda mingile planeedile lähetab, on vastav Elukandjate taotlus, sest nad on elu sisse seadnud ja arendanud välja arenevad intellektiolid. Kõigile arenevate surelikega asustatud planeetidele on määratud sellest pojaseisuse klassist planeedivalitseja.

1. VÜRSTIDE ÜLESANNE

¹ Planeedivürst ja tema abilistest vennad kujutavad endast Paradiisi Igavese Poja kõige enam isikustatud lähemist (peale kehastumise) aja ja ruumi alamatele loodudolenditele. Looja-Poeg puudutab maailmade loodudolendeid küll oma vaimu kaudu, kuid Planeedivürst on viimane isikuliste Poegade klassidest, kes sirutub Paradiisist inimlasteni. Lõpmatu Vaim tuleb väga lähedale saatuse kaitsjate ja teiste ingliolendite isikutes; Kõikne Isa elab inimeses Saladuslike Järelevaatajate eeliskulise kohaloleku kaudu; kuid Planeedivürst on Igavese Poja ja tema Poegade viimane püüe teile läheneda. Planeedivürst on äsja asustatud maailmas Loojast-Pojast (Kõikse Isa ja Igavese Poja järglasest) ja Jumalikust Hoolekandjast (Lõpmatu Vaimu Tütar universumis) tulvava täieliku jumalikkuse ainus esindaja.

² Äsja asustatud maailma Vürsti ümbritseb ustav abiliste ja assistentide korpus ning suur hulk hoolekandevaimu. Kuid nende uute maailmade suunavad korpused peavad olema süsteemi haldajate madalamatest klassidest, et neil oleks planeedi probleemide ja raskuste lahendamisel sünnipärast osavõtlikkust ja mõistmist. Ning kogu see püüd luua arengumaailmadele osavõtlikku valitsust toob kaasa suure ohu, et need inimeselähedased isiksused võivad sattuda eksiteele ning seada omaenda meele Ülimate Valitsejate tahtest ülemaks.

³ Olles üksikplaneetidel jumalikkuse ainsad esindajad, teevad need Pojad läbi raskeid katsumusi, ning Nebadon on kannatanud mitme kahetsusväärse mässu tõttu. Süsteemi Suveräänide ja Planeedivürstide loomisega isikustatakse mõiste, mis jääb Kõiksest Isast ja Igavesest Pojast üha kaugemale, ning tekib üha suurem oht kaotada mõõdu tunne oma mina tähtsuse hindamisel ning üha tõenäolisem on, et ei suudeta õigesti mõista jumalike olendite arvukate klasside väärtusi ja suhteid ning nende volituste astmestikku. Kõigile neile Poegadele on teatavaks usu ja usta-

vuse prooviks ka asjaolu, et Isa isiklikult kohalikus universumis ei viibi.

⁴ Kuid mitte alati ei taba nende maailmade Vürste asustatud sfääride korrastamisel ja haldamisel läbikukkumine ning nende edu hõlbustab suuresti Aineliste Poegade hilisemaid missioone, kui need tulevad maailmade primitiivsetele inimestele loodud elu kõrgemaid vorme lisandama. Nende valitsemine aitab planeete suures osas ette valmistada Jumala Paradiisi-Poegade tulekuks, kes saavad hiljem maailmade üle kohut mõistma ja järjestikuseid usulisi elukorraldusi sisse pühitsema.

2. PLANEEDI HALDAMINE

¹ Kõik Planeedivürstid alluvad universumi haldamises Miikaeli tegevjuhi Gabrieli jurisdiktsioonile, saades otse-seid korraldusi täidesaatvaks tööks Süsteemi Suveräänidelt.

² Planeedivürstid võivad igal ajal oma endistelt õpetajalt ja patroonidelt Melkisedekilt nõu küsida, kuid neil ei ole kohustust seda abi alati kasutada, ning kui Melkisedekilt vabatahtlikult abi ei paluta, siis nad planeedi haldamisse ei sekku. Need maailmavalitsejad võivad kasutada ka süsteemi annetusmaailmadest kokkukutsutud nelja ja kahekümne nõuandja soovitusi. Satanas on need nõuandjad praegu kõik Urantia põliselanikud. Ning ka tähtkuju keskuses on analoogiline seitsmekümneliikmeline nõukogu, mis on samuti valitud maailmade arenevate olendite hulga-
gast.

³ Arenguplaneetide varajastel ja ebastabiilsetel elujärkudel on valitsemiskord suures osas autokraatlik. Planeedivürstid moodustavad planeediabiliste korpuste liikmetest oma spetsiaalsed assistentide rühmad. Nad ümbritsevad end tavaliselt kaheteistkümneliikmelise kõrgeima nõukoguga, mille liikmeid valitakse ja mis moodustatakse igas maailmas isemoodi. Planeedivürstil võib olla üks abiline või mitu abilist ka nende oma pojaseisuse rühma kolmandast astmest ja mõnikord, teatavates maailmades, ka mõni oma klassist, teise astme Lanonandekist kaaslane.

⁴ Kogu maailmavalitseja kaaskond koosneb Lõpmatu Vaimu isiksustest ning teatavat liiki kõrgematest arengulolenditest ja teiste maailmade tõususuurelikest. See isikond on keskmiselt ligikaudu tuhandeliikmeline, ning kui planeet arengus edasi jõuab, võidakse seda abilistekorpust suurendada saja tuhande liikmeni või enamgi. Alati, kui tekib vajadus täiendavate abiliste järele, peavad Planeedivürstid vaid oma vendadele, Süsteemi Suveräänidele taotluse esitama ning kohe see ka rahuldatakse.

⁵ Planeedid on oma olemuselt ja elu- ning halduskorralduse poolest erinevad, kuid kõigil neil on õigusemõistmiseks oma kohtud. Kohaliku universumi kohtusüsteem algab Planeedivürsti kohtutest, mille eesistujateks on mõni tema isikliku kaaskonna liige, ja nende kohtute otsustes

peegeldub väga isalik ja osavõtlik suhtumine. Kõiki probleeme, mis hõlmavad enamat kui planeedi elanike elu reguleerimist, saab edasi kaevata kõrgematesse kohtutesse, kuid Vürsti alluvuses oleva maailma küsimusi lahendatakse suures osas Vürsti isiklikul äranägemisel.

⁶ Lepitajate rändkomisjonid teenivad ja täiendavad planeedikohutuid ning need lepitajad uurivad nii vaimsete kui ka füüsiliste juhtijate tegevust. Kuid ilma Tähtkuju Isa nõusolekuta ei viida ellu ühtki meelevaldset otsust, sest „Kõigekõrgemad valitsevad inimeste kuningriikides”.

⁷ Planeedile määratud juhtijad ja muundajad saavad koostöös inglite ja teiste taevaste olendite klassidega neid viimaseid isiksusi surelikele loodud-olenditele nähta vaks muuta. Erilistel puhkudel saavad seeravitest abilised ja isegi Melkisedekid end arengumaailmade elanikele nähtavaks teha ning teevadki seda. Peamine põhjus, miks surelike tõusuteelisi süsteemi keskusmaailmast Planeedivürsti isikkonda tuuakse, on soov hõlbustada suhtlemist maailmade elanikega.

3. VÜRSTI AINELINE KAASKOND

¹ Noorde maailma siirdudes võtab Planeedivürst kohaliku süsteemi keskusest tavaliselt kaasa vabatahtlike tõusulendite rühma. Need tõusuteelised saadavad Vürsti rasside varase täiustamise käigus nõuandjate ja abilistena. See aineliste abiliste korpus on Vürsti ja maailma rasside vaheline ühenduslüli. Urantia Vürstil Caligastial oli sajast nüüsgusest abilisest koosnev korpus.

² ¶ Need vabatahtlikud abilised on süsteemi keskusmaailma kodanikud ja ükski neist pole oma sisimas elava Kohandajaga ühte sulanud. Neile vabatahtlikele kuulunud Kohandajate seisund jääb süsteemi keskuse elanikele vastavaks, kuigi need morontia edasijõudjad pöörduvad ajutiselt oma endisesse ainelisse olekusse tagasi.

³ Elukandjad, vormiarhitektid, annavad neile vabatahtlikele uued füüsilised kehad, milles nad viibivad planeedil elamise perioodidel. Need isiksusevormid on küll vabad maailmade tavalistest haigustest, kuid nagu varaseid morontiakehi, võivad ka neid tabada teatavad mehaanilist laadi õnnetusjuhtumid.

⁴ ¶ Vürsti aineeline kaaskond viiakse tavaliselt planeedilt ära järgmise kohtumõistmise ajal, mil sfäärile saabub teine Poeg. Enne lahkumist annavad nad tavaliselt oma kohustused üle ühistele järglastele ja teatavatele kõrgematele põliselanikest vabatahtlikele. Maailmades, kus Vürsti abilistel on lubatud kohalike rasside kõrgematest rühmadest indiviididega ühiseid järglasi omada, annavad nad oma töö tavaliselt üle neile järglastele.

⁵ Planeedivürsti eelnimetatud abilistel on harva järglasi maailma rasside esindajatega, kuid neil on alati omavahel järglasi. Neist liitudest sünnib kaht liiki olendeid: esmasid keskteelisi ja teatavaid kõrgemat tüüpi ainelisi olendeid, kes jäävad Vürsti kaaskonda pärast nende vanemate lahkumist planeedilt Aadama ja Eeva saabumise ajal. Neil lastel on surelike rassidega järglasi üksnes teatavates eriolukordades ning ka siis vaid Planeedivürsti korralduse alusel.

Sellisel juhul on nende lastel — ainelise kaaskonna lastel — oma aja ja põlvkonna kõrgemate rasside staatus. Kõigil neil Planeedivürsti poolaineliste abiliste järglastel elab sisimas Kohandaja.

⁶ Vürsti usulise elukorralduse lõppedes, kui tuleb aeg, et see „varasemasse seisundisse viidud kaaskond” naaseb süsteemi keskusesse, et nad saaksid oma Paradiisiteekonda jätkata, esitlevad need tõusuteelised end Elukandjatele, et loovutada oma ainelised kehad. Nad astuvad üleminekuunne ja ärkavad, vabanenuna oma surelikust rüüst ning rõivastatuna morontia vormidesse, valmis seeravitranspordiks süsteemi keskusmaailma, kus neid ootavad neist eraldunud Kohandajad. Nad on terve usulise elukorralduse võrra oma Jerusemi rühmast maha jäänud, kuid on omandanud ainulaadse ja erakordse kogemuse, haruldase peatüki tõusasureliku elujärgus.

4. PLANEEDI KESKUSED JA KOOLID

¹ Vürsti aineeline kaaskond moodustab juba varakult planeetidel koolid ja kultuuriasutused, kus õpetatakse arengurasside parimaid esindajaid, kes seejärel lähetatakse neid paremaid elamisviise oma rahvale õpetama. Need Vürsti koolid asuvad planeedi ainelises keskuses.

² Selle keskuslinna asutamisega seotud füüsilise töö teeb suures osas ära aineeline kaaskond. Need Planeedivürsti varajaste aegade keskuslinnad ehk asulad on hoopis teistsugused kui Urantia surelik võiks ette kujutada. Võrreldes hilisemate ajastutega on need lihtsad, neile on iseloomulikud mineraalidest valmistatud kaunistused ja suhteliselt arenenud ainelised ehitised. Ja see kõik on vastupidine, võrreldes Aadama keskusaia ümber koonduva süsteemiga, kust universumi Poegade teise usulise elukorralduse ajal lähtub nende töö rasside heaks.

³ ¶ Teie maailma keskusasulas anti igale inimasustusele piisavalt maad. Kuigi kaugelasuvad suguharud jätkasid ja hipidamist ja korilust, olid Vürsti koolide õpilased ja õpetajad kõik põllupidajad ja taimekasvatajad. Aeg jagunes ligikaudu võrdselt järgmiste tegevuste vahel:

⁴ 1. *füüsiline töö*. Maaviljelus koos kodude ehitamise ja kaunistamisega;

⁵ 2. *ühiskondlik tegevus*. Näitemängud ja kultuuritöö rühmad;

⁶ 3. *õppepraktika*. Individuaalõpe koos pere- ja rühmaõppega, lisaks erialased rühmad;

⁷ 4. *kutseõpe*. Abielu- ja kodumajanduskoolid, kunsti- ja käsitöökoolid ja õpetajate koolid — ilmalikud, kultuuri- ja usukoolid;

⁸ 5. *vaimne kultuur*. Õpetajate vennaskond, laste- ja noorterühmade valgustus ja põliselanike seast vastuvõetud laste koolitamine oma rahvale misjonärideks.

⁹ ¶ Planeedivürst ei ole surelikele nähtav; usk, et teda esindavad kaaskonna poolainelised olendid, on usklikkuse proovikivi. Kuid need kultuuri- ja õppeasutused on iga planeedi vajadustega hästi kohandatud ja peagi kujuneb inimrasside seas neisse erinevatesse õppeasutustesse pääsemiseks pingeline ja kiiduväärt konkurents.

¹⁰ Niisugusest maailma kultuuri ja saavutuste keskusest kiirgab kõigile rahvastele järjest ülendavat ja tsiviliseerivat mõju, mis aeglaselt ja kindlalt muudab arenevaid rasse. Vahepeal pöörduvad ümbruskonna rahvaste haritud ja vaimustunud lapsed, keda on Vürsti koolidesse vastu võetud ja seal õpetatud, oma kodurühmadesse tagasi, ning loovad seal oma võimete kohaselt uusi tõhusaid õppe- ja kultuurikeskusi, mis hakkavad töötama Vürsti koolide eeskujul.

¹¹ ¶ Urantial olid need planeetide edasiarengu ja kultuurilise edasimineku kavad üsna kaugele jõudnud ja kulgenud vägagi rahuldavalt, kui kogu see ettevõtmine üsna äkki ja väga kuulsusetult lõppes Caligastia ühinemise tõttu Luciferi mässuga.

¹² Minu jaoks oli teadasaamine ühe minu enda poja seisuseklassi esindaja Caligastia räigest reetlikkusest üks selle mässu sügavalt šokeerivaid episoodide. Caligastia oli külmalt kaalutledes ja pahatahtlikult ette kavatsedes kogu Urantial koolides toimunud õppetööd süstemaatiliselt eksiteele viinud ja õpetust mürgitanud. Need koolid hävisid kiiresti ja täielikult.

¹³ Paljud tõusuteelised Vürsti materialiseerunud kaaskonnast jäid ustavaks ning löid Caligastia ridadest lahku. Neile lojaalseks jäänutele olid toeks Urantia Melkisedekitest hooldajad ja hilisematel aegadel tegid nende järglased palju ära planeedi tõe- ja õiglusemõistete alalhoidmiseks. Nende ustavate evangelistide tegevus aitas ära hoida vaimse tõe täielikku kustumist Urantial. Need vaprad hinged koos oma järglastega hoidsid elus teadmise Isa valitsemisest ja säilitasid maailma rasside jaoks arusaama, et planeedil järgnevad üksteisele jumalike Poegade eri klasside usu- lised elukorraldused.

5. ARENEV TSIVILISATSIOON

¹ Asustatud maailmade ustavad Vürstid on alaliselt kin- nistatud nende planeetide juurde, kuhu nad algselt on määratud. Paradiisi-Pojad ja nende usulised elukorraldused võivad tulla ja minna, kuid edukas Planeedivürst jätkab oma maailma valitsemist. Tema töö on kõrgemate Poegade ülesannetest täiesti sõltumatu ning suunatud tsivilisatsiooni arengu edendamisele planeedil.

² Vaevalt on olemas kaht planeeti, kus tsivilisatsiooni progress toimuks ühtmoodi. Surelike evolutsioon on arvukates maailmades üksikasjade poolest väga erinev. Vaatamata neile planeedi arengu paljudele füüsilistele, intellektuaalsetele ja sotsiaalsetele erisustele kulgeb kõigi arengsfääride elu teatavates kindlaksmääratud suundades.

³ Planeedivürsti heasoovliku valitsuse all, mida täien- davad Ainelised Pojad ja jagavad etappideks Paradiisi-Poe- gade perioodilised missioonid, läbivad keskmise aja ja ruu- mi maailma surelikud rassid järgemööda seitse arengue- pohhi:

⁴ 1. *toitumise*pohh. Inimese-eelseid loodud-olendeid ja esimesi primitiivseid inimrasse huvitavad põhiliselt toi- duprobleemid. Need arenevad olendid veedavad ärkvel- olekutunde kas toiduotsinguil või võideldes, kas rünnates

või end kaitstes. Nende hilisema tsivilisatsiooni varajaste eelkäijate meeltes on toiduotsingud kõige tähtsamal ko- hal;

⁵ ¶ 2. *turvalisuse*ajastu. Niipea kui primitiivsel kütil jääb toiduotsingutest aega üle, kasutab ta seda vaba aega oma turvalisuse kindlustamiseks. Üha enam pühendata- ke tähelepanu sõjapidamisviisidele. Kindlustatakse kodu- sid ja tihendatakse sugukondade ühtekuuluvust, sisenda- des ühist hirmu ning viha võõraste rühmade vastu. Enese alalhoiu tung järgneb alati enese ülalpidamise tungile;

⁶ ¶ 3. *ainelise mugavuse* ajastu. Kui toiduprobleemid on osaliselt lahendatud ja teatav turvalisuseaste saavuta- tud, siis kasutatakse lisanduvat vaba aega isikliku muga- vuse edendamiseks. Luksus ja vajadus võistlevad omava- hel keske koha eest inimtegevuses. Seda ajastut iseloo- mustavad liigagi sageli türannia, sallimatus, aplus ja joo- marlus. Rasside nõrgemad elemendid kalduvad liialdus- tesse ja julmusesse. Tsivilisatsiooni edasi arenedes alluta- takse need naudinguid otsivad nõrgad järk-järgult tugeva- matele ja tõtt armastavatele elementidele;

⁷ ¶ 4. *püüd teadmiste ja tarkuse poole*. Toit, turvalisus, naudingud ja vaba aeg on kultuuri arengu ja teadmiste le- viku aluseks. Püüd teadmisi rakendada annab tulemuseks tarkuse, ja kui kultuur on õppinud oma kogemustest ka- su saama ning nende varal täiustuma, ongi tsivilisatsioon saavutatud. Toit, turvalisus ja aine- line mugavus on ühis- konnas veel ülekaalus, kuid paljud perspektiivitundega in- diviidid janunevad teadmiste ja tarkuse järele. Igale lapsele antakse võimalus praktilise tegevuse käigus õppida: nende ajastute juhtsõnaks on haridus;

⁸ ¶ 5. *filosoofia ja vendluse* epohh. Kui surelikud õpi- vad mõtlema ja kogemustest kasu lõikama, hakkavad nad filosoferima — endamisi arutlema ja subjektiivseid otsu- seid tegema. Selle ajastu ühiskond muutub eetiliseks ning selle ajastu surelikud saavad tõeliselt kõlbelisteks olendi- teks. Targad moraalsed olendid suudavad niisuguses ede- nevas maailmas luua inimeste vahel vendluse. Eetilised ja kõlbelised olendid võivad õppida elama kuldreegli järgi;

⁹ ¶ 6. *vaimsete püüdluste* ajastu. Kui arenevad sureli- kud on läbinud füüsilise, intellektuaalse ja sotsiaalse aren- guetapi, jõuavad nad varem või hiljem selliste isikliku kae- muse tasemeteni, mis ajendavad neid otsima vaimset ra- huldust ja kosmilist arusaamist. Usk on see, mis hirmu ja eelarvamuste emotsionaalsetelt tasanditelt viib lõpuks kosmilise tarkuse ja isikliku vaimse kogemuse kõrgetele astmetele. Haridus innustab tähendusi mõistma ja kultuur püüab haarata kosmilisi suhteid ning tõelisi väärtusi. Need arenevad surelikud on tõeliselt kultuursed, ehtsalt haritud ja erakordselt Jumalat tundvad;

¹⁰ ¶ 7. *valguse ja elu* ajastu. Sel ajal toimub üksteisele järgnenud füüsilise turvalisuse, intellektuaalse avardumise, sotsiaalse kultuuri ja vaimsete saavutuste ajastute õitseng. Nüüd need inimsaavutused segunevad, ühinevad ja koor- dineeruvad kosmilises ühtsuses ja isetus teenimises. Piirit- letud olemust ja ainelisi eeldusi arvestades ei ole aja ja ruu-

mi stabiilsete maailmade edasijõudvate põlvkondade arenguvõimalustel mingeid piire.

¹¹ ¶ Oma sfääridel läbi maailma ajaloo järgnevate usuliste elukorralduste ja planeedi progressi järjestikuste epohhide teeninud Planeedivürstid ülendatakse valguse ja elu ajastu sissepühitsemisel Planeedi Suveräänideks.

6. PLANEEDI KULTUUR

¹ Urantia isoleerituse tõttu ei ole teie Satania naabrite elu ja keskkonna paljusid üksikasju võimalik tutvustada. Nende kirjeldamist piirab planeedi karantiin ja süsteemi isoleeritus. Kõigis oma püüetes Urantia surelikke valgustada peame me juhinduma neist kitsendustest, kuid lubatu piires on teile antud teada keskmise arengumaailma progressist ning te saate niisuguse maailma elujärku võrrelda Urantia praeguse seisundiga.

² Tsivilisatsiooni areng Urantial ei olegi nii erinev teiste maailmade omast, mis samuti on pidanud taluma vaimset isolatsiooni. Kuid võrreldes ustavate maailmadega, näib teie planeet olevat üliras segaduses ning kõigis intellektuaalse edasimineku ja vaimsete saavutuste faasides suuresti maha jäänud.

³ Teie planeedi ebaõnne tõttu pole urantialastel võimalik normaalsete maailmade kultuurist eriti aru saada. Kuid te ei peaks kujutlema arengumaailmu, isegi mitte kõige ideaalsemaid neist, sfääradena, kus elu on vaid lillepitu. Surelike rasside elu algusaegu saadab alati võitlus. Ellujäämisväärtuste omandamise oluliseks osaks on pingutused ja otsused.

⁴ Kultuur eeldab meele kvaliteeti, kultuuri ei saa edendada, kui ei ülendata meelt. Kõrgem intellekt püüdleb ülla kultuuri poole ja leiab alati mingi tee selleni jõudmiseks. Madalam meel põlastab kõrgeimat kultuuri ka siis, kui see talle valmiskujul kätte antakse. Palju sõltub ka jumalike Poegade järjestikustest missioonidest ja sellest, mil määral nende vastavate usuliste elukorralduste ajastutel valgustust vastu võetakse.

⁵ ¶ Te ei tohiks unustada, et kõik Satania maailmad on Luciferi mässu tõttu olnud kakssada tuhat aastat Norlatiadeki vaimse keelu all. Ja patust ning lahkulöömisest tuleneva mahajäämise kompenseerimiseks kulub pikki ajastuid. Teie maailma elujärk on mässulise Planeedivürsti ja

üleastunud Ainelise Poja kahekordse tragöödia tagajärjel ikka veel kirev ja korratu. Isegi Kristus Miikaeli annetumine Urantial ei kaotanud kohe eelmise maailmavalitsuse tõsiste eksimuste ajalikke tagajärgi.

7. ISOLATSIOONI HÜVITUS

¹ Esmapilgul võib näida, et Urantia ja selle kaaslasteks olevad isoleeritud maailmad on selliste üleiniimlike isiksuste nagu Planeedivürst ning Aineline Poeg ja Tütar soodsast kohalolekust ja mõjust väga õnnetult ilma jäänud. Kuid nende sfääride isolatsioon annab neile rassidele ainulaadse võimaluse ilmutada usku ja arendada erilist usaldust kosmilise tõeväärsuse vastu, mis ei sõltu nägemisest ega ainelistest kaalutlustest. Lõppkokkuvõttes võib selguda, et mässu tagajärjel karantiini määratud maailmadest pärinevatel surelikel loodud-olenditel on erakordselt vedanud. Oleme avastanud, et neile tõusuteeliste usaldatakse juba väga varakult loendamatu eriuuesandeid kosmilistes ettevõtmistes, kus saavutused oluliselt sõltuvad kõhklematust usust ja ülimast usaldusest.

² Jerusemil elavad neist isoleeritud maailmadest pärit tõusuteelised omaette sektoris ning neid nimetatakse *agondonter*'iteks, see tähendab arenevateks tahteolenditeks, kes võivad ilma nägemata uskuda, isoleerituina sihikindlaks jääda ning ka üksi ületamatutest raskustest võidukalt jagu saada. See agondonterite funktsionaalne rühmitus jääb püsima kogu tõusutee jooksul kohalikus universumis ja superuniversumi läbimisel; see kaob Havonas viibimise ajal, kuid ilmub taas kohe Paradiisi jõudmisel ning on kindlalt olemas Surelike Lõplikkuse Korpuses. Tabamantia on lõpetanu staatusega *agondonter*, kes on ellu jäänud ühelt karantiinis olnud sfäärilt, mis osales esimeses aja ja ruumi universumites toimunud mässus.

³ Kogu Paradiisi-teenkonna jooksul järgneb pingutustele hüvitus nagu põhjusele tagajärg. Need hüvitused tõstavad indiviidi keskmisest tasemest esile, kujutavad endast loodud-olendite erinevaid kogemusi ning lõppkokkuvõttes aitavad muuta lõpetanute kui kollektiivi tegevuse mitmekülgsemaks.

⁴ [Esitanud teise astme Lanonandek-Poeg Varukorpusest.]

51 KIRI

PLANEETIDE AADAMAD

PLANEEDIVÜRSTI usulise elukorralduse ajal jõuab primitiivne inimene loomuliku evolutsioonilise arengu piirini ning see bioloogiline saavutus on Süsteemi Suveräänile märgiks, et sellisesse maailma tuleb saata pojaseisuse teine klass, bioloogilised ülendajad. Neid Poegi, keda on kaks — Ainline Poeg ja Tütar —, tuntakse planeedil tavaliselt Aadama ja Eevana. Satania algne Ainline Poeg on Adam ja süsteemi maailmadesse bioloogilisteks ülendajateks suundujad kannavad alati selle oma ainulaadse klassi esimese ja algse Poja nime.

² Need Pojad on Looja-Poja ainline kingitus asustatud maailmadele. Nad jäävad koos Planeedivürstiga planeedile, kuhu nad on määratud, kogu selle sfääri arenguloo jooksul. Niisugune ettevõtmine Planeedivürsti poolt valitsetavas maailmas ei ole eriti riskantne, kuid usust taganenud planeedil, vaimse valitsejata maailmas, mis on ilma jäetud planeetidevahelise suhtlemise võimalustest, kaasnevad selle missiooniga tõsised ohud.

³ Kuigi te ei või lootagi saada kõike teada nende Poegade tööst kõigis Satania ja teiste süsteemide maailmades, kirjeldatakse teistes kirjades põhjalikumalt Jerusemi bioloogiliste ülendajate korpusest Urantia rasse täiustama saanud huvitava paari, Aadama ja Eeva elu ning kogemusi. Kuigi teie põliselanikest rasside täiustamise ideaalsed plaanid äpardusid, ei olnud Aadama missioon siiski asjatu; Urantia on Aadama ja Eeva kingitusest mõõtnatult kasu saanud ning ka nende kaaslased või kõrged nõukogud ei pea nende tööd täiesti tühjaläinuks.

1. JUMALA AINELISTE POEGADE PÄRITOLU JA OLEMUS

¹ Ainelised ehk soolised Pojad ja Tütred on Looja-Poja järglased; Universumi Emavaim ei osale nende olendite loomisel, kes on mõeldud tegutsema arengumaailmade bioloogiliste ülendajatena.

² Ainline pojaseisuse klass ei ole kogu kohaliku universumi ulatuses ühesugune. Looja-Poeg loob igas kohalikus süsteemis vaid ühe niisuguste olendite paari. Need algsed paarid on loomult üksteisest erinevad, sest on häälestatud oma süsteemi elumudelile. See on vajalik omadus, sest muidu ei ühilduks Aadamate paljunemispotentsiaal konkreetse süsteemi maailmade arenevate surelike omaga. Urantiale saanud Adam ja Eeva pärinesid Aineliste Poegade algsest Satania paarist.

³ ¶ Ainelised Pojad võivad olla kahe ja poole kuni kolme meetri pikkused ning nende kehad kiirgavad violetse varjundiga ergavat eredat valgust. Nende ainelistes keha-des ringleb küll ainline veri, kuid nad on laetud lisaks ka jumaliku energiaga ja küllastatud taevase valgusega. Need Ainelised Pojad (Aadamad) ja Ainelised Tütred (Eevad) on omavahel võrdsed, erinedes vaid paljunemisomaduste ja teatavate keemiliste isärasuste poolest. Nad on võrdsed, kuid erinevad, mees- ja naissoost — seega teineteist

täiendavad — ning on mõeldud täitma paaris peaaegu kõiki ülesandeid.

⁴ Aineliste Poegade toitumine on kahesugune; nad ongi loomult ja kehaehituselt kahesed ning kasutavad materialiseerunud energiat peaaegu samuti kui maailma füüsilised olendid, kuid oma surematut olemasolu hoiavad nad täielikult alal teatavate toetavate kosmiliste energiatega ja automaatse omastamisega. Kui sel Poegade klassil peaks mõne ülesande täitmine ebaõnnestuma või kui nad koguni teadlikult ja tahtlikult mässama hakkavad, satuvad nad isolatsiooni ning lõigatakse ära elu ja valguse allikast universumis. See muudab nad tegelikult ainelisteks olenditeks, kes on määratud elama ainelist elu maailmas, kuhu nad on lähetatud, ning nad on sunnitud laskma universumikohtunikel enese üle kohut mõista. Niisuguse õnnetu ja rumala Ainelise Poja või Tütred elujärgu planeedil lõpetab lõpuks füüsiline surm.

⁵ Algsed ja otseselt loodud Adam ja Eeva on loomult surematud nagu ka kõik teised kohaliku universumi pojaseisuse klassid, kuid nende poegade ja tütarde surematuse potentsiaal üha väheneb. See algne paar ei saa oma sigitatud poegadele ja tütardele surematust tingimusteta üle anda. Nende järglased saavad elu jätkata vaid siis, kui pole katkenud intellektuaalne sünkroonsus Vaimu meelegravitatsiooniringlusega. Satania süsteemi algusest saadik on mässu ja reetmise tõttu kaotatud kolmteist Planeetide Aadamat ning 681 204 olendit vähem vastutusrikkast ametitest. Enamik neist ülejooksmistest toimus Luciferi mässu ajal.

⁶ ¶ Kuigi Ainelised Pojad on süsteemi keskusmaailmade alalised elanikud, ei ole neil Mõttekohandajaid, ka arenguplaneetidel ülesandeid täites mitte, kuid just oma teenistustega omandavad nad kogemusliku võime saada sisim Kohandaja ja võimaluse Paradiisi-tõusuks. Need ainulaadsed ja imeliselt kasulikud olendid on vaimse ja füüsilise maailma vahelised ühenduslülid. Nad on koondunud süsteemide keskustesse, kus nad sigivad ja käituvad nagu aineliste maailmade kodanikud. Nendest keskustest lähetatakse neid arengumaailmadesse.

⁷ Erinevalt teistest planeetidel teenivatest loodud Poegadest ei jää ainline pojaseisuse klass ainelistele loodud olenditele, nagu seda on Urantia asukad, loomult nähtamatuks. Neid Jumala Poegi võib näha ja mõista ning nad võivad tegelikult seltsida ajalike loodud-olenditega, võiksid isegi nendega järglasi saada, kuigi see bioloogilise ülendamise roll jääb tavaliselt Planeetide Aadamate järglastele.

⁸ ¶ Jerusemil on iga Aadama ja Eeva ustavad lapsed surematud, aga Ainelise Poja ja Tütred arenguplaneedil sigitatud järglased surevad loomulikku surma. Nende Poegade rematerialiseerudes paljunemiseks arengumaailmas toimub elu edastamise mehhanismis muutus. Elukandjad jätaavad meelega Planeetide Aadamad ja Eevad ilma võimest surematuid poegi ja tütreid sigitada. Kui Adam ja Eeva

jäävad ustavaks, võivad nad planeedil oma ülesannet täites lõputult edasi elada, kuid nende laste eluiga väheneb teatava määra iga järgneva põlvkonnaga.

2. PLANEETIDE AADAMATE ÜLEVIIMINE

¹ Kui saabub uudis, et veel üks asustatud maailm on jõudnud füüsilise arengu kõrgpunkti, kutsub Süsteemi Suverään süsteemi keskusmaailma kokku Aineliste Poegade ja Tütarde korpuse ja pärast selle arengumaailma vajaduste läbiarutamist valitakse vanemate Aineliste Poegade korpusest kaks vabatahtlikku — üks Adam ja üks Eeva — seda avastusretke teostama, astuma sügavasse unne enne seeravisse võtmist ja transportimist oma teenistuslikust kodust uude, uute võimaluste ja uute ohtude maailma.

² Adamad ja Eevad on poolainelised loodud-olendid ning seeravid neid sellistena transportida ei saa. Enne kui neid saab määratud maailma transportimiseks seeravisse võtta, tuleb nad süsteemi keskusmaailmas kõigepealt dematerialiseerida. Transpordiseeravid suudavad Ainelisi Poegi ja teisi poolainelisi olendeid selliselt endasse muundada, et neid saaks seeravisse võtta ja sellistena läbi kosmose ühest maailmast või süsteemist teise transportida. Selleks transpordiks ettevalmistamine võtab ligikaudu standardaja kolm päeva ning pärast seeravitranspordiga reisi lõpetamist peavad Elukandjad dematerialiseeritud loodud-olendite normaalse eksisteerimisvormi jälle taastama.

³ ¶ Aadamate ettevalmistamisel nende transportimiseks Jerusemilt arengumaailmadesse on küll olemas dematerialiseerimismeetod, kuid nende äraviimiseks neist maailmadest samasugust meetodit ei ole, kui just pole vaja kogu planeeti tühjaks teha, sest sel juhul kohaldatakse eriolukorra dematerialiseerimismeetodit kogu päästetava elanikkonna jaoks. Kui areneva rassi elukohta planeedil peaks ähvardama mingi füüsiline katastroof, kasutavad Melkisedekid ja Elukandjad dematerialiseerimismeetodit kõigi ellujääjate jaoks ning need olendid kantakse seeravitranspordiga uude maailma, mis on nende eksisteerimise jätkamiseks ette valmistatud. Kosmosemaailmas kord alguse saanud inimrassi areng peab kulgema täiesti sõltumata selle planeedi füüsilisest ellujäämisest, muidu aga ei ole Planeetide Aadamate ja Eevade lahkumine nende poolt valitud maailmast arenguajastute jooksul ette nähtud.

⁴ ¶ Sihtkohaks olevale planeedile saabumisel Aineline Poeg ja Tütar taasmaterialiseeritakse Elukandjate juhendamisel. Kogu sellele protsessile kulub kümme kuni kakskümmend kaheksa päeva Urantia aega. Seeravliku une teadvusetus jääb kogu selle muundamisperioodi jooksul alles. Kui füüsilise organismi taaskoondamine on lõpule viidud, seisavad need Ainelised Pojad ja Tütred oma uutes kodudes ja oma uutes maailmades täpselt samasugustena, nagu nad olid enne dematerialiseerumist Jerusemil.

3. AADAMATE ÜLESANDED

¹ Asustatud maailmades rajavad Ainelised Pojad ja Tütred endale oma koduaiad, milles neid peagi abistavad nende oma lapsed. Aia asukoha on tavaliselt valinud Planeedivürst ning tema aineline kaaskond teeb tavaliselt paljude kõrgemat tüüpi põliselanikest rahvaste abiga ära ettevalmistustöö.

² Need Eedeni aiad on saanud oma nime tähtkuju keskusmaailma Edentia auks ja sellest, et nad kujundatakse Kõigekõrgemate Isade keskusmaailma botaanilise suurejoonelisuse järgi. Need koduaiad asuvad tavaliselt eraldatud paigas lähistroopilisel alal. Muidu harilikel maailmades on need imelised loomingud. Katkendlik kirjeldus selle ettevõtmise äpardunud arengust Urantial ei anna teile neist kaunitest kultuurikeskustest mingit ettekujutust.

³ ¶ Potentsiaalselt on planeedi Adam ja Eeva füüsilise armu täielik kingitus surelikele rassidele. Selle sissetoodud paari põhiülesandeks on aja lapsi paljundada ja ülendada. Kuid vahetut segunemist aia elanike ja maailma elanike vahel tegelikult ei toimu; Adam ja Eeva jäävad paljude põlvkondade vältel arenevatest surelikest bioloogiliselt eraldatuks, sest nad moodustavad tugeva rassi oma klassist. Siit pärinebki asustatud maailmades violetne rass.

⁴ Rasside täiustamise kavad töötab välja Planeedivürst koos oma kaaskonnaga ning Adam ja Eeva viivad need elu. Ning just selles suhtes oli teie Aineline Poeg oma kaaslasega Urantiale saabudes väga ebasoodsas olukorras. Caligastia avaldas Aadama missioonile kavalalt ja tõhusalt vastupanu, ning vaatamata sellele, et Urantia Melkisedekitest hooldajad olid Aadamat ja Eevat igati hoiatanud mässulise Planeedivürsti poolt ähvardavate ohtude eest, meelitas see põlismässaja Eedeni-paari riukalikku intriigi kasutades löksu, sundides neid rikkuma nende kui teie maailma nähtavate valitsejate hoolduslepingut. Reeturlikul Planeedivürstil õnnestuski teie Aadamat ja Eevat kompromiteerida, kuid tema püüded neid Luciferi mässu kaasa haarata jooksid tühja.

⁵ ¶ Viies ingliteklass, planeediabilised, on kinnistatud Aadama missiooni juurde ning saadab Planeetide Aadamaid alati nende retkedel maailmadesse. Algselt on määratud korpuses ligikaudu sada tuhat liiget. Kui Urantia Aadama ja Eeva töö algas ebaküpselt, kui nad kaldusid ettemääratud kavast kõrvale, manitses üks Aia seeravite häälest neid nende laiduväärse käitumise pärast. Ja teie lugu sellest sündmusest illustreerib hästi viisi, kuidas teie planeedil on traditsiooniliselt omistatud kõike üleloomulikku Issandale Jumalale. Seetõttu on urantialased sageli Kõikse Isa olemuse suhtes segadusse sattunud, sest talle on omistatud üldiselt kõigi tema kaaslaste ja alluvate sõnu ning tegusid. Aadama ja Eeva puhul polnud Aia ingel keegi muu kui tol ajal valves olnud planeediabiliste juht. See seerav Solonia kuulutas jumaliku kava läbikukkunuks ja nõudis Melkisedekitest hooldajate tagasipöördumist Urantiale.

⁶ ¶ Teisesed keskteelised kuuluvad Aadama missioonide juurde. Nagu Planeedivürsti aineline kaaskond, nii

kuuluvad ka Aineliste Poegade ja Tütarde järeltulijad kah-te klassi: nende füüsilised lapsed ja teisesed keskteelised. Need ainelised, kuid tavaliselt nähtamatud hoolekandjad planeetidel aitavad palju kaasa tsivilisatsiooni arengule ning isegi aitavad allutada allumatuid vähemusi, kes võivad püüda sotsiaalset arengut ja vaimset edenemist õõnestada.

⁷ Teiseseid keskteelisi ei tohiks ära segada esmaste keskteeliste, kes pärinevad peaaegu Planeedivürsti saabumise ajast. Enamik neist varasematest keskteelistest ühines Urantial Caligastia mässuga ning on olnud nelipühist saadik interneeritud. Samuti on interneeritud ka paljud Aadama rühma liikmed, kes ei jäänud planeedi valitsusele us-tavaks.

⁸ Nelipühil moodustasid esmased ja teisesed ustavad keskteelised vabatahtlikult liidu ning on tegutsenud maailma asjatoimetustes sellest ajast saadik ühtse üksusena. Nad teenivad ustavate keskteeliste juhtimisel, keda vali-takse vaheldumisi neist kahest rühmast.

⁹ ¶ Teie maailma on külastanud neli pojaseisuse klassi: Planeedivürst Caligastia; Jumala Ainelised Pojad Adam ja Eeva; Aabrami aegade „Saalemi tark” Machiventa Melkisedek; ja Kristus Miikael, kes saabus Paradiisi annetuva Pojana. Kuivõrd tõhusam ja kaunim oleks olnud, kui Ne-badoni universumi ülemvalitsejat Miikaeli oleks teie maailmas tervitanud ustav ja teokas Planeedivürst ning pühen-dunud ja edukas Ainline Poeg, kes mõlemad oleksid võinud nii palju kaasa aidata annetuva Poja elutööle ja mis-sioonile! Kuid mitte kõigil maailmadel pole läinud nii õn-netult kui Urantial ning ka Planeetide Aadamate missioon pole alati olnud nii raske ja riskantne. Kui neid saadab edu, aitavad nad kaasa suure rahva arengule, jätkates planeediasjade nähtavate juhtidena tegevust isegi kuni selle kau-ge ajani, mil see maailm stabiliseerub valgusesse ja ellu.

4. KUUS ARENGURASSI

¹ Asustatud maailmade varastel ajastutel on ülekaalus punane inimrass, kes jõuab inimesele omaste arengutase-meteni tavaliselt esimesena. Ent kuigi punane inimene on planeetidel vana rass, tekivad ka sellele järgnevad värvilised rahvad surelike ilmumise ajastul juba väga varakult.

² Varasemad rassid on hilisematest mõnevõrra kõrge-mad, punane inimene seisab indigorassist — mustast ras-sist — palju kõrgemal. Elukandjad annetavad esimesele ehk punasele rassile eluenergiaid täies mahus ning iga järg-neva selgesti erineva sure-like rühma ilmnemine arengus kujutab endast variatsiooni esialgse annetuse arvel. Ka su-relike kasv kaldub punasest rassist indigorassi suunas liiku-des vähenema, kuigi Urantial ilmusid roheliste ja oranžide rahvaste seas ootamatud hiigelskasvu jooned.

³ Maailmades, kus esinevad kõik kuus arengurassi, on kõrgemad rahvad esimesest, kolmandast ja viiendast ras-sist — punased, kollased ja sinised. Arengurasside intellek-tuaalse kasvu ja vaimse arengu võime ilmneb seega vahel-duvalt, nii et teine, neljas ja kuues on mõnevõrra vähem andekad. Need teisest rasside rahvad teatavates maailma-des puuduvad, paljudes teistes on nad hävitatud. Urantia

õnnetuseks olete te kaotanud väga palju oma kõrgemaid siniseid inimesi, neid on alles vaid teie segunenud „valges rassis”. Teie oranžide ja roheliste rahvaste kadumine ei ole nii murettekitav.

⁴ Kuue — või kolme — värvilise rassi areng näib puna-sele inimesele antud algset annetust küll vähendavat, kuid pakub surelike tüüpidele teatavaid väga soodsaid variat-sioone ja võimaldab väljendada mitmesuguseid inimpotentsiaale, mis oleksid muidu saavutamatud. Need teisen-did on inimkonna kui terviku edasiliikumisele kasulikud tingimused, et sissetoodud aadamlik ehk violetne rass neid hiljem täiustab. Urantial seda tavalist segunemiskava laial-daselt ellu ei viidud ning selle rassi arengukava täitmata-jätmise tõttu on teil nende varajaste rasside jäänukeid oma maailmas jälgides võimatu kuigivõrd aru saada nende rah-vaste seisundist keskmisel asustatud planeedil.

⁵ ¶ Rasside arengu varajastel aegadel kalduvad puna-sed, kollased ja sinised inimesed veidi omavahel ristuma; samasugune segunemistendents on ka oranži, rohelise ja indigorassi vahel.

⁶ Vähem arenenud inimesi rakendavad edasijõudnu-mad rassid tavaliselt lihttöölisena. Sellest on saanud algu-se ka orjus planeetide varasematel ajastutel. Harilikult allu-tavad punased inimesed oranžid ja alandavad nad teenija-te seisundisse, mõnikord ka hävitavad nad. Kollased ja pu-nased inimesed suhtlevad omavahel tavaliselt vennalikult, kuid mitte alati. Kollane rass tavaliselt orjastab rohelise, si-nine inimene aga allutab endale indigo. Need primitiivsed inimrassid kasutavad oma vähem arenenud kaaslaste tee-nuseid sunnitööl, nii nagu urantialased ostavad ja müüvad hobuseid ning kariloomi.

⁷ Enamikus normaalsetes maailmades ei püsi sun-niviisiline orjus Planeedivürsti usulisest elukorraldusest kauem, kuigi vaimse puudega ja sotsiaalsed õiguserikkujad peavad siiski vahel sunnitööd tegema. Ent kõigil normaalsel sfääridel kaotatakse niisugune primitiivne orjus varsti pärast sissetoodud violetse ehk aadamliku rassi saabumist.

⁸ Neil kuuel areneval rassil on määratud seguneda ja saada kõrgemaks Aadamatest ülendajate järglastega segu-nemise teel. Kuid enne nende rahvaste segunemist lan-gevad viletsamad ja kõlbmatud enamasti välja. Planeedi-vürst ja Ainline Poeg koos teiste selleks sobivate planeedi-võimudega otsustavad paljunemisliinide kõlblikkuse üle. Urantial on sellist radikaalset programmi ellu viia raske, sest puuduvad kompetentsed otsustajad teie maailma ras-side indiviidide bioloogilise kõlblikkuse või kõlbmatuse üle. Sellele takistusele vaatamata näib, et peaksite suutma oma märgatavalt kõlbmatute, puudulike, mandunud ja an-tisotsiaalsete tüvikondade bioloogilise kõrvaldamise suh-tes kokkuleppele jõuda.

5. RASSIDE SEGUNEMINE — AADAMA VERE ANNETUS

¹ Planeedi Aadama ja Eeva saabudes asustatud maailma on neist kõrgemad neile õpetanud, kuidas olemasolevaid intellektioliendite rasse kõige paremini täiustada. Ühtne tegevuskava küll puudub, palju jäetakse ka hoolekandjatest paari otsustada ja vigu ei tehti nii harva, eriti segaduses ja mässulistes maailmades, nagu seda on Urantia.

² Violetsed rahvad ei hakka tavaliselt planeedi põliselanikega segunema enne, kui nende endi rühmas pole juba üle miljoni liikme. Kuid Planeedivürsti kaaskond kuulutas vahepeal, et Jumala lapsed on tulnud alla inimrasside juurde elama; ja inimesed ootavad kannatamatult aega, mil teatatakse, et need, kes on tunnistanud kõrgema rassi ainest omavaks, võivad minna Eedeni Aeda, kus Aadama pojad ja tütreid valivad nende seast uue ja segatud inimkonnaklassi arenevad isad ja emad.

³ Normaalses maailmades ei loo Planeedi Adam ja Eeva kunagi arengurassidega paarisuhteid. See bioloogilise parandamise töö jääb Aadama järglaste ülesandeks. Kuid need adamiidid ei lähe rasside sekka: Vürsti kaaskond toob Eedeni Aeda paremaid mehi ja naisi, kes vabatahtlikult Aadama järglastega paari astuvad. Ja enamikus maailmades peetakse suureks auks saada valitud aia poegade ja tütardega paariastumise kandidaatideks.

⁴ Esmakordselt vähenevad rassisõjad ja muud suguharudevahelised võitlused, sest maailma rassid püüavad üha enam tunnustust võita ja aeda pääseda. Sellest, kuidas see konkurentsivõitlus hakkab normaalse planeedi kõigi tegevuste seas keskset kohta hõivama, võite parimal juhul saada väga napi ettekujutuse. Kogu see rassi täiustamise kava nurjus Urantial juba varakult.

⁵ ¶ Violetne rass on monogaamne rahvas ja iga Aadama poegade või tütardega ühinev arenev mees või naine töötab mitte võtta teisi paarilisi ning õpetada monogaamsust ka oma lastele. Kõigist neist liitudest sündivaid lapsi haritakse ja õpetatakse Planeedivürsti koolides ning neil lubatakse siis siirduda oma areneva vanema rassi juurde ning abielluda kellegagi kõrgemate surelike valitud rühmadest.

⁶ Selle Aineliste Poegade tüvikonna lisamisel maailmade arengurassidele käivitub uus ja suurem arengulise edasimineku ajastu. Selle sissetoodud võimekuse ja evolutsiooni ületavate joonte väljavalamine paljunemise teel kutsub esile kiireid järjestikuseid samme tsivilisatsiooni ja rassi arengus: saja tuhande aastaga liigutakse edasi rohkem kui eelnevate võitluste ajal miljoni aastaga. Pärast Aadama eluplasma kinkimist teie rahvastele on teie maailmas, vaatamata isegi ettemääratud kavade nurjumisele, palju edasi jõutud.

⁷ Ent kuigi planeedi Eedeni Aia otsesed järglased saavad annetada end arengurasside parematele liikmetele ja sel teel inimkonna bioloogilist taset tõsta, poleks Urantia surelike kõrgema rassiainese omajatel kasulik alamate rassidega paari heita: see rumal teguviis ohustaks kogu teie maailma tsivilisatsiooni. Et teil pole õnnestunud rasse

kooskõlla viia Aadama meetodil, peate oma planeedi rasside täiustamise probleemi lahendama teiste ning eeskätt inimlike kohandamis- ja piiramismeetoditega.

6. EEDENI KORD

¹ Enamikus asustatud maailmades jäävad Eedeni Aiad suurepäraseks kultuurikeskusteks ja tegutsevad ajastu ajastu järel planeedi käitumise ning tavade sotsiaalsete mudelitena. Isegi varajastel aegadel, mil violetsed inimesed on suhteliselt eraldi, võtavad nende koolid vastu sobivaid kandidaate maailma rasside hulgast ning aia tööstuslik areng avab uusi ärilise suhtlemise kanaleid. Seega aitavad Aadamad ja Eevad koos oma järglastega kaasa kultuuri järsule avaratumisele ja oma maailmade arengurasside kiirele täiustumisele. Ning kõiki neid suhteid täiendab ja tsemendib arengurasside segunemine Aadama poegade, mille tulemusena bioloogiline staatus kohe tõuseb, intellektuaalne potentsiaal elavneb ning vaimne vastuvõtuvõime paraneb.

² Normaalses maailmades saab violetse rassi keskus aias maailma teine kultuurikeskus, mis koos Planeedivürsti keskuslinnaga määrab tsivilisatsiooni arengutempo. Planeedivürsti keskuslinna koolid ning Aadama ja Eeva aiakoolid tegutsevad sajandeid üheaegselt. Nad ei ole teineteisest tavaliselt väga kaugel ning teevad harmoonilist koostööd.

³ Mõelge, mida see tähendaks teie maailmale, kui kusa-gil Levantis asuks maailma tsivilisatsiooni keskus, planeedi suur kultuuriülikool, mis on tegutsenud katkematult 37 000 aastat. Ning mõelge hetkeks ka sellele, kuidas selle iidse keskuse moraalse mõjuvõimu tugevdaks veelgi selle lähedal asuv teine, veel vanem taevase hoolekande keskus, mille traditsioonidel oleks 500 000 aasta pikkuse integreeritud arengumõju kumulatiivne jõud. Eedeni ideaale levitavad kogu maailmas lõppkokkuvõttes just tavad.

⁴ Planeedivürsti koolides tegeldakse eeskätt filosoofia, religiooni, kõlbluse ning kõrgemate intellektuaalsete ja kunstisaavutustega. Aadama ja Eeva aia koolid on pühendunud tavaliselt rakenduskunstidele, intellektuaalsele baaskoolitusele, sotsiaalkultuurile, majanduse arendamisele, kaubandussuhetele, füüsilisele ettevalmistusele ja tsiviilvalitsuse tegevusele. Need maailma keskused sulavad lõpuks üheks, kuid see tegelik ühinemine toimub mõnikord alles esimese Kohtumõistja-Poja aegadel.

⁵ ¶ Planeedi Aadama ja Eeva jätkuv eksisteerimine koos violetsest rassist otseste järglaste tuumikuga annab Eedeni kultuurile selle kasvustabiilsuse, mille tõttu selle traditsioonide jõud mõjub nii vastupandamatult maailma tsivilisatsioonile. Neis surematutes Ainelistes Poegades ja Tütardes näeme viimast Jumala ja inimese vahelist vältimatut ühendust, mis ületab peaaegu lõputu sügaviku igavese Looja ja madalaimate piiritletud ajasiksuste vahel. See on kõrget päritolu olend, kes on füüsiline, aineeline, isegi sooline nagu Urantia surelikudki ning kes on võimeline nähtamatut Planeedivürsti nägema ja temast aru saada

ning teda tõlgendama maailma surelikele loodud-olenditele, sest Ainelised Pojad ja Tütred näevad kõiki alamaid vaimolendite klasse; nad näevad Planeedivürsti ning kogu tema nähtavat ja nähtamatut kaaskonda.

⁶ Sajandite möödudes hakatakse Ainelist Poega ja Tütart nende järglaste inimrassidega ühtesulamise käigus pidama inimkonna ühisteks esivanemateks, arengurasside nüüdseks segunenud järeltulijate ühisteks vanemateks. Asustatud maailmadest teed alustavad surelikud peaksid tunnistama oma kogemuste järgi seitset isa:

- ⁷ 1. bioloogiline isa — lihane isa;
- ⁸ 2. maailma isa — Planeedi Aadam;
- ⁹ 3. sfääride isa — Süsteemi Suverään;
- ¹⁰ 4. Kõigekõrgem Isa — Tähtkuju Isa;
- ¹¹ 5. Universumi Isa — Looja-Poeg ja kohalike loodute kõrgeim valitseja;
- ¹² 6. Ülimad Isad — Päevilt Vanad, kes valitsevad superuniversumit;
- ¹³ 7. Vaim ehk Havona Isa — Kõikne Isa, kes elab Paradiisis ning annetab oma vaimu elama ja töötama universumite universumis elavate alamate loodud-olendite meele.

7. ÜHISHALDUS

¹ Paradiisi Avonal-Pojad tulevad asustatud maailma-desse aeg-ajalt kohut mõistma, kuid esimene kohut mõistma lähetatud Avonal pühitseb sisse areneva aja ja ruumi maailma neljanda usulise elukorralduse. Mõnele planeedile, kus seda Kohtumõistjat-Poega vastu võetakse kõikjal, jääb ta üheks ajastuks, ja planeet õitseb seega kolme Poja — Planeedivürsti, Ainelise Poja ja Kohtumõistja-Poja — ühise valitsuse all, kusjuures kaks viimast on maailma kõigile asukatele nähtavad.

² Enne kui esimene Kohtumõistja-Poeg oma ülesande täitmise normaalses arengumaailmas lõpetab, moodustavad Planeedivürst ja Aeline Poeg haridus- ja haldusalas- ses töös liidu. See planeedi kahese järelevalve ühtesulami- ne loob uue ja tõhusa maailma halduskorra. Kohtumõist- ja-Poja lahkumisel hakkab Planeedi Aadam tegelema sfää- riväliste asjadega. Niimoodi tegutsevad Aeline Poeg ja Tütar ühiselt planeedi haldajatena kuni maailma stabiili- seerumiseni valguse ja elu ajastusse, Planeedivürst ülendi- takse seejärel Planeedi Suverääniks. Sel kõrgema evolutsiooni ajastul saavad Aadam ja Eeva selle aulise maailma omamoodi ühisteks peaministriteks.

³ Niipea kui arengumaailma uus ja ühendatud keskus on omandanud stabiilsuse ja niipea kui jõutakse koolitada kompetentseid alluvaid haldustöötajaid, asutatakse kauge- matel maa-aladel ja eri rahvaste seas madalama astme kes- kused. Enne järgmise usulise elukorralduse Poja saabumist moodustatakse juba viiskümmend kuni sada niisugust ko- halikku keskust.

⁴ Planeedivürst koos oma kaaskonnaga edendab endi- selt vaimseid ja filosoofilisi tegevusalasid. Aadam ja Ee- va osutavad erilist tähelepanu maailma füüsilisele, teadus- likule ja majanduslikule tasemele. Mõlemad rühmad pü- hendavad võrdselt energiat kunstide, ühiskonnasuhete ja intellektuaalsete saavutuste edendamisele.

⁵ Maailma viienda usulise elukorralduse sissejuhatami- se ajaks on jõutud planeedi tegevuse suurejoonelise haldi- miseni. Niisugusel hästijuhitud sfääril on surelike eksistee- rimine tõesti stimuleeriv ja kasulik. Ning kui urantialased saaksid vaid jälgida elu sellisel planeedil, oskaksid nad ko- he hinnata kõige selle väärtust, mida teie maailm on kurja omaksvõtmise ja mässus osalemise tõttu kaotanud.

⁶ [Esitanud teise astme Lanonandek-Poeg Varukorpu- sest.]

PLANEETIDE SURELIKE EPOHHID

ALATES elu algatamisest areneval planeedil kuni selle lõpliku õitselepuhkemiseni valguse ja elu ajastul ilmub maailma areenile vähemalt seitse inimelu epohhi. Need järjestikused ajastud on määratud jumalike Poegade missioonidega planeedil ja ilmuvad keskmises asustatud maailmas järgmises järjestuses:

- ² 1. inimene Planeedivürsti-eelsel ajal;
- ³ 2. inimene Planeedivürsti-järgsel ajal;
- ⁴ 3. inimene Aadama-järgsel ajal;
- ⁵ 4. inimene Kohtumõistja-Poja järgsel ajal;
- ⁶ 5. inimene Annetuva Poja järgsel ajal;
- ⁷ 6. inimene Õpetaja-Poja järgsel ajal;
- ⁸ 7. valguse ja elu ajastu.

⁹ ¶ Niipea kui kosmosemaailmas on tekkinud füüsilisel eluks sobivad tingimused, kantakse see Elukandjate registrisse, ning kui saabub õige aeg, lähetatakse need Pojad vastavatele planeetidele elu algatama. Perioodi alates elu algatamisest kuni inimese ilmumiseni nimetatakse inimese-eelseks ajajärguks ning sellele järgnevad järjestikused surelike epohhid, mida käesolevas jutustuses käsitletakse.

1. ÜRGINIMENE

¹ Ürginimesteks nimetatakse surelikke tahteolendeid, kes elasid ajavahemikul inimese tõusmisest looma tasemest kõrgemale — kui inimene suutis otsustada, et hakkab Loojat palveldama — kuni Planeedivürsti saabumiseni. Ürginimesed kuuluvad kuude põhitüüpi ehk rassi ning need varased rahvad ilmuvad spektrivärvuste järjekorras, alates punasest. Elu varaseks arenguks kuluv aeg on eri maailmades väga erinev, ulatudes saja viiekümne tuhandest aastast kuni enam kui miljoni Urantia aastani.

² Värvilised arengurassid — punane, oranž, kollane, roheline, sinine ja indigo — hakkavad ilmuma umbes samal ajal, kui ürginimesel hakkab kujunema lihtne keel ning ta hakkab kasutama loovat kujutlusvõimet. Selleks ajaks on inimene juba püstiseismisega üsna hästi harjunud.

³ ¶ Ürginimesed on osavad kütid ja ägedad võitlejad. Selle ajastu seaduseks on tugevaimate füüsiline ellujäämine, valitsemine toimub nendel aegadel täiesti suguharusüsteemi järgi. Varase rassivõitluse ajal hävitatakse mõned arengurassid paljudes maailmades ning sama juhtus ka Urantial. Allesjäänud segunevad tavaliselt hiljem sissetoodud violetse rassiga, Aadama rahvastega.

⁴ Hilisema tsivilisatsiooni seisukohalt on see ürginimese ajajärk pikk, pime ja verine peatükk. Džunglieetika ja ürgmetsade moraal ei vasta hilisemate, ilmutusreligiooni ja kõrgema vaimse arenguga usuliste elukorralduste nõuetele. Normaalsetes ja mittekatselistes maailmades on see epohh hoopis teistsugune kui Urantial, kus seda ajastut iseloomustasid pikad ja erakordselt jõhkrad võitlused. Kui teil on esimene maailmakogemus seljataga, hakkate

mõistma, miks arengumaailmad peavad selle pika ja valuliku võitluse läbi tegema, ning Paradiisi-teel edasi liikudes mõistate üha enam nende näiliselt imelike toimingute tarkust. Kuid vaatamata inimese tekkimise varajaste ajastute heitlikkusele, on ürginimese saavutused areneva aja ja ruumi maailma annaalides väljapaistvaks, isegi kangelaslikuks peatükiks.

⁵ ¶ Varane arenev inimene ei ole värvikas olend. Need primitiivsed surelikud elavad üldiselt koobastes või kaljudel, kuid nad ehitavad suurte puude otsa ka algelisi onne. Enne nende jõudmist kõrgema intellektiklassini saavutavad planeedil mõnikord ülekaalu suuremat tüüpi loomad. Kuid surelikud õpivad juba selle ajajärgu algul tuld süütama ja alal hoidma ning leidliku kujutlusvõime ja tööriistade täiustudes võidab arenev inimene peagi suuremaid ja kohmakamaid loomi. Varased rassid kasutavad ka laialdaselt suuremaid lendavaid loomi. Need tohutud linnud suudavad kanda üht või kaht keskmise suurusega inimest peatusteta lennul enam kui kaheksasaja kilomeetri kaugusele. Mõnedel planeetidel on neist lindudest palju kasu, sest neil on kõrgema klassi intellekt ning nad oskavad sageli välja öelda mitmeid maailma keelte sõnu. Linnud on väga arukad, väga kuulekad ja uskumatult heasüdamlikud. Urantial on need reisilinnud ammu välja surnud, kuid teie varased esivanemad kasutasid nende teeneid.

⁶ ¶ Eetilise otsustusvõime, moraalse tahte omandab inimene tavaliselt samaaegselt varajase keele ilmumisega. Inimtasemeni jõudes, pärast moraalse tahte tekkimist, muutuvad need olendid suuteliseks vastu võtma ajutiselt nende sisimasse elama asuvaid jumalikke Kohandajaid ja seetõttu valitakse paljud neist pärast surma ellujääjateks ning peainglid panevad neile hilisema taaselustamise ja Vaimuga ühtesulamise kinnituseks pitseri. Peainglid on Planeedivürstidega alati kaasas ning maailma usulise elukorralduse lõpul aset leidev kohtumõistmine toimub samaaegselt Vürsti saabumisega.

⁷ Kõik surelikud, kelles elavad Mõttekohandajad, on potentsiaalsed palveldajad; neid on „valgustanud tõeline valgus” ning nad on võimelised otsima jumalikkusega vastastikust kontakti. Vaatamata sellele on ürginimese varases ehk bioloogilises religioonis suures osas säilinud loomalik hirm koos ebateadliku aukartuse ja suguharus levinud ebausuga. Vaevalt küll, et ebausust püsimine Urantia rasside seas teie evolutsioonilist arengut täiendab ning see ei ühti teie muidu suurepärase saavutusega ainelise progressi valdkonnas. Kuid see varane hirmureligioon on nende primitiivsete loodud-olendite ägeda meelelaadi allasurumisel väga kasulik. See on tsivilisatsiooni eelkäija ja pinnas, kuhu Planeedivürst ning tema hoolekandjad külvavad hiljem ilmutusreligiooni seemned.

⁸ ¶ Planeedivürst saabub tavaliselt enne saja tuhande aasta möödumist ajast, mil inimene hakkab püsti käima,

ning tema lähetajaks on Süsteemi Suverään, kellele Elukandja on teatanud tahte toimumisest, kuigi selliselt on arenenud alles suhteliselt vähesed individid. Primitiivsed surelikud tervitavad tavaliselt Planeedivürsti ja tema nähtavat kaaskonda; nad tunnevad tema vastu aukartust ning harrast austust, peaaegu palveldavad teda, kui neid tagasi ei hoita.

2. INIMENE PLANEEDIVÜRSTI-JÄRGSEL AJAL

¹ Planeedivürsti saabumisega algab uus usuline elukorraldus. Maa peale saabub valitsus ja astutakse edasijõudnud suguharuepohhi. Selle valitsemiskorra mõne tuhande aasta jooksul astutakse ühiskonnaelu alal edasi suurte sammudega. Normaalses tingimustes jõuavad surelikud sellel ajastul kõrge tsivilisatsiooni tasemele. Nad ei heitle nii kaua barbaarsuses kui Urantia rassid. Ent mäss muudab elu asustatud maailmas sedavõrd, et te peaaegu ei suudagi normaalse planeedi valitsemiskorda ette kujutada.

² See usuline elukorraldus kestab keskmiselt ligikaudu viissada tuhat aastat, mõni kauem, mõni vähem. Selle ajajärgu jooksul lülitatakse planeet süsteemi ringlustesse ning seda määratakse haldama täiskvoot seeraveid ja teisi taevaseid abilisi. Saabub üha enam Mõttekohandajaid ning seeravitest kaitsjate valve surelike üle laieneb.

³ Planeedivürsti saabumise ajal primitiivsesse maailma on valdav arenev hirmu ja ebateadlikkuse religioon. Vürst koos oma kaaskonnaga jagab esimesi teadmisi kõrgematest tõdedest ja universumi ülesehitusest. Need esimesed ilmutusreligiooni tutvustused on väga lihtsad ning puudutavad tavaliselt kohaliku süsteemi asjatoimetusi. Enne Planeedivürsti saabumist on religioon lihtsalt üks arenguprotsess. Siitpeale liigub religioon edasi järjestikuste ilmutuste ning ka arengulise kasvu teel. Iga usulise elukorralduse, iga surelike epohhi ajal tutvustatakse vaimset tõde ja usulist eetikat üha avaramalt. Maailma asukate vaimse edasilükkumise tempo ja usuliste ilmutuste ulatuse määrab suures osas ära nende usulise vastuvõtuvõime areng.

⁴ See usuline elukorraldus on vaimse koidiku tunnistajaks ning eri rassidel ja nende suguharudel kujunevad tavaliselt välja erinevad usulise ja filosoofilise mõtte süsteemid. Kõiki neid rasside religioone läbivad ühtviisi kaks joont: ürginimeste varased hirmud ja Planeedivürsti hilisemad ilmutused. Mõnes mõttes näib, et urantialased ei ole planeedi sellest arenguetapist päriselt edasi jõudnudki. Selle raamatu uurimist jätkates näete selgemini, kui kaugele evolutsiooni ja arengu keskmisest kursist teie maailm on kõrvale kaldunud.

⁵ Kuid Planeedivürst ei ole „Rahuvürst”. Rassidevahelised võitlused ja suguharude sõjad jätkuvad veel ka selle usulise elukorralduse ajal, kuid üha harvemini ja väiksema intensiivsusega. See on suur rasside hajumise ajastu, mis kulmineerub ägeda natsionalismi perioodiga. Suguharude ja rahvaste rühmitused moodustuvad värvuste alusel

ning eri rassidel kujunevad sageli välja oma keeled. Iga laienev surelike rühm kaldub teistest eralduma. Seda eraldumist soodustab ka keelte paljususe. Enne mitme rassi ühinemist hävitab nendevaheline halastamatu sõda mõnikord terveid rahvaid, eriti kalduvad selliselt hävima oranžid ja rohelised inimesed.

⁶ Keskmistes maailmades hakkab rahvuslik elu Vürsti valitsemisaja lõpupoole välja tõrjuma suguharulist elukorraldust või õigemini end olemasolevatele suguha rühmitustele peale suruma. Kuid Vürsti ajastu üks suur ühiskondlik saavutus on pereelu tekkimine. Kui varem põhinesid inimsuhted peamiselt suguharudel, siis nüüd hakkasid tekkima kodud.

⁷ Selle usulise elukorralduse ajal kujuneb välja sooline võrdsus. Mõnel planeedil võivad mehed naiste üle valitseda, teistel on olukord vastupidine. Sellel ajastul jõustub normaalses maailmades sugupoolte täielik võrdsus, mis on ettevalmistuseks koduse elu ideaalide täielikule realiseerumisele. See on kodu kuldajastu koidik. Suguharukeskse valitsemiskorra idee annab teed rahva elu ja pereelu kahesele mõiste.

⁸ Sellel ajastul hakatakse tegelema põllumajandusega. Pereidee levik ei ole ühitatav küttide rändava ja ebastabiilse eluviisiga. Järk-järgult harjutakse paikse eluviisi ja maaharimisega. Peagi järgneb loomade kodustamine ja kodukäsitöö areng. Bioloogilise arengu tippu jõudes saavutatakse kõrge tsivilisatsioonitase, kuid tehniline areng on alles algusjärgus; leiutised on iseloomulikud järgmisele ajastule.

⁹ Selle ajajärgu lõpuks rassid puhastuvad ja saavutavad füüsilise täiuse ning intellektuaalse jõu seisundi. Normaalse maailma varasele arengule aitab suuresti kaasa kava, mille kohaselt kõrgemat tüüpi surelike lisandumist edendatakse madalamate proportsionaalse kärpimise teel. Ja et teie varased rahvad ei suutnud neid tüüpe selliselt eristada, siis ongi Urantia rasside seas tänapäeval nii palju puudulikke ja mandunud indiviide.

¹⁰ Üheks Vürsti ajastu suureks saavutuseks ongi see vaimset puudulike ja sotsiaalselt kõlbatute individide paljunemise piiramine. Ammu enne teiste Poegade, Aadamate saabumist tegeleb enamik maailmu tõsiselt rassi puhastamise küsimustega. Urantia rahvad ei ole sellega veel tõsiselt tegelema hakanud.

¹¹ Kui rassi täiustamise probleem lahendada inimarengu varasel etapil, ei ole see nii ulatuslik ettevõtmine. Eelnenud suguharudevaheliste võitluste ja karmi konkurentsi periood rasside ellujäämiseks on enamiku ebanormaalsest ja puudulikust ainesest juba välja kitkunud. Suguharu primitiivses ja sõdu pidavas ühiskonnakorralduses ei ole idioodil palju ellujäämisvõimalusi. Kuid teie osaliselt täiustunud tsivilisatsioonide võlts sentimentaalsus edendab, kaitseb ja põlistab areneva inimese lootusetult defektseid tüvikondi.

¹² Mandunud inimolendite, päästmatult ebanormaalseste ja kõlbatute surelike suhtes asjatut osavõtlikkust ilmutada pole ei hellus ega altruism. Ka kõige normaalsemates arengumaailmades on küllalt erinevusi individide ja

arvukate ühiskonnarühmade vahel, mille suhtes üles näidata kõiki neid üllaid altruistlikke tundeid ja surelike isetut hoolitsust, põlistamata seejuures areneva inimkonna sotsiaalselt kõlbmatut ja moraalselt mandunud aimest. On küllaldaselt võimalusi rakendada oma sallivust ja altruismi nende õnnetute ja hädasolevate indiviidide suhtes, kes ei ole pöördumatult kaotanud oma kõlbelist pärandit ega igaveseks hävitanud oma vaimse sünni õigust.

3. INIMENE AADAMA-JÄRGSEL AJAL

¹ Kui areneva elu algtõuge on oma bioloogilised võimalused ammendanud, kui inimene on jõudnud loomse arengu tippu, saabub teine pojaseisuse klass ja juhatatakse sisse teine armu ja hoolekande usuline elukorraldus. Nii toimub kõigis arengumaailmades. Kui on saavutatud areneva elu kõrgeim võimalik tase, kui ürginimene on tõusnud bioloogilise astmestiku tippu, ilmuvad planeedile alati Ainelise Poeg ja Tütar, kelle on lähetanud Süsteemi Suverään.

² Aadama-järgsetele inimestele annetakse üha enam Mõttekohandajaid ning üha enam surelikke omandab võime Kohandajaga hiljem ühte sulada. Laskuvate Poegadena ei ole Aadamatel sisimas Kohandajaid, kuid nende otsesed ja segunenud järglased planeedil saavad õiguspärasteks Saladuslike Järelevaatajate vastuvõtukandidaatideks, kui selleks tuleb aeg. Aadama-järgse ajastu lõpuks on planeedile saabunud taevaste hoolekandjate täiskvoot, kuid Kohandajaid pole ühtesulamiseks kõigile veel annetatud.

³ Aadama valitsemiskorra esmaseks eesmärgiks on mõjutada arenevat inimest lõpetama oma üleminekut küti ja karjakasvataja tsivilisatsioonist põllu- ja aiapidaja astmele, mida täiendavad hiljem tsivilisatsiooni linlikud ja tööstuslikud vormid. Selle bioloogiliste ülendajate usulise elukorralduse kümnest tuhandest aastast piisab imelise muundamise teostamiseks. Planeedivürsti ja Ainelise Poja ühise targa haldamise kahekümne viie tuhande aastaga saab sfäär tavaliselt küpseks Kohtumõistja-Poja saabumiseks.

⁴ See ajastu on tavaliselt tunnistajaks, kuidas kõlbmatute likvideerimine lõpule viiakse ja rassitüvesid veelgi põhjalikumalt puhastatakse. Normaalses maailmas on puudulikud loomalikud kalduvused paljunemisainest peaaegu kaotatud.

⁵ Aadama järglased ei sula kunagi kokku arengurasside alamate tüvikondadega. Planeedi Aadama ja Eeva jumaliku kavasse ei kuulu samuti isiklik paariheitmise arengurahvastega. See rassi täiustamise ülesanne jääb nende järglastele. Ent enne, kui juhatatakse sisse rassiga ühtesulamise hoolekanne, koondatakse Ainelise Poja ja Tütrel järglasi mitme põlvkonna vältel.

⁶ Aadama eluplasma surelikele rassidele annetamise tulemusena paranevad kohe nende intellektuaalsed võimed ja kiireneb vaimne edasiliikumine. Tavaliselt toimub ka füüsiline täiustumine. Aadama-järgne usuline elukorraldus on keskmises maailmas suur leiutiste, energia juhtimise ja tehnilise arengu ajastu. See on mitmesuguste tootmisvormide ilmumise ja loodusjõudude üle kontrolli saa-

vutamise algusaeg, see on planeedi uurimise ja lõpuks enesele allutamise kuldajastu. Maailma aeline progress toimub suures osas just sel ajal, mil algab loodusteaduste areng, just sellel epohhil, mis on Urantial praegu. Teie maailm on planeetide keskmisest ajakavast terve ühe usulise elukorralduse võrra ja rohkemgi maha jäänud.

⁷ Kui Aadama usuline elukorraldus normaalsel planeedil lõpeb, on rassid tegelikult segunenud, nii et võib tõesti kuulutada, et „Jumal on teinud ühest verest kõik rahvad” ning et tema Poeg „on teinud ühte värvi kõik rahvad”. Selle ühtesulanud rassi värvus on midagi oliivikarva violetset, sfääride rassi „valge”.

⁸ Ürginimene on enamasti lihasööja; Ainelised Pojad ja Tütred liha ei söö, kuid nende järglased kalduvad tavaliselt mõne põlvkonna jooksul muutuma kõigesööjateks, kuigi mõnikord jäävad terved nende järglaste rühmad ka mitte-lihasööjateks. See Aadama-järgsete rasside kahe- ne päritolu seletab, miks neil segunenud inimtüvedel tuleb anatoomias ette nii taime- kui ka lihasööjate loomade jädemelisi elundeid.

⁹ Kümne tuhande aasta jooksul pärast rasside ühtesulamist ilmutavad sellest tekkinud tüvikonnad erineval määral anatoomilist segunemist, kusjuures mõned tüved kannavad endas rohkem mitte-lihasööjate vanemate märke, teistes ilmneb rohkem lihasööjate eellaste iseloomulikke jooni ja füüsilisi iseärasusi. Enamik neist maailma rassidest saab peagi kõigesööjateks ning kasutab toiduks väga mitmesuguseid nii looma- kui ka taimeriigist pärinevaid saadusi.

¹⁰ Aadama-järgne epohh on internatsionaalse elukorralduse aeg. Rasside segamise ülesanne on peaaegu täidetud, natsionalism muutub nõrgemaks ja hakkab tõeliselt välja kujunema inimestevaheline vendlus. Monarhistliku või paternaalse valitsemiskorra asemele tuleb esindusvalitsus. Haridussüsteem muutub ülemaailmseks ja rasside keeled asenduvad järk-järgult violetse rahva keelega. Harva saavutatakse üldine rahu ja koostöö enne, kui rassid pole üsna hästi segunenud ning kuni nad ei räägi ühist keelt.

¹¹ Aadama-järgse ajastu viimaste sajandite jooksul areneb välja uus huvi kunsti, muusika ja kirjanduse vastu ning see ülemaailmne ärkamine on signaaliks Kohtumõistja-Poja ilmumisele. Seda ajajärku kroonivaks arenguks on üldine huvi intellektuaalsete reaalsuste, tõelise filosoofia vastu. Religioon muutub vähem natsionalistlikuks, kujuneb üha enam üldiseks planeedi asjaks. Neid ajastuid iseloomustavad uued tõeilmutused ja tähtkujude Kõigekõrgemad hakkavad inimeste tegevusi valitsema. Tõde ilmutatakse kuni tähtkujude valitsuseni.

¹² Seda ajajärku iseloomustab suur eetiline edasiliikumine, ühiskonna eesmärgiks on inimestevaheline vendlus. Ülemaailmne rahu — rassikonfliktide ja rahvastevahelise vaenu lakkamine — näitab, et planeet on küps pojaseisuse kolmanda klassi, Kohtumõistja-Poja saabumiseks.

4. INIMENE KOHTUMÕISTJA-POJA JÄRGSEL AJAL

¹ Normaalsetel ja ustavatel planeetidel on surelike rassid selle ajastu alguseks omavahel segunenud ja bioloogiliselt kõlblikud. Rassilised ja värvustest tulenevad probleemid puuduvad, kõik rahvad ja rassid ongi sisuliselt ühest verest. Õitseb inimestevaheline vendlus ning rahvad õpivad elama maa peal rahu ja vaguralt. Niisugune maailm seisab suure ja tippkõrgust saavutava intellektuaalse arengu lävel.

² ¶ Kui arengumaailm saab selliselt kohtumõistmisajastu alguseks valmis, ilmub kohtumõistmismissioonile Avonal-Poegade kõrge klassi esindaja. Planeedivürst ja Ainelised Pojad pärinevad kohalikust universumist, Kohtumõistja-Poeg saabub Paradiisist.

³ Kui Paradiisi Avonalid tulevad surelike sfääridele lihtsalt usulise elukorralduse õigusemõistjatena, siis ei kehastunud kunagi. Ent kui nad tulevad kohtumõistmismissioonidele, siis vähemasti esimesel korral nad alati kehastuvad, kuigi ei koge sündi ega ka sure, nagu surrakse selles maailmas. Nad võivad jääda teatavatele planeetidele valitsejateks ja elada seal mitme põlvkonna jooksul. Missiooni lõppedes loobuvad nad oma elust planeedil ja pöörduvad tagasi endisesse jumaliku pojaseisuse staatusesse.

⁴ Iga uus usuline elukorraldus avardab ilmutusreligiooni vaatevälja ja Kohtumõistjad-Pojad avardavad tõe ilmutamist, kirjeldades kohaliku universumi ja kõigi selle harude tegevust.

⁵ ¶ Pärast Kohtumõistja-Poja esimest külaskäiku vabastavad rassid end peagi majanduslikult. Sõltumatuse säilitamiseks vajalikule igapäevatööle kulub teie aja järgi kaks ja pool tundi. Sedavõrd eetiliste ja arukate surelike vabastamine on täiesti ohutu. Need kõrgelt arenenud rahvad oskavad hästi kasutada oma vaba aega enesetäiendamiseks ja planeedi edasiviimiseks. See ajastu on tunnistajaks rassi tüvikondade edasisele puhastumisele vähem kõlblike ja andetute indiviidide paljunemise piiramise teel.

⁶ Rasside poliitiline ja sotsiaalne valitsemine täiustub jätkuvalt ning selle ajastu lõpuks on üsna hästi juurdunud omavalitsuskord. Omavalitsus tähendab siin kõrgeimat tüüpi esindusvalitsust. Niisugused maailmad edutavad ja austavad vaid neid juhte ja valitsejaid, kes sobivad kõige paremini täitma sotsiaalseid ja poliitilisi ülesandeid.

⁷ Sellel epohhil elab enamikul maailma surelikest sisimas Kohandaja. Kuid ka siis ei ole jumalike Järelevaatajate annetamine veel alati üldine. Kõigile surelikele ei anneta veel Kohandajaid, kellega neil on määratud ühte sulada; tahteolenditelt eeldatakse ikka, et nad Saladuslikke Järelevaatajaid valivad.

⁸ Selle usulise elukorralduse viimastel ajastutel hakkab ühiskond tagasi pöörduma lihtsustatud elamisvormide juurde. Edasilükkuva tsivilisatsiooni kompleksne iseloom on ammendumas ja surelikud õpivad elama loomulikumalt ning tõhusamalt. Ning see tendents tugevneb iga järgneva epohhiga. See on kunsti, muusika ja kõrgema õpetatuse õitsengu ajastu. Loodusteaduste areng on jõudnud

juba tipptasemele. Selle ajastu lõpp ideaalses maailmas on suure ja täieliku usulise ärkamise, ülemaailmse vaimse valgustatuse aeg. Ning see rasside vaimse olemuse laialdane ärkamine on signaal, et saabub annetuva Poja aeg, mis juhatab sisse surelike viienda epohhi.

⁹ ¶ Paljudes maailmades juhtub, et ühe kohtumõistmismissiooniga ei suudeta veel planeeti annetuva Poja saabumiseks ette valmistada; sel juhul tuleb veel teine, isegi mitu Kohtumõistjat-Poega, kellest igaüks viib rasse edasi ühest usulisest elukorraldusest teise, kuni planeet on valmis annetuva Poja kingitust vastu võtma. Teisel ja järgnevatel missioonidel võivad Kohtumõistjad-Pojad kehastuda või mitte kehastuda. Kuid olenemata sellest, mitu Kohtumõistjat-Poega võib ilmuda — ja neid võib sellistena saabuda ka pärast annetuvat Poega —, tähistab igaühe saabumist ühe usulise elukorralduse lõpp ja uue algus.

¹⁰ ¶ Need Kohtumõistjate-Poegade usulised elukorraldused kestavad Urantia aja järgi kakskümmend viis tuhat kuni viiskümmend tuhat aastat. Mõnikord on selline epohh palju lühem ja harvadel juhtudel isegi pikem. Kuid aja möödudes sünnib üks neistsamadest Kohtumõistjatest-Poegadest annetuva Paradiisi-Pojana.

5. INIMENE ANNETUVA POJA JÄRGSEL AJAL

¹ Kui asustatud maailmas on jõutud teatavale intellektuaalsele ja vaimsele arengutasemele, saabub alati annetuv Paradiisi-Poeg. Normaalsetes maailmades ilmub ta lihas alls siis, kui rassid on tõusnud intellektuaalse arengu ja eetiliste saavutuste kõrgeimate tasemeteni. Urantial ilmus annetuv Poeg, teie enda Looja-Poeg küll enne Aadama usulise elukorralduse lõppu, kuid niisugune sündmuste järjekord ei ole kosmosemaalma tavaline.

² Kui maailmad on vaimsustamiseks küpseks saanud, saabub annetuv Poeg. Need Pojad kuuluvad alati Kohtumõistjate- ehk Avonal-Poegade klassi, välja arvatud kord igas kohalikus universumis esineval juhul, mil Looja-Poeg valmistub oma viimaseks annetumiseks mõnes arengumaailmas, näiteks kui Nabadoni Miikael ilmus Urantiale end teie surelikele rassidele annetama. See kingitus saab osaks vaid ühele maailmale peaaegu kümne miljoni seast, kõiki teisi maailmu viib vaimsele edasi Avonal-klassist Paradiisi-Poja annetumine.

³ ¶ Annetuv Poeg saabub kõrge hariduskultuuriga maailma ja kohtab vaimsest koolitatud rassi, kes on valmis kõrgemaid õpetusi omandama ja annetumismissiooni kõrgelt hindama. Seda ajastut iseloomustab ülemaailmne püüdlemine kõlbelse kultuuri ja vaimse tõe poole. Selle usulise elukorralduse surelikud soovivad kirglikult mõista kosmilist reaalsust ja saavutada osadus vaimse reaalsusega. Tõelmutused avarduvad, et hõlmata ka superuniversumit. Endiste aegade tahumatute valitsemiskordade asemele tekiavad täiesti uued haridus- ja valitsemissüsteemid. Elurõõm omandab uue värvi ja elureaktsioonid ülendatakse tooni ja tämbri poolest taevastesse kõrgustesse.

⁴ Annetuv Poeg elab ja sureb maailma surelike rasside vaimse ülendamise nimel. Ta kehtestab „uue ja elava tee“;

tema elu on Paradiisi tõe kehastumine surelikus ihus, sellesama tõe — isegi Tõe Vaimu — kehastamine, mille teadmises inimesed vabanevad.

⁵ Urantial oli selle „uue ja elava tee” kehtestamine nii tõde kui ka fakt. Urantia eraldumine Luciferi mässu tagajärjel oli katkestanud süsteemi, mille kohaselt surelikud võivad surres siirduda otse eluasemeilmade kallastele. Enne Kristus Miikaeli aega Urantial magasid kõik hinged kuni taaselustamiseni usulise elukorralduse lõpus või erakorraliste, kord tuhande aasta järel toimunud taaselustamisteni. Isegi Moosesel lubati minna teisele poole alles erakordse taaselustamise käigus, sest langenud Planeedivürst Caligastia vaidlustas sellise vabanemise. Kuid nelipühist saadik võivad Urantia surelikud jälle otse morontiasfääridele siirduda.

⁶ ¶ Annetuva Poja ülestõusmisel kolmandal päeval pärast seda, kui ta loobub oma kehastunud elust, tõuseb ta Kõikse Isa paremale käele, saab kinnituse oma annetumissmissiooni vastuvõtmise kohta ja pöördub tagasi Looja-Poja juurde kohaliku universumi keskusse. Seejärel saadavad annetuv Avonal ja Looja-Miikael oma ühise vaimu, Tõe Vaimu annetumismaailma. See ongi aeg, mil „võiduka Poja vaim valatakse välja kõige liha peale”. Selles Tõe Vaimu annetamises osaleb ka Universumi Emavaim, kes samal ajal annab käsu Mõttekohandajate annetamiseks. Pärast seda võtavad kõik selle maailma normaalse mõistusega tahtelolendid, kes on jõudnud moraalse vastutuse ja vaimse vailiku tegemise ikka, vastu Kohandajad.

⁷ Kui see annetuv Avonal pöörduks pärast annetumissmissiooni tagasi mõnda maailma, siis ta ei kehastuks, vaid saabuks „auhiilguses koos seeravivägedega”.

⁸ ¶ Poja annetumise järgne ajastu võib kesta kümnest tuhandest kuni saja tuhande aastani. Neile usuliste elukorralduste ajajärgudele pole meelevaldselt kehtestatud kestust. See on suur eetilise ja vaimse edasiliikumise aeg. Nende ajastute vaimse mõju all teeb inimloomus läbi tohutuid muutusi ja kogeb enneolematut arengut. Siis saab võimalikuks kuldreegli rakendamine praktilises elus. Jeesuse õpetused on tõepoolest rakendatavad surelikus maailmas, mis on läbi teinud annetumiseelsete Poegade eelkoolituse ja iseloomu õilistamisele ja kultuuri täiustamisele suunatud usulised elukorraldused.

⁹ Sellel ajajärgul lahendatakse praktiliselt haiguse ja kuritegevuse probleemid. Selektiivse paljunemisega on manduvus juba suures osas likvideeritud. Haigused on praktiliselt võidetud tänu aadamliku ainese tugevale vastupanuvõimele ja eelmiste ajastute loodusteaduste avastuste arukale ülemaailmsele rakendamisele. Keskmise eluiga tõuseb sel perioodil Urantia aja järgi kaugelt üle kolmesaja aasta.

¹⁰ Kogu selle epohhi jooksul väheneb järk-järgult valitusepoolne juhendamine. Hakkab toimima tõeline omavalitsus, üha vähem on vaja piiravaid seadusi. Riikide vastupanujõudude sõjalised ilmingud on hääbumas, saabub tõeline rahvusvahelise kooskõla ajajärk. Riike on palju, enamasti geograafilise paiknemise tõttu, kuid on ainult

üks rass, üks keel ja üks religioon. Surelike elu on peaaegu, kuigi mitte täiesti ideaalne. See on tõesti suur ja hiilgusriikas ajastu!

6. ANNETUMISJÄRGNE AJASTU URANTIAL

¹ Annetuv Poeg on Rahuvürst. Ta saabub sõnumiga „Rahu maa peal ja hea tahe inimeste seas”. Normaalsetes maailmades iseloomustab seda usulist elukorraldust ülemaailmne rahu, rahvad ei õpi enam sõdimist. Kuid teie annetuva Poja, Kristus Miikaeli saabumisega neid tervitavaid mõjusid ei kaasnenud. Urantia areng ei kulge normaalses järjestuses. Teie maailm astub planeetide kulgemises teist sammu. Teie Õpetaja hoiatas maa peal olles oma jäungreid, et tema saabumisega ei hakka Urantial valitsema rahu nagu tavaliselt. Ta ütles neile selgelt, et tulevad „sõjad ja sõjasõnumid” ning et rahvad tõusevad üksteise vastu. Ühel teisel korral ta ütles: „Ärge arvake, et ma olen tulnud tooma rahu maa peale.”

² Ka normaalsetes arengumaailmades ei ole inimeste ülemaailmset vendlust kerge saavutada. Urantia-taolisel segaduses ja häiritud planeedil kulub selle saavutamiseks palju rohkem aega ja pingutusi. Ilma kõrvalise abita vaimsest isoleeritud sfääri sotsiaalne areng vaevalt nii õnnelike tulemusteni jõuab. Vendluse saavutamiseks Urantial on oluline religioosne ilmutus. Jeesus näitas küll vaimse vendluse kohese saavutamise teed, kuid sotsiaalse vendluse teostumine teie planeedil sõltub väga palju sellest, millal jõutakse järgmiste isiklike ja planeediga seotud muutusteni:

³ 1. *sotsiaalne vendlus*. Rahvusvaheliste ja rassidevaheliste sotsiaalsete kontaktide ja vennalike ühenduste mitmekordistumine reise, kaubanduse ja võistlusmängude kaudu. Ühtse keele kujunemine ja polüglottide arvu mitmekordistumine. Õpilaste, õpetajate, tööstusettevõtjate ja religioonifilosoofide vahetamine rasside ja riikide vahel;

⁴ ¶ 2. *vastastikune intellektuaalne rikastumine*. Vendlus ei ole võimalik maailmas, mille elanikud on nii primitiivsed, et ei oska ära tunda ilmse isekuse rumalust. Rasside ja riikide vahel peab toimuma kirjanduse vahetus. Iga rass peab tutvuma kõigi teiste rasside mõtteviisiga, iga rahvas peab tundma kõigi teiste rahvaste tundeid. Teadmatus sigitab kahtlustamist, mis ei ole ühildatav osavõtlikkuse ja armastuse põhihoiakuga;

⁵ ¶ 3. *eetiline ärkamine*. Vaid eetiline teadvus võib rebida maski inimeste sallimatuse moraalitusest ja vennatapatulide patususest. Vaid moraalne teadvus võib hukka mõista riikidevahelise vaenu ja rassidevahelise kadeduse pahed. Vaid kõlbelised olendid võivad üldse püüelda selle vaimse taipamise poole, mis on kuldreegli järgi elamiseks nii oluline;

⁶ ¶ 4. *poliitiline tarkus*. Enesevalitsuse omandamiseks on oluline emotsionaalne küpsus. Üksnes emotsionaalne küpsus kindlustab, et vaidluste barbaarse sõjalise lahendamise asendavad rahvusvahelised tsiviliseeritud kohtumõistmisviisid. Targad riigimehed töötavad kunagi

inimkonna hüvanguks ka siis, kui püüavad edendada oma riigi või rassirühmade huve. Iseks poliitiline tarkus viib lõppkokkuvõttes enesetapuni — hävitab kõik need püsivad omadused, mis kindlustavad planeedil olevale rühmale ellujäämise;

⁷ ¶ 5. *vaimne taipamine*. Inimestevahelise vendluse eelduseks on ikkagi Jumala tunnistamine isaks. Kiireim viis inimestevahelise vendluse saavutamiseks Urantial on viia läbi praegusaja inimkonna vaimne muundamine. Ainus viis sotsiaalse arengu loomulikku kulgu kiirendada on avaldada kõrgemalt vaimset survet, avardades seega kõlbelist taipamist ning iga sureliku hinge võimet mõista ja armastada kõiki teisi surelikke. Vastastikune mõistmine ja vennalik armastus on transtsendentsed tsiviliseerivad ja võimsad tegurid inimestevahelise vendluse ülemaailmses teostamises.

⁸ ¶ Kui teid saaks teie mahajäänud ja segaduses maailmast ümber istutada mõnele normaalsele planeedile, mis elab parajasti Poja annetumise järgsel ajastul, siis arvaksite, et teid on tõstetud teie traditsioonilisse kujutlustaevasse. Vaevalt suudaksite uskuda, et vaatlete surelike inimestega asustatud sfääri normaalset arengulugu. Need maailmad on lülitatud oma alade vaimuringlustesse ning saavad ära kasutada kõiki universumi teadaannete vastuvõtmise ja superuniversumi peegelduvusteenistuste eeliseid.

7. INIMENE ÕPETAJA-POJA JÄRGSEL AJAL

¹ Järgmisena keskmisele arenevale planeedile ilmuv Poegade klass on Kolmsuse Õpetajad-Pojad, Paradiisi-Kolmsuse jumalikud Pojad. Me näeme taas, et Urantia ei astu selles osas oma kaassfääridega ühte sammu, sest teie Jeesus lubas tulla tagasi. Ta kindlasti ka täidab selle lubaduse, kuid keegi ei tea, kas tema teine tulemine eelneb või järgneb Kohtumõistjate- või Õpetajate-Poegade saabumisele Urantiale.

² Õpetajad-Pojad saavad vaimsustuvatesse maailmadesse rühmadena. Planeedi Õpetajat-Poega abistavad ja toetavad seitsekümmend esimese astme Poega, kaksteist teise astme Poega ning kolm kõrgeimat ja kogenuimat Daynalite kõrgeimast klassist. See korpus jääb maailma mõneks ajaks, kuni viib lõpule ülemineku arenguajastutest valguse ja elu ajajärku — mitte vähemaks kui tuhandeks aastaks planeedi aja järgi ja sageli ka tunduvalt kauemaks. See lähetus on Kolmsuse panus kõigi asustatud maailma eest hoolt kandnud jumalike isiksuste eelnenud pingutus-tele.

³ ¶ Tõe ilmutust laiendatakse nüüd kesksel universumile ja Paradiisile. Rassid tõusevad kõrgele vaimutasandile. On välja kujunenud suur rahvas ja lähenemas suur ajastu. Planeedi haridus-, majandus- ja haldussüsteemis toimuvad radikaalsed muutused. Kehtestatakse uued väärtushinnangud ja suhted. Maa peale on saabumas taevariik ning Jumala auhiilgus langeb maailmale.

⁴ Selle usulise elukorralduse jooksul viiakse paljud surelikud elavate seast üles. Kolmsuse Õpetajate-Poegade ajajärgu edasi arenedes saab aja surelike vaimne truudus üha

üldisemaks. Loomulik surm muutub seda harvemaks, mida enam Kohandajad sulavad oma hoolealustega ühte nende lihaliku elu ajal. Lõpuks liigitatakse planeet sureliku tõusutee esimese astme muudetud klassi.

⁵ ¶ Sel ajajärgul on elu meeldiv ja kasulik. Mandumine ja pika arenguvõitluse antisotsiaalsed lõppsaadused on praktiliselt kaotatud. Eluiga ulatub viiesaja Urantia aastani ja rasside iivet piiratakse arukalt. On tekkinud täiesti uus ühiskonnakord. Surelike vahel on ikka veel suuri erinevusi, kuid ühiskonna seisund läheneb veel enam sotsiaalse vendluse ja vaimse võrdsuse ideaalidele. Esindusvalitsus on kadumas ja maailmas hakkab valitsema individuaalne enesevalitsemine. Valitsuse ülesandeks saab põhiliselt kollektiivne sotsiaalne haldamine ja majanduslik koordineerimine. Peagi saabub kuldajastu, planeedi pika ja pingelise arenguvõitluse ajalik siht on silme ees. Ajastute hüvitus teostub peagi, hakkab avalduma Jumalate tarkus.

⁶ Maailma füüsilisele haldamisele kulub sel ajastul umbes üks tund iga täiskasvanu päevast, mis võrdub ligikaudu ühe Urantia tunniga. Planeet on tihedas seoses universumi asjatoimetustega ning selle rahvas uurib viimaseid teadaandeid samasuguse erksa huviga, nagu teie praegu oma päevalehti. Need rahvad tegelevad tuhandete huvitavate asjadega, mida teie maailmas ei tunta.

⁷ ¶ Üha kasvab planeedi tõeline ustavus Ülimale Olen-dile. Iga põlvkonnaga astuvad üha enamad igast rassist nende sekka, kes on õiglased ja halastavad. Maailm võidetakse aegamööda, kuid kindlalt Jumala Poegade rõõmu valmistavasse teenistusse. Füüsilised raskused ja ainelised probleemid on suures osas lahendatud, planeet on küpsemas kõrgemaks eluks ja stabiilemaks eksistentsiks.

⁸ ¶ Õpetajad-Pojad tulevad oma usulise elukorralduse ajal aeg-ajalt jälle neisse rahurikastesse maailmadesse. Nad ei lahku maailmast enne, kui on veendunud, et seda planeeti hõlmav arengukava toimib lüües. Õpetajaid-Poegi saadab nende järgmistel lähetustel tavaliselt Kohtumõistja-Poeg, mõni teine neist Poegadest tegutseb Õpetajate-Poegade lahkumise ajal ja need õigusemõistmised jätkuvad ajastust ajastusse kogu aja ja ruumi surelike elukorra vältel.

⁹ Iga järgmine Kolmsuse Õpetajate-Poegade saabumine ülendab selle taevaliku maailma üha kõrgema tarkuse, vaimsuse ja kosmilise valgustuse. Kuid selle sfääri üllad põliselanikud on ikka veel piiritletud ja surelikud. Miski pole täiuslik, aga vaatamata sellele on ebatäiusliku maailma juhtimine ja selle inimasukate elu lähenemas täiusele.

¹⁰ ¶ Kolmsuse Õpetajad-Pojad võivad samasse maailma tagasi pöörduda korduvalt. Kuid varem või hiljem ülendatakse Planeedivürst mõne nende missiooni lõppedes Planeedi Suverääniks ja saabub Süsteemi Suverään, kes kuulutab välja selle maailma astumise valguse ja elu ajajärku.

¹¹ Johannes kirjutas Õpetajate-Poegade viimase lähetuse lõpust (vähemalt normaalses maailmas toimuks see nii): „Ma nägin uut taevast ja uut maad ning uut Jeruusalemma taevast Jumala juurest maha tulevat, valmistunud otsekui vürstinna, kaunistatud oma vürstile.”

¹² See on sama uuendatud maa, kõrgem planeediajastu, mida nägi vana aja nägija, kui ta kirjutas: „Sest otsekui uued taevad ja uus maa, mille ma teen, püsivad minu palge ees, nõnda püsige ka teie ja teie lapsed; ja noorkuust noorkuusse ning hingamispäevast hingamispäeva tuleb kõik liha mu ette kummardama,” ütles Issand.”

¹³ Just selle ajastu surelikke kirjeldatakse kui „valitud põlvkonda, kuninglikku preesterkonda, püha ja ülendatud rahvast; ning te peate kuulutama Tema aulisi tegusid, kes teid on kutsunud pimedusest oma imelise valguse juurde”.

¹⁴ ¶ Missugune ka ei oleks iga üksiku planeedi enda loomulik ajalugu, vaatamata sellele, kas maailm on olnud täiesti ustav, pahest määratud või patuga nuheldud — mis ka ei oleks olnud enne —, varem või hiljem juhivad Jumala arm ja inglite hoolekanne neid Kolmsuse Õpetajate-Poegade saabumise päevani, ja nende lahkumine pärast viimase missiooni lõpulejõudmist juhatab sisse selle suurepärase valguse ja elu ajajärgu.

¹⁵ Kõik Satania maailmad võivad ühineda selle ühe lootusega, kes kirjutas: „Meie ootame aga Tema töötuse järgi uusi taevaid ja uut maad, kus õigus elab. Sellepärast, mu armsad, seda oodates püüdke, et Ta teid leiaks veatuina ja laitmatuina rahus.”

¹⁶ ¶ Õpetaja-Poja korpuse lahkumine selle esimese või mõne järgmise valitsemisaja lõpus juhatab sisse valguse ja elu ajajärgu koidiku, mis on lävi üleminekuks ajast igaviku eeskotta. Valguse ja elu ajastu teostumine planeedil ületab kaugelt Urantia surelike suurimadki ootused, sest nende ettekujutused tulevases elust pole ulatunud kaugemale religioossetes uskumustes sisalduvatest mõistetest, mis kirjeldavad taevast kui ellujäävate surelike vahetut saatust ja lõplikku elupaika.

¹⁷ [Esitanud ajutiselt Gabrieli kaaskonna juurde kinnistatud Vägev Sõnumitooja.]

53 KIRI LUCIFERI MÄSS

LUCIFER oli Nebadoni särav esimese astme Lanonandek-Poeg. Ta oli teinud läbi teenistuse paljudes süsteemides, oli olnud oma rühma kõrge nõuandja ning oli väljapaistvalt tark, terane ja teokas. Lucifer oli oma klassist number 37, ja kui ta sai Melkisedekitelt lähetuse, loeti teda üheks sajast kõige võimekamast ja säravast isiksusest enam kui seitsmesaja tuhande omasuguse seas. Sellest suurepärasest algusest jõudis ta pahede ja eksimuste läbi patu rüppe ning on nüüd üks Nebadoni kolmest Süsteemi Suveräänist, kes on oma mina sunnil alistunud võltsile isikliku vabaduse sofistikale — heitnud kõrvale universumiustavuse ja vennalikud kohustused, jäänud pimedaks kosmiliste suhete suhtes.

² Nebadoni universumis, Kristus Miikaeli valdustes, on kümme tuhat asustatud maailmade süsteemi. Kogu Lanonandek-Poegade ajaloo vältel, kogu nende töös kõigis neis tuhandetes süsteemides ja universumi keskuses on leidunud vaid kolm Süsteemi Suverääni, kes on Looja-Poja valitsuse ära põlanud.

1. MÄSSU JUHID

¹ Lucifer ei olnud tõusuolend, ta oli kohalikust universumist pärit loodud Poeg ja tema kohta on öeldud: „Sa olid laitmatu kõigil oma teedel alates su loomispäevast, kuni sinus leiti ülekohut.” Ta oli korduvalt Edentia Kõigekõrgematega nõu pidanud. Lucifer valitses „Jumala pühal mäel”, Jerusemi valitsemismäel, sest ta oli suure, 607 asustatud maailmast koosneva süsteemi tegevjuht.

² Lucifer oli suursugune olend, särav isiksus, kes seis universumi valitsusvõimude reas kõrvuti tähtkujude Kõigekõrgemate Isadega. Vaatamata Luciferi üleastumisele hoidusid talle alluvad intellektid enne Miikaeli annetumist Urantial tema suhtes lugupidamatust ja nõrdimust üles näitamast. Isegi Miikaeli peaingel ei esitanud Moosese ülestõusmise ajal „süüdistavat otsust, vaid ütles: „Kohutunik sõidelgu sind.”” Otsustamisõigus kuulub sellistes asjades Päevilt Vanadele, superuniversumi valitsejatele.

³ Lucifer on nüüd Satania langenud ja troonilt tõugatud Suverään. Enesekeskus on väga hukatuslik, isegi taevariigi kõrgetele isiksustele. Luciferi kohta öeldi: „Su ilu tõttu läks su süda ülbeks, oma hiilguse pärast kaotasid sa tarkuse.” Teie vana aja prohvet nägi Luciferi kurba seisukorda, kui ta kirjutas: „Kuidas sa ometi oled, oo Lucifer, hommiku poeg, alla langenud taevast! Kuidas oled paisatud maha sina, kes sa julgesid maailmad segadusse ajada!”

⁴ Urantial oli Luciferist vähe kuulda, sest ta määras esimese asevalitseja Saatan teie planeedile oma ettevõtmist propageerima. Saatan oli sama esimese astme Lanonandekite rühma liige, kuid ei olnud kunagi olnud Süsteemi Suverään. Ta asus kogu hingega Luciferi mässu toetama. „Kurati” ei ole keegi muu kui Caligastia, Urantia troonilt tõugatud Planeedivürst ja teisene Lanonandek-Poeg. Miikaeli

viibimise ajal Urantial lihalikul kujul löid Lucifer, Saatan ja Caligastia omavahel tema annetumismissiooni läbikukutamiseks liidu. Kuid neid tabas selge ebaõnn.

⁵ Abaddon oli Caligastia kaaskonna ülem. Ta järgnes mässus oma isandale ning on tegutsenud sellest saadik Urantia mässajate tegevjuhina. Peeltsebul oli reetliku Caligastia jõududega ühinenud truudusetute keskteeliste juht.

⁶ ¶ Kõigi nende paheliste isiksuste sümboliks sai lõpuks lohemadu. Miikaeli võiduga „laskus Gabriel Salvingtonilt alla ja aheldas lohemao (kõik mässuliste juhid) terveks ajastuks”. Jerusemi seeravitest mässajate kohta on kirjutatud: „Ja tema inglid, kes oma seisust ei hoidnud, vaid jätsid maha oma eluaseme, pani ta kinni igaveste ahelatega pilkasesse pimedusse kuni suure kohtupäevani.”

2. MÄSSU PÕHJUSED

¹ Lucifer ja tema esimene abi Saatan olid valitsenud Jerusemil enam kui viissada tuhat aastat, enne kui nad hakkasid end oma südames seadma Kõikse Isa ja tema tolleaegse asemikust Poja Miikaeli vastu.

² Satania süsteemis ei olnud erilisi ega iseäralikke tingimusi, mis oleksid mässumõtet sisendanud või seda soodustanud. Meie arvates tekkis ja kujunes see mõte Luciferi meeles ning ta oleks võinud algatada sellise mässu kõikjal, kus iganes ta oleks ametis olnud. Kõigepealt teatas Lucifer oma kavatsustest Saatanale, kuid tema võimeka ja targa abilise meele hukutamiseks kulus mitu kuud. Ent kui Saatan oli kord mässuteooriate poole pöördunud, sai temast julge ja tõsimeelne „enesekehtestamise ja vabaduse” propageerija.

³ ¶ Mitte keegi ei sisendanud Luciferile mässumõtet. Mõte enesekehtestamisest vastu Miikaeli tahet ja Kõikse Isa kavu, nagu Miikael neid esindas, pärines tema enda meelest. Tal olid olnud Looja-Pojaga lähedased ja alati südamlikud suhted. Mitte kunagi enne vaimustumist omaenda meelest ei olnud Lucifer avalikult väljendanud rahulolematust universumi haldamise suhtes. Vaatamata tema vaikimisele olid Päevilt Ühtsed Salvingtonil enam kui saja tuhande standardaja aasta jooksul Uversale peegeldanud, et Luciferi meel ei olnud igas suhtes rahul. Need teated edastati ka Loojale-Pojale ja Norlatiadeki Tähtkujude Isadele.

⁴ Kogu selle aja jooksul muutus Lucifer kogu universumi haldamise kava suhtes üha kriitilisemaks, kuid kuulutas alati kõigest südamest ustavust Üimatele Valitsejatele. Tema truudusetus avaldus esimest korda otseselt Gabrieli külaskäigu ajal Jerusemi, vaid mõned päevad enne Luciferi Vabadusdeklaratsiooni avalikku väljakuulutamist. Kindel teadmine ähvardava mässu algusest avaldas Gabrielile nii sügavat muljet, et ta suundus otsekohe Edentiale Tähtkujude Isadega nõu pidama avaliku mässu puhul rakendatavate meetmete üle.

⁵ Väga raske on nimetada täpset põhjust või põhjusi, mis lõpuks Luciferi mässus kulmineerusid. Teame kindlalt vaid üht: ükskõik kuidas see algselt ka ei alanud, tekkis see siiski Luciferi mees. Ilmselt viis kasvav eneseuhkus ta enesepettuseni, nii et Lucifer veenis end mõnda aega tööpoolest selles, et tema poolt kavandatav mäss toob süsteemile — kui mitte kogu universumile — tegelikult kasu. Selleks ajaks, kui talle sai selgeks ta pettekujutluste nurjumine, oli ta kahtlemata läinud juba liiga kaugemale, et esialgne ja kurjale ässitav uhkus oleks tal lubanud asja katki jätta. Mingil hetkel selle kogemuse jooksul kaotas ta siiruse, ning pahe arenes tahtlikuks ja põikpäiseks patuks. Seda tõendab ka selle särava tegevjuhi edasine käitumine. Talle pakuti kaua võimalust kahetseda, kuid pakutud halastuse võtsid vastu vaid mõned tema alluvad. Edentia Päevilt Ustav esitas Tähtkuju Isade palvel isiklikult Miikaeli kava nende skandaalsete mässajate päästmiseks, kuid Looja-Poja halastus lükati alati üha suurema põlguse ja nõrdimusega tagasi.

3. LUCIFERI MANIFEST

¹ Millest ka ei olnud tekkinud rahutus Luciferi ja Saatanana südameis, tuli see lõpuks avalikuks Luciferi Vabadusdeklaratsiooni kujul. Mässajate üritus esitati kolme punktina:

² ¶ 1. *Kõikse Isa reaalsus.* Lucifer väitis, et Kõikset Isa tegelikult ei eksisteeri, et füüsiline gravitatsioon ja kosmosenergia on universumile loomuo masad ning et Isa on Paradiisi-Poegade leiutatud müüt, võimaldamaks neil Isa nimel universumi valitsemist jätkata. Ta eitas, et isiksus on Kõikse Isa kingitus. Ta vihjas isegi, et lõpetanud mängivad Paradiisi-Poegade kokku, selleks et kogu loodule pettust peale suruda, sest nad ei ole kunagi andnud väga selgepiirilist ettekujutust Isa tegelikust isiksusest, nagu seda Paradiisis tajutakse. Ta pidas aukartuse põhjuseks teadmatust. See süüdistus oli julge, kohutav ja pühadust teotav. Kahtlemata ajendas just see lõpetanute vastu suunatud varjatud rünnak tõusuteelistest kodanikke tol ajal Jerusemil mässaja kõigile ettepanekutele kindlalt vastu seisma ja vankumatuks jääma.

³ ¶ 2. *Looja-Poja Miikaeli universumivalitsus.* Lucifer väitis, et kohalikud süsteemid peaksid olema autonoomsed. Ta tõstis protesti Miikaeli, Looja-Poja õiguse vastu hakata Neadoni suverääniks hüpoteetilise Paradiisi-Isa nimel ning nõuda kõigilt isiksustelt truudust selle nähtamatu Isa suhtes. Ta väitis, et kogu palveldamiskava on kaval plaan Paradiisi-Poegade ülendamiseks. Ta oli nõus tunnistama Miikaeli oma Looja-isana, kuid mitte oma Jumalana ja õiguspärase valitsejana.

⁴ Eriti vihaselt ründas ta Päevilt Vanade — „võõraste võimukandjate” õigust sekkuda kohalike süsteemide ja universumite asjadesse. Ta mõistis need valitsejad hukka kui türannid ja anastajad. Ta õhutas oma poolehoidjaid uskuma, et ükski neist valitsejaist ei saaks kuidagi sekkuda täieliku omavalitsuse tegevusse, kui vaid inimestel ja inglitel oleks vaprust ennast maksma panna ja julgelt oma õigusi nõuda.

⁵ Ta väitis, et Päevilt Vanade hulka kuuluvate tädeviijate tegevust kohalikes süsteemides saaks takistada, kui poliiselanikest olendid oma sõltumatuse maksma paneksid. Tema sõnul on süsteemi isiksused sünnipäraselt surematud, ülestõusmine on loomulik ja automaatne ning kõik olendid elaksid igavesti, kui Päevilt Vanade tädeviijad meelevaldselt ja ebaõiglaselt ei tegutseks.

⁶ ¶ 3. *Rünnak surelike tõusuolendite koolituse universumikava vastu.* Lucifer väitis, et tõusasurelike nii põhjalikuks koolituseks universumi haldamisprintsipi alal kulutatakse liiga palju aega ja energiat ning et need printsibiidid on ebaetiliselt ja väärad. Ta protesteeris igavikupikkuse kava vastu, millega kosmosesurelikke valmistatakse ette mingiks tundmatuks saatuseks, ning pidas lõpetanute korpuse viibimist Jerusemil tõenduseks selle kohta, et neid surelikke on tervete ajastute vältel ette valmistatud mingiks saatuseks, mis on lihtsalt väljamõeldis. Ta osutas pilkavalt asjaolule, et lõpetanud pole jõudnud aulisema saatuseni kui tagasipöördumine niisama tähtsusetutele sfääridele, nagu on nende päritolusfäärid. Ta vihjas sellele, et nende otsustusvõimet on rikutud liigse distsiplineerimise ja pikaajalise koolitusega ning et nad on tegelikult oma surelikud kaaslased reetnud, sest teevad nüüd koostööd kava, mis on suunatud kogu loodu orjastamisele tõusasurelike müütilise igavese saatuse fiktsioonide nimel. Ta propageeris, et kõik tõusuolendid peaksid nautima individuaalse enesemääramise vabadust. Ta ründas kogu tõusasurelike kava, mille patrooniks on Jumala Paradiisi-Pojad ja mida toetab Lõpmatu Vaim, ning mõistis selle hukka.

⁷ ¶ Ning selle Vabadusdeklaratsiooniga käivitaski Lucifer oma meeleto pimeduse- ja surmapeo.

4. MÄSSU PUHKEMINE

¹ Luciferi manifest esitati Satania salajasel aastakoosolekul klaasmerel, Jerusemilt kokkutulnud vägede juuresolekul, aasta viimasel päeval, umbes kakssada tuhat Urantia aastat tagasi. Saatan teatas, et universumijõude — füüsilist, intellektuaalset ja vaimset jõudu — küll palveldatakse, kuid truuks jäädakse vaid tegelikule ja praegusele valitsejale Luciferile, „inimeste ja inglite sõbrale” ja „vabaduse Jumalale”.

² Luciferi mässu sõjahüüuks oli enesekehtestamine. Üks tema põhiargumente oli, et kui omavalitsus on hea ja õige Melkisedekitele ja teistele rühmadele, sobib see niisama hästi kõigile intellektiklassidele. Ta propageeris julgelt ja järjekindlalt „meele võrdsust” ja „intellektide vendlust”. Ta väitis, et igasugune valitsus peaks piirduma kohalike planeetidega ja nende vabatahtliku konföderatsiooniga kohalikes süsteemides. Igasugune muu juhendamine oleks lubamatu. Ta lubas Planeedivürstidele, et need hakkavad maailmu valitsema tegevjuhtidena. Ta mõistis avalikult hukka seadusandliku tegevuse tähtkuju keskuses ning õigusemõistmise universumi keskusmaailmas. Ta väitis, et kõik need valitsuse funktsioonid tuleks koondada süsteemide keskusmaailmadesse, ning alustas omaenda seadusandliku kogu loomist ja moodustas omaenda kohtud Saa-

tana jurisdiktsiooni all. Ning ta käskis ka usust taganevate maailmade Vürstidel teha sama.

³ Kogu Luciferi halduskabinet läks täies koosseisus üle ning vannutati avalikult „vabastatud maailmade ja süsteemide” uue juhi valitsusametnikeks.

⁴ ¶ Kuigi Nebadoni oli juba enne toimunud kaks mässu, olid need olnud kauges tähtkujudes. Need ülestõusud olid Luciferi arvates sellepärast ebaõnnestunud, et enamik intellektiolendeid ei olnud oma juhtidega kaasa läinud. Ta väitis et „enamus valitseb” ning et „meel on eksimatu”. Universumi valitsejate poolt talle antud vabadus näis paljusid tema jumalavallatuid väiteid kinnitavat. Ta trotsis kõiki endast ülemaid, kuid need nagu ei pannud tema tegusid tähelegi. Talle anti tema hukutava kava piiramatuks ja takistamatuks teostamiseks vabad käed.

⁵ ¶ Lucifer viitas kõigile halastavatele viivitustele õigusemõistmises kui tõenditele, et Paradiisi-Poegade valitsus on võimetu mässu peatama. Ta astus avalikult Miikaeli, Immanueli ja Päevilt Vanade vastu ning heitis neile ülbelt väljakutse, ja kui mingit vastust ei järgnenud, osutas sellele kui kindlale tõendile universumi ja superuniversumi valitsuste võimetusest.

⁶ Gabriel oli kõigi nende truudusetute sammude ajal isiklikult kohal ning teatas vaid, et kõneleb Miikaeli nimel, kui selleks tuleb aeg, ning et kõik olendid võivad vabalt ja sekkumata oma valiku teha, et „Isa Poegade valitsus soovib ainult vabatahtlikku, kõigest südamest tulevat ning eksitavate argumentide suhtes kindlaks jäävat ustavust ja armastust”.

⁷ ¶ Luciferil lubati oma mässuline valitsus moodustada ja täielikult sisse seada, enne kui Gabriel hakkas vaidlustama lahkulöömisõigust või mässulisele propagandale vastu töötama. Kuid Tähtkujude Isad piirasid nende truudusetute isiksuste tegevuse kohe Satania süsteemiga. Vaatamata sellele oli viivitusperiood kogu Satania ustavatele olenditele suur proovilepaneku ja läbikatsumise aeg. Mitu aastat oli kõik kaootiline ja eluasemeilmades valitses suur segadus.

5. KONFLIKTI OLEMUS

¹ Satania mässu puhkedes pidas Miikael nõu oma Paradiisi-venna Immanueliga. Pärast seda otsustavat kõnelust teatas Miikael, et ta kasutab sama taktikat, mis oli olnud talle iseloomulik ka varasemate selletaoliste mässude korral — mittesekkimist.

² ¶ Selle ja kahe eelmise mässu ajal polnud Nebadoni universumis mingit absoluutset ega isiklikku suveräänset võimu. Miikael valitses jumaliku õigusega, Kõikse Isa asemikuna, kuid veel mitte oma isikliku õigusega. Ta ei olnud oma annetumiselujärguga lõpule jõudnud, talle ei olnud veel antud „kogu meeleva taevast ja maa peal”.

³ Alates mässu puhkemisest kuni Miikaeli tõstmiseni Nebadoni suveräänse valitseja troonile ei sekkunud Miikael kunagi Luciferi mässuliste jõudude tegevusse, neil lasi peaaegu kakssada tuhat Urantia aastat vabalt tegutseda.

Praegu on Kristus Miikaelil niisuguste truudusetusepuhangute koheseks, isegi viivitamatuks lahendamiseks piisavalt jõudu ja võimu, kuid kahtleme, kas see suveräänne valitsusvõim ajendaks teda teisiti toimima, kui mõni mäss veel peaks puhkema.

⁴ ¶ Et Miikael eelistas jääda Luciferi mässu tegelikust sõjategevusest eemale, kutsus Gabriel oma isikliku kaaskonna Edentiale, ja pidanud nõu Kõigekõrgematega, otsustas Satania ustavate vägede juhtimise üle võtta. Miikael jäi Salvingtonile, kuid Gabriel suundus Jerusemle ja seadis end sisse sfääril, mis oli pühendatud Isale — samale Kõiksele Isale, kelle isiksuses Lucifer ja Saatan olid kahelnud —, ning tõi sinna kogunenud ustavate isiksuste vägede ees välja Miikaeli võitluslipu, kogu loodu Kolmsus-valitsuse ainelise embleemi, millel on kolm taevassinist kontsentrilist ringi valgel taustal.

⁵ Luciferi embleemiks oli valge lipp ühe punase ringiga, mille keskel oli must ring.

⁶ „Ja sõda tõusis taevast; Miikaeli väejuht ja tema inglid sõdisid lohe (Luciferi, Saatanaga ja usust taganenud Vürstide) vastu, ja lohe sõdis ja tema mässajatest inglid, kuid nad ei saanud võimust.” See „sõda taevast” ei olnud füüsiline lahing, nagu Urantial sellist konflikti ette kujutataks. Võitluse alguspäevil jutlustas Lucifer pidevalt planeedi amfiteatris. Gabriel paljastas lakkamatult mässaja argumente amfiteatri lähedal sisseseatud keskuses. Mitmesugused sfääril viibinud isiksused, kes oma hoiakutes kahtlesid, rändasid nende arutelude vahel edasi-tagasi, kuni jõudsid lõpliku otsuseni.

⁷ Kuid see taevane sõda oli väga kohutav ja väga reaalne. Ehkki polnud barbaarsusi, mis on sedavõrd iseloomulikud füüsilisele sõjategevusele ebaküpsedes maailmades, oli see konflikt ometi kaugelt hukutavam: ainelises lahingus on ohus aineeline elu, kuid taevast sõda peeti igavese elu pärast.

6. USTAV SEERAVIST VÄEJUHT

¹ Ajavahemikul vaenu puhkemisest kuni uue süsteemi valitseja ja tema kaaskonna saabumiseni panid arvukad isiksused andumusest ja ustavusest toime palju üllaid ja inustavaid tegusid. Kuid kõige põnevam kõigist neist andumuse ajal tehtud kangelastegudest oli Satania keskuse seeravite teise väejuhi Manotia julge käitumine.

² Mässu puhkemisel Jerusemil ühines seeravivägede juht Luciferiga. Sellega on kahtlemata seletatav ka nii paljude neljanda klassi, süsteemi haldur-seeravite eksiteele sattumine. Seeravite juhti pimestas vaimselt Luciferi särav isiksus, tema võluvad maneerid kütkestasid taevaste olendite alamaid klasse. Nad lihtsalt ei suutnud aru saada, et nii pimestav isiksus võiks eksida.

³ ¶ Mitte väga ammu, kirjeldades Luciferi mässu algusega seotud kogemusi, ütles Manotia: „Kuid mu kõige rõõmustavam hetk oli põnev seiklus seoses Luciferi mässuga, mil ma seeravite teise väejuhina keeldusin osalemast kavandatavas solvangu Miikaeli vastu ja vägevad mässajad

püüdsid mind koondatud liitlasvägedega hävitada. Jerusemil oli tohutu kaos, kuid ükski ustav seerav ei saanud viga.

⁴ Kui mu otsene ülemus läks üle reeturite poolele, langes mulle kui süsteemi segaste seeraviasjade faktilisele suunajale kohustus juhtida Jerusemi inglivägesid. Kuigi minu enda klassi tohutu suur rühm oli mu hüljanud, toetasid mind moraalselt Melkisedekid ja abistas võimekalt enamik Ainelisi Poegi, keda suurepäraselt toetasid Jerusemi tõusuresulikud.

⁵ Olles Luciferi lahkulöömise tõttu automaatselt tähtkuju ringlustest välja heidetud, sõltusime oma teabekogumiskorpusest, kes ustavalt edastasid meie appihüüdeid Edentiale lähedal asuvast Rantulia süsteemist. Me leidsime, et kord, ustavuse juurde kuuluv lojaalsus ja tõe vaim võidutsevad juba oma loomult poolest mässu enesekehtestamise ja niinimetatud isikliku vabaduse üle. Suutsime jätkata, pärast Luciferi saabus uus ja väarikas Süsteemi Suverään. Ja kohe pärast seda määrati mind Urantia Melkisedekitest hooldajate korpusesse, mis võttis enda jurisdiktsiooni alla ustavad seeraviklassid selles reeturlikus maailmas, milles Caligastia oli kuulutanud oma sfääri „vabastatud maailmade ja vabastatud isiksuste” uue kavandatud süsteemi liikmeks, nagu pakkus välja Lucifer „väärilt valitsevate ja väärilt hallatavate Satania maailmade vabadust armastavatele, vabalt mõtlevatele ja tulevikku vaatavatele intellektidele” esitatud Vabadusdeklaratsioonis.

⁶ ¶ See ingel teenib Urantial praegugi, seeravite juhi abina.

7. MÄSSU AJALUGU

¹ Luciferi mäss hõlmas kogu süsteemi. Kolmkümmend seitse lahkulöövat Planeedivürsti pöörasid oma maailmade valitsused suures osas põlismässaja poolele. Ainult Panoptia Planeedivürstil ei õnnestunud oma rahvast kaasa haarata. Selle maailma rahvas koondus Melkisedekite juhendamisel Miikaeli toetama. Ellanora, üks noor naine sellest surelike maailmast, võttis inimrasside juhtimise enda kanda ning selles riidudest räsitud maailmas ei läinud ükski hing Luciferi võitluslipu alla. Ning need ustavad panoptialased on teeninud sellest ajast saadik Jerusemi seitsmendas üleminekumaailmas Isa sfääri ja seitsme seda ümbritseva kinnipidamismaailma valvurite ja ehitajadena. Panoptialased teenivad neis maailmades mitte ainult valvuritena, vaid täidavad ka Miikaeli isiklike korraldusi nende sfääride kaunistamiseks mingiks tulevaseks ja veel teadmata otstarbeks. Nad teevad seda tööd vahepeatusena teel Edentiale.

² Kogu selle perioodi jooksul propageeris Caligastia Luciferi üritust Urantial. Melkisedekid astusid tõhusalt usust taganenud Planeedivürsti vastu, kuid ohjeldamatu vabaduse sofistikal ja enesekehtestamise pettekujutlustel olid kõik võimalused noore ja arenemata maailma primitiivsete rahvaste petmiseks.

³ Kogu lahkulöömispropaganda tuli läbi viia isiklike pingutustega, sest süsteemi ringlusejuhendajad olid teabeleviteenistuse ja kõik teised planeetidevahelised suhtlemiskanalid katkestanud. Mässu tegelikul puhkemisel isoleeriti

kogu Satania süsteem nii tähtkuju kui ka universumi ringlustest. Sel ajal saabusid kõik sõnumid ja saadeti edasi seeravite ja Üksildaste Sõnumitoojatega. Ka langenud maailmad lõigati ringlustest ära, et Lucifer ei saaks neid kanaleid oma nurjatute plaanide edendamiseks kasutada. Kuni põlismässaja elab Satania piires, neid ringlusi ei taastata.

⁴ See oli Lanonandeki mäss. Kohaliku universumi kõrgemad pojaseisuse klassid Luciferi lahkulöömisega ei ühinenud, kuigi üksikud mässulistel planeetidel elavad Elukandjad lasid end truudusetute Vürstide mässust mõnevõrra mõjutada. Ükski Kolmsustatud Poegadest ei sattunud eksiteele. Melkisedekid, peainglid ja Kirkad Õhtutähed olid kõik Miikaelile ustavad ja võitlesid koos Gabrieliga ägedalt Isa tahte ja Poja valitsuse eest.

⁵ Ükski Paradiisi-päritolu olend truudust ei murdnud. Nad löid koos Üksildaste Sõnumitoojatega endale Vaimu maailma peakorteri ja jäid Edentia Päevilt Ustavate juhtimise alla. Ükski lepitajatest ei taganenud usust, samuti ei eksinud ükski taevastest kroonikutest. Kuid morontia-kaaslased ja Eluasemeilmade Õpetajad kandsid suuri kaotusi.

⁶ Seeravite ülimast klassist ei läinud kaotsi ühtki inglit, kuid järgmisest klassist, kõrgematest, sattus üsna suur rühm pettuse ohvriks ja meelitati lõksu. Ka kolmandast klassist, juhendavate seeravite seast, sattusid eksiteele vähesed. Kuid kohutav murdumine toimus neljandas rühmas, haldurseeravite seas, kes määratakse tavaliselt süsteemide keskusmaailmadesse ülesandeid täitma. Manotia päästis neist peaaegu kaks kolmandikku, kuid veidi üle kolmandiku järgnes oma juhile mässajate ridadesse. Kolmandik kõigist haldurseeravite juurde kinnistatud Jerusemi keerubitest läks kaduma koos oma truudusetute seeravitega.

⁷ Inglise planeediabiliste seast sattus pettuse ohvriks peaaegu kolmandik Aineliste Poegade juurde määratutest ning lõksu langes ka peaaegu kümme protsenti üleminekuhoolekandjatest. Johannes nägi seda sümboolselt, kui ta kirjutas suurest punasest lohest, öeldes: „Tema saba pühkis ära kolmanda osa taevatahti ja paiskas need alla pimedusse.”

⁸ Inglise ridades olid kaotused suurimad, kuid truudusetutega läks kaasa enamik madalamatest intellektiklassidest. Satania kaotatud 681 217 Ainelisest Pojast olid üheksakümmend viis protsenti Luciferi mässu ohvrid. Neil üksikplaneetidel, kelle Planeedivürstid ühinesid Luciferi üritusega, läks kaduma arvukalt keskteelisi.

⁹ ¶ See mäss oli kõigist Nebadonis toimunud selletaolistest sündmustest paljuski kõige laiema levikuga ja hävitavam. Selles mässus osales rohkem isiksusi kui kahes eelmises kokku. Ning Luciferile ja Saatanale on igaveseks häbiks, et nende erisaadikud ei säästnud laste koole lõpetanute kultuuriplaneetil, vaid püüdsid pigem rikkuda neid areneva meelega isikuid, kes olid halastusest päästetud arengumaailmadest.

¹⁰ ¶ Tõusuresulikud olid kergesti rünnatavad, kuid pidasid mässu sofistikale paremini vastu kui alamad vaimud.

Kuigi alamates eluasemeilmades langes paljusid, kes ei olnud saavutanud lõplikku ühtesulamist oma Kohandajatega, on tõusukava tarkuse iseloomustamiseks kroonikates jäädvustatud, et Luciferi mässus ei osalenud ühtki Jerusemil elanud Satania tõusukodanikku.

¹¹ Kõigis Nebadoni teabelevijaamades tungles iga tund ja iga päev ärevaid vaatlajaid kõikmõeldavatest taevastest intellektiklassidest, kes uurisid pingsalt Satania mässu büll-letääne ja rõõmustasid, kui teadetes jutustati pidevalt tõusurelike vankumatust ustavusest, sellest, kuidas tõusurelikud seisid oma Melkisedekite juhtimisel edukalt vastu kõigi nende kavalate ja paheliste jõudude ühistele ja pikaajalistele pingutustele, jõududele, kes nii kiiresti lahkulöömise ja patu võitluslippude ümber kogunesid.

¹² „Taevase sõja” algusest kuni Luciferi järglase ametisseadmiseni kulus süsteemi aja järgi üle kahe aasta. Kuid lõpuks Suverään saabus, maandudes oma kaaskonnaga klaasmerel. Ma olin Gabrieli poolt Edentiale koondatud reserve hulgas ja mäletan hästi Lanaforge’i esimest sõnumit Norlatiadeki Tähtkuju Isale. See kõlas järgmiselt: „Ükski Jerusemi kodanik pole kaduma läinud. Kõik tõusurelikud tegid läbi tuleproovi ning tulid otsustavast katsest välja võidurõõmsate ja igati võidukatenä.” Ja Salvingtoni, Uversasse ning Paradiisi läks see sõnum, mis kinnitas, et parim ja kindlaim kaitse mässu ja patu vastu on surelike tõusutee ellujäämiskogemus. Selles Jerusemi üllaste ja usavate surelike rühmas oli täpselt 187 432 811 liiget.

¹³ ¶ Lanaforge’i saabumisega kukutati põlismässajad troonilt ja jäeti igasugusest valitsusvõimust ilma, kuid neil lubati Jerusemil, morontiasfääridel ja isegi asustatud maailmades vabalt liikuda. Nad jätkasid oma petmist ja meelitamist inimeste ja inglite meeli eksitades. Kuid nende tööpaika Jerusemi haldusmäl, „nende aset ei olnud enam”.

¹⁴ ¶ Kuigi Lucifer jäi ilma kogu oma haldusvõimust Satania, polnud tol ajal ühtki kohaliku universumi võimu ega kohut, mis oleks võinud nurjatut mässajat kinni pidada või hävitada, sest Miikael ei olnud tol ajal suveräänne valitseja. Päevilt Vanad toetasid Tähtkuju Isasid süsteemi valitsuse ülevõtmisel, kuid ei ole siiani alla saatnud ühtki otsust paljude ikka veel lahendamata kaebuste kohta, mis puudutasid Luciferi, Saatana ja nende kaaslaste praegust staatust ning tulevast korraldust.

¹⁵ Seega lubati neil põlismässajatel kogu süsteemis ringi rännata ja püüda oma rahulolematuse ning enesekehtestamise doktriini jätkuvalt läbi suruda. Kuid Urantia aja peagu kahesaja tuhande aasta jooksul pole nad suutnud ühtki teist maailma ära petta. Pärast kolmekümne seitsme maailma langemist pole ükski Satania maailm kaduma läinud, isegi mitte nooremad maailmad, mis asustati pärast seda mässupäeva.

8. INIMESE POEG URANTIAL

¹ Lucifer ja Saatan rändasid Satania süsteemis vabalt ringi, kuni Miikaeli annetumissmissioon Urantial lõpule jõudis. Viimati olid nad teie maailmas nende ühise rünnaku ajal Inimese Poja vastu.

² Varem, kui Planeedivürstid, „Jumala Pojad” perioodiliselt kokku tulid, „tuli ka Saatan nende sekka”, väites, et ta esindab kõiki langenud Planeedivürstide isoleeritud maailmu. Kuid pärast Miikaeli viimast annetumist pole talle Jerusemil seda vabadust antud. Pärast Luciferi ja Saatana püüet Miikaeli hukutada tema lihas annetumise ajal on kaastunne nende vastu kogu Satania väljaspool isoleeritud patuseid maailmu kadunud.

³ ¶ Miikaeli annetumisega lõppes Luciferi mäss kogu Satania, välja arvatud usust taganenud Planeedivürstide planeetidel. Ja selle poolest oligi tähtis Jeesuse isiklik kogemus vahetult enne tema lihalikku surma, kui ta ühel päeval hüüdis oma jüng ritele: „Ma nägin Saatana nagu välgu taevast maha langevat.” See oli tulnud koos Luciferiga Urantiale viimast otsustavat võitlust pidama.

⁴ Inimese Poeg oli oma edus kindel ja teadis, et tema võit teie maailmas paneks tema igipõliste vaenlaste staatuse igaveseks paika mitte ainult Satania, vaid ka kahes teises süsteemis, kuhu patt oli tunginud. Kui teie Meister vastas Luciferi ettepanekutele rahulikult ja jumaliku kindlusega: „Tagane minust, Saatan,” tähendas see surelikele ellujäämist ja inglitele kaitstust. See oligi põhimõtteliselt Luciferi mässu tegelik lõpp. Uversa kohtud ei ole veel, tõsi küll, langetanud täidesaatvat otsust Gabrieli kaebuse kohta, kes palus mässajate hävitamist, kuid see korraldus kahtlemata kord ka antakse, sest esimene samm selle kohtuasja ärakuulamiseks on juba astutud.

⁵ Inimese Poeg tunnistas Caligastiat Urantia ametliku Vürstina peaaegu oma surmani. Jeesus ütles: „Nüüd käib kohus üle selle maailma; nüüd tõugatakse välja selle maailma vürst.” Ja veel hiljem, päris enne oma elutöö lõppu, teatas ta: „Selle maailma vürsti üle on kohus mõistetud.” Ning see on seesama troonilt kukutatud ja häbistatud Vürst, keda nimetati kunagi „Urantia Jumalaks”.

⁶ ¶ Miikaeli viimane tegu enne Urantialt lahkumist oli pakkuda Caligastiale ja Daligastiale halastust, kuid need põlgasid tema hoolitseva pakkumise ära. Teie usust taganenud Planeedivürstil Caligastial on Urantial ikka veel oma nurjatute kavade läbiviimiseks vabad käed, kuid tal pole absoluutselt mingit võimu, et inimeste meelde tungida ning ta ei saa ka nende hinge siseneda, et püüda neid kiusatusse ajada või hukutada, kui nad just tõesti ise ei soovi tema nurjatut juuresolekut.

⁷ ¶ Enne Miikaeli annetumist püüdsid need pimeduse valitsejad oma võimu Urantial säilitada ning seisid järjekindlalt vähem tähtsate ja alluvate taevaste isiksuste vastu. Kuid nelipühist saadik on reeturlik Caligastia ja tema niisama põlastusväärne kaaslane Daligastia alandlikud Paradiisi Mõttekohandajate jumaliku majesteetlikkuse ja kaitsva Tõe Vaimu, Miikaeli vaimu ees, mida on kõigele lihali-kule välja valatud.

⁸ Ühelgi langenud vaimul pole siiski kunagi olnud võimu Jumala lapse meelde tungida ega tema hinge kimbutada. Ei Saatan ega Caligastia suutnud puudutada Jumala poegade usku ega sellele läheneda; usk on tõhus soo-

musrüü patu ja kurjuse vastu. Tõsi on: „Jumalast sündinu hoiab end ja tige ei puutu temasse.”

⁹ Kuigi üldiselt arvatakse, et nõrgad ja kombelõdvad su-relikud satuvad kuradite ja deemonite mõju alla, alistuvad nad tegelikult vaid omaenda loomupärastele ja halbadele kalduvustele ning väaratavad omaenda loomulike kalduvuste tõttu. Kuradile on omistatud palju pahesid, mis talle ei kuulu. Caligastia on olnud pärast Kristuse ristilöömist suhteliselt võimetu.

9. MÄSSU PRAEGUNE SEIS

¹ Luciferi mässu alguspäevil pakkus Miikael kõigile mässajatele pääsmisvõimalust. Kõigile, kes väljendavad oma siirast kahetsust, lubas ta andestada ja universumiteenistuses mingi uue ameti anda, kui ta saab universumi täielikuks suverääniks. Ükski eestvedajatest seda halastavat pakkumist vastu ei võtnud. Kuid tuhanded inglid ja taevased olendid alamatest klassidest, kaasa arvatud sada Aineliste Poegade ja Tütarde seast, võtsid panoptialaste halastuse vastu ja nad rehabiliteeriti Jeesuse ülestõusmisel tuhat üheksasada aastat tagasi. Pärast seda on need olendid üle viidud Jerusemi Isa maailma, kus neid tuleb hoida ametlikult seni, kuni Uversa kohtud on Gabrieli ja Luciferi vahelises kohtuasjas otsuse langetanud. Kuid pole kahtlust, et kui tehakse otsus lõplikuks hävitamiseks, vabastatakse need kahetsevad ja päästetud isiksused hävitamisest. Need hooldusvalvealused hinged töötavad nüüd Isa maailma eest hoolitsemisel koos panoptialastega.

² ¶ Peapettur pole Urantial viibinud pärast seda, kui ta püüdis nurjata Miikaeli annetumise lõpuleviimist ja lõplikult ning kindlalt Nebadoni tingimusteta juhiks saamist. Kui Miikael sai lõpuks seatud Nebadoni universumi juhiks, võtsid Uversa Päevilt Vanade esindajad Luciferi vahi alla ning ta on olnud sellest ajast saadik vang Jerusemi üleminekusfääride Isa rühma esimesel satelliidil. Ja siin näevad teiste maailmade ja süsteemide valitsejad Satania truudusetu Suverääni lõppu. Paulus teadis nende mässuliste juhtide staatusest pärast Miikaeli annetumist, sest ta kirjutas Caligastia juhtidest kui „taevaalustest kurjuse vaimudest”.

³ ¶ Kui Miikaelist sai Nebadoni ülim suverään, taotles ta Päevilt Vanadelt volitusi kõigi Luciferi mässus osalenud isiksuste interneerimiseks seniks, kuni superuniversumi kohtud teevad otsuse Gabrieli ja Luciferi vahelises kohtuasjas, mis võeti Uversa ülemkohtus arvele teie aja järgi

peaaegu kakssada tuhat aastat tagasi. Süsteemi keskusmaailma rühma kohta rahuldasi Päevilt Vanad Miikaeli taotluse, tehes vaid ühe erandi: Saatanal lubati langenud maailmade usust taganenud Vürste perioodiliselt külastada, kuni need usust taganenud maailmad võtavad vastu mõne teise Jumala Poja või kuni Uversa kohtud hakkavad Gabrieli ja Luciferi vahelises kohtuasjas otsust langetama.

⁴ Saatan sai tulla Urantiale sellepärast, et teie juures ei elanud alaliselt ühtki Poega — ei Planeedivürsti ega Ainelist Poega. Nüüd on Urantia Planeedivürsti asemikuks kuulutatud Machiventa Melkisedek ning Gabrieli ja Luciferi vahelise kohtuasja arutamise algus on märgiks, et kõigis isoleeritud maailmades on sisseadmisel planeedi ajutine valitsemiskord. Saatan külastas tõesti perioodiliselt Caligastiat ja teisi langenud Vürste päris kuni nende ilmutuste esitamiseni, mil Gabrieli taotlus põlismässajate hävitamiseks esimest korda ära kuulati. Praegu on Saatan Jerusemi vanglamaailmades tingimusteta vangistuses.

⁵ ¶ Pärast Miikaeli lõplikku annetumist pole keegi kogu Satania soovinud minna vanglamaailmadesse vangistatud mässajate eest hoolitsema. Ja petturi ürituse poole pole võidetud enam ühtki olendit. See seis on püsinud tuhat üheksasada aastat muutumatuna.

⁶ Me ei oota Satania praeguste kitsenduste kaotamist enne Päevilt Vanade lõplikku korraldust peamässajad hävitada. Luciferi eluajal süsteemi ringlusi veel ei taastata. Ta ise on aga olnud vahepeal täiesti passiivne.

⁷ Mäss Jerusemil on lõppenud. See lõpeb langenud maailmades niipea, kui saabuvad jumalikud Pojad. Usume, et kõik mässajad, kes üldse halastuse vastu võtaksid, on seda teinud. Me ootame äkkteadaannet nende reeturite isiksuste eksistentsi lõpetamise kohta. Me ootame teadet Uversa otsuse kohta nende vangistatud mässajate likvideerimine lõpule viia. Siis otsite nende kohti, kuid ei leia neid enam. „Kõik, kes sind maailmades tundsid, on sinu pärast kohkunud; sa muutusid hirmutiseks, kuid nüüd sind ei ole enam iialgi.” Ja nii on kõik need vääritud reeturid, „nagu ei oleks neid olnudki”. Kõik ootavad Uversa otsust.

⁸ Seitse Satania vaimupimeduses vanglamaailma on olnud terveid ajastuid kogu Nebadonile pühaks hoiatuseks, kuulutades kõnekalt ja tõhusalt suurt tõde, „et üleastujate tee on raske”, „et igas patus peitub omaenda hävingu seeme”, „et patu palk on surm”.

⁹ [Esitanud Manovandet Melkisedek, kes kuulus kunagi Urantia hooldajate hulka.]

LUCIFERI MÄSSU PROBLEEMID

A RENEVAL inimesel on raske pahe, eksimuse, patu ja kurjuse mõju ning tähendust täielikult mõista. Inimene ei suuda kohe tajuda, et täiuse ja puudulikkuse vastandamises peitub potentsiaalne pahe, et tõe ja vale vastandamine loob segadusseajavaid eksimusi, et vaba valiku jumalik annetamine tekitab lõppkokkuvõttes patu ja õigluse lahknevad maailmad, et järjekindel jumalikkuse poole püüdlemine viib jumalariiki, seevastu selle pidev tagasilükkamine viib kurjuse valda.

² Jumalad ei loo pahet ega luba ka pattu ja mässu. Potentsiaalne pahe eksisteerib ajaliselt universumis, kus täiuse tähendustel ja väärtushinnangutel on eri tasandeid. Patt esineb potentsiaalselt kõigis maailmades, kus ebatäiuslike olenditele on antud võime hea ja kurja vahel valida. Eksimuse võimalus peitub juba tõe ja ebatõe, fakti ja vale vastandlikkuses. Tahtlik kurja valimine on patt; tõe põikpäine tagasilükkamine on eksimus; järjekindel püüdlemine patu ja eksimuse poole on kurjus.

1. TÕELINE JA VÄÄR VABADUS

¹ Kõigist Luciferi mässust väljakasvavatest kimbatusse ajavatest probleemidest pole ükski tekitanud rohkem raskusi kui ebaküpsete arenevate surelike suutmatust eristada tõelist vabadust väärast.

² Tõeline vabadus on ajastuid kestev püüdlus ja arenguprogressi hüvitus. Väär vabadus on aja eksimuse ja ruumi pahe kaval pettus. Püsiv vabadus põhineb tõelisel õiglusel — arukusel, küpsusel, vendlusel ja võrdsusel.

³ Vabadusest, mille motiivid on arutud, tingimusteta ja piiramatud, saab kosmilises eksistentsis enesehävitamishend. Tõeline vabadus seondub järjest enam reaalsusega ning arvestab alati sotsiaalset võrdsust, kosmilist õiglust, kõikset vendlust ja jumalikke kohustusi.

⁴ Ainelisest seaduslikkusest, intellektuaalsest õiglusest, sotsiaalsest sallivusest, moraalsest kohusest ja vaimsetest väärtustest lahutatud vabadus on enesetapjalik. Kosmilisest reaalsusest eraldi olevat vabadust ei eksisteeri ning kogu isiksuse reaalsus on võrdelises sõltuvuses selle suhetest jumalikkusega.

⁵ Ohjeldamatu isemeelsus ja piiramatu eneseväljendus on sama mis ilmne isekus, äärmine jumalakartmatus. Vabadus ilma samaaegse ja üha suurema eneseületamiseta on egoistliku sureliku kujutlusvõime sünnitis. Oma huvidest lähtuv vabadus on illusoorne mõiste, julm pettus. Vabaduse rüüs esinev ohjeldamatus on armetu orjuse eelkäija.

⁶ Tõeline vabadus käib kaasas tõelise enesest lugupidamisega, väär vabadus on eneseimetluse kaaslane. Tõeline vabadus on enesekontrolli vili, väär vabadus tähendab enesekehtestamise omaksvõtmist. Enesekontroll viib altruistlikule teenimisele, kuid eneseimetlus kaldub teisi ära kasutama, et isekalt ülendada ekslikku indiviidi, kes on nõus

ohverdama õiglase saavutuse selle nimel, et omandada ebaõiglast võimu oma kaasolendite üle.

⁷ ¶ Ka tarkus on jumalik ja ohutu vaid siis, kui ta on kosmilise ulatusega ja vaimselt motiveeritud.

⁸ ¶ Pole suuremat eksimust kui enesepettus, mis ajendab intellektiolendeid ihaldama võimu teiste olendite üle, selleks et neilt nende loomulikke vabadusi võtta. Inimliku õigluse kuldreegel protesteerib igasuguse niisuguse pettuse, ebaõigluse, isekuse ja ülekohtu vastu. Tõeline ja ehne vabadus on ühendatav vaid armastuse valitsemise ja armu hoolekandega.

⁹ Kuidas julgeb isemeelne loodud-olend piirata isikliku vabaduse nimel oma kaaslaste õigusi, kui universumi Ülimad Valitsejad armulise lugupidamisega nende tahte eesõiguste ja isiksuse potentsiaalide ees taanduvad! Ühelgi olendil ei ole oma oletatava isikliku vabaduse rakendamisel õigust jätta ühtki teist olendit ilma neist Loojate poolt antud eksistentsi eesõigustest, mida kõik Loojate ustavad kaaslased, alluvad ja alamad vastavalt ka austavad.

¹⁰ Arenev inimene peab ehk küll oma aineliste vabaduste eest türannide ja rõhujatega võitlema patu ja kurjuse maailmas või primitiivse areneva sfääri algusaegadel, kuid mitte enam morontiaaailmades ega ka vaimusfääridel. Sõda on varase areneva inimese pärusosa, kuid normaalse areneva tsivilisatsiooniga maailmades on füüsiline võitlus rahvastevaheliste arusaamatuste lahendamiseviisina juba ammu häbisse langenud.

2. VABADUSE VARASTAMINE

¹ Jumal lõi koos Pojaga ja Vaimus igavese Havona ning on sellest ajast saadik kasutanud seda loomises ühise, kooskõlastatud osalemise igavese etalonina. See ühistegavuse etalon on eeskujuks kõigile Jumala Poegadele ja Tütardele, kes siirduvad ruumi, et püüda luua ajas igavese täiuse keskset universumit.

² Iga areneva universumi loodud-olend, kes püüdleb Isa tahte teostamise poole, on määratud saama selles kogemusliku täiuse saavutamise suurejoonelises avastusretkes aegruumi Loojate partneriks. Kui see nii ei oleks, oleks Isa vaevalt annetanud neile loodud-olenditele loovat vaba tahtet ega elaks ka nende sisimas, saades tegelikult omaenda vaimu kaudu nende partneriks.

³ ¶ Lucifer tegi meeletu katse teha teostamatut, tekitada kogemuslikus universumis ajaline lühis. Luciferi kuritegu seisnes selles, et ta püüdis riisuda Satania kõigilt isiksuselt loovat vabadust, märkamatu kärpida loodud-olendi isiklikku osalust — vabal tahtel osalemist — pikas arenguheitluses, et omandada nii üksikult kui ka ühiselt elu ja valguse staatust. Seda tehes seadis see teie süsteemi kunagine Suverään omaenda tahte ajaliku sihi otse risti vastu Jumala tahte igavesele eesmärgile, mis ilmneb vaba tahte annetamises kõigile isikulistele loodud-olenditele. Luciferi mäss

ähvardas seega rikkuda maksimaalsel võimalikul viisil tõusuteeliste ja Satania süsteemi teenistuses olivate vaba valikut, mis pealegi ähvardas jätta kõik need olendid ilma põnevast kogemusest aidata kuidagi isiklikult ja ainulaadselt kaasa kogemusliku tarkuse monumendi aeglasele kerkimisele, millest kunagi saab täiustatud Satania süsteem. Seega maskeeris Luciferi manifest end küll vabaduse rüüse, kuid mõistuse selge valguse käes ilmub see esile kui tohutu suur oht varastada lõplikult isiklik vabadus ning teha seda ulatuses, milleni on jõutud vaid kahel korral kogu Nebadoni ajaloo jooksul.

⁴ Lühidalt öeldes, Lucifer oleks võtnud inimestelt ja inglitelt selle, mis Jumal oli neile andnud — jumaliku eesõiguse osaleda omaenda saatuse ja asustatud maailmade kohaliku süsteemi saatuse kujundamises.

⁵ ¶ Ühelgi olendil kogu universumis pole seaduspärast õigust jätta ühtki teist olendit ilma tõelisest vabadusest, õigusest armastada ja olla armastatud, eesõigusest palveldada Jumalat ja teenida oma kaaslasi.

3. VIIVITUS ÕIGUSEMÕISTMISEGA

¹ Arengumaailmade kõlbelisi tahteolendeid vaevab alati tahtmatult küsimus, miks kõiketeavad Loojad lubavad pabel ja patul eksisteerida. Nad ei mõista, et loodudolendi tõeliseks vabaduseks on need mõlemad vältimatud. Areneva inimese või suurepärase ingli vaba tahe ei ole üksnes filosoofiline mõiste, sümboolne ideaal. Inimese võime valida hea ja kurja vahel on universumi reaalsus. Selle vabaduse ise valida on andnud Ülimad Valitsejad, kes ei luba ühelgi olendil ega olendite rühmal sellest jumalikut annetatud vabadusest ilma jätta ühtki isiksust kaugele ulatuvas universumis — isegi mitte selleks, et need eksiteele sattunud ja ebateadlikud olendid saaksid niisugust vääriti nimetatud isiklikku vabadust nautida.

² Kuigi teadlik ja kõigest südamest soovitud samastumine kurjaga (patuga) on võrdväärne mitteeksisteerimisega (hävimisega), peab selle isikliku patuga samastumise ning karistuse täideviimise — põikpäise pahe soosimise automaatse tulemuse — vahele jääma piisavalt pikk aeg, et kohtumõistmine indiviidi universumistaatuse üle rahuldaks täielikult kõiki temaga seotud universumiisiksusi ning oleks nii õige ja õiglane, et ka patune ise selle heaks kiidaks.

³ Kui see universumiolend — mässaja tõe reaalsuse ja headuse vastu — aga keeldub otsust heaks kiitmast ja kui süüdlane peab südames enda hukkamõistmist õiglaseks, ent keeldub seda tunnistamast, tuleb kohtuotsuse täideviimine Päevilt Vanade äranaagemisel edasi lükata. Ja Päevilt Vanad ei hävita ühtki olendit enne, kui nii patustajas kui ka kõigis temaga seotud toetajates ja võimalikes kaasatundjates on kustunud kõik kõlbelised väärtushinnangud ja kogu vaimne reaalsus.

4. HALASTAV VIIVITUS

¹ Veel üks probleem, mida on Norlatiadeki tähtkujus mõnevõrra raske seletada, seondub põhjustega, miks Luciferil, Saatanal ja langenud Vürstidel lubati nii kaua pahan-dusi tekitada, enne kui nad vahistati, interneeriti ja nende üle kohut mõisteti.

² Lapsi sünnitanud ja kasvatanud vanemad mõistavad paremini, miks Miikaelil, Loojal-isal kulus oma Poegade hukkamõistmiseks ja hävitamiseks kaua aega. Jeesuse lugu kadunud pojast näitab hästi, kuidas armastav isa võib kaua oodata eksinud lapse kahetsust.

³ Juba see asjaolu, et pahategijast loodud-olend võib tegelikult tahtlikult vääriti käituda — pattu teha —, on vaba tahte olemasolu kinnitus ja sellega on täielikult põhjendatud ükskõik kui pikk viivitus õigluse jaluleseadmisel, kui osutatav halastus võib ajendada kahetsema ja end parandama.

⁴ ¶ Enamik vabadusi, mida Lucifer taotles, olid tal juba olemas, ülejäänud pidi ta saama tulevikus. Kõik need väärtuslikud annid läksid kaduma, kui ta alistus oma kannatamatusele ja soovile saada ihaldatut kohe ning saada seda hoolimata kõigist oma kohustustest austada kõigi teiste universumite universumi olendite õigusi ja vabadusi. Eetilised kohustused on kaasasündinud, jumalikul ja kõikidel.

⁵ ¶ Me teame paljusid põhjusi, miks Ülimad Valitsejad ei hävitanud ega vangistanud Luciferi mässu juhte kohe. Kahtlemata on veel teisi ja ehk ka paremaid põhjusi, mida me ei tea. Halastuse tõttu viibis see õigluse jaluleseadmine isiklikult Nebadoni Miikaeli algatusel. Kui poleks olnud selle Looja-isa kiindumust oma eksinud Poegadesse, oleks superuniversumi kõrgeim kohus juba tegutsenud. Kui Luciferi mässu taoline sündmus oleks Nebadonis toimunud Miikaeli Urantial kehastumise ajal, oleks selle kurja õhutajad kohe ja täielikult hävitatud.

⁶ Ülim õigusemõistmine saab tegutseda kohe, kui jumalik halastus seda tagasi ei hoia. Kuid aja ja ruumi laste osutatav halastus tingib alati sellise viivituse, päästva vaheaja külvamise ja saagikoristuse vahel. Kui külvatakse headuse seemet, võimaldab see vaheaeg iseloomu proovile panna ja kujundada; kui külvatakse kurja seemet, annab see halastav viivitus aega kahetsemiseks ja heastamiseks. See viivitus pahategijate üle õigusemõistmisel ja otsuste täideviimisel on seitsme superuniversumi halastuse hooldekandele iseloomulik. Õigusemõistmise tagasihoidmine halastusest tõendab, et Jumal on armastus, ning et see armastuse Jumal valitseb universumis ning on halastav kõigi oma loodud-olendite saatuse määramisel ja nende üle õigusemõistmisel.

⁷ Halastavad viivitused on määratud Loojate vabal tahtel. See kannatlikkus patuste mässajate kohtlemisel toob universumile kasu. On küll räiesti tõsi, et kurja kavatsejale ja teostajale ei saa kurjast tulla midagi head, samas on aga tõsi seegi, et kõik asjad (sealhulgas nii potentsiaalne kui ka avaldunud kuri) üheskoos toimivad siiski kõigi nende olendite hüvanguks, kes tunnevad Jumalat, armastavad

tema tahet täita ning tõusevad tema igavese kava ning jumaliku eesmärgi kohaselt Paradiisi poole.

⁸ Kuid need halastavad viivitused ei ole lõputud. Vaatamata pikale viivitusele (Urantia ajaarvestuse järgi) kohtumõistmisel Luciferi mässu üle, võime teatada, et käesoleva ilmutuse esitamise ajal toimus Uversal Gabrieli ja Luciferi vahelise kohtuasja esimene kuulamine ning peagi pärast seda avaldati Päevilt Vanade korraldus, mille kohaselt Saatan tuleb nüüdsest koos Luciferiga saata vanglamaailma. Sellega pole Saatanal enam võimalust külastada Satania langenud maailmu. Universumis, kus valitseb halastus, toimub õigusemõistmine küll aeglaselt, kuid ikkagi kindlalt.

5. VIIIVITAMISE TARKUS

¹ Paljudest mulle teada olevatest põhjustest, miks Luciferi ja tema vandenõukaaslasi pole varem vangistatud ega nende üle kohut mõistetud, on mul lubatud teatada järgmisi:

² 1. halastuse tõttu peab igal pahategijal olema piisavalt aega oma paheliste mõtete ja patutegude suhtes tahtlikku ja kindlalt valitud hoiakut kujundada;

³ 2. ülim õigusemõistmine allub Isa armastusele; seetõttu ei hävita õigusemõistmine kunagi seda, mida halastus saab päästa. Igale pahategijale on kindlustatud päästmise vastuvõtmiseks piisavalt aega;

⁴ 3. ükski armastav isa ei kiirusta kunagi karistama eksinud pereliiget. Kannatlikkus saab toimida ainult ajas;

⁵ 4. kuigi pahateod kahjustavad alati perekonda, manitsevad tarkus ja armastus ausameelseid lapsi eksinud vennaga alati kannatlik olema sel ajal, mille armastav isa annab patustajale tema eluviisi ekslikkusest arusaamiseks ja päästmise rüppe astumiseks;

⁶ 5. vaatamata Miikaeli suhtumisele Luciferisse ja hoolimata sellest, et ta oli Luciferi Looja-isa, ei olnud Looja-Poja võimuses usust taganenud Süsteemi Suverääni üle kohe kohut mõista, sest ta ei olnud siis veel oma annetumiselujärguga lõpule jõudnud ega selle tulemusena Nebadoni tingimusteta suverääniks saanud;

⁷ 6. Päevilt Vanad oleksid võinud need mässajad kohe hävitada, kuid nad hävitavad patustajaid harva ilma neid täielikult ära kuulamata. Antud juhul nad Miikaeli otsuseid ei tühistanud;

⁸ 7. on selge, et Immanuel soovitas Miikaelil mässajatest eemale hoida ja lasta mässul oma loomulikku rada mööda enesehävitamiseni jõuda. Ja Päevilt Ühtsete tarkus seisneb selles, et nad peegeldavad Paradiisi-Kolmsuse ühendatud tarkust ajas;

⁹ 8. Edentia Päevilt Ustav soovitas Tähtkuju Isadel anda mässajatele vabad käed tegutsemiseks, et Norlatiadeki kõigi praeguste ja tulevaste kodanike — iga sureliku, morontia- ja vaimolendi südamest kogu kaastunne nende pahategijate vastu kiiremini välja juurida;

¹⁰ 9. Jerusemil soovitas Orvontoni Ülima Täideviija isiklik esindaja Gabrielil anda kõigile eluolenditele kõik

võimalused neis Luciferi Vabadusdeklaratsioonis sisalduvates küsimustes teha küps ja läbimõeldud valik. Kui mässu küsimused olid juba tõstatatud, arvas Gabrieli eriolukorra nõuandja Paradiisist, et kui kõigile Norlatiadeki loodud-olenditele seda täielikku ja vaba valikut ei anta, tuleks Paradiisi määratud karantiini laiendada kõigi võimalike kõhklevate või kahtlevate loodud-olendite suhtes, et kaitsta kogu tähtkuju. Selleks et Norlatiadeki olenditele Paradiisi ukseid tõusuteeks lahti hoida, oli vaja lasta mässul täielikult välja areneda ja tagada kõigi sellega mingil viisil seotud olendite suhtumise täielik selginemine;

¹¹ 10. Salvingtoni Jumalik Hoolekandja andis oma kolmanda iseseisva teadaandena välja korralduse, et mässajate ja mässu osaliseks tervendamiseks, argpükslikuks allasurumiseks või nende koletu näo muul viisil varjamiseks ei tohi midagi teha. Inglisevägedel kästi patu väljendused täielikult avalikustada ja selle piiramatud võimalused esile tuua, sest see oleks kiireim viis pahe ja patu katku täielikuks ja lõplikuks väljaravimiseks;

¹² 11. Jerusemil moodustati endiste surelike eriolukorranõukogu, kuhu kuulusid Vägevad Sõnumitoojad, au- lised surelikud, kellel oli olnud selliste olukordadega isiklike kogemusi, ning nende kaaslased. Nad teatasid Gabrielile, et kui püütakse rakendada meelevaldseid või kohe- seid allasurumisviise, satub eksiteele vähemalt kolm korda rohkem olendeid. Kogu Uversa nõuandjate korpus soovitas Gabrielil lasta mässul täielikult oma loomulikku rada kulgeda, kui tagajärgede likvideerimiseks kuluks ka miljon aastat;

¹³ 12. aeg on isegi ajauniversumis suhteline: kui kesk- mise elueaga Urantia surelik sooritab kuriteo, mis vallandab ülemaailmse meeletu korralageduse, ning kui ta siis vahistatakse, tema üle kohut mõistetakse ja ta kahe- kolme päeva jooksul pärast kuriteo sooritamist hukatakse, kas see aeg tunduks teile pikk? See aga oleks võrreldav Luciferi elueaga, isegi kui nüüd alanud kohtumõistmine tema üle viidaks lõpule alles saja tuhande Urantia aasta pärast. Illustreerimaks aja suhtelist kulgu Uversa seisukohalt, kus kohtuprotsess toimub, võiks öelda, et Luciferi kuriteo üle hakati kohut mõistma kaks ja pool sekundit pärast selle sooritamist. Paradiisi seisukohalt toimub kohtumõistmine samaaegselt teo soorimisega.

¹⁴ 13. Sama palju on veel teile osaliselt arusaadavaid põh- jusi, miks Luciferi mässu meelevaldselt ei peatatud, kuid mul ei ole lubatud neid teile esitada. Võin teile öelda, et me õpetame Uversal neljakümnet kaheksat põhjust, miks kurjal tuleb lasta täielikult oma rada minna kuni tema mo- raalse pankrotini ja vaimse kustumiseni. Kahtlemata on veel teist sama palju põhjusi, mida ka mina ei tea.

6. ARMASTUSE VÕIDUKÄIK

¹ Missugused raskused arenevatel surelikel ka ei tekiks Luciferi mässu mõistmisel, peaks kõigil arutlevatel mõtlejatel olema selge, et mässajatega toimimise viis on põhjendatud jumaliku armastusega. Mässajatele osutatud armastava halastuse tõttu sattusid katsumustesse ja vaevadesse ilmselt küll ka paljud süüitud olendid, kuid kõik need segadusse aetud isiksused võivad kindlalt loota, et ülitargad Kohtunikud otsustavad nende saatuse üle nii õiglaselt kui ka halastavalt.

² Kõigis Looja-Poja ja tema Paradiisi-Isa suhetes intellektiolenditega on ülekaalus armastus. Universumivalitsejate suhtumist mässajatesse ja mässusse — patusse ja patustajatesse — on mitmeski mõttes võimatu mõista, kui ei peeta silmas asjaolu, et jumalikkuse kõigis suhetes inimekonnaga on Jumaluse avaldumisviisidest kõige tähtsamal kohal Jumal kui Isa. Arvestage samuti, et Paradiisi Loojaid-Poegi ajendab kõigis nende tegevustes arm.

³ ¶ Kui suure pere armastav isa soovib mõne oma ränga pahateo sooritanud lapse suhtes halastust üles näidata, võib selline halastuse osutamine teistele, hästi käitunud lastele ajutiselt raskesti mõistetav olla. Niisugused juhtumid on paratamatud: see risk on lahutamatu reaalsest olukorrast, et isikul on armastav vanem ja ta kuulub pererühma. Iga pereliige saab iga teise liikme õiglasest käitumisest kasu, samuti peab iga liige iga teise liikme vääriti käitumise otseste ajalike tagajärgede all kannatama. Perekonnas, rühmas, riigis, rassis, maailmas, süsteemis, tähtkujus ja universumis on oma sisemised suhted, millel on oma individuaalsus; seetõttu lõikab iga sellise suure või väikese rühma liige kõigi teiste selle rühma liikmete õigete tegude vilju ja kannatab nende väärte tegude tagajärgede all.

⁴ Tuleb aga selgitada üht: kui teid sunnitakse kannatama mõne oma pereliikme, mõne kaaskodaniku või kaassureliku patu, kas või süsteemis või mujal toimuva mässu paheliste tagajärgede all — mida kõike te ka ei peaks kannatama oma kaaslaste või endast kõrgemate pahategude tõttu —, võite olla igavesti kindlad, et need katsused on vaid ajutised vaevad. Ükski neist rühma vääriti käitumise tagajärgedest ei saa kunagi ohustada teie igavesi väljavahetuid ega vähendada mingilgi määral teie jumalikkude õigust tõusta Paradiisi ja jõuda Jumalani.

⁵ Ning nende mässuputuga paratamatult kaasnevate katsumuste, viivituste ja pettumuste eest saabub ka hüvitus. Paljudest Luciferi mässu kasu toonud tagajärgedest, mida võiks nimetada, juhin teie tähelepanu vaid nende Jerusemi kodanikest tõusureslike elujärgude paranemisele, kes patu sofistikalise vastuseisemisega astusid Vägevateks Sõnumitoojateks, minu enda klassi olenditeks saamise teele. Iga selle pahelise vahejuhtumi katsumused läbiteinu parandas sellega oma haldusstaatust ja vaimset väärtust.

⁶ ¶ Algul näis Luciferi mäss olevat süsteemile ja universumile ilmne õnnetus. Kuid järk-järgult hakkasid selguma ka selle positiivsed küljed. Kui oli möödunud kakskümmend viis tuhat aastat süsteemi aja järgi (Urantia aja järgi kakskümmend tuhat aastat), hakkasid Melkisedekid õpetama, et Luciferi rumalusega seoses tekkinud hea oli haka-

nud tekitatud kurjale järele jõudma. Kurja kogusumma oli selleks ajaks jäänud peaaegu muutumatuks, jätkates kasvu vaid mõnes isoleeritud maailmas, kasulikud tagajärjed aga üha mitmekordistusid ja ulatusid üle kogu universumi ning superuniversumini, isegi Havonani. Melkisedekid õpetavad praegu, et ühenduses Satania mässuga tekkinud hea ületab pahe kogusummat enam kui tuhandekordselt.

⁷ Kuid see pahategudest võrsunud erakordne ja kasulik saak võis tekkida ainult tänu kõigi Luciferist kõrgemate targale, jumalikkudele ja halastavale suhtumisele alates Tähtkuju Isadest Edential kuni Kõikse Isani Paradiisis. Aja möödumisel on Luciferi meeletusest välja kasvanud hea. Kuna karistatav pahe arenes üsna täielikult välja juba suhteliselt lühikese aja jooksul, on ilmne, et ülitargad ja kaugeleägelikud universumivalitsejad kindlasti pikendavad aega, et üha kasulikuma tulemusi lõigata. Vaatamata paljudele täiendavatele põhjustele, miks Satania mässajate vahistamine ja kohtumõistmine nende üle on viibinud, oleks piisanud ka sellest ühest kasust põhjendamaks, miks neid patuseid ei vangistatud varem ning miks nende üle pole kohut mõistetud ega neid hävitatud.

⁸ Lühinägelik ja aja kammitsais olev surelik meel peaks hoiduma kaugelägelike ja ülitarkade universumihaldurite ajaliste viivituste ennatlikust arvustamisest.

⁹ Üks nende probleemidega seotud eksitus inimõtlejate seas seisneb idees, et kui nende maailm ei oleks patu tõttu kannatanud, sooviksid kõik areneva planeedi arenevad surelikud Paradiisi teekonda alustada. Ellujäämisest keeldumise võime ei pärine Luciferi mässu ajast. Surelikul inimesel on alati olnud Paradiisi teekonna osas vaba valik.

¹⁰ ¶ Ellujäämiskogemuse tõusuteel liikudes laienevad teie ettekujutused universumist ning avardub teie silmapiir tähenduste ja väärtushinnangute osas; siis mõistate paremini, miks näiteks Luciferil ja Saatanal lubatakse mässus jätkata. Te mõistate paremini ka seda, kuidas ajaliselt piiratud kurjast võib lõppkokkuvõttes (kui mitte kohe) sündida head. Kui olete jõudnud Paradiisi, valgustab ja lohutab teid tõeliselt supernavidest filosoofide arutluste kuulamine, kes neid universumi õigeksseadmise sügavaid probleeme selgitavad. Kuid kahtlen, kas teie meel ka siis täiesti rahule jääb. Vähemalt minul see universumifilosoofia tippu jõudmisega ei rahuldunud. Ma hakkasin neist keerulistest küsimustest täielikult aru saama alles pärast seda, kui mind oli määratud superuniversumi haldusülesannet täitma, selle tegevuse käigus olen ma tegelike kogemuste kaudu omandanud abstraktse mõtlemise võime neist kosmilise õigluse ja vaimse filosoofia paljutahulistest probleemidest arusaamiseks. Paradiisi poole tõustes saab teile üha selgemaks, et paljusid universumi haldamise problemaatilisi küsimusi saab mõista alles pärast kogemise võime edasiarenemist ja vaimse taibu täiustumist. Kosmiliste olukordade mõistmiseks on vaja kosmilist tarkust.

¹¹ [Esitanud Vägev Sõnumitooja, kogemuslik ellujäänud ajauniversumite esimesest süsteemimässust, praegu kinnistatud superuniversumi valitsuse juurde Orvontonis ja täitmas käesolevat ülesannet Salvingtoni Gabrieli palvel.]

VALGUSE JA ELU SFÄÄRID

VALGUSE ja elu ajastu on aja ja ruumi maailma arengu lõppsaavutus. Alates varajastest ürginimese aegadest on see asustatud maailm läbinud järjest kõik planeediajastud — Planeedivürsti-eelse ja -järgse ajastu, Aadama-järgse ajastu, Kohtumõistja-Poja järgse ajastu ja annetuva Poja järgse ajastu. Ning siis valmistatakse seda maailma ette arengu kulminatsioonini, stabiilse valguse ja elu ajastuni jõudmiseks Kolmsuse Õpetajate-Poegade järjestikuste hoolekandelähetustega sellele planeedile, mille käigus nad ilmutavad üha enam jumalikku tõde ja kosmilist tarkust. Viimase planeediajastu sisseadmisel abistavad Õpetajaid-Poegi alati Kirkad Õhtutähed ja mõnikord ka Melkisedekid.

² See valguse ja elu ajajärk, mille juhatavad planeedil sisse Õpetajad-Pojad oma viimase lähetuse lõppedes, jätkub asustatud maailmades lõputult. Kohtumõistjad-Pojad võivad stabiliseerunud seisundi iga järgmise etapi jagada õigusemõistmisega mitmeks järjestikuseks usuliseks elukorralduseks, kuid kõik need õigusemõistmised on vaid praktilist laadi ega mõjuta mingil viisil sündmuste kulgu planeedil.

³ ¶ Püsiv ellujäämine on kindlustatud vaid neile planeetidele, mis saavutavad eksistentsi superuniversumi põhiringlustes, ning need valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailmad on meie teada määratud oma teed jätkama tuleviku kõigi igaveste ajastute jooksul.

⁴ ¶ Valguse ja elu ajajärk algab arengumaailmas seitsme etapina ning selles suhtes tuleb märkida, et Vaimuga ühtesulanud surelike maailmad arenevad samas joones kui Kohandajaga ühtesulanute maailmad. Need valguse ja elu seitse etappi on:

- ⁵ 1. esimene ehk planeedi etapp;
- ⁶ 2. teine ehk süsteemi etapp;
- ⁷ 3. kolmas ehk tähtkuju etapp;
- ⁸ 4. neljas ehk kohaliku universumi etapp;
- ⁹ 5. viies ehk väikesektori etapp;
- ¹⁰ 6. kuues ehk suuresektori etapp;
- ¹¹ 7. seitsmes ehk superuniversumi etapp.

¹² ¶ Käesoleva jutustuse lõpus kirjeldatakse nende arenguetappide seoseid universumi ülesehitusega, kuid iga maailm võib jõuda igale etapile teiste maailmade arengust või planeedi tasemest kõrgemate universumi haldustasemetega arengust täiesti sõltumatult.

1. MORONTIATEMPEL

¹ Morontiatempli olemasolu asustatud maailma keskuses annab tunnistust sellest, et see sfäär on stabiliseerunud valguse ja elu ajastutesse. Enne kui Õpetajad-Pojad oma viimase missiooni lõppedes maailmast lahkuvad, juhatavad nad sisse selle arengusaavutuse lõppepohhi; nad on eesistujaks päeval, mil „püha tempel tuleb taevast maha”.

Seda sündmust, mis tähistab valguse ja elu ajajärgu koidikut, austab alati oma isikliku kohalolekuga sellel planeedil annetunud Paradiisi-Poeg, kes tuleb suurpäeva tunnistajaks. Seal selles võrratult kaunis templis kuulutab annetuv Paradiisi-Poeg kauaaegse Planeedivürsti uueks Planeedi Suverääniks ning annab sellele ustavale Lanonandek-Pojale planeedi asjaajamisteks uued ja laiemad volitused. Süsteemi Suverään on samuti kohal ja võtab sõna nende teadaannete kinnitamiseks.

² Morontiatempel koosneb kolmest osast: keskel on annetuva Paradiisi-Poja pühamu, paremal asub endise Planeedivürsti, nüüdse Planeedi Suverääni koht, ja kui see Lanonandek-Poeg on templis kohal, on ta maailma vaimsematele olenditele nähtav. Vasakul istub planeedile kinnistatud lõpetanute tegevjuht.

³ ¶ Kuigi planeedi templite kohta on öeldud, et need „tulevad taevast maha”, ei transpordita süsteemi keskusest tegelikult mingeid tegelikke materjale. Iga templi arhitektuurne lahendus töötatakse miniatuuris välja süsteemi keskusmaailmas ning seejärel toovad Morontia Võimsusejuhendajad need kinnitatud plaanid planeedile. Siin asuvad nad koos Füüsiliste Meisterjuhtijatega jooniste järgi morontiatemplit ehitama.

⁴ ¶ Keskmisesse morontiatemplisse mahub ligikaudu kolmsada tuhat pealtvaatajat. Neid ehitisi ei kasutata palveldamiseks, mängudeks ega teabelevi vastuvõtmiseks, vaid need on pühendatud planeedi eriliste tseremooniade läbiviimisele, näiteks sideks Süsteemi Suverääni või Kõigekõrgematega, eralisteks nähtavaks muudetavateks tseremooniateks, mis on mõeldud vaimolendite isikliku kohaloleku ilmutamiseks, samuti vaikseks kosmiliseks mõtiskluseks. Siinsed kosmilise filosoofia koolid viivad siin läbi oma lõpetamise tähistamisi ja maailma surelikud saavad siin planeedi tunnustuse osaliseks oma kõrgetasemelise sotsiaalteenistuse või muude väljapaistvate saavutuste eest.

⁵ Morontiatemplid on ka kogunemiskohad, kus jälgitakse elavate surelike ülesviimist morontiaeksistentsi. Kuna ülesviimistempel on valmistatud morontiamaterjalist, siis ei hävita seda põletava tule lõõskav hiilgus, mis kaotab täielikult oma jumalike Kohandajatega lõplikku ühtesulamist kogevate surelike füüsilised kehad. Suurtes maailmades on neid lahkumissälvatusi peaaegu pidevalt, ja ülesviimiste arvu kasvades ehitatakse planeedi eri paikadesse juurde morontiaelu abitempleid. Alles hiljuti viibisin ühes kaugel põhjas asuvas maailmas, kus tegutses kakskümmend viis morontiapühamut.

⁶ ¶ Maailmades, mis pole veel stabiliseerunud valgusesse ja ellu, morontiatempliteta planeetidel, toimub planeedi atmosfääris tihti niisuguseid ühtesulamissälvatusi, kui keskteelised ja füüsilised ülemjuhivad tõstavad ülesviimiskandidaadi ainelise keha üles morontia seisundisse.

2. SURM JA ÜLESVIIMINE

¹ Loomulik füüsiline surm on surelikele paratamatu. Enamik kõrgematest arenguolenditest, valguse ja elu lõplikul ajajärgul elavate maailmade kodanikest, ei sure: nad viiakse lihalikust elust otse üles morontiaeksistentsi.

² See ainelisest elust morontia seisundisse ülesviimise kogemus — surematu hinge ühtesulamine sisimas elava Kohandajaga — muutub planeedi arengu käigus üha sagedamaks. Algul jõuavad igal ajastul vaid mõned surelikud oma vaimses arengus ülesviimistasemele, kuid Õpetajate-Poegade järgnevate ajastute saabudes toimub üha enam Kohandajatega ühtesulamisi, enne kui nende edasiliikuvate surelike pikenev elu lõpeb, ja Õpetajate-Poegade lõpliku missiooni ajaks vabastatakse loomulikust surmast ligikaudu veerand neist suurepärasest surelikest.

³ ¶ Valguse ja elu ajajärgu jätkudes tunnetavad keskteolendid või nende kaaslased hinge ja Kohandaja vahelise võimaliku liidu lähenemist ja annavad sellest märku saatuse kaitsjatele, kes omakorda teatavad neist asjust lõpetanute gruppidele, kelle jurisdiktsiooni all see surelik võib tegutseda. Siis annab Planeedi Suverään sellele surelikule korralduse kõik oma kohustused planeedil maha panna, jätta hüvasti päritolumaailmaga ning siirduda Planeedi Suverääni sisemisse templisse, et oodata seal morontiatransporti, evolutsiooni ainelisest maailmast üles vaimueelse edasiliikumise morontiatasandile viivat sähvatust.

⁴ ¶ Kui selle ühtesulamiskandidaadi pere, sõbrad ja tööühm on morontiatemplisse kogunenud, seatakse nad ümber keskse lava, millel puhkavad ühtesulamiskandidaadid, kes samal ajal vabalt oma kokkutulnud sõpradega vestlevad. Nende vahele seatakse taevaste isiksuste ring, et kaitsta ainelisi surelikke „eluvälgatuse” hetkel avalduvate energiatega toime eest, millega tõusukandidaat vabastatakse ainelise keha kütkest ja mis tähendab selle areneva sureliku jaoks sama mis loomulik surm neile, kes sel kombel lihast vabastatakse.

⁵ Ruumikasse templisse võib koguneda samaaegselt palju ühtesulamiskandidaate. Missugune kaunis sündmus, mil surelikud kogunevad vaatama oma armastatud kaastaste ülestõusu vaimuleekides, ning kui vastupidine on see nende varasematele ajastutele, mil surelikud peavad oma surnud maiste elementide embusse andma! Inimevolutsiooni varasematele epohhidele iseloomulikud nutu- ja halamistseenid asenduvad nüüd ekstaatilis rõõmu ja ülimate entusiasmiga, kui need Jumalat tundvad surelikud jätavad ajutiseks hüvasti oma armastatud kaastastega, kes vabastatakse nende ainelistest sidemetest võimsa lõõskava tule kirkastes vaimuleekides. Valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailmades on „matused” sündmused, kus valitseb ülim rõõm, sügav rahuldus ja sõnuleletamatu lootus.

⁶ Nende edasiliikuvate surelike hinged täituvad üha enam usu, lootuse ja kindlusega. Ülesviimistemplisse kogunenuid valdab tunne, mis meenutab rõõmsate sõprade ja sugulaste tundeid, kui nood kogunevad mõne oma rühmaliikme lõpetamist tähistama või tulevad kokku, et jälgida suure au osutamist mõnele oma kaastastest. Ja oleks

kindlasti kasulik, kui vähem edasijõudnud surelikud õpiksid loomulikku surma suhtuma niisama rõõmsameelselt ja kerge südamega.

⁷ ¶ Pärast ühtesulamissähvatust surelikud pealtvaatajad enam oma ülesviidud kaaslast ei näe. Need ülesviidud hinged siirduvad Kohandaja saatel otse vastava morontia koolitusmaailma ülestõusmissaali. Neid elavate inimolendite morontia maailma ülesviimisega seotud toiminguid juhendab peangel, kes määrati sellesse maailma päeval, mil see maailm stabiliseerus valgusesse ja ellu.

⁸ Kui maailm jõuab valguse ja elu neljandasse etappi, lahkub üle veerandi surelikest planeedi elanike seast ülesviimise teel. Selline surma vähenemine üha jätkub, kuid ma ei tea ühtki süsteemi, mille asustatud maailmad, mis on küll juba ammu ellu asetunud, oleksid täielikult vabad loomulikust surmast kui liha köidikuist pääsemise viisist. Ja kuni selline planeedi kõrge arengutase pole veel kõikjal saavutatud, jätkub kohaliku universumi morontia-koolitusmaailmade tegevus arenevate morontia edasijõudjate haridus- ja kultuurisfääradena. Surma kaotamine on teoreetiliselt võimalik, kuid minu tähelepanekute kohaselt pole seda veel toimunud. Võib-olla saavutatakse see seisund stabiliseerunud planeedielu seitsmenda etapi kaugemat järgnevatel epohhidel.

⁹ ¶ Valgusesse ja ellu stabiliseerunud sfääride öitsvatel ajastutel ülesviidud hinged ei läbi eluasemeilmu. Nad ei viibi ka õpilastena süsteemi ega tähtkuju morontia maailmades. Nad ei läbi ühtki morontia elu varasemat faasi. Nad on ainsad tõusuresid, kes ainelise eksistentsi ja poolvaimse seisundi vahelise morontia ülemineku peaaegu vahele jätavad. Nende *Poja poolt hõlmatud* surelike esimehe kogemus tõusuteel on teenimine universumi keskuse edenemismaailmas. Ja neist Salvingtoni õppemaailmadest siirduvad nad õpetajatena tagasi just neisse maailmadesse, millest nad enne möödusid, liikudes seejärel sissepoole, mööda surelike jaoks kindlaksmääratud tõusuteed Paradiisi suunas.

¹⁰ Kui te vaid saaksite külastada edasijõudnud arengustmel olevat planeeti, mõistaksite kohe, miks tõusuresid võetakse erinevalt vastu eluasemeilmades ja kõrgemates morontia maailmades. Te saaksite kohe aru, et need kõrgesti arenenud sfääridelt edasi siirduvad olendid on ette valmistatud oma Paradiisi-tõusu jätkama kaugel ees keskmisest surelikust, kes saabub Urantia-taolisest segaduses ja mahajäänud maailmast.

¹¹ Ükskõik millisel planeedi saavutustasandil inimolendid morontia maailmadesse ka ei tõuseks, pakuvad seitsme eluasemeilma neile ohtrasti võimalusi omandada õpetajate-õpilastena kogemusi kõigest, mis neil nende koduplaneetide edasijõudnu staatuse tõttu saamata jäi.

¹² Need universumi võrdsustamise meetodid toimivad eksimatult ja kindlustavad selle, et ükski tõusuteeline ei jää ilma millestki, mis on tema tõusukogemuse jaoks oluline.

3. KULDAJASTUD

¹ Sellel valguse ja elu ajastul puhkeb maailm Planeedi Suverääni isaliku valitsuse all üha enam õitsele. Selleks ajaks paneb maailmad edasi liikuma ühe keele, ühe religiooni ja normaalsel sfääridel ka ühe rassi jõud. Kuid see ajastu ei ole täiuslik. Neis maailmades on ikka veel hästi varustatud haiglaid, haigete hooldekodusid. Ikka veel on probleemiks õnnetusjuhtumite tagajärjel vigastatute eest hoolitsemine ja vanadusnõrkuse ning raugastumisega paratamatult kaasnevad vaevused. Haigused ei ole veel täielikult võidetud ega maakera loomad veel täiuslikult allutatud. Kuid need maailmad on siiski nagu Paradiis, kui võrrelda ürginimese varaste aegadega Planeedivürsti eelajastul. Kui teid saaks äkki transportida sellel arengustmel olevale planeedile, siis kirjeldaksite seda maailma vaistlikult maapealse taevana.

² ¶ Kogu selle suhtelise progressi ja täiuslikkuse ajastu jooksul jätkab aineliste asjade juhtimist inimeste valitsus. Valguse ja elu ajastu esimesel etapil olevas maailmas, mida ma hiljuti külastasin, finantseeriti ühiskondlikku tegevust kümnisemaksuga. Iga täiskasvanud töötaja — ja kõik töövõimelised kodanikud tegid mingit tööd — maksis kümme protsenti oma tuludest või kapitalikasvust üldisesse kassasse ning seda raha kulutati järgmiselt:

³ 1. kolm protsenti kulutati töö edendamiseks — teadusele, haridusele ja filosoofiale;

⁴ ¶ 2. kolm protsenti pühendati ilule — mängudele, ühisele ajaveetmisele ja kunstidele;

⁵ ¶ 3. kolm protsenti pühendati headusele — sotsiaalteenistusele, altruismile ja religioonile;

⁶ ¶ 4. üks protsent eraldati kindlustusreservi, katmaks õnnetusjuhtumite, haiguse, vanaduse või loodusõnnetuste tagajärjel tekkinud töövõimetuse kulusid.

⁷ ¶ Selle planeedi loodusressursse hallati ühisvarana, ühisomandina.

⁸ Suurim au, mis selles maailmas kodanikule võis osaks saada, oli ülima teenimise orden, mis on ainus tunnustus, mida morontiatemplites üldse jagatakse. Nii tunnustati neid, kellel oli kauaaegseid teeneid mõnel aineüleste avastuste või planeedi sotsiaalteenistuse alal.

⁹ Enamikku sotsiaal- ja haldusameteid pidasid mehed ja naised koos. Ka õpetamine toimus enamasti ühiselt ning juriidilise eestkostega ülesandeid täitsid samasugused paarid.

¹⁰ ¶ Sünnitamisperiood neis suurepärastes maailmades pole oluliselt pikem. Ei ole hea, kui perekonnas on lasteliiga suured vanusevahed. Väikeste vanusevahedega lapsed aitavad palju paremini üksteist vastastikkult koolitada. Ning neis maailmades saavad nad suurepärase koolituse omavahel konkureerivates süsteemides, mis intensiivselt püüdnud edasijõudnud valdkondades ja alajaotustes mitmesuguste saavutusteni tõe, ilu ja headuse omandamisel. Ka neil aulistel sfääridel on veel palju reaalselt ja potentsiaalset pahet, mis ajendab valima tõe ja eksimuse, hea ja kurja, patu ja õigluse vahel.

¹¹ Surelike eksisteerimisega neil edasijõudnud arenguplaneetidel kaasneb siiski ka teatav vältimatu tagasilöökk. Kui valgusse ja ellu stabiliseerunud maailm jõuab kolmandast etapist edasi, on kõigile tõusuteeliste määratud enne väikesektorisse jõudmist vastu võtta mingi ajutine ülesanne mõnel planeedil, mis alles läbib varasemaid evolutsioonietappe.

¹² Kõik need järjestikused ajastud kujutavad endast üha kõrgemaid saavutusi planeedi kõigi saavutuste mõttes. Esimesel valguseajastul avardati tõelmutust, hõlmates sellesse universumite universumi toimingud, teisel ajastul aga tähendab Jumaluse uurimine püüet omandada mitmetahulist mõistmist Loojate-Poegade, Seitsmekordse Jumala esimese taseme olemusest, ülesannetest, hoolekandest, ühendustest, päritolust ja saatusest.

¹³ ¶ Urantia-suurusel planeedil oleks pärast piisavat stabiliseerumist ligikaudu sada alama astme halduskeskust. Neid alama astme keskusi juhiks üks järgmistest koolitatud haldurite rühmadest:

¹⁴ 1. noored Ainelised Pojad ja Tütred, kes on toodud süsteemi keskusest valitseva Aadama ja Eeva abilisteks;

¹⁵ 2. Planeedivürsti poolsureliku kaaskonna järglased, kes on sigitatud teatavates maailmades selle ja teiste samataoliste ülesannete täitmiseks;

¹⁶ 3. Aadama ja Eeva otsesed järglased planeedil;

¹⁷ 4. ainekunad ja inimeseks muudetud keskteelised;

¹⁸ 5. Kohandajaga ühtesulanud surelikud, kes Kohandajate universumiülemana toimiva Isikustatud Kohandaja korraldusel ja omal soovil on ülesviimisest ajutiselt vabastatud, et nad saaksid planeedil teatavates tähtsates haldusametites oma tööd jätkata;

¹⁹ 6. planeedi halduskoolides erikoolituse saanud surelikud, kes on saanud ka morontiatemplis ülima teenimise ordeni;

²⁰ 7. teatavad vastava koolituse saanud kodanikest valitud kolmeliikmelised komisjonid, keda kodanikkond mõnikord Planeedi Suverääni korraldusel nende eriliste võimete pärast valib täitma kindlat ülesannet, mida planeedi konkreetsetes sektorites vajatakse.

²¹ ¶ Planeedi kõrge saatuse — valguse ja elu jõudmisel on Urantia suureks takistuseks haiguste, mandumise, sõdade, erinevat värvi rasside ja paljumeelsuse püsimine.

²² Ükski arengumaailm ei saa loota, et ta liigub valgusse stabiliseerumise esimeselt etapilt edasi enne, kui on jõudnud ühe keele, ühe religiooni ja ühe filosoofiani. Ühte rassi kuulumine hõlbustab tunduvalt selle saavutamist, kuid paljude rahvaste olemasolu ei välista Urantia edasijõudmist kõrgematele etappidele.

4. HALDUSALASED ÜMBERKORRALDUSED

¹ Stabiliseerunud eksistentsi järjestikustel etappidel liiguvad asustatud maailmad vabatahtliku Lõplikkuse Korpuse targal ja osavõtlikul haldamisel imeliselt edasi. Lõplikkuse Korpuse moodustavad Paradiisi jõudnud tõusuteelised, kes on tulnud tagasi oma lihalike vendade eest hoolitsema. Need lõpetanud teevad aktiivset koostööd Kolmsuse Õpetajate-Poegadega, kuid hakkavad maailma asjades tõeliselt osalema alles siis, kui maa peale ilmub morontiatempel.

² Kui Lõplikkuse Korpuse hoolekanne planeedil on ametlikult sisse juhutatud, siis enamik taevavägedest lahkuvad. Kuid seeravitest kaitseinglid jätkavad oma isiklikku hoolitsemist edasiliikuvate surelike eest ka valguses; neid ingleid saabub kõigi stabiliseerunud ajastute jooksul üha enam, sest planeedi elu ajal jõuavad kooskõlastatud maiste saavutuste kolmandale kosmilisele ringile üha suuremad inimolendite rühmad.

³ See on alles esimene järjestikustest haldusalastest ümberkorraldustest, mis kaasnevad järgnevate ajastute üha säravamate tulemuste saavutamisega asustatud maailmades, sedamööda kuidas nad liiguvad stabiliseerunud eksistentsi esimesest etapist seitsmendani.

⁴ ¶ 1. *Valguse ja elu esimene etapp.* Sellel esimesel staibilisel etapil haldavad maailma kolm valitsejat:

⁵ a. Planeedi Suverään, kelle nõuandjaks saab selleks ajaks Kolmsuse Õpetaja-Poeg, suure tõenäosusega nende Poegade viimase sellel planeedil tegutseva korpuse juht.

⁶ b. Planeedi lõpetanute korpuse juht.

⁷ c. Aadam ja Eeva, kes tegutsevad koos kui Vürsti-Suverääni ja lõpetanute juhi kahese juhtimise ühitajad.

⁸ ¶ Seeravitest kaitsete ja lõpetanute tõlkideks on ülenatud ja vabastatud keskteelised. Üks Kolmsuse Õpetajate-Poegade viimaseid töid nende viimasel missioonil on maailma keskteeliste vabastamine nende ülesannetest ja edutamine (või tagasisuunamine) kõrgemas seisundis planeedile, lähetades nad vastutavatesse ametitesse stabiliseerunud sfääri uues valitsuses. Inimeste nägemisvõimes on juba tehtud muudatusi, mis võimaldavad surelikel neid aadamliku varase valitsemiskorra seni nähtamatuid nõbusid ära tunda. Seda võimaldavad viimased avastused loodusteadustes koos Füüsiliste Meisterjuhtijate ülesannete laiendamisega planeedil.

⁹ Süsteemi Suveräänil on õigus keskteelisi igal ajal pärast stabiliseerumise esimest etappi ülesannetest vabastada, et nad võiksid morontias Elukandjate ja füüsiliste juhtijate abil inimesestuda ja pärast Mõttekohandajate vastuvõtmist Paradiisi-tõusu alustada.

¹⁰ Kolmandal ja järgmistel etappidel jäävad mõned keskteelised ikka veel tegutsema, peamiselt lõpetanute kontaktisiksustena, kuid igasse järgmisse valguse ja elu etappi astumisel vahetavad üha uued sidehoolekandjate klassid keskteelisi välja ja väga vähesed neist jäävad alles pärast neljandat valguse etappi. Seitsmendal etapil saavad Paradiisist esimesed absoniitsed hoolekandjad teenima teatavate universumi olendite asemel.

¹¹ ¶ 2. *Valguse ja elu teine etapp.* Selle epohhi algusest maailmades annab märku Elukandja saabumine, kellest saab planeedi valitsejate vabatahtlik nõuandja nende edasistes püüetes surelikku rassi puhastada ja stabiliseerida. Seega osalevad Elukandjad aktiivselt inimrassi edasises füüsilises, sotsiaalses ja majanduslikus evolutsioonis. Ning seejärel hakkavad nad juhendama surelike tüvikondade edasist puhastamist, likvideerides otsustavalt maha jäänud ja ikka veel püsivaid jäänukeid, kelle intellektuaalne, filosoofiline, kosmiline ja vaimne arengupotentsiaal on alaväärtuslik. Nemed, kes kavandavad ja istutavad asustatud maailmas elu, on täielikult võimelised nõustama Ainelisi Poegi ja Tütteid, kellel on täielik ja vankumatu õigus puhastada arenev rass kõigist kahjulikest mõjudest.

¹² Stabiliseerunud planeedi elujärgu teisest etapist edasi teenivad Õpetajad-Pojad lõpetanute nõustajatena. Neis lähetustes teenivad nad vabatahtlikult ning pole kellegi poolt määratud. Nad teenivad ainult lõpetanute korpuse juures, välja arvatud juhtudel, kui nad Süsteemi Suverääni nõusolekul võivad nõustada Planeedi Aadamat ja Eevat.

¹³ ¶ 3. *Valguse ja elu kolmas etapp.* Sellel epohhil hakkavad asustatud maailmad uut moodi hindama Päevilt Vannu, Seitsmekordse Jumala teist faasi, ja nende superuniversumi valitsejate esindajad loovad planeedivalitsusega uued suhted.

¹⁴ Igal järgneval stabiliseerunud eksistentsi ajastul on lõpetanutel üha enam ülesandeid. Lõpetanute, Õhtutähtede (üliinglite) ja Kolmsuse Õpetajate-Poegade vahel on tihedad tõised suhted.

¹⁵ Sel või järgmisel ajastul asub nüüd koos Planeedi Suverääniga maailma asju haldama valitava sureliku tegevjuhi juurde Õpetaja-Poeg, keda abistab hoolekandevaimudest nelik. Need surelikud tegevjuhid teenivad planeedi aja järgi kakskümmend viis aastat ja selle uue korra tõttu on Planeedi Aadamal ja Eeval lihtsam järgmistel ajastutel vabaneda maailmast, kuhu nad olid pikaks ajaks määratud.

¹⁶ Hoolekandevaimude nelikutesse kuuluvad sfääri seeravite juht, superuniversumi sekonavist nõuandja, ülesvõimiste peaingel ja omniav, kes tegutseb süsteemi peakeskuses asuva Kohalemääratud Tunnimehe isikliku esindajana. Kuid need nõuandjad annavad nõu vaid siis, kui neilt seda küsitakse.

¹⁷ 4. *Valguse ja elu neljas etapp.* Kolmsuse Õpetajad-Pojad ilmuvad maailmadesse uutes rollides. Loodud-olendite kolmsustatud poegade abil, kes on olnud nii kaua nende klassi juures, tulevad nad nüüd maailmadesse Planeedi Suverääni ja tema kaaslaste vabatahtlike nõuandjate ja soovitajatena. Need paarid — Paradiisi-Havona kolmsustatud pojad ja tõusuteeliste kolmsustatud pojad — esindavad universumis erinevaid seisukohti ja erinevaid isiklikke kogemusi ja on planeedivalitsejatele väga kasulikud.

¹⁸ Igal ajal pärast seda ajastut saavad planeedi Aadam ja Eeva taotleda Suveräänist Loojalt-Pojalt enda vabastamist kohustustest planeedil, et alustada Paradiisi-tõusu; ent nad võivad jääda ka planeedile äsja tekkinud üha vaimsema

ühiskonna suunajateks. Sellesse ühiskonda kuuluvad edasiliikuvad surelikud, kes püüavad aru saada lõpetanute filosoofilistest õpetustest, mida esitavad Kirkad Õhtutähed, kes on nüüd määratud neisse maailmadesse töötama paaris superuniversumi keskusest tulnud sekonavidega.

¹⁹ Lõpetanud tegelevad ühiskonnas põhiliselt uute ja aineülest sotsiaalsete, kultuuriliste, filosoofiliste, kosmiliste ja vaimsete tegevuste algatamisega. Nii nagu meie sellest aru saame, jätkavad nad seda hoolekannet veel ka arengulise stabiilsuse seitsmenda epohhi ajal, mil nad võivad siirduda väliskosmosesse hoolekannet teostama. Seejärel tulevad nende asemele arvatavasti absoniitsed olendid Paradiisist.

²⁰ ¶ 5. *Valguse ja elu viies etapp.* Selle stabiliseerunud eksistentsi etapi ümberkorraldused puudutavad peaaegu täielikult füüsilisi valdkondi ning eeskätt Füüsiliste Meisterjuhtijate tööd.

²¹ ¶ 6. *Valguse ja elu kuuendal etapil* arenevad välja maailma meeleringluste uued ülesanded. Universumi meelehoolekandesse näib lülituvat kosmiline tarkus.

²² ¶ 7. *Valguse ja elu seitsmes etapp.* Seitsmenda etapi algul ühineb Planeedi Suverääni Kolmsuse Õpetajast nõuandjaga Päevilt Vanade poolt saadetud vabatahtlik nõuandja ning hiljem lisandub neile veel kolmas nõuandja, kes saabub superuniversumi Ülima Tädeviija juurest.

²³ Hiljemalt sellel etapil vabastatakse Aadam ja Eeva alati oma kohustustest planeedil. Kui lõpetanute korpuses on mõni Ainline Poeg, võib tema jääda sureliku tegevjuhi juurde, ning vahel asub neid ülesandeid vabatahtlikult täitma mõni Melkisedekite hulgast. Kui lõpetanute seas on mõni keskteeline, vabastatakse ülesannetest kohe kõik selle klassi planeedile jäänud esindajad.

²⁴ ¶ Ajastuid kestnud ülesannete täitmisest vabanenud Planeedi Aadam ja Eeva võivad valida järgmiste elukäikude vahel:

²⁵ 1. nad võivad saada planeedilt vabaks ja alustada universumi keskusest kohe Paradiisi teekonda, võttes morontiakogemuse lõpus vastu Mõttekohandajad;

²⁶ ¶ 2. sageli võtavad planeedi Aadam ja Eeva Kohandajad vastu valgusesse stabiliseerunud maailmas teenides, samal ajal kui selle võtab vastu mõni nende otsene järglane, kes on planeedile vabatahtlikult teatavaks ajaks teenima saabunud. Seejärel võivad nad kõik universumi keskusesse siirduda ja sealt Paradiisi teekonda alustada;

²⁷ ¶ 3. Planeedi Aadam ja Eeva võivad minna — nagu Ainelised Pojad ja Tütred süsteemi keskusmaailmast — lühikeseks ajaks otse midsoniitsesse maailma, et seal oma Kohandajad vastu võtta;

²⁸ ¶ 4. nad võivad otsustada süsteemi keskusesse tagasi pöörduda, et olla seal mõnda aega ülemkohtus ametis, ning pärast seda teenistust võtavad nad Kohandajad vastu ja alustavad Paradiisi-tõusu;

²⁹ ¶ 5. nad võivad soovida minna haldusalaste ülesannete täitmiselt tagasi oma kodumaailma, et teenida ühe hooaja vältel õpetajatena ja saada universumi keskusesse üleviimise ajal Kohandajad oma sisimasse elama.

³⁰ ¶ Kõigi nende epohhide ajal avaldavad sissetoodud abistavad Ainelised Pojad ja Tütred ühiskonna- ja majandusliku korra edenemisele tohutut mõju. Nad on potentsiaalselt surematud, vähemalt ajani, mil nad soovivad inimesestuda, vastu võtta Kohandajad ja alustada teed Paradiisi.

³¹ Arengumaailmades peab olend Mõttekohandaja vastuvõtmiseks inimesestuma. Kõigi Surelike Lõpetanute Korpuse tõusuteelistest liikmete sisimas on elanud Kohandaja ning nad on sellega ühte sulanud, välja arvatud seeravid, kelle sisimas Isa elab teist liiki vaimuna ajal, mil nad sellesse korpusesse astuvad.

5. AINELISE ARENGU TIPP

¹ Urantia-taolises patu all kannatavas, pahest vallutatud, ennast otsivas, isoleeritud maailmas elavad surelikud loodud-olendid lihtsalt ei suuda kujutleda füüsilist täiuslikkust, intellektuaalse ja vaimse arengu taset, mis iseloomustab neid kõrgemaid arenguepohhe patuta sfääril.

² Valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailma kõrgemad etapid kujutavad endast ainelise arengu tippu. Neis kultuursetes maailmades on kadunud varasemate primitiivsete ürgajastute jõudeolek ja vastuolud. Vaesus ja sotsiaalne ebavõrdsus on peaaegu likvideeritud, manduv kadunud ning õiguserikkumist esineb harva. Vaimuhaigusi praktiliselt enam ei eksisteeri ning nõdrameelsus on haruldane.

³ Neil maailmadel on kõrge ja täiustunud majanduslik, sotsiaalne ja haldusstaatus. Teadus, kunst ja tööstus õitsevad ning ühiskond on kõrgetasemeliste aineliste, intellektuaalsete ja kultuurisaavutustega ladusalt toimiv mehhanism. Tööstus on suunatud suures osas selle suurepärase tsivilisatsiooni kõrgemate eesmärkide täitmisele. Selle maailma majanduselu on muutunud eetiliseks.

⁴ Sõjad on jäänud ajalukku ning armeesid ja politsei jõude enam ei ole. Valitsus on järk-järgult kadumas. Tänu enesekontrollile hääbuvad inimeste loodud seadused aegamööda. Tsiviilvalitsuse ja seadusandliku reguleerimise määr selles areneva tsivilisatsiooni vahepealses seisundis on pöördvõrdeline kodanikkonna moraalsuse ja vaimsusega.

⁵ Koolid on määratult täiuslikumad ning pühendunud meele koolitusele ja hinge avardamisele. Kunstikeskused on oivalised ning muusikaorganisatsioonid suurepäraseks. Palveldamistemplid koos nende juures olevate filosoofia ja kogemusliku religiooni koolidega kujutavad endast kurnist ja suurejoonelist loomingut. Vabaõhuareenid, kuhu kogunetakse palveldama, on oma kunstipärase lihtsuses niisama ülevad.

⁶ Võistlusmängudeks, huumoriks ja üksikisiku või rühma harrastuste jaoks on loodud küllaldaselt sobivaid tingimusi. Võistluste erijooneks on neis kõrge kultuuriga maailmades indiviidide ja rühmade püüd saavutada väljapaistvaid tulemusi kosmoloogiateaduses ja -filosoofias. Kirjandus ja kõnekunst õitsevad ning keelt on sedavõrd täiustatud, et see väljendab nii mõistete sümboleid kui ka väljendusrikkalt ideid. Elu on värskendavalt lihtne, inimene on

lõpuks kooskõlastanud kõrge tehnilise arengu seisundi inustavate intellektuaalsete saavutustega ning jätanud need mõlemad erakordsete vaimsete saavutuste varju. Püüd õnnele on rõõmu ja rahuldust pakkuv kogemus.

6. SURELIK INDIVIID

¹ Mida enam maailmad valgusesse ja ellu stabiliseerunud seisundis edasi liiguvad, seda rahulikumaks muutub ühiskond. Indiviid on küll ikka veel sõltuv ja niisama pühendunud oma perele, kuid on altruistlikum ja vennalikum.

² Teie Urantial ja sellistena, nagu te olete, ei oska nende täiustunud maailmade valgustatud rasside edasijõudnud staatust ja kõrgemat olemust õigesti hinnata. Need inimesed on arengurasside õied. Kuid need olendid on ikka veel surelikud; nad hingavad, söövad, magavad ja joovad. See suurepärase arengutulemus ei ole veel taevas, kuid annab jumalikest Paradiisi-tõusu maailmadest üleva eelmaigu.

³ Normaalses maailmas viidi sureliku rassi bioloogiline kõlblikkus juba ammu, Aadama-järgsetel epohhil kõrgele tasemele ja nüüd, stabiliseerunud ajajärgude ajal, jätkub inimese füüsiline evolutsioon ajastust ajastusse. Avarduvad nii nägemine kui ka kuulmine. Elanike arv on nüüdseks muutunud püsivaks. Paljunemist reguleeritakse vastavalt planeedi vajadustele ja sünnipärastele pärilikele joontele: sel ajastul jagatakse surelikud planeedil viide kuni kümnesse rühma ja madalamatel rühmal lubatakse omada poole vähem lapsi kui kõrgematel. Areneuma rassi jätkuv täiustumine valguse ja elu ajajärgul on suuresti seotud sellega, et selektiivselt paljundatakse seda rassiainest, mis ilmutab paremaid sotsiaalseid, filosoofilisi, kosmilisi ja vaimseid omadusi.

⁴ ¶ Kohandajaid tuleb endiselt, nagu ka eelmistel arengujärgkudel, ja epohhide möödudes suudavad need surelikud sisimas elava Isa-fragmendiga üha paremini suhelda. Embrüonaalsel ja vaimueelsel arenguetapil tegutsevad veel ka meeleeabivaimud. Püha Vaim ja inglite hoolekanne on stabiliseerunud elu järjestikustel epohhidel veelgi tõhusamad. Näib, et valguse ja elu neljandal etapil on edasijõudnud surelikel üsna hea teadlik kontakt selle Meistervaimu vaimse kohalolekuga, kelle jurisdiktsiooni alla superuniversum kuulub. Selle maailma filosoofia aga on suunatud püüdele aru saada Ülima Jumala uutest ilmutustest. Üle poole selle edasijõudnud staatusega planeetide inimasukatest kogevad elavate seast morontiasisundisse ülesviimist. Kuid vaatamata sellele „vana on möödumas; vaata, kõik saab uueks”.

⁵ Arvame, et füüsiline evolutsioon jõuab täielikult lõpule valguse ja elu ajajärgu viienda etapi lõpuks. Oleme täheldanud, et areneva inimmeele vaimse arengu ülempiirid on määratud ühiste morontiaäärtuste ja kosmiliste tähenduste tasemega, millel Kohandajaga ühtesulamine toimub. Tarkuse kohta me küll täpselt ei tea, kuid oletame, et intellektuaalsel arengul ja tarkuse omandamisel ei saagi olla piire. Seitsmenda etapi maailmas võib tarkus ainelised

võimalused ammendada, astuda mota taipamisse ja maitsa lõpuks ka kõrget absoniitsust.

⁶ Oleme täheldanud, et neis kõrgelt arenenud ja kauakestva seitsmenda etapi maailmades õpivad inimesed enne ülesviimist täielikult ära kohaliku universumi keele. Ma olen külastanud mõningaid väga vanu planeete, kus abandonterid õpetasid vanematele surelikele superuniversumi keelt, ning olen neis maailmades jälginud viise, kuidas absoniitsed isiksused ilmutavad morontiatemplis lõpetanute kohalolekut.

⁷ ¶ See on lugu surelike püüdluste suursugusest eesmärgist arengumaailmades ning kõik see toimub veel enne, kui inimolendid alustavad oma morontia-elujärku. Kogu see hiilgav areng on ainelistele surelikele saavutatav asustatud maailmades, sel Paradiisi-tõusu ja jumalikkuseni jõudmise lõputu ja mõistetamatu elujärgu kõige esimesel etapil.

⁸ Kuid kas te suudate kujutleda, missugused on nüüd arenevad surelikud, kes saabuvad juba ammu valguse ja elu seitsmendasse epohhi jõudnud maailmadest? Just niisugused surelikud siirduvad edasi kohaliku universumi keskuse morontiamailmadesse oma tõusuteed alustama.

⁹ Kui segaduses Urantia surelikud saaksid näha üht neist edasijõudnumatest, juba ammu valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailmadest, ei kahtleks nad loomise arengukava tarkuses enam kunagi. Isegi siis, kui loodud-olendite igavesel edasiminekul poleks tulevikku, oleks inimese loomine aja ja ruumi maailmades küllaga põhjendatud surelike rasside suurepärase arengutulemuste tõttu neis täiuslikumate saavutustega ja stabiliseerunud maailmades.

¹⁰ Sageli mõtiskleme selle üle, kas eriti väljapaistvatel tõusuresurelikel oleks määratud jõuda Lõplikkuse Korpusesse ka siis, kui suuruniversum peaks valgusesse ja ellu stabiliseeruma? Aga seda me ei tea.

7. ESIMENE EHK PLANEEDIETAPP

¹ See etapp kestab alates morontiatempli ilmumisest planeedi uude keskusesse kuni kogu süsteemi stabiliseerumiseni valgusesse ja ellu. Selle ajastu juhatavad sisse oma järjestikustel lähetustel maailma Kolmsuse Õpetajad-Pojad, kui Planeedivürst selle sfääri annetuva Paradiisi-Poja korraldusel ja isiklikul kohalolekul ülendatakse Planeedi Suverääniks. Samaaegselt juhatavad lõpetanud sisse oma aktiivse osalemise planeedi asjades.

² Väliselt ja nähtavalt on selle valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailma tegelikud valitsejad ehk suunajad Aineline Poeg ja Tütar, Planeedi Aadam ja Eeva. Lõpetanud on nähtamatud, samuti Vürst-Suverään, välja arvatud morontiatemplis. Aineline Poeg ja Tütar on seega planeedi elukorralduse tegelikud ja otsesed juhid. See teadmine on kõigis universumimaailmades lisanud prestiiži mõttele kuningatest ja kuningannadest. Ning kuningad ja kuningannad ongi väga edukad neis ideaalsetes olukordades, kus maailmal on kasutada kõrged isiksused, kes tegutsevad veel kõrgemate, kuid nähtamatute valitsejate nimel.

³ Kui teie maailm jõuab sellesse ajajärku, siis on Planeedi Suverääni ametikohal kahtlemata Machiventa Melkisedek, praegune Urantia Planeedivürsti asemik. Jerusemil on juba ammu arvatud, et temaga koos saabuvas Urantia Aadama ja Eeva poeg ja tütar, kes on Edential praegu Norlatiadeki Kõigekõrgemate hoolealused. Need Aadama lapsed võivad teenida Urantial koos Melkisedekist Suverääniga sellepärast, et nad jäeti sigimisvõimest ilma juba peaaegu 37 000 aastat tagasi, kui nad Edentiale transportimiseks valmistudes loovutasid Urantial oma ainelised kehad.

⁴ ¶ See stabiliseerunud ajastu kestab ja kestab, kuni süsteemi kõik asustatud planeedid jõuavad stabiilsesse ajajärku; ja siis, kui noorim maailm, mis viimasena valguse ja elu saavutab, on kogenud seda stabiilset seisundit süsteemi aja järgi tuhat aastat, astub kogu süsteem stabiliseerunud seisundisse ja üksikmaailmad juhatakse süsteemi valguse ja elu epohhi.

8. TEINE EHK SÜSTEEMIETAPP

¹ Kui kogu süsteem stabiliseerub ellu, juhatakse sisse uus valitsemiskord. Planeetide Suveräänid saavad süsteemi konklaavi liikmeteks ning see uus, Tähtkujude Isa vetole alluv haldusorgan on kõrgeim organ. Asustatud maailmade süsteem hakkab praktiliselt ise end valitsema. Süsteemi seadusandlik kogu moodustatakse keskusmaailmas ja iga planeet saadab sinna kümme esindajat. Nüüd asuvad kohatud süsteemide keskusmaailmades ja universumi keskusesse saadetakse ainult edasikaebused.

² Süsteemi stabiliseerudes saab Kohalemääratud Tunimehest, superuniversumi Ülima Täideviija esindajast, süsteemi ülemkohtu vabatahtlik nõuandja ja uue seadusandliku kogu tegelik eesistuja.

³ Pärast kogu süsteemi stabiliseerumist valgusesse ja elu Süsteemi Suveräänid enam ei vahetu nagu varem. Suverään jääb alatiseks oma süsteemi valitsema. Suverääni abilised aga vahetuvad ka edaspidi nagu eelmistel ajastutel.

⁴ Selle stabiliseerumiseepohhi ajal tulevad midsoniidid esmakordselt oma asupaikadest universumi keskusmaailmades seadusandlike kogude ja kohtute nõuandjateks. Need midsoniidid teevad ka teatavaid pingutusi uute ülima väärtusega motatähenduste juurutamiseks õppeasutustes, mida nad koos lõpetanutega patroneerivad. Sama, mida Ainelised Pojad tegid surelike rasside heaks bioloogiliselt, teevad midsoniitsed olendid nüüd nende ühendatud ja auliste inimeste heaks üha arenevatel filosoofia ja vaimustatud mõtlemise aladel.

⁵ ¶ Õpetajad-Pojad teevad asustatud maailmades lõpetanutega vabatahtlikult koostööd ning needsamad Õpetajad-Pojad saadavad lõpetanuid ka eluasemeilmades, kui neid sfääre pärast kogu süsteemi stabiliseerumist valgusesse ja ellu ei kasutata enam mitmesuguste vastuvõtumaailmadena. See kehtib vähemalt siis, kui kogu tähtkuju on selliselt välja arenenud. Kuid Neadonis nii kaugele edasi jõudnud rühmi ei ole.

⁶ Meil pole lubatud ilmutada nende uuesti pühendatud eluasemeilmu juhendavate lõpetanute töö olemust. Teile

aga on teada antud, et kõigis universumites on mitmesugust tüüpi intellektiolendeid, keda käesolevates kirjades ei kirjeldata.

⁷ ¶ Ning kui süsteemid stabiliseeruvad nüüd oma üksikmaailmade progressi tulemusena ükshaaval valgusesse ja ellu, saabub aeg, mil tähtkuju viimane süsteem stabiliseerub ning universumi haldajad — Meister-Poeg, Päevilt Ühtne ja Helkjas Koidutäht — saabuvas tähtkuju keskusmaailma kuulutama Kõigekõrgemaid asustatud maailmade saja stabiliseerunud süsteemi äsja täiustunud pere tingimusteta valitsejateks.

9. KOLMAS EHK TÄHTKUJUETAPP

¹ Kogu stabiliseerunud süsteemidega tähtkuju ühtlustumisega kaasneb universumi haldamises täidesaatva võimu uus jagunemine ja täiendav ümberkorraldamine. Sellel epohhil liiguvad kõik asustatud maailmad edasi kõrgemate saavutusteni, kuid neile on eriti iseloomulikud ümberkorraldused tähtkuju keskuses, kus teisenevad märga tavalt suhted nii süsteemi juhendajatega kui ka kohaliku universumi valitsejatega. Sellel ajastul viiakse paljud tähtkuju- ja universumitegevused üle süsteemide keskusmaailmadesse ning superuniversumi esindajad loovad planeedi-, süsteemi- ja universumivalitsejatega uued ja lähedasemad suhted. Samaaegselt nende uute sidemete tekkega asuvad teatavad superuniversumi haldajad tähtkujude keskusmaailmadesse Kõigekõrgemate Isade vabatahtlike nõuandjate-na.

² Kui tähtkuju selliselt valgusesse on stabiliseerunud, lakkab seadusandlik funktsioon olemast ning selle asemel hakkab tegutsema Süsteemi Suveräänide koda, mille eesistujateks on Kõigekõrgemad. Havonat ja Paradiisi puudutavate suhete küsimustes suhtlevad need haldusrühmad nüüd esmakordselt otse superuniversumi valitsustega. Muus osas jäävad tähtkuju suhted kohaliku universumiga endisteks. Univitatiad jätkavad stabiliseerunud elu järjestikustel etappidel tähtkuju morontiamailmade haldamist.

³ Ajastute möödudes võtavad Tähtkujude Isad üle üha rohkem haldus- või juhendavaid funktsioone, mis olid enne koondatud universumi keskusesse. Stabiliseerunud aja kuuendaks etapiks jõuavad need ühtlustunud tähtkujud peaaegu täieliku autonoomiani. Seitsmendasse etappi jõudes ülendatakse need valitsejad kahtlemata oma nimedele — Kõigekõrgematele — vastava väärikuseni. Tähtkujud suhtlevad siis igas asjas otse superuniversumi valitsejatega, kohaliku universumi valitsus aga avardub, et võtta üle uue suuruniversumi kohustusi.

10. NELJAS EHK KOHALIKU UNIVERSUMI ETAPP

¹ Kui universum stabiliseerub valgusesse ja ellu, siirdub see peagi superuniversumi väljakujunenud ringlustesse ning Päevilt Vanad kuulutavad välja *piiramatu võimuga ülemnõukogu* moodustamise. Sellesse uude valitsusorganisse kuuluvad sada Päevilt Ustavat ning eesistujaks on Päevilt Ühtne ja selle ülemnõukogu esimeseks sammuks on tunnistada Looja Meister-Poja jätkuvat suveräänsust.

² Gabrieli ja Melkisedek-Isa osas jääb universumi haldamine üsna samaks. See piiramatu võimuga nõukogu tegeleb põhiliselt uute probleemide ja uute tingimustega, mis tulenevad valguse ja elu kõrgemast staatusest.

³ ☞ Inspektor-Kaaslane koondab nüüd kõik Kohalemääratud Tunnimehed *kohaliku universumi stabiliseerimiskorpuseks* ja palub Melkisedek-Isal seda koos endaga juhatada. Ning nüüd määratakse Päevilt Ühtsete teenistusse esmakordselt Inspireeritud Kolmsuslike Vaimude korpus.

⁴ ☞ Kogu kohaliku universumi stabiliseerumisega valgusesse ja ellu juhatatakse sisse põhjalikud ümberkorraldused kogu halduskavas, alates asustatud üksikmaailmadest kuni universumi keskuseni. Uued suhted ulatuvad kuni tähtkujude ja süsteemideni. Kohaliku universumi Ema-vaim kogeb uusi suhteid superuniversumi Meistervaimuga ning Gabriel loob Päevilt Vanaga otsesideme, mis toimib neil puhkudel, kui Meister-Poeg keskusmaailmast eemal viibib.

⁵ Sel ja järgmistel ajastutel jätkavad Kohtumõistjad-Pojad õigusemõistmist usuliste elukorralduste lõpus, ning sada neist Paradiisi Avonal-Poegadest ühinevad Helkja Koidutähe uueks kõrgeks nõukoguks universumi keskusmaailmas. Hiljem saab üks neist Kohtumõistjatest-Poegadest Süsteemi Suveräänide palvel ülimaks nõuandjaks, kes asub kuni seitsmendasse ühtsuseetappi jõudmiseni iga kohaliku süsteemi keskusmaailmas.

⁶ Sellel etapil tegutsevad Kolmsuse Õpetajad-Pojad Planeedi Suveräänide vabatahtlike nõuandjatena ja lisaks teenivad ka kolmeliikmeliste rühmadena samal viisil Tähtkujude Isasid. Ning lõpuks leiavad need Pojad endale kohad kohalikus universumis, sest nad vabanevad selleks ajaks kohaliku loodu jurisdiktsiooni alt ja määratakse piiramatu võimuga ülemnõukogu teenistusse.

⁷ ☞ Lõpetanute korpus tunnistab nüüd esmakordselt Paradiisi-välise võimu, ülemnõukogu jurisdiktsiooni. Seni pole lõpetanud siinpool Paradiisi mingit juhendamist tunnistanud.

⁸ Nende stabiliseerunud universumite Loojad-Pojad veedavad palju aega Paradiisis ja sellega seotud maailmades ning nõustavad üle kogu kohaliku loodu teenivaid arvukaid lõpetanute korpusi. Inimene-Miikael leiab sellistes suhetes auliste lõpetanutest suurel määral täielikumat vendlust.

⁹ ☞ Arutlused selle üle, millised on nende Loojate-Poegade funktsioonid seoses praegu moodustamise algusjärgus olevate välisuniversumitega, on täiesti mõttetud. Kuid

me kõik tegeleme aeg-ajalt selliste oletustega. Neljanda arenguetapini jõudes saab Looja-Poeg haldustegevuses vabad käed, Jumalik Hoolekandja seob oma hoolekannet üha tihedamalt superuniversumi Meistervaimu ja Lõpmatu Vaimu hoolekandega. Looja-Poja, Loova Vaimu, Õhtutähtede, Õpetajate-Poegade ja üha suureneva lõpetanute korpuse vahel näib arenevat uus ülev suhe.

¹⁰ Kui Miikael peaks kunagi Nebadonist lahkuma, saaks Gabrielist kahtlemata peahaldur ning Melkisedek-Isast tema kaaslane. Samal ajal teatatakse tema uuest staatusest kõigile alaliste kodanike klassidele, nagu seda on Ainelised Pojad, univitiad, midsoniidid, susatiad ja Vaimuga ühtsulanud surelikud. Ent seni, kuni evolutsioon veel kestab, vajatakse universumi valitsuses seeraveid ja peaingleid.

¹¹ Nendes arutlustes on kaks meid rahuldavat aspekti: kui Loojad-Pojad määratakse välisuniversumitesse, siis Jumalikud Hoolekandjad kahtlemata saavad neid. Ning niisama kindlad oleme selles, et Melkisedekid peavad jääma oma päritoluuniversumitesse. Melkisedekitel on meie arvates kohaliku universumi valitsemises ja haldamises üha vastutusrikkam roll.

11. VÄIKE- JA SUURSEKTORITE ETAPP

¹ Superuniversumi väike- ja suursektorid valgusesse ja ellu stabiliseerumise kavas otseselt ei osale. Arengulise edasiliikumise üksuseks on eeskätt kohalik universum ning see puudutab ainult kohaliku universumi osi. Superuniversum stabiliseerub valgusesse ja ellu siis, kui kõik sellesse kuuluvad kohalikud universumid on selliselt täiustunud. Aga ükski seitsmest superuniversumist pole jõudnud edasiliikumises sellele isegi mitte ligilähedale.

² ☞ *Väikesektori ajastu.* Nagu vaatlused on näidanud, seostub stabiliseerimise viies ehk väikesektorite etapp saja omavahel seotud kohaliku universumi puhtfüüsilise staatusega ja kooskõlastatud asetumisega superuniversumi väljakujunenud ringlustesse. Paistab, et nende ainelise loodu ümberkorraldustega tegelevad ainult võimsuskeskused ning nende kaaslased.

³ ☞ *Suursektori ajastu.* Kuuenda etapi, suursektori stabiliseerimise kohta võime teha ainult oletusi, sest ükski meist ei ole selle sündmuse tunnistajaks olnud. Kuid me võime siiski üht-teist arvata nende haldusalaste ja muude ümberkorralduste kohta, mis sellise asustatud maailmade ja nende universumirühmituste edasijõudnud staatusega ilmselt kaasnevad.

⁴ Et väikesektori staatus seostub kooskõlastatud füüsilise tasakaaluga, siis järeldame, et suursektori ühtlustumine on seotud teatavate uute intellektuaalsete saavutuste tasemega, võib-olla ka mingite edasijõudnud saavutustega kosmilise tarkuse ülimal realiseerumises.

⁵ ☞ Ümberkorralduste kohta, mis arenguprogessi seni saavutamata tasemetel teokssaamisega ilmselt kaasneb, saame teha järeldusi, kui vaatleme nende saavutuste tulemusi üksikmaailmades ja neil vanematel ning kõrgelt arenenud sfääridel elavate üksiksurelike kogemusi.

⁶ Tuleb selgelt öelda, et universumi või superuniversumi haldamismehhanismid ja valitsemismeetodid ei saa mingil viisil piirata ega pidurdada asustatud planeedi ega ühegi sellel sfääril elava üksiksureliku arengut ega vaimset edenemist.

⁷ Mõnedes vanemates universumites leiame valguse ja elu viiendasse ja kuuendasse etappi stabiliseerunud — isegi ammu seitsmendasse etappi jõudnud — maailmu, mille kohalikud süsteemid ei ole veel valgusesse stabiliseerunud. Süsteemi ühtlustumine võib nooremate planeetide tõttu viibida, kuid see ei takista vähimalgi määral ühegi vanema ja rohkem edasijõudnud maailma progressi. Samuti ei saa keskkonnast tulenevad piirangud, isegi isoleeritud maailmas, ohustada üksiksureliku isiklikke saavutusi: Jeesus Naatsaretlane saavutas Urantial inimesena inimeste seas isiklikult valguse ja elu staatuse enam kui tuhat üheksasada aastat tagasi.

⁸ Ammu stabiliseerunud maailmades toimuva jälgimine võimaldab meil teha üsna usaldusväärseid järeldusi selle kohta, mis juhtub, kui kogu superuniversum valgusesse asetub, isegi kui me ei saa kindlalt väita, mis toimub siis, kui stabiliseeruvad seitse superuniversumit.

12. SEITSMES EHK SUPERUNIVERSUMI ETAPP

¹ Me ei oska kindlalt ennustada, mis juhtub, kui superuniversum valgusesse stabiliseerub, sest see sündmus pole kunagi aset leidnud. Melkisedekite õpetustest, mida pole kunagi vaidlustatud, järeldame, et aja ja ruumi loodute kõigis üksustes, alates asustatud maailmadest kuni superuniversumi keskuseni, toimuksid kogu ülesehituses ja halduses põhjalikud muutused.

² Üldiselt arvatakse, et stabiliseerunud universumi keskusesse ja allüksuste keskusmaailmadesse koguneks suurel hulgal loodud-olendite poolt kolmsustatud poegi, kes pole

veel ametisse määratud. Nad võiksid oodata väliskosmose asukaid, kes kord saabuvad siia oma teel Havonasse ja Paradiisi; kuid tegelikult me ei tea seda.

³ ¶ Arvame, et kui superuniversum peaks valgusesse ja ellu stabiliseeruma, moodustuks praegu nõuandjana tegutsevatest Ülima Tingimatutest Juhendajatest superuniversumi keskusmaailma kõrge haldusorgan. Need isikused saavad astuda otsesidemetesse absoniitsete haldajatega, kes stabiliseerunud superuniversumis kohe aktiivselt tegutsema hakkavad. Kuigi need Tingimatud Juhendajad on juba ammu loodu edasijõudnud arengulistes üksustes nõuandjate ja soovitajatena tegutsenud, võtavad nad endale halduskohustused alles siis, kui Ülim Olend omandab suveräänse võimu.

⁴ Ülima Tingimatud Juhendajad, kes sel epohhil laialdasemalt tegutsevad, ei ole piiritletud, absoniitsed, viimased ega lõpmatud: nad *ongi* üliluslikkus ning esindavad ainult Ülimat Jumalat. Nendes on isikustunud aegruumi üliluslikkus ning seetõttu nad Havonas ei tegutse. Nad tegutsevad ainult ülimite ühendajatena. Nad osalevad võib-olla ka universumi peegelduvussüsteemis, kuid me pole selles kindlad.

⁵ ¶ Kellelgi meist ei ole rahuldavat ettekujutust sellest, mis juhtub suuruniversumi (Havonast sõltuva seitsme superuniversumi) täielikul stabiliseerumisel valgusesse ja ellu. See saab kindlasti olema igavikuannalide kõige murrangulisem sündmus pärast keskse universumi tekkimist. On ka neid, kes arvavad, et Ülim Olend ise ilmub Havona saladuslikkusest, mis tema vaimisiksust ümbritseb, ning hakkab elama aja ja ruumi täiustatud loodute kõikvõimsa ja kogemusliku suveräänina seitsmenda superuniversumi keskuses. Kuid seda me tegelikult ei tea.

⁶ [Esitanud ajutiselt Urantia Peainglite Nõukogusse määratud Vägev Sõnumitooja.]

56 KIRI

KÕIKNE ÜHTSUS

JUMAL on ühtsus. Jumalus on kõikselt koordineeritud. Universumite universum on üks tohutu suur terviklik mehhanism, mida juhib absoluutselt üks lõpmatu meel. Kõikse loodu füüsilised, intellektuaalsed ja vaimsed aspektid on jumalikus korrelatsioonis. Täiuslik ja mitetäiuslik on tõelises vastastikseses ning piiritletud arenev loodud-olend võib tõusta seetõttu Paradiisi, kuuletudes Kõikse Isa käsule: „Teie olge täiuslikud, nii nagu mina olen täiuslik.”

² Loodu eri tasandid on Tervikuniversumi Arhitektide kavades ja haldamises kõik omavahel ühendatud. Aegruumi surelike piiratud meele jaoks võib universumis olla palju probleeme ja olukordi, mis näivad kujutavat ebakõla ja osutavat tõhusa koordineerimise puudumisele. Need meist, kes suudavad universuminähtusi vaadelda laiemalt ning kellel on rohkem kogemusi näha kogu selle loova mitmekesisuse aluseks olevat ühtsust ja avastada kogu selle paljususe üle laotuvat jumalikku samasust, tajuvad kõigis neis universumi loovenergia paljudes avaldumistes ilmnevat jumalikku ja ühtainsat eesmärki.

1. FÜÜSILINE KOORDINEERIMINE

¹ Füüsiline ehk aineeline loodu ei ole lõpmatu, kuid on täiuslikult koordineeritud. On olemas jõud, energia ja võimsus, kuid päritolult on nad kõik üks. Seitse superniversumit näivad olevat kahesed, keskne universum kolmene, kuid Paradiis on ühese ülesehitusega. Ja Paradiis on kõigi aineliste universumite — varasemate, praeguste ja tulevaste universumite — tegelik allikas. Ent see kosmiline tuletamine on *igaviku* sündmus: ei ruum ega aineeline kosmos tule mingil *ajal* — minevikus, olevikus ega tulevikus — keskselt Valgusesaarelt. Paradiis toimib kosmilise allikana enne ruumi ja enne aega; seetõttu näiksid selle eri liigid ajas ja ruumis vaeslastena, kui nad ei oleks tekkinud Määratlematu Absoluudi kaudu, mis on nende lõplik asupaik ruumis ning nende ilmutaja ja reguleerija ajas.

² ¶ Määratlematu Absoluut hoiab alal füüsilist universumit, Jumalus-Absoluut aga motiveerib täiuslikku kontrolli kogu ainelise reaalsuse üle; ja nende kahe Absoluudi tegevust ühendab Kõikne Absoluut. Kõik isiksused — nii ainelised, morontia-, absoniitsed kui ka vaimisiksused — saavad selle ainelise universumi haakuvast korrelatsiooniist kõige paremini aru, kui vaatlevad kogu ainelise reaalsuse *bona fide* gravitatsioonilist reageerimist ala-Paradiisi keskenduvale gravitatsioonile.

³ Gravitatsiooni ühtlustumine on üldine ja ühesugune, puhta energia reageerimine on niisama üldine ja vältimatu. Puhas energia (ürgjõud) ja puhas vaim on täielikult gravitatsioonile reageerimise eelsed. Neid Absoluutidele omaseid ürgjõude juhib isiklikult Kõikne Isa, seetõttu koondub kogu gravitatsioonikese puhta energia ja puhta vaimu Paradiisi-Isa isiklikku kohalolekusse ning tema aineülesesse asupaika.

⁴ ¶ Puhas energia on kõigi suhteliste, mittevaimsete funktsionaalsete reaalsuste esivanem, puhas vaim aga on kõigi põhiliste energiasüsteemide jumaliku ja suunava ülemjuhtimise potentsiaal. Ning need reaalsused, mis on nii mitmekesiselt avaldunud üle kogu ruumi ning nii erinevatena täheldatavad aja liikumises, on mõlemad koonduvad Paradiisi-Isa isikus. Temas on need üks — peavad olema ühendatud —, sest Jumal on üks. Isa isiksus on absoluutselt ühtne.

⁵ Jumal-Isa lõpmatus olemuses ei saanud kahesugust, näiteks füüsilist ja vaimset reaalsust eksisteerida. Ent niipea, kui me pöörame pilgu Paradiisi-Isa isiklike väärtuste lõpmatutelt tasanditelt ja absoluutsest reaalsusest kõrvale, täheldame nende kahe reaalsuse olemasolu ja näeme, et need reageerivad täielikult tema isiklikule kohalolekule, sest tema sees on kõik koos.

⁶ Niipea kui te kaldute kõrvale Paradiisi-Isa lõpmatu isiksuse määratlematust mõistest, tuleb teil pidada meelt vältimatuks viisiks, kuidas seda algse monoteistliku Looja-isiksuse, Esimese Allika ja Keskme — MINA OLEN — kaheste universumiavaldumiste üha laienevat lahknemist ühendada.

2. INTELLEKTUAALNE ÜHTSUS

¹ Mõte-Isa realiseerib vaimu väljenduse Sõnas-Pojas ning saavutab reaalsuse avardumise Paradiisi kaudu kaugeleulatuvates ainelistes universumites. Igavese Poja vaimseid väljendusi hoiab loodu aineliste tasemetega kooskõlas Lõpmatu Vaim, kelle vaimulereageeriva meelehoolekandega ja füüsilise universumi suunamisega meele poolt korreleeruvad omavahel Jumaluse vaimsed reaalsused ja Jumaluse ainelised vastukajad.

² Meel on Lõpmatu Vaimu funktsionaalne and, seega lõpmatu potentsiaaliga ja kõikselt annetatud. Kõikse Isa algne mõte igavikustub kaheses väljenduses: Paradiisisaares ja temaga Jumaluses võrdses, vaimses ja Igaveses Pojas. Sellise igavese reaalsuse duaalsuse tõttu on meele Jumal, Lõpmatu Vaim paratamatu. Meel on vaimse ja ainelise reaalsuse vaheline vältimatu suhtlemiskanal. Aineeline arenev loodud-olend võib sisimas elavat vaimu tajuda ja mõista ainult meele hoolekande kaudu.

³ See lõpmatu ja kõikne meel kannab hoolt aja ja ruumi universumites kosmilise meelena; ja kuigi see ulatub meeleabivaimude algelisest hoolekandest kuni universumi tegevjuhi suursuguse meeleni, on see kosmiline meel piisavalt ühendatud Seitsme Meistervaimu juhendamises, kes omakorda on kooskõlas aja ja ruumi Ülima Meelega ning täiuslikus vastastiksuhtes Lõpmatu Vaimu kõikehõlmava meelega.

3. VAIMNE ÜHENDAMINE

¹ Nii nagu universumi meelegravitatsioon keskendub Lõpmatu Vaimu isiklikule kohalolekule Paradiisis, keskendub universumi vaimugravitatsioon Igavese Poja isiklikule kohalolekule Paradiisis. Kõikne Isa on üks, kuid aegruumile on ta ilmutatud kahese nähtusena — puhta energia ja puhta vaimuna.

² Paradiisi vaimureaalsused on samuti ühtsed, kuid kõigis aegruumi olukordades ja suhetes on see üks vaim ilmutatud kahese nähtusena — ühelt poolt Igavese Poja vaimisiksuste ja kiirgustena ning teiselt poolt Lõpmatu Vaimu ja temaga seotud loodute vaimisiksuste ja mõjudena. On ka veel kolmas nähtus — puhta vaimu fragmendid — Isa poolt annetatud Mõttekohandajad ja teised vaim-olemusvormid, mis on isikueelsed.

³ ¶ Ükskõik missugusel universumitegevuste tasandil te vaimseid nähtusi ka ei kohtaks või vaimolenditega sidemeid ei looks, võite olla kindlad, et nad kõik pärinevad Vaim-Poja ja Lõpmatu Meel-Vaimu hoolekande kaudu Jumalast kui vaimust. Ning see kaugeleulatuv vaim toimib arenevates ajauniversumites sel viisil, nagu seda suunatakse kohalike universumite keskustest. Neist Loojate-Poegade keskusmaailmadest tulevad Püha Vaim ja Tõe Vaim koos meeleeabivaimude hoolekandega aineliste meelte madalamatele ja arenevatele tasanditele.

⁴ Et meel on Meistervaimude tasandil ühtsem ühenduses Ülimal Olendiga ning kosmilise meelena Absoluutse Meele alluvuses, on arenevate maailmade meeelhoolekanne otsesemalt ühendatud isiksustes, kes elavad kohalike universumite keskustes, ning juhtivates Jumalikes Hoolekandjates, kes omakorda on peaaegu täiuslikult korrelatsioonis Igavese Poja Paradiisi-gravitatsiooniringlusega, kus toimub kõigi aegruumi vaimuavaldumiste lõplik ühinemine.

⁵ ¶ Täiustunud loodud-olendi eksistentsi võib saavutada, alal hoida ja igavikustada enesest teadliku meelega ühtesulamise teel mõne Paradiisi-Kolmsuse isiku poolt annetatud Kolmsuse-eelse vaimu fragmendiga. Surelik meel on Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimu Poegade ja Tütarde looming, ning kui see sulab ühte Isast pärineva Mõttekohandajaga, saab see osa arenevate maailmade kolmesest vaimu annetusest. Kuid need kolm vaimuväljendust ühinevad täielikult lõpetanutes, nagu nad olid igavikus üks Kõikne MINA OLEN, enne kui sellest üldse sai Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimu Kõikne Isa.

⁶ Vaim peab alati ja lõplikult väljenduma kolmeselt ja lõpptulemusena realiseerudes ühinema Kolmsusega. Vaim pärineb kolmese väljenduse kaudu ühest allikast; ja lõplikuses peab see saavutama ning saavutabki täieliku realiseerumise selles jumalikus ühinemises, mida kogetakse igavikus Jumalat leides — üksiolemises jumalikkusega — ja kosmilise meeelhoolekande kaudu, mis on Isa kõikse mõtte ja igavese sõna lõpmatu väljendus.

4. ISIKSUSE ÜHENDAMINE

¹ Kõikne Isa on jumalikult ühtne isiksus; seega on Havonasse jõudmisel täiesti ühtsed isiksused ka kõik tema tõusuteelistest lapsed, kes kantakse Paradiisi tagasitõmbehoo mõjul, mis on Mõttekohandajates, kes Isa käsule kuuletudes lahkusid Paradiisist ja asusid elama aineliste surelike sisimasse.

² Isiksus püüab loomupäraselt kõiki endas sisalduvaid reaalsusi ühendada. Esimese Allika ja Keskmee, Kõikse Isa lõpmatu isiksus ühendab kõik seitse Lõpmatuses sisalduvat Absoluuti; ja sureliku inimese isiksusel, mis on Kõikse Isa ainulaadne ja otsene annetus, on samuti potentsiaali surelikus loodud-olendis sisalduvad tegurid ühendada. See kogu loodud-olendi isiksust ühendav loovus on tema kõrge ja ainulaadse allika sünnimärk ning annab pealegi tunnistust tema katkematust sidemest sama allikaga isiksuse-ringluse kaudu, millega loodud-olendi isiksus hoiab otsest ja pidevat sidet kõigi isiksuste Isaga Paradiisis.

³ Kuigi see Jumal avaldub alates Seitsmekordsest läbi üliluslikkuse ja lõplikkuse kuni Jumal-Absoluudini, hoolitseb Paradiisis ja Jumal-Isa isikus keskenduv isiksuse-ringlus kõigi nende jumaliku isiksuse erinevate väljenduste täieliku ja täiusliku ühendamise eest, mis on kõigil loodud-olenditest isiksustel, kõigil aruka eksistentsi tasanditel ja kõigis täiuslike, täiustunud ja täiustuvate universumite maailmades.

⁴ ¶ Kuigi Jumal on universumitele ja universumites kõike seda, mida oleme kirjeldanud, on ta teile ja kõigile teistele Jumalat tundvatele loodud-olenditele siiski üks, teie Isa ja nende Isa. Isiksusele ei saa Jumal olla mitmene. Jumal on kõigile oma loodud-olenditele Isa ning pole praktiliselt võimalik, et ühel lapsel oleks mitu isa.

⁵ Filosoofiliselt, kosmiliselt ja avaldumise eri tasandite ja asukohtade poolest võite ja paratamatult peategi tajuma mitmeste Jumaluste tegutsemist ja eeldama mitmeste Kolmsuste olemasolu; kuid iga palveldava isiksuse palveldamiskogemuse isiklikus kontaktis on Jumal üle kogu teravikuniversumi üks. See ühtne ja isiklik Jumalus on meie Paradiisi-vanem, Jumal-Isa, annetaja, säilitaja ja Isa kõigile isiksustele alates surelikust inimesest asustatud maailmades kuni Igavese Pojani kesksel Valgusesaarel.

5. JUMALUSE ÜHTSUS

¹ Paradiisi Jumaluse ainusus, jagamatus on eksistentsiaalne ja absoluutne. Jumaluse igavese isikustumisi on kolm — Kõikne Isa, Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim —, kuid Paradiisi-Kolmsuses on nad tegelikult *üks* ühtne ja jagamatu Jumalus.

² ¶ Paradiisi-Havona algse eksistentsiaalse reaalsuse tasandil on eristunud kaks absoluutse alltasandit, millel Isa, Poeg ja Vaim on tegelnud arvukate isikuliste kaaslaste ja alluvate loomisega. Ja kuigi siinkohal ei ole kohane arutada absoniitse jumaluse ühinemise üle transtsendentsetel üliluslikkusetasanditel, on võimalik vaadelda mõningaid jooni neid Jumaluse eri isikustumisvorme ühendavas

funktsioonis, milles ilmneb jumalikkuse toime mitmesugustele loodu sektoritele ja intellektiolenkite eri klassidele.

³ Jumalikkuse praegune funktsioneerimine superuniversumites avaldub aktiivselt Ülimate Loojate — kohaliku universumi Loojate-Poegade ja Vaimude, superuniversumi Päevilt Vanade ja Paradiisi Seitsme Meistervaimu tegevuses. Need olendid on Seitsmese Jumala kolm esimest tasandit sissepoole Kõikse Isa suunas ning kogu see Seitsmese Jumala ala kooskõlastub kogemusliku jumaluse esimesel tasandil areneva Ülima Olendiga.

⁴ ¶ Paradiisis ja keskses universumis on Jumaluse ühtsus eksisteerimise fakt. Arenevates aja ja ruumi universumites on Jumaluse ühtsus saavutus.

6. ARENEVA JUMALUSE ÜHINEMINE

¹ Kui Jumaluse kolm igavest isikut tegutsevad Paradiisi-Kolmsuses jagamatu Jumalusena, saavutavad nad täiusliku ühtsuse. Kui nad kas üksikult või ühiselt loovad, siis nende Paradiisi-järglastel ilmneb samuti iseloomulik jumalikkuse ühtsus. Ning see eesmärgi jumalikkus, mida avaldavad aegruumi alade valitsejate Ülimad Loojad ja Valitsejad, saab lõppkokkuvõttes kogemusliku ülemvõimu suveräänsuse ühendavaks võimsuspotsiaaliks, mis universumi mitteisikulise energiaühtsuse kohalolekul tekitab reaalsusepinge, mida saab lahendada ainult piisava ühinemise teel kogemusliku Jumaluse kogemusliku isiksuse reaalsusega.

² Ülima Olendi isiksuse reaalsused lähtuvad Paradiisi Jumalustest ning ühinevad Havona välimise ringluse juhtmaailmas Kõikvõimsa Ülima väelisuse eesõigustega, mis tulenevad suuruniversumi Looja jumalikkusest. Ülim Jumal eksisteeris Havonas isikuna enne seitsme superuniversumi loomist, kuid tegutses ainult vaimsetel tasanditel. Ülimuslikkuse Kõikvõimsa võimu väljakujunemine jumalikkuse mitmekülgse sünteesiga arenevates universumites viis Jumaluse uue väelisus-kohalolekuni ja kooskõlastus Ülima vaimse isikuga Havonas Ülima Meele kaudu, mis teisesen samaaegselt Lõpmatu Vaimu lõpmatus meeles sisalduvast potsentiaalist Ülima Olendi aktiivselt tegutses melleks.

³ ¶ Seitsme superuniversumi arengumaailmade aineliise meelega loodud-olendid võivad Jumaluse ühtsusest aru saada vaid selle väljakujunemisel niisuguses Ülima Olendi võimsuse ja isiksuse sünteesis. Jumal ei saa ühelgi eksistentsitasandil ületada sellel tasandil elavate olendite kontseptuaalset võimet. Surelik inimene peab tõe tunnistamise, ilu hindamise ja headuse austamise kaudu leidma tee armastuse Jumala tunnistamiseni ning liikuma siis jumaluse tõusvaid astmeid mööda arusaamiseni Ülimast. Kui Jumaluse ühtsust võimus on selliselt mõistetud, saab teda vaimus isikustada, et loodud-olendid temast aru saaksid ning tema poole püüdleksid.

⁴ Kuigi tõusasurelikud saavutavad arusaamise Kõikvõimsa võimust superuniversumite keskusmaailmades ja

Ülima isiksusest Havona välistel ringlustel, ei leia nad tegelikult Ülimat Olendit, nii nagu nad on määratud leidma Paradiisi Jumalusi. Isegi lõpetanud, kuuenda astme vaimud, ei ole Ülimat Olendit leidnud ega leia teda ka tõenäoliselt enne, kui on jõudnud seitsmenda astme vaimu staatusele ning kuni Ülim pole hakanud tegelikult osalema tulevaste välisuniversumite tegevustes.

⁵ Ent kui tõusuteelised leiavad Seitsmekordse Jumala seitsmenda tasemena Kõikse Isa, on nad jõudnud *kõikide* nende jumalusetasandite Esimese Isiku isiksusele, kellel on isiklikud suhted universumi loodud-olenditega.

7. EVOLUTSIOONI KÕIKSED VASTUKAJAD

¹ Aegruumi universumite pideva edasimineku arengus kaasnevad Jumaluse üha avarduvad ilmutused kõigile intellektiolenditele. Maailma, süsteemi, tähtkuju, universumi, superuniversumi või suuruniversumi arengus tippu jõudmine annab märku jumaluse tegevuse vastavast avarumisest neis loodu arenevates üksustes ja nende jaoks. Ja iga niisuguse jumalikkuse teostumise kohaliku täiustumisega kaasnevad teatavad kindlapiirilised vastukajad jumaluse avaldumisviiside avarumise näol loodu kõigis teistes sektorites. Paradiisist väljapoole suundudes kujutab iga uus teostatud ja saavutatud arenguvaldkond endast kogemusliku Jumaluse uut ja avaramat ilmutust universumite universumile.

² Mida enam kohaliku universumi osad valgusesse ja ellu stabiliseeruvad, seda enam avaldub Seitsmekordne Jumal. Aegruumi evolutsiooni algul valitseb planeedil Seitsmekordse Jumala esimene väljendumisvorm — Looja-Poja ja Loova Vaimu ühendus. Süsteemi stabiliseerumisel valgusesse saavutab see Poja ja Vaimu liit oma tegevuses täielikkuse; ja kui sellesse asetub kogu tähtkuju, siis saab seal aktiivsemaks Seitsmekordse Jumala teine faas. Kohaliku universumi haldusalase arengu lõpulejõudmisega kaasnevad superuniversumi Meistervaimude uued ja otsesemad hoolekanded ning sellest punktist algab ka see Ülima Jumala üha avarduv avastamine ja mõistmine, mis kuuenda Havona ringluse maailmade läbimise ajal kulmineerub tõusuteelise arusaamisega Ülimast Olendist.

³ ¶ Kõikne Isa, Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim on eksistentsiaalse jumaluse avaldumisvormid intellektiolenditele ning seetõttu ei avaldu nende isiksusesuhted kogu loodu meel- ja vaimolenditega ühtemoodi.

⁴ ¶ Tuleb märkida, et tõusasurelikud võivad kogeda Jumaluse järjestikuste tasandite ebaisikulist kohalolekut ammu enne, kui saavad piisavalt vaimseks ja küllaldaselt harituks, et jõuda nende Jumaluste kui isikulistele olendite kogemusliku isikliku äratundmiseni ja nendega kontakti astumiseni.

⁵ Iga uue arengusaavutusega loodu mõnes sektoris, samuti jumalikkuse avaldumisvormide iga uue edasitungimisega kosmosesse kaasnevad Jumaluse funktsionaalse ilmutuse samaaegsed avarandumised kogu loodu sel ajal eksisteerivates ja varem korrastatud üksustes. See universumite

ja nende osade haldustöö uus edasitungimine ei näi toimuvat alati täpselt vastavuses siin kirjeldatud meetoditega, sest tavatsetakse saata ette haldurite rühmi, kes uut haldusjuhtimist järgnevateks ja järjestikusteks ajajärkudeks ette valmistaksid. Valgusesse ja ellu stabiliseerunud kohaliku universumi hilisematel etappidel laseb isegi Viimane Jumal aimata omapoolset universumite transtsendentset ülemjuhtimist.

⁶ On fakt, et sedamööda, kuidas loodud maailmad ajas ja ruumis järjest edasi arenevad, täheldatakse Ülima Jumala uut ja täielikumat funktsioneerimist samaaegselt Seitsmekordse Jumala esimese kolme avaldumisvormi vastava eemaldumisega. Kui suuruniversum peaks valgusesse ja ellu stabiliseeruma, mis jääb siis tulevikus Seitsmekordse Jumala Looja-Loova avaldumiste ülesandeks, kui Ülim Jumal hakkab neid aegruumi kuuluvaid looduid otseselt juhtima? Kas need aegruumi universumite korrastajad ja esmaavastajad vabastatakse samasugusteks tegevusteks väliskosmoses? Me ei tea, aga meil on nende ja samataoliste küsimuste kohta palju oletusi.

⁷ ☞ Kogemusliku Jumaluse piiride avardades Määratlematu Absoluudi aladele on ette näha Seitsmekordse Jumala tegevust nende tulevaste loodute varasematel arenguepohhidel. Me ei ole kõik Päevilt Vanade ja superuniversumi Meistervaimude tulevase staatuse osas ühesugusel arvamisel. Ning me ei tea samuti, kas Ülim Olend hakkab seal tegutsema nii nagu seitsmes superuniversumis või mitte. Kuid me kõik oletame, et Miikaelid, Loojad-Pojad on määratud tegutsema neis välisuniversumites. Mõned arvavad, et tulevastel ajastutel tekib ühinenud Loojate-Poegade ja Jumalike Hoolekandjate vahel mingi tihedam liit; on isegi võimalik, et see loojate liit võib kujuneda mingiks lõpliku iseloomuga kaaslaste-looja identiteedi väljenduseks. Kuid me ei tea neist ilmutamata tuleviku võimalustest tõesti mitte midagi.

⁸ Me teame aga, et Seitsmekordne Jumal võimaldab olenditel aja ja ruumi universumites järjest enam läheneda Kõiksele Isale ning et see arenev lähenemine on kogemuslikult ühendatud Ülimas Jumalas. Võiks arvata, et see kava on valdav ka välisuniversumites; seevastu uued olenditeklassid, kes neis universumites võivad kord elada, saavad vahest läheneda Jumalusele lõplikel tasanditel ja absoluutsetel viisidel. Lühidalt öeldes, meil pole vähimatki ettekujutust sellest, missugune jumalusele lähenemise viis võib toimima hakata tulevastes väliskosmose universumites.

⁹ Vaatamata sellele arvame, et täiustunud superuniversumid hakkavad mingil viisil kuuluma nende välisloodus elavate olendite Paradiisi-tõusu elujärku. On täiesti võimalik, et me näeme neil tulevastel ajastutel väliskosmose asukate lähenemist Havonale läbi seitsme superuniversumi, mida haldab Ülim Jumal kas siis koostöös Seitsme Meistervaimuga või ilma nendeta.

8. ÜLIM ÜHENDAJA

¹ Ülimal Olendil on sureliku inimese kogemuses kolmeline funktsioon: esiteks on ta aegruumi jumalikkuse, Seitsmekordse Jumala ühendaja; teiseks on ta maksimaalne Jumalus, keda piiritletud loodud-olendid võivad tegelikult mõista; kolmandaks on ta sureliku inimese ainus lähenemistee transtsendentsele suhtlemiskogemusele absoluutse meelega, igavese vaimuga ja Paradiisi isiksusega.

² Lõpetanutest tõusuteelistel, kes on sündinud kohalikes universumites, kasvanud superuniversumites ja saanud koolituse keskses universumis, on Ülimas ühineva Seitsmekordse Jumala aegruumi jumalikkusest arusaamise täielik potentsiaal nende isiklikus kogemuses. Lõpetanud teenivad järjest kõigis teistes superuniversumites peale oma kodu-superuniversumi, omandades sel teel üha enam kogemusi, kuni on täielikult saavutanud loodud-olendite võimaliku kogemuse seitsmekordse mitmekesisuse. Sisselaselavate Kohandajate hoolekande kaudu võimaldatakse lõpetanutel *leida* Kõikset Isa, kuid just nende kogemisiisidega saavad need lõpetanud tegelikult *tundma* Ülimat Olendit ning nad on määratud teenima ja *ilmutama* seda Ülimat Jumalust tulevastes väliskosmose universumites.

³ Pidage meeles, et kõike, mida Jumal-Isa ja tema Paradiisi-Pojad meie heaks teevad, on meil omakorda ja vaimus võimalus teha kujuneva Ülima Olendi heaks ja temas. Armastus, rõõm ja universumiteenistus, mida kogetakse, on vastastikune. Jumal-Isa ei vaja, et ta pojad tagastaksid talle kõik selle, mida ta neile on annetanud, kuid need pojad annetavad (või võivad annetada) kõike seda omakorda oma kaaslastele ja arenevale Ülimale Olendile.

⁴ Kõik loomisnähtused peegeldavad eelnevaid loojavaimu tegevusi. Jeesuse sõnad on täht-tähele õiged: „Poeg teeb vaid seda, mida ta näeb Isa tegevat.” Teie, surelikud, võite alustada kord Ülima avaldamist oma kaaslastele ning võite Paradiisi poole tõustes seda ilmutust üha enam avardada. Igavikus võidakse teil seitsmenda etapi lõpetanutena lubada ilmutada seda arenevate loodud-olendite Jumalat ülimatel tasanditel — isegi viimasel tasandil.

9. KÕIKSE ABSOLUUDI ÜHTSUS

¹ Määratlematu Absoluut ja Jumalus-Absoluut on ühildunud Kõikses Absoluudis. Absoluudid on kooskõlastatud Viimases, tingimustatud Ülimas ning aegruumiga modifitseeritud Seitsmekordses Jumalas. Lõpmatus madalamatel tasanditel on *kolm* Absoluuti, kuid lõpmatuses näivad nad olevat *üks*. Paradiisis on kolm Jumaluse isikustumist, kuid Kolmsuses *on* nad üks.

² ☞ Tervikuniversumi tähtsaimad filosoofilised küsimused on järgmised: kas Absoluut (kolm Absoluuti lõpmatuses ühena) oli olemas enne Kolmsust? Kas Absoluut on Kolmsuse esivanem? Või on Kolmsus Absoluudi esivanem?

³ Kas Määratlematu Absoluut on Kolmsusest sõltumatu jõukohalolek? Kas Jumalus-Absoluudi kohalolek tähendab Kolmsuse piiramatut tegutsemist? Ning kas Kõik-

ne Absoluut on Kolmsuse või isegi Kolmsuste Kolmsuse viimane funktsioon?

⁴ Kontseptsioon Absoluudist kui kõige — isegi Kolmsuse — esiisast näib esmapilgul pakkuvat ajutist rahuldust järjekindluse ja filosoofilise ühtsuse leidmise tõttu, kuid iga niisuguse järelduse muudab kehtetuks Paradiisi-Kolmsuse igikestvuse tegelikkus. Meile õpetatakse ja me usume, et Kõikne Isa ja tema Kolmsuse-kaaslased on olemuselt ning eksistentsilt igavesed. Seega võib teha vaid ühe järjekindla filosoofilise järelduse: Absoluut on kõigi universumi intellektide jaoks Kolmsuse (Kolmsuste) ebaisikuline ja koordineeritud reaktsioon kõigile põhilistele ja esmastele kosmose olukordadele, nii universumisisestele kui ka -välistele. Kõigile suuruniversumi intellektiga isiksustele püsib Paradiisi-Kolmsus igavesti lõplikkuses, igavikus, ülimuslikkuses ja piiritletuses ning isikliku arusaamise ja loodud-olendi teostumise seisukohalt absoluutsena.

⁵ Nii nagu loodud-olendi meel võib seda probleemi mõista, jõuab see lõpliku postulaadini, et Kõikne MINA OLEN on nii Kolmsuse kui ka Absoluudi algpõhjus ja tingimusteta allikas. Kui me püüame seetõttu omandada isiklikku ettekujutust Absoluudist, siis pöördume oma ideede ja ideaalide juurde Paradiisi-Isast. Kui me soovime hõlbustada arusaamist või avardada teadlikkust sellest muidu ebaisikulisest Absoluudist, pöördume fakti juurde, et Kõikne Isa on absoluutse isiksusega eksistentsiaalne Isa; Igavene Poeg on Absoluutne Isik, kuigi kogemuslikus mõttes mitte Absoluudi isikustumine. Ning järgmisena kujutleme kogemuslikke Kolmsusi kulmineerumas Jumalus-Absoluudi kogemuslikus isikustumises, samas mõistes, et Kõikne Absoluut hõlmab endas universumis ja väljaspool universumit toimuvaid nähtusi, milles avaldub ülimuslikkuse, lõplikkuse ja lõpmatuse ühendatud ja kooskõlastatud Jumalus-ühenduste — Kolmsuste Kolmsuse — ebaisikuliste tegevuste kohalolek.

⁶ ¶ Jumal-Isa on eristatav kõigil tasanditel alates piiritletust kuni lõpmatuni, ja kuigi tema loodud-olendid alates Paradiisist kuni arengumaailmadeni on teda eri viisidel tajunud, tunnevad vaid Igavene Poeg ja Lõpmatu Vaim teda lõpmatuna.

⁷ Vaimne isiksus on absoluutne ainult Paradiisis ning Absoluudi mõiste on määratlematu ainult lõpmatuses. Jumaluse kohalolek on absoluutne ainult Paradiisis ja Jumala ilmutus peab olema alati osaline, suhteline ja edasiviiv, kuni tema vägi saab Määratlematu Absoluudi kosmosevõimsuses kogemuslikult lõpmatuks ning tema isiksuse avaldumine saab kogemuslikult lõpmatuks Jumalus-Absoluudi avalduvas kohalolekus ja need kaks lõpmatusepotentsiaali ühinevad reaalsuseks Kõikses Absoluudis.

⁸ Kuid lõpmatusest madalamatest tasanditest väljaspool on kolm Absoluuti üks ning lõpmatus teostub Jumaluses selle kaudu, olenemata sellest, kas mõni teine eksistentsiklass kunagi ise lõpmatuse teadlikkuse saavutab.

⁹ Eksistentsiaalne staatus igavikus tähendab eksistentsiaalset eneseteadlikkust lõpmatusest, kuigi võidakse vajada teist igavikku, et kogetaks lõpmatus igavikus peituvate

kogemuslike võimalikkuste eneseteostust — igaviku lõpmatust.

¹⁰ ¶ Ja Jumal-Isa on kõigi intellektiolenidite ja vaimolendite jaoks üle kogu universumite universumi kõigi Jumaluse avaldumisvormide ja reaalsuse isiklik allikas. Ükskõik, kas te isiksustena praegu või igavese tuleviku järjestikustes universumikogemustes jõuate Seitsmekordse Jumalani, saate aru Ülimast Jumalast, leiate Viimase Jumala või püüate haarata Absoluutse Jumala mõistet, avastate te oma igaveseks rahulduseks, et iga avastusretke täideviimisel olete uutel kogemuslikel tasanditel taasavastanud igavese Jumala — kõigi universumiisiksuste Paradiisi-Isa.

¹¹ Kõikne Isa on kõikse ühtsuse seletus, sest see peab olema ülimalt, isegi lõplikult teostunud absoluutsete väärtuste ja tähenduste lõplikkusejärgses ühtsuses — määratlematuks Reaalsuses.

¹² Meister-Jõukorraldajad suunduvad kosmosesse ja koondavad selle energiad gravitatsiooniliselt reageerima Kõikse Isa Paradiisi-tõmbele. Seejärel tulevad Loojad-Pojad, kes korrastavad need gravitatsioonile reageerivad jõud asustatud universumiteks ning arendavad seal välja intellektiolenidid, kes omakorda võtavad endasse vastu Paradiisi-Isa vaimu ning tõusevad seejärel Isani, et saada kõikvõimalike jumalikkuseomaduste poolest temasarnaseks.

¹³ Paradiisi loovate jõudude lakkamatu ja avarduv kulgemine läbi kosmose näib ennustavat Kõikse Isa gravitatsioonihaarde ala üha suuremat laienemist ning eri tüüpi intellektiolenidite lõputut paljunemist, kes on võimelised armastama Jumalat ja olema tema poolt armastatud, ning sel kombel Jumalat tundma õppides võivad otsustada olla temasarnased, jõuda Paradiisi ja leida Jumala.

¹⁴ Universumite universum on täiesti ühtne. Jumal on võimult ja isiksuselt üks. Kõik energiatasandid ja kõik isiksusefaasid on omavahel kooskõlastatud. Filosoofiliselt ja kogemuslikult, kontseptuaalselt ja reaalselt on kõik asjad ja olendid keskendunud Paradiisi-Isas. Jumal on kõik ja kõiges ning midagi ega kedagi ei saa olla ilma temata.

10. TÕDE, ILU JA HEADUS

¹ Valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailmade edasi liikudes esimeselt etapilt seitsmenda etapini püüavad nad järjest teostada Seitsmekordse Jumala reaalsust, alates Looja-Poja jumaldamisest Paradiisi-Isa palveldamiseni. Kogu sellise maailma ajaloo seitsme etapi jooksul kasvab nende üha edasiarenevate surelike teadmine Ülimast Jumalast ning samal ajal eristavad nad ähmaselt selle üle laotuva Viimase Jumala hoolekande reaalsust.

² Kogu selle hiilgava ajastu jooksul on üha edasiarenevate surelike põhipüüdluseks paremini mõista ja täielikult teostada Jumaluse arusaadavaid elemente — tõde, ilu ja headust. See on inimese püüd eristada Jumalat meeles, aines ja vaimus. Ning kui surelik neid otsinguid jätkab, leiab ta end üha enam süvenemas filosoofia, kosmoloogia ja jumalikkuse kogemuslikku uurimisse.

³ ¶ Te mõistate mõnevõrra filosoofiat ning saate palveldamisel, sotsiaalteenistuses ja isiklikus vaimses kogemuses

aru jumalikkusest, kuid ilu poole püüdlemine — kosmoloogia — on teil liigagi sageli piiratud inimese tahumatu te kunstipüüdluste uurimisega. Ilu, kunst on suures osas vastuolude ühitamise küsimus. Ilu mõiste seisukohalt on oluline mitmekesisus. Ülim ilu, piiritletud kunsti tipp, on Looja ja loodud-olendi tohutute kosmiliste äärmuste ühitamise draama. Jumalat leidev inimene ja inimest leidev Jumal — loodud-olendi saamine niisama täiuslikuks kui Looja — see ongi ülima ilu kõrgeim saavutus, kosmilise kunsti saavutuste tipp.

⁴ Seega materialism, ateism on inetuse tipp, kauniduse piiritletud antiteesi kulminatsioon. Kõrgeim ilu seisneb varem eksisteerinud harmoonilisest reaalsusest sündinud variatsioonide ühinemises.

⁵ Kosmoloogiliste mõttetasandite saavutamine hõlmab:

⁶ 1. *uudishimu*. Harmoonia- ja ilujanu. Pidevad katsed avastada harmooniliste kosmiliste suhete uusi tasandeid;

⁷ 2. *esteetiline hindamisvõime*. Iluarmastus ja kõigi loovuse avaldumisviiside kunstilisuse üha parem hindamine kõigil reaalsuse tasanditel;

⁸ 3. *eetiline tundlikkus*. Ilu hindamine viib tõe tunnetamise kaudu arusaamiseni nende asjade igavesest otsarbekusest, mis mõjutavad tugevasti jumaliku headuse äratundmist Jumaluse suhetes kõigi olenditega ja nõnda viib isegi kosmoloogia jumaliku reaalsuse väärtuste otsinguile — jumalateadvuse otsinguile.

⁹ Valgusesse ja ellu stabiliseerunud maailmu huvitab tõest, ilust ja headusest arusaamine nii täielikult seepärast, et neis kvalitatiivsetes väärtustes sisaldub Jumaluse ilmutus aegruumi maailmadele. Igavese tõe tähendused äratavad huvi sureliku inimese intellektuaalses ja vaimses olemuses. Kõikne ilu hõlmab kosmilise loodu harmoonilisi suhteid ja rütme: see on selgemini eristatav intellektuaalne huvi ning viib ühtse ja sünkroonse arusaamiseni ainelisest universumist. Jumalik headus on piiritlemata väärtuste ilmutus piiritletud meelele, milles seda tajutakse ja ühendatakse inimliku arusaamise vaimse tasandi läveni.

¹⁰ Tõde on teaduse ja filosoofia alus ning religiooni intellektuaalne alus. Ilu patroneerib kunsti, muusikat ja kogu inimkogemuse tähenduslikke rütme. Headus hõlmab eetika- ja moraaltunnet ning religiooni — kogemuslikku täiusenälga.

¹¹ Ilu olemasolu eeldab hindamisvõimelise loodud-olendi meele kohalolekut niisama kindlalt kui edasiliikuva evolutsiooni fakt osutab Ülima Meele ülemvõimule. Ilu on nähtuva reaalsuse kaugeleulatuva mitmekesisuse harmoonilise aegruumi sünteesi intellektuaalne äratundmine, mis kõik pärineb varem eksisteerinud ja igavesest ühtsusest.

¹² Headus on jumaliku täiuse eri tasandite suhteliste väärtuste äratundmine meeles. Headuse äratundmine eeldab moraalse staatusega meelt, isiklikku meelt, mis on võimeline eristama head ja kurja. Kuid mil määral keegi on

hea, suur, see näitab tõelise jumalikkuse saavutamise määra.

¹³ ¶ *Tõeliste suhete* äratundmine eeldab meelt, mis on võimeline eristama tõe eksimusest. Urantia inimelele annetatud Tõe Vaim reageerib eksimatult tõe — elava vaimu suhtele kõigi asjade ja kõigi olenditega, nagu need on kooskõlastatud igaveses tõususes Jumala poole.

¹⁴ Iga elektroni, mõtte või vaimu impulss on kogu universumile mõjuv üksus. Meele- ja vaimutasandil on vaid patt isoleeriv ja pahe gravitatsiooni tõkestav. Universum on terviklik, miski ega keegi ei ole ega ela isoleeritult. Ene-seeostus on potentsiaalselt paheline, kui see on antisotsiaalne. On sõna-sõnalt õige: „Keegi meist ei ela iseene-sele.” Kosmiline sotsialiseerumine on isiksuste ühinemise kõrgeim vorm. Jeesus ütles: „Aga kes on ülem teie seast, see olgu teie teenija.”

¹⁵ Ka tõe, ilu ja headus — inimese intellektuaalne lähenemine meele, aine ja vaimu universumile — tuleb ühendada ühtseks jumaliku ja ülima *ideaali* mõisteks. Nii nagu surelik isiksus ühendab inimkogemuses aine, meele ja vaimu, nii saab see jumalik ja ülim ideaal võimult ühtseks Ülimuslikkuses ja isikustub siis isaliku armastuse Jumalaks.

¹⁶ Igasugune kaemus terviku osadevaheliste suhete olemusest nõuab arusaamist kõigi osade suhtest selle tervikuga; ja universumis tähendab see loodud osade suhet Loova Tervikuga. Nii saab Jumalus kõiksete ja igaveste saavutuste transtsendentseks, isegi lõpmatuks eesmärgiks.

¹⁷ ¶ Kõikne ilu on Paradiisisaare peegelduse äratundmine ainelises loodus, igavene tõde on aga Paradiisi-Poegade eriline hoolekanne, kes annetavad end surelikele rassidele ja valavad ka oma Tõe Vaimu kõigi rahvaste peale välja. Jumalik headus ilmneb täielikumalt Lõpmatu Vaimu loendamatu isiksuste armastavas hoolekandes. Kuid armastus, nende kolme omaduse kogusumma, on inimese mõistmine, et Jumal on tema vaimne Isa.

¹⁸ Füüsiline aine on absoluutsete Jumaluste Paradiisi energia sära vari ajas ja ruumis. Tõe tähendused on Jumaluse igavese sõna vastukajad sureliku intellektis — ülimatest mõistetest arusaamine ajas ja ruumis. Jumalikkuse headuseväärtused on Kõikset, Igavest ja Lõpmatut esindavate vaimisiksuste halastavad hoolekandeteod arengusfääride aegruumi piiritletud loodud-olendite heaks.

¹⁹ Need tähendusrikkad reaalsuseväärtused on sulanud ühte jumalikuks armastuseks suhtes, mis Isal on iga isikulise loodud-olendiga. Nad on koordineeritud Pojas ja tema Poegades jumaliku armuna. Nad avaldavad oma omadusi Vaimu ja tema vaimlaste kaudu jumaliku hoolekandena, armastava armu ilmutamisena aja lastele. Need kolm jumalikkust avalduvad eeskätt Ülima Olendi võimsuse ja isiksuse sünteesis. Neid ilmutab eri viisidel Seitsmekordne Jumal jumalike tähenduste ja väärtuste eri ühendustes seitsmel tõusutasandil.

²⁰ ¶ Piiritletud inimese jaoks tähendavad tõe, ilu ja headus jumaliku reaalsuse täielikku ilmutust. Et see arusaam Jumalusest kui armastusest leiab vaimse väljenduse

Jumalat tundvate surelike eludes, siis saavad nad tunda jumalikkuse vilju: intellektuaalset rahu, sotsiaalset arengut, kõrbelist rahuldust, vaimset rõõmu ja kosmilist tarkust. Valguse ja elu seitsmendal etapil oleva maailma edasijõudnud surelikud on mõistnud, et universumis pole midagi suuremat armastusest — ning nad teavad, et Jumal on armastus.

²¹ ¶ Armastus on soov teha teistele head.

²² ¶ [Esitanud Urantiat külastav Vägev Sõnumitooja, Neadoni Ilmutamiskorpuse palvel ja koostöös Melkise-

dekiga, kes on Planeedivürsti asemik Urantial.]

* * *

²³ ¶ See kõikset ühtsust käsitlev kiri on kahekümne viies eri autorite poolt esitatud kirjadest. Selle rühma patrooniks oli Neadoni isiksuste kaheteistkümneliikmeline komisjon, mis tegutses Mantutia Melkisedeki juhtimisel. Me koostasime need kirjad ja tõlkisime need meist kõrgemate poolt lubatud viisil inglise keelde Urantia aja 1934. aastal.

III OSA

URANTIA AJALUGU

Käesolevad kirjad on esitanud Kohaliku Universumi Isiksuste Korpus Salvingtoni Gabrieli volitusel.

57 KIRI

URANTIA PÄRITOLU

ESITADES Jerusemi arhiividest pärit väljavõtteid Urantia kroonikatest, selle algusjärgudest ja varasest ajaloo, lähtume me, nagu meid on juhendatud, praegu kasutusel olevast ajaarvestusest — praegusest 365¼ päeva kestvast liigaastatega kalendrist. Me ei nimeta reeglina täpseid aastaid, kuigi need on kroonikates kirjas. Peame paremaks kasutada ajaloolisi fakte esitades ümardatud arve.

² Kui ütleme, et mingi sündmus toimus miljon või kaks miljonit aastat tagasi, arvestame aega kristliku ajajärgu kahekümnenenda sajandi esimestest aastakümnetest. Seega esitame nende kaugete sündmuste toimumisajad ümardatuna tuhandete, miljonite ja miljardite aastateni.

1. ANDRONOVERI UDU

¹ Urantia pärineb teie Päikesest ja teie Päike on üks Andronoveri udu mitmekesisest järglastest. Andronoveri udu tekitati kunagi, et sellest saaks Nebadoni kohaliku universumi füüsilise jõu ja materiaalse aine üks koostisosa. Ning see suur udu ise sai väga-väga ammu alguse kosmose kõiksest jõulaengust Orvontoni superuniversumis.

² Käesoleva jutustuse algusajaks olid Paradiisi Esmased Meister-Jõukorraldajad juba kaua täielikult juhtinud kosmoseenergiad, mis koondati hiljem Andronoveri uduks.

³ ¶ 987 000 000 000 aastat tagasi teatasid abistav jõukorraldaja ja tolleaegne Orvontoni inspektor number 811 307 Uversast lahkudes Päevilt Vanadele, et Orvontoni idasegmeni teatavas sektoris on tekkinud ainstumismähtuste käivitamiseks soodsad kosmilised tingimused.

⁴ ¶ 900 000 000 000 aastat tagasi pandi Uversa arhiivide andmeil kroonikatesse kirja Uversa Tasakaalunõukogult superuniversumi valitsusele antud luba saata mainitud piirkonda inspektori number 811 307 poolt eelnevalt määratud jõukorraldaja koos kaaskonnaga. Orvontoni võimuorganid lähetasid selle potentsiaalse universumi esmaavastaja täitma Päevist Vanade korraldust korrastada uus aineeline loodu.

⁵ Loa registreerimine kroonikates tähendas, et jõukorraldaja oli oma kaaskonnaga juba asunud Uversalt pikale reisile sellesse idapoolsesse kosmosesektorisse, kus neil tuli alustada kauakestvat tegevust, mis pidi viima Orvontoni uue füüsilise loodu tekkimisele.

⁶ ¶ 875 000 000 000 aastat tagasi pandi korra kohaselt alus tohutule Andronoveri udule number 876 926. Selle hiljem nii suurelatuslikuks kosmosetsükloniks kasvanud energiapöörise tekitamiseks piisas vaid jõukorraldaja ja tema sidepidajaskonna kohalolekust. Pärast nende udupöörise käivitamist eemaldusid elavad jõukorraldajad pöörleva ketta tasandi suhtes täisnurga all ning sellest ajast saadik kindlustavad uue füüsilise süsteemi edasiliikuvat ja korrapärase evolutsiooni energia enda omadused.

⁷ Ligikaudu sel ajal läheb jutustus üle superuniversumi isiksuste tegevuse käsitlemisele. Lugu algabki tegelikult just sellest punktist, kui Paradiisi jõukorraldajad, olles loonud superuniversum Orvontoni võimsusesuunajate ja füüsiliste juhtijate tegevuseks vajalikud kosmoseenergia tingimused, hakkavad eemaldumiseks valmistuma.

2. ESMASE UDU ASTE

¹ Kõik arenevad ainelised loodud sünnivad ringjatest ja gaasilistest ududest ning kõik sellised esmased udud on oma gaasilise eksistentsi algul ringjad. Vanemaks saades muutuvad nad tavaliselt spiraalseteks ja kui nende päike on juba välja kujunenud, lõpetavad oma eksistentsi sageli täheparvede või tohutute päikestena, mida ümbritseb erinev arv planeete, kuusid ja väiksemaid ainerühmi, mis kokku meenutavad paljuski teie enda pisikest Päikesesüsteemi.

² ¶ 800 000 000 000 aastat tagasi oli loodud Andronoverist saanud juba üks Orvontoni suurejoonelistest esmastest ududest. Kui lähedalasuvate universumite astronoomid seda kosmosenähtust vaatesid, ei näinud nad eriti midagi tähelepanu äratavat. Gravitatsiooni hindamine lähedastes loodutes näitas, et Andronoveri piirkonnas toimus kosmose ainstumine, kuid see oli ka kõik.

³ ¶ 700 000 000 000 aastat tagasi omandas Andronoveri süsteem juba hiiglaslikud mõõtmed ning üheksasse lähedalasuvasse ainelisse loodusse lähetati füüsilisi juhtijaid juurde, et nad selle uue, nii kiiresti areneva ainelise süsteemi võimsuskese toetaksid ning nendega koostööd teeksid. Tol kaugel ajal hoiti kogu seda järgnevale loodutele pärandatavat ainet selle määratu kosmilise ratta piires. Ratas pöörles pärast maksimaalse läbimõõdu saavutamist üha kiiremini ja kiiremini, üha tihenedes ja kokku tõmbudes.

⁴ ¶ 600 000 000 000 aastat tagasi saabus Andronoveri energia koondumise kõrgpunkt, udu oli saavutanud maksimaalse massi. Sel ajal oli hiiglaslik ringjas gaasipilv mõnevõrra lamedaks vajutatud sferoidi kujuline. See oli masierinevuste ja pöörlemiskiiruste erinevuste tekkimise algstaadium. Gravitatsioon ja muud mõjud hakkasid peagi kosmilisi gaase korrastatud aineks muundama.

3. TEISE ASTME UDU

¹ Hiiglasuur udu hakkas nüüd järk-järgult spiraalset kuju omandama ja muutuma selgelt nähtavaks ka kaugete universumite astronoomidele. See on enamiku udude loomulik tekkelugu; enne kui need teise astme udud hakkavad välja paiskama päikesi, alustades universumi moodustamist, on nad tavaliselt vaadeldavad *spiraalsete nähtustena*.

² Kui lähedalasuvad täheuurijad sel kaugel ajajärgul Andronoveri udu muundumist vaatesid, nägid nad täpselt sama, mida näevad kahekümnenenda sajandi astronoomid.

mid, kui oma teleskoobid kosmosesse suunavad ja praegusi spiraaludusid lähemas väliskosmoses jälgivad.

³ Peaaegu maksimaalse massi saavutamise ajal hakkas gaasilise sisu sõltuvus gravitatsioonist nõrgenema ning järgnes gaasi vallandumise etapp, mil gaas voolas emamassi vastaspooltelt kahe hiiglasliku ja selgepiirilise voona välja. Selle tohutu keskse tuuma kiire pöörlemine andis neile kahele gaasivoole peagi spiraalse kuju. Väljaulatuvate voo-gude üksikosade jahtumine ja seejärel tihenemine muutis vood lõppkokkuvõttes ebaühtlaseks. Need tihedamad kogumid olid hiiglaslikud füüsilise aine süsteemid ja alasüsteemid, mis tiirlesid läbi kosmose gaasilise udupilve sees, olles kindlalt emaratta gravitatsioonihaardes.

⁴ Kuid udu oli hakanud kokku tõmbuma ning pöörlemiskiiruse suurenemine vähendas gravitatsiooni mõju veelgi. Peagi pääsesid välimised gaasipiirkonnad udu tuuma vahetust haardest ja suundusid korrapäratu kujuga orbiitidele kosmoses, kust pöördusid tagasi tuuma piirkonda oma ringlust lõpetama jne. Kuid see oli udu edasiliikumises vaid ajutine etapp. Üha kiirenev pöörlemine paiskas peagi kosmosesse tohutuid päikesi, mis hakkasid tiirlema iseseisvatel orbiitidel.

⁵ Ning see kõik toimus Andronoveris pikki ajastuid tagasi. Energiaratas üha kasvas ja kasvas, kuni saavutas maksimaalse suuruse. Kui algas kokkutõmbumine, pöörles see üha kiiremini, kuni jõudis lõpuks kriitilise tsentrifugaalse staadiumini, millest algas suur lagunemine.

⁶ ¶ 500 000 000 000 aastat tagasi sündis Andronoveri esimene päike. See lõõskav keel eraldus algsest gravitatsioonihaardest ja sööstis iseseisvale avastusretkele loodud kosmoses. Selle orbiit oli määratud paoteega. Need noored päikesed omandasid kiiresti kera kuju ja alustasid oma pikka ja sündmusrikast elu kosmoses tähtedena. Enamik Orvontoni päikesi, välja arvatud viimase astme udutuomad, on sündinud just niimoodi. Need vabanevad päikesed läbivad mitmeid evolutsiooniperioode ja hiljem universumiteenistusi.

⁷ ¶ 400 000 000 000 aastat tagasi algas Andronoveri udu taaskoondumisperiood. Ematuuma pideva suurenemise ja edasise tihenemise tulemusena võideti paljud lähedalasuvad ja väiksemad päikesed tagasi. Üsna pea algas udu tihenemise lõppfaas, nende tohutute kosmose energia- ja ainekogumite lõplikule eraldumisele eelnev periood.

⁸ Vaevalt miljon aastat pärast seda epohhi valis Paradiisi Looja-Poeg, Nebadoni Miikael selle laguneva udu kohaks, kus läbi viia oma universumi moodustamise avastusretk. Peaaegu kohe said alguse Salvingtoni arhitektuurilised maailmad ja sada tähtkujude keskuste planeedirühma. Nende spetsiaalselt loodud maailmade parvede valmimisele kulus peaaegu miljon aastat. Kohaliku süsteemi keskuse planeedid ehitati perioodil, mis algas just sel ajal ja lõppes peaaegu viis miljardit aastat tagasi.

⁹ ¶ 300 000 000 000 aastat tagasi olid Andronoveri päikeseorbiidid hästi välja kujunenud ning udusüsteem elas üle füüsiliselt suhteliselt stabiilset üleminekuperioodi. Umbes sel ajal saabus Salvingtonile Miikaeli kaaskond ja

Orvontoni Uversa valitsus tunnustas füüsiliselt Nebadoni kohalikku universumit.

¹⁰ ¶ 200 000 000 000 aastat tagasi jätkus kokkutõmbumine ja tihenemine, mille käigus Andronoveri kesksest parvest ehk tuuma massist eraldus tohutult soojust. Keskse emapäikese ratta lähedastes piirkondades tekkis ka suhteliselt vaba ruumi. Välimised piirkonnad stabiliseerusid ja korrastusid paremini. Mõned vastündinud päikeste ümber tiirlevad planeedid olid juba piisavalt jahtunud, et neile elu istutada. Sellest ajast pärinevad Nebadoni vanimad asustatud planeedid.

¹¹ Nüüd käivitus esimest korda Nebadoni valminud universumimehhanism ning Miikaeli loodu registreeriti Uversal kui edasiliikuvate tõususurelikega asustatud universum.

¹² ¶ 100 000 000 000 aastat tagasi jõudis udu tihenemispinge kõrgpunkti: saavutati soojusliku erikoormuse maksimum. Selline gravitatsiooni ja soojuse vahelise võitluse kriitiline etapp vältab mõnikord ajastuid, kuid varem või hiljem võib soojus gravitatsiooni ning algab vaatamängu pakkuv päikeste hajumise periood. Ning see tähistab kosmoseudu teise elujärgu lõppu.

4. KOLMAS JA NELJAS ASTE

¹ Esmane udu on ringjas; teise astme udu spiraalne; kolmandal astmel algab päikeste esimene hajumine, neljandal astmel toimub aga päikeste hajumise teine ja viimane tsükkel, mil ematuumast saab lõpuks kas kerasparv või üksik, lõpliku päikesesüsteemi keskmeks olev päike.

² ¶ 75 000 000 000 aastat tagasi oli see udu oma päikeseperekonna astme kõrgpunkti jõudnud. See oli päikeste kaotamise esimese perioodi kulminatsioon. Enamik neist päikestest on saanud pärast seda endale ulatuslikud planeetidest, kuudest, varjatud saartest, komeetidest, meteoroididest ja kosmilistest tolmutüvedest koosnevad süsteemid.

³ ¶ 50 000 000 000 aastat tagasi jõudis see esimene päikeste hajumise periood lõpule; udu oli kiiresti lõpetamas oma eksistentsi kolmandat tsüklit, mille jooksul oli sellest tekkinud 876 926 päikesesüsteemi.

⁴ ¶ 25 000 000 000 aastat tagasi jõudis lõpule udu kolmas elutsükkel, millega sellest emaudust pärinevad kaugeleulatuvad tähesüsteemid korrastusid ja muutusid suhteliselt stabiilseks. Kuid udu ülejäänud keskses massis jätkus füüsiline kokkutõmbumine ja üha kasvav soojuse eraldumine.

⁵ ¶ 10 000 000 000 aastat tagasi algas Andronoveri arengu neljas tsükkel. Tuuma mass oli saavutanud maksimaalse temperatuuri, lähenemas oli tihenemise kriitiline punkt. Esialgne ematuom tõmbles krampides omaenda sisesoojuse tihenemispinge ja ümbritseva, vabanenud päikesesüsteemidest parve gravitatsioonitõmbe ühise surve all. Kohe oli oodata tuumapurskeid, mis pidid juhutama sisse udu teise päikesetsükli. Oli algamas udu eksisteerimise neljas tsükkel.

⁶ ¶ 8 000 000 000 aastat tagasi algas kohutav lõplik pursk. Selle kosmilise murrangu ajal olid väljaspool ohtu vaid

välimised süsteemid. Ja see oli udu lõpu algus. See viimane päikeste väljaheitmine kestis peaaegu kaks miljardit aastat.

⁷ ¶ 7 000 000 000 aastat tagasi oli Andronoveri lõpliku lagunemise kõrgpunkt. Sel ajal sündisid suuremad päikesed ja kulmineerusid kohalikud füüsilised segadused.

⁸ ¶ 6 000 000 000 aastat tagasi lõppes lõplik lagunemine ja sündis teie Päike, viiekümne kuues, arvestades Andronoveri teise päikeseperere lõpust. See udutuuma viimane purse sünnitas 136 702 päikest, millest enamik jäi üksildasteks taevakehadeks. Andronoveri udust pärines kokku 1 013 628 päikest ja päikesesüsteemi. Teie Päikesesüsteemi Päikese järjekorranumber on 1 013 572.

⁹ Nüüd pole Andronoveri udu enam olemas, kuid see elab edasi neis paljudes päikestes ja planeedipereades, mis sellest kosmose emapilvest tekkisid. Selle võimsa udu tuuma viimane jäänus põleb ikka veel punaka kumaga ja eritab mõõdukalt valgust ning soojust talle jäänud planeediperele, kuhu kuulub sada kuuskümmend viis maailma, mis tiirlevad nüüd selle kahe võimsa valgusmonarhide põlvkonna auväärse ema ümber.

5. URANTIA PÄIKESESÜSTEEMI MONMATIA PÄRITOLU

¹ 5 000 000 000 aastat tagasi oli teie Päike suhteliselt isoleeritud lõõskav taevakeha, mis oli kogunud endasse enamiku läheduses ringlevast kosmose aineest, tema sünniga kaasnenud hiljutise murrangu jäänustest.

² Praeguseks on teie Päike saavutanud suhtelise stabiilsuse, kuid selle üheteistkümne ja poole aastased päikeseplekkide tsüklid reedavad, et ta oli nooruses muutlik täht. Teie Päikese algusaegadel käivitasid jätkuv kokkutõmbumine ja sellest põhjustatud järkjärguline temperatuuritõus tema pinnal tohutuid tõmbusi. Need hiiglaslikud hoovused kehtsid kolme ja poole päevaste erineva eredusega tsüklitena. Muutlik seisund ja perioodiline pulseerimine muutis teie Päikese teatavate, peagi tekkivate välismõjude suhtes väga tundlikuks.

³ Selline oli olukord kohalikus kosmoses teie Päikese planeedipere, teie maailma Päikesesüsteemi *Monmatia* ainulaadse tekkimise ajal. Samasuguse päritoluga on vähem kui üks protsent Orvontoni planeedisüsteemidest.

⁴ ¶ 4 500 000 000 aastat tagasi jõudis selle üksildase Päikese lähedusse tohutu Angona süsteem. Selle suure süsteemi keskel asus tume, tugeva laenguga tahke ilmatu suure gravitatsioonitõmbega kosmosehiid.

⁵ Kui Angona jõudis Päikesele lähemale, sööstis Päikese pulsatsioonide ajal maksimaalse paisumise hetkedel gaasilise aine vood tohutute keeltena kosmosesse. Algul langesid need leegitsevad gaasikeeled alati Päikesele tagasi, ent Angona lähemale liikudes muutus hiiglasliku külalise gravitatsioonitõmme nii suureks, et need murdusid teatavates punktides, nii et juured langesid Päikesele tagasi, välised osad aga eraldusid ja moodustasid iseseisvaid ainekehi, Päikese meteoriite, mis hakkasid kohe omaenda elliptilistel orbiitidel ümber Päikese tiirlema.

⁶ Kui Angona süsteem veel lähenes, hakkasid Päikese pursked üha suurenema. Päikesest tõmmati üha enam ainet iseseisvateks ümbritsevas kosmoses tiirlevateks taevakehadeks. Selline olukord kestis umbes viissada tuhat aastat, kuni Angona jõudis Päikesele kõige lähemasse punkti. See põhjustas Päikesel seoses ühe tema perioodilise sisemise tõmblusega osalise lõhestumise, vastaskülgedelt purskus üheaegselt välja tohutu kogus ainet. Angona suunas kerkis hiiglaslik päikesegaaside samm, mis oli mõlemast otsast üsna terav ja keskelt märgatavalt paksem ning eraldus alati Päikese gravitatsiooni otsese mõju alt.

⁷ Sel viisil Päikesest eraldunud suur päikesegaaside samm arenes järgnevalt Päikesesüsteemi kaheteistkümneks planeediks. Hiiglasliku väljatõuke vastukaja, Päikese teiselt küljelt eraldunud gaas, on praeguseks tihenenud Päikesesüsteemi meteorideks ja kosmiliseks tolmuks, kuigi suur, väga suur osa sellest aineest haarati hiljem Päikese gravitatsiooni mõjuvälja, sedamööda kui Angona süsteem kaugesse kosmosesse taandus.

⁸ Kuigi Angonal õnnestus välja tõmmata hiljem Päikesesüsteemi planeetideks arenenud aine ja praegu ümber Päikese asteroidide ning meteoridenä tiirlev tohutu ainekogus, ei sidunud ta seda päikeseainet tegelikult üldse enda külge. Süsteem ei tulnud piisavalt lähedale, et päikeseainet päriselt omandada, kuid liikus küllalt lähedale, et tõmmata vahepealsesse kosmosesse kogu aine, millest Päikesesüsteem praegu koosneb.

⁹ Varsti moodustus Angona mõjul Päikesest eraldunud hiiglasliku gravitatsioonipaisu vähem massiivsetes ja teravamates otstes olevatest jahtuvatest ja tihenevatest tuumadest viis miniatuurset sisemist ja viis välimist planeeti, Saturn ja Jupiter moodustusid aga massiivsematest ja laiemaatest keskosadest. Jupiteri ja Saturni võimas gravitatsioon haaras enamiku Angona tõmmatud aineest varakult endale, millest annab tunnistust nende mõne kuu vastupidine liikumine.

¹⁰ Et Jupiter ja Saturn pärinesid ülikuumenenud päikesegaaside tohutu samba keskosast, sisaldasid nad nii palju väga kuumat päikeseainet, et särasid eredalt ja eritasid tohututes kogustes soojust; lühikesel perioodil pärast nende kui eraldi taevakehade moodustumist olid nad tegelikult nagu teisesed päikesed. Need kaks Päikesesüsteemi suurimat planeeti on jäänud praeguse ni suures osas gaasilisteks ega ole jahtunud isegi täieliku tihennemise või tahkumise punktini.

¹¹ Ülejäänud kümne planeedi kokkutõmbunud gaasidest tuumad jõudsid peagi tahkumisstaadiumisse ja hakkasid seetõttu tõmbama endale üha suuremas koguses neid ümbritsevas kosmoses ringlevat meteoriset ainet. Seega oli Päikesesüsteemi maailmadel korraga kahesugune päritolu: tihenenud gaasidest tuumadele lisandusid hiljem juurde tõmmatud tohutud meteoride kogused. Tegelikult tõmbavad nad veel ka nüüd meteore külge, kuid tunduvalt vähem.

¹² Planeedid ei tiirle Päikese ümber oma Päikesest ema ekvaatori tasandis, nagu juhtunuks, kui nad oleksid Päi-

kese pöörlemise mõjul kaugemale paisatud. Nad rändavad hoopis Angona mõjul tekkinud päikesepurske tasan-dis, mis on Päikese ekvaatori tasandiga üsna suure nurga all.

¹³ ¶ Sel ajal kui Angona ei suutnud Päikese massist midagi endale haarata, lisas teie Päike oma muunduvale planeediperekonnale mõningal määral teda külastanud süsteemi ümber ringelnud ainet. Angona tugeva gravitatsioonivälja tõttu paiknesid tema planeedipere orbiidid tume-dast hiiglasest üsna kaugel; varsti pärast hiljem Päikese-süsteemi moodustanud massi väljatõukumist — Angona oli alles Päikese läheduses —, kaldusid Angona süsteemi kolm suuremat planeeti Päikese-süsteemi massiivsele esiva-nemale nii lähedale, et selle gravitatsioonitõmbest, millele lisandus Päikese gravitatsioon, piisas Angona gravitatsioo-nihaarde ületamiseks ja taevaränduri kolme kaaslaste alati-seks eraldamiseks.

¹⁴ Päikese-süsteemi kogu Päikeselt pärinevale ainele anti algselt homogeenne orbitaalsuund ja kui need kolm taeva-keha poleks väljastpoolt sisse tunginud, oleks kogu Päike-süsteemi aine ikka veel sama suunaga orbitaallikumises. Kuid Angona kolme kaaslaste mõjul tulid kujunevasse päi-kesesüsteemi uued ja võõrad suunajõud, mille tulemusena tekkis *retrograadne liikumine*. Retrograadne liikumine on kõigis astronoomilistes süsteemides alati juhuslik ja te-kib võõraste taevakehadega kokkupõrke tulemusena. Nii-sugused kokkupõrked ei tarvitse iga kord retrograadset lii-kumist tekitada, kuid retrograadne liikumine saab tekkida ainult süsteemis, kus on erineva päritoluga masse.

6. PÄIKESESÜSTEEMI STAADIUM

¹ Päikese-süsteemi sünnile järgnes Päikese purskamise nõrgenemise periood. Päike valas veel viiesaja tuhande aas-ta jooksul ümbritsevasse kosmosesse aina vähenevates ko-gustes ainet. Kuid neil algusaegadel, mil orbiidid olid ju-huslikud, sai Päikesest ema suure osa sellest meteoorsest ai-nest tagasi, kui teda ümbritsevad taevakehad olid Päikesele kõige lähemal.

² ¶ Loodete mõjul tekkiv hõõrdumine aeglustas Päike-sele lähimate planeetide tiirlemist kõige esimesena. Niisugused gravitatsioonimõjutused aitavad ka planeetide or-biite stabiliseerida, pidurdades planeedi pöörlemist oma telje ümber ja sundides planeeti üha aeglasemalt liikuma, kuni pöörlemine lakkab ning planeedi üks poolkera jääb alatiseks päikese või muu suurema taevakeha poole, na-gu toimub näiteks Merkuuriga. Samamoodi pöörab Kuu Urantia poole alati sama külje.

³ Kui Kuu ja Maa loodetest tulenevad hõõrdumised võrdsustuvad, pöörab Maa Kuu poole alati sama poolke-ra ning päev ja kuu on ühesugused — kumbki umbes neli-kümmend seitse päeva. Kui saavutatakse niisugune orbiitide stabiilsus, muutuvad loodetest tulenevad hõõrdumi-sed vastupidisteks ega suru enam Kuud Maast eemale, vaid tõmbavad kaaslast järk-järgult planeedi poole. Ja siis, sel-les kauges tulevikus, mil Kuu läheneb Maale umbes seits-meteist tuhande seitsmesaja kilomeetri kaugusele, põhjus-

tab viimase gravitatsioon Kuu lõhkemise ning see loode-te ja gravitatsiooni mõjul tekkiv plahvatus purustab Kuu väikesteks osadeks, mis võivad koguneda ümber maailma Saturni rõngaid meenutavate ainerõngastena või tõmbuda järk-järgult meteooridena Maa külge.

⁴ Kui taevakehad on suuruselt ja tiheduselt sarnased, võivad tekkida kokkupõrked. Ent kui kaks ühesuguse ti-hedusega taevakeha on üsna erineva suurusega ja kui väik-sem läheneb järjest suuremale, siis see väiksem taevakeha lõhkeb, kui tema orbiidi raadius on alla kahe ja poole kor-ra suurema taevakeha raadiusest väiksem. Taevahiiglaste-vahelised kokkupõrked on väga haruldased, kuid niisugu-sed gravitatsiooni ja loodete mõjul tekkivad väikeste tae-vakehade lõhkemised on üsna tavalised.

⁵ Lendtähed esinevad parvedena, sest nad on suurema-te ainekehade fragmendid, mis on tekkinud lõhkemisest lähedalasuvate ja veel suuremate taevakehade avaldatud gravitatsiooni loodete tulemusena. Saturni rõngad on lõh-kenud satelliidi fragmendid. Üks Jupiteri kuudest läheneb praegu ohtlikult loodete mõjul toimuva lõhkemise krii-tilisele tsoonile ja mõne miljoni aasta pärast haarab pla-neet ta endasse või ta lõhkeb gravitatsiooni loodete tule-musena. Päikese-süsteemi väga-väga ammune viies planeet kulges korrapäratul orbiidil, lähenedes perioodiliselt üha enam Jupiterile, kuni sisenes gravitatsiooni loodete mõjul tekkiva purunemise kriitilisse tsooni, lagunes kiiresti ja sai praegu tuntud asteroidipilveks.

⁶ ¶ 4 000 000 000 aastat tagasi kujunesid Jupiteri ja Sa-turni süsteimid suures osas niisugusteks, nagu neid praegu võib vaadelda, välja arvatud nende kuud, mis on kasvanud mitme miljardi aasta jooksul suuremaks. Tegelikult kasva-vad kõik Päikese-süsteemi planeedid ja kuud ikka veel edasi, kuna haaravad jätkuvalt endasse meteooore.

⁷ ¶ 3 500 000 000 aastat tagasi kujunesid täielikult väl-ja ülejäänud kümne planeedi tihenened tuumad; enami-ku kuude tuumad jäid terveks, kuigi mõned väiksemad sa-telliidid hiljem ühinesid ja neist said praegused suuremad kuud. Seda ajastut võib pidada planeetide moodustumise ajajärguks.

⁸ ¶ 3 000 000 000 aastat tagasi toimis Päikese-süsteem suures osas samamoodi kui praegu. Selle liikmed kasva-sid suuruselt, sedamööda kui planeedid ja nende kaaslasted võtsid kosmosest tohutul hulgal meteooore vastu.

⁹ Ligikaudu sel ajal kanti teie Päikese-süsteem Nebado-ni füüsilisse registrisse ja talle anti nimeks Monmatia.

¹⁰ ¶ 2 500 000 000 aastat tagasi olid planeedid tohutult kasvanud. Urantia oli hästi väljaarenenud sfäär, tema mass moodustas umbes kümnendiku praegusest massist ja see kasvas meteooride vastuvõtmise tulemusena kiiresti.

¹¹ Kogu see tohutu protsess on Urantia-taolise evolutsioonilise maailma tekke puhul täiesti normaalne ja moo-dustab astronoomilise tausta niisuguste kosmosemaailma-de füüsiliseks arenguks, et valmistuda elu avastusretkedeks ajaks.

7. METEORIDE AJASTU — VULKAANIDE AEG.

PLANEEDI ALGNE ATMOSFÄÄR

¹ Nendel varastel aegadel kihasid Päikesesüsteemi kosmosealad väikestest purunevatest ja tihenevatest taevakehadest ning kaitsva, osakesi põletava atmosfääri puudumise tõttu purunesid niisugused taevakehad otse vastu Urantia pinda. Need lakkamatud tõuked hoidsid planeedi pinda enam-vähem kuumana ja see hakkas koos raskusjõu toime suurenemisega maakera kasvades käivitama mõjusid, mille tulemusena raskemad elemendid, näiteks raud, paigutusid üha enam planeedi keskme poole.

² ¶ 2 000 000 000 aastat tagasi kasvas Maa Kuust tunduvalt suuremaks. Planeet oli oma kaaslasest alati suurem olnud, kuid selle ajani, mil Maa haaras endasse tohutuid taevakehi, polnud vahe nii suur. Urantia moodustas siis umbes viiendiku oma praegusest suurusest ja oli piisavalt kasvanud, et hoida kinni algset atmosfääri, mis oli hakanud ilmuma kuumade sisemuse ja jahtuva koore vahelise elementide sisevõitluse tulemusena.

³ Selgelt vulkaaniline tegevus pärineb just neist aegadest. Maa sisemus soojenes seda enam, mida sügavamale mattusid radioaktiivsed või raskemad elemendid, mis meteorid kosmosest kaasa tõid. Nende radioaktiivsete elementide uurimine näitab, et Urantia pind on enam kui miljardi aasta vanune. Radium on usaldusväärseim kell planeedi vanuse teaduslikuks kindlaksmääramiseks, kuid kõik nii välja arvestatud vanused on liiga väikesed, sest radioaktiivsed ained, mida te saate uurida, pärinevad Maa pinnalt ja seega on Urantia nad suhteliselt hiljuti omandanud.

⁴ ¶ 1 500 000 000 aastat tagasi moodustas Maa kaks kolmandikku oma praegusest suurusest ja Kuu oli lähemas oma praegusele massile. Maa kiire kasv Kuuga võrreldes võimaldas tal hakata oma kaaslast alget vähest atmosfääri aegamööda rõövima.

⁵ Vulkaaniline tegevus oli nüüd kõrgpunktis. Kogu maakera oli tõeline tulepõrgu, selle pind meenutas oma varasemat sulanud olekut, enne kui raskemad metallid langesid keskme suunas. *See oli vulkaaniline ajastu.* Kuid vaatamata sellele moodustus järk-järgult maakoor, mis koosnes peamiselt suhteliselt kergemast graniidist. Planeedil olid tekkimas tingimused, mis võisid edaspidi elu toetada.

⁶ ¶ Planeedil kujunes aeglaselt välja algeline atmosfäär, mis sisaldas veidi veeauru, süsinikmonooksiidi, süsinikdioksiidi ja vesinikklooriidi, kuid peaaegu üldse mitte vaba lämmastikku ega vaba hapnikku. Maailma atmosfäär kujutas endast vulkaanilisel ajajärgul aga veidrat pilti. Lisaks loetletud gaasidele oli see tugevasti täidetud arvukate vulkaaniliste gaasidega ja õhukihi küpsedes tugevate, planeedi pinnale pidevalt vuhisevate meteoriidisadude põlemissaadustega. Niisuguse meteooride põletamise tõttu polnud atmosfääris hapnikku peaaegu kunagi piisavalt, sest meteoriidisadused esines ikka veel tohutul määral.

⁷ ¶ Peagi atmosfäär stabiliseerus ja jahtus piisavalt, et planeedi kuumale kaljusele pinnale sai hakata vihma sada-

ma. Urantia mähkus tuhandeteks aastateks tohutusse pidevasse aurukihti. Ja neil aegadel ei paistnud maakera pinnale kunagi päike.

⁸ Suur osa atmosfääris sisaldunud süsinikust seoti, nii et moodustusid karbonaadid erinevate metallidega, mida planeedi pealiskihitides külluslikult leidis. Hiljem tarbis varane ja kiiresti sigiv taimestik neid süsinikgaase palju suuremates kogustes.

⁹ Ka hilisematel perioodidel ammendasid jätkuvad laavavoolud ja saabuvad meteorid õhu hapnikusisalduse peaaegu täielikult. Isegi peagi ilmunud algse ookeani varased setted ei sisaldanud värvilisi kive ega kiltsavisid. Ja kaua aega pärast selle ookeani tekkimist oli atmosfäär veel peaaegu ilma vaba hapnikuta. Alles siis, kui hapnikku hakkasid tootma meretaimed ja muud taimsed eluvormid, tekkis seda suures koguses.

¹⁰ Planeedi algeline atmosfäär pakkus vulkaanilisel ajajärgul meteoriparvede eest vähe kaitset. Miljonid ja miljonid meteorid said seda õhukihti läbida, et puruneda tahkete kehadena vastu planeedi koort. Kuid aja möödudes osutus üha vähem meteore küllalt suureks, et hilisemate ajajärgude hapnikuga rikastatud atmosfääri üha tugevamat hõordekilpi läbida.

8. MAAKOORE STABILISEERUMINE.

MAAVÄRINATE AJASTU. MAAILMAMERI JA ESIMENE MANNER

¹ 1 000 000 000 aastat tagasi algas Urantia tegelik ajalugu. Planeet oli saavutanud enam-vähem praeguse suuruse. Ja umbes sel ajal kanti see Nebadoni füüsilistesse registritesse ja nimetati *Urantiaks*.

² Atmosfäär koos lakkamatute sademetega hõlbustas maakoores jahtumist. Vulkaaniline tegevus võrdsustas varakult sisemise soojuse surve maakoores kokkutõmbumisega ja kui vulkaanide arv kiiresti vähenes, ilmusid selle maakoores jahtumise ja kohanemise ajastu kulgedes maavärinad.

³ Urantia tegelik geoloogiline ajalugu algab ajast, mil maakoor jahtus piisavalt, et sai moodustuda esimene ookean. Kui veeauru kondenseerumine maakera jahtuvale pinnale oli alanud, siis jätkus see seni, kuni auru tegelikult enam polnud. Selle perioodi lõpuks ulatus ookean üle kogu maailma, kattes kogu planeedi keskmiselt peaaegu kahe kilomeetri sügavuse kihina. Tõus ja mõõn toimisid suures osas samamoodi kui praegu, kuid see algne ookean ei olnud soolane: vesi, mis maailma kattis, oli üsna mage. Neil aegadel oli enamik kloori seotud erinevate metallidega, kuid ka vesinikuga oli seda seotud piisavalt palju, et vett nõrgalt happeliseks muuta.

⁴ Selle kauge ajajärgu algul võis Urantiat pidada veega kaetud planeediks. Hiljem ilmusid praeguse Vaikse ookeani põhja sügavamad ja tihedamad laavavoolud ja see veega kaetud pinnaosa muutus üsna allasurutuks. Maailmamerest kerkis esimene mandriline maismaamass, mis järk-järgult tiheneva maakoores tasakaalu reguleeris.

⁵ ¶ 950 000 000 aastat tagasi kujutas Urantia endast üht suurt mandrit ja suurt veekogu, Vaikset ookeani. Vulkaane oli endiselt kõikjal ja maavärinad olid sagedased ja tugevad. Meteoorid jätkasid maakera pommitamist, kuid nende sagedus ja suurus oli vähenemas. Atmosfäär oli selginemas, kuid süsinikdioksiidi oli endiselt palju. Maakoor stabiliseerus järk-järgult.

⁶ Ligikaudu sel ajal määrati Urantia Satania haldussüsteemi ja kanti Norlatiadeki eluregistrisse. Sellega tunnustati administratiivselt väikest ja tähtsusetut sfääri, mis pidi saama planeediks, kus Miikael saadab korda hämmastava teo, annetumise surelikele, ja mis saab osa kogemustest, mille tõttu teda hakatakse kohalikus ulatuses nimetama „ristimaailmaks”.

⁷ ¶ 900 000 000 aastat tagasi saabus Urantiale esimene uurimisgrupp Satanialt, Jerusemist, et planeeti uurida ja koostada ettekanne selle kohandamisest elu katsejaamaks. See oli kahekümne nelja liikmeline komisjon, kuhu kuulus Elukandjaid, Lanonandek-Poegi, Melkisedekeid, seeraveid ja muid taevase elu klasse, mis olid seotud planeedi korraldamise ja haldamise algusaegadega.

⁸ Olles planeedi hoolikalt üle vaadanud, pöördus komisjon Jerusemi tagasi ja tegi Süsteemi Suveräänile pooldava ettekande, soovitades kanda Urantia elukatsete registrisse. Siis registreeriti teie planeet Jerusemil detsimaalplaneedina ja Elukandjaile teatati, et neile antakse luba uute mehhaaniliste, keemiliste ja elektriliste koondamise mudelite sisseseadmiseks ajal, mil nad järgnevalt saavad volitustega elu siirdamiseks ja istutamiseks.

⁹ Saabus aeg, mil kaheteistkümneliikmeline segakomisjon lõpetas Jerusemis planeedi asustamise ettevalmistused ning seitsmekümneliikmeline planeedikomisjon kiitis need Edential heaks. Need Elukandjate nõuandjate väljapakutud plaanid võeti Salvingtonil lõpuks vastu. Varsti pärast seda avaldati Nebadoni teabekanalites teade, et Urantiast saab katselava, kus Elukandjad viivad läbi oma kuuekümnenda Satania katse eesmärgiga avardada ja täiustada Nebadoni Satania-tüüpi elumudeleid.

¹⁰ Varsti pärast Urantia esmakordset tunnustamist kogu Nebadoni üldistes teabekanalites anti sellele täielik universumi staatus. Pärast seda registreeriti see peagi superuniversumi väiksemate ja suuremate sektorite keskusteks olevatel planeetidel ja veel enne selle ajajärgu lõppu kanti Urantia Uversa planeedielu registrisse.

¹¹ ¶ Kogu seda ajastut iseloomustasid sagedased ja ägedad tormid. Maakoor oli algul pidevalt muutuvus olekus. Pinna jahtumine vaheldus tohutute laavavoogudega. Maailma pinnal ei leitud praegu midagi sellest planeedi esialgsest koorest. Seda kõike on segatud liiga palju kordi sügavustest väljasurutud laavaga ja varase, kogu maailma katnud ookeani hilisemate setetega.

¹² Maakera pinnal ei leitud kusagil rohkem nende iidsete ookeanieelsete kivide modifitseerunud jäänuseid kui Hudsoni lahe ümbruses Kanada kirdeosas. See ulatuslik

graniitkõrgendik koosneb ookeanieelsetest aegadest pärinevast kivist. Neid kivimikihte on kuumutatud, painutatud, keeratud, üles kägrutatud, nad on neid moonutavaid metamorfoose kogenud ikka ja jälle.

¹³ Ookeaniajastute jooksul settis sellele iidsele ookeani põhjale tohutuid erinevaid fossiilideta kivimikihte. (Lubjakivi võib moodustuda keemilise sadestuse tulemusena, mitte kõik vanemad lubjakivid pole tekkinud mere eluvormide sadestumise tulemusena.) Üheski neist iidsetest kivimoodustistest ei leitud märke elust; need ei sisalda kivistisi, kui nende vanemate elu-eelsete kihtidega pole mingi juhuselise tõttu segunenud vee ajajärgude hilisemaid sadestusi.

¹⁴ Varane maakoor oli väga ebastabiilne, kuid mägede moodustumist ei toimunud. Planeet tõmbus gravitatsiooni mõjul kokku. Mäed ei ole tekkinud kokkutõmbuva sfääri jahtuva koore lagunemise tulemusena, nad ilmusid hiljem vihma, gravitatsiooni ja erosiooni toimetel.

¹⁵ Selle ajajärgu mandriline maismaamass suurenes, kuni kattis peaaegu kümme protsenti maakera pinnast. Tugevad maavärinad algasid alles siis, kui mandriline maismaamass kerkis veest tunduvalt kõrgemaks. Kui nad aga juba alanud olid, siis sagesid ja tugevnesid terveid ajastuid. Miljoneid ja miljoneid aastaid on maavärinate hulk vähenenud, kuid Urantial on ikka veel keskmiselt viisteist maavärinat päevas.

¹⁶ ¶ 850 000 000 aastat tagasi algas esimene tõeline maakoore stabiliseerumise epohh. Enamik raskemaid metalle oli paigutunud sügavamale, maakera keskme poole, ja jahtuv maakoor oli lakanud nii suurel määral sisse langesmast kui varasematel ajastutel. Maa väljasurumise ja raskema ookeanipõhja vahel oli kujunenud parem tasakaal. Koorealuse laavasärgi voolamine kulges peaaegu üle kogu maakera ja see kompenseeris ning stabiliseeris jahtumisest, kokkutõmbumisest ja pindmisest nihkumisest põhjustatud kõikumisi.

¹⁷ Vulkaanipursete ja maavärinate sagedus ja tugevus vähenesid jätkuvalt. Atmosfäär selgines vulkaanilistest gaasidest ja veeaurust, kuid süsinikdioksiidi sisaldus oli ikka veel kõrge.

¹⁸ Ka elektrilised häired õhus ja maapinnas olid vähenemas. Laavavoolud olid toonud pinnale elementide segu, mis maakoort mitmekesisitas ja isoleeris planeedi teatavate kosmoseenergiate suhtes. Ja kõik see hõlbustas suuresti maise energia ohjeldamist ja selle voolu reguleerimist, nagu näitab ka magnetpooluste funktsioneerimine.

¹⁹ ¶ 800 000 000 aastat tagasi algas esimene suur maismaa-ajastu, kontinentide intensiivsema kerkimise aeg.

²⁰ Alates Maa hüdrofääri kondenseerumisest, algul maailmamere ja seejärel Vaiksesse ookeani, tuleks kujutada seda kui tollast veekogu, mis kattis üheksa kümnendikku maakera pinnast. Merre kukkunud meteoorid kuhjusid ookeani põhja ja meteoorid koosnevad üldiselt raskest ainetest. Maismaale langenud meteoorid suures osas

oksüdeerusid, kulusid hiljem erosiooni toimet ja uhuti ookeanibasseinidesse. Selliselt muutus ookeani põhi üha raskemaks ja sellele lisandus ka kohati kuusteist kilomeetrit sügava vee raskus.

²¹ Vaikse ookeani üha suurenev allanihe surus mandrilist maismaamassi veelgi enam üles. Euroopa ja Aafrika hakkasid tõusma Vaikse ookeani sügavustest koos massiividega, mida nimetatakse praegu Austraaliaks, Põhja- ja Lõuna-Ameerikaks ning Antarktikaks. Vaikse ookeani sängis aga jätkus kompenseeriv ja kohanev vajumine. Selle perioodi lõpuks koosnes peaaegu kolmandik maakera pinnast maismaast, moodustades ühe suure mandri.

²² Maismaa intensiivsema kerkimisega ilmusid planeedile esimesed kliimaerinevused. Maismaa kerkimine, kosmilised pilved ja ookeani mõjud on ilmastikukõikumiste põhiteguriteks. Maismaa maksimaalse kerkimise ajal tõusis Aasia-poolse maismaamassi selgroog peaaegu viieteistkümmne kilomeetri kõrguseks. Kui nende kõrgele kerkinud piirkondade kohal oleks õhus hõljunud palju niiskust, oleksid moodustunud tohutud jääkatted ning jääaeg oleks alanud palju varem kui tegelikult. Veest ulatus nii palju maismaad välja jälle alles mitmesaja miljoni aasta pärast.

²³ ¶ 750 000 000 aastat tagasi tekkisid suurte põhja-lõunasuunaliste pragude tekkimise käigus mandrilisse mais-

maamassi esimesed lõhed, millesse hiljem tungis ookeanivesi ja mis valmistas ette Põhja- ja Lõuna-Ameerika mandrite, sealhulgas Gröönimaa triivimist lääne suunas. Pikk ida-läänesuunaline lõhe eraldas Aafrika Euroopast ning lõikas Austraalia, Vaikse ookeani saarte ja Antarktika maismaa Aasia mandrist ära.

²⁴ ¶ 700 000 000 aastat tagasi hakkasid Urantial küpsema elu alalhoidmiseks sobivad tingimused. Jätkus mandrite triivimine; ookean tungis üha enam maismaale pikkade sõrmetaoliste meredena, milles olid madal vesi ja varjulised lahed, mis on mere elukooslusele nii sobivad asukohad.

²⁵ ¶ 650 000 000 aastat tagasi eraldus maismaa massiiv veelgi ja selle tagajärjel laienesid mandrimered. Ja need veed saavutasid kiiresti selle soolasuse astme, mis oli eluks Urantial oluline.

²⁶ Just need mered ja nende järglased on jäädvustanud Urantia esimesed elumärgid, mida on hiljem avastatud hästi säilinud kivilehekülgedel, köide köite järel, sedamööda kuidas ajajärgud ja ajastud üksteisele järgnesid. Need muistsete aegade sisemerid olid tõeliseks evolutsiooni hälliks.

²⁷ [Esitanud üks Elukandjatest, esimese Urantia Korpusse liige ja nüüd kohapeal asuv vaatleja.]

ELU SISSESEADMINE URANTIAL

KOGU Satania on ainult kuuskümmend üks Urantia sarnanevat maailma, elu teisendamise planeeti. Enamik asustatud maailmu rahvastatakse kindlaskujunenud meetodeid kasutades, neil sfääridel antakse Elukandjatele eluistutamiskavades vähe tegevusvabadust. Kuid ligikaudu iga kümnes maailm on *detsimaalplaneet* ja määratud Elukandjate erilisse registrisse; neil planeetidel lubatakse meil läbi viia teatavaid katseid, et elusolendite standardseid universumitüüpe muuta ja võimaluse korral täiustada.

1. FÜÜSILISE ELU EELTINGIMUSED

¹ 600 000 000 aastat tagasi saabus Jerusemilt lähetatud Elukandjate komisjon Urantiale ja asus uurima füüsilisi tingimusi, et Satania süsteemi maailmas number 606 elu käivitada. See pidi olema meie kuuesaja kuues kogemus Nebadoni elumudeli käivitamisel Satania ja meie kuuekümmes võimalus teha muudatusi ning käivitada teiseid kohaliku universumi põhilistes standardsetes eluskeemides.

² Tuleb arvestada, et Elukandjad ei saa käivitada elu enne, kui sfäär on evolutsioonitsükli sissejuhatamiseks küps. Me ei saa ka elu arengut rohkem kiirendada, kui seda toetab ja võimaldab planeedi füüsiline edenemine.

³ Satania Elukandjad olid kavandanud naatriumkloriidil põhineva elumudeli, mistõttu ei saanud selle istutamiseks enne samme astuda, kui ookeanivesi oli piisavalt soolaseks muutunud. Urantia-tüüpi protoplasma saab funktsioneerida ainult sobivas soolalahuses. Kogu inimese eelaste elu — nii taimne kui ka loomne — arenes soolalahuse keskkonnas. Ning isegi kõrgemad maismaaloomad poleks saanud elada, kui ei oleks ringelnud nende vereringes see elutähtis soolalahus, mis vabalt ujutab, lausa uputab kõiki pisimaidki rakke selles „sügavas soolvees“.

⁴ Teie ürgsed eellased ujusid soolases ookeanis, praegu ringleb seesama mereveesarnane soolalahus vabalt teie keha sees, uhtudes iga üksikrakku vedelikuga. See vedelik on kõigi oluliste omaduste poolest keemiliselt võrreldav soolveega, mis käivitas esimeste planeedil funktsioneerinud elusrakkude esimesi protoplasma-reaktsioone.

⁵ Kuid selle ajajärgu algul oli Urantia igas suhtes aeglaselt arenemas seisundi poole, mis oli soodne algeliste mereeluvormide püsijäämiseks. Aeglaselt, kuid kindlalt valmistas füüsiline areng maakeral ja seda ümbritsevas kosmosepiirkonnades ette tasandit hilisemateks katseteks seada sisse eluvormid, mis meie otsuse kohaselt nii maakeral kui ka kosmoses tekkiva füüsilise keskkonnaga kõige paremini sobiksid.

⁶ Seejärel pöördus Satania Elukandjate komisjon Jerusemile tagasi, eelistades oodata eluistutamise tegeliku alustamisega kuni mandrimassi edasise jagunemiseni, mis tekitaks veelgi enam sisemeresid ja varjulisi lahti.

⁷ Planeedil, kus elu on merelist päritolu, loovad elu istutamiseks ideaaltingimused paljud sisemered, pikad madala veega ja varjuliste lahtedega rannikud; ja maakera veed olidki juba selliselt jagunemas. Need iidset sisemered olid harva sügavamad kui sada viiskümmend kuni kakssada meetrit; päikesevalgus suudab tungida merevees enam kui kahesaja meetri sügavusele.

⁸ Ning just sellistelt maheda ja mõõduka kliimaga merestel leidis primitiivne floora ühel hilisemal ajastul tee maismaale. Seal võimaldas atmosfääri kõrge süsinikusisaldus uutel maismaa-eluvormidel kiiresti kasvada ja vohama hakata. Kuigi atmosfäär oli tol ajal ideaalne taimede kasvamiseks, sisaldas see nii palju süsinikdioksiidi, et ükski loom, ammugi inimene, poleks saanud maakera pinnal elada.

2. URANTIA ATMOSFÄÄR

¹ Planeedi atmosfäär filtreerib maapinnale ligikaudu kaks miljardikku kogu Päikese valguskiirgusest. Kui Põhja-Ameerikale langeva valguse hind oleks kaks senti kilovatttunni eest, oleks valguse arve aastas üle 800 kvadriljoni dollari. Chicago päikeseapaistearve moodustaks kaugelt üle 100 miljoni dollari päevas. Ning tuleks arvestada, et te saate Päikeselt energiat ka muul kujul — valgus ei ole ainus Päikeselt teie atmosfääri jõudev and. Urantiale valatakse tohutult päikeseenergiat, mille lainepikkus jääb inimese nägemisvõimest nii üles- kui ka allapoole.

² Maakera atmosfäär on spektri kõige ultravioletsemale päikesekiirgusele peaaegu läbimatu. Enamik neist lähikestest lainepikkustest absorbeerub osoonikihi, mis kaatab maakera ligikaudu kuueteistkümmne kilomeetri kõrgusel asuva ühtlase kihina ning ulatub kuueteistkümmne kilomeetri kaugusele kosmosesse. Sellel alal paiknev osoon moodustaks maakera pinnal valitsevates tingimustes vaid 2,5 millimeetri paksuse kihi, vaatamata sellele kaitseb see suhteliselt väike ja pealtnäha tähtsusetu osoonikogus Urantia elanikke päikesevalguses sisalduvate ohtlike ja hävitavate ultraviolettkiirte eest. Ent kui see osoonikiht oleks veidigi paksem, jääksite ilma väga tähtsatest ja tervistavatest ultraviolettkiirtest, mis praegu maakera pinnani jõuavad ning mis on ühe teie kõige olulisema vitamiini tekitajad.

³ Ometi peavad mõned teie kõige fantaasiavaesematest surelikest mehhanistidest ainelist loodut ja inimese evolutsiooni endiselt juhuslikuks nähtuseks. Urantia keskteelised on kogunud enam kui viiskümmend tuhat füüsika ja keemia alast fakti, mida nad peavad juhuse seadustega ühitamatuteks ning mis demonstreerivad nende väitel vaieldamatult ainelise loodu arukat otstarbekust. Ning kõige selle puhul pole veel arvestatud neid enam kui sadat tuhandet kataloogitud leidu muudest valdkondadest peale füüsika ja keemia, mis nende väitel tõendavad meelega osalemist ainelise kosmose kavandamisel, loomisel ja alalhoidmisel.

⁴ Teie Päike valab lausa ojadena välja surmakülvavaid kiiri ning teie meeldiv elu Urantial on võimalik tänu enam kui neljakümnele pealtnäha „juhuslikule” mõjule, mis kaitsevad teid samamoodi kui see ainulaadne osoonikiht.

⁵ Kui atmosfäär ei kataks maakera nagu tekk, kiirgaks soojus öösel nii kiiresti ära, et elu saaks säilitada vaid seda kunstlikult alal hoides.

⁶ ¶ Maakera atmosfääri alumised kaheksa kuni ligi kümme kilomeetrit moodustavad troposfääri; see on tuulte ja õhuvoolude ala, kus tekivad ilmastikunähtused. Selle kihi kohal asub sisemine ionosfäär ja järgmisena stratosfäär. Maakera pinnalt kümne kuni kolmeteistkümne kilomeetri võrra kõrgemale tõustes langeb temperatuur pidevalt ning on mainitud vahemikku jõudes ligikaudu 57 °C alla nulli. Järgmise kuuekümne nelja kilomeetri jooksul jääb temperatuur vahemikku miinus 54–57 °C, see konstantse temperatuuriga ala on stratosfäär. Umbes seitsmekümne kuni kaheksakümne kilomeetri kõrgusel hakkab temperatuur taas tõusma ning see tõus jätkub kuni virmaliste tekkekõrguseni, mil jõuab kuni 650 °C, ning selles tugevas kuumuses hapnik ioniseerub. Ent nii hõredas atmosfääris on temperatuur vaevalt võrreldav samasuguse kuumusega maakera pinnal. Arvestage, et pool kogu teie atmosfäärist paikneb esimese viie kilomeetri kõrguseni. Maakera atmosfääri ulatust näitab kõrgeimate virmaliste tekkekoht — ligikaudu kuuesaja neljakümne kilomeetri kõrgusel.

⁷ Virmaliste teke on otseselt seotud päikeseplekkidega, nende päikesetsüklonitega, mis keerlevad vastupidistes suundades Päikese ekvaatorist all- ja ülalpool nagu troopilised orkaanid maakeral. Need atmosfäärihäired keerlevad ekvaatorist all- ja ülalpool vastassuundades.

⁸ Päikeseplekkide võime valguse sagedust muuta näitab, et päikesetormide keskmed toimivad hiiglaslike magnetitena. Need magnetväljad võivad paisata laetud osakesi päikeseplekkide kraatritest välja läbi kosmose maakera välisatmosfääri, kus nende ioniseeriv mõju tekitab vaatamängulisi virmalisi. Seetõttu on virmalised kõige intensiivsemad siis, kui päikeseplekke on kõige rohkem — või varsti pärast seda —, sel ajal paiknevad päikeseplekid rohkem piki ekvaatorit.

⁹ Sellele Päikese mõjule allub isegi kompassinõel, mis päikesetõusu ajal pöörduv veidi itta, Päikese loojudes aga pisut läände. Nii toimub iga päev, aga päikeseplekkide tsükli kõrgpunktis on see mõju kompassile kaks korda tugevam. Niisugune kompassi igapäevane liikumine on reaktsioon atmosfääri ülaosa ionisatsiooni suurenemisele päikesevalguse mõjul.

¹⁰ Teie pika- ja lühilaine raadiosaadete edastamist pika vahemaa taha võimaldab kahe erineva elektrit juhtiva piirkonna olemasolu stratosfääri ülemises kihis. Teie raadiolevi häirivad mõnikord kohutavad tormid, mis nendel ionosfääri välisaladel vahetevahel raevutsevad.

3. ÜMBRITSEV KOSMOS

¹ Universumi ainekoguse algusaegadel esineb kosmoselade vahel tohutuid vesinikupilvi, täpselt samasuguseid astronoomilise tolmu kogumeid, mis iseloomustavad praegu paljusid alasid kaugetes kosmosepiirkondades. Suur osa korrastatud ainekogusest, mida loomavad päikesed lõhustavad ja hajutavad kiirgava energiana, on algselt moodustunud neis juba ammu tekkinud kosmose vesinikupilvedes. Teatavates ebatavalistes tingimustes lõhustub aatomid ka suuremate vesinikukoguste sees. Ning kõigi nende aatomite moodustumise ja lõhustumise nähtustega kaasneb kosmose lühilainelise kiirgusenergia voogude tekkimine. Neid mitmesuguseid kiirgusi saadab Urantial tundmatu kosmoseenergia vorm.

² See universumi lühilaineliste kiirtega energialaeng on nelisada korda suurem kui kõik teised kiirgusenergia vormid korrastatud kosmoselades. Väljasaadetavaid lühilainelisi kosmilisi kiiri, mis tulevad kas loomavatel taevakehadelt, suure väljatu-gevusega elektriväljadelt, väliskosmosest või tohututest vesiniktolmupilvedest, mõjutavad kvalitatiivselt ja kvantitatiivselt temperatuuri-, gravitatsiooni- ja elektronrõhu kõikumised ja järsud pingemuutused.

³ Nende kosmiliste kiirte päritolu sõltub paljude kosmiliste asjaolude kokkulangemisest, samuti ringleva aine orbiitidest, mis võivad ulatuda mitmesugustest ringjoontest äärmuslike ellipsiteni. Ka füüsikalised tingimused võivad oluliselt muutuda, sest elektroni spinn võib olla mõnikord aine üldise pöörlemise suhtes vastupidise suunaga, ja seda isegi samas füüsilises piirkonnas.

⁴ Määratu suured vesinikupilved on tõelised kosmilised keemialaboratooriumid, kus leidub kõiki areneva energia ja muunduva aine faase. Võimsaid energiaprotsesse esineb ka suurte kaksiktähtede välispiirkonna gaasides, mis nii sageli paiknevad ühes kosmosepiirkonnas ja seetõttu segunevad ulatuslikult. Kuid ükski neist kosmose tohututest ja kaugeleulatuvatest energiategevustest ei avalda vähimatki mõju korrastatud elu nähtustele — elusüskuste ja olendite sugurakkudele. Need kosmose energiatingimused on üldiselt sobiv keskkond elu sisseseadmiseks, kuid ei mõjuta sugurakkude pärilikkusetegurite hilisemat muutumist, nii nagu seda teevad mõned pikemalainelised energiakiired. Elukandjate istutatud elu on kogu selle kosmoseenergia lühilaineliste kiirte hämmastava tulva suhtes täiesti immuunne.

⁵ ¶ Kõik need olulised kosmilised tingimused pidid olema soodsalt arenenud, enne kui Elukandjad said elu sisseadmist Urantial tegelikult alustada.

4. ELU KOIDIKU AJAJÄRK

¹ Ärge sattuge segadusse asjaolust, et meid nimetatakse Elukandjateks. Me võime tuua ja toome planeetidele elu, kuid Urantiale pole me elu toonud. Urantia elu on ainulaadne, sellele planeedile ainuomane. See sfäär on elu teiseandmise maailm; kogu sellel ilmunud elu oleme kujundanud siinsamas planeedil; ja kogu Satania, isegi kogu Ne-

badonis pole ühtki teist maailma, millel eksisteeriks täpselt samasugune elu nagu Urantial.

² ¶ 550 000 000 aastat tagasi pöördus Elukandjate korpus Urantiale tagasi. Koostöös vaimujõudude ja superfüüsiliste jõududega korrastasime ning käivitasime selle maailma esialgsed elumudelid ja istutasime need tema külalislahketesse vetesse. Kogu elu planeedil (välja arvatud planeedivälised isiksused) kuni Planeedivürst Caligastia aegadeni välja pärines kolmest esialgsest identsest ja meie poolt üheaegselt istutatud mereelust. Neid kolme istutatud elu nimetatakse järgmiselt: *keskmine* ehk euraasiaaafrika, *idapoolne* ehk austraalia-aasia, ja *läänepoolne* elu, mis hõlmab Gröönimaad ja mõlemat Ameerikat.

³ ¶ 500 000 000 aastat tagasi oli primitiivne mereline floora Urantial hästi juurdunud. Gröönimaa ja arktiline mandrimass koos Põhja- ja Lõuna-Ameerikaga alustasid oma pikka ja aeglast triivimist lääne suunas. Aafrika liikus veidi lõuna poole, luues enda ja emamandri vahele ida-läänesuunalise vao — Vahemere basseini. Antarktika, Austraalia ja Vaikse ookeani saartega tähistatud maa eraldus lõunast ja idast ning on pärast seda kaugele eemale triivinud.

⁴ Olime istutanud primitiivse mereelu osadeks jaguneva mandrilaama ida-läänesuunalise lõhe keskmel olnud merede varjulistesse troopilistesse lahtedesse. Me istutasime mereelu kolme kohta selleks, et iga suur mandrimass võtaks hiljem eraldudes selle elu oma sooja veega meredes endaga kindlasti kaasa. Me nägime ette, et hilisemal maismaaelu tekkimise ajajärgul hakkavad neid triivivaid mandrilisi maismaamassiive lahutama suured mered.

5. MANDRITE TRIIV

¹ Mandrite triivimine jätkus. Maakera tuum oli muutunud tihedaks ja kõvaks nagu teras, sest talle mõjuv surve oli peaaegu 3500 tonni ruutsentimeetrile, ning tohutu gravitatsioonisurve tõttu oli ja on ka praegu sügaval Maa sismuses väga suur kuumus. Temperatuur tõuseb maapinnast tuuma poole, kuni ületab keskel veidi Päikese pinnatemperatuuri.

² Maakera massi välimised tuhat kuussada kilomeetrit koosnevad põhiliselt erinevatest kivimitest. Nende all on tihedamad ja raskemad metallid. Kõigi varajaste ja atmosfääri-eelsete ajastute jooksul oli maailm oma sulanud ja väga kuumas olekus nii sarnane vedelikuga, et raskemad metallid vajusid sügavale Maa sisemusse. Tänapäeval pinna lähedal paiknevad metallid pärinevad iidsetest vulkaanidest, hilisematest ja ulatuslikest laavavoogudest ning hiljutisematest meteoriidiladestustest.

³ Väliskoor oli ligikaudu kuuekümnelt nelja kilomeetri paksune. Seda väliskesta toetas kohe selle all muutliku pakusega sulabasaldimeri, liikuv sulalaavakiht, mis püsis kõrge surve all, kuid kaldus alati sinna-tänna voolama, et võrdustada planeedi muutuvaid rõhkusid, stabiliseerides seega maakera koort.

⁴ Ka tänapäeval ujuvad mandrid sellel mittekristalliseerunud sulabasaldimerest padjal. Kui seda kaitsvat kihti ei

oleks, raputaksid tugevamad maavärinad maakera sõna otseses mõttes tükkideks. Maavärinaid põhjustavad tahke väliskoore libisemised ja nihked, mitte vulkaanid.

⁵ ¶ Maakoore laavakihtide jahtumisel moodustub graniit. Urantia keskmine tihedus ületab veidi rohkem kui viie ja poole kordselt vee tiheduse; graniidi tihedus on vee tihedusest ligi kolm korda suurem. Maakoore on kaksteist korda veest tihedam.

⁶ Merepõhi on mandrimassidest tihedam ning see hoiabki mandreid vee kohal. Kui merepõhi merepinnast kõrgemale suruda, selgub, et see koosneb suures osas basaldist, mis on mandrimasside graniidist tunduvalt raskem laavavorm. Samas, kui mandrid ei oleks merepõhjast kergemad, tõmbaks gravitatsioon merede servad mandrite peale, kuid sellist nähtust pole täheldatud.

⁷ Merede raskus suurendab samuti merepõhjale avaldatavat survet. Madalama, kuid suhteliselt raskema merepõhja kaal pluss selle kohal lasuva vee kaal on peaaegu võrdne kõrgemate, kuid palju kergemate mandrite kaaluga. Ent kõik mandrid kalduvad merre libisema. Mandri surve merepõhja sügavusel on ligikaudu 1400 kilogrammi ruutsentimeetri kohta. See tähendab, et see oleks mandrimassi rõhk 5000 meetri kõrgusel merepõhjast. Merepõhjas on vee rõhk ainult ligikaudu 350 kilogrammi ruutsentimeetri kohta. See rõhkude vahe põhjustabki mandrite libisemist merepõhja poole.

⁸ Merepõhja vajumine elueelsetel ajastutel oli tõuganud ühtse mandrilaama nii kõrgele, et selle külgsurve põhjustas ida-, lääne- ja lõunaservade libisemist allamäge üle selle all paiknenud poolvedela laava ümbritseva Vaikse ookeani vetesse. See libisemine kompenseeris mandri surve nii täielikult, et iidse Aasia mandri idarannikul ei tekkinud laia lõhet, kuid sellest ajast saadik on idapoolne rannikujoon kõrgunud kõrvalolevate meresügavuste kohal, ähvardades libiseda vetehauda.

6. ÜLEMINEKUAJASTU

¹ 450 000 000 aastat tagasi toimus *üleminek taimselt elult loomsele*. See muutus tekkis varjuliste troopikalahtede ja eralduvate mandrite pikkade rannikujoonte laguunide madalas vees. Areng, mis oli ette nähtud juba algsetes elumudelites, kulges järk-järgult. Varaste primitiivsete taimsete eluvormide ja hilisemate kindlapiiriliste loomsete organismide vahel oli palju üleminekuvorme. Ka praegu leidub veel üleminekuajastusse kuuluvaid limaseeni, mida võib vaevalt taimede või loomade hulka liigitada.

² ¶ Kuigi on võimalik jälgida taimse elu arengut loomseks ning ehkki on leitud taimede ja loomade ülemineku-seeriaid kõige lihtsamatest organismidest kõige keerulisemate ja arenenumate eluvormideni, ei leia te samasuguseid ühenduslülisid loomariigi suurte alajaotuste ega kõrgeimate inimese-eelsete loomaliikide ja inimrasside koidikuinimeste vahel. Need niinimetatud „puuduvad lülid” jäävad igaveseks leidmata sel lihtsal põhjusel, et neid pole kunagi olnud.

³ Erinevatel ajajärkudel tekib täiesti uusi loomse elu liik. Nad ei arene väikeste muudatuste järgjärgulise kogunemise tulemusena, nad ilmuvad *äkki* täisvereliste uute eluklassidena.

⁴ Uute liikide ja mitmekesiste elusorganismide klasside ilmumine *äkki* on bioloogiliselt täiesti seletatav, rangelt looduslik. Neis geneetilistes mutatsioonides pole midagi üleloomulikku.

⁵ Merede õigel soolasuseastmel hakkas arenema loomne elu ning suhteliselt lihtne oli lasta soolasel veel ringelda läbi mereelu loomakehade. Kui aga mered kokku tõmbusid ja soolasisaldus tunduvalt tõusis, kujunes neilsamadel loomadel võime oma kehavedelike soolasust vähendada, nii nagu organismid, kes õppisid elama magedas vees, omandasid võime hoida oma kehavedelike naatriumkloriidisisaldust leidlike soolasäilitamismetoditega õigel tasemel.

⁶ Mereelu kivimitesse vangistatud fossiilide uurimisel võib jälgida nende primitiivsete organismide varasemat kohanemismetodit. Taimede ja loomade kohanemiskatsed ei lakka iialgi. Keskkond muutub pidevalt ja elusorganismid püüavad alati nende lõputute kõikumistega kohane da.

⁷ Kõigi uute eluliikide füsioloogilised omadused ja anatoomiline ehitus on reaktsioon füüsiliste seaduste toimetele, kuid seejärel meelele osakssaavad annetused on meeleabivaimude kingid vastavalt aju loomuomastele võimetele. Meel ei ole arenenud füüsiliselt, vaid sõltub täielikult ajule puhtfüüsilise ja evolutsioonilise arenguga antud võime test.

⁸ Kõik elusorganismid liiguvad ajastust ajastusse edasi-tagasi läbi peaaegu lõputute kasu ja kahju, kohanemise ja taaskohanemise tsüklite. Kosmilise ühtsuse saavutanud jäävad püsima, selle sihini mitte jõudnud aga lakkavad olemast.

7. GEOLOOGILINE AJALOORAAMAT

¹ Tohtu kivimisüsteemide rühm, mis elu koidikul ehk aguaegkonnas moodustas maailma välimise koore, pole praegu maakera pinnal just paljudes kohtades nähtaval. Ja kui see kõigi järgnevate ajastute ladestuste alt välja ilmub, leidub seal vaid taimse ja varase primitiivse loomse elu fossiilseid jäänuseid. Mõned neist vanematest vette ladestunud kivimitest on segunenud järgmist kihtidega ning sisaldavad mõnikord mõnede taimse elu varasemate vormide fossiilseid jäänuseid, kuid ülemistes kihtides leidub vahetevahel mõningate varajaste mereliste loomsete organismide primitiivsemaid vorme. Paljudes kohtades võib neid vanimaid kihilisi kivimiladestusi koos varase mereelu nii loomsete kui ka taimsete fossiilidega leida otse vanema, eristumata kivimi peal.

² Sellest ajajärgust pärinevad fossiilid sisaldavad vetikaid, korallitaolisi taimi, primitiivseid algloomi ja käsna taolisi üleminekuorganisme. Kuid nende fossiilide puudumine varastes kivimikihtides ei tarvitse tingimata tähendada, et nende ladestuste tekke ajal mujal midagi elavat ei eksisteerinud. Neil varastel aegadel oli elu hõre ning see kattis maakera väga aeglaselt.

³ Selle ammu ajastu kivimeid leidub nüüd maakera pinnal või väga pinna lähedal ligikaudu ühel kaheksandikul praegusest maismaapinnast. Ülemineku kivimi, vanimate kihiliste kivimiladestuste keskmine paksus on ligikaudu 2500 meetrit. Mõnes punktis on need iidsete kivimisüsteemid isegi 6500 meetri paksused, kuid paljud sellele ajajärgule omistatud kihid kuuluvad tegelikult hilisematesse perioodidesse.

⁴ Põhja-Ameerikas avaneb see iidne ja primitiivne fossiile sisaldav kivimikiht Kanada ida-, kesk- ja põhjapiirkondades. Selle kivimikihi ida-läänesuunaline hari ulatub katkendlikult Pennsylvaniast ja iidsetest Adirondacki mägedest läänes läbi Michigani, Wisconsin ja Minnesota. Teised seljandikud kulgevad Newfoundlandist Alabamani ja Alaskast Mehhikoni.

⁵ Selle ajajärgu kivimeid on siin-seal nähtaval üle kogu maailma, kuid kõige kergemini tõlgendatavad asuvad Ülemjärve ümbruses ja Colorado jõe Suures Kanjonis, kus need primitiivseid fossiile sisaldavad kivimid on näha mitme kihina ja annavad tunnistust neil kaugetel aegadel toimunud pinnakergetest ja -kõikumistest.

⁶ See kivimikiht, vanim fossiile sisaldav kiht maakoores, on maavärinate ja varajaste vulkaanide mõjul tekkinud pinnakergete tagajärjel krimsus ja volti vajunud ning veidralt vändunud. Tolle ajastu laavavood tõid planeedi pinna lähedale palju rauda, vaske ja pliid.

⁷ Maakeral on vähe kohti, kus see protsess ilmneks selgemini kui Wisconsin St. Croix' orus. Selles piirkonnas on maapinnale tunginud sada kakskümmend seitse järjestikust laavavoolu, nii et see ala on vajunud vee alla ning sellele on ladestunud kivimid. Kuigi ülemiste kivimite settimist ja sagedasi laavavooge tänapäeval ei esine ja ehkki selle põhi on sügavale maasse kaevunud, on praegu siiski nähtaval ligikaudu kuuskümmend viis kuni seitskümmend niisugust ammu aegade kroonikat.

⁸ Neil varajastel ajajärkudel, mil maa oli suures osas merepinna lähedal, toimus palju järjestikusi uputusi ja taaskerkimisi. Maakoorel oli just algamas selle hilisem suhtelise stabiliseerumise ajastu. Mandrite varasema triiviga seostunud lainetused, tõusud ja langused muutsid suurte maismaamassiivide perioodilised vee alla vajumised sagedamaks.

⁹ Neil primitiivse mereelu aegadel vajusid mandrite ulatuslikud rannikualad mõne meetri kuni kaheksasaja meetri sügavusele mere alla. Suur osa vanemast liivakivist ja konglomeraatidest pärinebki neile iidsetele randadele kogunenud setetest. Selles varases kihistumises osalenud sette kivimid lasuvad kohe nende kihtide peal, mis pärinevad kaugetest, elu tekkimisele eelnenud aegadest, isegi maailmamere enda tekkimise ajast.

¹⁰ Mõned nende ülemineku-settekivimite ülemised kihid sisaldavad väheses koguses tumedat kiltat, mis viitab orgaanilise süsiniku sisaldusele ja annab tunnistust sellest, et olid olemas taimse elu varased vormid, mis katsid maad järgneval kivisöeajastul. Neis kivimikihtides sisalduv vask

on tekkinud suures osas veesetetest. Vähesel määral esineb seda vanemate kivimite pragudes, kuhu see on kogunenud mõne iidse varjulise rannajoone seisvast sooveest. Põhja-Ameerika ja Euroopa rauamaagikaevandused asuvad lasundites ja ekstrusioonides, mis paiknevad osaliselt vanemates mittekihilistes kivimites ja osaliselt elu tekkimise üleminekuajastute hiljem kihistunud kivimites.

¹¹ ¶ Selles aegkonnas levis elu maailma kõigisse vetesse, sest mereelu oli Urantial hästi juurdunud. Madalate ulatustlike sisemerede põhjad kattusid järk-järgult ülikülluslikult vohava taimestikuga, rannikuveed kihisesid aga lihtsatest loomse elu vormidest.

¹² ¶ Kogu see arengu lugu on graafiliselt kirjas maailma kroonikate hiiglasliku „kivist raamatu” fossiilsetel lehekülgedel. Ja selle tohutu biogeoloogilise kroonika leheküljed räägivad eksimatult tõtt, kui te vaid omandate oskuse neid lugeda. Paljud neist iidsetest merepõhjadest on nüüd tõusnud kõrgeks maismaaks ja nende ajast aega toimunud settimine räägib toimunud olelusvõitlusest. Teie poeet ütles sõna-sõnalt õigesti: „Tolm meie jalge all oli kunagi elav.”

¹³ [Esitanud Urantia Elukandjate Korpuse liige, kes praegu asub planeedil.]

MEREELU AEGKOND URANTIAL

MEIE ARVESTUSE järgi algas Urantia ajalugu ligikaudu miljard aastat tagasi ning jaguneb viieks suureks aegkonnaks:

² 1. *elueelne aegkond* kestis esimesed nelisada viiskümmend miljonit aastat, umbes planeedi praeguse suuruse saavutamisest kuni elu sisseseadmiseni. Teie uurijad on nimetanud seda perioodi *arheosoikumiks ehk ürgaegkonnaks*;

³ 2. *elu koidiku aegkond* kestis järgmised sada viiskümmend miljonit aastat. See jääb eelnenud, elueelse ehk kataklüsmide ajajärgu, ja järgnenud, enam arenenud mereelu, ajastu vahele. Teie teadlased nimetavad seda *proterosoikumiks ehk aguaegkonnaks*;

⁴ 3. *mereelu aegkond* hõlmas järgmisi kahtsada viiskümmend miljonit aastat ning seda tuntakse *paleosoikumiks ehk vanaaegkonnana*;

⁵ 4. *varase maismaaelu aegkond* hõlmas järgmised sada miljonit aastat ning seda nimetatakse *mesosoikumiks ehk keskaegkonnaks*;

⁶ 5. *imetajate aegkond* on kestnud viimased viiskümmend miljonit aastat. Seda nimetatakse *kainosoikumiks ehk uusaegkonnaks*.

⁷ Mereelu aegkond on seega väldanud ligikaudu vee-
randi teie planeedi ajaloost. Selle ajavahemiku võib jagada omakorda kuueks pikaks ajastuks, millest igaüht iseloomustavad teatavad kindlad geoloogilised ja bioloogilised arengud.

⁸ Selle aegkonna algul olid merepõhi, ulatuslikud mandrilavad ja arvukad madalad rannikulähedased basseiniid kaetud kiiresti sigiva taimestikuga. Varasematest taimsetest organismidest olid juba arenenud lihtsamad ja primitiivsemad loomse elu vormid ning need olid vähehaaval levinud piki ulatuslikku rannajoont edasi, nii et lõpuks kubisesid paljud sisemerel primitiivsest mereelust. Kuna neist varajastest organismidest vaid vähestel oli koorikuid, ei ole neid fossiilidena palju säilinud. Vaatamata sellele olid tekkinud kõik tingimused, et kirjutada selle suure, elukroonikaid säilitava „kivist raamatu“ esimesi peatükke, mida järgnevates aegkondades nii metoodiliselt kirja pandi.

⁹ Põhja-Ameerika manner on kogu mereelu ajajärgu fossiile sisaldavate lasundite poolest imeliselt rikas. Kõige esimesi ja vanimaid kihte eraldavad eelmise ajastu kõige hilisematest kihtidest ulatuslikud erosioonilasundid, mis neid planeedi arengu kaht etappi selgelt lahus hoiavad.

1. VARAJANE MEREELU MADALATES MEREDES. TRILOBIITIDE AJAJÄRK

¹ Selle maakera pinna suhteliselt vaikse perioodi alguses piirdus elu vaid mitmesuguste sisemerete ja ookeani rannikuga, maismaorganismide vorme ei olnud veel välja arenenud. Primitiivsed mereloomad olid end hästi sisse

seadnud ja valmis järgmiseks arenguetapiks. Selle loomse elu esimese etapi elasid üle amööbid, kes olid ilmunud eelmise, üleminekuperioodi lõpus.

² 400 000 000 aastat tagasi oli nii taimne kui ka loomne mereelu üsna hästi laotunud üle kogu maailma. Maakera kliima soojenes veidi ja ühtlustus. Erinevate mandrite, eriti Põhja- ja Lõuna-Ameerika rannikutel esines kõikjal üleujutusi. Ilmusid uued mered ja vanemad veekogud suurenesid tunduvalt.

³ Nüüd laienes taimestik esmakordselt maismaale ja kohanes peagi üsna hästi mittemerelise keskkonnaga.

⁴ Äkki ja ilma järkjärgulise arenguta ilmusid esimesed hulkraksed. Arenesid välja trilobiidid, kes jäid meredes domineerima terveteks ajajärgudeks. Mereelu seisukohalt oli see trilobiitide ajajärk.

⁵ Selle ajajärgu lõpupoole ilmus merest välja suur osa Põhja-Ameerikast ja Euroopast. Maakoore stabiliseerus ajutiselt; piki Atlandi ja Vaikse ookeani rannikut, Lääne-India saartel ja Lõuna-Euroopas kerkisid mäed, õigemini üsna kõrged kõrgendikud. Kogu Kariibi mere piirkond tõusis õige kõrgele.

⁶ 390 000 000 aastat tagasi oli maismaa ikka veel kõrge. Ameerika ida- ja lääneosas ning Lääne-Euroopas leidub sel ajal settinud kivimikihte, mis on vanimad trilobiitide fossiile sisaldavad kivimid. Maismaamassiividesse ulatus palju pikki sõrmjaid lahtesid, kuhu selliseid fossiile sisaldavad kivimid settisid.

⁷ Mõne miljoni järgneva aasta jooksul hakkas Vaikne ookean Ameerika mandritele tungima. Maa vajumist põhjustas põhiliselt maakoore kohandumine, kuigi üheks teguriks oli ka maa laienemine külgsuunas ehk mandri roomamine.

⁸ 380 000 000 aastat tagasi oli Aasia vajumas ja kõik teised mandrid kerkisid mõneks ajaks. Kuid äsja tekkinud Atlandi ookean tegi selle epohhi jooksul rannikusse pikki sisselõikeid. Atlandi ookeani põhjaosa ehk arktilised mered olid siis ühenduses lõunast tuleva Golfi hoovuse vete-ga. Kui see lõunapoolne meri sisenes Apalatši laineorgu, murdusid selle lainel idas Alpide-kõrguste mägede vastu, kuid üldiselt olid mandrid igavad madalikud, täiesti ilma kaunite maastikuvormideta.

⁹ Neist aegadest pärineb nelja liiki lasundeid:

¹⁰ 1. konglomeraadid — ranniku lähedale ladestunud aine;

¹¹ 2. liivakivid — lasundid, mis tekkisid madalas vees, kus oli muda settimist takistavaid laineid;

¹² 3. kiltsavid — sügavamas ja vaiksemas vees tekkinud lasundid;

¹³ 4. lubjakivi — kaasa arvatud trilobiidikestade lasundid sügavas vees.

¹⁴ ¶ Neist aegadest pärinevatel trilobiidifossiilidel on teatavaid ühiseid põhijooni, kuid ka hästi eristatavaid erinevusi. Kolmest algselt istutatud elust arenenud varajas- tel loomadel olid oma iseärasused, läänepoolkeral ilmunud loomad olid euraasia rühmast ja austraalia ehk australoan- tarktika tüübist veidi erinevad.

¹⁵ ¶ 370 000 000 aastat tagasi vajusid Põhja- ja Lõuna- Ameerika ulatuslikult ning peaaegu täielikult merre, mil- lele järgnes Aafrika ja Austraalia vajumine. Neist kamb- riumi madalatest meredest ulatusid välja veel vaid mõned Põhja-Ameerika osad. Viis miljonit aastat hiljem tagane- sid mered tõusva maa ees. Ja kogu see maa vajumine ning tõusmine ei toimunud mitte järsku, vaid aegamööda, mil- jonite aastate jooksul.

¹⁶ Sellest epohhist pärinevaid kihte, mis sisaldavad tri- lobiitide fossiile, paljandub siinseal kõigil mandritel, väl- ja arvatud Kesk-Aasias. Paljudes piirkondades paiknevad need kivimid horisontaalselt, kuid mägedes on survete ja kurrutuste mõjul kaldu ja moonutatud. Ning see surve on mõnes kohas muutnud nende lasundite esialgset iseloomu. Liivakivi on muutunud kvartsiks, kiltsavi tahvelkiltkiviks, lubjakivi aga marmoriks.

¹⁷ ¶ 360 000 000 aastat tagasi kerkis maa ikka veel eda- si. Põhja- ja Lõuna-Ameerika olid juba üsna kõrged. Lää- ne-Euroopa ja Briti saared olid kerkimas, välja arvatud mõ- ned Walesi osad, mis jäid alles sügavale vee alla. Neil aega- del suuri jääkatteid ei olnud. Seoses nende kihtidega Eu- roopas, Aafrikas, Hiinas ja Austraalias ilmunud oletatavad glatsiaalladestikud olid tekkinud üksikutest mägede jää- liustikest või hilisema päritoluga liustikupurdude ümber- paiknemisest. Maakera kliima oli mereline, mitte mandri- line. Lõunamered olid sel ajal soojemad kui praegu ning ulatusid põhja poole üle Põhja-Ameerika kuni polaara- ladeni. Golfi hoovus kulges üle Põhja-Ameerika keskosa ning kaldus ida suunas uhtma ja soojendama Gröönimaa randu, muutes selle praegu jääga kaetud mandri tõeliseks troopikaparadiisiks.

¹⁸ ¶ Mereelu oli üle kogu maailma üsna ühesugune ja selle esindajad olid meretaimed, ainuraksed, lihtsad käs- nad, trilobiidid ja muud koorikloomad — krevetid, krabid ja homaapid. Selle perioodi lõpuks oli olemas kolm tuhat käsijalgsete liiki, millest on säilinud vaid kakssada. Need loomad on üks varase elu vorme, mis on praeguseni püsi- nud peaaegu muutumatuna.

¹⁹ Kuid trilobiidid olid elusolendite seas ülekaalus. Need olid soolised loomad ning neid eksisteeris paljudes vormides. Kehvade ujujatena hõljusid nad loiult vees või roomasid mööda merepõhja. Hiljem ilmus neile vaenla- si, kelle rünnakute eest nad tõmbusid enesekaitseks ker- ra. Nende pikkus oli viiest kuni kolmekümne sentimeet- rini ning neist kujunes neli kindlapiirilist rühma: lihasöö- jad, taimtoidulised, kõigesööjad ja „mudasööjad”. Viimase rühma võimega toituda suures osas anorgaanilisest ainest — olles viimane selleks võimeline hulkrakne loom — on seletatav ka nende suur juurdekasv ja kauaaegne püsimine.

²⁰ Niisugune oli Urantia biogeoloogiline olukord maa- kera ajaloo pika, viiskümmend miljonit aastat kestnud ajastu lõpuks, mida teie geoloogid nimetavad *kambriu- miks*.

2. MANDRITE ESIMENE ÜLEUJUTUS. SELGROOTUTE AJAJÄRK

¹ Kõik neile aegadele iseloomulikud maa perioodilise kerkimise ja vajumise nähtused olid järkjärgulised ja mit- tevaatemängulised, sest vulkaanilist tegevust nendega pea- aegu ei kaasnenud. Nende järjestikuste kerkimiste ja lange- miste käigus kujunes Aasia emamandri ajalugu muu mais- maa omast veidi erinevaks. See kannatas paljude üleujutus- te all, kastudes merre enne ühelt ja siis teiselt poolt, eriti oma ajaloo algul, kuid sellel puuduvad ühtlased kivimila- sundid, mida võib leida teistel mandritel. Viimasel ajal on Aasia maismaamassiividest kõige stabiilsem olnud.

² ¶ 350 000 000 aastat tagasi algas kõigil mandritel pea- le Kesk-Aasia suur üleujutuste ajastu. Maismaa kattus kor- duvalt veega; ainult rannikukõrgendikud jäid neist ma- dalatest, kuid ulatuslikest, pidevalt piire muutvatest sise- meredest kõrgemaks. Seda perioodi iseloomustasid kolm suurt üleujutust, kuid enne selle lõppu tõusis merest jälle välja kolm mandrit, kusjuures maismaad kerkis kokku viis- teist protsenti selle praegusest pindalast enam. Kariibi me- re piirkond oli väga kõrge. Euroopas see ajastu nii väga ei eristu, sest maismaa suurus varieerus vähem, kuid vulkaa- niline tegevus oli seal püsivam.

³ ¶ 340 000 000 aastat tagasi toimus uus ulatuslik maa vajumine, välja arvatud Aasias ja Austraalias. Maakera me- rede veed segunesid. See oli suur lubjakiviajajärk, kus suu- rem osa kivimeid moodustus lupja eritavate vetikate toi- mel.

⁴ Mõni miljon aastat hiljem hakkasid suured osad Ameerika mandritest ja Euroopast veest kerkima. Läänepoolkeral jäi vaid üks Vaikse ookeani haru Mehhiko ja praeguse Kaljumäestiku kohale, kuid selle epohhi lõpuks hakkasid Atlandi ja Vaikse ookeani rannikud taas vajuma.

⁵ ¶ 330 000 000 aastat tagasi algas ajastu, mil kogu maa- ilmas valitses suhteline vaikus, suur osa maismaast oli jälle veest väljas. Ainus erand, mis rikkus seda maismaarahu, oli suure vulkaani purse Põhja-Ameerikas Kentucky idaosas ja see oli üks suurimaid vulkaanilisi ilminguid, mis maail- mas üldse on toimunud. Selle vulkaani tuhk kattis tuhat kolmsada ruutkilomeetrit viie kuni kuue meetri paksuselt.

⁶ ¶ 320 000 000 aastat tagasi toimus ajastu kolmas suu- rem üleujutus. Veed katsid kogu eelmise uputuse alla jää- nud maismaa ning ulatusid ka paljudes suundades kauge- male üle Euroopa ja mõlema Ameerika. Põhja-Ameerika idaosas ja Lääne-Euroopa olid 3000–4500 meetri sügavusel vee all.

⁷ ¶ 310 000 000 aastat tagasi oli maakera maismaa jäl- le suures osas üsna palju kerkinud, välja arvatud Põhja- Ameerika lõunaosad. Mehhiko tõusis merest, moodusta- des Mehhiko lahe, mis pole pärast seda muutunud.

⁸ Sel ajastul jätkus elu arenemine. Maailm oli jälle vaikne ja suhteliselt rahulik, kliima jäi pehmeks ja ühtlaseks, maismaataimed liikusid mererannikult üha kaugemale. Elumudelid olid hästi välja kujunenud, kuigi neist aegadest leidub vähe taimefossiile.

⁹ ¶ See oli suur üksikute loomorganismide arengu ajajärk, kuigi paljud põhimuutused, näiteks üleminek taime-dest loomadeks, olid toimunud juba varem. Tol ajal lades-
tunud kivimite fossiilide seas võib leida kõiki selgroogse-
test madalamaid elutüüpe. Kuid need loomad olid mere-
organismid. Maismaaloomi veel ilmunud ei olnud, välja
arvatud mõned randadele kaevunud usside liigid, ning ka
maismaataimed ei olnud veel üle mandrite levinud; õhus
leidis õhuhingajate eksisteerimiseks liiga palju süsinik-
dioksiidi. Kõik loomad, välja arvatud kõige primitiivse-
mad, vajavad otseselt või kaudselt taimset elu.

¹⁰ Trilobiitide osakaal oli ikka veel suur. Neid väikesi
loomi esines kümneid tuhandeid eri liike ning nad olid
nüüdisaegsete koorikloomade eellased. Mõnel trilobiidil
oli kakskümmend viis kuni neli tuhat pisikest silmkest,
teistel olid silmad kängunud. Selle perioodi lõpuks valit-
sesid trilobiidid meresid koos mitme teise selgrootute elu-
vormiga. Kuid järgmise ajastu algul hävisid nad täielikult.

¹¹ Lupja eritavad vetikad olid laialt levinud. Eksisteeris
tuhandeid korallide varaste esivanemate liike. Külluslikult
esines mereusse ja palju oli meduuside liike, mis prae gu-
seks on välja surnud. Arenesid välja korallid ja hilisemad
käsnaade tüübid. Hästi olid arenenud peajalgseid, praeguse-
ni on neist säilinud merilimune, kaheksajalg, seepia ja kal-
maar.

¹² Koorikloomade liike oli palju, kuid nende koorikud ja
karbid ei olnud siis enesekaitseks veel nii vajalikud kui järg-
nevatel ajajärkudel. Iidsete merede vetes oli ka kõhtjalgseid
ning nende hulka kuulusid ühekojalised molluskid, ranni-
klased ja teised teod. Kahepoolmelised kõhtjalgsed on ela-
nud vahepealsed miljonid aastad üle peaaegu samasugus-
tena, kui olid siis, ja nende hulka kuuluvad magevee- ning
meremolluskid, austrid ja kammkarbid. Arenesid välja ka
ühepoolmelised karbid ning need käsijalgseid elasid iidse-
tes vetes peaaegu samamoodi nagu praegugi; neil olid oma
poolmete kaitsmiseks isegi liigendid, sälgud ja muud kait-
sevahendid.

¹³ ¶ Sellega lõpeb mereelu teise suure ajastu arengulugu,
teie geoloogid nimetavad seda *ordoviitsiumiks*.

3. TEINE SUUR ÜLEUJUTUS. KORALLIDE AJASTU — KÄSIJALGSETE AJAJÄRK

¹ 300 000 000 aastat tagasi algas teine suur maismaa
üleujutus. Iidsete siluri merede tungimine lõuna ja põhja
poole viis enamiku Euroopast ja Põhja-Ameerikast vee al-
la. Maismaa ei olnud merest palju kõrgemal, nii et rannikul
suurt ladestumist ei toimunud. Mered kihisesid lubikoori-
kutega eluvormidest ning nende koorikute langemisel me-
repõhja kujunesid järk-järgult väga paksud lubjakivikihid.

See esimene ulatuslik lubjakivilasund katab peaaegu ko-
gu Euroopa ja Põhja-Ameerika, kuid paljandub maakera
pinnal vaid mõnes kohas. Iidse kivimikihi paksus on kes-
miselt kolmsada meetrit, kuid praeguseks on paljud neist
lasunditest kallutumise, kergete ja kurrutumise tagajärjel
suuresti deformeerunud ning muutunud kvartsiks, kiltsa-
viks ja marmoriks.

² Selle ajajärgu kivimikihtides ei leidu ränikivi ega laa-
vat, välja arvatud Lõuna-Euroopa suurte vulkaanide ja
Maine'i idaosa ning Quebeci laavavoogudes. Vulkaaniline
aktiivsus oli suures osas lõppenud. See oli suurte veesetete
kõrgaeg, mägesid peaaegu ei moodustunud.

³ ¶ 290 000 000 aastat tagasi oli meri mandritelt suu-
rest taandunud ning ümbritsevate merede põhjad vaju-
mas. Maismaa muutus kuni järgmise üleujutuseni vähe.
Kõigil mandritel algas varane mägede teke, suurimad neist
maakoorekergetest olid Aasias Himaalaja ja Iirimaalt läbi
Šotimaa kuni Teravmägedeni ulatuvad Kaledoonia mäed.

⁴ Just selle ajastu setetest leitakse suur osa gaasist, naf-
tast, tsingist ja pliist, sest gaas ja nafta on tekkinud tohutu-
test eelmise üleujutuse ajal vajunud taimse ja loomse aine
kogumitest, mineraalsed setted on aga moodustunud seis-
vates veekogudes. Sellest ajastust pärinevad paljud kivisoo-
lalasundid.

⁵ Trilobiitide osakaal vähenes kiiresti ja keske koha
hõivasid suuremad molluskid ehk peajalgseid. Neist viie
meetri pikkustest ja kolmekümnesentimeetrise läbimõõ-
duga loomadest said merede valitsejad. See loomaliik il-
mus *äkki* ja hakkas mereelus domineerima.

⁶ Selle ajajärgu tormiline vulkaaniline tegevus koondus
Euroopa piirkonda. Nii ägedaid ja ulatuslikke vulkaani-
purskeid, kui esines nüüd Vahemere alangu ümbruses ja
eriti Briti saarte läheduses, polnud toimunud paljude mil-
jonite aastate jooksul. Seda üle Briti saarte piirkonna kul-
genud laavavoolu on praegu näha kuni 8000 meetri pak-
suselt, vaheldumisi paiknevate laava- ja kivimikihtidena.
Need kivimid ladestusid aeg-ajalt esinenud laavavoogude-
ga, mis levisid üle madala merepõhja ja tungisid kivimikiht-
tide vahele, kõik see tõusis hiljem kõrgele üle merepinna.
Põhja-Euroopas, eriti Šotimaal toimusid tugevad maaväri-
nad.

⁷ Mereline kliima jäi pehmeks ja ühtlaseks ning po-
laaralade randu uhtusid soojad mered. Käsijalgseid ja tei-
si mereelu fossiile leidub neis setetes kuni põhjapooluseni.
Kõht- ja käsijalgsete, käsnaade ning rahusid moodustavate
korallide hulk üha kasvas.

⁸ Epohhi lõpus toimus siluri merede teistkordne edasi-
liikumine maismaale ning uus segunemine lõuna- ja põh-
japoolsete merede vetega. Mereelus olid ülekaalus peajalg-
sed, neile lähedased eluvormid aga arenesid edasi ja dife-
rentseerusid.

⁹ ¶ 280 000 000 aastat tagasi olid mandrid siluri teisest
üleujutusest suures osas juba välja kerkinud. Selle üleujutu-
se kivimilasundeid nimetatakse Põhja-Ameerikas niagara

lubjakiviks, sest üle selle kivimikihi voolab praegu Niagaa-
ra juga. See kivimikiht ulatub idapoolsetest mägedest Mis-
sissippi oru piirkonda, kuid mitte kaugemale läände, vaid
ainult lõunasse. Mitu kihti ulatuvad üle Kanada, kohati üle
Lõuna-Ameerika, Austraalia ja suure osa Euroopast ning
selle niagaara kihi keskmine paksus on ligikaudu kakssa-
da meetrit. Vahetult niagaara lasundi kohal leidub palju-
des piirkondades konglomeraadi, kiltsavi ja kivisoola ko-
gumeid. Siia on kogunenud teisedes setted. See sool settis
suurtes laguunides, mis kord olid merele avatud, kord sel-
lest ära lõigatud, nii et samaaegselt aurustumisega sadestus
sool koos teiste lahuses sisalduvate ainetega. Mõnel alal on
need kivisoolalademed üle kahekümne meetri paksused.

¹⁰ Kliima oli ühtlane ja pehme ning arktilistes piirkon-
dades ladestus merelisi fossiile. Kuid epohhi lõpuks olid
mered nii ülemäära soolased, et elust säilis vähe.

¹¹ Siluri viimase üleujutuse lõpuks suurenes tunduvalt
okasnahksete, kiviliiliate hulk, mida tõendavad merili-
iatega lubjakivilasundid. Trilobiidid olid peaaegu kadu-
nud ja molluskid valitsesid endiselt meresid; korallrahused
moodustus tunduvalt enam. Sellel ajajärgul arenesid sood-
samates paikades välja primitiivsed vesiskorpionid. Ning
peagi pärast seda ja *äkki* ilmusid pärisiskorpionid — tõeli-
sed õhuhingajad.

¹² Nende arengutega lõpeb kolmas mereelu ajastu, mis
hõlmas kakskümmend viis miljonit aastat ning mida teie
teadlased nimetavad *siluriks*.

4. SUUR MANDRITE TEKE. MAISMAATAIMEDE AJASTU. KALADE AJAJÄR

¹ Maa ja vee ajastuid kestnud võitluses oli meri olnud
pikki perioode suhteliselt võidukas, aga kohe oli saabu-
mas maa võidutsemise aeg. Ja ka mandrid polnud ükstei-
sest veel nii kaugelt triivinud, et ajuti poleks peaaegu ko-
gu maakera olnud maismaa peente maakitsuste ja kitsaste
maismaasiladega omavahel ühenduses.

² Maa väljakerkimisega siluri viimasest üleujutusest
jõudis lõpule tähtis ajastu maailma ja elu arengus. See oli
maakera uue ajastu koidik. Endiste aegade paljas ja ilutu
maastik oli kattumas vohava rohelusega ning peagi ilmu-
sid esimesed uhked metsad.

³ Selle ajastu mereelu oli liikide varase eristumise tõttu
väga mitmekesine, kuid hiljem kõik need erinevad tüübid
segunesid ja ühinesid vabalt. Käsijalgsete jõudsid varakult
õitsenguni, neile järgnesid lüljalgsed ning esmakordselt il-
musid ka nuivähid. Kuid suurimaks sündmuseks oli kalade
äkiline ilmumine. Sellest sai kalade ajajärk, maailma ajaloo
ajastu, millele on iseloomulik *selgroogsete* olemasolu.

⁴ ¶ 270 000 000 aastat tagasi olid kõik mandrid vee-
pinnast kõrgemal. Paljude miljonite aastate jooksul pol-
nud kunagi korraga nii palju maismaad veest väljas olnud,
see oli kogu maailma ajaloo üks suuremaid maismaa väl-
jakerkimise epohhe.

⁵ Viis miljonit aastat hiljem olid Põhja- ja Lõuna-
Ameerika, Euroopa, Aafrika, Põhja-Aasia ja Austraalia

maismaaosad lühikest aega vee all, Põhja-Ameerikas oli
üleujutus vahel ka peaaegu täielik; selle tagajärjel tekkinud
lubjakivikihtide paksus kõigub 150 meetrist kuni 1500
meetrit. Need arvukad devoni mered laiusid algul ühes,
siis teises suunas, nii et tohutu suur arktiline Põhja-Amee-
rika sisemeri leidis endale Põhja-California kaudu pääsu
Vaiksesse ookeani.

⁶ ¶ 260 000 000 aastat tagasi, maismaa vajumise epohhi
lõpus, katsid mered osaliselt Põhja-Ameerikat, olles sama-
aegselt ühenduses Vaikse ookeani, Atlandi ookeani, Põhja-
Jäämere ja Golfi hoovuse vetega. Selle esimese devoni üle-
ujutuse hilisemate epohhide lasundid on keskmiselt 300
meetri paksused. Neile aegadele iseloomulikud korallra-
hud näitavad, et sisemerel olid selged ja madalad. Niisu-
guseid korall-lasundeid on paljandunud Kentucky osarii-
gis Louisville'is Ohio jõe kallastel, need on ligikaudu 30
meetri paksused ning sisaldavad enam kui kahtsada liiki
koralle. Korallmoodustised ulatuvad läbi Kanada ja Põh-
ja-Euroopa arktikaaladeni.

⁷ Pärast neid üleujutusi olid paljud kaldad tunduvalt
kõrgemad, nii et varasemad lasundid jäid muda või kilt-
savi alla. Leidub ka üks devoni settele iseloomulik punase
liivakivi kiht, mis katab suurt osa maakera pinnast, sest se-
da on leitud Põhja- ja Lõuna-Ameerikas, Euroopas, Vene-
maal, Hiinas, Aafrikas ja Austraalias. Punased ladestused
annavad tunnistust põuastest või poolpõuastest tingimus-
test, kuid kliima oli sel epohhil ikka veel pehme ja ühtlane.

⁸ Kogu selle ajastu jäi Cincinnati saarest edelas paiknev
maa veest üsna kõrgele välja. Kuid Lääne-Euroopast oli
suur osa vee all, sealhulgas ka Briti saared. Walesis, Saksa-
maal ja Euroopa teistes paikades on devoni kivimeid 6000
meetri paksuselt.

⁹ ¶ 250 000 000 aastat tagasi ilmus kalade sugukond,
selgroogsed, see oli üks tähtsamaid samme kogu inimese-
eelses arengus.

¹⁰ Lüljalgsed ehk koorikloomad olid esimeste selgroog-
sete esivanemad. Kalade klassi eelkäijateks olid kaks teise-
nenud lüljalgsetest esivanemat: ühel oli pikk, pead ja saba
ühendav keha, teine oli aga selgroota ja lõuatu, kala eellane.
Ent need eeltüübid hävisid kiiresti, kui põhja poolt ilmu-
sid *äkki* loomariigi esimesed selgroogsed, kalad.

¹¹ Sellesse ajastusse kuuluvad paljud suurimad päriska-
lad, mõned hammastega liigid olid isegi kaheksa kuni
kümne meetri pikkused; tänapäevani on neist iidsetest ka-
ladest säilinud haid. Kopsude ja soomustega varustatud
kalad jõudsid oma arengu kõrgpunkti ja enne epohhi lõp-
pu olid nad kohanenud eluks nii magedas kui ka soolases
vees.

¹² Selle ajastu lõpuks tekkinud lasundites võib leida ter-
veid kalahammaste ja -luustike lademeid ning piki Californi-
a rannikut paikneb rikkalikke fossiilide lasundeid, sest
selles piirkonnas ulatus maismaasse palju Vaikse ookeani
varjulisi lahti.

¹³ Maismaa kattus kiiresti uute taimeklassidega. Seni
oli maismaal kasvanud vähe taimi, rohkem oli neid vaid
vee ääres. Nüüd ilmus *äkki* vohav *sõnajalgade hõimkond*,

mis levis maakera kõigis osades ruttu üle kiiresti tõusva maapinna. Peagi arenesid välja puud, mille tüve läbimõõt küündis kuuekümmne sentimeetrit ja kõrgus kuni kahe-teistkümmne meetrit; lehed arenesid hiljem, neil varastel liikidel oli vaid algeline lehestik. Oli ka palju väiksemaid taimi, aga nende fossiile pole leitud, sest need hävisid talvaliselt veelgi varem ilmunud bakterite toimel.

¹⁴ Maapinna tõustes tekkisid Põhja-Ameerika ja Euroopa vahele Gröönimaani ulatuvad maismaasillad. Ja Gröönimaal leidub jääkatte all praegugi nende varaste maismaataimede jäänuseid.

¹⁵ ¶ 240 000 000 aastat tagasi hakkas nii Euroopa kui ka Põhja- ja Lõuna-Ameerika maismaa kohati vajuma. Selle alanemisega tekkis devoni viimane ja kõige väiksema ulatusega üleujutus. Arktilised mered liikusid taas lõuna poole, kattes suure osa Põhja-Ameerikast, Atlandi ookeani ujutas üle ulatusliku ala Euroopast ja Aasia lääneosast, Vaikse ookeani lõunaosa aga kattis enamiku Indiast. See üleujutus toimus aeglaselt ja taandus samuti aegamööda. Hudsoni jõe läänekaldal asuvad Catskilli mäed on üks suuremaid selle epohhi geoloogilisi mälestusmärke, mida Põhja-Ameerika pinnal võib leida.

¹⁶ ¶ 230 000 000 aastat tagasi merede taandumine jätkus. Suur osa Põhja-Ameerikast oli veepinnast kõrgemal ja St. Lawrence'i piirkonnas esines tormiline vulkaaniline tegevus. Mont-Royali mägi Montrealis on ühe niisuguse vulkaani erodeerunud kael. Kogu selle epohhi lasundid on hästi näha Põhja-Ameerikas Apalatsides, kus Susquehanna jõgi on rajanud endale oru, mille sängis paljanduvad järjestikused kihid kogupaksusega üle 4000 meetri.

¹⁷ ¶ Mandrite tõusmine jätkus ja atmosfäär hakkas hapnikuga rikastuma. Maapind oli kaetud tohutute kolmekümne meetri kõrguste sõnajalametsadega ja neile aegadele iseloomulike puudega, väiksete metsadega, kus polnud kuulda ühtki heli, isegi mitte lehtede sahinat, sest neil puudel polnud lehti.

¹⁸ ¶ Ja nii jõudis lõpule üks mereelu arengu pikimaid perioode — *kalade ajajärk*. See kestis maailma ajaloos pea-aegu viiskümmend miljonit aastat, teie teadlased on hakanud seda nimetama *devoniks*.

5. MAAKOORE LIIKUMISED. SÕNAJALAMETSAD KIVISÖEAJASTUL. KONNADE AJAJÄRK

¹ Kalade ilmumine eelmisel ajastul tähistas mereelu arengu kõrgpunkti. Sellest ajast omandas üha suurema tähtsuse maismaaelu areng. Ja selle perioodi alguseks olid kujunenud peaaegu ideaalsed tingimused esimeste maismaaloomade ilmuniseks.

² ¶ 220 000 000 aastat tagasi olid paljud mandrite maismaa-alad, kaasa arvatud enamik Põhja-Ameerikast, veest väljas. Maad kattis rikkalik taimestik, see oli tõeline *sõnajalgade ajajärk*. Atmosfääris oli ikka veel süsinikdioksiidi, kuid üha vähemal määral.

³ Varsti pärast seda ujutati Põhja-Ameerika keskosa üle, nii et tekkis kaks suurt sisemerd. Nii Vaikse kui ka Atlandi ookeani rannikukõrgendikud paiknesid praegustest kaldajoontest veidi kaugemal. Need kaks merd ühinesid peagi, nii et nende erinevad eluvormid segunesid omavahel, see merefaunade liitumine tähistas mereelu kiiret allakäiku kogu maailma ulatuses ning järgneva, maismaaelu ajastu algust.

⁴ ¶ 210 000 000 aastat tagasi katsid sooja veega arktilised mered enamiku Põhja Ameerikast ja Euroopast. Lõunapooluse veed ujutasid üle Lõuna-Ameerika ja Austraalia ning Aafrika ja Aasia olid kerkinud kõrgele.

⁵ Kui mered olid tõusnud maksimaalkõrgusele, toimus *äkki* uus evolutsiooniline areng. Järsku ilmusid esimesed maismaaloomad. Oli arvukalt loomaliike, kes suutsid elada nii maal kui ka vees. Need õhku hingavad kahepaiksed arenesid välja lüljalgsetest, kelle ujupõied olid arenenud kopsudeks.

⁶ Soolasest mereveest roomas maismaale tigused, skorpione ja konni. Veel praegugi munevad konnad vette ja nende pojad, kullased, näevad algul välja nagu väikesed kalad. Seda perioodi võib nimetada ka *konnade ajajärguks*.

⁷ Õige varsti pärast seda ilmusid esimesed putukad ning koos ämblike, skorpionide, tarakanide, kilide ja rohutirtsudega levisid nad peagi üle kõigi mandrite. Kiilide tiivaulatus oli seitsekümmend viis sentimeetrit. Arenes välja tuhatkond tarakaniliiki, kusjuures mõned kasvasid kuni kümne sentimeetri pikkuseks.

⁸ Kaks okasnahksete rühma arenesid eriti hästi välja ja nemad ongi tegelikult tähtsaimad sellest ajajärgust pärit fossiilid. Ka suured molluskitest toituvad haid olid kõrgelt arenenud ning enam kui viie miljoni aasta jooksul meredes ülekaalus. Kliima oli ikka veel pehme ja ühtlane, mereelu oli vähe muutunud. Mageveekalad püsisid alles arengujärgus ja trilobiidid hakkasid välja surema. Koralle esines vähe ja lubjakivi moodustajateks olid põhiliselt meriliiliad. Sel ajastul ladestusid peenemad ehituslubjakivid.

⁹ Mitmete sisemere vetes oli lubja ja muude mineraalide kontsentratsioon nii kõrge, et see takistas suuresti paljude mereelu liikide arenemist. Lõpuks mered selginesid kivimite ulatusliku ladestumise tulemusena, sisaldades kohati tsinki ja pliid.

¹⁰ Selle varase kivisöeajastu lasundid on 150 kuni 600 meetri paksused ning koosnevad liivakivist, kiltsavist ja lubjakivist. Vanimates kihtides on nii maa- kui ka mereloomade ja -taimede fossiile, samuti palju kruusa ja veekogude põhjaseteid. Kasutuskõlblikku kivisütt leidub neis vähe. Need üle kogu Euroopa paiknevad lasundid on väga sarnased Põhja-Ameerikas asuvatega.

¹¹ Selle ajastu lõpuks hakkas Põhja-Ameerikas maa kerkima. Mõneks ajaks see tõus küll katkes ja meri pöördus tagasi oma endistesse sängidesse, kattes need ligikaudu poole ulatuses. See oli lühiajaline üleujutus ja peagi kerkis enamik maast jälle palju kõrgemale kui vesi. Lõuna-Ameerika oli Aafrika kaudu ikka veel Euroopaga ühenduses.

¹² Sellel ajajärgul hakkasid tekkima Vogeetid, Schwarzwaldi ja Uurali mäed. Teiste vanemate mägede jäänuseid leidub kõikjal Suurbritannias ja Euroopas.

¹³ ¶ 200 000 000 aastat tagasi algasid kivisöeajastu tõeliselt aktiivsed etapid. Kahekümne miljoni aasta jooksul enne seda olid tekkinud juba varased kivisöelasundid, kuid nüüd toimus ulatuslikum kivisöe moodustumise protsess. Kogu kivisöe ladestumine võttis aega veidi enam kui kakskümmend viis miljonit aastat.

¹⁴ Maa tõusis ja vajus perioodiliselt merepinna kõrguse muutumise tõttu, mis omakorda tulenes merepõhjas toimuvatest muutustest. Maakoore rahutus — maapinna vajumine ja tõusmine — koos rannikusoode vohava taimestikuga aitas kaasa ulatuslike kivisöelasundite tekkimisele, mistõttu seda perioodi nimetataksegi *karboniks* ehk *kivisöeajastuks*. Kliima oli kogu maailmas ikka veel pehme.

¹⁵ Kivisöekihid vaheldusid kiltsavi, kivimite ja konglomeraadiga. Need üle Ameerika Ühendriikide kesk- ja idaosas laiuvad kivisöelasundid olid erineva paksusega, kahe- teistkümnest kuni viieteistkümnemeetrini, kuid hilisemate maakergete käigus uhuti paljud neist ära. Põhja-Ameerika ja Euroopa mõnedes paikades on kivisütt sisaldavad kihid 5500 meetrit paksud.

¹⁶ Puujuurte olemasolu praeguste kivisöelasundite aluses savis näitab, et kivisüsi moodustus täpselt neis kohtades, kus seda praegu leitakse. Kivisüsi kujutab endast sel kaugel ajastul soodes ja soistel kallastel kasvanud lopsaka taimestiku vees säilinud ja rõhu all teisenenud jäänuseid. Kivisöekihid sisaldavad sageli gaasi ja naftat. Turbalasundeid, kunagise taimestiku jäänuseid, saaks õige rõhu ja soojuse kasutamise muundada teatud liiki kivisöeks. Ant-ratsiit on muu kivisöega võrreldes olnud kõrgema rõhu all ja kõrgemal temperatuuril.

¹⁷ Põhja-Ameerikas on kivisöekihtide arv erinevates lasedites varieeruv, näidates maa vajumis- ja tõusmiskordade arvu, ning ulatub kümnest Illinoisis kahekümneni Pennsylvanias, kolmekümne viieni Alabamas ja seitsmekümne viieni Kanadas. Kivisöelasundites leidub nii mage-dast kui ka soolasest veest pärinevaid fossiile.

¹⁸ Kogu selle ajajärgu olid Põhja- ja Lõuna-Ameerika mäed aktiivsed, kerkisid nii Andid kui ka lõunapoolne iidne Kaljumäestik. Suure Atlandi ookeani ja Vaikse ookeani kõrged rannikualad vajusid, lõpuks sedavõrd erodeerudes ja merre sukeldudes, et mõlema mere rannajoon taandus ligikaudu oma praegusesse asendisse. Sellest ülejutusel tekkinud kihtide paksus on umbes kolmsada meetrit.

¹⁹ ¶ 190 000 000 aastat tagasi laienes Põhja-Ameerika kivisöeajastu meri lääne suunas üle praeguse Kaljumäestiku piirkonna ning oli Vaikse ookeaniga California põhja-osa kaudu ühenduses. Kõikjal mõlemas Ameerikas ja Euroopas ladestus jätkuvalt, kihtkihtlalt kivisütt, sedamööda kuidas rannikualad neil merekallaste muutumise ajastutel tõusid ja langesid.

²⁰ ¶ 180 000 000 aastat tagasi jõudis lõpule kivisöeajastu, mille jooksul kõikjal üle maailma oli moodustunud kivisütt — Euroopas, Indias, Hiinas, Põhja-Aafrikas

ja mõlemas Ameerikas. Kivisöe tekkeperioodi lõpuks Põhja-Ameerika ida pool Mississippi orgu tõusis ja see osa ongi jäänud pärast enamasti merepinnast kõrgemale. Maa kerkimise periood tähistab Põhja-Ameerika nüüdisaegse-te mägede tekkimise algust nii Apalatšide piirkonnas kui ka läänes. Vulkaanid olid Alaskas ja Californias aktiivsed, samuti Euroopa ja Aasia aladel, kus moodustusid mäed. Ameerika idaosas ja Lääne-Euroopat ühendas Gröönimaa manner.

²¹ Maa tõusmise tõttu elumiste ajajärgude mereline kliima muutus ning asendus karmima ja muutlikuma mandrilise kliimaga.

²² Selle aja taimed olid eostaimed ja tuul sai eosid kaug-gele laiali kanda. Kivisöeajastu puutüvede läbimõõt oli harilikult üle kahe meetri ja kõrgus sageli nelikümmend meetrit. Nüüdisaegsed sõnajalad pärinevad neist kaugetest ajastutest.

²³ Need olid üldiselt mageveeorganismide arengu epohid, varasemas mereelus toimus vähe muutusi. Kuid selle ajastu tähtsaks iseärasuseks oli konnade ja nende paljude sugulaste *äkiline* ilmumine. Kivisöeajastu elule olid iseloomulikud *sõnajalad* ja *konnad*.

6. KLIIMA ÜLEMINEKUETAPP.

SEEMNETAIMEDE AJASTU.

BIOLOOGILISTE KATSUMUSTE AJAJÄRK

¹ Selle perioodiga jõuavad lõpule pöördelised arengud mereelus ja algab üleminekuperiood, millele järgnevad maismaaloomade ajajärgud.

² See ajajärk oli elu suure vaesumise aeg. Tuhanded mereelu liigid hävisid ja maal ei olnud elu päriselt veel juurdunud. See oli bioloogiliste katsumuste aeg, ajajärk, mil elu maakera pinnalt ja meresügavustest peaaegu kadus. Pika mereelu aegkonna lõpul oli maakeral üle saja tuhande elusliigi. Üleminekuajastu lõpuks oli ellu jäänud vähem kui viissada liiki.

³ Uue ajastu iseärasused ei tulenenud mitte niivõrd maakoore jahtumisest või vulkaanilise tegevuse puudumisest pika aja jooksul kui just harjumuspäraste varem eksisteerinud mõjude ebatavalisest kombineerumisest — merede ahenemisest ja tohutute maismaamassiivide kerkimisest üha kõrgemale. Endiste aegade pehme mereline kliima oli kadumas ja kiiresti oli välja kujunemas karmim, mandrilist tüüpi ilmastik.

⁴ ¶ 170 000 000 aastat tagasi toimusid kogu maake-ra pinnal suured arengulised muutused ja kohanemised. Maa kerkis kõikjal üle kogu maailma, sest merepõhi vajus. Ilmusid üksikud mäeahelikud. Põhja-Ameerika idaosas oli merest palju kõrgemal, lääneosa kerkis aeglaselt. Mandrid olid kaetud suurte ja väikeste soolajärvede ning arvukate sisemeredega, mida ühendasid ookeanidega kitsad väinad. Selle üleminekuajastu kihtide paksus on 300 kuni 2100 meetrit.

⁵ Maakoore kurrutus maa kergete ajal ulatuslikult. See oli mandrite tekkimise aeg, kuid ka mõned maismaasillad

kadusid, kaasa arvatud mandrid, mis olid nii kaua ühendanud Lõuna-Ameerikat Aafrikaga ja Põhja-Ameerikat Euroopaga.

⁶ Sisejärvad ja -mered kuivasid järk-järgult kõikjal üle maailma. Hakkasid ilmuma üksikud mäeliustikud ja liustikualad, eriti lõunapoolkeral, ning paljudes paikades võib nende lokaalsete jäämoodustiste glatsiaalladestikke leida isegi mõnede pealmiste ja hilisemate kivisöelasundite seas. Ilmus kaks kliimatilist tegurit — kattumine jääliustikega ja põuad. Paljud maakera kõrgemad alad olid muutunud põuasteks ja viljatuteks.

⁷ ☞ Kõigi nende kliimaatiliste muutuste ajal toimusid suured muutused ka maismaataimedes. Esmakordselt ilmusid *seemnetaimed*, mis hiljem varustasid maismaaloomastikku paremini toiduga. Putukad tegid läbi radikaalsed muutused. Neil arenesid välja *pubkeperioodid*, mil nende elutegevus talveks ja põua ajaks ajutiselt seiskus.

⁸ ☞ Maismaaloomadest olid konnad jõudnud eelmisel ajajärgul oma arengu tippu ja nende hulk vähenes kiiresti, kuid nad jäid ellu, sest võisid neil kaugetel ja äärmiselt rasketel aegadel elada kaua isegi kuivavates loikudes ja tiikides. Sel konnade arvu vähenemise ajajärgul toimus Aafrikas esimene samm konna arengus roomajaks. Kuna maismaamassiivid olid ikka veel omavahel ühenduses, levis üks roomajate-eelne õhuhingaja-tüüpi olend üle kogu maailma. Selleks ajaks oli atmosfäär nii muutunud, et loomad said selles suurepäraselt hingata. Varsti pärast nende roomajate-eelsete konnade ilmumist eraldus Põhja-Ameerika ajutiselt, see lõigati Euroopast, Aasiast ja Lõuna-Ameerikast ära.

⁹ Ookeanivete järkjärguline jahtumine aitas mereelu hävimisele suuresti kaasa. Nende ajajärgude mereloomad põgenesid ajutiseks kolme soodsasse pelgupaika: praegusse Mehhiko lahe piirkonda, India Gangese lahte ja Vahemere basseini Sitsiilia lahte. Ja just neist kolmest piirkonnast suundusid ebasoodsates oludes sündinud uued mereelu liigid hiljem meresid täitma.

¹⁰ ☞ 160 000 000 aastat tagasi oli maa suures osas kaetud taimestikuga, mis sobis hästi maismaaloomade eluks, ja atmosfäär oli muutunud loomade hingamisele ideaalseks. Sellega lõppesid mereelu taandumise periood ja bioloogiliselt ebasoodsate tingimustega katsumusteajad, mil kadusid kõik eluvormid peale nende, millel oli ellujäämisväärtust ja seetõttu õigus saada planeedi evolutsiooni järgmiste ajajärgude kiiremini areneva ja väga diferentseeritud elu esivanemateks.

¹¹ Selle bioloogiliste katsumuste ajastu lõpuga, mida teie õpetlased nimetavad *permi* ajastuks, lõpeb ka pikk vanaaegkond ehk *paleosoikum*, mis hõlmab veerandi kogu planeedi ajaloost — kakssada viiskümmend miljonit aastat.

¹² Elu hiiglaslik mereline lapsepõlv Urantial oli oma eesmärgi täitnud. Pikkade ajajärgude jooksul, mil maismaal puudusid eluks sobivad tingimused, sest atmosfääris polnud veel kõrgemate maismaaloomade jaoks piisavalt hapnikku, oli meri maailma varase elu ema ja toitja. Siitpeale hakkas mere bioloogiline tähtsus üha vähenema ja maismaal algas teine arenguetaap.

¹³ [Esitanud Nebadoni Elukandja, üks algselt Urantiale määratud korpusest.]

VARASE MAISMAAEELU AEGKOND URANTIAL

AEGKOND, mil eksisteeris vaid mereelu, oli lõppenud. Maa kerkimine, maakoore ja merede jahtumine, merede kokkutõmbumine ja hilisem sügavamaks muutumine koos maismaa pindala tunduva suurenemisega põhjalaiuskraadidel muutis kokkuvõttes maailma kliimat kõigis piirkondades, mis jäid ekvaatorist kaugemale.

² Eelmise aegkonna viimased epohhid osutusid tõesti konnade ajastuks, kuid need selgroogsete maismaaloomade esivanemad ei olnud enam ülekaalus, vaid neid oli jäänud ellu tunduvalt vähem. Eelmise bioloogiliste katsumuste ajastu karmides oludes jäid püsima väga vähesed liigid. Isegi eostaimed olid peaaegu välja surnud.

1. VARASEM ROOMAJATE AJAJÄRK

¹ Selle ajastu erosioonlasundid koosnesid põhiliselt konglomeraatidest, kiltsavist ja liivakivist. Nende setete kipsi- ja punased kihid kõikjal mõlemas Ameerikas ja Euroopas näitavad, et neil mandritel oli põuane kliima. Ümbritsevatel kõrgustikel perioodiliselt esinevad tugevad vihmavalingud tekitasid põuastel aladel suurt erosiooni.

² Neis kihtides leidub vähe fossiile, kuid liivakivis võib täheldada arvukalt maismaaroomajate jälgi. Paljudes piirkondades ei sisalda kolmesaja meetri paksune punane liivakivikiht üldse fossiile. Maismaaloomad elasid jätkuvalt vaid Aafrika teatud osades.

³ Nende lasundite paksus ulatub 900 kuni 3000 meetrini ja Vaikse ookeani rannikul isegi 5500 meetrini. Paljude kihtide vahele tungis hiljem laavat. Hudsoni jõe äärsed kõrged kaljuseinad moodustusidki basaltlaava tungimisest nende triiase kihtide vahele. Maailma erinevates paikades esines ulatuslikult vulkaanilist tegevust.

⁴ Selle ajastu lasundeid võib leida kõikjal Euroopas, eriti Saksamaal ja Venemaal. Inglismaal kuulub sellesse aega uus punane liivakivi. Mere pealetung põhjustas lubjakivi ladesumist Alpide lõunaosas, kus seda võib praegu näha ainulaadsete dolomiitlubjakivist seinte, tippude ja sammaste-na. Seda kihti leidub kõikjal Aafrikas ja Austraalias. Ka Carrara marmor on teisenenud liivakivi. Lõuna-Ameerika lõunaosas ei leidu tollest perioodist midagi, sest see osa mandrist jäi vee alla ning seal esineb vaid eelmistel ja järgmistel epohhidel moodustunud vee- või mereseteteid.

⁵ ¶ 150 000 000 aastat tagasi algas maailma ajaloos varase maismaaeelu periood. Elu ei edenenu üldiselt hästi, aga olukord oli parem kui mereelu ajastu pingelisel ja vaenulikul lõpuperioodil.

⁶ Selle ajajärgu algul olid Põhja-Ameerika ida-ja keskosas, Lõuna-Ameerika põhjapoolne osa, enamik Euroopast ja kogu Aasia veepinnast palju kõrgemal. Põhja-Ameerika oli esmakordselt geograafiliselt eraldatud, kuid mitte kauaks, sest varsti tekkis taas Beringi väina maasild, mis ühendas mandrit Aasiaga.

⁷ Põhja-Ameerikas tekkisid suured Atlandi ja Vaikse ookeani rannikuga paralleelsed alangud. Ilmus suur Connecticuti idaosa murrang, mille üks külg vajus üle kolme kilomeetri. Paljud neist Põhja-Ameerika alangutest täitusid hiljem erosioonsetetega nagu ka paljud mageda ja soolase veega järvede nõod mäestikualadel. Hiljem tõstsid neid täitunud alamikke tunduvalt maa all kulgevad laavavood. Sellesse epohhi kuuluvad paljude piirkondade kivistunud metsad.

⁸ Vaikse ookeani rannik, mis oli mandrite üleujutuste ajal tavaliselt veest väljas, jäi nüüd vee alla, välja arvatud California lõunaosa ja üks praeguses Vaikses ookeanis tol ajal olnud suur saar. See iidne California meri oli mereelu poolest rikas ja ühines idas Kesk-Lääne piirkonna vana merenõoga.

⁹ ¶ 140 000 000 aastat tagasi ilmusid täiesti väljaarenenud kujul *äkki* roomajad, kusjuures nende ilmumist võimaldasid ette aimata vaid kaks roomajate-eelset esivanemat, mis olid arenenud Aafrikas eelmisel epohhil. Nad arenesid kiiresti ja peagi tekkisid krokodillid, soomustega roomajad ja lõpuks meremaod ning lendroomajad. Nende ülemineku-esivanemad kadusid kiiresti.

¹⁰ Kiiresti arenevad roomajad dinosaurused said peagi terve ajastu valitsejateks. Nad munesid mune ning erinesid kõigist teistest loomadest oma väikese aju poolest, sest alla poole kilogrammi kaaluv aju juhtis keha, mis kaalus hiljem isegi nelikümmend tonni. Kuid varasemad roomajad olid väiksemad, lihasööjad, ja kõndisid kangurude moodi tagajalgadel. Neil olid õõnsad linnuluud ning tagajalgadel arenes ainult kolm varvast, paljusid nende fossiilseid jälgi on segi aetud hiigellindude jälgedega. Hiljem arenesid välja taimtoidulised dinosaurused, kes kõndisid neljal jalal. Ühel selle rühma harul arenes ka kaitsesoomus.

¹¹ Miljoneid aastaid hiljem ilmusid esimesed imetajad. Neil polnud platsentat ning nad surid kiiresti välja, ükski neist ei jäänud püsima. See oli katse imetajatüüpe täiustada, kuid Urantial see ei õnnestunud.

¹² Selle perioodi mereelu oli vaene, kuid mere uue pealetungiga mitmekesisus kiiresti, sest taas tekkis ulatuslikke madala veega rannajooni. Et Euroopa ja Aasia ümbruses oli rohkem madalat vett, leidub nende mandrite ümber ka rikkalikumaid fossiilide lademeid. Kui te tänapäeval selle ajajärgu elu uurite, vaadeldge Himaalaja, Siberi ja Vahemere piirkonda, samuti Indiat ja Vaikse ookeani lõunaosa saari. Mereelu erijooneks oli kaunite ammoniitide arvukus, nende fossiiljäänuseid leidub kõikjal maailmas.

¹³ ¶ 130 000 000 aastat tagasi olid mered väga vähe muutunud. Siberit ja Põhja-Ameerikat ühendas Beringi väina maasild. Rikkalik ja ainulaadne mereelu tekkis California Vaikse ookeani rannikul, kus kõrgemat tüüpi peajalgsetest arenes üle tuhande ammoniitide liigi. Sel perioodil toimunud elumuutused olid tõepoolest revolutsioonilised, kuigi üleminekulised ja järkjärgulised.

¹⁴ ¶ Kõnealune ajastu kestis üle kahekümne viie miljoni aasta ning seda nimetatakse *triiaseks*.

2. HILISEM ROOMAJATE AJAJÄRK

¹ 120 000 000 aastat tagasi algas roomajate ajajärgu uus faas. Selle suursündmuseks sai dinosauruste väljaarenemine ja allakäik. Mõõtmete poolest jõudis maismaaloomade elu areng kõrgpunkti ning oli selle ajajärgu lõpuks maakera pinnalt peaaegu kadunud. Dinosauruseid arenes välja igas suuruses, alates alla kuuekümne sentimeetri pikkustest kuni tohutute, kahekümne kolme meetri pikkuste mittelihasööjate dinosaurusteni, kellele ei ole hiljem elusolendite seas kunagi võrdset leidunud.

² Suurimad dinosaurused pärinesid Põhja-Ameerika lääneosast. Neid koletuid roomajaid on mattunud kõikjale Kaljumäestiku piirkonda, samuti piki Põhja-Ameerika Atlandi ookeani rannikut, kõikjale Lääne-Euroopasse, Lõuna-Aafrikasse ja Indiasse, kuid mitte Austraaliasse.

³ Mida suuremaks need kogukad olendid kasvasid, seda vähem oli neil liikuvust ja jõudu; samas vajasis nad tohututes kogustes toitu. Peagi oli maa neid nii täis, et nad jäid sõna otseses mõttes nälga ja surid välja — nad polnud olukorra lahendamiseks piisavalt arukad.

⁴ Selleks ajaks oli suur osa kaua kõrgel püsinud Põhja-Ameerika idaosast tasandunud ja uhitud Atlandi ookeani, nii et rannik ulatus sadu kilomeetreid kaugemale itta kui praegu. Mandri lääneosa kõrgus ikka veel üle veepinna, ent ka neile aladele tungisid hiljem nii põhjamered kui ka Vaikne ookean, mis ulatus idas kuni Dakota Black Hillsi piirkonnani.

⁵ See oli mageveeajajärk, millele olid iseloomulikud arvukad sisejärved, nagu näitavad ka Colorados, Montanas ja Wyomingis niinimetatud Morrisoni lademetest külluslikult leitud mageveefossiilid. Nende nii soolasest kui ka magedast veest pärinevate lasundite paksus on 600 kuni 1500 meetrit, kuid neis kihtides leidub väga vähe lubjakivi.

⁶ Sama polaarmeri, mis ulatus nii kaugele üle Põhja-Ameerika, kattis ka kogu Lõuna-Ameerika, välja arvatud peagi ilmuv Andide mäestik. Enamik Hiinast ja Vene-maast oli üle ujutatud, kuid Euroopas tungis vesi peale kõige rohkem. Selle üleujutuse ajal tekkis ka Lõuna-Saksamaa kaunis litograafiline kivim, mille kihtides on säilinud iidsete putukate väga õrnad tiivad, mis oleksid justkui alles eile elus olnud.

⁷ Selle ajajärgu taimestik sarnanes suures osas eelmise ajajärgu omaga. Sõnajalad püsisid, okaspuud ja männid muutusid aga üha enam praeguste liikide sarnaseks. Vahe-mere põhjakallastel moodustus veel veidi kivisütt.

⁸ Merede tagasipöördumine maale parandas ilmastiku. Korallid levisid Euroopa vetesse, mis näitab, et kliima oli ikka veel pehme ja ühtlane, kuid aeglaselt jahenevatesse polaarmedes ei ilmunud neid enam kunagi. Nende aegade mereelu paranes ja arenes tunduvalt, eriti Euroopa vetes. Nii koralle kui ka meriliiliaid ilmus ajutiselt rohkem

kui seni, aga merede selgrootute elus olid valdavad ammo-niidid suurusega keskmiselt seitse kuni kümme sentimeetrit, ehkki üks liik saavutas ka ligi kahe ja poole meetrise läbimõõdu. Kõikjal oli käsnu ja nii seepiad kui ka austrid arenesid edasi.

⁹ ¶ 110 000 000 aastat tagasi mereelu potentsiaalide avanemine jätkus. Üks selle epohhi väljapaistvaid mutatsioone oli merisiilik. Praeguse kuju omandasid krabid, homaarid ja nüüdisaegsed vähitüübid. Tähelepanuväärsed muutused toimusid kalade seas; kõigepealt ilmus üks tuurakala tüüp, kuid kõikjal meredes olid maismaaroomajatest pärinevaid metsikuid meremadusid, kes ähvardasid hävitada kõik kalad.

¹⁰ Sellel ajajärgul olid taas valdavad dinosaurused. Maismaal oli neid nii tihedalt, et kaks liiki olid hakanud eelmisel, mere edasitungimise perioodil, veest toitu otsima. Nende meremadude puhul oli tegu taandarenguga. Uute liikide arenedes jäävad mõned tüvikonnad paigale, teised aga taandarenevad, pöördudes oma endisesse olekusse. Ja nii juhtus ka siis, kui need kaks roomajate tüüpi maismaalt lahkusid.

¹¹ Aja möödudes kasvasid meremaod nii suureks, et muutusid väga loiuks ja hävisid lõpuks, sest neil ei olnud oma tohutu keha kaitsmiseks piisavalt suurtaju. Kuigi enamik neist hiiglaslikest ihtiosaurustest olid üle kümne meetri pikad, kasvasid mõned isegi viieteistkümne meetri pikkuseks, ent nendeaju kaalus alla kuuekümne grammi. Merekrokodillide puhul oli samuti tegu maismaa-tüüpi roomajate taandarenguga, kuid erinevalt meremadudest käisid nad alati maismaal munemas.

¹² Veidi hiljem kolis kaks dinosauruste liiki enesesäilitamiseks vette, kuid sellest polnud kasu; kaks liiki sunniti maismaal valitseva tiheda konkurentsi tõttu õhku tõusma. Ent need lendavad pterosaurused ei olnud hilisemate ajastute pärislindude esivanemad. Nad arenesid õõnsaluulistest hüppavatest dinosaurustest ja neil olid tiivad, mis sarnanesid tänapäeva nahkhiire tiibadega, mille siruulatus oli kuus kuni kaheksa meetrit. Need iidised lendroomajad kasvasid kolme meetri pikkuseks ning neil olid liikuvalt ühendatud lõualuud, nagu nüüdisaegsetel madudel. Mõnda aega näis, et neil lendroomajatel läheb hästi, kuid nad ei suutnud areneda selles suunas, mis oleks võimaldanud neil õhus lendajatena püsima jääda. Need on lindude esivanemate väljasurnud tüvikonnad.

¹³ Põhja-Ameerikas ilmusid sel perioodil esmakordselt kilpkonnad, kelle hulk kasvas. Nende esivanemad olid saabunud põhjapoolse maasilla kaudu Aasiast.

¹⁴ ¶ Sada miljonit aastat tagasi lähenes roomajate ajastu lõpule. Dinosaurused olid vaatamata oma tohutule massile vaid ajuta loomad, kes polnud piisavalt arukad, et nii hiiglasliku keha toitmiseks vajalikul määral toitu leida. Ning seetõttu hävis neid loide maismaaroomajaid üha suuremal arvul. Sellest ajast toimub arengaju, mitte füüsilise suuruse kasvu suunas ningaju areng iseloomustabki kõiki järgnevaid loomade evolutsiooni ja planeedi progressi epohhe.

¹⁵ ¶ Ajastu, mis hõlmab roomajate kõrgaega ja allakäigu algust, kestis peaaegu kakskümmend viis miljonit aastat ning seda nimetatakse *juuraks*.

3. KRIIDIAJASTU. ÕISTAIMEDE AJASTU. LINDUDE AJAJÄRK

¹ Suur kriidiajastu on saanud oma nime meres rikkalikult vohanud ja kriiti tekitanud foraminifeeride ülekaalu tõttu. Sel ajastul hakkas Urantial roomajate pikaajaline valitsemine lõpule jõudma ja maismaale ilmusid õistaimed ning linnud. Neil aegadel lõppes ka mandrite triivimine läände ja lõunasse, millega kaasnesid tohutud maakoore deformatsioonid ning samaaegsed laialdased laavavood ja tugev vulkaaniline tegevus.

² Eelmise geoloogilise ajastu lõpuks oli suur osa mandrite maismaast veest väljas, kuigi mäetippe veel ei olnud. Kuid mandrite triivimine jätkus ning sügaval Vaikse ookeani põhjas ilmnis esimene takistus. See geoloogiliste jõudude vaheline võitlus andis tõuke kogu tohutu suure põhja ja lõuna mäeaheliku moodustumisele, mis ulatus Alaskast läbi Mehhiko Kap Hoornini.

³ Niimoodi sai sellest ajastust geoloogia ajaloos *nüüdisaegsete mägede moodustumise ajastu*. Enne seda aega oli mäetippe vähe, vaid laiad ja kõrged maismaa-ahelikud. Nüüd hakkas Vaikse ookeani ahelik tõusma, kuid paiknes tuhat ükssada kilomeetrit praegusest kaldajoonest lääne pool. Moodustusid Sierra mäestikud, mille kullasisaldusega kvartsikihid on tekkinud selle epohhi laavavooludest. Põhja-Ameerika idaosas kerkis maismaa ka Atlandi ookeani survel.

⁴ ¶ 100 000 000 aastat tagasi oli Põhja-Ameerika manner ja osa Euroopat veepinnast palju kõrgemal. Ameerika mandrite kurrutumine jätkus, mille tulemusena Lõuna-Ameerika Andid muundusid ja Põhja-Ameerika läänepoolsed tasandikud järkjärgult kerkisid. Enamik Mehhikost vajus merre ja Atlandi ookeani lõunaosa tungis Lõuna-Ameerika idarannikule, jõudes lõpuks praeguse kaldajooneni. Atlandi ja India ookeanid olid ligikaudu praegustes piirides.

⁵ ¶ 95 000 000 aastat tagasi hakkasid Ameerika ja Euroopa maismaamassiivid jälle vajuma. Lõunamered vallutasid Põhja-Ameerika ja sirutusid järjest enam põhja poole, et ühineda Põhja-Jäämerega, mis põhjustas mandri teise suure üleujutuse. Kui meri viimaks taandus, jäi manner samasuguseks nagu praegu. Enne selle suure üleujutuse algust oli Apalatši kõrgustike idaosas peaaegu täielikult veepinna tasemeni kulunud. Sel ajastul ladestusid Atlandi ookeani rannikualadele praegu savinõude valmistamiseks kasutatava puhta savi mitmevärvilised kihid keskmise paksusega ligikaudu 600 meetrit.

⁶ Alpidest lõuna pool ja piki California praegust rannikuaahelikku toimus võimas vulkaaniline tegevus. Kõige suuremad maakoore deformatsioonid, mis paljude miljone aastate jooksul on aset leidnud, toimusid Mehhikos.

Ka Euroopas, Venemaal, Jaapanis ja Lõuna-Ameerika lõunaosas olid suured muutused. Kliima mitmekesisus üha enam.

⁷ ¶ 90 000 000 aastat tagasi ilmusid neist varastest kriidiajastu meredest katteseemnetaimed, mis katsid peagi kõik mandrid. Need maismaataimed ilmusid *äkki*, koos viigipuude, magnooliate ja tulbipuudega. Veidi hiljem levisid viigipuud, leivapuud ja palmid üle kogu Euroopa ja Põhja-Ameerika lääneosa tasandike. Uusi maismaaloomi ei ilmunud.

⁸ ¶ 85 000 000 aastat tagasi Beringi väin sulgus, takistades tee põhjamerede jahutavatele vetele. Kuni selle ajani oli Atlandi ookeani ja Mehhiko lahe mereelu Vaikse ookeani omast tunduvalt erinenud, sest nende veekogude temperatuurid erinesid, kuid nüüd need ühtlustusid.

⁹ Ajastule andsid nime kriidi ja glaukonitliiva lasundid. Neist aegadest pärinevad setted on mitmekesised ning koosnevad kriidist, kiltsavist, liivakivist ja väheses koguses lubjakivist koos madalamakvaliteedilise kivisöe või ligniidiga, paljudes piirkondades sisaldavad nad naftat. Nende kihtide paksus varieerub, olles mõnes piirkonnas 60 meetrit, Põhja-Ameerika lääneosas ning arvukates paikades Euroopas isegi 3000 meetrit. Kaljumäestiku idapiiril võib neid lasundeid täheldada viltustel mäejalamitel.

¹⁰ Neid kihte läbib kõikjal maailmas kriit ning need poorsed poolkivimikihid koguvad endasse ülespoole pööratud paljandites vett, juhtides seda allapoole, et varustada veega paljusid maakera praegu viljatuid alasid.

¹¹ ¶ 80 000 000 aastat tagasi oli maakoore väga rahutu. Mandrite triivimine lääne poole oli peatumas ja tagumise mandrimassi aeglase hoo tohutu energia kurrutas üles nii Põhja- kui ka Lõuna-Ameerika Vaikse ookeani ranniku ning käivitas piki Aasia Vaikse ookeani rannikut sügavad muutused. See maismaa kerkimine Vaikse ookeani ümber, mis kulmineerus praegusaja mäeahelikes, toimus enam kui neljakümne tuhande kilomeetri pikkuselt. Ning nende ahelike sünniga kaasnenud kerked olid suurimad maapinna moonutused pärast elu tekkimist Urantial. Nii maapinnal kui ka selle all liikusid ulatuslikud ja laiad laavavoolud.

¹² ¶ 75 000 000 aastat tagasi jõudis mandrite triiv lõpule. Alaskast kuni Kap Hoornini olid moodustunud pikad Vaikse ookeani ranniku mäeahelikud, mis esialgu olid vaid väheste tippudega.

¹³ Mandrite triivi peatumisest tekkinud tagasipõrge kergitas Põhja-Ameerika läänepoolseid tasandikke veelgi, idas tõusid aga Atlandi ookeani rannikualade Apalatši mäed otse, peaaegu kaldeta üles.

¹⁴ ¶ 70 000 000 aastat tagasi toimusid maakoore moonutused seoses Kaljumäestiku maksimaalse kerkimisega. Briti Kolumbias suruti suur kivimiala umbes kahekümne viie kilomeetri ulatuses teiste kihtide peale, siin on kambriumi kivimid paisatud viltu üle kriidiajastu kihtide. Kaljumäestiku idanõlval, Kanada piiri ääres, toimus veel üks

märkimisväärne nihkumine: siin leidub elu-eelseid kivi-mikihte, mis asetsevad tollal alles tekkinud kriidilasundite peal.

¹⁵ See oli kogu maailmas ajastu, mil vulkaaniline tegevus oli aktiivne ja tekkis loendamatuid väikesi üksikuid vulkaanikoonuseid. Vee all oleva Himaalaja piirkonnas purskasid veealused vulkaanid. Suur osa ülejäänud Aasiast, sealhulgas Siber, oli samuti veel vee all.

¹⁶ ¶ 65 000 000 aastat tagasi toimus üks kõigi aegade suurimaid laavavoole. Selle ja eelmiste laavavoolude kihte leidub kõikjal mõlemas Ameerikas, Põhja- ja Lõuna-Aafrikas, Austraalias ning paiguti Euroopas.

¹⁷ Maismaaloomad muutusid vähe, kuid nende arvukus kasvas kiiresti mandrite pindala suurenedes nende kerkimise tõttu, eriti Põhja-Ameerikas. Põhja-Ameerika oli neil aegadel suur maismaaloomade arenguala, sest enamik Euroopast oli vee all.

¹⁸ Kliima oli ikka veel soe ja ühtlane. Arktiliste alade ilmastik oli umbes samasugune kui praegu Põhja-Ameerika kesk- ja lõunaosas.

¹⁹ Maismaataimede seas olid valdavad katteseemnetaimed, esmakordselt ilmusid ka paljud praegused puud, sealhulgas pöök, kask, tamm, pähklipuu, mägivaher, vaher ja nüüdisaegsed palmid. Külluslikult oli viljapuid, rohttaimi ja teravilju ning need seemneid kandvad rohttaimed ja puud olid taimeriigile sama mis inimese eellased loomariigile — nende tähtsus arengus jääb alla vaid inimese enda ilmumisele. *Äkki* ja ilma eelneva järkjärgulise arenguta tekkis mutatsiooni teel suur õistaimede hõimkond. Ja need uued taimed levisid peagi üle kogu maailma.

²⁰ ¶ 60 000 000 aastat tagasi oli maismaaroomajate hulk küll vähenemas, aga dinosaurused valitsesid maismaal endiselt, kusjuures nüüd olid juhtpositsioonile asunud väiksemad, vilkamad ja aktiivsemad hüppavate kangurude taolised lihasööjad dinosaurused. Kuid veidi varem olid ilmunud uut tüüpi taimetoidulised dinosaurused, kelle arvukuse kiire kasv tulenes maismaa-rohttaimede ilmumisest. Üks neist uutest rohusööjatest dinosaurustest oli tõeline neljajalgne, kahe sarve ja kapuutsitaolise ölaäärisega. Ilmus kuuemeetrise läbimõõduga maismaakilpkonn, samuti nüüdisaegne krokodill ja täiesti nüüdisaegsed maod. Ka kalade ja teiste mereelu vormide seas toimusid suured muutused.

²¹ Varasemate ajastute pikajalgseid ja ujuvad eellinnud ei pidanud õhus vastu, samuti lendavad dinosaurused. Need liigid püsisid lühikest aega ja surid peagi välja. Ka neid tabas dinosauruste saatus ja nad hävisid, sest neil oli keha suurusega võrreldes liiga vähe ajuainet. See teinegi katse luua loomi, kes võiksid atmosfääris liikuda, ebaõnnestus nagu ka püüd sel ja eelmisel ajastul imetajaid välja arendada.

²² ¶ 55 000 000 aastat tagasi tähistas arengu kulgu esimeste *pärislindude äkiline* ilmumine. See väike tuvitaoline olend oli kõigi lindude esivanem. Tegu oli kolmandat tüüpi lendava olendiga, kes maakerale ilmus, ning ta pärines otse roomajate rühmast, mitte lendavatest dinosaurustest

ega varasemat tüüpi hammastega maismaalindudest. Ning seetõttu nimetatakse seda roomajate allakäiguajajärku ka *lindude ajajärguks*.

4. KRIIDIAJASTU LÕPP

¹ Suur kriidiajastu hakkas lõpule jõudma ning sellega lõppesid ka mere suured pealetungid mandritele. See kehtib eriti Põhja-Ameerika kohta, kus oli just olnud kakskümmend neli suurt üleujutust. Ja kuigi väiksemaid üleujutusi toimus ka hiljem, ei ole ükski neist võrreldav selle ja eelmiste ajajärgude merede ulatuslike ja pikaajaliste pealetungidega. Need maa ja mere võimutsemisperioodid on vaheldunud miljon aastaste tsüklitena. Ookeanipõhja ja mandrite tõusud ja langused on järginud ajajärgude pikust rütmi. Ning needsamad maakoore rütmilised liikumised on sellest ajast saadik kogu aeg toimunud, kuid üha harvemini ja üha väiksema ulatusega.

² Sel ajastul jõudis mandrite triiv lõpule ja moodustusid Urantia praegused mäed. Kuid mandrimassiivide surve ja nende ajajärke kestnud triivimise hoo peatumine ei olnud sugugi ainsad mägede moodustumist mõjutanud tegurid. Peamine, mis määras mäeaheliku asukoha, oli varem samas kohas paiknenud madalik või nõgu, mis oli täitunud eelmistest ajajärgudest pärinevate maismaerosiooni ja meretriivide suhteliselt kergemate setetega. Need kergemad alad on mõnikord 4500 kuni 6000 meetrit paksud, sest kui maakoore satub mingil põhjusel surve alla, hakkavad need esimesena kortsuma, kurrutuma ja kerkima, et maa kera koostes või koore all võistlevad vastuolulised jõud ning surved tasakaalustuksid. Mõnikord toimuvad maa ülestõuked ka ilma kurrutumiseta. Kuid seoses Kaljumäestiku tõusuga toimus suur kurrutumine ja kaldumine koos erinevate kihtide tohutute ülepaiskumistega nii maa all kui ka pinnal.

³ ¶ Maailma vanimad mäed asuvad Aasias, Gröönimaal ja Põhja-Euroopas vanemates ida-lääne süsteemides. Keskmise vanusega mäed paiknevad Vaikse ookeani äärses rühmas ja teises Euroopa ida-lääne süsteemis, mis sündis ligikaudu samal ajal. See hiiglaslik kerge on peaaegu kuueteistkümmne tuhande kilomeetri pikkune, ulatudes Euroopast kuni Lääne-India saarte kõrgendikeni. Noorimad mäed on Kaljumäestiku süsteemis, kus maa on ajastute jooksul kord kerkinud, kord taas merega kattunud, kuigi mõned kõrgemad alad jäid saartena veest välja. Pärast keskmise vanusega mägede moodustumist kerkis üles tõeline mägismaa, mis hiljem raiuti loodusjõudude ühise meistritööna praeguseks Kaljumäestikuks.

⁴ Põhja-Ameerika praeguse Kaljumäestiku piirkond ei ole esialgne kõrgustik, see on juba ammu erosiooni toimel madalaks vajunud ja taas kerkinud. Praegune eesmine mäeahelik on ainus, mis esialgsest, taaskerkinud ahelikust säilinud. Selle mägede tekkeprotsessi erdateks näideteks on Pikes Peak ja Longs Peak, mäed, mille iga on võrdne vähemalt kahe mägede põlvkonnaga. Need kaks mäge hoidsid mitme eelmise üleujutuse ajal oma tipud vee peal.

⁵ See oli bioloogiliselt ja geoloogiliselt sündmusrikas ning aktiivne ajajärk nii maismaal kui ka vee all. Merisiilikute hulk kasvas, koralle ja meriliiliaid jäi aga vähemaks. Ammoniite, kes ühel eelmisel ajajärgul oli valdavas ülekaalus, jäi kiiresti vähemaks. Maismaal asendusid sõnajalametsad suures osas mändide ja teiste nüüdisaegsete puudega, sealhulgas hiiglaslike ranniksekvoiadega. Selle perioodi lõpuks ei olnud küll platsentaga imetaja veel välja arenenud, kuid olid kujunenud kõik bioloogilised tingimused nende tulevaste imetajatüüpide varaste esivanemate ilmu-

miseks järgmisel ajastul.

⁶ ¶ Ja sellega lõppeski pikk aegkond maailma arengus, mis algas maismaaelu varase ilmumisega ja kestis hiljutisema, inimliikide ja sellega külgnevate harude otseste esivanemate ajani. *Kriidiajastu* hõlmas viiskümmend miljonit aastat ja viis lõpule maismaaelu imetajate-eelse aegkonna, mis kestis ühtekokku sada miljonit aastat ning mida nimetatakse *mesosoikumiks*.

⁷ [Esitanud Sataniale määratud ja praegu Urantial tegutsev Nebadoni Elukandja.]

IMETAJATE AEGKOND URANTIAL

IMETAJATE aegkond ehk kainosoikum kestis platsentaga imetajate tekkeajast kuni jääaja lõpuni, kokku veidi vähem kui viiskümmend miljonit aastat.

² Kainosoikumis olid maakeral kaunid maastikud — laugjalt künklikud mäed, avarad orud, laiad jõed ja suured metsad. Panama maakitsus kerkis sel perioodil kaks korda ja langes taas, sama juhtus kolm korda Beringi väina maasillaga. Loomaliike oli palju ja mitmekesiseid. Puud kiharid lindudest ja kogu maailm oli loomade paradiis, vaamatamata arenevate loomaliikide lakkamatule võitlusele ülevõimu pärast.

³ Selle viiskümmend miljonit aastat kestnud aegkonna viie ajastu jooksul kogunenud lasundites leiduvates fossiilides on talletunud imetajate järjestikuste dünastiate ajalugu kuni inimese enda tegeliku ilmuniseni.

1. UUS MANDRILISE MAISMAA ETAPP. VARAJASTE IMETAJATE AJAJÄRK

¹ 50 000 000 aastat tagasi oli maakera maismaa üldiselt veest väljas või vaid kergelt üle ujutatud. Selle perioodi pinnavormid ja setted pärinevad nii maismaalt kui ka merelt, ent peamiselt maismaalt. Üsna pikka aega maismaa tõusis järk-järgult, ehkki seda uhuti samaaegselt madalamaks ja merede poole.

² Selle ajastu algul ilmusid Põhja-Ameerikas *äkki* platsentaga imetajad, mis oli senise evolutsioonilise arengu tähtsaim tulemus. Platsentaga imetajaid oli eksisteerinud ka varem, aga see uus tüüp pärines otseselt ja *äkki* varem eksisteerinud roomajast esivanemast, kelle järglased olid dinosauruste allakäigu aegadel püsima jäänud. Platsentaga imetajate isa oli väike üliaktiivne lihasööja, hüppav dinosaur.

³ Neis algelistes imetajatüüpides avaldusid imetajate põhiinstinktid. Imetajatel on kõigi teiste loomariigi vormide ees ellujäämisel tohutuid eeliseid, sest nad on võimelised:

⁴ 1. sünnitama suhteliselt küpsi ja hästiarenenud järglasi;

⁵ 2. toitma, kasvatama ja kaitsma oma järglasi armastava hoolega;

⁶ 3. kasutama enesesäilitamiseks oma arenenumat ajujõudu;

⁷ 4. kasutama vaenlaste eest põgenemisel oma suuremat valedust;

⁸ 5. rakendama oma suuremat arukust keskkonnale häälestumiseks ja sellega kohanemiseks.

⁹ 45 000 000 aastat tagasi kerkisid mandrite keskmäestikud, kuna kaldajooned kõikjal vajusid. Imetajad arenesid kiiresti. Hästi edenes üks väike roomaja, munev

imetaja, ja Austraalias uitasid ringi hilisemate kangurude esivanemad. Varsti ilmusid väikesed hobused, kiirejalgsed ninasarvikud, lontidega taapirid, algelised sead, oravad, leemurid, opossumid ja mitu ahvitaoliste loomade suguharu. Nad kõik olid väikesed, algelised ja hästi kohandunud eluga mäestikupiirkondade metsades. Arenes välja suur jaanalinnutaoline kolme meetri kõrgune maismaalind, kelle muna mõõtmed olid kaksikümmend kolm korda kolmkümmend kolm sentimeetrit. Neist said esivanemad hilisematele hülgaslikele reisilindudele, kes olid arenenud intellektiga ning vedasid kunagi inimolendeid õhus ringi.

¹⁰ Varase kainosoikumi imetajad elasid maal, vee all, õhus ja puu otsas. Neil oli üks kuni üksteist paari piimäärmeid ning nad kõik olid üsna karvased. Sarnaselt hiljem ilmunud liikidega oli neil kaks järjestikust hambarida ning nendeaju oli kehamõõtmega võrreldes suur. Kuid nende seas polnud veel ühtki praegust vormi.

¹¹ 40 000 000 aastat tagasi hakkasid põhjapoolkera maismaa-alad tõusma ning sellele järgnesid uued ulatuslikud maismaalasundid ja muud maismaa muutused, sealhulgas laavavoolud, kurrutumine, järvede moodustumine ja erosioon.

¹² Epohhi lõpuosas oli enamik Euroopast üle ujutatud. Pärast maismaa lühiajalist kerkimist kattus manner järvede ja lahtedega. Arktiline meri voolas läbi Uurali alamiku lõunasse ja ühines seal Vahemerega, mis oli siis põhja suunas laienenud, sest Alpide, Karpaatide, Apenniiniide ja Pürenee mägismaad olid vaid meresaad. Panama maakitsus oli veest väljas, Atlandi ookean ja Vaikne ookean olid lahutatud. Põhja-Ameerikat ühendas Aasiaga Beringi väina maasild ning Euroopaga Gröönimaa ja Island. Maismaaringi katkestas põhjalaiustel vaid Uurali väin, mis ühendas arktilisi meresid laienenud Vahemerega.

¹³ Euroopa vetes ladestus üsna palju foraminifeersed lubjakivi. Tänapäeval on seesama lubjakivi kerkinud Alpides 3000 meetri, Himaalajas üle 4800 meetri ja Tiibetis 6000 meetri kõrgusele. Selle ajastu kriidilademeid leidub Aafrika ja Austraalia rannikul, Lõuna-Ameerika läänerrannikul ja Lääne-India saarte ümbruses.

¹⁴ Kogu selle niinimetatud *eotseeni* jooksul jätkus imetajate ja teiste lähedaste eluvormide areng peaaegu katkematult. Põhja-Ameerika oli maismaa kaudu seotud peaaegu kõigi mandritega peale Austraalia ja maakera kattus järk-järgult erinevat tüüpi imetajate algelise faunaga.

2. VIIMANE ÜLEUJUTUS. ARENENUD IMETAJATE AJAJÄRK

¹ Seda ajastut iseloomustab platsentaga imetajate edasine kiire areng, samal ajal arenesid välja imetajate kõrgemad eluvormid.

² Kuigi varaste platsentaga imetajate esivanemad olid lihasööjad, tekkisid üsna varsti ka taimetoidulised ja peagi

pärast seda kõigesööjad imetajad. Kiiresti kasvava imetajahulga põhitoidus olid katteseemnetaimed, nüüdisaegne maismaafloora, sealhulgas enamik praegustest taimedest ja puudest, mis olid ilmunud eelmistel ajastutel.

³ ¶ 35 000 000 aastat tagasi algas maailmas platsentaga imetajate domineerimise ajajärk. Lõunapoolne ulatuslik maismaasild ühendas taas tollast tohtu suurt Antarktika mandrit Lõuna-Ameerika, Lõuna-Aafrika ja Austraaliaga. Hoolimata maismaa koondumisest kõrgetele laiuskraadidele jäi maakera kliima troopiliste merede tohtu suurenemise tõttu suhteliselt pehmeks ning maapind polnud tõusnud ka nii kõrgele, et oleks tekkinud jääliustikke. Gröönimaal ja Islandil oli ulatuslikke laavavoole ning laavakihtide vahele ladestus veidi kivisütt.

⁴ Planeedi faunas toimus tähelepanuväärseid muutusi. Mereelu teises tunduvalt, enamik mereelu praegusi liike oli juba olemas ja foraminifeeridel oli jätkuvalt tähtis roll. Putukate elu oli peaaegu samasugune kui eelmisel ajajärgul. Colorado Florissanti fossiilidelademed kuuluvad nende kaugete aegade hilisematesse aastatesse. Enamik praegu elavaid putukasugukondi pärineb sellest ajastust, kuid paljud siis eksisteerinud sugukonnad on praeguseks välja surnud ning neist on säilinud vaid fossiile.

⁵ Maismaal oli see põhiliselt imetajate uuenemise ja levimise ajajärk. Enne selle ajastu lõppu oli üle saja varasema ja algelisema imetajaliigi välja surnud. Varsti hävisid isegi suurte mõõtmetega, kuid väikese ajuga imetajad. Loomaliikide arenedes said ellujäämist mõjutavateks teguriteks aju ja väledus, mitte soomus ja suurus. Ning et dinosauruste perekond oli kahanemas, omandasid maakeral aegamööda ülemvõimu imetajad, kes hävitasid kiiresti ja täielikult oma allesjäänud roomajatest esivanemad.

⁶ Koos dinosauruste kadumisega toimusid sauruste perekonna mitmetes harudes ka teised suured muutused. Varajaste roomajasugukondade ellujäänud liikmed on kilpkonn, madu ja krokodill koos auväärsel konnaga, moodustades ainsa inimese varasemate esivanemate säilinud rühma.

⁷ Mitmesugused imetajarühmad pärinesid ühest ainulaadsest ja praeguseks väljasurnud loomast. See lihasööja oli nagu kassi ja hülge ristsugutis, kes võis elada nii maismaal kui ka vees ning oli väga arukas ja aktiivne. Euroopas arenes välja koerlaste esivanem, kellest tekkis peagi palju väikeste koerte liike. Ligikaudu samal ajal ilmusid närilised, sealhulgas koprad, oravad, uurikud, hiired ja jänessed, kellest sai peagi tähelepanuväärne eluvorm, ning selles perekonnas on praeguseks väga vähe muutusi toimunud. Ajastu hilisemates lasundites leidub ürgsete koerte, kasside, pesukarude ja nirkide fossiile.

⁸ ¶ 30 000 000 aastat tagasi ilmusid tänapäevased imetajad. Varem olid imetajad elanud enamasti mägedes ja olnud mäestiku-tüüpi; *äkki* hakkasid arenema tasandikutüüpi ehk kabalised, rohusööjad liigid, kes erinesid küünistega lihasööjatest. Need rohusööjad pärinesid mitteeristunud esivanemast, kellel oli viis varvast ja nelikümme neli hammast, kuid kes hävis enne selle ajajärgu lõpu.

Varvaste areng ei jõudnud kogu selle ajastu jooksul kolmevarbalisest etapist kaugemale.

⁹ Hobune kui suurepärase evolutsiooni näide elas neil aegadel nii Põhja-Ameerikas kui ka Euroopas, ent tema areng jõudis täielikult lõpule alles hilisemal jääajal. Kuna ninasarvikud ilmusid ajastu lõpul, algas nende suurim levimine hiljem. Arenes välja ka väike seataoline olend, kes sai esivanemaks paljudele sigade, pekaaride ja jõehobude liikidele. Kaamelid ja laamad tekkisid selle ajastu keskpaigas Põhja-Ameerikas ja levisid läänepoolsetele tasandikele. Hiljem rändasid laamad Lõuna-Ameerikasse ja kaamelid Euroopasse ning Põhja-Ameerikas surid mõlemad peagi välja, kuigi mõned kaamelid püsisid seal veel kuni jääajani.

¹⁰ Ligikaudu sel ajal toimus Põhja-Ameerikas tähelepanuväärne sündmus: esmakordselt ilmusid iidsete leemurite varased esivanemad. Kuigi seda perekonda ei saa pidada pärisleemuriteks, tähistas nende tulek selle sugukonna tekkimist, millest hiljem pärinesid pärisleemurid.

¹¹ Nagu ühe eelmise ajastu maismaamaod, kes asusid elama merre, lahkus nüüd terve platsentaga imetajate sugukond maismaalt ja asus elama meredesse. Ja sellest ajast saadik ongi nad merre jäänud ning neist pärinevad praegused vaalad, delfiinid, merikilpkonnad, hülged ja merilõvid.

¹² Planeedi linnud arenesid edasi, kuid olulisi muutusi oli vähe. Enamik nüüdisaegsetest lindudest olid juba olemas, sealhulgas kajakad, haigrud, flamingod, viud, pistrikud, kotkad, öökullid, vutid ja jaanalinnud.

¹³ ¶ Selle kümme miljonit aastat väldanud *oligotseeni* lõpuks oli taimeriik koos mereelu ja maismaaloomadega väga hästi välja arenenud ja eksisteeris maakeral peaaegu praegusel kujul. Pärast seda on toimunud üsna suur eristumine, kuid enamiku elusolendite esivanemad olid tol ajal olemas.

3. NÜÜDISMÄESTIKE TEKE. ELEVANDI JA HOBUSE AJAJÄRK

¹ Maismaa kerkimine ja merede eraldumine hakkasid aeglaselt maakera ilmastikku muutma, jahutades seda järkjärgult, kuid kliima oli ikka veel pehme. Gröönimaal kasvasid sekvoiad ja magnooliad, kuid subtroopilised taimed nihkusid lõuna poole. Selle ajastu lõpuks olid need sooja kliima taimed ja puud põhjalaiustelt suures osas kadunud ning asendunud vastupidavamate taimede ja okaspuudega.

² Rohttaimede liikide arv kasvas tunduvalt ning paljude imetajaliikide hambad muutusid järkjärgult praeguse rohusööja-tüübi hammaste sarnaseks.

³ ¶ 25 000 000 aastat tagasi toimus maismaa lühiajaline üleujutus ning sellele järgnes pikk maa kerkimise epohh. Kaljumäestiku piirkond jäi kõrgele, nii et erosioonmaterjali ladestumine jätkus madalikel kõikjal ida suunas. Sierra mäed tõusid taas üsna kõrgele ja on sellest ajast saadik tegelikult pidevalt tõusnud. Samast ajast pärineb ka suur kuue ja poole kilomeetri pikkune vertikaalne murrang California piirkonnas.

⁴ ¶ 20 000 000 aastat tagasi oli imetajate tõeline kulda-
jastu. Beringi väina maasild oli veest väljas ja paljud looma-
rühmad rändasid Aasiast Põhja-Ameerikasse, kaasa arva-
tud neljavõhalsed mastodonid, lühijalgseid ninasarvikud
ja paljud kaslaste perekonnad.

⁵ Ilmus esimene hirv ja Põhja-Ameerika oli varsti täis
mäletsejaid — hirvi, veiseid, kaameleid, piisoneid ja mitut
liiki ninasarvikuid —, kuid ligi kahe meetri kõrgused hii-
gelsead surid välja.

⁶ Selle ja järgnevate ajastute tohututel elevantidel oli
lisaks suurele kehale ka suur aju ning peagi leidis neid
kõikjal kogu maakeral peale Austraalia. Nüüd oli maailmas
ometi ülekaalus suur loom, kellel oli püsijäämiseks pii-
savalts suur aju. Nende ajajärkude kõrge intellektiga elu tin-
gimustes poleks elevantisuurune loom suutnud ellu jääda,
kui tal poleks olnud suurt ja kõrgeltarenenud aju. Arukuse
ja kohanemisevõime poolest on elevantiga võrreldav vaid
hobune ja teda ületab üksnes inimene ise. Vaatamata selle-
le on tolle ajastu algul eksisteerinud viiekümnest elevanti-
liigist praegu alles vaid kaks.

⁷ ¶ 15 000 000 aastat tagasi olid Euraasia mäestiku-
piirkonnad tõusmas ja neis piirkondades oli kõikjal mõne-
võrra vulkaanilist tegevust, mis polnud küll kaugeltki võr-
reldav läänepoolkera laavavooludega. Niisugused rahutud
tingimused valitsesid üle kogu maailma.

⁸ Giblartari väin sulgus ja Hispaaniat ühendas Aafrika-
ga vana maismaasild, kuid Vahemeri voolas Atlandi ookea-
ni Prantsusmaad läbinud kitsa kanali kaudu, sellest iidsest
merest kerkisid aga saartena mäetipud ja mägismaad. Hil-
jem hakkasid need Euroopa mered taanduma. Veel hiljem
tekkis Vahemerel ühendus India ookeaniga ning ajastu lõ-
puks oli Suessi kanal nii kõrgele tõusnud, et Vahemerest
sai mõneks ajaks soolane sisejärv.

⁹ Islandi maasild jäi vee alla ja arktilised veed segunesid
Atlandi ookeani vetega. Põhja-Ameerika Atlandi ookea-
ni rannik jahenes kiiresti, kuid Vaikse ookeani rannik jäi
praegusest soojemaks. Ookeanides kulgesid suured hoo-
vused, mis mõjutasid kliimat umbes samamoodi kui prae-
gu.

¹⁰ Imetajate areng jätkus. Kaamelitele lisandusid Põhja-
Ameerika läänepoolsetel tasandikel tohutud hobusekar-
jad — see oli tõeline elevantide ja hobuste ajajärk. Hobu-
se aju on loomade seas kvaliteedilt elevanti omast järgmi-
ne, kuid ühes mõttes on see kindlasti vähemarenenud, sest
hobune ei ole päriselt üle saanud sügavale juurdunud kal-
duvusest ehmununa põgeneda. Hobusel puudub elevanti
kontroll oma emotsioonide üle, elevanti piirab aga suures-
ti tema kogukus ja kohmakus. Sel ajastul arenes välja loom,
mis sarnanes mõnevõrra nii elevanti kui ka hobusega, kuid
selle hävitas peagi kiiresti kasvav kasside perekond.

¹¹ ¶ Urantia on praegu astumas niinimetatud „hobuseta
ajastusse”, seetõttu peaksite hetkeks mõtlema selle looma
tähtsuse üle teie esivanematele. Inimene kasutas hobu-
seid algul toiduks, siis reisimiseks, hiljem põllumajanduses
ja sõjas. Hobune on teeninud inimkonda kaua ja tal on ol-
nud inimsivilisatsiooni arengus tähtis osa.

¹² ¶ Bioloogiline areng sel perioodil aitas suuresti et-
te valmistada tingimusi inimese hilisemaks ilmuniseks.
Kesk-Aasias arenesid välja algelise pärisahvi ja gorilla tüü-
bid, kellel oli ühine, praeguseks väljasurnud esivanem.
Kuid kumbki neist liikidest ei olnud seotud selle elusolen-
dite liiniga, millest hiljem tekkisid inimsoo esivanemad.

¹³ Koera perekonda esindas mitu rühma, hundid ja re-
based; kasside perekonnast olid olemas pantrid ja suured
mõõkhambulised tiigrid — viimased arenesid välja kõige-
pealt Põhja-Ameerikas. Nüüdisaegsete kaslaste ja koerlas-
te arvukus kasvas kogu maailmas. Põhjalaiustel elasid ja
arenesid kõikjal jõudsasti nirkid, kärbid, saarmad ja pesu-
karud.

¹⁴ Jätkus ka lindude areng, kuigi märgatavaid muutusi
toimus vähe. Roomajad sarnanesid praeguste tüüpidega
— madude, krokodillide ja kilpkonnadega.

¹⁵ ¶ Nii jõudis lõpule väga sündmusrikas ja huvitav pe-
riood maailma ajaloos. Seda elevanti ja hobuse ajajärku ni-
metatakse *miotseeniks*.

4. VIIMANE MANDRITE KERKIMINE. VIIMANE SUUR IMETAJATE RÄNNE

¹ See on mandrite jääajaelse kerkimise ajastu Põhja-
Ameerikas, Euroopas ja Aasias. Kõikjal maailmas sündis
mäeahelikke, voolud muutsid oma suunda ja tegutses ük-
sikuid vulkaane.

² ¶ 10 000 000 aastat tagasi algas mandrite alamikel
laialdaste kohalike maismaasetete tekke ajajärk, kuid ena-
mik neist setetest kadus hiljem. Enamik Euroopast oli
sel ajal vee all, kaasa arvatud osa Inglismaast, Belgiast ja
Prantsusmaast, ning Vahemeri kattis suurt osa Põhja-Aaf-
rikast. Põhja-Ameerikas tekkisid mäejalamitele, järvedesse
ja suurtesse maismaahäiludesse ulatuslikud lasundid. Nen-
de lademetes keskmine paksus on ainult umbes kuusküm-
mend meetrit, nad on suuremal või vähemal määral vär-
vilised ja sisaldavad vähe fossiile. Põhja-Ameerika lääneos-
as oli kaks suurt mageveejärve. Sierra mäed olid kerkimas,
Shasta, Hood ja Rainier olid alustanud oma elu mägedena,
kuid Atlandi ookeani nõo poole hakkas Põhja-Ameerika
roomama alles järgneval jääajal.

³ Kogu maailma maismaa, välja arvatud Austraalia, oli
lühikest aega taas omavahel ühendatud ja toimus viima-
ne suur loomade ränne. Põhja-Ameerika oli ühendatud
nii Lõuna-Ameerika kui ka Aasiaga ja loomariik sai va-
balt seguneda. Aasia laisikud, vöölased, antiloodid ja ka-
rud saabusid Põhja-Ameerikasse, Põhja-Ameerika kaame-
lid siirdusid aga Hiinasse. Ninasarvikud rändasid üle kogu
maailma, välja arvatud Austraaliasse ja Lõuna-Ameerikas-
se, kuid läänepoolkeral olid nad selle perioodi lõpuks juba
välja surnud.

⁴ Eelmise ajastu elu areng ja levik jätkus peajoontes.
Loomariigis domineeris kasside perekond ja mereelu seisis
peaaegu paigal. Paljud hobused olid alles kolmevarbalised,
kuid juba hakkas ilmuma ka nüüdisaegseid tüüpe. Laamad
ja kaelkirjakutaolised kaamelid sõid tasandikul rohtu koos
hobustega. Aafrikas tekkis kaelkirjak, kelle kael oli niisama
pikk kui praegu. Lõuna-Ameerikas arenesid välja laisikud,

vöölad, sipelgaõgijad ja lõuna-ameerika tüüpi algelised ahvid. Enne mandrite lõplikku eraldumist rändasid kogukad mastodonid kõikjale peale Austraalia.

⁵ ¶ 5 000 000 aastat tagasi arenes välja praegune hobune ja rändas Põhja-Ameerikast kõikjale üle maailma. Kuid oma sünnimandril oli hobune juba ammu enne punase inimese saabumist välja surnud.

⁶ Kliima jahenes järk-järgult, maismaataimed liikusid aegamööda lõuna poole. Algul peatas loomade rände üle põhjapoolsete maakitsuste kliima külmenemine põhjas, hiljem kadusid need Põhja-Ameerika maasillad vee alla. Peagi ujutati Aafrika ja Lõuna-Ameerika vaheline maismaühendus lõplikult üle ja läänepoolkera eraldus, jäädes umbes samamoodi kui praegu. Sellest ajast hakkasid ida- ja läänepoolkeral arenema selgesti erinevad elutüübid.

⁷ ¶ Nii jõudis lõpule peaaegu kümme miljonit aastat kestnud ajastu, kuid inimese esivanemat polnud veel ilmunud. Seda aega nimetatakse tavaliselt *pliotseeniks*.

5. VARANE JÄÄAEG

¹ Eelmise perioodi lõpuks oli Põhja-Ameerika kirdeosa ja Põhja-Euroopa maismaa suures ulatuses kõrgele kerkinud, Põhja-Ameerikas tõusid laialdased alad 9000 meetri kõrgusele ja veel kõrgemale. Neil põhjapoolsetel aladel oli valitsenud varem pehme kliima, kõigis arktilistes vetes toimus aurustumine ning need jäid jääst vabaks peaaegu jääaja lõpuni.

² Samaaegselt nende maismaa kerkimistega nihkusid ookeanides hoovused ja sesoonsed tuuled muutsid oma suunda. Need tingimused kutsusid lõpuks esile niiskuse peaaegu pideva tihenemise sademeteks väga küllastunud atmosfääri liikumisel üle põhjapoolsete mägismaade. Neile kõrgematele ja seetõttu jahedatele aladele hakkas sadama lund ning seda sadas seni, kuni lume paksus ulatus 6000 meetrini. Sügavaima lumega kõrged alad said hilisemate jääsurvevoolude keskpunktideks. Ja jääaeg püsis just nii kaua, kuni need ülemäärased sademed suutsid neid põhjapoolseid mägismaid hoida selle tohutu lumikatte all, mis muundus peagi tahkeks, kuid roomavaks jääks.

³ Selle ajastu kõik suured jääkaaned paiknesid kõrgetel mägismaadel, mitte mägistel aladel nagu praegu. Pool liustikujääst oli Põhja-Ameerikas, veerand Euraasias ja neljandik mujal, põhiliselt Antarktikas. Aafrikat mõjutas jää vähe, kuid Austraalia oli antarktilise jääkattega peaaegu täielikult kaetud.

⁴ Maakera põhjapoolsetel aladel on toimunud kuus eriaegset ja -sugust jää pealetungi, kuigi iga üksik jääliustik laienes ja taandus kümneid kordi. Põhja-Ameerikas kogunes jää kahte ja hiljem kolme keskusesse. Gröönimaa oli jääga kaetud ja Island täielikult jäävoolude alla mattunud. Euroopas kattis jää erinevatel aegadel Briti saari, välja arvatud Lõuna-Inglismaa rannikut, ning levis üle Lääne-Euroopa kuni Prantsusmaani.

⁵ ¶ 2 000 000 aastat tagasi alustas esimene Põhja-Ameerika jääliustik liikumist lõuna poole. Oli algamas jääaeg ja see liustik kulges peaaegu miljoni aasta jooksul põhjapoolsetest survekeskustest kord edasi, kord taas nende poole tagasi. Keskne jääkaas ulatus lõunasse kuni Kansase-ni, ida- ja läänepoolsed jääkeskused tol ajal nii ulatuslikud ei olnud.

⁶ ¶ 1 500 000 aasta eest oli esimene suur liustik tagasi põhja poole tõmbumas. Gröönimaal ja Põhja-Ameerika kirdeosas oli sadanud vahepeal tohututes kogustes lund ja see idapoolne jäämass hakkas peagi lõuna poole voolama. See oli jää teine pealetung.

⁷ Euraasias ei olnud need esimesed kaks jää pealetungi ulatuslikud. Neil jääaja varastel epohhidel oli Põhja-Ameerika täis mastodone, karvaseid marmuteid, hobuseid, kaameleid, hirvi, muskusveiseid, piisoneid, maalaisikuid, hiiglaslikke kopraid, mõõkhambulisi tiigreid, elevandisuursi laisikuid ja paljusid kassi ja koera perekonna rühmi. Kuid sellest ajast vähenes nende arv jääaja üha suuremate külmade tõttu kiiresti. Jääaja lõpuks oli enamik neist loomaliikidest Põhja-Ameerikas välja surnud.

⁸ Jääst kaugemale jäänud maismaa- ja vee-elu oli maailmas vähe muutunud. Jää sissetungide vahel oli kliima umbes sama pehme kui praegu, võib-olla veidi soojem. Liustikud olid ikkagi kohalikud nähtused, kuigi võtsid levides enda alla tohutuid alasid. Rannikukliima oli tunduvalt erinev aegadel, mil jääliustikud olid passiivsed, võrreldes aegade, mil tohutud jäämäed libisesid Maine'i rannikult alla Atlandi ookeani, sealt Pugeti väina kaudu Vaiksesse ookeani ja veeresid mürinal Norra fjordidest alla Põhjamerle.

6. ÜRGINIMENE JÄÄAJAL

¹ Jääaja suursündmuseks oli ürginimese areng. Indiast veidi lääne pool, praegu vee alla jääval alal, ilmusid Aasiasse rännanud Põhja-Ameerika vanemate leemuritüüpide järeltulijate seas *äkki* esimesed inimese eelkäijateks saanud imetajad. Need väikesed loomad kõndisid põhiliselt tagajalgadel ning neil oli oma suurusega ja teiste loomade ajuga võrreldes suur aju. Selle seltsi seitsmekümnendas põlvkonnas eristus *äkki* uus, kõrgem loomarühm. Need uued keskmist tüüpi imetajad — oma esivanematest peaaegu kaks korda suuremad ja pikemad ning samavõrra suurema ajuga — olid end just hästi sisse seadnud, kui *äkki* ilmusid primaadid, kolmas tähtis mutatsioon. (Samal ajal pani keskmist tüüpi imetajate taandareng aluse inimahvide esivanematele. Sellest ajast kuni praegusele on inimharu edasi arenenud, inimahvid aga jäänud endiseks või isegi taandarenenud.)

² ¶ 1 000 000 aastat tagasi registreeriti Urantia *asustatud maailmana*. Edasiarenemate primaatide tüvikonnas toimunud mutatsiooni tulemusena tekkisid *äkki* kaks algelist inimolendit, inimsoo tegelikud esivanemad.

³ See sündmus toimus umbes jää kolmanda pealetungi algul; siit võib näha, et teie varased esivanemad sündisid ja kasvasid ergutavates, innustavates ja rasketes tingimustes.

Ja nende Urantia põliselanike ainsad ellujäänud järeltulijad, eskimod, eelistavad ka praegu elada karges põhjamaa kliimas.

⁴ ¶ Läänepoolkerale ilmusid inimolendid alles jääaja lõpuks. Kuid jääaegade-vahelistel epohhidel liikusid nad ümber Vahemere lääne poole ja levisid peagi üle Euroopa mandri. Lääne-Euroopa koobastes võib leida inimluid segamini nii troopiliste kui ka arktiliste loomade jäänustega, mis näitab, et inimene elas neil aladel kõigil hilisematel jääpealetungi ja taandumise epohhidel.

7. JÄÄAJA JÄTKUMINE

¹ Jääajal toimus teisigi sündmusi, kuid põhjalaiuskraadidel varjutas jää liikumine kõik muud nähtused. Ükski teine sündmus maismaal ei jätnud pinnavormidesse nii iseloomulikke jälgi. Selliseid omapäraseid kaljurahne ja pinnaselõhesid nagu hiiukirnud, järved, nihkunud kivid ja kivipulber, ei esine seoses ühegi teise loodusnähtusega. Jää on põhjustanud ka need lauged kumerused ehk pinnalainetused, mida nimetatakse voorteks. Pealetungiv liustik nihutas jõgesid paigast ja muutis kogu maakera pinda. Vaid liustikud jätsid endast maha neid reetlikke kuhjatisi — põhja-, serva- ja põhimoreene. Need kuhjatised, eriti põhjamoreenid, ulatuvad Põhja-Ameerika idarannikult põhja ja lääne poole ning neid leidub ka Euroopas ja Siberis.

² ¶ 750 000 aastat tagasi oli neljas jää pealetung, mis ühendas Põhja-Ameerika keskmise ja idapoolse jäävälja, kindlalt lõuna poole suundumas; see jõudis välja Lõuna-Illinoisini, nihutades Mississippit jõe kaheksakümmend kilomeetrit lääne poole; idas ulatus see lõunasse kuni Ohio jõeni ja Pennsylvania keskosani.

³ Aasias tungis Siberi jääkate kaugemale lõunasse kui kunagi varem, Euroopas peatus aga edasilükkuv jää just enne Alpi mäestikust moodustunud tõket.

⁴ ¶ 500 000 aastat tagasi, jää viienda pealetungi ajal, kiirendas inimese arengut uus sündmus. Aborigeenest inimestest muteerus *äkki* ja ühe põlvkonnaga kuus värvilist rassi. See aeg on kahekordselt tähtis, sest tähistab ka Planeedivürsti saabumist.

⁵ Põhja-Ameerikas ühinesid viiendaks edasitungivaks liustikuks kõik kolm jääkeskust. Liustiku idaosa peatus veidi enne St. Lawrence'i orgu ja lääneosa liikus vaid natuke kaugemale lõuna poole, kuid keskosa jõudis lõunasse ja kattis enamiku Iowa osariigist. Euroopas ei olnud see jää pealetung nii ulatuslik kui eelmine.

⁶ ¶ 250 000 aastat tagasi algas kuues ja viimane jääaeg. Ja kuigi põhjapoolsed mägismaad olid hakanud veidi vajuma, ladestus sel perioodil põhjapoolsetele jääväljadele kõige enam lund.

⁷ Selles pealetungis liitusid kolm suurt jääliustikku üheks tohutu suureks jäälaamaks ning see jäätumine haaras kõik läänepoolsed mäed. See oli suurim jää pealetung Põhja-Ameerikas; jää liikus oma survekeskustest ligi kaks ja pool tuhat kilomeetrit lõuna poole ja Põhja-Ameerika temperatuurid olid madalamad kui kunagi varem.

⁸ ¶ 200 000 aastat tagasi, viimase liustiku edasilükkumise ajal, toimus episood, mis mõjutas oluliselt sündmuste kulgu Urantial — Luciferi mäss.

⁹ ¶ 150 000 aastat tagasi jõudis kuues ja viimane liustik lõunas oma kaugeimate punktideni: läänepoolne jääkate ületas parajasti Kanada piiri; keskmine jõudis Kansase, Missouri ja Illinoisini; idapoolne osa liikus lõuna poole ja kattis suurema osa Pennsylvaniast ja Ohiost.

¹⁰ Just see liustik saatis välja ka palju keeli ehk jääsagaraid, mis lõikasid maapinda praegused suured ja väikesed järved. Selle taandumisel moodustus Põhja-Ameerika Suurjärvistu. Urantia geoloogid on selle erinevad arenguetapid väga täpselt kindlaks teinud ja oletanud õigesti, et need veekogud tühjenesid erinevatel aegadel algul Mississippit orgu, siis ida poole Hudsoni orgu ja lõpuks põhja suunas St. Lawrence'isse. Kolmkümmend seitse tuhat aastat tagasi hakkasid Suurjärvistu veed voolama üle praeguse Niagara.

¹¹ ¶ 100 000 aastat tagasi, viimase liustiku taandumise ajal, moodustusid suured jääliustikud poolustel ja jääkoondumiskeskus nihkus tunduvalt põhja poole. Ja seni, kuni polaaralad jäävad jääga kaetuks, on uus jääaeg vaevalt võimalik, vaatamata tulevastele maismaakergetele või merehoovuste muutustele.

¹² Viimane liustik liikus edasi sada tuhat aastat ning selle taandumine põhja võttis niisama kaua aega. Parasvöötme alad on olnud jääst vabad veidi üle viiekümne tuhande aasta.

¹³ Karm jääaeg hävitas palju liike, loendamatu teisi muutis oluliselt. Rohkete liikide arvukust kahandas rängalt jää edasilükkumisest ja taandumisest tingitud edasitagasi ränne. Imetajad, kes järgisid liustike edasi-tagasi liikumist maismaal, olid karu, piison, põhjapõder, muskusveis, mammut ja mastodon.

¹⁴ Mammut otsis avaraid preeriaid, kuid mastodon eelistas metsaalade varjulisi äärevööndeid. Mammuteid uitas veel hiljuti Mehhikost Kanadani, nende Siberi teisend kattus karvadega. Mastodon püsis Põhja-Ameerikas seni, kuni selle hävitas punane inimene, nii nagu valge inimene hävitas hiljem piisoni.

¹⁵ Põhja-Ameerika viimasel jääajal surid seal välja hobune, taapir, laama ja mõõkhambuline tiiger. Nende asemele saabusid Lõuna-Ameerikast laisikud, vöölased ja vesisead.

¹⁶ Elu paratamatu teisale siirdumine pealetungiva jää ees põhjustas taimede ja loomade erakordset segunemist ning viimase jää taandudes jäid paljud arktilised looma- ja taimeliigid mõnede kõrgetele mäetippudele, kuhu nad olid liustiku eest põgenenud. Seetõttu võib neid ümberpaiknenud taimi ja loomi tänapäeval leida kõrgel Euroopa Alpidest ja isegi Põhja-Ameerikas Apalatsi mägedes.

¹⁷ ¶ Jääaeg on viimane lõpulejõudnud geoloogiline ajastu, niinimetatud *pleistotseen*, mis kestis üle kahe miljoni aasta.

¹⁸ ¶ 35 000 aastat tagasi jõudis suur jäätumine lõpule, välja arvatud planeedi polaaraladel. See periood on tähtis ka selle poolest, et umbes sel ajal saabusid Aineline Poeg ja

Tütar ning algas Aadama usuline elukorraldus, mis vastas ligikaudu holotseeni ehk jääaja-järgse ajastu algusele.

¹⁹ ¶ Jutustus, mis räägib ajast, mil algas imetajate elu, ja lõpeb jää taandumise ning edasiste ajalooliste aegade,

hõlmab peaaegu viiskümmend miljonit aastat. See on viimane — praegune — geoloogiline periood ning teie teadlased nimetavad seda *kainosoikumiks* ehk uusaegkonnaks.

²⁰ [Esitanud kohalik Elukandja.]

VARASE INIMESE ÜRGRASSID

LIGIKAUDU miljon aastat tagasi ilmusid äkki ja kolme järjestikuse mutatsiooniga inimkonna otsesed esivanemad, kes põlvnesid leemuri tüüpi, platsentaga imetajate varasest tüvikonnast. Nende varaste leemurite domineerivad jooned pärinesid arengulise eluplasma läänepoolsest ehk hilisemast ameerika rühmast. Kuid enne inimese esivanemate otseliini sisseadmist täiustus see tüvikond Aafrikas arenenud keskmisena istutatud elu panustega. Idapoolne elurühm ei andnud inimliigi tegelikku tekkimisse peaaegu mingit panust.

1. VARASED LEEMURITÜÜBID

¹ Inimliigi esivanematega seotud varased leemurid ei olnud otseses seoses varem eksisteerinud gibbonite ja inimahvidega, kes elasid Euraasias ja Põhja-Aafrikas ning kelle järeltulijad on püsinud praeguse ajani. Nad ei olnud ka praegust tüüpi leemuri järeltulijad, kuigi pärinesid nende mõlema ühisest, juba ammu väljasurnud esivanemast.

² Need varased leemurid arenesid küll välja läänepoolkeral, kuid inimkonna otsesed imetajatest esivanemad tekkisid Kagu-Aasias, elu keskmises esialgses istutamiskohas, kuid selle idapoolsete alade piiril. Mitu miljonit aastat tagasi olid põhja-ameerika tüüpi leemurid rännanud üle Beringi maasilla läände ja liikusid aegamööda piki Aasia rannikut kagu poole. Need rändavad suguharud jõudsid lõpuks tervislikku piirkonda, mis asus tollase laienenud Vahemere ja Hindustani poolsaare kõrgete mäestikupiirkondade vahel. Neil Indiast läänes paiknevatel aladel liitusid nad teiste, soodsate tüvikondadega ja kujunesidki inimsoo esivanemateks.

³ Aja möödudes jäi India mererannik mägedest kagu pool järk-järgult vee alla, mis selle piirkonna elu täielikult muust maailmast eraldas. Sellele Mesopotaamia ehk Pärsia poolsaarele pääses vaid põhjaosa kaudu, kuid sellegi tee lõikasid lõuna poole tungivad liustikud korduvalt ära. Ning just sellel, tol ajal peaaegu paradiislikul alal ja just selle leemuritüüpi imetaja arenenumatest järeltulijatest tekkiski kaks suurt rühma, praegused inimahvid ja praegused inimesed.

2. ÜRGIMETAJAD

¹ Veidi üle miljoni aasta tagasi ilmusid äkki mesopotaamia ürgimetajad, põhjaameerika leemuri tüüpi, platsentaga imetaja otsesed järeltulijad. Need olid peaaegu üheksakümne sentimeetri pikkused väikesed aktiivsed olendid; kuigi nad tavaliselt tagajalgadel ei käinud, võisid nad kergesti püsti seista. Nad olid karvased ja väledad ning vadistasid ahvide moodi, kuid erinevalt inimahvidest olid nemad lihasööjad. Neil oli algeline vastu kämmalt painduv põial ja väga kasulik haardvarvas. Sealtmaalt arenes inimese-eelsetel liikidel vastu kämmalt painduv põial üha edasi, kuna suure varba haaramisjõud kadus üha enam. Hilisematel

inimahvidel säilis haardvarvas, kuid inimese tüüpi põialt neil ei arenenudki.

² Need ürgimetajad saavutasid oma täiskasvua kolmenelja-aastastena ning nende võimalik eluiga oli keskmiselt kakskümmend aastat. Järeltulijad sündisid reeglina ükshaaval, kuid vahel ka kaksikutena.

³ Selle uue liigi esindajatel oli oma suurusega võrreldes suurem aju kui ühelgi teisel seni maakeral elanud loomal. Neil oli palju emotsioone ja arvukalt instinkte, mis iseloomustasid hiljem ürginimest. Nad olid väga uudishimulikud ja vaimustusid väga oma ettevõtmiste õnnestumise üle. Toidunälg ja suguiha olid hästi arenenud ning algelises vastassoos peibutamises ja paarilise valimises avaldus selgelt suguline valik. Nad võitlesid raevukalt oma hõimlaste kaitsmiseks ja ilmutasid perekondlikes suhetes üsna suurt õrnust, neil oli häbile ja kahetsusele lähenev enesealandustunne. Nad olid väga kiinduvad ja oma paarilistele liigutavalt truud, aga kui asjaolud neid lahutasid, valisid nad uue partneri.

⁴ Olles kasvult väikesed ja ergu meelega, tajumaks kodumetsade ohte, arenes neil erakordne hirmutunne, mis ajendas rakendama tarku ettevaatusabinõusid aitamaks oluliselt kaasa liigi püsimajäämisele, näiteks algeliste varjualuste ehitamine kõrgele puude otsa, millega välditi paljusid maapinnal elamisega kaasnevaid ohte. Inimkonna hirmukalduvused saidki konkreetsemalt alguse neil aegadel.

⁵ Neil ürgimetajatel arenes niisugune suguharuvaim, mida polnud varem ilmnenu. Nad olid küll väga seltsivad, aga siiski äärmiselt riiakad, kui nende tavalist rutiini mingil viisil häiriti, ja nad ägestusid, kui neid põhjalikult vihastati. Nende sõjakas loomus tuli neile aga igati kasuks, arenenumad rühmad astusid oma vähemarenenud naabritega kõhklematult sõtta ja selektiivse ellujäämise tulemusena liik üha täiustus. Üsna pea allus selle piirkonna väiksemate olendite elu nende ülemvõimule ja väga vähesed vanematest mittelihasööjatest ahvitaolistest suguharudest jäid püsima.

⁶ Rohkem kui tuhande aasta jooksul paljunesid ja levisid need väikesed agressiivsed loomad üle Mesopotaamia poolsaare ning täiustusid pidevalt nii füüsilise tüübi kui ka üldise arukuse poolest. Ja täpselt seitsekümmend põlvkonda pärast selle uue suguharu tekkimist kõrgemat tüüpi leemurist esivanemast toimus uus epohhiloov areng — äkki eristusid Urantia inimolendite arengu järgmise olulise etapi esivanemad.

3. VAHEPEALSED IMETAJAD

¹ Ürgimetajate elujärgu algul, nende väledate olendite arenenud paari elupaigas puu otsas sündisid kaksikud, üks emane ja üks isane. Need olid oma esivanematega võrreldes tõeliselt ilusad väikesed loomad. Neil oli kehal vähe karvu, kuid see ei olnud neile puudeks, sest nad elasid soojas ja ühtlases kliimas.

² Need lapsed kasvasid veidi enam kui ühe meetri ja kahekümne sentimeetri pikkuseks. Nad olid igas suhtes oma vanematest suuremad, neil olid pikemad jalad ja lühemad käed. Nende põidlad paindusid peaaegu täiuslikult vastu kämmalt, olles mitmesugusteks töödeks peaaegu niisama sobivad kui inimese praegune põial. Nad kõndisid püsti, nende jalad sobisid kõndimiseks peaaegu niisama hästi kui hilisematel inimrassidel.

³ Nende aju oli vähem arenenud ja väiksem kui inimolenditel, ent palju kõrgemalt arenenud ja palju suurem kui nende esivanematel. Kaksikutel ilmnis juba varakult kõrge intellekt ning neid tunnustati peagi kogu ürgimetajate suguharu juhtidena, millega loodi tegelikult algelist tüüpi ühiskonnakord ja algeline majanduslik tööjaotus. Õde ja vend paaritusid ning peagi oli neil kakskümmend üks üsna omasugust last, kõik üle ühe meetri ja kahekümne sentimeetri pikad ja igas suhtes oma esivanemate liigist arenenumad. Sellest uuest rühmast sai vahepealsete imetajate tuumik.

⁴ Kui see uus ja arenenum rühm arvuliselt suurenes, puhkes halastamatu sõda. Pärast selle kohutava võitluse lõppu ei olnud enam ühtki varem eksisteerinud esivanematest ürgimetajate rassi esindajat elus. Liigi väiksema arvulisem, kuid võimsam ja arukam haru oli oma esivanemate arvel püsima jäänud.

⁵ Ning nüüd sai sellest olendist peaaegu viieteistkümneks tuhandeks aastaks (kuuesajaks põlvkonnaks) maailmaosa hirm. Kõik eelmiste aegade suured ja tigedad loomad olid hävinud. Nende alade kohalikud suured loomad ei olnud lihasööjad ja kasside perekonna suuremad liigid, lõvid ja tiigrid, ei olnud veel maakera sellesse erilisel kaitstud piirkonda tunginud. Seetõttu said need vahepealsed imetajad vaprateks võitlejateks ja allutasid kogu oma maanurga.

⁶ Võrreldes oma esivanematega olid vahepealsed imetajad igas suhtes täiuslikumad. Isegi nende võimalik eluiga oli pikem, ulatudes umbes kahekümne viie aastani. Selles uues liigis ilmnis mitmeid algelisi inimlikke jooni. Lisaks oma esivanemates ilmnunud sünnipärastele kalduvustele olid need vahepealsed imetajad võimelised väljendama teatavates vastumeelsetes olukordades vastikustunnet. Neis ilmnis selgelt ka varude soetamise instinkt; nad peitsid toitu, et seda hiljem kasutada, ja armastasid väga koguda siledaid ümaraid kivikesi ning teatavat liiki ümmargusi kive, mis sobisid sõjamoonaiks, millega end kaitsta või vaenlast rünnata.

⁷ Vahepealsed imetajad olid esimesed, kellel ilmnis selgelt ehitamiskalduvus, nagu näitas ka nende võistlemine nii puu otsa majade ehitamises kui ka paljude tunnelitega maa-aluste pelgupaikade rajamises. Nad olid üldse esimesed imetajaliik, kes kaitses end puu otsa ja maa alla ehitatud varjupaikadega. Nad loobusid suures osas puude otsas elamisest, elades päeval maapinnal ja magades öösel puu otsas.

⁸ Aja möödudes tekkis nende arvukuse loomuliku kasvuga lõpuks tihe konkurents toidu ja vastassoo pärast, mis

kulmineerus paljude ohvririkaste lahingutega, nii et peaaegu kogu liik hävis. Võitlused jätkusid, kuni ellu jäi vaid üks, vähem kui sajaliikmeline rühm. Ent nüüd valitses taas rahu ja see üksildane püsijäänud suguharu ehitas endale puude otsa uued magalad ja jätkas taas oma normaalset poolrahuellu eksistentsi.

⁹ ¶ Vaevalt oskate kujutleda, kui võrd väljasuremise äärel teie inimese-eelsed esivanemad aeg-ajalt on olnud. Kui kogu inimsoo esivanemaks olnud konn oleks hüpanud ühel teataval juhul viis sentimeetrit vähem, oleks kogu areng kulgenud hoopis teisiti. Ürgimetajate otsene leemuritaoline ema pääses surmast vähemalt viis korda vaid juuksekarva võrra, enne kui sünnitas uue kõrgema imetajaklassi isa. Ent kõige lähemal hukule oldi siis, kui välk lõi puusse, mille otsas magas primaadikaksikute tulevane ema. Mõlemad neist vahepealsetest imetajatest vanematest said tugeva šoki ja tõsise põletuse; see taevast tulnud välk tappis kolm nende seitsmest lapsest. Need arenevad loomad olid peaaegu ebausklikud. Paar, kelle puukodusse välk lõi, oli tegelikult vahepealsete imetajate liigi arenenuma rühma juht, kelle eeskujul siirdus üle poole suguharust, arukamad pered, sellest paigast ligikaudu kolme kilomeetri kaugusele ja hakkas ehitama puude otsa uusi eluasemeid ning maa alla uusi varjupaiku — ajutisi pelgupaiku ootamatu ohu puhuks.

¹⁰ Varsti pärast kodu valmimist sündisid sellel palju võitlusi üle elanud paaril kaksikud, kõige huvitavamad ja tähtsamad loomad, kes kuni selle ajani üldse olid maailma sündinud, sest nad olid esimesed uuest *primaatide* liigist, inimese-eelse arengu järgmisest olulisest etapist.

¹¹ ¶ Samaaegselt nende primaatidest kaksikute sünniga sündisid kaksikud ka ühel teisel paaril — vahepealsete imetajate suguharu eriti mahajäänud emasel ja isasel, kes olid nii vaimselt kui ka füüsiliselt vähem arenenud. Need kaksikud, üks emane ja teine isane, ei olnud vallutamisest huvitatud. Neid huvitas vaid toiduhankimine ja et nad liha ei söönud, kaotasid nad saakloomade otsimise vastu peagi igasuguse huvi. Need alaarenenud kaksikud said praeguste inimahvide eellasteks. Nende järeltulijad koonduisid soojematesse lõunapoolsetesse piirkondadesse, kus oli pehme kliima ja külluses troopilisi puuvilju, ning nad elavad seal tänapäevani üsna samamoodi, välja arvatud harud, mis paaritusid varasemat tüüpi gibonite ja inimahvidega ning on selle tagajärjel suuresti mandunud.

¹² Seega on selgesti näha, et inimene on inimahviga suguluses vaid selle poolest, et mõlemad põlvnevad vahepealsetest imetajatest, suguharust, kus sündis ja seejärel eraldus üheaegselt kaks kaksikutepaari: vähemarenenud paar, kelle saatuseks sai praeguste ahvitüüpide, paavianide, šimpansi ja gorilla väljaarendamine; ja kõrgemalt arenenud paar, kelle saatuseks sai jätkata inimese endani arenevat tõusu-liini.

¹³ Nüüdisaegne inimene ja ahvilised pärinesid küll samast suguharust ja liigist, kuid mitte samadest vanematest. Inimese eellased põlvnevad selle vahepealsete imetajate sugukonna valikjäänuki parematest tüvikondadest, nüüdis-

aegsed ahvid (välja arvatud teatavad varem eksisteerinud leemurite, gibbonite, inimahvide ja teiste ahvitaoliste olen-dite tüübid) on selle vahepealsete imetajate rühma kõige vähemarenenud paari järeltulijad, kusjuures see paar jäi el-lu vaid seetõttu, et peitis end oma suguharu viimase äge-da lahingu ajal kaks nädalat maa-aluses toiduhoidlas ja tuli välja alles siis, kui sõjategevus oli ammu lõppenud.

4. PRIMAADID

¹ Pöördume tagasi kõrgelt arenenud kaksikute, emase ja isase juurde, kes olid vahepealsete imetajate suguharu kaks juhtivat liiget: need loomalapsed olid ebatavalist klas-si, neil oli kehal veel vähem karvu kui nende vanematel, ja lapsena püüdsid nad kangekaelselt püsti käia. Nende esi-vanemad olid alati õppinud tagajalgadel käima, kuid need primaatidest kaksikud seisis algusest peale püsti. Nad sir-gusid enam kui meetri ja viiekümne sentimeetri pikku-seks ja nende pead kasvasid teiste suguharuliikmete pea-dest suuremaks. Nad õppisid küll varakult omavahel mär-kide ja hääletsuste abil suhtlema, kuid ei suutnud neid uusi sümboleid oma rahvale selgeks teha.

² Umbes neljateistkümneaastasena põgenesid nad oma suguharust lääne poole, et pere üles kasvatada ja pan-na alus uuele primaatide liigile. Neid uusi olendeid ongi väga kohane *primaatideks* nimetada, sest nad olid inimese enda otsesed ja vahetud loomadest esivanemad.

³ Selliselt asustasidki primaadid tol ajal pikalt lõuna-merre ulatuva Mesopotaamia poolsaare lääneranniku piir-konna, nende vähemarukate lähisugulaste suguharud ela-sid aga poolsaare tipu ümbruses ja piki idarannikut.

⁴ ¶ Primaadid olid vahepealsetest imetajatest eellastest inimlikumad ja vähem loomalikud. Uue liigi skelett sarna-ses oma proportsioonidelt väga algeliste inimrasside skele-tiga, nende inimesetüüpi käe- ja jalalaba olid täielikult välja arenenud. Need olendid võisid kõndida ning isegi joosta sama hästi kui kõik nende hilisemad inimestest järeltuli-jad. Puu otsas elamisest nad suures osas loobusid, kuigi pei-tusid ööseks ohutuse mõttes ikka veel puude otsa, sest olid väga kartlikud nagu nende varasemad esivanemadki. Nad hakkasid rohkem oma käsi kasutama, mis arendas hästi ajutegevust, kuid nende meelt poleks saanud veel päriselt inimmeeleks nimetada.

⁵ Kuigi oma emotsionaalse loomuse poolest erinesid primaadid eellastest vähe, ilmnes nende kalduvustes roh-kem inimlikkust. Nad olid tegelikult suurepäraseid kõrgelt arenenud loomad, kes jõudsid küpsuseni ligikaudu küm-neaastaselt, ja nende loomulik eluiga oli umbes neliküm-mend aastat. See tähendab, et nad oleksid võinud nii kaua elada, kui oleksid surnud loomulikku surma, ent neil va-rastel aegadel surid loomulikku surma üldse väga vähesed loomad; olemisvõitlus oli selleks liiga pingeline.

⁶ Ja nüüd, pärast peaaegu üheksasaja põlvkonna jookslu toimunud arengut, mis hõlmas ligikaudu kakskümmend üks tuhat aastat alates ürgimetajate tekkimisest, sündis pri-maatidel *äkki* kaks tähelepanuväärset olendit, kaks esimest tõelist inimolendit.

⁷ ¶ Seega said Põhja-Ameerika leemuritüübist põlvne-nud ürgimetajatest alguse vahepealsed imetajad ja neist va-hepealsetest imetajatest omakorda kõrgelt arenenud pri-maadid, kes said algelise inimrassi vahetuteks esivanema-teks. Primaadid olid inimese arengus viimane oluline lüli, ent vähem kui tuhande aastaga polnud neist erakordsetest suguharudest enam ühtki isendit järel.

5. ESIMESED INIMOLENDID

¹ Aastast 1934 pKr tagasi kahe esimese inimolendi sün-nini on täpselt 993 419 aastat.

² Need kaks tähelepanuväärset loodud-olendit olid tõelised inimolendid. Neil olid täiuslikud inimese pöid-lad nagu ka paljudel nende esivanematel ning täpselt sama täiuslikud jalalabad kui praegustel inimrassidel. Nad olid kõndijad ja jooksjad, mitte ronijad; suure varba haaramis-funktsioon oli kadunud, täielikult hävinud. Kui oht neid puu otsa ajas, ronisid nad täpselt samamoodi, nagu seda teeksid tänapäeva inimesed. Nad ronisid mööda puutüve karu kombel, mitte šimpansi või gorilla moodi, kes hoog-levad üles mööda oksa.

³ Esimesed inimolendid (ja nende järeltulijad) jõudsid täisküpsuseni kaheteistkümneaastaselt ning nende võima-lik eluiga oli ligikaudu seitsekümmend viis aastat.

⁴ Neil inimkaksikutel ilmnes varakult palju uusi emot-sioone. Nad imetlesid nii esemeid kui ka teisi olendeid ja olid üsna edevad. Ent kõige suurem edusamm nende emot-sionaalses arengus oli tõeliste inimlike tunnete uue rüh-ma, palveldamisrühma äkiline ilmumine, mis hõlmas au-kartust, harrast austust, alandlikkust ja isegi algelist tänu-likkust. Hirm koos teadmatusega loodusnähtuste suhtes sünnitab paratamatult algelise religiooni.

⁵ Need polnud mitte ainsad neis algelistes inimestes ilmnunud tunded, algelisel kujul olid olemas ka paljud kõr-gemad tundmused. Nad tunnetasid ähmaselt kahjutun-net, häbi ja etteheiteid ning olid teravalt teadlikud armas-tusest, vihkamisest ja kättemaksust, olles vastuvõtlikud ka märkimisväärsele kadedustundele.

⁶ Need kaks esimest inimest — kaksikud — olid oma primaatidest vanematele suur katsumus. Nad olid nii uu-dishimulikud ja seiklushimulised, et oleksid enne kaheksa-aastaseks saamist palju kordi peaaegu oma elu kaotanud. Kaheteistkümneaastaselt oli neil tegelikult üsna palju ar-me.

⁷ Nad õppisid väga varakult verbaalselt suhtlema. Küm-neaastaselt olid nad töötanud välja peaaegu poolesajast mõttest koosneva täiustatud märgi- ja sõnakeele ning olid oma esivanemate tahumatut suhtlemisviisi tunduvalt täiustanud ja avardanud. Ent kuidas nad ka ei püüdnud, suutsid nad oma vanematele õpetada vaid väheseid oma uutest märkidest ja sümboolitest.

⁸ Umbes üheksa-aastasena kõndisid nad ühel ilusal päe-val mööda jõekallast ja arutasid omavahel olulisi asju. Kõik Urantial asunud taevased intellektid, mina kaasa arvatud, viibisid vaatlejatena selle keskpäevase kohtumise juures. Nad jõudsid sel sündmusrikkal päeval arusaamisele, et

hakkavad elama koos ja teineteise jaoks, ning see oli esimene tervest reast sellistest kokkulepetest, mis kulmineerusid lõpuks otsuses põgeneda oma vähemarenenud kaaslaste juurest ja rännata põhja poole, aimamata, et panevad sellega aluse inimsoole.

⁹ Kuigi me kõik olime väga mures nende kahe väikese metslase plaanide pärast, olime võimetud nende mõtetegevust suunama; me ei mõjutanud — ei saanud mõjutada meelevaldselt nende otsuseid. Kuid meie, Elukandjad, aitasime meile planeedil tegutsemiseks lubatud piirides koos oma kaaslastega inimkaksikuid põhja poole juhtida, eemale nende karvasest ja osaliselt veel puu otsas elavast rahvast. Ja kaksikud *rändasidki* omaenda aruka valiku tulemusena ning tänu meie juhendamisele *põhja poole*, eraldatud piirkonda, kus neil ei olnud ohtu bioloogiliselt manduda, segunedes oma vähemarenenud sugulastega primaatide suguharudest.

¹⁰ Veidi enne kodumetsadest lahkumist kaotasid nad gibbonite ründeretke tagajärjel ema. Kuigi emal polnud nende arukust, tundis ta oma järeltulijate vastu tõeliselt suurt imetajakiindumust ning andis kartmatult oma elu, püüdes imelist paari kaitsta. Tema ohver ei olnud asjatu, sest ta pidas vaenlast kinni, kuni isa saabus abijõuga ja lõi sissetungijad põgenema.

¹¹ Varsti pärast seda lahkus noor paar oma kaaslastest, et panna alus inimsoole, nende primaadist isa oli aga lohutamatu — masendatud. Ta keeldus söömast, kuigi ta teised lapsed töid talle toitu. Kaotanud oma targad järeltulijad, ei tundunud elu tema tavaliste kaaslaste seas enam elamist väärt. Ta uitas metsas ringi, langes vaenulike gibbonite kätte ja peksti surnuks.

6. INIMMEELE ARENG

¹ Meie, Urantia Elukandjad, olime kogu selle aja valvsalt oodanud alates hetkest, mil istutasime planeedi vetesse esmakordselt eluplasma, ning esimeste tõeliste intellekti- ja tahteolendite ilmumine tegi meile muidugi rõõmu ja andis ülima rahuldustunde.

² Kaksikute vaimse arengu jälgimiseks olime vaadelnud nende seitsme meelevaivaimu tegevust, kes olid määratud Urantiale koos meie saabumisega planeedile. Planeedi elu kogu pika evolutsiooni jooksul olid need väsimatud meelehoolekandjad näidanud pidevalt, et nad suudavad üha paremini kontakteeruda üha kõrgemate loomolendite järjest arenenuma ajuga.

³ Ürgalgse loomariigi instinktiivses ja reflektorses käitumises sai algul tegutseda ainult *intuitsioonivaim*. Kõrgemate tüüpide eristumisel sai *arusaamisvaim* annetada neile loodud-olenditele mõtete spontaanse seondumise. Hiljem täheldasime *julgusevaimu* tegutsemist, arengulisel loomadel arenes tegelikult algelisel kujul kaitsev eneseteadvus. Pärast imetajarühmade ilmumist nägime üha suuremal määral *teadmisevaimu* avaldumist. Ja kõrgemate imetajate areng tõi kaasa *nõuandevaimu* tegevuse, mille tulemusena kasvas karjainstinkt ja käivitus algeline sotsiaalne areng.

⁴ Nii ürgimetajate, vahepealsete imetajate kui ka primaatide arengus täheldasime esimese viie meelevaivaimu toetust üha enam. Kuid kaks ülejäänud vaimu, kõrgeimad meelvaimud, ei olnud veel kunagi saanud Urantia-tüüpi arengulises meeles tegutseda.

⁵ Kujutlege, kuidas me ühel päeval rõõmustasime — kaksikud olid umbes kümneaastased — kui *palveldamisvaim* esmakordselt emase ja veidi hiljem isase kaksiku meelega ühendusse astus. Me teadsime, et kulmineerumas oli miski, mis oli inimmeelega lähedases suguluses; ja kui nad siis ligikaudu aasta pärast, sügava mõtiskluse ja sihikindla otsuse tulemusena otsustasid kodust põgeneda ja põhja poole rännata, hakkas Urantial, neis kahes nüüd inim-moistuseks tunnistatud meeles, tegutsema *tarkusevaim*.

⁶ Seitse meelevaivaimu mobiliseerusid nüüd kohe uue korra järgi. Olime pinevas ootuses; mõistsime, et on lähemas kauaoodatud tund; teadsime, et kohe on vilja kandmas meie pikaajaline pingutus arendada Urantial välja tahteolendid.

7. URANTIA TUNNUSTAMINE ASUSTATUD MAAILMANA

¹ Meil ei tulnud kaua oodata. Järgmisel päeval pärast kaksikute põgenemist tekkis Urantia planeedi vastuvõtukeskuses keskpäeval universumiringluste signaalide esimene katsevälgatus. Olime kõik muidugi ärevil, mõistes, et on oodata suursündmust, ent kuna see maailm oli elukatsejaam, polnud meil vähimatki aimu, kuidas meile planeedi intellekti elu tunnustamisest täpselt teatatakse. Meil ei tulnud kaua teadmatuses viibida. Kolmandal päeval pärast kaksikute põgenemist ja enne Elukandjate korpuse lahkumist saabus Nebadoni peaingel planeedile lähteringlust moodustama.

² See oli Urantial sündmusrikas päev, mil meie väike rühm kogunes planeedi kosmosesidepooluse ümber ja sai Salvingtonilt planeedi asja sisseseatud meelingluse kaudu esimese teate. Ning see esimene teade, mille dikteeris peainglite korpuse ülem, oli järgmine:

³ „Urantia Elukandjatele — Tervitus! Teatame, et Salvingtonil, Edential ja Jerusemil on väga hea meel registree-rida Nebadoni keskuses signaal tahtevääriskusega meele eksisteerimise kohta Urantial. Kaksikute sihikindlat otsust põgeneda põhja poole ja eraldada oma järeltulijad vähemarenenud esivanematest on tähele pandud. See on Urantial esimene meele, inimtüüpi meele otsus ning seab automaatselt sisse sideringluse, mille kaudu me käesolevat tunnustamissõnumit edastame.”

⁴ Seejärel saabusid uue ringluse kaudu Edentia Kõige-kõrgemate tervitused koos juhustega kohalikele Elukandjatele, mis keelasid meil sellesse meie poolt sisseseatud elumudelisse sekkuda. Meil keelati vahele segada inimprogressi küsimustesse. Ei maksa arvata, et Elukandjad sekkuvad kunagi meelevaldselt ja mehaaniliselt planeedi evolutsiooni kavade loomulikkulgu, sest me ei tee seda. Kuni selle ajani oli meil lubatud keskkonda juhtida ja eluplasmat eriliselt kaitsta, nüüd aga tuli see erandlik, kuid täiesti loomulik järelevalve lõpetada.

⁵ Ning niipea kui Kõigekõrgemad oma jutu lõpetasid, jõudis planeedile Satania süsteemi tollase suverääni Luciferi kaunis sõnum. Elukandjad kuulsid nüüd omaenda ülema tervitussõnu ja said temalt loa Jerusemi tagasi pöörduda. Selle Luciferi sõnumiga võeti Elukandjate töö Urantial ametlikult vastu ja meid vabastati igasugusest tulevasest kriitikast meie pingutuste suhtes täiustada Satania süsteemis sisseseatud Nebadoni elumudeleid.

⁶ Salvingtonilt, Edentialt ja Jerusemilt saabunud sõnumid tähistasid ametlikult Elukandjate pikki ajastuid kestnud järelevalve lõppu planeedil. Nad olid ajastuid valves olnud, neid olid abistanud vaid seitse meelevaimu ja Füüsilised Meisterjuhtijad. Ja nüüd, mil planeedi arengu-

listes loodud-olendites oli tekkinud tahe, võime valida palveldamine ja tõus, mõistsime, et meie töö on lõpule jõudnud, ning meie rühm valmistus lahkuma. Kuna Urantia oli elu teisendamise maailm, anti luba jätta kohale kaks vanemat Elukandjat koos kaheteistkümne abilisega, ning mind valiti sellesse rühma ja ma olen sellest ajast saadik Urantial viibinud.

⁷ Urantiat tunnustati ametlikult Nebadoni universumis inimestega asustatud planeedina täpselt 993 408 aastat tagasi (aastast 1934 pKr). Bioloogiline areng jõudis taas inimese tahtevääriskuse tasemeni, Satania planeedile number 606 oli saabunud inimene.

⁸ [Esitanud Urantial asuv Nebadoni Elukandja.]

ESIMENE INIMPEREKOND

URANTIA registreeriti asustatud maailmana, kui esimesed kaks inimolendit — kaksikud — olid üheteistkümnendaastased ja enne, kui nad olid saanud tegelike inimolendite teise põlvkonna esiklaste vanemateks. Salvingtoni peaingli sõnum planeedi ametliku tunnustamise kohta lõppes järgmiste sõnadega:

² „Satania planeedile number 606 on ilmunud inim-meel ja nende uue rassi vane-mate nimed on *Andon* ja *Fonta*. Ja kõik peainglid palvetavad, et neile loodud-olenditele saaks kiiresti annetada Kõikse Isa vaimu, isikliku, sisimas elava kingituse.”

³ ¶ Andon on Neadoni nimi, mis tähendab „esimene Isa-sarnane loodud-olend, kelles ilmneb inimlik täiuseihalus”. Fonta tähendab „esimene Poja-sarnane loodudolend, kelles ilmneb inimlik täiuseihalus”. Andon ja Fonta said oma nime teada alles siis, kui need anti neile nende ühtesulamisel Mõttekohandajatega. Kogu oma sureliku elu ajal Urantial nimetasid nad teineteist nimedega Sonta-an ja Sonta-en. Sonta-an tähendas „emale armas” ja Sonta-en „isale armas”. Nad andsid teineteisele nimed, mille tähendus kõneleb nende vastastikusest austusest ja armastusest.

1. ANDON JA FONTA

¹ Andon ja Fonta olid paljuski kõige tähelepanuväärsem inimolendite paar, kes on kunagi maakeral elanud. See imeline paar, need kogu inimkonna tegelikud vanemad, olid igas suhtes paljudest oma otsestest järeltulijatest arenenumad ning erinesid oluliselt kõigist vahetutest ja kaugematest esivanematest.

² Esimese inimpaari vanemad erinesid oma suguharu keskmisest tasemest pealtnäha vähe, kuid kuulusid siiski selle arukamate liikmete hulka, rühma, mis õppis esimesena kive heitma ja võitluses nua kasutama. Nad kasutasid ka teravaid kivi-, räni- ja luuogasid.

³ Veel vanemate juures elades oli Andon kinnitanud loomakõõluste abil nua otsa terava ränikivitüki ja kasutanud seda relva vähemalt tosin korda nii enda kui ka oma niisama seiklushimulise ja uudishimuliku õe elu päästmiseks, kes teda kõigil tema uurimisretkedel alati saatis.

⁴ Andoni ja Fonta otsus primaatide suguharu eest põgeneda näitab, et nende meele kvaliteet ületas kaugelt madalamat intellekti, mis oli iseloomulik nii paljudele nende hilisematele järeltulijatele, kes alandusid paarituma vähearenenud nõbudega inimahvide suguharudest. Kuid nende ähmane tunne, et nad on midagi enam kui loomad, tuleb sellest, et neil oli olemas isiksus, ning see täienes veelgi tänu Mõttekohandaja kohalolekule nende sisimas.

2. KAKSIKUTE PÕGENEMINE

¹ Kui Andon ja Fonta olid otsustanud põhja poole põgeneda, valdas neid mõneks ajaks ka hirm, eriti kartus oma isa ja lähedasi perekonnaliikmeid pahandada. Nad kujutlesid, kuidas vihased sugulased neid ründavad, ja mõistsid, et nende niigi kadedad suguharukaaslased võivad nad tappa. Noorena olid kaksikud veetnud suurema osa ajast teineteise seltsis ning polnud seetõttu primaatide suguharu loomadest nõbude seas eriti populaarsed. Nende seisundit suguharus polnud parandanud ka eraldiasuva ja palju parema kodu ehitamine puu otsa.

² Ning kui neid selles uues kodus puu otsas äratas ühel ööl tugev torm, hoidsid nad teineteist hirmunult ja armastavalt embuses ning otsustasid lõplikult ja täielikult, et põgenevad oma suguharu elupaigast ja oma kodust puu otsas.

³ Nad olid endale umbes poole päevatee kaugusele põhja puu otsa lihtsa pelgupaiga valmistanud. See oli nende salajane ohutu peidukoht esimeseks kodumetsadest eemalviibimise päevaks. Kuigi ka kaksikud tundsid primaatidele omast surmahirmu öösel maapinnal viibimise ees, kiirustasid nad juba enne öö saabumist rännakule põhja poole. See öine teekond nõudis neilt vaatamata täiskuule ebatavalist julgust, kuid nad järeldasid õigesti, et öösel on nende äraoleku avastamine ning jälitamine suguharukaaslaste ja sugulaste poolt vähem tõenäoline. Nende plaanitsetud kohtumine toimus ilma vahejuhtumiteta veidi pärast keskööd.

⁴ Teel põhja poole avastasid nad lahtise ränikivilademe. Leidnud sealt palju mitmesuguseks otstarbeks sobiva kujukive, korjasid nad endale tulevikuks paraja varu. Püüdes ränikive lihvida, et need teatud otstarveteks paremini sobiksid, avastas Andon, et neist lööb sädemeid, ja tal tekkis mõte teha tuld. Kuid see mõte ei saanud sel ajal veel kindlaks kavatsuseks, sest kliima oli tervislik ja tuld oli vähe vaja.

⁵ Kuid sügispäike vajus taevas madalamale ning põhja poole rännates läksid ööd üha jahedamaks. Nad olid juba sunnitud enda soojendamiseks loomanahku kasutama. Enne kui nad olid kodust kuu aega ära olnud, andis Andon oma kaaslasele märku, et ta oskab enda arvates ränikiviga tuld teha. Nad püüdsid kaks kuud ränikivi sädemeid tuletegemiseks kasutada, kuid see ebaõnnestus alati. Paar täk-sis iga päev sädemeid ja püüdis puud süüdata. Lõpuks ühel öhtul, umbes päikeseloojangu ajal, leiti saladuse lahendus, sest Fontal tuli mõte ronida lähedalkasvava puu otsa ja võtta sealt mahajäetud linnupesa. Linnupesa oli kuiv ja kergesti süttiv ning lõi seetõttu kohe lõkkele, niipea kui säde sellele langes. Nad olid õnnestumisest nii üllatunud ja ehmunud, et lasid tulel peaaegu kustuda, kuid päästsid selle sobivat kütust lisades. Siis hakkasid need kaks kogu inimkonna vanemat esmakordselt küttepuid otsima.

⁶ See oli nende lühikese, kuid sündmusrikka elu üks rõõmsamaid hetki. Nad istusid kogu öö ja vaatasid, kuidas lõke põleb, mõistes ähmaselt, et on teinud avastuse,

mis võimaldab neil kliimat trotsida ja saada seetõttu oma lõunamaadel elavatest loomadest sugulastest igavesti sõltumatuks. Pärast kolmepäevast puhkust ja tule üle röömustamist rändasid nad edasi.

⁷ Andoni primaatidest esivanemad olid sageli välgust süüdatud tuld alal hoidnud, kuid maakera loodud-olendid polnud seni osanud oma tahte järgi tuld süüdata. Läks veel kaua aega, enne kui kaksikud said selgeks, et kuiv sammal ja muud materjalid süütavad tuld niisama hästi kui linnupesad.

3. ANDONI PEREKOND

¹ Peaaegu kaks aastat pärast ööd, mil kaksikud kodust lahkusid, sündis nende esimene laps. Nad panid talle nimeks Sontad; ja Sontad oli esimene Urantial sündinud loodud-olend, kes mähiti sündides kaitsvatesse katetesse. Inimsugu oli tekkinud ja selle uue sündmusega kaasnes instinkt hoolitseda korralikult väetimate laste eest, mis iseloomustas intellektiklassi kuuluva meeledenevat arengut võrreldes puhtloomaliku meelega.

² Andonil ja Fontal oli kokku üheksateist last ning nad nägid oma eluajal peaaegu poolesaja lapselapse paariheitmist ja poolt tosinat lapselapselast. Perekond elas neljas kõrvutiasetsevas varjualuses kaljude vahel, mis olid pooleldi koopad, kusjuures kolm neist olid omavahel ühendatud käikudega, mis olid kaevatud pehmesse lubjakivisse Andoni laste väljamõeldud ränikivist tööriistadega.

³ Neil varastel andoniitidel ilmnes väga tugev suguharuvaim, nad küttisid rühmadena ega uidanud kunagi kodukohast väga kaugemale. Nad näisid mõistvat, et on eraldiasuv ning ainulaadne elusolendite rühm, kes peab seetõttu kokku hoidma. See lähedase suguluse tunne tulenes kahtlemata meeleadivaimude kõrgemast hoolitsusest nende meeledest.

⁴ ¶ Andon ja Fonta töötasid lakkamatult oma suguharu kasvatamise ning arendamise nimel. Nad elasid neljakümne kahe aastaseks, mil mõlemad surid maavärina ajal, kui nende peale langes kivirahn. Nende viis last ja üksteist lapselast hukkusid koos nendega ning peaaegu kakskümmend nende järeltulijat sai raskeid vigastusi.

⁵ Pärast vanemate surma võttis Sontad vaatamata oma raskele jalavigastusele sugukonna juhtimise üle ning talle oli tubliks abiliseks tema naine, ta vanim õde. Nende esimeseks tööks oli veeretada kohale kive ja mätta surnud vanemad, vennad, õed ja lapsed kindlalt nende alla. Seda matust ei tohiks ületähtsustada. Nende ettekujutused surmajärgsest ellujäämisest olid väga ebamäärased ja ähmased ning tulenesid suures osas nende fantastilistest ja värvikatest unenägudest.

⁶ ¶ Andoni ja Fonta suguselts hoidis kokku kuni kahekümnenda põlvni, mil konkurents toidu pärast ja sotsiaalsed pinged neid lahku ajasid.

4. ANDONIITIDE SUGUVÕSAD

¹ Ürginimestel — andoniitidel — olid mustad silmad ja tõmmu jume, midagi kollase ja punase vahepealset. Värvainet melaniini leidub kõigi inimolendite nahas. See on andoniitide algne nahapigment. Need varased andoniidid sarnanesid oma üldise välimuse ja nahavärvi poolest rohkem tänapäevaste eskimotega kui ükski teine praegu elav inimtüüp. Nad olid esimesed loodud-olendid, kes kasutasid kaitseks külma vastu loomanahku; neil oli kehal vaid veidi rohkem karvu kui tänapäeva inimestel.

² Varase inimese loomadest esivanemate suguharuelu lasi juba aimata arvukate sotsiaalsete kokkulepete algeid ja kui nende olendite emotsioonid avarusid ning aju täiustus, hakkas suguharus kohe kujunema ühiskonnakord ja uus tööjaotus. Nad olid ülimalt algatusvõimelised, kuid mänguinstinkt oli veel väga vähe arenenud ning huumorimeel puudus peaaegu täielikult. Ürginimene naeratas vahetevahel, kuid ei naernud kunagi südamest. Huumor sai hilisema, Aadama rassi pärisosaks. Need varased inimolendid ei olnud nii valutundlikud ega reageerinud nii ägedalt ebameeldivatele olukordadele kui paljud hilisemad arenevad surelikud. Sünnitamine ei olnud Fontale ega tema otsestele järeltulijatele valus ega kurnav katsumus.

³ ¶ Nende suguselts oli suurepärane. Mehed võitlesid kangelaslikult oma kaaslaste ja järglaste turvalisuse eest, naised olid armastavalt pühendunud lastele. Kuid nende patriotism piirdus üksnes oma suguharuga. Nad olid väga ustavad oma perekonnale; nad läksid oma lapsi kaitstes kõhklematult surma, kuid ei suutnud mõista, et peaksid püüdma maailma oma lapselaste heaks paremaks muuta. Altruism polnud inimsüdamel veel sündinud, kuigi neis Urantia põliselanikes olid juba olemas kõik religiooni sünniks olulised emotsioonid.

⁴ Need varased inimesed olid südantliigutaval moel oma kaaslastesse kiindunud ning omasid kindlasti tõelist, kuigi tahumatut ettekujutust sõprusest. Hilisematel aegadel oli üsna tavaline, et pidevalt toimuvates lahingutes vähemarenenud suguharudega mõni neist ürginimestest võitles vapralt ühe käega, teisega aga püüdis oma haavatud kaassõdalast kaitsta ja päästa. Neis ürginimestes oli juba liigutavalt aimata paljusid hilisema evolutsioonilise arengu kõige üllamaid ja väga inimlikke jooni.

⁵ ¶ Algses andoniitide suguharus säilis juhtimisliini katkematuna kuni kahekümne seitsmenda põlvkonnani, mil Sontadi otseste järglaste seas meessoost järeltulijaid ei olnud ja kaks valitsejapretendenti hakkasid võitlema ülemvõimu eest suguharus.

⁶ Enne andoniitide suguharude ulatuslikku laialihajumist oli nende varajastest pingutustest omavahel suhelda kujunenud hästiarenenud keel. See keel täiustus üha ja sellele lisandus peaaegu iga päev midagi, sest nende aktiivsete, püsimatute ja uudishimulike inimeste kujundatud keskkonnas tehti pidevalt uusi leiutisi ja kohandumisi. Ning sellest keelest sai Urantia sõna, varase inimperekonna keel kuni ajani, mil ilmusid värvilised rassid.

⁷ ¶ Aja möödudes kasvasid andoniitide suguharud arvuliselt ja laienevate perede omavahelises suhtlemises tekkis hõõrdumisi ja arusaamatusi. Nende inimeste meeli köitsid nüüd vaid kaks asja: jahipidamine toidu hankimiseks ja võitlemine kättemaksuks mõne naabersuguharu-poolse tõelise või oletatava ebaõigluse või solvangu eest.

⁸ Vaen tugevnes, puhkesid suguharusõjad ning võimekamate ja arenenumate rühmade parimate esindajate seas kanti tõsiseid kaotusi. Mõni kaotus oli korvamatu; mõni kõige väärtuslikum võimekuse- ja intellektitüvi läks maailma jaoks igaveseks kaduma. Need lakkamatud sugukondadevahelised sõjad ähvardasid seda varast rassi ja tema primitiivset tsivilisatsiooni hävitada.

⁹ Neid ürgseid olendeid oli võimatu ajendada rahu-meelselt koos elama. Inimene põlvnes võitlevatest loomadest ja tihedasti koos olles hakkasid kultuuritud inimesed üksteist ärritama ning solvama. Elukandjad teavad seda arenevate olendite kalduvust ja näevad seetõttu ette, et inimolendid jagunevad lõpuks vähemalt kolme, sagedamini isegi kuude selgelt erinevasse rassi.

5. ANDONIITIDE HAJUMINE

¹ Varased Andoni rassid ei tunginud eriti kaugele Aasiasse ega jõudnud algul Aafrikasse. Tolleaegne geograafia suunas neid põhja poole ning need inimesed rändasid üha enam ja enam põhja, kuni neile tuli ette kolmanda liustiku aeglaselt edasilükkuv jää.

² Enne kui see ulatuslik jääkate Prantsusmaale ja Briti saartele jõudis, olid Andoni ja Fonta järeltulijad rühkinud üle Euroopa edasi lääne poole ja moodustanud üle tuhande asula suurte jõgede äärde, mis suubusid tolleaegsesse sooja veega Põhjamerre.

³ Need andoniitide suguharud olid Prantsusmaa varased elanikud, kes elasid kümneid tuhandeid aastaid Somme'i jõe ääres. Somme on jõgi, mida liustikud ei muutnud, see voolas tol ajal merre umbes samamoodi kui praegu. Ning sellega on ka seletatav, miks Somme'i orus leidub kõikjal nii palju tõendeid andoniitide järeltulijatest.

⁴ Need Urantia põliselanikud ei elanud puude otsas, kuigi põgenesid hädas olles ikka veel puulatva. Nad elasid tavaliselt jõekallastel väljaulatuvate kaljurahnude all ja mäekülgedel paiknenud grottides, kust kõik lähenemisteed olid hästi näha ja oldi ka loodusjõudude eest varjul. Nii said nad mugavalt oma tule ümber olla, ilma et suits neid eriti oleks seganud. Nad polnud lausa koopaelanikud, kuigi jääkate jõudis hilisematel aegadel kaugemale lõunasse ja sundis nende järeltulijaid koobastesse elama asuma. Nad eelistasid elada lahtise taeva all metsa ääres ja oja kaldal.

⁵ Nad hakkasid väga varakult oma osaliselt katusega kaetud elupaiku kavalasti maskeerima ja ehitasid meisterlikult kivist magamistube, kuplikujulisi kivihütte, kuhu ööseks pugesid. Hüti sissekäigu sulgemiseks veeretati selle ette kivi, mõni suur kivi, mis oli pandud selleks hütte enne katusekivide lõplikku paigaldamist.

⁶ Andoniidid olid kartmatud ja edukad kütid ning kui metsamarjad ja teatavad puuviljad välja arvata, toitusid nad ainult lihast. Andon oli leiutanud kivikirve, kuid tema järeltulijad leiutasid varakult viskeoda ja harpuuni ning hakkasid neid tõhusalt kasutama. Lõpuks ometi hakkas tööriistu loov mõistus töötama koos riista kasutava käega ning need varased inimesed omandasid ränikivist tööriistade vormimisel suure osavuse. Nad rändasid ränikivi otsides kaugele, nii nagu praegused inimesed rändavad maa-kera teise otsa kulda, plaatina ja teemante otsima.

⁷ Need Andoni suguharud ilmutasid ka paljudel muudel viisidel arukust, mida nende taandarenevad järeltulijad ei saavutanud järgmise poole miljoni aasta jooksulgi, kuigi nad avastasid ikka ja jälle uuesti erinevaid tulesüütamisviise.

6. ONAGAR — ESIMENE TÕEÕPETAJA

¹ Mida enam andoniidid hajusid, seda tugevam oli suguharude kultuuriline ja vaimne taandareng peaaegu kümne tuhande aasta jooksul kuni Onagari ajani, kes võttis suguharude juhtimise enda peale, seadis nende vahele rahu ja juhtis neid esmakordselt kummardama „inimestele ja loomadele hinguse andjat”.

² ¶ Andoni filosoofia oli väga segane: ta oleks peaaegu hakanud tulekummardajaks, sest oli juhuslikust tule avastamisest suurt lohutust tundnud. Mõistus juhtis teda aga oma avastuselt päikese kui kõrgema ja aukartust äratavama soojus- ja valgusallika juurde, kuid see oli liiga kaugel ning seetõttu temast päikese kummardajat ei saanud.

³ Andoniidid kartsid juba varakult loodusjõude: äikest, värku, vihma, lund, rahet ja jääd. Kuid nälgi oli tung, mis neid neil varastel aegadel pidevalt saatis, ning kuna nad elatusid suures osas loomadest, arenes neil välja teatav loomade kummardamine. Suuremad toiduks tarvitavad loomad olid Andonile loomis- ja alalhoidmisjõu sümboolid. Neid mitmesuguseid suuremaid loomi võeti aeg-ajalt kummardamisobjektideks. Kui mingi konkreetne loom oli parajasti moes, joonistati koopaseintele tema ligikaudsed piirjooned, kui aga kunst hiljem edasi arenes, graveeriti seda loomjumalat ka mitmesugustele ehetele.

⁴ Andoniitide rahvastel tekkis väga varakult tava hoiduda suguharus au sees oleva looma liha söömisest. Selleks et oma noortele seda paremini mällu talletada, kujunes peagi välja austamistseremoonia, mida sooritati ühe niisuguse austatava looma keha ümber; veelgi hiljem arenes see algeline etendus järeltulijatel keerulisemateks ohverdamistseremooniateks. Ning selliselt saidki ohverdamised palveldamise üheks osaks. Seda ideed arendas Mooses edasi heebrea rituaalides ning apostel Paulus säilitas põhimõtteliselt doktriinina patu lunastamisest „vere valamisega”.

⁵ Toidu ülimat tähtsust nende primitiivsete inimolendite elus näitab ka palve, mida õpetas neile lihtsatele inimestele nende suur õpetaja Onagar. See palve oli järgmine:

⁶ „Oo, Elu Hingus, meie igapäevast toitu anna meile tänapäev, vabasta meid jää needusest, päästa meid meie

metsavaenlaste käest ja võta meid halastavalt vastu Suurde Teispoolusesse.”

⁷ ¶ Onagari keskus oli iidse Vahemere põhjarannikul praeguse Kaspia mere piirkonnas, asulas nimega Oban, mis oli peatuskoht, kust Mesopotaamia lõunaaladelt põhja suunduvad rännuteed läände pöörasid. Obanist lähetas Onagar õpetajaid kaugetesse asulatesse levitama oma uusi seisukohti ühestainsast Jumalusest ja oma ettekujutust hauatagusest elust, mida ta nimetas Suureks Teispooluseks. Need Onagari saadikud olid maailma esimesed misjonärid; nad olid ka esimesed inimolendid, kes küpsetasid liha ja kasutasid korrapäraselt tuld toiduvalmistamiseks. Nad küpsetasid lihatükke pulkade otsas ja kuumadel kivil. Hiljem küpsetasid nad tules isegi suuri lihakäntsakaid, kuid nende järeltulijad pöördusid peaaegu täielikult tagasi toore liha kasutamise juurde.

⁸ Onagar sündis 983 323 aastat tagasi (arvestades aastast 1934 pKr) ja elas kuuekümnelt üheksa aastaseks. Selle Planeedivürsti-eeslase aegade meistermeele ja vaimse juhi saavutuste loetelu on põnev lugu nende ürginimeste organiseerimisest tõeliseks ühiskonnaks. Ta asutas tõhusa suguharuvalitsuse, mille taolist järgnevad põlvkonnad ei saavutanud paljude aastatuhandete jooksul. Kuni Planeedivürsti saabumiseni polnud maakeral enam kunagi nii kõrget vaimset tsivilisatsiooni. Neil lihtsatel inimestel oli tõeline, kuigi algeline religioon, ent nende manduvad järeltulijad lasid sel hiljem kaduda.

⁹ Kuigi Andon ja Fonta nagu ka paljud nende järeltulijad olid Mõttekohandaja vastu võtnud, saabus alles Onagari ajal Urantiale suurel arvul Kohandajaid ja kaitseseeraveid. See oli tõeline ürginimese kuldajastu.

7. ANDONI JA FONTA ELLUJÄÄMINE

¹ Suurepärased inimrassile alusepanijad Andon ja Fonta leidsid tunnustust, kui Planeedivürsti saabudes Urantia üle kohut mõisteti, ning hiljem, eluasemeilmade elukorraldusest edasi liikudes, anti neile Jerusemi kodanikustatus. Kuigi neil pole kunagi enam lubatud Urantiale tagasi pöörduda, on nad teadlikud selle rassi ajaloost, millele nad aluse panid. Nad kurvastasid Caligastia reetlikkuse üle, tundsid südamevalu Aadama ebaõnnestumise pärast, ent olid ülimalt rõõmsad, kui saabus teade, et Miikael on valinud oma viimaseks annetumiskohaks nende maailma.

² Jerusemil sulasid nii Andon kui ka Fonta oma Mõttekohandajatega ühte, samuti mitmed nende lastest, kaasa arvatud Sontad, kuid enamik nende otsestest järeltulijatest saavutas vaid Vaimuga ühtesulamise.

³ Varsti pärast Jerusemile saabumist said Andon ja Fonta Süsteemi Suveräänilt loa pöörduda tagasi esimesse eluasemeilma teenima koos morontiaisiksustega, kes tervitavad Urantialt taevastesse sfääridesse saabuvald aja palverändureid. Ning nad on määratud sellesse teenistusse määramata ajaks. Seoses käesolevate ilmutustega püüdsid nad saata Urantiale tervitusi, kuid nende palve lükati targu tagasi.

⁴ ¶ Niisugune oli lugu Urantia ajaloo kõige kangelaslikumast ja põnevamast peatükist, lugu kogu inimkonna ainulaadsete vanemate arengust, eluvõitlustest, surmast ja igavesest ellujäämisest.

⁵ [Esitanud Urantial asuv Elukandja.]

VÄRVILISED ARENGURASSID

SEE on lugu Urantia arengurassidest alates Andoni ja Fonta aegadest peaaegu miljon aastat tagasi kuni Planeedivürsti aegadeni ja edasi jääaja lõpuni.

² Inimsugu on peaaegu miljoni aasta vanune ja selle ajaloo esimene pool vastab ligikaudu Planeedivürsti-eelsetele aegadele Urantial. Inimkonna ajaloo teine pool algab Planeedivürsti saabumisest ja kuue värvilise rassi ilmunisest ning vastab perioodile, mida peetakse üldiselt vanemaks kiviajaks.

1. ANDONIITIDEST ÜRGASUKAD

¹ Ürginimene ilmus maakerale evolutsioonilise arengu tulemusena veidi vähem kui miljon aastat tagasi ning tema kogemused olid tormilised. Ta püüdis instinktiivselt pääseda segunemisest vähemarenenud inimahvi suguharudega. Kuid viljatute, umbes 9000 meetri kõrgusel merepinnast paiknevate Tiibeti mägismaade tõttu ei saanud ta ida poole rännata; laienenud Vahemere tõttu, mis ulatus idas India ookeanini, ei saanud ta minna ka lõunasse ega läände, ja põhja poole suundudes tuli talle vastu edasiliikuv jää. Ent kuigi edasist rännet pidurdas jää ja kuigi laialihajuvad suguharud muutusid üha vaenulikumaks, ei hellitanud arukamad rühmad kunagi mõtet minna lõuna poole, oma karvaste, puu otsas elavate ja vähemarukate nõbude juurde.

² Sellest abitusest, mida põhjustas geograafilisest asukohast tingitud suletud keskkond — paremal mäed, vasakul vesi ja ees jää —, kasvasid välja paljud inimese varased usutunded. Ent need edumeelsed andoniidid ei soostunud kuidagi tagasi pöörduma oma lõunas elavate vähemarenenud ja puu otsas elavate sugulaste juurde.

³ Vastupidiselt oma mitteinimsugulaste tavadele vältisid andoniidid metsi. Metsades on inimene alati mandunud, inimareng on kulgenud edasi vaid avamaal ja kõrgematel laiuskraadidel. Avamaal valitsevad külm ja nälj stimuleerivad tegutsema, leiutama ja kokkuhoidlik olema. Need andoniitide suguharud olid karmi põhjamaise kliima raskustes ja puuduses arenemas praeguse inimsoo teerajajateks, kuid mahajäänud nõbud mõnulesid nende ühise varase päritolumaa lõunamaistes troopikametsades.

⁴ ¶ Need sündmused toimusid jää kolmanda pealetungi ajal, mis geoloogide arvestuse järgi on esimene. Esimesed kaks liustikku ei olnud Põhja-Euroopas ulatuslikud.

⁵ Jääajal oli Inglismaa enamasti Prantsusmaaga maismaa kaudu ühendatud, hiljem ühendas Sitsiilia maasild Euroopa Aafrikaga. Andoniitide rännete ajal oli olemas pidev maismaatee, mis algas Inglismaast läänes ja viis läbi Euroopa ja Aasia kuni Jaavani idas; kuid Austraalia oli taas eraldi, mis mõjutas veelgi selle maa omapärase fauna arengut.

⁶ ¶ 950 000 aastat tagasi olid Andoni ja Fonta järeltulijad kaugele itta ja läände rännanud. Läände liikudes suundusid nad üle Euroopa Prantsusmaale ja Inglismaale. Hilisematel aegadel tungisid nad ida poole kuni Jaavani, kus leiti hiljuti nende — niinimetatud jaava inimese — luid, ning rändasid siis edasi Tasmaaniasse.

⁷ Läände siirdunud rühmad saastusid ühistest esivanematest pärinevate mahajäänud tüvikondadega vähem kui itta suundunud rühmad, kes segunesid nii vabalt oma arengus mahajäänud, loomalike nõbudega. Need mitteedumeelsed indiviidid uitasid lõuna poole ja leidsid peagi paarilisi vähemarenenud suguharudest. Hiljem pöördus nende segaverelisi järglasi üha enam põhja tagasi, et heita paari arvukuselt kiiresti kasvavate andoniidi rahvastega, ning need kahetsusväärsed liidud kahjustasid alati arenenumat tüvikonda. Hinguse Andjat kummardas üha vähem ürginimeste asulaid. Seda varast ürgset tsivilisatsiooni ähvardas väljasuremine.

⁸ Ning nii on Urantial alati olnud. Rumalusest on arenenumatel lastud vabalt vähemarenenumatega sugu teha, mis on paljutöotavaid tsivilisatsioone järjest kahjustanud ja lõpuks hävinguni viinud.

2. FOXHALLI RAHVAD

¹ 900 000 aastat tagasi olid Andoni ja Fonta kunstid ja Onagari kultuur maakeralt kadumas; kultuur, religioon ja isegi ränikivi töötlemine olid madalaimas mõõnaseisus.

² See oli aeg, mil Lõuna-Prantsusmaalt jõudsid Inglismaale arvukad vähemarenenud segavereliste rühmad. Need suguharud olid metsade ahvitaoliste olenditega nii segunenud, et meenutasid vaevu inimesi. Neil polnud religiooni, aga nad tegelesid lihtsa ränikivitöötlemisega ning olid piisavalt arukad, et tuld süüdata.

³ Neile järgnes mõnevõrra arenenum ja kiiresti sigiv rahvas, kelle järeltulijad levisid peagi üle kogu mandri, alates põhjapoolsetest jää-aladest kuni Alpide ja Vahemereni lõunas. Need suguharud on niinimetatud *heidelbergi rass*.

⁴ Sellel pikal kultuurilise allakäigu perioodil säilitasid foxhalli rahvad Inglismaal ja Loode-India Badonani hõimud mõningaid Andoni traditsioone ja teatavaid Onagari kultuuri jäänuseid.

⁵ ¶ Foxhalli rahvad olid kõige läänepoolsemad ning neil õnnestus andoniitide kultuurist nii mõndagi alal hoida; neil säilis ka ränikivi töötlemise oskus, mille nad andsid edasi oma järeltulijatele, eskimote iidsetele esivanematele.

⁶ Kuigi foxhalli rahvaste jäänused avastati Inglismaal viimasena, olid need andoniidid tegelikult esimesed neil aladel elanud inimolendid. Sel ajal oli Prantsusmaa ikka veel Inglismaaga maasilla kaudu ühendatud ja et enamik Andoni järeltulijate varastest asulatest paiknes neil ammustel aegadel jõgede ääres ning merekallastel, on need

praegu Doveri väina ja Põhjamere all ning vaid kolm-neli neist on Inglismaa rannikul veest väljas.

⁷ Paljud arukamad ja vaimsemad foxhalli rahvad säilitasid oma rassi kõrge taseme ja järgisid algelisi usutavasid. Ning see rahvas, kellele lisandus hiljem teisi tüvikondi, rändas pärast üht hilisemat jääaega Inglismaalt edasi läände ning neid esindavad tänapäeval eskimod.

3. BADONANI HÕIMUD

¹ Peale läänepoolsete foxhalli rahvaste püsis idas teinegi kultuurivõitluste keskus. See rühm asus India kirdeosa mägismaade eelmäestikus, Andoni pojapoja pojapoja Badonani suguharude seas. Need inimesed olid Andoni järglastest ainsad, kes ei toonud kunagi inimohvreid.

² Mägilastest badonaniidid elasid laial metsadega ümbritsetud platool, millest voolasid läbi ojad ja kus oli külluses jahiloomi. Nagu mõned nende nõbud Tiibetis, elasid ka nemad algelistes kivihüttides, mäekülgedel grottides ja pooleldi maa-alustes käikudes.

³ Kui põhjapoolsed hõimud hakkasid üha enam jääd kartma, siis oma päritolumaa lähedal elavad hõimud tundsid üha enam hirmu vee ees. Nad nägid, kuidas Mesopotaamia poolsaar järk-järgult merre vajus, ja kuigi see veel mitu korda välja kerkis, kujundasid nende ürggrasside traditsioon merega seotud ohud ja hirm aegajalt esinevate uputuste ees. Ning see hirm koos jõgede üleujutustest põhjustatud üleelamistega oli üks põhjusi, miks nad turvalisemat elupaika otsides asusid mägismaale.

⁴ Badonani rahvastest ida pool, Põhja-India Siwaliki mägedes võib leida fossiile, mis on inimese ja mitmesuguste inimese-eelsete rühmade üleminekutüüpidele lähedased, kuid kusagil mujal maailmas.

⁵ ¶ 850 000 aastat tagasi alustasid arenenumad Badonani hõimud oma vähemarenenud ja loomaliike naabrite vastu suunatud hävitussõda. Vähem kui tuhande aastaga oli enamik inimesele lähedastest loomarühmadest neis piirkondades kas hävitatud või lõunapoolsetesse metsadesse tagasi aetud. Selle alaväärtuslike olendite hävitamise kampaania tulemusena täiustasid tolleaegsed mägihõimud veidi. Ja täiustunud badonaniitide tüvikonna segaverelised järeltulijad ilmusid tegevusareenile uue, selgelt erineva rahvana — *neandertali rassina*.

4. NEANDERTALI RASSID

¹ Neandertallased olid suurepäraseid võitlejad ja rändasid palju. Nad levisid järkjärgult oma keskustest Loode-India mägismaadel läände Prantsusmaani, idas Hiinani ja lõunas isegi Põhja-Aafrikani. Nad domineerisid maailmas peaaegu poole miljoni aasta vältel, kuni värviliste arengurasside rändejani.

² ¶ 800 000 aastat tagasi oli jahiloomi külluses; kõikjal Euroopas uitas palju hirveliike, samuti elevante ja jõehobusid. Oli arvukalt veiseid; hobuseid ja hunte leidus igal pool. Neandertallased olid head kütid ning Prantsusmaa

hõimudel tekkis esimesena tava, et edukaimad kütid saavad endale valida naise oma soovi järgi.

³ Põhjapõder oli neile neandertali rahvastele väga kasulik loom, tema liha tarvitati toiduks, nahka, sarvi ja luid mitmesuguste rõivaste ja tööriistade valmistamiseks. Nende kultuur oli algeline, kuid nad olid ränikivi töötlemist tunduvalt täiustanud, kuni see jõudis peaaegu Andoni aegade tasemeni. Taas võeti kasutusele suured puuvarre külge kinnitatud ränikivid, mida kasutati kirveste ja kirkadena.

⁴ ¶ 750 000 aastat tagasi oli neljas jääkaas juba üsna kaugele lõunasse jõudnud. Neandertallased tegid oma täiustatud tööriistadega põhjapoolsete jõgede jääliustikesse auke ja said nii aukude juurde hingama tulnud kalu västraga püüda. Aga ka need suguharud taandusid edasiliikuma jää ees, mille pealetung Euroopas oli sel ajal kõige ulatuslikum.

⁵ Siberi liustik rühkis sel ajal lõunas kaugemale kui kunagi enne, sundides ürginimesi lõuna poole, oma päritolualadele liikuma. Kuid inimliigid olid juba niivõrd eristunud, et oht seguneda oma mitteedumeelsete inimahvidest sugulastega oli tunduvalt väiksem.

⁶ ¶ 700 000 aastat tagasi oli neljas, Euroopa suurim liustik, taandumas; inimesed ja loomad pöördusid põhja tagasi. Kliima oli jahe ja niiske ning ürginimestel oli Euroopas ja Lääne-Aasias jälle soodne aeg. Metsad levisid järk-järgult põhja üle maa, mida oli alles hiljuti katnud liustik.

⁷ Imetajate elu oli suur liustik vähe muutnud. Loomad püsisid jää ja Alpide vahelises kitsas maavööndis ja levisid liustiku taandudes taas üle kogu Euroopa. Aafrikast saabusid Sitsiilia maasilla kaudu sirgevõhalsed elevandid, laianalised ninasarvikud, häänid ja Aafrika lõvid; need uued loomad peaaegu hävitasid mõõkhambulised tiigrid ning jõehobud.

⁸ ¶ 650 000 aastat tagasi oli kliima endiselt pehme. Liustikevahelise perioodi keskpaigas oli see nii palju soojenenud, et Alpid olid jääst ja lumest peaaegu puhtad.

⁹ ¶ 600 000 aastat tagasi oli jää jõudnud oma sel ajal kõige põhjapoolsema taganemispunktini ja hakkas pärast mõne tuhande aastast vaheaga taas lõunasse liikuma, oma viiendale reisile. Kuid kliima muutus viiekümne tuhande aasta jooksul vähe. Inimene ja Euroopa loomad olid vähe muutunud. Eelmine periood oli olnud veidi põuane, kuid nüüd oli maa viljakam ja alpiliustikud ulatusid kaugele alla mööda jõerge.

¹⁰ ¶ 550 000 aastat tagasi surus pealetungiv liustik inimese ja loomad jälle lõunasse. Kuid seekord oli inimesel piisavalt ruumi laias maismaavööndis, mis ulatus kirdes Aasiasse ning paiknes jääkatte ja Vahemere pikenduse, tol ajal palju suurema Musta mere vahel.

¹¹ Neil neljanda ja viienda jäätumise aegadel levis neandertali rasside algeline kultuur veelgi. Ent edasiareng oli väga väike ja näis tõesti, et katse kujundada Urantial uut ja teisenenud tüüpi arukat elu ebaõnnestub. Need ürginimesed elasid peaaegu veerand miljonit aastat samamoodi

edasi, küttides ja kalastades, ajuti mõnes suunas täiustudes, kuid võrreldes oma arenenumate andoniitidest esivanematega üldiselt pidevalt taandarenedes.

¹² ¶ Neil vaimupimeduse aegadel jõudis ebauskliku inimkonna kultuur kõige madalama tasemeni. Neander-tallastel polnudki tegelikult muud religiooni peale häbi-väärse ebausku. Nad tundsid surmahirmu pilvede, eriti aga udude ees. Hirm loodusjõudude ees kujunes järk-järgult algeliseks religiooniks, loomade kummardamine aga töö-riistade täiustudes vähenes, sest jahiloomi oli külluses ja inimesed ei pidanud enam toidu pärast nii palju muret-sema. Jahipidamise seksuaalne hüvitamine andis oma pa-nuse küttimisoskuste tunduvasse täiustamisse. See uus hir-mureligioon viis püüetele lepitada nende loodusjõudude taga peituvaid nähtamatuid jõude ning kulmineerus hil-jem inimeste ohverdamises nende nähtamatute ja tund-matute füüsiliste jõudude rahuldamiseks. Ning see kohu-tav inimohvrite toomise tava on Urantia vähemarenenud inimeste seas säilinud veel ka kahekümnendal sajandil.

¹³ Neid varaseid neandertallasi võis vaevalt päikesekum-mardajateks nimetada. Nad elasid pigem pimedusehir-mus, videviku saabudes valdas neid surmahirm. Kui oli vei-di kuuvalgust, polnud väga viga, aga kui Kuu ei paistnud, sattusid nad paanikasse ja hakkasid oma meeste ning naiste paremaid esindajaid ohverdama, et Kuud jälle välja meeli-tada. Nad said juba varakult aru, et Päike pöördub regu-laarselt tagasi, aga Kuu pöördus nende arvates tagasi vaid siis, kui nad olid oma suguharukaaslasti ohverdanud. Rassi arenedes ohverdamise objektid ja eesmärgid järjest muutusid, kuid inimohvrite toomine religioossete tseremooniatega käigus jäi veel kauaks püsima.

5. VÄRVILISTE RASSIDE PÄRITOLU

¹ 500 000 aastat tagasi tekkis Loode-India mägismaade Badonani hõimude vahel uus suur rassivõitlus. Halastama-tu sõda kestis üle saja aasta ja kui see lõpuks lõpule jõudis, oli alles veel vaid umbes sada perekonda. Kuid need ellu-jäänud olid kõige arukamad ja veetlevamad kõigist Ando-ni ja Fonta sel ajal elanud järeltulijatest.

² Ning nüüd juhtus nende mägilastest badonaniitide hulgas midagi uut ja imelikku. Ühel tollase asustatud mä-gipiirkonna loodeosas elanud mehel ja naisel hakkasid *äki* sündima ebatavaliselt arukad lapsed. Sellest *Sangiku pe-rest* said Urantia kõigi kuue värvilise rassi esivanemad.

³ Need Sangiku lapsed, keda oli kokku üheksateist, olid oma kaaslastest arukamad, peale selle oli nende nahal ainu-laadne kalduvus päikese käes erinevaid värvusi omandada. Neist üheksateistkümnest lapsest viis olid punased, kaks oranžid, neli kollased, kaks rohelised, neli sinised ja kaks indigovärvi. Kui lapsed suureks kasvasid, muutus nende värvus veel tugevamaks, aga hiljem oma hõimukaaslastega paari heites kaldusid kõik nende järeltulijad Sangik-vane-ma nahavärvi omandama.

⁴ Ning nüüd ma katkestan kronoloogilise jutustuse, juhtides vaid tähelepanu Planeedivürsti saabumisele ligi-

kaudu sel ajal, ja kirjeldan järjest Urantia kõiki kuut sangi-krassi.

6. URANTIA KUUS SANGIKRASSI

¹ Ühel keskmisel arengulisel planeedil ilmuvad kuus värvilist arengurassi ükshaaval; esimesena areneb välja pu-nane inimene ja uitab ajastuid maailmas üksi, enne kui il-muvad järgmised värvilised rassid. Kõigi kuue rassi ühe-aegne ilmumine Urantial ja *ühe perena* oli väga ebatavaline.

² Andoniitide ilmumises Urantial oli Satania jaoks sa-muti midagi uut. Üheski teises kohaliku süsteemi maail-mas ei olnud taoline loodud tahteolendite rass arenenud enne värvilisi arengurasse.

³ ¶ 1. *Punane inimene*. Need rahvad olid inimrassi silmapaistvad esindajad, Andoni ja Fontaga võrreldes pal-juski kõrgemal arengutasemel. See oli väga arukas rühm ning nad olid Sangiku lastest esimesed, kellel arenes välja suguharu-tsivilisatsioon ja valitsus. Nad olid alati mono-gaamsed, polügaamia oli haruldane isegi nende segavere-liste järeltulijate seas.

⁴ Hilisematel aegadel oli neil oma Aasias elavate kollas-te vendadega tõsiseid ja pikalevenivaid lahkheliseid. Neid aitas vibu ja noole varane leiutamine, kuid nad olid pä-rinud kahjuks suures osas ka oma esivanemate kalduvuse omavahel võidelda ning see nõrgestas neid niivõrd, et kol-lased hõimud tõrjusid nad Aasia mandrilt välja.

⁵ Ligikaudu kaheksakümmend viis tuhat aastat tagasi suundusid punase rassi suhteliselt puhtaverelised jäänused massiliselt Põhja-Ameerikasse ning veidi pärast seda lan-ges Beringi maakitsus vee alla, jättes nad isolatsiooni. Pu-nane inimene ei naasnud enam kunagi Aasiasse. Kuid nad jätsid kõikjale Siberisse, Hiinasse, Kesk-Aasiasse, Indiasse ja Euroopasse palju oma tüvikonnast, mis segunes teiste värviliste rassidega.

⁶ Kui punane inimene üle maasilla Ameerikasse läks, viis ta kaasa palju oma varaseid õpetusi ja traditsioone. Te-ma otsesed esivanemad olid puutunud kokku sündmuste-ga selle maailma Planeedivürsti keskuses. Kuid varsti pä-rast Ameerikasse jõudmist hakkas punane inimene neid õpetusi unustama ning tema intellektuaalne ja vaimne kul-tuur tegi läbi suure allakäigu. Peagi hakkasid need inime-sed jälle nii ägedalt omavahel võitlema, et näis, nagu hävi-taksid suguharusõjad lõppkokkuvõttes kiiresti selle suhte-liselt puhtaverelise punase rassi jäänused.

⁷ Suure taandarengu tõttu näis punane inimene huku-le lähenevat, ent kuuskümmend viis tuhat aastat tagasi sai nende juhiks ja vaimseks vabastajaks Onamonalonton. Ta tõi Ameerika punaste inimeste vahele ajutise rahu ja taa-selustas nende seas „Suure Vaimu” palveldamise. Onamo-nalonton elas üheksakümne kuue aastaseks ja tema keskus asus California suurte rannikusekvojade vahel. Paljude te-ma hilisemate järeltulijate sugupuud on jõudnud tänapäe-va mustjalgindiaanlaste hõimudeni.

⁸ Aja möödudes said Onamonalontoni õpetustest äh-mased traditsioonid. Alustati jälle vastastikuseid hävitus-sõdu ja enam kunagi pärast selle suure õpetaja aega ei ole ühelgi teisel juhil õnnestunud nende vahele üldist rahu

luua. Neis hõimuvõitlustes hävis üha rohkem arukaid tüvikondi, muidu oleksid need võimekad ja arukad punased inimesed Põhja-Ameerika mandril suure tsivilisatsiooni üles ehitanud.

⁹ Pärast Hiinast Ameerikasse siirdumist ei puutunud põhjapoolne punane inimene maailma teiste mõjudega enam kunagi kokku (välja arvatud eskimod), kuni valge inimene tema hiljem avastas. Väga kahju, et punane inimene jäi peaaegu täielikult ilma võimalusest hilisema Aadama tüvikonna lisamisega täiustuda. Tegelikult oli nii, et punane inimene ei saanud valget inimest valitseda ning ei olnud nõus teda teenima. Kui kaks rassi sellises olukorras ei segune, on üks neist hukule määratud.

¹⁰ ¶ 2. *Oranž inimene*. Selle rassi silmapaistvaks jooneks oli iseäralik tung ehitada, ehitada ükskõik mida ja kõike tohutute kivimägede kuhjamiseni lihtsalt selleks, et näha, missugune suguharu suudab kõrgeima mäe ehitada. Kuigi nad ei olnud edumeelne rahvas, said nad Vürsti koolidest palju kasulikku teada ning saatsid oma saadikud sinna õppima.

¹¹ Oranž rass oli esimene, kes siirdus mööda rannikut lõuna poole Aafrikasse, kui Vahemeri läände taandus. Kuid nad ei leidnud endale kunagi Aafrikas soodsat peatuspaika ning hiljem saabunud roheline rass lõpetas nende eksistentsi.

¹² Enne lõppu kaotas see rahvas veel palju oma kultuurilisi ja vaimseid pidepunkte. Kuid tänu sellele, et seda õnnetu rassi juhtis meistermeel Porshunta, kes hoolitses nende eest, kui nende keskus oli umbes kolmsada tuhat aastat tagasi Armagedonis, toimus suur kõrgema eluviisi taaseltumise.

¹³ Oranži ja roheline inimese vaheline viimane suur võitlus toimus Egiptuses, Niiluse alamjooksu oru aladel. See pikaleveninud võitlus kestis peaaegu sada aastat ja selle lõpuks olid oranžist rassist vaid väga vähesed ellu jäänud. Rahva laialipaisatud jäänused neelati roheliste ja hiljem saabunud indigoinimeste poolt. Kuid rassina lakkas oranž inimene eksisteerimast ligikaudu sada tuhat aastat tagasi.

¹⁴ ¶ 3. *Kollane inimene*. Primitiivsed kollased suguharud olid esimesed, kes loobusid küttimisest, hakkasid elama paiksete kogukondadena ja arendasid välja põllumajandusel põhineva koduse elu. Intellektuaalselt olid nad punasest inimesest veidi madalamal tasemel, kuid sotsiaalselt ja kollektiivselt ületasid rassitsivilisatsiooni edendamisel kokkuvõttes kõiki sangikrahvaid. Neil kujunes välja vernalikkus ning erinevad hõimud õppisid seetõttu suhteliselt rahulikult koos elama ning suutsid punase rassi endas tagasi tõrjuda, kui järk-järgult Aiasse laiali levisid.

¹⁵ Nad rändasid kaugele maailma vaimse keskuse mõjudest ja langesid Caligastia usutaganemisele järgnenud suurde pimedusse. Kuid sellel rahval oli ka üks särav ajastu, kui umbes sada tuhat aastat tagasi võttis nende suguharude juhtimise üle Singlangton, kes kuulutas välja „Üheainsa Tõe” palveldamise.

¹⁶ Kollase rassi esindajaid jäi suhteliselt arvukalt ellu tänu nende suguharude vahel valitsenud rahule. Alates Singlangtoni päevist kuni nüüdisaegse Hiina ajani on kollast rassi peetud Urantia üheks kõige rahumeelsemaks rahvaks. See rass sai hiljem sissetoodud Aadama tüvikonnast väikese, kuid tõhusa pärandi.

¹⁷ ¶ 4. *Roheline inimene*. Roheline rass oli üks ürginimeste vähemvõimekatest rühmadest, keda nõrgestasid väga ulatuslikud ränded erinevates suundades. Enne nende suguharude laialihajumist toimus Fantadi juhtimisel umbes kolmsada viiskümmend tuhat aastat tagasi suur kultuuriline taasärkamine.

¹⁸ Roheline rass jagunes kolmeks suureks rühmaks. Põhjapoolsed suguharud alistati, orjastati ja neelati alla kollase ning sinise rassi poolt. Idapoolne rühm sulas ühte tolleaegsete India rahvastega ja nende jäänuseid on veel praegugi alles. Lõunapoolne rahvas siirdus Aafrikasse, kus nad hävitasid oma peaaegu niisama vähearenenud oranžid nõbud.

¹⁹ Need kaks rühma olid selles võitluses paljuski parajad vastased, sest kummaski sisaldus hiiglasliku klassi tüvikondi — paljud nende juhid olid kahe meetri ja neljakümne sentimeetri kuni kahe meetri ja seitsmekümne sentimeetri pikkused. Need roheline inimese hiiglastüved piirdusid enamasti selle lõunapoolse ehk egiptuse rahvaga.

²⁰ Võidukate rohelist inimeste jäänused neeldusid hiljem indigorassi, mis viimase värvilise rahvana välja arenes ja sangikrasside keskusest laiali hajus.

²¹ ¶ 5. *Sinine inimene*. Sinised inimesed olid suur rahvas. Nad leiutasid varakult piigi ja töötasid seejärel välja paljud nüüdisaegse tsivilisatsiooni kunstide alged. Sinisel inimesel oli punase inimese ajajõud koos kollase inimese hinge ja tundmustega. Aadama järeltulijad eelistasid neid kõigile hiljem püsima jäänud värvilistele rassidele.

²² Varased sinised inimesed võtsid Vürst Caligastia kaaskonda kuuluvate õpetajate veenvaid õpetusi kuulda ning sattusid nende reeturlike õpetajate hilisemate moonutatud õpetuste tõttu suurde segadusse. Nagu teisedki primitiivsed rassid, ei toibunud nemadki enam kunagi päriselt Caligastia reeturlikkuse tekitatud vapustustest ega saanud kunagi täielikult üle kalduvusest omavahel võidelda.

²³ Umbes viissada aastat pärast Caligastia langemist toimus algelise, kuid sellegipoolest reaalse ja kasuliku hariduse ning religiooni laialdane taassünd. Sinise rassi hulgas sai suureks õpetajaks Orlandof, kes juhtis paljud suguharud uuesti palveldama tõelist Jumalat, keda nimetati „Ülimaks Pealikuks”. See oli sinise inimese suurim edusamm kuni hilisema ajani, mil seda rassi Aadama tüvikonna lisamisega nii olulisel määral täiustati.

²⁴ Euroopas tehtud vanema kiviaja teaduslikud uurinud ongi põhiliselt seotud nende iidsete siniste inimeste tööriistade, luude ja kunstiesemetega, mida on leitud väljakaevamistel, sest nad püsisid Euroopas kuni hiljutise ajani. Urantia niinimetatud *valged rassid* on siniste inimeste

järeltulijad, keda on teisendanud kõigepealt vähene segunemine kollase ja punase rassiga ning hilisem täiustumine, kui nad assimileerisid suure osa violetsest rassist.

²⁵ ¶ 6. *Indigo rass*. Kui punased inimesed olid kõigist sangikrahvastest kõige arenenumad, siis mustad inimesed olid kõige vähem edumeelsed. Nad rändasid oma mäestikukodudest välja viimasena, liikusid Aafrikasse, võtsid selle mandri enda valdusesse ja on praeguse ajani sinna jäänud, välja arvatud need, keda mõnel ajastul on sunnitud sealt orjadena lahkuma.

²⁶ Indigorahvad olid Aafrikas isoleeritud ja nagu punane inimene, nii jäid ka nemad peaaegu ilma rassi täiustumisvõimalusest, mille oleks neile andnud Aadama tüvikonna sissevalamine. Aafrikas üksi olles ei arenenud indigorass eriti edasi kuni Orvononi ajani, mil toimus suur vaimne ärkamine. Kuigi nad unustasid Orvononi kuulutatud „Jumalate Jumala” hiljem peaaegu täielikult, ei kadunud neil päriselt soov palvelda Tundmatut; mingi palveldamisvorm püsis neil veel vähemalt mõni tuhat aastat tagasi.

²⁷ Vaatamata nende indigorahvaste mahajäämusele, on neil taevaste valitsejate ees täpselt sama seisund kui maakera kõigil teistel rassidel.

²⁸ ¶ Neil aegadel toimusid erinevate rasside vahel pinevad võitlused, kuid Planeedivürsti keskuse lähedal elasid valgustatumad hiljuti õpetust saanud rühmad suhteliselt harmooniliselt, kuigi selle korra tõsise lagunemise ajaks Luciferi mässu puhkedes ei olnud maailma rassid veel suuri kultuurilisi läbimurdeid teinud.

²⁹ ¶ Kõigil neil erinevatel rahvastel esines aeg-ajalt kultuurilisi ja vaimseid uuetsisunde. Planeedivürsti-järgse aja üks suuri õpetajaid oli Mansant. Kuid siin mainitakse vaid neid väljapaistvaid juhte ja õpetajaid, kes tervet rassi märgatavalt mõjutasid ja innustasid. Aja möödudes kerkis erinevates piirkondades esile ka palju vähemtähtsaid õpetajaid ning kokkuvõttes andsid nad suure panuse neisse päästevatesse mõjudesse, mis hoidsid ära tsivilisatsiooni üldise kokkuvarisemise, eriti Caligastia mässu ja Aadama saabumise vahele jäänud pikkadel pimedatel ajastutel.

³⁰ ¶ Kolme või kuue värvilise rassi väljaarendamise kaval kosmosemaailmades on palju häid ja ammendavaid põhjendusi. Ehkki Urantia surelikud ei pruugi olla võimelised kõigist neist põhjustest täielikult aru saama, juhiksime tähelepanu järgmistele asjaoludele:

³¹ 1. mitmekesisus on asendamatu tegur valikuvõimuste loomiseks, et toimiks laialdane looduslik valik, arenenumate tüvikondade diferentseeritud ellujäämine;

³² ¶ 2. erinevate rahvaste ristumisel tekivad tugevamad ja paremad rassid, kui need erinevad rassid on täiustikumate pärilikkustegurite kandjad. Niisugune varane segunemine oleks olnud Urantia rassidele kasulik, kui seda ühtset rahvast oleks hiljem tõhusalt täiustatud arenenuma Aadama tüvikonna radikaalse lisamisega. Püüe teostada seda katset Urantial praegustes rassitingimustes lõpeks täieliku katastroofiga;

³³ ¶ 3. rassiline mitmekesisus stimuleerib tervet konkurentsi;

³⁴ ¶ 4. erinevused rasside ja rassisiseste rühmade staatuses aitavad inimestes oluliselt arendada sallivust ja altruismi;

³⁵ ¶ 5. inimrassi homogeensus on soovitatav alles siis, kui areneva maailma rahvad jõuavad suhteliselt kõrgele vaimsele arengutasemele.

7. VÄRVILISTE RASSIDE HAJUMINE

¹ Kui Sangiku perekonna värvilised järeltulijad hakkasid järglasi saama ning nad otsisid võimalust naaberterritooriume hõivata, oli viies, geoloogilise arvestuse järgi kolmas liustik oma teel lõunasse üle Euroopa ja Aasia üsna kaugele jõudnud. Varaseid värvilisi rasse tabasid nende tekkimisaegse jääajastu erakordselt karmid katsumused. See liustik oli Aasias nii ulatuslik, et ränded Ida-Aasiasse olid tuhandeteks aastateks ära lõigatud. Ning nad võisid Aafrikasse pääseda alles siis, kui Vahemeri hiljem, pärast Araabia kerkimist taandus.

² Seetõttu hajusid sangikrahvad peaaegu saja tuhande aasta jooksul eelmäestikes laiali ja segunesid omavahel suuremal või vähemal määral, vaatamata erinevate rasside vahelisele varakult avaldunud iseäralikule, kuid loomulikule vastumeelsusele.

³ Planeedivürsti ja Aadama aja vahepeal sai India kodus kõige kosmopoliitilisemale elanikkonnale, mis maailmas kunagi on esinenud. Kuid see segu sisaldas kahjuks väga palju rohelist, oranži ja indigorassi. Neile teistele sangikrahvastele tundus elu lõunamaadel lihtsam ja meeldivam ning paljud neist rändasid hiljem Aafrikasse. Esmased sangikrahvad, arenenumad rassid vältisid troopikat: punane inimene siirdus kirdesse Aasiasse ning kohe järgnes talle ka kollane inimene, sinine rass liikus loodesse Euroopasse.

⁴ Punane inimene rändas kirdesse juba varakult, taanduva jää kannul, möödudes ringiga India mägismaadest ja hõivates kogu Aasia kirdeosa. Temale järgnesid kohe kollased hõimud, kes tõrjusid ta hiljem Aasiast välja Põhja-Ameerikasse.

⁵ Kui punase rassi liini suhteliselt puhtad jäänused Aasiast lahkusid, oli neid üksteist suguharu, kuhu kuulus veidi üle seitsme tuhande mehe, naise ja lapse. Neid suguharusid saatis kolm väikest mitmesuguste esivanematega rühma, millest suurim oli oranži ja sinise rassi segu. Need kolm rühma ei loonud kunagi punase inimesega päris vennalikke suhteid ja rändasid varakult lõunasse — Mehhi- kosse ja Kesk-Ameerikasse, kus nendega hiljem ühines väike kollaste ja punaste inimeste segarühm. Nende rahvaste seas oli segaabelusid, mille tulemusena pandi alus uuele segunenud rassile, mis oli palju vähem sõjakas kui puh- tasse punasesse liini kuuluvad inimesed. Viie tuhande aasta jooksul jagunes see ühtesulanud rass kolmeks rühmaks ning rajas vastavalt Mehhi-ko, Kesk-Ameerika ja Lõuna-Ameerika tsivilisatsioonid. Lõuna-Ameerika haru sai ka veidi Aadama verd.

⁶ Varased punased ja kollased inimesed segunesid Aasias teatud määral omavahel ja selle liidu järglased rändasid ida poole ning piki lõunarannikut edasi, kuni kiiresti kasvav kollane rass tõrjus nad poolsaartele ja lähedastele meresaartele. Need on praegused pruunid inimesed.

⁷ Kollane rass elab endiselt Ida-Aasia keskosas. Neid on kõigist kuuest rassist kõige rohkem alles jäänud. Kuigi kollased inimesed pidasid samuti aeg-ajalt rassisõdu, ei toimunud neil nii lakkamatuid ja halastamatuid hävitussõdu kui punastel, rohelistel ja oranžidel inimestel. Need kolm rassi hukutasid end tegelikult ise, enne kui teistest rassidest vaenlased nad peaaegu lõplikult hävitasid.

⁸ Kuna Euroopas ei ulatunud viies jäätumine nii kaugele lõunasse, oli neil sangikrahvastel tee loodesse rändamiseks osaliselt lahti ja jää taandudes liikusid sinised inimesed koos mõne teise väikese rassirühmaga mööda Andoni suguharude kunagisi radu läände. Nad tungisid järjestikuste lainetena Euroopasse ja hõivasid suurema osa mandrist.

⁹ Euroopas kohtasid nad peagi oma varase ühise esivanema Andoni neandertallastest järglasi. Jää oli need Euroopa vanemad neandertallased lõunasse ja itta tõrjunud ning nad suutsid seetõttu kiiresti oma sangiksuguharudest pärit nõbudele vastu astuda ja nad endasse haarata.

¹⁰ Tuleb kohe öelda, et sangiksuguharud olid varaste andoniitidest tasandikuelanike mandunud järeltulijatest üldiselt arukamad ja paljuski kõrgemini arenenud; nende sangiksuguharude segunemine neandertali rahvastega täiustas kohe seda vanemat rassi. See sangikvere, eriti just sinise inimese vere sissevool täiustas neandertali rahvaid märgatavalt, mis ilmnas üha arukamate suguharude järjekuste lainete levimises idast üle Euroopa.

¹¹ Järgneva jäätumistevahelise perioodi jooksul ulatus see uus neandertali rass Inglismaalt Indiani. Vanale Päršia poolsaarele jäänud sinise rassi jäänused sulasid hiljem kokku teatavate teiste rassidega, eeskätt kollaste inimestega. Tekkinud segu, mida hiljem Aadama violetne rass mõnevõrra täiustas, on säilinud praeguseni tõmmude Araabia rändsuguharudena.

¹² ☞ Kõigis püüetes nüüdisaegsete rahvaste sangikesivanemaid välja selgitada tuleb arvestada rassitüvede hilisemat täiustumist Aadama vere lisamise teel.

¹³ ☞ Arenenumad rassid eelistasid põhjapoolset ja parasvöötme kliimat, oranž, roheline ja indigorass jõudsid aga edukalt Aafrikasse üle äsja kerkinud maismaasilla, mis eraldas läände taanduvat Vahemerd India ookeanist.

¹⁴ Indigo inimene oli sangikrahvastest viimane, kes oma rassi päritolukeskusest välja rändas. Umbes sel ajal, kui roheline inimene hävitas Egiptuses oranži rassi ja end sellega märgatavalt nõrgestas, algas suur mustade väljaränd läbi Palestiina ja mööda rannikut lõunasse. Hiljem, kui need füüsiliselt tugevad indigo inimesed üle kogu Egiptuse levisid, pühkisid nad üksnes oma arvukusega roheline inimese teelt. Need indigorassid haarasid oranži inimese jäänused ja suure osa roheline inimese tüvikonnast endasse ning see rasside ühtesulamine täiustas teatavaid indigohõime tunnustelt.

¹⁵ Ja nii juhtuski, et Egiptuses oli algul ülekaalus oranž, siis roheline, seejärel indigo (must) inimene ja veel hiljem indigo-, sinise ja teisenenud roheline inimeste segavereline rass. Ent Euroopa sinised inimesed ja Araabia segarassid tõrjusid indigorassi ammu enne Aadama saabumist Egiptusest välja kaugele Aafrika mandri lõunaossa.

¹⁶ Kui sangikute ränded hakkasid lõpule jõudma, olid roheline ja oranž rass kadunud, punane inimene valitses Põhja-Ameerikas, kollane inimene Ida-Aasias, sinine inimene Euroopas ja indigorass oli jõudnud Aafrikasse. Indias elas teiseste sangikrasside segu ning pruun inimene, punase ja roheline segu, asustas Aasia ranniku äärseid saari. Lõuna-Ameerika mäestikes elas üsna kõrge potentsiaaliga ühtesulanud rass. Puhtamad andoniidid paiknesid Euroopa kõige põhjapoolsematel aladel ja Islandil, Gröönimaal ning Põhja-Ameerika kirdeosas.

¹⁷ ☞ Perioodidel, mil jää oli kõige kaugemale liikunud, tõrjuti läänepoolseimad andoniitide hõimud peaaegu merre. Nad elasid aastaid praeguse Inglismaa saare kitsal lõunaribal. Ning kui lõpuks algas kuues ja viimane jäätumine, sundiski teadmine neist jää üha korduvatest pealetungidest neid merele minema. Nemad olid esimesed meresõitjad. Nad ehitasid paadid ja hakkasid otsima uusi maid, mida jää tohutu pealetung loodetavasti ei kimbutaks. Ja mõned neist jõudsid Islandile, teised Gröönimaale, kuid enamik hukkus avamerel nälja ja janu tõttu.

¹⁸ Veidi üle kaheksakümne tuhande aasta tagasi, varsti pärast punase inimese saabumist Põhja-Ameerika loodeossa, sundis põhjapoolsete merede külmumine ja kohalike jääväljade pealetung Gröönimaal neid Urantia põliselanike eskimotest järeltulijaid paremat maad, uut kodu otsima; ja see õnnestuski neil, kui nad ületasid kitsa väina, mis eraldas tol ajal Gröönimaad Põhja-Ameerika kirdeosa maismaast. Nad jõudsid mandrile ligikaudu kahekümmend üks tuhat aastat pärast punase inimese saabumist Alaskale. Seejärel rändas osa sinise inimese segatüvest läände ja segunes hilisemate eskimotega ning see liit oli eskimohõimudele mõneti kasulik.

¹⁹ Ligikaudu viis tuhat aastat tagasi kohtus üks indiaanlaste hõim Hudsoni lahe edelakaldal juhuslikult üksiku eskimorühmaga. Neil kahel hõimul oli raske omavahel suhelda, kuid üsna pea tekkisid segaabiellud, mille tulemuseks eskimod sulasid lõpuks punaste inimeste suurema rühmaga kokku. Ja see oli Põhja-Ameerika punase inimese ainus kokkupuude mõne teise inimtüvega kuni ajani umbes tuhat aastat tagasi, mil valge inimene esmakordselt juhuslikult Atlandi ookeani rannikul maabus.

²⁰ ☞ Neil varastel aegadel toimunud võitlusi iseloomustas julgus, vaprus ja isegi kangelaslikkus. Ning meil kõigil on kahju, et nii paljud teie varajaste esivanemate selged ja tugevad jooned on hilisemate rasside jaoks kaduma läinud. Väärtustades küll paljusid edasiliikuvat tsivilisatsiooni saavutusi, tunneme siiski puudust teie varajaste esivanemate suurepärasest järjekindlusest ja pühendumusest, mis oli vahel peaaegu suursugune ja ülev.

²¹ [Esitanud Urantial asuv Elukandja.]

65 KIRI

EVOLUTSIOONI JUHTIMINE

A RENGULISE ainelise elu aluse — meele-eelse elu — kujundasid Füüsilised Meisterjuhid ja Seitsme Meistervaimu eluandmishoolekanne, millele aitas kaasa kohalemääratud Elukandjate aktiivne hoolekandetöö. Selle kolmekordse loovuse koordineeritud tegevuse tulemusena kujunesid organismides füüsilised tingimused meele funktsioneerimiseks — ainelised mehhanismid arukaks reageerimiseks väliskeskkonna mõjuritele ja hiljem ka sisemistele stiimulitele, mille puhul mõjud saavad alguse organismi enda meelest.

² ¶ Seega on kolm selgelt eristatavat elu tekkimise ja evolutsiooni tasandit:

³ 1. füüsilise energia mõjupiirkond — meele võimekuse loomine;

⁴ 2. meeleabivaimude meelehoolekanne — tingimuste loomine vaimsete omaduste tekkimiseks;

⁵ 3. vaimu annetamine surelikule meelele, mis kulmineerub Mõttekohandaja annetamisega.

⁶ ¶ Organismi keskkonnale reageerimise mehaanilised, mitteõpetatavad tasandid on füüsiliste juhtide valdkond. Meeleabivaimud aktiveerivad ja reguleerivad kohanduvaid ja mittemehaanilisi õpetatavaid meeletüüpe — organismi reageerimismehhanisme, mis on võimelised kogemustest õppima. Ja kui meeleabivaimud töötlevad selliselt meele potentsiaale, siis on Elukandjatel üsna vabad käed evolutsiooniprotsesside keskkonnaalaste aspektide juhtimisel koguni ajani, mil ilmub inimtahe — võime tunda Jumalat ja võtta vastu otsus teda palveldama hakata.

⁷ Orgaaniline evolutsioon asustatud maailmades on määratud Elukandjate, füüsiliste juhtide ja meeleabivaimude ühise tegevuse tulemusena. Ja seepärast ongi evolutsioon nii Urantial kui ka mujal alati sihipärane ning mitte kunagi juhuslik.

1. ELUKANDJATE ÜLESANDED

¹ Elukandjatele on antud isiksuse metamorfoosi võime, mis on olemas vaid vähestel loodud-olendite klassidel. Need kohaliku universumi Pojad on võimelised funktsioneerima kolmes erinevas olemise faasis. Tavaliselt täidavad nad oma ülesandeid keskmise faasi Poegadena, kellena nad ka luuakse. Kuid selles eksisteerimisfaasis ei saa Elukandja tegutseda elektrokeemilistes valdkondades füüsiliste energiatega ja aineliste osakeste kokkupanijana elusa eksistentsi üksusteks.

² Elukandjad saavad tegutseda ja tegutsevadki kolmel tasandil:

³ 1. elektrokeemia füüsiline tase;

⁴ 2. tavaline poolmorontia-eksistentsi keskfaas;

⁵ 3. kõrgem poolvaimne tase.

⁶ ¶ Kui Elukandjad valmistuvad elu istutama ning on valinud selleks sobiva koha, kutsuvad nad kokku Elukandjate muundamise komisjoni, kuhu kuuluvad peainglid.

Sellesse rühma kuulub kümme erinevate isiksuste klassi, sealhulgas füüsilised juhid koos oma kaaslastega. Komisjoni eesistuja on peainglite juht, kes peab seda ametit Gabrieli korraldusel ja Päevilt Vanade loal. Kui need olendid on õigesti ringlusesse lülitatud, võivad nad Elukandjaid selliselt muundada, et nood saavad tegutseda vahetult elektrokeemia füüsilistel tasanditel.

⁷ Kui elumudelid on moodustatud ja aineeline korratamine vajalikul viisil lõpule viidud, aktiveeruvad elu levitamises osalevad aineülesed jõud ja elu ongi tekkinud. Seejärel pöörduvad Elukandjad kohe tagasi oma isiksuse eksistentsi normaalsesse keskfaasi; selles seisundis saavad nad elusüksustega manipuleerida ja arenevate organismidega manööverdada, kuigi on jäänud ilma igasugusest võimest elusainet uuteks mudeliteks korrastada — luua.

⁸ Kui orgaaniline evolutsioon on teatava tee läbinud ja kõrgeimatel arenevatel organismidel on ilmunud inimitüüpi vaba tahe, peavad Elukandjad kas planeedilt lahkuma või andma loobumisvande; see tähendab, et nad peavad töötama, et hoiduvad igasugustest katsetest orgaanilise evolutsiooni edasist kulgu mõjutada. Ja kui need Elukandjad, kes otsustavad jääda planeedile nõu andma neile, kellele usaldatakse äsjaarenenud tahteolendite edendamine, annavad vabatahtlikult vande, kutsutakse kokku kaheistkümneliikmeline komisjon, mida juhib Süsteemi Suverääni volitusel ja Gabrieli loal Öhtutähtede juht, ning need Elukandjad viiakse kohe isiksuse eksistentsi kolmandasse faasi — poolvaimsele olemistasemele. Mina olen tegutsenud Urantial selles kolmandas eksistentsifaasis Andoni ja Fonta ajast saadik.

⁹ Me ootame aega, mil universum võib stabiliseeruda valgusesse ja ellu — võimalikku neljandat olemisetappi, mil me oleme täiesti vaimsed. Kuid meile pole veel kunagi ilmutatud, mil viisil me selle ihaldatud kõrgema seisundi võime saavutada.

2. EVOLUTSIOONI PANORAAM

¹ Lugu inimese tõusust merevetikast maise loodu isandaks on tegelikult põnev jutustus bioloogilistest võitlustest ja meele ellujäämisest. Inimese ürgsed esivanemad olid iidsete sisemerele tohutu pikkade kaldajoonte seisvates soojaveelistes lahtedes ja laguunides merepõhjas lausa lima ja lõgana — nendessamades vetes, kuhu Elukandjad istutasid Urantial kolm eraldi elu.

² Neis epohhilistes muutustes, mille tulemusena tekkisid piiripealsed loomataolised organismid, osales väga vähe varast tüüpi meretaimestiku liike, mis on tänapäevani alles jäänud. Käsna on säilinud kui niisugune varane vahepealne tüüp neist organismidest, mille kaudu toimus järkjärguline üleminek taimedelt loomadele. Need varased üleminekuvormid ei olnud küll praeguste käsnaadega identsed, kuid olid nendega väga sarnased: need olid tõelised piiripealsed organismid — ei taimed ega loomad —,

kuid viisid lõppkokkuvõttes tõeliste loomsete eluvormide väljakujunemiseni.

³ Bakterid, väga algelised ja lihtsad taimsed organismid, on elu koiduajast saadik väga vähe muutunud; nende parasiitlikus käitumises ilmneb isegi teatav taandareng. Ka paljud seened on arengus tagasi liikunud, sest need taimed on kaotanud võime toota klorofüllit ja muutunud suuremal või vähemal määral parasiitideks. Enamik haigusttekkitavaid baktereid ja nende viiruskehi kuulub samuti sellesse taandarenenud parasiitseente rühma. Vahepealsete ajastute jooksul on kogu tohutu taimeriiki arenenud samadest esivanematest, kellest põlvnevad ka bakterid.

⁴ Peagi ilmusid kõrgemat tüüpi loomariigi esindajad, ainuraksed, ning nad ilmusid *äkki*. Ja neist kaugetest aegadest pärineb vaid väheste muudatustega ka amööb, tüüpiline ainurakne loomorganism. Ta käitub tänapäeval peaaegu samamoodi kui siis, mil ta oli veel elu arengu viimane ja suurim saavutus. See pisitilluke loodud-olend ja tema ainuraksetest nõbud on loodud loomariigile sama mis bakterid taimeriigile: neis säilivad elu eristumise esimesed varased arenguetapid *ilma hilisema edasiarenguta*.

⁵ Varased ainuraksed loomad ühinesid peagi kooslusteks, kõigepealt viburlastena, varsti aga hüdrade ja meduusidena. Veel hiljem arenesid välja meritähed, kiviliiad, merisiilikud, meripurad, sadajalad, putukad, ämblikud, koorikloomad ja neile lähedased rühmad, vihmaussid ja kaanid, millele peagi järgnesid molluskid: auster, kaheksajalg ja tigu. Tekkis ja kadus sadu liike; mainime vaid neid, mis pikas-pikas võitluses püsima jäid. Need mitte-edasiarenenud isendid koos hiljem ilmunud kalade perekonnaga esindavad tänapäeval varaseid madalamaid muutumatuid loomatüüpe, elupuu neid oksi, mis edasi ei arenenud.

⁶ ¶ Nüüd oli näitelava valmis esimeste selgroogsete, kalade ilmumiseks. Sellest kalade sugukonnast sai alguse kaks ainulaadset teisendit, konn ja salamander. Just konnaga algas loomariigis see järjest kõrgemate eristumiste seeria, mis kulmineerus lõpuks inimese endaga.

⁷ Konn on inimsoo üks varasemaid püsijäänud esivanemaid, kuid ka tema areng seiskus ning ta on tänapäeval üsnagi samasugune nagu neil kaugetel aegadel. Konn on praegu maakeral elavate varajaste inimsoo koidikurasside esivanemate ainus esindaja. Konna ja eskimote vahelistest inimsoo esivanematest pole kedagi püsima jäänud.

⁸ ¶ Konnadest arenesid roomajad, suur loomade klass, mis on peaaegu välja surnud, kuid millest tekkisid enne selle kadumist terve lindude klass ja arvukad imetajaklassid.

⁹ Kogu inimese-eelse arengu suurim hüpe oligi ilmselt roomaja arenemine linnuks. Tänapäeva linnurühmad, keda esindavad näiteks kotkad, pardid, tuvid ja jaanalinnud, põlvnevad kõik väga ammusest tohutu suurtest roomajatest.

¹⁰ Konnast arenenud roomajaid esindavad tänapäeval neli püsima jäänud alajaotust: kaks, mille areng on peatunud — maod ja sisalikud koos oma nõbude alligaatorite ja kilpkonnadega; üks osaliselt edasiarenev — linnud; ja

neljas, imetajate esivanemad ning inimese otsene põlvnemisliin. Ent kuigi roomajad on ammu kadunud, kajastub nende kunagine massiivsus elevandis ja mammutis, isäralik kuju on aga püsima jäänud hüppavates kangurutes.

¹¹ ¶ Urantial on tekkinud vaid neliteist hõimkonda, kellest viimased on kalad, ja pärast linde ning imetajaid pole uusi klasse enam arenenud.

¹² ¶ Platsentaga imetajad tekkisid *äkki* väikesest vilkast lihasööjast, kuid suhteliselt suure ajuga roomajast — dino-saurusest. Need imetajad arenesid kiiresti ja mitmel erineval viisil. Neist ei tekkinud ainult praegu levinud teisendid, vaid ka merelised tüübid, näiteks vaalad ja hülged, samuti lendajad, näiteks nahkhiired.

¹³ Inimene arenes seega kõrgematest imetajatest, kes pärinesid põhiliselt *läänepoolsest*, iidsetesse ida-läänesuunalistesse varjulistesse meredesse *istutatud* elust. Elusorganismide *idapoolne* ja *keskmine rühm* arenesid varakult soodsalt loomse eksistentsi inimese-eelsete tasandite poole. Ent ajastute möödudes ei jõudnud idapoolsesse keskmisse istutatud elu aruka inimese-eelse staatuse rahuldava tasemeni, sest see oli kannatanud oma sugurakkude kõrgeimate tüüpide osas nii korduvaid ja korvamatuid kaotusi, et see võttis neilt igaveseks võime inimpotentsiaale taastada.

¹⁴ Et selles idapoolses rühmas oli meelega arenemisvõime kvaliteet märgatavalt madalam kui teistes rühmades, mõjutasid Elukandjad endast kõrgemate nõusolekul keskkonda nii, et need areneva elu inimese-eelsed tüvikonnad oleksid veelgi enam piiratud. Väliselt oli nende madalamate loodud-olendite rühmade kadumine igati juhuslik, kuid tegelikult täiesti sihipärase tegevuse tulemus.

¹⁵ Hiljem, intellekti väljaarenemise käigus, olid inimeste leemuritest esivanemad Põhja-Ameerikas tunduvalt kaugemale arenenud kui teistes piirkondades; seetõttu suunati nad läänepoolsest istutatud elu piirkonnast üle Beringi maasilla ja piki rannikut Edela-Aasiasse, kus nad edasi arenesid ja said kasu teatavate keskmise elurühma tüvikondade lisandumisest. Inimene arenes seega teatavatest läänepoolsetest ja keskmistest elutüvikondadest, kuid aladel, mis hõlmasid keskmisi piirkondi kuni neile lähedaste idapoolsete aladeni.

¹⁶ Selliselt arenes Urantiale istutatud elu kuni jääajani, mil ilmus inimene ise ja alustas planeedil oma sündmusriikast elu. Ja see ürginimese esmakordne ilmumine jääajal ei olnud juhuslik, see oli ette nähtud. Liustikeajajärgu katsumused ja karm kliima sobisid igati vastupidavat tüüpi inimese kujundamiseks, kellel oli tohutult eeldusi ellu jääda.

3. EVOLUTSIOONI EDENDAMINE

¹ Paljusid varase evolutsiooni ajal toimunud imelikke ja pealtnäha pööraseid juhtumusi on praegusaja inimmeelele vaevalt võimalik selgitada. Kogu elava näiliselt veider areng toimus sihipärase kava järgi, kuid meil ei ole lubatud juba käivitatud elumudelite arenemisse meelevaldselt sekkuda.

² ¶ Elukandjad võivad rakendada kõikvõimalikke loodusressursse ja kasutada ära igasuguseid juhuslikke asjao-lusid, mis elukatse arengulisele progressile kaasa aitavad,

kuid meil pole lubatud sekkuda meelevaldselt taimede ja loomade evolutsiooni ega selle kulgu ja käiku mõjutada.

³ Teile on teatatud, et Urantia surelikud on arenenud ürgkonnast ning et see tõusev tüvikond, mille potentsiaali kandis vaid üks konn, pääses kord hädavaevu hävimisest. Kuid sellest ei tuleks järeldada, et inimsoo areng oleks võinud selles sõlmpunktis juhuse tõttu lõppeda. Me jälgisime ja edendasime sel hetkel vähemalt tuhandet erinevat ja üksteisest kaugel paiknevat muteeruvat elutüve, mida oleks saanud suunata inimese-eelse arengu mitmesugus-tesse erinevatesse algkujudesse. See konkreetne konn-esivanem oli meie kolmas valik, sest kaks eelmist elutüve olid hävinud, vaatamata kõigile meie pingutustele neid säilitada.

⁴ ¶ Isegi Andoni ja Fonta kaotamine enne nende järeltulijate sündimist oleks küll inimevolutsioonis viivituse tekitanud, kuid mitte seda takistanud. Pärast Andoni ja Fonta ilmumist ja enne loomariigi muteeruvate inimpotentsiaalide ammendumist arenes välja vähemalt seitse tuhat soodsat tüvikonda, mis oleksid võinud jõuda teatava inimtüübi arenguni. Ja paljud neist parematest tüvikondadest sulandusid hiljem laialihargneva inimliigi erinevatesse harudesse.

⁵ Arengulise inimliigi potentsiaalid olid ammendunud ammu enne Ainelise Poja ja Tütrel, bioloogiliste ülendajate saabumist planeedile. Seda loomse elu bioloogilist seisundit näitab Elukandjatele meelevaivaimude mobiliseerimise kolmas faas, mis kulgeb automaatselt ja samal ajal, kui ammenduvad kogu loomse elu võimed tekitada inimese-eelsete indiviidide muteerunud potentsiaale.

⁶ ¶ Urantia inimkond peab lahendama oma sureliku arengu probleeme nende inimtüvedega, mis tal on olemas — inimese-eelsetest allikatest ei arene tulevikus enam kunagi ühtki uut rassi. Kuid see asjaolu ei välista võimalust jõuda inimarengu tunduvalt kõrgemate tasemeteni inimrassides endas ikka veel peituvate arengupotentsiaalide edendamise teel. Seda, mida meie, Elukandjad, teeme elutüvede edendamiseks ja säilitamiseks enne inimtahte ilmumist, peab inimene ise tegema pärast seda sündmust ja meie taandumist aktiivsest osalemisest selles arengus. Üldiselt on inimese arengu saatus tema enda kätes ning kontrollimatu looduslik valik ja juhuslik püsijäämine peavad varem või hiljem asenduma teadusliku intellektiga.

⁷ Ning arengu edendamisest kõneldes oleks kohane märkida, et kui teid määratakse kunagi kauges tulevikus Elukandjate korpusesse, on teil küllalt igasuguseid võimalusi teha ettepanekuid ning elu juhtimise ja siirdamise kavasid ja võtteid kõikvõimalikel viisidel täiustada. Olge kannatlikud! Kui teil on häid ideid, kui teie meel sünnitab hulgaliselt paremaid mõtteid mõne universumivaldkonna korraldamiseks, saate kindlasti võimaluse neid eelolevatel ajastutel oma kaaslastele ja teistele korraldajatele esitada.

4. AVASTUSRETK URANTIAL

¹ Ärge unustage, et Urantia määrati meile elukatsete tegemise maailmaks. Me tegime sellel planeedil oma kuuekümnenenda katse Nebadoni elumudeleid Satania kohandada ja võimaluse korral täiustada. Kroonikates on kirjas, et me saavutasime standardsetes elumudelites arvukalt kasulikke muudatusi. Täpsemini öeldes, me töötasime Urantial välja ja demonstreerisime rahuldavalt vähemalt kahtkümmend kaheksat elu teisendamise erijoont, mida saab tulevikus kasutada kõikjal Nebadonis.

² Kuid elu sisseseadmine pole üheski maailmas katse-line selles mõttes, et püütaks teha midagi, mis oleks läbiproovimata või tundmatu. Elu evolutsiooni meetod on üha arenev, diferentseeritud ja muutuv, kuid pole kunagi kontrollimatu ega ka täiesti katseline, see tähendab, juhuslik.

³ ¶ Paljud inimelu erijooned pakuvad piisavalt tõendeid selle kohta, et surelik eksistents on arukalt kavandatud, et orgaaniline areng ei ole kosmoses lihtsalt juhus. Vigastatud elusrakul on võime moodustada teatavaid keemilisi aineid, mis suudavad tema naabruses asuvaid normaalseid rakke selliselt stimuleerida, et need hakkavad kohe eritama teatavaid aineid, mis hõlbustavad haava paranemist. Samal ajal hakkavad need normaalsed ja vigastamata rakud vohama, asudes tegelikult looma uusi rakke nende rakkude asemele, mis vigastuse tõttu hävisid.

⁴ See haava paranemisel ja rakkude paljunemisel ilmnev keemiline toime ja reaktsioon näitab, et Elukandjad valisid valemi, mis hõlmab keemiliste reaktsioonide ja bioloogiliste vastukajade enam kui sadat tuhandet faasi ja omadust. Elukandjad tegid oma laboratooriumides üle poole miljoni konkreetse katse, enne kui lõpuks Urantia elukatse jaoks selle valemi välja valisid.

⁵ Kui Urantia teadlased saavad neist ravivatest keemikaalidest rohkem teada, õpivad nad vigastusi tõhusamalt ravima ja omandavad kaudselt ka oskuse teatavaid tõsiseid haigusi piirata.

⁶ Pärast elu sisseseadmist Urantial on Elukandjad seda raviviisi täiustanud, sest see on sisse viidud ka ühes teises Satania maailmas, ning on seal nüüd valutum ja kontrollib paremini normaalsete naaberrakkude vohamisvõimet.

⁷ ¶ Urantia elukatses oli palju ainulaadseid jooni, kuid kaks eredaimat episoodi olid Andoni rassi ilmumine enne kuue värvilise rahva väljaarenemist ja hilisem sangikmutantide üheaegne ilmumine ühes peres. Urantia on Satania esimene maailm, kus kuus värvilist rassi on tekkinud ühes inimeres. Tavaliselt tekivad nad eristuvate tüvikondadena inimese-eelse loomse tüvikonna sõltumatu-dest mutatsioonidest ja ilmuvad maakerale ükshaaval ning järgemööda pikkade ajavahemike järel, alates punasest inimesest kuni läbi kõigi värvuste indigoni välja.

⁸ Veel üks märgatav kõrvalekalle tavalisest korrast oli Planeedivürsti hiline saabumine. Vürst ilmub reeglina planeedile ligikaudu tahte väljakujunemise ajal; kui seda kava

oleks järgitud, oleks Caligastia võinud tulla Urantiale juba Andoni ja Fonta eluajal, mitte peaaegu viissada tuhat aastat hiljem, samaaegselt sangikrasside ilmumisega.

⁹ Tavalisse asustatud maailma oleks Planeedivürst saadetud Elukandjate taotlusel umbes Andoni ja Fonta ilmumise ajal või veidi hiljem. Et aga Urantia oli määratud elu teisendamise planeediks, oli eelnevalt kokku lepitud, et kuni Planeedivürsti saabumiseni saadetakse Elukandjatele nõuandjateks ja planeedi järelevaatajateks kaksteist Melkisedekist vaatlejat. Need Melkisedekid tulid ajal, mil Andon ja Fonta tegid otsuseid, mis võimaldasid Mõttekohandajatel nende surelikus meeles elada.

¹⁰ ¶ Elukandjate püüded täiustada Urantial Satania elumudeleid töid paratamatult kaasa paljude pealtnäha kasutute elu üleminekuvormide tekkimise. Kuid juba tekkinud kasu on standardsete elukavandite teisendamisele Urantial piisavaks põhjenduseks.

¹¹ Kavatsesime kutsuda esile tahte varajase avaldumise Urantia evolutsioonilises elus ja see õnnestus meil. Harielikult tekib tahe värviliste rasside tekkimisest palju hiljem ning ilmub tavaliselt kõigepealt kõrgemat tüüpi punastel inimestel. Teie planeet on Satania ainus planeet, kus inimtüüpi tahe on ilmunud värvuste-eelsel rassist.

¹² Ent me sattusime oma püüetes moodustada pärilikkustegurite kombinatsioon ja ühendus, millest lõpuks tekkisid inimrassi imetajatest esivanemad, vastakuti vajadusega lubada tekkida ka sadadel ja tuhandetel muudel, suhteliselt kasututel pärilikkustegurite kombinatsioonidel ja ühendustel. Paljud neist meie pingutuste pealtnäha veideratest kõrvalsaadustest kindlasti hämmastavad teid, kui te planeedi minevikku kaevute, ja ma saan täiesti aru, kui mõistatuslikud mõned neist võivad piiratud mõtteviisiga inimesele tunduda.

5. ELU ARENGURASKUSED

¹ Elukandjatel on kahju, et meie erilisi püüdlusi Urantial intellektueli teisendada pidurdasid traagilised usust ärapöörasid, mida mõjutada polnud meie võimuses: Caligastia reetlikkus ja Aadama üleastumine.

² Ent kogu selle bioloogilise avastusretke suurim pettus tulenes teatava ürgse floora nii suures ulatuses ja ootamatust tagasipöördumisest parasiitbakterite klorofüllieelsetele tasemetele. See sündmus taimse elu arengus põhjustas kõrgematel imetajatel, eriti nõrgematel inimliikidel, palju ahastusttekitavaid haigusi. Sellesse kimbatusse sattudes alahindasime me mõnevõrra olukorra raskust, teades, et hilisem Aadama eluplasma lisamine tugevdab uue segarassi vastupanuvõimet sedavõrd, et see muutub kõigi taimset tüüpi organismide tekitatud haiguste suhtes peaaegu immuunseks. Ent meie lootused olid määratud Aadama õnnetu üleastumise tõttu nurjuma.

³ Universumite universumit, sealhulgas väikest maailma nimega Urantia, ei juhita ainuüksi meie meeleheaks ega mugavuseks, ammugi mitte meie soovide täitmiseks

või uudishimu rahuldamiseks. Universumi juhtimisega tegelevad targad ja kõikvõimsad olendid teavad kahtlemata täpselt, mida nad teevad. Ning Elukandjatel ja surelikul meelel on sobilik vaid kannatlikult oodata ning aidata kõigest südamest kaasa tarkuse ja väe valitsemisele ning progressile.

⁴ Katsumused saavad muidugi ka hüvitatud, selle näiteks oli Miikaeli annetumine Urantial. Kuid vaatamata kõigile sellistele kaalutlustele, väljendavad selle planeedi hilisemad taevased juhendajad täiesti kindlat veendumust, et inimsoo areng jõuab lõpuks võidule ning meie esialgsed kavad ja elumudelid osutuvad õigeks.

6. ELU ARENDAMISE MEETODID

¹ Liikva objekti asukohta ja kiirust on üheaegselt võimatu täpselt määrata: igasugune püüe kumbagi neist mõõta muudab paratamatult teist. Samasugune paradoks tekib surelikul inimesel, kui ta asub protoplasmat keemiliselt analüüsima. Keemik võib välja selgitada *surnud* protoplasma keemilise koostise, kuid ei suuda eristada *elusa* protoplasma füüsilist ülesehitust ega dünaamilist tegevust. Teadlane jõuab elusaladustele üha lähemale, kuid ei lahenda neid ikkagi kunagi just sel põhjusel, et peab protoplasma analüüsimiseks selle kõigepealt tapma. Surnud protoplasma kaalub sama palju kui elav protoplasma, kuid ei ole sama.

² ¶ Elusüksustele ja -olenditele on antud algselt kohanemisvõime. Igas *elavas* taime- või loomarakus, igas *elavas* organismis — nii ainelises kui ka vaimses — on täitmatu iha kohaneda üha täiuslikumalt oma keskkonnaga, kohandada organismi ja elada oma elu üha täiuslikumalt. Need kõigi elusüksuste lakkamatud pingutused tõendavad neile sisemiselt omast täiusejanu.

³ Kõige tähtsam samm taimede evolutsioonis oli klorofüllil sünteesimise võime väljaarenemine, teine suur edasimineku oli spoori arenemine keeruliseks seemneks. Spoor on väga tõhus paljunemisevahend, kuid tal puuduvad seemnele omased mitmekesisuse ja -külgsuse potentsiaalid.

⁴ Üks kõige kasulikumaid ja keerulisemaid episoodi kõrgemat tüüpi loomade evolutsioonis oli see, kui ringlevates vererakkudes sisalduv raud omandas võime täita kahekordset ülesannet hapnikukandjana ja süsinikdioksiidi eemaldajana. See punase verelible omadus näitab, kuidas arengulised organismid suudavad kohandada oma funktsioone varieeruvate või muutuvate keskkonnatingimustega. Kõrgemad loomad, kaasa arvatud inimene, varustavad kudesid hapnikuga punastes verelibledes sisalduva raua abil, mis kannab hapnikku elusrakkudeni ja eemaldab sama tõhusalt süsinikdioksiidi. Kuid teisi metalle saab panna täitma sama otstarvet. Seepia kasutab selleks vaske ja meritupp vanaadiumi.

⁵ Nende bioloogiliste kohastumiste jätkumist illustreerib hammaste arenemine Urantia kõrgematel imetajatel.

Nende arv jõudis inimese kaugetel esivanematel kolmekümne kuueni, mil algas kohanev vähenemine kolmekümne kaheni aguaegkonna inimesel ja tema lähedastel sugulastel. Nüüd liigub inimlik aeglaselt kahekümne kaheksa hamba suunas. Sellel planeedil toimub ikka veel aktiivne ja kohanev evolutsiooniprotsess.

⁶ Kuid paljud elusorganismide näiliselt mõistatuslikud kohastumised on puhtkeemilised, täiesti füüsilised. Igal hetkel võib iga inimolendi vereringes toimuda tosina sise-sekretsiooninäärme eritatavate hormoonide vahel üle 15 000 000 keemilise reaktsiooni.

⁷ Taimse elu madalamad vormid reageerivad tundlikult füüsilisele, keemilisele ja elektrilisele keskkonnale. Kuid elu astmestikul kõrgemale tõustes hakkab toimima järjest enam seitsme meeleabivaimu meelehoolekanne ning meel saab üha kohanemisvõimelisemaks, loovamaks, kooskõlastavamaks ja domineerivamaks. Loomade võimes end õhu, vee ja maaga kohandada ei ole midagi üleloomulikku, see on vaid füüsisist ületav kohanemisvõime.

⁸ Inimolendi areng varajaste merede ürgsest protoplasmast ei ole aga seletatav ainult füüsika ja keemia abil. Õppimisvõime, mälu ja diferentseeritud reageerimisvõime keskkonnale on meelele annetatud. Füüsikaseadused õpetamisele ei reageeri: need on muudetamatud ja muutumatud. Haridus ei mõjuta keemilisi reaktsioone: need on ühesugused ja vankumatud. Välja arvatud Määratlematu Absoluudi kohalolek, on elektrilised ja keemilised reaktsioonid prognoositavad. Ent meel saab kasutada oma kogemusi, õppida käitumistavade, millega reageeritakse korduvatele stiimulitele.

⁹ Intellektielsed organismid reageerivad keskkonnastiimulitele, kuid meelehoolekandele reageerivad organismid võivad ise keskkonda kohandada ja mõjutada.

¹⁰ Füüsilisel ajal ja sellega seotud närvisüsteemil on loomuomane võime reageerida meelehoolekandele, nii nagu isiksuse areneval meelel on olemas teatav sisemiselt omane võime vaimu vastu võtta ning seetõttu ka vaimse edenemise ja saavutuste potentsiaalid. Intellektuaalne, sotsiaalne, moraalne ja vaimne evolutsioon sõltuvad seitsme meeleabivaimu ja nende füüsilist taset ületavate kaaslaste meelehoolekandest.

7. ARENEVA MEELE TASANDID

¹ Seitse meeleabivaimu kannavad mitmekülgset hoolt kohaliku universumi madalamate intellektiolenide meele eest. Selle meeleklassi eest hoolitsetakse kohaliku universumi keskusest või mõnest sellega seotud maailmast, kuid madalama meele tegevuse suunda mõjutatakse ka süsteemi keskusmaailmast.

² Arenevas maailmas sõltub nende seitsme meeleabivaimu tööst palju, väga palju. Ent nad on meelehoolekanded, kes ei tegele füüsilise arenguga, mis on Elukandjate tegevusvaldkond. Abivaimude vaimuannete täiusliku integreerituse tõttu Elukandjate toimimises avalduva ja neile sisemiselt omase tegevuse ettenähtud ning loomuliku korraga suudab surelik meelenähtustes eristada vaid looduse

kätt ja loomulike protsesside tulemusi, kuigi vahel satute kimbatusse, kui püüate selgitada kõike meele loomulike reaktsioonidega seonduvat vaid ainega seotult. Ja kui Urantia toimiks rohkem esialgsete kavade kohaselt, ärataksid meelenähtused teie tähelepanu veelgi vähem.

³ Seitse meeleabivaimu on pigem ringlused kui olemisvormid ning tavalistes maailmades on nad lülitatud ringlusesse koos teiste abistamistegevustega kogu kohaliku universumi ulatuses. Elukatsete planeetidel on nad aga suhteliselt eraldatud. Urantial oli alamatel abivaimudel siinsete elumudelite ainulaadsuse tõttu palju raskem arenevate organismidega kontakteeruda kui standardsemat tüüpi annetatud elu puhul.

⁴ Keskmises arenevas maailmas on seitse meeleabivaimu ka loomse arengu järjestikuste etappidega palju sünkroonsemad kui Urantial. Kui üks erand välja arvata, oli abivaimudel Urantia organismide arenevate meeltega raskem kontakteeruda kui kunagi varem oma tegevuse jooksul Nebadoni universumis. Selles maailmas kujunes välja palju piirnähtuste vorme — segadust tekitavaid kombinatioone organismide mehaanilis-mitteõpetatavat ja mitte-mehaanilis-õpetatavat tüüpi reageeringutest.

⁵ Seitse meeleabivaimu ei kontakteeru organismidega, kelle reageeringud keskkonnale kuuluvad puhtmehaanilise klassi. Need elusorganismide intellektielsed reageeringud jäävad ainuüksi võimsuskeskuste, füüsiliste juhtide ja nende kaaslaste energiavaldkondadesse.

⁶ Oma kogemustest *õppimise* potentsiaalse võime omandamine tähistab abivaimude tegevuse algust ja nad tegutsevad kõikjal alates algeliste ja nähtamatute eksisteerimisvormide kõige madalamat tüüpi meelest kuni inimolendite arengulise astmestiku kõrgeimate tüüpideni. Neist lähtuvad ja saavad oma algkuju meele üsnagi salapärase käitumine ning puudulikult mõistetavad kiired reaktsioonid ainelisele keskkonnale. Need ustavad ja alati usaldusväärsed mõjud tegelevad ettevalmistava hoolekandega juba ammu enne seda, kui loomne meel jõuab vaimu vastuvõtmise inimlike tasemeteni.

⁷ Abivaimud tegutsevad ainuliselt kogemisvõimelise meele evolutsioonis kuni selle kuuenda faasini, palveldamisvaimuni. Sellel tasemel hakkavad hoolekanded paratamatult kattuma — kõrgem sirutub allapoole, et kooskõlastada madalamaga enne järgmisele, kõrgemale arengutasele jõudmist. Ja seitsmenda ning viimase abivaimu, tarkusevaimu tegevusega kaasneb veel üks meelehoolekanne. Indiviid ei taju vaimumaailma hoolekande käigus vaimude koostöös kunagi järske üleminekuid, need muutused on alati järkjärgulised ja teisi arvestavad.

⁸ Füüsilised (elektrokeemilised) ja mõistuslikud reageeringud keskkonnastiimulitele peavad olema alati eristatud ning neid kõiki tuleb omakorda lugeda vaimsetest tegevustest eraldiseisvateks nähtusteks. Füüsilise, meele- ja vaimugravitatsiooni valdkonnad on kosmilise reaalsuse selgelt eristatavad alad, kuigi tihedalt omavahel seotud.

8. EVOLUTSIOON AJAS JA RUUMIS

¹ Aeg ja ruum on lahutamatult seotud: nad on loomumomentselt omavahel ühenduses. Teatavates ruumitingimustes on ajalised viivitused paratamatud.

² Kui teis tekitab hämmeldust asjaolu, et elu arengu evolutsiooniliste muudatuste läbiviimisele kulub nii palju aega, siis ma ütleksin, et me ei saa eluprotsesside kulgumuda kiiremaks, kui planeedi füüsilised muutused võimaldavad. Peame ootama, kuni planeet loomulikult, füüsiliselt välja areneb; geoloogiline evolutsioon ei allu üldse meie kontrollile. Kui füüsilised tingimused võimaldaksid, võiksime korraldada elu evolutsiooni lõpulejõudmise tunduvalt vähema ajaga kui miljon aastat. Ent me kõik allume Paradiisi Ülimate Valitsejate jurisdiktsioonile ja Paradiisis aega ei eksisteeri.

³ Isiku mõõdupuu aja mõõtmiseks on tema eluiga. Kõik loodud-olendid sõltuvad seega ajast ning näevad seetõttu evolutsiooni pikaleveninud protsessina. Neile meie seast, kelle eluiga ei ole ajaliku eksistentsiga piiratud, areng nii pikaldase toiminguna ei näi. Paradiisis, kus aega ei ole, on see kõik Lõpmatuse meeles ja Igaviku tegudes *olemas*.

⁴ Nagu evolutsiooni areng sõltub füüsiliste tingimuste aeglasest arengust, mis seda tagasi hoiab, nii sõltub vaimne progress mõistuslikust avarumisest ning seda pidurdab

kindlasti intellektuaalne mahajäämus. Ent see ei tähenda, nagu sõltuks vaimne evolutsioon haridusest, kultuurist või tarkusest. Hing võib areneda, olenemata vaimsest kultuurist, ent mitte siis, kui puudub vaimne võimekus ja soov ellu jääda ning üha täiustuda — täita taevase Isa tahet. Kuigi ellujäämine ei tarvitse sõltuda teadmiste ja tarkuse omamisest, sõltub areng sellest täiesti kindlasti.

⁵ ¶ Kosmilistes arengulaboratooriumides valitseb meelalati ainet ja vaim on alati meelega kooskõlas. Kui neil erinevatel annetustel ei õnnestu iga kord sünkroniseeruda ja koordineeruda, tekib ajalisi viivitusi, ent kui isik tunneb tõeliselt Jumalat ja soovib teda leida ning temasarnaseks saada, on ellujäämine vaatamata ajaliste takistustele kindlustatud. Füüsiline seisund võib meelt pidurdada ja meele pahelisus võib vaimsete saavutusteni jõudmises viivitusi põhjustada, kuid kogu hingest tulevat tahtlikku valikut ei saa ükski neist takistada.

⁶ Kui füüsilised tingimused on küpsed, võivad tekkida *äkki* meele arengud; kui meele seisund on soodus, võivad tekkida *äkki* vaimsed muundumised; kui vaimsed väärtused õigesti ära tuntakse, saavad kosmilised tähendused mõistetavaks ja isiksus vabaneb üha enam aja köidikutest ning pääseb ruumi piirangutest.

⁷ [Esitanud Urantial asuv Nebadoni Elukandja.]

66 KIRI

URANTIA PLANEEDIVÜRST

LANONANDEK-Poja saabumine ühte keskmisesse maailma näitab, et ürginimese meeles on välja arenenud tahe, võime valida igavese ellujäämise tee. Urantiale ilmus Planeedivürst aga inimtahte tekkimisest peaaegu pool miljonit aastat hiljem.

² Ligikaudu viissada tuhat aastat tagasi, samaaegselt kuue värvilise ehk sangikrassi ilmumisega saabus Urantiale Planeedivürst Caligastia. Urantial elas Vürsti saabumise ajal peaaegu pool miljardit primitiivset inimolendit, hajutatuna kõikjale üle Euroopa, Aasia ja Aafrika. Vürsti Mesopotaamiasse rajatud keskus oli maailma elanikkonna ligikaudne keskpunkt.

1. VÜRST CALIGASTIA

¹ Caligastia oli teise astme Lanonandek-Poeg number 9 344. Tal oli kogemusi kohaliku universumi asjade üldise korraldamise ja hilisematest ajastutest konkreetsemalt Satania kohaliku süsteemi juhtimise alal.

² Enne Luciferi valitsemisaega Sataniale oli Caligastia kuulunud Elukandjate nõuandjate kogu juurde Jerusemis. Lucifer ülendas Caligastia oma isiklikku kaaskonda ja Caligastia täitis vastuvõetaval viisil viit järjestikust au ja usaldust nõudvat ülesannet.

³ ¶ Caligastia taotles väga varakult lähetamist Planeedivürstiks, ent iga kord, kui tema taotlus tuli tähtkujude nõukogudes kinnitamisele, jäi tal Tähtkuju Isade nõusolek saamata. Caligastia näis erilisel soovivat, et teda saadetak valitsema detsimaal- ehk elu teisendamise planeedile. Enne kui ta lõpuks Urantiale määrati, oli tema taotlus korduvalt tagasi lükatud.

⁴ Kui Caligastia lahkus Jerusemilt temale usaldatud maailma, oli tal kroonikate kinnitusel kadestamisväärselt hea teeneteleht tema ustavuse ja pühendumuse kohta selle universumi heolule, kust ta pärines ja kus viibis, kuigi talle oli iseloomulik ka teatav rahutus ja kalduvus mõnes väikeses asjas kehtestatud korraga vastuollu sattuda.

⁵ Viibisin Jerusemil, kui särav Caligastia lahkus süsteemi keskusmaailmast. Ükski planeedivürst pole alustanud kunagi oma maailmavalitsemist rikkalikuma kogemustepagasiga ja paremate tulevikuväljavaadetega kui Caligastia sel sündmusrikkal päeval pool miljonit aastat tagasi. Üks on siiski kindel: täites oma ülesannet kajastada seda sündmust kohaliku universumi teabelevis, ei tulnud mulle hetkekski pähe, et see üllas Lanonandek võib nii ruttu reeta tema püha hoole alla usaldatud planeedi ja määrada nii kohutavalt oma universumi poja seisuse üleva klassi ausat nime. Ma arvasin tõesti, et Urantia on üks Satania viiest kuuest kõige õnnelikumast planeedist, sest ta pidi saama maailma asjade tüüri juurde nii kogenud, targa ja omapärase meelega. Ma ei mõistnud siis, et Caligastia on salamis endasse armumas; ma ei mõistnud siis veel nii täielikult kõrkuse peensusi.

2. VÜRSTI KAASKOND

¹ Urantia Planeedivürsti ei lähetatud missioonile üksi, vaid teda saatis tavaline abide ja abihaldurite korpus.

² Seda rühma juhtis Daligastia, Planeedivürsti kaaslane ja abi. Daligastia oli samuti teise astme Lanonandek-Poeg, järjekorranumbriga 319 407. Kui ta Caligastia kaaslasena lähetati, oli ta abi ametikohal.

³ Planeedi kaaskonda kuulus hulgaliselt inglitest kaastöötajaid ja hulk teisi taevaseid olendeid, kes olid määratud inimrasside huvides tegutsema ja nende heaolu edendamaks. Ent teie jaoks kõige huvitavam rühma moodustasid Vürsti kaaskonna ainelised liikmed, keda nimetatakse ka *Caligastia sadakonnaks*.

⁴ ¶ Need Vürsti kaaskonna sada taasainestatud liiget oli valinud Caligastia ise enam kui 785 000 Jerusemi tõusuteelisest kodaniku seast, kes soovisid vabatahtlikult Urantiale avastusretkele minna. Kõik sada väljavalitud olid erinevatelt planeetidelt ja ükski neist polnud Urantialt.

⁵ Need Jerusemi vabatahtlikud toodi seeravitranspordiga otse süsteemi keskusmaailmast Urantiale ja saabumisel hoiti neid seeravite sees, kuni neile sai anda planeedi eriliseks teenistuseks ettenähtud kahese iseloomuga isikuse vormi: tõelise lihast ja verest keha, mis oli aga häälestatud süsteemi eluringlustele.

⁶ ¶ Mõnda aega enne nende saja Jerusemi kodaniku saabumist olid kaks Urantial asunud juhendavat Elukandjat, kes olid oma kavad teostanud, taotlenud Jerusemilt ja Edentialt luba istutada Andoni ja Fonta tüvikonnast valitud saja püsijäänud esindaja eluplasmat ainelistesse kehadesse, mis olid kavandatud Vürsti kaaskonna ainelistele liikmetele. Jerusem rahaldas taotluse ja Edentia kinnitas selle.

⁷ Ning nüüd valisid Elukandjad Andoni ja Fonta järeltulijate seast viiskümmend meest ja viiskümmend naist, kelles olid säilinud selle ainulaadse rassi parimad tüvikonnad. Need rassi edasiliikumisele kaasa aidanud andoniidid olid ühe või kahe erandiga üksteisele võõrad. Nad koondati Mõttekohandajate koordineeritud suunamisega ja seeravite juhendamisega kokku väga erinevatest paikadest planeedi Vürsti keskuse ette. Siin anti need sada inimsubjekti Avalonilt pärit kõrge kvalifikatsiooniga vabatahtlikest komisjoni kätte, kes suunas nende Andoni järeltulijate eluplasmat materjali võtmist. See elusmaterjal viidi seejärel üle ainelistele kehadele, mis olid moodustatud Vürsti kaaskonna saja Jerusemilt tulnud liikme jaoks. Neid äsja süsteemi keskusmaailmast saabunud kodanikke hoiti seni seeravitranspordi unes.

⁸ ¶ Need toimingud koos spetsiaalsete kehade otsese moodustamisega Caligastia sadakonnale on andnud ainet arvukatele legendidele, millest paljud segunesid hilisemate, Aadama ja Eeva planeedile paigutamise seotud pärimustega.

⁹ Kogu taasisikustamise toiming, alates seeravitranspordi saabumisest saja Jerusemi vabatahtlikuga kuni nende teadvuseletulekuni kolmeste olenditena, kestis täpselt kümme päeva.

3. DALAMATIA — VÜRSTI LINN

¹ Planeedivürsti keskus asus tol ajal Pärsia lahe piirkonnas, hilisema Mesopotaamia aladel.

² Tolleaegse Mesopotaamia kliima ja maastik olid igas suhtes Vürsti kaaskonna ja nende abiliste ettevõtmistele soodsad, hoopis teistsugused, kui on olnud vahetevahel pärast seda aega. See soodne kliima oli vajalik, et kujundada looduskeskkonda, mis ajendaks primitiivseid urantialasi kultuuri ja tsivilisatsiooni alal teatavaid esimesi samme astuma. Üks suur ülesanne neil ajastutel oli muundada inimene kütist karjakasvatajaks, et ta areneks hiljem rahuarmastavaks, koduhoidvaks põllumeheks.

³ ¶ Planeedivürsti keskus Urantial oli tüüpiline noore ja arengulise sfääri jaam. Vürsti asupaiga keskmeks oli väga lihtne, kuid kaunis linn, mida ümbritses kaheteistkümne meetri kõrgune müür. See maailma kultuurikeskus sai Daligastia auks nimeks Dalamatia.

⁴ Linn koosnes kümnest linnaosast, mille südames asusid ainelise kaaskonna kümne nõukogu peahooned. Linna keskel oli nähtamatu Isa jaoks ehitatud tempel. Vürsti ja tema kaaslaste halduskeskus seati sisse kaheteistkümnesse otse templi ümber paiknevasse kambrisse.

⁵ Kõik Dalamatia hooned olid ühekorruselised, välja arvatud nõukogude keskused, mis olid kahekorruselised, ja kõigi Isa keskne tempel, mis oli väike, kuid kolmekorrukseline.

⁶ Linnas kasutati nende varaste aegade parimat ehitusmaterjali — tellist. Kivi ja puitu tarvitati väga vähe. Dalamatia eeskujul täiustus tunduvalt ümbruskonna rahvaste elamuehitus ja külade arhitektuur.

⁷ ¶ Vürsti keskuse lähedal elas igast rassist ja ühiskonnakihist pärit inimolendeid. Ning Vürsti koolide esimesed õpilased võeti just nende lähedalasuvate hõimude seast. Need Dalamatia varased koolid olid küll algelised, kuid pakkusid kõike, mida sai selle ürgajastu meeste ja naiste heaks teha.

⁸ Vürsti aineline kaaskond koondas pidevalt enda ümber ümbruskonna hõimude parimaid esindajaid ja saatis õpilased pärast koolitamist ja innustamist tagasi oma rahvast õpetama ja juhtima.

4. SADAKONNA ALGUSAJAD

¹ Vürsti kaaskonna saabumine jättis sügava mulje. Kui selle uudise levimisele kulus peaaegu tuhat aastat, avaldasid neile Mesopotaamia keskuse läheduses elavatele hõimudele uute Urantial-viibijate õpetused ja käitumine väga suurt mõju. Ka teie hilisem mütoloogia kasvas suures osas välja just neil varastel aegadel põhinevatest legendidest, mil Vürsti kaaskonna liikmed olid Urantial taasisikustatud üliinimesteks.

² Planeediväliste õpetajate head mõju takistas tõsiselt surelike kalduvus neid jumalateks pidada, ent kui nende maakerale saabumise viis välja arvata, ei kasutanud Caligastia sadakond — viiskümmend meest ja viiskümmend naist — üleloomulikke meetodeid ega üleininimlikke mõjutusi.

³ Ent see aineline kaaskond oli vaatamata kõigele üleininimlik. Nad alustasid oma missiooni Urantial erakordsete kolmeste olenditena:

⁴ ¶ 1. Nad olid ainelised ja suhteliselt inimtaolised, sest neis sisaldus ühe inimrassi, Urantia andoniitide tegelikku eluplasmat.

⁵ Need Vürsti kaaskonna sada liiget jagunesid sugupoolle ja varasema sureliku seisundi mõttes võrdseteks rühmadeks. Iga rühma liige võis saada mõne uue füüsiliste olendite klassi kaasvanemaks, kuid tegelikult oli neil lubatud vaid teatavatel tingimustel lapsevanemaks hakata. Planeedivürsti aineline kaaskond sigitab tavaliselt oma järglased veidi enne planeedi erilisest teenistusest taandumist. See juhtub harilikult planeedi Aadama ja Eeva saabumise ajal või veidi hiljem.

⁶ Neil erilistel olenditel polnud seetõttu peaaegu aimugi, missugust tüüpi aineline loodud-olend nende sugulisest ühendusest võib sündida. Ning nad ei saanudki seda teada, enne selle etapi saabumist nende töös siin maailmas paiskas mäss kogu süsteemi segamini ja need, kes hiljem vanemarolli täitsid, olid süsteemi eluvooludest eraldatud.

⁷ Caligastia kaaskonna ainestatud liikmed sarnanesid nahavärvuse ja keele poolest Andoni rassiga. Nad söid toitu nagu maailma surelikudki, kuid ühe erinevusega: selle rühma taasloodud kehad rahuldusid täielikult lihata toiduga. See oli ka üks kaalutlusi, mis määras nende asupaigaks sooja piirkonna, kus oli külluses puuvilju ja pähkleid. Lihata toidu kasutamine pärinebki Caligastia sadakonna aegadest, sest see tava levis lähedale ja kaugele ning mõjutas paljude ümbruskonna hõimude toitumisharjumusi, kes pärinesid kunagistest ainult lihasööjatest arenevatest rassidest.

⁸ ¶ 2. Need sada olendit olid ainelised, kuid üleininimlikud, sest nad olid Urantial taasmoodustatud ainulaadsete, kõrget ja erilist klassi meeste ja naistena.

⁹ Selle rühma liikmetel oli ajutine Jerusemi kodakondsus ning nad polnud seetõttu veel oma Mõttekohandajatega ühte sulanud. Kui nad end vabatahtlikeks pakkusid ja koos poja seisuse laskuvate klassidega planeediteenistusse võeti, siis nende Kohandajad eraldusid neist. Ent need jerusemlased olid üleininimlikud olendid — neil oli arenenud tõusuteelise hing. Sureliku lihaliku elu ajal on hing embrüonaalses olekus; see sünnib (tõuseb üles) morontiaelus ja kasvab järjestikuste morontiaamaailmade läbimisel. Ka Caligastia sadakonna hinged olid avardunud seitsme eluase-meilma järjestikustes kogemustes kuni Jerusemi kodaniku seisundini.

¹⁰ Vastavalt saadud juhisteile ei tegelnud kaaskonna liikmed sugulise paljunemisega, kuid uurisid hoolikalt oma

kehaehitust ning intellektuaalse (meele) ja morontia (hinge) armuühite kõikvõimalikke faase. Nende Dalamatias viibimise kolmekümne kolmandal aastal, ammu enne müüri valmimist, avastasid Dani rühma teine ja seitsmes liige juhuslikult oma morontiaminade (mis peaksid olema sootud ja ainetud) armuühitega kaasneva nähtuse: selle avastuse tulemusena tekkis esimene esmastest keskteelistest. See uus olend oli planeedi kaaskonnale ja oma taevastele kaasklastele täiesti nähtav, kuid mitte erinevatest inimhõimudest pärit meestele ja naistele. Planeedivürsti loaga asus kogu aineeline kaaskond samasuguseid olendeid looma ja esimese Dani paari juhiste järgi see kõigil ka õnnestus. Nii tekkis Vürsti kaaskonnast lõpuks esimene, 50 000-liikmeline esmaste keskteeliste korpus.

¹¹ Need keskmist tüüpi loodud-olendid olid maailma keskuse asjaajamistes väga kasulikud. Nad olid inimolenditele nähtamatud, kuid Dalamatias viibivatele ürgini meestele anti nende nähtamatute poolvaimude kohta õpetusi ning tervete ajastute jooksul esindasidki nad nende arenguliste surelike jaoks kogu vaimumaailma.

¹² ¶ 3. Caligastia sadakonna liikmed olid isikuna surematud ehk mittersurevad. Nende ainelistes kehaes ringleksid süsteemi eluvoolude täiendavad vastumürgid; kui nad poleks mässu tõttu eluvooludest eraldunud, oleksid nad elanud lõputult kuni Jumala Poja saabumiseni või vabanenud kunagi hiljem, et jätkata oma katkenud teekonda Havonasse ja Paradiisi.

¹³ Need Satania eluvoolude täiendavad vastumürgid saadi elupuu viljast; elupuu oli põõsas, mille Norlatiadeki Kõigekõrgemad olid saatnud Caligastia saabumise ajal Edentialt Urantiale. Dalamatia ajal kasvas see puu nähtamatu Isa auks ehitatud templi keskel õues ja just elupuu vili võimaldas Vürsti kaaskonna ainelistel ja muidu surelikel olenditel elada määramatu aja, kuni neil oli võimalik seda tarvitada.

¹⁴ Kuigi sel ülitoidusel polnud arenevate rasside jaoks mingit väärtust, piisas sellest täielikult Caligastia sadakonnale ja ka nendega koos tegutseva saja teisenenud andoniidi elu jätkamiseks.

¹⁵ ¶ Siinkohal tuleks selgitada, et sel ajal, kui sada andoniiti andsid oma inimalgeplasmata Vürsti kaaskonnale, viisid Elukandjad nende surelikesse kehaes süsteemi ringlustest täienduse; see võimaldas neil elada koos kaaskonnaga edasi, sajandist sajandisse, trotsides füüsilist surma.

¹⁶ Lõpuks anti sajale andoniidile teada, missuguse panuse nad endast kõrgematesse uutesse kehaes andsid, ja needsamad sada Andoni hõimude last jäeti keskusesse Vürsti ainelise kaaskonna isiklikeks abilisteks.

5. SADAKONNA TEGEVUSE KORRALDUS

¹ Sadakonna tegevus oli korraldatud teenistusena kümnese autonoomses nõukogus, igas kümme liiget. Kui mitu nõukogu pidas ühist istungit, juhatas seda koosolekut Daligastia. Need kümme rühma moodustati järgmiselt:

² ¶ 1. *Toidu ja ainelise heaolu nõukogu.* Rühma eesistuja oli Ang. See võimekas korpus edendas toidu, vee, riie- tuse ja inimliigi ainelist arengut. Nad õpetasid kaeve kae- vama, allikaid juhtima ja maad parandama ning selgitasid kõrgustike ja põhjaalade elanikele, kuidas nahka paremini rõivaste valmistamiseks töödelda. Kunstide ja teaduste õpetajad tutvustasid hiljem kangakudumist.

³ Suur edasimineku toimus toidusäilitamisviiside alal. Toiduaineid küpsetati, kuivatati ja suitsutati säilitamiseks, neist sai esimene omandiliik. Inimesele õpetati varude loomist näljahädadeks, mis perioodiliselt hävitasid suure osa maailma elanikkonnast.

⁴ ¶ 2. *Loomade kodustamise ja kasutamise komitee.* See nõukogu oli pühendunud nende loomade valimisele ja aretamisele, kes sobisid kõige paremini inimolenditele abiks raskuste kandmisel ja edasiliikumisel, toidu hankimisel ja hiljem ka maaharimisel. Seda võimekat korpus juhtis Bon.

⁵ Taltsutati mitu kasulikku praeguseks väljasurnud loomatüüpi ja mõned, kes on jäänud koduloomadeks praegusa- jani. Inimene oli kaua elanud koos koeraga ja sinisel inimesel oli juba õnnestunud taltsutada elevanti. Lehm täius- tus hoolika aretamise tulemusena sedavõrd, et temast sai väärtuslik toiduallikas; või ja juust muutusid inimese toidu- lal tavalisteks. Inimesi õpetati kasutama härgi koor- mate kandmiseks, kuid hobune kodustati hiljem. Selle kor- puse liikmed õpetasid esimesena inimesi kasutama veda- mise hõlbustamiseks ratast.

⁶ Neil aegadel kasutati esmakordselt ka kirjatuviseid, ke- da võeti pikkadele reisidele kaasa sõnumite või appikutsete saatmiseks. Boni rühmal õnnestus õpetada esimesed fan- dorid kandma ka inimesi, kuid fandorid surid enam kui kolmkümmend tuhat aastat tagasi välja.

⁷ ¶ 3. *Röövloomadega toimetulemise nõuandjad.* Ei piisanud sellest, et varajane inimene püüdis teatavaid loo- mi kodustada. Ta pidi ka õppima end ülejäänud vaenuliku loomariigi eest kaitsma. Seda õpetajate rühma juhtis Dan.

⁸ Iidne linnamüür oli ehitatud kaitseks metsikute kisk- jate eest ning pidi ära hoidma vaenulike inimeste üllatus- rünnakud. Väljaspool müüre ja metsades elutsevad inime- sed elasid puude otsa ehitatud majakestes või kivionnides ja valvasid öösiti lõket. Oli üsna loomulik, et õpetajad pü- hendasid palju aega oma õpilaste teadmiste tõstmisele ela- mute täiustamise alal. Paremate võtete ja püüeniste kasuta- mine aitas tunduvalt edukamalt loomi alistada.

⁹ ¶ 4. *Õpetatud kogu teadmiste levitamiseks ja säilita- miseks.* See rühm korraldas ja suunas nende varaste aega- de puhtharidusalaseid ettevõtmisi. Selle eesistuja oli Fad. Fadi õpetamismeetodiks oli töö juhendamine koos täius- tatud tööviiside õpetamisega. Fad koostas esimese tähes- tiku ja viis sisse kirjutamissüsteemi. Selles tähestikus oli kakskümmend viis tähte. Need varased rahvad kasutasid kirjatavetena puukoort, savi- või kivitahvleid, vasardatud nahast pärgamenti ja algelist paberitaolist materjali, mida valmistati herilasepesadest. Dalamatia raamatukogu, mis hävis varsti pärast Caligastia vaenulikkuse ilmsikstulekut,

koosnes enam kui miljonist üksikkroonikast ning seda nimetati „Fadi majaks”.

¹⁰ Sinisele inimesele meeldis tähtkiri ja ta jõudis sel alal kõige kaugemale. Punane inimene eelistas piltkirja, kollased hakkasid aga kasutama sõnade ja mõtete tähistamiseks sümboloid, nagu seda praegugi teevad. Ent mässuga kaasneva segaduse käigus läks see tähestik ja palju muudki maailma jaoks kaduma. Caligastia reetlikkus hävitas maailmas lootuse leida üleüldist keelt, vähemalt lugematuteks ajastuteks.

¹¹ ¶ 5. *Tööstus- ja kaubanduskomisjon.* See nõukogu tegeles tööstusliku tootmise arendamisega hõimudes ja erinevate, omavahel mittesõdivate rühmade vahelise kaubanduse edendamisega. Seda juhtis Nod. Korpus aitas kaasa igat liiki algelise tootmise arendamisele. Otseselt tänu nende tegevusele tõusis elatustase, sest ilmus palju uusi kaupu, mida algelised inimesed nüüd omada soovisid. Nad laiendasid tunduvalt kauplemist teadus- ja kunstinõukogu toodetud täiustatud soolaga.

¹² Nende Dalamatia koolides hariduse saanud valgustatud rühmade seas võeti esimesena kasutusele kaubanduslikud krediidid. Nad said keskest krediivahetusest garanteeritud märgid, mida võis vahetada tegelike vahetuskaupade asemel. Need äritehingud jäid maailmas sadadeks tuhandeteks aastateks samale tasemele.

¹³ ¶ 6. *Ilmutusliku religiooni kolledž.* Selle institutsiooni tegevus oli aeglane. Urantia tsivilisatsiooni sepiatati piltlikult puuduse alasi ja hirmu varasate vahel. Ent see rühm oli jõudnud oma püüetes asendada loodud-olendi hirm (tondikummardamine) hirmuga Looja ees juba üsna kaugele, enne kui nende töö katkes hilisema, lahkulöömismurrangu tõttu tekkinud segaduse käigus. Seda nõukogu juhtis Hap.

¹⁴ Mitte keegi Vürsti kaaskonnast ei esitanud ilmutusi, mis oleksid evolutsiooni komplitseerinud; nad esitasid ilmutusi ainult kulminatsioonina, kui evolutsioonis sisalduvad jõud olid ammendunud. Ent Hap andis siiski järele linnaelanike soovile seada sisse mingi religioosne teenistus. Tema rühm andis dalamaatlastele seitse palveldamislaulu ning igapäevase tänulause ning lõpuks õpetati neile ka „Isa palvet”, mis oli järgmine:

¹⁵ ¶ „Kõige Isa, kelle Poega me austame, vaata heatahtlikult alla meie peale. Päästa meid hirmust kõige ees peale sinu enda. Aita meil oma jumalike õpetajate meele järele olla ja pane igaveseks tõde meie huulile. Päästa meid vägivallast ja vihast; pane meid lugu pidama oma vanematest ja kõigest, mis kuulub meie naabritele. Anna meile see haljaste karjamaade ja viljakate karjade aeg, mis rõõmustab meie südant. Palvetame, et lubatud ülendaja saabuks kiiremini, ning me täidame siis sinu tahet siin maailmas samamoodi, kui teevad teised teispoolsetes maailmades.”

¹⁶ ¶ Kuigi Vürsti kaaskonda piirasid rasside täiustamisel loomulikud vahendid ja tavalised viisid, lubasid nad, et edasise arengulise kasvu sihina, bioloogilise arengu kõrgpunkti jõudmisel kingitakse uus aadamlik rass.

¹⁷ ¶ 7. *Tervise ja elu vardjad.* See nõukogu tegeles tervishoiu ja algelise hügieeni edendamisega ning seda juhtis Lut.

¹⁸ Selle liikmete õpetustest läks hilisemate ajastute segaduse käigus palju kaduma ning need avastati uuesti alles kahekümnendal sajandil. Nad õpetasid inimkonnale, et toidu küpsetamine, keetmine ja praadimine aitab vältida haigestumist; samuti seda, et niisugune toiduainete töötlemine vähendab tunduvalt väikelaste suremust ja hõlbus- tab varajast rinnast võõrutamist.

¹⁹ Paljud Luti tervisevardjate varased õpetused püsisid maakera hõimude seas kuni Moosese ajani, kuigi olid selleks ajaks tugevasti moonutatud ja muutunud.

²⁰ Suureks takistuseks hügieeni propageerimisel nende harimatute rahvaste seas oli asjaolu, et paljude haiguste tegelikud põhjustajad olid palja silmaga nägemiseks liiga väikesed, samuti ebausklik austus tule vastu. Et veenda inimesi prügi põletamise vajalikkuses, kulus tuhandeid aastaid. Kuni selle ajani soovitati neil kõdunevad jäätmed vähemasti maha matta. Selle epohhi suur sanitaarne edasimineki tuli tänu teadmiste levitamisele päikesevalguse tervistavatest ja haigusi hävitavatest omadustest.

²¹ Suplemine oli enne Vürsti saabumist eranditult religioosne tseremoonia. Oli tõesti raske veenda ürginimesi oma keha tervise pärast pesema. Lõpuks ajendas Lut jutlustajaid lülitama veega pesemine puhastustseremooniasse, mida tuli läbi viia kord nädalas seoses keskpäevalvusega kui kõige Isa palveldamisviisi.

²² Samuti püüdsid need tervisevardjad süljevahetuse ja verejoomise kombe asemel sisse viia käepigistust kui isikliku sõpruse ja rühmalojaalsuse märki. Ent kui primitiivsed rahvad pääsesid oma kõrgemate juhtide õpetuste surve alt, pöördusid nad kiiresti tagasi oma endiste tervisthukutavate ja haigusi sigitavate, harimatute ja ebauslike eluviiside juurde.

²³ ¶ 8. *Planeedi kunsti- ja teadusnõukogu.* See korpus parandas tunduvalt varase inimese tootmisviise ja ilumeelt. Seda juhtis Mek.

²⁴ Kunst ja teadus olid kõikjal maailmas mõõnaseisus, ent dalamaatlastele õpetati füüsika ja keemia algeid. Keeramikat arendati edasi, kõiki ehiskunste täiustati ja avardati tunduvalt inimese iluideaale. Ent muusika arenes kuni violetse rassi saabumiseni vähe.

²⁵ Ürginimesed ei nõustunud auruenergiat proovima, kuigi nende õpetajad seda neile korduvalt tungivalt soovitasid; nad ei saanudki üle oma suurest hirmust mahutisse vangistatud auru plahvatusjõu ees. Lõpuks soostusid nad küll töötama metallide ja tulega, kuigi tulipunane raudtükk oli varasele inimesele hirmutav asi.

²⁶ Mek aitas andoniitide kultuuri üsna palju edasi viia ja sinise inimese kunsti täiustada. Sinise inimese segunemisel Andoni tüvikonnaga tekkis kunstiandega sugu, kelle seast paljud said meisterlikeks skulptoriteks. Nad ei töötanud kivi ega marmoriga, ent nende põletamisega kõvendatud saviesemed kaunistasid Dalamatia aedu.

²⁷ Tarbekunst arenes palju edasi, kuid enamik sellest läks pikkadel ja pimedatel mässuajastutel kaduma ning avastati uuesti alles nüüdisajal.

²⁸ ¶ 9. *Arenenud hõimuhete juhtijad.* Sellele rühmale usaldati inimühiskonna tõstmine riikluse tasemele. Nende ülem oli Tut.

²⁹ Need juhid aitasid palju kaasa hõimudevaheliste abielude tekkimisele. Nad soodustasid abielu-eelset pikemaajalist põhjalikku tutvumist ja läbimõeldud abiellumist. Puhtvõitluslikke sõjatantse mahendati, et neil oleks väärtuslik sotsiaalne otstarve. Võeti kasutusele palju võistlusmänge, ent iidised inimesed olid väga tõsised, kuna nende varajaste hõimude elus oli vähe huumorit. Planeedi mässu järgse hävingu käigus jäi neist tavadest vähe püsima.

³⁰ Tut ja tema kaaslased töötasid selle nimel, et edendada rahumeelse iseloomuga rühmituste tekkimist ja muuta sõjapidamine inimlikumaks, kooskõlastada hõimudevahelisi suhteid ja täiustada hõimude juhtimist. Dalamatia ümbuses arenes välja kõrgem kultuur ja paremad ühiskondlikud suhted aitasid mõjutada ka kaugemaid hõime. Ent Vürsti keskuse tsivilisatsioonikord oli mujal arenevast barbaarsest ühiskonnast hoopis erinev, nii nagu Lõuna-Aafrikas Kaplinna kahekümnenda sajandi tsivilisatsioon erineb täielikult sellest põhja pool elavate väikesekasvuliste bušmanite algelisest kultuurist.

³¹ ¶ 10. *Hõimude koordineerimise ja rasside koostöö ala-
ne ülemkohus.* Seda ülemnõukogu juhtis Van ja see oli ülejäänud üheksa inimtegevust juhendava erikomisjoni edasikaebamiskohus. Sellel nõukogul olid laialdased ülesanded, talle usaldati kõik maised probleemid, mida ei antud lahendada teistele rühmadele. Selle valitud korpuse kinnitasid ametisse Edentia Tähtkuju Isad, alles siis sai ta volitused võtta endale Urantia ülemkohtu ülesanded.

6. VÜRSTI VALITSEMISAEG

¹ Maailma kultuuritaset mõõdetakse tema põlisasukatest olendite sotsiaalse pärandiga ja kultuuri levimiskiirus sõltub täielikult selle maailma asukate võimest aru saada uutest ning edumeelsetest ideedest.

² Orjameelne traditsioonide järgimine, mineviku sentimentaalne sidumine olevikuga soodustab stabiilsust ja koostööd, kuid samas lämmatab algatusvõimet ja orjastab isiksuse loomevõimet. Caligastia sadakonna saabumise ajaks oli kogu maailmas traditsioonidest kantud ühiskondlike tavade tõttu tekkinud seisak ning nüüd hakati tolleaegsetes ühiskonnarühmades uut individuaalsete algatuste evangeeliumi kuulutama. Ent see soodne valitsemisaeg katkes nii kiiresti, et veel praegugi pole rassid tavade orjusest täielikult vabanenud: tavad valitsevad Urantial ikka veel liialt tugevalt.

³ Caligastia sadakond — olendid, kes olid läbinud Sataria eluasemeilmad — tundsid küll hästi Jerusemi kunste ja kultuuri, kuid primitiivsete inimolenditega asustatud barbaarsel planeedil on need teadmised peaaegu väärtusetud.

Need targad olendid ei hakanud teostama *järske* muudatusi ega tolleaegsete primitiivsete rasside massilist ülendamist. Nad mõistsid täielikult inimliigi aeglase evolutsiooni vajalikkust ja hoidusid targalt igasugustest radikaalsetest katsetest inimese eluviisi muuta.

⁴ Kõik planeedi kümme komisjoni asusid *aeglaselt* ja loomulikult neile usaldatud valdkondi edendama. Nende kava kohaselt tuli leida ümbruskonna hõimudest helgeimad pead ja saata nad pärast koolitust sotsiaalse ülendamise saadikutena oma rahva juurde tagasi.

⁵ Rasside juurde ei lähetatud saadikuid kunagi väljastpoolt, kui rahvas seda ise otseselt ei taotlenud. Hõimu või rassi ülendamise ja edasiviimise nimel töötavad olendid pärinesid alati samast hõimust või rassist. Sadakond ei püüdnud isegi kõrgema rassi kombeid ja viise kunagi mõnele teisele hõimule peale sundida. Nad töötasid alati kannatlikult iga rassi ajaproovile vastu pidanud viiside ülendamise ja edendamise nimel. Urantia lihtrahvas ei toonud oma sotsiaalseid tavasid Dalamatiasse kaasa mitte nende vahetamiseks uute ja paremate vastu, vaid nende ülendamiseks kokkupuutes kõrgema kultuuriga ja lävimises kõrgema mõistusega. See oli aeglane, kuid väga tõhus protsess.

⁶ Dalamatia õpetajad püüdsid lisada bioloogilise arengu puhtlooduslikule valikule teadlikku sotsiaalset valikut. Nad ei tekitanud inimühiskonnas segadust, vaid kiirendasid tunduvalt selle normaalset ja loomulikku arengut. Nende eesmärgiks oli edenemine evolutsiooni kaudu, mitte ilmutuse abil toimuv murrang. Inimsool oli kulunud oma vähese religiooni ja moraali omandamiseks ajastuid ja need üliinimesed hoidusid targasti röövimast inimkonnalt neid väheseidki edusamme selle segaduse ja nõrdimisega, mis tekib alati, kui valgustatud ja kõrgemad olendid hakkavad ülendama mahajäänud rasse liigse õpetamise ja valgustamisega.

⁷ Kui kristlikud misjonärid lähevad Aafrika südamesse, kus pojad ja tütreid peavad jääma kogu vanemate eluea jooksul nende juhtida ja suunata, tekitavad nad ainult segadust ja õõnestavad üldist autoriteeti, kui püüavad ühe põlvkonnaga seda tava välja tõrjuda, õpetades, et lapsed tuleks pärast kahekümne ühe aastaseks saamist kõigist vanematepoolsetest piirangutest vabastada.

7. ELU DALAMATIAS

¹ Vürsti keskus oli küll ülikaunis ja kujundatud nii, et tolleaegsetes ürginimestes austust äratada, kuid tegelikult tagasihoidlik. Hooned polnud eriti suured, sest nende väljastpoolt toodud õpetajate eesmärgiks oli ikkagi põllumajanduse arengu soodustamine loomakasvatuse kasutuselevõtmise teel. Linnamüüride vahel oli piisavalt maad, et ligikaudu kakskümmend tuhat elanikku oleksid saanud loomi karjatada ja aiandusega tegelda.

² Keskne palveldamistempeel ja üliinimestest juhendajarühmade kümme nõukoguhoonet olid seestpoolt tõesti kaunid kunstiteosed. Ja kuigi elamud olid eeskujulikult korras ning puhtad, oli kõik, võrreldes hilisemate aegade, väga lihtne ja isegi algeline. Selles kultuuri keskuses

ei rakendatud mingeid Urantiale loomupäraselt võõraid meetodeid.

³ Vürsti kehastunud kaaskond elas lihtsates näidiskodudes, mis pidid maailma sotsiaalses ja hariduskeskuses viibivaid õpilasi ja vaatlejaid innustama ja neile soodsa mulje jätma.

⁴ ¶ Perekonnaelu kindel kord ja komme, et pere elab suhteliselt paikselt eraldi elamus, pärinevadki neist Dalamatia aegadest ning kujunesid täielikult välja sadakonna ja nende õpilaste eeskuju ning õpetuste järgi. Kodu kui sotsiaalne üksus saavutas edu siiski alles siis, kui Dalamatia üliinimestest mehed ja naised ajendasid inimkonda oma lapselapsi ja lapselapselapsi armastama ning nende tulevikku planeerima. Metsinimene armastab oma last, kuid tsiviliseeritud inimene armastab ka oma lapselast.

⁵ Vürsti kaaskond elas koos isade ja emadena. Neil ei olnud, tõsi küll, omaenda lapsi, kuid Dalamatia viiekümnes näidiskodus ei elanud kunagi vähem kui viissada väikest kasulast, kes olid sinna koondatud Andoni ja sangikrasside kõrgematest peredest. Paljud neist lastest olid orvud. Neile sai osaks nende kõrgemate kasuvanemate heatahtlik distsipliin ja kooolitus; pärast kolmeaastast viibimist Vürsti koolides, kuhu nad astusid 13-15-aastastena, oli neil õigus abielluda ja nad olid valmis lähetuseks Vürsti saadikuna oma rassi abivajavate hõimude juurde.

⁶ ¶ Fad vastutas Dalamatia õppekava eest, mida viidi läbi ametikooli vormis, kus õpilased õppisid töö ja igapäevaste kasulike ülesannete kaudu. Selles hariduskavas ei jäetud arvestamata iseloomu arendamiseks vajalikku mõtlemist ja tundeid, kuid tööõpetusel oli esmajärguline tähtsus. Õpetamine toimus individuaalselt ja kollektiivselt. Õpetajateks olid nii mehed kui ka naised, samuti mees ja naine koos. Pool sellest rühmaõppest toimus meeste ja naistele eraldi, pool mõlemale sugupoolele koos. Individuaalselt õpetati töösavust, rühmades või klassides aga seltsimist. Õpilasi juhendati suhtlema vennalikult endast nooremate ja vanemate rühmadega ning täiskasvanutega, samuti tegema koostööd omavanustega. Neile tutvustati ka selliseid ühendusi nagu perekonnarühmad, mängusalgad ja kooliklassid.

⁷ Hiljem oli nende õpilaste hulgas, keda koolitati Mesopotaamias oma rassiga töötama, nii andoniite Lääne-India mägismaadelt kui ka punaste ja siniste inimeste esindajaid; veel hiljem võeti vastu ka väike rühm kollase rassi esindajaid.

⁸ ¶ Hap andis varastele rassidele moraaliõpetuse. See koodeks sai nimeks „Isa tee” ja koosnes seitsmest käsust.

⁹ 1. Sa ei tohi karta ega teenida ühtki teist Jumalat peale kõige Isa.

¹⁰ 2. Sa ei tohi Isa Poja, maailmavalitseja suhtes sõnakuulmatu olla ega näidata üles lugupidamatust tema üliinimlike kaaslaste suhtes.

¹¹ 3. Sa ei tohi valetada, kui sind kutsutakse rahva kohutunike ette.

¹² 4. Sa ei tohi tappa mehi, naisi ega lapsi.

¹³ 5. Sa ei tohi varastada oma naabri vara ega kariloomi.

¹⁴ 6. Sa ei tohi puudutada oma sõbra naist.

¹⁵ 7. Sa ei tohi olla lugupidamatu oma vanemate ega eakamate hõimuliikmete vastu.

¹⁶ ¶ Selline oli Dalamatia seadus peaaegu kolmsada tuhat aastat. Ja paljud neist kividest, millele see seadus oli kirjutatud, on nüüd Mesopotaamia ja Pärsia ranniku ääres vee all. Tavaks sai igal nädalapäeval üht neist käskudest austada, kasutades seda tervitamiseks ja söögi ajal tänamiseks.

¹⁷ ¶ Aega mõõdeti sünoodiliste kuudega, mille pikkuseks oli kakskümmend kaheksa päeva. See oli koos päeva ja öö arvestusega ainus ajaarvamine, mida varased rahvad tundsid. Seitsmepäevase nädala võtsid kasutusele Dalamatia õpetajad, sest seitse oli üks neljandik kahekümne kaheksast. Number seitsme tähtsus superuniversumis andis neile kahtlemata võimaluse lülitada levinud ajaarvestusse vaimne meeldetuletus. Kuid nädala pikkusel polnud mingit loomulikku päritolu.

¹⁸ ¶ Linna ümbritsev maa oli saja kuuekümmne kilomeetri raadiuses üsna tihedalt asustatud. Kohe linna ümber tegelesid sajad Vürsti koolide lõpetanud loomakasvatusega ja rakendasid ellu muid Vürsti kaaskonnalt ja nende arvukatelt inimestest abilistelt saadud õpetusi. Mõned tegelesid ka põllumajanduse ja taimekasvatusega.

¹⁹ Põllutööd ei määratud inimkonnale karistuseks oletatava patu eest. „Oma palge higis pead sa põldude vilja sööma” ei olnud mitte karistav kohtuotsus inimese osalemise pärast Luciferi mässu meelestuses reeturliku Caligastia juhtimisel. Maaharimisel on edasiliikuva tsivilisatsiooni sisseseadmisel arenevates maailmades oma osa ning see käsk oli Planeedivürsti ja kogu tema kaaskonna õpetuses kesksel kohal kogu selle kolmesaja tuhande aastase perioodi jooksul, alates nende saabumisest Urantiale kuni traagiliste päevadeni, mil Caligastia asus mässulise Luciferi poolele. Mullatöö ei ole needus; see on pigem kõrgeim õnnistus kõigile neile, keda lubatakse selliselt nautida kõige inimlikumat inimtegevust.

²⁰ Mässu puhkedes oli Dalamatias kohalikke elanikke peaaegu kuus tuhat. See arv hõlmas ka regulaarselt linna külastavaid õpilasi, kuid mitte muid külalisi ega vaatlejaid, keda oli alati üle tuhande. Kuid vaevalt suudate te endale ette kujutada neil kaugetel aegadel toimunud imelist progressi; peaaegu kõik inimese suurepärase saavutused pühitati olematuks kohutava segaduse ja täieliku vaimupimedusega, mis järgnes Caligastia reeturlikkusest ja mässust põhjustatud katastroofile.

8. CALIGASTIA EBAÕNNESTUMINE

¹ Caligastia pikale elule tagasi vaadates leiame tema käitumises vaid ühe silmatorkava joone, mis oleks võinud tähelepanu äratada: ta oli ülimalt enesekeskne. Ta kaldus pooldama peaaegu kõiki protestijaid ja tundis tavaliselt kaasa neile, kes leebelt väljendasid varjatud kriitikat. Selle kalduvuse varajast ilmnemist võib pidada rahulolematuseks kellelegi allumise suhtes, kergeks vastumeelsuseks igasuguse juhendamise suhtes. Pannes endast kõrgemate nõuandeid veidi pahaks ja olemata nende võimu all rahul, oli ta siiski katsumustes alati universumivalitsejatele ustavaks jäänud ja Tähtkujude Isade korraldustele kuuletunud. Tal ei leitud kunagi ühtki tõelist eksimust kuni ajani, mil ta Urantia häbiväärselt reetis.

² Tuleb märkida, et nii Luciferi kui ka Caligastiat oli kannatlikult õpetatud ja armastavalt hoiatatud nende kritiseerimiskalduvuse ja eneseuhkuse kasvu ning sellega kaasneva enese ületähtsustamistunde eest. Kuid kõiki abistamiskatseid olid nemad tõlgendanud soovimatu kriitikana ja põhjendamatu sekkumisena isikuvabadusse. Nii Caligastia kui ka Lucifer arvasid, et nende sõbralikke nõuandeid ajendasid väga laiduväärsed motiivid, mis hakkasid nende oma moondunud mõtlemise ja mõtlematute plaanide üle ülekaalu saavutama. Nad otsustasid oma isetute nõuandjate üle omaenda areneva isekuse põhjal.

³ ¶ Alates Vürst Caligastia saabumisest liikus planeedi tsivilisatsioon peaaegu kolmesaja tuhande aasta jooksul üsna normaalselt edasi. Kuigi Urantia oli elu teisendamise sfäär ja seetõttu toimus sealses arengus arvukalt kõrvalekaldeid ja ebatavalisi episooide, liikus ta oma planeedi-elujärgus kuni Luciferi mässuni ja Caligastia samaaegse reetmiseni üsna rahuldavalt edasi. See katastroofiline

väärsamm, samuti Aadama ja Eeva hilisem loobumine oma missiooni täitmisest planeedil on mõjutanud kindlasti kogu järgnevat ajalugu.

⁴ Urantia Vürst astus Luciferi mässu ajal pimedusse, vallandades sellega planeedil pikaajalise segaduse. Seejärel võeti temalt tähtkuju valitsejate ja universumi teiste valitsusvõimude ühisaktsiooniga suveräänne võim. Kuni Aadama saabumiseni planeedile tabasid teda isoleeritud Urantia paratamatud elumuutused ning ta aitas omalt poolt kaasa selle kava nurjumisele, millega sooviti surelike rasse ülendada uue violetse rassi — Aadama ja Eeva järglaste eluvere sissevalamisega.

⁵ Langenud Vürsti võimu inimeste tegevuste häirimisel kärpis üsna palju Machiventa Melkisedeki surelik kehas-
tumine Aabrahami ajal; seejärel, Miikaeli kehalise elu ajal, võeti reetlikult Vürstilt lõpuks igasugune võim Urantial.

⁶ ¶ Doktriinil isikulisest kuradist Urantial oli küll veidi alust reeturliku ja nurjatu Caligastia näol, kuid õpetus, et „kurat” võib mõjutada normaalset inimmeelt vastu tema loomulikku valikuvabadust, oli ometi täiesti väljamõeldud. Ka enne Miikaeli annetumist Urantial ei suutnud Caligastia ja Daligastia kunagi surelike alla suruda ega veenda ühtki normaalset indiviidi tegema midagi inimtahte vastaselt. Inimese vaba tahe on moraalsetes küsimustes ülim, isegi sisimas elav Mõttekohandaja ei sunni inimest mõtlema ainsatki mõtet või sooritama ainsatki tegu inimese enda tahte vastaselt.

⁷ Nüüd ootab see maailma mässaja, kes on ilma jäetud igasugusest võimust oma endisi alamaid kahjustada, Uversa Päevilt Vanade lõplikku kohtuotsust kõigi Luciferi mässus osalenute üle.

⁸ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

67 KIRI

PLANEEDI MÄSS

INIMESE eksistentsiga seotud probleeme Urantial ei ole võimalik mõista, teadmata kindlatest suurtest epohhidest minevikus, nimelt planeedi mässust ja selle tagajärgedest. Kuigi see pööre ei takistanud tõsiselt orgaanilise evolutsiooni kulgu, mõjutas see siiski märgatavalt sotsiaalse ja vaimse arengu käiku. See laastav õnnetus mõjutas sügavalt planeedi kogu füüsilist tasandit ületavat ajalugu.

1. CALIGASTIA REETMINE

¹ Caligastia oli juhtinud Urantiat kolmsada tuhat aastat, kui Luciferi abiline Saatan saabus oma korralisele kontrollkäigule. Ja kui Saatan planeedile jõudis, ei meenutanud tema ilmumine mitte mingil moel teie karikatuure sellest nurjatust majesteedist. Ta oli ja on praegugi vägev särav Lannonandek-Poeg. „Ja see ei ole ime, sest Saatan ise on särav valgusolend.”

² Selle kontrolli käigus teatas Saatan Caligastiale Luciferi esitatud „Vabadusdeklaratsioonist” ja nagu me nüüd teame, soostus Vürst planeeti reetma, kui mäss välja kuulutatakse. Ustavad universumiisiksused suhtusid Vürst Caligastiasse erilise põlgusega, sest ta reetis usalduse ettekavatsetult. Looja-Poeg väljendas seda põlgust, öeldes: „Sa oled nagu sinu enda juht Lucifer ja oled patuselt tema nurjatust põlistanud. Tema on valetanud oma eneseülendamise algusest peale, sest ta ei ole tõesse püsima jäänud.”

³ Kogu kohaliku universumi haldamistöös ei loeta ühtki kõrget usaldust nii pühaks kui Planeedivürstile osutatud usaldust, sest Planeedivürst võtab enda peale vastutuse asjaasustatud maailma arenevate surelike heaolu ja juhendamise eest. Kõigist kurja vormidest pole isiksuses seisundile ükski hävitavam kui usalduse reetmine ja truudusetus oma usaldavate sõprade suhtes. See kaalutletud patutegu moonutas Caligastia isiksust nii põhjalikult, et tema meel pole pärast seda täielikult tasakaalu tagasi saanudki.

⁴ ♁ Pattu võib käsitleda mitmeti, kuid universumifilosoofia seisukohalt on patt teadlikult kosmilisele reaalsusele vastupaneva isiksuse suhtumine. Viga võib pidada väärarusaamaks või reaalsuse moonutuseks. Pahe on universumireaalsuste osaline teostamine või väärkohandamine. Kuid patt on sihikindel vastuseis jumalikule reaalsusele — vaimse progressi teadlik takistamine —, kurjus aga äratuntud reaalsuse avalik ja järjekindel trotsimine, mis näitab isiksuse koostlagunemist peaaegu kosmilise hullumeelsuse piirini.

⁵ Viga tõendab intellekti vähest terasust; pahe tarkuse vähesust; patt otsest vaimuvaesust; kurjus seevastu näitab, et isiksus on kaotanud kontrolli enda üle.

⁶ Ja kui pattu on nii palju kordi valitud ja nii sageli korratud, võib see harjumuspäraseks saada. Harjunud patustajad võivad kergesti kurjusele üle minna, saada kogu südamest mässajateks universumi ja kõigi selle jumalike reaalsuste vastu. Kuigi iga patu võib andeks anda, kahtleme, kas

juurdunud kurjus tunneb kunagi oma pahategude pärast siirast kahetsust ja võtab oma pattude eest andestuse vastu.

2. MÄSSU PUHKEMINE

¹ Varsti pärast Saatan kontrollkäiku, kui planeedi administratsioon pidi hakkama Urantial suuri asju korda saatma, istus Caligastia ühel põhjapoolsete mandrite kesk-talvepäeval pikalt koos oma kaaslaste Daligastiaga, misjärele viimane kutsus Urantia kümme nõukogu kokku erakorralisele istungile. See koosolek avati teatega, et Vürst Caligastia kavatseb kuulutada end Urantia absoluutseks suverääniks ning nõuab kõigi haldusrühmade tagasiastumist ja kõigi funktsioonide ning õiguste loovutamist kuni planeedivalitsuse ümberkorraldamiseni ja nende haldusvõimuametite ümberjagamiseni Daligastia kui usaldusisiku kätte.

² Selle hämmastava nõudmise esitamisele järgnes kõrgeima koordineerimisnõukogu esimehe Vani meisterlik üleskutse. See väljapaistev haldur ja võimekas jurist häbi-märgistas Caligastia pakutud kurssi kui planeedi viimist mässu äärele ning kutsus koosolekust osavõtjaid üles selles mitte osalema, kuni on jõutud pöörduda Satania Süsteemi Suverääni Luciferi poole. Kogu kaaskond toetas teda. Nii pöördutigi Jerusemi poole, kust tuli otsekohe vastus, millega Caligastia määrati Urantia ülimaks suverääniks ning kästi absoluutselt ja kõhklematult tema korraldustele alluda. Vastuseks sellele üllatavale sõnumile esines üllas Van oma mälestusväärse, seitse tundi kestnud kõnega, milles ta esitas Daligastia, Caligastia ja Luciferi vastu ametliku süüdistuse Nebadoni universumi suverääni solvamises ning pöördus toetuse ja kinnituse saamiseks Edentia Kõigekõrgemate poole.

³ ♁ Süsteemi ringlused olid selleks ajaks juba ära lõigatud ning Urantia isoleeritud. Kõik planeedil viibinud taevase elu rühmad leidsid äkki ja ette hoiatamata, et nad on igasugustest väljastpoolt tulevatest nõuannetest ja soovitustest ilma jäänud.

⁴ ♁ Daligastia kuulutas Caligastia ametlikult „Urantia Jumalaks ja kõigist ülimaks”. Selle teatega tõmmati selge piir: kumbki rühm tõmbus oma poolele, alustades kaalutlemist ja arutlemist, millega määrati lõppkokkuvõttes iga inimesest kõrgema isiksuse saatust planeedil.

⁵ Selle kibeda võitluse, selle pika ja patuse konflikti otustes osalesid ka seeravid ja keerubid ning teisedki taevased olendid. Paljud inimestest kõrgemate olendite rühmad, kes sel eraldamishetkel Urantial viibisid, peeti kinni ning nad olid sunnitud nagu seeravid ja nende kaaslasted valima patu ja õiguse vahel — kas Luciferi või nähtamatu Isa tee.

⁶ See võitlus kestis enam kui seitse aastat. Edentia valitsusvõimud sekkusid alles siis, kui iga isiksus oli teinud

lõpliku otsuse. Van ja tema ustavad kaaslased said alles siis õigeksmõistmise ning vabanemise pikaajalisest murest ja ärevast teadmatusest.

3. SEITSE OTSUSTAVAT AASTAT

¹ Mässu puhkemisest Satania keskusmaailmas Jerusemis teatas Melkisedekite nõukogu. Jerusemile saadeti kohe eriolukorras tegutsevad Melkisedekid ja Gabriel asus vabatahtlikult esindama Loojat-Poega, kelle võimu oli trotsitud. Selle teate järel eraldati süsteem Satania sõarsüsteemidest ja määrati karantiini. Nüüd puhkes Satania keskses „taevane sõda” ning see levis kohaliku süsteemi kõigile planeetidele.

² Urantial keeldus nelikümmend isikut (kaasa arvatud Van) sajaliiikmelisest kehalisest kaaskonnast ülestõusuga ühinemast. Paljud kaaskonna (teisendatud või teisendamat) inimabilised jäid samuti Miikaeli ja tema universumivalitsuse vaprateks ja üllateks kaitsjateks. Seeravite ja keerubite seas kaotati tohutult isiksusi. Planeedile lähetatud haldur- ja üleminekuseeravitest läksid peaaegu pooled oma juhi ja Daligastiaga kaasa ning asusid Luciferi üritust toetama. Caligastiale andsid käe nelikümmend tuhat ükskõik üheksateist esmast keskteelist, kuid ülejäänud neist olenditest jäid neile osutatud usaldusele truuks.

³ Reeturlik Vürst koondas truudusetud keskteelised ja teised mässulised rühmad ning suunas nad oma käske täitma, Van kogus aga kokku ustavad keskteelised ja teised truud rühmad ning alustas suurt võitlust planeedi kaaskonna ja teiste mahajäetud taevaste olendite päästmiseks.

⁴ Selle võitluse ajal elasid ustavad olendid müürita ja halvasti kaitstud asulas mõne kilomeetri kaugusel Dalamatiast idas, kuid valvsad ja alati valvel ustavad keskteelised kaitsesid oma eluaset päeval ja ööl ning nende valduses oli ka üliväärtuslik elupuu.

⁵ Mässu puhkedes võtsid ustavad keerubid ja seeravid kolme truud keskteelise abiga elupuu oma hoole alla ning lubasid selle energiataime viljadest ja lehtedest osa saada ainult neljakümnel ustaval kaaskonnaliikmel ja nende surelikest kaaslastel. Kaaskonna teisendatud andoniitidest kaaslastest viiskümmend kuus ja truudusetu kaaskonna kuusteist andoniitidest abilist keeldusid koos oma isandatega mässuliste poole üle minemast.

⁶ ¶ Caligastia mässu seitsme otsustava aasta jooksul pühendus Van täielikult oma ustava inimestest, keskteelistest ja inglitest koosneva väe eest hoolitsemisele. Vaimne taipamine ja moraalne kindlus, mis võimaldasid Vanil universumivalitsusele nii vankumatult ustavaks jääda, tulenesid tema selgest mõtlemisest, targast arutlemisuskusest, loogilisest otsustusvõimest, siirast motivatsioonist, isetust eesmärgist, arukast ustavusest, kogemuslikust mälust, distsiplineeritud iseloomust ja kõhklematust pühendumusest Paradiisi-Isa tahte täitmisele.

⁷ Need seitse aastat ootamist olid südame läbikatsumise ja hinge distsiplineerimise aeg. Niisugused universumis

esinevad kriisid näitavad meele määratud mõju vaimse valiku tegemisel. Haritusel, koolitusel ja kogemustel on oluline roll kõigi arenevate moraalse olendite tähtsate otsuste tegemisel. Ent sisimas elaval vaimul on täiesti võimalik astuda inimisiksuse otsustusvõimega otsekontakti, et volitada loodud-olendi täielikult pühendatud tahet sooritama hämmastavaid tegusid, mis väljendavad ustavat kuuletumist Paradiisi-Isa tahte ja selle elluviimisele. Just selline oli ka Vani teisendatud inimkaaslase Amadoni kogemus.

⁸ Amadon on Luciferi mässu väljapaistev inimkangelane. See Andoni ja Fonta meessoost järglane oli üks sajast, kes Vürsti kaaskonnale oma eluplasmat andis, ning sellest sündmusest saadik oli ta määratud Vani kaaslaseks ja inimabiliseks. Amadon otsustas kogu selle pika ja pingutava võitluse ajaks oma ülema kõrvale jääda. Ning oli innustav vaadata, kuidas see arenevate rasside laps jäi endale kindlaks, laskmata end mõjutada Daligastia sofistkast, ning tema ja ta ustavad kaaslased seisid kogu selle seitsmeaastase võitluse jooksul vankumatu kindlusega vastu särava Caligastia kõigile petlikele õpetustele.

⁹ Ülimalt arukas ja universumiasjade alal määratud kogemusi omanud Caligastia sattus eksiteele — patu embusse. Minimaalse intellektiga ja täiesti ilma universumikogemusteta Amadon jäi kindlalt universumi teenistusse ning ustavaks oma kaaslasele. Van kasutas intellektuaalse otsusekindluse ja vaimse taipamise suurepärase ja tõhusa ühenduses nii meelt kui ka vaimu, jõudes sellega isiksuse realiseerumise kõrgeima kogemusliku tasemeni, mida on võimalik saavutada. Täielikult ühendatud meele ja vaimul on potentsiaali luua üleinimlikke väärtusi, isegi morontia-realsusi.

¹⁰ Nende traagiliste aegade ärevatest sündmustest võib jutustada lõputult. Kuid lõpuks tegi ka viimane isiksus lõpliku otsuse ja siis, ning alles siis, saabus üks Edentia Kõigekõrgematest koos eriolukorra-Melkisedekitega, et Urantial võim enda kätte võtta. Caligastia laiahaardelised valituskroonikad Jerusemil kustutati ja sisse juhatati planeedi endise seisukorra taastamise katseajajärk.

4. CALIGASTIA SADAKOND PÄRAST MÄSSU

¹ Lõplikul loendusel selgus, et Vürsti kaaskonna kehalised liikmed olid jagunenud järgmiselt: Van ja kogu tema koordineerimiskohus olid jäänud ustavaks. Toidunõukogu olid jäänud alles Ang ja kolm liiget. Loomakasvatuse komitee liikmed, samuti loomade kodustamise alased nõuandjad olid viimсени mässukeerisesse tõmmatud. Hariduskogust pääsesid Fad ja viis liiget. Tööstus- ja kaubanduskomisjoni kõik liikmed ja Nod ühinesid Caligastiaga. Hap ja kogu ilmutusliku religiooni kolledž jäid truuks Vanile ja tema lojaalsele rühmale. Lut ja kogu tervishoiukomitee läks kaduma. Kunsti ja teaduste nõukogu jäi terveni lojaalseks, kuid Tut ja hõimuvalitsuse komisjon sattusid tervikuna eksiteele. Sadakonnast pääses nelikümmend, kes viidi hiljem üle Jerusemile, kust nad jätkasid oma Paradiisiteekonda.

² Planeedi kaaskonna kuuskümmend mässulist liiget valisid oma juhiks Nodi. Nad töötasid kogu südamest mässulise Vürsti heaks, kuid avastasid peagi, et olid neid alalhoidvatest süsteemi eluringlustest ära lõigatud. Nad mõistsid äkki, et on alandatud surelike olendite seisundisse. Nad olid tegelikult inimestest kõrgemad olendid, kuid samal ajal ainelised ja surelikud. Püüdes nende arvu suurendada, käskis Daligastia kohe alustada sugulist paljundamist, teades väga hästi, et esialgsed kuuskümmend ja nende nelikümmend neli teisendatud andoniitidest kaaslast olid määratud varem või hiljem surma teel hävima. Pärast Dalamatia langemist rändas truudusetu kaaskond põhja poole ja itta. Nende järeltulijaid nimetati pikka aega nodiitideks ja nende elupaika Noodimaaks.

³ Nende erakordsete, mässu tõttu väljapääsmatusse olukorda sattunud ülimeeste ja ülinaiste kohalolek ja hilisem paariheitmise maakera poegade ja tütardega andis kindlasti ainet traditsioonilistele lugudele jumalatest, kes tulevad alla surelikega paari heitma. Sellest pärinevad ka tuhat ja üks müütilist legendi, mis põhinevad mässujärgse aja faktidel ning leidsid endale hiljem koha nende erinevate rahvaste muinasjuttudes ja pärimustes, kelle esivanemad olid kontaktis nodiitide ja nende järglastega.

⁴ Kaaskonda kuulunud mässajad, kes olid vaimutoidust ilma jäänud, surid lõpuks loomulikkult surma. Palju hilisemat ebajumalakummardamist tulenes suures osas inimrasside soovist Caligastia aja kõrgesti austatud olendite mälestust jäädvustada.

⁵ Kui sajalikmeline kaaskond Urantiale saabus, olid nad oma Mõttekohandajatest ajutiselt eraldatud. Kohe pärast Melkisedekitest hooldajate saabumist viidi ustavad isiksused (välja arvatud Van) Jerusemile tagasi ja taasühendati ootavate Kohandajatega. Kuuekümmend kaaskonnaliikmest mässaja saatust me ei tea, nende Kohandajad ootavad ikka veel Jerusemil. Kahtlemata jääb olukord muutumatuks kuni ajani, mil kogu Luciferi mässu üle lõpuks kohut mõistetakse ja kõigi sellest osavõtjate saatust kindlaks määratakse.

⁶ ¶ Inglise ja keskteeliste taolistel olenditel oli väga raske kujutleda, et Caligastia ja Daligastia taolised targad ja usaldusväärsed valitsejad satuvad eksiteele — panevad toime reeturliku patu. Pattu langenud olendid — nad ei hakanud mässama kaalutletult ja ettekavatsetult — olid neid eksiteele viinud kõrgemate, nende poolt usaldatud juhtide pettuse ohvrid. Algelise meelega arenevate surelike toetust oli kerge võita.

⁷ Enamik inimesi ja üleiniimlikke olendeid, kes Jerusemil ja erinevatel eksiteel viidud planeetidel Luciferi mässu ohvriks langesid, on juba ammu oma rumalust kahetsevad. Ja me tõesti usume, et kõigi nende siiraste kahetsete au mingil viisil taastatakse ning nad ennistatakse mõnda universumiteenistuse faasi, kui Päevilt Vanad lõpetavad kord Satania mässu üle kohtumõistmise, millega nad alles hiljuti alustasid.

5. MÄSSU VAHETUD TAGAJÄRJED

¹ Peaaegu viiskümmend aastat pärast mässu puhkemist valitses Dalamatias ja selle ümbruses suur segadus. Kogu maailma püüti täielikult ja radikaalselt ümber korraldada: kultuurilise arengu ja rassi täiustamise evolutsioonistrateegia asendati revolutsiooniga. Dalamatias ja selle ümbruses viibivate kõrgemate ja osaliselt koolitust saanud kultuuriline staatus tõusis järsult, ent kui neid uusi radikaalseid meetodeid püüti ka kaugemalasuvate rahvaste puhul rakendada, tekitas see kohe kirjeldamatut segadust ja rassilist korralagedust. Nende aegade poolarenenud ürginimesed muutsid vabaduse kohe ohjeldamatuseks.

² Üsna varsti pärast mässu puhkemist alustas kogu mässumeelne kaaskond linna energilist kaitsmist poolmetslaste hordide vastu, kes neile enneaegselt õpetatud vabadusdoktriinide tulemusena selle müüre piirama asusid. Ning aastaid enne, kui kaunis keskus lõunast tulevate lainete alla mattus, olid Dalamatia tagamaade eksiteele sattunud ja vääritiõpetatud hõimud selle oivalise linna poolmetsikute rünnakutega maapinnalt pühkinud, surudes mässumeelse kaaskonna ja nende kaaslaste põhja poole.

³ Caligastia kava inimühiskonda viivitamatult ümber korraldada vastavalt oma ideedele isiklikust vabadusest ja rühma eesõigustest kukkus kiiresti ja enam-vähem täielikult läbi. Ühiskond langes kähku oma endisele bioloogilisele tasemele tagasi ja edasipürgimist tuli alustada uuesti, alustades peaaegu samast punktist, kus see oli olnud Caligastia valitsemiskorra alguses, sest ülestõus oli jätnud maailma veel suuremasse segadusse.

⁴ ¶ Sada kuuskümmend kaks aastat pärast mässu veeres üle Dalamatia tõusulaine ja planeedi keskus vajus mere alla; see ala kerkis veest uuesti alles siis, kui nende suurepäraste aegade ülla kultuuri peaaegu kõik jäänused olid hävinud.

⁵ Kui maailma esimene pealinn vette vajus, elasid seal veel vaid Urantia madalaimate sangikrasside tüübid: reeturid, kes olid muutnud Isa templi juba Nogile, valguse ja tule väärjumalale pühendatud pühamuks.

6. VANKUMATU VAN

¹ Vani pooldajad taandusid varakult Indiast lääne pool asuvatele mägismaadele, kus nad pääsesid madalike segadusseasetud rasside rünnakutest, ning sellest taandumispäigast kavatsesid nad taastada kogu maailma, nii nagu nende varased badonaniitidest eelkäijad olid kunagi teadmatult tegutsenud inimkonna hüvanguks just enne sangikhõimu de sündi.

² Enne Melkisedekitest hooldajate saabumist andis Van inimasjade valitsemise kümne neljaliikmelise komisjoni kätte; need kujutasid endast samasuguseid rühmi nagu Vürsti valitsemisajal. Vanemad kohapeal elavad Elukandjad võtsid selle neljakümneliikmelise nõukogu juhtimise enda peale ning see tegutses kogu seitsmeaastase ooteaja. Kui kolmkümmend üheksa ustavat kaaskonnaliiget Jerusemi tagasi pöördusid, võtsid samasugused amadoniitide rühmad need ülesanded enda peale.

³ *Amadoniidid* pärinesid 144-liikmelisest ustavate andoniitide rühmast, kuhu kuulus ka Amadon, kelle järgi nad nime said. Sellesse rühma kuulus kolmkümmend üheksa meest ja sada viis naist. Viiskümmend kuus neist oli surematud ja nad kõik (peale Amadoni) võeti koos kaaskonna ustavate liikmetega taevasse. Selle rühma ülejäänud liikmed jäid oma sureliku elu lõpuni maakerale Vani ja Amadoni juhtimise alla. Nad olid bioloogiline juuretis, mis paljunes ja varustas mässujärgse ajajärgu pikkadel pimedatel ajastutel maailma jätkuvalt juhtidega.

⁴ Van jäeti Urantiale kuni Aadama ajani ja ta oli kõigi planeedil tegutsenud kõrgemate inimesiksuste titulaarjuht. Teda ja Amadoni hoidis üle saja viiekümne tuhande aasta elus elupuu ning Melkisedekite eriline eluhoolekanne.

⁵ ¶ Urantia asju korraldas pikka aega planeedi hooldajate komisjon, kaksteist Melkisedekit, kes olid ametisse kinnitatud tähtkuju vanemjuhi, Norlatiadeki Kõigekõrgema Isa korraldusega. Melkisedekist hooldajaid abistas nõuandev kogu, kuhu kuulusid üks langenud Vürsti ustavaks jäänud abi, kaks kohalikku Elukandjat, stažeeriv Kolmsustatud Poeg, vabatahtlik Õpetaja-Poeg, Avaloni Kirgas Õhutäht (perioodiliselt), seeravite ja keerubite ülemad, nõuandjad kahelt naaberplaneedilt, alama inglieleu peasuuna ja Van, keskteeliste ülemjuhataja. Selliselt juhiti ja hallati Urantiat kuni Aadama saabumiseni. Selles pole midagi imelikku, et julgele ja ustavale Vanile anti koht planeedi hooldajate nõukogus, mis nii kaua Urantia asju haldas.

⁶ Kaksteist Urantia Melkisedekit-hooldajat tegid kangelaslikku tööd. Nad säilitasid tsivilisatsiooni jäänuseid ning Van täitis planeedil ustavalt nende juhiseid. Tuhande aasta jooksul pärast mässu saatis ta üle maailma laiali üle kolmesaja viiekümne edasijõudnud rühma. Need tsivilisatsiooni eelpostid koosnesid suures osas ustavate andoniitide järglastest, keda oli segatud veidi sangikrassidega, eriti siniste inimeste ja nodiitidega.

⁷ Vaatamata kohutavale tagasilangusele pärast mässu oli maakeral veel palju häid, bioloogiliselt paljulubavaid tüvikondi. Van ja Amadon jätkasid Melkisedekitehooldajate juhendamisel inimsoo loomuliku evolutsiooni edendamist, viies inimese füüsilist arengut edasi, kuni see jõudis selle tippsaavutuseneni, mis andis õiguse läkitada Urantiale Aineline Poeg ja Tütar.

⁸ ¶ Van ja Amadon lahkusid maakeral alles veidi pärast Aadama ja Eeva saabumist. Mõni aasta hiljem viidi nad üles Jerusemi, kus Van taasühines teda ootava Kohandajaga. Van esindab nüüd Urantia huve, oodates korraldust siirduda pikalepikale teele Paradiisi täiuseni ja koonduva Surelike Lõplikkuse Korpuse ilmutamata saatuseni.

⁹ ¶ Tuleb märkida, et kui Van oli pärast Luciferi asumist Caligastia poolele Edentia Kõigekõrgemate poole pöördunud, saatsid Tähtkujude Isad kohe välja otsuse toetada Vani vaidluse igas punktis. See otsus ei jõudnud aga temani, sest selle teel olles lõigati planeedi sideringlused ära. Määrus avastati alles hiljuti ühes energiaülekandejaamas, kuhu see oli Urantia isoleerimisest saadik pidama jäänud.

Kui seda poleks Urantia keskteeliste uurimistöö tulemusena avastatud, oleks selle edastamisega oodatud seni, kuni Urantia ennistatakse tähtkuju ringlustesse. Niisugune selge rike planeetidevahelises suhtlemises oli võimalik seetõttu, et energiaedastajad võivad teateid küll vastu võtta ja edastada, kuid ei saa ise ühendusepidamist algetada.

¹⁰ Vani ametlik seisund Satania seadusekroonikates pandi tegelikult ja lõplikult paika alles selle Edentia Isade määruse registreerimisega Jerusemil.

7. PATU KAUGED JÄRELMÕJUD

¹ Kui loodud-olend tõrjub jonnakalt ja järjekindlalt valgust endast eemale, on selle (tsentripetaalsed) tagajärjed temale isiklikult vältimatud ja individuaalsed ning puudutavad vaid Jumalust ja seda isikulist loodud-olendit. Niisugune kuri tahteolend löikab ise sisimas oma kurjuse hinge hävitavat saaki.

² Patu väliste vastukajadega on aga teisiti: omaks võetud patu ebaisikulised (tsentrifugaalsed) tagajärjed on vältimatud ja kollektiivsed, puudutades kõiki nende sündmuste mõjuulatuses tegutsevaid loodud-olendeid.

³ Viiskümmend tuhat aastat pärast planeedivalitsuse kokkuvarisemist olid maised asjad nii korratud ja mahajäänud, et inimsugu oli Caligastia saabumise aegsest, kolmsada viiskümmend tuhat aastat tagasi valitsenud üldisest arengutasemest väga vähe edasi jõudnud. Mõnes mõttes oli küll edasi liigutud, teistes suundades aga palju kaotatud.

⁴ Patu mõju ei ole kunagi päris lokaalne. Universumi haldussektorid on nagu organismid: ühe isiksuse täbarat olukorda peavad teatud määral jagama ka kõik teised. Patt, mis on isiku suhtumine reaalsusesse, kannab paratamatult oma loomupärased negatiivsed viljad kõigile sellega seotud universumiväärtuste tasanditele. Kuid eksliku mõtlemise, pahategude või patuste kavade haudumise täielikke tagajärgi kogetakse ainult tegelike tulemuste tasandil. Universumiseadustest üleastumine võib osutada füüsilises mõttes saatuslikuks, haaramata tõsiselt kaasa meelt ja kahjustamata vaimset kogemust. Patt hõlmab endas saatuslikke tagajärgi isiksuse ellujäämisele vaid siis, kui see on olendi kogu suhtumine, kui see esindab meele valikut ja hinge tahet.

⁵ Pahe ja patt mõjutavad oma tagajärgedega ainelist ja sotsiaalset maailma ning võivad vahel isegi universumireaalsuse teatavatel tasanditel aeglustada vaimset progressi, kuid ühegi olendi patt ei röövi kunagi teiselt jumaliku õigust teostada isiksuse ellujäämist. Igavest ellujäämist võivad ohustada ainult isiku enda meele otsused ja hinge valik.

⁶ Patt ei suutnud Urantial bioloogilist evolutsiooni eriti aeglustada, kuid surelikud rassid ei saanud selle tõttu täit kasu Aadama pärandist. Patt aeglustab tohutult intel lektuaalset arengut, moraalselt kasvu, sotsiaalset progressi ja kollektiivseid vaimseid saavutusi. Kuid see ei takista ühtki isikut jõudmast kõrgeimate vaimsete saavutusteni, kui too soovib tunda Jumalat ja täita siiralt tema jumalikku tahet.

⁷ Caligastia hakkas mässama, Aadam ja Eeva jätsid oma kohustused täitmata, kuid ühegi pärast seda Urantial sündinud sureliku isiklikud vaimsed kogemused ei ole nende eksimuste tõttu kannatanud. Kõiki pärast Caligastia mässu Urantial sündinud surelikke on mingil viisil ajaliselt karistatud, kuid igaviku seisukohalt ei ole nende hinge tulevane heaolu kunagi ohus olnud. Ükski isik ei pea kunagi kellegi teise süü tõttu elutähtsaid vaimseid kaotusi kandma. Patt on vaatamata selle kaugeleulatuvatele haldusalas-tele, intellektuaalsetele ja sotsiaalsetele vastukajadele moraalse süü ja vaimsete tagajärgede poolest täiesti isiklik asi.

⁸ ☞ Kuigi me ei suuda mõista tarkust, mis niisuguseid katastroofe lubab toimuda, oskame alati tajuda nende kohalike häirete soodsaid lõpptulemusi, mis kajastuvad kõikjal universumis.

8. MÄSSU INIMKANGELANE

¹ Luciferi mässule panid vastu paljud vaprad olendid Satania erinevates maailmades, aga Amadoni kirjeldatakse Salvingtoni kroonikates kui kogu süsteemi väljapaistvat isiksust, sest tõrjudes kuulsusrikkalt tagasi mässumeelsuse tõusulained, jäi ta kõrvalekaldumatult pühendunuks Vanile — koos säilitasid nad ustavuse nähtamatu Isa ja tema Poja Miikaeli ülemvõimule.

² Mina olin nende otsustavate sündmuste ajal Edentiale määratud ja mäletan praegugi, millist rõõmu tundsin, uurides Salvingtoni teadaandeid, mis kõnelesid päevast päeva selle Andoni rassi esialgselt katselisest tüvikon-

nast pärineva kunagise poolmetslase uskumatust vankumatuses, transtsendentsest pühendumusest ja erakordsest truudusest.

³ Edentiast kuni Salvingtonini ja isegi Uversani oli seitsme pika aasta jooksul kõigi alamate taevaste olendite esimene küsimus Satania mässu kohta ikka ja alati: „Kuidas on Urantia Amadoniga, kas ta püsib ikka veel vankumatu?”

⁴ Ehkki Luciferi mäss on kohalikku süsteemi ja selle langenud maailmu kahjustanud, ehkki selle Poja ja tema eksiteele sattunud kaaslaste kaotus on Norlatiadeki tähtkuju arengut ajutiselt pidurdanud, hinnake siiski tolle loodulapse ja tema 143st kaaslasest kindlameelse rühma inustava tegevuse kaugeleulatuvaid mõjusid, kui nad seisid kindlalt universumi juhtimise ja haldamise kõrgemate põhimõtete eest, taludes tohutut vaenulikkust survet endast kõrgemate truudusetute olendite poolt. Ja ma kinnitan teile, et see meelegi on teinud Nebadoni universumis ja Orvontoni superuniversumis juba nii palju head, et see kaalub üles kogu Luciferi mässu põhjustatud kurjuse ja kurvastuse.

⁵ Kõik see toob kaunilt, liigutavalt ja üleva suurejoonelisusega esile tarkuse, mis sisaldub Isa universaalses kavas koondada Paradiisi kokku Surelike Lõplikuse Korpus ja koguda see tohutu tulevase saladusliku teenistuse rühm suure osas just edasiliikuvate tõususurelike tavalisest savist — Amadoni-taolistest võitmatutest surelikest.

⁶ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

68 KIRI

TSIVILISATSIOONI KOIDIK

SIIT algab lugu pikast-pikast heitlusest, mille käigus jõuab inimsugu oma loomsest eksistentsist vaid veidi paremast seisundist kõigi vahepealsete ajastute kaudu hilisemate aegade, mil inimkonna kõrgemate rassist seas kujunes välja tõeline, kuigi ebatäiuslik tsivilisatsioon.

² Tsivilisatsioon on rassi saavutus, see ei ole bioloogiliselt omane, mistõttu tuleb kõiki lapsi kasvatada kultuurikeskkonnas ja iga järgmine põlvkond noori peab omandama hariduse uuesti. Tsivilisatsiooni paremaid omadusi — teaduslikke, filosoofilisi ja religioosseid aspekte — ei anta ühelt põlvkonnalt teisele edasi pärilikkuse teel. Neid kultuurisaavutusi säilitatakse ainult sotsiaalse pärandi targa talletamisega.

³ Koostööl põhineva sotsiaalse arengu käivitasid Dalamatia õpetajad ja inimkonda õpetati kolmsada tuhat aastat rühmategevuste vaimus. Neist varastest ühiskonnaõpetustest sai kõige rohkem kasu sinine inimene, mõningal määral punane ja kõige vähem must inimene. Hilisematel aegadel on kõige kaugemale jõudnud kollase ja valge rassi sotsiaalne areng.

1. KAITSEV ÜHISKONNASTUMINE

¹ Tihedalt koos elades kujunevad inimeste vahel sage li meeldivad suhted, kuid ürginimesel puudusid loomulikud ülevoolavad vennalikud tunded ja soov oma kaaslastega sotsiaalselt suhelda. Varased rassid õppisid, et „ühinemises peitub jõud”, pigem kurvast kogemusest ning see loomuliku vennaarmastuse puudumine takistab nüüd inimeste vendluse kohest teostumist Urantial.

² Ühinemine sai ellujäämise hinnaks juba varakult. Üksik inimene oli abitu, kui ta ei kandnud hõimumärki. See märk tõendas kuulumist rühma, mis kõigi tema vastu suunatud rünnakute eest kindlasti kätte maksis. Isegi Kaini ajal võis üksi võõrale maale rändamine ilma mingi rühmaühenduse märgita saatustlikuks osutuda. Tsivilisatsioon kindlustab inimest vägivaldse surma vastu, kuid selle kindlustuse eest tuleb tasuda allumisega ühiskonna arvukatele seadustele.

³ Ürgühiskond põhines seega vastastikustel vajadustel ja ühinemisega kaasneval suuremal turvalisusel. Ning inimühiskond on arenenud ajastuid tänu eraldumishirmule ja vastumeelsele koostööle.

⁴ ¶ Primitiivsed inimolendid mõistsid varakult, et rühm on tunduvalt võimsam ja tugevam kui selle üksikliikmete arvuline summa. Sada ühinenud ja koos töötavat inimest võivad nihutada paigast suure kivi; kakskümmend hea väljaõppega rahuvalvajat võivad peatada vihase rahvahulga. Nii sündis ühiskond, mis pole lihtsalt arvuline ühendus, vaid pigem aruka koostöö *organiseerimise* tulemus. Kuid koostöö ei ole inimesele loomumane: ta õpib

koostööd tegema kõigepealt hirmu tõttu ja hiljem avastades, et see aitab kõige paremini ületada ajast tulenevaid raskusi ja kaitsta end eeldatavate igavikuohutude eest.

⁵ Rahvad, kes nii varakult ürgühiskonnaks koondusid, suutsid edukamalt loodust allutada ja end omasuguste vastu kaitsta, neil olid paremad ellujäämisvõimalused; seetõttu on tsivilisatsioon, vaatamata paljudele tagasilöökidele, Urantial püsivalt edasi liikunud. Ja vaid seetõttu, et ühinemine on ellujäämisvõimalusi parandanud, pole inimese paljudel eksisammudel seni õnnestunud inimsivilisatsiooni ei peatada ega hävitada.

⁶ ¶ Nüüdisaegne kultuurühiskond on suhteliselt uus nähtus, mida näitab ka niisuguste primitiivsete sotsiaalse tingimuste säilimine tänapäeval, mis on iseloomulikud Austraalia põliselanikele ning Aafrika bušmanitele ja pigmeedele. Nende mahajäänud rahvaste seas võib täheldada midagi varase rühmavaenu taolist, isiklikku kahtlustamist ja muid väga asotsiaalseid jooni, mis olid iseloomulikud kõigile ürgrassidele. Need iidsete aegade asotsiaalsete rahvaste õnnetud jäänused tõendavad kõnekalt, et inimese loomupärased individualistlikud kalduvused ei suuda sotsiaalse progressi tõhusamate ja võimsamate organisatsioonide ning ühendustega edukalt konkureerida. Need mahajäänud ja kahtlustavad asotsiaalsed rassid, kes räägivad iga viiekümne või saja kilomeetri järel erinevat dialekti, näitavad, missuguses maailmas te praegu elaksite, kui poleks olnud Planeedivürsti kehalise kaaskonna ühiseid õpetusi ja Aadama rassiülendajate rühma hilisemat tööd.

⁷ Moodne ütlus „tagasi looduse juurde” on teadmatuse põhjustatud eksiarvamus, usk kunagise väljamõeldud „kuldajastu” reaalsusesse. Legend kuldajastust võib põhineda ainult ajaloolistel faktidel Dalamatia ja Eedeni kohta. Ent need täiustunud ühiskonnad jäid kaugemale utoopiliste unistuste teostumisest.

2. SOTSIAALSE PROGRESSI TEGURID

¹ Tsiviliseeritud ühiskond on tekkinud tänu inimese varastele pingutustele ületada oma vastumeelsus *eraldumise* ees. Ent see ei tarvitse tähendada vastastikust kiindumust ning teatavate primitiivsete rühmade praegune rahutus näitab hästi, mida varased hõimud on läbi elanud. Kuigi ka tsivilisatsioonis võivad indiviidid omavahel kokku põrgata ja võidelda ning ehkki võib tunduda, et tsivilisatsioon ise on vaid ühitamatu kogum püüdlusi ja võitlusi, annab see siiski tunnistust tõsisest püüdlusest, mitte stagnatsiooni tapvast monotoonsusest.

² Ehkki intellekti tase on kultuuri arengutempole suuresti kaasa aidanud, on ühiskonna eesmärk põhiliselt indiviidi eluviisides peituva riskielemendi vähendamine. Ühiskond on liikunud edasi just nii kiiresti, kui kiiresti on õnnestunud vähendada oma elus valu ja suurendada naudingelementi. Seega rühhib kogu ühiskond aeglaselt saatuse

— hävimise või ellujäämise poole, sõltuvalt sellest, kas sihiks on enesealalhoidmine või eneserahuldamine. Enesealalhoid tekitab ühiskonna, ülemäärane eneserahuldamine aga hävitab tsivilisatsiooni.

³ Ühiskond on seotud enesejäädvustamise, enesealalhoidu ja eneserahuldamisega, kuid paljude kultuurirühmade lähemaks sihiks tasuks võtta inimese eneseteostus.

⁴ Urantial praegu olemasoleva sotsiaalse organisatsiooni väljaarenemine on vaevalt seletatav ainult loodusinimese karjainstinktiga. Kuigi see loomupärane karjadeks ühinemise kalduvus on inimühiskonna üheks aluseks, on inimese seltsivus suures osas siiski omandatud. Inimolendite varasele ühinemisele aitasid kaasa kaks suurt tegurit — nälg ja seksuaalne armastus; need instinktiivsed tungid on inimesel loomariigiga ühised. Veel kaks emotsiooni, mis viisid inimolendeid kokku ja *hoidsid* koos, olid edevus ja hirm, eriti tondihirm.

⁵ ¶ Ajalugu on inimese ajastute pikkuse toidu nimel peetud võitluse kroonika. *Ürginimene mõtles vaid siis, kui ta oli näljane*; toidu säästmine oli tema esimene enesestalgamine, eneseohjeldamine. Ühiskonna arenedes ei jäänud toidunälg enam ainsaks vastastikuste ühenduste loomise ajendiks. Inimkonda viisid lähemalt kokku ka paljud muud näljad, mitmesuguste vajaduste rahuldamine. Ent tänapäeva ühiskonnas on inimese oletatavad vajadused ületähtsustatud. Kahekümnenda sajandi lääne tsivilisatsioon ägab väsinult tohutu ülemäärase luksusekoorma ja ohjeldamatult paljunevate soovide ja ihade all. Nüüdisühiskond kannatab kaugeleulatuvate omavaheliste ühenduste ja äärmiselt keerulise vastastikuse sõltuvuse kõige ohtlikumate faaside pinge all.

⁶ Nälg, edevus ja tondihirm avaldasid pidevalt sotsiaalset survet, kuid seksuaalne iha oli ajutine ja hootine. Sugutung polnud ainus, mis sundis primitiivseid mehi ja naisi võtma endale majapidamise rasket koormat. Varane kodu põhines sagedase rahulduse võimaluseta mehe seksuaalsel rahutusel ja naiste andunud emaarmastusel, mis on teatud määral ühine kõigil kõrgemat liiki emasloomadel. Abitu imiku olemasolu tingis mehe ja naise tegevuste varase diferentseerumise; naine pidi elama paikselt, et ta saaks maad harida. Ja juba varastest aegadest saadik on peetud koduks alati kohta, kus elab naine.

⁷ Seega muutus naine arenevas ühiskonnas varakult asendamatuks mitte niivõrd põgusa seksuaalkire kui just *toiduvajaduse* tõttu; ta oli enesealalhoiduks oluline partner. Ta oli toiduga varustaja, koormakandja ja seltsiline, kes talus halba kohtlemist ägeda pahameelele. Lisaks kõigile neile meeldivatele omadustele oli ta alati käepärast ka seksuaalse rahuldamise vahendina.

⁸ Peaaegu kõigil, millel on tsivilisatsioonis kehtvat väärtust, on juured perekonnas. Perekond oli esimene edukas rahurühm: mees ja naine õppisid oma vastandlikke külgi kohandama, õpetades samal ajal rahupüüdlusi ka oma lastele.

⁹ Abielu funktsioon evolutsioonis on rassi püsijäämise kindlustamine, mitte lihtsalt isikliku õnne teostamine; enesealalhoid ja enesejäädvustamine on kodu tõelised eesmärgid. Eneserahuldamine on juhuslik ja ebaolulise tähtsusega, see on vaid ajend seksuaalühenduse kindlustamiseks. Loodus nõuab ellujäämist, kuid tsivilisatsiooni kuuluvad kunstid täiendavad jätkuvalt abielu meeldivaid külgi ja perekonnaelust saadavat rahuldust.

¹⁰ ¶ Kui vaadelda edevust laiemalt koos uhkuse, auahnuuse ja auga, võime näha nii seda, kuidas need kalduvused aitavad kaasa inimühenduste moodustumisele, kui ka seda, kuidas nad hoiavad inimesi koos, sest need emotsioonid pole midagi väärt, kui ei ole, kelle ees esineda. Edevus tõi peagi kaasa teisi emotsioone ja impulsse, mis nõudsid sotsiaalset näitelava, kus end näidata ja rahuldada. See emotsioonirühm sünnitas kõigi kunstide, tseremooniade ja igat liiki sportlike mängude ja võistluste varased alged.

¹¹ Edevus aitas ühiskonna sünnile vägevalt kaasa, kuid käesolevate ilmutuste ajaks ähvardavad edev-uhke põlvkonna vildakad püüdlused ülimalt spetsialiseerunud tsivilisatsiooni kogu keerulist struktuuri põhja suruda ja üle ujutada. Naudinguhimu on ammu ületanud toidunälja, enesealalhoidu õiguspärased sotsiaalsed eesmärgid on kiiresti teisenemas eneserahuldamise labasteks ja ohtlikeks vormideks. Enesealalhoid ehitab ühiskonda, ohjeldamatu eneserahuldamine hävitab vältimatult tsivilisatsiooni.

3. TONDIHIRMU ÜHISKONNASTAV MÕJU

¹ Ürgsed ihad sünnitasid algselt ühiskonna, kuid tondihirm hoidis seda koos ja andis selle olemasolule inimesevälise aspekti. Tavaline hirm oli füsioloogilise päritoluga, kas hirm füüsilise valu, rahuldamata nälja või mingi maisa õnnetuse ees, kuid tondihirm oli uus ja kõrgemat liiki hirm.

² Tondiunenäod olid võib-olla suurim inimühiskonna arengut mõjutanud tegur. Kuigi enamik unenägusid häiris ürgset meelt väga, oli tondiunenägu lausa terroriseeriv ning ajas ebausklikud unenäonägijad üksteise embusse, sest nad soovisid tõsiselt koos olla, et üksteist kaitsta vaime maailma ähmaste ja nähtamatute kujutletavate ohtude eest. Tondiunenägu oli üks looma- ja inimtüüpi meele kõige varem ilmnenu erinevusi. Loomad ei kujutle surmajärgset ellujäämist.

³ Kui tonditegur välja arvata, olid kogu ühiskonna aluseks vaid põhivajadused ja põhilised bioloogilised tungid. Kuid tondihirm tõi tsivilisatsiooni uue teguri — hirmu, mis ulatub indiviidi elementaarsetest vajadustest kaugeemale ja tõuseb tunduvalt kõrgemale isegi rühma alalhoidu võitlusest. Hirm surnute lahkunud hingede ees tõi päeva- valgele uue ja hämmastavat liiki hirmu, kohutava ja võimsa hirmu, mis aitas piitsutada iidsete aegade varaste ajastute lõtvu ühiskonnakordi palju distsiplineeritumateks ja juhitavamateks ürgseteks rühmadeks. See mõttetu ebausk, mis püsib mõnevõrra veel praegugi, valmistas inimese meelt ette selleks, et pärast ebausklikku hirmu ebareaalse ja üleloomuliku ees avastada hiljem „hirm Issanda ees, mis on

tarkuse algus”. Evolutsiooni käigus kogetud alusetud hirmud peavad asenduma ilmutusest innustatud aukartusega Jumaluse ees. Varasest tondihirmukultusest sai võimas sotsiaalne side ja inimkond on sellest kaugest ajast saadik enam-vähem pidevalt vaimsuse poole püüelnud.

⁴ ¶ Nälga armastus viisid inimesi kokku, edevus ja tondihirm hoidsid neid aga koos. Kuid ainuüksi need emotsioonid ilma rahuedendavate ilmutusteta ei suuda inimestevahelistes suhetes esinevate kahtlustuste ja ärrituste pinget taluda. Üleiniimlikest allikatest saadava abita hakkab inimühiskond teatava piirini jõudes pinge all lagunema ning needsamad sotsiaalsed mobiliseerivad mõjud — nälga, armastus, edevus ja hirm — paiskavad inimkonna üheskoos sõtta ja veresauna.

⁵ Rahuarbastus ei ole inimsoole loomupäraselt omane, see pärineb ilmutatud religiooni õpetustest, edumeelsete rahvaste kogemustepagasist, eriti aga Jeesuse, Rahuvürsti õpetustest.

4. TAVADE ARENG

¹ Kõik nüüdisaegsed sotsiaalsed institutsioonid on välja arenenud teie metsikute esivanemate ürgsetest tavade: tänased tavad on veidi teisenenud ja laienenud eilsete tavade. Rühmale on tava sama mis indiviidile harjumus; rühmatavad kujunevad rahvakommeteks või hõimutraditsioonideks — kollektiivseteks kommeteks. Neist varasematest algetest pärinevad kõik nüüdisaegse inimühiskonna institutsioonid.

² Tuleb arvestada, et ühiskondlikud tavad on alguse saanud püüdest kohandada rühma elu kollektiivse eksistentsi tingimustega; ühiskondlikud tavad olid inimese esimene ühiskondlik institutsioon. Ning kõik need hõimureageeringud arenesid välja püüdest vältida valu ja alandust ning samal ajal nautida mõnu ja võimu. Rahvakommete nagu ka keelte läte on alati teadvustamatu ja ettekavatsematu ning seetõttu saladuskatte all.

³ ¶ Tondihirm ajendas ürginimest kujutlema üleloomulikkust ning see lõi kindla aluse neile eetika ja religiooni võimsatele sotsiaalsetele mõjudele, mis omakorda säilitasid ühiskonna kombeid ja tavasid muutumatuna põlvest põlve. Need kombed muutis püsivaks ja kinnistas varakult ka uskumus, et surnud kaitsevad kiivalt oma elu ja surma ajal valitsenud tavasid; seepärast tulevad nad kohutavalt kätte maksma neile elavatele surelikele, kes on söandanud suhtuda hooletu põlgusega elureeglitesse, mida nemad oma lihaliiku elu ajal olid austanud. Selle kõige parimaks näiteks on kollase rassi praegune aukartus oma esivanemate ees. Hiljem väljakujunenud primitiivne religioon süvendas tondihirmu tunduvalt ja muutis kombed veelgi püsivamaks, kuid edasiliikuv tsivilisatsioon on inimkonda üha enam vabastanud hirmu köidikutest ja ebausust orjusest.

⁴ Enne Dalamatia õpetajate vabastavat ja liberaliseerivat õpetust oli iidne inimene komberituaalide abitu ohver, ürgset metslast hoidsid igast küljest raamis lõputud

tseremooniad. Kõike, mida ta tegi, hommikusest ärkamisest kuni õhtul koopas uinumiseni, tuli teha just ühelainsal viisil — vastavalt hõimu pärimustele. Ta oli tavade ori; tema elus polnud midagi vaba, spontaanset ega algupärast. Puudus loomulik edasiliikumine kõrgema vaimse, moraalse või sotsiaalse eksistentsi poole.

⁵ Varane inimene oli tavade tugevas haardes, metslane oli tõeline tavade ori, ent ikka ja jälle tekkis sellest tüübist hálbinuid, kes söandasid uut moodi mõelda ja oma eluviise täiustada. Vaatamata sellele on ürginimese inertsus bioloogiliseks kaitsepiduriks, mis hoiab ära tema liiga äkilise sattumise olukorda, kus kohanematus ülemäära kiiresti edasiliikuvat tsivilisatsiooniga võib hukutavaks osutuda.

⁶ Ent need tavad ei ole üdini pahad, nende areng peaks jätkuma. Nende täielik muutmine radikaalse revolutsiooni teel võiks saada tsivilisatsiooni järjepidevusele saatustlikuks. Inimajaloo rada on täis kõrvaleheidetud ja aegunud ühiskondlike tavade jäänuseid, kuid püsima on jäänud vaid need tsivilisatsioonid, mis on võtnud vanade tavade asemel kasutusele uued ja sobivamad.

⁷ Ühiskonna püsijäämine sõltub põhiliselt tema tavade edumeelsest arengust. Tavade arenguprotsess saab alguse soovist katsetada: pakutakse välja uusi ideid — tekib konkurents. Edasiliikuv tsivilisatsioon võtab edumeelse idee vastu ja jääb püsima, aeg ja olukorrad selekteerivad lõpuks sobivaima rühma, mis jääb alles. Kuid see ei tähenda, et iga üksik muutus inimühiskonna koosseisus on toimunud paremuse poole. Ei! Tõepoolest mitte! Sest Urantia tsivilisatsiooni pikas edasiliikumisevõitluses on toimunud palju-palju taandarengid.

5. MAAKASUTUSVIISID KUI ENESE ELATAMISVIISID

¹ Maa on ühiskonna näitelava, inimesed näitlejad. Ja inimene peab oma tegevust alati maa tingimustega kohandama. Tavade areng sõltub alati maa ja inimese vahekorra. See on tõesti nii, kuigi seda võib olla raske mõista. Inimese maakasutusviisid ehk enese elatamisvõtted pluss tema elatustase annavad rahvakommete ehk tavade kogusumma. Ja inimese kohanemine elu nõuetega võrdub kokkuvõttes tema kultuuritasemega.

² Varaseimad inimkultuurid tekkisid idapoolkera jõgede äärde ja tsivilisatsioon astus edasi nelja suure sammuna.

³ 1. *Koriluse etapp*. Toiduvajaduse, nälja sunnil kujunes esimene tööstusliku organiseerumise vorm, algelised toidukogumisread. Mõnikord marssis niisugune näljane rivi toitu korjates viieteistkümmne kilomeetri ulatuses üle maa. See oli kultuuri algeline rändeetapp ning seda eluviisi järgivad praegu ka Aafrika bušmanid.

⁴ ¶ 2. *Jahipidamise etapp*. Käsirelvade leiutamine võimaldas inimesel küttima hakata ja toiduorjus vähenes. Leidlik andoniit, kes oli raskes võitluses oma rusikale tõsiselt viga teinud, taasavastas mõtte kasutada oma käsivarre asemel pikka piiki ja rusika asemel selle otsa kõõlusega seotud kõva ränikivitükki. Paljud hõimud tegid iseisvalt samasuguseid avastusi ning need erinevad haamid

olid inimtsivilisatsiooni suur edusamm. Mõned Austraaliala põliselanikud on tänapäeval sellest tasemest vaid veidi kaugemale jõudnud.

⁵ 3. Sinistest inimestest said meisterlikud kütid ja lõksuseadjad; jõgede tarastamise teel püüdsid nad palju kala ning kuivatasid ülejäägid talvel söömiseks. Jahiloomade püüdmiseks kasutati paljusid erinevat liiki leidlikke lõkse ja püüniseid, kuid suuremaid loomi primitiivsed rassid ei küttnud.

⁶ ¶ 4. *Karjakasvatuse etapp*. See tsivilisatsiooni faas sai võimalikuks tänu loomade kodustamisele. Hilisemate karjakasvatjarahvaste hulka kuuluvad araablased ja Aafrika põliselanikud.

⁷ Karjakasvatajate eluviis vabastas inimese toiduorjusest veelgi enam; inimene õppis elama oma kapitali intressidest, oma karja juurdekasvust, ja see jättis kultuurile ning progressile rohkem aega.

⁸ Karjakasvatuse-eelses ühiskonnas tegid sugupooled omavahel koostööd, kuid loomakasvatuse levikuga taandusid naised sotsiaalse orjuse sügavusse. Varasematel aegadel oli mehe ülesandeks loomset, naise tööks taimset toitu hankida. Kui nüüd algas inimeksistenti karjakasvatuse ajajärk, langes naise väärtus tunduvalt. Tal tuli endiselt töötada, et eluks vajalikke taimi hankida, kuid mees sai külluses loomset toitu ka oma karjast. Mees muutus naisest suhteliselt sõltumatuks, naise seisund halvenes kogu karjakasvatusperioodi jooksul pidevalt. Selle ajajärgu lõpuks polnud ta suurt enamat kui inimloom, kes pidi tööd tegema ja inimjärglasi sünnitama, nagu kariloomadki pidid töötama ja poegima. Karjakasvatusajastutel armastasid mehed väga oma kariloomi, seda kahetsusväärsem on, et neil ei kujunenud sügavat kiindumust oma naiste vastu.

⁹ ¶ 4. *Põlluharimise etapp*. See ajajärk algas tänu koduaiandusele ning on ainelise tsivilisatsiooni kõrgeim etapp. Nii Caligastia kui ka Aadam püüdsid aiandust ja põlluharimist õpetada. Aadam ja Eeva olid aednikud, mitte karjused, ja aiandus seostus neil päevil kõrgema kultuuriga. Taimekasvatus avaldab inimkonna kõigile rassidele õilistavat mõju.

¹⁰ Põllumajandus enam kui neljakordistas maa ja inimese suhtarvu maailmas. Seda võib kombineerida eelmise kultuurietapi karjakasvatamisviisidega. Kui need kolm etappi osaliselt kattuvad, siis mehed kütivad ja naised harivad maad.

¹¹ Karjakasvatajate ja maaharijate vahel on olnud alati hõõrumisi. Kütt ja karjakasvataja olid sõjakad, võitlushimulised; põllumees on rahuarmastavam tüüpi. Loomadega tegelemine seostub võitluse ja jõuga, taimedega tegelemine kannatlikkuse, vaikuse ja rahuga. Põlluharimine ja tööstuslik tootmine on rahuaja tegevused. Kuid nende ühiskondlike tegevuste nõrk külg on see, et neis pole ei põnevust ega seikluslikkust.

¹² ¶ Inimühiskond on arenenud jahipidamise etapilt karjakasvatuse kaudu põllumajanduse territoriaalse etapini. Ja selle üha edasiareneva tsivilisatsiooni iga etapiga

kaasnes üha vähem ja vähem rändamist; inimene hakkas aina enam kodus elama.

¹³ Nüüd ilmus põllumajanduse täienduseks tööstuslik tootmine, tänu sellele kodanike klassid, kes ei tegele- nud põllumajandusega, linnastusid ja suurenesid arvuliselt. Ent tööstuslik ajajärk ei saa püsima jääda, kui selle juhid ei mõista, et ka kõrgeimad sotsiaalsed arengud peavad alati põhinema tugeval põllumajandusel.

6. KULTUURI ARENG

¹ Inimene on maaolend, looduslaps — ükskõik kui väga ta ka ei püüaks maast pääseda, ei õnnestu see tal päriselt kunagi. „Mullast oled sa võetud ja mullaks pead saama” kehtib otsesõnu kogu inimkonna kohta. Inimene on võidelnud, võitleb ning jääb edaspidi võitlema maa nimel. Primitiivsete inimolendite esimesed sotsiaalsed ühendused tekkisid nende maa pärast toimunud võitluste võitmiseks. Maa ja inimese suhtarv on kogu sotsiaalse tsivilisatsiooni alus.

² Inimese intellekt suurendas kunstide ja teaduste abil maa saagikust; samal ajal piirati mõnevõrra järglaste loomulikkust arvukust, millega võideti elatusvahendeid ja vaba aega kultuuri ülesehitamiseks.

³ ¶ Inimühiskond allub seadusele, mille kohaselt elanikkonna suurus peab olema võrdelises sõltuvuses maa kasutusviisidest ja pöördvõrdeline elatustasemega. Kõigi nende varaste ajastute jooksul määrasid nõudmine ja pakumine inimeste ja maa hindeväärtust veelgi enam kui praegu. Kui maad, asustamata maad, leidis külluses, oli vajadus inimeste järele suur ning inimelu väärtus tõusis tunduvalt: elu kaotus oli seetõttu kohutavam. Perioodidel, mil maad oli napilt ja tekkis ülerahvastatus, muutus inimelu suhteliselt odavaks, nii et sõjad, näljahädad ja katkud ei valmistanud suurt muret.

⁴ Kui maa saagikus väheneb või elanike arv kasvab, algab taas paratamatu võitlus ning ilmnevad inimloomuse kõige halvemad jooned. Maa saagikuse paranemine, tehnika areng ja elanikkonna vähenemine soodustavad inimloomuse paremate külgede arengut.

⁵ ¶ Ühiskonna äärealadel areneb inimkonna kvalifitseerimata osa; kaunid kunstid ja tõeline teaduse areng koos vaimse kultuuriga on õitsenud paremini suuremates elukeskustes, kus neid toetab põllumajanduse ja tööstusega tegelev elanikkond ning maa ja inimese suhtarv on veidi väiksem. Linnad võimendavad alati oma elanike häid või halbu omadusi.

⁶ Perekonna suurus on alati sõltunud elatustasemest. Mida kõrgem on elatustase, seda väiksem on perekond, kunni olukord stabiliseerub või algab järkjärguline väljasuremine.

⁷ Elatustase on kõigi ajastute jooksul määranud mitte lihtsalt püsijääva elanikkonna kvantiteedi, vaid ka kvaliteedi. Kohaliku klassi elatustase tekitab uusi sotsiaalseid

kaste, uusi kombeid. Kui elatustase muutub liiga komp-
litseerituks või liiga luksuslikuks, hakkab see kiiresti en-
nast hävitama. Kastid tulenevad otseselt tihedasti koos ela-
va elanikkonna omavahelise konkurentsi tugevast sotsiaal-
sest survest.

⁸ Varased rassid kasutasid sageli mitmesuguseid võtteid
elanike arvu piiramiseks: kõik ürghõimud tapsid füüsili-
se puudega ja haiglaste lapsed. Enne naiste ostmise aegu
tapeti tüdrukud sageli juba imikuna. Sündinud lapsi kä-
gistati, kuid lemmikmeetodiks oli lapse jätmine looduse
meelevalda. Kaksikute isa nõudis tavaliselt ühe lapse tap-
mist, sest mitmikute sündi peeti kas nõiduse või truudu-
setuse tulemuseks. Samast soost kaksikud jäeti reeglina el-
lu. Need kaksikutega seotud tabud olid kunagi küll peaae-
gu üldlevinud, kuid andoniitide kommetesse ei kuulunud:
nemad pidasid kaksikuid alati heaks endeks.

⁹ Paljud rassid õppisid tegema aborti, mis levis, kui sün-
nitamine muutus vallalistele tabuks. Tütarlastel oli am-
mu tavaks oma järglasi tappa, kuid tsiviliseeritumates rüh-
mades said need ebaseaduslikud lapsed tüdrukute ema-
de hoolealusteks. Paljud primitiivsed klannid surid abor-
tide ja lapsetapmistele pärast peaaegu välja. Kuid vaatamata
kommete diktaadile hävitati väga vähe lapsi, keda oli juba
imetatud — emaarmastus oli selleks liiga tugev.

¹⁰ Nende elanike arvu piiramise ürgsete meetodite jälgi
leidub isegi kahekümnenadal sajandil. Austraalias on hõim,
kelle emad keelduvad kasvatamast rohkem kui kaht või
kolme last. Üks inimsööjate hõim sõi alles hiljuti iga viien-
da sündinud lapse. Madagaskaris hävitavad mõned hõi-
mud ikka veel kõik teatavatel õnnetutel päevadel sündi-
nud lapsed, mille tagajärjel sureb ligikaudu kakskümmend
viis protsenti imikutest.

¹¹ ¶ Maailma seisukohalt ei ole ülerahvastatus minevi-
kus kunagi tõsine probleem olnud, aga kui sõdu on vähem
ja teadus piirab inimeste haigusi üha enam, võib see läh-
itulevikus tõsiseks ohuks muutuda. Niisugusel ajal peab
ennast ilmutama maailma juhtide tarkus. Kas Urantia va-
litsejatel on piisavalt taipu ja julgust soodustada keskmise
ehk stabiliseerunud inimolendi paljunemist ebatavaliste
ja tohutult kasvavate alanormaalsete äärmusrühmade ase-
mel? Edendada tuleks normaalset inimest, tema on tsivi-
lisatsiooni selgroog ja rassi muteerunud geeniuuste allikas.
Alanormaalset inimesi tuleks ühiskonna kontrolli all hoi-
da; neid ei tohiks tekkida rohkem, kui on vaja lihttöödeks,
mis nõuavad loomast kõrgemat intellektitaset, aga nii vähe
oskusi, et need tähendaksid kõrgemat tüüpi inimkonnale
tegelikult orjust ja aheldatust.

¹² [Esitanud kunagi Urantial asunud Melkisedek.]

PÕHILISED INIMINSTITUTSIOONID

TUNDEELUS ületab inimene oma loomadest esivanemaid võimega hinnata huumorit, kunsti ja religiooni. Sotsiaalselt ilmutab inimene oma kõrgeimat seisundit sellega, et oskab valmistada tööriistu, suhelda ja moodustada institutsioone.

² Kui inimolendite sotsiaalsed rühmad püsivad pikka aega, luuakse neis kogumites alati teatavad tegevussuunad, mis kujunevad lõpuks institutsioonideks. Enamik inimese institutsioonidest on osutunud tööjõudu säästvateks ja samal ajal mõnevõrra ka rühma turvalisust suurendavateks.

³ Tsiviliseeritud inimene on oma väljakujunenud institutsioonide iseloomu, stabiilsuse ja jätkuvuse üle väga uhke, kuid kõik iniminstitutatsioonid on vaid minevikutavade kogumid, mida on säilitanud tabud ja väärtustanud religioon. Need pärandid on saanud traditsioonideks ja traditsioonid kujunevad lõppkokkuvõttes eluviisiks.

1. PÕHILISED INIMINSTITUTSIOONID

¹ Iga iniminstitutatsioon hoolitseb mingi mineviku või oleviku sotsiaalse vajaduse rahuldamise eest, kuigi nende ülemäärane areng vähendab paratamatult nende väärtust indiviidi jaoks, sest varjutab isiksust ja vähendab initsiatiivi. Inimene peaks allutama oma institutsioonid endale, mitte laskma neil areneva tsivilisatsiooni sünnitistel enast valitseda.

² ¶ Iniminstitutatsioonid jagunevad üldiselt kolme klassi.

³ 1. *Elatumisinstitutsioonid*. Siia kuuluvad tavad, mis on tekkinud toidunäljast ja muudest taolistest enesealalhoiduinstinktidest. Nendeks on töö, omand, kasusaamisõda ja kõik ühiskonna reguleerimismehhanismid. Hirmuinstinkt edendab nende ellujäämisinstitutsioonide loomist varem või hiljem tabude, traditsioonide ja religioosete sanktsioonidega. Kuid hirmul, teadmatusel ja ebausul on olnud kõigi iniminstitutatsioonide varases päritolus ja hilisemas arengus tähtis osa.

⁴ ¶ 2. *Enesejäädvustaminstitutsioonid*. Need ühiskondlikud institutsioonid on tekkinud suguihast, emainstinktist ja rasside kõrgematest õrnadest tunnetest ning hõlmavad kodu ja kooli, perekonnaelu, hariduse, eetika ja religiooni sotsiaalseid tagatise. Nende hulka kuuluvad abielutavad, kaitsesõda ja elamuehitus.

⁵ ¶ 3. *Eneserahuldust kindlustavad institutsioonid*. Need on edevusekalduvusest ja uhkusest välja kasvavad institutsioonid, mille hulka kuuluvad rõivastumis- ja ehitiskombed, sotsiaalsed tavad, sõjad kuulsuse võitmiseks, tants, lõbustused, mängud ja muud meelelist rahuldust pakkuvad tegevused. Ent konkreetseid eneserahuldust pakkuvaid institutsioone ei ole tsivilisatsioonis kunagi välja arenenud.

⁶ ¶ Need kolm sotsiaalsete tavade rühma on omavahel tihedalt seotud ja pisiasjades üksteisest sõltuvad. Urantial moodustavad nad keerulise organisatsiooni, mis toimib ühtse sotsiaalse mehhanismina.

2. TOOTMISE ALGUS

¹ Ürgne tootmine kujunes aeglaselt välja kui kindlustus nälja õuduste eest. Inimene õppis oma eksistentsi kestel mõnelt loomalt juba varakult, et rikkaliku saagi korral tuleb nappusepäevadeks toitu varuda.

² Enne varase kokkuhoidlikkuse ja algelise tootmise tekkimist olid tavalise hõimu saatuseks puudus ja tõelised kannatused. Varane inimene pidi konkureerima toidu saamiseks kogu loomariigiga. Konkurents tõmbab inimest alati alla looma tasemele; vaesus on tema loomulik ja türanlik seisund. Rikkus ei ole looduse kingitus: see tuleneb tööst, teadmistest ja organiseeritusest.

³ Ürginimene taipas ühinemise eeliseid üsna varsti. Ühendusest kujunes organisatsioon ja organisatsiooni esimene tulemus oli tööjaotus, millega säästeti kohe aega ja materjali. Need tööalased spetsialiseerumised tekkisid tänu kohanemisele survega — mindi väiksema vastupanu teed. Ürgsed metslased ei teinud kunagi ühtki tõelist tööd rõõmsalt ega meeleldi. Kuuletuti vaid vajaduse sunnil.

⁴ Ürginimesele ei meeldinud rasket tööd teha ja ta kiirustas üksnes siis, kui teda ähvardas tõsine oht. Töö ajategur, antud töö tegemine teatava aja jooksul, on täiesti nüüdisaegne mõiste. Iidse aja inimesi ei sundinud aeg kunagi tagant. Varase inimese loomupäraselt passiivseid rasse sundisid tootmise radadele vaid ägeda olemusvõitluse ja üha tõusva elatustaseme topeelnõudmised.

⁵ Töö ja loomepüüdlused eristavad inimest loomast, kelle jõupingutused on suures osas instinktiivsed. Vajadus töötada on inimese ülim õnnistus. Kogu Vürsti kaaskond töötas, nad tegid füüsilise töö õilistamiseks Urantial palju ära. Aadam oli aednik, heebrealaste Jumal töötas — ta oli kõigi asjade looja ja alalhoidja. Heebrealased olid esimene hõim, kes tööd kõrgelt hindas. Nad olid esimene rahvas, kes kuulutas: „Kes ei tee tööd, ei pea ka sööma.” Kuid paljud maailma religioonid pöördusid varase jõudeolekui-deaali juurde tagasi. Jupiter oli pidutseja ja Buddhas sai mõtisklev jõudeolekule pühenduja.

⁶ Sangikhõimud olid troopikast eemal elades üsna töökad. Kuid laiskade maagiale pühendunute ja ettenägelike töökumardajate vahel toimus pikk-pikk võitlus.

⁷ Inimlik ettenägelikkus oli suunatud esmalt tule, vee ja toidu säilitamisele. Kuid ürginimene oli loomult mängur, ta tahtis alati saada midagi mitte millegi eest ning kannatliku ootamisega saavutatud edu omistati neil varastel aegadel liigagi sageli maagiale. Maagia taandus ettenägelikkuse, eneseohjeldamise ja töökuse ees väga visalt.

3. TÖÖ SPETSIALISEERUMINE

¹ Tööjaotuse määrasid ürgühiskonnas esmalt looduslikud ja seejärel sotsiaalsed tegurid. Töö varane spetsialiseerumine oli järgmine:

² 1. *Sooline spetsialiseerumine.* Naiste töö tulenes lapse olemasolust, naised armastavad loomupäraselt lapsi rohkem kui mehed. Nii jäi naisele rutiinne töö, mehest sai aga kütt ja võitleja, kelle töö vaheldus kindlate puhkeperioodidega.

³ 2. Tabud on hoidnud ajastute jooksul naist rangelt oma elualal. Mees on valinud isekalt endale meeldivama töö, jättes rutiinse töörühmamise naisele. Mehel on alati olnud häbi teha naiste tööd, kuid naisele pole meeste töö tegemine kunagi vastumeelne olnud. Imelik on siiski, et kodu ehitades ja sisustades on mehed ja naised alati koos töötanud.

⁴ 3. *Vanusest ja haigustest põhjustatud korrektsioonid.* Need erinevused määrasid ära järgmise tööjaotuse. Vanad mehed ja sandid pandi varakult tööriistu ja relvi valmistama. Hiljem pidid nad ehitama maaparandusrajatisi.

⁵ 4. *Religiooni põhinev eristumine.* Ravitsejad olid esimesed inimesed, kes vabastati füüsilisest tööst; nad olid esimene kutsealaklass. Sepad olid väike rühm, kes võistles maagia alal ravitsejatega. Nende oskus metalle töödelda äratas kartust. Plekksepad ja raudsepad panid aluse varastele uskumustele valgest ja mustast maagiast. Ning hiljem segunes see uskumus ebausuga peadesse ja halbadesse vaimudesse ning kummitustesse.

⁶ 5. Sepad olid esimene mittereligioosne rühm, kes kasutas erilisi privileege. Neid peeti sõja ajal erapooletuiks ning see täiendav vaba aeg võimaldas neil saada ürgühiskonna poliitikuteklassiks. Ent oma eesõiguste jämeda kuritarvitamise pärast teenisid sepad ära üldelise vihkamise ning ravitsejad süvendasid omalt poolt viha konkurentide vastu. Selle esimese teaduse ja religiooni vahelise võistluse võitis religioon (ebausk). Pärast seda, kui sepad küladest välja aeti, hakkasid nad pidama asulate serval esimesi võõrastemaju.

⁷ 6. *Isandja ori.* Järgmine tööjaotus arenes välja valutaja ja vallutatute vahelistest suhetest ning tähendas orjuse algust.

⁸ 7. *Erinevatel füüsilistel ja vaimsetel annetel põhinev tööjaotus.* Edaspidi soodustasid tööjaotust inimeste loomupärased erinevused — inimolendid ei sünni võrdsena.

⁹ Varased tootmisspetsialistid olid ränikivitahtajad ja kiviraidurid, järgmisena tulid sepad. Seejärel hakkasid rühmad spetsialiseeruma: terved perekonnad ja sugukonnad pühendusid teatavat liiki töödele. Üks varasemaid preestrikaste — peale suguharu ravitsejate — tekkis ühe mõõgameistrite perekonna ebausklikust ülistamisest.

¹⁰ 8. Esimesed majandusspetsialistid olid kivisoola eksportijad ja pottsepad. Naised valmistasid lihtsaid, mehed kaunistatud savinõusid. Mõnes hõimust oli õmblemine ja kudumine naiste, teistes meeste töö.

¹¹ Varased kauplejad olid naised: neid rakendati spioonidena, kellele kauplemine oli kõrvaltegevus. Peagi kaubandus laienes ja naised hakkasid tegutsema vahendajateks — vahekaupmeestena. Seejärel tekkis kaupmeeste klass, kes hakkas võtma oma teenuste eest komisjonitasu ehk kasumit. Rühmadevahelise kaubavahetuse kasv arenes kaubanduseks ja kaupade vahetamisele järgnes oskustööjõu vahetus.

4. KAUBANDUSE ALGUS

¹ Nii nagu lepinguabieludele järgnesid vallutusabielud, järgnesid ka vahetuskaubandusele röövretked. Kuid varase sõnaku kaubavahetuse ja hilisema nüüdisaegsete vahetussuhtedega kaubanduse vahele jäi pikk piraatlusperiood.

² Esimesed kaubavahetajad olid relvastatud kaupmehed, kes jätsid oma kaubad neutraalsesse kohta. Esimesed turud kuulusid naistele; nemad oli kõige esimesed müüjad just sellepärast, et nad olid koormakandjad; mehed oli sõjamehed. Väga varakult kujunes välja müügileht — piisavalt lai müür, et kauplejad ei ulatuks teineteist relvaga puudutama.

³ Sõnaku kaubavahetuse puhul pandi kaubavarusid valvama mõni fetiš. Need turuplatsid olid varguste eest kaitsitud: sealt sai midagi võtta ainult vahetuse või ostu teel, fetišiga olid kaubad alati kaitsitud. Varased kauplejad olid oma hõimudega alati hoolikalt ausad, kuid arvasid, et kaugelt tulnud võõraid tohib petta. Isegi varased heebrealased tunnistasid paganatega kaubeldes eri eetikat.

⁴ Sõnaku vahetuskaubandus jätkus tervete ajastute vältel, kuni inimesed võisid lõpuks relvituina pühal turuplatsil kohtuda. Needsamad turuplatsid said ka esimesteks pühapaikadeks ja mõnel maal hakati neid hiljem nimetama „pelgulinnadeks”. Iga turuplatsile jõudnud põgenik oli ohutus kohas ja rünnakute eest kaitsitud.

⁵ 9. Kaaluma hakati esimesena nisu ja teisi teravilju. Esimesed vahetusvahendid olid kalad või kitsed. Hiljem muutusid vahetuskaubaks lehmad.

⁶ Nüüdisaegne kiri sai alguse varasest kaubaarvestusest; inimese esimeseks kirjandusloominguks oli kauba-reklaam, soolareklaam. Palju varaseid sõdu peeti loodusressursside, näiteks ränikivi, soola ja metallide pärast. Esimene ametlik hõimudevaheline leping sõlmiti soolakaevanduse ühise kasutamise kohta. Need lepingutega reguleeritud kohad võimaldasid erinevatel hõimudel sõbralikult ja rahumeelselt mõtteid vahetada ning suhelda.

⁷ Kiri kujunes etapiliselt — „sõnumipulgast”, sõlmelistest nõõridest, piltkirjast, hieroglüüfidest ja vappide võõdest kuni varaste sümbolitähestikeni. Sõnumite saatmine arenes algelisest suitsusignaalist kuni jooksjate, ratsurite, raudteede ja lennukiteni, edasi telegraafi, telefoni ja raadiosideni.

⁸ Asustatud maailmas levitasid uusi ideid ja paremaid meetodeid iidseid kaupmehed. Kauplemine koos seiklusemuga ajendas uurima ja avastama. Ning kõik see kutsus esile transpordi sünni. Kaubandus soodustas kultuuride vastastikusi mõjutusi ja on seega olnud suur tsiviliseerija.

5. KAPITALI ALGED

¹ Kapital on vara, mis toob tulu tänu praegusele loobumisele tuleviku nimel. Säästmine on elatumisviis ja elulujäämiskindlustus. Toiduvarumine arendas enesevalitsust ning tekitas esimesed kapitali ja tööjõuga seotud probleemid. Kui kellelgi oli toitu ja ta suutis seda röövlite eest kaitsta, olid tal toiduta inimese ees selged eelised.

² Varane pankur oli hõimu vapraim liige. Ta hoidis ühiseid varasid enda juures ja kogu suguharu kaitses rünnakute korral tema onni. Seega viis isikliku omandi ja rühmavara kogunemine kohe sõjalise organisatsiooni tekkele. Algul olid need ette vaatusabinõud mõeldud vara kaitsmiseks röövretkede vastu, kuid hiljem sai tavaks korraldada sõjaretki naaberhõimude vara ja rikkuse omastamiseks.

³ Kapitali akumul eerumist põhjustasid järgmised põhitungid:

⁴ 1. *Nälg* — koos *ettenägelikkusega*. Toidu säästmine ja säilitamine tõi võimu ja mugavust neile, kel oli tulevaste vajaduste arvestamiseks piisavalt *ettenägelikkust*. Toiduvarumine oli näljahädade ja õnnetuste puhuks küllaldane tagatis. Ja kogu ürgsete tavade kogum pidi aitama inimestel tegelikult olevikku tulevikule allutada.

⁵ 2. *Perekonnaarmastus* — soov pereliikmete vajadusi rahuldada. Kapital on omand, mida on säästetud, vaatamata tänaste vajaduste survele, et kindlustada end tulevikuvajaduste vastu. Need tulevikuvajadused võivad olla osaliselt seotud ka oma tulevaste põlvedega.

⁶ 3. *Edevus* — soov oma kogutud vara näidata. Ülemäärased rõivad olid üks esimesi eristumismärke. Kogumisedevus sai varakult inimesele uhkuseasjaks.

⁷ 4. *Positsioon* — soov osta sotsiaalset ja poliitilist prestiiži. Juba varakult tekkis varal põhinev ülikkond, kelle hulka pääses eriliste teenete osutamisega kuningatele või otseselt raha maksmise teel.

⁸ 5. *Võim* — valitsemisiha. Varade laenuksandmist kasutati orjastamisvahendina, neil iidsetel aegadel oli laenumäär sada protsenti aastas. Laenuandjatest said kuningad, kes olid loonud endale terve armee võlglasti. Võlaorjad olid üks varaseimaid vara vorme, mida sai koguda, ja võlaorjus hõlmas vanal ajal isegi õigust surnukehale pärast orja surma.

⁹ 6. *Hirm surnute hingede ees* — kaitsetasud preestritele. Inimesed hakkasid preestritele varakult oma surma puhuks kingitusi tegema, et hõlbustada oma edasiliikumist järgmisesse ellu. Nii said preestrid väga rikkaks, nad olid iidsetel aegadel suurimad kapitalistid.

¹⁰ 7. *Seksuaalung* — soov osta endale naine või mitu naist. Inimese esimene kauplemisvorm oli naistevahetus, seda esines juba ammu enne hobusekauplemist. Kuid liignaistest orjadega kauplemine ei viinud ühiskonda kunagi edasi: see oli ja on rassi häbiplakk, sest takistas perekonnaelu arengut ja saastas kõrgemate rahvaste bioloogilist kõlblikkust.

¹¹ 8. *Arvukad eneserahuldamise viisid*. Mõned otsisid rikkust, sest see andis võimu; teised rügasid tööd ja kogusid vara, mis tähendas jõudeolekut. Varane inimene (ja

ka mõned hilisemad) kaldus pillama oma vahendeid lukkusele. Ürgseid rasse lummasid joovastavad ja uimastavad ained.

¹² 9. Tsiivilisatsiooni arenedes tekkis inimesel säästmiseks uusi ajendeid, esialgsele toidunäljale lisandus kiiresti muid vajadusi. Vaesust hakati sedavõrd põlastama, et vaid rikkaid arvati surres otse taevasse minevat. Vara hakati nii kõrgelt hindama, et uhkeldava pidusöögi pakkumine pühkis inimese nimelt häbiplaki.

¹³ Rikkusest sai varakult silmapaistva sotsiaalse seisundi märk. Mõne hõimu liikmed kogusid aastaid vara, et see mulje avaldamiseks mõnel pidupäeval ära põletada või tasuta teistele hõimuliikmetele välja jagada. See tegi neist suured inimesed. Ka nüüdisaegsed rahvad tunnevad pillavast jõulukinkide jagamisest suurt rõõmu, rikkad inimesed annetavad aga suurtele heategevus- ja haridusasutustele. Inimeste teguviis võib olla veidi teistsugune, kuid meelelaad on jäänud üsna muutumatuks.

¹⁴ Tuleb aga kindlasti märkida, et paljud iidse aja rikkad inimesed jagasid suure osa oma varandusest laiali hoopis teisel põhjusel: nad kartsid, et nende varade ihaldajad tapavad nad. Rikkad ohverdasid tavaliselt kümneid orje, et näidata oma põlgust rikkuse vastu.

¹⁵ Kuigi kapitalil on kalduvus inimest vabastada, on see ühiskonnakorra ja tootmissüsteemi tunduvalt keerulisemaks muutnud. Kapitali kuritarvitamine ebaõiglaste kapitalistide poolt ei muuda olematuks asjaolu, et see on nüüdisaegse tööstusühiskonna alus. Tänu kapitalile ja leiutistele on praegusel põlvkonnal suuremal määral vabadust kui ühelgi teisel põlvkonnal enne teda. See on lihtne tõde ning pole mõeldud õigustamiseks paljusid kapitali väärkasutusi selle mõtlematute ja isekate valdajate poolt.

6. TULE SEOS TSIVILISATSIOONIGA

¹ Ürgühiskond oma nelja tegevusharuga — tööstuslik, regulatiivne, religioosne ja sõjaline — arenes tänu neljale tegurile: tuli, loomad, orjad ja vara.

² Tule süütamine eraldas inimese ühe hüppega igaveseks loomast: see on inimese põhileiutus ehk -avastus. Tuli võimaldas inimesel jääda ööseks maapinnale, sest kõik loomad kartsid seda. Tuli soodustas õhtuti sotsiaalset suhtlemist, see kaitses külma ja metsloomade eest ning pakkus kindlustunnet ka tontide vastu. Seda kasutati algul rohkem valguse kui soojust saamiseks; paljud mahajäänud hõimud keelduvad magamast, kui nende löke ei põle öö läbi.

³ Tuli oli suur tsiviliseerija ja esimene vahend, mis võimaldas inimesel olla altruistlik midagi loovutamata, anda põlevaid süsi naabrile ilma midagi kaotamata. Majapidamistuli, mida hoidis ema või vanim tütar, oli esimene kasvataja, kes nõudis valvsust ja usaldusväärsust. Varane kodu ei olnud hoone, vaid tule, perekonnakolde ümber kogunenud pere. Kui poeg asutas uue kodu, võttis ta perekonnakoldest ühe tuletuki kaasa.

⁴ Kuigi tule avastaja Andon vältis selle palveldamist, hakkasid paljud tema järeltulijad leeki fetišiks või vaimuks pidama. Tule sanitaarsed omadused jäid neil kasutamata,

sest nad ei tahtnud jäätmeid põletada. Ürginimene kartis tuld ja püüdis seda alati heas korras hoida, seetõttu piserdati tulle ka viirukit. Vanaaja inimesed ei sülitanud mingil juhul tulle ega läinud kunagi läbi teise inimese ja põleva lõkke vahelt. Varane inimkond pidas pühaks ka tulesüütamiseks kasutatavaid raudpüriidi- ja ränikivitükke.

⁵ Leegi kustutamist loeti patuks; kui onn süttis, lasti sel ära põleda. Templite ja pühamute tuled olid pühad ning neid ei lastud kunagi kustuda, kui ei olnud tavaks igal aastal või mõne õnnetuse järel uut tuld süüdata. Naised valiti preestriteks, sest nad olid ka kodukolde tule hoidjad.

⁶ Varased müüdid sellest, kuidas tuli kunagi jumalate juurest alla tuli, said alguse tähelepanekutest, et välk süütab tuld. Need üleloomuliku päritoluga ideed viisid otseselt tulekummardamisele ja tulekummardamine tekitas otseselt „tulest läbiastumise” tava, mis püsis kuni Moosese ajani. Veel praegugi arvatakse, et pärast surma minnakse läbi tule. Tulemüüt köitis varastel aegadel inimesi väga ning püsib parside sümboolikas praeguseni.

⁷ Tuli võimaldas toitu valmistada ja „toore liha sööjad” said pilkealusteks. Töödeldud toidu söömisel kulus seedimisele vähem elutähtsat energiat ja nii jäi varasel inimesel sotsiaalkultuuri jaoks rohkem jõudu. Loomakasvatuse tõttu oli vaja toidu hankimiseks vähem pingutada, mis jättis aega sotsiaalseks tegevuseks.

⁸ Ei maksa unustada, et tuli avas tee metallitöötlemisele ning viis hiljem aurujõu ja praeguste elektritarbimisviiside avastamisele.

7. LOOMADE KASUTAMINE

¹ Kogu loomariik oli alguses inimese vaenlane; inimolendid pidid õppima end metsloomade eest kaitsma. Eialgu inimene vaid sõi loomi, kuid hiljem õppis neid kodustama ja enda teenistusse rakendama.

² Loomade kodustamine sai alguse juhuslikult. Metslane küttis kariloomi umbes samamoodi, nagu indiaanlased piisoneid. Karja ümberpiiramisega said nad loomi oma kontrolli all hoida ning tappa siis, kui neid toiduks vajati. Hiljem ehitati tarandikud ja püüti kinni terved karjad.

³ Mõnda looma oli kerge taltsutada, kuid paljud neist, näiteks elevant, ei paljunenud vangistuses. Veel hiljem avastati, et teatavad loomaliigid alistuvad inimesele ning paljunevad ka vangistuses. Seega edendati loomade kodustamist selektsioonareetuse teel, mis on Dalamatia aegadest saadik oluliselt edasi arenenud.

⁴ Koer oli esimene loom, kes kodustati, raske taltsutamistöö algas siis, kui üks koer oli jahimehele kogu päeva järgnenud ning läks temaga ka koju kaasa. Koeri kasutati ajastute vältel toiduks, küttimiseks, transpordiks ja seltiks. Algul koerad ainult ulusid, kuid hiljem õppisid ka haukuma. Koera terava haistmismeele tõttu hakati arvama, et ta näeb vaime ning sellest kujunesid välja koera fetišeerimise kultused. Valvekoerte kasutamine võimaldas kogu suguharul esmakordselt öösel magada. Seejärel tekkis tava rakendada valvekoeri kodu kaitsmiseks nii aineliste

vaenlaste kui ka vaimude vastu. Kui koer haukus, tähendas see inimese või looma lähenemist, ent kui koer ulus, olid vaimud lähedal. Isegi praegu arvavad paljud, et koera ulumine öösel tähendab surma.

⁵ Kui mees oli kütt, kohtles ta naist üsna hästi, ent pärast loomade kodustamist hakkasid paljud hõimud Caligastia segaduse ajal oma naistega häbiväärselt ringi käima. Nad kohtlesid neid lausa samamoodi nagu loomi. Naise jäme kohtlemine mehe poolt on inimajaloo üks tumedamaid peatükke.

8. ORJUS KUI TSIVILISATSIOONI TEGUR

¹ Ürginimene ei kõhelnud kunagi oma kaaslast orjastamast. Esimene ori oli naine, perekonna ori. Karjakasvatavast mees orjastas naise oma alaväärtusliku seksuaalpartnerina. Seda liiki suguline orjus tulenes otseselt mehe vähenenud sõltuvusest naisest.

² Mitte ammu oli orjus nende sõjavangide saatus, kes keeldusid vallutaja religiooni vastu võtmast. Varasematel aegadel vangid kas söödi, piinati surnuks, pandi omavahel võitlema, ohverdati vaimudele või orjastati. Orjus oli vereisaanade ja kannibalismiga võrreldes suur edasiminekuks.

³ Orjastamine oli samm sõjavangide halastava kohtlemise poole. Ai linna varitsemine koos meeste, naiste ja laste massilise tapmisega, millest pääses vallutaja edevuse rahuldamiseks vaid kuningas, on rõetruu pilt barbaarsetest tapatalgudest, mida panid toime ka pealtnäha tsiviliseeritud rahvad. Ründeretk Baasani kuninga Oogi vastu oli nüüsimana julm ja tõhus. Heebrealased „hävitasid oma vaenlased sootuks”, võttes kogu nende vara sõjasaagiks kaasa. Nad panid kõik linnad andameid maksma, ähvardades muidu „hävitada kõik nende meessoost elanikud”. Ent paljud tolleagseid hõimud, kellel oli vähem hõimuegotismi, olid hakanud juba ammu vastaste paremaid esindajaid omaks võtma.

⁴ Kütt nagu ameerika punane inimenegi ei orjastanud kedagi. Ta kas võttis vangid omaks või tappis nad. Karjakasvatjarahvaste seas ei olnud orjus valdav, sest nad vajasisid vähe lihttöölisi. Karjakasvatavad tavatsesid sõjas kõik meesvangid tappa ja võtta vangi vaid naised ja lapsed. Moosese käsuseadused sisaldasid konkreetseid juhiseid, kuidas naisvange naiseks võtta. Kui naine ei rahuldanud, võis ta ära saata, aga heebrealastel ei lubatud neid mahajäetud abikaasasid orjaks müüa — see oli tsivilisatsioonis vähemalt üks samm edasi. Heebrealastel olid küll tahumatud sotsiaalsed tavad, kuid need olid ümbruskonna hõimude omadest palju kõrgemal tasemel.

⁵ Karjakasvatavad olid esimesed kapitalistid: karjad olidki nende kapital ja nad elasid intressidest — loomulikult juurdekasvust. Ning nad ei soovinud seda rikkust orjade ega naiste hoolde usaldada. Hiljem võtsid nad küll meessoost vange ja sundisid neid maad harima. Siit sai alguse varane pärisorjus — inimeste kinnistamine maa külge. Aafriklastele võis maaharimise kergesti selgeks õpetada, seetõttu saigi neist suur orjarass.

⁶ ¶ Orjus oli vältimatu lüli inimsivilisatsiooni ahelas. See oli ühiskonnale sild üleminekuks kaosest ja lodevusest korra ja tsiviliseeritud tegevuseni. See sundis mahajäänud ja laisku rahvaid töötama ning andma sellega endast kõrgematele sotsiaalseks edasiliikumiseks rikkust ja vaba aega.

⁷ Orjuseinstitutsioon sundis inimest leiutama ürgühiskonna regulatsioonimehhanisme, see pani aluse valitsuse algetele. Orjus nõuab tugevat regulatsiooni ja Euroopas see keskajal praktiliselt kadus, sest feodaalisandad ei suutnud orje valitseda. Vana aja mahajäänud hõimudel nagu ka praegustel Austraalia põliselanikel polnud kunagi orje.

⁸ Orjus oli muidugi rõhuv, aga rõhumine õpetas inimesele ka töökust. Lõppkokkuvõttes said orjad osa ka kõrgema ühiskonna õnnistustest, mida nad nii vastumeelselt olid luua aidanud. Orjus loob tingimused kultuuri arenguks ja sotsiaalseks edasiminekuks, kuid ründab ühiskonda salakavalalt seestpoolt kui kõige tõsisem kõigist ühiskonda hävitavatest tõbedest.

⁹ ¶ Nüüdisaegsete tehniliste leiutiste tõttu on orjus muutunud igandiks. Orjus nagu polügaamiagi on kadumas, sest see ei tasu end ära. Kuid alati on osutunud hukatuslikuks vabastada äkki suurel arvul orje, nende järkjärgulisel vabastamisel tekib probleeme vähem.

¹⁰ ¶ Inimesed ei ole tänapäeval sotsiaalselt seisundilt orjad, kuid tuhanded satuvad võlaorjusesse auahnuse tõttu. Sunniviisiline orjus on asendunud uue ja täiuslikuma — majandusliku orjuse vormiga.

¹¹ Ühiskonna ideaal on üldine vabadus ja seetõttu ei tohiks kunagi lubada jõudeolekut. Kõiki füüsiliselt terveid isikuid peaks sundima tegema vähemalt nii palju tööd, et sellest piisaks iseenese elamiseks.

¹² Nüüdisaegne ühiskond liigub vastupidises suunas. Orjus on peaaegu kadunud, koduloomad on läbitud etapp. Tsivilisatsioon otsib võimu taas tulelt — anorgaaniliselt maailmalt. Inimene tõusis metslase seisundist kõrgemale tule, loomade ja orjuse abiga. Praegusel ajal on ta selle juurde tagasi pöördumas, loobudes orjade ja loomade abist ning püüdes leida loodusjõudude varamust uusi saladusi ja rikkuse ning võimu allikaid.

9. ERAOMAND

¹ Ürgühiskond oli küll tegelikult kogukondlik, kuid ürginimene ei järginud nüüdisaegseid kommunismidoktriine. Nende varaste aegade kommunism ei olnud pelgalt teooria ega sotsiaalne doktriin, see oli lihtne ja praktiline automaatne kohanemine. Kommunism hoidis ära rahvamasside vaesumise ja puuduse; kerjamine ja prostitutsioon oli nende iidsete hõimude seas peaaegu tundmatud.

² ¶ Primitiivne kommunism ei muutnud inimesi päris ühesuguseks ega ülistanud keskpärasust, kuid premeeris siiski tegevust ja jõudeolekut ning lükkas töökust ja hävitas auahnust. Kommunism oli vältimatu tugi ürgühiskonna kasvule nagu tellitud ehitusele, kuid asendus kõrgema ühiskonnakorraga, sest oli vastuolus nelja tugeva inimliku kalduvusega.

³ 1. *Perekond*. Inimene ihkab varandust koguda, kuid soovib samal ajal oma investeeringud ka järglastele pärandada. Varases kogukondlikus ühiskonnas inimese kapital kas tarbiti pärast tema surma kohe ära või jagati rühmale. Vara pärimist ei tuntud — pärandimaks oli sada protsenti. Hilisemad kapitali kogumise ja vara pärandamise tavad olid ühiskonnas selge edasiminekuks. Ning seda vaatamata kapitali väärilikasutamisega hiljem kaasnenud jämedatele kuritarvitustele.

⁴ ¶ 2. *Religioossed kalduvused*. Ürginimene tahtis kapitali koguda ka selle nimel, et järgmises elus oleks milleski alustada. Selle motiiviga on seletatav, miks nii kaua tavatseti inimese isiklike asju talle hauda kaasa panna. Vanaaja inimesed arvasid, et kohe pärast surma saavad rõõmud ja väarikus osaks vaid rikkastele. Ilmutatud religiooni õpetajad, eriti kristlikud jutlustajad, olid esimesed, kes kuulutasid, et vaesed võivad saada päästetud rikkastega võrdsetel alustel.

⁵ ¶ 3. *Vabaduse ja vaba aja soov*. Ühiskonna arengu varastel aegadel oli indiviidi teenistuse jagamine rühmale tegelikult üks orjuse vorme, töötaja tehti laiskleja orjaks. See oli kommunismi hukatuslik nõrkus: pillajad elasid alati kokkuhoidlike kulul. Ka tänapäeval loodavad pillajad riigi (kokkuhoidlike maksumaksjate) hoolitsusele. Need, kel pole kapitali, arvavad ikka veel, et kapitali omavad peaksid neid toitma.

⁶ ¶ 4. *Turvalisuse- ja võimuha*. Kommunismi hävitasid lõpuks edumeelsete ja edukate inimeste mitmed pettevõtted, millega püüti oma hõimu saamatute laisklejate orjusest kõrvale põigelda. Kuid algul hoiti igasuguseid kogutud varusid salajas, ürgse ebakindluse tõttu välditi kapitali kogumist väljapoole. Ka hiljem oli väga ohtlik liiga palju rikkust koguda, sest kuningas septses alati mingi valesüüdistuse, mille alusel rikka mehe vara konfiskeerida, ja kui rikas inimene suri, oodati matusega seni, kuni pere oli annetanud üldsuse heaks või kuningale pärandimaksuna suure summa.

⁷ Naised olid juba varastel aegadel kogukonna omand ja perekonda juhtis ema. Varastele hõimujuhtidele kuulusid kogu maa ja kõik naised — abiellumiseks oli vaja hõimujuhi nõusolekut. Pärast kommunismi olid naised individuaalne omand ja isa võttis pikkamööda juhtimise kodus enda kätte. Nii sai alguse kodu ja polügaamia tavad asendusid järk-järgult monogaamiaga. (Polügaamia on naise orjuse elemendi säilimine abielus. Monogaamia on orjuse ideaal ühe mehe ja ühe naise võrratust ühendusest koduloomise, järglaste kasvatamise, vastastikuse kultuurilise arendamise ja enesetäiendamise ülevas ettevõtmises.)

⁸ Algul oli kogu vara, kaasa arvatud tööriistad ja relvad, hõimu ühisomand. Eraomandisse kuulusid kõik asjad, mida isiklikult puudutati. Kui võõras tassist jõi, sai see tass tema omaks. Järgmisena sai iga koht, kus verd valati, vigastatud isiku või rühma omandiks.

⁹ Seega respektiiviti algselt eraomandit, sest selles pidi sisalduma teatav osa omaniku isikust. Seda tüüpi ebausul

püsis kindalt ka ausus omandi suhtes, isiklike asjade valvamiseks polnud politseid vaja. Rühmasiseselt vargusi ei olnud, kuigi inimesed ei kõhelnud omastamast teiste hõimude vara. Varalised suhted ei lõppenud surmaga; algul isiklikud esemed põletati, veidi hiljem maeti koos surnuga ja veel hiljem said need elusolevate perekonna- või hõimuliikmete pärandiks.

¹⁰ Dekoratiivsed isiklikud esemed said alguse amulettidest. Edevuse ja tondihirmu tõttu pani varane inimene igati vastu kõigile katsetele tema lemmikamulette rõõvida, sest seda vara peeti hädavajalikest asjadest väärtuslikumaks.

¹¹ ☞ Üks inimese varaseid varasid oli tema magamiskoht. Hiljem määrasid kodude asukoha hõimujuhid, kelle hoole all oli kogu rühma kinnisvara. Varsti hakkas omandit tähistama tulease ja veelgi hiljem andis kaev seda ümbritsevale maale valdusõiguse.

¹² Veeaugud ja kaevud kuulusid esimeste eraomandite hulka. Veeaukude, kaevude, puude, viljasaagi ja mee valvamiseks kasutati kõiki fetišismikombeid. Pärast usu kadumist fetišitesse töötati eraomandi kaitseks välja seadused. Ent ammu enne maaseadusi olid olemas küttimiseseadused, jahipidamisõigused. Ameerika punane inimene ei ole siiani maa eraomandusest aru saanud, ta ei suutnud valge inimese seisukohta mõista.

¹³ Eraomandit tähistati juba varakult perekonnamärkidega ja sellest said kunagi alguse perekonnavapid. Ka kinnisvara sai anda vaimude valve alla. Preestrid „pühitsesid” maatükki ning see jäi siis sellele püstitatud maagiliste tabude kaitse alla. Maa omanikel öeldi olevat „preestri valdusõigus”. Heebrealased austasid neid perekondade maamärke väga: „Neetud olgu, kes nihutab paigast oma ligimese maamärgi!” Neile kivitähiste oleid kantud preestri initsiaalid. Isegi initsiaalidega tähistatud puud said eraomandiks.

¹⁴ Varastel aegadel kuulus eraomandisse ainult viljasaak, kuid järjestikused saagid andsid valdusõiguse — seega tek-

kis maa eraomandus põllumajandusest. Maa anti üksikisikule algul vaid tema eluajaks, surma korral läks see hõimule tagasi. Esimesed maatükid, mis hõim inimesele andis, olid hauad — perekonna matmispaigad. Hilisemal ajal kuulus maa sellele, kes ta tarastas. Kuid linnad jätsid osa maid alati üldkasutatavateks karjamaadeks ja ümberpiiramise ajal kasutamiseks; need „ühismaad” näitavad varasema kollektiivse omandivormi püsimist.

¹⁵ Riik määras viimaks vara üksikisikule, jättes endale maksustamisõiguse. Olles kindlustanud omandiõiguse, võisid peremehed renti koguda ja maast sai sissetuleku, kapitali, allikas. Lõpuks sai maa tõeliseks kaubaks — seda tohtis müüa, loovutada, pantida ja pandi katteks sisse nõuda.

¹⁶ Eraomand suurendas vabadust ja stabiilsust, kuid ühiskond lubas maa eraomandusse alles siis, kui kogukonnal polnud selle pidamine ja haldamine õnnestunud, ning pärast seda tekkisid ka orjad, pärisorjad ja maata klassid. Täiustuv tehnika vabastas inimesed järk-järgult rängast orjatööst.

¹⁷ Varaline õigus ei ole absoluutne, see on puhtühiskondlik õigus. Kuid tänu varalisele eraomandile on kujunenud välja valitsus, seadus, kord, kodanikuõigused, sotsiaalsed vabadused, traditsioonid, rahu ja õnn, millest tunnevad rõõmu nüüdisaja inimesed.

¹⁸ Praegune ühiskonnakord ei tarvitse olla tingimata õige — ega jumalik või püha —, kuid inimkond toimib hästi, kui teostab muudatusi aeglaselt. Teie olemasolev süsteem on tohutult parem kui ükski süsteem, mida tundsid teie esivanemad. Jälgige ühiskonnakorda muutes hoolikalt, et muudaksite seda paremaks. Ärge laske end ahvatleda katsetama oma esiisade kõrvaleheidetud mudeleid. Minge edasi, mitte tagasi! Laske arengul oma rada kulgeda! Ärge astuge sammugi tagasi!

¹⁹ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

70 KIRI

INIMVALITSUSE ARENG

NIIPEA kui inimene oli elatusvahendite teenimise probleemi osaliselt lahendanud, tekkis vajadus omavahelisi kontakte reguleerida. Tootmise areng nõudis seadusi, korda ja sotsiaalset kohanemist; eramand muutis vajalikuks valitsuse moodustamise.

² Arenevas maailmas on vastuolud loomulik nähtus, rahu kindlustab vaid ühiskonna teatav regulatsioonisüsteem. Ühiskonna regulatsioon on lahutamatu ühiskonna organisatsioonilisest struktuurist, ühinemine eeldab teatavat kontrollivat võimu. Valitsus sunnib hõime, suguvõsasid, perekondi ja indiviide oma vastuolusid koordineerima.

³ Valitsus on teadvustamata arengu tulemus, mis kujunes välja katse ja eksituse meetodil. Tänu oma püsivale väärtusele muutus ta traditsiooniks. Anarhia suurendas viletsust, seepärast arenes või areneb praegugi aegamööda valitsus, suhteline õiguskord. Olelusvõitlus lausa sundis inimsugu üha enam tsivilisatsiooni poole liikuma.

1. SÕJA TEKIMINE

¹ Sõda on areneva inimese loomulik olek ja pärusosa, rahu on tsivilisatsioonitaseme sotsiaalne mõõdupuu. Enne arenevate rasside osalist ühiskonnastumist oli inimene erakordselt individualistlik, äärmiselt kahtlustav ja usumatult riikakas. Vägivald on looduseseadus, vaenulikkus looduslaste automaatne reaktsioon, sõda aga nende ilmingute kollektiivne teostamine. Ja kus ning millal iganes ühiskonna edasiliikumisest tekkivad komplikatsioonid tsivilisatsiooni kangast pingutavad, toimub alati kohene hukatuslik tagasipöördumine nende meetodite juurde, millega ürginimesed omavahelistes ühendustes viha välja elasid.

² Sõda on loomalik reaktsioon arusaamatustele ja ärritusele, kõigi nende probleemide ja raskuste tsiviliseeritud lahendamisele järgneb rahu. Sangikrassid nagu ka hilisemal ajal mandunud adamiidid ja nodiidid olid kõik sõjakad. Andoniitidele õpetati juba varakult kuldreeglit ja nende eskimotest järglased elavad ka tänapäeval suures osas selle reeglistiku järgi. Tavad püsivad nende seas tugevad ning neil pole vägivaldseid vastuolusid.

³ Andon õpetas oma lapsi vaidlusi lahendama, lastes kõigil osapooltel peksta kepiga puud ja seda samal ajal kiruda; võitis see, kelle kepp esimesena purunes. Hilisemad andoniidid tavatsesid pidada vaidluste lahendamiseks avalikke etendusi, milles vaidlejad pilkasid ja naeruvääristasid teineteist, pealtvaatajad aga valisid oma aplausiga võitja.

⁴ Sõda kui nähtus sai tekkida alles siis, kui ühiskond oli piisavalt arenenud, et tegelikult rahuperioode kogeda ja endale sõjategevust lubada. Sõda kui selline nõuab teataval määral organiseeritust.

⁵ Sotsiaalsete rühmituste tekkides hakati üksikisikute viha allutama rühma tunnetele ning see soodustas hõimuiseseid rahumeelseid suhteid, kuid hõimudevahelise rahu

arvel. Seega püsis rahu algul rühmas või hõimus, kuna välise rühma, võõraste vastu tunti alati viha ja vastumeelsust. Varane inimene pidas võõra vere valamist vooruseks.

⁶ Ent ka see ei õnnestunud kohe. Kui varased juhid püüdsid arusaamatusi lahendada, märkasid nad sageli, et vähemalt kord aastas on vaja lubada hõimus kivivõitlusi. Suguharu jagunes siis kahte rühma ja alustas kogu päeva kestvat lahingut. Selleks polnud vaja muud põhjust kui vaid soovi võidelda, sest see tõesti meeldis neile.

⁷ ¶ Sõdu peetakse ikka veel, sest see on inimomane joon, kuna inimene on arenenud loomast ja kõik loomad on sõjakad. Varaste sõdade põhjused olid näiteks:

⁸ 1. *nälg*, mis sundis tegema röövretki toidu hankimiseks. Maanappus on alati sõdu põhjustanud ja varased hõimud surid tegelikult neis võitlustes välja;

⁹ ¶ 2. *naiste vähesus* — püüid leevendada majapidamisabiliste nappust. Naisteröövid on alati sõdu põhjustanud;

¹⁰ ¶ 3. *edevus* - soov hõimu vaprust näidata. Kõrgema arengutasemega rühmad võitlesid eesmärgiga suruda vähemarenenud rahvastele peale oma eluviise;

¹¹ ¶ 4. *orjad* — vajadus juurde saada töötajaid;

¹² ¶ 5. *kättemaks* oli sõja motiiv siis, kui üks hõim arvas, et naaberhõim on põhjustanud mõne hõimukaaslase surma. Leinamist jätkati seni, kuni toodi kohale mõne vaenlase pea. Kättemaksusõda püsis kindlalt kuni suhteliselt hilise ajani;

¹³ ¶ 6. *meelelahutus* — noortele meestele oli sõda neil varastel aegadel meelelahutus. Kui sõjaks ei tekkinud head ja piisavat ettekäänat, aga rahu hakkas rõhuma, tavatsesid naabritest hõimud alustada poolsõbralikke võitlusi, et vahelduseks kallaletungimist ja lahingupidamist harjutada;

¹⁴ ¶ 7. *religioon* — soov teisi oma usku pöörata. Kõik algelised religioonid lubasid sõdu pidada. Religioon on hakanud alles hiljaaegu sõja peale kulmu kortsutama. Varased preestrid olid kahjuks tavaliselt sõjalise võimuga liidus. Üks suurimaid rahu soodustavaid samme ajastute jooksul on olnud püüd kirikut riigist lahutada.

¹⁵ ¶ Need vana aja hõimud sõdisid alati oma jumalate käsul, oma juhtide või ravitsejate korraldusel. Heebrealased uskusid niisugust „sõja Jumalat” ja jutustus nende röövretkest midjani rahva vastu on tüüpiline lugu iidsete hõimusõdade metsikutest julmustest. See sõjakäik, mille käigus tapeti kõik mehed ja hiljem kõik poisid ja kõik naised, kes polnud neitsid, oleks teinud kakssada tuhat aastat tagasi au igale hõimujuhile. Kõike seda tehti „Iisraeli Issanda Jumala nimel”.

¹⁶ See on lugu ühiskonna arengust — rahvaste probleemide loomulikust lahendamisest; inimesest, kes maa peal ise oma saatust kujundab. Kuigi inimene kaldub vastutust oma jumalatele veeretama, ei ole Jumalus teda nendele jõledustele õhutanud.

¹⁷ ¶ Mõtteni näidata sõjas üles halastust on inimkond jõudnud aeglaselt. Üleüldine julmus püsis isegi sel ajal, kui heebrealasi valitses naine, Deboora. Kui tema väejuhataja oli paganate üle võidu saavutanud, laskis ta „kogu sõjaväel mõõgatera läbi langeda, ainustki ei jäänud järele”.

¹⁸ Inimsoo ajaloos hakati väga varakult mürgitatud relvi kasutama. Teati igasuguseid sandistamisviise. Saul ei kõhelnud nõudmast Taavetilt oma tütre Miikali mõrsjahinnaks sadat vilistide eesnahka.

¹⁹ Varaseid sõdu pidasid omavahel terved hõimud, ent hiljem, kui kaks erineva hõimu liiget omavahel tülli läks, ei alustanud nende hõimud vastastikust võitlust, vaid tülitsejad pidasid kahevõitlust. Sai ka tavaks, et kahe sõjaväe vahelise lahingu otsustas kummaltki poolelt valitud esindajate vaheline võitlus, nagu see oli Taaveti ja Koljati puhul.

²⁰ Esimene samm sõja rafineerimiseks oli vangide võtmine. Järgmisena jäeti vaenutsemisest kõrvale naised ja seejärel ka mitme ameti pidajad. Peagi tekkisid sõjalised auastmed ja regulaarvæed, et üha keerukamaks muutuva võitlemisega sammu pidada. Neil sõjameestel keelati varakult naistega suhteid luua ja naised loobusid kaua aega tagasi võitlemisest, kuigi nad on alati sõdureid toitnud ja põetanud ning võitlust jätkama õhutanud.

²¹ Suur edasimineku oli sõjakuulutamistava teke. Oma ründamiskavatsusest teatamine andis tunnistust õiglustunde tekkimisest ning selle järel kujunesid järk-järgult välja „tsiviliseeritud” sõjapidamise reeglid. Väga varakult sai kombeks mitte võidelda religioossete paikade lähedal ja veel hiljem loobuti võitlemisest teatavatel pühadel päevadel. Järgmisena hakati üldiselt tunnustama varjupaigaõigust, pakuti kaitset poliitilistele põgenikele.

²² Selliselt arenes sõjapidamine järk-järgult ürgsest inimjahist hilisemate „tsiviliseeritud” rahvaste organiseerituma süsteemini. Kuid vaenulikkus asendub ühiskonnas sõbraliku hoiakuga vaid väga aeglaselt.

2. SÕJA ÜHISKONDLIK VÄÄRTUS

¹ Mõõdunud ajastutel käivitasid ägedad sõjad ühiskonnas muutusi ja hõlbustasid uute ideede omaks võtmist, mida poleks loomulikul teel toimunud kümne tuhande aasta jooksul. Nende sõja teatavate eeliste eest maksti kohutavat hinda sellega, et ühiskond paisati ajutiseks metslusesse tagasi, sest tsiviliseeritud mõistus pidi taanduma. Sõda on tugev ravim, väga kallis ja erakordselt ohtlik: kuigi see ravib sageli ühiskonna teatavaid häireid, tapab ta mõnikord patsiendi või hävitab ühiskonna.

² Pidev vajadus riigikaitse järele tekitab ühiskonnas palju uusi ja kõrgemat tüüpi kohandumisi. Tänapäeva ühiskond kasutab tervet hulka kasulikke uuendusi, mis olid algul ainult sõjalise iseloomuga. Isegi tants on kujunenud tänu sõjale, sest üks selle varaseid vorme oli rividriil.

³ ¶ Sõda on andnud varastele tsivilisatsioonidele järgmisi sotsiaalseid väärtusi:

- ⁴ 1. sundis järgima distsipliini ja tegema koostööd;

- ⁵ 2. stimuleeris meelekindlust ja julgust;

- ⁶ 3. soodustas rahvustunde teket ja tugevdas seda;

- ⁷ 4. hävitas nõrgad ja kõlbmatud inimesed;

- ⁸ 5. hajutas illusioonid ürgsest võrdsusest ja tekitas ühiskonnas selekteeriva kihistumise.

⁹ ¶ Sõjal on olnud arengu ja selektsiooni seisukohalt teatav väärtus, kuid see tuleb nagu orjuski tsivilisatsiooni edasi liikudes aegamööda maha jätta. Vanaaja sõjad edendasid reisimist ja kultuurisidemeid, kuid nüüdisaegsed transpordi- ja sidepidamisviisid täidavad neid eesmärke paremini. Vanaaja sõjad tugevdasid rahvaid, kuid tänapäevased võitlused lõhestavad tsiviliseeritud kultuuri. Iidsed sõjad tegid suurt hävitustööd vähemarenenud rahvaste seas; nüüdsed konfliktid hävitavad lõpptulemusena valikuliselt just parimaid inimtüvikondi. Varased sõjad edendasid organiseeritust ja tõhusust, tänapäeval täidab tootmine neid eesmärke. Sõda oli mõõdunud aegade ühiskonnas pärm, mis surus tsivilisatsiooni edasi; nüüd saavutatakse parem tulemus auahnuse ja leidlikkusega. Iidsed sõjad toetasid sõjaka Jumala kontseptsiooni, kuid nüüdisaegsele inimesele on öeldud, et Jumal on armastus. Sõjal on minevikus olnud paljuskki väärtuslik roll, see on täitnud tsivilisatsiooni ülesehitamisel vältimatute tellingute osa, kuid kultuuriliselt on see kiiresti pankrotistumas, sest ei suuda tuua ühiskonnale kasu, mis oleks mingil viisil võrreldav sõja puhkemisega kaasnevate kohutavate kaotustega.

¹⁰ Kunagi kasutasid arstid aadrilaskmist paljude tõbede ravimiseks, kuid nüüd on nad avastanud enamiku haiguste raviks paremaid viise. Ning ka sõda kui rahvusvaheline verevalamine peab kindlasti asenduma paremate meetoditega, millega rahvaste tõbesid ravida.

¹¹ Urantia rahvad on juba alustanud natsionalistlike sõjardite ja töösturite vahelist hiigelvõitlust ning see konflikt on paljuskki analoogiline karjakasvatajast küti ja põllumehe vahelise ajastuid kestnud võitlusega. Ent isegi kui töösturid sõjardite üle kord võidu saavutavad, tuleb neil vältida mitmeid muid ohte. Urantial kaasnevad õitselepuhkeva tööstusega järgmised ohud:

- ¹² 1. tugev nihe materialismi, vaimupimeduse poole;

- ¹³ 2. rikkuse ja võimu kummardamine, väärtushinnangute moondumine;

- ¹⁴ 3. luksuse pahed, kultuuriline ebaküpsus;

- ¹⁵ 4. loiduse ja ükskõikse teenimise üha kasvav oht;

- ¹⁶ 5. ebasoovitava rassilise lodevuse, bioloogilise allakäigu kasv;

- ¹⁷ 6. standardiseeritud tootmisorjuse, isiksuse taandarengu oht. Töö õilistab, kuid rühmamine nüristab.

¹⁸ ¶ Militarism on autokraatlik ja julm — metsik. See edendab vallutajate seas sotsiaalset organiseeritust, kuid lagundab vallutatute ühiskonna. Industrialism on tsiviliseeritum ning selle teostamisel tuleks edendada algatusvõimet ja soodustada individualismi. Ühiskond peaks igal võimalikul viisil soosima omanäolisust.

¹⁹ Ärge tehke seda viga, et ülistate sõda — pigem vaadake, mida see on ühiskonnale andnud, et võiksite paremini ette kujutada, mida selle aseained peaksid tsivilisatsiooni edasiarenemiseks pakkuma. Ja kui piisavaid aseaineid ei ole, võite olla kindlad, et sõjad jätkuvad veel kaua.

²⁰ Inimene hakkab pidama rahu normaalseks eluviisiks alles siis, kui ta on sügavalt ja korduvalt veendunud, et rahu on tema aineliseks heaoluks parim. Ja mitte enne, kui ühiskond on leidnud rahumeelsed aseained, mis rahuldavad loomupärase kalduvuse anda aeg-ajalt vabad käed kollektiivsele tungile vallandada neid ikka ja jälle kogunevaid emotsioone ja energiasid, mis kuuluvad inimliigi enesesäilitamisreaktsioonide hulka.

²¹ Aga vähemalt möödaminnes tuleks sõda hinnata kui kogemuste kooli, mis sundis ülbete individualistide rahvast allutama end tugevasti koondunud valitsevale võimule — üldjuhile. Vanaaegne sõda selekteeris juhtideks sünnipäraselt suuri inimesi, kuid nüüdisaegne sõda seda enam ei tee. Et leida ühiskonnale juhid, tuleb nüüd pühenduda rahumeelsetele vallutustele tootmise, teaduse ja sotsiaalse te saavutuste alal.

3. VARASED INIMÜHENDUSED

¹ Kõige primitiivsemas ühiskonnas oli *kari* kõik, isegi lapsed olid selle karja omand. Kui perekond arenes, võttis see karjalt laste kasvatamise üle, tekkinud suguvõsad ja hõimud aga asusid karja kui sotsiaalse üksuse asemele.

² Perekonna löid sugutung ja emaarmastus. Kuid tõeline valitsus ilmus alles siis, kui hakkasid moodustuma perekonnast kõrgemad rühmad. Perekonna-eelsetel karjadel aegadel olid juhtideks mitteametlikult valitud isikud. Aafrika bušmanid ei ole sellelt primitiivset tasandilt kaugemale arenenudki, nende karjal ei ole pealikuid.

³ ¶ Perekonnad olid veresidemete kaudu ühendatud suguvõsadeks, sugulaste rühmadeks, mis arenesid hiljem hõimudeks, territoriaalseteks kogukondadeks. Sõjad ja väline surve sundisid sugulasrühmi hõimuelule üle minema, kuid neis varastes ja primitiivsetes rühmades hoidsid teatavat sisemist rahu kaubanduslikud suhted.

⁴ Rahvusvahelised kaubandusorganisatsioonid edendavad Urantia rahu palju paremini kui unistustliku rahuliikumise sentimentaalne targutamine. Kaubandussuhteid on hõlbustanud keele areng ja sidevahendite ning transpordi täiustumine.

⁵ Ühtse keele puudumine on rahurühmade kasvu alati takistanud, kuid raha on saanud nüüdisaegse kaubanduse universaalseks keeleks. Tänapäevast ühiskonda hoiab suures osas koos tööstustoodete turg. Kasumiha on vägev tsiviliseerija, kui sellele lisandub soov head teha.

⁶ ¶ Varastel aegadel ümbritsesid igat hõimu hirmu ja kahtluste kontsentrilised ringid, mistõttu oli tavaks kõik võõrad tappa, hiljem aga orjastada. Sõprus tähendas vanasti suguvõsasse vastuvõtmist ja inimest arvati sellesse kuuluvat ka pärast surma — see oli üks varasemaid ettekujutusi igavesest elust.

⁷ Vastuvõttuseremoonia seisnes üksteise vere joomises. Mõnes rühmas vahetati verejoomise asemel sülg, millest sai iidsetel aegadel alguse ka praegune seltskondlik suudlemiskommet. Ja kõik ühinemistseremooniad, nii abiellumised kui ka suguvõsasse vastuvõtmised, lõppesid alati pidusöögiga.

⁸ Hilisemal ajal lahjendati verd punase veiniga ja lõpuks pandi vastuvõttuseremooniale pitsit ainult veiniga: veinikarikad löödi kokku ja vein joodi ära. Heebreallased kasutasid veidi teistsugust vastuvõttuseremooniat. Nende araablastest esivanemad lasid kandidaadil mõne hõimuliikme suguorganil kätt hoides vande anda. Heebreallased kohtlesid vastuvõetud võõraid lahkelt ja sõbralikult. „Võõras, kes asub teie juures, olgu teie keskel nagu päriselanik; armasta teda nagu iseennast.”

⁹ „Sõprus külalisega” oli ajutine külalislahkus. Kui külaline lahkus, murti mingi nõu pooleks ja anti pool sellest talle kaasa, et see oleks tulevikus soovitusel kolmandale isikule, kes külla saabub. Külalised maksid lahkuse eest tavaliselt jutustustega oma reisidest ja seiklustest. Vanaaja jutustajad said nii populaarseteks, et lõpuks keelasid tavajahi- ja viljakoristushooajal nende tegevuse.

¹⁰ Esimesed rahulepingud olid „veresidemed”. Kahe sõdiva hõimu rahusaadikud kohtusid, avaldasid vastastikku lugupidamist ning torkisid siis oma nahka, kuni veri voolama hakkas. Seejärel imesid nad teineteise verd ja kuulutasid välja rahu.

¹¹ Varaseimad rahumissioonid koosnesid meestest, kes tõid kunagiste vaenlaste suguliseks rahuldamiseks kaasa valitud neide, kusjuures suguiha rahuldamist kasutati sõdimisiha vaigistamiseks. Sellisel austatud hõim tegi vastukülaskäigu ja pakkus oma neide, mispeale oli rahu kindlalt jalule seatud. Peagi lubati ka hõimujuhtide perede vahelisi segaabielsid.

4. SUGUKONNAD JA HÕIMUD

¹ Esimene rahurühm oli perekond, sellele järgnesid sugukond, hõim ja hiljem rahvas, millest sai lõpuks nüüdisaegne territoriaatriik. Suurt lootust annab asjaolu, et rahurühmad on arenenud praeguseks juba ammu veresidemetest kaugemale, hõlmates terveid riike, kuigi Urantia rahvad kulutavad sõdadeks valmistumisele ikka veel suuri summasid.

² Sugukonnad olid hõimuseses veresidemetega ühendatud rühmad, kes võlgnesid oma olemasolu teatavatele ühistele huvidele, näiteks:

- ³ ¶ 1. pärinemine ühisest esivanemast;
- ⁴ 2. truudus samale usutootemile;
- ⁵ 3. sama murde rääkimine;
- ⁶ 4. ühine elupaik;
- ⁷ 5. samade vaenlaste kartmine;
- ⁸ 6. ühised sõjalised kogemused.

⁹ ¶ Sugukondade juhid allusid alati hõimujuhile, sest varased hõimuvallitsused olid sugukondade vabad konföderatsioonid. Austraalia põliselanikel ei ole hõimu tüüpi vallitsust veel välja kujunenud.

¹⁰ Rahuaegsed sugukonnajuhid valitsesid tavaliselt ema-liinis, sõjaaegsed hõimujuhid seadsid sisse isaliini. Hõimu-juhtide ja varajaste kuningate õukondadesse kuulusid sugukondade pead, keda tavatseti kutsuda kuninga ette mitu korda aastas. Sugukondadel oli kohaliku omavalitsuse süsteemis tähtis otstarve, kuid nad pidurdasid oluliselt suurte ja tugevate riikide arengut.

5. VALITSUSE ALGED

¹ Iga iniminstituutioon on saanud kunagi alguse; tsiviil-valitsus on nagu abielu, toot-mine ja religioongi järkjärgulise evolutsiooni tulemus. Varased sugukonnad ja ürgsed hõimud arenesid vähehaaval inimvalitsuste järjestikusteks klassideks, mis on tulnud ja läinud, kuni on jõutud kahekümnenda sajandi teist kolmandikku iseloomustavate sotsiaal- ja tsiviilregulatsiooni vormideni.

² Perekonnaüksuste, veresuguluses olevate perede rühmituste järkjärgulise tekkimisega juurdusid sugukonna organisatsioonis valitsuse alused. Esimene tõeline valitsemisorgan oli *vanematekogu*. Sellesse korraldavas rühma kuulusid vanad mehed, kes olid millegi poolest eriti silma paistnud. Ka barbaarsed inimesed hindasid juba varakult tarkust ja kogemusi ning nüüd algas pikk vanemate ülemvõimu ajajärk. See vanuse oligarhia arenes järk-järgult patriarhaadiideeks.

³ Varases vanematekogus olid potentsiaalselt olemas kõik valitsemisfunktsioonid: täidesaatev, seadusandlik ja kohtuvõim. Oma aja tavade tõlgendamisel toimis see kogu kohtuna: uusi sotsiaalseid viise sisse seades oli seadusandlik kogu, oma korralduste ja käskude täitmist nõudis täidesaatev koguna. Nõukogu esimees oli üks hilisema hõimujuhi eelkäijad.

⁴ Mõnel hõimul olid naistekogud ja paljudel hõimudel aeg-ajalt ka naisvalitsejaid. Teatavad punase inimese hõimud pidasid kinni Onamonalontoni õpetusest, järgides ühtset „seitsmeliikmelise kogu” reeglit.

⁵ ¶ Inimkonnal pole kerge olnud selgeks saada, et vaidlusringid ei suuda hoida rahu ega juhtida sõda. Algelistest „kärjatest” oli harva kasu. Rahvas mõistis varakult, et sugukonnajuhtide rühma juhitud armeel pole lootust võita tugevat ühe mehe käsutatud armeed. Sõjad on alati kuningaid loonud.

⁶ ¶ Algul valiti sõjaaja juhid ainult armeeteenistuseks ning nad loovutasid rahu ajal osa oma võimust, täites siis vaid sotsiaalsema iseloomuga ülesandeid. Ent järk-järgult hakkasid nad ka vahepealsetel rahuperioodidel võimu omandama, valitsedes ühest sõjast teiseni. Nad hoolitsesid sageli selle eest, et sõdadel poleks liiga pikki vaheaegu. Need varased sõjaaja juhid ei armastanud rahu.

⁷ Hilisematel aegadel valiti juhte ebatavalise kehaehituse või silmapaistvate isiksuseomaduste põhjal täitma ka muid ülesandeid peale sõjapidamise. Punastel inimestel oli sageli kaks juhti — indiaanipealik ehk rahuaja juht, ja sõjaaja juht, kusjuures viimase seisus oli päritav. Rahuaja valitsejad olid ka kohtunikud ja õpetajad.

⁸ Mõningaid varaseid kogukondi valitsesid ravitsejad, kes tegutsesid sageli juhina. Üks inimene võis olla nii preester, arst kui ka juht. Varased kuningaseisuse tunnused olid üsna sageli preestrirõivastuselt üle võetud sümbolid või embleemid.

⁹ Nende astmete kaudu tekkiski järk-järgult valitsuse täidesaatev haru. Sugukondade ja hõimude nõukogud jäid nõuandvateks organiteks, olles hiljem ilmunud seadusandliku ja kohtuvõimu eelkäijad. Aafrikas on kõik need algelised valitsusvormid tänapäeval erinevates hõimudes tegelikult olemas.

6. MONARHISTLIK VALITSUS

¹ Tegelik riigivõim tekkis alles siis, kui juht omandas täieliku täidesaateva võimu. Inimene mõistis, et tõhus valitsus tekib vaid juhul, kui usaldada võim üksikisiku kätte, mitte tühipaljast ideed toetada.

² Valitsejaamet võrsus perekondliku autoriteedi või rikkuse ideest. Kui kohalik patriarhaalne kuningas sai tõeliseks kuningaks, nimetati teda mõnikord „oma rahva isaks”. Hiljem arvati, et kuningad pärinevad kangelastest. Veelgi hiljem muutus valitsejaseisus päritavaks, sest kuningad usuti olevat jumalikkude päritolu.

³ Päritava kuningavõimuga hoiti ära anarhia, mis varem kuninga surma ja tema järeltulija võimuletuleku vahelisel ajal nii suurt laastamistööd tegi. Perekonnal oli bioloogiline pea, sugukonnal loomulikult kujunev juht, hõimul ja hiljem riigil aga loomulikult teel kujunevat juhti ei olnud ja see oli veel üks põhjus, miks juhi-kuninga seisus päritavaks muudeti. Samuti põhines kuninglike perekondade ja aristokraatia idee sugukondades esinenud „nime omamise” taval.

⁴ Pealegi peeti kuningaseisuse pärimisõigust üleloomulikuks, sest arvati, et kuningate veri pärineb Vürst Caligastia ainestunud kaaskonna aegadest. Kuningatest said fetišeeritud isikud, keda ülemäära kardeti, nii et õukonnas võeti kasutusele eriline kõnevorm. Alles hiljaaegu usuti, et kuningate puudutus võib ravida haigusi, ja mõned Urantia rahvad arvavad praegugi, et nende valitsejad on jumalikkude päritolu.

⁵ Endiste aegade ebajumalast kuningat hoiti sageli avalikkuse eest varjul: teda peeti liiga pühaks, et näidata muul ajal peale pidupäevade ja pühade. Tavaliselt valiti keegi teda esindama ja sellest tavast pärineb ka peaministriamet. Esimene valitsusametnik oli toiduküsimuste korraldaja, temale järgnesid peagi teised. Valitsejad määrasid varsti oma esindajad kaubandus- ja religiooniküsimustes, valitsuskabineti väljakujunemine oli otsene samm teel, mis muutis täitevvõimu mitteisikuliseks. Neid endisaegsete kuningate abilisi hakati aktsepteerima ülikonnana ja kui naistest hakati rohkem lugu pidama, omandas kuninga naine järk-järgult kuninganna väärrika seisuse.

⁶ ¶ Südametunnistusega valitsejad saavutasid suure võimu tänu mürgi avastamisele. Varase õukonna maagia oli saatanlik: kuninga vaenlasi tabas peagi surm. Ent ka kõige despootlikum türann allus teatavatele kitsendustele, teda piiras vähemalt alatine hirm saada mõrvatud. Ravitsejad,

nõiatohtrid ja preestrid on alati kuningaid tugevasti ohjeldanud. Hiljem avaldasid piiravat mõju maaomanikud, aristokraatia. Ning sugukonnad ja hõimud korraldasid ikka ja jälle ülestõuse, et oma despoote ja türanne lihtsalt kukutada. Kui kukutatud valitsejad surma mõisteti, anti neile sageli võimalus teha enesetapp, millest pärineb ka iidne sotsiaalne komme teataval juhitud enesetapp sooritada.

7. ALGELISED KLUBID JA SALASELTSID

¹ Esimesed ühiskonnarühmad olid määratud veresugulusega, nende ühinemisel tekkisid sugulaste hõimud. Järgmiseks suurendasid rühma segaabiellud ja sellest tulenev liithõim oligi esimene tõeline poliitiline üksus. Edasiseks sammuks ühiskonna arengus sai religioossete kultuste ja poliitiliste klubide väljaarenemine. Need ilmusid algul salaseltsidena ning olid esiti täiesti religioossetes, hiljem muutusid aga korraldavateks organiteks. Algul olid need meesklubid, hiljem ilmusid ka naisteseltsid. Peagi jagati need kahte klassi: sotsiaalpoliitilised ja usulis-müstilised rühmad.

² ¶ Need ühingud olid salajased paljudel põhjustel, näiteks:

³ 1. hirm tekitada mõne tabu rikkumisega valitsejates meelepaha;

⁴ 2. soov läbi viia usuriitusi, mida pooldas vähemus;

⁵ 3. väärtuslike „vaimsete” või ärisaladuste hoidmine;

⁶ 4. mingi erilise nõiduse või maagia kasutamine.

⁷ ¶ Just nende ühingute salajasus andis kõigile liikmetele võimu ülejäänud hõimu üle. Saladuslikkus apelleerib ka edevusele, ühingusse vastuvõetud kuulusid omal ajal ühiskonna aristokraatiasse. Pärast pidulikku ühingusse vastuvõtmist tohtisid poisid koos meestega küttida, enne seda korjasid nad koos naistega vilju. Murdeakatsetel läbikukkumine, mis tähendas ebameheliikkust ning meeste tegevusaladest eemale, naiste ja laste seltsi jäämist, oli ülimalt alandav, hõimu poolt häbistav. Läbikukkunud ei lubatud ka abielluda.

⁸ ¶ Ürginimesed õpetasid oma noorukitele väga varakult suguelu piiramist. Oli tavaks võtta poisid murdeea saabudes kuni abiellumiseni vanemate juurest ära ning usaldada nende õpetamine ja kasvatamine meeste salaseltsidele. Klubide üheks põhifunktsiooniks oli noormehi ohjeldada, vältimaks ebaseaduslike laste sündi.

⁹ Äriline prostitutsioon algas siis, kui meesklubid hakkasid teistest hõimudest pärinevate naiste kasutamise eest maksma. Kuid varasemad rühmad olid seksuaalsest kombelõtvusest tähelepanuväärselt vabad.

¹⁰ Murdealise vastuvõtutseremoonia kestis tavaliselt viis aastat. Neis tseremooniates oli palju enesepiinamist ja valusaid sisselõikeid. Niisuguse salaühingu vastuvõturiitusena kasutati esmakordselt ümberlõikamist. Murdealise vastuvõtmisel lõigati tema kehale hõimumärgid, ka tätoveeringud said alguse neist liikmemärkidest. Piinamine

koos paljude loobumistega pidi noormehi karastama, õpetama neile tegelikku elu koos selle paratamatute raskustega. Seda eesmärki täidavad paremini hiljem ilmunud kehalised mängud ja spordivõistlused.

¹¹ Ent salaühingud püüdsid noorukeid ka moraalselt täiustada; üks murdeatseremoonia põhieesmärke oli mõjutada poisse teiste meeste naisi rahule jätma.

¹² Pärast aastatepikkust karmi distsipliini ja koolitust anti noormeestele vahetult enne abiellumist tavaliselt lühike puhke- ja vabaduseaeg, mille järel nad pöördusid tagasi, et abielluda ja allutada end kogu eluks hõimutabudele. See iidne komme on püsinud praegusajani kui rumal ettekujutus vajadusest „sarvi maha joosta”.

¹³ ¶ Paljud hilisemad hõimud lubasid ka naistel salaklubisid moodustada, et valmistada noori tütarlapsi ette naise- ja emakohustusteks. Pärast vastuvõtmist loeti tütarlapsi abiellumiskõlblikeks ning neil lubati osaleda „pruudinäitusel”, tolleaegsel seltskonnadebütantide peol. Varakult tekkisid ka naisteordud, mille liikmed andsid töötuse mitte kunagi abielluda.

¹⁴ Kui vallaliste meeste ja naiste rühmad hakkasid moodustama eraldi organisatsioone, tekkisid peagi ka avalikud klubid. Need ühendused olid tegelikult esimesed koolid. Kuigi meeste ja naiste klubid kaldusid sageli üksteist taga kiusama, katsetasid mõned arenenumad hõimud pärast Dalamatia õpetajatega kokkupuutumist ka ühise hariduse andmist mõlemale soole mõeldud internaatkoolides.

¹⁵ ¶ Salaühingud aitasid peamiselt just oma vastuvõtutseremooniade saladuslikkusega kaasa sotsiaalsete kastide kujunemisele. Algul kandsid nende ühingute liikmed maske, et uudishimulikke oma leinariitustelt — esivanemate kummardamiselt — eemale hirmutada. Hiljem kujunes see rituaal pooleldi spiritistlikuks koosolekuks, kuhu ilmusid väidetavasti tondid. Iidsed „uue sünni” ühingud kasutasid oma märke ja erilist salakeelt, nad loobusid teatavatest toitudest ja jookidest, käisid öösiti korda pidamas ja osalesid väga mitmesugustes ühiskondlikes tegevustes.

¹⁶ Kõik salaühingud sundisid andma vannet, nõudsid ustavust ja õpetasid pidama saladusi. Ordud tekitasid masinades aukartust ning hoidsid neid oma kontrolli all; nad olid ka omakohut kasutavad korralvõuühingud. Hõimudevaheliste sõdade ajal olid nemad esimesed salaluurajad ja rahuajal esimene salapolitsei. Nende suurim teene oli see, et nad panid südametunnistusega kuningaid oma elu pärast kartma. Vastukaaluks moodustasid kuningad oma salapolitsei.

¹⁷ Nendest ühingutest tekkisid esimesed poliitilised parteid. Esimene parteiline valitsus koosnes „tugevatest” „nõrkade” vastu. Valitsused vahetusid iidsel ajal ainult pärast kodusõda, mis tõendas piisavalt, et nõrgad olid tugevaks saanud.

¹⁸ Kaupmehed kasutasid neid klubisid võlgade sissenõudmiseks ja valitsejad maksude kogumiseks. Maksustamine on olnud pikaajaline võitlus, selle üks varase maid vorme oli kümnis, üks kümnendik jahi- või sõjasaagist. Makse koguti algselt kuninga õukonna ülalpidamiseks,

kuid siis leiti, et seda on lihtsam teha, kui neid nimetada annetusteks templiteenistuse toetuseks.

¹⁹ Salaiühendused arenesid aegamööda esimesteks heategevusorganisatsioonideks ja hiljem varajasteks usuühinguteks — kirikute eelkäijateks. Lõpuks tekkis ka hõimudevahelisi seltse, mis olid esimesed rahvusvahelised ühingu.

8. ÜHISKONNAKLASSID

¹ Inimolendite vaimse ja füüsilise ebavõrdsuse tõttu tekitab paratamatult ühiskonnaklassid. Sotsiaalselt kihistumata on vaid kõige algelisemad ja kõige arenenumad maailmad. Tsivilisatsiooni koidikul ei ole ühiskonnakihtide eristumine veel alanud, kuid valgusesse ja ellu asetunud maailmas on need kõigile vahepealsetele arenguastmetele iseloomulikud inimkonna jaotuspiirid suures osas kustunud.

² Metslusest barbaarsusesse astuvas ühiskonnas kaldusid inimesed jagunema klassidesse üldiselt järgmistel põhjustel:

³ 1. *sünnipärased* omadused — kokkupuude, sugulus ja abielu; esimesed sotsiaalsed eristumised toimusid soo, vanuse ja juhiga omatava veresuguluse alusel;

⁴ 2. *individuaalsed* omadused — võimekuse, vastupidavuse, osavuse ja meelegiindluse tunnustamine; peagi hakati tunnustama ka keeleoskust, teadmisi ja üldist arukust;

⁵ 3. *juhus* — sõjad ja ränded lahutasid inimirühmi. Klasside arengut mõjutasid tugevasti vallutused ja võitja suhe võidetutega; orjus jagas ühiskonna esmakordselt kaheks põhirühmaks — vabadeks inimesteks ja orjadeks;

⁶ 4. *majanduslikud* põhjused — rikkad ja vaesed. Rikkus ja orjade omamine sai ühe ühiskonnaklassi tekkimise aluseks;

⁷ 5. *geograafilised* põhjused — klasside teket mõjutab, kas rühm elas linnas või maal. Linn ja maa on aidanud kaasa karjakasvataja-põllumehe ja kaupmehe-ettevõtja eristumisele, kellel on erinevad seisukohad ja reageeringud;

⁸ 6. *sotsiaalsed* põhjused — klassid on moodustunud järk-järgult vastavalt üldlevinud hinnangutele erinevate rühmade sotsiaalse väärtuse kohta. Varaseim seda liiki jagunemine oli muu hulgas eristumine preestriteks ja õpetajateks, valitsejateks ja sõjameesteks, kapitalistideks ja kaupmeesteks, lihttööliseks ja orjadeks. Ori ei saanud kunagi kapitalistiks, kuigi palgatööline võis vahel kapitalistide ridadesse astuda;

⁹ 7. *kutsealad* — mida enam tekkis kutsealasid, seda rohkem jagunesid nad kastidesse ja gildidesse. Töötajad jagunesid kolme rühma: õpetatud klassid, kuhu kuulusid ka ravitsejad, oskustöölised ja lihttöölised;

¹⁰ 8. *usulised* põhjused — varased kultuslikud ringid tekitasid sugukondades ja hõimudes omi klasse ning preestrite vagadus ja salapära on määranud nad juba ammu eraldi ühiskonnarühma;

¹¹ 9. *rassilised* põhjused — kahe või enama rassi elu ühes riigis või territoriaalüksuses põhjustab tavaliselt kastide tekkimist nahavärvuse alusel. Nii India kui ka varase Egiptuse kastisüsteem tekkis algselt nahavärvuse järgi;

¹² 10. *vanus* — noorus ja küpsus. Hõimus jäi poiss isa surmani tema hoole alla, tüdruk jäi ema hoole alla kuni abiellumiseni.

¹³ 11. Ühiskonnaklasside paindlikkus ja nihkumine on arenevas ühiskonnas vältimatu, ent kui *klassist* saab *kast*, kui ühiskonnakihi kinnistuvad, parandatakse sotsiaalset stabiilsust isikliku algatuse vähendamise teel. Sotsiaalne kast lahendab inimese jaoks oma koha leidmise tootmises, kuid kärbib järsult indiviidi arengut ja peaaegu välistab sotsiaalse koostöö.

¹⁴ Loomulikult teel ühiskonnas moodustunud klassid püsivad seni, kuni inimene saavutab järk-järgult nende arengulise kadumise edasiliikuva tsivilisatsiooni järgmiste bioloogiliste, intellektuaalsete ja vaimsete ressursside aruka kasutamise teel:

¹⁵ 1. rassitüvikondade bioloogiline uuendamine — vähemarenenud inimitüvikondade valikuline likvideerimine. Sel on kalduvus kaotada palju surelike vahelist ebavõrdsust;

¹⁶ 2. bioloogilise täiustamise tulemusena tekkiva ajupotentsiaali arendamine koolituse teel;

¹⁷ 3. surelike sugulus- ja vendlustunnete religioosne turgutamine.

¹⁸ 4. Kuid need vahendid kannavad tõelist vilja alles kaugete aastatuhandete pärast, ehkki nende kultuurilise progressi kiirendamistegurite arukas, tark ja *kannatlik* raskendamine ilmneb suurel määral ka kohese sotsiaalse täiustumisena. Religioon on võimas kang, mis tõstab tsivilisatsiooni kaosest välja, kuid see on võimalik vaid siis, kui terve ja normaalne mõistus tugineb tervele ja normaalsele pärlikkusele.

9. INIMÕIGUSED

¹ Loodus ei anna inimesele õigusi, vaid ainult elu ja maailma, kus elada. Loodus ei anna isegi õigust elada, nagu võiks järeldada, kui mõelda, mis tõenäoliselt juhtub relvitu mehega, kes satub ürgmetsas silmitsi näljase tiigriga. Ühiskonna esmane kingitus inimesele on turvalisus.

² 1. Ühiskond pani järk-järgult oma õigused maksma ning praegusel ajal on need:

³ 1. toiduga kindlustamine;

⁴ 2. sõjaline kaitse — turvalisus tänu valmisolekule;

⁵ 3. sisemise rahu säilitamine — individuaalse vägivalla ja sotsiaalse korratuse vältimine;

⁶ 4. suguelu piiramine — abielu, perekonnainstitutsioon;

⁷ 5. vara — omandiõigus;

⁸ 6. isikute- ja rühmadevahelise konkurentsi soodustamine;

⁹ 7. noorte harimise ja koolituse korraldamine;

¹⁰ 8. kaubanduse ja majandustegevuse edendamine — tootmise arendamine;

¹¹ 9. töötingimuste ja hüvituste täiustamine;

¹² 10. usuvabaduse kindlustamine, et kõiki teisi ühiskondlikke tegevusi ülendada vaimse motivatsiooni abil.

¹³ ¶ Kui õigused on nii vanad, et nende päritolu pole teada, nimetatakse neid sageli *sünnipärasteks õigusteks*. Kuid inimõigused ei ole tegelikult sünnipärased, vaid täiesti sotsiaalsed. Nad on suhtelised ja pidevalt muutuvad, olles vaid mängureeglid — inimestevahelise konkurentsi pidevalt muutuvaid nähtusi valitsevad suhete tunnustatud kohandused.

¹⁴ Seda, mida ühel ajajärgul peetakse õiguseks, võidakse teisel ajal selleks mitte pidada. Vigaseid ja mandunuid pole jäänud suurel hulgal püsima mitte sellepärast, et neil oleks sünnipärane õigus kahekümnenda sajandi tsivilisatsiooni selliselt koormata, vaid lihtsalt seepärast, et ajastu ühiskond, tavad, seda dikteerivad.

¹⁵ Keskaja Euroopas tunnistati väheseid inimõigusi, iga inimene kuulus sel ajal kellelegi teisele ja õigused olid ainult riigi või kiriku antud privileegid või soosingu märgid. Ning mäss selle eksimuse vastu oli niisama ekslik, sest see tõi usu, et kõik inimesed on sündinud võrdsetena.

¹⁶ Nõrgad ja alaväärtuslikud on alati võidelnud võrdsete õiguste eest. Nad on alati nõudnud, et riik peab sundima tugevaid ja arenenumaid nende vajadusi rahuldama ning kompenseerima muul viisil neid puudujääke, mis on liigagi sageli nende enda ükskõiksuse ja laiskuse loomulik tulemus.

¹⁷ Kuid see võrdsuseideaal on tsivilisatsiooni sünnitis, looduses seda ei leidu. Ka kultuur ise näitab ilmekalt inimeste loomupärast ebavõrdsust, sest inimeste võimed selle viljelemiseks on väga ebavõrdsed. Arvatava loomupärase võrdsuse äkiline ja mitteevolutsiooniline teostumine paiskaks tsiviliseeritud inimese kiiresti tagasi ürgsete ajajärgude tahumatute eluviiside juurde. Ühiskond ei saa pakuda kõigile võrdseid õigusi, kuid saab lubada, et hoolitseb igatüüpi erinevate õiguste õiglase ja võrdse teostumise eest. Ühiskonna töö ja kohustus seisneb selles, et anda loodustlapsele õiglane ja rahulik võimalus hankida endale elatist, jätkata sugu ja tunda teatavat eneserahulolu ning need kolm kokku moodustavad inimliku õnne.

10. ÕIGLUSE ARENG

¹ Loomulik õiglus on inimese enda loodud teooria, see ei ole reaalsus. Looduses on õiglus puhtteoreetiline, täielik fiktsioon. Loodus pakub vaid üht liiki õiglust — tagajärgede vältimatut vastavust põhjustele.

² Inimene näeb õiglust kui vahendit oma õiguste kättevõitmiseks ning seetõttu on õigluse mõiste järjest edasi arenenud. Õigluse mõiste võib olla vaimuandega mees küll määrav, kuid see ei teki kosmosemaailmades täielikult väljaarenenuna.

³ Ürginimene seostas kõiki nähtusi isikuga. Surma korral küsis metslane mitte *mis*, vaid *kes* tappis. Seetõttu tahmatut tapmist ei tunnustatud ja kuriteo eest karistades jäeti

kurjategija motiiv täielikult arvestamata, otsus tehti vastavalt põhjustatud vigastusele.

⁴ ¶ Kõige varasemas ürgühiskonnas toimus avalik arvamus otseselt, seadust esindavaid ametnikke polnud vaja. Ürgses elus puudus privaatsus. Naabrid vastutasid üksteise käitumise eest, seetõttu oli neil õigus üksteise isiklikes asjadesse sekkuda. Ühiskond juhindus põhimõttest, et rühmeliikmed peavad huvituma iga isiku käitumisest ja seda teataval määral kontrollima.

⁵ Juba väga varakult arvati, et tondid seavad ravitsejate ja preestrite kaudu õiglust jalule; nii said need klassid esimesteks kuritegude uurijateks ja seaduseesindajateks. Varased kuritegude avastamisviisid seisnesid mürgi, tule ja valuga proovilepanemises. Need metsikud läbikatsumised olid vaid tahumatud kohtupidamisviisid, mis ei tarvitsenud tingimata vaidlust õiglaselt lahendada. Kui süüdlasele manustati mürki ja too hakkas oksendama, oli ta süütu.

⁶ Vanas Testamendis on kirjeldatud üht niisugust proovilepanekut, abielurikkumise süü kindlakstegemist: kui mees kahtlustas oma naist truudusetuses, viis ta naise preestri juurde ja rääkis oma kahtlustest, misjärel preester valmistas pühast veest ja templipõrandalt võetud pühkmetest joogi. Pärast tseremooniat, kuhu kuulusid ka ähvardavad needused, sunniti süüdistatavat naist vastikut jooki jooma. Kuna ta oli süüdi, „läks needevesi temasse kibedaks piinaks ning ta kõht paisus ja niuded kidusid, ja naine sai sajatuseks oma rahva seas”. Kui mõni naine suutis selle solgivee kurgust alla saada ning tal ei tekkinud juhtumisi füüsilisi haigusnähte, siis tunnistati ta oma armukadede mehe süüdistustest priiks.

⁷ Neid julmi viise kasutati kuritegude avastamiseks mingil ajal peaaegu kõigis hõimudes. Moodsa aja duell kujutab endast jäänust sellest katse ja eksituse meetodist.

⁸ Pole ime, et heebrealased ja teised pooltsiviliseeritud hõimud kasutasid selliseid algelisi õigusemõistmisviise kolm tuhat aastat tagasi, kuid on vägagi hämmastav, et mõtlevad inimesed talletasid niisuguse barbaarsuse jäänuse hiljem pühakirjakogumikus. Järele mõeldes peaks saama selgeks, et ükski jumalik olend pole kunagi andnud surelikule inimesele abielutruuduse murdmise kahtluse puhul süü selgitamiseks ja kohtumõistmiseks nii ebaõiglasi juhi-seid.

⁹ ¶ Ühiskond võttis juba varakult omaks kättemaksu: silm silma, elu elu vastu. Veretasu õigust tunnistasid kõik arenevad hõimud. Kättemaks sai ürgse elu eesmärgiks, kuid religioon on hiljem neid varaseid hõimutavasid oluliselt muutnud. Ilmutatud religiooni jutlustajad on alati kuulutanud: „Minu käes on kättemaks,” ütleb Issand.” Tapmine kättemaksuna kirjutamata seaduse alusel ei erinenud varastel aegadel eriti praegusaja mõrvadest.

¹⁰ Levinud kättemaksmisviis oli enesetapp. Kui inimene polnud suutnud oma eluajal kätte tasuda, siis lootis ta surres, et tuleb kummitusena oma vaenlast piinama. Kuna see uskumus oli üldlevinud, siis piisas vaenlasega kokkuleppele jõudmiseks tavaliselt ähvardusest sooritada tema

ukse ees enesetapp. Ürginimene ei pidanud elu väga kaliks; enesetapud tühistel põhjustel olid väga levinud, kuid dalamaatlaste õpetused aitasid sellel kombel märgatavalt taanduda, eriti kuna neil hilisematel aegadel olid vaba aja ja mugavuste olemasolu ning religioon ja filosoofia muutnud elu magusamaks ja meeldivamaks. Selle kunagise kätemaksumeetodi tänapäevane analoog on näljastreik.

¹¹ Üks arenenud hõimuseaduste varasemaid sõnastusi sätestas verivaenu üleandmise hõimu lahendada. Ent on imelik, et isegi siis sai mees oma naise karistust kartmata tappa, kui ta vaid oli naise eest täielikult tasunud. Tänapäeva eskimod jätaavad kuriteo, isegi mõrva eest karistamise ikka veel kannatanu pere otsustada ja täide viia.

¹² Veel üks edasimineku oli trahvide määramine karistuseks tabude rikkumise eest. Nendest trahvidest sai esimene avalik tulu. Veretasu asemele tuli ka „vereluna” maksmise komme. Kahjutasu maksti tavaliselt naiste või kariloomadega, alles palju hiljem hakati määrama kuriteo karistuseks tõelisi rahatrahve. Ning et karistuse mõte seisnes sisuliselt hüvitamises, kujunes kõigele, kaasa arvatud inimelu, lõppkokkuvõttes hind, mida sai kahjutasuks maksta. Heebrealased kaotasid vereluna maksmise kombe esimesena. Mooses õpetas, et nad ei tohi „võtta lunahinda tapja hinge eest, kes on surma väärt, vaid teda karistatagu surmaga”.

¹³ ¶ Selliselt mõistis õigust algul perekond, siis sugukond ja hiljem hõim. Tõeline õigusemõistmine algas siis, kui kätemaks läks eraisikute ja sugulaste käest ühiskonnarühma, riigi kätte.

¹⁴ ¶ Kunagi oli väga levinud karistus elusalt põletamine. Seda tunnistasid paljud iidse valitsejad, kaasa arvatud Hammurapi ja Mooses; neist viimane käskis karistada paljude, eriti raske sugulise iseloomuga kuritegude eest tulelõõdal põletamisega. Kui „preestri tütar” või mõni muu tähtis kodanik asus avaliku prostitutsiooni teele, tuli ta heebrea tavade kohaselt „tulega ära põletada”.

¹⁵ Reeturlikkus — oma hõimukaaslaste „äraandmine” või reetmine — oli esimene surmanuhtlusega karistatud kuritegu. Kariloomade varastamist karistati kõikjal ilma pikema jututa surmaga ning hobusevarguse eest on isegi viimasel ajal samamoodi karistatud. Ent aja möödudes leiti, et karistuse karmus ei aita kuritegusid ära hoida nii hästi kui karistuse möödapääsmatus ja kiirus.

¹⁶ Kui ühiskond jätab kuriteod karistamata, paneb rühma pahameel end tavaliselt maksma omakohtu vormis. Pelgupaigaõigus andis võimaluse rühma äkilise viha alt pääseda. Omakohus ja duellide pidamine näitavad, et üksikisik ei anna isiklike arvete tasumist sugugi meelsasti riigi kanda.

11. SEADUSED JA KOHTUD

¹ Niisama raske kui otsustada, millal täpselt muutub koidikul öö päevaks, on tõmmata selgeid piire ühiskondlike tavade ja seaduste vahele. Ühiskondlikud tavad on seadused ja politsei-eeskirjad, mida alles koostatakse. Ammu

juurdunud, piiritlemata tavad kalduvad kinnistuma täpseteks seadusteks, konkreetseteks eeskirjadeks ja kindlapiirilisteks ühiskondlikeks normideks.

² Seadus on algul alati negatiivne ja keelav, arenevates tsivilisatsioonides saab see üha positiivsemaks ja suunavamaks. Varane ühiskond toimis negatiivselt, andes indiviidile õiguse elada sel teel, et käskis kõiki teisi: „Sa ei tohi tappa!” Iga üksikisikule antud õiguse või vabadusega kärbiti kõigi teiste vabadusi ning seda saavutati tabude ehk ürgsete seadustega. Tabu on oma olemuselt negatiivne, sest ürgühiskonna korraldus oli täielikult negatiivne ja varane õigusemõistmine seisnes tabudest kinnipidamise nõudmises. Kuid need seadused kehtisid algselt ainult hõimukaaslaste suhtes, nagu oli hiljem ka heebrealastel, kes rakendasid paganatega suheldes teistsugust eetikakoodeksit.

³ Vande andmine pärineb Dalamatia aegadest, mil sellega püüti tunnistaja ütlusi tõsemaks muuta. Nende vanetega võeti enda peale needus. Varem poleks ükski inimene oma päritolurühma vastu tunnistanud.

⁴ ¶ Kuritegu oli hõimutavadest üleastumine, patt tontide poolt valvatavate tabude rikkumine; suutmatuse eristada kuritegu patust tekitas pikka aega segadusi.

⁵ Tapmine muutus tabuks inimese enda huvidest lähtudes, ühiskond muutis selle tabu pühaks ja traditsiooniliseks tavaks, religioon aga pühaks moraalseaduseks ning kõik kolm kokku aitasid muuta inimelu turvalisemaks ja pühamaks. Ühiskond ei oleks neil varastel aegadel koos püsinud, kui õigustel ei oleks olnud religiooni tuge, sest ebausk oli pikkade arenguliste ajajärgude jooksul olnud nagu ühiskondlik ja moraalipolitsei. Kõik iidse aja inimesed väitsid, et nende esivanemad olid saanud vanad seadused, tabud, jumalatelt.

⁶ Seaduses on kirja pandud ja kodifitseeritud inimeste pikaajalised kogemused, selles on kinnistunud ja seadustatud avalik arvamus. Ühiskondlikud tavad olid kogunenud kogemustest algmaterjal, millest valitsejate mõistus hiljem kirjalikud seadused formuleeris. Iidsel kohtunikul polnud seadusi. Otsust tehes ütles ta lihtsalt: „Nii on tavaks.”

⁷ Kohtuotsustes pretsedentidele viitamisega püüavad kohtunikud kohandada kirjalikke seadusi ühiskonna muutuvate tingimustega. Selliselt kohandatakse järjest ühiskonna muutuvate tingimustega, säilitades samal ajal traditsioonide jätkuvuse.

⁸ ¶ Varalisi vaidlusi lahendati mitmel viisil, näiteks:

⁹ 1. vaidlusaluse vara hävitamise teel;

¹⁰ 2. jõuga — vaidlejate omavahelise võitlusega;

¹¹ 3. vahekohtus — otsustas keegi kolmas isik;

¹² 4. edasikaebusega vanematele — hiljem kohtule.

¹³ ¶ Esimesed kohtud olid reguleeritud rusikavõitlused ja kohtunikud lihtsalt võitluse vahekohtunikud. Nad hoolitsesid selle eest, et võitlus toimuks heakskiidetud reeglite kohaselt. Kohtu ees võitlust alustades tegi kumbki pool kohtunikule sissemaksu, et tasuda kulud ja trahv, mis tuli maksta pärast teiselt poolelt lüüasaamist. „Kel jõud, sel õigus.” Hiljem asendusid füüsilised löögid suuliste argumentidega.

¹⁴ Ürgse kohtumõistmise eesmärk ei olnud niivõrd olla õiglane kui just lahendada vaidlus ja hoida sellega ära edasine avaliku korra rikkumine ning isiklik vägivald. Ent ürginimene ei pannud eriti pahaks seda, mida praegu ebaõigluseks nimetatakse. Peeti enesestmõistetavaks, et need, kellel on võimu, kasutavad seda oma huvides. Vaatamata sellele näitab iga tsivilisatsiooni seisundit väga täpselt selle kohtute põhjalikkus ja õiglus ning kohtunike ausus.

12. TSIVIILVÕIMU JAOTUMINE

¹ Võimu kontsentreerumine valitsuse arenedes on toimunud suurte võitlustega. Universumi haldajad on kogemustest õppinud, et asustatud maailmade arenevaid rahvaid juhivad kõige paremini rahvaesinduslikud tsiviilvalitsused, kui hästikoordineeritud täidesaatva, seadusandliku ja kohtuvõimu vahel püsib õige võimutasakaal.

² ¶ Kui algeline võim põhines jõul, füüsilisel võimul, siis ideaalne valitsus on rahvaesinduslik süsteem, milles juhtimine põhineb võimetusel. Barbaarsetel aegadel oli aga sõdu üldse liiga palju, et rahvaesinduslik valitsus oleks saanud tõhusalt tegutseda. Pika võitluse võimude lahuses ja korralduste ühtsuse vahel võitis diktaator. Algelse vanematekogu varajased lahutatud volitused koondusid järk-järgult absoluutse monarhi kätte. Kui ilmusid tõelised kuningad, jäid vanemate rühmad pool-seadusandlikeks, poolkohtulikeks nõuandvateks organiteks; hiljem ilmusid kooskõlastava staatusega seadusandlikud kogud ja veel hiljem moodustati õigusemõistmiseks seadusandlikest kogudest eraldi ülemkohtud.

³ Kuningas oli tavade, algsete ehk kirjutamata seaduste täideviija. Hiljem kehtestas ta seadusandlikud aktid, milles oli kristalliseerunud avalik arvamus. Suureks edasimi nekuks ühiskonnas oli avalikku arvamust väljendav rahvakoogu, mis ilmus küll vaid aegamööda.

⁴ Varaseid kuningaid piirasid tugevasti tavad — traditsioonid ehk avalik arvamus. Mõned Urantia rahvad on seadustanud need tavad viimasel ajal valitsuse alusdokumentideks.

⁵ ¶ Urantia surelikel on õigus vabadusele; nad peaksid looma omaenda valitsemissüsteemid; nad peaksid võtma

vastu oma põhiseaduse või muu tsiviilvõimu õigusi ja haldusekirju kajastava dokumendi. Ning seda teinud, peaksid nad valima oma juhtideks kõige kompetentsemad ja väärilisemad kaaslased. Seadusandliku võimu esindajateks tuleks valida vaid need, kes on intellektuaalselt ja moraalselt võimelised neid pühasid kohustusi täitma, kõrgete ja ülemkohtute kohtunikeks aga vaid need, kellel on loomupäraseid võimeid ning kes on omandanud oma kogemustest palju tarkust.

⁶ Kui inimesed soovivad oma vabadust säilitada, peavad nad pärast vabaduseharta valimist hoolitsema selle targa, aruka ja kartmatu tõlgendamise eest, et välditaks:

⁷ 1. täidesaatva või kohtuvõimu õigustamatut usurpeerimist;

⁸ 2. ebateadlike ja ebauslike agitaatorite mahhinatsioon;

⁹ 3. teaduse arengu aeglustumist;

¹⁰ 4. keskpärasuse võimutsemisest tekkivat ummikseisu;

¹¹ 5. pahatahtlike vähemuste domineerimist;

¹² 6. auahnete ja kavalate diktaatoriks pürgijate kontrolli alla sattumist;

¹³ 7. hukatusliku paanika puhkemist;

¹⁴ 8. südametunnistusest isikute poolt ära kasutamist;

¹⁵ 9. kodanikkonna sattumist riigi maksuorjusesse;

¹⁶ 10. sotsiaalse ja majandusliku õigluse kadumist;

¹⁷ 11. kiriku ühinemist riigiga;

¹⁸ 12. isikuvabaduse kaotamist.

¹⁹ ¶ Need on arenevas maailmas rahvaesindusliku valitsuse mehhanismi juhtivate põhiseaduslike kohtute taotlused ja eesmärgid.

²⁰ Inimkonna võitlus Urantia valitsuse täiustamise nimel on suunatud juhtimiskanalite täiustamisele nende kohandamiseks pidevalt muutuvate jooksvate vajadustega, valitsuses võimujaoituse parendamisele ning seejärel tõeliselt tarkade valitsusjuhtide valimisele. On küll olemas jumalik ja ideaalne valitsusvorm, ent seda ei ole võimalik ilmutada, aja ja ruumi universumite iga planeedi mehed ja naised peavad selle aegamööda ja vaevarikkalt avastama.

²¹ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

71 KIRI RIIGI ARENG

RIIK soodustab tsivilisatsiooni arengut, olles ühiskonna sõja laastamiste ja kannatuste kaudu saadud puhaskasu. Ka riigivalitsemiskunst on vaid aja jooksul kogunenud oskus lepitada omavahel sõdivaid hõime ja rahvaid.

² Nüüdisaegne riik on institutsioon, mis on üle elanud pikaajalise võitluse rühmavõimu eest. Parema võim jäi lõpuks peale ja moodustas faktilise loodu — riigi — koos moraalse müüdigaga kodaniku absoluutsest kohustusest elada ja surra riigi hüvanguks. Ent riik ei ole siiski jumalikku päritolu; see ei tekkinud isegi aruka inimtegevuse tahtel, vaid on puhtarenguline institutsioon, mis tekkis täiesti automaatselt.

1. ALGNE RIIK

¹ Riik on territoriaalne ühiskonda reguleeriv organisatsioon ning tugevaim, tõhusaim ja vastupidavaim riik koosneb vaid ühest rahvast, kellel on ühine keel, tavad ja institutsioonid.

² Varased riigid olid väikesed ning tekkinud vallutuste tulemusena. Neile ei pandud alust vabatahtliku ühinemise teel. Palju riike rajasid vallutajatest rändrahvad, kes tavatsesid söösta rahumeelsete karjakasvatajate või paiksete põllumeeste kallale, need vallutada ja orjastada. Vallutuste tulemusena tekkinud riigid kihistusid paratamatult, klasside tekkimine oli vältimatu ja klassivõitlus on alati olnud selekteeriv.

³ ¶ Ameerika punaste inimeste põhjapoolsed hõimud ei jõudnudki tõelise riikluseni. Nad ei arenenud kaugele hõimude vabast konföderatsioonist, mis on väga algeline riigivorm. Kõige arenenum oli irokeeside föderatsioon, kuid see kuuest rahvast koosnev rühm ei toimunud kunagi päriselt riigina ega jäänud püsima, sest puudusid teatavad nüüdisaegse rahvana elamise põhitingimused, näiteks:

- ⁴ 1. eraomandi soetamine ja pärimine;
- ⁵ 2. linnad koos põllumajanduse ja tööstusega;
- ⁶ 3. Töodes aitavad koduloomad;
- ⁷ 4. perekonnaelu arukas korraldus. Need punased inimesed klammerdusid emakeskse perekonna ning õe- ja vennapoegade pärimisõiguse külge;
- ⁸ 5. kindlapiiriline territoorium;
- ⁹ 6. tugev täidesaatva võimuorgani juht;
- ¹⁰ 7. sõjavangide orjastamine — nad kas võtsid vangid enda hulka või tapsid nad;
- ¹¹ 8. kindla eesmärgiga vallutused.

¹² ¶ Punased inimesed olid liiga demokraatlikud: neil oli hea valitsus, kuid sellel ei õnnestunud oma eesmärged saavutada. Nad oleksid lõpuks ka riigiks arenenud, kui nad poleks enneaegselt kokku puutunud valge inimese arenuma tsivilisatsiooniga, kus kasutati kreeklaste ja roomlaste valitsemismeetodeid.

¹³ ¶ Edukal Rooma riigil olid järgmised alused:

- ¹⁴ 1. isaperekond;
- ¹⁵ 2. põllumajandus ja loomade kodustamine;
- ¹⁶ 3. elanikkonna kontsentreerumine linnadesse;
- ¹⁷ 4. vara ja maa eraomandus;
- ¹⁸ 5. orjus — kodanikkonna klassid;
- ¹⁹ 6. nõrkade ja mahajäänud rahvaste vallutamine ja nende elu ümberkorraldamine;
- ²⁰ 7. kindlapiiriline territoorium koos teedega;
- ²¹ 8. tugevad valitsejaisiksused.

²² ¶ Rooma tsivilisatsiooni suur nõrkus, mis aitas lõppkokkuvõttes kaasa impeeriumi kokkuvarisemisele, oli noormeeste iseseisvumine kahekümne ühe aastasel, mida peeti liberaalseks ja edumeelseks uuenduseks, ning neidude tingimusteta võimalus iseseisvuda, nii et neil oli vabadus abielluda omaavalitud mehega või asuda mujale elama ja alustada amoraalset elu. Ühiskonda ei kahjustanud mitte niivõrd need reformid iseenesest kui just nende kiire ja ulatuslik läbiviimine. Rooma kokkuvarisemine näitab, mida võib oodata, kui riik laieneb liiga kiiresti, samal ajal sisemiselt mandudes.

²³ ¶ Algne riik sai tekkida veresidemete nõrgenemise ja territoriaalsidemete tugevnemise tõttu ning need hõimude föderatsioonid kindlustusid tavaliselt vallutuste käigus. Kuigi tõelisele riigile on iseloomulik suveräänsus, mis ületab kõiki väiksemaid võitlusi ja rühmadevahelisi erinevusi, püsivad paljud klassid ja kastid hilisemates riiklikes organisatsioonides siiski endiste aegade sugukondade ja hõimude jäanukitena. Hilisemad ja suuremad territoriaalriigid pidasid nende väiksemate veresuguluses olevate sugukonnarühmadega pikki ja kibedaid võitlusi, kusjuures hõimuvalitsus oli väärtuslik üleminekuetapp perekonnalt riigivõimule. Hilisematel aegadel kasvas palju kildkondasid välja ameti- ja teistest tootmisalastest ühendustest.

²⁴ Kui riigiks integreerumine ebaõnnestub, langetakse tagasi riigieelsete valitsemismeetodite aegadesse, selle näiteks oli ka keskaegne feodalism Euroopas. Neil pimedatel aegadel varises territoriaalriik kokku ning pöörduti tagasi väikeste lossirühmade juurde, sugukonna ja hõimu arenguastmele. Samasuguseid poolriike leidub praegu Aasias ja Aafrikas, kuid mitte kõik neist pole arengus tagasi pöördunud, paljud kujutavad endast hoopis tulevikuriikide algtaumasisid.

2. RAHVAESINDUSLIKU VALITSUSE ARENG

¹ Demokraatia ideaal on tsivilisatsiooni, mitte evolutsiooni saadus. Liikuge edasi aegamööda! tehke valikuid hoolikalt! sest demokraatia ohud on:

- ² 1. keskpärasuse ülistamine;
- ³ 2. nurjatute ja rumalate valitsejate valimine;
- ⁴ 3. ühiskonna arengu põhifaktide arvestamata jätmine;
- ⁵ 4. üldise valimisõiguse andmine harimatu ja üksikõikse enamuse kätte;
- ⁶ 5. orjalikkus avaliku arvamuse ees, enamusel pole mitte alati õigus.

⁷ ¶ Avalik üldlevinud arvamus on ühiskonna arengut alati tagasi hoidnud, ent on siiski väärtuslik, sest ühiskonna arengut aeglustades säilitab ta tsivilisatsiooni. Avaliku arvamuse suunamine on tsivilisatsiooni kiirendamise ainus ohutu ja õige viis, kuna jõud on vaid ajutine abinõu ja kultuuri areng kiireneb üha, mida enam kuulid asenduvad valimisedelitega. Avalik arvamus ja ühiskondlikud tavad on ühiskonna ja riigi arengu põhiline alusenergia, kuid riigi jaoks on sellel väärtust vaid siis, kui see väljendub ilma vägivallata.

⁸ Ühiskonna edasiliikumise mõõdu määrab otseselt see, mil määral avalik arvamus saab valvata isiklikku käitumist ja riiklikku regulatsiooni ilma vägivallaga kasutamata. Tõeliselt tsiviliseeritud valitsus tekkis siis, kui avalik arvamus esines isikliku valimisõiguse volitustes. Rahvahäältsed ei tarvitse alati õigesti otsustada, kuid on õige viis isegi valesti toimimiseks. Areng ei anna kohe tulemuseks ülimalt täiuslikkust, vaid pigem võrdleva ja edasiliikuva praktilise kohanemise.

⁹ ¶ Rahvaesindusliku valitsuse praktilise ja tõhusa vormi areng toimub kümne sammu ehk etapina ning need on:

¹⁰ 1. *isikuvabadus*. Orjus, pärisorjus ja kõik inimorjuse vormid peavad kaduma;

¹¹ ¶ 2. *mõttevabadus*. Kui vabadele inimestele ei anta haridust — ei õpetata arukalt mõtlema ja targalt kavandama —, toob vabadus tavaliselt rohkem kahju kui kasu;

¹² ¶ 3. *õiguskord*. Vabadust saab nautida vaid siis, kui inimvalitsejate tahe ja kapriisid asenduvad seaduste rakendamise ja kooskõlas vastuvõetud põhiseadusega;

¹³ ¶ 4. *sõnavabadus*. Rahvaesinduslik valitsus on mõeldamatu, kui inimpüüdlusi ja arvamusi ei saa vabalt igas vormis väljendada;

¹⁴ ¶ 5. *omandi kaitse*. Ükski valitsus ei püsi kaua, kui ta ei kindlusta õigust omada mingis vormis isiklikku vara. Inimene ihaldab õigust oma isiklikku vara kasutada, valitseda, kinkida, müüa, rentida ja parandada;

¹⁵ ¶ 6. *õigus valitsuse poole pöörduda*. Rahvaesinduslik valitsus tunnistab kodanike õigust saada ära kuulatud. Valitsuse poole pöördumise õigus kuulub vaba kodaniku õiguste hulka;

¹⁶ ¶ 7. *juhtimisõigus*. Ära kuulamisest ei piisa, õigus valitsuse poole pöörduda peab arenema edasi valitsuse tegevalikuks mõjutamiseks;

¹⁷ ¶ 8. *üldine valimisõigus*. Rahvaesinduslik valitsus eeldab arukat, tõhusat ja üldist valijaskonda. Valitsuse iseloomu määravad alati selle moodustajate iseloom ja võimed. Tsivilisatsiooni arenedes jääb valimisõigus küll mõlemale sugupoolele ühtviisi alles, kuid seda muudetakse, grupeeritakse ümber ja diferentseeritakse muul viisil;

¹⁸ ¶ 9. *avaliku teenistuse piiramine*. Ükski tsiviilvalitsus pole toimiv ja tõhus, kui kodanikkonnal pole tarku viise ametnike ja avalike teenistujate tegevuse juhendamiseks ja kontrollimiseks ning kui nad ei kasuta neid;

¹⁹ ¶ 10. *arukas ja koolitatud esindus*. Demokraatia püsimine sõltub rahvaesindusliku valitsuse edukusest ning selle eeltingimuseks on vaid nende isikute valimine avaliku teenistuse ametikohtadele, kes on erialase koolitusega, intellektuaalselt pädevad, sotsiaalselt lojaalsed ja moraalselt kõlbulikud. Rahva valitsus, rahva valitud ja rahva jaoks, võib püsida vaid neil tingimustel.

3. RIIKLUSE IDEEAALID

¹ Valitsuse poliitilisel või administratiivsel vormil pole erilist tähtsust, kui see pakub tsiviilühiskonna progressiks vajalikke põhielemente: vabadust, turvalisust, haridust ja sotsiaalset kooskõlastamist. Ühiskonna arengusuunda ei määra mitte see, mis riik on, vaid mida ta teeb. Kõigele vaatamata ei suuda ükski riik tõusta kõrgemale oma kodanikkonna moraalsest väärtushinnangutest, mida esindavad selle valitud juhid. Võhiklikkus ja omakasupüüdlikkus viivad ka kõrgeimat tüüpi valitsuse languseni.

² Kahetsusväärne küll, aga ühiskonna püsijäämiseks on oluline rahvuslik eneseupitamine. Hõimude kokkusuulatamise ja rahvuste moodustamise esmaseks teguriks on olnud kuni praegusajani väljavalitud rahva doktriin. Kuid ükski riik ei saavuta ideaalset funktsioneerimistaset enne, kui on jagu saanud igat liiki sallimatusest, mis on inimese arengule igikestvalt kahjulik. Sallimatust saab kõige paremini võita teaduse, kaubanduse, ajaviite ja religiooni ühisjõududega.

³ ¶ Ideaalne riik toimib kolme vägeva ja kõrvuti mõjuva tungi ajal:

⁴ 1. armastav ustavus, mis tuleneb inimeste vendluse teostamisest;

⁵ 2. tarkadel ideaalidel põhinev arukas patriotism;

⁶ 3. kosmiline taipamine, tõlgendatuna planeedi faktide, vajaduste ja eesmärkidena.

⁷ ¶ Ideaalses riigis on seadusi vähe ning need on jõudnud enesekontrolli tugevnemise tulemusena negativistlikust tabu-ajajärgust üksikisiku vabaduse positiivse progressi ajastusse. Kõrgem riik sunnib oma kodanikke tööle ja ergutab neid kasulikult ning ülendavalt kasutama ka üha pikenevat vaba aega, mis tekib areneva tehnika ajajärgul tänu vabanemisele raskest tööst. Vaba aeg peab midagi ka andma, mitte ainult võtma.

⁸ Ükski ühiskond pole jõudnud eriti kaugele, kui ta lubab jõudeolekut või sallib vaesust. Ent vaesust ja sõltuvust ei saa kunagi kaotada, kui puudulikud ja mandunud tüvikonnad on tasuta ülalpidamisel ja neil on lubatud piiramatult paljuneda.

⁹ Moraalne ühiskond peaks püüdma oma kodanikkonna eneseväärikust säilitada ja andma igale normaalsele inimesele eneseteostuseks piisavalt võimalusi. See ühiskonna saavutuste kava annab tulemuseks kõrgeimat klassi kultuurühiskonna. Ühiskonna arengut peaks stimuleerima valitsusepoolne järelevalve, mis rakendab reguleerivat juhtimist minimaalselt. Parim riik on see, mis kõige rohkem koordineerib ja samal ajal kõige vähem valitseb.

¹⁰ Riikluse ideaalini tuleb jõuda arengu tulemusena, kodanike teadlikkuse aegamööda toimuva kasvu, sotsiaalse teenistuse kohustuste ja eesõiguste tunnistamise kaudu. Inimesed võtavad valitsemiskoorma enda kanda algul kohustusena, mis järgneb poliitiliste saamameeste valitsemiseesmärkidele, kuid hiljem soovivad nad seda teenistust kui privileegi, kui suurimat au. Iga tsivilisatsioonitaset kirjeldavad tõetruult nende kodanike võimed, kes võtavad riiklikud kohustused vabatahtlikult enda kanda.

¹¹ Tõelises riiklikus ühiskonnas valitsevad linna ja maa-kondi spetsialistid ning neid haldusalasid juhitakse täpselt samamoodi nagu kõiki teisi inimeste majanduslike ja kaubanduslike ühenduste vorme.

¹² Edasijõudnud riikides peetakse poliitilist teenistust kodanikkonna kõrgeimaks pühendumiseks. Kõige targemate ja üllamate kodanike suurimaks püüdluseks on saavutada ühiskonnas tunnustus, olla valitud või määratud mõnele vastutavale ametikohale valitsuses, ning sellised valitsused avaldavad oma tsiviil- ja sotsiaalteenistujatele teenistuse eest kõrgeimat au ja tunnustust. Järgmisena avaldatakse austust filosoofidele, haridustöötajatele, teadlastele, ettevõtjatele ja sõjaväelastele. Vanemad saavad oma laste tubliduse eest hüvituse ning jäägitud usujuhid, vaimuriigi saadikud, saavad tõelise hüvituse teises maailmas.

4. ARENEV TSIVILISATSIOON

¹ Majandus, ühiskond ja valitsus jäävad püsima, kui nad arenevad. Seisak arengulises maailmas annab tunnustust langusest; püsima jäävad vaid need institutsioonid, mis arenguvooluga edasi liiguvad.

² ¶ Avarduva tsivilisatsiooni arenguprogrammis sisalduvad:

- ³ 1. isikuvabaduste säilimine;
- ⁴ 2. kodu kaitse;
- ⁵ 3. majandusliku turvalisuse edendamine;
- ⁶ 4. haiguste ärahoidmine;
- ⁷ 5. kohustuslik haridus;
- ⁸ 6. kohustuslik tööhõive;
- ⁹ 7. vaba aja tulus kasutamine;
- ¹⁰ 8. hoolitsemine õnnetute eest;
- ¹¹ 9. rahva täiustamine;
- ¹² 10. teaduse ja kunsti edendamine;
- ¹³ 11. filosoofia edendamine — tarkus;
- ¹⁴ 12. kosmilise taipamise lisandumine — vaimsus.

¹⁵ ¶ Nende tsivilisatsiooni saavutuste areng viib otseselt surelike püüdluste kõrgeimate inimlike ja jumalike sihtide teostumiseni — ühiskonna jõudmiseni inimestevahelise vendlusen ja isikliku jumalateadvuse seisundini, mis väljendub iga inimese üliras soovis täita taevase Isa tahet.

¹⁶ Tõelise vendluse tekkimine näitab, et on kätte jõudnud ühiskonnakord, milles kõik inimesed kannavad meelsasti üksteise koormat: nad lausa soovivad elada kuldreegli järgi. Niisugune ideaalne ühiskond ei saa aga teostuda, kui nõrgad või nurjatud ootavad võimalust, et kasutada ebaausalt ja riivatult ära neid, keda ajendab eeskätt soov pühenduda tõele, ilu ja headuse teenimisele. Selles olukorras on tõhus vaid üks tee: „kuldreeglist” lähtujad võivad sisse seada edumeelse ühiskonna, milles nad elavad oma ideaalide järgi, kuid peavad kaitsma end küllaldaselt oma pimedusega löödud kaaslaste eest, kes võivad püüda nende rahumeelseid eelistusi ära kasutada või nende edasiliikuvat tsivilisatsiooni hävitada.

¹⁷ Idealism ei saa areneval planeedil püsida, kui iga põlvkonna idealistid lasevad end inimkonna madalamate klasside poolt hävitada. Ja idealism peab tegema läbi suure proovi: kas arenenud ühiskond suudab säilitada sõjalist valmisolekut, mis kaitseb seda sõjakate naabrite igasuguste rünnakute vastu, sattumata kiusatusse kasutada sõjalist jõudu ründeoperatsioonideks teiste rahvaste vastu, et isekalt kasu saada või oma riiki suurendada. Riigi püsijäämine nõuab küll sõjalist valmisolekut, kuid ainuüksi religioosne idealism ei suuda ära hoida valmisoleku muutumist agressiooniks. Ainult armastus, vendlus võib ära hoida nõrkade rõhumist tugevate poolt.

5. KONKURENTSI ARENG

¹ Konkurents on ühiskonna arengu seisukohalt oluline, kuid reguleerimata konkurents sigitab vägivalda. Praeguses ühiskonnas tõrjub konkurents sõja aegamööda välja, sest see määrab üksikisiku koha tootmises ning ka majandusharude enda püsimise. (Mõrval ja sõjal on ühiskondlike tavade seisukohalt erinev staatus: mõrv on juba ühiskonna algusaegadest saadik ebaseaduslikuks kuulutatud, sõda inimkonna kui terviku poolt aga mitte.)

² Ideaalne riik kohustub reguleerima ühiskondlikku käitumist vaid nii palju, kui on vaja vägivalda kaotamiseks üksikisikute vahelisest konkurentsist ja ebaõigluse hävitamiseks isiklikest algatustest. Siin peitub riikluse suur probleem: kuidas tagada tootmises rahu ja vaikust ning maksta riigivõimu toetamiseks makse, vältides samal ajal tootmise pärssimist maksustamise kaudu ja riigi muutumist parasitlikuks ja türanlikuks?

³ Igal maailma varasemal ajajärgul on konkurentsil edumeelses tsivilisatsioonis olnud oluline roll. Inimese edasises arengus muutub üha tõhusamaks koostöö. Kõrgemates tsivilisatsioonides on koostöö konkurentsist tõhusam. Konkurents stimuleerib varast inimest. Varast arengut iseloomustab bioloogiliselt kõlblike allesjäämine, kuid hilisemaid tsivilisatsioone edendavad paremini arukas koostöö, mõistev vennalikkus ja vaimne vendlus.

⁴ Tootmisalane konkurents on tõepoolest äärmiselt pilav ja väga ebaefektiivne, aga püüdeid sellise majandusliku tühikäigu likvideerimiseks ei tohiks soosida, kui need toovad kaasa üksikisiku põhivabaduste kas või tühisegi piiramise.

6. KASUMIMOTIIV

¹ Tänapäeva kasumist motiveeritud majandus on määratud hukkumisele, kui kasumimotiividele ei suudeta lisada teiste teenimise valmidust. Kitsarinnalisel omakasupüüdlikkusel põhinev halastamatu konkurents hävitab lõppkokkuvõttes ka kõik selle, mida ta püüab säilitada. Ainuline ja iseenastav teeniv kasumimotiiv on kristlike ideaalidega ühitamatu — ning veelgi vähem ühitatav Jeesuse õpetustega.

² Kasumimotiiv on teiste teenimise valmiduse jaoks majanduses sama mis hirm armastuse jaoks religioonis. Ent kasumimotiivi ei tohi järsult hävitada ega kaotada, sest see sunnib töötama paljusid, kes muidu laiskleksid. Ühiskonda energetiseerivad stiimulid ei pea aga alatiseks iseks jääma.

³ Kõrgema ühiskonnakorra jaoks on majandustegevuse kasumimotiiv räästi madal ja vääritud, kuid tsivilisatsiooni varasemates faasides oli see ometi vältimatu tegur. Kasumimotiivi tohib inimeselt võtta alles siis, kui ta on oma majanduslikes püüdlustes ja ühiskonna teenimises kindlalt omandanud kõrgemat tüüpi omakasupüüdmatud motiivid — ülima tarkuse, kõitva vendluse ja suurepärase vaimsete saavutuste transtsendentsed tungid.

7. HARIDUS

¹ Püsiv riik põhineb kultuuril, seal domineerivad ideaalid ning see on ajendatud ühiskonna teenimise valmidusest. Hariduse eesmärgiks peaks olema oskuste omandamine, tarkuse poole püüdlemine, eneseteostus ja vaimsete väärtuste omandamine.

² Ideaalses riigis jätkub hariduse omandamine kogu elu ja filosoofiaga tegelemine muutub mõnikord kodanikkonnas põhitegevuseks. Niisuguse riikliku ühiskonna kodanikud otsivad tarkuse kaudu paremat arusaamist inimsuhete tähtsusest, reaalsuse tähendustest, väärtushinnangute ütlusest, elu eesmärkidest ja kosmilise saatuse hiilgusest.

³ Urantialased peaksid omandama nägemuse uuest ja kõrgemast kultuurühikonnast. Pärast pelgalt kasumist motiveeritud majandussüsteemi lõppu tõuseb haridus uuele väärtustasemele. Haridus on olnud liiga pikka aega lokaliseerunud, militaristlik, ego ülendav ja edu taotlev; edaspidi peab see saama ülemaailmseks, idealistlikuks, eneseteostuslikuks ja kosmilist arusaamist pakkuvaks.

⁴ Viimasel ajal on hariduse andmine läinud vaimulikkonna kontrolli alt juristide ja ärimeeste kätte. Lõpuks tuleb see üle anda filosoofidele ja teadlastele. Õpetajad peavad olema vabad olendid, tõelised eestvedajad, et filosoofia ja tarkuse omandamine kujuneks põhiliseks haridusala-seks püüdluseks.

⁵ Haridus on elamise kunst; see peab jätkuma kogu elu, et inimkond võiks järkjärgult kogeda sureliku tarkuse järjest kõrgemaid tasemeid:

- ⁶ 1. teadmisi asjadest;
- ⁷ 2. arusaamist tähendustest;
- ⁸ 3. väärtuste hindamist;
- ⁹ 4. töö üllust — kohusetunnet;
- ¹⁰ 5. sihtide motiveeritust — moraalsust;
- ¹¹ 6. armastuses teenimist — iseloomu;
- ¹² 7. kosmilist taipamist — vaimset tajumist.

¹³ ¶ Ning siis, nende saavutuste najal, tõusevad paljud sureliku meelega ülima saavutuse, jumalateadvuse.

8. RIIKLUSE OLEMUS

¹ Iga inimvalitsuse ainus püha joon on riikluse jagunemine kolmeks valdkonnaks, täidesaatvaks, seadusandlikuks ja kohutmoistvaks funktsiooniks. Universumit juhitakse samasuguse funktsioonide ja võimu lahususe kaava kohaselt. Kui on rakendatud jumalikku kontseptsiooni ühiskonna tõhusast reguleerimisest või tsiviilvalitsusest, pole eriti tähtis, missuguse riigivormi rahvas endale valib, kui vaid kodanikkond ise liigub üha enam omavalitsuse ja sotsiaalkindlustuse osakaalu suurenemise poole. Rahva terav mõistus, majanduslik ja sotsiaalne tarkus ning moraalne kindlus peegelduvad tõetruult riikluses.

² Riikluse arengu käigus toimub edasiliikumine astmelt astmele järgmiselt:

³ 1. kolmese valitsuse loomine, mille harudeks on täidesaatev, seadusandlik ja kohtuvõim;

⁴ ¶ 2. sotsiaalse, poliitilise ja religioosse tegevuse vabadus;

⁵ ¶ 3. igat liiki inimorjuse kaotamine;

⁶ ¶ 4. kodanikkonna võime maksustamist ohjeldada;

⁷ ¶ 5. üldise hariduse sisseseadmine — õppimine toimub hällist hauani;

⁸ ¶ 6. kohalike ja riigivalitsemisorganite suhete õige korraldus;

⁹ ¶ 7. teaduse edendamine ja haiguste võitmine;

¹⁰ ¶ 8. sugupoolte võrdsuse tunnistamine ning meeste ja naiste kooskõlastatud tegutsemine kodus, koolis ja kirikus koos naistele kohandatud tegevusaladega tootmises ja valitsuses;

¹¹ ¶ 9. kurnava orjatöö kaotamine tänu masinate leiutamisele ja hilisem üleminek masinaajajärgule;

¹² ¶ 10. murrete kaotamine — ühtse keele võidulepääs;

¹³ ¶ 11. sõdade kaotamine — rahvaste ja rasside vahel tekkivate probleemide rahvusvaheline lahendamine kontinentide rahvastekohtute poolt, mida juhib planeedi ülemkohus. Selle liikmeteks võetakse automaatselt kontinentide kohtute eesistujad pärast nende ametisoleku perioodi lõppu. Kontinentide kohtute otsused on kohustuslikud: maailmakohus on nõuandev, moraalne kohus;

¹⁴ ¶ 12. tarkuse poole püüdlemine kogu maailmas — filosoofia ausse tõstmine. Maailmareligiooni väljakujunemine, mis ennustab planeedi jõudmist valguse ja elu ajastu esimestesse faasidesse.

¹⁵ ¶ Need on edumeelse valitsuse eeltingimused ja on sellega juba algust teinud — inimkond on sammumas
ideaalse riikluse tunnused. Urantia on nende kõrgete arengu kõrgeimate sihtide poole.
ideaalide teostumisest kaugel, kuid tsiviliseeritud rahvad ¹⁶ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

VALITSEMISSTRUKTUURID ÜHEL NAABERPLANEEDIL

LANAFORGE'I loal ja Edentia Kõigekõrgemate heakskiidul volitati mind jutustama teile veidi Satania süsteemi kuuluva, teist mitte kaugel asuva planeedi kõige arenenuma inimrassi ühiskondlikust ja poliitilisest elust ning moraalist.

² Kõigist Satania maailmadest, mis Luciferi mässus osalemise tagajärjel isolatsiooni sattusid, on selle maailma ajalugu olnud Urantia omaga kõige sarnasem. Me saime loa selle erakordse kirjelduse edastamiseks teile kahtlemata just nende kahe sfääri sarnasuse tõttu, sest on väga ebatavaline, et süsteemi valitsejad lubavad ühe planeedi elu teisele kirjeldada.

³ See planeet sattus nagu Urantiagi eksiteele oma Planeedivürsti truudusetuse tõttu seoses Luciferi mässuga. Planeet võttis Ainelise Poja vastu veidi pärast Aadama saabumist Urantiale ning ka see Poeg jättis oma kohustused täitmata, jättes sfääri isolatsiooni, sest hiljem ei ole Kohtumõistjat-Poega selle surelikele rassidele kunagi annetatud.

1. ÜHE MANDRI RAHVAS

¹ Vaatamata selle planeedi kõigile puudustele on ligikaudu Austraalia suurusel eraldi mandril arenemas väga väljapaistev tsivilisatsioon. Selles riigis elab umbes 140 miljonit inimest. Riigi elanikkond koosneb segarassist, valdavalt sinistest ja kollastest inimestest, kelle hulgas on violetse osakaal veidi suurem kui Urantia niinimetatud valgel rassil. Need erinevad rassid ei ole veel täielikult segunenud, kuid suhtlevad omavahel üsna vennalikult ja sotsiaalselt. Keskmise eluiga on sellel mandril praegu üheksakümmend aastat, viisteist protsenti pikem kui ühelgi teisel planeedi rahval.

² Selle rahva majandussüsteemil on üks suur eelis, mis tuleneb mandri ainulaadsest topograafiast. Kõrged mäed, kus on kaheksa kuud aastas tugevad vihmajärgid, asuvad päris riigi südames. Niisugune looduslik asend soodustab veejõu kasutamist ja hõlbustab tunduvalt mandri vähem viljaka läänepoolse veerandiku niisutamist.

³ Inimesed varustavad end kõige vajalikuga ise, see tähendab, et nad võivad elada määramata aja ilma midagi naaberriikidest importimata. Neil on külluses loodusressursse ja nad on tänu teadusele õppinud asendama kõike eluks hädavajalikku, millest on puudus. Neil on elav riigisisene kaubandus, kuid vähe väliskaubandussidemeid, sest kõik vähem arenenud naabrid suhtuvad neisse vaenulikult.

⁴ ¶ See mandrirahvas järgis põhijoontes kogu planeedi arengusuunda: areng hõimuetapilt tugevate valitsejate ja kuningate ilmumiseni kestis tuhandeid aastaid. Tingimusteta monarhidele järgnes palju erinevaid valitsemiskordi — nurjunud vabariike, kogukondlikke riike ja diktaatoreid tuli ning läks lõputul hulgal. Selline areng jätkus, kuni umbes viissada aastat tagasi poliitiliste käärimiste perioodil üks riigi võimsatest diktaatoritest-triumviritest

meelt muutis. Ta nõustus vabatahtlikult troonist loobuma tingimusel, et ka teine kahest ülejäänud valitsejast, neist nurjatud, oma diktaatoriameti maha paneb. Nii läks suveräänne võim mandril ühe valitseja kätte. Ühtne riik arenes enam kui sada aastat tugevate monarhide võimu all edasi ning sel ajal koostati ka suurepärase vabaduseharta.

⁵ Hilisem üleminek monarhialt rahvaesinduslikku tüüpi valitsusele toimus järkjärgult, kuningad jäid aegamisi vaid sotsiaalseteks või tundeväärtsusega dekoratsioonideks ning meessoost pärivusliini katkemisega kadusid lõpuks. Praegune vabariik tekkis alles kakssada aastat tagasi ning selle aja jooksul on toimunud pidev liikumine nende valitsemismeetodite poole, millest järgnevalt jutustame, kusjuures uusimad majandus- ja poliitikaalased saavutused on pärit just viimasest aastakümnest.

2. POLIITILINE KORD

¹ Sellel mandrirahval on nüüdseks rahvaesinduslik valitsus ja nende pealinn paikneb riigi südames. Keskvalitsus juhib saja suhteliselt vaba osariigi tugevat föderatsiooni. Osariigi kuberner ja seadusandliku koja liikmed valitakse iga kümne aasta järel ja teistkordselt ei ole lubatud kedagi valida. Osariigi kohtunikud määrab kogu eluajaks ametisse kuberner, määramise kinnitab seadusandlik kogu, kuhu valitakse üks esindaja iga saja tuhande elaniku kohta.

² Linnavalitsusi on sõltuvalt linna suuruselt viit liiki, kuid üheski linnas ei tohi olla üle miljoni elaniku. Linnavalitsussüsteemid on üldiselt väga lihtsad, otseselt juhitud ja ökonoomsed. Parimad kodanikud püüdleval innukalt linnavalitsuse vähestele ametikohtadele.

³ Föderaalvalitsus koosneb kolmest kooskõlastatud osast: täidesaatev, seadusandlik ja kohtuvõim. Föderaalvalitsuse juht valitakse iga kuue aasta järel üldise territoriaalse valimisõiguse alusel. Teda saab tagasi valida ainult sel juhul, kui seda taotlevad vähemalt seitsmekümne viie osariigi seadusandlikud kogud koos osariigi kuberneriga, ning ka siis ainult üheks ametiajaks. Talle annab nõu kõrge kabinet, kuhu kuuluvad kõik endised valitsusjuhid, kes veel elus on.

⁴ ¶ Seadusandlik võimuorgan koosneb kolmest kojast:

⁵ 1. *ülemkoja* valivad tootmis- ja põllumajandustöötajad, õpetatud kutsealade esindajad ja muud töötajarühmad, kes hääletavad vastavalt oma funktsioonile majanduses;

⁶ ¶ 2. *alamkoja* valivad need ühiskonna organisatsioonid, kuhu kuuluvad sotsiaalsed, poliitilised ja filosoofilised rühmad, kes ei ole hõlmatud tootmise ega kutsealadega. Kõik hea positsiooniga kodanikud osalevad mõlema esindajaklassi valimisel, kuid erinevate rühmadena, sõltuvalt sellest, kas valitakse ülem- või alamkoda;

⁷ ¶ 3. *kolmas koda* — vanemad riigiteenistujad — moodustatakse tsiviilteenistuse veteranidest ning sinna

kuulub palju föderaalvalitsuse juhi, (föderatsioonist madalamate) regioonide valitsusjuhtide, ülemkohtu esimehe ja kahe ülejäänud seadusandliku koja eesistujate määratud silmapaistvaid isikuid. Selle rühma liikmete arv on piiratud sajaga ning nad valitakse vanemate riigiteenistujate enda poolt lihthäälte enamuse teel. Nad valitakse kogu eluajaks ja kui mõni koht vabaneb, valitakse asemele isik, kes kandidaatide hulgast kõige rohkem hääli kogub. See on puhtnõuandev kogu, kuid mõjutab oluliselt avalikku arvamust ja valitsuse kõiki osi.

⁸ ¶ Suure osa föderaalvalitsuse tööst teevad ära kümme (föderatsioonist madalamat) regionaalset võimuorganit, millest igasse kuulub kümme osariiki. Regioonivalitsustel on ainult täidesaatev ja haldusvõim, neil puuduvad seadusandliku ja kohtuvõimu funktsioonid. Kümme regioonivalitsuse juhti määrab isiklikult föderaalvalitsuse juht ning nende ametiperiood on niisama pikk kui temal — kuus aastat. Föderaalne ülemkohus kinnitab kümne regioonivalitsusjuhi määramise ja kuigi nad ei ole tagasivalitavad, jääb ametist lahkuv juht automaatselt oma järglase abiks ja nõuandjaks. Haldusametnike kabineti ülejäänud liikmed valib regiooni juht ise.

⁹ ¶ Selles riigis on kaks põhilist kohtusüsteemi, üldkohtud ja sotsiaalmajanduslikud kohtud. Üldkohtud tegutsevad järgmisel kolmel tasemel:

¹⁰ 1. *alamkohtud* valla ja linna tasemel, kelle otsused võib edasi kaevata osariigi ülemkohtule;

¹¹ ¶ 2. *osariigi ülemkohtud*, kelle otsused on lõplikud kõigis küsimustes, mis ei puuduta föderaalvalitsust ega ohusta kodanike õigusi ja vabadusi. Regionaalsel võimuorganil on õigus iga kohtuasi koheselt viia föderaalse ülemkohtu saali;

¹² ¶ 3. *föderaalne ülemkohus* — kõrge kohus üldriiklike vaidlusküsimuste ja osariigikohtute edasi kaevatud kohtuasjade lahendamiseks, mis koosneb kaheteistkümnest mehest, kes on üle neljakümne, kuid alla seitsmekümne viie aasta vanad ja teeninud mõnes osariigikohtus kaks või enam aastat. Nad on määratud sellesse kõrgesse ametisse valitsusjuhi poolt, kinnitatud kõrge kabineti enamuse ja seadusandliku kogu kolmanda koja poolt. Kõik selle kõrgeima kohtuorgani otsused tehakse vähemalt kahekolmandikulise häälteenamusega.

¹³ ¶ Sotsiaalmajanduslikud kohtud tegutsevad kolme alajaotusena:

¹⁴ 1. *lapsevanemate kohtud*, mis on seotud kodu ja sotsiaalsüsteemi seadusandliku ja täidesaatva osaga;

¹⁵ ¶ 2. *hariduskohtud* — osariikide ja regioonide koalisüsteemiga seotud kohtuorganid, mis kuuluvad hariduse juhtimismehhanismide täidesaatva ja seadusandliku haru juurde;

¹⁶ ¶ 3. *majanduskohtud* — jurisdiktsioonikohtud, millel on täielikud volitused kõigi majandusalaste arusaamatuste lahendamiseks.

¹⁷ ¶ Föderaalne ülemkohus langetab otsuseid sotsiaalmajanduslikes kohtuasjades vaid juhul, kui nii on otsustanud kolmveerandilise häälteenamusega riigivalitsuse kolmas seadusandlik haru, vanemate riigiteenistujate koda. Muudel juhtudel on kõik kõrgemate lapsevanemate, haridus- ja majanduskohtute otsused lõplikud.

3. KODUNE ELU

¹ Selle mandri seadused ei luba kahel perel ühe katuse all elada. Kuna rühmaviisiline kooselu on keelatud, on enamik kortertüüpi elamuid lammutatud. Ent vallalised elavad praegugi klubides, hotellides ja muudes ühiselamutes. Elamukrunt ei tohi olla väiksem kui 4500 ruutmeetrit. Kogu maa ja muu elamiseks kasutatav kinnisvara on maksuvaba, kui see ei ületa miinimumkrunti üle kümne korra.

² Rahva kodune elu on viimase sajandi jooksul tunduvalt paranenud. Lapsevanemad, nii isad kui ka emad, peavad käima kohustuslikes lapsekasvatuskoolides. Väikestes küldes elavad maaharijad õpivad kirja teel, käies lähemates keskustes iga kümne päeva ehk kahe nädala järel (neil on nädalas viis päeva) suulist õpetust saamas.

³ Igas peres on keskmiselt viis last, kes on oma vanemate täieliku kontrolli all. Ühe või mõlema vanema surma korral antakse nad lapsevanemate kohtu määratud eestkostjate hoole alla. Täielikult orvuks jäänud lapse eestkostjaks saamist peetakse igale perele suureks auks. Konkureerivatele vanematele korraldatakse eksam ja orb antakse sellesse kodusse, kus vanemad ilmutavad kõige paremaid vanemavõimeid.

⁴ ¶ Selle rahva jaoks on kodu tsivilisatsiooni põhiinstitutsioon. Laps peab saama kõige väärtuslikuma osa haridusest ja iseloomukasvatusest vanematelt ja kodust ning isad pühendavad laste kasvatamisele peaaegu sama palju tähelepanu kui emad.

⁵ Kogu seksuaalkasvatus saadakse kodus vanematelt või seaduslikelt eestkostjalt. Moraaliõpetust pakuvad puhkevaheaegadel koolitöökodade õpetajad, kuid usuõpetuse andmist loetakse vanemate ainuõiguseks, sest religiooni peetakse koduse elu lahutamatuks osaks. Puhtalt religiooset haridust antakse väljaspool kodu ainult filosoofiatemplices, sest selle rahva seas ei ole Urantia kirikute taolisi pelgalt usulisi institutsioone välja kujunenud. Religioon on nende filosoofias seotud püüdega õppida Jumalat tundma ja avaldada armastust oma kaaslaste vastu nende teenimise kaudu, kuid see religioosne staatus ei ole planeedi teiste rahvastega võrreldes tüüpiline. Selle rahva jaoks on religioon nii jäägitult perekondlik asi, et religioosseteks kogunemisteks ei ole spetsiaalseid avalikke kohti ette nähtud. Poliitiliselt on kirik riigist täiesti eraldi, nagu urantialased tavatsevad öelda, kuid imelikul moel kattuvad religioon ja filosoofia osaliselt.

⁶ Veel kakskümmend aastat tagasi olid vaimsed õpetajad (võrreldavad Urantia pastoritega), kes külastavad regulaarselt iga perekonda ja kontrollivad lapsi, et näha, kas vanemad on neid õigesti õpetanud, valitsuse järelevalve all.

Nüüd alluvad need vaimsed nõuandjad ja kontrollid asja-loodud Vaimse Progressi Sihtasutusele, mis on vabatahtlike annetustega toetatav institutsioon. Võimalik, et see institutsioon jääb muutumatuks kuni Paradiisi Kohtumõistja-Poja saabumiseni.

⁷ ¶ Lapsed on seaduslikult oma vanemate vastutusel kuni viieteistkümnepäevaseks saamiseni, mil neile omistatakse esimest korda pidulikult tsiviilvastutus. Pärast seda korraldatakse neile veel viis korda iga viie aasta järel samasugune avalik tseremoonia, millega vähendatakse nende kohustusi vanemate ees ning antakse neile uued tsiviil- ja ühiskondlikud kohustused. Valimisõigus saadakse kahekümneaastaselt, õigus ilma vanemate nõusolekuta abielluda aga alles kahekümne viie aastasel; kolmekümneaastaseks saades peavad lapsed kodunt lahkuma.

⁸ Abielu- ja lahutusseadused on kogu riigis ühesugused. Enne kahekümneaastaseks saamist — siis omandatakse kodanikuõigused — abielluda ei lubata. Abiellumisluba antakse alles aasta pärast abiellumiskavatsusest teatamist ning kui pruut ja peigmees on mõlemad esitanud tunnistuse, mis tõendab, et nad on lapsevanematekoolis abielukohustuste täitmise kohta korraldust õpetust saanud.

⁹ Lahutusseadused on mõnevõrra leebemad, kuid lapsevanematekohtud annavad lahkumiseks loa alles aasta pärast vastava taotluse registreerimist ning sellel planeedil on aasta tunduvalt pikem kui Urantia. Vaatamata lahutusseaduste lihtsusele esineb seal lahutusi praegu kümme korda vähem kui Urantia tsiviliseeritud rahvastel.

4. HARIDUSSÜSTEEM

¹ Haridus on viie- kuni kaheksateistkümnepäevaseks õpilastele mõeldud kolledžiselsetes koolides kohustuslik ning poisid ja tüdrukud õpivad koos. Need koolid on Urantia koolidest vägagi erinevad. Seal pole klassiruumi, korraga õpitakse vaid üht ainet ja pärast esimest kolme aastat saavad kõik õpilased abiõpetajateks ja hakkavad endast nooremaid õpetama. Raamatutest hangitakse vaid informatsiooni, mis aitab lahendada koolitöökodades ja -farmides tekkinud probleeme. Neis töökodades valmistatakse enamik mandril kasutatavast mööblist ja paljud mehhanismid — praegu on suur leiutiste ja mehhaniseerimise ajajärk. Iga töökoja kõrval on avatud raamatukogu, kus õpilane saab vajalikke teatmeteoseid kasutada. Ka põllumajandust ja taimekasvatust õpetatakse kogu õppeperioodi jooksul kohalike koolide juurde kuuluvates suurtes farmides.

² ¶ Nõrgamõistustele õpetatakse ainult põllumajandust ja loomakasvatust ning nad peavad veetma kogu elu erilistes hoolduskolooniates, kus sugupooled teineteisest laste sigitamise vältimiseks eraldatakse — paljunemine on kõigile alanormaalsetele keelatud. Neid piiravaid meetmeid on rakendatud juba seitsekümmend viis aastat, kolooniasse määramise otsustavad lastevanemate kohtud.

³ ¶ Kõik elanikud võtavad endale aastas ühe kuu puhkust. Kolledži-eesetsetes koolides toimub õppetöö aasta

kümnest kuust üheksal ning puhkus veedetakse koos vanemate või sõpradega reisides. Need reisid kuuluvad lapsevanemate haridusprogrammi ja jätkuvad kogu elu, nendeks kulutusteks kogutakse raha samamoodi kui vanaduskindlustuseks.

⁴ Veerand õppeajast on pühendatud mängudele — võistlusspordile. Nende võistluste tulemusena liiguvad õpilased kohalikult tasemelt edasi osariigi ja regiooni tasemele ning lõpuks üleriigilistele oskuste- ja vaprusproovidele. Ka kõnekunsti ja muusika ning teadus- ja filosoofiaalased võistlused köidavad õpilasi madalaimatest sotsiaalsetest rühmadest kuni üleriigiliste võistlusteni.

⁵ Koolivalitsus on moodustatud riigivalitsuse eeskujul ning koosneb kolmest omavahel kooskõlastatud harust, kusjuures õpetajaskond kuulub kolmandasse ehk nõuandvasse seadusandlikku ossa. Hariduse põhieesmärk sellel mandril on teha igast õpilasest iseennast ülalpidav kodanik.

⁶ Iga kolledžielise koolisüsteemi kaheksateistkümnepäevaseks lõpetanud noor on oskustööline. Seejärel algab kas täiskasvanukoolis või kolledžis raamatute uurimine ja eriteadmiste omandamine. Kui tark õpilane lõpetab oma töö ennetähtaegselt, saab ta ajapreemia ja vahendid mõne enda kavandatud lemmikprojekti teostamiseks. Kogu haridussüsteem on kavandatud üksikisikule küllaldase koolituse andmiseks.

5. TOOTMISE KORRALDUS

¹ Tööstuse olukord on sellel rahval ideaalist kaugel: tööandjate ja -võtjate vahel on ikka veel probleeme, kuid mõlemad on kohanemas siira koostöö kavaga. Sellel ainulaadsel mandril saavad töötajad üha enam kõigi tööstus- ja kontsernide aktsionärideks, igast arukast töolisest on saamas järk-järgult väikekapitalist.

² Sotsiaalsed vastuolud on vähenemas ja hea tahe kiiresti kasvamas. Orjuse kaotamine (enam kui sada aastat tagasi) ei ole tekitanud tõsisid majandusprobleeme, sest see ümberkorraldus teostati järk-järgult, vabastades igal aastal kaks protsenti orjadest. Orjad, kes tegid intellektuaalsed, füüsilised ja moraalsed katsed rahuldavalt läbi, võeti riigi kodanikeks. Paljud arenenumad orjad olid sõjavangid või sõjavangide lapsed. Viimased vähemarenenud orjad saadeti maalt välja umbes viiskümmend aastat tagasi ja viimasel ajal tegeldakse mandunud ning paheliste rahvakihtide arvukuse vähendamisega.

³ ¶ See rahvas on viimasel ajal välja arendanud uued meetodid majandusalaste arusaamatuste lahendamiseks ja majanduslike kuritarvituste kaotamiseks, mis on varasematest tunduvalt paremad. Vägivalla kasutamine isiklike või majanduslike lahkkelide lahendamisel on keelatud. Palka, kasumit ja muid majandusküsimusi ei reguleerita järgalt, kuid need alluvad üldistele majandusseadustele; kõik majandusalased vaidlused lahendatakse majanduskohtutes.

⁴ Majanduskohtud on tegutsenud vaid kolmkümmend aastat, kuid töötavad vägagi tulemuslikult. Uusima korra kohaselt tunnistavad majanduskohtud nüüd kolme liiki seaduslikke sissetulekuid:

⁵ 1. seaduslikud intressimäärad investeeritud kapitalilt;

⁶ 2. piisavalt kõrge ajatööpalk majandustegevuses rakendatud oskuste eest;

⁷ 3. rahuldav ja õiglane tükitöötasu.

⁸ ¶ Tasu määratakse alguses lepinguga, aga kui tekib oht, et toodang ajutiselt väheneb, siis väheneb proportsionaalselt ka tasu. Pärast seda loetakse kõik määratud tasu ületavad tulud dividendideks, mis jagatakse proportsionaalselt kõigi kolme, kapitali, oskuste ja töö, vahel.

⁹ ¶ Regioonide juhid korrigeerivad iga kümne aasta tagant igapäevase seadusliku tasulise tööaja pikkust ja määravad selle uuesti. Praegu kehtib viiepäevane töönädal, millest neli päeva töötatakse ja viies päev pühendatakse mängudele. Tööpäev kestab kuus tundi ja nagu õpilased, nii ka töötajad saavad aasta kümnest kuust ühe puhkuseks. Puhkus veedetakse tavaliselt reisides ja et alles hiljuti on leiutatud uued transpordivahendid, kaldub rahvas üldse palju reisima. Kliima on reisimiseks soodne umbes kaheksa kuud aastas ja kõik võimalused kasutatakse ära.

¹⁰ ¶ Kakssada aastat tagasi domineeris majanduses täielikult kasumimotiiv, ent tänapäeval on see kiiresti asendumas teiste ja kõrgemate stiimulitega. Sellel mandril valitseb äge konkurents, kuid see on kandunud suures osas majandusest mängudesse, oskuste ja teaduslike ning intellektuaalsete saavutuste omandamisse. Sotsiaalkindlustuses ja riigiteenistuses on see aga kõige tugevam. Avalik teenistus on kiiresti muutumas rahva põhiliseks eesmärgiks, mille poole püüelda. Mandri rikkaim mees töötab kuus tundi päevas oma masinatöökoja kontoris ja kiirustab siis kohalikku riigiteenistujate kooli, kus püüab omandada õigust töötada avalikus teenistuses.

¹¹ Töö muutub sellel mandril üha auväärsemaks ja kõik füüsiliselt terved kodanikud töötavad kaheksateistkümnendast eluaastast alates kas kodus, farmis, mõnes tunnustatud majandusharus, avalikel töödel, kus rakendatakse ajutiselt töötuks jäänud inimesi, või sunnitööliste korpuses kaevandustes.

¹² Selle rahva seas on hakanud arenema ka uut tüüpi sotsiaalne vastikustunne — vastikus nii jõudeoleku kui ka teenimatu rikkuse vastu. Aegamööda, kuid kindlalt ületatakse masinatöö orjus. Ka need inimesed võitlesid kunagi poliitilise vabaduse ja hiljem majandusliku iseseisvuse eest. Nüüd hakkavad nad mõlemast rõõmu tundma ning lisaks sellele hindama ka oma väljateenitud vaba aega, mille saab pühendada üha täielikumale eneseteostusele.

6. VANADUSKINDLUSTUS

¹ See rahvas teeb otsustavaid pingutusi eneseväärikust hävitavat tüüpi heategevuse asendamiseks väärikate valitsuse tagatud garantiidega vanuritele. Igale lapsele kindlustatakse haridus ja igale inimesele töö, seepärast saab niisugust kindlustussüsteemi pödurate ja vanade kaitsmiseks edukalt ülal pidada.

² Selle rahva seas peavad kõik kuuekümne viie aastaselt tasulisest tööst taanduma, kui riigi tööameti ülem ei anna neile luba kuni seitsmekümneaastaseks saamiseni tööle jääda. See vanusepiir ei kehti riigiteenistujate ja filosoofide suhtes. Füüsilise puudega või alatiseks invaliidistunud igas vanuses inimesed võib pensionisaajate hulka arvata kohutu korraldusega, millele kirjutab alla ka regionaalvalitsuse pensioniameti ülem.

³ ¶ Vanaduspensiononi maksmiseks saadakse raha neljast allikast:

⁴ 1. föderaalvalitsus kasseerib selleks iga kuu ühe päeva tulu ja selles riigis töötavad kõik inimesed;

⁵ 2. pärandused — paljud rikkad kodanikud jätavad selleks otstarbeks raha;

⁶ 3. riigi kaevandustes tehtava sunnitöö tulud. Kogu sunnitöö kasum, mis jääb üle sunnitööliste ülalpidamisest ja nende pensionideks kõrvalepandud summadest, antakse pensionifondi;

⁷ 4. loodusressurssidest saadav tulu. Kogu mandri loodusrikkused on föderaalvalitsuse hoole all ja neist saadavat tulu kasutatakse ühiskonna huvides, näiteks haiguste ärahoidmiseks, geeniuuste õpetamiseks ja eriti lootustandvate isikute kulutuste katmiseks riigiteenistujate koolides õppimise ajal. Pool loodusressurssidest saadavast tulust eraldatakse vanaduspensionifondi.

⁸ ¶ Kuigi riigi ja regioonide kindlustusfondid pakuvad palju eri liiki kindlustuskaitset, tegeleb vanaduspensioniga kümne regionaalse osakonna kaudu siiski ainult föderaalvalitsus.

⁹ Neid riiklikke fonde on juba pikka aega ausalt hallatud. Peale riigireetmise ja mõrva määravad kohtud kõige rangemaid karistusi just ühiskonna usalduse reetmise eest. Sotsiaalset ja poliitilist ebalojaalsust peetakse praegu kõige jäledamaks kuriteoks.

7. MAKSUSTAMINE

¹ Föderaalvalitsus toimib isalikult ainult vanaduspensionide haldamisel ja andeka ning loova algupära soodustamisel; osariigi valitsus on üksikkodanikest veidi rohkem huvitatud, kohalik valitsus aga palju isalikum või sotsialistlikum. Linn (või mõni selle osa) tegeleb näiteks tervishoiu, sanitaartingimuste, ehituseeskirjade, heakorra, veevarustuse, valgustuse, kütte, vaba aja veetmise võimaluste, muusika ja side küsimustega.

² Kogu tootmises pööratakse kõige enam tähelepanu tervishoiule: teatavaid füüsilise heaolu aspekte peetakse majanduse ja ühiskonna eesõigusteks, kuid isiklikud ja oma pere terviseprobleemid on vaid isiklikud küsimused.

Meditsiini alal, nagu ka kõigis teistes puhtisiklikes küsimustes, kavatseb valitsus üha enam sekkumast hoiduda.

³ ¶ Linnadel pole maksustamisõigust ning ei tohi võlgadesse sattuda. Linnad saavad riigikassast iga elaniku kohta teatava summa ja peavad täiendama seda tulu oma sotsiaalsete ettevõtete tuludest ning mitmesuguse äritegevuse litsentside müügist.

⁴ Linna käsutuses on kiirtranspordivahendid, mis võimaldavad linnapiire tunduvalt avardada. Tuletõrjemeiteid toetatakse tuletõrje- ja kindlustusfondidest ning kõik hooned nii linnas kui ka maal on tulekindlad — on olnud üle seitsmekümne aasta.

⁵ Linna määratud korraldajad ei ole, politseijõude peavad ülal osariigi valitsused. Selle osakonna töötajad värvatakse peaaegu täielikult kahekümne viie kuni viiekümneaastaste vallaliste meeste seast. Enamikus osariikides võetakse poissmeestelt üsna kõrget maksu, mis kõigile politseis töötavatele meestele tagastatakse. Politseijõudusid on osariikides praegu keskmiselt kümme korda vähem kui viiskümmend aastat tagasi.

⁶ ¶ Saja suhteliselt vaba ja suveräänse osariigi maksusüsteemidel pole peaaegu midagi ühist, sest mandri erinevates osades on väga erinevad majanduslikud ja muud tingimused. Iga osariigi põhiseaduses on kümme sätet, mida saab muuta ainult föderaalse ülemkohtu nõusolekul ning üks neist keelab võtta mis tahes vara väärtuselt aastas üht protsenti ületavat maksu; elamukrundid on nii linnas kui ka maal maksust vabastatud.

⁷ Föderaalvalitsus ei või võlgu võtta ja iga osariik tohib laenu võtta alles pärast seda, kui kolm neljandikku elanikkonnast on referendumil sellega nõustunud; see nõue ei kehti sõja ajal. Et föderaalvalitsus ei saa võlgu võtta, on Riiklikul Kaitsenõukogul õigus sõja korral osariikidelt vastavalt vajadusele raha, inimesi ja vahendeid nõuda. Ent ükski laenuperiood ei tohi olla pikem kui kaksikümmend viis aastat.

⁸ ¶ Föderaalvalitsuse ülalpidamiseks saadakse tulu viiest allikast:

⁹ 1. *importilõiv*. Kõik importkaubad maksustatakse eesmärgiga kaitsta mandri elatustaset, mis on tunduvalt kõrgem kui üheski teises planeedi riigis. Need tariifid määrab kõrgeim majanduskohus pärast seda, kui majanduskongressi mõlemad kohad on ratifitseerinud majandusülemas soovitusel, majandusülem määratakse ametisse nende kahe seadusandliku organi ühise otsusega. Kõrgema majanduskoja valivad töötajad, alamkoda valitakse kapitali alusel;

¹⁰ ¶ 2. *honorar*. Föderaalvalitsus ergutab leiutamist ja originaalteoste loomist kümnes regionaalses laboratooriumis, mis abistavad iga liiki geeniusi — kunstnikke, kirjanikke ja teadlasi — ja kaitsevad nende autoriõigusi. Vastutasuks võtab valitsus poole kõigi leiutiste ja loometeoste müügikasumist, olgu tegemist masinate, raamatute, kunstiteoste, taimede või loomadega;

¹¹ ¶ 3. *pärandimaks*. Föderaalvalitsus võtab sõltuvalt päranditombu suurusest ja muudest tingimustest ühe- kuni viiekümneprotsendilist astmelist pärandimaksu;

¹² ¶ 4. *sõjatehnika*. Valitsus teenib sõja- ja mereväetehnika rendileandmisest äri- ja puhkeotstarbeliseks kasutamiseks üsna suuri summasid;

¹³ ¶ 5. *loodusressursid*. Loodusressurssidest saadav tulu, kui seda ei kasutata täielikult föderaalriikluse hartas määratud konkreetseteks otstarveteks, antakse üle riigikassasse.

¹⁴ ¶ Föderaalvalitsusele määratud summade kohta, välja arvatud Riikliku Kaitsenõukogu poolt sissenõutavad summad, algatatakse eelnõu seadusandlikus ülemkojas; kui alamkoda annab neile oma nõusoleku ja riigijuht need kinnitab, siis jõustab sajaliikmeline föderaalne eelarvekomisjon need lõplikult. Selle komisjoni liikmed nimetatakse osariikide kuberneride poolt ja valitakse osariikide seadusandlike kogude poolt ametisse kahekümne neljaks aastaks, kusjuures iga kuue aasta järel valitakse veerand liikmeskonda. Iga kuue aasta tagant valib see organ kolmveerandilise häälteenamusega ühe enda hulgast esimeheks, kellest saab ka föderaalse riigikassa direktor-kontrolör.

8. ERIKOLLEDŽID

¹ Lisaks kohustuslikule baasharidusprogrammile, mis hõlmab viie- kuni kaheksateistkümnepäevast lapsed, on olemas erikoolid.

² 1. *Riigiteenistujate koolid*. Neid on kolme liiki: riigi-, regionaal- ja osariigikoolid. Riigi valitsusasutused on jagatud kolme alarühma. Esimene avaliku teenistuse alajaotus tegeleb põhiliselt üldise riigivalitsemisega ja kõik sellesse rühma kuuluvad ametnikud peavad olema lõpetanud riigiteenistujate kooli nii regiooni kui ka riigi tasemel. Regionaalse riigiteenistujate kooli lõpetanud võivad töötada poliitilisel, valitaval või määrataval ametikohal teises alajaotuses, täites regiooni juhtimise ja osariigi valitsusega seotud ülesandeid. Kolmandasse alajaotusse kuuluvad regioonivalitsused ja osariikide valitsused. Kolmas alajaotus hõlmab osariigiga seotud ülesandeid ning neilt ametnikelt nõutakse vaid riigiteenistuja osariigikraadi. Ametnike neljandal ja viimasel alajaotusel ei pea riigiteenistuja kraadi olema, sest neisse ametitesse töötajaid ainult määratakse. Need on vähemtähtsad abi, sekretäri ja tehnilised ametikohad, mida valitsusorganites täidavad mitmesuguste õpetatud kutsealade esindajad.

³ 2. Alamkohtute ja osariigikohtute kohtunikel on osariigi riigiteenistujate kooli kraad. Sotsiaal-, haridus- ja majandusküsimuste kohtute kohtunikel on regionaalse kooli kraad. Föderaalse ülemkohtu kohtunikel peab olema kõigi nende riigiteenistujate koolide kraadid.

⁴ ¶ 3. *Filosoofiakoolid*. Need koolid kuuluvad filosoofiategemiste juurde ja tegelevad suuremal või vähemal määral religiooni kui ühiskondliku tegevusega.

⁵ ¶ 4. *Teadusasutused*. Need erialakoolid on seotud rohkem majanduse kui haridussüsteemiga ning jagunevad viieteistkümnepäevast rühma.

⁶ ¶ 5. *Kutsealase väljaõppe koolid.* Need erikoolid annavad erialase koolituse kaheteistkümne erineva kutseala omandamiseks.

⁷ ¶ 6. *Sõja- ja mereväekoolid.* Need asuvad riigi keskuse lähedal ja kahekümne viies rannikul paiknevas armeekeskuses ning on pühendatud kaheksateistkümne-kuni kolmekümneaastaste vabatahtlike sõjalisele väljaõppele. Enne kahekümne viie aastaseks saamist on neisse koolidesse astumiseks vajalik vanemate nõusolek.

9. ÜLDISE HÄÄLEÕIGUSE SÜSTEEM

¹ Kuigi kõigisse riigiametitesse võivad kandideerida ainult osariigi, regiooni või föderalse riigiteenistujate kooli lõpetanud, on riigi juhid avastanud ikka ja jälle üldise valimisõiguse süsteemis tõsiseid puudusi ja umbes viiskümmend aastat tagasi lülitati põhiseadusesse korrigeeritud hääletamissüsteem, mis hõlmab järgmisi põhimõtteid:

² 1. Igal vähemalt kahekümneaastasel mehel ja naisel on üks hääl. Selle vanuseni jõudes peab iga kodanik astuma kahe hääletamisrühma liikmeks: esimesse rühma astutakse oma majandusliku tegevuse alusel — tootmine, õpitud kutseala, põllumajandus või kaubandus; teise rühma poliitiliste, filosoofiliste ja sotsiaalsete suundumuste järgi. Seega kuuluvad kõik töötajad mõnda majanduslikku valimisõigusrühma ja neid kutsealarühmi nagu ka mittemajanduslikke ühendusi juhitakse umbes samamoodi kui riiki, milles võim on jagatud kolmeks. Oma kuuluvust neisse rühmadesse saab muuta vaid iga kaheteistkümne aasta järel.

³ ¶ 2. Osariigi kuberneri või regiooni juhi nimetatud ja regiooni ülemnõukogu volitatud isikutele, kellel on ühiskonna ees olulisi teeneid või kes on valitsuse teenistuses erakordset tarkust ilmutanud, võib anda lisahääli, aga mitte sagedamini kui viie aasta tagant ning mitte üle üheksa hääle. Mitme hääle omaniku maksimaalne häälte arv on kümme. Selliselt, austades suurema poliitilise jõuga, avaldatakse tunnustust teadlastele, leiduritele, õpetajatele, filosoofidele ja vaimsetele juhtidele. Neid kõrgeid kodanikuprivileege annavad osariikide ja regioonide ülemkohtud peaaegu samamoodi nagu erikolledžid omistavad kraade ning nende saajad lisavad uhkusega need aumärgid koos teiste aukraadidega oma isiklike saavutuste loetelusse.

⁴ ¶ 3. Kõik kaevandustesse sunnitööle määratud isikud ja maksutuludest ülalpeetavad riigiteenistujad jäetakse nende teenistuse ajaks valimisõigusest ilma. See ei kehti vanurite kohta, kes jäävad pensionile kuuekümne viie aastastelt.

⁵ ¶ 4. Valimisõigust on viit liiki vastavalt viimasel viiel aastal makstud keskmisele maksusummale. Kõrgete maksude maksjatele on lubatud kuni viis lisahäält. Need lisahääled antakse sõltumatult kõigist muudest tunnustustest, kuid ühelgi isikul ei tohi olla mingil juhul üle kümne hääle.

⁶ ¶ 5. Selle valimisõigussüsteemi vastuvõtmise ajal loobuti territoriaalsest valimissüsteemist ja mindi üle majanduslikule ehk funktsionaalsele süsteemile. Kõik kodanikud hääletavad nüüd elukohast olenemata kui majanduslike, sotsiaalsete või kutsealarühmade liikmed. Selliselt koosneb valijaskond tihendatud, ühtsetest ja arukatest rühmadest, kes valivad vastutusrikastes ametitesse valitsuses vaid oma parimaid esindajaid. Sellel funktsionaalsel ehk rühmavalimisõiguse süsteemil on ainult üks erand: föderaalvalitsuse juhi valimine toimub iga kuue aasta järel üldriikliku hääletamise teel ja iga kodanikul on ainult üks hääl.

⁷ ¶ Seega rakendavad kodanikkonna majanduslikud, kutseala-, intellektuaalsed ja sotsiaalsed rühmitused oma valimisõigust kõigil puhkudel, välja arvatud valitsusjuhi valimisel. Ideaalne osariik on orgaaniline tervik ja iga vaba ning arukas kodanikerühm kuulub elutähtsa ja funktsioneeriva elundina valitsuse üldisesse organismi.

⁸ Riigiteenistujate koolidel on õigus esitada osariigi kohtusse hagi vaimse puudega, logeleva, ükskõikse või kriminaalse isiku valimisõigusest ilmajätmiseks. See rahvas mõistab, et kui viiskümmend protsenti elanikkonnast on alaarenenud või vaimse puudega ja omab valimisõigust, siis on riik hukule määratud. Nad usuvad, et keskpärase domineerimine toob igale rahvale kaasa languse. Hääletamine on kohustuslik ja kõigile, kes ei lähe hääletama, määratakse suur trahv.

10. KURITEGEVUSE PIIRAMINE

¹ Selle rahva meetodid kuritegevuse, nõrgamõistuslikkuse ja mandumise piiramiseks on küll enamikule urantialastele mõnes suhtes meelepärased, kuid teisalt kahtlemata ka šokeerivad. Tavalised kurjategijad ja vaimse puudega inimesed saadetakse eraldi kummalegi sugupoolele ettenähtud põllumajanduslikesse kolooniatesse, mis peavad end ise ülal ning teenivad ka kasumit. Korduvalt tõsisemaid kuritegusid sooritanud kurjategijad ja ravimatud vaimuhaiged määrab kohus surma gaasikambris. Ka paljusid muid kuritegusid peale mõrva ja valitsuse usalduse reetmise karistatakse surmanuhtlusega ning õigusemõistmine toimub vääramatult ja kiiresti.

² See rahvas on jõudmas õigusemõistmise negatiivsest ajastust positiivsesse. Viimasel ajal on jõutud nii kaugele, et püütakse kuritegusid vältida sel teel, et määratakse need, keda peetakse potentsiaalseteks mõrvariteks ja rasketeks kurjategijateks, eluaegsesse vangistusse kinnisesse kolooniasse. Kui karistusallused näitavad üles paranemise märke, võib nad katseajaga või päriks vabastada. Sellel kontinendil on mõrvasid üheksakümmend üheksa protsenti vähem kui teistes riikides.

³ Inimese kujunemist kurjategijaks või vaimuhaigeks on püütud vältida juba enam kui saja aasta jooksul ja tulemused on üsna rõõmustavad. Vaimuhaigetele ei ole vangilaid ega haiglaid. Üks põhjus on see, et nende hulk moodustab ainult umbes kümme protsenti Urantia omast.

11. SÕJALINE VALMISOLEK

¹ Föderaalsete sõjakoolide lõpetanud võib Riikliku Kaitsenõukogu esimees määrata „tsivilisatsiooni valvuriteks”, kes teenivad vastavalt oma võimetele ja kogemustele seitsmes erinevas auastmes. Selle nõukogu kakskümmend viis liiget määratakse kõrgeimate lapsevanemate, haridus- ja majanduskohtute poolt föderaalse ülemkohtu kinnitusel ja seda juhivad ametikohustuste alusel sõjaliste küsimuste koordineerimise staabiülem. Kõik liikmed teenivad kuni seitsmekümne aastaseks saamiseni.

² Need ametisse määratud isikud õpivad neli aastat kestvatel kursustel, kus nad omandavad alati ka mingi eriala või kutse. Sõjaline koolitus ei toimu kunagi ilma sellega kaasneva majandusliku, teadusliku või erialase koolitusega. Nelja-aastase sõjalise koolituse käigus omandab iga indiviid poole tavalise kutsealakooli kursusest, kus õpitakse samuti neli aastat. Professionaalsete sõjaväelaste klassi tekkimist välditakse sellega, et paljudele meestele antakse see võimalus end elatada koos tehnilise või kutsealase koolituse esimese poolega.

³ Rahuajal on armeeteenistus täiesti vabatahtlik ja kõigisse väeosadesse värvatakse neljaks aastaks, mille jooksul iga mees õpib lisaks sõjalise taktika omandamisele veel mingit konkreetset ala. Kesksetes sõjakoolides ja kahekümne viies mandri äärealadel paiknevas treeninglaagris on üks põhierialasid muusika. Majanduse mõõnaperioodidel suunatakse tuhanded töötud automaatselt mandri sõjaliste kaitserajatiste loomisele maismaal, merel ja õhus.

⁴ ¶ Kui sellel rahval on kaitseks ümbritsevate vaenulike rahvaste rünnakute vastu võimas armee, tuleb nende auks märkida, et nad ei ole neid sõjalisi ressursse enam kui saja aasta jooksul sõjaliseks pealetungiks kasutanud. Nad on juba nii tsiviliseeritud, et võivad energiliselt tsivilisatsiooni kaitsta, sattumata kiusatusse kasutada oma sõjalist jõudu kallaletungiks. Pärast ühtse mandririigi loomist pole kodusõdu toimunud, kuid kahe viimase sajandi jooksul on see rahvas pidanud lahendama üheksa ägedat kaitses nõudnud konflikti, neist kolm maailma võimsate riikide tugevate konföderatsioonide vastu. Kuna see riik suudab end vaenulike naabrite rünnakute eest piisavalt kaitsta, pöörab ta palju rohkem tähelepanu riigiteenistujate, teadlaste ja filosoofide koolitamisele.

⁵ Kui ülejäänud maailmaga ollakse parajasti rahuja-lal, rakendatakse kõiki mobiilseid kaitsemehhanisme üsna täielikult kaubanduses, majanduses ja puhkeotstarbeks.

Kui kuulutatakse sõda, mobiliseeritakse terve rahvas. Kogu sõjaaja peavad kõik majandusharud maksma sõjamakse ja kõigi sõjaministeeriumide juhid lülitatakse valitsuskabinetti.

12. TEISED RAHVAD

¹ Kuigi selle ainulaadse rahva ühiskond ja valitsus on Urantia rahvastega võrreldes paljuski kõrgemal tasemel, tuleb märkida, et teiste mandrite (neid on sellel planeedil üksteist) valitsused on Urantia arenenumate rahvaste valitsustest kindlasti vähem arenenud.

² See arenenud valitsus kavatses praegu vähemarenenud rahvastega suursaadikute tasemel suhted sisse seada ja üks suur usujuht on teatanud esmakordselt, et saadab nende naaberrahvaste sekka misjonärid. Me kardame, et nad teevad sama vea, mille on teinud nii paljud, kes on püüdnud teistele rahvastele oma kõrgemat kultuuri ja religiooni peale sundida. Kui see arenenud kultuuriga mandrirahvas saaks minna ja naaberrahvaste parima osa kaasa tuua, neile haridust anda ja nad oma pimedusega löödud vendade juurde kultuurisaadikutena tagasi saata, oleks see kogu maailmale suur õnnistus! Muidugi, kui Kohtumõistja-Poeg varsti selle arenenud rahva juurde saabuks, võiks selles maailmas kiiresti imelisi asju juhtuda.

³ ¶ Jutustasime teile eriloal sellest naaberplaneedist eesmärgiga Urantia tsivilisatsiooni edasi viia ja valitsussüsteemi arengut kiirendada. Võiksime jutustada veel paljustki muust, mis urantialasi kahtlemata huvitaks ja põnevust tekitaks, kuid meile on antud luba teile just nii palju ilmutada.

⁴ ¶ Urantialased peaksid aga arvestama, et nende sõsarsfääril Satania peres ei ole olnud õnne ei Paradiisi Poe-gade kohtumõistmis- ega annetumissmissiooni vastu võtta. Urantia rahvaste vahel ei ole ka selliseid suuri kultuurilisi erinevusi, mis eraldavad seda mandrirahvast teistest sama planeedi rahvastest.

⁵ Tõe Vaimu väljavalamine loob vaimsed alused suurte saavutuste teostamiseks annetumismaailma inimsoo huvi-des. Seetõttu on Urantia palju paremini valmis peagi moodustama planeedivalitsust koos selle seaduste, mehhanismide, sümbolite, tavade ja keelega, mis aitaksid nii suuresti kaasa ülemaailmse rahu loomisele seadustega ning viiksid tõelise vaimsete püüdluste ajajärgu koidikule kunagi tulevikus. See ajajärk on planeedile lävi astumaks utoopilistesse valguse ja elu ajajärkudesse.

⁶ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

KULTUURI mandumine ja vaimuvaesus Caligastia langemise ja sellele ühiskonnas järgnenud segaduse tagajärjel mõjutas Urantia rahvaste füüsilist ja bioloogilist seisundit vähe. Orgaaniline evolutsioon kulges omasoodu, üsna sõltumatult kultuurilisest ja moraalsest tagasilöögist, mis järgnes nii kiiresti Caligastia ja Daligastia rahulolematusele. Ja peaaegu nelikümmend tuhat aastat tagasi saabus planeedi ajaloos aeg, mil valvekorras olnud Elukandjad täheldasid, et puhtbioloogilise arengu poolest olid Urantia rassid jõudmas oma kõrgpunkti. Melkisedekid-hooldajad toetasid seda seisukohta ja olid meeldi nõus esitama koos Elukandjatega Edentia Kõigekõrgematele taotluse lasta Urantiat inspekteerida, saamaks luba bioloogiliste ülendajate, Ainelise Poja ja Tütrelähetamiseks Urantiale.

² See taotlus esitati Edentia Kõigekõrgematele, sest pärast Caligastia langemist ja ajutist võimuvaakumit Jerusemil kuulus Urantia nende otsese jurisdiktsiooni alla.

³ Planeeti saabus inspekteerima Tabamantia, detšimaal- ehk katsemaailmade seeria suveräänne inspektor, ja pärast rasside progressi uurimist soovitas ta Urantiale kinkida Ainelised Pojad. Veidi vähem kui sada aastat pärast seda saabusid Aadam ja Eeva, kohaliku süsteemi Aineline Poeg ja Tütar, kes alustasid oma rasket ülesannet — mässu tõttu arengus maha jäänud ja vaimsesse isolatsiooni määratud planeedi segaduste lahendamist.

1. NODIIDID JA AMADONIIDID

¹ Normaalsel planeedil kuulutaks Ainelise Poja saabumine harilikult suurt leiutiste, ainelise progressi ja intellektuaalse valgustatuse ajastu saabumist. Aadama-järgne ajastu on enamikule maailmadest suur teaduse ajajärk, kuid Urantial nii ei olnud. Kuigi planeedil elasid füüsiliselt arenenud rassid, kidusid hõimud metsluse ja moraalse paigalseisu sügavustes.

² Kümme tuhat aastat pärast mässu olid peaaegu kõik Vürsti valitsemisaja saavutused olematuks pühitud. Maailma rassid poleks olnud palju kehvas seisus ka siis, kui see eksiteele viidud Poeg poleks kunagi Urantiale tulnud. Dalamatia traditsioonid ja Planeedivürsti kultuur püsisid veel vaid nodiitide ja amadoniitide seas.

³ *Nodiidid* olid Vürsti kaaskonna mässajatest liikmed, kelle nimetus tulenes nende esimese juhi Nodi, Dalamatia kunagise tööstus- ja kaubanduskomisjoni esimehe nimest. *Amadoniidid* olid nende andoniitide järeltulijad, kes otsustasid Vanile ja Amadonile truuks jääda. Nimetus „amadoniit” on pigem kultuuriline ja religioosne kui rassi tähistav termin, rassi seisukohalt olid amadoniidid sisuliselt *andoniidid*. „Nodiit” on nii kultuuriline kui ka rassi tähistav termin, sest nodiidid olid Urantia kaheksas rass.

⁴ Nodiitide ja amadoniitide vahel valitses traditsiooniliselt vaen. See vaenulikkus kerkis pidevalt pinnale iga

kord, kui nende kahe rühma järeltulijad püüdsid mingit ühist ettevõtmist alustada. Ka hiljem, Eedeni asjatoimetustes, oli neil erakordselt raske rahulikult koos töötada.

⁵ Varsti pärast Dalamatia hävimist jagunesid Nodi pooldajad kolme suurde rühma. Keskmise rühm jäi üsna oma esialgse kodu lähedusse Pärsia lahte suubuvate jõgede ülemjooksul. Idapoolne rühm rändas Eelami mägismaale Eufrati orust idas. Läänepoolne rühm paiknes Süüria kirdepoolses osas Vahemere ääres ja sellega külgneval territooriumil.

⁶ Nodiidid olid sangikrassidega vabalt paari heitnud ja sigitanud võimekaid järeltulijaid. Ja mõned mässuliste dalamatlaste järglased ühinesid hiljem Vani ja tema ustavate poolehoidjatega Mesopotaamiast põhja pool paiknevatel aladel. Siin, Vani järve ja Kaspia mere lõunaosa ümbruses segunesid nodiidid amadoniitidega ning neid peeti „muistse aja vägimeesteks”.

⁷ Enne Aadama ja Eeva saabumist olid need rühmad, nodiidid ja amadoniidid, kõige arenenumad ja kultuursemad rahvad maakeral.

2. AIA PLANEERIMINE

¹ Enne Tabamantia inspekteerimist oli Van koos kaaslastega jutlustanud peaaegu sada aastat oma mägismaal asuvas maailma eetika ja kultuuri keskuses töötatud Jumala Poja, rassi ülendaja, tööõpetaja ja reeturliku Caligastia väärika järeltulija tulekust. Kuigi enamikul maailma tolle-aegsest elanikkonnast polnud niisuguse ettekuulutuse vastu peaaegu mingit huvi, võtsid Vani ja Amadoniga otseselt kokkupuutunud inimesed seda õpetust tõsiselt ja hakkasid kavandama töötatud Poja tegelikkude vastuvõtmist.

² Van jutustas oma lähimatele kaaslastele Aineliste Poegade elust Jerusemil. Ta rääkis, mida oli neist ise teadnud enne Urantiale saabumist. Ta teadis hästi, et need Aadamatel Pojad elasid alati lihtsates, kuid kaunites aedkodudes, ning tegi kaheksakümmend kolm aastat enne Aadama ja Eeva saabumist ettepaneku pühenduda nende tuleku kuulutamisele ja aedkodu ettevalmistamisele nende saabumiseks.

³ Oma mägismaal asuvast keskusest ja kuuekümmne ühe kaugemal asuva asula elanikest moodustasid Van ja Amadon enam kui kolmest tuhandest vabatahtlikust ja entusiastlikust töötajast koosneva korpuse, kes otsustasid pühalikul koosolekul pühenduda sellele missioonile — ettevalmistustele töötatud või vähemalt oodatud Poja tulekuks.

⁴ Van jagas oma vabatahtlikud sajakaks kompaniiks, määras igale neist kapteni ja kapteni abi, kes kuulus sidepidajana tema isiklikku kaaskonda, ning võttis Amadoni endale abiks. Komisjonid alustasid tõsist eeltööd ja aia asukohakomisjon suundus ideaalset paika otsima.

⁵ Kuigi Caligastia ja Daligastia olid suures osas kurjusejõust ilma jäetud, tegid nad siiski kõik võimaliku aia ettevalmistamistöö nurjamiseks ja takistamiseks. Ent nende

pahelisi mahhinatsioone korvas suures osas peaaegu kümne tuhande truu keskteelise ustav tegevus, kes töötasid väsimatult ettevõtmise edendamiseks.

3. AIA ASUKOHT

¹ Asukohakomisjon oli ära peaaegu kolm aastat ning tegi positiivse ettekande kolme võimaliku asukoha kohta: esimene oli saar Pärsia lahes, teine jõe ääres, seda kasutati hiljem teise aiana, kolmas pikk kitsas poolsaar, peaaegu saar, mis ulatus Vahemere idarannikult läände.

² Komisjon eelistas peaaegu üksmeelselt kolmandat varianti. See koht valitigi ja kahe aasta jooksul viidi maailma kultuuri keskus koos elupuuga üle sellele Vahemere poolsaarele. Vani ja tema kaaslaste saabudes lahkusid poolsaare elanikud peale ühe rühma rahumeelselt.

³ Sellel Vahemere poolsaarel oli tervislik kliima ja ühtlane temperatuur; kliima oli stabiilne tänu poolsaart ümbritsevatele mägedele ja asjaolule, et see piirkond kujutas endast tegelikult sisemere saart. Kuigi ümbritsevad mäed olid väga vihmased, sadas Eedenis harva. Ent Eedenis oli ulatuslik kunstlike niisutuskanalite võrk, tänu millele igal ööl „tõusis maast udu” aia taimestikku värskendama.

⁴ Rannajoon oli üsna kõrge, mandriga ühendas poolsaart kitsas riba, mis oli kitsaimas kohas vaid neljakümne kolme kilomeetri laiune. Aeda kastev suur jõgi voolas alla poolsaare kõrgemast osast ja suundus läbi poolsaare kaela itta mandrile ning sealt üle Mesopotaamia madalike teisele poole merre. Jökke suubus neli lisajõe, mis said alguse Eedeni poolsaare rannikumägedest, ja need ongi jõe „neli haru”, mis „Eedenist väljusid” ja mis hiljem aeti segi teist aeda ümbritsevate jõgedega.

⁵ Aeda ümbritsevates mägedes oli külluses vääriskive ja metalle, kuigi neile pöörati väga vähe tähelepanu. Valdav idee oli teha aiast paik, mis vääristaks aiandust ja edendaks põllumajandust.

⁶ Aiale valiti koht, mis oli tõenäoliselt kauneim oma- taoline kogu maailmas, ka kliima oli tol ajal ideaalne. Mitte kusagil mujal polnud paika, mis nii täiuslikult oleks sobinud selliseks botaaniliseks paradiisiks. Sellesse kohtumispaika kogunes Urantia tsivilisatsiooni koorekiht. Sellest väljapoole kaugemale jäi pime, harimatu ja metsik maailm. Eeden oli ainus särav paik Urantial, sealne loodus oli kaunis kui unelm ning sai peagi oivalise ja täiustatud maastiku hiilgavaks luuleteoseks.

4. AIA RAJAMINE

¹ Kui Ainelised Pojad, bioloogilised ülendajad, alustavad oma elu arengulises maailmas, nimetatakse nende elupaika sageli Eedeni aiaks, sest sellele on iseloomulik tähtkuju keskusmaailma Edentia lilleilu ja botaaniline ülevus. Van tundis neid tavasid hästi ja korraldas seetõttu nii, et aia jaoks anti kogu poolsaar. Karjapidamine ja loomakasvatus otsustati viia poolsaarega külgnevale mandrile. Loomariigist jäeti parki ainult linnud ja mitmesugused kodustatud

liigid. Vani juhiste kohaselt pidi Eedenist saama aed ja ainult aed. Selle territooriumil ei tapetud kunagi ühtki looma. Kogu aia töötajate poolt ehitustööde ajal söödud liha saadi mandri karjadest.

² Esimene töö oli tellismüüri ehitamine poolsaare kaela ette. Kui see oli valminud, sai takistamatult alustada tegelikku tööd, maastiku kaunistamist ja elamu ehitamist.

³ Loomaaia rajamiseks ehitati põhimüürist veidi väljapoole väiksem müür; see oli vahepealne ala, kus elasid igat liiki metsloomad ja mis pakkus vaenulike rünnakute vastu täiendavat kaitset. Loomaaed jagati kaheteistkümneks suureks osaks ja nende vahelt viisid müüriga ümbritsetud teed aia kaheteistkümne värava juurde, keskel olid aga jõgi ning jõeäärsed karjamaad.

⁴ Aia ettevalmistamisel rakendati ainult vabatahtlikke töötajaid, palgalist tööjõudu ei kasutatud üldse. Enese elatamiseks harisid nad aeda ja hoolitsesid oma kariloomade eest, toitu annetasid ka ümbruskonna usklikud. See suur ettevõtmine viidi lõpule, vaatamata maailmas neil rahunutel aegadel valitsenud segadustele.

⁵ Kõik olid siiski väga pettunud, kui Van, kes ei teadnud oodatud Poja ja Tütre täpset saabumisaega, tegi ettepaneku õpetada selle ürituse jätkamisega seotud töid ka nooremale põlvkonnale, kui oodatud peaksid hiljem saabuma. Näis, nagu oleks Van sellega tunnistanud oma vähest usku; see tekitas rohkesti probleeme ja paljud lahkusid. Kuid Van jätkas oma ettevalmistusi, täites lahkunute kohad nooremate abilistega.

5. AED KUI KODU

¹ Eedeni poolsaare keskel asus Kõiksele Isale püstitatud kaunis kivitempel, aia pühamu. Põhja pool seati sisse halduskeskus, lõuna poole ehitati elamud töötajatele ja nende peredele, läänes eraldati maad oodatud Poja haridussüsteemis ettenähtud koolidele ja „hommiku poole Eedenit” ehitati elupaigad töötatud Pojale ning tema otsestele järglastele. Eedeni arhitektuurilistes projektides olid ette nähtud elamud ja piisavalt maad miljonile inimolendile.

² Aadama saabumise ajaks oli aiast valmis küll vaid veevand, kuid rajatud oli tuhandeid kilomeetreid niisutuskraave ning umbes kahekümne tuhande kilomeetri ulatuses sillutatud teid ja radu. Erinevates sektorites oli veidi üle viie tuhande telliskivihoone ja peaaegu loendamatu hulk puid ja taimi. Pargi igasse hoonerühma kuulus kõige rohkem seitse maja. Kuigi aia ehitised olid lihtsad, olid nad vägagi kunstipärased. Teed ja rajad olid hästi ehitatud ja haljastus suurepärase.

³ Aia sanitaarne kord oli tunduvalt eesrindlikum kui kõik muu seni samal alal tehtu Urantial. Eedeni joogivesi püsis tervislik tänu selle puhtuse säilitamiseks kehtestatud sanitaarnõuete rangele täitmisele. Nendele reeglitele käegalöömine tekitas alguses palju probleeme, kuid Van suutis oma kaaslastele järk-järgult selgeks teha, kui tähtis on hoida kõike kõrvalist aia veevarustusse sattumast.

⁴ Enne heitvee puhastussüsteemi rajamist oli eedenlastel tavaks kõik jäätmed ja kõdunevad materjalid hoolikalt

maha matta. Amadoni inspektorid tegid iga päev ringkäike, et võimalikke haiguste põhjusi leida. Urantialased mõistsid haiguste vältimise tähtsust taas alles hiljem, üheksateistkümnendal ja kahekümnendal sajandil. Enne Aadama valitsemiskorra lagunemist ehitati tellistest ja kaetud kanalisatsioonisüsteem, mis kulges müüride all ja suubus Eedeni jõgedesse rohkem kui poolteise kilomeetri kaugusel aia välimisest ehk madalamast müürist.

⁵ Aadama saabumise ajaks kasvas Eedenis enamik selle maailmanurga taimedest. Paljusid puuvilja-, teravilja- ja pähkliliike oli juba tunduvalt paremaks muudetud. Paljusid nüüdisaegseid köögi- ja teravilju kasvatati esmakordselt siin, kuid arvukad toiduviljade liigid läksid hiljem maailma jaoks kaduma.

⁶ Ligikaudu viis protsenti aiast oli eraldatud intensiivseks maaviljeluseks, viisteist protsenti oli osaliselt haritud ja ülejäänud osa jäetud kuni Aadama saabumiseni enam-vähem looduslikku olekusse, sest peeti paremaks viia pargi rajamine lõpule tema ideede kohaselt.

⁷ Selliselt valmistati Eedeni aeda ette töötatud Aadama ja tema saatjaskonna vastuvõtuks. See aed oleks teinud au ka täiustatud valitsuse ja normaalse juhtimisega maailmale. Adam ja Eeva olid Eedeni üldise plaaniga väga rahul, kuid tegid siiski oma isikliku eluaseme sisustamisel palju muudatusi.

⁸ Kuigi heakorratööd polnud Aadama saabumise ajaks veel lõppenud, oli see paik juba siis botaanilise ilu pärl, kuid peagi pärast Aadama Eedenisse saabumist omandas kogu aed uue vormi ning uued ilu ja suursugususe mõõtmed. Nii kaunist ja külluslikku näidisaiaandust ja -põllumajandust ei ole Urantial olnud ei enne ega pärast seda aega.

6. ELUPUU

¹ Aia templi keskele istutas Van kauavalvatud elupuu, mille lehed olid „terviseks rahvastele” ja mille viljad olid teda nii kaua maakeral elus hoidnud. Van teadis hästi, et kui Adam ja Eeva kord juba ainelisel kujul Urantiale on ilmunud, hoiab ka nende elu alal seesama Edentia kingitus.

² Süsteemide keskusmaailmades ei ole Ainelistel Poegadel vaja elupuust elatuda. Nad sõltuvad sellest füüsilist surematust andvast abivahendist vaid oma taasisikustumisel planeedil.

³ „Hea ja kurja tundmise puu” võib olla küll kõnekujund, paljusid inimkogemusi hõlmav sümbol, kuid „elupuu” ei olnud müüt: see oli tõeline ja püsis Urantial pikka aega. Kui Edentia Kõigekõrgemad kinnitasid Caligastia lähetamise Urantia Planeedivürstiks ja saja Jerusemi kodaniku saatmise tema haldusametnikeks, läkitasid nad Melkisedekitega planeedile ühe Edentia põõsa, millest kasvaski Urantial elupuu. Säärane intellektita elu pärineb tähtkuju keskuse sfääridel ning seda leidub ka kohalike ja superuniversumite keskusmaailmades, samuti Havona sfääridel, kuid mitte süsteemide keskusmaailmades.

⁴ Supertaim talletas endas teatavaid kosmoseenergiaid, mis olid loomse eksistentsi vananemist tekitavate ainete

vastumürgiks. Elupuu vili oli nagu ülikeemiline akumulaator, mille söömisel eritus sellest saladuslikul viisil universumi elupikendamisjõudu. See vahend oli Urantia tavalistele arenevatele olenditele täiesti kasutu, kuid eriomaiselt vajalik Caligastia kaaskonna sajale ainestunud liikmele ja sajale teisendatud andoniidile, kes olid andnud Vürsti kaaskonnale oma eluplasmat ja kellele anti vastutasuks seda elutäiendust, mis võimaldas neil kasutada elupuu vilja oma muidu sureliku elu piiramatuks pikendamiseks.

⁵ Vürsti valitsemisajal kasvas puu Isa templi keskmises ringikujulise õue mullas. Mässu puhkedes pani Van koos kaaslastega selle oma ajutises laagris keskest tuumast uuesti kasvama. Seejärel viidi Edentia põõsas nende pelgupaika mägedes, kus see teenis nii Vani kui ka Amadoni enam kui saja viiekümne aasta jooksul.

⁶ Kui Van ja tema kaaslased aeda Aadama ja Eeva tulekuks ette valmistasid, istutasid nad Edentia puu ümber Eedeni aeda, kus see kasvas taas teise Isale püstitatud templi keskses ringikujulises õues. Ja Adam ja Eeva sõid oma kahese füüsilise eluvormi ülalpidamiseks regulaarselt selle vilju.

⁷ Kui Ainelise Poja kavad nurjusid, ei lubatud Aadamal ja tema perel puu tuuma aiast ära viia. Eedenit rünnanud nodiitidele öeldi, et „nad saavad jumalateks, kui puu vilju söövad”. Nende suureks üllatuseks oli puu täiesti valveta. Nad sõid aastaid vabalt selle vilju, kuid ei tundnud mingit mõju: nad kõik olid oma maailma ainelised surelikud, kel puudus vilja täiendusena toimiv annetus. Nad vihastasid, et ei saanud elupuust mingit kasu, ja ühe nende sisesõja ajal hävisid nii tempel kui ka puu tulekahjus. Ainult kivimüür seisis seni, kuni aed hiljem üle ujutati. Nii hävis teine Isale püstitatud tempel.

⁸ Ja nüüd peab kõik lihalik Urantial loomulikkude elu ja surma teed kulgema. Adam, Eeva, nende lapsed ja lapselapsed koos oma kaaslastega — kõik hukkusid aja jooksul, ühinedes kohaliku universumi tõusukavaga, milles ainelisele surmale järgneb ülestõusmine eluasemeilmas.

7. EEDENI SAATUS

¹ Kui Adam oli esimesest aiast lahkunud, asusid sinna erinevatel aegadel elama nodiidid, kutiidid ja suntiidid. Hiljem sai sellest nende põhjapoolsete nodiitide asupaik, kes olid vastu koostööle adamiitidega. Pärast Aadama aiast lahkumist laastasid need madalamat liiki nodiidid poolsaart peaaegu neli tuhat aastat, siis vajus Vahemere idapoolne põhi seoses ümbritsevate vulkaanide ägedate purskete ja Sitsiilia Aafrikat ühendava maasilla üleujutamise-ga madalamaks, viies kogu Eedeni poolsaare vee alla. Samaaegselt selle tohutu üleujutusega kerkis Vahemere idapoolne rannikujoon tunduvalt. Nii kadus kõige kaunim looduslik paik, mis Urantial kunagi on olnud. Vajumine ei toimunud äkki, vaid kogu poolsaare täielikuks üleujutamiseks kulus mitusada aastat.

² Me ei arva, et aia kadumine oleks mingil viisil seotud jumalike kavade nurjumise või Aadama ja Eeva eksimustega. Me ei pea Eedeni üleujutust millekski muuks kui loo-

dusnähtuseks, kuid meile näib siiski, et aia vee alla vajumine oli ajastatud just ligikaudu selleks ajaks, kui violetne rass koondas jõude maailma rahvaste taastamistööks.

³ ¶ Melkisedekid soovitasid Aadamal rasside ülendamise ja segunemise programmi mitte käivitada enne, kui tema enda pere suurus jõuab poole miljonini. Aed polnud mõeldud adamiitide alaliseks koduks. Nad pidid saada uue elu saadikuteks kogu maailmale ja organiseerima omakasupüüdmatu annetumise maakera puudustkannatavatele rassidele.

⁴ Melkisedekite juhised Aadamale eeldasid, et ta moodustaks oma otseste poegade ja tütarde juhtimiseks rassi-, mandri- ja jaotuslikud keskused ning jagaks koos Eevaga oma aega nende erinevate maailmakeskuste vahel nõuandjana ja koordineerijana bioloogilise ülendamise, intellektuaalse edendamise ja moraali taastamise ülemaailmses hoolekandetöös.

⁵ [Esitanud seerav Solonia, „hääli aias”.]

74 KIRI

AADAM JA EEVA

AADAM JA EEVA saabusid Urantiale 37 848 aastat enne 1934. a pKr. Nende saabudes oli südastuvi ja aed täies õies. Kaks transpordiseeravit maandus koos Jerusemi isikkonnaga, kellele oli usaldatud bioloogiliste ülendajate transportimine Urantiale, ette teatamata keskpäeval aeglaselt pöörleva planeedi pinnale Kõikse Isa templi lähedusse. Kogu Aadama ja Eeva kehade taasainestamistöö teostati selle äsjaloodud pühamu ümbruses. Ja kümme päeva pärast nende saabumist taastloodi nad kahesel inimkujul, tutvustamaks neid kui maailma uusi valitsejaid. Nad tulid teadvusele üheaegselt. Ainelised Pojad ja Tütred teenivad alati koos. Nende teenistuse puhul on oluline, et neid kunagi ega kusagil teineteisest ei lahutata. Nad on määratud töötama paaridena, üksi tegutsevad nad harva.

1. AADAM JA EEVA JERUSEMIL

¹ Urantia planeedi Adam ja Eeva kuulusid Jerusemi vanemate Aineliste Poegade korpusesse ühise numbriga 14 311 all. Nad olid kolmandast füüsilisest seeriast ja nende pikkus oli veidi üle kahe meetri ja neljakümne sentimeetri.

² Sel ajal kui Adam valiti välja Urantiale lähetamiseks, töötas ta koos oma paarilisega Jerusemi füüsikalaboratooriumides, kus tehti katseid ja teste. Nad olid juhtinud enam kui viisteist tuhat aastat osakonda, kus uuriti eksperimentaalenergia rakendamist elusvormide teisendamiseks. Ammu enne seda olid nad olnud Jerusemil äsjasaabunute kodakondsuskoolide õpetajad. Kõike seda tuleks mees pidada, kui vaadeldakse nende hilisemat käitumist Urantial.

³ Kui kuulutati, et otsitakse vabatahtlikke Aadama avastusretke missioonile Urantial, soovis sellest osa võtta kogu vanemate Aineliste Poegade ja Tütarte korpus. Melkisedekid-eksamineerijad valisid Lanaforge'i ja Edentia Kõigekõrgemate kinnitusel lõpuks välja Aadama ja Eeva, kellest said hiljem Urantia bioloogilised ülendajad.

⁴ Adam ja Eeva olid jäänud Miikaelile Luciferi mässu ajal truuks, kuid sellegipoolest kutsuti see paar Süsteemi Suverääni ja kogu tema kabineti ette eksamit andma ning õpetusi saama. Neile tutvustati põhjalikult Urantia lugu: nad said ammendavad juhised, missuguseid kavasisid tuleb järgida, võttes enda peale niisuguse tülidest räsitud maailma valitsemise. Neilt võeti ühine truudusvanne Edentia Kõigekõrgematele ja Salvingtoni Miikaelile ja neil soovitati alluda Urantia Melkisedekite-hooldajate korpusele, kuni see valitsev organ peab vajalikuks nende hoole alla antud maailma valitsemisest loobuda.

⁵ Sellel Jerusemi paaril jäi Satania keskusmaailma ja mujale sada järglast — viiskümmend poega ja viiskümmend tütart — suursugused olendid, kes kõik olid pääsenud edasiliikumise ohtudest ja töötasid oma vanemate Urantiale lahkumise ajal universumi ustavate usaldus-

sisikutena. Annetumise viimaste vastuvõtutseremooniatega kaasnenud hüvastijätuürituste ajal viibisid nad Aineliste Poegade kaunis templis. Need lapsed saatsid oma vanemaid kuni oma klassi dematerialiseerumiskeskuseni ja jätsid nendega viimastena hüvasti, soovides neile jumalikkude kiirust, kui nad seeravitranspordiks valmistudes isiksuse teadvuse kadudes uinusid. Lapsed olid veel veidi aega perekonna kokkusaamisel koos, rõõmustades, et nende vanemad saavad peagi Satania süsteemi 606. planeedi nähtavateks juhtideks, tegelikult isegi ainuvalitsejateks.

⁶ Nii lahkusid Adam ja Eeva Jerusemilt selle kodanike kiiduavalduste ja heade soovide saatel. Nad suundusid täitma oma uusi kohustusi, omades küllaldast ettevalmistust ja täielikke juhiseid kõigi Urantial esilekerkivate ülesannete ja ohtude jaoks.

2. AADAMA JA EEVA SAABUMINE

¹ Adam ja Eeva uinusid Jerusemil ja kui nad Urantial Isa templis neid tervitama tulnud tohutu rahvahulga juuresolekul ärkasid, nägid nad kohe kaht olendit, kellest olid palju kuulnud — Vani ja tema truud kaaslast Amadoni. Need kaks Caligastia lahkulöömisaja kangelast olid esimesed, kes neid nende uues aedkodus tervitasid.

² Eedeni keel oli üks andoniitide dialekte, mida kõneles Amadon. Van ja Amadon olid seda keelt tunduvalt täiustanud uue, kahekümne nelja tähega tähestiku loomisega, ja nad olid lootnud, et see saab Urantia keeleks, kui Eedeni kultuur levib üle kogu maailma. Adam ja Eeva olid selle inimdialekti enne Jerusemilt lahkumist täielikult omandanud, nii et see Andoni poeg kuulis, kuidas tema maailma ülev valitseja pöördus ta poole tema enda keeles.

³ Sel päeval oli kogu Eedenis palju põnevust ja rõõmu, jooksjad ruttasid lähedalt ja kaugelt kokku kogutud kandetuvide juurde, hüüdes: „Laske linnud lendu, viigu nad sõna, et töötatud Poeg on tulnud!“ Sadades usklike asulates oli aastast aastasse peetud truult neid kodustatud tuisid just selleks puhuks.

⁴ Kui uudis Aadama saabumisest laiemalt levis, võtsid tuhanded ümbruskonna hõimuliikmed Vani ja Amadoni õpetuse omaks ning palverändurite vool Eedenisse kestis palju kuid, et tervitada Aadamat ja Eevat ning avaldada austust nende nähtamatule Isale.

⁵ Varsti pärast ärkamist juhatati Adam ja Eeva ametlikku vastuvõtupaika suurel künkal templist põhja pool. Seda looduslikku küngast oli suurendatud ja maailma uute valitsejate ametisseadmiseks ette valmistatud. Urantia vastuvõtukomitee tervitas siin keskpäeval seda Satania süsteemi Poega ja Tütart. Komitee esimeheks oli Amadon ja see koosnes kaheteistkümnest liikmest, kelle seas olid kõigi kuue sangikrassi esindajad, keskteeliste tegevjuht, nodiitide ustav tütar ja esindaja Annan, Noa, aia arhitekti ja ehitaja poeg, oma surnud isa kavade elluviija, ning kaks kohalviibivat Elukandjat.

⁶ Seejärel andis Melkisedekite vanem, Urantia hooldusnõukogu juht, planeedi Aadama ja Eeva hoole alla. Aine-line Poeg ja Tütar andsid Norlatiadeki Kõigekõrgematele ja Neadoni Miikaelile truudusvande ja Van kuulutas nad Urantia valitsejateks, loovutades neile sellega oma titulaarvõimu, mis oli talle vastavalt Melkisedekite-hooldajate ettepanekule kuulunud enam kui sada viiskümmend tuhat aastat.

⁷ Aadam ja Eeva rõivastati nende ametlikult maailma valitsejateks seadmise puhuks kuninglikesse rüüdesse. Mitte kõik Dalamatia kunstid ei olnud maailmale kaduma läinud, kangakudumist Eedeni ajal siiski veel harrastati.

⁸ Siis kuuldi peainglite teadaannet ja Gabrieli hääl kuulutas teabelevi kaudu Urantial välja teise õigusemõistmisloenduse ning magavate ellujääjate ülestõusmise Satania 606. planeedi teisest armu ja halastuse usulisest elukorraldusest. Vürsti usuline elukorraldus oli lõppenud; Aadama ajastu, planeedi kolmas epohh, algas lihtsa suursugususega. Urantia uued valitsejad alustasid oma valitsemisaega näiliselt soodsates tingimustes, vaatamata segadusele, mis oli kogu maailmas tekkinud, sest nende eelkäija polnud soostunud planeedi valitsemisel koostööd tegema.

3. AADAM JA EEVA ÕPIVAD PLANEETI TUNDMA

¹ Pärast ametlikku ametisseastumist mõistsid Aadam ja Eeva oma planeedi isolatsiooni kogu kibedust. Tutta- vad teabekanalid vaikisid ja polnud ühtki planeetidevahelist suhtlemisringlust. Nende kaaslased Jerusemis olid läinud maailmadesse, kus elu kulges latusalt, Planeedivürst oli end hästi sisse seadnud ja kogenud isikkond nende vastuvõtmiseks valmis ning võimeline nendega neis maailmades kohe koostööd tegema. Ent mäss oli Urantial kõike muutnud. Planeedivürst oli siin siiski olemas ja kuigi teda oli suures osas võimust ilma jäetud, et ta midagi halba ei teeks, õnnestus tal siiski Aadama ja Eeva ülesande täitmine raskeks ja mõnevõrra riskantseks muuta. Sel ööl särava täiskuu all läbi aia kõndides olid Jerusemi Poeg ja Tütar tõsised ja reaalsusega leppinud ning arutasid oma järgmise päeva plaane.

² Nii lõppes Aadama ja Eeva esimene päev isoleeritud Urantial, Caligastia reeturlikkusest segadusse viidud planeedil. Nad kõndisid ning vestlesid veel kaua sel ööl, nende esimesel ööl maakeral — ja tundsid end väga üksildastena.

³ Aadama teine päev maakeral kulus koosolekutele planeedi hooldajate ja nõuandva koguga. Aadam ja Eeva said Melkisedekitelt ning nende abilistelt täpsemaid andmeid Caligastia mässust ja selle murrangu tagajärjest maailma arengule. See pikk jutustus maailma elu vääristamisest oli üldjoontes masendav. Nad õppisid tundma kõiki üksikasju selle kohta, kuidas Caligastia kava ühiskonna arenguprotsessi kiirendada oli täielikult läbi kukkunud. Nad mõistsid täielikult sedagi, kui rumal oli olnud katse saavutada planeedi arengut sõltumatult jumalikust arenguplaanist. Nii lõppes kurb, kuid palju selgust toonud päev — nende teine päev Urantial.

⁴ Kolmas päev pühendati aiaga tutvumisele. Aadam ja Eeva vaatesid suurte reisilindude fannorite seljas lennates aia, maakera kauneima paiga ääretuid avarusi. See tutvumispäev lõppes suure pidusöögiga kõigi nende auks, kes olid teinud tööd eedenlikult ilusa ja suursuguse aia loomiseks. Poeg jalutas oma kolmanda päeva õhtul taas oma kaaslasega hilisööni, arutades nende ees seisvaid määratud probleeme.

⁵ Neljandal päeval esinesid Aadam ja Eeva aia täiskogu ees. Nad rääkisid ametisseastumismäelt rahvale oma kavatest maailma õigusi ennistada ja kirjeldasid, kuidas püüavad Urantia ühiskonnakultuuri tõsta kõrgemale sellelt madalalt tasemelt, kuhu see patu ja mässu tulemuse- na oli langenud. See oli suur päev, mis lõppes pidusöögiga meestest ja naistest koosnevale nõukogule, kes oli valitud maailma uue valitsuse ülesandeid üle võtma. Pange tähe- le! Selles rühmas oli peale meeste ka naisi ja see oli esimene kord, mil maakeral pärast Dalamatia aega midagi taolist juhtus. Näha Eevat, naist, jagamas mehega maailma valitsemise au ja vastutust, oli hämmastav uuendus. Ja sellega lõppes neljas päev maakeral.

⁶ Viiendal päeval tegeldi ajutise valitsuse moodustamisega, mis pidi tegutsema kuni Melkisedekite-hooldajate lahkumiseni Urantialt.

⁷ Kuues päev pühendati arvukate inim- ja loomaliikidega tutvumisele. Aadam ja Eeva kõndisid kogu päeva piki Eedeni hommikupoolseid müüre, vaadeldes planeedi loomariiki ja omandades parema ettekujutuse sellest, mida tuleks teha, korrastamaks maailma, kus elas nii erinevaid elusolendeid.

⁸ Aadama saatjad sel reisil olid väga üllatunud, nähes, kui täielikult ta mõistis paljude tuhandete talle näidatud loomade olemust ja toiminguid. Pruukis tal vaid mõnele loomale pilk heita, kui ta juba kirjeldas selle olemust ja käitumist. Aadam oskas anda nimesid, mis kirjeldasid kõigi vaadeldavate aineliste olendite päritolu, olemust ja tegevust. Tema saatjad sellel tutvumisreisil ei teadnud, et maailma uus valitseja oli kogu Satania üks paremaid anatome ja et Eeva oli niisama asjatundlik. Aadam hämmastas oma kaaslast sellega, et kirjeldas arvukaid elusolendeid, kes olid inimsilmale liiga väikesed.

⁹ Kui Aadama ja Eeva kuues päev maakeral läbi sai, puhkasid nad esmakordselt oma uues kodus „hommiku pool Eedenit”. Urantia avastusretke kuus esimest päeva olid olnud täis tihedat tööd ja nad ootasid juba rõõmuga, et jõuaks kätte igasugusest tegevusest täiesti vaba päev.

¹⁰ Aga asjaolud määrasid teisiti. Lõppenud päeva sündmused, Aadama nii arukas ja põhjalik arutlus Urantia loomariigi üle, samuti tema meisterlik ametisseastumiskõne ja meeldiv käitumine olid aia elanike südameid ja intellekti niivõrd paelunud, et nad aktsepteerisid äsjasaabunud Jerusemi Poega ja Tütart kõigest südamest oma valitsejatena, kuid vähe sellest — enamik neist oli valmis lausa näoli laskuma ja neid kui jumalaid palveldama.

4. ESIMENE TÕRGE

¹ Sel kuuendale päevale järgnenud ööl toimus Aadama ja Eeva magades Eedeni keskosas Isa templi läheduses ime-likke asju. Mahedate kuukiirte all kuulasid sajad entusiastlikud ja erutatud mehed ja naised tundide kaupa oma juhtide kirglikke üleskutseid. Neil olid head kavatsused, aga nad lihtsalt ei suutnud oma uute valitsejate vennalikku ja demokraatlikku lihtsust mõista. Ning ammu enne koitu olid maailma uued ajutised haldurid jõudnud peaaegu üksmeelsele järeldusele, et Adam ja tema paariline olid liiga tagasihoidlikud ja vähenõudlikud. Nad otsustasid, et jumalikkus oli saabunud maakeral kehalisel kujul, et Adam ja Eeva olid tegelikult jumalad või vähemalt neile väga lähedased olendid ning väarisid harrast palveldamist.

² Aadama ja Eeva esimese kuue maakeral viibimise päeva hämmastavad sündmused olid ka maailma parimate inimeste ettevalmistamata meelele liiga haaramatud; neil käis pea tormlevatest mõtetest ringi, nad läksid kaasa ettepanekuga tuua üllas paar keskpäeval Isa templi juurde, et kõik võiksid austavalt palveldades nende ees kummar dada ja end alandliku allumise märgiks silmili heita. Ja aia elanikud mõtlesid seda kõike tõesti siiralt.

³ Van protesteeris. Amadoni ei olnud kohal, sest ta oli Aadama ja Eeva juures öösel auvalves. Kuid Vani vastuväiteid ei arvestatud. Talle öeldi, et ka tema on liiga tagasihoidlik, liiga vähenõudlik; et ta on ka ise peaaegu jumal, sest kuidas muidu oleks ta saanud maakeral nii kaua elada ja kutsuda esile Aadama tuleku taolise suure sündmuse. Kui erutatud eedenlased tahtsid teda juba kätele võtta ja jumaldamiseks mäele kanda, tungis Van rahvahulgast välja ja võimelisena keskteelistega suhtlema, saatis nende juhi kiiresti Aadama juurde.

⁴ Enne oma seitsmenda maakeral viibimise päeva koitu kuulsid Adam ja Eeva hämmastavat uudist heade kavatsustega, kuid eksiteele sattunud surelike ettepanekust. Kui reisilinnud kiiresti lennates nad templi juurde viisid, kandsid keskteelised, kellel oli niisugune võime, Aadama ja Eeva Isa templi juurde. Oli seitsmenda päeva varahommik ja Adam kõneles mäelt, kus neid alles äsja oli vastu võetud, jumaliku poja seisuse klassidest, selgitades maise meelega inimestele, et palveldada tohib ainult Isa ja neid, keda tema käsib palveldada. Adam tegi selgeks, et ta võtab vastu igasugused austus- ja lugupidamisavaldused, kuid ei nõustu mitte iialgi palveldamisega.

⁵ Oli otsustav päev ja just enne keskpäeva, ligikaudu samal ajal, kui seeravist sõnumitooja tõi Jerusemilt maailma valitsejate Aadama ja Eeva ametiseseadmise kinnituse, osutasid Adam ja Eeva rahvahulgast eemale astudes Isa templile ja ütlesid: „Minge nüüd Isa nähtamatu kohaloleku ainelise sümboli juurde ja kummardage palveldades teda, kes meid kõiki on loonud ja elus hoiab. Ja olgu see siiras töotus, et te ei alluks enam kunagi kiusatusele palveldada kedagi teist peale Jumala.” Nad kõik tegid, nagu Adam oli käskinud. Aineline Poeg ja Tütar seisid mäel üksi, pead langetatud, kuna rahvas templi ümber silmili langes.

⁶ ¶ Nii tekkiski hingamispäeva traditsioon. Eedenis pühendati seitsmes päev alati keskpäevasele kogunemisele templi juurde; pikka aega oli kombeks pühendada see päev enesearendamisele. Ennelõunal tegeldi füüsilise täiustamisega, keskpäeval vaimse palveldamisega ja pärast lõunat meele harimisega, õhtu aga veedeti ühistel rõõmupidudel. See polnud Eedenis kunagi seadus, vaid tava, seni kuni Aadama valitsus maa peal võimul oli.

5. AADAMA VALITSUS

¹ Peaaegu seitse aastat pärast Aadama saabumist olid Melkisedekid-hooldajad veel maailma asjade üle valvamas, aga lõpuks saabus aeg, mil nad andsid valitsemise Aadamale üle ja pöördusid Jerusemile tagasi.

² Hooldajatega hüvastijätmine kestis terve päeva ja õhtul andis iga Melkisedek Aadamale ja Eevale oma viimased nõuanded ning parimad soovid. Adam oli korduvalt palunud oma nõuandjaid temaga koos planeedile jääda, kuid ta taotlused lükati iga kord tagasi. Oli saabunud aeg, mil Ainelised Pojad pidid vastutuse maailma asjade eest täielikult enda kanda võtma. Nii lahkus Satania seeravitransport keskööl koos neljateistkümne olendiga Jerusemile, samaaegselt kaheteistkümne lahkuva Melkisedekiga viidi üles ka Van ja Amadon.

³ ¶ Mõnda aega kulges Urantial kõik üsna hästi ja näis, et Adam sai lõpuks koostada mingisuguse kava Eedeni tsivilisatsiooni järkjärgulise laiendamise soodustamiseks. Vastavalt Melkisedekite soovitudele hakkas ta edendama tootmist eesmärgiga arendada välismaailmaga kaubandussidemeid. Eedeni lõhenemise paiku töötas seal üle saja algelise tootmisettevõtte ja ümbruskonna hõimudega olid loodud laialdased kaubandussuhted.

⁴ Aadamale ja Eevale oli ajastute jooksul õpetatud, kuidas täiustada maailma, mis on valmis vastu võtma nende erilist panust areneva tsivilisatsiooni progressi. Nüüd olid nad aga silmitsi niisuguste pakiliste probleemidega nagu õiguskorra sisseseadmine metslaste, barbarite ja pooltsiviliseeritud inimolendite maailmas. Peale maakera elanikkonna parima osa, kes oli aeda koondunud, olid vaid mõned rühmad siin-seal üldse valmis Aadama kultuuri vastu võtma.

⁵ Adam tegi kangelasliku ja otsusekindla pingutuse moodustada maailma valitsus, kuid ta kohtas igal sammul tõrksat vastupanu. Adam oli käivitanud juba kogu Eedenis kontrollrühmade süsteemi ja ühendanud kõik need kompaniid Eedeni liiga alla. Ent kui ta aiast väljus ja neid ideid väljaspool elavate hõimude seas rakendada püüdis, tekkisid probleemid, tõsised probleemid. Niipea kui Aadama abilised alustasid tööd väljaspool aeda, kohtasid nad Caligastia ja Daligastia otsest ning hästikavandatud vastupanu. Langenud Vürst oli maailma valitseja kohalt tagandatud, kuid teda ei olnud planeedilt ära saadetud. Ta oli ikka veel planeedil ja sai vähemalt mõningal määral kõiki Aadama kavasad inimühiskonna taastamiseks takistada. Adam püüdis rahvaid Caligastia suhtes hoiatada, kuid seda ülesannet raskendas asjaolu, et tema põlisvaenlane oli surelike silmale nähtamatu.

⁶ Ka eedenlaste hulgas oli segadusse aetud meeli, kes kaldusid pooldama Caligastia õpetust piiramatust isikuvabadusest ja tekitasid Aadamale lõputult probleeme. Nad nurjasid alati korrapärase edasiliikumise ja olulise arengu kindlustamiseks mõeldud parimad kavad. Lõpuks oli ta sunnitud oma kohese ühiskonnastamise programmi loobuma ja rakendas taas Vani organiseerimisviisi, mille kohaselt jagas eedenlased sajaliikmelisteks kompaniideks ning määras iga kompanii juhiks kapteni ja kümneliikmeliste rühmade juhiks leitnandid.

⁷ Aadam ja Eeva olid tulnud, et käivitada monarhistliku valitsuse asemel rahvaesinduslikku valitsust, kuid nad ei asutanud kogu maakeral ühtki selle nime väärilist valitsust. Aadam loobus ajutiseks kõigist püüetest rahvaesinduslikku valitsust moodustada ja tal õnnestus enne Eedeni valitsemiskorra kokkuvarisemist asutada väljaspool aeda vähemalt sada kaubandus- ja sotsiaalkeskust, mida valitsesid tema nimel tugevad isiksused. Enamiku neist keskustest olid Van ja Amadon juba varem moodustanud.

⁸ Saadikute saatmine ühe hõimu juurest teise juurde pärineb Aadama aegadest. See oli valitsuse arengus suur samm edasi.

6. AADAMA JA EEVA KODUNE ELU

¹ Aadama perekonnale kuulus veidi üle tuhande kolmesaja hektari maad. Nende kodukoha vahetus ümbruses oli ette nähtud maa enam kui kolmesajale tuhandele otseliinis järglasele. Ent projekteeritud elamutest ehitati valmis vaid esimene. Enne kui Aadama pere neist algul ettenähtud kruntidest välja kasvas, oli juba kogu Eedeni plaan lõhenenud ja aed maha jäetud.

² ¶ Aadamapoeg oli Urantia violetse rassi esmasündinu, kellele järgnes tema õde ja Eevapoeg, Aadama ja Eeva teine poeg. Eeva oli Melkisedekite lahkumise ajaks viie lapse ema — tal oli kolm poega ja kaks tüdart. Neile järgnesid kaksikud. Eeva sünnitas enne oma kohustuste hülgamist kuuskümmend kolm last, kolmkümmend kaks tüdart ja kolmkümmend üks poega. Kui Aadam ja Eeva aias lahkusid, oli nende peres juba neli põlvkonda — kokku 1647 otseliinis järglast. Pärast aias lahkumist said nad nelikümmend kaks last lisaks kahele järglasele, kelle vanemad pärinesid maakera surelikest tüvikondadest. Ja sellesse pole arvestatud nodiitide ning arenevate rasside lapsi, kellele Aadam oli vanemaks.

³ Kui Aadama lapsed aastaselt enam emarinda ei saanud, ei antud neile loomade piima. Eeva kasutas väga mitmete erinevate pähklike piima ja paljusid puuvilju ning tundes väga hästi nende toiduainete keemilist koostist ja energeetilist väärtust, kombineeris neist sobiva laste toidu, kuni neil hambad tulid.

⁴ Kuigi Eedenis valmistati väljaspool Aadama kodu kõikjal toitu, Aadama majapidamises seda ei tehtud. Nende jaoks olid toiduained — puuviljad, pähklid ja teraviljad — söömiseks valmis siis, kui nad olid küpsed. Nad sõid

kord päevas, veidi pärast keskpäeva. Aadam ja Eeva imasid endasse elupuu vahendusel „valgust ja energiat” ka otse teatavatest kosmosekiirgustest.

⁵ ¶ Aadama ja Eeva kehadest kumas nõrka valgust, kuid nad kandsid alati oma kaaslaste tavadele vastavaid rõivaid. Kuigi päeval oli neil seljas väga vähe rõivaid, panid nad õhtuks selga õhturüüd. Arvatavalt vagade ja pühade inimeste päid traditsiooniliselt ümbritsevad nimbused pärinevad Aadama ja Eeva ajast. Et nende kehadest kiirgav valgus oli rõivastega suuresti varjatud, oli märgata vaid nende peadest kiirgavat hõõgust. Aadamapoja järglased kujutasid sellisena alati inimesi, kellel arvasid olevat erakordsed vaimuanded.

⁶ Aadam ja Eeva said omavahel ja oma otseste lastega suhelda ligikaudu kaheksakümne kilomeetri raadiuses. Nad vahetasid mõtteid nendeaju vahetus läheduses paiknenud õrnade gaasipaunade abil. Tänu sellele mehhanismile said nad mõttevõnkeid saata ja vastu võtta. Ent kui meel alustus pahe ebakõlale ja lõhestavale mõjule, kadus see võime kohe.

⁷ ¶ Aadama lapsed käisid kuni kuueteistkümnenda aastaks saamiseni oma koolides, nooremad said õpetust vanematelt lastelt. Koolides vaheldus väiksemate laste tegevus iga kolmekümne minuti järel, vanematel iga tunni järel. See oli Urantia kindlasti uudne vaatepilt, kuidas Aadama ja Eeva lapsed mängivad rõõmsalt ja elavalt lihtsalt meelelahutuseks. Tänapäeva rasside mäng ja huumor pärinebki suures osas Aadama tüvikonnast. Kõik Aadamapoja järglased hindasid väga muusikat ning olid hea huumorimeelega.

⁸ Kihluti keskmiselt kaheksateistkümnenda aastast, seejärel astusid noored abielukohustuste kaheaastasele ettevalmistuskursusele. Kahekümneaastast oli neil õigus abielluda, seejärel alustasid nad oma elutööd või eriettevalmistust selleks.

⁹ Mõnede hilisemate rahvaste tavade, mille kohaselt oletatavalt jumalatest pärinevates kuninglikes peredes lubati vendadel ja õdedel omavahel abielluda, pärineb Aadama järglaste traditsioonidest — nad pidid häda sunnil omavahel paari heitma. Aia esimese ja teise põlvkonna abiellumisteremooniaid viisid alati läbi Aadam ja Eeva.

7. ELU AIAS

¹ Aadama lapsed elasid ja töötasid „hommiku pool Eedenit”, kui välja arvata neli aastat, mil viibiti läänepoolsetes koolides. Kuni kuueteistkümnenda aastaks saamiseni said nad intellektuaalset koolitust Jerusemi koolide eeskujul. Kuueteistkümnendast kuni kahekümnenenda eluaastani õpetati neid Urantia koolides aia teises otsas ning nad teenisid seal ka nooremate klasside õpetajatena.

² Aia kogu läänepoolse koolisüsteemi eesmärk oli *ühiskonnastamine*. Ennelõunane aeg pühendati praktilisele aiandustööle ja põllumajandusele, pärastlõuna aga võistluspäevadele. Õhtud veedeti seltskondlikult suheldes ja isiklikku sõprust arendades. Usulist ja seksuaalkasvatust peeti kodu ülesandeks ja vanemate kohuseks.

³ Nendes koolides õpetati muuhulgas:

⁴ 1. tervise ja keha eest hoolitsemist;

⁵ 2. kuldreeglit, sotsiaalse suhtlemise norme;

⁶ 3. indiviidi õiguste vahekorda rühmaõigustega ja kogukonna kohustustega;

⁷ 4. maakera rahvaste ajalugu ja kultuuri;

⁸ 5. maailmakaubanduse edendamise- ja täiustamisviise;

⁹ 6. vastuoluliste kohustuste ja emotsioonide koordineerimist;

¹⁰ 7. mängu, huumori ja võistluse arendamist füüsiliste võitluste asemel.

¹¹ ¶ Koolid, tegelikult ka kõik muu aias toimuv, olid alati külastajatele avatud. Relvastamata vaatlejaid lubati vabalt Eedenit lühiajaliselt külastada. Aias viibimiseks tuli urantialane „vastu võtta”. Talle õpetati Aadama annetuse kava ja eesmärgi, mille järel ta väljendas oma kavatsust seda missiooni järgida ning kuulutas siis oma ustavust Aadama ühiskonnakorrale ja Kõikse Isa vaimsele suveräänsusele.

¹² ¶ Aia seadused põhinesid Dalamatia vanematel koodeksitel ja need kuulutati välja seitsmes osas:

¹³ 1. tervishoiu- ja sanitaarseadused;

¹⁴ 2. aia ühiskonnakord;

¹⁵ 3. kaubandus- ja äriseadustik;

¹⁶ 4. õigluse- ja konkurentsiseadused;

¹⁷ 5. koduse elu seadused;

¹⁸ 6. kuldreegli tsiviilseadustik;

¹⁹ 7. ülima moraali seitse käsku.

²⁰ ¶ Eedeni moraalikoodeks erines Dalamatia seitsmest käsust vähe. Kuid adamiitide õpetus sisaldas palju neid käskke täiendavaid põhjendusi, näiteks mõrva keelu täiendava põhjendusena inimese hoidmiseks esitati Mõttekohandaja elamist inimese sisimas. Nad õpetasid, et „kes valab inimese verd, selle verd peab valama inimene, sest inimene on tehtud Jumala näo järgi”.

²¹ Avalik palveldamistund oli Eedenis keskpäeval, perekonna palveldamistund toimus päikeseloojangu ajal. Aadam püüdis igati takistada kindlate palvete kasutamist, õpetades, et tõhus palve peab olema täiesti isiklik, see peab olema „hinge soov”, kuid eedenlased jätkasid Dalamatia aegadest pärinevate palvete ja vormelite kasutamist. Aadam püüdis asendada ka vereohvrid usutseremooniates maaviljade ohverdamisega, kuid oli aia lõhenemise ajaks selles osas vähe edasi jõudnud.

²² ¶ Aadam püüdis õpetada rassidele sugupoolte võrdsust. See, kuidas Eeva oma kaasa kõrval töötas, avaldas kõigile aia elanikele sügavat muljet. Aadam õpetas neile otsest, et naine annab võrdselt mehega need elutegurid, mille ühinedes moodustub uus olend. Seni oli inimkond arvanud, et kogu sigimine toimub „isa niuetes”. Nad olid pidanud ema vaid lapse toitjaks enne sündi ja imetajaks pärast sündi.

²³ Aadam õpetas oma kaasaegsetele kõike, millest nad suutsid aru saada, kuid seda oli suhteliselt vähe. Vaatamata sellele ootasid maakera arukamad rassid innukalt aega, mil neil lubataks abielluda violetse rassi arenenumate lastega. Ja kuivõrd teistsuguseks oleks Urantia saanud, kui see suur rasside ülendamine kava oleks teostunud! Sellegipoolest tõi see sissetoodud rassi vähene veri, mille arenevad rahvad juhuslikult omandasid, ikkagi tohutult kasu.

²⁴ Nii töötas Aadam selle maailma hüvanguks ja ülendamiseks, kus ta viibis. Kuid neid segatud ja segaverelisi rahvaid paremini juhtida oli raske ülesanne.

8. LOOMISE LEGEND

¹ Lugu Urantia loomisest kuue päevaga põhineb päritud teadmisel, et Aadam ja Eeva olid kulutanud just kuus päeva esialgsele tutvumisele aiaga. See asjaolu muutis algsest dalamaatlaste poolt sisseviidud nädalapikkuse perioodi peaaegu pühaks. Aadam ei pühendanud kuut päeva aiaga tutvumisele ja esialgsete organiseerimiskavade koostamisele mitte ettekatsetatud korra kohaselt, see lihtsalt läks nii. Seitsmes päev valiti käesoleva jutustuse faktide seisukohalt palveldamiseks täiesti juhuslikult.

² Legend maailma loomisest kuue päevaga tuletati tagantjärele, tegelikult enam kui kolmkümmend tuhat aastat hiljem. Loo üks tahk, Päikese ja Kuu äkiline ilmumine, võis saada alguse pärimustest maailma kunagise kiire väljumise kohta peene aine tihedast kosmilisest pilvest, mis kaua oli varjanud nii Päikese kui ka Kuu.

³ Lugu Eeva loomisest Aadama küljeluust oli segane kokkuvõte Aadama saabumisest ja taevasest operatsioonist seoses elusainete vahetamisega Planeedivürsti kehalise kaaskonna saabumisel enam kui nelisada viiskümmend tuhat aastat varem.

⁴ ¶ Pärimus, mille kohaselt Aadam ja Eeva loodi füüsilisel kujul nende saabumisel Urantiale, on mõjutanud enamikku maailma rahvastest. Idapoolkeral usuti peaaegu kõikjal, et inimene on loodud savist; seda legendi võib kohata Filipiinidest kuni Aafrikani teisel pool maakera. Paljud rühmad võtsid omaks loo, et inimene on loodud mingil erilisel viisil savist, ning nad asendasid sellega varasemad uskumused järkjärgulisest loomisest — ehk evolutsioonist.

⁵ Dalamatia ja Eedeni mõjudest kaugemal kaldus inimkond uskuma inimsoo järkjärgulist arengut. Evolutsiooni fakt ei ole praeguse aja avastus, iidse aja inimesedki mõistsid inimprogressi aeglast ja evolutsioonilist iseloomu. Varastel kreeklastel oli vaatamata oma Mesopotaamia-lähedusele sellest selge ettekujutus. Kuigi maakera erinevate rasside ettekujutused evolutsioonist olid kahetsusväärselt segased, uskusid ja õpetasid paljud ürghõimud siiski, et nad on mitmesuguste loomade järeltulijad. Ürginimesed tavatsesid valida „tootemiteks” loomi, keda pidasid oma esivanemateks. Teatavad Põhja-Ameerika indiaanihõimud uskusid end pärinevat kobrastest ja koiottidest. Mõned Aafrika hõimud õpetavad, et nad pärinevad hüäänist, üks Malai hõim leemurist, üks Uus-Ginea rühm papagoist.

⁶ Babülooonlased olid adamiitide tsivilisatsiooni jäänustega vahetus kontaktis ning seetõttu võimendasid ja ilustasid seda lugu inimese loomisest; nad õpetasid, et inimene on otseselt jumalikku päritolu. Nad uskusid visalt rassi aristokraatlikku päritolusse, mis oli muidugi ühitamatu õpetusega savist loomisest.

⁷ ¶ Vanas Testamendis esitatud loomislugu sai alguse Moosese ajast tunduvalt hiljem, tema seda heebrealastele niisugusel moonutatud kujul kunagi ei õpetanud. Kuid ta esitas iisraellastele lihtsa ja kokkuvõtliku loomisloo, lootes äratada neis tugevamat soovi Looja, Kõikse Isa palveldamiseks, keda ta nimetas Iisraeli Issandaks Jumalaks.

⁸ Mooses oli väga tark ega püüdnud oma varastes õpetustes Aadama aega tagasi minna, aga kuna Mooses oli heebrealaste kõrgeim õpetaja, hakati Aadama lugusid otseselt seostama loomislugudega. Aadama-eelse tsivilisatsiooni tunnustamist varasemates loomislugudes tõendab selgelt fakt, et hilisemad tekstitoimetajad, kes kustutasid kõik viited Aadama-eelsele inimtegevusele, unustasid kõrvaldada reetliku viite Kaini ümberasumist „Noodimaale”, kus ta endale naise võttis.

⁹ Heebrealastel ei olnud pikka aega pärast Palestiinasse jõudmist üldkasutatavat kirjakeelt. Nad õppisid tähestiku kasutamist naaberrahvalt vilistidelt, kes olid kõrgeima kreeta tsivilisatsiooni poliitilised põgenikud. Heebrealased kirjutasid kuni aastani 900 eKr väga vähe ja et neil kuni mainitud hilisema ajani kirjakeel puudus, oli käibel mitu erinevat loomislugu, pärast vangipõlve Babüloonis kaldusid nad aga rohkem aktsepteerima Mesopotaamia teisendit.

¹⁰ Juudi pärimus kristalliseerus Moosese ümber ja et ta püüdis esitada Aabrahami sugupuu Aadamani välja, eeldasid juudid, et Aadam oli kogu inimkonna esivanem. Looja oli Jahve ja et Aadamat peeti esimeseks inimeseks, pidi ta looma maailma vahetult enne Aadama loomist. Siis põimus sellesse loosse legend Aadama kuuest päevast, mille tulemusena kirjutati peaaegu tuhat aastat pärast Moos-

ese maakeral viibimist lugu maailma loomisest kuue päeva jooksul ja omistati temale.

¹¹ Kui juudi preestrid Jeruusalemma tagasi pöördusid, olid nad oma loo kõige algusest juba valmis kirjutanud. Peagi väitsid nad, et see on hiljuti avastatud loomislugu, mille on kirjutanud Mooses. Ent tolleaegsed, umbes 500. a eKr elanud heebrealased ei pidanud neid kirjutisi jumalikeks ilmutusteks, vaid nad suhtusid neisse üsnagi samamoodi nagu hilisemad rahvad mütoloogilistesse jutustustesse.

¹² See võltsitud ürik, mida peeti Moosese õpetuseks, toodi ka Egiptuse kreeklasest kuningale Ptolemaiosele, kes lasi selle seitsmekümnest õpetlasest koosneva komisjoni poolt oma uue Aleksandrias asuva raamatukogu jaoks kreeka keelde tõlkida. Nii leidiski see jutustus koha nende kirjutiste seas, mis lülitati hiljem heebrea ja kristlike religioonide „pühakirjade” kogumikku. Kuna neid tekste hakati samastama teoloogiliste süsteemidega, avaldasid need kontseptsioonid pikka aega paljude õhtumaa rahvaste filosoofiale sügavat mõju.

¹³ Kristlikud õpetajad põlistasid uskumuse inimsoo käsu korras loomisse ja kõik see kujundas otseselt hüpoteesi kunagisest utoopilise õndsuse kuldsest ajast ja teooria inimese või üliinimese langemisest, millega seletati ühiskonna mitteutoopilist seisundit. Need vaated elule ja inimese kohale universumis olid parimal juhul heidutavad, sest nad põhinesid usul taandarengusse, mitte edasiliikumisse, ning võimaldasid järeldada, et Jumalus on kättemaksuhimuline, sest oli valanud oma raevu inimsoole välja kättemaksuks planeedi kunagiste hoolekandjate teatavate eksimuste eest.

¹⁴ ¶ Kuldajastu on müüt, kuid Eeden oli fakt ja aia tsivilisatsioon tõepoolest kukutati. Aadam ja Eeva elasid aias sada seitsmeteist aastat, kuni pöördusid Eeva kannatamatuse ja Aadama väärrotsuste tõttu ettenähtud teelt kõrvale, mis tõi neile kiiresti õnnetuse kaela ja aeglustas hävitavalt kogu Urantia arengut.

¹⁵ [Jutustanud seerav Solonia, „hää! aias”.]

AADAM JA EEVA ÜLEASTUMINE

PÄRAST enam kui sada aastat kestnud pingutusi Urantial nägi Aadam väljaspool aeda väga vähe edasiminekut, maailmas ei olnud üldiselt erilist paranemist märgata. Rassi täiustumine näis olevat veel kaugel ja olukord tundus nii meeleheitlik, et nõudis lisameetmeid, mida esialgsetes plaanides ei sisaldanud. Aadam mõtles sellele igatahes sageli ja rääkis oma mõtetest korduvalt ka Eevale. Aadam ja tema kaaslane olid ustavad, kuid nad olid omasugustest eraldatud ja nende maailma armetu seisukord viis nad sügavasse ahastusse.

1. URANTIA PROBLEEM

¹ Aadama missioon katselisel, mässust lõhestatud ja isoleeritud Urantial oli hirmuäratav ettevõtmine, Aineline Poeg ja Tütar said oma ülesande raskusest ning keerulisusest planeedil varakult aru. Vaatamata sellele asusid nad vapralt oma arvukaid probleeme lahendama. Ent kui nad alustasid ülitähtsat tööd puudulike ja mandunud inimtüvikondade kõrvaldamiseks, olid nad üsna nõrduinud. Nad ei näinud ühtki lahendusteed ega saanud ka endast kõrgematega Jerusemil või Edential nõu pidada. Siin olid nad isolatsioonis ja sattusid päev päeva järel silmitsi üha uute ja keerulisemate probleemide sasipuntraga, pealtnäha lahendamatu probleemidega.

² Normaalses tingimustes oleks Planeedi Aadama ja Eeva esimene töö olnud rasside koordineerimine ja omavaheline segamine. Ent Urantial tundus niisugune ettevõtmine peaaegu lootusetu, sest rassid olid küll bioloogiliselt kõlblikud, kuid neid polnud kunagi mandunud ja puudulikest tüvikondadest puhastatud.

³ Aadam ja Eeva leidsid end sfääril, mis oli inimestevahelise vendluse väljakuulutamiseks täiesti ette valmistamata, maailmas, mis kobas armetus vaimupimeduses ja kannatas segaduse all, mida raskendas veelgi eelmise valitsuse missiooni nurjumine. Meel ja moraal olid madalal tasemel ja religioosse ühtsuse loomise asemel pidid nad alustama päris algusest, elanikkonna pööramisest kõige lihtsamate religioosse uskumuse vormide juurde. Selle asemel, et leida eest üht keelt, mida sobiks üle võtta, valitses maailmas sadade kohalike dialektide segadik. Ükski planeedile teenima lähetatud Aadam polnud kunagi eest leidnud raskeimat maailma, takistused näisid ületamatud ja probleemid loodud-olenditele üle jõu käivad.

⁴ Nad olid isolatsioonis ja neid tabanud kohutavat üksildustunnet süvendas veelgi Melkisedekite-hooldajate varane lahkumine. Nad said suhelda planeediväliste olenditega ainult kaudselt, inglklasside vahendusel. Nende vaprus nõrgenes aegamööda, meeleolu langes ja mõnikord lõi koguni usk peaaegu vankuma.

⁵ Need kaks üllast hinge olidki tegelikult lausa massendatud, kui enda ees seisvaid ülesandeid arutasid. Nad olid mõlemad vägagi teadlikud tohutust tööst, mida nende ülesande täitmine planeedil neilt nõudis.

⁶ Ükski Neadoni Ainelistest Poegadest polnud ilmselt kunagi saanud nii rasket ja näiliselt lootusetut ülesannet, nagu oli Aadamal ja Eeval Urantia armetus seisukorras. Ent neid oleks kunagi ka edu krooninud, kui neil oleks olnud rohkem ettenägelikkust ja *kannatlikkust*. Nad mõlemad, eriti Eeva, olid ülearu kannatamatud, nad ei olnud nõus alustama pikka-pikka vastupidavuskatset. Nad tahtsid kohe mingeid tulemusi näha ja saavutasidki need, kuid nende tulemused osutusid nii neile endale kui ka maailmale väga hukatuslikuks.

2. CALIGASTIA VANDENÕU

¹ Caligastia külastas sageli aeda ja vestles tihti Aadama ja Eevaga, kuid valitsejapaar oli järeleandmatu kõigi tema kompromissettepanekute ja liialt kiirete avantüüride suhtes. Mässul oli niigi liiga palju tagajärgi, mis tegid neid kõigi ta ahvatlevate ettepanekute suhtes igati immuunseks. Ka Aadama noored järeltulijad jäid Daligastia lähenemiskatsete vastu külmaks. Ei Caligastial ega tema kaaslasel polnud muidugi mingit võimu ühegi indiviidi mõjutamiseks tolle tahte vastaselt, ammuigi Aadama laste veenmiseks pahategusid sooritama.

² Tuleb arvestada, et Caligastia oli ikka veel nime poolest Urantia Planeedivürst, kohaliku universumi eksinud, kuid siiski kõrge Poeg. Ta kukutati Urantial lõplikult alles Kristus Miikaali ajal.

³ Ent langenud Vürst oli otsustav ja sihikindel. Peagi loobus ta Aadama mõjutamisest ja otsustas salakavalalt Eevat rünnata. Pahategija järeldas, et ta võib edu saavutada ainult sel juhul, kui kasutab osavalt ära sobivad isikud nodiitide rühma ülemkihist, oma kunagise kehalise kaaskonna järeltulijad. Nii plaanitses ta violetse rassi ema lõksu püüda.

⁴ ¶ Eeval polnud mõtteski teha kunagi midagi niisugust, mis oleks vastu Aadama kavadele või ohustaks neile usaldatud planeeti. Teades naiste kalduvust oodata rohkem koheseid tulemusi kui kavandada ettenägelikult kaugemaid tulemusi, olid Melkisedekid lahkudes hoiatanud Eevat eriliste ohtude eest, mis tulenesid nende isoleeritud seisundist planeedil, eriti oma kaaslane kõrvalt eemaldumise eest, mis tähendas, et ta ei tohtinud püüda isiklikult ega salaja nende vastastikuseid ettevõtmisi edendada. Eeva oli neid juhiseid enam kui sada aastat väga täpselt täitnud ja talle ei tulnud pähegi, et tema üha isiklikumate ja usalduslikumate külaskäikudega ühe nodiitide juhi Serapattia juurde võiks kaasneda mingi oht. Kogu olukord arenes nii vähehaaval ja loomulikult, et sündmused tabasid teda ootamatult.

⁵ Aia elanikud olid olnud nodiitidega kontaktis juba Eedeni algusaegadest saadik. Nad olid saanud neilt Caligastia kaaskonna ebalojaalsete liikmete järglastelt palju väärtuslikku abi ja nendega koostööd teinud ning Eedeni

valitsemiskord pidi nüüd nende tõttu täielikule hävingule ja lõplikule kukutamisele vastu minema.

3. EEVA KIUSATUSES

¹ Aadam oli just jõudnud esimesed sada aastat maake-ral valitseda, kui Serapatatia sai oma isa surma järel nodiidi hõimude läänepoolse ehk Süüria konföderatsiooni juhiks. Serapatatia oli pruuni jumega mees, Dalamatia tervishoiukomisjoni kunagise esimehe särav järglane, kelle esiisa oli abiellunud sel kaugel ajal sinise rassi ühe arenenuma mõistusega naisega. See suguvõsa oli ajastuid võimul olnud ja omas nodiitide läänepoolsete hõimude seas suurt mõju.

² Serapatatia oli külastanud aeda mitu korda ja Aadama õiglane üritus oli talle sügava mulje jätnud. Varsti pärast Süüria nodiitide juhiks saamist teatas ta oma kavatsusest liituda Aadama ja Eeva tööga aias. Enamik tema rahvast ühines programmiga ja Aadamat rõõmustas uudis, et kõige võimsam ja kõige arukam kõigist naaberhõimudest oli peaaegu terves koosseisus pööranud end maailma täiustamise programmi julgustavalt toetama. Varsti pärast seda suurt sündmust võõrustas Serapatatia koos oma kaaskonnaga Aadamat ja Eevat oma kodus.

³ ¶ Serapatatiast sai üks võimekamaid ja tegusamaid Aadama leitnanteid. Ta oli kõigis oma tegudes täiesti aus ja läbinisti siiras; ta ei saanud kunagi, isegi hiljem, teada, et kaval Caligastia kasutas teda kaudse tööriistana.

⁴ ¶ Peagi sai Serapatatia Eedeni hõimuhete komisjoni asesimeheks ja seal koostati palju kavasid kaugete hõimude jõulisemaks võitmiseks aia ürituse poole.

⁵ Tal oli Aadama ja Eevaga rohkesti kõnelusi — eriti Eevaga — ja nad rääkisid paljudest kavadest oma meetodite täiustamiseks. Ühel päeval tuli Serapatatiale Eevaga vestledes mõte, et oleks väga kasulik, kui abivajavate hõimude arendamiseks saaks midagi teha kohe, kuni alles oodatakse arvukaid violetse rassi esindajaid. Serapatatia väitis, et kui nodiitide kõige edumeelsema ja koostööaltima rahva seas võiks sündida osaliselt violetsest tüvikonnast põlvnev juht, seoks see võimas side neid rahvaid tihedamini aiaga. Ja kõike seda kaalutleti kainelt ja siiralt maailma hüvanguks, sest see laps, kes kasvaks ja saaks hariduse aias, avaldaks oma isa rahvale igavesti head mõju.

⁶ Tuleb jälle rõhutada, et kõik Serapatatia ettepanekud olid täiesti ausad ja igati siirad. Ta ei kahtlustanud kordagi, et mängib end Caligastia ja Daligastia kätte. Serapatatia oli täielikult ustav mõttele, et enne, kui püüda Urantia segaduses rahvaid kogu maailmas täiustada, tuleb luua rassi tugev varu. Ent selleks oleks kulunud sadu aastaid ja tal ei olnud kannatust oodata, ta tahtis kohe mingeid tulemusi näha — juba oma eluajal. Ta rääkis Eevale, et Aadamat heidutab tihti see, kui vähe on maailma täiustamiseks teha suudetud.

⁷ ¶ Plaanid küpsesid salaja enam kui viis aastat. Lõpuks olid need arenenud nii kaugemale, et Eeva nõustus kohtuma salaja Canoga, lähedalasuva sõbralike nodiitide koloonia kõige eredama mõistusega mehe ja aktiivse juhiga. Cano

oli Aadama valitsemiskorra suur pooldaja, ta oli tegelikult aiaga sõbralikke suhteid pooldavate nodiitidest naabrite vaimne juht.

⁸ Saatuslik kohtumine toimus ühe sügisõhtu videvikutundidel, mitte kaugel Aadama kodust. Eeva ei olnud ilusat ja entusiastlikku Canot enne kohanud — too mees oli oma Vürsti kaaskonnast pärit kaugete esiisade kauni välimuse ning väljapaistva intellekti suurepärase esindaja. Ka Cano uskus täielikult Serapatatia ettevõtmise õigsusesse. (Väljaspool aeda oli mitme partneriga paariheitmine väga levinud.)

⁹ Mõjutatud tema meelitustest, entusiasmist ja suurest isiklikust veenmisjõust, nõustus Eeva sealsamas selle paljuarutatud ettevõtmisega algust tegema, et täiendada maailma päästmise suuremat ja kaugemaleulatuvat jumaliku plaani omaenda väikese plaaniga. Enne kui ta päriselt mõistis, mis oli toimunud, sai saatuslik samm juba astutud. Tegu oli tehtud.

4. ÜLEASTUMISEST ARUSAAMINE

¹ Planeedi taevase elu esindajad olid ärevil. Aadam sai aru, et midagi on valesti, ja ta kutsus Eeva aias enda juurde. Nüüd kuulis Aadam esmakordselt kogu lugu ammuhautud plaanist kiirendada maailma täiustamist üheaegselt kahes suunas: järgida jumalikku plaani ja viia samaaegselt ellu Serapatatia ettevõtmine.

² Kui Ainline Poeg ja Tütar sellest aias kuuvalgel vestlesid, noomis „hää aias” neid sõnakuulmatuse eest. Ning see hää polnud miski muu kui minu enda teade Eedeni paarile, et nad on aia lepingut rikkunud; et nad ei ole kuulunud Melkisedekite juhiste, vaid on rikkunud oma usaldusvannet universumi suveräänile.

³ Eeva oli nõustunud osalema hea ja kurja ühitamises. Hea on jumalike kavade teostamine, patt on jumalikust tahtest meelega üleastumine, kuri on kavade vääramine ja universumi ebakõla ning planeedi segadust tekitavate väärmeetodite rakendamine.

⁴ Iga kord, kui paar aias elupuu vilja söi, oli peainglist hooldaja neid hoiatanud, et nad ei annaks järele Caligastia soovitudele head kurjaga ühendada. Neid oli manitsetud: „Päeval, mil te head kurjaga segate, ei takista kindlasti enam miski teid muutumast maailma surelike sarnaseks; te peate tingimata surema.”

⁵ Eeva oli Canole nende saatusliku kohtumise ajal sellest sageli korratud hoiatusest rääkinud, aga Cano ei mõistnud nende manitsuste tähtsust ega tähendust ja oli talle kinnitanud, et heade ja tõeliste kavatsustega mehed ja naised ei saa kurja teha; et Eeva ei sure kindlasti, vaid elab hoopis uut elu nende järglases, kes saab täiskasvanuna maailma õnnistuseks ja rahustajaks.

⁶ Kuigi see jumaliku kava muutmise plaan oli mõeldud ja teoks tehtud täiesti siiralt ning maailma hüvangu seiskohalt parimate kavatsustega, oli tegu kurja plaaniga, sest see oli väär viis õigeid eesmärke saavutada, kuna kaldus õigelt teelt, jumalikust kavast, kõrvale.

⁷ Cano oli, tõsi küll, Eevale välimuse poolest meeldinud, ja ta andis endale aru kõigest, mida tema võrgutaja oli töötanud, kui „uut ja paremat teadmist inimeste asjust ja erksamat arusaamist inimloomusest, mis täiendaks aadamliku olemuse mõistmist”.

⁸ Ma rääkisin sel ööl aias violetse rassi isa ja emaga, see oli minu kohus selles kurvastust tekitavas olukorras. Kuulasin ära kogu loo, mis oli viinud Ema Eeva üleastumiseni, ja andsin neile mõlemale nõu ja soovitusi. Mõnda neist soovitustest nad ka järgisid, mõned jätsid arvestamata. See vestlus on teie ürikutes kirjas sõnadega: „Issand Jumal hüüdis aias Aadamat ja Eevat ja küsis: „Kus te olete?”” Hilisemad põlvkonnad tavatsesid pidada kõiki ebatavalisi ja erakordseid, nii looduslikke kui ka vaimseid nähtusi otseselt Jumalate isiklikuks sekkumiseks.

5. ÜLEASTUMISE VASTUKAJAD

¹ Eksikujutlustest ärkav Eeva oli tõesti haletsusväärne. Aadam mõistis kogu loo probleemikust ja kuigi ta oli massendatud ning südamevalus, tundis ta oma eksinud kaaslast vastu vaid kaastunnet ja haletsust.

² Läbikukkumise meeletikkust mõistes läks Aadam järgmisel päeval pärast väärsammu särava nodiidi naise Laotta juurde, kes juhtis aia läänepoolseid koole, ja sooritas tahtlikult sama meeletuse kui Eevagi. Ent ärge saage valesti aru: Aadamat ei meelitatud, ta teadis täpselt, mida teeb; ta otsustas meelega Eeva saatust jagada. Ta armastas oma kaaslast surelikkust ületava kiindumusega ega suutnud kuidagi taluda mõtet, et peaks Urantial ilma temata üksildast valvet pidada.

³ Kui aia elanikud teada said, mis Eevaga oli juhtunud, sattusid nad raevu ja neid polnud enam võimalik juhtida; nad kuulutasid lähedal asuval nodiitide asulale sõja. Nad tormasid Eedeni väravatest välja ja tungisid neile ootamatult kallale, hävitades kõik täielikult — säästmata ühtki meest, naist ega last. Hukkus ka Cano, veel sündimata Kai-ni isa.

⁴ Kui Serapatatia mõistis, mis oli juhtunud, tabas teda jahmatus ning ta oli hirmust ja kahetsusest meeletu. Järgmisel päeval uputas ta ennast suurde jõkke.

⁵ Aadama lapsed otsisid lohutust oma segaduses ema juurest, kuna nende isa kolmkümmend päeva üksi ringi hulkus. Selle perioodi lõpuks suutis Aadam jälle otsuseid teha, pöördus koju tagasi ja hakkas nende edasist tegevust kavandama.

⁶ Sageli peavad süüitud lapsed oma eksinud vanemate rumaluse tagajärgede all kannatama. Aadama ja Eeva sihvavad ja üllad pojad ja tütreid olid rabatud selle uskumatu tragöödia seletamatust kurbusest, mis nii äkki ja nii halastamatult nende peale oli paiskunud. Vanemad lapsed toibusid alles viiekümne aasta pärast nende traagiliste päevade murest ja kurbusest, eriti aga selle kolmekümne päeva hirmust, mil nende isa oli kodust ära ja segaduses ema ei teadnud midagi ei tema asukohast ega saatusest.

⁷ Needsamad kolmkümmend päeva olid Eevale nagu pikad kurvastuse ja kannatuse aastad. See üllas hing ei toibunudki päriselt piinava meeletuse ja vaimse kurbuse aja tagajärgedest. Hilisem puudus ja ainelised raskused ei olnud Eeva mälestustes millegi poolest võrreldavad nende hirmsate päevadega ja kohutavate üksildaste öödega täis talumatut teadmatust. Ta kuulis Serapatatia mõtlematust teost ega teadnud, kas tema kaaslane oli kurvastusest endale lõpu teinud või maailmast karistuseks oma väärsammu eest ära viidud. Ja kui Aadam tagasi pöördus, koges Eeva nii suurt rõõmu ja tänutunnet, et see ei kustunud nende pika ja raske kooselu ning vaevalise teenistuse ajal enam iialgi.

⁸ ¶ Aeg möödus, kuid Aadam sai nende pahateo olemusest päriselt aru alles seitsekümmend päeva pärast Eeva üleastumist, mil Melkisedekid-hooldajad Urantiale tagasi pöördusid ja maailma asjade valitsemise üle võtsid. Ja siis mõistsid nad, et nende tegevus oli läbi kukkunud.

⁹ ¶ Aga käärimas oli veel muidki probleeme. Uudis nodiitide asula hävitamisest jõudis üsna kiiresti põhja poole Serapatatia koduhõimudeni ja peagi koondus suur vägi aeda ründama. Sellest algas adamiitide ja nodiitide vahel pikk kibe sõda, sest vaenutsemine kestis veel kaua pärast seda, kui Aadam oli oma pooldajatega emigreerunud teise aeda Eufriati orus. Valitses pinev ja kestev „vihavaen selle mehe ja selle naise vahel, mehe seemne ja naise seemne vahel”.

6. AADAM JA EEVA LAHKUVAD AIAST

¹ Kui Aadam sai teada, et nodiidid on pealetungi alustanud, pöördus ta Melkisedekite poole, kes keeldusid talle nõu andmast ja ütlesid ainult, et ta peaks toimima oma parima äranägemise järgi, ning lubasid talle võimalikult sõbralikku kaasabi osutada, missuguse valiku ta ka ei teeks. Melkisedekitel oli keelatud Aadama ja Eeva isiklikesse kavadesse sekkuda.

² Aadam teadis, et tema ja Eeva tegevus on läbi kukkunud: seda näitas juba Melkisedekite-hooldajate kohalviibimine, kuigi ta ei teadnud oma isiklikust seisundist ega teda ootavast saatusest midagi. Ta pidas kogu öö aru umbes tuhande kahesaja ustava poolehoidjaga, kes töotasid oma juhile järgneda, ja järgmisel päeval suundusid need palverändurid keskpäeval Eedenist uut kodu otsima. Aadamale ei meeldinud sõda pidada ja ta eelistas seetõttu pigem esimese aia vastupanuta nodiitidele jätta.

³ Eedeni karavani peatas kolmandal päeval pärast aiast lahkumist seeravitranspordi saabumine Jerusemist. Nüüd teatati Aadamale ja Eevale esmakordselt, mis pidi saama nende lastest. Sel ajal kui transport seisis, lasti otsustamisõiguseikka (kakskümmend aastat) jõudnud lastel valida, kas nad jäävad oma vanematega Urantiale või saavad Norlatiadeki Kõigekõrgemate hoolealusteks. Kaks kolmandikku eelistasid minna Edentiale, ligikaudu kolmandik aga jääda oma vanemate juurde. Kõik otsustamiseast nooremad lapsed viidi Edentiale. Mitte keegi poleks saanud vaadata selle Ainelise Poja ja Tütred kurba lahkumist oma

lastest, mõistmata, et üleastuja tee on karm. Need Aadama ja Eeva järeltulijad on nüüd Edential; me ei tea, milline korraldus neile antakse.

⁴ Kurb, väga kurb karavan valmistus edasi rändama. Kas oleks miski võinud olla veelgi traagilisem! Tulla maailma nii suurte lootustega, saada nii hea vastuvõtu osaliseks ning lahkuda siis häbiga Eedenist, kaotades rohkem kui kolm neljandikku oma lastest veel enne uue elupaiga leidmist!

7. AADAMA JA EEVA ALANDAMINE

¹ Sel ajal kui Eedeni karavan seisis, teatati Aadamale ja Eevale nende üleastumiste olemusest ja anti nende saatuse suhtes soovitusi. Otsuse langetamiseks ilmus kohale Gabriel. Ja otsus oli järgmine: planeedi Aadam ja Eeva mõistetakse üleastumises süüdi, nad on rikkunud selle asustatud maailma valitsejatena oma usalduslepingut.

² Süütundest rõhutuna rõõmustasid Aadam ja Eeva siiski väga teate üle, et nende kohtunikud Salvingtonil olid vabastanud nad kõigist süüdistustest „universumivalitsuse põlgamises”. Neid ei süüdistatud mässus.

³ Eedeni paarile teatati, et nad olid alandanud end maailma sureliku seisundisse; et nad pidid nüüdsest käituma nagu Urantia mees ja naine ning siduma oma tuleviku maailma rasside tulevikuga.

⁴ Aadama ja Eeva õpetajad olid neile juba ammu enne Jerusemilt lahkumist põhjalikult selgitanud, missugused tagajärjed on igal olulisel kõrvalekaldumisel jumalikest plaanidest. Ma olin neid isiklikult korduvalt hoiatanud nii enne kui ka pärast nende saabumist Urantiale, et üleastumine planeedil lõpeb paratamatult kindla karistusega, milleks on sureliku staatusesse langemine. Ent Aadama ja Eeva üleastumisega kaasnenud tagajärgi saab päriselt mõista vaid siis, kui saadakse aru ainelise poja seisuse klassi surematusest.

⁵ ¶ 1. Aadam ja Eeva nagu nende kaaslased Jerusemilgi säilitasid oma surematuse intellektuaalse ühenduse kaudu Vaimu meelegravitatsiooni ringlusega. Kui see elutähtis toiteside meele eraldamise tulemusena katkeb, siis surematuse, olenemata loodud-olendi eksistentsi vaimsest tasemest, kaob. Aadama ja Eeva intellektuaalse üleastumise vältimatuks tagajärjeks oli sureliku staatus, millele järgnes füüsiline lagunemine.

⁶ ¶ 2. Urantia Aineline Poeg ja Tütar, kes olid isikutatud selle maailma sureliku ihu sarnasteks, sõltusid peale selle ka kahese ringlussüsteemi säilimisest, millest üks tulenes nende füüsilisest olemusest ja teine elupuu viljas salvestatud ülienergiast. Peainglist hooldaja oli Aadamat ja Eevat alati manitsenud, et usalduse rikkumine kulmineerub staatuse languses ning et pärast üleastumist jäävad nad sellest energiaallikast ilma.

⁷ ¶ Caligastial õnnestus Aadam ja Eeva küll löksu meelitada, aga ta ei saavutanud oma eesmärki ajendada neid avalikult universumi valitsuse vastu mässama. Nende tegu oli tõepoolest paheline, kuid nende süü ei seisnenud

tõe hülgamises, samuti ei alustanud nad teadlikku mässu. Kõikse Isa ja tema Looja-Poja õiglase valitsemise vastu.

8. INIMESE NIINIMETATUD PATTULANGEMINE

¹ Aadam ja Eeva langesid tõesti oma kõrgest ainelisest poja seisusest alla sureliku inimese madalusse. Ent see ei tähendanud inimese pattulangemist. Inimsugu on vaadatamata Aadama üleastumise vahetutele tagajärgedele ülenatud. Kuigi jumalik kava violetse rassi andmiseks Urantia rahvastele nurjus, said surelikud rassist Aadama ja tema järeltulijate piiratud panusest Urantia rassidesse tohutult kasu.

² Mingit „inimese pattulangemist” pole toimunud. Inimsoo ajalugu on järjestikuse evolutsiooni lugu ja Aadama annetumine täiustas maailma rahvaid tunduvalt, võrreldes nende varasema bioloogilise seisundiga. Urantia arenumates tüvikondades on praegu isegi neljast erinevast allikast — andoniitidelt, sangikrassidelt, nodiitidelt ja Aadamalt — pärinevaid pärilikkustegureid.

³ Aadamat ei tohiks inimsoo äraneetuse põhjuseks pidada. Kuigi tal ei õnnestunud jumalikku plaani edasi viia, kuigi ta rikkus lepingut Jumalusega, kuigi tema ja ta kaaslane loodud-olendi staatuses päris kindlasti langesid, vaatamata sellele kõigele aitas nende panus inimsoo Urantia tsivilisatsiooni suuresti edasi viia.

⁴ ¶ Hinnates Aadama missiooni tulemusi oma maailmas, on igati õiglane arvestada ka planeedi seisundit. Kui Aadam oma kauni kaaslasega Jerusemilt sellele pimedale ja segaduses planeedile transporditi, seisis ta silmitsi peaaegu lootusetu ülesandega. Ent oleksid nad juhindunud Melkisedekite ja nende abiliste nõuannetest ja *oleksid nad olnud kannatlikumad*, oleksid nad lõpuks edu saavutanud. Aga Eeva kuulas kavalat isikuvabaduse ja planeedi tegevusvabaduse propagandat. Ta viidi nii kaugele, et ta hakkas katsetama ainelise poja seisuse eluplasmaga, lubades sellel talle usaldatud elul enneaegselt seguneda tolleaegse algselt Elukandjate kavandatud segaklassiga, mida oli varem segatud paljunemisvõimeliste olenditega kunagisest Planeedivürsti kaaskonnast.

⁵ Te ei saavuta kogu oma Paradiisi tõusutee jooksul midagi, kui püüate kehtestatud jumalikest plaanist kannatamatult mööda hiilida, kasutades täiustumiseks kiireid lahendusi, isiklikke leiutisi või muid vahendeid täiuslikkuse teel, oma teel täiuslikkuse poole ja igavese täiuslikkuse nimel.

⁶ ¶ Kokkuvõttes pole vist küll kogu Nebadonis olnud heidutavamalt tarkuse läbikukkumist. Ent niisuguste väär sammude esinemises arenevates universumites pole midagi üllatavat. Me oleme üks osa hiiglaslikust loodust ja pole sugugi imelik, et kõik ei toimi päris täiuslikult, kuna meie universumit ei loodud täiuslikuna. Täiuslikkus on meie igavene siht, mitte päritolu.

⁷ Kui universum oleks mehhanistlik, kui Esimene Suur Allikas ja Kese oleks ainult jõud, mitte samal ajal ka isiksus,

kui kogu loodu oleks tohutu suur füüsilise aine kogum, mis alluks täpsetele seadustele, mida iseloomustavad ühtaolised energianähtused, siis võiks saavutada täiuslikkuse isegi vaatamata universumi puudulikule staatusele. Poleks lahkarvamusi, poleks tülisid. Kuid meie oma suhteliselt täiuslikus ja ebatäiuslikus arenevas universumis rõõmustame selle üle, et lahkarvamused ja arusaamatused on võimalikud, sest see tõendab isiksuse faktilist eksisteerimist ja

tegutsemist universumis. Ja kui meie loodu on eksistents, milles domineerib isiksus, võib olla kindel isiksuse elujäämise, edasiliikumise ja saavutuste võimalustes; võime olla kindlad isiksuse kasvus, kogemustes ja avastustes. Universum on suurepärane just selle poolest, et see on isikuline ja edenev, mitte lihtsalt mehhaaniline ega isegi mitte passiivselt täiuslik!

⁸ [Esitanud seerav Solonia, „häääl aias”.]

76 KIRI TEINE AED

KUI Aadam otsustas esimese aia vastupanuta nodiitidele loovutada, ei saanud ta oma pooldajatega läände liikuda, sest eedenlastel polnud niisuguseks meresõiduks vajalikke laevu. Nad ei saanud minna põhja poole: põhjapoolsed nodiidid olid juba Eedenisse teel. Nad kartsid ka lõunasse minna, sest selles piirkonnas oli mägedes hulgaliselt vaenulikke hõime. Ainsana oli vaba tee itta ja nii nad rändasidki ida poole, Tigri ja Eufrati jõe vahelistele tol ajal meeldivatele aladele. Ka paljud mahajäänud rändasid hiljem itta, et adamiitidega nende uues oru-kodukohas ühineda.

² ¶ Kain ja Sansa sündisid mõlemad enne, kui Aadama karavan sihtkohta, Mesopotaamia jõgede vahele jõudis. Sansa ema Laotta suri tüdruku sünnitades. Eeva kannatas väga, kuid jäi ellu, sest oli tugevam. Eeva võttis Laotta lapse Sansa oma rinnale ja kasvas teda koos Kainiga. Sansa kasvas väga võimekaks naiseks. Temast sai põhjapoolsete siniste rahvaste juhi Sargani naine ja ta aitas kaasa tolleaegsete siniste inimeste edasiliikumisele.

1. EEDENLASED SAABUVAD MESOPOTAAMIASSE

¹ Aadama karavanil kulus Eufrati jõeni jõudmiseks peaaegu terve aasta. Nad saabusid sinna tulvavete ajal ja jäid peaaegu kuueks nädalaks laagrisse läänekalda tasandikele, enne kui võisid liikuda jõgedevahelisele maale, millest pidi saama nende teine aed.

² Kui teise aia maa-ala asukad kuulsid, et Eedeni aia kuningas ja kõrge preester on nende poole teel, põgenesid nad kiiruga idapoolsetesse mägedesse. Kohale jõudes leidis Aadam kogu soovitud territooriumi eest tühjana. Siin, uues paigas asus Aadam oma abilistega uusi elamuid ehitama ning uut kultuuri- ja usukeskust sisse seadma.

³ Aadam teadis seda paika kui üht kolmest, mille Vani ja Amadoni väljapakutud aia võimaliku asukoha leidmiseks määratud komitee algselt välja oli valinud. Kaks jõge pakkusid sel ajal juba ise head looduslikku kaitset ja teisest aiast veidi põhja pool olid Eufrat ja Tigris nii lähestikku, et lõunapoolse territooriumi kaitseks sai jõgede vahele ehitada üheksakümne kilomeetri pikkuse kaitsemüüri.

⁴ ¶ Kui rahvas oli end uues Eedenis sisse seadnud, tuli neil harjuda lihtsa eluviisiga, sest näis, et maapind on ära neetud. Loodus oli taas määramas sündmuste kulgu. Adamiidid olid nüüd sunnitud vaevaga hankima eluks vajalikku ettevalmistamata mullast ning tulema eluraskustega toime vaenuliku looduse ja sureliku eksistentsi vastuolude kiuste. Esimene aed oli nende jaoks osaliselt ettevalmistatud, kuid teine tuli luua oma kätetööga ja „oma palge hīgis“.

2. KAIN JA AABEL

¹ Vähem kui kaks aastat pärast Kaini sündis Aabel, Aadama ja Eeva esimene teises aias sündinud laps. Kui Aabel sai kaheteistkümnenaastaseks, otsustas ta hakata karjakasvatajaks, Kain oli valinud põllumeheamet.

² Tol ajal tavatseti kinkida preestritele seda, mis inimestel oli. Karjakasvatajad tõid oma kariloomi, põllumehed vilja. Kain ja Aabel tegid selle kombe kohaselt samuti preestritele regulaarseid annetusi. Need kaks noormeest olid korduvalt oma ametite suhtelise väärtuse üle vaieldud ja Aabel märkas peagi, et eelistati tema loomohvreid. Asjalt juhtis Kain tähelepanu esimesele Eedenile, kus oli eelistatud põlluvilju. Aabel ei võtnud teda kuulda ja pilkas oma vanemat venda, kes tundis end tõrjutuna.

³ Esimese Eedeni ajal oli Aadam püüdnud tõepoolest loomohvrite toomist piirata, mistõttu Kaini väidetel oli tõepõhi all. Teise Eedeni usuolu oli aga raske korraldada. Aadamat koormati tuhande ja ühe ehitusalase, kaitseja põllundusküsimusega. Olles vaimselt väga masendatud, usaldas ta palveldamise ja hariduse korraldamise neile sünnipärastele nodiitidele, kes olid teeninud sel alal ka esimeses aias, aga jumalateenistusi pidanud nodiitidest preestrid pöördusid selle väga lühikese aja jooksul Aadamaelse korra ja tavade juurde tagasi.

⁴ Noormehed ei saanud omavahel hästi läbi ja ohvriandide küsimus aitas nende vahelise vihavaenu kasvule veelgi kaasa. Aabel teadis, et ta on nii Aadama kui ka Eeva laps ega jätnud Kainile kunagi meelde tuletamata, et tema isa pole Aadam. Kain ei olnud päris violetne, sest tema isa oli nodiitide rassist, mis oli hiljem segunenud sinise ja punase inimesega ja põliselanikest andoniitide tüvikonnaga. Kõik see koos Kaini loomupärase ja päritud sõjakusega pani teda oma noorema venna vastu üha kasvavat viha hauduma.

⁵ Üks noormees oli kaheksateistkümnenaastane, teine kahekümne, kui nende vaheline pingeline lõpuks lahenduse leidis: ühel päeval vihastasid Aabeli pilked tema sõjakat venda niivõrd, et Kain ta raevukalt rünnates tappis.

⁶ ¶ Aabeli käitumine näitab keskkonna ja hariduse tähtsust iseloomu arengus. Aabelil oli ideaalne sünnipära ja pärilikkus on iseloomu põhialus, ent alaväärtusliku keskkonna mõju tegelikult neutraliseeris tema suurepärase pärandi. Aabelit mõjutasid ebasoodsad keskkonnatingimused väga, eriti noores eas. Kui ta oleks elanud kahekümne viie või kolmekümneaastaseks, oleks temast saanud hoopis teistsugune inimene: tema suurepärase veri oleks siis end ilmutanud. Hea keskkond ei saa küll madala sünnipära pärssivat mõju iseloomule päriselt ületada, kuid halb keskkond võib suurepärase sünnipära väga tõhusalt ära rikkuda, vähemalt nooremas eas. Hea sotsiaalne keskkond ja õige haridus on hea sünnipära võimalikult paremaks ärakasutamiseks vältimatu pinnas ja atmosfäär.

⁷ ¶ Vanemad said Aabeli surmast teada, kui tema koe-rad tõid karja ilma peremeheta koju. Kain tuletas Aadama-le ja Eevale üha rohkem meelde nende meeletut tegu ja nad toetasid tema otsust aiast lahkuda.

⁸ Kaini elu Mesopotaamias ei olnud eriti õnnelik, sest ta oli nii erilise üleastumise sümbol. Kaaslased ei olnud tema vastu lausa ebasõbralikud, ent talle ei jäänud märkama nende alateadlik pahakspanu tema juuresoleku suhtes. Kain teadis aga, et kuna ta ei kandnud mingit hõimumärki, võis esimene juhuslikult vastutulev naaberhõimu liige teda ära tappa. Hirm ja veidi ka süümepiin ajendasid teda kahetsema. Kaini sisimas ei olnud kunagi Kohandaja elanud, ta oli alati perekonna distsipliini trotsinud ja oma isa usku põlanud. Aga nüüd läks ta ema Eeva juurde ja palus tema vaimset abi ja juhendamist ning kui ta siiralt jumaliku abi palus, tuli Kohandaja temasse elama. See Kohandaja, kes elas ta sisimas ja sealt välja vaatas, andis Kainile selge eelise, mis tegi ta Aadama paljukardetud hõimu liikmetega võrdseks.

⁹ Nii lahkus Kain teisest Eedenist hommiku poole, Noodimaale. Ta sai oma isa ühe rahvarühma suureks juhiks ja täitis teataval määral Serapatatia ettekuulutused, sest edendas tõesti kogu oma eluaja selle nodiitiderühma ja adamiitide vahelist rahu. Kain abiellus kauge nõbu Remonaga ja nende esimene poeg Hanok sai Eelami nodiitide juhiks. Nii püsis elamiitide ning adamiitide vahel sadu aastaid rahu.

3. ELU MESOPOTAAMIAS

¹ Aja möödudes ilmnisid teises aias üleastumise tagajärjed üha enam. Aadam ja Eeva tundsid suurt puudust oma endisest kaunist ja rahulikust kodust, samuti Edentiasse saadetud lastest. Oli tõesti kahju vaadata seda suurepärrast paari, kes oli langenud maailma tavaliste lihalike olen-dite tasemele, ent nad talusid oma madalat seisust sündsalt ja meelekindlalt.

² Aadam tegeles targalt enamiku ajast oma lastele ja nende kaaslastele tsiviilhalduse, õpetamismeetodite ja usupalvuste alase koolituse andmisega. Kui ta poleks nii ettenägelik olnud, oleks pärast tema surma tekkinud meeletu korralagedus. Nii aga põhjustas Aadama surm tema rahva elutegevuses vähe muutusi. Ent Aadam ja Eeva olid juba ammu enne oma surma mõistnud, et nende lapsed ja poolehoidjad olid aegamööda õppinud oma Eedeni hiilgeaegu unustama. Ja enamikule poolehoidjatest oligi parem Eedeni suurejoonelisus unustada. Nii ei saanud neil tekkida asjatut rahulolematust oma vähemsoodsa keskkonnaga.

³ ¶ Adamiitide tsiviilvalitsejad põlvnesid otseliinis esimese aia poegadest. Aadama esimene poeg, Aadamapoeg (Aadama poeg Aadam), asutas põhja pool teist Eedenit violetse rassi teise keskuse. Aadama teine poeg, Eevapoeg, sai meisterlikuks juhiks ja haldajaks, kes oli oma isale suureks abiks. Eevapoeg ei elanud nii kaua kui Aadam ja tema vanim poeg Jansad sai adamiitide hõimujuhina Aadama järglaseks.

⁴ ¶ Usujuhid ehk preesterkond sai alguse Setist, Aadama ja Eeva vanimast teisest aias sündinud ellujäänud pojast. Ta sündis sada kakskümmend üheksa aastat pärast Aadama saabumist Urantiale. Sett süvenes oma isa rahva vaimse seisundi parandamisse ja sai teise aia uue preesterkonna peaks. Tema poeg Enos seadis sisse uue palveldamiskorra ja pojapoeg Keenan asutas uue välismisjoniteenistuse kauge-ma ja lähema ümbruskonna hõimude tarvis.

⁵ Setiitide preesterkond oli kolmene ettevõtmine, mis hõlmas religiooni, tervist ja haridust. Selle klassi preestreid koolitati pidama usutseremooniaid, teenima arstide ja sanitaarinspektoritena ning õpetama aia koolides.

⁶ ¶ Aadama karavan oli võtnud esimesest aiast jõgede vahelisele maale kaasa sadu taimede ja teraviljade seemneid ning sibulaid, nad olid kaasa toonud ka suuri karju ja iga koduloomaliigi esindajaid. Seetõttu oli neil ümbruskonna hõimudega võrreldes suuri eeliseid. Nad said esialgse aia varasemast kultuurist üsna palju kasu.

⁷ Aadam ja tema pere olid toitunud kuni esimesest aiast lahkumiseni alati puu- ja teraviljadest ning pähklitest. Teel Mesopotaamiasse olid nad söönud esmakordselt taimi ja köögivilju. Teises aias mindi varakult üle lihasöömisele, kuid Aadam ja Eeva ei võtnud liha kunagi oma igapäevatoituks. Ka Aadamapoeg ja Eevapoeg ega teised esimese aia esimese põlvkonna lapsed ei hakanud lihasööjateks.

⁸ ¶ Adamiidid ületasid oma kultuurisaavutuste ja intellektuaalse arengu poolest tunduvalt ümbruskonna rahvaid. Nad koostasid kolmanda tähestiku ja löid ka muus osas alused nüüdisaegse kunsti, teaduse ja kirjanduse algte tekkele. Nad säilitasid siin Tigri ja Eufrati vahelistel maadel kirjutamise, metallitöötlemise, keraamika ja kangakudumise kunsti ja löid arhitektuuri, mida ei ületatud hiljem tuhandete aastate jooksul.

⁹ Violetsete rahvaste kodune elu oli tolle aja kohta ideaalne. Lapsed pidid õppima põllumajanduse, oskustöö ja loomakasvatuse alastel koolituskursustel või õpetati neid täitma setiitide kolmeseid kohustusi: olema preester, arst ja õpetaja.

¹⁰ Setiitide preesterkonnale mõeldes ärge segage neid üllameelseid ning õilsaid tervise- ja usuõpetajaid, neid hariduseandjaid, ära hilisemate hõimude ja ümbritsevate rahvaste väheväärtuslike ja äritsevate preesterkondadega. Nende religioosset kontseptsioonid Jumalusest ja universumist olid kõrgelt arenenud ja enam-vähem täpsed, nende tervishoiunõuded oma aja kohta suurepärrased ja nende õpetamismeetodeid pole praegusekski ületatud.

4. VIOLETNE RASS

¹ Aadam ja Eeva rajasid violetse inimrassi, üheksanda Urantiale ilmunud inimrassi. Aadamal ja tema järeltulijatel olid sinised silmad ning violetsetele rahvastele oli iseloomulik hele jume koos heleda juuksevõrvusega: kollane, punane ja pruun.

² Eeva ei pidanud sünnitades valusid kannatama, sünnitusvalusid polnud ka varastel arengurassidel. Alles areneva inimese liitumisel nodiitidega ja hiljem adamiitidega tekkinud segarassid hakkasid tugevaid sünnitusvalusid tundma.

³ Aadam ja Eeva nagu nende vennad Jerusemil said energiat kahesest toitumisest, elatudes nii toidust kui ka valgusest, mida täiendasid teatavad Urantial ilmutamatud superfüüsilised energiad. Nende järglased Urantial seda energia omastamisvõimet ja valgusringlust vanematelt ei pärinud. Neil oli vaid üks ringlus, inimtüüpi vereringe. Nad olid loodud surelikena, kuid olid pikaealised, ehkki pikaealisus vähenes iga järgmise põlvkonnaga inimese tavalise normini.

⁴ Aadam ja Eeva ning nende laste esimene põlvkond ei tarvitanud toiduks loomade liha. Nad elatusid täielikult ainult „puude viljast”. Pärast esimest põlvkonda hakkasid kõik Aadama järglased piimatooteid sööma, kuid paljud neist jätkasid lihata toitumist. Paljud lõunapoolsed hõimud, kellega nad hiljem ühinesid, ei söönud samuti liha. Hiljem rändas enamik neist taimetoitlaste hõimudest itta ja on praeguseks segunenud India rahvastega.

⁵ Aadam ja Eeva ületasid nii oma füüsilise kui ka vaimse nägemuse poolest tunduvalt praegusaja rahvaid. Nende erilised tajumismeeled oli palju teravamad ning nad olid võimelised nägema keskteelisi ja inglühulki, Melkisedekid ja langenud Vürst Caligastiat, kes tuli mitmeid kordi oma ülla järeltulijaga aru pidama. Neil säilis võime näha neid taevaseid olendeid enam kui sada aastat pärast üleastumist. Nende lastel need erilised meeled nii teravalt ei väljendunud ja iga järgmise põlvkonnaga kaldusid veelgi vähenema.

⁶ Aadama laste sisimas elas tavaliselt Kohandaja, sest neil kõigil oli kaheldamatu ellujäämisvõime. Need kõrgelt arenenud järeltulijad ei olnud nii kartlikud kui evolutsiooni lapsed. Urantia praegustel rassidel on nii palju hirme sellepärast, et teie esivanemad said rassi füüsilise ülendamise kavade varajase nurjumise tõttu väga vähe Aadama eluplasmat.

⁷ Aineliste Poegade ja nende järglaste keharakkudel on haigustele vastupanemise võime palju suurem kui planeedi põliselanikest arengulistel olenditel. Põlirasside keharakud on lähedased maailma mikroskoopilistele ja ultramikroskoopilistele haigusttekitavatele elusorganismidele. Selle asjaoluga on seletatav, miks Urantia rahvad peavad nii palju teadusalaseid pingutusi tegema, et vastu panna nii paljudele füüsilistele häiretele. Te oleksite haigustele hoopis vastupanuvõimelisemad, kui teie rassid kannaksid endas rohkem Aadamast pärinevat elu.

⁸ ¶ End Eufrati ääres teises aias sisse seadnud, otsustas Aadam jätta maailma võimalikult palju oma eluplasmat, et sellest oleks pärast tema surma kasu. Seetõttu pandi Eeva kaheteistkümneliikmelise rassitüüpi arendamise komisjoni esinaiseks ja enne Aadama surma oli see komisjon valinud Urantial välja 1 682 kõrgeimat tüüpi naist, keda eostati Aadama eluplasma. Kõik nende lapsed peale 112 kasvasid täiskasvanuks, nii et maailma tuli juurde 1 570 kõrgelt

arenenud meest ja naist. Kuigi neid emakandidaate valiti kõigest ümbruskonna hõimudest ja nad esindasid enamikku maakera rasse, oli suurem osa neist valitud nodiitide kõrgeimatest tüvikondadest ja nad moodustasid vägeva andiitide rassi varased alged. Kõik need lapsed sündisid ja kasvasid oma emade hõimudes.

5. AADAMA JA EEVA SURM

¹ Üsna varsti pärast teise Eedeni sisseseadmist teatati Aadamale ja Eevale, et nende kahetsus on vastu võetud ning ehkki nad on määratud kannatama oma maailma surelike saatust, peaksid nad kindlasti sobima vastuvõtmiseks Urantia magavate ellujääjate ridadesse. Nad uskusid täielikult seda ülestõusmise ja rehabiliteerimise evangeeliumi, mida Melkisedekid neile nii liigutavalt kuulutasid. Nende üleastumine oli olnud väärotsus, mitte aga teadliku ja kaalutletud mässu patt.

² Aadamal ja Eeval kui Jerusemi kodanikel ei olnud Mõttekohandajat ning kui nad Urantial esimeses aias elasid, ei elanud Kohandajad ka nende sisimas. Ent peagi pärast nende langemist sureliku seisundisse said nad teadlikuks uuest kohalolekust endas ja mõistsid, et nende inimlik staatus koos siira kahetsusega on Kohandajatele elu nende sisimas võimalikuks teinud. Teadmine neis elavatest Kohandajatest andis Aadamale ja Eevale kogu nende ülejäänud elu palju jõudu; nad teadsid, et nende tegevus Sataria Aineliste Poegadena oli nurjunud, kuid ka et Paradiisi elujärk on neile kui universumi tõusvatele poegadele ikka veel avatud.

³ ¶ Aadam teadis ülestõusmisest usulise elukorralduse lõpus, mis toimus samaaegselt tema saabumisega planeedile, ning uskus, et temagi taasisikustub koos oma kaaslasega tõenäoliselt seoses järgmise poja seisuse klassi tulekuga. Ta ei teadnud, et selle universumi suverään Miikael nii varsti Urantiale ilmub, vaid arvas, et järgmisena saabuv Poeg on Avonalide klassist. Miikaeli ainus neile antud isiklik sõnum oli Aadamale ja Eevale lohutav, samas aga mõnevõrra raskesti arusaadav. Selles sõnumis sisaldus lisaks muudele sõprus- ja lohutusväljenditele ka teade: „Ma kaalusin teie üleastumise asja olusid, mäletades teie südamesoovi olla alati ustav minu Isa tahte, ja minu saabudes Urantiale kutsutakse teid sureliku une hõlmast, kui minu maailma alama astme Pojad pole enne seda teie järele saadetud.”

⁴ See oli Aadamale ja Eevale suur mõistatus. Nad suutsid mõista selle sõnumi varjatud lubadust võimaliku erilise ülestõusmise kohta ja see rõõmustas neid väga, ent nad ei mõistnud vihjet, et nad võivad puhata kuni ülestõusmiseni, mis kaasneb Miikaeli isikliku ilmumisega Urantiale. Seetõttu kuulutas Eedeni paar alati, et kunagi saabub Jumala Poeg, ja andsid ka oma armsatele edasi usu, vähemalt igatsuse, et nende eksimuste ja murede maailmast võib saada maailm, kus selle universumi valitseja soovib tegutseda Paradiisi annetuva Pojana. See tundus liiga ilus, et olla tõsi, kuid Aadam hellitas tõepoolest mõtet, et riidudest räsitud Urantiale võib saada Sataria süsteemis osaks siiski kõige suurem õnn, et ta võib saada kõige kadestamisväärsemaks planeediks kogu Neadonis.

⁵ ¶ Aadam elas 530 aastaseks ja suri teie mõistes kõrges eas. Tema füüsiline mehhanism kulus lihtsalt ära, lagunemisprotsess sai lõpuks taastumisprotsessist võitu ja saabus paratamatu lõpp. Eeva oli surnud üheksateist aastat varem, sest ta süda oli nõrgaks jäänud. Mõlemad maeti jumaliku teenistuse templi keskele, mis oli ehitatud nende plaanide järgi varsti pärast seda, kui kolooniat ümbritsev müür valmis. Ja siit saigi alguse tava matta silmapaistvaid ning vagasid mehi ja naisi palveldamispaikade põranda alla.

⁶ ¶ Urantia aineülene valitsus jätkas Melkisedekite juhendamisel oma tööd, ent otsene füüsiline side arenevate rassidega oli katkenud. Planeedivürsti kehalise kaaskonna saabumise kaugest ajast kuni Vani ja Amadoni ja hiljem Aadama ja Eeva saabumiseni olid planeedil viibinud universumi valitsuse füüsilised esindajad. Ent Aadama üleastumisega jõudis see valitsemiskord, mis oli kestnud enam kui nelisada viiskümmend tuhat aastat, lõpule. Inglise abilised jätkasid vaimsetes sfäärides koos Mõttekohandajatega võitlust, töötades kangelaslikult üksikisikute päästmise nimel, ent maakera surelikele avaldati üldisem plaan maailma kestvamaks hüvanguks alles Machiventa Melkisedeki saabudes Aabrahami ajal. Machiventa Melkisedek lõi Jumala Poja võimu, kannatlikkuse ja mõjujõuga aluse õnnetu Urantia edasiseks ülendamiseks ja vaimseks taastamiseks.

⁷ Urantia saatus pole aga olnud ainult õnnetu, sellel planeedil on Nebadoni kohalikus universumis ka kõige rohkem vedanud. Urantialased peaksid pidama endale kasulikuks nii seda, et nende esivanemate eksimused ja nende maailma varaste valitsejate vead viisid planeedi lootusetu segaduse seisundisse, mille paiskas veel enam segi pahe ja patt, kui ka seda, et just säärane pimedus Nebadoni Miikaelile nii sügava mulje jättis, et ta valis selle maailma areeniks, kus taevase Isa armastavat isiksust ilmutada. Urantia ei vajanud Loojat-Poega mitte niivõrd oma segipaisatud asjade korrastamiseks, vaid pigem andis Urantial valitsev pahe ja patt Loojale-Pojale kontrastsema tausta, mis tõi Paradiisi Isa võrratu armastuse, halastuse ja kannatlikkuse paremini esile.

6. AADAMA JA EEVA ELLUJÄÄMINE

¹ Aadam ja Eeva läksid oma surelikule puhkusele tugeva usuga Melkisedekitelt saadud lubadustesse, et nad är-

kavad kunagi surmaunest, jätkamaks elu eluasemeilmades, mis olid neile enne nende lähetamist Urantiale violetse rassi ainelises ihus nii tuttavaks saanud.

² Nad ei jäänud maailma surelike teadvuseta une unustusse pikalt puhkama. Kolmandal päeval pärast Aadama surma, teisel päeval pärast tema aupaklikku matust, andis Lanaforge Gabrielile korralduse, mida toetasid valitsev Edentia Kõigekõrgem ja Miikaeli nimel Salvingtoni Päevilt Ühtne, korraldada eriline loendus neile silmapaistvatele isiksustele, kes olid Aadama üleastumisest Urantial ellu jäänud. Vastavalt sellele erilise ülestõusmise käsule, mis oli Urantia seerias kahekümne kuues, taasisiksustati ja taaskoondati Aadam ja Eeva Satania eluasemeilmade ülestõusmissaalistes koos oma 1316 kaaslasega esimese aia kogemusest. Paljud teised ustavad hinged olid Aadama saabumise ajaks juba üles viidud ning sellega kaasnes usulis-elukorralduslik kohtumõistmine nii magavate ellujääjate kui ka elavaks arvatud tõusuteeliste üle.

³ ¶ Aadam ja Eeva läbisid kiiresti järjestikuse tõusu maailmad ja omandasid Jerusemi kodakondsuse, saades taas oma päritoluplaneedi elanikeks, kuid seekord teise universumiisiksuste klassi liikmetena. Nad lahkusid Jerusemilt alaliste elanikena, Jumala Poegadena, tagasi pöördusid aga tõusukodanikena, inimese poegadena. Nad võeti kohe Urantia teenistusse süsteemi keskusmaailmas ning määrati hiljem nelja ja kahekümne nõuniku hulka, kes moodustavad praegu Urantia nõuandva-juhtiva organi.

⁴ ¶ Ja nii lõpebki lugu Urantia Planeedi Aadamast ja Eevast, lugu katsumusest, tragöödiast ja triumfist, vähemalt heade kavatsustega, kuid eksiteele viidud Ainelise Poja ja Tütre isiklikust triumfist, ja kahtlemata lõppkokkuvõttes lugu nende maailma ning selle mässust vintsutatud ja pahest vaevatud asukate lõplikust triumfist. Kokkuvõttes andsid Aadam ja Eeva inimsoo kiirese tsiviliseerimise ja kiirendatud bioloogilise arengusse vägeva panuse. Neist jäi maakerale kõrge kultuur, kuid nii arenenud tsivilisatsioonil ei olnud võimalik Aadama pärandi varase hajumise ja pärastise kadumise tõttu püsima jääda. Tsivilisatsiooni loovad inimesed, tsivilisatsioon ei loo inimesi.

⁵ [Esitanud seerav Solonia, „hääli aias“.]

77 KIRI KESKTEELISED

ENAMIKUS Nebadoni asustatud maailmades on üks või mitu ainulaadsete olendite rühma, kes eksisteerivad elutegevuse tasemel, mis on ligikaudu poolel teel maailma surelikest kuni ingliklassideni, seepärast nimetatakse neid *keskteelisteks*. Nende tekkimine aja jooksul näib olevat juhus, kuid neid leidub kõikjal nii palju ja nad on nii väärtuslikud abilised, et me kõik oleme neid ammu aktsepteerinud oma ühise planeedihoolekande ühe tähtsaima klassina.

² Urantial tegutseb kaks erinevat keskteeliste klassi: esmane ehk vanem korpus, mis tekkis juba Dalamatia päevil, ja teisene ehk noorem rühm, mis pärineb Aadama ajast.

1. ESMASED KESKTEELISED

¹ Esmased keskteelised on tekkinud ainelise ja vaimse ainulaadses vastastikuses seoses Urantial. Me teame samasuguste loodud-olendite olemasolust ka teistes maailmades ja teistes süsteemides, kuid nad on tekkinud teistsugusel viisil.

² Tuleks alati arvestada, et Jumala Poegade järjestikused annetumised areneval planeedil kutsuvad maailma vaimumajanduses esile märgatavaid muutusi ja muudavad vaimse ja ainelise vahelise seose toimet planeedil mõnikord selliselt, et tekivad tõepoolest raskestimõistetavad olukorrad. Just niisugust ainulaadset vastastikust seost illustreerib ka Vürst Caligastia kaaskonna saja kehalise liikme seisund: Jerusemi tõusuteelistest morontiakodanikena olid nad aineülesed, paljunemisvõimeta loodud-olendid. Urantia planeedi laskuvate hoolekandjatena olid nad ainelised soolised olendid, kes olid võimelised sigitama ainelisi järglasi (mida mõned neist hiljem ka tegid). Me ei suuda küll rahuldavalt selgitada, kuidas see sadakond võis aineülesel tasemel vanemarollis tegutseda, kuid täpselt nii juhtus. Kehalise kaaskonna mees- ja naisliikme aineülese (mittesugulise) armuühite tulemusena ilmus esmaste keskteeliste esmasündinu.

³ Kohe avastati, et sellesse klassi kuuluv loodud-olend, kes jäi sureliku ja inglitaseme vahele, on Vürsti keskuse tegevuses väga kasulik ja igale paarile kehalises kaaskonnas anti nüüd luba luua samasugune olend. Selle pingutuse tulemusena tekkis esimene viiekümnest keskteelisest koosnev rühm.

⁴ Olles selle ainulaadse rühma tööd ühe aasta jooksul jälginud, andis Planeedivürst loa piiramatult keskteelisi sigitada. Seda plaani viidi ellu seni, kuni loomisvõimet jätkus ja nii loodigi esialgne 50 000-liikmeline korpus.

⁵ Keskteelised loodi pooleaastaste vahedega ja kui igal paaril oli sündinud tuhat niisugust olendit, neid enam juurde ei tekkinud. Pole mingit seletust, miks see võime pärast tuhandenda järglase ilmumist kadus. Kõik edasised katsed lõppesid alati nurjumisega.

⁶ ¶ Need loodud-olendid moodustasid Vürsti valitsuse luurekorpuse. Nad liikusid kõikjal ringi, uurides ja jälgides

maailma rasse ning osutades Vürstile ja tema kaaskonnale muid hindamatuid teeneid planeedi keskusest kaugel asuvate inimühiskondade mõjutamise töös.

⁷ Selline valitsemiskord püsis kuni planeedi mässu traagiliste päevadeni, mil langes lõksu veidi üle nelja viiendiku esmastest keskteelistest. Ustav korpus astus Melkisedekitehooldajate teenistusse ja tegutses kuni Aadama ajani Vani juhtimisel.

2. NODIITIDE RASS

¹ Ehkki see on lugu Urantia keskteeliste päritolust, olemusest ja tegutsemisest, tuleb meil kahe klassi — esmase ja teisese — suguluse tõttu lugu esmastest keskteelistest siinkohal katkestada, et jälgida põlvnemisliini Vürst Caligastia kehalise kaaskonna mässulistest liikmetest planeedi mässu ajast kuni Aadama ajani. Sellest põlvnemisliinist pärinesid teise aia algusaegadel pooled teiseste keskteeliste esivanematest.

² ¶ Vürsti kaaskonna füüsilised liikmed olid loodud sooliste olenditena, et nad saaksid osaleda selliste järglaste sigitamisel, kelles oleksid kombineeritud nende erilise klassi ja Andoni hõimude valitud tüvikonna omadused, ja kõike seda tehti Aadama hilisema ilmumise ootuses. Elukandjad olid kavandanud uut tüüpi surelikud, kes oleksid tekkinud Vürsti kaaskonna ja Aadama-Eeva järglaste esimese põlvkonna liidust. Nad olid kavandanud seega planeedi loodud-olendite uue klassi tekkimise, kellest pidid saama inimühiskonna õpetajad-valitsejad. Neile olenditele kavandati sotsiaalne suveräänsus, mitte tsiviilsuveräänsus. Ent kuna see projekt peaaegu täielikult nurjus, ei saagi me teada, missugusest soodsate juhiomaduste ja võrratu kultuuriga aristokraatiast Urantia ilma jäi. Sest kuigi kehaline kaaskond hiljem järglasi andis, toimus see pärast mässu, kui nad olid süsteemi eluvooludest ära lõigatud.

³ Mässujärgsel ajastul toimus Urantial palju ebatavalisi sündmusi. Suur tsivilisatsioon, Dalamatia kultuur, lagunes. „Nefilid (nodiidid) olid sel ajal maa peal ja kui need jumalate pojad heitsid inimeste tütarde juurde, kes neile lapsi ilmale tõid, olid nende lapsed „muistse aja vägimehed“, „kuulsad mehed.“” Kuigi nad olid vaevalt küll „jumalate pojad“, pidasid nende aegade arenevad surelikud kaaskonda ja nende esimesi järglasi jumalate poegadeks; legendides võimendati isegi nende kehapikkust. Sellest pärinebki siis peaaegu kõikjal levinud muistend jumalatest, kes tulid maa peale ja sigitasid siin inimtütardega iidse kangelaste rassi. Kogu see legend läks veelgi segasemaks, kui rassid segunesid hiljem teises aias ilmunud adamiitidega.

⁴ Kuna Vürsti kaaskonna sadakond kehalist liiget kandis endas andoniitide inimtükondade sugurakke, oleks pidanud olema loomulik, et nende sugulisel paljunemisel sarnaneks nende järeltulijad teiste andoniitidest vanemate järeltulijatega. Ent kui kaaskonna kuuskümmend lii-

get, Nodi poolehoidjad, tegelikult sugulisel teel paljune-sid, osutusi nende lapsed peaaegu igas suhtes nii andoniitidest kui ka sangikrahvastest tunduvalt arenenumaks. See ootamatult kõrge tase oli iseloomulik mitte ainult nende füüsilistele ja intellektuaalsetele omadustele, vaid ka vaimsetele võimetele.

⁵ Need nodiitide esimeses põlvkonnas ilmnunud mu-teerunud jooned tulenesid teatavatest muutustest, mis olid kantud andoniitide sugurakkude ülesehitusse ja keemilistesse koostisainetesse. Neid muutusi põhjustas Satania süsteemi võimsate elualalhoiuringluste olemasolu kaaskonna liikmete kehades. Need eluringlused sundisid Urantia erilise algkuju kromosoomi rohkem ümber korralduma Nebadonis ettenähtud eluavaldumisvormide Satania eristandardite algkujude järgi. See sugurakkude muundumine süsteemi eluringluste toimel on üsna sarnane sellega, kuidas Urantia teadlased muudavad taimede ja loomade sugurakke röntgenikiirtega.

⁶ Seega tekkisid nodiitide rahvad teatavatest iseäralikest ja ootamatutest muutustest eluplasmas, mille Avaloni kirurgid olid kandnud andoniitidest doonorite kehade-st kehalise kaaskonna liikmete kehadesse.

⁷ ¶ Nagu mäletate, olid sada andoniidist eluplasma-doonorit omakorda saanud osa elupuu orgaanilisest täien-dusest, nii et ka nende kehas sisaldus Satania eluvoole. Nelikümmend neli teisendatud andoniiti, kes koos kaas-konnaga mässuga ühinesid, leidsid endi hulgast paarilisi ja andsid suure panuse nodiidi rahva tüvikondade paranda-miseks.

⁸ Need kaks rühma, kuhu kuulus 104 andoniidi teisen-datud sugurakkude kandjat, ongi nodiitide esivanemad, kaheksas Urantiale ilmunud rass. See inimelu uus joon Urantial on järjekordne etapp esialgsest kavast kasutada seda planeeti elu teisendamise maailmana, kuigi kirjelda-tud juhtum oli üks ettenägematutest arengutest.

⁹ ¶ Puhtad nodiidid olid suurepärase rass, kuid nad se-gunesid järk-järgult maa arenevate rahvastega ja mandusid peagi tugevasti. Kümme tuhat aastat pärast mässu olid nad sedavõrd taandarenenud, et nende keskmine eluiga pol-nud palju pikem arengurasside omast.

¹⁰ Kui arheoloogid kaevavad välja nodiitide hilisema-te järeltulijate sumerite savitahvlikroonikaid, leiavad nad loetelusid sumeri kuningatest, mis hõlmavad mitme tu-hande aasta pikkusi perioode. Ja mida kaugemale need kroonikad ajas tagasi lähevad, seda pikem on iga kuninga valitsemisaeg: ligikaudu kahekümne viiest või kolmeküm-nest aastast kuni saja viiekümne aastani ja kauem. Vanema-te kuningate pikem valitsemisaeg kinnitab, et mõned va-rased nodiitide valitsejad (Vürsti kaaskonna otsesed järe-ltulijad) elasid tõepoolest oma järeltulijatest kauem, samu-ti osutab see püüdele näidata dünastiade põlvnemist Dala-matiast.

¹¹ Nende pikaealiste isikute eluea arvestuses võidi aasta-te asemel ajaperioodina ka kuid kasutada. Seda võib tähel-dada piiblis Aabrahami genealoogias ja hiinlaste varastes

kroonikates. Nii pikk inimelu kestus on legendides põh-justatud kahekümne kaheksa päevase kuu kui ajaperioodi ärasegamisest hiljem kasutuselevõetud aastaga, mis koos-nes rohkem kui kolmesaja viiekümnest päevast. Näiteks kirjutatakse mehest, kes elas üle üheksasaja „aasta”. See pe-riood vastab vähem kui seitsmekümnele aastale ja niisu-gust elu loeti kaua aega väga pikaks; „kuuskümmend ja kümme aastat”, nagu seda eluiga hiljem nimetati.

¹² Ajaarvestus kahekümne kaheksa päevaste kuude kau-pa jäi püsima veel kauaks pärast Aadama aega. Ent kui egiptlased otsustasid ligikaudu seitse tuhat aastat tagasi ka-lendrit reformida, tegid nad seda suure täpsusega, võttes kasutusele 365-päevase aasta.

3. PAABELI TORN

¹ Pärast Dalamatia vettevajumist liikusid nodiidid põh-ja ja itta ning asutasid peagi oma rassi ja kultuuri keskuse-na uue linna Dilmuni. Ligikaudu viiskümmend tuhat aas-tat pärast Nodi surma, kui Vürsti kaaskonna järeltulijaid oli juba liiga arvukalt, et leida elatist oma uue linna Dil-muni vahetus ümbruses asuvalt maalt, ja kui nad olid ha-kanud looma segaabielusid piiri taga elavate andoniitide ja sangikhõimudega, tuli nende juhtidele mõte, et nende ras-si ühtsuse säilitamiseks tuleks midagi ette võtta. Kutsutigi kokku hõimude nõukogu ja pärast pikka kaalutlemist kin-nitati Nodi järglase Babloti kava.

² Bablot pani ette püstitada rassi auks ja hiilguseks nen-de tolleaegse territooriumi keskele pretensioonikas tem-pel. Sellel pidi olema torn, milletaolist maailm polnud veel näinud. Ehitised pidi saama suurejooneline mälestus-märk nende möödunud suurusele. Paljud soovisid, et mo-nument püstitataks Dilmunisse, kuid teised väitsid, et nii suur ehitis tuleks rajada ohutusse kaugusse merest, sest neil olid meeles lood esimese pealinna Dalamatia merrekadu-misest.

³ Babloti kavade kohaselt pidid uued hooned saama no-diitide kultuuri ja tsivilisatsiooni tulevase keskuse süda-meks. Ta seisukohad jäid lõpuks peale ja ehitamist alustati-gi tema plaanide alusel. Uuele linnale kavatseti anda torni arhitekti ja ehitaja järgi nimeks *Bablot*. Hiljem hakati seda paika nimetama Bablodiks ja lõpuks Paabeliks.

⁴ Nodiitides tekitasid selle ettevõtmise kavad ja eesmär-gid mõnevõrra segaseid tundeid. Ka nende juhid ei olnud ehitusplaanide ega hoonete hilisema kasutamise osas päris ühel nõul. Pärast neli ja pool aastat kestnud tööd puhkes torni ehitamise eesmärgi ja põhjuse üle suur vaidlus. Tüli muutus nii ägedaks, et kogu töö seiskus. Toidukandjad le-vitasid lahkarvamuste kohta uudiseid ja ehitusplatsile ko-gunes arvukaid hõime. Torni ehitamise otstarbe kohta va-litses kolm erinevat seisukohta.

⁵ 1. Suurim rühm, mis moodustas kogunenutest pea-aegu poole, soovis, et torn ehitataks kui nodiitide ajaloo ja rassi üleoleku mälestusmärk. Nad arvasid, et sellest peaks saama suur ja mõjuv ehitis, mis ärataks imetlust kõigis tu-levastes põlvedes.

⁶ ¶ 2. Suuruselt teine rühm soovis, et torn oleks mälestusmärk Dilmuni kultuurile. Nad nägid ette, et Bablotist saab suur kaubandus-, kunsti- ja tööstuskeskus.

⁷ ¶ 3. Väikseim ja vähemusse jäänud rühm arvas, et torni ehitamine annab võimaluse heastada Caligastia mässus osalenud esiisade rumalust. Nad väitsid, et torn tuleks pühendada kõige Isa palveldamisele ja et uue linna eesmärgiks peakski olema asuda Dalamatia kohale, sellest peaks saama ümbruskonna barbarite kultuuri- ja usukeskus.

⁸ ¶ Religioosse rühma seisukoht hääletati kohe maha. Enamus lükkas tagasi õpetuse, et nende esivanematel lasus mässu süü, sest niisugune rassi häbiplakk oli neile vastumeelt. Ühe arvamuse kolmest tagasi lükanud ja suutmata ülejäänud kaht vaidluse teel lahendada, alustasid nad võitlust. Usupooldajad, kes võitluses ei osalenud, põgenesid lõuna poole oma kodudesse, nende kaaslased aga võitlesid, kuni olid teineteise peaaegu hävitanud.

⁹ ¶ Ligikaudu kaksteist tuhat aastat tagasi tehti teine katse Paabeli torni püstitada. Andiidide segarassid (nodiidid ja adamiidid) otsustasid ehitada uue templi esimese varemetele, kuid see ettevõtmine ei leidnud piisavalt toetust, mistõttu kukkus omaenda pretensioonika raskuse all kokku. Pikka aega nimetati seda piirkonda Paabeli maaks.

4. NODIITIDE TSIVILISATSIOONI KESKUSED

¹ Nodiitide hajumine tulenes otseselt mõlemale osapoolele laastavalt mõjunud Paabeli torni konfliktist. See kodusõda vähendas tunduvalt puhtamate nodiitide arvu ja oli paljusk põhjuseks, miks neil ei õnnestunud suurt Aadama-eelset tsivilisatsiooni rajada. Sellest ajast algas nodiitide kultuuri enam kui sada kakskümmend tuhat aastat kestnud langus, kuni Aadama vere lisamine seda taas turgutas. Ent ka Aadama ajal olid nodiidid ikka veel võimekas rahvas. Paljud nende segaverelised järeltulijad olid aia ehitajate seas ja mitmed Vani rühma kaptenid olid nodiidid. Sellest rassist olid pärit ka mõned kõige võimekamad isikud, kes Aadama kaaskonnas teenisid.

² Kohe pärast Babloti konflikti rajati kolm neljast nodiitide suurest keskusest.

³ 1. *Läänepoolsed ehk Süüria nodiidid*. Rahva või rassi mälestusmärgi pooldajate jäänused rändasid põhja poole ja ühinesid andoniitidega, et rajada Mesopotaamiast loodesse hilisemad nodiitide keskused. See oli laialihajuvate nodiitide suurim rühm, mis andis suure panuse hilisema assüüria tüvikonna tekkimisse.

⁴ ¶ 2. *Idapoolsed ehk Eelami nodiidid*. Kultuuri ja kaubanduse propageerijad rändasid suurte hulkadena ita Eelamisse ja ühinesid seal segunenud sangikhõimudega. Kolmkümmend kuni nelikümmend tuhat aastat tagasi elanud elamiidid olid saanud oma loomult suures osas sangikrahvasteks, kuigi nende tsivilisatsioon püsis ümbruskonna barbaritest kõrgemal tasemel.

⁵ Pärast teise aia sisseseadmist hakati seda lähedalasuvat nodiitide asulat nimetama Noodimaaks ning selle nodiidirühma ja adamiitide vahelisel pikal suhtelise rahu pe-

rioodil segunesid need kaks rassi suuresti, sest Jumala Pojad (adamiidid) tavatsesid üha enam astuda segaabiellu inimete tütardega (nodiitidega).

⁶ ¶ 3. *Keskised ehk sumerieelsed nodiidid*. Väike rühm Tigriise ja Eufrati jõe suudmealal säilitas oma rassiterviklikkuse paremini. Nad jäid püsima tuhandeteks aastateks ja andsid lõppkokkuvõttes nodiitidest esivanemad, kelle segunemisest adamiitidega said alguse ajaloolised sumeri rahvad.

⁷ Sellega on seletatav, miks sumerid nii äkki ja saladuslikult Mesopotaamias areenile ilmusid. Teadlased ei jõua iialgi nende Sumeri hõimude juurteni, mis tekkisid kakssada tuhat aastat tagasi, pärast Dalamatia vettevajumist. Nende iidsete hõimude algaegadest pole kusagil mujal maailmas jälgegi, kuid nad kerkisid äkki tsivilisatsiooni horisondile küpse ja kõrge kultuurina, millel olid olemas templid, metallitöötlemine, põllumajandus, loomakasvatus, keraamika, kudumine, äriseadused, tsiviilkoodeks, religioossed tseremooniad ja vana kirjasüsteem. Ajaloolise ajastu alguseks olid nad Dalamatia tähestiku juba ammu unustanud ja võtnud kasutusele Dilmunist pärit iseäraliku kirjasüsteemi. Sumeri keel, mis on maailmale tegelikult kaduma läinud, ei olnud semiidi keel, sellel oli palju ühist niinimetatud aaria keeltega.

⁸ Sumeritest jäänud põhjalikud ürikud kirjeldavad üht tähelepanuväärset asulat Pärsia lahe ääres, varasema Dilmuni linna lähedal. Egiptlased nimetasid seda iidse hiilguise linna Dilmatiks, hilisemad adamiseeritud sumerid ajasid mõlemad segi nodiitide linna Dalamatiaga ja nimetasid kõiki kolme Dilmuniks. Arheoloogid ongi juba leidnud iidseid sumeri savitahvleid, mis kirjeldavad seda maist paradisi, „kus Jumalad õnnistasid inimkonda esmakordselt tsiviliseeritud ja kultuurse elu eeskujuga”. Ning neid Dilmunit, inimeste ja Jumala paradisi, kirjeldavaid tahvleid lebab nüüd sügavas rahu paljude muuseumide tolmustel riiulitel.

⁹ Sumerid teadsid küll hästi esimest ja teist Eedenit, kuid pidasid põhjapoolseid aiaelanikke vaatamata laialdas-tele segaabielludele adamiitidega endiselt võõraks rassiks. Sumerite uhkus varasema nodiitide kultuuri üle sundis neid ignoreerima hilisemat hiilgust ja mäletama vaid Dilmuni linna suursugusust ja selle paradisiikkusest vestvaid legende.

¹⁰ ¶ 4. *Põhjapoolsed nodiidid ja amadoniidid — vani- did*. See rühm tekkis enne Babloti konflikti. Need kõige põhjapoolsemad nodiidid põlvnesid Nodi ja tema järglaste juhtimise alt lahkunutest, kes läksid üle Vani ja Amadoni poolele.

¹¹ ¶ Mõned Vani varasemad kaaslased asusid hiljem ümber praegugi tema nime kandva järve kallastele, nende pärimused kujunesid välja selle paiga ümbruses. Araratist sai nende püha mägi ning sellel oli hilisematele vaniitidele umbes sama tähendus kui Siinail heebrealastele. Kümme tuhat aastat tagasi õpetasid assüürlaste vaniitidest esivanemad, et nende seitsmest käsuseadusest koosneva moraaliõpetuse olid Vanile andnud Jumalad Ararati mäel. Nad us-

kusid kindlalt, et Van ja tema kaaslane Amadon võeti plaanidelt elavaina ära, kui nad ülal mäel palveldasid.

¹² Ararati mägi oli Põhja-Mesopotaamia püha mägi. Ku-na suur osa nende iidsete aegade pärimustest tekkis seoses Babüloonia looga uputusest, pole üllatav, et Ararati mägi ja selle ümbrus põimiti ka hilisemasse juutide loosse Noast ja ülemaailmsest veeuputusest.

¹³ Ligikaudu 35 000 aastat eKr külastas Aadamapoeg üht kõige idapoolsemat vanade vaniitide asulat, et sinna tsivilisatsiooni keskus rajada.

5. AADAMAPOEG JA RATTA

¹ Seostanud nodiitide eellased teisest keskteeliste esivanematega, peaksime nüüd vaatlema nende esivanemate Aadama-poolset osa, sest teised keskteelised on ka Urantia violetse rassi esmasündinu, Aadamapoja lapselapsed.

² Aadamapoeg kuulus sellesse Aadama ja Eeva laste rühma, kes eelistas jääda oma isa ja emaga maa peale. See Aadama vanim poeg oli sageli kuulnud Vanilt ja Amadonilt lugu nende kodust põhjapoolsel mägismaal ja veidi aega pärast teise aia rajamist otsustas ta minna seda oma noorusunistuste maad otsima.

³ Aadamapoeg oli tol ajal 120-aastane ja olnud esimeses aias isaks kolmekümne kahele puhtaverelisele lapsele. Ta soovis jääda oma vanemate juurde ja aidata neil üles ehitada teist aeda, kuid teda häiris väga oma kaaslase ja nende ühiste laste kaotus, sest kõik nad olid otsustanud minna Edentiale koos teiste Aadama lastega, kes soovisid Kõige-kõrgemate hoolealusteks saada.

⁴ Aadamapoeg ei jätnud oma vanemaid Urantiale maha, ta ei soovinud raskuste ega ohtude eest põgeneda, kuid suhted teises aias ei rahuldanud teda sugugi. Ta tegi algul palju kaitse- ja ehitustööde arendamiseks, kuid otsustas esimesel võimalusel põhjapoolse suunduda. Ehkki tema lahkumine oli igati meeldiv, oli Aadamal ja Eeval väga kurb oma vanimat poega kaotada ning lasta tal minna võõrasse ja vaenulikkusse maailma, kust ta kardetavasti enam kunagi tagasi ei pöördu.

⁵ Aadamapojale järgnes põhja tema lapsepõlvneustuste rahva otsinguile kakskümmend seitse inimest. Veidi enam kui kolme aasta pärast jõudiski Aadamapoeg koos oma kaaslastega sihile ning leidis selle rahva seast imekauni kahekümneaastase naise, kes väitis end olevat Vürsti kaaskonna viimane puhtavereline järeltulija. See naine Ratta ütles, et kõik tema esivanemad põlvnesid algselt Vürsti langenud kaaskonna kahest liikmest. Ta oli oma rassist ainus ellujäänu, tal polnud ühtki elavat õde ega venda. Ta oli juba peaaegu otsustanud mitte paari heita, vaid surra ilma järglasteta, kuid majesteetlik Aadamapoeg võitis ta südame. Kui naine kuulis lugu Eedenist ning sellest, kuidas Vani ja Amadoni ennustused olid tõesti täide läinud, samuti üleastumisest aias, valdas teda vaid üks mõte — abielluda selle Aadama poja ja pärijaga. Ka Aadamapojale hakkas see mõte kiiresti meeldima. Veidi enam kui kolme kuu pärast nad abiellusid.

⁶ Aadamapoja ja Ratta peres oli kuuskümmend seitse last. Nad panid aluse maailma juhtide suurele dünastiale, kuid tegid veel enamat. Meenutagem, et nad mõlemad olid tegelikult inimestest kõrgemad olendid. Nende iga neljas laps kuulus ainulaadsesse klassi ja oli sageli nähtamatu. Maailma ajaloos polnud veel kunagi midagi taolist juhtunud. Rattat häiris see väga — ta oli isegi ebausklik —, kuid Aadamapoeg teadis esmaste keskteeliste olemasolust ja järeldas, et tema silme all on midagi taolist toimumas. Kui sündis teine imelikult käituv järglane, otsustas ta nad omavahel paari panna, sest üks oli nais- ja teine meessoost, ja nii tekkisidki teised keskteelised. Saja aasta jooksul enne selle nähtuse lakkamist oli neid tekkinud peaaegu kaks tuhat.

⁷ Aadamapoeg elas 396 aastat. Ta käis korduvalt oma emal ja isal külas. Iga seitsme aasta järel rändas ta koos Rattaga lõunasse teise aeda ning vahepeal hoidsid keskteelised teda oma rahva käekäiguga kursis. Aadamapoja eluajal oli neil suuri teeneid uue ja sõltumatu tõe ning õigluse maailma-akeskuse ülesehitamisel.

⁸ Nii said Aadamapoeg ja Ratta oma käsutusse need imelised abilised, kes töötasid koos nendega kogu nende pika eluaja, aidates levitada kõrgemat tõe ja kõrgematasemelisi vaimseid, intellektuaalseid ja füüsilisi eluviise. Järgnevad tagasilöögid ei varjutanud kunagi päriselt selle maailmaparandamistöö tulemusi.

⁹ Aadamapoja rahva kõrge kultuur püsis pärast Aadamapoja ja Ratta aegu veel peaaegu seitse tuhat aastat. Hiljem segunesid nad ümbruskonna nodiitide ja andoniitidega ja neid peeti samuti „muistse aja vägimeesteks”. Mõned selle ajajärgu edusammud jäid püsima ning ilmnesid kultuuripotentsiaalis, millest puhkes hiljem õide Euroopa tsivilisatsioon.

¹⁰ See tsivilisatsioonikeskus asus Kaspia mere lõunatipust idas paikneval alal, Kopetdagi lähedal. Turkestani eel-mäestikes veidi ülespoole minnes näeb kunagise violetse rassi adamsoniitide pealinna jäänuseid. Neis mägistes paikades, kitsas viljakas vööndis Kopetdagi mäeaheliku madalamates eel-mäestikes tekkis erinevatel perioodidel järjestikku neli erinevat kultuuri, mida edendasid vastavalt neli erinevat Aadamapoja järeltulijate rühma. Teine neist rühmadest rändas läände Kreekasse ja Vahemere saartele. Aadamapoja ülejäänud järeltulijad rändasid põhja ja läände ning saabusid koos viimase Mesopotaamiast väljunud andiitide laine segatüvikonnaga Euroopasse ning neid leidis ka andiitidest-aarialastest India vallutajate seas.

6. TEISESED KESKTEELISED

¹ Kui esmased keskteelised olid peaaegu üleiniimlikku päritolu, siis teisene liik pärines Aadama puhta tüvikonna vanemate esivanemate inimesestunud järeltulijate ühendusest.

² Aadamapoja laste hulgas oli täpselt kuusteist teisest keskteeliste ebatavalist esivanemat. Neid ainulaadseid lapsi oli võrdselt mõlemast soost ja iga paar suutis sünnitada iga seitsmekümne päeva järel ühe teisese keskteelise, kasutades sugulise ja mittesugulise armuühite kombinatsiooni.

Enne seda aega ei olnud niisugune nähtus maa peal võimalik olnud ning seda pole juhtunud ka hiljem.

³ Need kuusteist last elasid ja surid (kui nende iseärasused arvestamata jätta) nagu maailma surelikud, kuid nende elektriliselt energetiseeritud järglased elavad edasi ega allu sureliku ihu kitsendustele.

⁴ Kõik kaheksa paari sünnitasid igaüks 249 keskteelist ja nii tekkiski ainulaadne 1 984-liikmeline teisene keskteeliskond. Teised keskteelised jagunevad kaheksasse alarühma. Neid tähistatakse a-b-c esimene, teine, kolmas ja nii edasi. Seejärel d-e-f esimene, teine ja nii edasi.

⁵ ¶ Pärast Aadama üleastumist pöördusid esmased keskteelised Melkisedekitehooldajate teenistusse tagasi, teisene rühm jäi aga Aadamapoja surmani tema keskusesse. Kolmkümmend kolm teisest keskteelist, kes olid Aadamapoja surma ajal nende organisatsiooni juhid, püüdsid pöörata kogu klassi Melkisedekite teenistusse, et luua side esmaste keskteelistelega. Et see aga ei õnnestunud, lahkusid nad oma kaaslastest ja läksid koos planeedi hooldajaid teenima.

⁶ Pärast Aadamapoja surma hakkasid ülejäänud teised keskteelised Urantial imelikku, organiseerimata ja sõltumatut mõju avaldama. Sellest ajast kuni Machiventa Melkisedeki tulekuni oli nende elu korrapäratu ja organiseerimata. Too Melkisedek võttis nad osaliselt oma kontrolli alla, ent kuni Kristus Miikaeli ajani tegid nad siiski endiselt palju pahandust. Tema viibides maakeral otsustasid nad kõik oma edasise saatuse ja ustav enamik asus teenima esmaste keskteeliste juhtimise all.

7. MÄSSULISED KESKTEELISED

¹ Enamik esmaseid keskteelisi läks Luciferi mässu ajal patu teele. Kui planeedi mässu hävitustöö kokku arvestati, avastati lisaks muudele kaotustele, et esialgselt 50 000 oli 40 119 ühinenud Caligastiaga.

² Teiseid keskteelisi oli algselt 1984, neist 873 ei alunud Miikaeli valitsemisele ja interneeriti korrakohaselt Urantia planeedi kohtumõistmisel nelipühi ajal. Nende langenud loodud-olendite tulevikku ei oska keegi ennustada.

³ Mõlemad mässajate rühmad on praegu vahi all ja ootavad süsteemi mässu küsimustes lõplikku kohtuotsust. Ent enne planeedi praeguse usulise elukorralduse sissepühitsemist tegid nad maa peal palju imelikke asju.

⁴ Need truudusetud keskteelised suutsid end teatavates olukordades surelike silmale ilmutada, eriti usust taganenud teiseste keskteeliste juhi Peeltsebuli kaaslastel. Ent neid ainulaadseid olendeid ei tohi segi ajada mässajatest keerubite ja seeravitega, kes olid samuti Kristuse surma ja ülestõusmise ajani maa peal. Mõned vanemad kirjamehed nimetasid neid mässulisi keskteelisi kurjadeks vaimudeks ja demoniteks ning usust taganenud seeraveid kurjadeks ingliteks.

⁵ Pärast Paradiisi annetuva Poja elu ei saa kurjad vaimud enam ühtki surelikku meelt oma võimuses pidada.

Ent enne Kristus Miikaeli aega Urantial — enne Mõttekohandajate üleüldist saabumist ja Meistri vaimu väljavalamist kogu liha peale — said mässulised keskteelised teatavate vähemarenenud surelike meelt mõjutada ja mõnevõrra nende tegusid suunata. Seda tehti umbes nii, nagu teevad ustavad keskteelisedki, kes teenivad Urantia saatuse reservkorpuses inimmele tõhusate kontaktkaits jatena ajal, mil Kohandaja on tegelikult isiksusest eraldunud ja ühenduses üleiniimlike intellektidega.

⁶ Kui ürikud väidavad: „Ja tema juurde toodi igasuguseid haigeid, deemoneist vaevatud ja langetõbiseid,” pole tegemist ainult kõnekujundiga. Jeesus oskas teha vahet hullumeelsele ja demoni küüsi sattunudle, kuigi teiste tema aja ja põlvkonna inimeste meeles olid need kaks seisundit täiesti segi aetud.

⁷ Ka enne nelipühi ei saanud ükski mässuline vaim normaalselt inimmeelt oma võimusesse võtta ja sellest ajast saadik ei pea isegi vähemarenenud surelike nõrk meel seda võimalust kartma. Kurja vaimu arvatavatel väljaajamistel pärast Tõe Vaimu saabumist on usk inimese langemisse demonite küüsi segi aetud tõelise hüsteeria, hullumeelsuse ja nõdrameelsuse juhtumitega. Kuigi Miikaeli annetumine on vabastanud Urantial kõik inimmeeled igaveseks demoni küüsi sattumise ohust, ei maksa arvata, et varasematel aegadel seda nähtust tegelikult ei eksisteerinud.

⁸ Kogu mässuliste keskteeliste rühm on praegu Edentia Kõigekõrgemate käsul vangistatud. Nad ei uita enam siin maailmas ega tee pahandusi. Vaatamata Mõttekohandajate olemasolule tegi Tõe Vaimu väljavalamine kogu liha peale igaveseks võimatuks igat liiki truudusetute vaimude tungimise ka kõige nõdremate inimeste meelde. Pärast nelipühi ei saa demoni küüsi sattumist enam kunagi olla.

8. KESKTEELISTE ÜHENDUS

¹ Selle maailma viimase kohtumõistmise ajal, kui Miikael võttis magavad ajalikud ellujääjad kaasa, jäeti keskteelised maha, et nad aitaksid planeedil vaimset ja poolvaimset tööd teha. Nüüd tegutsevad nad ühtse korpusena, kuhu kuuluvad mõlemad astmed ja neid on kokku 10 992. *Urantia Keskteeliste Ühendust* juhivad praegu vaheldumisi kummagi klassi vanimad liikmed. See valitsemiskord on kehtinud alates nende ühinemisest ühtseks rühmaks veidi pärast nelipühi.

² Vanema ehk esmase liigi liikmeid tuntakse üldiselt numbrite järgi; neile antakse sageli nimeks näiteks 1-2-3 esimene, 4-5-6 esimene ja nii edasi. Urantial tähistatakse Aadama keskteelisi tähtedega, et neid eristada esmaste keskteeliste numbrilisest tähistest.

³ Mõlemad klassid on toitumise ja energiatarbimise poolest mitteainelised olendid, kuid neil on palju inimlike jooni ning nad on võimelised nii teie nalju kui ka teie palveldamist nautima ja mõistma. Kui neid surelike juurde saadetakse, tegutsevad nad inimeste töö, puhkuse ja mängu vaimus. Kuid keskteelised ei maga ning neil pole sigimisvõimet. Teiseste rühmas saab teatud mõttes eristada mees- ja naissugu, kelle poole pöördudes kasutatakse erinevaid sõnu. Sageli töötavad nad koos paaridena.

⁴ Keskteelised ei ole inimesed ega inglid, kuid teisesed keskteelised on olemuselt inimestele lähedasemad kui inglitele: nad pärinevad teatud mõttes teie rassidest ja on seetõttu inimolendite suhtes väga mõistvad ja osavõtlikud. Teisesed keskteelised on nende seeravite hindamatud abilised, kes töötavad inimkonna erinevate rasside huvides ja koos nendega, mõlemad klassid on aga asendamatud seeravitele, kes teenivad surelike isiklike kaitsjatena.

⁵ ¶ Urantia Keskteeliste Ühendus on moodustatud planeedi seeravite teenimiseks vastavalt nende loomupärastele võimetele ja omandatud oskustele järgmistes rühmades:

⁶ 1. *keskteelistest sõnumitoojad*. Sellel rühmal on ka nimesed, see on väike korpus ja nad on arenevas maailmas isiklike teadete kiirel ja usaldusväärsel edastamisel suureks abiks;

⁷ ¶ 2. *planeedi tunnimehed*. Keskteelised on kosmosemaailmade valvurid, tunnimehed. Nad täidavad tähtsaid ülesandeid, jälgides kõiki arvukaid nähtusi ja sidepidamisviise, mis on maailma üleloomulikele olenditele olulised. Nad teevad planeedi nähtamatus vaimumaailmas kontrollkäike;

⁸ ¶ 3. *kontaktisikud*. Keskteelisi kasutatakse alati suhetes aineliste maailmade surelike olenditega, näiteks inimesega, kelle kaudu käesolevad teadaanded edastati. Nad on niisugustes vaimse ja ainelise taseme ühendustes oluliseks teguriks;

⁹ ¶ 4. *progressile kaasaaitajad*. Need on vaimsemad keskteelised, keda suunatakse appi mitmesugustele seeraviklassidele, kes planeedil erirühmadena tegutsevad.

¹⁰ ¶ Keskteeliste võimed suhelda endast kõrgemate seeravite ja endast madalamate inimestest sugulastega on väga erinevad. Esmastel keskteelistel on näiteks erakordselt raske aineliste jõududega otseselt kokku puutuda. Nad on tunduvalt lähedasemad inglitüüpi olenditele ning seetõttu määratakse neid tavaliselt töötama koos planeedil viibivate vaimsete jõududega ja nende eest hoolt kandma. Nad on seltsilised ja teejuhid taevastele külalistele ning õppuritest stažeerijatele, teisesed keskteelised suunatakse aga peaaegu eranditult maailma aineliste olendite eest hoolitsema.

¹¹ 1 111 ustavat teisest keskteelist täidavad maa peal tähtsaid ülesandeid. Võrreldes nende esmaste kaaslastega tuleb neid kindlasti ainelisteks lugeda. Nad eksisteerivad õige pisut väljaspool surelike vaatevälja ja neil on piisavalt kohanemisevõimet, et astuda soovi korral füüsilisse kontakti „aineliste asjadega”, nagu inimesed ütlevad. Neil ainulaadsetel loodud-olenditel on aja ja ruumi, sealhulgas maailma loomade üle teatav kindel võim.

¹² Paljud konkreetset nähtused, mida on seostatud inglitega, on kutsunud esile teisesed keskteelised. Kui Jeesuse evangeeliumi varased õpetajad heideti tolleagsete vähiklike usujuhide poolt vangi, tegi „Issanda ingel” tõesti „öösel vangimaja ukse lahti ja viis nad välja”. Ent Peetruse vabastamine pärast seda, kui Jakoobus Herodese korraldusel tapeti, toimus teisese keskteelise, mitte ingli abil.

¹³ Praegusel ajal on nende põhitegevuseks olla planeedi saatuse varukorpusesse kuuluvate meeste ja naiste märkamatuteks isiklikeks sidepidajateks. Just see teisene rühm, keda abistasid võimekalt mõned esmase rühma liikmed, suutis oma tööga koordineerida Urantia isiksusi ja olukordi sel määral, et planeedi taevased juhendajad algatasid taotluse, mille tulemusena anti volitused teha teatavaks käesolevad ilmutused, kaasa arvatud see kiri. Ent tuleks selgitada, et keskteelised ei osale neis räpastes etendustes, mis toimuvad üldnimetuse „spiritism” all. Praegu Urantial viibivad keskteelised, kellel kõigil on auväärne positsioon, ei ole niinimetatud „meediumlusega” seotud; nad ei luba inimestel tavaliselt olla tunnistajaks oma füüsilisele tegevusele, mis mõnikord on vajalik, või muudele kontaktidele ainelise maailmaga, nagu need on inimmeeltele tajutavad.

9. URANTIA ALALISED KODANIKUD

¹ Keskteelisi võib pidada esimeseks alaliste elanike rühmaks, keda leidub kõikjal universumite eri tüüpi maailmades, vastupidiselt arengulistele tõusuteelistele nagu surelikud loodud-olendid ja inglihulgad. Niisuguseid alalisi kodanikke kohtab Paradiisitee mitmetes punktides.

² Erinevalt mitmesugustest taevaste olendite klassidest, kes on määratud planeedi eest *hoolt kandma*, keskteelised *elavad* asustatud maailmas. Seeravid tulevad ja lähevad, aga keskteelised jäävad ja püsivad ka tulevikus, hoolitsedes ikka planeedi põliselanike ja selle eest, et jätkuks valitsemiskord, mis harmoniseerib ja ühendab seeravihulkade vahetuvaid valitsusi.

³ Olles tegelikult Urantia kodanikud, on keskteelised selle sfääri saatusest ka enda seisukohalt huvitatud. Nad on kindlameelne ühendus, kes töötab järjekindlalt oma koduplaneedi progressi nimel. Nende kindlameelsust näitab ka nende klassi moto: „Mida Keskteeliste Ühendus ette võtab, seda Keskteeliste Ühendus ka teeb.”

⁴ Kuigi nende võime energiaringlusi läbida teeb igale keskteelisele planeedilt lahkumise võimalikuks, on nad igaüks endale tootanud siia jääda, kuni universumi valitsusvõimud nad kord vabastavad. Keskteelised on kinnistatud planeedile kuni valgusesse ja ellu stabiliseerumise ajajärkudeni. Ükski ustav keskteeline peale 1-2-3 esimese pole kunagi Urantialt lahkunud.

⁵ 1-2-3 esimene, esmastest vanim, vabastati vahetutest kohustustest planeedil peagi pärast nelipühi. See üllas keskteeline seisis planeedi mässu traagilistel päevadel vankumatult Vani ja Amadoni kõrval ning tema kartmatu juhtimine aitas tal oma klassi kaotusi vähendada. Ta teenib Jerusemil praegu ühena kahekümne neljast nõuandjast ning on olnud juba korra pärast nelipühi Urantia peakuberner.

⁶ ¶ Keskteelised on planeediga seotud, kuid umbes samamoodi nagu surelikud räägivad kaugelt tulnud rändajatega ja saavad neilt teada planeedi kaugetest paikadest, vestlevad ka keskteelised taevaränduritega, et kuulda universumi kaugetest paikadest. Nad õpivad tundma seda süsteemi ja universumit, isegi Orvontonit ja selle sõsarlooduid, ning valmistuvad selliselt kodakondsuseks loodud olendi eksistentsi kõrgematel tasemetel.

⁷ Kuigi keskteelised tekkisid täielikult väljaarenenute-na — nad ei kogenud kasvamise aega või väljaarenemist ebaküpsusest —, ei lakka kunagi kasvamast nende tarkus ja kogemused. Nad on nagu surelikudki arenevad loodud-olendid ja nende kultuur on *bona fide* evolutsiooniline saavutus. Urantia keskteeliste hulgas on palju vägevaid hingi ja suurvaime.

⁸ Laiemas mõttes on Urantia tsivilisatsioon Urantia surelike ja Urantia keskteeliste ühine saavutus ning see on tõsi, vaatamata nende kahe kultuuri tasemete praegusele erinevusele, mis kaob alles kunagi valguse ja elu ajajärgude saabudes.

⁹ Keskteeliste kultuur, planeedi surematu kodanikkonna saavutus, jääb suhteliselt puutumata neist ajutistest elumuutustest, mis inimsivilisatsioonile raskusi tekitavad. Inimpõlved unustavad, keskteeliste korpus aga mäletab ja see mälu on teie asustatud maailma pärimuste varakamber. Nii püsib planeedi kultuur teie planeedil igavesti ja sobivatel juhtudel saavad need väärtuslikud mälestused varasematest sündmustest kättesaadavaks, nagu Urantia keskteelised andsid oma lihalikele sugulastele loo Jeesuse elust ja õpetustest.

¹⁰ Keskteelised on oskuslikud hoolekandjad, kes täidavad Urantial selle ainelise ja vaimse sfääri vahelise tühimiku, mille tekitas Aadama ja Eeva surm. Nad on ka teie vanemad vennad, kaaslased teie pikas võitluses Urantia valgusesse ja ellu asetumiseni. Keskteeliste Ühendus on mäsuga proovile pandud korpus, kes täidab ustavalt oma rolli planeedi arengus, kuni see maailm jõuab ajastute sihini, päevani, mil rahu tööpoolest valitseb maa peal ja hea tahe on inimeste südames.

¹¹ Keskteeliste väärtuslikust tööst oleme järeldanud, et nad moodustavad tõesti olulise osa maailmade vaimumajandusest. Planeetidel, mis pole mässust rikutud, on neist seeravitele veelgi suurem abi.

¹² ¶ Kogu kõrgemate vaimude, inglihulkade ja keskteeliste organisatsioon on entusiastlikult pühendunud arenevate surelike edeneva tõusu ja täiuselejõudmise Paradiisiplaani jõutamisele, mis on universumi taevalikke ettevõtmisi — ülev ellujäämiskava Jumala toomiseks alla inimese juurde ja seejärel ülimat liiki partnerlusena inimese kandmiseks üles Jumala juurde ning edasi igavesse teenistusse ja jumalikkuse saavutamisse — ühtviisi nii sureliku kui ka keskteelise jaoks.

¹³ [Esitanud Nebadoni Peaingel.]

VIOLETNE RASS PÄRAST AADAMAT

TEINE Eeden jäi peaaegu kolmekümne tuhandeks aastaks tsivilisatsiooni hälliks. Mesopotaamia oli Aadama rahvastele tugipunkt, kust nad saatsid oma järeltulijaid maakera igasse otsa; uuemal ajal, pärast nende segunemist nodiitide ja sangikhõimudega, hakati neid nimetama andiitideks. Sellest piirkonnast pärinesid mehed ja naised, kes algatasid ajaloolisi sündmusi ning on kultuuri progressi Urantial nii tohutult kiirendanud.

² Käesolevas kirjas kirjeldatakse violetse rassi ajalugu, mis algas varsti pärast Aadama üleastumist, ligikaudu 35 000 a eKr, ja kestis kuni segunemiseni nodiitide ja sangikrassidega ligikaudu 15 000 a eKr, mil kujunesid välja andiitide rahvad, ja edasi rassi lõpliku kadumiseni oma kodumaalt Mesopotaamiast ligikaudu 2 000 a eKr.

1. RASSIDE JA KULTUURIDE PAIKNEMINE

¹ Kuigi rasside meel ja moraal olid Aadama saabudes madalal tasemel, oli füüsiline evolutsioon kulgenud üsnagi omasoodu ning jäänud Caligastia mässu hädadest mõjutamata. Aadama panus rasside bioloogilisse seisundisse, vaatamata selle ettevõtmise osalisele läbikukkumisele, täiustas Urantia rahvaid tohutult.

² Aadam ja Eeva andsid palju väärtuslikku ka inimkonnasotsiaalsesse, moraalsesse ja intellektuaalsesse progressi; nende järglaste kohalolek kiirendas määratult tsivilisatsiooni arengut. Kuid üldiselt oli maailmas kolmkümmend viis tuhat aastat tagasi vähe kultuuri. Siin-seal olid mõningad tsivilisatsioonikeskused, kuid suurem osa Urantiast kadus metsluses. Rassid ja kultuurid paiknesid järgmiselt:

³ 1. *violetne rass — adamiidid ja adamsoniidid*. Adamiitide kultuuri peamine keskus asus teises aias, mis paiknes Tigri ja Eufrati jõe vahelises kolmnurgas — see oli tegelikult õhtumaa ja India tsivilisatsioonide häll. Violetse rassi teine, põhjapoolne keskus oli adamsoniitide pealinn, mis asus Kaspia mere lõunarannikust idas, Kopetdagi mäestiku lähedal. Neist kahest keskusest kandus ümbruskonna maadele kultuuri ja eluplasmat, mis otsekohe kiirendas kõigi rasside arengut;

⁴ 2. *eelsumerid ja teised nodiidid*. Mesopotaamias, jõgede suudme lähedal, püsis veel Dalamatia aegade iidse kultuuri jäänuseid. Aastatuhandete möödudes segunes see rühm läbinisti põhja pool asuvate adamiitidega, kuid oma nodiidi pärandit nad päriselt ei kaotanud. Mitmed teised nodiitide rühmad, kes olid Vahemere idarannikule paigale jäänud, sulasid hiljem laialihajunud violetsesse rassi;

⁵ 3. *andoniitidel* säilis Aadamapoja keskusest põhja ja ida pool viis-kuus neile üsna iseloomulikku asulat. Neid leidis hajutatult ka kõikjal Turkestanis ja nende üksikuid saari püsis kogu Euraasias, eriti mäestikualadel. Nende põliselanike käes olid ikka veel Euraasia mandri põhjaalad koos Islandi ja Gröönimaaga, kuid Euroopa tasandikelt olid sinine inimene ja Aasia kaugematest jõeorgudest laienev kollane rass nad ammu välja tõrjunud;

⁶ 4. *punase inimese* käes olid mõlemad Ameerika mandrid, nad olid tõrjutud Aasiast välja enam kui viiskümne tuhat aastat enne Aadama saabumist;

⁷ 5. *kollane rass*. Hiina rahvad olid Ida-Aasia üsna kindlalt enda valdusesse haaranud. Nende kõige arenenumad asulad paiknesid nüüdisaegse Hiina loodeosas Tiibetiga piirnevatel aladel;

⁸ 6. *sinine rass*. Siniseid inimesi paiknes hajutatult kõikjal Euroopas, kuid nende paremad kultuurikeskused asusid Vahemere vesistu tolleaegsetes viljakates orgudes ja Loode-Euroopas. Neandertallastega segunemine oli sinise inimese kultuuri tunduvalt tagasi viinud, kuid muidu oli see kõige agressiivsem, seiklushimulisem ja uudishimulikum kõigist Euraasia arenevatest rahvastest;

⁹ 7. *draviidide-eelne India*. Rasside keeruline segu Indias, mis hõlmas kõiki maakera rasse, eriti rohelist, oranži ja musta, hoidis sealse kultuuritaseme kaugemate regioonide omast veidi kõrgemal;

¹⁰ 8. *Sahara tsivilisatsioon*. Indigorassi kõrgematel elementidel olid kõige arenenumad asulad praeguse suure Sahara kõrbe aladel. See indigomust rühm kandis endas paljusid kadunud oranži ja roheline rassi tüvikondasid;

¹¹ 9. *Vahemere vesistu*. Kõige segunenud rass väljaspool Indiat elas praeguse Vahemere vesistu aladel. Siin said kokku sinine inimene põhja poolt ja Sahara elanikud lõuna poolt ning segunesid idast tulnud nodiitide ja adamiitidega.

¹² 10. Niisugune pilt oli maailmas enne violetse rassi suuri laialihajumist ligikaudu kakskümmend viis tuhat aastat tagasi. Tulevase tsivilisatsiooni lootus oli teises aias Mesopotaamia jõgede vahel. Siin Edela-Aasias oli olemas suure tsivilisatsiooni potentsiaal, võimalus levitada maailmas neid ideid ja ideaale, mis olid jäänud alles Dalamatia ja Eedeni aegadest.

¹³ Aadam ja Eeva olid jätanud endast maha väikesearvulise, kuid võimeka järglaskonna ning Urantial olevad taevased vaatlejad ootasid ärevusega, kuidas need eksinud Aineline Poja ja Tütre järeltulijad oma osaga toime tulevad.

2. ADAMIIDID TEISES AIAS

¹ Aadama pojad töötasid tuhandeid aastaid Mesopotaamia jõgede ääres, korraldades niisutust ja piirates lõuna pool uputusi, kindlustades põhjas oma kaitserajatisi ja püüdes säilitada esimese Eedeni hiilguse pärandit.

² Teise aia juhtimisel ilmutatud kangelaslikkus on üks Urantia ajaloo hämmastavamaid ja innustavamaid eeposeid. Need suurepärase hinged ei kaotanud Aadama missiooni eesmärki kunagi päriselt silmist ja tõrjusid seetõttu sõjakalt tagasi ümbritsevate ja vähemarenenud hõimude mõjud ning saatsid meelsasti oma valitud poegi ja tütreid

pideva vooluna maakera rasside juurde saadikuteks. Mõnikord oli see laienemine kodumaisele kultuurile küll kurnav, kuid need arenenumad rahvad taastasid alati oma taime.

³ Adamiitide tsivilisatsioon, ühiskond ja kultuuriline seisund ületasid tunduvalt Urantia arengurasside üldist taset. Mingiski mõttes nendega võrreldav kultuur oli vaid Vani ja Amadoni ning Aadamapoja rahva vanades asulates. Ent teise Eedeni tsivilisatsioon oli kunstlik struktuur — *see ei olnud ise välja arenenud* — ja seetõttu määratud langusele, kuni jõudiski oma loomulikule evolutsioonitaimele.

⁴ Aadam jättis endast maha kõrge intellektuaalse ja vaimse kultuuri, kuid selle tehniline tase oli madal, sest iga tsivilisatsiooni piiravad selle käsutuses olevad loodusressursid, loomupärane andekus ja küllaldane vaba aeg leidlikkuse avaldamiseks. Violetse rassi tsivilisatsioon arenes tänu Aadamale ja esimese Eedeni pärandile. Pärast Aadama surma, kui see pärand aastatuhandete möödudes üha ähmasemaks muutus, hakkas adamiitide kultuuritase pidevalt langema, kuni tasakaalustus ümbritsevate rahvaste seisundiga ja violetse rassi loomulikult arenevate kultuuriliste võimetega.

⁵ Ent ligikaudu 19 000 a eKr olid adamiidid tõeline rahvas, keda oli neli ja pool miljonit ning kes oli saatnud juba miljoneid oma järeltulijaid ümbruskonna rahvaste sekka.

3. ADAMIITIDE VARASEM LEVIK

¹ Violetne rass säilitas Eedeni rahumeelseid traditsioone paljude aastatuhandete jooksul, millega on seletatav ka asjaolu, et nad nii pikka aega ei tegelnud territoriaalse vallutustega. Kui neil tekkis kasvava rahvastiku surve, ei alustanud nad territooriumide juurdevõitmiseks sõda, vaid saatsid liigsed elanikud teiste rasside sekka õpetajateks. Nende varaste rännete kultuuriline mõju ei olnud piisav, kuid adamiitidest õpetajate, kaubitsejate ja maadeuurijate sulandumine naaberrahvast hulka ergutas ümbruskonna hõime bioloogiliselt.

² Mõned adamiidid rändasid varakult läände Niiluse orgu; teised imbusid itta, Aiasse, kuid neid oli vähem. Hilisemad massilised ulatuslikud liikumised toimusid põhja poole ja sealt edasi läände. See oli põhiliselt järkjärguline, kuid lakkamatu tung põhja poole, kusjuures suurem osa rahvast liikus algul põhja ja siis ringiga ümber Kaspia mere läände Euroopasse.

³ Ligikaudu kakskümmend viis tuhat aastat tagasi olid paljud adamiitide puhtamad esindajad juba kaugele põhja jõudnud. Ja põhja tungides vähenes järjest nende aadallikkus, kuni nad Turkestani hõivamise ajaks olid juba teiste rassidega, eriti nodiitidega, põhjalikult segunenud. Puh-taverelistest violetsetest rahvastest jõudsid kaugele Euroopasse või Aiasse üldse väga vähesed.

⁴ Alates ligikaudu 30 000 kuni 10 000 a eKr toimusid kõikjal Edela-Aias epohhilooavad rasside segunemised. Turkestani mägilased olid mehine ja tarmukas rahvas.

Indiast loodes püsis veel suur osa Vani aegade kultuurist. Neist asulatest põhja pool olid säilinud parimad varajaste andoniitide järeltulijad. Ja need mõlemad kõrgema kultuuri ning loomusega rassid neelati põhja poole liikuvate adamiitide poolt alla. See ühtesulamine kutsus esile paljude uute ideede tekke, mis soodustas tsivilisatsiooni progressi ja viis kunsti, teadust ning ühiskonna kultuuri iga-külgselt tunduvalt edasi.

⁵ ¶ Adamiitide varajaste rännete perioodi lõpuks, ligikaudu 15 000 a eKr, oli Euroopas ja Kesk-Aias juba rohkem Aadama järeltulijaid kui kusagil mujal maailmas, isegi rohkem kui Mesopotaamias. Nad olid suures osas im-bunud Euroopa sinistesse rassidesse. Praegu Venemaaks ja Turkestani nimetatavate maa-alade lõunapoolsed osad hõivas suur adamiitide hulk, kes oli segunenud nodiitide, andoniitide ning punaste ja kollaste sangikutega. Lõuna-Euroopa ja Vahemere-äärse ala hõivas andoniitide ja sangikute — oranžide, roheliste ja indigorasside — segu, kus oli veidi ka adamiitide tüvikonda. Väike-Aasia ning Kesk- ja Ida-Euroopa maad olid hõimude käes, kes olid valdavalt andoniidid.

⁶ Segunenud värviline rass, mida tunduvalt tugevdasid Mesopotaamiast umbes sel ajal saabunud, püsis Egiptuses ja valmistus üle võtma Eufrati oru hääbuvat kultuuri. Mustad inimesed olid liikumas Aafrikas kaugele lõunasse ning olid praktiliselt isoleeritud nagu punane rasski.

⁷ Sahara tsivilisatsioon oli lagunenud põua, Vahemere vesistu kultuur aga ülejutuste tõttu. Sinistel rassidel polnud seni õnnestunud arenenud kultuurini jõuda. Andoniidid olid ikka veel hajutatult Arktikas ja Kesk-Aias. Roheline ja oranž rass kui sellised olid hävinud. Indigorass oli liikumas Aafrikas lõuna poole, kus algas tema aeglane, kuid kauakestev mandumine.

⁸ India rahvad püsisid paigal, nende tsivilisatsioon edasi ei arenenud; kollane inimene kindlustas oma valdusi Kesk-Aias; pruun inimene ei olnud veel lähestikku asu-vatel Vaikse ookeani saartel oma tsivilisatsiooniga algust teinud.

⁹ ¶ Need rasside hajumised koos ulatuslike kliimaatiliste muutustega löid maailmas tingimused Urantia tsivilisatsiooni andiitide ajastu tekkeks. Varased ränded kestsid kümme tuhat aastat, ajavahemikus 25 000 kuni 15 000 a eKr. Andiitide viimane ränne kestis ligikaudu 15 000 kuni 6000 a eKr.

¹⁰ Adamiitide varased lained kulgesid üle Euraasia nii pika aja jooksul, et nende kultuur läks suures osas kaduma. Vaid hilisemad andiitid liikusid piisava kiirusega, mis võimaldas Eedeni kultuuri säilitada ka Mesopotaamiast kaugel.

4. ANDIIDID

¹ Andiided olid violetse rassi puhta liini esmased segud nodiitide ja arenevate rahvastega. Üldiselt tuleks aga arvestada, et andiitides oli Aadama verd palju rohkem kui nüüdisaegsetes rassides. Terminiga „andiided” tähistatakse peamiselt neid rahvaid, kes olid rassiliselt kaheksandiku kuni kuuendiku võrra violetset. Nüüdisaegsetes urantialastes, isegi põhjapoolsetel valgetel rassidel, on Aadama verd palju vähem.

² Varaseimad andiidi rahvad tekkisid enam kui kakskümmend viis tuhat aastat tagasi Mesopotaamiaga külgnevatel aladel ning kujutasid endast adamiitide ja nodiitide segu. Teist aeda ümbritsesid väheneva violetse vere kontsentrilised ringid ja selle rasside sulatusahju äärel sündiski andiidi rass. Hiljem, kui Turkestani tol ajal viljakatele aladele saabusid rändavad adamiidid ja nodiidid, segunesid nad arenenumate asukatega ning tekkiv rasside segu laien- das andiitide tüüpi põhja poole.

³ Andiided olid igas suhtes parim inimtüvi, kes Urantiale pärast puhaste violetsete rahvaste aega ilmus. Nendes sisaldus enamik adamiidi ja nodiidi rasside elusolevate jäänuste kõrgeimaid tüüpe, millele hiljem lisandusid mõned kollaste, siniste ja roheliste inimeste parimad tüvikonnad.

⁴ ¶ Need varased andiided ei olnud aarialased, nad olid eel-aarialased. Nad ei olnud valged, nad olid valgete-eelsed. Nad ei olnud ei õhtu- ega hommikumaised rahvad. Aga just nende andiidi pärand annab niinimetatud valgete rasside paljukeelsele segule selle üldise homogeensuse, mida on nimetatud kaukaasialikuks.

⁵ ¶ Violetse rassi puhtamad tüvikonnad olid säilitanud Aadama rahuarmastavad traditsioonid, millega on ka seletatav rassi varasemate rännete rahumeelsem iseloom. Ent kui adamiidid ühinesid nodiitidega, kellest oli saanud selleks ajaks sõjakas rass, said nende andiitidest järeltulijad omal ajal kõige oskuslikumateks ja targemateks sõjapidajateks, kes Urantial kunagi on elanud. Sellest ajast alates omandasid mesopotaamlaste liikumised üha enam sõjalise iseloomu ja hakkasid sarnanema tegelike vallutustega.

⁶ Need andiided olid seiklushimulised, neil oli tugev rännukirg. Sangikute või andoniitide tüvikonna osakaalu suurenemine kaldus neid stabiliseerima. Aga sellelegi vaatamata ei peatunud nende hilisemad järglased enne, kui olid rännanud ümber maakera ja avastanud viimase, ka kõige kaugema mandri.

5. ANDIITIDE RÄNDED

¹ Teise aia kultuur püsis kakskümmend tuhat aastat, kuid mandus aegamööda, kuni ligikaudu 15 000 a eKr juhatas setiitide preesterkonna taastumine ja Amosadi juhtimine sisse hiilgava ajastu. Hiljem üle Euraasia levinud massilised tsivilisatsioonilained järgnesid kohe aia suurele taassünnile pärast adamiitide laialdast liitu ümbruskonna segunenud nodiitidega, mille tulemusena tekkisid andiided.

² Andiided andsid kõikjal Euraasias ja Põhja-Aafrikas tõuke uuteks arenguteks. Andiitide kultuur valitses Mesopotaamiast kuni Sinkiangini ja pidevat rännet Euroopa poole tasakaalustasid jätkuvalt Mesopotaamiast saabuval uustulnukad. Ent andiitidest kui Mesopotaamiast pärinevast rassist oleks õige rääkida alles alates ajast, mil olid alamas Aadama segunenud järeltulijate lõplikud ränded. Selleks ajaks olid isegi teise aia rassid niivõrd segunenud, et neid ei oleks saanud enam adamiitideks pidada.

³ Uustulnukad Mesopotaamiast, eriti hilisemad andiitidest ratsaväelased, elustasid ja värskendasid pidevalt Turkestani tsivilisatsiooni. Turkestani mägismaadel oli kujunemas niinimetatud aaria emakeel, mis on selle piirkonna andoniitide dialekti segu adamsoniitide ja hilisemate andiitide keelega. Paljud nüüdisaegsed keeled arenesid sellest Kesk-Aasia hõimude varasest keelest, kui need hõimud vallutasid Euroopa, India ja Mesopotaamia tasandike ülemised osad. See iidne keel andis õhtumaa keeltele kogu selle sarnasuse, mida nimetatakse aarialikuks.

⁴ ¶ Umbes 12 000 a eKr elas kolm neljandikku maailma andiiditüvikonnast Põhja- ja Ida-Euroopas, kui hiljem toimus lõplik väljaränd Mesopotaamiast, jõudis kuuskümmend viis protsenti neist viimastest väljarändajatest Euroopasse.

⁵ ¶ Andiided ei rännanud ainult Euroopasse, vaid ka Põhja-Hiinasse ja Indiasse, paljud rühmad tungisid agamiisjonäride, õpetajate ja kaubitsejatena igasse maailma otsa. Nad andsid suure panuse Sahara sangikrahvaste põhjapoolsete rühmade arengusse. Kuid Aafrikas tungisid vaid vähesed õpetajad ja kaupmehed Niiluse ülemjooksult veelgi enam lõuna poole. Hiljem siirdusid segunenud andiidid ja egiptlased nii Aafrika ida- kui ka läänerrannikule ekvaatorist palju kaugemale, ent Madagaskarini nad ei jõudnud.

⁶ Andiided olid niinimetatud draviididest ja hiljem aarialastest India-vallutajad, kelle viibimine Kesk-Aasias täiustas tunduvalt turaanlaste eisisasid. Sellest rassist rändasid paljud nii Sinkiangi kui ka Tiibeti kaudu Hiinasse ja andsid hilisematele hiina tüvikondadele häid jooni. Aegajalt siirdus väikesi rühmi Jaapanisse, Taiwanisse, Ida-Indiasse ja Lõuna-Hiinasse, kuigi ranniku kaudu läksid Lõuna-Hiinasse väga vähesed.

⁷ Sada kolmkümmend kaks inimest sellest rassist asus Jaapanist väikeste laevadega teele ja jõudis lõpuks Lõuna-Ameerikasse, kus pani Andide põliselanikega abiellumise teel aluse inkade valitsejate dünastiale. Nad ületasid Vaikse ookeani väikeste vahemaade kaupa, peatudes teel paljudel saartel. Polüneesia saari oli tol ajal palju enam ja nad olid praegusest hoopis suuremad ning andiitidest mere-sõitjad mõjutasid koos mõne kaaslasega bioloogiliselt oma teele jäänud põliselanike rühmi. Neil nüüdseks vette vajunud maadel tekkisid andiitide sissetungi tagajärjel paljud õitsvad tsivilisatsioonikeskused. Lihavõttesaar oli pikka aega ühe nüüdseks kadunud rühma usu- ja halduskeskus. Kuid andiitidest, kes sel ammusel ajal Vaikset ookeani ületasid, jõudsid Ameerika mandrile vaid need sada kolmkümmend kaks.

⁸ ¶ Andiiitide vallutusretked jätkusid kuni selle rahva lõpliku laialihajumiseni 8000 kuni 6000 a eKr. Mesopotaamiast välja valgudes kurnasid nad pidevalt oma kodumaa bioloogilisi varusid, tugevdades samal ajal märgatavalt ümbruskonna rahvaid. Ja igale rahvale, kelle juurde nad rändasid, edastasid nad huumorit, kunsti, seiklus-himu, muusikat ja tootmisalaseid oskusi. Nad olid osavad loomade kodustajad ja põllupidajad. Vähemalt sel ajal täiustas nende kohalviibimine tavaliselt vanemate rasside religioosseid uskumusi ja moraalityavasid. Ja nii levis Mesopotaamia kultuur vaikselt üle Euroopa, India, Hiina, Põhja-Aafrika ja Vaikse ookeani saarte.

6. ANDIITIDE VIIMASED HAJUMISED

¹ Andiiitide viimased kolm lainet valgusid Mesopotaamiast laiali 8000 kuni 6000 a eKr. Need kolm suurt kultuurilainet algasid Mesopotaamias idapoolsete mäestiku-hõimude ja läänepoolsete tasandikuelanike surve tõttu. Eufrati oru ja sellega külgneva ala elanikud läksid oma lõplikule väljarännule mitmes suunas.

² Kuuskümmend viis protsenti saabus Euroopasse Kaspia mere kaudu, et vallutada äsjailmunud valged rassid — siniste inimeste segu varasemate andiiitidega — ja nendega ühte sulada.

³ Kümme protsenti, sealhulgas suur rühm setiidi preestreid, liikus itta: läbi Eelami mäestiku Iraani platoole ja Turkestani. Paljud nende järeltulijad tõrjuti hiljem koos oma aaria vendadega põhjapoolsetelt aladelt Indiasse.

⁴ Kümme protsenti mesopotaamlastest pöördus põhja suunduvat teelt itta ja siirdus Sinkiangi, kus nad segunesid andiiitide ja kollaste asukatega. Enamik selle rassiliidu võimekatest järglastest suundus hiljem Hiinasse ja aitas palju kaasa kollase rassi põhjapoolse osa kiirele täiustumisele.

⁵ Kümme protsenti põgenevatest andiiitidest rändas läbi Araabia ja jõudis Egiptusesse.

⁶ ¶ Viis protsenti andiiitidest, väga kõrge kultuur ran-nikualalt Tigriise ja Eufrati suudme ümbruses, kes oli hoidunud segaabielludest ümbruskonna vähemarenenud hõimudega, keeldus oma kodudest lahkumast. Selles rühmas oli säilinud palju nodiitide ja adamiitide arenenumaid tüvikondasid.

⁷ ¶ Aastaks 6000 eKr olid andiidid sellest piirkonnast peaaegu täielikult lahkunud, kuigi nende järeltulijad, kes olid ümbruskonna sangikrasside ja Väike-Aasiast pärinevate andoniitidega suures osas segunenud, olid veel alles ja hakkasid palju hiljem põhja- ja idapoolsete sissetungijatega lahinguid pidama.

⁸ Teise aia kultuuri ajajärgu lõpetas ümbruskonna vähemarenenud tüvikondade üha suurem sisseimbumine. Tsiivilisatsioon liikus läände Niiluse äärde ja Vahemere saartele, kus jätkas õitsengut ja arenemist kaua pärast oma lätte mandumist Mesopotaamias. Ja see vähemarenenud rahvaste kontrollimatu sissevool sillutas tee kogu Mesopotaamia hilisemale vallutamisele põhjapoolsete barbarite poolt, kes võimekate tüvikondade jäänusedki välja tõrjusid. Ka hilisematel aastatel oli kõrge kultuuriga asukatele

nende harimatute ja tahumatute sissetungijate kohalolek vastumeelt.

7. VEEUPUTUSED MESOPOTAAMIAS

¹ Jõeäärased elanikud olid harjunud, et jõed teatavatel aastaegadel üle kallaste voolavad; perioodilised üleujutused olid nende elus iga-aastased sündmused. Aga geoloogilised muutused põhja pool põhjustasid Mesopotaamia orus uusi ohte.

² Tuhandete aastate jooksul pärast esimese Eedeni vettevajumist jätkus ümber Mesopotaamia idaranniku ning Mesopotaamiast loodes ja kirdes mägede kerkimine. Mägialade kerkimine kiirenes tunduvalt ligikaudu 5000 a eKr ja koos rohkenenud lumesadudega põhjapoolses mäestikus tekitas see igal kevadel kõikjal Eufrati orus enneolematuid üleujutusi. Need kevadised üleujutused muutusid üha tõsisemaks, nii et jõeäärsete alade elanikud olid lõpuks sunnitud taanduma idapoolsetesse mäestikesse. Nende ulatuslike üleujutuste tõttu jäeti kümned linnad peaaegu tuhandeks aastaks maha.

³ ¶ Peaaegu viis tuhat aastat hiljem, kui Babüloonia vangis olnud heebrea preestrid püüdsid juudi rahva põlvnemist uurides jõuda välja Aadamani, oli neil selle loo kokkupanemisega suuri raskusi; ühel neist tuli mõte sellest üldse loobuda, lasta kogu maailmal uppuda oma kurjuses Noa veeuputuse ajal ning saada selliselt võimalus rääkida Aabrahamist kui Noa ühe ellujäänud poja otsesest järglasest.

⁴ Legendid ajast, mil vesi kattis kogu maakera pinda, on üldlevinud. Paljudel rahvastel leidub lugu kunagi möödunud aegadel toimunud ülemaailmsest veeuputusest. Piibli jutustus Noast, tema laevast ja uputusest on heebrea preesterkonna poolt Babüloonia vangipõlve ajal välja mõeldud. Pärast elu sisseseadmist Urantial pole üleüldist veeuputust kunagi olnud. Maapind oli täielikult veega kaetud ainult neil ürgaegkonna epohhidel, mil see polnud veel veest välja kerkinud.

⁵ Aga Noa on tõepoolest elanud: ta oli Ereki lähedal Aramise-nimelises jõeäärses asulas veinimeister ja pidas aasta-aastalt jõe tõusude kohta kroonikat. Teda naeruvääristati kõvasti, kui ta käis jõe mõlemal kaldal ringi, soovitades ehitada kõik majad puust ja paadikujulised, ning võtta üleujutushooaja lähenedes pere loomad õhtuks paati. Ta käis igal aastal jõeäärsetes naaberasulates hoiatamas, mitte päeva pärast üleujutus saabub. Lõpuks ühel aastal oli iga-aastane üleujutus ebatavaliselt tugevate vihmade tõttu palju suurem kui harilikult ning vee järsk tõus pühkis minema kogu küla, vaid Noa koos lähedaste pereliikmetega pääses oma paatelamus.

⁶ ¶ Nende üleujutustega lõppes andiidi tsivilisatsiooni lagunemine. Selle üleujutuste perioodi lõpuks oli teine aed kadunud. Jälgi endisest hiilgusest püsis veel vaid lõunas ja sumerite seas.

⁷ Selle ühe vanima tsivilisatsiooni jäänuseid leidub neis Mesopotaamia piirkondades ning sellest kirdes ja loodes.

Aga veel vanemaid, Dalamatia aegade jäänuseid leidub Pärsia lahe vee all ning esimene Eeden paikneb vee all Vahemere idatipus.

8. SUMERID — VIIMASED ANDIIDID

¹ Kui andiitide viimane hajumine murdis Mesopotaamia tsivilisatsiooni bioloogilise selgroo, jäi väike osa sellest kõrgemast rassist oma kodumaale jõgede suudme lähedale. Need olid sumerid ja aastaks 6000 eKr olid nad saanud suures osas sünnipäralt andiitideks, kuigi nende kultuur oli väga iseloomulik nodiitidele ja nad pidasid kinni Dalamatia iidsetest traditsioonidest. Vaatamata sellele olid need rannikualade sumerid Mesopotaamia viimased andiidid. Kuid Mesopotaamia rassid olid selleks hilisemaks ajaks juba põhjalikult segunenud, nagu näitavad ka tolle ajastu haudadest leitud koljud.

² Susa jõudis suure õitsenguni üleujutuste aegadel. Esimene ja madalam linn jäi vee alla, selle asemele ehitati tolleaegsete eriliste kunstioskuste pealinnaks teine ja kõrgem linn. Kui üleujutused hiljem nõrgenesid, sai Uur keraamikatööstuse keskuseks. Ligikaudu seitse tuhat aastat tagasi asus Uur Pärsia lahe ääres, praeguse tasemeni on maapiiri nihutanud jõesed. Need asulad kannatasid üleujutuste all vähem sellepärast, et seal tehti paremat tööd nende mõju piiramiseks ja jõesuudmete laiendamiseks.

³ ¶ Eufraati ja Tigrise jõeorgude rahumeelseid viljakasvatajaid olid ammu kimbutanud Turkestani ja Iraani platoon barbarite röövretked. Ent nüüd kutsusid üha tugevamad põuad mäestikukarjamaadel esile barbarite ühise sissetungi Eufraati orgu. Ning see sissetung oli seda tõsisem seepärast, et neil karjakasvatajatel ja küttidel oli suurel arvul taltsutatud hobuseid. Just hobused andsid neile oma rikaste lõunanaabrite ees tohutu sõjalise eelise. Nad vallutasid lühikese ajaga kogu Mesopotaamia, tõrjudes eest viimased kultuurilained, mis levisid üle kogu Euroopa, Lääne-Aasia ja Põhja-Aafrika.

⁴ Mesopotaamia vallutajate ridades oli palju Turkestani segunenud põhjarasside paremaid andiidi, sealhulgas ka Aadamapoja tüvikondasid. Need vähemarenenud, kuid tarmukamad põhjapoolsed hõimud assimileerisid kiiresti ja meelsasti Mesopotaamia tsivilisatsiooni jäänused ja arenesid peagi neiks segarahvasteks, keda leidis Eufraati orus ajalooliste annaalide algul. Nad taaselustasid kiiresti paljud Mesopotaamia hääbuva tsivilisatsiooni tahud, võttes üle oruhõimude kunste ja suure osa sumeri kultuurist. Nad püüdsid isegi ehitada kolmandat Paabeli torni ja hakkasid hiljem selle nimega kutsuma oma rahvast.

⁵ Kuigi kirdest pärit barbaritest ratsanikud vallutasid kogu Eufraati oru, jätsid nad vallutamata need andiitide jäänused, kes elasid Pärsia lahe ääres jõesuudme ümber. Need sumerlased suutsid end kaitsta tänu oma kõrgele intellektile, parematele relvadele ja ulatuslikule sõjaliste kanalite

süsteemile, mis täiendas nende omavahel seotud tiikidega niisutussüsteemi. Nad olid ühtne rahvas, sest neil oli ühtne rühmareligioon. Nii säilitasid nad oma rassi ja riigi terviklikkuse kaua pärast seda, kui loodepoolsed naabrid olid jagunenud isoleeritud linnriikidesse. Ükski neist linnarühmadest ei saanud ühinenud sumerite vastu.

⁶ Põhjast tulnud vallutajad õppisid peagi rahuarmastavaid sumereid usaldama ning hindama kui võimekaid õpetajaid ja haldureid. Nad olid väga austatud ja otsitud kunsti- ja tootmisõpetajad, kaubanduse suunajad ja tsiviilvalitsejad kõigi rahvaste seas nii põhjas kui ka Egiptusest läänes kuni Indiani idas.

⁷ Pärast sumeri varase konföderatsiooni lagunemist valitsesid hilisemaid linnriike setiidi preestrite usust taganenud järeltulijad. Need preestrid hakkasid end kuningateks nimetama alles siis, kui vallutasid naaberlinnu. Hilisemad linnakuningad ei suutnud enne Sargoni aega moodustada võimsaid konföderatsioone kadeduse pärast jumaluste suhtes. Iga linn pidas oma linnajumalat kõigist teistest jumalatest kõrgemaks ning seetõttu keeldusid nad ühisele juhile allumast.

⁸ Selle linnapreestrite nõrga valitsuse pika perioodi lõpetas Kiši preester Sargon, kes kuulutas end kuningaks ja asus vallutama kogu Mesopotaamiat ja sellega külgnevaid maid. Ja see tegi lõpu preestrite valitsuse ja surve all kannatanud linnriikidele, kellel olid igaühel oma linnajumal ja oma tseremooniad.

⁹ Pärast Kiši konföderatsiooni lagunemist järgnes pikk periood, mil need orulinnad omavahel ülemvõimu pärast pidevalt sõdisid. Ja võim oli kordamööda Sumeri, Akadi, Kiši, Ereki, Uuri ja Susa käes.

¹⁰ Ligikaudu 2500 a eKr said sumerid karmilt lüüa põhjapoolsetelt suittidelt ja guiitidelt. Langes üleujutuse muldvallidele ehitatud Sumeri pealinn Lagaš. Ereki püsis veel kolmkümmend aastat pärast Akadi langemist. Hammurapi valitsemisaja alguseks olid sumerid imbunud põhjapoolsete semiitide sekka ja Mesopotaamia andiidid lakkusid ajaloo lehekülgedelt.

¹¹ 2500 kuni 2000 a eKr märatsesid nomaadid Atlandist Vaikse ookeanini. Neriidides lõi andoniidi ja andiidi rassi segu Mesopotaamia järeltulijate Kaspia rühm viimasena välja. Selle, mida barbaritel ei õnnestunud Mesopotaamia hävitamiseks teha, viisid hiljem lõpule kliimamuutused.

¹² ¶ Niisugune on lugu violetsest rassist pärast Aadama aega ning nende Tigrise ja Eufraati vahel asuva kodumaa saatusest. See iidne tsivilisatsioon langes lõpuks kõrgemate rahvaste väljarände ja vähemarenenud naabrite sissetände tulemusena. Ent ammu enne oru vallutamist barbaritest ratsanike poolt oli suur osa aia kultuurist levinud Aasiasse, Aafrikasse ja Euroopasse, et panna seal käärima see, millest on saanud Urantia kahekümnenda sajandi tsivilisatsioon.

¹³ [Esitanud Nebadoni Peaingel.]

ANDIITIDE SIIRDUMINE HOMMIKUMAADESSE

INIMSOO kodumaa on Aasia. Andon ja Fonta sündisid selle mandri ühel lõunapoolsel poolsaarel. Praeguse Afganistani mägismaadele rajas nende järglane Badonan algelise kultuurikeskuse, mis püsis üle poole miljoni aasta. Siin, inimsoo idapoolses koondumispunktis, erisid sangikrahvad andoniitide tüvikonnast ja nende esimene kodumaa, esimesed jahimaad ja esimene lahinguväli olid Aasias. Edela-Aasia oli tunnistajaks dalamaatlaste, andiitide, adamiitide ja andiitide järjestikustele tsivilisatsioonidele ning neilt aladelt levisid nüüdisaegse tsivilisatsiooni potentsiaalid üle kogu maailma.

1. TURKESTANI ANDIIDID

¹ Enam kui kahekümne viie tuhande aasta jooksul ehk peaaegu kuni aastani 2000 eKr elasid Euraasia südames valdavalt, kuigi väheneval määral andiidid. Turkestani maalikel pöördusid andiidid Euroopa poole, liikudes ringi ümber sisemaajärvede, selle piirkonna mägismaadelt imbusid nad aga itta. Ida-Turkestan (Sinkiang) ja vähemal määral ka Tiibet olid iidised väravad, mille kaudu Mesopotaamia rahvad tungisid üle mägede kollase inimese põhjapoolsetele aladele. Andiitide imbumine Indiasse kulges kaheti — Turkestani mägismaadelt Punjabi ja Iraani karjamaadelt läbi Belutšistani. See varane sisseränne ei olnud mingis mõttes vallutusretk, see oli pigem andiidi hõimude pidev vool Lääne-Indiasse ja Hiinasse.

² Andiidi segakultuuri keskused püsisid peaaegu viisteist tuhat aastat Sinkiangis Tarimi jõgikonnas ja lõuna pool Tiibeti mägismaal, kus andiidid olid andoniitidega ulatuslikult segunenud. Tarimi org oli tõelise andiitide kultuuri idapoolseim eelpost. Andiidid ehtasid siia oma asulad ja sõlmisid kaubandussuhted edumeelsete hiinlastega idas ja andoniitidega põhjas. Tarimi org oli tol ajal viljakas maa, sest sademeid oli rohkesti. Ida pool laius avar Gobi rohumaa, kus karjakasvatajad hakkasid järk-järgult põllundusele üle minema. See tsivilisatsioon hävis, kui vihma toovad tuuled nihkusid kagusse, aga omal ajal konkureeris Mesopotaamia endaga.

³ Aastaks 8000 eKr hakkas Kesk-Aasia mägismaa üha suurem põuasus andiite orgudesse ja merekallastele ajama. Süvenev põud sundis neid minema Niiluse, Eufrati, Induse ja Kollase jõe orgudesse ja kutsus andiidi tsivilisatsioonis esile ka uue arengu. Hakkas tekkima uus arvukas klass, kaupmehed.

⁴ Kui kliima muutis kütamise rändavatele andiitidele ebatulusaks, ei järginud nad vanemate rasside arengut ega hakanud karjakasvatajateks. Tekkis kaubandus ja linnaelu. Egiptusest läbi Mesopotaamia ja Turkestani kuni Hiina ja India jõgedeni hakkasid tsiviliseeritumad hõimud koonduma tootmise ja kaubandusega tegelevatesse linnadesse. Kesk-Aasia kaubandusmetropoliks sai Adonia, mis asus praeguse Ašhabadi lähedal. Nii maismaal kui ka veeteedel kiirenes kivi-, metalli- puidu- ja keraamikakaubandus.

⁵ Ent üha süvenev põud põhjustas andiitide suureneva väljarännu Kaspia merest lõunasse ja itta jäävatelt aladelt. Sisserändelaine pöördus põhjast lõunasse ja Babüloonia ratsanikud tungisid Mesopotaamiasse.

⁶ Kesk-Aasia üha suurema põuasuse mõjul elanikkond kahanes, samuti vähenes nende rahvaste sõjakus. Kui sademete vähenemine põhja pool surus nomaadidest andoniite lõunasse, toimus andiitide tohutu väljaränd Turkestani. See oli niinimetatud aarialaste lõplik liikumine Vahemere idarannikule ja Indiasse. Sellega kulmineerus Aadama segunenud järeltulijate kauakestnud hajumine, mille käigus need arenenumad rassid täiustasid mõningal määral kõiki Aasia rahvaid ja enamikku Vaikse ookeani saarte rahvastest.

⁷ Üle idapoolkera laiali hajudes jäid andiidid seega ilma oma kodumaast nii Mesopotaamias kui ka Turkestanis, sest andoniitide ulatuslik lõuna poole liikumine vähendas andiitide osakaalu sel määral, et nad peaaegu kadusid.

⁸ Kuid isegi kahekümnendal sajandil pärast Kristust on veel turaani ja tiibeti rahvaste seas andiidi vere jälgi, millest annavad tunnistust neis piirkondades vahetevahel leiduvad blondid inimtüübid. Varased Hiina üriklud räägivad punapäistest nomaadidest, kes elasid Kollase jõe äärestest rahumeelsetest asulatest põhjas, ja säilinud on ka joonistus, milles on tõetruult jäädvustatud nii blondi andiidi kui ka brüneti mongoli tüübi olemasolu Tarimi jõgikonnas neil kaugetel aegadel.

⁹ Kesk-Aasia andiitide varjatud sõjalised anded tulid viimati eredalt ilmsiks 1200. a pKr, mil mongolid asusid Tšingis-khaani juhtimisel vallutama suuremat osa Aasia mandrist. Ja nagu vana aja andiidid, nii kuulutasid ka need sõjamehed, et on olemas vaid „üks Jumal taevas”. Nende impeeriumi varase lagunemise tõttu lükkus õhtumaa ja idamaa vaheliste kultuurisuhete tekkimine kauaks edasi ja pidurdas tunduvalt monoteistliku arusaama levikut Aasias.

2. INDIA VALLUTAMINE ANDIITIDE POOLT

¹ India on ainus paik, kus segunesid kõik Urantia rassid, ja andiitide sissetung lisas neile viimase tüvikonna. Mäestikes Indiast loodes tekkisid sangikrassid ja eranditult kõigi nende rasside liikmed jõudsid varakult India alakontinentidele, jättes endast maha kõige heterogeensemata rasside segu, mis Urantial on kunagi elanud. Vana India oli nagu sisserändavate rasside valgala. Poolsaare alumine osa oli varem veidi kitsam kui praegu, Gangese ja Induse deltid on kujunenud suures osas viimase viiekümne tuhande aasta jooksul.

² India varaseimad rassisegud tekkisid saabunud punase ja kollase rassi segunemisest põliselanikest andoniitidega. Seda rühma nõrgendas hiljem asjaolu, et see neelas endasse suure osa väljasurevast idapoolsetest rohelistest rahvastest ning ka oranžist rassist, ent parandas veidi sinise

inimese lisandumine, samas sai see taas tugevasti kannata-da indigorassi suurte hulkadega kokkusulamise tõttu. Nii-nimetatud India põliselanikud esindavad vaevalt küll neid varaseid inimesi; pigem on nad kõige vähemarenenud lõuna- ja idapoolne haru, mis jäi nii varaste andiitide kui ka nende hiljem ilmunud aaria sugulaste poolt täielikult puu-tumata.

³ Aastaks 20 000 eKr oli Lääne-India elanikkond saanud lisaks juba Aadama verd ja üheski teises rahvas Uran-tia ajaloos pole kunagi kombineerunud nii palju erinevaid rasse. Kahjuks olid aga teisedes sangiktüvikonnad veel val-davad ja oli tõeline õnnetus, et sellest ammusest rasside su-latusahjust puudusid nii suures osas sinine ja punane ini-mene. Kui oleks olnud rohkem esmaseid sangiktüvikon-di, oleksid need andnud suure panuse tsivilisatsiooni, mis oleks võinud veelgi vägevamaks kujuneda. Tegelikult läks nii, et punane inimene hävitas end ise Ameerika mandritel, sinine inimene lahutas meelt Euroopas ja Aadama va-rased järglased (ning enamik hilisematest) ilmutasid vähe soovi seguneda tumedamat nahavärvi rahvastega, olgu siis Indias, Aafrikas või mujal.

⁴ Ligikaudu 15 000 a eKr kutsus kasvava rahvasti-ku surve kogu Turkestanis ja Iraanis esile andiitide esimese tõeliselt ulatusliku liikumise India poole. Need arenenud rahvad valgusid enam kui viieteistkümne sajandi jooksul läbi Belutšistani mägismaade, levisid Induse ja Gangese or-gudesse ning liikusid aeglaselt lõuna poole Dekkanisse. See andiitide surve loodest tõrjus paljud vähemarenenud lõuna- ja idapoolsed rahvad Birmasse ning Lõuna-Hiinasse, kuid mitte sel määral, et päästa sissetungijate rassi kadu-misest.

⁵ India suutmatusel saavutada Euraasias hegemooniat olid suures osas topograafilised põhjused: elanikkonna surve põhjast surus lihtsalt enamiku rahvast lõunasse, aina ahtamaks jäävale Dekkani territooriumile, mida ümbritses igast küljest meri. Kui oleks saanud rännata naabermaade-le, oleks vähemarenenud rahvad igas suunas välja tõrjutud ja arenenumad tüvikonnad saavutanuksid kõrgema tsivili-satsiooni.

⁶ Nüüd aga püüdsid need varased andiidid meeleheit-likult oma identiteeti säilitada ja tõkestada rassi allaneela-mist sel teel, et kehtestasid segaabeludele ranged piiran-gud. Aastaks 10 000 eKr olid andiidid sellele vaatamata kadunud, kuid rahvas oli sellest sulandumisest tunduvalt paranenud.

⁷ Rasside segunemine on alati kasulik, sest soodus-tab kultuuri mitmekesisust ja sunnib tsivilisatsiooni eda-si liikuma, ent kui rassitüvikondade vähemarenenud ele-mendid on ülekaalus, jäävad need saavutused lühiajalis-teks. Paljumeelne kultuur võib säilida vaid siis, kui arene-numad tüvikonnad paljunevad vähemarenenutega võrrel-des suuremal hulgal. Vähemarenenute piiramatu paljune-mine, kui arenenumate paljunemine üha väheneb, mõjub kultuursele tsivilisatsioonile alati hukatuslikult.

⁸ Kui andiidi vallutajaid oleks olnud kolm korda roh-kem või kui nad oleksid kõige vähemsoovitava kolmandi-

ku oranži-rohelise-indigorassi segust välja tõrjunud või hä-vitanud, oleks Indiast saanud üks maailma tsivilisatsiooni juhtivaid keskusi, mis oleks ligi meelitanud rohkem hilise-maid mesopotaamlaste laineid, kui need voolasid Turkes-tani ja sealt põhja poole Euroopasse.

3. DRAVIIDIDE INDIA

¹ Andiididest India-vallutajate segunemisel põlisrahva tüvikondadega tekkis lõppkokkuvõttes see segarahvas, ke-da on nimetatud draviidideks. Varasematel ja puhtamatel draviididel olid head eeldused kultuurisaavutusteks, aga need nõrgenesid üha, kui andiidi pärand muutus aina ah-tamaks. See hukutaski India tärkava tsivilisatsiooni peaaegu kaksteist tuhat aastat tagasi. Ent ka selle väheses Aadama vere sissevool kiirendas tunduvalt ühiskonna arengut. Liitüvikond tõi kohe esile kõige mitmekülgsema tolleaeg-se kultuuri.

² Üsna varsti pärast India vallutamist kaotasid draviidi andiidid rassilise ja kultuurilise sideme Mesopotaamiaga, aga mere- ja karavaniteede hilisem avanemine taastas need sidemed; India pole viimase kümne tuhande aasta jook-sul kunagi Mesopotaamiaga läänes ja ka Hiinaga idas si-demeid päriselt katkestanud, kuigi tõkestavad mäed soo-dustasid palju enam suhtlemist läänega.

³ India rahvaste kõrgem kultuur ja usulised kalduvu-sed pärinevad draviidi ülemvõimu varajastest aegadest ja tulenevad osaliselt asjaolust, et Indiasse jõudis nii varajaste andiitide kui ka hilisemate aarialaste sissetungidega palju setiidi preestreid. India religiooni ajalugu läbiv monoteism pärineb seega adamiitide õpetustest teises aias.

⁴ Juba 16 000 a eKr jõudis Indiasse sajast setiidi preest-rist koosnenud rühm ning nad oleksid selle paljumeelse rahva läänepoolse osa usuliselt peaaegu vallutanud. Ent nende religioon ei jäänud püsima. Viie tuhande aasta-ga mandusid nende doktriinid Paradiisi-Kolmsusest kol-mühtseks tulejumala sümboliks.

⁵ Ent enam kui seitsme tuhande aasta jooksul, kuni an-diitide migratsioonide lõpuni, jäi India elanike religioosne staatus palju kõrgemaks kui maailmas üldiselt. Indial oli tol ajal lootust muutuda kultuuri, religiooni, filosoofia ja majanduse alal maailma juhtivaks tsivilisatsiooniks. Ning kui lõunapoolsed rahvad poleks andiite täielikult endasse neelanud, oleks see siht tõenäoliselt teostunud.

⁶ Draviidi kultuurikeskused asusid jõgede, põhiliselt Induse ja Gangese orus ja Dekkanis kolme suure jõe ää-res, mis voolasid läbi Ida-Ghatide merre. Lääne-Ghatide ranniku asulad saavutasid oma esiletõusu tänu mere kau-du toimuvatele kontaktidele Sumeriga.

⁷ Draviidid olid esimesi rahvaid, kes ehitasid linnu ning tegelesid laialdaselt ekspordi ja impordiga nii maa kui ka mere kaudu. Aastaks 7000 eKr käisid kaamelikarava-nid regulaarselt kauges Mesopotaamias; draviidi laevateed laienesid mööda rannikut üle Araabia mere Sumeri linna-deni Pärsia lahe ääres ja Bengali lahes jõuti Lääne-India saarteni. Need meresõitjad ja kaupmehed tõid Sumerist kaasa tähestiku ja kirjakunsti.

⁸ Kaubandussuhted aitasid suuresti kaasa kosmopoliitilise kultuuri edasisele mitmekesistumisele, mille tulemusena tekkisid varakult paljud linnaelu mugavused ja isegi luksus. Kui hiljem ilmunud aarialased Indiasse jõudsid, ei tundnud nad küll draviidides ära oma sangikrassidesse neeldunud andiidi nõbusid, kuid leidsid eest hästi arenenud tsivilisatsiooni. Vaatamata bioloogilisele piiratusele rajasid draviidid kõrge tsivilisatsiooni. See levis hästi üle kogu India ja püsib Dekkanis praegugi.

4. AARIALASTE SISSETUNG INDIASSE

¹ Teist korda jõudsid andiidid Indiasse aarialaste peaaegu viissada aastat kestnud sissetungina kolmanda aastatuhande keskel enne Kristust. See sisseränne tähistas andiitide lõplikku lahkumist oma kodumaalt Turkestanist.

² Aarialaste varased keskused rajati kõikjale India põhjaossa, eriti loodepiirkonda. Neil sissetungijatel jäi maa vallutamine pooleli ja see tegematajätmine sai neile saatuslikuks, sest nad neeldusid oma väikesearvulisuse tõttu lõunapoolsetesse draviididesse, kes hõivasid seejärel kogu poolsaare, välja arvatud Himaalaja provintsid.

³ Aarialased jätsid rassiliselt Indiasse vähe jälgi, välja arvatud põhjapoolsetesse provintsidesse. Dekkanis oli nende mõju rohkem kultuuriline ja usuline kui rassiline. Niinimetatud aaria veri püsis Põhja-Indias rohkem hilisemate vallutajate, kaupmeeste ja misjonäride mõjul, mitte niivõrd seetõttu, et nad viibisid neis piirkondades suurte hulkadena. Aaria vere pidev imbumine Punjabis toimus kuni esimese sajandini enne Kristust, kusjuures viimased sissevoolud kaasnesid hellenistlike rahvaste sõjakäikudega.

⁴ Lõpuks segunesid aarialased ja draviidid Gangese madalikul ja löid kõrge kultuuri, hiljem tugevdas seda keskust kirdepoolse Hiina panus.

⁵ Indias jõudis aegade jooksul õitsenguni mitu erinevat ühiskonnakorda aarialaste pooldemokraatlikest süsteemidest kuni despootlike ja monarhistlike valitsemisvormideni. Kuid ühiskonna kõige iseloomulikum joon oli suurte sotsiaalsete kastide püsimine, millele olid alguse pannud oma rassi identiteeti säilitada püüdvad aarialased. See keeruleine kastisüsteem on säilinud praegusajani.

⁶ Kõik neli suurt kasti peale esimese moodustati asjatuks osutunud katsena vältida aaria vallutajate rassilist ühtesulamist oma vähemarenenud alamatega. Kuid kõrgeim kast, õpetajad-preestrid, pärineb setiitidest; kahekümneandal sajandil pärast Kristust elavad braahmanid on teise aia preestrite otsesed kultuurilised järeltulijad, ehkki nende õpetused erinevad suuresti nende kuulsusrikaste eelkäijate omadest.

⁷ Kui aarialased Indiasse saabusid, tõid nad kaasa Jumaluse kontseptsiooni, mille olid säilitanud oma vanades teise aia religiooni pärimustes. Kuid brahmanismi preestrid ei suutnud tagasi tõrjuda paganlikku mõju, mis tekkis järsul kokkupuutel Dekkani primitiivsemate religioonidega pärast aaria rassi kadumist. Seetõttu langes elanikkond suures osas madalamatele religioonidele omase orjastava

ebaususe kütkeisse; ja nii ei õnnestunudki India luua kõrget tsivilisatsiooni, mis aimus varasematest aegadest.

⁸ Vaimne ärkamine kuuendal sajandil enne Kristust ei jäänud Indias püsima ja oli juba enne Muhamedi sissetungi hääbunud. Ent kunagi võib veel kerkida esile suurem Gautama, kes viib kogu India otsima elavat Jumalat, ning maailm näeb siis, kuidas kannavad vilja need kultuuripotentiaalid, mis on olemas ka sellel mitmekülgisel rahval, kes nii kaua on paigalpäisiva vaimse nägemuse halvava mõju all nagu koomas lebanud.

⁹ Kultuur toetub bioloogilisele alusele, aga ainuüksi kast ei suutnud aaria kultuuri püsivaks muuta, sest just religioon, tõeline religioon on selle kõrgema energia vältimatu allikas, mis juhib rajama inimestevahelisel vendlusel põhinevat arenenud tsivilisatsiooni.

5. PUNANE INIMENE JA KOLLANE INIMENE

¹ Kui India lugu räägib põhiliselt andiitide vallutustest ja lõpuks vanematesse arenevatesse rahvastesse neeldumisest, siis Ida-Aasia puhul tuleb rääkida pigem esmastest sangikutest, eriti punasest ja kollasest inimesest. Need kaks rassi pääsesid suures osas segunemisest alaväärtusliku neandertali tüvikonnaga, mis sinist inimest Euroopas nii palju tagasi viis; sellega säilitasid nad esmase sangiktüübi kõrge potentsiaali.

² Varased neandertallased olid levinud kogu Euraasias ja nende idapoolne tiib oli alaväärtuslike loomlike tüvikondadega veelgi enam saastunud. Need inimesest madalamad tüübid suruti lõunasse sama viienda jääliustikuga, mis oli nii kaua tõkestanud sangikute rännet Ida-Aasiasse. Ja kui punane inimene liikus ümber India mäestike kirdesse, leidis ta eest neist madalamatest tüüpidest vaba Kirde-Aasia. Punaste rasside hõimukord kujunes välja varem kui ühelgi teisel rahval ja nad olid esimesed, kes lahkusid sangikute koondumiskohast Kesk-Aasias. Vähearenenud neandertali tüvikonnad hävitati või tõrjuti hiljem liikvele läinud kollaste hõimude poolt mandrilt välja. Aga punase inimese ülemvõim Ida-Aasias oli kestnud enne kollaste hõimude saabumist peaaegu sada tuhat aastat.

³ Enam kui kolmsada tuhat aastat tagasi jõudis Hiinasse mööda rannikut kollase rassi põhiosa. Nad tungisid iga aastatuhandega üha kaugemale sisemaale, kuid puutusid oma rändavate tiibeti vendadega kokku alles suhteliselt hilisel ajal.

⁴ Üha kiirem rahvastiku kasv sundis põhja poole liikuvat kollast rassi alustama tungi punase inimese jahimaadele. See sissetung koos rasside loomuliku vastasusega kulmineerus vaenuga ja nii algas otsustav võitlus Kaug-Ida viljakate maade pärast.

⁵ Lugu sellest ajastutepikkusest võitlusest punase ja kollase rassi vahel on üks Urantia ajaloo kangelaslugusid. Need kaks arenenud rassi pidasid enam kui kakssada tuhat aastat kibedat ja lakkamatut sõda. Varasemates võitlustes olid üldiselt edukamad punased inimesed, nende röövretked tegid kollaste asulates suurt laastamistööd. Aga

kollane inimene oli sõjapidamiskunstis võimekas õpilane ja ilmutas varakult tähelepanuväärset võimet elada oma kaasmaalastega rahu; hiinlastele sai esimesena selgeks, et ühenduses peitub jõud. Punastel hõimudel jätkusid vastastikku hävitavad konfliktid ja neid tabasid peagi korduvad lüüasaamised halastamatute hiinlaste agressiivsete rünnakute tagajärjel, sest nad jätkasid oma armutut tungi põhja poole.

⁶ ¶ Sada tuhat aastat tagasi võitlesid suures osas hävitatud punase rassi hõimud, selg vastu viimase jääkatte taanduvat jääd, ja kui maasild itta üle Beringi maakitsuse läbitavaks muutus, jätsid need hõimud Aasia mandri külalislahkusega ranniku pikemalt mõtlemata maha. Sellest on möödunud juba kaheksakümmend viis tuhat aastat, kui viimased puhtad punased inimesed Aasiast lahkusid, aga pikk võitlus jättis võidukale kollasele rassile oma geneetilise pitseri. Põhja-Hiina elanikud koos andoniitidest siberlastega sulandasisid endasse üsna palju punast tüvikonda ja said sellest ka ohtrasti kasu.

⁷ Põhja-Ameerika indiaanlased ei ole kunagi kokku puutunud isegi Aadama ja Eeva andiitidest järeltulijatega, sest nad tõrjuti oma kodumaalt Aasiast välja juba viiskümmend tuhat aastat enne Aadama tulekut. Andiitide rände ajajärgul levisid puhtad punased tüvikonnad üle Põhja-Ameerika nomaadihõimudena, küttidena, kes tegelesid vähesel määral ka põllundusega. Pärast Ameerika mandrite saabumist jäid need rassid ja kultuurirühmad ülejäänud maailmast peaaegu täielikult isoleerituks kuni kristliku ajastu esimese aastatuhande lõpuni, mil Euroopa valged rassid nad avastasid. Kuni selle ajani olid eskimod kõige valgema inimesed, keda punase inimese põhjapoolsed hõimud olid kunagi näinud.

⁸ Punane ja kollane rass olid ainsad inimtüvikonnad, kes ilma andiitide mõjuta üldse kõrge tsivilisatsioonini jõudsid. Vanim Ameerika indiaanlaste kultuur oli Onanomalontoni keskus Californias, aga aastaks 35 000 eKr oli see ammu kadunud. Mehhikos, Kesk-Ameerikas ja Lõuna-Ameerika mägedes rajas hilisemad ja püsivamad tsivilisatsioonid rass, mis oli valdavalt punane, kuid sisaldas üsna palju lisandeid kollasest, oranžist ja sinisest rassist.

⁹ Need tsivilisatsioonid olid sangikute arengu tulemus, vaatamata sellele, et Perusse jõudis ka andiidi vere jälgi. Kui välja arvata eskimod Põhja-Ameerikas ja mõned Polüneesia andiidid Lõuna-Ameerikas, ei olnud läänepoolkera rahvastel kuni esimese aastatuhande lõpuni pärast Kristust ülejäänud maailmaga mingeid kontakte. Melkisedekite algses kavas Urantia rasse täiustada oli ette nähtud, et miljon Aadama puhast järeltulijat peab siirduma Ameerika punaseid inimesi täiustama.

6. HIINA TSIVILISATSIOONI KOIDIK

¹ Mingil ajal pärast punase inimese tõrjumist Põhja-Ameerikasse surusid laialilevivad hiinlased andoniidid Ida-Aasia jõeorgudest välja: põhja poole Siberisse ja läände

Turkestani, kus nad puutusid peagi kokku andiitide kõrge kultuuriga.

² Birmas ja Indo-Hiina poolsaarel India ja Hiina kultuurid segunesid, sulasid kokku ning panid aluse neil aladel järjestikustele tsivilisatsioonidele. Siin on kadunud rohelise rassi osakaal püsinud suurem kui kusagil mujal maailmas.

³ Vaikse ookeani saartel elas palju erinevaid rasse. Lõunapoolsetel ja suurematel saartel elasid rahvad, kelles oli suur rohelise ja indigovere osakaal. Põhjapoolsetel saartel elasid andoniidid ja hiljem rassid, kelle hulgas oli suur osa kollastel ja punastel tüvikondadel. Jaapani rahva esivanemad tõrjuti mandrilt välja alles 12 000 a eKr põhjapoolsete hiina hõimude võimsa tungiga piki rannikut. Nende lõplik väljaränd polnud põhjustatud niivõrd rahvastikusurvest kui nende juhi algatusest, keda nad olid hakanud jumalikuks olendiks pidama.

⁴ Nagu India ja Vahemere idaranniku rahvadki, rajasid kollase inimese võidukad hõimud oma esimesed keskused ranniku äärde ja jõgede kallastele. Rannikuasulatel läks hilisematel aastatel halvasti, sest üha suuremate üleujutuste ja jõgede voolusuuna muutuste tõttu ei olnud madalikulinnades enam võimalik elada.

⁵ Kakskümmend tuhat aastat tagasi olid hiinlaste esivanemad ehitanud üles tosin tugevat algelise kultuuri ja hariduse keskust, eriti piki Kollast ja Jangtse jõge. Ja nüüd said need keskused jõudu juurde Sinkiangist ja Tiibetist saabuvate arenenud segarahvaste pidevast voolust. Sisseränne Tiibetist Jangtse orgu ei olnud nii laiaulatuslik kui põhja pool ning Tiibeti keskused polnud ka nii edasijõudnud kui Tarimi jõgikonna omad. Ent mõlemad liikumised kandsid teataval hulgal andiidi verd ida poole jõeäärsetesse asulatesse.

⁶ Iidse kollase rassi ülemvõim tulenes neljast tähtsast tegurist.

⁷ 1. *Geneetiline*. Erinevalt oma sinistest sugulastest Euroopas olid nii punased kui ka kollased rassid suures osas pääsenud segunemisest alaväärtuslike inimtüvikondadega. Põhjahiinlased, keda oli arenenuma punase ja andoniidi tüvikondade väheste kogustega juba tugevdatud, said peagi kasu üsna suurest andiidi vere sissevoolust. Lõunahiinlastel selles suhtes nii hästi ei läinud. Nad olid pikka aega kannatanud rohelise rassiga sulandumise tagajärjel, pärast seda nõrgestas neid aga veelgi vähearenenud rahvaste massiline sissevool, keda draviidi-andiidi sissetung oli Indiast välja tõrjunud. Ka tänapäeva Hiinas on põhja- ja lõunapoolne rass selgelt erinevad.

⁸ ¶ 2. *Sotsiaalne*. Kollasele rassile sai varakult selgeks omavahelise rahu väärtus. Nende sisemine rahumeelsus soodustas sedavõrd elanikkonna kasvu, et kindlustas nende tsivilisatsiooni leviku paljude miljonite seas. 25 000 kuni 5000 a eKr oli kõrgeim tsivilisatsioonitase Urantial just Kesk- ja Põhja-Hiinas. Kollane inimene jõudis esimesena rassisolidaarsuseni — saavutas esimesena suuremastaabilise kultuurilise, sotsiaalse ja poliitilise tsivilisatsiooni.

⁹ 15 000 a eKr elanud hiinlased olid agressiivsed sõjapidajad; neid ei olnud nõrgestanud ülemäärane minevikuaustus ning need peaaegu kaksteist miljonit hiinlast moodustasid kompaktsed, ühist keelt rääkiva terviku. Sel ajajärgul ehitasid nad üles tõelise riigi, mis oli palju ühtsem ja homogeensem kui teised nende ajaloolised poliitilised ühendused.

¹⁰ ¶ 3. *Vaimne*. Hiinlased olid andiitide rännete ajal üks maailma vaimsemaid rahvaid. Pikaajaline kinnipidamine Singlangtoni kuulutatud Ühe Tõe palveldamisest säilitas nende edumaa enamiku teiste rahvaste ees. Edumeelne ja edasijõudnud religioon on sageli otsustav kultuuri arengut stimuleeriv tegur: sel ajal kui India kidus, rühkis Hiina edasi religiooni ergutava mõju tõttu, milles tõde käsitati ülima Jumalusena.

¹¹ Tõe palveldamine ajendas kartmatult uurima looduseadusi ja inimkonna potentsiaale. Hiinlased olid juba kuus tuhat aastat tagasi usinad õpilased ja agarad töötsijad.

¹² ¶ 4. *Geograafiline*. Hiina on läänest kaitstud mägedega ja idast Vaikse ookeaniga. Rünnakutele on lahti vaid põhjaosa ja alates punase inimese aegadest kuni andiitide hilisemate järeltulijate saabumiseni ei elanud põhjas ühtki agressiivset rassi.

¹³ Ja kui poleks olnud tõkestavaid mägesid ja hilisemat vaimse kultuuri langust, oleks kollane rass kahtlemata meelitanud enda juurde suurema osa andiitide rännetest Turkestanist ja nad oleks kindlasti maailma tsivilisatsioonis kiiresti ülemvõimu saavutanud.

7. ANDIIDID JÕUAVAD HIINASSE

¹ Ligikaudu viisteist tuhat aastat tagasi ületasid andiidid suure hulga Ti Tao mäekuru ja levisid laiali üle Kollase jõe ülemjooksu oru Hiina Kansu asulatesse. Peagi tungisid nad ida poole Henani, kus asusid kõige edumeelsemad asulad. Need sissetungijad läänest olid pooleldi andoniidid ja pooleldi andiidid.

² Kollase jõe äärsed põhjapoolsed kultuurikeskused olid olnud alati edumeelsemad kui lõunapoolsed asulad Jangtse ääres. Mõne tuhande aasta jooksul pärast nende arenenumate surelike väikeste rühmade saabumist olid Kollase jõe äärsed asulad juba Jangtse küladest ette jõudnud ja saavutanud oma lõunapoolsete vendadega võrreldes kõrge positsiooni, mille on praeguseni säilitanud.

³ ¶ Andiite polnud eriti palju ning nende kultuur ei olnud ka nii palju kõrgem, kuid nendega ühtesulamise tulemusena tekkis mitmekülgsem tüvikond. Põhja hiinlased said andiidi tüvikonnast just nii palju, et see stimuleeris veidi nende loomupäraselt võimekat meelt, kuid mitte sedavõrd, et sütitada neid rahutu, uuriva uudishimuga, mis on väga iseloomulik põhjapoolsetele valgetele rahvastele. See andiitide pärandi piiratud sissevool häiris sangiktüübi loomupärast stabiilsust vähe.

⁴ ¶ Andiitide hilisemad lained tõid kaasa Mesopotaamia kultuurisaavutusi, eriti kehtib see viimaste läänest tulnud sisserändelainete kohta. Need täiustasid tunduvalt

Põhja-Hiina majandus- ja hariduselu ning kuigi nende mõju kollase rassi religioosle kultuurile oli lühiajaline, aitasid andiitide hilisemad järeltulijad vaimsele ärkamisele palju kaasa. Andiidi legendid Eedeni ja Dalamatia ilust mõjutasid siiski hiina pärimusi; varajastes hiina legendides asus „jumalate maa” läänes.

⁵ Hiina rahvas hakkas ehitama linnu ja tegelema tootmisega alles vähem kui 10 000 a eKr, pärast kliima muutumist Turkestanis ja hilisemate andiidi immigrantide saabumist. See uue vere sissevool ei andnud kollase inimese tsivilisatsioonile küll midagi olulist juurde, kuid stimuleeris kõrgemate hiina tüvikondade varjatud omaduste kiiret arengut. Alates Henanist kuni Shenxini hakkasid arenenud tsivilisatsiooni potentsiaalid vilja kandma. Sellest ajast pärinevad metalli töötlemine ja kõik tootmiskunstid.

⁶ Teatavad sarnasused Vana-Hiina ja Mesopotaamia ajaarvestuses, astronoomias ja valitsussüsteemis tulenesid nende kahe teineteisest kaugel paiknenud keskuse kaubandussuhetest. Hiina kaupmehed reisisid maismaateid mööda läbi Turkestani Mesopotaamiasse juba sumerite ajal. See vahetus ei olnud muidugi ühepoolne — sellest sai suurt kasu Eufraati org, samuti Gangese madaliku elanikkond. Ent kolmandal aastatuhandel enne Kristust toimunud kliimamuutused ja nomaadide sissetungid vähendasid tunduvalt mööda Kesk-Aasia karavaniteid kulgenud kaubanduse mahtu.

8. HIINA HILISEM TSIVILISATSIOON

¹ Kui punane inimene kannatas ülemäärase sõjategevuse tõttu, siis hiinlaste kohta võib öelda, et nende riikluse arengut lükkas edasi Aasia-vallutuste põhjalikkus. Neil oli suur rassisolidaarsuse potentsiaal, kuid see jäi päriselt välja arenemata, sest puudus pidev stiimul alalise välisagressioonihüüdluse näol.

² Kui Ida-Aasia vallutamine oli lõpule viidud, hakkas iidne militaarriik järk-järgult lagunema — kunagised sõjad olid unustatud. Kangelaslikust võitlusest punase rassiga olid alles vaid hädased legendid iidsetest lahingutest vibuküttidest rahvastega. Hiinlased hakkasid juba varakult põllundusega tegelema, mis tugevdas veelgi nende rahumeelseid kalduvusi ning põllunduse seisukohalt väga soodne maa ja rahvaarvu suhe tegi elu riigis veelgi rahulikumaks.

³ Teadlikkus varasematest saavutustest (mis praegu on mõnevõrra vähenenud), valdavalt põllundusega tegeleva rahva konservatiivsus ja hästiarenenud perekonnaelu viisid koos esivanemate sügavale austamisele, mis kulmineerus möödunud aegade inimeste nii hardas austamises, et see oli juba peaaegu nende palveldamine. Peaaegu samasugune suhtumine valitses Euroopa valgete rasside seas umbes viissada aastat pärast Kreeka-Rooma tsivilisatsiooni lagunemist.

⁴ Usk „Ainsasse Tõesse” ja selle palveldamine, nagu õpetas Singlangton, ei surnud kunagi päriselt välja, ent aja möödudes hakkas uue ja kõrgema tõe otsinguid varjutama üha kasvav tendents austada seda, mis oli juba juurdunud.

Kollase rassi vaimusuurus kaldus tundmatu otsinguilt kõrvale tuntu säilitamisele. Ja seetõttu ongi maailma kunagi kõige kiiremini edasi liikunud tsivilisatsiooni areng seiskunud.

⁵ ¶ 4000 kuni 500 a eKr viidi lõpule kollase rassi poliitiline taasühendamine, ent Jangtse ja Kollase jõe keskus olid kultuuriliidu juba sõlminud. See hilisemate hõimurühmade poliitiline taasühendamine ei toimunud ilma kokkupõrgeteta, kuid sõda ei hinnatud ühiskonnas endiselt; esivanemate palveldamine, üha uued dialektid ja vajaduse puudumine sõjaliste aktsioonide järele paljude aastatuhandete jooksul olid teinud selle rahva eriti rahumeelseks.

⁶ Vaatamata suutmatusele viia lõpule arenenud riikluse paljutootav varane arenguetapp, liikus kollane rass tsivilisatsiooni kunstide viljelemisel üha edasi, eriti põllunduse ja aianduse valdkonnas. Shenxi ja Henani põllumeeste veeprobleemi lahendamine nõudis rühmade koostööd. Need niisutusega ja pinnase säilitamisega seotud mured aitasid üsna suurel määral kaasa põllumeeste omavahelisele sõltuvusele ja sellest tulenevalt rahu edendamisele.

⁷ Kirjaoskuse areng ja koolide asutamine hakkasid peaagi ennenägematus ulatuses soodustama teadmiste levikut, kuid raskesti omandatav mõistekirjasüsteem pani vaatamata trükikunsti varasele leiutamisele õpetatud klassidele arvulise piiri. Ja mis kõige halvem, jätkus kiire sotsiaalne standardiseerumine ja religioosne-filosoofiline dogmatiseerumine. Esivanemate austamise religioosse arengu muutis veelgi keerukamaks hulk sellega liituvaid palveldamisega seotud ebauske, kuid tõelise Jumala-kontseptsiooni jäljed jäid Shang-ti üleriigilises kummardamises pikaks ajaks püsima.

⁸ Esivanemate harda austamise suureks nõrkuseks on, et see edendab tagasivaatavat filosoofiat. Kui mõistlik ka ei oleks minevikust tarkust koguda, on siiski rumal pidada minevikku ainsaks tõellikaks. Tõde on suhteline ja avarduv: see *elab* alati olevikus, omandades uue väljenduse igas põlvkonnas — isegi igas inimeses.

⁹ Esivanemate austamise väga tugev külg on perekonna väärtustamine. Hiina kultuuri hämmastav stabiilsus ja püsivus tuleneb perekonna suurest tähtsusest, sest tsivilisatsioon sõltub otseselt perekonna tõhusast funktsioneerimisest; Hiinas omandas perekond ühiskondliku tähtsuse, isegi religioosse tähenduse, milleni on jõudnud vaid vähesed teised rahvad.

¹⁰ Laste andumus ja perekonnatruudus, mida kasvav esivanemate kultus nõudis, kindlustas kõrgelt arenenud perekonnasuhete ja kestvate perekonnarühmade väljakujunemise, mis omakorda soodustas järgmiste tegurite arengut tsivilisatsiooni säilitamisel:

- ¹¹ 1. vara ja rikkuse säilitamine;
- ¹² 2. mitme põlvkonna kogemuste liitmine;
- ¹³ 3. laste tõhus harimine minevikukunstide ja -teaduste alal;
- ¹⁴ 4. tugeva kohusetunde arenemine, moraali tugevnemine ja üha kasvav eetiline tundlikkus.

¹⁵ ¶ Hiina tsivilisatsiooni kujunemisperiood, mis algas andiitide tulekuga, jätkus kuni suure eetilise, kõlbelise ja poolreligioosse ärkamiseni kuuendal sajandil enne Kristust. Hiina pärimustes on säilinud ähmaseid mälestusi minevikus toimunud arengust: üleminekust emaperekonnalt isaperekonnale, põllunduse algusest, arhitektuuri tekkest, tootmise alustamisest — kõigest sellest jutustatakse järgmööda. Ning käesolev jutustus annab täpsemini kui ükski teine samalaadne lugu pildi selle suurepärase rahva suurejoonelisest tõusust kõrgemale barbarite tasemelt. Selle aja joudis hiina rahvas algelisest agraarühiskonnast kõrgema ühiskonnakorrani, millesse kuulusid linnad, tootmine, metallitöötlemine, kaubavahetus, valitsus, kirjaoskus, matemaatika, kunstid, teadus ja trükikunst.

¹⁶ Ja nii on kollase rassi iidne tsivilisatsioon püsinud sajandeid. Esimesed tähtsad edusammud tehti Hiina kultuuris juba peaaegu nelikümmend tuhat aastat tagasi ja kuigi on toimunud ka palju tagasilangusi, pakub Hani poegade tsivilisatsioon kõige katkematuma pildi pidevast edasiliikumisest kuni kahekümnenenda sajandini. Valge rassi tehniline ja usuline areng on olnud kõrge, kuid nad pole kunagi ületanud hiinlasi perekonnatruuduse, rühmaeetika ega isikliku moraali poolest.

¹⁷ See iidne kultuur on andnud suure panuse inimliku õnne saavutamisse, selle saavutuste õnnistusest on osa saanud miljonid inimolendid. Sajandeid on see suur tsivilisatsioon puhanud kunagistel loorberitel, kuid on nüüd ärkamas, et näha taas suureliku eksistentsi transtsendentseid sihte ja alustada uuesti lakkamatut võitlust lõputu progressi eest.

¹⁸ [Esitanud Nebadoni Peaingel.]

ANDIITIDE SIIRDUMINE ÕHTUMAADESSE

KUIGI Euroopa sinine inimene ise kõrget kultuuritaset ei saavutanud, lõi ta siiski bioloogilised alused, mis tema adamineeritud tüvikondade segunemisel hilisemate andiitidest vallutajatega moodustasid ühe kõige võimekama tüvikonna, kes ilmus Urantiale pärast violetset rassi ja nende andiitidest järeltulijaid ning kellel oli eeldusi aktiivse tsivilisatsiooni loomiseks.

² Nüüdisaegsetes valgetes inimestes on säilinud Aadama tüvikondi, mis on segunenud sangikrassidega, mõnevõrra punase ja kollase, kuid eriti sinisega. Kõigis valgetes rassides on esialgse andoniidi tüvikonna ja veelgi enam varajaste nodiidi tüvikondade osakaal üsna suur.

1. ADAMIIDID JÕUAVAD EUROOPASSE

¹ Enne kui viimased andiidid Eufrati orust välja aeti, olid paljud nende vennad saanud Euroopasse seiklejate, õpetajate, kaupmeeste ja sõjameestena. Violetse rassi algusaegadel kaitsesid Vahemere orgu Gibraltari maakitsus ja Sitsiilia maasild. Neil sisejärvedel algas inimese väga varane merekaubandus ning seal kohtusid põhjast tulnud sinised inimesed ja lõunapoolsed Sahara elanikud idast pärit nodiitide ning adamiitidega.

² Vahemere idapoolsesse orgu olid nodiidid rajanud ühe oma kõige laiema levikuga kultuuri ja tunginud neist keskustest mõningal määral Lõuna-Euroopasse, kuid eriti Põhja-Aafrikasse. Laiapealised nodiidi-andoniidi süürlased hakkasid oma asulates, mis aegamööda kerkisid Niiluse deltas, väga varakult tegelema keraamika ja põllundusega. Nad tõid kaasa ka lambaid, kitsi, veiseid ja teisi koduloomi ning tunduvalt täiuslikumad metallitöötlemisviisid, sest Süüria oli tol ajal metallitöötlemiskeskus.

³ Enam kui kolmekümne tuhande aasta jooksul võttis Egiptus vastu pideva vooluna saabuval mesopotaamlasi, kes tõid Niiluse orgu kohaliku kunsti ja kultuuri rikastamiseks kaasa oma kunsti ja kultuuri. Ent Sahara rahvaste arvukad sissevoolud viisid Niiluse-äärset varast tsivilisatsiooni sedavõrd tagasi, et Egiptus langes ligikaudu viieteist tuhande aasta eest oma madalaima kultuuritasemeni.

⁴ Varasematel aegadel ei olnud adamiitide rändel läände siiski mingeid takistusi. Sahara oli avar karjamaa, kus elas kõikjal karjakasvatajaid ja põllumehi. Sahara elanikud ei tegelnud kunagi tootmisega ega ehitanud linnu. Nad olid indigomust rühm, kelles sisaldus rohkesti väljasurnud roheline ja oranži rassi tüvikondi. Ent violetset pärandit said nad väga piiratud hulgal, enne kui maapinna kerkimine ja vett kandvate tuulte nihkumine selle õitsva ja rahu-meelse tsivilisatsiooni jäänused laiali hajutas.

⁵ Aadama verd on jagunud enamikule inimrassidele, kuid mõni sai seda rohkem kui teised. India segarahvad ja Aafrika tumedamad rahvad adamiite ei võlunud. Nad

oleksid vabalt segunenud punaste inimestega, kui neid poleks Ameerika mandritele tõrjutud, ja suhtusid väga soojalt kollasesse rassi, kes olid kaugel Aasias ja samuti raskesti ligipääsetavad. Seetõttu, ajendatuna kas seiklushimust või altruismist või pärast Eufrati orust väljaajamist, tundus neile loomulik liituda Euroopa siniste rahvastega.

⁶ Sinistel inimestel, kes olid tol ajal Euroopas ülekaalus, ei olnud usutavasid, mis oleksid olnud seal varem kanda kinnitanud adamiitidele vastumeelt, ning violetse ja sinise rassi vahel oli suur seksuaalne külgetõmme. Parimad sinised inimesed pidasid seda endale suureks auks, kui neil lubati adamiitidega paari heita. Iga sinine mees lootis olla piisavalt osav ja loominguline, et võita mõne adamiidi naise kiindumus, kõrgeltarenenud sinise naise ülim püüdlus oli pälvida mõne adamiidi tähelepanuavaldusi.

⁷ Need sisserändavad Eedeni pojad ühinesid aegamööda sinise rassi kõrgemate tüüpidega, stimuleerides nende kultuuritavasid ja hävitades halastamatult veel olemas olevaid neandertali tüvikondi. Selle rasside segunemise ja vähemarenenud tüvikondade kõrvaldamise tulemusena tekkis vähemalt tosin arenenud siniste inimeste mehiste ja edumeelset rühma, kellest üht olete hakanud nimetama kromanjoonlasteks.

⁸ Neil ja muudel põhjustel, mille hulgas olid üsna olulise tähtsusega soodsamad rännuteed, leidsid mesopotaamia kultuuri varased lained endale tee enamasti ainult Euroopasse. Just need asjaolud määrasid nüüdisaegse Euroopa tsivilisatsiooni arengu tingimused.

2. KLIMAATILISED JA GEOLOOGILISED MUUTUSED

¹ Violetse rassi varase leviku Euroopasse katkestasid teatavad üsna ootamatud kliimaatilised ja geoloogilised muutused. Põhjapoolsete jääväljade taandumisega nihkusid vett kandvad läänetuuled põhja, muutes Sahara suured avarad karjamaa-alad järk-järgult viljatuks kõrbeks. Põud hajutas väiksemakasvulised brünetid ja tumedasilmised, kuid piklikupealised suure Sahara platoo elanikud laiali.

² Puhtamad indigoelemendid liikusid lõuna poole Kesk-Aafrika metsadesse, kuhu nad on jäänud praeguseni. Rohkem segunenud rühmad levisid laiali kolmes suunas: läänepoolsed, arenenumad hõimud rändasid Hispaaniasse ja sealt muudele naaberladele Euroopas, moodustades hilisemate piklikupealiste brünettide vahemererasside tuumiku. Kõige vähemarenenud rühm Sahara platoo idaosast liikus Araabiasse ja sealt läbi Põhja-Mesopotaamia ja India kaudu Tseilonisse. Keskmise rühm suundus põhja ja itta — Niiluse orgu ja Palestiinasse.

³ See teisene sangik-alus annab tunnistust, et nüüdisaegsed rahvad Dekkanist Iraani, Mesopotaamia ja Vahemere mõlema kaldani on omavahel suguluses.

⁴ ¶ Enam-vähem samaaegselt nende Aafrikas toimunud kliimamuutustega eraldus Inglismaa mandrist ja Taani kerkis merest, kuna Vahemere läänepoolset basseini kaitsnud Gibralteri maakitsus andis maavärina tagajärjel järele, nii et see sisejärv saavutas kiiresti Atlandi ookeani taseme. Sitsiilia maasild vajus peagi vee alla, moodus tades ühtse Vahemere ja ühendades selle Atlandi ookeaniga. See looduse kataklüsm ujutas üle mitukümmend inimasulat ja põhjustas maailma ajaloos suurima inimeste kaotuse ülejutuse tagajärjel.

⁵ Vahemere vesistu ülejutamise katkestas kohe adamiitide liikumise läände, kuid Sahara elanike suur sissevool sundis neid otsima oma kasvavatele hulkadele väljapääsu Eedenist põhja ja itta. Kui Aadama järeltulijad rändasid Tigrise ja Eufrati orgudest põhja, tõkestasid nende teed mäed ja Kaspia meri, mis oli tol ajal laiem. Palju inim põlvi adamiidid küttisid, pidasid kariloomi ning harrastasid maad oma asulates üle kogu Turkestani, laiendades aegamööda oma territooriumi Euroopasse. Aga nüüd jõudsid adamiidid Euroopasse idast ja leidsid eest sinise inimese kultuuri, mis oli Aasiast tuhandeid aastaid maha jäänud, sest sellel piirkonnal polnud Mesopotaamiaga peaaegu mingisuguseid kokkupuuteid olnud.

3. KROMANJOONI SININE INIMENE

¹ Sinise inimese iidseid kultuurikeskusi paiknes kõigi Euroopa jõgede ääres, kuid vaid Somme voolab praegu samas sängis nagu enne jääaegu.

² Rääkides sinise inimese tungimisest Euroopa mandrile, tuleb arvestada, et neid rassitüüpe oli kümneid. Euroopa sinised rahvad olid juba kolmkümmend viis tuhat aastat tagasi tugevasti segunenud, neis leidis nii punaseid kui ka kollaseid tüvikondi, ent Atlandi ookeani rannikul ja praeguse Venemaa aladel olid nad võtnud endasse üsna palju andoniidi verd ning lõuna pool puutusid kokku ka Sahara rahvastega. Neid paljusid rassirühmi üles lugeda ei oleks siiski mõtet.

³ Euroopa tsivilisatsioon oli sel varasel Aadama-järgsel perioodil ainulaadne segu siniste inimeste tarmukusest ja osavusest ning adamiitide loovast kujutlusvõimest. Sinised inimesed olid väga elujõuline rass, kuid nad viisid adamiitide kultuurilist ja vaimset taset tunduvalt alla. Viimastel oli väga raske kromanjoonlastele oma religiooni peale suruda, sest paljudel neist oli kaldumus petta ja tütarlapsi võrgutada. Euroopas oli religioon kümme tuhat aastat mõõnaseisus, võrreldes selle arenguga Indias ja Egiptuses.

⁴ Sinised inimesed olid kõigis ärisuhetes läbinisti ausad ja neil puudus täielikult segunenud adamiitide seksuaalne kombelõtvus. Nad austasid neitsilikkust ja harrastasid põlvkonda vahetades vaid siis, kui oli sõda ja valitses meestenappus.

⁵ Kromanjooni rahvad olid vapper ja ettenägelik rass. Neil oli tõhus lastekasvatussüsteem. Selles töös osalesid mõlemad vanemad ja rakendati igati ka vanemaid lapsi. Igale lapsele õpetati põhjalikult koobaste hooldamist,

kunsti ja ränikivitööd. Naised tundsid juba noores eas hästi kodumajandust ning algelist põllundust, mehed olid aga osavad kütid ja julged sõdalased.

⁶ Sinised inimesed olid kütid, kalamehed ja toidukorjajad; nad olid meisterlikud paadiehitajad. Nad valmistasid kivi kirveid, raiusid puid, püstitasid palkonni, mis olid osaliselt maa all ja mille katus oli kaetud loomanahkadega. Ka praegu on Siberis rahvaid, kes taolisi onne ehitavad. Lõunapoolsed kromanjoonlased elasid üldiselt koobastes ja grottides.

⁷ Karmi talve ajal polnud haruldane, et koopa ees õõvalves seisvad tunnimised surnuks külmusid. Neil oli varust, kuid eelkõige olid nad kunstnikud; segunemine Aadama verega kiirendas äkki nende loovat kujutlusvõimet. Sinise inimese kunsti kõrgaeg oli ligikaudu viisteist tuhat aastat tagasi, enne tumedamanahaliste rasside saabumist Aafrikast läbi Hispaania põhja.

⁸ ¶ Umbes viisteist tuhat aastat tagasi Alpi metsad üha laienesid. Samade kliimamuutuste sunnil, mis olid muutnud maailma meeldivad jahialad kuivadeks ja viljatuteks kõrbeteks, tõrjuti Euroopa kütid jõeorgudesse ja mererannikule. Kui vihmatuuled põhja liikusid, kattusid Euroopa suured avarad karjamaad metsadega. Need ulatuslikud ja suhteliselt järsud kliimamuutused sundisid Euroopa rahvaid loobuma küttimisest ja hakkama karjakasvatamiseks, mõningal määral ka kaluriteks ja maaharijateks.

⁹ Muutused, mis tõid kaasa edusamme kultuuri vallas, põhjustasid samas teatavat bioloogilist taandarengut. Varasemal karjakasvatuse ajal olid arenenumad hõimud sõlminud segaabi elusid kõrgemat tüüpi sõjavangidega ja hävitanud alati need, keda nad alaväärtuslikuks pidasid. Kui nad aga hakkasid nüüd asulaid rajama ning põllunduse ja kaubandusega tegelema, jätsid nad paljud keskpärased vangid endale orjadeks. Ning just nende orjade järeltulijad kutsusid hiljem esile kogu kromanjooni tüübi nii tugeva mandumise. See kultuuriline taandareng jätkus, kuni saadi värskeid impulsse idast, sest üle Euroopa tuhis mesopotaamlaste viimane massiline sissetung, mis haaras kiiresti endasse kromanjooni tüübi ja kultuuri, pannes aluse valgete rasside tsivilisatsioonile.

4. ANDIITIDE SISSETUNG EUROOPASSE

¹ Andiite valgus Euroopasse küll pideva vooluna, kuid toimus ka seitse suuremat sissetungi ja viimased saabuvad tulid kolme suure lainena hobuste seljas. Mõned jõudsid Euroopasse Egeuse mere saarte kaudu ja läbi Doonau oru, kuid enamik varasematest ja puhtamatest tüvikondadest rändas Loode-Euroopasse põhjast, üle Volga- ja Doni-äärsete karjamaade.

² Kolmanda ja neljanda sissetungi vahel jõudis Euroopasse põhjast andoniitide salk, kes oli tulnud Siberist Venemaa jõgede ja Baltimaade kaudu. Nad sulandusid kohe põhjapoolsete andiidi hõimudega.

³ Puhtama violetse rassi varasemad laialihajumised olid olnud tunduvalt rahumeelsemad kui nende hilisemate,

poolsojakate ja vallutusi armastavate andiitidest järeltulijate sissetungid. Adamiidid olid rahumeelsed, nodiided sõjakad. Nende tüvikondade liitumisel ja hilisemal segunemisel sangikrassidega tekkisid võimekad ja agressiivsed andiidid, kes sooritasid tõelisi sõjalisi vallutusretki.

⁴ ¶ Aga hobune oli see arengutegur, kes määras andiitide ülemvõimu õhtumaadel. Hobune andis laialihajuvatele andiitidele ennenägematu mobiilsuse, võimaldades andiidi ratsaväelaste viimastel rühmadel liikuda kiiresti ümber Kaspia mere ja vallutada kogu Euroopa. Kõik andiitide eelmised lained olid liikunud nii aeglaselt, et kippusid laiali hajuma, kui olid Mesopotaamiast veidigi kaugemale jõudnud. Ent need hilisemad lained liikusid sedavõrd kiiresti, et jõudsid Euroopasse ühtsete rühmadena, säilitades teatud määral oma kõrgema kultuuri.

⁵ Kogu asustatud maailm väljaspool Hiinat ja Eufrati alasid oli kümne tuhande aasta jooksul kultuuriliselt väga vähe edasi liikunud, aga siis ilmusid kuuendal ja seitsmendal aastatuhandel enne Kristust hoogsalt arenevad andiidi ratsanikud. Kui nad üle Venemaa tasandike läände liikusid, haarates endasse parimad sinised inimesed ja hävitasid halvimal viisil, segunesid nad üheks rahvaks. Need olid nüüsimetatud põhjarahvaste esiisad — skandinaavia, saksa ja anglosaksi rahvaste esivanemad.

⁶ ¶ Üsna pea olid arenenumad sinised tüvikonnad kõikjal Põhja-Euroopas andiitidesse neeldunud. Vaid Lapimaal (ja teatud määral Bretagne'is) säilitasid vanemad andoniidid veel mingil määral oma identiteedi.

5. ANDIIDID VALLUTAVAD PÕHJA-EUROOPA

¹ Põhja-Euroopa hõime tugevdas ja täiustas Mesopotaamiast saabujate pidev vool läbi Venemaa alade ja Lõuna-Turkestani; kui andiitide ratsaväe viimased lained üle Euroopa tuhisid, oli selles piirkonnas juba rohkem andiidi päritoluga inimesi kui kogu ülejäänud maailmas.

² Põhjapoolsete andiitide sõjaline keskus oli kolme tuhande aasta vältel Taanis. Seal lähtusid järjestikused vallutajate lained, kes olid üha vähem andiidid ja üha enam valged, kuna mööduvad sajandid olid tunnistajateks Mesopotaamiast tulnud vallutajate lõplikule segunemisele vallutatud rahvastega.

³ ¶ Kui sinine inimene oli segunenud põhjas ja lõpuks alistunud ka lõunasse tunginud valgetele ratsaväelastele, siis kromanjoonlased avaldasid segunenud valge rassi edasiliikuvatele hõimudele kangekaelset ja kauaaegset vastupanu, kuid valgete kõrgem intellekt ja üha täienevad bioloogilised varud võimaldasid neil vanema rassi olematusse pühkida.

⁴ Valge ja sinise inimese vahelised otsustavad võitlused toimusid Somme'i orus. Siin osutas sinise rassi parim osa lõuna poole liikuvatele andiitidele vaprat vastupanu. Need kromanjoonlased kaitsesid enam kui viissada aastat edukalt oma territooriume, enne kui alistusid valgete sissetungijate kõrgemale sõjalisele strateegiale. Thorist, põhjast

tulnud vägede ülemjuhatajast otsustavas võidukas Somme'i lahingus, sai põhjapoolsete valgete hõimude kangelane ja hiljem austasid mõned neist teda kui jumalat.

⁵ ¶ Sinise inimese kantsid püsisid kõige kauem Lõuna-Prantsusmaal, kuid nende viimane suur sõjaline vastupanu ületati Somme'i ääres. Hilisematele vallutustele aitasid kaasa kaubanduse edasitungimine, rahvastiku kasv jõgede ääres, jätkuvad segaabelud endast kõrgematega, millega kaasnes vähemarenenute halastamatu hävitamine.

⁶ Kui andiidi hõimude vanematekogu oli tunnistanud mõne vähemarenenud vangi kõlbmatuks, anti ta keerulise tseremoonia käigus üle šamaanidest preestritele, kes läksid temaga jõe äärde ja viisid läbi riituse tema lähetamiseks „õnnelikele jahimaadele” — uputasid ta. Sel kombel hävitasid valged Euroopa vallutajad kõik nende teele jäänud rahvad, kes ei neeldunud kiiresti nende hulka, ja just sel kombel kaduski sinine inimene — ning kiiresti.

⁷ ¶ Kromanjooni sinine inimene oli nüüdisaegsete Euroopa rasside bioloogiline alus, kuid nad on jäänud püsima ainult oma kodumaa hilisemate mehiste vallutajate kaudu. Sinine tüvikond andis Euroopa valgetele rassidele palju tugevaid jooni ja füüsilist tarmukust, kuid segunenud Euroopa rahvaste huumorimeel ja kujutlusvõime pärinesid andiitidest. See andiitide liit siniste inimestega, millest tekkisid valged põhjarahvad, kutsus esile andiidi tsivilisatsiooni kiire tagasilanguse, arengu ajutise aeglustumise. Lõpuks aga tuli nende põhjapoolsete barbarite varjatud kõrge arengutase ilmsiks ja kulmineerus praeguses Euroopa tsivilisatsioonis.

⁸ ¶ Aastaks 5000 eKr olid valged rahvad ülekaalus kogu Põhja-Euroopas, kaasa arvatud Põhja-Saksamaal, Põhja-Prantsusmaal ja Briti saartel. Kesk-Euroopa oli mõnda aega sinise inimese ja ümarapäiste andoniitide kontrolli all. Viimased elasid põhiliselt Doonau orus, kust andiidid neid kunagi päriselt välja ei tõrjunud.

6. ANDIIDID NIILUSE ÄÄRES

¹ Pärast andiitide viimaseid rändeid algas Eufrati orus kultuuri allakäik ja tsivilisatsiooni keskpunkt kandus üle Niiluse orgu. Mesopotaamia järeltulijana sai Egiptusest maailma kõige arenenuma inimrühma keskus.

² Niiluse org hakkas üleujutuste all kannatama veidi enne Mesopotaamia orge, kuid seal oli olukord siiski palju parem. Seda varast tagasilööki kompenseeris kuhjaga andiitidest sisserändajate jätkuv saabumine, nii et Egiptuse kultuur, mis tegelikult pärines Eufrati aladelt, näis edasi rühkivat. Kuid 5000 a eKr, Mesopotaamia üleujutuste perioodil, elas Egiptuses seitse selgesti eristuvat inimolendite rühma; kõik peale ühe olid tulnud Mesopotaamiast.

³ ¶ Kui toimus viimane väljaränd Eufrati orust, läks Egiptusel selles suhtes hästi, et ta sai juurde nii palju kunsti- ja käsitöömeistreid. Andiidi käsitöölised tundsid seal end nagu kodus, sest jõeäärne elu koos üleujutuste, niisutuse ja põudadega oli neile hästi tuttav. Niiluse oru kaitsitud asend oli neile meeltemööda, seal ohustasid neid vaenu-

likud röövretked ja rünnakud palju vähem kui Eufraati kallastel. Ja nad täiustasid tunduvalt egiptlaste metallitöötlemisoskusi, töödeldes siin rauamaaki, mis tuli Musta mere alade asemel hoopis Siinai mäelt.

⁴ ¶ Egiptlased koondasid väga varakult oma linnajumalad keeruliseks üleriigiliseks jumalate süsteemiks. Nad kujundasid välja ulatusliku teoloogia ja neil oli niisama ulatuslik, kuid koormav preesterkond. Mitu erinevat juhti püüdsid elustada setiitide varaste religioossete õpetuste jäänuseid, kuid nende edu oli vaid lühiajaline. Andiigid ehtasid Egiptuses esimesed kiviehitised. Esimese ja kõige suurejoonelisema kivipüramiidi püstitas oma peaministriametis oleku ajal Imhotep, andiidist arhitektuurigeenius. Varasemad hooned olid ehitatud tellistest ja kuigi maailma erinevates paikades oli püstitatud palju kiviehitisi, oli see Egiptuses esimene. Pärast selle suure arhitekti aega algas ehituskunstis pidev langus.

⁵ Säravale kultuuriajastule tegi lõpu Niiluse kaldal peetud kodusõda ja selle riigi, nagu varem Mesopotaamiagi, hõivasid vähearenenud hõimud külalislahkusetust Araabiast ning lõunast tulnud mustad inimesed. Tulemuseks oli ühiskonna enam kui viissada aastat kestnud pidev allakäik.

7. VAHEMERE SAARTE ANDIIDID

¹ Kui Mesopotaamias toimus kultuuriline langus, püsis Vahemere idaosa saartel mõnda aega kõrge tsivilisatsioon.

² Ligikaudu 12 000 a eKr rändas üks andiitide kõrgeltarenenud hõim Kreetale. See oli ainus saar, mis asustati nii varakult sedavõrd arenenud rühma poolt, ja kulus veel peaaegu kaks tuhat aastat, enne kui nende meresõitjate järeltulijad naabersaartele levisid. Selles rühmas olid kitsapealised, väiksemakasvulised andiidid, kes olid sõlminud segaabielusid põhjapoolsete andiitide vaniidi osaga. Nad kõik olid alla saja kaheksakümne sentimeetri pikad ning suuremate ja vähemarenenud rühmade poolt mandrilt välja tõrjutud. Need Kreeta emigrandid olid väga osavad tekstiili-, metalli- ja keraamikatööstuses ning kivi kasutamises ehitusmaterjalina. Nad tegelesid kirjatööga ning olid karjakasvatajad ja põllumehed.

³ Peaaegu kaks tuhat aastat pärast Kreeta asustamist liikus rühm pikki Aadamapoja järeltulijaid üle põhjapoolsete saarte Kreekasse, tulles peaaegu otse oma kodumaalt, Mesopotaamiast põhjas asuvast mäestikust. Neid kreeklaste eisisasid juhtis läände Sato, Aadamapoja ja Ratta otsene järeltulija.

⁴ Sellesse rühma, mis lõpuks Kreekas kanda kinnitas, kuulus kolmsada seitsekümmend viis valitud ja arenenud inimest, kellega lõppes adamsoniitide teine tsivilisatsioon. Need Aadamapoja hilisemad järeltulijad kandsid endas tekkivate valgete rahvaste tol ajal väga väärtuslikke tüvikondi. Nad olid kõrge intellektiga ja füüsiliselt kõige kaunimad inimesed pärast esimest Eedenit.

⁵ ¶ Kreeka ja Egeuse mere saarte piirkonnast sai peagi järgmine õhtumaa kaubandus-, kunsti- ja kultuurikeskus

pärast Mesopotaamiat ja Egiptust. Aga nagu Egiptuse, nii ka peaaegu kogu Egeuse maailma kunst ja kultuur pärines Mesopotaamiast, välja arvatud kreeklaste adamsoniitidest eellaste kultuur. Selle hilisema rahva kunst ja vaimuanded tulenesid otseselt Aadama ja Eeva esimese poja Aadamapoja ja tema haruldase teise naise, Vürst Caligastia kaaskonna puhta nodiidi katkematusse põlvnemisliini kuulunud tütre järeltulijatelt. Pole ime, et kreeka mütoloogias räägiti nende otsesest põlvnemisest jumalatest ja üleiniimlikest olenditest.

⁶ Egeuse mere piirkond läbis viis selgelt erinevat kultuurietappi, iga järgmine vähem vaimne kui eelmine. Üsna pea hääbus nende viimane kuulsusrikas kunstiajärgkreeklaste hilisemate põlvkondade sissetoodud doonaulastest orjade tõttu, kel olid kiiresti paljunevad keskpärased järeltulijad.

⁷ Sel ajajärgul läks Kreetal kõige enam moodi Kaini järeltulijate *emakultus*. Selles kultuses ülistati Eevat ja palveldati teda kui „suurt ema”. Eeva kujutisi leidis kõikjal. Üle kogu Kreeta ja Väike-Aasia püstitati tuhandeid avalikke templeid. See emakultus püsis kuni Kristuse ajani ning lülitati hiljem varakristlikku religiooni, kus jätkus Jeesuse maise ema Maarja ülistamise ja palveldamisena.

⁸ ¶ Ligikaudu 6500 a eKr oli toimunud andiitide vaimse pärandi suur langus. Aadama järeltulijaid olid kõikjale laiali hajunud ning nad olid peaaegu täielikult neeldunud vanematesse ja arvukamatesse inimrassidesse. Andiidi tsivilisatsiooni allakäik koos nende usunormide kadumisega jättis maailma vaimselt vaesunud rassid haletsusväärseesse olukorda.

⁹ ¶ Aastaks 5000 eKr olid kolm Aadama järeltulijate puhtaimat tüvikonda Sumeris, Põhja-Euroopas ja Kreekas. Kogu Mesopotaamia taandarenes aeglaselt segunenud tumedamate rasside voolu mõjul, mis imbus sinna Araabiast. Nende vähemarenenud rahvaste tulek aitas andiitide bioloogiliste ja kultuuriliste jäänuste laialihajumisele veelgi enam kaasa. Kõikjalt sellest viljakast poolkaarest valgus hulljulgemaid rahvaid läände, saartele. Need sisserändajad kasvasid vilja ja köögivilju ning töid kaasa kodustatud loomi.

¹⁰ Ligikaudu 5000 a eKr lahkus suur hulk edumeelseid mesopotaamlasi Eufraati orust ja asus elama Küprose saarele; selle tsivilisatsiooni pühkisid umbes kaks tuhat aastat hiljem minema põhjast tulnud barbarite hordid.

¹¹ ¶ Veel üks suur koloonia asus elama Vahemere ääride, hilisema Kartaago lähedale. Ja Põhja-Aafrikast saabus Hispaaniasse arvukalt andiite, kes segunesid hiljem Šveitsis oma juba varem Egeuse mere saartelt Itaaliasse tulnud vendadega.

¹² ¶ Kui Egiptuses algas nagu Mesopotaamiaski kultuuri langus, põgenesid paljud võimekamad ja arenenumad pered Kreetale, mis sellele juba niigi kõrgele tsivilisatsioonile palju juurde andis. Ja kui vähemarenenud rühmade saabumine Egiptusest hakkas hiljem Kreeta tsivilisatsiooni ohustama, liikusid kultuursemad pered edasi läände, Kreekasse.

¹³ ¶ Kreeklased olid suurepäraseid õpetajad ja kunstnikud, lisaks maailma suurimad kauplejad ja kolonisaatorid. Enne alistumist vähemarenenud rahvaste voolule, mis nende kunsti ja kaubanduse lõpuks endasse haaras, õnnestus neil istutada läände nii palju kultuuri eelposte, et suur hulk varajaste kreeklaste saavutusi jäi püsima Lõuna-Euroopa hilisemates rahvastes. Paljud nende adamsoniitide segunenud järeltulijad liitusid naabruses asuvate mandrialade hõimudega.

8. DOONAU ANDONIIDID

¹ Eufrati oru andiidi rahvad rändasid põhja poole Euroopasse, kus nad segunesid sinise inimesega, ja läände Vahemere aladele, kus segunesid juba varem ühtesulanud saharalaste ja lõunapoolsete siniste inimeste jäänustega. Nende valge rassi kahe lahknenu haru vahel elasid siis ja elavad ka praegu varasematest andoniidi hõimudest allesjäänud laiapealised mägilased, kes olid juba ammu neid keskiirkondi asustanud.

² Neid Andoni järeltulijaid leidis hajutatult enamikus Kesk- ja Edela-Euroopa mägipiirkondades; sageli tuli täiendust Väike-Aasiast, mida nad hõivasid üsna suurte hulkadena. Iidsed hetiidid põlvnesid otse andoniidi tüvikonnast; nende kahvatu nahk ja lai pea olid selle rassi tüüpilised iseärasused. See tüvikond jäi püsima ka Aabrahami esivanemates ja andis suure panuse nende tema hilisemate juudi järeltulijate iseloomulikkusse, kelle kultuur ja religioon pärines andiitidest, ehkki nad rääkisid hoopis erinevat keelt. Nende keel oli selgelt andoniidi keel.

³ Hõimud, kes elasid Itaalia, Šveitsi ja Lõuna-Euroopa järvedele vaiadele või palkidele ehitatud majades, olid Aafrika, Egeuse ja eriti Doonau rännete üha kaugemale laienevad rühmad.

⁴ Doonaulased olid andoniidid, põllumehed ja karjakasvatajad, kes olid saabunud Euroopasse üle Balkani poolsaare ja liikusid Doonau oru kaudu aeglaselt põhja poole. Nad tegelesid keraamika ja maaharimisega, eelistades elada orgudes. Doonaulaste kõige põhjapoolsem asula oli Belgias, Liège'is. Oma kultuuri keskmest ja allikast eemale liikudes taandarenesid need hõimud kiiresti. Parimad keraamikatooted on valmistatud nende varasemates asulates.

⁵ Doonaulastest said Kreeta misjonäride mõjul emakummardajad. Need hõimud sulasid hiljem kokku andoniidi meresõitjate rühmadega, kes saabusid laevadega Väike-Aasia rannikult ja olid samuti emakummardajad. Nii asustati suur osa Kesk-Euroopast varakult nende laiapealiste valgete rasside segatüüpidega, kes palveldasid ema ja põletasid religioossetel riitustel surnuid, sest emakultuses oli tavaks põletada kivionnides surnuid.

9. KOLM VALGET RAHVAST

¹ Kui andiitide ränded hakkasid lõpule jõudma, kujunes rasside segunemise tulemusena Euroopas üldjoontes kolm valget rahvast.

² 1. *Põhjapoolne valge rahvas*. See niinimetatud põhjarahvas koosnes eeskätt sinistest inimestest ja andiitidest, kuid sisaldas ka üsna palju andoniidi verd ning vähem punast ja kollast sangikut. Seega sisaldas põhjapoolne valge rahvas nelja kõige paremat inimtüvikonda. Kuid suurim oli sinise inimese pärand. Tüüpiline varane põhjamaa lane oli pikliku peaga, suurt kasvu ja blond. Kaua aega tagasi segunes see rahvas aga põhjalikult kõigi teiste valgete rahvastega.

³ Euroopa ürgne kultuur, millega pörkasid kokku sisetungivad põhjamaalased, oli taandarenevate doonaulaste ja sinise inimese segu kultuur. Põhjamaa-taani ja doonau-andoniidi kultuurid kohtusid ja segunesid Reini jõe ümbruses, millest annab tunnistust ka kahe rahvarühma olemasolu praegusel Saksamaal.

⁴ Põhjamaalased jätkasid kauplemist Balti mere rannikult saadud merevaiguga ja pidasid Brenneri mäekuru kaudu laialdasi kaubandussidemeid Doonau oru laiapealistega. See pikaajaline kokkupuude doonaulastega pani ka põhjamaalased ema palveldama ja mitu tuhat aastat oli surnute põletamine kogu Skandinaavias peaaegu üldlevinud. Sellega on seletatav, miks ei leita kõikjal Euroopas levinud varasemate valgete rahvaste jäänuseid — leitakse vaid nende tuhka kivi- ja saviurnides. Need valged inimesed ehitasid ka elumaju, nad ei elanud kunagi koobastes. Ning sellega on taas põhjendatav, miks valge inimese varasest kultuurist on säilinud nii vähe tõendeid, kuigi sellele eelnenud, kindlalt kinnistesse koobastesse ja grottidesse suletud kromanjooni tüübi jäljed on hästi säilinud. Jääb mulje, nagu oleks Põhja-Euroopas olnud ühel päeval taandarenevate doonaulaste ja sinise inimese algeline kultuur ja juba järgmisel päeval ilmunud äkki märksa arenenum valge inimene.

⁵ ¶ 2. *Keskiirkondade valge rass*. Kuigi selles rühmas sisaldub sinise, kollase ja andiidi tüvikondi, on see valdavalt andoniidi rass. Need on laiapealised, tõmmud ja jäsakad inimesed. Nad on surutud põhjapoolse ja vahemere rahva vahele nagu kiil, mille laiema osa jääb Aiasse ja tipp tungib Ida-Prantsusmaale.

⁶ Peaaegu kakskümmend tuhat aastat olid andiidid tõrjunud andoniite Kesk-Aasiast üha enam põhja poole. 3000 a eKr sundis üha suurem põud andoniite Turkestani tagasi tulema. Andoniitide tung lõuna poole jätkus enam kui tuhat aastat, hargnenud Kaspia ja Musta mere ümbruses, saabusid nad Balkani ja Ukraina kaudu Euroopasse. See sisetung tõi kaasa Aadamapoja järeltulijate ülejäänud rühmad ja sisetungiperioodi teisel poolel saabus ka arvukalt Iraani andiite ning palju setiidi preestrite järglasi.

⁷ Aastaks 2500 eKr jõudsid lääne poole tungivad andoniidid Euroopasse. See kogu Mesopotaamia, Väike-Aasia ja Doonau basseini langemine Turkestani mägedest tulnud barbarite kätte oli kõige tõsisem ja kestvam kultuuri-

line tagasilöök, mis kunagi oli toimunud. Need sissetungid andsid Kesk-Euroopa rahvastele selgelt andoniidse iseloomu ning on jäänud sellest ajast saadik iseloomulikeks alpirahvasteks.

⁸ ¶ 3. *Lõunapoolne valge rass*. See brünnett vahemere rahvas koosnes andiitide ja sinise inimese segust, kelles oli andoniidi tüvikonda vähem kui põhjas. Rühm haaras endasse saharalaste kaudu ka üsna palju teisest sangikverd. Hilisemal ajal lisandus sellele valge rassi lõunapoolsele osale Vahemere idarannikult tugevaid andiidi elemente.

⁹ Vahemere rannikualadele levisid aga andiidid alles nomaadide suurte sissetungide ajal 2500 a eKr. Neil sajan-deil, mil nomaadid Vahemere idaranniku alasid ründasid, maismaaliiklus ja -kaubandus peaaegu katkesid. Maismaareiside katkemine kutsus esile mereliikluse ja -kaubanduse kiire arengu; Vahemere-äärne merekaubandus oli ligikaudu neli tuhat viissada aastat tagasi täies hoos. Ja mereliikluse areng kutsus esile andiitide järeltulijate järsu leviku kõikjale Vahemere basseini rannikualadele.

¹⁰ Need rasside segunemised löid aluse lõunapoolse euroopa rassi tekkeks, mis on kõige enam segunenud. Hiljem segunes see rahvas veelgi, nimelt araabia sinistekollaste-andiidi rahvastega. Vahemere rass on tegelikult teiste ümb-ruskonna rahvas tega nii vabalt segunenud, et on eraldi tüübina täiesti eristumatu, kuid selle liikmed on üldiselt lühikest kasvu, pikliku peaga ja brünetid.

¹¹ Põhjas hävitasid andiidid sõdade ja abiellumise teel sinised inimesed, kuid lõunas säilis neid rohkem. Selle rassi kahe haruna on säilinud baskid ja berberid, kuid ka need rahvad on saharalastega põhjalikult segunenud.

¹² ¶ Niisugune oli rasside segunemise olukord Kesk-Euroopas ligikaudu 3000 a eKr. Vaatamata Aadama osalisele üleastumisele kõrgemate tüüpide omavaheline segunemine siiski toimus.

¹³ ¶ See oli aeg, mil noorem kiviaeg oli asendumas saabuva pronksiajaga. Skandinaavias oli pronksiaeg, mida

iseloomustas emakummardamine, Lõuna-Prantsusmaal ja Hispaanias jätkus noorem kiviaeg ja päikesekummardamine. See oli aeg, mil ehitati ringikujulisi katuseta päikesetempleid. Euroopa valged rahvad olid energilised ehitajad, kes püstitasid päikese auks suuri kivist monumente, mis sarnanesid nende hilisemate järeltulijate loodud Stonehenge'iga. Päikesekummardamise komme näitab, et sel ajal oli Lõuna-Euroopas suur põllunduse periood.

¹⁴ Selle suhteliselt hiljutise päikesekummardamisaja ebausul jälgib Bretagne'i rahvakommetes veel praegugi. Kuigi bretoonid on juba enam kui tuhat viissada aastat tagasi ristiusku pööranud, säilitavad nad ikka veel nooremast kiviajast pärinevaid amulette, mis aitavat kaits-ta kurja silma eest. Nad hoiavad korstnas fulguriiti, et see kaitseks pikse eest. Bretoonid ei ole kunagi segunenud Skandinaavia põhjarahvastega. Nad on Lääne-Euroopa esialgsete andoniitidest asukate järeltulijad, kes on segunenud vahemere tüvikonnaga.

¹⁵ ¶ Kuid ekslik oleks arvata, et valgeid rahvaid saab liigitada põhja-, alpi- ja vahemererahvasteks. On olnud liiga palju segunemisi, et selline rühmitamine oleks võimalik. Kunagi jagunes valge rass üsna selgelt nendeks rahvasteks, kuid sellest ajast on toimunud ulatuslik segunemine ja neid erisusi ei ole enam võimalik selgelt tuvastada. Isegi juba 3000 a eKr ei kuulunud iidset sotsiaalsed rühmad rohkem ühte rassi kui praegused Põhja-Ameerika elanikud.

¹⁶ Selle Euroopa kultuuri areng ja teatav segunemine jätkus viis tuhat aastat. Ent keelebarjääri tõttu ei saanud mitmed õhtumaa rahvad omavahel vabalt suhelda. Viimase sajandi jooksul on sellel kultuuril olnud parimad segunemisvõimalused Põhja-Ameerika kosmopoliitses elanikkonnas; selle mandri tuleviku määrab nende rassitegurite kvaliteet, mida lubatakse selle praegusesse ja tulevasse elanikkonda sisse viia, samuti ühiskonnas säiliv kultuuritase.

¹⁷ [Esitanud Nebadoni Peaingel.]

NÜÜDISAEGSE TSIVILISATSIOONI ARENG

VAATAMATA Caligastia ja Aadama lähetustes ettenähtud maailmaparandamiskavade elluviimise tõusudele ja mõnadele jätkus inimliigi üldine orgaaniline evolutsioon inimese progressi ja rassi arengu astmestikul. Evolutsioon võib küll takerduda, kuid ei saa katkeda.

² Kavandatust arvuliselt väiksema violetse rassi mõju viis tsivilisatsiooni edasi ning see on Aadama ajast saadik kaugelt enam edasi liikunud kui inimkond suutis saavutada kogu oma eelnenud, peaaegu miljon aastat kestnud eksistentsi jooksul.

1. TSIVILISATSIOONI HÄLL

¹ Peaaegu kolmekümmend viis tuhat aastat pärast Aadama aega oli tsivilisatsiooni häll Edela-Aasias, ulatudes Niiluse orust itta ja veidi põhja poole üle Põhja-Araabia, läbi Mesopotaamia ja edasi Turkestani. Selles, et tsivilisatsioon tekkis kõnealusel piirkonnas, oli otsustav osa *kliim*al.

² Just Põhja-Aafrikas ja Lääne-Aasias toimunud suured kliimaatilised ja geoloogilised muutused lõpetasid adamiitide varased ränded, sest laienenud Vahemeri tõkestas nende tee Euroopasse ja kallutas migratsioonivoo põhja ja ida poole Turkestani. Selleks ajaks, kui maismaakerkimised ja nendega kaasnenud kliimamuutused ligikaudu 15 000 a eKr lõpule jõudsid, oli tsivilisatsioon kogu maailmas seisunud, kui mitte arvestada kääri- ja andiitide kultuuri bioloogilisi varusid, mida piirasid ikka veel idast Aasia mäed ja läänest Euroopa üha laienevad metsad.

³ Kliima areng viis nüüd lõpule selle, mida ei õnnestunud saavutada teistel teguritel — sundis Euraasia inimese loobuma küttimisest ja asuma arenenumate tegevuste, karjakasvatuse ja põllumajanduse juurde. Evolutsioon võib toimuda küll aeglaselt, kuid on äärmiselt tõhus.

⁴ Kuna varajaste põlluharijate seas oli orjade kasutamine laialt levinud, pidasid nii karjakasvataja kui ka kütt põllumeest endast alamaks. Maaharimine jäi terveteks ajastuteks alandavaks tegevuseks; sealt ka arvamus, et mullatöö on needus, kuigi see on suurim kõigist õnnistustest. Isegi Kaini ja Aabeli ajal olid karjakasvatajate ohvrid kõrgemalt hinnatud kui põlluharijate omad.

⁵ Inimene arenes kütist põllumeheks tavaliselt karjakasvatamise kaudu ja nii toimus ka andiitidega, aga nüüd sundis kliima terveid hõime sageli küttidest otsejoones edukateks põllumeesteks muutuma. Kuid see otsene karjakasvatusest põllundusele siirdumine esines vaid neis piirkondades, kus rahvad olid violetse tüvikonnaga tugevasti segunenud.

⁶ Arenevad rahvad (näiteks hiinlased) õppisid varakult seemet külvama ja põlluvilju kasvatama, sest olid näinud juhuslikult niiskunud või lahkunute haudadesse toiduks

kaasa pandud seemnete idanemist. Kuid kõikjal Edela-Aasias, viljakates jõeorgudes ja jõeäärsetel tasandikel, rakensid andiidid täiustatud põllumajandusmeetodeid, mille olid pärinud oma esivanematelt, kelle jaoks põllumajandus ja aiandus olid teises aias põhitegevusteks.

⁷ Aadama järeltulijaid olid kõikjal Mesopotaamia ülemise serva mäestikes tuhandeid aastaid kasvatatud nisu ja otra, mida aias oli täiustatud. Aadama ja Adamapoja järglased kohtusid siin, kauplesid ja segunesid omavahel.

⁸ Need sunnitud muutused elutingimustes muutsidki nii suure osa inimsoost kõigesööjateks. Nisu, riisi ja köögivilja kombineerimine kariloomade lihaga oli suureks edusammuks nende iidsete rahvaste tervise ja elujõu parandamisel.

2. TSIVILISATSIOONI TÖÖRIISTAD

¹ Kultuuri areng sõltub tsivilisatsiooni eelduseks olevate tööriistade arengust. Vahendid, mida inimene metslustest väljumiseks kasutas, olid just nii tõhusad, et vabastasid inimese jõu kõrgemate ülesannete täitmiseks.

² Teie, kes te elate uuema aja puhkeva kultuuri ja ühiskonna progressi alguses, kellel on tegelikult ka veidi aega ühiskonna ja tsivilisatsiooni üle *järele mõelda*, ei tohi jätta arvestamata asjaolu, et teie varajastel esivanematel peaaegu ei olnudki vaba aega, mida oleks võinud mõtisklustele ja ühiskonna üle mõtlemisele pühendada.

³ ¶ Inimtsivilisatsiooni esimesed neli suurt edusammu olid:

- ⁴ 1. tule taltsutamine;
- ⁵ 2. loomade kodustamine;
- ⁶ 3. vangide orjastamine;
- ⁷ 4. eraomand.

⁸ ¶ Kuigi esimene suur avastus, tuli, avas lõpuks ukse teaduse maailma, oli sel ürginimese jaoks selles mõttes vähe väärtust. Inimene keeldus tunnistamast, et igapäevastel nähtustel on omad looduslikud põhjused.

⁹ Kui küsida tule päritolu kohta, siis asendus lihtne luugu Andonist ja ränikivist peagi legendiga sellest, kuidas keegi Prometheus olevat selle taevast varastanud. Vanaaja inimesed otsisid kõigile arusaamatutele loodusnähtustele üleloomulikke seletusi; ja seda teevad ka paljud nüüdisaja inimesed. Loodusnähtuste niinimetatud depersonaliseerimisele on kulunud ajastuid ning see protsess pole praegugi lõpule jõudnud. Ent tänu tööliste põhjuste siirale, ausale ja kartmatule otsingule ongi sündinud nüüdisaegne teadus: see on muutunud astroloogia astronoomiaks, alkeemia keemiaks ja maagia meditsiiniks.

¹⁰ ¶ Kui inimene ei teinud masinate-eelsel ajajärgul tööd ise, pidi ta selle tegemiseks kasutama loomi. Loomade kodustamine andis talle elavad tööriistad, mille arukas kasutamine sillutas teed nii põllundusele kui ka transpordile.

Ilma loomadeta ei oleks inimene saanud oma ürgsest olekust hilisema tsivilisatsiooni tasemeteni tõusta.

¹¹ Enamik loomi, kes kodustamiseks kõige paremini sobisid, elas Aasias, eriti selle kesk- ja edelapiirkondades. See oli üks põhjusi, miks tsivilisatsioon arenes seal kiiremini kui teistes maailma osades. Paljusid neist loomadest oli juba varem kaks korda kodustatud ja andiitide ajajärgul talt-sutati nad taas. Kuid koer elas koos küttidega juba sellest ammu ajast, mil sinine inimene ta kodustas.

¹² Turkestani andiidid olid esimesed inimesed, kes suurte hulkadena hobuseid kodustasid, ja see on veel üks põhjus, miks nende kultuur nii pikka aega valdavaks jäi. Juba 5000 a eKr kasvasid Mesopotaamia, Turkestani ja Hiina põllumehed lambaid, kitsi, lehma, kaameleid, hobuseid, kodulinde ja elevante. Nad kasutasid koormakandjana härga, kaamelit, hobust ja jakki. Mõnda aega oli koormakandjaks inimene ise. Ühel sinise rassi valitsejal oli koormakandjate koloonias sada tuhat meest.

¹³ Orjuse ja maa eraomanduse institutsioonid tulid koos põllundusega. Orjus tõstis isanda elatustaset ja jättis rohkem vaba aega ühiskonnakultuurile.

¹⁴ Metslane on looduse ori, kuid teaduslik tsivilisatsioon annab inimkonnale aegamööda üha enam vabadust. Tänu loomadele, tulele, tuulele, veele, elektrile ja muudele veel avastamata energiaallikatele on inimene vabanenud ja vabastab end ka edaspidi vajadusest lakkamatult ränka tööd teha. Vaatamata ajutistele probleemidele, mida tekitas arvukate masinate leiutamine, annavad niisugused mehaanilised leiutised lõppkokkuvõttes hindamatut kasu. Tsivilisatsioon ei saa kunagi õitsele puhkeda, ammugi kinnistuda, kui inimesel ei teki *vaba aega* mõtlemiseks, kavandamiseks, uute ja paremate toimimisviiside leiutamiseks.

¹⁵ Algul inimene lihtsalt hõivas endale peavarju, elas etteulatuvate kaljuservade all või koobastes. Järgmisena võttis ta perele onni ehitamiseks kasutusele looduslikud materjalid, puidu ja kivi. Viimasena astus ta loova elamuehituse etappi, õppis valmistama telliseid ja muid ehitusmaterjale.

¹⁶ Turkestani mäestikurahvad olid esimesed hilisemad rahvad, kes ehisid oma kodud puidust; need majad olid üsna sarnased esimeste Ameerika kolonistide varajaste paljonkondidega. Kõikjal tasandikel valmistati inimeste elamuid tellistest, hiljem põletatud tellistest.

¹⁷ Vanemad jõeäärased rahvad tagusid oma onnide ehitamiseks maasse ringikujuliselt pikki vaiu; vaiade ülemised otsad seati kokku, nii et need moodustasid justkui onni raamistiku, mis põimiti rooga läbi, nii et valmis maja meenutas tohutut kummuli korvi. Selle ehitise võis saviga üle määrada ja pärast päikese käes kuivamist oli see väga hea ilmastikukindel elupaik.

¹⁸ Neist varajastest onnidest pärineski hilisem idee põimida igat liiki korve. Üks inimrühm jõudis nende vairamiste niiske saviga määrimisel tekkivatest moodustistest mõtteni valmistada keraamikat. Keraamika kõvendamine

põletamise teel avastati siis, kui üks neist saviga kaetud algelistest onnidest juhuslikult põlema süttis. Vana aja kunstid tekkisid sageli varajaste rahvaste igapäevaelu juhuslikest sündmustest. Igatahes oli see peaaegu täielikult nii inimkonna evolutsioonilise arengu Aadamaeelsel perioodil.

¹⁹ Kuigi Vürsti kaaskond oli keraamika esmakordselt kasutusele võtnud ligikaudu pool miljonit aastat varem, oli savinõude valmistamine enam kui saja viiekümne tuhandeks aastaks peaaegu lakanud. Savinõude valmistamist jätkasid vaid laheäärased Sumeri-eelsed nodiidid. Keraamika taaselustati Aadama ajal ja see levis üheaegselt Aafrika, Araabia ja Kesk-Aasia kõrbealadele laienemisega ning jõudis järjestikuste täiustatud meetodite lainetena Mesopotaamiast kogu idapoolkerale.

²⁰ Neid andiitide ajajärgu tsivilisatsioone ei saa alati jälgida nende keraamika või muude kunstide etappide järgi. Nii Dalamatia kui ka Eedeni aeg muutis inimarengu sujuva kulu märksa keerukamaks. Sageli juhtub, et hilisemad vaasid ja tarbeesemed on algelisemad kui puhaste andiidi rahvaste varasemad tooted.

3. LINNAD, KÄSITÖÖNDUS JA ÄRI

¹ Turkestani rikkalike niitudega avarate jahi- ja karjamaade kliimaoline hävimine, mis algas ligikaudu 12 000 a eKr, sundis nende alade elanikke üle minema muudele tegevusaladele ja algelise tootmise vormidele. Mõned hakkasid kasvatama kodustatud kariloomi, teistest said põllupidajad või veest toidu kogujad, kuid kõrgemat tüüpi arukad andiidid eelistasid tegelda kaubanduse ja tootmisega. Sai isegi tavaks, et terved hõimud pühendusid mingi ühe tootmisharu arendamisele. Niiluse orust kuni Hinduküšini ja Gangesest kuni Kollase jõeni sai arenenumate hõimude põhitegevusalaks maaviljelus, mille kõrval tegeldi ka kaubandusega.

² Kaubanduse kasv ja tooraine töötlemine mitmesugusteks toodeteks aitas otseselt kaasa nende varaste poolrahuemeelsete kogukondade tekkimisele, mis levitasid nii mõjukalt tsiviliseeritud kultuuri ja kunste. Enne laialdase maailmakaubanduse epohhi põhinesid sotsiaalsed kogukonnad hõimudel — laiendatud perekondadel. Tänu kaubandusele pidid inimesed suhtlema endast erinevate inimolenditega, mis kiirendas kultuuride vastastikust viljastavat mõju.

³ Ligikaudu kaksteist tuhat aastat tagasi koitis sõltumatute linnade ajastu. Neid algelisi kaubandus- ja tootmislinnu ümbritsesid alati põllundus- ja karjakasvatuspriirkonnad. Elatusaseme tõus edendas küll tööstust, kuid ärge arvake, et varane linnaelu oleks eriti peen olnud. Varased rahvad ei olnud ei ülearu korralikud ega puhtad ja keskmise algelise kogukonna elupaik kerkis iga kahekümne viie aastaga kolmekümne kuni kuuekümne sentimeetri võrra üksnes mustuse ja prahi kogunemise tulemusena. Mõned niisugused vana aja linnad kerkisid samuti ümbritsevast maapinnast väga kiiresti kõrgemale, sest nende põletamata mudoonnid püsisid lühikest aega ja uued elamud tavatseti ehitada otse vana elamu varemetele.

⁴ ¶ Sellele varajaste tööstus- ja kaubanduslinnade epohile oli iseloomulik metallide laialdane kasutamine. Te olete juba leidnud Turkestanist pronksskulptuuri, mis pärineb ajast 9000 a eKr, ja andiividid õppisid varakult ka raua, kulla ja vasega töötama. Ent arenenumatest tsivilisatsioonikeskustest kaugemal oli olukord hoopis teine. Polnud mingeid selgesti eristatavaid perioode nagu kiviaeg, pronksiaeg või rauaaeg; kõik kolm eksisteerisid erinevates paikondades ühel ja samal ajal.

⁵ Kuld oli esimene metall, mida inimene hakkas otsima, sest seda oli kerge töödelda; algul kasutati kulda ainult ehte valmistamiseks. Järgmisena võeti kasutusele vask, aga laialdaselt levis see metall alles siis, kui sellele hakati lisama tina, et valmistada kõvemat pronksi. Vase ja tina segamise pronksiks avastas üks Turkestani adamsoniit, kelle vasekaevandus oli mägedes juhtumisi kõrvuti tinalademega.

⁶ ¶ Algelse tootmise ja tööstuse ilmunisega sai kaubandusest kiiresti tsivilisatsiooni leviku kõige olulisem mõjur. Maismaa- ja mereteede avanemine kaubanduseks hõlbustas tunduvalt reisimist ja kultuuride, samuti tsivilisatsioonide segunemist. 5000 a eKr oli hobune kõigis tsiviliseeritud ja pooltsiviliseeritud riikides üldkasutatav loom. Neil hilisematel rahvastel olid kodustatud hobune ja mitu liiki vankreid ja kaarikuid. Ratast oli kasutatud juba pikka aega, kuid nüüd hakati ratastega sõidukeid nii kaubanduse kui ka sõja tarbeks valmistama.

⁷ Rändkaupmees ja ringiuitav maadeuurija aitasid tsivilisatsiooni edasiviimisele rohkem kaasa kui kõik muud mõjurid kokku. Sõjalised vallutused, koloniseerimine ja hilisemate religioonide misjonäride ettevõtmised aitasid samuti kultuuri levitada, ent need olid teisejärgulised tegevused, võrreldes kaubandussuhetega, mida kunstide ja rakendusteaduste kiire areng üha enam tihendas.

⁸ Rahvaste segunemine Aadama tüvikonnaga kiirendas tsivilisatsiooni arengut ning ergutas nende seiklus- ja teadmishimu, nii et enamik Euraasiast ja Põhja-Aafrikast oli peagi täis andiitide kiiresti paljunevaid segunenud järetlülijaid.

4. SEGARASSID

¹ Ajalooliste aegade koidikuks olid inimkonna liitrassid levinud üle kogu Euraasia, Põhja-Aafrika ja Vaikse ookeani saarte. Ja tänapäeva rassid on tekkinud Urantia viie põhilise inimtüvikonda segunemisest ning taassegunemisest.

² Igal Urantia rassil olid omad iseloomulikud füüsilised jooned. Adamiidid ja nodiivid olid piklikupealised, andoniivid laiapealised. Sangikrassid olid keskmisepealised, kollased ja sinised inimesed aga laiemaapealised. Andoniitide tüvikonnaga segunenud sinised rassid olid selgelt laiapealised. Teisesed sangikud olid keskmise- või piklikupealised.

³ Kuigi ka koljumõõtmed aitavad rasside päritolu tuvastada, on kogu skelett tunduvalt usaldusväärsem. Urantia rasside varases arengus oli algselt viit erinevat tüüpi skelette:

- ⁴ 1. andoniidid, Urantia põliselanikud;
- ⁵ 2. esmased sangikud — punased, kollased ja sinised;
- ⁶ 3. teisesed sangikud — oranžid, rohelised ja indigod;
- ⁷ 4. nodiivid, dalamaatlaste järetlülijad;
- ⁸ 5. adamiidid, violetne rass.

⁹ ¶ Kui need viis suurt rassi ulatuslikult segunesid, kaldus nende jätkuv segunemine sangikute pärandi domineerimise tõttu andoniidi tüüpi varjutama. Laplased ja eskimod on andoniidi ja sinise sangikrassi segud. Nende skeletis on põliselanike andoniitide tüüp kõige enam säilinud. Ent adamiidid ja nodiivid on teiste rassidega sedavõrd segunenud, et neid võib eristada vaid üldise kaukaasia klassina.

¹⁰ Seetõttu on viimase kahekümne tuhande aasta vanuste inimjäänuste leidudes võimatu viit algset tüüpi selgelt eristada. Nende skeleti uurimisel selgub, et inimkond jaguneb praegu üldjoontes kolmeks:

¹¹ 1. *kaukaasia rass* — andiidi segu nodiidi ja adamiidi tüvikondadest, mida hiljem on mõjutanud esmase ja (veidi) teisese sangikrassi lisandid ning üsna ulatuslik ristumine andoniitidega. Sellesse rühma kuuluvad õhtumaa valged rahvad koos mõnede India ja Turaani rahvastega. Seda alarühma ühendav tegur on andiidi pärandi suurem või väiksem osa;

¹² ¶ 2. *mongoliidid* — esmane sangiktüüp, hõlmab algselt punast, kollast ja sinist rassi. Sellesse rühma kuuluvad hiinlased ja ameerika indiaanlased. Euroopas on mongoliidset tüüpi mõjutanud segunemine teiseste sangikute ja andoniitidega, veelgi enam andiidi vere sissevool. Selles rühmas on ka malai ja teised indoneesia rahvad, kuigi neis on suur teisese sangikvere osakaal;

¹³ ¶ 3. *negriidid* — teisene sangiktüüp, kuhu kuulusid algselt oranž, roheline ja indigorass. Sellele tüübile on kõige iseloomulikud neegrid ning seda leidub kõikjal Aafrikas, Indias ja Indoneesias, kus elavad teisesed sangikrassid.

¹⁴ ¶ Põhja-Hiinas on kaukaasialik ja mongoliidne tüüp mõningal määral segunenud; Vahemere idarannikul on kaukaasialik ja negriidne tüüp omavahel segunenud; Indias nagu Lõuna-Ameerikaski on esindatud kõik kolm tüüpi. Kolmel säilinud tüübil on ka iseloomulik skelett, mis aitab kindlaks määrata praeguste inimeste esivanemaid.

5. KULTUURÜHISKOND

¹ Bioloogiline evolutsioon ja tsivilisatsioon ei tarvitse omavahel korrelatsioonis olla; orgaaniline evolutsioon võib igal ajajärgul takistamatult kulgeda, vaatamata kultuuri samaaegsele mandumisele. Ent kui vaadelda inimajaloos pikemaid perioode, võib täheldada, et evolutsiooni ja kultuuri vahel tekib lõppkokkuvõttes põhjuslik seos. Evolutsioon võib kultuurita edasi liikuda, kuid tsivilisatsioon ei saa õitseda ilma rassi piisava eelneva arenguta. Aadam ja Eeva ei loonud inimühiskonna progressile võõrast tsivilisatsiooni, Aadama veri lisas rassidele loomupärast võimekust ning kiirendas majanduslikku arengut ja tööstuse edasiliikumist. Aadama annetumine lisas rassidele ajajõudu, kiirendades sellega tunduvalt loomulikke evolutsiooniprotsesse.

² Põllunduse, loomade kodustamise ja arhitektuuri täiustamisega pääses inimkond järk-järgult kohutavast lakkamatust olusvõitlusest ja hakkas otsima võimalusi oma elu meeldivamaks muutmiseks, sellega algasid ka püüdlused kõrgemate ja veelgi kõrgemate aineliste mugavuste poole. Tootmise ja tööstuse abil lisab inimene oma surelikule elule üha enam naudinguid.

³ Ent kultuurühiskond ei ole suur ja heategev päritud privileegidega isikute klubi, kuhu kõik inimesed sünnivad liikmemaksu maksmata ja täiesti võrdsetena. Pigem on see maiste töötajate innustunud ja üha edasiliikuv gild, mis võtab oma ridadesse vaid üllamaid neist tööügaajast, kes püüavad muuta maailma paremaks, et nende lapsed ja lapselapsed võiksid siin järgmistel ajajärgudel elada ja edeneda. Ja see tsivilisatsioonigild võtab suurt sisseastumistasu, nõuab ranget ja karmi distsipliini, karistab kõiki teisitimõtlejaid ja mittemugandujaid, kuid annab vähe isikuvabadusi või -õigusi, välja arvatud need, mis kindlustavad paremini ühiste ohtude ja inimkonna huku vastu.

⁴ Sotsiaalne ühendus on üks ellujäämiskindlustuse vorme, mis on inimestele kasulikuks osutunud; seetõttu on enamik inimesi nõus maksta selle eest kindlustuspreemiaid eneseohverduse ja isikuvabaduste kärpimise näol, mida ühiskond nõuab oma liikmetelt vastutasuks parema grupiviisilise kaitstuse eest. Lühidalt öeldes, praegune sotsiaalne mehhanism on katse ja eksituse meetodil põhinev kindlustussüsteem, mis peaks andma teataval määral kindlustunnet ja kaitset selle vastu, et ei pöördutaks tagasi neisse kohutavatesse antisotsiaalsetesse tingimustesse, mis olid iseloomulikud inimsoo varastele kogemustele.

⁵ Ühiskonnast saab niimoodi koostöösüsteem, mis kindlustab kodanikuvabadused institutsioonide kaudu, majandusliku vabaduse kapitali ja leuitiste kaudu, sotsiaalse vabaduse kultuuri kaudu ja vägivallast vabanemise politseisüsteemi kaudu.

⁶ *Võim ei ole õigus, kuid see kindlustab siiski igale järgmisele põlvkonnale üldtunnustatavad õigused.* Valitsuse esmaülesanne on määratleda õigus ja õiglus ning reguleerida õiglaselt klassivaheid, kindlustada õiguskorra järgi võrdsed võimalused. Iga inimõigusega kaasneb mõni ühiskondlik kohustus; grupi eesõigus on kindlustusmehha-

nism, mis nõuab eksimatult ja täies ulatuses sisse kindlustuspreemiaid grupi teenimise näol. Ja grupi õigusi tuleb kaitsta samuti kui indiviidi õigusi, mille hulka kuulub ka seksuaalsete kalduvuste reguleerimine.

⁷ Grupipoolsele regulatsioonile alluv vabadus on ühiskonna evolutsiooni seaduspärane siht. Piiranguteta vabadus on vaid ebastabiilse ja kergemeelse inimmele tulutu ja ebatõeline unistus.

6. TSIVILISATSIOONI SÄILITAMINE

¹ Bioloogiline evolutsioon on kulgenud küll alati tõusuunas, kuid kultuuri areng lähtus Eufrati orust suures osas lainetena, mis aja möödudes järjest nõrgenesid, kuni lõpuks kõik Aadama otsesed järeltulijad olid suundunud Aasia ja Euroopa tsivilisatsiooni rikastama. Rassid ise ei segunenud täielikult, kuid nende tsivilisatsioonid segunesid üsna suurel määral. Kultuur levis tööpoolest aegamööda üle kogu maailma. Ja seda tsivilisatsiooni tuleb säilitada ning edasi arendada, sest tänapäeval ei ole uusi kultuurilikke ega ka andiite, kes tsivilisatsiooni aeglast progressi ergutaksid ja edasi viiksid.

² ¶ Praegu Urantial arenev tsivilisatsioon on välja kasvanud järgmistest teguritest ja tugineb neile:

³ 1. *Looduslikud tingimused.* Ainelise tsivilisatsiooni iseloom ja ulatus on suuresti määratud olemasolevate loodusressurssidega. Kultuuri evolutsioonis on oma osa kliimal, ilmastikul ja arvukatel füüsilistel tingimustel.

⁴ Andiitide epohhi algul oli kogu maailmas ainult kaks suurt avarat ja viljakat jahipidamisala. Üks oli Põhja-Ameerikas ning ameerika indiaanlaste valduses; teine asus Turkestani põhja pool ja oli osaliselt hõivatud kollase-andoniidi rassi poolt. Otsustavad tegurid kõrgema kultuuri väljaarenemisel Edela-Aasias olid rass ja kliima. Andiitid olid suur rahvas, kuid otsustav tegur, mis määras nende tsivilisatsiooni kulu, oli Iraani, Turkestani ja Sinkiangi üha tugevnev põuasus, mis *sundis* neid leuitama ja kasutusele võtma uusi ja arenenumaid viise, kuidas üha viljatumatelt maadelt vaevaliselt elatist hankida.

⁵ Mandrite vastastikune asend ja muud maadejaotuse tegurid mõjutavad oluliselt seda, kas valitseb rahu või peetakse sõda. Väga vähestel urantialastel on olnud nii soodsat võimalust jätkuvalt ja häirimatult areneda kui Põhja-Ameerika rahvastel, kes on peaaegu igast küljest kaitstud määratu ookeaniga.

⁶ ¶ 2. *Kogutud vara.* Kultuur pole kunagi arenenud vaesuses, kuna vaba aeg on tsivilisatsiooni progressiks väga oluline. Ilma ainelise rikkuseta võib omandada küll moraalse ja vaimse väärtusega individuaalse iseloomu, kuid tsivilisatsioon saab tekkida ainult neis ainelise jõukuse tingimustes, mis edendavad vaba aega ja edasipüüdlikkust.

⁷ Ürgsetel aegadel oli elu Urantial tõsine ja raske. Ja just selleks, et pääseda lakkamatust võitlusest ja lõputust rügamisest, kaldus inimkond pidevalt liikuma tervisliku troopilise kliima poole. Kuigi need soojemad asustuspierid vabastasid inimest mõnevõrra pingelisest olusvõitlusest, kasutasid sellised kergemat elu otsivad rassid ja

hõimud oma ärateenimata vaba aega harva tsivilisatsiooni edendamiseks. Ühiskonda on alati viinud edasi nende rasside mõtted ja kavad, kes on oma aruka tööga õppinud nõudma maalt elatist väiksema pingutusega ja lühemate tööpäevadega ning saanud selliselt nautida väljateenitud ja kasulikku puhkeaega.

⁸ ¶ 3. *Teaduslikud teadmised.* Tsivilisatsiooni aineliised aspektid peavad alati ootama teaduslike andmete kogunemist. Pärast vibu ja noole avastamist ja loomade kasutuselevõtmist jõuallikana kulus veel kaua aega, kuni inimene õppis tuult ja vett tööle rakendama ja seejärel auru ning elektrit kasutama. Ent tsivilisatsiooni töövahendid täiusustusid aegamööda. Kangakudumisele, keraamikale, loomade kodustamisele ja metallitöötlemisele järgnes kirjaoskuse ja trükinduse ajastu.

⁹ Teadmistes peitub jõud. Kultuuri arengu kiirenemisele kogu maailmas on alati eelnenud leiutised. Teadus ja leiutustegevus said kõige enam hoogu trükipressi leiutamisest ning kõigi nende kultuuri- ning leiutustegevuste vastastikune mõju on kultuuri arengut tohutult kiirendanud.

¹⁰ Teadus õpetab inimest kõnelema uut matemaatika keelt ja treenib tema mõtted nõudlikult täpseks. Teadus stabiliseerib ka filosoofiat vigade kõrvaldamise teel ja puhastab religiooni, hävitades ebausku.

¹¹ ¶ 4. *Inimressursid.* Inimjõud on tsivilisatsiooni levikuks tingimata vajalik. Muude tingimuste võrdsuse korral domineerib arvukama rahva tsivilisatsioon väiksema rahva tsivilisatsiooni üle. Kui rahvaarv ei küüni teatava piirini, jääb rahva eesmärk täielikult teostumata; kuid elanike arvu kasvul on ka piir, mille ületamine oleks hukatuslik. Rahvaarvu kasv üle inimese ja maa optimaalse, normaalse suhtarvu toob kaasa kas elatustaseme languse või territooriumi kohese laiendamise rahumeelse edasitungimise või sõjaliste vallutuste, jõuga hõivamise teel.

¹² Sõja laastamistöö kohutab teid vahel, kuid peaksite arvestama vajadust suurendada surelike arvu, et tekiks küllaldaselt võimalusi sotsiaalseks ja moraalseks arenguks; suur viljakus mingil planeedil tekitab peagi aga tõsise ülerahvastatuse probleemi. Enamik asustatud maailmu on väikesed. Urantia on keskmine või keskmisest veidi väiksem planeet. Riigi elanikkonna optimaalne stabiliseerimine edendab kultuuri ja hoiab ära sõdu. Ja tark rahvas teab, millal tuleks kasvamine lõpetada.

¹³ Ent ka loodusvarade poolest rikkaim ja tehnilistelt vahenditelt arenenuim manner liigub edasi vähe, kui rahva intellekt on alla käimas. Teadmisi võib saada haridusega, kuid tarkust, mis on tõelise kultuuri jaoks tingimata vajalik, võib omandada vaid kogemustest ja seda saavad teha loomupäraselt arukad naised ning mehed. Niisugune rahvas oskab oma kogemustest õppida, ta võib saada tõeliselt targaks.

¹⁴ ¶ 5. *Aineliste varude tõhus ärakasutamine.* Palju sõltub tarkusest, mida ilmutatakse oma loodusvarade, teaduslike teadmiste, kogutud vara ja inimpotentsiaali ärakasutamisel. Varase tsivilisatsiooni põhitegur oli ühiskonna

tarkade juhtide rakendatud jõud; arenenumad kaasaegsed sundisid tsivilisatsiooni ürginimesele tegelikult jõuga peale. Seda maailma on suures osas valitsenud hästiorganiseeritud ja arenenumad vähemused.

¹⁵ Võim ei anna õigust, kuid võim on teinud kõik, mis ajaloos on ja on olnud. Urantia on alles viimasel ajal jõudnud punkti, kus ühiskond on valmis võimu ja õiguse eetiliste küsimuste üle arutlema.

¹⁶ ¶ 6. *Keele tähtsus.* Tsivilisatsiooni levik sõltub keelest. Elavad ja arenevad keeled kindlustavad tsiviliseeritud mõtlemise ja kavandamise leviku. Varastel ajajärgudel toimus keele alal oluline edasimineku. Praegu oleks vaja keelt palju edasi arendada, et areneva mõtte väljendamisest hõlbustada.

¹⁷ Keel arenes rühmadesse ühinemise tulemusena, iga kohalik rühm arendas sõnaliseks suhtlemiseks välja oma süsteemi. Keel kasvas ž estide, märkide, hüüete, imiteerivate helide, intonatsiooni ja rõhu kasutamise kaudu tähestiku hääldamiseks. Keel on inimese kõige suurem ja kasulikum mõtlemisvahend, kuid pääses õitsengule alles siis, kui ühiskonnagrupidel tekkis veidi vaba aega. Kalduvus keelega mängida tekitab uusi sõnu — slängi. Kui enamik inimesi võtab mõne slängisõna omaks, sulandub see tavakeelde. Dialektide teket illustreerib „lapsekeele” kasutamine perekonnas.

¹⁸ Keelelised erinevused on rahu levikule alati suureks takistuseks olnud. Kultuuri laienemisele kogu rassi, mandri või maailma ulatuses peab eelnema dialektidest jagusaamine. Ühtne keel edendab rahu, kindlustab kultuuri ja teeb inimesed õnnelikumaks. Isegi kui säilivad vaid mõned üksikud maailma keeled, mõjutab nende omandamine juhtivate kultuurirahvaste poolt tugevasti ülemaailmse rahu ja õitsengu saavutamist.

¹⁹ Urantial on küll ühise keele väljakujunemise poole vähe liigutud, kuid rahvusvahelise ärisuhtluse sisseseadmisega on saavutatud üsna palju. Kõiki rahvusvahelisi suhteid tuleks edendada, olgu siis keele, kaubanduse, kunsti, teaduse, võistlusmängude või religiooni alal.

²⁰ ¶ 7. *Mehaaniliste seadmete tõhusus.* Tsivilisatsiooni areng on otseselt seotud tööriistade, masinate ja turustuskanalite täiustamise ja omandamisega. Täiustunud tööriistad ning leidlikud ja tõhusad masinad määravad võistlevate rühmade püsijäämise tsivilisatsiooni arenguareenil.

²¹ Varastel aegadel kasutati maaviljeluses ainsa energiaallikana inimtööd. Inimeste asendamine härgadega kulges visa võitlusega, sest inimesed jäid tööta. Viimasel ajal on inimesi hakanud asendama masinad ja iga niisugune samm aitab otseselt kaasa ühiskonna progressile, sest vabastab inimesed väärtuslike ülesannete täitmiseks.

²² Tarkusest juhinduv teadus võib saada inimese suureks sotsiaalseks vabastajaks. Tehnikaajastu võib osutada hukatuslikuks vaid rahvale, kelle intellektuaalne tase on liiga madal, et avastada neid tarku meetodeid ja läbimõeldud võtteid edukaks kohanemiseks üleminekuraskustega, mis tulenevad paljude inimeste liiga ootamatust töökaotusest

pärast uut tüüpi, tööd säästvate masinate liiga kiiret leiutamist.

²³ ¶ 8. *Tunglakandjate olemus.* Ühiskondlik pärand võimaldab inimesel toetuda kõigi nende õlgadele, kes on elanud enne teda ja andnud kultuuri ja teadmiste kogumise mingigi panuse. Selles kultuuritungla järgmisele põlvkonnale edasiandmises on põhiinstitutsiooniks alati kodu. Tähtsusetult järgmised on mäng ja ühiskondlik elu ning viimasena kool, mis keerukas ja kõrgesti organiseeritud ühiskonnas on küll niisama asendamatu.

²⁴ Putukad on sündides täielikult haritud ja valmis eluks — tegelikult küll väga piiratud ja puhtinstinktiivseks eksistentsiks. Inimlaps sünnib ilma hariduseta, seetõttu on inimesel võimalik noorema põlvkonna hariduse kaudu suuresti mõjutada tsivilisatsiooni arengu kulgu.

²⁵ Kahekümnenenda sajandi suurimad mõjurid, mis on aidanud tsivilisatsiooni ja kultuuri edasi viia, on ülemaailmsete reiside tunduv kasv ja sidevahendite enneolematu täiustumine. Kuid hariduse täiustumine ei ole avarduva ühiskonnastruktuuriga sammu pidanud; nüüdisaegne eetikatunnetuski on arenenud rohkem intellektuaalses ja teaduslikus suunas. Ja nüüdisaegse tsivilisatsiooni vaimne areng ning koduinstitutsiooni kaitsmine on seiskunud.

²⁶ ¶ 9. *Rassiideaalid.* Iga põlvkonna ideaalid veavad oma otsestele järglastele ette saatusevaod. Ühiskonna tunglakandjate *kvaliteedist* oleneb, kas tsivilisatsioon liigub edasi või tagasi. Ühe põlvkonna kodud, kirikud ja koolid määravad ära järgmise põlvkonna suuna. Rassi või rahva moraalne ja vaimne jõud otsustab suures osas tsivilisatsiooni arengutempo.

²⁷ Ideaalid tõstavad allika, kust sotsiaalne oja alguse saab, kõrgemale, kuid ükski oja ei tõuse oma allikast ülespoole, ükskõik missugust survevõtet või suuna juhtimist ka ei rakendataks. Ka tsivilisatsiooni kõige ainelisemate aspektide liikumapanev jõud peitub ühiskonna kõige vähemalises saavutustes. Arukus võib tsivilisatsiooni mehhanismi oma kontrolli all hoida, tarkus seda suunata, kuid vaimne idealism on energia, mis inimkultuuri tõeliselt ühelt saavutuste tasandilt teisele tõstab ja edasi viib.

²⁸ Algul oli elu võitlus eksistentsi nimel; praegu on see võitlus elatustaseme pärast; järgmisena saab see võitluseks mõtlemise kvaliteedi eest, mis on inimeksistentsi tulevane maine siht.

²⁹ ¶ 10. *Asjatundjate kooskõlastatud tegutsemine.* Varane tööjaotus ja sellele lisandunud spetsialiseerumine on tsivilisatsiooni tohutult edasi viinud. Praegu sõltub tsivilisatsioon spetsialistide töö edukast koordineerimisest. Ühiskonna avardades tuleb leida mingi viis erinevate spetsialistide kokkuviiamiseks.

³⁰ Ühiskonna, kunsti, tehnika ja tööstuse asjatundjaid on aina rohkem ning nad on üha oskuslikumad ja osavamad. Võimete mitmekesistumine ja tööhõivealased erinevused nõrgestavad ja lagundavad lõppkokkuvõttes inimühiskonda, kui ei töötata välja tõhusaid koordineerimis- ja koostöövahendeid. Ent niisuguseks leidlikkuseks ja

spetsialiseerumiseks võimeline intellekt peaks olema täiesti kompetentne kavandama küllaldasi kontrolli- ja kohandamismeetodeid kõigi probleemide jaoks, mis tulenevad leiutustegevuse kiirest kasvust ja kultuuride avardumistempo kiirenemisest.

³¹ ¶ 11. *Meetmed oma koha leidmiseks.* Ühiskonna arengu järgmist ajajärku iseloomustab üha suurenev ja avarduv spetsialiseerumine parema ja tõhusama koostöö ning koordineerimise kaudu. Mida enam töö mitmekesistub, seda enam kasvab vajadus leida mingi võte inimeste suunamiseks sobivale tööle. Masinad ei ole Urantia tsiviliseeritud rahvaste seas tööpuuduse ainus põhjus. Tööjõu paigutamise probleemi raskendab veelgi majanduse komplekssus ja üha suurem tööstuslik ning erialane spetsialiseerumine.

³² Ei piisa sellest, et õpetada inimesi tööd tegema; kee-
rulis ühiskonnas tuleb ette näha ka tõhusad meetodid, et igaüks leiaks oma koha. Enne kui õpetada kodanikele väga kitsale erialale keskendunud elatise teenimise viise, tuleks neil omandada vähemalt üks lihttöö, amet või elukutse, mida nad võiksid teha, kui neil ajutiselt erialast tööd ei ole. Ükski tsivilisatsioon ei suuda suuri töötute klasse pikka aega ülal pidada. Abi vastuvõtmine riigikassalt moonutab ja demoraliseerib aja jooksul ka parimaid kodanikke. Isegi eraisikute heategevus, mis on suunatud füüsiliselt tervetele kodanikele, muutub pikapeale hukutavaks.

³³ Nii tugevasti spetsialiseerunud ühiskond ei suutu hästi vana aja rahvaste iidsetesse kogukonna- ja feodaalvadesse. Tõsi küll, paljusid üldkasutatavaid teenuseid saab vastuvõetaval viisil ja kasulikult ühiskonnastada, kuid hea koolitusega ja ülimalt spetsialiseerunud inimolendite juhtimiseks on kõige parem valida mõni arukas koostöövorm. Ajakohane koordineerimine ja vennalik regulatsioon aitab pikemaajalise koostöö loomisele paremini kaasa kui vanemad ja algelisemad meetodid, kommunism või jõul põhinevad diktaatorlikud juhtimisinstitutsioonid.

³⁴ ¶ 12. *Koostöötahe.* Üks inimühiskonna arengu suuri takistusi on inimkonna suuremate, rohkem ühiskonnastunud inimrühmade ja väiksemate, vastupidise meelsusega asotsiaalsete ühenduste, eriti ühiskonnastastalt meelestatud üksikisikute huvid ja heaolu vaheline vastuolu.

³⁵ Ühegi rahva tsivilisatsioon ei püsi kaua, kui selle haridussüsteem ja religioossed ideaalid ei innusta kõrgemat tüüpi arukale patriotismile ja oma rahvale pühendumisele. Ilma seda liiki aruka patriotismi ja kultuurilise solidaarsuseta kalduvad kõik riigid ääremaade kadeduse ja kohaliku omakasupüüdlikkuse tõttu lagunema.

³⁶ Ülemaailmse tsivilisatsiooni säilitamine sõltub sellest, kas inimolendid õpivad rahu ja vendluses koos elama. Ilma tõhusa koostööta ohustavad tööstuslikku tsivilisatsiooni üleliia spetsialiseerumise ohud: monotoonus, piiratus ning kalduvus sigitada usaldamatust ja kadedust.

³⁷ ¶ 13. *Tõhus ja tark juhtimine.* Tsivilisatsioon sõltub palju, väga palju entusiastlikust ja tõhusast koormavedamisvaimust. Suure raskuse tõstmisel ei ole kümnest mehest palju rohkem kasu kui ühest, kui nad ei tõsta kõik koos —

kõik samal hetkel. Ja see meeskonnatöö, ühiskondlik koostöö, sõltub juhtimisest. Varasemad ja praegused tsivilisatsioonid on põhinenud kodanikkonna arukal koostööl tarkade ja edumeelsete juhtide alamaina; kuni inimene pole jõudnud kõrgemale arengutasemele, sõltub tsivilisatsioon alati targast ja energilisest juhtimisest.

³⁸ Kõrged tsivilisatsioonid sünnivad targast korrelatsioonist ainelise rikkuse, intellektuaalse suuruse, moraalse väärtuse, sotsiaalse tarkuse ja kosmilise taipamisega.

³⁹ ¶ 14. *Ühiskondlikud muutused.* Ühiskond ei ole jumalik institutsioon, see on edeneva evolutsiooni nähtus. Tsivilisatsiooni edasiliikumine takerdub alati, kui selle juhid teevad liiga aeglaselt neid muudatusi ühiskonnakorras, mis on olulised oma ajastu teaduse arenguga sammu pidamiseks. Vaatamata kõigele sellele ei tohiks midagi põlata ainult seepärast, et see on vana, ega võtta ühtki ideed tingimusteta vastu vaid seepärast, et see on uudne ja uus.

⁴⁰ Seetõttu ei tohiks inimene karta ühiskonna mehhanismidega katsetada. Kuid katsetused kultuurilise kohanemise vallas peaksid alati olema nende kontrolli all, kes tunnevad põhjalikult ühiskonna arengu ajalugu; ja neile uuendajatele peaksid tingimata nõu andma targad inimesed, kellel on ühiskonnas või majanduses kavandatavate katsete alal praktilisi kogemusi. *Ühtki suurt muudatust ühiskonnas või majanduses ei tohiks püüda läbi viia äkki.* Aeg on inimestele oluline igat liiki kohandumisteks, olgu need füüsilised, sotsiaalsed või majanduslikud. Vaid moraalsed ja vaimsed kohandumised saavad toimuda pikema järelemõtlemiseta, kuid isegi nende ainelistest ning sotsiaalsete vastukajade täielikuks väljakujundamiseks on vaja aega. Rassiideaalid annavad põhilist tuge ja kindlustunnet

neil kriitilistel aegadel, mil tsivilisatsioon on üle minemas ühelt tasemelt teisele.

⁴¹ ¶ 15. *Kokkuvarisemise vältimine üleminekuperioodil.* Ühiskond kujuneb ajastute jooksul katse ja eksituse kaudu; see on läbi teinud valikulised kohanemised ja ümberkohanemised inimkonna ajastuid väldanud tõusul looma tasandilt inimese tasandile planeedi staatuse järjestikustel etappidel. Igal tsivilisatsioonil on igal hetkel suur oht murduda üleminekul varasematelt juurdunud meetoditelt uuele ja paremale, kuid läbiproovimata tulevikukorrale.

⁴² Progress sõltub väga olulisel määral juhtimisest. Tarkus, taipamine ja ettenägelikkus on vältimatud rahva püsimajäämiseks. Tsivilisatsioon ei satu kunagi päriselt ohtu enne, kui hakkab kaduma selle võimekas juhtimine. Ja tarkade juhtide arv ei ole kunagi ületanud üht protsenti elanikkonnast.

⁴³ Just neid arenguredeli pulki mööda ronis tsivilisatsioon tasemele, kus võis käivitada need võimsad mõjurid, mis on kulmineerunud kahekümnenenda sajandi kultuuri kiires levikus. Ja vaid neid põhitõdesid järgides võib inimene säilitada oma praeguse tsivilisatsiooni ning kindlustada selle jätkuva arengu ja püsimajäämise.

⁴⁴ ¶ Niisugune on olnud kokkuvõttes maakera rahvas- te pikk-pikk võitlus tsivilisatsiooni sisseseadmiseks pärast Aadama aega. Praegune kultuur on selle pingelise arengu lõpptulemus. Enne trükikunsti leiutamist toimus progress suhteliselt aeglaselt, sest ükski põlvkond ei suutnud oma eelkäijate saavutusi nii kiiresti ära kasutada. Ent nüüd sööstab inimkond edasi juba kõigi nende ajastute jooksul kogunenud hool, millest tsivilisatsioon on läbi murdnud.

⁴⁵ [Esitanud Nebadoni Peaingel.]

82 KIRI

ABIELU ARENG

ABIELU — paariheitmine — tuleneb kahesoolisusest. Abielu on inimese kohanemisreaktsioon kahesoolisusega, perekonnaelu aga kõigi arenguliste ja kohanemisreaktsioonide kogusumma. Abielu on püsiv; bioloogiline areng ei eelda seda, kuid see on kogu ühiskonna arengu alus ja jääb seetõttu mingis vormis kindlasti ka edaspidi püsima. Abielu on andnud inimkonnale kodu ja kodu on kogu pika ning pingutava arengu hiilgav kroon.

² Religioossed, ühiskondlikud ja haridusinstituutsioonid on küll tsivilisatsiooni püsimiseks olulised, *kuid põhilise tsiviliseerija on perekond*. Ja laps õpib enamiku elu põhitõdedest oma perekonnalt ning naabritelt.

³ Vanaaja inimestel ei olnud väga rikas ühiskondlik tsivilisatsioon, kuid selle, mis neil oli, andsid nad truult ja tõhusalt üle järgmisele põlvkonnale. Te peaksite arvestama, et muud instituutsioonid mõjutasid enamiku kunagiste tsivilisatsioonide arengut väga vähe, sest kodu toimis tõhusalt. Tänapäeva rahvastel on rikas sotsiaalne ja kultuuripärand, mida tuleks targalt ja tegusalt järgnevale põlvkondadele edasi anda. Perekonda kui haridusinstituutsiooni peab säilitama.

1. PAARITUMISINSTINKT

¹ Mehe ja naise vahelisest kuristikust hoolimata piisab sugutungist, et kindlustada nende kokkusaamine soojätkamise nimel. See instinkt toimis tõhusalt juba ammu enne seda, kui inimesed kogesid osagi sellest, mida hiljem hakati nimetama armastuseks, kiindumuseks ja abielutruuduseks. Paaritumine on sünnipärane kalduvus ja abielu on selle vastukaja ühiskonna arengus.

² Huvi ja iha vastassoo vastu ei olnud ürginimeste valdav kirg; nad pidasid seda lihtsalt enesestmõistetavaks. Kogu soojätkamiskogemus oli vaba kujutluse lisatud ilustusest. Tsiviliseeritumate rahvaste kõikehõlmav sugudevaheline kirg tuleneb põhiliselt rasside segunemisest, eriti kui arenevat iseloomu on virgutanud nodiitide ja adamiitide assotsiatiivne kujutlusvõime ja ilumeel. Ent selle andiidi pärandi võtsid arenevad rassid üle nii piiratult, et see ei kindlustanud piisavat enesekontrolli nende loomlike kirgede taltsutamiseks, mida äratasid ja tekitasid erksam sooteadvus ning tugevam paaritumistung. Punasel inimesel oli arenevatest rassidest kõige arenenum sugudevaheliste suhete koodeks.

³ ¶ Suguelu korrastamine seoses abieluga näitab:

⁴ 1. tsivilisatsiooni arengutaset. Tsivilisatsioon on nõudnud üha enam sugutungih rahuldumist otstarbekalt ja tavadele vastavalt;

⁵ ¶ 2. andiidi tüvikonna osakaalu rahvas. Sellistes rühmades on suguelu hakanud väljendama nii füüsilise ja emotsionaalse olemuse kõrgust kui ka madalust.

⁶ ¶ Sangikrassidel oli normaalne loomalik kirg, kuid nad ilmutasid vähe kujutlusvõimet ning oskust hinnata

vastaspoole ilu ja füüsilist külgetõmmet. Sugudevaheline atraktiivsus puudub peaaegu täielikult ka tänapäeva ürgrahvastel; neil segunemata rahvastel on selgelt olemas paaritumisinstant, kuid pole piisavalt sugudevahelist külgetõmmet, et tekiks sotsiaalset kontrolli nõudvaid tõsiseid probleeme.

⁷ Paaritumisinstant on üks inimesi valitsevaid füüsilisi liikumapanevaid jõudusid; see on just see emotsioon, mis isiklikuks rahulduseks maskeerununa sunnib isekat inimest pidama rahva heaolu ja püsimajäämist ülemaks oma heaolust ja vastutuse puudumisest.

⁸ Abielus kui instituutsioonis kajastub selle varastest algetest kuni tänapäevani bioloogilise soojätkamistungi sotsiaalne areng. Areneva inimliigi püsimise kindlustab rassi paaritumistungi olemasolu, mida nimetatakse üldiselt sugudevaheliseks külgetõmbeks. See võimas bioloogiline tung käivitab igasuguseid muid instinkte, emotsioone ja kombeid — füüsilisi, intellektuaalseid, moraalseid ja sotsiaalseid.

⁹ Metslaste tegutsemist motiveeris toiduhankimisvajadus, aga kui tsivilisatsioon kindlustab küllusliku toidu, võib sugutung tihti valdavaks saada ning vajab seetõttu alati ühiskonnapoolset ohjeldamist. Loomadel piirab paaritumissoovi instinktide perioodilisus, aga inimene kontrollib end nii suurel määral ise, et tema suguiha ei ole sugugi perioodiline; seetõttu peab ühiskond indiviidile piirangud kehtestama.

¹⁰ Ükski muu inimlik emotsioon ega tung, mida ei ohjeldata või millega liialdatakse, ei sünnita nii palju kahju ja kurbust kui see võimas sugutung. Selle tungi arukas allutamine ühiskonna seadustele on iga tsivilisatsiooni tõelisuse ülim proovikivi. Edasiliikuv inimkond nõuab üha enam ja üha suuremat enesekontrolli. Salatsemine, ebasiirus ja silmakirjalikkus võivad seksuaalprobleeme ähmastada, kuid ei paku lahendusi ega vii edasi ka eetikat.

2. PIIRAVAD TABUD

¹ Abielu arengulugu on lihtsalt sotsiaalsete, religioosete või tsiviilvahendite abil suguelu piiramise ajalugu. Loodus ei hooli kuigivõrd üksikisikust ega arvesta niinimetatud moraalliga, ta on huvitatud ainult liigi jätkumisest. Loodus nõuab tungivalt soojätkamist, kuid jätab sellest tulenevad probleemid üksikisikule ühiskonna lahendada, luues niimoodi arenevale inimkonnale igikestva ja olulise probleemi. See sotsiaalne vastuolu seisneb lakkamatus sõjas ürginstinktide ja areneva eetika vahel.

² ¶ Varastel rassidel ei olnud sugudevahelised suhted peaaegu üldse reguleeritud. Selle suguelulise vabaduse tõttu puudus prostitutsioon. Ka tänapäeval puudub pügmeelel ja teistel vähearenenud rühmadel abieluinstituutsioon; neid uurides on selgunud, et primitiivsetel rahvastel on lihtsad paaritumistavad. Ent kõiki iidseid rahvaid tuleks

alati uurida ja hinnata nende tavades sisalduvate moraalinormide valguses.

³ Jõhkraast metslusest kõrgemal tasemel ei ole vabaarmastus siiski kunagi heas kirjas olnud. Niipea kui hakkasid moodustuma sotsiaalsed rühmad, algas abieluseaduste ja piirangute areng. Seega on paaritumine arenenud paljude üleminekute kaudu peaaegu täielikust sugulisest vabadusest kahekümnenda sajandi suhteliselt täielikult normitud sugueluni.

⁴ Hõimu varaseimatel arenguastmetel olid kombid ja piiravad tabud väga algelised, kuid hoidsid siiski sugupooli lahus: see soodustas rahu, korda ja töökust ning pani aluse abielu ja kodu pikale arenguteele. Sugupoolte rõivastumise-, ehtimis- ja usukombid pärinesidki neist varastest tabudest, mis määrasid ära sugulise vabaduse piirid ja lõid lõppkokkuvõttes pahe, kuriteo ja patu mõisted. Kuid kaua aega tavatseti suurte pidupäevade, eriti maipüha ajaks kõik suguelulised piirangud tühistada.

⁵ ¶ Naised on allunud alati rangematele tabudele kui mehed. Varased kombid andsid vallalisele naisele sama palju seksuaalset vabadust kui mehele, ent abielunaiselt on alati nõutud truudust. Algeline abielu ei kärpinud eriti mehe sugulist vabadust, kuid kehtestas naise suguelule täiendavaid tabusid. Abielunaised on alati kandnud mingit märki, mis eristab neid teistest — teatavat soengut, rõivastust, loori, ornamentikat, sõrmust —, või olnud muust maailmast eraldatud.

3. VARASED ABIELUKOMBED

¹ Abielu on institutsioon, millega ühiskondlik organism reageerib inimese lakkamatust tungist sugu jätkata ehk ennast jäädvustada tekkinud alalisele bioloogilisele pingele. Paaritumine on igati loomulik ja kui lihtne ühiskond muutus keeruliseks, arenesid vastavalt ka paaritumiskombid, tekkis abieluinstitutsioon. Kõikjal, kus ühiskonna areng jõudis kommete tekkimise etapini, hakkas arenema ka abieluinstitutsioon.

² Alati on olnud ja saab olema kaks selgesti eristuvat abieluvaldkonda: paaritumise väliseid aspekte reguleerivad kombid ja seadused ning meeste ja naiste vahelised salajased isiklikud suhted. Indiviid on alati mässanud ühiskonna kehtestatud suguelupiirangute vastu, sellest ongi põhjustatud ajastuid püsinud seksuaalne vastuolu: enesealahoidmine on individuaalne, kuid seda teostab rühm; enesejäädvustamine on ühiskondlik, kuid selle kindlustavad indiviidi tungid.

³ Kommetel, kui neid respektieritakse, on küllalt jõudu sugutungi piirata ja ohjeldada, nagu on ilmnunud kõigi rasside puhul. Abielu normid on kommete tegeliku jõu ja tsiviilvalitsuse funktsionaalse terviklikkuse tõetruu indikaator. Ent varased suguelu- ja paaritumiskombid olid vaid hulk järjekindlusetuid ja tahumatuid seadusi. Vanematel, lastel, sugulastel ja ühiskonnal on abieluseaduste suhtes vastandlikud huvid. Sellele vaatamata on rassid, kes

abielu väärtustavad ja oma elus rakendavad, jõudnud loomulikus arengus kõrgemale tasemele ning säilinud suuremal arvul.

⁴ ¶ Ürgaegadel oli abielu ühiskondliku positsiooni hind, naise omamine oli väärikuse märk. Metslase jaoks tähistas pulmapäev vastutuse võtmist ja meheks saamist. Kord peeti abielu ühiskondlikuks, kord religioosseks kohustuseks, mõnel ajajärgul aga poliitiliseks nõudeks anda riigile kodanikke.

⁵ Paljudes varastes hõimudes saadi abiellumisluba pärast vargusega seotud vägitegusid; hilisemad rahvad asendasid need röövretked spordivõistluste ja võistlusmängudega. Võistluste võitjad said peaauehinna, õiguse valida selle hooaja pruutide seast endale naise. Peaküttide hõimu nooruk ei võinud enne abielluda, kui oli hankinud vähemalt ühe pea, ehkki kolpasid sai vahel ka osta. Kui naise ostmise komme häabus, võideti naisi mõistatustevõistlustel ja see tava püsib praegugi paljudes musta inimese rühmades.

⁶ Tsivilisatsiooni arenedes andis mõni hõim naistele õiguse korraldada meestele enne abiellumist karme katseid, et pruut saaks meelepärase mehe ise välja valida. Need abiellumiskatsed seisnesid küttimis- ja võitlemisoskustes ja võimes peret elatada. Pikka aega nõuti, et peigmees asuks vähemalt aastaks pruudi perre elama, töötaks seal ja tõestaks, et on soovitud naise väärline.

⁷ Naine oli abielukõlbulik, kui ta suutis teha rasket tööd ja lapsi sünnitada. Temal lasti katseks sooritada etteantud aja jooksul teatud põllutöö. Ja kui ta oli enne abiellumist lapse sünnitanud, siis oli ta seda väärtuslikum: tema viljakus oli tõestust leidnud.

⁸ ¶ Asjaoluga, et iidised rahvad pidasid vallalisust häbiasjaks või isegi patuks, on seletatav ka lastevaheliste abielude tekkimine; kui kord tuli abielluda, siis mida varem, seda parem. Üldiselt arvati ka, et vallalised inimesed ei pääse vaimudemaale, ja see oli veel üks põhjus, miks laste vahel sõlmiti abielud juba nende sündides ja vahel ka enne sündi, tingimusel, et sünnib vastassoost laps. Vanaaja rahvad uskusid, et isegi surnud peavad olema abielus. Kosjasobitajaid kasutati algselt lahkunutele abielupartneri hankimiseks. Ühe poole vanemad otsisid vahendaja, kes korraldas nende surnud poja abiellumise mõne teise pere surnud tütreaga.

⁹ Hilisemad rahvad pidasid sobivaks abiellumisajaks murdeiga, kuid see vanus on edasi nihkunud võrdeliselt tsivilisatsiooni arenguga. Juba ühiskonna arengu algusaegadel tekkisid erilised tsölibaadis elavate meeste ja naiste klassid, mille asutajateks ja alalhoidjateks olid isikud, kelle normaalne sugutung oli vähene või puudus üldse.

¹⁰ Paljud hõimud lubasid valitseva rühma liikmetel pruudiga enne tema üleandmist abikaasale seksuaalvahekorra astuda. Need mehed tegid tütarlapsele alati kingituse, millest pärinebki pulmakinkide komme. Mõnes rühmas pidi noor naine teenima endale kaasavara, kuhu kuulusid ka kingitused, mis ta sai tasuta suguliste teenuste osutamise eest pruudinäituse saalis.

¹¹ Mõnes hõimus pandi noorukid paari leskede ja vanemate naistega ning alles pärast lehestumist lubati neil abielluda noorte tütarlastega, sest arvati, et sel juhul pole lapse sündides mõlemad vanemad rumalad, nagu juhtuks siis, kui kaks noort paari heidaksid. Teistes hõimudes oli lubatud paari heita vaid omavanustega. Just abielu piiramine teatavate vanuserühmadega tekitas algselt verepilastusmõtteid. (Indias ei ole praegugi abiellumisiga piiratud.)

¹² ☞ Mõne kombe kohaselt tuli lehestumist väga karta, sest lesk tapeti või lasti tal oma mehe haul enesetapp sooritada, et ta koos mehega vaimudemaale siirduks. Peaaegu alati süüdistati leske tema mehe surmas. Mõni hõim põletas lese elusalt. Kui lesk edasi elas, seisnes tema elu pidevas leinamises ja talumatutes sotsiaalsetes piirangutes, sest uuesti abiellumise peale ei vaadatud hea pilguga.

¹³ Vanal ajal soositi paljusid teguviise, mida praegu amoraalseteks peetakse. Ürgajal olid naised sageli väga uhked oma mehe suhete üle teiste naistega. Tütarlaste karskus oli abiellumisel suur takistus; lapse sünnitamine enne abiellumist suurendas tunduvalt neiu abiellumisvõimalusi, sest mees võis oma elukaaslase viljakuses kindel olla.

¹⁴ Paljud ürghõimud lubasid sõlmida prooviabielu kuni naise rasestumiseni, mil viidi läbi tegelik pulmatseremoonia; teistes rühmades peeti pulmad alles pärast esimese lapse sündi. Kui naine oli viljatu, pidid tema vanemad ta tagasi võtma ja abielu tühistati. Kombed nõudsid, et igal paaril oleksid lapsed.

¹⁵ Need ürgsed prooviabiellud polnud seotud sugulise vabadusega, vaid olid kõigest viljakusekatsed. Inimesed abiellusid alatiseks niipea, kui viljakus oli kindlaks tehtud. Tänapäeva paarid, kes abielluvad mõttega, et küll hiljem võib lahutada, kui abielu ei õnnestu, astuvad tegelikult justkui prooviabiellu, mis on nende vähem tsiviliseeritud esiisade ausatest püüdlustest palju vääritum.

4. ABIELU JA OMANDITAVAD

¹ Abielu on alati olnud tihedalt seotud nii omandi kui ka religiooniga. Omand on abielu stabiliseerinud, usk moraliseerinud.

² Ürgajal oli abielu investeering, majanduslik kaalutus; see oli rohkem äri- kui armusuhe. Iidse aja inimesed abiellusid rühma huvides ja hüvanguks, seetõttu kavandas ja korraldas nende abielu rühm, nende vanemad ja juhid. Ja omandisuhete tõhusast rollist abieluinstitutsiooni stabiliseerimisel andis tunnistust asjaolu, et varaste hõimude abielud olid püsivamad kui paljude nüüdisaja rahvaste omad.

³ Tsivilisatsiooni edenedes, kui eraomandit hakati rohkem austama, sai vargusest suur kuritegu. Abielurikkumist loeti samuti varguseks, mehe omandiõiguse rikkumiseks, mistõttu ei mainita seda varastes seadustikes ja kommetes eraldi. Naine oli algul oma isa omand, isa andis omandiõiguse üle tema mehele ja kõik seaduslikud sugupooltevahelised suhted tulenesid neist esialgsetest omandiõigustest. Vana Testament käsitleb naist kui omandit; koraan õpetab

naiste alaväärtuslikkust. Mehel oli õigus oma naist sõbrale või külalisele laenata ja see tava püsib mõne rahva seas praegugi.

⁴ Nüüdisaegne sugudevaheline armukadedus ei ole loomupärane, see on tekkinud kommete arenemise tulemusena. Ürginimene ei olnud oma naise pärast armukade, ta lihtsalt kaitses enese omandit. Naise suguelu suhtes oldi rangemad kui mehe puhul, sest naise truudusetusega seostus alati järglaste ja pärimise küsimus. Ebaseaduslikud lapsed sattusid tsivilisatsiooni arengu käigus juba varakult põlu alla. Algul karistati abielurikkumise eest ainult naist, hiljem käskisid kombes ka tema partnerit nuhelda ja solvatus abielumehel või kaitsval isal oli pikka aega täielik õigus patustanud mees tappa. Tänapäeva rahvastelgi on säilinud kombesid, mis lubavad kirjutamata seaduste järgi sooritada niinimetatud aukuritegusid.

⁵ Et karskusetabu pärines omandikommetest, puudutas see alguses vaid abielunaisi, mitte vallalisi neidusid. Hilisemal ajal nõudis karskust pigem isa kui austaja, sest neitsi oli isa jaoks müüdav vara — tema eest maksti kõrgemat hinda. Karskust nõuti üha rohkem, isale hakati maksma pruudiluna tunnustuseks selle eest, et ta oli tulevasele abikaasale õigel viisil karske pruudi kasvatanud. Ja kui naiste karskuse idee oli kord juba alguse saanud, kinnistus see rahvastel sedavõrd, et naisi hakati peaaegu puuris hoidma, aastateks lausa vangistama, et sel kombel nende neitsilikust kindlustada. Nii tekitasid uudsed normid ja neitsilikuse kontrollid automaatselt professionaalsete prostituutide klassi: need olid tagasilükatud pruudid, naised, keda peigmeeste emad ei olnud neitsiteks tunnistanud.

5. SUGUKONNASISENE JA -VÄLINE ABIELLUMINE

¹ Metslased panid juba väga varakult tähele, et rasside segunemine parandab järglaste kvaliteeti. Rühma liikmete vahelise abieluga ei kaasnenud tingimata halvad tagajärjed, kuid alati oli siiski parem leida paariline väljastpoolt, seetõttu kaldusid kombesid keelama lähedaste sugulaste vahelisi seksuaalsuhteid. Teati, et väljastpoolt paarilise leidmine suurendab tunduvalt arenguvariatsioone ja valikuvõimalusi edasiliikumiseks. Väljastpoolt suguharu leitud paarilisega sigitatud isendid olid mitmekülgsemad ning suutsid vaenulikus maailmas paremini ellu jääda. Suguharuseselt sigitatud kadusid järk-järgult koos oma kommetega. See kõik toimus aeglaselt, metslased ei arutlenud teadlikult nende probleemide üle. Kuid hilisemad arenevad rahvad tegid seda ning täheldasid, et ülemäärase omavahelise abiellumise tulemuseks on üleüldine nõrkus.

² Kuigi heade tüvikondade vaheline abielu täiustas mõnikord tugevamaid hõime, jäid inimesele sügavamalt meelde eredad näited pärilike defektidega inimeste vahelise abielu halbadest tagajärgedest, mistõttu arenevad kombesid kehtestasid üha enam tabusid kõigile lähisugulaste abieludele.

³ ¶ Religioon on pikka aega väljapoolle abiellumist tõhusalt takistanud. Paljud religioossed õpetused on keelanud teise usku kuuluvate inimestega abielluda. Naine eelistas tavaliselt suguharusisest, mees suguharuvälist abielu. Omand on alati abielu mõjutanud ja mõnikord on püüd säilitada sugukonna omandit tekitanud kombeid, mis sundisid naise valima meest oma isa hõimust. Seda liiki seadused põhjustasid massilist nõbudevahelist abiellumist. Omavahel abielludes püüti säilitada ka kutsealasaladusi, oskustöölised püüdsid hoida oma oskusteavet perekonnas.

⁴ ¶ Kui arenenumad rühmad sattusid isolatsiooni, hakkasid nad alati veresugulastega paari heitma. Nodiidid olid enam kui sada viiskümmend tuhat aastat üks suur omavahel abielluv rühm. Hilisemaid sugulusabieludega seotud kombeid mõjutasid olulisel määral violetse rassi traditsioonid, milles vennad-õed olid algul sunnitud omavahel abielluma. Vendade-õdedevahelised abielud olid levinud ka varases Egiptuses, Süürias, Mesopotaamias ja kõikjal neis maades, kus olid kunagi elanud andiidid. Egiptlastel püsisid vendade-õdedevahelised abielud pikka aega, sest püüti säilitada kuningliku vere puhtust, ning Pärsias kestis see tava veelgi kauem. Mesopotaamlaste seas olid nõbudevahelised abielud enne Aabrahami aega kohustuslikud, nõbudel oli eesõigus teineteisega abielluda. Ka Aabraham ise abiellus oma poolõega, kuid juutide hilisemad kombed neid liite enam ei lubanud.

⁵ Vendade-õdedevahelistest abieludest loobuti esmakordselt siis, kui tekkis mitmenaisepidamine, sest õest abikaasa pidas end alati upsakalt teisest naisest või teistest naistest tähtsamaks. Mõne hõimu kombed keelasid abielluda surnud venna lesega, kuid nõudsid, et vend sigitaks oma lahkunud venna eest lapsi. Sugulusabielusid ei takista mingid bioloogilised instinktid, need piirangud tulenevad täielikult ainult tabudest.

⁶ ¶ Lõpuks said suguharuvälised abielud valdavaks. Seda eelistas mees, sest naise võtmine väljastpoolt võimaldas väiksemat sõltuvust naise sugulastest. Liigne lähedus sünnitab põlgust, kui paariheitmises sai valdavaks isiklik valik, kujunes seega tavaks valida partner väljastpoolt hõimu.

⁷ Paljud hõimud keelasid lõpuks suguharusisesed abielud, mõned piirasid abiellumist teatavate kastidega. Kui abielu oma tootemi naisega tabuks kuulutati, tõi see kaasa tava varastada naine naaberhõimust. Hiljem reguleeriti abiellumist rohkem elukohast kui sugulusest lähtudes. Suguharusisene abiellumine arenes tänapäevaseks väljastpoolt paarilise leidmiseks paljude etappide kaudu. Ka pärast seda, kui tabu keelas lihtrahvale sugulusabielud, lubati pealikutel ja kuningatel ikkagi lähedase sugulasega abielluda, et kuninglik veri püsiks puhas ega lahjeneks. Suveräänidele on kombed lubanud tavaliselt teatavat sugulist vabadust.

⁸ Hilisemad andiidi rahvad mõjutasid üsna palju sangikrasside soovi leida paarilisi väljastpoolt oma hõimu. Ent suguharuvälised abielud said valdavaks alles siis, kui naaberhõimud olid õppinud suhteliselt rahulikult koos elama.

⁹ Väljastpoolt paarilise leidmise komme iseenesest edendas rahu, hõimudevahelised abielud vähendasid vaenutsemist. Suguharuvälised abielud viisid hõimudevahelisele üksteisemõistmisele ning sõjaliste liitude tekkele; need said valdavaks, sest suurendasid jõudu, ja nii moodustusid rahvad. Väljastpoolt paarilise leidmist soodustas tunduvalt ka kaubandussidemete kasv; seiklushimu ja maadeuurimine laiendasid alasid, kust paarilist leida, ja hõlbustasid suuresti rassikultuuride vastastikust viljastamist.

¹⁰ Rasside abielukommete muidu seletamatu ebajärjekindlus tulenebki suures osas suguharuväliste abielude tavast koos sellega kaasneva naiste varastamise ja ostmisega võõrastelt hõimudelt, mis kõik kokku liitis üksikute hõimude kombed uueks tervikuks. Seda, et need omavahel abiellumise tabud ei olnud bioloogilised, vaid sotsiaalsed, näitavad ilmekalt sugulusabieludele kehtestatud tabud, mis hõlmasid ka paljusid abiellumisel tekkinud sugulussuhteid, mille puhul polnud tegemist veresugulusega.

6. RASSIDE SEGUNEMINE

¹ Tänapäeva maailmas puhtaid rasse ei ole. Varaseid algseid värvilisi arenevaid rahvaid esindab tänapäeva maailmas veel vaid kaks rassi, kollane inimene ja must inimene, ja ka need kaks rassi on väljasurnud värviliste rahvastega suuresti segunenud. Niinimetatud valge rass põlvneb küll valdavalt iidsest sinisest inimesest, kuid on siiski segunenud kõigi teiste rassidega umbes samamoodi nagu ameerika punane inimene.

² Kuuest värvilisest sangikrassist kolm olid esmased ja kolm teisesed rassid. Kuigi esmased rassid — sinine, punane ja kollane — olid paljusi kolmest ülejäänud rassist arenenumad, tuleb arvestada, et neil teisestel rassidel oli samuti palju ihaldusväärseid jooni, mis oleksid esmaseid rahvaid tunduvalt täiustanud, kui nende paremaid tüvikondasid oleks saanud endasse neelata.

³ Nüüdsed eelarvamused „segavereliste” ja „hübriidide” suhtes on tekkinud sellest, et praegu segunevad omavahel suuremas osas vaid rasside kõige alaväärtuslikumad tüvikonnad. Ka sama rassi mandunud tüvikondade omavahelisel abiellumisel saadakse mitterahuldavad järglased.

⁴ Kui Urantia praegusi rasse saaks vabastada pahelisest, asotsiaalsete ja nõrgamõistuslike heidikute madalaima kihtide needusest, oleks rasside piiratud ühtesulamisele vähe vastuväiteid. Ja kui selliselt seguneksid mitme rassi kõrgeimad tüübid, oleks vastuväiteid veelgi vähem.

⁵ Uute ja jõulisemate tüvikondade loomise saladus peitub arenenumate ja erinevate tüvikondade hübriidimises. Ja see kehtib nii taimede, loomade kui ka inimese puhul. Hübriidimine lisab elujõudu ja suurendab viljakust. Erinevate rahvaste keskpärase või arenenumate kihtide segunemine suurendab tunduvalt loomepotentsiaali, mida näitab ka Põhja-Ameerika Ühendriikide praegune elanikkond. Kui niisugused abielud hõlmavad madalamaid või vähemarenenud kihte, siis loovus väheneb, nagu tõestab Lõuna-India praeguste rahvaste seisund.

⁶ Rasside segunemine aitab palju kaasa uute omaduste äkilisele ilmunisele ja kui niisugune hübriidumine seisneb

arenenumate tüvikondade liitumises, on need uued omadused ka *kõrgemad* omadused.

⁷ Et aga praegusaja rassid on alaväärtuslike ja mandunud tüvikondadega nii üle koormatud, oleks rasside massiline omavaheline segunemine vägagi kahjulik, kuid enamik vastuväiteid niisugustele katsetele tuginevad sotsiaalsetele ja kultuurilistele eelarvamustele, mitte niivõrd bioloogilistele kaalutlusele. Ka vähem arenenud tüvikondade hübriidid on sageli oma esivanematest täiuslikumad. Hübriidimine täiustab liike *domineerivate geenide* kaudu. Rasside omavaheline segunemine suurendab soovitatavate *dominantide* sisaldumise tõenäosust hübriidis.

⁸ ¶ Viimased sada aastat on Urantia rassid rohkem hübriidunud kui tuhandete eelnevate aastate jooksul. Ohtu, et inimtüvikondade ristamise tulemusena võiks tekkida suuri ebakõlasid, on suuresti ületähtsustatud. „Segavereliste” põhiprobleemid tulenevad sotsiaalsetest eelarvamustest.

⁹ Pitcairni eksperiment valge ja polüneesia rassi segamisega õnnestus üsna hästi, sest valged inimesed ja polüneesia naised olid suhteliselt heade rassitüvikondadega. Valge, punase ja kollase rassi kõrgeimate tüüpide omava-

heline segunemine tekitaks kohe palju uusi ja bioloogiliselt kasulikke omadusi. Need kolm rahvast kuuluvad esmaste sangikrasside hulka. Valge ja musta rassi segunemine ei anna kohe eriti soovitatavat tulemust, kuid nende mulattidest järglased ei ole ka nii vastuvõetamatud, kui sotsiaalsete ja rassiliste eelarvamuste põhjal arvata võiks. Füüsiliselt on need valge ja musta hübriidid inimkonna suurepärased esindajad, vaatamata nende kergele alaväärsusele mõnes teises suhtes.

¹⁰ ¶ Kui esmane sangikrass sulab kokku teisese sangikrassiga, täiustub teine neist esimese arvel tunduvalt. Ja väikestes mastaapides — pikema aja jooksul — võib esmaste rasside niisugune ohverdamine teisest rühmade parandamiseks vähe tõsiseid vastuväiteid leida. Bioloogiliselt olid teisesed sangikud mõnes suhtes esmastest rassidest kõrgemal tasemel.

¹¹ Mitmete tsiviliseeritud rahvaste alaväärtuslike ja mandunud tüvikondade piiramatul paljunemine on inimliigile tegelikult ohtlikum kui nende rassilises segunemises peituv oletatav oht.

¹² [Esitanud Urantiale määratud seeravite juht.]

83 KIRI

ABIELUINSTITUTSIOON

JÄRGNEV lugu käsitleb abieluinstitutsiooni varaseid algeid. Abieluinstitutsiooni areng on kulgenud kombelõdvast ja valimatust paaritumisest karjas läbi mitmete variatsioonide ja kohanemiste kuni nende abielunormideni, mis kulmineerusid lõpuks paarisabieludes, ühe mehe ja ühe naise liidus kõrgeimasse ühiskonnakorda kuulava kodu loomiseks.

² Abielu on olnud korduvalt ohus. Nii omandi- kui ka usutavad on abielukombeid tugevasti toetanud, kuid see tegelik mõjur, mis abielu ja sellest tulenevat perekonda alati kaitseb, on lihtne ja loomupärane bioloogiline tõsiasi, et mehed ja naised ei saa teineteiseta elada, olgu nad kõige primitiivsemad metslased või kultuurseimad surelikud.

³ Just sugutung ajendab isekat inimest olema loomast parem. Hooliva ja rahuldust pakkuva seksuaalsuhtega kaasneb teatav enesesalgamine, mis kindlustab altruistlike ülesannete ja arvukate rassile kasulike koduste kohustuste võtmise. Selles suhtes on suguelu olnud metslase märkamatu ja aimamatu tsiviliseerija, sest seesama sugutung *sun-nib inimest* automaatselt ja alati *mõtlemata* ning lõpuks *juhivad armastama*.

1. ABIELU KUI ÜHISKONDLIK INSTITUTSIOON

¹ Abielu on ühiskonna mehhanism, mis peab reguleerima ja kontrolli all hoidma paljusid füüsilisest kahesoolisusest tulenevaid inimsuhteid. See institutsioon, abielu, toimib kahes suunas:

² 1. isiklike seksuaalsuhte reguleerijana;

³ 2. järglaskonna, pärimisõiguse, õigusjärgluse ja ühiskonnakorra reguleerijana, mis on abielu vanem ja esialgsem funktsioon.

⁴ Abielust tekkiv perekond iseenesest koos omanditavadega stabiliseerib abieluinstitutsiooni. Teised abielu stabiilsust kindlustavad tugevad tegurid on uhkus, edevus, rüütellikkus, kohusetunne ja usulised veendumused. Ent vaatamata sellele, kas abielu taevast heaks kiidetakse või mitte, sõlmitakse see vaevalt küll taevast. Inimperekond on selgelt inimlik institutsioon, evolutsiooni tulemus. Abielu on ühiskondlik, mitte kiriklik institutsioon. Religioon peaks, tõsi küll, seda võimsalt mõjutama, kuid ei tohiks võtta endale ainuõigust seda kontrolli all hoida ja reguleerida.

⁵ Algeline abielu oli eeskätt tootev, ka nüüdisajal on see sageli ühiskondlik või äriühisus. Andide tüvikonnaga segunemise ja areneva tsivilisatsiooni kommete mõjul muutus abielu aegamööda vastastikuseks, romantiliseks, vanemlikuks, poetiliseks, kiindumuslikuks, eetiliseks või isegi idealistlikuks suhteks. Ürgsel paariheitmisel oli aga valiku ja niinimetatud romantilise armastusega minimaalne seos. Mees ja naine ei olnud varastel aegadel palju koos, nad isegi ei söönud kuigi sageli ühiselt. Vanaaja inimeste

kiindumus ei olnud kuigi tugevasti seotud sugudevahelise külgetõmbega, nad kiindusid teineteisesse suures osas tänu koos elamisele ja töötamisele.

2. KOSIMINE JA KIHCLUS

¹ Ürgaja abielud kavandati alati poisi ja tüdruku vanemate poolt. Üleminekuetapil sellelt tavalt vaba valiku aegadele kasutati abieluvahendajaid ehk professionaalseid kosjasobitajaid. Nendeks olid algul habemeajajad, hiljem preestrid. Abielu oli algselt rühma, seejärel perekonna otsustada, isiklik ettevõtmine on sellest saanud alles hiljuti.

² Ürgsed abielud sõlmiti sunniviisil, mitte külgetõmbe mõjul. Naine ei olnud varastel aegadel suguelu suhtes üksikõikne, kuid ta tunnetas talle kommetega sisendatud soolist alaväärsust. Nii nagu kauplemisele eelnesid röövretked, eelnes lepingulisele abielule vallutusabielu. Mõni naine aitas enda röövimisele kaasa, et pääseda oma hõimu vanemate meeste võimu alt; nad eelistasid langeda teisest hõimust tulnud omavanuste meeste kätte. See valsk põgenemine oli jõuga vallutamise ja hilisema võrgutava kosimise vaheline üleminekuetapp.

³ Üks varasemaid pulmatseremooniaid oligi põgenemise matkimine, kunagi levinud teguviisi omamoodi kordus. Hiljem sai pruudiröövi imiteerimisest korrakindel pulmatseremoonia osa. Nüüdisaegse neiu teeseldud vastupanu „vallutamisele” ja häbelik suhtumine abiellu kuuluvad vanade tavade juurde. Pruudi kandmine üle läve meenutab mitmeid iidseid tavaid, mis pärinevad muu hulgas ka naisröövi aegadest.

⁴ Naisel pole pikka aega olnud täielikku vabadust ise abielupartnerit valida, kuid arukamad naised on alati osanud sellest piirangust oma tarkuse ja kavalusega mööda hiilida. Mees on kosimisel tavaliselt aktiivsem pool olnud, kuid mitte alati. Mõnikord algatab abielu ametlikult või varjatult naine. Tsivilisatsiooni arenedes on naiste roll kõigil kosimise ja abielu etappidel üha kasvanud.

⁵ Armastuse, romantika ja isikliku valiku tähtsuse kasv abielueelsel kosimisajal on andide panus maailma rahvaste heaks. Sugupooltevahelised suhted arenevad soodsalt, paljude edenevate rahvaste seas on kasu- ja omandimotiivid asendumas mõnevõrra idealiseeritud ettekujutusega sugudevahelisest külgetõmbest. Sugutung ja kiindumus on elukaaslase valikul külma kaalutlust välja tõrjunud.

⁶ Kihlus oli algselt abiellumisega samaväärne, varajaste rahvaste seas olid seksuaalsuhted kihluse ajal traditsiooniliselt lubatud. Hilisemal ajal on religioon suguelu kihlumise ja abiellumise vahelisel perioodil tabuks tunnistanud.

3. OSTMINE JA KAASAVARA

¹ Vanaaja inimesed ei usaldanud armastust ega lubadusi, vaid arvasid, et kestva liidu garanteerib mingi käegakatsutav tagatis, omand. Seetõttu peeti naise ostuhinda pandiks või tagatissummaks, mille mees lahutuse või mahajätmise korral kaotab. Kui pruudi ostuhind oli tasutud, lubati paljudes hõimudes tema nahale mehe märk põletada. Aafriklasted ostavad praegugi endale naisi. Armastuse ajal võetud naist ehk valge mehe naist võrdlevad nad kassiga, sest ta ei maksa midagi.

² Pruudinäitused olid sündmused, mille puhuks tütreid pandi kauneisse rõivastesse ja ehti, et neid avalikult näidata ning saada nende kui naiste eest kõrgemat hinda. Ent neid ei müüdnud kui loomi — hilisemad hõimud ei lubanud abielunaisi edasi müüa. Samuti polnud naise ostmine alati vaid külmavereline rahaline tehing, naist võis omandada ka teene eest. Kui muidu soovitud mees ei suutnud oma naise eest tasuda, võis tütarlapse isa teda endale pojaks võtta, sest siis tohtis ta abielluda. Ja kui vaene mees tahtis naist võtta ega suutnud ahnele isale nõutavat hinda maksta, avaldasid hõimuvanemad sageli isale survet, mille tulemusena ta oma nõudmisi vähendas, sest muidu oleks noor naine võinud põgeneda.

³ Tsivilisatsiooni edenedes ei tahtnud isad enam jätta muljet, et nad müüvad oma tütreid, võttes küll endiselt vastu pruudi ostuhinna, panid nad aluse tavale teha paarile väärtuslikke kingitusi, mis olid ostuhinnaga umbes samaväärsed. Kui hiljem ei pidanud pruudi eest enam maksma, sai neist kingitustest pruudi kaasavara.

⁴ Kaasavara mõtteks oli jätta mulje pruudi iseseisvusest; näidata, et orjanaiste ja elukaaslase kui omandi aeg on ammu möödas. Mees ei saanud kaasavaraga naisest enne lahutada, kui oli kogu kaasavara tagasi maksnud. Mõnes hõimus maksid nii pruudi kui ka peigmehe vanemad vastastikku tagatisraha, millest jäädgi ilma, kui üks teise maha jättis — see oli tegelikult abielu garantii. Üleminek ostmiselt kaasavarale tähendas ka seda, et kui naine osteti, kuulusid lapsed isale, muudel juhtudel aga naise perekonnale.

4. PULMATSEREMOONIA

¹ Pulmatseremooniad arenesid välja asjaolust, et abielu oli algselt kogukondlik sündmus, mitte ainult kahe inimese vahelise otsuse kulminatsioon. Paariheitmise toimus nii isiklikes kui ka rühma huvides.

² Vanaaja inimeste kogu elu oli ümbritsetud maagiast, rituaalidest ja tseremooniatest ning ka abielu ei olnud selles suhtes erand. Tsivilisatsiooni arenedes, kui abielusse hakati tõsisemalt suhtuma, muutus pulmatseremoonia üha uhkeldavamaks. Varane abiellumine oli nagu tänapäevalgi seotud omandihuvidega ja nõudis seetõttu seaduslikku tseremooniat ning hiljem sündivate laste sotsiaalse staatuse huvides võimalikult laia avalikustamist. Ürginimesel ürikuid ei olnud, seetõttu pidi abiellumistseremoonial olema palju tunnistajaid.

³ Algul meenutas pulmatseremoonia rohkem kihlust ja seisnes vaid avalikus teatamises kavatsusest hakata koos

elama, hiljem sai see ametlikuks ühiseks söömaajaks. Mõnes hõimus viisid vanemad lihtsalt tütre tema mehe juurde, teistel juhtudel oli ainus tseremoonia ametlik kingituste vahetamine, mille järel pruudi isa andis pruudi peigmehele üle. Paljud Vahemere idaranniku rahvad loobusid igasugustest formaalsustest ja abielu teostus seksuaalsuhte kaudu. Punane inimene oli esimene, kes arendas välja keerulisemad pulmatseremooniad.

⁴ Lastetust kardeti väga ja et viljatuse põhjuseks peeti vaimude vempe, hakati abiellumist seostama ka teatavate maagiliste või usutseremooniatega, mis pidid tagama viljakuse. Õnnelikku ja viljakat abielu püüti kindlustada paljude võluvahenditega, nõu peeti isegi astroloogidega, et määrata kindlaks abielupoolte sünnitähed. Mõnda aega oli jõukate inimeste pulmades tavaliseks kombeks inimohvreid tuua.

⁵ Abiellumiseks püüti leida õnnelik päev; kõige soodsamaks pulmapäevaks peeti neljapäeva, kusjuures eriti suurt õnne tõid arvatavalt täiskuu ajal peetud pulmad. Paljudel Lähis-Ida rahvastel oli tavaks puistata pruutpaar üle teradega; see oli maagiline riitus, mis pidi kindlustama viljakuse. Mõned idamaa rahvad kasutasid selleks riisi.

⁶ Tuld ja vett peeti parimateks vahenditeks tontide ja kurjade vaimude vastu, seetõttu kuulusid pulmade juurde altarituled ja süüdatud küünlad, samuti püha vee piserdamine ristimiseks. Pikka aega tavatseti määrata vale pulmapäev ja siis sündmus äkki edasi lükata, et tonte ja vaimu eksitada.

⁷ Pruutpaari narrimine ja kõik mesinädalaid veetvale paarile mängitavad vingerpussid pärinevad neist kaugetest aegadest, mil vaimude nähes peeti paremaks näida õnnetu ja ahistatuna, et mitte neis kadedust tekitada. Ka pruudi loori kandmine pärineb ajast, mil peeti vajalikuks pruuti varjata, et tondid teda ära ei tunneks, ning peita tema ilu vaimude eest, kes muidu kadedaks muutuksid. Pruudi jalad ei tohtinud enne tseremooniat maad puudutada. Ka kahekümnenal sajandil on kristlike kommete järgi ikka veel tavaks, et sõidukiastmest kiriku altarini katab maad vaip.

⁸ Üks iidsemaid pulmatseremooniaid oli lasta preestril pulmavoodit õnnistada, kindlustamaks liidu viljakust, seda tehti ammu enne ametlikke pulmarituaale. Pulmakommete sellel arenguastmel pidid pulmakülalised öösel rivis läbi magamistoa minema, et olla abielu teostumise seaduslikeks tunnistajateks.

⁹ Vaatamata kõigile abieluelsetele katsetele mõni abielu siiski ebaõnnestus. See sundis ürginimest otsima ebaõnnestumise vastu kaitset ja juhtis teda preestrite ja maagia juurde. Säärane areng kulmineerus otseselt nüüdisaegsetes kiriklikes laulatustes. Pikka aega oli levinud seisukoht, et abielu seisneb vaid lepingu sõlminud vaneimate — hiljem pruutpaari — kokkuleppes, viimased viissada aastat on aga kirik ja riik võtnud abielu oma jurisdiktsiooni alla ja pidanud enda õiguseks abielu ametlikuks kuulutada.

5. MITMIKABIELUD

¹ Abielu varases ajaloos kuulusid vallalised naised hõimu meestele. Hiljem oli naisel korraga vaid üks mees. See *üks-mees-korraga* tava oli karja valimatust suguelust esimese sammuke edasi. Kuigi naisel võis olla suhe vaid ühe mehega, tohtis tema mees niisuguse ajutise suhte soovi korral katkestada. Ent need lõdvalt reguleeritud ühendused olid esimene etapp üleminekul karjaelult paarikaupa elamisele. Abielu sellel etapil kuulusid lapsed tavaliselt emale.

² Järgmine samm paariheitmise arengus oli *rühmaabielu*. See abielu kogukondlik etapp oli areneva perekonnaelu vaheetapp, sest abielusuhted polnud veel nii tugevad, et paarisuhted oleksid püsivaks muutunud. Sellesse rühma kuulusid ka vendade ja õdede vahelised abielud: ühe pere viis venda abiellus teise pere viie õega. Kogukondliku abielu lõdvemad vormid arenesid kõikjal maailmas järkjärgult erinevat tüüpi rühmaabieludeks. Need rühmaabielud allusid suures osas tootemikommetele. Aegamööda, kuid kindlalt kujunes välja perekonnaelu, sest suguelu- ja abieluseadused, mis kindlustasid laste väiksema suremuse, soodustasid hõimu enda püsijäämist.

³ Arenenumates hõimudes asendusid rühmaabielud järkjärgult uute, tekkivate polügaamiliste tavade — mitmenaise- ja mitmemehapidamisega. Kuid mitmemehapidamine ei olnud kunagi üldlevinud, vaid piirdus tavaliselt kuningannade ja rikkaste naistega; edaspidi olid sellised suhted tavaliselt perekonnasisesed, mitmel vennal oli ühine naine. Kastide ja majanduslike piirangute tõttu pidi mitu meest leppima sageli ühe naisega. Ka sel juhul võis naine abielluda vaid ühe mehega, teisi taluti vaid ühiste järglaste „onudena”.

⁴ Juudi komme, mis nõudis, et mees elaks koos oma surnud venna lesegaga ja „oma venna seemet üles kasvataks”, oli vanal ajal levinud enam kui pooles maailmas. See tava pärines ajast, mil abielu oli rohkem perekonnaasi kui üksikisikute ühendus.

⁵ Mitmenaisepidamise institutsioon tunnistas erinevatel aegadel nelja liiki naisi:

- ⁶ 1. ametlikud ehk seaduslikud naised;
- ⁷ 2. armastusest ja kokkuleppe alusel võetud naised;
- ⁸ 3. kõrvalnaised, lepingulised naised;
- ⁹ 4. orjanaised.

¹⁰ ¶ Tõeline mitmenaisepidamine, mille puhul kõigil naistel oli võrdne positsioon ja kõik lapsed olid võrdsed, on olnud väga haruldane. Ka mitmikabielude puhul on olnud põhine, ametlik kaaslane, kodus tavaliselt tähtsaim. Rituaalne pulmatseremoonia viidi läbi vaid temaga ja pärimisõigus oli ainult selle ostetud või kaasavaraga naise lastel, kui polnud muud kokkulepet.

¹¹ Ametlik naine ei tarvitsenud olla armastusest võetud, varastel aegadel ta tavaliselt seda polnudki. Armastatud naine ehk armsam ilmus alles siis, kui rassid olid üsna kaugel arenenud, nimelt pärast arenevate hõimude segunemist nodiitide ja adamiitidega.

¹² Tabunaisest, seadusliku positsiooniga naisest, tekkis kõrvalnaiste pidamise komme. Selle järgi tohtis mehel olla ainult üks naine, kuid ta võis olla seksuaalsuhetes ükskõik kui paljude kõrvalnaistega. Kõrvalnaiste etapp oli vaheetapp teel monogaamiale, esimene samm edasi otsesest mitmenaisepidamisest. Juutide, roomlaste ja hiinlaste kõrvalnaised olid väga sageli ametliku naise teenijad. Näiteks juudid pidasid hilisemal ajal seaduslikku naist kõigi tema abikaasa laste emaks.

¹³ Mitmenaisepidamisele aitasid suuresti kaasa vanaaja tabud, mis keelasid suguelu raseda või imetava naisega. Ürgaja naised vananesid väga kiiresti, sest sagedastele rasedustele lisandus raske töö. (Need ülekoormatud naised suutsid ellu jääda vaid seetõttu, et ajal, mil nad parajasti rasedad polnud, pidid nad iga kuu ühe nädala isolatsioonis veetma.) Naine väsis sageli laste sünnitamisest ja palus oma meest võtta teine ning noorem naine, kes aitaks nii lapsi sünnitada kui ka koduseid töid teha. Vanemad naised teritasid seetõttu uusi naisi rõõmuga, midagi sugudevahelise armukadeduse taolist ei tundud.

¹⁴ Naiste arvu peres piiras ainult mehe suutlikkus neid ülal pidada. Rikkad ja võimekad mehed soovisid endale palju lapsi ja et laste suremus oli väga kõrge, vajasis nad suure perekonna loomiseks tervet hulka naisi. Paljud haareminaised olid üksnes tööriigajad, orjanaised.

¹⁵ Inimese tavad arenevad väga aeglaselt. Haaremi eesmärgiks oli moodustada trooni toetuseks tugev ja arvukas veresugulaste hulk. Üks hõimujuht saatis oma haaremi äkki laiali, sest oli veendunud, et ta peaks piirduma vaid ühe naisega. Rahulolematud naised läksid oma kodudesse ja nende solvatud sugulased tormasid juhile kallale ja löid ta maha.

6. TÕELINE MONOGAAMIA — PAARISABIELU

¹ Monogaamia on monopol; see on hea neile, kes selle soovitud seisundini jõuavad, kuid kaldub tekitama bioloogilisi raskusi neile, kellel ei ole seda õnne olnud. Ent kui jätta arvestamata monogaamia mõju indiviidile, on see laste jaoks kindlasti parim variant.

² Varaseim monogaamia tekkis asjaolude, vaesuse sunnil. Monogaamia on kultuuriline ja ühiskondlik, kunstlik ja ebaloomulik nähtus — ebaloomulik arenevale inimesele. Puhtamate nodiitide ja adamiitide jaoks oli see täiesti loomulik suhe, samuti on see omanud suurt kultuurilist väärtust kõigi arenenud rasside hulgas.

³ Kaldea hõimud tunnistasid naise õigust võtta oma mehelt abielueelne töötus, et ta ei luba endale teist naist ega kõrvalnaist; nii kreeklased kui ka roomlased eelistasid monogaamset abielu. Esivanemate kummardamine on alati monogaamiat soodustanud nagu ka kristlaste viga pidada abielu sakramendiks. Isegi elatusaseme tõus on rääkinud järjekindlalt mitmenaisepidamise vastu. Miikaeli Urantiale saabumise ajaks oli peaaegu kogu tsiviliseeritud maailm teoreetiliselt monogaamiani jõudnud. Ent passiivne monogaamia ei tähendanud, et inimkond oli tõelist paarisabielu elama harjunud.

⁴ ¶ Taotledes küll sihina monogaamset, ideaalset paarisabieli, mis on ikkagi omamoodi monopoolne sugupooltevaheline ühendus, ei tohi ühiskond jätta arvestamata nende õnnetute meeste ja naiste mittekadestatavat olukorda, kes ei leia endale selles uues ja täiuslikumas ühiskonnas kohta, kuigi on andnud oma parima, et sellega koostööd teha ja selle nõudeid täita. Suutmatus leida ühiskondlikus konkurentsipaarilist võib tuleneda kehtivate kommete seatud ületamatutest raskustest või arvukatest piirangutest. Tõesti, monogaamia on ideaalne nende jaoks, kes on selleni jõudnud, kuid tekitab paratamatult suuri raskusi neile, kes jäävad külma kätte, üksildast elu elama.

⁵ Vähesed õnnetud on alati pidanud kannatama, et enamik saaks areneva tsivilisatsiooni arenevate kommete alusel edasi liikuda, ent eelisolukorras enamus peaks olema alati heatahtlik ja osavõtlik nende vähemõnnelike suhtes, kes maksavad kõrget hinda selle eest, et neil pole õnnestunud pääseda nende ideaalsete seksuaalpartnerite ridadesse, kes võivad areneva ühiskonna kõrgeimate normide loal rahuldada kõiki bioloogilisi tunde.

⁶ ¶ Monogaamia oli, on ja jääb inimese seksuaalse arengu idealistlikuks sihiks. See tõelise paarisabieli ideaal hõlmab enesesalgamist ja seetõttu ebaõnnestubki nii sageli, sest ühel või mõlemal abielupoolel puudub suurim kõigist inimlikest voorustest — karm enesekontroll.

⁷ Monogaamia on mõõdupuu, millega mõõdetakse sotsiaalse tsivilisatsiooni edenemist, eristades seda puhtbioloogilisest evolutsioonist. Monogaamia ei tarvitse olla bioloogiline ega loomulik, kuid on vältimatu sotsiaalse tsivilisatsiooni otseseks säilitamiseks ja arenguks. See annab tunnetele delikaatsust, viimistleb kõlblust ja kindlustab vaimse kasvu, mis on polügaamia puhul täiesti võimatu. Naisest ei saa kunagi ideaalset ema, kui ta on pidevalt sunnitud oma mehe armastuse võitmiseks konkureerima.

⁸ Paarisabieli soodustab ja edendab seda lähedast mõistmist ja tõhusat koostööd, mis on parim vahend vanemate õnneks, lapse heaoluks ja ühiskonna tegusamaks toimimiseks. Toore sunniga alanud abieli areneb järk-järgult suurepäraseks oma kultuuritaseme tõstmist, enesekontrolli ja eneseväljenduse täiustamist ning soojätkamist soodustavaks institutsiooniks.

7. ABIELU LAHUTAMINE

¹ Abielukommete varases arengus oli abieli vaba liit, mida sai soovi korral lõpetada, kusjuures lapsed läksid alati emaga kaasa; ema ja lapse vaheline side on instinktiivne ja see on toiminud kommete kõigil arenguastmetel.

² Ürgrahvaste seas osutusid vaid umbes pooled abielud rahuldavaks. Kõige sagedasem lahkumineku põhjus oli viljatus, milles süüdistati alati naist — usuti, et lastetud naised muutuvad vaimumaaailmas maoks. Ürgseimate kommehi kohaselt lahutati abieli ainult mehe soovil ja need normid on püsinud mõne rahva seas kahekümnenda sajandini.

³ Kommehi arenedes kujunes mõnes hõimus kaks abieluvormi: tavaline abielu, mida tohtis lahutada, ja preestri sõlmitud abielu, mida lahutada ei lubatud. Naise ostmine ja kaasavara kasutuselevõtt vähendasid lahkuminekuid suuresti, sest abieli purunemisega kaasnes nüüdsest varaline kahju. See iidne omanditegur aitab tööpoolest ka paljusid praegusi liite stabiliseerida.

⁴ Ühiskondliku positsiooni ja omandiõiguste sotsiaalne surve on alati aidanud abielutabusid ja -kombeid alal hoida. Abielu on ajastute vältel pidevalt edasi arenenud ja tal on nüüdisaegses maailmas kõrge koht, vaatamata sellele, et seda ründab ähvardavalt rahulolematus, mis valitseb nende rahvaste seas, kes omistavad suurt tähtsust isiklikule valikule — uuele vabadusele. Neid kohanemishooge ilmneb edumeelsemate rasside seas ühiskonna järsult kiirenunud evolutsiooni tulemusena, kuid vähem arenenud rahvastel abieli õitseng jätkub ja isegi täiustub aegamööda vanemate kommehi toel.

⁵ Vanema ja ammu juurdunud omandimotiivi uudne ja äkiline asendumine abielus ideaalsema, kuid äärmiselt individualistliku armastusemotiiviga on abieluinstitutsiooni paratamatult ajutiselt destabiliseerinud. Inimese abiellumismotiivid on olnud tegelikult abielumoraalist alati tunduvalt kõrgemad ja üheksateistkümnendal ning kahekümnendal sajandil on õhtumaa abieluideaal enesekesksest ja vaid osaliselt kontrolli all hoitud sugutungist äkki tunduvalt ette jõudnud. Igas ühiskonnas näitab vallaliste suur arv kommehi ajutist kokkuvarisemist või ülemineku-perioodi.

⁶ Abieli tõeliseks proovikiviks on olnud kõigil ajastutel see pidev lähedus, mis on igasuguses perekonnaelus mõõdapäaseks. Kaks ärahellitud ja rikutud noort, keda on kasvatatud igale soovile järele andma ning oma eneseuhkust ja egot täielikult rahuldama, võivad vaevalt loota, et nende abieli ja koduloomine eriti õnnestub — tähendab see ju eluaegset ennastsalgavat partnerlust, kompromisse, andumust ja isetut pühendumist lastekasvatamisele.

⁷ Nüüdisaegsete õhtumaa rahvaste lahutusi põhjustab üha enam abieluelset armusuhet mõjutav avar kujutusvõime ja idealistlik romantilisus, mida komplitseerib veelgi naise suurem isiklik vabadus ja majanduslik sõltumatus. Iga lahutus, mis tuleneb enesekontrolli puudumisest või oskamatuses oma isiksust normaalselt kohandada, viib vaid otse tagasi nende algeliste ühiskonnaetappideni, millest inimene on alles hiljuti suure isikliku ängistuse ning rassi kannatuste hinnaga kõrgemale tõusnud.

⁸ Ent senikaua kui ühiskond ei anna lastele ja noortele õiget haridust, senikaua kui ühiskonnakord ei näe ette küllaldast abieluelset koolitust ja kuni abiellu astumisel jääb otsustajaks noorte rumal ja ebaküps idealism, jäävad lahutused veel valdavaks. Kui ühiskonnarühm ei suuda kindlustada noorte ettevalmistamist abieluks, peab lahutus toimima ühiskonna kaitseventiilina, mis hoiab arenevate kommehi kiire kasvu ajajärgudel ära veelgi halvemad olukorrad.

⁹ ¶ Näib, et vanaaja inimesed võtsid abielu peaaegu niisama tõsiselt kui mõned praegused rahvad. Ja ei paista, et paljud kiirustades sõlmitud ning ebaõnnestunud tänapäeva abielud oleksid suurt paremaid iidsetest tavadest, mis andsid noortele meestele ja naistele õiguse paari heita. Nüüdisühiskonna tohutu ebajärjekindlus seisneb selles, et armastust ülistatakse ja abielu idealiseeritakse, kuid mõlema põhjalikku uurimist ei kiideta heaks.

8. ABIELU IDEALISEERIMINE

¹ Koduga kulmineeruv abielu on tõepoolest inimese ülevaim institutsioon, kuid see on sisuliselt inimomane — seda ei oleks kunagi tohtinud sakramendiks nimetada. Seetiidi preestrid tegid abiellumisest usurituaali, ent pärast Eedenit püsis paariheitmine tuhandeid aastaid puhtühiskondliku tsiviilinstitutsioonina.

² Inimühenduste võrdlemine jumalike ühendustega on väga ebaõnnestunud. Mehe ja naise liit abieluks ning kodu loomiseks on arenevate maailmade surelike aine line funktsioon. Mehe ja naise siirad inimlikud pingutused edendamiseks võivad, tõsi küll, vaimset progressi üsna palju edasi viia, kuid see ei tähenda, nagu oleks abielu tingimata püha. Vaimse edendamise toob inimese siiras edasipüüd muudel tegevusaladel.

³ Abielu ei saa päriselt võrrelda ka Kohandaja ja inimese vahelise suhtega ega Kristus Miikaeli ja tema inimestest vendade vendlusega. Need suhted on vaevalt küll millegi poolest võrreldavad naise ja mehe ühendusega. On väga kahetsusväärne, et inimeste väär ettekujutus neist suhetest on tekitanud abielu staatuse osas nii palju segadust.

⁴ Samuti on kahetsusväärne teatud surelike rühmade seisukoht, et abielu sõlmitakse jumaliku teoga. Need uskumused viivad otseselt sellele, et abielusuhet peetakse lahutamatuks, olenemata olukorrast või poolte soovist. Kuid juba abielu lahutamise fakt iseenesest näitab, et Jumalus ei osale selle liidu ühendamises. Kui Jumal on kord kaks asja või isikut ühendanud, jäävad nad kokku seniks, kuni Jumal käsib nad lahutada. Ent abielu on iniminstitutsioon ja kes peaks otsustama ja ütleva, missuguse abielu võiksid universumi kõrged juhendajad heaks kiita ja missugune liit on oma loomult ning päritolult siiski puhtinimlik.

⁵ Ometi on kõrgetel sfääridel abieluideaal olemas. Iga kohaliku süsteemi keskusmaailmas esindavad Jumala Ainelised Pojad ja Tütred oma abielusidemetega järglaste siigitamise ja kasvatamise eesmärgil loodud mehe ja naise liidu kõrgeimat ideaali. Ideaalne surelik abielu on siiski *inimlikult* püha.

⁶ ¶ Abielu oli ja on praegugi inimese ülim unistus ajalikust ideaalist. Kuigi see kaunis unistus nii harva täielikult täitub, püsib ta kauni unistusena, mis meelitab edenevat inimkonda alati veelgi suuremat inimlikku õnne püüdma. Ent noortele meestele ja naistele tuleks õpetada midagi ka abielu tegelikkusest, enne kui nad satuvad vastamisi perekonnaelu rangete nõudmistega; noorusideaale tuleks kaunistada illusioonide mõningase abieluelse hajutamisega.

⁷ Abielu idealiseerimist noorte poolt ei tohiks aga maha suruda, nendes unistuses sisaldub nägemus perekonnaelu tulevases sihist. See suhtumine on ühtaegu nii stimuleeriv kui ka kasulik, kui ei tekita ükskõiksust abielu ja hilisema perekonnaelu praktiliste ja igapäevaste nõuete täitmise vastu.

⁸ Abieluideaalid on viimasel ajal palju edasi liikunud, mõne rahva seas on naisel oma elukaaslasega peaaegu võrdsed õigused. Perekond on saamas — vähemalt põhimõtteliselt — ustavaks partnerlussuhteks järglaste kasvatamise eesmärgil, millega kaasneb seksuaalne truudus. Ent ka see abielu uuem variant ei tarvitse jõuda nii kaugele äärmusesse, et annab abikaasadele vastastikuse monopoolse õiguse teineteise kogu isiksusele ja isikupärale. Abielu ei ole vaid individualistlik ideaal, see on mehe ja naise arenev sotsiaalne partnerlus, mis eksisteerib ja toimib praeguste kommete järgi, piiratud tabudest ja alludes ühiskonna seadustele ja -korrale.

⁹ Kahekümnenda sajandi abielud on varasemate ajajärgudega võrreldes kõrgemal tasemel, vaatamata sellele, et kodu institutsioon on praegu tõsiselt proovile pandud probleemide tõttu, mida on ühiskonnakorraldusele tekitanud nii ootamatult ja tormakalt naisele antud vabadused — õigused, mis talle varasemate põlvkondade kommete pikaldase arengu käigus nii kaua keelatud olid.

¹⁰ [Esitanud Urantiale määratud seeravite juht.]

ABIELU JA PEREKONNAELU

AINELINE vajadus löi abielu aluse, suguiha ilustas seda, religioon kiitis selle heaks ja ülendas seda, riik nõudis ja reguleeris seda ning alles viimasel ajal on arenev armastus hakanud põhjendama ja õilistama abielu kui tsivilisatsiooni kõige kasulikuma ja ülevama institutsiooni — kodu — esiisa ja loojat. Just koduloomine peaks olema kõigi haridusalaste pingutuste kese ja sisu.

² Paarimine on enesejätkamisakt, mida seostatakse erineval määral enese soovide rahuldamisega; abielu ehk koduloomine on suures osas enesesäilitamise küsimus ja eeldab ühiskonna evolutsiooni. Ühiskond ise on perekonnaüksuste kogum. Üksikisikud tegutsevad planeedil väga ajutiselt, vaid perekonnad on ühiskonna arengus püsivad. Perekond on kanal, mille kaudu kultuuri ja teadmiste jõgi voolab ühest põlvkonnast teise.

³ Kodu on sisuliselt sotsiaalne institutsioon. Abielu arenes välja koostööst enesesäilitamisel ja partnerlusest enesejätkamisel, enese rahuldamise element oli suures osas juhuslik. Vaatamata sellele hõlmab kodu kõiki kolme inimeksistentsi põhifunktsiooni, elu edasiandmine teeb sellest aga põhilise iniminstitutsiooni ja seksuaalsuhted eristavad seda kõigist teistest ühiskondlikest tegevustest.

1. ALGELISED PAARISUHTED

¹ Abielu ei rajatud seksuaalsuhtele, need käisid sellega lihtsalt kaasas. Ürginimene, kes rahuldab oma suguiha vabalt, koormamata end naise, laste ja koduga seotud kohustustega, abielu ei vajanud.

² Naisel on oma järglastega füüsiline ja emotsionaalne side, mistõttu ta sõltub koostööst mehega ja see viibki ta abielu kaitsvasse rüppe. Meest ei ole aga ükski bioloogiline tung otseselt abielluma sundinud — ammugi siis abielu hoidnud. Abielu ei teinud mehele meeldivaks mitte armastus, vaid toidunälg, mis esimesena ürginimest-meest naise juurde meelitas, ja algeline peavari, kus naine oma lastega elas.

³ ¶ Samuti ei tekkinud abielu sugudevahelistest suhetest tulenevate kohustuste teadlikust mõistmisest. Ürginimene ei saanud aru, et sugukire rahuldamisel ja hilisemal lapse sünnil on mingi omavaheline seos. Kunagi oli üldlevinud arvamus, et neitsi võib rasestuda. Ürginimestel tekkis varakult mõte, et beebisid luuakse vaimudemaal; raseduse põhjustajaks peeti naisesse sisenenud vaimu, arenevat hinge. Neitsi või vallalise naise raseduse põhjuseks peeti ka toitu või kurja silma, hilisemad uskumused seostasid aga elu algust hingeõhu ja päikesevalgusega.

⁴ Paljud varased rahvad seostasid vaime merega, mistõttu piirati igati neitsite suplemist; noored naised kartsid tõusu ajal meres suplemist palju rohkem kui seksuaalsuhteid. Vigaste või enneaegsete laste sigitajaks peeti loomi,

kes olid tunginud naise kehasse hooletu suplemise või pahatahtlike vaimude tegevuse tulemusena. Muidugi kägistasid ürginimesed niisugused järglased kohe pärast nende sündi.

⁵ Esimene samm teadmiste poole tuli koos uskumusega, et seksuaalsuhted avavad hinge tee naisesse tungimiseks. Pärast seda avastas inimene, et isa ja ema annavad järglaste sigitamiseks võrdselt pärilikkustegureid. Ent ka kahekümnendal sajandil püüavad paljud vanemad oma lapsi inimelu tekkimise küsimuses rohkem või vähem teadmatuses hoida.

⁶ ¶ Algelse perekonna tekke kindlustas asjaolu, et soojätkamisfunktsioon hõlmab ema ja lapse vahelist suhet. Emaarmastus on instinktiivne ega ole saanud alguse kommetest, nagu sai abielu. Kõigile imetajatele on emaarmastus sündides kaasa antud, see on kohaliku universumi meelevaimude annetus, mis on oma tugevusel ja andumuselt alati otseses sõltuvuses antud liigi abitu lapsepõlve kestusega.

⁷ Ema ja lapse suhe on loomulik, tugev ja vaistlik ning sundis seetõttu ürgaja naisi alistuma paljudele tavatutele tingimustele ja taluma kujuteldamatuid raskusi. See kõikevõitev emaarmastus on koormav emotsioon, mis on asetanud naise alati kõigis eluvõitlustes tunduvalt ebasoodsamasse olukorda kui mehe. Ent inimliigi emainstinkt ei ole siiski kõikevõimas: seda võivad kallutada kõrvale ambitsioonikus, isekus ja usulised veendumused.

⁸ Kuigi ema-lapse suhe ei tähenda abielu ega kodu, tekkisid mõlemad just sellest tuumikust. Paarimineku arengus astuti suur samm edasi, kui ajutine partnerlus jätkus piisavalt kaua, et kasvatada üles sündinud järglased, sest see tähendas juba koduloomist.

⁹ Vaatamata varajaste paaride omavahelistele vastuoludele ja suhete lõtvusele, suurendas mehe ja naise partnerlussuhe tunduvalt nende ellujäämisvõimalusi. Mees ja naine, kes teevad koostööd, isegi omamata peret ja järglasi, ületavad enamikus asjades tunduvalt kaht meest või kaht naist. Sugupoolte paariastumine soodustas ellujäämist ja pani aluse inimühiskonnale. Elu tegi mugavamaks ja õnnelikumaks ka sugupooltevaheline tööjaotus.

2. VARANE EMAKESKNE PEREKOND

¹ Naise regulaarsed verejooksud ja verekaotus lapse sünnitamisel tekitasid juba varakult arvamuse, et laps sünnib verest (milles asuvat ka inimese hing) ning sellest tekkis ka veresideme mõiste inimsuhetest rääkides. Varastel aegadel arvestati põlvnemist alati naisliinis, mis oli pärilikkuse ainus kindel osa.

² Algeline perekond, mis arenes välja ema ja lapse vahelisest instinktiivsest bioloogilisest veresidemest, oli paratamatult emaperekond ja see peremudel püsis paljudes

hõimudes veel kaua. Emaperekond oli ainus võimalik üleminek karja rühmaabieliu etapilt hilisemale ja täiuslikumale kodusele elule polügaamiliste ning monogaamsete isakesksete perekondadena. Emaperekond oli loomulik ja bioloogiline, isaperekond on ühiskondlik, majanduslik ja poliitiline. Emaperekonna püsimine Põhja-Ameerika punaste inimeste seas on üks peamisi põhjusi, miks muidu edumeelsed irokeesid kunagi tõeliseks riigiks ei kujunenud.

³ Emaperekonna kommete kohaselt oli naise emal kodus kõrgeim võim; ka naise vennad ja nende pojad juhtisid perekonda aktiivsemalt kui mees. Isale anti sageli tema laste järgi uus nimi.

⁴ Varaseimad rassid hindasid isa vähem, nagu oleks laps ainult emast sündinud. Nad uskusid, et lapsed on isaga sarnased kooselu tõttu või et nad „märgiti” ära sellepärast, et ema soovis nende sarnasust isaga. Hiljem, üleminekuga emaperekonnalt isaperekonnale, võttis isa kogu au lapse eest endale ja paljud rasedate naiste suhtes kehtinud tabud laienesid hiljem ka nende meestele. Tulevane isa lakkas sünnitusaja lähenedes töötamast ja jäi sünnituse ajal koos naisega voodisse, puhates seal kolm kuni kaheksa päeva. Naine tõusis võib-olla juba teisel päeval üles ja asus raskest tööd tegema, aga mees jäi voodisse, et õnnitlusi vastu võtta; see kõik kuulus nende varaste komme juurde, mis pidid kehtestama isa õiguse lapsele.

⁵ Algul pidi mees tava kohaselt minema oma naise rahva juurde elama, aga hilisemal ajal tohtis mees pärast pruudihinna tasumist või selle väljateenimist naise ja lapsed oma rahva hulka viia. Üleminekuga emaperekonnalt isaperekonnale on seletatavad ka mõnda liiki nõbudevaheliste abielude muidu arusaamatu keelamine, kuigi teisi samaväärseid sugulastevahelisi abielusid lubati.

⁶ Kui jahipidamine asendus karjakasvatusega, muutus toiduvarude hankimine põhiliselt mehe ülesandeks ja emakeskne perekond hääbus kiiresti. See ei saanud püsima jääda lihtsalt sellepärast, et ei suutnud konkureerida uuema, isakeskse perekonnaga. Ema meessoost sugulaste võim ei suutnud võistelda mehele-isale koondunud võimuga. Naine ei suutnud täita üheaegselt kõiki ülesandeid — sünnitada, pidevalt koduseid toimetusi juhtida ja kodus oma volitusi suurendada. Peagi tekkinud naiserõvi ja hiljem naise ostmise komme kiirendasid emakeskse perekonna kadumist.

⁷ Tohutut muutust tähistav üleminek emakeskselt perekonnalt isakesksele on üks radikaalsemaid ja täielikumaid pöördeid inimsoo ajaloos. See muudatus avaldus kohe ühiskonnaelu aktiveerumises ja kiirendas perekonna arengut.

3. ISAKESKNE PEREKOND

¹ Emainstinkt võis küll naist abielluma ajendada, kuid abielu jätkama sundisid teda eeskätt mehe suurem jõud ning ka kommete mõju. Karjakasvatajate eluviis lõi uue kommete süsteemi, patriarhaalset tüüpi perekonnaelu;

karjakasvatajate ning varajaste põllumeeste kommete järgi oli perekonnaühtsuse aluseks isa vaieldamatu ja meelevaldne võim. Kogu ühiskond, nii riigi kui ka perekonna tasemel, tegi läbi patriarhaalse korra autokraatliku võimu etapi.

² Vana Testamendi ajajärgul naissoole osutatud vähe- ne viisakus peegeldab tõetruult karjakasvatajate kombeid. Kõik heebrea patriarhid olid karjakasvatajad, nagu näitab ka ütlus: „Issand on mu karjane.”

³ Ent mees polnud selles, et ta naist alavääristas, möödunud aegadel rohkem süüdi kui naine ise. Naine jäi ürgajal sotsiaalse tunnustusega sellepärast, et ei tegutsenud hädaolukorras; ta ei paistnud silma ega olnud kriisiolukorra kangelane. Emadus oli olemusvõitluses selgelt puudus, emaarmastus takistas naisi hõimu kaitsmast.

⁴ Ürgaja naised sattusid tahtmatult meestest sõltuvusse, sest imetlesid ja kiitsid nende võitlusvalmidust ning mehisust. Selline sõjamehe ülistamine tõstis mehe egot ja surus naise tegelikult samavõrra alla, suurendades tema sõltuvust; ka praegu mõjutavad sõjaväevormis mehed tugevasti naiste emotsioone.

⁵ Arenenumate rahvaste seas ei ole naised nii suured ega tugevad kui mehed. Naine on nõrgem ja seetõttu taktitundelisem; ta õppis juba varakult oma soo võlusi ära kasutama. Naine muutus mehest tähelepanelikumaks ja alalhoidlikumaks, kuigi veidi pealiskaudsemaks. Lahinguväljal ja jahil oli mees naisest üle, ent kodus on naine tavaliselt ka kõige tahumatumaid mehi oma osavale juhtimisele allutanud.

⁶ ¶ Karjakasvatajale oli kari elatusallikaks, kuid naine pidi neil karjakasvatuseaegadel siiski köögiviljatoitu hankima. Ürgaja mees hoidis põllutööst eemale, sest see oli liiga rahulik, liiga üksluine. Vana ebausü järgi arvati ka, et naised kasvatavad üles paremaid taimi, sest on emad. Paljudes tänapäeva mahajäänud hõimudes valmistavad mehed lihatoite, naised köögiviljatoite, ja kui Austraalia vähearenenud hõimud on rändamas, ei ründa naised kunagi jahiloomi, mees aga ei alandu juurikaid välja kaevama.

⁷ Naine on alati pidanud töötama, vähemalt praeguse ajani on naine olnud alati tõeline tootja. Mees on valinud endale tavaliselt kergema tee ja see ebavõrdsus on püsinnud kogu inimsoo ajaloo jooksul. Naine on alati olnud koor- makandja, ta kandis perekonna vara ja hoolitses laste eest, jättes mehe käed vabaks võitlemiseks või küttimiseks.

⁸ Naise esimene vabanemine toimus siis, kui mees soostus maad harima, tegema seda, mida seni oli naiste tööks peetud. See oli suur edusamm, kui meesvange enam ei tapetud, vaid hakati orjastama põlluharijateks. See vabastas naise, kes sai nüüd rohkem aega pühendada majapidamisele ja laste kasvatamisele.

⁹ Laste toitmine loomapiimaga viis laste varasemale rinnast võõrutamisele, mille tulemusena hakkasid emad rohkem lapsi sünnitama, sest vabanesisid mõnikord esinenud ajutisest viljatusest; lehma- ja kitsepiima kasutamine

vähendas tunduvalt ka väikelaste suremust. Enne ühiskonna karjakasvatustappi astumist imetasid emad oma lapsi mõnikord neljanda või viienda eluaastani.

¹⁰ Sõdade vähenemine ürgajal kahandas tunduvalt sugupoolte vahelise tööjaotuse ebavõrdsust. Ent naised pidid ikkagi tegema tõsist tööd, kui mehed valvet pidasid. Ühtki laagrit ega küla ei saanud päeval ega öösel valveta jätta, ent seegi töö muutus hõlpsamaks, kui kodustati koer. Põllumajanduse teke tõstis üldiselt naise prestiiži ja ühiskondlikku positsiooni — vähemalt ajani, mil mees ise põlluharijaks hakkas. Ja niipea kui mees asus maad harima, täiustasid põlluharimisviisid otsekohe vaid mõne põlvkonna vältel tunduvalt. Mees oli küttides ja sõda pidades õppinud töökorralduse väärtust ja tõi oma oskused üle ka tootmisse, hiljem aga, võttes üle suure osa naise tööst, täiustas tunduvalt naise kaootilisi töömeetodeid.

4. NAISE SEISUND VARASES ÜHISKONNAS

¹ Üldiselt on naise seisund igal ajajärgul üsna tõene abielu kui ühiskondliku institutsiooni evolutsioonilise edinemise kriteerium, abielu enda areng näitab aga küllaltki täpselt inimsivilisatsiooni edasijõudmist.

² ¶ Naise seisund ühiskonnas on olnud alati paradoksaalne; ta on alati kavalalt mehi juhtinud, ta on alati mehe tugevamat suguiha enda huvides ja enese edasiasitamiseks ära kasutanud. Oma soo võlusid peenelt ära kasutades on ta suutnud sageli mehe üle võimu saavutada, isegi kui mees on teda armetus orjuses hoidnud.

³ Naine polnud ürgajal mehe sõber, armsam, armuke ega kaasa, vaid pigem vara, teenija või ori ja hiljem äripartner, mänguasi ning laste sünnitaja. Vaatamata sellele on korraliku rahuldava seksuaalsuhte juurde kuulunud ikka ka naisepoolne valiku- ja koostööelement ning see on andnud arukale naisele oma otsese isikliku positsiooni mõjutamiseks alati üsna suure jõu, olenemata naissoo positsioonist ühiskonnas. Ent asjaolu, et naised olid pidevalt sunnitud oma orjuse leevendamiseks kavalust kasutama, põhjustas paratamatult mehe usaldamatust ja kahtlustusi.

⁴ ¶ Sugupooltel on olnud teineteisest arusaamisega alati suuri raskusi. Mehel oli raske naisest aru saada ja tema suhtumine naisesse oli veider segu võhiklikust usaldamatusest ja kartlikust lummusest, kui mitte kahtlustusest ja põlgusest. Paljude hõimude ja rahvaste legendides peetakse hädade põhjustajaks Eevat, Pandorat või mõnda teist naissoo esindajat. Neid lugusid on alati moonutatud, et lasta paista, nagu oleks naine mehele halba toonud, ning kõik see näitab kunagist üleüldist usaldamatust naise suhtes. Preestrite poissmehele põhjendati peamiselt naise nurjatusega. Naissoo reputatsiooni vanal ajal ei parandanud ka asjaolu, et enamik oletatavaid nõidu olid naised.

⁵ Mehed on pidanud naisi pikka aega iseäralikeks, isegi ebanormaalseteks. Nad on koguni arvanud, et naistel ei ole hinge; seetõttu ei antud neile ka nimesid. Varastel aegadel kardeti esimest seksuaalsuhet naisega väga, mistõttu sai tavaks, et esimene seksuaalsuhe neitsiga jäi preestri ülesandeks. Isegi naise varju peeti ohtlikuks.

⁶ Sünnitamise osas kehtis kunagi üldine arvamus, et see teeb naise ohtlikuks ja ebapuhtaks. Paljude hõimude kombed nägid ette, et ema peab pärast lapse sündi läbi tegema põhjaliku puhastustseremoonia. Last ootav naine oli tõrjutud seisundis, ta jäeti üksi, välja arvatud neis rühmades, kus mees temaga koos voodisse heitis. Vanal ajal isegi välditi lapse sündimist majas. Lõpuks lubati vanadel naistel sünnitamise ajal ema juures olla ja sellest tavast tekkis ka ämmaemanda elukutse. Sünnitamise ajal räägiti ja tehti palju mitmesuguseid rumalusi, et sünnitamist hõlbustada. Vastsündinu tavatseti püha veega üle piserdada, et vältida tontide sekkumist.

⁷ Segunemata hõimudes oli sünnitus suhteliselt kerge ja kestis vaid kaks-kolm tundi, kuid segarasside puhul on see harva nii. Kui naine sünnituse ajal suri, eriti kaksikuid sünnitades, arvati, et ta on vaimuga truudust murdnud. Hiljem pidasid arenenumad hõimud sünnitamisel suremist taeva tahteks; nende naiste kohta öeldi, et nad surid õilsat surma.

⁸ Naiste niinimetatud tagasihoidlikkus oma rõivastuse ja enese näitamise suhtes arenes välja surmahirmust, et keegi võib neid menstruatsiooni ajal märgata. Sel ajal teiste silma alla sattumist peeti tõsiseks patuks, tabu rikkumiseks. Vana aja kommete järgi pidi iga naine neiuena kuni sünnitamisvõime kadumiseni olema iga kuu terve nädala täielikus perekondlikus ja sotsiaalses karantiinis. Kõik, mida ta puudutas, millel istus või lamas, oli „rüvetatud”. Kaua aega oli tavaks peksta tütarlast julmalt pärast iga menstruatsiooni, et kurja vaimu tema kehast välja ajada. Ent kui naine oli sünnitamiseast väljas, koheldi teda tavaliselt lugupidavamalt ning talle anti rohkem õigusi ja privileege. Seda kõike arvestades polnud ime, et naisi peeti alamateks olevusteks. Isegi kreeklased pidasid menstrueerivat naist üheks kolmest suurest rüvedusest, ülejäänud kaks olid sea-liha ja küüslauk.

⁹ Need vanaaja ettekujutused olid küll rumalad, kuid ka mõnevõrra kasulikud, sest andsid tööga ülekoormatud naisele vähemalt noores eas iga kuu ühe nädala tervitavat puhkust ja aega tulustateks mõtisklusteks. Nii said nad mõistust teravdada, et muul ajal oma meessoost kaaslastega toime tulla. Naiste karantiin kaitses ka mehi sugueluliste liialduste eest, aidates kaudselt kaasa elanike hulga piiramisele ja enesekontrolli parandamisele.

¹⁰ ¶ Suur edasimineku toimus siis, kui mehelt võeti õigus soovi korral oma naist tappa. Samm edasi oli ka see, et naine võis hakata pulmakinke enda omandiks pidama. Hiljem sai ta seadusliku õiguse vara omada, käsutada ja isegi müüa, kuid tal polnud kaua aega õigust kiriku- ega riigiametit pidada. Naist on alati koheldud rohkem või vähem omandina, seda lausa kahekümnenenda sajandini pärast Kristust ja veel selgi sajandil. Ta ei ole veel kõikjal maailmas saavutanud võimalust elada eraldi, vabana mehe kontrolli alt. Ka arenenud rahvaste seas on mehe püüd naist kaitsta tuginev alati vaikivale ülemvõimule.

¹¹ Ent ürgaja naised ei haletsenud end, nagu kalduvad tegema nende hiljem vabanenud õed. Nad olid ikkagi üs-

na õnnelikud ja rahul, kuna ei söandanudki paremat või teistsugust eluviisi ette kujutada.

5. NAISE SEISUND KOMMETE ARENEDES

¹ Enesejätkamises on naine mehega võrdne, kuid enese-säilitamises kindlalt halvemas olukorras, ja seda pealesun-nitud emadusest tulenevat koormust saab kompenseeri-da vaid areneva tsivilisatsiooni valgustatud kommete ning mehe üha kasvava õiglustundega.

² Ühiskonna arenedes tekkisid naiste seas kõrgemad su-guelunormid, sest nad kannatasid suguelukommetest üle-astumise tagajärgede all rohkem. Mehe suguelunormid on hakanud aegamööda paranema, pelgalt selle õiglustunde tulemusena, mida tsivilisatsioon nõuab. Loodus ei tea õig-lusest midagi, vaid sunnib naist üksi sünnitusvalusid kan-natama.

³ Nüüdisaegne idee sugupoolte võrdsusest on kaunis ja laieneva tsivilisatsiooni vääriiline, kuid looduses seda ei esi-ne. Kui võim on õigus, on mees naise isand; kui valitsevad pigem õigus, rahu ja õiglus, pääseb naine järk-järgult orju-sest ja silmapaistmatuses. Naise sotsiaalne seisund on ol-nud kõigi rahvaste seas ja kõigil aegadel üldiselt pöördvõr-deline militarismiga.

⁴ Ent mees ei võtnud naiselt õigusi ega andnud neid tal-le järk-järgult ja vastumeelselt tagasi teadlikult ega taht-likult: kõik see oli alateadlik ja ettekavatsematu episood ühiskonna evolutsioonis. Kui naisele saabus tõepoolest aeg täiendavaid õigusi omada, siis ta need ka sai ja see kõik toimus olenemata mehe teadlikust suhtumisest. Komed muutuvad aegamööda, kuid kindlalt, arvestades neid muu-tusi ühiskonnas, mis tsivilisatsiooni arenedes pidevalt toi-muvad. Arenevad kombed hakkasid aegamööda nõudma naiste paremat kohtlemist; hõimud, kes suhtusid naistesse endistviisi julmalt, ei jäänud püsima.

⁵ ¶ Adamiidid ja nodiidid tunnustasid naisi üha enam ja need rühmad, keda mõjutasid rändavad andiidid, on saanud mõjutusi Eedeni õpetustest naise seisundi kohta ühiskonnas.

⁶ Varased hiinlased ja kreeklased kohtlesid naisi pare-mini kui enamik neid ümbritsenud rahvaid. Kuid heebrea-lased olid naiste suhtes äärmiselt umbusklikud. Õhtumaal on naise tõus kulgenud raskelt Pauluse doktriinide tõttu, mis kuulusid ristiusu juurde, kuigi ristiusk arendas kom-beid edasi, kehtestades mehele rangemad suguelulised ko-hustused. Muhameedluses on naise seisund peaaegu loo-tusetu naise iseäraliku alandamise tõttu ja mitme teise ida-maa religiooni õpetuste järgi on tema elu veelgi halvem.

⁷ ¶ Naist ei vabastanud tõeliselt mitte religioon, vaid teadus; just nüüdisaegne vabrik vabastas naise suures osas kodu piirangutest. Mehe füüsilised võimed ei olnud uues elatise teenimise mehhanismis enam hädavajalikud; tea-dus muutis elamistingimusi sedavõrd, et mehe jõud pol-nud naise jõust enam nii palju suurem.

⁸ Need muutused on aidanud vabastada naist kodu or-jusest ja muutnud tema seisundit sedavõrd, et tal on üld-joontes sama palju isikuvabadust ja soolist otsustusõigust

kui mehel. Kunagi seisnes naise väärtus tema võimes toitu hankida, kuid leidlikkus ja jõukus on võimaldanud tal luua uue maailma, milles tegutseda — oma meeldival ja võlu-val moel. Nii on tootmine võitnud oma alateadliku ja et-tekatavsematu võitluse naise sotsiaalse ning majandusliku vabastamise eest. Evolutsioonil on taas õnnestunud teha seda, mida ei suutnud saavutada isegi ilmutus.

⁹ ¶ Valgustatud rahvad on reageerinud naise kohta ühiskonnas määravatele õiglusetutele kommetele pendli-taolise äärmuslikkusega. Industrialiseerunud rahvaste seas on naine saanud peaaegu kõik õigused ja ta on vabastatud paljudest kohustustest, näiteks armeeteenistusest. Iga ker-gendus olelusvõitluses on tulnud kasuks naise vabanemi-sele ja naine on lõiganud otsest kasu igast sammust mo-nogaamia poole. Nõrgem saab ühiskonna arenedes igast kommete muutusest alati rohkem kasu.

¹⁰ Tänu paarisabielu ideaalidele on naine võitnud lõ-puks tunnustuse, väärikuse, sõltumatuse, võrdsuse ja hari-duse, ent pole teada, kas ta osutub kõigi nende uute ja en-neolematute saavutuste vääriliseks. Kas nüüdisaegne nai-ne reageerib sellele sotsiaalse vabanemise suursaavutusele jõudeoleku, loiduse, viljatuse ja truudusetusega? Tänapäe-val, kahekümnendal sajandil, teeb naine läbi kogu oma pi-ka eksistentsi otsustavaima katse!

¹¹ Naine on mehega võrdne partner soo jätkamisel, see-ga on ta rassi arenguloos täpselt niisama tähtis kui mees; seetõttu on areng kulgenud üha enam naise õiguste teos-tumise suunas. Ent naise õigused ei ole mingil juhul mehe õigused. Naine ei saa jõudsalt areneda mehe õiguste toel, nagu ka mees ei saa hästi edasi jõuda naise õiguste najal.

¹² Kummalgi sugupoolel on oma selgepiiriline eluala ja omaenda õigused selle ala piires. Kui naine püüab kõiki mehe õigusi kasutada, asendub meeste rüütellikkus ja erili-ne vastassoost lugupidamine, mis paljudele naistele praegu osaks saab ja mille nad on nii hiljuti saavutanud, varem või hiljem halastamatu ja emotsioonideta konkurentsiga.

¹³ Tsivilisatsioon ei kaota kunagi mehe ja naise sooli-se käitumise vahelist kuristikku. Komed muutuvad ajas-tust ajastusse, kuid instinktid mitte kunagi. Sünnipärane emaarmastus ei lase vabanenud naisel iialgi tootmises me-hele tõsist konkurentsi pakkuda. Kumbki sugupool jääb igavesti oma elualal valitsejaks ning need alad on määra-tud bioloogiliste ja mõistuslike erinevustega.

¹⁴ Kummalegi poolele jääb alati tema eriomane sfäär, kuigi need ikka ja jälle osaliselt kattuvad. Mees ja naine konkureerivad võrdsetel tingimustel vaid sotsiaalselt.

6. MEHE JA NAISE PARTNERLUS

¹ Paljunemistung toob mehed ja naised soo jätkamiseks paratamatult kokku, kuid ainuüksi sellest ei piisa, et kind-lustada nende kokkujäämine vastastikuses koostöös — ko-duloomisel.

² Igas edukas iniminstituutsioonis sisaldub isiklike huvi-de vastuolusid, mida on otstarbekalt kooskõlalise töö jaoks kohandatud. Ka koduloomine ei ole selles suhtes erand.

Abielu, koduloomise alus, on selle looduses ja ühiskonnas esinevaid sidemeid nii sageli iseloomustava vastuolulise koostöö kõrgeim ilming. Konflikt on vältimatu. Paariheitmine on loomupärane, see on loomulik. Ent abielu ei ole bioloogiline, see on sotsiaalne. Kirg viib mehe ja naise kokku, ent kirest nõrgem lapsevanemainstinkt ja sotsiaalsed kombid hoiavad neid koos.

³ ¶ Mees ja naine on tegelikult sama liigi kaks erinevat teiseid, kes elavad tihedas ja lähedases koosluses. Nende seisukohad ja reaktsioonid elule on sisuliselt erinevad, nad on täiesti võimetud teineteisest jäägitult ja tõeliselt aru saama. Sugupooltevaheline täielik mõistmine ei ole saavutatav.

⁴ Naistel näib olevat rohkem intuitsiooni kui meestel, kuid mõnevõrra vähem loogikat. See-eest on naine olnud alati moraali lipukandja ja inimkonna vaimne juht. Hälli kiigutav käsi on ikka saatust mõjutanud.

⁵ ¶ Meeste ja naiste erinevus olemuses, reageeringutes, seisukohtades ja mõtlemises ei tohiks sugugi muret tekitada, vaid seda tuleks pidada inimkonnale väga kasulikuks — nii inimkonnale üldse kui ka selle üksikesindajatele. Paljud universumiolendite klassid luuakse isiksuse avaldumise kaheste faasidena. Surelike, Aineliste Poegade ja midsoniitide seas kirjeldatakse seda erinevust mehe ja naise-na; seeravite, keerubite ja morontiakaaslaste seas on seda nimetatud positiivseks ehk aktiivseks ja negatiivseks ehk tagasihoidlikuks. Need kahesed ühendused suurendavad tunduvalt mitmekesisust ja ületavad oma sünnipärast piiratust, nagu eatavad kolmühtsed ühendused Paradiisi-Havona süsteemis.

⁶ Mehed ja naised vajavad teineteist oma morontia- ja vaimu-elujärgudel nii nagu surelikul elujärgulgi. Meeste ja naiste seisukohtade erinevused püsivad ka pärast esimest elu ja kõigil tõusuteedel kohalikus ja superuniversumis. Ning isegi Havonas aitavad palverändurid, kes olid kunagi mehed ja naised, ikka veel teineteist Paradiisitõusul. Isegi Lõplikuse Korpuses ei muundu loodud-olendid nii palju, et kustuksid need isiksusejooned, mida inimesed nimetavad meheliikeks ja naiseliikeks omadusteks. Need inimkonna kaks põhiteisendit jäävad alati üksteist intrigeerima, stimuleerima, julgustama ja abistama; nad jäävad alati sõltuvaks vastastikusest koostööst universumi kimbatusttekitavate probleemide lahendamisel ja mitmesuguste kosmiliste raskuste ületamisel.

⁷ ¶ Kuigi sugupooled ei saa kunagi loota täielikule vastastikusele mõistmisele, täiendavad nad teineteist tõhusalt, ja kuigi nende koostöös esineb sageli rohkem või vähem isiklikke vastuolusid, suudab see ühiskonda alal hoida ja taastoota. Abielu on institutsioon, mis peaks sugupoolte erinevusi tasakaalustama, hoolitsedes samal ajal tsivilisatsiooni püsimise eest ja kindlustades rassi jätkumise.

⁸ Abielu on kõigi iniminstitutionide ema, sest see viib otse koduloomisele ja -säilitamisele, mis on ühiskonna struktuuri alus. Perekond on enesesäilitamise mehhanismiga oluliselt seotud, andes ainsana lootust, et inimkonna

eksistents jätkub vastavalt tsivilisatsiooni määratud kometele, pakkudes samal ajal väga tõhusalt ka mõningaid eriti edukaid vorme isikliku heaolu leidmiseks. Perekond on inimese suurim puhtinimlik saavutus, mis kombineerib mehe ja naise bioloogiliste suhete arengut abikaasade sotsiaalsete suhetega.

7. PEREKONNAELU IDEEAALID

¹ Sugupooled heidavad vaistusid järgides paari, selle loomulikuks tulemuseks on lapsed ja nii tekibki automaatselt perekond. Selline nagu on rassi või rahva perekond, on ka ühiskond. Kui perekond on hea, on ka ühiskond hea. Juudi ja hiina rahva kultuuri stabiilsus tulenebki nende perekonnarühmade tugevusest.

² Naise instinktiivne armastus ja laste eest hoolitsemine tekitab temas huvi edendada abielu ja algelist perekonda. Mees oli sunnitud kodu looma vaid hilisemate kommete ja ühiskondlike tavade surve; huvi abielu ja kodu vastu tekkis temas aegamööda, sest suguaht talle bioloogilisi tagajärgi kaasa ei too.

³ Seksuaalsuhe on loomulik ilming, kuid abielu ühiskondlik nähtus, mida on alati reguleerinud kombid. Kombid (usulised, kõlbelised ja eetilised) koos omandi, uhkuse ja rüütelikkusega stabiliseerivad abielu- ja perekonnainstitutsiooni. Millal iganes kombid kõikuma löövad, kõigub ka kodu- ja perekonnainstitutsiooni stabiilsus. Abielu on praegu suundumas omandietapilt isiklikku ajajärku. Mees kaitses varem naist, sest naine oli tema vallasvara, ja naine kuuletus talle samal põhjusel. Arvatagu sellisest elukorraldusest mida tahes, see kindlustas siiski stabiilsuse. Praegu ei peeta naist enam omandiks ja on tekkimas uued kombid, mis peaksid abielu- ja koduinstitutsiooni stabiliseerima:

⁴ 1. religiooni uus roll: õpetus, et vanemate kogemused on tähtsad, kosmosekodanike sigitamise idee, laiem arusaamine soojätkamisprivileegist kui Isale poegade andmisest;

⁵ ¶ 2. teaduse uus roll: soojätkamine on muutumas üha vabatahtlikumaks ja allumas inimese kontrollile. Iidsetel aegadel põhjustas teadmatuse laste sünni ka siis, kui neid sugugi ei soovitud;

⁶ ¶ 3. naudingu uus funktsioon, mis toob rahva püsimajäämisesse uue teguri: vanaaja inimene jättis soovimatud lapsed surema, nüüdisajal keeldutakse neid sünnitast;

⁷ ¶ 4. lapsevanemainstinkti tugevnemine. Iga põlvkonnaga kaob rahva paljunemisvoost isikuid, kelle lapsevanemainstinkt ei ole piisavalt tugev, et kindlustada laste, järgmise põlvkonna tulevaste lapsevanemate sigitamist.

⁸ ¶ Ent kodu kui institutsioon, ühe naise ja ühe mehe partnerlus, pärineb konkreetsemalt Dalamatia ajast ligikaudu pool miljonit aastat tagasi, mil Andoni ja tema

otseste järeltulijate monogaamsest eluviisist oli juba ammu loobunud. Perekonnaelu ei olnud enne nodiitide ja hilisemate adamiitide aega eriti kiita. Aadam ja Eeva avaldasid kogu inimkonnale kestvat mõju, esmakordselt maailma ajaloos nähti mehi ja naisi kõrvuti aias töötamas. Eedeni ideaal, kogu perekond töötamas aednikena, oli Urantial uus idee.

⁹ Varane perekond hõlmas ka tööühma, kuhu kuulusid orjad, ja kõik nad elasid koos ühes elamus. Abielu ja perekond pole alati olnud identsed mõisted, kuid on olnud vajaduste sunnil omavahel tihedalt seotud. Naine on alati soovinud isiklikku perekonda ja ta on lõppkokkuvõttes oma tahtmise ka saavutanud.

¹⁰ ¶ Armastus järglaste vastu on üsna üleüldine ja sel on püsijäämise seisukohalt selge väärtus. Vanaaja inimesed ohverdasid alati ema huvid lapse heaolu nimel; eskimo ema isegi lakub oma beebi üle, selle asemel et teda pesta. Ent ürgaja emad toitsid ja hooldasid vaid väga väikesi lapsi; nagu loomad, heitsid nemadki oma järglased kõrvale, niipea kui need suuremaks kasvasid. Kestvad ja jätkuvad inimsuhted ei ole kunagi põhinenud ainuüksi bioloogilisel kiindumusel. Loomad armastavad oma poegasid, inimene — tsiviliseeritud inimene — armastab ka oma laste lapsi. Mida kõrgem on tsivilisatsioon, seda suurem on vanemate rõõm oma laste edasijõudmise ja edu üle, sellest on tekkinud uus ja kõrgem uhkustunne oma *nime* üle.

¹¹ Vanaaja rahvaste suurtes perekondades ei tarvitsenud tingimata kiindumust olla. Palju lapsi sooviti omada sellepärast, et:

- ¹² 1. nad olid väärtuslikud töötajad;
- ¹³ 2. nad olid kindlustus vanaduspõlveks;
- ¹⁴ 3. tütreid oli võimalik müüa;
- ¹⁵ 4. perekonnauhkus nõudis nime levitamist;
- ¹⁶ 5. pojad pakkusid kaitset;
- ¹⁷ 6. tondihirmu tõttu kardeti üksindust;
- ¹⁸ 7. mõni religioon nõudis järglaste omamist.

¹⁹ ¶ Esivanemakummarid näevad poegadeta jäämist kogu aja ja igaviku ülima õnnetusena. Nad soovivad üle kõige omada poegi, kes täidaksid võõrustajakohustusi surmajärgsetel pidusöökidel, et teha nõutavaid ohverdusi hinge edasijõudmiseks läbi vaimudemaa.

²⁰ Lidsete ürginimeste seas alustati laste karistamist väga varakult ja laps mõistis üsna pea, et sõnakuulmatust tähendab läbikukkumist või isegi surma, nii nagu see on loomade puhul. Nüüdisaegsele allumatusele aitab tublisti kaasa asjaolu, et tsivilisatsioon kaitseb last rumala teguviisi loomulike tagajärgede eest.

²¹ Eskimo lapsed kasvavad jõudsalt nii vähese distsiplineerimise ja karistamisega lihtsalt seepärast, et nad on väikesed loomult kuulekad loomad; punaste ja kollaste inimeste lapsed on peaaegu sama kergesti juhitud. Ent andiidi pärandit omavate rasside lapsed nii rahulikud ei ole: neil on rohkem kujutlusvõimet ja seiklushimu ning nad vajavad enam koolitust ja distsipliini. Nüüdisajal on lastekasvatuse probleemid üha raskemad seepärast, et:

- ²² 1. rassid on suurel määral segunenud;
- ²³ 2. haridus on kunstlik ja pealiskaudne;
- ²⁴ 3. laps ei saa kasvada kultuurseks oma vanemate matkimise teel — vanemad on kaua perekonnast eemal.

²⁵ ¶ Vanaaja ideed perekondlikust distsipliinist olid bioloogilised, tekkinud mõistmisest, et vanemad on lapse eluolu loojad. Perekonnaelu üha kõrgemad ideaalid viivad arusaamisele, et lapse sünnitamine maailma ei anna mitte teatavaid vanemaõigusi, vaid toob kaasa ülima vastutuse inimeksistentsi eest.

²⁶ Tsivilisatsioon on seisukohal, et vanemad võtavad endale kõik kohustused, lapsel on aga kõik õigused. Lapse austus oma vanemate vastu tekib mitte teadmisesest, et vanematel on tekkinud lapse sigitamisega kohustused, vaid loomulikult teel tänu vanemate hoolitsusele, õpetusele ja kiindumusele, mida nad armastavalt üles näitavad, aidates lapsel eluvõitlust võita. Tõeline vanem tegeleb pidevalt teenimise ja hoolitsemisega, mida tark laps õpib tunnustama ja hindama.

²⁷ ¶ Praegusel tööstuse ja linnaelu ajajärgul areneb abielu institutsioon majanduslikult uusi radu mööda. Perekonnaelu on muutunud üha kulukamaks ja varem varaks olnud lastest on saanud majanduslikud kohustused. Ent tsivilisatsiooni enda kindlus seisneb ikka veel iga põlvkonna üha kasvavas valmisolekus investeerida järgmise ja tulevaste põlvkondade heaolusse. Ja iga püüe seada vanemate kohustusi riigi või kiriku õlgadele saab tsivilisatsiooni heaolule ja arengule hukatuslikuks.

²⁸ ¶ Abielu, mille juurde kuuluvad lapsed ja sellest tulenev perekonnaelu, stimuleerib inimloomuse kõrgemaid potentsiaale, avades samal ajal ideaalse tee nende sureliku isiksuse ergastatud omaduste väljendamiseks. Perekond kindlustab inimliigi bioloogilise säilimise. Kodu on loomulik ühiskondlik tegevuspaik, kus kasvavad lapsed saavad omandada verevendluse eetika. Perekond on vendluse põhiüksus, kus vanemad ja lapsed õpivad neid kannatlikkuse, altruismi, sallivuse ja leebuse õppetunde, mis on nii olulised inimestevahelise vendluse teostumiseks.

²⁹ Inimühiskond oleks tunduvalt täiuslikum, kui tsiviliseeritud rahvad võtaksid laialdasemalt kasutusele andiitide perekonnanõukogu tavad. Nende perekondi ei juhitud patriarhaalselt ega autokraatlikult. Nad olid väga vennalikud ja seltsivad, arutasid vabalt ja siiralt iga ettepanekut ja perekondlikku reeglit. Nad olid kogu oma perekonnaelu juhtimisel ideaalselt vennalikud. Ideaalses perekonnas suurendab vennalik andumus nii laste kui ka vanemate kiindumust.

³⁰ Perekonnaelu on tõelise kõlbluse eelkäija, teadliku kohusetruuduse esiisa. Perekonna sunnitud koostegutsemine stabiliseerib isiksust ja stimuleerib selle kasvu, sest on vaja kohaneda teiste, endast erinevate isiksustega. Ent veel enam: tõeline perekond — hea perekond — ilmutab lapsevanematele Looja suhtumist oma lastesse, samal ajal kui need tõelised vanemad annavad oma lastele esmase ettekujutuse universumi kõigi laste Paradiisi-vanema armastusest, mida neile edaspidi tõusuteel üha enam ilmutatakse.

8. IHADE RAHULDAMISES SISALDUVAD OHUD

¹ Perekonnaelule on suureks ohuks oma kirgede rahuldamise ähvardav tõusulaine, nüüdisaja naudingumaania. Esmane abiellumisajend oli majanduslik, vastassoo külgetõmme oli teisejärguline. Enesesäilitamisele rajatud abielu viis enesejätkamisele ja pakkus samal ajal ka väga meeldivat rahuldust. See on ainus inimühiskonna institutsioon, mis hõlmab kõiki kolme suurt elamismotivatsiooni.

² Omand oli algselt enesesäilitamise põhiinstitutsioon, abielu toimis aga ainulaadse enesejätkamisinstitutsioonina. Kuigi toidust saadav rahuldus, mäng ja huumor koos regulaarse seksuaalse naudinguga võimaldasid enese rahuldamist, on siiski tõsi, et arenevad kombed ei ole suutnud enese rahuldamiseks ühtki eraldi institutsiooni luua. Kuna niisuguseid erilisi võtteid naudingutest rõõmu tunda ei ole välja arenenud, läbib naudinguhimu täielikult kõiki iniminstitutsioone. Omandi kogumisest on saamas vahend, millega suurendada igat liiki enesega rahulolu, ka abielu peetakse sageli vaid naudinguvahendiks. See praegune ülemäärane järeleandmine oma ihadele — laialt levinud naudingumaania — on suurim oht, mis perekonna sotsiaalset evolutsioonilist institutsiooni, kodu, kunagi on varitsenud.

³ Violetne rass tõi inimkonna kogemustesse uue ja alles puudulikult teostunud joone — mänguinstinkti koos huumorimeelega. Teatud määral oli seda ka sangikutes ja andoniitides, kuid adamiidi tüvikond ülendas selle ürgse kalduvuse *nautimisvõimeks*, uueks ja meeldivaks viisiks rahuldust leida. Peale nälja leevendamise on üheks rahulduse põhitüübiks ka seksuaalne rahuldus ning see meelelise rahulduse vorm tõusis uuele kõrgusele sangikute ja andiitide segunemisel.

⁴ Andiitidele järgnenud rassidele iseloomuliku rahutuse, uudishimu, seiklushimu ja ohjeldamatu naudinguhi-

mu kombinatsioonis peitub tõeline oht. Hinge nälga ei saa rahuldada füüsiliste naudingutega, ebamõistlik naudingujaht ei suurenda armastust kodu ja laste vastu. Kui te ammandaksite isegi kõik kunsti, värvi, heli, rütmi ja muusika varud inimese ehtimiseks, ei saaks te loota, et ülendate sellega hinge või toidate vaimu. Edevus ja mood ei saa hoolitseda koduloomise ja lastekasvatuse eest; uhkus ja rivaalitsemine ei või täiustada järgmiste põlvkondade ellujäämisomadusi.

⁵ Kõik edasiliikuvad taevased olendid tunnevad rõõmu puhkusest ja meenutusjuhtide hoolitsusest. Kõik pingutused leida kosutavat meelelahutust ja tegelda meeltülendava ajaviitega on mõttekad; värskendav uni, puhkus, meelelahutus ja iga ajaviide, millega välditakse tüütavat monotoonust, on kasulikud. Võistlusmängud, jutuveestmine ja isegi hea toidu nautimine võivad enese rahuldamise vormidena sobida. (Kasutades toidu maitsestamiseks soola, mõelge hetkeks, et peaaegu miljon aastat sai inimene soola ainult oma toitu tuhasse kastesse.)

⁶ ¶ Laske inimesel elust rõõmu tunda, las inimsugu leiab naudinguid tuhandel ja ühel viisil, las evolutsiooniline inimkond uurib kõiki sobivaid viise rahulolu leidmiseks, neid pikaajalise bioloogilise ülespoole püüdlmise vilju. Inimene on mõned oma praegusaja rõõmud ja naudingud kuhjaga ära teeninud. Ent pidage hoolikalt silmas saatust! Naudingud on tegelikult hukatuslikud, kui neil õnnestub hävitada omand, mis on saanud enesesäilitamise institutsiooniks; enese rahuldamise eest tuleb maksta ka saatuslikku hinda, kui see toob kaasa abielu lagunemise ja perekonnaelu allakäigu ning hävitab kodu kui inimese ülima evolutsioonilise saavutuse, ainsa lootuse tsivilisatsioonipüsijäämisele.

⁷ [Esitanud Urantiale määratud seeravite juht.]

85 KIRI

PALVELDUSE PÄRITOLU

ALGELISEL religioonil on bioloogiline päritolu, see kujunes evolutsiooni käigus loomulikult teel, kui mitte arvestada kõlbelisi kaastähendusi ja mitmeid vaimseid mõjutusi. Kõrgematel loomadel on hirmud, kuid puuduvad illusioonid, seetõttu pole neil ka religiooni. Inimene loob algelise religiooni oma hirmudest ja oma illusioonide abil.

² Inimliigi evolutsioonis esineb palveldus selle algelistes avaldumisvormides juba ammu enne seda, kui inim-mõistus suudab formuleerida keerulisemaid ettekujutusi oma praegusest ja tulevasest elust, mida võiks nimetada religiooniks. Varane religioon oli olemuselt täiesti intellektuaalne ja tugines tervenisti assotsiatsioonidele. Palveldamisobjektid olid täiesti sugestiivsed: nendeks olid läheduses asuvad loodusobjektid või asjad, mis tundusid lihtsamelsete primitiivsete urantialaste igapäevaelu kogemustega võrreldes tähtsad.

³ Kui religioon arenes loodusekummardamisest edasi, omandas see vaimsed juured, aga oli siiski alati tingitud sotsiaalsest keskkonnast. Loodusekummardamise arenedes tekkis inimesel nägemus tööjaotusest surmajärgses maailmas; järvedel, puudel, koskedel, vihal ja sadadel muudel maistel nähtustel olid omad loodusvaimud.

⁴ Surelik inimene on ühel või teisel ajal kummardanud kõike, mis maakeral on olemas, kaasa arvatud iseennast. Ta on palveldanud ka peaaegu kõike, mida võib kujutleda taevas ja allpool maapinda. Ürginimene kartis kõiki jõu avaldumisi; ta kummardas kõiki loodusnähtusi, mida ei suutnud mõista. Võimsad loodusjõud, näiteks tormid, üleujutused, maavärinad, maalihked, vulkaanid, tulekahjud, kuumus ja pakane, avaldasid inimese avarduvale meelele sügavat mõju. Elu seletamatuid asju nimetatakse praegugi „vääramatuks jõuks” ja „Jumala äraarvamatuks tahteks”.

1. KIVIDE JA KINKUDE KUMMARDAMINE

¹ Inimese esimene palveldamisobjekt oli kivi. Tänapäeval palveldavad Lõuna-India kateri rahvas ja arvukad Põhja-India hõimud ikka veel kivi. Jaakob magas kivil, sest ta austas ja isegi võidis seda. Raahel peitis mitu püha kivi oma telki.

² Kivid jätsid varasele inimesele erakordse mulje just sellega, et nad võisid nii äkki ülesharitud põllule või karjamaale ilmuda. Erosiooni ega maalihete tagajärgedest ei teatud toona midagi. Samuti olid kivid sügavat muljet avaldavad seetõttu, et sarnanesid sageli loomadele. Tšiviliseeritud inimese tähelepanu köidavad mägedes arvukad kivimoodustised, mis on väga sarnased loomadega või isegi inimnäolised. Ent kõige tugevama mulje jätsid meteoorid, mida ürginimesed nägid lõõskavalt suursugustena läbi atmosfääri vuhisemas. Lendtäht äratas varases inimeses aukartust ja ta oli kergesti valmis uskuma, et need lõõmavad viirud tähistavad vaimu teed maakeral. Pole ime, et

inimesed hakkasid niisuguseid nähtusi kummardama, eriti kui nad hiljem need meteoriidid üles leidsid. Ja see viis ka kõigi teiste kivide veelgi suuremale austamisele. Bengalis kummardavad paljud meteoriiti, mis 1880. a maakeralanges.

³ Kõigil vanaaja sugukondadel ja hõimudel olid omad pühad kivid ja enamik nüüdisaegseid rahvaid austab teatud määral mõningaid kive — kalliskive. Indias austati viiest kivist koosnevat rühma; Kreekas kuulus sellesse rühma kolmkümmend kivi; punaste inimeste austusobjektiks oli tavaliselt kiviring. Roomlased heitsid alati kivi õhku, kui soovisid Jupiteri tunnistajaks kutsuda. Indias võib kivi veel tänapäevalgi tunnistajana kasutada. Mõnes piirkonnas kasutatakse kivi seaduse talismanina ja kivi mainele toetudes õnnestub kurjategijaid kohtusse kutsuda. Lihtsurelikud ei samasta siiski Jumalust alati austava riituse objektiga. Paljudel juhtudel on fetišid pigem reaalseste palveldamisobjektide sümbolid.

⁴ Eriliselt austasid vanaaja inimesed kivides leiduvaid auke. Arvati, et poorsed kivid on ebatavaliselt tõhusad haiguste ravimisel. Kõrvadesse kivide kandmiseks auke ei tehtud, kuid kivid pandi kõrva, et kõrvaauke lahti hoida. Ka nüüdisajal teevad ebausklikud inimesed müntidesse auke. Aafrika põliselanikud sooritavad oma kivifetišitega mitmesuguseid toiminguid. Tegelikult valitseb kõigi vähearenenud hõimude ja rahvaste seas kivide ebausklik austamine. Kivide kummardamine on praegugi veel kogu maailmas laialt levinud. Hauakivi püsib kui nende kujundite ja iidolite sümbol, mis raiuti kivisse seoses usuga lahkunud kaasinimeste hingedesse ja vaimudesse.

⁵ Kivide kummardamisele järgnes kinkude kummardamine ja esimesed künkad, mida palveldati, olid suured kivimoodustised. Peagi sai tavaks uskuda, et mägedes elavad jumalad, see andis aga täiendava põhjuse maapinna kõrgemaid kohti kummardada. Aja möödudes hakati mitmeid mägesid seostama teatavate jumalatega ja seetõttu pühadeks mägedeks pidama. Ebausklikud ürginimesed uskusid oma teadmatuses, et koopad viivad allilma, kus elavad kurjad vaimud ja deemonid, mägesid seevastu seostati hiljem väljakujunenud ettekujutustega headest vaimudest ja jumalustest.

2. TAIMEDE JA PUUDE KUMMARDAMINE

¹ Taimi algul kardeti ja hiljem kummardati neist saada-vate joovastavate vedelike tõttu. Ürginimene uskus, et jook-vee teeb jumalikuks. Selles kogemuses arvati olevat midagi ebatavalist ja püha. Ka nüüdisajal kasutatakse alkoholi puhul sõna „piiritus”.

² Varane inimene vaatas võrsuvat vilja kartuse ja ebauskliku aukartusega. Apostel Paulus ei olnud esimene, kes sai võrsuvast viljast sügavaid vaimseid õppetunde ja rajas sellele religioossed uskumused.

³ Puude kummardamise kultused kuuluvad vanimate usuliste ilmingute rühma. Kõik muistsed abielud sõlmiti puude all ja lapsi soovivaid naisi nähti vahel metsas tugevat tammepuud kirglikult embamas. Paljusid taimi ja puid austati nende tõelise või kujuteldava ravitoime pärast. Metslane uskus, et kõik keemilised toimed tulenevad otsest üleloomulike jõudude tegevusest.

⁴ Puuvaimude kohta oli eri hõimudel ja rahvastel väga erinevaid mõtteid. Mõnes puus elasid head vaimud, teises petlikud ja julmad. Soomlased uskusid, et enamikus puudes elavad head vaimud. Šveitslased aga umbusaldasid puid kaua aega, arvates, et neis asuvad riuklikud vaimud. India ja Venemaa idaosa elanikud peavad puuvaimu halbadeks. Patagoonlased kummardavad puid veel praegugi nagu varased semiididki. Kaua aega pärast seda, kui heebrealased lakkasid puid palveldamast, jätkasid nad siiski oma erinevate jumaluste austamist saludes. *Elupuu* kultus oli kunagi levinud kõikjal peale Hiina.

⁵ Uskumus, et puust võluvitsaga saab kindlaks teha vee või kalliskivide asukoha maapõues, pärineb vanaaja puukultustest. Mõned neist iidsetest puukummardamistavadest ja hilisema aja puukultustest on säilinud meiu puuna, jõulupuuna ja ebauskliku tavana koputada vastu puud.

⁶ Paljud varaseimad looduse austamise vormid segunesid hiljem väljakujunenud palveldamisviisidega, kuid varaseimat tüüpi palvused, millele ergutasid meeelabivaimud, toimusid ammu enne seda, kui inimkonna äsjaärnanud religioossus hakkas täielikult reageerima vaimsetele mõjutustele.

3. LOOMADE KUMMARDAMINE

¹ Ürginimese suhtumine kõrgematesse loomadesse oli iseäralik ja sõbralik. Tema esivanemad olid elanud loomadega koos ja isegi nendega paari heitnud. Lõuna-Aasias usuti vanal ajal, et inimese hing tuleb looma kujul maa peale tagasi. Selles uskumuses oli säilinud veelgi varasem loomade kummardamise tava.

² Varased inimesed austasid loomi nende jõu ja kavaluse pärast. Nad pidasid looma teravat haistmismeelt ja kaugelenägevaid silmi märgiks, et see olend saab vaimudelt abi. Kõiki loomi on mingil ajal mõne rahva poolt kummardatud. Nende palveldamisobjektide hulka kuulusid ka pooleldi inimeseks ja pooleldi loomaks peetud olendid, näiteks kentaurid ja merineitsid.

³ Heebrealased kummardasid kuni kuningas Hiskija ajani madusid ja hindudel on oma kodumadudega veel praegugi sõbralikud suhted. Hiinlaste draakonikumardamine pärineb samuti maokultusest. Mao tarkus oli kreeka meditsiini sümbol ning madu kasutavad logona ka praegused arstid. Maomaagia pärineb *ussikultusest* haaratud naisšamaanide ajast, kes muutusid igapäevaste maohammustuste tagajärjel ussimürgi suhtes immuunseks, sattudes sellest tegelikult isegi sõltuvusse, nii et ei saanud enam selleta elada.

⁴ Putukate ja muude loomade kummardamisele aitas kaasa kuldreegli „tee teistele (kõigile eluvormidele) sama,

mida soovid endale” hilisem vääriti tõlgendamine. Muistsed inimesed uskusid kunagi, et tuul tekib alati lindude tiivalöökidest ning seetõttu kartsid ja samas kummardasid kõiki tiivulisi olendeid. Põhjamaadel arvati vanasti, et varjutusi põhjustab hunt, kes on osa kuud või päikest alla neelanud. Hindudel esineb Višnu sageli hobusepeaga. Loomasümbol esindab tihti mõnda unustusse vajunud jumalat või kadunud kultust. Religiooni arengu algusjärgus sai lambast tüüpiline ohvriloom ja tuvist rahu ning armastuse sümbol.

⁵ Religioonis võib esineda nii häid kui ka halbu sümboleid, olenevalt sellest, kas ja mil määral tõrjub sümbol kõrvale esialgse palveldamisidee. Sümbolikat ei tohiks segi ajada otsese ebajumalakummardamisega, mille puhul füüsilist objekti otseselt ja tegelikult palveldatakse.

4. LOODUSJÕUDUDE KUMMARDAMINE

¹ Inimkond on kummardanud maad, õhku, vett ja tuld. Ürgressid austasid allikaid ja kummardasid jõgesid. Isegi praegu õitseb Mongoolias mõjukas jõekultus. Babülooniast sai ristimine usutseremooniaks ja kord aastas harrastasid rituaalseid suplusi creeki hõimu indiaanlased. Muistsel inimesel oli kerge kujutleda, et vulisevates ojaes, purskuvates allikates, voolavates jõgedes ja mühisevates koskedes elavad vaimud. Voolavad veed jätsid lihtsameelsele inimesele ereda mulje, pannes ta uskuma vaimude mõjusse ja üleloomulikesse jõududesse. Vahel keelduti uppumat abistamast, sest kardeti mõnda jõejumalat sellega solvata.

² Paljud objektid ja arvukad sündmused on erinevaid rahvaid eri aegadel religioosselt stimuleerinud. Veel praegugi kummardavad paljud India mäestiku hõimud vikerkaart. Nii Indias kui ka Aafrikas peetakse vikerkaart hiiglaslikuks taevaseks maoks, heebrealased ja kristlased nimetavad seda aga „lepingu kaareks”. Sel, mida ühes maailmas osas soodsaks peetakse, võib kuskil mujal arvatavalt ka ebasoodne mõju olla. Lõuna-Ameerikas on idatuul jumal, sest toob vihma; Indias on see kuri vaim, sest toob tolmu ja põhjustab põuda. Iidsed beduiinid uskusid, et liivakeeriseid tekitab loodusvaim ja isegi Moosese ajal oli usk loodusvaimudesse nii tugev, et nad jäid heebrea usundisse tule-, vee- ja õhuinglitenä.

³ Nii pilvi, vihma kui ka rahet on arvukad hõimud ja paljud varased looduskultused samuti kartnud ja kummardanud. Tugevad tuuled koos kõuemürina ja piksega tekitasid muistses inimeses aukartust. Need tormitsevad loodusjõud jätsid temasse nii sügava mulje, et äikest peeti vihase jumala hääleks. Tulekummardamine ühines äikesehirmuga ja levis laialdaselt paljude algeliste rühmade seas.

⁴ Tuli segunes ürgaja hirmudest vaevatud surelike meele maagiaga. Maagia kummardaja mäletab eredalt üht juhuslikult õnnestunud nõidust, unustades muretult kümned negatiivsed tulemused, täielikud ebaõnnestumised. Tule austamine jõudis kõrgepunktini Pärsias, kus see püsis kaua. Mõni hõim kummardas tuld, nagu oleks see ise jumalus, teised palveldasid seda kui austatud jumaluste puhastava ja vabastava vaimu leegitsevat sümbolit. Vestaneit-

sid pidid valvama püha tuld ja kahekümnendal sajandil kuulub küünalde põletamine paljude usuteenistuste riituaali juurde.

5. TAEVAKEHADE KUMMARDAMINE

¹ Kivide, küngaste, puude ja loomade kummardamine arenes loomuldasa loodusjõudude kartlikust austusest päikese, kuu ja taevatähtede jumalikustamiseni. Indias ja mujalgi peeti tähti lihalikust elust lahkunud suurmeeste aulisteks hingedeks. Kaldea tähekultuslased pidasid end taevaisa ja maaema lasteks.

² Kuu kummardamine eelnes päikese kummardamisele. Kuu austamise kõrgpunkt oli küttimisajastul, päikese kummardamine sai põhiliseks usutseremooniaks järgnevatel põllumajandusaegadel. Päikese kummardamine juurdus esmakordselt ulatuslikult Indias ja püsis seal ka kõige kauem. Pärsias kujunes päikese austamisest hiljem Mithra kultus. Paljud rahvad pidasid päikest oma kuningate esiisaks. Kaldealased seadsid päikese „Universumi seitsme ringi” keskele. Hilisemad tsivilisatsioonid austasid päikest sellega, et andsid tema nime esimesele nädalapäevale.

³ Päikesejumal arvati olevat müstiline isa neitsistsündinud määratud poegadele, keda annetatakse aeg-ajalt soositud rahvaid päästma. Need üleloomulikud lapsed saadeti alati mõnele pühale jõe teele ja lainete meelevalda, kust nad imelisel moel leiti, misjärel nad kasvasid imepärasteks isiksusteks ja oma rahva päästjateks.

6. INIMESE KUMMARDAMINE

¹ Palveldanud kõike maa peal ja kõrgel taevas, ei ole inimene kõhelnud jumaldamast samamoodi ka ennast. Lihtsameelne metslane ei erista loomi, inimesi ja jumalaid väga selgelt.

² Muistne inimene pidas kõiki ebatavalisi isikuid üleloomulikeks ja kartis sääraseid olendeid nii väga, et austas neid aukartlikult, kohati lausa palveldades. Isegi kaksikute sünnitamist peeti kas väga õnnetoovaks või väga pahaendeliseks sündmuseks. Nõdrameelseid, langetõbiseid ja vaimuhaiged kummardasid sageli nende normaalse mõistusega kaaslased, kes uskusid, et neis ebanormaalses isikutes elavad jumalad. Kummardati preestreid, kuningaid ja prohveteid; vanaaja pühamehed arvati olevat jumaluste ilmutused.

³ Hõimujuhid surid ja nad ülendati *jumalusteks*. Hiljem kuulutati silmapaistvad hinged pärast surma *pühakuteks*. Kuni arengule kaasa ei aidatud, ei tekkinud kuna-

gi kõrgemaid jumalaid lahkunute ausse tõstetud, ülendatud ja arenenud vaimudest. Varasel arenguastmel loob religioon ise endale jumalad. Ilmutuse käigus loovad Jumalad religiooni. Arenev religioon loob ise endale sureliku inimese kuju ja näo järgi jumalad, ilmutuslik religioon püüab arendada ja muundada surelikku inimest Jumala kuju ja näo järgi.

⁴ Vaime-jumalaid, kes arvati olevat inimlikku päritolu, tuleks eristada loodusjumalatest, sest looduse kummardamine arendas välja panteoni — jumalate tasemele tõstetud loodusvaimud. Looduskultused arenesid edasi koos hiljem tekkinud tondikultustega ja nad mõjutasid teineteist vastastikku. Paljud religioosid süsteemid sisaldasid duaalse jumaluse kontseptsiooni, mis hõlmas nii loodusjumalaid kui ka vaime-jumalaid; mõnes usundis on need kontseptsioonid segadusseajavalt vastastikku läbi põimunud, näiteks oli vaimust kangelane Thor ka välgu isand.

⁵ Ent oma kõrgpunkti jõudis inimese kummardamine inimese poolt siis, kui ilmalikud valitsejad nõudsid alluvalt suurt austust ja väitsid oma nõudmistele kinnituseks, et põlvnevad jumalusest.

7. PALVELDAMISVAIM JA TARKUSEVAIM

¹ Looduse kummardamine näib olevat tekkinud ürgaja meeste ja naiste meele loomulikult ja spontaanselt ning nii see ka oli; ent nende algelises meeles tegutses kogu selle aja kuues meeleabivaim, mis oli neile rahvastele annetatud inimevolutsiooni seda faasi suunava mõjuna. See vaim stimuleeris pidevalt inimliigi palveldamistungi, ehkki selle esimesed avaldumised olid väga algelised. Palveldamisvaim pani inimese palveldamistungile selge aluse, kuigi palveldamine oli motiveeritud loomalikust hirmust ja keskendus algul loodusobjektidele.

² Peate arvestama, et kogu arengut juhtivaks ja kontrollivaks mõjuriks oli tunne, mitte mõte. Algelse meele jaoks pole hirmul, vältimisel, austamisel ja palveldamisel erilist vahet.

³ Kui palveldamistungi manitseb ja suunab tarkus — meditatiivne ja kogemuslik mõtlemine —, kujuneb see tõelise religiooni ilminguks. Kui seitsmes meeleabivaim, tarkusevaim, jõuab tõhusa hoolekandeni, pöörab palveldav inimene oma palge looduselt ja loodusobjektidelt looduse Jumala ja kõige loodusliku igavese Looja poole.

⁴ [Esitanud Nebadoni Kirgas Õhtutäht]

RELIGIOONI VARANE ARENG

ALGELISE palveldamistungi kujunemine religiooniks ei sõltu ilmutusest. Inimmele normaalne toimimine üleüldise vaimse annetuse kuuenda ja seitsmenda meeelabivaimu suunava mõju all kindlustab selle arengu täiesti piisavalt.

² Inimese varaseim religiooniaalne hirm looduspõhude ees kujunes järk-järgult religioosseks, kui inimteadvus hakkas loodust isikustama, vaimsustama ja lõpuks ka jumalustama. Algeline usund oli seetõttu areneva loomameele psühholoogilise inertsiloomulik bioloogiline tagajärg, kui meel oli kord mõistnud, et midagi üleloomulikku on olemas.

1. JUHUS: HEA JA HALB ÕNN

¹ Peale loomuliku palveldamistungi pärines varane arenev usund ka inimeste kogemustest seoses juhusega — nimetatud vedamisega, tavaliste sündmustega. Ürginimene oli toiduküttija. Jahisaak on iga kord erinev ja sellest tekitab ka need kogemused, mida inimene tõlgendab *hea* ja *halva õnne*. Ebaõnn oli oluline tegur pidevalt juhustest sõltuva ja vaearikka elu konarlikul serval elavate meeste ja naiste elus.

² Ürginimese piiratud intellektuaalne vaateväli koonduv tähelepanu niivõrd juhusele, et vedamisest saab tema elu pidev tegur. Ürgsed urantialased võitlesid eksistentsi, mitte elatustaseme eest; nad elasid riskantset elu, milles juhusel oli oluline koht. Pidev hirm tundmatute ja nähtamatute õnnetuste ees rippus nende ürginimeste pea kohal nagu meeletu pilv, mis suutis varjutada iga nende rõõmu; nad elasid pidevas hirmus teha midagi, mis toob halba õnne. Ebausklikud ürginimesed kartsid alati hea õnne pikemaajalist püsimist; nad pelgasid, et niisugune vedamine kuulutab ette kindlat õnnetust.

³ See alaline hirm halva õnne ees oli halvav. Milleks teha tugevat tööd ja lõigata viljana halba õnne — kogu töö oleks ju asjatu —, kui võib ka niisama ringi hulkuda ja sattuda hea õnne peale ise midagi tegemata? Mõtlematud inimesed unustavad hea õnne — nad peavad seda enesest mõistetavaks —, kuid mäletavad valuliselt halba õnne.

⁴ Varane inimene elas määramatuses ja pidevas hirmus juhuse, halva õnne ees. Elu oli põnev juhuste mäng — õnnemäng. Pole ime, et puudulikult tsiviliseeritud inimesed usuvad ikka veel juhusesse ja ilmutavad kalduvust hasartmänge mängida. Ürginimest valdas vaheldumisi kaks või mast tunnet: himu saada ise mitte midagi tegemata ja hirm jääda midagi tehes kõigest ilma. See õnnemäng eksistentsi nimel oli varajase ürginimese peamine mõtteaine ja ülim huviobjekt.

⁵ Hilisemad karjakasvatajad suhtusid juhusesse ja vedamisse samamoodi, kuid veelgi hilisemad põllumehed said üha teadlikumaks, et viljasaaki mõjutavad otseselt paljud asjaolud, mille üle inimesel pole peaaegu mingit kontrolli.

Põllumees jäi põua, üleujutuste, rahe, tormide, kahjurite ja taimehaiguste, samuti kuumuse ja külma ohvriks. Kõik need looduspõhused kahjustasid inimese majanduslikku olukorda ning neid peeti heaks või halvaks õnneks.

⁶ See ettekujutus juhusest ja õnnest läbis kõigi vanaaja rahvaste filosoofiaid. Ka uuemal ajal on Kogujas öeldud: „Taas nägin ma, et jooks ei olene kärmeist ega sõda sanga-reist; samuti ei olene leib tarkadest, rikkus mõistlikest ega menu osavaist, vaid juhus ja saatust tabab neid kõiki! Sest inimene ju ei tea oma saatust, nagu kaladki, keda püütakse kurja võrguga, või nagu paelaga püütavad linnud; nagu neid, nõnda püütakse inimlapsegi kurjal ajal, kui see äkitselt neid tabab!”

2. JUHUSE ISIKUSTAMINE

¹ Ürginimese loomulik meeelseisund oli ärevus. Kui mehed ja naised langevad ülemäärase ärevuse ohvriks, pöörduvad nad lihtsalt tagasi oma kaugete esivanemate loomulikkude olekusse; ja kui ärevus muutub juba valulikuks, hakkab see pärssima tegutsemist ning käivitab paratamatult evolutsioonilisi muutusi ja bioloogilisi kohandumisi. Valu ja kannatused on arenguks olulised.

² Eluvõitlus on nii valulik, et mõned vähearenenud hõimud uluvad ja kaevlevad veel praegugi iga uue päikesetõusu ajal. Ürginimene küsis pidevalt: „Kes küll mind piinab?” Leidmata oma õnnetustele käegakatsutavat põhjust, leppis ta selgitusega, et need on vaimude töö. Ja nii sündis religioon hirmust saladusliku, aukartusest nähtamatu ja kartusest tundmatu ees. Nii sai hirmust looduse ees algul juhuse ja hiljem salapära tõttu olemusvõitluse tegur.

³ ¶ Ürginimese meel oli loogiline, kuid see sisaldas vähe intelligentseid assotsiatiivseid mõtteid, ürginimese meel oli harimatu ja väga lihtsakoeline. Kui üks sündmus järgnes teisele, pidas ürginimene neid vastavalt põhjuseks ja tagajärjeks. See, mis tsiviliseeritud inimesele tundub ebausk, oli ürginimese puhul lihtsalt teadmatust. Inimkond on aeglaselt õppinud, et eesmärkide ja tulemuste vahel ei tarvitse olla mingit seost. Inimolendid alles hakkavad mõistma, et nende tegude ja tegude tagajärgede vahel on elu mõjutused. Ürginimene püüab kõike käegakatsutamatut ja abstraktset isikustada ja seepärast isikustatakse hingedena ehk vaimudena, hiljem aga jumalatena nii loodust kui ka juhus.

⁴ ¶ Inimene kaldub loomuldasa uskuma seda, mida peab enda jaoks kõige paremaks; seda, mis vastab otseselt või kaudselt tema huvidele; omakasupüüdlikkus varjutab suures osas loogika. Ürginimese ja tsiviliseeritud inimese meel erinevad rohkem sisult kui olemuselt, rohkem tase-melt kui omadustelt.

⁵ Ent raskesti arusaadavate seikade seostamine üleloomulike põhjustega pole midagi muud kui laisk ja mugav viis vältida igasugust rasket mõttetööd. Vedamine on vaid

mõiste, mida on kõigil ajastutel kasutatud väljendamaks seletamatut; sellega tähistatakse nähtusi, millesse inimesed ei suuda või ei soovi sügavuti tungida. Juhus on sõna, mis näitab, et inimene on põhjuste väljaselgitamiseks liiga rumal või laisk. Looduse põhjustatut peetakse õnnetusjuhtumiks või ebaõnneks vaid siis, kui inimesel puudub uudishimu ja kujutlusvõime, kui rassist puudub algatusvõime ja seiklushimu. Elunähtusi uurides kaob inimesel varem või hiljem usk juhusesse, vedamisse ja niinimetatud õnnetusjuhtumitesse, asendudes usuga seaduse ja korra järgi toimivasse universumisse, kus kõigile tagajärgedele eelnevad kindlad põhjused. Nii asendub hirm elu ees elurõõmuga.

⁶ Ürginimene pidas kogu loodust elavaks, millestki valatuks. Tsiviliseeritud inimene lööb ja kirub ikka veel eluta esemeid, mis talle jalgu jäävad ja muhke tekitavad. Ürginimene ei pidanud kunagi midagi õnnetusjuhtumiks, kõik oli alati ette määratud. Ürginimesele olid saatus, vedamine, vaimuilm täpselt sama organiseerimata ja juhuslikud, kui seda oli ürgühiskond. Vedamist peeti vaimuilmale kapriisiks ja tujuks, hiljem jumalate naljaks.

⁷ Ent mitte kõik usundid ei arenenud välja animismist. Animismiga samaaegselt leidis ka muid ettekujutusi üleloomulikust ja needki uskumused viisid palveldamisele. Naturalism ei ole religioon — see on religiooni järeltuli-ja.

3. SURM, SEE SELETAMATU

¹ Surm oli arenevale inimesele ülim šokk, hämmastavaim kombinatsioon juhusest ja saladuslikkusest. Hirmu tekitas mitte elu pühadus, vaid surma šokk, mis edendas ka tõhusalt religiooni arengut. Metsinimeste seas saabus surm tavaliselt vägivalda tagajärjel, seega muutus mittevägivaldne surm üha saladuslikumaks. Surma kui elu loomuliku ja ettearvatava lõpu olemus ei olnud ürginimesele selge ja selle paratamatuse mõistmiseks kulus pikki ajastuid.

² ¶ Varane inimene võttis elu kui tõsiasja, surma pidas aga mingiks nuhtluseks. Kõigil rahvastel on legende surematutest, aegadetaguseid traditsioone, mis kajastavad varast suhtumist surma. Inimmeeles oli juba siis taevalik ettekujutus hängusest ja korrastamata vaimuilmast, kust pärineb kõik see, mis inimelus on seletamatut, ja ka surm lisati sellesse seletamatute nähtuste pikka nimekirja.

³ Algselt arvati, et kõigi inimese haiguste ja loomuliku surma põhjustajaks on vaimud. Ka praegu usuvad mõned tsiviliseeritud rahvad, et haigused on „vaenlase” tekitatud ning et neid saab ravida usutseremooniatega. Hilisemad ja keerulisemad religioossed süsteemid peavad surma ikka veel vaimuilmale tegevuse tulemuseks, mis on kokkuvõttes viinud pärispatu ja inimese langemise doktriinide tekkeni.

⁴ Arusaam oma võimetusest vägevate loodusjõudude ees ning inimese nõrkusest haiguse ja surmaga silmitsi seistes sundis ürginimest otsima abi aineülesest maailmast, millest tal oli vaid ähmane ettekujutus kui nende saladuslike elumuutuste algpõhjusest.

4. ARUSAAM PÄRAST SURMA ELLUJÄÄMISEST

¹ Arusaam sureliku isiksuse aineülesest faasist sündis igapäevaste juhtumuste alateadlikust ja puhtjuhuslikust seostamisest unenägudega. Kui mitu hõimuliiget nägi unes samaaegselt surnud pealikut, näis see olevat veenev tõend, et vana pealik oli tõepoolest mingil kujul tagasi pöördunud. See kõik oli ürginimesele, kes ärkas niisugusest unenäost higisena, värisedes ja karjades, väga reaalne.

² Asjaoluga, et ka usk tulevasse ellu pärines unenägudest, on seletatav kalduvusega kujutleda alati ennenägematuid asju nähtud asjade alusel. Ja see uus unenägude, hingede ja tulevase elu kontseptsioon hakkas peagi tõhusalt tõrjuma bioloogilise enesealalhoiuinstinktiga ühenduses olevat surmahirmu.

³ Varajast inimest huvitas väga ka tema hingeõhk, eriti külma kliimaga aladel, kus see välja hingates pilveks muutus. *Elavat õhku* peeti üheks nähtuseks, mis eristas elavat surnust. Inimene teadis, et hingeõhk võib kehast väljuda; nähes unes igasuguseid veidraid asju, veendus ta, et inimolendis on midagi, mis pole käegakatsutav. Kõige algelisem ettekujutus inimhingest, viirastus, tulenes hingeõhu-une ideestsüsteemist.

⁴ Lõpuks hakkas ürginimene nägema end kaksikolen- dina, kes koosneb kehast ja hingeõhust. Kui hingeõhk eraldada kehast, jääb järele vaim, hing. Kuigi hing ehk vaim tekkis väga selgelt inimesest, peeti seda üleinimlikuks. Ning selle uskumusega kehata vaimu näisid olevat seletatavad ka ebatavalised, erakordsed, harvad ja seletamatud juhtumused.

⁵ ¶ Algeline arusaam ellujäämisest pärast surma ei tarvitsenud olla usk surematusse. Inimesed, kes ei suutnud lugeda arve üle kahekümne, oskasid vaevalt ette kujutada lõpmatust ja igavikku, nad pidasid pigem silmas korduvaid taaskehastumisi.

⁶ Hingede rändamisse ja taaskehastumisse kaldus usku- ma eriti oranž rass. Idee taaskehastumisest tekkis tähelepa- nekutest, et järglased sarnanevad pärilikelt omadustelt ja näojoontelt oma esivanematega. Ka tava anda lastele vana- vanemate ja teiste esivanemate nimesid tulenes usust taas- kehastumisse. Mõned hilisemad rahvad arvasid, et inime- ne sureb kolm kuni seitse korda. Selle uskumuse (mis pä- rines Aadama õpetustest eluasemeilmade kohta) ja paljut muud ilmutatud religioonist järelejäanud võib leida kahe- kümnenda sajandi barbarite muidu absurdsetest õpetus- test.

⁷ ¶ Varane inimene ei mõtelnud pörgust ega tulevas- test karistustest. Ürginimene pidas tulevast elu samasugu- seks kui käesolev, välja arvatud see, et järgmises elus puu- dus halb õnn. Hiljem tekkis arusaam, et headel ja halbadel hingedel on erinev saatus — kas taevas või pörgu. Ent ku- na paljud ürgsed rassid uskusid, et inimene astub järgmisse ellu sellisena, nagu ta siit lahkub, ei meeldinud neile mõte, et nad muutuvad vanaks ja jõuetuks. Eakad inimesed ee- listasid pigem tapetud saada kui liiga pöduraks jääda.

⁸ Peaaegu igal rühmal oli surnu hinge saatusest erinev ettekujutus. Kreeklased uskusid, et nõrgal inimesel on kindlasti nõrk hing, seetõttu leiutasid nad Hadesi kui sobiva koha aneemiliste hingede vastuvõtmiseks; neil jõuetutel isenditel arvati olevat ka lühem vari. Varased andiidid olid seisukohal, et nende hinged pöörduvad tagasi esivanemate kodumaale. Hiinlased ja egiptlased uskusid kunagi, et hing ja keha jäävad kokku. See ajendas egiptlasi ehita hoolikalt hauakambreid ja nägema vaeva kehade säilitamisega. Ka nüüdisaegsed rahvad püüavad surnute kodunemist peatada. Heebrealased arvasid, et surnud inimese hing läheb alla Šeoli, kust ei saa enam elavate maale tagasi pöörduda. Seega astusid nad hinge arengu õpetuses olulise sammu edasi.

5. HINGE KUI TONDI KÄSITUS

¹ Inimese mitteainelist osa on nimetatud erinevalt: viirastuseks, vaimuks, varjuks, tondiks ja viimasel ajal *hingeks*. Hing oli varase inimese unenäoteisik, see oli igas suhtes täpselt samasugune nagu surelik ise, aga teda ei saanud puudutada. Usk unenäoteisikutesse viis otseteed mõttele, et kõigil elavatel ja eluta asjadel on samasugune hing kui inimesel. Selle ettekujutuse tõttu püsisid uskumused loodusvaimudesse kaua; eskimod arvavad praegugi, et kõigil looduses on hing.

² Hinge võis kuulda ja näha, kuid mitte puudutada. Rahva unenäoelu arendas ja avardas järk-järgult selle arengulise vaimuilmategevusi, nii et surma hakati lõpuks pidama „hingeheitmiseks”. Mingi arusaam hingest kujunes kõigil ürghõimudel, välja arvatud neil, kes olid loomadest vaid veidi enam arenenud. Tsivilisatsiooni edenedes see ebausklik arusaam hingest kaob ja inimese uus ettekujutus hingest kui Jumalat tundva sureliku meele ja selles elava jumaliku vaimu, Mõttekohandaja ühisest loomingust sõltub täielikult vaid ilmutusest ja isiklikust usukogemusest.

³ Varased surelikud ei suutnud sisimas elavat vaimu ja arengulise olemusega hinge tavaliselt teineteisest eristada. Ürginimeses tekitas suurt segadust küsimus, kas hing pärineb kehast või on see mingi väline jõud, mis keha valdab. Ürginimese ülimalt järjekindlusetu suhtumine hingedesse, viirastustesse ja vaimudesse on seletatav aruka mõtte puudumisega kimbatuse olukorras.

⁴ Arvati, et hing on kehaga seotud nagu lõhn lillega. Vanaaja inimesed uskusid, et hing võib kehast lahkuda erineval viisil, näiteks:

- ⁵ 1. tavalise ja mööduva minestuse ajal;
 - ⁶ 2. magamise, loomuliku unenäo ajal;
 - ⁷ 3. kooma ja teadvuse kaotuse ajal seoses haiguste ja õnnetusjuhtumitega;
 - ⁸ 4. surma, alatiseks lahkumise ajal.
- ⁹ Ürginimene pidas aevastamist hinge ebaõnnestunud katseks kehast pääseda. Et keha oli ärkvel ja valvel, sai ta hinge väljumispüüdu takistada. Hiljem öeldi aevastuse korral alati mõni religioosne väljend, näiteks „Jumal õn nistagu sind!”.

¹⁰ Und peeti arengu käigus varakult tõenduseks selle kohta, et hing võib kehast väljuda, ning usuti, et kõnelemisega või magaja nime hüüdmisega saab selle tagasi kutsuda. Muud liiki teadvusekaotuse korral arvati hing olevat kaugeal, ehk isegi alatiseks põgenemas ja sel viisil surma põhjustamas. Unenägusid peeti hinge kogemusteks une ajal, mil ta ajutiselt kehast eemal viibib. Ürginimene pidas oma unenägusid täpselt sama reaalseks kui ärkveloleku kogemusi. Vanaaja inimesed tavatsesid magajaid järk-järgult äratada, et hingel oleks aega kehasse tagasi pöörduda.

¹¹ Inimesed on öiste ilmutiste suhtes ajastute jooksul alati aukartust tundnud ja heebrealasedki ei olnud selles suhtes erandiks. Nad uskusid tõepoolest, et Jumal nendega unenägudes räägib, ehkki Mooses seesuguse arusaama ära keelas. Moosesel oli õigus, sest kui vaimuilmaks isiksused soovivad aineliste olenditega suhelda, ei kasuta nad selleks tavalisi unenägusid.

¹² Vanaaja inimesed uskusid, et hing võib minna looma või isegi eluta asja sisse. See usk kulmineerus ideedes loomaks saamisest, libahuntidest. Inimene võis olla päeval seaduskuulekas kodanik, aga kui ta uinus, suutis tema hing minna hundisse või mõnesse muusse loomasse, et öistel rüüsteretkedel ringi hiilida.

¹³ Ürginimesed arvasid, et hing on seotud hingamisega ning et hingeõhuga saab selle omadusi edasi anda. Vapper pealik hingas vastündinud lapse peale, et anda talle julgust. Alpkristlaste seas kuulus Püha Vaimu annetamise juurde kandidaatide peale puhumine. Psalmilaulik ütles: „Issanda sõnaga on tehtud taevad ja tema suu hingamisega kõik nende väed!” Kaua aega oli kombeks, et vanim poeg üritas kinni püüda oma sureva isa viimse hingetõmbe.

¹⁴ Hiljem hakati võrdselt hingeõhuga kartma ja austama ka varju. Iseenda peegeldust vees peeti mõnikord tõenduseks teisiku olemasolust ja peeglitesse suhtuti ebauskliku aukartusega. Mõned vähearenenud hõimud arvavad veel praegugi, et fotode, joonistuste, kujude või kujutiste tegemine võtab hinge osaliselt või täielikult kehast ning seetõttu on selline tegevus keelatud.

¹⁵ Hinge samastati üldiselt hingeõhuga, kuid erinevad rahvad pidasid selle asupaigaks ka pead, juukseid, südant, maksa, verd ja rasva. „Aabeli vere hääle kisendamine maa pealt” väljendab kunagist usku, et hing asub veres. Semiidid õpetasid, et hing peitub keharasvas, ning paljud pidasid loomarasva söömist tabuks. Peaküttimine ja skalpeerimine olid viisid, kuidas vaenlase hing enda valdusesse haarata. Viimasel ajal on peetud silmi hinge akendeks.

¹⁶ Need, kes järgisid õpetust kolme või nelja hinge olemasolust, uskusid, et ühe hinge kaotamine põhjustab eba mugavust, kahe kaotamine haigust, kolme kaotus surma. Üks hing elas hingeõhus, teine peas, kolmas juustes, neljas südames. Haigetel soovitati jalutada värskes õhus, et oma uitamaläinud hingi kinni püüda. Arvati, et parimad ravitsejad suudavad haige inimese hinge välja vahetada ning ta „sünnib uuesti”.

¹⁷ Badonani lapsed uskusid, et on kaks hinge, hingeõhk ja vari. Varased nodiidi rahvad arvasid, et inimene koosneb kahest isikust, hingest ja kehast. See inimeksistentsi filosoofia kajastus hiljem kreeklaste vaatepunktis. Kreeklased ise uskusid, et hingi on kolm: vegetatiivne hing maos, loomne südames ja intellektuaalne peas. Eskimod usuvad, et inimene koosneb kolmest osast — kehast, hingest ja nimest.

6. VAIMU KUI TONDI KESKKOND

¹ Inimene sai pärandiks looduskeskkonna, omandas sotsiaalse keskkonna ja mõtles välja tontide keskkonda. Riik on inimese reaktsioon tema looduskeskkonnale, kodu reaktsioon sotsiaalsele keskkonnale ja kirik reaktsioon illusoorsele viirastuste keskkonnale.

² Üldlevinud usk hingede ja vaimude kujuteldava maailma reaalsusesse tekkis inimkonna ajaloos juba varakult ja see uus väljamõeldud vaimuilm sai ürgühiskonnas tähtsaks jõuks. Uue teguri ilmumine inim mõtetesse ja -tegu desse mõjutas alatiseks kogu inimkonna vaimset ja kõlbelist elu.

³ Sellesse suurde illusioonide ja teadmatuse maailma on surmahirm kogunud ürgrahvaste kõik hilisemad ebausud ja usundid. See oli kuni ilmutuse saabumiseni inimese ainus religioon ja tänapäevalgi on paljudel maailma rahvastel ainult see tahumatu arenev usund.

⁴ Arengu käigus hakati head õnne seostama heade vaimudega ja halba õnne halbade vaimudega. Paratamatust kohanemisest muutuva keskkonnaga tekkivaid ebamugavusi peeti halvaks õnneks, vaimude-tontide pahameele väljenduseks. Ürginimese usund kujunes aegamööda välja tema loomupärasest palveldamistungist ja juhuse väärtimõistmisest. Tsiiviliseeritud inimene on kaitsnud end juhuste vastu kindlustussüsteemidega; nüüdisaegne teadus on asendanud väljamõeldud vaimud ja tujukad jumalad kindlustusstatistiku matemaatiliste arvutustega.

⁵ Iga järgmine põlvkond naerab oma esivanemate rumalat ebausku, nende usulised eksi arvamused kutsuvad omakorda esile neile järgnevate valgustatud sugupõlvade muiged.

⁶ ¶ Lõpuks valdasid ürginimese meeli mõtted, mis ületasid kõiki tema loomupäraseid bioloogilisi tunde; inimesel oli viimaks välja kujunemas elamiskunst, mis põhines millelgi muul kui ainelistele stiimulitele reageerimisel. Olid tekkimas ürgse filosoofilise elutarkuse alged. Oli tekkimas üleloomulik elunorm, sest kui raevunud tont toob halba õnne ja heatujuline vaim head õnne, siis peab inimekäitumist vastavalt kohandama. Lõpuks ometi oli kujunenud välja arusaam heast ja kurjast; ja kõike seda ammu enne ühegi ilmutuse andmist maailmale.

⁷ Nende arusaamade tekkimisega algas pikk ja vaevaline võitlus alati rahulolematute vaimude meelepaha leevendamiseks, arengulise religioosse hirmu orjamine, see inimeste kauaaegne jõu raiskamine haudadele, templitele, ohverdamisele ja preesterkonnale. See oli koletu ja hirmus hind, kuid tasus end igati ära, sest inimene saavutas sel moel loomuliku teadmise suhtelisest õigsusest ja kurjusest — sündis inimeetika!

7. ALGELISE RELIGIOONI ÜLESANNE

¹ Ürginimene vajab kindlustunnet ja maksis seetõttu halva õnne vastase maagilise kindlustuspoliisi eest hirmu, ebausud ja kartusega ning preestrile viidavate kingitustega. Ürgne religioon oli kindlustus metsa ohtude vastu, nagu tsiiviliseeritud inimene maksab ainelisi kindlustuspreemiaid, et kindlustada end tööõnnetuste ja muude nüüdisaegsete hädade vastu.

² Tänapäevane ühiskond eraldab kindlustusäri preestrite ja religiooni vallast ning viib majanduse valda. Religioon tegeleb üha enam hauataguse elu kindlustamisega. Nüüdisaegsed inimesed, vähemalt mõtlevad inimesed, ei maksa enam hea õnne eest asjatuid kindlustuspreemiaid. Religioon on tõusmas aegamööda kõrgematele filosoofilistele tasanditele, mis vastanduvad selle varasemale ülesandele kindlustada inimesi halva õnne vastu.

³ Need iidsete usuideed hoidsid inimest sattumast fatalismi ja lootusetu pessimismi teele; inimesed uskusid, et võivad saatuse mõjutamiseks midagi ära teha. Tondihirmu usund süvendas inimestes usku, et nad *peavad oma käitumist kohandama* ning et inimesaastust juhib üleloomulik maailm.

⁴ Nüüdisaegsed tsiiviliseeritud rahvad on just vabaneemas tondihirmust, millega on seletatud vedamist ja igapäevaelus esinevat ebavõrdsust. Inimkond on pääsemas halva õnne põhjendamisest vaimude tegevusega. Ent kuigi inimesed on loobumas ekslikust õpetusest, et elumuutusi põhjustavad vaimud, on nad üllataval kombel valmis vastu võtma peaaegu sama ekslikku õpetust, mis sunnib neid iga suguse inimeste vahelise ebavõrdsuse põhjusi nägema poliitilises kohanematuses, sotsiaalses ebaõigluses ja majanduslikus konkurentsis. Ent uued seadused, üha kasvav filantroopia ja edasised majanduslikud ümberkorraldused, kui head nad iseenesest ka ei oleks, ei heasta sünnipäraseid omadusi ega elus esinevaid õnnetusjuhtumeid. Vaid arusaamine tõsiasjadest ja tark loodusseaduste arvestamine võimaldab inimesel saada, mida ta tahab, ja vältida seda, mida ta ei taha. Teaduslik teadmus, mis viib teaduslikele tegutsemisele, on ainus vahend niinimetatud juhuslike õnnetuste vastu.

⁵ ¶ Tootmine, sõda, orjus ja tsiviilvalitsus tekkisid reaktsioonina inimese sotsiaalsele arengule tema looduslikus keskkonnas; religioon tekkis samamoodi reageeringuna tema illusoorsele keskkonnale, kujuteldavale viirastuste maailmale. Usund tähistas enesesäilitamise evolutsioonilist arengut ning sellest on kasu olnud, kuigi see oli algselt kontseptsioonilt ekslik ja täiesti ebaloogiline.

⁶ Algeline religioon valmistas inimmees väärhirmu võimsa ja aukartust sisendava jõuga ette pinnase üleloomuliku päritoluga *bona fide* vaimse mõjutaja, Mõttekohandaja annetamiseks. Ja jumalikud Kohandajad on teinud sellest ajast tööd jumalahirmu muutmiseks jumalaarmastuseks. Evolutsioon võib olla küll pikaldane, kuid on eksimatult efektiivne.

⁷ [Esitanud Nebadoni Õhtutäht.]

87 KIRI

TONDIKULTUSED

TONDIKULTUS arenes välja vastukaaluks halva õnnega seonduvatele ohtudele; selle algelised religioossed tähelepanekud olid võrsunud ärevust tekitavast halva õnne kartusest ja ülemäärasest surnute hirmust. Ühelgi varajasel usundil ei olnud erilist seost Jumaluse äratundmisega või harda austusega üleilmliku ees; riitused olid enamasti negatiivsed, mõeldud tontide vältimiseks, väljaajamiseks või neile surve avaldamiseks. Tondikultus ei olnud ei rohkem ega vähem kui kindlustus õnnestuse vastu; sellel polnud midagi ühist investeringutega kõrgematesse tulevastesse saavutustesse.

² Inimene on pidanud tondikultusega pikka ja kibedat võitlust. Miski inimajaloos ei tekita rohkem haletsust kui pilt inimese armetust orjusest tondihirmu ees. Just selle hirmu tekkides algas inimkonna usuline areng. Inimlik kujutlusvõime suundus oma mina randadelt merele ja heidab kunagi jälle ankru, kui jõuab arusaamisele tõelisest Jumalusest, reaalsest Jumalast.

1. TONDIHIRM

¹ Surma kardeti, sest surm tähendas veel ühe tondi vabanemist füüsilisest kehast. Vanaaja inimesed püüdsid surma igati vältida, et poleks vaja jälle uue tondiga võidelda. Nad tegid kõik, et sundida hinge surmapaigast lahkuma, asuma teele surnutemaale. Tonti kardeti kõige rohkem just arvataval üleminekuperioodil — selle tekkimisest surmahetkel kuni hilisema lahkumiseni hingede kodumaale, mis oli ähmane ja algeline arusaam pseudotaevast.

² Kuigi ürginimene omistas tontidele üleloomulikke võimeid, ei omistanud ta neile arvatavasti üleloomulikku arukust. Kasutati paljusid trikke ja sõjakavalusi, et tonte tüssata ja petta; ka tsiviliseeritud inimene usub ikka veel üsna kindlalt, et endast vaga mulje jätmine petab mingil moel isegi kõiketeadjat Jumalust.

³ Ürginimesed kartsid haigestumist, mis nende tähelepanekute järgi kuulutas sageli ette surma. Kui hõimu ravitsejal ei õnnestunud põdejat tervendada, viidi haige tavaliselt perekonna onnist väiksemasse onni või jäeti üksi õue surema. Maja, milles keegi oli surnud, hävitati tavaliselt; kui ei, siis välditi seda ning see hirm takistas varajast inimest ehitamast toekamaid elamu. Seetõttu hoiduti ka alaliste külade ja linnade ehitamisest.

⁴ Kui sugukonnast keegi suri, istusid ürginimesed kogu öö üleval ja vestlesid; nad kartsid, et ka nemad surevad, kui surnukeha läheduses uinuvad. Laibast saadud nakkused kinnitasid surmahirmu veelgi ja kõik rahvad on mingil ajal kasutanud inimese puhastamiseks pärast tema kokku puutumist surnuga keerulisi puhastustseremooniaid. Vanaaja inimesed arvasid, et surnukehale tuleb anda valgust; surnut ei jäetud kunagi pimedusse. Kahekümnendal sajandil põletatakse surnukambrites ikka veel küünlaid ja inimesed istuvad endiselt öösiti surnute juures. Niinimetatud

tsiviliseeritud inimese elufilosoofiast ei ole hirm surnukeha ees veel täielikult kadunud.

⁵ Ent vaatamata kogu sellele hirmule püüdsid inimesed siiski tonte petta. Kui onni, kus keegi oli surnud, ei hävitatud, viidi surnu välja läbi seinas oleva augu, mitte kunagi uksest. Neid meetmeid rakendati hinge segadusajamiseks, vältimaks tema lahkumisega viivitamist ja kindlustamaks end tema tagasipöördumise vastu. Leinajad tulid matuselt tagasi alati teist teed kaudu, et hing neile ei järgneks. Kasutati veel oma jälgi mööda tagasi minemist ja kümneid muid võtteid, et kindlustada hinge hauaspüsimine. Sugupooled vahetasid tondi petmiseks sageli omavahel rõivad. Leinarõivad olid algselt mõeldud ellujäänute varjamiseks, hiljem kasutati neid surnute suhtes austuse ülesnäitamiseks ja tontide lepitamiseks.

2. TONTIDE LEPITAMINE

¹ Religioonis oli tontide lepitamise negatiivne programm tunduvalt varasem kui vaimude sundimise ja anumise positiivne programm. Inimese esimesed palveldused olid mõeldud kaitseks, mitte hardaks austuseks. Nüüdisaegne inimene usub, et on tark end tulekahju vastu kindlustada, ürginimene arvas, et on arukas kindlustada end tontide tekitatud halva õnne vastu. Kaitse saavutamiseks tehti mitmesuguseid pingutusi, mis olidki tondikultuse võtted ja rituaalid.

² ¶ Kunagi arvati, et tont ei soovi muud peale selle, et teda kiiresti „ära saadetak” ja häirimatult surnutemaale suunduda lastaks. Iga elavatepoolne viga või millegi tegetamatajätmine hinge matuserituaalis põhjustas kindlasti viivitusi tema siirdumises varjude riiki. Usuti, et see valmistab tontidele pahameelt, ja väljavahetatud tonti peeti õnnestuste, hädade ja õnnetu elu põhjustajaks.

³ Matuseteenistusi hakati korraldama püüdest sundida hinge lahkuma oma tulevasse kodusse ja matusekõne õpetas algselt uut tonti sinna minema. Hingele tavatseti panna kaasa toitu ja rõivaid, mis asetati hauda või selle lähedale. Ürginimesed arvasid, et „hinge ärasaatmiseks” kulub aega kolmest päevast aastani — siis on ta hua lähedusest lahkunud. Eskimod arvavad praegugi, et hing jääb kolmeks päevaks keha juurde.

⁴ Pärast surma peeti vaikust või leina, et hing ei kipuks koju tagasi. Levinud leinamisviisiks oli enese piinamine, enda haavamine. Paljud arenenumad õpetajad püüdsid sellele piiri panna, kuid see ei õnnestunud neil. Paastumist ja muid enesesalgamise vorme peeti hingedele meelepäraseks, sest arvati, et üleminekuperioodil, mil nad enne oma tegelikku lahkumist surnutemaale inimeste seas ringi hii- livad, meeldib neile näha elavate kannatusi.

⁵ Pikad ja sagedased tegevusetud leinaperioodid olid tsivilisatsiooni arengu üks suuremaid takistusi. Sellele tulutule ja kasutule leinamisele raisati igal aastal nädalaid

ja isegi kuid. Professionaalsete leinajate palkamine matus- teks näitab, et leinamine oli rituaal, mitte kurbuse väljen- dus. Nüüdisaja inimesed leinavad surnuid võib-olla küll lu- gupidamisest ja raske kaotuse tõttu, kuid vanaaja inimesed tegid seda *hirmust*.

⁶ Surnute nimesid ei nimetatud kunagi. Need jäeti sa- geli keelestki välja. Neist said tabud, mistõttu keeled vaesu- sid pidevalt. Keel muutus üha sümboolsemaks ja kujundli- kumaks, näiteks öeldi: „Nimi või päev, mida kunagi ei mai- nita.”

⁷ ¶ Iidse aja inimesed soovisid nii väga tontidest lahti saada, et pakkusid neile kõike, mida nood võinuksid oma eluajal soovida. Tondid soovisid naisi ja teenijaid; jõukas ürginimene lootis, et tema surma korral maetakse koos te- maga elusalt vähemalt üks orjanaine. Hiljem sai tavaks, et lesk sooritas mehe haua enesetapu. Kui suri laps, siis kägis- tati sageli ema, tädi või vanaema, et täiskasvanu hing võiks lapse hinge saata ja tema eest hoolitseda. Oma elust loobu- ti tavaliselt vabatahtlikult; kui keegi oleks tava rikkunud ja ellu jäänud, oleks hirm tontide viha ees tema vähesedki rõõmud röövinud.

⁸ Surnud pealikule pandi harilikult kaasa suur hulk ala- maid; orjad tapeti, kui nende peremees suri, et nad võiksid teda hingedemaal teenida. Borneo saarel pannakse nüüd- ki hauda keegi kaasa; ori torgatakse odaga surnuks, et ta saadaks oma lahkunud isandat hingeteekonnal. Usuti, et mõrvatud inimese hingele meeldib, kui ta saab orjaks oma mõrvari hinge; see seisukoht ajendas inimesi päid kütima.

⁹ Arvati, et hingedele meeldib toidulõhn, mistõttu toi- du ohverdamine matusesöömaagadel oli kunagi üldlevi- nud. Algeline toidupalve enne söömist seisnes selles, et tondi lepitamiseks heideti tükike toitu tulle ja pomiseti maagilisi sõnu.

¹⁰ Arvati, et surnud kasutavad neile kuulunud tööriista- de ja relvade hingi. Esemel murdmine tähendas selle „tap- mist”, nii vabastati selle hing teenistuseks viirastustemaal. Põletamise või kaasamatmise teel ohverdati ka muud vara. Iidsetel matustel tehti tohutuid kulutusi. Hilisemad rah- vad valmistasid paberist kujusid ja asendasid ohverdamis- tel nendega tegelikke esemeid ja inimesi. See oli tsivilisat- siooni arengus suureks edusammuks, kui omandi põleta- mine ja kaasamatmine asendus selle pärandamisega sugu- lastele. Irokeesid tegid matusekommetes palju säästvaid re- forme. Vara säilitamine võimaldas neil saada kõige võim- samateks põhjapoolseteks punasteks inimesteks. Nüüdis- aegne inimene ei tohiks tonte karta, kuid tavad on tuge- vad ja matuserituaalidele ning surmatseremooniatele ku- lutatakse palju maist vara.

3. ESIVANEMATE KUMMARDAMINE

¹ Arenev tondikultus viis paratamatult esivanemate kummardamisele, sest sellest sai tavaliste hingede ja kõr- gemate vaimude, arenevate jumalate vaheline ühenduslül. Varased jumalad olid lihtsalt aulised surnud.

² Esivanemate kummardamine oli algselt pigem hirm kui austus, kuid need uskumused aitasid tondihirmu ja

palveldamise edasisele levimisele kindlasti kaasa. Varajas- tele esivanemate hingede kultustele pühendunud kartsid isegi haigutada, sest paha vaim võis sel ajal nende kehasse siseneda.

³ Lapsendamistava pidi kindlustama, et oleks keegi, kes viiks pärast inimese surma tema hinge rahu ja edasimine- ku heaks läbi vajalikud ohverdused. Ürginimene elas oma kaaslaste kummituste hirmus ja kavandas vabal ajal oma- enda hinge ohutut surmajärgset teekonda.

⁴ Enamik hõime pühitses kord aastas hingedepäeva. Roomlastel oli igal aastal kaksteist hingedepäeva ja nen- dega seotud tseremooniat. Pooled päevad aastas olid pü- hendatud mingitele nende iidsete kultustega seotud tse- remooniatele. Üks Rooma imperaator püüdis neid tava- sid nõrgendada, vähendades pidupäevade arvu 135 pühani aastas.

⁵ ¶ Tondikultus arenes pidevalt edasi. Et hinged siirdu- sid kujutluste kohaselt ebatäielikust eksistentsifaasist kõr- gemasse faasi, kujunes see kultus lõpuks vaimude ja isegi jumalate palveldamiseks. Ent vaatamata kõrgematesse vai- mudesse uskumisele on kõik hõimud ja rahvad kunagi ka tonte uskunud.

4. HEAD JA HALVAD TONID

¹ Tondihirmust sai kogu maailmas religiooni algallikas, paljud hõimud klammerdusid ajastute jooksul vanasse us- kumusse, et tonte on vaid üht liiki. Nende arvates saatis inimest hea õnn, kui tont oli rahul, ja halb õnn, kui tont oli välja vihastatud.

² Tondihirmu kultuse avardues hakati tunnistama ka kõrgemat tüüpi vaimu, kes polnud otseselt samastatavad ühegi kindla inimesega. Need olid ausse tõstetud ja ülis- tatud vaimud, kes olid läbinud varjuriigi ja jõudnud kõr- gemasse vaimuilm.

³ Usk kaht liiki vaimudesse levis aegamööda, kuid kind- lalt üle kogu maailma. See uus duaalne spiritism ei levinud hõimust hõimu, vaid tärkas kõikjal maailmas iseseisvalt. Idee jõud, millele aitab kaasa avarduv arenguline meel, ei seisne mitte selle reaalsuses ega mõttekuses, vaid pigem sel- le *ereduses*, üleüldises sobivuses ja kõikjal rakendatavuses.

⁴ Veelgi hiljem tekkis inimese kujutluses ettekujutus headest ja halvadest üleloomulikest jõududest; mõni tont ei arenenudki heade vaimude tasemeni. Varane tondihir- mu kätkev spiritism oli järk-järgult arenemas duaalseks spiritismiks, uueks ettekujutuseks maiste asjade nähtama- tust juhtimisest. Lõpuks ometi usuti, et heal ja halval õnnel on erinevad põhjustajad. Ja halva õnne toojaid peeti neist kahest aktiivsemaks ja arvukamaks klassiks.

⁵ ¶ Kui õpetus headest ja halvadest vaimudest lõpuks küpseks sai, kujunes see kõigist religioossetest uskumus- test kõige levinumaks ja püsivamaks. See dualism kujutas endast suurt religioosset ja filosoofilist edasiminekut, sest võimaldas inimesel põhjendada nii head kui ka halba õn- ne ning uskuda samal ajal surelikeüleseid olendeid, kes käi- tuvad üsna järjekindlalt. Vaime peeti kas headeks või hal- badeks, enam ei arvatud, et nad sõltuvad täielikult tuju- dest nagu kõigi algelisemate religioonide monospiritismi

varased tondid. Inimene suutis lõpuks ette kujutada surelikeüleseid jõude, kes olid oma käitumises järjekindlad, ja see oli religiooni arenguloo ning inimfilosoofia avardumise üks otsustavamaid tõeavastusi.

⁶ Arenev religioon on maksnud duaalse spiritismi kontseptsiooni eest kohutavat hinda. Inimese varane filosoofia suutis ühitada vaimude muutumatust ajalike elumuutustega vaid sel teel, et jagas vaimud kahte liiki — headeks ja halbadeks vaimudeks. Kuigi see uskumus võimaldas inimesel ühitada juhuse muutlikkust surelikeüleste jõudude muutumatuse kontseptsiooniga, on usklikel olnud sellest ajast saadik raskusi kosmilise ühtsuse kujutlemisega. Areneva religiooni jumalate vastasteks on tavaliselt olnud pimedusejõud.

⁷ Kõik see on traagiline seetõttu, et ajal, mil need mõtted inimese algelises meeles juurdusid, ei olnud kogu maailmas mingeid halbu ega ebakõlalisi vaimu. Selline kahetsusväärne olukord tekkis alles pärast Caligastia mässu ja püsis ainult nelipühini. Hea ja kurja kosmilise kooskõla kontseptsioon püsib kahekümne sajandilgi inimfilosoofias üsna elavana, seda kultuurilist sünnimärki tekkiva tondikultuse ammusest aegadest kannab endal enamik maailma usundeid.

5. ARENENUD TONDIKULTUS

¹ Ürginimese arvates olid vaimudel ja hingedel peaaegu piiramatud õigused, kuid mitte mingeid kohustusi; usuti, et inimesel on vaimude arvates mitmesuguseid kohustusi, kuid mitte mingeid õigusi. Arvati, et vaimud põlgavad inimest, sest ta jätab pidevalt oma vaimsed kohustused täitmata. Inimkonna üldlevinud uskumuse kohaselt nõudsid tondid enda pidevat teenimist selle eest, et nad inimeste asjadesse ei sekkuks, vähimatki ebaõnne peeti tontide tööks. Varased inimesed kartsid nii väga, et nad võivad mõne jumalatele määratud austusavalduse unustada; pärast ohverdamist kõigile teadaolevatele vaimudele kordasid nad igaks juhuks sama „tundmatutele jumalatele”.

² Nüüd järgnes lihtsale tondikultusele arenenum ja märksa keerulisem tondikultus, inimese algelises kujutluses arenenud kõrgemate vaimude teenimine ja palveldamine. Usutseremooniad peavad vaimse evolutsiooni ja progressiga sammu pidama. Avardunud kultus ei olnud midagi muud kui üleloomulikesse olenditesse uskumisega seotud enesesäilitamiskunst, kohanemine vaimude keskkonnaga. Tootmisalased ja sõjalised organisatsioonid kujutasid endast kohanemist loodusliku ja sotsiaalse keskkonnaga. Ja nagu abieli hakkas kahesoolisuse nõudmisi rahuldama, nii arenesid usuorganisatsioonid välja reaktsioonina kõrgematesse vaimsetesse jõududesse ja vaimolenditesse uskumisele. Religioon väljendab inimese kohanemist oma eksiarusaamadega salapärasest juhusest. Hirm vaimude ees ja nende hilisem kummardamine pidi vara ebaõnne eest kaitsma.

³ Ürginimese ettekujutuses elavad head vaimud oma elu ja neil on inimolenditele vähe nõudmisi. Just halbade

tontide ja vaimude tuju peab ülal hoidma. Seetõttu pöörasid ürginimesed pahatahtlikele tontidele rohkem tähelepanu kui headele vaimudele.

⁴ Arvati, et pahad vaimud on eriti kadedad inimeste jõukusele ja tavatsevad selle eest kätte maksta mõne inimese kaudu *kurja silma* abil. Kultuse osa, mis seondus vaimude vältimisega, tegeles üsna palju kurja silma vempudega. Hirm selle ees levis peaaegu üle kogu maailma. Ilusad naised pidid kandma loori, et end kurja silma eest kaitsta; hiljem kasutasid seda võtet paljud naised, kes soovisid, et neid ilusaks peetaks. Kurjade vaimude hirmu tõttu lubati lapsi harva pärast pimeduse saabumist õue ja varajastes palvetes sisaldus alati soov „päästa meid kurja silma eest”.

⁵ Koraanis on kurjale silmale ja maagilisele ärasõnumisele pühendatud terve peatükk ning juudidki uskusid neid nähtusi täielikult. Ka kogu fallosekultus arenes välja kaitseks kurja silma vastu. Suguorganid arvati olevat ainsad fetišid, mis sellelt võimu võtavad. Kurjast silmast tekkis ka esimene ebausk seoses laste sünnieelse äramärgimisega emamärkidega ja see kultus oli kunagi üsna üldlevinud.

⁶ Kadedus on sügavale inimesse süüvinud joon, seetõttu omistasid ürginimesed seda ka oma varajastele jumalatele. Ning et inimene oli kunagi tavatsenud tonte tüssata, hakkas ta peagi ka vaimu petma. Ta ütles: „Kui vaimud kadestavad meie ilu ja jõukust, siis moonutame end ja räägime oma edust hooletult.” Varane alandlikkus ei olnud seega mingi ego alandamine, vaid pigem püüe kadedaid vaimu jälgelt kõrvale juhtida ja petta.

⁷ Et vaimud ei kadestaks inimeste edu, hakati õnnetoovaid või eriti armsaid asju ja inimesi vihaselt söimama. Sellest pärineb ka tava endale või perele suunatud komp liimete eitada, mis lõpuks arenes tsiviliseeritud tagasihoidlikkuseks, vaoshoituseks ja viisakuseks. Samal põhjusel oli moes ka inetu välja näha. Ilu tekitas vaimudes kadedust, see oli märk patusest inimlikust uhkusest. Ürginimene soovis endale inetut nime. Kultuse see aspekt takistas oluliselt kunsti arengut ja hoidis maailma kaua aega sünges ja inetuna.

⁸ ¶ Vaimudekultuse järgi oli elu parimal juhul vaimude juhitud õnnemäng. Inimese tulevik sõltus tema jõupingutustest, töökusest ja andekusest vaid niivõrd, kuivõrd ta kasutas seda kõike vaimude mõjutamiseks. Vaimude lepitamiseremooniad olid ränk koorem, mis tegi elu igavaks ja peaaegu talumatuks. Ajastust ajastusse, põlvkond põlvkonna järel on kõik rassid püüdnud seda õpetust kõrgetest vaimudest täiustada, kuid keegi pole veel sõandanud seda täiesti kõrvale heita.

⁹ Vaimude kavatsusi ja soove uuriti ennete, oraaklite ja märkide abil. Ning vaimude sõnumeid tõlgendati ennustamis-, ettekuulutamise-, maagia, läbikatsumise- ja astroloogiliste meetoditega. Kogu kultus oli mõeldud vaimude lepitamiseks, rahuldamiseks ja äraostmiseks selle varjatud altkäemaksuga.

¹⁰ Seetõttu arenes välja uus ja avaram maailmavaade, mis koosnes järgmistest aspektidest:

¹¹ 1. *kohustused* — kõik see, mida tuli teha, et vaimud oleksid heas tujus või vähemalt neutraalsed;

¹² 2. *õiged teod* — õige käitumine ja tseremooniad vaimude aktiivseks oma poolele võitmiseks;

¹³ 3. *tõde* — õige arusaamine vaimudest ja seega ka elust ning surmast ja õige suhtumine neisse.

¹⁴ ¶ Vanaaja inimesed ei soovinud tulevikku teada ainult uudishimust, vaid lootsid halba õnne üle kavaldada. Ennustamine oli lihtsalt püüd hättasattumist vältida. Unenägusid peeti neil aegadel prohvetlikeks ja kõike ebatavalist enneteks. Ka tänapäeva tsiviliseeritud rahvad, kes usuvad märkidesse, sümbolitesse ja muudesse vana tondikultuse arenenud vormide ebausü jäänustesse, kannatavad selle all. Inimene hakkab alles aegamööda, väga aeglaselt loobuma neist teguviisidest, mille kaudu ta nii valulikult on järk-järgult elu arenguredelil tõusnud.

6. SUNDIMINE JA VÄLJAAJAMINE

¹ Kui inimesed uskusid ainult tontidesse, oli religioosne rituaal isiklikum, vähem organiseeritud, ent kui hakati tunnistama kõrgemate vaimude olemasolu, oli vaja nendega suheldes rakendada „kõrgemaid vaimseid meetodeid”. See püüdis kasutada vaimude lepitamiseks täiustatud ja keerulisemaid võtteid viis otseselt kaitseabinõude rakendamisele vaimude suhtes. Inimene tundis end maises elus tegutsevate juhitud jõudude ees tõesti abituna ja püüdis alaväärsustunde tõttu kuidagi kohaneda, leida mingit viisi, kuidas leevendada inimese ebavõrdset seisundit tema ühepoolses võitluses kosmosega.

² Kultuse algusaajal piirdusid inimese püüded tontide tegevust mõjutada lepitamisega, katsetega end halvast õnnest altkäemaksu eest vabaks osta. Kui tondikultus arenes heade ja halbade vaimude eristamiseni, muutusid tseremooniad positiivsemateks pingutusteks head õnne enda poole võita. Inimese religioon ei olnud enam täiesti negatiivistlik ega piirdunud püüetega head õnne saavutada; peagi hakkas inimene kavandama viise, kuidas sundida vaimu endaga koostööd tegema. Usklik ei seisa enam kaitsetuna enda väljamõeldud vaimukujutelmade lakkamatute nõudmistest ees; ürginimene hakkab leiutama relvi, millega saab vaimu tegutsema ja ennast abistama sundida.

³ Inimese esimesed jõupingutused enese kaitsmiseks olid suunatud tontide vastu. Ajastute möödudes hakkasid elavad mõtlema välja viise surnutele vastuhakkamiseks. Tontide hirmutamiseks ja peletamiseks töötati välja mitmeid võtteid, näiteks:

⁴ 1. pea äralõikamine ja surnukeha hauas kinnisidumine;

⁵ 2. maja, kus inimene suri, pildumine kividega;

⁶ 3. surnukeha kastreerimine või tema jalaluude murdmine;

⁷ 4. matmine kivide alla, sellest tavast pärinevad nüüdisaegsed hauakivid;

⁸ 5. krematsioon, hilisema aja leiutis tontidest tulevate probleemide vältimiseks;

⁹ 6. surnukeha merreviskamine;

¹⁰ 7. surnukeha jätmine metsloomadele söödaks.

¹¹ ¶ Arvati, et müra häirib ja hirmutab tonte, karjumeid, kellahelin ja trummipõrin peletavat neid elavatest eemale; need iidsete meetodid on surnute juures „valvamiselt” veel praegugi kasutusel. Soovimatuid vaimu peletati eemale halvalõhnaliste vedelikega. Valmistati jubedaid vaimude kujutisi, et nad end nähes kiiresti põgeneksid. Usuti, et koerad suudavad viirastuste lignemist märgata ja hoiatavad inimesi ulgumisega ning et kuked hakkavad tontide läheduses kirema. See ebausk on säilinud kuke kasutamises tuulelipuna.

¹² Parimaks kaitseabinõuks tontide vastu peeti vett. Püha vesi oli parem kui ükski muu vesi, sest selles olid preestrid oma jalgu pesnud. Nii tuli kui ka vesi arvati olevat tontidele läbimatu takistus. Roomlased kandsid vett kolm korda ümber surnukeha; kahekümnenal sajandil piserdatakse surnukeha püha veega ja juudi rituaalide hulka kuulub veel praegugi kalmistul käte pesemine. Ristimine moodustas osa hilisemast veerituaalist, vanaaja suplus oli usutseremoonia. Alles uuemal ajal on suplusest saanud sanitaarne toiming.

¹³ Ent inimene ei piirdunud tontidele surve avaldamisega, peagi püüdis ta usurituaalide ja muude toimingute abil vaimu tegutsema sundida. Väljaajamine oli ühe vaimu kasutamine teise ohjeldamiseks või minemapeletamiseks ning neid võtteid rakendati ka hingede ja vaimude hirmutamiseks. Duaalse spiritismi kontseptsioonist headest ja halbade jõududest pakkus inimesele küllaga võimalusi püüda üht toimijat teise vastu ässitada, sest kui tugev inimene suutis nõrgemat võita, sai kindlasti ka tugev vaim alamat vaimu valitseda. Needmine oli ürgajal sunnivahend, äratamaks vähemtähtsate vaimude aukartust. Hiljem laienes see tava vaenlaste needmiseks.

¹⁴ Kaua aega arvati, et iidsete kommete juurde tagasi pöördudes saab vaimu ja pooljumalaid oma soovi järgi tegutsema sundida. Nüüdisaegne inimene teeb sama. Te kõnetate üksteist tavalises argikeeles, ent palvetades pöördu te tagasi eelmiste põlvkondade vanema kõnepruugi, niinimetatud pühaliku kõnepruugi juurde.

¹⁵ Selle arusaamaga on seletatav ka tagasipöördumine paljude seksuaalse iseloomuga usurituaalide, näiteks templiprostitutsiooni juurde. Neid taasavastatud vanaaja tavasid peeti kindlaks kaitseabinõuks paljude hädade vastu. Kõik nende lihtsameelsete rahvaste ettevõtmised olid täiesti vabad sellest, mida nüüdisaegne inimene nimetaks seksuaalseks kombelõtvuseks.

¹⁶ Järgmisena võeti kasutusele rituaalsed töötused ja pühad vanded. Enamiku vannetega kaasnes enesepiinamine ja -vigastamine, hiljem paastumine ja palvetamine. Mõne aja pärast hakati enesesalgamist pidama kindlaks veenmisvahendiks; eriti kehtis see suguelust hoidumise suhtes. Nii kujunesid ürginimesel välja väga karmid usutavad, uskumused, et enesepiinamine ja enesesalgamine on tõhusad rituaalid, millega sundida vaimu vastu nende enda tahtmist soodsalt reagerima.

¹⁷ ¶ Nüüdisaja inimene ei püüa enam avalikult vaimse sundida, kuigi ilmutab ikka veel kalduvust Jumalusega kaubelda. Ta sajatab endiselt, koputab vastu puud, paneb sõrmed risti ja sülitab, tuues kuuldavale mõne kulunud väljendi, mis kunagi oli maagiline loits.

7. KULTUSE OLEMUS

¹ Kultuslik ühiskonnakord oli püsiv, sest pakkus kõlbustunde ning usulise lojaalsuse säilitamiseks ja stimuleerimiseks vajalikku sümboolikat. Kultus arenes välja „vanade perekondade” traditsioonidest ja jäi püsima sügavale juurdunud institutsioonina; iga perekonnal on mingi kultus. Iga innustav ideaal haarab seda jäädvustava sümboolika järele — püüab leida viisi selle avaldamiseks kultuuris, et kindlustada selle püsimine ja jätkuv teostumine — ning kultus saavutab selle eesmärgi, toites ja rahuldades inimese tundeelu.

² Alates tsivilisatsiooni koidikust on ühiskonna iga märkimisväärse kultuurilise või usulise edusammuga kaasnenud oma rituaal, sümboolne tseremoonia. Mida alateadlikumalt see rituaal on kujunenud, seda tugevamini on ta pühendunud oma haardesse võtnud. Kultus säilitas küll tundeülluse ja tõi tundeellu rahuldust, kuid on alati olnud suurim takistus sotsiaalsete ümberkorralduste ja vaimse progressi teel.

³ Vaatamata sellele, et kultus on ühiskonna arengut alati aeglustanud, on kahetsusväärne, et nii paljudel nüüdisaegsetel moraalinormidesse ja vaimsetesse ideaalidesse uskujatel pole küllaldast sümboolikat — vastastikust toetust võimaldavat kultust — *ühtekuuluvustunnet*. Ent usukultust ei saa tekitada, see peab ise välja kujunema. Ja pole kaht rühma, kelle kultused oleksid identsed, kui mingi ametivõim ei ole just meelevaldselt nende rituaale standardiseerinud.

⁴ Varakristlik kultus oli kõige tõhusam, kõitvam ja kestvam rituaal, mis kunagi on välja mõeldud või kavandatud, kuid selle väärtuse on teaduse ajastul suures osas hävitanud nii paljude selle aluseks olnud dogmade hajumine. Kristlikult kultuselt võttis elujõu paljude selle aluseks olnud ideede kaotus.

⁵ ¶ Alati on olnud nii, et kui kultus on paindlik ja sümboolika avarduv, siis kasvab ka tõde kiiresti ja avardub vabalt. Küllaldane tõde ja kohanemisvõimeline kultus on soodustanud ühiskonna kiiret arengut. Täheenduseta kultus rikub religiooni, kui püüab filosoofiat välja tõrjuda ja mõistust orjastada; tõeline kultus areneb edasi.

⁶ ¶ Vaatamata puudustele ja tõkestavatele asjaoludele on iga uus tõeilmutus rajanud uue kultuse ja isegi Jeesuse religiooni uuestiesitamine peab arendama välja uue ning sobiva sümboolika. Nüüdisaegne inimene peab leidma

oma uutele ja avarduvatele ideedele, ideaalidele ja lojaalsusele küllaldase sümboolika. See täiustatud sümbol peab kasvama välja religioosset eluviisist, vaimsetest kogemustest. Kõrgema tsivilisatsiooni kõrgem sümboolika peab tuginema kontseptsioonile Jumala isadusest ning sisaldama rikkalikult inimestevahelise vendluse üllaid ideaale.

⁷ Vanad kultused olid liiga egotsentrilised, uus usk peab kasvama välja osutatud armastusest. Uus kultus peab nagu vanagi õhutama emotsioone, rahuldama tundeelu ja soodustama lojaalsust, ent see pole kõik: ta peab hõlbustama vaimset progressi, täiustama kosmilisi tähendusi, lisama kõlbelisi väärtusi, soodustama ühiskonna arengut ja stimuleerima kõrget tüüpi isiklikku usuelu. Uus kultus peab pakkuma ülimad elusihid, mis on nii ajalikud kui ka igavesed — nii sotsiaalsed kui ka vaimsed.

⁸ Kultus peab vastu sotsiaalse tsivilisatsiooni arengule ja individuaalsetele vaimsetele saavutustele ning aitab neile kaasa vaid siis, kui põhineb *kodu* bioloogilisel, sotsiaalsel ja usulisel tähtsusel. Püsijääv kultus peab sümboliseerima seda, mis on lakkamatute muutuste taustal jääv; peab ülistama seda, mis ühendab igavesti muutuvate ühiskondlike muundumiste voogu. Ta peab tunnistama tõelisi tähendusi, ülistama kauneid suhteid ja kiitma tõelise ülluse häid väärtusi.

⁹ Ent uut ja rahuldavat sümboolikat on väga raske leida, sest nüüdisaegsete inimeste puhul on üldiselt valdav teaduslik hoiak; nad hoiduvad ebausust ja põlgavad hariamatust, kuigi ihalevad salapära ja austavad hardalt kõike tundmatut. Kultus jääb püsima vaid siis, kui sisaldab mingit valitsevat saladuslikkust ja varjab midagi väärtuslikku, kuid saavutamatu. Uus sümboolika ei tohi aga olla tähendusrikas ainult rühmale, vaid peab omama tähendust ka üksikisikule. Iga teenimist võimaldav sümboolikavorm on sobiv, kui inimene saab seda ise omal algatusel teostada ja sellest oma kaaslastega rõõmu tunda. Kui uus kultus oleks dünaamiline, mitte staatiline, võiks see tõepoolest inimeskonna progressile juurde anda midagi väärtuslikku, nii ajalikku kui ka vaimset.

¹⁰ Ent kultus — rituaalidest, juhtlausetest ja sihtidest koosnev sümboolika — toimib vaid siis, kui ei ole liiga keeruline. Ja ta nõuab pühendumist ning ustavust. Iga tõhus religioon arendab vältimatult välja endaväärilise sümboolika ja sellele pühendunud tuleks vältida rituaali kristalliseerumist ahendavateks, moonutavateks ja lämmatavalt ühetaolisteks tseremooniateks, mis võivad igasugust sotsiaalset, moraalset ja vaimset progressi ainult pärssida ja aeglustada. Ükski kultus ei jää püsima, kui see aeglustab kõlbelist arengut ja takistab vaimset progressi. Kultus on skelett, mille ümber kasvab isiklike vaimsete kogemuste elav ja dünaamiline keha — tõeline religioon.

¹¹ [Esitanud Nebadoni Kirgas Õhtutäht.]

FETIŠID, AMULETID JA MAAGIA

USKUMUS, et vaim võib minna elutu asja, looma või inimese sisse, on väga iidne ja auväärne, olles valitsenud juba religiooni evolutsiooni algusest saadik. See õpetus seestumusest ei ole midagi muud kui *fetišism*. Ürginimene ei tarvitse tingimata fetišit kummardada; ta palveldab ja austab väga loogiliselt vaimu, kes selles elab.

² Fetiši vaimu peeti algul mõne surnu hingeks; hiljem arvati, et fetišites elavad kõrgemad vaimud. Nii hõlmaski fetišism lõpuks kõiki primitiivseid ideid tontidest, hingedest, vaimudest ja deemoni võimusesse sattumistest.

1. USK FETIŠITESSE

¹ Ürginimene soovis alati kõike erakordset fetišiks muuta, seetõttu tekkis neid juhuste tahtel päris palju. Inimene on haige, midagi toimub ja ta terveneb. Nii õpiti tundma ka paljusid ravimeid ja juhuslikult avastatud ravimisviise. Samuti kalduti fetišiks pidama unenägudega seotud objekte. Fetišiteks said vulkaanid, aga mitte mäed; komeedid, aga mitte tähed. Varane inimene arvas, et lend-tähed ja meteoriidid näitavad eriliste vaimude küllasaabumist maakerale.

² Esimesed fetišid olid iseäralike märkidega kivikesed ja sellest ajast saadik on inimene otsinud „pühasid kive”; pärl-keed oli kunagi pühade kivide kogum, amulettide komplekt. Paljudel hõimudel olid kivifetišid, kuid vähesed neist on säilinud, näiteks Kaaba ja Scone'i kivi. Ka tuli ja vesi kuulusid varajaste fetišite hulka ning tulekummardamine ja usk pühasse vette püsib ikka veel.

³ Puude kujunemine fetišiteks oli hilisem areng, kuid mõnes hõimus viis jätkuv looduse kummardamise uskumuse, et amulettides elab mingi loodusvaim. Kui fetišiteks said taimed ja puuviljad, muutus nende söömine tabuks. Õun oli üks esimesi vilju, mis sellesse kategooriasse sattus; Vahemere idaranniku rahvad ei söönud õunu kunagi.

⁴ Kui loom sõi inimliha, sai temast fetiš. Nii muutus koer parside pühaks loomaks. Kui fetišiks on loom ja surnu hing pesitseb temas alaliselt, siis võib fetišism riivata taaskehastumisõpetust. Ürginimesed kadestasid loomi mitmel põhjusel; nad ei pidanud ennast neist paremaks ja sageli said oma lemmikloomaga järgi nime.

⁵ Kui loomad fetišiteks said, tekkisid peagi fetiš-looma liha söömist keelavad tabud. Ahvid said tänu sarnasusele inimesega varakult fetišiteks, hiljem hakati samamoodi suhtuma madudesse, lindudesse ja sigadesse. Kunagi oli fetišiks ka lehm, tema piim oli tabu, kuid ekskremente hinnati kõrgelt. Palestiinas austati hardalt madusid, eriti foi-niiklaste seas, kes koos juutidega pidasid madu kurjade vaimude suuvoodriks. Ka paljud nüüdisaegsed inimesed usuvad, et roomajatel on võluvõim. Madu on austatud Araabia Indiani ja punaste inimeste moqui hõimu maotantsuni.

⁶ Teatavaid nädalapäevi fetišeeriti. Reedet on peetud ajastuid ebasoodsaks päevaks ja arvu kolmteist õnnetus-ttoovaks numbriks. Õnnenumbrid kolm ja seitse pärinevad hilisematest ilmutustest, ürginimesele oli õnnenum-ber neli, mis tulenes nelja ilmakaare varasest äratundmisest. Kariloomade või muu omandi loendamine tõi arvata-valt õnnetust, vanaaja inimestele oli rahvaloendus, „rahva lugemine”, alati vastumeelt.

⁷ Ürginimene ei fetišeerinud liigselt seksuaalelu, palju-nemisfunktsioonile pöörati tähelepanu vaid mõõdukalt. Ürginimene suhtus sellesse loomulikult, mitte nilbelt ega himuralt.

⁸ Vägevaks fetišiks peeti sülge, inimese peale sülitades sai temast paharette välja ajada. Kui kellegi peale sülitas temast vanem või kõrgem, peeti seda suurimaks komplimen-diks. Inimese kehaosad olid samuti potentsiaalsed fetišid, eriti juuksed ja küüned. Pealikute pikaks kasvatatud sõr-meküüsi hinnati kõrgelt ja nende äralõigatud küüned olid vägevad fetišid. Uskumus kolpadesse kui fetišitesse viis hi-lisemale peajahile. Väga hinnatud fetiš oli nabanöör, Aaf-rikas on see seda praegugi. Inimkonna esimene mängu-kann oli allesjätud nabanöör. Sageli kaunistati seda pärli-tega ja sellest sai inimese esimene kaelakee.

⁹ Kүүrakat või vigast last fetišeeriti, kuutõbise kohta arvati, et Kuu on tema pea vallanud. Ürginimene ei suutnud eristada geniaalsust hullumeelsusest, idioodid kas peksti surnuks või tõsteti ebajumalatena ausse. Hüsteeria kinnit-as üha enam üldlevinud usku nõidusesse, epileptikud olid sageli preestrid ja ravitsejad. Joobnud inimesed arvati ole-vat vaimust vallatud; kui ürginimene hakkas pummelda-ma, pani ta juustesse lehe, et vabaneda vastutusest oma te-gude eest. Mürgid ja joovastavad ained said fetišiteks, sest arvati, et need on vaimust vallatud.

¹⁰ Geeniusi peeti sageli targast vaimust vallatud eba-jumalateks-inimesteks. Need andekad inimesed õppisid peagi omakasupüüdliselt pettusi ja trikke kasutama. Eba-jumal-inimene arvati olevat midagi enam kui inimene, teda peeti jumalikuks, isegi eksimatuks. Nii omandasid pealikud, kuningad, preestrid, prohvetid ja kirikujuhid lõ-puks suure ja piiramatut võimu.

2. FETIŠI ARENG

¹ Oletati, et hinged eelistavad elada mingis esemes, mis oli neile eluajal kuulunud. Selle uskumusega on seletatav paljude nüüdisaegsete reliikviade mõjus. Vanaaja inime-sed austasid alati oma juhtide luid ning ka praegu suhtuvad paljud pühakute ja kangelaste skeletijäänustesse ebauskli-ku aukartusega. Tähtsate inimeste haudade juurde korral-datakse tänapäevalgi palverännakuid.

² Uskumus reliikviatesse on kasvanud välja iidsest fe-tišismist. Nüüdisaegsete religioonide reliikviad kujutavad

endast püüet ürginimeste fetišismi mõistuspäraseks muuta ja selliselt nüüdisaegsetes ususüsteemides väärikale ja lugupidavale kohale tõsta. Fetišitesse ja maagiasse uskuda on paganlik, kuid reliikviade ja imede aktsepteerimist peetakse täiesti normaalseks.

³ Koldest, tuleasemest, sai peaaegu fetiš, püha paik. Pühamud ja templid olid algul fetišikumdamise paigad, sest sinna maeti surnuid. Mooses ülendas heebrealaste fetišikumdamisonni paigaks, kus asetses ülifetiš, tolleaegne ettekujutus Jumala seadusest. Iisraellased ei loobunud aga kunagi oma iseäralikust kaananlikust usust kivialtarisest: „Ja see kivi, mille ma panin sambaks, saab Jumala kojaks.” Nad uskusid tõepoolest, et neis kivialtarites, mis tegelikult olid fetišid, elab nende Jumala vaim.

⁴ Kujusid tehti algul selleks, et jäädvustada kuulsate surnute välimust ja mälestust, need olid tegelikult monumendid. Iidolid olid fetišismi edasiarendus. Ürginimesed arvasid, et pühitsemisteremoonia mõjutab vaimu kujuse sisenema, kui teatavaid esemeid õnnistati, said needki amulettideks.

⁵ Dalamatia iidsele moraalkoodeksile teise käsu lisamisega püüdis Mooses fetišite kummardamist heebrealaste seas ohjeldada. Ta õpetas ettevaatlikult, et nad ei tohi teha mingeid kujusid ega pilte, mida võidaks fetišiks pühitada. Ta ütles selgelt: „Sa ei tohi enesele teha ebajumalakuju ega -pilti sellest, mis on ülal taevas, ega sellest, mis on all maa peal, ega sellest, mis on maa all vees”. Kuigi see käsk aeglustas juutide seas tunduvalt kunsti arengut, vähendas see tõepoolest fetiši kummardamist. Ent Mooses oli liiga tark, et püüda muistseid fetišeid välja tõrjuda, ning nõustus seetõttu mõningate reliikviade paigutamiseks käsulaudade kõrvale seaduselaekasse, mis oli ühtaegu sõjaaltar ja usupühamu.

⁶ Lõpuks said ka sõnad fetišiks, eriti need, mida peeti Jumala sõnadeks; nii on paljude usundite pühad raamatud muutunud inimese vaimse kujutlusvõime fetišistlikeks vanglateks. Moosese püüd fetišite vastu astuda sai ise ülimaks fetišiks, tema käsuseadusi kasutati hiljem kunsti piiramiseks ning ilu nautimise ja kummardamise takistamiseks.

⁷ Muistsel ajal oli mõjuvõimsaks fetišiks hirmutekitav sõna doktriin, kohutavaim kõigist inimest orjastanud tüüpannidest. Fetišiks kujunenud doktriin sunnib surelikku inimest vagatsemise, fanatismi, ebausust, sallimatuse ja kõige jõledamate barbaarsete julmuste haardesse. Nüüdisaegne tarkusest ja tõest lugupidamine on alles hiljaaegu pääsenud kalduvusest seada fetišeid mõtlemise ja arutlemise kõrgematele tasemetele. Mis puutub arvukatesse fetišiks muutunud kirjutistesse, mida erinevate uskude pooldajad peavad pühadeks raamatuteks, siis ei usuta ainult seda, et kõik neis raamatutes on tõesed, vaid ka seda, et raamatus sisalduv kogu tõde. Kui mõni püha raamat räägib juhtumisi, et maakera on lame, siis keelduvad muidu terve mõistusega mehed ja naised pikkade inimpõlvede vältel aktsepteerimast kindlaid tõendeid selle kohta, et planeet on ümmargune.

⁸ Tava avada mõni niisugune püha raamat, et pilk saatuks juhuslikult mõnele lõigule, mis annaks juhiseid tähtsateks elulisteks otsusteks või ettevõtmisteks, ei ole midagi muud kui ilmne fetišism. „Püha raamatu” peal vande andmine või millegi eriti austusväärse nimel töötamine on üks rafineeritud fetišismi vorme.

⁹ Ent kui fetišlik hirm ürginimesepealiku äralõigatud küünte ees asendus jumaldava austusega suurepärase kirjade, seaduste, legendide, allegooriate, müütide, luuletuste ja kroonikate kogumiku ees, oli see tõeline edusamm; kajastavad ju need paljude sajandite jooksul väljasõelatud moraali ja elutarkust, vähemalt nende koondamiseni „pühaks raamatuks”.

¹⁰ Selleks, et sõnad saaksid fetišiks, tuli neid pidada ilmutusteks; oletatavalt jumalusest inspireeritud kirjutistele toetumine viis otseselt kiriku võimu tekkimiseni, nagu ilmalike vormelite areng viis riigi võimu teostumiseni.

3. TOTEMISM

¹ Fetišismi esines kõigis ürgsetes kultustes varaseimast uskumusest pühadesse kividesse, ebajumalate palveldamisest, kannibalismist ja looduse kummardamisest kuni totemismini.

² Totemismis on ühendatud sotsiaalsed ja usulised tavad. Algselt arvati, et oletatavat bioloogilist päritolu tootemlooma austamine kindlustab toiduvarude jätkumise. Tootemid olid ühtaegu nii rühma kui ka rühma jumala sümbolid. Niisugune jumal oli isikustatud sugukond. Totemism oli püüd muidu isiklikku religiooni ühiskonnastada. Tootem arenes lõppkokkuvõttes nüüdisaegade rahvaste lipuks või riigi sümboliks.

³ Üks fetišiks peetud ese oli ravimikott, paun, mis sisaldas surnuhingedest läbiimbunud hea mõjuga esemeid, ja vanaaja ravitseja ei lasknud oma kotil, oma võimu sümbolil, maad puudutada. Kahekümnenda sajandi tsiviliseeritud rahvad jälgivad hoolikalt, et nende lipud, rahvusliku eneseteadvuse võrdkujud samuti kunagi maad ei puudutaks.

⁴ Preestri- ja kuningaameti tunnused on tegelikult fetišid ja riigi kõrgeim fetiš on läbinud palju arenguastmeid alates sugukondadest kuni hõimudeni, kõrgemast feodaalvõimust suveräänsuseni, tootemitest lippudeni. Ebajumalad-kuningad on valitsenud „jumaliku õigusega”, samuti on tekkinud palju muid valitsemisvorme. Inimesed on teinud ebajumala ka demokraatiast, mis ülistab ja jumaldab tavainimese mõtteid, mida üheskoos nimetatakse „avalikuks arvamuseks”. Üksikisiku arvamust ei peeta iseenesest eriti väärtuslikuks, ent kui palju inimesi funktsioneerib koos demokraatiana, peetakse sedasama keskpärast arvamust õiglaseks vahekohtunikuks ja õigluse normiks.

4. MAAGIA

¹ Tsiviliseeritud inimene ründab reaalse keskkonna probleeme teaduse abil, ürginimene püüdis lahendada ilusoorse tontliku keskkonna reaalseid probleeme maagiaga. Maagia oli tehnika, mis võimaldas manipuleerida väljamõeldud vaimukeskkonnaga, mille riugastega sai lõputult seletada kõike seletamatut. See oli kunst saavutada vaimude vabatahtlik koostöö ja sundida vaimseid fetišite või teiste, võimsamate vaimude abil vastu tahtmist koostööd tegema.

² Maagial, nõidumisel ja nekromantial oli kaks eesmärki:

³ 1. näha ette tulevikku;

⁴ 2. mõjutada soodsalt oma keskkonda.

⁵ Teadusel on samad eesmärgid mis maagial. Inimkond on liikumas maagialt teaduse suunas mitte mõtiskluste ja mõistuse, vaid pigem pikaajaliste kogemuste kaudu, järk-järgult ja valulikult. Inimene on aste-astmelt selg ees tõesse astumas, alustades eksimusest, liikudes selles edasi ja jõudes lõpuks tõe lävele. Alles teadusliku meetodika kujunedes on ta pilgu ettepoole pööranud. Ent ürginimene pidi kas katsetama või hukkuma.

⁶ Varane ebausklik põnevus oli hilisema teadusliku uudishimu ema. Selles ürgses ebaususes oli edasiviiv dünaamiline emotsioon — hirmuga segatud uudishimu; muistses maagias oli edasiviivat jõudu. Ebausk näitas, et inimesel tekkis soov planeedi keskkonda tunda ja juhtida.

⁷ Maagia haaras ürginimese nii tugevasti oma võimusesse, et ta ei suutnud loomulikust surmast aru saada. Hilisem pärispatu idee aitas maagia võimu rahva üle suuresti vähendada, sest andis seletuse loomulikule surmale. Kunagi polnud sugugi tavatu, et kümme süüütut inimest tapeti, sest neid kahtlustati ühe inimese loomuliku surma põhjustamises. See on üks põhjus, miks vanaajal rahvaarv kiiremini ei kasvanud, ja kehtib ka praegu mõne Aafrika hõimu puhul. Süüdistatav isik tunnistas oma süü tavaliselt üles, kuigi see tähendas talle surma.

⁸ Maagia tundub ürginimesele loomulik. Ta usub, et vaenlase saab tegelikult tappa temalt lõigatud juuste või küüntega nõidumisega. Ka maohammustused arvati olevat surmavad vaid nõia maagia tõttu. Maagiaga on raske võidelda just seetõttu, et ka hirm võib tappa. Ürginimesed kartsid maagiat nii väga, et see tegelikult tappiski, ja nendest tulemustest piisas eksliku uskumuse põhjendamiseks. Ebaõnnestumise korral leiti alati mingi usutav seletus, kahjustava maagia vastu astuti uue maagiaga.

5. MAAGILISED AMULETID

¹ Kuna kõik kehaga seonduv võis feti iks saada, oli varaseim maagia seotud juuste ja küüntega. Keha jääkidega kaasnev salatsemine kasvas välja kartusest, et vaenlane võib midagi keha küljest võetud oma valdusesse saada ja pahahtlikus maagias ära kasutada, seetõttu maeti kõik kehast eemaldatu hoolikalt. Avalikus kohas sülitamisest hoiduti kartuses, et sülge võidakse kasutada kahjustavaks nõiduseks; sülge korjati alati kokku. Isegi toidujäänused, rõivad

ja ehted võisid saada maagilisteks vahenditeks. Ürginimene ei jätnud kunagi oma toidujäänuseid lauale. Kõike seda tehti hirmust, et vaenlased võivad neid asju oma maagilistes riitustes kasutada, mitte nende teguviiside hügieenilisuse tõttu.

² Maagilisi amulette valmistati väga erinevast materjalist: inimese lihast, tiigriküünistest, krokodillihammastest, mürgiste taimede seemnetest, maomürgist ja inimjuustest. Väga maagilised olid surnute luud. Nõidumiseks võis kasutada isegi jalajälgedest võetud tolmu. Vanaaja inimesed uskusid väga armuamulette. Armastust võis maagia abil kindlustada, kasutades verd ja muid keha eritisi.

³ Tõhusateks nõidumisvahenditeks peeti inimkujutisi. Kujusid meisterdati usus, et samamoodi, kuidas sa neid kohtled, kas hästi või halvasti, läheb ka kujutatud inimesel endal. Oste tehes mälusid ebausklikud inimesed kõva puutükki, et müüja südant pehmendada.

⁴ Väga suur võluvõim oli musta lehma piimal, samuti mustadel kassidel. Ameti- või võimukepp oli maagiline, samuti trummid, kellukesed ja sõlmed. Kõik vanaaja esemed olid maagilised amuletid. Uue või kõrgema tsivilisatsiooni saavutustesse suhtuti halvaks panuga, sest oletati, et neil on kuri võluvõim. Nii suhtuti kaua aega kirja- ja trükikunsti ning piltidesse.

⁵ Ürginimene uskus, et nimesse, eriti jumalate nimesse tuleb suhtuda austusega. Nime peeti omaette olemusvormiks, füüsilisest isiksusest eraldiseisvaks mõjuks, mida hinnati võrdseks hinge ja varjuga. Nime anti laenu tagatiseks: inimene sai oma nime uuesti kasutada alles siis, kui oli selle laenu tagastamisega välja lunastanud. Tänapäeval antakse võlakirjale allkiri. Inimese nimi sai maagias peagi tähtsaks. Ürginimesel oli kaks nime, kuna tähtsat nime peeti liiga pühaks, et seda tavalistel puhkudel kasutada, oli ka teine ehk igapäevane nimi — hüüdnimi. Oma pärisnime ei öeldud võõrastele kunagi. Ebatavalised kogemused sundisid inimest oma nime muutma, mõnikord püüti sel teel haigust ravida või halba õnne peatada. Ürginimene võis osta uue nime hõimujuhilt, ka praegu investeeritakse tiitlitesse ja kraadidesse. Ent kõige ürgsemates hõimudes, näiteks Aafrika bušmanite seas, igal inimesel oma nime ei olegi.

6. MAAGIA HARRASTAMINE

¹ Maagiat harrastades kasutati võlukeppe, „ravivat” rituaali ja loitse, maagia harrastajad tavatsesid töötada alasti. Ürgsete maagide hulgas oli palju rohkem naisi kui mehi. „Ravimine” tähendab maagias müsteeriumit, mitte ravimist. Ürginimene ei ravinud end kunagi ise, ta kasutas ravimeid vaid maagiaasjatundjate soovitusel. Ka kahekümnenda sajandi *voodoo*-ravitsejad on tüüpilised muistsed maagid.

² Maagial oli nii avalik kui ka isiklik pool. Ravitseja, šamaani või preestri sooritatud toimingud arvati toovat kasu kogu hõimule. Nõiad ja võlurid tegelesid isikliku ja omakasupüüdliku maagiaga, millega taheti vaenlastele halba teha. Sellest duaalsest spiritismist, usust peadesse ja halbadesse vaimudesse, tekkisid hiljem uskumused valgesse ja

musta maagiasse. Religiooni arenedes hakati maagiaks nimetama nii vaime, kes tegutsesid väljaspool oma kultust, kui ka vanemaid uskumusi tontidesse.

³ Väga maagiline mõju oli sõnaühenditel, rituaalsetel lauludel ja loitsudel. Mõned varased loitsud arenesid lõpuks palvusteks. Peagi harrastati imiteerivat maagiat, palvused mängiti läbi, maagilised tantsud ei olnud midagi muud kui dramatiseeritud palvused. Palvused asendasid üha enam ohverdamistel maagiat.

⁴ Käeliigutused, mis olid kõnest vanemad, olid palju pühamad ja maagilisemad ning järeleaimamisel arvati olevat tugev võlujõud. Punased inimesed lavastasid sageli pühvlitantsu, milles üks neist mängis pühvlit, kelle kinnipüüdmine kindlustas eelseisva jahi edukuse. Maipüha seksuaalsed pidustused olid samuti vaid imiteeriv maagia, mis vihjas taimeriigi seksuaalkirgedele. Nukku kasutas maagilise talismanina esimesena viljatu naine.

⁵ ¶ Maagia oli üks oks areneva religiooni puust, mis kandis lõpuks teadusliku ajastu vilju. Usk astroloogiasse viis astronoomia väljaarenemisele, usk tarkade kivisse viis metallide töötlemiseni ja usk maagilistesse arvudesse pani aluse matemaatikale.

⁶ ¶ Ent selline amulette täis maailm aitas väga palju kaasa isiklike ambitsioonide ja algatusvõime kadumisele. Li-

satöö või usinuse vilju peeti maagiliseks. Kui kellegi põllul kasvas rohkem vilja kui naabril, võis teda kutsuda hõimujuhi ette ja süüdistada ülearuse vilja väljanõidumises laisa naabri põllult. Barbaarsetel aegadel oli tõepoolest ohtlik väga palju teada, sest alati oli risk saada nõiana hukatud.

⁷ Teadus eemaldab järk-järgult elust õnnemängu elemendi. Ent kui nüüdisharidus peaks läbi kukkuma, pöörduks peaaegu kohe tagasi ürgsete maagiliste uskumuste juurde. Keel sisaldab palju igandeid, mis annavad tunnistust, et rahvast on vallanud kaua aega ebausk. Näiteks võib tuua kas või sellised sõnad ja väljendid nagu lummatud, õnnetu tähe all sündinud, vallatud, ilmutus, kaduda laskma, teravmeelsus, võluv, rabatud ja hämmastunud. Arukad inimesed usuvad ikka veel head õnne, kurja silma ja astroloogiat.

⁸ Iidne maagia oli nüüdisaegse teaduse kookon, omal ajal asendamatu, on see nüüd oma kasulikkuse minetanud. Võhikliku ebaususe fantaasiad erutasid inimese ürgset meelt seni, kuni tekkisid teaduslikud arusaamad. Urantia on praegu selle intellektuaalse evolutsiooni koidikul. Pool maailma haarab innukalt tõe valguse ja teaduslike avastuste faktide järele, teine pool aga kidub iidse ebaususe ja vaid väheke varjatuma maagia embuses.

⁹ [Esitanud Nebadoni Kirgas Õhtutäht.]

PATT, OHVERDAMINE JA LEPITUS

ÜRGINIMENE pidas end vaimude ees võlgaseks, kes vajab lunastust. Metslaste arvates oli vaimudel õigus neile isegi palju rohkem halba õnne tuua. Aja möödudes arenes see arusaam patu ja päästmise doktriiniks. Arvati, et inimene saabub siia maailma trahvituna — pärispatuga. Hing tuli lunastada ja selleks pidi leidma patuoina. Peakütt sai lisaks kolbakummardamiskultuse harrastamisele hankida oma elule asendaja ehk patuoina.

² Metslasel tekkis juba varakult arvamus, et vaimudele pakub inimeste õnnetuste, kannatuste ja alanduste nägemine ülimat rahuldust. Algul valmistasid inimesele muret vaid tegelikult sooritatud patud, kuid hiljem hakkas teda vaevama ka millegi tegematajätmisest sugenev süütunne. Nende kahe idee ümber arenes välja kogu hilisem ohverdamissüsteem. See uus rituaal oli seotud lepitamiseks ette nähtud ohverdamistseremooniatega. Ürginimene uskus, et jumalate soosingu võitmiseks tuleb teha midagi erilist; vaid arenenud tsivilisatsioon tunnistab Jumalat, kes on pidevalt ühesuguses tujus ja heasoovlik. Lepitamine oli pigem kindlustus otsese halva õnne vastu kui investeering tulevasse õndsusse. Ja kõik vältimise, väljaajamise, sundimise ning lepitamise rituaalid sulavad üksteisega kokku.

1. TABU

¹ Tabu arvestades püüdis inimene põigelda kõrvale halva õnne eest, hoiduda millegi vältimisega tonte solvamast. Algul polnud tabud religioossed, kuid peagi hakati arvama, et need on tontide kehtestatud, ning selliselt võimendunud, said neist seaduste ja institutsioonide alustalad. Tabu on tseremoonianormide allikas ja algelise enesekontrolli esiisa. See oli ühiskonna reguleerimise varaseim ja pika aega ainus vorm ning on veel praegugi ühiskonna regulatiivse struktuuri põhiühik.

² Austus, mida need keelud metslase meeles tekitasid, oli täpselt vastavuses tema hirmuga jõudude ees, kes oletatavasti nende järgimist nõudsid. Tabud tekkisid algul juhusliku halva õnne kogemisest, hiljem kehtestasid neid hõimujuhid ja šamaanid — inimesed-ebajumalad, kes arvati tegutsevat viirastusvaimu või isegi jumala käsul. Ürginimesel oli nii suur hirm vaimu karistuse ees, et tabu rikkudes võis ta mõnikord hirmust surra ning selline draamatiline sündmus tugevdas tabu mõju ellujäänute meelele veelgi.

³ Varaseimate keeldude seas olid naiste ja muu vara omastamise piirangud. Kui tabu arengus hakkas olulise mat rolli mängima religioon, peeti kõike tabu all olevat roojaseks, hiljem patuseks. Heebrealaste ürikutes on kõikjal mainitud puhtaid ja roojaseid, pühasid ja patuseid asju, kuid nende sellekohased uskumused olid märksa avaramad ja vähempiiravad kui paljudel teistel rahvastel.

⁴ Dalamatia ja Eedeni seitse käsku, samuti heebrealaste kümme käsku, olid kahtlemata tabud, sest neid esitati samas negatiivses vormis nagu enamikku vanaaja keelde. Ent uuemad koodeksid olid tõeliselt vabastavad, sest vahetasid välja tuhanded varem eksisteerinud tabud. Veel enam, need hilisemad käsud lubasid kuulekuse eest kindlalt vastutasu.

⁵ Varased toiduga seotud tabud pärinesid fetišismist ja totemismist. Foiniiklastel oli pühaks loomaks siga, hindudel aga lehm. Egiptlaste sealiha söömise tabu on püsima jäänud ka heebrea usus ja islamis. Üks toidutabu teistendeid oli uskumus, et kui rase naine mõne toidu peale liiga palju mõtleb, siis võib see toit kajastuda sündivas lapses. Need toidud olid lapsele tabud.

⁶ Varsti said tabudeks teatavad söömisviisid ja sellest tekkisid muistsed ning nüüdisaegsed lauakombed. Kastisüsteemid ja ühiskonnakihid on vanade keeldude jäänukid. Tabud aitasid väga tõhusalt ühiskonnaelu korraldada, kuid olid äärmiselt koormavad. Negatiivsete keeldude süsteem säilitas peale kasulike ja konstruktiivsete normide ka aegunud, iganenud ja kasutuid tabusid.

⁷ Ilma nende laiaulatuslike ja mitmekesiste tabudeta poleks aga tsiviilühiskonda praegu neid kritiseerimas. Need tabud said püsida vaid algelise usundi heakskiidu toel. Paljud inimarengu olulised tegurid on läinud väga kalliks maksma ning nõudnud tohutuid pingutusi, ohvreid ja enesesalgamist, ent need enesekontrollialased saavutused olid tõesti redelipulgad, mida mööda inimene tsivilisatsiooniredelil ülespoole tõusis.

2. PATU MÕISTE

¹ Hirm juhuse ja halva õnne ees lausa sundis inimest leiutama algelist usundit kui arvatavat kindlustust õnnetuste vastu. Religioon arenes maagiast ja viirastustest vaimude ja ebajumalate kaudu tabudeni. Igal ürghõimul oli oma keelatud vilja puu. Tegelikult oli see õunapuu, kuid sümboolselt koosnes tuhandest oksast, mis vajasid kõikvõimalike tabude raskuse all vastu maad. Ja keelatud puu ütles alati: „Sina ei tohi.”

² Kui metslase meel arenes nii heade kui ka halbade vaimude tunnistamiseni ning tabu sai arenevalt usundilt pühliku heakskiidu, oli aeg küps uue, *patu* kontseptsiooni tekkimiseks. Patu mõiste oli kõikjal maailmas juurdunud juba enne ilmutatud religiooni teket. Alles patu mõiste muutis loomuliku surma ürgse meele jaoks loogiliseks. Patt oli tabu rikkumine ja surm patu palk.

³ Patt oli rituaalne, mitte mõistuspärane nähtus; see oli tegu, mitte mõte. Seda arusaama patust edendasid Dilmuni ja väikese maapealse paradiisi aegadest püsima jäänud traditsioonid. Ka pärimus Aadamast ja Eedeni aiast andis ainet kujutlusele kunagisest rasside koidiku kuldajast. Kõik see kinnitas ideid, mis väljendusid hiljem uskumuses,

et inimene on eriline loodu — et ta alustas oma elu täiuslikuna, kuid tabude rikkumine ehk patt tõi talle hiljem kaela selle kurva õnnetuse.

⁴ Tabu harjumuslikust rikkumisest sai pahe, ürgsed seadused muutsid pahe kuriteoks, religioon tegi sellest patu. Varased hõimud pidasid tabu rikkumist ühtaegu nii kuriteoks kui ka patuks. Ühist õnnetust võeti alati karistuseks hõimu patu eest. Neile, kes uskusid, et jõukus ja õiglus kuuluvad kokku, valmistas patuste jõukuse nägemine nii palju muret, et tabust üleastuja jaoks oli vaja välja mõelda põrgud; nende tulevaste karistuspaikade arv on ulatunud ühest viieni.

⁵ Algelses religioonis tekkisid varakult ka pihi ja andestuse mõiste. Inimesed palusid avalikel koosolekutel andestust pattude eest, mida kavatsesid järgmisel nädalal sooritada. Pihtimine oli vaid karistusest vabanemise riitus, samuti avalik rüvetusest teatamine, millega kaasnesid rituaalsed hüüded „Roojane, roojane!” ja millele järgnesid puhastumisrituaalid. Neid mõttetuid tseremooniaid korraldasid kõik vanaaja rahvad. Paljud varajaste hõimude näilikud hügieenitavad olid suures osas vaid tseremooniad.

3. LOOBUMUS JA ALANDUS

¹ Järgmine samm usundite arengus oli loobumine; paast muutus üldlevinud kombeks. Peagi sai tavaks loobuda paljudest füüsilistest, eriti seksuaalse iseloomuga naudingutest. Paastumisrituaal juurdus sügavalt paljudesse iidsetesse usunditesse ja on kandunud edasi peaaegu kõigisse nüüdisaegsetesse religioossetesse õpetustesse.

² See uus religioosne loobumisõpetus, millega kümned tuhanded tõsimeelsed hinged tõmbasid endale kaela vaeuse, tekkis umbes samal ajal, kui barbar oli vabanemas pillavast tavast surnu vara põletada või hauda kaasa panna ning kujunes välja rasside majanduslik struktuur. Vara omamist peeti vaimselt koormavaks. Kujutlused ainelise vara ohtlikkusest vaimule olid Philoni ja Pauluse ajal laialt levinud ning on märgatavalt mõjutanud ka Euroopa hilisemat filosoofiat.

³ Vaesus oli vaid osa lihasuretamiskombestikust, mis lisati kahjuks paljude usundite, eriti ristiusu kirjutistesse ja õpetustesse. Selle sageli rumala loobumiskombe negatiivne vorm on patukahetsus. Ent samas õpetas see metslasele *enesekontrolli*, tuues ühiskonna arengus kaasa olulise edasimineku. Enesesalgamine ja -kontroll olid varase areneva religiooni kaks kõige kasulikumat sotsiaalset aspekti. Enesekontroll andis inimesele uue elufilosoofia, mis õpetas talle, kuidas elu kui murdarvu suurendada isiklike nõudmiste kui nimetaja vähendamise teel, selle asemel et oma soovide iseka rahuldamisega püüda alati suurendada murru luget.

⁴ Need vanaaja ideed enese distsiplineerimisest hõlmasid piitsutamist ja igat liiki füüsilisi piinu. Emakultuseaegsed preestrid õpetasid eriti aktiivselt füüsiliste kannatuste

väärtusi, lastes end teistele eeskujuks kastreerida. Heebrealased, hindud ja budistid pühendusid tõsimeelselt sellele füüsilise alanduse doktriinile.

⁵ Inimesed püüdsid sellise enesesalgamisega oma jumalatelt alati lisapunkte teenida. Emotsionaalse pinge seisundis tavatseti anda enesesalgamis- ja enesepiinamistootusi. Ajapikku said neist jumalatega sõlmitavad lepingud ja seetõttu kujutasid nad endast tõelist edasiminekut, sest jumalad pidid enesepiinamise ja lihasuretamise eest midagi kindlat vastu andma. Tootused olid nii negatiivsed kui ka positiivsed. Kahjulikke äärmuslikke tootusi võib tänapäeval kõige enam täheldada mõnes India rahvarühmas.

⁶ ¶ Oli täiesti loomulik, et loobumis- ja alanduskultus pööras tähelepanu seksuaalsele naudingule. Sõdurite seas kujunes rituaaliks lahingueelse sugulise karskuse kultus, mida hiljem harrastasid „pühamehed”. See kultus talus abielu vaid kui hooraelust väiksemat pahet ja on avaldanud kahjulikku mõju paljudele maailma suurtele usunditele, kõige märgatavamalt ristiusule. Sellele oli pühendunud apostel Paulus ja tema isiklikud vaated kajastuvad ristiusu kinnistunud õpetustes: „On hea, kui mees ei puutuks naist.” „Ma tahaksin, et kõik inimesed oleksid nõnda nagu mina.” „Ent ma ütlen vallalistele ja leskedele: neile on hea, kui nad jäävad nõnda nagu minagi.” Paulus teadis hästi, et need õpetused ei kuulu Jeesuse evangeeliumisse ning ta tunnistas seda oma ütlusega: „Aga ma ei ütle seda mitte käsuna, vaid mõõndusena.” Ent selle kultuse tõttu hakati naisi alamaks sooks pidama. Eriti kahetsusväärne on see, et Pauluse isiklikud seisukohad on maailma suure usundi õpetusi nii kaua mõjutanud. Kui telgimeistrist õpetaja nõu oleks otseselt ja jäägitult kuulda võetud, oleks inimsugu tabanud äkiline ja hiilguetu lõpp. Liati viib religiooni sidumine muistse karskusekultusega otseselt sõjani abielu ja kodu — ühiskonna tõelise vundamendi ja inimarengu põhiinstitutsiooni — vastu. Pole sugugi ime, et kõik taolised uskumused edendasid erinevate rahvaste paljudes usundites tsölibaati pidava preesterkonna kujunemist.

⁷ ¶ Inimene peaks õppima rõõmu tundma vabadusest ilma liialdusteta, toidust ilma õgardlikkusest ja naudingust ilma liiderlikkusest. Enesekontroll sobib inimese käitumise piiramiseks paremini kui äärmuslik enesesalgamine. Jeesus ei õpetanud kunagi oma jüngritele selliseid arutuid seisukohti.

4. OHVERDAMISE LÄTTED

¹ Ohverdamine kui usulise pühendumuse ning paljude palveldamisrituaalide osa ei tekkinud lihtsalt ega ole ühest päritolu. Kalduvusest valitseja ees kummardada ja mõistetamatu ees palveldavas austuses silmili heita annab aimu koera lipitsemine oma peremehe ees. Palveldamistungist ohverdamiseni on vaid üks samm. Ürginimene mõttis ohvri väärtust oma kannatuste ja valuga. Kui ohverdamine algelt usutavana kinnistus, kõlbasid vaid ohvrid, mis tekitasid valu. Esimesed ohvriannid olid näiteks juuste väljatõmbamine, lihahaavade tekitamine, sandistamine,

hammaste väljalöömine ja sõrmede äralõikamine. Tsivilisatsiooni arenedes kujunesid need tahumatud ohverdused enesesalgamise, askeetlikkuse, paastumise, enese millestki ilmajätmise rituaalideks ja hilisemaks kristlikuks doktriiniks kurvastuse, kannatuste ja lihasuretamise kaudu patust puhastumisest.

² Juba religiooni varases arengustaadiumis tekkis ohverdamise kohta kaks arusaama: ohvriand kui tänuväljendus ja kui lunastuse ideed kätkev võlaohver. Hiljem tekkis arvamus, et tegeliku ohvri võib millegagi asendada.

³ Veel hiljem hakkas inimene arvama, et iga tema ohver võib edastada jumalatele sõnumi ning et jumalus tunneb seda oma sõõrmetes magusa lõhnana. See tõi ohverdamisrituaalidesse viirukiga suitsutamise ja muud esteetilised jooned, mis arenesid ohvripidustusteks ning muutusid aja jooksul üha keerukamateks ja uhkemateks.

⁴ ¶ Religiooni arenedes asendasid lepitusohvri riitused vanemad kombes — vaimude vältimise, vaigistamise ja väljaajamise.

⁵ Varaseimad ohverdused seisnesid esivanemate vaimude veenmises, et nad ei sekkuks inimeste ellu, lunastamistee kujunes välja hiljem. Kui inimene loobus inimkonna arengulise päritolu ideest — kui pärimused Planeedivürsti aegadest ja Aadama planeedilviibimisest ajastute hämarusest nendeni jõudsid —, levisid patu ja pärispatu käsitused nii laialdaselt, et ohverdamine juhusliku ja isikliku patu eest arenes doktriiniks ohverdamisest rassi patu lunastamiseks. Lunastusohver oli üldine tagatis, mis leevendas ka mõne tundmatu jumala pahameele ja kadeduse.

⁶ Et ürginimest ümbritsesid loendamatud tundlikud vaimud ja ahned jumalad, seisis ta tegelikult silmitsi nii suure hulga jumalustega, kellele võlgu oli, et tal läks oma eluajal vaimse võla lunastamiseks vaja kõiki preestreid, rituaale ja ohvreid. Pärispatu ehk rassisüü doktriini tõttu olid igal inimesel juba sündides vaimujõudude ees tõsised võlad.

⁷ ¶ Inimestele antakse kingitusi ja altkäemakse, ent kui neid pakutakse jumalatele, öeldakse, et need pühendatakse, annetatakse või ohverdatakse. Loobumine oli lepitamise negatiivne vorm, ohverdamisest sai selle positiivne vorm. Lepitamine hõlmas kiitmist, ülistamist, meelitamist ja isegi meeletahutamist. Nüüdisaegsed jumalate palveldamise vormid koosnevadki nende vanaaja lepitamiskultuse positiivsete toimingute jäänukitest. Need muistsed positiivsed lepitamisohverdused on praegustes palveldamisvormides lihtsalt ritualiseeritud.

⁸ ¶ Loomohvril oli ürginimese jaoks palju suurem tähendus kui võiks olla nüüdisaegsetele rahvastele. Barbarid pidasid loomi oma tegelikeks ja lähedasteks sugulasteks. Aja möödudes muutus inimene ohverdades kavalamaks ja lakkas tööloomi loovutamast. Algul oli inimene ohverdanud kõigest, kaasa arvatud oma kodustatud loomadest, *parima* osa.

⁹ See polnud ühe Egiptuse valitseja tühi kiitlemine, kui ta ütles, et on ohverdanud 113 433 orja, 493 386 veist, 88 paati, 2756 kuldkuju, 331 702 kannu mett ja õli, 228 380

kannu veini, 680 714 hane, 6 744 428 leivapätsi ja 5 740 352 kotti münte. Kõigeeks selleks pidi ta oma alamaid, kes tööd rügasid, rängalt maksustama.

¹⁰ Puhtvajadusest hakkasid need poolmetslased lõpuks oma ohvrite ainelist osa sööma, kui jumalad olid selle hingest rõõmu tundnud. Seda tava põhjendati iidse püha söömaajaga, nüüdisaegsete tavade järgi armulauaga.

5. OHVERDAMINE JA INIMSÖÖMINE

¹ Nüüdisaegne ettekujutus varasest inimsöömisest on täiesti väär, see kuulus algelise ühiskonna kombestikku. Kuigi nüüdisaegsele tsivilisatsioonile tundub inimsöömine traditsiooniliselt kohutav, moodustas see osa ürgühiskonna sotsiaalsest ja religioosest struktuurist. Inimsöömist dikteerisid rühmahuvid. See tekkis vajaduse sunnil ja püsis orjaliku ebausust ning teadmatuse tõttu. See oli ühiskondlik, majanduslik, religioosne ja sõjaline tava.

² Varane inimene oli inimsööja, ta tundis inimlihast rõõmu ja pakkus seda toiduannina ka vaimudele ning oma algelistele jumalatele. Kuna tondid olid lihtsalt teisenenud inimesed ja toit inimese peamine vajadus, pidi söök olema ka vaimu esmane vajadus.

³ Inimsöömine oli kunagi arenevate rasside seas peaaegu üldlevinud. Kõik sangikud olid inimsööjad, kuid andoniidid, samuti nodiidid ja adamiidid algselt mitte; ka andiidid hakkasid inimsööjateks alles pärast põhjalikku segunemist arenevate rassidega.

⁴ Himu inimliha järele kasvas. Saanud alguse näljast, sõprusest, kättemaksust või usuriitusest, kujunes inimliha söömine harjumuseks. Inimsöömine on tekkinud toidunappusest, kuigi see on olnud harva peamine põhjus. Eskimod ja varased andoniidid harrastasid inimsöömist harva, välja arvatud nälja ajal. Punased inimesed olid inimsööjad, eriti Kesk-Ameerikas. Ürgajal oli üldlevinud tava, et emad tapsid oma lapsed ja söid nad ära, et sünnitamisel kaotatud jõudu tagasi saada. Queenslandis tapetakse praegugi sageli esimene laps ning süüakse ära. Uuemal ajal on paljud Aafrika hõimud sihilikult kasutanud inimsöömist sõjapidamisvahendina, et selle koledusega oma naabreid terroriseerida.

⁵ Ka kunagiste arenenud tüvikondade mandudes esines mõnikord inimsöömist, kuid enamasti oli see valdavaks nähtuseks arenguliste rasside seas. Inimsöömine tekkis ajal, mil inimesed tundsid oma vaenlaste suhtes tugevaid ja kibedaid emotsioone. Inimliha söömine kuulus pühaliku kättemaksutseremoonia juurde, sest usuti, et nii saab vaenlase hinge hävitada või sööja omaga ühte sulatada. Kunagi oli üldlevinud arvamus, et nõiad ammutavad oma võluvõimu inimliha söömisest.

⁶ Mõned inimsööjate rühmad tarvitasid toiduks vaid oma hõimu liikmeid, see pseudovaimne sisearetus pidi rõhutama hõimu solidaarsust. Ent nad söid kättemaksuna ka vaenlasi, et nende jõudu endale saada. Sõbra või hõimukaaslase keha söömist peeti tema hinge austavaks, vaenlase söömist loeti aga vaid karistuseks. Metslase meel ei püüdnud olla järjekindel.

⁷ Mõnes hõimus soovisid elatanud vanemad, et nende lapsed nad ära sööksid; teistes oli tavaks hoiduda lähedaste sugulaste söömisest; nende kehad müüdi või vahetati võõraste vastu. Üsna palju kaubeldi naiste ja lastega, keda oli just tapmiseks nuumatud. Kui haigused või sõjad ei suutnud rahvaarvu piirata, söödi ülearused inimesed tseremoonitsemata ära.

⁸ ¶ Inimsöömine kadus järk-järgult järgmistel põhjustel:

⁹ 1. sellest sai mõnikord kogukondlik tseremoonia, kollektiivse vastutuse võtmine hõimukaaslasele surmanuhtluse määramise eest. Veresüü polnud enam kuritegu, kui selles osalesid kõik, kogu ühiskond. Aasias hõlmas inimsöömine lõpuks vaid hukatud kurjategijaid;

¹⁰ ¶ 2. sellest sai varakult religioosne rituaal, ent ton-dihirmu kasv ei toonud alati kaasa inimsöömise vähene-mist;

¹¹ ¶ 3. see arenes lõpuks nii kaugele, et söödi vaid mõningaid kehaosi või elundeid, milles arvati peituvat hing või osa vaimust. Levinud tavaks sai verejoomine ja „sööda-vaid” kehaosi tavatseti segada ravimitega;

¹² ¶ 4. see piirdus tasapisi meestega, naistel keelati inimliha süüa;

¹³ ¶ 5. edaspidi jäeti inimliha söömise õigus vaid pealikutele, preestritele ja šamaanidele;

¹⁴ ¶ 6. seejärel sai see arenenumates hõimudes tabuks. Inimsöömise tabu pärines Dalamatiast ja levis aegamööda üle kogu maailma. Inimsöömisega võitlemiseks propageerisid nodiidid surnukeha põletamist, sest kunagi oli levinud tavaks maetud laibad välja kaevata ja ära süüa;

¹⁵ ¶ 7. inimeste ohverdamine tähendas inimsöömise lõppu. Inimliha oli saanud ülikute ehk pealikute toiduks ja lõpuks jäi see vaid veel kõrgemate vaimude roaks; selliselt lõpetas inimohvrite toomine inimsöömise, välja arvatud kõige madalamatel arenguastmetel olevates hõimudes. Kui inimohvrite toomine täielikult juurdus, sai inimsöömisest tabu; inimliha oli vaid jumalate toit; inimene võis tseremoonia käigus süüa sellest vaid väikese tükikese, sakramendi.

¹⁶ ¶ Lõpuks võeti inimeste ohverdamise asemel üldiselt kasutusele loomade ohverdamine ja ka kõige vähem arenenud hõimude seas vähenes inimsöömine koerte söömise arvel. Koer oli esimene kodustatud loom ja temast peeti väga lugu nii tema enda kui ka tema liha pärast.

6. INIMESE OHVERDAMISE ARENG

¹ Inimese ohverdamine oli nii inimsöömise otsene tagajärg kui ka vahend sellest ülesaamiseks. Surnule vaimu ilma kaaslase kaasa andmine vähendas samuti inimsöömist, sest matuseohvrite söömine ei ole kunagi tavaks olnud. Inimohvrite toomist on mingis vormis mingil ajal esinenud iga rassi ajaloos, kuigi andoniidid, nodiidid ja adamiidid pühendusid inimsöömisele kõige vähem.

² Inimeste ohverdamine on olnud peaaegu üldlevinud; see püsis pikka aega hiinlaste, indialaste, egiptlaste, heebre-
realaste, mesopotaamlaste, kreeklaste, roomlaste ja paljude

teiste rahvaste usukommetes, Aafrika ja Austraalia maha-jäänud hõimude seas isegi üsna hiljuti. Hilisemate indiaanlaste tsivilisatsioon arenes välja inimsöömisest ja nad läksid seetõttu üle inimeste ohverdamisele, eriti Kesk- ja Lõuna-Ameerikas. Kaldealased olid esimesi, kes loobusid inimohvrite toomisest, asendades need loomohvritega. Ligi-kaudu kaks tuhat aastat tagasi hakkas üks õrnatundeline Jaapani keiser inimohvrite asemel savikujusid kasutama, kuid Põhja-Euroopas hääbus inimeste ohverdamise komme alles vähem kui tuhat aastat tagasi. Mõnes vähem arenenud hõimus ohverdatakse ikka veel vabatahtlikke, see on teatud mõttes usuline või rituaalne enesetapp. Üks šamaan käskis kord ohverdada hõimus väga lugupeetud eaka mehe. Inimesed keeldusid kuuletumast ja hakkasid mäsama, mispeale lasi too vana mees omaenda pojalt ennast hukata, sest vanaaja inimesed tõepoolest uskusid säärasesse tavas.

³ ¶ Ürikutesse pole talletatud traagilisemaid ja kahetsusväärsemaid kogemusi kui need, mis räägivad südantlõhestavatest tülidest iidsete ja põliste usutavade ning areneva tsivilisatsiooni vastupidiste nõudmiste vahel, traagilisim neist on heebrea lugu Jeftast ja tema ainsast tütre-st. Levinud tava järgi oli ka see heade kavatsustega mees andnud rumala töötuse, kaubelnud „sõja jumalaga” ja kohustunud maksma oma vaenlaste võitmise eest teatavat hinda. Selleks hinnaks oli lubadus ohverdada esimene inimene, kes talle tema majast vastu astub, kui ta koju tagasi pöördub. Jefta arvas, et teda tuleb tervitama mõni ustav ori, kuid selgus, et see oli hoopis tema ainus laps, ta tütar. Nii tõigi isa isegi sel hilisel ajastul, elades oletatavasti tsiviliseeritud rahva seas, hõimukaaslaste heakskiidul selle kauni neiu inimohvriks, kui oli andnud talle kaks kuud aega oma saatuse üle kurvastamiseks. Ja kõike seda tehti vaatamata sellele, et Mooses oli inimeste ohverdamise karmilt keelanud. Ent mehed ja naised ei saa kuidagi lahti kombest anda rumalaid ja tarbetuid töotusi ning vanaaja inimesed pidasid kõiki taolisi töotusi eriti pühaks.

⁴ ¶ Kui vanal ajal alustati mõne vähegi tähtsama hoon-e ehitamist, oli tavaks tappa mõni inimene vundamendiohvriks. Temast sai tont, kes pidi ehitist valvama ja kaitsma. Kui hiinlased valmistusid kella valama, käskis tava ohverdada kella heli parandamiseks vähemalt ühe neiu, valitud tütarlast heideti elusalt sulametalli.

⁵ Paljudel inimkooslustel oli pikka aega tavaks müürida elusaid orje tähtsatesse müüridesse. Põhja-Euroopa hõimud asendasid selle elavate müürimise mööduja varju sissemüürimisega. Hiinlased matsid müürisse ehitajad, kes müüri ehitamise ajal olid surnud.

⁶ Üks Palestiina väikekuningas rajas Jeeriko müüride alused „Abirami, oma esmasündinu hinnaga ja pani sellele väravad ette Seguubi, oma noorima poja hinnaga”. Vähe sellest, et isa mattis oma kaks poega elusalt linnavärvate vundamendiaukudesse, ta tegi seda ürikute väitel „Issanda sõna kohaselt”. Mooses oli taolised vundamendiohvid ära keelanud, kuid iisraellased pöördusid varsti pärast tema

surma nende juurde tagasi. Kahekümnenda sajandi tsere-moonia, mille käigus pannakse uue hoone nurgakivi alla nipsasju ja mälestusesemeid, meenutab neid ürgseid vundamendiohvreid.

⁷ ¶ Paljudel rahvastel oli pikka aega tavaks pühenda-da esimesed viljad vaimudele. Kõik praegused enam-vähem sümboolsed tavad pärinevad neist varajastest tsere-mooniast, millega kaasnes inimeste ohverdamine. Esmasündinu ohverdamine oli vanaaja inimeste seas laialt levinud, eriti foiniiklaste seas, kes sellest ka viimasena loobusid. Ohverdamise ajal tavatseti öelda: „Elu elu eest.” Praegu ütlete te matusel: „Põrmust oled sa võetud ja põrmuks pead sa saama.”

⁸ Pilt Aabrahamist, kes oli sunnitud ohverdama oma poja Iisaku, on õrnatundelisele tsiviliseeritud inimesele šokeeriv, kuid tol ajal ei tundunud see mõte ei uus ega võõrastav. Kaua püsis tava, et isad ohverdavad suure emotsionaalse stressi aegadel oma esmasündinud poja. Paljudel rahvastel on selle looga analoogilisi pärimusi, sest kõikjal maailmas valitses kunagi sügav usk, et erakordsetel või ebatavalistel juhtudel on vaja tuua inimohvreid.

7. INIMOHVRITE ERIVORMID

¹ Mooses püüdis inimeste ohverdamisele lõpu teha ja asendada see lunaraha tasumisega. Ta kehtestas terve süsteemi, mis võimaldas tema rahval pääseda mõtlematute ning rumalate töötuste halvimatest tagajärgedest. Maa, varad ja lapsed sai välja osta preestritele makstava tasu eest. Rahvarühmad, mis lakkasid esmasündinuid ohverdama, omandasid peagi suuri eeliseid vähem arenenud naabrite ees, kes neid koledaid tegusid jätkasid. Niisugune poegade kaotus nõrgestas paljusid vähem arenenud hõime ja katkestas sageli ka juhtide õigusjärgluse.

² Üheks osaks kaduvast lasteohverdamikombest oli tava määrada esmasündinu kaitseks maja uksepostid verrega. Seda tehti sageli seoses mõne aasta kõige pühama pidustusega ning see komme levis kunagi peaaegu üle kogu maailma Mehhikost kuni Egiptuseni.

³ Ka pärast seda, kui enamik rahvarühmi oli laste rituaalsest tapmisest loobunud, tavatseti jätta lapsi saatuse hooleks metsa või väikese paadiga vette. Kui laps jäi elu, arvati, et jumalad on ta päästnud, nagu räägitakse pärimustes Sargonist, Moosesest, Kyroset ja Romulusest. Hiljem sai tavaks esmasündinud poegi pühitseda või ohverdada, lastes neil suureks kasvada, et nad seejärel tapmise asemel kodust pagendada; see pani aluse koloniseerimisele. Roomlaste koloniseerimispoliitika tugines just sellele tavale.

⁴ ¶ Seksuaalse kombelõtvuse iseäralik seostamine algelise jumalateenistusega sai suures osas alguse inimeste ohverdamisest. Kui naine sattus vanal ajal kokku peaküttidega, lunastas ta oma elu seksuaalse alistumise teel. Hiljem võis jumalatele ohverdatud neitsi enese elu päästa,

loovutades oma keha pühale seksuaalsele templiteenistusele, et sel moel lunaraha teenida. Vanaaja inimesed pidasid seksuaalsuhet oma elu lunastamisega tegeleva naise-ga väga ülendavaks. Nende pühade neidudega läbikäimine oli usutseremoonia, mis andis harilikule enese seksuaalsele rahuldamisele aktsepteeritava õigustuse. Nii neiu kui ka nende partnerid tegelesid peene enesepettusega. Kombed jäävad tsivilisatsiooni arenedes alati ajast maha, kiites heaks arenguliste rasside varased metsikud suguelukombed.

⁵ Templiprostitutsioon levis lõpuks üle kogu Lõuna-Euroopa ja Aasia. Templiprostituutide teenitud raha peeti kõigi rahvaste seas pühaks — kalliks kingiks jumalatele. Templi seksiäris osales isegi ülemast seisusest naisi, kes anetasid teenitud tulu igat liiki pühadeks teenistusteks ja heategevuseks. Paljud kõrgest soost naised kogusid endale kaasavara, osutades ajutiselt templis seksuaalteenuseid, ja enamik mehi eelistas abielluda just niisuguse naise-ga.

8. LUNASTUS JA LEPINGUD

¹ Ohvrite lunastamine ja templiprostitutsioon olid tegelikult inimohvrite teisendid. Järgmisena hakati imiteerima tütarde ohverdama. See tseremoonia seisnes verelaskmises, millega tütar pühendati eluaegsele neitsilikkusele, ning oli moraalseks reaktsiooniks varasemale templiprostitutsioonile. Uuemal ajal pühendasid neitsid end templi pühade tulede valvamise teenistusele.

² Lõpuks tuldi mõttele ohverdada kogu inimese asemel mingi kehaosa. Vastuvõetavaks aseaineks peeti ka füüsilist sandistamist. Ohverdati juukseid, küüsi, verd ja isegi sõrmi ning varbaid. Hilisem ja peaaegu üldlevinud iidne ümberlõikamisriitus kasvaski välja sellest osalise ohverdamise kultusest; seda tehti puhtalt ohverdamise eesmärgil, hügieeni ei pidanud keegi silmas. Mehed lõigati ümber, naistele tehti kõrvadesse augud.

³ Hiljem sai tavaks sõrmed kokku siduda, selle asemel et need küljest lõigata. Pea raseerimine ja juuste lõikus olid samuti religioosse pühendumuse väljendused. Eunuhhiks muutmine oli algul üks inimohverduse vorme. Nina ja huule augustamist harrastatakse Aafrikas praegugi ja tätoveerimine on varasema toore armistamise kunstipärane edasiarendus.

⁴ ¶ Õpetuste arenedes seostus ohverdamis-tava viimaks lepingu ideega. Hakati arvama, et jumalad sõlmivad inimestega tõelised lepingud, see oli suur samm religiooni stabiliseerumiseks. Vedamise, hirmu ja ebaususe asemele astus seadus, leping.

⁵ Inimene ei osanud isegi unistada lepingust Jumalusega, kuni tema ettekujutus Jumalast polnud jõudnud tase-mele, kus universumi juhtijatele võis tema arvates kindel olla. Ja inimese varane mõte Jumalast oli nii inimlik, et ta suutis usaldusväärset Jumalust endale ette kujutada alles siis, kui muutus ise suhteliselt usaldusväärseks, kõlbeliseks ja eetiliseks.

⁶ Ent mõte jumalatega leping sõlmida tekkis viimaks siiski. *Arenev inimene omandas lõpuks niisuguse kõlbelise*

vääriskuse, et julges oma jumalatega tingima hakata. Nii arenes ohverdamine järk-järgult filosoofiliseks mänguks, milles inimene tingis Jumalaga. See oli uus meetod kindlustada end halva õnne vastu ehk pigem täiuslikum viis endale kindlamat jõukust osta. Ärge arvake ekslikult, et need varased ohvrid olid tasuta kingitused või spontaanne tänuavaldus jumalatele; need ei olnud tõelise jumalataju väljendused.

⁷ ¶ Palvuse algelised vormid ei olnud midagi muud kui vaimudega tingimine ja jumalatega vaidlemine. See oli vahetustehing, milles palumine ja veenmine asendati millegi käegakatsutavama ja hinnalisemaga. Arenev kaubandus oli toonud endaga kaasa kauplemisjulguse ja arendanud kaubavahetuseks vajalikku kavalust ning nüüd hakkasid need avalduma inimese palveldamisviisides. Kuna mõni inimene oli parem kaupmees kui teised, peeti ka mõnda palvet teistest paremaks. Õiglase inimese palvet hinnati kõrgelt. Õiglane oli inimene, kes oli kõik arved vaimudele tasunud, täitnud täielikult kõik rituaalsed kohustused jumalate ees.

⁸ Varast palvust võib vaevalt palveldamiseks pidada; see oli tingimine tervise, rikkuse ja elu nimel. Aegade möödudes on palved mitmes mõttes üsna samasuguseks jäänud. Neid loetakse ikka veel raamatutest, esitatakse formaalselt ja kirjutatakse ratastele paigutamiseks ning puude otsa riputamiseks, et puhuv tuul aitaks inimesel hingeõhku kokku hoida.

9. OHVRID JA SAKRAMENDID

¹ Inimese ohverdamine on jõudnud Urantia tavade arendes verisest inimsöömisest kõrgemate ja sümbolsemate tasanditeni. Varajastest ohverdamisrituaalidest sündisid pärastised sakramenditseremooniad. Hilisematel aegadel võttis vaid preester tükikese inimohvrist või piisa inimverd, kõik teised said aga osa seda asendavast loomast. Need varased ideed lunastusest, väljaostmisest ja lepingutest on arenenud hilisema aja sakramenditeenistusteks. Kogu tseremooniade areng on avaldanud tugevat ühiskonnastavat mõju.

² Seoses Jumalaema kultusega hakati Mehhikos ja mujal vanemate inimohvrite liha ning vere asemel lõpuks kooke ja veini kasutama. Heebrealastel kuulus see rituaal pikka aega paasapühakommete juurde ning sakramendi hilisem, kristlik variant pärineb just sellest tseremooniast.

³ Iidne sotsiaalne vendlus põhines verejoomise riitusel, varane juudi vennaskond ohverdas verd. Paulus rajas uue kristliku kultuse „igavese lepingu vere peale”. Võibolla koormas ta ristiusku asjatult õpetustega verest ja ohvritest, kuid ta tegi ometi kord lõpu doktriinidele lunastuse saavutamisest inim- või loomohvritega. Tema teoloogilised kompromissid näitavad, et isegi ilmutus peab alluma

järkjärgulisele evolutsioonile. Pauluse järgi sai Kristusest viimane inimohver, kellest piisab igavesti: jumalik Kohtunik on nüüd ja alati täielikult rahul.

⁴ Nii on ohverdamiskultusest pikki ajastuid kestnud arengu käigus saanud sakramendikultus. Seega on nüüdisaegsed religioossed sakramendid igas mõttes nende varajaste šokeerivate inimohverdamistseremooniade ja veel varasemate inimsöömisrituaalide järeltulijad. Paljudes sakramentides peetakse pääsemise pandiks ikka veel verd, kuid üksnes kujundlikus, sümbolises ja müstilises tähenduses.

10. PATU ANDEKSANDMINE

¹ Vanaaja inimene teadis, et ta on Jumala soosingus, tänu ohverdamisele. Nüüdisaegne inimene peab arendama välja uued viisid lunastuse teadvustamiseks. Teadlikkus pattust püsib surelikus meeles, kuid mõttemustrid, mis on seotud sellest pääsemisega, on kulunud ja aegunud. Vaimne igatsus püsib, kuid intellektuaalne areng on hävitanud vanad teed hinge- ja meelerahu ning lohutuse leidmiseks.

² ¶ *Patt tuleb ümber defineerida tahtlikuks truudusetuks Jumaluse suhtes.* Truudusetust võib esineda erineval määral: otsustamatuse osaline truudusetus, vastuolude vahel jagatud ustavus, ükskõiksuse hääbuv ustavus ja ustavuse surm, mis ilmneb pühendumises jumalata ideaalidele.

³ ¶ Süütunne on teadlikkus tavade rikkumisest, see ei tarvitse olla patt. Kui puudub teadlik truudusetus Jumaluse suhtes, pole tõelist pattu.

⁴ Võimalus süütunnet kogeda on märgiks inimkonna transsendentsest väärtusest. See ei märgista inimest kui madalat olevust, vaid pigem eristab teda kui potentsiaalselt suurt ja üha õilsamat loodud-olendit. See väärtusetusetunne on algtõuge, mis peaks viima kiiresti ja kindlalt nende usuliste võitudeni, mis tõstavad sureliku meele moraalse ülluse, kosmilise taipamise ja vaimse elu kõrgetele tasanditele; nii muutuvad kõik inimeksistentsi tähendused ajalikust igavikuliseks ja kõik väärtused ülenduvad inimlikust jumalikuks.

⁵ Patu pihtimine on mehine lahtiütlemine truudusetusest, kuid ei leevenda mingil viisil truudusetuse tagajärge ajas ja ruumis. Ent pihtimine — patu olemuse siiras tunnistamine — on oluline usuliseks kasvuks ja vaimseks progressiks.

⁶ Patu andeksandmine Jumaluse poolt taastab usalduslikud suhted pärast seda, kui inimene on teadlikult nende suhete vastu mässu tõstnud. Andestust ei pea otsima, see saavutatakse loodud-olendi ja Looja vahelise truuduse teadliku taastamise teel. Ja kõik Jumala ustavad pojad on õnnelikud, nad armastavad oma teenistust ja liiguvad Paradiisi-teel pidevalt edasi.

⁷ [Esitanud Nebadoni Kirgas Õhtutäht.]

ŠAMANISM — RAVITSEJAD JA PREESTRID

USUKOMMETE areng kulges meelitamiselt, vältimiselt, väljaajamiselt, sundimiselt ja rahustamiselt ohverdamise, lunastamise ja väljaostmiseni. Usukombestikku kuuluvad meetodid ulatusid ürgseimate kultusevormidest fetišite kaudu maagia ja imedeni. Kuna kombes muutusid aina keerukamaks, kajastades inimese üha komplitseeritumat ettekujutust aineüleste maailmadest, viisid need paratamatult ravitsejate, šamaanide ja preestrite võimuni.

² Ürginimese arenevad arusaamad jõudsid lõpuks armumiseni, et lihtsurelikule vaimumaailm ei vasta. Jumalate kõrva jõuavad vaid erakordsete inimeste soovid, vaimud võtavad kuulda üksnes väljavalitud mehi ja naisi. Sellega astus religioon uude etappi, muutudes järk-järgult vahendavaks: uskliku ja usuobjekti vahele jäi alati ravitseja, šamaan või preester. Tänapäeval on enamik Urantia organiseeritud religiooside süsteemi läbimas just seda arenguetappi.

³ Arenev religioon on sündinud lihtsast ja kõikvõimsast hirmust, mis hoovab läbi inimmeele kohtumisel millegi tundmatu, seletamatu ja arusaamatuga. Religiooni kaudu saavutatakse sügavalt lihtne tunnetus kõikvõimsast armastusest, mis tulvab vastupandamatult läbi inimhinge, kui see on ärganud arusaamisele Kõikse Isa piiritust kiindumusest universumi poegade vastu. Ent usulise arengu algete ja saatuse vahele jäävad pikad ajastud, mis on šamaanide päralt, kes pretendeerivad inimese ja Jumala vahelise vahendaja, tõlgendaja ja eestkostja rollile.

1. ESIMESED ŠAMAANID — RAVITSEJAD

¹ Šamaan oli auväärne ravitseja, tseremoniaalne inimene ebajumal ja keskne isik, kelle ümber koondusid kõik arengulise religiooni rituaalid. Paljudes rahvarühmades oli šamaan sõjapealikust tähtsam, mis tähistas kiriku ülemvõimu algust. Vahel täitis šamaan preestri ja mõnikord isegi preester-kuninga ülesandeid. Mõnes hilisemas hõimus tegutsesid üheaegselt nii varasem šamaan-ravitseja (nägija) kui ka hiljem ilmunud šamaan-preester. Ja paljudel juhtudel muutus šaamaniamet päritavaks.

² Kuna vanal ajal peeti kõige ebatavalise põhjuseks vaimust vallatud olekut, võis ravitsejatena tegutseda igaüks, kes oli vaimselt või füüsiliselt anormaalne. Nende hulgas oli palju epileptikuid ja hüsteerilisi naisi; neile kahele inimtüübile omistati rikkalikku ürgset inspiratsiooni, samas arvati, et nad on vaimust ja kuradist vallatud. Üsna sageli olid varajased preestrid praeguses mõistes paranoikud.

³ Ehkki vähemtähtsaid probleeme lahendades võisid šamaanid pettust kasutada, oli suur osa neist veendunud, et nad on vaimust vallatud. Naised, kes suutsid end transsi või kataleptilisse seisundisse viia, said vägevateks šaamanideks; hiljem prohvetiteks ja vaimude meediumideks. Oma kataleptilistes transsides olid nad väidetavalt ühenduses

survute hingedega. Paljud naisšamaanid olid samaaegselt tantsijannad.

⁴ Ent mitte kõik šamaanid ei vaevelnud enesepettuse küüsis, leidis ka kavalaid ja osavaid trikimeistreid. Ameti arenedes pidid algajad teenima enne ravitsejaks saamist kümme aastat õpipoisina, tehes rasket ja ennastsalgavat tööd. Šamaanidel kujunes välja eriline rõivastus ja salapärase käitumisviisi. Sageli kasutasid nad hõimukaaslastele mõju avaldamiseks ja salapära tekitamiseks mõeldud füüsiliste seisundite esilekutsumiseks narkootilisi aineid. Lihtrahvas pidas nende mustkunstnike üleloomulikeks, ka kõhuraäkimist kasutasid esimesena kavalad preestrid. Paljud vanaaja šamaanid avastasid enese teadmata hüpnoosi, mõni langes pikka aega oma naba vaadeldes enese hüpnoosi.

⁵ Kuigi paljud šamaanid kasutasid pettusi ja trikke, püsis nende üldine maine ikkagi ilmsel saavutustel. Kui šaamani tegevus ebaõnnestus ja ta ei suutnud seda usutavalt põhjendada, siis ta kas tagandati ametist või tapeti. Seega said ausad šamaanid varakult hukka, ellu jäid vaid kavalad näitlejad.

⁶ Just šamanism võttis hõimuelu ainujuhtimise vana-delt ja tugevatelt ning andis salakavalate, nutikate ja ettenägelike kättesse.

2. ŠAMAANIDE TEGEVUS

¹ Vaimude väljakutsumine oli väga täpne ja äärmiselt keeruline protseduur, mida võib võrrelda tänapäevaste kiriklike rituaalidega, kui neid viiakse läbi mõnes iidse keeles. Inimsugu otsis väga varakult üleinimlikku abi, *ilmutust*; ja inimesed uskusid, et šamaan saigi tegelikult niisuguseid ilmutusi. Šamaanid kasutasid oma töös küll sugestiooni tugevat jõudu, kuid see oli peaaegu alati negatiivne sugestioon; positiivse sugestiooni võtted on võetud kasutusele alles väga hiljuti. Šamaanid spetsialiseerusid oma elukutse arenedes väga varakult näiteks vihmameistriteks, haiguste ravijateks ja kuritegude avastajateks. Šaamanist ravitseja põhiülesanne ei olnud aga haiguste ravimine, vaid pigem eluolude teadmine ja piiramine.

² Nii religioosne kui ka ilmalik iidne must maagia nimetati ümber valgeks maagiaks, kui sellega tegelesid preestrid, selgeltnägijad, šamaanid või ravitsejad. Musta maagia harrastajaid nimetati võluriteks, maagideks, nõidadeks, sortsideks, teadameesteks, vaimude väljakutsujateks, silmamoondajateks ja ennustajateks. Aja möödudes hakati iga taolist väidetavat üleloomulikuga ühendusseastumist pidama kas nõiakunstiks või šamanismiks.

³ Nõiakunst hõlmas varasemate ebatavaliste tundmatute vaimude *maagiat*, šamanism oli seotud *imedega*, mida sooritasid tavalised vaimud ja hõimu tunnustatud jumalad. Hilisematel aegadel hakati nõidu seostama kuradiga ja see valmistas pinnast ette paljudele suhteliselt hilistele

religioosse sallimatuse ilmingutele. Nõiakunst oli paljude ürghõimude religioon.

⁴ Šamaanid uskusid kindlalt, et juhuste kaudu ilmutatakse vaimude tahet. Kui oli vaja otsuseid vastu võtta, heitsid nad sageli liisku. Liisuheitmiskombe tänapäevani püsinud teisenditeks on nii paljud õnnemängud kui ka tuntud liisklugemise salmikud. Kunagi oli nii, et inimene, kellele salmiku viimane silp langes, pidi surema; praegu on ta lastemängudes ainult *see*. Ürginimese jaoks tõsine asi on saanud nüüdislaste meelelahutuseks.

⁵ Ravitsejad usaldasid väga märke ja endeid, näiteks: „Kui sa kuuled kahinat mooruspuude ladvus, siis kiirusta.” Juba inimkonna ajaloo algusaegadel pöörasid šamaanid tähelepanu tähtedele. Algelist astroloogiat usuti ja harrastati kõikjal maailmas; laialt oli levinud ka unenägude seletamine. Õige pea lisandusid temperamentsed naisšamaanid, kes kuulutasid, et on võimelised suhtlema surnute vaimudega.

⁶ Juba muistsel ajal tegutsenud vihmameistrid ehk ilmatargad on püsinud läbi aegade praeguseni. Tugev pöud tähendas varajastele põllumeestele surma, suur osa iidsest maagiast oli suunatud ilma mõjutamisele. Tsiviliseeritud inimeste hulgas on ilm endiselt levinud vestlusteema. Kõik vanaaja rahvad uskusid, et šamaanil on vihma üle võimu, aga ebaõnnestumise korral ilmatark tapeti, kui ta ei suutnud läbikukkumist usutavalt põhjendada.

⁷ Keisrid pagendasid astrolooge ikka ja jälle, kuid tänu rahva usule nende võimetesse pöördusid nad alati tagasi. Neist polnud võimalik lahti saada, veel kuueteistkümnendal sajandil pärast Kristust olid õhtumaa kiriku- ja riigipead astroloogia patroonid. Tuhanded oletatavasti arukad inimesed usuvad isegi praegu, et inimene võib sündida õnne või õnnetust toova tähe all ja et taevatähtede vastastikune asend määrab mitmete maiste ettevõtmiste tulemuslikkuse. Kergeusklikud külastavad ikka veel ennustajaid.

⁸ Kreeklased uskusid oraaklite nõuannetes ja hiinlased kasutasid maagiat demonitevastase kaitsevahendina. Indias õitses šamanism ning Kesk-Aasias tegeldakse sellega praegugi avalikult. Enamikus maailma paigus on sellest alles hiljaaegu loobutud.

⁹ Ikka ja jälle kerkib esile tõelisi prohveteid ja õpetajaid, kes šamanismi hukka mõistavad ja paljastavad. Isegi hääbuval punasel inimesel on olnud viimase saja aasta jooksul niisugune prohvet, shawnee hõimu Tenskwatawa, kes ennustas ette 1806. a päikesevarjutust ja mõistis hukka valge inimese pahed. Erinevate hõimude ja rahvaste seas on evolutsiooni ajaloo pikkadel ajastutel tegutsenud palju tõelisi õpetajaid. Ja neid ilmub ka edaspidigi, et heita väljakutse oma aja šaamanidele või preestritele, kes on vastu üldharedusele ning püüavad teaduse progressi pidurdada.

¹⁰ Väga erinevaid radu pidi ja riikalikult omandasid vanaaja šamaanid Jumala hääletoru ning inimeste eestkostja maine. Nad piserdasid vastsündinuid veega ja andsid neile nime, nad lõikasid poisslapsi ümber. Nad juhatasid kõiki matusetseremooniaid ja teatasid hiljem surnute turvalisest jõudmisest vaimuderiiki.

¹¹ Šamanistlikud preestrid ja ravitsejad olid sageli väga jõukad, sest võtsid vastu tasusid, mis pidid olema annetused vaimudele. Üsna tihti koondusid peaaegu kõik hõimu ainelised rikkused šamaani kätte. Kui mõni rikas inimene suri, jagati tema vara tavaliselt võrdselt šamaani ja mingi ühise või heategevusliku ettevõtmise vahel. See tava püsib praegugi mõnes Tiibeti osas, kus sellesse mittetootjate klassi kuulub pool meessoost elanikkonnast.

¹² Šamaanid käisid hästi riides ja neil oli tavaliselt mitu naist; neist sai alguse aristokraatia, sest nad olid vabad kõigist hõimus kehtivatest piirangutest. Väga sageli olid neil madal vaimulaad ja nõrk moraal. Nad tõrjusid oma võistlejad teelt, kuulutades nad nõidadeks või posijateks, ja tõusid väga sageli nii mõjukale ja võimsale positsioonile, et said valitseda hõimujuhtide või kuningate üle.

¹³ Ürginimene pidas šamaani vajalikuks ebaseaduslikuks; ta kartis šamaani, kuid ei armastanud teda. Varane inimene respektis teadmisi, ta austas ja hindas tarkust. Šamanism oli enamasti pettus, kuid harras austus selle vastu näitab ilmekalt, kui kõrgelt arenev inimkond tarkust hindas.

3. ŠAMAANIDE ARUSAAM HAIGUSEST JA SURMAST

¹ Vanaaja inimene arvas, et ta ise ja tema aineeline keskkond sõltub otseselt tontide kapriisidest ja vaimude tujudest, mistõttu pole ime, et tema religioon tegeles ainult aineliste asjadega. Nüüdisaegne inimene ründab oma ainelisi probleeme otseselt: ta saab aru, et aine reageerib meele arukatele mõjutustele. Ürginimene soovis samuti elu ja füüsilisi energiasid mõjutada ja isegi juhtida. Kuna tema arusaam kosmosest oli piiratud, siis uskus ta, et hinged, vaimud ja jumalad tegelevad isiklikult ja otseselt elu ja aine üksikasjaliku juhtimisega. Seepärast oli igati loogiline, et ta suunas oma jõupingutused nende üleloomlike juhtide soosingu ja toetuse võitmisele.

² Selles valguses on arusaadav nii mõnigi asi iidsete kultuste juures, mis muidu seletamatu ja ebaratsionaalne tundub. Kultustseremooniatega püüdis ürginimene juhtida ainelist maailma, milles ta end leidis olevat. Ja paljud tema jõupingutused olid suunatud elu pikendamisele ning tervise kindlustamisele. Et kõigi haiguste ja surma põhjustajateks peeti algselt vaime, pidid ravitsejate ja preestritena tegutsevad šamaanid tegema ka arsti ja kirurgi tööd.

³ Algelist meelt võis pärssida faktiliste teadmiste puudumine, kuid see oli siiski loogiline. Kui järelemõtlikud inimesed haigust ja surma näevad, hakkavad nad nende raskete katsumuste põhjuseid otsima. Šamaanid ja teadlased on oma arusaamist mööda esitanud järgmisi teooriaid kannatuse kohta:

⁴ 1. *Tondid — vaimude otsene mõju.* Varaseima hüpoteesi kohaselt põhjustas haigust ja surma see, et vaimud meelitasid hinge kehast välja; kui hing tagasi ei pöördunud, saabus surm. Vanaaja inimesed kartsid haigusttekitavate tontide pahatahtlikku tegevust nii väga, et põdejad hüljati sageli, jätmata neile isegi toitu ja vett. Vaatamata

nende uskumuste ekslikkusele, aitasid need tõhusalt eraldada haigeid tervetest ja hoidsid ära nakkushaiguste leviku.

⁵ ¶ 2. *Vägivald — ilmsed põhjused.* Mõne õnnetus- ja surmajuhtumi põhjust oli nii lihtne kindlaks teha, et need arvati juba varakult tontide tegevusvaldkonnast välja. Hukkamisi ja haavatasaamisi sõjas, võitluses loomadega ja muudel kergesti kindlaksmääratavatel põhjustel peeti loomulikeks sündmusteks. Ent kaua aega arvati, et ka „loomuliku” haava aeglane paranemine või infektsioon on vaimude tegevuse tulemus. Kui ei leitud ühtki ilmset loomulikku selgitust, peeti haiguse või surma põhjustajaks ikkagi tonte.

⁶ Tänapäeval võib Aafrikas ja mujalgi leida primitiivseid inimesi, kes tapavad vägivaldset surma puhul alati kellegi lisaks. Nende ravitsejad määravad süüdlased. Kui ema sureb sünnitusel, kägistatakse laps otsekohe — elu elu eest.

⁷ ¶ 3. *Maagia — vaenlaste mõju.* Arvati, et paljud haigused on esile kutsutud nõidusega, kas kurja silma või maagilise osutamisooga abil. Kunagi oli tõeliselt ohtlik kellelegi sõrmega osutada, seda peetakse praegugi ebaviisaks. Kui keegi suri tundmatusse haigusse, korraldasid vanaaja inimesed ametliku juurdluse, lahkasid surnu ja määrasid mingi leiu alusel surma põhjuse; muudel juhtudel süüdistati surmas nõidust, mis tingis vajaduse süüdiolov nõid hukata. Need iidseid juurdlusi surmapõhjuse selgitamiseks päästsid nii mõnegi oletatava nõia elu. Mõni hõim arvas, et inimene võib surra ka omaenda nõiduse tulemusena, sel juhul ei süüdistatud kedagi.

⁸ ¶ 4. *Patt — karistus tabu rikkumise eest.* Märksa uuemal ajal on tekkinud uskumus, et haigus on karistus isikliku või rassipatu eest. Seda arenguastet läbivate rahvaste seas on valdav arusaam, et kannatused tabavad vaid inimest, kes on rikkunud mõnda tabu. Neile uskumustele on tüüpiline, et haigust ja kannatusi peetakse „Kõigevägevama noolteks nende sees”. Hiinlased ja mesopotaamlased pidasid haigust pikka aega kurjade deemonite tegevuse tulemuseks, kuna kaldealased arvasid kannatuste põhjuste hulka ka tähed. See teooria haigusest kui jumaliku viha tagajärjest on urantialaste paljude, eeldatavasti tsiviliseeritud rühmade seas veel praegugi valdav.

⁹ ¶ 5. *Loomulikud põhjused.* Inimkond on õppinud energia, aine ja elu füüsilisel tasandil valitseva põhjusliku seose ainelisi saladusi väga aegamööda. Pärimusi Aadama poja õpetustest alles hoidnud vanad kreeklased mõistsid esimesena, et haigustel on loomulikud põhjused. Teadusajastu saabudes hävivad inimese igivanad arusaamad haigusest ja surmast aeglaselt, kuid kindlalt. Palavik oli üks inimese esimesi vaevusi, mis üleloomulike vaevuste kategooriast välja arvati, ja teadusajastu on purustanud üha enam teadmatuseahelaid, mis inimmeelt nii kaua on vangistanud. Teadmised vananemisest ja nakkustest hajutavad järk-järgult inimese hirmu, et tondid, vaimud ja jumalad toovad isiklikult surelikele inimestele õnnetusi ja kannatusi.

¹⁰ ¶ Evolutsioon liigub eksimatult oma eesmärgi poole, täites inimese ebauskliku hirmuga tundmatu ja nähtamatu ees ning toetades sellega tema arusaama Jumalast; olnud tunnistajaks sellele, kuidas sünnib kõrgem arusaamine Jumalusest, käivitab ta koos ilmutuse samaväärse mõjuga mõttejõud, mis vääramatult pühivad need oma ülesannete täitnud toed teelt.

4. ŠAMAANIRAVI

¹ Vanaaja inimeste kogu elu oli profülaktiline, nende religioon oli küllaltki suurel määral haiguste vältimise vahend. Ja vaatamata oma arusaamade ekslikkusele, rakendasid nad neid täiesti siiralt; neil oli piiritu usk oma ravimeetoditesse ja see on iseenesest võimas ravim.

² ¶ Usk, mida oli vaja, et mõne iidse šamaani rumala ravi alusena terveneda, ei erine oluliselt sellest, mida on vaja tervenemiseks mõne pseudoteadusliku raviga tegeleva nüüdisravitseja juures.

³ ¶ Ürgseimad hõimud kartsid haigeid väga ja pikki ajastuid välditi neid hoolikalt, põdejad jäeti häbitult hooletusse. Kui šamanismi arenedes tekkisid preestrid ja ravitsejad, kes nõustusid haigusi ravima, astuti suur samm ligimesearmastuse poole. Seejärel sai tavaks, et kogu sugukond kogunes haigetuppa ja püüdis ulgudes aidata šamaani tonte minema peletada. Polnud haruldane, et naisšamaan pani diagnoosi, mees aga tegeles ravimisega. Levinud viis haigusi diagnoosida oli looma sisikonna uurimine.

⁴ Haigust raviti leelotamise, ulgumise, käte pealepanemise, haige peale hingamise ja paljude muude võtetega. Hilisemal ajal oli sagedane templis magamine, mille ajal pidi toimuma tervenemine. Lõpuks proovisid ravitsejad templiune ajal ka tõelisi kirurgilisi operatsioone sooritada; üks esimesi operatsioone oli kolba trepanatsioon, et peavalu vältida. Šamaanid õppisid ravima luumurde ja nihestusi ning avama mädapaiseid, naisšamaanidest said oskuslikud ämmaemandad.

⁵ Levinud ravimeetod oli nakatunud või muidu haige koha hõõrumine mingi maagilise esemega, misjärel amulett minema visati ja haige oletatavasti tervenenes. Arvati, et kui keegi äravisatud amuleti juhtumisi leiab, saab ta ravitud nakkuse või tõve kohe külge. Läks veel kaua aega, enne kui võeti kasutusele ravimtaimed ja muud tõelised ravimid. Massaaž tekkis seoses loitsimisega, kui vaimu püüti kehast välja nühkida, ja see eelnes katsetele ravimit kehasse hõõruda, nagu tänapäeval salve hõõrutakse. Kuppude panemist, haige koha imemist ja aadrilaskmist peeti tõhusateks viisideks haigusttekitavast vaimust lahti saada.

⁶ Kuna vesi oli võimas fетиш, kasutati seda paljude vaevuste ravimisel. Kaua aega arvati, et haigust põhjustava vaimu saab välja ajada higistamisega. Auruvanne hinnati kõrgelt, looduslikest kuumaveeallikatest said peagi õitsval järjel algelised kuurordid. Varane inimene avastas, et kuumus leevendab valu; ta kasutas tuimastitena päikesevalgust, loomade värskeid elundeid, kuuma savi ja tuliseid kive ning paljud neist meetodeist on hinnas veel praegugi.

Vaime püüti mõjutada rütmiga, üldlevinud olid tamtamid.

⁷ Mõne rahva seas arvati, et haigusi põhjustavad vaimude ja loomade õelad salaseptsused. See viis uskumuseni, et iga looma põhjustatud haigust saab ravida mingi ravimtaimiga. Eriti vaimustused teooriast, et taimed on universaalsed ravimid, punased inimesed; nad panid alati, kui taime mullast välja tõmbasid, juureauku veretilga.

⁸ Ravivahenditena kasutati sageli ka paastumist, dieeti ja vastuärriteid. Kõrgelt hinnati inimese eritisi, mille maagilisuses ei kaheldud; varaseimate ravimite hulka kuulusid veri ja uriin, millele peagi lisandusid juurikad ja mitmed soolad. Šamaanid uskusid, et haigusevaime saab kehast välja ajada halv lõhnaliste ja -maitseliste ravimitega. Väga varakult sai levinud raviviisiks lahtisti manustamine; esimesi farmatseutilisi saavutusi oli toorkakao ja -hiniini kasuliku mõju avastamine.

⁹ Kreeklased olid esimesed, kes töötasid haigete ravimiseks välja tõeliselt ratsionaalsed meetodid. Nii kreeklased kui ka egiptlased said oma meditsiinalased teadmised Eufrati orust. Väga vanad haavaravimid olid õli ja vein, sumerid kasutasid juba kastoorõli ja oopiumi. Paljud tõhusad iidseid salaravimid kaotasid oma mõju, kui nad üldtuntuks said; pettuse ja ebausku edukus on alati sõltunud oluliselt saladuslikkusest. Vaid faktid ja tõde toovad arusaamise ereda valguse ja rõõmu teaduslike uuringute valgustuslike tulemuste üle.

5. PREESTRID JA RITUAALID

¹ Rituaali tuumaks on selle täiuslik teostus, metslaste seas tuleb kõike väga täpselt sooritada. Vaid õigesti läbi viidud tseremoonia võib vaimudele sundivat mõju avaldada. Kui rituaal on puudulik, tekitab see jumalates vaid viha ja meelepaha. Kuna inimese aeglaselt arenev meel tajus *rituaalitehnika* otsustavat tähtsust selle tõhususele, oli vältimatu, et varajastest šamaanidest kujunes varem või hiljem preesterkond, keda oli koolitatud rituaali äärmiselt täpselt läbi viima. Nii ongi lõputud rituaalid kümneid tuhandeid aastaid pidurdanud ühiskonda, olnud tsivilisatsiooni nuhtluseks, talumatuks koormaks inimkonna igas tegevusvaldkonnas.

² Rituaal on viis tava pühaks muutmiseks; see loob ja põlistab müüte ning aitab säilitada ühiskondlikke ja usutavasid. Samas pärineb rituaal ise müütidest. Sageli on rituaal algul sotsiaalne nähtus, siis saab majandusliku tähenduse

ja lõpuks omandab usutseremoonia pühaduse ja väärikuse. Rituaali näiteks palvust, tantsu või etendust, võib läbi viia üksi või rühmas — või mõlemal viisil korraga.

³ Mõne rituaali juurde kuuluvad teatud sõnad, näiteks „aamen” ja „sela”. Kirumise ehk vandumise komme on kunagise pühade nimede rituaalse kordamise prostitutsioon. Palverännakute korraldamine pühadesse templitesse on väga iidne rituaal. See kujunes hiljem keeruliseks puhastumis- ja pühitsemistseremooniaks. Ürghõimude salaühingute pidulikud vastuvõtutseremooniad olid tegelikult tahumatud usuriitused. Vanaaja salakultuste jumalakummardamise meetodid olid üksnes kõigi senituntud usurituualide pikad ettekanded. Lõpuks arenesid rituaalid nüüdisaegseteks ühiskondlikeks tseremooniateks ja religioosseks jumalateenistuseks, mis hõlmasid palveid, laule, ühislugemist ja muid individuaalseid ning rühmaviisilisi vaimulikke palvusi.

⁴ Šamaanide areng preestriteks kulges oraaklitest, prohvetitest, lauljatest, tantsijatest, ilmameistritest, usu-reliikviade valvuritest, templivalvuritest ja ettekuulutajatest religioosse jumalakummardamise tegelike suunajateni. Viimaks muutus see amet päritavaks, tekkis järjepidev preestriseisus.

⁵ Religiooni arenedes hakkasid preestrid oma sünnipärase ande või eriliste kalduvuste alusel spetsialiseeruma. Osa neist said lauljateks, teised palvetajateks, kolmandad ohverdajateks, hiljem lisandusid oraatorid — jutlustajad. Ja kui religioon muutus ühiskondlikuks institutsiooniks, väitsid preestrid, et „nende käes on taevariigi võtmed”.

⁶ Preestrid on alati püüdnud lihtrahvast mõjutada ja temas aukartust äratada, sooritades usuriitust iidse keeles või mitmesuguste maagiliste trikkide saatel, eksitamaks palveldajaid salapäraga ning rõhutamaks omaenda vagadust ja autoriteeti. Selles kõiges peitub suur oht, et rituaal asendab religiooni.

⁷ Tänapäeva preesterkonnad on teaduse progressi ja vaimse arengu pidurdamiseks väga palju ära teinud, kuid samas on nad toetanud tsivilisatsiooni stabiliseerumist ja teatud kultuuride arenemist. Ent paljud nüüdisaegsed preestrid on lakanud juhtimast Jumala teenimise rituaali ning pööranud tähelepanu teoloogiale — püüdele Jumalat defineerida.

⁸ Preestrid on olnud kahtlemata vesikikiviks inimkonna kaelas, ent tõelised usujuhid on osutanud hindamatu teene — näidanud teed kõrgematele ja parematele reaalsustele.

⁹ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

91 KIRI

PALVE ARENG

PALVE kui religioosne toiming arenes välja varasematest mitteusulistest monoloogi- ja dialoogivormis eneseväljendustest. Eneseteadvuse omandamisega tekkis ürginimesel paratamatult arusaam ka muu teadvuse olemasolust ja sellega kaasnes kaks potentsiaali: sotsiaalne vastutus ja Jumala tunnustamine.

² Varaseimad palvevormid ei olnud adresseeritud Jumalusele. Need olid umbes samasugused fraasid, nagu tänapäevane sõbralik ütlus: „Hoia mulle põialt,” mida kasutatakse tähtsat ettevõtmist alustades. Ürginimene oli maagia ori, hea ja halb õnn tungisid kõigile tema elualadele. Algul paluti head õnne monoloogi vormis, maagia harrastaja lihtsalt mõtles valjusti. Seejärel kutsusid heasse õnne uskjad endale abiks oma sõbrad ja perekonnaliikmed ning peagi sooritati tseremooniaid, millesse oli kaasatud kogu sugukond või hõim.

³ Kui kujunesid välja arusaamad hingedest ja vaimudest, hakati palveid adresseerima üle inimlikele jõududele, kui saadi teadlikuks jumalatest, arenesid need pöördumised tõelise palve tasemele. Näiteks tekkisid mõnes Austraalia hõimus ürgsed usupalved veel enne seda, kui hakati uskuma vaimudesse ja üle inimlikesse isiksustesse.

⁴ India toda hõim palvetab praegugi, pöördumata kellegi poole konkreetselt, nagu tegid varased rahvad enne religioosse teadlikkuse teket. Todade puhul tähendab see aga nende manduva usundi taandarengut ürgsele tasemele. Todade piimakaupmeestest preestrite praegused rituaalid ei kujuta endast usutseremooniat, sest need umbisikulised palved ei anna mingit panust sotsiaalsete, kõlbeliste ega vaimsete väärtuste säilitamisse või parandamisse.

⁵ Religioonielne palvetamine kuulus melaneeslaste mana-tavade ja Põhja-Ameerika indiaanlaste manitou ebausjuurde. Aafrika baganda hõimud jõudsid alles hiljuti mana-tasemel palvetest kaugemale. Selles varases arengulises segaduses palvetavad inimesed kohalike ja kogu rahva jumalate, aga ka fetišite, amulettide, hingede, valitsejate ja tavaliste inimeste poole.

1. ALGELINE PALVE

¹ Varase arengulise usundi ülesandeks oli säilitada ja rohkendada neid olulisi sotsiaalseid, kõlbelisi ning vaimseid väärtusi, mis hakkasid aegamööda välja kaju nema. Inimkond ei järgi seda religiooni eesmärki teadlikult, peamiselt täidab selle funktsiooni palve. Palvetamine kujutab endast rühma kavatsematut, ent sellegipoolest isiklikku ja kollektiivset jõupingutust kindlustada (tegelikustada) kõrgemate väärtuste säilimine. Ilma palve kaitseta muutuksid kõik pühad päevad kiiresti vaid pidupäevadeks.

² Religioon ja sellega kaasnevad toimingud, millest tähtsaim on palve, on seotud vaid nende väärtustega, mis on omandanud ühiskonnas üldise tunnustuse, rühma heakskiidu. Kui ürginimene püüdis rahuldada oma madalamaid instinkte või saavutada selgelt isekaid eesmärke, jäi

ta usu lohutusest ja palve abist ilma. Kui indiviid püüdis korda saata ühiskonnast tegu, oli ta sunnitud otsima abi mittereligioosest maagiast, pöörduma nõidade poole ja jääma samuti palve abist ilma. Seepärast sai palvest väga varakult võimas ühiskonna, kõlbluse ja vaimse arengu edendaja.

³ Ent ürgne meel ei olnud loogiline ega järjekindel. Varased inimesed ei mõistnud, et ainelist elu palved ei mõjuta. Need lihtsameelsed hinged taipasid, et toid, peavari, vihm, jahisaak ja kõik muu aineeline parandavad ühiskonna heaolu, ning hakkasid seetõttu selle füüsilise õnnistuse eest palvetama. Kuigi see tähendas palve olemuse pahupidi pööramist, ergutas see saavutama ainelisi eesmärke sotsiaalsete ja eetiliste tegude abil. Niisugune palve labastamine alandas küll inimeste vaimseid väärtushinnanguid, kuid ülendas otseselt nende majanduslikke, sotsiaalseid ja eetilisi kombeid.

⁴ Kõige algelisemat tüüpi meeles esineb palve vaid monoloogivormis. Peagi muutub see dialoogiks ja avardub kiiresti rühmaviisilise palveldamise tasemele. Palve näitab, et algelises religioonis maagiale eelnenud loitsimine on arenenud tasemeni, kus inimmeel tunnistab heasoovlikke jõudusid, sotsiaalseid väärtusi ja kõlbelisi ideaale ülendada suutvate olendite olemasolu ning mõonab, et need mõjud on inimülesed ja eristuvad eneseteadliku inimese ja tema surelike kaaslaste egost. Tõeline palve tekib seetõttu alles siis, kui kõrgemaid hoolekandjaid hakatakse nägema *isiksustena*.

⁵ Animismiga seostatakse palvet vähe, kuid need uskumused võivad eksisteerida kõrvuti alles kujunevate usuliste tundmustega. Sageli on religioonil ja animismil olnud täiesti erinev päritolu.

⁶ Surelikke, keda ei ole veel päästetud ürgsetest hirmuköödikutest, varitseb tõeline oht, et mis tahes palve võib neis tekitada haiglast patutunnet, põhjendamata veendumust oma tõelises või kujutletud süüis. Nüüdisajal pole küll tõenäoline, et eriti paljud inimesed kulutaksid palvele sedavõrd ohtrasti aega, et see kujuneks kahjulikuks mõtiskluseks oma väärtusetuse või patuse üle. Palve moonutamise või pahupidi pööramisega kaasnevad ohud seisnevad harimatuses, ebaus, arvamuste kivistumises, elujõu kaotamises, materialismis ja fanatismis.

2. ARENEV PALVE

¹ Esimesed palved olid vaid sõnadesse pandud soovid, siirate ihade väljendused. Siis sai palvest vaimudega koostöö tegemise vahend ning seejärel hakkas ta täitma veel kõrgemat ülesannet — abistama religiooni kõige väärtusliku säilitamisel.

² Nii palve kui ka maagia tulenesid inimese püüetest kohaneda Urantia keskkonnaga. Ent peale selle üldise seose on neil vähe ühist. Palve on alati olnud palvetava ego positiivne tegevus; see on alati olnud psüühiline ja vahel

ka vaimne. Maagia on tähendanud tavaliselt püüet tegelikusega manipuleerida, mõjutamata manipuleerija, maagia harrastaja egot. Vaatamata nende teineteisest sõltumatule päritolule on maagia ja palve olnud hilisematel arengustmetel sageli vastastikku seotud. Vahel on maagia tänu ülenenud eesmärgile arenenud kindla sõnastusega väljendusvormist rituaalide ja loitsude kaudu peaaegu tõeliseks palveks. Palve seevastu on mõnikord muutunud nii materialistlikuks, et on mandunud pseudomaagiliseks toiminguks, millega püütakse vältida Urantia probleemide lahendamiseks vajalikke jõupingutusi.

³ ¶ Kui inimesele sai selgeks, et palvega ei saa jumalaid sundida, muutus see pigem petitsiooniks, soosingu taotlemiseks. Ent tõeline palve on tegelikult inimese ja tema Looja vaheline osadus.

⁴ ¶ Ohverdamisidee ilmumine religiooni kahandab paratamatult siira palve ülevat mõju, sest inimesed püüavad asendada omaenda pühendunud tahte allutamise Jumala tahte aineliste varade pakkumisega.

⁵ Kui usundist kaob isikuline Jumal, siis jäävad palved teoloogia ja filosoofia tasandile. Kui religiooni kõrgeim kontseptsioon Jumalast seisneb ebaisikulises Jumaluses, nagu on panteistlikus idealismis, annab see küll alust teatavatele müstilise osaduse vormidele, kuid saab hukatuslikuks tõelise palve toimele, mis väljendab alati inimese osadust isikulise ja kõrgema olendiga.

⁶ Inimarengu varasematel etappidel ja isegi praegu tähendab palve keskmise sureliku igapäevakogemuses suures osas suhtlemist omaenda alateadvusega. Ent on olemas ka niisugused palved, mis aitavad intellektuaalselt vastuvõtlikku ja vaimselt arenevat inimest saavutada suuremal või vähemal määral kontakti inimmeele üliteadvuse tasanditega, sisimas elava Mõttekohandaja alaga. Lisaks sellele on tõelisel palvel ka selgelt vaimne faas, mis puudutab selle vastuvõtmist ja tunnistamist universumi vaimsete jõudude poolt ning seisab igasugustest inimlikest ja intellektuaalsetest ühendustest täiesti eraldi.

⁷ Palve aitab areneva inimmeele usuliste tunnete arengule väga palju kaasa. See on võimas mõjur, mis kaitseb isiksust üksilduse eest.

⁸ Palve on areneva inimkonna loodusunditega seotud meetod, mis kuulub ka kõrgema eetilise tasemega religioonide, ilmutuslike religioonide kogemuslike väärtuste hulka.

3. PALVE JA ALTER EGO

¹ Kui lapsed õpivad keelt kasutama, kalduvad nad algul valjusti mõtlema, väljendama oma mõtteid sõnades ka siis, kui keegi neid parajasti ei kuule. Loova kujutlusvõime tekkides ilmutavad nad kalduvust vestelda kujuteldavate kaaslastega. Nii püüab tarkav mina suhelda väljamõeldud *alter ego*'ga. Laps õpib varakult muutma oma monoloogivormis vestlusi pseudodialoogideks, milles *alter ego* annab tema sõnastatud mõtetele ja väljendatud soovidele vastused. Väga suur osa täiskasvanu mõttetevõimusest toimub endamisi peetud vestluse vormis.

² Palve varane algeline vorm oli üsna sarnane tänapäeva toda hõimu poolmaagiliste deklamatsioonidega, need palved ei olnud otseselt kellelegi suunatud. *Alter ego* esile tõustes kalduvad niisugused palvevormid kujunema kahekõneliseks suhtlemiseks. Aja jooksul omandab *alter ego* kõrgema jumaliku väärikuse ning palve muutub religioosseks toiminguks. See algeline palve peab oma arenguteel läbima palju etappe ja pikki ajastuid, enne kui jõuab arukale ja tõeliselt eetilisele tasemele.

³ Loodud palvetavate surelike järjestikuste põlvkondade poolt, areneb *alter ego* hingedest, fetišitest ja vaimudest polüteistlike jumalateni ning lõpuks Ainsa Jumalani, jumaliku olendini, kelles on kehastunud palvetava mina kõrgeimad ideaalid ja kõige lennukamad püüdlused. Nii toimib palve religiooni võimsaima vahendina, säilitades palvetajate kõrgeimaid väärtushinnanguid ja ideaale. *Alter ego* tekkest jumaliku ja taevaliku Isa mõiste ilmumiseni on palve alati olnud ühiskonnastav, kõlbeliseks muutev ja vaimustav tegevus.

⁴ Lihtne usupalve annab tunnistust inimkogemuse vägevast arengust, mille käigus iidset vestlused algelise usundi *alter ego* kui väljamõeldud sümboliga on ülenenud osaduseni Lõpmatu vaimuga ja *bona fide* teadlikkuseni kogu aruka loodu igavese Jumala ja Paradiisi-Isa reaalsusest.

⁵ Kõige selle kõrval, mis seostub palvetamiskogemuses üliminaga, tuleb meeles pidada ka seda, et eetiline palve on suurepärane viis ülendada oma mina ja kindlustada end oma elu parandamiseks ja kõrgemateks saavutusteks. Palve ajendab inimese ego otsima abi kahelt poolt: ainelist abi sureliku kogemuse alateadvuse varamust ning inspiratsiooni ja juhtimist üliteadvuse piirimaist, kus aine ja vaimne — ühenduses Saladusliku Järelevaatajaga — omavahel kokku puutuvad.

⁶ Palve oli ja on igavesti kahekordne inimkogemus: psüühilise tegevusega seotud vaimne meetod. Neid kaht funktsiooni ei saa kunagi päriselt üksteisest eraldada.

⁷ Valgustatud palve peab tunnistama nii välist ja isikulist Jumalat kui ka sisemist ja mitteisikulist Jumalikkust, sisimas elavat Kohandajat. Palvetades on igati sobilik püüelda arusaamani Paradiisi Kõiksest Isast, ent tõhusam ja otsustarbekam oleks pöörduda tagasi läheduses asuva *alter ego* juurde, nagu tavatses teha ürgne meel, ning aduda, et idee teisest minast on saanud tühisest väljamõeldisest tõeks Jumala tegelikust kohalolekust surelikus inimeses Kohandaja näol, tänu millele võib inimene kõnelda näost näkku ehtsa jumaliku *alter ego*'ga, kes elab tema sees ja kelleks on temas kogu oma olemusega viibiv Jumal, Kõikne Isa.

4. EETILINE PALVE

¹ Palve ei saa olla eetiline, kui paluja taotleb endale isekalt eeliseid oma kaaslaste ees. Iseka ja materialistlik palve ei sobi kokku isetul ja jumalikul armastusel põhinevate eetiliste usunditega. Igasugune ebaeetiline palvetamine kujutab endast tagasipöördumist pseudomaagia algelistele tasemetele ega ole arenevate tsivilisatsioonide ja valgustatud religioonide vääriiline. Iseka palvetamine on vastuolus iga armastaval õiglusel põhineva eetika vaimuga.

² Palvet ei tohi kunagi labastada sooviga, et see asendaks tegutsemise. Igasugune eetiline palve stimuleerib tegutsemist ja juhib üha rohkem püüdlema ülimina idealistlikke sihte.

³ Olge kõigis oma palvetes *õiglane*; ärge lootke, et Jumal ilmutab erapoolikust ning hakkab teid rohkem armastama kui oma teisi lapsi, teie sõpru, naabreid või isegi vaenlasi. Loodususundites ja arengulistest religioonides pole palve algselt eetiline, nagu on hilisemates ilmutuslikes religioonides. Nii individuaalne kui ka kollektiivne palve võib olla kas egoistlik või altruistlik. See tähendab, et palve võib olla enesekeskne või teistele suunatud. Kui palvega ei taotleta midagi ei palvetajale ega tema kaaslastele, siis kaldub see hingehoiak tõelise palveldamise poole. Egoistlikud palved hõlmavad pihtimist ja palumist ning seisnevad sageli aineliste hüvede taotlemises. Mõnevõrra eetilisem on palve, milles palutakse andestust või tarkust parema enesekontrolli saavutamiseks.

⁴ Isetu palve annab jõudu ja lohutust, kuid materialistlik palvetamine toob paratamatult pettumusi ja hajutab illusioone, sest uusimad teaduslikud avastused näitavad, et inimene elab korrastatud füüsilises universumis. Nii üksikisiku kui ka rassi lapsepõlvele on iseloomulikud algelised, isekad ja materialistlikud palved. Ja teatud määral on need palved tõhusad, sest ajendavad paratamatult tegema pingutusi ja ponnistusi, mis aitavad neile vastust saada. Tõelisest usust kantud palve parandab alati elujärge, isegi kui seda pöördumist ei saa vaimseks tunnistada. Ent vaimselt arenenud inimene peab olema väga ettevaatlik, kui ta püüab algelist või ebaküpset meelt võõrutada niisugustest palvetest.

⁵ ¶ Pidage meeles, et kuigi palve Jumalat ei muuda, kutsub see sageli esile suuri ja kestvaid muutusi inimeses, kes usub ja kindlas lootuses palvetab. Palve on aidanud arenguliste rasside meestel ja naistel saavutada meelerahu, rõõmsat meelt, rahu, julgust, enesevalitsust ja õiglast meelt.

5. PALVE VASTUKAJAD ÜHISKONNAS

¹ Esivanemate kultuse ajal viib palve esivanemate ideaalide viljelemisele. Ent palve kui Jumaluse palveldamise vahend, mis ületab kõiki samalaadseid toiminguid, viib jumalike ideaalide viljelemisele. Sedamööda, kuidas palves sisalduv *alter ego* saab ülimuslikuks ja jumalikuks, ülenduvad ka inimese ideaalid puhtinimlikult tasemelt taevalike ja jumalike tasemeteni ning niisuguse palvetamise tulemusena paraneb inimese iseloom ja tema isiksus saab sügavalt ühtseks.

² Palve ei pea siiski alati isiklik olema. Rühmas või koos kogudusega palvetamine on väga tõhus tugeva ühiskonnastava vastukaja tõttu. Kui rühm palvetab ühiselt kõlbelse täiustumise ja vaimse ülenemise eest, mõjuvad need palved kõigile selle rühma liikmetele; kõik saavad tänu palvuses osalemisele paremaks. Niisugune palvele pühendumine võib aidata ka tervet linna või kogu rahvast. Pihtimine,

kahetsus ja palvus on ajendanud üksikisikuid, linnu, rahvaid ja terveid rasse tegema võimsaid jõupingutusi reformide läbiviimiseks ja vaprateks tegudeks.

³ ¶ Kui soovite tõepoolest vabaneda harjumusest mõnda sõpra arvustada, on kiireim ja kindlaime viis võtta endale harjumuseks iga päev selle inimese eest palvetada. Ent niisuguste palvete vastukajad ühiskonnas sõltuvad suures osas kahest tingimusest:

⁴ 1. inimene, kelle eest palvetatakse, peab teadma, et tema eest palvetatakse;

⁵ 2. palvetaja peaks looma isikuga, kelle eest ta palvetab, lähedase inimliku suhte.

⁶ ¶ Palve on meetod, mille kaudu iga religioon varem või hiljem muutub korralduslikuks. Ja aja jooksul seondub palve arvukate teisest inimese ja Jumala vahelülidega, mille hulgas on nii kasulikke kui ka kahtlemata kahjulikke ilminguid, näiteks preestrid, pühad raamatud, palveldamisrituaalid ja tseremooniad.

⁷ Ent vaimselt valgustunud meel peaks olema kannatlik ja salliv nendega, kellele on antud vähem vaimuandeid ja kes vajavad oma nõrga vaimse taibu koondamiseks sümbolikat. Tugevad ei tohiks nõrku põlastada. Need, kes tunnetavad Jumalat ilma sümbolikat, ei tohiks keelata sümboli palves teenimist neile, kellel on raske ilma vormilisuse ja rituaalita Jumalust palveldada ning tõde, ilu ja headust austada. Enamik surelikke näeb palvuslikus jumalateenimises oma pühendumuse objekti-eesmärgi sümbolit.

6. PALVE ULATUS

¹ Kui palve ei ole ühenduses isiklike vaimujõududega ja maailma aineliste juhendajate tahte ja tegudega, ei saa see inimese füüsilisele keskkonnale otsest mõju avaldada. Ehkki palve ulatus on väga kindlapiiriline, ei kehti need kitsendused samavõrd palvetajate *usu* kohta.

² Palve ei ole vahend tõeliste ja orgaaniliste haiguste ravimiseks, kuid on aidanud väga palju kaasa hea tervise saavutamisele ja arvukate tundealu-, vaimu- ja närvivaevuste ravimisele. Ning ka tegeliku, bakterite tekitatud haiguse puhul on palve aidanud sageli teisi raviviise tõhustada. Palve on teinud paljudest kergesti ärritujatest ja kaeblejatest kannatlikkuse etalonid, kes on eeskujuks paljudele teistele kannatavatele inimestele.

³ Ükskõik kui raske ka pole ühitada teaduslikke kahtlusi palve tõhususes alatise tungiga jumalikest allikatest abi ja õpetust leida, ärge kunagi unustage, et siiras usust kantud palve on vägev jõud isikliku õnne, enesekontrolli, harmoonilise ühiskonna, kõlbluse arengu ja vaimuvara saavutamiseks.

⁴ Puhtinimliku tegevusena, dialoogina oma *alter ego* ga kujutab palve endast kõige tõhusamat viisi nende inimloomuse jõuvarude mobiliseerimiseks, mis on talle inimmeele alateadlikus osas. Lisaks oma religioossetele kaastahendustele ja vaimsele tähtsusele on palve ka mõttekas psühholoogiline tegevus. Inimkogemused näitavad, et enamik

inimesi, kes on piisavalt raskes olukorras, palvetab mingil viisil mõne abiallika poole.

⁵ ¶ Ärge olge nii laisad, et palute Jumalal oma probleeme lahendada, kuid ärge kunagi kõhelge palumast temalt tarkust ja vaimujõudu, mis teid juhiks ja toetaks, kui te ise otsustavalt ja julgelt oma pakilisi probleeme lahendama asute.

⁶ ¶ Palve on olnud religioosse tsivilisatsiooni arengus ja säilimises asendamatu ja tal on ka praegu suur panus ühiskonna edasises täiustamises ja vaimsustamises, kui palvetajad palvetavad teaduslike faktide, filosoofilise tarkuse, intellektuaalse siiruse ja vaimse usu valguses. Palvetage nii, nagu Jeesus oma jüngritele õpetas — ausalt, isetult, õiglaselt ja kahtlusteta.

⁷ Palve mõju palvetaja isiklikele vaimsetele kogemustele ei sõltu mingil määral palveldaja intellektuaalsest taipamisest, filosoofilisest meeleteravusest, sotsiaalsest või kultuuritasemest või muudest surelikest saavutustest. Usust kantud palvega kaasnevad psüühilised ja vaimsed seigad on otsesed, isiklikud ja kogemuslikud. Pole teist viisi, kuidas iga inimene võiks vaatamata kõigile muudele surelikele saavutustele nii tõhusalt ja otseselt läheneda selle maailma lävele, kus ta saab suhelda oma Loojaga, kus loodud-olend astub kontakti Looja reaalsusega, oma sisimas elava Mõttekohandajaga.

7. MÜSTIKA, EKSTAAS JA INSPIRATSIOON

¹ Müstika on igati kiiduväärt vahend, arendamiseks teadlikkust Jumala kohalolekust, ent kui selle harrastamine viib sotsiaalsesse isolatsiooni ja kulmineerub usufanatismis, on see laiduväärt. Liigagi sageli on see, mida ülespiitsutatud müstik peab jumalikuks inspiratsiooniks, kerkinud tema enda meele sügavusest. Pühendunud meditatsioon soodustab küll tihti sureliku meele kontakti sisimas elava Kohandajaga, kuid sagedamini aitab sellele kaasa teiste olen-dite omakasupüüdmatu, kogu südamest tulev ja armastav teenimine.

² Mõõdunud ajastute suured usuõpetajad ja prohvetid ei olnud äärmuslikud müstikud. Nad olid Jumalat tundvad mehed ja naised, kes teenisid Loojat kõige paremini isetult surelike ligimeste eest hoolt kandes. Jeesus viis sageli oma apostlid veidikeseks teistest eemale mõtisklema ja palvetama, kuid enamasti olid nad rahva seas ja teenisid inimesi. Inimese hing vajab nii vaimset kogemust kui ka vaimset kosutust.

³ Religioosne ekstaas on lubatav, kui see tuleneb terve-test allikatest, aga sagedamini on see puhtemotsionaalsetest mõjudest võrsunud kogemus, mitte sügavalt vaimne ilming. Usklikud ei tohiks pidada iga eredat psüühilist eelaimust ja intensiivset emotsionaalset kogemust jumalikuks ilmutuseks või vaimseks sõnumiks. Ehtsat vaimset ekstaasi seostatakse tavaliselt suure välise rahulikkuse ja peaaegu täiusliku emotsioonide ohjeldamisega. Ent tõeline prohvetlik nägemus on psüühikat ületav eelaimus. Niisugused kogemused ei ole hallutsinatsioonid ega transilaaadsed ekstaasid.

⁴ Inimmeel võib reageerida niinimetatud inspiratsioonile, kui on tundlik kas alateadvuse üleskerkimise või üliteadvuse stimuleerimise suhtes. Mõlemal juhul näib inimesele, et teadvuse säärane avarandumine on talle suuremal või vähemal määral võõras. Ohjeldamatu müstiline entusiasm ja metsik usuekstaas ei ole inspiratsiooni volikirjad, jumalikud volikirjad, milleks neid võidakse pidada.

⁵ Kõiki neid kummalisi müstilisi, ekstaatilisi ja ilmutuslikke usukogemusi saab tegelikkuses proovile panna, jälgides, kas inimene nende nähtuste mõjul:

⁶ 1. omandab parema ja terviklikuma füüsilise tervise;

⁷ 2. muutub oma intellektuaalses elus tegusamaks ja praktilisemaks;

⁸ 3. jagab oma usukogemust täielikumalt ja rõõmsamalt teistele;

⁹ 4. vaimsustab üha enam oma igapäevaelu, täites kohusetruult rutiinse sureliku eksistentsi tavalisi kohustusi;

¹⁰ 5. armastab ja hindab senisest rohkem tõe, ilu ja headust;

¹¹ 6. hoiab alal kehtivaid sotsiaalseid, kõlbelisi, eetilisi ja vaimseid väärtusi;

¹² 7. omandab parema vaimse taibu — jumalateadvuse.

¹³ ¶ Ent palve pole nende erakordsete usukogemustega päriselt seotud. Kui palve muutub ülearu ilutsevaks, kui see seisneb peaaegu täielikult kaunites ja ülevates mõtisklustes paradiislikust jumalikkusest, kaotab see suure osa oma sotsialiseerivast mõjust, kaldub müstitsismi ja viib erakluse. Liigse omaette palvetamisega kaasneb teatav oht, mida saab vähendada ja ära hoida rühmaviisilise palvetamise ehk ühispalvustega.

8. PALVETAMINE KUI ISIKLIK KOGEMUS

¹ Palvel on ka tõeliselt spontaanne aspekt, sest ürginimene leidis end palvetamast ammu enne seda, kui tal tekkis vähegi selge arusaam Jumalast. Varane inimene tavatses palvetada kahes erinevas olukorras: suures hädas olles tekkis tal vajadus abi otsida, rõõmu tundes väljendada oma rahulolu.

² ¶ Palve ei ole välja kasvanud maagiast, kumbki tekkis teineteisest sõltumatult. Maagia oli katse kohandada Jumalust oma tingimustega, palve on püüd kohandada oma isiksust Jumaluse tahtega. Tõeline palve on ühtaegu kõlbeline ja usuline, maagia pole ei seda ega teist.

³ ¶ Palve võib kujuneda juurdunud tavaks; paljud palvetavad seepärast, et teised teevad nii. On neid, kes palvetavad, sest kardavad, et juhtub midagi kohutavat, kui nad oma palveid korrapäraselt ei loe.

⁴ Mõne inimese jaoks on palve rahulik tänuavaldus; teisele rühmaviisiline kiituse väljendus, ühispalvus; mõnikord imiteeritakse sellega kellegi teise usku, ehkki tõeline palve on loodud-olendi vaimse olemuse siiras ja usaldav suhtlus Looja kõikjal viibiva vaimuga.

⁵ Palve võib olla jumalateadvuse spontaanne väljendus või religioossete fraaside tähenduseta deklameerimine. See

võib olla Jumalat tundvast hingest tulev ekstaatiline tänu või hirmust vallatud sureliku orjalik kuuletumine. Vahel on see vaimsete ihaluste pateetiline väljendus ja mõnikord lärmakas vagade fraaside karjumine. Palve võib olla rõõmus kiitus või alandlik andestuse palumine.

⁶ Palvetades võib paluda lapse kombel võimatut või küpse inimesena kõlbelist kasvu ja vaimujõudu. Võib paluda igapäevast leiba või väljendada kõigest südamest oma igatsust leida Jumal ja toimida tema tahte järgi. Tegu võib olla äärmiselt iseka palvega ning eheda ja üleva sooviga saavutada omakasupüüdmatu vendlus.

⁷ Palve võib olla vihane kättemaksuhüüd või halastav eespalve oma vaenlastele. See võib väljendada lootust muuta Jumalat või jõulist katset muuta iseennast. See võib olla eksinud patuse lõmitav palve oletatavalt karmi Kohtuniku ees või elava ja armulise taevase Isa vabanenud poja rõõmuväljendus.

⁸ ¶ Mõte Jumalaga isiklikult oma asju arutada tekitab nüüdisaegses inimeses hämmeldust. Paljud on korrapärasest palvetamisest loobunud ja teevad seda üksnes harukordadel, häda sunnil. Inimene ei tohiks karta Jumalaga kõnelda, kuid ainult vaimne laps hakkaks Jumalat veenma või arvaks, et suudab teda muuta.

⁹ ¶ Tõelisel palvetamisel on ka reaalsed tulemused. Isegi linnud suudavad tõusvates õhuvooludes lauelda vaid väljasirutatud tiibadega. Palve ülendab inimest, sest viib teda universumi tõusvate vaimuvoolude najal edasi.

¹⁰ Tõeline palve toob vaimset kasvu, muudab hoiakuid ja annab rahulduse, mida pakub osadus jumalikkusega. See on jumalateadvuse spontaanne pahvak.

¹¹ Jumal vastab inimese palvele, ilmutades talle rohkem tõe ning suurendades tema võimet hinnata ilu ja mõista headust. Palve on subjektiivne tegevus, kuid saavutab sideme vägevate objektiivsete reaalsustega inimkogemuse vaimsetel tasemetel; see on inimese tähendusrikas sirutamine üle inimlike väärtuste poole. See on kõige võimsam vaimse kasvu stiimul.

¹² Sõnad ei ole palves olulised: need on vaid intellektuaalne kanal, milles vaimse palve jõgi juhtumisi voolab. Palve sõnaline väärtus on endamisi palvetamisel üksnes autosugestiivne, ühispalvuses sotsiosugestiivne. Jumal vastab hinge hoiakule, mitte sõnadele.

¹³ Palve ei ole konfliktidest pääsemise meetod, vaid pigem konfliktides toimiv arengustiimul. Paluge ainult väärtusi, mitte asju; arengut, mitte rahuldust.

9. TULEMUSLIKU PALVE TINGIMUSED

¹ Et teie palved oleksid tulemuslikud, peaksite arvestama järgmisi reegleid:

² 1. palve on tõhus, kui te vaatate kõikehõlmava reaalsuse probleemidele siiralt ja julgelt vastu. Teil peab olema kosmist visadust;

³ ¶ 2. te peate tõesti olema ammandanud inimlikud võimalused olukorda parandada. Te peate olema usin olnud;

⁴ ¶ 3. te peate loovutama oma meele iga soovi ja hinge iga ihaluse vaimse kasvu muundavasse embusesse. Peate olema kogenud tähenduste täiustumist ja väärtushinnangute ülenemist;

⁵ ¶ 4. te peate kõigest südamest soovima täita jumaliku tahet. Peate väljuma otsustamatuse ummikseisust;

⁶ ¶ 5. te ei tunnista üksnes Isa tahet ega soovi seda täita, vaid olete tingimusteta ja jõuliselt pühendunud Isa tahte tegelikule täitmisele;

⁷ ¶ 6. teie palve on suunatud ainuliselt jumalikule tarkusele, mis lahendab Paradiisitõusul ettetulevad puhtinimlikud probleemid — jumaliku täiuslikkuse saavutamisele;

⁸ ¶ 7. ja teil peab olema usku — elavat usku.

⁹ [Esitanud Urantia keskteeliste juht.]

RELIGIOONI HILISEM ARENG

TEEKKINUD religioon kuulus inimese evolutsiooni-
 lisse kogemusse loomulikult ammu enne seda, kui
 Urantiale hakati regulaarselt ilmutusi andma. Ent
 see loomulikku päritolu usund oli juba inimese looma üle-
 tavate vaimuannete vili. Arenev religioon kerkis aegamöö-
 da esile inimkonna kogemusliku elujärgu aastatuhandete
 jooksul tänu järgmistele ürginimest, barbarit ja tsivilisee-
 ritud inimest mõjutanud tugevatele teguritele:

² 1. *palveldamisvaim* — looma teadvusse ilmunud,
 tema võimeid ületav potentsiaal reaalsuse tajumiseks. Se-
 da võiks nimetada inimese ürgalgseks Jumaluse vaistuks;

³ 2. *tarkusevaim* — palveldavas meeles avalduv kal-
 duvus suunata oma jumaldav austus kõrgematesse väljen-
 duskanalitesse ja üha avarduvasse arusaamadesse Juma-
 luse reaalsusest;

⁴ 3. *Püha Vaim* — esmane ülimeele and, mis ilm-
 neb alati igas *bona fide* inimisiksuses. See hoolitsus palvel-
 dada ihkava ja tarkust januneva meele eest loob temas või-
 me tunnetada ise inimese ellujäämispostulaate, nii teoloo-
 giliste mõistetena kui ka tegelike ja faktiliste isiklike koge-
 mustena.

⁵ Nende kolme jumaliku abilise kooskõlastatud toi-
 me on täiesti piisav, et tekiks ja areneks arenguline reli-
 gioon. Hiljem lisanduvad neile Mõttekohandajad, seera-
 vid ja Tõe Vaim, kes kiirendavad religiooni arengut. Need
 jõud on toiminud Urantial juba ammu ja jäävad siia se-
 niks, kuni planeet eksisteerib asustatud sfäärina. Neil ju-
 malikel mõjutajatel pole seni olnud võimalust suurt osa
 oma potentsiaalset väljendada, see avaldub eelolevatel ajas-
 tutel, kui surelike religioon tõuseb aste-astmelt morontia
 väärtuste ja vaimse tõe taevalikesse kõrgustesse.

1. RELIGIOONI ARENGULINE OLEMUS

¹ Religiooni arengut on vaadeldud alates varajastest
 hirmudest ja tontidest ning neile järgnenud paljudest
 arenguetappidest, kaasa arvatud aeg, mil püüti vaime algul
 sundida ja seejärel keelitada. Suguharude ebajumalatest
 kujunesid tootemid ja hõimu jumalad; maagilised väljen-
 did said nüüdisaegseteks palveteks. Algul ohverdamiseks
 sooritatud ümberlõikamisi hakati hiljem teostama hügiee-
 nilisel eesmärgil.

² Religioon arenes inimsoo metsikus lapsepõlves loo-
 duse kummardamisest tontide palveldamise kaudu eba-
 jumalakummardamiseni. Tsivilisatsiooni koidikul võtsid
 rahvad omaks müstilisemad ja sümbolistlikumad uskumu-
 sed. Kuid nüüd, küpsusele lähenedes, on inimkond peagi
 valmis hindama tõelist religiooni, isegi tõe enda ilmutuse
 algust.

³ Religioon tekib meele bioloogilise reaktsioonina
 vaimsetele uskumustele ja keskkonnale; see on viimane,
 mis ühes rassis hukkub või muutub. Usund on igal ajal
 ühiskonna reageering kõigele salapärasele. Religioon kui

sotsiaalne institutsioon hõlmab riitusi, sümboleid, kultu-
 si, pühakirju, altareid, pühamuid ja templeid. Kõigile re-
 ligioonidele on iseloomulikud püha vesi, reliikviad, feti-
 šid, amuletid, pidulikud ametirüüd, kellukesed, trummid
 ja preesterkond. Puhtarengulise päritoluga religiooni on
 võimatu maagiast või nõidusest täielikult lahutada.

⁴ Saladuslikkus ja võim on alati religioossete tundeid ja
 hirme ergutanud, kuna emotsioonid on nende väljakuju-
 nemist tugevasti suunanud. Hirm on alati olnud põhiline
 religioosne stiimul. Hirm kujundab arengulise usundi ju-
 malaid ja motiveerib vähearenenud usklikke usuriitusi. Tsi-
 vilisatsiooni arenedes hakkavad hirmu mõjutama aukar-
 tus, imetus, austus ja hingeline kooskõla, hiljem kahetsus
 ja meeleparandus.

⁵ Üks Aasia rahvas õpetas, et „Jumal on suur hirm”; see
 arusaam on välja kasvanud puhtarengulisest usundist. Jee-
 sus, kõrgeimat tüüpi religioosse eluviisi ilmutaja, kuulutas,
 et „Jumal on armastus”.

2. RELIGIOON JA KOMBED

¹ Religioon on kõige jäigem ja järeleandmatum ini-
 minstitutsioon, kuid kohaneb siiski pikaldaselt ühiskon-
 nas toimuvate muutustega. Lõppkokkuvõttes kajastab
 arenguline religioon muutuvaid kombeid, mida omakorda
 on võib-olla mõjutanud ilmutatud religioon. Aeglaselt ja
 kindlalt, ehkki vastumeelselt järgneb religioon (palveldus)
 tarkusele — teadmistele, mida suunab kogemuslik mõistus
 ja valgustab jumalik ilmutus.

² Usund klammerdub kommete külge; kõik *olnu* on iid-
 ne ja oletatavasti püha. Just sel ja mitte mingil muul põh-
 jusel kasutati pronksi- ja rauaajastul veel pikka aega kivist
 tööriistu. See ütlus on ürikutes kirjas: „Ja kui sa teed mul-
 le kivialtari, siis ära chita seda tahatud kividest, sest peitli
 puudutus rüvetab selle!” Hindud süütavad ka tänapäeval
 oma altaritulesid algelise tuletikuga. Religiooni kogu aren-
 gu vältel on uudsust alati pühaduseteotuseks peetud. Sak-
 rament ei tohi koosneda uuest ja tööstuslikult toodetud
 toidust, vaid kõige algelisemast toidusest: „Tulel küpseta-
 tud liha ühes hapnemata leiva ja kibedate rohttaimedega”.
 Igat liiki ühiskonnatavad ja isegi seadused peavad vanadest
 vormidest kinni.

³ Kui nüüdisaegne inimene imestab, miks erinevate
 usundite pühakirjades on loetletud nii palju asju, mida tu-
 leb pidada rõvedaks, peaks ta hetkeks mõtlema sellele, et
 iga järgmine põlvkond on kartnud loobuda sellest, mida
 nende esivanemad pühaks on pidanud. See, mis ühe põlv-
 konna silmis on rõve, võis kuuluda eelmiste põlvkonda-
 de heakskiidetud kommete, isegi usurituaalide hulka. Suur
 osa religioossetest vaidlustest tuleneb just lakkamatutest
 katsetest ühitada vanu, kuid laiduväärt toiminguid nüü-
 disaegse arenenud mõistusega — leida usutavaid seletusi
 iidsetest ja aegunud usutavatest kinnipidamise põhjenda-
 miseks.

⁴ Kuid püüd religioosset arengut järsult kiirendada on siiski rumal. Rass või rahvas suudab arenenud usundist omaks võtta vaid seda, mis tema selle hetke arengutasemega piisavalt kokku sobib ja millega ta on võimeline kohanema. Religiooni arengu suunda ja kulgu mõjutavad sotsiaalsed, kliimatilised, poliitilised ja majanduslikud tingimused. Ühiskonna moraali ei määra usund ehk arenguline religioon, vaid pigem dikteerib rahva moraal tema religiooni vormid.

⁵ Rahvad võtavad uue võõra usundi vastu vaid pealiskaudselt, nad kohandavad seda oma kommete ja vana-de usutavadega. Selle heaks näiteks on üks Uus-Meremaa hõim, kelle preestrid kuulutasid pärast ristiusu ametlikku vastuvõtmist, et on saanud Gabrielilt otsese ilmutuse, mille kohaselt olla Jumal just nende hõimu välja valinud ja andnud neile loa kombelõtvu seksuaalsuhteid pidada ning arvukaid teisi vanu ja laiduväärt kombeid säilitada. Ja kõik äsjapöördunud kristlased võtsid kohe omaks selle uue ja vähemnõudliku ristiusuvariandi.

⁶ Religioon on eri aegadel lubanud kõikvõimalikke vastandlikke ja järjekindlusetuid käitumisviise ning kunagi heaks kiitnud peaaegu kõike, mida praegu amoraalseks või patuseks peetakse. Südametunnistus ei ole iialgi olnud ega saa eales olema inimkäitumise kindel ja eksimatu õpetaja, kui see pole võtnud õppust kogemustest ega kasuta mõistuse abi. Südametunnistus ei ole inimhingega kõnelev jumalik hääl. See on vaid iga eksistentsietapi kommete moraalise ja eetilise sisu kokkuvõte; see väljendab kõigest inimese arvates ideaalset reageerimisviisi antud olukorras.

3. ARENGULISE RELIGIOONI OLEMUS

¹ Inimkonna religiooni uurides tuleb vaadelda möödunud ajastute igandeid säilitavaid ühiskonnakihte. Inimesenäoliste jumalate kommetes kajastub nende inimeste kõlblus, kes säärased jumalused algselt löi. Iidsed usundid ja mütoloogia kirjeldavad tõetruult ammu hääbunud rahvas-te uskumusi ja traditsioone. Need muistsed kultuslikud tavad püsivad kõrvuti uute majandustavade ja ühiskonna arenguga ning näivad muidugi äärmiselt kohatud. Säilinud kultuslikud kombed annavad täpse pildi rassi varasematest usunditest. Pidage alati meeles, et kultused ei kujune välja mitte tõe avastamise, vaid pigem vastava usu levitamise eesmärgil.

² Religioon on alati olnud suures osas riituste, rituaalide, austusavalduste, tseremooniade ja dogmade küsimus. Seda on tavaliselt varjutanud alalist pahandust tekitav eksitus, eksiarvamus, et ollakse väljavalitud rahvas. Kõik tähtsaimad usuideed — loitsimine, inspiratsioon, ilmutus, lepitus, kahetsus, lunastus, eestpalumine, ohverdamine, palvetamine, pihtimine, palveldamine, surmajärgne ellujäämine, sakrament, rituaal, väljaostmine, päästmine, heastamine, leping, rüvetatus, puhastamine, prohvetlikkus, pärispatt — pärinevad ürgse tondihirmu ajast.

³ Algeline usund ei ole midagi muud kui ainelise olemasolu eest peetava võitluse jätk, mis hõlmab ka hauatagust eksistentsi. Niisuguse usu kombed kujutasid endast

enesesäilitamisvõitluse ülekandmist kujuteldavasse tontide maailma. Ent kui teil tekib kiusatus arengulist religiooni kritiseerida, olge ettevaatlik. Pidage meeles, et nii tõesti oli — see on ajalooline fakt. Ja meenutage, et ühegi idee jõud ei seisne selle kaheldamatuses või tõesuses, vaid pigem kaasahaaravuses.

⁴ Arengulises religioonis pole ruumi muutustele ega parandustele; erinevalt teadusest ei luba see endale edasi-viivaid korrektiive. Arengulisest religioonist peetakse lugu, sest selle järgijad usuvad, et tegu on *Tõega*; „pühadele kord antud usk” peab olema teoreetiliselt lõplik ja eksimatu. Kultus avaldab arengule vastupanu, sest tõeline progress muudab või hävitab kindlasti kultuse enda; korrektiivid tuleb sellele alati peale sundida.

⁵ Loodususundi dogmasid võivad muuta ja ülendada vaid kaks mõju: aeglaselt arenevate kommete surve ja epohhilise ilmutuse tsükliline valgustus. Pole sugugi ime, et areng on olnud aeglane; muistsel ajal tapeti edumeelsed ja leidlikud inimesed nõidadena. Kultus arenes aeglaselt põlvkondi hõlmavate epohhide ja ajastuid vältavate tsüklikena. Kuid see liikus ikkagi edasi. Arenev tondiusk pani aluse ilmutusliku religiooni filosoofiale, mis lõpuks hävitas ebaususe, ehkki sellest ise pärineb.

⁶ Religioon on paljuskord pärssinud ühiskonna arengut, kuid selleta poleks olnud püsivat moraali ega eetikat, säilitamist vääriivat tsivilisatsiooni. Usund on olnud suuresti ka ilmaliku kultuuri alusepanija: skulptuur sai alguse iidolite valmistamisest, arhitektuur templite ehitamisest, poeesia loitsimistest, muusika palvelauludest, draama vaimu-delt juhiste saamiseks korraldatud etendustest, tants iga-aastastest usupidustustest.

⁷ Ent juhtides tähelepanu religiooni olulisele rollile tsivilisatsiooni arengus ja säilimises, tuleb märkida, et loomulik religioon pole tsivilisatsiooni üksnes edendanud ja säilitanud, vaid ka pärssinud ja halvanud. Usk on takistanud tootmistegevust ja majanduslikku arengut, raisanud tööjõudu ja pillanud kapitali; see pole just alati perekonda toetanud; see ei ole piisavalt soodustanud rahu ja head tahet; see on jätnud mõnikord hooletusse hariduse ja hoidnud tagasi teaduse arengut; see on elu liigselt vaesustanud surma väidetava rikastamise arvel. Arenguline religioon, inimese usund, on tõepoolest kõigis nendes ja ka paljudes muudes eksimustes, vigades ja väärsammudes süüdi, kuid säilitas ometi kultuurse eetika, tsiviliseeritud kõlbluse ja sotsiaalse kokkukuuluvuse ning võimaldas hilisemal ilmutuslikul religioonil neid paljusid arengulisi vajakajäämisi heastada.

⁸ Arenev religioon on olnud inimese kulukaim, kuid võrreldamatult tõhus institutsioon. Inimese usundit võib õigustada vaid arengulise tsivilisatsiooni seisukohalt. Kui inimene ei oleks arenenud loomast, poleks religiooni niisugusel arengulool mingit õigustust.

⁹ Religioon hõlbustas kapitali kogunemist ja edendas teatud tegevusalasid. Preestrite küllaldane vaba aeg aitas kaasa kunsti ja teadmiste arengule — kõik varased eetikaa-lased vead olid inimsoole lõppkokkuvõttes väga kasulikud. Šamaanid, nii ausad kui ka ebaausad, läksid palju maksma,

kuid olid kõike seda väärt, mis nende peale kulutati. Paraasiitlikest preesterkondadest said alguse kutseoskusi nõudvad ametid ja teadus ise. Religioon edendas tsivilisatsiooni ja kindlustas sotsiaalse järjepidevuse; see on igal ajastul olnud ühiskonna kõlbluspolitseiks. Usund tagas selle inimliku distsipliini ja enesekontrolli, mis tegi võimalikuks *tarkuse*. Religioon on arengu tõhus piits, mis sunnib loidu ja kannatavat inimkonda halastamatult talle omasest loomulikust intellektuaalsest inertsusest edasi mõistuse ja tarkuse kõrgematele tasemetele.

¹⁰ Looma tasemelt kõrgemale tõustes saadud püha pärandit, arengulist religiooni, peavad ka edaspidi täiustama ja õilistama ilmutusliku religiooni pidev tsensuur ning tõelise teaduse kuum sulatusahi.

4. ILMUTUS KUI KINGITUS

¹ Ilmutus on evolutsiooniline, kuid alati progressiivne. Maailmaajaloo ajastute vältel on religioossed ilmutused üha avardunud ja muutunud järjest valgustuslikumaks. Ilmutuse ülesandeks on evolutsiooni käigus järjestikku tekkinud usundeid sortida ja tsenseerida. Ent ilmutus suudab arengulisi usundeid ülendada ja täiustada vaid siis, kui need jumalikud külastused toovad õpetusi, mis ei jää nende esitamise ajastu ideedele ja hoiakutele liiga kaugeks. Seega peab ilmutus olema ja ongi alati arenguga seotud. Ilmutuslikku religiooni piirab alati inimese vastuvõtuvõime.

² Ent hoolimata silmnähtavatest seostest või kõrvalekalletest on ilmutuslikele religioonidele alati iseloomulik usk mõnesse lõpliku väärtusega Jumalusse ja mingisse kontseptsiooni isiksuse identiteedi säilimisest pärast surma.

³ Arenguline religioon on sentimentaalne ja ebaloogiline. See on inimese reageering hüpoteetilise tontide maailma usule — inimlik usurefleks, mis on tekkinud tundmatu avastamisest ja hirmust selle ees. Ilmutusliku religiooni esitab tõeline vaimumaailm, see on üliintellektuaalse kosmose vastus surelike ihale uskuda universumi Jumalusi ja neist sõltuda. Arenguline religioon kirjeldab inimkonna ringikujulisi kobamisi tõe otsinguil, ilmutuslik religioon *ongi* see tõde.

⁴ ¶ Religioosseid ilmutusi on toimunud palju kordi, kuid vaid viis neist on olnud epohhilise tähtsusega. Need olid:

⁵ 1. *Dalamatia õpetused*. Tõelist kontseptsiooni Esimesest Allikast ja Keskimest levitasid Urantial esimesena sadakond Vürst Caligastia kaaskonna kehalist liiget. See avarduv Jumaluse-ilmutus kestis enam kui kolmsada tuhat aastat, kuni sellele tegi järsu lõpu planeedi lahkulöömine ja õppetöö katkemine. Dalamatia ilmutuse mõju läks kogu maailmale peaaegu täielikult kaduma, säilides vaid Vani töös. Isegi nodiidid olid Aadama saabumise ajaks selle tõe unustanud. Kõigist sadakonnalt õpetust saanutest hoidsid punased inimesed seda kõige kauem alal, kuid indiaani religioonis oli Suure Vaimu idee vaid ähmane mõiste, mida kokkupuude ristiusuga tunduvalt selgitas ja tugevdas;

⁶ ¶ 2. *Eedeni õpetused*. Aadam ja Eeva kirjeldasid arenevatele rahvastele taas kontseptsiooni kõige Isast. Esimese Eedeni elukorra katkemine peatas Aadama ilmutuse veel enne, kui see oli päriselt alatagi jõudnud. Ent Aadama nurjunud õpetustööd jätkasid setiidi preestrid ja mõni neist tõdedest ei ole kunagi maailmale päriselt kaduma läinud. Setiitide õpetused mõjutasid kogu Vahemere idaranniku religiooni arengusuunda. Kuid aastaks 2500 enne Kristust oli inimkond Eedeni päevil esitatud ilmutuse suures osas silmist lasknud;

⁷ ¶ 3. *Saalemi Melkisedek*. See eriolukordades tegutsev Nebadoni Poeg juhatas sisse kolmanda tõeilmutuse Urantial. Õpetuse põhilised nõuded olid *usaldus* ja *usk*. Ta õpetas Jumala kõikvõimsat headust usaldama ning kuulutas, et usu kaudu teenivad inimesed endale Jumala soosingu. Tema õpetused segunesid järk-järgult mitme arengulise usundi uskumuste ja tavade ning kujunesid lõpuks neiks religioosseteks süsteemideks, mis leidsid Urantial esimese aastatuhande algul pärast Kristust.

⁸ ¶ 4. *Jeesus Naatsaretlane*. Kristus Miikael esitas kontseptsiooni Jumalast kui Kõiksest Isast Urantiale neljandat korda ja see õpetus on sellest ajast saadik üldjoontes püsima jäänud. Tema õpetuse sisuks oli *armastus* ja *teenimine*, armastav palveldamine, millega loodud-olendist poeg vastab vabatahtlikult ja tunnustavalt Jumala, oma Isa armastavale hoolet. Need loodud-olenditest pojad teenivad vabal tahtel oma vendi, mõistes rõõmuga, et teenivad ühtlasi Jumal-Isa;

⁹ ¶ 5. *Urantia kirjad*. Kirjad, mille hulka kuulub ka käesolev kiri, on seni kõige viimane Urantia surelikele antud tõeilmutus. Need kirjad erinevad kõigist eelmistest ilmutustest selle poolest, et ei ole ühe universumiisiksuse töö, vaid paljude olendite koostatud. Kuid Kõikse Isa juurde jõudmiseni ei ole ükski ilmutus kunagi täielik. Kõik muud taevased hoolekanded on vaid osalised, ajutised ja tegelikult kohandatud kohalikele aja ja ruumi tingimustele. Ehkki niisugused mööndused võivad kõigi ilmutuste otsest jõudu ja autoriteeti kahandada, on Urantiale saabunud aeg, mil sellised avameelsed avaldused on soovitatavad isegi juhul, kui need nõrgestaksid selle viimse Urantia surelikele rassidele antud tõeilmutuse tulevast mõju ja autoriteeti.

5. SUURED USUJUHUD

¹ Arengulise usundi puhul arvatakse, et jumalad eksisteerivad inimnäolistena, ilmutuslik usund õpetab inimestele, et nad on Jumala pojad — loodud ka ise jumalikkuse piiritletud kuju järgi; ilmutuse õpetustest ja arengu tulemustest tekkinud liituskumustes on Jumala kontseptsioonis segunenud järgmised komponendid:

² 1. arenguliste kultuste varasemad ideed;

³ 2. ilmutusliku religiooni ülevad ideaalid;

⁴ 3. suurte usujuhtide, prohvetite ja inimkonna õpetajate isiklikud seisukohad.

⁵ ¶ Enamiku suurtest usulistest epohhidest on juhatanud sisse mõne silmapaistva isiksuse elu ja õpetused, enamik ajaloo märkimisväärsed kõlbelsi liikumisi on tekkinud kellegi eestvedamisel. Ja inimesed on alati kaldunud juhti hardalt austama, isegi juhul, kui tema õpetused selle all kannatavad: austama tema isiksust, kaotades silmist tõesed, mida ta kuulutas. Ja sellel on omad põhjused: areneva inimese südames on instinktiivne igatsus kõrgelt ja väljastpoolt abi saada. Seda ihalust on vaja, et saada eelaimust Planeedivürsti ja hiljem Aineliste Poegade ilmumisest planeedile. Urantial on inimene neist üleiniimlikest juhtidest ja valitsejatest ilma jäetud ning seetõttu püüab ta pidevalt kaotatud tasa teha, ümbritsedes oma inimlikke juhte legendidega nende üleloomulikust päritolust ja imepärasest elust.

⁶ Paljud rahvad on pidanud oma juhte, kelle elukäik on tihedalt täis imepäraseid juhtumusi, neitsist sündinuiks. Need rahvarühmad ootavad igavesti oma juhi tagasitulekut. Kesk-Aasia hõimud ootavad ikka veel Tšinghis-khaani naasmist, Tiibetis, Hiinas ja Indias on oodatuks Buddha, islamimaadel Muhamed, indiaanlaste seas Hesunanin Onamonalonton, heebrealastel eeskätt Aadam kui aineline valitseja. Babüloonias elas legend Aadamast kui Jumala pojast, inimese ja Jumala vahelisest ühenduslülis, edasi jumal Mardukis. Pärast Aadama ilmumist maa peale oli maailma rahvastel niinimetatud Jumala poegi üsna palju.

⁷ Ent vaatamata ebausklikule aukartusele, mida nende vastu sageli tunti, jääb tõsiasjaks, et need õpetajad olid ajalikud isikud-tugipunktid, kellele toetusid ilmutatud tõe hoovad, mis inimkonna moraali, filosoofiat ja religiooni edasi viisid.

⁸ Inimajaloo miljoni aasta jooksul on Urantial olnud sadu usujuhte Onagarist guru Nanakini. Selle aja vältel on usutões ja vaimses usus olnud palju tõuse ja mõõnu ning Urantia religiooni iga taassündi on seostatud mõne usujuhi elu ja õpetustega. Uuema aja õpetajaid vaadeldes on ehk mõttekas rühmitada nad Aadama-järgse Urantia seitsmesse tähtsamasse usupehhi:

⁹ 1. *setiitide periood*. Setiidi preestritest, kes Amosadi juhtimisel taas esile kerkisid, said Aadama-järgsel perioodil suured õpetajad. Nad tegutsesid kõikjal andiitide maa del ning nende mõju püsis kõige kauem kreeklaste, sumerite ja hindude seas. Viimati nimetatute hulgas püsivad nad hindu usu braahmanitena tänini. Setiidid ja nende poolehoidjad ei lasknud Aadama ilmutatud Kolmsuse kontseptsiooni kunagi päriselt kaduma minna;

¹⁰ ¶ 2. *Melkisedeki misjonäride ajajärk*. Urantia religiooni mõjutasid üsna suurel määral nende õpetajate jõupingutused, keda lähetas Machiventa Melkisedek, kui ta peaaegu kaks tuhat aastat enne Kristust Saalemis elas ja õpetas. Misjonärid kuulutasid, et Jumala soosingu pälvib usu kaudu, ja nende õpetused, mis ei sünnitanud küll otseselt uusi usundeid, löid siiski aluse, millele hilisemad tõeõpetajad püstitasid Urantia usundid;

¹¹ ¶ 3. *Melkisedeki-järgne ajajärk*. Kuigi sel perioodil õpetasid nii Amenhotep kui ka Ehnaton, oli Melkisedeki-

järgse ajajärgu silmapaistvaim usugeenius Vahemere idaranniku ühe beduiinirühma juht, heebrea religiooni looja Mooses. Mooses õpetas monoteismi. Ta ütles: „Kuula, oo Iisrael, meie Issand Jumal on ainus Jumal” ja „Issand on Jumal. Ei ole ühtki teist jumalat peale tema.” Ta püüdis järjekindlalt oma rahva seast välja juurida tondikultuse jäänuseid, nähes sellega tegelejatele ette isegi surmanuhtluse. Moosese järeltulijad moonutasid monoteismi, kuid pöördusid hiljem paljude tema õpetuste juurde tagasi. Moosese suurus seisnes tema tarkuses ja terases mõistuses. Leidus ka ülevamaid Jumala kontseptsioone, kuid kellelgi ei õnnestunud kunagi ajendada suuri rahvahulki neid arenenud uskumusi omaks võtma;

¹² ¶ 4. *kuues sajand enne Kristust*. Sel ühel suurimal religioosse ärkamise sajandil, mis Urantial kunagi on olnud, tõusid paljud inimesed tõtt kuulutama. Nende seast tuleb nimetada Gautamat, Kong Fuzit, Laozid, Zarathustrat ja džainismi õpetajaid. Gautama õpetused on laialt levinud Aasias, miljonid inimesed austavad teda hardalt Buddha. Kong Fuzi oli hiinlaste moraalile sama tähtis kui Platon kreeka filosoofiale ja ehkki mõlemad õpetused äratasid usulist vastukaja, ei olnud kumbki mees rangelt võttes usuõpetaja; Laozi nägi Taos rohkem Jumalat kui Kong Fuzi inimlikkuses või Platon idealismis. Zarathustra oli küll väga mõjutatud tol ajal valdava duaalse spiritismi hea ja halva kontseptsioonist, kuid samal ajal ülendas ta selgelt ideed ühest igavesest Jumalusest ja lõppkokkuvõttes saabuvast valguse võidust pimeduse üle;

¹³ ¶ 5. *esimene sajand pärast Kristust*. Jeesus Naatsaretlane alustas tööd usuõpetajana Ristija Johannese rajatud kultuse raames ning liikus paastudest ja vorminõuetest võimalikult kaugele edasi. Lisaks Jeesusele olid selle ajajärgu suurimad õpetajad Paulus Tarsosest ja Philon Aleksandriast. Nende usukontseptsioonidel on olnud Kristuse nime kandva usu arengus määrav tähtsus;

¹⁴ ¶ 6. *kuues sajand pärast Kristust*. Muhamed pani aluse usundile, mis oli ülem paljudest tolle aja usutunnistustest. Ta protesteeris võõramaiste usundite sotsiaalsete nõudmiste ja oma rahva usuolu seotuse vastu;

¹⁵ ¶ 7. *viieteistkümmes sajand pärast Kristust*. See periood oli tunnistajaks kahele usuliikumisele: ühtse ristiusu lagunemisele õhtumaal ja uue usundi sünteesile homikumaaal. Euroopas oli ühiskonnastatud ristiusk omandanud sellise jäikuse, et selle edasine kasv ja terviklikkus olid ühitamatud. Idamaal sünteesis Nanak koos oma poolehoidjatega islami, hinduismi ja budismi alusel sikhismi, Aasia ühe arenenuima usundi.

¹⁶ ¶ Urantia tulevikku iseloomustab kahtlemata usutõe, Jumala isaduse ja kõigi loodudolendite vendluse õpetajate ilmumine. Kuid loodame, et nende tulevaste prohvetite innukad ja siirad jõupingutused ei ole suunatud niivõrd religioonidevaheliste tõkete tugevdamisele, kui just vaimse palveldava usuvendluse edendamisele nende Sataria Urantiale nii iseloomulike erinevate intellektuaalsete religioonide pooldajate vahel.

6. ÜHENDRELIGIOONID

¹ Urantia kahekümnenda sajandi religioonid pakuvad huvitavat pilti inimese palveldamisajae arengust ühiskonnas. Paljud usundid on pärast tondikultuse aega väga vähe edasi liikunud. Aafrika pügmeedel puuduvad usulised reageeringud kui eraldi reageeringuliik, ehkki mõned neist usuvad veidi vaimukeskkonda. Nad on tänapäeval tasemel, millel ürginimine oli religiooni arengu hakul. Algelse religiooni põhiuskumus oli ellujäämine pärast surma. Idee isikulise Jumala palveldamisest näitab arengulist edasiminekut, isegi ilmutuse esimest etappi. Dajakidel olid arenenud välja vaid kõige algelisemad usutavad. Märksa hilisemate eskimote ja indiaanlaste kontseptsioonid Jumalast olid samuti väga napid, nad uskusid hingedesse ja neil oli ebamäärane ettekujutus mingil viisil ellujäämisest pärast surma. Tänapäeva Austraalia põliselanikud tunnevad vaid tondihirmu ja kardavad pimedust ning austavad tahumatul moel oma esivanemaid. Suuludel on tondihirmu ja ohverdamistega religioon alles tekkimas. Paljud Aafrika hõimud ei ole religiooni arengus ebajumalate etapist kaugemale jõudnud, hoolimata kristlaste ja moslemite misjonitööst. Ent mõned inimrühmad on juba kaua kinni hoidnud monoteismi ideest, näiteks kunagised traaklased, kes uskusid ka surematusse.

² ¶ Urantial liiguvad arenguline ja ilmutuslik religioon kõrvuti edasi, segunedes ja liitudes mitmesugusteks religioosseteks süsteemideks, mis käesolevate kirjade koostamise ajal maailmas leiduvad. Need Urantia kahekümnenda sajandi usundid on:

³ 1. hinduism — kõige iidsem;

⁴ 2. heebrea religioon;

⁵ 3. budism;

⁶ 4. konfutsianism;

⁷ 5. taoistlikud uskumused;

⁸ 6. zoroastrism;

⁹ 7. šintoism;

¹⁰ 8. džainism;

¹¹ 9. ristiusk;

¹² 10. islam;

¹³ 11. sikhism — kõige hilisem.

¹⁴ ¶ Iidsete aegade kõige arenenumad usundid olid judaism ja hinduism, mis on religiooni arengu kulgu vastavalt õhtumaal ja hommikumaal oluliselt mõjutanud. Nii hindud kui ka heebrealased uskusid, et nende usund on inspireeritud ja ilmutatud ning et kõik teised usundid on tõelise usu mandunud vormid.

¹⁵ India jaguneb hindude, sikhide, moslemite ja džainistide vahel, kes kõik kirjeldavad Jumalat, inimest ja universumit oma ettekujutuse kohaselt. Hiina järgib taoistlikke ja konfutsianistlikke õpetusi, Jaapanis on au sees šintoism.

¹⁶ Suured rahvusvahelised, erinevaid rasse hõlmavad usud on juudiusk, budausk, ristiusk ja islam. Budism ulatub Sri Lankast ja Birmast läbi Tiibeti ja Hiina Jaapanini. See on suutnud kohanduda paljude rahvaste kommetega ning olnud võrreldav vaid ristiusuga.

¹⁷ Heebrea religioon kujutab endast filosoofilist üleminekut polüteismilt monoteismile, see on arenguliste ja ilmutuslike religioonide vaheline evolutsiooniline vahelül. Heebrealased olid ainus lääne rahvas, kes järgnes oma varajastele arengulistele jumalatele otse ilmutusliku Jumalani. Ent seda tõde hakati laialdaselt omaks võtma alles Jesaja ajal, kes õpetas taas rahvusliku jumaluse ja Kõikse Looja segaideed: „Oo Vägede Issand, Iisraeli Jumal, sina üksi oled Jumal; sina oled teinud taeva ja maa.” Kunagi oli õhtumaa tsivilisatsiooni püsijäämise lootus heebrea ülevatel headusekontseptsioonidel ja helleni arenenud ilukontseptsioonidel.

¹⁸ Ristiusk on Kristuse elu ja õpetuste religioon, mis põhineb judaismi teoloogial ja mida on hiljem mõjutanud mõne zoroastrismi ja Kreeka filosoofilise õpetuse assimileerimine. Selle on sõnastanud eeskätt kolm inimest, Philon, Peetrus ja Paulus, ning see on läbinud pärast Pauluse aega palju arenguastmeid ja õhtumaale nii omaseks saanud, et on üsna loomulik, kui paljud rahvad väljaspool Euroopat peavad ristiusku võõra Jumala võõraks ilmutuseks võõrasmaalastele.

¹⁹ Islam on Põhja-Aafrika, Vahemere idaranniku ja Kagu-Aasia usulis-kultuuriline ühenduslül. Islami muutis monoteistlikuks just juudi teoloogia koos hilisemate ristiusuõpetustega. Muhamedi järgijad komistasid arenenud õpetustele Kolmsusest, nad ei suutnud kolmest jumalikust isiksusest ja ühest Jumalusest kõnelevast doktriinist aru saada. Arengulist meelt on alati raske panna kõrgemat ilmutatud tõde *äkki* vastu võtma. Inimene on arenguline loodud-olend ja peab oma religiooni omandama eeskätt arengulisel teel.

²⁰ ¶ Esivanemate kummardamine oli kunagi usu arengu otsustavaks edusammuks, kuid on hämmastav ja samas kahetsusväärne, et see algeline kontseptsioon on Hiinas, Jaapanis ja Indias püsinud kõigis nende maade suhteliselt kõrgele arenenud õpetustes, näiteks budismis ja hinduismis. Õhtumaal arenes esivanemate kummardamine oma rahva jumalate austamiseks ja rahvuslikele kangelastele lugupidamise avaldamiseks. Kahekümnendal sajandil ilmneb see hardalt oma kangelasi austav natsionalistlik religioon erinevates radikaalsetes ja natsionalistlikes ilmalikes õpetustes, mis on iseloomulikud paljudele õhtumaa rassidele ja rahvastele. Umbes samasugust suhtumist võib kohata ka inglise keelt kõnelevate rahvaste suurtes ülikoolides ja suuremates tööstusringkondades. Neile kontseptsioonidele on üsna lähedane idee, et religioon on vaid „ühine hea elu otsimine”. „Rahvuslikud usundid” ei ole midagi muud kui tagasipöördumine Rooma keisri varajase kummardamise ja šintoismi juurde — riigi kui keisri perekonna kummardamise juurde.

7. RELIGIOONI EDASINE ARENG

¹ Religioon ei saa kunagi teaduslikuks faktiks. Filosoofia võib küll tugineda teaduslikele alustele, kuid religioon jääb alati kas arenguliseks või ilmutuslikuks või kombinatsiooniks neist mõlemast, nagu see on tänapäeva maailmas.

² Uusi usundeid ei saa leiutada, nad kas kujunevad välja või *ilmutatakse äkki*. Kõik uued arengulised religioonid on vaid vanade uskumuste edasijõudnud väljendused, uued kohanemised ja õigeksseadmised. Vana ei lakka olemast, see on vaid uuega ühte sulanud, nii nagu sikhism tärkas ja puhkes õitsele hinduismi, budismi, islami ja muude nüüdisaja kultuste pinnasest ja vormelitest. Algeline religioon oli väga demokraatlik, ürginimene andis ja võttis pikemalt mõtlemata ideid laenuks. Alles ilmutusliku religiooniga kaasnes autokraatlik ja sallimatu religioosne iskus.

³ Kõik Urantia usundid on head, kui nad toovad inimese Jumala juurde ja annavad talle arusaamise Isast. Iga usklike rühm eksib, kui peab oma usutunnistust *Tõeks*, niisugune hoiak kõneleb pigem religioosest upsakusest kui veendunud usust. Igal Urantia usundil tasuks uurida ja üle võtta teistes usundites sisalduvate tõdede paremikku, sest need kõik sisaldavad tõde. Usutegelased teeksid targasti, kui laenaksid parimat osa oma naabrite elavast vaimsest tõest, selle asemel, et mõista hukka nende religiooni halvimat osa, püsisvat ebausku ja aegunud rituaale.

⁴ Kõik usundid on tekkinud inimese erinevatest intellektuaalsetest reageeringutest samale vaimsele juhatusele. Ei maksa loota, et kunagi saavutatakse usutunnistuste, dogmade ja rituaalide ühetaolisus, sest need on intellektuaalsed; ometi võib saavutada ja kunagi saavutataksegi ühtsus kõigi Isa tõelises palveldamises, sest see on vaimne. Ja on igavene tõde, et vaimus on kõik inimesed võrdsed.

⁵ ¶ Algeline religioon oli suures osas teadlikkus ainelistest väärtustest, kuid tsivilisatsioon kõrgendab religioos- seid väärtushinnanguid, sest tõeline religioon on enese pühendamine tähendusrikaste ja kõrgeimate väärtuste teenimisele. Usundi arenedes kujuneb eetika moraalfilosoofiaks ja kõlblus enesedistsipliiniks kõrgeimate tähenduste ja ülimate väärtuste, jumalike ja vaimsete ideaalide alusel. Nii saab usust spontaanne ja oivaline pühendumine, truu armastuse elav kogemus.

⁶ Religiooni kvaliteeti näitavad:

⁷ 1. väärtuste tase — ustavus;

⁸ 2. tähenduste sügavus — üksikisikus nende kõrgeimate väärtuste idealistliku hindamise võime äratamine;

⁹ 3. pühendumise intensiivsus — mil määral neile jumalikele väärtustele pühendutakse;

¹⁰ 4. isiksuse tõkestamatu progress sellel idealistliku vaimse elu kosmilisel teel, arusaamine endast kui Jumala pojast ja lõputust edenemisest universumi kodanikuna.

¹¹ ¶ Religioosid tähendused arenevad eneseteadvuses edasi, kui laps kannab usu kõikvõimsusse oma vanematelt üle Jumalale. Kogu religioosne kogemus sõltub suures osas sellest, kas vanema-lapse suhtes domineerib hirm või armastus. Orjadel on alati olnud väga raske oma hirmu isanda ees Jumala-armastuse kontseptsioonidesse üle kanda. Tsivilisatsioon, teadus ja arenenud usundid peavad vabastama inimkonna neist hirmudest, mis on tekkinud kartusest loodusnähtuste ees. Nii peaks suurem valgustatus vabastama haritud sureliku Jumalusega suhtlemisel vajadusest vahendajate järele.

¹² Need vahepealsed ebajumalakummardamisena avalduvad kõhkluseajad, kui austus kandub inimlikult ja nähtavalt jumalikule ja nähtamatule, on vältimatud, kuid neid peaks lühendama teadlikkus sisimas elava jumaliku vaimu abistavast toetusest. Vaatamata sellele pole inimest sügavalt mõjutanud ainult tema Jumalusekontseptsioonid, vaid ka nende kangelaste iseloom, keda ta on otsustanud austada. On väga kahetsusväärne, et need, kes on hakanud austama jumalikkude ülestõusnud Kristust, on jätnud kahe silma vahele inimese, vapra ja julge kangelase Joosua ben Joosepi.

¹³ ¶ Nüüdisaegne inimene tunnetab religiooni adekvaatselt, kuid austusväärseid kombeid häirivad ja seavad halba valgusesse kiirenenu sotsiaalsed muutused ja enneolematu teaduse areng. Mõtleavad mehed ja naised soovivad, et religioon määratletaks uuesti, ja see nõue sunnib religiooni end ümber hindama.

¹⁴ Praegu on inimene silmitsi ülesandega hinnata ühe põlvkonna jooksul rohkem inimväärtusi ümber, kui seda on tehtud kahe tuhande aasta jooksul. Ja see mõjutab ühiskonna suhtumist religiooni, sest religioon on samal ajal nii elu- kui ka mõtteviis.

¹⁵ ¶ Tõeline religioon peab alati olema ühtaegu kõigi kestvate tsivilisatsioonide igavene vundament ja teed näitav täht.

¹⁶ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

MACHIVENTA MELKISEDEK

MELKISEDEKEID tuntakse kõikjal kui eriolukorras tegutsevaid Poegi, kes on kohaliku universumi maailmades seotud hämmastavalt paljude tegevusvaldkondadega. Kui tekib mingi erakorraline probleem või üritatakse midagi ebatavalist, võtab ülesande enda peale üsna sageli mõni Melkisedek. Melkisedek-Poegade võime tegutseda eriolukordades ja universumi väga mitmesugustel tasanditel, isegi isiksuse avaldumise füüsilisel tasemel, on iseloomulik kogu nende klassile. Nii lai isiksuse muundumisulatus on veel ainult Elukandjatel.

² ¶ Melkisedekid kui universumi pojaseisuse klass on Urantial ülimalt aktiivne olnud. Nende kaheteistkümneliikmeline korpus teenis koos Elukandjatega. Varsti pärast Caligastia lahkulöömist sai see kaheteistkümneliikmeline korpus teie maailma hooldajaks ja ta oli võimul kuni Aadama ja Eeva ajani. Need kaksteist Melkisedekit pöördusid pärast Aadama ja Eeva ülestumist Urantiale tagasi ja olid seejärel taas planeedi hooldajad kuni päevani, mil Jeesus Naatsaretlastest sai Inimese Pojana Urantia titulaarne Planeedivürst.

1. MACHIVENTA KEHASTUMINE

¹ Aadama Urantia-missiooni nurjumisele järgnenud aastatuhandetel ähvardas ilmutatud tõde väljasuremine. Intellektuaalselt liikusid inimrassid küll edasi, aga vaimselt olid aegamööda pinda jalge alt kaotamas. Ligikaudu 3000 a eKr oli Jumala mõiste inimeste meeles väga ähmaseks muutunud.

² Kaksteist Melkisedekit-hooldajat teadsid Miikaeli eelseisvast annetumisest nende planeedile, kuid ei aimanud, millal see juhtub. Seetõttu kogunesid nad pühalikule koosolekule ja esitasid Edentia Kõigekõrgematele palve, et tõe valguse alalhoidmise eest Urantial hoolitsetaks. Palve võeti päevakorrast maha volitusega, mille põhjal „asjade juhtimine Satania planeedil 606 on täielikult Melkisedekitehooldajate kättes”. Seejärel pöördusid hooldajad abi saamiseks Melkisedek-Isa poole, kuid said vastuseks vaid teate, et nad peaksid tõde enese valitud viisil alal hoidma „kuni annetuva Poja saabumiseni”, kes „päästaks planeedi õigusalsused kaotsimineku ja ebamäärasuse eest”.

³ Olles nii täiesti omapead tegutsema jäetud, võttis Machiventa Melkisedek, üks planeedi kaheteistkümnest hooldajast, nõuks teha seda, mida oli kogu Nebadoni ajaloo jooksul tehtud vaid kuus korda: isikustuda maakeral ajutiselt selle maailma inimesena, annetada end eriolukorras tegutseva Pojana maailma eest hoolt kandma. Selleks ettevõtmiseks andsid talle loa Salvingtoni valitsusvõimud. Machiventa Melkisedeki tegelik kehastumine toimus Palestiinas, hilisema Saalemi linna lähedal. Kogu selle Melkisedek-Poja ainstamise teostasid planeedi hooldajad koostöös Elukandjatega, mõne Füüsilise Meisterjuhtijaga ja teiste Urantial asuvate taevaste isiksustega.

2. SAALEMI TARK

¹ Machiventa annetati inimkonnale 1973 aastat enne Jeesuse sündi. Tema tulek ei olnud vaatamänguline sündmus, ükski inimsilm ei näinud tema kehastumist. Surelik inimene nägi teda esmakordselt sel sündmusrikkal päeval, mil ta astus sumeri päritolu kaldea karjuse Amdoni telki. Ja ta väljendas oma missiooni karjusele lihtsate sõnadega: „Mina olen Melkisedek, El Elyoni, Kõigekõrgema, ühe ja ainsa Jumala preester.”

² Kui karjus oli hämmastusest toibunud ja võõra paljude küsimustega üle külvanud, kutsus ta Melkisedeki endaga õhtust sööma. See oli esimene kord, mil Machiventa sõi oma pika universumikarjääri jooksul ainelist toitu — toidust, mis pidi teda kosutama kogu tema üheksakümne nelja aasta pikkuse ainelise olendi elu vältel.

³ Kui nad sel ööl tähtede all vestlesid, alustas Melkisedek oma tõeilmutamissmissiooni Jumala reaalsusest, pöördudes käeviipega Amdoni poole ja öeldes: „El Elyon, Kõigekõrgem, on taevaotuse tähtede ja ka meie elupaiga maakera jumalik looja ning taeva ülim Jumal.”

⁴ ¶ Mõne aastaga koondas Melkisedek enda ümber rühma õpilasi, jüngreid ja usklikke, kellest sai hilisema Saalemi kogukonna tuumik. Peagi tunti teda kõikjal Palestiinas El Elyoni, Kõigekõrgema preestrina ja Saalemi targana. Mõned ümbruskonna hõimud nimetasid teda sageli Saalemi šeigiks või kuningaks. Saalem oli paik, millest sai pärast Melkisedeki kadumist Jebuse linn, hilisem Jeruusalemm.

⁵ ¶ Välimuselt meenutas Melkisedek tolleaegseid rasisiliselt segunenud nodiite ja sumereid, ta oli umbes saja kaheksakümne sentimeetri pikkune ja aukartustäratavalt rühikas. Lisaks kaldea keelele rääkis ta veel kuute keelt. Ta käis riides umbes samamoodi nagu Kaanani preestrid, kuid kandis rinnal kolme kontsentrilise ringiga embleemi, Satania Paradiisi-Kolmsuse sümbolit. Tema poolehoidjad hakkasid seda kolmest kontsentrilisest ringist koosnevat märki nii pühaks pidama, et ei sõandanud seda kunagi kasutada, ja vaid mõne põlvkonna möödudes oli see unustatud.

⁶ Kuigi Machiventa elas maailma inimeste kommete kohaselt, ei abiellunud ta kunagi ega saanud maakerale järglasi jätta. Tema füüsiline keha meenutas küll meesinimest, kuid oli tegelikult samasugune spetsiaalselt konstrueeritud keha nagu sajal vürst Caligastia kaaskonna ainstunud liikmel, ehkki ei kandnud endas ühegi inimrassi eluplasmat. Urantial polnud ka elupuud. Kui Machiventa oleks jäänud maakerale kauemaks, oleks tema füüsiline mehhanism järk-järgult mandunud. Ta lõpetas oma annetumissmissiooni üheksakümne nelja aastase, kaua enne seda, kui tema ainekeha oleks lagunema hakanud.

⁷ ¶ See kehastunud Melkisedek sai endale Mõtteko-handaja, kes elas tema üleiniimlikus isiksuses ajaliku järelevaatajana ja lihaliku elu nõuandjana, omandades sel

moel kogemusi ning praktilisi teadmisi Urantia probleemidest ja kehastunud Pojas elamisest, mis võimaldasid sel Isa vaimul hiljem nii vapralt tegutseda Jumala Poja Miikaeli inimmees, kui too surelikuna maakerale ilmus. See on ainus Mõttekohandaja, kes on Urantial tegutsenud kahes meeles, aga mõlemad meeled olid nii jumalikud kui ka inimlikud.

⁸ Lihast kehastununa säilitas Machiventa täieliku kontakti oma üheteistkümnega kaaslasega planeedi hooldajate korpusest, kuid ei saanud suhelda taevaste isiksuste teiste klassidega. Kui Melkisedekid-hooldajad kõrvale jätta, siis ei olnud tal üleiniimlike intellektidega rohkem kokkupuuteid kui teistel inimolenditel.

3. MELKISEDEKI ÕPETUSED

¹ Kümne aastaga asutas Melkisedek Saalemis oma koolid, seades need sisse vana süsteemi järgi, mille olid välja töötanud teise Eedeni varased setiidi preestrid. Ka kümnesüsteem, mille võttis kasutusele tema hilisem pöördunu Aabraham, tulenes vanadest pärimustest iidsete setiidi meetodite kohta.

² Melkisedek õpetas ainsa Jumala, kõikse Jumaluse kontseptsiooni, kuid lubas inimestel seostada seda õpetust Norlatiadeki Tähtkuju Isaga, keda ta nimetas El Elyoniks — Kõigekõrgemaks. Luciferi seisundist ja olukorrast Jerusemil ei rääkinud Melkisedek peaaegu midagi. Süsteemi Suveräänil Lanaforge'il oli kuni Miikaeli annetumise lõpulejõudmiseni Urantiaga vähe tegemist. Enamiku Saalemi õpilaste jaoks Edentia oli taevast ja Kõigekõrgem oli Jumal.

³ Kolmest kontsentrisest ringist koosnev embleem, mille Melkisedek võttis oma annetumise sümboliks, tähendas enamikule inimestele kolme kuningriiki — inimeste, inglite ja Jumala riiki. Ja neil lastigi seda uskuda, väga vähesed Melkisedeki jüngrid teadsid, et need kolm ringi sümboliseerivad jumalikkude hoolitsust ja juhtimist esindava Paradiisi-Kolmsuse lõpmatust, igavikulisust ja kõik-hõlmavust; isegi Aabrahami jaoks tähendas see sümbol pigem kolme Edentia Kõigekõrgemat, sest talle oli õpetatud, et need kolm Kõigekõrgemat tegutsevad nagu üks. Kui Melkisedek õpetas Kolmsuse mõistet, mida tema embleem sümboliseeris, seostas ta seda tavaliselt Norlatiadeki tähtkuju kolme Vorondadekist valitsejaga.

⁴ Ta ei püüdnudki õpetada lihtrahva hulka kuuluvatele jüngritele enam kui seda, et Edentiat valitsevad Kõigekõrgemad — Urantia Jumalad. Ent üksikutele õpetas Melkisedek ka kõrgemat tõde, mis hõlmas kohaliku universumi juhtimist ja korraldamist. Oma üliandekale õpilasele keniit Nordanile ja tema tõsimeelsete õpilaste rühmale õpetas ta aga tõdesid superuniversumist ja isegi Havonast.

⁵ Katro perekond, kelle juures Melkisedek enam kui kolmkümmend aastat elas, tundis paljusid kõrgemaid tõdesid ja hoidis neid oma peres alal isegi kuni nende kuulsajäreltulija Moosese ajani. See imeline Melkisedeki-aegne pärimus jõudis Mooseseni seega isaliini ja teiste allikate kaudu ka emaliini pidi.

⁶ Melkisedek õpetas oma poolehoidjatele kõike, mida nad olid võimelised vastu ja omaks võtma. Isegi paljud nüüdisaegsed religioossed ideed taevast ja maast, inimestest, Jumalast ja inglitest ei ole Melkisedeki õpetustest kaugel. Kuid see suur õpetaja allutas kõik doktriinile ainsast Jumalast, kõiksest Jumalusest, taevastest Loojast, jumalikust Isast. Niisugune rõhuasetus oli tema õpetusel selleks, et äratada inimeses jumaldavat austust ja sillutada teed Miikaeli hilisemale ilmumisele sellesama Kõikse Isa Pojana.

⁷ Melkisedek õpetas, et kunagi tulevikus ilmub veel üks Jumala Poeg lihalikul kujul nagu temagi, kuid too sünnib naisest; seetõttu väitsid arvukad hilisemad õpetajad, et Jeesus on preester ehk teenija „igavesti Melkisedeki korra järgi”.

⁸ Nii rajas Melkisedek teed ja valmistas ette maailma mõjutanud monoteistlikku tegevusvälja ainsa Jumala tegeliku Paradiisi-Poja annetumiseks; ta kirjeldas Jumalat nii elavalt kõigi Isana ja selgitas Aabrahamile, et Jumal ei nõua inimeselt muud kui vaid isiklikku usku. Ja Miikael kinnitas maa peale ilmudes kõike, mida Melkisedek oli Paradiisi-Isa kohta õpetanud.

4. SAALEMI RELIGIOON

¹ Saalemi palveldamistseremooniad olid väga lihtsad. Iga inimene, kes Melkisedeki kiriku savitahvlitele oma nime kirjutas või märki tegi, kohustus jätma meelde ja toetama järgmist uskumust:

² 1. ma usun El Elyoni, Kõigekõrgemat Jumalat, ainsat Kõikset Isa ja kõige Loojat;

³ 2. tunnustan Melkisedeki lepingut Kõigekõrgemaga, millega annetatakse Jumala soosing minu usule, mitte ohverdamistele ja põletusohvritele;

⁴ 3. töotan täita Melkisedeki seitset käsku ja teatada head uudist sellest lepingust Kõigekõrgemaga kõigile inimestele.

⁵ ¶ Ja see oligi kogu Saalemi koloonia usutunnistus. Ent ka see lühike ja lihtne usuavaldus oli tolle aja inimeste jaoks liiga edumeelne. Nad lihtsalt ei suutnud mõista, et jumaliku soosingu võib võita mitte millegagi — vaid usu eest. Nad olid liiga sügavalt kinni uskumuses, et inimene on juba sündides jumalatele trahve võlgu. Nad olid liiga kaua ja liiga tõsimeelselt ohverdanud ning preestritele kinke toonud, et mõista head uudist: päästmine, jumalik soosing on tasuta kingitus kõigile, kes Melkisedeki lepingusse usuvad. Kuid Aabraham uskus siiski pooleldi ja seda „arvati temale õiguseks”.

⁶ ¶ Melkisedeki kehtestatud seitse käsku olid koostatud iidse Dalamatia ülima seaduse eeskujul ja meenutasid väga esimeses ning teises Eedenis õpetatud seitset käsku. Need Saalemi religiooni seitse käsku olid:

⁷ 1. Sa ei tohi teenida muud Jumalat peale taeva ja maa Kõigekõrgema Looja.

⁸ 2. Sa ei tohi kahelda, et usk on igavese pääsemise ainus tingimus.

⁹ 3. Sa ei tohi valet vanduda.

¹⁰ 4. Sa ei tohi tappa.

¹¹ 5. Sa ei tohi varastada.

¹² 6. Sa ei tohi abielu rikkuda.

¹³ 7. Sa ei tohi oma vanemate ja eakate inimeste vastu lugupidamatu olla.

¹⁴ ¶ Ehkki koloonias ei lubatud ohverdamisi sooritada, teadis Melkisedek hästi, kui raske on ammuseid tavaid järsult välja juurida, ning pakkus targasti neile inimestele iidsema liha ja vere ohverdamise asemele leivast ja veinist sakramenti. Ürikutes on kirjutatud: „Melkisedek, Saalemi kuningas, tõi leiba ja veini.” Kuid ka see ettevaatlik uuendus ei olnud päris edukas; iga hõim pidas Saalemi äärealal veel üht keskust, kus ohverdati ja ohvreid põletati. Isegi Aabraham võttis pärast oma võitu Kedorlaomeri üle ette selle barbaarse teo; ta lihtsalt ei saanud enne rahu, kui oli toonud traditsioonilise ohvri. Ja Melkisedekil ei õnnestunudki seda ohverdamiskalduvust oma poolehoidjate, sealhulgas isegi Aabrahami, usutavadest päriselt kaotada.

¹⁵ Nagu Jeesus, nii täitis ka Melkisedek rangelt oma annetumissmissiooni. Ta ei püüdnud kombeid reformida, maailma harjumusi muuta ega isegi eesrindlikke sanitaar-nõudeid või teadustõdesid propageerida. Ta suutis täita kaks ülesannet: hoida maakeral elavana tõde ainsast Jumalast ja valmistada teed Kõikse Isa Paradiisi-Poja hilisemaks annetumiseks suureliku kujul.

¹⁶ ¶ Melkisedek õpetas ilmutatud tõe algeid Saalemi üheksakümmend neli aastat ja Aabraham õppis selle aja jooksul Saalemi koolis kolmel korral. Lõpuks võttis ta Saalemi õpetused omaks ning temast sai üks Melkisedeki andekamaid õpilasi ja põhilisi toetajaid.

5. AABRAHAMI VÄLJAVÄLIMINE

¹ Kuigi oleks ekslik rääkida „valitud rahvast”, pole väärt nimetada Aabrahami väljavälistatud inimeseks. Melkisedek tegi Aabrahamile tõepoolest ülesandeks hoida alal tõde ainsa Jumala kohta, mis erines valdavast uskumusest mitmesse jumalusse.

² Palestiina valiti Machiventa tegutsemispaigaks osaliselt sellepärast, et sooviti luua sidemed mõne inimperekon-naga, kellel on juhivõimeid. Melkisedeki kehastumise ajal oli maailmas palju perekondi, kes olid samavõrd valmis Saalemi doktriini vastu võtma nagu Aabrahami pere. Samade annetega peresid oli punaste ja kollaste inimeste seas ning lääne ja põhja pool andiitide järeltulijate hulgas. Ent ükski neist paikadest polnud Miikaeli hilisema maakerale ilmunise jaoks nii soodne kui Vahemere idarannik. Melkisedeki missioon Palestiinas ja Miikaeli hilisem ilmunine heebrea rahva sekka sõltusid üsna suurel määral geograafilisest asendist, Palestiina kesksest asukohast maailma tolleaegse kaubanduse, reisimise ja tsivilisatsiooni suhtes.

³ Melkisedekid-hooldajad olid Aabrahami esivanemaid mõnda aega jälginud ja uskusid kindlalt, et ühes põlvkonnas sünnib neil järglasi, keda iseloomustab arukus, algatusvõime, tarkus ja siirus. Aabrahami isa Terahi lapsed vastasid igas suhtes neile ootustele. Machiventa ei

ilmunud Egiptusesse, Hiinasse, Indiasse ega põhjapoolsete hõimude sekka, vaid Saalemissse just selle võimaluse tõttu luua side nende Terahi mitmekülgsuste lastega.

⁴ Terah ja kogu tema pere olid poolenisti pöördunud Kaldeas jutlustatud Saalemi usku; nad kuulsid Melkisedekist foiniiklasest õpetaja Ovidi kaudu, kes Uuris Saalemi doktriini kuulutas. Nad lahkusid Uurist, et otse Saalemissse suunduda, kuid Aabrahami vend Naahor, kes polnud Melkisedekit näinud, suhtus ettevõtmisse leigelt ja veenis neid Haaranis peatuma. Ja alles kaua pärast Palestiinasse jõudmist olid nad nõus hävitama *kõik* perejumalad, kelle olid kaasa toonud; nad loobusid aegamööda Mesopotamia paljudest jumalatest Saalemi ainujumala nimel.

⁵ Mõni nädal pärast Aabrahami isa Terahi surma saatis Melkisedek ühe oma õpilase, hetiit Jarami Aabrahami ja Hanori juurde järgmise kutsega: „Tulge Saalemissse, kus te kuulete tõeõpetusi igavese Looja kohta ja teie, kahe venna valgustatud järglaste näol saab õnnistatud kogu maailm.” Naahor ei olnud aga Melkisedeki evangeeliumi täielikult omaks võtnud; ta jäi maha ja ehitas tugeva linnriigi, mis hakkas kandma tema nime. Aabrahami vennapoeg Lott otsustas aga koos oma onuga Saalemissse minna.

⁶ Saalemissse jõudes valisid Aabraham ja Lott välja linnalähedase mägise kindluse, kust said end paljude põhjapoolsete üllatuslike röövretkede eest kaitsta. Sel ajal ründasid hetiidid, assüürlased, vilistid ja muud rühmad pidevalt Palestiina kesk- ja lõunaosa hõime. Aabraham ja Lott sooritasid oma mägikindlusest sageli Saalemissse palverännakuid.

⁷ ¶ Üsna pea pärast seda, kui Aabraham ja Lott olid end Saalemi lähedal sisse seadnud, reisisid nad Niiluse orgu toiduvarusid hankima, sest Palestiinas valitses sel ajal põud. Oma lühikese Egiptuses viibimise ajal avastas Aabraham, et Egiptuse troonil on üks tema kauge sugulane, ja ta teenis seda kuningat väejuhina kahel väga edukal sõjaretkel. Niiluse kaldal veedetud elujärgu lõpupoolel elas ta koos oma naise Saaraga õukonnas ning Egiptusest lahkudes anti talle kaasa osa tema sõjakäikude saagist.

⁸ Loobumine Egiptuse õukonna austusavaldustest ja tagasipöördumine Machiventa juurde vaimsemat tööd tegema nõudis Aabrahamilt suurt otsusekindlust. Kuid Melkisedekit austati hardalt ka Egiptuses ja kui vaarao sellest kõigest kuulis, soovitas ta Aabrahamil tungivalt tagasi pöörduda, et täita oma töotusi Saalemi ürituse nimel.

⁹ ¶ Aabrahamil olid kuninglikud ambitsioonid ja tagasiteel Egiptusest tutvustas ta Lotile oma kava alistada kogu Kaanan ja allutada selle rahvas Saalemi valitsusele. Lotti huvitasid rohkem äriasjad ning ta siirdus pärast hiljem tekkinud tüli Soodomasse kaubanduse ja loomakasvatusega tegelema. Lotile ei meeldinud ei sõjamehe- ega karjuseelu.

¹⁰ Pärast perega Saalemissse naasmist hakkas Aabraham teostama oma sõjalisi plaane. Peagi tunnustati teda Saalemi piirkonna tsiviilvalitsejana, kes oli ühendanud seitse ümbruskonna hõimu enda juhitaavaks konföderatsiooniks. Melkisedekil oli tõesti raske Aabrahami tagasi hoida, kui too oli täis indu minna ja koondada ümbruskonna hõimud

mõõgaga kokku, et nad kiiremini Saalemi tõdesid tundma õpiksid.

¹¹ Melkisedekil olid kõigi ümbruskonna hõimudega rahumeelsed suhted, kuna ta ei olnud sõjakas ning ükski võõrsõjavägi ei rünnanud teda. Ta oli täielikult nõus, et Aabraham koostaks Saalemi jaoks sellise kaitsestrateegia, nagu too hiljem ka ellu viis, kuid ta ei kiitnud heaks oma õpilase ambitsioonikaid vallutuskavasid; nende suhted katkesid sõbralikult ja Aabraham suundus Hebronisse endale sõjaväelist pealinna rajama.

¹² Lähedaste suhete tõttu kuulsa Melkisedekiga oli Aabrahamil ümbruskonna väikekuningate ees suuri eeliseid, nad kõik austasid Melkisedekit ja kartsid ülearu Aabrahami. Aabraham oli nende hirmust teadlik ja ootas vaid soodsat võimalust, et oma naabreid rünnata, ja ettekäände leidis ta siis, kui mõned neist valitsejatest sõandasid minna tema Soodomas elava vennapoja Loti vara röövima. Seda kuulnud, läks Aabraham oma seitsme konföderatsiooniks ühinenud hõimu eesotsas vaenlasele vastu. Selle üle 4000 mehelise väe ohvitserkonna moodustasid tema enda 318 liikmeline ihukaitseväge.

¹³ Kui Melkisedek kuulis, et Aabraham on sõja kuulutanud, läks ta oma endist õpilast ümber veenma, kuid jõudis kohale alles siis, kui too lahingust võidukana naasis. Aabraham väitis, et võidu vaenlaste üle oli talle andnud Saalemi Jumal, ja soovis loovutada kümnendiku sõjasaagist Saalemi varakambris. Ülejäänud üheksakümmend protsenti toimetas ta oma pealinna Hebronisse.

¹⁴ Pärast seda Siddimi lahingut sai Aabraham teise, ühe-teistkümnest hõimust koosneva konföderatsiooni juhiks ja hakkas Melkisedekile kümnist maksma, hoolitsedes ka selle eest, et teised ümbruskonnas sama teeksid. Tema diplomaatilised suhted Soodoma kuningaga ja hirm, mida tema ees üldiselt tunti, ajendasid Soodoma kuningat ja teisi-gi Hebroni sõjalisse konföderatsiooni astuma: Aabraham oli tõepoolest Palestiinas võimsat riiki moodustamas.

6. MELKISEDEKI LEPING AABRAHAMIGA

¹ Aabraham kavatses vallutada kogu Kaanani. Tema kindlameelsust nõrgendas vaid asjaolu, et Melkisedek ei kiitnud seda sõjakäiku heaks. Aabraham oligi juba peaaegu otsustanud oma ettevõtmist alustada, kui teda hakkas piinama mõte, et tal pole poega, kes pärast teda seda tulevast kuningriiki valitsema hakkaks. Ta korraldas Melkisedekiga veel ühe kokkusaamise ja selle vestluse käigus veenis Saalemi preester, Jumala nähtav Poeg, Aabrahami sellest aineliste vallutuste kavast ja ajutisest valitsemisest loobuma, et omandada vaimne arusaam taevariigist.

² Melkisedek selgitas Aabrahamile, kui asjatu oleks võidelda amoriidi konföderatsiooniga, kuid tegi samas selgeks, et need mahajäänud sugukonnad lähevad oma arutute tavade vastu kindlale hukule. Mõne põlvkonna pärast on nad sedavõrd nõrgenenud, et Aabrahami järeltulijad, kelle arv on vahepeal tunduvalt kasvanud, võivad neid kergesti võita.

³ Ja Melkisedek sõlmis Aabrahamiga Saalemis ametliku lepingu. Ta ütles Aabrahamile: „Vaata nüüd üles taeva poole ja loe tähti, kui sa suudad neid lugeda; nõnda palju saab olema sinu sugu.” Ja Aabraham uskus Melkisedekit „ja see arvati temale õiguseks”. Siis rääkis Melkisedek Aabrahamile loo Kaanani tulevases vallutamises tema järglaste poolt pärast nende viibimist Egiptuses.

⁴ ¶ Melkisedeki leping Aabrahamiga on suurim jumalikkuse ja inimkonna vaheline leping Urantial, millega Jumal kohustub *kõike* tegema; inimene kohustub vaid *uskuma* Jumala lubadusi ja järgima tema juhiseid. Seni oli usutud, et päästmise võivad kindlustada vaid teod — ohverdamised; nüüd tõi Melkisedek Urantiale taas hea uudise, et pääsemise, Jumala soosingu kindlustab *usk*. Kuid see lihtsa Jumalasse uskumise evangeelium oli inimeste arengust veel liiga kaugel ees; semiidi hõimud eelistasid hiljem pöörduda tagasi iidsema ohverdamise ja verevalamise kau-du patu lunastamise juurde.

⁵ Üsna varsti pärast lepingu sõlmimist sündis Aabrahamil poeg Iisak, nagu Melkisedek oli lubanud. Aabraham hakkas pärast Iisaku sündi Melkisedekiga sõlmitud lepingusse väga pühalikult suhtuma ja läks Saalemissse, et seda kirja panna. Sel lepingu avalikul ja ametlikul tunnustamisel muutiski ta oma nime Aabramist Aabrahamiks.

⁶ Enamik Saalemi usklikke oli lasknud end ümber lõigata, kuigi Melkisedek ei olnud seda toimingut kunagi kohustuslikuks muutnud. Aabraham, kes oli alati olnud ümberlõikamise vastu, otsustas nüüd selle riituse Saalemi lepingu kinnituseks ametlikult läbi teha.

⁷ Kui Aabraham oli oma isiklikud ambitsioonid siiralt ja avalikult allutanud Melkisedeki suurematele kavadele, ilmutasid end talle Mamre tasandikel kolm taevast olen-dit. Nende ilmumine oli tõsiasi, kuigi seda sündmust seos-tati hiljem väljamõeldud lugudega Soodoma ja Gomorra hävimisest loodusjõudude toimel. Ja need legendid tolle-aegsetest sündmustest näitavad, kui mahajäänud oli selle mitte eriti ammuse ajajärgu moraal ja eetika.

⁸ Pühaliku lepingu vormistamisega oli Aabraham Melkisedekiga lõplikult ära leppinud. Aabraham võttis taas üle sõjaväelise ja tsiviiljuhtimise Saalemi koloonias, kus kõrga-jal oli Melkisedeki vennaskonna nimekirjas üle saja tuhan-de korrapärase kümnisemaksja. Aabraham täiustas Saalemi templit tunduvalt ja püstitas kogu koolile uued telgid. Ta laiendas kümnisesüsteemi ja seadis koolis sisse palju uu-si majandamisviise, lisaks andis suure panuse misjonitöö-osakonna tegevuse paremaks korraldamiseks. Ta aitas karju parandada ja Saalemi piimandussüsteemi ümber korral-dada. Aabraham oli osav ja tark ettevõtja, oma aja kohta rikas mees, kes ei olnud ülearu vaga, kuid täiesti siiras; ta uskus tõepoolest Machiventa Melkisedekisse.

7. MELKISEDEKI MISJONÄRID

¹ Melkisedek jätkas mõne aasta vältel oma õpilaste õpetamist ja Saalemi misjonäride koolitamist; misjonärid siirdusid kõigis ümbruskonna hõimude sekka, eriti Egiptusesse, Mesopotaamiasse ja Väike-Aasiasse. Ja aastakümnete möödudes reisisid need õpetajad Saalemist üha kaugemale ja kaugemale, viies endaga kaasa Machiventa evangeeliumi kindlast usust Jumalasse.

² Aadamapoja järeltulijad, kes olid koondunud Vani järve kallastele, kuulasid Saalemi kultuse hetitidest õpetajaid meelsasti. Sellest kunagisest andiitide keskusest läkitati õpetajaid nii Euroopa kui ka Aasia kaugetesse regioonidesse. Saalemi misjonäre imbus kõikjale, isegi Briti saartele. Üks rühm läks Fääri saarte kaudu Islandile andoniitide juurde, teine jõudis läbi Hiina idaranniku jaapanlaste saartele. Saalemist, Mesopotaamiast ja Vani järve äärest idapoolkera hõime valgustama siirdunud meeste ja naiste elu ja kogemused on jäädvustatud inimkonna annaalides kangelasliku peatükina.

³ Kuid ülesanne oli nii suur ja hõimud nii mahajäänud, et tulemused kujunesid ähmasteks ja ebamäärasteks. Sugu põlvete vaheldudes kinnitas Saalemi evangeelium siin-seal kanda, aga üksnes Palestiinas suutis idee ühest Jumalast võita kogu hõimu või rahva jätkuva poolehoidu. Saalemi varajaste misjonäride õpetused olid juba ammu enne Jeesuse tulekut vanemate ja üldlevinumate ebauskude ja uskumuste alla mattunud. Melkisedeki algne evangeelium oli peaaegu täielikult sulandunud uskumustesse Suurest Emast ja Päikesest ning muudesse iidsetesse kultustesse.

⁴ ¶ Vaevalt mõistate teie, kes te tänapäeval trükikunsti eelistest rõõmu tunnete, kui raske oli neil varasematel aegadel tõde säilitada ja kui kerge põlvkondade vahetudes uut õpetust silmist kaotada. Uus õpetus kaldus alati sulanduma vanematesse usulistesse õpetustesse ja maagilistesse toimingutesse. Uus ilmutus saastub alati vanematest arengulistest õpetustest.

8. MELKISEDEKI LAHKUMINE

¹ Varsti pärast Soodoma ja Gomorra hävimist otsustas Machiventa oma erakorralise annetumise Urantial lõpetada. Melkisedeki otsust lõpetada oma lihalik kohalolu mõjutasid paljud tegurid, millest peamine oli ümbruskonna hõimude ja ka lähedaste kaaslaste üha kasvav kalduvus pidada teda pooljumalaks, üleiniplikuks olendiks; see ta tegelikult oligi, kuid nad olid hakanud teda ülemäära hardalt ja väga ebauskliku hirmuga austama. Lisaks neile põhjustele soovis Melkisedek lahkuda oma maiselt tööpõllult piisavalt aegsasti enne Aabrahami surma, et tõde ainsast Jumalast tema poolehoidjate meeles kindlalt juurduks. Nii läks Machiventa ühel öhtul Saalemis oma telki, olles inimestest kaaslastele head ööd soovinud, ja kui nad teda hommikul kutsuma läksid, ei olnud teda seal, sest tema Melkisedekitest kaaslasted olid ta ära viinud.

9. PÄRAST MELKISEDEKI LAHKUMIST

¹ Aabrahamile oli Melkisedeki äkiline kadumine suureks katsumuseks. Kuigi ta oli oma poolehoidjaid igati hoiatanud, et Melkisedek peab kunagi lahkuma, nagu kord ka tuli, ei leppinud nad oma imepärase juhi kadumisega. Saalemissse rajatud suurepärane organisatsioon lagunes peaaegu täielikult, kuigi Mooses tugines pärast heebrealaste vabastamist Egiptuse orjapõlvest just nende aegade traditsioonidele.

² ¶ Melkisedeki kaotus tegi Aabrahami südame nii kurvaks, et ta ei saanudki sellest enam päriselt üle. Kui ta loobus mõttest rajada ainealine kuningriik, siis lahkus ta Hebronist; nüüd, kaotanud oma kaaslaste vaimse kuningriigi ülesehitamisel, lahkus ta Saalemist ning asus elama lõuna poole Gerari, oma valduste lähedale.

³ Kui Melkisedek kadus, muutus Aabraham kartlikuks ja ujedaks. Gerari saabudes esines ta võõrana, mistõttu Abimelek võttis tema naise endale. (Varsti pärast Saaraga abiellumist oli Aabraham ühel ööl pealt kuulnud, kuidas peeti vandenõu teda tappa, et tema säravat naist endale saada. See hirm ajas muidu vapra ja julge juhi paanikasse; ta kartis kogu elu, et keegi tapab ta salaja Saara omandamise nimel. Sellega on ka seletatav, miks see vapper mees on kolm korda tõelist argpükslust üles näidanud.)

⁴ Ent see ei suutnud Aabrahami kaua eemal hoida misioonist saada Melkisedeki järeltulijaks. Peagi leidis ta vilistide ja Abimeleki rahva seas poolehoidjaid, sõlmis nendega lepingu ja võttis omakorda üle osa nende ebausust, eeskätt nende kombe ohverdada esmasündinud poegi. Nii sai Aabraham taas Palestiinas suureks juhiks. Kõik rühmad austasid teda hardalt ja kuningad pidasid temast lugu. Ta oli kõigi ümbruskonna hõimude vaimne juht ja tema mõju püsis veel mõnda aega pärast surmaga. Elu viimastel aastatel pöördus ta jälle kord tagasi Hebronisse, oma varasemasse tegutsemispaika, kus ta oli töötnud koos Melkisedekiga. Viimase teona saatis Aabraham truud teenrid vend Naahori linna Mesopotaamia piiril, et võtta poeg Iisakule naine oma rahva seast. Aabrahami rahval oli ammusest ajast tavaks abielluda nõbudega. Ja Aabraham suri sellesama kindla usuga Jumalasse, mida ta oli õppinud Melkisedekilt juba kadunud Saalemi koolides.

⁵ ¶ Järgmisel põlvkonnal oli Melkisedeki lugu raske mõista, viiesaja aasta pärast pidasid paljud seda müüdik. Iisak järgis oma isa õpetusi üsna täpselt ja hoidis alal Saalemi koloonia evangeeliumi, kuid Jaakobil oli nende pärimuste tähendusest raskem aru saada. Joosep uskus kindlalt Melkisedekisse ja tema vennad pidasid teda suures osas just sellepärast unistajaks. Joosepit austati Egiptuses põhiliselt tänu mälestustele tema vanavanaisast Aabrahamist. Joosepile pakuti Egiptuse armeede sõjaväelise ülemjuhataja ametit, aga kuna ta uskus kindlalt pärimustesse Melkisedekist ning Aabrahami ja Iisaku hilisematesse õpetustesse, eelistas ta teenida tsiviilhaldurina, olles veendunud, et teenib niimoodi paremini taevariiki.

⁶ Melkisedeki õpetus oli põhjalik ja ammendav, kuid toonaseid aegu käsitlevad ürikud näisid hilisematele heeb-

rea preestritele võimatute ja fantastilistena, ehkki paljud mõistsid mingil määral neid ülestähendusi, vähemalt kuni Vana Testamendi ürikute ulatusliku redigeerimiseni Babülonis.

⁷ Aabrahami ja Jumala vaheliste vestluste kirjeldused Vana Testamendi ürikutes olid tegelikult Aabrahami vestlused Melkisedekiga. Hilisemad kirjutajad pidasid Melkisedeki nime Jumala sünonüümiks. Märkmed Aabrahami ja Saara nii paljudest kokkupuudetest „Issanda inglina” viitavad nende arvukatele külaskäikudele Melkisedeki juurde.

⁸ Heebrea jutustused Iisakust, Jaakobist ja Joosepist on tunduvalt usaldusväärsemad kui lood Aabrahamist, kuigi ka need sisaldavad palju kõrvalekaldeid faktidest, heebrea preestrite tahtlikult ja tahtmatult tehtud muudatusi, kui nad Babüloonia vangipõlve ajal neid ürikuid koostasid. Ketuura ei olnud Aabrahami naine, nagu Haagar, nii oli temagi vaid liignaine. Kogu Aabrahami vara läks ametliku naise Saara pojale Iisakule. Aabraham ei olnud nii vana, nagu ürikutes märgitud, ja tema naine oli samuti palju noorem. Nende vanust muudeti meelega, et Iisaku sünd näiks imepärase.

⁹ ¶ Babüloonia vangipõlv mõjus juutide rahvuslikule egole kohutavalt rusuvalt. Püüdes oma rahva alaväärsustunnet kompenseerida, langesid nad teise äärmusesse, rahvuse ja rassi eneseupitamine, mis sundis neid pärimusi moonutama ja pahupidi pöörama, et Jumalast väljavalitud rahvana end kõigist rassidest kõrgemale tõsta; seetõttu redigeerisid nad hoolikalt kõiki oma ürikuid, et tõsta Aabrahami ja teisi oma rahva juhte kõrgemale kõigist teistest isikutest, kaasa arvatud Melkisedekist endast. Nii hävitasid heebrea kirjatargad kõik neist otsustavatest aegadest kõnelevad ülestähendused, mida suutsid leida, säilitades vaid loo Aabrahami kohtumisest Melkisedekiga pärast Siddimi lahingut, mida pidasid Aabrahamile suureks auks.

¹⁰ Ja kaotades sel moel silmist Melkisedeki, lasid nad kaotsi minna ka selle eriolukordades tegutseva Poja õpetuse töötatud annetuva Poja vaimsest missioonist; nad kaotasid selle missiooni olemuse nii täielikult silmist, et vaid vähesed nende järeltulijad suutsid või soovisid Miikaeli ära tunda ja vastu võtta, kui ta Machiventa ettekuulutuse kohaselt lihalikul kujul Maa peale ilmus.

¹¹ Ent üks „Kirja heebrealastele” autoreid mõistis siiski Melkisedekit, sest ta on kirjutanud: „See Melkisedek, Kõigekõrgema preester, oli ka rahu kuningas; isata, emata, ilma suguvõsata, ilma päevade alguseta ja ilma eluotsata, ent loodud nagu Jumala Poeg, jääb ta igavesti preestriks.” Nende sõnade kirjutaja võrdles Melkisedekit hilisema Miikaeli annetumisega, kinnitades, et Jeesus oli „preester igavesti Melkisedeki korra järele”. Kuigi see polnud just päris õnnestunud võrdlus, oli sõna-sõnalt tõsi, et Kristus sai ajutise õiguse Urantiale nende „kaheteistkümne Melkisedeki-hooldaja korraldusel”, kes olid valvekorrast, kui ta maailmale annetus.

10. MACHIVENTA MELKISEDEKI PRAEGUNE SEISUND

¹ Machiventa kehastumise ajal tegutsesid Melkisedekid-hooldajad Urantial üheteistkümnekesi. Kui Machiventa luges ülesande eriolukorras tegutseva Pojana lõpuleviiduks, andis ta oma üheteistkümnele kaaslasel sellest märku ja nad valmistasid kohe ette tema vabastamise lihast, hoolitsedes selle eest, et taastuks tema esialgne seisund Melkisedekina. Ja kolmandal päeval pärast tema kadumist Saalemist ilmus ta oma üheteistkümne Urantiale määratud kaaslaste juurde ja jätkas katkenud teenistust Sattania planeedi number 606 ühe hooldajana.

² Machiventa lõpetas oma annetumise lihast ja verest loodud-olendina täpselt sama äkki ja tseremoonitsemata, nagu oli seda alustanud. Tema ilmumise ega lahkumisega ei kaasnenud ebatavalisi teateid ega selgitusi; tema ilmumist Urantiale ei tähistanud ülestõusmisloendus ega planeedi usulise elukorralduse lõpp, see oli annetumine eriolukorra tõttu. Ent Machiventa lõpetas oma viibimise inimihus alles pärast seda, kui Melkisedek-Isa oli ta korrakohaselt vabastanud ja ta oli saanud teate, et Nebadoni tegevjuht Salvingtoni Gabriel on eriolukorralise annetumise heaks kiitnud.

³ ¶ Machiventa Melkisedek tundis ka edaspidi suurt huvi nende inimeste järeltulijate tegemiste vastu, kes olid tema lihasviibimise ajal ta õpetustesse uskunud. Kuid Aabrahami järeltulijad, kes olid Iisaku kaudu keniitidega abielusidemed sõlminud, olid ainsad, kes hoidsid alal vähegi selgemat arusaama Saalemi õpetustest.

⁴ Seesama Melkisedek jätkas kõigi järgneva üheksateistkümne sajandi jooksul koostööd paljude prohvetite ja nägijatega, püüdes sel teel Saalemi tõdesid kuni Miikaeli maakerale saabumiseni elavaina hoida.

⁵ Machiventa jäi planeedi hooldajaks kuni Miikaeli võidukäiguni Urantial. Seejärel määrati ta Urantia-teenistusse Jerusemile ühena neljast ja kahekümnest suunajast ning hiljuti ülendati ta Urantia Planeedivürsti asemiku tiitlit kandvaks Looja-Poja isiklikuks saadikuks Jerusemil. Me usume, et kuni Urantia on asustatud planeet, ei anta Machiventa Melkisedekile enam päriselt oma pojaseisuseklassi ülesandeid, vaid ta jääb ajalises mõttes igaveseks Kristus Miikaeli esindavaks planeedi hooldajaks.

⁶ Et Urantial annetumine oli eriolukorraline ülesanne, siis ei ole ürikutes näha, milliseks võib kujuneda Machiventa tulevik. Pole võimatu, et Nebadoni Melkisedekite korpus on ühe oma liikme alaliseks kaotanud. Edentia Kõigekõrgematelt saabunud hiljutised korraldused, mida kinnitasid ka Uversa Päevilt Vanad, lubavad kindlalt arvata, et sellel annetunud Melkisedekil tuleb asuda langenud Planeedivürsti Caligastia asemele. Kui meie sellekohased oletused on õiged, siis on täiesti võimalik, et Machiventa Melkisedek ilmub taas isiklikult Urantiale ja võtab mingis muudetud vormis üle troonilt kukutatud eelmise Planeedivürsti rolli või saabub Planeedivürsti asemikuna esindama Kristus Miikaeli, kellele kuulub praegu Urantia Planeedivürsti tiitel. Kuigi meile pole kaugeltki selge, missugune

võiks Machiventa saatus olla, lubavad alles hiljuti toimunud sündmused kindlalt arvata, et eeltoodud oletused ei ole tõenäoliselt tõest kaugel.

⁷ Me mõistame hästi, kuidas sai Miikael tänu oma võidukäigule Urantial nii Caligastia kui ka Aadama järeltulijaks; kuidas temast sai planeedi Rahuvürst ja teine Adam. Ja nüüd me näeme, et Urantia Planeedivürsti asemiku tiitel antakse sellele Melkisedekile. Kas ta seatakse ka Urantia Ainelise Poja asemikuks? Või on võimalik, et toimub ootamatu ja enneolematu sündmus ning Adam ja Eeva või mõned nende järeltulijad pöörduvad Urantia teise Aadama asemikena planeedile tagasi?

⁸ Kõik need arutlused seoses nii Kohtumõistjate-Poegade kui ka Kolmsuse Õpetajate-Poegade kindla ilmumisega tulevikus vastavalt Looja-Poja otsesele lubadusele, et ta kunagi naaseb, teevad Urantiast määramatu tulevikuga planeedi ja ühe kõige huvitavama ning põnevama sfääri kogu Nebadoni universumis. On täiesti võimalik, et mõnel tulevasel ajastul, kui Urantia on lähenemas valguse ja elu ajajärgule ning kohus on Luciferi mässu ja Caligastia lahkulöömise asjus oma lõpliku otsuse teinud, võime olla tunnistajaks Machiventa, Aadama, Eeva ja Kristus Miikaeli,

samuti mõne Kohtumõistja-Poja või isegi Kolmsuse Õpetaja-Poja samaaegsele viibimisele Urantial.

⁹ Meie klass on juba ammu arvanud, et Machiventa kuulumine Urantia suunajate korpusesse Jerusemil, nelja ja kahekümne nõuandja hulka, kinnitab piisavalt usku, et ta on määratud jälgima Urantia surelikke nende arengu- ja tõusuteel universumis kuni Paradiisi Lõplikkuse Korpuse ni välja. Me teame, et Adam ja Eeva on määratud saatma sel viisil oma maiseid kaaslasi Paradiisi-teel pärast Urantia stabiliseerumist valgusesse ja ellu.

¹⁰ Vähem kui tuhat aastat tagasi viibis seesama Machiventa Melkisedek, kunagine Saalemi tark, sada aastat nähtamatuna Urantial, tegutsedes planeedil resideeruva üldkubernerina; ja kui seda planeeti juhitakse edaspidi samamoodi nagu praegu, pöördub ta veidi enam kui tuhande aasta pärast samale ametikohale tagasi.

¹¹ ¶ Niisugune on lugu Machiventa Melkisedekist, ühest ainulaadseimast isikust, keda kunagi on Urantia ajalooga seostatud; isiksusest, kellel tuleb võib-olla täita teie reeglipäratu ja ebatavalise maailma tulevastes kogemustes olulist rolli.

¹² [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

MELKISEDEKI ÕPETUSED HOMMIKUMAAL

SAALEMI religiooni varased õpetajad jõudsid ka Aafrika ja Euraasia kaugeimate hõimudeni, jutlustades alati Machiventa evangeeliumi inimese usust ainsasse kõiksesse Jumalasse ja usaldusest tema vastu kui jumaliku soosingu ainsast hinnast. Kogu Saalemist ja teistest keskustest lähtuv varane välismisjonitöö põhines Melkisedeki lepingul Aabrahamiga. Ühegi teise religiooni misjonärid pole Urantial olnud entusiastlikumad ja aktiivsemad kui need üllad mehed ja naised, kes kandsid Melkisedeki õpetust üle kogu idapoolkera. Neid misjonäre värvati paljude rahvaste ja rasside seast ning nad levitasid oma õpetusi eeskätt põliselanikest pöördunute kaudu. Nad asutasid maailma erinevates paikades koolituskeskusi, kus õpetasid põliselanikele Saalemi religiooni ja volitasid seejärel neid omakorda oma rahva seas õpetustööd tegema.

1. SAALEMI ÕPETUSED VEEDADE INDIAS

¹ India oli Melkisedeki päevil kosmopoliitiline riik, mis alles hiljuti oli sattunud põhjast ja läänest saabunud aariaandiiidi vallutajate poliitilise ja usulise ülemvõimu alla. Tol ajal olid aarialased tunginud ulatuslikumalt vaid poolsaare põhja- ja lääneossa. Need veedadesse uskuvad uustulnukad olid toonud kaasa paljud oma hõimujumalused. Nende religioossed palveldamiskombed järgisid üsna täpselt varasemate andiitidest esivanemate tseremooniad, milles isa tegutses ikka veel preestrina ja ema preestrinnana ning perekonna tuleaset kasutati altarina.

² Veedakultus oli tol ajal alles arenemas ja muutumas braahmanidest õpetajatepreestrite kasti suunamisel, kes võtsid üha laiemalt leviva palveldamisrituaali järkjärgult oma kontrolli alla. Kunagised kolmkümmend kolm aaria jumalust olid selleks ajaks, kui Saalemi misjonärid Põhja-Indiasse jõudsid, juba üsna ühtesulanud.

³ Nende aarialaste polüteism oli varasema monoteismi mandunud vorm, mis tekkis seoses nende eraldumisega hõimudeks, kuna iga hõim austas oma jumalat. Teise Kristuse-eelse aastatuhande esimestel sajanditel oli sellest andiitide Mesopotaamia algse monoteismi ja kolmsuseõpetuse taandarengust saamas taasühendamisprotsess. Need paljud erinevad jumalad koondati taeva issanda Dyaus Pitari, tormaka õhujumala Indra ja kolmepealise tulejumala, maakera issanda, varasemast kolmsusekäsitusest säilinud Agni kolmühtse juhtimise alla.

⁴ Selgelt henoteistlikud arengud sillutasid teed arenenud monoteismile. Kõige iidsem jumalus Agni ülendati taas kogu panteoni isaks ja peaks. Jumalus-isa printsiip, mida nimetati kord Pradžapatiks, kord Brahmaks, jäi tagaplaanile hilisemate teoloogiliste lahingute tõttu, mis käisid braahmanitest preestrite ja Saalemi õpetajate vahel. *Brahmat* peeti energia-jumalikkuse printsiibiks, mis käivitab kogu veeda panteoni.

⁵ ¶ Saalemi misjonärid kuulutasid Melkisedeki ainsat Jumalat, Kõigekõrgemat taevas. See ei olnud täielikult vastuolus tekkiva arusaamaga Isa-Brahmast kui kõigi jumalate allikast, ent Saalemi doktriin polnud rituaalne ning osutus seetõttu braahmani preesterkonna dogmadele, traditsioonidele ning õpetustele otse vastupidiseks. Braahmanidest preestrid ei leppinud kunagi Saalemi õpetustega pääsemisest usu kaudu ja Jumala soosingust, olenemata sellest, kas rituaalidest ja ohverdamistseremooniast peetakse kinni või mitte.

⁶ ¶ Jumala usaldamisest ja pääsemisest usu kaudu kõneleva Melkisedeki evangeeliumi tagasilükkamine tähistas India jaoks olulist pöördepunkti. Saalemi misjonärid olid aidanud väga palju kaasa sellele, et usk kõigisse iidsetesse veeda jumalatesse väheneks, kuid juhid, veeda preestrid, keeldusid vastu võtmast Melkisedeki õpetust ainsast Jumalast ja ainsast lihtsast usust.

⁷ Braahmanid koostasid Saalemi õpetajatega võitlemiseks oma aja pühakirjade valimiku ja see kogumik, mida hiljem redigeeriti, on jõudnud nüüdisajani Rigvedana, ühe iidseima pühakirjana. Sellele järgnesid teine, kolmas ja neljas veeda, sedamööda kuidas braahmanid püüdsid oma palveldamis- ja ohverdamisrituaale põlistada, vormida ja rahvaste seas kinnistada. Parimad neist kirjutistest on võrreldavad kõigi teiste samalaadsete kogumikega, kui mõõdupuuks võtta kontseptsioonide ilu ja nägemuste tõesus. Ent mitmete tuhandete Lõuna-India ebauskude, kultuste ja rituaalidega saastudes sai sellest arenenud religioonist järk-järgult kõige kirevam teoloogiline õpetus, mille suRELIK inimene on kunagi välja mõelnud. Veedasid uurides võib neist leida kõige kõrgemaid ja kõige madalamaid arusaamu Jumalusest, mida on võimalik välja mõelda.

2. BRAHMANISM

¹ Kui Saalemi misjonärid jõudsid draviidide alale Dekkani poolsaare lõunaossa, kohtasid nad oma teel üha tugevamat kastisüsteemi, aarialaste loodud struktuuri, mis pidi ära hoidma rassilise identiteedi kadumise teisest sangikrahvaste kasvava tõusulaine ees. Et selles süsteemis oli kesksel kohal braahmanidest preestrite kast, aeglustas see ühiskonnakord tunduvalt Saalemi õpetajate edasiliikumist. Kastisüsteem ei suutnud aaria rassi päästa, kuid sel õnnestus siiski säilitada braahmanid, kes on oma usulise hegemoonia Indias praeguseni alal hoidnud.

² Ja nüüd, seoses vedismi nõrgenemisega kõrgema tõe tagasilükkamise tulemusena, mõjutasid aarialaste kultust üha enam Dekkanist pärit õpetused. Püüdes meeletult vastu seista rassi hävimise ja religiooni hääbumise tõusulainele, hakkas braahmanide kast end kõigist teistest kõrgemale seadma. Nad õpetasid, et jumalusele ohverdamine on iseenesest kõikvõimas vahend, et sel on vastupandamatu jõud. Nad kuulutasid, et jumaluse kahest olulisest jumalikust printsiibist üks on jumalus Brahma ja tei-

ne braahmanidest preesterkond. Ühegi teise Urantia rahva preestrid ei ole sõandanud end oma jumalatest kõrgemale tõsta ning võtta jumalatele suunatud austusavaldusi endale. Ent nad läksid nende pretensioonikate nõudmistega nii absurdsele kaugele, et kogu see ebakindel süsteem varises kokku madalate kultuste ees, mis ümbritsevatest vähem arenenud tsivilisatsioonidest sinna valgusid. Tohtu veeda preesterkond rabeles ise abitult tegevusetuse ja pessimismi musta voolu all, mille nende isekas ning rumal pretensioonikus oli kogu Indias tekitanud, ja uppus viimaks sellesse.

³ Ülemäärane keskendumine iseendale põhjustas mõis- tagi hirmu oma mina arenguta püsimise ees järjestikuste kehastumiste lõputus ringluses — inimese, looma ja taime- na. Ja kõigist saastavatest uskumustest, mis oleksid võinud kinnistuda tekkiva monoteismi külge, polnud ükski nii rumal kui draviidide Dekkanist pärinev uskumus hingede rändamisse — õpetus hingede taaskehastumisest. Usk väsitavas ja monotoonse korduvate taaskehastumiste tsüklisse röövis raskustega heitlevatelt surelikelt kauahel- litatud lootuse leida surmas pääsemist ja vaimset edasimi- nekut, mis oli olnud varasema veeda usu osa.

⁴ Pärast seda filosoofiliselt nõrgestavat doktriini mõel- di välja õpetus, mille kohaselt võis igaveseks oma minast pääseda, alistudes kõiksele puhkusele ja rahule absoluutses liidus Brahmaga, kogu loodu ülemhingega. Surelikud soo- vid ja inimlikud ambitsioonid lämmatati jõudsalt ja peaaegu hävitati. Enam kui kaks tuhat aastat on India eesrind- likemad vaimuinimesed püüdnud pääseda kõigist ihadest ja see on lõõnud väravad valla neile hilisematele kultuste- le ja õpetustele, mis on paljude India rahvaste hinged lau- sa aheldanud vaimse lootusetuse kütkeisse. Just veeda-aa- ria tsivilisatsioonil on tulnud maksta Saalemi evangeeliu- mi tagasilükkamise eest kõige kohutavamalt hinda.

⁵ ¶ Ainuüksi kastid ei suutnud aaria usulis-kultuurilist süsteemi säilitada ja kui vähem arenenud usundid Dekka- nist põhja poole tungisid, algas seal pikkamööda meele- heite ja lootusetuse ajastu. Just neil pimedail päevil tekkis igasugusest elust osavõtmist keelav kultus, mis on püsinud tänaseni. Paljud uued kultused olid avalikult ateistlikud, väites, et kui pääsemine on võimalik, siis võib seda saavuta- da vaid inimese enda pingutustega, kasutamata kellegi abi. Ent see õnnetu filosoofia sisaldas ka väga paljusid Melkise- deki ja isegi Aadama õpetuste moonutatud osi.

⁶ ¶ Need olid ajad, mil pandi kokku hilisemad hin- duistlikud pühakirjad, braahmanad ja upanišadid. Lüka- nud tagasi õpetused isiklikust religioonist, mis toetub ühe- ainsa Jumalaga seotud isiklikule usukogemusele, ning saas- tunud Dekkanist tulvavate madalate ja nõrgestavate kul- tuste ning usutunnistuste antropomorfismidest ja taaske- hastumistest, koges braahmanidest preesterkond ägedat reaktsiooni nendele kahjustavatele uskumustele; ilmnes selge suundumus otsida ja leida *tõelist reaalsust*. Braah- manid hakkasid India jumalusekäsitust antropomorfismi- dest vabastama, kuid komistasid seda tehes kahetsusväär- sele veale — vabastasid jumalakäsituse isikulisusest — ja tulemuseks polnud kõrge ja vaimne Paradiisi-Isa ideaal,

vaid kauge ja metafüüsilise idee kõikehõlmavast Absoluudist.

⁷ Püüdes oma seisundit säilitada, olid braahmanid Mel- kisedeki ainsa Jumala tagasi lükanud ja neile jäi vaid brah- manistlik hüpotees, see määramatu ja illusoorne filosoofi- line mina, see ebaisikuline ja võimetu *too*, mis on jätnud India vaimuelu pärast seda õnnetut aega kuni kaheküm- nenda sajandini abitusse ja allaheitlikku olukorda.

⁸ ¶ Upanišadide kirjutamise ajal tekkis Indias budism. Ent vaatamata budismi tuhande aasta pikkusele võidukäi- gule ei suutnud see konkureerida hilisema hinduismiga; vaatamata kõrgemale moraalsele, kirjeldas budism Jumalat algul isegi ähmasemalt kui hinduism, mille jumalused olid vähemtähtsad ja isikulised. Lõpuks taandus budism Põh- ja-Indias sõjaka islami ees, mis omas selget käsitust Allahist kui universumi kõrgeimast Jumalast.

3. BRAHMANISTLIK FILOSOOFIA

¹ Kuigi brahmanismi kõrgeimaks faasiks oli vaevalt küll religioon, oli see tegelikult üks sureliku meele üllamaid saavutusi filosoofia ja metafüüsika vallas. Olles kord alus- tanud lõpliku tõe avastamist, ei peatunud india meel enne, kui oli kokku puutunud peaaegu kõigi teoloogia aspekti- dega peale olulisima religioosse kontseptsiooni, kahesuse: kõigi universumi loodud-olendite Kõikse Isa eksistents ja nendesamade loodudolendite tõusukogemus teel igavese Isa juurde, kes on käskinud neil olla täiuslikud, nii nagu tema on täiuslik.

² Brahmani käsitusest leidis tolleaegne meel tegelikult mingi kõikjale ulatuva absoluudi idee, sest seda postulaa- dina esitatud käsitust mõisteti korraga nii loova energiana kui ka kosmilise reaktsioonina. Brahman arvati olevat de- fineerimatu, nii et sellest võis aru saada vaid eitades järjes- tikku kõiki piiratud omadusi. Ilmselgelt oli tegemist usuga absoluutsesse, isegi lõpmatusse olendisse, kuid selles käsi- tuses puudusid suures osas isikulised omadused ning see- tõttu jäi see usklikele mittekogetavaks.

³ Selle uskumuse kohaselt oli brahman-narajaana ab- soluut, lõpmatu SEE ON — potentsiaalse kosmose ürg- ne loov jõud, läbi kogu igaviku staatiliselt ja potentsiaal- selt eksisteeriv Kõikne Mina. Kui tolle aja filosoofid olek- sid suutnud oma jumalusekäsituses astuda järgmise sam- mu ning näha brahmanit ühendava ja loovana, isiksusena, kellele loodud ja arengulised olendid võivad läheneda, siis oleks sellest õpetusest saanud kõige eesrindlikum Jumalu- se-kirjeldus Urantial, sest see oleks hõlmanud jumaluse ko- gu tegevuse viit esimest tasandit ja võinud ehk aimata ka ülejäänud kahte tasandit.

⁴ Ainsa Kõikse Ülemhinge käsituse kui loodud-olendi- te eksistentsi kogusumma mõned aspektid viisid India fi- losoofid väga lähedale tõe Ülimast Olendist, ent neil pol- nud sellest tõest mingit kasu, sest nad ei suutnud oma teo- reetilise monoteistliku sihi brahman-narajaana saavutamiseks välja arendada mõttekat või ratsionaalset isiklikku lä- henemisviisi.

⁵ Karma põhimõte põhjusliku seose jätkuvusest on samas väga lähedal tõele kõigi aegruumis sooritatud tegude vastukajalisest sünteesist Ülima kohalolekus Jumalusena, ent see postulaat ei näinud ette uskliku üksikisiku kooskõlastatud jõudmist Jumaluse juurde, vaid seisnes ainult kogu isiksuse lõplikus neelamises Kõiksesse Ülemhinge.

⁶ Brahmanistlik filosoofia jõudis väga lähedale ka sisimas elavate Mõttekohandajate mõistmisele, kuid see arusaam moondus tõe vääritimõistmise tõttu. Õpetus, et hinges elab brahman, oleks sillutanud teed edasijõudnud usundile, kui seda kontseptsiooni poleks täielikult rikkunud uskumus, et inimesel ei olegi muud inimlikku isikupära peale sisimas elava Ülemhinge.

⁷ Õpetusega mina-hinge ühtesulamisest Ülemhingega hävitasid India teoloogid täielikult lootuse, et ellu võiks jääda midagi inimlikku, midagi uut ja ainulaadset, mis on sündinud inimese tahte ja Jumala tahte liidust. Õpetus hinge tagasipöördumisest brahmanisse on väga lähedane tõele Kohandaja tagasipöördumisest Kõikse Isa rüppe, kuid peale Kohandaja on veel midagi, mis jääb ellu, ja see on sureliku isiksuse morontiateisik. Nii olulise arusaama puudumine brahmanistlikust filosoofiast saigi sellele õpetusele saatuslikuks.

⁸ Brahmanistlik filosoofia on jõudnud lähedale paljudele universumit puudutavatele tõsiasjadele ja arvukatele kosmilistele tõdedele, kuid pole liigagi sageli suutnud eristada erinevaid reaalsustasandeid — absoluutset, transtsendentset ja piiritletud reaalsust. See ei ole arvestanud, et miski võib olla absoluutsel tasandil piiritletudillusoorne, kuid piiritletud tasandil absoluutselt reaalne. See ei ole tunnetanud ka Kõikse Isa isiksuse olemust, kellega saab isiklikult ühendusse astuda kõigil tasanditel, alates arengulise loodud-olendi piiratud Jumala-kogemusest kuni Igavese Poja piiritu kogemuseni Paradiisi-Isaga.

4. HINDUISM

¹ Sajandite möödudes on India elanikkond pöördunud teatud määral tagasi veedade iidsete rituaalide juurde, mida on mõjutanud Melkisedeki misjonäride õpetused ja põlistanud hilisem braahmanidest preesterkond. See vanim ja kosmopoliitsem maailma usund on budismi ja džainismi, hiljem aga islami ja ristiusu mõjul läbi teinud jätkuvaid muutusi. Ent selleks ajaks, kui Jeesuse õpetused Indiasse jõudsid, olid nad juba nii õhtumaiseks muutunud, et neist oli saanud „valge inimese usund”, seega hinduisti meelele kauge ja võõras.

² Praegune hinduistlik teoloogia kirjeldab nelja jumaluse ja jumalikkuse alanevat taset järgmiselt:

³ 1. *Brahman*, Absoluut, Lõpmatu, SEE ON.

⁴ 2. *Trimurti*, hinduismi ülim kolmsus. Selle esimene liige *Brahma* olevat loonud end ise brahmanist — lõpmatusest. Kui Brahmat ei samastataks nii lähedalt panteistliku Lõpmatuga, võiks see olla Kõikse Isa kontseptsiooni aluseks. Brahmat samastatakse ka saatusega.

⁵ 3. Teise ja kolmanda liikme, Šiva ja Višnu palveldamine kujunes välja esimesel aastatuhandel pärast Kristust.

Šiva on elu ja surma isand, viljakusejumal ja hävituse isand. Višnu on äärmiselt populaarne tänu uskumusele, et ta kehastub aeg-ajalt inimkujul. Nii saab Višnu selles hindude kujutluses reaalseks ja elavaks. Mõned peavad kas Šivat või Višnut teistest ülemaks.

⁶ 4. *Veeda jumalused ja veedade-järgsed jumalused*. Paljud aarialaste iidsete jumalad, näiteks Agni, Indra ja Soma, on jäänud Trimurti kolme liikme kõrval teisejärgulisteks. Alates veedade India varastest aegadest on tekkinud arvukalt jumalaid juurde ja needki on võetud hinduistliku panteoni.

⁷ 5. *Pooljumalad*: üliinimesed, pooljumalad, kangelased, demonid, viirastused, kurjad vaimud, haldjad, koletised, paharetid ja hilisemate kultuste pühakud.

⁸ Hinduism pole küll suutnud India rahvast virgutada, kuid on samas olnud tavaliselt salliv religioon. Selle suur jõud peitub asjaolus, et see on osutunud kõige kohanemisvõimelisemaks, kõige amorfsemaks usundiks, mis on kunagi Urantial tekkinud. See on võimeline peaaegu piiramatult muutuma ja sel on ebatavaliselt paindlik kohanemisvõime, alates intellektuaalsete braahmanide kõrgetest poolmonoteistlikest mõtisklustest kuni rõhutatud klasside harimatute usklike madala fetišismini ja algeliste kultuslike tavadeni.

⁹ Hinduism on jäänud püsima tänu sellele, et moodustab sisuliselt India ühiskonna põhistruktuuri lahutamatu osa. See ei sisalda mingit suurustlevat hierarhiat, mida võiks häirida või rikkuda, vaid on rahva elustiiliga ühte põimunud. Hinduism suudab kõigist teistest kultustest paremini kohaneda muutuvate oludega ja suhtub sallivalt paljude teiste usundite omaksvõttu, pidades Gautama Buddhat ja isegi Kristust ennast Višnu kehastusteks.

¹⁰ Tänapäeva Indias on hädasti vaja tutvustada Jeesuse evangeeliumi — Jumala isadust ja kõigi inimeste pojaseisust ning sellest tulenevat vendlust, mida teostatakse isiklikult armastava hoolekandetöö ja ühiskondliku teenistuse kaudu. Indias on olemas filosoofiline süsteem, kultusestruktuur; vaja on vaid dünaamilise armastuse elustavat sädet, mis kajastub Inimese Poja algses evangeeliumis, kui see vabastada õhtumaistest dogmadest ja doktriinidest, mis on kaldunud muutma Miikaeli annetuselu valge inimese usundiks.

5. VÕITLUS TÕE EEST HIINAS

¹ Kui Saalemi misjonärid liikusid läbi Aasia, levitades õpetust Kõigekõrgemast Jumalast ja pääsemisest usu kaudu, võtsid nad suurel määral omaks nende maade filosoofia ja religioosse mõtte, kus viibisid. Ent Melkisedeki ja tema järeltulijate lähetatud õpetajad õigustasid neile pandud usaldust: nad jõudsid tõepoolest kõigi Euraasia mandri rahvasteni ja teise aastatuhande keskel enne Kristust saabusid Hiinasse. Si Fuki asus enam kui sada aastat saalemaste keskus, kus koolitati hiinlastest õpetajaid, kes jätkasid õpetustööd kõikjal kollase rassi aladel.

² Otseselt selle õpetustöö tulemusena tekkis Hiinas taoismi varaseim vorm, mis oli hoopis teistsugune kui

praegune samanimeline usund. Varases ehk prototaoismis olid liitunud järgmised tegurid:

³ 1. säilinud Singlangtoni õpetused, mis kandusid Shang-ti, Taevase Jumala käsitusse. Singlangtoni ajal muutus Hiina rahvas täiesti monoteistlikuks, suunates oma palved Ainsale Tõele, mida hiljem tunti kui Taeva Vaimu, universumi valitsejat. Kollane rass ei kaotanud seda varajast Jumaluse mõistet kunagi, kuigi järgnevatel sajanditel imbus nende usundisse vargsi palju alamaid jumalaid ja vaimu;

⁴ 2. Saalemi religioon Kõigekõrgemast Loojast Jumalusest, kes annetab inimkonnale oma soosingu inimese usu tõttu. Kuid on liigagi tõsi, et selleks ajaks, kui Melkisedeki misjonärid jõudsid kollase rassi maadele, oli nende esialgne sõnum Machiventa aja Saalemi lihtsatest doktriinidest tunduvalt erinev;

⁵ 3. India filosoofide Brahma-Absoluudi kontseptsioon koos sooviga pääseda kõigest kurjast. Itta levivale Saalemi religioonile avaldasid võib-olla suurimat välist mõju India veedausu õpetajad, kes lisasid saalemlaste pääsemisideele oma Brahma-Absoluudi kontseptsiooni.

⁶ 4. See liituskumus levis kõikjal kollase ja pruuni rassi aladel usulis-filosoofilise mõtte põhiideena. Jaapanis tunti seda prototaoismi šintoismina ja siingi, sellel Palestiina Saalemist kaugele jääval maal kuulis rahvas Machiventa Melkisedeki kehastumisest, kes elas maa peal selleks, et inimkond ei unustaks Jumala nime.

⁷ Hiinas segunesid ja liitusid kõik need uskumused hiljem üha ulatuslikuma esivanematekultusega. Kuid hiinlased ei ole kunagi pärast Singlangtoni aega preestripoliitika abitusse orjusse vajunud. Kollane rass oli esimene, kes jõudis barbaarsest ikkest organiseeritud tsivilisatsioonini, sest ta oli esimene, kes suutis mingil määral vabaneda lõmitavast hirmust jumalate ees, kartmata isegi teiste rasside kombel surnute hingi. Hiinat tabas läbikukkumine seetõttu, et pärast varajast preestritest vabanemist ei suutnud ta edasi areneda, vaid langes peaaegu sama õnnetusse eksitusesse, hakates kummardama esivanemaid.

⁸ 5. Ent saalemlaste töö polnud asjatu. Hiina kuuenda sajandi suured filosoofid rajasid oma õpetused just nende evangeeliumile. Laozi ja Kong Fuzi aja kõlbeline õhkkond ja vaimsed tundmused kasvasid välja varasematest Saalemi misjonäride õpetustest.

6. LAOZI JA KONG FUZI

¹ Ligikaudu kuussada aastat enne Miikaeli saabumist näis Melkisedekile, kes oli lihast juba ammu lahkunud, et tema maapealsete õpetuste puhtust ohustab liialt nende ühtesulamine Urantia vanemate uskumustega. Korraks tundus, et tema missioon Miikaeli eelkäijana on isegi läbikukkumisoos. Ja kuuendal sajandil enne Kristust oli Urantia tunnistajaks laiaulatusliku usutõe harukordsele avaldumisele vaimsete mõjurite tavatu koostoime tõttu,

millest ei saanud lõpuni aru ka planeedi juhendajad. Mitme inimesest õpetaja kaudu taasesitati ja taaselustati Saalemi evangeelium ning suur osa sellest on samal kujul säilinud käesoleva ajani.

² Seda ainulaadset vaimse progressi sajandit iseloomustas suurte usu-, moraali- ja filosoofiaõpetajate ilmumine kõikjale tsiviliseeritud maailma. Hiinas tegutsesid kaks silmapaistvat õpetajat Laozi ja Kong Fuzi.

³ 6. Laozi tugines otseselt Saalemi pärimustes sisalduvatele kontseptsioonidele, kui kuulutas, et Tao on kogu loodu Ainus Algpõhjus. Lao oli suure vaimse nägemusega inimene. Ta õpetas, et „inimese igavene saatuse on igikestev liit Ülima Jumala ja Kõikse Kuninga Taoga”. Tema arusaamine lõplikust põhjuslikust seosest oli väga sügav, sest ta kirjutas: „Ühtsus tekib Absoluut Taost, Ühtsusest ilmub kosmiline Kahesus ning sellest Kahesusest tekib Kolmsus, Kolmsus on aga kogu reaalsuse ürgallikas.” „Kogu reaalsus on kosmose potentsiaalide ja tegelikkuste vahel alati tasakaalus ning neid hoiab pidevas kooskõlas jumalikkuse vaim.”

⁴ Laozi oli ka üks esimesi, kes tutvustas õpetust, et kurjale ei tohi tasuda kurjaga: „Headus sigitab headust, kuid tõeliselt heale sigitab ka kuri headust.”

⁵ Ta õpetas, et loodud-olend pöördub Looja juurde tagasi, ning kirjeldas elu kui isiksuse tekkimist kosmilistest potentsiaalidest, surma aga loodud-olendi isiksuse tagasipöördumisena koju. Tema käsitus tõelisest usust oli tavatu ja ta võrdles seda isegi „väikese lapse arusaamaga”.

⁶ Ta oli Jumala igavesest eesmärgist selgesti aru saanud, sest väitis: „Absoluutne Jumalus ei püüa võita, kuid võidab alati; ta ei sunni inimkonda, kuid on alati valmis inimeste tõelistele soovidele reageerima; Jumala tahe on igavene kannatlikkuses ja igavene selle väljenduse vältimatuses.” Ja tõelise uskliku kohta ütles ta, väljendades tõde, et õndsam on anda kui saada: „Hea inimene ei püüa tõde endale hoida, vaid pigem neid rikkusi oma kaaslastele annetada, sest selles seisneb tõe teostumine. Absoluutse Jumala tahe toob alati kasu, mitte kunagi ei hävita; tõelise uskuja eesmärgiks on alati tegutseda, kuid mitte kunagi sundida.”

⁷ Lao õpetus mittevastupanust ning *tegevuse* ja *sunduse* eristamisest moondus hiljem uskumusteks „mitte midagi nägemisest, tegemisest ega mõtlemisest”. Ent Lao õpetus ei sisaldanud kunagi niisugust eksiavamust, ehkki tema õpetus mittevastupanust aitas kaasa Hiina rahva patsifistlike kalduvuste kujunemisele.

⁸ Taoismil, mis on Urantias kahekümnendal sajandil populaarne, on väga vähe ühist selle vana filosoofi ülevate tundmuste ja kosmiliste arusaamadega, sest ta õpetas tõde nii, nagu seda tajus, väites, et just usk Absoluutmesse Jumalasse on selle jumaliku energia allikas, mis maailma muudab ja millega inimene tõuseb vaimsesse liitu Taoga, universumite Igavese Jumala ja Looja-Absoluudiga.

⁹ 7. Kong Fuzi (Confucius) elas kuuendal sajandil, oli Laozi kaasaegne ja temast veidi noorem. Ta võttis oma õpetuste aluseks kollase rassi pika ajaloo paremad moraallitraditsioonid ning teda mõjutasid mõnevõrra ka Saalemi

misjonäride säilinud pärimused. Tema töö seisnes põhiliselt vanaaja filosoofide tarkuseterade kokkukoondamises. Oma eluajal polnud ta õpetajana tunnustatud, kuid hiljem on tema kirjutised ja õpetused nii Hiinas kui ka Jaapanis suurt mõju avaldanud. Kong Fuzi heitis väljakutse šamaanidele, asendades maagia kõlblusega. Kuid ta tegi liiga head tööd; ta muutis *korra* uueks ebajumalaks ja tõstis ausse esivanemate tavad, mis on hiinlaste seas hinnatud veel selle raamatu kirjutamise ajalgi.

¹⁰ Kong Fuzi moraalijutlused põhinesid teoorial, et maa eluviis on taevase eluviisi moonutatud vari, et ajaliku tsivilisatsiooni tõeline algkuju on taeva igavese korra peegeldus. Potentsiaalne jumalakäsitus allutati konfutsianismis peaaegu täielikult Taeva Tee, kosmose algkuju rõhutamisele.

¹¹ Lao õpetusi hoiavad hommikumaal alal veel vaid vähesed, kuid Kong Fuzi kirjutised on saanud sellest ajast saadik pea kolmandiku urantialaste kultuuri moraalüsteemi aluseks. Kong Fuzi juhised talletasid küll minevikust parima, kuid suhtusid mõnevõrra vaenulikult hiina uurivasse vaimu, mis oli loonud need nii hardalt austatud saavutused. Nende õpetuste mõjuga võitlesid edutult nii Chin Shi Huang Ti keiserlikud jõupingutused kui ka Mo Ti õpetused, mis ei kuulutanud eetilisel kohusetundel, vaid jumalaarmastusel põhinevat vendlust. Mo Ti püüdis uue tõelise otsingut taas lõkkele puhuda, kuid tema õpetused ei suutnud jagu saada Kong Fuzi jüngrite energilisest vastupanust.

¹² Nagu paljud teisedki vaimsed ja moraaliõpetajad, nii tõsteti ka Kong Fuzi ja Laozi neil Hiina vaimupimeduse ajastutel — mis vaheldusid taoistliku usu allakäigu ning moonumise ja Indiast tulnud budistlike misjonäride mõjuga — lõppkokkuvõttes oma poolehoidjate poolt jumalusteks. Neil vaimse languse sajanditel mandus kollase rassi religioon haletsusväärseks usundiks, mis kubises kuradi-test, draakonitest ja kurjadest vaimudest, kes kõik tähistasid valgustamata sureliku meelega tagasipöörduvaid hirme. Oma edasijõudnud religiooniga kunagi inimühiskonna esirinnas seisnud Hiina jäi teistest maha oma ajutise võimetuse tõttu liikuda edasi sellel tõelisel Jumalast teadlikkuse arengu teel, mis on vältimatu nii sureliku indiviidi kui ka keeruliste ja komplekssete tsivilisatsioonide tõeliseks progressiks ja iseloomustab kultuuri ja ühiskonna arengut aja ja ruumi evolutsioonilisel planeedil.

7. GAUTAMA SIDDHARTHA

¹ Samal ajal, kui Hiinas tegutsesid Laozi ja Kong Fuzi, kerkis Indias esile veel üks suur tõeõpetaja. Gautama Siddharta sündis kuuendal sajandil enne Kristust Põhja-India provintsis Nepaalis. Tema poolehoidjad on hiljem vihjanud, et ta oli muinasjutuliselt rikka valitseja poeg, kuid tegelikult oli Siddharta ühe vähetähtsa hõimujuhi troonipärija. See juht valitses üht Himaalaja põhjaosa väikest ja eraldatud mägiorgu selle elanike vaikival nõusolekul.

² Pärast kuus aastat kestnud kasutatud joogaga tegelemist sõnastas Gautama teooriad, mis arenesid budistlikuks filosoofiaks. Siddharta võitles otsustavalt, kuid tulutult tugevneva kastisüsteemi vastu. Selle noore prohvetist vürsti ülev siirus ja ainulaadne isetus meeldis tolleaegsetele inimestele väga. Ta eemaldus tavast püüelda isikliku pääsemise poole füüsiliste kannatuste ja valu kaudu. Ja ta kutsus poolehoidjaid üles levitama oma evangeeliumi kogu maailmas.

³ Indias valitseva segaduse ja äärmuslike kultuslike tavade seas tundusid Gautama tervest mõistusest lähtuvad ja mõõdukamad õpetused värskendava leevendusena. Ta mõistis jumalad, preestrid ja nende ohverdamised avalikult hukka, kuid ka tema ei suutnud tajuda Ainsa Kõikse *isiksust*. Uskumata individuaalsete inimhingede olemasolusse, asus Gautama muidugi sõjakalt võitlema igivana usuga hingede rändamisse. Ta tegi ülla katse päästa inimesed hirmust ja panna nad end suures universumis koduselt tundma, kuid ei suutnud neile kätte näidata teed sellesse tõususuurelike tõelisesse taevasesse koju — Paradiisi — ning igavese eksistentsi üha avarduvasse teenistusse.

⁴ Gautama oli tõeline prohvet ja kui ta oleks kuulunud eremiit Godadi juhiseid, oleks ta kogu India üles äratanud innustusega, mille oleks andnud usu kaudu pääsemist kuulutanud Saalemi evangeeliumi taaselustumine. Godad põlvnes perekonnast, mis oli alal hoidnud Melkisedeki misjonäride pärimused.

⁵ Gautama asutas Benaresis oma kooli ja selle teisel tegutsemisaastal jutustas õpilane Bautan oma õpetajale Saalemi misjonäride käest kuulnud pärimuse Melkisedeki ja Aabrahami lepingust. Kuigi Siddhartal ei olnud Kõiksest Isast eriti selget arusaama, võttis ta kõrgema õpetuse — usu kaudu pääsemise kui lihtsa uskumuse — omaks. Ta kuulutas seda oma poolehoidjatele ja hakkas saatma õpilasi kuuekümmeliikmeliste rühmadena kuulutama India rahvale rõõmusõnumit tasuta pääsemisest ja sellest, et kõik inimesed, nii ülikud kui ka alamad, võivad saavutada õndsuse, kui usuvad õiglusesse ja õigusesse.

⁶ Gautama naine uskus oma mehe evangeeliumisse ja asutas nunnaordu. Tema pojast sai isa järeltulija, kes seda kultust tunduvalt avardas; poeg mõistis uut ideed usu kaudu pääsemisest, kuid tema usk Saalemi evangeeliumisse — jumaliku soosingu saavutamisse ainuüksi usu kaudu — lõi tema hilisematel eluaastatel vankuma ja eakana surres olid tema viimased sõnad: „Saavutage oma pääsemine ise.”

⁷ Kui Gautama üleüldise pääsemise evangeeliumi kuulutati selle parimal kujul, vabana ohverdamistest, piinamistest, rituaalidest ja preestritest, siis oli see oma aja kohta revolutsiooniline ja hämmastav õpetus. Ning see jõudis üllatavalt lähedale Saalemi evangeeliumi taaselustamisele. See tõi abi miljonitele meeleheitel hingede ja on vaatamata hilisemate sajandite grotesksetele moonutustele miljonite inimolendite lootus ka praegu.

⁸ Siddharta õpetas tõde palju enam, kui on säilinud tema nime kandvates praegustes kultustes. Praegune budism ei vasta rohkem Gautama Siddharta õpetustele kui ristiusk Jeesus Naatsaretlase õpetustele.

8. BUDISM

¹ Budistiks saamiseks tuli kuulutada üksnes avalikult oma usku, tsiteerides lohutussõnu: „Ma leian lohutust Buddhast, ma leian lohutust õpetusest, ma leian lohutust vennaskonnast.”

² Budism sai alguse ajaloolisest isikust, mitte müüdist. Gautama pooldajad nimetasid teda Šastaks, mis tähendab meistrit või õpetajat. Gautama ise ei püüdnud küll ennast ega oma õpetusi üleiniimlikena näidata, kuid jüngrid hakkasid teda juba varakult *valgustatuks*, Buddhaks hüüdma, hiljem aga Šakjamuni Buddhaks.

³ ¶ Gautama evangeelium põhines algselt neljal õilsal tõel:

- ⁴ 1. kannatuse õilsad tõed;
- ⁵ 2. kannatuse põhjused;
- ⁶ 3. kannatuse kaotamine;
- ⁷ 4. tee kannatuse kaotamisele.

⁸ ¶ Kannatuse ja sellest pääsemise õpetusega oli tihe-dalt seotud kaheksaosalise tee filosoofia: õiged vaated ja taotlused, õige kõnelemine, käitumine, elatise hankimine, püüdlemine, hoolikus ja mõtisklemine. Gautama ei püüdnud hävitada kannatustest pääsemiseks kõiki pingutusi, ihasid ja kiindumusi; tema õpetus pidi pigem kirjeldama surelikule inimesele, kui asjatu on siduda kõiki oma lootusi ja püüdlusi vaid ajalike sihtide ja aineliste eesmärkidega. Tõeline usklik ei tohiks loobuda oma kaaslasti armastamast, kuid peaks nägema selle ainelise maailma seostest ka kaugemale, igavese tuleviku reaalsusi.

⁹ ¶ Gautama jutlustas viit moraalinõuet:

- ¹⁰ 1. ära tapa;
- ¹¹ 2. ära varasta;
- ¹² 3. ära ole vorusetu;
- ¹³ 4. ära valeta;
- ¹⁴ 5. ära joo joovastavaid jooke.

¹⁵ ¶ Oli veel mitu täiendavat ehk teisejärgulist käsku, mida usklikud võisid järgida omal valikul.

¹⁶ ¶ Siddharta uskus küll vaevalt inimesiksuse surematuse, tema filosoofia nägi ette vaid teatava funktsionaalse jätkumise. Ta ei piiritlenud kunagi selgelt, mida tuleks tema arvates nirvaana õpetusse lülitada. Asjaolu, et nirvaanat sai teoreetiliselt kogeda ka sureliku eksistentsi ajal, näitas, et seda ei peetud täiesti olematuks muutumise seisundiks. See tähendas ülima valgustatuse ja taevaliku õndsuse seisundit, kus kõik inimest ainelise maailma külge aheldavad kütked on katkenud; vabanetakse sureliku elu ihadest ja pääsetakse igasugusest ohust kogeda kunagi veel taaskehastumist.

¹⁷ Gautama algse õpetuse kohaselt saavutatakse pääsemine inimlike pingutustega, jumaliku abita; selles pole ruumi päästvale usule ega üleiniimlike jõudude poole palvetamisele. Et ebausku Indias miinimumini viia, püüdis Gautama võõrutada inimesi pääsemiseks maagiat kasutamast. Ja nii tehes jättis ta järglastele vabad käed tõlgendada

oma õpetusi valesti ja kuulutada, et kõik inimlikud püüdlused on vastikud ja valulikud. Tema järeltulijad jätsid arvestamata asjaolu, et suurim õnn seondub vääriliste sihtide aruka ja entusiastliku püüdlemisega ning et niisugused saavutused tähendavad tõelist edenemist kosmilises eneseteostuses.

¹⁸ Siddharta õpetuse suur tõde seisnes absoluutse õigluse universumi kuulutamises. Ta õpetas parimat jumalata filosoofiat, mille surelik inimene on kunagi välja mõelnud; see oli ideaalne humanism, mis kaotas väga tõhusalt kõik ebausku, maagiliste rituaalide ja vaimu- või demonihirmu alused.

¹⁹ Budismi algse evangeeliumi suur nõrkus peitus selles, et see ei kujundanud välja omakasupüüdmatu ühiskonna-teenimise religiooni. Budistlik vennaskond ei olnud kaua aega mitte usklike vennalik ühendus, vaid pigem õpetajateks õppijate kogukond. Gautama keelas neil raha vastu võtta, püüdes sellega ära hoida hierarhiate kujunemist. Gautama ise oli äärmiselt seltsiv, tema elu oli tegelikult palju ülevam kui ta jutlused.

9. BUDISMI LEVIK

¹ Budism õitses, sest see pakkus pääsemist Buddhasse ehk valgustatusse uskumise kaudu. See esindas Melkisedeki tõdesid enam kui ükski teine religioosne õpetus kogu Ida-Aasias. Ent usundina levis budism laiemalt alles siis, kui sellega läks enesekaitseks kaasa alamasse kasti kuuluv monarh Ašoka, kes oli pärast Egiptuse valitsejat Ehnatoni üks tähelepanuväärsemaid Melkisedeki ja Miikaeli vahelise perioodi tsiviilvalitsejaid. Ašoka ehitas budistidest misjonäride kihutustöö abiga üles suure India impeeriumi. Kahekümne viie aasta jooksul koolitas ta välja üle seitsmeteistkümne tuhande misjonäri ja saatis nad kogu tuntud maailma kaugeimate piirideni. Ta muutis budismi ühe põlvkonnaga pooles maailmas domineerivaks usundiks. See juurdus peagi Tiibetis, Kašmiiris, Sri Lankas, Birmas, Jaaval, Siiamis, Koreas, Hiinas ja Jaapanis. Ja üldiselt võttes oli tegu märgatavalt kõrgema religiooniga kui need, mida ta välja tõrjus või täiustas.

² Budismi levik selle kodumaalt Indiast üle kogu Aasia on üks põnevamaid lugusid siiraste usklike vaimsest pühendumisest ja järjekindlast misjonitööst. Gautama evangeeliumi õpetajad ei trotsinud ainult maismaal kulgevate karavaniteede, vaid ka Hiina merede ohte, kui täitsid oma missiooni kogu Aasia mandril, viies kõigile rahvastele sõnumi oma usust. Ent see budism ei olnud enam Gautama lihtne õpetus, vaid imedest täidetud evangeelium, mis tegi Siddhartast jumala. Ja mida kaugemale levis budism oma kodust India mäestikes, seda vähem sarnanes see Gautama õpetustega ja seda rohkem religioonidega, mida ta välja tõrjus.

³ Hiljem mõjutas budismi Hiinas väga palju taoism, Jaapanis šintoism ja Tiibetis ristiusk. Tuhande aasta pärast budism Indias lihtsalt närbus ja hääbus. See brahmaniseeruse ja alistuse hiljem islamile, mujal hommikumaadel mandus aga rituaaliks, mida Gautama Siddharta poleks kunagi tunnustanud.

⁴ Lõunas püsis Siddharta õpetuste fundamentalistlik stereotüüp Sri Lankas, Birmas ja Indo-Hiina poolsaarel. See on budismi hinajaana haru, mis hoiab kinni varasest ehk mitteühiskondlikust doktriinist.

⁵ Ent Gautama pooldajate Hiina ja Põhja-India rühmad olid hakanud juba enne India kokkuvarisemist välja töötama mahajaana õpetust „laiast teest” pääsemisele, mis vastandus lõunapoolsetele puristidele, kes pidasid kinni hinajaanast ehk „kitsast teest”. Mahajaana pooldajad loobusid budismile omastest sotsiaalsetest piirangutest, misjärel see budismi põhjapoolne haru arenes edasi Hiinas ja Jaapanis.

⁶ Budism on tänapäeval elav ja kasvav usund, sest sel on õnnestunud säilitada paljud oma poolehoidjate kõrgeimad kõlbelised väärtused. See soodustab hingerahu ja enesekontrolli, lisab meelekindlust ja õnnetunnet ning aitab leevendada kurbust ja leina. Sellesse filosoofiasse uskujad elavad paremat elu kui paljud need, kes sellesse ei usu.

10. TIIBETI RELIGIOON

¹ Tiibetist võib leida Melkisedeki õpetuste ning budismi, hinduismi, taoismi ja ristiusu veidraima koosluse. Kui budistlikud misjonärid saabusid Tiibetisse, leidsid nad eest pea samasuguse ürgühiskonna, nagu varased ristiusu misjonärid Euroopa põhjapoolsete hõimude seas.

² Need lihtsameelsed tiibetlased ei tahtnud oma iidsest maagiast ja amulettidest päriselt loobuda. Tiibeti praegusi usutseremooniaid uurides kohtad raseeritud peaga preestrite liialt suureks paisunud vennaskonda, kelle keeruliste rituaalide juurde kuuluvad kellukesed, vaimulikud laulud, viiruk, rongkäigud, palvehelmed, kujukesed, amuletid, pildid, püha vesi, uhked rüüd ja viimistletud koorilaulud. Neil on jäigad dogmad ja kristalliseerunud usutunnistused, müstilised riitused ja erilised paastud. Nende hierarhias on koht munkadel, nunnadel, abtidel ja dalai-laamal. Nad palvetavad inglite, pühakute, Püha Ema ja jumalate poole. Nad käivad pihil ja usuvad puhastustuld. Neil on avarad kloostrid ja suurejoonelised katedraalid. Nad kardavad lõputult oma pühi rituaale ja usuvad, et need tseremooniad kindlustavad pääsemise. Palved kinnitatakse rattale, mille pööramine arvatavalt palved täidab. Ühegi nüüdisaja rahva seas ei peeta kinni nii paljude religioonide nii paljudest tavadest. On vältimatu, et niisugune üha kuhjuv liturgia muutub erakordselt tülikaks ja talumatult koormavaks.

³ Tiibetlastel on midagi kõigist maailma juhtivatest usunditest, välja arvatud Jeesuse evangeeliumi lihtsatest õpetustest, mis räägivad Jumala pojaseisusest, inimeste vennlusest ja üha ülenevast kodakondsusest igaveses universumis.

11. BUDISTLIK FILOSOOFIA

¹ Budism jõudis Hiinasse esimesel aastatuhandel pärast Kristust ja sobis hästi kollase rassi usukommetega. Esivanemaid kummardades olid nad juba pikka aega surnute poole palvetanud, nüüd said nad palvetada ka nende eest. Budism sulas peagi kokku hääbuva taoismi säilinud rituaalsete tavadega. See oli uus sünteetiline usund, mis sai oma templite ja selgelt piiritletud usutseremooniaga peagi Hiina, Korea ja Jaapani rahvaste üldtunnustatud kultuseks.

² ¶ Kuigi mõnes mõttes on kahju, et budism toodi maailma alles pärast seda, kui Gautama pooldajad olid selle kultuse traditsioone ja õpetusi niivõrd moonutanud, et Gautamast oli saanud jumalik olend, osutus see paljude imedega kaunistatud müüt tema inimelust väga atraktiivseks budismi põhjapoolse ehk mahajaana evangeeliumi pooldajatele.

³ Mõned tema hilisemad poolehoidjad õpetasid, et Šakjamuni Buddha vaim pöördub elava buddhana perioodiliselt maa peale tagasi, avades sel viisil tee Buddha kujude, templite, rituaalide ja petistest „elavate buddhade” lõputuks püsimiseks. Nii leidis suure India protestandi religioon lõpuks ennast aheldatuna nendesamade tseremoniaalsete tavade ja rituaalsete laulude külge, mille vastu oli nii kartmatult võidelnud ja mida nii ägedalt hukka mõistnud.

⁴ ¶ Budistlik filosoofia tegi suure edusammu igasuguse tõe suhtelisuse mõistmises. Budistid on suutnud selle hüpoteesi rakendamise kaudu lepitada ja kooskõlastada lahkevusi, mis leiduvad nii nende enda religioossetes kirjutistes kui ka nende ja paljude teiste pühakirjade vahel. Õpetati, et väike tõde on väikese meele ja suur tõde suure meele jaoks.

⁵ See filosoofia kätkes ka seisukohta, et igas inimeses peitub buddha (jumalik) loomus ja et inimene suudab selle sisemise jumalikkuse teostada omaenda püüdluste kaudu. Ning see õpetus on üks selgema sisimas elava Kohandaja kirjeldusi Urantia usundites.

⁶ Ent Siddharta algse evangeeliumil, nagu tema poolehoidjad seda tõlgendasid, oli üks suur puudus ja see seisnes püüdes vabastada inimmina täielikult kõigist kõlbelistest kitsendustest mina eraldamise teel objektiivsest reaalsusest. Tõeline kosmiline eneseteostus tuleneb samastumisest kosmilise reaalsusega ja piiritletud energia, meele ning vaimu keskkonnaga, mida piirab ruum ja tingib aeg.

⁷ Ent kuigi budismi tseremooniad ja välised kombesid saastusid tugevasti nende maade tseremooniate ja kommetega, kuhu see usk levis, ei toimunud samalaadset allakäiku aeg-ajalt sellesse mõtte- ja usukoolkonda kuuluvate suurte mõtlejate filosoofilises elus. Enam kui kaks tuhat aastat on Aasia parimad pead keskendunud absoluutse tõe ja Absoluudi tõe väljaselgitamisele.

⁸ Niisuguse üleva absoluudikontseptsiooni areng toimus paljusid erinevaid mõtteradu ja käänulisi arutluskäike pidi. Selle igavikuõpetuse tõus polnud sugugi sama selgepiiriline kui jumalakäsituse areng heebrea teoloogias. Siis-

ki jõudsid budistid teatavatele laiapiirilistele mõttetasetele, kus peatuda ja siis edasi liikuda, kujundades endale pilti universumite Esmaallikast.

⁹ ¶ 1. *Legend Gautamast.* See käsitus põhines ajaloolisel faktil — India prohvetist vürsti Siddharta elul ja õpetustel. Sajandite jooksul üle Aasia avaruste levides kujunes sellest legendist muinasjutt, milles Gautama polnud enam üksnes valgustatu, vaid omandas uusi omadusi.

¹⁰ ¶ 2. *Buddhade paljus.* Arutleti, et kui Gautama tuli tõesti India rahvaste juurde, siis on inimkonda kindlasti ka varasemas minevikus õnnistatud teiste tõeõpetajatega ning kahtlemata õnnistatakse nendega ka tulevikus. Sellest arenes välja õpetus, et buddhasid on palju, piiramatul ja lõpmatul arvul, ning et igaüks võib püüda temaks saada — saavutada Buddha jumalikkust.

¹¹ ¶ 3. *Absoluutne Buddha.* Selleks ajaks kui buddhade arv lähenes lõpmatusele, tekkis tolle aja mõtlejatel vajadus see kohmakas käsitus taas ühendada. Seetõttu hakati õpetama, et kõik buddhad on vaid mingi kõrgema olemuse, mingi lõpmatu ja tingimatu eksistentsi Igavese Ainsa, mingi kogu reaalsuse Absoluutse Allika avaldumisvormid. Sestsaadik eraldub budismi Jumaluse käsitus oma kõrgeimas vormis Gautama Siddharta inimisikust ja astub kõrvale antropomorfsed kitsendused, mis seda on ohjanud. Seda viimast käsitust Igavesest Buddhast võib hästi samastada ka Absoluudiga, mõnikord on see isegi sama mis lõpmatu MINA OLEN.

¹² ¶ Kuigi see Absoluutse Jumaluse idee ei saavutanud Aasia rahvaste seas kunagi suurt populaarsust, võimaldas see siiski nende maade intellektuaalidel oma filosoofiat ühtsustada ja kosmoloogiat kooskõlastada. Kontseptsioon Buddhast-Absoluudist on kohati poolisikuline, kohati täiesti ebaisikuline — isegi lõpmatu loov jõud. Niisugused kontseptsioonid on küll abiks filosoofiale, kuid pole olulised usulise arengu seisukohalt. Isegi inimtaolisel Jahvel on enam religioosset väärtust kui budismi või brahmanismi lõpmatult kaugel Absoluudil.

¹³ Aeg-ajalt arvati isegi, et lõpmatu MINA OLEN sisaldab Absoluuti. Ent neist arutlustest oli vähe kasu näljastele rahvahulkadele, kes ihaldasid kuulda töötusesõnu, lihtsat Saalemi evangeeliumi, et usk Jumalasse kindlustab jumaliku soosingu ja igavese ellujäämise.

12. BUDISMI JUMALAKÄSITUS

¹ Budismi kosmoloogial oli kaks suurt nõrkust: selle saastatus paljude India ja Hiina ebauskudega ja Gautama ülendamine algul valgustatuks ja seejärel Igaveseks Buddhaks. Nii nagu ristiusk on kannatanud paljude ekslike inimfilosoofiate omaksvõtmise all, kannab ka budism oma inimlikku sünnimärki. Ent Gautama õpetused on viimase kahe ja poole aastatuhande jooksul edasi arenenud. Buddha kontseptsioon ei seostu valgustatud budistile rohkem Gautama inimisiksusega kui Jehoova samastub valgustatud kristlasele Hoorebi vaimdeemoniga. Puudulik terminoloogia koos vanaaja nimede sentimentaalse säilitamise-

ga ei võimalda sageli religioossete käsituste arengu tõeliseist tähendusest aru saada.

² ¶ Järk-järgult hakkas budismis ilmnema Absoluudist erineva Jumala käsitus. Selle juured pärinevad kaugetest aegadest, mil kitsa tee ja laia tee pooldajad neid mõisteid eristama hakkasid. Just hilisemas budismi harus sai lõpuks küpseks kahene käsitus Jumalast ja Absoluudist. Jumalakäsitus arenes välja aste-astmelt, sajand sajandi järel, kuni lõpuks kujunes Jaapanis tänu Ryonini, Honen Shonini ja Shinrani õpetustele Amida Buddha usuks.

³ Nende usklike seas õpetatakse, et hing võib surma kogedes soovida viibida enne nirvaanasse ehk lõplikku eksistentsi astumist veidi aega Paradiisis. Kuulutatakse, et see uus pääsemine on saavutatav usuga Lääne Paradiisi Jumala Amitabha jumalikku halastusse ja armastavasse hoolitsusse. Amidistid tunnistavad oma filosoofias Lõpmatut Reaalsust, mis on väljaspool igasugust lõplikku surelikku arusaamisvõimet; nad hoiavad oma religioonis kinni usust kõigile halastavasse Amitabhasse, kes armastab maailma niivõrd, et ei lase ühelgi surelikul, kes tõelises usus ja puhata südamega tema nime hüüab, ilma jääda Paradiisi taevalikust õndsusest.

⁴ Budismi tohutu jõud seisneb asjaolus, et selle pooldajatel on vabadus valida tõde kõigist religioonidest; niisugune valikuvabadus on olnud iseloomulik vähestele Urantia uskudele. Shini sekt Jaapanis on saanud selles suhtes üheks maailma progressiivseimaks usurühmaks; nad on taaselnutanud Gautama pooldajate iidse misjonäriavaimu ja hakanud saatma teiste rahvaste sekka õpetajaid. Kahekümnenenda sajandi esimesel poolel pärast Kristust usklike seas ilmnev valmisolek võtta tõde omaks kõigist võimalikest allikatest on tõesti kiiduväärt suundumus.

⁵ Budism ise elab kahekümnenadal sajandil läbi taassündi. Sidemed ristiusuga on tunduvalt tugevdanud budismi sotsiaalseid aspekte. Vennaskonna preestermunkade südameis on taas süttinud õppimissoov ja hariduse levik kogu selles usuruumis kutsus kindlasti esile uue edasimineku religiooni arengus.

⁶ Käesoleva kirja koostamise ajal loodab suur osa Aasiast budismile. Kas see ülev usk, mis on nii vapralt läbi mineviku pimedate ajastute tänaseni kandunud, võtab veel kord vastu avardunud tõe kosmiliste reaalsuste kohta, nagu India suure õpetaja jüngrid kuulasid kunagi tema uut tõekuulutust? Kas see iidne usk reageerib taas uute Jumala ja Absoluudi käsituste virgutavatele stiimulitele, mida on nii kaua otsinud?

⁷ ¶ Kogu Urantia ootab Miikaeli õilistavat sõnumit, mida ei koorma üheksateist sajandit kestnud kokkupuutest arengulist päritolu usunditega kuhjunud doktriinid ja dogmad. Kell on löömas tundi, mil budistidele, kristlastele, hinduistidele ja isegi kõigi teiste uskude usklikele ei esitata enam evangeeliumi Jeesusest, vaid Jeesuse evangeeliumi elavat, vaimset tõde.

⁸ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

MELKISEDEKI ÕPETUSED VAHEMERE IDARANNIKUL

NAGU India pani aluse paljudele Ida-Aasia religioonidele ja filosoofiatele, nii sai Vahemere idarannik õhtumaise maailma usundite kodumaaks. Saalemi misjonärid läksid kõikjale üle kogu Edela-Aasia — Palestiinasse, Mesopotaamiasse, Egiptusesse, Iraani ja Araabiasse —, kuulutades igal pool head sõnumit Machiventa Melkisedeki evangeeliumist. Mõnel maal kandsid nende õpetused vilja, teisel oli nende edu vahelduv. Mõnikord ebaõnnestus nende töö vähesel tarkusel, mõnikord neist sõltumatute asjaolude tõttu.

1. SAALEMI RELIGIOON MESOPOTAAMIAS

¹ Aastaks 2000 enne Kristust olid setiitide õpetused Mesopotaamia religioonidest peaaegu kadunud ja need olid suuresti kahe sissetungijate rühma, läänepoolsetest kõrbetest sisseimbunud beduiini semiitide ja põhja poolt tulnud barbaritest ratsurite algeliste uskumuste mõju all.

² Ent varajaste adamiidi rahvaste tava austada seitsmendat nädalapäeva ei kadunud Mesopotaamiast kunagi täielikult. Alles Melkisedeki ajajärgul hakati seitsmendat päeva kõige õnnetusttoovamaks pidama. Selle kohta kehtis hulgaliselt tabusid, halval seitsmendal päeval ei tohtinud asuda reisile, valmistada toitu ega teha tuld. Koos juutidega kandusid Palestiinasse tagasi paljud seitsmenda päeva Šabattumiga seotud Mesopotaamia tabud, mida juudid olid babüloonlaste juures täheldanud.

³ Kuigi Saalemi õpetajad aitasid Mesopotaamia usundite viimistlemisele ja ülendamisele palju kaasa, ei õnnestunud neil panna erinevaid rahvaid alatiseks ainsat Jumalat tunnistama. Nende õpetused olid enam kui saja viiekümne aasta jooksul ülekaalus, kuid taandusid siis järk-järgult vanema uskumuse ees jumaluste paljususse.

⁴ Saalemi õpetajad vähendasid Mesopotaamia jumalate arvu tunduvalt, mingil ajal oli põhijumalusi vaid seitse: Beel, Šamaš, Nebo, Anu, Ea, Marduk ja Sin. Uue õpetuse kõrgajal ülendasid nad kolm jumalat kõigist teistest kõrgemaks. See oli niinimetatud Babüloonia triaad, kuhu kuulusid Beel, Ea ja Anu — maa, mere ja taeva jumal. Erinevates paikades kujunesid välja erisugused triaadid, mis kõik meenusid andiitide ja sumerite õpetusi kolmsusest ja põhinesid saalemlaste usul Melkisedeki kolmelingilisele märki.

⁵ Saalemi õpetajad ei saanudki täielikult jagu jumalate ema ja sugulise viljakuse vaimu Ištari populaarsusest. Nad aitasid selle jumalanna palveldamise viise tunduvalt viimistleda, kuid babüloomlased ja nende naabrid ei olnud veel päriselt välja kasvanud seksuaalsest palveldamisest selle varjatud kujul. Kogu Mesopotaamias oli üldlevinud tavaks, et kõik naised andusid noores eas vähemalt korra võõra embusele; arvati, et sellist pühendumist nõuab Ištari ning et viljakus sõltub väga suurel määral sellest sugulisest ohverdusest.

⁶ ¶ Melkisedeki õpetuse varane areng kulges väga rahuldavalt, kuni Kiši kooli juht Nabodad otsustas valitsevaid templiprostitutsiooni tavasid ühiste jõududega rünnata. Ent Saalemi misjonäridel ei õnnestunud seda sotsiaalset reformi ellu viia ning selle läbikukkumise kiiluvees läksid põhja ka nende tähtsamad vaimsed ja filosoofilised õpetused.

⁷ Saalemi evangeeliumi läbikukkumisele järgnes kohe Ištari kultuse suur tõus, see rituaal oli juba tunginud Palestiinasse Ašorethi, Egiptusesse Isise, Kreekasse Aphrodite ja põhjapoolsete hõimudeni Astarte kujul. Seoses Ištari palveldamise taaselustamisega pöördusid Babüloonia preestrid uuesti tähti vaatlema; astroloogia koges Mesopotaamias oma viimast suurt taassündi, moodi tuli ennustamine ja preesterkond mandus sajandite jooksul üha enam.

⁸ Melkisedek oli oma pooldajaid manitsenud, et nende õpetus räägiks vaid ainsast Jumalast, kõige Isast ja Loojast, ning et nad jutlustaksid üksnes usu kaudu jumaliku soosingu saavutamisest. Kuid uue tõe õpetajad tegid suure vea, nad püüdsid saavutada liiga palju ja asendada aeglase evolutsiooni äkilise revolutsiooniga. Melkisedeki Mesopotaamia misjonärid tõstsid moraalinõuded rahva jaoks liiga kõrgele, nad taotlesid liiga paljut ja nende üllas üritus kukkus läbi. Neid oli lähetatud jutlustama kindlat evangeeliumi, kuulutama tõde Kõikse Isa reaalsusest, kuid nad takerdusid kommete reformimise näiliselt väärt üritusse, mis juhtis neid nende üllast missioonist kõrvale ja viis nad sisuliselt lootuste nurjumise ja unustuseni.

⁹ Saalemi keskus Kišis lõpetas ühe põlvkonna jooksul oma tegevuse ja ainsasse Jumalasse uskumise nimel tehtav misjonitöö katkes peaaegu kogu Mesopotaamias. Kuid Saalemi koolidest jäi siiski midagi püsima. Siin-seal hajutatult tegutsevad rühmad uskusid ikka veel ainsasse Loojasse ja võitlesid Mesopotaamia preestrite ebajumalakummardamise ja amoraalsuse vastu.

¹⁰ ¶ Paljud Vana Testamendi laulud kirjutasid Saalemi misjonäride õpetuse tagasilükkamisele järgnenud perioodil just nemad, jäädvustades oma loomingut kivisse, kust heebrea preestrid need hiljem oma vangipõlve ajal leidsid ja juutidele omistatud laulukogumikku lülitasid. Need Babülonist pärinevad kaunid laulud ei olnud kirjutatud Beel-Marduki templites; need olid varasemate Saalemi misjonäride järeltulijate teosed, mis erinesid märgatavalt Babüloonia preestrite maagilistest kogumikest. Iiobi raamat kajastab üsna hästi Kišis ja kõikjal Mesopotaamias asunud Saalemi koolide õpetusi.

¹¹ Suur osa Mesopotaamia usukultuurist leidis tee heebrea kirjandusse ja liturgiasse Egiptuse kaudu, tänu Amenhotepi ja Ehnatoni tegevusele. Egiptlased säilitasid üsna hästi varajastelt andiitidest mesopotaamlastelt pärinevad sotsiaalseid kohustusi käsitlevad õpetused, mille hiljem

Eufrati oru vallutanud babüloonlased nii suures osas kaduma lasksid minna.

2. EGIPTUSE VARASEM RELIGIOON

¹ Melkisedeki esialgsed õpetused juurdusid kõige sügavamini Egiptuses, kust need hiljem Euroopasse levisid. Niiluse oru arenevat religiooni täiendasid aeg-ajalt Eufrati orust saabuvate nodiitide, adamiitide ja hilisemate andiidi rahvaste kõrgemad tüvikonnad. Egiptuse tsiviilvalitsete seas oli aegade jooksul palju sumereid. Kui Indiasse oli koondunud tol ajal kõige rohkem erinevaid rasse, siis Egiptuses saavutas õitsengu tollase Urantia kõige segunenud usufilosoofia, mis levis Niiluse orust maailma paljudesse paikadesse. Juudid said oma idee maailma loomisest suures osas babüloonlastelt, kuid nende jumaliku ettehoolduse mõiste pärineb egiptlastelt.

² Egiptus oli just oma poliitiliste ja kõlbeliste, mitte niivõrd filosoofiliste ja religioosete kalduvuste tõttu Saalemi õpetusele soodsam paik kui Mesopotaamia. Iga Egiptuse hõimujuht püüdis pärast trooni enda kätte võitmist oma dünastiat troonil hoida sel teel, et kuulutas oma hõimujumala algseks jumaluseks ja kõigi teiste jumalate loojaks. Selliselt harjusid egiptlased järk-järgult ülijumala ideega, millest sai edasi minna hilisemale doktriinile kõiksest looja-Jumalusest. Monoteismi idee vankus Egiptuses palju sajandeid edasi-tagasi, usk ainsasse Jumalasse levis, kuid ei saavutanud kunagi ülekaalu arenevate polüteismikontseptsioonide suhtes.

³ Egiptuse rahvad olid harjunud ajastute vältel looduse jumalaid kummardama; igäühel neljakümnest erinevast hõimust oli oma eriline rühmajumal, üks palveldas härga, teine lõvi, kolmas oinast ja nii edasi. Veel varem olid need olnud tootemihõimud, umbes samasugused kui Ameerika indiaanlased.

⁴ Egiptlased olid aja jooksul tähele pannud, et telliskivivooderduseta haudadesse asetatud surnukehad säilisid — palsameerusid — soodast läbiimbunud liiva mõjul, kuid telliskivivõlvistikesse maetud kehad kõdunesid. Need tähelepanekud viisid eksperimentidele, mille tulemusena hakati hiljem surnuid palsameerima. Egiptlased uskusid, et keha säilimine hõlbustab inimese teekonda tulevases elus. Selleks et inimest kauges tulevikus pärast keha kõdunemist ära tunda, panid nad hauda kaasa surnu kuju ja nikerdasid tema pildi ka kirstule. Nende surnukujude valmistamine täiustas oluliselt egiptuse kunsti.

⁵ Egiptlased uskusid sajandeid, et hauad kaitsevad keha ja kindlustavad sellele meeldiva surmajärgse elu. Maagiliste tavade hilisem areng, mis küll koormas hällist hauani kulgevat elu, päästis nad siiski väga tõhusalt haudade religioonist. Preestrid kirjutasiid kirstudele võlutekste, mis usutavasti kaitseksid „inimest südame kaotamise eest teispoolest maailmas”. Peagi koondati need väga mitmesugused maagilised tekstid kokku ja talletati „Surmaraamatuna”. Kuid Niiluse orus hakkas maagiline rituaal juba varakult seonduma südametunnistuse ja iseloomuga, ning isegi määral, mida tolleaegsed rituaalid just sageli ei saavutanud. Hiljem

loodeti, et nimelt need eetilised ja kõlbelised ideaalid, mitte aga keeruliselt kujundatud hauad kindlustavad pääsemise.

⁶ Nende aegade ebausku illustreerib hästi üldine uskumus sülje tõhusasse ravitoimesse, see idee pärines Egiptusest ja levis sealt Araabiasse ning Mesopotaamiasse. Horose legendaarses lahingus Sethiga kaotas noor kuningas ühe silma, kuid pärast Sethi võitmist sülgas tark jumal Thoth haavale ja andis sel moel talle silma tagasi.

⁷ Egiptlased uskusid kaua, et öises taevas vilkuvad tähed on väärivate surnute ellujäänud hinged, teised ellujäänud haarati nende arvates Päikesesse. Teatud perioodil sai esivanemate kummardamise üheks vormiks Päikese harras austamine. Suure püramiidi sissepääsu kaldtee oli suunatud otse Põhjanaela poole, et kuninga hing saaks siirduda hauast väljudes kohe kinnistähedest koosnevatesse alalistesse ja püsivatesse tähtkujudesse, kuningate oletatavas elupaika.

⁸ Kui kaldu langevaid päikesekiiri nähti läbi pilvedevahelise pilu maa poole tungimas, usuti, et taevast lastakse alla trepp, mida mööda kuningas ja teised õiglased hinged võivad üles minna. „Kuningas Pepi on lasknud kiired trepina oma jalge juurest alla, et seda mööda tema ema juurde tõustaks.”

⁹ Melkisedeki lihalikul kujul ilmumise ajal oli egiptlaste usund ümbruskonna rahvaste usunditest palju kõrgem. Egiptlased uskusid, et kui kehata hing on õigete maagiliste sõnadega varustatud, võib ta kurjade vaimude mõjust kõrvale hoiduda ja siirduda Osirise kohtumõistmis-saali ning juhul, kui ta tunnistatakse seal „mõrvadest, röövimisest, valskusest, abielurikkumisest, vargusest ja isekusest” priiks, võetakse ta vastu õndsuse maailmadesse. Aga kui sellel hingel leitakse kaalul vaagides midagi puudu olevat, saadetakse ta põrgusse, Õgija juurde. See oli suhteliselt arenenud ettekujutus tulevases elust, võrreldes paljude ümbruskonna rahvaste uskumustega.

¹⁰ Ettekujutus teispoolest kohtumõistmisest lihalikus elus maa peal sooritatud pattude eest kandus heebrea teoloogiasse Egiptusest. Sõna „kohtumõistmine” esineb heebrea Psalmides vaid ühel korral ning selle laulu on kirjutatud egiptlane.

3. MORAALIKÄSITUSTE ARENG

¹ Ehkki Egiptuse kultuur ja religioon pärinesid põhiliselt andiitide Mesopotaamiast ning kandusid järgmistele tsivilisatsioonidele suures osas heebrealaste ja kreeklaste kaudu, tekkis väga suur osa egiptlaste sotsiaalsest ja eetilisest idealismist Niiluse orus üksnes arengu tulemusena. Andiidi päritolu tõe ja kultuuri sissetoomisele vaatamata arenes Egiptuses vaid inimarengu tulemusena välja kõlbelisem kultuur kui teistel ümbritsevatel aladel enne Miikaeli annetumist.

² Kõlbeline evolutsioon ei sõltu täielikult ilmutusest. Kõrgeid moraalikontseptsioone saab tuletada ka inimese

enda kogemustest. Inimene suudab ka ise vaimseid väärtusi arendada ja kosmilist arusaamist omaenda isiklikust kogemuslikust elust tuletada, sest temas elab jumalik vaim. Niisugust südametunnistuse ja iseloomu loomulikkude evolutsiooni täiendasid ka aeg-ajalt saabunud tööõpetajad, kes tulid iidsetel aegadel teisest Eedenist ja hiljem Melkisedeki keskest Saalemis.

³ Tuhandeid aastaid enne Saalemi evangeeliumi tungimist Egiptusesse õpetasid sealsed moraaliühid õiglust, austust ja ahnusest hoidumist. Kolm tuhat aastat enne heebreake pühakirjade kirjutamist oli egiptlastel moto: „Kindlal aluspõhjal on selle mehe elu, kes lähtub õiglusest ja kõnnib selle teed.” Nad õpetasid leebust, mõõdukust ja peenestundelisust. Ühe selle ajajärgu suure õpetaja sõnum oli: „Tee õigust ja kohtle kõiki õiglaselt.” Sel ajastul oli egiptuse triaadiks Tõde — Õigus — Õiglus. Ükski kõigest Urania puhtinimeselikest usunditest ei ole iialgi ületanud selle Niiluse oru kunagise humanismi sotsiaalseid ideaale ega kõlbelist suurust.

⁴ Nende arenevate eetika- ja moraaliideaalide pinnases õitsesid Saalemi religioonist püsima jäänud doktriinid. Hea ja kurja mõisted võeti hästi vastu nende inimeste südames, kes uskusid, et „rahumeelsetele antakse elu ja süüdlastele surm”. „Rahumeelne on see, kelle tegusid armastatakse; süüdlane on see, kelle tegusid vihatakse.” Niiluse oru asukad olid elanud sajandeid nende väljakujunvate eetika- ja ühiskonnainormide järgi, enne kui hakkasid mõtlema õige ja väärade ning hea ja halva mõistetele.

⁵ ¶ Egiptus oli intellektuaalne ja kõlbeline, kuid mitte eriti vaimne. Kuue tuhande aasta jooksul kerkis egiptlaste seast esile vaid neli suurt prohvetit. Amenhotepit järgisid nad ühe hooaja, Okhbani nad mõrvasid, Ehnatoni võtsid leigelt vastu vaid ühe lühikese põlvkonna jooksul; Moosese lükkasid tagasi. Sedagi, et Aabraham ja hiljem Joosep avaldasid Saalemi õpetustega ainsast Jumalast kogu Egiptuses suurt mõju, hõlbustasid taas just poliitilised, mitte niivõrd usulised asjaolud. Ent kui Saalemi misjonärid esimest korda Egiptusesse saabusid, leidsid nad eest selle kõrge eetilise areneva kultuuri, mis oli sulanud kokku Mesopotaamiast saabunud teistsuguste moraalinormidega. Need Niiluse oru varajased õpetajad olid esimesed, kes kuulutasid südametunnistuse Jumala käsuks, Jumaluse hääleks.

4. AMENHOTEPi ÕPETUSED

¹ Kord kerkis Egiptuses esile õpetaja, keda paljud nimetasid „inimese pojaks”, teised aga Amenhotepiks. See nägi ja ülendas südametunnistuse kõrgeimaks kohtumõistjaks õige ja väärade üle, õpetas, et patu palk on karistus, ja kuulutas pääsemist päikesejumaluse poole hüüdmise kaudu.

² Amenhotep õpetas, et rikkus ja õnn on Jumala kingitud ning see kontseptsioon andis hiljem tekkinud heebreake filosoofiale tugeva värvingu. See üllas õpetaja uskus, et teadlikkus Jumalast on igasuguse käitumise määrav tegur; et igal eluhetkel tuleks tunnetada Jumala kohalolekut ja vastutust tema ees. Selle targa õpetused tõlgiti hiljem

heebreake keelde ja need muutusid selle rahva pühaks raamatuks ammu enne Vana Testamendi kirjanekut. Selle hea inimese jutlused seisnesid põhiliselt õigluse ja aususe õpetamises oma pojale vastutusrikaste riigiametite tarvis ning need kunagised üllad seisukohad teeksid au igale praegusajale riigimehele.

³ See tark mees Niiluse kaldalt õpetas, et „rikkus saab enesele tiivad ja lendab ära” — et kõik maised asjad on kaduvad. Tema suur palve oli saada „päästetud hirmust”. Ta manitses kõiki loobuma „inimeste sõnadest” ja pöörduma „Jumala tegude juurde”. Sisuliselt õpetas ta, et inimene teeb plaane, aga Jumal juhib. Tema õpetused panid heebreake keelde tõlgituna aluse Vana Testamendi Õpetussõnade filosoofiale. Kreeka keelde tõlgituna andsid nad oma värvingu kogu hilisemale hellenistlikule usufilosoofiale. Ka hilisem Aleksandria filosoof Philon omas Tarkuseraamatut.

⁴ Amenhotep aitas säilitada evolutsiooni eetikad ja ilmutuse moraali ning tema kirjutised andsid need edasi heebreakele ja kreeklastele. Ta ei olnud oma aja suurim, kuid kõige mõjukam usuõpetaja, sest andis oma värvingu kahele hilisemale olulisele lülile õhtumaa tsivilisatsiooni mõtte arengus — heebreakele, kelle seas õhtumaa usk saavutas kulminatsiooni, ja kreeklastele, kes arendasid puhtfilosoofilise mõtte Euroopas kõige kõrgemale tasemele.

⁵ ¶ Heebreake Õpetussõnade viieteistkümnend, seitsmeteistkümnend ja kahekümnes peatükk ning kahekümne teine peatükk seitsmeteistkümnendast salmist kuni kahekümne neljanda peatüki kahekümne teise salmini on võetud peaaegu sõna-sõnalt Amenhotepi Tarkuseraamatust. Heebreake Psalmide esimene laul on Amenhotepi kirjutatud ja Ehnatoni õpetuste tuum.

5. TÄHELEPANUVÄÄRNE EHNATON

¹ Amenhotepi õpetused hakkasid juba egiptlaste meelest aegamööda kaduma, kui Melkisedeki õpetused võttis ühe Egiptuse saalemlasest arsti mõjul omaks kuninglikku perekonda kuuluv naine. See naine mõjutas oma poega, Egiptuse vaaraod Ehnatoni neid ainujumala doktriine vastu võtma.

² Pärast lihalikul kujul ilmunud Melkisedeki lahkumist ei olnud ühelgi inimesel olnud seni nii hämmastavalt selget ettekujutust ilmutatud Saalemi religioonist kui Ehnatonil. See noor Egiptuse kuningas on olnud mõnes mõttes inimajaloo tähelepanuväärsemaid isiksusi. Kui vaimu elu Mesopotaamias üha enam alla suruti, hoidis Egiptuses elav Ehnaton El Elyoni doktriini ainsast Jumalast, säilitades filosoofilist monoteistlikku kanalit, millel oli Mii-kaeli eelseisva annetumise usulise tausta loomiseks oluline tähtsus. Ja selle kangelasteo tunnustamine oli üks põhjustest, miks viidi Jeesus-laps Egiptusesse, kus mõned Ehnatoni vaimsed järglased teda nägid ja mõistsid mõnevõrra teatavaid aspekte tema jumalikust missioonist Urantial.

³ Mooses, suurim isiksus pärast Melkisedekit ja enne Jeesust, oli heebrea rahva ja Egiptuse kuningliku perekonna ühine kingitus maailmale. Kui Ehnatonil oleks olnud Moosese mitmekülgset ja võimekust ning ta oleks lisaks oma üllatavatele usujuhivõimetele ilmutanud ka poliitilist geniaalsust, siis oleks egiptlastest saanud tolle aja suur monoteistlik rahvas. Kui nii oleks juhtunud, siis oleks Jeesus elanud võib-olla suurema osa oma surelikust elust Egiptuses.

⁴ Veel mitte kunagi ajaloos polnud ükski kuningas teutsenud nii süstemaatiliselt kogu oma rahva polüteismilt monoteismile pööramise nimel, nagu seda tegi erakordne Ehnaton. See noor valitseja katkestas hämmastava meelekindlusega sidemed minevikuga, muutis oma nime, jättis maha pealinna, ehitas täiesti uue linna ja lõi tervele rahvale uue kunsti ja kirjanduse. Aga ta liikus edasi liiga kiiresti; ta ehitas liiga palju, et see oleks võinud pärast teda püsima jääda. Tal ei õnnestunud kindlustada ainelist stabiilsust ega jõukust oma rahvale ning see asjaolu asetas hiljem, kui egiptlasi tabasid õnnetused ja rõhumine, tema usuõpetused ebasoodsasse valgusse.

⁵ Kui sellel hämmastavalt selgepilgulisel ja erakordselt sihikindlal inimesel oleks olnud Moosese poliitilist tarkust, siis oleks ta muutnud kogu religiooni ja tõeilmutuse arengulugu õhtumaises maailmas. Tal õnnestus oma elualjal kärpida preestrite võimu, keda ta üldiselt hukka mõistis, kuid need järgisid oma kultusi salaja edasi ja asusid tegutsema niipea, kui noor kuningas võimult kadus, rutates kõiki Egiptuse hilisemaid hädasid seostama tema valitsusajal kehtestatud monoteismiga.

⁶ Ehnaton püüdis väga targalt kehtestada monoteismi päikesejumala maski all. Otsuse läheneda Kõikse Isa palveldamisele, ühendades kõik jumalad päikese kultuseks, tegi ta saalemlasest arsti soovitusel. Ehnaton võttis tolleaegse Atoni usu üldistatud doktriinid Jumaluse isadusest ja emadusest ning lõi usundi, mis tunnistas inimese ja Jumala vahelist lähedast palveldamissuhet.

⁷ Ehnaton oli nii tark, et säilitas väliselt päikesejumala Atoni kummardamise, kuid suunas oma kaaslased varjatult palveldama ainsat Jumalat, Atoni loojat ja kõige ülimat Isa. See noor õpetaja-kuningas oli viljakas kirjanik, kes koostas põhjaliku, kolmekümne ühest peatükist koosneva teose „Ainus Jumal”, mille preestrid uuesti võimule tulles hävitasid. Ehnaton kirjutas ka sada kolmkümmend seitse hümni, millest kaksteist on praegusajani säilinud Vana Testamendi Psalmides, arvatavateks autoriteks heebrealased.

⁸ ¶ Ehnatoni religiooni ülim sõnum igapäevaeluks oli „õiglane meel” ja ta laiendas õigusemõistet kiiresti nii oma riigi kui ka rahvusvahelisele eetikale. See oli hämmastava isikliku vagaduse põlvkond, mida iseloomustasid arukamate meeste ja naiste siirad püüdlused leida ja tunda Jumalat. Neil aegadel ei andnud ühiskondlik positsioon ega rikkus ühelegi egiptlasele seaduse silmis mingeid eeliseid. Perekonnaelu aitas Egiptuses väga palju kaasa moraalikul-

tuuri säilitamisele ja arenemisele ning sellest sai innustust ka juutide hilisem suurepärase perekonnaelu Palestiinas.

⁹ Ehnatoni evangeeliumi saatuslik nõrkus seisnes selle suurimas tões — õpetuses, et Aton on peale Egiptuse ka „kogu maailma, inimeste ja loomade ja kõigi võõraste maa- de, isegi Süüria ja Kuši looja. Ta paneb kõik paika ja rahuldab kõigi vajadused”. Need arusaamad Jumalusest olid kõrged ja ülevad, kuid mitte natsionalistlikud. Religiooni kätketud internatsionaalsed seisukohad ei tõstnud lahinguväljal Egiptuse armee moraali, kuid said preestritele tõhusaks relvaks, millega noore kuninga ja tema uue usundi vastu astuda. Tema Jumaluse-kontseptsioon oli hilisemate heebrealaste omast palju kõrgem, kuid rahva moodustamiseks liiga kaugale arenenud.

¹⁰ ¶ Kuigi monoteistlik ideaal sai Ehnatoni võimult lahkumisega kannatada, püsis ühe Jumala idee paljude rahvarühmade meeles. Ehnatoni väimees läks preestritega kaasa, asus taas kummardama vanu jumalaid ja muutis oma nime Tutanhamoniks. Pealinn viidi tagasi Teebasse ja preestrid rasvusid oma maaomandite arvel, haarates lõpuks enda kätte seitsmendiku kogu Egiptusest. Peagi jätkus ühel neist julgust troon haarata.

¹¹ Ent preestrid ei suutnud monoteismist täielikult jagu saada. Nad olid üha enam sunnitud oma jumalaid ühendama ja võrdsustama; jumalate perekond kahanes jätkuvalt. Ehnaton oli seostanud lõõskava taevaketta looja-Jumalaga ja see idee leegitses inimeste, isegi preestrite südames edasi veel kaua pärast noore reformija kadumist. Monoteismi idee ei surnud Egiptuses ega maailma inimeste südames enam kunagi. See jäi püsima isegi ajani, mil saabus Looja-Poeg, kelle jumaliku Isa, ainsa Jumala palveldamist kogu Egiptuses oli Ehnaton nii innukalt taotlenud.

¹² Ehnatoni doktriini nõrkus seisnes selles, et ta pakkus välja kauglearenenud religiooni, mille õpetusi suutsid täielikult mõista vaid haritud egiptlased. Lihtsad põlütöölised ei mõistnud tema evangeeliumi päriselt kunagi ja olid seetõttu valmis koos preestritega taas palveldama Isist ja tolle kaasat Osirist, kes olid oletatavalt kogenud imelist taassündi pärast julma surma pimeduse- ja kurjusejumala Sethi kae läbi.

¹³ Õpetus kõigi inimeste surematusest oli egiptlaste jaoks liiga eesrindlik. Taaselustumist töotati vaid kuningatele ja rikastele, mistõttu nende surnukehi hoolikalt palsemeeriti, et need säiliks viimse kohtupäevani. Ent lõpuks sai valdavaks Ehnatoni õpetatud demokraatlik pääsemine ja taaselustumine, isegi sel määral, et egiptlased hakkasid hiljem uskuma ka mõistmatute loomade ellujäämisesse.

¹⁴ ¶ Kuigi selle Egiptuse valitseja püüe oma rahva seas ainsa Jumala palveldamist juurutada näis olevat ebaõnnestunud, tuleb märkida, et tema töö järelkajad püsisid nii Palestiinas kui ka Kreekas veel sajandeid ning et Egiptusest sai Niiluse arengulise kultuuri ja Eufrati ilmutusliku religiooni kombinatsiooni edastaja kõigile hilisematele õhtumaa rahvastele.

¹⁵ Ajal, mil heebrealased rahvana oma elu alustasid, hakkas selle kõlbluse arengu ja vaimse kasvu üleva ajajärgu hiilgus Niiluse orus kiiresti hääbuma. Egiptuses viibinud beduiinid viisid suure osa neist õpetustest endaga kaasa ja jäädvustasid paljud Ehnatoni doktriinid oma rahvususun-dis.

6. SAALEMI ÕPETUSED IRAANIS

¹ Palestiinast suundusid mõned Melkisedeki misjonärid läbi Mesopotaamia edasi suurele Iraani platoole. Saalemi õpetajad liikusid Iraanis ringi enam kui viissada aastat ja kogu rahvas oli juba pöördumas Melkisedeki religiooni poole, kui valitsusevahetus vallandas kibeda tagakiusamise, mis Saalemi monoteistlikele õpetustele sisuliselt lõpu tegi. Aabrahami lepingu doktriin oli Pärsias juba pea-aegu hääbunud, kui sel suurel kõlbeline taassünni sajandil, kuuendal sajandil enne Kristust, ilmus Saalemi evangeeliumi hõõguvaid süsi lõkkele puhuma Zarathustra.

² See uuele usundile alusepanija oli mehine ja seiklushimuline nooruk, kes oma esimesel palverännakul Mesopotaamiasse Uuri oli kuulnud pärimusi Caligastiast ja Luciferi mässust — koos paljude teiste pärimustega, mis kõik tema religioossele loomule tugevat mõju olid avaldanud. Uuris viibides hakkas ta ühe unenäo tulemusena ellu viima kava, mille kohaselt ta pidi naasma põhja poole oma kodupaika ja hakkama oma rahva religiooni ümber kujundama. Ta oli omaks võtnud heebrealaste idee õiglasest Jumalast, Moosese jumalikkuse kontseptsiooni. Tema meeles oli selge idee ülimast Jumalast ja ta pidas kõiki muid jumalaid kuraditeks, liigitades nad demoniteks, kellest Mesopotaamias oli kuulnud. Ta oli kuulnud lugu Seitsmest Meister-vaimust, mida Uuris pärimusena edasi anti ja mille järgi seitse ülimat jumalat moodustasid panteoni. Panteoni valitses Ahura-Mazda, temale alluvaid jumalaid seostas Zarathustra Õige Seaduse, Hea Mõtte, Õilsa Valitsuse, Püha Loomuse, Tervise ja Surematuse ideaalidega.

³ See uus religioon oli tegude — töö —, mitte palvete ja rituaalide usund. Selle Jumal oli ülimalt tark olend ja tsivilisatsiooni patroon; see oli sõjakas usufilosoofia, mis sõandas võidelda kurjaga, tegevusetusega ja mahajäämusega.

⁴ Zarathustra ei õpetanud tulekummardamist, vaid püüdis kasutada leeki kõikse ja ülima, puhta ja targa Vaimu sümbolina. (Paraku on liigagi tõsi, et tema hilisemad poolehoidjad seda sümboolset tuld hardalt austasid ja palveldasid.) Lõpuks, pärast ühe Iraani vürsti pöördumist, hakati uut religiooni levitama mõõgaga. Ja Zarathustra suri lahingus kangelasena selle nimel, mida ta uskus olevat „valguse Issanda tõe”.

⁵ ¶ Zoroastrism on Urantia ainus usutunnistus, milles on säilinud Dalamatia ja Eedeni õpetused Seitsmest Meister-vaimust. Suutmata küll välja arendada Kolmsuse kontseptsiooni, lähenes see siiski teatud mõttes Seitsmekordse Jumala kontseptsioonile. Zoroastrism ei olnud algselt puhas dualism; kuigi varajastes õpetustes kujutati kurjust

ajas headusega kooskõllalisena, neeldus see kindlalt headuse lõpliku reaalsuse igavikulisuses. Alles hilisematel aegadel hakati uskuma, et hea ja kuri võistlevad omavahel võrdsel alustel.

⁶ Juudi pärimused taevast ja põrgust ning heebrea pühakirjades sisalduv doktriin kuraditest põhinesid küll Luciferi ja Caligastia aegadest säilinud uskumustest, kuid olid enamasti pärit Zarathustra pooldatajalt ajast, mil juudid olid pärslaste poliitilise ja kultuurilise ülemvõimu all. Nagu egiptlased, nii rääkis ka Zarathustra „kohtupäevast”, kuid seostas seda sündmust maailma lõpuga.

⁷ Zoroastrismile järgnenud Pärsia religioon oli samuti sellest märgatavalt mõjustatud. Püüdes Zarathustra õpetusi kummutada, taaselustasid Iraani preestrid iidse Mithra kultuse. Mithra palveldamine levis kõikjal Vahemere-aladel, olles mõnda aega nii judaismi kui ka ristiusu kaas-aegne. Nii mõjutasid Zarathustra õpetused järjest kolme usundit: judaismi, ristiusku ja nende kaudu islamit.

⁸ ¶ Kuid Zarathustra ülevad õpetused ja üllad laulud olid hoopis midagi muud kui tema praegune moonutatud evangeelium, mille on loonud persid, kes tunnevad suurt hirmu surnute ees ja usuvad pettejäreldustesse, mida Zarathustra iialgi poleks pooldanud.

⁹ See suurmees kuulus tollesse ainulaadsesse rühma, mis kerkis esile kuuendal sajandil enne Kristust, et hoida ära Saalemi valguse täielik ja lõplik kustumine; see ilmus siis, kui Saalemi valgus veel vaid nõrgalt hingitses, et valgustada pimenenud maailmas inimesele teed igikestva elu poole.

7. SAALEMI ÕPETUSED ARAABIAS

¹ Araabia kõrbes juurdusid Melkisedeki õpetused ainsast Jumalast suhteliselt hiljuti. Nagu Kreekas, nii ka Araabias tabas Saalemi misjonäre läbikukkumine, sest nad olid Machiventa juhiseid, milles hoiatati ülemäärase organiseerituse eest, vääriti mõistnud. Kuid nad tõlgendasid tema manitsust hoiduda igasugustest katsetest levitada evangeeliumi sõjalise jõu või tsiviilsundusega selliselt, et see ei osutunud neile takistuseks.

² Isegi Hiinas ega Roomas ei kukkunud Melkisedeki õpetused nii täielikult läbi kui sellel Saalemi lähedal asunud kõrbealal. Veel kaua pärast seda, kui hommiku- ja õhtumaa rahvad olid enamasti juba kas budistideks või kristlasteks saanud, jätkus elu Araabia kõrbes samamoodi, nagu oli kestnud tuhandeid aastaid. Iga hõim palveldas oma iidset ebajumalat ja paljudel üksikperedel olid oma perejumalad. Babüloonia Ištari, heebrea Jahve, Iraani Ahura ja ristiusu Issanda Jeesuse Kristuse Isa vaheline võitlus kestis veel kaua. Ükski kontseptsioon ei suutnud kunagi teisi täielikult välja tõrjuda.

³ Siin-seal üle kogu Araabia leidis peresid ja sugukondi, kes pidasid kinni ähmasest ainsa Jumala ideest. Need rühmad pidasid kalliks Melkisedeki, Aabrahami, Moosese ja Zarathustra pärimusi. Oli arvukaid keskusi, kus Jeesuse evangeelium oleks vastuvõttu leidnud, kuid kõrbealadel jäid ristiusu misjonärid rangeteks ja järeleandmatuteks, vastupidiselt kompromissi otsivatele ja uuendusmeelsetele

misjonäridele Vahemeremaadel. Kui Jeesuse jüngrid oleksid tema käsku „minge kõik maailma ja kuulutage evangeeliumi” tõsisemalt kuulanud ja evangeeliumi kuulutades vastutulelikumad olnud, mitte hoidnud nii rangelt kinni omaenda kavandatud sotsiaalsetest nõuetest, oleksid paljud maad, sealhulgas Araabia, meelsasti puusepapoja lihtsa sõnumi vastu võtnud.

⁴ Vaatamata sellele, et Vahemere idaranniku suured monoteistlikud õpetused Araabias ei juurdunud, suutis see kõrbemaa välja arendada usu, mis oli küll sotsiaalsete nõudmiste osas vähem range, kuid siiski monoteistlik.

⁵ Kõrbe algelistes ja organiseerumata uskumustes oli vaid üks hõimule, rassile või rahvale iseloomulik joon. See oli peaaegu kõigi Araabia hõimude iseäralik ja üldlevinud austus ühes Meka templis hoitava mustast kivist fetiši suh-

tes. See ühine kokkupuutepunkt ja harras austus viis hiljem islami tekkele. Sama tähtis nagu vulkaanivaim Jahve oli juudi semiitidele, on nüüd Kaaba kivi nende Araabia nõbudele.

⁶ Islami tugevus on seisnenud selges ja kindlapiirilises Allahi kui ainsa Jumaluse tutvustamises, selle nõrkuseks on olnud sõjalise jõu tarvitamine usu levitamisel ja naiste alandamine. Kuid see on alati kindlalt kinni pidanud Ainsast Kõiksest Jumalusest, „kes tunneb nähtamatut ja nähtavat. Ta on halastav ja kaastundlik”. „Jumal on tõepoolest külluslik oma headuses kõigi inimeste vastu.” „Ja kui ma olen haige, siis ta teeb mu terveks.” „Sest millal iganes kolm omavahel kõnelevad, on Jumal neljandana juures”, sest kas pole ta ju „esimene ja viimane, samuti nähtav ja varjatud”?

⁷ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

JAHVE — HEEBREALASTE JUMAL

KUI INIMENE loob endale ettekujutuse Jumalusest, hõlmab see alul kõik jumalaid, seejärel alutab ta võõrad jumalad oma hõimu jumalusele ja lõpuks jätab välja kõik peale lõpliku ja ülima väärtusega ainsa Jumala. Juudid ühendasid oma erinevad jumalad ülevamaks Iisraeli Issand Jumala kontseptsiooniks. Hindud liitsid oma mitmekesised jumalused „jumalate ühtseks vaimuseks”, mis kajastus Rigvedas, mesopotaamlased taandasid oma jumalad aga keskemaks Beel-Marduki ideeks. Need monoteismiideed küpsesid kõikjal maailmas üsna varsti pärast Machiventa Melkisedeki ilmumist Palestiinas Saalemis. Ent Melkisedeki Jumaluse kontseptsioon ei sarnanenud arengulise filosoofiaga sisse- või väljaarvamistest ja allutamistest; see põhines eranditult looval jõul ja mõjutas üsna pea Mesopotaamia, India ja Egiptuse kõrgeimaid jumalusekontseptsioone.

² ¶ Saalemi usundit kui pärimust austasid hardalt keelased ja mitmed teised kaanani hõimud. Ja see oligi Melkisedeki kehastumise üks eesmärke: edendada ainsa Jumala religiooni, et sillutada teed selle ainsa Jumala Poja annetumisele Maa peal. Vaevalt oleks Miikael saanud Urantiale tulla ajal, mil polnud tekkinud Kõiksesse Isasse uskuvat rahvast, kelle hulka ilmuda.

³ Saalemi religioon elas Palestiinas keelaste seas nende usutunnistusena edasi ja seda usundit, mille heebrealased hiljem omaks võtsid, mõjutasid kõigepealt Egiptuse moraaliõpetused, hiljem Babüloonia teoloogiline mõte ning viimasena Iraani hea ja kurja kontseptsioonid. Heebrea usund põhineb tegelikult Aabrahami ja Machiventa Melkisedeki vahelisel lepingul, see on kasvanud lõppkokkuvõttes välja paljudest ainulaadsetest olukordadest ja asjaoludest, kuid on kultuuriliselt vabalt laenatud kogu Vahemere idaranniku religioonist, moraalist ja filosoofiast. Suur osa Egiptuse, Mesopotaamia ja Iraani kõlblusest ning religioosset mõttest kandus õhtumaa rahvastele just heebrea usundi kaudu.

1. SEMIITIDE ARUSAAMAD JUMALUSEST

¹ Varased semiidid arvasid, et vaim elab kõiges. Olid looma- ja taimeriigi vaimud, aastavaimud, järelkasvu käsija, tule-, vee- ja õhuvaimud — tõeline vaimude pantheon, keda tuli karta ja kummardada. Ja Melkisedeki õpetus Kõiksest Loojast ei hävitanud kunagi päriselt uskumust neisse alamatesse vaimudesse või loodusjumalatesse.

² Heebrealaste liikumine polüteismist henoteismi kaudu monoteismini ei olnud katkematu ja pidev vaadete areng. Nad kogesid oma jumalusekäsituste arengus palju tagasimeinekuid, sest igal epohhil leidis semiitide erinevate usklikeühmade seas mitmeid erinevaid arusaamu Jumalast. Aegade jooksul kasutasid nad Jumala mõiste tähistamiseks erinevaid termineid ning segaduste vältimiseks käsitlemegi järgnevalt neid erinevaid Jumaluse nimetusi seoses juudi teoloogia arenguga.

³ 1. *Jahve* oli lõunapoolsete Palestiina hõimude jumal, keda seostati Hoorebi mäega, Siinai vulkaaniga. Jahve oli vaid üks sadadest ja tuhandetest loodusjumalatest, kes semiidi hõimude ja rahvaste tähelepanu paelusid ja neilt kummardamist nõudsid.

⁴ ¶ 2. *El Elyon*. Pärast Melkisedeki Saalemis viibimist püsis õpetus sellest Jumalusest erinevates variantides veel sajandeid ja seda tähistati üldise terminiga *El Elyon*, Kõigekõrgem Jumal taevas. Paljud semiidid, kaasa arvatud Aabrahami otsesed järeltulijad, kummardasid erinevatel aegadel nii Jahvet kui ka *El Elyoni*.

⁵ ¶ 3. *El Šaddai*. Raske on selgitada, mida *El Šaddai* esindas. See oli liitidee Jumalast, tuletatud Amenhotepi Tarkuseraamatu õpetustest ja mõjutatud Ehnatoni Atonidoktriinist ning hiljem Melkisedeki õpetustest, mis sisaldasid *El Elyoni* idees. Ent kui *Šaddai* kuju heebrea meelde tungis, andsid sellele värvi kõrbes säilinud uskumused Jahvest.

⁶ Üks selle ajajärgu valitsevaid ideid oli Egiptuses levinud seisukoht jumalikust ettehooldusest — õpetusest, et *El Šaddai* teenimise eest tasutakse ainelise jõukusega.

⁷ ¶ 4. *El. Kogu* selle terminoloogilise segaduse ja kontseptsioonide ähmasuse olukorras püüdsid paljud vabad usklikud siiralt palveldada kõiki neid arenevaid jumalusi ja üha enam tavatseti nimetada seda liit-Jumalust *Eliks*. Selle terminiga hõlmati teisigi beduiini loodusjumalaid.

⁸ ¶ 5. *Elohim*. Kišis ja Uuris püsisid pikka aega sumeri-kaldea rühmad, kes õpetasid arusaama kolmainu Jumalast, mis põhines Aadama ja Melkisedeki aegsetel pärimustel. See õpetus kandus Egiptusesse, kus Kolmsust palveldati *Elohim*i ehk ainsuses *Eloahi* nime all. Egiptuse filosoofiringkonnad ja hiljem heebrea päritolu Aleksandria õpetlased õpetasid seda paljude Jumalate ühtsust ja õht-rad Moosese väljarännu aegsed nõuandjad uskusid Kolmsusesse. Tegelikult sai kolmsusliku *Elohim*i käsitus heebrea teoloogia osaks alles siis, kui heebrealased olid babüloonlaste poliitilise mõju alla langenud.

⁹ ¶ 6. *Erinevad nimed*. Semiitidele ei meeldinud oma Jumaluse nime suhu võtta ja seetõttu kasutasid nad temast rääkides aegade jooksul arvukaid muid nimetusi, näiteks Jumala Vaim, Issand, Issanda Ingel, Kõigevägevam, Püha, Kõigekõrgem, Adonai, Päevilt Vana, Iisraeli Issand Jumal, Taeva ja Maa Looja, Kürios, Jah, Vägede Issand ja Taevaia.

¹⁰ ¶ 7. *Jehoova* on termin, millega on viimasel ajal tähistatud lõplikku käsitust Jahvest, mis heebrealaste pikaajalise kogemuse tulemusena viimaks välja arenes. Ent Jehoova nimi tuli kasutusele alles tuhat viissada aastat pärast Jeesuse aega.

¹¹ ¶ Umbes aastani 2000 enne Kristust oli Siinai mägi aeg-ajalt tegutsev vulkaan, mille purskeid esines vahetevahel isegi siis, kui iisraellased juba seda piirkonda asustasid. Vulkaanilise mäe pursetega kaasnev tuli ja suits koos äikesetaoliste plahvatustega jättis ümbruskonna beduiinidele

sügava mulje ning tekitas Jahve ees suurt hirmu ja aukartust. See Hoorebi mäe vaim sai hiljem heebrea semiitide jumalaks ja nad hakkasid teda lõpuks kõigist teistest jumalatest kõrgemaks pidama.

¹² Kaananlased olid kaua aega Jahvet hardalt austanud ja kuigi paljud keenlased uskusid suuremal või vähemal määral El Elyoni, Saalemi religiooni ülijumalat, jätkas enamik kaananlasi mõnevõrra ka vanade hõimujumaluste palveldamist. Nad ei olnud sugugi nõus oma hõimujumalusi rahvusvahelise, et mitte öelda planeetidevahelise Jumala nimel maha jätma. Need hõimud ei kippunud uskuma kõikset jumalust ja seetõttu palveldasid jätkuvalt oma hõimujumalusi, kelle hulka kuulusid ka Jahve ning hõbe- ja kuldvasikas, mis sümboliseerisid beduiini karjakasvatajate ettekujutust Siinai vulkaani vaimust.

¹³ Süürlased kummardasid küll oma jumalaid, kuid uskusid ka heebrealaste Jahvet, sest nende prohvetid ütlesid Süüria kuningale: „Nende jumalad on mägede jumalad, seepärast olid nad meist vägevamad, aga tapelgem nendega lagendikul, siis me võidame neid kindlasti.”

¹⁴ Kui inimene kultuuriliselt areneb, allutatakse madalamad jumalad ülimalle jumalusele, suur Jupiter püsib veel vaid hüüatustes. Monoteistidel on madalamad jumalad säilinud vaimudena, demonitena ja saatusejumalannadena, merenümfidenä, haldjatena, härjapõlvlastena, kääbus-tena, mardustena ja kurja silmana. Heebrealased läbisid henoteismi-perioodi ja uskusid kaua teiste jumalate eksisteerimisse peale Jahve, kuid pidasid neid võõraid jumalusi üha enam Jahvele alluvateks. Nad tunnistasid amoriitide jumala Kemoši olemasolu, kuid väitsid, et ta allub Jahvele.

¹⁵ Idee Jahvest on kõigist surelike Jumala-teooriatest kõige kaugemale arenenud. Selle pidev areng on võrreldav vaid Buddha metamorfoosiga Aasias, mis viis lõpuks Kõikse Absoluudi mõisteni, nii nagu Jahve viis lõpuks ideeni Kõiksest Isast. Ent ajaloolise tõe huvides tuleks mõista, et kuigi juutide seisukohad Jumalusest kujunesid Hoorebi mäe hõimujumalast hilisema aja armastavaks ja halastavaks Looja-Isaks, ei muutnud nad tema nime, vaid nimetasid seda arenevat Jumalust endiselt Jahveks.

2. SEMIIDI RAHVAD

¹ Idapoolsed semiidid olid hästiorganiseeritud ja -juhitud ratsamehed, kes tungisid viljaka poolkuu idapiirkondadesse ja ühinesid seal babüloonlastega. Uuri lähedal elanud kaldealased olid arenenuimaid idapoolseid semiite. Foiniiklased olid kõrgeltarenenud ja hästiorganiseeritud segunenud semiitide rühm, kelle valduses oli Palestiina idaosa koos Vahemere rannikuga. Semiidid olid rassiliselt segenenuimaid Urantia rahvaid, kelles leidis peaaegu kõigi üheksa maailma rassi pärilikkusetegureid.

² Araabia semiidid jõudsid võitluste tulemusena ikka ja jälle põhjapoolsele Tootatud Maale — maale, mis „voolab piima ja mett”, kuid iga kord löid paremini organiseeritud ja tsiviliseeritumad põhjapoolsed semiidid ja hetiidid nad tagasi. Hiljem saabusid need ringiuitavad beduiinid ühe eriti ränga näljahäda ajal suurte hulkadena Egiptusesse, et

lepingu alusel avalikke töid teha, kuid peagi tuli neil leppida kibeda tõega, et nad on orjastatud ja peavad Niiluse orus allasurutud lihhtöölise igapäevast vaevarikast tööd rügama.

³ Alles pärast Machiventa Melkisedeki ja Aabrahami aega hakati mõningaid semiidi hõime nimetama nende iseäralike religioossete uskumuste tõttu Iisraeli lasteks, hiljem aga heebrealasteks, juutideks ja „valitud rahvaks”. Aabraham ei olnud kogu heebrea rassi isa, ta polnud isegi kõigi Egiptuse vangipõlves olnud beduiini semiitide esiisa. Tema järeltulijad moodustasid, tõsi küll, hilisema juudi rahva tuumiku, kuid suurem osa Iisraeli sugukondadesse kuulunud meestest ja naistest ei olnud Egiptuses kunagi viibinud. Nad olid vaid samasugused rändkarjakasvatajad, kes otsustasid alluda Moosese juhtimisele, kui Aabrahami lapsed ja semiitidest kaaslased Egiptusest läbi Põhja-Araabia rändasid.

⁴ ¶ Selleks ajaks, kui semiidi rahvad, kellest peagi sai heebrea rahvas, Egiptuses vangistati, olid Melkisedeki õpetus Kõigekõrgemast El Elyonist ja lepingu usu kaudu jumaliku soosingu saavutamisest suures osas unustatud. Kuid Araabia rändkarjakasvatajatel säilis kogu vangipõlve ajal ammune pärimuslik uskumus Jahvesse kui oma rahva jumalusse.

⁵ Jahvet palveldas üle saja erineva Araabia hõimu ja kui jätta arvestamata Melkisedeki El Elyoni käsituse vilksatus, mis Egiptuse haritumate klasside, sealhulgas heebrea ja egiptuse segatüvikondade seas püsis, oli vangivõetud heebrealastest orjade usundiks vana maagiast ja ohverdustest koosneva Jahve rituaali mugandatud versioon.

3. VÕRRATU MOOSES

¹ Heebrea käsitused ja ideaalid Ülimast Loojast hakkasid arenema ajal, mil semiidid suure juhi, õpetaja ja organiseerija Moosese eestvedamisel Egiptusest lahkusid. Moosese ema kuulus Egiptuse kuninglikku perekonda, isa oli valitsuse ja beduiini vangide vaheline semiidist sideohvitser. Mooses oli seega pärinud erakordsed rassilised omadused, teda oli võimatu liigitada ühte kindlasse rassirühma. Kui ta poleks olnud segatõugu, ei oleks ta kunagi ilmutanud säärast ebatavalist mitmekülgsust ja kohanemisvõimet, mis lubas tal valitseda seda isesugust hordi, mis lõpuks liitus tema juhtimisel Egiptusest Araabia kõrbesse põgenevate beduiini semiitidega.

² Vaatamata Niiluse kuningriigi kultuuri ahvatlustele, eelistas Mooses siduda saatuse oma isa rahvaga. Ajal mil see suur organisaator tegi plaane oma isa rahva vabastamiseks, oli beduiinidest vangidel vaevalt midagi, mida oleks võinud usundiks nimetada; neil polnud tegelikult mingit õiget jumalakäsitust ega lootust maailmas.

³ ¶ Ükski juht pole kunagi asunud reformima ja jalu- le aitama abitumat, allasurutumat, rõhutumat ja harimatut inimrühma. Ent nende orjade pärilikes tüvikondades peitus varjatud arenguvõimalusi ja selleks mässu ning

vabanemise päevaks oli Mooses välja õpetanud piisava arvu haritud juhte, kellest moodustus tõhus organisaatorite korpus. Neid arenenumaid inimesi oli rakendatud oma rahva seast valitud järelevaatajatena, tänu Moosese mõjuvõimule Egiptuse valitsusringkondades olid nad saanud veidi haridust.

⁴ Mooses püüdis saavutada oma semiitidest kaaslaste vabastamist diplomaatiliselt, läbirääkimiste teel. Ta sõlmis koos oma vennaga Egiptuse kuningaga lepingu, millega neile anti luba Niiluse orust rahumeelselt Araabia kõrbesse suunduda. Neile lubati tasuda nende pikaajalise teenistuse eest Egiptuses tagasihoidliku rahasumma ja kaupadega. Heebrealased omalt poolt kohustusid säilitama vaaraodega sõbralikke suhteid ja mitte astuma kellegagi Egiptuse vastu liitu. Aga hiljem pidas kuningas vajalikuks lepingust taganeda, põhjendades seda väitega, et tema spioonid olivat täheldanud beduiini orjade seas ebaustavust. Ta väitis, et nad soovivat vabadust selleks, et kõrbesse minnes rändkarjakasvatajaid Egiptuse vastu koondada.

⁵ Moosest see aga ei heidutanud, ta ootas parajat juhuslikku ja vähem kui aasta pärast, mil Egiptuse sõjalised jõud olid viimse meheni tagasi löömas kaht samaaegset rünnakut — Liibüa jõulist rünnakut lõunast ja Kreeka laevastiku pealetungi põhjast —, viis see kartmatu organisaator oma kaasmaalased dramaatilise õise põgenemise teel Egiptusest välja. Sööst vabadusse oli hoolikalt kavandatud ja osavalt teostatud. See läks korda, kuigi neid jälitas raevukalt väike egiptlaste korpus, kes põgenike kae läbi täies koosseisus langes, jättes järele palju sõjasaaki, millega täiendati põgenevate orjade edasilükkuvate hulkade varusid teel esivanemate kõrbekoju.

4. JAHVE KUULUTAMINE

¹ Moosese õpetuse areng ja ülevus on mõjutanud pea-aegu poolt maailma ja seda isegi kahekümnendal sajandil. Kuigi Mooses mõistis Egiptuse eesrindlikumat usufilosoofiat, teadsid beduiini orjad neist õpetustest vähe. Kuid nad polnud kunagi täielikult unustanud Hoorebi mäe jumalat, keda nende esivanemad olid Jahveks nimetanud.

² Mooses oli kuulnud Machiventa Melkisedeki õpetustest nii oma isalt kui ka emalt. Nende ühiste usuliste veendumustega oligi seletatav see kuninglikku verd naise ja orjastatud rassist mehe ebatavaline liit. Moosese keenlasest äi oli El Elyoni kummardaja, kuid vabastaja vanemad uskusid El Šaddaisse. Seega sai Mooses oma hariduse El Šaddai pooldajana ja selleks ajaks, kui heebrealased pärast Egiptusest põgenemist ümber Siinai mäe laagrisse asusid, oli ta sõnastanud uue ja avarama arusaama Jumalusest (tuletatud kõigist tema varasematest uskumustest), mida ta targasti otsustas kuulutada oma rahvale avardatud arusaamana nende vanast hõimujumalast Jahvest.

³ Mooses oli püüdnud õpetada neile beduiinidele El Elyoni ideed, kuid oli juba enne Egiptusest lahkumist veendunud, et nad ei hakka seda õpetust kunagi täielikult mõistma. Seetõttu läks ta meelega kompromissile ja võttis

nende kõrbehõimujumala oma poolehoidjate ainsaks jumalaks. Mooses ei õpetanud otseselt, et teistel rahvastel ja riikidel ei tohi olla teisi jumalaid, kuid ta väitis otsustavalt, et Jahve on kõigist kõrgem ja ülem, eriti heebrealaste jaoks. Kuid ta sattus alati kimbatusse, püüdes esitada neile harimatutele orjadele oma uut ja kõrgemat Jumaluse ideed iidse Jahvena, keda beduiini hõimudele oli alati sümboliseerinud kuldvasikas.

⁴ ¶ Asjaoluga, et Jahve oli põgenevate heebrealaste jumal, on seletatav ka nende nii pikk peatus püha Siinai mäe jalamil ja see, miks nad said seal Moosesele kümne käsku Hoorebi jumala Jahve nimel. Selle pika peatuse ajal täius-tati alles arenema hakanud heebrea religiooni usutseremooniaid.

⁵ ¶ Vaevalt oleks Moosesele kunagi õnnestunud seda üsna eesrindlikku tseremoniaalset kultust sisse seada ja oma pooldajaid veerandsajandi jooksul koos hoida, kui kolmandal palveldades mäe jalamil veedetud nädalal poleks Hooreb ägedat purskama hakanud. „Jahve mägi hävis tules ja suits tõusis üles nagu sulatusahju suits ja kogu mägi vabises kõvasti.” Seda kataklüsmi arvestades pole üllatav, et Mooses suutis oma vendadele sisendada õpetust, et nende Jumal on „vägev, kohutav, hävitav tuli, kardetav ja kõikvõimas”.

⁶ Mooses kuulutas, et Jahve on Iisraeli Issand Jumal, kes on heebrea rahva välja valinud. Ta moodustas uue riigi ja tegi targasti oma usuõpetused kogu rahva omaks, öeldes poolehoidjatele, et Jahve on karm tööõudja, „kiivas Jumal”. Kuid ta püüdis siiski avardada ka nende arusaama jumalikkusest, sest õpetas neile, et Jahve on „kõige liha vaimude Jumal”, ja ütles: „Varjupaigaks on iidne Jumal, kes toetab sind oma igaveste käsivartega.” Mooses õpetas, et Jahve on Jumal, kes peab lepingust kinni; ta „ei jäta sind maha ega hävita sind, ja ta ei unusta lepingut su vanematega, mille ta neile vandega andis”.

⁷ Mooses tegi kangelasliku pingutuse anda Jahvele ülima Jumaluse väärikus, kui ta esitas teda kui „tõe Jumalat, kes ei tee ülekohtu ja kelle kõik teed on õiged ja õiglased”. Aga vaatamata sellele ülevale õpetusele pidi ta oma pooldajate piiratud arusaamisvõime tõttu rääkima inimnäolisest Jumalast, kellele on iseloomulikud raevuhood, vaen ja karmus ning kes on isegi kättemaksuhimuline ja inimese käitumisest kergesti mõjutatav.

⁸ Moosese õpetuste kohaselt sai hõimu loodusjumalast Jahvest Iisraeli Issand Jumal, kes järgnes neile läbi kõrbe ja isegi maapaos, mil teda hakati peagi tajuma kõigi rahvaste Jumalana. Juutide hilisem vangipõlv Babülonis vabastas areneva Jahve käsituse sedavõrd, et see sai omaks võtta kõigi rahvaste Jumala monoteistliku rolli.

⁹ Heebrealaste religiooniajaloo kõige ainulaadsem ja hämmastavam joon ongi seotud jumalusekäsituse pideva arenguga Hoorebi mäe algelisest jumalast järjestikuste usujuhtide õpetuste kaudu sellele kõrgele arengutasemele, mida kirjeldatakse armastava ja halastava Looja-Isa ülevat ideed kuulutavas Jesaja Jumaluse doktriinis.

5. MOOSESE ÕPETUSED

¹ Mooses olid erakordsel viisil segunenud sõjaline juht, ühiskondlik organisator ja usuõpetaja. Ta oli Machiventa ja Jeesuse vahelisel ajal maailma tähtsaim õpetaja ja eestvedaja. Mooses püüdis Iisraelis läbi viia palju reforme, mida ürikud ei kajasta. Ühe inimpõlve vältel suutis ta niinimetatud heebrealaste paljukeelse hordi orjapõlvest ja tsiviliseerimatust eksirännakutest välja juhtida, pannes ühtlasi aluse hilisemale riigi sünnile ja rahva püsijäämisele.

² Moosese suurest tööst on vähe kirja pandud, sest heebrealastel ei olnud Egiptusest väljarändamise ajal kirja keelt. Moosese aega ja tegemisi kajastavad ürikud on kirja pandud hiljem pärimuste põhjal, mis olid säilinud enam kui tuhat aastat pärast suure juhi surma.

³ Paljud Moosese edusammud, võrreldes egiptlaste ja ümbruskonna, Vahemere idaranniku hõimude usunditega, saavutati tänu keenlaste pärimustele Melkisedeki ajast. Ilma Machiventalt Aabrahamile ja tema kaasaegsetele antud õpetuseta oleksid heebrealased lahkunud Egiptusest lootusetus pimeduses. Mooses ja tema äi Jitro kogusid Melkisedeki aegadest säilinud pärimused kokku ja need õpetused, ühendatuna egiptlaste tarkusega, aitasid Moosesel luua iisraellaste eesrindlikuma religiooni ja rituaalid. Mooses oli organisator, kes võttis Egiptuse ja Palestiina usundi ja kommete parima osa ning ühendas need pärimustega Melkisedeki õpetustest, kujundades välja heebrea palveldamissüsteemi tseremooniad.

⁴ ¶ Mooses uskus jumalikku ettehooldusesse, sest ta oli omaks võtnud Egiptuse õpetused, mille kohaselt Niilus ja teised loodusjõud alluvad üleloomulikule juhtimisele. Tal oli suurepärase nägemus Jumalast, kuid ta õpetas heebrealastele täiesti siiralt, et kui nad kuuletuvad Jumalale, siis „Tema armastab sind ja õnnistab sind ning teeb sind paljuku. Ta õnnistab su ihusugu ja su maa vilja — su teravilja, su viinavirret ja su õli ja su pudulõuseid. Õnnistatud oled sa rohkem kui kõik rahvad ja su Issand Jumal võtab sinult ära kõik haigused ega pane su peale ainustki Egiptuse kurjadest taudidest.” Ta ütles isegi: „Tuleta meelde oma Issandat Jumalat, sest see on tema, kes annab sulle jõu varandust soetada.” „Sa võid laenata paljudele rahvastele, sa ise aga ei tarvitse laenu võtta, ja sa valitsed paljude rahvaste üle, aga nemad ei valitse sinu üle.”

⁵ ¶ Kuid oli tõesti kahju vaadata, kuidas Moosese suur mõistus püüdis kohandada oma ülevat arusaama Kõigekõrgemast, El Elyonist, harimatute ja kirjaoskamatu heebrealaste mõistmisvõimega. Ta kõmistas kokkukutsutud juhtidele: „Teie Issand Jumal on ainus Jumal, ei ole ühtki teist Jumalat peale tema,” kuid segunenud hulkadele kuulutas ta: „Kes on teie Jumala sarnane jumalate keskel?” Mooses astus julgelt ja mõõduka eduga fetišite ja ebajumalakummardamise vastu, kuulutades: „Te ei näinud mingit kuju, siis kui teie Jumal rääkis teiega Hoorebi mäel tule keskelt.” Ta keelas ka igasuguste kujude valmistamise.

⁶ Mooses kartis kuulutada, et Jahve on halastav, eelistades äratada oma rahvas aukartust Jumala õiglase meele ees hirmu abil. Ta ütles: „Teie Issand Jumal on Jumalate Jumal

ja Issandate Issand, vägev ja kardetav Jumal, kes ei pea inimest millekski.” Ta püüdis taas rahutuks muutunud sugukondi allutada, kui kuulutas, et „sinu Jumal tapab su, kui sa talle ei kuuletu; ta ravib terveks ja annab elu, kui sa talle kuuletud”. Kuid Mooses õpetas neile hõimudele, et nad saavad Jumala valitud rahvaks vaid tingimusel, kui „täidavad kõiki Jumala käske ja kuulavad kõiki tema seadusi”.

⁷ Jumala halastust õpetati heebrealastele neil varajastel aegadel vähe. Nad õppisid, et Jumal on „Kõigeväeline; Issand on sõjamees, lahingute Jumal, hiilgusrikas oma võim, kes lööb oma vaenlased põrmu.” „Teie Issand Jumal kõnnib keset sõjalaagrit, et teid päästa.” Iisraellased uskusid, et nende Jumal armastab neid, kuid „teeb ka vaarao südame kõvaks” ja „neab nende vaenlasi”.

⁸ Mooses lasi küll Iisraeli lastel heita põgusaid pilke kõiksele ja heategevale Jumalale, kuid nende igapäevane ettekujutus Jahvest vastas üldiselt nende ettekujutusele Jumalast, kes on ümbruskonna rahvaste hõimujumalatest vaid veidi parem. Nende jumalakäsitus oli algeline, tahumatu ja inimesenäoline; pärast Moosese surma pöördusid need beduiini hõimud kiiresti tagasi poolbarbaarsete ideede juurde oma iidsetest Hoorebi- ja kõrbejumalatest. Avaram ja ülevam nägemus Jumalast, mida Mooses oma juhtidele aeg-ajalt esitas, kadus peagi silmist ja enamik inimestest asus taas kummardama fetišeid-kuldvasikaid, mis olid Palestiina karjakasvatajatele Jahve sümboliks.

⁹ ¶ Selleks ajaks, kui Mooses heebrealaste juhtimise Joosuale üle andis, oli ta juba koondanud kokku tuhandeid Aabrahami, Naahori, Loti ja teiste sugulashõimude järeltulijaid ning moodustanud neist isemajandava ja osaliselt ise end valitseva karjakasvatajatest sõjameeste riigi.

6. JUMALAKÄSITUS PÄRAST MOOSESE SURMA

¹ Pärast Moosese surma hakkas tema kõrge arusaam Jahvest kiiresti alla käima. Joosua ja Iisraeli juhid hoidsid Moosese pärimusi kõiketeadvast, heasoovlikust ja kõigevägevamast Jumalast alal, kuid lihtrahvas pöördus väga ruttu tagasi vanema, kõrbe-aegse Jahve idee juurde. See tagasilangus jumalusekäsituses süvenes üha enam erinevate hõimušiekide, niinimetatud kohtumõistjate järjestikustel valitsemisaegadel.

² Moosese erakordse isiksuse lummutus oli hoidnud tema poolehoidjate südames elavana vaimustust, mis oli Jumala mõiste pideva avarumise eelduseks, ent Palestiina viljakatele maadele jõudnud, muutusid need rändkarjakasvatajad kiiresti paikseteks ja üsna tõsimeelseteks põllumeesteks. Elukommete arengu ja religioosse vaatepunkti muutuse tõttu pidi nende ettekujutus oma jumala Jahve loomusest küllaltki põhjali kult muutuma. Ajal, mil Siinai karm, tahumatu, nõudlik ja kõuehääln kõrbejumal oli muundumas hilisemaks armastuse-, õigluse- ja halastusejumalaks, kaotasid heebrealased Moosese kõrge õpetused suuremas osas silmist. Monoteism kadus nende arusaamast peaaegu täielikult; nad oleksid äärepealt lasknud käest võimaluse saada rahvaks, kellest kujunes oluline ühenduslülil Urantia vaimses evolutsioonis; rühm, kes

säilitas Melkisedeki õpetuse ühest Jumalast kuni kõigi Isa annetuva Poja kehastumiseni.

³ Joosua püüdis meeleheitlikult arusaama ülimast Jahvest hõimuliikmete meeles alal hoida, lastes kuulutada: „Nõnda nagu ma olin Mooseseaga, nõnda olen ma sinuga, ma ei lahku sinust ega jäta sind maha.” Joosua pidas vajalikuks jutlustada karmi evangeeliumi oma umbusklikule rahvale, kes oli liigagi valmis tunnistama vana ja põlist religiooni, kuid ei soovinud edasi areneda usule ja õiglusele tugineva usundi vaimus. Joosua õpetuse tuumaks sai: „Jahve on püha Jumal; ta on valvas Jumal; tema ei anna andeks teie üleastumisi ja patte.” Tolleaegse kõrgeima arusaama kohaselt oli Jahve „võimu, kohtumõistmise ja õigluse Jumal”.

⁴ Kuid ka sel pimedal ajajärgul kerkis aeg-ajalt esile mõni õpetaja, kes kuulutas Moosese arusaama jumalikkusest: „Teie patu lapsed ei saa Issandat teenida, sest ta on püha Jumal.” „Ons inimene vagam kui Jumal või mees puhtam kui tema Looja?” „Kas sa suudad otsides kunagi leida Jumala sügavust? Kas sa suudad jõuda Kõigevägevama täiuseni? Vaata, Jumal on suur ja meie ei mõista teda. Kõigevägevam — temani me ei jõua.”

7. PSALMID JA IIOBI RAAMAT

¹ Heebrealased seadsid end šeikide ja preestrite juhtimisel Palestiinas lähedalt sisse. Kuid peagi pöördusid nad vähehaaval tagasi oma sõgedate kõrbeuskumuste juurde ja nakatusid kaananlaste vähemarenenud usutavadele. Nad hakkasid ebajumalaid kummardama ja liiderlikku elu elama ning nende arusaam Jumalusest jäi tunduvalt madalamaks Egiptuse ja Mesopotaamia jumalakäsitusest, mida hoidsid alal mõned püsijäänud saalemlaste rühmad ja mis on kirjas mõnedes psalmides ja niinimetatud Iiobi raamatus.

² ¶ Psalmid on kirjutatud vähemalt kahekümne autori poolt, paljud neist on loonud Egiptuse ja Mesopotaamia õpetajad. Neil aegadel, mil Vahemere idarannik kummaras loodusjumalaid, uskusid üsna paljud ikka veel Kõigekõrgema, El Elyoni ülemvõimu.

³ Üheski teises religioossete kirjutiste kogumikus pole väljendatud nii jäägitut pühendumust ja nii inspireerivaid ideid Jumalast kui Psalmides. Oleks väga kasulik, kui seda imelist vaimuliku kirjanduse kogumikku sirvides arvestataks iga kiidu- ja ülistuslaulu allikat ja tekkeaga, sest ükski teine kogumik ei hõlma nii suurt ajavahemikku. Sellesse psalmide kogumikku on koondatud kõikjal Vahemere idarannikul elanud Saalemi religiooni pooldajate erinevad arusaamad Jumalast ning see hõlmab pikka perioodi

Amenhotepist Jesajani. Psalmides kirjeldatakse kõiki jumalakäsitusi alates tahumatust hõimujumaluse-ideest kuni hilisemate heebrealaste tunduvalt avaramate arusaamadeni, mis kujutavad Jahvet armastava valitseja ja halastava Isana.

⁴ Nii vaadelduna pakub see psalmide kogumik kõige väärtuslikumat ja kasulikumat valikut hardaid tundmusi, mida inimene on kuni kahekümnenenda sajandini kogenud. Selle ülistuslaulude kogumiku palveldav vaim ületab kõiki teisi maailma pühasid raamatuid.

⁵ ¶ Iiobi raamatus esitatud mitmekülgne pilt Jumalusest on loodud enam kui paarikümne Mesopotaamia usuõpetaja poolt peaaegu kolmesaja aasta jooksul. Kui te loete selles Mesopotaamia uskumuste kogumikus peituvat ülevat jumalikkusekäsitust, mõistate, et Palestiina pimedatel aegadel säilis tõelise Jumala idee kõige paremini Kaldeas Uri lähedal.

⁶ Palestiinas saadi sageli aru Jumala tarkusest ja kõikjal tungivusest, aga harva tema armastusest ja halastusest. Tolle aja Jahve „saadab kurje vaime oma vaenlaste hingi valitsema”, ta annab jõukust oma lastele, kui need on kuulekad, aga neab kõiki teisi ja langetab nende kohta kohutavaid otsuseid. „Ta teeb tühjaks kavalate kavatsused, tabab tarku nende tarkuses.”

⁷ Vaid Uuris tõusis hää hää Jumala halastusest, öeldes: „Ta palub Jumalat ja sellel on temast hea meel; ta saab hõisates näha tema palet, sest Jumal annab inimesele tagasi jumaliku õiguse.” Seega jutlustatakse Uuris pääsemist, jumalikku soosingut usu kaudu: „Ta annab kahetsejale armu ning ütleb: „Vabasta teda haudaminekust, ma olen lunaraha saanud.” Kui keegi ütleb: „Ma olen teinud pattu ja pööranud ära õigest ja pole sellest kasu saanud,” siis Jumal päästab ta hinge haudaminekust ja ta näeb valgust.” Veel kunagi pärast Melkisedeki aega polnud Vahemere idaranniku maailm kuulnud nii helisevat ja rõõmustavat sõnumit inimese pääsemisest kui see Uri prohveti ja Saalemi — Melkisedeki kunagise Mesopotaamia koloonia — usklike preestri Eliihu erakordne õpetus.

⁸ Nii hoidsid Mesopotaamiasse alles jäänud Saalemi misjonärid tõe valgust alal heebrea rahvaste laose ajal, kuni ilmus esimene Israeli õpetaja nende pikast reast, kes hetkegi puhkamata arusaamalt arusaamale liikudes jõudis kõigi Kõikse Looja-Isa ideaalini, mis oli Jahve-käsituse arengu haripunkti.

⁹ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

HEEBREALASTE JUMALAKÄSITUSE ARENG

HEEBREALASTE vaimsed juhid tegid midagi, mis ei olnud kellelgi enne neid õnnestunud — nad vabastasid oma jumalakäsituse inimnäolisusest, muutmata seda vaid filosoofidele mõistetavaks abstraktsiooniks. Ka lihtrahvas oli võimeline pidama eesrindlikuma Jahve-käsituse kohast Jahvet kui mitte just üksikusi, siis vähemalt rahva Isaks.

² Arusaama Jumalast kui isiksusest õpetati küll selgesti Melkisedeki päevil Saalemis, kuid Egiptusest põgenemise ajaks oli see õpetus ebamääraseks ja ähmaseks muutunud ning arenes heebrea meeles vaimsete õpetajate mõjul vaid vähehaaval, põlvkondade jooksul. Jahve isiksusena tajuma hakkamine toimus selle arengu käigus järjepidevalt, kui Jumaluse paljude teiste omaduste adumine. Moosese Malakiani kasvas heebrealaste meele võime moodustada Jumala isiksuse kohta mõisteid peaaegu katkematult ning lõpuks ülendasid ja õilistasid seda kontseptsiooni Jeesuse õpetused taevasest Isast.

1. SAAMUEL — ESIMENE HEEBREA PROHVET

¹ Ümbruskonna rahvaste vaenulik surve Palestiinas õpetas heebrea šeikidele peagi, et nad ei saa loota püsijäämisele, ühendamata oma hõimude juhtimist keskvalitsusega konföderatsiooniks. See haldusvõimu tsentraliseerimine andis Saamuelile kui õpetajale ja reformaatorile rohkem tegutsemisvõimalusi.

² Saamuel pärines Saalemi õpetajate pikast reast, kes olid oma palveldamisvormides Melkisedeki tõesid alal hoidnud. See õpetaja oli mehine ja otsusekindel mees. Vaid tema suur andumus koos erakordse kindlameelsusega lasi tal taluda peaaegu üleüldist vastuseisu, mida ta kohtas, kui asus kogu Iisraeli Moosese-aegse ülima Jahve palveldamise juurde tagasi pöörama. Ometi õnnestus see tal vaid osaliselt; ta võitis Jahve kõrgema käsituse kohase teenimise juurde tagasi üksnes heebrealaste arukama poole, ülejäänud jätkasid oma riigi hõimujumalate kummardamist ja jäid Jahve madalama arusaama juurde.

³ Saamuel oli tahumatu, kuid hakkaja mees, teoinimesest reformaator, kes võis mõni päev koos oma kaaslastega minna ja paarkümmend Baali palveldamiskohta segi paisata. Kõik, mis ta korda saatis, oli saavutatud vaid toore jõuga; ta jutlustas vähe, õpetas veelgi vähem, kuid tegutses. Ühel päeval võis ta Baali preestrit pilgata, järgmisel päeval vangilangenud kuninga tükkideks raiuda. Ta uskus andunult ainsasse Jumalasse ja tal oli sellest ainsast Jumalast kui taeva ja maa loojast selge ettekujutus: „Sest Issanda päralt on maa toed ja nende peale on ta seadnud maailma.”

⁴ Ent Saamueli suur panus Jumaluse mõiste väljakujundamisse seisnes tema kõlavas kuulutuses, et Jahve on *muutumatu*, alati ühtmoodi eksimatu täiuslikkuse ja jumalikkuse kehastus. Tol ajal peeti Jahvet tujukaks jumalaks, keda tabasid vihahood ja kes alailma kahetses, et oli midagi

nii või teisiti teinud. Kuid nüüd, esmakordselt pärast heebrealaste põgenemist Egiptusest, kuulis rahvas neid hämmastavaid sõnu: „Iisraeli Hiilgus ei valeta ega kahetse, sest ta ei ole inimene, et ta kahetseb.” Kuulutati, et jumalikkus tähendab püsivust. Saamuel juhtis korduvalt tähelepanu Melkisedeki lepingule Aabrahamiga ja kuulutas, et Iisraeli Issand Jumal on kogu tõe, püsivuse ja muutumatuse allikas. Heebrealased olid pidanud oma Jumalat alati inimeseks, üliinimeseks, tundmatu päritoluga ülevaks vaimuks; nüüd aga kuulsid nad, kuidas kunagine Horebi vaim ülendatakse looja täiuslikkusega muutumatuks Jumalaks. Saamuel aitas areneval jumalakäsitusel tõusta inimmeele muutlikkusest ja sureliku eksistentsi elumuutustest tunduvalt kõrgemale. Tema õpetustes hakkas heebrealaste Jumal tõusma hõimujumalate tasandil olevast arusaamast kogu loodu kõikvõimsa ning muutumatu Looja ja *Ülevaataja* ideaalini.

⁵ Ta jutlustas taas Jumala siirust, lepingu kindlat täitmist Jumala poolt. Saamuel ütles: „Issand ei jäta oma rahvast maha.” „Ta on teinud meiega igavese lepingu, mis on kõigiti korrastatud ja kindel.” Ning nõnda kõlas kõikjal Palestiinas kutse asuda taas palveldama ülimat Jahvet. See energiline õpetaja jutlustas ikka: „Sina, Issand Jumal, oled suur, sest ükski pole sinusarnane ja ei ole ka ühtki teist Jumalat peale sinu.”

⁶ Heebrealased olid seni taotlenud Jahve soosingut põhiliselt ainelise jõukuse nimel. Kui Saamuel julges kuulutada: „Issand teeb vaeseks ja teeb rikkaks; tema alandab, aga ka ülendab. Ta tõstab tähtsusetu põrmust, ta ülendab viletsa tuhaasemelt, pannes ta istuma õilsate juurde ja lastes tal pärida aujärje,” siis oli see Iisraelile suur šokk, mis läks Saamuelile peaaegu elu maksma. Veel kunagi pärast Mooset ei olnud alamatele ja vähemsoosituile nii lohutavaid töotusi antud ja tuhanded vaesed meeleheitel inimesed hakkasid lootma, et võivad oma vaimuseisundit parandada.

⁷ Siiski ei jõudnud Saamuel hõimujumala arusaamast eriti palju kaugemale. Ta kuulutas Jahvet, kes on loonud kõik inimesed, kuid tegeleb põhiliselt oma väljavalitud heebrea rahvaga. Ent nagu Moosese päevil, nii ka nüüd kujutas see jumalakäsitus Jumalust, kes on püha ja ausameelne. „Issandast püham pole keegi. Kes oleks võrreldav selle püha Issand Jumalaga?”

⁸ Aastate möödudes hakkas vana hallipäine juht Jumalast paremini aru saama, sest ta kuulutas: „Issand on kõikteadja Jumal ja tema uurib tegusid. Issand mõistab kohut maailma äärtele, ilmutab halastust halastavale, ja õiglase suhtes on ta samuti õiglane.” Ka siin võib juba aimata halastavust, kuigi see piirdub nendega, kes ise on halastavad. Hiljem läks ta ühe sammu võrra kaugemale, manitsedes oma hädasolevat rahvast: „Andkem end nüüd Issanda kätte, sest tema halastus on suur.” „Pole midagi, mis keelaks Issandat päästmast paljusid või väheseid.”

⁹ ¶ Ning see Jahve loomuse käsitus arenes Saamueli järeltulijate hoole all järjest edasi. Nad püüdsid esitada Jahvet lepingust kinnipidava Jumalana, kuid suutsid vaevu säilitada Saamueli tempot; neil ei õnnestunud arendada välja ideed Jumala halastusest, nagu eakas Saamuel oli seda ette kujutanud. Aegamööda pöörduti tagasi teiste jumalate tunnistamise juurde, kuigi Jahve väideti olevat kõigist kõrgem. „Sinul, oo Issand, on kuningriik ja sa oled ennast tõstnud üle kõige.”

¹⁰ Selle ajajärgu võtmesõna oli jumalik võim; tolleaegsed prohvetid jutlustasid religiooni, mis pidi kuninga positsiooni Heebrea troonil kindlustama. „Oo Issand, sa oled suur ja võimas, auline ja võidukas ning majesteetlik. Sinu käes on jõud ja vägi, sinu käes on kõike teha suureks ja tugevaks.” Niisugune oli jumalakäsitus Saamueli ja tema otseste järeltulijate ajal.

2. EELIJA JA ELIISA

¹ Kümnendal sajandil enne Kristust jagunes heebrea rahvas kaheks kuningriigiks. Mõlemas poliitilises üksuses püüdsid paljud tõeõpetajad tõkestada vaimse mandumise tagurlikku tõusulainet, mis oli valla pääsenud ja levis pärast eraldumissõda hukatuslikult. Ent need püüded heebrea religiooni edasi viia kandsid vilja alles siis, kui õpetamist alustas kindlameelne ja kartmatu õigluse eest võitleja Eelija. Eelija taastas põhjapoolses kuningriigis Saamueli ajaga võrreldava jumalakäsituse. Tal ei olnud palju võimalusi arenenud jumalakäsitust esitada; ta tegeles samamoodi, nagu enne teda Saamuel, usinasti Baali altarite ümberpaiskamisega ja ebajumalakujude purustamisega. Ta teostas oma reforme, vaatamata ebajumalakummardajast monarhi vastuseisule, tema ülesanne oli veelgi hiiglaslikum ja raskem kui Saamueli oma.

² Kui Eelija ära kutsuti, jätkas tema tööd tõe tuld Palestiinas alal hoides ta truu kaaslane Eliisa, kellele andis väärtuslikku abi vähetuntud Miika.

³ Ent need polnud jumalusekäsituse edasiarenemise ajad. Heebrealased polnud tõusnud isegi veel Moosese ideaalini. Eelija ja Eliisa ajajärgu lõpuks pöördusid kõrgemad klassid tagasi ülima Jahve palveldamise juurde ja said tunnistajateks Kõikse Looja idee taastamisele umbes samalt kohalt, kuhu see Saamuelist oli jäänud.

3. JAHVE JA BAAL

¹ Pikaleveninud vaidlused Jahvesse uskujate ja Baali poolehoidjate vahel kujutasid endast pigem ideoloogiate sotsiaalmajanduslikku kokkupõrget kui religioossete uskumuste vahelisi vastuolusid.

² ¶ Palestiina elanikkonna suhtumine maa eraomandusse ei olnud üksmeelne. Lõunapoolsed ehk araabia rändhõimud (jahvelased) pidasid maad võõrandamatuks — Jumaluse kingiks sugukonnale. Nende arvates ei saanud maad müüa ega pantida. „Jahve ütles: „Maad ärge müüda, sest maa on minu päralt.””

³ Põhjapoolsed ja paiksemad kaananlased (baallased) ostsid, müüsid ja pantisid vabalt oma maid. Sõna „baal”

tähendab omanikku. Baali-kultuse aluseks olid põhiliselt kaks õpetust: esiteks vara vahetamine, lepingute seadustamine — õigus maad osta ja müüa. Teiseks arvati, et Baal saadab vihma — ta oli mullaviljakuse jumal. Hea saak sõltus Baali soosingust. See kultus oli tugevasti seotud *maaga*, selle omanduse ja viljakusega.

⁴ Baallaste seas oli maa, majade ja orjade omamine üldlevinud. Nad olid aristokraatidest maaomanikud, kes elasid linnades. Igal Baalil olid oma pühapaik, preesterkond ja „pühad naised”, rituaalsed prostituudid.

⁵ Sellest põhivastuolust maaküsimuses arenes välja kaananlaste ja heebrealaste sotsiaalsete, majanduslike, kõlbelist ning religioossete hoiakute terav vastasseis. See sotsiaalmajanduslik vastuolu muutus selgelt usuliseks küsimuseks küll alles Eelija ajal. Selle agressiivse prohveti päevist saadik hakati probleemi lahendama rangemalt religioossetele seisukohtadele tuginedes — Jahve Baali vastu — ning lõpuks saavutasid võidu Jahve ja hilisem mono-teismile lähenev suund.

⁶ Eelija nihutas Jahve ja Baali vahelise vastuolu maaküsimuselt heebrea ja kaananlaste ideoloogiate religioossetele aspektile. Kui Ahab tappis vandenõu käigus Naabotid, et nende maad endale saada, pani Eelija vanaaja maatavade kõlbelisuse küsimärgi alla ja alustas energilist sõjakäiku baallaste vastu. See oli ka maarahva võitlus linnade ülemvõimu vastu. Jahvest saigi Elohim eeskätt Eelija ajal. See prohvet alustas põllumajanduse reformijana ja lõpetas Jumaluse ülendajana. Baale oli palju, Jahve oli ainus — monoteism sai polüteismist võitu.

4. AAMOS JA HOOSEA

¹ Suure sammu üleminekul hõimujumalalt, keda oli nii kaua teenitud ohvrite ja tseremooniatega, varasemate heebrealaste Jahve-Jumalale, kes karistab ka oma rahvast kuritegude ja amoraalsuse eest, astus Aamos, kui ilmus lõunapoolsetest mägedest põhjapoolsete hõimude kuritegevust, joomarlust, rõhumist ja amoraalsust hukka mõistma. Nii kõlavaid tõdesid polnud Palestiinas kuulutatud Moosese aegadest saadik.

² Aamos ei olnud lihtsalt taastaja ega reformija, ta oli uute jumalusekäsituste avastaja. Ta kuulutas Jumala kohta palju niisugust, mida tema eelkäijad polnud kuulutanud, ja ründas julgelt uskumust Jumalikku Olendisse, kes soosib pattu oma niinimetatud väljavalitud rahva hulgas. Esmakordselt pärast Melkisedeki aega kuulsid inimkõrval riigis valitsevatele kahesuguste õigluse- ja moraalinormide hukkamõistu. Heebrealaste kõrval kuulsid esmakordselt ajaloos, et nende enda Jumal Jahve ei salli kuritegevust ega pattu nende elus rohkem kui ühegi teise rahva seas. Aamose vaimusilma ees oli Saamueli ja Eelija karm ning õiglane Jumal, kuid ta nägi ka Jumalat, kes ei suhtunud heebrealastesse teistmoodi kui muudesse rahvasse, karistades neid väär sammude eest. See oli otsene rünnak egoistlikule doktriinile „väljavalitud rahvast” ja paljud tolleaegsed heebrealased panid seda väga pahaks.

³ Aamos ütles: „Tema on see, kes valmistas mäed ja löi tuule, kes on teinud Sõela- ja Vardatähed, kes muudab surmavarju hommikuks ja pimendab päeva ööks.” Ja oma poolusklikke, omakasupüüdlikke ning vahel amoraalseid kaaslasi hukka mõistes püüdis ta kirjeldada vankumatu Jahve vääramatut õiglust, öeldes pahategijatele: „Kuigi nad sisse murraksid surmavalda, mu käsi võtaks nad sealtki; ja kuigi nad läheksid üles taevasse, ma toaksin nad alla sealtki.” „Kuigi nad läheksid vangi oma vaenlaste juures, ma käsiksin mõõka neid tappa sealgi.” Aamos jahmatas oma kuulajaid veel enam, kui ta kuulutas Jahve nimel, neile noomivalt ja süüdistavalt sõrmega osutades: „Tõesti, ma ei unusta iialgi ühtki teie tegu.” „Ja ma sõelun Iisraeli sugu kõigi rahvaste seas, otsekui nisu sõelutakse sõelal.”

⁴ Aamos kuulutas Jahvet kui „kõigi rahvaste Jumalat” ja hoiatas iisraellasi, et rituaalid ei tohi õiglust välja tõrjuda. Ja enne kui see vapper õpetaja kividega surnuks visati, oli ta laiali külvanud piisavalt tõepärmi, päästmaks ülima Jahve doktriini; ta oli kindlustanud Melkisedeki ilmutuse edasise arengu.

⁵ ¶ Pärast Aamost ja tema õpetust kõiksest õiglasest Jumalast taaselustas Hoosea Moosese käsituse armastavast Jumalast. Hoosea jutlustas andestusest kahetsuse, mitte ohverdamise kaudu. Ta kuulutas armastava headuse ja jumaliku halastuse evangeeliumi, öeldes: „Ma kihlan sind enesele igaveseks ajaks; ma kihlan sind enesele õiguse ja kohtu läbi, armastuse ja halastuse läbi. Ma kihlan sind enesele usu läbi.” „Ma armastan neid omast tahtmisest, sest mu viha on nende pealt ära pöördunud.”

⁶ Hoosea jätkas truult Aamose moraalihoiatustega, öeldes Jumala kohta: „Ma tahan neid karistada.” Ent iisraellased pidasid seda peaaegu reetmisega võrreldavaks julmuseks, kui ta ütles: „Ma ütlen neile, kes pole olnud minu rahvad, et „te olete minu rahvad”; ja nad ütlevad: „sina oled meie Jumal”.” Ta jätkas meeleparanduse ja andestuse jutlustamist, öeldes: „Mina parandan nende taganemise; ma armastan neid omast tahtmisest, sest mu viha on nende pealt ära pöördunud.” Hoosea kuulutas alati lootust ja andeksandmist. Tema iga sõnumi tuum oli: „Ma halastan oma rahva peale. Nad ei tohi tunda minu kõrval muud Jumalat ja ei ole muud päästjat kui mina.”

⁷ ¶ Aamos ergutas heebrealaste rahvuslikku eneseteadvust äratundmisele, et Jahve ei soosi kuritegevust ja petust nende seas, olgugi et neid peetakse väljavalitud rahvaks, Hoosea mängis aga avataktid hilisematele jumaliku kaastunde ja armastava headuse halastavatele kooskõladele, mida Jesaja ja tema kaaslased hiljem nii oivaliselt laulsid.

5. ESIMENE JESAJA

¹ Need olid ajad, mil mõned kuulutasid põhjapoolsete sugukondade seas karistuseähvardusi isiklike pattude ja rahva kuritegude eest, teised aga ennustasid hädasid, millega karistatakse lõunapoolse kuningriigi üleastumiste eest. Selle heebrea rahvaste südametunnistuse ja eneseteadvuse tõusu kiiluvees ilmuski esimene Jesaja.

² Jesaja jätkas Jumala igavese olemuse, tema lõpmatu tarkuse ja vankumatult täiusliku usaldusväarsuse jutlustamist. Ta esindas Iisraeli Jumalat, kui ütles: „Mina panen õiguse mõõdunööriks ja õigluse loodiks.” „Issand annab sulle rahu vaevast ja hirmust ning raskest tööst, mida sa pidid tegema.” „Ja su kõrvad kuulevad sõna, mis su taga ütleb: „See on see tee, käige seda mööda.”” „Vaata, Jumal on mu pääsemine; ma olen julge ega karda, sest Issand on mu tugevus ja kiituslaul.” „„Tulge nüüd ja seletagem isekeski,” ütleb Issand, „kuigi teie patud on helepunased, saavad need lumivalgeks; kuigi need on purpurpunased, saavad need valge villa sarnaseks.””

³ Alati hirmul ja tahtejõuetutest heebrealastest kõneldes ütles see prohvet: „Tõuse, paista, sest sinu valgus tuleb ja Issanda auhiilgus koidab su kohal.” „Issanda vaim on minu peal, sest ta on mind võidnud ja läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele; ta on saatnud mind parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele ja avama vanglavärvaid neile, kes on kütkeis.” „Mina rõõmutsen väga Issandas, mu hing ilutseb mu Jumalas, sest ta on mind riietanud päästeriietega, katnud õigusekuuega.” „Teda vaevavad kõik nende vaevad ja tema ingli juuresolek päästis nad. Armastuse ja kaastunde pärast ta lunastas nad.”

⁴ ¶ Selle Jesaja järel tulid Miika ja Obadja, kes tema hingekosutavat evangeeliumi kinnitasid ja rikastasid. Ja need kaks vaprat sõnumitoojat mõistsid julgelt hukka heebrea preestrite pealesunnitud rituaalid ja ründasid kartmatult kogu ohverdamissüsteemi.

⁵ Miika mõistis hukka „peamehed, kes mõistavad kohut meelehea eest, ja preestrid, kes õpetavad tasu eest, ja prohvetid, kes ennustavad raha eest.” Ta õpetas, et ühel päeval vabanetakse ebausust ja preestrite riugastest, öeldes: „Siis istub igaüks oma viinapuu all ja ükski ei peleta neid, sest kõik rahvad elavad igaüks oma arusaamise järgi Jumalast.”

⁶ Miika sõnumi peamine sisu oli alati järgmine: „Kas ma pean tulema Jumala ette põletusohvritega? Ons Issandal hea meel tuhandeist jääradest või kümneist tuhandeist õlijõgedest? Kas ma pean andma oma esmasündinu üleastumise eest, ihuvilja oma hinge patu eest? Tema on andnud mulle teada, inimene, mis hea on; ja mida nõuab Issand sinult muud, kui et sa teeksid, mis on õige, armastaksid halastust ja käiksid hoolsasti ühes oma Jumalaga.” Ja see oli ülev ajajärk; need olid tõepoolest erutavad ajad, mil surelik inimene enam kui kaks ja pool tuhat aastat tagasi neid vabastavaid sõnumeid kuulis ja mõnikord isegi uskuma jäi. Ja kui poleks olnud preestrite kangekaelset vastuseisu, oleksid need õpetajad kõigi heebrea palveldamisrituaalide veriste tseremooniatele lõpu teinud.

6. KARTMATU JEREMIJA

¹ Kuigi mitmed õpetajad jätkasid Jesaja evangeeliumi tõlgitsemist, jäi Jeremija ülesandeks astuda uus julge samm heebrealaste Jumala Jahve tutvustamisel rahvusvahelises ulatuses.

² Jeremija kuulutas kartmatult, et Jahve ei poolda heebrealaste sõjalisi võitlusi teiste rahvastega. Ta väitis, et Jahve on kogu maailma, kõigi rahvaste, kogu rahva Jumal. Jeremija õpetus paisutas Iisraeli Jumala rahvusvaheliseks jumalaks saamise tõusulainet; see kohkumatu jutlustaja kuulutas ikka ja jälle, et Jahve on kõigi rahvaste Jumal ning et pole olemas egiptlaste Osirist, babüloomlaste Beeli, assüürlaste Assurit ega vilistide Dagonit. Ja nii oli heebrealaste usundil oma osa selles kogu maailma hõlmavas monoteismi taassünnis, mis tol ajal algas; Jahve oli lõpuks tõusnud kogu planeedi Jumaluseks, kellel oli isegi kosmiline positsioon. Kuid paljudel Jeremija kaaslastel oli raske kujutleda Jahvet heebrea rahvast eraldi.

³ Jeremija jutlustas ka Jesaja kirjeldatud õiglasest ja armastavast Jumalast, kuulutades: „Jah, ma olen armastanud sind igavese armastusega, seepärast jääb mu osadus armastavas headuses sinuga.” „Sest ta ei taha inimlapsi mitte südamest alandada ega kurvastada.”

⁴ See kartmatu prohvet ütles: „Õiglane on meie Issand, suur nõu ja vägev teo poolest. Tema silmad on lahti inimeste kõigi teede kohal, et anda igaühele tema teede ja tegude vilja järele.” Aga tema järgmisi sõnu Jeruusalemma piiramise ajal peeti pühadust teotavaks reetmiseks: „Ja nüüd ma annan kõik needsinased maad oma sulase, Paabeli kuninga Nebukadnetsari kätte.” Kui Jeremija soovitas linnal alistuda, heitsid preestrid ja tsiviilvalitsejad ta süngesse vangikoopasse mudaauku.

7. TEINE JESAJA

¹ Heebrea riigi häving ja vangipõlv Mesopotaamias oleksid nende religiooni laienemisele suuresti kaasa aidanud, kui preesterkond poleks sellele sihikindlalt vastu tegehtenud. Nende riik oli Babüloni vägede ees langenud ja nende natsionalistlik Jahve kannatada saanud vaimsete juhtide tõttu, kes rõhutasid oma jutlustes rahvusvahelisust. Just meelepaha oma riigi jumala kaotamise pärast ajendas juudi preestrid välja mõtlema müüte ja kõikvõimalikke imelisi sündmusi heebrea ajaloost, et taastada juutide seisund ka uue ja avarama jumalakäsituse — kõigi rahvaste rahvusvahelise Jumala — väljavalitud rahvana.

² Vangipõlve ajal mõjutasid juute tugevasti Babüloonia pärimused ja legendid, kuigi tuleb märkida, et kahtlemata parendasid nad omaks võetud kaldea lugude kõlbelisi hoiakuid ja vaimset tähendust, moonutades samas neid legende, et au ja hiilgus langeksid Iisraeli esivanematele ja ajaloole.

³ Neil heebrea preestritel ja kirjatarkadel oli peas vaid üks mõte — taastada juudi rahva au, ülistada heebrea pärimusi ja ülendada oma rassi ajalugu. Kui kellelegi on vastumeelt asjaolu, et preestrid on oma ekslikud ideed õhtumaast nii suures osas kinnistada suutnud, siis tuleb arvestada, et nad ei teinud seda tahtlikult; nad ei väitnud end kirjutavat inspiratsiooni ajal, nad ei väitnud end kirjutavat püha raamatut. Nad koostasid lihtsalt õpikut, mis pidi nende vangipõlvekaaslaste kahanevat julgust ülal hoidma. Nende eesmärk oli selgesti tugevdada oma kaasmaalaste

rahvustunnet ja moraali. Nende ja teiste kirjutiste koondamine arvatavalt eksimatuid õpetusi sisaldavaks käsiraamatuks oli hilisema aja inimeste töö.

⁴ Juudi preesterkond kasutas neid kirjutisi pärast vangipõlvest vabanemist ohtrasti, kuid nende mõju kaasvangidele takistas suuresti noor ja visa prohvet, teine Jesaja, kes oli täielikult pühendunud vanema Jesaja õigluse-, armastuse-, õiguse- ja halastusejumalale. Ta uskus Jeremija kombel, et Jahvest oli saanud kõigi rahvaste Jumal. Ta jutlustas neid teooriaid Jumala olemusest nii mõjusalt, et pööras enda poole võrdselt nii juute kui ka nende vangishoidjaid. Ja see noor preester jättis ürikutesse oma õpetused, mille seost temaga vaenulikkud ja lepitamatud preestrid püüdsid igati eitada, kuigi lisasid need austusest nende ilu ja ülevuse vastu varasema Jesaja kirjatöödele. Seetõttu võib sellest raamatust leida ka teise Jesaja kirjutisi, mis hõlmavad neljakümnenendat kuni viiekümne viiendat peatükki (kaasa arvatud).

⁵ Ükski prohvet ega usuõpetaja alates Machiventast kuni Jeesuse ajani ei jõudnud selle kõrge jumalakäsituseni, mida teine Jesaja neil vangipõlvepäevil kuulutas. See vaimne juht ei kuulutanud väikest inimesetaolist inimese väljamõeldud Jumalat. „Vaata, ta tõstab saared tolmana üles.” „Sest otsekui taevad on maast kõrgemal, nõnda on minu teed kõrgemad kui teie teed ja minu mõtted kõrgemad kui teie mõtted.”

⁶ Machiventa Melkisedek nägi lõpuks ometi inimestest õpetajaid surelikule inimesele tõelist Jumalat kuulutamas. Nagu esimene Jesaja, jutlustas ka see juht kõikse loodu loojast ja alalhoidjast Jumalast. „Mina tegin maa ja lõin inimesed selle peale. Ma ei ole loonud seda tühjaks, vaid olen selle valmistanud, et seal elataks.” „Mina olen algus ja ots ning ei ole muud Jumalat kui mina.” Rääkides Iisraeli Issandast Jumalast, ütles see uus prohvet: „Taevald haihtuvad suitsuna ja maa kulub nagu kuub, aga minu õiglus jääb igavesti ja mu pääste põlvest põlve.” „Ära kardada, sest mina olen sinuga; ära vaata ümber, sest mina olen sinu Jumal.” „Ei ole muud Jumalat peale minu, kes oleks õiglane Jumal ja Päästja.”

⁷ Ja juutidest vange nagu tuhandeid ja tuhandeid inimesi pärast neid lohutasid järgmised sõnad: „Nõnda ütleb Issand: „Mina olen sind loonud, mina olen sind lunastanud. Ma olen sind nimepidi hüüdnud, sa oled minu pärast.” „Kui sa lähed läbi vee, siis olen mina sinuga, sest sa oled kallid mu silmis.” „Kas naine unustab oma lapsuke ega halasta oma ihuvilja peale? Ja kuigi ta unustaks, siis mina ei unusta sind mitte, sest vaata, ma olen sind märkinud oma peopesadesse; ma peitsin sind oma käe varju alla.” „Las kurjad loobuvad oma eluviisidest ja ebaõiglane oma mõtetest ja las ta pöördub tagasi Issanda juurde, kes talle halastab, ja meie Jumala juurde, kes küllaga andeks annab.”

⁸ Kuulake jälle seda Saalemi Jumala uue ilmutuse evangeliumi: „Otsekui karjane hoiab ta oma karja, kogub oma käsivarrega tallekesi ja kannab neid süles. Tema annab väsinule rammu ja jõuetumale palju jõudu. Aga kes ootavad

Issandat, saavad uut rammu; need tõusevad tiibadega üles nagu kotkad; nad jooksevad ega tüdi, nad käivad ega väsi.”

⁹ Jesaja viis läbi ulatusliku välismisjonitöö levitamaks evangeeliumi ülima Jahve avardunud käsitusest. Iisraeli Issanda Jumala esitamisel Kõikse Isana oli ta sõnaosavuses Moosesega võrdväärne. Ta kirjeldas poeetiliselt Kõikse Isa lõpmatuid omadusi. Mitte kunagi pole Taevaisast nii kaunitl räägitud. Nagu Psalmid, nii on ka Jesaja kirjutised vaimse jumalakäsituse ülevamaid ja tõetruumaid esitusi, mis enne Miikaeli saabumist Urantia sureliku inimese kõrvu jõudsid. Kuulake, kuidas ta Jumalat kirjeldas: „Ma olen kõrge ja üllas, kes elab igavesti.” „Ma olen esimene ja viimane ja ei ole muud Jumalat peale minu.” „Ja Issanda käsi ei ole päästmiseks lühike ega ole ta kõrv kuulmiseks kurt.” Ja see oli juutide jaoks uus doktriin, kui see lahke, aga aukartust äratav prohvet jutlustas ikka ja jälle jumalikust muutumatusest, Jumala truudusest. Ta kuulutas, et „Jumal ei unusta, ei jäta maha”.

¹⁰ See julge prohvet kuulutas, et inimene on Jumalaga väga lähedalt seotud. Ta ütles: „Kõik, keda minu nimega hüütakse ja kelle ma oma auks olen loonud, avaldavad mulle kiitust. Mina kustutan nende üleastumised iseenese pärast ega tuleta meelde nende patte.”

¹¹ Kuulake, kuidas see suur heebrealane teeb lõpu ühele rahvusjumala-käsitusele, ülistades Kõikse Isa jumalikkust, kelle kohta ta ütleb: „Taevad on minu aujäre ja maa on minu jalajäre.” Ja Jesaja Jumal ei olnud seeläbi vähem püha, majesteetlik, õiglane ega äramõistmatu. Kõrbebeduiinide arusaam vihasest, kättemaksuhimulisest ja kiivast Jahvest oli peaaegu kadunud. Sureliku inimese meelde oli jõudnud uus käsituse ülimast ja kõiksest Jahvest ning see ei kao sealt enam kunagi. Jumaliku õigluse teostumine oli hakanud ürgsest maagiast ja bioloogilisest hirmust jagu saama. Inimesele tutvustati lõpuks seaduste ja korra universumit ja usaldusväärsete ning lõplike omadustega kõikset Jumalat.

¹² See taevase Jumala jutlustaja ei lakanud *armastuse Jumalat* kuulutamast. „Ma elan kõrges ja pühas paigas ja ka rõhutute ning vaimult alandlike juures.” See suur õpetaja andis oma kaasaegsetele veel enam lohutussõnu: „Ja Issand juhatab sind alati ning toidab su hinge. Sa oled otsekui kasutatud rohuae, veelätte sarnane, mille vesi ialgi ei valmis ta pettumust. Ja kui vaenlane tuleb tulvana, tõstab Issanda vaim tema vastu kaitse.” Ja Melkisedeki hirme hajutav evangeelium ning usaldust sisendav Saalemi religioon särasid taas inimkonna õnnistuseks.

¹³ Kaugelenägev ja vapper Jesaja jättis natsionalistliku Jahve tõhusalt ülima Jahve, armastuse Jumala, universumi valitseja ja kogu inimkonna armastava Isa kirjelduse varju. Neist sündmusrikastest päevadest saadik on õhtumaa kõrgeim jumalakäsituse hõlmanud kõikset õiglust, jumalikkust halastust ja igavest õigust. See suur õpetaja kujutas ülevas keeles ja võrratu armulisusega kõikvõimsat Loojat kõiki armastava Isana.

¹⁴ See vangipõlve prohvet jutlustas oma rahvale ja paljude riikide rahvastele, kes teda Babülonis jõe ääres kuula-

sid. Teine Jesaja tegi palju ära, et võidelda väärte ja rassiliselt egoistlike kontseptsioonidega tõotatud messiase missioonist. Tema pingutused ei olnud just alati edukad. Kui preestrid poleks pühendunud väärti mõistetud natsionalismi ülesehitamisele, oleksid kahe Jesaja õpetused teed silutanud tõotatud messiase äratundmisele ja vastuvõtmisele.

8. PÜHA JA PAGANLIK AJALUGU

¹ Suur osa inimmees valitsevast segadusest ajaloo tõlgendamisel tuleneb tavast pidada heebrealaste kogemuste üleskirjutusi pühaks ajalooks ja ülejäänud maailma toiminguid paganlikuks ajalooks. Selle probleemi on põhjustanud asjaolu, et juutidel puudub ilmalik ajalugu. Kui preestrid olid Babüloonias vangipõlves ette valmistanud oma uue üriku Jumala oletatavalt imepärastest tegudest, suheldes heebrealastega — Iisraeli püha ajaloo, nagu see on kirjas Vanas Testamendis —, hävitasid nad hoolikalt ja põhjalikult kõik tolleaegsed heebrealasi käsitlevad ürikud, näiteks raamatud „Iisraeli kuningate teod” ja „Juuda kuningate teod” ning mitmed teised enam-vähem tõetruud heebrea ajaloo ürikud.

² Mõistmaks, kuidas ilmaliku ajaloo hävitav surve ja valitatu sund terroriseeris vangistatud ning võõra võimu all elanud juute sedavõrd, et nad püüdsid oma ajalugu täielikult ümber kirjutada ja -kujundada, peaksime põgusalt vaatlema nende rahva keerulist kogemust. Tuleb arvestada, et juutidel ei õnnestunud välja arendada piisavalt head ilmalikku elufilosoofiat. Nad võitlesid oma esialgse ja Egiptuses valitsenud käsitusega õigluse jumalikkust hüvitamisest ja kohutavatest karistustest patu eest. Iiobi draama oli mõnes mõttes protest selle eksliku filosoofia vastu. Kogu raamatu aval pessimism oli elutark reageering ülioptimistlikule usule jumalikkust ettehooldusesse.

³ Kuid viissada aastat võõramaiste valitsejate ülemvõimu oli isegi kannatlikele ja pika meelega juutidele liiga palju. Prohvetid ja preestrid hakkasid hüüdma: „Kui kauaks, oo Issand, kui kauaks?” Kui aus juut pühakirju uuris, muutus asi tema jaoks veelgi segasemaks. Üks vanaaja prohvet lubas, et Jumal kaitseb oma „väljavalitud rahvast” ja päästab selle. Aamos oli ähvardanud, et Jumal jätab Iisraeli saatuse hooleks, kui see oma rahva õigusnorme uuesti sisse ei sea. Viienda Mooses raamatu üleskirjutaja oli kirjeldanud Suurt Valikut — valikut hea ja kurja vahel, õnnistuse ja needuse vahel. Esimene Jesaja oli jutlustanud heatahtlikust kuningast-päästjast. Jeremija oli kuulutanud sisemise õiglustunde ajajärku — südametahvritele kirjutatud lepingut. Teine Jesaja rääkis päästmisest ohverdamise ja lunastamise läbi. Hesekiel kuulutas pääsemist pühendunud teenimise kaudu ja Esra töötas tasuks seadustest kinnipidamise eest jõukust. Ent kõigele sellele vaatamata kestis nende vangipõlv ikka edasi ja pääsemine viibis. Siis esitas Taaniel nägemuse ähvardavast „kriisist” — suure ebajumala krahhist ja messiase kuningriigi, õigluse igikestva valitsemisaja algusest kohe selle järel.

⁴ Kõik need asjatud lootused tekitasid rahva hulgas lõpuks nii palju pettumust ja lootusetust, et juutide juhid

sattusid segadusse ega suutnud ära tunda ja vastu võtta isegi jumaliku Paradiisi-Poja missiooni ja hoolekannet, kui see peagi sureliku kujul nende juurde tuli — kehastununa Inimese Pojaks.

⁵ ¶ Kõik nüüdisaegsed religioonid on teinud tõsise vea, püüdes inimajaloo teatavaid ajajärke imedele tuginedes tõlgendada. Jumal on tõepoolest korduvalt Isa käe jumaliku ettehooldusega inimliku elu kulgu sekkunud, kuid oleks ekslik pidada teoloogilisi dogmasid ja religioosset ebauskü üleloomulikuks settekihiks, mis on sellesse inimajaloo voolu imetegude tulemusena sadestunud. Asjaolu, et „Kõigekõrgemad valitsevad inimeste kuningriikides”, ei muuda veel ilmalikku ajalugu niinimetatud pühaks ajalooks.

⁶ Uue Testamendi autorid ja hilisemad kristlikud kirjamehed komplitseerisid heebrea ajaloo moonutusi veelgi oma siiraste püüetega juudi prohvetite transsendentseks muuta. Seega on nii juudi kui ka kristlikud kirjamehed ilmaliku heebrea ajaloo ärakasutamisel suurt hävitustööd teinud. Ilmalikku heebrea ajalugu on põhjalikult dogmatiseeritud. See on muudetud püha ajaloo fiktsiooniks ja segunenud niinimetatud kristlike rahvaste moraalikäsituste ja usuõpetustega sedavõrd, et neid on võimatu lahti harutada.

⁷ ¶ Järgnev lühiülevaade heebrea ajaloo kõrgpunktidest näitab, kuidas juudi preestrid muutsid Babülonis ürikutesse talletatud fakte, et rahva igapäevane ilmalik ajalugu muutus fiktsioonil põhinevaks pühaks ajalooks.

9. HEEBREA AJALUGU

¹ Iisraellasi pole kunagi olnud kaksteist hõimu — Palestiinas elas ainult kolm-neli hõimu. Heebrea rahvas tekkis niinimetatud iisraellaste ja kaananlaste liidu tulemuseks. „Ja Iisraeli lapsed elasid kaananlaste keskel. Nad võtsid nende tütreid enestele naisteks ja andsid oma tütreid kaananlaste poegadele.” Heebrealased pole kunagi kaanani Palestiinast välja ajanud, ehkki nende preestrite kirjutatud ürikud kuulutasid kõhklematult, et nad seda tegid.

² Iisraellaste eneseteadvus pärines Efraimi mägismaalt, hilisem juutide eneseteadvus aga lõunapoolsest juuda sugukonnast. Juudid (juudalased) püüdsid põhjapoolsete iisraellaste (efraimlaste) ajalugu alati mustata ja madaldada.

³ ¶ Heebrealaste pretensioonikas ajalugu algab Saulist, kes koondas põhjapoolseid sugukondi, et astuda vastu Jordanist ida pool nende hõimukaaslaste gileadlaste rünnanud ammonlastele. Tema veidi enam kui kolmetuhandest meest koosnev vägi alistas vaenlase ja mägihõimud ülendasid ta just selle kangelasteo tõttu kuningaks. Kui preestrid vangipõlves loo ümber kirjutasid, suurendasid nad Sauli väe 330 000-meheliseks ja lisasid lahingus osalenud hõimudele ka juuda hõimu.

⁴ Kohe pärast ammonlaste võitmist tõstsid Sauli väed ta rahvahääletuse tulemusena kuningaks. Selles ei osalenud ühtki preestrit ega prohvetit. Kuid preestrid panid hiljem kirja, et Sauli kroonis jumalike juhiste järgi kuningaks

prohvet Saamuel. Nad tegid seda selleks, et luua Taavetile juuda kuningate „jumalik põlvnemisliin”.

⁵ Juutide ajaloo suurim moonutus on seotud Taavetiga. Pärast Sauli võitu ammonlaste üle (mille ta omistas Jahvele) sattusid vilistid ärevusse ja hakkasid põhjapoolseid sugukondi ründama. Taavet ja Saul ei jõudnud kuidagi kokkuleppele. Taavet ja tema kuussada meest astusid liitu vilistidega ja tungisid mööda rannikut Esdraelonini. Gatis käskisid vilistid Taavetil lahinguväljalt lahkuda, sest kartsid, et ta võib Sauli poolele üle minna. Taavet taandus, vilistid ründasid Sauli ja alistasid ta. Nad ei oleks suutnud seda teha, kui Taavet oleks Iisraelile truuks jäänud. Taaveti vägi oli paljumeelne rahulolematute hulk, mis koosnes põhiliselt ühiskonnas tõrjututest ja õigusemõistmise eest põgenenutest.

⁶ Sauli traagiline lüüasaamine vilistide käest Gilboa mäel viis Jahve ümbruskonna kaananlaste silmis teiste jumalatega võrreldes alamale positsioonile. Sauli lüüasaamise põhjuseks oleks muidu peetud Jahvest taganemist, kuid seekord omistasid juudalastest redigeerijad selle vigastele rituaalidele. Nad vajasisid pärimust Saulist ja Saamuelist, et see oleks taustaks Taaveti kuningaseisusele.

⁷ Taavet jäi oma väikese sõjaväega laagrisse mitteheebrea linna Hebroni lähedal. Tema kaasmaalased kuulutasid ta peagi uue Juuda kuningriigi kuningaks. Juuda kuningriik koosnes põhiliselt mitteheebrealastest: keenlastest, kaaleblastest, jebuuslastest ja teistest kaananlastest. Need olid nomaadid ehk rändkarjakasvatajad, seega pühendunud heebrea ideele maaomandusest. Nad järgisid kõrbesugukondade ideoloogiad.

⁸ ¶ Püha ja ilmaliku ajaloo erinevusi illustreerivad hästi kaks erinevat Vanas Testamendis sisalduvat lugu Taaveti kuningakssaamisest. Preestrid jätsid osa ilmalikust loost, mis jutustab, kuidas tema otsesed poolehoidjad (tema vägi) ta kuningaks kuulutasid, kogemata ürikutesse, kuigi koostasid hiljem püha ajaloo jaoks pika kirjelduse, mille põhjal valis prohvet Saamuel jumalikele juhistele tuginedes Taaveti tema vendade seast välja, võidis ametlikult ning keeruliste pühaliike tseremooniatega heebrealaste kuningaks ning kuulutas Sauli õigusjärglaseks.

⁹ Nii unustasid preestrid sageli pärast väljamõeldud jutustuste Jumala imepäraestest tegudest Iisraelis ürikutes varem sisaldunud lihtsad ja asjalikud väited kustutamata.

¹⁰ ¶ Taavet püüdis poliitilist positsiooni saavutada, abielludes kõigepealt Sauli tütrega, seejärel rikka edomlase Naabali lesega ning siis Gesuri kuningatütre Talmaiga. Ta naitus kuue jebuusi naisega, rääkimata hetidi naisest Batssebast.

¹¹ Sel viisil ja selliste rahvastega lõi Taavet müüdi jumalikust Juuda kuningriigist, mis võttis üle efraimlaste Iisraeli hääbuva põhjapoolse kuningriigi pärandi ja traditsioonid. Taaveti kosmopoliitiline juuda hõim oli juutidest paganlikum, kuid vaatamata sellele tulid Efraimi rõhutatud hõimujuhid „teda Iisraeli kuningaks võidma”. Pärast sõjaohu tekkimist sõlmis Taavet lepingu jebuuslastega ja rajas oma ühendatud kuningriigi pealinna Jebuusi (Jeruusalemma),

Juudast ja Iisraelist ühekaugusel asuva tugevate müüridega linna. See ärritas viliste ja nad ründasid peagi Taavetit. Pärast ägedat lahingut nad alistati ja Jahve seati taas kord „vägede Issandaks Jumalaks”.

¹² Jahve pidi aga paratamatult jagama oma auhiilgust kaananlaste jumalatega, sest suurema osa Taaveti armeest moodustasid mitteheebrealased. Ning seetõttu esineb teie ürikutes see (juudalastest redigeerijate poolt kahe silma vahele jäetud) reetlik väide: „Jahve on mu vaenlased minu ees murdnud. Seepärast pani ta sellele paigale nimeks Baal-Peratsim.” Ja nad tegid seda sellepärast, et kaheksakümmend protsenti Taaveti sõdalastest olid baallased.

¹³ Taavet põhjendas Sauli lüüasaamist Gilboas asjaoluga, et Saul oli rünnanud kaananlaste linna Gibeoni, mille rahval oli efraimlastega rahuleping. Sellepärast Jahve oligi ta hüljanud. Taavet oli kaitsnud juba Sauli ajal kaananlaste linna Keilat vilistide eest ja viinud siis oma pealinna kaananlaste linna üle. Püüdes kaananlastega kompromissi saavutada, andis Taavet seitse Sauli järeltulijat gibeonlastele poomiseks üle.

¹⁴ Pärast vilistide võitmist sai Taavet enda valdusesse „Jahve seaduselaeka”, tõi selle Jeruusalemma ja kehtestas oma kuningriigis ametlikult Jahve palveldamise nõude. Järgmisena määras ta naaberhõimudele — edomlastele, moabilastele, ammonlastele ja süürlastele — kõrged maksud.

¹⁵ Taaveti korrumppeerunud poliitiline juhtkond hakkas põhja pool maid eraomandisse võtma, rikkudes sellega heebrea tavasid, ning haaras peagi enda kontrolli alla karavanimaksude kogumise, millega varem olid tegelnud vilistid. Sellele järgnes rida koletuid tegusid, mis kulmineerusid Uurija mõrvamisega. Kõiki kohtuasju arutati Jeruusalemmas, hõimuvanemad ei tohtinud enam õigust mõista. Pole ime, et puhkes mäss. Tänapäeval nimetatakse Absalomi demagoogiks, tema ema oli kaananlane. Lisaks Batseba pojale Saalomonile oli veel pool tosinat troonitaotlejat.

¹⁶ ¶ Pärast Taaveti surma puhastas Saalomon poliitilise süsteemi kõigist põhjapoolsetest mõjudest, kuid jätkas oma isa valitsemiskorra aegset türanniat ja maksustamist. Saalomoni pillav õukond ja ulatuslikud ehituskavad viisid riigi pankrotini: ehitiste hulka kuulusid Liibanoni maja, vaarao tütre palee, Jahve tempel, kuningapalee ja paljude linnade müüride taastamine. Saalomon lõi suure heebrea laevastiku, mille laevadel sõitsid süürlased ja mis kauples kogu maailmaga. Tema haaremis oli peaaegu tuhat naist.

¹⁷ ¶ Selleks ajaks oli Siilos asuv Jahve tempel oma maine kaotanud ja kogu palveldamine koondus riigis Jeebusesse, suurejoonelisse kuninglikku kabelisse. Põhjapoolne kuningriik pöördus üha rohkem tagasi Elohimil palveldamise juurde. Nad olid vaaraode soosingus, vaaraod aga orjastasid hiljem Juuda ja kehtestasid lõunapoolsele kuningriigile maksud.

¹⁸ Iisraeli ja Juuda suhetes oli tõuse ja mõõnu — sõdu. Pärast neli aastat kestnud kodusõda ja kolme dünastiat langas Iisrael linnriikide despootide valitsuse alla, kes hakkasid maad müüma. Semeri maavaldusi püüdis osta isegi ku-

ningas Omri. Kuid kiire lõpp saabus siis, kui Salmanassar III otsustas Vahemere ranniku enda kontrolli alla võtta. Efraimi kuningas Ahab kogus kokku veel kümme rühma ja avaldas Karkari lähedal vastupanu. See lahing ei lõppenud kummagi võiduga. Vanas Testamendis seda suurt võitlust isegi ei mainita.

¹⁹ Uued hädad algasid siis, kui kuningas Ahab püüdis Naabotilt maad osta. Tema foiniiklasest naine võltsis dokumentidele Ahabi nime ja käskis Naaboti maa konfiskeerida, süüdistades viimast „Elohimil ja kuninga” nime teotamises. Naabot ja tema pojad hukati otsekohe. Siis ilmus kohale energiline Eelija ja kuulutas Ahabi Naabotite mõrvamises süüdi. Seega alustas Eelija, üks suurimaid prohveteid, oma õpetustööd vanade maaomanditavade kaitsjana baallaste maamüümiskombe eest, linnade püüete eest saavutada võimu maa üle. See reform õnnestus aga alles siis, kui maaomanik Jehu liitis oma jõud mustlaspealiku Jehonadabiga, et Baali prohvetid (kinnisvara-maaklerid) Samaarias hävitada.

²⁰ ¶ Kui Jehoas ja tema poeg Jeroboam Iisraeli vaenlastest vabastasid, algas uus elu. Ent selleks ajaks oli Samaarias valitsemas röövellik ülikkond, kelle laastamisteggevus oli võrreldav kunagise Taaveti dünastia tegudega. Riik ja kirik tegutsesid käsikäes. Nende püüded sõnavabadust piirata ajendasid aga Eelijat, Aamost ja Hooseat oma salajasi kirjutisi koostama ning sellest saidki õigupoolest alguse juudi ja ristiusu pühakirjad.

²¹ ¶ Põhjapoolne kuningriik kadus ajalooareenilt siiski alles siis, kui Iisraeli kuningas sõlmis Egiptuse kuningaga vandenõu ja keeldus Assüüriale makse maksmast. Algas kolm aastat kestnud piiramine, millele järgnes põhjapoolse kuningriigi täielik lagunemine. Nii kadus Efraim (Iisrael). Juuda — juudid, „Iisraeli jääk” — oli hakanud koonutama maid väheste kätte, nagu Jesaja ütles: „reastades koja kõrvale koja ja lisades põllule põllu”. Varsti oli Jeruusalemmas Jahve templi kõrval Baali tempel. Selle terrori lõpetas monoteistlik mäss, mida juhtis poisiohtu kuningas Joas, kes võitles Jahve eest innukalt kolmkümmend viis aastat.

²² Järgmine kuningas Amasja oli hädas mässavate edomlastest maksumaksjate ja nende naabritega. Pärast üht suurt võitu pöördus ta ründama põhjapoolseid naabreid ja sai täpselt sama silmapaistva lüüasaamise osaliseks. Siis hakkas linnarahvas mässama, kuningas mõrvati ja troonile pandi tema kuueteistkümnendaastane poeg. See oli Asarja, keda Jesaja nimetas Ussijaks. Pärast Ussijat halvenes olukord veelgi ja Juuda pidi sada aastat Assüüria kuningatele makse maksma. Esimene Jesaja rääkis neile, et Jeruusalemm kui Jahve linn ei lange kunagi. Kuid Jeremija ei kõhelnud selle langust ette kuulutamast.

²³ ¶ Juuda tõelise hävingu kutsus esile rikaste korrumppeerunud poliitikute ringkond, kes tegutses poisiohtu kuninga Manasse valitsuse all. Muutused majanduses soodustasid tagasipöördumist Baali kultuse juurde, mis tunnustas Jahve ideoloogiaga vastuolulist maa eraomandust. Assüüria langus ja Egiptuse tõus tõi Juudale mõneks ajaks

vabanemise ja maarahvas võttis võimu üle. Joosija valitsusajal hävitasid nad Jeruusalemma korrumpeerunud poliitikute ringkonnad.

²⁴ See ajajärk lõppes aga traagiliselt, kui Joosija otsustas minna Neko vägeva sõjaväe vastu, mis liikus mööda rannikut Egiptusest välja, et aidata Assüürial võidelda Babüloni vastu. Ta sai lüüa ja Juuda läks Egiptuse maksude alla. Jeruusalemmas tuli taas võimule Baali poliitiline partei ja nüüd algas *tõeline* Egiptuse vangipõlv. See tõi kaasa perioodi, mil Baali poliitikutud hoidsid nii kohtuid kui ka preesterkonda oma võimu all. Baali kultus oli majanduslik ja sotsiaalne süsteem, mis hõlmas nii omandiõigust kui ka maaviljelust.

²⁵ Kui Nebukadnetsar kukutas Neko, langes Juuda Babüloni valitsemise alla ja talle anti kümme aastat armuaga, kuid linn hakkas peagi taas mässama. Kui Nebukadnetsar linnaelanike vastu astus, käivitasid juudalased Jahve mõjutamiseks sotsiaalseid reforme, näiteks vabastasid orjad. Kui Babüloonia armee tõmbus ajutiselt tagasi, rõõmustasid heebrealased, et nende reformide võlujõud oli nad päästnud. Just sel ajal rääkis Jeremija neile ähvardavast hukatusest ja varsti oli Nebukadnetsar tagasi.

²⁶ Nii saabus äkitselt Juuda lõpp. Linn hävitati ja rahvas viidi Babüloni. Jahve ja Baali vaheline võitlus lõppes vangipõlvega. Ja vangilangemine oli Iisraeli ülejäänud osale nii suur hoop, et kogu rahvas läks üle monoteismile.

²⁷ ¶ Babülonis jõudsid juudid järeltulele, et nad ei saa eksisteerida Palestiinas väikese rühmana, kellel on oma erilised sotsiaalsed ja majanduslikud tavad, ning et oma ideoloogia valdavaks muutmiseks peaksid nad paganad ümber pöörama. Nii tekkis uus määratusekäsituse — idee, et juudid peavad saama Jahve valitud teenijateks. Vanas Testamendis esitatud juudi usund kujunes tegelikult välja Babüloni vangipõlve ajal.

²⁸ Ka surematuse doktriin kujunes välja Babülonis. Juudid olid arvanud, et idee tulevases elust kahandaks nende sotsiaalse õigluse evangeeliumi kaalukust. Nüüd tõrjus teoloogia esmakordselt sotsioloogia ja majandusteaduse kõrvale. Religioon oli kujunemas inimõtte ja -käitumise süsteemiks, mis eraldus üha enam poliitikast, sotsioloogiast ja majandusteadusest.

²⁹ ¶ Nii näitab tõde juudi rahvast, et paljud sellest, mida on pühaks ajalooks peetud, osutub vaid veidi enamaks tavalise ilmaliku ajaloo kroonikast. Judaism oli pinnas, millest kasvas välja ristiusk, kuid juudid ei olnud mingi imeline rahvas.

10. HEEBREA RELIGIOON

¹ Iisraellaste juhid olid oma alamatele õpetanud, et nad on valitud rahvas; mitte mingi erilise vastutulelikkuse või jumaliku soosingu eesõiguse tõttu, vaid seepärast, et neid on valitud täitma erilist ülesannet — viima tõde ainsast Jumalast kõigi rahvasteni. Ning nad olid juutidele töötanud, et kui nad seda ülesannet täitma asuvad, saavad nad kõigi rahvaste vaimseteks juhtideks ning et saabuv messias valitseb neid ja kogu maailma rahuvürstina.

² Kui pärslased olid juudid vabastanud, pöördusid need tagasi Palestiinasse, aga langesid seal omaenda preestrite võimule alluvate seadustike, ohverduste ja rituaalide kütkeisse. Ja nii nagu heebrea sugukonnad lükkasid tagasi imelise loo Jumalast, mille Mooses oma hüvasti-jätukõnes neile ohverdamisrituaalide ja kahetsemise kohta esitas, nii lükkasid need heebrea rahva jäänused tagasi teise Jesaja suurepärase käsituse nende enda preesterkonna reeglist, määrustest ja rituaalidest.

³ Rahva egotism, väär usk valesti mõistetud tootatud messiasse ja preesterkonna üha orjastavam võim ning türrannia vaigistasid igaveseks vaimsete juhtide (välja arvatud Taanieli, Heseieli, Haggai ja Malakia) hääled; ja sellest ajast kuni Ristija Johanneseni ajani ilmnes kogu Iisraelis üha enam vaimne tagasimine. Kuid arusaama Kõiksest Isast ei kaotanud juudid kunagi; nad järgivad seda jumalusekäsitust ka veel kahekümnenal sajandil pärast Kristust.

⁴ Moosesest Ristija Johanneseni viis katkematu rida ustavaid õpetajaid, kes andsid monoteistliku valgusetõrviku ühelt põlvkonnalt teisele edasi, noomisid ebaausaid valitsejaid, mõistsid hukka äritsevaid preestreid ja manitsesid lakkamatult inimesi palveldama ülimat Jahvet, Iisraeli Issandat Jumalat.

⁵ ¶ Lõpuks kaotasid juudid rahvusena oma poliitilise identiteedi, kuid heebrea religioon, siiras usk ainsasse ja kõikse Jumalasse, jäi laialipillutatud pagulaste südamesse elama. Ja see religioon püsib, sest on suutnud tõhusalt säilitada oma poolehoidjate kõrgeimaid väärtushinnanguid. Juudi religioon hoidis küll alal ühe rahva ideaale, kuid ei suutnud edendada progressi ega ergutada loovatele filosoofilistele avastustele tõetsingul. Juudi religioonil oli palju puudusi — puudulik filosoofia ja peaaegu olematud esteetilised väärtused —, kuid see hoidis alal kõlbelisi väärtusi, mistõttu jäi ka püsima. Ülim Jahve oli teiste jumalusekäsitustega võrreldes selge, ere, isikuline ja kõlbeline.

⁶ Vähesed rahvad on armastanud õiglust, tarkust, tõde ja õigust nii nagu juudid, ometi on juudid andnud nende jumalike väärtuste intellektuaalsesse ja vaimsesse mõistmisse väiksema panuse kui teised rahvad. Kuigi heebrea religioon keeldus avaraumast, oli sellel oluline roll maailma kahe teise religiooni, ristiusu ja islami arengus.

⁷ Juudi usund jäi püsima ka tänu oma institutsioonidele. Religioonil on raske püsima jääda, kui see seisneb vaid üksikisikute omaette palveldamises. Usujuhid on alati teinud ühe ja sama vea: nähes korraldusliku religiooni pahesid, püüavad nad ühistegevusest loobuda. Selle asemel et rituaale hävitada, oleks parem neid reformida. Heseiel oli selles suhtes oma kaasaegsetest targem, kuigi ta nõudis nagu teisedki isiklikku moraalselt vastutust, asus ta ka korraldama arenenumate puhastatud rituaalide ustavat järgimist.

⁸ ¶ Ja nii sooritasid Iisraeli järjestikused õpetajad suurima kangelasteo Urantia religiooni arengus: nad muutsid barbaarse käsituse metsikust deemonist Jahvest, kärkiva Siinai vulkaani kiivast ja julmast vaimjumalast järk-järgult hilisemaks ülevaks ja kõrgeks käsituseks ülimast Jah-

vest, kõige loojast ja kogu inimkonna armastavast ning halastavast Isast. Selles heebrea jumalakäsituses peitus kõrgeim inimlik nägemus Kõiksest Isast kuni ajani, mil seda avardasid ja nii oivaliselt võimendasid tema Poja, Nebado-

ni Miikaeli isiklikud õpetused ja elueeskuju.

⁹ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

MELKISEDEKI ÕPETUSED ÕHTUMAAL

ELKISEDEKI õpetused jõudsid Euroopasse paljusid teid pidi, kuid põhiliselt Egiptuse kaudu. Pärast põhjalikku helleniseerimist ja hilisemat ristiusutumist liideti need õhtumaa filosoofiaga. Läänemaailma ideaalid olid sisuliselt sokraatilised, selle hilisemaks usufilosoofiaks sai Jeesuse filosoofia, mis oli muutuste ja kompromisside kaudu õhtumaa areneva filosoofia ja religiooni-ga kokkupuutepunkti leidnud, ning kõige kulminatsiooniks kujunes kristlik kirik.

² Saalemi misjonärid tegutsesid Euroopas pikka aega, nad imbusid järk-järgult paljudesse aeg-ajalt esile kerki-vatesse kultuslikesse ja rituaalsetesse rühmadesse. Nende seast, kes Saalemi õpetusi kõige puhtamal kujul säilitasid, tuleb mainida küünikuid. Nemad jutlustasid usku Jumalasse ja usaldust tema vastu ning tegutsesid Rooma impeeriumis veel ka esimesel sajandil pärast Kristust, hiljem lülitati nende õpetused äsjamoodustunud kristlikku usundisse.

³ Saalemi õpetust levitasid Euroopas suures osas juudi palgasõdurid, kes nii paljudest õhtumaa sõjalistest võitlustest osa võtsid. Juudid olid iidsetel aegadel ühevõrra kuulsad nii oma sõjalise vaprusel kui ka eripärase religiooni poolest.

⁴ Kreeka filosoofia, juudi teoloogia ja ristiusu eetika põhidoktriinid olid sisuliselt varasemate Melkisedekite õpetuste vastukajad.

1. SAALEMI RELIGIOON KREEKLASTE SEAS

¹ Saalemi misjonärid oleksid võinud kreeklaste seas üles ehitada suure religioosse struktuuri, kui nad poleks nii rangelt tõlgendanud oma ametissepühitsemisvannet, Machiventa poolt kehtestatud töötust, mis keelas luua eralduvaid usukogudusi ja võttis igalt õpetajalt lubaduse mitte kunagi tegutseda preestrina, mitte kunagi võtta usulise teenistuse eest tasu, välja arvatud toidu, rõivaste või peavarju näol. Kui Melkisedekitest õpetajad hellenite-eelsesse Kreekasse jõudsid, leidsid nad eest rahva, kes kandis ikka veel edasi pärimusi Aadamapojust ja andiitide aegadest. Paraku olid neid õpetusi suuresti moonutanud üha arvukamalt Kreeka rannikule toodud alaväärtuslike orjade arusaamad ja uskumused. Nende moonutuste tõttu pöörduti tagasi veriste riitustega tahumatu animismi juurde, kusjuures alamklassid muutsid tseremooniaks koguni süüdimõistetud kurjategijate hukkamise.

² Saalemi õpetajate varase mõju hävitas peaaegu täielikult niinimetatud aarialaste sissetung Lõuna-Euroopast ja Idast. Need hellenitest sissetungijad tõid endaga kaasa samasugused antropomorfseid jumalakäsitused, nagu nende aarialastest kaaslastel olid Indiasse viinud. Need kaasatoodud arusaamad andsid tõuke Kreeka jumalate ja jumalanade pere arengule. See uus religioon põhines osaliselt hellenitest barbarite kultustel, kuid omas palju ühist ka Kreeka varasemate asukate müütidega.

³ Helleni kreeklased leidsid eest Vahemere-äärse maailma, kus oli valdav emakultus, ja surusid neile rahvastele peale oma inimjumalat Dyaus-Zeusi, kes oli saanud nagu Jahvegi henoteistlike semiitide seas kogu Kreeka alluvate jumalate panteoni peaks. Ja kreeklased oleksid jõudnud Zeusi-käsituses viimaks tõelise monoteismini, kui nad poleks lõpuni kinni pidanud seisukohast, et kõik allub Saatusel. Lõpliku väärtusega Jumal peab olema ise kohtumõistja ja saatuse üle ja määratuse looja.

⁴ Nende religiooni arengut mõjutanud tegurite tõttu kujunes peagi välja populaarne uskumus muretutesse Olümpose mäe jumalatesse, kes olid pigem inimnäolised kui jumalikud ja keda arukad kreeklased kunagi jumalate-na väga tõsiselt ei võtnud. Nad ei armastanud ega kartnud eriti neid omaenda loodud jumalikke olendeid. Neil olid Zeusi ja tema pool-inimestest, pool-jumalatest pere suhtes patriootilised ja rahvustunded, kuid nad ei austanud ega palveldanud neid kuigivõrd.

⁵ Hellenid olid varasemate Saalemi õpetajate preesterlusevastastest doktriinidest nii läbi imbunud, et Kreekas ei tekkinudki märkimisväärset preesterkonda. Isegi jumalakujusid valmistati rohkem kunsti kui palveldamise pärast.

⁶ Olümpose jumalad on inimesele omase antropomorfismi näiteks. Kuid kreeka mütoloogia oli pigem esteetiline kui eetiline. Kreeka religioonist oli palju abi, sest see kujutas universumi, mida valitses jumaluste rühm. Kuid kreeka moraal, eetika ja filosoofia arenesid peagi jumalakäsitusest tunduvalt kaugemale ja see intellektuaalse ning vaimse kasvu vahelise tasakaalu kadumine oli Kreekale niisama ohtlik, kui oli olnud Indias.

2. KREEKA FILOSOOFILINE MÕTE

¹ Kergeltvõetav ja pealiskaudne religioon ei suuda püsima jääda, eriti kui puudub preesterkond, kes edendaks seda vormiliselt ja täidaks pühendunute südamed hirmu ja aukartusega. Olümpose religioon ei töötanud pääsemist ega kustutanud ka usklike vaimset janu, seetõttu oli see hukule määratud. Tuhande aasta jooksul pärast tekkimist oli see peaaegu kadunud ja kreeklased olid ilma rahvusliku usundita, sest Olümpose jumalad ei suutnud enam meelelt arenenumaid kõita.

² Niisugune oli olukord, kui idamaad ja Vahemere idarannik elasid kuuendal sajandil enne Kristust läbi vaimse eneseteadvuse taassünni ja ärkasid taas monoteismi tunnistama. Lääs aga selles uues arengus ei osalenud; religioos-ses taassünnis ei osalenud ulatuslikult ei Euroopa ega Põhja-Aafrika. Kreeklased aga liikusid intellektuaalselt märgatavalt edasi. Nad olid hakanud hirmust üle saama ega otsinud enam religioonist sellele vastumürki, kuid nad ei mõistnud, et tõeline religioon ravib hingenälga, vaimset ärevust ja kõlbelist meeleheidet. Nad otsisid hingelohutust sügavatest mõtetest — filosoofiast ja metafüüsikast. Nad

pöördusid enesesäilitamise — pääsemise — mõtetelt eneseteostuse ja enesest arusaamise juurde.

³ Kreeklased püüdsid täpse mõtte kaudu saavutada turvatunnet, mis asendaks usku ellujäämisesse, kuid see ebaõnnestus neil täielikult. Uut õpetust suutsid mõista vaid arukamad helleni rahvaste kõrgematesse klassidesse kuulujad, orjade järeltulijatest lihtrahvas ei olnud võimeline seda uut religiooni aseainet vastu võtma.

⁴ ☞ Filosoofid põlastasid kõiki palveldamisvorme, kuigi sisuliselt pidasid kõik siiski kinni taustast, mida pakkus Saalemi õpetus „universumi Arukusest”, „Jumala ideest” ja „Suurest Allikast”. Sel määral kui kreeka filosoofid tunnistasid jumalikku ja ülilõplikku, olid nad siiralt monoteistlikud; Olümpose jumalate ja jumalannade plejaadi tunnistasid nad õige vähe.

⁵ Viienda ja kuuenda sajandi kreeka poeedid, eriti Pindaros, püüdsid kreeka religiooni reformida. Nad ülendasid selle ideaale, aga olid pigem kunstnikud kui usutegelased. Neil ei õnnestunud välja arendada viisi, kuidas ülimaid väärtusi edendada ja säilitada.

⁶ Xenophanes õpetas, et on üksainus Jumal, kuid tema jumalusekäsitus oli liiga panteistlik, et saada sureliku inimese jaoks isikuliseks Isaks. Anaxagoras oli mehhanist, kuid tunnistas Algpõhjust, Algset Meelt. Sokrates ning pärast teda Platon ja Aristoteles õpetasid, et voores on teadmine ja headus hinge tervis ning parem on kannatada ebaõiglust kui olla selles süüdi; et vääri on kurjale kurjaga vastata ning et jumalad on targad ja head. Nende põhivoorused olid tarkus, julgus, mõõdukus ja õiglus.

⁷ ☞ Usufilosoofia areng helleni ja heebrea rahvaste seas on kontrastne näide kiriku tegevusest kultuuri progressi vormiva institutsioonina. Palestiinas allus inimõtte seda võrd preestrite kontrollile ja pühakirjade juhiste, et filosoofia ja esteetika mattusid täielikult religiooni ja kõlblusesse. Kreekas jättis preestrite ja „pühade kirjutiste” pea-aegu täielik puudumine inimõtte vabaks ja kammitsematuks, mille tulemuseks oli mõttesügavuse hämmastav areng. Ent religioon kui isiklik kogemus ei suutnud kosmose olemuse ja tegelikkuse intellektuaalse kompimisega sammu pidada.

⁸ Kreekas oli usk allutatud mõtlemisele, Palestiinas peeti mõtlemist usule alluvaks. Ristiusu jõud tulenebki suures osas sellest, et see on palju üle võtnud nii heebrea kõlblusõpetusest kui ka kreeka mõttest.

⁹ Palestiinas kristalliseerusid religioossed dogmad seda võrd, et hakkasid edasist arengut ohustama; Kreekas muutus inimõtte nii abstraktseks, et jumalakäsitus hajus panteistlike spekulatsioonide uttu, mis oli üsna sarnane brahmanismi filosoofide mitteisikulise Lõpmatusega.

¹⁰ ☞ Ent tolle aja tavalised inimesed ei suutnud kreeka eneseteostuse ja abstraktse jumaluse filosoofiat mõista ega olnud sellest ka eriti huvitatud. Nad ihkasid pigem pääsmistõotusi ja isikulist Jumalat, kes võiks nende palveid kuulda. Nad pagendasid filosoofe ja kiusasid taga Saalemi kultuse allesjäänud kummardajaid — kusjuures need kaks doktriini olid üsna palju segunenud — ning valmistusid

kohutavaks ohjeldamatuks sööstuks müsteeriumikultuste meeletustesse, mis tol ajal Vahemeremaal levisid. Olümpose panteonis arenesid välja Eleusise müsteeriumid, mis oli viljakuse kummardamise kreeka variant; õitses Dionysose loodusekummardamine; kultustest parim oli Orpheuse vennaskond, mille moraaliõpetused ja pääsmistõotused kütkestasid paljusid.

¹¹ Kogu Kreeka tegeles nende uute pääsemise saavutamise meetoditega, nende emotsionaalsete ja tuliste tseremooniatega. Ükski rahvas pole kunagi jõudnud nii lühikeses ajaga sellistesse kunstilise filosoofia kõrgustesse; kunagi pole loodud sisuliselt ilma Jumaluse ja täiesti ilma inimliku pääsemislubadusteta nii arenenud eetikasüsteemi; ükski rahvas pole kunagi sööstnud nii kiiresti, sügavalt ja ägedalt sellistesse intellektuaalse stagnatsiooni, moraaliõitvuse ja vaimuvaesuse sügavustesse kui needsamad kreeka rahvad, heites end müsteeriumikultuse hullumeelsesse keerisesse.

¹² ☞ Religioonid on püsinud kaua ilma filosoofilise toeta, kuid vähesed filosoofiad on püsinud kaua, samastamata end mingil määral religiooniga. Filosoofia on religioonile sama mis kontseptsioon tegutsemisele. Kuid ideaalses inimseisundis on filosoofia, religioon ja teadus sulatatud tarkuse, usu ja kogemuste ühisel mõjul kokku ühtseks tähendusrikkaks tervikuks.

3. MELKISEDEKI ÕPETUSED ROOMAS

¹ Religioon, mis oli kasvanud välja varasematest religioossetest perejumalate palveldamise vormidest hõimu hardaks austuseks sõjajumal Marsi vastu, muutus loomulikult romaani rahvastele rohkem vaid poliitiliseks kombetäitmiseks, milleks ei sobinud kreeklaste ja braahmanite intellektuaalsed süsteemid või mitmete teiste rahvaste vaimsemad religioonid.

² Melkisedeki evangeeliumi suure monoteistliku taassünni ajal kuuendal sajandil enne Kristust jõudis Itaaliasse liiga vähe Saalemi misjonäre ja need, kes saabusid, ei suutnud jagu saada etruski preesterkonna kiiresti levivast mõjust ning nende uutest templitest ja jumalate plejaadist, mis kõik koondati Rooma riigi usundiks. See romaani hõimude religioon ei olnud pealiskaudne ja äraostetav nagu kreeklaste usund ega nii karm ja vägivaldne nagu heebraelaste usk, vaid seisnes enamasti üksnes vormide, vannete ja tabude järgimises.

³ Rooma religiooni mõjutas väga palju kultuuri ulatuslik sissetoomine Kreekast. Enamik Olümpose jumalaid istutati viimaks ümber ja lülitati romaani panteoni. Kreeklased palveldasid kaua aega perekolde tuld — Hestia oli neitsist koldejumalanna, Vesta rooma kodujumalanna. Zeusist sai Jupiter, Aphroditest Veenus ja nii edasi.

⁴ Rooma noorukite religioosne initsiatsioon oli sünnimõõ, millega nad pühitseti pidulikult riigi teenistusse. Vanded ja kodanikuks vastuvõtmine olid tegelikult religioossed tseremooniad. Romaani rahvastele jäid nende templid, altarid ja pühamud alles ning kriisiolukorras küsisid nad nõu oraaklitelt. Nad hoidsid alal kangelaste ja hiljem ka ristiusu pühakute luid.

⁵ See pseudoreligioosse patriotismi formaalne emotsioonideta vorm oli määratud kokku varisema, nagu ka kreeklaste väga intellektuaalne ja kunstipärane palveldamine oli taandunud tulihingeliste ja sügavalt emotsionaalsete müsteeriumikultuste ees. Suurim neist laastavatest kultustest oli Jumalaema sekti müsteeriumi usund, mille keskus oli neil päevil Roomas täpselt praeguse Püha Peetruse kiriku kohal.

⁶ ¶ Tekkiv Rooma riik vallutas poliitiliselt, kuid seda vallutasid omakorda kultused, rituaalid, müsteeriumid ja jumalakäsitused Egiptusest, Kreekast ja Vahemere idarannikult. Need sissetoodud kultused õitsesid kogu Rooma riigis kuni Augustuseni, kes puhtpoliitilistel ja tsiviilpõhjustel tegi kangelasliku ja mõneti ka eduka pingutuse hävitada müsteeriumikultused ja taaselustada vanem poliitiline religioon.

⁷ Üks riigisuse preester rääkis Augustusele Saalemi õpetajate varasematest katsetest levitada õpetust ainsast Jumalast, lõplikust Jumalusest, kes kõiki üleloomulikke olendeid juhib. See idee haaras imperaatori nii tugevasti oma võimusesse, et ta ehitas palju templeid, täitis need ohtlike kaunite kujudega, reorganiseeris riigi preesterkonna, taaskehtestas riigireligiooni, määras ennast kõigi inimeste ülempreestriks ega kõhelnud nimetamast end kui imperaatorit ülimalt jumalaks.

⁸ See uus, Augustuse kummardamise religioon õitses ja leidis tema eluajal järgimist kõikjal kogu impeeriumis, välja arvatud juutide kodumaal Palestiinas. See inimju malate ajajärk jätkus, kuni Rooma ametliku usundi juurde kuulus nimekirja enam kui neljakümnest end ise ülendanud inimjumalusest, kes kõik väitsid ennast olevat imepäraselt sündinud ja muidki üleloomulikke omadusi omavat.

⁹ ¶ Saalemi usklike kahaneva rühma viimase võitluse pidasid küünikud, tõsimeelne jutlustajarühm, kes manitses roomlasi loobuma oma metsikutest ja mõttetutest usurituualidest ning pöörduma tagasi palveldamisvormi juurde, mis kätkes Melkisedeki evangeeliumit sellisena, milliseks see oli kreeklaste filosoofiaga kokku puutudes muutunud ja saastunud. Laiad rahvahulgad ei võtnud aga küünikuid vastu, vaid eelistasid viskuda müsteeriumide rituaalidesse, mis pakkusid nii lootusi kui ka isiklikku pääsemist, ning liiati ka vaheldust, põnevust ja meelelahutust.

4. MÜSTEERIUMIKULTUSED

¹ Enamik kreeka-rooma maailma rahvastest oli kaotanud oma algelised pere- ja riigisused ja et nad ei suutnud või ei tahtnud kreeka filosoofia tähendust mõista, pöörasid nad tähelepanu Egiptusest ja Vahemere idarannikult tulnud vaatamängulistele ning emotsionaalsetele müsteeriumikultustele. Lihtrahvas ihaldas pääsmistootusi — usulist lohutust tänaseks päevaks ja kindlat lootust surmajärgse surematusele.

² Kolm kõige enam populaarsust võitnud müsteeriumikultust olid:

³ 1. früüglaste Kybele ja tema poja Attise kultus;

⁴ 2. egiptlaste Osirise ja tema ema Isise kultus;

⁵ 3. iraanlaste Mithra kui patuse inimkonna päästja ja lunastaja kultus.

⁶ ¶ Früügia ja Egiptuse müsteeriumid õpetasid, et jumalik poeg (vastavalt Attis ja Osiris) oli kogenud surma ja äratatud jumaliku väega üles ning et kõik, kes on müsteeriumisse õigesti vastu võetud ja pühitsevad hardalt jumala surma ning ülesäratamise päevi, saavad sellega osa tema jumalikust olemusest ja surematusest.

⁷ ¶ Früügia tseremooniad olid aukartustäratavad, kuid alandavad; need verised pidustused näitavad, kui labasteks ja primitiivseteks need Vahemere idaranniku müsteeriumid olid muutunud. Kõige püham päev oli Must Reede, „verepäev”, millega mälestati Attise enesetappu. Kolmepäevasele Attise ohvri ja surma mälestamisele järgnesid rõõmupidustused tema ülestõusmise auks.

⁸ Isise ja Osirise palveldamise rituaalid olid früügia kultuse tavadest arenenumad ja mõjuvamad. See egiptuse rituaal oli üles ehitatud legendile Niiluse vanaaja jumalast, kes suri ja taaselustati. Selline käsitlus rajanes tähelepanekutel, et taimestikku kasvu iga-aastasele peatumisele järgneb kõigi elustaimede kevadine taasärkamine. Nende müsteeriumikultuste pöörased kombid ja tseremoniaalsed orgiad, mis pidid tekitama „entusiasmi” jumalikkuseni jõudmiseks, olid vahel üsnagi vastikusttekitavad.

5. MITHRA KULTUS

¹ Früügia ja egiptuse müsteeriumid taandusid lõpuks suurima müsteeriumikultuse, Mithra palveldamise ees. Mithra kultus kütkestas väga erinevaid inimloomusi ja vahetas vähehaaval välja mõlemad oma eelkäijad. Mithraism levis üle kogu Rooma impeeriumi tänu Vahemere idarannikult värvatud Rooma leegionäridele, kelle kodu maal see usund moes oli ja kes kandsid seda uskumust kõikjale, kuhu läksid. Uus usurituual oli varasemate müsteeriumikultustega võrreldes suur edasimineku.

² Mithra kultus oli esile kerkinud Iraanis ja püsis vaatamata Zarathustra pooldajate sõjakale vastuseisule oma kodumaal kaua. Ent ajaks, mil mithraism Rooma jõudis, oli see tänu paljude Zarathustra õpetuste omaksõtmisele suuresti täienenenud. Zarathustra kultus avaldas hiljem ilmunud ristiusule mõju suures osas just Mithra kultuse kaudu.

³ ¶ Mithra kultuses kirjeldati sõjakat jumalat, kes sündis suurest kaljust ja tegeles vägevate vallutustega; tema noolest tabatud kividest hakkas vett purskuma. Oli ülejutus, millest vaid üks mees pääses eluga tänu spetsiaalselt ehitatud laevale, ja viimne õhtusöömaag, mida Mithra enne taevassetõusmist koos päikesejumalaga pühitses. Päikesejumal ehk Sol Invictus oli zoroastriitide jumaluse Ahura-Mazda mandunud vorm. Mithrat peeti päikesejumala ja pimedusejumala vahelise võitluse võitjaks. Ja tunnustuseks müütilise püha sõnni tapmise eest kingiti Mithrale surematus, ta ülendati inimsoo eestkostjaks kõrgete jumalate seas.

⁴ Kultuse järgijad palveldasid koobastes ja muudes salapaikades, lauldes kiidulaule, pomisedes maagilisi sõnu, süües ohvriloomade liha ja juues verd. Nad palveldasid kolm korda päevas, iga nädal oli eriliste tseremooniatega päikesejumalapäev, eriti keeruliste tseremooniatega pühitseti iga-aastast Mithra püha, kahekümne viiendat detsembrist. Usuti, et sakramendist osasaamine kindlustab igavese elu, kohese surmajärgse edasipääsu Mithra rüppe, kus viibitakse õndsuses kuni viimse kohtupäevani. Viimisel kohtupäeval avab Mithra taevavõtmetega Paradiisi väravad, et ustavaid vastu võtta; kõik ristimata elavad ja surnud hävivad, kui Mithra maa peale tagasi pöördub. Õpetati, et inimene läheb pärast surma Mithra ette, kes tema üle kohut mõistab, ning maailma lõpul kutsub Mithra kõik surnud viimseks kohtupäevaks haudadest kokku. Pahelised hävivad tules, õiglased aga valitsevad koos Mithraga igavesti.

⁵ See religioon oli algul vaid meeste jaoks ja usklikke võis järjest pühitseda seitsmesse erinevasse seisusesse. Hiljem lubati usklikke naised ja tütreid Suure Ema templitesse, mis asusid Mithra templite kõrval. Naiste kultuses oli Mithra rituaal segunenud früüglaste Kybele, Attise ema kultuse tseremooniatega.

6. MITHRAISM JA RISTIUSK

¹ Enne müsteeriumikultuste ja ristiusu tulekut polnud isiklik religioon Põhja-Aafrika ja Euroopa tsiviliseeritud aladel kuigivõrd arenenud iseseisvaks institutsiooniks; see oli pigem perekonna, linnriigi, poliitiline ja riiklik asi. Helleni kreeklastel jäigi tsentraliseeritud palveldamissüsteem välja kujundamata, rituaalid olid kohalikud, polnud ei preesterkonda ega „püha raamatut”. Nagu roomlastel, puudus nendegi usuinstitutsioonidel võimas toimejõud, mis oleks sundinud kõrgemaid kõlbalisi ja vaimseid väärtusi säilitama. Ehkki on tõsi, et religiooni ühiskonnastamine on selle vaimset kvaliteeti tavaliselt vähendanud, tuleb samas tunnista tõsiasja, et ühelgi usundil pole seni õnnestunud püsima jääda ilma teda suuremal või vähemal määral toetava ühiskondliku organisatsioonita.

² Nii kidus õhtumaa religioon kuni skeptikute, küünikute, epikuurlaste ja stoikute ajani, mis aga kõige tähtsam — kuni suure jõukatsumiseni mithraismi ja Pauluse uue usundi, ristiusu vahel.

³ Kolmandal sajandil pärast Kristust olid mithraismi ja ristiusu kirikud nii välimuselt kui ka rituaalide iseloomu poolest väga sarnased. Enamik neist palveldamispaika dest asus maa all ja kõigis neis olid altarid, mille tagapõhjal oli kujutatud päästjat, kes oli patust neetud inimsoole toonud oma kannatustega pääsemise.

⁴ Mithra palveldajatel oli alati tavaks templisse sisenedes sõrmed pühasse vette kasta. Ning et mõnes piirkonnas leidis inimesi, kes tunnistasid korraga mõlemat religiooni, jõudis see komme enamikku Rooma lähistel asunud ristiusu kirikutesse. Mõlemas kirikus viidi läbi ristimisi ja saadi osa leiva- ning veinisakramendist. Mithraismi ja ristiusu

üks suur erinevus peale Mithra ja Jeesuse loomuse oli asjaolu, et üks ergutas sõjakusele, kuid teine oli ülimalt rahumastav. Mithraismi sallivus teiste religioonide (välja arvatud hilisema ristiusu) suhtes viis lõpuks selle hävingule. Ent nende kahe usundi vahelise võitluse otsustavaks teguriks sai naiste võtmine ristiusukoguduse täisliikmeteks.

⁵ Lõpuks muutus õhtumaal valdavaks nominaalne ristiusk. Kreeka filosoofia andis eetiliste väärtuste kontseptsioonid, mithraism palveldamisrituaalid, ristiusk ise viisi kõlbaliste ning ühiskondlike väärtuste alalhoidmiseks.

7. KRISTLIK RELIGIOON

¹ Looja-Poeg ei kehastunud surelikus ihus ega annetanud end Urantia inimkonnale vihase Jumala lepitamiseks, vaid pigem võitmaks kogu inimkonda Isa armastust tunnistama, et iga inimene mõistaks oma seisust Jumala pojana. Ka suur lunastusedoktriini propageerija mõistis siiski midagi sellest tõest, sest ta kuulutas: „Jumal oli Kristuses lepitamas maailma iseendaga.”

² Käesoleva kirja ülesandeks ei ole käsitleda ristiusu tekkimist ja levikut. Piisab, kui öelda, et see on üles ehitatud Naatsareti Jeesuse, inimeseks kehastunud Miikaeli, Nebadoni Poja ümber, keda Urantial tuntakse Kristusena, võituna. Selle galilealase pooldajad levitasid ristiusku kõikjal Vahemere idarannikul ja õhtumaadel ning see innukas misjonitöö oli võrreldav nende kuulsate eelkäijate setiitide ja saalemlaste, samuti nende kaasaegsete Aasia budistlike õpetajate tegevusega.

³ Kristlik religioon kui Urantia uskumussüsteem tekkis järgmiste õpetuste, mõjude, uskumuste, kultuste ja isiklike hoiakute liitumise teel:

⁴ 1. Melkisedeki õpetused, mis on kõigi viimase nelja tuhande aasta jooksul tekkinud õhtu- ja hommikumaa religioonide põhitegur;

⁵ 2. heebrea moraali-, eetika- ja teoloogilised õpetused ning usk jumalikku ettehooldusesse ja ülimesse Jahvesse;

⁶ 3. Zarathustra kontseptsioon kosmilise hea ja kurja vahelisest võitlusest, mis oli jätnud juba jälje nii judaismile kui ka mithraismile. Pikaajalise kokkupuute tõttu mithraismi ja ristiusu vahelise võitlusega muutusid Iraani prohveti doktriinid võimsaks teguriks, mis määras Jeesuse õpetuste helleniseeritud ja latiniseeritud variantide dogmade, tõekspidamiste ja kosmoloogia usulise ning filosoofilise vormi ja struktuuri;

⁷ 4. müsteeriumikultused, eriti mithraism, aga ka früügia Suure Ema kultus. Rooma variant Iraani päästja-kangelase Mithra imepärasest sünnist, kelle maa peale saabumise tunnustajateks olevat olnud vaid mõned kinke toonud karjused, kes eelseisvast sündmusest inglitelt teada said, lisas oma värvingu ka legendile Jeesuse sünnist Urantial;

⁸ 5. ajalooline fakt, et kunagi on elanud inimene Joosua ben Joosep, Jeesus Naatsaretlane, keda austati kui Kristust, Jumala Poega;

⁹ ¶ 6. Tarsose Pauluse isiklik vaatenurk. Tuleb märkida, et mithraism oli tema noorukieas Tarsose valdav religioon. Paulus oskas vaevalt küll aimata, et tema heade kavatsustega koostatud kirju oma pöördunutele peavad veelgi hilisemad kristlased kunagi hiljem „Jumala sõnaks”. Neid heade kavatsustega õpetajaid ei tohi teha vastutavaks selle eest, kuidas järeltulijad hiljem nende kirjutisi on kasutanud;

¹⁰ ¶ 7. Helleni rahvaste filosoofiline mõte Aleksandriast ja Antiookiast Kreekani ning sealt edasi Sürakuusa ja Roomani. Kreeklaste filosoofia polnud ühegi teise tolleaegse usulise süsteemiga sedavõrd kooskõlas kui Pauluse ristiusuversiooniga ning see tõik sai oluliseks teguriks ristiusu edus õhtumaal. Kreeka filosoofia koos Pauluse religiooniga on praegugi Euroopa eetika aluseks.

¹¹ ¶ Kui Jeesuse algsed õpetused jõudsid õhtumaale, muutusid need õhtumaiseks ja hakkasid seeläbi kaotama oma võimalikku üldist tõmbejõudu kõigile rassidele ja igat liiki inimestele. Tänapäeval on ristiusust saanud religioon, mis on hästi kohanenud valgete rasside sotsiaalsete, ma-

janduslike ja poliitiliste kommetega. See on juba ammu lakanud olemast Jeesuse religioon, kuigi kirjeldab neile, kes püüavad siiralt tema õpetusi järgida, ikka veel vapralt kaunist uskumust Jeesusest. See on ülistanud Jeesust kui Kristust, Jumala võitnud messiast, kuid on suures osas unustanud Meistri enda evangeeliumi: Jumala isaduse ja kõigi inimeste üldise vendluse.

¹² ¶ Selline oli pikk lugu Machiventa Melkisedeki õpetustest Urantial. Eriolukorras tegutseva Nebadoni Poja annetumisest Urantial on möödunud peaaegu neli tuhat aastat ja selle ajaga on „El Elyoni, Kõigekõrgema Jumala preestri” õpetused jõudnud kõigi rasside ja rahvasteni. Ja Machivental õnnestus oma ebatavalise annetuse eesmärk täita: kui Miikael valmistus Urantiale ilmuma, oli meeste ja naiste südames arusaam Jumalast, sama arusaam, mis leegitseb ikka uuesti Kõikse Isa paljude laste elavas vaimses kogemuses, kui nad kosmoses tiirlevatel planeetidel oma põnevat ajalikku elu elavad.

¹³ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

RELIGIOONI ÜHISKONDLIKUD PROBLEEMID

RELIGIOON saab ühiskonna kõrgeimaks hoolekandjaks siis, kui sel on kõige vähem seost ühiskonna ilmalike institutsioonidega. Et varasematel aegadel piirdusid ühiskondlikud reformid suuresti vaid moraalivealikkonnaga, ei pidanud usund oma hoiakut majandus- ja poliitilises elus toimuvate ulatuslike muutustega kohandama. Religiooni põhiülesandeks oli kurja heaga asendamine poliitilist ja majanduslikku kultuuri esindava ühiskonnakorra raames. Seega kaldus religioon kaudselt põlistama juurdunud ühiskonnakorda ning soodustama olemasoleva tsivilisatsioonitüübi säilimist.

² Religioon ei tohiks aga uute ühiskonnakordade loomisse ega vanade säilitamisse otseselt sekkuda. Tõeline religioon astub küll vägivalda kui ühiskonna arendamise vahendi vastu, aga ei ole vastu ühiskonna arukatele pingutustele kohandada oma tavadid ja institutsioone uute majandustingimustega ning kultuurinõuetega.

³ Religioon kiitis küll möödunud sajanditel ühiskonnas aeg-ajalt toimunud reformid heaks, kuid kahekümendal sajandil peab paratamatult kohanema ulatuslike ja jätkuvate ühiskondlike ümberkujundustega. Elutingimused muutuvad nii kiiresti, et ka institutsioonilisi muudatusi tuleb oluliselt kiirendada ning usund omakorda peab selle uue ning alati muutuva ühiskonnakorraga kiiremini kohanema.

1. RELIGIOON JA ÜHISKONNA ÜMBERKORRALDAMINE

¹ Tehnilised leiutised ja teadmiste levik muudavad tsivilisatsiooni; majanduse teatav kohanemine ja sotsiaalsed muudatused on tingimata vajalikud vältimaks kultuuri hävingut. See uus peatselt saabuv ühiskonnakord ei jõua veel tuhat aastat enesega rahuloleva stabiilsuseni. Inimsugu peab leppima terve rea muutustega, kohanemistega ja ümberkohanemistega. Inimkond on teel uue, veel ilmutamata planetaarse saatuse poole.

² ¶ Religioon peab hakkama kõlbelist stabiilsust ja vaimset edenemist jõuliselt mõjutama, toimides dünaamiliselt nende pidevalt muutuvate tingimustega ja majanduse lõputute kohanemiste keskel.

³ ¶ Ei saa loota, et Urantia ühiskond veel kunagi sedavõrd stabiliseerub nagu varasematel ajastutel. Ühiskonnalaev on traditsioonide varjulistest lahtedest välja sõitnud ja alustanud ristlemist arengulise saatuse avamerel; nagu ei kunagi varem maailma ajaloos on inimese hingel vaja hoolikalt oma moraalkaarte uurida ja religioosete juhiste kompassi jälgida. Religiooni kui ühiskonna mõjuteguri tähtsaim ülesanne on stabiliseerida inimkonna ideaale neil ohtlikel üleminekuaegadel tsivilisatsiooni ühelt etapilt teisele, ühelt kultuuritasemelt teisele.

⁴ Religioon ei ole saanud uusi ülesandeid, tekkinud on vaid pakiline vajadus, et see tegutseks kõigis neis inimesele avanevates uutes ja kiiresti muutuvates olukordades

targa juhendajana ja kogenud nõuandjana. Ühiskond on muutumas mehaanilisemaks, kompaktsemaks, komplekssemaks ja omavahel üha olulisemal määral seostatumaks. Religioon peab takistama neil uutel ja lähedastel vastastikseostel muutumast vastastikku taandarendavateks või isegi hävitavateks. Religioon peab toimima kosmilise soolana, mis takistab arengut kääritavaid aineid hävitamast tsivilisatsiooni kultuurilist maitset. Need uued ühiskondlikud suhted ja majanduslikud murrangud saavad viia kestva vendluseni vaid siis, kui selle eest kannab hoolt religioon.

⁵ Jumalata humanism on inimlikult võttes üllas žest, kuid ainus jõud, mis võib püsivalt suurendada ühe ühiskonnarühma reageerimisvõimet teiste rühmade vajadustele ja kannatustele, on tõeline religioon. Varasematel aegadel võis korralduslik usund jääda passiivseks, kui ühiskonna ülemkihid jäid abitute alamkihtide kannatuste ja rõhumise suhtes kurdiks, ent nüüdisajal ei ole need madalamad ühiskonnakihid enam nii armetus teadmatutes ega poliitiliselt abitud.

⁶ Religioon ei tohi orgaaniliselt sekkuda ühiskonna ja majanduse ilmalikku ümberkujundamistöösse. Kuid ta peab kõigi nende tsivilisatsiooni edusammudega aktiivselt kaasas käima, sõnastades oma moraalinõudeid ja vaimseid ettekirjutusi, oma edumeelset inimelu ja transtsendentse ellujäämise filosoofiat selgelt ja energiliselt ümber. Religiooni vaim on igavene, kuid selle väljendusvorm tuleb uuesti ümber sõnastada iga kord, kui inimkeele sõnaraamatut redigeeritakse.

2. KORRALDUSLIKU RELIGIOONI NÕRKUS

¹ Korralduslik religioon ei saa selles eelseisvas ülemaailmses ühiskonna ja majanduse ümberkujundamises pakuda inspiratsiooni ja olla eestvedajaks, sest kahjuks on see suuremal või vähemal määral muutunud ümberkujundamisele määratud ühiskonnakorra ja majandussüsteemi orgaaniliseks osaks. Praeguses tsivilisatsioonikriisis võib kasulikult ja loovalt toimida vaid tõeline, isiklike vaimsete kogemuste religioon.

² Korralduslik religioon on sattunud praegu nõiaringi. See ei saa ühiskonda ümber kujundada, kujundamata kõigepealt ümber iseennast; ja moodustades niivõrd lahutamatu osa juurdunud korrast, ei saa see end ümber kujundada enne, kui ühiskond on end radikaalselt ümber kujundanud.

³ ¶ Usklikud peavad tegutsema ühiskonnas, majanduses ja poliitikas üksikisikutena, mitte rühmade, erakondade või institutsioonidena. Religioosne rühm, mis lubab endale tegutsemist väljaspool oma religioosset tegevust, muutub kohe poliitiliseks parteiks, majanduslikuks organisatsiooniks või sotsiaalseks institutsiooniks. Religioosse kollektiivi jõupingutused peavad piirduma usuelu edendamise

⁴ Usklikud pole ühiskonna ümberkujundamisega seonduvate ülesannete täitmisel väärtuslikumad kui mitteusklikud, kui nende religioon pole andnud neile just paremat kosmilist ettenägemisvõimet ega seda kõrgemat ühiskondlikku tarkust, mis tuleneb siirast soovist armastada Jumalat ülimalt armastusega ja kõiki inimesi taevariigis nagu vendi. Ideaalses ühiskonnas armastab igaüks oma ligimest nagu iseennast.

⁵ ¶ Võib tunduda, et institutsiooniks muudetud kirik teenis varem ühiskonda, ülistades juurdunud poliitilist ja majanduslikku korda, aga selleks, et püsima jääda, peab ta niisuguse tegevuse kiiresti lõpetama. Ainus õige teguviis oleks õpetada vägivallatust, vägivaldse revolutsiooni asemel rahumeelse arengu doktriini — rahu maa peal ja head tahet kõigi inimeste seas.

⁶ Nüüdisaegsel religioonil on raske ühiskonnas toimuvate kiirete muutuste tingimustes oma suhtumist kohanada vaid seepärast, et ta on lubanud end nii põhjalikult traditsioonide, dogmade ja institutsioonide külge köita. Elava kogemuse usundil ei ole raske kõigist nendest ühiskonnas toimuvatest arengutest ja majanduslikest murrangutest eespool püsida ja toimida alati nende keskel kui stabiliseerija, ühiskonna juhendaja ja vaimne juhtija. Tõeline religioon kannab ühest ajastust teise kõrgkultuuri ja seda tarkust, mis sünnib Jumala tundmise kogemusest ning püüdest olla temasarnane.

3. RELIGIOON JA USKLIK

¹ Algne ristiusk oli kõigist tsiviilsegaadustest, ühiskondlikest kohustustest ja majanduslikest liitudest täiesti vaba. Alles hiljem sai institutsiooniks muudetud ristiusk õhtumaa tsivilisatsiooni poliitilise ja ühiskondliku struktuuri orgaaniliseks osaks.

² ¶ Taevariigis ei ole ei ühiskondlikku ega majanduslikku korda, see on vaid Jumalat tundvate üksikisikute vaimne vendlus. Tõsi, niisugune vendlus on iseenesest uus ja hämmastav ühiskondlik nähtus, millel on oma üllatavad poliitilised ning majanduslikud vastukajad.

³ Usklik ei ole ühiskonna kannatuste suhtes osavõtmatu ega suhtu hoolimatult ebaõiglusesse ühiskonnas, pole isoleeritud majanduslikust mõtlemisest ega tundetud poliitilise türannia suhtes. Religioon mõjutab ühiskonna ümberkujunemist otseselt, sest vaimsustab ja idealiseerib üksikkodanikku. Nende üksikusklike suhtumine mõjutab kaudselt ka tsivilisatsiooni, kui neist saavad erinevate sotsiaalsete, moraali-, majanduslike ja poliitiliste rühmade aktiivsed ning mõjukad liikmed.

⁴ ¶ Kõrgetasemelise tsivilisatsiooni saavutamiseks on vaja kõigepealt ideaalset kodanikku ja seejärel ideaalseid ning piisavaid ühiskondlikke mehhanisme, millega kodanikkond võib arenenud inimühiskonna majanduslike ja poliitilisi institutsioone juhtida.

⁵ Kirik on pikka aega hoolitsenud vähemprivileegeritu- te ja õnnetute eest ülemäärase võltsi tundeküllusega; see kõik on olnud väga hea, kuid needsamad tundmused on

viinud mandunud rassitüvikondade mittemõistlikule säilitamisele, mis on tsivilisatsiooni progressi tohutult aeglustanud.

⁶ Paljud ühiskonna ümberkorraldajad on korralduslikust religioonist küll ägedalt lahti öelnud, kuid propageerinud siiski oma ühiskondlikke reforme innuka religioossusega. Seetõttu on isiklikul ja suuremal või vähemal määral äratundmata religioosel motivatsioonil nüüdisaegses ühiskonna ümberkujundamise programmis oluline roll.

⁷ ¶ Kogu selle äratundmata ja alateadliku religioosse tegevuse suur nõrkus peitub suutmatuses saada kasu avalikust religioosest kriitikast ja selle abil end kasulikul määral parandada. On tõsi, et religioon areneb vaid siis, kui seda distsiplineerib konstruktiivne kriitika, võimendab filosoofia, puhastab teadus ja toidab ustav vendlus.

⁸ Alati püsib suur oht, et religiooni võidakse väärsihtide taotlemisel moonutada ja rikkuda, näiteks sõdade ajal, mil kumbki võitlev riik labastab oma usundi sõjaliseks propagandaks. Armastusest innukus on religioonile alati kahjulik, tagakiusamine kallutab aga usulise tegevuse mingi sotsioloogilise või teoloogilise eesmärgi saavutamisele.

⁹ ¶ Religiooni aitavad hoida ebapühadest ilmalikest liitudest vabana vaid:

- ¹⁰ 1. kriitiline korrektiivne filosoofia;
 - ¹¹ 2. eemalolek kõigist sotsiaalsetest, majanduslikest ja poliitilistest ühendustest;
 - ¹² 3. loovad, lohutavad ja armastust külvavad vennaskonnad;
 - ¹³ 4. üha suurem vaimne taipamine ja kosmiliste väärtuste kõrgelt hindamise võime;
 - ¹⁴ 5. fanatismi ärahoidmine arukast teaduslikust suhtumisest tulenevate kompensatorite abil.
- ¹⁵ ¶ Usklikud kui rühm ei tohi kunagi tegelda millegi muuga kui *religiooniga*, ehkki iga usklik üksikisikuna võib saada mõne sotsiaalse, majandusliku või poliitilise ümberkujundamisliikumise silmapaistvaks juhiks.
- ¹⁶ Religiooni ülesanne on luua, hoida alal ja innustada üksikisiku kosmist lojaalsust, mis juhiks teda kõigi nende raskete, kuid soovitatavate ühiskondlike teenistuste edukale edendamisele.

4. ÜLEMINEKURASKUSED

¹ Tõeline religioon muudab uskliku ühiskonnale meeldivaks ja annab talle arusaamise inimeste vendlusest. Ent religioossete rühmade formaliseerimine hävitab sageli needsamad väärtused, mille edendamiseks rühm algul moodustati. Inimestevaheline sõprus ja jumalik religioon on vastastikku kasulikud ja tähelepanuväärselt valgustavad, kui mõlemas toimuv areng on tasakaalustatud ja kooskõlaline. Usund annab kõigile rühmadele uue tähenduse — nii peredele, koolidele kui ka klubidele. See annab mängule uued väärtused ja ülendab tõelist huumorit.

² Vaimne taipamine kujundab ühiskonna juhtimise laadi; religioon hoolitseb selle eest, et kollektiivsed liikumised ei kaotaks silmist oma tõelisi eesmärgi. Kui tegemist on elava ja kasvava usuga, siis on religioon nagu lapsedki suur perekonna ühendaja. Pereelu ei saa olla ilma lasteta,

küll aga ilma religioonita, ometi raskendab niisugune puudujääk tunduvalt seda lähedast inimühendust. Kahekümnenda sajandi esimestel aastakümnetel kannatasid pereelu ja isiklikud religioossed kogemused kõige enam allakäigu tõttu, mis tulenes üleminekust vanalt usuliselt lojaalsuselt uutele tekkivatele tähendustele ja väärtustele.

³ ¶ Tõeline religioon on mõttekas viis elada dünaamilist elu, seistes silmitsi igapäevategelikkusega. Ent selleks, et religioon ergutaks indiviidi iseloomu arengut ja isiksuse terviklikumaks muutumist, tuleb hoiduda seda standardiseerimast. See ohutab kogemustele hinnangut andma ja kütkestab oma väärtuslikkusega vaid siis, kui pole stereotüüpne. Religioon edendab ülimat lojaalsust vaid juhul, kui seda ei formaliseerita.

⁴ Ükskõik missugused murrangud tsivilisatsiooni ühiskondliku ja majandusliku arenguga ka ei kaasneks, religioon on ikka tõeline ja väärtuslik, kui edendab üksikisiku kogemusi, milles valitsevad suveräänselt tõe, ilu ja headus, sest just selline on ülima reaalsuse tõeline vaimne kontseptsioon. Armastuse ning palveldamise kaudu omandab see tähenduse inimestevahelise vendlusena ja inimese kui Jumala poja seisusena.

⁵ Määrab ju inimese käitumise ja isikliku tegutsemise just see, mida ta usub, mitte see, mida ta teab. Pelgalt faktide teadmine mõjutab keskmist inimest väga vähe, kui seda teadmist ei aktiveeri emotsioonid. Kuid religioon aktiveerib inimest emotsioonidest kõrgemal tasandil, sest ühendab kogu inimkogemuse transtsendentsetel tasanditel, saavutades kokkupuute sureliku elu vaimsete energiatega ja vallandades need.

⁶ ¶ Kahekümnenda sajandi psühholoogiliselt ebastabiilsetel aegadel, majanduslike murrangute ja vastandlike moraalisuundade ning teadusajastu tsükloniliste üleminekute käredate sotsioloogiliste mõnade käigus on tuhanded ja tuhanded mehed ning naised segadusse sattunud; nad on ärevuses, rahutud, hirmunud, ebakindlad ega leia oma kohta; nad vajavad nagu ei kunagi varem kindlatel alustel seisva usundi lohutavat ja stabiliseerivat mõju. Vaatamata enneolematutele teadussaavutustele ja tehnika arengule, valitseb vaimne seisak ja filosoofiline kaos.

⁷ ¶ Kui religioon ei kaota oma motivatsiooni teenida isetult ja armastusega ühiskonda, pole selles mingit ohtu, et ta muutub üha enam isiklikuks asjaks — isiklikuks kogemuseks. Usundid on kannatanud paljude teiseste mõjude all: kultuuride äkiline segunemine, usutunnistuste segunemine, kirikuvõimu vähenemine, muutused perekonnaelus, samuti linnastumine ja tehnika areng.

⁸ Inimese suurim vaimse ohu allikas peitub osalises progressis, lõpetamata jäävas kasvus: arengulistest hirmureligioonidest loobumises, haaramata ilmutusliku armastusreligiooni järele. Nüüdisaegne teadus, eriti psühholoogia, on nõrgestanud vaid neid usundeid, mis sõltuvad nii suuresti hirmust, ebausust ja emotsioonidest.

⁹ Üleminekuga kaasneb alati segadus ja usumaailmas saab olla vähe rahu, kuni pole lõpule jõudnud suur võitlus kolme konkureeriva filosoofia vahel:

¹⁰ 1. paljude religioonide spiritualistlik usk (ettehoolitsevasse Jumalasse);

¹¹ 2. paljude filosoofiate humanistlik ja idealistlik usk;

¹² 3. paljude teadusharude mehhanistlikud ja naturalistlikud kontseptsioonid.

¹³ ¶ Kõik need kosmilise reaalsuse osalised käsitlusviisid peavad lõpuks kooskõlastuma ilmutuslikult esitatud religiooni, filosoofia ja kosmoloogiaga, mis kirjeldavad Paradiisi-Kolmsusest lähtuva ning Ülimas Jumaluses aegruumiliselt ühtlustuva vaimu, meelega ja energia kolmühtset eksisteerimist.

5. RELIGIOONI ÜHISKONDLIKUD ASPEKTID

¹ Kuigi religioon on küll vaid isiklik vaimne kogemus — Jumala kui Isa tundmine, eeldab selle kogemusega kaasnev inimese kui venna tundmine enese kohandamist teiste minadega ja see hõlmab usu ühiskondlikku ehk rühmaaspekti. Religioon tähendab eelkõige sisemist ehk isiklikku sobitumist ja alles seejärel ühiskonna teenimisele või rühmale kohandumist. Religioossed rühmad tekivad paratamatult juba inimese seltsivuse tõttu. See, mis neist religioosetest rühmadest saab, sõltub väga palju juhtimise arukusest. Primitiivses ühiskonnas ei erine religioosne rühm alati eriti majanduslikest ega poliitilistest rühmadest. Usund on olnud alati kõlbluse alalhoidja ja ühiskonna stabiliseerija. Ja nii on see ka praegu, vaatamata paljude nüüdisaegsete sotsialistide ja humanistide vastupidistele õpetustele.

² Pidage alati meeles: tõeline religioon tähendab tunda Jumalat oma Isana ja inimest vennana. Religioon ei ole orjalik usk karistamisähvardustesse ega maagilistesse tulevaste müstiliste hüvitiste töötustesse.

³ ¶ Kõigist neist mõjudest, mis kunagi on inimsugu aktiveerinud, on Jeesuse religioon kõige dünaamilisem. Jeesus purustas traditsioonid, hävitas dogmad ja kutsus inimesi üles saavutama oma kõrgeimaid ideaale ajas ja iga-aegselt — olema täiuslik, nii nagu Taevaisa on täiuslik.

⁴ ¶ Religioon ei saa kuigivõrd toimida, kuni religioosne rühm pole eraldunud kõigist teistest rühmadest — muutunud taevariigi vaimsete liikmete sotsiaalseks ühenduseks.

⁵ Doktriin inimese täielikust kõlblisest rikutusest hävitas suure osa religiooni võimalustest kutsuda ühiskonnas esile ülendava iseloomuga ja innustava väärtusega vastukajaid. Jeesus püüdis inimese väärikust taastada, kuulutades, et kõik inimesed on Jumala lapsed.

⁶ Iga religioosne uskumus, mis usklikku tõhusalt vaimustab, tekitab selle uskliku ühiskondlikus elus kindlasti võimsaid vastukajaid. Religioosne kogemus kannab vaimust juhitud sureliku igapäevaelus kindlasti „vaimuvilju”.

⁷ Niisama kindlalt kui inimesed jagavad üksteisega religioosseid uskumusi, moodustavad nad ka mingi religioosne rühm, mis püstitab endale lõpuks ühtsed eesmärgid. Kunagi tulevad usklikud kokku ja asuvad tegelikule koostööle ideaalide ja eesmärkide ühtsuse alusel, mitte püüdes

teha koostööd psühholoogiliste arvamuste ja religioossete uskumuste baasil. Usklikke ei pea ühendama usutunnistus, vaid eesmärk. Kuna tõeline religioon on isiklik vaimne kogemus, tõlgendab iga usklik selle vaimse kogemuse teostamist paratamatult oma isiklikul viisil. Tähistatagu sõnaga „usk” pigem üksikisiku suhet Jumalaga kui formuleeritud usutunnistust, mille osas rühm surelikke on suutnud kokku leppida, võttes selle oma ühtseks religioosseks hoiaks. „Kas sul on usku? Hoi see siis endale.”

⁸ Usk ei tähenda vaid ideaalsete väärtuste mõistmist, nagu näitab Uues Testamendis toodud definitsioon, mis kuulutab usu lootuste põhiaineks ja nähtamatute asjade tõenduseks.

⁹ Ürginimene ei pingutanud eriti, et oma religioosseid veendumusi sõnadesse seada. Ta väljendas oma usundit pigem tantsu kui mõtetega. Nüüdisaegne inimene on palju usutunnistusi välja mõelnud ja palju religioosse usu mõõdupuid kehtestanud. Tulevased usklikud peavad religiooni oma elus väljendama, end kõigest südamest inimestevahelise vendluse teenimisele pühendama. Inimesel on viimane aeg saada nii isiklik ja nii ülev usukogemus, et seda saaks teostada ja väljendada ainult „tunnetega, mis on sõnades väljendamiseks liiga sügavad”.

¹⁰ Jeesus ei nõudnud oma jüngritelt regulaarset kooskämist ega ühiste uskumuste esitamist sõnades. Ta käskis neil vaid selleks kokku tulla, et tegelikult *midagi teha* — saada osa ühisest õhtusöömaajast tema Urantia annetumiselu mälestuseks.

¹¹ ☞ Millise suure vea teevad kristlased, kui esitavad Kristust vaimse juhi ülimalt ideaalina, aga sõandavad samal ajal nõuda Jumalat tundvatelt meestelt ja naistelt, et nad lükaksid tagasi nende Jumalat tundvate inimeste ajaloolise juhtimise, kes on varasematel ajajärgudel rahva või rassi valgustamisele kaasa aidanud.

6. KORRALDUSLIK RELIGIOON

¹ Sektantlus on korraldusliku religiooni haigus ja dogmaatilisus vaimne orjus. Religioon ilma kirikuta on tunduvalt parem kui kirik ilma religioonita. Kahekümnenda sajandi religioosne segadus ei tähenda iseenesest vaimset allakäiku. Segadus eelneb ka kasvule, mitte ainult hävingule.

² Religiooni ühiskonnastamisel on oma kindel eesmärk. Rühmade religioosse tegevuse eesmärgiks on tuua ilmekalt esile ustavust religioonile; võimendada tõe, ilu ja headuse paeluvust, muuta kõrgeimad väärtused ahvatlevamaks, edendada isetut vendluses teenimist, ülistada perekonnaelu võimalusi, edendada religioosset haridust, anda tarka nõu ja vaimseid juhiseid, soodustada grupiviisilist palveldamist. Ja kõik elavad religioonid ergutavad inimestevahelist sõprust, hoiavad alal kõlblust, edendavad kogukonna heaolu ja aitavad kaasa igavese pääsemise evangeeliumi põhisu levitamisele.

³ Kui aga religioon muutub korralduslikuks, väheneb tema võime head teha, kuna ebakohti võib tunduvalt liisanduda. Formaalse religiooni ohud on uskumuste jäigast-

tumine ja arusaamade kristalliseerumine, varaliste huvide kasv ilmaliku mõju suurenedes, kalduvus tõe standardiseerida ja põlistada, religiooni kaldumine Jumala teenimiselt kiriku teenimisele, juhtide kalduvus teenimise asemel administreerida; kalduvus sektide ja omavahel võistlevate rühmade tekkimisele, rõhuva kirikuvõimu kehtestamine, ülikliku „valitud rahva” suhtumise loomine, võltside ja liialdatud pühaduseideede soosimine, religiooni rutiniiks muutumine ja palveldamistavade kivistumine; kalduvus hardalt austada minevikku, ignoreerides oleviku vajadusi, suutmatus religiooni kaasaja seisukohalt tõlgendada, funktsioonide põimumine ilmalike institutsioonidega; see põhjustab usklikelaste kahjulikku diskrimineerimist; siit tuleneb ortodoksne sallimatu hukkamõist; see ei tekita seiklushimulistes noortes püsivat huvi ja kaotab järk-järgult igavese pääsemise evangeeliumi päästva sõnumi.

⁴ Formaalne religioon piirab inimeste vaimseid tegevusi, selle asemel et vabastada nad kõrgeks teenistuseks taevariigi ülesehitajatenä.

7. RELIGIOONI PANUS

¹ Kuigi kirikud ja kõik muud usurühmad peaksid hoiduma igasugustest ilmalikest tegevustest, ei tohi religioon samal ajal iniminstitutatsioonide sotsiaalse koordineerimise takistamiseks ega aeglustamiseks midagi teha. Elu peab mõttekalt edasi arenema, inimene peab jätkama filosoofia reformimist ja religiooni selitamist.

² Politoloogia peab majanduse ja tootmise ümber kujundama ühiskonnateadustelt õpitud meetodite ning usu-eluliste arusaamade ja motiivide abil. Kõigis ühiskondlikes ülesehitustöödes hoiab religioon alal tasakaalustavat ustavust transtsendentsetele eesmärkidele — stabiliseerivat sihti, mis on otsesest ja ajalikust eesmärgist väljaspool ning kõrgemal. Kiiresti muutuva keskkonna segaduste keskel vajab surelik inimene kaugeleulatuvat kosmilist perspektiivi toetust.

³ Religioon innustab inimest elama maa peal julgelt ja rõõmsalt; see ühendab kannatlikkuse kirega, taipamise agarusega, osavõtlikkuse jõuga ja ideaalid energiaga.

⁴ Inimene ei saa kunagi ajalike asjade üle tarku otsuseid langetada ega isiklike huvide isekusest jagu saada, kui ta ei mõtiskle neist asjust Jumala palge ees ega arvesta jumalike tähenduste ja vaimsete väärtuste realiteete.

⁵ Vastastikune majanduslik sõltuvus ja sotsiaalne vendlus soodustavad lõppkokkuvõttes vendluse kujunemist. Inimene on loomult unistaja, kuid teadus kaines tab teda sedavõrd, et edaspidi võib religioon ta aktiveerida märksa väiksema fanaatilistesse reaktsioonidesse paiskumise ohuga. Majanduslikud vajadused seovad inimest reaalsusega ja isiklik usukogemus viib sellesama inimese kohtuma üha avarduva ja areneva kosmilise kodakondsuse igaveste reaalsustega.

⁶ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

RELIGIOON INIMKOGE MUSES

DÜNAAMILISE usuelu kogemus muudab keskpärase indiviidi aatelise jõuga isiksuseks. Religioon kannab hoolt kõigi edasimineku eest iga üksikisiku edasimineku edendamise teel ja igapäevase edasiliikumine saab kõigi saavutustest midagi juurde.

² Vaimset kasvu ergutavad lähedased suhted teiste usklikega. Armastus loob pinnase religioosseks kasvuks, tekitades objektiivset külgetõmbejõudu subjektiivse rahulduse asemel, kuid pakub siiski ka ülimat subjektiivset rahuldust. Religioon õilistab igapäevase rutiinse töötegemise.

1. USULINE KASV

¹ Religioon arendab küll tähendusi ja parandab väärtusi, ent kui puhtisiklikud hinnangud tõstetakse absoluutsele tasemele, on tulemuseks alati kurjus. Laps hindab kogemusi vastavalt neist saadud naudingutele; küpsedes asenduvad isiklikud mõnud üha enam kõrgemate tähendustega, isegi lojaalsusega mitmekesistest elusituatsioonidest ja kosmilistest vahekordadest omandatud kõrgeimatele arusaamadele.

² Mõnel inimesel pole enesearendamiseks aega ja see tõttu on tal tõsine oht vaimset kapselduda. Erinevatel ajajärgudel, järjestikustes kultuurides ja tsivilisatsiooni järkjärgult edenedes tuleb valmis olla tähenduste arenguks. Põhilisteks kasvu pärssijateks on eelarvamused ja harimatus.

³ Andke igale arenevale lapsele võimalus kujundada endale omaenda usukogemus, ärge sundige talle peale täiskasvanu valmiskogemust. Pidage meeles, et kehtestatud haridussüsteemis ei tarvitse aasta-aastalt toimuv edasimineku tähendada intellekti arengut, ammugi siis vaimset kasvu. Sõnavara suurenemine ei tähenda iseloomu arengut. Tõelist arengut ei näita pelgad tulemused, vaid pigem edasijõudmine. Tõelist kasvu hariduse omandamise teel näitab ideaalide kõrgenemine, väärtuste parem hindamine, väärtustele uute tähenduste andmine ja suurem lojaalsus ülimale väärtustele suhtes.

⁴ Lastesse jätab püsiva mulje vaid nende täiskasvanutest kaaslaste ustavus, õpetus või isegi eeskuju kestvat mõju ei avalda. Ustavad inimesed on arenevad inimesed ja areng on mõjuavaldav ja innustav reaalsus. Ela täna ustavalt — arene — ja homme päev hoolitseb ise enese eest. Kullas saab kõige kiiremini konnaks siis, kui elab ustavalt iga hetke oma elust kullasena.

⁵ Usulise kasvu jaoks vajalik pinnas eeldab eneseteostuslikku edenevat elu, loomulike kalduvuste kooskõlastamist, uudishimu ja mõistlikkuse piires seiklushimu rahuldamist, rahuldustunde kogemist, hirmu ergutavat toimet tähelepanule ja teadlikkusele, tõmmet ebatavalise poole ja oma piiratud loomupärast tunnetamist, tagasihoidlikkust. Kasv sõltub ka oma individuaalsuse avastamisest ja sellega kaasnevast enesekriitikast — südametunnistusest,

sest südametunnistus on tegelikult enese kritiseerimine oma väärtushinnangute süsteemi ja isiklike ideaalide alusel.

⁶ Usukogemust mõjutavad märgatavalt füüsiline tervis, päritud temperament ja sotsiaalne keskkond. Ent need ajalikud tingimused ei pärsi hinge sisemist vaimset arengut, kui see on pühendunud taevase Isa tahte täitmisele. Kõigis normaalses surelikes on teatav kaasasündinud tung areneda ja end teostada, ning see toimib, kui seda otseselt ei takistata. Kindel viis seda olemuslikku vaimse kasvu potentsiaali edendada on kõigest südamest kõrgeimatele väärtustele pühendumuse säilitamine.

⁷ Religiooni ei saa annetada, saada, laenata, õppida ega kaotada. See on isiklik kogemus, mis kasvab vastavalt lõplike väärtuste otsingule. Nii kaasneb kosmiline kasv tähenduste kogunemisega ja väärtuste üha avarduva ülenemisega. Ent üllus ise kasvab alati teadvustamatult.

⁸ Jumalakartlikud mõtlemis- ja toimumisharjumused aitavad vaimsele kasvule kaasa. Usulised kalduvused võivad kujuneda tingitud soodsa vastumõjuna vaimsetele stiimulitele, omamoodi vaimse refleksina. Usulist kasvu soodustavate harjumuste hulka kuuluvad jumalike väärtuste peen tunnetamine, teiste usuelu tunnustamine, mõtisklemine kosmiliste tähenduste üle, palveldav probleemide lahendamine, oma vaimuelu jagamine kaaslastega, isekusest hoidumine, jumalikku halastust iseenesestmõistetavaks pidamist keeldumine, Jumala kohalolekut tunnetades elamine. Usulise kasvu tegurid võivad olla tahtlikud, kuid areng ise toimub alati teadvustamatult.

⁹ Usulise kasvu teadvustamatus ei tähenda siiski, et see kasv toimub inimintellekti arvatava alateadvuse mail, pigem tähendab see loovat tegevust sureliku meele üliteadvuse tasanditel. Teadvustamata usulise kasvu tõelisuse kogemine on üks otseseid tõendeid üliteadvuse funktsionaalse eksisteerimise kohta.

2. VAIMNE KASV

¹ Vaimne kasv sõltub esiteks sellest, kas inimene hoiab alal elavat vaimset sidet tõeliste vaimujõududega, ja teiseks sellest, kas ta kannab pidevalt vaimuvilju: jagab abi, mida on oma vaimsetelt heategijatelt saanud, kaaslastega. Vaimne progress eeldab vaimuvaesuse intellektuaalset äratundmist ja täiuseiha teadvustamist — iha tunda Jumalat ja olla temasarnane, soovi kõigest südamest täita taevase Isa tahet.

² Vaimne kasv on kõigepealt ärkamine vajaduste mõistmisele, seejärel tähenduste eristamine ja siis väärtuste avastamine. Tõelise vaimse arengu tunnusena avaldub inimisiksus, keda motiveerivad armastus ja isetu teenimine ning kelle puhul on valdav jumaluse täiuseideaalide kogu südamest palveldamine. Ning see terviklik kogemus määrabki religiooni ehtsuse, vastupidiselt puhtteoloogilistele tõekspidamistele.

³ Religioon võib jõuda sellisele tunnetustasandile, kus sellest saab valgustatud ja tark viis vaimselt universumile reageerida. Selline ülev religioon võib toimida inimesikuse kolmel tasandil: intellektuaalsel, morontia- ja vaimsel tasandil; meeles, arenevas hinges ja koos sisimas elava vaimuga.

⁴ ¶ Vaimsus hakkab kohe näitama inimese lähedust Jumalaga ja mõõtma tema kasulikkust kaasolenditele. Vaimsus parandab võimet näha asjade ilu, tunda tähendustes tõe ja avastada väärtustes headust. Vaimse arengu määrab võime vaimselt areneda ja see sõltub otseselt sellest, mil määral armastuse isekatest tahkudest loobutakse.

⁵ Tegelik vaimuseisund mõõdab Jumaluse ni jõudmist, Kohandajale häälestumist. Lõpliku vaimuse saavutamine võrdub maksimaalse reaalsuse, Jumalaga maksimaalse sarnasuse saavutamise. Igavene elu on lõpmatute väärtuste lõputu otsimine.

⁶ ¶ Inimese eneseteostusel peaks olema vaimne, mitte aineeline siht. Ainsad reaalsused, mille poole tasub püüelda, on jumalikud, vaimsed ja igavesed. Surelikul inimesel on õigus nautida füüsilisi rõõme ja rahuldada inimlikke kiindumusi. Talle toob kasu ustavus inimühendustele ja ajutistele institutsioonidele, ent need ei ole igavesed vundamendid, millele ehitada surematu isiksus, kes peab ületama ruumi, võitma aja ning saavutama jumalikkust täiuslikkust ja lõpetanu ettenähtud teenistust tähendava igavese elutee.

⁷ Jeesus kirjeldas Jumalat tundva sureliku sügavat kindlustunnet, kui ta ütles: „Mis loeb Jumalat tundvale, taevariiki uskuvale inimesele, kui kõik maine variseb kokku?” Ajutised tagatised on haavatavad, vaimsed tagatised aga vankumatud. Kui inimlike õnnetuste, isekuse, julmuse, vihkamise, õeluse ja kadeduse tõusulained pekslevad ümber sureliku hinge, võite olla kindel, et on olemas sisemine bastion, vaimu tsitadell, mida on täiesti võimatu vallutada; see kehtib vähemasti kõigi nende inimolendite puhul, kes on usaldanud oma hinge nende sisimas elava igavese Jumala vaimu hoolde.

⁸ Kui ollakse vaimselt nii kaugele jõudnud, kas järkjärgulise arengu või äkilise kriisi tulemusena, toimub isiksuse ümberorienteerumine ja kujuneb välja uus väärtuste tase. Need vaimust kantud indiviidid saavad eluks uue motivatsiooni, nii et võivad rahulikult pealt vaadata, kuidas nende auahneimad püüdlused kokku varisevad ja innukaimad lootused purunevad, teades kindlalt, et sellised katastroofid on vaid eksitavad kataklüsmid, mis purustavad ajalikke looduid, enne kui panevad püsti universumi uue ja üleva tasandi üllamad ja kestvamad reaalsused.

3. ÜLIMA VÄÄRTUSE KÄSITUSED

¹ Religioon ei ole viis staatilise ja õndsas meelerahu saavutamiseks, vaid see on aje hinge haaramiseks dunaamilise teenimise. See on kogu inimese individuaalsuse värbamine Jumala armastamise ja inimeste teenimise ustavasse

teenistusse. Religioon tasub kogu kõrgeima sihi saavutamiseks vajaliku hinna, igavese hinna. Religioosuses on mingit püha täiust, mis on ülevalt õilis. Ja need ustavustunded on sotsiaalselt tõhusad ja vaimselt edendavad.

² Uskliku jaoks saab sõna „Jumal” sümboliks, mis tähendab lähenemist ülimalle reaalsusele ja jumaliku väärtuse äratundmist. See, mis inimesele meeldib või ei meeldi, ei määra, mis on hea ja mis kuri; kõlbelised väärtused ei tulene soovide täitumisest ega emotsionaalsest pettumusest.

³ Väärtuste üle mõtiskledes peate eristama seda, mis on väärtus, sellest, mis omab väärtust. Te peate teadvustama, milline suhe valitseb nauditavate tegevuste ja nende tähendusriikka integreerumise ning rikastava teostumise vahel inimkogemuse järjest kõrgematel tasanditel.

⁴ ¶ Tähendus on miski, mille kogemus lisab väärtusele: see on teadlikkus kõrgelt hinnatavatest väärtustest. Eraklik ja puhtisekas rõõm võib kaasa tuua lausa tähenduste madaldumise, suhtelise kurja piirile jääva tähenduseta nautimise. Väärtused on kogemuslikud, kui realiteedid on tähendusrikkad ja vaimselt omavahel seostatud, kui meel on need suhted ära tundnud ja oskab neid hinnata.

⁵ ¶ Väärtused ei saa kunagi olla staatilised, sest reaalsus tähendab muutumist, kasvu. Muutumine ilma kasvuta, ilma tähenduse avarumise ja väärtuse ülenemiseta on väärtusetu — see on potentsiaalne kuri. Mida parem on kosmiline kohanemisvõime, seda enam on igal kogemusel tähendust. Väärtused ei ole kontseptuaalsed enesepetted; need on reaalsed, kuid sõltuvad alati suhete olemasolust. Väärtused on alati nii tegelikud kui ka potentsiaalsed — mitte see, mis on olnud, vaid see, mis on ja mis tuleb.

⁶ Tegelik ja potentsiaalse ühendamise võrdub kasvuga, väärtuste kogemusliku teostumisega. Ent kasv pole vaid progress. Progressil on alati tähendus, kuid kasvuta on see suhteliselt väärtusetu. Inimelu kõrgeim väärtus seisneb väärtuste kasvus, tähenduste arenemises ja nende mõlema kogemuse omavahelise kosmilise seose tekkimises. Selline kogemus on võrdväärne jumalateadvusega. Selline surelik ei ole küll üleloomulik, kuid saab tõeliselt üleiniimlikuks — kujuneb välja surematu hing.

⁷ Inimene ei saa kasvu esile kutsuda, kuid võib luua selleks soodsad tingimused. Kasv on alati teadvustamata, olgu see siis füüsiline, intellektuaalne või vaimne. Seega kasvab ka armastus; seda ei saa luua, tekitada ega hankida, see peab kasvama. Evolutsioon on kosmiline kasvamisviis. Sotsiaalset kasvu ei saa kindlustada seadusandlusega ega kõlbelist kasvu saavutada täiusliku valitsemisega. Inimene võib valmistada masina, kuid selle tõeline väärtus peab tulenema inimkultuurist ja isiklikust võimest seda hinnata. Inimene saab kasvule kaasa aidata vaid kõigi oma isiksuse jõudude mobiliseerimisega — elava usuga.

4. KASVURASKUSED

¹ Usuline elu on pühendunud elu ja pühendunud elu on loov elu, originaalne ning spontaanne. Uued religioosid arusaamad tekivad vastuoludest, mis annavad põhjust

uute ja paremate harjumuspäraste reaktsioonide eelistamiseks vanematele ja vähemarenenud reageerimismudelitele. Uued tähendused kerkivad esile vaid vastuoludest ja vastuolu püsib üksnes siis, kui keeldutakse omaks võtmast kõrgemates tähendustes peituvaid ülemaid väärtusi.

² Usulised kimbatused on vältimatud, ei saa olla kasvu ilma psüühilise konflikti ja vaimse ärevuseta. Filosoofilise elunormi korrastamine tekitab meele filosoofilistes sfäärides üsna suurt segadust. Ustavus suurele, heale, tõesele ja üllale toob kaasa ka võitlused. Pingutusega käib kaasa vaimse visiooni selginemine ja kosmilise taipamise paranemine. Ja inimintellekt protesteerib selle vastu, et teda võõrutatakse elatumast ajaliku eksistentsi mittevaimsetest energiatest. Loid loomameel mässab pingutuste vastu, mida nõuab maadlemine kosmiliste probleemide lahendamiseks.

³ Usuelu suur probleem seisneb aga ülesandes ühenda-da isiksuse hingejõud armastuse ülemvõimu abil. Füüsiliste, meele- ja vaimusüsteemide ühtlustamisest tekivad tervis, tõhus meeletegevus ja õnn. Inimene saab tervisest ja tervest mõistusest üsna hästi aru, kuid õnne on ta tegelikult väga vähe mõistnud. Ülim õnn on lahutamatu seotud vaimse progressiga. Vaimne kasv annab kestva rõõmu ja rahu, mis on igasugusest arusaamisest kõrgemal.

⁴ ¶ Füüsilises elus kõnelevad meeled ise asjade olemasolust; meel avastab tähenduste olemasolu, ent vaimne kogemus toob välja inimesele elu tõelised väärtused. Neile inimestele kõrgetele tasanditele jõutakse ülima jumalaarmastuse ja isetu ligimesearmastuse kaudu. Kui te armastate oma kaasinimesi, siis olete ilmselt avastanud nende väärtused. Jeesus armastas inimesi nii väga sellepärast, et hindas neid sedavõrd kõrgelt. Oma kaaslaste väärtused võite avastada kõige paremini sel teel, et teete kindlaks nende motivatsiooni. Kui keegi teid ärritab, tekitab teis pahameelt, peaksite püüdma osavõttlikult välja selgitada tema seisukoha, tema nii ebameeldiva käitumise põhjused. Kui te saate kord oma naabrist aru, siis muutute sallivaks ning see sallivus kujuneb sõpruseks ja küpseb armastuseks.

⁵ Kujutlege üht oma ürgset esivanemat koopa elu aegadel — lühikest, inetut, räpast urisevat kohmardit, kes seisab jalad harkis, nui üles tõstetud, õhkab vihkamist ja vaenulikkust ning põrnitseb raevukalt otse enda ette. Selline pilt ei kujuta küll inimese jumalikku väärikust. Ent lubage meil seda pilti laiendada. Selle raevunud inimese ees on kõssi tõmbunud hüppevalmis mõõkhambuline tiiger. Tema seljataga on naine ja kaks last. Te saate kohe aru, et sellel pildil on kujutatud inimsoo nii paljude heade ja üllaste omaduste algeid, ometi on mõlemal pildil sama mees. Teisel pildil on teile abiks vaid laiem vaatenurk. Te näete sellel arengulise sureliku motivatsiooni. Tema hoiak muutub kiiduväärseks, sest te saate temast aru. Kui te vaid aimaksite oma kaaslaste motiive, mõistaksite neid palju paremini. Kui te vaid tunneksite oma kaaslast, hakkaksite neid lõpuks armastama.

⁶ Te ei saa oma kaaslasti tõeliselt armastada üksnes tahte abil. Armastus sünnib vaid siis, kui saate oma naabri motiiv-

videst ja tunnetest täielikult aru. Tähtis pole mitte niivõrd täna kõiki inimesi armastada, kuivõrd õppida iga päev veel üht inimolendit armastama. Kui te hakkate iga päev või iga nädal veel ühest kaasinimesest aru saama ning kui see on teie võimete piir, siis muudate te kindlasti oma isiksust sotsiaalsemaks ja tõeliselt vaimsemaks. Armastus nakkab ja kui inimlik andumus on arukas ja tark, on armastus vihkamisest haaravam. Ent tõeliselt nakkav on vaid ehtne ja isetu armastus. Kui iga surelik võiks saada tugeva kiindumuse objektiks, täidaks see healoomuline viirus inimkonna tundeküllast emotsioonidevoogu peagi sel määral, et armastus hõlmaks kogu tsivilisatsiooni ja see tähendaks inimestevahelise vendluse teostumist.

5. USKUPÖÖRDUMINE JA MÜSTIKA

¹ Maailm on täis eksinud hingi, mitte teoloogilises mõttes eksinuid, vaid suuna kaotanuid, kes ekslevad segadusseaktuina selle nurjunud filosoofilise ajajärgu isimide ja kultuste seas. Liiga vähesed on õppinud asendama religioosset autoriteeti elufilosoofiaga. (Ühiskonnastatud usundi sümboloid ei tohi kasvu kanalitena põlata, kuigi jõesäng ei ole veel jõgi.)

² Usuline kasv kulgeb konflikti kaudu paigalseisust kooskõlastatuseni, ebakindlusest kõhklematu usuni, kosmilise teadlikkuse vallas valitsevast segadusest isiksuse ühtlustumiseni, ajalikest eesmärkidest igavesteni, hirmu kütkeist jumaliku poja seisuse vabaduseni.

³ ¶ Tuleb aru saada, et ustavus kõrgeimatele ideaalidele — psüühiline, emotsionaalne ja vaimne teadlikkus jumalateadvusest — võib olla loomuliku ja järkjärgulise kasvu tulemus või omandatud mingites elu pöördepunktides, näiteks kriisiolukorras. Apostel Paulus tegi just niisuguse äkilise ja muljetavaldava uskupöördumise läbi tol sündmusrikkal päeval Damaskuse teel. Gautama Siddharta koges sama sel ööl, mil istus üksi ja püüdis lõpliku tõe saladusse tungida. Paljudel teistelgi on olnud samasuguseid kogemusi, kuna hulk tõelisi usklikke on vaimset edasi liikunud ka ilma äkilise uskupöördumiseta.

⁴ Enamik niinimetatud religioossete pöördumistega seotud muljetavaldavatest ilmingutest on puhtpsüüholoogilise iseloomuga, kuid aeg-ajalt esineb ka vaimse päritoluga kogemusi. Kui vaimne valmisolek on hingelise ülespoole sirutumise kõigil tasanditel täiesti kõikehõlmav, kui inimese motivatsioon ustavuseks jumalikule ideele on laitmatu, ulatab sisimas elav vaim väga sageli äkki kae, et ühitada uskliku sureliku üliteadvusliku meele koondatud ja pühitsetud eesmärgiga. Ja just niisugustes kogemustes, kus intellektuaalsed ja vaimsed ilmingud ühinevad, seisnebki uskupöördumine, mida põhjustavad lisaks puhtpsüüholoogilisele mõjule märksa kõrgemad tegurid.

⁵ Ent ainuüksi tundeliigutus on petlik uskupöördumine, lisaks tunnetele tuleb omada ka usku. Sedavõrd kui see psüühiline valmisolek on osaline ja motivatsioon inimlikuks ustavuseks puudulik, on uskupöördumise kogemuses segunenud intellektuaalne, emotsionaalne ja vaimne reaalsus.

⁶ ¶ Kui teoreetilist alateadlikku meelt kaldutakse pidama muidu ühtses intellektuaalses elus otstarbekaks tööhüpooteisiks, siis tuleks järjekindluse huvides eeldada ka sellele vastava tõusva mõtetegevuse üliteadvusliku tasandi olemasolu, vahetult sisimas elava vaimse olemusvormiga, Mõttekohandajaga, kontaktis olevat tsooni. Kõigis neis psüühilistes spekulatsioonides peitub suur oht, et nägemusi ja muid niinimetatud müstilisi kogemusi, samuti erakordseid unenägusid, võidakse pidada inimmeelele saadetud jumalikeks sõnumiteks. Jumalikud olendid pole varasematel aegadel end teatavatele Jumalat tundvatele isikutele ilmutanud mitte nende müstiliste transiseisundite või haiglaste nägemuste tõttu, vaid vaatamata kõigile neile nähtustele.

⁷ ¶ Parem oleks läheneda morontiatsoonides toimuvatele võimalikele kontaktidele Mõttekohandajaga elava usu ja siira palveldamise, kõigest südamest tuleva isetu palve kaudu, taotlemata uskupöördumist. Liigagi paljusid inimmeele alateadvuse tasanditelt ülespoole kerkivaid mälestusi on ekslikult peetud jumalikeks ilmutusteks ja vaimu juhatusteks.

⁸ Harjumuseks kujunevate religioosete unistustega kaasneb suur oht, et müstitsismist võib saada reaalsuse vältimise viis, ehkki vahel on see aidanud ehtsat vaimset osadust saavutada. Lühiajalised tagasitõmbumised kiirest elukeerisest ei tarvitse olla tõsiselt ohtlikud, kuid isiksuse pikemaajaline eraldatus on väga ebasoovitav. Mitte mingil juhul ei peaks usukogemuse pähe harrastama transitaolist nägemuste nägemisega seotud teadvuse seisundit.

⁹ Müstilisele seisundile on iseloomulikud teadvuse hajumine ja fokaalse tähelepanu eredad saarekesed suhteliselt passiivse intellekti tingimustes. Kõik see laseb teadvusel kalduda pigem alateadvuse kui üliteadvuse, vaimse kontakti ala suunas. Paljud müstikud on viinud oma teadvuse kahlenemise ebaloomulike ilmutuste tasemeni.

¹⁰ Märksa tervislikuma suhtumise vaimsesse meditatsiooni võib leida mõtisklevast palveldamisest ja tänupalvest. Nende niinimetatud müstiliste kogemustega ei tohiks ära segada otsest osadust oma Mõttekohandajaga, mida tuli ette Jeesuse lihaliku elu hilisematel aastatel. Müstilise osaduse tekkimisele kaasa aitavad tegurid näitavad niisuguste psüühiliste seisundite ohtlikkust. Müstilist seisundit soodustavad näiteks füüsiline väsimus, paastumine, teadvuse kahlenemine, sügavad esteetilised kogemused, eredad seksuaalsed impulsid, hirm, ärevus, raev ja meeleutants. Suur osa sellise eeltöö tulemusel esilekerkivast materjalist pärineb meele alateadvusest.

¹¹ Ükskõik kui soodsad ka poleks olnud tingimused müstiliste nähtuste ilmnemiseks, tuleb selgelt aru saada, et Jeesus Naatsaretist ei kasutanud osaduseks Paradiisi Isa-ga kunagi niisuguseid meetodeid. Jeesusel ei esinenud alateadvuslikke meelepetteid ega üliteadvuslikke illusioone.

6. RELIGIOOSSE ELU TUNNUSED

¹ Arengulised ja ilmutuslikud religioonid võivad meeditelt tunduvat erineb, kuid motiividelt on nad väga sarnased. Religioon ei ole spetsiifiline elufunktsioon, see on pigem eluviis. Tõeline religioon on kõigest südamest pühendumine mingile reaalsusele, millel on uskliku arvates nii tema enda kui ka kogu inimkonna jaoks kõrgeim väärtus. Kõigi religioonide iseloomulikud jooned on kõhklematu ustavus ja jäägitu pühendumine kõrgeimatele väärtustele. Selline religioosne pühendumine kõrgeimatele väärtustele ilmneb uskmatus peetud ema suhtumises oma lapsedesse ja mitteusklike tulihingelises ustavuses omaks võetud üritusele.

² Kõrgeim väärtus, mida usklik tunnustab, võib olla alaväärtuslik või isegi väär, kuid see on sellest hoolimata religioosne. Usk on just nii ehe, kui eheda vaimse väärtusega on tegelikult see kõrgeimaks peetav kosmiline reaalsus.

³ Inimese reageeringuid religioossele ajele iseloomustab üllus ja väärikus. Siiras usklik teab, et ta on universumi kodanik ja astub kontakti üleiniimliku väe allikatega. Kindel teadmine, et ta kuulub Jumala poegade korgesse ja suursugusesse vennaskonda, erutab teda ja annab talle energiat. Iseenese väärtuse tunnetamisele on lisandunud stiimul otsida universumi kõrgeimaid eesmärke — ülimaid sihte.

⁴ Mina on alistunud kõikehõlmava motivatsiooni põnevale tungile, mis sunnib peale kõrgema enesedistsipliini, vähendab emotsionaalseid konflikte ja teeb sureliku elu tõeliselt elamisväärseks. Valulik inimliku piiratud tunnistamine muutub loomulikuks teadmiseks surelike puudustest, millele lisandub moraalne kindlameelsus ja vaimne püüdlemine universumi ja superuniversumi kõrgeimate sihtide poole. Ning sellele jõulisele püüdlemisele surelike ületavate ideaalide poole on alati iseloomulik üha kasvav kannatlikkus, leebus, meelekindlus ja sallivus.

⁵ Ent tõeline religioon on elav armastus, teiste teenimisele pühendatud elu. Uskliku eraldumine paljust puhtajalikust ja tühisest ei vii kunagi sotsiaalse eraldatuseni ega tohiks hävitada huumorimeelt. Ehe usk ei võta inimeksisentsilt midagi ära, kuid lisab elule uusi tähendusi; see tekitab uut tüüpi entusiasmi, innukust ja julgust. See võib tekitada isegi ristisõdija vaimu, mis on enam kui ohtlik, kui seda ei ohjelda vaimne taipamine ja ustav pühendumine inimlikust lojaalsustundest johtuvatele igapäevastele ühiskondlikele kohustustele.

⁶ ¶ Religioosse elu üks hämmastavaid iseloomulikke tunnuseid on see dünaamiline ja ülev rahu, mis ületab inimlikku arusaamist, see kosmiline tasakaalukus, mis annab tunnistust igasuguse kahtluse ja rahunuse puudumisest. Niisugused vaimse stabiilsuse tasandid jäävad pettumustest puutumata. Sellised usklikud on nagu apostel Paulus, kes ütles: „Ma olen veendunud, et ei surm ega elu, ei inglid ega vürstid, ei käesolev ega tulev, ei vägevad, ei kõrgus ega sügavus ega miski muu või meid lahutada Jumala armastusest.”

⁷ Ülima reaalsust mõistnud ja Viimase sihi poole püüdleva uskliku teadvuses lisandub võidutsevale õndsuse tunnetamisele turvatunne.

⁸ Isegi arenguline religioon on kõike seda oma ustavuses ja suursugususes, sest tegemist on eheda kogemusega. Ent ilmutuslik religioon on nii ehe kui ka *täiuslik*. Avardunud vaimse nägemisvõimega kaasnevad uued ustavussuhted loovad uusi armastuse ja pühendumise, teenimise ja vennalikkuse tasandeid ning kogu see laiem ühiskondlik silmaring avardab teadlikkust Jumala isadusest ja inimestevahelisest vendlusest.

⁹ Arengulise ja ilmutatud religiooni iseloomulik erinevus seisneb jumaliku tarkuse uues kvaliteedis, mis lisandub puhtkogemuslikule inimitarkusele. Ent just inimlikes religioonides peituv ja nendega kaasnev tarkus arendab välja võime võtta hiljem vastu üha suuremaid jumaliku tarkuse ja kosmilise taipamise annetusi.

7. RELIGIOOSSE ELU KÕRGPUNKT

¹ Kuigi keskmine Urantia surelik ei saa loota, et saavutab nii täiusliku iseloomu, nagu omandas Jeesus Naatsaretlane oma lihaliku elu ajal, on igal surelikul usklikul täiesti võimalik arendada Jeese isiksuse täiusliku eeskuju järgi välja tugev ja ühtne isiksus. Meistri isiksuse puhul polnud ainulaadne mitte niivõrd tema täiuslikkus, kui just sümmetria, selle suurepärase ja tasakaalustatud ühtlus. Jeesus iseloomustas kõige paremini inimene, kes osutas süüdistajate ees seisvale Meistrile ja ütles: „Ennäe inimest!”

² Jeese püsiv headus puudutas inimeste südameid, kuid tema iseloomukindlus hämmastas poolehoidjaid. Ta oli tõeliselt siiras, temas polnud midagi silmakirjalikku. Ta ei võtnud kunagi poose, vaid oli alati nii värskendavalt ehe. Ta ei langenud kunagi teeskluseni ega alandanud ennast pettustega. Ta elas sama tõe järgi, mida õpetas. Ta oligi tõde. Ta oli sunnitud oma põlvkonnale päästvat tõe kuulutama, kuigi see siirus valmistas talle vahel valu. Ta oli igasugusele tõeale kõhklematult ustav.

³ Ent Meister oli nii mõistlik, nii suhtlemisaldis. Kogu tema hoolekandetöö oli nii praktiline ja kõigile tema plaanidele oli iseloomulik nii pühitsetud terve mõistus. Ta oli nii vaba igasugustest veidratest, ebakindlatest ja ekstsentrilistest kalduvustest. Ta polnud kunagi kapriisne, tujukas ega hüsteeriline. Kogu tema õpetamistegevuses ja kõiges muus, mida ta tegi, olid alati ühendatud erakordne viisakus ja suurepärase taktitunne.

⁴ Inimese Poeg oli alati tasakaalustatud isiksus. Isegi tema vaenlased pidasid temast igati lugu, nad lausa kartsid tema läheduses olla. Jeesus oli kartmatu. Ta oli täis jumalikkude entusiasmi, kuid ei muutunud kunagi fanaatiliseks. Ta oli emotsionaalselt aktiivne, kuid mitte kunagi kerge-meelne. Tal oli kujutlusvõimet, kuid ta jäi alati praktiliseks. Ta astus reaalsele elule avalalt vastu, kuid polnud kunagi igav ega proosaline. Ta oli julge, kuid mitte kunagi järelemõtlematu; ettevaatlik, kuid mitte kunagi arg. Ta oli osavõtlik, kuid mitte sentimentaalne; ainulaadne, kuid mitte ekstsentriline. Ta oli vaba, kuid mitte vagatsev. Ja ta

oli nii tasakaalukas sellepärast, et ta oli nii täiuslikult ühtne.

⁵ Jeese omapära ei saanud varju jääda. Teda ei sidunud traditsioonid ega hoidnud tagasi kitsarinnalise konventsionaalsuse orjus. Ta kõneles kõhklematu enesekindlusega ja õpetas jäägitu autoriteediga. Ent tema omapära ei takistanud teda märkamast tõepärle ka kaasaegsete ja eelkäijate õpetustes. Kõige omapärasem tema õpetustes oli armastuse ja halastuse rõhutamine hirmu ja ohverdamise asemel.

⁶ Jeesusel oli väga lai silmaring. Ta manitses oma poolehoidjaid jutlustama evangeeliumi kõigile rahvastele. Ta oli vaba igasugusest kitsarinnalisusest. Tema osavõtlik süda oli avatud kogu inimkonnale, isegi universumile. Tema kutse oli alati: „Kui keegi tahab käia minu järel, siis laske tal seda teha.”

⁷ See oli tõsi, mida Jeese kohta öeldi: „Ta lootis Jumala peale.” Inimesena inimeste seas usaldas ta ülevaimal kombel Taevaisa. Ta usaldas oma Isa nagu väike laps usaldab oma maist vanemat. Tema usk oli täiuslik, kuid mitte kunagi ülearu enesekindel. Kuigi loodus võis tunduda inimese maise heaolu suhtes julm või ükskõikne, ei vankunud Jeese usk kunagi. Pettumused ei tabanud teda ja ta ei hoolinud tagakiusamisest. Näiline ebaõnn teda ei puudutanud.

⁸ Ta armastas inimesi nagu oma vendi, tunnetades samal ajal, kui erinevad nad olid nii loomupäraste annete kui ka omandatud omaduste poolest. „Ta käis mööda maad ja tegi head.”

⁹ Jeesus oli ebatavaliselt rõõmsameelne inimene, kuid ta polnud pime ega ohjeldamatu optimist. Tema manitses pidevalt: „Olge rõõmsad.” Ta suutis oma enesekindla hoiaku säilitada tänu kõikumatule usaldusele Jumala vastu ja vankumatule usule inimeses. Ta oli alati liigutavalt hoolitsev kõigi inimeste suhtes, sest ta armastas neid ja uskus neisse. Kuid ta jäi siiski alati truuks oma veendumustele ja kindlalt pühendunuks Isa tahte täitmisele.

¹⁰ Õpetaja oli alati suuremeelne. Ta ei väsinud kunagi kordamast: „Õndsam on anda kui saada.” Ta ütles: „Kingiks olete saanud, kingiks ka andke.” Ent kogu selle piiritu helduse juures ei olnud ta kunagi raiskav ega pillav. Ta õpetas, et päästetakse need, kes usuvad. „Sest igaüks, kes palub, peab saama.”

¹¹ Ta oli aval, kuid alati lahke. Ta ütles: „Kui see nii ei oleks, kas ma oleksin siis teile seda öelnud.” Ta oli siiras ja alati sõbralik. Ta oli avameelne oma armastuses patuse ja vihas patu vastu. Ent kogu selle hämmastava avameelsuse juures oli ta eksimatult *õiglane*.

¹² Jeesus oli alati rõõmsameelne, kuigi jõi mõnikord sügavalt inimliku kurbuse karikast. Ta astus eksistentsi tõsiasjadele alati kartmatult vastu, kuid oli täis entusiasmi taevariigi evangeeliumi suhtes. Ent ta ohjeldas oma entusiasmi, see ei võtnud kunagi tema üle võimust. Ta oli avameelselt pühendunud „Isa üritusele”. Selle jumaliku entusiasmi tõttu pidasid tema mittevaimsed vennad teda meeleetuks, kuid seda kõike pealtvaadanud universum kiitis teda kui terve mõistuse ja vaimse elu kõrgetele normidele üli-

ma sureliku pühendumise eeskuju. Tema ohjeldatud entusiasm oli nakkav, tema kaaslased olid sunnitud tema jumalikku optimismi jagama.

¹³ See mees Galileast ei olnud kurvastaja, ta oli rõõmsameelne hing. Ta ütles alati: „Olge rõõmsad ja lõbutsege.” Ent kui kohusetunne seda nõudis, oli ta valmis astuma julgelt läbi „surmavarju oru”. Ta oli rõõmus, kuid samal ajal tagasihoidlik.

¹⁴ Tema julgus oli võrreldav vaid tema kannatlikkusega. Kui teda sunniti enneaegselt tegutsema, vastas ta ainult: „Minu aeg ei ole veel tulnud.” Ta ei kiirustanud kunagi, tema meelerahu oli ülev. Ent pahe tekitas temas sageli nõrdimust ja patt sallimatust. Tihti tundis ta sundust astuda jõuliselt vastu millelegi, mis oli ohtlik tema maapealsetele lastele. Ent tema pahameel patu üle ei pannud teda kunagi vihastama patuse peale.

¹⁵ Jeesus oli võrratult julge, kuid ta polnud kunagi hulljulge. Tema juhtlause oli: „Ärge kartke.” Tema vaprus oli ülev ja julgus sageli kangelaslik. Ent see julgus oli seotud ettevaatlikkusega ja seda juhtis mõistus. See oli usust sündinud julgus, mitte pimedast enesekindlusest tulenev hulljulgus. Ta oli tõeliselt vapper, kuid mitte kunagi jultunud.

¹⁶ Meister oli harda austuse eeskuju. Juba nooruses alustas ta oma palvet: „Meie Isa, kes sa oled taevas, pühitsetud olgu sinu nimi.” Ta suhtus lugupidavalt isegi oma kaasimeeste vääratesse palveldamistavadesse. Ent see ei takistanud teda ründamast usutraditsioone ega inimeste ekslike uskumusi. Ta austas hardalt tõelist pühadust, kuid võis õigusega oma kaaslaste poole pöörduda, öeldes: „Kes teie seast võib mind patus süüdistada?”

¹⁷ Jeesus oli suur, sest ta oli hea, kuid ta suhtles venna-likult ka väikeste lastega. Oma isiklikus elus oli ta leebe ja vähenõudlik, ent siiski täiustunud universumiinimene. Tema kaaslased kutsusid teda palumatagi Meistriks.

¹⁸ Jeesus oli täiuslikult ühtne inimesiksus. Ja nagu Galileas, nii ka täna jätkab ta surelike kogemuste ühitamist ning inimlike püüdluste koordineerimist. Ta ühtlustab elu, õi-listab iseloomu ja lihtsustab kogemusi. Ta siseneb inim-meelde, et seda ülendada, muundada ja kirgastada. Sõna-sõnalt on õige väide: „Kui kelleski on Jeesus Kristus, siis on ta uus loodu; vana on kadumas, vaata, uus on tekkimas.”

¹⁹ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

RELIGIOONI TÕELINE OLEMUS

RELIGIOON kui inimkogemus ulatub areneva ürginimese primitiivsest hirmuorjusest nende tsiviliseeritud surelike üleva ja suursuguse usuvabaduse ni, kes on täiesti teadlikud enda kui Jumala poja igavesest seisusest.

² Religioon on edeneva sotsiaalse evolutsiooni arenenud eetika ja kõlbluse esiisa. Ent religioon ei ole iseenesest vaid kõlblusliikumine, ehkki usundi väliseid ja ühiskondlikke avaldumisi mõjutab tugevalt inimühiskonna eetiline ja kõlbeline jõud. Religioon on alati inimese arengulisele olemusele innustuseks, kuid pole selle evolutsiooni saladus.

³ Religioon, isiksuse veendumus-usk, võib alati võidutada mitteuskuvast ainelisest meelest sündinud meeleheite pealiskaudselt vastuolulise loogika üle. On tõesti olemas tõeline ja ehe sisehää, see „tõeline valgus, mis valgustab igat inimest, kes tuleb maailma”. See vaimne juhatus erineb inimese südametunnistuse eetilise ajendusest. Religioosne kindlustunne on midagi enam kui paatoslik tunne. Usundist tulenev kindlustunne ületab meelemõistuse, isegi filosoofia loogika. Religioon *ongi* usk, usaldus ja kindlustunne.

1. TÕELINE RELIGIOON

¹ Tõeline religioon ei ole filosoofiliste uskumuste süsteem, mida saaks läbi arutada ja kinnitada loomulike tõenditega, ent see pole ka fantastiline ja müstiline kirjeldamatute ekstaatiliste tunnete kogemine, mida võivad nautida vaid romantilised müstitsismile pühendunud. Religioon ei ole mõistuse saadus, kuid seestpoolt vaadelduna on see täiesti arukas. Religioon ei ole tuletatud inimliku filosoofia loogikast, kuid on sureliku inimese kogemusena täiesti loogiline. Religioon on jumalikkuse kogemine areneva kõlbeline olendi teadvuses; see esindab igavese reaalsuse tõelist kogemust ajas, vaimse rahulolu leidmist, viibides veel lihalikus kujus.

² ¶ Mõttekohandajal pole eneseväljenduseks eriomast mehhanismi, pole müstilist religioosset võimet usulisi tundeid vastu võtta ega väljendada. Need kogemused tekivad sureliku meele loomulikult korraldatud mehhanismi kaudu. See on üks põhjus, miks Kohandajal on raske otseselt suhelda ainelise meele, milles ta alaliselt elab.

³ Jumalik vaim astub sureliku inimesega kontakti mitte tunnete või emotsioonide kaudu, vaid kõrgeima ja vaimustunuima mõtte vallas. Just teie *mõtted*, mitte tunded juhivad teid Jumala poole. Jumalikku olemust võidakse tajuda vaid meele silmadega. Ent tõeliselt näeb Jumalat ja kuulleb oma sisimas elavat Kohandajat vaid puhas meel. „Ilma pühaduseta ei saa ükski Issandat näha.” Niisugust sisemist ja vaimset osadust nimetatakse vaimseks taipamiseks. Sellised religioossed kogemused tulenevad Kohandaja ja Tõe Vaimu ühisest tegevusest inimmeelele jäetud muljest, kui

need toimivad arenevate Jumala poegade ideede, ideaalide, taipamiste ja vaimupüüdluste seas ja neile suunatuna.

⁴ Religioon elab ja õitseb seega mitte nägemise ja tunde, vaid pigem usu ja taipamise kaudu. See ei seisne uute faktide avastamises ega ainulaadse kogemuse leidmises, vaid pigem inimkonnale juba tuntud faktide uute ja vaimsete *tähenduste* avastamises. Kõrgeim religioosne kogemus ei sõltu varasematest uskumustest, traditsioonidest ega autoriteedist, samuti ei tulene religioon ülevatest tunnetest ega puhtmüstilistest emotsioonidest. See on pigem sügav ja tegelik vaimse osaduse kogemine inimmeeles peituvate vaimumõjudega ning kuna see kogemus on psühholoogiliselt määratletav, siis on see üksnes reaalse Jumalasse uskumise kogemine puhtisikliku tõelise kogemusena.

⁵ ¶ Religioon ei ole küll ainelise kosmoloogia ratsionalistlike arutluste tulemus, kuid on vaatamata sellele loodud täiesti ratsionaalse kaemuse poolt, mis tekib inimese meeles. Religioon ei sünni müstilistest meditatsioonidest ega üksildastest mõtisklustest, ehkki on ikka rohkem või vähem müstiline ja puhtintellektuaalse arutluse ja filosoofilise loogika seisukohalt alati määratlematu ja seletamatu. Tõelise religiooni idud tekivad kõlbeline eneseteadvuse vallas ja need ilmnevad inimese vaimse taipamise kasvades, selles inimisiksuse omaduses, mis tekib tänu Jumalat ilmutava Mõttekohandaja kohalolekule Jumalat ihkavas surelikus meeles.

⁶ Usk ühendab moraalse taipamise väärtuste täpse äratundmisega ja varemeksisteerinud arenev kohusetunne on tõelise religiooni eelkäija. Usukogemus annab lõppkokkuvõttes teatava teadlikkuse Jumalast ja kõhklematu kindlustunde uskuva isiksuse ellujäämise suhtes.

⁷ Seega võib näha, et religioossed igatsused ja vaimsed tungid ei tekita inimeses mitte ainult *soovi* uskuda Jumalasse, vaid on oma olemuselt ja jõult pigem sellised, et inimeses tekib sügav veendumus *vajaduses* Jumalasse uskuda. Areneva kohusetunde ja oma kohustuste tunnetamine pärast ilmutuslikku valgustumist jätab inimese kõlbelsele olemusele nii sügava jälje, et ta jõuab lõpuks sellisesse vaimuseisundisse ja hingehoiakusse, kus ta järeldeb, et *tal pole õigust Jumalasse mitte uskuda*. Nende valgustatud ja distsiplineeritud inimeste kõrgem filosoofiaülene tarkus õpetab neile lõpuks, et kahtlemine Jumalas või tema headuse mitteusaldamine tähendaks truudusetust kõige *tõelisema* ja *sügavama* suhtes inimmeeles ja hinges — jumaliku Kohandaja suhtes.

2. RELIGIOONI TÕELISUS

¹ Religiooni tõelisus seisneb mõistlike tavaliste inimeste usukogemuses, ja üksnes selles. Religiooni saab üldse vaid selles mõttes teaduslikuks või isegi psühholoogiliseks pidada. Ilmutuse ilmutuslikkust tõendab seesama inimkogemus: asjaolu, et ilmutus sünteesib näiliselt lahknevad loodusteadused ja teoloogia järjekindlaks ja loogiliseks

universumifilosoofiaks, teaduse ja religiooni kooskõlastatud ning katkematuks seletuseks, luues selliselt meele harmoonia ja hinge rahulolu, mis vastab inimkogemuses neile sureliku meele küsimustele, mis ihkavad teada, *kuidas* Lõpmatu oma tahet ja kavasid aine, meele ja vaimu kaudu teostab.

² Arutlus on teaduse meetod, usk on religiooni meetod, filosoofia püüab kasutada meetodina loogikat. Ilmutus kompenseerib morontia-vaatepunkti puudumise, andes meetodi, kuidas meele abil saavutada ühtne reaalsusest arusaamine ning aine ja vaimu suhete mõistmine. Tõeline ilmutus ei muuda teadust kunagi ebaloomulikuks, religiooni mittemõistlikuks ja filosoofiat ebaloogiliseks.

³ Arutlus võib teaduslike uuringute toel viia looduse kaudu tagasi Algpõhjuseni, kuid on tarvis religiooset usku, et muundada teaduse Algpõhjus päästvaks Jumalaks; peale selle on vaja ilmutust, et kinnitada seda usku, seda vaimset taipamist.

⁴ On kaks peapõhjust, miks uskuda sellisesse Jumalasse, kes aitab kaasa inimese ellujäämisele:

⁵ 1. inimkogemus, isiklik kindlustunne, sisimas elava Mõttekohandaja algatatud ja mingil viisil kinnistatud lootus ja usaldus;

⁶ 2. tõeilmutus, avaldugu see kas Tõe Vaimu otsese isikliku hoolekande, jumalike Poegade maailmale annetamise või kirjasõnalise ilmutamise kaudu.

⁷ ¶ Teadus lõpetab oma põhjenduste otsimise hüpoteesiga Algpõhjusest. Religioon ei peatu oma usulennul enne, kui on kindel päästvas Jumalas. Teaduse eristav uurimisviis lubab oletada Absoluudi reaalsust ja eksistentsi. Religioon usub kindlalt isiksuse ellujäämisele kaasa aitava Jumala reaalsust. Ilmutus teeb midagi, mis metafüüsikal on täielikult ebaõnnestunud ja mida ei suuda osaliselt isegi filosoofia: kinnitab, et see teaduse Algpõhjus ja religiooni päästev Jumal on üks ja sama Jumalus.

⁸ ¶ Teadusele on tõenduseks põhjendus, religioonile usk, filosoofiale loogika, kuid ilmutust kinnitab vaid inimlik kogemus. Teadus annab teadmisi, religioon õnnelikkuse; filosoofia ühtsuse; ilmutus kinnitab selle kõikse reaalsuse kolmühtse käsitusviisi kogemuslikku kooskõla.

⁹ Looduse üle arutlemisel võib tulla ilmsiks ainult looduse Jumal, liikumise Jumal. Loodus ilmutab vaid ainet, liikumist ja elusolekut — elu. Aine koos energiaga avaldub teatavatel tingimustel eluvormides, ent kuigi looduslik elu on selliselt suhteliselt pidev nähtus, on see isendite osas täiesti ajutine. Loodus ei anna alust loogiliselt inimesiksuse ellujäämisel uskuda. Usklik inimene, kes leiab Jumala loodusest, on juba enne leidnud sellesama isikulise Jumala omaenda hingest.

¹⁰ ¶ Usk ilmutab Jumalat hinges. Ilmutus, mis asendab arenevas maailmas morontia taipamist, võimaldab inimesel näha looduses sedasama Jumalat, keda usk näitab tema hinges. Seega ületab ilmutus edukalt ainelise ja vaimse, isegi loodud-olendi ja Looja, inimese ja Jumala vahelise kuristiku.

¹¹ Looduse üle arutlemine viitab loogiliselt sellele, et loodust juhib mõistus, isegi sellele, et seda kontrollib elav olend, kuid mingit isikulist Jumalat see rahuldaval viisil ei ilmuta. Teisest küljest ei avalda loodus midagi, mis välis- taks universumi pidamist religioosse Jumala kätetööks. Jumalat ei saa leida ainuüksi looduse kaudu, ent kui inimene on tema muul teel leidnud, on looduse uurimine universumi kõrgema ja vaimsema tõlgendamisega täielikus kooskõlas.

¹² ¶ Ilmutus kui pöördeline nähtus on tsükliline, isikliku inimkogemusena on see pidev. Jumalikkus toimib surelikus isiksuses kui Kohandaja kink Isalt, kui Poja Tõe Vaim ja Universumi Vaimu Püha Vaim, ning need kolm surelikuülest annetust on ühendatud inimese kogemuslikus arengus Ülima hoolitsusena.

¹³ Tõeline religioon on tegelikkuse sügav mõistmine, kõlbelse teadlikkuse usuvili ja mitte mingi dogmaatilistest doktriinidest koosneva terviku pelgalt mõistuslik heakskiit. Tõeline religioon on kogemus, et „seesama Vaim tunnistab koos meie vaimuga, et me oleme Jumala lapsed”. Religioon ei tähenda teoloogilisi teese, vaid vaimset taipamist ja hingelise usalduse ülevust.

¹⁴ Teie sügavaim olemus — jumalik Kohandaja — loob teie õiglusejanu, teatava iha jumaliku täiuse järele. Religioon tunnetab usus selle sisemist sundi jumalikkuseni jõudmise järele; ja nii tekibki hingeline usaldus ja kindlustunne, millest saate teadlikuks kui pääsemisteest, teest, mis aitab ellu jääda isiksusel ja kõigil neil väärtustel, mida olete hakanud tõelisteks ja headeks pidama.

¹⁵ ¶ Usundi mõistmine ei ole kunagi sõltunud ega hakagi sõltuma õpetatusest või targast loogikast. See seisneb vaimses taipamises ja just seepärast on mõnel maailma suurimal usuõpetajal ning isegi prohvetil olnud vahel nii vähe maailma tarkust. Religioosne usk on kättesaadav nii õpetatutele kui ka õpetamatutele.

¹⁶ Usund peab alati olema omaenda kriitik ja kohtunik; seda ei saa kunagi vaadelda, veel vähem mõista väljastpoolt. Teie ainsaks tagatiseks isikulise Jumala olemasolule on teie enda arusaam oma usust vaimsetesse asjadesse ja kogemustest nendega. Kõigil neil teie kaastel, kellel on samasuguseid kogemusi olnud, pole vaja mingeid tõendeid Jumala isikulisuse või tõelisuse kohta, kuid kõigile teistele, kes pole Jumalas nii kindlad, ei ole ükski argument kunagi piisavalt veenev.

¹⁷ Psühholoogia võib ju püüda uurida religioosseid reaktsioone sotsiaalsele keskkonnale kui nähtust, aga eales ei saa loota, et ta tungib religiooni tegelike ja sisimate motiivide ja mõjudeni. Vähegi arukat seletust looduse ja religioosse kogemuse sisu kohta võivad pakkuda ainult teoloogia, usuvaldkond ja ilmutuse meetod.

3. RELIGIOONI OMADUSED

¹ Religioon on nii elujõuline, et püsib ka tarkuseta. See elab vaatamata oma saastumisele ekslikest kosmoloogilistest õpetustest ja väärfilosoofiatest; see elab üle isegi metafüüsikas valitseva segaduse. Religiooni kõigi ajalooliste muutuste käigus on püsima jäänud alati see, mis on inimese arengule ja ellujäämisele vältimatult vajalik: eetiline südametunnistus ja kõlbeline teadvus.

² Usk-taipamine ehk vaimne intuitsioon on anne, mis on saadud kosmiliselt meelelt koos Mõttekohandajaga, Isa kingitusega inimesele. Vaimne mõistmine, hinge tarkus, on Püha Vaimu annetus, Loova Vaimu kingitus inimesele. Vaimne filosoofia, vaimureaalsuste tarkus on Tõe Vaimu annetus, annetuvate Poegade ühine kingitus inimlastele. Nende vaimu annetuste kooskõlastumine ja lõimumine teevadki inimesest tema potentsiaalse saatuse mõttes vaimisiksuse.

³ See on sama vaimisiksus primitiivsel ja embrüonaalsel kujul, mis kuulub Kohandajale ja elab üle keha loomuliku surma. Sel vaimse päritoluga liit-olemusvormil, mis on ühenduses inimkogemusega, on võimalik jumalike Poegade seatud eluteel ellu jääda (Kohandaja eestkostel) pärast meelest ja aimest koosneva ainelise mina lagunemist, kui see ainelise ja vaimse ajutine ühendus elu alalhoidva liikumise lakkamisega lõpeb.

⁴ Religioosse usu kaudu ilmutab end inimese hing ja näitab oma esilekerkiva olemuse potentsiaalset jumalikust sel iseloomulikul viisil, millega ajendab surelikku isiksust reageerima teatavates pingutavates intellektuaalsetes ja proovilepanevas sotsiaalsetes olukordades. Ehe vaimne usk (tõeline kõlbeline teadlikkus) ilmneb selles, et see:

⁵ 1. kutsub esile eetika ja kõlbluse arengu, vaatamata loomupärastele ja ebasoodsatele loomaliikele kalduvustele;

⁶ 2. tekitab ülevat usaldust, et Jumal on hea, isegi vaatamata kibedale pettumusele ja hävitavale lüüasaamisele;

⁷ 3. annab sügava julguse ja eneseusalduse, vaatamata vaenulikele loodusjõududele ja füüsilisele õnnetusele;

⁸ 4. näitab üles seletamatut tasakaalukust ja püsivat rahulikkust, vaatamata nõutukstegevatele haigustele ja isegi rasketele füüsilistele kannatustele;

⁹ 5. säilitab salapärase tasakaalukuse ja isiksuse enesevalitsemise vääritikohtlemise ja jõhkraina ebaõigluse olukorras;

¹⁰ 6. hoiab alal jumalikku usku lõpuks saavutatavasse võitu, vaatamata näiliselt pimedale saatuse julmustele ja loodusjõudude pealtnäha täielikule ükskõiksusele inimeste heaolu suhtes;

¹¹ 7. usub kõigutamatult Jumalasse, vaatamata kõigile vastupidistele loogilistele tõestustele, ja paneb edukalt vastu igasugusele muule intellektuaalsele sofistikalale;

¹² 8. ilmutab jätkuvalt vankumatut usku hinge ellujäämisse, vaatamata väärteaduse petlikele õpetustele ja väär filosoofia veenvaina kõlavatele eksiarvamustele;

¹³ 9. elab ja võidutseb, vaatamata nüüdisaja keeruliste ja ühekülgset arenenud tsivilisatsioonide purustavale ülekõormusele;

¹⁴ 10. aitab kaasa altruismi jätkuvalle püsimisele, vaatamata inimeste isekusele, vastuoludele ühiskonnas, tööstuste ahnusele ja poliitilistele väärarvestustele;

¹⁵ 11. püsib kindlalt ülevas usus universumi ühtsusesse ja jumalikku juhtimisse, vaatamata kimbatuseajavale pahale ja patule;

¹⁶ 12. jätkab Jumala palveldamist, vaatamata kõigele. Julgeb kuulutada: „Kui ta ka mu tapaks, teeniksin ma teda ikkagi.”

¹⁷ ¶ Me teame seega kolme nähtuse kaudu, et inimeses elab vähemalt üks või mitu jumalikku vaimu: esiteks isikliku kogemuse — religioosse usu kaudu; teiseks ilmutuse kaudu — isiklikult ja rahvuslikult; ja kolmandaks nende erakordsete ning loomuvastaste reaktsioonide hämmastava ilmutamise kaudu tema ainelisele keskkonnale, nagu näitab eeltoodud kaheteistkümne vaimse hoiaku ilmutamine reaalse inimeksistentsi tegelikes ja proovilepanevas olukordades. Ja neid on veel teisigi.

¹⁸ Just see elujõuline ja energiline usu ilmutamine religiooni vallas annab surelikule inimesele õiguse kinnitada inimloomuse krooniks oleva annetuse, religioosse kogemuse isiklikku omamist ja vaimset tõelisust.

4. ILMUTUSE PIIRANGUD

¹ Kuna teie maailm ei ole üldiselt teadlik päritolust, isegi füüsilisest päritolust, on osutunud otstarbekaks aegajalt kosmoloogiaalast õpetust anda. Ja see on tulevikus alati probleeme tekitanud. Ilmutamist puudutavad seadused piiravad meid suuresti, sest meil on keelatud anda teenimatuid ja enneaegseid teadmisi. Igasugusest ilmutatud religiooni raames esitatavast kosmoloogiast kasvatakse üsna pea välja. Seetõttu tekib ilmutuse tulevastel uurijatel kiusatus heita kõrvale selles sisalduvad ehtsa usutõe elemendid, sest nad avastavad selles esitatud kosmoloogilistes õpetustes vigu.

² Inimkond peaks mõistma, et meid, kes me tõe ilmutamisel osaleme, piiravad väga rangelt meist kõrgemal seisjate juhised. Meil ei ole lubatud ennustada tuhande aasta pärast tehtavaid teadusavastusi. Ilmutajad peavad toimuma vastavalt ilmutamisvõimetustele antud juhiste. Me ei näe võimalust seda raskust ületada, ei praegu ega ka tulevikus. Me teame väga hästi, et kuigi ilmutuslike tekstide seeria ajaloolised faktid ja usutõed jäävad ka eelolevate aegade ürikutesse kirja, vajavad paljud meie väited füüsiliste teaduste vallas juba mõne aasta pärast ümberhindamist teaduse edusammude ning uute avastuste valguses. Me näeme neid uusi arenguid praegugi ette, kuid meil pole lubatud neid inimeste poolt veel avastamata fakte ilmutuslikes ürikutesse lisada. Tuleb aru saada, et ilmutused ei tarvitse olla taevaliku juhatuse all kirja pandud. Nende ilmutuste kosmoloogia *ei ole taevalik*. Seda piirab meile tänapäeva teadmiste kooskõlastamiseks ja sortimiseks antud luba. Jumalik ja vaimne taipamine on küll kingitud, kuid *inimlik tarkus peab välja arenema*.

³ ¶ Tõde on alati ilmutus: eneseilmutus, kui see tekib sisimas elava Kohandaja töö tulemusena; epohhiline ilmutus, kui see esitatakse mõne teise taevase toimija, rühma või isiksuse tegevuse tulemusena.

⁴ Lõpuks tuleb religiooni üle otsustada selle viljade järgi, selle järgi, mil viisil ja mil määral see eneses peituvat jumalikku täiuslikkust ilmutab.

⁵ ¶ Tõde võib olla ka vaid suhteliselt taevalik, kuigi ilmutus on alati vaimne nähtus. Kosmoloogia-alased väited ei ole küll kunagi taevalikult kirja pandud, kuid need on siiski tohutult väärtuslikud ilmutused, sest selgitavad vähemalt ajutiselt teadmisi sel teel, et:

⁶ 1. vähendavad segadust, kõrvaldades autoriteetselt vigu;

⁷ 2. kooskõlastavad teadaolevaid või peagi teatavaks saavaid fakte ja tähelepanekuid;

⁸ 3. taastavad tähtsaid kadumäläinud teadmistetükikesi kauges minevikus toimunud pöördelistest sündmustest;

⁹ 4. varustavad informatsiooniga, mis täidab muul viisil kogutud teadmistes eluliselt tähtsaid puuduvaid lünki;

¹⁰ 5. esitavad kosmilisi andmeid viisil, mis valgustab nendega kaasnevas ilmutuses sisalduvaid vaimseid õpetusi.

5. ILMUTUSE TULEMUSENA AVARDUV RELIGIOON

¹ Ilmutus kui meetod säästab ajastute kaupa aega, mis kuluks evolutsiooni puudutavate vigade eristamiseks ja sõelumiseks vaimsetest tõdedest.

² Teadus tegeleb *faktidega*, religioon tegeleb ainult *väärtustega*. Valgustatud filosoofia kaudu püüab meel nii faktide kui ka väärtuste tähendusi ühendada, jõudes sel teel täieliku *reaalsuse* kontseptsioonini. Pidage meeles, et teadus on teadmiste valdkond, filosoofia tarkuse maailm ja religioon usukogemuse sfäär. Ent religiooni avaldumisel on vaatamata sellele kaks faasi:

³ 1. arenev religioon. Algeline palveldamiskogemus, meelest tulenenud religioon;

⁴ 2. ilmutatud religioon. Nägemus Universumist, mis tuleneb vaimust; kindlus tunne ja usk igaveste reaalsuste säilimisse, isiksuse ellujäämisse ja lõppkokkuvõttes selle kosmilise Jumaluseni jõudmisse, kelle eesmärk on selle kõik võimalikuks teinud. Universumi kava kohaselt peab arenev religioon varem või hiljem ilmutuse tulemusena avarduma.

⁵ ¶ Nii teadus kui ka religioon lähtuvad eeldusest, et loogilistel järeldustel on teatavad üldtunnustatud alused. Seega peab ka filosoofia alustama oma elukäiku kolmest eeldusest:

⁶ 1. aineeline keha;

⁷ 2. inimese aineülene faas, hing või isegi sisimas elav vaim;

⁸ 3. inimmeel, vaimu ja aine, ainelise ja vaimse vaheline suhtlemisvahend ja seos.

⁹ ¶ Teadlased koguvad fakte, filosoofid koordineerivad ideid, prohvetid ülendavad ideaale. Tundmus ja emotsioon on religiooniga alati kaasas käivad nähtused, kuid need ei ole religioon. Religioon võib olla kogemuse tundmine, kuid on vaevalt küll tunde kogemine. Usukogemusse ei kuulu olemuslikult loogika (mõistuspärastamine) ega emotsioon (tundmus), kuigi mõlemad võivad erineval viisil seonduda usu kasutamisega reaalsusest omatava vaimse taipamise edendamiseks, kõik vastavalt individuaalse meele seisundile ja temperamendile.

¹⁰ Arenev religioon on arenevas inimeses palveldamissoovi tekitamise ja edendamisega tegeleva kohaliku universumi meeleeabivaimu annetuse tulemus. Algelised usundid huvituvad otseselt eetikast ja kõlblusest, inimlikust *kohusetundest*. Need eeldavad südametunnistuse olemasolu ja stabiliseerivad suhteliselt eetilisi tsivilisatsioone.

¹¹ Isiklikult ilmutatud religioonide eest vastutavad annetuvad vaimud, kes esindavad Paradiisi-Kolmsuse kolme isikut ja tegelevad otseselt *tõe* avardamisega. Arenev religioon sisendab indiviidile isikliku kohusetunde ideed; ilmutatud religioon paneb üha enam rõhku armastusele, kuldreeglile.

¹² Arenev religioon põhineb täielikult usul. Ilmutus annab lisaks tagatise, et esitab senisest avaramalt tõdesid jumalikkusest ja tegelikkusest, mis läbi saadakse veelgi väärtuslikum kinnitus selle tõelise kogemuse kohta, mis tekib areneva usu ja ilmutuses sisalduva *tõe* vahelisest funktsionaalsest ühendusest. See inimliku usu ja jumaliku *tõe* funktsionaalne ühendus osutab isiksusele, kes on jõudnud üsna kaugetele teel morontiaisiksuse tegelikule kujunemisele.

¹³ ¶ Arenev religioon annab usulise veendumuse ja toetab südametunnistust; ilmutuslik religioon annab usulisele veendumusele lisaks ka elava kogemuse ilmutuses sisalduva *tõe* kohta. Religiooni kolmas aste ehk usukogemuse kolmas faas on seotud morontia seisundiga, mota kindlama mõistmisega. Morontia-progressi käigus ilmutatud religioossed tõed avarduvad järjest: te saate teada üha enam tõde kõrgeimatest väärtustest, jumalikust headusest, kõiksetest suhetest, igavestest reaalsustest ja lõplikest eesmärkidest.

¹⁴ Morontia-progressi käigus asendub veendumus, mille annab usk, üha enam veendumusega, mille annab tõde. Kui teid lõpuks tegelikku vaimuilmale vastu võetakse, hakkab puhtast vaimsest taipamisest lähtuv kindlustunne toimima usu ja *tõe* asemel või pigem nende isiksuse varasemate kindlustunde saavutamise viisidega seoses ja koos.

6. ARENEV USUKOGEMUS

¹ Ilmutatud religiooni morontiafaas on seotud *ellujäämiskogemusega* ja selle suur taganttõukaja on soov saavutada vaimutäius. Peale selle on olemas ka kõrgem palve-damistung, millega kaasneb tungiv vajadus laialdasemaks eetiliseks tegevuseks. Morontiaaipamine toob kaasa järjest avarduva teadlikkuse Seitsmekordsest, Ülimast ja isegi Viimasest.

² Kogu usukogemuse vältel, alates selle algsest tekkimisest ainelisel tasandil kuni täieõiguslikuks vaimuks saamiseni on Kohandaja Ülima eksistentsi reaalsuse isikliku mõistmise saladus; ning sellesama Kohandaja hoida on ka teie transtsendentse Viimaseni-jõudmise usu saladused. Areneva inimese kogemuslik isiksus ühenduses eksistentsiaalse Jumala olemusega Kohandajas loobki võimaluse ülima eksistentsi teostumiseks ja on olemuselt transtsendentse isiksuse piiritletuulise ilmnemise aluseks.

³ ¶ Kõlbeline tahe hõlmab tarkusega avardatud ja religioosse usuga kinnitatud argumenteeritud teadmistest lähtuvaid otsuseid. Need valikud on kõlbelise iseloomuga teod ja tõendavad moraalse isiksuse olemasolu, mis on morontiaisiksuse ja lõppkokkuvõttes tõelise vaimuseisuse eelkäija.

⁴ Arenevat tüüpi teadmised on vaid protoplasmalise mäluaine kogumid, see on loodud-olendi teadvuse kõige algelisem vorm. Tarkus hõlmab protoplasmalisest mälust formuleeritud ideede ühendamist ja ümberkombineerimist ning need nähtused eristavad inimmeelt puhtloomsest meelest. Loomal on teadmised, kuid tarkus on vaid inimesel. Tarkust omav indiviid saab tõde vastu võtta, kui tema meelele on annetatud Isa ja Poegade vaimud Mõttekohandaja ja Tõe Vaim.

⁵ ¶ Urantiale annetatud Kristus Miikael elas kuni tema ristimiseni areneva religiooni valitsemisajal. Alates sellest hetkest kuni ristilöömiseni, see sündmus kaasa arvatud, tegi ta oma tööd areneva ja ilmutatud religiooni ühiste reeglite järgi. Taaselustamishommikust taevaminekuni läbis ta mitmeid morontiaclu faase, mis tuleb surelikul läbida teel ainelisest maailmast vaimumaailma. Pärast taevasetõusmist sai Miikaelist Ülimuslikkuse kogemise, Ülima mõistmise meister; ja kuna ta oli Nebadonis ainus isik, kellel oli piiramatu võime Ülima reaalsust kogeda, anti talle kohe tema kohaliku universumi ülimusliku suverääni seisus.

⁶ Sisimas elava Kohandajaga ühtesulamine ja temaga selliselt üheks saamine — inimesiksuse ja Jumala olemuse süntees — teeb inimesest potentsiaalselt Ülima elava osa ning see kindlustab kunagisele surelikule olendile igavese esmasünniõiguse lakkamatult osaleda lõplikus universumiteenistuses Ülima heaks ja koos Ülimaga.

⁷ ¶ Ilmutus õpetab surelikule inimesele, et alustamaks seda suurejoonelist ja põnevat avastusretket, kulgedes ajas läbi kosmose, peaks ta kõigepealt korrastama teadmised ideedeks-otsusteks. Seejärel tuleb rakendada tarkus raugematult täitma üllast ülesannet muundada ideed üha praktilisemateks, kuid sellele vaatamata taevalikeks ideaalideks,

isegi sellisteks arusaamadeks, mis on ideedena nii mõttekad ja ideaalidena nii loogilised, et Kohandaja söandab neid selliselt ühendada ja vaimsustada, et need võivad piiritletud meeles ühineda toimivaks inimese täienduseks, mis on valmis vastu võtma Poegade Tõe Vaimu, Paradiisi tõe — kõikse tõe avaldumisi aegruumis. Ideede-otsuste, loogiliste ideaalide ja jumaliku tõe omavaheline kooskõlastamine annab inimesele õiglase iseloomu, mis on eeltingimuseks sureliku vastuvõtmisele morontiaaailmade järjest avarduvatesse ja üha vaimsematesse reaalsustesse.

⁸ Jeesuse õpetused olid Urantial esimene religioon, mis hõlmas endas nii täielikult teadmiste, tarkuse, usu, tõe ja armastuse harmoonilist kooskõla, et suutis anda tervenisti ja üheaegselt ajalikku rahu, intellektuaalset kindlust, kõlbelist valgustatust, filosoofilist stabiilsust, eetilist tundlikkust, teadlikkust Jumalast ja positiivset kindlustunnet isikliku ellujäämise suhtes. Jeesuse usk näitas teed inimese pääsemise lõplikkusele, sureliku olendi universumisihi saavutamisele, sest see nägi ette:

⁹ 1. pääsemise ainelistest ahelatest tänu isiklikule arusaamisele Jumala poja seisusest ja sellest, et Jumal on vaim;

¹⁰ ¶ 2. pääsemise intellektuaalsest orjusest, inimene tunnetab tõde ja tõde teeb ta vabaks;

¹¹ ¶ 3. pääsemise vaimupimedusest, inimene tajub surelike olendite vendlust ja on morontiateadlik universumi kõigi loodud-olendite vendlusest; vaimse reaalsuse avastamine-teenimine ja vaimsete väärtuste hüvede ilmutamine-hoolekanne;

¹² ¶ 4. pääsemise mina mittetäielikkusest, universumi vaimutasanditele jõudmine ja lõppkokkuvõttes Havnaharmonia ning Paradiisi täiuse mõistmine;

¹³ ¶ 5. pääsemise minast, eneseteadvuse piiratusest, Ülima meele kosmilistele tasanditele jõudmine, kooskõla kõigi teiste eneseteadlike olendite saavutustega;

¹⁴ ¶ 6. pääsemise ajast, igavese elu saavutamine tänu lakkamatule edasiliikumisele, tundes ja teenides Jumalat;

¹⁵ ¶ 7. pääsemise piiritletust, täiustunud samasus Jumalusega Ülimas ja Ülima kaudu, millega loodud-olend püüab transtsendentselt avastada Viimast lõpetanujärgsetel absoniitsetel tasanditel.

¹⁶ ¶ See seitsmene pääsemine on samaväärne Kõikse Isa lõpliku kogemuse täieliku ja täiusliku mõistmisega. Kõik see sisaldub potentsiaalselt inimese religioossele kogemusele omase usu reaalsuses. See saab selles sisalduda, sest Jeesuse usku toitsid isegi viimasest kaugemal olevad reaalsused ning see usk ilmutas neid; Jeesuse usk lähenes universumi absoluudi tasandile, nii palju kui see võib arenevas aja ja ruumi kosmoses avalduda.

¹⁷ Jeesuse usu omaksvõtmisega saab surelik inimene ajas eelmaigu igaviku reaalsustest. Jeesus avastas inimkogemuses Lõpliku Isa ning tema sureliku elu lihased vennad võivad talle sellesamas Isa avastamise kogemuses järgneda.

Nad võivad isegi saavutada sellistena, nagu on, sama rahulolu kogemusest Isaga, nagu saavutas Jeesus sellisena, nagu tema oli. Pärast Miikaeli viimast annetumist tegelikust Nebadoni universumis uued võimalused ja üks neist oli uus vaimuvalgus kõige Isani viival igavikuteel, mida võivad käia isegi ainelised lihast ja verest surelikud oma esimeses elus kosmose planeetidel. Jeesus oli ja on uus ja elav tee, mille kaudu inimene võib omandada jumaliku pärandi, mis Isa käsul talle kuulub, kui ta seda soovib. Jeesuses ilmnevad küllaga inimkonna, isegi jumaliku inimkonna usukogemuse algused ja lõpud.

7. ISIKLIK USUFILOSOOFIA

¹ Idee on vaid teoreetiline tegevuskava, kindel otsus aga tunnustatud tegevuskava. Stereotüüp on tunnustamata omaksvõetud tegevuskava. Isikliku usufilosoofia ülesehitamiseks võetakse materjali nii indiviidi sisemistest kui ka tema keskkonna kogemustest. Inimese sotsiaalne seisund, majanduslikud tingimused, õppimisvõimalused, kõlbelsed suundumused, institutsioonilised mõjud, poliitilised arengud, rahvuslikud suundumused ja usuõpetused antud ajas ja kohas on kõik isikliku usufilosoofia kujunemist mõjutavad tegurid. Usufilosoofia mudel sõltub märkimisväärselt loomupärasest temperamendist ja intellektuaalsetest kalduvustest. Inimese isiklike elunormide arengut mõjutavad ka tema kutseala, abielu ja sugulased.

² Usufilosoofia kujuneb välja ideede üldisest arengust ja elukogemustest, sest mõlemat mõjutab kalduvus kaaslasti matkida. Filosoofiliste järelduste põhjendatus sõltub erk-sast, ausast ja eristamisvõimelisest mõtlemisest ning tundlikkusest tähenduste suhtes ja täpsest hindamisvõimest. Kõlbelselt arad ei jõua kunagi filosoofilise mõtte kõrgetele tasanditele; uutele kogemustasanditele tungimine ja püüd uurida intellektuaalse elu tundmatuid alasid nõuab julgust.

³ Peagi tekivad uued väärtuste süsteemid; põhimõtted ja normid suudetakse ümber sõnastada; harjumused ja ideaalid omandavad uue kuju; jõutakse mingi ideeni isikulisest Jumalast, millele järgnevad avarduvad arusaamad suhetest sellega.

⁴ ☞ Usulise ja mitteusulise elufilosoofia suur erinevus seisneb tunnustatud väärtuste olemuses ja tasemes ning selles, kellele ollakse ustav. Usufilosoofia areng jaguneb neljaks faasiks: see kogemus võib üksnes muganduda, alista traditsioonidele ja autoriteedile. Või siis võib see rahulduda väikeste saavutustega, millest piisab igapäevaelu stabiliseerimiseks, ning peatub seetõttu juba varakult sellel juhuslikul tasemel. Need surelikud usuvad, et pole mõtet pingutada. Kolmas rühm liigub edasi loogilise intellektuaalsuse tasemele, kuid peatub seal kultuurilise orjameelsuse tõttu. On tõepoolest hale vaadata mõttehiiglasti vaevlemas nii kindlalt kultuurilise orjuse julmas haardes. Sama haletsusväärne on vaadata neid, kes vahetavad oma kultuurilise orjuse mõne oma nime mittevääriva teaduse aineliste kütmete vastu. Filosoofia neljas tase saavutab vabanemise

kõigist traditsioonilistest takistustest ja julgeb ausalt, us-tavalt, kartmatult ning tõeselt mõelda, tegutseda ja elada.

⁵ Igasuguse usufilosoofia proovikiviks on see, kas ta eristab ainelise ja vaimse maailma reaalsusi või mitte, tunnistades samal ajal nende ühtsust intellektuaalsetes püüdlustes ja ühiskonna teenistuses. Põhjendatud usufilosoofia ei aja segamini Jumala asju ja keisri asju. Ning see ei tun-nista puhta ime esteetilist kultust religiooni aseainena.

⁶ Filosoofia muundab selle algelise usundi, mis oli suu-res osas südametunnistuse muinasjutt, elavaks kogemu-seks kosmilise reaalsuse ülenevatest väärtustest.

8. USK JA USKUMUS

¹ Uskumus jõuab usu tasemele, kui see motiveerib elu ja kujundab eluviisi. Õpetuse aktsepteerimine tõesena ei ole usk, see on vaid uskumus. Ei kindlustunne ega veendu-mus ole usk. Meeleseisund jõuab usu tasemele alles siis, kui see tegelikult domineerib eluviisi üle. Usk on ehtsa isik-liku usukogemuse elav tunnus. Tõde usutakse, ilu imetle-takse ja headust austatakse hardalt, kuid neid ei palveldata; niisugune päästvatele usule viitav hoiak keskendub ainuüik-si Jumalale, kelles on isikustunud kõik see ja veel lõputult enam.

² Uskumus on alati piirav ja siduv, usk aga avardav ja vallandav. Uskumus kinnistab, usk vabastab. Ent elav re-ligioosne usk on enam kui üllaste uskumuste kogum; see on enam kui ülendatud filosoofiline süsteem; see on elav kogemus vaimsetest tähendustest, jumalikest ideaalidest ja ülimatest väärtustest; see on Jumala tundmine ja inime-se teenimine. Uskumused võivad saada rühma omandiks, kuid usk peab olema isiklik. Rühmale võib sisendada teo-loogilisi uskumusi, kuid usk võib kerkida esile vaid iga ük-siku uskliku südames.

³ Usk reedab talle osutatud usaldust, kui sõandab eitada reaalsusi ja anda pühendunutele oletatavaid teadmisi. Usk on reetur, kui soosib intellektuaalse terviklikkuse reetmist ega pea lugu ustavusest kõrgeimatele väärtustele ja jumali-kele ideaalidele. Usk ei hoidu kunagi kõrvale sureliku elu kohusest probleeme lahendada. Elav usk ei soosi vagatse-mist, tagakiusamist ja sallimatust.

⁴ Usk ei ahelda loovat kujutlusvõimet ega hellita ka põhjendamatu elarvamusi teaduslike avastuste suhtes. Usk annab religioonile elujõudu ja sunnib usklikku ela-ma kangelaslikult kuldreegli järgi. Usuline innukus sõltub teadmistest ja usulised püüdlused on sissejuhatuseks üle-vale rahule.

9. RELIGIOON JA MORAAL

¹ Ühtki väidetavat religioosset ilmutust ei saa ehtsaks pidada, kui see pole tunnistanud eetilise kohusetunde nõudmisi, mille on loonud ja mida on edendanud varasem, arenev religioon. Ilmutus avardab alati areneva religiooni eetilist silmapiiri, laiendades samal ajal kõigi eelmiste il-mutuste kõlbelsi kohustusi.

² Kui soovite inimese algelist usundit (või ürginimese religiooni) kritiseerida, peak-site arvestama, et peate otustama ürginimeste ja nende usukogemuste üle vastavalt nende valgustatusele ja südametunnistusele. Ärge tehke seda viga, et mõistate kohut teise inimese usundi üle oma enda teadmistest ja tõest lähtudes.

³ Tõeline religioon on see ülev ja sügav hingeline veendumus, mis meenutab inimesele tungival, et oleks vääritte uskuda neid morontiaareaalsusi, mis kujutavad endast tema kõrgeimaid eetilisi ja kõlblisi arusaamu, tema kõrgeimat tõlgendust elu suurimatest väärtustest ja universumi sügavaimatest reaalsustest. Religioon on lihtsalt kogemus intellektuaalse ustavuse allutamistest vaimse teadvuse kõrgeimatele käskudele.

⁴ Ilutaotlused kuuluvad religiooni vaid sel määral, kui need on eetilised ja rikastavad arusaama kõlblusest. Kunst on religioosne vaid siis, kui see sisaldab kõrgeimast motivatsioonist tulenevat eesmärki.

⁵ Tsiviliseeritud inimese valgustatud vaimne teadvus ei tegele niivõrd mingi konkreetse intellektuaalse uskumusega või ühe konkreetse eluviisiga kui elutõe avastamisega, sureliku elu sageli korduvates olukordades õige ja väära reageerimisviisi leidmisega. Kõlblusteadvus on vaid nimi, millega tähistatakse nende eetiliste ja esilekerkivate moraalse väärtuste äratundmist ja teadvustamist, mille järgimine igapäevast käitumist kontrollides ja juhtides on inimese kohus.

⁶ ¶ Tunnetades küll religiooni ebatäiuslikkust, võib täheldada selle olemuse ja funktsioonide praktikas avaldumist vähemalt kahel viisil:

⁷ 1. religioonile omane vaimne kihk ja filosoofiline pinge kalduvad ajendama inimest projitseerima oma kõlblisi väärtushinnanguid otse väljapoole, oma kaasinimeste asjatoimetustele — see on usundi eetiline reaktsioon;

⁸ ¶ 2. religioon annab inimmeelele vaimustatud teadlikkuse jumalikust reaalsusest, mis põhineb eelnevatel arusaamadel kõlblistest väärtustest ja on neist usu kaudu tuletatud ning mis kooskõlastatakse arusaamadega vaimsetest väärtustest. Selliselt saab religioon moraalküsimustes tsensoriks, kõrge moraalse usalduse ja kindluse vormiks reaalsuses, aja täiustunud reaalsustes ja kestmata igavikureaalsustes.

⁹ ¶ Usk saab kõlblise teadvuse ja pideva tegelikkuse vaimse mõistmise vaheliseks ühenduslüliks. Religioon saab inimese pääseteks ajaliku ja loodusliku maailma ainelistest piirangutest igavese ja vaimse maailma taevastes reaalsustesse pääsemise, edeneva morontiamuundumise teel ja kaudu.

10. RELIGIOON KUI INIMESE VABASTAJA

¹ Arukas inimene teab, et ta on looduslaps, osa ainelist universumist. Ta ei näe individuaalse isiksuse ellujäämist energiauniversumi matemaatilise tasandi liikumistes ja pingetes. Ning ta ei suuda kunagi füüsiliste põhjuste ja tagajärgede uurimise teel näha vaimset reaalsust.

² Inimolend on teadlik ka sellest, et ta kuulub ideesid loovasse kosmosesse, ent kuigi arusaam võib surelikust elust kauem püsida, pole arusaamas endas iseenesest midagi, mis näitaks mõtleva inimese isiklikku ellujäämist. Loogika ja mõistuse võimaluste ammendamine ei saa iial ilmutada loogikule või mõistuseinimesele isiksuse ellujäämise igavest tõde.

³ Seaduste aineiline tasand näeb ette põhjusliku seose jätkuvuse, tagajärje lõputu reageerimise eelnevale teole; meeletasand lubab arvata arusaamade loomise pidevat jätkumist, kontseptuaalsete võimaluste lakkamatut voolu varem eksisteerinud kontseptsioonidest. Ent kumbki neist universumitasanditest ei avalda uudishimulikule surelikule pääseteed tema kui ajutise universumireaalsuse seisundi osalisusest ja talumatust määramatusest, sest tema ajalik isiksus on määratud piiratud eluenergiate ammendumisel kustumisele.

⁴ Vaid vaimsele taipamisele juhtiva morontiatee kaudu saab inimene murda tema surelikule seisundile omased kütked universumis. Energia ja meel viivad tagasi Paradiisi ja Jumaluseni, ent ei inimesele annetatud energia ega meel tulene otseselt sellest Paradiisi-Jumalusest. Inimene on Jumala laps vaid vaimses mõttes. Ja see on tõsi, sest Paradiisi Isa on inimesele praegu annetunud ja elab temas vaid vaimses mõttes. Inimkond suudab jumalikkust avastada ainult usulise kogemuse ja tõelise usu kaudu. Jumala tõe vastuvõtmine usu kaudu võimaldab inimesel pääseda ainelistest piirangutest ja annab talle arukat lootust saada takistamatult liikuda ainelisest maailmast, kus on surm, vaimsesse, kus elu on igavene.

⁵ ¶ Religiooni eesmärgiks pole rahuldada Jumalaga seotud uudishimu, vaid pakkuda intellektuaalset püsivust ja filosoofilist kindlust, stabiliseerida ja rikastada inimelu, sidudes sureliku jumalikkuga, osalise täiuslikkuga, inimese Jumalaga. Just usuline kogemus annab inimese ideaalikäsitlustele eheduse.

⁶ ¶ Jumalikkuse kohta ei saa iial olla teaduslikke ega loogilisi tõendeid. Ainuüksi mõistus ei saa kunagi usukogemuse väärtusi ja hüvesid kehtivaks muuta. Kuid alati on tõsi: igauks, kes tahab Jumala tahet täita, mõistab vaimsete väärtuste paikapidavust. See pakub surelikul tasandil kõige lähedasemaid tõendeid usukogemuse ehedusest. Niisugune usk võimaldab ainsa pääsetee ainelise maailma mehaanilisest haardest ja intellektuaalse maailma ebatäiuslikkuse moonutavatest vigadest. See on ainus lahendus, kuidas pääseda ummikust, mis valitseb surelike mõtetes individuaalse isiksuse jätkuvast ellujäämisest. See on ainus võimalus jõuda tervikliku tegelikkuseni ja igavese eluni kõikides loodus, milles valitsevad armastus, seadus, ühtsus ja edenev Jumaluse tundmine.

⁷ Religioon leevendab tõhusalt inimese idealistlikku eraldatusetunnet või vaimset üksildust; see annab uskuja Jumala poja, uue ja tähendusriika universumi kodaniku õigused. Religioon annab inimesele kindlustunde, et järgides hinges aimatavat õiglusekuma, seob ta end lahutamatu Lõpmatu kavaga ja Igavese eesmärgiga. Selline vaba-

nenud hing hakkab end kohe selles uues universumis, oma universumis, koduselt tundma.

⁸ Olles selle usulise muundumise läbi teinud, ei ole te enam orjalik osa matemaatilisest kosmosest, vaid Kõikse Isa vabanenud ja tahtega poeg. See vabanenud poeg ei võitle enam üksi ajaliku eksistentsi vältimatu lõpu vastu; ta ei pea enam lootusetut võitlust kogu loodusega; teda ei löö enam vankuma halvav hirm, et ta võib olla juhuse tõttu usaldanud lootusetut pettekujutelma või sidunud oma usu illusoorse eksitusega.

⁹ Selle asemel on Jumala pojad nüüd värvatud pidama üheskoos lahingut, milles tegelikkus võidutseb eksistentsi üksikute varjude üle. Kõik loodud-olendid saavad lõpuks

teadlikuks asjaolust, et Jumal ja kõik peaaegu piiritu universumi jumalikud väed on nende poolt taevalikus võitluses igavese elu ja jumaliku seisundi saavutamiseks. Need pojad, keda usk on vabastanud, on asunud ajalikes võitlustes kindlalt igaviku kõrgeimate jõudude ja jumalike isiksuste poolele; isegi tähed võitlevad oma teel nüüd nende eest; lõpuks vaatavad nad universumile seestpoolt, Jumala vaatepunktist, ja kõik muundub ainelise eraldatuse määramatusest igavese vaimse edasiliikumise garantiiks. Ka aeg ise saab vaid igaviku varjuks, mille Paradiisi reaalsused heidavad kosmose võimsale masinavärgile.

¹⁰ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

102 KIRI

RELIGIOOSSE USU ALUSED

USKMATU materialisti arvates on inimene tekkinud vaid evolutsioonilise juhuse tulemusena. Tema ellujäämislootused on lükitud surelike fantaaseeritud kujutluste otsa; tema hirmud, armastused, igatsused ja uskumused on vaid reageeringud teatavate elutute aineaatomite juhuslikele lähenemistele. Ükski ponnistus ega usalduseavaldus ei vii teda hauast kaugemale. Ka parimate inimeste pühendunud pingutused ja taavalik geniaalsus peavad kustuma surmas, igavese unustusse langemise ja hinge hävimise pikas ja üksildases öös. Ainus hüvitus inimese elule ja raskele tööle sureliku eksistentsi ajaliku päikese all on nimetu meeleheide. Iga elupäevaga vajub ta aeglaselt, kuid kindlalt halastamatu huku üha tugevemasse haardesse, mis kroonib vaenuliku ja halastamatu ainelise universumi käsul solvanguna kõiki kauneid, üllaid, kõrgeid ja häid inimlikke soove.

² Ent inimese lõpp ja igavikuline saatus pole niisugune, selline nägemus on vaid mõne vaimupimedusse eksinud hinge meeleheitlik karje; see hing heitleb vapralt edasi, silmitsi ainelise filosoofia mehhanistlike sofistikeatega, pimestatuna keerulistest teadmistest tekitatud segadustest ja moonutustest. Ja kogu selle hukatusliku pimeduse ja lootusetu väljavaate hajutab igaveseks üks vapper usuilmutus Jumala kõige alandlikumatelt ja harimatumatelt lastelt maa peal.

³ See päästev usk sünnib inimsüdames, kui inimese kõlbeline teadvus mõistab, et inimlikud väärtused saab surelikus kogemuses muuta ainelisest vaimseks, inimlikust jumalikuks, ajalikust igavikuliseks.

1. USU KINNITUSED

¹ Mõttekohandaja töö annab seletuse inimese algelise ja areneva kohusetunde teisenemisele kõrgemaks ja kindlamaks usuks ilmutuse igavestesse reaalsustesse. Inimsüdames peab olema täiuslikkusejanu, mis kindlustaks arusaamise usu teedest kõrgeimate saavutusteni. Kui mõni inimene otsustab täita jumalikku tahet, siis ta peab tundma tõe teed. On sõna-sõnalt õige: „Inimlikke asju peab tundma, et neid armastada, kuid jumalikke asju peab armastama, et neid tunda.” Ent ausad kahtlused ja siirad küsimused ei ole patt, niisugused hoiakud tähendavad vaid viivitust edasiliikumisel täiuse poole. Lapselik usaldus kindlustab inimese pääsu taavaliku ülestõusmise riiki, kuid edasiliikumine sõltub täielikult täiskasvanud inimese kõikumatust ja usaldavast usust.

² Teaduse põhjendused tuginevad tähelepanekutele ajalike faktide kohta, religioosne usk esitab oma argumentid igaviku vaimse programmi alusel. Mida ei saa meie heaks teha teadmised ja põhjendused, seda manitseb tõeline tarkus meid laskma teha usul religioosse taipamise ja vaimse muundumise kaudu.

³ Mässust põhjustatud eraldatuse tõttu on tõelmutust Urantia liigagi sageli ära segatud osaliste ja ajutiste kosmoloogiliste õpetuste väidetega. Tõde jääb põlvkonnast põlvkonda muutumatuks, kuid sellega seotud õpetused füüsilisest maailmast kujunevad pidevalt ümber. Igavest tõde ei tohiks põlata, kui see leitakse juhtumisi koos aegunud ideedega ainelisest maailmast. Mida rohkem teaduslikke tõsiasju te teate, seda vähem kindlad saate olla; mida rohkem teil usku on, seda kindlamad te olete.

⁴ Teadusliku teadmise kindlus tuleneb täielikult intellektist; religiooni kindlus pärineb *kogu isiksuse* alustaladest. Teadus apelleerib meele arusaamisvõimele; religioon apelleerib keha, meele ja vaimu, isegi kogu isiksuse ustavusele ja pühendumisele.

⁵ ¶ Jumal on nii tõeline ja absoluutne, et tema reaalsuse tõestuseks ei saa pakkuda ainelisi tõendeid ega niinimetatud imesid. Alati on nii, et me tunneme teda sellepärast, et usaldame teda, ja meie usk temasse põhineb tervenisti meie isiklikul osalemisel tema lõpmatu reaalsuse jumalikes avaldumistes.

⁶ ¶ Sisimas elav Mõttekohandaja äratav inimhinges alati tõelise ja otsiva täiusejanu ning kaugeleulatuva uudishimu, mida saab piisavalt rahuldada vaid osaduse saavutamisel Jumalaga, Kohandaja jumaliku allikaga. Janune inimhing keeldub rahuldumast vähemaga kui elava Jumala isikliku tunnetamisega. Jumal võib olla küll enam kui vaid kõrge ja täiuslik kõlbeline isiksus, aga ta ei saa meie januse ja piiritletud ettekujutuse järgi olla midagi vähemat.

2. RELIGIOON JA REAALSUS

¹ Tähelepanelik meel ja eristamisvõimeline hing tunnevad religiooni ära, kui nad seda oma kaaslaste eludest leiavad. Religioon ei vaja defineerimist; me kõik tunneme selle sotsiaalseid, intellektuaalseid, kõlbelisi ja vaimseid vilju. Kõik see tuleneb asjaolust, et religioon kuulub inimsoole; see ei ole kultuuri laps. Tõsi, religiooni tajumine on ikkagi inimlik ja võib seetõttu sattuda harimatuse kütkeisse, ebausu orjusesse, sofistika pettustesse ja väärfilosoofia pettekujutladesse.

² Üks ehtsa religioosse kindlustunde iseloomulikke jooni on asjaolu, et vaatamata sedastuste määratlematusele ja hoiaku kõigutamatusse väljendatakse seda nii tasakaalukas ja mõõdukas vaimus, et kunagi ei jää vähimatki muljet enesekehtestamisest ega eneseülendamisest. Usukogemuse tarkus on selles mõttes mõneti paradoksaalne, et see on ühtaegu inimlikult originaalne ja Kohandajast tulenev. Religioosne jõud ei tulene üksikisiku isiklikest eesõigustest, vaid on pigem inimese ja kogu tarkuse igikestva allika üleva partnerluse tulemus. Nii saavad tõelise ja rüvetamata religiooni sõnad ja teod kõigile valgustatud surelikele vaieldamatuks autoriteediks.

³ Usukogemuse tegureid on keeruline määratleda ja analüüsida, kuid pole raske märgata, et sellise usu harrastajad elavad ja tegutsevad nii, nagu oleksid nad juba Igavese läheduses. Usklikud reageerivad ajalikule elule nii, nagu oleks surematus neil juba käeulatuses. Nende surelike elus on sellist tugevat omapära ja väljaastumise spontaansust, mis eristab neid igaveseks neist kaasinimestest, kes on imanud endasse vaid maailma tarkust. Usklikud näivad elavat ajalikele eluvooludele omaste elumuutuste tülikast kiirustamisest ja valulikust pingest tõeliselt vabadena. Nad näitavad üles tasakaalukust ja rahu, mis pole seletatav füsioloogia, psühholoogia ega sotsioloogia seaduspärasustega.

⁴ ¶ Aeg on teadmiste omandamise vältimatu element; religiooni kingid on kohe kättesaadavad, ehkki oluliseks teguriks on armulikkuse kasv, selge edasiminev usukogemuse kõigis faasides. Teadmiste poole püüdlemine on igavene; te õpite alati, kuid ei suuda kunagi saavutada täielike teadmisi absoluutsest tõest. Ainuüksi teadmistes ei saa kunagi olla absoluutset kindlust, võib olla ainult üha suurem tõenäosus, et vaimselt valgustatud usklik hing *teab* ja teab *praegu*. See kindel teadmine ei vähenda aga sugugi terve mõistusega uskliku huvi inimtarkuse arengu tõusude ja mõõnade vastu, mis on oma ainelisest otsast seotud aeglaselt liikuva teaduse arenguga.

⁵ Isegi teadusavastused saavad kogemuslikus inimteadvuses *tõeliseks* alles siis, kui need on lahendatud ja kooskõlla viidud, kui neis sisalduvad olulised faktid saavad tegeliku *täheenduse* nende lülitamisega meele mõttevooludesse. Surelik inimene näeb ka oma füüsilist keskkonda meele tasandil, selle psühholoogilise registri vaatepunktist. Seetõttu pole sugugi imelik, et inimese universumitõlgendus on väga ühtne ning ta püüab seda oma teaduse energeetilist ühtsust samastada usukogemuse vaimuühtsusega. Meel on ühtsus, surelik teadvus elab meele tasandil ja tajub kõikseid reaalsusi läbi meeleannetuse silmade. Meele vaatepunktist ei näe reaalsuse allika, Esimese Allika ja Keskme eksistentiaalset ühtsust, kuid saab kirjeldada ja vahel kirjeldabki inimesele energia, meele ja vaimu kogemuslikku sünteesi Ülimas Olendis ja Ülima Olendina. Ent see reaalsuse mitmekesisuse ühtlustamine õnnestub meelel vaid siis, kui ta on kindlalt teadlik ainelistest faktidest, intellektuaalsetest tähendustest ja vaimsetest väärtustest; ühtsus on ainult funktsionaalse reaalsuse kolmühtsuse harmoonias ja vaid harmoonias leiab isiksus rahulduse kosmilise jäävuse ja järjekindluse teostumisest.

⁶ Ühtsus leitakse inimkogemuses kõige paremini filosoofia kaudu. Kuigi filosoofilise mõtte põhiosa tugineb alati ainelistele faktidele, on tõelise filosoofilise dünaamika hing ja jõud sureliku vaimses taipamises.

⁷ ¶ Arenevale inimesele ei ole loomuomane raskest tööst rõõmu tunda. Et oma elukogemuses pidada sammu kasvava usukogemuse tungivate nõudmiste ja sundivate tungidega, tuleb tal lakkamatult vaimselt kasvada, intellektuaalselt avarduda, faktilisi teadmisi laiendada ja ühiskonda teenida. Tõelist religiooni ei saa olla ilma üliaktiivse isiksuseta. Seetõttu püüavad loiumad inimesed sageli

tõeliselt religioossete tegevuste karmidest nõuetest pääseda leidliku enesepettusega, põgenedes stereotüüpsete usudoktriinide ja -dogmade võltsi varju alla. Kuid tõeline religioon on elav. Usumõistete intellektuaalne kristalliseerumine on võrdväärne vaimse surmaga. Religioonist ei saa mõelda ilma ideedeta, ent kui religioon taandub vaid *idee* tasemele, pole see enam religioon — sellest on saanud üksnes inimfilosoofia eriliik.

⁸ Samas on ka mõningaid ebastabiilseid ja vähedistsiplineeritud hingi, kes kasutavad sentimentaalseid ideid religioonist pääseteena elu ärritavate nõudmiste eest. Kui mõned kõhklevad ja arad surelikud püüavad pääseda evolutsioonilise elu lakkamatu surve alt, näib religioon nende ettekujutuses pakkuvat lähimat põgenemisteed, parimat pääseteed. Ent religiooni ülesandeks on valmistada inimest ette vapralt, isegi kangelaslikult vastu astuma elumuutustele. Religioon on areneva inimese ülim and, ainus, mis võimaldab tal edasi minna ja „kindlana püsida, otsekui ta näeks Teda, kes on nähtamatu”. Müstitsism on aga sageli pigem põgenemine elust, kuhu kuuluvad need inimesed, kellele pole meelepärane usuelu elamise raske töö inimesühiskonna ja äritegevuse avatud areenidel. Tõeline religioon nõuab *tegutsemist*. Käitumine hakkab lähtuma religioonist, kui inimesel on see tegelikult olemas, ehk pigem, kui inimene end tõeliselt religioonile allutab. Religioon ei rahuldu kunagi üksnes mõtlemise või passiivse tundega.

⁹ Me pole pimedad asjaolu suhtes, et religioon talitab sageli ebamõistlikult, isegi ebareligiooselt, kuid ta *tegutseb*. Religioossete veendumuste kõrvalekalded on viinud veriste tagakiusamisteni, kuid ikka ja alati religioon teeb midagi, ta on dünaamiline!

3. TEADMINE, TARKUS JA TAIPAMINE

¹ Intellektuaalsed vajakajäämised ja harimatus takistavad vältimatult kõrgete religioossete saavutusteni jõudmist, sest see vaimse olemuse vaesustunud keskkond rõõvib religioonilt selle põhilise filosoofilise ühenduskanali teaduslike teadmiste maailmaga. Religiooni intellektuaalsed tegurid on tähtsad, kuid nende ülemäärane arendamine on samuti vahel väga pärssiv ja kimbatusseajav. Religioon peab pidevalt arvestama paradoksaalse vajadusega mõtlemist tõhusalt kasutada, arvestamata kogu mõttetgevuse vaimset kasutamiskõlbmatust.

² Religioossed spekulatsioonid on vältimatud, kuid alati kahjulikud — teoretiseerimine näitab oma objekti alati võltsilt. Spekulatsioonid kalduvad religiooni teisendama millekski aineliseks või inimlikuks ning häirides otsest loogilist mõtteselgust, lasevad religioonil kaudselt näida ilmaliku maailma, just selle maailma funktsioonina, millele ta peaks igikestvalt kontrastiks olema. Seetõttu on religioonile alati iseloomulikud paradoksid, mis tulenevad kogemusliku seose puudumisest universumi aineliste ja vaimsete tasandite vahel — morontia mota, filosoofia-ülese tõeeristamistundlikkuse ja ühtsusetajumise vahel.

³ Ainelised tunded, inimlikud emotsioonid viivad otsest ainelistele, isekatele tegudele. Religioossed kaemused,

vaimsed motivatsioonid viivad otseselt religioossetele tegudele, omakasupüüdmatale ühiskonna teenimisele ja altruistlikule heatahtlikkusele.

⁴ Religioosne iha on janu jumaliku reaalsuse järele. Usukogemus on Jumala leidmise teadvustamine. Ja kui inimene tööpoolest Jumala leiab, kogeb tema hing nii kirjeldamatut avastamisrõõmust tingitud rahutust, et ta on sunnitud otsima armastavat teenistust ja suhtlemist oma vähemvalgustatud kaaslastega. Ta ei taha nendega jagada Jumala leidmise kogemust, vaid lasta oma hinges tulvaval igavesel headusel kaaslasti värskendada ja õilistada. Tõeline religioon ajendab tegelema rohkem ühiskonna teenimisega.

⁵ ¶ Teadus, teadmised viivad *faktide* teadvustamisele; religioon, kogemused viivad *väärtuste* teadvustamisele; filosoofia, tarkus viib *kooskõlastatud* teadvustamisele; ilmutus (morontia mota aseaine) viib *tõelise reaalsuse* teadvustamisele; faktide, väärtuste ja tõelise reaalsuse kooskõlastatud teadvustamine tähendab aga teadlikkust isiksuse reaalsusest; olemise tippu koos usuga sellesama isiksuse ellujäämise võimalikkusse.

⁶ ¶ Teadmised jagavad inimesed rühmadesse, tekitavad ühiskonnakihid ja -kastid. Usk ajendab inimesi teenima, luues sellega eetikat ja altruismi. Tarkus loob nii ideede kui ka oma kaaslaste kõrgema ja edukama osaduse. Ilmutus vabastab inimesed ja aitab neil asuda igavesele avastusretkele.

⁷ Teadus liigitab inimesi, religioon armastab kõiki inimesi ühtemoodi, tarkus eristab inimesi nende väärtuse järgi, kuid ilmutus ülendab inimest ja toob esile tema võime olla Jumala partner.

⁸ Teadus püüab asjatult luua kultuurilist vendlust, religioon seevastu loob vaimu partnerluse. Filosoofia püüab tarkuse partnerluse poole, ilmutus aga kirjeldab igavest vendlust, Paradiisi Lõplikku Korpust.

⁹ Teadmine annab uhkustunde, et on olemas isiksus; tarkus on teadlikkus isiksuse tähendusest; religioon on isiksuse väärtuse tunnetamise kogemus; ilmutus annab kindlustunde isiksuse ellujäämise suhtes.

¹⁰ ¶ Teadus püüab piiritu kosmose üksikosi tuvastada, analüüsida ja liigitada. Religioon haarab kogu kosmose kui terviku ideed. Filosoofia püüab identifitseerida teaduse ainelisi osi koos vaimse taipamisega tervikust. Mida filosoofial selles osas teha ei õnnestu, suudab teha ilmutus, mis kinnitab, et kosmiline ring on kõikne, igavene, absoluutne ja lõpmatu. See Lõpmatu MINA-OLEN-kosmos on see-ga lõputu, piiritu ja kõikehõlmav — ajatu, ruumitu ja tingimusteta. Ja me oleme tunnistajateks sellele, et Lõpmatu MINA OLEN on samuti Neadoni Miikaeli Isa ja inimese pääste Jumal.

¹¹ Teadus näitab Jumalust kui *fakti*, filosoofia esitab Absoluudi *idee*, religioon näeb Jumalat *vaimse isiksusena*. Ilmutus kinnitab Jumaluse fakti, Absoluudi idee ja Jumaluse vaimse isiksuse *ühtsust*, ning esitab selle mõiste meie Isana — eksisteerimise kõikse faktina, meele igavese ideena ja lõpmatu eluvaimuna.

¹² Teadmiste poole pürgimine on teadus, tarkuse taotlemine on filosoofia, Jumala armastamine on religioon, tõejanu *on* ilmutus. Kuid just sisimas elav Mõttekohandaja annab inimese kosmilisele taipamisele reaalsustaju.

¹³ ¶ Teaduses eelneb idee sellest arusaamise väljendamiselle, religioonis eelneb arusaamise kogemus idee väljendamiselle. Areneva uskumistahte ja valgustatud mõistuse saaduse, usulise taipamise, ning ilmutuse — *uskuva tahte* — vahel on tohutu vahe.

¹⁴ Evolutsiooni käigus ajendab usund inimest sageli looma oma ettekujutust Jumalast; ilmutus tutvustab Jumala kujundatud inimese fenomeni, Kristus Miikaeli maies elus näeme aga, kuidas Jumal ilmutab ennast inimesele. Evolutsioon kaldub muutma Jumala inimese sarnaseks, ilmutus kaldub muutma inimese Jumala sarnaseks.

¹⁵ Teadus rahuldub vaid algpõhjusega, religioon ülima isiksusega ja filosoofia ühtsusega. Ilmutus kinnitab, et need kolm on üks ning et kõik kolm on head. *Igavene reaalsus* on universumi hüve, mitte kosmilise kurjuse ajalik illusioon. Kõigi isiksuste vaimses kogemuses seisneb tõde alati selles, et reaalne on hea ja headus on reaalne.

4. KOGEMUS KUI TÕSIASI

¹ Kuna teie meeles on olemas Mõttekohandaja, pole Jumala meele tundmine teie jaoks enam saladuslikum kui teadlikkus iga teise, inimliku või üle inimliku meele tundmise võimalikkusest. Religioonile ja sotsiaalsele teadvusele on ühine see, et mõlemad tuginevad teadlikkusel teise meele olemasolust. Meetod, mille abil teise ideed võetakse omaks, on sama meetod, millega lastakse „Kristuse meel olla ka teis“.

² Mis on inimkogemus? See on lihtsalt aktiivse ja küsiva mina ning mõne teise aktiivse välise reaalsuse vastastikune mõju. Kogemuste kogumi määrab arusaama sügavus ja välise reaalsuse äratundmise täielikkus. Kogemus vastab kujutlusvõime vastuvõtlikkuse tugevusele pluss sellega ühenduses oleva reaalsuse väliste omaduste aistingulisele avastamisteravusele. Kogemuse kui tõsiasi leiab eneseteadvusest pluss teistest eksistentsidest — teisest olemisest, teisest meelest ja teisest vaimust.

³ Inimene tunnetab üsna varakult, et ta ei ole maailmas ega universumis üksi. Tal areneb loomulik spontaanne eneseteadvus teise meele olemasolust tema individuaalsuse keskkonnas. Usk teisendab selle loomuliku kogemuse religiooniks, Jumala äratundmiseks reaalsusena — *teiste meelte* allikana, olemusena ja saatusena. Kuid selline teadmine Jumalast on ikka ja alati reaalne isiklik usukogemus. Kui Jumal ei oleks isiksus, ei võiks ta saada inimesiksuse tegeliku usukogemuse elavaks osaks.

⁴ Inimeste usukogemuses sisalduv vaealelement sõltub otseselt selle materialistlikkusest, mis saastab vaimset ettekujutust Kõiksest Isast. Inimese vaimueelne kulgemine universumis seisneb vabanemises nendest ekslikest ideedest Jumala olemusest ning puhta ja tõelise vaimu reaalsuses. Jumalus on midagi enam kui vaim, kuid vaimne lähenemisviis on inimesele tõusuteel ainuvõimalik.

⁵ ¶ Palve kuulub küll usukogemusse, kuid nüüdisaegsetes religioonides on selle rõhuasetus väär ja jätab suures osas tähelepanuta tähtsaima — palveldamise osaduse. Palveldamine süvendab ja avarab meele peegeldamisvõimet. Palve võib elu rikastada, kuid palveldamine valgustab saastust.

⁶ ¶ Ilmutatud religioon on inimeksistentsi ühendav element. Ilmutus ühtlustab ajalugu, kooskõlastab geoloogiat, astronoomiat, füüsikat, keemiat, bioloogiat, sotsioloogiat ja psühholoogiat. Vaimne kogemus on inimese maailma tõeline hing.

5. EESMÄRGIPÄRASE POTENTIAALI ÜLIMUSLIKKUS

¹ Kuigi tõestamine, et usk on tõsiasi, ei ole sama mis usutava tõsiasja tõeks osutamine, näitab lihtsa eluvormi evolutsioon isiksuseks kõigepealt siiski tõsiasja, et potentsiaalne isiksus on alati olemas olnud. Ja ajalikes universumites on potentsiaalne alati tegeliku suhtes ülimuslik. Arnevas kosmoses on potentsiaalne see, mis peab tulema, ja see on Jumaluse eesmärgipärase tahte avaldumine.

² Sama eesmärgipärane ülimuslikkus ilmneb inimmeele ideeloomisvõime evolutsioonis, kui algeline loomne hirm muundub üha sügavamaks ja hardamaks austuseks Jumala vastu ja üha suuremaks aukartuseks universumi ees. Ürginimesel oli rohkem religioosset hirmu kui usku ja vaimupotentsiaalide ülimuslikkus meele tegeliku seisundi suhtes näitab, kui see argpükslik hirm teiseneb elavaks usuks vaimsetesse reaalsustesse.

³ Psühhologiseerida võib arengulist religiooni, kuid mitte vaimse päritoluga isikliku kogemuse religiooni. Inimlik kõlblus võib tunnetada väärtusi, kuid ainult religioon võib neid väärtusi alal hoida, ülendada ja vaimsustada. Ent vaatamata neile mõjudele on religioon midagi enam kui emotsionaalseks muudetud kõlblus. Religioon on kõlblusele sama mis armastus kohusetunde, poja seisus orjusele, olemus sisule. Kõlblus toob esile kõikvõimsa Juhtija, Jumaluse, keda teenida; religioon toob esile kõiki armastava Isa, Jumala, keda palveldada ja armastada. Ja jällegi on nii sellepärast, et religiooni vaimne potentsiaal on kõrgem arengulise kõlbluse kohusetunde tegelikkusest.

6. RELIGIOOSSE USU KINDLUS

¹ Religioosse hirmu kaotamine filosoofia abil ja teaduse pidev progress soodustab suuresti väärjumalate väljasuremist. Kuigi nende inimese väljamõeldud jumaluste kadumine võib vaimset vaatevälja hetkeks ähmastada, hävitab see lõpuks harimatuse ja eelarvamuse, mis on igavese armastuse elavat Jumalat nii kaua varjus hoidnud. Loodudolendi ja Looja vaheline suhe on elav kogemus, dünaamiline religioosne usk, mis pole täpselt määratletav. Eraldada üks osa elust ja nimetada seda religiooniks tähendaks lammutada elu ja moonutada religiooni. Ning just seepärast nõuab palveldamise Jumal täit truudust või siis üldse mitte midagi.

² Ürginimeste jumalad olid ilmselt vaid nende endi varjud; elav Jumal on jumalik valgus, mille ajutised katkestused loovad kogu ruumis loomisvarje.

³ ¶ Filosoofilise meelega usklik usub isiklikku pääsemist kindlustavasse isikulisse Jumalasse, kes on enam kui reaalsus, väärtus, saavutuste tase, ülev protsess, muundumine, aja ja ruumi piir, idealiseerumine, energia isikustumine, raskusjõu olemus, inimlik projektsioon, mina idealiseerumine, loomuse esilekerkimine, kalduvus headusele, evolutsiooni edasitung või ülev hüpotees. Usklik usub armastuse Jumalasse. Armastus on religiooni olemus ja kõrgema tsivilisatsiooni läte.

⁴ Usk muundab filosoofilise ja tõenäoliseks peetava Jumala isiklikus usukogemuses kindlalt olemasolevaks päästevaks Jumalaks. Skeptitsism võib teoloogilistele teooriatele väljakutse heita, kuid kosmilise reaalsusega kokku puutudes võib kogeda kindlustunnet, kui neile tähendustele ja väärtustele läheneda elava usuga.

⁵ Jumalaga seotud veendumusteni võib jõuda targa arutlusega, aga inimene saab Jumalat tunda vaid uskudes, isiklikult kogedes. Elu puhul tuleb alati arvestada tõenäosusega, kuid kui kohtutakse kosmilise reaalsusega ning tähendustele ja väärtustele lähenetakse elava usuga, võib kogeda kindlust. Jumalat tundev hing julgeb öelda „mina tean” ka siis, kui mitteusklik selles Jumala tundmises kahtleb ja seda kindlat teadmist eitab, sest loogiline mõistus seda päriselt ei toeta. Usklik vastab igale niisugusele kahtlejale ainult küsimusega: „Kuidas sina tead, et mina ei tea?”

⁶ ¶ Kuigi mõistus võib usus alati kahelda, võib usk alati nii mõistust kui ka loogikat täiendada. Mõistus loob tõenäosuse, mille usk võib muundada kõlbelseks kindlustunde, isegi vaimseks kogemuseks. Jumal on esimene tõde ja viimane fakt, seetõttu pärineb kogu tõde temast, samas suhestuvad kõik faktid temaga. Jumal on absoluutne tõde. Jumalat võidakse tunda kui tõde, kuid Jumala mõistmiseks — seletamiseks — peab uurima universumite universumi fakti. Suurt kuristikku Jumala kui tõe kogemise ja Jumala kui tõsiasja mitteteadmise vahel saab ületada vaid elava usuga. Kooskõla lõpmatu tõe ja kõikse tõsiasja vahel ei ole võimalik saavutada ainuüksi mõistusega.

⁷ Uskumus ehk ei suuda kahtlustele ja hirmudele vastu panna, kuid usk võidutseb alati kahtlemise üle, sest usk on positiivne ja elav. Positiivne ületab alati negatiivset, tõde viga, kogemus teooriat, vaimsed reaalsused aja ja ruumi üksikuid tõsiasju. Sellise vaimse kindluse veenvateks tõenditeks on need vaimuviljad, mida usklikud ühiskonnale selle ehtsa vaimse kogemuse tulemusena loovad. Jeesus ütles: „Te peate üksteist armastama, nõnda nagu mina teid olen armastanud; sellest tunnevad kõik, et teie olete minu jüngrid.”

⁸ ¶ Teadusele on Jumal võimalikkus, psühholoogiale soovitatav, filosoofiale tõenäosus, usu jaoks on ta kindlus, usukogemuse tegelikkus. Mõistus nõuab, et filosoofia, mis ei suuda leida tõenäolist Jumalat, peaks suhtuma väga lugupidavalt sellesse religioossesse usku, mis suudab leida ja

leiabki kindlust andva Jumala. Teadus ei tohiks ka alahinnata usukogemuse usaldusväärsust, kuni ta ise eeldab, et inimese intellektuaalsed ja filosoofilised võimed on arenenud ajaloo vältel üha madalamatest intellektidest, mis kunagi tekkisid algelisest elust, milles puudusid täielikult iga-sugune mõtlemine ja tunded.

⁹ Evolutsiooni tõsiasju ei peaks vastandama tõega Jumalat tundva sureliku usuelu vaimse kogemuse kindluse reaalsusest. Arukad inimesed peaksid loobuma lapse-meelsest arutlemisest ja püüdma kasutada täiskasvanu järjekindlat loogikat, mis lubab arusaamal tõest olla kõrvuti täheldatava tõsiasjaga. Teaduslik materialism näitab oma küündimatust sellega, et kordab iga uue universuminähtuse ilmnemisel oma tavalisi vastuväiteid, pidades väidetavalt kõrgemat tulenevaks väidetavalt madalamast. Järjekindlus nõuab aga eesmärgikindla Looja tegevuse tunnistamist.

¹⁰ Orgaaniline evolutsioon on fakt; eesmärgipärane või edasiliikuv evolutsioon on tõde, mis annab evolutsiooni üha kõrgemate saavutuste muidu vastuolulistele nähtustele järjekindluse. Mida kõrgemale teadlane oma valitud teadusharus jõuab, seda enam loobub ta materialistlikele tõsiasjadele tuginevatest teooriatest ja eelistab kosmilist tõde Ülima Meele domineerimisest. Materialism vaesustab inimest, Jeesuse evangeelium täiustab tohutult ja ülendab taevalikult iga surelikku. Surelikku eksistentsi peaks vaatama kui ülespoole pürgiva inimese ja allapoole suunatud jumaliku pääste tegeliku kohtumise põnevat ja kõitvat kogemust.

7. VEENDUMUS JUMALA OLEMASOLUS

¹ Iseenesest eksisteeriv Kõikne Isa on ka enesestmõistetav, ta elab tegelikult igas mõistusega surelikus. Ent te ei saa olla Jumala olemasolus veendunud enne, kui olete teda tunnetanud; pojaseisus on ainus kogemus, mis isadusele kindluse annab. Universum on kõikjal muutumises. Muutuv universum on sõltuv universum, selline loodu ei saa olla lõplikult valmis ega absoluutne. Piiritletud universum sõltub täielikult Viimasest ja Absoluudist. Universum ja Jumal ei ole samased; üks on põhjus, teine tagajärg. Põhjus on absoluutne, lõpmatu, igavene ja muutumatu; tagajärg on aja ja ruumiga piiratud ja transtsendentne, kuid alati muutuv, alati kasvav.

² Jumal on universumis üks ja ainus iseenesest põhjustatud fakt. Ta on kogu asjadest ja olenditest koosneva loodu korra, kava ja sihi saladus. Kõikjal toimuvate muutustega universumit reguleerivad ja stabiliseerivad täiesti muutumatud seadused, muutumatu Jumala harjumused. Jumal kui tõsiasi, jumalik seadus, on muutumatu; Jumal kui tõde, tema suhe universumiga, on suhteline ilmutus, mis pidevalt areneva universumiga alati kohandub.

³ ¶ Jumalata religiooni leiutamine oleks nagu puuviljade korjamine ilma puudeta, laste saamine ilma vanemata. Tagajärgi ei saa olla ilma põhjusteta; põhjusteta on ainult MINA OLEN. Usukogemus kui tõsiasi eeldab Jumala olemasolu ja see isiklikult kogetav Jumal peab olema isikuline Jumalus. Ei saa palvetada keemilise valemi poole,

anuda matemaatilist võrrandit, palveldada hüpoteesi, usaldavalt loota postulaadile, pidada nõu protsessiga, teenida abstraktsiooni ega olla armastavas vendluses seadusega.

⁴ Tõsi küll, paljud näiliselt religioossed jooned võivad kasvada välja mittereligioossetest juurtest. Inimene võib mõistusega Jumalat eitada ja olla ometi kõlbeliselt hea, us-tav, pojalik, aus ja isegi idealistlik. Inimene võib pookida oma vaimsesse põhiollemusse palju puhthumanistlikke jooni ja sellega näiliselt põhjendada oma jumalata religiooni, kuid selles kogemuses puuduvad ellujäämisväärtused, Jumala tundmine ja Jumala poole tõusmine. Sellest surelikust kogemusest tekivad vaid sotsiaalsed, mitte vaimsed viljad. Pookimine määrab vilja olemuse, kuigi puu saab elumahu esialgselt meelega ja vaimu jumalikust annetusest.

⁵ Religiooni intellektuaalseks tunnuseks on kindlustunne, filosoofiliseks iseärasuseks järjekindlus, sotsiaalse-tekts viljadeks armastus ja teenimine.

⁶ ¶ Jumalat tundev indiviid ei ole pime raskuste ega hoolimatu takistuste suhtes, mis takistavad teda leidmast Jumalat nüüdisaja ebausust, traditsioonide ja materialistlike eelistuste rägastikus. Ta on kõigile neile heidutustele vastu astunud ja nende üle võidutsenud, ületanud nad elava usuga ja jõudnud nendele vaatamata vaimse kogemuse kõrgustikele. Ent tõsi on see, et paljud sisemiselt Jumalas veendunud usklikud kardavad oma kindlustunnet väljendada, sest on ohtrasti kavalaid inimesi, kes koguvad vastuväiteid usule Jumalasse ja muudavad selle raskemaks. Vigade leidmiseks, küsimuste või vastuväidete esitamiseks polegi vaja eriti sügavat intellekti. Kuid neile küsimustele vastamiseks ja raskuste ületamiseks on vaja säravat meelt; kõigi nende pealiskaudsete vaidlusküsimuste lahendamisel on kõige enam abi kindlast usust.

⁷ ¶ Kui teadus, filosoofia või sotsioloogia julgeb tõelise religiooni prohvetitega vaieldes dogmaatiliseks muuttuda, peaksid Jumalat tundvad inimesed vastama sellisele põhjendamatu dogmatismile isikliku vaimse kogemuse kindluse kaugelenägelikuma dogmatismiga: „Ma tean, mida ma olen kogenud, sest ma olen MINA OLEN'i poeg.” Kui uskliku isiklikule kogemusele vaieldakse vastu dogmaga, võib see usust sündinud kogetava Isa poeg vastata vaieldamatu dogmaga, väitega, et ta on tegelikult Kõikse Isa poeg.

⁸ Ainult määratlematu reaalsus, absoluut, julgeks olla järjekindlalt dogmaatiline. Need, kes sõandavad olla dogmaatilised ja selles järjekindlad, satuvad varem või hiljem energia Absoluutsuse, tõe Kõiksuse ja armastuse Lõpmatuse rüppe.

⁹ Kui mitteusklikud sõandavad kosmilisele reaalsusele lähenedes rünnata kindlat usku selle tõestamatusest läh-tudes, võib vaimu kogeja samamoodi asuda dogmaatiliselt ründama teaduslikke tõsiasju ja filosoofilisi tõekspidamisi, mis on samuti põhjendamata; need on samuti teadlase või filosoofi teadvuse kogemused.

¹⁰ ¶ Kõigist kõikse kogemuse vormidest võime olla kõige enam kindlad Jumalas — kõige vältimatumas kõigist

kohalolekutest, kõige reaalsemas kõigist tõsiasjadest, kõige elavamas kõigist tõdedest, kõige armastavamas kõigist sõpradest ja kõige jumalikumas kõigist väärtustest.

8. RELIGIOONI TÕENDID

¹ Religiooni reaalsuse ja tõhususe tähtsaimaks tõendiks on *inimkogemuse fakt*; nimelt see, et inimene, kes on loomult kartlik ja kahtlustav, tugeva kaasasündinud enesealalhoiustinktiga ja ihaga pärast surma ellu jääda, on valmis usaldama oma oleviku ja tuleviku sügavaimad huvid selle võimu ja isiku hoolde ja suunata, keda tema usk Jumalaks nimetab. See on iga religiooni keskne tõde. Samas pole kahte religiooni, mis oleksid ühel nõul selles, mida see võim või isik inimeselt oma hoolitsuse ja lõpuks päästmise eest nõuab; tegelikult on nad kõik enam-vähem erinevatel seisukohtadel.

² Iga religiooni asendi üle arengu mõõdupuul on kõige parem otsustada selle kõlbeliste otsuste ja eetikanormide alusel. Mida kõrgemat tüüpi on religioon, seda enam ta ergutab ühiskonna kõlblust ja eetilist kultuuri pidevalt paranema ja saab sellest ise ergutust. Religiooni üle ei saa otsustada sellega kaasneva tsivilisatsiooni põhjal; tsivilisatsiooni tegelikku olemust on parem hinnata tema religiooni puhtuse ja õilsuse alusel. Paljud maailma silmapaistvaimad religioossed õpetajad on olnud peaaegu kirjaoskamatud. Päästvaks usuks igavestesse reaalsustesse ei ole hädavajalik omada ilmalikku tarkust.

³ Erinevate ajastute religioonide erinevused tulenevad täielikult inimese arusaamisest reaalsusest ja erinevast suhtumisest moraalsesse väärtustesse, eetilistesse suhetesse ja vaimureaalsustesse.

⁴ ¶ Eetika on ühiskonna või rahva väline peegel, mis kajastab tõetruult sisemiste vaimsete ja usuliste arengute muidu nähtamatut progressi. Inimene on alati pühen-

danud Jumalale oma parimad mõtted, põhjanevaimad ideed ja kõrgeimad ideaalid. Isegi ajalooline religioon on alati loonud oma arusaamad Jumalast, tuginedes kõrgeimatele talle tuntud väärtustele. Iga intelligentne olend annab Jumala nime kõige paremale ja kõrgemale, mida ta tunneb.

⁵ Kui religioon on taandatud mõistuse ja intellektuaalse väljenduse tasemele, on ta alati julgenud kritiseerida tsivilisatsiooni ja evolutsioonilist progressi, lähtudes omaenda eetilise kultuuri ja kõlbelise arengu normidest.

⁶ Isiklik religioon käib küll inimliku kõlbluse evolutsioonist ees, kuid kahjuks on täheldatud, et korralduslik religioon on rahvaste aeglaselt muutuvatest kommetest alati maha jäänud. Organiseerunud religioon on osutunud konservatiivselt pikaldaseks. Prohvetid on religiooni arengu käigus tavaliselt inimesi juhtinud, kuna teoloogid on neid harilikult tagasi hoidnud. Religioon, olles sisemine ehk isiklik kogemus, ei saa kunagi rahvaste intellektuaalsest arengust väga kaugele ette jõuda.

⁷ Ent religiooni ei täiusta kunagi niinimetatud imede poole pöördumine. Imede otsimine on tagasipöördumine algeliste maagiliste religioonide juurde. Tõelisel religioonil ei ole väidetavate imedega midagi ühist ja ilmutatud religioon ei kasuta kunagi imesid oma autoriteedi kinnitamiseks. Religiooni juured on ikka ja alati inimkogemuses, millel religioon ka põhineb. Ja teie kõrgeim religioon, Jeesuse elu, oli just niisugune isiklik kogemus: inimene, surelik inimene otsimas Jumalat ja leidmas teda täielikult ühe lühikese lihaliku elu ajal, kusjuures samas inimkogemuses ilmus Jumal inimest otsima ja leidis ta selle otsatut ülemvõimu omava täiusliku hinge täielikuks rahulduseks. Ja see ongi kõrgeim seni Nebadoni universumis ilmutatud religioon — Naatsareti Jeesuse maine elu.

⁸ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

USUKOGEMUSE REAALSUS

KÕIKI inimese tõeliselt religioosseid reaktsioone toetab algusest peale palveldamisvaim ja kontrollitarkusevaim. Universumi Loova Vaimu esimehe ülimeele annetus inimesele on isiksuse ühendamine Püha Vaimu ringlusega; selle mõju avaldus juba ammu enne jumalike Poegade annetumisi ja üleüldist Kohandajate annetamist inimese eetilise, usulise ja vaimse vaatepunkti avardajana. Pärast Paradiisi Poegade annetumisi annab vabanenud Tõe Vaim vägeva panuse inimvõimete avardamisse, et need suudaksid tajuda usutõdesid. Kui asustatud maailma evolutsioon jätkub, osalevad Mõttekohandajad üha enam inimese kõrgemat tüüpi usuliste kaemuste väljakujundamises. Mõttekohandaja on see kosmiline aken, mille kaudu võib piiritletud loodud-olend heita usu abil pilgu piiritu Jumaluse, Kõikse Isa kaheldamatusele ja jumalikkusele.

² Rahvaste usulised kalduvused on sünnipäraseid; need ilmnevad üleüldiselt ja näivad olevat loomulikku päritolu; algelised usundid tekivad alati arengulisel teel. Loomulik usukogemus areneb edasi, perioodilised tõelmutused vahemärgistavad planeedi evolutsiooni muidu aeglast kulgu.

³ ☞ Urantial on praegu nelja liiki religioone:

⁴ 1. loomulik ehk arenguline religioon;

⁵ 2. üleloomulik ehk ilmutuslik religioon;

⁶ 3. praktiline ehk tavareligioon, milles loomulik ja üleloomulik religioon on erineval määral segunenud;

⁷ 4. filosoofilised religioonid, kunstlikud või filosoofiliselt väljamõeldud teoloogilised doktriinid ja mõistusega loodud religioonid.

1. RELIGIOONIFILOSOOFIA

¹ Sotsiaalse või rahvarühma usukogemuse ühtsus tuleb igas inimeses elava Jumala fragmendi samasusest. Just see jumalikkus inimeses tekitab temas omakasupüüdmatut huvi kaasinimeste hüvangu vastu. Kuna isiksus on ainulaadne — pole kaht ühesugust surelikku —, siis tuleb paratamatult järeldada, et kaks inimest ei saa kunagi oma meeles elava jumaliku vaimu juhtimisi ja tunge ühtmoodi tõlgendada. Surelike rühm võib tunda vaimset ühtsust, kuid ei saa kunagi saavutada filosoofilist ühetaolisust. Seda religioosse mõtte ja kogemuse tõlgendamise mitmekesisust näitab asjaolu, et kahekümnenda sajandi teoloogid ja filosoofid on sõnastanud üle viiesaja erineva religioonidefinitsiooni. Tegelikult määratleb iga inimene religiooni selle järgi, kuidas ta kogemuslikult tõlgendab temas elavast Jumala vaimust lähtuvaid jumalikke impulsse, ning see tõlgendus on seetõttu paratamatult ainulaadne ja täielikult erinev kõigi teiste inimeste usufilosoofiast.

² Kui aga üks surelik on mõne teise sureliku usufilosoofiaga täielikult nõus, näitab see, et neil kahel olendil on olnud ühesugune *usukogemus* küsimustes, mida nende ühesugune usulis-filosoofiline tõlgendus puudutab.

³ Kuigi teie religioon sõltub isiklikust kogemusest, on ülimalt tähtis, et oleksite teadlik väga paljudest muudest usukogemustest (teiste ja teistsuguste surelike teistsugustest tõlgendustest), et saaksite vältida oma usu ühele muutmist egotsentriliseks — piiratuks, isekaks ja eraklikuks.

⁴ Ratsionalism eksib arvates, et religioon on algul algeline uskumus millessegi, millele järgneb väärtuste poole pürgimine. Religioon on eeskätt väärtuste poole pürgimine ja alles seejärel moodustub selgitavate uskumuste süsteem. Inimestel on palju kergem jõuda kokkuleppele religioossetes väärtustes ehk sihtides kui uskumustes ehk selgitustes. Ja sellega seletub ka see, kuidas religioon saab väärtustes ja sihtides kokku leppida, kui samal ajal kerkib esile segadusttekitav nähtus — püsib sadu vastuolulisi uskumusi — usutunnistusi. Sellega on samuti seletatav, miks inimene võib oma usukogemust alal hoida, loobudes samal ajal paljudest religioossetest uskumustest või neid muutes. Religioon püsib vaatamata revolutsioonilistele muutustele religioossetes uskumustes. Teoloogia ei tekita religiooni, just religioon tekitab teoloogilist filosoofiat.

⁵ Asjaolu, et usklikud on uskunud nii palju valet, ei muuda kehtetuks religiooni, sest religioon põhineb väärtuste äratundmisel ning sellele annab kehtivuse isiklikul usukogemusel rajanev usk. Seega tugineb religioon kogemustele ja religioossele mõttele; teoloogia, religioonifilosoofia, on aus püüd seda kogemust selgitada. Selgitavad uskumused võivad olla õiged või väärad, samuti võib tõde olla neis segi eksimustega.

⁶ Vaimsete väärtuste äratundmine on kogemus, mis jääb ideeloomisvõimest kõrgemale. Üheski inimkeeles pole sõna, mida võiks kasutada selle „meele”, „tunde”, „intuitsiooni” või „kogemuse” tähistamiseks, mida oleme otsustanud nimetada jumalateadvuseks. Inimeses elav Jumala vaim ei ole isikuline — Mõttekohandaja on eelisikuline —, kuid see Järelevaataja annab niisuguse väärtuse, eritab sellist jumalikkuse hõngu, mis on kõrgeimas ja lõpmatus tähenduses isikuline. Kui Jumal poleks vähemalt isikuline, ei saaks ta olla teadvusel, ja kui ta poleks teadvusel, oleks ta inimesest madalam.

2. RELIGIOON JA ÜSIKISIK

¹ Religioon toimib inimmees ja on teostunud kogemuses veel enne, kui see ilmub inimteadvusesse. Laps on eksisteerinud enne *sünni* kogemist juba ligikaudu üheksa kuud. Ent religioon ei „sünni” äkki, vaid kujuneb välja üsnagi järk-järgult. Vaatamata sellele saabub varem või hiljem „sündimispäev”. Taevariiki astutakse vaid siis, kui ollakse „uuesti sündinud” — sündinud Vaimust. Paljude vaimsete sündidega kaasneb suur hingeline ängistus ja märgatav psühholoogiline segadus, nii nagu paljusid füüsi lisigi sünde iseloomustavad „tormiline sünnitus” ja muud „sünnitusvaevad”. Teised vaimsed sünnid toimuvad kõrgeimate väärtuste äratundmise loomuliku ja normaalse

kasvuna vaimukogemuste omandamise käigus, ehkki ükski usuline areng ei leia aset ilma teadliku pingutuseta ja positiivse ning isikliku kindla otsuseta. Religioon pole kunagi passiivne kogemus, negatiivne hoiak. Niinimetatud religiooni sünd ei ole otseselt seotud niinimetatud pöördumiskogemustega, mis tavaliselt iseloomustavad usulisi episoodide hilisemas elus vaimse konflikti, emotsionaalse surutise ja loomulaadis toimuva murrangu tulemusena.

² Ent inimesed, kes on saanud vanematelt sellise kasvatus, mis on lasknud kasvada teadmise, et nad on armastatava Taevaisa lapsed, ei tohiks vaadata viltu oma surelike ligimeste peale, kes jõuaksid sellise teadlikkuseni osadusest Jumalaga alles psühholoogilise kriisi, emotsionaalse murrangu kaudu.

³ Arenguline pinnas inimmees, milles ilmutatud religiooni seeme idaneb, on inimese kõlbeline olemus, millest tekib nii varakult sotsiaalne teadvus. Lapse kõlbelse olemuse esimesed ajendid ei ole seotud soo, süü ega isikliku uhkusega, vaid pigem õigluse, aususe ja headusetungidega — et oma kaasinimeste eest abistavalt hoolt kanda. Kui seda varajast kõlbelist ärkamist toetada, hakkab järk-järgult välja kujunema usu elu, milles vastuolusid, murranguid ja kriise on suhteliselt vähe.

⁴ Iga inimene kogeb juba varakult teatavat konflikti oma egoistlike ja altruistlike impulsside vahel ja sageli võib teadlikkuse Jumalast saavutada sel teel, et otsitakse nende kõlbelse vastuolude lahendamiseks üleinimlikku abi.

⁵ Lapse psühholoogia on loomult positiivne, mitte negatiivne. Paljud surelikud on negatiivsed sellepärast, et neid on nii harjutatud. Kui öeldakse, et laps on positiivne, mõeldakse sellega tema kõlbelse ajendeid, neid meeleomadusi, mille ilmumine annab märku Mõttekohandaja saabumisest.

⁶ Kui õpetuse suund pole väär, võtab normaalse lapse meel usuteadvuse avaldudes pigem positiivse suuna kõlbelsele õiglusele ja ühiskonna teenimisele, kui negatiivse suuna patule ja süüle. Konflikt võib, kuid ei tarvitse tekkida usukogemuse avardades, kuid alati on sellega vältimatult seotud inimtahte otsused, pingutused ja funktsioonid.

⁷ Kõlbelse valikutega kaasnevad tavaliselt suuremal või väiksemal määral kõlbelsed konfliktid. Ja see kõige esimene konflikt lapse mees tekib egoistlike ja altruistlike ajendite vahel. Mõttekohandaja ei jäta egoistliku motiivi väärtust isiksuse jaoks arvestamata, kuid eelistab veidi enam altruistlikku ajendit, mis viib inimliku õnne ja taevariigi rõõmude juurde.

⁸ Kui kõlbeline olend otsustab iseka ajendiga vastakuti sattudes olla isetu, on tegemist algelise usukogemusega. Ükski loom ei saa niisugust valikut teha, see otsus on ühtaegu inimlik ja religioosne. See hõlmab teadlikkust Jumalast ja toob esile ajendi teenida ühiskonda, mis on inimestevahelise vendluse aluseks. Kui meel teeb vabal tahtel õige kõlbelse otsuse, on see otsus usukogemus.

⁹ Ent enne kui laps on piisavalt arenenud, et omandada kõlbelist võimekust ja suuta valida altruistliku teenimise teed, on tal juba välja kujunenud tugev ja väga ühtne egoistlik loomus. Just selle tegeliku olukorra alusel on tekkinud teooria võitlusest „kõrgema” ja „madalama” loomuse, „endise patuse” ja „uue õilsa loomuse” vahel. Normaal- se lapsele saab elus juba väga varakult selgeks, et „õndsam on anda kui saada”.

¹⁰ Inimene kaldub omakasupüüdlikkuse tungi samastama oma egoga — iseendaga. Seevastu soovi olla altruistlik kaldub ta samastama mõne enesevälise mõjuga — Jumalaga. Ja niisugune arvamus on tõepoolest õige, sest kõik isetud soovid pärinevadki tegelikult sisimas elava Mõttekohandaja juhtimisest ja see Kohandaja on Jumala fragment. Vaimselt Järelevaatajalt saadud impulss teostub inimteadvuses tungina olla altruistlik, arvestada kaasolendeid. Selline on vähemalt lapse meele varane ja fundamentaalne kogemus. Kui kasvav laps ei suuda oma isiksust koondada, võib altruistlik tung sedavõrd üle areneda, et kahjustab tõsiselt tema mina heaolu. Eksiteele sattunud südame tunnus võib põhjustada palju konflikte, muret ja südamevalu ning inimene võib tunda end ääretult õnnetuna.

3. RELIGIOON JA INIMSUGU

¹ Usul vaimudesse ja unenägudesse ning muul ebausul oli algeliste religioonide arengus oma roll, kuid ei tohiks jätta arvestamata ka sugukonna või hõimu ühtsuse mõju. Rühmasuhe tekitas just niisuguse sotsiaalse olukorra, mis kutsus esile varase inimmele kõlbelses olemuses egoismi ja altruismi vahelise konflikti. Vaatamata usule vaimudesse, keskendub Austraalia põliselanike religioon ikka veel sugukonnale. Sellised religioossed tõekspidamised kalduvad aja jooksul isikustuma, algul loomadena ja hiljem ülinimese või Jumalana. Ka niisugused alamad rahvad nagu Aafrika bušmanid, kelle uskumustes pole isegi veel totemismi, tunnistavad omakasu ja rühma huvide vahet, mis tähendab ilmalike ja pühade väärtuste algelist eristamist. Usukogemuse allikaks ei ole aga ühiskonnagrupp. Vaatamata kõigile nendele inimese varasesse religiooni panuse andnud algeliste mõjudele on siiski tõi, et tõeline religioosne ajend pärineb ehtsatest vaim-kohalolekutest, mis ajendavad tahet olema isetu.

² Hilisemas religioonis võib aimata ürgset usku looduse imedesse ja saladustesse, ebaisikulist manat. Ent arenev usund nõuab varem või hiljem üksikisikult mingit isiklikku ohvrit oma ühiskonnagrupi hüvanguks, midagi, mis muudaks teisi õnnelikumaks ja paremaks.

³ Religioon on määratud muutma inimese keskkonda, kuid surelike seas tänapäeval püsiv religioon on enamasti selles suhtes abitu. Keskkond on liigagi sageli religiooni üle valitsenud.

⁴ Tuletage meelde, et kõigi ajastute usundites on valdavaks kogemuseks kõlbelse väärtuste ja sotsiaalsete tähenduste tunnetus, mitte teoloogiliste dogmade või filosoofiliste teooriate üle mõtlemine. Religioon areneb soodsalt sedamööda, kuidas maagia element asendub moraali mõistetega.

⁵ Inimene jõudis mana, maagia, looduse kummardamise, vaimudekartuse ja loomade palveldamisena avalduvate ebauskude kaudu mitmesuguste tseremooniateni, millega üksikisiku religioosne hoiak sai suguharu kollektiivseks reaktsiooniks. Siis koondusid ja kristalliseerusid need tseremooniad hõimuuskumusteks ning lõpuks isikustusid hirmud ja usud jumalateks. Ent kogu selles religioosses evolutsioonis ei puudunud kunagi täielikult moraali element. Jumala ajend inimeses oli alati tugev. Ja need võimsad mõjud — üks inimlik ja teine jumalik — kindlustasid religiooni püsijäämise läbi muutlike ajastute, vaatamata ohule surra välja tuhandete õonestavate tendentside ja vaenulike antagonismide mõjul.

4. VAIMNE OSADUS

¹ Seltskondliku sündmuse ja religioosse kokkusaamise iseloomulikuks erinevuseks on see, et usulisel üritusel valitseb *osaduse* õhkkond. Selliselt tekitab inimeste koosviibimine partnerlustunde jumalikuga, millest saabki alguse koos palveldamine. Ühise söömaaja pidamine oli varaseimat tüüpi sotsiaalne osadus ja seetõttu nägid ka varased religioonid ette, et palveldajad sõid teatava osa tseremooniaohvrast ära. See viis osaduse saavutamiseks on säilinud ka ristiusus — armulauana. Osaduse õhkkond loob omakasupüüdliku ego ja sisimas elava vaimse Järelevaataja vahelises konfliktis värskendava ja lohutava vaherahuperioodi. Ja see on sissejuhatuseks tõelisele palveldamisele — Jumala kohaloleku praktikale, mis ilmneb inimestevahelise vendluse tekkimisel.

² Kui ürginimene tundis, et tema osadus Jumalaga on katkenud, hakkas ta ohverdama, püüdes lepitust leida ja sõbralikku suhet taastada. Õiglusejanu viib tõe avastamisele ja tõe lisab ideaale, mis tekitab usklikele inimestele uusi probleeme, sest meie ideaalid kalduvad kasvama geomeetrilises progressioonis, meie võime nende järgi elada edeneb aga vaid aritmeetilises progressioonis.

³ Süütunne (mitte patu tunnetamine) tuleneb kas vaimse osaduse katkemisest või oma kõlbeliste ideaalide madaldumisest. Sellest kimbatuses võib pääseda ainult siis, kui saadakse aru, et inimese kõrgeimad kõlbelised ideaalid ei tarvitse tingimata Jumala tahtega kokku langeda. Inimene ei saa loota, et suudab elada oma kõrgeimate ideaalide järgi, kuid ta võib olla truu oma eesmärgile leida Jumal ja muutuda üha enam tema sarnaseks.

⁴ Jeesus kõrvaldas kõik ohverdus- ja lepitustseremooniad. Ta hävitas kõik selle väljamõeldud süü- ja universumist eraldatuse tunde alused, kuulutades, et inimene on Jumala laps; loodud-olendi ja Looja suhe asetati lapse ja vanema tasemele. Jumalast saab surelikele poegadele ja tütardele armastav Isa. Kõik tseremooniad, mis sellesse õiguspärasesse lähedasse perekonnasuhtesse ei kuulu, kaotatakse igaveseks.

⁵ Jumal-Isa ei kohtle inimest, oma last, mitte tema tegeliku vooruslikkuse või väärtuse järgi, vaid arvestades lapse

motive — loodud-olendi eesmäärke ja kavatsusi. See on vanema ja lapse vaheline suhe, mis on ajendatud jumalikust armastusest.

5. IDEAALIDE PÄRITOLU

¹ Algelses arenevas meeles tekib sotsiaalne ja kõlbeline kohusetunne põhiliselt emotsionaalsest hirmust. Ühiskonna teenimise positiivsem tung ja altruismi idealistlikkus tulenevad otseselt ajendist, mille annab inimmees elav jumalik vaim.

² See teistele head tegemise idee-ideaal — tung keelata oma egole midagi oma ligimese heaks — on algul väga piiratud. Ürginimene peab ligimesteks vaid väga lähedasi inimesi, kes teda heanaaberlikult kohtlevad; religioosse tsivilisatsiooni arenedes hakkab ligimese mõiste hõlmama suguharu, hõimu, rahvast. Jeesus laiendas ligimese mõiste kogu inimkonnale, nii et me peaksime isegi oma vaenlasi armastama. Igas normaalses inimeses on miski, mis ütleb talle, et see õpetus on kõlbeline — õige. Isegi need, kes seda ideaali oma elus kõige vähem rakendavad, möönavad, et see on teoreetiliselt õige.

³ Kõik inimesed tunnistavad, et see üldine inimlik tung olla isetu ja altruistlik on kõlbeline. Humanist peab seda tungi pärinevaks ainelise meelega loomulikust funktsioneerimisest; usklik tunnistab õigemini, et sureliku meelega tung tõelise omakasupüüdmatuses poole on reageering sisemise vaimu, Mõttekohandaja juhtimisele.

⁴ Ent alati ei saa olla kindel sellele, kuidas inimene tõlgendab ego-tahte ja minaväliste tahte varaseid konflikte. Vaid üsna hästi koondunud isiksus võib lepitada neid mitmeid vastuolusid, mis tekivad ego ihaluste ja tärkava sotsiaalse teadvuse vahel. Minal on samasugused õigused kui ligimestel. Kummalgi pole ainuõigust üksikisiku tähelepanule ja teenimisele. Suutmatusest seda probleemi lahendada tekivad inimese varaseimat tüüpi süütunded.

⁵ Inimlik õnn saavutatakse vaid siis, kui mina egoistlikku soovi ja kõrgema mina (jumaliku vaimu) altruistlikku tungi kooskõlastab ja lepitab neid omavahel tervikuks ühendava ja juhendava isiksuse ühtne tahe. Areneva inimese meel satub alati vastamisi keerulise probleemiga olla kohtunik ühelt poolt emotsionaalsete ajendite loomuliku avaratumise, teiselt poolt vaimsel taipamisel — ehtsal religioosel mõtisklusel — tuginevate isetute tungide kasvul vahel.

⁶ Püüd teha võrdselt head iseenda minale ja üha enamastele teistele minadele tekitab probleemi, mida aja ja ruumi tingimustes ei saa alati rahuldavalt lahendada. Igavese elu jooksul saab neile vastuoludele lahenduse leida, kuid ühe lühikese inimelu vältel neid lahendada ei saa. Jeesus viitas sellele paradoksile, kui ütles: „Kes tahab päästa oma elu, kaotab selle, ja see, kes kaotab elu taevariigi pärast, leiab selle.”

⁷ ¶ Ideaali poole pürgimine — püüd olla Jumala sarnane — on pidev pingutus nii enne kui ka pärast surma.

Surmajärgne elu ei ole oluliselt teistsugune kui surelik eksistents. Kõik hea, mida me selles elus teeme, aitab otseselt parandada meie tulevast elu. Tõeline religioon ei soosi moraalset lodevust ja vaimset loidust ega erguta asjatuid lootusi, nagu annaks loomuliku surma värvate läbimine inimesele kõik ülla loomuse voorused. Tõeline religioon ei alaväärista inimese pingutusi sureliku elu progressis. Iga surelik saavutus aitab otseselt rikastada surematu ellujäämiskogemuse esimesi etappe.

⁸ ¶ Inimese idealismile mõjub saatuslikult, kui talle õpetatakse, et kõik tema altruistlikud ajendid on arenenud välja vaid tema loomulikest karjainstinktist. Samas teadmine, et need hinge kõrgemad tungid lähtuvad tema surelikus meeles elavatest vaimujõududest, õilistab teda ja annab määratult energiat.

⁹ Inimene tõuseb endast kõrgemale ja väljub enda piiridest, kui ta kord täielikult adub, et temas elab ja ponnistab miski, mis on igavene ja jumalik. Ja nii ongi, et elav usk meie ideaalide üleiniplikku päritolusse kinnitab meie usku, et oleme Jumala pojad, ja teeb tõelisuseks meie altruistlikud veendumused, inimestevahelise vendluse tunded.

¹⁰ Inimesel on vaimu vallas vaba tahe. Surelik inimene ei ole kõikvõimsa Jumala paindumatu suveräänsuse abitu ori ega mehhanistliku kosmilise ettemääratuse kui lootusetu paratamatuse ohver. Inimene on päris kindlasti oma igavese saatuse arhitekt.

¹¹ ¶ Kuid surve ei päästa ega õilista inimest. Vaimse kasvu lätteks on arenev hing. Surve võib isiksust moonutada, kuid ei erguta kunagi kasvu. Isegi kasvatuslik surve toob vaid negatiivset kasu selles mõttes, et võib aidata ennendada hukatuslikke kogemusi. Vaimne kasv on suurim siis, kui kogu väline surve on minimaalne. „Kus on Issanda vaim, seal on vabadus.” Inimene areneb kõige paremini siis, kui kodu, kogukond, kirik ja riik talle kõige vähem survet avaldavad. Sellest ei tohi aga aru saada nii, nagu poleks kodul, ühiskondlikel institutsioonidel, kirikul ja riigil edumeelses ühiskonnas kohta.

¹² Kui ühiskonna religioosse rühma liige täidab oma rühma nõudeid, tuleks teda ergutada nautima usulist vabadust, nii et religioosse usu tõed ja usukogemuse tõsiasjad tema isiklikus tõlgenduses täielikult väljenduda saaksid. Selle religioosse rühma turvalisus sõltub vaimsest ühtsusest, mitte ühesugusest teoloogiast. Religioosne rühm peaks suutma nautida vabamõtlejate vabadust, ilma et selle liikmed hakkaksid „vabamõtlejateks”. Kirik, mis palveldab elavat Jumalat, kehtestab inimestevahelise vendluse ja sõandab loobuda oma liikmetele usutunnistuse osas survet avaldamast, võib oma tuleviku peale kindel olla.

6. FILOSOOFILINE KOOSKÕLASTAMINE

¹ Teoloogia uurib inimvaimu tegusid ja reageeringuid; see ei saa kunagi teaduseks, sest seda tuleb alati rohkem või vähem siduda ühelt poolt psühholoogiaga isikliku väljenduse osas ja teiselt poolt filosoofiaga asjade süstemaatilise kirjeldamise mõttes. Teoloogia uurib alati *teie* usundit, kellegi teise usundi uurimine on psühholoogia.

² ¶ Kui inimene läheneb oma universumi uurimisele *väljastpoolt*, loob ta sellega mitmesuguseid loodusteadusi; kui ta läheneb enese ja universumi uurimisele *seestpoolt*, loob ta teoloogia ja metafüüsika. Hilisem filosoofia areneb välja püüdest harmoneerida paljusid lahknevusi, mida algul paratamatult tekitavad nende kahe vastupidise lähenemise tähelepanekud ja õpetused universumi asjadest ja olenditest.

³ Religioon seondub vaimse vaatepunktiga, teadmisega, et inimkogemus on *sisemine*. Inimese vaimne loomus annab talle võimaluse pöörata universumi väliskülg sissepoole. Seetõttu on tõsi, et ainult isiksuse kogemuse sisemusest vaadatuna näib kogu loodu olevat olemuselt vaimne.

⁴ Kui inimene uurib universumit analüütiliselt oma füüsiliste meelte aineliste andidega ja nendega seonduva meeletaju kaudu, näib kosmos olevat mehaaniline ja koosnevat energiast ning ainest. Selline viis reaalsuse uurimiseks tähendab universumi pahupidi pööramist.

⁵ ¶ Universumi loogilist ja järjekindlat filosoofilist kontseptsiooni ei saa üles ehitada materialismi ega spiritualismi postulaatidele, sest need mõtteviisid on universaalselt rakendatuna sunnitud vaatlema kosmost moonutatult; esimene kontakteeruks seest väljapoole pööratud universumiga ja teine mõistaks väljastpoolt sissepoole pööratud universumi olemust. Seega ei saa teadus ega religioon kunagi isenesest loota, et omandab iseseisvalt piisava arusaamise kõiksetest tõdedest ja suhetest, ilma et seda juhendaks inimfilosoofia ja valgustaks jumalik ilmutus.

⁶ Inimese sisemine vaim peab tuginema oma väljendus-tes ja eneseteostuses alati meele mehhanismidele ja toimimisviisidele. Samuti peab ka ainelise reaalsuse väline kogemine tuginema kogeva isiksuse meele teadlikkusele. Seetõttu on vaimne ja aeline, sisemine ja väline inimkogemus alati kooskõlas meele funktsiooniga ja nende teadlik teostamine sõltub meeletegevusest. Inimene kogeb oma meeles ainet; vaimset reaalsust kogeb ta hinges, kuid saab sellest kogemusest teadlikuks oma meeles. Intellekt on surelike kogemuste kogusumma harmoneerija ja alatine määraja ning piiraja. Teadvuse tõlgendus meele poolt annab nii energiatele kui ka vaimsetele väärtustele oma värvingu.

⁷ Teil on raske teaduse ja religiooni vahel harmoonilisemat kooskõla saavutada sellepärast, et vahepealne asjade ja olendite morontiaaailm on teile täiesti tundmatu. Kohalik universum koosneb reaalsuse avaldumise kolmest astmest ehk etapist: aine, morontia ja vaim. Morontia lähenemisenurk kaotab igasuguse lahknevuse loodusteaduste avastuste ja religioosse vaimu toimimise vahel. Mõistmine on teaduslik viis aru saada, usk on religioosne viis taibata, mota on seesama viis morontiatasemel. Mota on tundlikkus aineülese reaalsuse suhtes, mis hakkab kompenseerima puudulikku kasvu; selle sisuks on teadmine-mõistmine ja olemuseks usk-taipamine. Mota on reaalsustajude lahknevuste filosoofiaülene lepitamine, mis on ainelistele isiksus tele saavutamatu; osaliselt omandatakse see pärast

ainelist lihalikku elu ellujäämise kogemuses. Kuid paljud surelikud on tunnistanud, et oleks vaja mingit viisi, kuidas lepitada omavahel nii suuresti lahkneva teaduse ja religiooni valdkonna vastastikust mõju; ja metafüüsika tuleb inimese väsimatust püüetest seda hästi teadaolevat kuristikku ületada. Ent inimlik metafüüsika on osutunud pigem segadust tekitavaks kui valgustavaks. Metafüüsika esindab inimese heakavatsuslikku, kuid tagajärjetut püüet kompenseerida morontia mota puudumist.

⁸ ¶ Metafüüsika on läbi kukkunud, inimene ei suuda motat tajuda. Ilmutus on ainuvõimalik viis kompenseerida ainelises maailmas puuduvat tundlikkust mota tõe suhtes. Ilmutus toob mõistusega väljatöötatud metafüüsika segadikku autoriteetse selguse.

⁹ Teadus on inimese püüd uurida oma füüsilist keskkonda, energia-aine maailma. Religioon on kogemus, mille inimene saab vaimuväärtuste ilmast. Filosoofia on kujunenud inimmele püüetest neid väga erinevaid mõisteid korrastada ja kooskõlastada mingiks mõttekaks ja ühtseks suhtumiseks maailma. Filosoofia, millele ilmutus on selgust andnud, toimib vastuvõetavalt mota puudumise ning inimese mõistuse loodud mota aseaine, metafüüsika kokku varisemise tingimustes.

¹⁰ ¶ Varane inimene ei eristanud energiatasandit vaimutasandist. Alles violetne rass ja nende andiitidest järeltulijad püüdsid esimestena matemaatilist tahtelisest lahutada. Tsiviliseeritud inimene on astunud üha enam varajaste kreeklaste ja sumerite jälgedes, sest need eristasid eluta loodust elusast. Tsivilisatsiooni edenedes peab filosoofia ületama vaimu mõiste ja energia mõiste vahelise üha laieneva kuristiku. Ent ruumi ajalikkuses esinevad need lahknevused ühena Ülimas.

¹¹ ¶ Teadus peab tuginema alati põhjendusele, kuigi selle piire aitavad avardada ka kujutlusvõime ja oletused. Religioon sõltub alati usust, ehkki põhjendus mõjub stabiliseerivalt ja abistava teenrina. Loodus- ja vaimumaailma nähtusi on väärtuste ja -religioonide poolt alati ekslikult tõlgendatud ja seda tehakse ka edaspidi.

¹² Inimene on püüdnud oma filosoofilisi formuleeringuid koostada vaatamata puudulikule arusaamisele teadustest, nõrgast sidemest religiooniga ja ebaõnnestunud metafüüsika-alastest ettevõtmistest. Iga nüüdisaegne inimene ehitaks üles väärrika ja põneva filosoofia endast ja universumist, kui poleks olnud ainelise ja vaimumaailma vahelise tähtsa ja asendamatu metafüüsilise sideme kokkuvarisemist, metafüüsika suutmatust ületada aine ja vaimu vahelist morontiakuristikku. Surelikul inimesel puudub morontiameelest ja -ainest arusaam, seega on *ilmutus* ainus viis, kuidas leevendada seda, et tal puudub nii hädasti vajalik kontseptuaalne informatsioon, et ehitada üles universumi loogilist filosoofiat ja omandada rahuldavat arusaamist oma kindlast ja stabiilsest kohast selles universumis.

¹³ Ilmutus on areneva inimese ainus lootus seda morontiakuristikku ületada. Usk ja mõistmine ei suuda mota abita loogilist universumit välja mõelda ja üles ehitada. Mota-

taipamiseta ei suuda surelik inimene mõista ainelise maailma nähtustes peituvat headust, armastust ja tõe.

¹⁴ Kui inimeste filosoofia kaldub tugevasti ainelise maailma poole, muutub see ratsionalistlikuks või *naturalistlikuks*. Kui filosoofia kaldub eriti vaimse tasandi poole, saab see *idealistlikuks* või isegi müstiliseks. Kui filosoofia toetub oma õnnetuseks metafüüsikale, muutub see vältimatult *kahitlevaks* ja segaseks. Varasematel aegadel on enamik inimese teadmistest ja intellektuaalsetest hinnangutest sattunud neist kolmest moonutatud tajumisviisist mõne ohvriks. Filosoofia ärgu sõandagu esitada oma tõlgendusi reaalsusest loogikale omasel lineaarsel viisil, see ei tohi kunagi jätta arvestamata reaalsuse elliptilist sümmeetriat ja kõigi relatsioonikäsituste sisulist kõverust.

¹⁵ Kõrgeim surelikule inimesele kättesaadav filosoofia peab põhinema loogiliselt teaduse põhjendusel, religiooni usul ja ilmutuse pakutava tõe taipamisel. Selle liiduga saab inimene mõnevõrra kompenseerida oma suutmatust arendada välja küllaldane metafüüsika ja võimetust aru saada morontia motast.

7. TEADUS JA RELIGIOON

¹ Teadust hoiab alal mõistus, religiooni usk. Usk ei tugine küll põhjendusele, kuid on põhjendatav; olgugi loogikast sõltumatu, toetab veenev loogika seda ometi. Usku ei saa toita isegi ideaalne filosoofia, usk koos teadusega on tegelikult ise niisuguse filosoofia allikas. Usku, inimese religiooset taipamist, saab kindlalt õpetada vaid ilmutus, kindlalt ülendada vaid isiklik surelik kogemus Jumala kui vaimu vaimsest kohaolekust Kohandaja näol.

² ¶ Tõeline pääsemine on viis, millega jumalik areng viib sureliku meele nende maailmade kaudu, kus ollakse ühenduses morontiamailmadega, ainega samastumise tasemelt vaimset kooskõla tähistava kõrge universumistatuseni. Ja nagu aineiline intuiitiivne instinkt eelneb maises arengus mõistuslike teadmiste ilmumisele, nii võib vaimse intuiitiivse taipamise avaldumine ennustada morontia ja vaimse mõistuse ning kogemuse hilisemat ilmumist taevase evolutsiooni võrratus programmis, mis tähendab ajaliku inimese potentsiaalide muundumist igavese inimese, Paradiisi kuuluva lõpetanu tegelikkuseks ja jumalikkuseks.

³ Ent sedamööda, kuidas tõusuteel inimene sirutub sissepoole ja Paradiisi poole Jumala-kogemuse järele, sirutub ta ka väljapoole ja ruumi poole omandamaks arusaama ainelise kosmose energeetikast. Teaduse progress ei piirdu inimese maise eluga; tema universumi ja superuniversumi tõusukogemus on üsna suurel määral energeetiliste ja aineliste muundumiste uurimine. Jumal on vaim, kuid Jumalus on ühtsus ja Jumaluse ühtsus ei piirdu ainult Kõikse Isa ja Igavese Poja vaimsete väärtuste hõlmamisega, vaid võtab arvesse ka Kõikse Juhtija ja Paradiisisaare energeetilisi asjaolusid, sest need kaks kõikse reaalsuse faasi on täielikus kooskõlas Ühtse Toimija meesuhetes ning on piiritletud tasemel ühtsed Ülimast Olendist esilekerkivas Jumaluses.

⁴ ¶ Teadusliku hoiaku ja religioosse taipamise liit kogemusliku filosoofia vahendusel kuulub inimese pika Paradiisi-tõusu kogemusse. Matemaatika lähendid ja taipamise

kindlus vajavad kõigil kogemusetasanditel alati meele loogika poolset harmoneerimist kuni maksimaalse Ülimani jõudmiseni.

⁵ Ent loogikal võib teaduse avastuste ja religiooni taipamise harmoneerimine õnnestuda vaid siis, kui nii isiksuse teaduslikud kui ka religioossed aspektid alluvad tõe ja soovivad siiralt järgida tõe, kuhu see ka ei viiks ja millele järeldustele ka ei jõuaks.

⁶ Loogika on filosoofia meetod, selle väljendusviis. Tõelise teaduse vallas võtab mõistus alati ehedat loogikat kuulda; tõelise religiooni vallas on usk alati sisemisest vaatepunktist vaadatuna loogiline, kuigi see usk võib näida teadusliku lähenemisviisi sissepoole suunatud vaatepunktist üsnagi alusetu. Väljast sissepoole vaadates võib universum näida aineeline, seest väljapoole vaadates näib sama universum täiesti vaimne. Järeldus võrsub ainelisest tunnetusest, usk vaimsest tunnetusest, kuid ilmutusega tugevdatud filosoofia vahendusel võib loogika anda kinnitust nii sissepoole kui ka väljapoole suunatud vaatepunktile, mõjutades sellega nii teaduse kui ka religiooni stabiliseerumist. Seega võivad nii teadus kui ka religioon filosoofia loogikaga ühist kokkupuutepunkti omades teineteise suhtes sallivamaks ning üha vähem skeptiliseks muutuda.

⁷ Nii arenev teadus kui ka religioon vajavad rohkem uurivat ja julget enesekriitikat, areneva staatuse mittetäiuslikkuse tunnetamist. Nii teaduse kui ka religiooni õpetajad on sageli liigagi enesekindlad ja dogmaatilised. Teadus ja religioon võivad olla enesekriitilised ainult oma *faktide* suhtes. Niipea kui väljutakse faktide sfäärist, loobutakse põhjendusest või mandub see kiiresti väärlöögika saatelaevaks.

⁸ ¶ Tõde — arusaamist kosmilistest suhetest, kõiksest faktidest ja vaimsetest väärtustest — on kõige parem omandada Tõe Vaimu hoolekande kaudu ja seda suudab kõige paremini kritiseerida *ilmutus*. Ent ilmutus ei sigita teadust ega religiooni, selle ülesandeks on koordineerida nii teadust kui ka religiooni reaalsusetõega. Kui surelik pole ilmutuse osaliseks saanud või pole ta suutnud seda vastu võtta või sellest aru saada, on ta alati pöördunud asjatute metafüüsiliste otsingute poole, mis on inimesele tõelilmutuse või morontiaisiksuse mota ainus aseaine.

⁹ Ainelise maailma teadus võimaldab inimesel oma füüsilist keskkonda juhtida ja mõningal määral ka valitseda. Vaimse kogemuse religioon on vennalikkuse ajendaja, mis võimaldab inimestel elada teadusliku ajastu tsivilisatsiooni keerulises olukorras koos. Metafüüsika, aga veel kindlmini ilmutus, pakub teaduse ja religiooni avastustele ühtse kohtumispaiga ja teeb võimalikuks inimeste püüded kooskõlastada loogiliselt neid eraldiseisvaid, kuid vastastikku seotud mõttemaailmu tasakaalustatud filosoofiaks, millel on teaduslik stabiilsus ja religioosne kindlus.

¹⁰ ¶ Surelikus seisundis ei saa midagi absoluutse kindlusega tõestada — nii teadus kui ka religioon tuginevad oletustele. Morontiatasandil saab nii teaduse kui ka religiooni postulaate osaliselt tõestada mota loogikaga. Maksimaalsel vaimutasandil haihtub piiritletud tõendamise vajadus

järk-järgult reaalsuse tegeliku kogemise ja sellest osasaamise ees; ent ka siis jääb tõendamata paljugi, mis piiritletud kaugemale ulatub.

¹¹ Kõik inimõtte valdkonnad tuginevad teatavatel tõestamatutel oletustel, mida inimmele võimete hulka kuuluv tõetundlikkus heaks kiidab. Teadus alustab oma ülistatud arutluskäiku *eeldusega*, et reaalsed on kolm asja: aine, liikumine ja elu. Religioon lähtub eeldusest, et kolm paikapidavat asja on meel, vaim ja universum — Ülim Olend.

¹² Teadus saab matemaatikat, ruumi ajalikku energiat ja ainet käsitlevaks mõttevaldkonnaks. Religioon sõandab tegelda mitte ainult piiritletud ja ajaliku vaimu, vaid ka igaviku ja üliluslikkuse vaimuga. Need kaks äärmuslikku universumitaju võivad päritolusid, funktsioone, suhteid, reaalsusi ja saatusi ühtemoodi tõlgendada vaid pikaajalise motakogemuse kaudu. Energia ja vaimu lahknevuse maksimaalne harmoneerumine saavutatakse Seitsme Meistervaimu ringluses; nende esimene ühtlustumine toimub Ülima Jumaluses; nende lõplik ühtlustumine Esimese Allika ja Keskme, MINA OLEN lõpmatuses.

¹³ ¶ Mõistmine on nende teadvuse järelduste tunnistamine, mis puudutavad energia ja aine füüsilise maailma kogemist ja sellest osasaamist. *Usk* on tegevus, millega tunnistatakse vaimse teadvuse tõelisust — seda, mida ei saa muude surelike tõenditega tõestada. *Loogika* on usu ja mõistmise ühtsuse sünteetiline, tõe otsiv edasiliikumine, mis põhineb surelike olendite olemuslikel meele võimetest, loomupärasel asjade, tähenduste ja väärtuste äratundmisel.

¹⁴ ¶ Mõttekohandaja kohalolek on vaimse reaalsuse ehe tõend, kuid selle kohaloleku tõelisust ei saa näidata välismaailmale, vaid ainult sellele, kes sisimas elavat Jumalat selliselt kogeb. Kohandaja tunnetamine põhineb tõe intellektuaalsel vastuvõtmisel, headuse meeleülel tajumisel ja isiksuse motiveeritusel armastada.

¹⁵ Teadus avastab ainelist maailma, religioon annab sellele hinnangud ja filosoofia püüab tõlgendada selle tähendusi, kooskõlastades teaduslikku ainelist seisukohta religioosse vaimse arusaamaga. Ent ajalugu on valdkond, milles teadus ja religioon ei tarvitse kunagi päriselt üksmeelele jõuda.

8. FILOSOOFIA JA RELIGIOON

¹ Ehkki nii teadus kui ka filosoofia võivad mõistmise ja loogikaga eeldada Jumala tõenäolist olemasolu, võib selle ülima ja isikliku Jumaluse kaheldamatust kinnitada vaid vaimust juhitud inimese isiklik usukogemus. Selle elava tõe kehastumisega saab filosoofilisest hüpoteesist, et Jumal võib olemas olla, religioosne reaalsus.

² Segadus seoses Jumala kaheldamatu olemasolu kogemisega tuleneb selle kogemuse erinevatest tõlgendustest ja esitustest erinevate inimeste ning rahvaste poolt. Jumala kogemine võib olla täiesti tõeline, kuid Jumalast *rääkimine*, mis on intellektuaalne ja filosoofiline tegevus, on kõrvalekalduv ja pahatihti segadusttekitavalt eksitav.

³ Hea ja üllas mees võib oma naist palavalt armastada, kuid olla täiesti võimetu sooritama rahuldavalt kirjalikku

psühholoogiaeksamit abielulisest armastusest. Mõni teine mees, kes oma naist peaaegu ei armasta, võib sama eksami väga edukalt ära teha. Armastaja ebatäiuslik arusaam armastatu tõelisest olemusest ei muuda vähimalgi määral olematuks tema armastuse reaalsust ja siirust.

⁴ ¶ Kui te Jumalat tõeliselt armastate — tunnete ja armastate usu kaudu —, ärge laske selle kogemuse reaalsust mingilgi moel vähendada ega kahjustada teaduse kahtlevatel ja halvustavatel vihjetel, loogika alusetutel etteheidetel, filosoofia postulaatidel või heade kavatsustega hingede kavalatel ettepanekutel luua Jumalata religioon.

⁵ Jumalat tundva uskliku kindlat teadmist ei tohiks häirida kahtleva materialisti ebakindlus; uskliku kogemustel põhinev sügav usk ja vankumatu veendumus peaksid hoopis mitteuskliku ebakindlusele vägeva väljakutse esitama.

⁶ ¶ Selleks et filosoofiast nii teadusele kui ka religioonile kõige enam kasu oleks, peaks see vältima nii materialismi kui ka panteismi äärmusi. Inimesele võib olla kõlbeliselt väärtuslik ning ainelise teaduse ja vaimse religiooni vaheliseks sidepidajaks vaid selline filosoofia, mis tunnistab isiksuse reaalsust — püsivust muutustes. Ilmutus kompenseerib areneva filosoofia puudujääke.

9. RELIGIOONI PÕHIOLEMUS

¹ Teoloogia käsitleb religiooni mõistuslikku sisu, metafüüsika (ilmutus) selle filosoofilisi aspekte. Religioosne kogemus *ongi* religiooni vaimne sisu. Vaatamata religiooni mõistusliku sisu mütoloogilistele veidrusele ja psühholoogilistele illusioonidele, ekslikele metafüüsilistele olettustele ja enesepettusele viivatele meetoditele, religiooni filosoofilise sisu poliitilistele moonutustele ja sotsiaalmajanduslikele loomuvastastustele jääb isikliku religiooni vaimne kogemus ehtsaks ja paikapidavaks.

² Religioon seondub peale mõtlemise veel tunnete, tegetsemise ja elamisega. Mõtlemine on lähemalt seotud ainelise eluga ja peaks alluma põhiliselt, kuigi mitte täiesti mõistusele ja teaduslikele tõsiasjadele ning oma mitteainelistes püüdlustes tõele. Ükskõik kui illusoorne ja ekslik kellegi teoloogia ka poleks, võib tema religioon olla täiesti ehtne ja igikestvalt tõene.

³ Budism oma algsel kujul on üks parimaid ilma Jumalata religioone, mis on kogu Urantia areneva ajaloo jooksul tekkinud, kuigi see ei jäänud arenedes jumalata. Usuta religioon räägib iseenesele vastu, Jumalata religioon on filosoofiliselt järjekindlusetu ja mõistusega võttes absurdne.

⁴ Loomuliku religiooni maagiline ja mütoloogiline päritolu ei muuda kehtetuks hilisemate ilmutuslike religioonide reaalsust ja tõde ning Jeessuse religiooni täiuslikku päästvat evangeeliumi. Jeessuse elu ja õpetused vabastasid religiooni lõpuks maagilisest ebausust, mütoloogilistest illusioonidest ja traditsioonilise dogmatismi kütkeist. Kuid need varased maagia ja mütolooogia valmistasid väga tõhusalt teed hilisemale ja kõrgemale religioonile, eeldades aineülest väärtuste ja olendite olemasolu ja reaalsust.

⁵ Kuigi usukogemus on täiesti subjektiivne nähtus, sisaldab see positiivset ja elavale usule omast suhtumist

universumi objektiivsete reaalsuste kõrgematesse maailmadesse. Usufilosoofia ideaaliks on niisugune usk-usaldus, mis aitaks inimest universumite universumi lõpmatu Isa absoluutset armastust tingimusteta usaldada. Selline ehe usukogemus ületab kaugelt idealistliku soovi filosoofilise objektiveerimise; see peab pääsemist tegelikult enesestmõistetavaks ning on seotud ainult Paradiisi-Isa tahte tundmaõppimise ja täitmisega. Selle religiooni tunnused on usk ülimasse Jumalusse, lootus igavesele ellujäämisele ning armastus, eriti oma kaasinimeste vastu.

⁶ ¶ Kui teoloogia saavutab religiooni üle võimu, siis religioon sureb — sellest saab elu asemel doktriin. Teoloogia ülesandeks on ainult hõlbustada isikliku vaimse kogemuse tunnetamist. Teoloogia kujutab endast religioosset jõupingutust selgitada välja, seletada ja põhjendada religiooni kogemuslikke väiteid, mida saab lõppkokkuvõttes kehitivaks muuta vaid elava usu kaudu. Kõrgemas universumifilosoofias astub tarkus nagu mõistustki usuga liitu. Mõistmine, tarkus ja usk on inimese kõrgeimad inimlikud saavutused. Mõistmine teeb inimese tuttavaks faktide, asjade maailmaga; tarkus tutvustab talle tõe, suhete maailma; usk viib teda jumalikkuse, vaimse kogemuse maailma.

⁷ Usk juhib meelsasti mõistust nii kaugemale, kui see suudab minna, ja jätkab siis teed tarkuse seltsis filosoofia võimaluste piirini; seejärel sõandab ta asuda piiritule ja lõputule universumiretkele vaid tõe seltsis.

⁸ ¶ Teadus (teadmine) on rajatud sisemiselt omasele (meeleabivaimu) eeldusele, et mõistus on usaldusväärne, et universumist on võimalik aru saada. Filosoofia (kooskõlastatud arusaamine) rajaneb sisemiselt omasele (tarkusevaimu) eeldusele, et tarkus on usaldusväärne, et ainelist universumit saab vaimsega kooskõlastada. Religioon (isikliku vaimse kogemuse tõde) on rajatud sisemiselt omasele (Mõttekohandaja) eeldusele, et usk on usaldusväärne, et Jumal on tunnetatav ja et temani saab jõuda.

⁹ Sureliku elu reaalsuse täielik mõistmine seisneb üha suuremas valmisolekus uskuda neid mõistmisele, tarkusele ja usule tuginevaid eeldusi. Niisuguse elu motivatsiooniks on tõde ja seda valitseb armastus; ning need on objektiivse kosmilise reaalsuse ideaalid, mille eksisteerimist ei saa aineliselt demonstreerida.

¹⁰ Kui mõistus kord juba õige ja väärade tunnet, ilmutab ta tarkust; kui tarkus teeb õige ja väärade, tõe ja eksimuse vahel valiku, näitab see, et teda juhib vaim. Ja nii on meele, hinge ning vaimu funktsioonid alati omavahel tihedalt ühendatud ja funktsionaalselt seotud. Mõistus tegeleb faktiliste teadmistega, tarkus filosoofia ja ilmutusega, usk elava vaimse kogemusega. Tõde kaudu saavutab inimene ilu ja vaimse armastuse kaudu tõuseb headuseni.

¹¹ Usk ei anna lihtsalt müstilist jumaliku kohaloleku tunnetust, vaid juhib Jumala tundmise juurde. Usu emotsionaalsed tagajärjed ei tohiks seda ülemäära mõjutada. Tõeline religioon on uskumise ja tundmise ning samuti rahuldustunde kogemus.

¹² ¶ Usukogemuse reaalsus on võrdeline selle vaimse sisuga ja see reaalsus ületab mõistuse, teaduse, filosoofia, tarkuse ning kõigi inimsaavutuste piirid. Kogemuse veenvus on ümberlökkamatu; religioosse elu loogika on vaieldamatu; selle teadmise kindlus on üleininimlik; rahuldustunne

ülimalt jumalik; julgus, mida see annab, vankumatu; andumus kõhklematu; ustavus ülim ja saatus — igavene, lõplik ja kõikne.

¹³ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

104 KIRI

KOLMSUSE MÕISTE ARENG

ILMUTATUD religiooni Kolmsuse mõistet ei tohi ära segada arenevate religioonide uskumustega triaadidesse. Triaadide ideed said alguse paljudest sugestiivsetest suhetest, kuid põhiliselt kolmest sõrmeliigesest, pingi tasakaalustamiseks piisavast kolmest jalast, telgi ülalhoidmiseks piisavast kolmest toetuspunktist; liiatigi ei osanud ürginimene pikka aega lugeda rohkem kui kolme ni.

² Peale mõningate loomulikult kokkukuuluvate paari- de nagu minevik ja olevik, päev ja öö, kuum ja külm ning mees ja naine, kaldub inimene üldiselt mõtlema kolmikute: eile, täna ja homme; päikesetõus, keskpäev ja päikese- loojang; isa, ema ja laps. Võitjat tervitatakse kolme hüüde- ga. Surnud maetakse kolmandal päeval ja viirastust lepita- takse kolmekordse veega pesemisega.

³ Nende inimkogemuse loomulike assotsiatsioonide tõttu ilmus triaad ka religiooni ja seda ammu enne Para- diisi-Jumaluste Kolmsuse või isegi mõne selle esindaja il- mutamist inimkonnale. Hiljem olid nii pärslastel, hindu- del, kreeklastel, egiptlastel, babüloomlastel, roomlastel kui ka skandinaavlastel jumalate triaadid, kuid need polnud ikka veel tõelised kolmsused. Triaadijumalused olid kõik looduslikku päritolu ja ilmusid ühel või teisel ajal enamiku Urantia arukate rahvaste seas. Areneva triaadi arusaam on mõnikord segunenud ilmutatud Kolmsuse mõistega, neil juhtudel on sageli võimatu üht teisest eristada.

1. URANTIA KOLMSUSE KÄSITUSED

¹ Esimene Urantia ilmutus, mis viis Paradiisi-Kolmsu- se mõistmiseni, seostub Vürst Caligastia kaaskonnaga ligi- kaudu pool miljonit aastat tagasi. See varaseim Kolmsuse käsitus läks planeedi mässule järgnenud rahututel aegadel maailmale kaduma.

² Teistkordselt tutvustasid Kolmsust Aadam ja Eeva esimeses ja teises aias. Need õpetused ei olnud päriselt kadunud veel ka Machiventa Melkisedeki ajal ligikau- du kolmkümmend viis tuhat aastat hiljem, sest setiitide Kolmsuse mõiste püsis nii Mesopotaamias kui ka Egiptu- ses, eriti aga Indias, kus see säilis kaua veedade kolmepea- lise tulejumala Agnina.

³ Kolmandat korda tutvustas Kolmsuse mõistet Mac- hiventa Melkisedek ja selle doktriini sümboliks olid kolm kontsentrilist ringi, mida Saalemi tark kandis oma rin- naplaadil. Machivental oli aga väga raske Palestiina be- duiinidele selgitada õpetust Kõiksest Isast, Igavesest Pojast ja Lõpmatust Vaimust. Enamik tema jüngritest arvas, et Kolmsus koosneb kolmest Norlatiadeki Kõigekõrgemast; mõnede arvates kuulusid Kolmsusesse Süsteemi Suverään, Tähtkuju Isa ja kohaliku universumi Looja-Jumalus; veel vähesemad said Isa, Poja ja Vaimu ühendusest Paradiisis üldse midagi aru.

⁴ Saalemi misjonäride tegevuse kaudu levisid Melkise- deki õpetused Kolmsusest järk-järgult suuremas osas Eu- raasiast ja Põhja-Aafrikast. Hilisemate andiitide ja Melki- sedeki-järgsete aegade käsitusi triaadidest ja kolmsusest on sageli raske eristada, sest teataval määral need segunesid ja liitusid.

⁵ ¶ Hindude seas juurdus kolmsuse mõiste Olemise, Mõistuse ja Rõõmuna. (Hilisem India kontseptsioon oli Brahma, Šiva ja Višnu.) Varasemad ettekujutused Kolm- susest saabusid Indiasse küll setiidi preestritega, kuid hili- semaid Kolmsuse ideid tõid Saalemi misjonärid, India ko- halikud mõttetargad arendasid neid doktriine edasi, liites neid arenevate käsitustega triaadidest.

⁶ Budism arendas välja kaks kolmsusliku iseloomuga doktriini: varasem neist oli Õpetaja, Seadus ja Vendlus, se- da tutvustas Gautama Siddharta. Hilisem idee, mis kuju- nes välja Buddha poolehoidjate põhjapoolses harus, hõl- mas Ülimat Issandat, Püha Vaimu ja Kehastunud Päästjat.

⁷ Need hindude ja budistide ideed olid tõelised kolm- suslikud postulaadid, see tähendab, ideed monoteistliku Jumala kolmesest avaldumisest. Tõeline kolmsuse käsitus ei ole lihtsalt kolme eraldi jumala kokkupanemine.

⁸ ¶ Heebrealased teadsid Kolmsusest Melkisedeki-aeg- sete keenlaste pärimuste järgi, kuid nende innukas mo- noteistlik ainsa Jumala Jahve palveldamine varjutas kõik niisugused õpetused sedavõrd, et Jeesuse ilmunise ajaks oli Elohimi doktriin juudi teoloogiast praktiliselt kadu- nud. Heebrea meel ei suutnud ühitada arusaama kolmsu- sest monoteistliku usuga Ainsasse Issandasse, Iisraeli Ju- malasse.

⁹ Islamiusu järgijad ei suutnud samuti Kolmsuse-ideest aru saada. Tekkival monoteismil on alati raske polüteis- miga vastakuti sattudes kolmsuslikkust taluda. Kolmsu- seidee kinnitab kõige paremini kanda neis religioonides, kus püsiva monoteistliku pärimusega käib kaasas õpetuse paindlikkus. Suurtel monoteistidel heebrealastel ja muha- meedlastel oli raske eristada ühelt poolt kolme jumala pal- veldamist, polüteismi, ja teiselt poolt kolmsuslikkust ehk ühe Jumaluse palveldamist jumalikkuse ja isiksuse kolmese avaldumisvormina.

¹⁰ ¶ Jeesus õpetas oma apostlitele Paradiisi-Kolmsuse isikute kohta tõde, kuid need arvasid, et ta kõneleb ku- jundites ja sümbolites. Toidetuna heebrea monoteismiga, oli neil raske uskuda midagi, mis näis olevat nende valdava Jahve-mõistega vastuolus. Varased kristlased pärisid heeb- realastelt selle eelarvamuse Kolmsuse mõiste suhtes.

¹¹ Ristiusu esimene Kolmsus kuulutati välja Antiookias ja see koosnes Jumalast, tema Sõnast ja tema Tarkusest. Paulus teadis Isa, Poja ja Vaimu Paradiisi-Kolmsusest, kuid jutlustas seda harva ja mainis vaid mõnes oma kirjas uu- tele tekkivatele kogudustele. Nagu teisedki apostlid, pidas Paulus Jeesust, kohaliku universumi Loojat-Poega, Juma- luse teiseks Isikuks, Paradiisi Igaveseks Pojaks.

¹² Ristiuse kolmainsuse mõiste, mida hakati tunnistama enne esimese sajandi lõppu pärast Kristust, kätkes Kõikset Isa, Nebadoni Loojat-Poega ja Salvingtoni Jumalikkum Hoolekandjat — kohaliku universumi Emavaimu, Looja-Poja loovat kaaslast.

¹³ Paradiisi-Kolmsuse tegelikku koosseisu pole Urantial tuntud alates Jeesuse ajast kuni käesolevate ilmutusteni (välja arvatud mõned indiviidid, kellele see eraldi ilmu tati). Ent kuigi kristlik arusaam Kolmsusest on faktiliselt ekslik, jääb see vaimsete suhete osas tegelikult tõeseks. See arusaam on põhjustanud segadust vaid oma filosoofiliste kaastähenduste ja kosmoloogiliste tagajärgede tõttu: paljudel, kes on kosmilise suundumusega, on olnud raske uskuda, et Jumaluse Teine Isik, lõpmatu Kolmsuse teine liige, on kord Urantial elanud; ja ehkki see on vaimses mõttes õige, ei ole see tegelikult tõsiasi. Miikaelides-Loojates kehastub täiel määral Igavese Poja jumalikkus, kuid nad ei ole absoluutsed isiksused.

2. KOLMSUSE ÜHTSUS JA JUMALUSE PALJUSUS

¹ Monoteism tekkis filosoofilise protestina polüteismi järjekindlusetuse vastu. See arenes algul panteoni ühenduste kaudu, mis jagunesid üleloomulike tegevuste järgi alaliikideks, seejärel ühe jumala henoteistliku ülendamise teel teistest kõrgemaks ja lõpuks kõigi teiste kõrvalejätmise teel peale lõpliku väärtusega Ainsa Jumala.

² Kolmsuslikkus kujuneb välja kogemuslikust protestist võimetuse vastu kujutleda üksiku, inimlike joonteta ja tähenduselt universumiga seostamata Jumaluse ainusust. Kui on piisavalt aega, kaldub filosoofia abstraherima puhata monoteismi Jumaluse arusaamast isikulisest omadused, taandades selle seostamata Jumala idee tegelikult panteistliku Absoluudi seisundisse. Alati on olnud raske aru saada niisuguse Jumala isikulisest olemusest, kellele pole teiste temaga seotud isikuliste olenditega võrdseid isiklikke suhteid. Kui Jumalus on isiksus, peab see Jumalus eksisteerima mõne teise ja temaga võrdse isikulise Jumalusega seotult.

³ Tänu Kolmsuse mõiste tunnistamisele võib inimmeel loota, et mõistab midagi armastuse ja seaduse omavahelisest seosest aegruumilises loodus. Vaimse usuga omandab inimene arusaamise Jumala armastusest, kuid avastab peagi, et see vaimne usk ei mõjuta ainelise universumi ettemääratud seadusi. Olenemata sellest, kui kindlalt usub inimene Jumalasse kui oma Paradiisi-Isasse, nõuab avarduv kosmiline vaateväli, et ta tunnistaks ka Paradiisi-Jumaluse reaalsust kui kõikset seadust, et ta tunnistaks Kolmsuse suveräänsust, mis ulatub väljapoole Paradiisi ja varjuna isegi üle kolme igavese isiku Loojate-Poegade ja Loovate Tütarde arenevate kohalike universumite; nende kolme jumaluse liit on Paradiisi-Kolmsuse tõsiasi ja reaalsus ning igavene jagamatus.

⁴ Seesama Paradiisi-Kolmsus on reaalne olemusvorm — mitte isiksus, kuid siiski tõeline ja absoluutne reaalsus;

mitte isiksus, kuid siiski ühildatav kooseksisteerivate isiksustega — Isa, Poja ja Vaimu isiksusega. Kolmsus on summaarsuseülene Jumaluse reaalsus, mis tuleneb kolme Paradiisi-Jumaluse ühendumisest. Kolmsuse omadused, iseärasused ja funktsioonid ei ole lihtsalt kolme Paradiisi-Jumaluse omaduste summa; Kolmsuse funktsioonid on midagi ainulaadset ja originaalset ning neid ei saa täielikult järel-dada Isa, Poja ja Vaimu omaduste analüüsimise teel.

⁵ Näiteks: Õpetaja manitses maa peal olles oma poolehoidjaid, et õiglus pole kunagi *isiklik* tegu, vaid on alati *rühma* funktsioon. Ka Jumalad ei mõista õigust isikute-na, ent nad täidavad sedasama funktsiooni ühtse rühmana, Paradiisi-Kolmsusena.

⁶ Kontseptuaalne arusaam Isa, Poja ja Vaimu Kolmsus-ühendusest valmistab inimmeelt ette teatavate muude kolmeste suhete edaspidiseks tundmaõppimiseks. Teoloogilist lähenemist võib Paradiisi-Kolmsuse mõiste täielikult rahuldada, kuid filosoofiline ja kosmoloogiline lähenemine nõuavad ka Esimese Allika ja Keskme teiste kolmühtsete ühenduste tunnistamist, milles Lõpmatu toimib erinevates kõiksetes, Isale mitteomastes rollides — jõu, energia, võimsuse, põhjuslikkuse, reaktsiooni, potentsiaalsuse, tegelikkuse, gravitatsiooni, pinge, algkuju, põhimõtte ja ühtsuse Jumala suhetes.

3. KOLMSUSED JA KOLMÜHTSUSED

¹ Inimene on küll mõnikord aru saanud Jumala kolme isiku Kolmsusest, kuid järjekindlus nõuab, et inimintellekt tajuks teatavate suhete olemasolu kõigi seitsme Absoluudi vahel. Ent kõik, mis kehtib Paradiisi-Kolmsuse suhtes, ei tarvitse tingimata kehtida *kolmühtsuse* suhtes, sest kolmühtsus on midagi muud kui kolmsus. Mõned funktsionaalsed aspektid võivad kolmühtsusel olla kolmsusega analoogilised, kuid see pole kunagi olemuselt kolmsusega sarnane.

² Surelik inimene on läbimas Urantial suurt vaatevälja ja arusaamade avardumise ajastut ning tema kosmilise filosoofia areng peab kiirenema, et see saaks sammu pida inimõtte intellektuaalse tegevusvälja avardumisega. Kosmilise teadvuse avardues tajub surelik inimene kõige selle vastastikuseid seoseid, mida märkab tänu oma ainelisele teadusele, intellektuaalsele filosoofiale ja vaimsele taipamisele. Ent kogu selle usuga kosmose ühtsusesse tajub inimene siiski eksistentsi mitmekesisust. Vaatamata kõigile arusaamadele Jumaluse muutmatuse kohta, tajub inimene, et ta elab pideva muutumise ning kogemusliku kasvamise universumis. Ehkki inimene saab aru vaimsete väärtuste püsijäämisest, peab ta alati arvestama jõu, energia ja võimsuse matemaatika ja eelmatemaatikaga.

³ Lõpmatuse igavest küllastatust tuleb mingil viisil ühitada arenguliste universumite kasvuga ajas ja nende kogemuslike asukate ebatäiuslikkusega. Kogu lõpmatuse kontseptsioon on vaja mingil viisil osadeks jagada ja piiritleda, et surelik mõistus ja morontiahing võiksid seda lõpliku väärtusega ja vaimsustava tähtsusega arusaama mõista.

⁴ Mõistus nõuab küll kosmilise reaalsuse monoteistlikku ühtsust, kuid piiritletud kogemus nõuab Absoluutide mitmesuse postuleerimist ja kooskõla nende kosmilistes suhetes. Ilma koordineeritud eksistentsita pole võimalik ilmuda mitmekesistel absoluutsetel suhetel, ei saa toimida diferentseerivad, varieerivad, teisendavad, peenendavad, piiritlevad ja vähendavad tegurid.

⁵ ¶ Käesolevates kirjades on kõikehõlmavat reaalsust (lõpmatust) esitatud sellisena, nagu see eksisteerib seitsmes Absoluudis:

- ⁶ 1. Kõikne Isa;
- ⁷ 2. Igavene Poeg;
- ⁸ 3. Lõpmatu Vaim;
- ⁹ 4. Paradiisisaar;
- ¹⁰ 5. Jumalus-Absoluut;
- ¹¹ 6. Kõikne Absoluut;
- ¹² 7. Määratlematu Absoluut.

¹³ ¶ Esimene Allikas ja Kese, kes on Igavese Poja Isa, on samas ka Paradiisisaare Algkuju. Ta on Pojas tingimuste, kuid Jumalus-Absoluudis potentsiaalselt väljendunud isiksus. Isa on Paradiisis-Havonas ilmutatud energia ja samal ajal Määratlematus Absoluudis varjatud energia. Lõpmatu ilmneb alati Ühise Toimija lakkamatutes tegudes, kui ta toimib igavesti Kõikse Absoluudi kompenseerivates, ent varjatud tegevustes. Seega on Isa seotud kuue kooskõlastatud Absoluudiga ja selliselt hõlmavad nad kõik seitse lõpmatuse ringi läbi igaviku lõputute tsüklite.

¹⁴ ¶ Näib, et absoluutsete suhete kolmühtsus on vältimatu. Nagu kõigil teistelgi tasanditel, otsib isiksus ka absoluutsel tasandil ühendusi teiste isiksustega. Ja kolme Paradiisi-isiksuse ühendus annab igavikulisuse esimesele kolmühtsusele, Isa, Poja ja Vaimu isiksuse liidule. Sest kui need kolm isikut *isikutena* liituvad ühiselt tegutsema, moodustavad nad sellega ühtselt toimiva kolmühtsuse, mitte kolmsuse — orgaanilise olemusvormi —, mis pole kolmühtsus, kolmeselt koostoimiv üksmeel.

¹⁵ Paradiisi-Kolmsus ei ole kolmühtsus, see pole koostoimiv üksmeel, vaid pigem lahutamatu ja jagamatu Jumalus. Isa, Poeg ja Vaim (isikutena) võivad Paradiisi-Kolmsusega seotud olla, sest Kolmsus *ongi* nende jagamatu Jumalus. Esimese kolmühtsusega Isal, Pojal ja Vaimul niisugust isiklikku suhet ei ole, sest see *on* nende kui kolme isiku funktsionaalne liit. Vaid Kolmsusena — jagamatu Jumalusena — säilitavad nad kollektiivselt välise suhte oma isiksuste liidu kolmühtsusega.

¹⁶ Seega on Paradiisi-Kolmsus absoluutsete suhete seas ainulaadne, sest on mitu eksistentsiaalset kolmühtsust, aga vaid üks eksistentsiaalne Kolmsus. Kolmühtsus *ei ole* olemusvorm. See on pigem funktsionaalne kui orgaaniline. Selle liikmed on pigem partnerid kui osised. Kolmühtsuste komponendid võivad olla olemusvormid, kuid kolmühtsus ise on ühendus.

¹⁷ Kolmsusel ja kolmühtsusel on siiski ka üks ühine joon. Mõlemad jõuavad lõpuks funktsioonideni, mis on

midagi muud kui komponentide omaduste tajutav summa. Ent kuigi nad on selliselt funktsionaalsest seisukohast võrreldavad, ei ilmne neil muus osas tingimata kehtivat suhet. Nende suhe on umbes samasugune kui funktsiooni suhe struktuuri. Ent kolmühtse ühenduse funktsioon ei ole kolmsuse struktuuri või olemusvormi funktsioon.

¹⁸ Vaatamata sellele on kolmühtsused reaalsed, nad on väga reaalsed. Neis on funktsionaliseerunud kogu reaalsus ning nende kaudu juhib Kõikne Isa vahetult ja isiklikult lõpmatuse tervikfunktsioone.

4. SEITSE KOLMÜHTSUST

¹ Püüdes kirjeldada seitset kolmühtsust, tuleb pöörata tähelepanu asjaolule, et Kõikne Isa on kõigi nende põhi- liige. Ta on, on olnud ja saab alati olema: Esimene Kõikne Isa-Allikas, Absoluutne Kese, Algpõhjus, Kõikne Juh- tija, Piiritu Energiaandja, Algne Ühtsus, Määratlematu Alalhoidja, Jumaluse Esimene Isik, Kosmose Algmuster ja Lõpmatuse Olemus. Kõikne Isa on Absoluutide isikuline põhjus, ta on Absoluutide absoluut.

² ¶ Seitsme kolmühtsuse olemuse ja tähenduse kohta võib öelda järgmist:

³ ¶ *Esimene Kolmühtsus — isikulis-eesmärgipärane kolmühtsus.* See on kolme Jumaluse isiksuse rühmitus:

- ⁴ 1. Kõikne Isa;
- ⁵ 2. Igavene Poeg;
- ⁶ 3. Lõpmatu Vaim.

⁷ ¶ See on armastuse, halastuse ja hoolekande kolme- ne liit — kolme igavese Paradiisiisiksuse eesmärgipärane ja isikuline ühendus. See on jumalikult vennalik, loodu- dolendeid armastav, isalikult toimiv ja tõusule kaasaaitav ühendus. Selle esimese kolmühtsuse jumalikud isiksused on isiksust, vaimu ja meelt annetavad Jumalad.

⁸ See on lõpmatu tahte kolmühtsus, mis toimib läbi igavese oleviku ja kogu varasema-praeguse-tulevase ajavoolu. See ühendus annab tahtele lõpmatuse ja loob mehhanis- me, mille kaudu isikuline Jumalus hakkab end ilmutama areneva kosmose loodud-olenditele.

⁹ ¶ *Teine Kolmühtsus — võimsuse-alkuju kolmühtsus.* Olgu tegemist tillukese ultimaatoni, loitva tähe või keer- leva uduga, isegi keskse universumi või superuniversumi- ga — ükskõik millega pisimast suurima ainelise organi- satsioonini —, füüsiline alkuju, kosmiline konfiguratsio- on, tuleneb alati selle kolmühtsuse funktsioonist. Sel- lesse ühendusse kuuluvad:

- ¹⁰ 1. Isa-Poeg;
- ¹¹ 2. Paradiisisaar;
- ¹² 3. Ühine Toimija.

¹³ ¶ Energiat korrastavad Kolmanda Allika ja Keske kosmilised esindajad; energia kujundatakse Paradiisi alg- kuju, absoluutse ainstumise järgi; ent kõigi nende lakka- matute muundamiste taga on Isa-Poja kohalolek, see liit käivitas Paradiisi alkuju koos Havonaga samaaegselt Lõp- matu Vaimu, Ühise Toimija sünniga.

¹⁴ Usukogemuses astuvad loodud-olendid ühendusse Jumalaga, kes on armastus, kuid see vaimne taipamine ei tohi kunagi varjutada Paradiisi alkuju kui kõikse fakti

arukat äratundmist. Paradiisi isiksusi saadab kõigi loodud-olendite vabatahtlik imetus, mida on äranud jumaliku armastuse kõikevõitev jõud, ja nad juhivad kõiki neid vaimust sündinud isiksusi Jumala lõpetanute-poegade lõputu teenimise taevalise rõõmude juurde. Teine kolmühtsus on arhitekt sellel kosmilisel areenil, kus need sündmused arenema hakkavad; see määrab ära kosmilise konfiguratsiooni algkujud.

¹⁵ Esimese kolmühtsuse jumalikkuse iseloomulikuks jooneks võib olla armastus, kuid teine kolmühtsus avaldub galaktilise algkujuna. Esimene kolmühtsus on arenevatele isiksustele sama mis teine kolmühtsus arenevatele universumitele. Algkuju ja isiksus on Esimese Allika ja Keskme tegude kaks suurt avaldumisvormi; ja kui raske sellest ka ei oleks aru saada, on siiski tõsi, et jõud-algkuju ja armastav isik on üks ja seesama kõikne reaalsus; Paradiisisaar ja Igavene Poeg on Kõikse Isa-Jõu äraarvamatule olemuse otse vastandlikud ilmutused.

¹⁶ ¶ *Kolmas Kolmühtsus — vaimne-arenguline kolmühtsus.* Selles ühenduses algab ja lõpeb vaimse avaldumise täielikkus, kuhu kuuluvad:

- ¹⁷ 1. Kõikne Isa;
- ¹⁸ 2. Poeg-Vaim;
- ¹⁹ 3. Jumalus-Absoluut.

²⁰ ¶ Igasuguse vaimu reaalsus alates vaimupotentsiaalst kuni Paradiisi vaimuni väljendub Isa puhta vaimuolemu-
se, Poja-Vaimu aktiivsete vaimuväärtuste ja Jumalus-Absoluudi piiritute vaimupotentsiaalide kolmühtses ühenduses. Selles kolmühtsuses sisalduvad vaimu eksistentsiaalsed väärtused — ürgalgne teke, täielik avaldumine ja saatus.

²¹ Isa eksisteerib enne vaimu, Poeg-Vaim toimib aktiivse loova vaimuna, Jumalus-Absoluut eksisteerib kõikehõlmava vaimuna, isegi väljaspool vaimu.

²² ¶ *Neljas Kolmühtsus — energia lõpmatuse kolmühtsus.* Selles kolmühtsuses igavikustuvad igasuguse energeetilise reaalsuse algused ja lõpud alates kosmose potentsiaalst kuni monotani. Siia kuuluvad:

- ²³ 1. Isa-Vaim;
- ²⁴ 2. Paradiisisaar;
- ²⁵ 3. Määratlematu Absoluut.

²⁶ ¶ Paradiis on kosmose jõu ja energia käivitamise ke-
se — Esimese Allika ja keskme asukoht universumis, Määratlematu Absoluudi kosmiline koondumispunkt ja kogu energia allikas. Selles kolmühtsuses sisaldub eksistentsiaalselt kosmose-lõpmatuse energiapotentsiaal, mis suuruni-
versumis ja tervikuniversumis avaldub vaid osaliselt.

²⁷ Neljas kolmühtsus hoiab kosmilise energia põhiüksusi oma absoluutse kontrolli all ja vallandab neid Määratlematu Absoluudi haardest võrdelises sõltuvuses sellega, mil määral kogemuslikes Jumalustes ilmneb alamabsoluutne võime muunduvat kosmost juhtida ja stabiliseerida.

²⁸ See kolmühtsus *ongi* jõud ja energia. Määratlematu Absoluudi lõputud võimalused keskenduvad Paradiisisaare absolutumi ümber, millest lähtuvad Määratlematu mui-
du staatilise liikumatuse kujuteldamatud aktivatsioonid.

Ja lõpmatu kosmose ainelise Paradiisi südame lõputu tuksumine on kooskõlas Lõpmatu Energiaandja, Esimese Allika ja Keskme äraarvamatule algkuju ja mõistetamatu kava-
ga.

²⁹ ¶ *Viies Kolmühtsus — elavdava lõpmatuse kolmühtsus.* Sellesse ühendusse kuuluvad:

- ³⁰ 1. Kõikne Isa;
- ³¹ 2. Kõikne Absoluut;
- ³² 3. Määratlematu Absoluut.

³³ ¶ See rühm igavikustab kõige selle funktsionaalset teostumist lõpmatuses, mis on jumalustamata reaalsuse valdkondades tegelikustatav. See kolmühtsus avaldab võimet piiramatult reageerida teiste kolmühtsuste tahtelistele, põhjuslikele, pinge ja algkujuga seotud tegevustele ja kohalolekutele.

³⁴ ¶ *Kuues Kolmühtsus — kosmiselt seotud Jumaluse kolmühtsus.* Sellesse rühma kuuluvad:

- ³⁵ 1. Kõikne Isa;
- ³⁶ 2. Jumalus-Absoluut;
- ³⁷ 3. Kõikne Absoluut.

³⁸ See on kosmose eksisteeriva Jumaluse ühendus, Jumaluse immanentsus koos Jumaluse transtsendentsusega. See on jumalikkuse viimane sirutumine lõpmatuse tasandil nende reaalsuste poole, mis asuvad väljaspool jumalustatud reaalsuse piire.

³⁹ ¶ *Seitsmes Kolmühtsus — lõpmatu ühtsuse kolmühtsus.* See on funktsionaalselt ajas ja igavikus avalduva lõpmatuse ühtsus, tegeliku ja potentsiaalse koordineeritud ühendus. Sellesse rühma kuuluvad:

- ⁴⁰ 1. Kõikne Isa;
- ⁴¹ 2. Ühine Toimija;
- ⁴² 3. Kõikne Absoluut.

⁴³ ¶ Ühine Toimija ühendab kogu tegelikustunud reaalsuse erinevad funktsionaalsed tahud - piiritletutest ja transtsendentsetest absoluutseteni - kõigil avaldumistasetel üldiselt tervikuks. Kõikne Absoluut kompenseerib täiuslikult kogu mittetäieliku reaalsuse erinevates aspektides peituvaid erinevusi, alates aktiivse-tahtelise ja põhjusliku Jumalus-reaalsuse piiritutest potentsiaalidest kuni staatilise, reageeriva, jumalustamata reaalsuse piiritute võimalusteni Määratlematu Absoluudi mõistetamatutel aladel.

⁴⁴ Selles kolmühtsuses funktsioneerides reageerivad Ühine Toimija ja Kõikne Absoluut Jumaluse ja mittejumaluse kohalolekule ühtmoodi, nii nagu Esimene Allikas ja Kesegi, kes on selles suhtes kõigi kavatsuste ja eesmärkide poolest kontseptuaalselt eristamatu MINA OLEN'ist.

⁴⁵ ¶ Need põgusad visandid selgitavad kolmühtsuste mõistet piisavalt. Tundmata kolmühtsusi viimasel tasandil, ei suuda te esimesest seitsmest täielikult aru saada. Me ei pea otstarbekaks neid põhjalikumalt selgitada, kuid võime öelda, et on olemas viisteist Esimese Allika ja Keskme kolmühtset ühendust, millest kaheksa jäävad käesolevates kirjades ilmutamata. Need ilmutamata ühendused on seotud reaalsuste, tegelikkuste ja võimalikkustega, mis jäävad ülimuslikkuse kogemuslikust tasemest väljapoole.

⁴⁶ Kolmühtsused on lõpmatuse funktsionaalseks tasakaalustajaks, Seitsme Lõpmatuse Absoluudi ainulaadsuse ühendus. Just tänu kolmühtsuste eksistentsiaalsele kohalolekule võib Isa — MINA OLEN kogeda funktsionaalset ühtsust lõpmatuses, vaatamata lõpmatuse mitmekesisumisele seitsmeks Absoluudiks. Esimene Allikas ja Kese on kõigi kolmühtsuste ühtlustav liige; temas saavad kõik asjad oma määratlematu alguse, igavese eksistentsi ja lõpmatuse ulatuva elutee — „kõik sisaldub temas”.

⁴⁷ Kuigi need ühendid ei saa Isa — MINA OLEN’i kohta lõpmatusele midagi lisada, näivad need võimaldavat tema reaalsuse lõpmatusest ja absoluutsusest madalamaid avaldumisi. Seitse kolmühtsust mitmekordistavad mitmekesisust, igavikustavad uusi sügavusi, jumalustavad uusi väärtusi, avavad uusi potentsiaale, ilmutavad uusi tähendusi; ja kõik need mitmekesistatud avaldumised ajas ja ruumis ning igaveses kosmoses eksisteerivad MINA OLEN’i algse lõpmatuse hüpoteetilises staasis.

5. KOLMIKLIIDUD

¹ On ka teisi kolmühtseid suhteid, mis on oma struktuurilt Isa-välised, kuid need pole tõelised kolmühtsused ja neid eristatakse alati Isa-kolmühtsustest. Neid nimetatakse erinevalt, kas siis abi-kolmühtsusteks, koordineeritud kolmühtsusteks või *kolmikliitudeks*. Nad tulenevad kolmühtsuste eksistentsist. Kaks niisugust kolmikliitu koosnevad järgmistest liikmetest:

² *Tegelikkuse Kolmikliit*. See koosneb kolme absoluutse tegelikkuse omavahelistest suhetest:

³ 1. Igavene Poeg;

⁴ 2. Paradiisisaar;

⁵ 3. Ühine Toimija.

⁶ ¶ Igavene Poeg on absoluutne vaimureaalsus, absoluutne isiksus. Paradiisisaar on kosmilise reaalsuse absoluut, absoluutne algkuju. Ühine Toimija on meelereaalsuse absoluut, absoluutse vaimureaalsusega kooskõlas ning isiksuse ja võimsuse eksistentsiaalne Jumalus-süntees. See kolmikühendus ilmneb tegelikustunud reaalsuse kogusumma — vaimu-, kosmilise ja meelereaalsuse — kooskõlastamises. See on tegelikkuses määratlematu.

⁷ ¶ *Potentsiaalsuse Kolmikliit*. See seisneb kolme potentsiaalsuse Absoluudi ühenduses:

⁸ 1. Jumalus-Absoluut;

⁹ 2. Kõikne Absoluut;

¹⁰ 3. Määratlematu Absoluut.

¹¹ ¶ Seega on kogu varjatud energeetilise reaalsuse — vaimu-, meele- ja kosmilise reaalsuse — lõpmatud varud omavahel seotud. See ühendus lõimib kogu varjatud energeetilist reaalsust ja selle potentsiaal on lõpmatu.

¹² ¶ Nii nagu kolmühtsused on seotud eeskätt lõpmatuse funktsionaalse ühtlustamisega, tegelevad kolmikliidud kogemuslike Jumaluste kosmilise ilmumisega. Kolmühtsused on kaudselt, kuid kolmikliidud otseselt seotud kogemuslike Jumalustega — Ülima, Viimase ja Absoluutsega. Nad avalduvad Ülima Olendi võimsuse ja isiksuse sünteesis. Ja kosmose ajalikele loodud-olenditele ilmutab Ülim Olend MINA OLEN’i ühtsust.

¹³ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

JUMALUS JA REAALSUS

ISEGI universumi intelligentsete olendite kõrgetele klassidele on lõpmatus vaid osaliselt ning reaalsuse lõplikkus ainult suhteliselt arusaadav. Kui inimmeel püüab saada selgust kõige *reaalseks* nimetatava päritolu ja saatuse kohta, on tal kasulik läheneda probleemile, kujutledes igavikku-lõpmatust peaaegu lõputu ellipsina, mis tuleneb absoluutsest põhjusest ja funktsioneerib kogu selle lõputu mitmekesisuse kõikse tsükli ulatuses, püüeldes igavesti mingi absoluutse ja lõputusse ulatuva saatusepotentsiaali poole.

² Kui surelik intellekt püüab mõista reaalsust kogu selle täielikkuses, satub piiritletud meel vastakuti lõpmatuse reaalsusega; täielik reaalsus *ongi* lõpmatus ning sellest ei saa seetõttu lõpuni aru ükski meel, mille mõistmisvõime ei ole lõpmatu.

³ Inimmeel võib vaevalt küll kujundada endale küllaldast ettekujutust igavikulistest eksistentsidest, sellise arusaamiseta on aga võimatu kirjeldada ka meie arusaama täielikust reaalsusest. Me võime siiski püüda seda esitada, kuigi oleme täiesti teadlikud, et meie arusaamu hakatakse sureliku meele arusaamistasemel teisendamiste-muutmistega paratamatult põhjalikult moonutama.

1. FILOSOOFILINE MÕISTE „MINA OLEN”

¹ Universumite filosoofid peavad lõpmatuse absoluutseks algpõhjuseks Kõikset Isa, kes funktsioneerib lõpmatu, igavese ja absoluutse MINA OLEN’i kujul.

² Selle lõpmatu MINA OLEN’i idee esitamisega surelikule intellektile kaasneb mitmeid ohte, sest see mõiste on inimese kogemuslikule arusaamisele nii kauge, et toob kaasa tõsisid tähenduste moonutusi ja väärtuste vääritimõistmisi. Vaatamata sellele annab filosoofiline mõiste MINA OLEN piiritletud olenditele teatava aluse, millelt püüda läheneda osalisele arusaamisele absoluutsetest päritoludest ja lõpmatusse ulatuvatest saatustest. Ent tuleb selgelt öelda, et kõigis meie püüetes heita valgust reaalsuse tekkele ja teostumisele on mõiste MINA OLEN kõigis isiksuse tähendustes ja väärtustes sünonüümne Jumaluse Esimese Isikuga, kõigi isiksuste Kõikse Isaga. Ent jumalustamata kõikse reaalsuse valdkondades ei ole see postulaat MINA OLEN nii selgesti tuvastatav.

³ ¶ *MINA OLEN on Lõpmatu, MINA OLEN on samal ajal ka lõpmatus.* Järgnevuslikust, ajalikust vaatepunktist pärineb kogu reaalsus lõpmatust MINA OLEN’ist, mille ainueksistents mineviku lõpmatus igavikus peab olema piiritletud loodud-olendi esmane filosoofiline postulaat. Mõiste MINA OLEN tähendab *määratlematut lõpmatust*, kõige selle eristamatut reaalsust, mis võib üldse kogu lõpmatus igavikus sisalduda.

⁴ Eksistentsiaalse mõistena ei ole MINA OLEN jumalustatud ega jumalustamata, ei tegelik ega potentsiaalne, ei isikuline ega mitteisikuline, ei staatiline ega dünaamiline. Lõpmatusele ei saa seada mingeid muid tingimusi kui

väita, et MINA OLEN *on*. Filosoofiline postulaat MINA OLEN on ainus kõikne mõiste, millest on mõnevõrra raskem aru saada kui Määratlematu Absoluudi mõistest.

⁵ Piiritletud meele jaoks lihtsalt peab olema algus, ja kuigi reaalsusel pole kunagi tõelist algust olnud, on olemas siiski teatavad algsuhted, mida reaalsus ilmutab lõpmatusele. Reaalsuse-eelset, ürgalgset, igavikulist olukorda võib kirjeldada näiteks järgmiselt: mingil lõpmata kaugel, hüpoteetilisel, igaviku mineviku hetkel on MINA OLEN kujuteldav nii objektina kui ka mitteobjektina, nii põhjuse kui ka tagajärjena, nii tahteavalduse kui ka reageeringuna. Sel hüpoteetilisel igaviku hetkel igavikus ei toimu lõpmatuses mitte kusagil eristumist. Lõpmatus on täidetud Lõpmatuga, Lõpmatu hõlmab lõpmatust. See on igaviku hüpoteetiline staatiline hetk, tegelikud asjad on alles potentsiaalsed ja potentsiaalid ei ole veel MINA OLEN’i lõpmatuses ilmunud. Ent isegi selles oletuslikus olukorras peame eeldama mina-tahte olemasolu võimalikkust.

⁶ ¶ Pidage alati meeles, et inimese arusaamine Kõiksest Isast on isiklik kogemus. Jumal kui teie vaimne Isa on teile ja kõigile teistele surelikele arusaadav; *ent teie kogemuslik palveldav arusaam Kõiksest Isast jääb alati ahtamaks teie filosoofilisest postulaadist Esimese Allika ja Keskme, MINA OLEN’i lõpmatusest.* Isast kõneldes mõtleme temast kui Jumalast, nii nagu ta on arusaadav oma kõrgetele ja alamatele loodud-olenditele, kuid Jumalus tähendab midagi palju enam, mis pole universumi loodud-olenditele arusaadav. Jumal, teie Isa ja minu Isa, on see Lõpmatuse faas, mida me tajume oma isiksustes tegeliku kogemusliku reaalsusena, kuid MINA OLEN jääb alati meie hüpoteesiks kõige selle kohta, mille teadmine Esimesest Allikast ja Keskme tundub meile võimatu. Ja isegi see hüpotees ei küüni tõenäoliselt kaugeltki algupärase reaalsuse aimamatu lõpmatuseni.

⁷ Universumite universum koos seda asustavate isiksuste loendamatu hulgaga on tohutu suur ja kompleksne organism, kuid Esimene Allikas ja Kese on lõpmatult keerulisem kui universumid ja isiksused, mis on tema tahtele alludes reaalseks saanud. Kui tervikuniversumi suurus tekitab teis aukartust, mõelge hetkeks, et isegi see kujuteldamatu loodu võib Lõpmatust vaid osaliselt ilmutada.

⁸ Lõpmatus jääb sureliku arusaamise kogemistasemest tõepoolest kaugemale, kuid teie lõpmatusemõisted kasvavad ka Urantia praegusel ajastul ja edaspidigi teie lõpututes elujärkudes, mis kulgevad tuleviku igavikku. Määratlematu lõpmatus ei oma piiritletud loodud-olendi jaoks tähendust, kuid lõpmatus suudab end piirata ja on väljendatav universumi eksistentsi kõigi tasemete reaalsustes. Ja Lõpmatuse nägu, mille ta kõigi universumi isiksuste poole pöörab, on Isa, armastuse Kõikse Isa nägu.

2. MINA OLEN KOLMÜHTSENA JA SEITSMEKORDSENA

¹ Reaalsuse teket käsitledes pidage alati meeles, et kogu absoluutne reaalsus on pärit igavikust ja ilma eksistentsi alguseta. Absoluutseks reaalsuseks nimetame me Jumaluse kolme eksistentsiaalset isikut, Paradiisisaart ja kolme Absoluuti. Need seitse reaalsust on kooskõlastatult igavesed, vaatamata sellele, et me kasutame nende järjestikuse päritolu esitamiseks inimolenditele aegruumi keelt.

² ¶ Reaalsuse päritolude kronoloogilisel kirjeldamisel tuleb postuleerida „esimese” tahteväljenduse ja „esimese” vastukaja teoreetilist momenti MINA OLEN’i piires. Püüdes kirjeldada reaalsuse teket ja kujunemist, võib seda etappi nimetada *Lõpmatu* eristumiseks *Lõputust*, kuid selle kahese suhte postuleerimist tuleb alati laiendada kolmühtsele kontseptsioonile, arvestades ka *Lõpmatuse*, MINA OLEN’i igavest pidevat jätkumist.

³ See MINA OLEN’i muundumine kulmineerub jumalustatud reaalsuse ja jumalustamata reaalsuse, potentsiaalse ja tegeliku reaalsuse ning teatavate muude reaalsuste — mida saab vaevalt küll selliselt liigitada — mitmeses eristumises. Need teoreetilise monistliku MINA OLEN’i eristumised on igaveseks integreeritud sellesamas MINA OLEN’is tekkivate samaaegsete suhetega — potentsiaalse, tegelikkuse-eelse, eelisikulise, üheelemendilise eelreaalsusega, mis on küll lõpmatu, kuid mida ilmutatakse Esimese Allika ja Keskme kohalolekul absoluutsena ja Kõikse Isa piiritus armastuses isiksusena.

⁴ Nende sisemiste muundumistega loob MINA OLEN aluse seitsmekordseks suhteks iseenesega. Ainsa MINA OLEN’i filosoofilist (aja) mõistet ja kolmühtse MINA OLEN’i üleminekulist (aja) mõistet võib nüüd avardada, nii et see hõlmab ka seitsmekordset MINA OLEN’it. Seda seitsmekordset — või isegi seitsmefaasilist — olemust on kõige parem kirjeldada Lõpmatuse Seitsme Absoluudi abil:

⁵ 1. *Kõikne Isa*. MINA OLEN Igavese Poja isa. See on tegelikkuste ürgalgne isikuline suhe. Poja absoluutne isiksus annab Jumala isaduse faktile absoluutsuse ja kõigile isiksustele potentsiaalse poja seisuse. See suhe kehtestab Lõpmatu isiksuse ja teostab selle vaimse ilmutuse Algse Poja isiksuses. Seda MINA OLEN’i faasi võivad vaimsetel tasanditel osaliselt kogeda isegi surelikud, kes, olgugi veel lihalikus elus, meie Isa palveldavad;

⁶ ¶ 2. *Kõikne Juhtija*. MINA OLEN igavese Paradiisi põhjus. See on tegelikkuste esmane ebaisikuline suhe, algne mittevaimne ühendus. Kõikne Isa on Jumal kui armastus, Kõikne Juhtija on Jumal kui algkuju. See suhe kehtestab vormi potentsiaali — konfiguratsiooni — ning määrab kindlaks mitteisikulise ja mittevaimse suhte tervikalgkuju: algkuju, mille järgi tehakse kõik koopiad;

⁷ ¶ 3. *Kõikne Looja*. MINA OLEN üks Igavese Poja-ga. See Isa ja Poja liit (Paradiisi juuresolekul) käivitab loomistsükli, mis teostub ühise isiksuse ja igavese universumi ilmumises. Piiritletud sureliku seisukohalt algab reaalsus tõeliselt Havona loodu ilmumisega igavikus. See Jumaluse

loomisakt sooritatakse Tegutseva Jumala poolt ja kaudu, kes on sisuliselt Isa-Poja ühtsuse avaldumine tegelikkuse kõigil tasanditel ja kõigile tasanditele. Seetõttu on jumalikule loovusele alati iseloomulik ühtsus, ning see ühtsus on Isa-Poja kahesuse ja Isa-Poja-Vaimu Kolmsuse absoluutse ühtsuse väline peegeldus;

⁸ ¶ 4. *Lõpmatu Alalhoidja*. MINA OLEN enesega seostuv. See on reaalsuse staatika ja potentsiaali ürgalgne ühendus. Selles suhtes kompenseeritakse kõike määratletut ja määratlematut. See MINA OLEN’i faas on kõige arusaadavam Kõikse Absoluudina — Jumalus-Absoluudi ja Määratlematu Absoluudi ühendajana;

⁹ ¶ 5. *Lõpmatu Potentsiaal*. MINA OLEN enesest tingitud. See on lõpmatuse tunnus, mis annab igavesti tunnistust MINA OLEN’i tahtelisest enesepiiramisest, mille abil on saavutatud kolmekordne eneseväljendus ja -ilmustus. Seda MINA OLEN’i faasi mõistetakse tavaliselt Jumalus-Absoluudina.

¹⁰ ¶ 6. *Lõpmatu Võime*. MINA OLEN staatiline-elavdav. See on lõputu emakoda, kosmose kogu tulevase avarumise võimalikkus. Seda MINA OLEN’i faasi on ehk kõige parem mõista kui Määratlematu Absoluudi gravitatsiooniülest kohalolekut;

¹¹ ¶ 7. *Lõpmatuse Üksainus*. MINA OLEN kui MINA OLEN. See on Lõpmatuse staatilisus ehk suhe endaga, lõpmatuse reaalsuse igavene fakt ja reaalsuse lõpmatuse kõikne tõde. Kui see suhe on eristatav isiksusena, ilmneb see universumitele kõigi isiksuste — isegi absoluutse isiksuse jumaliku Isana. Kui see suhe on väljendatav mitteisikuliselt, kontakteerub universum sellega kui puhta energia ja puhta vaimu absoluutse kokkukuuluvusega Kõikse Isa kohalolekul. Kui see suhe on kujuteldav absoluudina, ilmneb see Esimese Allika ja Keskme esmasuses; me kõik elame ja liigume ja oleme temas, alates kosmose loodud-olenditest kuni Paradiisi kodanikeni; ja see kehtib samavõrd nii tervikuniversumi kui ka pisima ultimaatoni kohta, nii tuleva kui ka oleva ja olnu kohta.

3. LÕPMATUSE SEITSE ABSOLUUTI

¹ Seitse esmast suhet MINA OLEN’i piires igavikustuvad Lõpmatuse Seitsme Absoluudina. Ent kuigi me võime kirjeldada reaalsuse päritolu ja lõpmatuse eristumist sündmustejadana, on kõik seitse Absoluuti tegelikult tingimusteta ja kooskõlastatult igavesed. Surelikul meelel võib olla vaja kujutleda nende algust, kuid selle kujutluse suhtes peab alati olema esiplaanil arusaam, et seitsmel Absoluudil pole algust olnud; nad on igavesed ja on sellistena alati olemas olnud. Seitse Absoluuti on reaalsuse eltingimus. Neid on kirjeldatud käesolevates kirjades järgmiselt:

² 1. *Esimene Allikas ja Kese*. Jumaluse Esimene Isik ja ürgalgne jumaluseväline algkuju, Jumal, Kõikne Isa, looja, juhtija ja alalhoidja; kõikne armastus, igavene vaim ja lõpmatu energia; kõigi potentsiaalide potentsiaal ja kõige tegeliku allikas; kõige staatilise stabiilsus ja kõigi muutuste dünaamika; algkuju allikas ja isikute Isa. Kõik seitse Absoluuti kokku võrduvad lõpmatusega, kuid Kõikne Isa ise on tegelikult lõpmatu;

³ ¶ 2. *Teine Allikas ja Kese.* Jumaluse Teine Isik, Igavene ja Algne Poeg; MINA OLEN'i absoluutsed isikulised reaalsused ja „MINA OLEN isiksus” teostumiseilmutuse alus. Kõik isiksused võivad loota jõuda Kõikse Isani ainult tema Igavese Poja kaudu, isiksus võib jõuda ka eksistentsi vaimutasanditele ainult selle kõigi isiksuste absoluutse algkuju tegevuse kaudu ja abiga. Teises Allikas ja Keskmes on vaim määratlematu, isiksus aga absoluutne;

⁴ 3. *Paradiisi Allikas ja Kese.* Teine jumaluseväline algkuju, igavene Paradiisisaar; „MINA OLEN jõud” teostumiseilmutuse alus ja kõikjale universumitesse ulatava gravitatsioonikontrolli rajamise alus. Kogu tegelikustunud, mittevaimse, ebaisikulise ja mittetahtelise reaalsuse suhtes on Paradiis algkujude absoluut. Nii nagu vaimuenergia on seotud Kõikse Isaga Ema-Poja absoluutse isiksuse kaudu, nii on kogu kosmiline energia koondatud Esimese Allika ja Keskmega gravitatsioonikontrolli alla Paradiisisaare absoluutse algkuju kaudu. Paradiis ei ole kosmoses, kuid kosmos eksisteerib Paradiisiga seotult ja liikumise kroonika on määratud suhtes Paradiisiga. Igavene Saar on absoluutselt paigal; kogu muu korrastatud ja korrastav energia on igaveses liikumises; kogu ruumis on vaid Määratlematu Absoluudi kohalolek liikumatu ja Määratlematu on Paradiisiga kooskõlastatud. Paradiis eksisteerib kosmose fookuses, Määratlematu täidab seda ja kogu suhteline eksistents jääb selle piiresse;

⁵ ¶ 4. *Kolmas Allikas ja Kese.* Jumaluse Kolmas Isik, Ühine Toimija; Paradiisi kosmiliste energiatega lõputu löimija Igavese Poja vaimuenergiatega; tahte ajendite ja jõumehhanismide täiuslik koordineerija; kogu tegeliku ja tegelikustuva reaalsuse ühtlustaja. Oma paljude laste hoollekanade kaudu ilmutab Lõpmatu Vaim Igavese Poja armu, toimides samal ajal lõpmatu manipuleerijana, kudes igavesti kosmilistesse energiatesse Paradiisi algkuju. Seesama Ühine Toimija, see Tegutsemise Jumal väljendab täiuslikult Isa-Poja piirituid kavasad ja eesmärke, toimides ise meelega allikana ja intellekti annetajana kaugeleulatuva kosmose loodud-olenditele;

⁶ ¶ 5. *Jumalus-Absoluut.* Kõikse reaalsuse, kogu Jumaluse potentsiaali põhjuslikud, potentsiaalselt isikulised võimalused. Jumalus-Absoluut on määratlematute, absoluutsete ja jumaluseväliste reaalsuste eesmärgipärane määratleja. Jumalus-Absoluut on absoluudi määratleja ja määratletu absolutiseerija — saatuse käivitaja;

⁷ ¶ 6. *Määratlematu Absoluut.* Staatiline, reageeriv ja mitteotsustav; MINA OLEN'i ilmutamata kosmiline lõpmatus; kogu jumalustamata reaalsus ja kogu mitteisikulise potentsiaali lõplikkus. Kosmos piirab Määratlematu toimimist, kuid Määratlematu kohalolek on piirideta, lõpmatu. Tervikuniversumi mõistel on oma ääreala, kuid Määratlematu kohalolek on piirideta; isegi igavik ei saa selle jumalusevälise Absoluudi piiritut liikumatust ammendada;

⁸ ¶ 7. *Kõikne Absoluut.* Jumalustatu ja jumalustamatu ühtlustaja, absoluutse ja suhtelise kooskõlastaja. Kõikne Absoluut (mis on staatiline, potentsiaalne ja ühendav)

kompanseerib pinget, mis valitseb igavesti eksisteeriva ja poolelioleva vahel.

⁹ ¶ Lõpmatuse Seitse Absoluuti kujutavad endast reaalsuse lätteid. Sureliku meelega jaoks näib Esimene Allikas ja Kese eelnevat kõigile absoluutidele. Ent kui kasulik see postulaat ka poleks, muudab Poja, Vaimu, kolme Absoluudi ja Paradiisisaare kooseksisteerimine igavikus selle kehtetuks.

¹⁰ Tõde on, et Absoluudid on MINA OLEN'i — Esimese Allika ja Keskmega — avaldumised; *tõsiasi* on, et neil Absoluutidel pole kunagi olnud algust, vaid nad on Esimese Allika ja Keskmega kooskõlastatult igavesed. Absoluutide suhteid igavikus ei saa iga kord esitada, tekitamata paradokse ajalikus keeles ja valitsevates mõttemustrites. Ent vaatamata segadustele Lõpmatuse Seitsme Absoluudi päritolu suhtes on ühtaegu nii tõsiasi kui ka tõde see, et kogu reaalsus tugineb nende igavesele eksistentsile ja suhete lõpmatusele.

4. ÜHTSUS, KAHESUS JA KOLMÜHTSUS

¹ Universumi filosoofid postuleerivad MINA OLEN'i eksistentsi igavikus kui kogu reaalsuse ürgallikat. Üksiti postuleerivad nad MINA OLEN'i enesejagamist esmasteks suheteks iseendaga — lõpmatuse seitsmeks faasiks. Selle oletusega samaaegne on kolmas postulaat — Lõpmatuse Seitsme Absoluudi igavikuline ilmumine ja MINA OLEN'i seitsme faasi ning nende seitsme Absoluudi kahese ühenduse igavikustumine.

² MINA OLEN'i eneseilmutus lähtub seega staatilisest minast ning liigub enesejagamise ja enesega suhete kaudu absoluutsete suheteni, suheteni enesest tuletatud Absoluutidega. Kahesus tekib seega Lõpmatuse Seitsme Absoluudi igavesest ühendusest ennastilmutava MINA OLEN'i enesejagamise faaside seitsmese lõpmatusega. Need kahesed suhted, mis igavikustuvad universumitele seitsme Absoluudina, igavikustavad kogu universumi reaalsuse põhialuseid.

³ Vahel on väidetud, et ühtsus sünnitab kahesust, et kahesus sünnitab kolmühtsust ning et kolmühtsus on kõige igavene esivanem. Ürgalgused suhted jagunevad tõepoolest kolme suurde klassi ja need on:

⁴ 1. *ühtsussuhted.* MINA OLEN'i piires eksisteerivad suhted, seda ühtsust tajutakse kolmesena ja seepärast seitsmeks osaks eristununa;

⁵ 2. *kahesed suhted.* Seitsmekordse MINA OLEN'i ja Lõpmatuse Seitsme Absoluudi vahelised suhted;

⁶ 3. *kolmühtsed suhted.* Need on Lõpmatuse Seitsme Absoluudi vahelised funktsionaalsed ühendused.

⁷ ¶ Kolmühtsed suhted tekivad kahestel alustel, sest Absoluutide vastastikused suhted on vältimatud. Need kolmühtsed ühendused igavikustavad kogu reaalsuse potentsiaali, need hõlmavad nii jumalustatud kui ka jumalustamata reaalsust.

⁸ MINA OLEN on määratlematu lõpmatus *ühtsusena*. Kahesused igavikustavad reaalsuse *aluseid*. Kolmühtsused viivad lõpmatuse teostumiseni kõikse *funktsioonina*.

⁹ Eel-eksistentsiaalsed saavad eksistentsiaalseks seitsmes Absoluudis ja eksistentsiaalsed saavad funktsionaalseks kolmühtsustes, Absoluutide põhiühendustes. Ja samaaegselt kolmühtsuste igavikustumisega saab ka universumi tegevusväli valmis — potentsiaalne eksisteerib ja tegelik on kohal — ning kogu igavikutäius saab tunnistajaks kosmilise energia mitmekesistumisele, Paradiisi vaimu laialilevimisele ja meele ning isiksuse annetamisele, millega kõik need Jumaluse ja Paradiisi tuletised ühendatakse loodud-olendi tasandil kogemuslikult ja loodud-olendist kõrgematel tasanditel muudel viisidel.

5. PIIRITLETUD REAALSUSE KEHTESTAMINE

¹ Nii nagu MINA OLEN'i algset mitmekesistumist tuleb vaadelda loomupärase ja iseseisva tahteaktina, nii tuleb ka piiritletud reaalsuse kehtestamist seletada Paradiisi-Jumaluse tahtlike tegudega ja funktsionaalsete kolmühtsuste kohanemisega nende tegudega.

² Tundub, et enne piiritletu jumalustumist toimus kogu reaalsuse mitmekesistamine absoluutsetel tasanditel, kuid piiritletud reaalsust kehtestav tahteakt tähendab absoluutsuse piiramist ja suhtelisuste ilmumist.

³ ¶ Me esitame seda jutustust küll järjestikuste sündmustena ja kirjeldame piiritletu ajaloolist ilmumist otsese tuletisena absoluutsest, kuid tuleks arvestada, et kogu piiritletule eelnesid ja järgnesid transtsendentaalid. Transtsendentaalsed tulemid on piiritletu suhtes nii selle põhjuseks kui ka selle tulemuseks.

⁴ ¶ Piiritletud võimalikkus on Lõpmatusele omane, kuid võimaliku muundumist tõenäosuseks ja vältimatuks tuleb seletada Esimese Allika ja Keskme iseeksisteeriva vaba tahtega, mis käivitab kõik kolmühtsed ühendused. Ainult Isa tahte lõpmatus oleks üldse võinud eksistentsi absoluutset tasandit selliselt piirata, et see ilmnenuks lõplikuna või loonuks piiritletu.

⁵ Suhtelise ja määratletud reaalsuse ilmumise tekitab uus reaalsusüksik — kasvutsükkel —, majesteetlik laskumine lõpmatuse kõrgustest piiritletu aladele, igavese suunaga sisepoole Paradiisi ja Jumaluse poole, alati nende lõpmatuse allika vääriliste ülevate saatuste otsingul.

⁶ Need kujuteldamatud toimingud tähistavad universumi ajaloo algust, aja enda tekkimist. Loodud-olendile *ongi* piiritletu algus reaalsuse tekkimine, loodud-olendi meele vaatepunktist ei saa kujutleda piiritletu-eelset tegelikkust. See äsjailmunud piiritletu eksisteerib kahe algse faasina:

⁷ 1. *esmased maksimumid*, ülimalt täiuslik reaalsus, Havona-tüüpi universum ja loodud-olend;

⁸ 2. *teisesed maksimumid*, ülimalt täiustunud reaalsus, superuniversumi tüüpi loodud-olend ja loodu.

⁹ ¶ Need on seega kaks algset avaldumisviisi: olemuslikult täiuslik ja arengu käigus täiustatud. Mõlemad on igavikusuhetes kooskõlastatud, kuid näivad olevat aja piires

erinevad. Ajategur tähendab kasvavale kasvu; teisene piiritletu kasvab, seega näib kõik kasvav paratamatult ajas lõpetamata. Ent need erinevused, mis siinpool Paradiisi on nii olulised, puuduvad igavikus.

¹⁰ Me räägime täiuslikest ja täiustatutest kui esmastest ja teisestest maksimumidest, aga lisaks on olemas veel üks tüüp: kolmsustumine ning muud esmaste ja teiseste vahelised suhted annavad tulemuseks *kolmandased maksimumid* — asjad, tähendused ja väärtused, mis ei ole ei täiuslikud ega täiustatud, kuid on mõlema päriliku teguriga kooskõlas.

6. PIIRITLETUD REAALSUSE VASTUKAJAD

¹ Kogu piiritletud eksistentside kehtestamine kujutab endast funktsionaalse lõpmatuse absoluutsetes ühendustes üleminekut potentsiaalselt tegelikule. Piiritletu loova tegelikustamise paljudest vastukajadest võib nimetada:

² 1. *Jumaluse reageering*, kogemusliku ülemvõimu kolme taseme ilmumine: isikulise vaimu ülemvõimu tegelikkus Havonas, isikulise väe ülemvõimu potentsiaal tulevases suuruniversumis ja kogemusliku meele mingi tundmatu funktsiooni võime tegutseda tulevases tervikuniversumis mingil ülemvõimu tasemel;

³ ¶ 2. *universumi reageering* töö kaasa superuniversumi kosmosetasandi arhitektuuriliste kavade käivitumise ja see areng on ikka veel kulgemas kõikjal seitsme superuniversumi füüsilises struktuuris;

⁴ ¶ 3. *loodud-olendite reageering* piiritletud reaalsuse kehtestamisele viis täiuslike olendite ilmumiseni Havona igaveste asukatena ja täiustunud arenevate tõusutee listele ilmumiseni seitsmest superuniversumist. Ent arengulise (ajalik-loova) kogemusena täiuse saavutamine tähendab seda, et tuleb lähtuda millestki muust kui täiuslikkusest. Nii muutuvad arenevad loodud ebatäiuslikuks ja see on potentsiaalse pahe allikas. Kohanematus, ebakõla ja konflikt — need kõik on sisemiselt omased arengulisele kasvule alates füüsilistest universumitest kuni isikuliste loodud-olenditeni;

⁵ ¶ 4. *jumalikkuse reageering* ebatäiuslikkusele, mis käib kaasas seisakutega arengus, avaldub Seitsmekordse Jumala kompenseerivas kohalolekus. See, mis seitsmekordse Jumala tegevuse tulemusena täiustub, lõimub nii täiusliku kui ka täiustatuga. See seisak on lahutamatu evolutsioonist, mis on loomine ajas. Sel ja ka muudel põhjustel tugineb Ülima kõikvõimas võim Seitsmekordse Jumala jumalusesaavutustele. Ajaline seisak võimaldab loodud-olenditel osaleda jumalikus loomistöös, lubades loodud-olenditest isiksustel saada maksimaalse arengu saavutamisel Jumaluse partneriteks. Isegi sureliku loodud-olendi aineline meel saab selliselt jumaliku Kohandaja partneriks surematu hinge kaheses olemises. Seitsmekordne Jumal annab ka meetodid, millega kompenseerida loomuomase täiuslikkusega kaasnevad kogemuslikud piirangud ja ebatäiuslikkusega kaasnevad tõsueelsed piirangud.

7. TRANSTSENDENTAALIDE ILMNEMINE

¹ Transtsendentaalid on lõpmatust ja absoluutsest madalamad, kuid piiritletud ja loodud-olenditest kõrgemad. Transtsendentaalid ilmnevad lõimiva tasandina, mis kooskõlastab absoluutide superväärtused piiritletute maksimumväärtustega. Loodud-olendi seisukohalt näivad transtsendentaalid olevat tekkinud piiritletu tagajärjel, igaviku seisukohalt piiritletule eelnevana, ja neid on peetud ka piiritletu „eelkajaks”.

² Transtsendentaalid ei tarvitse olla tingimata mittea-rengulised, kuid nad on piiritletu tähenduses evolutsiooniülesed; nad pole ka mittekogemuslikud, kuid on loodud-olenditele arusaadavas tähenduses kogemuseülesed. Võib-olla parim näide selle paradoksi kohta on keskne täiuslik universum: see on vaevalt küll absoluutne — vaid Paradiisisaar on „ainestunud” tähenduses tõeliselt absoluutne. See pole ka piiritletud arenev loodu nagu seitse superuniversumit. Havona on igavene, kuid pole muutumatu mittekasvava universumi tähenduses. Seda asustavad loodud-olendid (Havona põliselanikud), keda pole kunagi tegelikult loodud, sest nad eksisteerivad igavesti. Seega illustreerib Havona midagi, mis pole päriselt piiritletud ega veel ka absoluutne. Havona on pealegi absoluutse Paradiisi ja piiritletud loodute vaheline puhver, mis samuti illustreerib transtsendentaalide funktsiooni. Kuid Havona ise ei ole transtsendentaal — see on Havona.

³ Nii nagu Ülimat seostatakse piiritletutega, samastatakse Viimast transtsendentaalidega. Ent kuigi me võrdleme Ülimat ja Viimast selliselt omavahel, erinevad nad enam kui vaid astme poolest; erinevus on ka kvalitatiivne. Viimane on midagi enam kui transtsendentsele tasandile projitseeritud super-Ülim. Viimane on kõike seda, kuid veel enam: Viimane on uute Jumaluse-reaalsuste ilmnemine, uute, seni määratlematute faaside määratletuks muutumine.

⁴ ¶ Nende transtsendentaalide tasemega seostuvate reaalsuste hulka kuuluvad:

- ⁵ 1. Viimase kohalolek Jumalusena;
- ⁶ 2. tervikuniversumi kontseptsioon;
- ⁷ 3. Tervikuniversumi Arhitektid;
- ⁸ 4. Paradiisi jõukorraldajate kaks klassi;
- ⁹ 5. teatavad muundused kosmose potentsiaalis;
- ¹⁰ 6. teatavad vaimuväärtused;
- ¹¹ 7. teatavad meele tähendused;
- ¹² 8. absoniitsed omadused ja reaalsused;
- ¹³ 9. kõikvõimsus, kõigeteadmine ja kõikjalolek;
- ¹⁴ 10. kosmos.

¹⁵ ¶ Universumit, milles me praegu elame, võib pidada eksisteerivaks piiritletud, transtsendentsel ja absoluutsel tasandil. See on kosmiline areen, millel etendatakse isiksuse saavutuste ja energeetiliste muundumiste lõputut draamat.

¹⁶ Kõiki neid paljusid reaalsusi ühendavad *absoluutselt* mitmed kolmühtsused, *funktsionaalselt* Tervikuniversumi Arhitektid ja *suhteliselt* Seitse Meistervaimu, Seitsmekordse Jumala jumalikkuse all-ülimald kooskõlastajad.

¹⁷ Seitsmekordne Jumal kujutab endast Kõikse Isa isiksuse ja jumalikkuse ilmutust nii maksimaalse kui ka submaksimaalse staatusega loodud-olenditele, kuid on ka teisi Esimese Allika ja Keskme seitsmekordseid suhteid, mis ei puuduta Jumala kui vaimu jumaliku vaimse hoolekande avaldumist.

¹⁸ ¶ Mineviku igavikus asusid Absoluutide jõud, Jumaluste vaimud ja Jumalate isiksused liikvele, reageerides ürgalgsele iseksisteerivale mina-tahtele. Praegusel universumiajastul oleme tunnistajateks kõigi nende reaalsuste piiritletute potentsiaalide alamabsoluutsete avaldumiste mõõtmatu kosmilise panoraami hämmastavatele kajadele. Ning on täiesti võimalik, et Esimese Allika ja Keskme algse reaalsuse jätkuv mitmekesistumine võib kulgeda ajastust ajastusse üha edasi ja väljapoole, absoluutse lõpmatuse kaugetele ja kujuteldamatutele aladele.

¹⁹ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

REAALSUSE UNIVERSUMITASANDID

E I PIISA sellest, kui tõususurelik teab midagi Jumaluse seosest kosmilise reaalsuse tekke ja avaldumistega; ta peaks midagi aru saama ka omaenda seostest eksistentsiaalse ja kogemusliku reaalsuse, võimaliku ja tegeliku reaalsuse arvukate tasanditega. Inimese maist orientatsiooni, arusaamist kosmosest ja vaimset suunitlust rikastab universumi reaalsuste ning nende suhestumis-, lõimumis- ja ühinemisviiside parem mõistmine.

² Praegune suuruniversum ja tekkiv tervikuniversum koosnevad paljudest reaalsuse vormidest ja faasidest, mis eksisteerivad omakorda mitmetel funktsionaalse aktiivsuse tasanditel. Neid paljusid eksisteerivaid ja varjatud tasandeid on käesolevates kirjades juba mainitud, nüüd rühmitame need arusaamise lihtsustamiseks järgmistesse kategooriatesse:

³ 1. *mittetäielik piiritletud*. See on suuruniversumi tõusuolendite praegune seisund, Urantia surelike praegune seisund. See tasand hõlmab loodud-olendite eksistentsi, alates planeetide inimolenditest kuni saatuse teostanuteni, viimased välja arvatud. Siia kuuluvad universumid, alates nende varajastest füüsilistest algetest kuni valgusesse ja ellu jõudmiseni, viimane välja arvatud. See tase on praegu loova tegevuse ääreala ajas ja ruumis. See näib liikuvat Paradiisist väljapoole, sest praeguse universumiajastu lõpp, mis saab tunnistajaks suuruniversumi jõudmisele valgusesse ja ellu, on kindlasti tunnistajaks ka mingisse uude klassi kuuluvale arengule esimese väliskosmose tasandil;

⁴ 2. *maksimaalne piiritletud*. See on kõigi saatuse teostanud kogemuslike loodudolendite praegune seisund — nagu see saatuse on praeguse universumiajastu ulatuses ilmutatud. Isegi universum võib jõuda maksimaalse seisundini, nii vaimselt kui ka füüsiliselt. Ent termin „maksimaalne” on iseenesest suhteline — maksimaalne mille suhtes? Ja see, mis on praegusel universumiajastul maksimaalne, näiliselt lõplik, võib eelseisvate ajastute mõistes olla vaid tõeline algus. Mõned Havona faasid näivad olevat maksimaalsed;

⁵ 3. *transtsendentne*. See piiritletust kõrgem tasand järgneb (eeldatavalt) piiritletud arengule. See viitab piiritletud algete piiritletuse-eelsele tekkele ja kõigi näiliselt piiritletud lõppude või saatuste piiritletujärgsele tähendusele. Transtsendentne näib olevat suur osa Paradiisist-Havonast;

⁶ 4. *viimane*. See tasand hõlmab kõike, mis on oluline tervikuniversumile ja avaldab mõju saatuse valmis tervikuniversumi tasemele. Paradiis-Havona (eriti Isa maailmade ringluses) on mitmes mõttes tähenduselt viimane;

⁷ 5. *kaasabsoluutne*. See tasand eeldab kogemuslike olendite viimist tervikuniversumist väljaspool asuvale loova väljenduse tasandile;

⁸ 6. *absoluutne*. See tasand tähendab seitsme eksistentsiaalse Absoluudi igavest kohalolekut. Siia võib kuuluda ka teataval määral assotsiatiivne kogemuslik saavutus,

kuid sel juhul me ei saa aru, kuidas — võib-olla isiksuse suhtlemisvõime kaudu;

⁹ 7. *lõpmatus*. See tasand on eel-eksistentsiaalne ja kogemusejärgne. Lõpmatuse määratlematu ühtsus on kõigi alguste eelne ja kõigi saatuste järgne hüpoteetiline reaalsus.

¹⁰ Need reaalsusetasandid on sureliku vaatepunktist praeguse universumiajastu mugavad kokkuleppelised sümbolid. Reaalsust saab vaadelda ka mitmel muul viisil, mitte üksnes sureliku vaatenurgast ja teiste universumiajastute seisukohalt. Seega tuleks arvestada, et käesolevaga esitatud mõisted on täiesti suhtelised, suhtelised selles mõttes, et neid tingivad ja piiravad:

¹¹ 1. sureliku keele piiratus;

¹² 2. sureliku meele piiratus;

¹³ 3. seitsme superuniversumi piiratud areng;

¹⁴ 4. teie teadmatus superuniversumi arengu kuuest esmasest eesmärgist, mis ei puuduta surelike tõusu Paradiisist;

¹⁵ 5. teie võimetus isegi osaliselt mõista igavikulist vaatepunkti;

¹⁶ 6. võimatus kirjeldada kosmilist arengut ja saatust, tuginedes kõigile universumiajastutele, mitte ainult praegusele, seitsme superuniversumi evolutsioonilise arengu ajastule;

¹⁷ 7. kõigi loodud-olendite võimetus mõista eel-eksistentsiaalse ja kogemusejärgse — algustele eelneva ja saatustele järgneva — tegelikku tähendust.

¹⁸ Reaalsuse kasvu tingivad järjestikuste universumiajastute iseärasused. Keske universum ei ole Havona ajastul arengulisi muutusi läbi teinud, kuid superuniversumi ajastu praegustel epohhidel toimuvad selles teatavad progressiivsed muutused, mis on esile kutsutud kooskõlastumise arenguliste superuniversumitega. Seitse praegu arenev superuniversumit jõuavad kunagi valguse ja elu stabiilsesse seisundisse, praeguse universumiajastu kasvupiirini. Kuid järgmine ajastu, esimese väliskosmose tasandi ajastu vabastab superuniversumid kahtlemata praeguse ajastu piirangutega saatusest. Küllastumine jätkub pidevalt ka pärast lõpulejõudmist.

¹⁹ Need on mõningad piirangud, mida kohtame, püüdes esitada ühtset kontseptsiooni asjade, tähenduste ja väärtuste kosmisest kasvust ning nende sünteesist üha kõrgematel reaalsusetasanditel.

1. PIIRITLETUD FUNKTSIONALIDE ESIMESE ASTME ÜHENDUS

¹ Piiritletud reaalsuse esmased ehk vaimupäritoluga faasid väljenduvad vahetult loodud-olendite tasanditel täiuslike olenditena ja universumitasanditel täiusliku Havona-looduna. Isegi kogemuslik Jumalus väljendub selliselt Havonas Ülima Jumala vaimisikus. Kuid piiritletu teisesed, arenevad, ajast ja ainest tingitud faasid lõimuvad kosmiliselt ainult kasvu ja saavutuse tulemusena. Lõppkokkuvõttes on kõigile teistele ehk täiustuvatele piiritletutele määratud saavutada esmase täiuslikkusega võrdne tase, kuid sellise saatusega kaasneb ajaline viivitus, selline superuniversumile omane piirang, mis keskuniversumis geneetiliselt puudub. (Me teame kolmanda astme piiritletute olemasolust, kuid nende lõimumisviisi pole veel ilmutatud.)

² See superuniversumi ajaline viivitus, see takistus täiuslikkuse saavutamisel näeb ette loodud-olendi osalemise arengus. Seega võimaldab see loodud-olendil luua Loojaga partnerlussuhte sellesama loodud-olendi evolutsioonis. Ja selle laieneva kasvu aegadel suhestub ebatäiuslik olend Seitsmekordse Jumala hoolekande abil täiuslikuga.

³ Seitsmekordse Jumala olemasolu tähendab, et Paradiisi-Jumalus tunnistab arenevates ruumiuniversumites eksisteerivaid ajabarjääre. Ükskõik kui kaugel Paradiisist, kui sügaval kosmoses võib aineeline ellujäämisvõimeline isiksus tekkida, alati on seal kohal Seitsmekordne Jumal, kes ümbritseb seda ebatäiuslikku, edasipüüdlikku ja arenevat loodud-olendit armastava ja halastava tõe-, ilu- ja headusehoolekandega. Seitsmekordse jumalikkuse hoolekanne on suunatud Igavese Poja kaudu sissepoole Paradiisi-Isani ja Päevilt Vanade kaudu väljapoole universumite Isadeni — Loojate-Poegadeni.

⁴ Inimene kui isikuline ja vaimselt edasiliikuv tõusuolend jõuab Seitsmekordse Jumala isikulise ja vaimse jumalikkuseni; kuid Seitsmekordsel on ka muid faase, mis isiksuse edasiliikumist ei puuduta. Selle Jumaluste-rühmituse jumalikkuseaspektid on praegu lõimunud Seitsme Meistervaimu ja Ühise Toimija vahelises sidemes, kuid neile on määratud ühilduda igaveseks Ülima Olendi esilekerkivas isiksuses. Seitsmekordse Jumaluse muud faasid on lõimunud erinevatel viisidel praegusesse universumiajastusse, kuid on määratud ühtlustuma ka Ülimas. Seitsmekordne on kõigis oma faasides praeguse suuruniversumi funktsionaalse reaalsuse suhtelise ühtsuse allikas.

2. TEISE ASTME ÜLIMA PIIRITLETU LÕIMUMINE

¹ Nii nagu Seitsmekordne Jumal funktsionaalselt kooskõlastab piiritletud evolutsiooni, sünteesib Ülim Olend lõppkokkuvõttes saatuse teostamist. Ülim Olend on jumalus, kelles kulmineerub suuruniversumi evolutsioon — vaimutuuma ümbritsev füüsiline evolutsioon ja ülekaal, mille vaimutuum lõpptulemusena saavutab tema ümber tiirlevate ja pöörlevate füüsilise evolutsiooni sfääride üle. Kõik see toimub vastavalt isiksuse korraldustele, kes

on kõrgeimas tähenduses Paradiisi-isiksus, kõikides tähenduses Looja-isiksus, inimlikus tähenduses sureliku isiksus, kulmineeruv ehk kogemuslikus koondtähenduses Ülima isiksus.

² ¶ Ülima käsitus peab paika panema tunnused, mis eristavad vaimisikut, arengulist võimsust ning võimsuse ja isiksuse sünteesi — arengulise võimsuse ühildumist vaimisiksusega ja sellele allumist.

³ Vaim tuleb lõppkokkuvõttes Havona kaudu Paradiisist. Energia-aine näib arenevat kosmose sügavustes ning selle korrastavad jõuks Lõpmatu Vaimu lapsed koos Jumala Loojate-Poegadega. Ja kõik see on kogemuslik; see on ajas ja ruumis kulgev toiming, mis hõlmab tervet rida elusolendeid, isegi Loojaid-jumalusi ja arenevaid loodud-olendeid. Loojate-jumaluste jõud, mis valitseb suuruniversumis, laieneb järkjärgult ka aja ja ruumi loodute evolutsioonilisele korrastamisele ja stabiliseerimisele, ning see tähendab Seitsmekordse Jumala kogemusliku jõu õitsengut. See hõlmab kõiki jumalikkuse saavutusi ajas ja ruumis, alates Kõikse Isa Kohandaja-annetustest kuni Paradiisi-Poegade eluannetusteni. See on omandatud jõud, väljendatud jõud, kogemuslik jõud; see vastandub Paradiisi-Jumaluste igaviku jõule, väljendamatule jõule, eksistentsiaalsele jõule.

⁴ See Seitsmekordse Jumala jumalikest saavutustest hoovav kogemuslik jõud ise ilmutab jumalikkusele omaiseid ühtesiduvaid omadusi, sünteesides — ühinedes tervikuks — arenevate loodute saavutatud kogemusliku meisterlikkuse kõikvõimsaks jõuks. Ja see kõikvõimas jõud omakorda taotleb vaimisiksuslikku ühendust Havona maailmade välisringi juhtsfääris Ülima Jumala Havonas viibiva vaimisiksusega. Nii viib kogemuslik Jumalus pika arengulise võitluse kulminatsioonini, lisades ajast ja ruumist sündinud jõule vaimu kohaloleku ja jumaliku isiksuse viibimise keskses loodus.

⁵ Nii saavutab Ülim Olend lõppkokkuvõttes seisundi, kus ta hõlmab kõike ajas ja ruumis arenevat, lisades neile omadustele vaimisiksuse. Et loodud-olendid, isegi surelikud, võtavad isiksustena sellest ülevast toimingust osa, omandavad nad selle areneva Jumaluse tõeliste lastena kindlasti võime tunda Ülimat ja tajuda Ülimat.

⁶ ¶ Nebadoni Miikael on nagu Paradiisi-Isa, sest tal on samasugune Paradiisi täiuslikkus; nii saavad arenevad surelikud kunagi kogemusliku Ülima sarnasteks, sest nad omandavad tõeliselt osa tema arenevast täiuslikkusest.

⁷ ¶ Ülim Jumal on kogemuslik, seetõttu on ta täiesti kogetav. Seitsme Absoluudi eksistentsiaalsed reaalsused ei ole kogemise teel tajutavad; piiritletud loodud-olendi isiksus võib Isa, Poja ja Vaimu *isiksuslikest reaalsustest* aru saada vaid palvetava-palveldava hoiakuga.

⁸ Ülima Olendi võimsuse ja isiksuse lõpuleviidud sünteesi ühendub mitme kolmikliidu kogu absoluutsus, mida on võimalik selliselt ühendada, ning see ülev arenev isiksus saab kõigile piiritletud isiksustele kogetavaks ja arusaadavaks. Kui tõusuteelised saavutavad vaimeksistentsi

postuleeritud seitsmenda etapi, kogevad nad seal absoluut-suse uut tähendust-väärtust ja kolmikliitude lõpmatust, nagu seda ilmutatakse kogetava Ülima Olendi alamabsoluutsetel tasanditel. Ent nende maksimaalse arengu etap-pideni jõutakse ilmselt alles kogu suuruniversumi kooskõ-lastatud jõudmisel valgusesse ja ellu.

3. TRANSTSENDENTNE KOLMANDA ASTME REAALSUSEÜHENDUS

¹ Absoniitsed arhitektid koostavad plaani; Ülimad Loojad viivad selle ellu; Ülim Olend teostab selle täielikult, nii nagu Ülimad Loojad selle ajalikult löid ja nagu Meisterarhitektid seda ruumis kavandasid.

² Praegusel universumiajastul on tervikuniversumi haldusalane koordineerimine Tervikuniversumi Arhitektide ülesanne. Kuid Kõikvõimsa Ülima ilmumine praeguse universumiajastu lõpus näitab, et arenev piiritletu on jõudnud kogemusliku saatuse esimese vahepeatuseni. See sündmus viib kindlasti esimese kogemusliku Kolmsuse — Üimate Loojate, Ülima Olendi ja Tervikuniversumi Arhitektide liidu — töö valmimiseni. Selle Kolmsuse üles-andeks on ka tervikloodu edasine evolutsiooniline lõimi-mine.

³ Paradiisi-Kolmsus on tõeliselt lõpmatu ja iga Kolmsus saab olla lõpmatu vaid siis, kui sellesse kuulub see algne Kolmsus. Ent algne Kolmsus on ainult absoluutsete Jumaluste ühenduse tulemus, alamabsoluutsetel olenditel pol-nud selle ürgalgse ühendusega midagi tegemist. Hiljem ilmunud kogemuslikesse Kolmsustesse on isegi loodud-olenditest isiksused oma panuse andnud. Päris kindlasti kehtib see Viimase Kolmsuse kohta, kus Meister-Looja-poegade kuulumine selle Ülima Looja liikmete hulka näi-tab, et selles Kolmsus-ühenduses on koos nii tegelikud kui ka loodud-olendi *bona fide* kogemused.

⁴ Esimene kogemuslik Kolmsus loob tingimused lõp-like võimaluste rühmaviisiliseks saavutamiseks. Rühmad suudavad üksikisiku võimeid ennetada, isegi ületada; ja see kehtib ka piiritletud tasemest väljaspool. Eelseisvatel ajastutel, kui seitse superuniversumit on valgusesse ja ellu jõudnud, hakkab Lõplikkuse Korpus kahtlemata kuuluta-ma Paradiisi-Jumaluste eesmärke, nii nagu neid dikteerib Viimane Kolmsus ja nagu need on võimsus-isiksusena ühi-tatud Ülimas Olendis.

⁵ ¶ Kogu tohutu universumi olnud ja tulevase igavi-ku protsesside käigus näeme Kõikse Isa arusaadavate ele-mentide avardamist. Me postuleerime filosoofiliselt, et tema kui MINA OLEN täidab kogu lõpmatust, kuid ükski loodud-olend ei suuda seda postulaati kogemuslikult hõl-mata. Universumite laienedes, kui gravitatsioon ja armas-tus laienevad ajas korrastatud kosmosesse, suudame Esi-mesest Allikast ja Keskmest üha enam aru saada. Me mär-kame, kuidas gravitatsiooni mõju tungib läbi Määratlema-tu Absoluudi kosmilise kohalolu, ja näeme loodud vaimo-lendeid arenemas ning levimas Jumalus-Absoluudi juma-likus kohalolus, samal ajal kui nii kosmiline kui ka vaim-ne evolutsioon ühituvad meelega ja kogemuse abil piiritle-

tud jumalusetasanditel Ülima Olendina ja kooskõlastuvad transtsendentsetel tasanditel Viimase Kolmsusena.

4. VIIMANE, NELJANDA ASTME INTEGRATSIOON

¹ Paradiisi-Kolmsus kooskõlastab kahtlemata lõplikult, kuid toimib selles osas ise-määratletud absoluudina; kogemuslik Viimane Kolmsus kooskõlastab transtsendentset transtsendentsena. Igaveses tulevikus aktiveerib see kogemuslik Kolmsus ühtsuse suurendamise teel Viimase Jumaluse tekkinud kohalolekut veelgi.

² Viimane Kolmsus on küll määratud tervikloodut kooskõlastama, kuid kogu tervikuniversumit suunav transtsendentne võimsus-isiksustumine on Viimane Jumal. Viimase täielik ilmumine tähendab tervikloodu lõp-likku valmimist ja transtsendentse Jumaluse täielikku il-mumist.

³ Me ei tea, missuguseid muutusi võib Viimase täielik ilmumine esile kutsuda. Aga Ülimana viibib ta nüüd vaim-selt ja isiklikult Havonas, nagu seal viibib ka Viimane, kuid absoniitses ja üleisikulises mõttes. Teile on teatatud Viima-se Määratletud Asevalitsejate olemasolust, kuigi teile pole kõneldud nende praegusest asukohast ega funktsioonist.

⁴ Ent vaatamata Viimase Jumaluse ilmumisega kaas-nevatele administratiivsetele vastukajadele kogevad tema transtsendentse jumalikkuse isiklikke väärtusi kõik isik-sused, kes selle Jumaluse-tasandi tegelikustumises on osa-lenud. Piiritletu transtsendentsus võib viia ainult lõpli-ku saavutamiseni, Viimane Jumal eksisteerib aja ja ruu-mi transtsendentsuses, kuid on vaatamata sellele alamab-soluutne, ehkki tal on loomuomane võime funktsionaal-selt absoluutidega ühineda.

5. KAASABSOLUUTNE EHK VIIENDA FAASI ÜHENDUS

¹ Viimane on transtsendentse reaalsuse tipp, nii nagu Ülim on arengulis-kogemusliku reaalsuse päiskivi. Ja nen-de kahe kogemusliku Jumaluse tegelik ilmumine paneb aluse teisele kogemuslikule Kolmsusele. See on Kolmsus-Absoluut, Ülima Jumala, Viimase Jumala ja ilmutamata Universumi Saatuse Täideviija liit. Ning sellel Kolmsu-sel on teoreetiliselt võimalik aktiveerida potentsiaalsuse Absoluudid — Jumalus-Absoluudi, Kõikse Absoluudi ja Määratlematu Absoluudi. Ent selle Kolmsus-Absoluudi moodustumine võib jõuda lõpule alles pärast kogu tervi-kuniversumi arengu lõpulejõudmist alates Havonast kuni neljanda ja kõige välimise kosmose tasandini.

² Tuleb selgitada, et need kogemuslikud Kolmsused pole seotud mitte ainult kogemusliku Jumalikkuse isiksuse-omadustega, vaid ka nende Jumaluses saavutatud ühtsust iseloomustavate isiksuseväliste omadustega. Käesolev ki-ri käsitleb küll eeskätt kosmose ühtlustamise isikulisi faa-se, kuid on ka tõsi, et universumite universumi ebaisiku-lised aspektid on samuti määratud ühtlustuma, mida näi-tab ka praegu seoses Ülima Olendi evolutsiooniga toimuv võimsuse ja isiksuse süntees. Ülima vaim-isikulised oma-dused on lahutamatud Kõikvõimsa jõu eesõigustest ning

neid mõlemaid täiendab Ülima meele mitteteadaolev potentsiaal. Viimast Jumalat kui isikut ei saa lahus vaadelda ka Viimase Jumaluse isiksusevälistest aspektidest. Ning absoluutsel tasandil on Jumalus-Absoluut ja Määratlematu Absoluut Kõikse Absoluudi kohalolekul lahutamatud ja eristamatud.

³ Kolmsused pole ei ise ega iseenesest isikulised, kuid nad ei räägi ka isiksuse vastu. Pigem nad raamivad seda ja seostavad selle ühiselt ebaisikuliste funktsioonidega. Kolmsused on seega alati *jumaluse* reaalsus, kuid mitte kunagi *isiksuse* reaalsus. Kolmsuse isiksuseaspektid on selle üksikliikmetele loomumomendid ja üksikisikutena nad *ei ole* see kolmsus. Nad on kolmsus vaid ühiselt, see *ongi* kolmsus. Ent kolmsus hõlmab alati kogu sellesse kuuluva jumaluse, kolmsus on jumaluse ühtsus.

⁴ Kolm Absoluuti — Jumalus-Absoluut, Kõikne Absoluut ja Määratlematu Absoluut — ei ole kolmsus, sest kõik nad ei ole jumalused. Ainult jumalustatud võivad saada Kolmsuseks, kõik muud ühendused on kolmühtsused või kolmikliidud.

6. ABSOLUUTNE EHK KUUENDANE INTEGRATSIOON

¹ Tervikuniversumi praegune potentsiaal on vaevalt küll absoluutne, kuigi see võib väga hästi olla viimasele lähedane, ja me peame absoluutsete tähenduste-väärtuste täielikku ilmutamist alamabsoluutse kosmose piires võimalikuks. Seetõttu tekib meil üsna suuri raskusi, kui püüame välja mõelda koondmõistet kolme Absoluudi piiritute võimaluste tähistamiseks või isegi kirjeldada Absoluutse Jumala kogemuslikku isikustumist Jumalus-Absoluudi praegusel ebaisikulisel tasandil.

² Tervikuniversumi kosmiline näitelava näib olevat küllaldane Ülima Olendi tegelikustumiseks, Viimase Kolmsuse moodustumiseks ja täielikuks funktsioneerimiseks, Viimase Jumala ja isegi Kolmsus-Absoluudi tekkimiseks. Kuid meie kontseptsioonid selle teise kogemusliku Kolmsuse täies ulatuses funktsioneerimise kohta lubavad nagu aimata midagi, mis ulatub isegi kaugelelaiduva tervikuniversumi piiridest väljapoole.

³ Kui eeldame, et on olemas lõpmatu kosmos — mingi piiritu kosmos väljaspool tervikuniversumi piire —, ja kujutleme, et Absoluutse Kolmsuse lõplikud arengud toimuvad kusagil viimast ületaval tegevusväljal, siis on võimalik oletada, et Kolmsus-Absoluudi lõpule jõudnud töö leiab lõpliku väljenduse lõpmatuses eksisteerivates loodetes ja viib *kõigi* potentsiaalide absoluutse tegelikustumiseni. Üha avarduvate tegelikkusesegmentide lõimumine ja ühinemine läheneb absoluutsele seisundile võrdeliselt kogu reaalsuse lülitumisega selliselt ühendatud segmentidesse.

⁴ Ehk teisiti öeldes: Kolmsus-Absoluut, nagu tema nimigi näitab, on oma kõikehõlmavate funktsioonide poolest tõeliselt absoluutne. Me ei tea, kuidas absoluutne

funktsioon võib saavutada kõikehõlmava väljenduse määratletult, piiratudult või muul viisil kitsendatult. Seega peame oletama, et igasugune niisugune kõikehõlmav funktsioon on (potentsiaalilt) tingimusteta. Samuti näib, et tingimustetu on vähemalt kvaliteedilt piiramatu, kuigi me kvantiteedi osas nii kindlad ei ole.

⁵ Selles oleme küll kindlad, et eksistentsiaalne Paradiisi-Kolmsus on lõpmatu ja kogemuslik Viimane Kolmsus lõpmatuses madalam, kuid Kolmsus-Absoluuti ei ole nii lihtne liigitada. Kuigi ta on tekkelt kogemuslik, on ta selgelt lähedane potentsiaalsuse eksistentsiaalsetele Absoluutidele.

⁶ Inimmeel tasub vaevalt püüda haarata nii kaugeid ja üleüldlikke mõisteid, kuid me soovime pidada Kolmsus-Absoluudi igavese tegevuse kulminatsiooniks potentsiaalsuse Absoluutide mingil viisil kogemuslikuks saamist. See näib olevat mõttekas järeldus Kõikse Absoluudi, kui mitte Määratlematu Absoluudi kohta; me teame vähemalt, et Kõikne Absoluut pole mitte ainult staatiline ja potentsiaalne, vaid ka ühenduv, niivõrd kui nende sõnadega saab kirjeldada täielikku Jumalust. Ent jumalikkuse ja isiksuse kujuteldavate väärtuste suhtes tähendavad need oletatavad sündmused Jumalus-Absoluudi isikustumist ja nende üleisikuliste väärtuste ilmumist, mis on omased Jumal-Absoluudi isiksuse lõplikule väljakujunemisele — see on aga kogemuslikest Jumalustest kolmas ja viimane.

7. SAATUSE LÕPLIKKUS

¹ Mõned raskused lõpmatu reaalsuse integratsiooniga seotud mõistete moodustamisel tulenevad asjaolust, et kõik need ideed hõlmavad midagi kõikse arengu lõplikkusest, mingit kogemuslikku arusaamist kõigest, mis võiks kunagi olemas olla. Ning on mõeldamatu, et kvantitatiivsest lõpmatuses võiks kunagi täielikult aru saada lõplikkuses. Kolmes potentsiaalses Absoluudis peab alati jääma läbiuurimata võimalusi, mida ükskõik kui suur kogemuslik areng ei saaks kunagi ammendada. Igavik ise, kuigi absoluutne, ei ole midagi enam kui absoluutne.

² Isegi lõpliku integratsiooni katseline kontseptsioon on lahutamatu määratlematu igaviku teostumistest ning seetõttu igasugusel kujuteldaval tulevikuajal tegelikult mõistetamatu.

³ ¶ Saatus määratakse Paradiisi-Kolmsusesse kuuluvate Jumaluste tahteaktiga; saatus kehtestatakse kolmes tohutus potentsiaalis, mille absoluutsus hõlmab kogu tulevase arengu võimalusi; saatus teostub tõenäoliselt Universumi Saatus Täideviija tegevusega ning see tegevus puudutab ilmselt Kolmsus-Absoluudis ka Ülimat ja Viimast. Iga kogemuslik saatus võib olla kogevatele loodud-olenditele vähemalt osaliselt arusaadav, kuid lõpmatuid eksistentsiaale puudutav saatus ilmselt mõistetav ei ole. Lõplik saatus on eksistentsiaalne-kogemuslik saavutus, mis näib hõlmavat Jumalus-Absoluuti. Kuid Jumalus-Absoluudil on tänu Kõiksele Absoluudile Määratlematu Absoluudiga igavene suhe. Need kolm Absoluuti, võimalikkuses kogemuslikud,

on tegelikult eksistentsiaalsed, ja et nad on piiramatud, ajatud, ruumitud, piirideta ja mõõtudeta —, siis tõeliselt lõpmatud.

⁴ Sihi saavutamise ebatõenäolisus ei takista aga filosoofilist teoretiseerimist nende hüpoteetiliste saatuste üle. Jumalus-Absoluudi kui saavutatava absoluutse Jumala tegelikustumist võib olla tegelikult võimatu teostada, vaatamata sellele jääb niisugune lõplik teostumine teoreetiliseks võimaluseks. Määratlematu Absoluudi osalemine mingis kujuteldamatus lõpmatus kosmoses võib olla lõputut igaviku hõlmavas tulevikus mõõtmalt kauge, kuid selline hüpotees on siiski õigustatud. Surelikel, morontialastel, vaimudel, lõpetanutel, transtsendentaalidel ja teistel, samuti universumitel ning kõigil muudel reaalsuse faasidel on kindlasti *potentsiaalselt absoluutse väärtusega saatuse*; ent me kahtleme, kas ükski olend või universum küünib kunagi täielikult selle saatuse kõigi aspektideni.

⁵ ¶ Ükskõik kui palju teie arusaamine Isast ka ei kasvaks, vapustab teie meelt alati Isa -MINA OLEN'i ilmutamata lõpmatus, mille läbiuurimata suurus jääb igaviku kõigi tsüklite jooksul aimamatuks ja arusaamatuks. Ükskõik kui lähedale te Jumalale ka ei jõuaks, ikka jääb saavutamata palju niisugust, mille olemasolu te isegi ei kahtlusta. Ning me usume, et see on transtsendentsel tasandil niisama tõsi kui piiritletud eksistentsi sfääridel. Jumala otsimisel pole lõppu!

⁶ Selline võimetus lõplikus tähenduses Jumalani jõuda ei tohiks universumi loodud-olendeid mingil viisil heidutada; te tõepoolest suudate jõuda ja jõuategi Seitsmekordse, Ülima ja Viimase Jumaluse tasanditeni, mis tähendab teile sama, mis Jumal-Isa lõpmatu teostumine tähendab Igavesele Pojale ja Ühisele Toimijale nende igavese eksistentsi absoluutses seisundis. Jumala lõpmatus ei tohiks loodud-olendit kaugeltki häirida, vaid peaks olema ülim tagatis, et tõusuteelisest isiksusest on kogu lõputu tuleviku jooksul ees võimalused isiksust arendada ja Jumalusega ühineda, mida ei ammenda ega lõpeta isegi igavik.

⁷ ¶ Suuruniversumi piiritletud loodud-olenditele näib tervikuniversumi mõiste peaaegu piiritu, ent absoniitsed arhitektid tajuvad kahtlemata, kuidas see seostub tulevikuga ja MINA OLEN'i aimamatute arengutena. Ka kosmos ise on vaid lõplik olek, määratletud olek vahekosmose vaiksete tsoonide suhtelise absoluutsuse sees.

⁸ Kogu tervikuniversumi lõpliku teostumise kujuteldamatult kaugel tulevasel igaviku hetkel vaatame kahtlemata kogu ajaloole tagasi kui vaid algusele, millega loodi lihtsalt teatavad piiritletud ja transtsendentsed alused veelgi suurematele ja paeluvamatele muundumistele tähistamata igavikus. Sel tulevasel igaviku hetkel näib tervikuniversum ikka veel noor, lakkamatu igaviku piiritute võimalustega võrreldes jääb see tegelikult alati nooreks.

⁹ ¶ Lõputu saatuse teostumise ebatõenäolisus ei takista vähimalgi määral mõlgutamast mõtteid selle saatuse üle, ning me ei kõhkle ütlemast, et kui kolm absoluutset potentsiaali võiksid kunagi täielikult tegelikustuda, siis oleks võimalik kujutleda kogu reaalsuse lõplikku lõimumist. See

arenguline teostumine eeldab Määratlematu Absoluudi, Kõikse Absoluudi ja Jumalus-Absoluudi tegelikustumise lõpule jõudmist; nende kolme potentsiaalsuse liit kujutab endast MINA OLEN'i latentsust, igaviku veel teostumata reaalsusi, kogu tulevikulisuse teostumata võimalikkusi ja veel enam.

¹⁰ Need võimalused on pehmelt öeldes üsna kauged; vaatamata sellele usume nägevat kolme Kolmsuse mehhanismides, isiksustes ja ühendustes Isa — MINA OLEN'i seitsme absoluutse faasi taasühinemise teoreetilist võimust. Ning see toob meid silmitsi kolmese Kolmsuse mõistega, mis hõlmab eksistentsiaalses seisundis olevat Paradiisi-Kolmsust ja kaht hiljem ilmutavat, kogemusliku olemuse ja päritoluga Kolmsust.

8. KOLMSUSTE KOLMSUS

¹ Kolmsuste Kolmsuse olemust on inimmeelele raske kirjeldada; tegemist on kogu kogemusliku lõpmatuse tegeliku summaga, nagu see avaldub igavikus teostuvas teoreetilises lõpmatuses. Kolmsuste Kolmsuses saavutab kogemuslik lõpmatu samasuse eksistentsiaalse lõpmatuga ja mõlemad saavad üheks kogemuse-eelses, eksistentsiaalse-eelses MINA OLEN'is. Kolmsuste Kolmsuses väljendub lõplikult kõik see, mida võib aimata viieteistkümnes kolmühtsuses ja nendega seotud kolmikliitudes. Suhtelistel olenditel on lõplikkustest raske aru saada, olgu need siis eksistentsiaalsed või kogemuslikud, seetõttu tuleb neid alati esitada kui suhtelisusi.

² Kolmsuste Kolmsus eksisteerib mitme faasina. See hõlmab niisuguseid võimalikkusi, tõenäosusi ja vältimatusi, mis rabavad ka inimtasemest tunduvalt kõrgemate olendite kujutlusvõimet. Sellel on kaastähendusi, mida taevased filosoofid tõenäoliselt ei aimagi, sest selle kaastähendused peituvad kolmühtsustes ja kolmühtsused on lõppkokkuvõttes äraarvamatud.

³ Kolmsuste Kolmsust saab kirjeldada mitmel viisil. Otsustasime esitada selle järgmise kolmetasandilise arusaamana:

- ⁴ 1. kolme Kolmsuse tasand;
- ⁵ 2. kogemusliku Jumaluse tasand;
- ⁶ 3. MINA OLEN — tasand.

⁷ ¶ Need on üha enama ühitumise tasandid. Kolmsuste Kolmsus on tegelikult esimene tasand, teine ja kolmas tasand on aga esimese ühitised.

⁸ ¶ ESIMENE TASAND. Arvatakse, et sellel algsel ühendustasandil toimivad kolm Kolmsust Jumalus-isiksuste täielikult sünkroonsete, kuigi eristatavate rühmade-na.

⁹ 1. *Paradiisi-Kolmsus*, kolme Paradiisi-Jumaluse — Isa, Poja ja Vaimu — ühendus. Tuleb arvestada, et Paradiisi-Kolmsus tähendab kolmekordset funktsiooni — absoluutset, transtsendentset (Lõplikkuse Kolmsus) ja piiritletud funktsiooni (Ülimuslikkuse Kolmsus). Paradiisi-Kolmsus on igal hetkel ja alati igaüks neist ja need kõik.

¹⁰ ¶ 2. *Viimane Kolmsus*. See on Ülimate Loojate, Ülima Jumala ja Tervikuniversumi Arhitektide jumalusühendus. Sellega esitatakse küll selle Kolmsuse jumalikkuseaspekte adekvaatselt, kuid tuleb märkida, et sellel Kolmsusel on ka muid faase, mis näivad aga olevat jumalikkuseaspektidega täiuslikus kooskõlas.

¹¹ ¶ 3. *Absoluutne Kolmsus*. See on Ülima Jumala, Viimase Jumala ja Universumi Saatuse Täideviija rühm kõigi jumalikkuseväärtuste osas. Selle kolmese rühma mõned muud faasid on seotud avarduva kosmose jumalikkuseväliste väärtustega. Ent need on ühitumas jumalikkusefaasidega, nii nagu kogemuslike Jumaluste võimsuse- ja isiksuseaspektid on praegu kogemusliku sünteesi protsessis.

¹² ¶ Nende kolme Kolmsuse ühendumine Kolmsuste Kolmsuses annab võimaluse reaalsuse piiramatuks lõimumiseks. Sellesse rühma kuuluvad põhjused, vahepealsed ja lõplikud; käivitajad, teostajad ja täideviijad; algused, eksistentsid ja saatused. Isa-Poja partnerlus on saanud Poja-Vaimu ja seejärel Vaimu-Ülima ja edasi Ülima-Viimase ja Viimase-Absoluutse, isegi Absoluutse ja Isa-Lõpmatu partnerluseks, ning see viib reaalsusetsükli lõpule. Ka teistes faasides, mis pole nii otseselt seotud jumalikkuse ja isiksusega, loob Esimene Allikas ja Kese ise reaalsuse piirituse ümber igavikuringi, alates iseksisteerimise absoluutsusest läbi eneseilmutuse lõputuse kuni eneseteostamise lõplikkuseni — eksistentsiaalsete absoluutsusest kogemuslike lõplikkuseni.

¹³ ¶ TEINE TASAND. Kolme Kolmsuse kooskõla hõlmab vältimatult ka nende Kolmsustega geneetiliselt seotud kogemuslike Jumaluste assotsiatiivset liitu. Selle teise tasandi olemust on esitatud mõnikord järgmiselt:

¹⁴ 1. *Ülim*. See jumalus tuleneb Paradiisi-Kolmsuse ühtsusest kogemuslikus seoses Paradiisi-Jumaluste Loojate-Poegade ja Loovate Tütardega. Ülimas kui jumaluses on kehastunud piiritletud evolutsiooni esimese etapi lõpulejõudmine;

¹⁵ ¶ 2. *Viimane*. See jumalus tuleneb teise Kolmsuse tekkinud ühtsusest, jumalikkuse transtsendentsest ja absoniitsest isikustumisest. Viimases on ühinenud paljude omaduste erinevad aspektid ja inimlik arusaam sellest peaks kindlasti hõlmama vähemalt neid lõplikkuse faase, mis puudutavad juhtimist ja suunamist, on isiklikult kogutavad ja pinge osas ühitatavad, kuid tekkinud Jumalusel on ka palju muid, ilmutamata aspekte. Viimane ja Ülim on küll võrreldavad, kuid nad pole identsed ning Viimane pole ka vaid võimendunud Ülim;

¹⁶ ¶ 3. *Absoluutne*. Kolmsuste Kolmsuse teise tasandi kolmanda liikme iseloomu kohta on palju teooriaid. Jumal-Absoluut osaleb selles ühenduses kahtlemata Kolmsus-Absoluudi lõpliku funktsiooni isiksusliku tagajärjena, kuid Jumalus-Absoluut on siiski igavese staatusega eksistentsiaalne reaalsus.

¹⁷ Kontseptuaalsed raskused seoses selle kolmanda liikmega tulenevad asjaolust, et selle liikmelisus tähendaks tegelikult vaid ühe Absoluudi olemasolu. Teoreetiliselt võttes, kui selline sündmus toimuks, peaksime olema tun-

nistajaks kolme Absoluudi *kogemuslikule* ühildumisele üheks. Meile on õpetatud, et lõpmatuses ja *eksistentsiaalselt* on vaid üks Absoluut. Kuigi on täiesti selgusetu, kes see kolmas liige on, postuleeritakse sageli, et ta võib olla Jumalus-Absoluudi, Kõikse Absoluudi ja Määratlematu Absoluudi mingi kujuteldamatu ühendus ja kosmiline avaldumine. Kolmsuste Kolmsus suudab vaevalt küll jõuda täieliku funktsioneerimiseni ilma kolme Absoluudi täieliku ühildumiseta ja kolm Absoluuti võivad vaevalt küll ühineda ilma kõigi lõpmatute potentsiaalide täieliku teostumiseta.

¹⁸ Kui Kolmsuste Kolmsuse kolmandaks liikmeks pidada Kõikset Absoluuti, moonutaks see ilmselt tõde kõige vähem, tingimusel et kontseptsioon ei näeks Kõikset mitte ainult staatilise ja potentsiaalsena, vaid ka ühendavana. Ent ka siis ei tajuks me seost kogu Jumaluse funktsioneerimise loovate ja evolutsiooniliste aspektidega.

¹⁹ Kuigi Kolmsuste Kolmsusest on raske kujundada ammendavat ettekujutust, ei ole määratletud ettekujutuse saavutamine nii raske. Kui Kolmsuste Kolmsuse teist tasandit pidada sisuliselt isikuliseks, on täiesti võimalik postuleerida Ülima Jumala, Viimase Jumala ja Jumal-Absoluudi liitu nende kogemuslike Jumaluste esivanemateks olevate isikuliste Kolmsuste liidu isikulise vastukajana. Me sõandame arvata, et need kolm kogemuslikku Jumalust ühilduvad kindlasti teisel tasandil nende esivanemateks ja põhjustajateks ning esimeseks tasandiks olevate Kolmsuste üha hoogustuva ühinemise tulemusena.

²⁰ Esimeseks tasandiks on kolm Kolmsust; teisel tasandil on isiksustena ühendunud kogemuslikult arenenud, kogemuslikult tekkinud ja kogemuslikud-eksistentsiaalsed Jumalus-isiksused. Vaatamata kontseptuaalsetele raskustele seoses täieliku arusaamisega Kolmsuste Kolmsusest, on nende kolme Jumaluse isikuline ühendus teisel tasandil avaldunud meie endi universumiajastul Majestoni jumalustumises. Majestoni tegelikustas sellel teisel tasandil Jumalus-Absoluut, kes toimib Viimase kaudu ja allub Ülima Olendi algele loomiskäsule.

²¹ KOLMAS TASAND. Laias laastus võiks Kolmsuste Kolmsuse teise tasandi kohta oletada, et see hõlmab igat liiki reaalsuste kõigi faaside kooskõla kogu lõpmatuses, mis on, on olnud ja võiks olemas olla. Ülim Olend pole mitte ainult vaim, vaid ka meel ja jõud ning kogemus. Viimane on kõike seda ja veel palju enamatki, samal ajal kui arusaam Jumalus-Absoluudi, Kõikse Absoluudi ja Määratlematu Absoluudi ühtsusest sisaldab ka kogu reaalsuse teostumise absoluutset lõplikkust.

²² Ülima, Viimase ja täieliku Absoluudi liidus võiks funktsionaalselt taaskoonduda need lõpmatuse aspektid, mille MINA OLEN algselt segmentideks jagas ja mille tulemusena ilmusid Lõpmatuse Seitse Absoluuti. Kuigi universumi filosoofid peavad seda väga vähetõenäoliseks, küsime siiski sageli: kui Kolmsuste Kolmsuse teine tasand võiks kunagi saavutada kolmsuse ühtsuse, mis oleks siis selle jumaluseühtsuse tagajärg? Me ei tea seda, kuid oleme kindlad, et see viiks otseselt MINA OLEN'i teostumi-

sele kogemuslikult saavutatavana. Isikuliste olendite vaatepunktist võiks see tähendada, et tunnetamatu MINA OLEN on saanud kogetavaks Isa-Lõpmatuna. Iseasi on, mida need absoluutsed saatused võivad tähendada mitte-isikulisest vaatepunktist, ja sellele võib anda vastuse vaid igavik. Ent kui me vaatleme neid kaugeid võimalusi isikuliste loodud-olenditena, siis järeldame, et kõigi isiksuste lõplik saatus on õppida lõplikult tundma nendesamade isiksuste Kõikset Isa.

²³ Filosoofilisest vaatenurgast oli möödunud igavikus vaid MINA OLEN üksi, peale tema ei olnud kedagi. Tulevasse igavikku vaadates me ei näe, et MINA OLEN võiks eksistentsiaalse olendina kuidagi muutuda, kuid me kaldume ennustama suurt kogemuslikku erinevust. Selline arusaam MINA OLEN'ist lubab oletada täielikku eneseteostust — see hõlmab seda piiratud isiksuste galaktikat, kes on saanud vabatahtlikeks osalejateks MINA OLEN'i ilmutumises ja kes jäävad igavesti kogu lõpmatuse absoluutseteks tahtega osadeks, absoluutse Isa lõplikeks poegadeks.

9. EKSISTENTSIAALSE LÕPMATUSE ÜHILDUMINE

¹ Kolmsuste Kolmsuse kontseptsioonis postuleerime piiritu reaalsuse võimalikku kogemuslikku ühildumist ning teoretiseerime vahel, et see kõik võib juhtuda ülikauges igavikus. Ent vaatamata sellele toimub just käesoleval ajastul lõpmatuse tegelik ja praegune ühildumine, nagu on toimunud kõigil varasematel ja toimub ka tulevastel universumiajastutel; niisugune ühildumine on Paradiisi-Kolmsuses eksistentsiaalne. Lõpmatuse ühildumine kogemusliku reaalsusena jääb mõeldamatult kaueks, kuid lõpmatuse määratlematu üksolu valitseb juba kõikse eksistentsi nüüdisetke ja ühendab kogu reaalsuse lahknevused sellise eksistentsiaalse ülevusega, mis on *absoluutne*.

² Kui piiritletud loodud-olendid püüavad kujutleda lõpmatut ühildumist teostunud igaviku lõplikel tasanditel, satuvad nad silmitsi nende piiritletud eksistentsile omase mõistuse piiratusega. Aeg, ruum ja kogemus takistavad loodud-olendi ettekujutusvõimet; kuid ilma ajata, ruumita ja kogemusest ei suudaks ükski loodud-olend saavutada isegi piiratud arusaamist kõiksest reaalsusest. Ajatunnetusest ei suudaks ükski arenguline loodud-olend tajuda järgnevuse suhteid. Ruumi tajumata ei suudaks ükski loodud-olend mõista samaaegsuse suhteid. Kogemusest ei suudaks ükski arenguline loodud-olend isegi eksisteerida; ainult Lõpmatuse Seitse Absoluuti ületavad tõeliselt kogemuse ja ka nemad võivad olla teatud faasides kogemuslikud.

³ Aeg, ruum ja kogemus on inimese suurimad abiliised reaalsuse suhtelisel tajumisel, aga ka tema suurimad takistused reaalsuse täielikul tajumisel. Surelikel ja paljudel teistel universumi loodud-olenditel on vaja mõelda potentsiaalide tegelikustumisele ruumis ning teostumisele ajas arengu tulemusena, kuid kogu see protsess on aegruumi nähtus, mis Paradiisis ja igavikus tegelikult aset ei leia.

Absoluutsel tasandil pole ei aega ega ruumi, seal võib kõiki potentsiaale tegelikena tajuda.

⁴ Kogu arusaam reaalsuse ühildumisest, toimuigu see siis sel või mõnel teisel universumiajastul, on sisuliselt kahene: eksistentsiaalne ja kogemuslik. See ühtsus sisaldub Kolmsuste Kolmsuse kogemusliku teostumise protsessis, kuid selle kolmese Kolmsuse nähtav tegelikustumine toimub proportsionaalselt reaalsuse määratletuste ja ebatäiuslikkuste kadumisega kosmoses. Ent kosmose täielik lõimumine sisaldub määratlematult, igavesti ja eksistentsiaalselt Paradiisi-Kolmsuses, milles just sel universumi ajaloo hetkel on lõpmatu reaalsus absoluutselt ühendatud.

⁵ ¶ Kogemusliku ja eksistentsiaalse vaatepunkti vahel tekkiv paradoks on vältimatu ja põhineb osaliselt asjaolul, et Paradiisi-Kolmsus ja Kolmsuste Kolmsus on mõlemad igavikulised suhted, mida surelikud võivad tajuda vaid aegruumi suhtelisusena. Inimarusama Kolmsuste Kolmsuse järkjärgulisest kogemuslikust tegelikustumisest, see tähendab ajalikku vaatepunkti, peab täiendama postulaadiga, et see juba *on* faktiliselt olemas, seega igavikulise vaatepunktiga. Ent kuidas neid kaht vaatepunkti omavahel kokku viia? Piiritletud surelikel soovitame omaks võtta tõde, et Paradiisi-Kolmsus on lõpmatuse eksistentsiaalne ühildumine ning et võimetus näha kogemusliku Kolmsuste Kolmsuse tegelikku kohalolekut ja teostunud avaldumist tuleneb osaliselt vastastikusest moonutusest, mida põhjustab:

⁶ 1. inimliku vaatepunkti piiratus, võimetus mõista määratlematu igaviku mõistest;

⁷ 2. inimese ebatäiuslikkus, kaugus kogemuslike olendite absoluutsest tasandist;

⁸ 3. inimeksistentsi eesmärk, asjaolu, et inimkond on määratud arenema kogemuse kaudu ning sõltub seetõttu loomuomast ja olemuslikult kogemusest. Ainult Absoluut saab olla nii eksistentsiaalne kui ka kogemuslik.

⁹ ¶ Kõikne Isa Paradiisi-Kolmsuses on Kolmsuste Kolmsuse MINA OLEN ja võimetus kogeda Isa lõpmatuna tuleneb piiritletusest. *Eksistentsiaalse*, ainsa, Kolmsuseeelse saavutamatu MINA OLEN'i mõiste ja postulaat *kogemuslikust*, Kolmsuste Kolmsuse järgsest ja saavutatavast MINA OLEN'ist on üks ja sama hüpotees; kogu nähtav areng tuleneb reaalsuse vastuvõtu võime ja kosmosest arusaamise võime paranemisest.

¹⁰ MINA OLEN peab lõppkokkuvõttes eksisteerima enne kõiki eksistentsiaalseid ja pärast kõiki kogemuslike olendeid. Kuigi need ideed ei tarvitse selgitada inimeelele igaviku ja lõpmatuse paradokse, peaksid nad vähemalt ajendama piiritletud mõistusi püüdma taas lahendada neid pidevaid probleeme, mis erutavad teid isegi veel Salvingtonis ja hiljem lõpetanutenagi ning edasi teie igaveste elujärgkude lõputus tulevikus üha avarduvates universumites.

¹¹ ¶ Varem või hiljem hakkavad kõik universumiisiksused aru saama, et lõplik igavikuotsing on lõputu lõpmatuse-uurimine, lakkamatu avastusretk Esimese Allika ja

Keskme absoluutsusesse. Varem või hiljem mõistame kõik, et igasugune loodud-olendite kasv on võrdeline sellega, mil määral me samastume Isaga. Me jõuame arusaamisele, et Jumala tahte järgi elamine on igavene läbipääsuluba lõpmatuse enda lõpututesse võimalustesse. Surelikud mõistavad kunagi, et Lõpmatuse-otsingute edukus sõltub otseselt Isaga sarnasuse saavutamisest ning et sel universumiajastul avalduvad Isa reaalsused jumalikkuse omadustes. Universumi loodud-olendid omandavad neid jumalikkuse omadusi jumalikult elamise kogemuses, jumalikult elamine tähendab aga tegelikult elamist Jumala tahte järgi.

¹² Aineliste, arenevate, piiritletud loodud-olendite elu Isa tahte järgi viib otseselt selleni, et vaimust saab inimelu

näitelava valitseja, mis toob loodud-olendid sammu võrra lähemale arusaamisele Lõpmatust Isast. Niisugune Isale pühendatud elu põhineb tõel ja ilu tunnetamisel ning on täidetud headusega. Sellist Jumalat tundvat inimest valgustab sisemiselt palveldamine ning väliselt on ta pühendunud kõigest südamest kõigi isiksuste kõikse vendluse teenimisele, hoolekandeteenistusele, mis on täidetud armust ja ajendatud armastusest. Kõik need elu hüved ühinevad arenevas isiksuses kosmilise tarkuse, eneseteostuse, Jumala leidmise ja Isa palveldamise üha kõrgematel tasanditel.

¹³ [Esitanud Nebadoni Melkisedek.]

MÖTTEKOHANDAJATE PÄRITOLU JA OLEMUS

KUIGI Kõikse Isa isiklik asupaik on Paradiisis, universumite keskuses, on ta tegelikult kohal ka ruumimaailmades, loendamatu aja laste meeles, sest ta elab neis Saladuslike Järelevaatajatena. Igavene Isa on oma surelike poegade planeetidel üks ja ehkki neist nii kaugel, on tal nendega väga lähedane seos.

² Kohandajad on Isa armastuse tegelik kehastus inimeste hinges; nad on surelikku meelde kangitsetud kui inimese igavese elu tõeline pant; nad on inimese täiustunud lõpetanu isiksuse põhiolemus, millest inimene saab ajas eelmaiku, õppides järk-järgult jumalikku viisi elada Isa tahte järgi, tõustes järjest läbi universumite, kuni jõuab tegelikult oma Paradiisi-Isa jumalikku ligidusse.

³ Jumal, kes käskis inimestel olla täiuslik, nii nagu tema on täiuslik, saatis Kohandaja alla inimese kogemuslikuks partneriks selliselt määratud taevase saatuse saavutamisel. Inimmees elav Jumala fragment on absoluutne ja tingimatu tagatis, et inimene võib leida Kõikse Isa ühenduses selle jumaliku Kohandajaga, kes tuli Jumalast, et leida inimest ja teda pojaseisusesse vastu võtta juba tema lihaliku elu ajal.

⁴ Iga surelik, kes on näinud Loojat-Poega, on näinud Kõikset Isa, ja kelles elab jumalik Kohandaja, selles elab ka Paradiisi-Isa. Iga surelik, kes teadlikult või alateadlikult järgneb temas elava Kohandaja juhtimisele, elab vastavalt Jumala tahtele. Kohandaja kohaloleku tunnetamine tähendab Jumala kohaloleku tunnetamist. Kohandaja igavene ühtesulamine inimese areneva hingega on tegelik kogemus igavesest liidust Jumalaga Jumaluse universumikaaslasena.

⁵ Just Kohandaja loob inimeses kustumatu igatsuse ja lakkamatu iha olla Jumala sarnane, jõuda Paradiisi ja palveldada seal Jumaluse tegeliku isiku ees selle jumaliku kingituse lõpmatu allikat. Kohandaja on elav kohalolek, mis seostab sureliku poja tegelikult tema Paradiisi-Isaga ja tõmbab teda Isale üha lähemale. Kohandaja kompenseerib ja ühtlustab meie jaoks universumi tohutut pinget, mille loob inimese kaugus Jumalast ja tema piiratus, võrreldes igavese Isa kõiksusega.

⁶ Kohandaja on piiritletud loodud-olendi meelde kätetud lõpmatu olendi absoluutne olemus, mis võib sõltuvalt selle sureliku valikust lõppkokkuvõttes teostada tema ajutise liidu Jumalaga ja tõeliselt tegelikustada lõputuks universumiteenistuseks uut liiki olendi. Kohandaja on jumalik universumi reaalsus, milles väljendub faktiliselt tõde, et Jumal on inimese Isa. Kohandaja on inimese vääramatu kosmiline kompass, mis suunab hinge alati ja eksimatult Jumala poole.

⁷ ☞ Arenevates maailmades läbivad loodud-olendid kolm üldist arenguastet. Kohandaja saabumisest kuni suhtelise küpsuse saavutamiseni — Urantial ligikaudu inimese kahekümneaastaseks saamiseni — nimetatakse Järelevaatajaid mõnikord Mõttemuutjateks. Sellest ajast ku-

ni vastutusvõimelisse ikka jõudmiseni — ligikaudu neljakümnennda eluaastani — nimetatakse Saladuslikke Järelevaatajaid Mõttekohandajateks. Vastutusvõime omandamisest kuni lihast vabanemiseni nimetatakse neid sageli Mõttejuhtijateks. Need sureliku elu kolm faasi ei ole seotud Kohandaja kolme arenguastmega seoses meele teisiku valmistamisega ja hinge arenguga.

1. MÖTTEKOHANDAJATE PÄRITOLU

¹ Kuna Mõttekohandajad on algse Jumaluse põhiolemusega, ei sõanda keegi end nende olemuse ja päritolu osas autoriteediks pidada. Võin kõnelda vaid Salvingtoni pärimustest ja Uversa arvamustest; võin vaid selgitada, kuidas me kõikjal suuruniversumis neisse Saladuslikesse Järelevaatajatesse ja nendega seotud olemusvormidesse suhtume.

² Kuigi Mõttekohandaja annetamisviisi kohta on erinevaid arvamusi, pole lahkav arvamusi nende päritolu osas; kõik usuvad, et nad tulevad otse Kõikselt Isalt, Esimesest Allikast ja Keskmeest. Nad ei ole loodud-olendid, vaid fragmentaarsed olemusvormid, kelles on faktiliselt kohal lõpmatu Jumal. Kohandajad koos nende paljude ilmutamata kaaslastega on ehedad ja puhtad oma jumalikkuses, määratlematud ja täisväärtuslikud Jumaluse osad. Nad on Jumalast, ja niivõrd kui meie sellest aru saame, *nad ongi Jumal*.

³ Me ei tea, millal täpselt nad alustavad eksisteerimist lahus Esimese Allika ja Keskme absoluutsusest; me ei tea ka nende arvu. Me teame nende elust enne aja planeetidele inimmeelde saabumist väga vähe, kuid nende edasimineku kosmoses sellest ajast kuni kolmeste saatuste teostumiseni, viimane kaasa arvatud, oleme enam-vähem tuttavad; samuti isiksuse saavutamisega mõne tõususurelikuga ühtesulamise tulemusena ja isiksuse saavutamisega Kõikse Isa korraldusel või vabanemisega Mõttekohandaja teadaolevatest ülesannetest.

⁴ Me küll ei tea, kuid arvame, et universumi avardades ja Kohandajaga ühtesulamise kandidaatide arvu kasvades Kohandajad pidevalt individualiseeruvad. Aga me võime sama hästi ka eksida, püüdes Kohandajate arvu määrata: nagu Jumal ise, nii võivad ka need tema aimamatu olemuse fragmentid olla eksistentsiaalselt lõpmatud.

⁵ Mõttekohandajate tekkimise viis on üks Kõikse Isa ilmutamata funktsioone. Meil on igati põhjust arvata, et ühelgi teisel Esimese Allika ja Keskme absoluutsel kaaslasel pole Isa fragmentide tekkimisega midagi tegemist. Kohandajad on lihtsalt ja igavesti jumalikud annetused, nad on Jumalast ja Jumalalt ning nad on Jumala sarnased.

⁶ Suhtes nendega ühtesulavate loodud-olenditega ilmutavad nad taevalikku armastust ja vaimset hoolekannet, mis kinnitab ammendavalt, et Jumal on vaim. Ent lisaks sellele transtsendentsle hoolekandele toimub veel palju, mida pole Urantia surelikele kunagi ilmutatud. Me ei

saa ka päriselt aru, mis täpselt toimub, kui Kõikne Isa annab endast ühe osa ajaliku loodud-olendi isiksusse. Paradiisi kuuluvate lõpetanute tõusuteel ei ole veel ka avaldunud kõiki sellele taevasele inimese ja Jumala partnerlusele omaseid võimalusi. Isa fragmendid peavad olema lõppkokkuvõttes absoluutse Jumala kingitus neile loodud-olenditele, kelle saatust hõlmab Jumala kui absoluudi saavutamise võimalust.

⁷ ¶ Nii nagu Kõikne Isa oma eelisikulist Jumalust fragmentideks jagab, eraldab ka Lõpmatu Vaim oma meeleelse vaimu individualiseeritud osi elama vaimuga ühtesulavate ellujäävate surelike arengulistes hingedes ja nendega ühte sulama. Ent Igavese Poja olemus ei ole selliselt fragmenteeruv; Algse Poja vaim on kas laialihajuv või konkreetselt isikuline. Pojaga ühtesulavad loodud-olendid ühinevad Igavese Poja Loojate-Poegade vaimu individualiseeritud annetustega.

2. KOHANDAJATE LIIGITUS

¹ Kohandajad individualiseeritakse olemusvormidena kui algajad ja nad kõik on määratud kas vabanema, ühte sulama või saama Isikustatud Järelevaatajateks. Nagu meie aru saame, on Mõttekohandajaid seitse liiki, kuigi me ei saa neist alajaotustest päriselt aru. Me nimetame erinevaid liike sageli järgmiselt:

² ¶ 1. *Algajad Kohandajad*, kes täidavad igavese ellujäämise arenevate kandidaatide meeles oma esimest ülesannet. Salapärased Järelevaatajad on oma jumalikult olemuselt igavesti ühesugused. Algselt Diviningtonist tulles on nad ühesugused ka kogemusliku olemuse poolest, hilisem kogemuslik eristumine tuleneb tegelikest universumihoolekandes omandatud kogemustest;

³ ¶ 2. *Edasijõudnud Kohandajad*, kes on ühe või mitu perioodi teeninud tahteolendite juures maailmades, kus ajaliku loodud-olendi identiteet ning Kolmanda Allika ja Keskme kohalikus universumis avaldunud vaimu individualiseeritud osa lõplikult ühte sulavad;

⁴ ¶ 3. *Ülimad Kohandajad* on Järelevaatajad, kes on teeninud arenevates maailmades aja avastusretkedel, kuid kelle inimpartnerid on mingil põhjusel igavese ellujäämise võimalusest loobunud ja kes on seejärel määratud teiste surelike juurde teistes arenevates maailmades. Ülim Kohandaja ei ole küll algajast Järelevaatajast jumalikum, kuid on kogenum ja oskab teha inimmees enam kui vähemkogenud Kohandaja;

⁵ ¶ 4. *Kadunud Kohandajad*. Siinkohal meie pingu- tused Saladuslikke Järelevaatajaid jälgida katkevad. On ka teenistuse neljas aste, mille suhtes me päris kindlad ei ole. Melkisedekid õpetavad, et neljanda astme Kohandajad täidavad universumite universumis ränneldes eriülesandeid. Üksildased Sõnumitoojad kalduvad arvama, et nad on Esimese Allika ja Keskme üks ja saavad tunda rõõmu värskendavast ühendusest Isa endaga. Ning on täiesti võimalik, et Kohandaja võib rännelda tervikuniversumis ja olla samal ajal kõikjalviibiva Isaga üks;

⁶ ¶ 5. *Vabastatud Kohandajad* on need Salapärased Järelevaatajad, kes on ajalikust teenistusest arenguliste sfääride surelikes igaveseks vabastatud. Me ei tea, missuguseid ülesandeid nad võivad täita;

⁷ ¶ 6. *Ühtesulanud Kohandajad* — lõpetanud — on saanud superuniversumite tõusuolenditega üheks ja on Paradiisi Lõplikuse Korpuse ajalike tõusuteeliste igavesed partnerid. Mõttekohandajad sulavad tavaliselt aja tõusurelikega ühte ning neid registreeritakse koos nende ellujäävate surelikega Ascendingtoni sisse ja sealt välja; nad käivad tõusuolenditega kaasas. Arengulise tõusuteelise hingega ühte sulades näib Kohandaja liikuvat universumi absoluutselt eksistentsiaalselt tasandilt piiritletud kogemuslikule tasandile, kus ta saavutab tõusuteelise isiksusega funktsionaalse ühenduse. Säilitades küll kogu oma eksistentsiaalse jumaliku olemuse, sõlmib ühtesulanud Kohandaja ellujääva sureliku tõusu-elujärguga lahutamatu sideme;

⁸ ¶ 7. *Isikustatud Kohandajad*, kes on teeninud koos kehastunud Paradiisi-Poegade, samuti need paljud, kes on saavutanud surelike sisimas elades väljapaistvaid tulemusi, kuigi nende hoolealused ellujäämisest loobusid. Meil on põhjust arvata, et need Kohandajad isikustatakse selle superuniversumi Päevilt Vanade soovitusel, kuhu nad on määratud.

⁹ ¶ Neid saladuslikke Jumala fragmente võib liigitada mitmeti: universumite järgi, kuhu nad on määratud, surelikus inimeses viibimise ajal saavutatud edu järgi või isegi sureliku sulandumiskandidaadi rassilise päritolu järgi.

3. MÕTTEKOHANDAJATE KODU DIVININGTON

¹ Kõik Saladuslike Järelevaatajate lähetamise, juhtimise, suunamise ja teenistusest tagasipöördumisega seotud tegevused kõigis seitsmes superuniversumis näivad olevat universumis koondunud pühale Diviningtoni sfäärile. Niipalju kui mina tean, ei ole sellel sfääril viibinud kedagi peale Kohandajate ja teiste Isa olemusvormide. Näib tõenäoline, et Kohandajate kodusfääril Diviningtonil elab arvukaid ilmutamata eelisikulisi olemusvorme. Me oletame, et need teised olemusvormid võivad olla kuidagi seotud Saladuslike Järelevaatajate praeguse ja tulevase hoolekandega. Kuid tegelikult me seda ei tea.

² Kui Mõttekohandajad Isa juurde tagasi pöörduvad, lähevad nad tagasi oma oletatavasse päritolupaika Diviningtonile. Tõenäoliselt sisaldab see kogemus tegelikku kontakti Isa Paradiisi-isiksusega ja Isa jumalikkuse eriomase avaldumisvormiga, mis teadete järgi peaks sellel saladuslikul sfääril viibima.

³ Me teame küll üht-teist Paradiisi kõigist seitsmest salajasest sfäärist, kuid Diviningtonist teame vähem kui teistest. Kõrgetesse vaimuklassidesse kuuluvad olendid saavad vaid kolm jumalikku korraldust ja need on:

⁴ 1. avaldada alati piisavalt lugupidamist endast vanemate ja kõrgemate kogemusele ja annetele;

⁵ 2. suhtuda alati osavõtliselt endast nooremate ja alamate piiratusse ja kogenematusse;

⁶ 3. mitte kunagi püüda Diviningtoni kallastele maa-buda.

⁷ Olen sageli mõelnud, et mul oleks üsna mõttetu Diviningtoni minna: ma ei näeks ilmselt ühtki kohalikku olen-dit, välja arvatud näiteks Isikustatud Kohandajaid, kuid neid olen ma näinud ka mujal. Olen päris kindel, et Di-viningtonil pole midagi minu jaoks tõeliselt väärtuslikku ega kasulikku, mitte midagi, mis oleks minu kasvu ja aren-gu seisukohalt oluline, muidu poleks mul keelatud sinna minna.

⁸ Et me ei saa Diviningtonilt Kohandajate olemusest ja päritolust peaaegu mitte midagi teada, oleme sunnitud koguma informatsiooni tuhandest ja ühest erinevast alli-kast ning need kogutud andmed tuleb koondada, omava-hel seostada ja suhestada, et saadud teadmised võiksid olla informatiivsed.

⁹ Mõttekohandajate vaprus ja tarkus näitavad, et nad on teinud läbi tohutult põhjaliku ja laialdase koolituse. Et nad ei ole isiksused, peavad seda koolitust andma Divi-ningtoni haridusasutused. Diviningtonil asuvate Kohan-dajate koolide personali moodustavad kahtlemata ainu-laadsed Isikustatud Kohandajad. Ning me teame, et se-da kesket järelevalvega tegelevat korpust juhib praegune Miikaeli klassi esimese Paradiisi-Poja Isikustatud Kohan-daja, kes lõpetab sellega Seitsmekordse annetumise oma universumimaailmade rassidele ja rahvastele.

¹⁰ Isikustamata Kohandajatest teame me tegelikult vä-ga vähe, sest puutume kokku ja suhtleme ainult isikusta-tud klassidega. Neid ristitakse Diviningtonil ja neid tun-takse alati nime, mitte numbri järgi. Isikustatud Kohan-dajad elavad alaliselt Diviningtonil, sealne püha sfäär on nende kodu. Nad väljuvad sellest asupaigast ainult Kõik-se Isa tahtel. Kohaliku universumi maailmades leidub neid väga vähe, kuid keskses universumis rohkem.

4. MÕTTEKOHANDAJATE OLEMUS JA KOHALOLEK

¹ Öelda, et Mõttekohandaja on jumalik, tähendab vaid tema päritolu tunnistamist. On väga tõenäoline, et see pu-has jumalikkus hõlmab sisuliselt kõigi Jumaluse omadus-te potentsiaali, mis selles igavese ja lõpmatu Paradiisi Isa kõikse kohaloleku absoluutse olemuse fragmendis võib si-salduda.

² Kohandaja tegelik allikas peab olema lõpmatu ja see-pärast peab Kohandaja reaalsus piirnema absoluutsusega enne sulandumist areneva sureliku surematu hingega. Ko-handajad ei ole absoluudid kõikises, Jumaluse tähenduses, kuid on tõenäoliselt tõelised absoluudid oma fragmentee-ritud olemuse potentsiaalsustes. Nad on määratletud oma universaalsuse poolest, kuid mitte olemuselt; ulatuselt on nad piiratud, kuid tähenduse intensiivsusest, oma väärtu-selt ja faktiliselt *on nad absoluutsed*. Seepärast nimetame neid jumalikke ande vahel Isa määratletud absoluudi frag-mentideks.

³ Ükski Kohandaja pole kunagi olnud Paradiisi-Isa-le ebalojaalne. Isikuliste loodudolendite madalamad klas-sid võivad vahel kokku puutuda ebalojaalsete kaaslastega, kuid nende hulgas ei ole Kohandajaid, kes on oma taeva-ses loodud-olendite hoolekandes ja universumiteenistuses ülimad ja eksimatud.

⁴ ¶ Isikustamata Kohandajad on nähtavad ainult Isi-kustatud Kohandajatele. Minu klassi liikmed — Üksilda-sed Sõnumitoojad koos Inspireeritud Kolmsuslike Vaimu-dega — võivad tunda Kohandajate kohalolekut tänu vaim-se reageerimise nähtusele. Isegi seeravid võivad vahel eris-tada vaimuhelendust, mida tekitab oletatav seos inimes-te ainelises meeles viibivate Järelevaatajatega; kuid ükski meist ei suuda tegelikult tunda Kohandajate reaalsel ko-halolekut, kui nad pole just isikustatud, ehkki nende ole-mused on tajutavad liidus arenevate maailmade tõususu-relike ühtesulanud isiksustega. Kohandajate üldine nähta-matus on veenev tõend nende kõrgest ja erilisest jumali-kust päritolust ja olemusest.

⁵ Seda jumalikku kohalolekut saadab iseloomulik val-gus, vaimuhelendus, mida on hakatudki üldiselt Mõtteko-handajatega seostama. Nebadoni universumis tuntakse se-da Paradiisi helendust laialdaselt „teednäitava valgusena”, Uversal nimetatakse seda „elu valguseks”. Urantial on seda nähtust nimetatud vahel „tõeliseks valguseks, mis valgus-tab igat inimest, kes maailma tuleb”.

⁶ Isikustatud Mõttekohandajad on nähtavad kõigile olenditele, kes on jõudnud Kõikse Isani. Kõigi etappi-de Kohandajad koos kõigi teiste olendite, olemusvormi-de, vaimude, isiksuste ja vaim-avaldumisvormidega on ala-ti tajutavad neile Üimatele Looja-Isiksustele, kes pärine-vad Paradiisi-Jumalustest ja juhivad suuruniversumi täht-samaid valitsusi.

⁷ ¶ Kas te tõepoolest suudate mõista sisimas elavate Ko-handajate tähtsust? Kas te tõesti mõistate, mida tähendab omada enda sisimas absoluutse ja lõpmatu Jumaluse, Kõik-se Isa absoluutset fragmenti, mis sulab ühte teie piiritle-tud sureliku olemusega? Kui surelik inimene sulandub ko-gu kosmose eksistentsiaalse Põhjuse tegeliku fragmendi-ga, ei saa selle enneolematu ja kujuteldamatu partnerluse saatusel kunagi mingit piiri seada. Inimene avastab igavi-kus mitte ainult objektiivse Jumaluse lõpmatuse, vaid ka sellesama Jumala subjektiivse fragmendi lõpmatu potent-siaalsuse. Kohandaja jääb alati ilmutama surelikule isiksu-sele Jumala imet ning see taevane ilmutus ei lõpe kunagi, sest Kohandaja on surelikule inimesele Jumalast antud ja tema jaoks nagu Jumal.

5. KOHANDAJATE MEEL

¹ Arenevad surelikud kalduvad pidama meelt vaimu ja aine kosmiliseks vahendajaks, sest see on tõepoolest tei-le tajutava meele põhiline hoolekandetegevus. Seetõttu on inimestel üsna raske tajuda, et Mõttekohandajatel on meel, sest Kohandajad on Jumala fragmendid absoluutsel reaalsusetasemel, mis pole mitte ainult eelisikuline, vaid eelneb ka igasugusele energia ja vaimu lahkne-misele. Ener-gia ja vaimu eristumisele eelneval monistlikul tasemel ei

saaks olla meele vahendufunktsiooni, sest pole erisusi, mida vahendada.

² Et Kohandajad võivad plaanitseda, töötada ja armastada, peab neil olema meelele vastavaid individuaalseid omadusi. Kõigil esimesest ehk esmasest rühmast kõrgematel Järelevaatajatel on piiramatu võime omavahel suhelda. Nende omavahelise suhtlemise olemusest ja sisust võime ilmutada väga vähe, sest me ei tea seda. Me teame siiski, et neil peab mingi meel olema, muidu ei saaks neid üldse isikustada.

³ Mõttekohandaja meel on nagu Kõikse Isa ja Igavese Poja *meel* — mis on Ühise Toimija *meelte* esivanem.

⁴ Väidetavalt peab Kohandaja meel sarnanema tüübilt arvukate teiste eelisikuliste olemusvormide klasside meeleannetustega, mis pärinevad oletatavasti samuti Esimesest Allikast ja Keskimest. Kuigi paljud neist klassidest ei ole Urantial ilmutatud, avalduvad neil kõigil meeleomadused. Need algse Jumaluse individualiseeritud vormid võivad ka ühilduda arvukate mittesurelike arenevate olendite tüüpidega ja isegi piiratud arvu mittearenevate olenditega, kellel on kujunenud võime nende Jumaluse fragmentidega sulanduda.

⁵ Kui Mõttekohandaja sulandub ellujääva inimese areneva surematu morontiahingega, saab Kohandaja meelt tuvastada loodud-olendi meelest eraldi vaid seni, kuni tõusurelik jõuab universumis edasi liikudes vaimutasandini.

⁶ Näib, et kogemusliku tõusuolendi jõudes lõpetanu tasanditele, muundavad need kuuenda astme vaimud mingit meele tegurit, mis esindab sureliku meele ja Kohandaja meele teatavate faaside liitu ja mis varem toimis nende tõusuisiksuste jumaliku ja inimliku faasi vahelise sidemena. See meele kogemuslik omadus annab areneva Jumaluse — Ülima Olendi — kogemuslikule annetusele ilmselt „ülimuslikkuse” ja hiljem täiendab seda.

6. KOHANDAJAD KUI EHEDAD VAIMUD

¹ Loodud-olendi kogemuste puhul annavad Mõttekohandajad tunnistust vaimse mõju kohalolekust ja juhtimisest. Kohandaja on tõepoolest vaim, ehe vaim, kuid mitte ainult vaim. Me ei ole kunagi suutnud Saladuslikke Järelevaatajaid rahuldavalt liigitada; nende kohta võib kindlalt öelda vaid seda, et nad on tõeliselt Jumala sarnased.

² Kohandaja on inimese võimalus jõuda igavikku, inimele on Kohandaja võimalus saavutada isiksus. Teie isiklikud Kohandajad teevad tööd teie vaimsustamise nimel, lootes teie ajalikku identiteeti igavikustada. Kohandajad on küllastunud vaimude Isa kaunist ja ennastannetavast armastusest. Nad armastavad teid tõeliselt ja jumalikult, nad on vaimu lootuse vangid inimmees. Nad igatsevad teie sureliku meele jumalike saavutuste järele, mis teeksid lõpu nende üksindusele, et nad vabaneksid koos teiega ainelise rüü ja ajalike rõivaste piiratusest.

³ Teie tee Paradiisi on tee vaimsetele saavutustele ja Kohandaja olemus ilmutab teile truult Kõikse Isa vaimset olemust. Pärast Paradiisi-tõusu, igavese elu lõpetanujärgsetel

etappidel, võib Kohandaja kunagise inimpartneriga kokku puutuda muus tegevuses kui vaimuhoolekandes, ent Paradiisi-tõus ja lõpetanu elujärk on Jumalat tundva, vaimustuva sureliku partnerlus Jumalat ilmutava Kohandaja vaimse hoolekandega.

⁴ ¶ Me teame, et Mõttekohandajad on vaimud, ehedad vaimud, oletatavasti absoluutsed vaimud. Ent Kohandaja võib olla ka midagi enam kui vaid ainuline vaimureaalsus. Lisaks oletatavale meelele on olemas ka puhta energia tegurid. Kui te mäletate, et Jumal on puhta energia allikas ja ehedast vaimust, pole nii raske arvata, et tema fragmendid on mõlemat. On fakt, et Kohandajad läbivad kosmost Paradiisi Saare hetkeliste ja kõiksete gravitatsiooniringluste kaudu.

⁵ On tõepoolest hämmastav, et Saladuslikel Järelevaatajatel on universumite universumi aineliste ringlustega niisugune seos. Ent jääb tõsiasjaks, et nad sahvivad aineliste gravitatsiooniringluste kaudu läbi kogu suuruniversumi. Täiesti võimalik, et nad võivad tungida isegi väliskosmose tasanditele; nad võiksid kindlasti järgneda Paradiisi gravitatsiooni laienevale mõjule neis piirkondades ja kuigi minu isiksuseklass võib läbida Ühise Toimija meelinglusi ka väljaspool suuruniversumi piire, pole me kunagi olnud kindlad, et avastame Kohandajate kohaloleku väliskosmose kaardistamata piirkondades.

⁶ Ja ometi, kuigi Kohandajad kasutavad ainelise gravitatsiooni ringlusi, ei allu nad neile nii nagu ainele loodu. Kohandajad on gravitatsiooni esiisa fragmendid, mitte gravitatsiooni tagajärjed. Nad on segmenteerunud eksistentsi universumitasandil, mis hüpoteetiliselt eelneb gravitatsiooni ilmumisele.

⁷ Mõttekohandajad ei puhka alates oma annetumisest kuni päevani, mil nad vabanevad, et siirduda oma surelike hoolealuste loomuliku surma järel Diviningtoni. Ning need, kelle hoolealused ei läbi loomuliku surma väravaid, ei koge isegi seda ajutist puhkust. Mõttekohandajatel ei ole vaja energiat tarbida: nad ongi energia, kõige kõrgemat ja jumalikumat liiki energia.

7. KOHANDAJAD JA ISIKSUS

¹ Mõttekohandajad ei ole isiksused, kuid on tõelised olemusvormid. Nad on tõeliselt ja täiuslikult individuaalsed, kuigi pole surelike sisimas elades kunagi tegelikult isikustatud. Mõttekohandajad ei ole tõelised isiksused, vaid *tõelised reaalsused*, puhtaimat liiki reaalsused, mida universumite universumis tuntakse — nad ongi jumalik kohalolek. Kuigi nad pole isikulised, nimetatakse neid Isa imeliisi fragmente üldiselt olenditeks ja mõnikord vaimolemusvormideks, arvestades nende praegusi surelike eest hoolitsemise vaimseid faase.

² Kui Mõttekohandajad ei ole isiksused, kellel on eesõigused tahte ja valikuvabaduse osas, kuidas saavad nad siis valida endale surelikke hoolealuseid ja neis arenevate maailmade loodud-olendites vabatahtlikult elada? Seda küsimust on kerge esitada, kuid tõenäoliselt pole ükski olend universumite universumis kunagi täpset vastust leidnud. Isegi minu isiksuseklass, Üksildased Sõnumitoojad, ei saa

päriselt aru mitteisikuliste olemusvormide tahte, valikuvabaduse ja armastuse võimest.

³ Oleme sageli arutlenud, et Mõttekohandajatel peab olema tahe kõigil *eelisikulistel* valikutasanditel. Nad asuvad vabatahtlikult inimestesse elama, kavandavad inimese igavest elu, teevad kohandusi, muutusi ja asendusi sõltuvalt asjaoludest ning need tegevused lubavad arvata ehtsa tahte olemasolu. Nad kiinduvad surelikesse, tegutsevad universumites kriisiolukordades, ootavad alati, et tegutseda otsustavalt kooskõlas inimese valikuga, ning need kõik on kindlalt tahtelised reaktsioonid. Kõigis olukordades, mis pole seotud inimtahte valdkonnaga, käituvad nad alati viisil, mis annab tunnistust igas mõttes tahtega võrdväärsete võimete olemasolust, maksimaalsest otsustusvõimest.

⁴ Kui Mõttekohandajatel on tahe, miks alluvad nad siis surelike tahtele? Meie arvates on põhjus selles, et Kohandaja tahtelisus on küll iseloomult absoluutne, kuid avaldub eelisikuliselt. Inimlik tahe toimib kõikse reaalsuse isiksusetasandil ning ebaisikuline — mitteisikuline, isikulisest madalam ja eelisikuline — reageerib alati olemasoleva isiksuse tahtele ja tegudele.

⁵ Loodud-olendite ja mitteisikuliste energiatega universumis ei tähelda me kusagil tahte, valikuvabaduse ja armastuse avaldumist lahus isiksusest. Kellegi teise puhul peale Kohandajate ja teiste samasuguste olemusvormide ei tähelda me neid isiksuse omadusi toimimas ühenduses ebaisikuliste reaalsustega. Poleks õige nimetada Kohandajat isikulisest madalamaks ning seda olemusvormi ei oleks õige pidada ka isiksusest kõrgemaks, kuid seda olendit on täiesti kohane nimetada eelisikuliseks.

⁶ ¶ Meie olendiklassi liikmed tunnevad neid Jumaluse fragmente jumalike kingitustena. Me adume, et Kohandajad on jumalikku päritolu, ja peame neid arvatavaks tõendiks ja näiteks selle kohta, et Kõiksel Isal on võimalus otse ja piiramatult suhelda kõigi aineliste loodud-olenditega kõigis oma lõpututes maailmades, tehes seda täiesti sõltumatult Paradiisi-Poegade isiksustest või Lõpmatu Vaimu hoolekandetegevusest.

⁷ Pole olemas loodud-olendeid, kes ei võõrustaks rõõmuga Saladuslikke Järelevaatajaid, kuid Kohandajad elavad siinkirjeldatud viisil ainult arenevate ja tahteliste olendite klassi kuuluvates tulevastes lõpetanutes.

⁸ [Esitanud Orvontoni Üksildane Sõnumitooja.]

MÕTTEKOHANDAJATE MISSIOON JA HOOLEKANNE

MÕTTEKOHANDAJATE missioon inimsoo hüvanguks on esindada aja ja ruumi surelikele loodud-olenditele Kõikset Isa, olla neile Kõikne Isa; see on nende jumalike kingituste põhiülesanne. Nende missiooniks on ka ülendada surelikku meelt ja tõsta inimese surematu hing Paradiisi täiuse jumalikesse kõrgustesse ja vaimutasanditele. Ja kogedes selliselt ajaliku loodud-olendi inimloomuse muundamist igavese lõpetanu jumalikuks loomuseks, kutsuvad Kohandajad ellu ainulaadse olenditüübi — olendi, kelles on igaveseks liitunud täiuslik Kohandaja ja täiustunud loodud-olend viisil, mida universumis mitte kuidagi teisiti poleks võimalik teostada.

² ¶ Mitte miski kogu universumis ei saa asendada mitteeksistentsiaalsetel tasanditel omatavate kogemuste fakti. Lõpmatu Jumal on nagu alati täidetud ja täielik ning hõlmab lõpmatult kõike peale pahe ja loodud-olendi kogemuse. Jumal ei saa vääriti toimida, ta on ilmeksimatu. Jumal ei saa kogemuslikult tunda seda, mida ta pole kunagi isiklikult kogenud; Jumala etteteadmised on eksistentsiaalsed. Seepärast laskub Isa vaim Paradiisist osalema koos piiritletud surelikega tõusutee kõigis *bona fide* kogemustes, vaid sel teel võib eksistentsiaalne Jumal tõeselt ja faktiliselt saada inimese kogemuslikuks Isaks. Igavese Jumala lõpmatus hõlmab piiritletud kogemuse potentsiaali, mis tegelikustub hoolekandes, mille kaudu Kohandaja-fragmendid saavad osa inimeste muutlikest elukogemustest.

1. VALIK JA ÜLESANDED

¹ Kui Kohandajad lähetatakse Diviningtonist surelike teenistusse, on nad oma eksistentsiaalse jumalikkuse poolest identsed, kuid nende kogemuslikud omadused sõltuvad varasematest kontaktidest arenevate loodud-olenditega. Me ei oska Kohandajate ülesande aluseid selgitada, kuid oletame, et need jumalikud kingitused antakse mingi targa ja tõhusa põhimõtte järgi, mis võtab arvesse igavese sobivuse oma hoolealuse isiksusega. Me näeme tõepoolest, et kogenumad Kohandajad elavad sageli kõrgemat tüüpi inimmees. Inimlik pärand on seega valiku tegemisel ja ülesande määramisel oluline tegur.

² Kuigi me seda päriselt ei tea, usume kindlalt, et kõik Mõttekohandajad on vabatahtlikud. Ent enne kui nad missiooniks soovi avaldavad, saavad nad oma valdusesse kõik andmed võimaliku hoolealuse kohta. Seeravite koostatud põlvnemisskeemid ja kavandatud elu kulgemise suunad edastatakse Paradiisi kaudu Kohandajate reservkorpusesse Diviningtonil peegeldamistehnika abil, suunates need kohalike universumite keskustest sissepoole, superuniversumite keskustesse. See prognoos hõlmab nii sureliku kandidaadi esivanemaid kui ka tema tõenäolisi intellektuaalseid andeid ja vaimseid võimeid. Kohandajad lähevad seega vabatahtlikult elama meelde, mille olemust nad on põhjalikult uurinud.

³ Vabatahtlikku Kohandajat huvitavad eriti inimesest kandidaadi kolm järgmist omadust:

⁴ 1. *Intellektuaalsed võimed*. Kas meel on normaalne? Milline on selle intellektuaalne potentsiaal, arukus? Kas indiviid võib areneda tõeliseks tahteolendiks? Kas tarkusel on võimalust toimida?

⁵ ¶ 2. *Vaimne taju*. Aukartuse kujunemise perspektiivid, religioosse loomuse sünn ja kasvamine. Kui suur on hinge potentsiaal, tõenäoline vaimne vastuvõtlikkus?

⁶ ¶ 3. *Intellektuaalsed ja vaimsed võimed*. Mil määral neid kaht võimet saab omavahel seostada, liita, et luua tugevat inimloomust ja aidata kaasa ellujäämist vääriva surematu hinge kindlale arengule?

⁷ ¶ Arvestades neid asjaolusid, usume me, et Järelevaatajad võtavad endale ülesanded vabatahtlikult. Tõenäoliselt avaldab soovi mitu Kohandajat; võib-olla valivad juhendavad isikustatud klassid soovi avaldanud Kohandajate rühmast ühe, kes sobib sureliku kandidaadi isiksuse vaimsustamiseks ja igavikustamiseks kõige paremini. (Kohandajate määramise ja teenistuse juures loodud-olendi sugu ei arvestata.)

⁸ Kohandaja sooviavalduse ja tegeliku lähetamise vaheline lühike aeg möödub arvatavasti Isikustatud Järelevaatajate koolides Diviningtonil, kus kasutatakse ootava sureliku meele töömudelit, et anda ülesande saanud Kohandajale juhiseid, kuidas isiksusele tulemuslikult läheneda ja tema meelt vaimsustada. See meelemudel koostatakse superuniversumi peegeldamisteenistusest saadud andmekombinatsiooni kaudu. Nii saame vähemalt meie sellest aru — me usume nii, arvestades informatsiooni, mis on saadud kontaktidest paljude Isikustatud Kohandajatega Üksildaste Sõnumitoojate pikkade universumi-elujärkude jooksul.

⁹ Kui Kohandajad kord tegelikult Diviningtonist välja saadetakse, ei kulu nende ilmumiseni väljavalitud hoolealuse meelde peaaegu üldse aega. Kohandaja jõuab Diviningtonilt Urantiale keskmiselt 117 tunni, 42 minuti ja 7 sekundiga. Tegelikult kulub kogu see aeg Uversal registreerumisele.

2. KOHANDAJA TULEKU EELDUSED

¹ Kuigi Kohandajad pakuvad ennast teenistusse kohe, kui isiksust puudutavad prognoosid on Diviningtonile edastatud, määratakse nad kohale tegelikult alles siis, kui inimesest hoolealused teevad kõlbeliste isiksustena oma esimesed otsused. Inimlapse esimese kõlbelise valiku tunneb automaatselt ära seitsmes meeleeabivaim ja see registreeritakse kohe kohaliku universumi Loova Vaimu poolt Ühise Toimija meelegravitatsiooniringluse kaudu universumis superuniversumit juhtiva Meistervaimu juures, kes lähetab teate viivitamatult Diviningtonile. Kohandajad

jõuavad Urantiale oma inimesest hoolealuste juurde keskmiselt vahetult enne nende kuuendat sünnipäeva. Praegusel põlvkonnal kulub selleks viis aastat, kümme kuud ja neli päeva ehk teisisõnu 2134 maise elu päeva.

² ¶ Kohandajad saavad siseneda surelikku meelde alles pärast seda, kui sisimas elavad meelevaivimud on selle oma hoolekandega ette valmistanud ja Püha Vaimu ringlusesse lülitanud. Ning inimmeel omandab õiguse Kohandajat vastu võtta alles kõigi seitsme meelevaivimu koordineeritud tegevuse tulemusena. Loodud-olendi meel peab ilmutama palveldamissoovi ja tarkust, näidates oma võimet valida esile kerkiva hea ja kurja vahel — teha kõlbelisi valikuid.

³ Nii valmistatakse inimmees pinda ette Kohandajate vastuvõtmiseks, kuid üldreeglina ilmuvad nad meelde kohe vaid sellistes maailmades, kus Tõe Vaim koordineerib vaimselt neid erinevaid vaimuhoolekandeid. Kui see annetuvate Poegade vaim on kohal, saavad Kohandajad alati täpselt sel hetkel, kui seitsmes meelevaivim alustab tegevust ja teatab Universumi Emavaimule, et tal on õnnestunud potentsiaalselt kooskõlastada ülejäänud kuue meelevaivimu varasem abi selle sureliku intellektile. Seetõttu on Urantial alates nelipühist annetatud jumalikke Kohandajaid üldiselt kõigile moraalsele normaalsele meelele.

⁴ Isegi kui meelele on annetatud Tõe Vaim, ei saa Kohandajad ikkagi meelevaldselt surelikku intellekti siseneda, kui pole avaldunud võime kõlbelisi otsuseid teha. Ent kui niisugune moraalne otsus on juba tehtud, antakse vaimilisele volitusel otse Diviningtonilt. Muid vahendajaid ega vahepealseid instantse ega jõude jumalike Kohandajate ja nende inimesest hoolealuste vahel toimimas ei ole: Jumal ja inimene on vahetult seotud.

⁵ Näib, et enne Tõe Vaimu väljavalamist areneva maailma asukatele sõltus Kohandajate annetamine paljudest vaimsetest mõjudest ja isiksusehoiakutest. Me ei saa neid annetusi reguleerinud seadustest päriselt aru — me ei saa aru, mis määras Kohandajate lähetamise, kui nad olid avaldanud soovi elada neis arengulistes meeltes. Kuid me täheldame arvukalt mõjusid ja tingimusi, mis näisid seonduvat Kohandajate saabumisega neisse meeltesse enne Tõe Vaimu annetamist, ning need on:

⁶ 1. isiklike seeravitest kaitsjate määramine. Kui surelikus ei ole varem Kohandajat elanud, toob isikliku kaitsja määramine Kohandaja kohe kohale. Kohandajate hoolekande ja isiklike seeravitest kaitsjate hoolitsuse vahel näib olevat mingi väga kindel, kuigi tundmatu seos;

⁷ ¶ 2. intellektuaalsete ja vaimsete saavutuste kolmanda ringini jõudmine. Olen täheldanud Kohandajate saabumist surelikku meelde kolmanda ringini jõudmisel, enne kui sellest saavutusest jõuti nende küsimustega tegelevatele kohaliku universumi isiksustele märku anda;

⁸ ¶ 3. ebatavalise vaimse tähendusega ülima otsuse tegemine. Inimese sellise käitumisega isiklikus kriitilises olukorras kaasneb tavaliselt ootava Kohandaja kohene saabumine;

⁹ ¶ 4. vendlus. Olenemata psüühiliste ringideni jõudmisest ja isiklike kaitsjate määramisest — kui pole midagi, mis sarnaneks kriisilukorras tehtud otsusele —, laskub ootav Kohandaja alati selle areneva sureliku meelde, keda valdab armastus oma kaaslaste vastu ja kes pühendub isetule hoolitsusele oma vendade eest maises elus;

¹⁰ ¶ 5. teatamine kavatsusest täita Jumala tahet. Me täheldame, et paljud ruumimaailmade surelikud on justkui valmis Kohandajat vastu võtma, kuid Järelevaatajad ei ilmu. Me jälgime nende loodud-olendite igapäevaelu ja peagi jõuavad nad vaikselt, peaaegu alateadlikult otsusele püüda täita taevase Isa tahet. Ja siis me näeme, et neile lähetatakse kohe Mõttekohandajad;

¹¹ ¶ 6. Ülima Olendi mõju. Me täheldame, et maailmades, kus Kohandajad ei sula surelike asukate arenevate hingedega ühte, annetatakse Kohandaja vahel niisuguste mõjude tulemusena, millest me sugugi aru ei saa. Me oletame, et need annetused määratakse mingi kosmilise peegeldusega, mis lähtub Ülimast Olendist. Me ei tea, miks need Kohandajad ei saa sulada või ei sula teatavat tüüpi areneva sureliku meelega ühte. Neid toiminguid ei ole meile kunagi avaldatud.

3. KORRALDAMINE JA HALDAMINE

¹ Nii palju kui meie teame, moodustavad Kohandajad universumite universumis iseseisva tööüksuse, mida hallatakse nähtavasti otse Diviningtonilt. Neid leidub ühtlaselt kõikjal seitsmes superuniversumis, kõigis kohalikes universumites teenivad sama tüüpi Saladuslikud Järelevaatajad. Teame oma tähelepanekutest, et on olemas arvukalt Kohandajate seeriaid, näiteks rasside, usulise elukorralduse perioodide, maailmade, süsteemide ja universumite järgi. Nende jumalike andide üle on aga äärmiselt raske arvestust pidada, sest nad tegutsevad ühtmoodi üle kogu suuruniversumi.

² Kohandajate täielikud loetelud (väljaspool Diviningtoni) on olemas ainult seitsme superuniversumi keskuses. Paradiisivõimud teatavad iga tõusuolendi sisimas elava Kohandaja numbri ja klassi superuniversumi keskusesse ning sealt edastatakse see vastava kohaliku universumi keskusesse ja edasi konkreetsele planeedile. Ent kohaliku universumi nimekirjad ei sisalda Mõttekohandajate täieliku numbrit: Nebadoni arvepidamises on olemas vaid kohalikku universumisse lähetamise number, mille on määranud Päevilt Vanade esindajad. Iga Kohandaja täielikku numbrit teatakse ainult Diviningtonil.

³ Inimesest hoolealuseid teatakse sageli nende Kohandaja numbri järgi, sest surelikud saavad tõelise universuminime alles pärast Kohandajaga ühtesulamist, sellest liidust annab märku uue nime annetamine uuele loodud-olendile saatuse kaitsja poolt.

⁴ Kuigi meil on Orvontonis Mõttekohandajate nimekirjad olemas ja kuigi meil pole absoluutselt mingit võimu nende üle või haldusalast seost nendega, usume kindlalt, et kohalike universumite üksikmaailmade ja jumalike andide

keskse asupaiga Diviningtoni vahel on väga tihedad haldusalased seosed. Me teame aga, et pärast annetunud Paradiisi-Poja ilmumist määratakse arenevas maailmas kõigi planeedi Kohandajate juhendajaks Isikustatud Kohandaja.

⁵ ¶ Huvitav on märkida, et kohaliku universumi inspektorid pöörduvad planeeti kontrollides alati planeedi Mõttekohandajate juhi poole, nii nagu nad teevad ettekirjutusi seeravite juhile ja teiste arenevat maailma haldama määratud klasside juhtidele. Urantial sooritas niisuguse korralise kontrolli alles hiljuti Tabamantia, Nebadoni universumi kõigi elu katseplaneetide suveräänne haldur. Ja ürikud näitavad, et lisaks manitsustele ja korraldustele mitmesuguste üleinimlikest isiksustest juhtidele avaldas ta Kohandajate juhile ka tänu. Me ei tea, kas too asus planeedil, Salvingtonil, Uversal või Diviningtonil, kuid ta ütles:

⁶ „Aga teie juurde, te minust palju kõrgemad, tulen oma ajutise võimuga katseplaneetide seeria üle ja ma tulen väljendama oma imetlust ja sügavat lugupidamist selle taevas-te hoolekandjate suursuguse rühma, Saladuslike Järelevaatajate vastu, kes on avaldanud soovi selles tavatus sfääris teenida. Kui rasked ka poleks selle kriisid, ei löö te kunagi vankuma. Ei Nebadoni ürikutes ega Orvontoni komisjonide ees pole veel kunagi ühegi jumaliku Kohandaja vastu süüdistusi esitatud. Olete jäänud ustavaks teile usaldatud ülesandele, olete jumalikult truud olnud. Olete aidanud parandada vigu ja hüvitada kõigi puudujääke, kes sel segadusse viidud planeedil töötavad. Olete imelised olendid, headuse kaitsjad, selle arengus mahajäänud maailma hingedes. Ma väljendan teile oma lugupidamist, kuigi te kuulute praegu vabatahtlike hoolekandjatena minu jurisdiktsiooni alla. Teen teie ees sügava kummarduse, tunnustades teie võrratut isetust, mõistvat hoolekandetööd ja erapooletut andumust. Te väärите, et teid nimetataks selle vaenust lõhestatud, murest murtud ja haigustest vaevatud maailma surelike asukate Jumala-sarnasteks teenijateks. Ma austan teid! Ma lausa jumaldan teid!”

⁷ ¶ Paljud kaudsed tõendid lubavad meil uskuda, et Kohandajad on igati organiseeritud, et kusagilt kaugest ja keskest allikast, tõenäoliselt Diviningtonist, toimub nende jumalike kingituste sügavalt arukas ja tõhus suunav haldamine. Me teame, et nad saavad maailmadesse Diviningtonilt ja kahtlemata pöörduvad pärast oma hoolealuste surma sinna ka tagasi.

⁸ Kõrgemate vaimuklasside haldatismehhanisme on äärmiselt raske avastada. Minu isiksuseklass tegeleb küll oma konkreetsete ülesannetega, kuid osaleb kahtlemata alateadlikult ka arvukates teistes isikulistest ja mitteisikulistest Jumalusest madalamates rühmades, mis loovad kaugeleulatavas universumis üheskoos kooskõla. Tundub, et meile on antud niisugune ülesanne, sest oleme ainus isikustatud loodudolendite rühm (peale Isikustatud Kohandajate), kes tunnetab arvukate eelisikuliste olemusvormide klasside juuresolekut.

⁹ Me oleme teadlikud Esimese Allika ja Keskme eelisikulise Jumaluse fragmentide — Kohandajate — kohal-

olekust. Me tunneme Inspireeritud Kolmsusvaimude, Paradiisi-Kolmsuse üleisikuliste väljenduste kohalolekut. Samuti tunnetame eksimatult teatavate ilmutamata, Igavesest Pojast ja Lõpmatust Vaimust lähtunud olendite kohalolekut vaimuna. Ning meil ei jää päriselt tajumata teisedki teile ilmutamata olemusvormid.

¹⁰ Nebadoni Melkisedekid õpetavad, et Üksildased Sõnumitoojad on nende erinevate mõjude isiksuslikud kooskõlastajad, kes registreeritakse arengulise Ülima Olendi avarduvas Jumaluses. Väga võimalik, et oleme osalised paljude seletamatute ajalike nähtuste kogemuslikus ühendamises, kuid me pole oma sellisest tegevusest ise kindlalt teadlikud.

4. SEOS TEISTE VAIMSETE MÕJUDEGA

¹ Kui jätta arvestamata Kohandajate võimalik koordineatsioon teiste Jumaluse fragmentidega, on nad oma tegevusalal surelikus mees täiesti üksi. Salapärased Järelevaatajad viitavad kõnekalt asjaolule, et kuigi Isa näib kõikjal suuruniversumis olevat loobunud igasuguse otsese isikliku võimu teostamisest, on ta vaatamata sellele Paradiisi-Jumaluste laste — Ülimate Loojate — heaks jätnud endale kindlasti vastuvaidlematu õiguse viibida arenevate loodud-olendite mees ja hinges, et sel teel kooskõlas Paradiisi-Poegade vaimse gravitatsiooniga kõiki loodud-olendeid enda juurde tõmmata. Teie annetuv Paradiisi-Poeg ütles veel Urantial olles: „Kui mind maa pealt ülendatakse, siis ma tõmban kõik enese juurde.” Me tunnetame ja mõistame seda Paradiisi-Poegade ja nende loovate kaaslaste vaimset tõmbejõudu, kuid ei saa täielikult aru kõiketeadva Isa toimimisviisidest, kui ta toimib nende inimmees nii vapralt elavate ja töötavate Saladuslike Järelevaatajate sees ja kaudu.

² Kuigi nad ei ole allutatud universumite universumi tegevusele, ei kooskõlastu ega pealtnäha seondugi sellega ja tegutsevad inimlaste mees iseseisvalt, ajendavad need saladuslikud kohalviibijad loodud-olendeid, kelle sisimas elavad, lakkamatult püüdlema jumalike ideaalide poole, ahvatlevad neid alati tõusma kõrgemale tulevase ja parema elu eesmärkide ning sihtide poole. Need Saladuslikud Järelevaatajad aitavad pidevalt rajada kõikjal Nebadoni universumis Miikaeli vaimset valitsusala, aidates samal ajal salapäraselt kaasa Päevilt Vanade suveräänsuse stabiliseerimisele Orvontonis. Kohandajad *ongi* Jumala tahe ja et Jumala Ülimatest Loojatest lastes on isiklikult kehastunud seesama tahe, on Kohandajate teod ja universumivalitsejate suveräänsus paratamatult vastastikusel seoses. Isa kohalolek Kohandajatena ja Nebadoni Miikaeli Isa-suveräänsus ei näi küll seotud olevat, kuid on ilmselt sama jumalikkuse erinevad avaldumisvormid.

³ Mõttekohandajad näivad tulevat ja minevat üsna sõltumatult igasugustest teistest vaimsetest kohalolekuteist; nad näivad toimivat hoopis teiste universumiseaduste järgi kui need, mis valitsevad ja juhivad kõigi teiste vaimumõjude tegevust. Ent vaatamata sellele näilisele sõltumatusele,

näitavad pikema aja jooksul tehtud tähelepanekud kaheldamatult, et nad toimivad inimmees täiesti sünkroonselt ja kooskõlastatult kõigi teiste vaimhoolekannetega, kelle hulka kuuluvad meeleeabivaimud, Püha Vaim, Tõe vaim ja teised mõjud.

⁴ Kui maailm isoleeritakse mässu tõttu, kui planeet lõigatakse ära kõigist välistest sideringlustest, nagu juhtus Urantiaga pärast Caligastia mässu, jääb peale isikuliste sõnumitoojate alles vaid üks otsese planeetidevahelise või universumside võimalus ja see on sidepidamine sfääride Kohandajate kaudu. Mitte miski, mis maailmas või universumis juhtub, ei puuduta otseselt Kohandajaid. Planeedi isolatsioon ei kahjusta Kohandajaid ega nende võimet suhelda kohaliku universumi, superuniversumi või keske universumi erinevate osadega. Just sel põhjusel võetakse sageli ühendust karantiini sattunud maailmade ülimite ja iseseisvalt tegutsevate Kohandajatega, kes kuuluvad saatuse reservkorpusesse. Seda teed kasutatakse planeedi eraldumisest tekkinud takistuste vältimiseks. Viimastel aastatel on Urantial toiminud peainglite ringlus, kuid see suhtlemisvahend piirdub suures osas peainglite enda korpuse tegevusega.

⁵ ☿ Oleme teadlikud paljudest kaugeleulatavas universumis esinevatest vaimsetest nähtustest, millest me kuidagi täielikult aru ei saa. Me ei valda veel kõike, mis meie ümber toimub, ning ma usun, et suure osa sellest mõistatuslikust tööst teevad ära Gravitatsiooni Sõnumitoojad ja teatavat liiki Saladuslikud Järelevaatajad. Ma ei usu, et Kohandajad on pühendunud ainuüksi sureliku meelega ümberkorraldamisele. Olen veendunud, et Isikustatud Järelevaatajad ja teised eelisikuliste vaimude ilmutamata klassid kujutavad endast Kõikse Isa otsest ja seletamatut kontakti maailmade loodudolenditega.

5. KOHANDAJA MISSIOON

¹ Avaldades soovi elada nii mitmepalgeliste olendite siimas, nagu on Urantia asukad, võtavad Kohandajad endale raske ülesande. Kuid nad on võtnud endale kohustuse elada teie meeltes, võtta seal vastu maailma vaimsete intellektide manitsusi ja edastada või tõlkida need vaimsed sõnumid ainelisele meelele; nad on Paradiisi tõusmiseks vältimatult vajalikud.

² Selle, mida Mõttekohandaja ei saa täielikult ära kasutada teie praeguses elus, tõed, mida tal ei õnnestu edastada temaga seotud inimesele, säilitab ta truult järgmiseks eksistentsietapiks, nii nagu ta praegu kannab ühelt ringilt teisele üle asju, mida tal ei õnnestu registreerida inimese kogemuses kas loodud-olendi suutmatuse või ebaedu tõttu teha piisavalt koostööd.

³ Ühes võite kindlad olla: Kohandajad ei jäta kunagi hooletusse seda, mis on nende hoolde antud. Me pole kuulnud, et ükski neist vaimabilistest oleks kunagi oma kohustused täitmata jätnud. Inglid ja teised kõrget tüüpi vaimolendid võivad vahel pahe küüsi sattuda ja jumalikult teelt kõrvale kalduda, erandiks pole seejuures ka kohaliku universumi tüüpi Pojad, kuid Kohandajad ei löö kunagi

vankuma. Nad on täiesti usaldusväärsed ja see kehtib ühtviisi kõigi seitsme rühma kohta.

⁴ ☿ Teie Kohandajas sisaldub teie uue ja järgmise eksistentsiklassi potentsiaal, teile avansina annetatud igavene Jumala pojaseisus. Kohandajal on võime allutada teie tahete abil ja loal ainelise meelega suundumused, mis on loodudolendile omased, kujuneva morontiahinge motivatsioonide ja eesmärkide muundavatele toimetele.

⁵ Salapärased Järelevaatajad ei ole mõtetele kaasaaitajad, nad on mõtete kohandajad. Nad töötavad ainelise meelega, et konstrueerida, kohandada ja vaimsustada uut meelt uuteks maailmadeks ja tulevaseks elujärguks, mil kannate uut nime. Nende missioon on põhiliselt seotud mitte selle, vaid tulevase eluga. Neid nimetatakse taevasteks, mitte maisteks abilisteks. Nad ei ole huvitatud sureliku elujärgu hõlbustamisest, pigem huvitab neid teie elu muutmine parajalt raskeks ja konarlikuks, et ergutada teid paljusid otsuseid tegema. Suure Mõttekohandaja kohalolek ei muuda elu kergeks ega vabasta pingsast mõtlemisest, vaid see jumalik kingitus peaks andma teile ülevaate mellelaku ja suurepärase hingerahu.

⁶ Teie ajutised ja pidevalt vahelduvad emotsioonid rõõmust kurvastuseni on enamasti puhtinimlikud ja ainelised reaktsioonid teie sisemisele psüühilisele kliimale ning välisele ainelisele keskkonnale. Seepärast ärge oodake Kohandajatelt ei isekat lohutust ega surelikku tröösti. Kohandaja ülesanne on valmistada teid ette igaveseks avastusretkeks, kindlustada teie ellujäämine. Saladusliku Järelevaataja tööks ei ole teie segadusseasetud tundeid rahustada ega teie riivatud uhkuse eest hoolitseda: Kohandaja tähelepanu ja aeg kulub teie hinge ettevalmistamisele pikaks tõusu-elujärguks.

⁷ Kahtlen, kas suudan teile selgitada, mida Kohandajad teie mees ja teie hingede heaks täpselt teevad. Ma ei tea, kas ma olen päriselt teadlik kõigest, mis jumaliku Järelevaataja ja inimmees kosmilises ühenduses tegelikult toimub. See kõik on meie jaoks mõnevõrra mõistatuslik, mitte kava ja eesmärkide, vaid tegeliku teostusviisi poolest. Ning just sellepärast on meil nii raske leida nende surelikele inimestele antud taevalike kingituste jaoks sobivat nime.

⁸ Mõttekohandajad tahaksid muuta teie hirmutundest veendunud armastuseks ja usalduseks, nad ei saa aga seda teha mehaaniliselt ega meelevaldselt — see on teie ülesanne. Täites neid otsuseid, mis vabastavad teid hirmu kütkest, loote te sõna otseses mõttes vaimse tugipunkti, millele Kohandaja saab toetuda, et tõsta teid ülendava ja edasiviiva valgustumiseni.

⁹ Kui on tegemist rahvaste kõrgemate ja madalamate suundumuste vaheliste teravate ja hästi piiritletud konfliktidega *tõeliselt* õige ja väära vahel (mitte lihtsalt selle vahel, mida te võite õigeks ja vääraks pidada), võite kindel olla, et Kohandaja osaleb neis kogemustes alati mingil selgesti piiritletud ja aktiivsel viisil. Asjaolu, et Kohandaja niisugune tegevus jääb tema inimpartneril teadvustamata, ei kahaneda sugugi selle väärtust ja tõelisust.

¹⁰ Kui teil on isiklik kaitseingel, ent teil ei õnnestu ellu jääda, siis tuleb tema üle kohut mõista andmaks talle võimaluse tõestada, et ta pole usaldust kuritarvitanud. Ent kui Mõttekohandajate hoolealustel ei õnnestu ellu jääda, siis nende tegevust uurima ei hakata. Me kõik teame, et kui ingli hoolekanne ei tarvitse täiuslik olla, siis Mõttekohandajad töötavad paradiisliku täiusega. Nende hoolekannet iseloomustab veatus, mida ei ole võimalik kritiseerida ühelgi olendil väljaspool Diviningtoni. Teil on täiuslikud teejuhid, seetõttu on sihiks seatud täiuslikkus kindlasti saavutatav.

6. JUMAL INIMESES

¹ See on tõepoolest jumalikust armulikkusest kõnelev ime, et ülevad ja täiuslikud Kohandajad on tõesti vabatahtlikult nõus asuma Urantia surelike taoliste loodudolendite meelde täiustamiseks katseks sõlmitud liitu loomset päritolu maiste olenditega.

² Ükskõik milline oli maailma asukate varasem staatus, pärast jumaliku Poja annetumist ja sellele järgnenud Tõe Vaimu väljavalamist kõigile inimestele suunduvad Kohandajad sellesse maailma, et elada iga normaalse tahteolendi meeles. Pärast annetuva Paradiisi-Poja missiooni lõpulejõudmist saab neist Järelevaatajatest tõeline „taevariik teie sees”. Jumalike kingituste kaudu jõuab Isa patule ja pahele nii lähedale kui võimalik, sest on tõepoolest õige, et Kohandaja peab eksisteerima surelikus meeles isegi keset inimlikku ebaõiglust. Sisimas elavatele Kohandajatele on eriti piinavad need mõtted, mis on nurjatud ja isekad; neid kurvastab lugupidamatus ilusa ja jumaliku vastu ning lausa heidutavad inimese paljud rumalad loomalikud hirmud ja lapsikud kartused.

³ ¶ Saladuslikud Järelevaatajad on kahtlemata Kõikse Isa kingitus, Jumala näo peegeldus kõikjal universumis. Üks suur õpetaja manitses kord inimesi meelt parandama, et nad saaksid uuteks inimesteks, kes on loodud Jumala sarnasteks õigluses ja tõe täiuses. Kohandaja on jumalikkuse märk, Jumala kohalolek. „Jumala nägu” ei viita füüsilisele sarnasusele ega ainelise loodud-olendi piiratusale, vaid pigem Kõikse Isa vaimsele kohalolekule ränu Mõttekohandajate taevalikule annetumisele universumite väljaistmatutele loodud-olenditele.

⁴ Kohandaja teie sees on vaimsete saavutuste allikas ja lootus jumalikkule iseloomule. Ta on ellujäämise jõud, õigus ja võimalus, mis eristab teid nii täielikult ja igavesti

puhtloomsetest loodud-olenditest. Ta on mõtte kõrgem ja tõeliselt sisemine vaimne stiimul vastupidiselt välisele ja füüsilisele stiimulile, mis jõuab meelde ainelise keha närvienergia mehhanismi kaudu.

⁵ Need tulevase elujärgu ustavad kaitsjad teevad eksimatult kõigest, mis inimmeel loob, vaimse analoogi; niimoodi taasloovad nad teid aeglaselt ja kindlalt sellistena, nagu te tegelikult (ainult vaimselt) olete, et teid saaks ellujäämismaailmades ellu äratada. Ning kõiki neid suurepäraseid vaimseid analooge säilitatakse teie areneva ja surematu hinge kujunevas reaalsuses, teie morontiaminas. Need reaalsused on tegelikult olemas, vaatamata sellele, et Kohandaja suudab selliseid analooge harva sedavõrd ülendada, et neid saab teadvuse valgusesse tuua.

⁶ ¶ Ja nii nagu teie olete inimesena lapsevanem, on Kohandaja teie tõelise mina, teie kõrgema ja edasiliikuva mina, teie parema morontia- ja tulevase vaimse mina jumalik vanem. Ning kohtunikud ja hindajad eristavad just seda arenevat surelikku hinge, kui annavad korralduse teid ellu jätta ja suunata üles uutesse maailmadesse ning lakkamatusse eksisteerimisse igaveses seoses teie truu partneriga — Jumalaga, Kohandajaga.

⁷ Kohandajad on teie arenevate surematute hingede igavesed esivanemad, jumalikud originaalid; nad on lõputu tung, mis ajendab inimest püüdma valitseda praegust ainelist eksistentsi, pidades silmas tulevast vaimu-elujärku. Järelevaatajad on kustumatu lootuse vangid, igikestva edasimineku allikad. Ja kui väga meeldib neile suhelda oma hoolealustega võimalikult otseste kanalite kaudu! Kuidas nad rõõmustavad, kui saavad kõrvale heita sümbolid ja muud kaudsed meetodid ning läkitada oma sõnumid hetkega otse oma inimpartnerite mõistusesse!

⁸ ¶ Teie, inimesed, olete hakanud lahti kerima peaaegu otsatut panoraami, piiramatult avardama lõputuid, üha laienevaid võimalusi meeltülendavaks teenistuseks, võrratuteks avastusteks, ülevaks määramatuseks ja piirituteks saavutusteks. Kui teie kohale kogunevad pilved, peaks teie usk tunnustama sisimas elava Kohandaja kohalolekut, siis suudate näha läbi sureliku määramatuse udude igavese õigluse selget päikesesära Satania eluasemeilmade kutsuvates kõrgustes.

⁹ [Esitanud üks Orvontoni Üksildastest Sõnumitoojatest.]

KOHANDAJATE SUHE UNIVERSUMI LOODUD-OLENDITEGA

MÕTTEKOHANDAJAD on universumi elujärgu lapsed ja algajad Kohandajad peavad surelike loodud-olendite kasvamise ja arenemise käigus omandama kogemusi täpselt samamoodi, nagu surelikud kasvavad ja arenevad. Nii nagu inimlapse isiksus avarduv areneva eksistentsi võitlusteks, kasvab ka Kohandaja suureks tõusuolu järgmiseks etapiks harjutades. Nii nagu laps omandab varase lapsepõlve suhetes ja mängudes täiskasvanutegevusteks vajaliku kohanemisvõime, saavutab ka sissimas elav Kohandaja kosmilise elu järgmiseks etapiks vajalikud morontia-elujärguga seotud oskused nende tegevuste ettevalmistava kavandamise ja proovimisega surelikus elus. Inimeksistents on harjutamisaeg, mida Kohandaja kasutab tõhusalt ära, et valmistuda tulevase elu suuremateks ülesanneteks ja võimalusteks. Ent teis elades ei ole Kohandaja pingutused seotud niivõrd ajaliku elu ja planeedil eksisteerimisega. Mõttekohandajad harjutavad praegu inimolendite arenevas meeles tegelikult universumi-elujärgu reaalsusi.

1. KOHANDAJATE ARENG

¹ Kindlasti on algajate Kohandajate koolitamiseks ja arendamiseks enne nende lähetamist Diviningtonilt olemas ulatuslik ja läbimõeldud kava, kuid me tõepoolest ei tea sellest eriti palju. Kahtlemata on olemas ka põhjalik süsteem varasema kogemusega Kohandajate ümberkoolitamiseks enne nende lähetamist uusi surelikega seotud ülesandeid täitma, kuid ka seda me tegelikult ei tea.

² Isikustatud Kohandajad on mulle öelnud, et iga kord, kui mõnel surelikul, kelles on elanud Järelevaataja, pole õnnestunud ellu jääda, peab Diviningtoni tagasipöördunud Kohandaja läbi tegema põhjaliku koolituse. Seda täiendavat koolitust võimaldab inimese sisimas elamise kogemus ning see sooritatakse alati enne Kohandaja saatmist tagasi arenevasse ajamaailmadesse.

³ Tegelikul elamiskogemusel puudub kosmiline asendaja. Äsjaloodud Mõttekohandaja täiuslik jumalikkus ei anna sellele Salapärasele Järelevaatajale mitte mingeid hoolekandekogemusi. Kogemus on eluseksistentsist lahutamatu; see on ainus, mille omandamisest *tegeliku elamise kaudu* ei vabasta teid ükski jumalik kingitus. Seepärast peavad Mõttekohandajad omandama kogemusi, nii nagu kõik teised Ülima praeguses sfääris elavad ja tegutsevad olendid; nad peavad arenema madalamatest ja kogenematutest kõrgemateks ning kogenumateks rühmadeks.

⁴ Kohandajad läbivad surelikus meeles selge arengutee; nad jõuavad reaalse saavutusteni, mis jäävad igavesti neile. Aineliste rassidega toimunud kontaktide tulemusena omandavad Kohandajad vajalikke oskusi ja -võimeid, vaatamata sellele, kas nende surelik hoolealune jääb ellu või mitte. Nad on ka inimmeele võrdsed partnerid surematu hinge ellujäämisvõime arengule kaasa aitamises.

⁵ Kohandaja esimene arenguetapp lõpeb siis, kui ta sulab ühte sureliku olendi ellujääva hingega. Seega, kuigi te arenete oma olemuselt sisse- ja ülespoole, inimesest Jumala poole, arenevad Kohandajad oma olemuselt välja- ja allapoole, Jumalast inimese poole. Nii on selle jumalikkuse ja inimlikkuse liidu igaveseks lõpptulemuseks inimese poeg ja Jumala poeg.

2. ISETEGUTSEVAD KOHANDAJAD

¹ Kohandajate liigitusest nende kogemuste järgi — algajad, edasijõudnud ja ülimad Kohandajad — on teile juba kõneldud. Olete kindlasti juba aru saanud, et nende puhul kehtib ka teatav funktsionaalne liigitus — näiteks isetegutsevad Kohandajad. Isetegutsev on Kohandaja, kes:

² ¶ 1. on omandanud teatavad nõutavad kogemused tahteolendi arengulises elus kas ajutise sisimas elamise teel seda tüüpi maailmas, kus Kohandajaid ainult laenatakse surelikele hoolealustele, või planeedil, kus toimub tegelik sulandumine, kuid inimesel pole õnnestunud ellu jääda. Selline Järelevaataja on kas edasijõudnud või ülim Kohandaja;

³ 2. on saavutanud vaimujõu tasakaalu inimeses, kes on jõudnud kolmandasse psüühilisse ringi ja kellele on määratud isiklik seeravist kaitsja;

⁴ ¶ 3. omab hoolealust, kes on teinud ülima otsuse, sõlminud Kohandajaga püha ja siira liidu. Kohandaja ootab tegeliku sulandumise aega ja peab liitu sündinud faktiks;

⁵ ¶ 4. omab hoolealust, kes on võetud sureliku tõusutee arenevas maailmas mõnda saatuse reservkorpusesse;

⁶ ¶ 5. on kunagi inimese magades sureliku meele vangistusest ajutiselt eraldunud, et pidada kellegagi sidet, luua mõni kontakt, ümber registreeruda või täita muu inimeseväline ülesanne seoses selle maailma vaimse haldamisega, kuhu ta on lähetatud;

⁷ ¶ 6. on kriisiolukorras teeninud mõne sellise inimese kogemuses, kes täiendas aineliselt vaimisiksust, kellele oli usaldatud mingi selle planeedi vaimseks asjaajamiseks oluline kosmilise ülesande täitmine.

⁸ ¶ Isetegutsevatel Kohandajatel näib olevat märkimisväärne tahe seoses kõigi küsimustega, mis ei hõlma neid inimisiksusi, kelles nad vahetult elavad, nagu näitavad ka arvukad vägiteod, mida nad sooritavad nii oma surelike hoolealuste sees kui ka neist väljaspool. Need Kohandajad osalevad paljudes maailma tegemistes, kuid sagedamini tegutsevad nad omavalitult maises kehas selle teadmata.

⁹ Need kõrgemat ja kogenumat tüüpi Kohandajad võivad kahtlemata suhelda teistes maailmades viibivate samasuguste Kohandajatega. Ent kuigi isetegutsevad Kohandajad suhtlevad omavahel, teevad nad seda ainult seoses ühise tööga ja selleks, et säiliks haldusandmed, mis on vajalikud Kohandajate hoolekandele maailmas, kus viibivad,

kuigi on teada, et vahel on nad kriisiaegadel tegelenud ka planeetidevaheliste küsimuste lahendamisega.

¹⁰ Ülimad ja isetegutsevad Kohandajad võivad soovi korral inimkehast väljuda. Sisimas elavad Kohandajad ei kujuta endast sureliku elu orgaanilist ja bioloogilist osa, vaid on selle jumalikud täiendused. Nad olid ette nähtud juba esmastes elukavades, kuid pole aineliseks eksisteerimiseks vältimatult vajalikud. Vaatamata sellele tuleb märkida, et kui nad kord on juba surelikesse elama asunud, siis lahkuvad nad sealt isegi ajutiselt väga harva.

¹¹ Ülitegutsevad Kohandajad on need, kes on neile usaldatud ülesanded täitnud ja ootavad oma hoolealuste aineliste kestade lagunemist või surematu hinge üleviimist.

3. KOHANDAJATE SUHE SURELIKE LOODUD-OLENDITEGA

¹ Saladuslike Järelevaatajate töö täpne sisu sõltub nende ülesannete iseloomust — sellest, kas nad on *sidet pidavad* või *sulanduvad* Kohandajad. Mõned Kohandajad antakse hoolealustele vaid laenuks nende ajutise elu ajaks; teised annetakse isiksusekandidaadidena lubadusega nad igaveseks sulandada, kui hoolealune jääb ellu. Nende töö varieerub veidi ka sõltuvalt planeedi tüübist, samuti süsteemist ja universumist. Ent üldiselt on see väga sarnane, sarnasem kui ühelgi teisel taevaste loodud-olendite klassil.

² Mõningates algelistes maailmades (esimese seeria rühm) elab Kohandaja loodudolendi meeles kogemusliku koolituse omandamiseks, põhiliselt eneseharimiseks ja pidevaks edasiarenemiseks. Algajad Kohandajad saadetakse tavaliselt neisse maailmadesse varasemal ajal, kui algelised inimesed alles jõuavad otsuste orgu, kuid suhteliselt vähesed soovivad tõusta kõlbelistesse kõrgustesse üle enesevalitsuse ja iseloomu omandamise mägede, et jõuda tekkiva vaimuse kõrgematele tasanditele. (Paljud, kellel ei õnnestu Kohandajaga sulanduda, jäävad ellu ka Vaimuga sulandunud tõusuteelistena.) Kohandajad saavad väärtuslikku väljaõpet edaspidi kasutada teistes maailmades kõrgemate olendite heaks. *Laias universumis ei kao kunagi miski, millel on ellujäämisväärtus.*

³ Teist tüüpi maailmades (teise seeria rühm) Kohandajad ainult laenatakse surelikele olenditele. Siin ei saavuta Järelevaatajad kunagi sulandunud isiksust, kuid on oma hoolealustele nende sureliku elu ajal siiski suureks abiks, palju enam, kui nad suudavad olla Urantia surelikele. Siin laenatakse Kohandajad surelikele loodud-olenditele ainult üheks eluks kõrgemate vaimsete saavutuste eeskujuna, ajutisteks abilisteks ellujääva iseloomu täiustamise põneva ülesande täitmisel. Kohandajad ei pöördu pärast loomulikku surma tagasi, sest need ellujäävad surelikud saavutavad igavese elu Vaimuga sulandumise teel.

⁴ Urantia-sarnastes maailmades (kolmanda seeria rühm) tekib tõeline liit jumalike kingitustega, enese sidumine eluks ja surmaks. Kui jääte ellu, saab sellest igavene liit, igikestev sulandumine, inimese ja Kohandaja kujunemine üheks olendiks.

⁵ Selle seeria maailmade kolmeajulistest olendites saavad Kohandajad oma hoolealusega ajutise elu jooksul luua ehedama kontakti kui ühe- ja kaheajulistega. Ent surmajärgses elujärgus liiguvad kolmeajulised täpselt samuti edasi nagu üheaajulised ja kaheaajulised rahvad — Urantia rassid.

⁶ Kaheaajuliste maailmades määratakse pärast annetuva Paradiisi-Poja kohalviibimist harva algajaid Kohandajaid isikutele, kelle ellujäämisvõime on kaheldamatu. Me usume, et neis maailmades kuuluvad peaaegu kõik arukate ellujäämisvõimeliste meeste ja naiste sisimas elavad Kohandajad edasijõudnud või ülimesse tüüpi.

⁷ ¶ Paljude Urantia varaste arenevate rasside olendid jagunesid kolme rühma. Esimesed olid nii loomalikud, et neil puudus täielikult võime Kohandajaid vastu võtta. Teistel oli kaheldamatu võime Kohandajaid vastu võtta ja nad said need kohe, kui jõudsid kõlbelise vastutuse ikka. Kolmas klass oli vahepealne; nad olid võimelised Kohandajat vastu võtma, kuid Järelevaatajad said meeles elada vaid isiku isikliku taotluse alusel.

⁸ Ent nii mõnigi algaja Kohandaja on selliste olendite teenimisest, kes ellujäämistingimustele tegelikult ei vastanud, sest olid pärandist ilma jäänud kõlbmatute ja alaväärtuslike esivanemate tõttu, saanud kontaktist areneva meele väärtuslikke esmaseid kogemusi, ning neid võis seetõttu hiljem lähetada mõne kõrgemat tüüpi meele juurde mõnda teise maailma.

4. KOHANDAJAD JA INIMISIKSUS

¹ Inimestevahelise aruka suhtluse kõrgematele vormidele aitavad suuresti kaasa sisimas elavad Kohandajad. Ka loomadel on ühiseid tundeid, kuid nad ei edasta üksteisele mõisteid; nad võivad väljendada emotsioone, kuid mitte ideid ega ideaale. Ka loomse päritoluga inimesed ei koge kõrget tüüpi intellektuaalset suhtlust ja vaimset osadust oma kaaslastega enne, kui neile on annetatud Mõttekohandajad. Siiski, kui neil arengulistel loodud-olenditel areneb välja kõne, on nad juba teel Kohandajate vastuvõtmise poole.

² Loomad suhtlevad üksteisega oma tahumatul moel, kuid neis algelistes kontaktides *isiksus* peaaegu puudub. Kohandajad ei ole isiksused, nad on eelisikulised olendid. Kuid nad pärinevad isiksuse allikast ja nende kohalolek annab inimisiksuse kvalitatiivsetele avaldumistele midagi juurde, eriti kui Kohandajal on juba olemas varasemad kogemused.

³ Inimisiksuse väljendumisvõime on suures osas seotud Kohandaja tüübiga. Paljud Urantia suured intellektuaalsed ja vaimsed juhid on ajastute vältel mõju avaldanud põhiliselt tänu neis elanud Kohandajate kõrgele tasemele ja varasematele kogemustele.

⁴ Sisimas elavad Kohandajad on vanaaja algeliste inimeste järeltulijate muundamiseks ja inimesestamiseks teinud üsna palju koostööd ka teiste vaimsete mõjudega. Kui Urantia asukate meeles elavad Kohandajad ära kutsutaks,

pöörduks maailm aegamööda tagasi paljude ürginimestele omaste tegevuste ja tavade juurde; jumalikud Järelevaatajad on areneva tsivilisatsiooni üks tõelisi potentsiaale.

⁵ ¶ Olen jälginud Urantial ühe mee sisimas elavat Mõttekohandajat, kes on elanud Uversa ürikute kohaselt varem Orvontonis viieteistkümnese mees. Me ei tea, kas sellel Järelevaatajal on samasuguseid kogemusi ka teistest superuniversumitest, kuid arvatavasti on. See on imeline Kohandaja, üks praeguse ajastu kasulikumaid ja võimsamaid jõude Urantial. Kõik, mis teised on ellujäämisest keeldumisega kaotanud, võib nüüd see inimene (ja kogu teie maailm). Ellujäämisomadusteta inimeselt võetakse ära ka praegu tema sisimas elav kogenud Kohandaja, ellujäämisperspektiividega inimesele aga antakse loiu desertööri Kohandaja, kellel on varasemaid kogemusi.

⁶ Kohandajad võivad teatud mõttes edendada mõningast planeetidevahelist vastastikust viljastamist tõe, ilu ja headusega. Ent neile antakse harva kaks sisimas elamise kogemust samal planeedil, ükski praegu Urantial teeniv Kohandaja ei ole selles maailmas varem viibinud. Ma tean, millest räägin, sest nende numbrid ja teenistuskäigud on meil Uversa arhiivides salvestatud.

5. SISIMAS ELAVA KOHANDAJA AINELISED PIIRANGUD

¹ Ülimad ja isetegutsevad Kohandajad suudavad sageli anda inimmeelele edasi vaimse tähtsusega tegureid, kui see meel voolab vabalt loova kujutlusvõime vabastatud, ent kontrollile alluvates kanalites. Sellistel hetkedel ja vahel ka uneajal suudab Kohandaja mõtte voolu peatada, kinni pida ja idee kulgu kõrvale suunata; seda kõike teeb ta sügavate vaimsete muutuste läbiviimiseks üliteadvuse kõrgemates soppides. Meele jõud ja energiad häälestatakse senisest täielikumalt oleviku ja tuleviku vaimset tasandit siduvatele võtmetoonidele.

² Mõnikord on võimalik saada vaimuvalgust, kuulda pidevalt endas kõnelemas jumalikkust häält, saades osaliselt teadlikuks teis pidevalt elava potentsiaalse isiksuse tarkusest, tõest, headusest ja ilust.

³ Kuid teie ebastabiilsed ja kiiresti vahelduvad meelehoiaksid ohustavad ja katkestavad sageli Kohandajate tööd. Nende tööd ei sega mitte ainult surelike rasside sünnipärane loomus, vaid seda hoolekannet pidurdavad suuresti ka teie endi etteotsustused, kinnisideed ja püsivad eelarvamused. Nende takistuste tõttu kerkib teadvusse sageli ainult nende lõpetamata looming ja paratamatult tekib ideede virvarr. Seepärast on mõtteolukordi analüüsis kindlam tunda ära ainult iga mõtte ja kogemuse tegelik sisu, jättes täielikult arvestamata selle, mis see oleks võinud olla.

⁴ ¶ Elu suur probleem seisneb esivanemate elusuundumuste kohandamises Saladusliku Järelevaataja jumalikust kohalolekust käivitatud vaimsete tungide nõuetega. Universumi ja superuniversumi elujärkudes ei saa ükski inimene teenida kahte isandat, kuid teie praeguses elus Urantial

on iga inimene sunnitud seda tegema. Ta peab saama selgeks kunsti, kuidas teha pidevalt inimestele omaseid ajalike kompromisse ja olla vaimselt truu vaid ühele isandale; seepärast löövadki nii paljud vankuma ja kukuvad, väsivad ja alistuvad olelusvõitluse pingele.

⁵ Kuigi pärandiks saadud ajuomadused ja elektroemiline regulatsioonimehhanism piiravad Kohandaja tõhusat tegevust, ei takista ükski (normaalse mee) päriolik puudus kunagi lõppkokkuvõttes vaimsete saavutusteni jõudmist. Pärilikkus võib mõjutada isiksuse saavutuste tempot, kuid lõppkokkuvõttes ei takista see tõusutee avastusretke teostumist. Kui teete oma Kohandajaga koostööd, arendab see jumalik kingitus varem või hiljem välja surematu morontiahinge ja pärast sellega ühtesulamist esitleb uut loodud-olendit kohaliku universumi suveräänsel Meister-Pojale ning lõpuks Kohandajate Isale Paradiisis.

6. TÕELISTE VÄÄRTUSTE PÜSIVUS

¹ Kohandajaid ei taba kunagi ebaõnn, sest miski ellujäämist vääriv ei kao kunagi. Iga tahteolendi iga tähendusriikas väärtus jääb kindlasti alles, olenemata selle tähenduse avastanud või hinnanud isiksuse ellujäämisest või mitteellujäämisest. Ja nii ongi, et surelik loodud-olend võib ellujäämisvõimaluse tagasi lükata, kuid elukogemus ei lähe ikkagi raisku; igavene Kohandaja kannab selle ilmselt ebaõnnestunud elu väärtuslikud jooned edasi mõnesse teise maailma ning annetab need allesjäänud tähendused ja väärtused mõnele kõrgemat tüüpi surelikule meelele, kes on võimeline ellu jääma. Ükski väärtuslik kogemus ei ole kunagi asjatu, ükski tõeline tähendus ega väärtus ei hävi kunagi.

² Sulandumiskandidaatidega on nii, et kui Saladusliku Järelevaataja surelik kaaslane ta hülgab, kui inimpartner keeldub tõusuteed jätkamast, siis viib loomuliku surmaga (või enne seda) vabanev Kohandaja kaasa kõik, mis on selle mitte-ellujääva loodudolendi meeles arenenud, kuid omab ellujäämisväärtust. Kui Kohandajal ebaõnnestub sulandunud isiksuse saavutamine juba mitmendat korda, sest mitu inimhoolealust pole järjest ellu jäänud, ja see Järelevaataja isikustatakse, siis saavad kõik surelikes meeltes elamise ja töötamise kogemused selle uue Isikustatud Kohandaja tegelikuks pagasiks, mida ta saab kasutada igal tulevasel ajastul. Sellesse klassi kuuluvasse Isikustatud Kohandajasse on koondunud kõigi tema varasemate loodud-olenditest hoolealuste kõik ellujäämisomadused.

³ Kui pikaajalise universumikogemusega Kohandajad avaldavad soovi elada jumalikes Poegades nende annetumissioonide ajal, teavad nad väga hästi, et selle teenistuse tulemusena ei saavuta nad kunagi isiksust. Kuid vaimude Isa kingib sageli neile vabatahtlikele isiksuse ja seab nad omasuguste suunajateks. Need on isiksused, kellele usaldatakse Diviningtonil võim. Ja nende ainulaadne loomus hõlmab tervet inimlike omaduste mosaiiki, mis neil on tekkinud surelike sisimas elades omandatud paljude kogemuste käigus, samuti vaimset jälge inimese jumalikkusest, mis on saadud viimasest, annetuva Paradiisi-Poja sisimas elamise kogemusest.

⁴ Kohandajate tegevusi teie kohalikus universumis suunab Neadoni Miikaeli Isikustatud Kohandaja, seesama Järelevaataja, kes juhtis iga tema sammu ajal, kui ta elas oma inimelu Joosua ben Joosepi ihus. See erakordne Kohandaja ei petnud talle pandud usaldust, vapper Järelevaataja suunas inimloomust targalt, juhtides Paradiisi-Poja surelikku meelt ikka Isa täiusliku tahte teed valima. See Kohandaja oli teeninud varem, Aabrahami ajal, Machiventa Melkisedeki juures ja teinud suuri tegusid nii enne seda kui ka nende annetumiskogemuste vahepeal.

⁵ See Kohandaja saavutas Jeesuse inimmeeslikult hiilgava võidu — see meel jäi elu igas olukorras pühendunult usavaks Isa tahte, öeldes: „Sinu, mitte minu tahtmine sündigu.” See otsustav pühendumine on tõeline läbipääsuluba inimmeele piiratusest lõplikku jumalikkusesse.

⁶ Nüüd peegeldab seesama Kohandaja Joosua ben Joosepi ristimiseelse inimliku isiksuse vägevast mõistatuslikkusest olemusest, igavest ja elavat jälge igavestest ja elavatest väärtustest, mille kõigest urantialastest suurim löi igapäevaelu tagasihoidlikes oludes, milles said ammendatud täielikult kõik need vaimsed väärtused, mida surelikus kogemuses on võimalik saavutada.

⁷ Kõigele, mis Kohandajale on usaldatud ja millel on püsiv väärtus, on kindlustatud igavene püsijäämine. Teatud olukordades talletab Järelevaataja tema valduses oleva vara, et annetada see mõnele surelikule meelele, kelles ta edaspidi elab; teistel juhtudel, samuti pärast isikustamist, hoiab ta neid püsivaid säilitatavaid reaalsusi talle, et Tervikuniversumi Arhitektid saaksid neid tulevikus kasutada.

7. ISIKUSTATUD KOHANDAJATE SAATUS

¹ Me ei oska öelda, kas muid Isa fragmente peale Kohandajate saab isikustada, kuid teile on öeldud, et isiksus on Kõikse Isa suveräänne vabatahtlik annetus. Meie teada saavutab Kohandaja-tüüpi Isa-fragment isiksuse ainult isikuomaduste omandamise teel isikulise olendi teenistuses-hoolekandes. Nende Isikustatud Kohandajate kodu on Diviningtonil, kus nad õpetavad ja suunavad oma eelisikulasi kaaslasti.

² Isikustatud Mõttekohandajad on kaugeleulatuva universumite universumi kammitsemata, kohalemääramata ja suveräänsed stabiliseerijad ning kompenseerijad. Nendes on ühendatud Looja ja loodud-olendi kogemused — eksistentsiaalsed ja kogemuslikud. Nad on ühtaegu nii ajalised kui ka igavikulised olendid. Nad ühendavad universumit juhtides eelisikulise isikulisega.

³ Isikustatud Kohandajad on Tervikuniversumi Arhitektide ülitargad ja võimsad täiturid. Nad on Kõikse Isa

täieliku, nii isikulise, eelisikulise kui ka üleisikulise hoolekandetöö isikulised esindajad. Nad kannavad isiklikult hoolt kõige erakordse, ebatavalise ja ootamatu eest kõikjal Viimase Jumala valitsuse all olevate transtsendentsete absoniitsete sfääride maailmades kuni Jumal-Absoluudi tasanditeni välja.

⁴ Need on ainulaadsed universumiolendid, kelle elu hõlmab kõiki teadaolevaid isiksustevahelisi suhteid; nad on üldisikulised — nad on isiksuse-eelsed, isiksused ja isiksuse-järgsed. Nad kandsid Kõikse Isa isiksuse eest hoolt igaveses minevikus ja kannavad ka igaveses olevikus ning igaveses tulevikus.

⁵ Isa annetas Igavesele Pojale lõpmatu ja absoluutse eksistentsiaalse isiksuse, kuid otsustas jätta oma hoolekandetöö tarbeks Isikustatud Kohandaja tüüpi kogemusliku isiksuse, mis annetati kogemuslikule eelisikulisele Kohandajale; ja nii on nad mõlemad määratud saama tulevikus igaveseks üleisikuliseks olendiks, kes teostab transtsendentset hoolekannet Viimase, Ülima-Viimase absoniitsetes maailmades kuni Viimase-Absoluutse tasanditeni välja.

⁶ Isikustatud Kohandajaid näeb harva universumis liikumas. Vahel peavad nad nõu Päevilt Vanadega ja mõnikord tulevad seitsmeste Loojate-Poegade Isikustatud Kohandajad tähtkujude keskusmaailmadesse kohtuma nende Vorondadekvalitsejatega.

⁷ ¶ Kui Urantia planeedi Vorondadekvalitsejate vaatleja — Kõrgeim hoolekandja, kes alles hiljuti teie maailma asevalitsemise eriolukorras üle võttis — esitas oma volitused kohalikele kindralkubernerile, alustas ta eriolukorras Urantia valitsemist terve omavalituse kaaskonnaga. Ta andis kõigile oma kaaslastele ja abilistele planeedil kohe ülesanded. Ent ta ei valinud kolme Isikustatud Kohandajat, kes ilmusid tema juurde kohe, kui ta asevalitsemise üle võttis. Ta isegi ei teadnud, et nad ilmuvad, sest eelmise asevalitsemise ajal nad oma jumaliku kohalolekut avalikuks ei teinud. Ja Kõrgeim asevalitseja ei määranud neid vabatahtlikke Isikustatud Kohandajaid teenistusse ega andnud neile ülesandeid. Vaatamata sellele olid need kolm üldisikulist olendit ühed aktiivseimad arvukatest tol ajal Urantial teeninud taevaste olendite klassidest.

⁸ ¶ Isikustatud Kohandajad osutavad arvukatele universumiisiksuste klassidele väga erinevaid teeneid, kuid neil pole lubatud arutada neid hoolekandetöid arenevate loodud-olenditega, kelle sisimas nad elavad. Need erakordsed, inimeste sisimas viibivad jumalikud olendid on kogu suuruniversumi ühed kõige tähelepanuväärsemad isiksused ja keegi ei julge ennustada, millised võivad olla nende tulevased ülesanded.

⁹ [Esitanud üks Orvontoni Üksildastest Sõnumitoojatest.]

KOHANDAJATE SUHTED ÜKSIKSURELIKEGA

EBATÄIUSLIKELE olenditele vabaduse annetamine toob paratamatult kaasa tragöödia ja täiuslik algne Jumalus jagab kõiki neid kannatusi talle omase osavõtlikkuse ning armastava sõbralikkusega.

² Nii palju kui mina universumi asju tunnen, pean ma Mõttekohandaja armastust ja andumust kõige tõelisemaks jumalikuks kiindumuseks kogu loodus. Poegade armastus rahvaste eest hoolt kandes on suurepärase, ent Kohandaja andumus indiviidile on liigutavalt ülev, jumalikult Isa sarnane. Paradiisi-Isa on ilmselt jätnud iga üksiku loodud-olendiga isikliku kontakti loomise vormi Looja eriliseks eesõiguseks. Ning kogu universumite universumis pole midagi, mis oleks päriselt võrreldav nende arenevate planeetide laste sisimas nii põnevalt elavate ebaisikuliste olemusvormide imepärase hoolekandetööga.

1. ELU SURELIKUS MEELES

¹ Ei tohi arvata, et Kohandajad elavad inimolendite ainelises ajus. Nad ei moodusta orgaanilist osa maailmade füüsilistest loodud-olenditest. Õigem oleks kujutleda, et Mõttekohandaja elab inimese surelikus meeles ja mitte mingi ühe füüsilise elundi piires. Ja kuigi kaudselt ning tunnetamatult, suhtleb Kohandaja pidevalt oma inimesest hooaleusega, eriti nende ülevate kogemuste ajal, mil meel on üliteadvuse tasandil palveldavas kontaktis vaimuga.

² Ma soovin, et mul oleks võimalik aidata arenevatel surelikel omandada paremat arusaamist isetust ja suurepärasest tööst, mida teevad neis elavad Kohandajad, kes on nii siira ustavusega pühendunud inimese vaimse heaolu edendamisele. Me ei saa ka aidata teil õppida seda tööd paremini hindama. Need Järelevaatajad kannavad tõhusalt hoolt inimese meele kõrgemate tasandite eest; nad oskavad inimintellekti vaimset potentsiaali targalt ja kogenult käsitleda. Need taevased abilised on pühendunud tohutult raske ülesande täitmisele — aidata teid turvaliselt sisse- ja ülespoole, taevasesse õnnesadamasse. Need väsimatud tööriistad on andunud jumaliku tõe triumfile teie tulevases igikestvas elus. Nad on valvsad töötajad, kes juhivad Jumalat tundva inimmeele pahemadalikelt eemale ja suunavad inimese areneva hinge oskuslikult jumalike täiusesadamate poole kaugetel ja igavestel randadel. Kohandajad on armastavad eestvedajad, teie turvalised ja kindlad teejuhid teie lühikese maise elujärgu pimedates ja ebakindlates labürintides; nad on kannatlikud õpetajad, kes pidevalt ergutavad oma hooaleuseid astuma edasi järjestikuse täiustumise teel. Nad on loodud-olendi olemuse ülevate väärtuste hoolikad kaitsjad. Te peaksite neid rohkem armastama, nendega jäägitumat koostööd tegema ja neid veel enam kalliks pidama.

³ Kuigi jumalikke sisimas elunejaid huvitab põhiliselt teie vaimne ettevalmistamine lakkamatu eksistentsi järgmiseks etapiks, on nad sügavalt huvitatud ka teie ajalist heaolust ja tõelistest maistest saavutustest. Nad aita-

vad rõõmuga kaasa teie tervisele, õnnele ja tõelisele õitsengule. Nad ei ole ükskõiksed teie edu suhtes üheski planeedi edasiviivas asjas, mis ei kahjusta teie tulevast igavesti edenevat elu.

⁴ ¶ Kohandajaid huvitavad teie igapäevased tegemised ja mitmesugused teie elu üksikasjad sedavõrd, kuivõrd need mõjutavad teie olulisi ajalikke valikuid ja elutähtsaid vaimseid otsuseid ning on seega olulised tegurid teie hinge ellujäämise ja igavese arenguga seotud probleemi lahendamisel. Kohandaja jääb puhtajaliku heaolu suhtes küll passiivseks, kuid on jumalikut aktiivne kõigi teie igavese tuleviku asjade suhtes.

⁵ Kohandaja jääb teiega kõigis õnnetustes ja igas haiguses, mis intellektuaalset võimekust täielikult ei hävita. Ent on inetu teadlikult rüvetada või muul viisil tahtlikult saastada füüsilist keha, mis peab olema maine kest sellele imele Jumala kingile. Kõik füüsilised mürgid raskendavad tunduvalt Kohandaja pingutusi ainelise meele ülendamiseks ning ka sellised meelemürgid nagu hirm, viha, kadetus, armukadedus, kahtlustamine ja sallimatus takistavad tohutult areneva hinge vaimset progressi.

⁶ ¶ Praegu on aeg, mil Kohandaja kosib teid; kui te vaid jäate truuks usaldusele, mille teile on kinkinud teie meelt ja hinge igavesse liitu ühendada sooviv jumalik vaim, tekib lõpuks see jumalik häälestatus, see taevane sulandumine, see identiteetide lakkamatu segunemine, see olemise ühtsus, mis on nii täiuslik ja lõplik, et ka kõige kogenumad isiksused ei oska sulandunud partnerite — sureliku inimese ja jumaliku Kohandaja identiteete enam kunagi eristada ega ära tunda.

2. KOHANDAJAD JA INIMESE TAHE

¹ Inimmeele sisimasse elama asudes toovad Mõttekohandajad endaga kaasa nende endi ja Diviningtoni Isikutatud Kohandajate poolt kindlaks- ja ettemääratud etalon-elujärgud, ideaalelud, mille on kinnitanud Urantia Isikutatud Kohandaja. Seega alustavad nad oma inimesest hooaleuste intellektuaalse ja vaimse arendamise tööd kindla ja eelnevalt kehtestatud kava järgi, kuid ükski inimene pole kohustatud seda kava aktsepteerima. Te kõik allute ettemääratusele, kuid pole ette nähtud, et te peaksite seda jumalikkude ettemääratust aktsepteerima; teil on täielik vabadus Mõttekohandajate programm osaliselt või täielikult tagasi lükata. Nende ülesandeks on teostada meele muutusi ja vaimseid kohandumisi, milleks teie oma tahte ja mõistusega loa annate, et nad saaksid isiksuse arengusuunda paremini mõjutada; ent need jumalikud Järelevaatajad ei kasuta teid mitte mingitel asjaoludel kunagi ära ega mõjuta meelevaldselt teie valikuid ja otsuseid. Kohandajad respektierivad teie isiksuse suveräänsust — *nad alluvad alati teie tahtele*.

² Nad on püsivad, leidlikud ja oma töömeetoditelt täiuslikud, kuid ei mõjuta kunagi vägivaldselt teie tahtelist

individuaalsust. Ükski jumalik Järelevaataja ei vaim susta inimest kunagi tema tahte vastaselt: ellujäämine on Jumalate kingitus, mida ajalikud loodud-olendid peavad soovima. Lõplik analüüs näitab, et kõige kohta, mida Kohandajal on õnnestunud teie heaks teha, on ürikutes kirjas, et muundamine on teostatud teie nõusolekul — olete olnud tõusu-elujärgu tohutute muutuste igal sammul Kohandaja vabatahtlik partner.

³ ¶ Kohandaja ei püüa juhtida teie mõtlemist kui sellist, vaid soovib pigem aidata seda vaimsustada, igavikustada. Ei inglid ega Kohandajad ole otseselt pühendunud inim-mõtte mõjutamisele, see õigus on ainult teie isiksusel. Kohandajad on pühendunud teie mõtteprotsesside täiustamisele, muutmisele, kohandamisele ja koordineerimisele, eriti ja eriomaselt aga teie elujärgu vaimteisiku, teie tõelise edasiliikuva mina morontiakooopia ülesehitamisele, mis on ellujäämiseks vajalik.

⁴ Kohandajad töötavad inimmeele kõrgematel tasanditel, püüdes lakkamatult moodustada sureliku intellekti kõigist arusaamadest morontiavasteid. Seega puutuvad inimmeele ringlustes kokku ja keskenduvad kaks reaalsust: Elukandjate esialgsetest kavatest väljaarenenud surelik mina ja Diviningtoni kõrgetest sfääridest pärinev surematu olemusvorm, sisimas elav Jumala kingitus. Ent surelik mina on ka isikuline mina, sellel on olemas isiksus.

⁵ ¶ Teil kui isikulisel loodud-olendil on meel ja tahe. Kohandajal kui eelisikulisel loodud-olendil on eelmeel ja eeltahe. Kui olete Kohandaja meelega nii täielikult vastavuses, et olete temaga täiesti ühel nõul, siis saavad teie meeled üheks ja Kohandaja meel täiendab teie meelt. Kui nüüd teie tahe käsib täita selle uue, ühinenud meelega otsuseid, siis Kohandaja eelisikuline tahe väljendub tänu teie otsusele isikuliselt ja selles ettevõtmises olete te Kohandajaga üks. Teie meel on saavutanud häälestatuse jumalikkusega ja Kohandaja tahe on väljendunud isikuliselt.

⁶ Just sel määral, nagu selline samastumine teostub, olete te meelelt lähenemas morontia eksistentsiklassile. Morontia-meel on termin, mis tähistab erinevate aineliste ja vaimsete omadustega meelega koostöö sisu ja kogusummat. Morontiaintellekt tähendab kohalikus universumis seega kahest meelt, mis allub ühele tahtele. Surelikel on see tahe inimliku päritoluga, aga saab jumalikuks, kui inimene samastab oma meelega Jumala meelega.

3. KOOSTÖÖ KOHANDAJAGA

¹ Kohandajad mängivad püha ja suursugust ajastute mängu, neil on käsil üks ülimaid ajalikke avastusretki ruumis. Ja nad on väga õnnelikud, kui teiepoolne koostöö võimaldab teid teie lühikestes ajalikes võitlustes abistada, jätkaes oma suuremate igavikuülesannete täitmist. Ent tavaliselt on nii, et kui teie Kohandaja püüab teiega suhelda, läheb sõnum inimmeele energiaoogude ainelistes vooludes kaduma; te püüate vaid harva kinni jumaliku hääle nõrga ja kauge kaja.

² Teie Kohandaja edukus, kui ta juhib teid läbi sureliku elu ja kindlustab teie ellujäämist, ei sõltu niivõrd teie uskumusi kajastavatest teooriatest, kuivõrd teie otsustest, sihikindlusest ja vankumatust *usust*. Kõik need isiksuse kasvu tegurid saavad võimsateks mõjuriteks, mis aitavad edasiliikumisele kaasa, sest aitavad teil Kohandajaga koostööd teha; nad aitavad teil vastupanust loobuda. Maised ettevõtmised õnnestuvad või näiliselt ebaõnnestuvad Mõttekohandajatel just sedavõrd, kuivõrd surelikel õnnestub või ebaõnnestub kohandamine kavaga, mille alusel neid täiuslikkusele viival tõusuteel edasi juhatakse. Ellujäämise saladus peitub inimese ülimes soovis saada Jumala sarnaseks ja sellega seotud valmisolekus teha ning olla kõik see, mis on vajalik selle kõikeallutava soovi lõplikuks täitmiseks.

³ Kohandaja edust või ebaedust räägime seoses inimese ellujäämisega. *Kohandajatel ei ebaõnnestu kunagi miski*, nad on olemuselt jumalikud ja väljuvad kõigist oma ettevõtmistest alati võitjatena.

⁴ ¶ Panen paratamatult tähele, et nii paljud teist kulutavad ohtrasti aega ja mõtteid elu pisiasjadele ning jätavad peaaegu täielikult arvestamata tähtsamad, igikestva tähendusega reaalsused, needsamad saavutused, mis puudutavad harmoonilisema koostöölepepe väljakujunemist inimese ja Kohandaja vahel. Inimeksistentsi suur siht on häälestuda sisimas elava Kohandaja jumalikkusele, sureliku elu suur saavutus on jõuda tõelise ja mõistva pühendumiseni teie meeles ootava ja töötava jumaliku vaimu igavestele eesmärkidele. Ent pühendunud ja kindlameelne pingutus igavese saatuse teostamiseks sobib igati kokku muretu ja rõõmsameelse eluga ning eduka ja auväärse maise elujärguga. Koostöö Mõttekohandajaga ei tähenda enesepiinamist, võltsvagadust ega silmakirjalikku ja hooplevat eneselandamist; ideaalne elu seisneb armastavas teenimises, mitte hirmuvangistuses.

⁵ ¶ Segadus, kimbatas, vahel isegi heitumus ja häiritus ei tähenda tingimata vastuseisu sisimas elava Kohandaja juhtimisele. Need hoiakud võivad anda mõnikord tunnistust, et jumaliku Järelevaatajaga ei tehta aktiivset koostööd, ja võivad vaimset progressi mõnevõrra aeglustada, kuid need intellektuaalsed-emotsionaalsed raskused ei takista vähimalgi määral Jumalat tundva hinge kindlat ellujäämist. Ainuuksi teadmatus ei saa kunagi ellujäämist takistada, samuti peataolekust tingitud kahtlused ja kartlik ebakindlus. Areneva surematu hinge ellujäämist võib takistada ainult teadlik vastupanu Kohandaja juhtimisele.

⁶ Ärge pidage koostööd Kohandajaga eriti teadlikuks protsessiks, sest see pole seda, ent teie motiivid ja teie otsused, teie truu sihikindlus ja teie ülimad soovid kujutavadki endast tõelist ja tõhusat koostööd. Kooskõla Kohandajaga saate teadlikult parandada, kui:

⁷ 1. otsustate reageerida jumalikule juhtimisele; rajate oma inimese kõrgeimale tõe-, ilu- ja headusetunnetusele ning kooskõlastate need jumalikkusest kõnelevad omadused tarkuse, palveldamise, usu ja armastuse kaudu;

⁸ ¶ 2. armastate Jumalat ja soovite olla temasarnane — tunnistate tõeliselt taevase Vanema jumalikkude isadust ja tema armastavat palveldamist;

⁹ ¶ 3. armastate inimest ja soovite siiralt teda teenida — inimestevahelise vendluse tunnistamine kõigest südamest koos aruka ja targa kiindumusega kõigisse oma ligimestesse;

¹⁰ ¶ 4. võtate rõõmuga kosmilise kodakondsuse — tunnistate ausalt oma järjestikuseid kohustusi Ülima Olendi ees, olete teadlikud areneva inimese ja areneva Jumaluse vastastikusest sõltuvusest. Nii sünnib kosmiline kõlblus ja kõikne kohusetunne.

4. KOHANDAJA TÖÖ MEELES

¹ Kohandajad on võimelised vastu võtma pideva voona aja ja ruumi ülemringluste kaudu saabuvat kosmilist informatsiooni; nad on täielikult kontaktis universumi vaimuteabe ja energiaga. Kuid need vägevad sisimad järelevaatajad ei suuda eriti palju sellest rikkalikust tarkuse- ja tõepagasist oma surelikele hoolealustele edasi anda inimeste teistsuguse olemuse ja reageeriva äratundmisvõime puudumise tõttu.

² Mõttekohandaja tegeleb pidevalt meelega vaimustamisega, et arendada teie morontiahinge, kuid te ise ei ole sellest sisemisest hoolekandest eriti teadlikud. Te olete üsna võimetud eristama omaenda ainelise intellekti produkti oma hinge ja Kohandaja ühise tegevuse tulemustest.

³ Mõningad ootamatult ilmuvad mõtted, järeldused ja muud meelepildid on vahel Kohandaja otsene või kaudne töö, ent tunduvalt sagedamini on tegemist allasurutud meele tasanditel haakuvate ideede äkilise esilekerkimisega, need on areneva loomse meelega ringlustele omaste normaalsete ja tavapärase psüühiliste funktsioonide loomulikud ja igapäevased väljendused. (Vastupidiselt neile alateadvuse emanatsioonidele ilmuvad Kohandaja ilmutused üliteadvuse tasandite kaudu.)

⁴ Usaldage kõik meelega seonduv, mis jääb teadvuse surnud tasandist kõrgemale, Kohandaja hoolde. Kui mitte selles maailmas, siis eluasemeilmades annavad nad kindlasti oma juhtimistööst põhjalikult aru ja toovad viimaks esile need tähendused ja väärtused, mis on nende hoole ja valve alla antud. Kui jääte ellu, taas elustavad nad kõik sureliku meelega väärtuslikud varad.

⁵ ¶ Inimliku ja jumaliku, inimese ja Jumala vahel on hiiglasuur kuristik. Urantia rassid alluvad nii suures osas elektrilisele ja keemilisele juhtimisele, on oma üldises käitumises nii loomalikud, oma tavalistes reaktsioonides nii emotsionaalsed, et Järelevaatajatel on äärmiselt raske neid juhtida ja suunata. Te olete nii vähe võimelised julgeid otsuseid tegema ja koostööle pühendumata, et teis elavatel Kohandajatel on peaaegu võimatu inimmeelega otse suhelda. Isegi kui nad leiavad võimaluse, kuidas saata uue töö kuma arenevasse surelikku hinge, pimestab see vaimne ilmutus sageli loodud-olendit sedavõrd, et paiskab ta kramplikku fanatismi või käivitab mingi muu intellektuaalse murrangu, millel on hukatuslikud tagajärjed. Mõttekohandajate

katkendlikest, ebatäiuslikest, vääritimõistetud ja moonutatud teadetest on esile kerkinud nii mõnigi uus religioon ja veider „ism“.

⁶ Jerusemi ürikute kohaselt on paljude tuhandete aastate vältel leidunud iga uue põlvkonna seas üha vähem olendeid, kes suudavad isetoimivate Kohandajatega ohutult koos tegutseda. See on ärevusttekitav pilt ja Sataniaal asuvad juhtfiguurid suhtuvad leplikult mõningatesse teie otseste planeedil tegutsevate juhendajate ettepanekutesse võtta midagi ette kõrgemat vaimset tüüpi Urantia rasside soosimiseks ja säilitamiseks.

5. VÄÄRARUSAAMAD SEOS KOHANDAJA TEGEVUSEGA

¹ Ärge ajage Kohandaja missiooni ja mõju segi sellega, mida tavaliselt nimetatakse südametunnistuseks, need ei ole otseselt omavahel seotud. Südametunnistus on inimlik ja puhtpsüühiline reaktsioon. Seda ei maksa põlata, kuid see pole hinge kostev Jumala hää ehk täpsemini Kohandaja hää, kui seda võiks kuulda. Südametunnistus manitseb teid õigesti toimima, ent Kohandaja püüab lisaks sellele öelda, mis on tegelikult õige, see tähendab siis ja niivõrd, kui te olete võimelised Järelevaataja juhtimist tunnetama.

² ¶ Inimese unenäokogemused, see koordineerimata, magava meelega korratu ja seostamata piltide tulv on piisav tõend, et Kohandajad ei suuda inimese meelega väikseid tegureid omavahel harmoneerida ega kokku viia. Kohandajad lihtsalt ei saa üheainsa elu jooksul meelevaldselt koordineerida ja sünkroniseerida kaht nii erinevat ja lahknevat mõtteviisi nagu inimlik ja jumalik mõtlemine. Kui nad seda teevad, nagu vahel on juhtunud, siis viiakse hing eluasemeilmadesse, ilma et ta peaks surma kogema.

³ Une ajal püüab Kohandaja saavutada ainult seda, mida tema hoolealuse isiksuse tahe on teadvuse täieliku ärkveloleku seisundis oma otsuste ja valikutega täielikult heaks kiitnud ja mis on selle tulemusena asetunud ülimeele valda, inimese ja Jumala vaheliste seoste valdkonda.

⁴ Surelike hoolealuste magades püüavad Kohandajad oma loomingut registreerida ainelise meelega kõrgemal tasandil ja mõned teie grotesksed unenäod näitavad nende suutmatust tõhusat kontakti saavutada. Unenäoelu absurdsused annavad tunnistust mitte ainult väljendamata emotsioonide survest, vaid moonutavad kohutavalt ka Kohandajate esitatud vaimseid arusaamu. Teie endi kired, tungid ja muud sünnipäraseks kalduvused teisenduvad sellesse pilti ja asendavad oma väljendamata ihadega need jumalikud sõnumid, mida teie sisimad järelevaatajad püüavad une ajal psüühika alateadvusse sisestada.

⁵ Äärmiselt ohtlik on omistada Kohandajale unenäoelu sisu. Kohandajad küll töötavad une ajal, kuid teie tavalised unenäokogemused on puhtfüsioloogilised ja -psühholoogilised nähtused. Niisama riskantne on püüda eristada Kohandaja arusaamade vastuvõtmist sureliku südametunnistuse käskude enam-vähem pidevast vastuvõtmisest. Need on probleemid, mis tuleb lahendada individuaalse arusaamise ja isiklike otsuste abil. Ent inimese seisukohalt oleks parem lükata Kohandaja sõnum ekslikult tagasi, pidades

seda puhtinimlikuks kogemuseks, kui tõsta mõni sureliku meele reaktsioon väärtalt jumaliku väärikuse kõrgustesse. Pidage meeles, et Mõttekohandaja mõju on suures osas, kuigi mitte täielikult, üliteadvuslik kogemus.

⁶ Mida kõrgemale te psüühilistes ringides tõusete, seda enam, ehkki erineval määral — vahel otseselt, kuid sagedamini kaudselt —, suhtlete te oma Kohandajatega. Kuid ohtlik on hellitada mõtet, et iga uus inimmees tekkinud arusaam on Kohandaja sõnum. See, mida teie klassi kuuluvad olendid Kohandaja hääleks peavad, on sagedamini tegelikult teie oma intellekti emanatsioon. See on ohtlik küsimus ja iga inimene peab need probleemid enda jaoks lahendama, lähtudes oma loomumomast inimtarkusest ja üleinimlikust taipamisest.

⁷ Selle inimese Kohandajal, kelle kaudu käesolev sõnum edastatakse, on nii lai tegevusväli põhiliselt just seepärast, et ta on Kohandaja kohalolu kõigi väliste ilmingute suhtes peaaegu täiesti ükskõikne; tegelikult on päris hea, et tal jäävad kõik need toimingud teadvustamata. Talle on antud üks oma aja ja põlvkonna kogenumaid Kohandajaid, kuid saatusekaitsja arvates on tema passiivsus ja huvipuudus seoses selle mitmekülgse Kohandaja kohaloluga meele ja sellega kaasnevate nähtustega siiski harvaesinev ja juhuslik reaktsioon. Ning kõik need tegurid loovad kooskõla, millel on soodne mõju nii Kohandajale kõrgemas tegevussfääris kui ka inimpartnerile tervise, teokuse ja hingerahu seisukohalt.

6. SEITSE PSÜÜHILIST RINGI

¹ Isiksuse täielik teostumine ainelises maailmas seisneb sureliku potentsiaali seitsme psüühilise ringi järjestikuses saavutamises. Seitsmendale ringi astumine tähistab inimesiksuse tõelise funktsioneerimise algust. Esimese ringi lõpetamine näitab sureliku olendi suhtelist küpsust. Kosmilise arengu seitsme ringi läbimine ei ole küll võrdne Kohandajaga ühtesulamisega, kuid ringide läbimine tähistab nende sammude astumist, mis Kohandajaga ühtesulamisele eelnevad.

² Kohandaja on seitsme ringi läbimisel — sureliku suhtelise küpsuse saavutamisel — teiega võrdne partner. Kohandaja tõuseb koos teiega seitsmendale ringist esimeseni, kuid areneb ülimuslikku ja isetegutsemist võimaldavas seisundisse sõltumata sellest, kas toimub aktiivne koostöö sureliku meelelega.

³ Psüühilised ringid ei ole ainult intellektuaalsed ega ka tervenisti morontialikud, nad on seotud isiksuse seisundi, meele saavutuste, hinge kasvu ja Kohandajale häälestumisega. Nende tasandite edukas läbimine nõuab *kogu isiksuse*, mitte ainult mõne selle tahu harmoonilist funktsioneerimist. Osade kasv ei ole võrdväärne terviku tõelise küpsemisega; osad kasvavad tegelikult proportsionaalselt kogu mina — ainelise, intellektuaalse ja vaimse mina kui terviku — avardamisega.

⁴ Kui intellektuaalse olemuse areng kulgeb vaimsest arengust kiiremini, muudab see Mõttekohandajaga suhtlemise raskeks ja ohtlikuks. Ka ülemäärane vaimne areng

kaldub viima selle jumaliku sisima järelevaataja vaimsete juhiste fanaatilisele ja väärale tõlgendamisele. Vaimsete võimete puudumisel on sellisele ainelisele intellektile kõrgema, üliteadvuse tasandi vaimseid tõdesid väga raske edastada. Just täiuslikkus tasakaalus meelele, mis asub korralike elukommetega, stabiliseerunud närvienergiatega ja tasakaalustatud keemiliste funktsioonidega kehas — kui füüsilised, meele- ja vaimujõud on kolmeses arengukooskõlas —, saab edastada maksimaalselt valgust ja tõtt, tekitades selle olendi tõelisele heaolule minimaalselt ajalikke ohte. Niisuguse tasakaalustatud kasvu puhul tõuseb inimene ühelt planetaarselt arenguringilt teisele, seitsmendalt esimeseni.

⁵ Kohandajad on alati teie lähedal ja osa teist, kuid saavad harva teiega rääkida nagu olend olendiga. Teie intellektuaalsed otsused, kõlbeline valikud ja vaimne areng laiendavad ring-ringilt Kohandaja võimalusi teie meeles toimida; te tõusete seeläbi ring-ringilt Kohandajaga saavutatud ühenduse ja meele häälestatuse madalamalt astmelt kõrgemale, nii et Kohandaja suudab üha ehedamalt ja veenvamalt talletada selle Jumalat otsiva meele-hinge arenevasse teadvusse ettekujutust saatusest.

⁶ Iga teie otsus kas pidurdab või hõlbustab Kohandaja funktsioneerimist, needsamad otsused määravad ka teie edasiliikumise inimlike saavutuste ringides. Tõsi on, et otsuse ülimuslikkus, selle seos kriisiga, on suures osas seotud pääsemisega järgmisele ringile; vaatamata sellele on otsuste arvukus, nende sage ja järjekindel kordumine oluline, et sellised reaktsioonid muutuksid kindlasti tavaks.

⁷ Inimarengu seitset tasandit on raske täpselt määratleda, sest need on individuaalsed ja igal indiviidil erinevad ning näivad sõltuvat inimese kasvuvõimest. Nende kosmilise evolutsiooni tasandite saavutamine kajastub kolmel viisil:

⁸ 1. *Kohandajale häälestumine*. Vaimsustuv meel läheneb Kohandaja kohalolekule proportsionaalselt saavutatud ringidele;

⁹ 2. *hinge areng*. Morontiahinge väljakujunemine näitab ringi läbimise määra ja sügavust;

¹⁰ 3. *isiksuse reaalsus*. Individuaalse reaalsuse määr sõltub otseselt ringi läbimisest. Seitsmendalt sureliku eksistentsi tasandilt esimese poole tõustes saavad isikud üha reaalsemaks.

¹¹ Ringe läbides areneb ainelise evolutsiooni laps surematu potentsiaaliga küpseks inimolendiks. Seitsmendal ringil viibija embrüonaalse olemuse varjutaoline reaalsus taandub kohaliku universumi kodaniku tekkiva morontia-olemuse selgema avaldumise ees.

¹² Kuigi inimarengu seitset tasandit ehk psüühilist ringi on võimatu täpselt määratleda, võib siiski piiritleda nende küpsuse saavutamise järkude miinimum- ja maksimumpiiri.

¹³ *Seitsmes ring*. Sellesse ringi astub inimolend, kui tal kujuneb välja võime teha isiklike valikuid ja individuaalseid otsuseid, kõlbeline vastutustunne ja võime saavutada

vaimne individuaalsus. See näitab seitsme meeleeabivaimu ühtset funktsioneerimist tarkusevaimu suunamisel, sureliku olendi kaasahaaramist Püha Vaimu mõju alla ja Tõe Vaimu esmakordset funktsioneerimist Urantial koos Mõttekohandaja vastuvõtmisega surelikku meelde. Seitsmendasse ringi astumine teeb surelikust olendist vaieldamatult kohaliku universumi potentsiaalse kodaniku.

¹⁴ ¶ *Kolmas ring.* Kui inimesest tõusuteeline on jõudnud kolmandasse ringi ja saanud endale isikliku seeravist kaitseingli, muutub Kohandaja töö palju tõhusamaks. Kuigi Kohandaja ja seeravist kaitsja pealtnäha ühiseid jõupingutusi ette ei võta, võib pärast isikliku seeravist abilise määramist eksimatult täheldada kõigi kosmiliste saavutuste ja vaimse arengu etappide täiustumist. Kolmandast ringist alates püüab Kohandaja kogu inimese ülejäänud sureliku eluaja tema meelt morontialikumaks muuta, et ta võiks jõuda ülejäänud ringidele ning jumaliku ja inimliku vahelise ühenduse viimasele etapile, enne kui loomulik surm selle ainulaadse partnerluse lahutab.

¹⁵ ¶ *Esimene ring.* Kohandaja ei saa üldjuhul teiega otse ja vahetult rääkida enne, kui te pole jõudnud järjestikuste surelike saavutuste esimesele, viimasele ringile. See tasand kujutab endast meelet ja Kohandaja vahelise suhte kõrgeimat võimalikku teostumist inimkogemuses enne areneva morontiahinge vabanemist ainelise keha kütkeist. Meele, emotsioonide ja kosmilise taipamise seisukohalt on esimese psüühilise ringini jõudmine ainelise meelet ja vaim-Kohandaja maksimaalne võimalik lähenemine inimkogemuses.

¹⁶ ¶ Neid surelike edasiliikumise psüühilisi ringe oleks ehk kõige parem nimetada *kosmilisteks tasanditeks* — järkjärguliseks lähenemiseks morontiateadlikkusele kui areneva hinge ja kujuneva Ülima Olendi vahelise algse suhtega kaasnevale tegelike tähenduste ja väärtuste mõistmisele. Ning just see suhe teeb kosmiliste ringide tähtsuse täieliku selgitamise ainelisele meelele igavesti võimatuks. Nende ringide läbimine on jumalateadvusega vaid suhteliselt seotud. Seitsmendal või kuuendal ringil viibija võib tunda Jumalat — tunda end Jumala pojana — peaaegu niisama tõeliselt kui teisel või esimesel ringil viibija, aga need madalamate ringide olendid on kaugelt vähem teadlikud kogemuslikust suhtest Ülima Olendiga, oma universumikodakondsusest. Nende kosmiliste ringide läbimine kuulub tõusuteeliste kogemusse eluasemeilmades, kui see enne loomulikku surma ei õnnestu.

¹⁷ Usuline motivatsioon muudab täieliku arusaama inimesest kui Jumala pojast kogemuslikuks, kuid areneva teadlikkuse omandamiseks järkjärgult kasvavast lähedusest Ülima Olendi kosmilise *tegelikkusega* on oluline *tegutsemine*, otsuste elluviimine. Usk muudab vaimses maailmas võimaliku tegelikuks, kuid Ülima piiritletud maailmades saab võimalik tegelikuks ainult saadud valikutege-miskogemuse kaudu. Ent valik täita Jumala tahet lisab isiksuse tegutsedes ainelistele otsustele vaimse usu ja see annab jumaliku ja vaimse tugipunkti endisest jõulisemaks inimlikuks ja aineliseks Jumala-igatsuseks. Selline aineliste ja

vaimsete jõudude tark koordineerimine suurendab tunduvalt nii Ülima kosmilist mõistmist kui ka morontialikku arusaamist Paradiisi Jumalustest.

¹⁸ Kosmiliste ringide läbimine on seotud morontiahinge kvantitatiivse kasvuga, arusaamisega ülimatest tähendustest. Ent surematu hinge kvalitatiivne seisund sõltub *täielikult* selle asjaolu tähenduse mõistmisest koos elava usuga, et inimene on igavese Jumala poeg ja võimeline jõudma Paradiisi. Seepärast siirdutakse seitsmendalt ringilt edasi eluasemeilmadesse, et kosmiliselt veelgi enam kvantitatiivselt kasvada, nii nagu seda teeb ka teisel või isegi esimesel ringil viibija.

¹⁹ Kosmiliste ringide läbimine ja tegelik vaimne usukogemus on vaid kaudselt seotud; need saavutused on vastastikkuses ja seetõttu rikastavad teineteist. Puhtvaimne areng võib olla maapealse ainelise jõukusega vähe seotud, kuid ringide järjestikune läbimine suurendab alati inimese edu ja surelike saavutuste potentsiaali.

²⁰ Seitsmendast kuni kolmanda ringini muutuvad märgatavamaks seitsme meeleeabivaimu ühised jõupingutused võõrutada surelikku meelt sõltuvusest, mille on tekitanud aineliste elumehhanismide reaalsused, enne kui seda üha enam morontiakogemuste tasandile juhitakse. Alates kolmandast ringist meeleeabivaimude mõju järkjärgult väheneb.

²¹ ¶ Seitse ringi hõlmavad surelikku kogemust, mis ulatub kõrgeimast puhtloomsest tasandist kuni madalaima tegeliku kontaktse morontiatasandini, kus eneseteadlikkus on isiklik kogemus. Esimese kosmilise ringi läbimine tähistab morontia-eelse sureliku küpsuse saavutamist ja meeleeabivaimude ühise hoolekandetöö kui inimesiksuse meeletegevuse ainulaadse mõjutamise lõppu. Pärast esimest ringi sarnaneb meel üha enam evolutsiooni morontiaastmel oleva intellektiga, mis on kosmilise meelet ja kohaliku universumi Loova Vaimu meeleeabivaimudest kõrgema annetuse ühine hoolekanne.

²² Iga Kohandaja isikliku karjääri tähtthetkedeks on esiteks päev, kui inimesest hoolealune murrab kolmandasse psüühilisse ringi, mis kindlustab Järelevaatajale iseseisva tegutsemise ja funktsioonide avaratumise (juhul kui see sisim järelevaataja polnud juba isetegutsev), seejärel päev, kui inimpartner jõuab esimesse psüühilisse ringi, mis võimaldab neil kas või mingil määral omavahel suhelda, ja lõpuks nende lõplik sulandumine igavese ajaks.

7. SUREMATUSE SAAVUTAMINE

¹ Seitsme kosmilise ringi läbimine ei ole võrdväärne Kohandajaga ühtesulamisega. Urantial elab palju surelike, kes on oma ringid läbinud, ent ühtesulamine sõltub teistest, veelgi suurematest ja kõrgematest vaimsetest saavutustest, sureliku tahte lõplikust ja täielikust häälestumisest Jumala tahtele, nagu see väljendub Mõttekohandajas.

² Kui inimene on kosmiliste saavutuste ringidega lõpule jõudnud ja kui sureliku tahte lõplik valik võimaldab Kohandajal inimese identiteedi ühinemise morontiahingega

arengulise ja füüsilise elu ajal lõpule viia, suundub see hinge ja Kohandaja teostunud liit iseseisvalt eluasemeilmadesse ja siis antakse Uversalt korraldus, mis näeb ette Kohandaja ja morontiahinge kohese sulandumise. Ühtesulamine füüsilise elu ajal hävitab hetkega ainelise keha, seda vaatepilti tunnistavad inimesed näevad ainult teisale kantava sureliku kadumist „tulistes vankrites”.

³ Kohandajad, kes on oma hoolealuseid Urantialt teisale viinud, on enamasti olnud väga kogenud ja viibinud ürikute sõnul teistelgi sfääridel arvukate surelike sisimas. Pidage meeles, et Kohandajad saavad väärtuslikke kogemusi hoolekandest planeetidel, kuhu neid on laenuks antud; ei maksa arvata, et Kohandajad saavad kõrgemal tasemel töötamiseks kogemusi ainult nendelt surelikelt hoolealustelt, kellel ei õnnestu ellu jääda.

⁴ ¶ Pärast surelikuga sulandumist on Kohandajatel teiega ühine saatuse ja kogemus — *nad ongi teie ise*. Pärast surematu morontiahinge sulandumist oma Kohandajaga saavad kõik ühe kogemused ja väärtused lõppkokkuvõttes ka teise omaks, nii et need kaks ongi tegelikult üks olemusvorm. See uus olend kuulub teatud mõttes igavesse minevikku ja igavesse tulevikku. Kõik, mis oli ellujäävas hinges kunagi inimlikku, ja kõik kogemuslikult jumalik Kohandajas saab nüüd tegelikult uue ja üha tõusva universumiksuse omaks. Ent Kohandaja saab igal universumitasandil anda uuele loodud-olendile vaid neid omadusi, millel on tähendust ja väärtust sellel tasandil. Absoluutse *üksolu* jumaliku Järelevaatajaga, Kohandaja annetuse täieliku ammendumise võib saavutada ainult igavikus pärast seda, kui on lõplikult jõutud Kõikse Isani, vaimude Isani, kes on alati nende jumalike andide allikas.

⁵ Kui arenev hing ja jumalik Kohandaja lõplikult ja igaveseks sulanduvad, saab kumbki endale kõik teise kogetud omadused. Sellel kooskõlas isiksusel on kogu kogemuslik ellujäämismälu, mis oli kord olemas endisel surelikul meelel ja seejärel morontiahinges, ning peale selle on sellel potentsiaalsel lõpetanul Kohandaja kogu kogemuslik mälu, mis on omandatud kõigist viibimistest surelike sisimas ajajooksul. Ent kulub veel terve tulevane igavik, et Kohandaja saaks anda sellele isiksuslikule partnerlusele kõik tähendused ja väärtused, mille jumalik Järelevaataja möödunud igavikust kaasa toob.

⁶ ¶ Enamiku urantialaste puhul peab Kohandaja siiski kannatlikult ootama, kuni surma saabumine ta vabastab; ta peab ootama tekkiva hinge vabanemist teie ainelisele eksistentsiklassile omaste energiamustrite ja keemiliste jõudude peaaegu täieliku ülevõimu alt. Põhiline raskus, mida te oma Kohandajaga kontakti astudes kogete, tulenebki sellest väga loomuomast ainelisest olemusest. Nii vähesed surelikud mõtlevad tõeliselt; te ei arenda oma meelt vaimselt ega distsiplineeri seda piisavalt, et jumalike Kohandajatega soodsat sidet luua. Inimmele kõrv on peaaegu kurt vaimsetele kutsetele, mida Kohandaja tõlgib paljudest halastuse Isalt tulevatest universumi teabelevi armastussõnumitest. Kohandajal on peaaegu võimatu talletada

neid innustavaid vaimseid juhiseid loomuses meeles, mis allub nii täielikult teie füüsilisele loomusele omaste keemiliste ja elektriliste jõudude ülevõimule.

⁷ Kohandajad rõõmustavad, kui saavad sureliku meelelega kontakti astuda. Nad peavad aga olema kannatlikud nendel pikkadel vaikelistel sisima hoolekande aastatel, mil nad ei suuda loomset vastupanu murda ja teiega otse suhelda. Mida kõrgemale tõusevad Mõttekohandajad teenistusredelil, seda tõhusamaks muutub nende töö. Ent nad ei saa kunagi tervitada teid, lihasviibijaid, samasuguse täieliku, osavõtliku ja väljendusrikka kiindumusega nagu siis, kui te eluasemeilmas meelest meelde kohtute.

⁸ Sureliku elu ajal eraldavad ainealine keha ja meel teid Kohandajast ja takistavad vaba suhtlemist: pärast surma, kui on toimunud igaveseks ühtesulamine, olete Kohandajaga üks — te ei ole enam eraldi olenditena eristatavad — ja seega pole teie mõistes suhtlemine enam vajalik.

⁹ Kuigi Kohandaja häälel on alati teie sees, kuuleb enamik teist seda eluajal harva. Teisest ja kolmandast ringist allapoole jäävad inimolendid kuulevad Kohandaja häält vahetult vaid erakordsetel kirehetkedel, erakordses olukorras ja pärast erakordse otsuse tegemist.

¹⁰ ¶ Saatuse reservkorpusesse kuuluva sureliku meele ja planeedi juhendajate vahelise kontakti loomise ja katkemise ajal paikneb sisimas elav Kohandaja vahel selliselt, et tal on võimalik edastada sõnum oma surelikule partnerile. Alles hiljuti edastas üks isetegutsev Kohandaja Urantial oma inimkaaslasele, saatuse reservkorpuse liikmele sellise sõnumi. Sõnum juhatati sisse järgmiste sõnadega: „Ja nüüd, kahjustamata ega ohustamata minu hooleitseva andumuse objekti ja püüdmata teda ülemäära nuhelda või heidutada, edastage minu nimel see minu üleskutse talle.” Sellele järgnes liigutavalt kaunis ja tungiv manitsus. Muuhulgas palus Kohandaja „et ta ustavamalt ja siiramalt minuga koostööd teeks, taluks rõõmsama meelega minult saadud ülesandeid, teostaks ustavamalt minu abiga korraldatud programmi, läbiks kannatlikumalt minu valitud katsumused, astuks järjekindlamalt ja rõõmsamalt minu valitud teed, võtaks alandlikumalt vastu minu lakkamatute pingutuste tulemusena talle osaks langeda võiva au — edasta niisugune manitsus hoolealusele, kelle sisimas ma elan. Ma kingin talle jumaliku vaimu ülima andumuse ja kiindumuse. Ja veel ütle minu armsale hoolealusele, et ma toimin targalt ja vägevalt, kuni tema maine heitlus on lõpule jõudnud; et ma olen oma hoole alla antud isiksusele ustav. Ja ma manitsen teda ellu jääma, et ta ei valmista mulle pettumust ega jäta mind ilma minu kannatliku ja pingelise heitluse tassist. Inimtahtest sõltub, kas me saavutame isiksuse. Olen seda inimmeelt ring-ringilt kannatlikult ülendanud ja mul on tõendeid, et minu klassi juht kiidab mu tegevuse heaks. Ma liigun ring-ringilt kohtumõistmise poole. Rõõmuga ja kartuseta ootan saatuslikku loendust, valmis esitama kõike Päevilt Vanade kohtule.”

¹¹ [Esitanud üks Orvontoni Üksildastest Sõnumitoojatest.]

111 KIRI

KOHANDAJA JA HING

JUMALIKU Kohandaja kohaloleku tõttu inimmeeles on nii teadusel kui ka filosoofial inimesiksuse arenevast hingest igavesti võimatu rahuldavalt aru saada. Morontiahing on universumi laps ja seda võib tõeliselt tunda ainult kosmilise taipamise ja vaimse avastamise teel.

² ¶ Hinge ja sisimas elava vaimu käsitus ei ole Urantial uus, seda on esinenud sageli planeedi erinevates uskumustes. Paljud ida ja ka mõned õhtumaa religioonid on tajunud, et inimene on saanud nii jumaliku kui ka inimliku pärandi. Paljudesse Urantia religioonidesse on kuulunud lisaks Jumaluse välisele kõikjalviibimisele ka sisemise kohaloleku tunne. Inimesed on ammu uskunud, et inimloomuses areneb midagi, midagi eluliselt tähtsat, mis on määratud kestma üle lühikese ajaliku eluea.

³ Enne kui inimene aru sai, et arenevale hingele on isaks jumalik vaim, arvati see paiknevat erinevates füüsilistes organites — silmas, maksas, neerus, südames ja hiljem ajus. Ürginimene seostas hinge vere, hingeõhu, varjude ja oma peegeldusega vees.

⁴ Hindu õpetajate *aatmani* kontseptsioon lähenes tegelikult Kohandaja olemuse ja kohaloleku tunnetamisele, kuid nad ei suutnud eristada areneva ja potentsiaalselt surematu hinge samaaegset kohalolekut. Hiinlased tunnetasid aga inimolendi kaht aspekti — *yangi* ja *yini*, hinge ja vaimu. Ka egiptlased ja paljud Aafrika hõimud uskusid, et on kaks tegurit, *ka* ja *ba*; hinge varasemasse eksistentsi tavaliselt ei usutud, küll aga vaimu omasse.

⁵ Niiluse oru elanikud uskusid, et igale soositud üksikisikule on sündimisel või varsti pärast seda annetatud kaitsevaim, keda nad nimetasid ka'ks. Nad õpetasid, et see kaitsevaim jääb sureliku hoolealuse juurde kogu tema eluks ja suundub enne teda tulevasse seisundisse. Luxoris on ühe templi seinal kujutatud Amenhotep III sündi; väike prints on Niiluse jumala süles ja tema lähedal on veel teine, printsiga välimuselt identne laps, kes sümboliseerib olemusvormi, mida egiptlased nimetasid ka'ks. See skulptuur loodi viieteistkümnendal sajandil enne Kristust.

⁶ Ka'd peeti kõrgeks kaitsevaimuks, kes soovis juhtida oma hoolealust surelikku hinge ajaliku elu parematele radadele, kuid eriti mõjutada hoolealuse inimese saatust pärast tema surma. Kui mõni tolle aja egiptlane suri, siis arvati, et tema ka ootab teda teisel pool Suurt Jõge. Algul arvati, et ka on ainult kuningatel, kuid peagi omistati seda kõigile õiglastele inimestele. Üks Egiptuse valitseja ütles oma südames oleva ka kohta: „Ma ei jätnud tema kõnet arvestamata, ma kartsin tema juhustest üle astuda. Tänu sellele läks mul suurepäraselt, ma saavutasin edu tänu sellele, mida ta mind tegema pani; tema juhised tõstsid mind erilisse ausse.” Paljud pidasid ka'd „Jumala oraakliks igas inimeses”. Paljud uskusid, et peavad „veetma igaviku, tundes südamest rõõmu sisimas oleva Jumala soosingust”.

⁷ Kõigil Urantia arenevate surelike rassidel on hinge käsitusele vastav sõna. Paljud ürgrahvad uskusid, et hing vaa-

tab maailmale läbi inimsilmade, seetõttu kartsid nad vabisedes kurja silma pahatahtlikkust. Nad on kaua aega arvanud, et „inimese vaim on Issanda lamp”. Rigveda ütleb: „Mu meel kõneleb mu südamega.”

1. MEEL KUI VALIKUTE TEGEMISE VÄLI

¹ Kohandajate töö on küll olemuselt vaimne, kuid nad on sunnitud tegema kõike intellektuaalsel alusel. Meel on see inimlik pinnas, millest vaim-Järelevaataja peab koostöös sisimas elava isiksusega arendama morontiahinge.

² Universumite universumi mitmel meeletasandil esineb kosmiline ühtsus. Intellektuaalsed minad pärinevad kosmisest meelest samamoodi, kui udud tekivad universumiavaruse kosmilistest energiatest. Intellektuaalse mina inimlikul (seega isikulisel) tasandil saavutab vaimse arengu potentsiaal sureliku meele nõusolekul ülekaalu tänu inimesiksuse vaimuannetele ja absoluutse väärtusega olemuspunkti loovale kohalolekule inimminas. Ent selline vaimu üleolek ainelisest meelest sõltub kahest kogemusest: meel peab olema arenenud seitsme meeleabivaimu hoolekande toel ja aineeline (isikuline) mina peab soovima sisima Kohandajaga koostööd teha morontiamina, areneva ja potentsiaalselt surematu hinge loomisel ja edendamisel.

³ ¶ Aineeline meel on tegevusväli, milles inimesiksused elavad, tunnetavad ennast, teevad otsuseid, valivad või hülgevad Jumala, igavikustavad või hävitavad ennast.

⁴ ¶ Aineeline evolutsioon on andnud teile elumasina, teie keha; Isa ise on kinkinud teile puhtaima vaimureaalsuse kogu universumis, teie Mõttekohandaja. Ent meel on antud teie kätte, teie enda otsustada, ja olenevalt meelest te kas elate või surete. Just selles meeles ja selle meelega teete need kõlbelised otsused, mis võimaldavad teil saada Kohandaja sarnaseks, mis tähendab sarnanemist Jumalaga.

⁵ Surelik meel on ajutine intellektisüsteem, mis laenatakse inimolenditele ainelise elu ajal kasutamiseks, ja seda meelt kasutades nad kas võtavad igavese eksistentsi potentsiaali vastu või lükkavad selle tagasi. Meel on peaaegu kõik see, mis universumi reaalsusest allub teie tahtele, ja hing — morontiamina — kirjeldab tõetruult sureliku mina tehtavate ajalike otsuste vilju. Inimteadvusele on pehmeks aluseks selle alla jääv elektrokeemiline mehhanism ja ta puudutab õrnalt vaimu-morontia energiasüsteemi enda kohal. Inimolend ei ole kummastki neist kahest süsteemist oma surelikus elus kunagi päriselt teadlik, seepärast peab ta töötama meeles, millest ta on teadlik. Ja ellujäämise kindlustab mitte niivõrd see, millest meel aru saab, vaid see, millest meel soovib aru saada; vaimne samastumine ei seisne niivõrd selles, missugune meel on, kui võrd selles, milliseks saamise poole ta püüdleb. Tõusu universumis ei kindlusta niivõrd inimese teadlikkus Jumalast, kui võrd inimese Jumala-igatsus. See, mis te olete täna, pole nii tähtis kui see, milleks te päev-päevalt ja igavikus saate.

⁶ Meel on kosmiline instrument, millel inimtahe võib mängida hävituse ebakõlasid või tuua kuuldavale oivalisi meloodiaid Jumala leidmisest ja sellele järgnevalt igavesest ellujäämisest. Inimesele annetatud Kohandaja on täiesti kurt pahele ja võimetu patuks, kuid surelikku meelt saab tegelikult loomuvastase ja omakasupüüdliku inimtahte patuste mahhinatsioonide tulemusena väanata, moonutada ning paheliseks ja inetuks muuta. Samamoodi saab meelt muuta üllaks, kauniks, ustavaks ja heaks — tõeliselt suureks — vastavalt Jumalat tundva inimese vaimust valgustatud tahtele.

⁷ ¶ Arenev meel on täiesti stabiilne ja usaldusväärne vaid siis, kui avaldub kosmilise intellektuaalsuse kahes äärmuslikus vormis — täiesti mehaanilisena ja täiesti vaimustatuna. Puhtmehaanilise juhtimise ja tõelise vaimse olemuse intellektuaalsete äärmuste vahele jääb tohutu rühm arenevaid ja tõusvaid meeli, kelle stabiilsus ja rahulikkus sõltuvad isiksuse valikust ja vaimsest samastumisest.

⁸ Ent inimene ei alluta oma tahet Kohandajale passiivselt ja orjalikult. Pigem otsustab ta aktiivselt, positiivselt ja koostöövalmilt järgida Kohandaja juhiseid, kui need on loomuliku sureliku meele soovidest ja ajedest teadvustatult erinevad. Kohandajad käsitsevad inimmeelt, kuid ei valitse seda kunagi inimese tahte vastaselt: inimtahe on Kohandajate jaoks ülilm. Ja nii peavad nad seda silmas ja respektierivad, püüdes samal ajal saavutada areneva inimintellekti peaaegu piiritlet tegevusväljal mõtete õigeks seadmises ja iseloomu muundamises vaimseid sihte.

⁹ ¶ Meel on teie laev, Kohandaja teie loots, inimtahe kapten. Sureliku laeva kaptenil peaks olema tarkust usaldada jumalikku lootsi, kes juhib tõusuhinge igavese ellujäämise morontiasadamasse. Inimtahe saab vaid isekuse, laiskuse ja patusega lükata tagasi nii armastava lootsi juhtimise ja lõppkokkuvõttes ajada oma sureliku elu tagasilükatud halastuse hävituslikele madalikele ja patu karidele. Teie nõusolekul kannab see ustav loots teid ohutult üle ajatõkete ja ruumitakistuste jumaliku meele allikani ja veel kaugeemale, Kohandajate Paradiisi-Isa eneseni.

2. HINGE OLEMUS

¹ Kõikjal kosmilise intellekti meelefunktsioonides on meel tervikuna üksikute intellektuaalsete funktsioonide suhtes ülekaalus. Meel on sisuliselt funktsionaalselt ühtne, seetõttu ei jää see meele olemuslik ühtsus kunagi avaldumata, isegi kui seda takistavad ja pidurdavad eksiteele sattunud mina ebatargad teod ja valikud. Ja see meele ühtsus otsib alati vaimuga kooskõla kõigil tasanditel, kus see loob seoseid väärikat tahet ja tõusueesõigust omavate minadega.

² Sureliku inimese aineeline meel on kosmiline kangastelg, millel olevasse morontiakangasse koob sisimas elav Mõttekohandaja universaalse iseloomuga püsivate väärtuste ja jumalike tähenduste vaimumustreid — lõpliku saatuse ja lõputu eluteega ellujäävat hinge, potentsiaalset lõpetanut.

³ Inimisiksust samastatakse meele ja vaimuga, mida hoiab funktsionaalses seoses ainelises kehas toimuv elu. See meele ja vaimu funktsionaalne seos ei anna tulemuseks mingit meele ja vaimu omaduste või iseärasuste kombinatsiooni, vaid pigem täiesti uue, algupärase ja ainulaadse universumiväärtuse, millel on potentsiaali kesta igavesti — *hinge*.

⁴ ¶ Surematu hinge arengulises loomises ei osale kaks, vaid kolm tegurit. Need kolm morontia-inimhinge eelkäijat on:

⁵ 1. *inimmeel* ja kõik sellele eelnevad ja mõjuvad kosmilised jõud;

⁶ ¶ 2. *inimmeele* sisimas elav *jumalik vaim* ja kõik sellele absoluutse vaimuse fragmendile omased potentsiaalid koos sellega inimelus seonduvate vaimsete mõjude ja teguritega;

⁷ ¶ 3. *ainelise meele ja jumaliku vaimu vaheline suhe*, millel on oma väärtus ja tähendus, mida ei ole selle ühenduse üksikteguritel. Selle ainulaadse suhte reaalsus ei ole ei aineeline ega vaimne, vaid morontialik. See on hing.

⁸ ¶ Keskteelised on nimetanud inimese arenevat hinge juba ammu keskmeele, et eristada seda madalamast ehk ainelisest meelest ja kõrgemast ehk kosmilisest meelest. Keskmeele on tegelikult morontianähtus, sest see eksisteerib ainelise ja vaimse vahelisel alal. Selle morontiaevolutsiooni potentsiaal on omane meele kahele universaalsele ajele: loodud-olendi piiritletud meele ajele tunda Jumalat ja saavutada Looja jumalikkust ning Looja lõpmatu meele ajele tunda inimest ja saavutada loodud-olendi *kogemust*.

⁹ See surematu hinge kõrge toiming on võimalik seetõttu, et surelik meel on esiteks isikuline ja teiseks kontaktis loomsest reaalsusest kõrgemate reaalsustega. See on saanud kingituseks aineülese kosmilise hoolitsuse, mis kindlustab niisuguse kõlbelise olemuse väljakujunemise, kes on võimeline tegema moraalseid otsuseid, luues sel teel *bona fide* loova sideme vastavate vaimsete hoolekannetega ja sisimas elava Mõttekohandajaga.

¹⁰ Inimmeele vaimustamine sellise kontakti kaudu annab vältimatuks tulemuseks hinge järkjärgulise sünni. See on Jumalat tunda ihaldava inimtahte ja meeleabivaimude tasandil toimiva meele ühine järglane, kes teeb koostööd kogu loodu tõelise Jumala tegeliku fragmendi — Saladusliku Järelevaataja üldjuhtimisele alluvate universumi vaimujõududega. Ja nii ületab mina aineeline ja surelik reaalsus füüsilise elumasina ajalikud piirid, saavutades uue väljenduse ja uue samastumise jätkuva individuaalsuse areneva kandjaga — morontialiku ja surematu hingega.

3. ARENEV HING

¹ Sureliku meele vead ja inimkäitumise eksimused võivad hinge evolutsiooni märgatavalt aeglustada, ent ei saa seda morontianähtust pidurdada, kui sisimas elav Kohandaja on selle loodud-olendi tahte nõusolekul kord käivitunud. Ent selsamal ainelisel ja inimlikul tahtel on igal ajal

enne sureliku surma õigus see valik tühistada ja ellujäämisest loobuda. Tõususurelikul on õigus igavene elu tagasi lükata isegi pärast ellujäämist, arenev loodud tõusulend võib igal ajal enne Kohandajaga ühtesulamist otsustada Paradiisi-Isa tahte täitmisest loobuda. Ühtesulamine Kohandajaga märgib asjaolu, et tõususurelik on igaveseks ja pöördumatult otsustanud Isa tahet täita.

² Lihaliku elu ajal on areneval hingel võimalik sureliku meele aineülestele otsustele kindlust lisada. Hing on aineülene ega toimi ise inimkogemuse ainelisel tasandil. Ka ei saa see vaimsest sfäärist allapoole jääv hing ilma mõne vaim-Jumaluse, näiteks Kohandaja kaasabitäht toimida morontiatasandist kõrgemal. Hing ei tee lõplikke otsuseid enne, kui surm või teisale viimine lahutab ta ainelistest seostest sureliku meelega, välja arvatud siis, kui see aineiline meel annab endaga koos toimivale morontiahingele oma vabal tahtel ja nõusolekul sellised volitused. Elu ajal asub surelik tahe, isiksuse võime teha otsuseid-valikuid, ainelise meele ringlustes. Maise sureliku arenedes samastub see hindamatute valikutegemisvõimetega mina üha enam tekkiva moron tiahinge olemiga. Pärast surma ja taaselsustumist eluasemeilmas samastub inimesiksus täielikult morontiaminaga. Hing on seega isiksuse identiteedi tulevase morontiakandja embrüo.

³ Surelik hing on algul olemuselt täiesti morontialik, kuid niivõrd arenemisvõimeline, et tõuseb alati tõelistele vaimutasanditele, kus on võimalik ühte sulada Jumaluse vaimudega, tavaliselt sellesama Kõikse Isa vaimuga, kes loodud-olendi meeles selle loova nähtuse käivitas.

⁴ Nii inimmeel kui ka jumalik Kohandaja on areneva hinge kohalolekust ja neist erinevast olemusest teadlikud — Kohandaja täielikult, meel osaliselt. Hing saab võrdeliselt oma arengulise kasvuga üha enam teadlikuks meelest ja Kohandajast kui temaga seotud identiteetidest. Hing saab endale nii inimmeele kui ka jumaliku vaimu omadusi, kuid areneb pidevalt vaimu juhtimisele ja jumalikule ülemvõimule allumise suunas selle meelefunktsiooni edendamise kaudu, mille tähendused püüavad kooskõlastada tõelise vaimuväärtusega.

⁵ Surelik elujärk, hinge evolutsioon, ei ole niivõrd katsumus, kuivõrd koolitus. Usk ülimate väärtuste ellujäämisel on religiooni tuum, tõeline usukogemus seisneb ülimate väärtuste ja kosmiliste tähenduste liidus kui universumi-realsuse teostumises.

⁶ Meel teab kvantiteeti, reaalsust, tähendusi. Kuid kvaliteeti — väärtusi — *saab tunda*. See, mis tunneb, on teadva meele ja temaga seotud tegelikustava vaimu ühine loomine.

⁷ Kui inimese arenev morontiahing täitub jumalateadvuse väärtust mõistes tõe, ilu ja headusega, on tulemus hävimatu. Kui inimese arenevas hinges ei jää igavesi väärtusi ellu, siis on surelik eksistents tähenduseta ja elu ise traagiline illusioon. Ent igavesti on tõi: mida te ajas alustate, selle te igavikus kindlasti lõpetate — kui see väärrib lõpuleviimist.

4. SISEMINE ELU

¹ Äratundmine on intellektuaalne protsess, mille käigus välismaailmast saadud sensoorsed muljed sobitatakse indiviidi mälupiltidesse. Arusaamine tähendab, et need äratuntud sensoorsed muljed ja nendega seotud mälupildid on integreerunud või korrastunud dünaamiliseks põhimõtete võrguks.

² Tähendused tuletatakse äratundmise ja arusaamise kombinatsioonist. Täiesti sensoorses või ainelises maailmas tähendused puuduvad. Tähendusi ja väärtusi tajutakse ainult inimkogemuse sisimates ehk aineülestes sfäärides.

³ ¶ Tõelise tsivilisatsiooni edusammud sünnivad kõik selles inimekonna sisemaailmas. Vaid siseelu on tõeliselt loov. Tsivilisatsioonis saab vaevalt küll progress toimuda, kui enamik iga põlvkonna noortest pühendab oma huvid ja energiad sensoorse ehk välismaailma materialistlikele püüdlustele.

⁴ Sise- ja välismaailmal on erinevad väärtushinnangud. Igasugune tsivilisatsioon on ohus, kui kolm neljandikku selle noortest asub materialistlikesse ametitesse ja pühendub välismaailma sensorsetele tegevustele. Tsivilisatsioon on ohus, kui noored ei huvitu enam eetikast, sotsioloogiast, eugeenikast, filosoofiast, kaunitest kunstidest, religioonist ja kosmoloogiast.

⁵ Ainult meele üliteadvuse kõrgematel tasanditel, niivõrd kui see puudutab inimkogemuse vaimset osa, võib leida neid kõrgemaid arusaamu ühenduses tõhusate tervikalchkujudega, mis aitavad üles ehitada paremat ja püsivat tsivilisatsiooni. Loovus on isiksusele omane, kuid see toimib selliselt ainult üksikisiku siseelus.

⁶ ¶ Lumekristallid on alati kuusnurkse kujuga, kuid kunagi ei leidu kaht ühesugust. Lapsed võib jagada tüüpideks, kuid pole olemas kaht täpselt ühesugust last isegi kaksikute hulgas. Isiksused jagunevad tüüpideks, kuid on alati ainulaadsed.

⁷ ¶ Õnn ja rõõm tekivad siseelust. Tõelist õnne ei saa kogeda päris üksi. Üksildus saab õnnele saatuselikuks. Isegi pered ja rahvad tunnevad elust rohkem rõõmu, kui saavad seda teistega jagada.

⁸ ¶ Välismaailma — keskkonda — ei saa päriselt oma kontrollile allutada. Just sisemaailma loovus allub teie suunamisele kõige paremini, sest seal vabaneb teie isiksus nii suures osas eelnevate põhjuslike seoste kütkeist. Isiksusega seondub piiratud tahtesuveräänsus.

⁹ Et inimese siseelu on tõeliselt loov, jääb iga isiku enda vastutusalasse valik, kas loovus peaks olema spontaanne ja täiesti juhuslik või suunatud, juhitud ja konstruktiivne. Kuidas saab looval kujutlusvõimel olla väärilisi vilju, kui selle tegevusväli on juba ette täidetud eelarvamuste, viha, hirmude, vimma, kättemaksuiga ja silmakirjalikkusega?

¹⁰ Välismaailma stiimulitest võivad tekkida ideed, kuid ideaalid sünnivad ainult sisemaailma loovatel aladel. Tänapäeva maailma rahvaid suunavad inimesed, kellel on ülikülluses ideid, kuid napilt ideaale. Sellega ongi seletatavad vaesus, lahutused, sõjad ja rassivaenud.

¹¹ Probleem on selles: kui vaba tahtega inimesele on antud sisemise mina loomevõime, siis tuleb mõista, et vabatahtlik loovus hõlmab ka vabatahtliku destruktiiivse tegutsemise võimalust. Ja kui loovus muutub destruktiiivsuseks, olete silmitsi pahe ja patu laastava mõjuga — rõhumise, sõja ja hävitamisega. Pahe on loovuse tahk, mis kaldub lagunema ja lõpuks hävitama. Igasugune konflikt on paheline selles mõttes, et see püüab siseelu loovat funktsioneerimist — see on nagu isiksusesisene kodusõda.

¹² ☞ Sisemine loovus aitab isiksuse integreerimise ja mina ühtlustamise teel iseloomu õilistada. Alati kehtib tõde: minevikku ei saa muuta, sisemise mina praeguse loovuse abil saab muuta vaid tulevikku.

5. VALIKU PÜHITSEMINE

¹ Jumala tahte täitmisega näitab loodud-olend ei midagi vähemat ega rohkemat kui valmisolekut jagada oma siseelu Jumalaga — sellesama Jumalaga, kes on selle loodudolendi sisemiselt tähendusrikka elu võimalikuks teinud. Jagamine on Jumalale omane — jumalik. Jumal jagab kõike Igavese Poja ja Lõpmatu Vaimuga, nemad omakorda jagavad kõike universumite jumalike Poegade ja vaim-Tütardega.

² Jumala jälgendamine on täiuslikkuse saavutamise võti: tema tahte täitmisel peitub ellujäämise ja ellujäämises täiuslikkuse omandamise saladus.

³ Surelikud elavad Jumalas ja seepärast on Jumal soovitud elada surelikes. Nii nagu inimesed usaldavad end talle, on tema — ja veel enne — usaldanud osa endast inimeste juurde; on nõustunud elama inimestes ja alluma inimeste sisimas inimtahtele.

⁴ Rahu selles elus, ellujäämine surmas, täiuslikkus järgmises elus, teenimine igavikus — kõik see saavutatakse (vaimus) praegu, kui loodud-olendi isiksus nõustub allutada — otsustab allutada — loodud-olendi tahte Isa tahtele. Ja Isa ongi juba otsustanud allutada ühe oma fragmendi loodud-olendi isiksuse tahtele.

⁵ Loodud-olendi selline valik ei ole tahte alistumine. See on tahte pühitsemine, avardamine, ülistamine, täiustamine; selline valik tõstab loodud-olendi tahte ajaliku tähtsuse tasandilt kõrgemasse seisundisse, kus loodu-poja isiksus saavutab osaduse vaim-Isa isiksusega.

⁶ Otsus täita Isa tahet on sureliku inimese jaoks vaim-Isa vaimne leidmine, kuigi peab mööduma terve ajastu, enne kui loodud-olendist poeg võib tegelikult Paradiisis faktiliselt Jumala juures viibida. See valik ei seisne niivõrd loodud-olendi tahte eitamises — „Sinu, mitte minu tahtmine sündigu” —, kuivõrd loodud-olendi positiivses kinnituses: „Mina tahan täita *sinu* tahet.” Ja kui see valik on tehtud, sõlmib Jumala valinud poeg peagi oma sisimas elava Jumala fragmendiga sisemise liidu (sulandub temaga) ning sellesama täiustuva poja isiksus saavutab ülima rahulduse inimisiksuse ja Looja isiksuse palveldavas suhtluses. Nende kahe isiksuse loovad omadused on igaveseks ühinenud vabatahtlikuks ühiseks väljenduseks, millest omakorda sünnib inimtahte ja Jumala tahte igavene partnerlus.

6. INIMESE PARADOKS

¹ Paljud sureliku inimese ajalikud mured tulenevad tema kahesest suhtest kosmosega. Inimene on osa loodusest — ta eksisteerib looduses — ning ometi on ta võimeline loodust ületama. Inimene on piiritletud, kuid temas elab lõpmatuse säde. Selline kahene olukord loob ühelt poolt võimaluse pahele ja teiselt poolt paljusid väga määramatuid ja üsna ärevaid sotsiaalseid ning kõlbelisi olukordi.

² Looduse vallutamiseks ja oma mina ületamiseks vajalik julgus võib alla jääda eneseuhkuse kiusatustele. Surelik, kes suudab oma mina ületada, võib anda järele kiusatusele pidada jumalikuks omaenda eneseteadvust. Sureliku dilemma seisneb selles, et inimene on üheaegselt looduse kütkeis, kuid ka ainulaadselt vaba — vaba vaimselt valima ja tegutsema. Ainelisel tasandil leiab inimene end loodusele allumas, kuid vaimsetel tasanditel võidutseb ta looduse ning kõigi ajalike ja piiritletud asjade üle. See paradoks on lahutamatu kiusatusest, potentsiaalsest pahest, vigadest otsustamisel, ja kui mina muutub uhkeks ning ülbeaks, võib kujuneda välja patt.

³ ☞ Patu probleem ei ole piiritletud maailmas enesest mõistetav. Piiritletus ei ole pahe ega patt. Piiritletud maailma on loonud lõpmatu Looja — see on tema jumalike Poegade kädetöö — ja see peab olema seega *hea*. Pahet ja pattu tekitab just piiritletu väärkasutamine, moonutamine ja loomuvastaseks muutmine.

⁴ ☞ Vaim võib saavutada ülekaalu meele üle, samamoodi võib meel juhtida energiat. Ent meel saab juhtida energiat ainult füüsiliste valdkondade põhjuste ja tagajärgede matemaatilisele tasandile omaste muundamispotentsiaalide aruka käsitlemise teel. Loodud-olendi meel iseenesest ei juhi energiat, see õigus kuulub Jumalusele. Kuid loodud-olendi meel saab energiat käsitseda ja käsitsebki sedavõrd, kuivõrd on õppinud tundma füüsilise universumi energia saladusi.

⁵ Kui inimene soovib muuta füüsilist reaalsust — kas iseennast või oma keskkonda —, õnnestub see tal niivõrd, kuivõrd ta on avastanud viise ja vahendeid aine juhtimiseks ning energia suunamiseks. Abita meel on võimetu mõjutama midagi ainelist peale omaenda füüsilise mehhanismi, millega ta on paratamatult seotud. Ent kehamehhanismi arukalt kasutades võib meel luua teisi mehhanisme, isegi energeetilisi suhteid ja elavaid suhteid, mida kasutades ta saab oma füüsilist tasandit universumis üha enam juhtida ja isegi valitseda.

⁶ Teadus on faktide allikas ja meel ei saa toimida ilma faktideta. Need on tarkuse ülesehitamisel ehituskivid, mis liidetakse kokku elukogemuste tsemendiga. Inimene võib leida Jumala armastuse ilma faktideta ja avastada Jumala seadused ilma armastu seta, kuid suudab hinnata Esimese Allika ja Keskme kõikehõlmava olemuse lõpmatut sümmeetriat, taevalikku kooskõla, oivalist küllastatust alles siis, kui on leidnud jumaliku seaduse ja jumaliku armastuse ning need kogemuslikult oma arenevas kosmilises filosoofias ühendanud.

⁷ Aineliste teadmiste avarandumine võimaldab ideede tähendusi ja ideaalide väärtusi intellektuaalselt paremini hinnata. Inimene võib leida tõe oma sisekogemuses, kuid tal on vaja selgelt teada fakte, et rakendada oma isiklikult avastatud tõe igapäevaelu halastamatult praktiliste nõudmistele rahuldamiseks.

⁸ ¶ On täiesti loomulik, et surelikku inimest painab kindlusetusetunne, kui ta näeb end olevat lahutamatult seotud loodusega, omades samal ajal vaimseid võimeid, mis ületavad kõike ajalikku ja piiritletut. Inimesele võib olla nii raskete ja segadusseviivate probleemide puhul toeks ainult religioosne kindlustunne — elav usk.

⁹ ¶ Kõigist ohtudest inimese surelikule olemusele ja tema vaimsele terviklikkusele on suurim just uhkus. Olla julge tähendab olla vapper, kuid isekus on hooplev ja hukutav. Mõõdukas enesekindlus ei tohiks taunida. Inimese võime ennast ületada on üks omadus, mis tema loomariigist eristab.

¹⁰ ¶ Uhkus on petlik, mürgitav ja pattusigitav, olgu tegemist üksikisiku, rühma, rahva või rassi uhkusega. On sõna-sõnalt õige: „Uhkus käib enne langust.”

7. KOHANDAJA PROBLEEM

¹ Määramatus koos kindlustundega ongi Paradiisi-avastuste sisu — teadmatuse aja ja meelega suhtes, määramatus eelseisva Paradiisi-tõusu sündmuste suhtes; kindlustunne vaimu ja igaviku suhtes, loodud-olendist poja kindel usk Kõikse Isa jumalikkude osavõtlikkuse ja lõpmatusse armastusse; määramatus kogemusteta universumikodanikuna; kindlustunne tõusva pojana kõikvõimsa, kõiketeada ja kõiki armastava Isa universumi eluasemeilmades.

² ¶ Kas ma tohin teid manitseda, et te paneksite tähele Kohandaja poolt teie hinge esitatud ustava kutse kaudu? Sisimas elav Kohandaja ei saa peatada ega isegi oluliselt muuta teie ajaliku elujärgu heitlust; Kohandaja ei saa vähendada eluraskusi teie rännul läbi selle vaevade maailma. Sisimas elav Kohandaja saab ainult kannatlikult oodata, kuni te olete oma planeedile iseloomulikud eluvõitlused võidelnud, ent te võiksite, kui ainult sooviksite — tööd tehes ja muret tundes, võideldes ja vaeva nähes —, lubada vapral Kohandajal koos teiega ja teie eest võidelda. Teie käeulatuses oleks palju lohutavat ja innustavat, te oleksite osalised paljudes paeluvates ja huvitavates asjades, kui ainult lubaksite Kohandajal tuua jätkuvalt esile pilte sellest, mis on kõigi teie ainelise maailma vaevaliste igapäevaheitluste tõeline motiiv, lõplik eesmärk ja igavene tähendus.

³ Miks te ei aita Kohandajal näidata endale kõigi nende aineliste pingutuste vaimseisikut? Miks te ei luba Kohandajal tugevdada end vaimsete tõdedega kosmilisest jõust,

samal ajal kui maadlete loodud-olendi eksistentsi ajalike raskustega? Miks te ei luba taevasel abistajal end rõõmustada selge nägemusega igavesest universumielust, kui olete segaduses, seistes silmitsi hetkeprobleemidega? Miks te keeldute valgusest ja innustusest, mida pakub universumi vaatepunkt, kui maadlete ajalike raskustega ja kobate oma surelikku eluteed saatvate määramatuste labürindis? Miks te ei luba Kohandajal vaimsustada oma mõtlemist, kuigi teie jalad peavad astuma maiste püüdluste ainelistel teedel?

⁴ Urantia kõrgemad inimrassid on omavahel tugevalt segunenud, need on paljude erinevat päritolu rasside ja tüvede segud. See liitolemus teeb Järelevaatajatele eluaegse tõhusa töö äärmiselt raskeks ja toob selgelt juurde surmajärgseid probleeme nii Kohandajale kui ka kaitseinglitele. Alles hiljuti Salvingtonis viibides kuulsin üht saatuse kaitset esitamas ametlikus ettekandes vabandavaid asjaolusid seoses oma sureliku hoolealuse eest hoolitsemisel tekkinud raskustega. See seerav ütles:

⁵ ¶ „Raskused tulenesid suures osas minu hoolealuse kahe olemuse vahelistest lakkamatutest vastuoludest: ambitsioonikus vastuolus loomse loidusega; kõrgematele rahvastele omased ideaalid vastuolus alama rahva instinktidega; suurvaimu kõrged eesmärgid vastamisi päritud ürgsete tungidega; kaugelenägeliku Järelevaataja ettenägelikkuse vastu töötav aja loodud-olendi lühinägelikkus; tõusuolendi arengukavade muutmine ainelise olemuse soovide ja ihade poolt; kõikse arukuse välgatused, mille summutasid arengurassi keemilis-energeetilised käsud; inglite tunded vastamisi looma emotsioonidega; intellekti koolitamine, mille nullisid instinktiivsed kalduvused; üksikisiku kogemused vastamisi rassi akumulatsioonide kalduvustega; parimate eesmärkide varjutamine halvimate suundumuste poolt; suurvaimu kõrge lend, mille neutraliseeris keskpärasuse raskus; headuse arengu aeglustumine halva inertsuse mõjul; ilu, mille määris pahe ligiolek; suurepärase tervis, mis asendus haiguse jõuetusega; usu läte saastumine hirmumürkidest; rõõmuallikas, mille muutis mõruks kuribusepisarad; ootusärevus, millele järgnes pettumuse kibedus; elu õnnehetked, mida alati varjutas surmahirm. Milline elu ja millisel planeedil! Ja siiski, tänu Mõttekohandaja alati käepärast olnud abile ja innustusele saavutas see hing piisavalt palju õnne ja edu ning on nüüd tõusnud eluasemeilma kohtumõistmissaalistesse.”

⁶ [Esitanud üks Orvontoni Üksildastest Sõnumitoojatest.]

112 KIRI

ISIKSUSE ELLUJÄÄMINE

ARENEVAD planeedid on inimeste päritolusfäärid, kus tõusureliku elujärk algab. Urantia on teie lähtepunkt, siin moodustate oma jumaliku Mõttekohandajaga ajutise liidu. Teile on annetatud täiuslik teejuht; seetõttu saate ajastuid kestva auhinna, kui siiralt ajaga võidu jooksete ja usu finišisse jõuate: te ühinete igaveseks teie sisimas elava Kohandajaga. Siis alustate oma tõelist elu, tõusuelu, millele teie praegune surelik seisund on vaid eeskojaks. Siis algab ülev ja edasiviiv missioon lõpetanutena teie ees avanevas igavikus. Kõigi järjestikuste ajastute ja arengulise kasvu etappide jooksul jääb aga üks osa teist täiesti muutumatuks ja see on isiksus — miski püsiv kõigis muutustes.

² ¶ Ehkki püüid määratleda isiksust tähendaks liigset enesekindlust, võib olla abi mõningate isiksuse kohta teada olevate faktide loetlemisest:

³ 1. isiksus on see omadus reaalsuses, mille on annetanud Kõikne Isa ise või Isa nimel tegutsev Ühine Toimija;

⁴ ¶ 2. selle võib annetada igale elavale energiasüsteemile, milles on olemas meel või vaim;

⁵ ¶ 3. see ei allu täielikult eelneva põhjusliku seose kammitsatele. See on suhteliselt loov või kaasloov;

⁶ ¶ 4. annetatuna arenevatele ainelistele loodud-olenditele, ajendab see vaimu püüdma energiat-ainet meele vahendusel allutada;

⁷ ¶ 5. isiksusel puudub küll identiteet, kuid see võib ühildada suvalise elava energiasüsteemi identiteedi;

⁸ ¶ 6. see ilmutab ainult kvalitatiivseid reageeringuid isiksuseringlusele vastupidiselt kolmele energiale, mis reageerivad gravitatsioonile nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt;

⁹ ¶ 7. isiksus jääb muutustes muutumatuks;

¹⁰ ¶ 8. see võib teha Jumalale kingituse — pühendada oma vaba tahte Jumala tahte täitmisele;

¹¹ ¶ 9. sellele on iseloomulik kõlblus — teadlikkus suhete suhtelisusest teiste isikutega. See eristab käitumistandardid ja teeb nende vahel valikuid;

¹² ¶ 10. isiksus on ainulaadne, täiesti ainulaadne: see on ainulaadne ajas ja ruumis; see on ainulaadne igavikus ja Paradiisis; see annetatakse ainulaadsena — teisikuid ei ole olemas; selle iga eksisteerimishetk on ainulaadne; selle suhe Jumalaga on ainulaadne — Jumal ei ole isikute austaja, kuid ka ei liida neid kokku, sest need ei ole liidetavad — nad on ühendatavad, kuid mitte summeeritavad;

¹³ ¶ 11. isiksus reageerib otseselt teise isiksuse juuresolekule;

¹⁴ ¶ 12. seda saab vaimule lisada, mis näitab Isa esimust Poja suhtes (meelt ei pea vaimule lisama);

¹⁵ ¶ 13. isiksus võib sureliku surmas ellu jääda koos identiteediga, mis säilib seejuures ellujäävas hinges. Kohandaja ja isiksus ei muutu, nendevaheline suhe (hinges)

on aga pidev muutumine ja jätkuv evolutsioon ning kui see muutumine (kasv) lakkaks, lakkaks hing olemast;

¹⁶ ¶ 14. isiksus on ainulaadselt teadlik ajast ja see on midagi muud kui meele või vaimu ajataju.

1. ISIKSUS JA REAALSUS

¹ Kõikne Isa annetab oma loodud-olenditele isiksuse potentsiaalselt igavesse annetusena. See jumalik kingitus on mõeldud toimima universumi arvukatel tasanditel ja järjestikustes olukordades, alates alamast piiritletud seisundist kuni kõrgeima absoniitse seisundini, isegi absoluutsuse piirini. Seega toimib isiksus kolmel kosmilisel tasandil ehk kolmes universumifaasis:

² 1. *asendipõhine staatus*. Isiksus toimib ühtviisi tõhusalt nii kohalikus universumis, superuniversumis kui ka keskses universumis;

³ ¶ 2. *tähendusepõhine staatus*. Isiksus toimib tõhusalt nii piiritletud kui ka absoniitsel tasandil ja isegi absoluutsuse piiril;

⁴ ¶ 3. *väärtusepõhine staatus*. Isiksust võib kogemuslikult tunnetada järjestikustel aladel: ainelisel, morontia-ja vaimuvallas.

⁵ ¶ Isiksusel on täiustatud toimimisulatus kosmilistes mõõtmes. Piiritletud isiksusel on kolm mõõdet ja need toimivad umbes nii:

⁶ 1. *pikkus* esindab edasimineku olemust ja suunda — liikumist läbi ruumi ja jälgides aja kulgu —, see on evolutsioon;

⁷ ¶ 2. *sügavus vertikaalsuunas* hõlmab organismi tunde ja hoiakuid, eneseteostust ja üldist keskkonnale reageerimist erinevatel tasanditel;

⁸ ¶ 3. *laius* hõlmab kooskõla, seoseid ja iseolu korraldust.

⁹ ¶ Urantia surelikele annetatud isiksusetüübil on potentsiaalselt seitse eneseväljenduse ehk eneseteostuse mõõdet. Neist mõõtmestest kui nähtustest võivad kolm teostuda piiritletud, kolm absoniitsel ja üks absoluutsel tasandil. Absoluutsest madalamatel tasanditel on see seitsmes ehk terviklikkuse mõõde kogetav isiksuse *faktina*. See ülim mõõde on seostatav absoluut ja kuigi see pole lõpmatu, on sel mõõtmel potentsiaali lõpmatust madalamal tasemel absoluutseni jõuda.

¹⁰ Isiksuse piiritletud mõõtmed on seotud kosmilise pikkuse, sügavuse ja laiusel. Pikkus tähistab tähendust, sügavus tähistab väärtust, laius hõlmab taipamist — võimet kogeda kosmilise reaalsuse vastuvaidlematut tunnetamist.

¹¹ Morontiatasandil kõik need ainelise tasandi piiritletud mõõtmed suurenevad tunduvalt ja teatud uued dimensioonilised väärtused saavad mõistetavaks. Mota mõjul ja morontiamatemaatika kaasabil põimuvad need morontiatasandi avardunud dimensioonilised kogemused imekaunilt ülima ehk isiksusemõõtmega.

¹² Surelike vaev inimesiksuse uurimisel oleks suures osas välditav, kui piiritletud loodud-olend peaks meeles, et dimensioonilised tasandid ja vaimsed tasandid ei kooskõlastu isiksuse kogemuslikult teostudes.

¹³ ¶ Elu on tegelikult organismi (individuaalsuse) ja tema keskkonna vahel kulgev protsess. Isiksus annab sellele organismi ja keskkonna ühendusele identiteedilise väärtuse ja jätkuvuse tähendused. Seega arvestatakse, et stiimulile reageerimine kui nähtus ei ole ainult mehaaniline protsess, sest isiksus toimib ühe tegurina terviklikus situatsioonis. Alati on tösi, et mehhanismid on olemuselt passiivsed, organismid aga olemuselt aktiivsed.

¹⁴ Füüsiline elu kui protsess kulgeb mitte niivõrd organismi sees kui organismi ja keskkonna vahel. Iga niisugune protsess kaldub looma ja sisse seadma organismi sellisele keskkonnale reageerimise algkujusid. Kõik need *suunavad algkujud* mõjutavad väga tugevalt sihi valikut.

¹⁵ Mina ja keskkond loovad omavahel tähendusriikka kontakti just meele vahendusel. Organismi võime ja valmisolek keskkonnaga nii tähendusriikkaid kontakte luua (reageering ajele) näitab kogu isiksuse *hoiakut*.

¹⁶ Isiksus ei saa isolatsioonis eriti hästi toimida. Inimene on loomult ühiskondlik olend, teda valitseb soov kuhugi kuuluda. On sõna-sõnalt õige: „Keegi meist ei ela isenele.“

¹⁷ Ent isiksuse mõiste kui kogu elava ja toimiva loodud-olendi tähendus märgib palju enam kui suhete integreerimist: see tähendab kõigi reaalsuse tegurite *ühildamist* ja suhete kooskõlastamist. Kahe objekti vahel eksisteerivad suhted, kuid kolme või enama objekti vahel tekib *süsteem* ja see süsteem on midagi palju enam kui vaid suurem või keerulisem suhe. See erinevus on väga oluline, sest kosmilises süsteemis on üksikliikmed omavahel seotud ainult suhtes tervikuga ja terviku individuaalsuse kaudu.

¹⁸ Inimorganismis moodustab selle osade summa iseolu — individualiteedi —, kuid sellel protsessil pole midagi ühist isiksusega, sest see ühildab endas kõiki neid tegureid suhestatult kosmilise reaalsusega.

¹⁹ Kogumites on osad kokku liidetud, süsteemides on osad *kokku seatud*. Süsteemid on olulised just oma korras-
tuse — asendipõhise väärtuse — poolest. Heas süsteemis on kõik tegurid kosmiliselt paigas. Halvas süsteemis on kas midagi puudu või paigast ära — häiritud. Inimsüsteemis ühildab isiksus kõiki tegevusi ja annab omalt poolt identiteedile ja loovusele omadusi.

2. ISE

¹ Iseolu uurides oleks kasulik meeles pidada, et:

² 1. füüsilised süsteemid on alluvad;

³ 2. intellektuaalsed süsteemid on kooskõlastuvad;

⁴ 3. isiksus on domineeriv;

⁵ 4. sisimas elav vaimne jõud on potentsiaalselt suunav.

⁶ ¶ Kõigis iseolu käsitustes tuleks võtta arvesse, et elu fakt on esmane ning hinnangud ja tõlgendused järgnevad

sellele. Inimlaps kõigepealt *elab* ja seejärel *mõtleb* oma elu üle. Kosmilises süsteemis eelneb taipamine ettenägelikkusele.

⁷ ¶ See universumi fakt, et Jumalast sai inimene, on kõiki inimesiksuse tähendusi ja väärtusi igaveseks muutnud. Armastus selle sõna tõelises tähenduses tähendab terviksiksuste vastastikust lugupidamist, olgu nad inimlikud või jumalikud või inimlikud ja jumalikud. Ise osad võivad toimida arvukatel erinevatel viisidel — mõelda, tunda, soovida —, ent vaid kogu isiksuse kooskõlastatud omadused on koondatud arukas tegutsemises, kusjuures kõik need võimed seostuvad surelikule meelele antud vaimse annetusega, kui inimene armastab siiralt ja isetult teist inimest või jumalikku olendit.

⁸ Kõik surelike arusaamad reaalsusest põhinevad eeldusel, et inimesiksus on tegelik; kõik arusaamad inimesest kõrgematest reaalsustest põhinevad inimesiksuse kogemustel seoses teatavate vaimsete olemusvormide ja jumalike isiksustega kosmilistes reaalsustes. Kõik mittevaimne inimkogemuses, välja arvatud isiksus, on vahend eesmärgi saavutamiseks. Sureliku inimese iga tõeline suhe teiste isikutega — inimlike või jumalikega — on eesmärk omaette. Ja selline osadus Jumaluse isiksusega on universumis tõusu igavene siht.

⁹ Isiksuse omamine teeb inimesest vaimse olendi, sest iseolu terviklikkus ja isiksuse eneseteadvus on aineülese maailma annetused. Ainuüksi asjaolu, et surelik materialist võib eitada aineüleste reaalsuste eksisteerimist, näitab iseeneses ja iseenesest vaimusünteesi ja kosmilise teadvuse kohalolekut ja toimimist tema inimmees.

¹⁰ Ainet ja mõtet lahutab suur kosmiline kuristik ning ainelise meele ja vaimse armastuse vahel on see kuristik mõõtmatult suurem. Teadvust, ammugi siis eneseteadvust, ei saa seletada ühegi teooriaga elektronide mehaanilistest ühendustest või materiaalistest energianähtustest.

¹¹ ¶ Sedamööda, kuidas meel püüdleb reaalsuse lõpliku analüüsi poole, haihtub aine aineliste aistingute jaoks, kuid võib jääda meele jaoks siiski reaalseks. Kui vaimne kaemus püüdleb selle reaalsuse poole, mis jääb alles pärast aine kadumist, ja jõuab lõpliku analüüsini, siis see reaalsus kaob meele jaoks, kuid vaim võib ikka veel tajuda vaimse olemusega kosmilisi reaalsusi ja ülimaid väärtusi. See taandub teadus filosoofia ees, filosoofia peab aga alistuma ehtsast vaimsest kogemusest tulenevatele järeldustele. Mõtlemine alistub tarkusele ja tarkus kaob valgustavas ja peegeldavas palveldamises.

¹² Teaduses vaatleb inimese ise ainelist maailma; filosoofia vaatleb seda ainelise maailma vaatlemist; religioonis, tõelises vaimses kogemuses, teostub kogemuslikult kogu selle aja ja ruumi energeetiliste materjalide suhtelise sünteesi vaatlemise kosmiline reaalsus. Universumifilosoofia ülesehitamisel ainuüksi materialismile jäetakse arvestamata asjaolu, et kõiki ainelisi asju kujutletakse alguses reaals-
etena inimteadvuses. Vaatleja ei saa olla vaatluses vaatlemise objekt, hindamine nõuab teataval määral eemaldumist hinnatavast.

¹³ Ajas viib mõtlemine tarkusele ja tarkus palveldamisele, igavikus viib palveldamine tarkusele ja tarkus jõuab lõpptulemusena mõtte lõplikkuseni.

¹⁴ Areneva ise ühildamise võimalus peitub nende teguriomadustes, millest see koosneb: põhienergiad, algkoed, põhialuseks olev keemiline üldjuhtimine, ülimald ideed, ülimald ajed, ülimald sihid ja jumalik Paradiisi poolt annetatud vaim — inimese vaimse olemuse eneseteadvuse saladus.

¹⁵ Kosmilise evolutsiooni eesmärk on saavutada isiksuse ühtsus tänu vaimu üha kasvavale üleolekule ja tahtelisele valmisolekule võtta vastu Mõttekohandaja õpetus ja juhatus. Nii inimisiksusel kui ka inimesest kõrgemal isiksusel on talle iseloomulik kosmiline omadus, mida võiks nimetada „üleoleku evolutsiooniks” — üha kasvav kontroll nii enda kui ka oma keskkonna üle.

¹⁶ ¶ Kunagine inimisiksus, tõusuolend, läbib kaks suurt faasi, mille käigus ta domineerib üha enam ise ja universumi üle:

¹⁷ 1. lõpetanu-eelne ehk Jumala otsimise kogemus, mis seisneb eneseteostuse kasvus identiteedi avarumise ja tegelikustumise kaudu koos kosmiliste probleemide lahendamise ja seejärel universumi valitsemisega;

¹⁸ 2. lõpetanu-järgne ehk Jumala ilmutamise kogemus, kuhu kuulub eneseteadvuse loov avarumine, ilmutades kogemuslikku Ülimat Olendit Jumalat otsivatele mõistustele, kes pole veel jõudnud jumalanäolisuse jumalikele tasanditele.

¹⁹ ¶ Laskuvad isiksused saavutavad samasuguseid kogemusi oma mitmesugustel avastusretkedel universumis, otsides avaramaid võimalusi Ülima Jumaluse, Viimase Jumaluse ja Jumalus-Absoluudi jumaliku tahte väljaselgitamiseks ja täitmiseks.

²⁰ ¶ Aineline ise, inimidentiteedi ego-olemusvorm, sõltub füüsilise elu ajal ainelise elu kandja jätkuvast funktsioneerimisest, energiatega ja intellekti ebapüsiva tasakaalu jätkuvast eksisteerimisest, mida Urantial on hakatud *eluks* nimetama. Ent ellujäämisväärtusega iseolu, mis suudab ületada surmakogemuse, kujuneb välja ainult tänu sellele, et areneva isiksuse identiteet kantakse ajutisest elukandjast — ainelisest kehast — potentsiaalselt üle kestvamasse ja surematusse morontiahinge ning edasi neile tasanditele, kus see täitub vaimureaalsusega ja saavutab lõpuks vaimureaalsuse staatuse. See tegelik üleminek ainelistelt sidemetelt morontiaiga samastumisele toimub tänu Jumalat otsiva inimolendi otsuste siirusele, püsivusele ja vankumatusele.

3. SURM KUI NÄHTUS

¹ Urantialased tunnevad üldiselt vaid üht liiki surma, eluenergiatega füüsilist lakkamist. Ent isiksuse ellujäämise seisukohalt on tegelikult olemas kolme liiki surma:

² 1. *Vaimne (hinge) surm*. Kui surelik inimene on lõplikult ellujäämisest loobunud, kui ta on tunnistanud Kohandaja ja ellujäävate seeravite arvates vaimselt lootusetuks, morontialikult läbikukkunuks, ja kui see üksmeelne teade on Uversa registreeritud ning Hindajad ja nende

peegeldavad kaaslased on neid järeldusi kontrollinud, annavad Orvontoni valitsejad kohe korralduse sisimas elava Kohandaja vabastamiseks. Kohandaja vabastamine ei mõjuta mingil viisil selle Kohandajast mahajäetud indiviidi isiklike või rühmaseeravite kohustusi. Seda liiki surm on vaatamata füüsiliste ja meelemehhanismide eluenergiatega ajutisele jätkumisele oma tähenduselt lõplik. Kosmilisest vaatepunktist on surelik juba surnud, elu jätkumine näitab ainult kosmiliste energiatega ainelise hoo püsimist.

³ ¶ 2. *Intellektuaalne (meele) surm*. Kui meeleabivaimude kõrgema hoolekande elutähtsad ringlused mõistuse segaduste või ajumehhanismi osalise hävimise tõttu katkevad ja kui need tingimused läbivad teatava kriitilise punkti, kust alates neid enam parandada ei saa, vabastatakse sisimas elav Kohandaja kohe ja ta lahku Diviningtonile. Universumiürikutes registreeritakse sureliku isiksuse surm inimliku tahtelise tegevuse jaoks tähtsate meeleringluste hävimise tõttu. Ning ka see on surm, olenemata füüsilise keha elumehhanismi jätkuvast funktsioneerimisest. Keha ilma tahtelise meeleta ei ole enam inimene, ent vastavalt inimtahte varasemale valikule võib sellise indiviidi hing elu jääda.

⁴ ¶ 3. *Füüsiline (keha ja meele) surm*. Kui inimene satub surma võimusesse, jääb Kohandaja meele tsitadelli, kuni see lakkab funktsioneerimast aruka mehhanismina ehk ligikaudu selle hetkeni, mil lakkavad mõõdetavate ajuenergiatega rütmilised elutuksed. Pärast seda lahku Kohandaja hääbuvast meelest niisama märkamatuks, kui ta sellesse aastaid tagasi sisenes, ning siirdub Uversa kaudu Diviningtonile.

⁵ ¶ Pärast surma pöördub aineeline keha tagasi elementide maailma, millest ta oli tekkinud, kuid kaks ellujääva isiksuse mitteainelist tegurit jätkavad olemasolu: koos enne teda eksisteerinud Mõttekohandajaga siirdub Diviningtonile Kohandaja mällu talletatud sureliku elujärk ja saatuse kaitsja hoole alla jääb surnud inimese surematu morontiahing. Need hinge faasid ja vormid, need kunagi liikuvad, kuid nüüd staatilised identiteedivalemid on vajalikud taasisikustamiseks morontiaaailmades ning Kohandaja taasühinemine hingega koondab kokku ellujäänud isiksuse, mis teid morontiaärkamise ajal taas teadvusele toob.

⁶ Nende puhul, kellel pole isiklikku seeravist kaitseinglit, täidavad sama identiteedi säilitamise ja isiksuse taaselustamise ülesannet ustavalt ja tõhusalt rühmakaitjad. Seeravid on isiksuse taaskoondamisel asendamatud.

⁷ Surmaga kaotab Mõttekohandaja ajutiselt isiksuse, kuid mitte identiteedi; inimesest hoolealune kaotab ajutiselt identiteedi, kuid mitte isiksuse; eluasemeilmades ühinevad mõlemad igaveseks avaldumiseks. Lahkunud Mõttekohandaja ei pöördu mitte kunagi maa peale tagasi olendina, kelle sisimas ta on elanud; isiksus ei avaldu kunagi ilma inimtahteta; Kohandajast lahutatud inimene ei ilmuta ennast pärast surma kunagi aktiivse identiteedina ega loo mingil viisil sidet Maa peal elavate olenditega. Need Kohandajast lahutatud hinged on oma pika või lühikese sur-

maune ajal täiesti ja tervenisti teadvuseta. Nad ei saa kuidagi ilmutada isiksust ega suhelda teiste isiksustega enne, kui on lõplikult ellu ärganud. Eluasemeilmadesse siirdujatel ei ole lubatud saata endast mahajäänud armsatele sõnumeid. Selline suhtlemine on praeguse usulise elukorralduse ajal kõigis universumites keelatud.

4. KOHANDAJAD PÄRAST SURMA

¹ Ainelise, intellektuaalse või vaimse iseloomuga surma korral jätab Kohandaja oma sureliku hoolealusega hüvasti ja lahkub Diviningtonile. Kohaliku universumi ja superuniversumi keskusest astutakse peegelduvuskontakti mõlema valitsuse juhendajatega ja Järelevaataja kirjutatakse välja sama numbri all, millega registreeriti tema sisenemine ajamaailmadesse.

² Kõiksed Hindajad saavad mingil mitte päriselt arusaadaval viisil enda valdusesse kokkuvõtte selle inimese elust, kelle sisimas Kohandaja elas ja mille kohta tal on selle meele vaimsete väärtuste ja morontiatähenduste salvestus. Hindajad saavad surnud inimese ellujäämiseloomu ja vaimsete omaduste salvestuse Kohandajalt üle võtta ja esitada kõik need andmed kohtumõistmise ajal koos seeravite ürikutega indiviidi kohta. Seda informatsiooni kasutatakse ka nende superuniversumi korral duste kinnitamiseks, mis võimaldavad mõnel tõusuteelisel alustada kohe morontiaellujärku ning siirduda pärast sureliku elu lõpu eluasemeilmadesse enne planeedi usulise elukorralduse ametlikku lõppu.

³ Pärast füüsilist surma siirdub vabastatud Kohandaja kohe oma kodusfäärile Diviningtonile, välja arvatud juhul, kui tema hoolealune tõstetakse otse elavate seast üles. Mis selles maailmas täpselt toimub, kui oodatakse ellujääva sureliku tegelikku taasilmumist, sõltub põhiliselt sellest, kas inimolend tõuseb eluasemeilmadesse oma isikliku õigusega või ootab ära planeediajastu magavate ellujääjate kokkukutsumise kohtumõistmiseks.

⁴ Kui surelik kaaslane kuulub rühma, mis taasisikutatakse usulise elukorralduse lõpus, ei pöördu Kohandaja eelmise teenistussüsteemi eluasemeilma kohe tagasi, vaid astub omal valikul mõnda järgnevasse ajutisse teenistusse:

⁵ 1. laseb end värvata kadunud Järelevaatajate hulka avaldamata teenistusse;

⁶ 2. laseb end mõneks ajaks määrata Paradiisi korda jälgima;

⁷ 3. asub õppima ühte Diviningtoni paljudest väljaõppekoolidest;

⁸ 4. laseb end mõneks ajaks määrata õpilasvaatlejaks ühele ülejäänud kuuest pühast sfäärist, mis moodustavad Paradiisi maailmades Isa ringluse;

⁹ 5. laseb end määrata Isikustatud Kohandajate sõnumitoomisteenistusse;

¹⁰ 6. asub abiõpetajaks mõnda Diviningtoni kooli, mis on pühendunud algajate rühma kuuluvate Järelevaatajate koolitamisele;

¹¹ 7. talle antakse võimalus valida rühm võimalikke maailmu, kus teenida, kui on piisavalt alust arvata, et inimpartner võib olla ellujäämisest loobunud.

¹² ¶ Kui te olete surma saabudes jõudnud kolmandasse ringi või mõnda kõrgemasse maailma ja teile on seetõttu määratud isiklik kaitseingel ning kui kaitseingel on Kohandaja esitatud ellujäämisolemuse kokkuvõtte lõpliku salvestuse tingimusteta kinnitanud — kui nii seeravid kui ka Kohandaja on iga kirjega nendes eluürikutes ja soovitus-tes põhiliselt nõus —, kui Kõiksed Hindajad ja nende peegelduvuskaaslased Uversal kinnitavad neid andmeid ning teevad seda ühemõtteliselt ja tingimusteta, siis saadavad Päevilt Vanad Salvingtoni sideringluste kaudu välja kõrge käsu, mis võimaldab Nebadoni Suverääni kohtutel anda korralduse saata ellujääv hing kohe eluasemeilmade ülestõusmissaalis.

¹³ Kui inimindiviid jääb viivitusega ellu, siis registree-rib Kohandaja end Diviningtonil, ja nagu mulle on öeldud, siirdub Paradiisi Kõikse Isa juurde, kuid pöördub sealt kohe tagasi, kusjuures superuniversumi ja talle teenistuspaigaks määratud kohaliku universumi Isikustatud Kohandajad võtavad teda embustega vastu, Diviningtoni Isikustatud Järelevaatajate juht avaldab talle tunnustust ja ta suundub kohe „identiteedi üleviimist teostama”. Sealt kutsutakse ta kolmandaks perioodiks eluasemeilma tegeliku isiksuse vormis, mis on valmistatud ette maise sureliku ellujääva hinge vastuvõtmiseks sellises vormis, nagu on kavandanud kaitseingel.

5. INIMESE MINA ELLUJÄÄMINE

¹ Individuaalsus on kosmiline reaalsus — olgu see siis aeline, morontialik või vaimne reaalsus. *Isikulisuse* tegelikkus on Kõikse Isa annetus, milles Kõikne Isa toimib endas ja enda nimel või oma paljude esindajate kaudu universumis. Öeldes, et olend on isikuline, tunnistatakse selle olendi suhtelist individualiseerumist kosmilises organis- mis. Eluskosmos on peaaegu lõputu integreeritud reaalse- te üksuste kogum, üksuste, mis kõik on suhteliselt sõltuvad terviku saatusest. Ent neile, kes on isikulised, on annetatud tegelik valik — kas võtta saatus vastu või sellest loobuda.

² Isast lähtuv on igavene nagu Isa ja see kehtib ka isiksuse kohta, mille Jumal annab oma vabal tahtel, nagu ka jumaliku Mõttekohandaja kohta, kes on Jumala tegelik fragment. Inimese isiksus on igavene, kuid identiteedi osas tingimuslik igavene reaalsus. Olles ilmunud Isa tahte kohaselt, saavutab isiksus eesmärgi, milleks on Jumalus, kuid inimene peab valima, kas ta viibib selle eesmärgi saavutamise juures või mitte. Ilma selle valikuta jõuab isiksus kogemusliku Jumaluse ni otse, saades osaks Ülimast Olendist. See tsükel on ette määratud, kuid inimese osalemine selles on vabatahtlik, isiklik ja kogemuslik.

³ ¶ Surelik identiteet on ajutine, ajalik eluseisund universumis; see on reaalne vaid juhul, kui isiksus soovib saada jätkuvaks universuminähtuseks. See on inimese ja energiasüsteemi põhierinevus: energiasüsteem peab jätkuma, sellel pole valikut, kuid inimesel on kogu võim oma saatust

määrata. Kohandaja on tõeline tee Paradiisi, kuid inime ne ise peab seda teed mööda astuma oma otsuse toel, omal vabal valikul.

⁴ Inimolenditel on identiteet ainult ainelises tähenduses. Neid mina omadusi väljendab aine line meel, toimides mõistuse energiasüsteemis. Õeldes, et inimesel on identiteet, tunnistatakse asjaolu, et tal on olemas meele ringlus, mis on allutatud inimesiksuse tegudele ja tahte valikutele. Ent see on aine line ja puhtajutine avaldumine, nii nagu inimloode on inime lu ajutine parasiitlik faas. Kosmilisest vaatepunktist toimub inimolendite sünd, elu ja surm suhteliselt lühikesel ajahetkel; nad ei ole kestvad. Ent surelikul isiksusel on omal valikul võime viia oma identiteedi asupaik ajutisest ainelise intellekti süsteemist üle kõrgemasse morontiahinge süsteemi, milles koos Mõttekohandajaga luuakse uus isiksuse avaldumise kandja.

⁵ Ning just see valikuvõime, vaba tahtega olendi tunnus universumis, on inimese suurim võimalus ja ülim kosmiline vastutus. Inimtahte rikkumatusest sõltub tulevase lõpetanu igavene saatuse, sureliku vaba tahte siirusest sõltub jumaliku Kohandaja igavese isiksuse saavutamine, sureliku valiku ustavusest Kõikse Isa suhtes sõltub, kas teostub uus tõusupoeg, otsuste-tegude vankumatusest ja tarkusest sõltub Ülima Olendi kogemusliku evolutsiooni tegelikkus.

⁶ ¶ Kuigi isiksuse kasvu kosmilised ringid tuleb igal juhul läbida, väljastatakse katseaja pikendamise korraldus siis, kui teist mitteolenevatel põhjustel takistavad aja ettenägematud asjaolud ja ainelisele eksistentsile omased puudused teil nende tasanditeni jõudmast oma sünniplaanidil, kuid teie kavatsustel ja soovidel on ellujäämisväärtust. Teile antakse täiendavalt aega end näidata.

⁷ Kui iganes tekib kahtlus, kas on tark viia inime identiteet edasi eluasemeilmadesse, teevad universumivalitsused alati otsuse selle indiviidi isiklike huvide kohaselt — nad annavad hinge le kõhklematult üleminekuolendi ajutise staatuse, jätkates avalduva morontiakavatsuse ja vaimse sihi jälgimist. Seega on jumalik õiglus tagatud ja jumalik halastus saab taas võimaluse avarduda.

⁸ Orvontoni ja Nabadoni valitsus ei väidagi, et surelike taasisikustamise kõikne kava toimiks pisimate detailideni täiuslikult, kuid nad väidavad end ilmutavat ja ilmutavadki kannatlikkust, sallivust, arusaamist ja halastavat osavõtlikkust. Pigem riskime süsteemi mässuga kui lepime ohuga, et kas või üks mõne areneva maailma heitlev surelik võiks tõusutee igavesest rõõmust ilma jääda.

⁹ See ei tähenda, nagu peaksid inimolendid pärast esimese võimaluse tagasilükkamist saama kasutada teist võimalust — sugugi mitte. Ent see tähendab, et kõik tahtolendid peavad kogema üht tõelist võimalust teha kaheldamatu, teadvustatud ja lõplik valik. Universumite suveräänsed Kohtunikud ei jäta isiksusestaatusest ilma ühtki olendit, kes pole teinud lõplikult ja täielikult igavest valikut, sest inimese hinge le peab andma ja antaksegi täielik ning küllaldane võimalus ilmutada oma tõelist kavatsust ja tegelikku eesmärki.

¹⁰ Kui vaimselt ja kosmiliselt arenenumad surelikud surevad, siirduvad nad kohe eluasemeilmadesse; seda sätet kohaldatakse üldiselt neile, kellele on määratud isiklikud seeravited kaitsjad. Teisi surelikke võidakse kinni pidada ajani, mil kohtumõistmine nende tegude üle on lõpu le viidud, mille järel nad kas siirduvad eluasemeilmadesse või määratakse magavate ellujäävate hulka, kes taasisikustatakse korraga praeguse usulise elukorralduse lõpus.

¹¹ ¶ Kaks asjaolu takistavad mind minu püüdlustes selgitada teile, mis *teiega*, Kohandajast eraldunud ellujääva *teiega* täpselt surres juhtub. Ühest küljest on võimatu edastada teie arusaamistase me le piisavat kirjeldust füüsilise ja morontia maailma piiril toimuvast. Teiseks takistuseks on piirangud, mida Urantia taevased võimukandjad minu lähendamisel tõelmutajaks mulle kehtestasid. Võiksin esitada palju huvitavaid üksikasju, kuid teie planeedi otseste juhendajate soovitusel jätan need ilmutamata. Oma volituste piires võin aga öelda järgmist:

¹² On midagi reaalselt, midagi inimevolutsioonist, midagi lisaks Saladuslikule Järele vaatatajale, mis elab surma üle. See äsjailmunud olemusvorm on hing ja see elab üle nii füüsilise keha kui ka ainelise meele surma. See olemusvorm on teie jumaliku mina ehk Kohandaja ja teie inime mina kä sikäes elatud elu ja ponnistuste ühine laps. See inime liku ja jumaliku vanema laps ongi maise päritoluga ellujääv element — see on morontiamina, surematu hing.

¹³ See püsiva tähenduse ja ellujäämisväärtusega laps on oma surmast kuni taasisikustamiseni täiesti teadvuseta ja kogu selle ooteaja seeravist kaitseingli hoole all. Te hakkate pärast surma funktsioneerima teadliku olendina alles siis, kui omandate Satania eluasemeilmades uue morontiateadvuse.

¹⁴ Surres katkeb elutähtsa liikumise lakkamise tõttu inime isiksusega kaasnev funktsionaalne identiteet. Inime isiksus on küll kõigist oma koostisosadest kõrgemal, kuid tema funktsionaalne identiteet sõltub neist. Elu seiskumine hävitab meele toimimiseks vajalikud füüsilised ajumustrid ja meele hävimine teeb lõpu surelikule teadvusele. Selle loodud-olendi teadvus saab ilmuda hiljem, alles siis, kui on loodud kosmiline olukord, mis võimaldab selsamal inime isiksusel funktsioneerida taas ühenduses eluenergiaga.

¹⁵ ¶ Ellujäävate surelike üleminekul päritolumaailmast eluaseme ilma kas isiksuse taaskoondumise teel kolmandal perioodil või tõusmisega grupilise taas elustamise ajal säilitavad peainglid isiksuse koosseisu ürikut truult oma eriliste tegevuste maailmades. Need olendid ei ole isiksuse alalhoidjad (nii nagu kaitse seeravid hoolitsevad hinge eest), kuid usaldusväärselte sureliku ellujäämise eest hoolitsevate usaldusisikutena hoiavad sellele vaatamata tõhusalt kõiki isiksust määratlevaid tegureid. Me ei tea, kus täpselt surelik isiksus surma ja ellujäämise vahelisel ajal viibib.

¹⁶ ¶ Taasisikustamist võimaldav olukord tekitatakse kohaliku universumi morontia vastuvõtuplaneetide ülestõusmissaalides. Siin, neis elukoondamiskambrites, annavad juhendavad valitsusvõimud universumienergiat —

morontia-, meele- ja vaimuenergiat — vahekorras, mis võimaldab magava ellujääja taas teadvusele tuua. Kunagise ainelise isiksuse koostisosade taaskoondamine hõlmab järgmist:

¹⁷ 1. valmistatakse sobiv vorm, morontia energia-alkuju, milles uus ellujääja saab astuda kontakti mittevaimse reaalsusega ja millesse kosmilise meele morontiavariandi võib lülitada;

¹⁸ 2. Kohandaja pöördub ootava morontia-olendi juurde tagasi. Kohandaja on teie tõusva identiteedi igavene hoidja: teie Järelevaataja on absoluutne tagatis sellele, et teie ise asute oma isiksuse ärkamisel loodavasse morontia-vormi — ja mitte keegi teine. Ja Kohandaja viibib teie isiksuse taaskoondumise juures, et võtta enda peale teie ellujääva mina Paradiisi-teejuhi roll;

¹⁹ 3. kui need taasisikustamise eeltingimused on kokku koondatud, asetab magava surematu hinge potentsiaalsuste seeravist kaitsja arvukate kosmiliste isiksuste abiga ootavale morontia meele-keha vormile peale selle morontia olemusvormi ja paigutab ta ühtlasi sellesse vormi, luues Ülima areneva lapse ja ootava Kohandaja vahele igavese ühenduse. Ja sellega jõuab lõpule taasisikustamine: mälu, taipamise ja teadvuse — identiteedi — taaskoondamine.

²⁰ 4. Taasisikustamine seisneb selles, et ärkav inimina haarab äsjaeristunud kosmilise meele kaasa ringlusse lülitatud morontiafaasi. Isiksuseks nimetatud nähtuse jaoks on oluline, et iseolu-identiteedi reaktsioon universumikeskkonnale ei katke; ja seda saab teostada ainult meele kaudu. Iseolu säilib hoolimata mina kõigi komponentide pidevast muutumisest; füüsilises elus toimub muutumine järk-järgult, surres ja taasisikustumisel toimub muutumine äkki. Kogu iseolu (isiksuse) tõeline reaalsus on võimeline funktsioneerima, reageerides universumitingimustele, tänu oma koostisosade lakkamatule muutumisele, seisak tähendab vältimatut surma. Inimelu on elutegurite lõputu muutumine, mida ühendab muutumatu isiksuse stabiilsus.

²¹ Kui te Jerusemi eluasemeilmades selliselt ärkate, olete nii muutunud, teie vaimne muundumine on olnud nii suur, et kui poleks Mõttekohandajat ja kaitseinglit, kes nii täielikult seostavad teie uue elu uut maailmas teie vana eluga esimeses maailmas, oleks teil algul raske ühendada oma uut morontiateadvust endise identiteedi taasestuva mäluga. Vaatamata isikliku iseolu jätkumisele näib surelik elu algul suures osas ähmase ja häguse unenäona. Ent aeg selgitab paljusid surelikele omaseid assotsiatsioone.

²² Mõttekohandaja meenutab ja kordab teile ainult neid mälestusi ja kogemusi, mis kuuluvad teie universumi-ellujärku ja on selle jaoks olulised. Kui Kohandaja on olnud inimmees millegi evolutsioonis osaline, siis säilivad need väärt kogemused Kohandaja igaveses teadvuses. Ent suur osa teie varasemast elust ja selle mälestustest, millel pole ei vaimset ega morontia-väärtust, hävib koos ainelise ajuga;

paljud ainelised kogemused hääbuvad nagu kunagised tel-lingud, millel pole universumis enam otstarvet pärast seda, kui nad on olnud teile sillaks morontiatasandile. Ent isiksus ja isiksustevahelised suhted ei ole kunagi vaid tel-lingud: surelikel mälestustel isiksuste suhetest on kosmiline väärtus ja need säilivad. Eluasemeilmades te teate ja teid teatakse, veel enam — te mäletate ja teid mäletavad teie lähikese, kuid huvitava elu kunagised kaaslased Urantialt.

6. MORONTIAMINA

¹ Nagu tõugust saab liblikas, nii ilmuvad ka inimolendite tõelised isiksused eluasemeilmadesse, kus nad avalduvad esimest korda lahus oma kunagisest ainelisest kestast. Morontia-ellujärk kohalikus universumis on seotud isiksuse mehhanismi pideva tõusuga hinge eksistentsi morontia-algtasandilt kuni üha areneva vaimsuse morontia-lõpptasandini.

² Mul on raske teile tutvustada kohaliku universumi ellujärku morontia-isiksuse vorme. Teile antakse isiksuse avaldumiseks morontia-alkujud ja need rõivad jäävadki teile lõppkokkuvõttes arusaamatuks. Kuigi need vormid on täiesti reaalsed, ei ole need ainelist liiki energiavormid, mida te praegu tunnete. Ent need teenivad kohaliku universumi maailmas sama otstarvet nagu teie ainelised kehad inimeste päritoluplaneetidel.

³ Ainelise keha-vormi ilmumine sõltub teataval määral isiksuse identiteedi iseloomust: füüsiline keha peegeldab piiratud määral midagi isiksuse omapärast. Morontia-vorm peegeldab seda veel enam. Füüsilises elus võivad surelikud olla väliselt kaunid, kuigi sisemiselt ebameeldivad; morontiaelus, eriti selle kõrgematel tasanditel, sõltub isiksuse vorm üha enam otseselt inimese sisemisest olemusest. Vaimsel tasandil hakkavad väline vorm ja sisemine olemus järjest kõrgematel vaimutasanditel üha enam ja täiuslikumalt lähenema täielikule samastumisele.

⁴ 5. Morontias seisundis annetatakse tõusureselikele Orvontoni Meistervaimu kosmilise meele Nabadoni variant. Surelik intellekt kui selline on hävinud, lakanud olemast fookustatud universumi-olemusvormina, mis on lahus Loova Vaimu eristamata meeleringlustest. Ent sureliku meele tähendused ja väärtused pole hävinud. Ellujäävas hinges jätkuvad teatavad meelefaasid; teatavad endise inimmeele kogemuslikud väärtused on hoiul Kohandaja käes, ja kohalikus universumis säilivad ürikud inimestel, nagu seda lihas elati, koos teatavate elavate salvestustega arvukates olendites, kes osalevad tõusureselikele lõpliku hinnangu andmises — alates seeravitest kuni Kõiksete Hindajateni ja tõenäoliselt neist veel edasi kuni Ülima endani.

⁵ Loodud-olendi tahe ei saa eksisteerida ilma meele- ta, kuid see säilib ainelise intellekti kadumisele vaatamata. Vahetult pärast ellujäämist juhindub tõusuisiksus suurel määral inimestel päritud iseloomuvormidest ja morontia mota äsjailmunud mõjust. Need eluasemeilmades käitumise juhised toimivad morontiaelu varastel etappidel ja

enne morontiahte ilmumist nagu tõusuisiksuse täieõiguslikud tahteavaldused.

⁶ Kohaliku universumi elujärgus pole mõjusid, mis oleksid võrreldavad inimeksistentsi seitsme meelevaimu mõjudega. Morontia meel peab arenema otseses kontaktis kosmilise meelega, sest seda kosmilist meelt on muutnud ja teisendanud kohaliku universumi intellekti loov allikas — Jumalik Hoolekandja.

⁷ Sureliku meelega eneseteadvus on enne surma Kohandaja kohalolekust sõltumatu; meelevaimu tegevuseks on vajalik vaid sellega seondud aineeline energiavorm. Ent meelevaimudest kõrgemal oleval morontiahingel, kui ta on ilma jäänud ainelise meelega mehhanismist, ei säili eneseteadvus ilma Kohandajata. Sellel areneval hingel on jätkuvalt iseloom, mis tuleneb temaga varem seondunud meelevaimu otsustest, ja see iseloom saab aktiivseks mäluks, kui tagasipöördub Kohandaja selle algkujud energiaga täidab.

⁸ Mälu säilimine tõendab algse iseolu-identiteedi säilimist, see on oluline isiksuse jätkuvuse ja avaratumise täielikuks tunnetamiseks. Neid surelikke, kes tõusevad ilma Kohandajata, abistavad inimmälu taastamisel seeravitest kaaslastest, muus osas ei ole Vaimuga ühtesulanud surelike morontiahinged piiratud. Mälumuster säilib hinges, kuid see muster saab *kohe* äratuntavaks jätkuva mäluna vaid endise Kohandaja juuresolekul. Ilma Kohandajata kulub surelikul ellujääjal endise eksistentsi tähenduste ja väärtushinnangute taasavastamiseks ja -omandamiseks üsna palju aega.

⁹ Ellujäämisväärtusega hing kajastab tõetruult ainelise intellekti, iseolu-identiteedi endise asupaiga kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid tegusid ning ajendeid. Tõe, ilu ja headusega seonduvate valikute tegemisel astub surelik meel oma morontia-eelsesse elujärku nende seitsme meelevaimu kaitsva juhtimise alla, keda suunab tarkusevaim. Seejärel, pärast morontia-eelsete saavutuste seitsme ringiga lõpulejõudmist, algatab morontia meele annetamine meelevaimudest juhitud meelega kohalikus universumis edasiarenemise vaimuelse ehk morontia-elujärgu.

¹⁰ Kui loodud-olend lahkuks oma sünniplaneedilt, jääb meelevaimude hoolekanne temast maha ja ta hakkab sõltuma ainult morontiaintellektist. Kohalikus universumis lahkudes on tõusuteeline jõudnud vaimse eksistentsi tasemele, mis on morontiatasemest samm edasi. See uus ilmuv vaim-olemusvorm häälestub Orvontoni kosmilise meelega otsesele hoolekandele.

7. SULANDUMINE KOHANDAJAGA

¹ Mõttekohandajaga sulandumine annab isiksusele sellised igavikulised tegelikkused, mis varem olid ainult potentsiaalsed. Nende uute annetuste seast võib nimetada järgmisi: jumalikkusele viitava omaduse kinnitumist, möödunud igaviku kogemust ja mälu, surematust ning määratletud potentsiaalse absoluutsuse faasi.

² Kui teie maine tee ajalikus vormis lõpule jõuab, on teile määratud ärgata parema maailma kallastel ja te ühine te lõpuks oma ustava Kohandajaga igaveses embuses. Selles sulandumises seisneb Jumala ja inimese ühinemise saladus, piiritletud loodud-olendi evolutsiooni saladus, ja see on igavesti tõsi. Sulandumine on püha Ascendingtoni sfääri saladus ja ükski loodud-olend peale nende, kes on Jumaluse vaimuga sulandumist kogenud, ei saa aru selliste tegelike väärtuste tõelisest tähendusest, mis viiakse kokku aja loodud-olendi identiteedi igavesel ühendamisel Paradiisi-Jumaluse vaimuga.

³ Sulandumine Kohandajaga toimub tavaliselt ajal, kui tõusuteeline viibib oma kohalikus süsteemis. See võib toimuda sünniplaneedil loomuliku surma ületamisena, see võib toimuda ükskõik missuguses eluasemeilmas või süsteemi keskuses, see võib viibida isegi kuni tähtkujusse jõudmiseni, või erijuhtudel teostuda alles siis, kui tõusuteeline on juba kohaliku universumi keskusmaailmas.

⁴ Kohandajaga ühtesulanud isiksuse igavest elujärku ei saa enam miski ohustada. Taevaseid olendeid pannakse proovile pikaajaliste kogemuste käigus, kuid surelikud läbivad arenevates ja morontia maailmades suhteliselt lühikese ja intensiivse katseaja.

⁵ Kohandajaga sulandumine ei toimu kunagi enne, kui on teatavaks tehtud superuniversumi otsus, et inimloomus on langetanud lõpliku ja pöördumatu otsuse igavese elujärgu kasuks. See on taasühinemisluba, mille alusel sulandunud isiksus võib lõpuks lahkuda kohalikus universumis ja siirduda kunagi edasi superuniversumi keskusse, kus aja-palverändur võetakse sekonavi hõlma pikaks lennuks keskusse Havona universumisse ja Jumaluse avastamise retkele.

⁶ Arenevates maailmades on iseolu aineeline, see on asi ja allub universumis ainelise eksistentsi seadustele. See on fakt ajas ja reageerib ajalikele elumuutustele. *Siin tuleb formuleerida ellujäämisotsused.* Morontia seisundis on minast saanud uus ja kestvam universumireaalsus ning selle jätkuva kasvu eelduseks on üha täpsem häälestumine universumite meelega ja vaimuringlustele. *Siin saavad ellujäämisotsused kinnituse.* Kui mina jõuab vaimsele tasandile, on sellest saanud universumis kindel väärtus ja see uus väärtus tugineb asjaolule, et *on tehtud ellujäämisotsused*, mida on kinnitanud sulandumine Mõttekohandajaga. Ja saavutanud tõelise universumiväärtusega staatuse, saab loodud-olend potentsiaalselt vabaks otsimaks universumi kõrgeimat väärtust — Jumalat.

⁷ Sellised sulandunud olendid reageerivad universumis kaheselt: nad on eraldi morontia-indiviidid, kes on üsna sarnased seeravitele, olles samal ajal ka potentsiaalselt Paradiisi lõpetanute klassi kuuluvad olendid.

⁸ Sulandunud indiviid on aga tegelikult üks isiksus, üks olend, kelle ühtsus trotsib kõiki universumite intellektide püüdeid seda analüüsida. Olles läbinud kohaliku universumi kohtud kõige madalamast kõige kõrgemani, millest

ükski pole suutnud inimest ja Kohandajat teineteisest eristada, jõutakse lõpuks oma kohaliku universumi Isa, Nebadoni Suverääni ette. Ja seal annab just see olend, kelle loov isadus on teinud võimalikuks teie elu selles aja universumis, teile need volitused, mis annavad lõpuks õiguse siirduda superuniversumi elujärku otsima Kõikset Isa.

⁹ Kas võidukas Kohandaja on võitnud endale isiksuse tänu inimkonna suurepärasele teenimisele või on vapper inimolend omandanud surematuse tänu oma siiratele pingutustele saada Kohandaja-sarnaseks? Ei üht ega teist, ent nad koos on arendanud välja Ülima tõusuisiksuste ühe ainulaadse klassi liikme — olendi, kes on alati teenimisvõimeline, ustav ja tõhus, edasise kasvu ja arengu kandidaadi, kes alati pürgib ülespoole ega peatu taevasel tõusul enne, kui on läbinud seitse Havona ringlust, nii et kunagine maisepäritoluga hing seisab Paradiisi-Isa tegeliku isiksuse ees palveldavas äratundmises.

¹⁰ Kogu selle suurejoonelise tõusu jooksul on Mõttekohandaja tõususureliku tulevase täieliku vaimse stabiliseerumise jumalik pant. Sureliku vaba tahte kohalolek annab aga Kohandajale igavese kanali jumaliku ja lõpmatu olemuse vabanemiseks. Nüüd on need kaks identiteeti üheks saanud. Ükski aja-ega igavikusündmus ei saa enam inimest ja Kohandajat lahutada, nad on lahutamatud, igaveseks sulandunud.

¹¹ ¶ Kohandajaga sulandumise maailmades on Saladusliku Järelevaataja saatuse tõususureliku omaga identne — Paradiisi Lõplikuse Korpus. Ja ei Kohandaja ega surelik suuda jõuda selle ainulaadse sihini, tegemata teisega täielikku koostööd ja teda ustavalt abistamata. See erakordne partnerlus on üks tähelepanuväärsemaid ja hämmastavaid kõigist käesoleva universumiajastu kosmilistest nähtustest.

¹² Kohandajaga sulandumine annab arenevale loodudolendile tõusuteelise staatuse. Selle ühenduse inimiilmel oli isiksus enne ja seepärast ületab ta Kohandajat kõigis isiksuse teadvustamist puudutavates küsimustes. Selle sulandunud olendi keskus Paradiisis on Ascendington, mitte Divinington, ning seda inimese ja Jumala ainulaadset kombinatsiooni loetakse kogu tema teel Lõplikuse Korpusesse tõususurelikuks.

¹³ Kui Kohandaja on kord tõususurelikuga ühte sulanud, kustutatakse selle Kohandaja number superuniversumi ürikutest. Ma ei tea, mida tehakse Diviningtoni ürikutes, kuid oletan, et selle Kohandaja andmed viiakse Lõplikuse Korpuse tegevjuhi Grandfanda sisemiste kodade salaringidesse.

¹⁴ Kohandajaga sulandumisega on täidetud Kõikse Isa lubadus kinkida end ainelistele loodud-olenditele, ta on selle lubaduse täitnud ja viinud ellu jumalikkuse igaveseks inimkonnale annetamise kava. Nüüd algavad inimese püüdlused mõista ja tegelikustada piirituid võimalusi, mis peituvad selliselt reaalsuseks saanud taevalikus partnerluses Jumalaga.

¹⁵ ¶ Ellujäävate surelike praegu teadaolev saatuse on Paradiisi Lõplikuse Korpus, mis on ka kõigi nende Mõttekohandajate saatuse, kes on astunud oma surelike kaaslastega igavesse liitu. Praegu töötavad Paradiisi lõpetanud kõikjal suuruniversumis paljude ettevõtmiste juures, kuid me kõik oletame, et neil on kauges tulevikus, pärast seitsme superuniversumi stabiliseerumist valgusesse ja ellu, kui piiritletud Jumal kerkib lõpuks esile seda Ülimat Jumalust ümbritsevast salapärasest, täita teisi ja veelgi taevalikumaid ülesandeid.

¹⁶ Keskse universumi, superuniversumite ja kohalike universumite organisatsioonilisest struktuurist ja personalist on teile teatud määral kõneldud. Teile on räägitud midagi kõigi nende erinevate isiksuste olemusest ja päritolust, kes praegu neis kaugeleulatuvates loodutes valitsevad. Teid on teavitatud ka sellest, et suuruniversumi äärealadest veel kaugemal, esimesel väliskosmose tasandil toimub hiiglaslike universumigalaktilate korrastumine. Käesolevates jutustustes on vihjatud ka sellele, et Ülim Olend kavatseb neis väliskosmose veel kaardistamata piirkondades avaldada oma ilmutamata kolmanda astme funktsiooni, ning teile on öeldud, et Paradiisi Korpusesse kuuluvad lõpetanud on Ülima kogemuslikud lapsed.

¹⁷ Me usume, et Kohandajaga sulandunud surelikud on koos oma lõpetanutest kaaslastega määratud mingil viisil tegutsema väliskosmose esimese tasandi universumite haldamisel. Pole vähimatki kahtlust, et need tohutud galaktikad saavad kunagi asustatud universumiteks. Ja me oleme niisama veendunud, et nende haldurite seas leidub Paradiisi lõpetanuid, kelle olemused on tekkinud loodudolendi ja Looja kosmilise ühinemise tulemusena.

¹⁸ Milline seiklus! Milline romantika! Hiiglaslikku loodut hakkavad haldama Ülima lapsed, need isikustatud ja inimesestatud Kohandajad, need Kohandajaga varustatud ja igavikustatud surelikud, need Esimese Allika ja Keskmee olemuse kõrgeimate teadaolevate avaldumisvormide ja madalaima Kõikset Isa mõista ja temani jõuda suutva mõistusliku eluvormi salapärased kombinatsioonid ja igavesed ühendused. Me oletame, et neist ühinenud olenditest, neist Looja ja loodud-olendi liitudest saavad suurepäraselt valitsejad, võrratud haldurid ning arusaajad ja osavõtlikud suunajad kõigile mõistusliku elu vormidele, mis võivad tekkida kõigis neis väliskosmose esimese tasandi tulevastes universumites.

¹⁹ ¶ Teie, surelikud, olete, tõsi küll, loomset päritolu, teie kehad on tõepoolest põrmust. Ent kui te tõesti tahate ja soovite, kuulub ajastute pärand teile ja te teenite kunagi kõikjal universumis sellistena, nagu te tõeliselt olete — kogemuse Ülima Jumala lastena ja kõigi isiksuste Paradiisi-Isa jumalike poegadena.

²⁰ [Esitanud üks Orvontoni Üksildastest Sõnumitoojatest.]

SEERAVLIKUD SAATUSE KAITSIJAD

LÕPETANUD jutustused Aja Hoolekandevaimudest ja Ruumi Sõnumitoojate Hulkadest, asume vaatlema kaitseingleid, seeraveid, kes on pühendunud nende üksiksurelike eest hoolitsemisele, kelle tõusuks ja täiustumiseks on kogu see tohutu ellujäämisprogramm ette nähtud. Need saatuse kaitsjad on olnud Urantial varasematel ajastutel peaaegu ainus äratuntud ingliterühm. Planeedi seeravid olid tegelikult hoolekandevaimud, kes saadeti teenima neid, kes pidid ellu jääma. Need abistavad seeravid on tegutsenud kõigi mineviku ja oleviku suursündmuste ajal sureliku inimese vaimsete abilistena. Nii mõneski ilmutuses „räägiti sõna inglite kaudu”, nii mõnedki taeva käsuõpetused on „saadud inglite teenistuse kaudu”.

² Seeravid on traditsioonilised taevainglid: nad on hoolekandevaimud, kes elavad teile nii lähedal ja teevad teie heaks nii palju. Nad on Urantial hoolt kandnud inimintellekti tekkimise algusaegadest saadik.

1. KAITSEINGLID

¹ Õpetus kaitseinglitest ei ole müüt, mõnel inimolendite rühmal ongi tegelikult isiklikud inglid. Just seda pidas Jeesus silmas, kui ta taevariigi lastest kõneldes ütles: „Vaadake ette, et te ühtki neist pisukesist ei põlga; sest ma ütlen teile, et nende inglid taevas näevad alati mu Isa vaimu kohalolekut.”

² Seeravid määrati alguses ilmselt Urantia eri rassidele. Ent alates Miikaeli annetumise ajast määratakse neid vastavalt inimese intellektile, vaimsusele ja saatusele. Inimkond jaguneb intellektuaalselt kolme klassi:

³ 1. normaalsest madalama meelega inimesed — need, kellel pole normaalset tahtejõudu, kes ei tee keskmisel tasemel otsuseid. Sellesse klassi kuuluvad ei suuda Jumalast aru saada, neil puudub võime arukalt Jumalust palveldada. Urantia subnormaalsetel olenditel on üks seeravite korpus, üks kompanii ühe keerubite pataljoniga, kes on määratud nende eest hoolt kandma ja jälgima, et neid koheldaks sfääri eluvõitlustes õiglaselt ja armuliselt;

⁴ ¶ 2. keskmine, normaalset tüüpi inimmeel. Seeravite hoolekande seisukohalt jaguneb enamik mehi ja naisi seitsmesse klassi olenevalt nende staatusest inimprogressi ja vaimse arengu ringides;

⁵ ¶ 3. normaalsest kõrgema meelega — need inimesed teevad suuri otsuseid ja neil on kahtlemata potentsiaali vaimseteks saavutusteks; mehed ja naised, kes on oma sisimas elava Kohandajaga suuremal või vähemal määral kontaktis, erinevate saatusekorpuste liikmed. Kui selline indiviid värvatakse mõnda paljudest saatuse reservkorpustest, siis määratakse talle kohe isiklik seerav, ükskõik millisel ringil ta ka poleks, ja surelik on sellest ajast kuni oma maise

elujärgu lõpuni kaitseingli pideva hoolekande ja lakkamatu hoolitseva valve all. Samuti, kui inimene teeb *ülimal* otsuse, sidudes end tõeliselt Kohandajaga, määratakse talle kohe isiklik kaitsja.

⁶ ¶ Kui seerav niinimetatud normaalsete olendite eest hoolt kannab, sõltuvad tema ülesanded sellest, kuidas inimene jõuab intellektuaalsuse ja vaimsuse ringidele. Te alustate oma surelikes kestades seitsmendalt ringilt ja rändate enesest arusaamise, enesevalitsemise ning enesetäiustamise ülesandeid täites sissepoole. Te kulgete ringringilt edasi, kuni (kui loomulik surm ei lõpeta teie elujärku ega vii teie heitlusi üle eluasemeilmadesse) jõuate oma sisimas elava Kohandajaga suhtelise kontakti ja osaduse saavutamise esimesse ehk sisemisse ringi.

⁷ Algse ehk seitsmenda ringi inimestel on üks kaitseingel ühe neid abistavate keerubite kompaniiga, kes on määratud hoidma ja kaitsma tuhandet surelikku. Kuueenda ringis määratakse nende tõususurelike viiesajaliikmelisi rühmi juhendama üks seeravite paar koos ühe keerubite kompaniiga. Viiendasse ringi jõudes rühmitatakse inimesed ligikaudu sajaliikmelistesse kompaniidesse, keda pannakse juhtima kaitseseeravite paar ja rühm keerubeid. Neljandasse ringi jõudnud surelikud koondatakse kümneliikmelistesse rühmadesse ja neid pannakse taas juhtima seeravite paar, keda abistab üks keerubite kompanii.

⁸ Kui surelik meel murrab end läbi loomse pärandi inertsi ja jõuab inimintellektuaalsuse ja omandatud vaimsuse kolmandasse ringi, pühendub üks isiklik ingel (tegelikult kaks) nüüdsest tervenisti ja täielikult sellele tõususurelikule. Nii saavad need inimhinged kõigis oma pingutustes kolmanda ringi lõpetamiseks, teise läbimiseks ja esimeseni jõudmiseks lisaks alati kohalviibivatele ja üha tõhusamatele sisimas elavatele Mõttekohandajatele jagamatut abi ka neilt isiklikelt saatuse kaitsjalt.

2. SAATUSE KAITSIJAD

¹ Seeraveid teatakse saatuse kaitsjatena üksnes sestpeale, kui nad määratakse inimhinge juurde, kes on jõudnud vähemalt üheni järgmisest kolmest saavutusest: teinud ülima otsuse saada Jumala-sarnaseks, astunud kolmandasse ringi või on värvatud mõnda saatuse reservkorpusesse.

² Rasside evolutsioonis määratakse saatuse kaitsja kõige esimesena nõutavale ringile jõudnud olendile. Urantial sai esimese surelikuna isikliku kaitsja Rantowoc, kaua aega tagasi elanud tark mees punasest rassist.

³ Kõik inglid määratakse vabatahtlike seeravite rühmast ja nad määratakse alati vastavalt inimese vajadustele ning inglitepaari staatusele — arvestades seeravite kogemusi, oskusi ja tarkust. Saatuse kaitsjaks määratakse ainult pikaajaliste teenistuskogemustega seeraveid, kogenumaid ja läbiproovitudmaid liike. Paljud kaitsjad on omandanud kogemusi maailmades, mis kuuluvad Kohandajaga mittesulandumise seeriasse. Nagu Kohandajad, nii saadavad ka

seeravid neid olendeid ainult üheainsa elu ajal ja vabanevad siis uuteks ülesanneteks. Paljudel Urantia kaitseinglitel on selline varasem praktiline kogemus teistest maailmadest.

⁴ ¶ Kui inimolendid ei jää ellu, võivad nende isiklikud või rühmakaitstjad teenida samal planeedil korduvalt samasuguseid ülesandeid täites. Seeravid muutuvad üksikmaailmade suhtes sentimentaalseks ja neil tekib eriline kiindumus surelike loodudolendite mõne rassi ja tüübi suhtes, kellega nad on olnud nii lähedalt ja tihedalt seotud.

⁵ Inglid kiinduvad oma inimkaaslastesse püsivalt; ja kui te vaid saaksite seeraveid endale ette kujutada, kiinduksite ka teie nendesse sügavalt. Kui te vabanete ainelisest kehast ja omandate vaimuvormi, olete paljude oma isiksuseomaduste poolest inglitele väga lähedased. Neil on enamik teie emotsioone ja lisaks kogeavad nad veel muudki. Ainus teid ajendav emotsioon, millest neil on mõneti raske aru saada, on loomse hirmu pärand, mis keskmise Urantia elaniku meeheelus nii ulatuslik näib. Inglitel on tõesti raske aru saada, miks te lasete nii järjekindlalt oma kõrgematel intellektuaalsetel võimel, isegi oma religioosel usul mõttetu kartuse- ja ängistuse mõjul nii tugevasti hirmule alluda, nii põhjalikult demoraliseeruda.

⁶ ¶ Igal seeravil on oma nimi, ent maailmade teenistuse määramise ürikutes nimetatakse neid sageli numbritega, mille nad planeedil saavad. Universumi keskuses registreeritakse nad nime ja numbriga. Inimesest hoolealusel, kellele edastatakse käesolev kiri, on saatuse kaitsja Nebadoni seeravite 182 314. armee 37. väe 6. leegioni 384. üksuse 4. pataljoni 126. kompanii 17. rühma number 3. Neile seeravitele ja tema inimesest hoolealusele on praegu Urantial antud number 3 641 852.

⁷ ¶ Isikliku kaitse teenistusse määratakse seeraveid saatuse kaitseingliteks alati vabatahtlikkuse alusel. Käesoleva järelevalvekülastuse linnas võeti üks surelik hiljuti saatuse reservkorpusesse ning et kõiki selliseid inimesi saadavad isiklikud kaitseinglid, taotles seda ülesannet enam kui sada vastava kvalifikatsiooniga seeravit. Planeedi suunaja valis välja kaksteist kõige kogenumat indiviidi ja määras siis seeravid, kes nende arvates sobisid kõige paremini seda inimest tema eluteel juhtima. See tähendab, et nad valisid teatava võrdse kvalifikatsiooniga seeravite paari, kellest üks on alati valves.

⁸ Seeravite töö on küll lakkamatu, kuid mõlemad inglid võivad täita kõiki hoolekandeülesandeid. Nagu keerubid, nii teenivad ka seeravid tavaliselt paaridena, kuid erinevalt oma vähem edasijõudnud kaaslastest töötavad seeravid vahel ka üksikult. Praktiliselt kõigis oma kontaktides inimestega toimivad nad üksikisikutena. Mõlemad inglid on vajalikud ainult sidepidamiseks ja teenistuseks universumi kõrgemates ringlustes.

⁹ Kui seeravite paar võtab endale kaitsja ülesande, teenivad nad selle inimese elu lõpuni. Täiendavast olendist (üks kahest inglilt) saab selle ettevõtmise kroonik. Need

täiendavad seeravid on arenevate maailmade surelike kroonikapidajad-inglid. Kroonikat peab keerubite paar (keerub ja sanob), kes on alati seeravitest kaitsjatega kaasas, kuid üks seeravitest on alati vastutav nende kroonikate eest.

¹⁰ Kaitsja vabastatakse aeg-ajalt oma paarilisest, et lasta tal puhata ja end universumiringluste eluenergiaga uuesti laadida, tema puudumise ajal täidab krooniku ülesandeid keerub. Nii toimub ka täiendava seeravi samalaadse äraoleku ajal.

3. SUHE TEISTE VAIMUMÕJUDEGA

¹ Üks tähtsamaid asju, mida saatuse kaitsja oma sureliku hoolealuse heaks teeb, on see, et ta koordineerib isiklikult neid arvukaid mitteisikulisi vaimumõjusid, mis elavad areneva ainelise loodud-olendi sisimas ja ümbritsevad ning puudutavad tema meelt ja hinge. Inimolendid on isiksused ning mitteisikulistel vaimudel ja eelisikulistel olemusvormidel on erakordselt raske nende sügavalt ainelise ja diskreetse isikulise meelega otsekontakti astuda. Kaitseingli hoolekandes on kõik need mõjud enam-vähem ühildatud ja muutunud areneva inimisiksuse avarduvale kõlbelisele olemusele juba peaaegu tunnustatavaks.

² See seeravist kaitsja nimelt kooskõlastab Lõpmatu Vaimu mitmesuguseid jõude ja mõjusid, alates füüsiliste juhtijate ja meelevaimude valdkondadest kuni Jumaliku Hoolekandja Püha Vaimuni ning Paradiisi Kolmanda Allika ja Keskmise Kõikjaloleva Vaimu kohalolekuni. Olles need Lõpmatu Vaimu tohutud hoolekanded ühendanud ja isikulisemaks muutnud, võtab seerav enda peale selle Ühise Toimija integreeritud mõju kooskõlastamise Isa ja Poja vaimse kohalolekuga.

³ Kohandaja on Isa kohalviibimine, Tõe Vaim on Poegade kohalviibimine. Neid jumalikke annetusi ühendab ja kooskõlastab inimese vaimse kogemuse madalamatel tasanditel kaitseseeravite hoolekanne. Inglitest abilistel on võime oma hoolitsuses surelike loodud-olendite eest ühendada Isa armastus Poja armuga.

⁴ See on ka põhjus, miks seeravist kaitsja hakkab lõppkokkuvõttes isiklikult hoidma sureliku ellujääja meelega kujukusi, mäluvalemeid ja hingereaalsusi tema füüsilise surma ja morontia elluärkamise vahelisel ajal. Mitte keegi teine peale Lõpmatu Vaimu hoolekandjatest laste ei saaks sel universumi teisele ja kõrgemale tasemele ülemineku faasis inimolenditele niisugust teenet osutada. Isegi teie ajaliku ülemineku ajal, kui te siirdute ajast igavikku, teeb kõrge supernav loodud-olendi identiteedi hoidjana ja isiksuse terviklikkuse tagajana koos teiega läbi sama ülemineku.

⁵ Vaimsel tasandil muudavad seeravid paljud universumi muidu eba- ja eelisikulised hoolekanded isiklikeks — nad on koordineerijad. Intellektuaalsel tasandil viivad nad mee ja morontia omavahelisse seosesse — nad on tõlgendajad. Füüsilisel tasandil muudavad nad maist keskkonda oma sideme kaudu Füüsiliste Meisterjuhtijatega ja koostöö kaudu keskteeliste hoolekandega.

⁶ Selline on lugu inimest saatvate seeravite mitmekesistest ja keerulistest ülesannetest. Ent kuidas see madalam inglisisus, kes on loodud inimkonna universumitasandist vaid veidi kõrgemana, nii raskeid ja keerulisi asju korda saadab? Tegelikult me ei tea seda, kuid oletame, et seda fenomenaalset hoolekannet hõlbustab mingil avaldamata viisil Ülima Olendi, arenevate aja ja ruumi universumite tegelikustuva Jumaluse äratundmata ja ilmutamata toimimine. Kogu järgneval ellujäämise teel, milleni jõutakse Ülimas Olendis ja selle kaudu, on seeravitel surelike jätkuvas edasiarengus oluline roll.

4. SEERAVITE TEGEVUSVALDKONNAD

¹ Kaitseseeravid ei ole meel, kuigi nad pärinevad samast allikast, millest pärineb ka surelik meel — Loovast Vaimust. Seeravid on meelega stimuleerijad: nad püüavad pidevalt aidata inimmeelidel teha otsuseid, mis võimaldavad läbida järgmist ringi. Nad teevad seda mitte nii nagu Kohandaja, kes toimib seestpoolt ja hinge kaudu, vaid pigem väljast sissepoole, toimides läbi inimolendite sotsiaalse, eetilise ja kõlbelise keskkonna. Seeravid ei ole mitte Kõikse Isa külgetõmbejõud, nagu on jumalik Kohandaja, vaid pigem Lõpmatu Vaimu hoolekande isikulised esindajad.

² Surelik inimene allub Kohandaja juhtimisele, kuid võtab kuulda ka seeravi juhiseid. Kohandaja on inimese igavese olemuse sisu, seerav on inimese areneva olemuse — selles elus sureliku meelega, järgmises morontiahinge õpetaja. Eluasemeilmades saate teadlikuks seeravitest õpetajatelt ja märkate neid, kuid esimeses elus inimesed tavaliselt neid ei märka.

³ Seeravid tegutsevad inimeste õpetajatena, juhtides inimisiksuse samme uute ja progressiivsete kogemuste teedele. Seeravi juhistele allumine kindlustab harva kerge elu. Tema juhtimisele järgnedes kohtate oma teel kindlasti kõlbeliste valikute ja vaimse progressi karme mägesid ja kui teil on julgust, siis ületate need.

⁴ Palveldamisimpulss tekib suures osas kõrgemate meelebivaimude vaimusisendustest, millele on toeks Kohandaja-poolne suunamine. Ent Jumalat tundvate surelike nii sageli kogetav palvetamistung tekib väga tihti seeravite mõjul. Kaitseseerav tegutseb inimesest tõusuteelise kosmilise taipamise täiustamiseks pidevalt sureliku keskkonda mõjutades, et ellujäämiskandidaat tunnetaks paremini oma sisimas elava Kohandaja kohalolekut ja saaks jumaliku kohaloleku vaimse missiooniga paremini kaasa töötada.

⁵ Kuigi sisimas elav Kohandaja ja inimest ümbritsevad seeravid ei näi omavahel suhtlevat, töötavad nad alati täiuslikkus kooskõlas ja suurepäraseks üksmeeles. Kaitsjad on kõige aktiivsemad siis, kui Kohandajad on kõige vähem aktiivsed, kuid nende hoolekannet on mingil imelikul viisil vastastikku kooskõlas. Selline ülim koostöö saab vaevalt olla juhuslik või tähtsusetu.

⁶ Kaitseseeravite hooltkandev isiksus, Jumala kohalolek sisimas elava Kohandajana, Püha Vaimu ringluse mõju ning Poja-teadvus Tõe Vaimus on kõik jumalikul kooskõlastatud vaimse hoolekande mõtestatud ühtsuseks sure-

likus isiksuses ja tema jaoks. Lähtudes küll erinevatest allikatest ja erinevatelt tasanditelt, on kõik need taevased mõjud siiski integreeritud Ülima Olendi kõike ümbritsevasse ja arenevasse kohalolekusse.

5. SEERAVITE HOOLITSUS SURELIKE EEST

¹ Inglise ei sekku inimmeele pühadusse, nad ei mõjuta surelike tahet ning nad ei astu ka otseselt kontakti sisimas elavate Kohandajatega. Kaitsesingel mõjutab teid kõikvõimalikel viisidel, mis ei riiva teie isiksuse väärikust; need inglised ei sekku mitte mingil juhul inimtahte vabasse tegutsemisse. Ei inglitel ega ühelgi teisel universumiisiksuste klassil ole võimu ega õigust inimese valikuõigusi kärpida või piirata.

² Inglise on teile nii lähedal ja hoolitsevad teie eest nii tundeliselt, et nad kujundlikult öeldes „nutavad teie jonaka sallimatuse ja kangekaelsuse pärast”. Seeravid ei vala füüsilisi pisaraid, neil pole füüsilist keha ja neil pole ka tiibu. Ent neil on vaimsed emotsioonid ning nad kogevad vaimse iseloomuga tundeid ja tundmusi, mis on teatud mõttes võrreldavad inimlike emotsioonidega.

³ Seeravid tegutsevad teie huvides üsna sõltumatult teie otsesest soovist, nad täidavad endast kõrgemate käske ja toimivad seega olenemata teie mööduvatest kapriisidest ja muutlikest tujudest. See ei tähenda, nagu te ei saaks nende ülesandeid kergemaks või raskemaks teha, vaid pigem seda, et inglised ei tegele otseselt teie soovide ega palvetega.

⁴ Lihaliku elu ajal ei saa surelikud inimesed inglite mõistusega otseselt kontakti astuda. Inglise ei ole käskijad ega suunajad, nad on lihtsalt kaitsjad. Seeravid *kaitsevad* teid, nad ei püüa teid otseselt mõjutada, te peate ise endale tee kavandama, kuid inglised teevad kõik, et te oma valitud teed võimalikult hästi ära kasutaksite. Nad ei sekku (harilikult) meelevaldselt inimelu igapäevaasjadesse. Ent kui nad saavad kõrgemalt juhiseid mõne ebatavalise ettevõtmise läbiviimiseks, siis võite kindel olla, et nad leiavad mingi võimaluse need käsud täita. Seetõttu ei sekku nad inimdramasse, välja arvatud erandjuhtudel, ja ka siis tavaliselt kõrgemalt saadud otsuste korralduse alusel. Nad on olendid, kes saadavad teid nii mõnegi ajastu vältel, tutvudes sel moel oma tulevase tööga ja isiksustega suhtlemisega.

⁵ ¶ Seeravid saavad teatud asjaoludel tegutseda kui inimolendite ainelised hoolekandjad, aga teevad seda väga harva. Nad võivad keskteeliste ja füüsiliste juhtijate abil tegutseda inimeste huvides väga mitmetel aladel, isegi inimkonnaga tegelikult kontakti astuda, kuid sellised juhtumid on väga ebatavalised. Enamikul juhtudel kulgevad ainelise maailma asjaolud seeravitest mõjutamata, ent on tekkinud ka olukordi, mis on ohustanud inimevolutsiooniahela elutähtsaid lülisid ja seeravid on tegutsenud neil juhtudel — ning põhjendatult — omal algatusel.

6. KAITSEINGLID PÄRAST SURMA

¹ Jutustanud teile veidi seeravite hoolekandest loomuliku elu ajal, püüan nüüd kirjeldada kaitseinglite käitumist oma inimkaaslaste sureliku elu lõppedes. Teie surma korral säilitab kaitseingel teie ürikud, identiteedi kirjeldused ja inimhinge morontia olemusvormi, mis on välja arendatud sureliku meele ja jumaliku Kohandaja ühiste pingutuste tulemusena, koos muude teie tulevase eksistentsiga seotud väärtustega — kõik, mis kokku moodustab teie, tõelise teie, välja arvatud jätkuva eksistentsi identiteet, mida esindavad lahkuv Kohandaja ja isiksuse tegelikkus.

² Niipea kui inimmees kustub juhtvalgus, vaimuvalgus, mida seeravid seostavad Kohandaja kohalolekuga, siirdub saatev ingel isiklikult järjest rühma, kompanii, pataljoni, üksuse, leegioni ja väe juhtinglite ette aru andma. Kui see ingel on korrakohaselt registreeritud aja ja ruumi lõplikuks avastusretkeks, saab ta planeedi seeravite juhilt tunnistuse, mis esitatakse antud seeravite armeed juhtivale Õhtutähele (või Gabrieli mõnele teisele asendusametnikule) selle universumi tõusuteelisest kandidaadi kohta. Ning kui kõrgeima struktuuriüksuse ülem annab loa, siirdub see kaitseingel esimesse eluasemeilma ja ootab seal oma endise lihaliku elu aegse hoolealuse teadvuseletulekut.

³ ¶ Kui inimhingle on määratud isiklik ingel, aga tal ei õnnestu ellu jääda, peab teda saatev seerav minema kohaliku universumi keskusesse, et seal kinnitada teda täiendanud olendi varem esitatud ürikute täielikkust. Seejärel läheb ta peainglite kohtute ette, et teda vabastataks süüst oma hoolealuse mitteellujäämise eest, ning siis siirdub tagasi maailmadesse, kus ta määratakse mõne teise tõusupotentsiaaliga sureliku juurde või mõnda teise seeravite hoolekande alajaotusse.

⁴ ¶ Ent inglid hoolitsevad arenevate loodud-olendite eest lisaks isiklikule ja rühmakaitsele veel mitmel muul viisil. Isiklikud kaitsjad, kelle hoolealused ei siirdu kohe eluasemeilma, ei viivita seal jõude usulise elukorralduse lõpu kohtumõistmisloendusi oodates, neile antakse universumite arvukates hoolekandemissioonides mõni muu ülesanne.

⁵ Kaitseseerav on sureliku inimese magava hinge ellujäämisväärtuste hoidja ja kaitsja, nii nagu eemalviibiv Kohandaja *ongi* selle sureliku universumiolendi identiteet. Kui need kaks teevad eluasemeilma ülestõusmissaalides koostööd koos äsjavalminud morontia vormiga, toimub tõususureliku isiksuse koosseisutegurite taaskoondumine.

⁶ Kohandaja identifitseerib teid, kaitseseerav taasisikustab teid ning esitleb taas teie maiste päevade ustavale Järelevaatajale.

⁷ Kui planeedi ajastu lõppedes surelike saavutuste madalamatel ringidel viibijad kokku kogutakse, taaskoondavad nende rühmakaitssjad neid eluasemesfääride ülestõusmissaalides, nii nagu teil on ka kirja pandud: „Ja ta läkitab oma inglid suure pasunahäälega ja kogub kokku oma äravalitud ilmamaa otsast teise otsani.”

⁸ ¶ Õigusemõistmise kord nõuab, et isiklikud või rühmakaitssjad vastavad usulise elukorralduse lõpu loendusel kõigi mitteellujäänud isiksuste eest. Nende mitteellujääjate Kohandajad ei pöördu tagasi ja kui toimub loendus, siis seeravid vastavad, kuid Kohandajad mitte. See ongi „ülekohtuste ülestõusmine”, tegelikult loodud-olendi eksistentsi lakkamise ametlik tunnistamine. See kohtumõistmisloendus järgneb alati vahetult halastusloendusele, magavate ellujääjate ülesäratamisele. Ent need küsimused huvitavad tegelikult vaid ülimaid ja kõiketeadvaid ellujäämisväärtuste Kohtunikke. Need kohtumõistmisprobleemid meid tegelikult ei puuduta.

⁹ ¶ Rühmakaitssjad võivad teenida planeedil ajastuid ning saada lõpuks tuhandete ja tuhandete magavate ellujääjate uinuvate hingede hoidjateks. Nad võivad teenida ka ühe süsteemi paljudes erinevates maailmades, sest ülestõusmisvastus antakse eluasemeilma.

¹⁰ Kõiki Luciferi mässu ajal eksiteele sattunud Satania süsteemi isiklikke ja rühmakaitssjaid, hoolimata sellest, et paljud neist oma rumalust siiralt kahetsesid, peetakse Jerusemil kinni kuni lõpliku kohtumõistmiseni mässu üle. Kõiksed Hindajad on juba võtnud neilt sõnakuulmatutelt ja reeturlikelt kaitsjatelt omal algatusel kõik neile usaldatud hingede aspektid ja asetanud need morontiaareaalsused vabatahtlike sekonavide hoole alla.

7. SEERAVID JA TÕUSUTEE

¹ Esmakordne ärkamine eluasemeilmade kallastel on tõususureliku elujärgus epohhiloov sündmus, seal näete esmakordselt tegelikult oma maiste päevade kauaarmastatud ja alati kohalviibivaid inglitest kaaslasi; seal saate ka tõeliselt teadlikuks selle jumaliku Järelevaataja identiteedist ja kohalolekust, kes maa peal nii kaua teie mees elas. Selline kogemus on auline ärkamine, tõeline ülestõusmine.

² Morontiasfääridel on saateseeravid (keda on kaks) avalikult teie kaaslased. Need inglid saadavad teid läbi üleminekumaailmade kulgevas elujärgus, aidates teid igal võimalikul viisil morontia-ja vaimuseisundisse jõuda, ja nad kasutavad ka võimalust eluasemeilmades tegutsevates arenevate seeravite täienduskoolides ise edasi jõuda.

³ Inimsugu on loodud lihtsamat tüüpi inglklassidest vaid veidi madalamana. Seepärast on teie esimene morontiaelu-ülesanne olla seeravitele abilisteks selles töös, mis teid kohe ootab, kui te pärast vabanemist liha kütkeist isiksusetadvuse omandate.

⁴ Enne eluasemeilmadest lahkumist saavad kõik surelikud endale alalise seeravist kaaslane või kaitsja. Kui te morontiasfääridel tõusete, on seeravitest kaitsjad lõpuks need, kes tunnistavad ja kinnitavad teie igavest liitu Mõttekohandajatega. Nemad üheskoos on loonud teie kui aja maailmade lihalike laste isiksuse identiteedi. Seejärel, kui olete jõudnud küpsesse morontia seisundisse, saadavad nad teid läbi Jerusemi ja sellega seotud progressi-ja kultuuri-süsteemi maailmade. Pärast seda siirduvad nad koos teiega Edentiale ja selle seitsmekümnesse arenenud suhtluse

maailma ning juhivad teid Melkisedekite juurde, järgnedes teile selle võrratu elujärgu ajal, mida elate universumi keskusmaailmades. Kui te olete Melkisedekitelt tarkust ja kultuuri õppinud, viivad nad teid edasi Salvingtonile, kus te seisate kogu Nebadoni Suverääni ees. Edasi järgnevad need seeravitest teejuhid teile superuniversumi väiksematesse ja suurematesse sektoritesse ja siis Uversa vastuvõtumaailmadesse, jäädes teiega seni, kuni sekonavid võtavad teid lõpuks oma hõlma pikaks teekonnaks Havonale.

⁵ Mõned kaitseinglid, kes inimesi sureliku elujärgu ajal saadavad, järgnevad tõusuteelistest palveränduritele nende teel läbi Havona. Teised jätavad oma kauaaegsete surelike kaaslastega ajutiseks hüvasti ja samal ajal, kui surelikud läbivad keskse universumi ringe, jõuavad Seraphingtoni sfääridele. Nad jäävad Paradiisi kallastele ootama, kuni nende surelikud kaaslased ärkavad viimasest ajalikkuse üleminekuunest uude igavikukogemusse. Need tõususeeravid astuvad hiljem mitmesugustesse teenistustesse lõpetanute korpuses ja Seeravite Täielikkuse Korpuses.

⁶ Inimene ja ingel võivad igaveses teenistuses taasühineda või mitte, aga kuhu iganes seeravite ülesanded neid viivad, suhtlevad nad alati oma endiste hoolealustega are-

nevatest maailmadest, aja tõusasurelikega. Inimeste päritolumaailmades olnud lähedasi suhteid ja armastavat kiindumust ei unustata enam kunagi ning need ei katke päriselt. Inimesed ja inglid teevad igavestel ajastutel jumalikus teenistuses koostööd nagu kunagi ajalikus elujärguski.

⁷ ¶ Seeravitele on kindlaim tee Paradiisi-Jumalusteni jõudmiseks arengulist päritolu hinge edukas juhtimine Paradiisi väravateni. Seepärast on saatuse kaitsja ülesanne seeravite seas kõige kõrgemalt hinnatud.

⁸ Esmasesse ehk surelike Lõplikkuse Korpusesse võetakse ainult saatuse kaitsjaid ja sellised paarid on läbi teinud identiteedi lunastamise ülima avastusretke; need kaks olendit on enne vastuvõtmist lõpetanute korpusesse Seraphingtonil jõudnud vaimse kaksühildumiseni. Selles kogemuses saavutavad kaks ingliolemust, kes kõigis universumifunktsioonides teineteist nii hästi täiendavad, lõpliku vaimse kaksühtsuse ja omandavad uue võime vastu võtta Paradiisi-Isa fragmenti, mis pole Kohandaja, ja sellega sulanduda. Ja nii saavad mõned teid ajalikkuses armastanud seeravid ka teie kui lõpetanute kaaslasteks igavikus, Ülima lasteks ja Paradiisi-Isa täiustunud poegadeks.

⁹ [Esitanud Urantiale määratud seeravite juht.]

SEERAVITE VALITSUS PLANEEDIL

KÕIGEKÕRGEMAD valitsevad inimeste kuningriikides paljude taevaste jõudude ja vahendajate abil, kuid põhiliselt seeravite hoolekande kaudu.

² Täna keskpäeval toimunud loenduse kohaselt oli planeedi Urantial viibivaid ingleid, kaitsjaid ja teisi 501 234 619 seeravipaari. Minu juhtimise alla oli määratud kaks-sada seeraviväge — 597 196 800 seeravipaari ehk 1 194 393 600 üksikinglit. Register näitab üksikisikute arvaks aga 1 002 469 238, järelikult olid 191 924 362 inglit sellest maailmast ära, täites transportimis-, sõnumitoomis- ja surmakohustusi. (Keerubeid on Urantial ligikaudu sama palju kui seeraveid ja neil on samasugune organisatsioon.)

³ Seeravid ja nendega seotud keerubid tegelevad üsna palju planeedi üleiniimliku valitsuse tegevuse üksikasjadega, eriti mässu tõttu isoleeritud maailmades. Inglise, kelle võimekad abilised on keskteelised, tegutsevad Urantial tegelike aineülesete hoolekandjatena, kes täidavad kohaliku kindralkubernerite ja kõigi tema kaaslaste ning alluvate käsk. Seeravite klass täidab peale isikliku ja rühmakaitse paljusid muidki ülesandeid.

⁴ Urantial ei puudu ka süsteemi-, tähtkuju- ja universumivalitsejate-poolne küllaldane ja tõhus juhendamine. Ent planeedi valitsus ei sarnane Satania süsteemi, isegi kogu Nebadoni ühegi teise maailma valitsusega. Teie juhendamise kava on ainulaadne tänu mitmele ebatavalisele asjaolule:

- ⁵ 1. Urantia kui eluteisendamisplaneedi staatus;
- ⁶ 2. Luciferi mässust tulenevad raskused;
- ⁷ 3. aadamlikust üleastumisest tulenenud katkestused;
- ⁸ 4. ebaregulaarsuse ilmingud, mis tulenevad asjaolust, et Urantia oli üks Universumi Suverääni annetusmaailmu. Nebadoni Miikael on Urantia Planeedivürst;
- ⁹ 5. kahekümne nelja planeedisuunaja eriline ülesanne;
- ¹⁰ 6. planeedi asukoht peainglite ringluses;
- ¹¹ 7. kunagi kehastunud Machiventa Melkisedeki hiljutine määramine Planeedivürsti asemikuks.

1. URANTIA SUVERÄÄNSUS

¹ Urantia algne suveräänsus säilis Satania süsteemi suverääni hoole all. Suverään delegeeris selle kõigepealt Melkisedekite ja Elukandjate ühiskomisjonile ning see rühm tegutses Urantial kuni korrakohaselt ametisse määratud Planeedivürsti saabumiseni. Pärast Vürst Caligastia langemist, Luciferi mässu ajal, ei olnud Urantial kohaliku universumi ega selle haldusjaotustega kindlat stabiilset suhet kuni Miikaeli lihas annetumise lõpulejõudmiseni, kui Päevilt Ühtne ta Urantia Planeedivürstiks kuulutas. Selline

kindel ja põhimõtteline otsus kinnitas teie maailma staatuse igaveseks, kuid tegelikult ei võtnud Suveräänist Looja-Poeg planeedi isiklikuks haldamiseks midagi ette, kui mitte arvestada Jerusemil kahekümne neljast endisest urantialasest komisjoni moodustamist volitustega esindada teda Urantia ja kõigi teiste süsteemi karantiini jäetud planeetide valitsuses. Üks selle nõukogu liige viibib praegu alaliselt Urantial kohaliku kindralkubernerina.

² Machiventa Melkisedekile anti hiljuti Planeedivürst Miikaeli asemiku volitused, kuid see kohaliku universumi Poeg ei ole vähimalgi määral muutnud planeedi praegust, kohalike kindralkubernerite järjestike valitsuste korda.

³ On vähe tõenäoline, et Urantia valitsuses toimuks praeguse usulise elukorralduse ajal märgatavaid muutusi, kui just Planeedivürsti asemik ei saabu oma tiitlile vastavaid ülesandeid enda peale võtma. Mõned meie kaaslased arvavad, et kava, mille kohaselt Urantiale saadetakse kindralkuberneriks üks kahekümne neljast nõunikust, asendatakse lähimal ajal Machiventa Melkisedeki ametliku saabumisega Urantia suverääni asemiku volitustes. Planeedivürsti kohusetäitjana jätkab ta planeedi juhtimist kahtlemata kuni lõpliku kohtumõistmiseni Luciferi mässu üle ja tõenäoliselt ka edaspidi kuni planeedi stabiliseerumiseni valgusesse ja ellu kauges tulevikus.

⁴ Mõned arvavad, et Machiventa tuleb Urantia asju isiklikult suunama alles praeguse usulise elukorralduse lõpus. Teised on seisukohal, et Vürsti asemik ei pruugigi saabuda ning et Miikael pöördub ise kunagi Urantiale tagasi, nagu ta lihas olles töötas. Kolmandad, kaasa arvatud käesoleva loo jutustaja, usuvad, et Melkisedek võib saabuda üsna pea, suvalisel päeval või tunnil.

2. PLANEEDI JUHENDAJATE KOGU

¹ Alates Miikaeli annetumisest teie maailmale on Urantia üldjuhtimine usaldatud Jerusemil erirühmale, kuhu kuulub kakskümmend neli kunagist urantialast. Sellesse komisjoni kuulumise tingimused ei ole meile teada, kuid me oleme täheldanud, et niisuguse ülesande saanud isikud on kõik aidanud kaasa Ülima suveräänsuse laienemisele Satania süsteemis. Nad olid Urantial tegutsedes kõik loomult tõelised juhid ja need juhiomadused (välja arvatud Machiventa Melkisedekil) on veelgi täienenud eluase-meilmas omandatud kogemustega ja Jerusemi kodanikele korraldatava koolitusega. Kahekümne nelja hulka nimetab liikmeid Lanaforge'i kabinet Edentia Kõrgeimate kinnitusel ja Jerusemi Kohalemääratud Tunnimeeste heakskiidul, ning Salvingtoni Gabriel määrab nad Miikaeli korraldusel ametisse. Sellesse erijuhendajate komisjoni ajutiseks ametisse määramisel on niisama täielikud õigused kui alalistel liikmetel.

² Planeedi suunajate kogu tegeleb eriti selle maailma nende tegevuste juhendamisega, mis tulenevad asjaolust,

et siin toimus Miikaeli viimane annetumine. Neid hoiab Miikaeliga tihedas ja vahetus kontaktis teatav Kirgas Õhutäht, seesama olend, kes saatis Jeesust kogu tema suureliku annetumise ajal.

³ Praegu on selle nõukogu eesistuja, kui istungid toimuvad Jerusemil, keegi Johannes, keda teie tunnete „Ris-tijana”. Ent nõukogu ametlik esimees on Satania Koha-lemääratud Tunnimees, Salvingtoni Inspektor-kaaslase ja Orvontoni Kõrgeima Tädeviija otsene ja isiklik esindaja.

⁴ Sellesama endistest urantialastest koosneva komisjo-ni liikmed on samal ajal ka süsteemi ülejäänud kolmeküm-ne kuue mässu tõttu isoleeritud maailma nõuandvad ju-hendajad. Nad täidavad väga väärtuslikku ülesannet, mil-leks on Süsteemi Suverääni Lanaforge'i põhjalik ja osavõt-lik kursis hoidmine nende planeetide asjadega, mis jää-vad ikka veel suuremal või vähemal määral Norlatiadeki Tähtkuju Isade üldjuhtimise alla. Need kakskümmend ne-li nõunikku käivad sageli üksikisikutena kõigil karantiini jäetud planeetidel, eriti Urantial.

⁵ Kõigile teistele isoleeritud maailmadele annavad nõu samasugused, kunagistest planeediasukatest koosnevad erineva suurusega komisjonid, kuid ülejäänud komisjo-nid alluvad Urantia kahekümne nelja liikmelisele rühma-le. Kuigi viimase komisjoni liikmed on seega aktiivselt hu-vitatud inimprogressi igast faasist igas Satania karantiini jäetud maailmas, huvitab neid eriti ja konkreetsetl Urantia suurelike rasside heaolu ja edasijõudmine, sest nad ei ju-henda vahetult ja otseselt ühegi teise planeedi asju peale Urantia ja isegi siin ei ole neil täielikku võimu, välja arva-tud mõnedes suurelike ellujäämisega seotud valdkondades.

⁶ Mitte keegi ei tea, kui kauaks need kakskümmend neli Urantia nõunikku jäävad oma praegusesse seisundisse, kus nad on lahus universumi tegevuste korrapärasest program-mist. Nad jäävad kahtlemata oma praegusesse ametisse ku-ni mingi muutuseni planeedi staatuses, näiteks usulise elu-korralduse lõpuni, võimu täieliku ülevõtmiseni Machiven-ta Melkisedeki poolt, lõpliku kohtumõistmiseni Luciferi mässu üle või Miikaeli taasilmumiseni oma viimase anne-tumise maailma. Praegune Urantia kohalik kindralkuber-ner näib kalduvat arvama, et niipea kui Satania süsteemi side tähtkuju ringlustega taastatakse, võidakse kõigile pea-le Machiventa Paradiisi-tõusuks luba anda. Ent on ka teisi arvamusi.

3. KOHALIK KINDRALKUBERNER

¹ Urantia aja iga saja aasta järel määrab Jerusemi kahe-kümne neljast planeedi juhendajast koosnev korpus ühe enda hulgast viibima teie maailmas nende tegevesindajana, kohaliku kindralkubernerina. Käesolevate jutustuste ette-valmistamise ajal see tegevametnik vahetus, üheksateist-kümnenda esindaja vahetas välja kahekümnnes. Planeedi praeguse juhendaja nime ei avaldata teile ainult sellepä-rast, et suurelik inimene kaldub nii kergesti oma erakord-seid kaasmaalasi ja endast kõrgemaid üleiniimlikke olen-deid kõrgelt austama, isegi jumaldama.

² Kohalikul kindralkuberneril ei ole maailma asjade juhtimisel tegelikku isiklikku võimu, välja arvatud kahe-kümne nelja Jerusemi nõuniku esindajana. Ta tegutseb ini-mülese valitsuse koordineerijana ning on Urantial tegutse-vate taevaste olendite lugupeetud ja kõigi poolt tunnusta-tud juht. Kõik inglivägede klassid peavad teda oma koor-dineerivaks suunajaks, kuid ühinenud keskteelised peavad tegelikult oma planeedi isadeks järjestikuseid kindralku-bernere pärast esimese 1-2-3 lahkumist ja asumist üheks kahekümne neljast nõunikust.

³ Ehkki kindralkuberneril ei ole planeedil tegelikku ja isiklikku võimu, saadab ta iga päev alla kümneid korraldusi ja otsuseid, mida kõik asjassepuutuvad isiksused lõplikeks peavad. Ta on hoopis enam isalik nõuandja kui range valitseja. Ta tegutseb teatud mõttes nii, nagu seda teeks Pla-needivürst, kuid tema valitsemine meenutab palju enam Aineliste Poegade valitsemist.

⁴ ¶ Urantia valitsus on Jerusemi nõukogudes esindatud sellise korra kohaselt, et tagasipöörduv kuberner saab Sü-steemi Suverääni Planeedivürstide kabineti ajutiseks liik-meks. Kui Machiventa määrati Vürsti asemikuks, loodeti, et ta asub kohe oma kohale Satania Planeedivürstide nõu-kogus, ent ta pole seni selles suunas midagi ette võtnud.

⁵ Urantia aineülesel valitsusel ei ole kohaliku universu-mi kõrgemate üksustega väga tihedat orgaanilist sidet. Ko-halik kindralkuberner esindab teatud mõttes nii Jerusemi kui ka Salvingtoni, sest ta tegutseb kahekümne nelja nõu-niku nimel, kes on Miikaeli ja Gabrieli otsesed esindajad. Ja olles Jerusemi kodanik, võib planeedi kuberner esinda-da Süsteemi Suverääni. Tähtkuju võimuorganeid esindab otseselt Edentia vaatleja Vorondadek-Poeg.

4. KÕIGEKÕRGEM VAATLEJA

¹ Urantia suveräänsust komplitseerib veelgi Norlatia-deki valitsuse kunagine omaalgatuslik võimuhaaramine planeedil veidi aega pärast planeedi mässu. Urantial viibib veel praegugi üks Vorondadek-Poeg, kes on Edentia Kõi-gekõrgemate vaatleja ja Miikaeli otsese tegutsemise puu-dumisel planeedi suveräänsuse hooldaja. Praegune Kõige-kõrgem vaatleja (ja kunagine asevalitseja) on kahekümne kolmas selliselt Urantial teeniv isik.

² Teatud rühmad, kes tegelevad planeedi probleemide-ga, on ikka veel Edentia Kõigekõrgemate järelevalve all, mis kehtestati Luciferi mässu ajal. Need küsimused on Norlatiadeki vaatleja, Vorondadek-Poja otsustada, kellel on planeedi juhendajatega väga tihedad nõuandvad suhted. Rassivolinikud on Urantial väga aktiivsed ja nende eri-nevate rühmade juhid on mitteametlikult määratud ko-haliku Vorondadekist vaatleja juurde, kes tegutseb nende nõuandva suunajana.

³ Kriisiolukorras saab tegelikuks ja suveräänseks valit-susjuhiks — välja arvatud teatavates puhtvaimsetes küsi-mustes — see Edentia Vorondadek-Poeg, kes praegu täi-dab vaatleja kohustusi. (Neis puhtvaimsetes probleemi-des ja teatavates puhtisiklikes küsimustes näib ülim võim

kuuluvat juhtivale peainglile, kes on määratud selle hiljuti Urantiale sisseseatud klassi harukeskuse juurde.)

⁴ ¶ Kõigekõrgemal vaatlejal on volitus võtta planeedi tõsiste kriiside ajal planeedi valitsemine oma äranägemisel enda kätte ning ürikutes on kirjas, et seda on juhtunud Urantia ajaloos kolmkümmend kolm korda. Neil aegadel toimib Kõigekõrgem vaatleja kui Kõigekõrgema asevalitseja ja tal on vaieldamatu võim kõigi planeedil viibivate hoolekandjate ja haldajate üle, välja arvatud ainult peainglite allüksuste organisatsioon.

⁵ Vorondadekite asevalitsemisperioodid ei ole iseloomulikud mitte ainult neile planeetidele, mis on mässu tõttu isoleeritud, sest Kõigekõrgemad võivad asustatud maailma asjadesse sekkuda igal ajal, lisades tähtkujude valitsejate kõrgemat tarkust inimeste kuningriikide asjadesse.

5. PLANEEDI VALITSUS

¹ Urantia tegelikku valitsemist on tõepoolest raske kirjeldada. Universumi organisatsioonis pole ametlikku valitsust, näiteks eraldi seadusandlikku, täitev- ja kohtuvõimu olemas. Kahtkümmend nelja nõunikku võiks nimetada lausa planeedivalitsuse seadusandlikuks haruks. Kindralkuberner on ajutine nõuandev tegevjuht, kelle üle on vetoõigus Kõigekõrgemal vaatlejal. Ning planeedil ei ole mitte mingit absoluutselt autoriteetset kohtuvõimu — on ainult lepituskomisjonid.

² Enamiku seeraveid ja keskteelisi puudutavatest probleemidest lahendab osapoolte vastastikusel nõusolekul kindralkuberner. Ent kõigi tema käskude peale, välja arvatud tema edastatavad kahekümne nelja nõuniku korraldused, võib edasi kaevata lepituskomisjonidele, planeedil ülesannete täitmiseks moodustatud kohalikele võimuorganitele või isegi Satania Süsteemi Suveräänile.

³ Planeedivürsti kehalise personali ning Aadamast Poja ja Tütrelise valitsemiskorra puudumist kompenseerib osaliselt seeravite erihoolekanne ning keskteeliste ebatavaline teenistus. Planeedivürsti äraolekut asendab tõhusalt peainglite, Kõigekõrgema vaatleja ja kindralkuberner kolmene kohalolek.

⁴ See üsna lõdva organisatsiooniga ja küllaltki isiklikult hallatav planeedivalitsus on tõhusam, kui võiks arvata, ja seda just peainglite aegasäästva abi ja alati valmisoleva ringluse tõttu, mida planeedi eriolukordades ja haldusraskustes nii sageli kasutatakse. Planeet on tehniliselt ikka veel Norlatiadeki ringlustest isoleeritud, kuid eriolukorras võib seda puudust praegu kompenseerida peainglite ringluse kasutamisega. Alates Tõe Vaimu väljavalamisest kogu liha peale tuhat üheksasada aastat tagasi valmistab planeedi isolatsioon üksiksurelikele muidugi vähe muret.

⁵ ¶ Iga valitsemispäev algab Urantial nõupidamisega, milles osalevad kindralkuberner, planeedi peainglite juht, Kõigekõrgem vaatleja, juhendav supernav, kohalike Elukandjate juht ja kutsutud külalised universumi kõrgete Poegade seast või teatavate külalisõpilaste seast, kes juhtumisi planeedil viibivad.

⁶ Kindralkuberner otsesesse valitsuskabinetti kuuluvad kaksteist seeravite, kaheateistkümne erilise ingliterühma tegevjuhid, kes tegutsevad planeedi progressi ja stabiilsuse vahetute üleinimlike suunajatena.

6. PLANEETI JUHENDAVAL MEISTERSEERAVID

¹ Kui esimene kindralkuberner samaaegselt Tõe Vaimu väljavalamisega Urantiale saabus, saatsid teda kaksteist seeravite erikorpust, kes olid pärast Seraphingtoni lõpetamist kohe planeetidele teatud erilistesse teenistustesse saadetud. Neid kõrgeid ingleid nimetatakse planeeti juhendavateks meisterseeraviteks ja nad alluvad lisaks planeedi Kõigekõrgema vaatleja üldjuhtimisele ka kohaliku kindralkuberner vahetule suunamisele.

² Need kaksteist ingliterühma töötavad küll kohaliku kindralkuberner üldise juhendamise all, kuid neid suunab otseselt kaheateistkümnest seeravist koosnev nõukogu, kuhu kuuluvad iga rühma tegevjuhid. See nõukogu on ka kohaliku kindralkuberner ühiskondlik kabinet.

³ Mina kui planeedi seeravite juht olen selle seeravijuhide nõukogu eesistuja ja vabatahtlikult Urantial teeniv esimese klassi supernav, Caligastia lahkulöömise ajal oma kohustused täitmata jätnud kunagise planeedi inglivägede juhi järeltulija selles ametis.

⁴ Kaksteist planeeti juhendavat meisterseeravite korpust tegutsevad järgmiselt:

⁵ 1. *epohhiinglid*. Need on praeguse ajastu inglid, usulis-elukorralduslik rühm. Neile taevastele hoolekandjatele on usaldatud kõigi põlvkondade asjatoimetuste üldine jälgimine ja suunamine, sest nad on mõeldud sobituma selle ajastu mosaiiki, milles nad ilmuvad. Praegu Urantial teenivate epohhiinglite korpus on kolmas rühm, mis praeguse usulise elukorralduse ajal planeedile määratud;

⁶ ¶ 2. *arenguinglid*. Neile seeravitele on usaldatud arenguline edasiliikumine ühiskonna järjestikustel ajastutel. Nad edendavad arenguliste loodud-olendite loomupärase edasiliikumissuundumuse arengut, tehes lakkamatut tööd selleks, et asjad oleksid nii, nagu nad peaksid olema. Praegu valves olev rühm on teine neist, kes sellele planeedile on määratud;

⁷ ¶ 3. *usukaitsjad*. Need on „kirikute inglid”, tõsised oleva ja olnu eest võitlejad. Nad püüavad säilitada püsima jäänud ideaale, et kõlbelisi väärtusi turvaliselt ühest epohhist teise edasi viia. Nad võistleavad arenguinglitega, püüdes viia vanu surematuid väärtushinnanguid ühest põlvkonnast teise ning vanu vorme uutesse ja seetõttu vähemstabiliseerunud mõtte- ja käitumismudelitesse. Need inglid võitlevad küll vaimsete vormide eest, kuid ei ole äärmusliku sektantluse ega mõttetutest lahkkelidest tuleneva jagunemise allikaks. Praegu teenib Urantial nende viies järjestikune korpus;

⁸ ¶ 4. *riigielu inglid*. Need on „pasunate inglid”, Urantia riikide poliitiliste sündmuste suunajad. Praegu rahvusvaheliste suhete üldjuhtimisega tegelev rühm on

Urantial neljas selliselt teeniv rühm. Just selle seeravite alajaotuse hoolekande kaudu „valitsevad Kõigekõrgemad inimeste kuningriikides”;

⁹ ¶ 5. *rasside inglid*. Need inglid töötavad aja arengurasside säilimise nimel, vaatamata nende rasside poliitilistele segadustele ja usulistele rühmitustele. Urantial on jäänuseid üheksast inimrassist, mis on omavahel segunenud ja nüüdisaja rahvasteks ühinenud. Need seeravid on tiheidalt seotud rassivolinike hoolekandega ja praegu Urantial teeniv rühm on esialgne korpus, mis määrati planeedile varsti pärast nelipühi;

¹⁰ ¶ 6. *tulevikuinglid*. Need on plaanitsejad inglid, kes prognoosivad tulevast ajastut ja kavandavad kõigi heade asjade teostumist, mida toob kaasa uus ja edasiarenev usuline elukorraldus — nad on järjestikuste ajajärkude arhitektid. Hetkel planeedil viibiv rühm on tegutsenud alates praeguse usulise elukorralduse algusest;

¹¹ ¶ 7. *valgustuseinglid*. Urantiat abistab praegu kolmas seeravikorpus, kes on pühendunud hariduse edendamisele planeedil. Need inglid tegelevad üksikisikute, perekede, rühmade, koolide, kogukondade, rahvaste ja tervete rasside vaimse ja kõlbelise koolitusega;

¹² ¶ 8. *terviseinglid*. Need seeravitest hoolekandjad on määratud abistama surelike üksusi, mis on pühendunud tervise edendamisele ja haiguste ennetamisele. Praegune korpus on kuues rühm, kes teenib käesoleva usulise elukorralduse ajal;

¹³ ¶ 9. *koduseeravid*. Urantial teenib praegu viies inglitest hoolekandjate rühm, kes on pühendunud kodu kui inimtsivilisatsiooni põhiinstitutsiooni säilitamisele ja edasiviimisele;

¹⁴ ¶ 10. *tööstuseinglid*. See seeravite rühm tegeleb Urantia rahvaste tööstusliku arengu edendamisega ja majanduslike tingimuste parandamisega. Mainitud korpus on pärast Miikaeli annetumist seitse korda vahetunud;

¹⁵ ¶ 11. *meelelahutuseinglid*. Need seeravid aitavad kaasa ajaviite, huumori ja puhkuse väärtustamisele. Nad püüavad alati inimese puhkust mitmekesistada ja aidata sellega vaba aega paremini ära kasutada. Praegune korpus teenib Urantial sellest klassist kolmandana;

¹⁶ ¶ 12. *üleinimliku hoolekande inglid*. Need seeravid on inglite inglid, kes on määratud hoolt kandma planeedi kogu ülejäänud, nii ajutiselt kui ka alaliselt siinviibiva üleinimliku elu eest. See korpus on teeninud alates praeguse usulise elukorralduse algusest.

¹⁷ ¶ Kui need meisterseeravite rühmad ei suuda mõnes planeedi poliitikat või korda puudutavas küsimuses kokku leppida, siis lahendab nende lahkkelid tavaliselt kindral-kuberner, aga kõigi tema korralduste peale võib olenevalt vaidlusküsimuste olemusest ja tõsidusest edasi kaevata.

¹⁸ Ühelgi inglirühmal pole selle valdkonna üle, millega tal tuleb tegelda, otsest kontrolli ja õigust oma äranägemist mööda tegutseda. Nad ei saa oma tegevusvaldkonnas toimuvat täielikult suunata, kuid saavad muuta — ja muudavadki — planeedil valitsevaid tingimusi, kooskõlastades

asjaolusid selliselt, et need nende hoolde usaldatud inimtegevuse valdkondi soodsalt mõjutaksid.

¹⁹ Planeeti juhendavad meisterseeravid kasutavad oma ülesannete täitmiseks paljusid vahendeid. Nad toimivad ideede arvelduskodadena, meele koondajatena ja projektide edendajatena. Suutmata küll inimmeelde uusi ja kõrgemaid kontseptsioone süstida, intensiivistavad nad vahel mõnda kõrgemat ideaali, mis inimmoistuses juba on tekkinud.

²⁰ Ent lisaks neile paljudele positiivsetele meetoditele kindlustavad meisterseeravid planeedi edasiliikumist ka hukatusliku ohu eest saatuse reservkorpuse mobiliseerimise, koolitamise ja alalhoidmise teel. Nende reservväelaste põhiülesandeks on kindlustada arengulist edasiliikumist läbikukkumise vastu; nad on taevaste jõudude ettevaatusabinõud ootamatuste puhuks, nad on garantiiks katastroofide vastu.

7. SAATUSE RESERVKORPUS

¹ Saatuse reservkorpus koosneb elavaist meestest ja naistest, kes on vastu võetud maailma asjade üleinimliku haldamise erilisse teenistusse. Selles korpuses on mehi ja naisi igast põlvkonnast, maailma vaimsed suunajad on nad valinud endale appi hoolitsema halastavalt ja targalt arenevate maailmade aja laste eest. Tõusukavasid ellu viies tavatsetakse üldiselt alustada surelike tahteolendite kasutamist sidepidajatena otsekohe, kui nad on piisavalt pädevad ja usaldusväärsed, et endale selliseid kohustusi võtta. Seega, niipea kui ajalikule areenile ilmub piisavate intellektuaalsete võimete, küllaldase kõlbelise staatuse ja vajaliku vaimusega mehi ja naisi, määratakse nad kiiresti inimesest sidepidajateks, surelikeks abilisteks planeediisiksuste taevasesse rühma.

² Kui inimolendeid valitakse planeedi saatuse kaitsjaks, kui nad saavad võtmeisikuteks maailma haldajate kava-des, siis kinnitab planeedi seeravite juht nende ajaliku määramise seeravite korpuse juurde ja nimetab nende surelike reservväelaste teenistusse isiklikud saatuse kaitsjad. Igal reservväelasel on eneseteadlik Kohandaja ja enamik neist tegutseb intellektuaalsete ning vaimsete saavutuste kõrgemates kosmilistes ringides.

³ Maailma surelikke valitakse asustatud maailmades teenima saatuse reservkorpusesse järgmiste omaduste alusel:

⁴ 1. eriline võime omandada salajast ettevalmistust arvukateks võimalikeks erakorralisteks ülesanneteks maailma erinevates eluvaldkondades;

⁵ 2. kogu südamest pühendumine mõnele erilisele sotsiaalsele, majanduslikule, poliitilisele, vaimsele või muule üritusele koos valmisolekuga teenida, saamata inimlikku tunnustust ja hüvitust;

⁶ 3. erakordselt mitmekülgse Mõttekohandaja omandamine, kellel on tõenäoliselt Urantia-eelseid kogemusi seoses planeedi probleemide lahendamise ja maailma ähvardavate eriolukordadega toimetulemisega.

⁷ ¶ Planeedile suunatud taevase teenistuse igal allüksusel on õigus omada sellist, saatust mõjutavat surelike siderühma. Asustatud maailmades töötab umbes seitskümme eraldiseisvat saatuse korpust, mis on maailma asjade jooksva üleinimliku juhtimisega tihedalt seotud. Urantial on kaksteist saatuse reservkorpust, igal planeedi seeravitest juhendajate korpusel üks.

⁸ Urantia kaheteistkümnesse saatuse reservrühma kuuluvad selle sfääri surelikud asukad, kes on saanud ettevalmistuse asumiseks arvukatele võtmepositsioonidele maa keral ja keda hoitakse valmis tegutsema planeedi võimalikes eriolukordades. Sellesse korpusesse kuulub praegu kokku 962 isikut. Väikseimas korpuses on 41 ja suurimas 172 liiget. Välja arvatud mõned, vähem kui kaksikümme kontaktisikut, pole selle ainulaadse rühma liikmed üldse teadlikud, et neid valmistatakse ette ülesannete täitmiseks teatavates planeedi kriisides. Need surelikud reservväelased valib korpus, mille juurde nad määratakse, ja neid koolitatakse ning treenitakse meele süvatasandil Mõttekohandaja ja seeravitest kaitsjate hoolekande ühise metoodika kohaselt. Sageli osalevad selles alateadlikus koolituses ka arvukad teised taevased isiksused ja selles eriettevalmistuses on oma osa keskteeliste väärtuslikul ja asendamatul teenistusel.

⁹ Paljudes maailmades suudavad paremini kohanenud teised keskteelised teatavate soodsalt häälestatud surelikele kuuluvate Mõttekohandajatega erineval määral kontakti astuda, sisenedes oskuslikult nende inimeste meelde, kelle sisimas nad elavad. (Just see juhuslik kosmiliste kohandumiste kombinatsioon võimaldab käesolevatel ilmutustel inglise keeles materialiseeruda.) Need areneva maailmade potentsiaalsed kontaktisuredlikud mobiliseeritakse arvukatesse reservkorpustesse ning just need perspektiivitundega isiksuste väikesed rühmad võimaldavad teatud määral viia vaimset tsivilisatsiooni edasi ja Kõrgematel inimeste kuningriikides valitseda. Saatuse reservkorpustesse kuuluvatel meestel ja naistel on seega tänu keskteeliste vahendavale hoolekandele mingil määral kontakte oma Kohandajatega, ent kaasinimesed tunnevad neid surelikke vähe, välja arvatud juhtudel, kui ühiskonnas tekitab erakordsed olukorrad ja teravad vaimsed vajadused ning need reservisiksused tegutsevad areneva kultuuri kokkuvarisemise või elava tõe valguse kustumise ärahoidmise nimel. Urantial on neid saatuse reservväelasi inimaaloo lehekülgedel harva ülistatud.

¹⁰ Reservväelased tegutsevad alateadlikult planeedi olulise informatsiooni alalhoidmisel. Reservväelase surres toimub nii mõnigi kord kahe Mõttekohandaja vahelise sideme kaudu teatavate kriitiliselt tähtsate andmete ülekandmine sureva reservväelase meelest mõnele tema nooremale järeltulijale. Kohandajad tegutsevad seoses selle reservkorpusega kahtlemata ka muudel meile teadmata viisidel.

¹¹ Urantial pole saatuse reservkorpusel küll alalist juhti, kuid on alaliselt tegutsevad nõukogud, mis kokku moodustavadki selle juhtorgani. Nendeks on kohtumõistmis-

nõukogu, ajaloo probleemide nõukogu, poliitilise suveräänsuse nõukogu ja paljud teised. Need alalised nõukogud annavad aeg-ajalt vastavalt reservkorpuse töökorrale kogu reservkorpuse titulaarsetele (surelikele) juhtidele konkreetseid ülesandeid. Reservväelastest ülemate volitused kestavad tavaliselt vaid mõni tund, piirdudes mõne konkreetse jooksva ülesande täitmisega.

¹² Urantia reservkorpusel oli kõige enam liikmeid adamiitide ja andiitide ajal, mille järel see violetse vere lahjenemise käigus aegamööda vähenes ja jõudis madalaima tasemeni nelipühi ajal, kustmaalt reservkorpuse liikmeskond on pidevalt kasvanud.

¹³ ¶ (Praegu on Urantia universumiteadlike kodanike kosmilises reservkorpuses üle tuhande sureliku, kelle arusaam kosmisest kodakondsusest ületab kaugelt oma maise elupaiga piirid, kuid mul pole lubatud selle elavate inimolendite ainulaadse rühma ülesande tegelikku olemust ilmutada.)

¹⁴ ¶ Urantia surelikud ei tohiks lubada oma maailma suhtelisel vaimsel isoleeritusel teatavatest kohaliku universumi ringlustest tekitada planeedi kosmilise mahajäetuse või orvu tunnet. Planeet allub maailma ja inimsaatuste väga kindlale ja tõhusale üleinimlikule juhtumisele.

¹⁵ Ent on ka tõsi, et planeedi ideaalsest valitsusest saab teil olla vaid napp ettekujutus. Alates varastest Planeedivürsti aegadest on Urantia kannatanud maailma kasvu ja rasside arengu jumaliku kava nurjumise tõttu. Satania lojalseid asustatud maailmu ei valitseta nii nagu Urantiat. Vaatamata sellele ei ole teie planeedi valitsused olnud teiste isoleeritud maailmadega võrreldes halvemad: ainult üht või kaht maailma võib halvemaks pidada ja mõningaid veidi paremaks, kuid enamik neist on teiega võrdsel tasemel.

¹⁶ Näib, et mitte keegi kohalikus universumis ei tea, milal ebastabiilsus planeedi valitsemises kord lõpeb. Nebadoni Melkisedekid kalduvad arvama, et planeedi valitsemises ja haldamises ei toimu erilisi muutusi kuni Miikaeli teise isikliku saabumiseni Urantiale. Sel ajal, kui mitte varem, toimuvad planeedi juhtimises kahtlemata põhjalikud muutused. Ent nende muudatuste olemuse kohta ei suuda keegi isegi oletusi teha. Kogu Nebadoni universumi asustatud maailmade ajaloo jooksul pole niisugust episoodi enne olnud. Paljude Urantia tulevast valitsust puudutavate raskestimõistetavate asjade seas on erilisel kohal peainglite ringluse ja harukeskuse asukoht planeedil.

¹⁷ Universumi nõukogud pole teie eraldatud maailma unustanud. Urantia ei ole kosmoses patumärgiga tähistatud vaeslaps, kes mässu tõttu on jumaliku hoole alt välja tõrjutud. Kõikjal Uversalt Salvingtonini ja edasi Jerusemini, isegi Havonas ja Paradiisis, teatakse meie siinviibimisest, ning teid, praegu Urantial elavaid surelikke, peetakse just nii kalliks ja valvatakse just nii ustavalt, nagu poleks truudusetu Planeedivürst sfääri kunagi reetnudki, isegi veel enam. On igavesti tõsi, et „Isa ise armastab teid”.

¹⁸ [Esitanud Urantiale määratud seeravite juht.]

115 KIRI

ÜLIM OLEND

KUI Isaks on Jumal, on pojaseisus ülev suhe. Ülima Jumala puhul eelneb saavutamine staatusele — liisaks sellele, et midagi olla, peab ka midagi tegema.

1. ARUSAAMAPIIRIDE SUHTELISUS

¹ Osalised, puudulikud ja arenevad intellektid oleksid tervikuniversumis abitud, nad ei suudaks moodustada ühtki ratsionaalse mõtlemise algkuju, kui kogu meelel, nii kõrgel kui ka madalal, poleks loomupärast võimet moodustada *universumistruktuuri*, milles mõelda. Kui meel ei suuda mõista järeldusi, kui see ei suuda tungida tõeliste algpõhjusteni, postuleerib ta lakkamatult järeldusi ja leiutab algpõhjusti, et tal oleks neis meele loodud postulaatide struktuurides loogilise mõtte vahendeid. Ning kuigi need loodud-olendi mõtte universumistruktuurid on ratsionaalse mõistuse toimimiseks asendamatud, on nad kõik eranditult vähem või rohkem ekslikud.

² Universumi arusaamapiirid on vaid suhteliselt tõesed; nad on kasulikud kui tellingud, mis peavad avarduva kosmilise arusaamise ees lõpuks järele andma. Arusaamad tõest, ilust ja headusest, kõlblusest, eetikast, kohusest, armastusest, jumalikkusest, päritolust, eksistentsist, eesmärgist, saatusest, ajast, ruumist, isegi Jumalusest, on vaid suhteliselt tõesed. Jumal on palju-palju enam kui Isa, kuid Isa on inimese kõrgeim ettekujutus Jumalast. Vaatamata sellele täiendatakse seda Looja ja loodud-olendi suhte kujutamist Isa-Poja suhtena nende surelikkust ületavate jumalusekäsitustega, milleni jõutakse Orvontonis, Havonas ja Paradiisis. Inimene peab mõtlema sureliku universumistruktuuris, kuid see ei tähenda, et ta ei tohi kujutleda teisi, kõrgemaid struktuure, milles mõtlemine võib toimuda.

³ Hõlbustamaks surelike arusaamist universumite universumist, on kosmilise reaalsuse erinevad tasandid nimetatud piiritletuks, absoniitseks ja absoluutseks. Neist ainult absoluutne on tingimatult igavene, tõeliselt eksistentsiaalne. Absoniitne ja piiritletud tasand on tekkinud lõpmatuse algse ja ürgse absoluutse reaalsuse tuletisena või selle teisendamise, tingimustamise ja nõrgestamise tulemuse-na.

⁴ Piiritletud maailmad eksisteerivad tänu Jumala igavesele eesmärgile. Piiritletud loodud-olendid, nii kõrged kui ka madalad, võivad esineda ja ongi esinenud teooriatega piiritletu vajalikkusest kosmilises süsteemis, kuid lõppkokkuvõttes eksisteerib see sellepärast, et Jumal on nii tahtnud. Universum ei ole seletatav ning piiritletud loodud-olend ei saa pakkuda omaenda individuaalsele eksistentsile ratsionaalset põhjust, pöördumata lähteolendite, Loojate või sigitajate eelmiste tegude ja varemeksisteerinud tahte poole.

2. ÜLIMUSLIKKUSE ABSOLUUTNE ALUS

¹ Eksistentsiaalsest vaatepunktist ei saa kusagil galaktikates juhtuda midagi uut, sest mõistele MINA OLEND omane lõpmatuse lõpetatus on igavesti olemas seitsmes Absoluudis, on funktsionaalselt seotud kolmühtsustega ja vahendatult ühendatud kolmikliitustes. Ent asjaolu, et lõpmatus on neis absoluutsetes ühendustes nii eksistentsiaalselt olemas, ei muuda uute kosmiliste kogemuslike olemuste teostumist mingil viisil võimatuks. Piiritletud loodud-olendi vaatepunktist sisaldab lõpmatus paljugi potentsiaalset, paljutki, mis on pigem tulevane võimalus kui praegune tegelikkus.

² Väärtus on universumi reaalsuse ainulaadne element. Me ei saa aru, kuidas millegi lõpmatu ja jumaliku väärtust on võimalik suurendada. Ent me avastame, et isegi lõpmatu Jumaluse suhetes võib *tähendusi* muuta, kui mitte täiendada. Kogemuslike universumite seisukohalt kasvavad isegi jumalikud väärtused tegelikkuseks, kui reaalsuse tähendustest arusaamine avardub.

³ Kogu kõikse loomise ja arengu kava on kõigil kogemistasanditel ilmselt võimalikkuste tegelikkusteks muundamise küsimus; see muundamine on võrdselt seotud ruumi, meele ja vaimu tõhususe valdkondadega.

⁴ Kosmose võimalikkuste tegelikustamise viisid näivad olevat erinevatel tasanditel erinevad, piiritletud tasandil toimub see kogemusliku evolutsiooni ja absoniitsel tasandil kogemusliku ilmnemise teel. Eksistentsiaalne lõpmatus on tõepoolest oma kõikehõlmavuses määratlematu ning just see kõikehõlmavus peab hõlmama isegi arengulise piiritletud kogemise võimalust. Sellise kogemusliku kasvu võimalus saab universumi tegelikkuseks Ülimat mõjutavate kolmikliitsuhete kaudu ja Ülimas.

3. ALGNE, TEGELIK JA POTENTSIAALNE

¹ Absoluutset kosmost kujutletakse piirituna, selle ürgreaalsuse ulatuse ja olemuse määratlemine tähendaks lõpmatuse tingimustamist ja puhta igaviku käsituse rikku-mist. Idee lõpmatust-igavesest, igavesest-lõpmatust on ulatuselt määratlematu ja faktina absoluutne. Ükski Urantia mineviku, oleviku ega tuleviku keel ei väljenda küllaldaselt lõpmatuse reaalsust või reaalsuse lõpmatust. Inimene kui piiritletud loodud-olend lõpmatus kosmoses peab rahulduma moonutatud peegeldustega ja ligikaudsete kontseptsioonidega sellest piiritust, piirideta, alguseta ja lõputa eksistentsist, millest aru saada ei ole tegelikult tema võimuses.

² Inimene ei saa kunagi loota, et suudab mõista Absoluuti, kui ta ei püüa kõigepealt murda selle reaalsuse ühtsust. Meel ühildab kõik lahknevused, kuid nende lahknevuste puudumisel ei leia meel lähtealust, millelt püüda arusaamiseks vajalikke mõisteid formuleerida.

³ Kui inimene teeb katset aru saada, peab ta lõpmatu-se algse liikumatuse kõigepealt segmenteerima. Lõpmatuses on olemas ühtsus, mida käesolevates kirjades on väljendatud mõistega MINA OLEN — loodud-olendi meele esimese postulaadiga. Ent loodud-olend ei suuda kunagi mõista, kuidas sellest ühtsusest võib saada kahesus, kolmühtsus ja paljus, samal ajal kui see jääb endiselt määratlematuks ühtsuseks. Inimesel tekib sama probleem ka siis, kui ta hakkab mõtlema Kolmsuse jagamatu Jumaluse üle kõrvuti Jumala mitmese isikustatusega.

⁴ Seda mõistet väljendatakse ühe sõnaga vaid inimese kauguse tõttu lõpmatusest. Kuigi lõpmatus on ühest küljest ÜHTSUS, on see teisest küljest lõputa ja piirita PALJUSUS. Piiritletud intellektidele näib lõpmatus loodud-olendi filosoofia ja piiritletud metafüüsika maksimaalse paradoksina. Kuigi inimese vaimne olemus sirutub palveldamiskogemuses Isa poole, kes on lõpmatu, piirdub inimese intellektuaalne arusaamisvõime maksimaalselt kontseptsiooniga Ülimast Olendist. Sellest Ülimast edasi minnes on kontseptsioonid üha enam nimed, nad on üha vähem reaalsuse tõelised tähistused, nad muutuvad üha enam loodud-olendi piiritletust kõrgema piiritletud arusaamise projektsioonideks.

⁵ ¶ Absoluutse tasandi ühtne põhikontseptsioon hõlmab kolme faasi postuleerimist:

⁶ 1. *algne*. Esimese Allika ja Keskme tingimatu kontseptsioon, see MINA OLEN algne avaldumine, millest on saanud alguse kogu reaalsus;

⁷ ¶ 2. *tegelik*. Tegelikuse kolme Absoluudi — Teise, Kolmanda ja Paradiisi Allika ja Keskme liit. See Igavese Poja, Lõpmatu Vaimu ja Paradiisisaare kolmikliit kujutab endast Esimese Allika ja Keskme alguse tegelikku ilmutust;

⁸ ¶ 3. *potentsiaalne*. Kolme potentsiaalsuse Absoluudi — Jumalus-Absoluudi, Määratlematu Absoluudi ja Kõikse Absoluudi — liit. See eksistentsiaalse potentsiaalsuse kolmikliit kujutab endast Esimese Allika ja Keskme alguse potentsiaalset ilmutust.

⁹ ¶ Algse, Tegelik ja Potentsiaalse omavaheline seos tekitab lõpmatuses pingeid, mille tulemuseks on igasuguse kasvu võimalikkus universumis, ja kasv on Seitsmekordse, Ülima ja Viimase olemus.

¹⁰ Jumalus-Absoluudi, Kõikse Absoluudi ja Määratlematu Absoluudi ühenduses on potentsiaalsus absoluutne, kuid tegelikkus kujunev; Teise, Kolmanda ja Paradiisi Allika ja Keskme ühenduses on tegelikkus absoluutne, potentsiaalsus aga kujunev; Esimese Allika ja Keskme alguse kohta ei saa me öelda, kas tegelikkus või potentsiaalsus on eksisteeriv või kujunev — *Isa on*.

¹¹ Aja seisukohalt on Tegelik see, mis oli ja on; Potentsiaalne on see, mis on tulemas ja tuleb; Algne on see, mis on. Igaviku seisukohalt ei ole Algse, Tegelik ja Potentsiaalse erinevused nii ilmsed. Paradiisi-igaviku tasanditel ei ole need kolmesed omadused nii eristatavad. Igavikus on kõik olemas — kõike pole ainult veel ajas ja ruumis ilmutatud.

¹² Loodud-olendi seisukohalt on tegelikkus tõelisus, potentsiaalsus võimekus. Tegelikkus eksisteerib kõige keskel ja laieneb sealt lõpmatuse äärealadele, potentsiaalsus tuleb lõpmatuse äärealadelt sissepoole ja koondub kõige keskele. Algsus on see, mis algul põhjustab ja seejärel tasakaalustab reaalsuse muundumistsükli kahesed liikumised — potentsiaali tegelikkuseks ja tegeliku potentsiaaliks.

¹³ Kolm potentsiaalsuse Absoluuti toimivad kosmose puhtigavesel tasandil, seega ei toimi need kunagi sellisena alamabsoluutsetel tasanditel. Madalamatel reaalsuse tasanditel avaldub potentsiaalsuse kolmikliit Viimases ja Ülimas. Potentsiaalil võib mõnes osas, mõnel alamabsoluutsetel tasandil ajas tegelikustumine ebaõnnestuda, kuid mitte kunagi täielikult. Jumala tahe jääb lõpuks peale, küll mitte alati üksikisiku suhtes, kuid alati terviku suhtes.

¹⁴ Kõige Kosmoses eksisteeriva kese on tegelikkuse kolmikliidus; nii vaim, meel kui ka energia — kõik koonduvad sellesse Poja, Vaimu ja Paradiisi ühendusse. Vaimust Poja isiksus on kõikjal universumites kõigi isiksuste põhialgkuju. Paradiisisaare tõelisus on põhialgkuju, mis Havonas on täiuslik ja superuniversumites täiustuv, ilmutus. Ühine Toimija on samaaegselt nii kosmilise energia aktiveerimine meeles, vaimse sihi kontseptualiseerumine kui ka aineliste tasandite matemaatiliste põhjus-tagajärg seoste integreerumine vaimse tasandi tahteliste sihtide ja ajenditega. Piiritletud universumis ja selle suhtes toimivad Poeg, Vaim ja Paradiis Viimases ja selle suhtes sel määral, kui see on tingimustatud ja tingitud Ülimas.

¹⁵ Inimene otsib Paradiisi-tõusul (Jumaluse) tegelikkust. Inimeses areneb selle otsingu käigus (inimliku jumalikkuse) potentsiaalsus. Algne teeb võimalikuks tegeliku inimese, potentsiaalse inimese ja igavese inimese koosseksisteerimise ning integreerumise.

¹⁶ ¶ Kosmose lõplik dünaamika on seotud reaalsuse pideva ülekandumisega potentsiaalsusest tegelikkusesse. See muundumine võib teoreetiliselt ka lõppeda, kuid tegelikult oleks see võimatu, sest nii Potentsiaalne kui ka Tegelik on mõlemad hõlmatud Algsega (MINA OLEN) ning see samastumine muudab universumi arengu edasiliikumisele piiri seadmise igavesti võimatuks. Kõik see, mis samastub mõistega MINA OLEN, ei saa oma edasiliikumist kunagi lõpetada, sest MINA OLEN potentsiaalide tegelikkus on absoluutne ning MINA OLEN tegelikkuste potentsiaalsus on samuti absoluutne. Tegelikud avavad seni võimatuks jäänud potentsiaalide teostumisele alati uusi teid — inimeste iga otsus tegelikustab inimkogemuses uue reaalsuse ja avab ka uue võimaluse inimese kasvuks. Igas lapses elab täiskasvanud inimene ja küpses Jumalat tundvas inimeses peitub morontia-edasiliikuja.

¹⁷ Kosmoses tervikuna ei saa kunagi olla kasvu seiskumist, sest kasvu alus — absoluutne tegelik — on määratlematu ja kasvu võimalused — absoluutsed potentsiaalid — on piiratud. Praktilisest seisukohast on universumi filosoofid jõudnud järeldusele, et sellist asja nagu *lõpp* pole olemas.

¹⁸ Piiratud vaatepunktist on tõepoolest olemas palju lõppe, palju tegevuste lõpetamisi, kuid vaadatuna avaramast vaatepunktist kõrgemal universumitasandil ei ole lõppe, on vaid üleminekud ühest arengufaasist teise. Tervikuniversumi üldkroonikasse kuulub mitu universumiajastut, Havona, superuniversumi ja välise universumi ajastud. Ent ka need järjestikuste suhete põhijaotused saavad olla vaid suhtelised teetähised igaviku lõputul maanteel.

¹⁹ Lõplik tungimine Ülima Olendi tõe, ilu ja headuse ni võiks avada arenevale loodud-olendile vaid need lõpliku jumalikkuse absoniitsed omadused, mis jäävad väljapoole tõe, ilu ja headuse mõistetasandite piire.

4. ÜLIMA REAALSUSE ALLIKAD

¹ Igasugune Ülima Jumala *päritolu* vaatlemine peab algama Paradiisi-Kolmsusest, sest Kolmsus on algne Jumalus, Ülim on aga tuletatud Jumalus. Igasugusel Ülima *kasvu* vaatlemisel peab vaatlema eksistentsiaalseid kolmikliite, sest need hõlmavad kogu absoluutset tegelikkust ja kogu lõpmatut potentsiaalsust (koos Esimese Allika ja Keskmega). Ning potentsiaalse muutumine tegelikuks — muundumine — piiritletud eksisteerimistasandil on kulumineerunud ja isikliku tahtega koondunud arengulises Ülimas. Need kaks kolmikliitu, tegelik ja potentsiaalne, hõlmavad kõiki kasvu vastastikuseid seoseid universumites.

² Ülima allikas peitub Paradiisi-Kolmsuses — igaveses, tegelikus ja jagamatus Jumaluses. Ülim on eelkõige vaimisik ning see vaimisik pärineb Kolmsusest. Ent teiseks on Ülim kasvu — arengulise kasvu — Jumalus ning see kasv tuleneb kahest kolmikliidust, tegelikust ja potentsiaalsest.

³ Kui teil on raske aru saada, et lõpmatud kolmikliidud võivad toimida piiritletud tasandil, mõelge hetkeks, et just nende lõpmatus peab iseenesest sisaldama piiritletu potentsiaalsust; lõpmatu hõlmab kõike, alates madalaimast ja määratletuimast piiritletud eksistentsist kuni kõrgeimate ja määratlematumalt absoluutsete reaalsusteni.

⁴ Pole nii raske mõista, et lõpmatu sisaldab endas piiritletu, kuid raske on aru saada sellest, kuidas see lõpmatu tegelikult täpselt piiritletus avaldub. Ent surelikus inimeses elavad Mõttekohandajad on üks igavesi tõendeid selle kohta, et isegi absoluutne Jumal (absoluudina) saab võtta ja võtabki otseselt kontakti ka madalaima ja tähtsusetuimaga kõigist universumi tahteolenditest.

⁵ Kolmikliidud, mis ühiselt hõlmavad tegelikku ja potentsiaalset, avalduvad piiritletud tasandil koos Ülima Olendiga. Selline avaldumine toimub nii otseselt kui ka kaudselt: otseselt sel määral, kui kolmikliidu suhted kajastuvad otseselt Ülimas, ja kaudselt sel määral, kui need on tuletatud läbi absoniitse ilmnenu tasandi.

⁶ Ülim reaalsus, mis on kogu piiritletud reaalsuse kogusumma, on praegu dünaamiliselt kasvamas väliskosmose määratlematute potentsiaalide ja määratlematute tegelike vahel, kõige keskel. Seega tõelisustub piiritletud ala Paradiisi absoniitsete vahendajate ja Ülima Looja Ajaisiksuste

koostöö kaudu. Kolme suure potentsiaalse Absoluudi tingimuslike võimalikkuste viimine küpsusele on Tervikuniversumi Arhitektide ja nende transtsendentsete kaaslaste absoniitne funktsioon. Ning kui need ilmnemised on teatud küpsuspunkti jõudnud, saavad Paradiisist Ülima Looja Isiksused tegelema igikestva ülesandega tuua arenevad universumid tõeliselt oleva hulka.

⁷ Ülimuslikkuse kasv tuleneb kolmikliitudest, Ülima vaimisik Kolmsusest, ent Kõikvõimsa võimu eesõigused tuginevad Seitsmekordse Jumala jumalikkuse edukusel, kusjuures Kõikvõimsa Ülima võimu eesõiguste ühendamine Ülima Jumala vaimisikuga toimub tänu selle Ühise Toimija hoolekandele, kes annetas Ülima meele selles arenevas Jumaluses ühendavaks teguriks.

5. ÜLIMA SUHE PARADIISI-KOLMSUSEGA

¹ Ülima Olendi isikliku ja vaimolemuse reaalsus on absoluutselt sõltuv Paradiisi-Kolmsuse eksistentsist ja tegevusest. Ülima kasv on küll seotud kolmikliidu suhtega, kuid Ülima Jumala vaimisiksus sõltub ja tuleneb Paradiisi-Kolmsusest, mis jääb alati täiusliku ja lõpmatu stabiilsuse absoluutseks keskmeks ja allikaks, mille ümber toimub pidevalt Ülima arenguline kasv.

² Kolmsuse funktsioneerimine on seotud Ülima funktsioneerimisega, sest Kolmsus toimib kõigil (koond)tasanditel, sealhulgas Ülimuslikkuse funktsiooni tasandil. Ent sedamööda, kuidas Havona ajastu annab teed superuniversumi ajastule, taganeb Kolmsuse kui vahetu looja nähtav tegevus Paradiisi-Jumaluste laste loome-tegude ees.

6. ÜLIMA SUHE KOLMIKLIITUDEGA

¹ Tegelikkuse kolmikliit jätkab Havona-järgsetel epohidel otsest tegutsemist: Paradiisi gravitatsioon haarab ainelise eksistentsi põhiühikuid, Igavese Poja vaimu gravitatsioon mõjutab otseselt vaimeksistentsi põhiväärtusi ning Ühise Toimija meelegravitatsioon tabab eksimatult intellektuaalse eksistentsi kõiki elutähtsaid tähendusi.

² Ent iga loova tegevuse etapp kulgeb väljapoole läbi kaardistamata kosmose, see funktsioneerib ja eksisteerib üha kaugemal keskel paiknevate loovate jõudude ja jumalike isiksuste otsesest toimest — absoluutsest Paradiisisaarest ja seal asuvatest lõpmatutest Jumalustest. Need kosmilise eksistentsi järjestikused tasandid hakkavad seega sõltuma üha enam arengutest, mis toimuvad lõpmatuse kolmes Absoluutses potentsiaalis.

³ Ülim Olend hõlmab kosmilise hoolekande võimalusi, mis ei ole nähtavalt avaldunud Igaveses Pojas, Lõpmatus Vaimus või Paradiisisaare mitteisikulistes reaalsustes. Seda võib öelda, arvestades nende kolme põhitegelikkuse absoluutsust, kuid Ülima kasv ei põhine mitte ainult nendel Jumaluse ja Paradiisi tegelikkustel, vaid on seotud ka Jumalus-Absoluudi, Kõikse Absoluudi ja Määratlematu Absoluudi sisemiste protsessidega.

⁴ ¶ Ülim kasvab sedamööda, kuidas Loojad ja areneva-te universumite loodud-olendid saavutavad sarnasuse Jumalaga, ja see piiritletud Jumalus kogeb kasvu sedamööda, kuidas loodud-olend ja Looja kasutavad suuruniversumi piiritletud võimalusi. Ülima liikumine on kahene: intensiivselt Paradiisi ja Jumaluse poole ning ekstensiivselt potentsiaalse Absoluutide piiramatus poole.

⁵ Praegusel universumiajastul tuleb see kahene liikumine esile suuruniversumi laskuvates ja tõusvates isiksustes. Ülima Looja Isiksused ja kõik nende jumalikud kaaslased peegeldavad Ülima väljapoole kulgevat, eralduvat liikumist, tõusupalverändurid seitsmest superuniversumist näitavad aga Ülimuslikkuse sissepoole kulgevat, koonduvat suundumust.

⁶ Piiritletud Jumalus püüdleb alati kahese korrelatsiooni poole, sissepoole, Paradiisi ja selle Jumaluste suunas, ning väljapoole, lõpmatus ja selles olevate Absoluutide suunas. Jumalikkuse Paradiisi loova alge võimas purse, mis isikustub Loojates-Poegades ja väljendab oma võimsust võimsusejuhtijates, tähendab Ülimuslikkuse hiiglaslikku voogamist potentsiaalsuse aladele, samal ajal kui suuruniversumi tõusuolendite lõputu protsessioon saab tunnistajaks Ülimuslikkuse võimsale sissepoole voogamisele Paradiisi-Jumaluse ühtsuse poole.

⁷ Inimolendid on saanud selgeks, et nähtamatu liikumist võib vahel tajuda, vaadeldes selle mõju nähtavale; ning oma universumites oleme juba ammu õppinud avastama Ülimuslikkuse liikumisi ja suundumusi, täheldades nende protsesside vastukajasid suuruniversumi isiksustes ja algkujudes.

⁸ Me ei ole küll selles kindlad, kuid usume, et Ülim kui Paradiisi-Jumaluse piiritletud peegeldus kulgeb igavesti väliskosmose suunas, ent väliskosmose kolme Absoluutse potentsiaali tingimusliku väljendusena püüdleb see Ülim Olend igavesti koherentsusele Paradiisiga. Nende kaheste liikumistega näib olevat seletatav enamik praeguste korrastatud universumite põhitegevustest.

7. ÜLIMA OLEMUS

¹ Isa — MINA OLEN on Ülimas Jumaluses oma staa-tuse lõpmatusse, olemise igavikulisusele ja olemuse absoluutsusele omastest piirangutest peaaegu täielikult vabanenud. Ent Ülim Jumal on vabastatud kõigist eksistentsiaalsetest piirangutest vaid sel moel, et on hakanud alluma kõikse funktsioneerimise kogemuslikele tingimuslikkustele. Kogemisvõime omandamisega peab piiritletud Jumal paratamatult ka hakkama kogema; igavikulisusest vabane-des kohtab Kõikvõimas ajatõkkeid, ning Ülim võib tunnetada kasvu ja arengut vaid siis, kui tema eksistents on osaline, olemus puudulik ja olemine mitteabsoluutne.

² Kõik see toimub ilmselt Isa kava kohaselt, mis on seadnud piiritletud progressi sõltuvaks jõupingutustest, loodud-olendi saavutused järjekindlastest püüdlustest ja isiksuse arengu usust. Ülima kogemuslikku evolutsiooni selliselt korraldades on Isa teinud piiritletud loodud-olenditele võimalikuks universumis eksisteerida ning kogemusliku arengu tulemusena kunagi Ülimuslikkuse pühaduseni jõuda.

³ ¶ Kaasa arvatud Ülim ja isegi Viimane, on kogu reaalsus suhteline, välja arvatud seitsme Absoluudi määratlematud väärtused. Ülimuslikkuse fakt põhineb Paradiisi võimsusel, Poja isiksusel ja Ühisel toimimisel, kuid Ülima kasv sisaldub Jumalus-Absoluudis, Määratlematus Absoluudis ja Kõikses Absoluudis. Ja see sünteesiv ning ühendav Jumalus — Ülim Jumal — on selle piiritletud varju personifikatsioon, mille heidab üle suuruniversumi Paradiisi Isa, Esimese Allika ja Keskmee tundmatu olemuse lõpmatu tervik.

⁴ Sel määral kui kolmikliidud toimivad otseselt piiritletud tasandil, mõjutavad nad Ülimat, kelles kui Jumaluses on koondunud ja kosmiliselt summeerunud nii Absoluutse Tegelikui kui ka Absoluutse Potentsiaali olemuste piiritletud tingimuslikkused.

⁵ ¶ Paradiisi-Kolmsust loetakse absoluutselt vältimatuks, Seitse Meistervaimu on ilmselt Kolmsuse vältimatused, Ülima võimsuse-meele-vaimu-isiksuse tegelikustumine on ilmselt siis arenguline vältimatus.

⁶ Paistab, et Ülim Jumal ei ole olnud vältimatu määratlematus lõpmatuses, vaid ta näib seda olevat kõigil suhtelisuse tasanditel. Ta on arenguliste kogemuste asendamatu koondaja, summeerija ja hõlmaja, kes ühendab selle reaalsustajuviisi tulemused tõhusalt enda kui Jumaluse olemuses. Ning ta näib seda kõike tegevat, et aidata kaasa Viimase Jumala *vältimatule ilmnemisele*, kogemuseülesele ja piiritletust kõrgemale avaldumisele.

⁷ Ülimat Olendit ei saa täielikult tunnetada, arvestamata allikat, funktsiooni ja saatusi: suhet sellele alguse pannud Kolmsusega, toimimisuniversumit ja vahetu saatus Viimast Kolmsust.

⁸ Ülim ühendab arengulist kogemust koondades piiritletu absoniitsega, nii nagu Ühise Toimija meel integreerib isikulise Poja jumaliku vaimuse Paradiisi algkuju muutumatute energiatega ja nagu Kõikse Absoluudi kohalolek ühendab Jumaluse aktivatsiooni Määratlematu reaktivatsiooniga. Ning selles ühtsuses ilmneb nähtavasti kõigi asjade ja kõigi olendite Esimese Isa-Põhjuse ja Allika-Algkuju algse ühtsuse avastamata mõju.

⁹ [Esitanud ajutiselt Urantial viibiv Vägev Sõnumitooja.]

116 KIRI

KÕIKVÕIMAS ÜLIM

KUI INIMENE tunnetaks, et tema Loojad — tema otsesed juhendajad — on küll jumalikud, aga samas ka piiritletud, ning et aja ja ruumi Jumal on arenev ja mitteabsoluutne Jumalus, siis lakkaksid ajaliku võrdsusetuse põhjustatud vastuolud olemast sügavad religioossed paradoksid. Religiooset usku ei kasutataks enam valesti paremal järjel olevate inimeste sotsiaalse mugavustunde parandamiseks, ergutades samas sotsiaalse kitsikuse õnnetutes ohvrites vaid stoilist leplikkust.

² Havona oivaliselt täiuslikke sfääre vaadeldes on põhjendatud ja loogiline uskuda, et need on täiusliku, lõpmatu ja absoluutse Looja kätetöö. Ent sama arutluskäik ja loogika sunniks iga ausameelset olendit, kes vaatleb Urantia segadust, ebatäiuslikkust ja ebavõrdsust, järeldama, et teie maailma on loonud ja haldavad Loojad, kes on alamabsoluutsed, lõpmatuse-eelsed ja sugugi mitte täiuslikud.

³ ¶ Kogemuslik kasv hõlmab loodud-olendi ja Looja vahelist partnerlust — Jumala ja inimese ühendust. Kasv on kogemusliku Jumaluse tundemärk: Havona ei ole kasvanud; Havona on olemas ja on alati olnud; see on eksistentsiaalne nagu selle allikaks olevad igikestvad Jumalad. Ent suuruniversumile on kasv iseloomulik.

⁴ Kõikvõimas Ülim on elav ja arenev võimsuse ja isiksuse Jumalus. Tema praegune valdus, suuruniversum, on samuti kasvav võimsuse ja isiksuse ala. Tema saatuseks on täiuslikkus, kuid tema praegune kogemus hõlmab kasvu ja ebatäiuslikkuse seisundi elemente.

⁵ ¶ Ülim Olend toimib eeskätt keskses universumis vaimisiksusena ja teiseks suuruniversumis Kõikvõimsa Jumalana, võimsus-isiksusena. Ülima kolmas funktsioon tervikuniversumis on praegu varjatud ja eksisteerib ainult tundmatu meelepotentsiaalina. Mitte keegi ei tea, mida täpselt see Ülima Olendi kolmas areng avaldab. Mõned arvavad, et kui superuniversumid stabiliseeruvad valgusesse ja ellu, hakkab Ülim toimima Uversal suuruniversumi kõikvõimsa ja kogemusliku suveräänina ning tema kui ülikõikvõimsa võim laieneb välisuniversumitele. Teised oletavad, et Ülimuslikkuse kolmas etapp hõlmab Jumaluse avaldumise kolmandat taset. Aga keegi meist ei tea seda tegelikult.

1. ÜLIM MEEL

¹ Iga areneva loodud-olendi isiksuse kogemus on Kõikvõimsa Ülima kogemuse üks faase. Superuniversumite iga füüsilise segmendi mõistuslik allutamine moodustab osa Kõikvõimsa Ülima kasvavast kontrollist nende üle. Võimsuse ja isiksuse loov süntees moodustab osa Ülima Meele loomistungist ning on Ülima Olendi ühtsuse arengulise kasvu põhisisu.

² Ülimuslikkuse võimsuse- ja isiksuseomaduste liit on Ülima Meele funktsioon ning Kõikvõimsa Ülima lõpuleviidud arengu tulemuseks on üks ühtne ja isikuline Jumalus — mitte jumalike omaduste lõdvalt koordineeritud

ühendus. Laiemas mõttes ei ole siis enam Kõikvõimsat lahust Ülimast ega Ülimat lahust Kõikvõimsast.

³ Kõigi arenguliste ajastute jooksul peitub Ülima füüsiline võimsuspotentsiaal Seitsmes Ülimas Võimsusesuunajas ning meelepotentsiaal Seitsmes Meistervaimus. Lõpmatu Meel on Lõpmatu Vaimu funktsioon, kosmiline meel on Seitsme Meistervaimu hoolekanne, Ülim Meel on tegelikustumas kooskõlas suuruniversumiga ning see toimub funktsionaalses ühenduses Seitsmekordse Jumala ilmutamise ja saavutamisega.

⁴ ¶ Aegruumi meel, kosmiline meel, toimib seitsmes superuniversumis erinevatel viisidel, kuid koordineerub mingi tundmatu seostamise meetodi abil Ülimas Olendis. Kõikvõimsa üldjuhtimine suuruniversumis ei ole ainult füüsiline ja vaimne. Seitsmes superuniversumis on see eeskätt aineiline ja vaimne, kuid on olemas ka Ülima nähtusi, mis on nii intellektuaalsed kui ka vaimsed.

⁵ Me teame Ülimuslikkuse meelest tegelikult vähem kui selle areneva Jumaluse kõikidest muudest aspektidest. See on kaheldamatult tegev kõikjal suuruniversumis ning selle potentsiaalne saatus arvatakse olevat tervikuniversumi funktsioon, mis on tohutu ulatusega. Ent me teame: kuigi füüsiline alge võib jõuda kasvus lõpule ja kuigi vaim võib saavutada arengus täiuse, ei lakka meele progress kunagi — see on lõputu progressi kogemuslik meetod. Ülim on kogemuslik Jumalus ning selle meele saavutused ei jõua kunagi lõpule.

2. KÕIKVÕIMAS JA SEITSMEKORDNE JUMAL

¹ Kõikvõimsa kõikse jõu kohaloleku ilmnemine on samaaegne arenevate superuniversumite kõrgete loojate ja juhtijate ilmumisega kosmilisele tegutsemisareenile.

² Ülim Jumal saab vaimu- ja isiksuseomadused Paradiisi-Kolmsuselt, kuid tema võimsus tegelikustub Loojate-Poegade, Päevilt Vanade ja Meistervaimude tegudes, kelle ühised teod suurendavad tema kui kõikvõimsa suverääni kasvavat võimsust seitsmes superuniversumis ja nende suhtes.

³ ¶ Määratlematu Paradiisi-Jumalus on aja ja ruumi arenevatele loodud-olenditele arusaamatu. Igavik ja lõpmatus lubavad arvata niisugust jumaluse reaalsusetaset, millest aegruumi loodud-olendid ei suuda aru saada. Jumaluse lõpmatus ja suveräänsuse absoluutsus on omased Paradiisi-Kolmsusele ning Kolmsus on reaalsus, mis jääb sureliku inimese arusaamisvõimest mõneti väljapoole. Aegruumi loodud-olenditel peab olema kõiksetest suhetest ja jumalikkuse väärtuste tähendustest arusaamiseks teatav päritolu, suhtelisus ja saatus. Seepärast Paradiisi-Jumalus nõrgendab ja tingimustab muul viisil Paradiisi-väliseid jumalikkuse isikustamisi, luues selliselt Ülimaid Loojaid ja nende kaaslasi, kes kannavad elu valgust selle Paradiisi-allikast

ikka kaugemale ja kaugemale, kuni see leiab kõige kaugema ja kaunima väljenduse arenevate maailmade annetuvate Poegade maistes eludes.

⁴ Ning sellest saab alguse Seitsmekordne Jumal, kelle järjestikuseid tasemeid surelik inimene kohtab järgmises järjekorras:

- ⁵ 1. Loojad-Pojad (ja Loovad Vaimud);
- ⁶ 2. Päevilt Vanad;
- ⁷ 3. Seitse Meistervaimu;
- ⁸ 4. Ülim Olend;
- ⁹ 5. Ühine Toimija;
- ¹⁰ 6. Igavene Poeg;
- ¹¹ 7. Kõikne Isa.

¹² ¶ Esimesed kolm tasandit on Ülimad Loojad, viimased kolm tasandit Paradiisi-Jumalused. Ülim sekkub alati kui Paradiisi-Kolmsuse kogemuslik vaim-isikustumine ja Paradiisi-Jumaluste loojatest laste areneva kõikvõimsa jõu kogemuslik koondumine. Ülim Olend on Jumaluse maksimaalne ilmutus seitsmele superuniversumile ja praegusele universumiajastule.

¹³ Sureliku loogika kohaselt võiks järeldada, et Seitsmekordse Jumala esimese kolme tasandi kollektiivsete tegude kogemuslik taasühildamine on võrdväärne Paradiisi-Jumaluse tasandiga, kuid see ei ole nii. Paradiisi-Jumalus ongi *eksistentsiaalne* Jumalus. Ülimad Loojad oma võimsuse ja isiksuse jumalikus ühtsuses määravad ja väljendavad *kogemusliku* Jumaluse uut võimsuspotentsiaali. Ning see kogemuslikku päritolu võimsuspotentsiaal astub vältimatult ja möödapääsmatult liitu Kolmsus-päritolu kogemusliku Jumalusega — Ülima Olendiga.

¹⁴ Ülim Jumal ei ole Paradiisi-Kolmsus, ta ei ole ka ükski neist superuniversumi Loojatest, kelle funktsionaalne tegevus tegelikult tema arenevat kõikvõimsat jõudu sünteesib, ega ka mitte kõik need kokku. Ülim Jumal pärineb küll Kolmsusest, kuid avaldub arenevatele loodud-olenditele jõu kehastusena ainult Seitsmekordse Jumala esimese kolme tasandi kooskõlastatud funktsioonide kaudu. Kõikvõimas Ülim on praegu tegelikustumas ajas ja ruumis Ülima Looja Isiksuste tegevuste kaudu, nii nagu igavikus Ühine Toimija sähvatas olemisse Kõikse Isa ja Igavese Poja tahte kaudu. Need Seitsmekordse Jumala esimese kolme tasandi olendid ongi Kõikvõimsa Ülima jõu olemus ja allikas, seepärast peavad nad tema haldustegudega alati kaasas käima ja neid toetama.

3. KÕIKVÕIMAS JA PARADIISI-JUMALUS

¹ Paradiisi-Jumalused tegutsevad kõikjal suuruniversumis mitte ainult otseselt oma gravitatsiooniringlustes, vaid ka oma mitmesuguste esindajate ja muude avaldusvormide kaudu, näiteks:

² 1. *Kolmanda Allika ja Keskme meeleskoondumised.* Energia ja vaimu piiritletud valdkondi hoiavad sõna otseses mõttes koos Ühise Toimija meele kohalolekud. See kehtib alates kohaliku universumi Loojast Vaimust kuni

superuniversumi Peegeldavate Vaimudeni ja edasi suuruniversumi Meistervaimudeni. Neist mitmesugustest mõistuse koondumistest lähtuvad meelinglused on selleks kosmiliseks areeniks, kus loodud-olend teeb oma valikud. Meel on paindlik reaalsus, millega loodud-olendid ja Loojad saavad nii kergesti manipuleerida; see on ainet ja vaimu ühendav elutähtis side. Kolmanda Allika ja Keskme meeleannetus ühendab Ülima Jumala vaimisiku areneva Kõikvõimsa kogemusliku jõuga.

³ ¶ 2. *Teise Allika ja Keskme isiksuse ilmutused.* Ühise Toimija meele kohalolekud ühendavad jumalikkuse vaimu energiaalgkujuga. Igavese Poja ja tema Paradiisi-Poegade annetumiskehastused ühendavad Looja jumaliku olemuse loodud-olendi areneva olemusega, tegelikult isegi sulatavad need ühte. Ülim on nii loodud-olend kui ka looja, tema sellise oleku võimalikkus ilmneb Igavese Poja ja tema kooskõlastatud ning alluvate poegade annetustegudes. Annetuvad pojaklassid, Miikaelid ja Avonalid, täiendavad tegelikult oma jumalikku olemust puhtloodud-olendi olemusega, mille nad on omandanud arenevates maailmades loodud-olendi tegelikku elu elades. Kui jumalikkus saab inimloomuse sarnaseks, peitub selles suhtes võimalus, et inimloomus võib jumalikuks saada.

⁴ ¶ 3. *Esimese Allika ja Keskme sisimas elavad kohalolekud.* Meel ühendab vaimu põhjuslikke seoseid energiareaktsioonidega, annetumishoolekanne ühildab jumalikkuse laskumisi loodud-olendite tõusuga, sisimas elavad Kõikse Isa fragmendid ühildavad loodud-olendeid tegelikult Paradiisis oleva Jumalaga. Selliseid Isa kohalolekuid on palju ning need elavad arvukate isiksuseklasside sisimas, surelikus inimeses on need Jumala jumalikud fragmendid Mõttekohandajad. Saladuslikud Järelevaatajad on inimolenditele sama mis Paradiisi-Kolmsus Ülimale Olendile. Kohandajad on absoluutsed vundamendid ja absoluutsetel vundamentidel võib vaba tahe lasta areneda igavikuolendi olemusega jumalikku reaalsust, mis inimese puhul on lõpetanu olemus ja Ülima Jumala puhul Jumaluse olemus.

⁵ ¶ Paradiisi pojaklasside annetumised loodud-olenditele võimaldavad neil jumalikel Poegadel rikastada oma isiksust universumi loodud-olendite tegeliku olemuse omandamisega, samas ilmutavad need annetumised loodud-olenditele endile eksimatult jumalikkuse saavutamise Paradiisi-teed. Kõikse Isa annetatud Kohandajad võimaldavad tal tahteolendite isiksusi enda juurde tõmmata. Ning kõigis neis suhetes piiritletud universumites on Ühine Toimija meeleshoolekande alati kohalviibiv allikas, tänu kellele see kõik toimub.

⁶ Paradiisi-Jumalused osalevad neil ja paljudel muudel viisidel ajalikes arengutes, mis ringlevatel kosmoseplaneetidel toimuvad ja kogu evolutsiooni tulemusena kulmineeruvad Ülima isiksuse esilekerkimise näol.

4. KÕIKVÕIMAS JA ÜLIMAD LOOJAD

¹ Ülima Terviku ühtsus sõltub selle piiritletud osade progresseeruvast ühildumisest; Ülima tegelikustumine tuleneb ja tekib nendesamade ülimuslikkuse tegurite — universumite loojate, loodud-olendite, intellektide ja energia- te — ühildumisest.

² ¶ Nendel ajastutel, kui Ülimuslikkuse suveräänsus ajas areneb, sõltub Ülima kõikvõimas jõud Seitsmekordse Jumala jumalikest tegevustest, kusjuures eriti tihe side näib olevat Ülimal Olendil ja Ühisel Toimijal koos tema esmas- te isiksuste — Seitsme Meistervaimuga. Lõpmatu Vaim te- gutseb Ühise Toimijana paljudel viisidel, mis kompensee- rivad areneva Jumaluse mittetäielikkust, ja säilitab Ülima- ga väga lähedased suhted. Sama lähedased suhted on tea- tud määral kõigil Meistervaimudel, kuid eriti Seitsmendal Meistervaimul, kes esindab Ülimat. See Meistervaim tun- neb Ülimat — on temaga isiklikus kontaktis.

³ Superuniversumite loomiskava koostamise algul asu- sid Meistervaimud koos neid loonud Kolmsusega ühiselt looma neljakümmend üheksat Peegeldavat Vaimu ning Ülim Olend sai samal ajal loomealgeks, kes viis kulminat- sioonini ühelt poolt Paradiisi-Kolmsuse ja teiselt poolt Pa- radiisi-Jumaluse loojatest laste ühised teod. Ilmus Majes- ton, kuhu on sellest peale koondunud Ülima Meele kosmi- line kohalolek, kuna Meistervaimud jäävad kosmilise mee- le kaugeleulatuva hoolekande allikatekskeskmeteks.

⁴ Ent Meistervaimud juhendavad Peegeldavaid Vaime praegugi. Seitsmes Meistervaim on (Orvontonit kesk- sest universumist üldiselt juhendades) isiklikus kontaktis Uversal asuvate Peegeldavate Vaimudega (kes on tema üld- juhtimise all). Oma superuniversumi siseses ja välises juh- timis- ja haldamistöös on ta peegelduvas kontaktis tema enda tüüpi Peegeldavate Vaimudega, kes asuvad iga su- peruniversumi keskuses.

⁵ Ühelt poolt need Meistervaimud toetavad ja suuren- davad Ülimuslikkuse suveräänsust, teiselt poolt mõjuta- vad Ülima loomiseesmärgid ka neid. Meistervaimude kol- lektiivsed loodud kuuluvad harilikult poolainelisse klassi (võimsusesuunajad jne), kuid nende individuaalsed loo- dud kuuluvad vaimsesse klassi (supernavid jne). Ent kui Meistervaimud löid Ülima Olendi tahte ja eesmärgi koha- selt *kollektiivselt* Seitse Ringlusevaimu, siis tuleb märkida, et selliselt loodud on vaimsed, mitte ainelised ega poolai- nelised olendid.

⁶ ¶ Nagu superuniversumite Meistervaimudega, nii on ka nende superloodute kolmeste valitsejatega — Päevilt Vanadega. Need Kolmsuse õigluse ja õigusemõistmise isi- kustumised ajas ja ruumis on praktikas toetuspunktideks Ülima kõikvõimsa jõu mobiliseerimiseks, need on kolm- susliku suveräänsuse evolutsiooni seitsmekordsed koon- dumispunktid aja ja ruumi vallas. Asudes pooltel teel Pa- radiisi ja arenevate maailmade vahel, näevad need Kolm- sus-päritolu suveräänid mõlemale poole, tunnevad mõle- mat poolt ja kooskõlastavad neid pooli.

⁷ ¶ Kohalikud universumid on aga nagu tõelised la- boratooriumid, kus töötatakse välja meeletsperimente,

avastusretki galaktikatesse, jumalikkuse avaldumisi ja isik- suse järjestikust arengut, mis kosmiliselt summeerituna kujutavad endast tegelikku alust, millele toetudes Ülim viib kogedes ja kogemuse kaudu lõpule jumaluse evolut- siooni.

⁸ Kohalikes universumites arenevad isegi Loojad: Ühi- se Toimija kohalolek areneb elavast jõukeskmest Uni- versumi Emavaimu jumaliku isiksuse seisundini; Looja- Poeg areneb eksistentsiaalse Paradiisi-jumalikkuse olemu- sest ülima suveräänsuse kogemusliku olemuseni. Kohali- kud universumid on tegeliku evolutsiooni alguspunktid, nende *bona fide* mittetäielike isiksuste kudemispaidad, kel- lel on õigus valida, kas nad tahavad osaleda iseenda loomi- ses selliseks, milliseks nad peavad saama.

⁹ Kohtumõistjad-Pojad omandavad oma annetumistes arenevatele maailmadele lõppkokkuvõttes olemuse, mis väljendab Paradiisi jumalikkust kogemuslikus ühildumi- ses ainelise inimolemuse kõrgeimate vaimsete väärtustega. Ning ka Miikaelid-Loojad omandavad nende ja teiste an- netumiste kaudu oma tegelike, kohaliku universumi laste olemused ja kosmilised vaatepunktid. Need Meister-Loo- japojad on saavutamas ülimälähedast kogemust ning kui nende suveräänsus kohalikus universumis laieneb, hõlma- tes nende kaaslasti Loovaid Vaime, võib öelda, et see lähe- neb ülimuslikkuse piiridele areneva suuruniversumi praeg- uste potentsiaalide raames.

¹⁰ Ilmutades inimesele Jumala leidmiseks uusi teid, ei loo annetuvad Pojad neid jumalikkuse saavutamise teid su- gugi ise, vaid pigem valgustavad arengu igikestvaid teid, mis viivad läbi Ülima kohaloleku Paradiisi Isa isikuni.

¹¹ Kohalik universum on alguspunkt neile isiksustele, kes on Jumalast kõige kaugemal ja võivad seetõttu kogeda universumis suurimat vaimset tõusu, jõuda maksimaalse kogemusliku osaluseni iseenda kaasloomisel. Needsamad kohalikud universumid pakuvad ka kõige sügavamaid kogemusi, mis laskuvatel isiksustel on võimalik omandada, ja nii saavutavad nad midagi, mis on nende jaoks niisama tä- hendusrikas kui Paradiisi-tõus arenevate loodud-olendite jaoks.

¹² ¶ Surelik inimene näib olevat vajalik Seitsmekordse Jumala täielikuks funktsioneerimiseks, sest see jumalolen- dite rühmitus kulmineerub tegelikustavas Ülimas. On ka palju teisi universumiisiksusi, kes on Ülima kõikvõimsa võimsuse evolutsiooniks niisama vajalikud, kuid käesolev kirjeldus esitatakse inimolendite õpetamiseks ning seetõt- tu piirdub see suures osas nende Seitsmekordse Jumala evolutsiooni mõjutavate teguritega, mis on seotud sureli- ku inimesega.

5. KÕIKVÕIMAS JA SEITSMEKORDSED ÜLEVAATAJAD

¹ Teile on jutustatud Seitsmekordse Jumala suhtest Üli- ma Olendiga ning te peak-site nüüd aru saama, et Seitsme- kordne hõlmab nii suuruniversumi järelevaatajaid kui ka loojaid. Need suuruniversumi seitsmekordsed järelevaata- jad on:

- ² 1. Füüsilised Ülemjärelevaatajad;
- ³ 2. Ülimad Võimsuskeskused;
- ⁴ 3. Ülimad Võimsusesuunajad;
- ⁵ 4. Kõikvõimas Ülim;
- ⁶ 5. Tegevuse Jumal — Lõpmatu Vaim;
- ⁷ 6. Paradiisisaar;
- ⁸ 7. Paradiisi Allikas — Kõikne Isa.

⁹ Need seitse rühma on Seitsmekordsest Jumalast funktsionaalselt lahutamatud ja tegelevad selles Jumaluseühenduses füüsilise järelevalvega.

¹⁰ ¶ Kui Seitse Meistervaimu võtsid ühiselt ette oma esimese kollektiivse loometeo, sümboliseeris see superuniversumi mõistes (mis pärineb Igavese Poja ja Paradiisisaare ühisest kohalolekust) energia ja vaimu kaheks jagunemist. Selles episoodis oldi tunnistajateks Seitsme Ülima Võimsusesuunaja ilmumisele. Samaaegselt sellega eristusid Meistervaimude vaimsed ringlused, olles kontrastiks võimsusesuunajate juhtimistööga seotud füüsilistele tegevustele, ning kohe selle järel ilmus kosmiline meel kui uus ainet ja vaimu koordineeriv tegur.

¹¹ Kõikvõimas Ülim areneb suuruniversumi füüsilise jõu ülemjärelevaatajana. Praegusel universumiajastul näib see füüsilise jõu potentsiaal olevat keskendunud Seitsmesse Ülimasse Võimsusesuunajasse, kes toimivad fikseeritud asukohaga võimsuskeskuste ja füüsiliste järelevaatajate liikuvate kohalolekute kaudu.

¹² ¶ Ajauniversumid ei ole täiuslikud, täiuslikkus on nende saatus. Püüd täiuslikkusele puudutab nii intellektuaalset ja vaimset tasandit kui ka energia ja massi füüsilist tasandit. Seitsme superuniversumi stabiliseerumine valgusesse ja ellu eeldab, et nad on saavutanud füüsilise stabiilsuse. Ning arvatakse, et lõpliku ainelise tasakaalu saavutamine tähistab Kõikvõimsa füüsilise järelevalve evolutsiooni lõpulejõudmist.

¹³ Universumi moodustumise algusaegadel huvitab ka Paradiisi-Loojaid eeskätt aeline tasakaal. Kohaliku universumi algkuju omandab kuju nii võimsuskeskuste tegevuse tulemusena kui ka Loova Vaimu kosmoses viibimise tõttu. Neil kohaliku universumi moodustumise algusaegadel avaldub Loojal-Pojal vähearusaadav omadus teostada ainelist järelevalvet ning ta ei lahku oma keskusmaailmaplaneedilt enne, kui kohalikus universumis on üldjoontes loodud tasakaal.

¹⁴ ¶ Lõppkokkuvõttes reageerib igasugune energia meelele ning füüsilised järelevaatajad on meele Jumala, Paradiisi algkuju käivitaja lapsed. Võimsusesuunajate intellekt on lakkamatult pühendatud ainelise järelevalve loomisele. Nende püüd allutada endale füüsiliselt energiasuhted ning massi liikumised ei lakka, kuni nad pole saavutanud piiritletud võitu energiate ja masside üle, mis on nende alalisteks tegevusvaldkondadeks.

¹⁵ Ajas ja ruumis tehtavad vaimsed pingutused on seotud vaimu ülemvõimu evolutsiooniga aine üle (isikulise) meele vahendusel; universumite füüsiline (mitteisikuline)

evolutsioon on seotud kosmilise energia kooskõlastamisega vaimu üldjuhtimise all oleva meele loodud, tasakaalu puudutavate mõistetega. Kogu suuruniversumi evolutsioon seisneb energiat kontrolliva meele ühendamises vaimu koordineeritud intellektiga ning see avaldub Ülima kõikvõimsa jõu täielikus ilmunises.

¹⁶ Kasvaval kosmosel on iseenesest raske dünaamilist tasakaalu saavutada. Füüsilise loodu väljakujunenud ringlusi ohustab pidevalt uue energia ja uue massi ilmumine. Kasvav universum on ebastabiilne universum, seetõttu ei suuda kosmilise terviku ükski osa tõeliselt stabiliseeruda enne, kui aja täius saab tunnistajaks seitsme superuniversumi ainelisele valmimisele.

¹⁷ Valgusesse ja ellu stabiliseerunud universumites ei toimu olulisi ootamatuid füüsilisi sündmusi. Ainelise loodu üle on saavutatud suhteliselt täielik kontroll, ometi panevad stabiliseerunud universumite ja arenevate universumite vaheliste suhete probleemid jätkuvalt Universumi Võimsusesuunajate oskusi proovile. Need probleemid hakkavad aga uue loometegevuse vähenedes järk-järgult kaduma, kui suuruniversum läheneb arengulise avaldumise kulminatsioonile.

6. VAIMU ÜLEMVÕIM

¹ Arenevates superuniversumites on energia-aine ülekaalus, välja arvatud isiksuses, kus vaim püüdleb meele vahendusel ülemvõimule. Arenevate universumite sihiks on energia-aine allutamine meelele, meele koordineerimine vaimuga ja kõike seda isiksuse loova ning ühendava kohaloleku tõttu. Seega saavad füüsilised süsteemid isiksuse suhtes alluvateks, meelesüsteemid koordineerivateks, vaimusüsteemid suunavateks.

² See jõu ja isiksuse liit väljendub jumalusetasanditel Ülimas ja Ülimana. Ent vaimu ülemvõimu tegelik evolutsioon on kasv, mis tugineb suuruniversumi Loojate ja loodud-olendite vabatahtlikele tegudele.

³ ¶ Absoluutsetel tasanditel on energia ja vaim üks. Ent niipea kui neilt absoluutsetelt tasanditelt lahkutakse, tekib erinevus ning energia ja vaimu vaheline kuristik laieneb nende liikudes Paradiisist kosmose poole, kuni nad kohalikes universumites juba üsna suuresti lahknevad. Nad pole enam identsed ega sarnased ja meel peab sekkuma, et neid omavahel seostada.

⁴ ¶ Energia reageerivust meeletegevusele näitab asjaolu, et järelevalvet teostavad isiksused võivad oma tegevusega energiat suunata. Massi reageerivust meele korrastavale kohalolekule näitab asjaolu, et needsamad järelevalvet teostavad olemusvormid võivad oma tegevusega massi stabiliseerida. Ning kogu piiritletud loodu potentsiaalset ühtsust näitab asjaolu, et vaim ise võib meele kaudu püüda tahteisiksuses energiaainet valitseda.

⁵ Kõikjal universumite universumis valitseb kõigi jõudude ja isiksuste vastastikune sõltuvus. Loojad-Pojad ja Loovad Vaimud sõltuvad universumite korrastamisel võimsuskeskuste ja füüsiliste järelevaatajate omavahelisest

koostööst, Ülimad Võimsusesuunajad ei ole täielikud ilma Meistervaimude ülemvõimuta. Inimolendis reageerib füüsilise elu mehhanism osaliselt (isikulise) meele diktaadile. Seesama meel võib omakorda alluda sihikindla vaimu juhtimisele ning sellise arengu tulemusena tekib Ülimal uus laps, mitut liiki kosmilise reaalsuse uus isikuline ühildumine.

⁶ Nagu on osadega, nii on ka tervikuga: Ülimuslikkuse vaimisik vajab Jumaluse täiuse ning Kolmsuse-ühenduse saatuse saavutamiseks Kõikvõimsa arenevat jõudu. Aja ja ruumi isiksused teevad selle jõupingutuse, aga selle pingutuse viib kulminatsioonini ja teostumiseni Kõikvõimas Ülim. Kuigi terviku kasvus summeerub selliselt üksikosade kasv, järeldeb samas, et osade evolutsioon on terviku sihikindla kasvu segmenteerunud peegeldus.

⁷ Paradiisis on monota ja vaim nagu üks — eristatavad vaid nime poolest. Havonas on aine ja vaim küll eristatavad, kuid samal ajal loomult harmoonilised. Seitsmes superuniversumis on aga lahknevus suur: kosmilise energia ja jumaliku vaimu vahel laiub suur kuristik, seepärast on meeletegevusel rohkem kogemuslikku potentsiaali füüsilise algkuju harmoneerimises ja lõppkokkuvõttes vaimse eesmärgiga ühildamises. Ajas arenevates kosmoseuniversumites on jumalikkus nõrgenenud, rohkem lahendamist vajavaid raskeid probleeme ja rohkem võimalusi omandada kogemusi nende lahendamisel. Ning kogu see superuniversumis valitsev olukord avardab arengulise eksistentsi areeni, millel kosmilise kogemuse võimalus tehakse ühtviisi kättesaadavaks nii loodud-olendile kui ka Loojale — isegi Ülimale Jumalusele.

⁸ Vaimu ülemvõim, mis on absoluutsetel tasanditel eksistentsiaalne, saab piiritletud tasanditel ja seitsmes superuniversumis arenguliseks kogemuseks. Ning see kogemus on kõigil ühine, alates surelikust inimesest kuni Ülima Olendini. Kõik püüdlejad, püüdlejad isikuliselt saavutuse poole; kõik osalevad, osalevad isiklikult saatuses.

7. SUURUNIVERSUMI ELAV ORGANISM

¹ Suuruniversum ei ole mitte ainult füüsiliselt suurejooneline, vaimselt ülev ja intellektuaalselt avar aineeline loodu, vaid ka suurepärase ja tundlik elusorganism. Kogu vibreeriva kosmose tohutu loodu mehhanismis pulseerib tegelik elu. Universumite füüsiline reaalsus sümboliseerib Kõikvõimsa Ülima tajutavat reaalsust; ning seda ainelist ja

elavat organismi läbivad informatsiooniringlused, nii nagu inimkeha läbib tundlike närvikiudude võrk. Seda füüsilist universumit täidavad energiateed, mis ainelist loodut tõhusalt aktiveerivad, nii nagu toiduna omastatavad seeditavad energiasaadused, mis kanduvad edasi vereringes, toidavad ja aktiveerivad inimkeha. Tohtus universumis ei puudu suurejoonelised üldjuhtimis- ja koordineerimiskeskused, mida võiks võrrelda teie inimkehhanismi peene keemilise juhtimise süsteemiga. Ent kui te vaid teaksite midagi võimsuskuse füüsilisest struktuurist, siis võiksite teile selle analoogia põhjal rääkida palju enam ka füüsilisest universumist.

² Umbes nii nagu surelike elu alalhoidmine sõltub päikesenergiaist, sõltub suuruniversum ala-Paradiisist katkematult kiirgavatest energiatest, mis hoiavad alal kosmose ainelisi tegevusi ja kosmilisi liikumisi.

³ Surelikele on antud meel, et nad võiksid oma identiteeti ja isiksust tunnetada, ja meel — isegi Ülim Meel — on annetatud kogu piiritletud loodule, et selle kosmosest esilekerkiva isiksuse vaim saaks pidevalt energia-aine allutamise poole püüelda.

⁴ Surelik inimene reageerib vaimsele juhtimisele, nii nagu suuruniversum reageerib kõigi aja ja ruumi piiritletud kosmose loodute igaveste vaimsete väärtuste kõikse aineülese sidususe — Igavese Poja vaimugravitatsiooni — kaugeleulatuvale haardele.

⁵ Inimesed on võimelised end igaveseks samastama kõikkehõlmava ja hävimatu universumireaalsusega — ühtesulamisega sisimas elava Mõttekohandajaga. Samamoodi sõltub Ülim igavesti Algse Jumaluse, Paradiisi-Kolmsuse absoluutsest stabiilsusest.

⁶ Inimese tung Paradiisi-täiusele, tema püüdlemine Jumaluse poole loob eluskosmoses tõelise jumalikkusepinge, mida saab lahendada ainult surematu hinge evolutsiooniga; nii see toimubki iga üksiku sureliku loodud-olendi kogemuses. Ent kui kõik loodud-olendid ja kõik Loojad suuruniversumis püüdlejad samuti Jumala ja jumaliku täiuslikkuse poole, siis tekib sügav kosmiline pinge, mis võib leida lahenduse ainult kõikvõimsa jõu ülevas sünteesis kõigi loodud-olendite areneva Jumala, Ülima Olendi vaimisikuga.

⁷ [Esitanud ajutiselt Urantial viibiv Vägev Sõnumitooja.]

117 KIRI

ÜLIM JUMAL

SAMAVÕRD kui me täidame Jumala taht, saab Ülima kõikvõimas potentsiaal sammuke tegelikumaks, olgu meie koht universumis milline tahes. Jumala tahe on Esimese Allika ja Keskme siht, mis on potentsiaalselt väljendunud kolmes Absoluudis, isikustatud Igaveses Pojas, ühinenud universumis tegutsemiseks Lõpmatus Vaimus ja igavikustunud igavestes Paradiisi-alkkujudes. Ja Ülim Jumal saab Jumala kogu tahte kõrgeimaks piiritletud avaldumiseks.

² Kui kõik suuruniversumi elanikud suudaksid kunagi jõuda suhteliselt täielikult Jumala tahte järgi elamiseni, stabiliseeruksid aja ja ruumi loodud valgusesse ja ellu, siis saaks Kõikvõimas kui Ülimuslikkuse jumalusepotentsiaal tegelikuks Ülima Jumala jumaliku isiksuse esilekerkimisena.

³ Kui arenev meel häälestub kosmilise meele ringlustele, kui arenev universum stabiliseerub keskse universumi alkkuu järgi, kui edasiliikuv vaim astub kontakti Meistervaimude ühtse hoolekandega, kui tõususureliku isiksus häälestub lõpuks sisimas elava Kohandaja jumaliku juhitudimisele, siis on Ülima tegelikkus saanud universumis ühe astme võrra reaalsemaks, siis on Ülimuslikkuse jumalikkus astunud veel ühe sammu kosmilise teostumise poole.

⁴ Suuruniversumi osad ja isiksused arenevad Ülima kõikehõlmava evolutsiooni peegeldusena, kuid Ülim omakorda on kogu suuruniversumi evolutsiooni kumulatiivne süntees. Sureliku seisukohalt on mõlemad arenguliselt ja kogemuslikult vastastikku tingitud.

1. ÜLIMA OLENDI OLEMUS

¹ Ülim on füüsilise harmoonia ilu, intellektuaalse tähenduse tõde ja vaimse väärtuse headus. Ta on tõelise edu sulnidus ja igikestva saavutuse rõõm. Ta on suuruniversumi ülemhing, piiritletud kosmose teadvus, temas on lõpule viidud piiritletud reaalsus ja isikustunud Looja ja loodud-olendi kogemus. Ülim Jumal väljendab kogu tulevase igaviku vältel tahtelise kogemuse reaalsust Jumaluse kolmussuhetes.

² ¶ Jumalad on Ülimade Loojate isiksustes laskunud Paradiisist aja ja ruumi valda, et luua ja arendada seal loodud-olendeid, kes on võimelised jõudma Paradiisi ja kes võivad sinna tõusta Isa poole püüeldes. See laskuvate Jumalat ilmutavate Loojate ja tõusvate Jumalat otsivate loodud-olendite pidev protsessioon universumis ilmutab Ülima evolutsiooni Jumalusena, kelles nii laskujad kui ka tõusuteelised saavutavad vastastikuse mõistmise ning avastavad igavese ja kõikse vendluse. Selliselt saab Ülim Olend täiusliku Looja kogemuse kui põhjuse ja täiustuva loodud-olendi kui tagajärje piiritletud sünteesiks.

³ Suuruniversumis sisaldub täieliku ühildumise võimalus ja ta püüdleb pidevalt selle poole. See tuleneb asjaolust, et kosmiline eksistents on tekkinud Paradiisi-Kolmsuse

kui määratlematu ühtsuse loometegude ja võimupädevuse tagajärjel. Piiritletud kosmoses väljendub seesama kolmsuslik ühtsus Ülimas, kelle reaalsus saab seda ilmsemaks, mida enam universumid jõuavad Kolmsusega samastumise kõrgeimale võimalikule tasemele.

⁴ ¶ Looja tahe ja loodud-olendi tahe on kvalitatiivselt erinevad, kuid ka kogemuslikult lähedased, sest loodud-olend ja Looja võivad universumi täiuslikkuse saavutamiseks koostööd teha. Inimene võib toimida koos Jumalaga ja olla selliselt igavese lõpetanu kaaslooja. Jumal võib toimida inimlikult oma kehastunud Poegades, kes saavutavad sel teel loodud-olendi kogemuse ülimuslikkuse.

⁵ Ülimas Olendis on Looja ja loodud-olend ühendatud ühes Jumaluses, kelle tahe väljendab ühte jumaliku isiksust. Ning see Ülima tahe on midagi muud kui loodud-olendi või Looja tahe, nii nagu Nebadoni Meister-Poja suveräänne tahe on nüüd midagi muud kui jumaliku ja inimliku tahte kombinatsioon. Paradiisi täiuse ja aegruumi kogemuse liit annab reaalsuse jumalusetasanditel uue tähendusega väärtuse.

⁶ Ülima arenev jumalik olemus hakkab tõetruult kirjeldama kõigi loodud-olendite ja kõigi Loojate võrratut kogemust suuruniversumis. Ülimas on looja ja loodu üks; neid ühendab igaveseks see kogemus, mis sündis paljude probleemide lahendamise kaasnemistest raskustest; need probleemid tabavad kogu piiritletud loodut selle igavesel teel täiuslikkuse poole, kui ta püüab vabaneda puudulikkuse kütkeist.

⁷ ¶ Vaimu hoolekandes, Paradiisi suursugususes, Poja armulisuses ja Ülima kogemuses on tõde, ilu ja headus omavahel kooskõlas. Ülim Jumal *ongi* tõde, ilu ja headus, sest need jumalikud mõisted kujutavad endast ideede moodustamise kogemuse piiritletud maksimume. Nende jumalike kolmeste omaduste igavesed allikad asuvad piiritletust kõrgemal tasandil, kuid loodud-olend võib neid allikaid tajuda ainult kui ülimat tõde, ilu ja headust.

⁸ Miikael kui looja ilmutas oma maistele lastele Looja-Isa jumaliku armastust. Olles selle jumaliku armastuse avastanud ja vastu võtnud, võivad inimesed püüda ilmutada seda armastust oma lihalikele vendadele. See loodud-olendite armastus on Ülima armastuse tõeline peegeldus.

⁹ Ülim sisaldab ühevõrra kõike. Esimene Allikas ja Kesk on potentsiaalne kolmes suures Absoluudis ja on tegelik Paradiisis, Pojas ja Vaimus. Ent Ülim on nii tegelik kui ka potentsiaalne, isikliku ülimuslikkuse ja kõikvõimsa väge olend, kes reageerib ühtmoodi nii loodud-olendi pingutustele kui ka Looja sihile; ta mõjutab ise universumit ja reageerib universumi kogusummale, olles nii ülim looja kui ka ülim loodudolend. Ülimuslikkuse Jumalus väljendab seega kogu piiritletu kogusummat.

2. ARENGULISE KASVU ALLIKAS

¹ Ülim on Jumal ajas: temas peitub loodud-olendite ajaliku kasvu saladus, ta on ka võit mittetäieliku oleviku üle ja täiustuva tuleviku teostumine. Kogu piiritletud kasvu lõplik vili on jõu juhtimine vaimu poolt meelega kaudu tänu isiksuse ühendavale ja loovale kohalolekule. Kogu selle kasvu kulmineeruv tagajärg on Ülim Olend.

² Surelikule inimesele on eksisteerimine samaväärne kasvamisega. Ja nii näib see olevat isegi universumi üldises tähenduses, sest vaimust juhitud eksistentsi tulemuks näib tõesti olevat kogemuslik kasv — staatuse tõus. Oleme aga olnud ammu seisukohal, et praegusel universumiajastul on loodud-olendite eksistentsi iseloomustav kasv Ülima funktsioon. Ning me arvame samuti, et seda liiki kasv on iseloomulik Ülima kasvu ajastule ning et see lõpeb Ülima kasvu lõpulejõudmisega.

³ ¶ Mõelge loodud-olendite poolt kolmsustatud poegadele: nad on sündinud ja elavad praegusel universumiajastul; neil on isiksused koos meelega ja vaimuannetustega. Neil on kogemused ja nad mäletavad neid, kuid nad ei *kasva* nii nagu tõusuolendid. Me usume ja saame aru, et need loodud-olendite poolt kolmsustatud pojad on küll *olemas* praegusel universumiajastul, kuid *kuuluvad* tegelikult järgmisse universumiajastusse — ajastusse, mis järgneb Ülima kasvu lõpulejõudmisele. Seega nad ei *sisaldu* Ülimas, sest selle praeguse staatusega kaasnevad puudulikkus ja sellest tulenev kasv. Nad ei osale ka praeguse universumiajastu kogemuslikus kasvus, sest neid hoitakse varuks järgmise universumiajastu jaoks.

⁴ Minu oma klass, Kolmsusest hõlmatud Vägevad Sõnumitoojad, ei osale samuti praeguse universumiajastu kasvus. Me kuulume oma staatusest teatud mõttes eelmisesse universumiajastusse nagu tegelikult ka Kolmsuse Alalised Pojad. Kuid üks on kindel, meie staatuse määratud Kolmsusest hõlmatusel ja kogemus ei ilmne enam kasvuna.

⁵ See ei käi aga lõpetanute ega ühegi teise areneva ja kogemusliku klassi kohta, kes Ülima kasvuprotsessis osalevad. Teie, praegu Urantia elavad surelikud, kes võite püüelda Paradiisi ja lõpetanu-staatuse poole, peaksite aru saama, et see saatuse on teostatav ainult seepärast, et te olete Ülimas ja kuulute temasse ning osalete seetõttu Ülima kasvutsükli.

⁶ ¶ Ülima kasv jõuab kunagi ka lõpule, tema staatuseks saab (energia-vaimu mõttes) täius. Selline Ülima evolutsiooni lõpp lõpetab ka loodud-olendi evolutsiooni Ülimuslikkuse osana. Me ei tea, milline kasv võib olla iseloomulik väliskosmose universumitele. Ent me oleme väga kindlad, et see saab olema midagi hoopis teistsugust sellest, mida on nähtud seitsme superuniversumi evolutsiooni praegusel ajastul. Suuruniversumi arenevate kodanike funktsiooniks on kahtlemata sellest ülimuslikkuse kasvust ilmajäämise kompenseerimine väliskosmose olenditele.

⁷ Ülim Olend, nii nagu ta praeguse universumiajastu lõpuks eksisteerib, funktsioneerib suuruniversumis kogemusliku suveräänina. Väliskosmose olenditel — järg-

mise universumiajastu kodanikel — on superuniversumi järgne kasvupotentsiaal, arenguliste saavutuste võime, mis eeldab Kõikvõimsa Ülima suveräänsust, välistades seega loodud-olendite osalemise praegusele universumiajastule omases võimsuse ja isiksuse sünteesis.

⁸ Seega võib Ülima puudulikkust pidada vooruseks, sest see teeb võimalikuks praeguste universumite loodud-olendite ja loodute arengulise kasvu. Tühjusel on oma voo-
rus, sest seda saab kogemuslikult täita.

⁹ ¶ Piiritletud filosoofia üks põnevamaid küsimusi on, kas Ülim Olend tegelikult suuruniversumis toimuvale evolutsioonile reageerides või areneb see piiritletudkosmos Ülima järkjärgulisele tegelikustumisele reageerides? Või on võimalik, et nende areng on vastastikusel sõltuvuses, et nad tingivad teineteist oma arenguga, alga-
tades teineteise kasvu? Ühes oleme kindlad: loodud-olendid ja universumid, kõrged ja alamad, arenevad Ülimas ning nende arengu tulemuseks on selle universumiajastu kogu piiritletud aktiivsuse summa. Ning see tähendab Ülima Olendi ilmumist, mis on kõigile isiksustele Ülima Jumala kõikvõimsuse evolutsioon.

3. ÜLIMA TÄHENDUS UNIVERSUMI LOODUD-OLENDITE JAKS

¹ Kosmiline reaalsus, mida on nimetatud kas Ülimaks Olendiks, Ülimaks Jumalaks või Kõikvõimsaks Ülimaks, on kõigi piiritletud reaalsuste esilekerkivate faaside kompleksne ja üldine süntees. Igavese energia, jumaliku vaimu ja kõikse meelega kaugeleulatuv mitmekesisus jõuab piiritletud kulminatsioonini Ülima evolutsioonis, Ülim on kogu piiritletud kasvu kogusumma, mis teostub piiritletud maksimaalse lõpuleviimise jumalikkusetasanditel.

² Ülim on see jumalik kanal, läbi mille voolab kolmikliitude loov lõpmatus, mis kristalliseerub kosmose galaktiliseks panoraamiks ja mille taustal toimub ajalikkuses esitatav suurejooneline isiksusedraama: vaimu võit energia-
aine üle meelega vahendusel.

³ ¶ Jeesus ütles: „Mina olen elav tee,” ja nii ongi ta elav tee eneseteadvuse aineliselt tasandil jumalateadvuse vaimsele tasandile. Nagu Jeesus on see elav tõusutee minast Jumalani, nii on Ülim elav tee piiritletud teadvusest teadvuse transsendentsusele, isegi absoniitsuse taipamisele.

⁴ Teie Looja-Poeg võibki tegelikult olla see elav kanal inimlikkusest jumalikkuseni, sest ta on isiklikult selle universumis edenemise tee täielikult läbi käinud Inimese Poja Joosua ben Joosepi tõelisest inimlikkusest piiritletud Jumala Poja Nebadoni Miikaeli Paradiisi-jumalikkuseni. Ka Ülim Olend võib samamoodi toimida universumiteena piiritletud piiratud ületamisel, sest ta on kogu loodud-olendite evolutsiooni, edasimineku ja vaimsustumise tegelik kehastus ning isikuline kokkuvõte. Isegi Paradiisist laskuvate isiksuste kogemused suuruniversumis moodustavad selle osa tema kogemusest, mis täiendab aja-palverändurite tõusukogemuste kogusummat.

⁵ ¶ Surelik inimene ei ole mitte ainult kujundlikult Jumala näo järgi loodud. Füüsiliselt seisukohalt on see väide vaevalt küll tõsi, kuid teatavate universumivõimaluste mõttes on see tegelik fakt. Inimeste seas toimub umbes samasugune arenguliste saavutuste draama kui tohutult suuremates mastaapides, universumite universumis. Inimene, tahteisiksus, muutub ühenduses mitteisikulise olemusvormiga, Kohandajaga, Ülima piiritletud võimalikkuste juuresolekul loovaks ning selle tulemusena puhkeb õitsele surematu hing. Looja aegruumiisiksused toimivad universumites koos Paradiisi-Kolmsuse mitteisikulise vaimuga ja saavad sel teel Jumaluse-reaalsuse uue jõupotentsiaali loojateks.

⁶ Surelik inimene kui loodud-olend ei ole täpselt samasugune nagu Ülim Olend, kes on jumalus, aga inimese evolutsioon meenutab mõnes mõttes Ülima kasvu. Inimene kasvab omaenda otsuste tugevuse, jõu ja järjekindlusega teadlikult aineliselt vaimse poole. Ta kasvab ka sedamööda, kuidas tema Mõttekohandaja arendab uusi viise vaimsest tasandilt alla morontiahinge tasandile sirutumiseks, ja kui kord tekib hing, hakkab see iseenesest kasvama.

⁷ See on mõnevõrra sarnane Ülima Olendi avarõõmiga. Tema suveräänsus kasvab Ülima Looja Isiksuste tegudes ja saavutustes ning lähtub neist, see on tema kui suuruniversumi valitseja võimu majesteetlikkuse evolutsioon. Tema jumalik olemus sõltub samuti Paradiisi-Kolmsuse varemeksisteerinud ühtsusest. Ent Ülima Jumala evolutsioonil on veel üks aspekt: ta ei ole mitte ainult Loojast arendatud ja Kolmsusest tuletatud — ta arendab ja tuletab ennast ka ise. Ülim Jumal ise osaleb oma tahte ja loovusega omaenda jumaluse tegelikustumises. Inimese morontiahing on omaenda surematuse saavutamisel samamoodi tahteline kaasloov partner.

⁸ ¶ Isa teeb Ühise Toimijaga koostööd Paradiisi energiate käsitlemisel ja nende muutmisel Ülimale reageerivaks. Isa teeb Igavese Pojaga koostööd nende Looja isiksuste ilmutamisel, kelle teod kulmineeruvad kunagi Ülima suveräänsuses. Isa teeb nii Poja kui ka Vaimuga koostööd nende Kolmsus-isiksuste loomisel, kes toimivad suuruniversumi valitsejatena ajani, mil Ülima lõpulejõudnud evolutsioon annab talle õiguse selle suverääniks saada. Isa teeb Ülimuslikkuse evolutsiooni edendamiseks koostööd oma Jumalustest ja mitte-Jumalustest koordineeritud olenditega neil ja paljudel teistel viisidel, kuid ta toimib neis asjades ka üksi. Ja tema eraldiseisev funktsioon ilmneb tõenäoliselt kõige paremini Mõttekohandajate ja nendega seotud olemusvormide hoolekandes.

⁹ Jumalus on ühtsus, mis Kolmsuses on eksistentsiaalne, Ülimas kogemuslik ja surelikes loodud-olendites teostatud Kohandajaga ühtesulamise kaudu. Mõttekohandajate kohalolek surelikus inimeses ilmutab universumi sisulist ühtsust, sest inimeses, madalaimat tüüpi universumiiisiksuses üldse, sisaldub kõrgeima ja igavese reaalsuse, kõigi isiksuste algse Isa tegelik fragment.

¹⁰ Ülim Olend areneb tänu oma sidemele Paradiisi-Kolmsusega ning selle Kolmsuse loojatest-haldajatest laste

jumalikkuseni jõudmisele. Inimese surematu hing arendab välja — ühenduses Paradiisi-Isa jumaliku kohalolekuga ja vastavalt inimesele isiksuse otsustele — omaenda igavese saatuse. Kolmsus on Ülimale Jumalale sama mis Kohandaja arenevale inimesele.

¹¹ ¶ Praegusel universumiajastul ei suuda Ülim Olend ilmselt otseselt loojana funktsioneerida, välja arvatud juhtudel, kui aja ja ruumi loomejõudude piiritletud tegutsemisvõimalused on ammendatud. Seda on juhtunud vaid ühe korra universumi ajaloo; kui universumi peegelduvuses olid piiritletud tegutsemisvõimalused ammendatud, hakkas Ülim toimima kõigi varasemate loometegevuste loova kulmineerijana. Me usume, et ta toimib kulmineerijana taas tulevastel ajastutel, kui senine loometegevus on selle loometsükli lõpuni viinud.

¹² Ülim Olend ei loonud inimest, kuid inimene loodi otseses mõttes, tema elu tuletati Ülima võimalikkusest. Ta ka ei arenda inimest, kuid Ülim ise on siiski evolutsiooni põhiolemus. Piiritletud seisukohast me elame, liigume ja oleme tegelikult Ülima olemuslikkuses.

¹³ Ülim ei saa ilmselt algatada algpõhjust, kuid näib olevat kogu universumis toimuva kasvu katalüsaator ja määratud viima kõigi kogemuslike-arenevate loodudolendite saatused kulminatsioonini. Isa lõi piiritletud kosmose kontseptsiooni, Loojad-Pojad tegelikustavad selle idee ajas ja ruumis Loovate Vaimude nõusoleku ja koostööga; Ülim viib kogu piiritletu kulminatsioonini ja hoolitseb selle eest, et piiritletul oleks side absoniitse tasandi saatusega.

4. PIIRITLETUD JUMAL

¹ Nähes loodud-olendite lakkamatuid püüdlusi oma staatuse täielikkuse ja olemise jumalikkuse saavutamiseks, peame paratamatult uskuma, et need lõputud pingutused näitavad Ülima lakkamatut võitlust jumaliku eneseteostuse nimel. Ülim Jumal on piiritletud Jumalus ja ta peab lahendama piiritletu probleemid selle sõna otseses mõttes. Meie heitlused oma ajalike elumuutustega kosmose arengutes kajastavad tema pingutusi mina reaalsuse saavutamiseks ja suveräänsuse lõpuleviimiseks sfääris, mida tema arenev olemus avarab võimalikkuse kaugeimate piirideni.

² Ülim püüdleb kõikjal suuruniversumis väljendumise poole. Tema jumalik evolutsioon sõltub teatud mõttes iga eksisteeriva isiksuse tegude tarkusest. Kui inimene valib igavese ellujäämise, on ta oma saatuse kaaslooja ja piiritletud Jumal leiab selle tõsusureliku elus üha suuremal määral isiksuse eneseteostust ja kogemusliku suveräänsuse avarumist. Ent kui loodud-olend loobub igavesest elujärgust, tekib vältimatu viivitus selles osas Ülimast, mis sõltus loodud-olendi valikust ning seda vajakajäämist tuleb kompenseerida asendava või külgneva kogemusega; aga mitteellujääja isiksus neeldub loodu ülemhinge ja saab osaks Ülima Jumalusest.

³ Jumal on nii usaldav, nii armastav, et ta annab osa oma jumalikust olemusest inimolenditele hoidmiseks ja eneseteostuseks. Isa olemus, Kohandaja kohalolek on hävimatu, olenemata sureliku olendi valikust. Ülima lapse, areneva

mina saab hävitada, vaatamata sellele, et seda eksiteele sattunud mina potentsiaalselt ühendav isiksus jääb Ülimuslikkuse Jumaluse tegurina alles.

⁴ Inimisiksus võib loodud-olendi individuaalsuse tõeliselt hävitada ja kuigi kõik, mis oli selle kosmilise enesetapja elus väärtuslikku, jääb püsima, *ei säili need omadused individuaalse loodud-olendina*. Ülim leiab universumi loodud-olendites uue väljenduse, kuid mitte kunagi enam selle konkreetse isikuna; mittetõusuteelise ainulaadne isiksus naaseb Ülimasse, nagu veetilk pöördub tagasi merre.

⁵ Piiritletu isikuliste osade isoleeritud tegevus on lõpuks ilmuva Ülima Terviku seisukohalt suhteliselt ebaoluline, kuid vaatamata sellele sõltub tervik ikkagi oma mitmete osade tegevuse kogusummast. Üksiksureliku isiksus on kogu Ülimuslikkuse seisukohalt vähetähtis, kuid iga inimolendi isiksus on piiritletus asendamatu tähendusega väärtus; kui isiksus on kord väljendunud, ei leia see enam kunagi identset väljendust mujal kui vaid selle elava isikuse jätkuvas eksistentsis.

⁶ Ja nagu meie püüdleme eneseväljendusele, nii püüdleb Ülim meie sees ja koos meiega jumaluse väljendamisega. Kui me leiame Isa, on Ülim omakorda leidnud kõigi asjade Paradiisi-Looja. Kui meie lahendame eneseteostuse probleeme, saavutab kogemuse Jumal aja ja ruumi universumites kõikvõimsa ülimuslikkuse.

⁷ ¶ Inimkond ei tõuse universumis ilma pingutusteta ning ka Ülim ei arene ilma sihikindla ja aruka tegevuseta. Loodud-olendid ei saavuta täiuslikkust passiivsusega ning ka Ülimuslikkuse vaim ei saa tegelikustuda Kõikvõimsa võimu lakkamatu hoolekandeteenistusega piiritletud loodu eest.

⁸ Inimese ajalik suhe Ülimaga on kosmilise kõlbluse, kõikse *kohusetunde* ja kohustuste võtmise alus. See on moraal, mis ületab suhteliselt õige ja väära ajalikus tähenduses; see on moraal, mis sõltub otseselt sellest, kuidas enastunnetav loodud-olend tunnetab oma kogemuslikku kohust kogemusliku Jumaluse ees. Surelik inimene ja kõik teised piiritletud loodud-olendid luuakse Ülimas eksisteeriva energia, meelega ja vaimu elavast potentsiaaliga. Just Ülimast ammutab Kohandajaga tõusuresurelik seda, mis on vajalik surematu ja jumaliku olemuse loomiseks lõpetanule. Just Ülima reaalsusest koob Kohandaja inimtahte nõusolekul Jumala tõusva poja igavese olemuse mustreid.

⁹ Kohandaja jätkuv evolutsioon inimisiksuse vaimustumisel ja igavikustamisel aitab otseselt kaasa Ülima suveräänsuse avardamisele. Sellised saavutused inimarangus on üksiti saavutused Ülima arenevas tegelikustumises. On küll tõsi, et loodud-olendid ei saa areneda ilma Ülimata, kuid tõenäoliselt on tõsi ka see, et Ülima evolutsioon ei saa kunagi olla täielik, sõltumata kõigi loodud-olendite evolutsiooni lõpulejõudmisest. Selles peitub eneseteadlike isiksuste suur kosmiline vastutus: Ülim Jumalus sõltub teatud mõttes sureliku tahte valikust. Ja meile arusaamatute universumi peegeldusmehhanismide kaudu on loodud-olendi evolutsiooni ning Ülima evolutsiooni vastastikune kulg Päevilt Vanadele tõetruult ja täielikult näha.

¹⁰ Surelikule inimesele on esitatud suur väljakutse: kas te otsustate isikustada kosmoses kogetavad tähendusrikked omaenda arenevasse individuaalsusse või lasete ellujäämisest loobumiseks neil Ülimuslikkuse saladustel uinuda ja oodata mõnda teist loodud-olendit, kes püüab mingil teisel ajal *omal* viisil piiritletud Jumala evolutsiooni loodud-olendi poolset panust anda? Ent see on siis tema ja mitte teie panus Ülimasse.

¹¹ ¶ Käesoleval universumiajastul toimub suur võitlus potentsiaalse ja tegeliku vahel — kõik seni väljendamatu püüab nüüd tegelikustuda. Kui surelik inimene Paradiisi avastusretkele asub, järgib ta aega, mis voolab nagu hoo- vused igavikuvoorus; kui surelik inimene loobub igavesest elujärgust, siis liigub ta piiritletud universumites toimuvate sündmuste suhtes vastuvoolu. Mehaaniline loodu liigub omasoodu edasi vastavalt Paradiisi-Isa avanevatele sihtidele, ent tahtelisel loodul on valida, kas võtta vastu isiksuse osalus igaviku avastusretkes või sellest loobuda. Surelik inimene ei saa hävitada inimeksistentsi ülimald väärtusi, kuid ta saab väga kindlalt hoida ära nende väärtuste evolutsiooni omaenda isiklikus kogemuses. Samavõrd kui inimene ise keeldub Paradiisi-tõususe osalemast, viibib ka Ülima jumalikkuse väljendumine suuruniversumis.

¹² Sureliku inimese hoolde pole antud ainult Paradiisi-Isa kohalolek Kohandajana, vaid ka kontroll Ülima tuleviku üliväikese osa saatuse üle. Sest nii nagu inimene jõuab saatuseeni, jõuab Ülim saatuseeni jumalikkuse tasanditel.

¹³ Nii on igapähele teist vaja otsustada, nagu ka meie kunagi pidime otsustama, kas te jätate hätta aja Jumala, kes on nii sõltuv piiritletud meele otsustest? kas loomalikule taandarengule omase laiskuse tõttu jätate hätta universumite Ülima isiksuse? kas jätate hätta kõigi loodud-olendite suure venna, kes sõltub nii väga igast loodud-olendist? kas siirdute teostumatuse maailma, kui teie ees laiub universumi-elujärgu ahvatlev perspektiiv — Paradiisi-Isa jumalik avastamine ja jumalik osalemine Ülimuslikkuse Jumala otsinguil ja evolutsioonis?

¹⁴ ¶ Jumala annid — tema annetatud reaalsus — ei ole temast lahutatud: ta ei võõranda loodut endast, vaid on tekitanud Paradiisi ümber ringlevas loodus pinged. Jumal armastab inimest esimesena ja annab talle surematuse võimaluse — igavese reaalsuse. Ja kui inimene armastab Jumalat, saab ta tegelikkuses igaveseks. Siin peitub saladus: mida lähemale jõuab inimene armastuse kaudu Jumalale, seda reaalsem — tegelikum — on inimene ise. Mida enam inimene eemaldub Jumalast, seda enam läheneb ta ebarealsusele — eksistentsi lakkamisele. Kui inimene pühendab oma tahte Isa tahte täitmisele, kui inimene annab Jumalale kõik, mis tal on, siis teeb Jumal sellest inimesest midagi enamat, kui ta on.

5. LOODU ÜLEMHING

¹ Suur Ülim on suuruniversumi kosmiline ülemhing. Temas leiavad kosmose kvaliteedid ja kvantiteedid jumaluse peegelduse; tema jumalikus olemuses on kõikjal arenevates universumites mosaiigina liitunud kogu loodud-olendi ja Looja tohutu olemus. Ja Ülim on ka tegelikustuv

Jumalus, kelles peituv loov tahe hõlmab areneva universumi eesmärki.

² Piiritletu intellektuaalsed, potentsiaalselt isikulised minad kerkivad esile Kolmandast Allikast ja Keskimest ning jõuavad Ülimas piiritletud aegruumi Jumaluse sünteesini. Kui loodud-olend alistub Looja tahtele, siis ta ei alluta ega suru sellega alla oma isiksust; piiritletud Jumala tegelikustumises osalevad individuaalsed isiksused ei kao ta sel viisil toimides oma tahtelist individuaalsust. Pigem annab osalemine selles suures Jumaluse avastusretkes neile isiksustele järjest midagi juurde, sest liit jumalikkusega ülendab, rikastab ja vaimsustab inimest ning seob tema arenevat hinge peaaegu ülimuslikkuse läveni välja.

³ Inimese arenev surematu hing, ainelise meele ja Kohandaja ühine loodu, tõuseb sellisena Paradiisi ja hiljem, värvatuna Lõplikkuse Korpusesse, liidetakse see mingil uuel viisil Igavese Poja vaimugravitatsiooni-ringlusega, kasutades kogemuslikku meetodit, mida nimetatakse *lõpetanute transsendeerumiseks*. Nii saavad nendest lõpetanutest Ülima Jumala kogemuslikult tunnustatud isiksuste sobivad kandidaadid. Ja kui need surelikud intellektid jõuavad Lõplikkuse Korpuse tulevastes ilmutamata ülesannetes vaimeksistentsi seitsmenda astmeni, saavad need kaheks meele kolmeks. Need kaks ühtehäälestunud meelt, inimlik ja jumalik, õilistuvad liidus selleks ajaks tegelikustunud Ülima Olendi kogemusliku meelega.

⁴ Igaveses tulevikus Ülim Jumal tegelikustub — väljendub loovalt ja kujutub vaimselt — tõusuteelise vaimsustatud meeles, surematu hinges, nii nagu Kõikset Isa ilmutati Jeesuse maises elus.

⁵ Inimene ei ühenda Ülimaga oma isiklikku identiteeti ega alluta seda, kuid kõigi inimeste kogemuste vastukajad universumis moodustavad osa Ülima jumalikust kogemisest. „Tegu on meie, tagajärg Jumala oma.”

⁶ Edasiarenev isiksus jätab universumi üha kõrgemate tasemete läbimisel endast tegelikustunud reaalsuse jälje. Olgu tegemist meele, vaimu või energiaga, aja ja ruumi kasvavad loodud maailmad muutuvad sellest, et isiksus kulgeb läbi nende. Kui inimene tegutseb, siis Ülim reageerib sellele ja see tähendabki edasiarengut.

⁷ Suured energia-, meele- ja vaimuringlused ei ole kunagi tõusuisiksuse alaliseks omandiks, need hoolekanded jäävad alati Ülimuslikkuse osaks. Sureliku kogemuse ajal asub inimintellekt meeleadivaimude rütmilistes pulsatsioonides ja viib oma otsused ellu arenil, mille ringlustesse hõlmamine selle hoolekande raames tekitab. Sureliku surmaga lahutatakse inimmina igaveseks meeleadivaimude ringlusest. Kuigi näib, et meeleadivaimud ei edasta kunagi kogemusi ühelt isiksuselt teisele, võivad nad edastada ja edastavadki otsuse-teo mitteisikulisi vastukajasid Seitsmekordse Jumala kaudu Ülimale Jumalale. (See käib vähemalt palveldamis- ja tarkusevaimu kohta.)

⁸ Ja vaimsete ringlustega ongi nii: inimene kasutab neid oma tõusul läbi universumite, kuid need ei kuulu kunagi tema igavesse isiksusse. Ent need vaimse hoolekande ringlused, kas Tõe Vaim, Püha Vaim või superuniversumi

vaimkohalolekud, on vastuvõtlikud ja tundlikud tõusuisiksuse esilekerkivate väärtuste suhtes ning need väärtused edastatakse ustavalt Seitsmekordse kaudu Ülimale.

⁹ Kuigi sellised vaimsed mõjud nagu Püha Vaim ja Tõe Vaim on kohaliku universumi hoolekanded, ei piirdu nendepoolne juhendamine vaid selle kohaliku maailma geograafiliste piiridega. Kui tõususurelik väljub oma kohaliku päritoluuniversumi piiridest, ei jää ta päriselt ilma Tõe Vaimu hoolekandest, mis on teda pidevalt õpetanud ja juhtinud läbi ainelise ja morontiaaailma filosoofialäbimõelduste, suunates Paradiisi palverändurit eksimatult igas tõusutee kriisis ja öeldes ikka ja jälle: „See on tee.” Kui te esilekerkiva Ülima Olendi vaimuhoolekande ja superuniversumi peegelduvuse abil kohaliku universumi piiresst väljute, on teil Paradiisi-tõusul teejuhiks Jumala annetuvate Paradiisi-Poegade toetav ja suunav vaim.

¹⁰ Kuidas need paljud kosmilise hoolekande ringlused arengulise kogemuse tähendusi, väärtusi ja fakte Ülimas registreerivad? Me pole päris kindlad, kuid usume, et registreerimine toimub Paradiisi päritoluga Ülimale Loojate isikute kaudu, kes on need aja ja ruumi ringlused otseselt annetanud. Seitsme meeleadivaimu meelekogemused, mis on kogunenud intellekti füüsilise tasandi eest hoolitsemisel, kuuluvad selle Jumaliku Hoolekandja kohaliku universumi kogemusse ning registreeritakse ilmselt Loova Vaimu kaudu Ülimuslikkuse meeles. Samamoodi registreeritakse ilmselt ka surelikud kogemused ühenduses Tõe Vaimu ja Püha Vaimuga Ülimuslikkuse isikus.

¹¹ Ka inimese ja Kohandaja kogemused peavad leidma Ülima Jumala jumalikkuses kajastuse, sest nagu Kohandaja kogemused, nii on ka need Ülima sarnased ja sureliku inimese arenev hing luuakse nende kogemuste varem Ülimas eksisteerinud võimalustest.

¹² Selliselt saavad kogu loodu paljud kogemused Ülimuslikkuse evolutsioonist osa. Loodud-olendid kasutavad Isa poole tõustes ainult piiritletu kvaliteete ja kvantiteete, mille kasutamise mitteisikulised tagajärjed jäävad alati osaks elavast kosmosest, Ülima isiksusest.

¹³ Inimene võtab oma isiksuse omandina endaga kaasa ainult mõju, mida avaldab tema iseloomule Paradiisi-tõusul suuruniversumi meele- ja vaimuringluste kasutamise kogemine. Kui inimene teeb otsuse ja viib selle ellu, siis ta kogeb ning selle kogemuse tähendused ja väärtused kuuluvad igavesti tema igavesse iseloomu kõigil tasanditel piiritletud tasandist viimase tasandini. Kosmiliselt kõlbeline ja jumalikult vaimne iseloom näitab, et loodud-olendisse on kogunenud isiklike otsuseid, mida on valgustanud siiras palveldamine ja õilistanud arukas armastus ning mis on teostatud vennalikus teenimises.

¹⁴ Arenev Ülim kompenseerib piiritletud loodud-olendite lõppkokkuvõttes nende võimetuse saavutada kunagi enam kui vaid piiratud kogemusliku sideme universumite universumiga. Loodud-olendid võivad jõuda Paradiisi-Isani, kuid nende arenevad meeled on piiratud ja võimetatud lõpmatust ja absoluutsest Isast tõeliselt aru saama. Et

aga loodud-olendite kõik kogemused registreeruvad Ülimas ja kuuluvad Ülimasse, siis on sellele kontaktile omane kokkupuude kogu kogemusega, kui kõik loodud-olendid jõuavad piiritletud eksistentsi viimase tasemeni ja kui kogu universumi areng võimaldab neil jõuda Ülima Jumalani kui tegeliku jumalikkuse kohalolekuni. Aja piiritletuses sisalduvad igaviku seemned ning meile õpetatakse, et kui evolutsiooni täius annab tunnistust kosmilise kasvu võime ammendumisest, asub kogu piiritletu igavese elujärgu absoniitsetesse faasidesse Isa kui Viimast otsima.

6. ÜLIMA OTSINGUIL

¹ Me otsime universumites Ülimat, kuid ei leia teda. „Ta on kõigi liikuvate ja vaikivate asjade ja olendite sees ning neist väljaspool. Äratundmatu oma saladuslikkuses, kuigi kaugel, on ta siiski lähedal.” Kõikvõimas Ülim on „veel vormitute vorm, veel loomata asjade algkuju”. Ülim on teie kodu universumis ja kui te tema leiate, on see nagu koju naasmine. Ta on teie kogemuslik vanem ja nagu inimolendite kogemuses, nii on ta kasvanud ka jumaliku vanemaisuse kogemuses. Ta tunneb teid, sest ta sarnaneb nii loodud-olendiga kui ka loojaga.

² Kui te tõeliselt soovite Jumalat leida, siis kannate paratamatult endas Ülima teadvust. Nagu Jumal on teie jumalik Isa, nii on Ülim teie jumalik Ema, kellelt te kogu oma elu universumi loodud-olenditena toitu saate. „Kui kõikne on Ülim — ta on igal pool! Kogu piiritu loodu saab elada vaid tema kohalolekul ja talle ei keelata seda.”

³ Mis Miikael on Nebadonile, seda on Ülim piiritletud kosmosele, tema Jumalus on suur tee, mida mööda Isa armastus voolab välja kogu loodule, ja ta on suur tee, mille kaudu piiritletud loodud-olendid liiguvad sissepoole, otsides Isa, kes on armastus. Isegi Mõttekohandajad on temaga seotud: algse olemuse ja jumalikkuse poolest on nad nagu Isa, ent kui nad kogevad ajalisi toiminguid ruumi universumites, saavad nad Ülima sarnasteks.

⁴ ¶ Loodud-olendi valik täita Looja tahet on kosmiline väärtus ja omab universumis tähendust, millele reageerib kohe mõni ilmutamata, kuid kõikjalolev koordineeriv jõud, arvatavasti Ülima Olendi üha avarduva tegevuse mõju.

⁵ Areneva sureliku morontiahing on tegelikult Kõikse Isa annetatud Kohandaja tegevuse poeg ja Ülima Olendi, Kõikse Ema kosmilise reaktsiooni laps. Ema mõju inimisiksusele on valdav kasvava hinge kogu lapsepõlve jooksul kohalikus universumis. Jumalustest vanemate mõju muutub võrdsemaks pärast Kohandajaga ühtesulamist ja superuniversumi elujärgu ajal, ent kui ajalikud loodud-olendid hakkavad läbima igaviku keskset universumit, avaldub üha enam Isa-olemus, mis jõuab oma piiritletud avaldumise kulminatsioonini Kõikse Isa äratundmises ja nende vastuvõtmises Lõplikkuse Korpusesse.

⁶ Lõpetanu kogemuslike emaomaduste saavutamisel ja selle kaudu mõjutab tõusuteelise mina tohutult kontakt

Igavese Poja vaimkohaloleku ja Lõpmatu Vaimu meelkohalolekuga ja nendest täitumine. Ja siis ärkab Ülima varjatud emapotentsiaal lõpetanu tegevuse kõigil aladel suuruniversumis uuesti kui uus arusaamine kogemuslikest tähendustest ja kogu tõusu-elujärgu kogemuslike väärtuste uus süntees. Näib, et see mina tahte teostumine jätkub kuuenda astme lõpetanute universumi-elujärgudes ajani, mil Ülima emapärand saavutab piiritletud sünkroonsuse Kohandajaga kui Isa pärandiga. Selle põneva perioodiga suuruniversumis jätkub tõusuteelise ja täiustunud sureliku täiskasvanu-elujärk.

⁷ Kuuenda eksistentsitaseme lõpetamise ja vaimustatuse seitsmendale ning viimasele astmele jõudmisega algavad tõenäoliselt rikastava kogemuse, küpseva tarkuse ja teostuva jumalikkuse edasiviivad ajad. Lõpetanu olemuses tähendab see ilmselt seda, et jõuavad lõpule meele heitlused vaimu eneseteostuse saavutamiseks ja tõusuteelise inimolemus kooskõlastub lõplikult Kohandaja jumaliku olemusega piiritletud võimaluste piires. Nii saab see suurejooneline universumi-mina Paradiisi-Isa igaveseks lõpetanuks-pojaks, samuti Ülima Ema igaveseks universumilapseks, universumi-minaks, mis võib esindada nii universumite Isa kui ka Ema ja isiksusi igas tegevuses või ettevõttes, mis puudutab loodud, loovate või arenevate asjade ja olendite piiritletud haldamist.

⁸ Kõik oma hinge arendavad inimesed on sõna otstes mõttes Jumal-Isa ja Jumal-Ema, Ülima Olendi arengulised pojad. Ent senikaua kui surelik inimene pole hinges teadvustanud oma jumalikkude päritolu, peab see veendumus oma suguluses Jumalusega teostuma usu kaudu. Inimelu kogemus on kosmiline kookon, milles Ülima Olendi universumiomadused (mis pole isikulised) ja Kõikse Isa kohalolek universumis (mis pole isiksus) arenevad ajalikus morontiahinges ja lõpetanu — keda iseloomustab universumis saatus ja igavene teenimine — olemuse inimlikus ning jumalikus algas.

⁹ ¶ Kõik inimesed unustavad liigagi sageli, et Jumal on inimeksistentsi suurim kogemus. Teised kogemused on oma olemuselt ja sisult piiratud, kuid Jumalakogemusel pole muid piire kui loodud-olendi vastuvõtuvõime ning see kogemus iseenesest avardab seda võimet. Jumalat otsides otsivad inimesed kõike. Jumalat leides on nad leidnud kõik. Jumala otsimine on piiritu armastuse annetamine, millega kaasneb hämmastav avastus — avastatakse uus ja suurem armastus, mida annetada.

¹⁰ Kogu tõeline armastus on Jumalast ja inimene saab jumalikkude armastust, kui ta ise oma kaaslastele armastust kingib. Armastus on dünaamiline. Seda ei saa kunagi kütkeis hoida; see on elav, vaba, põnev ja alati liikuv. Inimene ei saa kuidagi võtta Isa armastust ja seda oma südamesse vangistada. Isa armastus võib saada surelikule reaalseks ainult selle inimese isiksuse kaudu, kes seda armastust omakorda oma kaaslastele jagab. Suur armastuseringlus lähtub Isast, jõuab poegade kaudu vendadele ja sealt edasi Ülimale. Isa armastus ilmub sureliku isiksuse sisimas elava Kohandaja hoolekande kaudu. See Jumalat tundev poeg il-

mutab armastust oma universumivendadele ning see venalik armastus on Ülima armastuse sisu.

¹¹ ¶ Ülimani võib jõuda vaid kogemuse kaudu ja loodu praegustel epohhidel on loodud-olenditel vaid kolm Ülimuslikkusele lähenemise teed:

¹² 1. Paradiisi Kodanikud laskuvad igaveselt Saarelt läbi Havona, kus nad omandavad võime Ülimuslikkusest aru saada Paradiisi-Havona reaalsuse erinevuste jälgimise ja uurimise teel, avastades Ülimite Loojate Isiksuste paljusid tegevusalasid alates Meistervaimudest kuni Loojate-Poegadeni;

¹³ ¶ 2. Ülimite Loojate arenevatest universumitest tulevad aegruumi tõusuteelised lähenevad Ülimale Havonast läbides, mis on ettevalmistav samm Paradiisi-Kolmsuse ühtsuse parema tunnetamise võimele;

¹⁴ ¶ 3. Havona põliselanikud omandavad arusaamise Ülimast tänu kontaktidele Paradiisist laskuvate ja seitsmest superuniversumist tõusvate palveränduritega. Havona põliselanikele on omane võime kooskõlastada igavese Saare kodanike ja arenevate universumite kodanike sisuliselt erinevaid seisukohti.

¹⁵ ¶ Arenevatele loodud-olenditele on avatud seitse suurt lähenemisviisi Kõiksele Isale ja kõik need Paradiisi-tõusud läbivad mõne jumalikust Seitsmest Meistervaimust. Iga niisugune lähenemistee saab võimalikuks tänu kogemuse vastuvõtuvõime suurenemisele pärast seda, kui loodud-olend on teeninud selle Meistervaimu olemust peegeldavas superuniversumis. Nende seitsme kogemuse kogusumma ongi loodud-olendi reaalsusetaju ja Ülima Jumala tegelikkuse praegu teadaolev piir.

¹⁶ Piiritletud Jumala leidmist ei takista inimesel mitte ainult tema enda piiratus, vaid ka universumi puudulikkus; Ülima teeb ligipääsmatuks isegi kõigi mineviku, oleviku ja tuleviku loodud-olendite puudulikkus. Jumal-Isa võib leida iga üksikisik, kes on jõudnud Jumala-sarnasuse jumalikele tasandile, kuid ükski loodud-olend ei avasta kunagi ise isiklikult Ülimat Jumalat kuni selle kauge ajani, mil üleüldise täiuslikkuse saavutamise *kõik* loodud-olendid leiavad ta üheaegselt.

¹⁷ Vaatamata asjaolule, et te ei saa praegusel universumiajastul isiklikult teda leida, nii nagu te saate leida ja leiategi Isa, Poja ja Vaimu, loovad Paradiisi-tõus ja sellele järgnev universumi-elujärk teie teadvuses järk-järgult äratundmise kogu kogemuse Jumala kohalolekust universumis ja tema tegevusest kosmoses. Vaimuviljad on Ülima olemus, nii nagu see saab teostuda inimkogemuses.

¹⁸ Inimene jõuab Ülimani pärast seda, kui on ühte sulanud Paradiisi-Jumaluse vaimuga. Urantialaste jaoks on selleks vaimuks Kõikse Isa kohalviibimine Kohandajana; ja kuigi Saladuslik Järelevaataja on Isalt ja Isa sarnane, kahtleme, kas isegi see jumalik and võib täita sellise võimatu ülesande nagu lõpmatu Jumala olemuse ilmutamine piiritletud loodud-olendile. Me oletame, et Kohandajad ilmutavad tulevastele seitsmenda astme lõpetanutele just Ülima Jumala jumalikkust ja olemust. See ilmutus oleks siis

piiritletud loodud-olendile sama mis Lõpmatu ilmutamine absoluutsele olendile.

¹⁹ Ülim ei ole lõpmatu, kuid ta hõlmab ilmselt kogu lõpmatust, millest piiritletud loodud-olend on üldse kunagi võimeline aru saada. Ülimast enam aru saada tähendaks olla midagi enam kui piiritletud!

²⁰ Kõik kogemuslikud loodud sõltuvad üksteisest oma saatuse teostamisel. Ainult eksistentsiaalne reaalsus on iseisev ja iseksisteeriv. Havona ja seitse superuniversumit vajavad üksteist maksimaalsete piiritletud saavutusteni jõudmiseks, samamoodi hakkavad nad piiritletud transdentsuse saavutamiseks kunagi sõltuma ka tulevastest väliskosmose universumitest.

²¹ Inimesest tõusuteeline võib leida Jumala; Jumal on eksistentsiaalne ja seetõttu reaalne, olenemata tervikuniversumis saavutatud kogemuse staatusest. Ent ükski üksik tõusuteeline ei leia kunagi Ülimat enne, kui kõik tõusuteelised on jõudnud universumis selle maksimaalse küpsuseni, mis annab neile samal ajal õiguse selles avastuses osaleda.

²² Isa ei tee isikutel vahet, ta kohtleb kõiki tõusuteelisest poegi kosmiliste üksikisikutena. Ka Ülim ei tee isikutel vahet, ta kohtleb oma kogemuslikke lapsi nagu ühtset kosmilist tervikut.

²³ Inimene võib avastada oma südames Isa, kuid Ülimat peab ta otsima kõigi teiste inimeste südamest ja kui kõik loodud-olendid ilmutavad täiuslikult Ülima armastust, saab ta kõigi loodud-olendite jaoks universumis tegelikkuseks. See on sama mis öelda, et universumid stabiliseeritakse valgusesse ja ellu.

²⁴ Kõigi isiksuste täiustatud eneseteostuse saavutamine, millele lisandub täiustatud tasakaalu saavutamine kõikjal universumites, võrdub Ülimani jõudmisega ja saab tunnistajaks kogu piiritletud reaalsuse vabanemisele puuduliku eksistentsi piirangutest. See kõigi piiritletud potentsiaalide ammendumine viib lõpliku Ülimani jõudmiseni ning seda võib määratleda samal ajal ka Ülima Olendi enda arengulise tegelikustumise lõpulejõudmisena.

²⁵ ¶ Inimesed ei leia Ülimat äkki ja vaatamänguliselt, nagu maavärsin rebestab kaljudesse kuristikke, vaid nad leiavad teda aeglaselt ja kannatlikult, nii nagu jõgi kannab vaikselt oma põhjast muda edasi.

²⁶ Isa leides leiate oma vaimsele tõusule universumites üleva põhjuse, Ülimat leides avastate oma Paradiisi poole liikuva elukäigu üleva tulemuse.

²⁷ Ent ükski Jumalat tundev surelik ei saa end oma rännul läbi kosmose kunagi üksildasena tunda, sest ta teab, et Isa astub igal sammul tema kõrval ning see tee ise, mida mööda ta astub, on Ülima kohalolek.

7. ÜLIMA TULEVIK

¹ Kõigi piiritletud potentsiaalide teostumise lõpulejõudmine võrdub kogu arengulise kogemuse teostumise lõpulejõudmisega. See näitab Ülima lõplikku esilekerkimist universumites kõikvõimsa Jumaluse kohalolekuna. Me usume, et Ülim isikustatakse sel arenguetapil niisama diskreetselt nagu Igavene Poegki, varustatakse võimsusega niisama konkreetselt nagu Igavene Saargi, ühendatakse niisama täielikult nagu Ühine Toimijagi ning kõike seda Ülimuslikkuse piiritletud võimaluste piires praeguse universumiajastu kulmineerudes.

² See on küll täiesti õige kontseptsioon Ülima tulevikust, kuid me juhime siiski tähelepanu teatavatele selles sisalduvatele probleemidele:

³ 1. Ülima Määratlemata Juhendajate jumalustamine mõnel etapil enne tema evolutsiooni lõpulejõudmist pole ilmselt võimalik, kuid needsamad juhendajad rakendavad praegugi valgusesse ja ellu stabiliseerunud universumite suhtes tingimuslikult ülimuslikkusele omast suveräänsust;

⁴ ¶ 2. Ülim ei või ilmselt toimida Viimases Kolmsuses enne, kui on universumis täielikult tegelikustunud, kuid Viimane Kolmsus on juba praegu määratletud reaalsus ja teile on teatatud Viimase Määratletud Asevalitsejate eksistentsist;

⁵ ¶ 3. Ülim ei ole universumi loodud-olenditele täiesti reaalne, kuid on palju põhjusi järeldada, et ta on täiesti reaalne Seitsmekordsele Jumalusele, mis ulatub Kõiksest Isast Paradiisis kohalike universumite Loojate-Poegade ja Loovate Vaimudeni.

⁶ ¶ Võib-olla piiritletu ülemistel piiridel, kus aeg ühineb ületatud ajaga, on järjestus kuidagi ähmastunud ja segunenud. Võib-olla saab Ülim oma kõikse kohaloleku neile ajaülestele tasanditele projitseerida ja selliselt piiratud määral tulevast arengut ette näha, peegeldades selle tulevikuproгноosi loodud tasanditele tagasi Projitseeritud Mit-täielikkuse Olemuslikkusena. Sellist nähtust võib täheldada alati, kui piiritletu astub kontakti piiritletuülessega, nagu see toimub nende inimeste kogemuses, kelles elavad Mõttekohandajad, kes ennustavad tõesti ette inimese tulevase saavutusi universumis kogu igaviku jooksul.

⁷ ¶ Kui surelikud tõusuteelised Paradiisi lõpetanute korpusesse vastu võetakse, annavad nad Paradiisi-Kolmsusele töötuse ning töotavad selle truudusvandega igavest truudust Ülimale Jumalale, kes *ongi* Kolmsus, nii nagu kõik piiritletud loodud-olenditest isiksused sellest aru saavad. Seejärel, kui lõpetanute rühmad tegutsevad kõikjal arenevates universumites, alluvad nad ainult Paradiisist lähtuvatele korraldustele, kuni saavad kohalike universumite valgusesse ja ellu stabiliseerumise sündmusrikkad ajad. Kui nende täiustunud loojate uus halduskorraldus hakkab peegeldama Ülima esilekerkivat suveräänsust, siis me täheldame, et kaugelasuvad lõpetanute rühmad tunnistavad oma alluvust nende uute valitsuste jurisdiktsioonile. Näib, et Ülim Jumal areneb areneva Lõplikkuse Korpuse ühendajana, kuid on vägagi tõenäoline, et Ülim Vii-

mase Kolmsuse suunajana suunab nende seitsme korpuse igavest saatust.

⁸ ¶ Ülimas Olendis sisaldub universumis avaldumise kolm viimaseülest võimalikkust:

⁹ 1. absoniitne koostöö esimeses kogemuslikus Kolmsuses;

¹⁰ 2. kaasabsoluutne suhe teises kogemuslikus Kolmsuses;

¹¹ 3. kaaslõpmatu osalemine Kolmsuste Kolmsuses, kuid meil pole selle tõelise tähenduse kohta rahuldavat selletust.

¹² ¶ See on üks üldtunnustatud hüpoteese Ülima tuleviku kohta, kuid tema suhete kohta praeguse suuruniversumiga pärast selle stabiliseerumist valgusesse ja ellu on samuti palju oletusi.

¹³ Superuniversumite praegune siht on saada sellistena, nagu nad on, ja oma potentsiaalide piires täiuslikuks nagu Havona. See täiuslikkus puudutab füüsilisi ja vaimseid saavutusi, isegi haldus- ja valitsemisalast ning vennalikkuse arengut. Usutakse, et eelseisvatel ajastutel ammenduvad lõpuks ebakõlade, mittevastavuste ja kohanematusede võimalused. Energiaringlused on siis täiuslikus tasakaalus ja alluvad täielikult meelele, kuid vaim on isiksuse juuresolekul omandanud võimu meele üle.

¹⁴ Oletatakse, et sel kaugel ajal on Ülima vaimisik ja Kõikvõimsa saavutatud võim jõudnud kooskõlastatud arenguni ning et mõlemad tegelikustuvad Ülimas Meeles ja selle poolt ühendatuna universumites Ülima Olendina, lõpuleviidud tegelikkusena — tegelikkusena, mis saab tajutavaks kõigile loodud-olendite intellektidele ja millele reageerivad kõik loodud energiad, mis kooskõlastub kõigis vaimolemusvormides ja mida kogevad kõik universumiisiksused.

¹⁵ See kontseptsioon tähendab Ülima tegelikku suveräänsust suuruniversumis. On täiesti tõenäoline, et praegused Kolmsuse haldurid jätkavad asevalitsejatena oma tegevust, kuid me usume, et praegused seitsme superuniversumi vahelised piirid järkjärgult kaovad ning et kogu suuruniversum hakkab toimima täiustatud tervikuna.

¹⁶ Võimalik, et Ülim asub siis isiklikult Orvontoni keskuses Uversal ja suunab sealt ajamaailmade haldamist, kuid see on tõesti vaid oletus. Siiski on kindel, et Ülima Olendi isiksusega saab mingis konkreetse paigas kontakti astuda, kuigi tema Jumaluse kõikjalolev kohalolek täidab universumite universumit tõenäoliselt ka edaspidi. Me ei tea, missugune on selle hilisema ajastu superuniversumikodanike suhe Ülimaga, kuid see võib olla midagi sellist nagu Havona põliselanike suhe Paradiisi-Kolmsusega.

¹⁷ ¶ See tulevane täiustunud suuruniversum on hoopis teistsugune kui praegune. Ruumigalaktikate korraldamise põnevad seiklused, elu istutamine ebakindlatesse ajamaailmadesse ning harmoonia loomine kaosest, ilu loomine

potentsiaalidest, tõe loomine tähendustest ja headuse loomine väärtustest on selleks ajaks lõppenud. Ajauniversumid on siis saavutanud piiritletud saatuse täiuse! Ja võib-olla saabub kosmosele puhkus, lõdvestumine ajastuid kestvast võitlusest arengulise täiuslikkuse saavutamiseks. Kuid mitte kauaks! Viimase Jumala esilekerkiva Jumaluse mõistatus jääb stabiliseerunud universumite täiustatud kodanikke niisama kindlalt, püsivalt ja pöördumatult huvitama

kui nende heitlevatele arenevatele esivanematele pakkus kunagi põnevust Ülima Jumala otsing. Kosmiliselt saatusest langeb eesriie, et ilmutada uut ja kõrgematel loodudolendi lõpliku kogemuse tasanditel toimuva Kõikse Isani püüdleva kütkestava absoniitse otsingu transtsendentset suurejoonelisust.

¹⁸ [Esitanud ajutiselt Urantial viibiv Vägev Sõnumitooja.]

ÜLIM JA VIIMANE — AEG JA RUUM

JUMALUSE mitme olemuse kohta võib öelda:

- ² 1. Isa on iseksisteeriv mina;
- ³ 2. Poeg on kaaseksisteeriv mina;
- ⁴ 3. Vaim on ühiselt eksisteeriv mina;
- ⁵ 4. Ülim on arengulis-kogemuslik mina;
- ⁶ 5. Seitsmekordne on ennastjaotav jumalikkus;
- ⁷ 6. Viimane on transtsendentne-kogemuslik mina;
- ⁸ 7. Absoluutne on eksistentsiaalne-kogemuslik mina.

⁹ ¶ Seitsmekordne Jumal on Ülima arenguliseks saavutamiseks küll asendamatu, kuid lõppkokkuvõttes on Ülim samuti asendamatu Viimase tekkimisele. Ning Ülima ja Viimase kahene kohalolek kujutab endast alamabsoluutse ja tuletatud Jumaluse vahelist põhiühendust, sest nad täiendavad teineteist vastastikku saatuse saavutamisel. Koos moodustavad nad kogemusliku silla, mis ühendab kõiki loova kasvu algusi ja lõpuleviimisi tervikuniversumis.

¹⁰ ¶ Loov kasv on lõputu, kuid pakub alati rahuldust, ta on lõputu ulatusega, kuid tema kulgu tähistavad alati need isiksust rahuldavad ajutiste sihtide saavutamise hetked, mis on nii tõhusad mobiliseerivad sissejuhatused kosmilise kasvu, universumiuurimise ja Jumaluse jõudmise uutele avastusretkedele.

¹¹ Matemaatikat kimbutavad küll kvalitatiivsed piirangud, kuid see annab piiritletud meelele siiski lõpmatus ülemõtleamiseks kontseptuaalse aluse. Arvudel ei ole kvantitatiivseid piiranguid, isegi mitte piiritletud meele arusaamisvõime seisukohalt. Ükskõik kui suure arvuga on tegemist, ikka on võimalik kujutleda, et sellele liidetakse veel üks. Nii võite aru saada, et see on peaaegu lõpmatus, sest ükskõik kui mitu korda sellele arvule midagi liita, saab alati lisada veel ühe arvu.

¹² Samal ajal võib lõpmatuid arvuridu igas punktis summeerida ning see kogusumma (õigemini vahesumma) annab teatud inimesele teatud ajal ja teatud olukorras sihi saavutamise täieliku magususe. Ent seesama inimene hakkab varem või hiljem ihkama ja janunema uusi ja suuremaid sihte ning sellised arendavad avastusretked jätkuvad ajas ja igavikus lõputult.

¹³ Iga järjestikune universumiajastu on järgmise kosmilise kasvu etapi eestuba ja iga universumiepohh kõigi eelmiste tasandite vahetu saatuse. Havona on iseenesest täiuslik, kuid oma täiuslikkuses piiratud loodu; arenevatesse superuniversumitesse avarduva Havona täiuslikkus leiab nii kosmilise saatuse kui ka vabanemise evolutsioonielsest eksistentsist.

1. AEG JA IGAVIK

¹ Inimese kosmilisele orientatsioonile aitab kaasa võimalikult hea arusaamine Jumaluse ja kosmose vahelisest suhtest. Absoluutne Jumalus on olemuselt küll igavene, ent Jumalad on seotud ajaga kui igavikus omandatava kogemusega. Arenevates universumites on igavik ajaline igikestvus — igikestev *praegu*.

² ¶ Sureliku loodud-olendi isiksus võib igavikustuda tänu mina samastumisele sisimas elava vaimuga sel viisil, et otsustatakse täita Isa taht. Selline tahte pühitsemine on sama mis eesmärgiks oleva igavikulise reaalsuse teostumine. See tähendab, et loodud-olendi eesmärk jääb hetkede katkematus kulus muutumatuks, ehk teisiti öeldes — järjestikused mööduvad hetked pole loodud-olendi eesmärgi muutumise tunnistajaks. Pole tähtsust, kas hetki on miljon või miljard. Arvul pole loodud-olendi eesmärgi seisukohalt enam tähtsust. Seega viivad loodud-olendi valik ja Jumala valik Jumala vaimu ja inimese olemuse lõputu liidu igavestele reaalsustele Jumala laste ja nende Paradiisi-Isa igikestvas teenistuses.

³ Küpsuse ja ajaühiku tajumine iga antud intellekti teadvuses on otseses seoses. Ajaühikuks võib olla päev, aasta või pikem periood, kuid see on vältimatu kriteerium, mille alusel teadlik mina hindab olukordi elus ja millega kujutlev intellekt mõõdab ja hindab ajaliku eksistentsi tõsiasju.

⁴ Ajaühiku pikenemisega surelikus kogemuses kaasnevad kogemus, tarkus ja otsustusvõime. Minevikku meelde tuletades hindab inimmeel varasemaid kogemusi, et neid praeguses olukorras kasutada. Tulevikku sirutudes püüab meel hinnata oma võimalike tegude tähtsust tuleviku seisukohalt. Ning tuginedes selliselt nii kogemustele kui ka tarkusele, teeb inimtahe olevikus otsuseid, muutes sel kombel mineviku ja tuleviku põhjal sündinud tegevuskava eksisteerivaks.

⁵ Kui arenev mina saavutab küpsuse, saavad minevik ja tulevik kokku, et valgustada oleviku tõelist tähendust. Mina küpsedes sirutub see kogemuste saamiseks üha kaugemale minevikku ja püüab targa ettenägelikkusega tungida üha sügavamale tundmatusse tulevikku. Ja sedamööda, kuidas see kujutlev mina sirutub üha kaugemale nii minevikku kui ka tulevikku, hakkab tema otsus üha vähem sõltuma olevikuhetkest. Nii pääseb otsus-tegevus mööduva oleviku kütkeist ning omandab mineviku ja tuleviku jaoks tähtsust omavaid aspekte.

⁶ ¶ Surelikud, kelle ajaühikud on lühikesed, peavad olema kannatlikud: tõeline küpsus tõuseb tõelisest arusaamisest sündinud sallivuse abiga kannatlikkusest kõrgemale.

⁷ ¶ Küpseks saada tähendab elada olevikus intensiivselt, pääsedes samal ajal oleviku piirangutest. Küpsed kavad, mis põhinevad varasematel kogemustel, teostuvad olevikus nii, et need suurendavad tulevikuväärtusi.

⁸ Ebaküpsusele viitav ajaühik koondab tähenduse ja väärtuse hetkesse, lahutades oleviku selle tõelisest suhtest mitteolevikuga — mineviku ja tulevikuga. Küpsusele viitava ajaühiku suurus ilmutab mineviku-oleviku-tuleviku kooskõlastatud suhet selliselt, et mina hakkab nägema sündmuse tervikliku pildina, hakkab vaatlema ajamaastiku avardunud silmapiiri panoraamsest vaatepunktist, hakkab võib-olla isegi aimama alguseta ja lõputa igavese kontiinumi olemasolu, mille fragmente nimetatakse ajaks.

⁹ Lõpmatu ja absoluutse tasanditel sisaldub olevikuhetkes kogu minevik ja tulevik. MINA OLEN tähendab ka MINA OLIN ja MINA SAAN OLEMA. Ning see on meie parim ettekujutus igavikust ja igavesest.

¹⁰ Absoluutsel ja igavesel tasandil on potentsiaalne reaalsus niisama tähendusrikas kui tegelik reaalsus. Nii tohutu erinevus ilmneb ainult piiritletud tasandil ja ajaga seotud loodud-olenditel. Jumala kui absoluudi jaoks on igavese otsuse teinud tõsusurelik juba Paradiisi lõpetanu. Kuid tänu Mõttekohandajale ei ole Kõikne Isa tunnetuslikult niivõrd piiratud, vaid ta võib teada ka loodud-olendi tõusul loomalikelt eksistentsitasanditelt Jumala-sarnaseni igas ajalikus heitluses tekkivaid probleeme ning neis osaleda.

2. KÕIKJALOLEK JA KÕIKJALE JÕUDMINE

¹ Jumaluse kõikjale jõudmist ei tohi ära segada jumaliku kõikjaloleku lõplikkusega. Ülim, Viimane ja Absoluutne kompenseerivad, koordineerivad ja ühendavad Kõikse Isa tahtel tema kõikjale jõudmist ajas ja ruumis ning aegruumi ületavat kõikjale jõudmist tema ajatu ja ruumitu kõikse ja absoluutse kohalolekuga. Ning pidage meeles, et kuigi Jumaluse kõikjale jõudmist võib seostada nii sageli ruumiga, ei tarvitse see olla ajast tingitud.

² ¶ Surelike ja morontia-tõusuteelisenä tajute Jumalat tänu Seitsmekordse Jumala hoolekandele üha enam. Havona kaudu avastate Ülima Jumala. Paradiisis leiata isikuna ja hiljem lõpetanutena püüate isiklikult teda Viimasena tunda. Lõpetanutel näib olevat pärast Viimaseni jõudmist vaid üks tee ning see on Absoluudi otsingute alustamine. Ühtki lõpetanut ei häiri Jumalus-Absoluudini jõudmise määramatus, sest ülimite ja lõplike tõusude lõpus kohtas ta Jumal-Isa. Need lõpetanud usuvad kahtlemata, et isegi kui neil õnnestuks Jumal-Absoluuti leida, avastaksid nad vaid sellesama Jumala, Paradiisi-Isa, kes avaldab ennast lõpmatusel ja kõiksusele lähedasematel tasanditel. Jumalani jõudmine Absoluudis toob kahtlemata esile universumite Algse Esiisa ja isiksuste Lõpliku Isa.

³ Ülimas Jumalas ei pruugi ilmnedä Jumaluse kõikjalolek ajas ja ruumis, kuid temas avaldub otseselt jumalik kõikjale jõudmine. Looja vaimse kohaloleku ja loodu aineliste avaldumiste vahel eksisteerib tohutu kõikjale jõudmise *ilmnemise* ala — areneva Jumaluse esilekerkimine universumis.

⁴ Oleme päris kindlad, et kui Ülim Jumal omandab kunagi otsese kontrolli aegruumi universumite üle, siis toimub see jumalik haldus Viimase üldjuhtimise all. Sellisel

juhul hakkaks Viimane Jumal avalduma aja universumitele transtendentse Kõikvõimsana (Kõigevägevamana), kes tegeleb Kõikvõimsa Ülima haldusala suhtes teisele poole aega ja ruumi ulatuva üldjuhtimisega.

⁵ Surelik meel võib küsida nagu meigi: kui Ülima Jumala evolutsiooniga suuruniversumi haldusvõimuni kaasnevad Viimase Jumala üha avaramad avaldumised, kas siis Viimase Jumala vastava esilekerkimisega väidetavates väliskosmose universu mites kaasnevad Jumal-Absoluudi samasugused ja üha avaramad ilmutused? Aga seda me ei tea.

3. AEGRUUMILISED SUHTED

¹ Jumalus sai vaid tänu kõikjale jõudmisele ühendada aegruumilised avaldumised piiritletud kontseptsiooniks, sest aeg on järjestikuste hetkede jada ja ruum on omavahel ühendatud punktide süsteem. Te tajute aega ikkagi analüüsi ja ruumi sünteesi tulemusena. Te koordineerite ja seostate neid kahte erinevat mõistet isiksuse integreeritud arusaamisvõimega. Kogu loomses maailmas on selline aegruumi tajumise võime vaid inimesel. Looma jaoks on liikumisel tähendus, kuid väärtus on liikumisel vaid isiksust omavale loodud-olendile.

² ¶ Asjad on ajast tingitud, kuid tõde on ajatu. Mida enam te tõde tunnete, seda enam te tõde *olete*, seda enam te suudate aru saada minevikust ja tulevikust.

³ Tõde on heidutamatu — igavesti vaba kõigist ajutistest elumuutustest, ehkki mitte kunagi surnud või formaalne, vaid alati elust pakatav ja kohanemisvõimeline — säravalt elus. Ent kui tõde seondub faktiga, tingivad aeg ja ruum selle tähendused ja viivad selle väärtused suhtesesse. Sellised faktiga seotud tõe reaalsused saavad kontseptsioonideks ning need suunatakse vastavalt suhteliste kosmiliste reaalsuste valdkonda.

⁴ Looja absoluutse ja igavese tõe seostamisel piiritletud ja ajaliku loodud-olendi faktilise kogemusega tekib Ülima uus ja esilekerkiv väärtus. Ülima kontseptsioon on oluline jumaliku ja muutumatu ülemmaailma koordineerimiseks piiritletud ja pidevalt muutuva alammaailmaga.

⁵ ¶ Kõigist mitteabsoluutsetest asjadest on absoluutsusele kõige lähedasem ruum. Ruum on ilmselt absoluutselt lõplik. Meil on ainelisel tasandil tõeliselt raske ruumist aru saada sellepärast, et kuigi ainelised kehad eksisteerivad ruumis, eksisteerib ka ruum neissamades ainelistes keha-des. Ruumil on palju absoluutseid omadusi, mis aga ei tähenda, et ruum oleks absoluutne.

⁶ Ruumisuhetest on ehk parem aru saada, kui oletada, et suhtelises mõttes on ruum siiski kõigi ainelistes kehades omadus. Seega, kui keha liigub läbi ruumi, võtab ta kõik oma omadused endaga kaasa, isegi selle liikuva keha sees oleva ja sellest osa moodustava ruumi.

⁷ Kõik reaalsuse algkujud võtavad ainelistel tasanditel enda alla ruumi, kuid vaimsed algkujud eksisteerivad ainult ruumi suhtes; need ei võta ruumi enda alla, ei nihta ega ka sisalda seda. Ent suurim mõistatus meie jaoks on seotud mõtte algkujuga. Meele valdkonda astudes kohtame nii mitmeidki mõistatusi. Kas mõtte algkuju — reaalsus — võtab enda alla ruumi? Tegelikult me ei tea seda,

ehkki oleme kindlad, et mõtte algkuju ruumi ei sisalda. Ent me ei julge kindlalt väita, et mittemateriaalne on alati ruumitu.

4. ESMANE JA TEISENE PÕHJUSLIK SEOS

¹ Paljud sureliku inimese teoloogilised probleemid ja metafüüsilised dilemmad tulevad sellest, et inimene ei suuda määratleda Jumaluse isiksuse positsiooni ja omistab seetõttu lõpmatuid ning absoluutseid omadusi sellele alluvalle Jumalikkusele ja arenevale Jumalusele. Ärge unustage, et kuigi on olemas tõeline Algpõhjus, on olemas ka terve hulk kooskõlastatud ja alluvaid põhjusi, nii kaasnevaid kui ka teisejärgulisi.

² Algpõhjuste ja teiseste põhjuste oluline erinevus seisneb selles, et algpõhjused kutsuvad esile algseid tagajärgi, mis on vabad igasuguste eelnevatest põhjuslikest seostest tulenenud tegurite pärandist. Teisesed põhjused kutsuvad esile tagajärgi, mis on alati seotud mõne teise, eelneva põhjusliku seose pärandiga.

³ ¶ Määratlematule Absoluudile omased puhtstaatilised potentsiaalid reageerivad neile Jumalus-Absoluudi põhjuslikele seostele, mis tekivad Paradiisi-Kolmsuse tegevuse mõjul. Kõikse Absoluudi kohalolekul need põhjuslike seostega täidetud staatilised potentsiaalid muutuvad kohe aktiivseks ja reageerivad teatavate transtsendentsete jõudude mõjule, mille tulemusena need aktiveeritud potentsiaalid muunduvad tõelisteks universumi arenguvõimalusteks, tegelikustunud kasvuvõimeteks. Just nende küpsenud potentsiaalide abil etendavad suuruniversumi loojad ja juhtijad kosmilise evolutsiooni lõputut draamat.

⁴ Kui eksistentsiaalseid olendeid mitte arvestada, siis on põhjuslik seos oma olemuselt kolmene. Selle toimimist praegusel universumiajastul ja seitsme superuniversumi piiritletud tasandil võib kujutleda järgmiselt:

⁵ 1. *staatiliste potentsiaalide aktiveerimine*. Saatuse kehtestamine Kõikses Absoluudis Jumalus-Absoluudi tegevuse kaudu, mis toimib Määratlematus Absoluudis ja mõjutab seda, ning Paradiisi-Kolmsuse tahteliste korralduste tagajärjel;

⁶ ¶ 2. *universumi võimaluste ilmnemine*. See hõlmab eristamata potentsiaalide muundamist selgesti piiritletud ja määratletud kavadeks. See on Jumaluse Lõplikkuse ja mitmesuguste transtsendentsel tasandil toimivate jõudude tegevus. Need tegevused arvestavad täielikult kogu tervikuniversumi tulevasi vajadusi. Just nende potentsiaalide eristumine määrab ära Tervikuniversumi Arhitektide eksisteerimise Jumaluses peitua universumitekontseptsiooni tõeliste kehastustena. Nende kavad näivad olevat oma ulatuselt lõplikult ruumiliselt piiratud tervikuniversumi kontseptuaalse äärealaga, kuid *kavadena* ei ole nad aja ega ruumiga muul viisil piiratud;

⁷ ¶ 3. *universumi tegelikkuste loomine ja evolutsioon*. Just Jumaluse Lõplikkuse võimalusi tekitava kohalolekuga täidetud kosmoses toimivad Ülimad Loojad kui aja

muundumiste küpsenud potentsiaalide kogemuslikuks tegelikkuseks viijad. Tervikuniversumis on kogu potentsiaalse reaalsuse tegelikustumine piiratud lõpliku arenguvõimega ja on tekkimise viimastel etappidel tingitud ajast ja ruumist. Paradiisist lähtuvad Loojad-Pojad on kosmilises mõttes tegelikult *muundavad* loojad. Ent see ei muuda mingil juhul kehtetuks inimese ettekujutust neist kui loojatest, piiritletud vaatepunktist on nad kindlasti suutelised looma ja loovadki.

5. KÕIKVÕIMSUS JA KOOSVÕIMALIKKUS

¹ Jumaluse kõikvõimsus ei tähenda võimet teostada teostamatut. Aegruumi piires ja sureliku arusaamisvõime intellektuaalsest vaatepunktist lähtudes ei saa isegi lõpmatu Jumal luua kandilisi ringe või kurja, mis on olemuselt hea. Jumal ei saa teha tegusid, mis pole Jumalale omased. See filosoofiliste terminite vastuolu on samaväärne olemusvormi puudumisega ja tähendab, et sel juhul ei looda mitte midagi. Iseloomujoon ei saa olla üksiti Jumala-sarnane ja mitte-Jumala-sarnane. Koosvõimalikkus on jumalikele võimetele loomuomane. Ja kõik see tuleneb asjaolust, et kõikvõimsus mitte ainult ei loo asju, millel on olemus, vaid loob ka kõigile asjadele ja olenditele olemuse.

² ¶ Algul teeb kõike Isa, kuid mida enam igaviku pannaam Lõpmatu tahtele ja korraldustele reageerides avardub, seda ilmsemaks saab, et loodud-olendid, isegi inimesed, peavad saama saatuse lõplikkuse teostamises Jumala partneriteks. Ja see käib ka lihaliku elu kohta: kui inimene ja Jumal sõlmivad partnerlussuhte, ei ole selle partnerluse tulevastel võimalustel mingeid piire. Kui inimene saab aru, et Kõikne Isa on igaveses edasiarengus tema partner, kui ta sulab oma sisimas elava Isa kohalolekuga ühte, on ta vaimus murdnud aja kütkeid ja astunud juba igaviku kulgu otsima Kõikset Isa.

³ Surelik teadvus lähtub faktist ja liigub tähenduseni ning edasi väärtuseni. Looja teadvus lähtub mõtte väärtusest ja kulgeb sõna tähenduse kaudu teo faktini. Jumala tegu peab alati välja viima eksistentsiaalsele lõpmatusele omasest määratlematu ühtsuse ummikseisust. Jumalus peab alati andma algkujuuniversumi, täiuslikud isiksused, algse tõe, ilu ja headuse, mille poole püüdlevad kõik jumalusest madalamad loodud. Jumal peab alati leidma enne inimese, et inimene võiks hiljem leida Jumala. Alati peab alguses olema Kõikne Isa, enne kui saab üldse tekkida kõikne pojaseisus ja sellest tulenev kõikne vendlus.

6. KÕIKVÕIMSUS JA KÕIKELOOVUS

¹ Jumal on tõeliselt kõikvõimas, kuid ta ei ole kõikeloov — ta ei tee isiklikult kõike, mida tehakse. Kõikvõimsus hõlmab Kõikvõimsa Ülima ja Ülima Olendi võimsuspotsentiaali, kuid Ülima Jumala tahtelised teod ei ole Lõpmatu Jumala isiklikud tegemised.

² Väitmine, et Algne Jumalus on kõige looja, tähendaks peaaegu miljoni Paradiisi Looja-Poja õiguste tühistamist,

rääkimata nendega koostööd tegevate erinevatesse klassidesse kuuluvate loomisabiliste arvukatest hulkadest. Kogu universumis on vaid üks põhjuseta Põhjus. Kõik ülejäänud põhjused tulenevad sellest Esimesest Suurest Allikast ja Keskimest. Ning see filosoofia ei piira mitte mingil viisil kõikjal üle määratu universumi asuvate Jumaluse laste müriaadide vaba tahet.

³ ¶ Kohalikes piires võib tahteavaldus toimida näiliselt põhjuseta põhjusena, kuid selles ilmneb alati pärandiks saadud tegureid, mis loovad suhted ainulaadsete, algsete ja absoluutsete Algpõhjustega.

⁴ Iga tahteavaldus on suhteline. Algses mõttes on lõplikuks tahteavalduseks võimeline ainult Isa-MINA OLEN; absoluutsetes mõttes on õigus ilmutada ajaga määratlemata ja ruumiga piiramata tahteavaldusi ainult Isal, Pojal ja Vaimul. Surelikule inimesele on antud vaba tahe, valikuõigus, ja kuigi see valikuvabadus pole absoluutne, on see piiritletud tasandil ja valiva isiksuse saatuse suhtes suhteliselt lõplik.

⁵ Kõigil tasanditel peale absoluutse on tahteavaldused piiratud valikuvabadust omava isiksuse enda omaduste tõttu. Inimene ei saa valida väljaspool talle antud valiku piire. Ta ei saa näiteks otsustada olla keegi muu kui inimolend, välja arvatud see, et ta võib otsustada saada millekski enamaks kui inimene; ta võib otsustada alustada universumis tõusuteed, kuid see on võimalik seepärast, et inimlik valik ja jumalik tahe langevad kokku. Kui poeg midagi soovib ja Isa tahab, siis see kindlasti täitub.

⁶ Surelikus elus avanevad ja sulguvad pidevalt erinevad käitumisvõimalused ning neil aegadel, kui on võimalik teha valik, otsustab inimisiksus pidevalt nende paljude tegevussuundade vahel. Ajalik tahteavaldus on ühendatud aja ja see peab väljendus võimaluse leidmiseks oma aja ära ootama. Vaimne tahteavaldus on saanud eelmaiku sellest, mida tähendab aja kütkeist vabanemine, sest see on osaliselt vabanenud aja kulust, ning põhjus on selles, et vaimne tahteavaldus samastub Jumala tahtega.

⁷ Tahteavaldus, valiku tegemine peab universumis aset leidma tingimustes, mis on tegelikustunud reaktsioonina kõrgemale ja eelnenud valikule. Kogu inimliku tahte diapsoon on rangelt piiratud piiritletud alaga, välja arvatud ühe asjaolu poolest: kui inimene otsustab leida Jumala ja saada tema sarnaseks, siis on see piiritletud tasemest kõrgem otsus; ainult igavik saab näidata, kas see valik on kõrgem ka absoniitsusest.

⁸ ¶ Jumaluse kõikvõimsuse tunnistamine tähendab, et sa tunned ennast kosmosekodanikuna turvaliselt ja võid olla kindel, et miski ei ohusta sind pikal teel Paradiisi. Ent kui sa lepid eksiarmusega, et Jumal on kõige looja, siis on see sama mis leppida panteismiga ja see on tohutu eksitus.

7. KÕIKETEADMINE JA ETTEMÄÄRATUS

¹ Looja tahe ja loodud-olendi tahe toimivad suuruniversumis Meisterarhitektide seatud piiride ja võimaluste kohaselt. Nende maksimumpiiride ettemääratus ei käibi aga vähimalgi määral loodud-olendi tahte suveräänsust

neis piirides. Ka lõplik etteteadmine — kogu piiritletud valiku täielik arvestamine — ei tühista piiritletud tahteavaldust. Küps ja ettenägelik inimene võib suuta mõne noorema kaaslaste otsust väga täpselt ette näha, kuid see etteteadmine ei vähenda mingil viisil otsuse enda vabadust ja ehtsust. Jumalad on targalt piiranud ebaküpse tahte tegevusvabadust, kuid see on neis määratletud piirides sellest hoolimata tõeline tahe.

² Isegi kogu varasema, praeguse ja tulevase valiku ülim kooskõlastamine ei tühista nende valikute autentsust. See näitab pigem kosmose ettemääratud suundumust ja lubab arvata nende tahteolendite etteteadmist, kes võivad soovida või mitte soovida osaleda kogu reaalsuse kogemuslikus tegelikustumises.

³ ¶ Piiritletud valiku puhul on eksimus seotud ja piiratud ajaga. See võib eksisteerida ainult ajas ja Ülima Olendi arengulise kohalviibimise *piires*. See ekslik valik on võimalik ajas ja näitab (lisaks Ülima mittetäielikkusele), et ebaküpsetele loodud-olenditele tuleb anda teatav valikuvabadus, et nad saaksid universumis edasi liikudes vabal tahtel reaalsusega kontakti astuda.

⁴ Patu esinemine ajast tingitud ruumis tõendab selgelt piiritletud tahte ajalikku vabadust — isegi ohjeldamatust. Patt näitab ebaküpsust, isiksust on pimestanud suhteliselt suveräänse tahte vabadus ning ta pole tajunud kosmilise kodakondsusega kaasnevaid ülimaid kohustusi ja vastutust.

⁵ Kurjuse esinemine piiritletud maailmas näitab, et iga Jumalaga samastumata indiviidi reaalsus on vaid ajutine. Loodud-olend saab universumites tõeliselt reaalseks alles siis, kui ta end Jumalaga samastab. Piiritletud isiksus ei ole end ise loonud, kuid superuniversumi valikuvabaduses määrab ta ise oma saatuse.

⁶ ¶ Elu annetamisega antakse ainelistele energiasüsteemidele võime end säilitada, taastoota ja kohandada. Isiksusega antakse elavale organismile lisaks ka õigus end määrata, arendada ja Jumaluse vaimuga samastada sellega ühtesulamise teel.

⁷ Isiksusest madalamate elusolendite olemasolu näitab, et energiat-ainet aktiveerib meel, algul füüsiliste juhtide ja hiljem meeletavimude näol. Isiksus kui annetus tuleb Isalt ja see annab elussüsteemile ainulaadsed valikuõigused. Ent kui isiksusel on õigus kasutada reaalsuse äratundmiseks tahtelist valikut ja kui see on tõeline ning vaba valik, siis peab areneval isiksusel olema ka võimalus valida segadussesattumise, lõhestumise ja enesehävitus tee. Kosmilise enesehävitus võimalust ei saa vältida, kui areneva isiksuse piiritletud tahe on oma avaldumises tõeliselt vaba.

⁸ Seepärast kaitseb kitsam valikuvabadus madalamatel eksistentsitasemetel isiksust paremini. Universumites tõustes saab valik üha vabamaks; lõpuks läheneb valikuvabadus jumalikule vabadusele, kui tõusuisiksus jõuab jumaliku staatuseeni, ülima pühendumiseni universumi sihtidele, kosmilise tarkuse lõpliku saavutamiseni ja loodud-olendi lõpliku samastumiseni Jumala tahte ja teedega.

8. JUHTIMINE JA ÜLEMJUHTIMINE

¹ Aegruumi loodutes ümbritsevad vaba tahet kitsendused ja piirangud. Ainelise elu evolutsioon on algul mehaaniline, seejärel käivitab selle meel ja (pärast isiksuse annetamist) võib seda hakata suunama vaim. Orgaanilist evolutsiooni asustatud maailmades piiravad füüsiliselt Elukandjate istutatud algse füüsilise elu potentsiaalid.

² Surelik inimene on masin, elav mehhanism, kelle juured on tõeliselt kinni füüsilises energiamaailmas. Paljud inimlikud reaktsioonid on olemuselt mehaanilised, suur osa elust on masinlik. Ent inimene on mehhanismina hoopis enam kui vaid masin: talle on annetatud meel ja tema sisimas elab vaim ja kuigi ta ei pääse kogu oma ainelise elu jooksul kunagi eksistentsi keemilisest ja elektrilisest mehaanikast, võib ta üha enam õppida, kuidas allutada seda füüsilise elu masinat kogemustest saadud suunavale tarkusele, pühendades inimmeele sisimas elava Mõttekohandaja vaimsete tungide teostamisele.

³ ¶ Vaim vabastab tahte ja mehhanism piirab selle toimimist. Puudulik valik, mida ei juhi mehhanism ja mis pole vaimuga samastunud, on ohtlik ja ebastabiilne. Mehaanika ülemvõim kindlustab stabiilsuse progressi arvel, vaimu liit vabastab valiku füüsiliselt tasandilt ja kindlustab samal ajal jumaliku stabiilsuse, mille annab sügavam arusaam universumist ja kosmosest.

⁴ Loodud-olendit ohustab kõige rohkem suutmatus korvata pärast elumehhanismi kütkeist vabanemist seda stabiilsusekaotust sellega, et ta loob harmoonilise töösuhete vaimuga. Mehaanilisest stabiilsusest suhteliselt vabanevad loodud-olend võib katsuda end veel enam vabastada, kaugenedes veel rohkem vaimuga samastumisest.

⁵ Kogu bioloogilise evolutsiooni põhimõte välistab võimaluse, et primitiivne inimene on asustatud maailmadesse ilmudes väga vaoshoitud. Seepärast annab seesama loomekava, mis nägi ette evolutsiooni, ka need välised aja ja ruumi, nälja ja hirmu piirangud, mis nende kultiveerimata loodud-olendite allpool vaimutasandit tehtud valikuid tõhusalt piiravad. Et inimese meel astub edukalt üle järjest raskematest tõketest, on seesama loomekava ette näinud ka selle, et vähehaaval koguneb valulikult varutud kogemuslikust tarkusest rassipärand — ehk teisiti öeldes, on hoolitsenud selle eest, et vähenevate väliste piirangute ja kasvavate sisemiste piirangute vahel säiliks tasakaal.

⁶ Evolutsiooni, inimkultuuri progressi aeglus annab tunnistust selle piduri — ainelise inerts — tõhususest, mis ohtlikult kiireid arenguid nii mõjusalt aeglustab. Seega on aeg ise puhvriks ja hajutab neid hukatuslikke tagajärgi, mis tulenevad enneaegsest pääsemisest inimtegevust piiravaist takistustest. Sest kui kultuur liigub edasi ülemäära kiiresti, kui ainelised saavutused jõuavad palveldamise ja tarkuse evolutsioonist ette, siis tähendab see, et tsivilisatsioon kannab endas taandarengu seemneid. Kui neid inimühiskondi ei toeta kogemusliku tarkuse kiire lisandumine, ei jää nad püsima oma kõrgele, kuid enneaegsetelt saavutatud tasemele ja tarkuse vallas koitev „pime keskaeg” annab

tunnistust enese vabastamise ja enesekontrolli vahelise tasakaalutuse paratamatust taastumisest.

⁷ Caligastia kurjus seisnes selles, et ta ei arvestanud aja reguleerivat mõju inimeste üha suuremale vabanemisele — ta hävitas põhjendamatult kõik piiravad tõkked, mida tolleaegsed surelikud meeled ei olnud kogemuslikult veel ületanud.

⁸ Meel, mis võib osaliselt aega ja ruumi kärpida, tõendab sellesama teoga, et temas on tarkuseseemneid, mis võivad tõhusalt idaneda ka ilma piiravate tõkete ületamiseta.

⁹ Ka Lucifer püüdis samamoodi aja reguleerivat mõju rikkuda ja saavutada kohalikus süsteemis enneaegselt teatavaid vabadusi. Valgusesse ja ellu stabiliseerunud kohalik süsteem on kogemuslikult jõudnud nende seisukohtade ja arusaamadeni, mis teevad võimalikuks paljude selliste meetodite toimimise, mis stabiliseerumisele eelnevatel ajajärkudel lõhestaksid ja hävitaksid sellesama maailma.

¹⁰ Kui inimene raputab maha hirmuahelad, kui ta ületab oma masinatega kontinente ja ookeane, oma ürikutega põlvkondi ja sajandeid, siis peab ta iga ületatud piirangu asendama uue ja vabatahtlikult võetud piiranguga, mis vastab tema avarduva inimtarkuse moraalinouetele. Need enda kehtestatud piirangud on kõigist inimsivilisatsiooni teguritest — õiglusekäsitustest ja vendluseideaalidest — ühtaegu kõige võimsamad ja kõige nõrgemad. Inimene omandab isegi võime kanda teda talitseva kaastunde rõivaid, kui söandab armastada oma kaasinimesi, sest ta jõuab vaimse vendluse algeteni, kui otsustab kohelda teisi samamoodi, nagu soovib ise koheldud saada, isegi samamoodi, nagu kohtleks neid tema arvates Jumal.

¹¹ Universumi automaatne reaktsioon on stabiilne ja jätkub kosmoses mingis vormis. Isiksus, kes tunneb Jumalat ja soovib täita tema tahet, kellel on vaimne taipamine, on jumalikul stabiilne ja igavesti eksisteeriv. Inimese suur avastusretk universumis seisneb tema sureliku meele üleminekus mehaanilise staatika stabiilsusest vaimse dünaamika jumalikkusse ja ta saavutab selle muutuse omaenda isiksuse otsuste jõu ja järjekindlusega, kuulutades kõigis elusituatsioonides: „Ma tahan, et sinu tahtmine sündigu.”

9. UNIVERSUMI MEHCHANISMID

¹ Aeg ja ruum moodustavad tervikuniversumis ühtse mehhanismi. Need on vahendid, mille kaudu piiritletud loodud-olenditel on võimalik kosmoses lõpmatussega kooseksisteerida. Piiritletud loodud-olendid on tegelikult absoluutsetest tasanditest aja ja ruumiga isoleeritud. Ent need isoleerivad keskkonnad, milleta ükski surelik ei saaks eksisteerida, piiravad otseselt piiritletud tegevuste ulatust. Ilma nendeta ei saaks ükski loodud-olend tegutseda, kuid nad piiravad selgelt iga loodud-olendi tegevust.

² Kõrgemat tüüpi meelela olendite loodud mehhanismid toimivad päästmaks valla nende loovuse lätteid, kuid piiravad alati erineval määral kõigi alamate intellektide tegevust. Universumi loodud-olenditele avaldub see piirang universumimehhanismina. Inimesel ei ole vaba tahet, mida miski ei piira, tema valikuvabadus on piiratud, kuid selle valiku piires on tema tahe suhteliselt suveräänne.

³ Sureliku isiksuse, inimkeha elumehhanism on surelikusest kõrgema loomekava tulemus, seepärast ei saa see kunagi täiuslikult alluda inimese enda kontrollile. Alles siis, kui inimesest tõusuteeline koos ühtesulanud Kohandajaga ise loob elumehhanismi oma isiksuse väljendamiseks, saavutab ta selle mehhanismi üle täieliku kontrolli.

⁴ Suuruniversum on ühtaegu nii organism kui ka mehhanism, mehaaniline ja elav — elusmehhanism, mille on käivitunud Ülim Meel, mis kooskõlastub Ülima Vaimuga ja leiab võimsuse ning isiksuse ühildumise maksimaalsetel tasanditel väljenduse Ülima Olendina. Ent piiritletud loodu mehhanismi eitamine tähendaks eitada fakti ja jätta arvestamata reaalsus.

⁵ Mehhanismid on kosmiliste potentsiaalidega ja neis toimiva meelega, loova meelega produktid. Mehhanismides on püsivalt kristalliseerunud Looja mõte ja nad toimivad alati selle tahtelise kontseptsiooni järgi, mis neid on tekitanud. Ent iga mehhanismi eesmärk peitub selle päritolus, mitte toimimises.

⁶ Neid mehhanisme ei tohiks pidada Jumaluse tegevust piiravateks, pigem on tõsi, et Jumalus on neissamades mehaanilistes vormides saavutanud oma igavese väljenduse ühe faasi. Universumi põhimehhanismid on tekkinud vastavalt Esimese Allika ja Keskme absoluutsele tahtele ja nad toimivad seetõttu täiuslikus kooskõlas Lõpmatu kavaga, nad ongi tegelikult sellesama kava mittetahtelised algkujud.

⁷ Me saame teatud määral aru, kuidas Paradiisi mehhanism on kooskõlas Igavese Poja isiksusega — see on Ühise Toimija funktsioon. Ja meil on oma teooriad Kõikse Absoluudi mõju kohta Määratlematu teoreetilistele mehhanismidele ja Jumalus-Absoluudi potentsiaalsele isikule. Ent me täheldame, et nii Ülimas kui ka Viimases arenevas Jumaluses on teatavad mitteisikulised faasid tegelikult ühinemas nende tahteliste vastetega ja seega on arenemas välja uus suhe algkuju ning isiku vahel.

⁸ Möödunud igavikus moodustasid Isa ja Poeg liidu selles ühtsuses, mille väljendus on Lõpmatu Vaim. Kui kohalike aja ja ruumi universumite Loojad-Pojad ja Loovad Vaimud peaksid tulevases igavikus astuma väliskosmose maailmades loovasse liitu, siis mida nad oma jumalike olemuste ühise väljendusena looksid? Väga võimalik, et meist saavad tunnistajad Viimase Jumaluse, uut tüüpi kõrgema haldaja seni ilmutamata avaldumisele. Neil olenditel oleksid ainulaadsed isiksuslikud eesõigused, sest neis on liitunud isikuline Looja, ebaisikuline Loov Vaim, sureliku loodud-olendi kogemus ja Jumaliku Hoolekandja edasiarenev isikustumine. Need olendid on selles mõttes lõplikud, et nad hõlmavad nii isikulist kui ka ebaisikulist reaalsust ning neis on kombineeritud Looja ja loodud-olendi kogemused. Misugused ka poleks nende väliskosmose eksisteerivate loodute postuleeritud toimivate kolmsuste kolmandate isikute omadused, püsib neil oma Loojate-Isade ja Loovate-Emadega mingis mõttes sama suhe, nagu on Lõpmatul Vaimul Kõikse Isa ja Igavese Pojaga.

⁹ ¶ Ülimas Jumalas on isikustunud kogu universumi kogemus, koondunud kogu piiritletud evolutsioon, jõudnud maksimumini kogu loodud-olendi reaalsus, teostunud kosmiline tarkus, kehastunud aja galaktikate harmooniline ilu, kosmilise meelega tähenduste tõde ja ülimate vaimuväärtuste headus. Ning Ülim Jumal sünteesib igaveses tulevikus kõik need piiritletud mitmekesisused kogemuslikult tähendusrikkaks tervikuks, nii nagu need on praegu eksistentsiaalselt ühendatud Paradiisi-Kolmsuse absoluutsetel tasanditel.

10. ETTEHOOLDUSE FUNKTSIOONID

¹ Ettehooldus ei tähenda, et Jumal on kõik meie jaoks ette ära otsustanud. Jumal armastab meid selleks liiga palju ning see oleks juba kosmiline türannia. Inimesel on tööpoolest suhteline valikuvõimalus. Jumalik armastus ei ole ka lühinägelik kiindumus, mis inimlapse hellitaks ja rikuks.

² ¶ Isa, Poeg ja Vaim — Kolmsusena — ei ole Kõikvõimas Ülim, kuid Kõikvõimsa ülimuslikkus ei saa kunagi avalduda ilma nendeta. Kõikvõimsa *kasv* keskendub tegelikkuse Absoluutidele ja tugineb potentsiaalsuse Absoluutidele. Ent Kõikvõimsa Ülima *funktsioonid* on seotud Paradiisi-Kolmsuse funktsioonidega.

³ Näib, et Ülimas Olendis taasühinevad selle kogemusliku Jumaluse isiksuse kaudu osaliselt kõige universumis toimiva faasid. Seega, kui me soovime näha Kolmsust ühe Jumalana ning kui me piirame selle mõiste praegu teadaoleva ja korrastatud suuruniversumiga, avastame, et arenev Ülim Olend kujutab endast osaliselt Paradiisi-Kolmsust. Ning me leiame samuti, et see Ülim Jumalus areneb suuruniversumis kui piiritletud mateeria, meelega ja vaimu isikussüntees.

⁴ Jumalatel on omadused, kuid Kolmsusel on funktsioonid, ja nagu Kolmsus, nii *on* ka ettehooldus funktsioon, milles on liitunud universumite universumi mitteisikuline ülemjuhtimine. See ulatub Kõikvõimsa väge sünteesiva Seitsmekordse Jumala arengulistelt tasanditelt kaugemale ja kõrgemale, läbi Jumaluse Lõplikkuse transtendentsete maailmade.

⁵ ¶ Jumal armastab iga loodud-olendit nagu oma last ning see armastus kaitseb iga loodud-olendit kogu aja ja igaviku vältel. Ettehooldus toimib terviku suhtes ja sel on iga loodud-olendi funktsiooniga samasugune suhe, nagu sel funktsioonil on tervikuga. Ettehoolduslik sekkumine kellegi ellu näitab selle olendi *funktsiooni* tähtsust mingi terviku arengulisele kasvule; see tervik võib olla rass, rahvas, planeet või isegi kõrgem tervik. Ettehoolduslikku sekkumist põhjustab just loodud-olendi funktsiooni, mitte tema isiku tähtsus.

⁶ Vaatamata sellele võib Isa isikuna igal ajal oma isaliku käega muuta sündmuste kulgu kosmoses täielikus vastavuses Jumala tahtele ja kooskõlas Jumala tarkusega ning ajendatuna Jumala armastusest.

⁷ Kuid see, mida inimene nimetab ettehoolduseks, on liigagi sageli tema enda kujutlusvõime tulemus, asjaolude

juhuslik kokkusattumus, juhuse mäng. Universumieksistentsi piiritletud maailmas on aga olemas tõeline ja esilekerkiv ettehooldus; ruumienergiate, ajaliikumiste, intellekti mõtete, iseloomulike ideaalide, vaimsete olemuste ning arenevate isiksuste soovide ja sihikindlate tahteliste tegude tõeline ja tegelikustuv seos. Ainelistes maailmades valitsevad tingimused jõuavad lõpliku piiritletud lõimumiseni Ülima ja Viimase vastastikku haakuvates kohalolekutes.

⁸ Kui suuruniversumi mehhanismid täiustuvad meele ülemjuhtimise all lõpliku täpsuseni ja loodud-olendi meel tõuseb jumalike saavutuste täiuslikkuseni, lõimudes täielikult vaimuga, ning Ülim kerkib selle tulemusena esile kõigi nende universuminähtuste *tegeliku* ühendajana, saab ettehooldus üha tajutavamaks.

⁹ Mõned arenevates maailmades vahetevahel valitsevad häälestavalt soodsad tingimused võivad tuleneda Ülima järk-järgult esilekerkivast kohalolekust, olla tema tulevaste universumitegude eelmaiguks. Enamik sellest, mida surelik nimetaks ettehoolduseks, ei ole seda; inimese hindamisvõime neis küsimustes on väga piiratud, sest tal puudub võime näha elu tõsiasjade tõelisi tähendusi. See, mida surelikud nimetavad heaks õnneks, võib tegelikult olla halb õnn; kui õnn naeratab surelikule ja kingib talle teenimatult jõudeelu ja rikkuse, võib see olla suurimaks õnnetuseks; kurja saatuse näiline julmus, mille katsumustega mõni inimene vastakuti seisab, võib tegelikult olla karastav tuli, mis muundab ebaküpse isiksuse pehme raua tõelise iseloomu karastatud teraseks.

¹⁰ Arenevates universumites on ettehooldus olemas ja loodud-olendid võivad seda avastada just sel määral, kui nad on omandanud võime tajuda arenevate universumite eesmärki. Täielik võime näha universumi eesmarke on samaväärne loodudolendi evolutsiooni lõpulejõudmisega ja võib väljenduda ka Ülimani jõudmisena mittetäielike universumite praeguse seisundi piires.

¹¹ Isa armastus toimib otse üksikisiku südames, olenemata kõigi teiste üksikisikute tegudest või reageeringutest; see suhe on isiklik — inimene ja Jumal. Jumaluse (Kõikvõimsa Ülima ja Paradiisi-Kolmsuse) ebaisikuline kohalolek väljendab suhet tervikuga, mitte osaga. Ülimuslikkuse ülemjuhtimisena avalduv ettehooldus saab seda ilmsemaks, mida kaugemale jõuavad universumi osad piiritletud saatuste saavutamisel. Kui süsteemid, tähtkujud, universumid ja superuniversumid stabiliseeruvad valgusesse ja ellu, kerkib Ülim üha enam esile kõige toimuva tähendusriikka kooskõlastajana, samal ajal kui Viimane kerkib järk-järgult esile kõige transtsendentse ühendajana.

¹² Areneva maailma algetappidel näivad ainelised loodusnähtused ja inimolendite isiklikud soovid olevat sageli omavahel vastuolus. Surelikul inimesel on üsna raske aru saada suurest osast sellest, mis arenevas maailmas toimub — loodusseadused näivad sageli olevat nii julmad, südametud ja ükskõiksed kõige selle suhtes, mis inimese arusaamise järgi on tõeline, kaunis ja hea. Ent me täheldame, et

kui inimkond planeedil areneb, hakkavad seda vaatepunkti mõjutama järgmised tegurid:

¹³ 1. *inimese arusaamisvõime avaraumine* — ta hakkab paremini aru saama maailmast, milles elab; avardub tema võime saada aru aja ainelistest faktidest, tähendusriikastest ideedest ja väärtuslikest vaimsetest kaemuslikest ideaalidest. Senikaua kui inimesed mõeldavad kõike vaid füüsiliste mõõdupuudega, ei saa nad loota, et leiavad ajas ja ruumis ühtsuse;

¹⁴ 2. *inimese üha suurem kontroll* — järk-järgult kogunevad teadmised ainelise maailma seadustest, vaimse eksistentsi eesmärkidest ja nende kahe reaalsuse filosoofilise kooskõlastamise võimalustest. Ürginimene oli loodusjõudude rünnakute ees abitu, ta allus orjalikult omaenda sisemiste hirmude julmale võimule. Pooltsiviliseeritud inimene hakkab looduse saladuste varamu ust lahti keerama ja tema teadus hävitab aegamööda, kuid tõhusalt eelarvamused, pakkudes filosoofia tähendustest ja tõelise vaimse eksistentsi väärtustest arusaamiseks uut ning avaramat faktilist alust. Tsiviliseeritud inimene omandab kunagi suhtelise kontrolli oma planeedi füüsiliste jõudude üle, Jumala armastus tema südames valatakse tegelikult välja armastusena oma kaasinimeste vastu ja inimeksistentsis sisalduvad väärtused hakkavad lähenema surelike võimete piiridele;

¹⁵ 3. *inimese lõimumine universumiga* — inimese kasvav arusaamisvõime koos kasvavate kogemuslike saavutustega viib ta suuremasse kooskõlla Ülimuslikkuse ühendavate kohalolekute — Paradiisi-Kolmsuse ja Ülima Olendiga. Ning just see määrab ära Ülima suveräänsuse maailmades, mis on juba ammu valgusse ja ellu stabiliseerunud. Need edasijõudnud planeedid on tõelised harmoonilised luuleteosed, pildid headuse ilust, mis on saavutatud tänu kosmilise tõe poole pürgimisele. Ja kui nii võib juhtuda planeediga, siis võib veelgi enam juhtuda süsteemiga ja suuruniversumi suuremate üksustega, kui ka need stabiliseeruvad, olles ammendanud oma piiritletud kasvu potentsiaalid.

¹⁶ Nii edasijõudnud planeedil on ettehooldus saanud tegelikkuseks ja elutingimused korrastunud, kuid mitte ainult sellepärast, et inimene on oma maailma ainelistest probleemidest jagu saanud, vaid ka seetõttu, et ta on hakanud elama vastavalt universumite üldisele suundumusele, ta järgib Ülimuslikkuse teed Kõikse Isani jõudmiseks.

¹⁷ Jumalariik on inimeste südameis ja kui see kuningriik saab maailma iga üksikisiku südames tegelikuks, on Jumala võim sellel planeedil tegelikuks saanud ning Ülim Olend seega oma suveräänsuse saavutanud.

¹⁸ Mõistmaks, mida ettehooldus ajas tähendab, peab inimene täitma ülesande saavutada täiuslikkus. Ent inimene saab ka praegu eelmaiku ettehoolduse igavikulistest tähendustest, kui mõtleb selle universumis valitseva tõsiasja üle, et kõik, nii hea kui kuri, töötab üheskoos Jumalat tundvate surelike edasiviimiseks kõikide Isa otsinguil.

¹⁹ Ettehooldus saab üha tunnetatavamaks inimeste pürgides materiaalsusest kõrgemale vaimsuse poole. Täieliku vaimse taipamise saavutamine võimaldab tõusuisiksuse

sel näha harmooniat selles, mis varem tundus kaosena. Isegi morontia mota on selles suunas tõeline edasimineku.

²⁰ Ettehoolduses avaldub osaliselt mittetäieliku Ülima ülemjuhtimine mittetäielikes universumites ning see on seepärast paratamatult alati:

²¹ 1. *osaline* — Ülima Olendi tegelikustumise mittetäielikkuse tõttu ja

²² 2. *etteaimamatu* — loodud-olendi muutliku suhtumise tõttu, mis erinevatel tasanditel alati erineb ja kutsub Ülimas esile varieeruvaid reageeringuid.

²³ ¶ Kui inimesed palvetavad, lootes ettehoolduslikku sekkumist oma ellu, muutub vastuseks palvele sageli nende

endi eluhoiak. Ent ettehooldus pole tujukas, fantastiline ega maagiline. See on selle piiritletud universumite võimsa suverääni aeglane ja kindel ilmumine, kelle majesteetlikku kohalolekut arenevad loodud-olendid oma universumiteedel aeg-ajalt tunnetavad. Ettehooldus on ruumigalaktikate ja ajaisiksuste kindel ning vankumatu edasiliikumine igaviku eesmärkide suunas, algul Ülimas, seejärel Viimases ja võib-olla ka Absoluutses. Ning me usume, et lõpmatuses on olemas seesama ettehooldus ja see on Paradiisi-Kolmsuse tahe, teod ja eesmärk, mis motiveerib arvukate universumite kosmilist panoraami.

²⁴ [Esitanud ajutiselt Urantial viibiv Vägev Sõnumitooja.]

KRISTUS MIIKAELI ANNETUMISED

GABRIEL määras minu kui Nebadoni Õhtutähte-de Juhi Urantiale ilmutama lugu Universumi Su-verääni Nebadoni Miikaeli seitsmest annetumise-st ja minu nimi on Gavalia. Käesolevat lugu esitades jär-gin rangelt oma volituste piire.

² ¶ Annetumine on Kõikse Isa Paradiisi-Poegadele omane. Paradiisi-Poegade soov läheneda endast madala-mate elusolendite elukogemustele kajastab nende Paradii-sivanemate jumaliku olemust. Paradiisi-Kolmsuse Igave-ne Poeg näitas sellise tegevusega eeskjuu ning annetas end Grandfanda ja esimeste aegruumi palverändurite tõusu ajal Havona ringlustele seitse korda. Ning Igavene Poeg jätkab enda annetamist kohalikele kosmoseuniversumite-le oma esindajate Miikaeli ja Avonal-Poegade isikutes.

³ Kui Igavene Poeg annetas kavandatavale kohalikule universumile mõne Looja-Poja, siis võtab see Looja-Poeg endale täieliku vastutuse uue universumi valmimise, juhtimise ja koostamise eest, andes seejuures igavesele Kolm-susele püha töötuse mitte asuda uue loodu täielikuks su-verääniks enne, kui tema seitse annetumist loodud-olen-ditele on edukalt lõpule viidud ja vastava superuniversumi Päevilt Vanad on need kinnitanud. Selle kohustuse võtab endale iga Miikael-Poeg, kes läheb vabatahtlikult Paradii-sist universumit moodustama ja looma.

⁴ Nende loodud-olendi kehastumiste eesmärk on või-maldada Loojatel saada targaks, osavõtlikuks, õiglaseks ja mõistvaks suverääniks. Need jumalikud Pojad on õiglase loomuga, kuid saavad järjestikuste annetumiskogemuste tulemusena mõistvalt armuliseks; nad on armulise loomu-ga, kuid need kogemused muudavad nad armuliseks uu-tel ja täiendavatel viisidel. Need annetumised on viimaseks sammuks nende koolituses ja väljaõppes ülevate ülesanne-te täitmiseks kohalike universumite valitsemisel jumaliku õigluse ja õiglaste otsuste vaimus.

⁵ Tuues küll kasu erinevatele maailmadele, süsteemi-dele ja tähtkujudele, samuti universumi intellektiolen-di-te erinevatele klassidele, on need annetumised siiski es-majoones mõeldud Looja-Poja enda isikliku väljaõppe ja universumikoolituse lõpuleviimiseks. Need annetumised ei ole olulised kohaliku universumi targale, õiglasele ja tõ-husale juhtkonnale, kuid on absoluutselt vajalikud selle mitmetest erinevatest eluvormidest kihava, arvukate aru-kate, kuid ebatäiuslike loodud-olenditega täidetud loodu ausaks, armuliseks ja mõistvaks haldamiseks.

⁶ Miikaelid-Pojad alustasid universumi moodustamist täieliku ja õiglase osavõtlikkusega erinevate olendiklassi-de suhtes, keda nad olid loonud. Neil on kõigi erinevate loodud-olendite jaoks varuks tohutult armulisust, isegi ha-letsust eksivate ja ekslevate, omaenda isekuse tõttu rappa sattunute vastu. Ent sellest õiguse ja õigluse annist Päevilt Vanade arvates ei piisa. Need superuniversumite kolmesed valitsejad kinnitavad Looja-Poja Universumi Suverääniks

alles siis, kui ta on tõesti omandanud omaloodud-olendi-te vaatepunkti nende eksistentsikeskkonnas saadud tegeli-ke kogemuste kaudu ja nendesamade loodud-olenditena. Selliselt saavad need Pojad arukateks ja arusaavateks valit-sejateks; nad õpivad *tundma* erinevaid rühmi, kelle üle va-litsevad ja kes universumi võimule alluvad. Elava kogemu-se kaudu omandavad nad tegelikkust arvestava armulisuse, tasakaaluka otsustamisvõime ning kannatlikkuse, mis on sündinud eksistentsist kogemusliku loodud-olendina.

⁷ ¶ Nebadoni kohaliku universumit valitseb praegu Looja-Poeg, kes on oma annetumisteenistuse lõpule vii-nud; ta valitseb õiglase ja halastava kõigeväelisenä kõiki oma areneva ja täiustuva universumi tohutuid alasid. Ne-badoni Miikael on Igavese Poja 611 121. annetumine aja ja ruumi universumitele ning ta alustas teie kohaliku uni-versumi moodustamist ligikaudu nelisada miljardit aastat tagasi. Miikael valmistus oma esimeseks annetumisretkeks umbes samal ajal, kui Urantia oli praegust kuju omanda-mas, miljard aastat tagasi. Tema annetumised on toimu-nud ligikaudu saja viiekümne miljoni aastaste vahedega, viimati leidis see aset tuhande üheksasaja aasta eest Uranti-al. Järgnevalt avan teile nende annetumiste olemuse ja ise-loomu nii täielikult, kui mu volitused seda lubavad.

1. ESIMENE ANNETUMINE

¹ See oli pühalik sündmus, kui Miikael teatas Salvingtonil umbes miljard aastat tagasi Nebadoni universumi kok-kutulnud suunajatele ja juhtidele, et tema vanem vend Im-manuel võtab peagi võimu Nebadonil enda kätte, kuna te-ma (Miikael) suundub lähemalt selgitamata missioonile. Selle sündmuse kohta rohkem midagi ei teatatud, kuid hü-vastijätuteates Tähtkujude Isadele oli lisaks muudele ju-histele öeldud: „Ja ma annan teid senikauaks Immanueli hoole alla, kuni oma Paradiisi-Isa korraldust täidan.”

² Pärast selle hüvastijätuteate saatmist ilmus Miikael Salvingtoni stardialale täpselt nagu paljudel varasematelgi kordadel, kui ta valmistus lahkuma Uversale või Paradiisi, ainult et nüüd tuli ta sinna üksi. Ta lõpetas oma lahkumis-kõne sõnadega: „Ma jätan teid ainult lühikeseks ajaks. Te-an, et paljud teist sooviksid minuga kaasa tulla, kuid te ei saa tulla sinna, kuhu mina lähen. Te ei saa teha seda, mi-da mina kavatsen nüüd teha. Ma täidan Paradiisi-Jumalus-te tahet ja kui olen oma ülesande täitnud ning selle koge-muse omandanud, pöördun teie juurde oma kohale tagasi.” Seda öelnud, kadus Nebadoni Miikael kõigi kokkutulnu-te silmist ega ilmunud enam standardaja kahekümne aas-ta jooksul. Kogu Salvingtonis teadsid toimuvast vaid Ju-malik Hoolekandja ja Immanuel ning Päevilt Ühtne jagas oma saladust ainult universumi tegevjuhi, Helkja Koidu-tähe Gabrieliga.

³ Kõik Salvingtoni elanikud ja tähtkujude ning süs-teemi keskusmaailmade elanikud kogunesid oma univer-sumiside vastuvõtukaamade juurde, lootes midagi kuulda

Looja-Poja missioonist ja asukohast. Alles kolmandal päeval pärast Miikaeli lahkumist saadi sõnum, mis võis selgust tuua. Sel päeval registreeriti Salvingtonil Melkisedekite sfäärilt, selle klassi keskusest Nebadoni tulnud teade, mis lihtsalt konstateeris seda erakordset ja ennekuulmatut sündmust: „Täna keskpäeval ilmus meie maailma vastuvõtualale võõras Melkisedek-Poeg, kes pole meie hulgas, kuid sarnaneb täielikult meie klassiga. Teda saatis üksainus omniav, kellel olid kaasas Uversalt saadud volitused ja kes andis üle meie juhile adresseeritud Salvingtoni Immanueli kinnitusega korralduse Päevilt Vanadelt võtta see uus Melkisedek-Poeg meie klassi vastu ja määrata ta Nebadoni Melkisedekite hädaabiteenistusse. Ja nii antigi vastavad korraldused ja tehti seda.”

⁴ Ning see ongi peaaegu kõik, mis Miikaeli esimese annetumise kohta Salvingtonil kirja on pandud. Uut teavet saadi alles Urantia aja järgi saja aasta pärast, kui registreeriti Miikaeli tagasipöördumine ja ette teatamata taasasumine universumi asju suunama. Ent Melkisedekite maailmas on säilinud imelik dokument, selle ajastu hädaabikorpuse ainulaadse Melkisedek-Poja teenistuse kirjeldus. Seda üleskirjutust hoitakse lihtsas templis, mis seisab praegu Melkisedek-Isa kodu ees, ning selles jutustatakse tolle ajutise Melkisedek-Poja teenistusest seoses tema saatmisega kahekümne neljale hädaabimissioonile universumis. Ning see dokument, mida ma alles hiljuti uuesti lugesin, lõpeb järgmiselt:

⁵ „Ja täna keskpäeval, ilma etteteatamiseta ja vaid meie vennaskonna kolme liikme juuresolekul, kadus see meie klassi külastanud Poeg meie maailmast, nii nagu ta tuli, saadetuna vaid ühest omniavist; ning käesolev dokument lõpetatakse kinnitusega, et see külaline elas Melkisedekina, töötas Melkisedeki sarnasena nagu Melkisedek ja täitis ustavalt kõik oma ülesanded meie klassi eriolukorras tegutseva Pojana. Ta sai üldisel nõusolekul Melkisedekite juhiks, olles pälvinud meie armastuse ja imetluse oma võrratu tarkuse, ülimal armastuse ja üleva andumisega kohustusele. Ta armastas ja mõistis meid, teenis koos meiega ning me jääme igaveseks tema truudeks ja andunud Melkisedekitest kaaslasteks, sest see võõras meie maailmas on saanud nüüdseks igaveseks Melkisedeki-olemusega hoolekandjaks universumis.”

⁶ Ja see on kõik, mis mul on lubatud teile Miikaeli esimesest annetumisest rääkida. Me saame muidugi täielikult aru, et see võõras Melkisedek, kes Melkisedekitega miljard aastat tagasi nii saladuslikult teenis, ei olnud keegi muu kui kehastunud Miikael oma esimesel annetumismissioonil. Ürikutes ei väideta otseselt, et see ainulaadne ja tegus Melkisedek oli Miikael, kuid üldiselt usutakse, et see ta oli. Selle fakti tegelikku kinnitust ei leidu ilmselt kusagil peale Sonaringtoni ürikute ja selle saladusliku maailma ürikud ei ole meie jaoks avatud. Kehastumiste ja annetumiste saladused on täielikult teada ainult selles jumalike Poegade pühas maailmas. Me kõik teame Miikaeli annetumiste fakte, aga me ei saa aru, kuidas neid annetumisi teostatakse. Me ei tea, kuidas universumi valitseja, Melkisedekite looja

võib nii äkki ja saladuslikult saada üheks nende seast ning elada ja töötada sada aastat nende hulgas Melkisedek-Pojana. Kuid nii see juhtus.

2. TEINE ANNETUMINE

¹ Peaaegu saja viiekümne miljoni aasta jooksul pärast Miikaeli annetumist Melkisedekina läks Nebadoni universumis kõik hästi, kuid siis hakkas 37. tähtkuju 11. süsteemis kujunema ärev olukord. Põhjuseks oli Lanonandek-Poja, Süsteemi Suverääni eksimus, mille üle Tähtkujude Isad olid kohut mõistnud. Päevilt Ustav, selle tähtkuju Paradiisi-nõunik, oli nende otsuse kinnitanud, kuid protesteeriv Süsteemi Suverään ei olnud sellega täiesti rahul. Tundnud üle saja aasta rahulolematust, viis ta oma kaaslased ühele kõige laiaulatuslikumale ja hukatuslikumale mässule, mida Looja-Poja vastu Nebadoni universumis kunagi on ohutatud; Uversa Päevilt Vanad on juba ammu selle mässu suhtes kohtuotsuse teinud ja selle lõpetanud.

² See mässajast Süsteemi Suverään Lutentia valitses oma keskusplaneedil Nebadoni standardaja järgi enam kui kakskümmend aastat, seejärel andsid Kõigekõrgemad Uversa heakskiidul korralduse ta isoleerida ja taotlesid Salvingtoni valitsejalt uue Süsteemi Suverääni määramist, kes selle tülidest lõhestatud ja segadusse sattunud asustatud maailmade süsteemi suunamise üle võtaks.

³ ¶ Samaaegselt selle taotluse jõudmisega Salvingtonile tegi Miikael teise erakordse avalduse, teatades oma kavatsusest lahkuda universumi keskusest „minu Paradiisi-Isa korraldust täitma”, lubades „omal ajal tagasi pöörduda” ja koondades kogu võimu oma Paradiisi-venna Immanueli, Päevilt Ühtse kätte.

⁴ Ja seejärel lahkus Miikael jälle oma keskussfäärilt samal viisil nagu täheldati siis, kui ta lahkus, et annetuda Melkisedekina. Kolm päeva pärast seda seletamatut lahkumist ilmus Nebadoni esimese astme Lanonandekite-Poegade reservkorpusesse uus tundmatu liige. See uus Poeg ilmus keskpäeval, ette teatamata ja saadetuna vaid ühest tertsiavist, kellel oli kaasas Uversa Päevilt Vanadelt saadud ja Salvingtoni Immanueli kinnitatud korraldus määrata see uus Poeg 37. tähtkuju 11. süsteemi ametist kõrvaldatud Lutentia asemele ja anda talle täielikud volitused täita kuni uue suverääni määramiseni Süsteemi Suverääni kohustusi.

⁵ See võõras ja tundmatu ajutine valitseja haldas universumi ajaarvamise järgi enam kui seitseteist aastat segadusse sattunud ja demoraliseerunud kohaliku süsteemi asju ning lahendas targalt sealsed probleemid. Veel ühtegi Süsteemi Suverääni polnud nii palavalt armastatud ega nii laialdaselt austatud ja hinnatud. Uus valitseja seadis õiglaselt ja halastavalt selles rahutus süsteemis jalule korra, kandes samal ajal kõigi oma alamate eest suurt hoolt, pakkudes isegi oma mässulisele eelkäijale õigust jagada endaga süsteemi valitseja trooni, kui ta ainult vabandab oma ettevaatamatuse pärast Immanueli ees. Kuid Lutentia lükkas need

armuandmiskatsed tagasi, teades hästi, et uus võõras Süsteemi Suverään pole keegi muu kui Miikael, seesama universumi valitseja, kelle vastu ta alles äsja oli astunud. Ent tema miljonid eksiteele viidud või sattunud poolehoidjad võtsid selle uue valitseja andestuse vastu, valitseja, keda tol ajastul tunti Palonia süsteemi Päästja-Suveräänina.

⁶ ¶ Ja siis saabus sündmusrikas päev, mil jõudis kohale äsjamääratud Süsteemi Suverään, kelle universumivõimud olid määranud kukutatud Lutentia alaliseks järehtulijaks, ja kogu Palonia kurvastas, et lahkus see kõige üllam ja heatahtlikum süsteemivalitseja, keda Nebadonis kunagi oli nähtud. Teda armastas kogu süsteem ja kõik tema kaaslased Lanonandekite-Poegade rühmadest imetlesid teda. Ta ei lahkunud tähelepandamatult, tähistamaks tema lahkumist süsteemi keskusest korraldati suured pidustused. Isegi tema eksinud eelkäija saatis järgmise sõnumi: „Sa oled igati aus ja õiglane. Ma küll ei nõustu endiselt Paradiisi valitsemiskorraga, kuid pean tunnistama, et sa oled õiglane ja armuline haldur.”

⁷ Ning siis lahkus see mässulise süsteemi ajutine valitseja planeedilt, mida ta lühiajaliselt haldas, kuid kolmandal päeval pärast seda ilmus Miikael Salvingtonile ja jätkas Nebadoni universumi suunamist. Peagi teatas Uversa kolmandat korda Miikaeli suveräänsuse ja võimu suurenemisest. Esimest korda teatati sellest tema saabumisel Nebadoni, teist korda varsti pärast Melkisedekina annetumise lõpulejõudmist ja kolmandat korda nüüd, pärast teise ehk Lanonandeki missiooni lõppu.

3. KOLMAS ANNETUMINE

¹ Salvingtoni kõrgeim nõukogu oli just vaadanud läbi 61. tähtkuju 87. süsteemi 217. planeedi Elukandjate pöördumise, milles paluti saata neile appi Ainline Poeg. See planeet kuulus asustatud maailmade süsteemi, kus veel üks Süsteemi Suverään oli eksiteele sattunud. See oli teine selline mäss, mis kogu Nebadonis seni oli toimunud.

² Miikaeli palvel lükati Elukandjate taotluse rahuldamine edasi seniks, kuni Immanuel selle läbi vaatab ja vastava ettekande koostab. See oli tavalisest korrast kõrvalekaldu mine ja ma mäletan hästi, kuidas me kõik ootasime midagi ebatavalist. Meil ei tulnud kaua oodata. Miikael usaldas universumi suunamise Immanuelile ja andis taevaste jõudude juhi koha Gabrielile ning vabanenud halduskohustustest, jättis Universumi Emavaimuga hüvasti, et kaduda Salvingtoni stardialalt täpselt samamoodi nagu kahel eelmisel korral.

³ Nagu oligi arvata, ilmus kolmandal päeval pärast seda 61. tähtkuju 87. süsteemi keskusmaailma ilma ette teatamata üheainsa sekonavi saatel keegi võõras Ainline Poeg Uversa Päevilt Vanade volitustega, mille oli kinnitanud Salvingtoni Immanuel. Süsteemi Suverääni kohusetäitja määras selle uue saladusliku Ainline Poja kohe 217. maailma Planeedivürsti kohusetäitjaks ja seda määramist kinnitasid aegaviitmata ka 61. tähtkuju Kõigekõrgemad.

⁴ Nii alustas see ainulaadne Ainline Poeg oma keerulist elujärku lahkulöömise ja mässu tõttu karantiini pandud maailmas, mis asus ümberpiiratud süsteemis ega omanud otsesidet välise universumiga. Ta töötas seal planeedi ajaarvamise järgi terve sugupõlve täiesti üksinda. See eriolukordades tegutsev Ainline Poeg pani oma kohustused täitmata jätnud Planeedivürsti ja kogu tema kaaskonna kahtsema ja meelt parandama ning oli tunnistajaks, kuidas planeet hakkas taas ustavalt teenima kohalikes universumites omaks võetud Paradiisi-korda. Määratud ajal saabusid sellesse noorendatud ja päästetud maailma Ainline Poeg ja Tütar ning kui nad olid korrakohaselt planeedi nähtavateks valitsejateks seatud, lahkus ajutine ehk eriolukorra Planeedivürst ametlikult, kadudes ühel keskpäeval. Kolmandal päeval pärast seda ilmus Miikael Salvingtonil oma harjunud kohale ja universumi teabelevis edastati üsna varsti Päevilt Vanade teade, et Nebadoni Miikaeli suveräänsus on veelgi kasvanud.

⁵ Mul pole kahjuks lubatud jutustada Ainline Poja kannatlikkusest, meelekindlusest ja oskustest, mida ta segadusse sattunud planeedil neis katsumustes ilmutas. Selle isoleeritud maailma tagasivõitmine on üks kauneimaid ja liigutavaimaid peatükke kogu Nebadoni päästeaannalides. Missiooni lõpuks sai kogu Nebadonile selgeks, miks nende armastatud valitseja otsustas korduvalt annetuda mingit alamat klassi intellektiolenidite sarnasena.

⁶ ¶ Miikaeli annetumised Melkisedek-Pojana, Lanonandek-Pojana ja seejärel Ainline Pojana on võrdselt saladuslikud ja seletamatud. Ta ilmus kõigil juhtudel *äkki* ja selle annetumisrühma täisväärtusliku indiviidina. Nende kehastumiste saladust teavad alati vaid need, kellel on juurdepääs Sonaringtoni püha sfääri sisemise ringi ürikutele.

⁷ ¶ Mitte kunagi pärast seda imepärast annetumist isoleeritud ja mässulise maailma Planeedivürstina pole ühelgi Nebadoni Ainelistest Poegadest ega Tütardest tekkinud kiusatust nuriseda oma ülesande pärast ega kaevelda planeedimissioonide raskuse üle. Ainelised Pojad teavad alati, et universumi Looja-Poeg on neile mõistev suverään ja osavõtlik sõber, keda on „kõiges proovile pandud ja läbi katsutud”, nii nagu neidki proovile pannakse ja läbi katsutakse.

⁸ Igale missioonile järgnenud ajastul ilmutasid kõik universumipäritolu taevased intellektiolenidid oma teenistuses üha enam pühendumist ja ustavust ning iga järgmine annetumisajastu viis edasi ja täiustas kõiki universumi haldamise meetodeid ja valitsemise viise. Sellest annetumisest saadik ei ole ükski Ainline Poeg ega Tütar kunagi teadlikult Miikaeli vastu suunatud mässuga ühinenud: nad armastavad ja austavad teda liiga andunult, et teadlikult tagasi lükata. Hiljutise aja Aadamad on sattunud eksiteele ainult kõrgemat tüüpi mässajate pettuste ja sofistika tõttu.

4. NELJAS ANNETUMINE

¹ Ühe Uversal toimunud korrapärase aastatuhande loenduse lõpus andis Miikael Nebadoni valitsemise Immanueli ja Gabrieli kätte ning kuna me kõik muidugi mäletasime, mis varasematel aegadel pärast sellist sammu oli juhtunud, valmistusime jälgima Miikaeli kadumist neljandale annetumissmissioonile; meil ei tulnud kaua oodata, sest ta siirdus peagi Salvingtoni stardialale ja kadus silmist.

² Kolmandal päeval pärast seda kadumist märkasime Uversale saabunud universumiteadetes tähelepanuväärset uudist Nebadoni seeravite keskusest: „Teatame tundmatu seeravi ette teatamata ilmumisest, teda saadavad üksainus supernav ja Salvingtoni Gabriel. See registreerimata seerav kuulub Nebadoni klassi ja tal on Uversa Päevilt Vanadelt saadud volitus, mille on kinnitanud Salvingtoni Immanuel. Kontrollimine näitas, et see seerav kuulub kohaliku universumi kõrgemate inglite klassi ja on juba määratud õpetajate-nõustajate korpusesse.”

³ Seeravina annetumise ajal oli Miikael Salvingtonilt ära üle neljakümne universumi standardaasta. Selle aja jooksul määrati ta seeravist õpetaja-nõustajana, teie mõistes erasekretärina, kahekümne kuue erineva meisterõpetaja juurde, kusjuures ta tegutses kahekümne kahes erinevas maailmas. Tema viimaseks kohustuseks oli osaleda nõuandja ja abilisena Kolmsuse Õpetaja-Poja annetumissmissioonil Nebadoni universumi 3. tähtkuju 84. süsteemi 462. maailmas.

⁴ Nende seitsme aasta jooksul, mis selle ülesande täitmiseks kulus, polnud Kolmsuse Õpetaja-Poeg kunagi päris kindel, kes tema seeravist kaaslane on. Tõsi küll, sel ajastul olid kõik seeravid erilise huvi ja tähelepanu all. Me teadsime ju kõik hästi, et meie armastatud Suverään oli kusa-gil universumis seeravi kujul tegutsemas, kuid me ei saanud kunagi kindlad olla, milline neist ta on. Tema isik tehti päriselt kindlaks alles siis, kui ta kinnitati selle Kolmsuse Õpetaja-Poja annetumissmissiooni juurde. Ent kogu selle ajajärgul suhtuti kõrgematesse seeravitesse erilise hoolitsusega, igaüks meist võis ju avastada, et on teadmatult võõrustanud universumi Suverääni, kes on loodud-olenditele annetumise missioonil. Ja nii on inglite osas saanud igavesti tõeks, et nende Loojat ja Valitsejat on „seeravi-isiku kujul kõiges läbi proovitud ja katsutud”.

⁵ Et need järjestikused annetumised lähenesid üha enam universumi madalamatele eluvormidele, hakkas Gabriel neist kehastumisretkedest üha rohkem osa võtma, olles universumi sidepidaja annetuva Miikaeli ja universumi valitseja kohusetäitja Immanueli vahel.

⁶ Nüüd on Miikael läbi teinud kolme tema loodud universumi-Poegade klassi — Melkisedekite, Lanonandekite ja Aineliste Poegade — annetumiskogemused. Järgmisena alandub ta isikustuma inglisarnase kõrgeima seeravina, enne kui pöörab tähelepanu oma tahteolendite madalaima vormi, aja ja ruumi tõususurelike tõusuelujärgkude erinevatele faasidele.

5. VIIES ANNETUMINE

¹ Veidi üle kolmesaja miljoni aasta tagasi Urantia ajaarvamise järgi olime tunnistajateks veel ühele universumi võimu üleandmisele Immanuelile ja jälgisime Miikaeli valitsemist lahkumiseks. Seekord toimus see teisiti kui eelmistel kordadel, sest ta teatas, et tema sihtkoht on Uversa, Orvontoni superuniversumi keskus. Saabus aeg ja meie Suverään lahkus, kuid superuniversumi teabelevis ei mainitud kordagi Miikaeli saabumist Päevilt Vanade asupai-ka. Varsti pärast tema lahkumist Salvingtonilt ilmus Uversa teabelevis järgmine tähelepanuväärne teade: „Täna ilmus Nebadoni universumist ette teatamata surelikku päritolu numbrita tõusupalverändur, kaasas Immanuelilt saadud tõend ja seltsiks Nebadoni Gabriel. See tuvastamata olend on staatusest tõeline vaim ja vastu võetud meie vennaskonda.”

² Kui te peaksite praegu Uversat külastama, kuuleksite lugusid Päevilt, mil seal viibis Eventod, seesama aja- ja ruumi-palverändur, keda Uversal tunti selle nime all. Ja see tõususurelik — või vähemalt suurepärase isiksus, kes vastas täpselt tõususurelike vaimsele tasandile — elas ja tegutses Uversal Orvontoni standardaja järgi üksteist aastat. See olend sai samasugused ülesanded ja täitis samasuguseid kohustusi kui teised vaimsurelikud Orvontoni erinevatest kohalikest universumitest. Ta „pandi kõiges proovile ja katsuti läbi nagu ta kaaslasedki” ja ta näitas kõigil juhtudel, et väärib endast kõrgemate usaldust, ning teenis alati ära oma kaasvaimude lugupidamise ja ustava imetluse.

³ Meie Salvingtonil jälgisime selle vaim-palveränduri elujärku ülima huviga, teades tänu Gabrieli kohalolekule väga hästi, et see pretensioonitu ja numbrita palverändur ei ole keegi muu kui meie kohaliku universumi valitseja annetumissmissioonil. Miikaeli esimene kehastumine sureliku arengutee ühe etapi esindajana paelus kogu Nebadoni ja tekitas kõigis põnevust. Me olime neist asjadest kuulnud, kuid nüüd nägime neid ise. Ta ilmus Uversale täisväärtusliku ja täiuslikult koolitatud vaimsurelikuna ja jätkas sellisena oma elujärku kuni tõususurelike järjekordse rühma jõudmiseni Havonasse. Seejärel vestles ta Päevilt Vanadega ja lahkus kohe pärast seda märkamatu koos Gabrielliga Uversalt ning ilmus peagi oma harjunud kohale Salvingtonil.

⁴ Alles pärast selle annetumise lõpulejõudmist taipasime, et tõenäoliselt on Miikaelil kavatsus kehastuda kõigi erinevate universumiisiksuste klasside sarnasena alates kõrgeimatest, Melkisedekitest, kuni lihast ja verest surelikeni arenevates aja ja ruumi maailmades. Umbes sel ajal hakkasid Melkisedekite kolledžid õpetama, et Miikaeli kehastumine surelikuna lihas on tõenäoline, ja üsna palju arutleti selle üle, kuidas niisugune seletamatu annetumine võiks toimuda. Asjaolu, et Miikael oli juba isiklikult tõususureliku rolli täitnud, muutis kogu loodud-olendite arengutee läbi kohaliku- ja superuniversumi kuni lõpuni välja veelgi huvitavamaks.

⁵ Nende järjestikuste annetumiste toimumisviis jäi siiski saladuseks. Isegi Gabriel tunnistab, et ta ei saa aru, kui-

das see Paradiisi-Poeg ja universumi Looja võib soovi korral võtta endale mõne oma alluva loodud-olendi tüüpi isiksuse ja elada tema elu.

6. KUUES ANNETUMINE

¹ Nüüd, kui kogu Salvington oli eelseisva annetumise ettevalmistustega tuttav, kutsus Miikael keskusplaneedil viibijad kokku ja tutvustas neile esmakordselt kehas tumiskava ülejäänud osa, teatades oma peatsest lahkumisest Salvingtonilt, et astuda viienda tähtkuju keskusplaneedil Kõigekõrgemate-Isade asupaigas morontiasureliku elujärku. Ning siis kuulsime esmakordselt teadet, et tema seitsmes ja viimane annetumine toimub sureliku kehas mõnes arenevas maailmas.

² Enne Salvingtonilt kuuendaks annetumiseks lahkumist pöördus Miikael kokkutulnud sfääriasukate poole ja lahkus otse kõigi nähes, saadetuna ühestainsast seeravist ja Nebadoni Helkjast Koidutähest. Universumi suunamine oli jälle Immanueli kätte usaldatud, aga halduskohustused jaotati nüüd enamate olendite vahel.

³ Miikael ilmus viienda tähtkuju keskusesse täisväärtusliku morontiasurelikuna, kellel oli tõusustaatus. Mul ei ole kahjuks lubatud ilmutada selle numbrite morontiasureliku elujärgu üksikasju, sest see oli üks Miikaeli annetumiskogemuse erakordseimaid ja hämmastavaimaid epohhe isegi võrreldes tema dramaatilise ja traagilise viibimisega Urantial. Ent paljude piirangute seas, mis mulle seda ülesannet andes kehtestati, on keeld avada üksikasju Miikaeli imelisest elujärgust morontiasurelikuna Endantumil.

⁴ Kui Miikael sellelt morontiannetumiselt naasis, oli meile kõigile selge, et Looja oli saanud meie kaasolendiks, et Kõikne Suverään oli samal ajal sõber ja osavõtlik abistaja ka tema maailmade madalaimatele loodud intellektiolendite vormidele. Me olime seda loodud-olendi vaatepunkti üha laiemat omaksvõttu universumi haldamisel täheldanud juba varem, sest see oli avaldunud järk-järgult, kuid senisest ilmsemaks sai see pärast morontiasurelikuna annetumise lõpulejõudmist, veelgi enam pärast tagasipöördumist Urantialt puusepa poja elujärgust.

⁵ Gabriel teatas meile ette, millal Miikaeli morontiaanetumine lõpeb, ning me korraldasime talle Salvingtonil kohase vastuvõtu. Nebadoni tähtkujude keskusmaailmadest kogunes miljoneid ja miljoneid olendeid, enamik Salvingtoni naabermaailmades viibijaid tuli kokku tervitama tema tagasipöördumist oma universumit valitsema. Me pidasime palju tervituskõnesid ja kiitsime Suverääni, kes oma loodudolenditest nii eluliselt huvitatud on, aga vastuseks ütles ta ainult: „Täitsin üksnes oma Isa ülesandeid. Teen vaid seda, mis toob rõõmu Paradiisi-Poegadele, kes armastavad oma loodud-olendeid ja soovivad palavalt neist aru saada.”

⁶ Ent alates sellest päevast kuni tunnini, mil Miikael asus Inimese Pojana oma Urantia-avastusretkele, arutas kogu Nebadon ikka veel neid Suveräänist Valitseja paljusid tegusid, mis ta saatis korda Endantumil, kui oli annetunud areneva morontiatõusuresurelikuna ja kui teda pandi kõiges

proovile nagu ta kaaslasigi, kes olid kogunenud sinna kogu tema tähtkuju ainelistest maailmadest.

7. SEITSMES JA VIIMANE ANNETUMINE

¹ Kümneid tuhandeid aastaid ootasime kõik Miikaeli seitsmendat ja viimast annetumist. Gabriel oli meile õpetanud, et see viimane annetumine toimub surelikus ihus, kuid me keegi ei teadnud midagi selle kõike krooniva avastusretke ajast, kohast ega toimumisviisist.

² Varsti pärast seda, kui saime teada Aadama ja Eeva üleastumisest, teatati avalikult, et Miikael on valinud oma viimase annetumise paigaks Urantia. Ja nii omandas teie maailm enam kui kolmekümne viieks tuhandeks aastaks kogu universumi nõukogudes väga silmapaistva kohta. Urantial toimuva annetumise ühestki etapist ei tehtud mingit saladust (välja arvatud kehastumise saladus). Algukest lõpuni, kuni Miikaeli lõpliku ja võiduka tagasipöördumiseni Salvingtoni kõrge Universumi Suveräänina, oli kõik teie väikeses, kuid kõrge au osaliseks saanud maailmas toimuv universumis täiesti avalikult teada.

³ ¶ Me küll uskusime, et ta võib niisugust annetumisviisi kasutada, kuid tegelikult saime teada alles selle sündmuse ajal, et Miikael ilmus maakerale selle maailma abitu lapsena. Seni oli ta ilmunud alati annetumiseks valitud isiksuserühma täisväärtusliku indiviidina ja Salvingtonilt saabunud teade, et Urantial on Petlemmas sündinud laps, pakkus palju põnevust.

⁴ Me saime siis aru nii sellest, et meie Looja ja sõber astus sellega kogu oma elujärgu kõige riskantsema sammu, seades ilmselt sellel annetumisel abitu lapsena ohtu nii oma positsiooni kui ka võimu, ja ka sellest, et tema lõplikust annetumisest surelikuna saadav kogemus muudab ta igaveseks Nebadoni universumi vaieldamatuks ja ülimaks suverääniks. Maise aja sajandikolmandiku jooksul olid kõik silmad selles kohalikus universumis koondunud Urantiale. Kõik intellektiga olendid said aru, et toimumas on viimane annetumine, ning et me olime ammu kuulnud Luciferi mässust Satanas ja Caligastia vaenulikkusest, mõistsime väga hästi, kui pingeline võitlus ootab meie valitsejat, kui ta laskub Urantiale, et annetuda tähtsusetu sureliku kujul.

⁵ Juudi laps Joosua ben Joosep sigitati ja sündis maailma samuti nagu kõik teised lapsed enne ja pärast teda, *välja arvatud* asjaolu, et selles lapses oli kehastunud Nebadoni Miikael, jumalik Paradiisi-Poeg ja kogu selle asjade ning olendite kohaliku universumi looja. Ning saladus Jumaluse kehastumisest Jeesuse inimkujul, mis kõiges muus oli selle maailma loomulikkude päritolu, jääb igaveseks lahendamata. Te ei saa isegi igavikus teada, kuidas Looja oma loodudolendite kujul kehastus. See on Sonaringtoni saladus ja niisugused saladused jäävad ainult nende jumalike Poegade hoida, kes on läbi teinud annetumiskogemuse.

⁶ Mõned maakera targad teadsid Miikaeli eelseisvast annetumisest. Need vaimse kaemusega targad said tema annetumisest Urantial teada maailmade omavaheliste kontaktide kaudu. Seeravid kuulutasid seda kesksteeliste kaudu Kaldea preestrite rühmale, keda juhtis Ardnnon.

Need jumalamehed külastasid vastsündinud last. Ainus Jeesuse sünniga seondud üleloomulik sündmus oli teade, mille Ardnonile ja tema kaaslastele andis seerav, kes oli kunagi esimeses aias Aadama ja Eeva juurde määratud.

⁷ Jeesuse inimvanemad olid oma aja ja põlvkonna tavalised inimesed ning selliselt sündis kehastunud Jumala Poeg naisest ja teda kasvatati nii, nagu oli selle rassi ja ajastu laste puhul tavaline.

⁸ ¶ Lugu Miikaeli viibimisest Urantial, jutustus Looja-Poja surelikuna annetumisest teie maailmale ei mahu käesoleva loo raamesse ega ole ka selle eesmärk.

8. MIIKAELI ANNETUMISJÄRGNE STAATUS

¹ Pärast Miikaeli viimast, edukat annetumist Urantial võtsid Päevilt Vanad ta vastu kui Nebadoni suveräänse valitseja ja Kõikne Isa tunnistas teda ka tema enda loodud kohaliku universumi tunnustatud suunajaks. Miikaeli tagasipöördumisel Salvingtoni kuulutati see Inimese Poeg ja Jumala Poeg Nebadoni alaliseks valitsejaks. Uversalt kuulutati kaheksandat korda Miikaeli suveräänsust ning Paradiisist teatasid Kõikne Isa ja Igavene Poeg ühiselt selle Jumala ja inimese liidu määramisest universumi ainsaks juhiks ning Salvingtonil asuvale Päevilt Ühtsele anti korraldus väljendada oma kavatsust pöörduda tagasi Paradiisi. Ka Päevilt Ustavatele tähtkujude keskustes anti korraldus taanduda Kõigekõrgemate nõukogudest. Ent Miikael ei nõustunud nõu ja abi andvate Kolmsuse Poegade taandumisega. Ta kutsus nad Salvingtoni kokku ja palus neid isiklikult jääda igaveseks Nebadoni oma kohustusi täitma. Nad väljendasid oma suunajatele Paradiisis soovi seda palvet täita ja varsti pärast seda väljastati korraldused, millega need keske universumi Pojad lahutati Paradiisist ja kinnitati alaliseks Nebadoni Miikaeli kaaskonda.

² ¶ Miikaeli annetumiselujärgu lõpuleviimiseks ja tema kõrgeima võimu lõplikuks kehtestamiseks tema enda loodud universumis kulus Urantia aja järgi peaaegu miljard aastat. Miikael sündis loojana, omandas haldaja oskused, sai tegevjuhi koolituse, kuid pidi oma suverääni-positsiooni kogemustega ära teenima. Ja nii on teie väike maailm saanud kogu Nebadonis tuntuks kui paik, kus Miikael lõpetas nende kogemuste omandamise, mida nõutakse igalt Paradiisi Loojalt-Pojalt, enne kui tema enda loodud universum antakse ta piiramatu juhtimise ja suunamise alla. Kohalikus universumis ülespoole liikudes õpite Miikaeli eelmiste annetumistega seotud isiksuste ideaale paremini tundma.

³ ¶ Loodud-olenditena annetumise lõpuleviimisega kindlustas Miikael oma positsiooni suveräänina ja suurendas ka Ülima Jumala arenevat suveräänsust. Vähe sellest, et Looja-Poeg uuris oma laskumisretkel loodud-olendite isiksuste erinevaid olemusi — ta ilmutas ka Paradiisi-Jumaluste erinevatel viisidel avalduvat tahet, sest Ülimade Loojatena avalduv Paradiisi-Jumalate sünteetiline ühtsus ilmutab Ülima Olendi tahet.

⁴ Need Jumaluste tahte erinevad aspektid on igaveseks isikustunud Seitsme Meistervaimu erinevates olemustes ja Miikaeli iga annetumine ilmutas eriliselt üht neist jumalikkuse avaldumistest. Melkisedekina annetudes avaldas ta Isa, Poja ja Vaimu ühist tahet, Lanonandekina annetudes Isa ja Poja tahet; Aadamana annetudes ilmutas ta Isa ja Vaimu tahet, seeravina annetudes Poja ja Vaimu tahet, Uversa surelikuna annetudes kujutas ta Ühise Toimija tahet, morontiasurelikuna annetudes Igavese Poja tahet ja ainelisel annetumisel Urantial elas ka lihast ja verest surelikuna Kõikse Isa tahte järgi.

⁵ Nende seitsme annetumise lõpuleviimise tulemusena omandas Miikael ülima suverääni positsiooni ja tekkis ka võimalus Ülima suveräänsuseks Nebadonis. Miikael ei ilmutanud ühelgi oma annetumisel Ülimat Jumalat, kuid kõigi nende seitsme annetumise lõpptulemuseks on Ülima Olendi ilmutumine Nebadonis.

⁶ Jumalast inimeseks laskudes koges Miikael üksiti tõusu osalisest avaldumisest piiritletud tegevuse ülimuslikkusesse ja oma absoniitse funktsioneerimise potentsiaali lõplikku vallandumist. Looja-Poeg Miikael on aegruumi looja, kuid seitsmekordne Meister-Poeg Miikael kuulub ühte neist jumalikest korpustest, mis moodustavad Viimase Kolmsuse.

⁷ Seitsme Meistervaimu kaudu ilmutuva Kolmsuse tahte kogemust läbi tehes on Looja-Poeg teinud läbi Ülima tahte ilmutamise kogemuse. Ülimuslikkuse tahte ilmutajana toimides on Miikael koos kõigi teiste Meister-Poega enda igaveseks samastanud Ülimaga. Käesoleval universumiajastul ilmutab ta Ülimat ja osaleb Ülimuslikkuse suveräänsuse tegelikustumises. Ent me usume, et järgmisel universumiajastul teeb ta Ülima Olendiga koostööd esimeses kogemuslikus Kolmsuses väliskosmose universumites ja nende heaks.

⁸ ¶ Urantia on kogu Nebadonis sentimentaalseid tundeid tekitav pühamu, kümnest miljonist asustatud maailmast tähtsaim, kogu Nebadoni suverääni, maailmade Melkisedekist hoolekandja, süsteemi päästja, Aadamast lunastaja, seeravist kaaslaste, tõusuvaimude seltsilise, morontiasilasiliikuja, surelikus ihus elanud Inimese Poja ja Urantia Planeedivürsti Kristus Miikaeli sureliku elu kodu. Ja teie ürikud räägivad tõtt, kui ütlevad, et seesama Jeesus on lubanud kunagi oma viimase annetumise maailma, Risti-maailma tagasi pöörduda.

* * *

⁹ [Käesolev kiri, mis kirjeldas Kristus Miikaeli seitset annetumist, on kuuekümne kolmas arvukate isiksuste esitatud kirjadest, milles jutustatakse Urantia ajaloost kuni Miikaeli ilmumiseni maale surelikus ihus. Käesolevate kirjade esitamiseks andis volitused Mantutia Melkisedeki suunamisel tegutsev Nebadoni kaheteistkümmneliikmeline komisjon. Me sõnastasime need kirjad ja panime need inglise keelde meist kõrgemate loal kasutatud viisil 1935. aastal pKr Urantia aja järgi.]

IV OSA

JEESUSE ELU JA ÕPETUSED

Selle osa kirjad on esitanud kaheteistkümnest Urantia keskteelisest koosnev ilmutuskomisjon, kelle tegevust juhendas Melkisedekist juht.

Jutustuse aluseks olevad andmed on saadud teiseselt keskteeliselt, kes oli omal ajal seatud apostel Andrease üleinimlikuks kaitsjaks.

MIIKAELI ANNETUMINE URANTIAL

GABRIEL on seadnud mind juhendama Miikaeli Urantial sureliku ihus elatud elu taasesitust, ja olles ilmutuskomisjoni Melkisedekist suunajana saanud selle ülesande, on mul volitused jutustada järgnevalt mõningatest sündmustest, mis vahetult eelnesid Looja-Poja saabumisele Urantiale, et alustada seal oma universumi annetumiskogemuse viimast faasi. Elada samasugust elu, nagu ta on määranud elama enda loodu, intellektio-lendid, annetuda enda loodud erinevat klassi olendite sarnasena on osa sellest hinnast, mida iga Looja-Poeg peab maksma, et saada omaloodud asjade ja olendite universumi täielikuks ning ülimaks suverääniks.

² Enne neid sündmusi, mida ma teile üldjoontes kirjeldama hakkan, oli Nebadoni Miikael annetanud end kuuel korral tema enda loodud kuude klassi kuuluvate erinevate intellektioolendite kujul. Seejärel valmistus ta laskuma Urantiale sureliku kujul, mis on tema arukate tahteolendite madalaim klass, ja etendama viimast vaatust ainelise maailma inimesena universumi suverääniks saamise draamas vastavalt universumite universumi jumalike Paradiisi Valitsejate korraldustele.

³ Kõigi nende eelmiste annetuste jooksul omandas Miikael mitte ainult ühe omaloodud-olendite rühma liikme piiritletud kogemuse, vaid ka olulisi kogemusi koostööst Paradiisiga, mis iseenesest aitas veelgi kaasa tema enda loodud universumi suverääniks saamisele. Kohaliku universumi kogu möödaniku jooksul oleks Miikael isiklikult võinud mis tahes ajal asuda Looja-Pojana suverääniks ja valitseda universumit Looja-Pojana omaenda valitud viisil. Sel juhul oleksid Immanuel ja tema kaaslasteks olevad Paradiisi-Pojad universumist lahkunud. Ent Miikael ei soovinud Nebadoni valitseda ainuüksi enda kui Looja-Poja iseseisva õigusega. Ta tahtis ParadiisiKolmsusele allumise ja sellega koos töötamise vahetu kogemuse kaudu omandada selle kõrge staatuse, mis annab talle õiguse valitseda oma universumit ja hallata selle asju nii täiusliku kaemusega ja targa täideviimisega, mis saab kord iseloomulikuks Ülima Olendi ülevale valitsemisele. Ta ei püüelnud selle poole, et olla täiuslik valitseja Looja-Pojana, vaid ihaldas olla ülimuslik haldaja Ülima Olendi universumi tarkuse ja jumaliku kogemuse kehastajana.

⁴ Neis seitsmes annetumises oma universumiolendite erinevatele klassidele lähtus Miikael seega kahest eesmärgist. Esiteks omandas ta vajaliku loodud-olenditest arusaamise kogemuse, mida nõutakse kõigilt Loojatelt-Poegadelt, enne kui nad muutuvad täielikult suveräänseks. Looja-Poeg võib valitseda oma universumit igal ajal omaenda õigustega, kuid Paradiisi-Kolmsuse ülima esindajana võib ta valitseda alles pärast seitsmekordset annetumist universumi loodud-olenditele. Teiseks taotles ta eesõigust esindada Paradiisi-Kolmsuse maksimaalset võimu, mida võidakse teostada kohaliku universumi otsesel ja isiklikul haldamisel. Seega allutaski Miikael end kõigi oma universu-

miannetuste kogemuste käigus edukalt ja vastuvõetaval viisil vabatahtlikult Paradiisi-Kolmsuse isikute erinevate ühenduste erinevatel viisidel ühendatud tahte. See tähendab, et esimesel annetumisel allus ta Isa, Poja ja Vaimu ühendatud tahte; teisel annetumisel Isa ja Poja tahte; kolmandal annetumisel Isa ja Vaimu tahte; neljandal annetumisel Poja ja Vaimu tahte; viiendal annetumisel Lõpmatu Vaimu tahte; kuuendal annetumisel Igavese Poja tahte; seitsmendal ja viimasel annetumisel Urantial Kõikse Isa tahte.

⁵ Miikaeli isiklikus suveräänsuses on seega ühendatud kõiksete Loojate seitsmeste faaside jumalik tahe oma kohaliku universumi loodud-olenditest arusaamisest omandatud kogemusega. Tema valitsus on saanud kõrgeima võimu ja suurimad volitused, mis üldse on võimalikud, olles samas vaba igasugusest meelevaldsusest. Tema võim on piiramatult, sest see tuleneb kogetud seosest Paradiisi Jumalustega; tema volitused on vaieldamatud, sest need omandati tegeliku kogemuse teel universumi loodud-olendite sarnasena; tema suveräänsus on ülim, sest selles on kehastunud ühtaegu nii Paradiisi Jumaluse seitsmene kui ka aegruumi loodud-olendi vaatepunkt.

⁶ ¶ Olles määranud oma lõpliku annetumise aja ja valinud planeedi, kus see erakordne sündmus toimuma pidi, pidas Miikael nagu ikka Gabrieliga annetumiseelse nõupidamise ja astus siis oma vanema venna, Paradiisi nõuandja Immanueli ette. Kõik universumi valitsemise volitused, mida polnud veel Gabrielile antud, andis Miikael nüüd Immanueli hoolde. Ja vahetult enne Miikaeli lahkumist Urantiale kehastuma andis Immanuel universumit Urantia-annetumise ajaks üle võttes talle kehastumisjuhised, mida tal hiljem Urantial vaja läks, kui ta seal selle maailma surelikuna üles kasvas.

⁷ ¶ Seoses sellega tuleb arvestada, et Miikael oli Paradiisi-Isa tahte kohaselt soovinud teostada selle annetumise sureliku kujul. Selle kehastumise teostamiseks ainuüksi universumis suverääniks saamise eesmärgil ei vajanud Looja-Poeg kellegi juhendeid, kuid ta oli alustanud Ülima ilmutamise programmi, mis hõlmas Paradiisi Jumaluste erinevate tahetega koos toimimist. Seega pidi tema lõplikult ja isiklikult omandatav suverääniseisund hõlmama tegelikult kogu Jumaluse seitsmest tahet, nii nagu see Ülimas kulmineerub. Seepärast olid teda varem õpetanud erinevate Paradiisi Jumaluste ja nende ühenduste isiklikud esindajad ja nüüd õpetas teda Kõikse Isa nimel Päevilt Ühtne, Paradiisi-Kolmsuse saadik Nebadoni kohalikus universumis.

⁸ ¶ Vägeva Looja-Poja valmisolekust allutada end veel kord vabatahtlikult Paradiisi Jumaluste, seekord Kõikse Isa tahte, tulenes vahetuid eeliseid ja tohutuid hüvitusi. Otsustanud teha läbi selle mitmetes seostes allumise, pidi Miikael kogema selles kehastumises nii sureliku inimese olemust kui ka Paradiisis oleva kõikide Isa tahet. Peale-

gi oli ta sellesse annetumisse astudes täis kindlustunnet, et Immanuel on saanud tema universumi haldamiseks tema äraoleku ajal seoses Urantia-annetumisega Paradiisi-Isalt täielikud volitused, ja ka lohutavat teadmist, et superuniversumi Päevilt Vanad on tema valdusele kogu annetumise ajaks ohutuse kindlustanud.

⁹ ¶ Niisugune oli olukord selle ülitähtsa sündmuse ajal, mil Immanuel tutvustas seitsmendat annetumisülesannet. Ning sellest Immanueli annetumiseelsest ülesandeseadmisest universumi valitsejale, kellest pidi saama Urantia Jeesus Naatsaretlane (Kristus Miikael), on mul lubatud esitada järgmised väljavõtted:

1. SEITSMES ANNETUMISÜLESANNE

¹ „Minu Loojast vend, peagi saan ma tunnistajaks sinu seitsmendale ja viimasele annetumisele universumis. Sa oled täitnud oma kuus eelmist ülesannet ustavalt ja täiuslikult ning pole mingit kahtlust, et sa sooritad niisama võidukalt ka selle, oma viimase annetumise suveräänsuse omandamiseks. Seni oled sa ilmunud oma annetumissfääridele sinu valitud klassi täielikult väljaarenenud olendina. Nüüd ilmud sa peagi Urantiale, sinu valitud korratule ja häiritud planeedile, mitte kui täielikult väljaarenenud surelik, vaid kui abitu imik. See, mu sõber, on sinu jaoks uus ja läbiproovimata kogemus. Sa maksad selle annetumise eest täit hinda ja koged täielikku valgustumist kõige kaudu, mida toob kaasa Looja kehastumine loodud-olendi kujul.

² Kõigis sinu eelmistes annetumistes oled sa soovinud vabatahtlikult alluda kolme Paradiisi Jumaluse ja nende jumalike omavaheliste ühenduste tahtele. Ülima tahte seitsmest faasist oled sa oma varasemates annetumistes allunud kõigile peale sinu Paradiisi-Isa isikliku tahte. Nüüd, mil sa oled otsustanud alluda oma seitsmendal annetumisel täielikult oma Isa tahtele, võtan mina kui meie Isa isiklik esindaja sinu universumi sinu kehastumise ajaks oma tingimatu jurisdiktsiooni alla.

³ Urantia annetuma asudes oled sa vabatahtlikult loobunud igasugusest planeedivälisest toetusest ja spetsiaalset abist, mida võiks anda mõni sinu enda loodud-olend. Nii nagu sinu loodud poegade universumi-elukäigu turvaline kulg Nebadonis sõltub täielikult sinust, peab sinu turvaline juhtimine läbi sinu edasise sureliku elukäigu ilmutamata elumuutuste sõltuma nüüd tervenisti ja täielikult Paradiisi-Isast. Ja kui sa selle annetumiskogemusega lõpule jõuad, tunnetad sa tõeliselt selle usu-usalduse täielikku tähendust ja kogu tähendusrikkust, mille omaksvõtmist sa nii vankumatult nõuad kõigilt oma loodud-olenditelt selles lähedases suhtes, mis neil on sinu kui nende kohaliku universumi Looja ja Isaga.

⁴ Kogu sinu Urantia annetumise ajal olgu sul vaid üks mure — sinu ja sinu Paradiisi-Isa vahelise osaduse katkematus. Selle suhte täiustudes näeb sinu annetumismaailm, isegi sinu loodud universum uut ja arusaadavat ilmutust meie mõlema Isast, meie kõigi Kõiksest Isast. Seega pead sa Urantia hoolt kandma vaid oma isikliku elu eest.

Mina vastutan täielikult ja tõhusalt sinu universumi turvalisuse ja katkematu valitsemise eest alates hetkest, mil sa vabatahtlikult oma volitustest loobud, kuni sinu naasmiseni Universumi Suveräänina, Paradiisi poolt ametisse kinnitatuna, mil sa saad minu käest tagasi nii praegu mulle loovutatavad asevalitseja volitused kui ka ülima võimu ja jurisdiktsiooni oma universumi üle.

⁵ Kinnitamaks, et mul on õigus kõike seda teha, mida ma praegu luban (teades väga hästi, et kogu Paradiis minu sõnu kinnitab), teatan sulle, et Päevilt Vanad Uversalt andsid mulle volitused hoida sinu vabatahtliku annetumise ajal ära kõik vaimsed ohud Nebadonis. Alates hetkest, mil sa surelikku kehastumist alustades teadvuse kaotad, kuni sinu tagasipöördumiseni selle sinu enda loodud ja korrastatud universumi kõrgeima ja tingimusteta suveräänina, ei saa kogu Nebadonis midagi tõsist juhtuda. Selle sinu kehastumise ajaks on mul Päevilt Vanadelt piiramatud volitused hävitada viivitamatult ja automaatselt iga olend, kes on süüdi Nebadoni universumis mässu või ülestõusu ohutamises ajal, mil sina sellel annetumisel viibid. Mu vend, pidades silmas minu kohalolekuga kaasnevaid Paradiisist antud volitusi, mida on täiendatud Uversalt saadud kohtulike volitustega, on sinu universum ja kõik selle loojaalsed loodud-olendid sinu annetumise ajal kaitstud. Sa võid siirduda oma missioonile, mõeldes vaid ühest — meie Isa täiuslikumast ilmutamisest sinu universumi arukatele olenditele.

⁶ Nii nagu kõigi sinu eelmiste annetumiste korral, meenutan sulle, et ma võtan üle sinu universumi jurisdiktsiooni nagu sinu vend ja usaldusisik. Mul on kõik volitused ja kogu võim sinu nimel tegutseda. Toimin nii, nagu seda teeks meie Paradiisi-Isa, ja vastavalt sinu selgesõnalisele soovile, et ma sel moel sinu asemel tegutaksin. Et see nii on, saad sa kõik need mulle antud volitused tagasi mis tahes sulle sobival hetkel. Sinu annetumine on kogu selle aja jooksul täiesti vabatahtlik. Maailmas surelikuna kehastunult puuduvad sul taevalikud võimed, kuid sa võid kogu oma loovutatud võimu tagasi saada igal ajal, kui vaid soovid. Kui sa peaksid soovima oma võimu ja volitusi tagasi võtta, siis pea meeles, et see toimub täiesti *isiklikel* põhjustel, sest ma olen elav ja ülim pant, kelle kohalviibimine ja lubadus tagavad sinu universumi turvalise haldamise sinu Isa tahte kohaselt. Sellist mässu, nagu kolmel korral on Nebadonis toimunud, ei saa sinu äraolekul Salvingtonilt selle annetumise ajal juhtuda. Päevilt Vanad on andnud Urantia-annetumise ajaks korralduse, et Nebadonis toimuv mässus sisalduksid iseenesest enesehävitusse seemned.

⁷ Töotan seniks, kuni sina sellel lõplikul ja erakordsel annetumisel viibid, ustavalt (Gabrieli kaasabil) sinu universumit hallata, ja annan sulle oma Isa ja sinu Isa nimel ülesande see jumaliku ilmutuse hoolekanne ette võtta ja see täiustunud inimliku arusaamise kogemus läbi teha ning selleks pakun sulle järgnevalt nõuandeid, mis peaksid juhtima sind sinu maises elus, mille jooksul sa saad kasvavalt teadlikuks oma jumalikust missioonist, elades lihas:

2. ANNETUMISPIIRANGUD

¹ 1. Järgides tavasid ja kooskõlas Sonaringtoni meetoditega — täites Paradiisi Igavese Poja korraldusi — olen sinu peatse astumise sellele sureliku annetumise teele igati ette valmistanud kooskõlas kavadega, mis sa koostasid ja Gabriel mulle üle andis. Sa kasvad Urantial üles selle maailma lapsena, omandad hariduse inimesena — alludes kogu selle aja jooksul oma Paradiisi-Isa tahtele —, elad oma elu Urantial nii, nagu sa seda oled otsustanud, lõpetad planeedil viibimise ja valmistud tõusma oma Isa juurde, et võtta temalt vastu volitused asuda oma universumi ülimaks suverääniks.

² 2. Minu järgmine nõuanne ei puuduta sinu maist missiooni ega sinu kõikset ilmutust, kuigi on nendega tihedalt seotud. Kui sa oled oma jumalikust identiteedist piisavalt teadlikuks saanud, soovitan sul võtta enda peale täiendav ülesanne lõpetada ametlikult Luciferi mäss Satania süsteemis ning teha seda *Inimese Pojana*. Seega soovitan, et sa maailma sureliku loodud-olendina, kelle nõrkus on oma Isa tahtele uss alludes tugevuseks saanud, saavutaksid alandlikkusega kõik selle, mille saavutamisest võimu ja vägevusega oled sa korduvalt keeldunud, kui need anti sulle selle patuse ja põhjendamatu mässu puhkemise ajal. See oleks minu arvates sinu surelikule annetumisele sobiv kulminatsioon, kui sa pöördusid meie juurde tagasi Inimese Pojana, Urantia Planeedivürstina ja samal ajal Jumala Pojana, oma universumi ülima suveräänina. Astu sureliku inimesena, Nebadoni madalaimat liiki intellektiolenendina Caligastia ja Luciferi vastu, mõista hukka nende pühadust teotavad taotlused ning lõpeta selles alamas seisuses, mille sa endale võtad, igaveseks nende langenud valguselaste häbitud valed. Olles oma loojaõigustega kindlalt keeldunud neid mässajaid häbistamast, oleks sul nüüd sobiv oma loodu madalaimate loodud-olendite sarnasena võtta nende langenud Poegade käest võim. Kogu sinu kohalik universum tunnistaks siis igati õiglaselt selgesti ja igavesti, et sul on õigus teha surelikus ihus seda, mida halastus keelas sul teha meelevaalse võimu õigusega. Kehtestades sel viisil oma annetumisega Ülima suveräänsuse võimalikkuse Nebadonis, teed sa tegelikult lõpu kõigi eelmiste mässude kohtumõistmiseta jäänud tegudele, olgugi see saavutus vähem või rohkem viibinud. Selle teoga likvideeritakse olemuslikult sinu universumi seni lahenduseta jäänud lahkkelid. Ja kui sa seejärel saad oma universumi ülimaks suverääniks, ei toimu üheski sinu suure isikliku loodu osas enam samasuguseid võimutrotsimisi.

³ 3. Kui sul õnnestub Urantia lahkulöömine lõpetada, nagu kahtlemata juhtubki, soovitan sul võtta Gabrielilt vastu „Urantia Planeedivürsti” tiitel — sinu universumi igavene tunnus sinu lõplikule annetumiskogemusele —, ning teha sul ka kõike, mis kooskõlas sinu annetumise mõttega leevendaks Caligastia reetmise ja Aadama hilisema üleastumisega Urantiale osaks saanud kannatusi ja segadust.

⁴ 4. Vastavalt sinu soovile teevad Gabriel ja kõik asjaosalised sinuga koostööd sinu siiras püüdluses lõpetada

Urantial annetumine usulis-elukorraldusliku kohtumõistmise väljakuulutamisega sellele maailmale, millega kaasneb ajastu lõpp, magavate surelike ellujääjate ülestõusmine ja annetatud Tõe Vaimu usulise elukorralduse sisseseadmine.

⁵ 5. Mis puutub sinu annetumisplaneeti ja seal elavasse inimpõlvkonda sinu surelikuna sealviibimise ajal, siis soovitan ma sul tegutseda suures osas vaid õpetajana. Pööra kõigepealt tähelepanu inimese vaimse olemuse vabastamisele ja innustamisele. Seejärel valgusta pimeduses olevat inimintellekti, tervenda inimhingi ja vabasta nende meel ajastuid kestnud hirmudest. Ning siis hoolitse oma sureliku tarkusega enda lihalike vendade ainelise heaolu ja füüsilise mugavuse eest. Ela ideaalset usuelu kogu oma universumi innustamiseks ja õpetamiseks.

⁶ 6. Muuda mässust lõhestatud inimesed oma annetumisplaneedil vaimselt vabaks. Anna Urantial täiendav panus Ülima suveräänsusesse, laiendades sel teel selle suveräänsuse sisseseadmist kogu sinu isikliku loodu laiades valdustes. Sa koged selles oma ainelises annetumises lihalikul kujul aegruumi Looja lõplikku valgustust, omandad kahekordse kogemuse selle kohta, mida tähendab toimida inimesena oma Paradiisi-Isa tahte järgi. Sinu ajalikus elus peavad piiritletud loodud-olendi tahe ja lõpmatu Looja tahe saama üheks, nii nagu need ühinevad ka Ülimas Olen-dis, arenev Jumaluses. Vala oma annetumisplaneedile välja Tõe Vaim ja kindlusta sellega kõigile selle isoleeritud sfääri normaalsetele surelikele vahetu ja täielik ligipääs meie Paradiisi-Isa kohalviibivate osade, maailmade Mõttekohandajate hoolekandele.

⁷ 7. Kõiges, mida sa oma annetumismaailmas korra saadad, pea pidevalt mees, et sa elad seda elu kogu oma universumi õpetamiseks ja harimiseks. Sa *annetad* Urantiale selle surelikuna kehtastunud elu, kuid sa pead *elama* seda elu kõigi sinu haldusala tohutu suure galaktika igas moodustatud, praegu või tulevikus moodustatavas asustatud maailmas kunagi elanud, praegu elavate ja tulevikus elavate inimintellektide ja inimesest kõrgemate intellektide vaimseks innustuseks. Sa ei ela oma maist elu sureliku ihus mitte selleks, et näida *eeskujuna* oma maise kohalviibimise aegsetele Urantia surelikele ega Urantia või ühegi muu maailma inimolendite hilisematele põlvkondadele. Pigem saab sinu ihulik elu Urantial *innustuseks* kõigile eludele kõigis Nebadoni maailmades kõigi eelolevate ajastute põlvkondade jaoks.

⁸ 8. Sinu surelikus kehtastuses teostatav ja kogetav suur missioon seisneb sinu otsuses elada elu, mille tingimusteta eesmärk on kõigest südamest täita oma Paradiisi-Isa tahet, *ilmutades* sellega *Jumalat*, oma Isa, lihas ja seda eriti lihas olevatele loodud-olenditele. Samal ajal *tõlgendad* sa kogu Nebadoni surelikest kõrgematele olenditele uuesti ja täiuslikumalt meie Isa. Ühtaegu selle hoolitsusega Paradiisi-Isa uue ilmutuse ja avarama tõlgendamise eest inimlikku ja üleinimlikku tüüpi meelele ilmutad sa Jumalale uuesti ka inimest. Näita oma lühikese eluga lihas —

nii nagu seda pole kogu Nebadonis enne nähtud — Jumalat tundvale inimolendile tema lühikese sureliku eksisteerimise elujärgu ajal avatud transtsendentseid võimalusi ja *tõlgenda* kõigile Nebadoni inimesest kõrgematele intellektidele kõigiks aegadeks uuesti ja valgustavalt inimest ja tema elumuutusi planeedil. Sa pead minema alla Urantiale sureliku kujul ja oma aja ning põlvkonna inimesena elades toimima nii, et kogu sinu universum näeks sinu tohutu suure loodu kõrgetes asjaajamistes täiustatud ideaalset meetodit: Jumala inimese-otsimise ja tema leidmise saavutust ning inimese Jumala-otsimise ja tema leidmise nähtust, kõige selle teostamist vastastikku rahuldust pakuval viisil oma lühikese elu jooksul lihas.

⁹ ¶ 9. Hoiatan, et sa peaksid meeles: kuigi sinust saab tegelikult maailma tavaline inimene, jääd sa potentsiaalselt Paradiisi-Isa Loojaks-Pojaks. Kogu selle kehastumise käigus sa küll elad ja tegutsed nagu Inimese Poeg, kuid sinu isikliku jumalikkuse loomeomadused tulevad sinuga Salvingtonilt Urantiale kaasa. Sinu tahte võimusesse jääb alati selle kehastuse lõpetamine igal hetkel pärast sinu Mõttekohandaja saabumist. Kuni Kohandaja saabumise ja vastuvõtmiseni vastutan mina sinu isiksuse terviklikkuse eest. Ent pärast Kohandaja saabumist, ühtlasi samas tunnetades üha enam oma annetumissmissiooni olemust ja tähtsust, peaksid sa hoiduma üleinimlike eesmärkide, saavutuste ja võimu taotlemisest, pidades silmas asjaolu, et sinu loojaeesõigused jäävad sinu sureliku isiksuse lahutamatuks omadusteks, mida ei saa sinu isiklikust kohalviibimisest eraldada. Ent sinu maist elukäiku ei puuduta muud üleinimlikud mõjud peale Paradiisi-Isa tahte, kui sa just ei peaks teadliku ja kaalutletud tahteavaldusena langetama jagamatut otsust, mille tulemusena teed kogu oma isiksust tervikuna hõlmava valiku.

3. MUUD NÕUANDED JA SOOVITUSED

¹ Ja nüüd, mu vend, olles sulle andnud üldisi soovitusi annetumise läbiviimise kohta, luba mul sinust lahkudes ja enne sinu Urantiale siirdumist anda sulle teatavaid nõuandeid, mida me pidasime Gabrielliga ühiselt vajalikeks ja mis puudutavad sinu sureliku elu vähemtähtsaid aspekte. Soovitame sulle järgmist:

² 1. Oma sureliku maise elu ideaali poole püüeldes pööra tähelepanu ka mõnede praktiliste ja kaasinimestele vahetut kasu toovate asjade teostamisele ja eeskujuks seadmisele.

³ ¶ 2. Perekonnasuhetes järgi perekonnaelu aktsepteeritud kombeid, mis sinu annetumise ajal ja põlvkonnas on juurdunud. Ela oma elu peres ja kogukonnas vastavalt nende inimeste tavadele, kelle sekka sa oled otsustanud ilmuda.

⁴ ¶ 3. Suhetes ühiskonnakorraga soovitame sul oma pingutustes piirduda suures osas vaimse taassünni ja intellektuaalse vabanemisega. Välti igasugust sekkumist oma aja majandusstruktuuri ja poliitilistesse kohustustesse. Pühenda end eeskätt ideaalse usu elu elamisele Urantial.

⁵ ¶ 4. Sa ei tohiks mitte mingil juhul ja mitte vähimalgi määral sekkuda Urantia rasside normaalsesse ja korrahohasesse järjestikusesse arengusse. Ent seda keeldu ei tohi tõlgendada nii, et sa peaksid piirama oma pingutusi jätta endast Urantiale maha *positiivse usueetika* püsiv ja täiustatud süsteem. Usulis-elukorraldusliku Pojana antakse sulle maailma rahvaste *vaimse* ja *religioosse* staatuse edendamiseks teatavad eelisõigused.

⁶ ¶ 5. Kui pead sobivaks, võid oma äranägemisel ühineda Urantial leiduvate usuliste ja vaimsete liikumistega, kuid püüa igati vältida organiseeritud kultuse, kristalliseerunud religiooni või surelike olendite seas eraldiseivate eetiliste rühmituste ametlikku moodustamist. Sinu elu ja õpetused peavad saama kõigi usundite ja kõigi rahvaste ühiseks pärandiks.

⁷ ¶ 6. Selleks, et sa ei aitaks asjatult kaasa Urantia religioossete uskumuste stereotüüpsete süsteemide või muud tüüpi mitteedasiviivate usuühenduste hilisemale väljakujunemisele, soovitame sulle ka järgmist: ära jäta endast planeedile mingeid kirjutisi. Hoidu igasugusest kirjutamisest püsivatele materjalidele, keela oma kaaslastel sinu lihaliku kuju mis tahes viisil jäädvustada. Jälgi, et sinu lahkumisel ei jääks planeedile midagi, mida võidaks jumaldama hakata.

⁸ ¶ 7. Elades planeedi ühiskonnas küll normaalset tavalist elu ja olles normaalne meessoost isik, ei sõlmi sa ilmselt abieluühendust; see oleks küll täiesti austusväärne suhe ja sinu annetusega kooskõlas, kuid ma pean sulle meelde tuletama, et üks Sonaringtoni kehastumiskorraldusi keelab Paradiisi-päritolu annetuval Pojal ühelegi planeedile jätta maha inimjärglasi.

⁹ ¶ 8. Kõigis muudes sinu eelseisva annetumise üksikasjades jätame sind sinu sisimas elava Kohandaja, inimest juhendava alati kohalviibiva jumaliku vaimu õpetuste ja sinu päritud omadustega avarduva inimmeele otsustusvõime hooleks. See loodudolendi ja Looja omaduste omavaheline ühendamine võimaldab sul elada meie jaoks planeetaarsetel sfääridel elava inimese täiuslikku elu, mis ei tarvitse küll olla täiuslik mis tahes inimese arvates mis tahes põlvkonnas mis tahes planeedil (ammugi siis mitte Urantial), kuid on täielikult ja ülimalt täisväärtuslik sinu kaugeleulatuva universumi rohkem täiustunud ja täiustuvate maailmade hinnangul.

¹⁰ Ja nüüd juhtigu ja toetagu sind meie mõlema Isa, kes on meid alati kõigis meie tegudes toetanud, ja olgu ta sinuga alates sinu lahkumisest meie juurest, kui sa oma isiksuse teadvuse loovutad, ajal, kui sa oma inimeses kehastunud jumalikkude identiteeti järk-järgult taas ära tundma hakkad ja kogu sinu annetumiskogemuse jooksul Urantial kuni sinu pääsemiseni lihast ja tõusuni suverääniks meie Isa paremale käele. Kui ma sind taas Salvingtonil näen, tervitame sind kui kõrgeimat ja tingimusteta suverääni sinu enda loodud universumis, mida sa teenid ja millest oled täielikult aru saanud.

¹¹ Valitsen nüüd sinu asemel. Võtan kui suverääni kohusetäitja sinu seitsmenda, surelikuna Urantial annetumise

ajaks kogu Nebadoni oma jurisdiktsiooni alla. Ja sinu kaitse alla, Gabriel, annan tulevase Inimese Poja seniks, kuni ta peatselt võimus ja kuulsuses Inimese Pojana ja Jumala Pojana minu juurde tagasi pöördub. Ja mina olen, Gabriel, kuni Miikaeli tagasitulekuni sinu suverään.”

* * *

¹² Kohe pärast seda lahkus Miikael kõigi kokku tulnud Salvingtoni olendite juuresolekul meie seast ja me ei näinud teda enam harjunud kohal kuni tema tagasipöördumiseni universumi ülima ja isikulise valitsejana pärast annetumiselujärgu lõpulejõudmist Urantial.

4. KEHASTUMINE — KAHE TEGEMINE ÜHEKS

¹ Nii pidid Miikaeli mõned vääritud lapsed, kes olid süüdistanud oma Loojat-isa isekates valitsemistaotlustes ja laskunud isegi vihjeteni, et Loojat-Poega hoidis meelevaldselt ja autokraatlikult võimul alandlike loodud-olendite eksiteele sattunud universumi pime truudus, igaveseks vaikima, sest neid hämmastas ja neile valmistas pettumuse ennastunustav teenimine, millega Jumala Poeg nüüd Inimese Pojana algust tegi, alludes sestpeale kogu selle aja „Paradiisi-Isa tahtele”.

² ¶ Ent ärge sattuge eksiteele: Kristus Miikael, kuigi tõeliselt kahese päritoluga olend, ei olnud kahene isiksus.

Ta ei olnud Jumal *ühenduses* inimesega, vaid pigem inimeses *kehastunud* Jumal. Ja ta oli alati just see ühendatud olend. Ainus selle mittemõistetava suhte arenguline tegur oli selle fakti eneseteadlik taipamine ja äratundmine (inimmeeles), et ta on Jumal ja inimene.

³ Kristus Miikael ei saanud Jumalaks järk-järgult. Jumal ei saanud mingil Jeesuse maise elu otsustaval hetkel inimeseks. Jeesus oli Jumal *ja* inimene — alati ja igavesti. Ning see Jumal ja see inimene olid ja on praegugi *üks*, nii nagu kolmest olendist koosnev Paradiisi-Kolmsus on tegelikult *üks* Jumalus.

⁴ Ärge kaotage kunagi silmist asjaolu, et Miikaeli annetumise ülim vaimne eesmärk oli avardada *ilmutust Jumalast*.

⁵ ¶ Urantia surelikel on imedest mitmesuguseid arusaamu, kuid meie jaoks, kes me elame kohaliku universumi kodanikena, on imesid vähe ja neist kõige põnevamad on Paradiisi-Poegade kehastumisannetumised. Meie peame imeks Jumaliku Poja ilmumist teile ja teie maailma asjade näiliselt loomuliku käigu tulemusena — peame seda väljaspool meie arusaamist olevaks kõiksete seaduste toimeks. Jeesus Naatsaretlane oli imepärane isik.

⁶ Kogu selles erakordses kogemuses otsustas Jumal-Isa avaldada end nagu alati *tavalisel viisil*, jumalike tegude normaalsel, loomulikul ja kindlal viisil.

MIIKAELI ANNETUMISE AEG

OLEN omal ajal apostel Andreasele määratud teise keskteele, kes tegutseb Urantia Keskteeliste Ühendatud Vennaskonna kaheteistkümneliikmelise komisjoni juhendamisel, mille ühiselt moodustasid meie klassi eesistuja ja eelmainitud Melkisedek. Mulle on antud volitused koostada käesolev jutustus Jeesus Naatsaretlase elu sündmustest, nii nagu neid nägid minu klassi kuuluvad maised loodud-olendid ja nagu need hiljem minu ajaliku hoole alla antud inimene osaliselt kirja pani. Teades, kui hoolikalt Meister vältis endast kirjalike ürikute mahajätmist, keeldus Andreas kindlalt oma kirjutise paljundamisest. Jeesuse teiste apostlite samasuguse suhtumise tõttu viibis evangeeliumide kirjapanek üsna kaua.

1. ÕHTUMAA ESIMESEL SAJANDIL PÄRAST KRISTUST

¹ Jeesus ei tulnud sellesse maailma vaimse allakäigu ajastul, tema sündimise ajal toimus Urantial selline vaimse mõtteviisi ja usuelu taassünd, mida polnud Aadamajärgse ajaloo jooksul varem nähtud ega ole aset leidnud ka ühelgi ajajärgul pärast seda. Miikaeli Urantial kehastumise ajal olid maailmas soodsamad tingimused Looja-Poja annetumiseks kui kunagi enne või pärast seda. Sellele ajale vahetult eelnenud sajanditel oli kreeka kultuur ja keel levinud üle õhtumaa ja Lähis-Ida maadesse ning juudi rahvas, Vahemere idaranniku rass, mis kuulus olemuselt osalt õhtumaale ja osalt idamaale, sobis suurepäraselt oma kultuurilise ja keelelise olukorra poolest uue religiooni tõhusaks levitamiseks nii itta kui ka läände. Neile väga soodsatele asjaoludele aitas veelgi kaasa roomlaste salliv poliitiline valitsemine Vahemere maades.

² Kogu seda maailmas valitsenud mõjude kombinatsiooni illustreerib hästi Pauluse tegevus, kes, kuuludes heebrealasena heebrea kultuuri, kuulutas juudi messiase evangeeliumi kreeka keeles, olles ise Rooma kodanik.

³ Õhtumaal polnud veel kunagi enne ega ole ka pärast seda nähtud niisugust tsivilisatsiooni nagu Jeesuse ajal. Euroopa tsivilisatsiooni ühendas ja hoidis koos järgmiste tegurite erakordne kolmene mõju:

- ⁴ 1. Rooma ühiskondlik-poliitiline süsteem;
- ⁵ 2. kreeka keel ja kultuur, teatud määral ka filosoofia;
- ⁶ 3. juudi religioossete ja moraaliõpetuste kiiresti leviv mõju.

⁷ Jeesuse sünni ajal kuulusid kõik Vahemere maad ühtsesse impeeriumi. Esmakordselt maailma ajaloos ühendasid paljusid tähtsamaid keskusi head teed. Mered olid piraatidest puhastatud ja suur kaubanduse ning reise ajajärk edenes kiiresti. Järgmine samasugune reisimise ja kaubanduse periood saabus Euroopas alles üheksateistkümnendal sajandil pärast Kristust.

⁸ Vaatamata Kreeka-Rooma maailma sisemisele rahule ja näilisele jõukusele, elas enamik selle impeeriumi elanikest viletsuses ja vaesuses. Väike kõrgklass oli rikas, lihtrahvas kuulus aga õnnetusse ja vaesesse alamklassi. Õnnelik ja jõukas keskklass tol ajal puudus, see oli Rooma ühiskonnas alles hakanud tekkima.

⁹ Esimesed lahingud Rooma ja Partia laienevate riikide vahel olid lõppenud sellega, et Süüria jäi roomlastele. Jeesuse ajal oli Palestiinas ja Süürias jõukuseperiood, suhteline rahu ja laialdased kaubandussuhted nii ida kui ka lääne riikidega.

2. JUUDI RAHVAS

¹ Juudid pärinesid vanast semiidi rassist, kuhu kuulusid ka babüloomlased, foiniiklased ja Rooma uuemad vaenlased kartaagolased. Kogu esimese Kristuse-järgse sajandi esimese poole olid juudid kõige mõjukam semiidi rahvaste rühm ja neil oli juhtumisi strateegiliselt eriti soodne geograafiline positsioon maailmas, mida valitseti ja korrastati kaubanduse huvidest lähtudes.

² Paljud antiikaja rahvaid ühendavad suured teed läbisid Palestiinat, millest sai sel moel kolme mandri kohtumispunkt ehk risttee. Üle Palestiina kulgesid lainetena reisijad, kaubandus, Babüloonia, Assüüria, Egiptuse, Süüria, Kreeka, Partia ja Rooma armeed. Juba iidsetest aegadest saadik olid selle teatavaid osi läbinud paljud idamaalt tulnud karavaniteed, mis suundusid Vahemere idaosa vähesesse peadesse meresadamatesse, kust laevad kandsid laadungid kogu mereäärsele õhtumaale. Enam kui pool sellest karavaniliiklusest kulges läbi väikese Naatsareti linna Galileas või vähemalt selle lähedalt.

³ Kuigi Palestiina oli juutide religioosse kultuuri kodumaa ja ristiusu sünnipaik, elas juute kõikjal maailmas, paljude rahvaste seas, ning nad kauplesid Rooma ja Partia kõigis provintsidest.

⁴ Kreekalt saadi keel ja kultuur, Rooma ehitas teed ja ühendas impeeriumi, kuid juudid, kes elasid hajutatult kõikjal ja kellel oli üle kogu Rooma impeeriumi rohkem kui kakssada sünagoogi ja hästiorganiseerunud usukogukonda, andsid omalt poolt kultuurikeskused, kus uus taevariigi evangeelium esmase vastuvõtu leidis ja kust see levis hiljem maailma kaugeimatesse paikadesse.

⁵ Iga juudi sünagoog leppis sellega, et tema ümber oli paganatest usklike rühm, „vagad” või „jumalakartlikud” inimesed, ja need niinimetatud prose-lüüdid moodustasidki esialgu Pauluse poolt ristiusku pööratute enamiku. Ka Jeruusalemma templil oli oma rikkalikult kaunistatud õu paganate jaoks. Jeruusalemma ja Antiookia kultuur, kaubandus ja palveldamiskombed olid omavahel väga tihedalt seotud. Antiookias hakati Pauluse järgreid esmakordselt „kristlasteks” nimetama.

⁶ Juudi templijumalateenistuste koondatuses Jeruusalemma peitus saladus, kuidas sai nende monoteism samaegselt nii püsima jääda kui ka edasi areneda ning üle kogu maailma levida uue ja avarama ideena ühestainsast kõigi rahvaste Jumalast ja kõigi surelike Isast. Jeruusalemma templiteenistustes oli jäänud püsima teatav arusaam religioosest kultuurist sel ajal, kui terve rida paganlikke riigijuhte ja rahvaste rõhujaid oli langenud.

⁷ ¶ Juudi rahvas oli tol ajal küll Rooma kõrgema feodaalvõimu all, kuid nende kohalikul valitsusel olid üsna suured õigused ja et nad mäletasid hiljutist Juudas Makkaabi ja tema järeltulijate kangelaslikku vabadusvõitlust, ootasid nad kannatamatult veel suurema vabastaja, kauaoodatud messia peatset ilmumist.

⁸ Juutide kuningriigi Palestiina pooliseseisva riigina püsimise saladus peitus Rooma valitsuse välispoliitikas, millega sooviti oma kontrolli all hoida Süüria ja Egiptuse vahelist Palestiina kaudu kulgevat teed, aga samuti idamaa ja õhtumaa vaheliste karavaniteede läänepoolseid jaamu. Rooma ei soovinud, et Vahemere idarannikul kerkiks esile võim, mis võiks kärpida tema edasitungi neis piirkondades. Intriigirohke poliitika, mille eesmärgiks oli seleukiidide Süüria ja Ptolemaiose Egiptus omavahel tülli ajada, nõudis Palestiina säilitamist eraldi iseseisva riigina. Rooma poliitika, Egiptuse allakäigu ja seleukiidide järkjärgulise nõrgenemisega enne Partia võimu kasvu ongi seletatav, miks väike ja nõrk juutiderühm suutis mitme põlvkonna jooksul alal hoida oma sõltumatuse nii seleukiididest põhjas kui ka Ptolemaiosest lõunas. Juudid ise omistasid selle õnnekombel säilinud vabaduse ja sõltumatuse ümbruskonna võimsamate rahvastest asjaolule, et nad on „väljavalitud rahvas”, ja Jahve enda otsesele sekkumisele. Kui siis Rooma kõrgem feodaalvõim lõpuks nende maa peale langes, muutis see rassiline üleolek olukorra neile veelgi raskemaks. Ent isegi sel kurval tunnil keeldusid juudid aru saamast, et neil on maailmas vaimne, mitte poliitiline missioon.

⁹ ¶ Juudid olid Jeesuse ajal ebatavaliselt kartlikud ja kahtlustavad, sest neil oli tol ajal võõras valitseja, idumealane Herodes, kes oli kavalalt Rooma valitsejate usalduse võitnud ja Juudamaal ülemvõimu haaranud. Kuigi Herodes kuulutas oma ustavust heebrea tseremooniatele, asus ta ehitama templeid paljudele võõrastele jumalatele.

¹⁰ Herodese ja Rooma valitsejate sõbralike suhete tõttu oli juutidel maailmas ohutu rännata, see avas juutidele ja nende uuele taevariigi evangeeliumile tee veelgi kaugeimatesse Rooma impeeriumi osadesse ja sellega lepinguliselt suhetes olevatesse välisriikidesse. Herodese valitsemisaeg aitas ka suuresti kaasa heebrea ja hellenistliku filosoofia edasisele segunemisele.

¹¹ Herodes ehitas Kaisarea sadama, mis aitas Palestiinal veelgi enam kujuneda tsiviliseeritud maailma ristteeks. Ta suri 4. a eKr, Jeesuse nooruse ja teenimise ajal valitses Galilead ja Peread tema poeg Herodes Antipas, kelle valitsemisaeg kestis aastani 39 pKr. Antipas oli nagu ta isagi suur

ehitaja. Ta ehitas ümber paljud Galilea linnad, kaasa arvatud tähtsa kaubanduskeskuse Sepphorise.

¹² Galilealased ei olnud Jeruusalemma usujuhtide ja rabide seas eriti soositud. Jeesuse sünni ajal oli Galilea rohkem paganlik kui juudimeelne maa.

3. PAGANATE HULGAS

¹ Kuigi Rooma riigi sotsiaalmajanduslik olukord polnud just kõige parem, oli laialt levinud siseriiklik rahu ja jõukus Miikaeli annetumisele soodne. Vahemere-maailma ühiskond koosnes esimesel sajandil pärast Kristust viiest hästimääratletud kihist:

² 1. *aristokraatia*. Raha ja ametlikku võimu omavad ülemkihid, privilegeeritud ja valitsevad rühmad;

³ ¶ 2. *äriühmad*. Rikkad kaupmehed ja pankurid, kaupmehed-suurimportöörid ja -eksportöörid — rahvusvahelises ulatuses kauplejad;

⁴ ¶ 3. *väike keskklass*. Tõesti väike, kuid väga mõjukas rühm — oli moraalseks selgrooks algkristlikule kirikule, ergutades seda rühma oma erinevatel käsitöö- ja kaubandusaladel tegutsema. Juutide seast kuulusid sellesse kaupmeeste klassi variserid;

⁵ ¶ 4. *vaba töölisklass*. Sellel rühmal ühiskondlik positsioon peaaegu puudus. Nad olid küll uhked oma vabaduse üle, kuid väga ebasoodsas olukorras, sest olid sunnitud orjatööga konkureerima. Ülemklassid suhtusid neisse põlglikult, pidades neid kasutuks kõiges muus peale „paljunemise”;

⁶ ¶ 5. *orjad*. Orjad moodustasid poole Rooma riigi elanikkonnast. Paljud neist olid arenenud indiviidid ja tõusid kiiresti vaba töölisklassi ja isegi kauplejate hulka. Enamik olid aga keskpäraseid või väga alaväärtuslikud.

⁷ Orjastamine, isegi arenenud rahvaste orjastamine oli Rooma sõjaliste vallutuste eripära. Isandal oli oma orja üle piiramatult võim. Algekristlikud kogudused koosnesidki suures osas alamklassidest ja orjadest.

⁸ Kõrgemalseisvad orjad said sageli palka ja olid võime- lised end oma säästudega vabaks ostma. Paljud vabanenud orjad tõusid riigis, kirikus ja ärimaailmas kõrgetele positsioonidele. Ning just nende võimaluste tõttu oli algekristlik kirik selle orjusevormi suhtes nii salliv.

⁹ ¶ Esimesel sajandil pärast Kristust suuri sotsiaalseid probleeme Rooma impeeriumis ei olnud. Enamik elanikkonnast tunnistas oma kuuluvust sellesse rühma, millesse ta oli juhtumisi sündinud. Andekatele ja võimekatele oli alati avatud uks tõusmiseks Rooma ühiskonna madalamatest kihtidest kõrgematesse, kuid inimesed olid oma positsiooniga ühiskonnas üldiselt rahul. Neil polnud klassiteadlikkust ning nad ei pidanud klassivaheid ka ebaõiglasteks ega väärateks. Ristiusk ei olnud mingiski mõttes majanduslik liikumine, mille eesmärgiks oleks olnud rõhutatud klasside viletsa olukorra parandamine.

¹⁰ Kuigi naistel oli võrreldes nende piiratud seisundiga Palestiinas kogu Rooma impeeriumi ulatuses rohkem

vabadust, leidus juutide hulgas kaugelt enam perekonnale pühendumist ja loomulikku kiindumust kui paganlikus maailmas.

4. PAGANLIK FILOSOOFIA

¹ Paganad jäid moraalsest vaatepunktist juutidele mõnevõrra alla, kuid üllamate paganate südameis oli piisavalt pinnast loomulikule headusele ja inimliku armastuse võimele, nii et selles võis idaneda ristiusu seeme, millest võrsunud saagiks olid piisavalt suur moraalne iseloom ja vaimsed saavutused. Paganlikus maailmas olid sel ajal valdavad neli suurt filosoofiat, mis kõik tulenesid suuremal või vähemal määral kreeka varasest platonismist. Need filosoofiakoolkonnad olid:

² 1. *epikuurlased*. See mõttekoolkond oli pühendunud õnne poole püüdlemisele. Paremad epikuurlased ei andunud aga meeleliste liialdustele. See doktriin aitas roomlastel vähemalt vabaneda fatalismi eriti hukutavast vormist, õpetades, et inimene võib oma maise staatuse parandamiseks ise midagi ette võtta. Sellega suudeti võita vähiklikku ebausku;

³ 2. *stoikud*. Stoitsism oli kõrgemate klasside arenum filosoofia. Stoikud uskusid, et kogu loodut valitseb Mõistus-Saatus. Nad õpetasid, et inimese hing on jumalik, kuid vangistatud pahelisse füüsilisse kehasse. Inimese hing saavutab vabaduse, kui elatakse kooskõlas loodusega, Jumalaga; seega saab voorus iseenesest tasutud. Stoitsism tõusis üleva moraalsuseni, ideaalideni, milleni polnud küündinud veel ükski puhtinimlik filosoofiline süsteem. Kuigi stoikud kuulutasid, et nad on „Jumala sugu“, ei suutnud nad teda tunda ega seepärast ka leida. Stoitsism jäi filosoofiaks, sellest ei saanud kunagi religiooni. Selle pooldajad püüdsid häälestada oma meelt Kõikse Meele harmooniale, kuid ei suutnud end kujutleda armastava Isa lastena. Paulus kaldus tugevasti stoitsismi, kui ta kirjutas: „Ma olen õppinud olema rahul sellega, mis mul on...“;

⁴ 3. *küünikud*. Kuigi küünikud seostasid oma filosoofiat Ateena Diogenesega, tulenes suur osa nende doktriinist Machiventa Melkisedeki õpetuste jälgedest. Künism oli olnud varem pigem religioon kui filosoofia. Küünikud andsid oma usulis-filosoofilisele süsteemile vähemalt demokraatliku iseloomu. Nad jutlustasid nii väljakutel kui ka turgudel pidevalt oma doktriini, mille kohaselt „inimene võib ennast päästa, kui ta seda tahab“. Nad jutlustasid lihtsust ja vooruslikkust ja julgustasid inimesi surmale kartmatult vastu astuma. Need küünikutest rändjutlustajad aitasid vaimselt janunevat elanikkonda hilisemate ristiusu misjonäride jaoks ette valmistada. Nende rahvas jutlustamise kava sarnanes vormilt ja stiililt üsna palju Pauluse kirjadele;

⁵ 4. *skeptikud*. Skeptitsism väitis, et teadmised on ekslikud ning et veendumus ja kindlustunne ei ole võimalikud. See oli puhtnegatiivne hoiak ega levinud laiemalt.

⁶ Kõik need neli olid poolreligioossed filosoofiad, sageli vaimukosutavad, eetilised ja õilistavad, kuid lihtrahva

jaoks enamasti liiga kõrged. Peale künismi olid kõik filosoofiad mõeldud tugevatele ja tarkadele ega olnud päästvad religioonid kõigile, sealhulgas vaestele ja nõrkadele.

5. PAGANLIKUD RELIGIOONID

¹ Kõigil eelmistel ajastutel oli religioon olnud põhiliselt hõimu või rahva asi, indiviidi see sageli ei puudutanudki. Jumalad olid hõimu või rahva, mitte isiklikud jumalad. Need religioossed süsteemid pakkusid keskmise inimese individuaalsetele vaimsetele igatsustele vähe rahuldust.

² Jeesuse ajal olid õhtumaal järgmised religioonid:

³ 1. *paganlikud kultused*. Nendes olid ühendatud hellenistlik ja ladina mütoloogia, patriotism ja traditsioonid;

⁴ 2. *imperaatori kummardamine*. See inimese jumalaks tõstmine riigi sümbolina oli juutidele ja algkristlastele väga vastumeelne, mis viis mõlema kiriku kibedale tagakiusamisele Rooma valitsuse poolt;

⁵ 3. *astroloogia*. See Baabülioni pseudoteadus arenes kõikjal Kreeka-Rooma impeeriumis eraldi religiooniks. Inimene pole sellest ebausust päriselt vabanenud ka veel kahekümnendal sajandil;

⁶ 4. *müsteeriumireligioonid*. Sellesse vaimutoidu järele janunevasse maailma oli paiskunud terve müsteeriumikultuste vool, uued ja võõrad religioonid Vahemere idarannikult, mis olid lihtrahvale armsaks saanud ja neile *individuaalset* pääsemist tootanud. Need religioonid said kiiresti Kreeka-Rooma maailma alamklasside aktsepteeritud uskumusteks. Ja need aitasid üsna palju sillutada teed tunduvalt arenenumate ristiusuõpetuste kiirele levikule, milles esitati majesteetlikku jumalusekäsitust koos huvitava teoloogiaga arukamate inimeste jaoks ja pakuti pääsemisvõimalust kõigile, kaasa arvatud tolle aja keskmisele harimatule, kuid januneva vaimuga inimesele.

⁷ Müsteeriumireligioonid tegid lõpu rahvauskumustele ja viisid arvukate isikukultuste sünnile. Müsteeriume oli palju, kuid neile kõigile olid iseloomulikud järgmised jooned:

⁸ 1. mingi müütiline legend, müsteerium — sellest ka nende nimi. Müsteerium taandus reeglina loole mõne jumala elust ja surmast ja uuesti elluärkamisest. Müsteeriumi näiteks võib tuua ka mithraismi õpetused, mis levisid mõnda aega Pauluse tõusva ristiusukultusega samal ajal ja sellega konkureerides;

⁹ 2. müsteeriumid ei olnud seotud kindla rahva ega rassiga. Need olid isiklikud ja vennalikud ning viisid religioossete vennaskondade ja arvukate sektide tekkimisele;

¹⁰ 3. nende teenistustele olid iseloomulikud keerulised liikmeksvõtmise tseremooniad ja muljetavaldavad palveldamissakramendid. Salajased riitused ja rituaalid olid vahel ka võikad ja vastikust äratavad;

¹¹ 4. ent missugune ka poleks olnud tseremooniade olemus või liialduste määr, lubasid need müsteeriumid alati oma pühendunutele *pääsemist*, „pääsu kurjast, ellujäämist pärast surma ja kehtvat elu õndsates maailmades teisel pool seda kannatuste ja orjuse maailma“.

¹² ¶ Ent ärge tehke seda viga, et segate Jeesuse õpetused ära müsteeriumidega. Müsteeriumide populaarsuses ilmneb inimese püüd ellu jääda, mis näitab tõelist nälga ja janu isikliku religiooni ning individuaalse õigluse järele. Kuigi müsteeriumid ei suutnud seda soovi küllaldaselt rahuldada, valmistasid nad ette teed Jeesuse hilisemale ilmutamisele, kes tõi sellesse maailma tõelise eluleiva ja -vee.

¹³ Püüdes ära kasutada laialdast toetust paremat tüüpi müsteeriumireligioonidele, kohandas Paulus veidi Jeesuse õpetusi, et need oleksid vastuvõetavad suuremale hulga tulevastele pöördunutele. Ent ka Pauluse kompromissid Jeesuse õpetustes (ristiusk) olid parimatest müsteeriumidest selles suhtes arenenumad, et:

¹⁴ 1. Paulus õpetas moraalset lunastust, eetilist pääsemist. Ristiusk viitas uuele elule ja kuulutas uut ideaali. Paulus hülgas maagilised riitused ja tseremoniaalsed nõidused;

¹⁵ ¶ 2. ristiusk kujutas endast religiooni, mis püüdis anda inimeste probleemidele lõplikud lahendused, sest see pakkus pääsemist kannatustest ja isegi surmast, lisaks kinkis pääsemist patust ja igaveste ellujäämisomadustega õiglast iseloomu;

¹⁶ ¶ 3. müsteeriumid olid üles ehitatud müütidele. Pauluse poolt esitatud ristiusk tugines ajaloolisele faktile: Jumala Poja Miikaeli annetumisele inimkonnale.

¹⁷ ¶ Paganlik moraal ei tarvitsenud olla seotud filosoofia ega religiooniga. Väljaspool Palestiinat ei mõelnud inimesed alati sellele, et usujutlustaja peaks elama moraalset elu. Juudi religioon, hiljem Jeesuse õpetused ja edasi Pauluse ristiusk olid Euroopas esimesed religioonid, mis toetusid ühelt poolt moraalile ja teiselt poolt eetikale, nõudes, et usutegelased pööraksid tähelepanu mõlemale.

¹⁸ Sellesse inimpõlvkonda, milles valitsesid puudulikud filosoofiasüsteemid ja mida viisid segadusse keerulised usukultused, sündiski Palestiinas Jeesus. Ja selleksamale põlvkonnale andis ta hiljem evangeeliumi oma isiklikust religioonist — rõõmusõnumi, et inimene on Jumala poeg.

6. HEEBREA RELIGIOON

¹ Esimese Kristuse-eelse sajandi lõpuks olid Jeruusalemma religiooset mõtet tohutult palju mõjutanud ja mõnevõrra ka muutnud Kreeka kultuuri õpetused ja isegi Kreeka filosoofia. Heebrea mõttekoolkondade Ida ja Lääne seisukohtade vahelises pikaajalises konkurentsivõitluses Jeruusalemm ja ülejäänud osa õhtumaast ja Vahemere idarannikust üldiselt omaks läänepoolsete juutide ehk muudetud hellenistliku vaatepunkti.

² Jeesuse ajal olid Palestiinas valdavad kolm keelt: lihtrahvas rääkis erinevaid aramea dialekte; preestrid ja rabid rääkisid heebrea keelt; haritud klassid ja juutide kõrgemad kihid rääkisid üldiselt kreeka keelt. Juudi kultuuri ja teoloogia kreeka tiiva hilisemat domineerimist põhjustas suurel määral heebrea pühakirjade varane tõlkimine kreeka keelde Aleksandrias. Peagi ilmusid samas keeles ka ristiuse õpetajate kirjutised. Judaismi taassünd algas heebrea pühakirjade tõlkimisest kreeka keelde. Sellel oli otsustav mõju,

mis määras hiljem Pauluse ristiusukultuse nihkumise pigem Lääne kui Ida poole.

³ Kuigi epikuurlaste õpetused olid juutide helleniseerunud uskumusi väga vähe mõjutanud, avaldasid sellele kaalukat mõju Platoni filosoofia ja stoikute enesesalgamis-doktriinid. Stoikute suur mõju ilmneb Makkabi neljandas raamatus, nii Platoni filosoofia kui ka stoikute doktriinide sissetungi on tunda Saalomoni tarkuseraamatus. Hellenistunud juudid tõid heebrea pühakirjadesse selliseid allegoorilisi tõlgendusi, et neil polnud raske heebrea teoloogiat oma austatud Aristotelese filosoofiaga kooskõlla viia. Kõik see tekitas aga hukatuslikku segadust, kuni asja võttis enda kätte Philon Aleksandriast, kes asus kreeka filosoofiat ja heebrea teoloogiat harmoniseerima ning süstematiseerima kompaktselt ja üsna järjekindlaks religioossete uskumuste ja tavade süsteemiks. Ning see hilisem õpetus, mis ühendas endas kreeka filosoofia ja heebrea teoloogia, oligi Palestiinas valdav ajal, mil Jeesus elas ja õpetas; just sellele vundamendile ehitas Paulus oma arenenuma ja valgustavama ristiusukultuse.

⁴ Philon oli suur õpetaja, pärast Mooset polnud veel keegi õhtumaa eetilist ja religioosset mõtet nii sügavalt mõjutanud. Maailmas on olnud seitse väljapaistvat inimõpetajat, kes on ühendanud oma aja eetiliste ja religioossete õpetuste süsteemide parimaid elemente: Sethard, Mooses, Zarathustra, Laozi, Buddha, Philon ja Paulus.

⁵ Paulus tundis ära paljud, kuigi mitte kõik Philoni vastuolud, mis tulenesid püüdest ühendada kreeka müstiline filosoofia ja rooma stoikute doktriinid heebrealaste seaduskuuleka teoloogiaga, ning ta kõrvaldas need targalt oma ristiusueelsest põhiteooriast. Philon aitas Paulusel täielikumalt taastada Paradiisi-Kolmsuse kontseptsiooni, mis oli juudi teoloogias kaua uinunud. Vaid ühes ei suutnud Paulus Philoniga sammu pidada ega ületada selle jõuka ja haritud Aleksandria juudi õpetusi, ning see oli lunastuse doktriin. Philon õpetas loobumist doktriinist, mille kohaselt saabub andeksand vaid verevalamise läbi. Võib ka arvata, et ta mõistis Mõttekohandajate reaalsust ja kohalolekut Paulusest selgemini. Kuid Pauluse pärispatu teooria, päritud süü ja kaasasündinud pahe ning neist lunastuse saamise doktriinid pärinesid osaliselt mithraismist ja neil oli heebrea teoloogia, Philoni filosoofia ja Jeesuse õpetustega vähe ühist. Pauluse õpetuse mõned pärispatu ja lunastusega seotud aspektid olid tema enda ideed.

⁶ Johannese evangeelium, viimane jutustus Jeesuse maist elust, oli adresseeritud läänepoolsetele rahvastele ja esitab selle loo suures osas hilisemate Aleksandria kristlaste vaatepunktist, kes olid ka Philoni õpetuse jüngrid.

⁷ ¶ Kristuse aja paiku toimus Aleksandrias imelik muutus suhtumises juutidesse ja sellest endisest juutide kantsist sai alguse vaenulik tagakiusamislaine, mis ulatus isegi Roomani, kust pagendati tuhandeid juute. Ent see kampaania oli lühiajaline, impeeriumi valitsus taastas üsna pea kogu impeeriumis täielikult kõik juutide kärbitud vabadused.

⁸ Kogu laias maailmas, ükskõik kuhu juudid ka polnud kaubanduse või rõhumise tõttu paisatud, hoidsid nad üks-

meelselt oma südames kesksel kohal Jeruusalemma püha templit. Juudi teoloogia jäi püsima sellisena, nagu seda Jeruusalemmas tõlgendati ja praktiseeriti, vaatamata sellele, et mitu korda pääses see unustusse vajumisest tänu mõne babüloonia õpetaja õigeaegsele sekkumisele.

⁹ Kaks ja pool miljonit neist laialihajunud juutidest tavatses käia Jeruusalemmas oma riigi usupühasid pidamas. Ja missugused ka ei oleks olnud idapoolsete (babüloonia) ja läänepoolsete (hellenistlike) juutide teoloogiliste või filosoofiliste seisukohtade erinevused, olid nad kõik ühte meelt, et nende ühine palveldamiskeskus on Jeruusalemm, ja nad kõik ootasid ikka messia tulekut.

7. JUUDID JA PAGANAD

¹ Jeesuse ajaks olid juudid jõudnud oma päritolu, ajaloo ja saatuse suhtes kindlale seisukohale. Nad olid ehitanud enda ja paganliku maailma vahele jäiga eraldusmüüri, nad suhtusid kõigesse paganlikku ülima põlgusega. Nad kumardasid seadusetahte ja tundsid väärhukust oma päritolu üle, millega ennastõigustavalt põhjendasid kõiki oma tegusid. Neil olid kujunenud kindlad ootused selle kohta, missugune töötatud messias peaks olema, ja enamikus neist ootustest kujutleti, et messia tulek kuulub nende riigi ja rahva ajalukku. Tolle aja heebrelaste jaoks oli juudi teoloogia pöördumatult stabiliseerunud ja alaliseks kinnistunud.

² Jeesuse õpetused ja teguviisid olid sallivuse ja headuse poolest vastuolus juutide kauaaegse hoiakuga teiste rahvaste suhtes, keda nad paganateks pidasid. Juudid olid terve eelmiste põlvkondade vältel suhtunud välismaailma nii, et neil oli nüüd võimatu vastu võtta Meistri õpetusi inimestevahelisest vaimsest vendlusest. Nad ei olnud nõus jagama Jahvet paganatega võrdsetel alustel ega ka vastu võtma Jumala Pojana kedagi, kes nii uusi ja võõraid doktriine õpetab.

³ Kirjatundjad, variserid ja preesterkond hoidsid juute tohutult tugevasti rituaalide ja seaduste kütkes, need aהלad olid palju reaalsemad kui Rooma poliitilise ülemvõimu omad. Jeesuse aja juudid olid allutatud *seadustele* ja niisama kindlalt seotud ka *traditsioonide* orjastavate nõudmistega, mis tungisid isikliku ja ühiskonnaelu igale alale. Need pisasjades käitumist määravad reeglid valitsesid ja piirasid iga ustavat juuti ja pole ime, et nad heitsid kohe enda seast välja igäühe, kes julges nende pühasid traditsioone rikkuda ja nende kaua au sees peetud ühiskondlikke käitumisreegleid trotsida. Vaevalt võisid nad pooldada kellegi õpetusi, kes ei kõhelnud astumast vastu dogmadele, mille kehtestaja oli nende arvates olnud Isa Aabraham ise. Mooses oli neile andnud käsuseadused ja nad ei saanud nende suhtes järeleandmisi teha.

⁴ Esimeseks sajandiks pärast Kristust olid seaduste suulised tõlgendused tunnustatud õpetajate ehk kirjatundjate poolt omandanud suurema autoriteedi kui kirjutatud seadus ise. Selle kõige tõttu oli juutide teatavatel usujuhtidel lihtsam inimesi uue evangeeliumi vastu häälestada.

⁵ Nende asjaolude tõttu oli juutidel võimatu kogeda neile ettekuulutatud saatust usu- ja vaimuvabaduse uue evangeeliumi sõnumitoojatena. Nad ei suutnud oma traditsioonide ahelaid murda. Jeremija oli rääkinud „käsüõpetusest, mis kirjutatakse inimeste südamesse”, Hesekiel oli kõnelnud „inimese hinge elama tulevast uuest vaimust” ja psalmilaulik oli palvetanud, et Jumal „looks sisse puhta südame ja tooks uue õige vaimu”. Kui juutide heade tegude ja orjalikkuse religioon langes pärimusliku inertsuse ohvriks, kandus religioosse arengu puhang lääne poole Euroopa rahvastele.

⁶ Ja nii kutsuti hoopis teine rahvas kandma maailmale arenevat teoloogiat, õpetussüsteemi, mis hõlmas kreeka filosoofiat, Rooma seadusi, heebrea moraali ja Pauluse poolt sõnastatud ning Jeesuse õpetustel põhinevat isiksuse pühaduse ja vaimuvabaduse evangeeliumi.

⁷ ¶ Pauluse ristiusukultuse juudilikuks sünnimärgiks oli selle moraaliõpetus. Juudid pidasid ajalugu Jumala ettehoolduseks — Jahve tööks. Kreeklased tõid uude õpetusse selgemad arusaamad igavesest elust. Pauluse doktriini mõjutasid teoloogiliselt ja filosoofiliselt mitte ainult Jeesuse, vaid ka Platoni ja Philoni õpetused. Tema eetika sai innustust peale Kristuse ka stoikutest.

⁸ Jeesuse evangeelium segunes Pauluse Antiookia ristiusukultuses järgmiste õpetustega:

⁹ 1. judaismi pöördunud kreeklaste filosoofilised arutlused, sealhulgas mõned nende arusaamad igavesest elust;

¹⁰ 2. põhiliste müsteeriumikultuste atraktiivsed õpetused, eriti mithraismi doktriinid vabanemisest, lunastusest ja päästmisest mõnele jumalale ohverdamise teel;

¹¹ 3. traditsioonilise juudi religiooni range moraali.

¹² ¶ Kõigil Rooma impeeriumi Vahemere maade, Partia kuningriigi ja Jeesuse-aegsete naabermaade rahvastel olid maailma geograafiast, astronoomiast, tervishoiust ja haigustest tahumatud ning primitiivsed ettekujutused ja loomulikult jahmatasid neid Naatsareti puusepa uued ja hämmastavad mõtteavaldused. Idee, et keegi on heast või kurjast vaimust vaevatud, ei käinud ainult inimolendite kohta, vaid paljud arvasid, et ka igas puus ja kivas on vaim. See oli nõiduste ajastu ja kõik uskusid, et imesid võib leida kõikjal.

8. VAREM KOOSTATUD KIRJALIKUD ALLIKAD

¹ Me oleme püüdnud oma volituste piires võimalikult palju kasutada ja mõningal määral omavahel kooskõlastada olemasolevaid ürikuid, mis puudutavad Jeesuse elu Urantial. Oleme küll tundnud rõõmu juurdepääsust apostel Andrease kadunud ürikule ja meil on olnud kasu koostööst tohutu hulga taevaste olenditega, kes viibisid Mii-kaeli annetumise ajal maa peal (eriti tema praeguse Isikutatud Kohandajaga), kuid meie eesmärk on olnud kasutada ka niinimetatud Matteuse, Markuse, Luuka ja Johannese evangeeliume.

² Need Uue Testamendi ürikud tekkisid järgmistel asjaoludel:

³ 1. *Markuse evangeelium*. Johannes Markus kirjutas Jeesuse elust esimesena (kui mitte arvestada Andrease märkmeid), kõige lühemalt ja lihtsamalt. Ta esitas Meistrit teenijana, inimesena inimeste seas. Kuigi Markus viibis noorena paljudes paikades, mida ta kirjeldas, tugineb tema evangeelium tegelikult Siimon Peetrusele. Tal tekkisid varakult sidemed Peetrusega, hiljem ka Paulusega. Markus kirjutas oma kroonika Peetruse innustusel ja Rooma kiriku tungival palvel. Teades, kui järjekindlalt Meister keeldus maa peal ja lihas olles oma õpetusi kirja panemast, suhtus ka Markus nagu apostlid ja teisedki juhtivad jüngrid nende üleskirjutamisse kõhklevalt. Ent Peetrus tajus, et Rooma kirikul on sellist kirjalikku jutustust vaja, ja Markus nõustus selle koostamise ette võtma. Ta tegi palju märkmeid enne Peetruse surma 67. a pKr ja hakkas varsti pärast Peetruse surma Peetruse heakskiidetud ülesehitust järgides Rooma kiriku jaoks oma kirjatööd tegema. Evangeelium valmis 68. a lõpuks. Markus tugines täielikult ainult enda ja Peetruse mälule. Pärast teda on see ürik oluliselt muutunud, arvukaid löike on välja võetud ja lõppu on lisatud uut materjali algse evangeeliumi viimase viiendiku asemele, mis läks esimesest käsikirjast kaduma enne, kui seda ümber kirjutada jõuti. See Markuse kroonika koos Andrease ja Matteuse märkustega sai kirjalikuks aluseks kõigile järgmistele evangeeliumilugudele, millega püüti kirjeldada Jeesuse elu ja õpetusi.

⁴ 2. *Matteuse evangeelium*. Niinimetatud Matteuse evangeelium on Meistri elulugu, mis kirjutati üles juutidest kristlaste harimiseks. Selle kroonika autor püüab Jeesuse elu varal pidevalt näidata, et suure osa oma tegudest tegi Jeesus selleks, „et läheks täide, mis prohvet oli rääkinud”. Matteuse evangeelium kirjeldab Jeesust kui Taaveti poega, kes pidas väga lugu seadustest ja prohvetitest.

⁵ Seda evangeeliumit ei kirjutanud apostel Matteus. Selle kirjutas tema jünger Isador, keda aitas tema töös peale Matteuse isiklike mälestuste neist sündmustest ka teatav ürik, kuhu viimane oli Jeesuse ütlused kohe pärast tema ristilöömist kirja pannud. See Matteuse ürik oli kirjutatud aramea keeles, Isador kirjutas kreeka keeles. Kirjutise omistamisega Matteusele ei tahetud kedagi petta. Tol ajal oli õpilastel tavaks sel viisil oma õpetajaid austada.

⁶ Matteuse algset ürikut redigeeriti ja täiendati 40. a pKr, vahetult enne seda, kui Matteus lahkus Jeruusalemmast evangeeliumi jutlustama. See oli isiklik kirjutis, mille viimane koopia hävis Süüria kloostris põlemisel 416. a pKr.

⁷ Isador põgenes Jeruusalemmast 70. a pKr, kui Tiituse armeed olid linna ümber piiranud, ning viis Matteuse märkmete koopia endaga Pellasse kaasa. Pellas elades kirjutas Isador 71. aastal Matteuse järgi evangeeliumi. Tal oli kaasas ka neli viiendikku Markuse loost.

⁸ 3. *Luuka evangeelium*. Luukas oli Pisiidias elav Antiookia arst, Pauluse mõjul pöördunud pagan, kes kirjutas Meistri elust hoopis teistsuguse loo. Ta hakkas järgima Paulust ja õppima Jeesuse elu ja õpetusi 47. aastal pKr. Luuka ürikus on säilinud palju „Issanda Jeesuse Kristuse armust” faktidena, mis ta oli kogunud Pauluselt ja

teistelki. Luukas esitab Meistrit kui „tõlnerite ja patuste sõpra”. Ta sõnastas oma paljud märkmed evangeeliumiks alles pärast Pauluse surma. Luukas kirjutas 82. aastal Ahaia. Ta kavatses kirjutada Kristusest ja ristiusu ajaloost kolm raamatut, kuid suri 90. aastal, jõudmata teist raamatut, „Apostlite tegusid”, päriselt lõpetada.

⁹ Luukas kasutas oma evangeeliumi koostamisel algmaterjalina kõigepealt Jeesuse elulugu, nagu Paulus seda oli talle jutustanud. Seepärast on Luuka evangeelium mõnes mõttes Pauluse järgi kirjutatud evangeelium. Ent Luukal oli ka muid infoallikaid. Ta küsitles Jeesuse elu arvukate episoodide tunnistajaid ja pani kuuldu kirja. Samuti olid tal ka Markuse evangeeliumi koopia, see tähendab neli viiendikku sellest, Isadori lugu, ja lühike ürik, mille oli koostanud 78. a pKr Antiookias uskuja Cedes. Luukal oli ka moonutatud ja paljuredigeeritud koopia märkmetest, mis arvati kuuluvat apostel Andreasele.

¹⁰ 4. *Johannese evangeelium*. Johannese evangeelium jutustab Jeesuse tööst Juudamaal ja Jeruusalemma ümbruses palju sellist, mida teistes ürikutes ei sisaldu. See on niinimetatud Sebedeuse poja Johannese evangeelium ja kuigi Johannes seda ise kirja ei pannud, innustas ta selle kirjutamist. Pärast esmakordset kirjanekut on seda teksti korduvalt redigeeritud, et näiks, nagu oleks Johannes selle ise kirjutanud. Üriku koostamise ajal olid Johannesel ka teised evangeeliumid ja ta nägi, et neist oli palju välja jäänud; seepärast ergutas ta 101. a pKr oma kaaslast Naatanit, kreeka juuti Kaisareast, kirjutamist alustama. Johannes andis talle materjali oma mälestuste ja kolme juba valminud üriku näol. Tal endal ei olnud midagi kirja pandud. „Johannese esimese kirjana” tuntud jutluse kirjutas Johannes ise kaaskirjana tööle, mille Naatan tema suunamisel teostas.

¹¹ 5. Kõik need kirjamehed andsid Jeesusest ausa pildi, kirjeldades teda nii, nagu nad teda olid näinud, mäletasid või olid kuulnud ja nagu nende arusaamu neist kaugetest sündmustest oli mõjutanud Pauluse ristiusuteoloogia hilisem omaksvõtmine. Kuid neist ürikutest, olgugi ebatäiuslikest, on piisanud, et muuta Urantia ajaloo kulgu peaaegu kahe tuhande aasta jooksul.

¹² [Märkus. Täites oma ülesannet Jeesus Naatsaretlase õpetuste ja tegude uuestiesitamiseks, olen kasutanud oht-rasti kõiki kirjalikke allikaid ja planeedi kohta eksisteerivat informatsiooni. Olen püüdnud eelkõige valmistada dokumenti, mis valgustaks mitte ainult praegu elavat inim-põlve, vaid võiks olla abiks ka kõigile tulevastele põlvetele. Olen valinud mulle esitatud tohutust informatsiooni-hulgast neid fakte, mis selle eemärgi täitmiseks kõige paremini sobisid. Ning ma olen püüdnud hankida nii palju teavet kui võimalik just puhtinimlikest allikatest. Alles siis, kui need allikad puudulikeks osutusid, pöördusin üleininimlike ürikute poole. Kui inimmeel oli ideid ja arusaamu Jeesuse elust ja õpetustest vastuvõetaval viisil väljendanud, eelistasin alati neid tüüpilisi inimlikke mõttemustreid. Kuigi olen püüdnud sõnalist väljendusviisi kohandada, et see vastaks paremini meie arusaamale Meistri elu ja õpetuse tõelisest tähendusest ja tähtsusest, olen

kõigis oma lugudes püüdnud võimalikult palju kinni pida tegelikest inimlikest arusaamadest ja mõttemustritest. Tean väga hästi, et need inimmees tekkinud arusaamad on kõigi teiste inimeste meelele vastuvõetavamad ja neile paremini abiks. Kui ma ei ole leidnud inimeste ürikutes või väljendustes vajalikke kontseptsioone, olen pöördunud omaenda maiste loodud-olendite klassi, keskteeliste mälestuste poole, ning kui ka see teine infoallikas on ebapiisavaks osutunud, pöördunud kõhklematult planeedist kõrgemate infoallikate poole.

¹³ Lisaks apostel Andrease jutustuses leiduvatele mälestustele sisaldavad märkmed, mille alusel ma olen selle loo Jeesuse elust ja õpetustest koostanud, enam kui kahelt tuhandelt inimeselt kogutud mõttepärle ja kõrgemaid arusaamu Jeesuse õpetustest. Need inimesed on elanud maa peal erinevatel aegadel, alates Jeesuse päevist kuni käesolevate ilmutuste sõnastamiseni, õigemini öeldes, taasesitamiseni. Ilmutamisluba on kasutatud vaid siis, kui inimlikud ürikud ja arusaamad ei ole piisavat mõttemustrit pakkunud. Minu ilmutamisülesanne keelas mul pöörduda inimväliste info- või väljendusallikate poole seni, kuni

võisin kinnitada, et mul pole õnnestunud puhtinimlikest allikatest vajalikku kontseptuaalset väljendust leida.

¹⁴ Ma olen küll püüdnud seda lugu koostöös oma üheistkümneme keskteelisest kaaslasest ja käesolevate dokumentide eest vastutava Melkisedeki juhendamisel võimalikult tõhusalt koostada ja vahetult väljendada, kuid enamik ideid ja ka mõned mõjukad väljendused, mida ma olen kasutanud, pärinevad paljudesse rassidesse kuulunud inimeste meelest, kes vahepealsete põlvkondade vältel maakeral on elanud, kuni nendeni, kes käesoleva ettevõtmise ajal praegugi veel elavad. Olen olnud paljuskord pigem kokkuhoondaja ja toimetaja kui algne jutustaja. Kasutasin kõhklematult neid, eelistatavalt inimlikke ideid ja kontseptsioone, mis võimaldasid mul Jeesuse elu kõige paremini kirjeldada ja tema võrratuid õpetusi uuesti esitada kõige hämmastavamalt abistavas ja kõiki ülendavas sõnastuses. Urantia Ühendatud Keskteeliste Vennaskonna nimel avaldan suurt tänu kõigile allikatele, mida on edaspidi kasutatud Jeesuse maise elu meiepoolse uuestiesituse viimistlemiseks.]

JEESE SÜND JA IMIKUIGA

VAEVALT on võimalik ammendavalt selgitada neid paljusid põhjusi, mis viisid Palestiina valimisele Miikaeli annetumise maaks, ja eriti just seda, miks valiti selle Jumala Poja otseseks ilmutamispaigaks Urantial Joosepi ja Maarja perekond.

² Olles uurinud koos Gabrieliga Melkisedekite koostatud eriaruannet isoleeritud maailmade seisundist, valis Miikael lõpuks Urantia planeediks, millel oma lõplik annetumine teoks teha. Selle otsuse järel külastas Gabriel isiklikult Urantiat ja pärast inimrühmadega tutvumist ning selle maailma ja tema rahvaste vaimsete, intellektuaalsete, rassiliste ja geograafiliste iseärasuste uurimist otsustas ta, et heebrealastel on suhtelisi eeliseid, millega oleks põhjendatav nende valimine annetumisrahvaks. Kui Miikael oli selle otsuse heaks kiitnud, nimetas Gabriel universumiisiksuste kõrgemate klasside seast kaheteistkümneliikmelise Pereelu Komisjoni ja lähetas selle Urantiale, tehes komisjonile ülesandeks uurida juutide perekonnaelu. Kui komisjon lõpetas töö, saabus Gabriel isiklikult Urantiale ja võttis vastu aruande, milles nimetati kolme võimalikku abielupaari, kes olid komisjoni arvates Miikaeli kavatseta vaks kehastumiseks võrdselt sobivad annetumisperekonnad.

³ Kolmest nimetatud paarist valis Gabriel isiklikult välja Joosepi ja Maarja ning ilmus seejärel isiklikult Maarjale, teatades talle rõõmsa uudise, et ta on valitud annetumislapse maiseks emaks.

1. JOOSEP JA MAARJA

¹ Jeesuse (Joosua ben Joosepi) inimesest isa Joosep oli heebrealane heebrealaste seast, ehkki kandis endas ka palju mittejuudilikke rassitüvesid, mida tema esivanemate naisliinid olid aja jooksul tema sugupuusse lisanud. Jeesuse isa esivanemad pärinesid Aabrahami ajast ja selle auväärsse patriarhi kaudu veelgi varasematest pärivusliinidest, mis viisid sumerite ja nodiitideni ning iidse sinise inimese lõunapoolsete hõimude kaudu Andonini ja Fontani. Taavet ja Saalomon Joosepi esivanemate otseliini ei kuulunud, samuti ei pärinenud Joosepi sugupuu otse Aadamast. Joosepi otsesed esiisad olid meistrimehed — ehitajad, puusepad, müürsepad ja sepad. Joosep ise oli puusepp ja hiljem iseseisev ettevõtja. Tema perekonnaliinis leidis ereda ja üllaid lihtrahva esindajaid, aeg-ajalt ka ebatavalisi inimesi, kes paistsid silma seoses religiooni arenguga Urantial.

² Jeesuse maine ema Maarja põlvnes ainulaadsete esivanemate iidsest soost, kuhu oli kuulunud palju Urantia rasside ajaloo kõige tähelepanuväärsemaid naisi. Kuigi Maarja oli oma aja ja põlvkonna tavaline naine, üsna hariliku loomuga, teadis ta oma esivanemate seast mitmeid tuntud naisi nagu Annon, Taamar, Rutt, Batseba, Ansie, Kloe, Eeva, Enta ja Ratta. Ühelgi teisel juudi naisel polnud tol ajal värvikamat ega soodsama algusega esivanemate liini.

Maarja nagu ka Joosepi esivanemate seas olid ülekaalus tugevad, kuid tavalised inimesed, kelle hulgas tuli aeg-ajalt ette arvukaid tsivilisatsiooni ja religiooni arengus silma paistnud isiksusi. Rassi seisukohalt pole Maarjat kuigi õige juuditariks pidada. Kultuuri ja uskumuse poolest oli ta juut, kuid pärilikelt joontelt olid temas pigem segunenud süüria, hetiidi, foiniikia, kreeka ja egiptuse tüvikonnad ning tema rassipärand oli mitmekesisem kui Joosepil.

³ Kõigist Miikaeli kavandatava annetumise ajal Palestiinas elanud abielupaaridest olid Joosepil ja Maarjal kõige soodsamalt kombineerunud rassisidemed ja keskmisest kõrgemad isiksuseomadused. Miikael kavatses ilmuda maa peale *tavalise* inimesena, et lihtrahvas võiks temast aru saada ja teda vastu võtta, seepärast valiski Gabriel annetumisesvanemateks just Joosepi ja Maarja.

2. GABRIEL ILMUB ELIISABETILE

¹ Jeesuse elutööd Urantial alustas tegelikult Ristija Johannes. Johannese isa Sakarias kuulus juudi preesterkonda ja tema ema Eliisabet kuulus Jeesuse ema Maarjaga samasse suurde hõimurühma, kuid jõukamasse harusse. Sakarias ja Eliisabet olid olnud juba palju aastaid abielus, kuid lastetud.

² ¶ Aastal 8 eKr, juunikuu lõpus, ligikaudu kolm kuud pärast Joosepi ja Maarja abiellumist, ilmus ühel keskpäeval Eliisabetile Gabriel, samuti nagu ta hiljem Maarjale oma kohalviibimisest teada andis. Gabriel lausus:

³ „Sel ajal kui sinu mees Sakarias seisab Jeruusalemmas altari ees ja kokkutulnud inimesed palvetavad vabastaja saabumise eest, tuln mina, Gabriel, sulle teatama, et sa sünnitad peagi poja, kellest saab selle jumaliku õpetaja eelkäija, ja te panete oma pojale nimeks Johannes. Ta kasvab üles, pühendununa teie Issandale Jumalale, ja kui ta täiskasvanuks saab, siis rõõmustab ta teie südant, sest pöörab palju hingi Jumala poole ja kuulutab ette teie rahva hingetervendaja ja kogu inimkonna vaimse vabastaja saabumist. Sinu sugulane Maarja saab selle töötatud lapse emaks ja ma ilmun ka temale.”

⁴ See nägemus kohutas Eliisabeti väga. Kui Gabriel oli lahkunud, mõtles ta endamisi sellest kogemusest ja arutles kaua majesteetliku külalise ütluste üle, kuid rääkis ilmutusest vaid oma abikaasale ja järgmise aasta veebruari algul Maarjat külastades ka temale.

⁵ ¶ Viis kuud hoidis Eliisabet oma saladust aga ainult enda teada. Kui Sakarias kuulis Gabrieli külaskäigust, oli ta väga skeptiline ja kahtles nädalate kaupa kogu selles kogemuses, nõustudes pooleldi uskuma Gabrieli külaskäiku oma naise juurde alles siis, kui polnud enam kahtlust, et naine ootab last. Sakarias oli Eliisabeti eelseisva emakssaimise üle suures hämmingus, kuid vaatamata oma kõrgele vanusele ei kahelnud naise aususes. Alles umbes kuus nädalat enne Johannese sündi, pärast üht muljetavaldavat unenägu, veendus Sakarias täielikult, et Eliisabet saab emaks

töötatud pojale, kes peab valmistama teed ette messia tulekuks.

⁶ Maarjale ilmus Gabriel 8. a eKr novembri keskpaigas, kui ta oma kodus Naatsaretis tööd tegi. Hiljem, kui Maarja teadis juba ilma igasuguse kahtlusega, et ta emaks saab, veenis ta Joosepit, et see lubaks tal reisida Jeruusalemmast kuue kilomeetri kaugusel läänes mägedes asuvasse Juuda linna, et külastada Eliisabetti. Gabriel oli teatanud tulevastele emadele, et ilmub neile mõlemale. Muidugi soovisid nad teineteisega kohtuda, kogemusi vahetada ja rääkida oma poegade tõenäolisest tulevikust. Maarja jäi oma kauge nõbu juurde kolmeks nädalaks. Eliisabet aitas tugevdada Maarja usku nägemusse Gabrielist, nii et too oli koju tagasi pöördudes veelgi enam pühendunud kutsumusele saada emaks töötatud lapsele, keda ta pidi peagi maailmale tutvustama abitu imikuna, oma maailma tavalise lapsena.

⁷ ☩ Johannes sündis Juuda linnas 25. märtsil 7. a eKr. Sakarias ja Eliisabet rõõmustasid väga, kui said aru, et neile oli sündinud poeg, keda Gabriel oli neile töötanud, ja kui nad kuuendal päeval lapse ümberlõikamisele andsid, ristisid nad ta ametlikult Johanneseks, nagu neil oli kästutud teha. Üks Sakariase nõbudest oli juba asunud Naatsaretti teele, viima Eliisabetilt Maarjale sõnumit, et tal oli sündinud poeg ning et tema nimeks saab Johannes.

⁸ Johannese vanemad sisendasid poisile juba varasest lapsepõlvest saadik mõtet, et temast saab suureks saades vaimne juht ja usuõpetaja. Ning Johannese süda oli nendele nii sisenduslikele seemnetele vastuvõtlik pinnas. Lapsena viibis ta sageli isa jumalateenistuste ajal templis ja kõik, mida ta nägi, jättis talle sügava mulje.

3. GABRIELI TEADE MAARJALE

¹ Ühel õhtul pärast päikeseloojangut ja enne Joosepi kojutulekut ilmus Maarja kõrvale madala kivilaua äärde Gabriel ning kui naine oli meelerahu tagasi saanud, ütles: „Mind saatis minu Meister, keda sa peagi armastama ja üles kasvatama hakkad. Toon sulle, Maarja, rõõmsaid uudiseid, kui teatan sulle, et sinu rasedus on taevast ette määratud ning et kui su aeg täis saab, sünnib sul poeg. Sa annad talle nimeks Joosua ning ta juhatab sisse taevariigi maa peal ja inimeste seas. Ära kõnele sellest kellelegi peale Joosepi ja oma sugulase Eliisabeti, kellele ma samuti ilmusin ja kes sünnitab samuti peagi poja, kelle nimeks saab Johannes ja kes valmistab teed ette päästvaks sõnumiks, mida sinu poeg jõuliselt ja sügava veendumusega inimestele kuulutama hakkab. Ja ära kahtle mu sõnades, Maarja, sest see kodu on valitud töötatud lapse surelikuks elupaigaks. Sinuga jääb minu õnnistus, Kõigekõrgemate vägevus annab sulle jõudu ja kogu maailma Issanda kaitse on sinu üle.”

² ☩ Maarja mõtles oma südames mitu nädalat endamisi selle külaskäigu üle, kuni teadis kindlalt, et ootab last, ning sõandas alles siis neid ebatavalisi sündmusi oma abikaasale avaldada. Kui Joosep kõigest sellest kuulis, häiris see teda väga ja ta ei saanud palju öid magada, olgugi et ta Maarjat väga usaldas. Algul oli Joosepil Gabrieli külaskäigu suhtes

kahtlusi. Ja kui ta juba peaaegu uskuma hakkas, et Maarja oli tõepoolest jumaliku sõnumitooja häält kuulnud ja tema kuju näinud, jäi ta meelde kahtlus selle kohta, kuidas see ometi võis võimalik olla. Kuidas saab inimolendite järglane olla jumalik töötatud laps? Joosep suutis nende vastuoluliste mõtetega leppida alles siis, kui oli juba mitu nädalat selle üle mõelnud ja kui nad mõlemad Maarjaga jõudsid järeldusele, et neid oli valitud messia vanemateks, ehkki juudi kontseptsiooni koha selt ei pidanud oodatud vabastaja sugugi jumaliku loomuga olema. Olles sellele ülitähtsale järeldusele jõudnud, kiirustas Maarja Eliisabeti külastama.

³ Tagasi tulles läks ta külla oma vanematele Joakimile ja Hannale. Tema kaks venda ja kaks õde ning tema vanemad suhtusid Jeesuse jumalikku missiooni alati väga skeptiliselt, kuigi nad ei teadnud tol ajal muidugi midagi Gabrieli külaskäigust. Maarja usaldas siiski oma õele Salomele, et tema arvates on ta poeg määratud saama suureks õpetajaks.

⁴ ☩ Gabriel andis oma teate Maarjale järgmisel päeval pärast Jeesuse eostamist ning see oli kogu töötatud lapse kandmise ja sünnitamise kogemuse ajal ainus üleiniimlik sündmus.

4. JOOSEPI UNENÄGU

¹ Joosep leppis mõttega, et Maarjast saab erakordse lapse ema, alles siis, kui nägi väga mõjuvat unenägu. Selles unenäos ilmus talle särav taevane sõnumitooja ja ütles muuhulgas järgmist: „Joosep, ma ilmun Tema käsul, kes praegu kõrgel valitseb, ja mul on kästutud sulle rääkida pojast, kelle Maarja sünnitab ja kellest saab maailmale suur valgus. Temas saab olema elu ja tema elu saab inimkonnale valguseks. Ta tuleb kõigepealt omaenda rahva juurde, kuid need ei taha teda vastu võtta; ent neile, kes tema vastu võtavad, ilmutab ta, et nad on Jumala lapsed.” Pärast seda kogemust ei kahelnud Joosep enam kunagi Maarja jutus Gabrieli külaskäigust ja töötuses, et veel sündimata lapsest saab maailmale jumalik sõnumitooja.

² ☩ Kõigis neis järelevalvekülastustes ei räägitud midagi Taaveti kojast. Kunagi ei vihjatud, et Jeesus saab „juutide vabastajaks”, ei mainitud, et temast saab kauaoodatud messias. Jeesus ei olnud see messias, keda juudid olid oodanud, kuid ta oli *maailma vabastaja*. Tema missioon oli suunatud kõigile rassidele ja rahvastele, mitte ainult ühele rühmale.

³ Joosep ei põlvnenud kuningas Taavetist. Maarja oli oma esivanemate kaudu Taavetiga rohkem seotud kui Joosep. Joosep käis küll Taaveti linnas Petlemmas Rooma rahvaloenduse ajal ennast kirja panemas, kuid tegi seda sellepärast, et ühe Joosepi isapoolse esivanema oli kuus põlve tagasi orvuna lapsendanud keegi Zadoc, kes põlvnes otsest Taavetist; seega arvati ka Joosep „Taaveti kotta” kuuluvaks.

⁴ Enamikku Vana Testamendi ettekuulutusi niinimetatud messias hakati seostama Jeesusega alles kaua pärast tema maist elu. Heebrea prohvetid olid sajandeid kuulutanud vabastaja saabumist ja järjestikused põlvkonnad olid

tõlgendanud seda kui ettekuulutust uue juutide valitseja kohta, kes asub Taaveti troonile ja hakkab kuulu järgi Moosese imelisel viisil rajama Palestiinas võimsat juutide riiki, mis on vaba igasugusest välismaisest ülemvõimust. Ja veel kord: heebrea pühakirjades sisalduvaid paljusid kujundlikke löike on hiljem väärtalt seostatud Jeesuse eluülesandega. Paljusid Vana Testamendi ütlusi moonutati nii, et need sobiksid pealtnäha Meistri maise elu mõne episoodiga. Jeesus ise eitas kord avalikult igasugust seost Taaveti kuningakojaga. Isegi tekst „neiu toob ilmale poja” sõnastati ümber tekstiks „neitsi toob ilmale poja”. Sama kehtib ka nii Joosepi kui Maarja põlvnemise kohta, mille kirjeldus koostati alles pärast Miikaeli maist elujärku. Paljudes neist sugupuudest sisaldub enamik Meistri esivanematest, kuid tervikuna pole need ehtsad ja neid ei saa tõesteks pidada. Jeesuse varased jüngrid alistusid liigagi sageli kiusatusele näidata, nagu täituksid nende Issanda ja Meistri elus kõik vanaaja prohvetite ettekuulutused.

5. JEESEUSE MAISED VANEMAD

¹ Joosep oli pehme loomuga mees, äärmiselt kohusetundlik ja igas suhtes ustav oma rahva usutraditsioonidele ja -tavadele. Ta rääkis vähe, kuid mõtles palju. Juudi rahva õnnetu saatus tegi teda väga kurvaks. Noorena oli ta oma kaheksa venna ja õe hulgas üsna rõõmsameelne olnud, kuid abielu algusaastatel (Jeesuse lapsepõlves) tekkis tal kergeid vaimse masenduse perioode. Ta meelelaad muutus tunduvalt rõõmsamaks vahetult pärast seda, kui tema tõus puusepast jõukaks ettevõtjaks oli perekonna majanduslikku olukorda parandanud, see toimus veidi aega enne tema enneaegset surma.

² Maarja oli hoopis teistsugune kui tema mees. Tavaliselt oli ta rõõmsameelne, vaid harva tujutu, ning mõjus alati elurõõmsana. Maarja väljendas vabalt ja sageli oma emotsioone ning teda ei nähtud kuni Joosepi ootamatu surmani kunagi kurvameelsena. Ning vaevalt oli ta sellest lõõgist toibunud, kui tal tuli tegemist teha oma vanima poja erakordsest, tema hämmastunud silmade all nii kiiresti avanevast elukäigust tulenevate murede ja kahtlustega. Ent kogu selle ebatavalise kogemuse jooksul jäi Maarja tasakaalukaks, julgeks ja õige arukaks, suheldes oma kummalise ja vähemõistetud esmasündinud pojaga ning tema ellujäänud vendade ja õdedega.

³ Jeesuse ebatavaline leebus ja imeline osavõtlik inimloomusest arusaamine pärinesid suures osas tema isalt; suure õpetajaande ja määratu võime tunda õiglast meelepaha päris ta oma emalt. Oma täiskasvanuelus oli Jeesus emotsionaalsetes reageeringutes mõnikord isa moodi mõtlik ja palveldav ning näis vahel kurvameelne, ent sagedamini oli ta ajendatud ema optimistlikust ja otsusekindlast meelelaadist. Üldiselt, kui Jeesus suureks kasvas ja täiskasvanuelus tähtsaid samme astus, kaldus jumaliku Poja elukäigus domineerima Maarja meelelaad. Mõnes mõttes olid Jeesuses segunenud mõlema vanema omadused; teisalt ilmnnes temas ühe vanema jooni, mis vastandusid teise vanema omadele.

⁴ Joosepilt sai Jeesus range koolituse juudi tseremooniavade alal ja heebrea pühakirjade ebatavaliselt hea tundmise; Maarjalt sai ta avarama vaatepunkti usuelule ja liberaalsema arusaama isiklikust vaimsest vabadusest.

⁵ Nii Joosepi kui ka Maarja pere olid oma aja kohta hea haridusega. Joosepil ja Maarjal oli oma aja ja positsiooni kohta keskmisest tunduvalt kõrgem haridus. Mees oli mõtleja; naine oli kavandaja, oskuslik kohandaja ja vahetu elluviija. Joosep oli mustasilmne brünett, Maarja pruunisilmne ja peaaegu blond.

⁶ Kui Joosep oleks kauem elanud, oleks ta kindlasti hakanud oma vanima poja jumalikku missiooni uskuma. Maarja kord uskus, kord jälle kahtles selles, teda mõjutasid väga tema teiste laste, tuttavate ja sugulaste seisukohad, kuid tema lõplikku hoiakut toetas alati mälestus Gabrieli ilmumisest kohe pärast lapse eostamist.

⁷ Maarja oli meisterlik kangakuduja ja oskas tollaegseid majapidamistöid tavalisest paremini, ta oli hea majapidaja ja suurepärase perenaine. Nii Joosep kui ka Maarja olid head õpetajad ning hoolitsesid selle eest, et nende lapsed tollaegsel tasemel head õpetust saaksid.

⁸ ¶ Noorena töötas Joosep Maarja isa juures, tehes tema majale juurdeehitust, ja paar, kellele oli määratud saada Jeesuse vanemateks, saigi tegelikult lähemalt tuttavaks siis, kui Maarja tõi kord Joosepile lõunasöögi ajal kruusiga vett.

⁹ Joosep ja Maarja abiellusid juudi kombe kohaselt Maarja kodus Naatsareti lähedal, kui Joosep oli kahekümne ühe aastane. Sellele abielule eelnes peaaegu kaks aastat kestnud tavaline lähem tutvus. Varsti pärast pulmi kolisid nad oma uude kodusse Naatsaretis, mille Joosep oli kahe venna abiga ehitanud. Maja asus kõrgendiku jalamil, mis nii kaunilt ümbruskonnale alla vaatas. Selles nende jaoks valmistatud kodus lootsid noored ja ootusärevad vanemad töötatud lapse vastu võtta, aimamata, et see universumile ülitähtis sündmus toimub ajal, mil nad on kodust eemal, Juudamaal Petlemmas.

¹⁰ ¶ Suurem osa Joosepi perest hakkas Jeesuse õpetusi uskuma, kuid Maarja suguvõsast uskusid teda kuni tema lahkumiseni siit maailmast väga vähesed. Joosep kaldus pigem vaimse käsituse poole oodatud messias, kuid Maarja ja tema suguvõsa, eriti ta isa, ootasid messiat kui ilmalikku vabastajat ja poliitilist valitsejat. Maarja esivanemad olid silma paistnud veidi enne seda tegutsenud Makkabi poolehoidjatena.

¹¹ Joosep pooldas tuliselt juudi religiooni idapoolse ehk baabülioni suuna seisukohti; Maarja kaldus tugevasti seaduste ja prohvetite ettekuulutuste palju liberaalsema ning avarama läänepoolse ehk hellenistliku tõlgendamise poole.

6. KODU NAATSARETIS

¹ Jeesuse kodu oli üsna lähedal Naatsareti põhjaosas paiknevale kõrgele mäele, veidi maad eemal linna idaosas asuvast küla allikast. Jeesuse pere elas linna serval ja seepärast oli neil hea käia hiljem sagedasti maal jalutamas ja rännata läheduses asuva kõrgustiku tippu, mis oli kõrgeim kõigist Lõuna-Galilea mägedest, kui mitte arvestada Tabori mäeahelikku idas ja Naini mäge, mis oli ligikaudu niisama kõrge. Nende kodu asus selle mäe lõunapoolsest jalamist veidi kagu pool ja umbes poolel teel kõrgendiku jalamil ja Naatsaretist Kaanasse suunduva tee vahel. Lisaks märke ronimisele jalutas Jeesus meeleldi kitsal teel, mis lookles mäe jalami ümber kirde suunas kuni tee ristumiseni Sepphorisse viiva maanteega.

² Joosepi ja Maarja kodu oli lameda katusega ühetoaline kivehitis, mille kõrval asetses laut. Sisustuseks olid üks kivilaud, savinõud ning kivist keraamikast nõud ja potid, kangasteljed, lambialus, mitu väikest pinki ja matid kivi-põrandal magamiseks. Tagaõues oli lauda juures varjualune, mille all oli ahi ja viljaveski. Seda tüüpi keskiga pidi töötama kahekesi — üks jahvatas ja teine pani teri sisse. Väikese poisina pani Jeesus sageli sellesse veskisse teri, samal ajal kui ta ema veskit ringi ajas.

³ Hilisematel aastatel, kui pere suurenes, kükitasid kõik süües pikendatud kivilaua ääres, võttes toitu ühisest anumast või potist. Talvel põles õhtusöögi ajal väike madal savilamp, mida täideti oliiviõliga. Pärast Marta sündi ehitas Joosep majale juurde suure ruumi, mida kasutati päeval puusepatöökojana ja öösel magamiseks.

7. REIS PETLEMMAL

¹ Kaheksandal aastal enne Kristust, märtsikuul (Joosepi ja Maarja abiellumiskuul) andis keiser Augustus korralduse kõik Rooma impeeriumi elanikud üle lugeda, et oleks võimalik maksustamist tõhustada. Juudid olid suhtunud igasugustesse katsetesse „rahvast lugeda“ alati suure eelarvamusega ja see asjaolu koos Juudamaa kuninga Herodese tõsiste siseriiklike raskustega oli loendust juutide riigis aasta võrra edasi lükanud. Kogu Rooma riigis toimus loendus 8. a eKr, välja arvatud Herodese Palestiina kuningriigis, kus see toimus aasta hiljem, 7. a eKr.

² Maarjal ei olnud vaja minna ennast Petlemma kirja panema — Joosepil oli lubatud registreerida kogu oma pere —, kuid seiklushimulise ja otsusekindla inime sena soovis ta tingimata kaasa minna. Ta kartis üksi jääda, sest laps võis sündida Joosepi äraolekul, ja Petlemm ei olnud ka kaugel Juuda linnast, kus Maarja lootis võimaluse korral teha meeldiva külaskäigu oma sugulase Eliisabeti juurde.

³ Joosep lausa keelas Maarjal endaga kaasa tulla, kuid sellest polnud kasu; pakkides kolmeks-neljaks päevaks toitu kaasa, pani naine valmis topeltportsjonid ja valmistus ka ise reisiks. Ent enne tegelikku teeasumist leppis Joosep Maarja kaasatulekuga ja nad lahkusid koidu ajal rõõmsalt Naatsaretist.

⁴ Joosep ja Maarja olid vaesed ning et neil oli koormakandjaks vaid üks loom, istus lapseootel Maarja koos toidumoonaga looma seljas, Joosep aga vedas looma ohjest. Kodu ehitamine ja sisustamine oli olnud Joosepile üsna kurnav, sest ta isa oli hiljuti invaliidistunud ja ta pidi ka oma vanemaid toetama. Nii asus see juudi abielupaar 18. augustil 7. a eKr oma tagasihoidlikust kodust varahommikul Petlemma poole teele.

⁵ Nende reisi esimene päev viis neid Gilboa mäe eelmaestikku, kus nad veetsid Jordani jõe ääres lageda taeva all öö ja arutlesid palju selle üle, missugune poeg neile sünnib; Joosep lootis, et temast saab vaimne õpetaja, Maarja aga pooldas juudi messia, heebrea rahva vabastaja ideed.

⁶ 19. augusti selgel varahommikul olid Joosep ja Maarja jälle teel. Nad sõid lõunat Jordani jõe oru kohal kõrguva Sartaba mäe jalamil ja rändasid edasi, jõudes õhtuks Jeeriko linna, kus peatusid linnaserval ühes teeäärses võõrastemajas. Pärast õhtusööki ja pikki arutelusid roomlaste rõhumise, Herodese, rahvaloenduse ning Jeruusalemma ja Aleksandria kui kahe juudi hariduse ja kultuuri keskuse erinevate mõjude üle, jäid naatsaretlastest rändajad ööseks puhkama. 20. augusti varahommikul jätkasid nad teed ja jõudsid enne lõunat Jeruusalemma, külastasid seal templit ja liikusid edasi sihtkoha poole, jõudes pärast lõunat Petlemma.

⁷ Võõrastemaja oli rahvast täis ja Joosep otsis öömaja kaugete sugulaste juures, kuid Petlemmas ei olnud ühtki vaba tuba. Kui ta võõrastemaja õue tagasi pöördus, teatati talle, et otse võõrastemaja all asuv kaljusse raiutud karavanitall on loomadest tühjaks tehtud ja ööbijate vastuvõtmiseks puhastatud. Joosep jättis eesli õue, võttis kotid rõivaste ja toidumoonaga õlale ning läks koos Maarjaga kivitrepist alla ööbimiskohta. Nad leidsid end tallide ja sõimede ees asuvast endisest teraviljalaost. Sinna olid üles riputatud telgikardinad ja nad otsustasid, et neil on vedanud, sest said nii mugava ruumi.

⁸ Joosep tahtis küll kohe minna end kirja panema, aga Maarja oli väsinud; ta oli üsna tujutu ja palus Joosepil enda juurde jääda, mida see ka tegi.

8. JEESUSE SÜND

¹ Maarja oli kogu öö nii rahutu, et kumbki neist ei saanud eriti magada. Koidu ajaks olid sünnitusvalud selgelt tunda ja 21. augusti lõunaks 7. a eKr sünnitas Maarja kaasreisijatest naiste abi ja lahke hoolitsuse toel poisslapse. Jeesus Naatsaretlane sündis maailma, mähiti linadesse, mida Maarja oli igaks juhuks kaasa võtnud, ja asetati sealsamas asuvasse sõime.

² Tootatud laps oli sündinud ilma just samamoodi nagu kõik imikud enne ja pärast teda ning kaheksandal päeval lõigati ta juudi kombe kohaselt ümber ja ta sai ametlikult nimeks Joosua (Jeesus).

³ Järgmisel päeval pärast Jeesuse sündi pani Joosep end kirja. Kui ta kohtas meest, kellega nad olid kaks õhtut varem Jeerikos vestelnud, viis too Joosepi oma jõuka sõbra

juurde, kellel oli võõrastemajas tuba ja kes ütles, et vahetab heameelega naat saretlastest abielupaariga ööbimiskohad. Samal õhtupoolikul kolisid nad võõrastemajja, kus elasid peaaegu kolm nädalat, kuni leidsid majutuskoha ühe Joosepi kauge sugulase juures.

⁴ Ülejärmisel päeval pärast Jeesuse sündi saatis Maarja Eliisabetile sõna, et tema laps on sündinud, ja vastuseks kutsuti Joosep Jeruusalemma kõigest Sakariasega vestlema. Joosep läiski järgmisel nädalal Jeruusalemma Sakariase juurde. Nii Sakarias kui ka Eliisabet olid nüüdseks siiralt veendunud, et Jeesusest saab tõepoolest juutide vabastaja, messias, ning et nende pojalt Johannesel on määratud saada tema abiliste juhiks ja paremaks käeks. Kuna Maarja pooldas samu ideid, ei olnud neil raske veenda Joosepit jääma Petlemma, Taaveti linna, et Jeesus võiks kasvada Taaveti järeltulijaks kogu Iisraeli troonil. Seepärast jäid nad enam kui aastaks Petlemma, kus Joosep tegi sel ajal veidi puusepatööd.

⁵ Kui Jeesus keskpäeval sündis, tulid Urantia seeravid koos oma suunajatega kokku ja nad laulsid Petlemma sõime kohal ülistuslaule, kuid inimkõrvad neid kiiduavaldusi ei kuulnud. Petlemma imikule ei tulnud austust avaldama ükski karjus ega muu surelik olend kuni päevani, mil Uurist saabusid preestrid, keda oli Jeruusalemmast lähetanud Sakarias.

⁶ Neile Mesopotaamia preestritele oli üks nende riigi kummaline usuõpetaja rääkinud kunagi unenäost, milles talle oli öeldud, et peagi ilmub juutide sekka maa peale imikuna „elu valgus”. Ja seepärast läksid need kolm õpetajat seda „elu valgust” otsima. Pärast nädalatepikkust asjatut otsimist Jeruusalemmas pidid nad juba Uuri tagasi pöörduma, kui Sakarias neid kohtas ja rääkis end uskuvat, et Jeesus on see, keda nad otsivad. Ta saatis nad Petlemma, kus nad leidsid imiku ja jätsid Maarjale, tema maisele emale, oma kingitused. Imik oli nende külaskäigu ajal peaaegu kolmenädalane.

⁷ Need targad mehed ei näinud ühtki tähte, mis neid Petlemma oleks juhitanud. Kaunis legend Petlemma tähest tekkis järgmiselt: Jeesus sündis keskpäeval, 21. augustil 7. a eKr. Sama aasta 9. mail oli Kalade tähtkujus Jupiteri ja Saturni vahel tekkinud erakordne ühendus. Ning on tähelepanuväärne astronoomiline fakt, et samasugused ühendused tekkisid ka sama aasta 29. septembril ja 5. detsembril. Neile erakordsetele, kuid täiesti looduslikele sündmustele ehitasidki järgmise põlvkonna innukad ja heade kavatsustega usklikud veetleva legendi Petlemma tähest, mis juhtis imetlevad Hommikumaa targad sõime juurde, kus nad nägid vastsündinud imikut ja kummardasid teda. Idamaa ja idamaa-lähedaste inimeste meel tunneb muinaslugudest rõõmu ning nad loovad pidevalt oma usujuhtide ja poliitiliste kangelaeste elust selliseid kauneid müüte. Trükisõna puudumisel, kui enamikku inimteadmisi edastati põlvest põlve suuliselt, muutusid müüdid kergesti pärimusteks ja lõpuks said need omakorda aktsepteeritud faktideks.

9. JEEBUS VIIAKSE TEMPLISSE

¹ Mooses oli juutidele õpetanud, et iga esmasündinud poeg kuulub Issandale, aga teda pole tarvis ohverdada, nagu seda tegid paganlikud rahvad, vaid ta võib elama jääda, kui tema vanemad ta välja lunastavad, makstes mõnele selleks volitatud preestrile viis seeklit. Moosese käsuseaduse järgi pidi ka ema minema teatud aja möödudes templisse end puhastama (või laskma kellelgi enda eest korrakohase ohvri tuua). Tavapäraselt sooritati need kaks tseremooniat üheaegselt. Seepärast läksid Joosep ja Maarja isiklikult Jeruusalemma templisse, et esitleda Jeesust preestritele ja ta välja lunastada ning tuua ka korrakohane ohver Maarja tseremooniaks, millega ta sünnitamise väidetavast ebapuhtusest puhastati.

² Templi õuedel võis pidevalt näha kaht tähelepanuväärset isikut, laulja Siimeoni ja poetess Hannat. Siimeon oli Juudamaalt, kuid Hanna Galileast. Paar oli sageli koos ja nad mõlemad olid väga lähedased preester Sakariale, kes oli neile usaldanud saladuse Johannesest ja Jeesusest. Siimeon ja Hanna ootasid igatsusega messia tulekut ning usaldasid Sakariast piisavalt uskumaks, et Jeesus on juudi rahva oodatud vabastaja.

³ Sakarias teadis, millal Joosep ja Maarja Jeesusega templisse tulevad, ja leppis Siimeoni ning Hannaga kokku, et annab neile käetõstega märku, kes sisenevate esmasündinud laste reas on Jeesus.

⁴ Hanna oli kirjutanud selleks puhuks luuletuse, mida Siimeon hakkas Joosepi, Maarja ja kõigi templiõuele kogunenute hämmastuseks laulma. Ja see oli nende ülistuslaul esmasündinud poja lunastamise puhuks:

⁵ Kiidetud olgu Issand, Iisraeli Jumal,

⁶ et ta on tulnud külastama oma rahvast ja on toonud talle lunastuse;

⁷ ja on meile kõigile tõstnud päästesarve

⁸ oma sulase Taaveti soost,

⁹ nagu ta on rääkinud oma pühade prohvetite suu läbi —

¹⁰ päästmist meie vaenlastest ja kõigi nende käest, kes meid vihkavad;

¹¹ et halastust anda meie vanematele ja pidada meesle püha lepingut —

¹² vannet, mille ta on vandunud meie isale Aabrahamile,

¹³ et ta laseb meid, vaenlaste käest päästetuid,

¹⁴ kartmatult teenida teda

¹⁵ pühaduses ja õigluses tema ees kõik meie elupäevad.

¹⁶ Ja sina, töotatud lapsuke, sind hüütakse Kõigekõrgema prohvetiks;

¹⁷ sest sina lähed Issanda palge eel valmistama tema kuningriiki,

¹⁸ et anda tema rahvale taibata päästmist

¹⁹ nende pattude andeksandmises.

²⁰ Rõõmustage meie Jumala südamliku halastuse üle, millega meid on tulnud külastama päevatõus kõrgest,

²¹ paistma neile, kes istuvad pimeduses ja surmavarjus,

²² juhtima meie jalgu rahuteele.

²³ Oo Issand, nüüd sa lased oma sulase lahkuda rahus, oma ütlust mööda,

²⁴ sest mu silmad on näinud sinu päästet,

²⁵ mis sa oled valmistanud kõigi rahvaste silme ees;

²⁶ valgust, mis on ilmutuseks paganaile

²⁷ ja kirkust sinu rahvale Iisraelile.

²⁸ ¶ Tagasiteel Petlemma olid Joosep ja Maarja sõnaaht-rad — segaduses ja täis aukartust. Maarjas tekitas suurt ärevust eaka poetessi Hanna hüvastijätutervitus ja Joosep ei suutnud leppida selle enneaegse katsega teha Jeesusest juudi rahva kauaoodatud messiat.

10. HERODES TEGUTSEB

¹ Kuid Herodesse valvurid ei istunud käed rüpes. Kui nad Herodesele Uuri preestrite Petlemma-käigust rääkisid, kutsus too kaldealased enda juurde. Ta küsis neid tarku mehi põhjalikult uue „juutide kuninga” kohta, kuid need ei andnud talle rahuldavat vastust, selgitades ainult, et ühel naisel, kes oli tulnud koos oma mehega Petlemma rahvaloendusele, sündis laps. Herodes ei jäänud selle vastusega rahule, andis neile raha ja saatis nad last otsima, et ka tema saaks minna seda last kummardama, sest kaldealaste sõnul pidi tulevase valitseja kuningriik olema vaimne, mitte ilmalik. Kui aga targad mehed tagasi ei tulnud, tekkis Herodeses kahtlus. Sel ajal, kui ta asja üle järele mõtles, tulid tema informatorid tagasi ja esitasid talle äsja templis toimunud sündmustest täieliku ettekande, olles üles kirjutanud ka mõned osad Siimeoni laulust, mida Jeesuse lunastamistseremooniatel lauldi. Kuid nad olid Joosepi ja Maarja silmist kaotanud ja Herodes oli väga vihane, et nad ei osanud talle öelda, kuhu imik oli viidud. Siis saatis ta inimesed Joosepit ja Maarjat otsima. Teades, et Herodes otsib naatsaretlaste perekonda, hoidusid Sakarias ja Eliisabet

Petlemmast eemale. Poisslast hoiti peidus Joosepi sugulaste juures.

² Joosep kartis tööd otsida ja nende vähesed säästud olid kiiresti kahanemas. Ka templis puhastustseremooniade ajal pidas Joosep end küllalt vaaseks ja ohverdas Maarja heaks vaid kaks noort tuvi, nagu Mooses oli vaeste emade puhastamiseks lubanud.

³ Ehkki Herodesse nuhid polnud Jeesust pärast enam kui aastapikkust otsimist leidnud, kahtlustas ta siiski, et imikut peidetatakse ikka veel Petlemmas, ja andis korralduse otsida süstemaatiliselt läbi kõik Petlemma majad ja tappa kõik alla kahe aasta vanused poisslapsed. Herodes lootis sellega kindlustada tulevase „juutide kuninga” hävitamise. Nii hukkusid ühe päevaga Juuda linnas Petlemmas kuusteist poisslast. Kuid Herodesse õukonnas olid intriigid ja mõrvad isegi tema enda perekonnaliikmete seas igapäevased sündmused.

⁴ Need lapsed tapeti 6. a eKr oktoobri keskpaigas, kui Jeesus oli veidi üle aasta vana. Kuid ka Herodesse õukonna saadikute seas oli peatselt tuleva messia uskujaid, ja üks neist, kes oli saanud Petlemma poisslaste tapmise käsust teada, teatas sellest Sakariasele, kes saatis omakorda sõna Joosepile; ning ööl enne seda veretööd lahkusid Joosep ja Maarja lapsega Aleksandriasse. Et mitte tähelepanu äratada, rändasid nad koos Jeesusega Egiptusesse üksi. Sakarias oli andnud neile Aleksandriasse rändamiseks raha ja Joosep tegi seal oma tööd, sel ajal kui Maarja ja Jeesus elasid Joosepi jõukate sugulaste juures. Nad jäid Aleksandriasse tervelt kaheks aastaks ja naasid Petlemma alles pärast Herodesse surma.

JEESUSE VARANE LAPSEIGA

ET PETLEMMAS viibimine tekitas kindlusetus- ja ärevustunnet, võõrutas Maarja lapse alles siis, kui nad olid turvaliselt Aleksandriasse jõudnud ja perekond sai taas tavalist igapäevaelu elada. Nad elasid sugulaste juures ja Joosep suutis oma peret ise ülal pidada, sest leidis peagi pärast saabumist tööd. Ta töötas mitu kuud puusepana, kuni edutati suure ühiskondliku hoone ehitusel töötava töölisterühma meistriks. See uus kogemus andis talle mõtte hakata Naatsaretti naastes ehitusettevõtjaks.

² Neil Jeesuse abitu lapsea varajastel aastatel valvas Maarja pidevalt ja hoolikalt, et lapsega ei juhtuks midagi, mis võiks ta heaolu ohustada või tema tulevase missiooni täitmist takistada: ükski ema pole kunagi olnud rohkem oma lapsele pühendunud. Kodus, kuhu Jeesus kasvama satus, oli veel kaks temaealist ja lähematel naabritel veel kuus peaaegu temavanust last, kes olid talle sobivad mängukaaslased. Algul soovis Maarja Jeesust rohkem enda läheduses hoida. Ta kartis, et poisiga võib midagi juhtuda, kui tal lastakse aias teiste lastega mängida, aga Joosep suutis sugulaste abiga ema veenda, et nii jääks Jeesus ilma kasulikust võimalusest õppida omavanuste lastega kohanemist. Ja mõistes, et ülearune hoolitsus ja tavatu kaitse võib Jeesuse iseteadlikuks ja enesekeskeks muuta, oli Maarja lõpuks nõus laskma töötatud lapsel kasvada samamoodi, nagu kasvasid kõik teised lapsed; ja kuigi ta sellest otsusest kinni pidas, oli ta alati valvel, kui lapsed majas või aias mängisid. Ainult armastav ema teab, missugust koormat Maarja südames kandis, muretsedes kõigi nende varase lapsea aastate jooksul oma poja turvalisuse eest.

³ Kahel Aleksandrias viibitud aastal oli Jeesuse tervis hea ja ta kasvas normaalselt. Sellest, et Jeesus on „töötatud laps”, kõneldi ainult vähestele tuttavatele ja sugulastele. Üks Joosepi sugulastest avaldas selle saladuse mõnelele oma tuttavatele Memphises, kaugetel aegadel elanud Ehnatoni järeltulijatele, ja need kogunesid enne Joosepi pere tagasipöördumist Palestiinasse koos Aleksandria usklike väikese rühmaga Joosepi sugulasest heategija paleetaolisse majja, et naatsaretlaste perele õnne kaasa soovida ja lapsele austust avaldada. Kokkutulnud kinkisid Jeesusele täieliku kogu heebrea pühakirjade kreekaakeelseid tõlkeid. Ent see anti Joosepi kätte alles siis, kui nad Maarjaga olid lõplikult tagasi lükanud oma Memphise ja Aleksandria tuttavate kutse Egiptusesse jääda. Need uskujad olid seisukohal, et töötatud laps saaks Aleksandrias elades maailmale tunduvalt suuremat mõju avaldada kui üheski Palestiina paigas. Nende veenmiste tõttu viibis lahkumine Palestiinasse mõnda aega pärast seda, kui nad olid kuulnud Herodese surmast.

⁴ Lõpuks lahkusid Joosep ja Maarja Aleksandriast oma tuttava Ezraeoni laeval, mis suundus Joppasse ja jõudis sellesse sadamasse augusti lõpus 4. a eKr. Nad läksid otse Petlemma, kus arutasid kogu septembrikuu jooksul

oma tuttavate ja sugulastega, kas sinna jääda või Naatsaretti naasta.

⁵ Maarja polnud kunagi päriselt loobunud mõttest, et Jeesus peaks kasvama üles Taaveti linnas Petlemmas. Joosep aga ei uskunudki tõeliselt, et nende pojast saab Iisraeli kuninglik vabastaja. Pealegi teadis ta, et ei põlvne tegelikult Taavetist; et ta oli arvatud Taaveti järeltulijate hulka vaid seepärast, et üks tema esivanematest oli Taaveti põlvnemisliini lapsendatud. Maarja pidas Taaveti linna muidugi kõige sobivamaks kohaks, kus uut Taaveti trooni taotlejat kasvatada, kuid Joosep eelistas riskida pigem Herodes Antipasega kui tema venna Arhelaosega. Ta kartis, et lapsel pole Petlemmas ega üheski teises Juudamaa linnas turvaline, ning oletas, et Arhelaos jätkab oma isa Herodese ähvardavat poliitikat tõenäolisemalt kui Antipas Galileas. Lisaks kõigile neile põhjustele pidas Joosep Galilead lapse kasvatamiseks ja talle hariduse andmiseks igati paremaks kohaks, kuid tal kulus Maarja vastuväidete kummutamiseks kolm nädalat.

⁶ Esimeseks oktoobriks oli Joosep Maarjat ja kõiki nende tuttavaid veennud, et neil on kõige õigem Naatsaretti minna. Nii lahkusidki nad oktoobri algul 4. a eKr Petlemmast ja rändasid Lüdda ja Skythopolise kaudu Naatsaretti. Nad alustasid teed ühel pühapäeva varahommikul, Maarja koos lapsega uue veolooma seljas, Joosep koos viie neid saatva sugulasega jalgsi, sest Joosepi sugulased ei lubanud neil üksi Naatsaretti reisida. Nad kartsid minna Galileasse Jeruusalemma ja Jordani oru kaudu ning ükski läänepoolne tee ei olnud päris ohutu kahele üksikule reisijale, kellel oli kaasas väike laps.

1. TAGASI NAATSARETIS

¹ Reisi neljandal päeval jõudis reisiseltskond ohutult sihtkohta. Nad saabusid ette teatamata oma koju Naatsaretis, kus oli enam kui kolm aastat elanud üks Joosepi abielus vend, kes oli neid nähes tõesti üllatunud: nad olid oma asju nii vaikselt ajanud, et ei Joosepi ega Maarja perekond teadnud, et nad on üldse Aleksandriast lahkunud. Järgmisel päeval kolis Joosepi venna perekond majast välja ja Maarja seadis end esimest korda pärast Jeesuse sündi oma väikse perega sisse, et tunda rõõmu elust omaenese kodus. Vähem kui nädala pärast sai Joosep puusepana tööd ja nad olid ülimalt õnnelikud.

² Nende Naatsaretti tagasi jõudes oli Jeesus umbes kolm aastat ja kaks kuud vana. Ta oli kõigil rännakutel hästi vastu pidanud, tal oli suurepärase tervise ja ta oli täis lapselikku põnevust ja rõõmu oma kodust, kus ringi joosta ja ennast mõnusalt tunda. Samas tundis ta suurt puudust oma Aleksandriasse jäänud mängukaaslastest.

³ Teel Naatsaretti oli Joosep Maarjat veennud, et poleks tark levitada nende Galilea tuttavate ja sugulaste seas juttu Jeesusest kui töötatud lapsest. Nad leppisid kokku, et

hoiduvad seda kellelegi mainimast. Nad pidasid mõlemad truult oma lubadust.

⁴ Jeesuse kogu neljandat eluaastat iseloomustasid normaalne füüsiline areng ning ebatavaline vaimne aktiivsus. Ta sai väga lähedaseks peaaegu omavanuse naabripoisiga, kelle nimi oli Jaakob. Jeesus ja Jaakob mängisid alati rõõmsalt koos ja suureks kasvades said neist head sõbrad ning ustavad kaaslased.

⁵ Järgmine tähtis sündmus selles Naatsareti peres oli teise lapse Jaakobuse sünd 2. aprilli varajasel hommikutunnil 3. a eKr. Mõte väikevenna olemasolust tekitas Jeesuses elevust ja ta võis tundide kaupa seista ning imiku väikelapse-toiminguid jälgida.

⁶ Sama aasta kesksuvel ehitas Joosep küla allika ja karavanide peatuspaiga lähedale väikese töökoja. Pärast seda tegi ta igapäevast puusepatööd juba väga vähe. Tema juures töötasid ta kaks venda ja veel mitu meistrim meest, keda ta saatis tööle, jättes ise töökotta kaelkooke ja atru ning muud puutööd tegema. Ta töötas ka naha, kõite ja lõuendiga. Kasvuaastatel veetis Jeesus pärast kooli töökojas isa tööd vaadates ja neljast maailmanurgast tulnud karavani-juhtide ja reisijate vestlusi ning kuulujutte kuulates umbes sama palju aega kui ema kodustes töödes abistades.

⁷ Sama aasta juulis kuu aega enne Jeesuse nelja-aastaseks saamist, levis kõikjal Naatsaretis karavanireisijate toodud raske kõhuhaigus. Maarja kartis nii väga Jeesuse haigestumist, et pakkis laste asjad kokku ja põgenes maale oma venna juurde, kes elas mitu kilomeetrit Naatsaretist lõuna pool Saridi lähedal Megiddosse viiva tee ääres. Nad olid Naatsaretist ära üle kahe kuu; Jeesusele meeldis seal väga, see oli tema esimene taluelukogemus.

2. VIIES ELUAASTA (2. A EKR)

¹ Veidi enam kui aasta pärast Naatsaretti naasmist jõudis väike Jeesus ikka, mil tal tuli teha oma esimene täiesti isiklik ja siiras kõlbeline otsus; siis asus temasse elama Mõttekohandaja, Paradiisi-Isa jumalik kingitus, kes oli enne teeninud Machiventa Melkisedekit ja omandanud sel moel kogemuse tegutsemisest koos surelikuülese olendiga, kes on kehastunud ja elab surelikus ihus. See sündmus toimus 11. veebruaril 2. a eKr. Jeesus ei olnud jumaliku Järelevaataja saabumisest rohkem teadlik kui miljonid teised lapsed, kelle sisimasse on enne ja pärast seda päeva asunud samamoodi Mõttekohandaja, et täita nende meel vaimusuga ja töötada nende arenemisjärgus surelike hingede iga-vee ellujäämise nimel.

² Sel veebruaripäeval lõppes Universumi Valitsejate otsene isiklik järelevalve lapseks kehastunud Miikaeli puutumatus üle. Sellest ajast pidi Jeesuse kehastumise kulg ja kaitse jääma tema sisimas elava Kohandaja ja kaitseseeravite hooleks. Aeg-ajalt lisandus neile ka keskteeliste hoolitsus, kellele selle planeedi juhid olid kindlad ülesanded andnud.

³ Selle aasta augustis sai Jeesus viieaastaseks ja me nimetame seda aastat seepärast tema elu viiendaks (kalendri)aastaks. Sellel aastal, 11. juuli öösel 2. a eKr, veidi enam

kui kuu aega enne tema viiendat sünnipäeva, valmistas Jeesusele suurt rõõmu öde Mirjami sünd. Järgmisel öhtul oli Jeesusel pikk jutuaamine oma isaga sellest, mil viisil erinevad elusolendiliigid üksikolenditena maailma sünnivad. Jeesuse varaseima hariduse kõige väärtuslikum osa pärines tema vanematelt, kes vastasid tema arukatele ja uurivatele küsimustele. Joosep püüdis alati korralikult oma kohust täita ja võttis poisi arvukatele küsimustele vastamist tõsiselt ning varus selleks piisavalt aega. Viiendast kümnenda eluaastani oli Jeesus üksainus suur küsimärk. Joosep ja Maarja ei osanud küll alati lapse küsimustele vastata, kuid arutasid need iga kord põhjalikult läbi ja püüdsid teda kõikvõimalikel muudel viisidel aidata tema püüdlustes leida rahuldav lahendus ta erksas meeles tekkinud probleemile.

⁴ Pärast Naatsaretti tagasipöördumist oli nende perel olnud palju tegemist ja Joosepil uue töökoja ehitamisega ning ettevõtte taaskäivitamisega tavalisest rohkem tööd. Ta oli sellega nii seotud olnud, et polnud leidnud aega Jaakobusele hälligi meisterdada, kuid ammu enne Mirjami sündi oli asi paranenud, nii et tüdruk sai väga mugava hälli, milles ta tundis end mõnusalt nagu pesas, kui kogu pere teda imetles. Lapsena osales Jeesus innukalt kõigis harilikes igapäevastes kodustes ettevõtmistes. Ta tundis oma väikevennast ja -õest suurt rõõmu ning oli Maarjale nende eest hoolitsemisel suureks abiks.

⁵ Tol ajal oli paganlikus maailmas vähe kodusid, mis suutsid anda lapsele parema intellektuaalse, kõlbeline ja usulise koolituse kui Galilea juutide kodud. Juutidel oli oma laste kasvatamiseks ja neile hariduse andmiseks süstemaatiline programm. Nad jagasid lapse elu seitsmesse etappi:

- ⁶ 1. vastsündinu, esimesest kaheksanda elupäevani;
- ⁷ 2. rinnalaps;
- ⁸ 3. võõrutatud laps;
- ⁹ 4. emast sõltuvuse periood viienda eluaasta lõpuni;
- ¹⁰ 5. lapse iseseisvuse algus, poja puhul siirdub vastutus tema hariduse eest isale;
- ¹¹ 6. nooruk või neiu;
- ¹² 7. noor mees või naine.

¹³ Galilea juutide tava järgi vastutas viienda sünnipäevani lapse koolituse eest ema, kui oli tegemist poisilapselga, hakkas poisi hariduse eest sealtmaalt vastutama isa. Seega jõudis Jeesus sel aastal Galilea juudi perekonna lapse elujärgu viiendasse etappi ja 21. augustil 2. a eKr andis Maarja tema edasise õpetamise ametlikult Joosepile üle.

¹⁴ Kuigi Jeesuse intellektuaalse ja usulise hariduse eest oli nüüd otseselt vastutav Joosep, oli ema poja kodusest õppetööst ikkagi huvitatud. Ta õpetas teda tundma kodu- aeda igast küljest ümbritsevatel müüridel kasvavaid viinamarju ja muid taimi ning nende eest hoolitsema. Ta pani maja katusele (suvisesse magamistuppa) madalad liivakastid, millesse Jeesus joonistas maakaarte ja kus harjutas esimesi aramea, kreeka ja hiljem heebrea tekste kirjutama, sest ta õppis aja jooksul kõigis neis keeltes lugema, kirjutama ja soravalt rääkima.

¹⁵ Jeesus paistis olevat füüsiliselt peaaegu täiuslik ja ka emotsionaalselt normaalselt arenev laps. Elu viienda (kalendri)aasta teisel poolel olid tal kerged sedehyäired, mis oli tema esimene suurem haigus.

¹⁶ Joosep ja Maarja rääkisid sageli oma vanima lapse tulevikust, aga kui te oleksite seal ise viibinud, oleksite näinud vaid tavalise terve ja muretu, kuid oma aja ning koha kohta erakordselt uudishimuliku lapse üleskasvamist.

3. KUUENDA ELUAASTA SÜNDMUSED (1. A EKR)

¹ Jeesus oli omandanud oma ema abiga juba aramea keele galilea murde, nüüd hakkas isa talle kreeka keelt õpetama. Maarja oskas kreeka keelt vähe, kuid Joosep rääkis so-ravalt nii aramea kui ka kreeka keelt. Kreeka keele õpikuna kasutasid nad heebrea pühakirja — seaduste ja prohvetite raamatute, samuti laulude täielikku kogu, mis neile Egiptusest lahkumisel oli kingitud. Kogu Naatsaretis oli ainult kaks pühakirja täielikku kreekakeelset koopiat ja see, et üks neist oli puusepa perekonnas, tegi Joosepi kodust paljukulastatud koha ning võimaldas Jeesusel kasvades kohata peaaegu lõputu vooluna saabuaid tõsiseid õppureid ja siiraid töötsijaid. Enne selle aasta lõppu oli Jeesus hindamatu käsikirja oma valdusesse võtnud, sest talle oli tema kuuendal sünnipäeval öeldud, et selle püha raamatu on talle kinkinud tema tuttavad ja sugulased Aleksandriast. Üsna pea oskas ta seda juba vabalt lugeda.

² Jeesuse noorusea esimene vapustus saabus siis, kui ta polnud veel kuueaastane. Talle oli tundunud, et ta isa — või vähemalt emaga koos — teab kõike. Seega võite kujutleda uudishimuliku lapse üllatust, kui ta küsis oma isalt äsjatoimunud kerge maavärina põhjust ja kuulis Joosepit ütlemas: „Mu poeg, ma tõesti ei tea.” Jeesuse avastusest, et tema maised vanemad ei ole ülitargad ega kõiketeadvad, sai alguse kauakestev ja häiriv petteumus.

³ Joosep mõtles algul Jeesusele öelda, et maavärina tekitas Jumal, aga hetke järele mõelnud, sai ta aru, et niisugune vastus võib esile kutsuda uusi ja veelgi enam kimbatust valmistavaid küsimusi. Isegi Jeesuse varases lapseas oli tema küsimustele füüsiliste ja sotsiaalsete nähtuste kohta väga raske mõtlema-tult vastata, et need on kas Jumalast või kuradist. Jeesus oli pikka aega nõus pidama õpetust headest ja kurjadest vaimudest, mida juudi rahvas valdavalt uskus, intellektuaalsete ja vaimsete nähtuste võimalikuks seletuseks, kuid hakkas üsna varakult kahtlema, kas need nähtamatud mõjud põhjustavad maailmas ka füüsilisi loodusnähtusi.

⁴ Enne Jeesuse kuueaastaseks saamist, varasuvel 1. a eKr, tulid Naatsareti perekonda külastama Sakarias ja Eliisabet oma poja Johannesega. Jeesusele ja Johannesele oli see nende mäletamist mööda esimene külaskäik õnnelikuks ajaks. Kuigi külalised said jääda vaid mõneks päevaks, rääkisid vanemad omavahel paljudest asjadest, kaasa arvatud poegade tulevikku puudutavatest plaanidest. Sel ajal mängisid poisid ise maja katusel liiva sees klotsidega ja veetsid lõbusalt aega nagu poisid ikka.

⁵ Kohtunud Johannesega, kes pärines Jeruusalemma lähedalt, hakkas Jeesus tundma ebatavaliselt suurt huvi Iisraeli ajaloo vastu ja uurima üksikasjalikult hingamispäevariituste, sünagoogide jutluste ning ikka ja jälle toimuvate mälestuspühade tähendust. Ta isa seletas talle kõigi nende pühade tähtsust. Esimene neist oli keskjalvine pidulik valgustepüha, mis kestis kaheksa päeva, kusjuures alustati ühe küünla süütamisest ja igal öhtul lisati uus küünal. Sellelega mälestati templi pühitsemist pärast seda, kui Juudas Makkabi taastas templis Moosese seaduste järgi toimunud teenistused. Järgmine oli juutide varakevadine rõõmupüha puurim, Estri ja tema kaudu Iisraeli vabanemise püha. Sellele järgnes pidulik paasapüha, mida täiskasvanud pühitsesid võimaluse korral alati Jeruusalemmas, lapsed aga pidasid kodus meeles, et kogu nädala ei tohi süüa hapendatud leiba. Edasi tuli uudseviljapüha; ja viimane, kõige pühalikum, oli uusaastapäev, lepituspüha. Kuigi Jeesuse noorel meelel oli neist pühadest ja kommetest kohati raske aru saada, mõtles ta nende üle tõsiselt ja osales siis innukalt lehtmajadepüha pidustustes, mis oli kogu juudi rahvale iga-aastane puhkuseaeg, mil nad elasid väljas lehtonides ja andusid rõõmudele ning naudingutele.

⁶ Joosepile ja Maarjale valmistasid sel aastal muret Jeesuse palved. Poiss soovis rääkida oma taevase Isaga peaaegu samamoodi nagu oma maise isa Joosepiga. See kõrvalkaldumine pühalikumast ja aupaklikumast suhtlemisest Jumalusega ajas tema vanemaid, eriti ema veidi segadusse, kuid nad ei suutnud poissi veenda ennast muutma; ta palvetas nii, nagu talle oli õpetatud, ja pärast seda soovis „lihtsalt oma taevase Isaga veidi vestelda”.

⁷ Sama aasta juunis andis Joosep oma töökoja Naatsaretis vendadele üle ja alustas ametlikult tegevust ehitusettevõtjana. Enne aasta lõppu oli pere sissetulek enam kui kolmekordistunud. Naatsareti peret ei pitsitanud kuni Joosepi surmani enam kunagi vaesus. Pere kasvas üha suuremaks ja kulutas palju raha lisaharidusele ning reisidele, kuid Joosepi suurenevad sissetulekud pidasid kasvavate kulutustega alati sammu.

⁸ Paaril järgmisel aastal tegi Joosep üsna palju tööd Kaanas, (Galilea) Petlemmas, Magdalas, Nainis, Sepphorises, Kapernaumas ja Een-Dooris ning ehitas üsna palju ka Naatsaretis ja selle ümbruses. Kui Jaakobus oli juba piisavalt suur, et ema kodus aidata ja nooremate laste eest hoolitseda, rändas Jeesus sageli koos isaga neisse ümbruskonnas linnadesse ja küladesse. Jeesus oli väga tähelepanelik ja sai neilt reisidelt palju praktilisi teadmisi, talletades usinalt mällu tähelepanekuid inimese ja tema maapealse eluviisi kohta.

⁹ Sel aastal suutis Jeesus oma tugevaid tundeid ja impulsse paremini kohandada perekondliku koostöö ja koduse distsipliini vajadustega. Maarja oli armastav ema, kuid nõudis üsna ranget distsipliini. Joosepil oli Jeesuse üle suurem mõjuvõim, ta tavatses poisiga istet võtta ja selgitada talle põhjalikult, miks kogu pere heaolu ja rahu nimel on vaja isiklikke soovide distsipliiniga ohjeldada. Kui Jeesusele oli olukorda selgitatud, oli ta alati arukalt nõus koos-

tööd tegema ning vanemate soove ja perekonnas kehtivaid reegleid austama.

¹⁰ ¶ Oma vaba aja — kui polnud vaja majapidamises ema aidata — veetis ta päeval lilli ja muid taimi ning öösiti tähti uurides. Vanemaid tegi ärevaks tema kalduvus lamada selili ja vaadata imetledes tähistaevast veel kaua pärast selle kordaarmastava Naatsareti pere tavalist magamamineku-aega.

4. SEITSMES ELUAASTA (1. A PKR)

¹ See oli Jeesuse elus tõesti sündmusterikas aasta. Jaanuari algul oli Galileas tugev lumetorm. Mahasadanud lumekiht oli üle poole meetri paks ja see oli suurim lumesadu, mida Jeesus oma elu jooksul üldse nägi, ning üks paksemaid lumikatteid Naatsaretis saja aasta jooksul.

² Juudi laste mängud olid Jeesuse ajal üsna piiratud, lapsed matkisid oma mängudes liigagi sageli täiskasvanute tösisemaid tegemisi. Nad mängisid palju pulmi ja matuseid, sageli nähtud vaatamängulisi tseremooniaid. Nad tantsisid ja laulsid, kuid neil oli vähe organiseeritud mängu, mida on mänginud hilisemate aegade lapsed.

³ Jeesus mängis koos ühe naabripoisiga ja hiljem vend Jaakobusega meeleldi puusepatöökoja taganurgas, kus oli nende jaoks palju laaste ja puuklotse. Jeesusel oli raske aru saada, miks osa mängu on sabati ajal keelatud, kuid ta täitis alati oma vanemate soovi. Tal oli oma ajastu ja põlvkonna tingimustes vähe võimalusi oma tugevat nalja- ja mängusooni välja elada, kuid neljateistkümnenda eluaastani oli ta enamasti rõõmsameelne ja muretu.

⁴ Maarjal oli maja kõrval asuva lauda peal tuvila ja tuvide müügist teenitud kasumi annetasid nad erilisse Jeesuse hallatud heategevusfondi, kui olid rahast maha arvanud kümnnise ja maksnud selle sünagoogi ametnikule.

⁵ ¶ Ainus tõeline õnnetus, mis Jeesusega selle ajani oli juhtunud, oli allakukkumine tagaõue kivitrepist, mis viis lõuendist katusega magamistuppa. See juhtus juulikuus, ootamatult idast saabunud liivatormi ajal. Peent liiva tuis-kavad kuumad tuuled puhusid tavaliselt vihmahooajal, eriti märtsis ja aprillis. Juulis oli niisugune torm erakordne sündmus. Tormi puhkedes mängis Jeesus nagu ikka katusel, sest see oli kuival aastaajal tema tavaline mängukoht. Kui ta hakkas trepist alla minema, pimestas liiv teda ja ta kukkus. Pärast seda õnnetusjuhtumit ehitas Joosep trepile mõlemale poole käsipuu.

⁶ Seda õnnetust polnud kuidagi võimalik ära hoida. Hooletuses ei saanud süüdistada keskteelistest ajalikke kaitsjaid, poisi juurde valvama määratud üht esmast ja üht teisest keskteelist, süüdi polnud ka kaitseseraavid. Seda lihtsalt ei saanud vältida. Kuid see kerge õnnetus, mis juhtus Joosepi Een-Dooris viibimise ajal, tekitas Maarjas nii suurt ärevust, et ta püüdis Jeesust mitu kuud endale väga lähedal hoida, kuigi see polnud eriti tark tegu.

⁷ Taevased isiksused ei sekku omavoliliselt ainelistes õnnetustesse, igapäevastesse füüsilise iseloomuga juhtumistesse. Tavalises olukorras saavad töötatud mees- ja nai-

sikute kaitsmiseks sekkuda ainelistesse tingimustesse ainult keskteelised ja ka need olendid võivad seda teha ainult erandkorras kõrgemalt saadud konkreetse korralduse põhjal.

⁸ See oli aga vaid üks mitmest väiksemast õnnetusest, mis selle uudishimuliku ja seiklushimulise noormehega juhtus. Kui kujutlete ühe tavalise aktiivse poisi lapsepõlve ja noorusiga, oskate üsna hästi arvata, kui palju muret ta oma vanematele, eriti emale tekitas.

⁹ ¶ Naatsareti pere neljas liige Joosep sündis kolmapäeva, 16. märtsi hommikul 1. a pKr.

5. KOOLIPÄEVAD NAATSARETIS

¹ Jeesus oli nüüd seitsmeaastane ja selles vanuses pidid juudi lapsed hakkama sünagoogikoolides ametlikult haridust omandama. Selle aasta augustis algaski Jeesusel Naatsaretis sündmusrikas kooliaeg. Poiss luges, kirjutab ja rääkis juba soravalt kaht keelt, aramea ja kreeka keelt. Nüüd tuli tal õppida lugema, kirjutama ja rääkima heebrea keelt. Ta ootas esseeisvat koolielu tõesti innukalt.

² Jeesus käis kolm aastat — kuni kümneaastaseks saamiseni — Naatsareti sünagoogi algkoolis. Nende kolme aasta jooksul uuris ta heebrea keeles kirja pandud Seadusteraamatu põhialuseid. Järgmised kolm aastat veetis ta edasijõudnute koolis ja õppis valjusti korrates pähe pühade seaduste sügavamaid õpetusi. Ta lõpetas sünagoogikooli oma kolmeteistkümnendal eluaastal, mil sünagoogi juhid andsid ta tema vanematele üle haritud ja „käsuseadusi tundva pojana”, kes oli nüüdsest Iisraeli riigi vastutusvõimeline kodanik, millega kaasnes õigus osaleda Jeruusalemmas paasapüha pidustustel. Tol aastal käiski Jeesus koos oma isa ja emaga esmakordselt paasapühäl.

³ ¶ Õpilased istusid Naatsareti koolis poolkaares põrandal; õpetaja, hazan, sünagoogi ametnik istus aga nende vastas. Nad alustasid Kolmandast Moosese raamatust, seejärel õppisid teisi seaduseraamatuid ja uurisid prohvetite raamatuid ning psalme. Naatsareti sünagoogil oli pühakirjade täielik heebreakeelne kogu. Kuni kaheteistkümnenda eluaastani ei õpitud midagi muud kui pühakirju. Suvekuudel olid koolipäevad palju lühemad.

⁴ Jeesusest sai õige kiiresti meisterlik heebrea keele tundja ja kui Naatsaretis ei viibinud parajasti mõnda tähtsat külalist, paluti tal tema nooruses sageli sabbatiteenistusele kogunenud usklitele heebreakeelset pühakirja ette lugeda.

⁵ Neil sünagoogikoolidel polnud muidugi mingeid õpikuid. Õpetamine toimus nii, et hazan ütles lause ja õpilased kordasid seda kooris. Kui õpilane sai kasutada kirjalikke seaduseraamatuid, õppis ta neist valjusti lugedes ja pidevalt korrates.

⁶ ¶ Lisaks ametlikule koolitarkusele hakkas Jeesus aimu saama ka maailma igast nurgast saabuvate inimeste loomusest, sest tema isa töökojas käis inimesi paljudest maadest. Vanemaks saades vestles ta vabalt karavanireisijatega, kes

allika ääres puhkasid ja einestasid. Hea kreeka keele oskajana polnud tal karavanireisijate ja -juhtidega suhtlemisel peaaegu üldse raskusi.

⁷ Naatsaret oli karavanitee vahejaam ja reisiteede ristumispunkt, selle elanikkond oli suures osas paganlik; samal ajal tunti seda laialt kui juudi traditsiooniliste seaduste liberaalse tõlgendamise keskust. Galileas suhtlesid juudid paganatega vabamalt, kui Juudamaal tavaks oli. Naatsareti juudid tõlgendasid aga sotsiaalseid piiranguid, mis põhinesid kartusel end paganatega kokku puutudes rüvetada, liberaalsemalt kui üheski teises Galilea linnas. Ning neis tingimustes levis Jeruusalemmas ütlus: „Mis võib küll Naatsaretist head tulla?”

⁸ Oma moraalsed tõekspidamised ja vaimukultuuri omandas Jeesus põhiliselt kodus. Hazanilt sai ta suure osa intellektuaalsest ja teoloogilisest haridusest. Kuid oma tõelise hariduse — meele ja südame valmisoleku raskete eluprobleemidega silmitsiseismiseks — sai ta kaasinimestega suhtlemisest. Just see lähedane suhe teiste inimestega, nii noorte kui vanade, nii juutide kui paganatega andis talle võimaluse inimkonda tundma õppida. Jeesus oli omandanud oskuse inimesi täielikult mõista ja ustavalt armastada.

⁹ ¶ Oma sünagoogiaastatel oli ta hiilgav õpilane, tema suureks eeliseks oli kolme keele valdamine. Kui Jeesus koolis kursuse lõpetas, märkis Naatsareti hazan Joosepile, et ilmselt õppis tema Jeesuse uurivatest küsimustest rohkem, kui suutis ise poisile õpetada.

¹⁰ Jeesus õppis oma kooliaastatel palju uut ja sai suurt innustust sünagoogis toimunud sabaatijutlustest. Tavaliselt paluti sabaatiks Naatsareti saabunud tähtsaid külalisi sünagoogis esineda. Kasvades kuulis Jeesus paljusid suuri mõtlejaid kogu juudi maailmast oma seisukohti esitamas, sealhulgas paljusid sugugi mitte ortodoksseid juute, sest Naatsareti sünagoog oli eesrindlik ja liberaalne heebrea mõtte ning kultuuri keskus.

¹¹ Kui lapsed seitsmeaastaselt kooli astusid (juudid olid just kehtestanud kohustusliku hariduse seaduse), oli tavaks, et nad valisid endale „sünnipäevateksti”, omamoodi kuldreegli, millest õpingute ajal juhinduti ja mis sai kolmeteistkümnepäevase kooli lõpetades sageli lahti räägitud. Jeesus oli valinud teksti prohvet Jesajalt: „Issanda Jumala Vaim on minu peal, sest Issand on mind võidnud; ta on mind läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele, parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele ja avama vaimupimedate silmi.”

¹² ¶ Naatsaret oli üks heebrea rahva kahekümne neljast preestrite keskusest. Ent Galilea preesterkond tõlgendas traditsioonilisi seadusi liberaalsemalt kui Juuda kirjatargad ja rabid. Naatsaretis oldi ka sabaati pidamisel vabameelsemad. Seepärast tavatses Joosep viia Jeesuse sabaati pärastlõunal jalutama ja üks nende lemmikretki oli ronimine kõrgele mäele nende kodu lähedal, sest sealt avanes panoraamne vaade kogu Galileale. Loodes nägid nad selgetel päevadel pikka järveni ulatuvat Karmeli mäe ahelikku ja Jeesus kuulis korduvalt oma isa jutustamas lugu Eelijast,

ühest esimesest heebrea prohvetite pikas reas, kes tegi ettehteid Ahabile ja paljastas Baali preestreid. Põhja pool kõrgus majesteetlikus hiilguses Hermoni mäe lumine tipp, mis hõivas kogu silmapiiri: ülemised nõlvad särasid peaaegu kilomeetri ulatuses igilumes. Kaugel idas võisid nad eristada Jordani orgu ja taamal Moabi kaljumägesid. Lõunas ja idas võisid nad näha ka Kreeka-Rooma Dekapolise linnu sealsete amfiteatrite ja uhkeldavate templitega, kui päike nende marmormüüridele paistis. Jäänud sinna päikeseloojanguni, eristas nende silm kaugel Vahemerel seilavaid laevu.

¹³ Jeesus nägi neljast suunast karavane looklemas Naatsaretti ja linnast välja ning lõuna pool Esdraeloni avarat ja viljakat tasandikku, mis laius Gilboa mäe ja Samaaria poole.

¹⁴ Kui nad ei roninud kõrgemale kauget maastikku vaatama, siis jalutasid nad, jälgides, kuidas loodus aastaaegade vaheldudes oma ilmet muudab. Jeesuse varaseim väljaspool kodu saadud õpetus kätkes aupaklikku ja osavõtlikku suhtumist loodusesse.

¹⁵ ¶ Enne kaheksa-aastaseks saamist tundsid Jeesust kõik Naatsareti emad ja noored naised, kes olid teda kohanud ja temaga vestelnud allikal, mis jäi tema kodu lähedusse ning oli üks linna suhtlemis- ja kuulujutukeskusi. Jeesus õppis sel aastal lüpsma pere lehma ja hoolitsema teiste loomade eest. Selle ja järgmise aasta jooksul õppis ta ka juustu valmistama ja kangast kuduma. Kui ta kümneaastaseks sai, oli ta juba oskuslik kuduja. Umbes sel ajal said Jeesus ja naabripoiss Jaakob suurteks sõpradeks pottsepa, kes voolava allika lähedal tööd tegi. Vaadates Naatani osavaid sõrmi kedral savi voolimas, tegid mõlemad mitmel korral otsuse hakata suurena pottsepaks. Naatan armastas poisse väga ja andis neile sageli mängimiseks savi; ta püüdis nende loovat kujutlusvõimet ergutada, pannes neid mitmesuguste esemete ja loomade voolimises omavahel võistleva.

6. TEMA KAHEKSAS ELUAASTA (2. A PKR)

¹ See oli koolis huvitav aasta. Kuigi Jeesus polnud mingi erakordne õpilane, oli ta usin ja kuulus klassi parima kolmandiku hulka, tehes oma tööd nii hästi, et võis iga kuu üheks nädalaks koju jääda. Ta veetis selle nädala tavaliselt kas oma kalurist onuga Galilea järve kallastel Magdala lähedal või teise onu (ema venna) talus kaheksa kilomeetrit Naatsaretist lõunas.

² Kuigi ema oli Jeesuse tervise ja turvalisuse pärast liigset ärevust tundma hakanud, leppis ta järk-järgult nende kodust eemal viibimistega. Kõik Jeesuse onud ja tädid armastasid teda väga, mis põhjustas nendevahelise elava konkurentsi, kes saab neil igakuistel külastustel sel ja vahetult järgnevatel aastatel tema seltsis viibida. Esimene nädalane külastäik onu talusse (pärast seal väikesena viibimist) toimus selle aasta jaanuaris, esimese nädalase kalastamiskogemuse sai Jeesus Galilea järvel maikuus.

³ Umbes sel ajal kohtas Jeesus ka Damaskusest pärit matemaatikaõpetajat, ja õppinud temalt mõned uued arvutusmeetodid, tegeles ta mitu aastat üsna palju matemaatikaga. Tal arenes välja hea numbrite, kauguste ja proportsioonide tajum.

⁴ Jeesus kiindus väga oma venda Jaakobusse ja hakkas selle aasta lõpupoole talle tähestikku õpetama.

⁵ Sel aastal jõudis Jeesus harfiõpetajaga kokkuleppele ja hakkas piimatoodete eest tunde võtma. Tal tekkis erakordne huvi kõige muusikaga seonduva vastu. Hiljem äratas ta ka oma noortes kaaslastes vokaalmuusika vastu huvi. Üheteistkümnendaastaselt oli ta juba meisterlik harfimängija ja talle meeldis väga pereliikmetele ning tuttavatele oma erakordseid tõlgendusi ja andekaid improvisatsioone esitada.

⁶ Kuigi Jeesus jõudis koolis endiselt kadestamisväärselt edasi, ei läinud tema vanematel ja õpetajatel kõik alati ladusalt. Poiss esitas järjekindlalt nii teaduse kui ka religiooni, eriti geograafia ja astronoomia, kohta palju kimbatust tekitavaid küsimusi. Iseäranis huvitas teda, miks Palestiinas vahelduvad kuiv ja vihmane aastaeg. Ta otsis korduvalt seletust Naatsareti ja Jordani oru suurtele temperatuurivahedele. Ta küsis neid arukaid, kuid kimbatust tekitavaid küsimusi lausa lakkamatult.

⁷ ☞ Tema kolmas vend Siimon sündis sel aastal, 2. a pKr reede, 14. aprilli õhtul.

⁸ ☞ Veebruaris tuli Naahor, üks Jeruusalemma rabide akadeemia õpetajaid Naatsaretti Jeesust vaatama, olles enne käinud sama ülesandega Sakariase kodus Jeruusalemma lähedal. Ta saabus Naatsaretti Johannese isa soovitusel. Jeesuse aval ja ebatraditsiooniline suhtumine usuküsimustesse šokeeris teda algul mõnevõrra, kuid ta pidas sel-

le põhjuseks Galilea kaugust heebrea haridus- ja kultuuri-keskustest ning soovitas Joosepil ja Maarjal lubada Jeesusel temaga Jeruusalemma tulla, kus ta võiks juudi kultuuri keskuse haridus- ja koolitusvõimalusi kasutada. Maarja oli juba pooleldi nõus, olles veendunud, et ta vanimast pojast saab messias, juutide vabastaja. Joosep aga kõhkles; ta oli küll niisama kindel, et Jeesusest saab ettemääratud saatusega inimene, kuid tal polnud kindlat veendumust, missugune see ettemääratus on. Ta ei kahelnud aga kunagi päriselt selles, et ta pojalt on maa peal mingi suur missioon täita. Mida enam ta Naahori soovituset peale mõtles, seda enam kahtles ta, kas Jeesuse Jeruusalemma minek oleks tark tegu.

⁹ Et Joosep ja Maarja jäid selles küsimuses lahkarvamusele, küsis Naahor neilt luba anda asi Jeesuse enda otsustada. Jeesus kuulas tähelepanelikult, rääkis Joosepi, Maarja ja müürsepast naabri Jaakobiga, kelle poeg oli tema lemmikmängukaaslane, ning teatas siis kahe päeva pärast, et kuna ta vanemate ja nõuandjate arvamused lahknevad ja et ta ei söanda nii tähtsa otsuse eest vastutust enda peale võtta, eelistamata kindlalt ei üht ega teist varianti, oli ta teinud olukorda tervikuna arvesse võttes lõpuks otsuse „rääkida oma taevase Isaga”. Kuna ta polnud vastuses täiesti kindel, tundis ta, et peab jääma pigem koju „oma ema ja isa juurde”, lisades, et „nad armastavad mind nii väga ja suudavad kindlasti teha minu heaks rohkem ning suunata mind turvalisemalt kui võõrad, kes võivad ainult vaadata mu keha ja jälgida minu meelt, kuid vaevalt mind tõeliselt tunda.” Kõik imestasid tema sõnu ja Naahor läks oma teed, Jeruusalemma tagasi. Uuesti tuli Jeesuse kodust lahkumine kaalumisele alles palju aastaid hiljem.

JEESUSE HILISEM LAPSEIGA

KUIGI Jeesusel oleksid Aleksandrias olnud paremad õppimisvõimalused kui Galileas, poleks tal olnud seal nii suurepärasest keskkonda oma eluliste probleemide lahendamiseks minimaalse hariduslase juhendamise ja pidevaid kontakte nii paljude erinevatesse klassidesse kuuluvate meeste ja naistega tsiviliseeritud maailma kõigist paikadest. Kui ta oleks Aleksandriasse jäänud, oleksid tema haridust suunanud juudid üksnes juutide tavade järgi. Naatsaretis sai ta hariduse ja koolituse, mis valmistas teda paremini ette paganate mõistmiseks ja andis talle parema ning tasakaalustatuma pildi heebreata teoloogia idapoolse ehk babüloonia ja läänepoolse ehk hellenistliku suuna suhtelistest väärtustest.

1. JEESUSE ÜHEKSAS ELUAASTA (3. A PKR)

¹ Kuigi ei saa öelda, et Jeesus kunagi tõsiselt haige oli, põdes ta sel aastal koos oma vendade ja väikese õega kergemaid lastehaigusi.

² Kooliskäimine jätkus ja ta oli endiselt soositud õpilane, kellele anti iga kuu üks nädal vabaks, ja ta jagas oma vaba aega enam-vähem võrdselt isaga naaberlinnadesse reisimise, Naatsaretist lõunas asuva onu talus viibimise ja Magdala kalaretkede vahel.

³ Koolis tekkis kõige tõsisem probleem hilistalvel, kui Jeesus söandas vastu vaielda hazani õpetusele, et kõik kujutised, pildid ja joonistused on oma olemuselt ebajumalate kummardamine. Jeesusele meeldis joonistada maastikke ja vormida pottseпасavist mitmesuguseid esemeid. Kõik see oli juudi seadustega rangelt keelatud, kuid seni oli ta suutnud vanemate vastuväited sedavõrd tagasi lükata, et nad olid lubanud tal seda tegevust jätkata.

⁴ Sama probleem kerkis aga uuesti üles koolis, kui üks mahajäänud õpilane nägi Jeesust koolitoota põrandale söega õpetajat joonistamas. Seal oli see pilt kõigile näha, ja paljud sünagoogivanemad olid seda näinud, enne kui komitee läks Joosepi juurde nõudma, et ta oma seadustele mittealluvat poega kuidagi kuuletuma sunniks. Ja ehkki see polnud esimene kord, mil Joosepile ja Maarjale oli nende mitmekülgse ja aktiivse lapse tegevuse peale kaevatud, oli see kõige tõsisem süüdistus, mis tema vastu seni oli esitatud. Jeesus istus tagaukse juures suurel kivil ja kuulas mõnda aega oma kunstiliste püüdluste vastu suunatud süüdistusi. Talle ei meeldinud, et nad tema väidetavates üleastumistes isa süüdistasid; seepärast astus ta sisse ja jäi kartmatult oma süüdistajate ette seisma. Sünagoogivanemad sattusid segadusse. Mõnele tegi see episood pigem nalja, kuid üks või kaks meest näis pidavat poisitugu pühadust, võib-olla koguni Jumalat ennast teotavaks sammuks. Joosep oli hämmingus, Maarja nõrдинud, kuid Jeesus soovis kindlalt, et teda ära kuulataks. Ta ütles, mis tal öelda oli, kaitses julgelt oma seisukohta ja teatas täielikku enesekontrolli säilitades, et kuuletub selles nagu teisteski vaieldavates kü-

simustes oma isa otsusele. Ja sünagoogivanemate komitee lahkus vaikides.

⁵ Maarja püüdis Joosepit mõjutada, et too lubaks Jeesusel savist esemeid kodus vormida, kui ta töötab, et ei tegele nende küsitavate ettevõtmistega enam koolis, aga Joosep tundis, et ta on sunnitud käskima poissi kuuletuda teisele käsule rabide tõlgenduse kohaselt. Ja nii ei joonistanud ega vorminud Jeesus sellest päevast saadik enam ühtki kuju seni, kuni ta oma isa majas elas. Ent ta polnud veendunud, et oli midagi valesti teinud, ja oma lemmiktegevusest loobumine oli tema nooruse üks suuri katsumusi.

⁶ Juunikuu teisel poolel ronis Jeesus koos isaga esmakordselt Taabori mäe tippu. Päev oli selge ja neile avanes suurepärase vaade. Üheksa-aastasele poisile tundus, nagu oleks ta tõesti näinud sealt kogu maailma, kui välja arvata India, Aafrika ja Rooma.

⁷ Jeesuse teine õde Marta sündis neljapäeva, 13. septembri öösel. Joosep oli nüüd mõneks ajaks koju jäänud ja alustas kolm nädalat pärast Marta sündi maja juurdeehitust, millest pidi saama ühtaegu nii töökoda kui ka magamistuba. Jeesusele valmistati väike tööpink ja ta sai endale esimest korda oma tööriistad. Ta töötas palju aastaid aegajalt selle tööpingi taga ja õppis pikapeale väga meisterlikult kaelkooke valmistama.

⁸ Säärast külma nagu sel ja järgmisel talvel polnud Naatsaretis olnud palju aastakümneid. Jeesus oli näinud mägedes lund ja ka Naatsaretis oli mitu korda lund sadanud, mis küll vaid lühikeseks ajaks maha jäi, kuid jääd polnud ta enne seda talve veel näinud. Tõsiasi, et vesi võib esineda kas tahkel, vedelal või auru kujul — ta oli ammu mõtisklenud keedupottidest eralduva auru üle — pani poisit mõtlema füüsilise maailma ja selle ülesehituse peale; samas oli selle kasvava nooruki isiksus kogu kaugeleulatuva universumi kõigi asjade looja ja korrastaja.

⁹ Naatsareti kliima polnud karm. Kõige külmem kuu oli jaanuar, mil keskmine temperatuur oli ca 10 °C. Juulis ja augustis, mis olid kõige soojemad kuud, tõusis temperatuur 24-32 °C. Mägedest kuni Jordani ja Surnumere oruni võis kliima Palestiinas varieeruda jäisest pakasest kõrvetava palavuseni. Juutidel oli teatud mõttes ettevalmistus elamiseks peaaegu kõigis maailma erinevates kliimavööndites.

¹⁰ Ka kõige soojematel suvekuudel puhus tavaliselt umbes kella kümnest hommikul kuni kella kümneni õhtul läänest jahe briis. Kuid aeg-ajalt lõõtsusid üle kogu Palestiina ida poolt kõrbest saabuvad kohutavalt kuumad tuuled. Need puhangud esinesid tavaliselt veebruaris ja märtsis, enne vihmahooaja lõppu. Tol ajal tuli novembrist aprillini ette värskendavaid vihmasadusid, kuid mitte pidevalt. Palestiinas oli ainult kaks aastaaega, suvi ja talv, kuiv ja sadude periood. Jaanuaris hakkasid lilled õitsema ja aprilli lõpuks oli kogu maa üksainus määratu suur lilleaed.

¹¹ Selle aasta mais aitas Jeesus onu talus esimest korda vilja koristada. Enne kolmeteistkümnepäevaseks saamist

teadis ta üht-teist peaaegu kõigist meeste ja naiste tööst Naatsaretis ja selle ümbruses, välja arvatud metallitööst. Hiljem, pärast isa surma, veetis ta mitu kuud ka sepikojas.

¹² Kui tööd oli vähe ja karavane saabus harva, käis Jeesus sageli isaga huvi- ja tööreisidel lähedalasuvast Kaanas, Eendooris ja Nainis. Poisikesena oli ta tihti käinud Sepphori-ses, mis paiknes umbes viis kilomeetrit Naatsaretist loodes ning oli ligikaudu 4. a eKr kuni 25. a pKr Galilea pealinn ja üks Herodes Antipase residentse.

¹³ Jeesus kasvas üha nii füüsiliselt, intellektuaalselt, sotsiaalselt kui ka vaimselt. Tema reisid kodust kaugemale aitasid tal oma pereliikmeid paremini mõista ja neisse leplikumalt suhtuda ning selleks ajaks olid isegi vanemad hakanud temalt midagi õppima, mitte ainult teda õpetama. Jeesus oli originaalne mõtleja ja juba noorest peast oskuslik õpetaja. Ta oli pidevalt vastuolus niinimetatud suuliste seadustega, kuid ta püüdis end alati oma pere tavade kohandada. Ta sai omavanuste lastega üsna hästi läbi, kuid nende aeglaselt toimiv meel heidutas teda sageli. Enne kümneaastaseks saamist oli temast kujunenud seitsmeliikmelise poisterühma juht; nad moodustasid ühingu, mille eesmärk oli arendada oma mehelikke — füüsilisi, intellektuaalseid ja religioosseid — omadusi. Jeesusel õnnestus õpetada neile poisikestele palju uusi mänge ja muid aktiivseid vaba aja veetmise viise.

2. KÜMNES ELUAASTA (4. A. PKR)

¹ Oli viies juuli, kuu esimene sabat, kui Jeesus väljendas isaga maateel jalutades esmakordselt tundeid ja mõtteid, mis näitasid, et ta hakkab oma eluülesande ebatavalisest olemusest teadlikuks saama. Joosep kuulas oma poja ülitähtsaid sõnu tähelepanelikult, kuid kommenteeris neid vähe; omalt poolt ta informatsiooni ei andnud. Järgmisel päeval oli Jeesusel samalaadne, kuid pikem jutuaajamine emaga. Ka Maarja kuulas poissi midagi omalt poolt lisamata. Kulus peaaegu kaks aastat, enne kui Jeesus taas vestles vanematega tema teadvuses üha selgemaks saavast ilmutusest oma isiksuse olemuse ja maise missiooni laadi kohta.

² ☩ Augustis astus ta sünagoogikooli kõrgemasse astmesse. Ta tekitas koolis oma küsimustega pidevalt segadust. Kogu Naatsaretis oli tema pärast üha enam sekeldusi. Ta vanemad ei tahtnud talle keelata nende häirivate küsimuste esitamist ja tema peaõpetajale pakkusid poisi uudishimu, taiplikkust ja teadmistejanu suurt huvi.

³ Jeesuse mängukaaslased ei näinud tema käitumises midagi üleloomulikku, ta oli paljuskü üsna nendesarnane. Õppimine huvitas teda mõnevõrra enam kui enamikku lapsi, kuid sugugi mitte ebatavalisel määral. Ta esitas koolis lihtsalt rohkem küsimusi kui kaasõpilased.

⁴ ☩ Tema võib-olla kõige ebatavalisem ja silmapaistvam joon oli soovimatus võidelda oma õiguste eest. Ta oli oma vanuse kohta hästiarenenud noormees, mistõttu tundus tema mängukaaslastele imelik, et ta ei tahtnud end kaits-ta isegi ebaõigluse ja isiklike solvangute eest. Tegelikult ta

ei kannatanudki väga selle omaduse pärast tänu oma sõprusele endast vanema naabripoisi Jaakobiga. See noormees oli ühe müürsepa, Joosepi äripartneri poeg. Jaakob imetles Jeesust väga ja pidas oma kohuseks jälgida, et keegi talle liiga ei teeks, sest Jeesusele olid füüsilised kaklused vastu-meelt. Korduvalt juhtus, et vanemad ulakad poisid ründasid Jeesust, lootes tema tuntud vagurusele, kuid said müürsepa pojalt Jaakobilt, sellelt isehakanud eestvõitlejalt ja alati valmis kaitsjalt, iga kord kiire ja kindla vastulöögi.

⁵ Jeesus oli üldtunnustatud juht neile Naatsareti pois-tele, kes hindasid oma aja ja põlvkonna kõrgemaid ideaale. Tema noored kaaslased armastasid teda mitte ainult selle-pärast, et ta oli õiglane, vaid ka tema haruldase ja mõistva osavõtlikkuse pärast, milles avaldus taktiküllase kaastun-denil ulatuv armastus.

⁶ Sel aastal hakkas ta märgatavalt eelistama vanema-te inimeste seltskonda. Talle meeldis rääkida tarkade va-nemate inimestega kultuuri-, haridus-, sotsiaal-, majan-dus-, poliitika- ja religiooniküsimustest ning tema mõtte-sügav arutlusoskus ja tähelepanuvõime võlusid täiskasva-nud kaaslasi sedavõrd, et nad olid alati enam kui valmis te-maga vestlema. Kuni selle ajani, mil pere ülalpidamine te-ma õlgadele langes, püüdsid ta vanemad teda pidevalt mõ-jutada suhtlema omaealistega või enam-vähem omaealiste-ga, mitte vanemate ja teadjamate inimestega, keda ta ilm-selgelt näis eelistavat.

⁷ Aasta lõpupoolle käis ta kaks kuud oma onuga Galilea järvel kalaretkedel, mis õnnestusid hästi. Enne täiskasva-nuks saamist oli ta juba osav kalamees.

⁸ Tema füüsiline areng jätkus, koolis oli ta edasijõud-nud, eesõigustega õpilane, kodus sai ta oma nooremate vendade ja õdedega üsna hästi läbi. Tema eeliseks oli see, et ta oli vanuselt järgmisest lapsest kolm ja pool aastat va-nem. Naatsaretis suhtusid kõik temasse hästi, välja arvatud mõnede kehvemate õpilaste vanemad, kelle arvates Jeesus oli liiga ninakas ega olnud piisavalt aupaklik ja vaoshoi-tud nagu noortele kohane. Ta kaldus juhtima oma noor-te kaaslaste mänge tõsisematesse ja mõttetevgevust nõudva-tesse kanalitesse. Ta oli sündinud õpetaja ja lihtsalt ei suut-nud jätta õpetamata ka siis, kui eesmärk oli vaid mäng.

⁹ Joosep hakkas Jeesusele varakult õpetama erinevaid elatise teenimise viise, selgitades talle põllumajanduse eeli-seid, võrreldes tootmise ja kaubandusega. Galilea oli kau-nim ja jõukam piirkond kui Juudamaa ning elamiskulud olid seal neljandiku võrra väiksemad Jeruusalemmast ja Juudamaast. See oli põllumajanduslike külade ja jõukate tööstuslinnade ala, kus oli üle kahesaja enam kui viie tu-hande elanikuga linna ja kolmkümmend enam kui viie-teistkümmet tuhande elanikuga linna.

¹⁰ Kui Jeesus käis isaga esimest korda Galilea järvel kala-tööndusega tutvumas, oli ta juba peaaegu otsustanud kalu-riks saada, kuid lähedased sidemed isa ametiga mõjutasid teda hiljem puusepaks hakkama. Mitmete hilisemate mõ-jude tõttu sai temast siiski lõpliku valiku tulemusena uut tüüpi usuõpetaja.

3. ÜHETEISTKÜMNES ELUAASTA (5. A PKR)

¹ Kogu selle aasta käis poiss endiselt isaga reisimas, kuid külastas sageli ka oma onu talu ja aeg-ajalt Magdalat, mille lähistel elas tema onu, kellega ta kalastamas käis.

² Joosepil ja Maarjal tekkis sageli kiusatus Jeesust eriliselt soosida või muul viisil välja näidata, et nad teavad, et Jeesus on töötatud laps, määratud poeg. Kuid mõlemad vanemad olid neis küsimustes erakordselt targad ja arukad. Neil vähestel kordadel, mil nad teda mingilgi viisil eelistasid, keeldus poiss kiiresti igasugusest erilisest tähelepanust.

³ Jeesus veetis üsna palju aega karavane varustavas poes ja kõigist maailma nurkadest saabuvate rändajatega vesteldes omandas ta oma vanuse kohta hämmastava teadmiste pagasi rahvusvahelisest olukorrast. See oli viimane aasta, mil ta veel palju vabalt mängida ja nooruslikku rõõmu tunda sai. Sellest ajast tekkis tolle nooruki ellu kiiresti üha enam ja enam raskusi ja kohustusi.

⁴ ¶ Kolmapäeva, 24. juuni õhtul 5. a pKr sündis Juudas. Seitsmenda lapse sünniga kaasnes palju komplikatsioone, Maarja oli nädalaid nii tõsiselt haige, et Joosep jäi koju. Jeesusel oli küllaga tegemist isa asjade ajamisega ja arvukate kohustuste täitmisega. Sel noorukil ei tekkinud enam kunagi võimalust oma varasemate aastate lapseliku ellusuhetumise juurde tagasi pöörduda. Alates ema haigestumisest — just enne Jeesuse üheteistkümnenda aastaseks saamist — oli ta sunnitud täitma vanima poja kohustusi ja tegema kõike üks-kaks aastat varem, kui see koorem tegelikult oleks pidanud tema olule langema.

⁵ Hazan veetis iga nädal ühe õhtu Jeesusega, aidates tal heebrea pühakirju õppida. Ta oli oma paljutöotava õpilase edasijõudmisest väga huvitatud, mistõttu nõustus teda paljuskki aitama. See juudi pedagoog avaldas Jeesuse arenevale meelele suurt mõju, kuid ei suutnud aru saada, miks Jeesus suhtub nii ükskõikselts kõigisse tema soovitatud võimalustesse minna Jeruusalemma õpetatud rabide juurde edasi õppima.

⁶ ¶ Mai keskel läks poiss isaga ärireisile Skythopolisesse, Kreeka Dekapolise tähtsaimasse linna, mis oli iidne heebrea linn Beet-Sean. Joosep jutustas talle teel palju kuninga Saul ja vilistide muistsest ajaloo ning sellele järgnenud Iisraeli ajaloo tormilistest sündmustest. Selle niinimetatud paganliku linna puhtus ja kord jättis Jeesusele sügava mulje. Ta imetles vabaõhuteatrit ja „paganlike” jumalate palveldamisele pühendatud kaunist marmortemplit. Poisi entusiasmi häiris Joosepit üsna palju ja ta püüdis neid häid muljeid kahandada, ülistades Jeruusalemmas asuva juudi templi ilu ja suurejoonelisust. Jeesus oli Naatsareti mäelt sageli uudishimulikult seda suursugust Kreeka linna vaadelnud ja küsinud korduvalt tohutute üldkasutatavate ehitiste ja rikkalikult kaunistatud hoonete kohta, kuid isa oli alati püüdnud neile küsimustele vastamist vältida. Nüüd olid nad silmitsi selle paganliku linna iluga ja Joosepil ei olnud lihtne Jeesuse küsimusi tähelepanuta jätta.

⁷ Juhtumisi toimusid Skythopolise amfiteatris parajasti Kreeka Dekapolise linnade vahelised iga-aastased võistumängud, kus demonstreeriti füüsilist osavust, ning Jeesus

soovis kindlalt, et isa viiks teda mängu vaatama. Ta nõudis seda nii tungivalt, et Joosep ei suutnud talle ära öelda. Mängud pakkusid poisile põnevust ja ta läks selle füüsilise arengu ning spordimeisterlikkuse demonstratsiooni vaimuga kogu südamest kaasa. Joosep oli äärmiselt šokeeritud, nähes poja vaimustust nende „paganlike” edevuse demonstratsioonide üle. Kui mängud läbi said, oli Joosepile elu suurimaks üllatuseks kuulda Jeesust neid kiitmas ja arvamust avaldamas, et ka Naatsareti noortele meestele oleks selline tervislik füüsiline tegevus vabas õhus väga kasulik. Joosep rääkis Jeesusega tõsiselt ja kaua nende harjutuste pahelisusest, kuid teadis väga hästi, et see poissi ei veennud.

⁸ Ainus kord, mil Jeesus üldse nägi oma isa enda peale vihatamas, oli tol õhtul võõrastemajas nende toas, mil poiss unustas vesteldes juudi mõttesuunad sel määral, et soovitas Joosepil koju jõudes kaasa aidata ka Naatsareti amfiteatri ehitamisele. Kui Joosep kuulis oma vanimat poega nii ebajuudilikke mõtteid väljendamas, unustas ta oma tavalise meelerahu ja hüüdis Jeesusel vihaselt õlgadest haarates: „Poeg, ära enam kunagi oma elus väljenda nii pahelist mõtet!” Isa emotsionaalne reageering hämmastas Jeesust; isa ei olnud kunagi tema peale pahandanud ja ta oli toimuva üle ütlemata imestunud ja šokeeritud. Ta vastas ainult: „Väga hea, isa, olgu siis nii.” Ja nii kaua kui isa elas, ei vihjanud poeg enam kunagi sõnagagi kreeklaste mängudele ega muule sportlikule tegevusele.

⁹ Hiljem nägi Jeesus Jeruusalemma kreeka amfiteatrit ja sai teada, kui vihkamisväärsed on niisugused asjad juutide vaatepunktist. Vaatamata sellele püüdis ta kogu oma elu enda päevakavasse ja — niivõrd kui juudi tavad seda lubasid — hiljem ka oma kaheteistkümnenda apostli igapäevategevusse sisse viia tervisliku puhkuse ideed.

¹⁰ Jeesus oli oma üheteistkümnenda eluaasta lõpuks energiline, hästiarenenud, parasjagu humoorikas ja üsna heatujuline nooruk, kuid sellest ajast peale hakkas tal üha enam esinema iseäralikke sügavate mõtiskluste ja tõsiste vaatluste perioode. Ta kaldus üsna palju mõtlema selle üle, kuidas täita perekondlikke kohustusi ja kuuletuda samal ajal oma missioonile maailma ees; ta oli juba mõistnud, et tema ülesanne ei piirdu ainult juudi rahva paremaks muutmise.

4. KAHETEISTKÜMNES ELUAASTA (6. A PKR)

¹ See oli Jeesuse elus sündmusrikas aasta. Ta tegi koolis endistviisi edusamme ja uuris väsimatult loodust, samuti üha enam ka seda, kuidas inimesed endale elatist teenivad. Ta hakkas alaliselt tööle koduses puusepatöökojas ja tal lubati oma teenistust enda äranägemist mööda kasutada, mis oli juudi perekonnas väga ebatavaline. Talle sai sel aastal selgeks seegi, et niisugused asjad tuleb perekonna saladuseks jätta. Ta hakkas tunnetama, et ta on külas probleeme tekitanud, ning varjas nüüdsest üha diskreetsemalt kõike, mis võinuks lasta teda teistest erinevana paista.

² Kogu selle aasta oli tal oma missiooni olemuse suhtes mitmeid ebakindluse-, isegi tõelisi kahtluseperioode. Tema inimmeele loomulik areng ei võimaldanud tal veel oma kahese olemuse reaalsusest tõeliselt aru saada. Tema isiksus oli üks, mistõttu tema teadvusel oli raske ära tunda nende tegurite kahest päritolu, millest sellesama isiksuse olemus koosnes.

³ Sellest ajast peale hakkas ta oma vendade ja õdede-ga paremini läbi saama. Ta oli üha taktitundelisem ja alati osavõtlik, püüdes nende heaolu ja õnne silmas pidada ning tundes rõõmu nendega suhtlemisest, kuni alustas oma avalikku teenistust. Täpsemini öeldes sai ta edaspidi suurepäraselt läbi Jaakobuse, Mirjami ja kahe noorema (sel ajal veel sündimata) lapse Aamose ja Rutiga. Martaga oli tal alati olnud päris hea läbisaamine. Kuid palju probleeme tekkis tal kodus oma tülide tõttu Joosepi ja Juudaga, eriti just viimasega.

⁴ ¶ Joosepile ja Maarjale oli tõsine katsumus sellise eneoletamatu, ühtaegu jumaliku ja inimliku lapse üleskasvatamine, ning nad väärivad oma vanemakohustuste ustava ja eduka täitmise eest suurt tunnustust. Jeesuse vanematele sai üha selgemaks, et nende vanimas pojas on midagi üleinimlikku, kuid nad ei osanud kunagi aimatagi, et see töötatud laps on tegelikult ja tõeliselt selle kohaliku universumi kõigi asjade ja olendite looja. Joosep ja Maarja elasid ja surid, saamata kunagi teada, et nende poeg Jeesus on tegelikult surelikus ihus kehastunud Universumi Looja.

⁵ Jeesus pööras sel aastal varasemast enam tähelepanu muusikale ja pidas kodus endiselt kooli oma õdede ja vendade õpetamiseks. Ligikaudu sel ajal hakkas poiss teravalt tunnetama Joosepi ja Maarja erinevaid seisukohti oma missiooni olemuse suhtes. Ta mõtles üsna palju oma vanemate eriarvamuste üle, kuuldes sageli nende jutuajamisi, mis toimusid siis, kui tema nende arvates sügavas unes oli. Jeesus kaldus üha enam oma isa seisukoha poole ning ta emale tegi haiget arusaamine, et poeg loobub oma eluga seotud küsimustes järk-järgult tema juhustest. Aastate möödudes see arusaamade lahknevus üha suurenes. Maarja sai Jeesuse missiooni tähtsusest aina vähem aru ning sellele heale emale tegi üha enam valu lemmikpoja suutmatust tema armastavaid ootusi täita.

⁶ Joosepi usk Jeesuse missiooni vaimsesse olemusse kasvab pidevalt. Ja sel ning teistel, tähtsamatel põhjustel on tõesti kahju, et ta ei saanud elada nii kaua, et näha, kuidas täitub tema ettekujutus Jeesuse annetumisest maa peal.

⁷ ¶ Oma viimasel kooliaastal, kui Jeesus oli kaheteistkümneaastane, pidas ta oma isaga ägedaid väitlusi juudi tava üle puudutada majast väljudes ja majja sisenedes alati ukseposti kohale naelutatud pärgamenti ja suudelda siis pärgamenti puudutanud sõrme. Selle rituaali juures tavatseti öelda: „Issand hoiab su väljumist ja su tulemist nüüd ja igavesti.” Joosep ja Maarja olid Jeesusele korduvalt selgitanud, et kujusid valmistada ja joonistusi teha ei tohi, sest seesugust loomingut võib kasutada ebajumalakummardamiseks. Kuigi Jeesus ei saanud kujude ja piltide vastasest keelust päriselt aru, hindas ta kõrgelt põhimõttekindlust ja

seepärast juhtis ta isa tähelepanu asjaolule, et see tava ukseposti pärgamenti puudutada on samuti sisuliselt ebajumalakummardamine. Ja pärast seda vaidlust Jeesusega võttiski Joosep pärgamenti maha.

⁸ Aja möödudes aitas Jeesus muuta mitmeid juurdunud usuvorme, näiteks perekonnapalvusi ja muid tavasid. Naatsaretis oli see võimalik, sest sealne sünagoog oli rabide liberaalse koolkonna mõju all, kelle eredaks esindajaks oli Naatsareti õpetaja Joose.

⁹ Selle ja kahe järgmise aasta jooksul kannatas Jeesus tugeva vaimse surutise all, sest ta pidi oma isiklikke seisukohti usutavade ja sotsiaalsete kommete osas pidevalt kohandama vanemate juurdunud tõekspidamistega. Tema tuju rikkus vastuolu soovi vahel jääda truuks oma veendumustele ja kohusetundlikult alistuda oma vanematele; peamise vastuolu tekitasid kaks tähtsat käsku, mis olid tema noorukimeeles esikohal. Üks oli „Jää truuks oma kõrgeimatele veendumustele tõest ja õiglusest!” ja teine „Sa pead oma ema ja isa austama, sest nemad on andnud sulle elu ja sind üles kasvatanud!”. Ta ei jätnud aga täitmata oma kohust ühitada iga päev seda ustavust oma isiklikele veendumustele kohusetundega pere suhtes ja talle pakkus rahuldust siduda oma isiklikke veendumusi ja perekonnakohustusi üha harmoonilisemalt meisterlikuks arusaamaks rühmasolidaarsusest, mis põhineb ustavusel, õiglusel, sallivusel ja armastusel.

5. TEMA KOLMETEISTKÜMNES ELUAASTA (7. A PKR)

¹ Sel aastal jõudis Naatsareti poiss poisieast noormeheikka, tema hääl hakkas muutuma ja muud meele ning keha omadused andsid tunnistust tõrkest mehelikkusest.

² Pühapäeva, 9. jaanuari õhtul 7. a pKr sündis tema väikevend Aamos. Juudas polnud veel kaheaastane ja väike õde Rutt oli veel sündimata; seega jäi pärast isa õnnetut surma järgmisel aastal Jeesuse hoole alla suur väikeste lastega pere.

³ ¶ Veebruari keskel sai Jeesusele kui inimesele selgeks, et talle on määratud täita maa peal oma missioon ning valgustada inimesi ja ilmutada neile Jumalat. Selle pealtnäha tavalise Naatsareti juudinoormehe meeles omandasid kuju ülitähtsad otsused ja kaugeleulatuvad kavad. Kogu Nebadoni intellektiolendid vaatasid lummatult ja hämmastunult, kuidas see kõik hakkas nüüdseks noorukiikka jõudnud puusepapoja mõtetes ja tegudes avanema.

⁴ ¶ Esmaspäeval, 20. märtsil 7. a pKr lõpetas Jeesus Naatsareti sünagoogi juures tegutseva kohaliku kooli. See oli iga edasipüüdliku juudi pere elus suurpäev, kui vanem poeg kuulutati „käsuseaduse pojaks” ja Iisraeli Issanda Jumala väljalunastatud esmasündinuks, „Kõigekõrgema lapseks” ja kogu maailma Issanda teenriks.

⁵ Eelmise nädala reedel oli Joosep tulnud Sepphorisest, kus ta juhtis ühe uue üldkasutatava hoone ehitust, et sellel rõõmsal sündmusel osaleda. Jeesuse õpetaja uskus kind-

lalt, et erksale ja usinale õpilasele on määratud mingis mõttes väljapaistev elu, mingi silmapaistev ülesanne. Vaatamata kõigile oma muredele seoses Jeesuse mittekonformistlike kalduvustega tundsid vanemad poisi üle suurt uhkust ja olid juba hakanud plaane tegema, saاتمaks teda Jeruusalemma kuulsatesse heebrea akadeemiatesse edasi õppima.

⁶ Kui Jeesus kuulis neid plaane arutatavat, süvenes üha rohkem tema veendumus, et ta ei lähe kunagi Jeruusalemma rabide juurde õppima. Kuid ta ei osanud aimatagi, et tulekul on tragöödia, mis sunnib teda neist plaanidest kindlalt loobuma ja võtma endale vastutuse suure perekonna — ema, tema enda ja veel viie venna ning kolme õe — toetamise ja suunamise eest. Arvatavasti sai Jeesus selle pere üleskasvatamisel suuremad ja pikaajalisemad kogemused kui tema isa Joosep. Ta täitis need nõuded, mis ta hiljem iseendale kehtestas: olla sellele nii äkki murest murtud ja ootamatult raske kaotuse osaliseks saanud perele — oma perele — targaks, kannatlikuks, mõistvaks ja tegusaks õpetajaks ning vanimaks vennaks.

6. REIS JERUUSALEMMAS

¹ Jõudnud noormeheea künnisele ja sünagoogikoolid ametlikult lõpetanud, oli Jeesusel õigus minna koos vanematega Jeruusalemma, et osaleda oma esimese paasapäha pühitsemises. Sel aastal oli paasapäha laupäeval, 9. aprillil 7. a pKr. Esmaspäeva, 4. aprilli varahommikul valmistus Naatsaretist Jeruusalemma minema üsna suur seltskond — 103 inimest. Nad rändasid lõuna poole Samaaria suunas, kuid pöörasid Jisreeli jõudes itta, siirdudes ümber Gilboa mäe Jordani jõe orgu, et mitte Samaariast läbi minna. Joosep ja tema pere oleksid hea meelega läinud Jaakobi allika ja Peeteli kaudu läbi Samaaria, et aga juudid ei tahtnud samaarlastega tegemist teha, otsustasid nad minna koos naabritega Jordani oru kaudu.

² Kardetud Arhelaos oli kukutatud ja neil polnud Jeesust Jeruusalemma viies eriti midagi karta. Sellest ajast, kui esimene Herodes oli püüdnud Petlemma imikut tappa, oli möödunud kaksteist aastat ja keegi poleks osanud seostada seda sündmust tolle tundmatu poisiga Naatsaretist.

³ Enne Jisreeli ristteele jõudmist möödusid nad vasakule jäävast iidsest Suunemi külast ja Jeesus kuulis taas lugusid seal kunagi elanud kogu Iisraeli kõige kaunimast neiust ning Eliisa imepäraestest tegudest. Jisreelist möödudes jutustasid Jeesuse vanemad Aahabi ja Iisebeli ettevõtmistest ja Jehu kangelastegudest. Ümber Gilboa mäe minnes rääkisid nad palju Saulist, kes selle mäe nõlval endalt elu võttis, ja kuningas Taaveti seostest selle ajaloolise paigaga.

⁴ Ümber Gilboa mäe jalami rännates võisid palverändurid paremal näha Kreeka linna Skythopolist. Nad vaatasid kauguses paistvaid marmorehitisi, kuid ei lähenenud paganlikule linnale, sest kartsid end sedavõrd rüvetada, et ei saa enam osa võtta paasapäha pidulikest ja pühalist tseremooniatest Jeruusalemmas. Maarja ei saanud aru, miks ei Joosep ega Jeesus tahtnud Skythopolisest rääkida. Ta ei teadnud nende eelmisel aastal puhkenud vaidlusest,

sest temale ei olnud nad sellest vahejuhtumist kunagi rääkinud.

⁵ Nüüd viis tee otse alla troopilisse Jordani jõe orgu ja Jeesuse imetlev pilk langes peagi käänulisele Jordani jõele, mille sädelevad ja virvendavad veed voolasid Surnumere. Selles troopikaorus lõunasse rännates võtsid nad üleriided seljast, tundsid rõõmu lopsakatest viljapõldudest ja kaunitest roosadest õisi täis oleandritest, samal ajal kui kaugel põhjas kõrgus massiivne lumise tipuga Hermoni mägi, mis majesteetlikult ajaloolisele orule alla vaatas. Veidi enam kui kolm tundi pärast Skythopolisest möödumist jõudsid nad vuliseva oja äärde ja veetsid seal öö tähistava all.

⁶ Reisi teisel päeval möödusid nad paigast, kus Jabbok ida poolt Jordani jõega ühineb. Jõe orust ida poole vaadates jutustati Gideoni ajast, mil midjanlased valgusid sellesse piirkonda, et seda vallutada. Teise päeva õhtul jäid nad ööbima Jordani jõe oru kohal kõrguva suurima mäe Sarta-ba jalamile, mille tippu oli ehitatud Aleksandria kindlus, kus Herodes oli hoidnud vangis üht oma naistest ja kuhu ta oli matnud oma kaks kägistatud poega.

⁷ Kolmandal päeval möödusid nad kahest külast, mis Herodes oli hiljuti ehitanud, ja nägid nende suurepärase arhitektuuri ja kauneid palmiaedu. Videvikuks jõudsid nad Jeerikosse, kuhu jäid järgmise päevani. Joosep, Maarja ja Jeesus kõndisid tol õhtul kaks ja pool kilomeetrit iidse Jeeriko asukohani, kus Joosua, kelle järgi Jeesusele oli nimi antud, oli juudi pärimuse kohaselt oma kuulsad kangelasteod sooritanud.

⁸ Reisi neljandaks ja viimaseks päevaks oli teele moodustunud palverändurite katkematu rongkäik. Nüüd hakkasid nad Jeruusalemmeni viivatele mägedele ronima. Ja tipule lähenedes vaatasid nad üle Jordani jõe kaugetele mägedele ja lõuna poole üle Surnumere liikumatu vee. Umbes poolel teel üles Jeruusalemma nägi Jeesus esmakordselt Õlimäge (mis tema hilisemas elus nii olulist osa mängis) ja Joosep näitas talle Püha Linna, mis asus just selle mäeharja taga, ning nooruki süda hakkas kiiresti põksuma rõõmsas ootuses, et ta näeb peagi oma taevase Isa linna ja maja.

⁹ Õlimäe idanõlvadel tegid nad väikese Betaania küla serval puhkepeatuse. Külalislahked külaelanikud tulid palverändurite eest hoolitsema. Joosep oma perega oli juhtumisi peatunud kellegi Siimoni maja lähedal, kellel oli kolm Jeesusega samaealist last — Maarja, Marta ja Laatsarus. Naatsareti pere kutsuti majja einestama ja kahe pere vahel tarkas eluaegne sõprus. Jeesus peatus selles majas oma sündmusriikka elu jooksul korduvalt hiljemgi.

¹⁰ Nad jätkasid teed ja seisid peagi Õlimäe järsaku ääres ning Jeesus nägi esimest korda (enda mäletamist mööda) Püha Linna, selle suursuguseid paleesid ja oma Isa mõjujoolist templit. Mitte kunagi oma elus polnud Jeesus kogunud sellist puhtinimlikku erutust, mis teda valdas, seistes sel aprillikuu pärastlõunal Õlimäel, ahmides endasse esimest vaadet Jeruusalemmale. Ka hilisematel aastatel seisis

ta korduvalt samal kohal ja nuttis selle linna pärast, mis pidi peagi tagasi lükkama veel ühe prohveti, viimase ja suurima oma taevastest õpetajatest.

¹¹ Kuid nad kiirustasid edasi Jeruusalemma. Oli juba neljapäeva õhtupoolik. Linna jõudes möödusid nad tempelist ja Jeesus polnud veel kunagi näinud nii suurt inimhulka. Ta mõtiskles palju sellest, kuidas need juudid olid teadaoleva maailma kaugeimatest paikadest siia kokku kogunenud.

¹² Varsti jõudsid nad kohta, kus pidid paasapüha nädala jooksul peatuma; see oli Maarja ühe jõuka sugulase suur kodu ning too sugulane teadis Sakariase kaudu nii Johannes kui ka Jeesuse sünniloost. Järgmisel, ettevalmistuste päeval valmistusid nad paasapühasabati kohaseks tähistamiseks.

¹³ Kuigi kogu Jeruusalemm oli paasapühaks valmistudes liikvel, leidis Joosep aega, et viia oma poeg akadeemiasse, kus ta pidi kahe aasta pärast, ettenähtud vanuses, viieteistkümneaastaseks saades, oma haridusteed jätkama. Joosep oli tõeliselt hämmastunud, nähes, kui vähe Jeesus nende hoolikalt koostatud plaanide vastu huvi tundis.

¹⁴ Tempel ja kõik sellega seotud teenistused ning muud toimingud jätsid Jeesusele sügava mulje. Esmakordselt pärast nelja-aastaseks saamist oli ta liialt tegevuses omaenda mõtetega, et eriti palju küsimusi esitada. Ta esitas siiski oma isale mitu kimbatusse ajavat küsimust (nagu varasematelgi kordadel) selle kohta, miks taevane Isa nõudis nii paljude süütute ja abitute loomade tapmist. Nagu isa poisi näoilimest väga hästi aru sai, ei rahuldanud tema vastused ja selgitamiskatsed sügavalt juurdlevat terava mõistusega poega.

¹⁵ ¶ Päev enne paasapühasabatit tulvasid läbi Jeesuse sureliku meele vaimuvalguse vood ja täitsid tema inimsüdame armastava osavõtlikkusega vaimupimeda ja moraalselt ebateadliku rahva suhtes, kes oli kokku tulnud iidset paasapüha tähistama. See oli üks erakordsemaid päevi, mis Jumala Poeg lihas veetis; öösel ilmus esmakordselt tema maisel elujärgul Salvingtonilt sõnumitooja, kelle oli saatnud Immanuel, ja lausus: „Tund on tulnud. Sul on aeg asuda oma Isa ülesannet täitma.”

¹⁶ Ja nii, veel enne kui tema noortele õlgadele langesid Naatsareti perekonnaga seotud rängad kohustused, jõudis kohale taevane sõnumitooja, tuletamaks meelde sellele veel alla kolmeteistkümneaastasele noormehele, et on tulnud aeg hakata täitma universumikohustusi. See oli esimene samm pikas sündmustereas, mis lõpuks kulmineerus Poja annetumise lõpulejõudmisega Urantial ja sellega, et „universumi valitsemise kohustused seati taas tema inimlik-jumalikele õlgadele”.

¹⁷ Aja möödudes muutus kehastumise saladus meile kõigile üha arusaamatumaks. Me suutsime vaevu tajuda, et see Naatsareti poiss on kogu Nebadoni looja. Ning me ei saa ka praegu aru, kuidas sellesama Looja-Poja ja tema Paradiisi-Isa vaim on seotud kogu inimkonna hingedega. Aja möödudes võisime näha, et tema inimmeel sai üha selgemini aru, et sel ajal, kui ta elas oma lihalikku elu, oli vaimus tema õlgadel vastutus kogu universumi eest.

¹⁸ ¶ Nii lõpeb Naatsareti poisi elujärk ja algab lugu noorukist — üha enam eneseteadlikust jumalikust inimesest —, kes hakkab nüüd mõtlema enda koha üle maailmas, püüdes oma üha avarduvat elueesmärki ühitada vanemate soovidega ja kohustustega perekonna ning tolle ajastu ühiskonna ees.

JEEBUS JERUUSALEMMA

ÜKSKI sündmus Jeesuse sündmusriikka maise elujärgu jooksul polnud tema jaoks lummavam, inimlikus mõttes haaravam, kui see esimene Jeruusalemma külastus. Talle pakkus eriti põnevust osalemine templis toimuvates diskussioonides ning see jäi talle oma hilise lapsea ja varase noorukiea suursündmuseks kauaks meelde. See oli tema jaoks esimene elevust pakuv võimalus elada mõni päev omaette, minna ja tulla ilma kitsenduste ja piiranguteta. See lühike paasapühale järgnenud nädal, mil ta elas kellegi suunamiseta, oli tema elu esimene täiesti kohustustevaba aeg. Ja pärast seda kulus palju aastaid, enne kui ta end taas kas või lühikest aega kõigist kohustustest vabana tundis.

² Naised käisid Jeruusalemmas paasapühapidustustel harva, sest neile ei olnud kohaletulek kohustuslik. Jeesus aga peaaegu keeldus ilma emata minemast. Ja kui tema ema otsustas kaasa minna, ajendas see ka paljusid teisi Naatsareti naisi sama teekonda ette võtma, nii et Naatsaretist paasapühale siirduvas reisiseltskonnas oli naiste osakaal suurem kui kunagi varem. Teel Jeruusalemma laulsid nad ikka ja jälle saja kolmekümnendat psalmi.

³ Naatsaretist lahkumisest kuni Õlimäe tippu jõudmiseni tundis Jeesus suurt ootusärevust. Kogu oma rõõmuküllase lapsepõlve oli ta aupaklikult kuulnud jutte Jeruusalemmast ja selle templist — nüüd pidi ta peagi neid tegelikult nägema. Õlimäelt ja väljast lähemalt vaadates oli tempel vastanud kõigile Jeesuse ootustele ja veel enamgi; kui ta aga selle pühadest väravatest sisse astus, pidi ta üha enam pettuma.

⁴ Jeesus läks koos oma vanematega üle templiõue, et ühineda uute käsuseaduse poegade rühmaga, kes ootasid pühitsemist Iisraeli kodanikeks. Juba templis tungleva rahvahulga üldine käitumine valmistas talle pettumust, aga päeva esimene suur ehmatuse tuli siis, kui ta ema lahkus neist, et minna naisterõdule. Jeesus polnud kunagi sellele mõelnud, et ta ema ei tohi tema pühitsemiseremooniale kaasa tulla, ja ta oli nõrkinud, et ema pidi ebaõiglase diskrimineerimise all kannatama. Kuigi see talle suurt meelehärmi valmistas, ei öelnud ta peale mõne protesteeriva märkuse isale midagi. Kuid ta jäi mõttesse ja mõtles sügavalt asja üle järele, mida näitasid ka tema küsimused kirjatundjatele ja õpetajatele nädal hiljem.

⁵ Ta tegi läbi pühitsemisrituaalid, kuid nende pealiskaudsus ja rutiin valmistasid talle pettumuse. Ta tundis puudust sellest osavõtlikkusest, mis oli iseloomulik Naatsareti sünagoogi tseremooniatele. Siis tuli ta tervitama oma ema ja seejärel valmistus minema isaga esimesele tutvumiskäigule templisse ja selle erinevatesse õuedesse, rõdudele ning koridoridesse. Templiõued võisid korraga mahutada üle kahe saja tuhande palveldaja ja kuigi sealsete hoonete tohutud mõõtmed — võrreldes kõige seninähtuga — avaldasid talle sügavat muljet, oli ta rohkem huvita-

tud templitseremooniate ja nendega seotud palveldamise vaimsest tähendusest.

⁶ Ta oskas küll paljude templirituaalide ilu ja sümbolikat hinnata, kuid oli pettunud selgitustes, mida vanemad vastuseks tema uurivatele küsimustele nende tseremooniate tegeliku tähenduse kohta oskasid anda. Jeesus lihtsalt ei leppinud palveldamise ja religioosse andumise kohta antud selgitustega, mis seostusid usuga Jumala raevusse või Kõigevägevama vihasse. Pärast templi külastamist arutles ta nende küsimuste üle edasi ja kui ta isa leebelt nõudis, et Jeesus tunnistaks juudi ortodoksseid tõekspidamisi, pöördus Jeesus äkki oma vanemate poole ja ütles, vaadates isale paluvalt otsa: „Isa, see ei saa tõsi olla — taevane Isa ei saa oma ekslikesse lastesse maa peal niimoodi suhtuda. Taevane Isa ei saa armastada oma lapsi vähem, kui sina mind armastad. Ja ma tean hästi, et ükskõik kui rumalasti ma ka ei toimiks, ei valaks sa kunagi minu peale oma viha ega raevu välja. Kui juba sina, mu maine isa, nii inimlikult jumalikust kajastad, kui palju enam peaks siis taevane Isa olema headuse ja ülevoolava armulikkusega täidetud! Ma keeldun uskumast, et mu taevane Isa armastab mind vähem kui mu maine isa.”

⁷ Kui Joosep ja Maarja neid oma esmasündinud poja sõnu kuulsid, vaikisid nad. Ning nad ei püüdnud enam kunagi teda Jumala armastuse ja taevase Isa armulikkuse suhtes ümber veenda.

1. JEEBUS TUTVUB TEMPLIGA

¹ Kõikjal, kuhu Jeesus templiõuedel läks, ehmatas teda ja tekitas temas vastikust aupaklikkuse puudumine, mida ta nägi. Ta pidas templis tungleva rahvahulga käitumist „tema Isa majas” viibides sobimatuks. Ent tema noore elu suurim šokk tabas teda paganate õuel, kuhu isa teda viis, sest seal kõlas lärmakas žargoon, vali jutt ja vandumine vaheldumisi lammaste määgimise ja jutuvadaga, mis andis tunnistust rahavahetajate ning ohvriloomade ja muude kaupade müüjate sealviibimisest.

² Ent kõige enam riivas tema sündsustunnet kergemeelsete kurtisaanide uhkeldamine sellel templiõuel, samasuguseid mingitud naisi oli ta hiljuti näinud Sepphorist külastades. Selline templirüvetamine äratas kogu tema noorukihinges peituvat nõrdimust ja ta väljendas kõhklematult oma arvamust ka Joosepile.

³ Jeesus imetles templis valitsevat meeleolu ja teenistusi, kuid nii paljude vaid vormitäiteks palveldajate nägudelt vastu vaatav vaimne inetus ehmatas teda.

⁴ Nüüd siirdusid nad templiesise kaljuserva taga paiknevasse preestrite õue, kus asus altar — vaatama, kuidas oma ametikohuseid täitvad mõrtsukatest preestrid tapavad terveid loomakarju ja pesevad pronkspsurskkaevu ääres oma kätelt verd. Vereplekke täis maa, preestrite verised käed ja surevate loomade hääbitsused oli midagi niisugust,

mida see loodust armastav noormees lihtsalt ei suutnud taluda. Kohutav vaatepilt tekitas Naatsareti poisis vastikust. Ta haaras oma isal käsivarrest ja palus, et see ta ära viiks. Nad kõndisid läbi paganate õue tagasi ja isegi sealne naer ja labased naljad tundusid äsjanähtud vaatepildi kõrval kergendusena.

⁵ Joosep nägi, missugust vastikustunnet oli templiriituste jälgimine tema pojas tekitanud, ja otsustas targu viia ta vaatama niinimetatud „kaunist väravat“, korin tose pronksist valmistatud kunstipärast väravat. Kuid Jeesusel oli oma esimesest templikülastusest küllalt saanud. Nad pöördusid tagasi ülemisse õue, et Maarjaga kohtuda, ja jalutasid tund aega rahvahulkadest eemal vabas õhus, vaadates Asmoni paleed, Herodese suursugust kodu, ja Rooma valvurite väravat. Selle jalutuskäigu ajal selgitas Joosep Jeesusele, et iga päev templis toimuvaid ohverdamisi on lubatud pealt vaadata ainult Jeruusalemma elanikel ning et Galilea elanikud tulevad templisse palveldama vaid kolm korda aastas: paasapähal, nelipähal (seitse nädalat pärast paasapäha) ja oktoobris lehtmajadepäha ajal. Need pühad oli kehtestanud Mooses. Siis arutlesid nad kahe hiljem kehtestatud päha — templipühitsuse päha ja puurimi üle. Seejärel läksid nad majutuspaika ja valmistusid paasapäha pühitsema.

2. JEESUS JA PAASAPÜHA

¹ Viis Naatsareti perekonda tähistasid paasapäha Betaania küla Siimoni pere külalistena või kaaslastena, sest Siimon oli ostnud kogu seltskonnale paasalamba. Just arvukate lammaste tapmine oli Jeesusele templit külastades nii tugevat mõju avaldanud. Paasapäha söömaega oli kavatsatud pidada koos Maarja sugulastega, kuid Jeesus veenis oma vanemaid võtma vastu kutse tulla Betaaniasse.

² Sel öösel kogunesid nad, et sooritada paasapähariituusi, süüa praeliha hapendamata leiva ja mõrude taimedega. Jeesusel kui uuel käsuseaduse pojal paluti jutustada paasapäha päritolust ja ta tegi seda hästi, kuid ajas oma vanemad veidi segadusse arvukate vahemärkustega, mis väljendasid hiljutinähtu ja -kuuldu mõju tema noorele, kuid järelemõtlikule meelele. Sellega algasid paasapäha seitse päeva kestvad tseremooniad.

³ Jeesus oli hakanud juba nüüd, kuigi ta neist asjadest vanematele midagi ei rääkinud, endamisi arutama, kas poleks sünnis tähistada paasapäha lamba tapmiseta. Ta oli sisemiselt veendunud, et taevane Isa ei vaata neile ohverdustele hea pilguga, ning aastate möödudes tekkis temas üha kindlam tunne, et ta seab kunagi sisse paasapäha vere tu pühitsemise.

⁴ Jeesus magas tol ööl väga vähe. Tema puhkust häirisid vastikust tekitavad unenäod tapmistest ja kannatustest. Ta meel oli segaduses ja süda lõhestatud kogu juudi tseremooniasüsteemi teoloogilisest põhimõttekindlusetusest ja absurdusest. Ka tema vanemad magasid halvasti. Äsjalõppenud päeva sündmused häirisid neid väga. Oma südames olid nad poisi nende jaoks imeliku ja kindlameelse hoiaku pärast väga tujust ära. Hommiku poole ööd tabas

Maarjat närvivapustus, kuid Joosep jäi rahulikuks, ehkki oli samamoodi segaduses. Nad mõlemad kartsid poisiga neist probleemidest avameelselt rääkida, ehkki Jeesus oleks meeltdi oma vanematega vestelnud, kui nood oleksid sõandanud teda selleks õhutada.

⁵ Järgmise päeva teenistused templis olid Jeesusele vastuvõetavamad ja aitasid tal eelmise päeva ebameeldivaid mälestusi märgatavalt leevendada. Ülejärgmisel hommikul võttis noor Laatsarus Jeesuse oma hoole alla ja nad asusid Jeruusalemma ning selle ümbrust sihipäraselt uurima. Enne kui päev läbi sai, oli Jeesus leidnud üles need templi ümbruses asuvad erinevad paigad, kus parajasti toimusid õppe- ja küsitluskoosolekud. Välja arvatud vähesed külastused kõige pühamasse paika, et uudistada, mis eraldava eesriide taga tegelikult peitub, veetis ta suurema osa ajast nendel õppekoosolekutel templi ümbruses.

⁶ Kogu paasapähanädala jäi Jeesus uute käsuseaduse poegade sekka ja see tähendas, et ta pidi istuma teisel pool piiret, mis eraldas kõiki neid, kes polnud täieõiguslikud Iisraeli kodanikud. Olles sunnitud sel moel oma noorust tunnetama, hoidus ta esitamast paljusid küsimusi, mis ta meeles mölkusid; ta hoidus sellest vähemalt paasapähapidustuste lõpuni, mil need piirangud äsja pühitsetud noorte suhtes kaotati.

⁷ Paasapähanädala kolmapäeval lubati Jeesusel Laatsarusega kaasa minna ja Betaanias ööbida. Laatsarus, Marta ja Maarja kuulsid tol öhtul Jeesust arutlemas ajalike ja igaveste, inimlike ja jumalike asjade üle ning alates sellest õhtust armastasid kõik kolm teda nii, nagu oleks ta nende vend.

⁸ Nädala lõpupoole nägi Jeesus Laatsarust vähem, sest sõpra ei lubatud osaleda isegi templiarutelude välisringis, kuigi ta võttis osa avalikest vestlustest välisõuedes. Laatsarus oli sama vana kui Jeesus, kuid Jeruusalemma noori lubati harva enne kolmeteistkümnendat eluaastat käsuseaduse poegade pühitsemises osaleda.

⁹ Vanemad leidsid paasapähanädala ajal ikka ja jälle Jeesuse sügavais mõtetes omaette istumas, pea käte vahel. Nad polnud kunagi näinud teda sellisena ja teadmata, kui suures segaduses on ta meel ja kui häiritud ta vaim hetkel omandatava kogemuse tõttu, olid nad piinavas kimbatuses, sest ei osanud midagi teha. Nad ootasid paasapähanädala lõppu, soovides oma imelikult käituva poja ohutult tagasi Naatsaretti viia.

¹⁰ Jeesus mõtles päevast päeva oma probleemide üle. Nädala lõpuks oli ta palju asju enda jaoks paika pannud, kui aga saabus aeg Naatsaretti tagasi pöörduda, oli noor meel ikka veel segaduses ja seda vaevas terve rida vastamata küsimusi ning lahendamata probleeme.

¹¹ Enne Jeruusalemmast lahkumist korraldasid Joosep ja Maarja koos Jeesust Naatsaretis koolitanud õpetajaga asjad nii, et Jeesus saaks viieteistkümnendaastaselt sinna tagasi pöörduda ja alustada pikki õpinguid ühes kuulsaimas rabide akadeemias. Jeesus külastas seda kooli koos oma vanemate ja õpetajatega, kes muutusid väga kurvaks, nähes,

kui ükskõikselt noormees suhtub kõigesse, mida nad ütlevad ja teevad. Maarjale valmistas mõju, mida Jeruusalemma külastamine Jeesusele avaldas, sügavat valu ja Joosep oli poisi imelike märkuste ning ebatavalise käitumise pärast suures hämmingus.

¹² Paasapühanädal oli sellegipoolest Jeesuse elu suursündmus. Ta oli tundnud rõõmu võimaluse üle kohata kümneid omanuseid noormehi, kes olid samuti pühitsemiskandidaadid, ja nende kontaktide kaudu õppinud tundma inimeste elu Mesopotaamias, Turkestanis ja Partias, samuti Rooma kaugetes läänepoolsetes provintsidest. Ta teadis juba üsna hästi, kuidas kasvavad noored Egiptuses ja teistes Palestiina-lähedastes piirkondades. Jeruusalemmas viibis sel ajal tuhandeid noori inimesi ja Naatsareti noormees kohtas isiklikult ning küsitles üsna põhjalikult rohkem kui sadat viitkümmend noort. Ta oli eriti huvitatud neist, kes olid tulnud kaugematest ida- ja läänepoolsetest maadest. Tänu neile kontaktidele tekkis noorukil soov maailmas ringi rännata, et teada saada, kuidas erinevad inimrühmad oma igapäevast leiba teenivad.

3. JOOSEPI JA MAARJA LAHKUMINE

¹ Naatsaretlaste reisiseltskond oli kokku leppinud, et nad kohtuvad templi lähedal paasapühapidustustejärgse nädala esimese päeva keskhommikul. Nii tehtigi ja asuti tagasiteele Naatsaretti. Sel ajal kui tema vanemad kaasreisijate kokkukogunemist ootasid, läks Jeesus templisse väitlusi kuulama. Seltskond valmistus peagi lahkuma, mehed ühes ja naised teises rühmas, nagu neil Jeruusalemma pidustustele ja tagasi koju reisides tavaks oli. Jeesus oli tulnud Jeruusalemma koos ema ja teiste naistega, aga et ta oli nüüd pühitsetud noormees, pidi ta reisima Naatsaretti tagasi koos isaga meeste seltsis. Kuid Naatsareti seltskonna Betaania poole teele asudes oli Jeesus süvenenud templis arutelusse inglitest ja täiesti unustanud, et vanemate lahkumisaeg on kätte jõudnud. Ja ta mõistis, et teda on maha jäetud, alles siis, kui siirduti juba lõunastele templiaruteludele.

² Naatsareti rändurid ei tundnud Jeesusest puudust. Maarja arvas, et poeg reisib meestega, Joosep aga arvas, et naistega, sest ta oli koos naistega Jeruusalemma tulnud ja Maarja eeslit juhtinud. Nad avastasid Jeesuse puudumise alles siis, kui olid Jeerikosse jõudnud ja valmistusid seal ööd veetma. Küsitledes viimaseid Jeerikosse jõudnud ja kuulnud, et ükski neist pole nende poega näinud, veetsid nad unetu öö ja mõtisklesid, mis küll temaga oli võinud juhtuda, arutasid paljusid tema ebatavalisi reageeringuid paasapühanädala sündmustele ning noomisid veidi teineteist sellepärast, et polnud enne Jeruusalemmast lahkumist kontrollinud, kas poeg on ikka rühmaga kaasas.

4. ESIMENE JA TEINE PÄEV TEMPLIS

¹ Samal ajal viibis Jeesus kogu pärastlõuna templis, kuulates arutelusid ja nautides paasapühanädala suurte rahvahulkade lahkumise järgset vaiksemat ja väärikamat õhkkonda. Kui pärastlõunased arutelud, milles Jeesus üheski

ei osalenud, lõppesid, siirdus noormees Betaaniasse, jõudes kohale just siis, kui Siimoni pere asus õhtust sööma. Kolm noort tervitasid Jeesust rõõmsalt ja ta jäi Siimoni juurde ööbima. Ta suhtles tol õhtul teistega väga vähe ja veetis rohkem aega üksi aias mõtiskledes.

² Järgmisel hommikul ärkas Jeesus varakult ja läks templisse. Õlimäe harjal ta peatus ning avanev vaatepilt — vaimuvaesuses, traditsioonide kütkes ja Rooma leegionide järelevalve all elavad inimesed — tõi talle pisarad silma. Varasel ennelõunal oli ta juba templis, olles otsustanud väitlustes osaleda. Ka Joosep ja Maarja olid tõusnud sel hommikul varakult, kavatsedes Jeruusalemma tagasi minna. Nad kiirustasid kõigepealt oma sugulaste majja, kus nende pere paasapühanädalal oli elanud, kuid seal polnud keegi Jeesust näinud. Otsinud poega kogu päeva ja leidmata temast mingit jälge, pöördusid nad ööseks sugulaste juurde tagasi.

³ Teisel koosolekul võttis Jeesus julguse kokku ja hakkas küsimusi esitama. Tema osavõtt templiaruteludest oli hämmastav, kuid alati tema noorusele kohane. Mõnikord ajasid tema teravad küsimused juudi seaduste õpetatud lektorid veidi kimbatusse, kuid temas oli näha nii siirast ausameelsust koos ilmse teadmistejanuga, et enamik templiõpetajaid kaldus küsimusi tõsiselt arutama. Kui aga Jeesus sõandas kahelda selles, kas oli õiglane tappa purjus pagan, kes oli paganate õuest väljunud ja rumalast peast astunud templi keelatud ja väidetavalt pühadesse õuedesse, kaotas üks sallimatuid õpetajaid poisi küsimuses sisalduva varjatud kriitika pärast kannatuse ja küsis ähvardavalt põrnitsedes, kui vana Jeesus on. Jeesus vastas: „Veidi enam kui nelja kuu pärast saan kolmteist.” „Mida sa siis siin teed,” küsis vihane õpetaja, „kui sa pole veel käsuseaduse poja vanusessegi jõudnud?” Ja kui Jeesus selgitas, et teda oli paasapüha ajal pühitsetud ning et ta on Naatsareti koolid lõpetanud, oli kõigi õpetajate põlglik vastus: „Seda võis arvata, et ta on Naatsaretist.” Kuid nende juht arvas, et Jeesust ei maksa selles süüdistada, et Naatsareti sünagoogi juhid olid tal lasknud kooli lõpetada, kuigi ta polnud kolmeteistkümnepäevase, vaid ainult kaheteistkümnepäevase vaatamata sellele, et mitu tema halvustajat tõusis ja lahkus, otsustati, et poiss võib templiväitlustes segamatult õpilasena edasi osaleda.

⁴ Kui tema teine päev templis lõpule jõudis, siirdus ta ööseks taas Betaaniasse. Ning ta läks jälle aeda mõtisklema ja palvetama. Oli selge, et tema meel tegeles kaalukate probleemidega.

5. KOLMAS PÄEV TEMPLIS

¹ Kolmandal päeval, mis Jeesus templis kirjatundjate ja õpetajate seltsis veetis, kogunes sinna palju pealtvaatajaid, kes olid sellest Galilea noormehest kuulnud ja tulnud nautima vaatepilti, kuidas poiss tarku seadusetundjaid segadusse ajab. Ka Siimon saabus Betaaniast poissi jälgima. Joosep ja Maarja otsisid kogu selle päeva murelikult Jeesust, käies isegi mitu korda templis, kuid neil ei tulnud pä-

he uurida lähemalt väitlusrühmi, ehkki poja paeluv hääle ulatus korraks isegi nende kuuldekaugusse.

² Enne päeva lõppu oli templi keskse väitlusrühma kogu tähelepanu koondunud Jeesuse esitatud küsimustele. Tema paljude küsimuste hulka kuulusid:

³ 1. Mis on tegelikult pühimatest pühimas paigas, eesriide taga?

⁴ 2. Miks tuleb Iisraelis emad templis meessoost palveldajatest eraldada?

⁵ 3. Kui Jumal on oma lapsi armastav isa, miks on siis vaja jumaliku soosingu võitmiseks kõiki neid loomii tappa — kas Moosese õpetusest pole mitte valesti aru saadud?

⁶ 4. Kui tempel on pühendatud taevase Isa palveldamisele, kas on siis kohane lubada seal viibida ilmalikel kaubitsejatel?

⁷ 5. Kas oodatud messiast saab ilmalik vürst, kes asub Taaveti troonile, või peab ta toimima eluvalgusena vaimse kuningriigi rajamisel?

⁸ Ning kuulajad imestasid kogu päeva nende küsimuste üle ja keegi neist polnud rohkem hämmastunud kui Siimon. See Naatsareti nooruk pommitas enam kui nelja tunni jooksul neid juudi õpetajaid mõtlemapanevate ja sündant läbikatsuvate küsimustega. Ta kommenteeris endast vanemate märkusi vähe. Oma õpetust andis ta edasi esitavate küsimustega. Küsimuse osav ja peen sõnastus pani ühtaegu nende õpetuse proovile ja pakkus välja omapoolse õpetuse. Küsimuste esitamise viisis oli tarkus põimunud huumoriga, mis võitis ka nende poolehoidu, kes tema noorust rohkem või vähem pahaks panid. Neid läbitungivaid küsimusi esitas ta alati silmapaistvalt ausal ja kaalutletud viisil. Sel sündmusrikkal õhtupoolikul templis ilmutas ta sama vastumeelsust vastase ebaausa ärakasutamise suhtes, mis oli iseloomulik ka kogu tema hilisemale avalikule teenimisele. Noorukina ja hiljem meheks näis tal täielikult puuduvat isekas soov võita vaidlus ainult loogikaga triumfeerides, sest vaid üks asi äratas tema ülimalt huvi: kuulutada igikestvat tõde ja ilmutada selle kaudu täielikult igavest Jumalat.

⁹ Kui päev läbi sai, seadsid Siimon ja Jeesus oma samumud taas Betaania poole. Enamiku sellest teekonnast kõndisid mees ja poiss vaikides. Jeesus peatus jälle Õlimäe harjal, kuid ei valanud pisaraid linna ja selle templi vaadeldes — ta langetas ainult vaikselt pühendumises pea.

¹⁰ Pärast õhtusööki Betaanias keeldus ta taas lõbusa sõpraderingiga ühinemast ja läks selle asemel aeda, kuhu jäi hilisööni, püüdes edutult mõelda välja mingit kindlat lähenemisviisi oma elutööle ja otsustada, kuidas oleks kõige parem ilmutada vaimupi medatele kaasmaalastele kaunimat arusaama taevasest Isast ja vabastada nad kohutavast seaduste, rituaalide, tseremooniate ning kopitanud traditsioonide orjusest. Kuid see tõde otsiv noormees ei leidnud selget valgust.

6. NELJAS PÄEV TEMPLIS

¹ Jeesus oli oma maised vanemad imelikul viisil unustanud. Isegi hommikusöögi ajal, kui Laatsaruse ema märkis, et tema vanemad peaksid olema juba koju jõudnud, ei paistnud Jeesus aru saavat, et nad võivad tema mahajäämise pärast mõnevõrra muret tunda.

² Ta läks jälle templisse, kuid ei peatunud, et Õlimäe harjal mõtiskleda. Hommikuste väitluste ajal pühendati palju aega seadustele ja prohvetitele ning õpetajaid hämmastas, et Jeesus tundis pühakirju hästi nii heebrea kui ka kreeka keeles. Aga nad ei imestanud niivõrd tema tõetundmise kui just nooruse üle.

³ Pärastlõunasel koosolekul olid nad vaevalt hakanud vastama tema küsimusele palve eesmärgi kohta, kui juht kutsus poisi enda juurde istuma ja palus tal esitada omaenda seisukohad palve ja palveldamise osas.

⁴ Jeesuse vanemad olid eelmisel õhtul kuulnud ühest kummalisest noormehest, kes seaduseselatajatega üliosavalt väitles, kuid neile polnud pähe tulnud, et see poiss oligi nende poeg. Nad olid juba peaaegu otsustanud Sakariase juurde minna, sest arvasid, et Jeesus võis suunduda Eliisabeti ja Johannest külastama. Lootes Sakariast templist leida, tegid nad enne Juuda linna siirdumist seal vahepeatuse. Võib kujutleda nende üllatust ja hämmastust, kui nad läbi templiõuede jalutades oma kadunud poja hääle ära tundsid ja teda templi õpetajate seas istumas nägid.

⁵ Joosep oli keeletu, kuid Maarja andis oma kaua kogunenud vihale ja ärevusele voli, tormas poisi juurde, kes oma imestunud vanemate tervitamiseks püsti tõusis, ja ütles: „Poeg, miks sa oled meile nõnda teinud? Me oleme isaga sind juba rohkem kui kolm päeva valuga otsinud. Mis sundis sind küll meid hülutama?” See oli pinev hetk. Kõigi silmad olid pööratud Jeesusele, et kuulda, mida ta vastab. Ta isa vaatas teda etteheitlevalt, kuid ei öelnud midagi.

⁶ Tuleb meele pidada, et Jeesust peeti nüüd nooreks meheks. Ta oli lastele ette nähtud hariduse omandanud, ta oli tunnistatud käsuseaduse pojaks ja pühitsetud Iisraeli kodanikuks. Kuid ta ema noomis teda mitte just leebelt kõigi kokkutulnud inimeste ees, keset tema noore elu kõige tõsisemat ja ülevamat pingutust, tehes niimoodi kuulsusetu lõpu ühele suurimale võimalusele, mis Jeesusele üldse kunagi anti olla tõe õpetaja, õigluse jutlustaja, taevase Isa armastava olemuse ilmutaja.

⁷ Poiss käitus aga olukorra vääriliselt. Kui võtate kõiki selleni viinud tegureid arvesse, oskate paremini mõista, kui targalt poiss vastas oma ema ootamatule noomimisele. Hetke mõelnud, vastas Jeesus: „Miks olete te mind nii kaua otsinud? Kas te poleks pidanud arvama, et leiate mu Isa majast, sest mul on tulnud aeg oma Isa ülesannet täita?”

⁸ Poisi kõneviis hämmastas kõiki. Nad eemaldusid vaikides ja jätsid ta vanematega üksi. Peagi vabastas noormees kõik kolm kohmetusest, öeldes vaikselt: „Lähme, mu vanemad, me kõik oleme teinud vaid seda, mida paremaks pidasime. Meie taevane Isa on selle nii korraldanud, lähme nüüd koju.”

⁹ Nad asusid vaikides teele ja jõudsid ööseks Jeerikosse. Nad peatusid vaid korraks Õlimäe harjal, kus poiss tõstis kepi kõrgele ja ütles pealaest jalatallani pingsas emotsioonidetulvas värisedes: „Oo Jeruusalemm, Jeruusalemm ja sinu rahvas, missugused orjad te olete — te allute Rooma ikkele ja olete omaenda traditsioonide ohvrid —, kuid ma pöördun tagasi, et see tempel puhastada ja oma rahvas orjusest vabastada!”

¹⁰ Kolmepäevasel teekonnal tagasi Naatsaretti rääkis Jeesus vähe, ka ta vanemad ei rääkinud tema kuuldes palju. Nad olid tõesti segaduses ega suutnud oma esmasündinud poja käitumisest aru saada, kuid pidasid tema öeldud sõnu oma südames kalliks, ehkki ei mõistnud täielikult nende tähendust.

¹¹ Koju jõudes rääkis Jeesus oma vanematega lühidalt sellest, et armastab neid ning et neil pole vaja enam karta, et ta neid oma käitumisega jälle muretsema paneb. Oma ülitähtsa jutu lõpetuseks ütles ta: „Ma pean küll täitma oma taevase Isa tahet, kuid pean kuuletuma ka maisele isale. Ma jään oma tundi ootama.”

¹² ¶ Kuigi Jeesus keeldus korduvalt oma mõtteis *nõustumast* vanemate hästi kavatsatud, aga eksiteele viivate jõupingutustega dikteerida tema mõtete suunda või teha plaane tema maapealseks tööks, *täitis* ta siiski armulikult oma maise isa soove ja lihaliku perekonna tavasid viisil, mis oli igati kooskõlas tema pühendumisega Paradiisi-Isa tahte täitmisele. Isegi kui ta ei suutnud oma vanemate nõuetega nõustuda, tegi ta kõik võimaliku nendest kinnipidamiseks. Ta oskas meisterlikult kokku sobitada oma kohustused perekonnale ustavaks jääda ja ühiskonda teenida.

¹³ ¶ Joosep oli segaduses, kuid Maarja leidis lohutust, mõtiskledes nende kogemuste üle ja pidades Jeesuse Õlimäel öeldud sõnu prohvetlikeks tema poja kui Iisraeli vabastaja messia-missiooni suhtes. Ta asus uue hooga suunama poja mõtteid patriootilistele ja natsionalistlikele rööbastele ning haaras oma jõupingutustesse kaasa ka oma venna, Jeesuse lemmikonu. Jeesuse ema püüdis igati oma esmasündinud poega ette valmistada nende juhiks, kes taastaksid Taaveti trooni ja heidaksid rahvalt igaveseks paganate poliitilise orjuse ikke.

KAKS OTSUSTAVAT AASTAT

KÕIGIST Jeesuse maise elu kogemustest olid kõige otsustavamad tema neljateistkümnes ja viieteistkümnes eluaasta. Need kaks aastat pärast seda, kui ta hakkas saama teadlikuks oma jumalikkusest ja ettemääratusest, ning enne kui ta saavutas üsna tugeva kontakti oma sisimas elava Kohandajaga, olid tema sündmusrikkas elus Urantial kõige kurnavamad. Neid kaht aastat tuleb pida suureks katsumuseks ja tõeliseks kiusatuseks. Ükski noor inimene pole oma noorukiea varaste segaduste ja kohanemisprobleemide käigus teinud läbi otsustavat katsumust kui Jeesus üleminekul lapsepõlvest noormeheikka.

² See tähtis periood noore Jeesuse arengus algas Jeruusalemma-reisi lõpu ja Naatsaretti tagasipöördumisega. Alguses tundis Maarja rõõmu mõttest, et tema poeg on jälle tagasi, et Jeesus naasis koju, olemaks sõnakuulelik poeg — mitte et ta oleks kunagi teistsugune olnud —, ning et ta suhtus nüüd leplikumalt ema plaanidesse tema tulevase elu suhtes. Kuid talle polnud määratud kaua end selle emaliku eksiarmuse ja teadvustamata perekondliku uhkustunde päikesepaistel soojendada, ta pidi üsna pea rängalt pettuma. Poiss viibis üha enam isa seltsis, ta tuli üha vähem oma probleemidega ema juurde, kuid mõlemale vanemale jäi ühtmoodi arusaamatuks poja sagedane libisemine maistelt asjadelt mõtisklustele oma Isa ülesannete täitmise üle. Nad ei saanud temast küll aru, kuid armastasid teda tõeliselt.

³ Vanemaks saades tugevnes Jeesuse osavõtlikkus ja armastus juudi rahva vastu, kuid aastate möödudes arenes tema meeles välja õiglane pahameel riiklikult määratud preestrite viibimise üle Isa templis. Jeesus tundis suurt lugupidamist siirate variseride ja ausate kirjatundjate vastu, kuid silmakirjalikke varisere ja ebaausaid teolooge ta põlgas. Ta põlastas kõiki neid usujuhte, kes polnud siirad. Iisraeli juhte tundma õppides tekkis tal mõnikord kiusatus kasutada võimalust saada juutide oodatud messiaks, kuid ta ei andnud sellele kiusatusele kunagi järele.

⁴ Lood tema kangelastegudest Jeruusalemma templi tarkade seas olid meelepärased kogu Naatsaretile, eriti aga tema endistele õpetajatele sünagoogikoolist. Mõnda aega tuli kõigi huulilt tema kohta vaid kiitust. Kogu küla rääkis sellest, kui tark ja kiidu väärt käitumisega laps ta oli olnud, ning ennustas talle Iisraeli suureks juhiks saamist; lõpuks pidi Galileast, Naatsaretist tulema tõeliselt suur õpetaja. Ning nad kõik ootasid, et ta saaks juba viieteistkümnenda-aastaseks ja tal lubataks sabati ajal regulaarselt sünagoogis pühakirju lugeda.

1. TEMA NELJATEISTKÜMNES ELUAASTA (8. A PKR)

¹ Sel kalendriaastal saabus tema neljateistkümnes sünnipäev. Temast oli saanud hea kaelkookude valmistaja ning ta töötas hästi nii lõuendi kui ka nahaga. Temast oli kiiresti kujunemas ka osav puusepp ja mööblimeister. Sel

suvel käis ta sageli Naatsaretist kirdes asuva mäe tipus palvetamas ja mediteerimas. Ta sai oma maapealse annetumise olemusest järk-järgult üha paremini teadlikuks.

² See mägi oli olnud veidi enam kui saja aasta eest Baali kõrgendik, nüüd oli see aga kuulsa Iisraeli pühamehe Siimeoni haud. Siimeoni mäe tipust vaatas Jeesus alla Naatsaretile ja selle ümbrusele. Ta silmitses Megiddot, meenutades lugu Egiptuse sõjaväe esimesest suurest võidust Aasias ning seda, kuidas üks teine samasugune sõjavägi alistas hiljem Juudamaa kuninga Hoosea. Kaugele ei jäänud ka Taanak, kus Deboora ja Baarak alistasid Siisera. Eemal võis ta näha Dothani künkaid, kus, nagu talle oli räägitud, vennad olid müünud Joosepi Egiptusesse orjaks. Siis libises ta pilk üle Eebali ja Gerisimi ja ta meenutas pärimusi Abrahamist, Jaakobist ja Abimelekist. Nii meenutas ta oma isa Joosepi rahva ajaloosündmusi ja pärimusi ning mõtiskles nende üle.

³ Ta jätkas sünagoogiõpetajate juures õpinguid edasijõudnute lugemiskursustel ning õpetas ka oma vendi ja õdesid kodus edasi, sedamööda kuidas nad sobivasse vanusesse jõudsid.

⁴ Aasta algul eraldas Joosep osa oma Naatsareti ja Kapernauma kinnisvarade tulust Jeesuse pika õppekursuse jaoks Jeruusalemmas; plaanide kohaselt pidi Jeesus mine-ma Jeruusalemma järgmise aasta augustis, viieteistkümnenda-aastaseks saades.

⁵ Selle aasta algul kahtlesid Joosep ja Maarja sageli oma esmasündinud poja määratud saatuses. Ta oli tõesti andekas ja armastusväärne laps, kuid nii raske oli temast aru saada ja teda mõista, samas ei juhtunud kunagi ka midagi erakordset ega imepärast. Uhke ema oli kümneid kordi hinge kinni pidades oodanud, et poeg saadaks korda midagi üleiniimlikku või imepärast, kuid ta lootused purunesid alati, tuues kaasa kibeda pettumuse. Kõik see oli heidutav, isegi masendav. Tolle aja vagad inimesed uskusid tõesti, et prohvetid ja töötatud inimesed näitavad oma kutsumust ja kehtestavad oma jumaliku võimu alati imetegusid korda saates. Kuid Jeesus ei teinud midagi niisugust, seepärast sattusid ta vanemad tema tulevikule mõeldes üha enam segadusse.

⁶ Naatsareti pere majandusliku olukorra paranemine kajastus kodus paljudes asjades, eriti aga just söega kirjutamiseks mõeldud siledade valgete tahvlite rohkuses. Jeesusel lubati ka oma muusikatunde jätkata, ta armastas väga harfi mängida.

⁷ Kogu selle aasta kohta võib öelda, et Jeesus „edenes armus Jumala ja inimeste juures”. Perekonna tulevik näis paljutootav ja helge.

2. JOOSEPI SURM

¹ Kõik läkski hästi kuni selle saatusliku teisipäeva, 25. septembrini, mil üks Sepphorisest saabunud jooksja tõi sellesse Naatsareti koju traagilise uudise, et Joosep on kubernereri residentsi ehitusel tõsteseadmelt alla kukkunud ja tõsiselt viga saanud. Sepphorise sõnumitooja oli teel Joosepi koju peatunud töökojas ja teatanud Jeesusele tema isaga juhtunud õnnetusest ning nad läksid koos koju Maarjale kurba uudist rääkima. Jeesus soovis kohe isa juurde minna, kuid Maarja ei võtnud teda kuulda, vaid tundis, et ta peab ise oma mehe juurde kiirustama. Ta käskis kümneaastasel Jaakobusel endaga Sepphorisesse kaasa tulla, Jeesuse jättis aga nende tagasitulekuni nooremate lastega koju, sest ei teadnud, kui tõsiselt Joosep on viga saanud. Kuid Joosep oli surnud vigastustesse veel enne, kui Maarja kohale jõudis. Nad tõid ta Naatsaretti ja järgmisel päeval seati ta oma esiisade juurde puhkama.

² ¶ Just siis, kui väljavaated olid head ja tulevik näis helge, langes selle Naatsareti pere kohale julm käsi, nende kodu paisati segi ja kõik Jeesuse enda ning tema edasiõppimisega seotud plaanid hävitati. Puusepapoiss, kes oli äsja saanud neljateistkümneaastaseks, sai aru, et tal tuleb küll täita oma taevase Isa ülesannet ilmutada maa peal ja lihas tema jumalikku olemust, aga tema inimlik olemus peab võtma oma õlule hoolitsemise lehestunud ema ja seitsme õe-venna ning ühe veel sündimata lapse eest. Naatsareti poisist kujunes nüüd selle nii äkki raske kaotuse osaliseks saanud pere ainus tugi ja lohutus. Nii lubati Urantial toimuda neil loomulikel sündmustel, mis sundisid seda määratud noormeest võtma varakult enda kanda need rasked, kuid väga õpetlikud ja distsiplineerivad kohustused, mis kaasnesid tema saamisega inim perekonna peaks, omaenda vendade ja õdede isaks, oma ema toetajaks, isakodu, selle tema jaoks maailma ainsa kodu kaitsjaks.

³ Jeesus võttis need nii äkki tema kanda langenud kohustused meelsasti vastu ja täitis neid ustavalt lõpuni. Vähemalt üks tema elu suur probleem ja kardetud raskus oli sel traagilisel moel lahenduse leidnud — enam ei oodatud, et ta Jeruusalemma rabide juurde õppima läheks. Alati jäi kehtima tõde, et Jeesus „ei istunud ühegi inimese jalge ees”. Ta oli valmis õppima ka kõige tähtsusetumalt väikelapselt, kuid ta ei omandanud kunagi õigust õpetada inimlikest alikatest saadud tõde.

⁴ Ta ei teadnud ikka veel, et Gabriel oli külastanud tema ema enne ta sündi; ta kuulis seda alles Johanneselt oma ristimise päeval, oma avaliku teenistuse algul.

⁵ ¶ Aastate jooksul mõõtis noor Naatsareti puusepp iga ühiskondlikku institutsiooni ja iga usutava ühesuguse prooviga: mida teeb see inimhinge heaks? kas see toob Jumala inimese juurde? kas see toob inimese Jumala juurde? Too nooruk ei jätnud küll ka elu meelelahutuslikke ja seltskondlikke külgi päriselt hooletusse, kuid pühendas siiski üha enam aega ja energiat vaid kahe eesmärgi teenimisele: oma perekonna eest hoolitsemisele ja valmistumisele taevase Isa tahte täitmiseks maa peal.

⁶ ¶ Sel aastal kujunes naabritel kombeks astuda talveõhtutel nende juurde sisse, et kuulata, kuidas Jeesus harfi mängib, lugusid jutustab (sest poiss oli hea jutuvestja) ja kreekakeelseid pühakirju ette loeb.

⁷ Perekonna majandusajad läksid esialgu üsna ladusalt, sest Joosepi surres oli neil veel päris palju raha. Jeesus ilmutas varakult teravat äriavaist ja oskust rahaga targalt ümber käia. Ta oli helde, kuid kokkuhoidlik; ta oli säästlik, kuid suuremeelne. Temast sai isa päranduse tark ja tegus haldaja.

⁸ Ent vaatamata kõigele, mida Jeesus ja nende naabrid Naatsaretis püüdsid teha, et koju veidigi rõõmu tuua, ahistas Maarjat ja isegi lapsi kurbus. Joosepit ei olnud enam. Joosep oli olnud erakordne abikaasa ja isa ning nad kõik tundsid temast puudust. Ja seda traagilisem oli mõelda, et neil ei avanenud võimalust enne ta surma temaga rääkida ega talt hüvastijätuks õnnistust saada.

3. VIIETEISTKÜMNES ELUAASTA (9. A PKR)

¹ Viieteistkümnenda eluaasta keskel — me arvestame aega kahekümnenda sajandi kalendri, mitte juudi kalendri järgi — oli Jeesus juba asunud kindla käega oma pere elu juhtima. Enne kõnealuse aasta lõppu olid nende säästud peaaegu lõpukorral ja nad olid silmitsi vajadusega müüa üks neist Naatsareti majadest, mis olid Joosepi ning tema naabri Jaakobi ühine omand.

² Kolmapäeva, 17. aprilli õhtul 9. a pKr sündis pere noorim laps Rutt ja Jeesus püüdis nii hästi kui suutis emale selle raske ja eriti kurva katsumuse ajal lohutust ja hoolitsust pakkuda. Ükski isa poleks osanud oma tüdart südamlikumalt ja ustavamalt armastada ning kasvatada kui Jeesus peaaegu kakskümmend aastat (kuni avaliku teenistuse alguseni) väikese Ruti eest hoolitses. Ja ta oli ka kõigile teistele oma perekonna liikmetele sama hea isa.

³ ¶ Sel aastal sõnastas Jeesus esmakordselt palve, mida ta hiljem õpetas oma apostlitele ja mida paljud on hakanud nimetama „meie Isa palveks”. See kujunes teatud mõttes välja perekonnaaltari ees; neil oli palju palvevorme ja mitu kindla sõnastusega palvet. Pärast isa surma püüdis Jeesus õpetada vanematele lastele, kuidas sõnastada isiklikku palvet — talle endale meeldis seda väga teha —, kuid nad ei suutnud tema mõtteid jälgida ja pöördusid alati tagasi päheõpitud palvevormide juurde. Soovides suuremaid vendi ja õdesid ajendada isiklikke palveid ütlema, pakkus Jeesus neile eeskujuks üksikuid fraase ja peagi hakkasid nad kõik kasutama ilma seda tahtlikult kavatsemata sama palvevormi, mis koosnes suures osas neist Jeesuse õpetatud-soovitatud ridadest.

⁴ Lõpuks loobus Jeesus mõttest, et iga perekonnaliige peaks sõnastama spontaanseid palveid, ja ühel oktoobrikuu õhtul istus ta maadligi kivilaua äärde väikese madala lambi juurde ning kirjutas sõega siledale seedripuidust ruudukujulisele plaadile, mille üks külg oli umbes 45 cm pikk, palve, mis sai sellest ajast perekonna igapäevaseks palveks.

⁵ Sel aastal häiris Jeesust väga tema mõtetes valitsev segadus. Perekondlikud kohustused olid pühkinud kõik mõtted hakata kohe ellu viima mingeid plaane seoses pärast Jeruusalemma-ilmutust vastu võetud otsusega „oma Isa ülesandeid täita”. Jeesus arutles õigesti, et tema maise isa pere eest hoolitsemist tuleb pidada kõigist muudest kohustustest tähtsamaks; et oma pere toetamine peab jääma tema esmaseks kohustuseks.

⁶ Sel aastal leidis Jeesus niinimetatud Eenoki raamatust ühe lõigu, mille mõjul ta hakkas hiljem tähistama oma annetumissmissiooni Urantia terminiga „Inimese Poeg”. Ta oli juudi messia idee põhjalikult läbi kaalunud ja kindlalt veendunud, et talle polnud määratud selleks messiaks saada. Ta ihkas oma isa rahvast aidata, kuid ei lootnud kunagi juhtida juutide vägesid Palestiinas välismaist ülemvõimu kukutama. Ta teadis, et ei asu kunagi Jeruusalemmas Taaveti troonile. Ning ta ei arvanud ka, et tema missiooniks on olla vaimne vabastaja või moraaliõpetaja ainuüksi juudi rahvale. Seepärast ei saanud tema elu missioon mingis mõttes täita heebrea pühakirjade pinevaid igatsusi ja oletatavaid ennustusi messias; vähemalt mitte nii, nagu juudid neist prohvetite ennustustest aru said. Ta oli ka kindel, et ei ilmu kunagi Inimese Pojana, keda oli kirjeldanud prohvet Taaniel.

⁷ Aga kuidas peaks ta ennast siis nimetama, kui saabub aeg õpetajana laia maailma minna? Kuidas esitada oma missiooni? Kuidas hakkavad teda kutsuma inimesed, kes tema õpetusi uskuma jäävad?

⁸ Nende probleemide üle järele mõeldes leidis ta Naatsareti sünagoogi raamatukogus apokalüptilisi raamatuid uurides käsikirja pealkirjaga „Eenoki raamat” ja ehkki ta oli kindel, et seda polnud kirjutanud iidse ajal Eenok, pakkus see talle palju põnevust ja ta luges seda ikka ja jälle. Eriti sügava mulje jättis üks lõik, milles kasutati terminit „Inimese Poeg”. Selle raamatu kirjutaja jutustas Inimese Pojast, kirjeldades tema tööd maa peal ja selgitades, et see Inimese Poeg oli enne, kui ta maa peale inimkonda päästma tuli, kõndinud koos oma Isaga, kõigi Isaga, läbi auliste taevaste õuede; ning et ta oli pööranud kogu sellele suursugusele ja hiilgusele selja, et tulla alla maa peale kuulutama puudustkannatavatele surelikele pääsemist. Kui Jeesus neid lõike luges (saades hästi aru, et nende õpetustega segunenud idamaine müstitsism oli suures osas ekslik), tundis tema süda ja meel, et kõigist heebrea pühakirjade ennustustest messias ja kõigist teooriatest juutide vabastaja kohta polnud ükski tõele nii lähedal kui see lugu, mida kätkes too vaid osaliselt tunnustatud Eenoki raamat; ning ta otsustas otsekohe võtta endale oma tegevust alustades nimi „Inimese Poeg”. Seda ta ka tegi hiljem oma avalikku tööd alustades. Jeesusel oli eksimatu võime ära tunda tõde ja ta võttis tõe alati kõhklematult omaks, ükskõik kust see pealtnäha ka ei pärinenud.

⁹ Selleks ajaks oli ta oma eelseisva töö kohta maailma hüvanguks juba palju asju selgeks saanud, kuid ta ei rääkinud neist midagi emale, kes hoidis ikka veel kindlalt kinni ideest, et ta poeg on juutide messias.

¹⁰ Nüüd hakkas tekkima Jeesuse noorusaja suur segadus. Olles oma maise missiooni olemuse — „täita oma Isa ülesannet”, näidata kogu inimkonnale Isa armastavat olemust — enda jaoks mõnevõrra selgeks saanud, hakkas ta taas mõtisklema paljude pühakirjades sisalduvate väidete üle, mis viitasid rahva vabastaja, juudi õpetaja või kuninga tulekule. Missugusele sündmusele need prohvetlikud ennustused viitasid? Kas ta polnud juut? või oli? Kas ta kuulus Taaveti suguvõssa või mitte? Ta ema väitis kindlalt, et kuulub; ta isa oli seisukohal, et ei kuulu. Ta otsustas, et ei kuulu sinna. Ent võib-olla olid prohvetid messia olemuse ja missiooni segi ajanud?

¹¹ Kas võis emal ikkagi õigus olla? Varem oli emal eriarvamuste tekkides enamikul juhtudel õigus olnud. Kui ta on uus õpetaja ja *mitte* messias, kuidas peaks ta siis ära tundma juudi messia, kui see tema maise missiooni ajal Jeruusalemma peaks ilmuma? Ja missugune suhe peaks tal selle juudi messiaga olema? Ning missugune peaks olema tema suhe oma perekonnaga pärast seda, kui ta asub eluülesannet täitma? suhe juutide riigi ja religiooniga? Rooma impeeriumiga? paganate ja nende religioonidega? Noor galilealane arutles ja mõtiskles tõsiselt kõigi nende ülitähtsate probleemide üle, teenides samal ajal puusepatööpingi taga endale, oma emale ja veel kaheksale näljasele suule vaevaga elatist.

¹² Enne selle aasta lõppu nägi Maarja, et perekonna rahavarud on kahanemas. Ta andis tuvide müümise Jaakobuse hoolde. Peagi ostsid nad teise lehma ja hakkasid Mirjami abiga Naatsaretis naabritele piima müüma.

¹³ Jeesuse sügavad mõtisklusperioodid, sagedased mäetipul palvetamas käimised ja paljud veidrad mõtted, millega ta aeg-ajalt lagedale tuli, ajasid ema väga ärevile. Mõnikord ta mõtles, et poisi mõistusega pole kõik korras, kuid tema kartused said leevendust, kui talle meenus, et Jeesus on ikkagi töötatud laps ja teistest noortest mõneti erinev.

¹⁴ Jeesus aga õppis mõnda mõtet varjama ega rääkinud kõigest maailmale, isegi mitte emale. Alates sellest aastast hakkas Jeesus järjest vähem avaldama, mis tema meeles toimus; see tähendab, et ta rääkis vähem asjadest, millest tavalised inimesed ei suutnud aru saada ja mis oleksid sundinud teisi teda iseäralikuks või erinevaks pidama. Pealtnäha muutus ta tavaliseks traditsioone järgivaks noormeheks, kuigi ta igatses kohata kedagi, kes tema probleeme mõistaks. Ta ihkas leida usaldusväärsset ja saladusi hoidvat sõpra, kuid tema probleemid olid ta inimestest kaaslastele arusaamiseks liiga keerulised. Tema ebatavalise olukorra ainulaadsus sundis teda oma koormat üksi kandma.

4. ESIMENE JUTLUS SÜNAGOOGIS

¹ Viieteistkümnenda sünnipäeva saabudes võis Jeesus hingamispäeval ametlikult sünagoogi kõnepulti astuda. Jeesust oli varemgi korduvalt palutud esinejate puudusel pühakirja ette lugeda, kuid nüüd oli saabunud päev, mil seadus lubas tal teenistust pidada. Seepärast korraldas

hazan nii, et esimesel laupäeval pärast oma viieteistkümnendat sünnipäeva võis Jeesus sünagoogis hommikupalvuse läbi viia. Kui kõik Naatsareti usklikud olid kokku tulnud, tõusis pühakirjadest valiku teinud noormees püsti ja hakkas lugema:

² „Issanda Jumala vaim on minu peal, sest Issand on mind võidnud; ta on mind läkitanud viima rõõmusõnumit alandlikele, parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabastust vangidele ja avama pimedate silmi; kuulutama Jumala meelepärast aastat ja meie Jumala kohtu päeva; trööstima kõiki leinajaid, andes neile ehte tuha asemele, rõõmuõli leina asemele, ülistusrüü kurva vaimu asemele, et neid nimetataks õigluse puudeks, Issanda istanduseks, millega ta ennast ehib.

³ Otsige head, aga mitte kurja, et te jääksite elama! Siis on teie Issand, vägede Jumal teiega. Vihake kurja ja armastage head, pange värvase kehtima õigus. Vahest Issand Jumal annab armu Joosepi põrmule.

⁴ Peske end, puhastage end; saatke oma tegude kurjus mu silme alt ära; lakake paha tegemast ja õppige tegema head; nõudke õigust, vabastage rõhutuid. Tehke vaeslastele õigust ja lahendage lesknaiste kohtuasju.

⁵ Millega pean ma tulema Issanda ette, kummardama kogu maailma Jumala ette? Kas pean tulema ta ette põletusohvritega, aastaste mullikatega? Ons Issandal hea meel tuhandeid järadest, kümneid tuhandeid lammastest või õlijõgedest? Kas pean andma oma esmasündinu üleastumise eest, ihuvilja oma hinge patu eest? Ei, sest Issand on andnud meile inimestele teada, mis on hea. Ja mida nõuab Issand sinult muud, kui et sa teeksid, mis on õige, armastaksid armulikkust ja käiksid alandlikult ühes oma Jumalaga?

⁶ Kellega te siis võrdlete Jumalat, kes maasõõri kohal istub? Tõstke oma silmad üles ja vaadake: kes on loonud kõik need maailmad, kes loendab nende väge arvuliselt ja nimetab neid kõiki nimepidi. Tema suure võimu ja tugeva jõu tõttu ei puudu neist ainustki. Tema annab väsinuile rammu ja jõuetumale palju jõudu. Ära karda, sest mina olen sinuga; ära vaata ümber, sest mina olen su Jumal. Ma teen sind tugevaks, ma aitan sind; ma toetan sind oma õigluse parema käega, sest mina olen sinu Issand Jumal. Ja ma kinnitan su paremat kätt ning ütlen sulle: „Ära karda, sest mina aitan sind.”

⁷ Teie olete minu tunnistajad, ütleb Issand, minu sulased, keda ma olen valinud, et te teaksite, usuksite minusse ja mõistaksite, et mina olengi Igavene. Mina, mina olen Issand, ei ole muud päästjat kui mina.”

⁸ „Ja olles seda lugenud, võttis ta istet ja inimesed läksid oma kodudesse, mõeldes nende sõnade üle, mis ta nii kaunilt neile oli lugenud. Linnaelanikud ei olnud veel kunagi näinud teda nii suursuguselt pühalikuna; nad ei olnud veel kunagi kuulnud tema häält nii tõsise ja siirana, nad polnud teda kunagi näinud nii meheliku, otsustava ja autoriteetsena.

⁹ Sel sabati pärastlõunal ronis Jeesus koos Jaakobusega Naatsareti mäest üles ja koju jõudes kirjutas kahele siledale tahvlile sõega kreeka keeles kümme käsku. Hiljem Marta värvis ja kaunistas neid ning need rippusid kaua Jaakobuse väikese tööpingi kohal seinal.

5. RAHALISED RASKUSED

¹ Jeesus ja tema pere pöördusid järk-järgult tagasi oma varasemate aastate lihtsa elu juurde. Nende rõivad ja isegi toit muutusid lihtsamaks. Neil oli palju piima, võid ja juustu. Viljade küpsedes tundsid nad rõõmu aiasaadustest, kuid iga järgnev kuu sundis neid üha kokkuhoidlikumaks. Nende hommikusöök oli väga tagasihoidlik, kõige parema toidu hoidsid nad õhtusöögiks. Kuid nende juutide jaoks ei tähendanud rikkuse puudumine sotsiaalset alaväärtuslikkust.

² Noormees oli juba peaaegu omandanud arusaamise oma aja inimeste elust. Seda, kui hästi ta mõistis elu kodus, põllul ja töökojas, näitavad tema hilisemad õpetused, milles ilmnevad nii täielikult tema lähedased suhted inimeksemuste kõigi aspektidega.

³ Naatsareti hazan uskus endiselt, et Jeesusest saab suur õpetaja, tõenäoliselt Jeruusalemma kuulsa Gamalieli järeltulija.

⁴ „Kõik Jeesuse edasise elu plaanid näisid olevat ohus. Asjaolud olid kujunenud nii, et tulevik ei paistnud töötavat head. Kuid Jeesus ei löönud vankuma, see ei heidutanud teda. Ta elas päevast päeva, täites hästi ja ustavalt oma elu vahetuid igapäevakohustusi. Jeesuse elu on kõigile pettunud idealistidele igaveseks lohutuseks.

⁵ Lihtsat päevatööd tegeva puusepa töötasu vähenes aegamööda. Aasta lõpuks suutis Jeesus varavalgest hilisööni töötades teenida ainult summa, mille väärtus oleks praegu kakskümmend viis senti. Järgmisel aastal oli juba raske kodanikumakse maksta, rääkimata sünagoogimaksudest ja pooleseelise templimaksust. Maksukoguja püüdis sel aastal Jeesuselt suuremat summat välja pigistada, ähvardades isegi tema harfi ära võtta.

⁶ Kartes, et maksukogujad võivad leida ja konfiskeerida kreekakeelsete pühakirjade koopiat, kinkis Jeesus selle oma viieteistkümnendal sünnipäeval Naatsareti sünagoogi raamatukogule annetuseks Issandale oma täisealiseks saamise puhul.

⁷ „Viieteistkümnenda eluaasta suurim šokk tabas Jeesust siis, kui ta läks Sepphorisesse vastu võtma Herodese otsust talle esitatud edasikaebuse kohta seoses vaidlusega rahasumma üle, mis Joosepil jäi oma õnnetu surma tõttu saamata. Jeesus ja Maarja olid lootnud saada üsna palju raha, kuid Sepphorise varahoidja pakkus neile vaid tühist summat. Joosepi vennad olid esitanud edasikaebuse Herodesele endale, kuid nüüd seisis Jeesus palees ja kuulis Herodest otsustamas, et tema isale ei võlgnetud tema surma ajal midagi. Selle ebaõiglase otsuse pärast ei usaldanud Jeesus Herodes Antipast enam kunagi. Pole üllatav, et ta nimetas Herodest kord „selleks rebaseks”.

⁸ Pidev töö puusepatööpingi taga sellel ja järgnevatel aastatel võttis Jeesuselt võimaluse suhelda karavanireisijatega. Perekonnale kuuluva varustuspoe oli onu juba üle võtnud ja Jeesus töötas ainult koduses töökojas, kus ta viibis Maarja ja perekonna lähedal ning sai neile abiks olla. Sel ajal hakkas ta saatma Jaakobust kaameliplatsile koguma teavet maailmas toimuva kohta, et end päevasündmustega kursis hoida.

⁹ Meheks kasvades tegi ta läbi kõik need vastuolud ja segadused, mis iga noor inimene enne ja pärast teda. Karm kohustus oma perekonda ülal pidada kaitses teda kindlalt ülearuse jõudeaja mõtiskluste ja müstikasse kaldumise eest.

¹⁰ ¶ Sel aastal rentis Jeesus nende kodust põhja pool üsna suure tüki maad, mis jagati perekonna aiamaatükkideks. Igal vanemal lapsel oli oma isiklik aed ja nad hakkasid oma põllumajandusalastes jõupingutustes innukalt võistleva. Taimekasvatushooajal veetis vanim vend iga päev nendega veidi aega aias. Nooremate õdede ja vendadega koos töötades soovis Jeesus sageli, et nad kõik elaksid maal talus, kus elu oleks palju vabam. Kuid nad ei elanud maal; ja Jeesus, kes oli ühtaegu nii idealist kui ka täiesti praktiline noormees, asus arukalt ja energiliselt kõiki tekkivaid

probleeme lahendama. Ta tegi kõik, mis tema võimuses, et ennast ja peret kohandada reaalse olukorraga ja rahuldada selles olukorras võimalikult palju nende isiklikke ja ühiseid soovide.

¹¹ Jeesus lootis, et siis, kui ta saab kätte tema isale Herodesse lossi ehitusel töötamise eest võlgu jäädud suure summa, kogub ta piisavalt raha väikese talu ostmiseks. Ta oli tööpoolest tõsiselt mõelnud, et kolib oma perekonna maa-
le. Kui aga Herodes keeldus Joosepile võlgu jäädud raha maksmast, loobusid nad maakodumõttest. Tegelikult õnnestus neil niigi maaelukogemusest rõõmu tunda, sest lisaks tuvidele oli neil nüüd kolm lehma, neli lammast, kanakari, eesel ja koer. Selle Naatsareti pere hästikorraldatud koduses elus olid ka väikestel mudilastel oma igapäevased kohustused täita.

¹² ¶ Viieteistkümnenda eluaasta lõpuks oli Jeesus läbinud ohtliku ja raske inimeluperioodi — ülemineku muretutelt lapsepõlveaastatelt läheneva mehelikkuse tunnetamisele, millega kaasnesid uued kohustused ja võimalused omandada ülla iseloomu arenemiseks kõrgemaid kogemusi. Meele ja keha kasvuaeg oli möödunud, nüüd algas selle Naatsareti noormehe tõeline elujärk.

NOORUSAASTATE alguses oli Jeesus suure perekonna pea ja ainus toitja. Isa surmale järgnenud mõne aastaga oli kogu nende varandus kadunud. Aja möödudes hakkas Jeesus üha selgemalt teadlikuks saama, et on enne seda elu eksisteerinud; samal ajal hakkas ta täielikumalt mõistma, et viibib maa peal ja lihas eesmärgiga ilmutada inimlastele oma Paradiisi-Isa.

² Ühelgi selles või mõnes teises maailmas kunagi elanud või veel elaval noorel ei ole olnud lahendada kaalukamaid probleeme ega lahti harutada suuremaid raskusi. Üheltki Urantia noorelt ei nõuta iial raskemate vastuolude ega katsumuste läbimist kui olid Jeesuse ees neil pingelistel aastatel viieteistkümnendast kahekümnenda eluaastani.

³ Saanud sel moel kogeda elu neil noorusaastatel maailmas, mida painas pahe ja vaevus patt, omandas Inimese Poeg täielikud teadmised kõigi Nebadoni maailmade noorte elukogemustest ja sai igaveseks mõistvaks pelgupaigaks kõigi ajastute hättasattunud ja kimbatuses noortele kogu kohaliku universumi kõigis maailmades.

⁴ See jumalik Poeg *teenis* aeglaselt, kuid kindlalt ja tegelike kogemuste kaudu ära õiguse saada oma universumi suverääniks, kõigi kohaliku universumi maailmade kõigi loodud intellektiolenude kaheldamatuks ja ülimaks valitsejaks, mõistvaks pelgupaigaks kõigi ajastute ja igasuguste isiklike vaimuannete ja kogemustega olenditele.

1. KUUETEISTKÜMNES ELUAASTA (10. A PKR)

¹ Kehastunud Poeg tegi läbi imikuea ja sündmusvaese lapsepõlve. Siis kerkis ta esile sellelt lapsepõlve ja noormehe vaheliselt proovilepanevalt ja katsumuslikult üleminekuetapilt — temast oli saanud noor Jeesus.

² Sel aastal jõudis lõpule tema füüsiline kasv. Ta oli mehelik ja nägus noormees. Ta muutus üha tõsimeelsemaks ja tasakaalukamaks, kuid oli heatahtlik ja osavõtlik. Ta pilk oli lahke, kuid uuriv, ta naeratus alati kütkestav ja julgustav. Ta hääli oli kõlav, kuid mõjuvõimas; tervitus südamlik ja teeskluseta. Isegi kõige igapäevasesmates suhetes ilmes veidi tema kahene loomus, inimlik ja jumalik. Ta mõjus alati ühtaegu osavõtliku sõbra ja autoriteetse õpetajana. Ning need isiksuseomadused hakkasid temas avalduma juba varakult, noorukieas.

³ Ka selle füüsiliselt tugeva ja jõulise noormehe inimitellekti kasv jõudis lõpule, ja mitte inimmõtlemise kogemuse täiuses, vaid selle intellektuaalse arengu võime täiuses. Tal oli terve ja proportsionaalne keha, terav analüütiline mõistus, lahke ja osavõtlik meelelaad, veidi kõikuv, kuid aktiivne temperament, mis kõik oli koondumas tugevaks, silmatorkavaks ja veetlevaks isiksuseks.

⁴ Aja möödudes muutus ta emal, vendadel ja õdedel üha raskemaks temast aru saada: nad takerdusid tema ütlustesse ja tõlgendasid vääralt tema tegemisi. Lapsed ei

suutnud oma vanima venna elust aru saada sellepärast, et nende ema oli neile mõista andnud, et talle on määratud saada juudi rahva vabastajaks. Võite ette kujutada nende segadust, kui pärast Maarja vihjeid sellele perekonnasaladusele eitas Jeesus avameelselt kõiki sääraseid ideid ja kavatsusi.

⁵ Siimon läks sel aastal kooli ja nad olid sunnitud veel ühe maja ära müüma. Jaakobus asus nüüd õpetama oma kolme õde, kellest kaks olid piisavalt vanad, et tõsiselt õpinguid alustada. Ruti kasvades võtsid Mirjam ja Marta ta oma hoole alla. Juudi perede tütarlapsed said tavaliselt vähe haridust, kuid Jeesus väitis (ja ta ema oli temaga nõus), et tüdrukud peaksid samamoodi koolis käima nagu poisidki, aga et sünagoogikool neid vastu ei võtnud, polnud midagi muud teha kui pidada kodus nende jaoks eraldi kooli.

⁶ Kogu selle aasta oli Jeesus pidevalt tööpingi taga. Õnneks oli tal palju tööd; ta oli nii meisterlik, et ei jäänud kunagi tööta, ükskõik kui vähe selles paikkonnas üldiselt tööd oli. Aeg-ajalt oli tal tööd nii palju, et Jaakobus käis tal abiks.

⁷ Selle aasta lõpuks oli ta juba peaaegu otsustanud, et kui pere on üles kasvatatud ja õdede-vendade abiellumine ära nähtud, alustab ta avalikult tööd tõeõpetajana ja taevase Isa maailmale ilmutajana. Ta teadis, et temast ei pea saama juutide oodatud messiat, ning jõudis järeldusele, et emaga on peaaegu võimatu neid asju arutada. Ta otsustas, et laseb emal hellitada niisuguseid mõtteid, nagu too soovib, sest mitte miski, mida Jeesus talle kunagi oli öelnud, polnud talle peaaegu mingit mõju avaldanud, ning nagu ta mäletas, polnud ka isa kunagi suutnud oma jutuga ema seisukohti muuta. Alates sellest aastast rääkis ta oma emaga ja teistega neist probleemidest üha vähem. Tema missioon oli nii eriline, et ükski maaapealne olend ei saanud talle selle täitmisel nõu anda.

⁸ Ta oli perekonnale tõeline, kuigi noor isa. Ta veetis noorematega iga oma vaba tunni ja nad tõesti armastasid teda. Ta emal oli kurb vaadata, kui palju poeg töötama pidi. Ta kurvastas, et pojal tuli päevast päeva tööpingi ääres seistes perele elatist teenida, selle asemel et Jeruusalemmas rabide juures õppida, nagu nad nii armastavalt olid plaane teinud. Kuigi pojas oli palju niisugust, mis Maarjale arusaamatuks jäi, armastas ta teda ja hindas väga seda, et poeg oli nii meelsasti vastutuse kodu eest oma õlgadele võtnud.

2. SEITSMETEISTKÜMNES ELUAASTA (11. A PKR)

¹ Ligikaudu sel ajal kutsuti eriti Jeruusalemmas ja Juudamaal rahvast üsna aktiivselt üles mässule Roomale maksumise vastu. Tekkimas oli tugev rahvuslik partei, mille liikmeid hakati nimetama selootideks. Erinevalt

variseridest ei olnud seloodid nõus messia tulekut ära ootama. Nad soovisid viia asjad otsustavasse järku poliitilise ülestõusu teel.

² Galileasse jõudis organisaatorite rühm Jeruusalemmast ja nad liikusid edukalt edasi kuni Naatsaretini. Kui nad Jeesusega kohtuma tulid, kuulas too neid tähelepanelikult ja esitas palju küsimusi, kuid keeldus nendega ühinemast. Ta ei avaldanud täielikult oma kõrvalejäämise põhjusi ja tema keeldumise mõjul jäid mässust eemale paljud tema noored kaaslased Naatsaretist.

³ Maarja püüdis igati innustada poega selootidega ühinema, kuid ei suutnud teda mõjutada. Ta vihjas isegi, et poja keeldumine rahvusliku üritusega liitumast, kuigi ema oli seda teha käskinud, tähendas sõnakuulmatust ja rikkus tema Jeruusalemmast tagasipöördumisel antud töotust oma vanematele alluda, kuid Jeesus pani vastuseks sellele kavalusele lihtsalt käe ema õlale ja ütles talle silma vaadates: „Ema, kuidas sa võid?” ning Maarja võttis oma sõnad tagasi.

⁴ Üks Jeesuse onudest (Maarja vend Siimon) oli selle rühmaga juba ühinenud ja sai hiljem Galilea divisjoni ohvitseriks. Jeesuse ja tema onu vahele tekkis mitmeks aastaks mingi omamoodi võõrdumus.

⁵ Naatsaretis hakkas olukord aga pinevaks muutuma. Jeesuse hoiaku tõttu neis küsimustes olid juudi noored selles linnas kahte leeri jagunenud. Umbes pooled liitusid rahvusliku organisatsiooniga, teine pool hakkas moodustama mõõdukamatest patriootidest vastarühma, lootes, et seda hakkab juhtima Jeesus. Nad olid hämmastunud, kui ta pakutud aust keeldus, vabandades end raskete perekondlike kohustustega, mida nad kõik ka arvesse võtsid. Ent olukord muutus veelgi keerulisemaks siis, kui rikas juut Iisak, paganatele raha laenaja, tegi ettepaneku toetada Jeesuse perekonda, kui ta ainult jätkaks oma tööriistad ja võtaks nende Naatsareti patriootide juhtimise enda peale.

⁶ Jeesus, kes oli just saanud seitsmeteistkümnepäevaseks, oli sattunud oma varase elu ühte kõige delikaatsemasse ja keerulisemasse situatsiooni. Vaimsetel juhtidel on alati raske isamaalistes küsimustes seisukohta võtta, eriti kui need on seotud välismaiste rõhujate heaks maksu kogumise ja antud juhul oli olukord kahekordselt keeruline, sest kogu see agitatsioon Rooma vastu puudutas ka juudi religiooni.

⁷ Jeesuse olukorda komplitseeris veelgi asjaolu, et tema ema ja onu ning noorem vend Jaakobus soovitasid tungivalt tal rahvusliku üritusega liituda. Kõik Naatsareti parimad juudid olid sellega ühinenud ja need noored mehed, kes polnud liikumisega kaasa läinud, oleksid seda teinud niipea, kui Jeesus oleks meelt muutnud. Tal oli kogu Naatsaretis vaid üks tark nõuandja, tema vana õpetaja hazan, kes õpetas teda, kuidas vastata Naatsareti kodanike komiteele, kui see tuleb küsima tema vastust avalikule üleskutsele. See oli esimene kord Jeesuse noores elus, kui ta pidi avalikkusega suheldes teadlikult mingit strateegiat kasutama.

Seni oli ta olukorra alati lahendanud siira tõe väljaütlemisega, kuid nüüd ei saanud ta täit tõde avaldada. Ta ei saanud vihjata asjaolule, et ta on midagi enam kui inimene; ta ei saanud avaldada oma arusaama missioonist, mis ootas tema mehelikkuse küpsemist. Vaatamata neile piirangutele oli tema ustavus religioonile ja rahvale otseselt proovile pandud. Tema pere oli üles ärritatud, ta noored sõbrad erinevatesse leeridesse jagunenud ja linna kogu juudi kogukond lärmi täis. Ja mõelda vaid, et kõiges selles oli süüdi tema! Ja ometi polnud ta tahtnud mingeid probleeme tekitada, ammugi siis niisugust segadust.

⁸ Midagi oli vaja ette võtta. Ta pidi oma seisukoha välja ütleva ning seda ta vapralt ja diplomaatiliselt ka tegi; paljud jäid sellega rahule, kuid mitte kõik. Ta jäi oma algse ettekäände juurde ja väitis, et peab eelkõige täitma oma kohustused perekonna ees; et lehestunud ema ja kaheksa venda ja õde vajavad enamast sellest, mida võib rahaga osta — füüsiliste vajaduste rahuldamist — ning et neil on õigus isa hooletule ja juhendamisele ning et ta ei saa end puhata südametunnistusega vabastada kohustusest, mille tema õlule on pannud julm õnnetus. Ta kiitis oma ema ja vanemat venda valmisoleku eest teda vabaks lasta, kuid kordas taas, et ustavus surnud isale keelab tal jätta perekonda, ükskõik kui palju raha nende materiaalseks abistamiseks ka ei antaks, ja siis ütles ta need unustamatud sõnad, et „raha ei anna armastust”. Selles kõnes tegi Jeesus mitu varjatud vihjet oma „eluülesandele”, kuid selgitas, et olenemata sellest, kas see on või ei ole vastuolus sõjalise ideega, on ta ka sellest loobunud nagu muustki oma elus, et saaks täita ustavalt oma kohustust perekonna ees. Naatsaretis teadsid kõik hästi, et ta on oma perekonnale hea isa, ja kuna see oli igale üllale juudile nii südamelähedane asi, jõudis Jeesuse ettekäanne paljude kuulajate südamesse; ja mõned, kes polnud sama meelt, tegi relvituks Jaakobuse kõne, mis polnud küll ette kavatsatud. Hazan oli samal päeval Jaakobusega tema kõnet harjutanud, kuid see oli nende omavaheline saladus.

⁹ Jaakobus väitis, et Jeesus aitaks kindlasti oma rahvast vabastada, kui tema (Jaakobus) oleks piisavalt vana, et vastutust pere eest enda peale võtta, ning et kui nad vaid lubaksid Jeesusel jääda „meiega, olla meile isa ja õpetaja eest, siis kasvaks Joosepi perest mitte ainult üks juht, vaid teil oleks peagi viis ustavat rahvuslast, sest on ju meil viis poisikasvamas oma vennast isa juhiste järgi rahvast teenima”. Nii viis noormees selle pineva ja ähvardava olukorra üsna õnneliku lõpuni.

¹⁰ Kriis oli selleks korraks möödas, kuid Naatsaretis ei unustatud seda vahejuhtumit kunagi. Ärevus jätkus, Jeesus polnud enam üleüldises soosingus: tunnete jagunemisest kahte leeri ei saadud enam kunagi päriselt üle. Ning kui sellele lisandusid veel muud ja hilisemad sündmused, oli see üks peamisi põhjusi, miks ta hilisematel aastatel Kapernauma kolis. Naatsaretis jäid kakspidised tunded Inimese Poja suhtes püsima.

¹¹ ¶ Sel aastal lõpetas Jaakobus kooli ja hakkas koduses puusepatöökojas täispäevadega töötama. Ta oli õppinud

oskuslikult tööriistu käsitsema ja võttis nüüd kaelkookude ning atrade valmistamise enda peale, Jeesus aga hakkas tegema rohkem majade viimistlusteid ja peenemat tiseritööd.

¹² ¶ Sel aastal õppis Jeesus oma mõtteid palju paremini korrastama. Ta oli suutnud järk-järgult oma jumalikkude ja inimlikkude olemust ühitada ning kogu see intellekti korrastamine õnnestus tal omaenda *otsuste* tulemusena ja üksnes tema sisimas elava Järelevaataja abiga; samasugust Järelevaatajat kannab kõigis annetuva Poja järgsetes maailmades enda meeles iga normaalne surelik. Seni polnud selle noore inimese elukäigus juhtunud midagi üleloomulikkude, kui mitte arvestada tema vanema venna Immanueli saadetud sõnumitooja külaskäiku Jeruusalemmas ühel ööl.

3. KAHEKSATEISTKÜMNES ELUAASTA (12. A PKR)

¹ Selle aasta jooksul müüdi kogu perekonna kinnisvara peale nende maja ja aia. Müüdi viimane maja Kapernaumas (peale omandiosa veel ühes majas), millele oli juba ka hüpoteek võetud. Saadud rahast maksti maksud, osteti Jaakobusele uusi tööriistu ja tasuti karavanide peatuspaiga lähedal asuva perekonna vana varustuspoe ja remonditöökoja eest, mille Jeesus soovis nüüd tagasi osta, sest Jaakobus oli juba piisavalt vana, et koduses töökojas töötada ja Maarjat aidata. Olles selleks korraks jälle rahakitsikusest vabanenud, otsustas Jeesus viia Jaakobuse paasapüha pühitsema. Et omavahel olla, läksid nad Jeruusalemma juba päev varem kohale, reisides Samaaria kaudu. Nad rändasid jalgsi ja Jeesus rääkis Jaakobusele teel ajaloolistest paikadest, nagu ta isa oli samal teekonnal talle endale viis aastat tagasi jutustanud.

² Samaariat läbides nägid nad palju imelikku. Nad rääkisid arvukatest oma isiklikest, perekonna ja rahva probleemidest. Jaakobus oli väga religioosse mõttelaadiga noormees ja kuigi ta ei olnud oma emaga täiesti nõus selles väheses, mida ta Jeesuse elutööst teadis, ootas ta aega, mil saaks vastutuse perekonna eest enda peale võtta, et Jeesus võiks oma missiooni alustada. Ta oli Jeesusele väga tänulik, et see ta paasapühale viis, ning nad rääkisid tulevikust põhjalikumalt kui kunagi varem.

³ Jeesus mõtles läbi Samaaria reisides väga paljudest asjadest, eriti Peetelis olles ja Jaakobi kaevust juues. Ta arutas vennaga pärimusi Aabrahamist, Iisakust ja Jaakobist. Ta püüdis Jaakobust igati ette valmistada selleks, mida too Jeruusalemmas peagi nägema pidi, et vend nii väga ei ehmataks, nagu tema ise esmakordselt templit külastades ehmatanud oli. Jaakobus ei osutunud aga säärase vaatepiltide suhtes nii tundlikuks. Ta tegi märkusi selle kohta, kui pealiskaudselt ja tundetult mõned preestrid oma kohustusi täidavad, aga üldiselt nautis Jeruusalemmas viibimist väga.

⁴ Jeesus viis Jaakobuse paasapühaõhtusöögiks Betaaniasse. Siimon oli vahepeal oma esiisade juurde viimsele puhkusele saadetud ja Jeesus oli paasapühäl perekonnapeaks, olles toonud templist paasalamba.

⁵ Pärast paasapühaõhtusööki istus Maarja Jaakobusega juttu ajama, Marta, Laatsarus ja Jeesus vestlesid hilisööni isekeskis. Järgmisel päeval osalesid nad templiteenistusel ja Jaakobus võeti Iisraeli riigi kodanikuks. Samal päeval peatusid nad Õlimäe harjal, et templit vaadata; Jaakobus tõi kuuldavale imestushüüatuse, Jeesus aga silmitses Jeruusalemma vaikides. Jaakobus ei saanud oma venna käitumisest aru. Õhtul pöördusid nad taas Betaaniasse tagasi ja oleksid järgmisel päeval koju siirdunud, kuid Jaakobus soovis kindlasti veel kord templit näha, selgitades, et ta tahab kuulata õpetajaid. Ja kuigi see oli tõsi, pesitses tema südames salajane soov kuulata, kuidas Jeesus neil aruteludel osaleb, sest ta ema oli talle sellest rääkinud. Nad läksidki templisse ja kuulasid väitlusi, kuid Jeesus ei esitanud ühtki küsimust. Kõik tundus seal tema ärkavale inimese ja Jumala meelele nii lapsik ja tähtsusetu, et ta võis neid ainult haletseda. Jaakobus oli pettunud, et Jeesus polnud midagi öelnud. Jeesus vastas tema pärimistele ainult: „Minu tund pole veel tulnud.”

⁶ Järgmisel päeval rändasid nad Jeeriko ja Jordani oru kaudu koju ning Jeesus jutustas teel paljudest asjadest, sealhulgas omaenda kunagisest reisist samal teel, kui ta oli kolmeteistkümnenaastane.

⁷ ¶ Naatsaretti tagasi jõudes hakkas Jeesus tööle perekonna vanas töökojas ja rõõmustas väga võimaluse üle kohata iga päev nii paljusid inimesi riigi kõigist paigust ja ümbruskonna piirkondadest. Jeesus tõesti armastas inimesi — just lihtrahvast. Ta maksis iga kuu oma töökoja eest ja jätkas Jaakobuse abiga perekonna ülalpidamist.

⁸ Mitu korda aastas, kui sünagoogis polnud külalisi esinemas, luges Jeesus seal sabati ajal pühakirju ja pakkus sageli ka õppetüki kohta omapoolseid kommentaare, kuid tavaliselt valis ta sellised lõigud, mida polnudki vaja kommenteerida. Ta oskas loetavaid lõike nii oskuslikult järjestada, et need üksteisele seletuseks olid. Kui ilm vähegi lubas, viis ta oma vennad ja õed sabbatipärastlõunal alati loodusesse jalutama.

⁹ Umbes sel ajal asutas hazan noortele meestele filosoofiliste arutelude klubi, mis käis koos selle liikmete kodudes ja sageli ka tema enda kodus, ning Jeesusest sai selle rühma väljapaistev liige. See võimaldas tal kohalike elanike seas mõnevõrra taastada oma endist prestiiži, mille ta oli hiljutiste rahvuslike vastuolude ajal kaotanud.

¹⁰ Tema seltskondlikud suhted olid küll piiratud, kuid ta ei jätnud neid ka päriselt hooletusse. Tal oli palju häid sõpru ja kindlaid austajaid nii Naatsareti noorte meeste kui ka naiste hulgas.

¹¹ ¶ Septembris tulid Naatsareti perekonda külastama Eliisabet ja Johannes. Johannes oli isa kaotanud ja kavatses Juudamaa mägedesse tagasi pöörduda, et seal põllumajanduse ja lambakasvatusega tegeleda, kui just Jeesus ei soovita tal Naatsaretti jääda ja puusepana või mõnel muul tegevusalal tööd alustada. Nad ei teadnud, et Naatsareti perekonnal pole peaaegu üldse raha. Mida enam Maarja ja Eliisabet oma poegadest rääkisid, seda enam nad veendusid, et kahel noormehel oleks hea koos töötada ja rohkem koos olla.

¹² Jeesus ja Johannes vestlesid palju: nad rääkisid ka mõnedest väga isiklikest asjadest. Kui külastasid läbi sai, otustasid nad, et kohtuvad uuesti alles avalikus teenistuses, „kui taevane Isa peaks neid kutsuma” oma tööd tegema. Johannesele jättis Naatsaretis nähtu sügava mulje ja ta tundis, et peab koju tagasi minema ning oma ema elatamiseks tööd tegema. Ta veendus, et talle on määratud osaleda Jeesuse eluülesande täitmisel, kuid nägi, et Jeesus peab veel palju aastaid oma perekonna üleskasvatamisega tegelema; nii võis ta rahuliku südamega koju tagasi pöörduda ja oma väikese talu ning ema vajaduste eest hoolitseda. Ning Johannes ja Jeesus kohtusidki uuesti alles Jordani jõe ääres sel päeval, mil Inimese Poeg laskis end ristida.

¹³ ☩ Laupäeva, 3. detsembri pärastlõunal tabas surm teist korda sel aastal seda Naatsareti perekonda. Pärast nädala kestnud kõrge palavikuga haigust suri nende väikevend Aamos. Sellel kurval ajal oli Maarja ainsaks toeks tema esmasündinud poeg, ja kui see aeg läbi sai, tunnustas Maarja lõpuks igas mõttes Jeesust tõelise perekonnapeana, ja ta oli tõesti perekonnapea seisuse vääriline.

¹⁴ Nelja aasta jooksul oli nende elatustase pidevalt halvenenud, aasta-aastalt tundsid nad üha enam kitsikust. Selle aasta lõpus ootas neid nende vaevavalises heitluses üks raskemaid kogemusi. Jaakobus ei teeninud veel eriti palju ja kõigele muule lisandunud matusekulud löid neil jalad alt. Kuid Jeesus ütles oma murelikule ja kurvastavale emale vaid: „Ema Maarja, kurvastamine meid ei aita; me kõik teeme, mis suudame, ja ema naeratus võib innustada meid isegi tõhusamalt tööle. Meie igapäevaste kohustuste täitmisel annab meile jõudu usk, et ees ootavad paremad päevad.” Tema tubli ja praktiline optimism oli tõepoolest nakkav; kõik lapsed elasid paremate aegade ja olude ootuses. Ning see lootusrikas julgus aitas vaatamata masendavale vaesusele väga palju kaasa nende tugevate ja üllaste iseloomude väljakujunemisele.

¹⁵ Jeesusel oli võime tõhusalt kõik oma meele, hinge ja keha jõud vahetult eesseisvate ülesannete täitmiseks kokku võtta. Ta suutis koondada oma sügavate mõtetega täidetud meele ühele kindlale probleemile, mida ta lahendada soovis, ning see koos väsimatu *kannatlikkusega* võimaldas tal rahulikult taluda sureliku raske eksistentsi katsumusi — elada nii, nagu „näeks ta Teda, kes on nähtamatu”.

4. ÜHEKSATEISTKÜMNES ELUAASTA (13. A PKR)

¹ Selleks ajaks olid Jeesus ja Maarja omavahel palju paremini hakanud läbi saama. Ema ei näinud temas enam nii-võrd lihtsalt poega, ta oli saanud tema jaoks pigem tema laste isaks. Iga päev oli täis pakilisi praktilisi probleeme. Nad rääkisid harvemini tema elutööst, sest aja möödudes pühendasid mõlemad kõik oma mõtted selle neljast poisist ja kolmest tüdrukust koosneva pere elatamisele ja kasvatamisele.

² Selle aasta alguseks oli Jeesus suutnud ema enda poole võita lastekasvatamismeetodi osas — lapsele anti positiivne käsk teha head, ei rõhutatud aga juutide vanemat

meetodit, mille kohaselt keelati teha kurja. Jeesus rakendas nii kodus kui ka oma avaliku õpetaja elujärgus alati *positiivse* manitsemise meetodit. Ta rääkis alati ja kõikjal: „Sa pead tegema seda — sa peaksid tegema teist.” Mitte kunagi ei kasutanud ta negatiivset õpetamisviisi, mis tulenes iidsetest tabudest. Ta hoidus kurja selle keelamisega rõhutamast, kuid ülistas head, käskides seda teha. Palvete ajal arutati selles peres kõike, mis oli seotud perekonna heaoluga.

³ Jeesus alustas oma vendade ja õdede tarka distsiplineerimist juba nii varases eas, et nende kohese ja kõigest südamest kuuletumise kindlustamiseks polnud kunagi vaja kasutada karistamist. Ainsaks erandiks oli Juudas, Jeesus pidas mitmel puhul vajalikuks tema karistamist perekonna reeglite rikkumise eest. Kolmel korral, kui peeti targu vajalikuks Juudast perekonna käitumisreeglite tahtliku ja ülestunnistatud rikkumise eest karistada, olid nii vanemad lapsed kui ka Juudas ise sellega üksmeelselt päri.

⁴ Kuigi Jeesus oli kõigis oma tegudes väga metoodiline ja süstemaatiline, oli tema korraldustes ka värskendavat tõlgendamisvabadust ja individuaalset otsustamisruumi, mis jättis lastele oma vennast isa õiglustundest sügava mulje. Ta ei kutsunud oma vendi ja õdesid kunagi tuju järgi korrale ja see ühesugune õiglus ning igapäevane arvestamine tegi Jeesuse kogu perele väga kalliks.

⁵ Jaakobus ja Siimon püüdsid suuremaks saades Jeesuse eeskujul oma sõjakaid ja mõnikord vihaseid mängukaaslasti veenmise ja mittevastupanuga vaigistada ning see õnnestus neil üsna hästi, kuid Joosep ja Juudas, kes küll leppisid nende õpetustega kodus, kiirustasid alati end kaitsma, kui kaaslased neid ründasid — eriti Juudas eksis tihti nende õpetuste vaimu vastu. Kuid mittevastupanu polnud selle perekonna *reegel*. Jeesuse isiklike õpetuste vastu eksimise eest ei karistatud.

⁶ Kõik lapsed, eriti tüdrukud, küsisid Jeesuselt oma lapsemuredes nõu ja usaldasid teda jäägitult nagu armastavat isa.

⁷ Jaakobusest oli saamas tasakaalukas ja tasase loomuga nooruk, kuid tal polnud nii vaimseid kalduvusi nagu Jeesusel. Ta oli palju parem õpilane kui Joosep, kes tegi küll kohusetundlikult tööd, kuid kellel oli veelgi vähem vaimseid kalduvusi. Joosep oli visa töötajana, kuid jäi oma intellektuaalselt tasemelt teistest lastest maha. Siimon oli heatahtlik poiss, kuid unistas liiga palju. Tal kulus elus oma koha leidmiseks kaua aega ja ta valmistas Jeesusele ja Maarjale rohkesti muret. Kuid ta oli alati rõõmus ja heatahtlik. Juudas oli vaenuõhutaja. Tal olid väga kõrged ideaalid, kuid ta meelelaad oli väga tasakaalutu. Tal oli oma emast rohkemgi kindlameelsust ja aktiivsust, kuid suures osas puudus ema mõõdu- ja taktitunne.

⁸ Mirjam oli tasakaalukas ja mõistlik tütar, kes oskas hästi hinnata kõike üllast ja vaimset. Marta oli aeglase mõtlemise ja tegutsemisega, kuid väga kohusetundlik ja töökas laps. Väike Rutt oli nende kodu päikesepaiste; kuigi mõtlematu jutuga, oli ta väga südamlilik. Ta peaaegu jumaldas

oma suurt venda ja isa. Kuid teised ei hellitanud teda liigselt. Ta oli ilus laps, kuid mitte nii nägus nagu Mirjam — perekonna, kui mitte kogu linna kauneim neiu.

⁹ Aja möödudes muutis Jeesus perekonna õpetusi ja tavasid sabati pidamise ja religiooni paljude muude aspektide osas tunduvalt liberaalsemaks ning Maarja oli nende muudatustega kõigest südamest nõus. Jeesusest oli saanud selleks ajaks vaieldamatult perekonnapea.

¹⁰ Sel aastal hakkas Juudas koolis käima ja Jeesus pidi nende kulude katteks oma harfi ära müüma. Nii kadus tema viimane meelelahutus. Ta oli armastanud harfi mängida, kui ta meel oli väsinud ja keha kurnatud, aga ta lohutas end mõttega, et vähemalt maksukoguja ei saa nüüd enam harfi ära võtta.

5. ESRA TÜTAR REBEKA

¹ Jeesus oli küll vaene, kuid see ei kahjustanud sugugi tema seltskondlikku positsiooni Naatsaretis. Ta oli üks linna tähtsamaid noormehi ja enamiku noorte naiste silmis kõrges hinnas. Et Jeesus oli jõulise ja intellektuaalse mehelikkuse suurepärase esindaja ja teda peeti ka vaimseks juhiks, pole üllatav, et Naatsareti rikka kaupmehe Esra vanim tütar Rebeka avastas, et on aegamööda sellesse Joosepi poega armumas. Esimesena söandas ta rääkida oma kiindumusest Jeesuse õele Mirjamile, kes omakorda arutas kuuldut emaga. Maarja muutus väga murelikuks. Kas pidi ta nüüd kaotama poja, kellest oli just saanud asendamatu perekonnapea? Kas mured ei lõpegi kunagi? Mis nüüd veel juhtub? Ja siis jäi ta mõtlema selle üle, missugust mõju võib abielu Jeesuse tulevasele elujärgule avaldada; ta meenutas — küll mitte sageli, kuid vahel siiski —, et Jeesus on „töötatud laps”. Kui nad olid asja Mirjamiga omavahel arutanud, otsustasid nad, et püüavad teha sellele lõpu enne, kui Jeesus asjast kuulda saab: minna otse Rebeka juurde, jutustada talle kogu lugu ja rääkida ausalt oma usust, et Jeesus on määratud poeg, kellest saab kord suur usujuht, võibolla isegi messias.

² Rebeka kuulas pingsalt, jutt pakkus talle põnevust ja ta otsustas veel kindlamini kui enne oma saatuse selle omavalitud mehega ühendada ning temaga tema juhielujärku jagada. Ta kinnitas (endale), et niisugune mees vajaks rohkem kui keegi muu ustavat ja võimekat naist. Ta tõlgendas Maarja püüdeid tema meelt muuta loomuliku reaktsioonina kartusele kaotada perekonna pea ja ainus toitja. Teades, et isa kiidab tema kiindumuse puusepa poega heaks, arvas ta õigusega, et isa kindlustaks Maarja perele meeleldi piisava sissetuleku, mis nende elmajäämise Jeesuse teenistusest täielikult kompenseeriks. Kui isa selle kavaga nõustus, pidas Rebeka Maarja ja Mirjamiga uuesti nõu ning suutmata neid enda poole võita, tegi ta julge otsuse rääkida avameelselt Jeesuse endaga. Seda ta tegigi isa abiga, kes kutsus Jeesuse Rebeka seitsmeteistkümnendaks sünnipäevaks enda juurde.

³ Jeesus kuulas tähelepanelikult ja osavõtlikult seda juttu kõigepealt isa ja siis Rebeka enese suust. Ta vastas neile sõbralikult, et ükskõik kui suur hulk raha ei saa vabastada

teda kohustusest kasvatada isiklikult oma isa peret, „täita kõige pühamat talle usaldatud ülesannet — olla ustav omaenda lihale ja verele”. Rebeka isa oli Jeesuse sõnadest sügavalt liigutatud ja loobus edasisest veenmisest. Ta märkis oma naisele Maarjale ainult: „Me ei saa teda oma pojaks, ta on meie jaoks liiga üllas.”

⁴ Siis toimus Jeesusel otsustav jutuajamine Rebekaga. Jeesus polnud seni oma suhetes poistel ja tüdrukutel, noormeestel ja neidudel erilist vahet teinud. Ta meel oli olnud liialt tegevuses praktiliste maiste asjatoimetuste pakiliste probleemidega ja põnevate mõtisklustega oma lõpuks saabuvast „Isa ülesande täitmise” elujärgust, et ta oleks kunagi tõsiselt kaalunud isikliku armastuse teostamist inimlikus abielus. Nüüd oli ta aga silmitsi ühega neist probleemidest, millega iga tavaline inimene kokku puutub ja mis tal lahendada tuleb. Teda tõesti „kiusati kõiges nagu teid endidki”.

⁵ Rebeka tähelepanelikult ära kuulanud, tänas ta teda siiralt tema väljendatud imetluse eest ja lisas, et „see rõõmustab ja lohutab teda kogu tema elu”. Ta selgitas, et ei ole vaba sõlmima ühegi naisega muid suhteid peale lihtsa vennaliku austuse ja puhta sõpruse. Ta tegi selgeks, et tema esmane ja ülim ülesanne on kasvatada üles oma isa pere ning et ta ei saa abiellumisele mõelda enne, kui see kohustus on täidetud, ja lisas siis: „Kui ma olen määratud poeg, siis ma ei saa endale võtta kogu eluks kohustusi kuni selle ajani, mil avaldub mu ettemääratus”.

⁶ Rebeka oli ääretult kurb. Ta ei lasknud kellelgi end lohutada ja anus isa Naatsaretist lahkuma, kuni too lõpuks nõustuski Sepphorisesse kolima. Hilisematel aastatel andis Rebeka kõigile oma paljudele kosilastele ühesuguse vastuse. Ta elas vaid ühe eesmärgiga — oodata ära tund, mil see tema jaoks suurim kunagi elanud mees alustab oma elava töö õpetaja elujärku. Ning Rebeka järgnes talle pühendunult tema avaliku teenistuse sündmusriikastel aastatel, olles (Jeesuse teadmata) kohal ka sel päeval, mil mees võidukalt Jeruusalemma ratsutas. Ta seisis „teiste naiste seas” Maarja kõrval ka sel saatuslikul traagilisel õhtupoolikul, mil see talle ja loendamatutele kõrgetele maailmadele „ainus armas ja suurim kümnete tuhandete seas” Inimese Poeg ristil rippus.

6. TEMA KAHEKÜMNES ELUAASTA (14. A PKR)

¹ Lugu Rebeka armastusest Jeesuse vastu sosistati kõikjal Naatsaretis ja hiljem Kapernaumas, nii et kuigi järgnevatel aastatel paljud naised nagu mehedki Jeesust armastasid, ei pidanud ta enam ühegi naise isiklikult pakutud kiindumust tagasi lükkama. Sellest ajast muutus inimeste kiindumus Jeesusesse pigem palveldavaks ja jumaldavaks austuseks. Nii mehed kui naised armastasid teda andunult selle pärast, missugune ta oli, ning seda armastust ei varjutanud egoism ega soov teda armastavalt omandada. Kuid palju aastaid jutustati Jeesuse inimisiksusest kõneldes alati Rebeka lugu.

² Mirjam, kes teadis kõike Rebekast ning sellest, et ta vend oli loobunud kauni neuu armastusest (oskamata pida põhjuseks tema tulevast määratud elujärku), hakkas Jeesust idealiseerima ja armastama liigutava ning sügava kiindumusega nagu venda ja nagu isa.

³ ¶ Kuigi nad vaevalt said seda endale lubada, oli Jeesusel imelik igatsus minna paasapühaks Jeruusalemma. Ta ema, teades tema hiljutisest kogemusest Rebekaga, veenis teda seda reisi ette võtma. Jeesus ei teadvustanud seda endale päriselt, kuid tegelikult soovis ta kõige rohkem võimalust rääkida Laatsarusega ja külastada Martat ning Maarjat. Lisaks oma perekonnale armastas ta neid kolme kõige enam.

⁴ Sel reisil läks ta Jeruusalemma Megiddo, Antipatrise ja Lüdda kaudu, mis oli osaliselt sama tee, mille ta oli läbinud, kui teda Egiptusest Naatsaretti tagasi toodi. Tal kulus paasapühapidustustele jõudmiseks neli päeva, mille jooksul ta mõtles palju kunagistest sündmustest Palestiina rahvastevahelisel lahinguväljal Megiddos ja selle ümbruses.

⁵ Jeesus sammus läbi Jeruusalemma, peatudes ainult korra templi ja kokkukogunenud külastajaid vaatama. Ta tundis Herodese ehitatud templi ja selle riiklikult ametisemääratud preesterkonna suhtes imelikku, üha kasvavat vastumeelsust. Kõige rohkem tahtis ta näha Laatsarust, Martat ja Maarjat. Laatsarus oli Jeesusega ühevanune ja saanud nüüd perekonnapeaks; selle külaskäigu ajaks oli ka Laatsaruse ema viimsele teekonnale saadetud. Marta oli veidi üle aasta vanem kui Jeesus, Maarja aga kaks aastat noorem. Ja Jeesus oli kõigi kolme ebajumal ja ideaal.

⁶ Selle külaskäigu ajal toimus üks aeg-ajalt puhkenud traditsioonidevastastest mässudest — väljendati meelepaha nende tseremooniatavade vastu, mis Jeesuse arvates tema taevast Isa vääralt esitasid. Teadmata Jeesuse tulekust, oli Laatsarus leppinud oma sõpradega kokku tähistada paasapäha ühes naaberkülas Jeeriko tee ääres. Jeesus tegi nüüd ettepaneku pidada pühi seal, kus parajasti viibiti, Laatsaruse kodus. „Aga meil pole paasalammast,” sõnas Laatsarus. Kuid Jeesus alustas seepeale pikka ja veenvat väitlust, et taevast Isa tegelikult ei huvitagi need lapselikud ja mõttetud rituaalid. Pärast pühalikku ja tulihingelist palvist tõusid kõik püsti ja Jeesus ütles: „Las mu lapseliku ja pimestatud meelega rahvas teenib oma Jumalat nii, nagu on käskinud Mooses; parem ongi, kui nad nii talitavad, aga meie, kes me oleme näinud elu valgust, ei lähene enam oma Isale surmapimeduse läbi. Olgem vabad, tundes tõde meie Isa igavesest armastusest.”

⁷ Sel õhtul videviku ajal istusid need neli sööma esimest paasapäha pidusööki, mida ükski vaga juut polnud kunagi pidanud ilma paasalambata. Selleks paasapühaks oli valmis pandud hapendamata leiba ja veini ning neid sümboloid, mida Jeesus nimetas „eluleivaks” ja „eluveeks”, pakuski ta nüüd oma kaaslastele ja nad sõid pühalikus kooskõlas neile just antud õpetustega. Jeesusel kujunes tavaks iga kord Betaaniat külastades see sakrament läbi viia. Kõju tagasi pöördudes rääkis ta kõigest oma emale. Ema oli algul

ehmunud, kuid hakkas järk-järgult poja seisukohta mõistma. Sellegipoolest tundis ta suurt kergendust, kui Jeesus teda rahustas, et ei kavatse seda uut paasapähaideed oma peres sisse viia. Kodus sõi ta koos lastega igal aastal paasapäha ajal ikka „Moosese käsuseaduse järgi”.

⁸ ¶ Sel aastal pidas Maarja Jeesusega pika jutuajamise abielu kohta. Ta küsis pojalt avameelselt, kas too abielluks, kui kohustused perekonna ees teda ei seoks. Jeesus selgitas talle, et kuna vahetud kohustused ei luba tal abielluda, on ta sellele võimalusele vähe mõelnud. Ta ütles, et kahtleb, kas ta üldse kunagi abieluseisusesse astub, ning et kõik niisugused asjad peavad ootama „minu tundi”, aega, mil „pean hakkama oma Isa tööd tegema”. Olles endamisi juba kindlalt otsustanud, et talle ei ole määratud lihalike laste isaks saada, mõtles ta inimlikule abielule väga vähe.

⁹ Sel aastal võttis ta taas käsile ülesande põimida oma surelik ja jumalik olemus veelgi paremini lihtsaks ja tõhusalt toimivaks *inimlikuks individuaalsuseks*, samuti jätkus tema moraalne kasv ja vaimse arusaamisvõime areng.

¹⁰ Ehkki kogu nende vara Naatsaretis (peale nende kodu) oli kaotatud, oli neil sel aastal veidi abi tulust, mida nad said ühe Kapernauma kinnisvara neile kuuluva omandiosa müügist. See oli kogu Joosepi päranduse viimane kinnisvara. See kinnisvaratehing Kapernaumas tehti paadiehitaja Sebedeusega.

¹¹ Joosep lõpetas sel aastal sünagoogikooli ja valmistus asuma tööle väikese tööpingi äärde kodusesse puusepatöökotta. Kuigi nende isa pärandus oli kulutatud, oli neil lootust edukalt vaesusega võidelda, sest kolm neist käisid iga päev tööl.

¹² ¶ Jeesus oli kiiresti meheks saamas, mitte lihtsalt nooreks meheks, vaid täiskasvanuks. Ta oli hästi õppinud oma kohustusi täitma. Ta teadis, kuidas vaatamata pettumustele vastu pidada. Ta säilitas vaprust ka siis, kui ta plaanid ohtu sattusid ja eesmärke polnud ajutiselt võimalik saavutada. Ta oli õppinud jääma ausaks ja õiglaseks ka ebaõiglusega silmitsi seistes. Ta õppis kohandama oma vaimse elu ideaale maise eksistentsi praktiliste vajadustega. Ta õppis kavandama kõrgemate ja kaugete ideaalide saavutamist, rügades samal ajal rasket tööd otsesemate ja lähemate hädavajaduste rahuldamiseks. Ta oli kindlalt omandamas kunsti kohandada oma püüdlusi inimlike olukordade asiste nõudmistega. Ta oli peaaegu omandanud oskuse kasutada vaimsete tungide energiat aineliste saavutuste mehhanismi käivitamiseks. Ta õppis aegamööda elama taevast elu, jätkates samal ajal maist eksistentsi. Ta tugines isarolli täites ja oma maise pere lapsi juhendades ja suunates üha enam taevase Isa lõplikele juhistele. Ta omandas kogemuse, kuidas käegakatsutavat kaotust võiduks muuta; ta õppis muutma ajalikke raskusi igaviku triumfideks.

¹³ ¶ Ja nii koges see Naatsareti noormees aastate jooksul elu surelikus ihus, nagu seda elatakse aja ja ruumi maailmas. Ta elas Urantial täisväärtuslikku, tüüpilist ja täie likku elu. Ta lahkus sellest maailmast rikkaliku kogemustepagasiga elust, mida tema loodud-olendid elavad oma esimese, lihaliku elu lühikeste pingeliste aastate jooksul. Ning kõik

need inimkogemused on jäänud Universumi Suveräänile igaveseks ajaks. Ta on meie mõistev vend, osavõtlik sõber, kogenud suverään ja halastav isa.

¹⁴ Lapsena kogus ta tohutul hulgal teavet, noorukina ta sortis ja liigitas neid teadmisi ja viis nad omavahel kooskõlla ning nüüd, selle maailma mehena, hakkas ta seda vaimuvara ette valmistama kasutamiseks oma hilisemas õpetamis-, hoolekande- ja teenimistegevuses kaassurelike heaks nii selles kui ka kogu Nebadoni universumi kõigis teistes asustatud maailmades.

¹⁵ Sündinud sellesse maailma imikuna, elas ta siin oma lapsea ja tegi läbi nooruki- ning noormeheea järjestikused

etapid. Nüüd seisis ta täiskasvanud meheks saamise lävel, omades rikkalikult inimkogemusi ja arusaamist inimloomusest ning olles täis osavõtlikkust inimloomuse nõrkuste suhtes. Ta peaaegu valdas juba jumalikku kunsti ilmutada oma Paradiisi-Isa igas vanuses ja igas eluetapis olevatele surelikele loodudolenditele.

¹⁶ Ning nüüd, täiskasvanud mehena — selle maailma täiskasvanud inimesena —, valmistus ta jätkama oma ülima missiooni täitmist — ilmutama inimestele Jumalat ja juhtima inimesi Jumala juurde.

JEESUS NOORE MEHE EAS

KUI algasid Jeesus Naatsaretlase täiskasvanuelu varased aastad, oli ta elanud ja elas ka edasi maapealse inimese tavalist elu. Jeesus oli tulnud siia maailma täpselt samamoodi kui kõik teised lapsed, ta ei olnud valinud endale vane-maid. Ta valis küll selle konkreetse maailma planeediks, millel teostada oma seitsmes ja viimane annetumine, oma kehastumine sureliku ihus, kuid muidu astus ta siia maailma loomulikul viisil, kasvades suureks selle maailma lapsena ja maadeldes oma keskkonnas toimuvate elumuutustega täpselt samamoodi nagu teised surelikud selles ja teistes samasugustes maailmades.

² Pidage alati meeles, et Miikaeli annetumisel Urantial oli kahesugune eesmärk:

³ 1. omandada kogemus loodud inimolendi täisväärtuslikust elust surelikus ihus, saavutada lõplikult Nebadoni suverääni seisus;

⁴ 2. Kõikse Isa ilmutamine aja ja ruumi maailmade surelikele asukatele ja nendesamade surelike tõhusam juhtimine paremale arusaamisele Kõiksest Isast.

⁵ Kõik muu loodud-olenditele ja universumile osaks langenud kasu oli juhuslik ja nende sureliku annetumise põhieesmärkide suhtes teisejärguline.

1. KAHEKÜMNE ESIMENE ELUAASTA (15. A PKR)

¹ Täiskasvanuikka jõudes asus Jeesus tõsiselt ja täie teadmisega lõpule viima ülesannet omandada kogemus oma loodud intellektiolendite madalaima vormi elust, teenides sellega lõplikult ja täielikult õiguse seda omaloodud universumit tingimusteta valitseda. Ta asus seda tohutut ülesannet täitma täie teadmisega selle kahesest olemusest. Ent ta oli need kaks olemust juba tõhusalt ühendanud üheks — Jeesus Naatsaretlaseks.

² Joosua ben Joosep teadis väga hästi, et ta on inime-ne, naisest sündinud surelik inimene. Seda näitab ka tema valitud esimene nimi, *Inimese Poeg*. Ta sai tõesti osa lihast ja verest ja praegugi, suveräänina universumi saatust juh-tides, kuulub Inimese Poeg tema arvukate õigusega välja-teenitud tiitlite hulka. On sõna-sõnalt tõsi, et Kõikse Isa loov Sõna — Looja-Poeg — „sai lihaks ja elas Urantial selle maailma inimesena”. Ta tegi tööd, väsis, puhkas ja ma-gas. Ta tundis nälga ja rahuldas seda toiduga, ta tundis ja-nu ja kustutas seda veega. Ta koges kogu inimlike tunnete ja emotsioonide gammat: teda „kiusati kõiges, nagu teid endidki” ning ta kannatas ja suri.

³ Ta omandas teadmisi ja kogemusi ning ühendas need tarkuseks, nii nagu teisedki selle maailma surelikud. Oma üleloomulikke võimeid hakkas ta kasutama alles pärast ris-timist. Ta ei kasutanud midagi, mis ei kuulunud tema kui Joosepi ja Maarja poja inimvõimete hulka.

⁴ Ta loobus kõigist oma inimeksistentsi eelsetest oma-dustest. Enne avaliku töö alustamist piirdusid tema tead-mised inimestest ja sündmustest täielikult ainult nendega,

mis ta ise oli omandanud. Ta oli tõeline inimene inimeste seas.

⁵ On igavesti ja auliselt tõsi: „Meil on kõrge valitseja, kes võib kaasa tunda meie nõrkustele. Meil on Suverään, keda kõiges on kiusatusse viidud ja proovile pandud na-gu meidki, kuid kes on siiski ilma patuta.” Ning et ta ise on kannatanud, kiusatud ja katsumused läbi teinud, on ta iga-ti võimeline segadusse ja hätta sattunutest aru saama ning nende eest hoolt kandma.

⁶ Naatsareti puusepp sai nüüd täielikult aru, missugu-ne töö teda ees ootab, kuid eelistas lasta oma inimlikul elul kulgeda selle loomulikku rada mööda. Ning mõnes küsi-muses on ta tõepoolest oma surelikele loodud-olenditele eeskujuks, nagu on ka kirja pandud: „Olgu teil samasugu-ne meel, mis oli ka Kristusel Jeesusel, kes, olles jumalikku päritolu, ei pidanud imelikuks olla Jumalaga võrdväärne. Ta loobus aga iseenese olust, ja võttes endale loodud-olen-di näo, sündis inimese kujus. Ning olles sellisena välimuselt inimene, alandas ta end, saades sõnakuulelikuks surmani, pealegi ristisurmani.”

⁷ Ta elas oma surelikku elu täpselt nii, nagu elavad oma elu kõik inimperekonna liikmed, „ohverdades oma lihali-ku elu päevil nii sageli palveid ja anumisi suure hüüdmise ja silmaveega sellele, kes teda võis päästa kõigest kurjast, ja tema palvet kuuldi, sest ta uskus”. Talle oli kohane olla *igas suhtes* oma vendade moodi, et temast võiks saada halastav ja mõistev suveräänist valitseja nende üle.

⁸ Ta ei kahelnud kunagi oma inimloomuses; see oli te-ma jaoks endastmõistetav ja ta oli sellest kogu aeg teadlik. Kuid oma jumaliku olemuse suhtes oli tal alati veidi kaht-lusi ja küsimusi, vähemalt kuni ristimiseni. Oma jumalik-kuse teadvustamine kulges tal aeglaselt ning oli inimlikust seisukohast loomulik arenguline ilmutus. See jumalikkuse ilmutus ja teadvustumine algas Jeruusalemmas, kui ta pol-nud veel kolmeteistkümnenaastane, tema inimeksistentsi esimese üleloomuliku sündmusega. Tema jumaliku olemu-se tundmise kogemus jõudis lõpule tema teise üleloomuli-ku kogemusega lihas, episoodiga, kui Johannes teda Jorda-ni jões ristas, mis tähistas tema avaliku teenistuse ja õpeta-mistegevuse algust.

⁹ Nende kahe taevaliku järelevalvekülastuse vahel, mil-lest üks toimus tema kolmeteistkümnendal eluaastal ja tei-ne ristimise ajal, ei toimunud selle kehastunud Looja-Po-ja elus midagi üleloomulikku ega üleinimlikku. Vaatamata sellele oli Petlemma imik, Naatsareti poiss, nooruk ja mees tegelikult universumi kehastunud Looja, kuid ta ei kasuta-nud oma inimelu elades kunagi seda võimu ega ka taevas-te isiksuste, välja arvatud oma kaitseseeravite, juhendamist kuni päevani, mil Johannes ta ristas. Ja meie, kes me seda tunnistame, teame, mida räägime.

¹⁰ Ent kõigi nende lihas elatud aastate jooksul oli ta siiski tõeliselt jumalik. Ta oli tegelikult Paradiisi-Isa Looja-Poeg,

Kui ta oli juba oma avalikku elujärku alustanud, olles suverääniks saamiseks oma puhtsureliku kogemuse omandamise tehniliselt lõpule viinud, ei kõhelnud ta avalikult tunnistamast, et on Jumala Poeg. Ta ei kõhelnud kuulutamast: „Mina olen alfa ja oomega, algus ja lõpp, esimene ja viimane.” Hilisematel aastatel ei hakanud ta vastu vaidlema, kui teda nimetati Au Issandaks, Universumi Valitsejaks, kogu loodu Issandaks Jumalaks, Iisraeli Pühameheks, kõigi Issandaks, meie Issandaks ja meie Jumalaks, Jumalaks meie seas, kelle nimi on üle kõigi nimede ja kõigi maailmade, universumi Kõikvõimsaks, selle loodu Universumi Meeleks, temaks, kelles peituvad kõik tarkuse- ja teadmistevad, temaks, kes oli enne kõiki ja kelle sees püsivad kõik asjad, taeva ja maa Loojaks, universumi Alalhoidjaks, kogu maakera Kohtumõistjaks, igavese elu Andjaks, Tõeliseks Karjaseks, maailmade Vabastajaks ja meie pääste Isandaks.

¹¹ ¶ Ta ei olnud kunagi ühegi nime vastu, millega teda nimetati pärast seda, kui ta puhtinimlikust elust astus täie teadmise ja jumaliku teenimise oma inimlikkuses ja inimkonna heaks nii oma hilisematel aastatel selles maailmas kui ka kõigis teistes maailmades. Jeesusele ei meeldinud vaid üks talle antud nimi. Kui teda kord Immanueliks nimetati, vastas ta vaid: „See pole mina, see on mu vanem vend.”

¹² Jeesus allus alati, isegi pärast astumist avaramasse ellu maa peal, oma taevase Isa tahte.

¹³ Pärast ristimist ei olnud ta vastu, kui tema siirad uskujad ja tänulikud pooldajad teda palveldasid. Isegi vaesusega maadeldes ja rasket füüsilist tööd tehes, et hankida perele hädavajalikku elatist, kasvas temas teadlikkus endast kui Jumala Pojast; ta teadis, et on loonud taevad ja sellesama maa, millel ta nüüd oma inimelu elab. Ning taevaste olemiste hulgas kogu suures teda jälgivas universumis teadsid samuti, et see mees Naatsaretist on nende armastatud Suverään ja Looja-isa. Nebadoni universumit täitis kõigi nende aastate jooksul sügav ja ärev ootus, kõik taevased silmad olid pidevalt pööratud Urantiale — Palestiinale.

¹⁴ ¶ Jeesus läks sel aastal Joosepiga Jeruusalemma paasapüha pidama. Viinud Jaakobuse pühitsemiseks templisse, pidas ta oma kohuseks ka Joosep sinna viia. Jeesus ei teinud oma perekonnaga suheldes kellelegi mingeid eeliseid. Ta läks Joosepiga Jeruusalemma tavalist teed pidi Jordani oru kaudu, kuid pöördus Naatsaretti tagasi Jordanist ida poolt, läbi Amatuse. Jordani jõe kallast mööda kõndides jutustas Jeesus Joosepile juutide ajaloost ja tagasiteel rääkis talle Ruubeni, Gaadi ja Gileadi kuulsatest suguharudest, kes pärimuste kohaselt neil jõest ida poole jäävatel aladel olid elanud.

¹⁵ Joosep esitas Jeesusele tema eluülesande kohta palju suunavaid küsimusi, kuid Jeesus vastas neile pärimistele enamasti ainult: „Minu tund pole veel tulnud.” Siiski sai neis omavahelistes vestlustes välja öeldud palju sõnu, mis Joosepile hilisemate aastate erutavate sündmuste ajal meelde tulid. Jeesus ja Joosep veetsid selle paasapüha oma kolme sõbra juures Betaanias, nagu Jeesusel tavaks oli.

2. KAHEKÜMNE TEINE ELUAASTA (16. A PKR)

¹ See oli üks neist aastaid, mil Jeesuse vendadel ja õdedel tuli läbi teha noorukiea probleemidele ja kohanemiskustele omased katsumused ning kannatused. Jeesuse vendade ja õdede vanus ulatus nüüd seitsmest kaheksateistkümnene aastani ja tal oli palju tegemist, et aidata neil oma intellektuaalse ja emotsionaalse ärkamisega kohaneda. Ta pidi maadlema noorukiea probleemidega, mis avaldusid tema nooremate õdede ja vendade elus.

² Siimon lõpetas sel aastal kooli ja hakkas tööle koos Jeesuse poisipõlve mängukaaslase ning alati löögivalmis kaitsja müürsepp Jaakobiga. Pärast mitmeid perekonnäpupidamisi otsustati, et pole tark lasta kõigil poistel puusepatööd teha. Arvati, et erinevat ametit pidades tekib neil võimalus sõlmida lepinguid üheskoos tervete hoonete ehitamiseks. Ning sellest ajast saadik, kui kolm neist täistööpäevaga puusepatööd alustasid, polnud neil enam kõigil pidevalt tööd olnud.

³ Jeesus jätkas sel aastal majades viimistlus- ja tiseritöö tegemist, kuid veetis suurema osa ajast karavanide peatuskohas remonditöökojas. Jaakobus hakkas temaga vaheldumisi töökojas töötama. Selle aasta lõpupoole, kui Naatsaretis oli puusepatööd vähe, jättis Jeesus remonditöökoja Jaakobuse hoolde ja Joosepi koduse tööpingi taha, ise aga läks Sepphorisesse sepa juurde tööle. Ta tegi pool aastat metallitööd ja omandas alasi ääres üsna suure meisterlikkuse.

⁴ ¶ Enne uuele töökohale Sepphorisesse siirdumist pidas Jeesus perekonnaga nõu, nagu nad ikka aeg-ajalt tegid, ja seadis äsja kaheksateistkümnenda aastaseks saanud Jaakobuse pühalikult perekonnapea kohusetäitjaks. Ta lubas venda kõigest südamest toetada ja temaga igati koostööd teha ning võttis kõigilt pereliikmetelt ametlikult töötuse Jaakobusele kuuletuda. Sellest päevast langesid kõik rahalised kohustused perekonnas Jaakobusele ja Jeesus maksis teenitud raha iga nädal vennale. Jeesus ei võtnud enam kunagi ohje Jaakobuse käest tagasi. Sepphorises töötades oleks ta võinud vajaduse korral igal öhtul koju kõndida, kuid tema tõeline soov oli õpetada Jaakobust ja Joosepit perekonnast vastutama. Ta oli hakanud peret aegamööda endast võõrutama. Igal hingamispäeval tuli Jeesus Naatsaretti ja mõnikord vajaduse korral ka nädala sees, et näha, kuidas uus elukorraldus toimib, anda nõu ja kasulikke soovitusi.

⁵ ¶ Elades pool aastat suuremalt osalt Sepphorises, sai Jeesus uue võimaluse õppida paremini tundma paganate ellusuhtumist. Ta töötas ja elas koos paganatega ja uuris igal võimalikul juhul lähemalt nende harjumusi ja meelelaadi.

⁶ Kuna Herodes Antipase kodulinna moraalinormid olid madalamad isegi karavanilinna Naatsareti omadest, oli Jeesusel hea meel, kui ta pärast pooleaastast Sepphorises viibimist leidis ettekäände Naatsaretti tagasi pöörduda. Rühm, kellele ta tööd tegi, pidi alustama üldkasutatavate hoonete ehitamist nii Sepphorises kui ka uues linnas Tiberias, ja Jeesus ei soovinud Herodes Antipasega mingisugust

gustesse töösuhetesse astuda. Ning oli veel muidki põhjusti, miks Jeesusel oli enda arvates targem Naatsaretti naasta. Kui ta remonditöökotta tagasi läks, ei hakanud ta perekonna elu enam isiklikult juhtima. Ta töötas koos Jaakobusega töökojas ja lubas viimasel jätkata kodu eest hoolitsemist. Ta ei seganud Jaakobust perekonna kulutuste korraldamisel ega kodu eelarvega tegelemisel.

⁷ Niimoodi targalt ja läbimõeldult valmistas Jeesus peret ette selleks, et ta lakkab lõpuks oma pere asjades aktiivselt osalemast. Kui Jaakobus oli juba kaks aastat perekonnapea kohuseid täitnud — ja kaks täisaastat enne tema (Jaakobuse) abiellumist —, anti pere rahaasjad ja koduse elu üldine korraldamine Joosepi hoolde.

3. KAHEKÜMNE KOLMAS ELUAASTA (17. A PKR)

¹ Sel aastal rahaline kitsikus veidi leevenes, sest neli inimest käis tööl. Mirjam teenis piima ja või müügiga üsna hästi, Martast oli saanud osav kangakuduja. Remonditöökoja hinnast oli üle kolmandiku tasutud. Olukord võimaldas Jeesusel kolmeks nädalaks töölt eemale jääda, et Siimon paasapühaks Jeruusalemma viia, ning see oli kõige pikem puhkus, mille ta pärast isa surma igapäevatööst sai.

² Nad rändasid Jeruusalemma Dekapolise kaudu ja läbi Pella, Gerasa, Filadelfia, Hesboni ja Jeeriko. Tagasi tulid nad mööda rannikut, Lüdda, Joppa ja Kaisarea servalt, sealt ümber Karmeli mäe Ptolemaisi ja Naatsaretti. See reis andis Jeesusele kogu Jeruusalemma piirkonnast põhja poole jäävast Palestiina osast üsna hea ülevaate.

³ Filadelfias tutvusid Jeesus ja Siimon ühe Damaskuse kaupmehega, kellele hakkas see noormeestepaar Naatsaretist nii väga meeldima, et ta palus neil oma Jeruusalemma peakontoris peatuda. Sel ajal kui Siimon templis viibis, veetis Jeesus palju aega, vesteldes selle haritud ja paljureisinud ning maailma asju tundva mehega. Kaupmehel oli üle nelja tuhande karavanikaameli, ta ajas äri kõikjal Rooma maailmas ja nüüd oli ta teel Rooma. Ta tegi Jeesusele ettepaneku tulla Damaskusesse ja hakata tegelema kaubaveoga idamaades, kuid Jeesus selgitas, et ta ei saa praegu veel oma perest nii kaugele minna. Kuid tagasiteel koju mõtles ta palju nende kaugele linnade ja veel kaugemate maade üle Kaug-Läänes ja Kaug-Idas, millest karavanireisijad ja juhid olid talle nii sageli rääkinud.

⁴ Siimonile meeldis Jeruusalemma külastamine väga. Ta võeti paasapäha ajal uute käsuseaduse poegade pühitsemisel korrakohaselt Iisraeli kodanikuks. Sel ajal kui Siimon paasapäha tseremooniatel osales, suhtles Jeesus külastajate hulkadega ja pidas palju huvitavaid isiklikke jutuajamisi arvukate paganatest pöördunutega.

⁵ Võib-olla kõige tähelepanuväärsem neist kontaktidest oli kohtumine noore helleni Stefanosega. Noormees viibis Jeruusalemmas esmakordselt ja kohtas Jeesust juhuslikult paasapähanädala neljapäeva pärastlõunal. Kui nad mõlemad Asmoni palees ringi jalutasid ja sellega tutvusid, alustas Jeesus temaga sundimatut vestlust, mille tulemusena

hakkasid nad teineteise vastu huvi tundma ning see viis neli tundi kestnud vestluseni elust ja tõelisest Jumalast ja tema palveldamisest. Stefanosele avaldas Jeesuse jutt sügavat muljet, ta ei unustanud Jeesuse sõnu enam kunagi.

⁶ See oli sama Stefanos, kellest sai hiljem Jeesuse õpetuste uskuja ja kelle vihased juudid pildusid varase evangeeliumi julge jutlustamise eest kividega surnuks. Stefanose erakordne julgus, kui ta kuulutas oma seisukohti uue evangeeliumi kohta, tulenes osaliselt otseselt sellest vestlusest Jeesusega. Kuid Stefanos ei osanud vähimalgi määral aimata, et galilealane, kellega ta viisteist aastat tagasi juttu ajas, oli sama inimene, kelle ta hiljem kuulutas maailma Päästjaks ja kelle eest ta pidi peagi surema, saades uue areneva ristiusu esimeseks märtriiks. Kui Stefanos andis oma elu juutide templi ja selle usutavade ründamise eest, vaatas seda pealt ka keegi Tarsose kodanik Saulus. Ning kui Saulus nägi, kuidas see kreeklane oli valmis oma usu eest surema, ärkasid tema südames tunded, mis ajendasid teda hiljem liituma sama üritusega, mille eest Stefanos suri, ning temast sai aktiivne ja visa Paulus, ristiusu filosoof, peaaegu selle ainurajaja.

⁷ ¶ Paasapähanädalale järgnenud pühapäeval alustasid Siimon ja Jeesus tagasiteed Naatsaretti. Siimon ei unustanud kunagi midagi, mida Jeesus talle sellel teekonnal oli õpetanud. Ta oli Jeesust alati armastanud, kuid nüüd tajus, et on hakanud oma isast venda tundma õppima. Neil oli läbi maa reisides ja tee ääres toitu valmistades palju südamlikke jutuajamisi. Koju jõudsid nad neljapäeva lõunaks ja Siimon rääkis läbielatud sündmustest kogu perele hilisööni.

⁸ Maarja läks üsna tujust ära, kui kuulis Siimonilt, et Jeesus oli Jeruusalemmas viibides suurema osa ajast „seltsinud võõraste inimestega, eriti kaugetest riikidest tulnuteaga”. Jeesuse perekond ei suutnud kunagi aru saada tema suurest huvist inimeste vastu, soovist neid külastada, õppida tundma nende eluviisi ja selgitada välja, millest nad mõtleavad.

⁹ ¶ Naatsareti pere tegeles üha enam oma vahetute inimlike probleemidega, Jeesuse tulevast missiooni mainiti harva ja ta ise rääkis oma tulevasest elujärgust veelgi harvemini. Ta ema ei mõelnud enam kuigi tihti temast kui töötatud lapsest. Ta oli aegamööda loobumas mõttest, et Jeesusel on maa peal mingi jumalik missioon täita, ehkki aeg-ajalt elavnes tema usk taas, kui ta meenutas Gabrieli külaskäiku enne lapse sündi.

4. DAMASKUSE EPISOOD

¹ Aasta viimased neli kuud veetis Jeesus Damaskuses selle kaupmehe külalisena, keda ta oli esmakordselt kohtanud Filadelfias, teel Jeruusalemma. Kaupmehe esindaja oli Naatsaretist läbi sõites Jeesuse üles otsinud ja viis ta koos endaga Damaskusesse. See pooleldi juudist kaupmees avaldas soovi annetada erakordselt suur summa usufilosoofia kooli asutamiseks Damaskusesse. Ta kavatses asutada õppekeskuse, mis varjutaks Aleksandria kuulsuse. Ning

ta soovis, et Jeesus teeks pika ringreisi maailma hariduskeskustesse, et pärast seda uut projekti juhtima asuda. See oli üks suuremaid kiusatusi, millega Jeesusel oma inimliku elujärgu ajal silmitsi tuli seista.

² Peagi tõi see kaupmees Jeesuse juurde kaheteistkümnest kaupmehes ja pankurist koosneva rühma, kes oli valmis kavandavat kooli toetama. Jeesus oli koolist väga huvitatud ja aitas neil selle asutamist plaanida, kuid väljendas pidevalt kartust, et tema muud, juba varem võetud kohustused, millest ta ei rääkinud, võivad takistada nii suurejoonelise ürituse juhtimise enda peale võtmist. Tema heategija jäi endale kindlaks ja andis Jeesusele tulusat tõlketööd, sel ajal kui ta ise koos oma naise, poegade ja tütardega püüdis Jeesust veenda pakutud au vastu võtma. Kuid Jeesus ei jäänud nõusse. Ta teadis hästi, et õppeasutused ei ole määratud tema missiooni maa peal toetama; ta teadis, et ei saa võtta endale kohustust lasta end vähimalgi määral suunata „inimeste nõukogudest”, ükskõik kui head kavatsused neid ka ei ajendaks.

³ Jeruusalemma usuõpetajad olid ta tagasi lükanud isegi pärast seda, kui ta oli demonstreerinud, et on juht, kuid Damaskuse ärimehed ja pankurid tunnustasid ja tervitasid teda meisterõpetajana ning seda ajal, mil ta oli alles tundmatu puusepp Naatsaretist.

⁴ Ta ei rääkinud perele kunagi sellest ettepanekust ning aasta lõpus oli ta Naatsaretis tagasi, täites oma igapäevakohustusi, nagu poleks tema Damaskuse tuttavate meelitavad ettepanekud talle kunagi kiusatust valmistanud. Need Damaskuse mehed ei seostanud hilisemat Kapernauma elanikku, kes kogu juutkonna segi paiskas, kunagi endise Naatsareti puusepaga, kes oli sõandanud keelduda aust, mille kõigi nende ühendatud rikkus oleks talle kindlustanud.

⁵ ¶ Jeesusel õnnestus väga targalt ja kavatsuslikult oma elu erinevad episoodid lahus hoida, nii et neid ei peetud maailma silmis kunagi ühe inimese tegudeks. Ta kuulis hilisematel aastatel korduvalt teistelt sedasama lugu veidrast galilealasest, kes oli keeldunud võimalusest asutada Damaskusesse Aleksandriaga konkureeriv kool.

⁶ Püüdes oma maise kogemuse erinevaid tahke lahus hoida, oli Jeesuse üheks eesmärgiks vältida mitmekülgse ja suurejoonelise elukäigu moodustumist, mis paneks järgmisi põlvkondi hardalt austama õpetajat, selle asemel et kuulutada tõele, mille järgi õpetaja oli elanud ja mida õpetanud. Jeesus ei tahtnud luua sellist inimlike saavutuste loetelu, mis võiks tähelepanu tema õpetuselt kõrvale tõmmata. Ta tundis väga varakult, et tema pooldajatel võib tekkida kiusatus kujundada religioon *temast*, mis hakkab konkureerima taevariigi evangeeliumiga, mida ta kavatses maailmale kuulu tada. Seepärast püüdis ta oma sündmusrikkas elujärgus järjekindlalt maha vaikida kõike, mis tema arvates võis teenida seda loomulikku inimlikku kalduvust ülendada õpetajat, selle asemel et kuulutada tema õpetusi.

⁷ Sama põhjusega on ka seletatav, miks lasi ta end oma mitmekesise maise elu erinevatel perioodidel nimetada erinevate nimedega. Ta ei soovinud avaldada ei oma perele

ega teistelegi liigset mõju, mis ajendaks neid oma ausate veendumuste vastaselt temasse uskuma. Ta keeldus alati inimmeelt liigselt või ebaausalt ära kasutamast. Ta tahtis, et inimesed usuksid temasse alles siis, kui nende südamed reageerivad tema õpetustes ilmnevatele vaimsetele tõdedele.

⁸ ¶ Selle aasta lõpus kulges kodune elu Naatsaretis üsna latusalt. Lapsed olid suureks saamas ja Maarja hakkas Jeesuse kodunt eemal viibimisega harjuma. Jeesus andis teenitud raha endiselt pere toetamiseks Jaakobusele, jättes oma otsesteks isiklikeks kulutusteks vaid väikese osa.

⁹ Aastate möödudes oli üha raskem aru saada, et see inimene on Jumala Poeg maa peal. Ta näis saavat selle maailma elanikuks, samasuguseks inimeseks kui teised. Ning taeवानe Isa oligi käskinud annetumise just nii läbi viia.

5. KAHEKÜMNE NELJAS ELUAASTA (18. A PKR)

¹ See oli esimene aasta, mil Jeesus oli perekondlikest kohustustest suhteliselt vaba. Jaakobus korraldas koduseid asju Jeesuse nõuannete ja rahalise abiga väga edukalt.

² ¶ Sel aastal tuli paasapühajärgsel nädalal Aleksandriast Naatsaretti üks noor mees, et leppida kokku Jeesuse kohtumine rühma Aleksandria juutidega kusagil Palestiina rannikul. Koosoleku ajaks määrati juuni keskpaik, ja Jeesus läkski Kaisareasse kohtuma viie Aleksandria tuntud juudiga, kes kutsusid teda oma linna usuõpetajaks, pakkudes talle alustuseks nende tähtsaimas sünagoogis hazani abilise ahvatlevat kohta.

³ Komisjoni esimees selgitas Jeesusele, et Aleksandria on määratud saama kogu maailma juudi kultuuri keskuseks ja et juutide helleni mõttekoolkond on baabüloni omast tegelikult ette jõudnud. Nad tuletasid Jeesusele meelde mässu pahaendelist kōminat Jeruusalemmas ja kõikjal Palestiinas ning veensid teda, et igasugune Palestiina juutide ülestõus võrduks rahvusliku enesetapuga, et Rooma raudne käsi purustaks mässu kolme kuuga ning et Jeruusalemm häviks ja tempel purustataks, nii et kivi ei jääks kivi peale.

⁴ Jeesus kuulas nad ära, tänas neid usalduse eest ja keeldus Aleksandriasse minemast, öeldes üldjoontes järgmist: „Minu tund ei ole veel tulnud.” Tema näiline ükskõiksus au suhtes, mida nad olid kavatsenud talle osutada, hämmastas neid. Enne Jeesusega hüvasti jätmist kinkisid nad talle tema Aleksandria sõprade lugupidamise märgiks ja Kaisareasse sõidule kulutatud aja ning tehtud kulutuste hüvitamiseks kukru. Ent ta keeldus ka rahast, öeldes: „Joosepi pere ei ole kunagi almusi vastu võtnud ja me ei saa süüa võõrast leiba, kuni mu käsivarred on tugevad ja mu vennad suudavad tööd teha.”

⁵ Tema Egiptuse sõbrad asusid koduteele ja järgnevatel aastatel, kuuldes lugusid Kapernauma paadimeistrist, kes Palestiinas nii suurt segadust tekitas, oskasid vähesed neist oletada, et see on toosama suureks kasvanud Petlema imik ja toosama veidralt käitunud galilealane, kes oli nii tseremoonitsemata keeldunud kutsest tulla Aleksandriasse suureks õpetajaks.

⁶ ¶ Jeesus pöördus Naatsaretti tagasi. Selle aasta teine pool oli kogu tema elukäigu kõige sündmusvaesem aeg. Ta tundis rõõmu, et on ajutiselt vaba lahendamist vaja vatest igapäevaprobleemidest ja raskustest. Ta suhtles palju oma taevase Isaga ja tegi tohutuid edusamme inimmeelst arusaamises.

⁷ Kuid inimelu ei kulge aja ja ruumi maailmades kuigi kaua ladusalt. Detsembris oli Jaakobusel Jeesusega isiklik jutuajamine, mille käigus noormees selgitas, et ta on väga armunud nooresse Naatsareti naisesse Estasse ning et nad sooviksid kunagi abielluda, kui seda saaks korraldada. Jaakobus juhtis tähelepanu asjaolule, et Joosep saab varsti kaheksateistkümneaastaseks ning et võimalus perekonnapea kohuseid täita oleks talle heaks kogemuseks. Jeesus nõustus, et Jaakobus võib kahe aasta pärast abielluda, kui ta annab Joosepile vahepeal põhjaliku koolituse koduste asjade ülevõtmiseks.

⁸ Nüüd aga hakkas nii mõndagi juhtuma — õhus oli teisigi abiellumiskavatsusi. Et Jaakobusel õnnestus saada Jeesuselt abiellumiseks nõusolek, sõandas ka Mirjam oma plaanidega vennast isa poole pöörduda. Jeesusest noorem müürsepp Jaakob, kunagine Jeesuse isehakanud kaitsja, nüüdne Jaakobuse ja Joosepi äripartner, oli ammu soovinud Mirjamiga abielluda. Kui Mirjam nüüd Jeesusele oma kavatsustest rääkis, ütles Jeesus, et Jaakob peab tulema ametlikult tema juurde õe kätt paluma, ning ta lubas anda oma õnnistuse niipea, kui tunneb, et Marta on juba võimeline vanima tütre kohustused enda peale võtma.

⁹ ¶ Kodus olles õpetas ta kolm korda nädalas õhtukoolis, luges sabati ajal sageli sünagoogis pühakirju, käis emaga külas, õpetas lapsi ja käitus üldiselt Iisraeli riigi Naatsareti väärika ja lugupeetud kodanikuna.

6. KAHEKÜMNE VIIES ELUAASTA (19. A PKR)

¹ Selle aasta algul oli kogu Naatsareti pere hea tervise juures ja kõik lapsed lõpetasid kooli, välja arvatud Marta, kes pidi Rutiga veel veidi töötama.

² ¶ Jeesus oli üks jõulisemaid ja peenekombelisemaid meessoos esindajaid maa peal pärast Aadama aega. Ta oli füüsiliselt suurepäraselt arenenud. Tema meel oli aktiivne, terane ja läbitungiv — võrreldes oma kaasaegsete keskmise meelelaadiga oli see omandanud hiiglaslikud proportsioonid — ja tema vaim oli tõepoolest inimlikult jumalik.

³ ¶ Perekonna rahaasjad olid paremas korras kui kunagi varem pärast Joosepi päranduse otsasaamist. Karavanide peatuskoha remonditöökoja viimased maksed olid makstud. Nad polnud kellelegi võlgu ja esimest korda mitme aasta jooksul oli neil veidi raha ka varuks. Et see tõesti nii oli ja et ta oli ka oma teised vennad nende esimeseks paasapühatseremooniaks Jeruusalemma viinud, otsustas Jeesus Juudaga (kes oli äsja sünagoogikooli lõpetanud) tema esimesele templikülastusele kaasa minna.

⁴ Nad läksid Jeruusalemma ja tulid sealt tagasi sama teed mööda läbi Jordani oru, sest Jeesus kartis oma noort venda läbi Samaaria viies sekeldustesse sattuda. Juudas oli

juba Naatsaretis olles oma kärsitu iseloomu ja tugeva patriotismitunde pärast mitu korda väiksemaid probleeme tekitanud.

⁵ Nad jõudsid õigeks ajaks Jeruusalemma ja olid parajasti esimest korda teel templisse, mille nägeminegi oli Juudast hingepõhjani liigutanud ja erutanud, kui kohtusid juhuslikult Laatsarusega Betaaniast. Sel ajal kui Jeesus Laatsarusega rääkis ja ühist paasapäha tähistamist püüdis korraldada, oskas Juudas neile kõigile tõelise sekelduse korraldada. Seal ligidal seisis Rooma valvesõdur, kes tegi ebasüüdsaid märkusi ühe mööduva juudi tütarlapse kohta. Juudas vihastas, läks nõrdimusest näost tulipunaseks ega jätnud säärase süüdsusetu teguviisi pärast tolle sõduri kuuldes kohe oma meelepaha väljendama. Rooma legionärid olid aga väga tundlikud kõige suhtes, mis võis vähegi tähendada juutide lugupidamatust nende vastu, ning valvur võttis Juuda kohe vahi alla. See tundus noorele patrioodile ülekohtune ja enne kui Jeesus sai teda hoiatava pilguga ettevaatusele manitseda, oli ta valla päästnud seni vaoshoitud roomlastevastastest tunnetest kantud sõnaohtrad süüdistused, mis ainult raskendasid tema olukorda. Juudas, Jeesus kõrval, viidi kohe sõjaväevanglasse.

⁶ Jeesus püüdis saavutada kas Juuda kohtuasja kohest ärakuulamist või tema vabastamist, et ta saaks samal õhtul veel paasapäha pühitsemises osaleda, kuid need katsed ei õnnestunud. Et järgmine päev oli Jeruusalemmas „püha kirikukogu“, ei sõandanud isegi roomlased juutide vastu esitatud süüdistusi arutusele võtta. Seetõttu peeti Juudast kinni kuni teise päeva hommikuni pärast tema arresterimist ja Jeesus jäi seniks koos temaga vanglasse. Nad ei viibinud templis tseremoonial, millega käsuseaduse poegi Iisraeli täieõiguslikeks kodanikeks vastu võeti. Juudas ei osalenud selles ametlikus tseremoonias veel mitme aasta jooksul, enne kui ta uuesti paasapähal Jeruusalemma tuli seoses oma kihutustööga selootide heaks. Ta oli selle isamaalise organisatsiooni liige ja võttis innukalt nende tegevusest osa.

⁷ Kui nad olid juba kaks päeva vanglas viibinud, ilmus Jeesus sõjaväekohtuniku ette Juuda eest kostma. Põhjendades tekkinud pahandust oma venna noorusega ja selgitades kaalutletult arresterimiseni viinud episoodi provokatiivset olemust, esitas Jeesus asja nii, et kohtuniku arvates võis noore juudi ägedal vihapurskel olla õigustusi. Hoiatanud Juudast, et ta ei oleks tulevikus enam nii mõtlematu, ütles ta Jeesusele neid vabastades: „Hoiu sellel poisil parem silm peal, ta võib teile kõigile palju sekeldusi tekitada.“ Rooma kohtunik rääkis õigust. Juudas põhjustaski Jeesusele veel palju samalaadseid probleeme — kokkupõrkeid tsiviilvõimuga oma mõtlematute ja mitte just tarkade patriootlike vihapursete pärast.

⁸ Jeesus ja Juudas läksid õhtuks jalgsi Betaaniasse, kus selgitasid, miks nad polnud kokkuleppekohaselt paasapähaõhtusöögile tulnud, ja asusid järgmisel päeval teele Naatsaretti. Jeesus ei rääkinud perele oma noore venna arresterimisest Jeruusalemmas, kuid pidas Juudaga selle episoodi kohta kolm nädalat pärast nende tagasipöördumist

pika jutuaajamise. Pärast seda vestlust rääkis Juudas juhtunust ise perekonnale. Ta ei unustanud kunagi kannatlikkust, mida tema isalik vend kogu selle raske katsumuse ajal oli ilmutanud.

⁹ See oli viimane paasapäha, mida Jeesus pühitses koos mõne oma perekonnaliikmaga. Inimese Pojal oli määratud üha enam eralduda lähedastest suhetest omaenda liha ja verega.

¹⁰ Sel aastal katkestas Rutt oma mängukaaslastega sageli tema sügavad mõtisklused. Ning Jeesus oli alati valmis oma mõtteid tulevase töö maailma ja universumi heaks edasi lükkama, et jagada laste rõõmu ja heameelt, sest nad ei väsinud kunagi kuulamast Jeesuse jutustusi tema erinevatest reisidest Jeruusalemma. Neile meeldisid väga ka tema lood loomadest ja loodusest.

¹¹ Lapsed olid remonditöökojas alati teretulnud. Jeesus tõi töökoja seina äärde liiva, puupakke ja kive ning seal oli alati mängimas trobikond lapsi. Mängust tüdinenud, piilusid julgemad neist töökotta ja kui selle pidajal polnud parajasti palju tegemist, söandasid nad sisse astuda ning paluda: „Onu Joosua, tule välja ja räägi meile üks pikk jutt.” Siis vedasid nad ta kättpidi välja, ta istus oma lemmikkivile töökoja nurga juures ja lapsed poolringis tema ette. Ja kuidas lapsed oma onu Joosuast rõõmu tundsid! Nad õppisid naerma, südamest naerma. Üks või kaks väiksemat last ronis tavaliselt talle sülle ja istus seal, silmitsedes imetlevalt tema väljendusrikkaid näojooni, kui ta oma lugusid jutustas. Lapsed armastasid Jeesust ja Jeesus armastas lapsi.

¹² Ta sõpradel oli raske aru saada tema intellektuaalse tegevuse ulatusest — kuidas võis ta sügavamõtteliselt poliitiliselt, filosoofiliselt või usuteemaliselt arutelult nii äkki ja täielikult üle minna muretule ja rõõmsale mängule nende viie- kuni kümneaastaste lastega. Kui ta omad vennad-õed suureks kasvasid ja tal rohkem vaba aega tekkis ning lapselapsi polnud veel sündinud, pööras ta neile väikestele palju tähelepanu. Aga ta ei elanud maa peal nii kaua, et oleks saanud lapselastest väga palju rõõmu tunda.

7. KAHEKÜMNE KUUES ELUAASTA (20. A PKR)

¹ Selle aasta algul sai Jeesus Naatsaretlane kindlalt teadlikuks oma mitmekülsetest potentsiaalsetest võimetest. Ent ta oli niisama veendunud ka selles, et talle kui Inimese Poja isiksusele pole määratud neid võimeid rakendada, vähemalt seni, kuni tema tund pole veel tulnud.

² Ta mõtles sel ajal palju, kuid rääkis vähe oma suhetest taevase Isaga. Selle mõttetöö tulemusena tehtud järeldusi väljendas ta kord oma palves mäel, öeldes: „Olenemata sellest, kes ma olen ja missugust võimu ma oman või ei oma, allun ma alati ja olen alati allunud oma Paradiisi-Isa tahtele.” Kui aga see mees Naatsaretis tööle ja töölt koju kõndis, oli siiski — tohutu suure universumi jaoks — sõna-sõnalt õige, et „temas peituvad kõik tarkuse ja teadmiste aarded”.

³ Kogu selle aasta kulgesid kogu perekonna asjad latusalt, välja arvatud Juudal. Jaakobusel oli olnud juba aastaid probleeme oma noorima vennaga, kes ei kippunud rahulikult tööle asuma, nii et tema osale kodu kulutuste katmisel ei saanud loota. Ta soovis küll kodus elada, mitte aga kohusetundlikult teenida oma osa perekonna elatamiseks.

⁴ Jeesus oli rahumeelne mees ja Juuda sõjakad vägiteod ning arvukad patriotismipursked valmistasid talle ikka ja jälle piinlikkust. Jaakobus ja Joosep pooldasid tema kodunt väljaajamist, kuid Jeesus polnud sellega nõus. Iga kord, kui nende kannatlikkus tõsiselt proovile pandi, soovitas Jeesus neile üksnes: „Olge kannatlikud. Andke tarka nõu ja elavat eeskujut, et teie noor vend võiks kõigepealt tundma õppida paremat teguviisi ja olla siis sunnitud teid selles järgima.” Jeesuse tark ja armastav nõuanne hoidis ära lõhe tekkimise perekonnas, nad jäid kokku. Kuid Juudase meel kainenesis alles pärast abiellumist.

⁵ Maarja rääkis Jeesuse tulevase missioonist harva. Alati, kui seda teemat mainiti, vastas Jeesus ainult: „Minu tund pole veel tulnud.” Jeesus oli peaaegu lõpule viinud raske ülesande võõrutada oma pere sõltumisest oma isiksuse vahetust kohalviibimisest. Ta oli kiiresti valmistumas päevaks, mil sellest Naatsareti kodust lahkuda, et alustada aktiivset eeltööd tõeliseks inimeste teenimiseks.

⁶ Ärge kunagi kaotage silmist asjaolu, et Jeesuse esmane missioon tema seitsmendal annetumisel oli loodud-olendi kogemuste omandamine, Nebadoni suverääniks saamine. Ning just nende kogemuste kogumisel andis ta Urantiale ja kogu oma kohalikule universumile ülima ilmutuse Paradiisi-Isast. Seoses nende eesmärkidega võttis ta endale ka kohustuse lahendada selle planeedi sasipuntrad, mis seondusid Luciferi mässuga.

⁷ Jeesusel oli sel aastal tavalisest rohkem vaba aega ja ta pühendas palju päevi sellele, et õpetada Jaakobusele töökoja pidamist ja Joosepile koduste asjade juhtimist. Maarja tundis, et poeg valmistub nende juurest lahkuma. Kuhu ta siis kavatses minna? Mida tegema? Ta oli juba peaaegu loobunud mõttest, et Jeesus on messias. Ta ei saanud pojast aru, ta lihtsalt ei suutnud oma esmasündinud poega mõista.

⁸ Jeesus veetis sel aastal üsna palju aega iga perekonnaliikmaga. Ta viis neid sageli pikkadele jalutuskäikudele märke ja maateedele. Enne viljakoristust viis ta Juuda Naatsaretist lõunas elava talunikust onu juurde, kuid Juudas ei jäänud pärast viljakoristust sinna kauaks. Ta põgenes ja Siimon leidis ta hiljem kalurite seast järve äärest. Kui Siimon ta koju tagasi tõi, rääkis Jeesus ärajooksunud poisiga ning kuulnud, et Juudas soovib kaluriks saada, läks koos temaga Magdalasse ja andis ta ühe kalurist sugulase hoolde. Juudas töötas sellest ajast kuni abiellumiseni üsna hästi ja korrapäraselt ning jäi kaluriks ka pärast abiellumist.

⁹ Viimaks oli saabunud päev, mil kõik Jeesuse vennad olid endale elutöö valinud ja asunud seda tegema. Jeesuse kodunt lahkumiseks olid kõik tingimused olemas.

¹⁰ ¶ Novembris peeti korraga kahed pulmad. Abiellusid Jaakobus ja Esta ning Mirjam ja Jaakob. See oli tõesti rõõmus sündmus. Isegi Maarja oli kord jälle õnnelik, ehkki ta adus aeg-ajalt, et Jeesus valmistub lahkuma. Ta kannatas suure teadmatusekoorma all: kui Jeesus ainult istuks ja arutaks kõike temaga vabalt, nagu ta seda poisina oli teinud, aga ta oli pidevalt sõnaaher ega soovinud tulevikust rääkida.

¹¹ Jaakobus kolis oma pruudi Estaga neiu isa kingitud väikesesse kenasse kodusse linna lääneosas. Ta jätkas küll oma ema pere toetamist, kuid abiellumise tõttu endisest poole väiksema summaga, ja Jeesus seadis Joosepi ametlikult perekonnapeaks. Juudas saatis nüüd ustavalt iga kuu koju omapoolse rahasumma. Jaakobuse ja Mirjami abiellumine oli Juudale väga hästi mõjunud ja kui ta järgmisel päeval pärast topeltpulmi jälle kalapüügipaika tagasi läks, kinnitas ta Joosepile, et see võib tema peale loota, sest ta „täidab täielikult oma kohust ja veel enamgi, kui vaja.” Ning ta pidas oma sõna.

¹² Mirjam elas Jaakobi kodus Maarja naabermajas, vanem Jaakob oli juba oma esivanemate juurde puhkama viidud. Marta asus kodus Mirjami kohale ja enne aasta lõppu toimus uus elukorraldus juba ladusalt.

¹³ ¶ Järgmisel päeval pärast topeltpulmi oli Jeesusel Jaakobusega tähtis jutuajamine. Ta usaldas Jaakobusele, et valmistub kodust lahkuma. Ta andis töökoja täielikult Jaakobuse valdusse, loobus ametlikult ja pühalikult Joosepi perekonna pea seisusest ja seadis väga liigutavalt oma venna Jaakobuse „minu isa perekonna peaks ja kaitsjaks”. Ta koostas salajase kokkuleppe, et vastutasuks kingiks saadud töökoja eest võtab Jaakobus nüüd enda peale täieliku rahalise vastutuse perekonna eest, vabastades Jeesuse kõigist sellekohastest kohustustest, ja nad mõlemad kirjutasid sellele alla. Kui lepingule oli alla kirjutatud ja eelarve koostatud nii, et perekonna tegelikud kulutused kaetakse edaspidi ilma Jeesuse-poolse panuseta, ütles Jeesus Jaakobusele: „Mu poeg, ma saadan siiski ka edaspidi iga kuu midagi, kuini mu tund pole veel tulnud, kuid sina kasuta minu poolt saadetavat nii, nagu olukord nõuab. Kasuta minu raha perekonna vajaduste või meelelahutuste tarbeks, nii nagu sa vajalikuks pead. Kasuta seda haiguse korral või kata sellega ootamatud kulutused, mis mõnel perekonnaliikmel võivad tekkida.”

¹⁴ Nii oli Jeesus valmis astuma oma täiskasvanuelu teise, kodust eemal veedetud etappi enne oma Isa ülesannete täitmisele asumist.

JEESUSE HILISEM ELU TÄISKASVANUNA

JEEBUS oli end eemaldanud täielikult ja lõplikult Naatsareti pere koduste asjade juhtimisest ja selle pere liikmete vahetust suunamisest. Kuni ristimiseni jätkas ta perele raha saatmist ja tundis suurt isiklikku huvi iga oma venna ja õe vaimse käekäigu vastu. Ning alati oli ta valmis tegema kõik inimlikult võimaliku oma lesestunud ema heaolu ja õnne heaks.

² Inimese Poeg oli nüüd teinud kõik ettevalmistused, et alaliseks oma kodust Naatsaretis lahkuda, ning see polnud talle kerge. Jeesus tundis oma omaste vastu loomulikku armastust, ta armastas enda perekonda ning seda loomuliku kiindumust oli tohutult tugevdanud tema erakordne pühendumine neile. Mida täielikumalt me end oma kaastlastele annetame, seda enam hakkame neid armastama, ja kuna Jeesus oli end nii täielikult oma perele andnud, armastas ta neid suure ja palava kiindumusega.

³ Kogu pere oli hakanud aegamööda aru saama, et Jeesus valmistub neist lahkuma. Eelseisva lahkumise kurbust leevendas ainult viis, kuidas ta neid järk-järgult ette valmistas oma kavatsetavast lahkumisest teatamiseks. Juba enam kui nelja aasta kestel olid nad märganud, milliseid ettevalmistusi Jeesus teeb, et neist lõpuks lahkuda.

1. KAHEKÜMNE SEITSMES ELUAASTA (21. A PKR)

¹ Selle aasta jaanuaris, 21. a pKr, ühel viimasel pühapäevahommikul lahkus Jeesus oma perest lahkumistseremooniata, selgitades vaid, et läheb Tibeeriasse ja siis teisi Galilea järve äärseid linnu külastama. Nii lahkuski ta neist, saamata enam kunagi selle majapidamise püsivaks liikmeks.

² Ta veetis nädala Tibeerias, uues linnas, millest pidi peagi saama Sepphorise asemel Galilea pealinn; leides seal aga vähe huvipakkuvat, siirdus edasi läbi Magdala ja Betsaida Kapernaumani, kus peatus oma isa sõbra Sebedeuse külalisena. Sebedeuse pojad olid kalurid, ta ise aga paadiehitaja. Jeesus Naatsaretlane oli osav nii projekteerija kui ka ehitajana ja oskas meisterlikult puutööd teha ning Sebedeusele olid Naatsareti meistrimehe oskused ammu teada. Sebedeus oli kaua mõelnud, kuidas paremaid paate teha. Nüüd seadis ta oma plaanid Jeesuse ette ja palus puusepast külalist tema ettevõttes osaleda. Jeesus oli meeeldi nõus.

³ Jeesus töötas Sebedeusega ainult veidi üle aasta, kuid konstrueeris selle aja jooksul uut tüüpi paadi ja võttis kasutusele täiesti uued paadiehitusmeetodid. Täiuslikumate töövõtetega ja tunduvalt paremate laudade aurutamise meetoditega hakkasid Jeesus ja Sebedeus ehitama väga kõrgeklassilisi paate, mis olid järvel sõitmiseks palju ohutumad kui vanemat tüüpi paadid. Sebedeusel oli nüüd nende uut tüüpi paatide ehitamisega mitu aastat rohkem tööd, kui ta väike ettevõtte suutis teha. Vähem kui viie aasta

pärast olid praktiliselt kõik paadid järvel ehitatud Kapernaumas Sebedeuse töökojas. Jeesus sai Galilea kalameeste seas tuntuks kui uute paatide konstrueerija.

⁴ Sebedeus oli üsna jõukas mees, kelle paadiehitustöökojad asusid järve ääres Kapernaumast lõunas ja kelle kodu paiknes järve kaldal Betsaida kalapüügikeskuse lähedal. Jeesus elas terve selle Kapernaumas veedetud aasta Sebedeuse majas. Ta oli kaua maailmas ükski — see tähendab, isata — töötanud ja tundis tööst koos isaealise partneriga palju rõõmu.

⁵ Sebedeuse naine Saloome oli Hannase, Jeruusalemma kunagise ülempreestri ja saduseride rühma ikka veel kõige mõjuvõimsama, kuigi kaheksa aastat tagasi kukutatud liikme sugulane. Saloomest sai Jeesuse suur austaja. Ta armastas Jeesust nii nagu oma poegi Jaakobust, Johannest ja Taavetit, tema neli tütart pidasid aga Jeesust nagu oma vanemaks vennaks. Jeesus käis sageli Jaakobuse, Johannese ja Taavetiga kalal ning vennad nägid, et ta oli mitte ainult paadimeister, vaid ka kogenud kalur.

⁶ ¶ Kogu selle aasta saatis Jeesus iga kuu Jaakobusele raha. Oktoobris käis ta korra Naatsaretis, et viibida Marta pulmas, ning järgmine kord külastas ta Naatsaretti alles rohkem kui kahe aasta pärast, saabudes veidi aega enne Siimoni ja Juuda topeltpulmi.

⁷ ¶ Kogu selle aasta ehitas Jeesus paate ja jälgis, kuidas inimesed maa peal elavad. Ta käis sageli karavanijamas, sest Kapernaum asub Damaskusest lõunasse suundul otseteel. Kapernaum oli Rooma tugev sõjaline tugipunkt ning sealse garnisoni ülem paganast Jahve-uskuja, „vaga mees”, nagu juudid tavatsesid niisuguseid pöördunud nimetada. See ohvitser oli pärit rikkast Rooma perekonnast ja ta oli võtnud enda peale ilusa sünagoogi ehitamise Kapernauma ning veidi enne Jeesuse saabumist Sebedeuse juurde oligi see juutidele kingitud. Jeesus viis selles uues sünagoogis läbi enam kui pooled selle aasta teenistused ja mõned juhuslikult kohalviibinud karavanireisijad mäletasid teda kui Naatsareti puuseppa.

⁸ Kui tuli aeg makse maksta, registreeris Jeesus end „Kapernauma oskustöölisena”. Alates sellest päevast kuni tema maise elu lõpuni teati Jeesust Kapernauma elanikuna. Ta ei tunnistanud kunagi ühtki muud paika oma ametlikuks elukohaks, kuigi erinevatel põhjustel lubas teistel väita, et ta elab Damaskuses, Betaanias, Naatsaretis või isegi Aleksandrias.

⁹ Kapernauma sünagoogis leidis ta raamatukogu kirstudest palju uusi raamatuid ja veetis vähemalt viis öhtut nädalas pingsalt õppides. Ühe öhtu pühendas ta seltskondlikule suhtlemisele vanemate inimestega ja ühe öhtu noorte inimestega. Jeesuse isiksuses oli midagi lahketa ja innustavat, mis noori inimesi alatasa kütkestas. Nad tundsid end tema seltsis alati hästi. Nendega läbisaamise suur saladus

peitus ehk kahes põhjuses — ta oli nende tegevusest ühtelugu huvitatud, kuid pakkus neile harva oma nõuannet, kui seda just ei palutud.

¹⁰ Sebedeuse pere peaaegu jumaldas Jeesust ja osales iga kord tema küsimustevastuste õhtutel, mis toimusid pärast õhtusööki, enne kui ta läks sünagoogi õppima. Ka noored naabrid tulid sageli neile õhtusöögi-järgsetele koosviibimistele. Neil väikestel kogunemistel andis Jeesus mitmesugust kõrgetasemelist õpetust, just nii kõrgetasemelist, et nad võisid sellest veel aru saada. Ta rääkis nendega üsna vabalt, väljendades oma ideid ja ideaale poliitika, sotsioloogia, teaduse ja filosoofia alalt, kuid midagi määravalt lõplikku sõandas öelda vaid religiooni — inimese ja Jumala suhete teemal.

¹¹ Kord nädalas kohtus Jeesus kogu perekonna, töökoja- ja kaldapersonaliga, sest Sebedeusel oli palju töötajaid. Need töölised hakkasidki Jeesust esimesena „Meistriks” nimetama. Nad kõik armastasid teda. Talle meeldis Sebedeusega Kapernaumas töötada, kuid ta tundis puudust Naatsareti puusepatöökoja juures mänginud lastest.

¹² Sebedeuse poegadest oli Jaakobus kõige rohkem huvitatud Jeesusest kui õpetajast ja filosoofist. Johannest huvitasid enim tema religioosne õpetus ja seisukohad. Taa- vet pidas lugu temast kui meistrimheest, kuid polnud tema religioossetest vaadetest ega filosoofilistest õpetustest eriti huvitatud.

¹³ Juudas tuli sageli sabati ajal külla, et kuulata Jeesust sünagoogis kõnelemas ja veidi aega tema juures viibida. Mida enam Juudas oma vanemat venda nägi, seda enam ta veendus, et Jeesus on tõeliselt suur inimene.

¹⁴ ¶ Jeesus tegi sel aastal oma inimmeele valdamises suuri edusamme ning jõudis teadlikus suhtlemises oma sisimas elava Mõttekohandajaga uutele ja kõrgematele tase- ditele.

¹⁵ See oli tema viimane rahuliku elu aasta. Jeesus ei veetnud enam kunagi tervet aastat ei ühes kohas ega üheainsa tegevuse kallal. Kiiresti olid lähenemas tema maiste palverännakute päevad. Pingelise tegutsemise perioodideni polnud enam palju aega jäänud, kuid nüüd lahutasid tema varasemat lihtsat, pingsalt aktiivset elu ja veelgi pingsamat ja pingelisemat avalikku teenistust mõned laialdase ringirändamise ja väga mitmekülgse isikliku tegevuse aastad. Ta pidi oma õpingud selle maailma inimesena lõpule viima, enne kui võis alustada Urantia annetumise jumalikke ja inimesejärgseid etappe täiustunud Jumal-inimesena õpetades ja jutlustades.

2. KAHEKÜMNE KAHEKSAS ELUAASTA (22. A PKR)

¹ Märtsis 22. a pKr lahkus Jeesus Sebedeusest ja Kapernaumast. Ta küsis väikese rahasumma, millega katta oma kulutusi teel Jeruusalemma. Sebedeuse juures töötades oli ta võtnud vastu ainult väikesi summasid, mis ta saatis iga

kuu Naatsaretti. Joosep ja Juudas käisid üks ühel, teine teisel kuul vaheldumisi Kapernaumas raha järel, et seda Naatsaretti viia. Juudase kalastamiskeskus oli vaid mõne kilomeetri kaugusel Kapernaumast lõunas.

² Kui Jeesus Sebedeuse pere juurest lahkus, leppis ta nendega kokku, et jääb paasapühani Jeruusalemma, ja nad kõik lubasid selleks sündmuseks kohale tulla. Nad soovisid isegi paasapühaõhtusööki koos süüa. Kõik olid Jeesuse lahkumise üle kurvad, eriti aga Sebedeuse tütre.

³ ¶ Enne Kapernaumast lahkumist vestles Jeesus kaua oma uue sõbra ja lähedase kaaslaste Johannes Sebedeusega. Ta rääkis Johannesele, et kavatseb palju reisida, kuni „tema tund polnud veel tulnud”, ja palus Johannest enda asemel saata iga kuu veidi raha tema perele Naatsaretti, senikaua kui tema väljateenitud summast jätkub. Ja Johannes töötas talle: „Mu Õpetaja, ela oma elu, tee maailmas oma tööd, ma asendan sind selles ja igas muus asjas ning valvan sinu peret, nii nagu ma hoiaksin oma ema ja hoolitseksin oma vendade-õdede eest. Maksan oma isa käes hoiul olevat raha, nagu sa käskisid ja nagu seda võib vaja minna. Kui su raha otsa lõpeb ja ma sinult rohkem juurde ei saa, kuid su ema satub hätta, siis jagan ma temaga omaenda teenistust. Mine rahu oma teed. Ma asendan sind neis asjades.”

⁴ Kui Jeesus oli Jeruusalemma läinud, küsis Johannes oma isalt Sebedeusest Jeesuse väljateenitud raha kohta ja üllatus, kui kuulis, et tegemist on nii suure summaga. Et Jeesus oli kõik täielikult nende kätte andnud, leppisid nad kokku, et on targem investeerida see summa kinnisvarasse ja kasutada teenitud tulu Naatsareti perekonna abistamiseks. Kuna Sebedeus teadis Kapernaumas üht väikest hüpoteegitud ja müüki antud maja, andis ta Johannesele korralduse osta see maja Jeesuse raha eest ja hooldada seda oma sõbra nimel. Johannes tegi, nagu isa oli talle soovitanud. Maja kahe aasta rendiga tasuti hüpoteeki ning koos päris suure summaga, mille Jeesus varsti Johannesele saatis, et perekond saaks seda vajaduse korral kasutada, oli võla-summa peaaegu koos. Sebedeus andis puuduva osa omalt poolt, et Johannes võiks ülejäänud osa hüpoteegist tähtajaks ära maksta, ja nii sai ta selle kahetoalise maja täielikult enda omandisse. Nii sai Jeesusest majaomanik, kuigi talle endale polnud sellest räägitudki.

⁵ ¶ Kui perekond Naatsaretis kuulis Jeesuse Kapernaumast lahkumisest, siis nad ei teadnud, et Jeesus oli Johannesega rahalise kokkuleppe sõlminud, ja arvasid, et neil on aeg Jeesuse edasise abita hakkama saada. Jaakobusel oli Jeesusega tehtud leping meele ja ta võttis vendade abiga perekonna eest hoolitsemise täielikult enda peale.

⁶ ¶ Ent siirdume tagasi Jeruusalemma ja vaatame, mida Jeesus seal tegi. Peaaegu kaks kuud veetis ta suurema osa oma ajast templis, kuulates arutelusid ja külastades aegajalt erinevaid rabide koole. Sabatipäevad veetis ta enamasti Betaanias.

⁷ Jeesus oli võtnud Jeruusalemma kaasa Sebedeuse naise Saloome kirja, milles too tutvustas teda endisele ülempreestrile Hannasele „samahästi kui oma pojana”. Hannas

veetis Jeesusega palju aega, külastades isiklikult koos tema-ga paljusid Jeruusalemma usuõpetajate akadeemiaid. Jee-sus õppis neid koole põhjalikult tundma ja jälgis hoolikalt sealseid õpetamismeetodeid, kuid ei esitanud kunagi avalikult mitte ühtegi küsimust. Hannas pidas Jeesust suureks ja oli kimbatuses, mida talle soovitada. Ta tundis, et on ru-mal teha Jeesusele ettepanek asuda mõnda Jeruusalemma kooli õppima, ja ta teadis ka hästi, et Jeesusele ei antaks ku-nagi tavalise õpetaja õigusi, sest ta pole kunagi neis kooli-des õppinud.

⁸ Peagi lähenes paasapähaaeg ja koos igast kandist saa-buvate hulkadega jõudis Jeruusalemma Kapernaumast ka Sebedeus kogu oma perega. Nad kõik peatusid Hannase ruumikas kodus, kus pühitsesid ühe õnneliku perena paa-sapäha.

⁹ ¶ Enne selle paasapähanädala lõppu kohtas Jeesus pealtnäha juhuslikult üht rikast rändurit ja tema poega, umbes seitsmeteistkümnepäevast noormeest. Need Indiast tulnud rännumehed olid teel Rooma ja kavatsesid külas-tada ka mitmeid muid Vahemere-äärseid paiku. Nad olid saabunud Jeruusalemma meelega paasapäha ajal, lootes leida seal kedagi, keda nad võiksid palgata mõlemale tõl-giks ja pojale eraõpetajaks. Isa veenis Jeesust, et too nõus-tuks nendega kaasa reisima. Jeesus rääkis talle oma perest ning arvas, et vaevalt oleks aus lahkuda peaaegu kaheks aas-taks, sest nad võivad vahepeal hätta sattuda. Siis aga lubas see idamaine rändur Jeesusele ühe aasta palga ette maks-ta, et ta saaks selle raha oma sõprade hoolde usaldada, kes tema peret häda korral kindlustaksid. Nii nõustuski Jeesus reisile minema.

¹⁰ Jeesus andis raha Sebedeuse poja Johannese kätte ning teile juba jutustati, kuidas Johannes kasutas seda Kaper-nauma kinnisvara hüpoteegi tasumiseks. Jeesus rääkis Va-hemere-reisist usalduslikult Sebedeusele, kuid keelas sel-lest kellelegi teisele, isegi omaenda sugulastele rääkida, ja Sebedeus ei avaldanudki kunagi kellelegi, et teadis, kus Jee-sus selle pika, peaaegu kaheaastase äraoleku ajal viibis. En-ne Jeesuse tagasi jõudmist oli Naatsareti pere hakanud teda peaaegu surnuks pidama. Maarja südames hoidsid lootust ülal ainult oma pojaga korduvalt Naatsaretti külastanud Sebedeuse julgustused.

¹¹ ¶ Sel ajal läks Naatsareti perel väga hästi. Juudas oli oma panust tunduvalt suurendanud ja maksis seda suure-nenud summat perele kuni oma abiellumiseni. Vaatamata sellele, et nad vajasid vähe abi, tavatses Johannes Sebedeus kord kuus Maarjale ja Rutile kingitusi viia, nagu Jeesus oli talle ülesandeks teinud.

3. KAHEKÜMNE ÜHEKSAS ELUAASTA (23. A PKR)

¹ Kogu Jeesuse kahekümne üheksas eluaasta kulus Va-hemere-maailma reisile. Põhisündmusteks, nii palju kui meil on lubatud neid kogemusi ilmutada, on lood, mis va-hetult järgnevad käesolevale kirjale.

² ¶ Kogu selle reisi kestel Rooma maailmas tunti Jeesust mitmel põhjusel *Damaskuse kirjatundjana*. Korintoses ja

teistes peatuspaikades tagasiteel tunti teda aga *juudist era-õpetajana*.

³ See oli Jeesuse elus sündmusriikas periood. Reisil koh-tas ta palju inimesi, kuid see kogemus on üks tema elu etapp, millest ta ei rääkinud kunagi ühelegi oma pereleik-mele ega ühelegi apostlile. Jeesus elas lihalikku elu ja lahkus sellest maailmast, ilma et keegi (peale Sebedeuse Betsai-dast) oleks sellest pikast reisist kuulnud. Mõned ta sõbrad arvasid, et ta on Damaskusesse tagasi pöördunud, teised, et ta on Indiasse läinud. Ta oma perekond kaldus arvama, et ta on Aleksandrias, sest nad teadsid, et teda oli kord sinna hazani abiks kutsutud.

⁴ Kui Jeesus Palestiinasse tagasi tuli, ei hakanud ta pere-konna arvamust oma Aleksandrias viibimise kohta ümber lükkama, vaid lasi neil uskuda, et ta oli kogu Palestiinas ära oldud aja selles hariduse- ja kultuurikeskuses veetnud. Tõde teadis ainult Betsaida paadiehitaaja Sebedeus, kes ei rääkinud aga midagi.

⁵ ¶ Kõigis oma pingutustes Jeesuse elu Urantial lahti mõtestada peate meeles pidama Miikaeli annetumise mo-tiivi. Selleks, et paljudest tema pealtnäha imelikest tege-mistest aru saada, peate nägema eesmärki, millega ta teie maailmas viibis. Ta jälgis pidevalt, et ei looks endale liialt atraktiivset ja tähelepanu äratavat isiklikku elukäiku. Ta ei tahtnud näida oma kaasinimestele ebatavalise ega vastu-pandamatuna. Ta oli pühendunud taevase Isa ilmutamise-le oma kaassurelikele ja samal ajal ülevale ülesandele elada maa peal oma surelikku elu, alludes kogu aeg sellesama Pa-radiisi-Isa tahtele.

⁶ ¶ Jeesuse maise elu paremaks mõistmiseks tuleks kõi-gil jumaliku annetumise surelikel tundmaõppijatel alati meeles pidada, et elades oma kehastunud elu *Urantial*, elas ta seda kogu oma universumi *heaks*. Sureliku olemusega lihas elatud eluga kaasnes midagi erilist ja innustavat iga asustatud sfääri jaoks kogu Nebadoni universumis. Sama kehtib kõigi nende maailmade kohta, mis on asustatud pä-rast tema Urantial viibimise sündmusrikkaid aegu. Ja sa-mavõrd kehtib see ka kõigi maailmade kohta, mida võidak-se selle kohaliku universumi kogu tulevase ajaloo jooksul tahteolenditega asustada.

⁷ ¶ Sellel reisil Rooma maailmas ja seal omandatud ko-gemustega viis Inimese Poeg õppeotstarbelised kokkupuu-tes oma aja ja põlvkonna maailma erinevate rahvastega praktiliselt lõpule. Naatsaretti tagasipöördumise ajaks oli ta selle õpireisi kaudu peaaegu selgeks saanud, kuidas ini-mesed Urantial elavad ja oma olemasoluga toime tulevad.

⁸ Ümber Vahemere vesistu reisides oli tema tõeline ees-märk *inimesi tundma õppida*. Ta jõudis sel reisil inimkon-na sadadele esindajatele väga lähedale. Ta kohtas ja armas-tas igat liiki inimesi — rikkaid ja vaeseid, ülikuid ja ala-maid, musti ja valgeid, harituid ja harimatuid, kultuurseid ja kultuurituid, lihalikke ja vaimseid, usklikke ja uskma-tuid, moraalseid ja moraalituid.

⁹ Sellel Vahemere-reisil tegi Jeesus oma ainelise ja su-reliku meelega valdamise inimliku ülesande täitmisel suuri edusamme ning tema sisimas elav Kohandaja suutis seda

inimintellekti üha kõrgemale viia ja vaimselt vallata. Selle rännaku lõpuks Jeesus peaaegu teadis — kogu inimliku kindlustundega —, et ta on Jumala Poeg, Kõikse Isa Looja-Poeg. Kohandaja suutis üha enam tuua Inimese Poja meelde ähmaseid mälestusi tema Paradiisi-kogemustest ajal, mil ta oli koos oma jumaliku Isaga, enne kui ta üldse asus seda Neadoni kohalikku universumi korrastama ja haldama. Nii tõi Kohandaja Jeesuse inimteadvusesse vähehaaval neid vajalikke mälestusi tema endisest jumalikust eksistentsist peaaegu igavese mineviku erinevatelt epohhidelt. Viimane inimese-eelse eksistentsi episood, mille Kohandaja esile tõi, oli tema hüvastijätuvestlus Salvingtoni Immanueliga vahetult enne seda, kui ta loovutas oma teadvusega isiksuse, et alustada Urantia kehastumist. Ning see viimane mälupilt inimese-eelsest eksistentsist ilmus Jeesuse teadvusesse selgena samal päeval, mil Johannes teda Jordanis ristis.

4. JEESUS INIMESENA

¹ Kohalikus universumis pealtvaatavatele taevastele intellektidele oli see Vahemerereis kõige põnevam Jeesuse maine kogemus, vähemalt enne tema ristilöömist ja surelikku surma. See oli tema *isikliku teenimise* paeluv periood, mis erines peagi järgnenud avaliku teenistuse epohhist. See ainulaadne episood oli seda kaasakiskuvam, et ta oli sel ajal veel Naatsareti puusepp, Kapernauma paadiehitaja, Damaskuse kirjatundja — ta oli ikka veel Inimese Poeg. Ta polnud veel oma inimmeelt täielikult valdama hakanud; Kohandaja ei olnud surelikku identiteeti täielikult vallanud ja sellele teisikut moodustanud. Ta oli ikka veel inimene inimeste seas.

² Inimese Poja puhtinimlik usukogemus — isiklik vaimne kasv — jõudis sellel kahekümne üheksandal eluaastal tippu. Selle vaimse arengu kogemuse omandas ta pideva järkjärgulise kasvuga alates Mõttekohandaja saabumisest kuni loomuliku ja normaalse inimsuhte lõpliku moodustumise ja kinnistumiseni ainelise inimmeele ja vaimu meel-annetuse vahel — selle kahe meelega saamiseni üheks, mida Inimese Poeg täielikult ja lõplikult koges selle maailma surelikuks kehastununa päeval, mil ta Jordani jões ristiti.

³ Kõigi nende aastate jooksul, mil tal ei paistnud olevat nii pikka aega kindlakujulist läbikäimist oma taevase Isaga, täiustas ta üha tõhusamalt isiklikke ühendusepidamise meetodeid sisimas elava Paradiisi-Isa vaim-kohalolekuga. Ta elas tõelist, täisväärtuslikku elu, tõeliselt normaalselt, loomulikku ja tavalist elu lihas. Ta teab oma isiklikust kogemusest aja ja ruumi aineliste maailmade inimolendite elu olemust ja kogu tegelikku sisu.

⁴ Inimese Poeg koges seda inimlike emotsioonide laia diapasooni, mis ulatub ülimast rõõmust sügava kurbuseni. Ta oli haruldaselt hea huumorimeelega rõõmus laps, aga ta oli ka „murede ja kurvastuse mees”. Vaimses mõttes elas ta läbi kogu sureliku elu alt üles ja algusest lõpuni. Ainelist vaatepunktist ta ehk küll pääses inimeksistentsi mõlema sotsiaalse äärmuse läbielamisest, kuid intellektuaalselt

sai ta inimkonna tervikliku ja täieliku kogemusega täiesti tuttavaks.

⁵ Jeesus tunneb maailmade arenguliste ja tõusasurelike mõtteid ja tundeid, tunge ja ajasid nende sünnist surmani. Ta on elanud inimelu alates füüsilise, intellektuaalse ja vaimse individuaalsuse algetest läbi imikuea, lapsepõlve, nooruki- ja täiskasvanuea kuni inimliku surmakogemuseni. Vähe sellest, et ta läbis need tavalised ja tuttavad inimlikud intellektuaalse ja vaimse arengu perioodid, ta koges *ka* täielikult neid inimese ja Kohandaja vahelise kooskõla kõrgemaid ja arenenumaid etappe, milleni jõuavad üldse vaid vähesed Urantia surelikud. Ta koges sureliku inimese täisväärtuslikku elu mitte ainult nii, nagu seda teie maailmas elatakse, vaid ka sel moel, nagu seda elatakse kõigis teistes aja ja ruumi arengulistes maailmades, isegi kõige kõrgemates ja arenenumates, valgusesse ja ellu asetunud maailmades.

⁶ Kuigi see täiuslik elu, mida ta sureliku ihus elas, ei leidnud ehk temaga samal ajal maakeral elanud kaassurelike tingimatut ja igakülgset heakskiitu, tunnistas Kõikne Isa Jeesus Naatsaretlane elu lihas ja Urantia täielikult ja tingimusteta kui isiksuseelu, mis ühtaegu ilmutas täielikult surelikule inimesele igavest Jumalat ja esitas Lõpmatu Looja rahulduseks täiustunud inimisiksust.

⁷ Ning see oli tema tõeline ja kõrgeim eesmärk. Ta ei tulnud Urantiale elama ühegi ei selle ega muu ajastu lapse ega täiskasvanu, mehe ega naise täiuslikul ja üksikasjalikul kujul. On tõesti tõsi, et tema täisväärtuslik, rikkalik, kaunis ja üllas elu võib pakkuda meile kõigile palju oivalist eeskujut ja jumalikku innustust, kuid seda sellepärast, et ta elas tõeliselt ja ehtsalt inimlikku elu. Jeesus ei elanud oma elu maa peal eeskujuna, mida kõik teised inimolendid võiksid jäljendada. Tema elu lihas oli täidetud samast halastavast hoolekandest, millega te kõik võite oma maised elud täita, ning elades oma surelikku elu oma ajas ja *sellisena, nagu tema oli*, andis ta sellega eeskujut meile kõigile meie elus oma ajas ja *sellistena, nagu meie oleme*. Te ei pea püüdma elada tema elu, kuid võite otsustada *elada oma elu* samuti ja samal viisil, nagu tema elas oma elu. Jeesus ei tarvitse olla otsene ja üksikasjaline eeskujut kõigile kõigi aegade surelikele kõigis selle kohaliku universumi maailmades, kuid ta on igikestev innustaja ja teejuht kõigile Paradiisi palveränduritele tõusu alguse maailmadest läbi universumite universumi ja edasi läbi Havona kuni Paradiisini. Jeesus on *uus ja elav tee* inimesest Jumalani, osalisest täiuslikuni, maisest taevaseni, ajast igavikku.

⁸ ☞ Kahekümne üheksanda eluaasta lõpuks oli Jeesus Naatsaretlane lihas viibivatelt surelikelt nõutava elu praktiliselt lõpuni elanud. Ta saabus maa peale inimeses avalduva täiusliku Jumalana — nüüd oli temast saanud peaaegu täiuslik inimene, kes ootas võimalust avalduda Jumalale. Ning ta jõudis selleni peaaegu enne kolmekümneaastaseks saamist.

130 KIRI TEEL ROOMA

ROOMA maailma reisile kulus suurem osa Jeesuse maise elu kahekümne kaheksandast aastast ja kogu kahekümne üheksas aasta. Jeesus ja kaks India põliselanikku, Gonod ja tema poeg Ganid, lahkusid Jeruusalemmast pühapäeva, 26. aprilli hommikul 22. a pKr. Nad reisisid plaanitud ajakava kohaselt ja järgmisel aastal, 23. a pKr kümnendal detsembril jättis Jeesus isa ja pojaga Pärsia lahe äärses Charaxi linnas hüvasti.

² ¶ Jeruusalemmast läksid nad Joppe kaudu Kaisareasse. Kaisareast sõitsid nad laevaga Aleksandriasse. Aleksandriast purjetasid Kreetale Lasaiasse. Kreetalt seilasid läbi Küreene Kartaagosse. Kartaagost läksid nad laevaga Napoliisse, peatudes Maltal, Sürakuusas ja Messinas. Napolist siirdusid nad Capuasse, kust nad rändasid mööda Appiuse teed Rooma.

³ Roomas peatunud, läksid nad maad mööda Tarentumi, kust sõitsid laevaga Ateenasse, külastades teel Nikopolist ja Korintost. Ateenast suundusid nad Troasi kaudu Efesosse. Efesosest purjetasid nad Küprosele, tehes vahepeatuse Rhodose saarel. Nad veetsid üsna kaua aega Küprosel puhates ning purjetasid siis Süüriasse, Antiookiasse. Antiookiast reisisid nad lõunasse Siidonisse ja seejärel Damaskusesse. Seal reisisid nad karavaniga läbi Thapsakose ja Larissa Mesopotaamiasse. Nad viibisid veidi aega Babülonis, külastasid Uuri ja muid paiku ning läksid siis Suusasse. Seal rändasid nad Charaxi, kust Gonod ja Ganid alustasid teed Indiasse.

⁴ ¶ Jeesus oli omandanud algteadmised Gonodi ja Ganidi keelest ajal, mil ta neli kuud Damaskuses töötas. Ta oli seal tegelenud suurema osa ajast tõlgetega kreeka keelest ühte india keelde, abiks üks Gonodi kodupiirkonna põliselanik.

⁵ ¶ Sellel Vahemere-reisil veetis Jeesus poole igast päevast Ganidi õpetades ning Gonodi äri- ja seltskondlikel kohtumistel tõlgina töötades. Ülejäänud osa igast päevast oli tema enda päralt ja ta pühendas selle suhtlemisele kaasinimestega — neile lähedastele suhetele selle maailma surelikega, mis olid nii iseloomulikud vahetult tema avalikule teenistusele eelnenud aastate tegevusele.

⁶ Oma silmaga tehtud vaatluste ja tegelike kontaktide kaudu tutvus Jeesus õhtumaa ja Vahemere idaranniku kõrgema ainelise ja intellektuaalse tsivilisatsiooniga. Ta sai Gonodilt ja tema andekalt pojalt teada üsna palju India ja Hiina tsivilisatsioonist ning kultuurist, sest Gonod oli teinud India kodanikuna kolm pikka reisi kollase rassi impeeriumisse.

⁷ Noormees Ganid õppis nende pikaajaliste ja lähedaste suhete käigus Jeesuselt palju. Nad kiindusid tugevasti teineteisesse ja poisi isa püüdis korduvalt Jeesust veenda nendega Indiasse tulema, kuid Jeesus keeldus sellest kutsesest alati, vabandades end vajadusega pöörduda tagasi Palestiinasse oma perekonna juurde.

1. JOPPES — KÕNELUS JOONAST

¹ Joppes viibides kohtas Jeesus vilistist tõlki Gadijat, kes töötas parkal Siimoni juures. Gonodi esindajad Mesopotaamias olid Siimoniga palju tehinguid sooritanud, seepärast soovisid Gonod ja ta poeg külastada teda teel Kaisareasse. Pikemalt Joppesse jäänud, sai Jeesus Gadijaga heaks sõbraks. See noor vilist oli tõeotsija. Jeesus oli tõeandja, ta oli tõde Urantia selle põlvkonna jaoks. Kui suur tõeotsija kohtub suure tõeandjaga, sünnib selle tulemusena uut tõde kogedes suur ja vabastav valgustumine.

² Ühel päeval pärast õhtusööki jalutasid Jeesus ja noor vilist mere ääres ning Gadija, teadmata, et see „kirjatundja Damaskusest” tunneb nii hästi heebrea pärimusi, näitas Jeesusele laeva, millelt maale tulles Joonas oli alustanud oma halvasti lõppenud reisi Tarsisesse. Lõpetanud oma juutu, päris ta Jeesuselt: „Ja mis sa arvad, kas see suur kala tõesti neelas Joonas alla?” Jeesus mõistis, et see pärimus oli noormehele tohutut mõju avaldanud ning et ta oli selle üle mõeldes võtnud pähe mõtte püüda oma kohustuste eest põgeneda. Seepärast ei öelnud Jeesus midagi, mis oleks Gadija tegeliku olevikuelu motivatsiooni alused järsult hävitanud. Jeesus vastas sellele küsimusele nii: „Mu sõber, me oleme kõik Joonad, kellel on elada oma elu Jumala tahte järgi, ning alati, kui me püüame põgeneda oma praeguste kohustuste eest kaugete ahvatluste juurde, anname end otsestelt nende mõjude võimusesse, mida ei suuna ei tõe vägi ega õigluse jõud. Kohustuse eest põgenedes ohverdatakse tõde. Valguse ja elu teenimise eest pagedes võib sattuda ainult neisse masendavatesse konfliktidesse raskete isekusevaaladega, mis viivad lõpuks pimedusse ja surma, kui need Jumala hüljanud Joonad ei pöördu oma südameis kas või meeleheite sügavustest tagasi Jumalat ja tema headust otsima. Ning kui need masendunud hinged siiralt Jumalat otsivad — janunedes tõe ja õigluse järele —, ei suuda miski neid enam vangis pidada. Ükskõik kui sügavale nad ka ei oleks langenud, kui nad otsivad kogu südamest valgust, päästab Issand Jumal taevas neid vangistusest: viletsad olukorrad sülitavad nad välja kuivale maale, kus neile avaneb uus võimalus teenida ja targemalt elada.”

³ Jeesuse õpetus liigutas Gadijat väga ja nad vestlesid merekaldal hilisööni ning enne öömajja naasmist palvetasid koos teineteise eest. See oli seesama Gadija, kes kuulas hiljem Peetruse õpetust, hakkas sügavalt uskuma Jeesus Naatsaretlast ja pidas Peetrusega ühel öhtul Tabiita kodus mälestusväärse väitluse. Gadijal oli suur osa selles, et rikas nahakaupmees Siimon tegi lõpliku otsuse ristiusku astuda.

⁴ ¶ (Käesolevas loos Jeesuse Vahemere-reisil tehtud isiklikust tööst oma kaassurelikega tõlgime tema sõnad meile antud loa kohaselt vabalt käesoleva jutustuse esitamise ajal Urantia käibel olevasse sõnastusse.)

⁵ ¶ Jeesuse viimasel kohtumisel Gadijaga toimus arutlus heast ja kurjast. Seda noort vilisti häiris väga, et maailmas on kuri kõrvuti heaga. Ta ütles: „Kuidas saab Jumal,

kui ta on lõpmata hea, lubada meil kurja pärast muret tunda; kes siis loob kurja?” Paljud arvasid tol ajal veel, et Jumal on loonud nii hea kui ka kurja, kuid Jeesus selliseid väärtõpetusi ei esitanud. Jeesus vastas küsimusele nõnda: „Mu vend, Jumal on armastus; seepärast peab ta olema hea ning tema headus on nii suur ja tõeline, et selles ei saa olla väikest ja ebareaalset kurja. Jumal on nii positiivselt hea, et temas pole absoluutselt mingit kohta negatiivsele kurjale. Kuri on nende ebaküps ja mõtlematu väärsamm, kes avaldavad headusele vastupanu, lükkavad ilu tagasi ega ole tõele truud. Kuri on ainult ebaküpsuse kohanematus või teadmatuse hävitav ja moonutav mõju. Kuri on see vältimatu pimedus, mis järgneb valguse rumala tagasilükkamise kiiluvees. Kuri on see, mis on pime ja ebatõene ning millest saab patt, kui teadlikult selle hõlma astuda ja seda tahtlikult soosida.

⁶ Teie taevane Isa, andes teile võime tõe ja eksimuse vahel valida, löi positiivse valguse ja elu tee kõrvale potentsiaalse negatiivse tee, kuid neid pahelisi eksimusi pole tegelikult olemas kuni ajani, mil mõni loodud intellektiolend paneb need oma tahtega eksisteerima, valides endale väär eluviisi. Hiljem kujunevad need pahed selle kangekaelse ja mässulise loodud-olendi teadliku ja tahtliku valiku tulemusena patuks. Seepärast lubab meie Isa taevast heal ja kurjal kuni elu lõpuni kõrvuti käia, nii nagu loodus lubab nisel kuni viljakoristuseni umbrohuga kõrvuti kasvada.” Jeesuse vastus rahuldab Gadijat täielikult pärast seda, kui nad olid arutanud nende ülitähtsate väidete tõelist tähendust ja need tema meelele selgeks olid saanud.

2. KAISAREAS

¹ Jeesus jäi oma sõpradega Kaisareasse arvatust kauemaks, sest leiti, et laeval, millega nad kavatsesid reisi jätkata, on üks suur roolilaba lõhenemas. Kapten otsustas jääda sadamasse, kuni laevale uus laba valmistatakse. Selle töö jaoks ei olnud piisavalt kogenud puuseppi ja Jeesus pakkus end appi. Õhtuti jalutas Jeesus sõpradega kaunil müüril, mis moodustas sadama ümber jalutustee. Ganid kuulas suure huviga, kuidas Jeesus selgitas linna veevärgi ja tõusuvete kasutamist linna tänavate ning kanalisatsiooni pesemiseks. India noormehele avaldas sügavat muljet kõrge dikul asuv Augustuse tempel, mille katusele oli püstitatud Rooma imperaatori hiiglasuur kuju. Nende sealviibimise teisel õhtupoolikul jälgisid nad kolmekesi etendust tohtu suures amfiteatris, mis võis mahutada kaksikümmend tuhat inimest, ja õhtul vaatasid teatris kreeka näidendit. Ganid polnud seda liiki etendusi varem kunagi näinud ja ta esitas Jeesusele nende kohta palju küsimusi. Kolmanda päeva hommikul tegid nad ametliku visiidi maavalitseja paleesse, sest Kaisarea oli Palestiina pealinn ja Rooma prokuraatori residents.

² Nende võõrastemajas elas ka üks Mongoolia kaupmees ning et see mees rääkis üsna hästi kreeka keelt, oli Jeesusel temaga mitu pikka vestlust. Jeesuse elufilosoofia avaldas mehele sügavat muljet ja ta ei unustanud kunagi Jeesuse tarku sõnu „taevase elu elamisest maa peal sel moel, et iga

päev allutakse taevase Isa tahteale”. Too kaupmees oli taoist, kellest oli tänu sellele saanud kindel kõiksesse Jumalusse uskuja. Kui ta Mongooliasse tagasi jõudis, hakkas ta neid kõrgemaid tõdesid oma naabritele ja äripartneritele õpetama ning selle tegevuse otsese tulemusena otsustas ta vanim poeg taoismi preestriks hakata. See noormees avaldas kogu elu teistele mõju oma kogetud kõrgema tõega ning tema poeg ja pojapoeg olid samuti andunult ustavad doktriinile Ainsast Jumalast — Taeva Ülimast Valitsejast.

³ Alpkristliku kiriku idapoolne haru, mille keskus oli Filadelfias, järgis Jeesuse õpetusi küll ustavamalt kui Jeruusalemma vennad, aga kahjuks polnud kedagi Peetruse-taolist minemas Hiinasse ega Pauluse-taolist Indiasse, kus tol ajal oli vaimne pinnas taevariigi uue evangeeliumi seemne idanemiseks nii soodne. Jeesuse õpetused oleksid sel kujul, nagu filadelflased neid järgisid, mõjunud vaimunäljas Aasia rahvastele sama vahetult ja tõhusalt kui Peetruse ja Pauluse jutlustamine Läänes.

⁴ Keegi neist noortest meestest, kes ühel päeval koos Jeesusega roolilaba kallal töötasid, hakkas suurt huvi tundma sõnade vastu, mida Jeesus laevatöökojas tööd rüüades aeg-ajalt pillas. Kui Jeesus mainis, et taevane Isa on huvitatud oma maiste laste heast käekäigust, ütles see noor kreeklane Anaxand: „Kui Jumalad minu vastu huvi tunnevad, miks nad siis ei vii seda julma ja ebaõiglast meistrit töökojast minema?” Ta ehmus, kui Jeesus talle vastas: „Kuna sina tead, mis on headus, ja hindad õiglust, on Jumalad võib-olla toonud selle eksliku mehe sellepärast sinu lähedusse, et sa võiksid teda paremale teele juhtida. Võib-olla oled sina see sool, kes peab tolle venna kõigile teistele meeldivamaks muutma, kui sa just pole oma vürtsikust kaotanud. See mees valitseb praegu sinu üle, sest ta kuri teguviis avaldab sulle ebasoodsat mõju. Miks mitte panna headuse jõuga maksma oma võim kurja üle ja saada nii teie kahe vaheliste suhete isandaks? Ennustan, et headus sinus võib saada ülekaalu temas peituvast kurjusest, kui sa selleks ausa ja elava pingutuse teed. Kogu surelikus eksistentsis pole põnevamaid avastusretki kui rõõm, mida tuntakse ainelises elus oma jõu ühendamisest vaimse energia ja jumaliku tõega mõnes nende võidukas heitluses eksimuse ja pahega. Saada vaimuvalguse elavaks kanaliks vaimupimeduses olevale surelikule on imeline ja teiseks muutev kogemus. Kui sind on sellest mehest rohkem tõega õnnistatud, peaksid tema vajadused sulle väljakutse esitama. Sa ei ole ju argpüks, kes seisab merekaldal ja vaatab, kuidas inimene, kes ujuda ei oska, upub! Kui palju väärtuslikum on selle mehe pimeduses kahlav hing võrreldes tema vette uppuva kehaga!”

⁵ Jeesuse sõnad liigutasid Anaxandi väga. Ta rääkis peagi oma ülemusele sellest, mida Jeesus oli öelnud, ning nad mõlemad küsisid sel õhtul Jeesuselt nõu, kuidas oleks parem oma hinge eest hoolitseda. Hiljem, kui Kaisareas kuulutati ristiususõnumit, uskusid mõlemad mehed, üks kreeklane ja teine roomlane, Filippuse jutlust ning said tema asutatud kiriku väljapaistvateks liikmeteks. Hiljem määrati see noor kreeklane majandusülemaks Rooma väe-

salga pealiku Korneliuse juurde, kellest sai tänu Peetruse tegevusele uskuja. Anaxand jätkas valguse jagamist pimeduses olijaile kuni Pauluse vangistamiseni Kaisareas, mil ta juhuse läbi hukkus kannatanute ja surijate eest hoolitsedes suurte tapatalgute ajal, mil sai surma kakskümmend tuhat juuti.

⁶ ¶ Selleks ajaks oli Ganid märganud, et tema õpetaja veedab kogu oma vaba aja nii tavatul moel kaasinimesi teenides ja noor indialane püüdis leida tema pideva tegutsemise põhjust. Ta küsis: „Miks sa küll kogu aeg võõraste inimestega vestled?” Ja Jeesus vastas: „Ganid, sellele, kes tunneb Jumalat, pole ükski inimene võõras. Taevase Isa leidmise kogemuses avastad, et kõik inimesed on sinu vennad, ja kas see on siis imelik, kui rõõmustad äsjaleitud vennaga kohtumise üle? Tutvumine oma vendade ja õdedega, nende probleemide tundmaõppimine ja neid armastama õppimine on elu ülim kogemus.”

⁷ Vestlus kestis hilisööni ja noormees palus Jeesusel selle jutuaajamise käigus rääkida, mille poolest erineb Jumala tahe inimesele valikutest, mida samuti tahteks nimetatakse. Jeesus ütles sisuliselt järgmist: Jumala tahe on Jumala tee, partnerlus Jumalaga erinevate valikuvõimaluste korral. Seega on Jumala tahte täitmine üha enam Jumala sarnaseks saamise edasiviiv kogemus ning Jumal on kõige hea, ilusa ja tõelise allikas ja saatus. Inimese tahe on inimese tee, kokkuvõttes sureliku valik selle kohta, mis ta soovib olla ja teha. Tahe on eneseteadliku olendi kaalutletud valik, mis viib arukal mõtisklusel põhinevale otsusele-käitumisele.

⁸ Jeesus ja Ganid mängisid sel õhtul väga aruka lambakoeraga ja Ganid soovis teada, kas ka koeral on hing ja kas tal on ka tahe, ning Jeesus vastas tema küsimustele: „Koeral on meel, mis võib tunda ainelist inimest, oma peremeest, kuid ei saa tunda Jumalat, kes on vaim; seega pole koeral vaimset olemust ja ta ei saa vaimsest kogemusest rõõmu tunda. Koeral võib olla oma olemusest tulenev ja treenimisega tugevdatud tahe, kuid see meelemadus ei ole vaimne jõud ega ole ka võrreldav inimtahtega, sest see pole *mõtlev* — see ei tulene kõrgemate ja moraalseste tähenduste eristamisest või vaimsete ja igaveste väärtuste valimisest. Selle vaimse eristusvõime ja tõe valimise võime omamine teebki surelikust inimesest moraalse olendi, vaimset vastutustunnet ja igavese ellujäämise võimet omava loodud olendi.” Jeesus selgitas samuti, et nende meelemaduste puudumise tõttu on igavesti võimatu, et loomariigis tekiks aja jooksul keel või et kogetaks midagi võrdväärset isiksuse igavikus ellujäämisega. Sel päeval saadud õpetuste tulemusena ei uskunud Ganid enam kunagi, et inimhing võiks looma kehasse ümber asuda.

⁹ ¶ Ganid rääkis kõigest sellest järgmisel päeval oma isa ja vastuseks Gonodi küsimusele selgitas Jeesus talle, et „kui inimtahe on täielikult hõivatud ainult ajalike otsuste vastuvõtmisega lihaliku eksistentsi aineliste probleemide kohta, on see inimene ajas hukule määratud. Need, kes teevad kõigest südamest tulevaid moraalseid otsuseid ja tingimusteta vaimseid valikuid, samastuvad seega üha enam oma sisimas elava jumaliku vaimuga ning muunduvad nii

üha enam igavese ellujäämise väärtusteks — lakkamatult kulgevaks jumalikuks teenimiseks.”

¹⁰ ¶ Selsamal päeval kuulsime esmakordselt seda ülitähtsat tõde, mis nüüdisaegses mõttes tähendab: „Tahe on inimesele avaldumine, mis võimaldab subjektiivsel teadvusel end objektiivselt väljendada ja kogeda Jumala sarnaseks püüdlemise nähtumust.” Selles mõttes võib iga mõtlev ja vaimselt meelestatud inimolend *loovaks* saada.

3. ALEKSANDRIAS

¹ Kaisarea külastus oli olnud sündmusrikas ning kui laev korda sai, lahkus Jeesus koos oma kahe sõbraga ühel keskpäeval Egiptusesse, Aleksandriasse.

² Sõit Aleksandriasse oli kõigi kolme jaoks väga meeldiv. Ganid nautis seda reisi ja hoidis Jeesust oma küsimustele vastamisega pidevalt tegevuses. Linna sadamale lähenedes pakkus noormehele põnevust suur Pharose tuletorn saarel, mida ühendas mandriga muul, mille oli ehitanud Aleksander, rajades nii kaks suurepärast sadamat ja muutes Aleksandria Aafrika, Aasia ja Euroopa merekaubanduse ristteeks. Suur tuletorn oli üks seitsmest maailmaimest ja sai kõigi järgnevate tuletornide eelkäijaks. Nad tõusid varahommikul, et seda oivalist inimkäte loodud ja elusid päästvat ehitist vaadata, ning Jeesus ütles Ganidi hüüatuste vahele: „Ja sinagi, mu poeg, saad Indiasse tagasi pöördudes, pärast oma isa surma, selliseks nagu see tuletorn; sinust saab elu valgus neile, kes sinu ümber on pimeduses, sa näitad kõigile soovijatele ohutut teed pääsemise sadamasse.” Ja Ganid ütles Jeesuse kätt surudes: „Ma saan selleks.”

³ ¶ Peame taas märkima, et varased ristiusuõpetajad tegid suure vea, kui pöörasid oma tähelepanu nii kitsalt ainult lääne tsivilisatsioonile Rooma maailmas. Jeesuse õpetusi, sel kujul nagu uskujad neid esimesel sajandil Mesopotaamias järgisid, oleksid olnud valmis vastu võtma ka erinevad asiaatide rühmad.

⁴ ¶ Kui maabumisest oli möödunud neli tundi, olid nad end sisse seadnud selle miljonlinna läänepiirini ulatuva pika ja laia, kolmekümne meetri laiuse ja kaheksa kilomeetri pikkuse peatänavaga idapoolses otsas. Pärast esmatutvust linna põhiliste vaatamisväärsustega — ülikooli (Museion), raamatukogu, Aleksandri kuningliku mausoleumi, palee, Neptunuse templi, teatri ja gümnaasiumiga — asus Gonod äriasju ajama, Jeesus ja Ganid aga läksid raamatukokku, mis oli maailma suurim. Siia kogutud peaaegu miljon käsikirja pärinesid kogu tsiviliseeritud maailma kõigist paigust: Kreekast, Roomast, Palestiinast, Partiaast, Indiast, Hiinast ja isegi Jaapanist. Ganid nägi selles raamatukogus maailma suurimat India kirjanduse kogu. Nad veetsid siin kogu Aleksandrias viibimise aja jooksul iga päev veidi aega. Jeesus rääkis Ganidile, kuidas seal oli heebrea pühakirju kreeka keelde tõlgitud. Nad arutlesid ikka ja jälle maailma religioonide üle, kusjuures Jeesus püüdis näidata noormehele neis igaühes sisalduvat tõde, lisades: „Kuid Jahve on Melkisedeki ilmutusest ja Aabrahami lepingust ilmnunud Jumal. Juudid olid Aabrahami järeltulijad ja hõivasid hiljem sama maa-alad, kus oli elanud ja töötanud Melkisedek ja kust ta oli saatnud õpetajaid laiali kogu maailma, ning

nende religioonis kirjeldati lõppkokkuvõttes Iisraeli Issandat Jumalat taevase Kõikse Isana selgemini kui üheski teises maailma religioonis.”

⁵ ¶ Ganid koondas Jeesuse juhendamisel kogumikuks õpetused kõigist neist maailmareligioonidest, mis tunnistasid Kõikset Jumalust, kuigi nad võib-olla tunnistasid vähem või rohkem ka alamaid jumalusi. Pärast pikki arutlusi otsustasid Jeesus ja Ganid, et roomlastel polnudki oma religioonis tõelist Jumalat, et nende religioon oli vaevalt midagi enam kui vaid keisri kummardamine. Nad jõudsid järeldusele, et kreeklastel oli küll filosoofia, kuid polnud isikulise Jumalaga religiooni. Müsteeriumikultused jätsid nad arvestamata nende paljususest tuleneva segaduse tõttu ja sellepärast, et nende erinevad jumalusekäsitused näisid tulenevat teistest ja vanematest usunditest.

⁶ Kuigi need tõlked olid tehtud Aleksandrias, korrastas Ganid neist tehtud valiku ja lisas oma isiklikud järeldused lõplikult alles vahetult enne Roomast lahkumist. Teda üllatas väga avastus, et maailma parimad usukirjanduse autorid tunnistasid kõik enam-vähem selgelt igavese Jumala olemasolu ja olid tema olemuse ning tema ja sureliku inimese suhte osas üsna ühel nõul.

⁷ ¶ Jeesus ja Ganid veetsid Aleksandrias viibimise ajal üsna palju aega Museionis. See muuseum ei olnud üksnes haruldaste esemete kogu, vaid pigem kaunite kunstide, teaduse ja kirjanduse ülikool. Õpetatud professorid pidasid siin iga päev loenguid ning see oli tolleaegse õhtumaa intellektuaalne keskus. Jeesus tõlkis neid loenguid päev päeva järel Ganidile. Teise nädala keskel hüüdis noormees ühel päeval: „Õpetaja Joosua, sa tead rohkem kui need professorid; sa peaksid tõusma ja rääkima neile neid suuri asju, millest sa mulle oled rääkinud; liigne mõtlemine on nende meeled tuhmiks teinud. Ma räägin oma isaga ja lasen tal selle ära korraldada.” Jeesus naeratas, öeldes: „Sina oled mind imetlev õpilane, kuid need õpetajad ei soovi, et meie sinuga neid õpetaksime. Vaimsustamata õpetatuse uhkus on inimkogemuses salakaval asi. Tõeline õpetaja säilitab oma intellektuaalse terviklikkuse sellega, et jääb alati õppijaks.”

⁸ Aleksandria oli õhtumaa segunenud kultuuride linn ning Rooma järel kõige suurem ja suurejoonelisem linn maailmas. Siin asus maailma suurim juudi sünagoog, Aleksandria Suurkohtu valitsuse, seitsmekümne valitseva vanaema asupaik.

⁹ Nende paljude meeste seas, kellega Gonodil oli ärisidemeid, oli ka üks juudi pankur Aleksander, kelle vend Philon oli tolle aja kuuluisu filosoof. Philon oli võtnud endale kiiduväärt, kuid äärmiselt raske ülesande viia kreeka filosoofia ja heebrea teoloogia omavahel kooskõlla. Ganid ja Jeesus vestlesid Philoni õpetustest üsna palju ja lootisid kuulda mõnda tema loengut, kuid see kuuluis helleenistunud juut oli kogu nende Aleksandrias viibimise aja haegevoodis.

¹⁰ Jeesus kiitis Ganidile paljut kreeka filosoofias ja stoi- kute doktriinides sisalduvat, kuid noormehel jäi meelde

tõde, et need tõekspidamiste süsteemid, nagu mõned tema enda rahvaste ebamäärased õpetusedki, on religioos- sed vaid selles mõttes, et juhivad inimesi Jumalat leidma ja tundma rõõmu elavast kogemusest tunda Igavest.

4. KÕNELUS REAALSUSEST

¹ Aleksandriast lahkumise eelõhtul vestlesid Ganid ja Jeesus kaua ühe valitsuse poolt palgatud professoriga, kes esitas oma loengutes Platoni õpetusi. Jeesus tõlkis õpetatud kreeklase juttu, kuid ei esitanud kreeka filosoofia ümberlükkamiseks oma õpetusi. Gonod oli tol õhtul äriasju ajamas ning pärast professori lahkumist vestlesid õpetaja ja õpilane kaua südamest südamesse Platoni doktriinidest. Jeesus kiitis küll teatud tingimustega heaks mõned kreeka õpetused, mis olid seotud teooriaga, et maailma ainelised küljed on vaid nähtamatute, kuid olulisemate vaimsete reaalsuste hämarad peegeldused, ent püüdis noormehel mõtetele usaldusväärsemaid aluseid anda ning alustas pikka väitlust reaalsuse olemusest universumis. Sisuliselt ja nüüdisaegses sõnastuses ütles Jeesus Ganidile järgmist:

² ¶ Universumi reaalsuse allikaks on Lõpmatu. Piiritletud loodu ainelised asjad on igavese Jumala Paradiisi-Algkuju ja Kõikse Meele vastukajad ajas ja ruumis. Põhjuslik seos füüsilises maailmas, eneseteadvus intellektuaalses maailmas ja arenev individuaalsus vaimumaailmas — need kõik sisse mõõtkavasse projitseeritud, igaveses omavahelises seoses ühendatud ning täiuslike omaduste ja jumaliku väärtusega kogetud reaalsused — moodustavad kokku *Ülima reaalsuse*. Ent põhjusliku seose, arukuse ja vaimukogemuse Algne Isiksus on pidevalt muutuv universumis muutumatu, absoluutne. Isegi piiritletud väärtuste ja jumalike omadustega igaveses universumis võivad muutuda ja sageli muutuvadki kõik asjad peale Absoluutide ning kõige, mis on omandanud absoluutse füüsilise seisundi, intellektuaalse hõlmatusel või vaimse identiteedi.

³ Kõrgeim tasand, milleni piiritletud loodud-olend võib areneda, on Kõikse Isa äratundmine ja Ülima tundmine. Ning isegi siis kogevad need lõplikkuse lõppeemärgi olendid jätkuvalt füüsilise maailma ja selle aineliste nähtuste liikumistes toimuvaid muutusi. Samuti püsisid nad teadlikud oma individuaalsuse arengust jätkuval tõusul vaimses universumis ja teadvuse kasvust intellektuaalse kosmose üha sügavamal mõistmisel ja sellele reageerimisel. Loodud-olend võib saada Loojaga üheks ainult tahte täiuslikkuses, kooskõlas ja üksmeeles ning selline jumalikkuses seisund saavutatakse ning see püsib vaid siis, kui loodud-olend viib ajas ja igavikus elades oma piiritletud isiklikku tahet pidevalt vastavusse Looja jumaliku tahtega. Soov täita Isa tahet peab alati olema Jumala tõusupoja hinges ülim ja meeles valdav.

⁴ Ühe silmaga inimene ei või kunagi loota, et ta tajub perspektiivi sügavust. Ühe silmaga materialistlikud teadlased ega ka ühe silmaga vaimsed müstikud ja allegoorikud ei saa samuti kunagi õigesti näha kõikse reaalsuse tõelist sügavust ja sellest piisavalt aru saada. Kõik loodud-olendi

kogemuse tõelised väärtused on peidetud äratundmise sügavusse.

⁵ Meele osaluseta toimiv põhjuslik seos ei saa arenda tahumatut ja lihtsat peeneks ja keeruliseks ning vaimu kogemus ei saa aja sureliku ainelisest meelest arendada igavese ellujäämise jumalikku olemust. Universumi üheks omaduseks, mis lõpmatut Jumalust nii oluliselt iseloomustab, on need lõputult loovalt annetatavad isiksused, kes suudavad edeneval Jumaluseni-jõudmisel ellu jääda.

⁶ Isiksus on see kosmiline annetus, see kõikse reaalsuse aspekt, mis võib samaaegselt piiramatute muutustega eksisteerides säilitada oma samasuse kõigis neis muutustes ja igavesti ka pärast neid.

⁷ Elu on algse kosmilise põhjusliku seose kohandamine universumi olukordade nõudmistele ja võimalustele ning see tekib Kõikse Meele toimet ja käivitub Jumala kui vaimu vaimusädemest. Elu tähendus seisneb selle kohandatuses, elu väärtuseks on arenemisevõime — isegi kuni jumalateadvuse kõrgusteni.

⁸ Eneseteadliku elu kohanematuse tulemusena tekib kosmoses ebakõla. Isiksuse tahte lõplik lahknemine universumite arengusuunast lõpeb intellektuaalses isolatsioonis, isiksuse eraldumises. Vaimse eksisteerimise lakkamisel lisandub sisimas elava vaimse lootsi kaotus. Arukas ja arenev elu muutub seetõttu iseenesest ümberlõhkamatuks tõendiks jumaliku Looja tahet väljendava eesmärgistatud universumi eksisteerimisest. See elu püüdleb kogusummas kõrgemate väärtuste poole ning selle lõppeesmärgiks on Kõikne Isa.

⁹ Inimese meel on vaid teatud määral looma omast kõrgem, kui mitte arvestada intellekti kõrgemaid ja poolvaimseid talitlusi. Seetõttu ei saa loomad (kellel pole palveldamisvõimet ega tarkust) kogeda üliteadvust, teadvust teadvusest. Loomne meel tunnetab vaid objektiivset universumit.

¹⁰ Teadmised kuuluvad ainelise ehk fakte eristava meele sfääri. Tõde kuulub vaimuandega, Jumala tunnetamisest teadliku intellekti valdkonda. Teadmisi saab demonstreerida, tõde kogetakse. Teadmised kuuluvad meelele, tõde on hinge, areneva mina kogemus. Teadmine on mittevaimse taseme funktsioon, tõde on universumite meelvaimu tasandi aspekt. Ainelise meele silm tajub faktiteadmiste maailma, vaimsustunud intellekti silm eristab tõeliste väärtustega maailma. Kui need kaks vaatepunkti sünkroniseeruvad ja harmoneeruvad, ilmutavad nad reaalsuse maailma, milles tarkus tõlgendab universuminähtusi järjestikuse isikliku kogemusena.

¹¹ Eksimus (kuri) on karistus ebatäiuslikkuse eest. Ebatäiuslikkuse omadused või kohanematuse faktid avalduvad ainelisel tasandil kriitilise vaatluse ja teadusliku analüüsi tulemusena, moraalsel tasandil inimkogemuse kaudu. Kurja olemasolu näitab meele ebatäpsust ja arengulise mina ebaküpsust. Seega on kuri ka universumi ebatäiusliku tõlgendamise mõõdupuu. Võimalus teha vigu on sisetult omane tarkuse omandamisele, osaliselt ja ajutiselt täielikule ja igavesele, suhteliselt ja ebatäiuslikult lõplikule

ja täiuslikule arenemise kavale. Eksimus on selle suhtelise mittetäielikkuse vari, mis Paradiisi-täiusele viivale inimese tõusuteele universumis paratamatult langeb. Eksimus (kuri) ei ole universumi tegelik omadus, see on lihtsalt suhtelise täheldamine mittetäieliku piiritletu ebatäiuslikkuses seoses Ülima ja Lõpliku tõusutasanditega.

¹² ¶ Kuigi Jeesus rääkis seda kõike noormehele keeles, millest tal oli kõige kergem aru saada, olid Ganidil selle arutluse lõpuks juba laud rasked ja ta vajus peagi unne. Järgmisel hommikul tõusid nad varakult, et minna laevale, mis suundus Kreetale Lasaiasse. Ent enne teeasumist oli noormehel kurja kohta veel küsimusi, millele Jeesus vastas järgmist:

¹³ ¶ Kuri on suhteline mõiste. See tuleneb ebatäiuslikkuse vaatlumisest varjus, mida heidab asjade ja olendite piiritletud universum, kui see kosmos varjutab Lõpmatu Ühe igaveste reaalsuste kõikse väljenduse elavat valgust.

¹⁴ Potentsiaalne kuri sisaldub Jumala ilmutuse kui lõpmatuse ja igaviku paratamatus mittetäielikkuses aja ja ruumiga piiratud väljendusena. Osalise olemasolu täielikkuse kohalolekus tähendab, et reaalsus on suhteline, see teeb vajalikuks intellektuaalse valiku ja kehtestab vaimse äratundmise ja reageerimise väärtusetasandid. Mittetäielik ja piiritletud arusaam Lõpmatust ajaliku ja piiratud loodud-olendi meeles on juba iseenesest ja iseenesest *potentsiaalne kuri*. Kuid eksimuse suurendamine nende algomaste sisetiste intellektuaalsete ebakõlade ja vaimsete vajakajäämistest mõõduka vaimse korrigeerimise põhjendamatu puudulikkuse tõttu on võrdväärne *tegeliku kurja* teostumisega.

¹⁵ Kõik staatilised, surnud arusaamad on potentsiaalselt kurjad. Suhtelise ja elava tõe piiritletud vari on pidevas liikumises. Staatilised arusaamad hoiavad teadust, poliitikat, ühiskonda ja religiooni alati tagasi. Staatilised arusaamad võivad esindada mingeid teadmisi, kuid neis puudub tarkus ja tõde. Ärge aga laske suhtelisusel end sedavõrd eksiteele viia, et te ei suuda enam märgata universumis valitsevat kooskõla, mida juhib kosmiline meel ja kontrollib püsivalt Ülima olendi energia ja vaim.

5. KREETA SAAREL

¹ Ränduritel oli Kreetale minnes vaid üks eesmärk ja see oli puhkus — jalutuskäigud saarel ja mäkkeronimine. Kreetalaste maine ei olnud tol ajal ümbruskonna rahvas seas just kadestusväärne. Vaatamata sellele võitsid Jeesus ja Ganid palju hingi kõrgematele mõtte- ja elutasanditele ning löid sellega aluse hilisemate evangeeliumiõpetuste kiireks vastuvõtuks esimeste jutlustajate saabumisel Jeruusalemmast. Jeesus armastas kreetalasi, hoolimata karmidest sõnadest, mida Paulus hiljem nende kohta ütles, kui ta saatis Tiituse saarele nende kirikuid ümber korraldama.

² Kreeta mäenõlval toimus Jeesusel Gonodiga esimene pikk vestlus religioonist. See avaldas isale sügavat muljet ja ta ütles: „Pole ime, et poiss usub kõike, mis sa talle räägid, kuid ma ei teadnud, et Jeruusalemmas, ammugi siis Damaskuses on niisugune religioon.” Saarel viibides tegi Gonod Jeesusele esmakordselt ettepaneku tulla nendega koos

Indiasse ning Ganidi rõõmustas mõte, et Jeesus võiks selle plaaniga nõustuda.

³ Kui Ganid küsis ühel päeval Jeesuselt, miks ta polnud pühendanud end avaliku õpetaja tööle, vastas too: „Mu poeg, igal asjal on oma aeg. Sa sünnid maailma, aga ükskõik kui ärev või kannatamatu sa ka ei oleks, ei aita see sind kiiremini suureks kasvada. Kõigis sellistes asjades tuleb lasta ajal omasoodu kulgeda. Ainult aeg võib rohelise vilja puu otsas küpseks muuta. Aastaajad vahelduvad ja loojangud järgnevad päikesetõusudele ainult aja möödudes. Praegu olen ma koos sinu ja su isaga teel Rooma ja tänaseks sellest piisab. Minu homne päev on aga täielikult minu taevase Isa kätes.” Ja siis rääkis ta Ganidile loo Moosese nelikümmend aastat kestnud ärksast ootusest ja pidevatest ettevalmistustest.

⁴ Kali Limenest külastades juhtus aga midagi, mis jäi Ganidile alaliseks meelde. Seda episoodi meenutades soovis ta alati, et ta saaks teha midagi oma kodumaa India kastisüsteemi muutmiseks. Suurel teel ründas purjus hulgus orjatüdrukut. Kui Jeesus tütarlapse täbarat olukorda nägi, tormas ta tema juurde ja tõmbas tüdruku hullunud mehest eemale. Hirmunud laps klammerdus Jeesuse külge ja Jeesus hoidis raevunud meest oma tugeva väljasirutatud parema käega ohutus kauguses, kuni too väsis vihaste hoopide tühja ladumisest. Ganid soovis väga Jeesust aidata, kuid isa keelas tal seda teha. Kuigi nad ei rääkinud selle tüdruku keelt, sai neiu aru nende halastavast teost ja väljendas oma südamlikku tänu, kui nad ta kolmekesi koduni olid saatnud. Seekord oli Jeesus ilmselt kõige lähemal isiklikule kokkupõrkele oma ligimestega kogu elu jooksul lihas. Kuid tal oli raske sel õhtul Ganidile selgitada, miks ta purjus meest polnud löönud. Ganidi arvates oleks tulnud meest lüüa vähemalt sama palju kordi, kui too oli tüdrukut löönud.

6. KARTLIK NOORMEES

¹ Kõrgel mägedes vestles Jeesus kaua ühe kartliku masendunud noormehega. Suutmata oma kaaslaste seltsist lohutust ja julgustust leida, oli nooruk mägedesse üksindusse pagenud, sest teda oli kasvades pidevalt saatnud abitus ja alaväärsustunne. Neid loomulikke kalduvusi olid veelgi tugevdanud arvukad rasked olukorrad, millesse noormees oli kasvades sattunud, eriti isa kaotus kaheteistkümnenda aastana. Teda kohates ütles Jeesus: „Tervist, sõber! Miks oled sa sel kaunil päeval nii masendunud? Kui on juhtunud midagi, mis sulle muret teeb, saan ma võib-olla sind kuidagi aidata. Pakun sulle igal juhul meeleldi oma abi.”

² Noormees ei soovinud rääkida ja Jeesus püüdis uuesti tema hingele läheneda, öeldes: „Nagu ma aru saan, oled sa tulnud siia üles mägedesse selleks, et inimestest eemal olla, seepärast ei taha sa muidugi ka minuga kõnelda, aga ma tahaksin teada, kas sa tunned neid mägesid, kas sa tead, kuhu need rajad viivad? Ja ehk oskad sa ka öelda, kuidas oleks kõige parem siit Foiniksisse minna?” See noormees tundis aga neid mägesid väga hästi ja ta juhatas Jeesusele teed Foiniksisse sedavõrd suure huviga, et joonistas isegi kõik rajad

maa peale ja andis üksikasjalikke selgitusi. Kui aga Jeesus oli hüvasti jätnud ja teeselnud, nagu hakkaks lahkuma, äratas ta noormehes suurt imestust ja uudishimu, pöördudes äkki tema poole ja öeldes: „Ma tean väga hästi, et sa soovid, et sind su lohutamatuses rahule jäetaks, kuid minust poleks hea ega aus saada sinult nii lahket abi parema tee leidmiseks Foiniksisse ja sinust siis mõtlematult lahkuda, püüdmata vähimalgi määral vastata sinu palvele saada abi ja juhiseid parema tee leidmiseks oma elueesmärgile, mida sa siin mäenõlval aega mööda saates oma südames otsid. Nii nagu sina tead väga hästi teed Foiniksisse, olles sellel korduvalt astunud, tean mina hästi teed sinu nurjunud lootuste ja soovide linna. Ning et sa minult abi palusid, ei valmista ma sulle pettumust.” Poiss oli jahmunud ja suutis vaid kogeleda: „Aga — ma pole teilt midagi palunud...” Kuid Jeesus pani käe leebelt ta õlale ja sõnas: „Ei, poeg, sõnadega mitte, kuid su paluv pilk puudutas mu südant. Mu poeg, see, kes kaasinimesi armastab, loeb sinu heitunud ja meelegeitel näost kõnekat abipalvet. Istu korra, ma räägin sulle teenimise teedest ja õnneradadest, mis viivad inimese mina muredest eemale rõõmude juurde, mida toob armastav tegevus vennluses inimestega ja taevase Jumala teenimine.”

³ Noormees soovis nüüd juba väga Jeesusega rääkida ja ta põlvitas tema jalge ette, anudes, et Jeesus teda aitaks, näitaks talle pääseteed tema isiklike murede ja lüüasaamiste maailmast. Jeesus ütles: „Tõuse, mu sõber! Seisa nagu mees! Sinu ümber võib olla väiklasi vaenlasi ja sind tagasihoidvaid takistusi, kuid kõik suur ja tõeline selles maailmas ja universumis on sinu poolel. Päike tõuseb igal hommikul sind tervitama nii nagu maailma kõige võimsamat ja jõukamat inimest. Vaata, sul on tugev keha ja vägevad musklid, sul on füüsiliselt rohkem eeldusi kui enamikul inimestel. Aga sellest pole peaaegu üldse kasu, kui sa istud ainult siin mäenõlval ja kurvastad nii oma tõeliste kui ka kujuteldavate õnnetuste pärast. Ometi võiksid sa oma kehaga suuri asju korda saata, kui kiirustaksid sinna, kus suured ettevõtmised tegemist ootavad. Sa püüad oma õnnetu mina eest põgeneda, kuid seda ei saa teha. Sa oled olemas koos kõigi oma elumuredega, sa ei saa kogu oma elu nende murede eest põgeneda. Kuid kuula veel. Sul on selge ja võimekas meel. Sinu tugevat keha suunab arukas meel. Pane oma mõistus tööle probleeme lahendama; õpeta oma mõistust enda heaks töötama; ära lase hirmul enam valitseda end nagu mõtlemisvõimeta looma. Su meel peaks olema sulle sinu eluprobleemide lahendamisel vapper liitlane, mitte aga masenduse ja lüüasaamiste armetu hirmuori ja -teener. Ent kõige väärtuslikum — sinu tõeliste saavutuste potentsiaal — on sinus elav vaim, mis stimuleerib ja innustab su meelt end ohjeldama ja keha tegutsema, kui sa vaid soovid ennast selle hirmu köidikutest vabastada ja lasta oma vaimsel olemusel alustada enda tegevusetuse pahedest päästmist elava usu võimsa kohalolekuga. Siis võidab see usk kohe sinu hirmu inimeste ees selle uue ja kõikealutava armastusega kaasinimeste vastu, mis peale tungib ja täidab varsti kogu su hinge, sest sa oled oma südames saa-

nud teadlikuks sellest, et oled Jumala poeg.

⁴ Sel päeval, mu poeg, on sulle määratud uuesti sündida, veenduda uskuva ja julge inimese ja Jumala heaks inimeste andunud teenimise väärtuses. Kui sa siis taas iseenes eluga kohanenud oled, kohandud sa samamoodi uuesti ka universumiga. Sa oled uuesti sündinud — sündinud vaimust — ja nüüdsest on sinu elu täis võidukaid saavutusi. Mured annavad sulle jõudu, pettumused kannustavad sind tegudeks, raskused heidavad sulle väljakutse ja takistused innustavad sind tegutsema. Tõuse, noormees! Jäta hüvasti lõmitavat hirmu ja argpükslikku põgenemist täis eluga. Kiirusta tagasi oma kohustuste juurde ja ela oma elu lihas Jumala pojana, surelikuna, kes on pühendunud maisete inimeste õilistavale teenimisele ja määratud suurepärasele ning igavesele Jumala teenimisele igavikus.”

⁵ Sellest noormehest, Fortunusest, sai hiljem kristlaste juht Kreetal ja Tiituse lähedane kaaslane tema töös Kreeta usklike meele ülendamiseks.

⁶ ¶ Rändurid olid juba korralikult puhanud ja värsked, kui nad valmistusid ühel keskpäeval purjetama Põhja-Aafrikasse Kartaagosse. Teel peatusid nad kaks päeva Kireenes. Seal andsid Jeesus ja Ganid esmaabi poisile, kelle nimi oli Ruufus ja kes oli koormat vedava härjavankri purunemisel viga saanud. Nad kandsid ta koju ema juurde ning ta isa Siimon ei osanud aimatagi, et mees, kelle risti ta hiljem Rooma sõduri korraldusel kandis, oli sama võõras, kes kunagi tema pojale teene oli osutanud.

7. KARTAAGOS. ARUTLUS AJAST JA RUUMIST

¹ Enamiku ajast teel Kartaagosse vestles Jeesus oma kaasreisijatega sotsiaalsetest, poliitilistest ja ärilistest küsimustest, religiooni ei puudutatud peaaegu üldse. Gonod ja Ganid avastasid alles nüüd, et Jeesus on hea jutuvestja, ja nad lasid tal rääkida lugusid oma nooruseast Galileas. Nad said teada sedagi, et Jeesus oli kasvanud Galileas, mitte Jeruusalemmas ega Damaskuses.

² Kui Ganid küsis, kuidas oleks kõige parem sõpru leida, sest ta oli märganud, et Jeesus meeldib enamikule inimestele, keda nad juhtusid kohtama, ütles tema õpetaja: „Tunne huvi oma kaasinimeste vastu, õpi neid armastama ja otsi võimalust teha nende heaks midagi, mida nad sinu arvates kindlasti vajavad.” Ta lisas juudi vanasõna: „Inimene, kes soovib sõpru leida, peab näitama end sõbralikuna.”

³ Kartaagos oli Jeesusel pikk ja meelde jääv jutuajamine mithraismi preestriga surematusest, ajast ja igavikust. See pärslane oli õppinud Aleksandrias ja soovis tõepoolest Jeesuselt midagi õppida. Tänapäevases sõnastuses vastas Jeesus tema paljudele küsimustele sisuliselt järgmist:

⁴ ¶ Aeg on loodud-olendi teadvusega tajutav ajalike sündmuste voog. Ajaks nimetatakse järjestust, mille järgi sündmusi ära tuntakse ja eristatakse. Ruumiuniversum on ajaga seotud nähtus, nagu seda nähakse igasugusest sisenemisest vaatepunktist väljaspool fikseeritud asukohaga Paradiisi. Aja liikumine ilmneb ainult suhtes millegagi, mis

ajanähtusena ruumis ei liigu. Paradiis ja selle Jumalused universumite universumis on nii ajast kui ka ruumist kõrgemal. Asustatud maailmades on inimeseks (kelles elab ja keda suunab Paradiisi-Isa vaim) ainus füüsiline reaalsus, mis võib ajalike sündmuste ainelist järjestust ületada.

⁵ Loomad ei taju aega nii nagu inimene ning ka inimesele näib tema osalise ja piiratud vaatepunkti tõttu aeg vaid sündmuste järgnevusena. Kui aga inimene tõuseb kõrgemale ja liigub sissepoole, avarduv tema vaatepunkt sellele sündmuste kulule niivõrd, et ta tajub seda üha enam kui tervikut. Varem sündmuste järgnevusena tundunud nähtust näeb ta nüüd kui terviklikku, täiuslikus seoses olevat tsükli ja nii asendub kunagine sündmuste lineaarne järjestus üha enam ringja samaaegsusega.

⁶ Ajaga tingimustatud ruumil on seitse erinevat kontseptsiooni. Ruumi mõõdetakse ajaga, mitte aega ruumiga. Teadlaste segadus tuleneb suutmatusest ära tunda ruumi reaalsust. Ruum pole ainult intellektuaalne mõiste universumi objektide omavaheliste seoste varieerumisest. Ruum ei ole tühi, ning ainus inimesele teadaolev asi, mis võib kas või osaliselt ruumi ületada, on meel. Meel võib toimida sõltumatult ainelist objektide ruumiga seotuse arusaamast. Ruum on kõigi loodud-olendi seisundis olendite jaoks suhteliselt ja võrdlemisi piiritletud. Mida lähemale jõuab teadvus teadlikkusele seitsmest kosmilisest mõõtmest, seda lähemale lõplikkusele jõuab arusaam potentsiaalsest ruumist. Ent ruumipotentsiaal on tõeliselt lõplik ainult absoluutsel tasandil.

⁷ Peaks olema ilmne, et kõigsel reaalsusel on kosmose tõusvatel ja täiustuvatel tasanditel avarduv ja alati suhteline tähendus. Ellujäävad surelikud saavutavad lõpuks identiteedi seitsmemõõtmelises universumis.

⁸ ¶ Ainelise päritoluga meele arusaam aegruumist on määratud järjest avarduma, mida kõrgemale tasandile teadlik ja mõtlev isiksus universumis tõuseb. Kui inimese meel jõuab ainelise ja vaimse eksisteerimistasandi vahele, avarduvad tema ideed aegruumist tohutult nii tajumise kvaliteedilt kui ka kogemise kvantiteedilt. Edeneva vaimisiksuse avarduvad arusaamad kosmosest tulenevad tema taipamise sügavuse ja teadvuse ulatuse kasvust. Ning kui isiksus liigub edasi üles ja sissepoole transtsendentsetele tasanditele, kus ta hakkab sarnanema Jumalale, läheneb tema arusaam aegruumist üha enam ajatutele ja ruumitutele absoluudikäsitustele. Viimse lõppeesmärgi lapsed näevad neid absoluutse tasandi arusaamu suhteliselt ja vastavalt transtsendentsuse saavutamisega.

8. TEEL NAPOLISSE JA ROOMA

¹ Teel Itaaliasse oli esimene peatus Malta saarel. Siin oli Jeesusel pikk vestlus löödud olekuga ja heitunud noormehe Claudusega. Mees oli kaalunud enesetappu, ent rääkinud Damaskuse kirjatundjaga, ütles ta: „Astun elule vastu nagu mehele kohane, lõpetan selle argpüksi mängimise. Lähene oma rahva juurde tagasi ja hakkas otsast peale.” Peagi sai temast agar küünikust jutlustaja, veelgi hiljem asus ta koos Peetrusega Roomas ja Napolis ristiisku kuulutama

ning pärast Peetruse surma läks Hispaaniasse evangeeliu-
mit jutlustama. Ent ta ei saanudki teada, et see mees, kes
teda Maltal oli innustanud, oli Jeesus, kelle ta hiljem kuu-
lutas maailma Vabastajaks.

² ¶ Sürakuusas veetsid nad terve nädala. Selle peatuse
ajal kujunes meeldejääviks sündmuseks usust taganenud
juudi Esra usu rüppe tagasitoomine. Esra pidas kõrtsi, kus
Jeesus oma kaaslastega peatus. Teda võlus Jeesuse käsitus-
viis ning ta palus, et Jeesus aitaks tal iisraeli usu juurde ta-
gasi pöörduda. Ta väljendas oma lootusetust, öeldes: „Ma
tahan olla Aabrahami tõeline poeg, kuid ei suuda Jumalat
leida.” Jeesus ütles: „Kui sa tõesti soovid Jumalat leida,
tõendab see soov ise, et sa oled tema juba leidnud. Sinu
häda ei ole selles, et sa ei suuda Jumalat leida, sest Isa on
sind juba leidnud; sinu häda on lihtsalt selles, et sa ei tun-
ne Jumalat. Kas sa pole siis lugenud prohvet Jeremija raa-
matust: „Ja te otsite mind ja leiate minu, kui te otsite mind
kõigest oma südamest”? Ning kas seesama prohvet ei üt-
le ka järgmist: „Ja ma annan teile südame mõistmiseks, et
mina olen Issand ja teie minu rahvad ja mina olen teile Ju-
malaks”? Ning kas sa pole lugenud pühakirjadest sedagi:
„Ja ta vaatab alla inimeste peale ja kui keegi neist ütleb: ma
olen teinud pattu ja väänanud õigust, aga pole sellest kasu
saanud, siis päästab Jumal selle inimese hinge pimedusest
ja ta saab valgust näha”? Ja Esra leidis Jumala ning ta hing
sai rahu. Hiljem ehitas see juut koos ühe jõuka kreeklasest
pöördunuga Sürakuusasse esimese ristiusukiriku.

³ ¶ Messinas peatusid nad vaid ühe päeva ning sellest
piisas, et muuta ühe väikese pois, puuviljamüüja elu. Jee-

sus ostis temalt puuvilja ja toitis teda omakorda eluleivaga.
Poiss ei unustanud kunagi Jeesuse sõnu ja neid saatvat lah-
ket pilku, kui too ütles, käsi poisi õlal: „Hüvasti, mu poeg,
kasva julgelt meheks ja kui sa oled oma keha toitnud, õpi
toitma ka oma hinge. Ning mu Isa taevas on sinuga ja käib
sinu ees.” See poiss pühendus mithraistlikule usundile ja
pöördus hiljem ristiusku.

⁴ ¶ Lõpuks jõudsid nad Napolisse ja tundsid, et pole
enam oma sihtkohast Roomast kaugel. Gonodil oli Napo-
lis palju äriasju ajada ja kui Jeesust tõlgiks ei vajatud, veetis
ta oma vaba aja Ganidiga linna külastades ja seda uurides.
Ganid oskas juba hästi abivajajaid leida. Nad nägid selles
linnas palju vaesust ja jagasid ohtrasti almust. Kuid Ganid
ei mõistnud Jeesuse sõnade tähendust, kui too oli andnud
küll tänavakerjusele mündi, aga keeldunud peatumast ja
meest lohutamast. Jeesus ütles: „Milleks raisata sõnu ini-
mesele, kes ei suuda tajuda sinu sõnade tähendust? Isa vaim
ei saa õpetada ja päästa neid, kes pole võimelised pojasei-
susesse kuuluma.” Jeesus mõtles oma sõnadega seda, et see
mees polnud normaalse mõistusega, et tal puudus võime
reageerida vaimsele juhtimisele.

⁵ Napolis midagi erilist ei juhtunud, Jeesus ja Ganid uu-
risid linna põhjalikult läbi ja panid oma hea tujuga sadu
mehi, naisi ja lapsi naeratama.

⁶ Siit siirdusid nad Capua kaudu Rooma, peatudes Ca-
puas kolm päeva. Nad reisisid edasi mööda Appiuse teed,
astudes oma koormaloomade kõrval Rooma poole, ning
kõik kolm ootasid erutatult, millal saavad näha seda im-
peeriumi valitsejannat ja maailma suurimat linna.

131 KIRI

MAAILMAUSUNDID

SEL ajal kui Jeesus, Gonod ja Ganid Aleksandrias viibisid, veetis noormees palju aega ja kulutas üsna suure summa oma isa rahast sellele, et koguda kogumikku maailmausundites sisalduvad õpetused Jumalast ja tema suhetest sureliku inimesega. Selle ülevaate tegemiseks maailma religioossetest õpetustest Jumaluste kohta palkas Ganid üle kuuekümnelt õpetatud tõlkija. See ürik näitas selgelt, et kõik need monoteismi kajastavad õpetused tulenesid suures osas otseselt või kaudselt Machiventa Melkisedeki misjonäride jutlustest, kes läksid Saalemi keskusest kõigisse maailma osadesse levitama õpetust ainsast Jumalast — Kõigekõrgemast.

² Käesolevaga esitame kokkuvõtte Ganidi käsikirjast, mille ta koostas Aleksandrias ja Roomas ning mis säilis Indias veel sadu aastaid pärast tema surma. Ta koondas selle materjali kümne pealkirja alla:

1. KÜÜNIKUTE ÕPETUS

¹ Melkisedeki õpetuste jäljed, välja arvatud need, mis olid juudi religiooni püsima jäänud, olid säilinud kõige paremini küünikute doktriinides. Ganid valis välja järgmised lõigud:

² „Jumal on ülim, ta on Kõigekõrgem taevas ja maa peal. Jumal on täiuslikuks saanud igavikuring ja ta valitseb universumite universumi üle. Ta on taevaste ja maa ainulooja. Kui ta midagi käsib, siis see nii ka on. Meie Jumal on ainus Jumal ning ta on osavõtlik ja halastav. Kõik, mis on kõrge, püha, tõeline ja kaunis, sarnaneb meie Jumalaga. Kõigekõrgem on taeva ja maa valgus; ta on ida, lääne, põhja ja lõuna Jumal.

³ Isegi kui maakera peaks kaduma, jääb Ülima nägu majesteedlikult ja auliselt särama. Kõigekõrgem on esimene ja viimane, kõige algus ja lõpp. On vaid see Jumal ning ta nimi on Tõde. Jumal eksisteerib iseenesest ning temas pole ei viha ega vaenu; ta on surematu ja lõpmatu. Meie Jumal on kõikvõimas ja helde. Kuigi tal on palju avaldumisvorme, palveldame me ainult Jumalat ennast. Jumal teab kõike — meie saladusi ja meie väljaütlemisi; ta teab ka, mida igaüks meist väärt on. Miski pole võrreldav tema vägevusega.

⁴ Jumal annab rahu ja kaitseb ustavalt kõiki, kes teda kardavad ja usaldavad. Ta päästab kõik, kes teda teenivad. Kogu loodu eksisteerib tänu Kõigekõrgema väge vusele. Tema jumalik armastus tuleneb tema võimu pühadusest ja tema kiindumus sünnib tema suuruse vägevusest. Kõigekõrgem on käskinud kehal hingega liituda ja andnud inimesele oma vaimu. Inimese teod lõpevad kunagi, kuid Looja teod kestavad igavesti. Inimkõgemusest saame teadmisi, kuid Kõigekõrgema üle mõtisklemisest tarkust.

⁵ Jumal valab maa peale vihma, paneb päikese paistma võrsuvalle viljale ning annab meile selles elus heade asjade külluslikku saaki ja päästab meid igavesti tulevases maailmas. Meie Jumala mõjuvõim on suur, tema nimi on Ülev

ja tema olemus äraarvamatu. Kui oled haige, ravib Kõigekõrgem sind terveks. Jumal on täis headust kõigi inimeste vastu, meil pole paremat sõpra kui Kõigekõrgem. Tema halastus on kõikjal ja tema headus hõlmab kõiki hingi. Kõigekõrgem on muutumatu, ta abistab meid kõigis hädalukordades. Millal iganes te pöördute palvetama, on teie ees Kõigekõrgema nägu ja meie Jumala kuulav kõrv. Võite end peita inimeste, kuid mitte Jumala eest. Jumal pole meist kaugel, ta viibib kõikjal. Jumalast on täidetud kõik paigad ning ta elab iga inimese südames, kes tema püha nime kardab. Loodu on Looja sees ja Looja on oma loodu sees. Me otsime Kõigekõrgemat ja leiame ta siis oma südames. Te lähete otsima oma kallist sõpra ja avastate ta siis oma hinges.

⁶ Jumalat tundva inimese jaoks on kõik inimesed võrdsed, nad on tema vennad. Isekatele ja neile, kes oma lihalikest vendadest ei hooli, on tasuks vaid väsimus. Need, kes armastavad kaasinimesi ja kellel on puhas süda, näevad Jumalat. Jumal ei unusta siirust kunagi. Ta juhib südame poolest ausad tõe juurde, sest Jumal on tõde.

⁷ Heitke eksimus oma elust välja ja ületage kuri elava tõe armastusega. Kõigis inimsuhetes tehke kurja vastu head. Issand Jumal on halastav ja armastav, ta on andestav. Armastagem Jumalat, sest tema armastas meid esimesena. Jumala armastus ja halastus päästab meid. Vaesed ja rikkad inimesed on vennad. Jumal on nende Isa. Ärge tehke teistele seda halba, mida te endale ei soovi.

⁸ Hüüdke alati tema nime ning kui te tema nime usute, võetakse teie palvet kuulda. Missugune suur au on palveldada Kõigekõrgemat! Kõik maailmad ja universumid palveldavad Kõigekõrgemat. Täna teie kõigis oma palvetes — tõuske palveldama. Palves kummardamine hoiab ära kurja ja keelab patu. Kiitkem alati Kõigekõrgema nime. Kõigekõrgemas pelgupaika leidev inimene varjab universumi eest oma puudusi. Jumala ees puhta südamega seistes olete kogu loodu suhtes kartmatud. Kõigekõrgem on nagu armastav isa või ema, kes tõesti armastab meid, oma maapealseid lapsi. Meie Jumal armastab meid ja juhib meie samme pääsemise teedele. Ta võtab meil käest ja juhib meid enda juurde. Jumal päästab neid, kes teda usaldavad; ta ei sunni inimest oma nime teenima.

⁹ Kui teie südamesse on sisenenud usk Kõigekõrgemas, olete kõik oma elupäevad hirmust vabad. Ärge tundke tuska jumalakartmatute jõukuse pärast; ärge kartke neid, kes sepitsevad pahet; laske hingel patust pöörduda ja usaldage täielikult pääsemise Jumalat. Eksleva sureliku väsinud hing leiab igavese puhkuse Kõigekõrgema käte vahel; tark inimene januneb jumaliku embuse järele; maa laps igatseb Kõikse Isa turvalist embust. Üllas inimene püüdleb selle kõrge seisundi poole, milles sureliku hing põimub ühte Ülima vaimuga. Jumal on õiglane: kui meie istandus

ei kanna selles maailmas vilja, saame need viljad järgmises maailmas.”

2. JUDAISM

¹ Palestiina keniidid hoidsid alles suurt osa Melkisedeki õpetusest ning neist juutide alalhoitud ja muudetud ürikutest tegid Jeesus ja Ganid järgmise valiku:

² „Alguses lõi Jumal taevad ja maa ja kõik, mis selle sees. Ja näe, kõik, mis ta lõi, oli väga hea. Issand on Jumal, ei ole ühtki teist peale tema ülal taevas ega all maa peal. Seepärast armasta Issandat, oma Jumalat kõigest oma südamest ja kõigest oma hingest ja kõigest oma väest. Maa on täis Issanda tundmist, otsekui veed katavad merepõhja. Taevad jutustavad Jumala au ja taevaalaotus kuulutab tema kätetööd. Päev peab päevale kõnet ja öö kuulutab ööle tarkust. Ei ole kõnet ega sõnu, milles nende hääl ei kostaks. Issanda teod on suured ja ta on teinud kõik targalt, Issanda suurus on äraarvamatu. Ta teab tähtede arvu, ta nimetab neid kõiki nimepidi.

³ Issanda vägi on suur ja tema arusaamine lõpmatu. Issand ütleb: Otsekui taevad on maast kõrgemal, nõnda on minu teed kõrgemad kui teie teed ja minu mõtted kõrgemad kui teie mõtted. Jumal paljastab sügavused ja saladused, sest tema juures elab valgus. Issand on halastav ja armuline, ta on pika meelega ja rikas headusest ja tõest. Issand on hea ja õiglane, ta juhhib alandlikud kulgema õigluses. Maitske ja vaadake, et Issand on hea! Õnnis on inimene, kes Jumalat usaldab. Jumal on meie pelgupaik ja tugevus, kergesti leitav abi hädaajal.

⁴ Issanda halastus on igavesest igavesti nendega, kes teda kardavad, ja tema õigus jääb ka meie laste lastele. Issand on helde ja osavõtlik. Issand on kõigile hea ja tema õrn halastus on üle kogu tema loodu; ta parandab need, kelle süda on murtud, ja seob kinni nende haavad. Kuhu ma võiksin minna Jumala vaimu eest? Ja kuhu ma põgeneksin su jumaliku kohaloleku eest? Sest nõnda ütleb Kõrge ja Üllas, kes igavesti elab ja kelle nimi on Püha: Ma elan kõrges ja pühas paigas, aga ka rõhutute ja vaimult alandlike juures! Mitte keegi ei saa end peita Jumala eest, sest ta täidab taevad ja maad. Taevad rõõmustagu ja maa ilutsegu. Ning õelgu kõik rahvad: Issand valitseb! Täna Jumalat, sest tema heldus kestab igavesti.

⁵ Taevad kuulutavad Jumala õigust ja kõik rahvad näevad tema au. Jumal on meid teinud, mitte meie ise. Me oleme tema rahvas ja tema karjamaa lambad. Tema heldus kestab igavesti ja tema tõde põlvest põlve. Meie Jumal valitseb rahvaid. Kogu maailm olgu täis tema au! Täna inimesed Issandat ta helduse ja tema imeliste tegude eest inimeste jaoks!

⁶ Jumal on teinud inimese veidi vähem kui jumalikuks ning krooninud teda armastuse ja halastusega. Issand tunneb õigete teed, aga jumalakartmatute tee läheb hukka. Issanda kartus on tarkuse algus, teadmine Ülimast on arusaamine. Kõigevägevam Jumal ütleb: Käi minu palge ees ja ole täiuslik. Ära unusta, et uhkus käib enne langemist

ja kõrkus enne komistamist. Oma vaimu valitseja on vägevam kui linna vallutaja. Püha Issand Jumal ütleb: Pöördudes ja vaikselt jäädes te pääseksite, rahu ja lootuses oleks teie jõud. Need, kes ootavad Issandat, saavad uut rammu; nad tõusevad tiibadel üles nagu kotkad. Nad jooksevad ega väsi; nad käivad ega nõrke. Issand annab sulle rahu hirmust. Issand ütleb: Ära karda, sest mina olen sinuga. Ära vaata ümber, sest mina olen sinu Jumal. Ma teen sind tugevaks; ma aitan sind; jah, ma toetan sind oma õiguse parema käega.

⁷ Jumal on meie Isa, Issand on meie lunastaja. Jumal on loonud universumi väed ja hoiab neid kõiki alal. Tema õiglus on mäekõrgune ja tema kohtumõistmine nagu suur sügavik. Ta joodab meid oma rõõmujoovastuse ojast ja tema valguses näeme me valgust. Hea on tänada Issandat ja laulda kiitust Kõigekõrgemale, näidata hommikul armastavat headust ja igal õhtul jumalikkude ustavust. Jumala riik on igikestev riik ja tema valitsus kestab igast rahvapõlvest teise. Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust. Haljale aasale paneb ta mind lebama, ta juhhib mind vaiksete vete äärde. Ta kosutab mu hinge. Ta suunab mind õiguse rõõbastesse. Kui ma ka kõnnin surmavarju orus, ei karda ma kurja, sest Jumal on minuga. Headus ja heldus järgivad mind kindlalt kõik mu elupäevad ja ma jään Issanda kotta igaveseks.

⁸ Jahve on minu pääsemise Jumal, seepärast usaldan ma tema jumalikkude nime. Loodan Issanda peale kõigest südamest, ma ei toetu omaenese arusaamisele. Õpin teda tundma kõigil oma teedel ja ta teeb mu teerajad tasaseks. Issand on ustav, ta peab oma sõna nende suhtes, kes teda teenivad — õiged elavad tema usust. Kui sa head ei tee, siis luurab patt ukse ees; kes künnavad pahet ja külvavad pattu, need lõikavadki seda. Ära ärritu kurjadest. Kui sa näed oma südames nurjatust, siis Issand ei kuule sind; kui patustad Jumala vastu, teed kahju ka oma hinge. Jumal viib kõik teod kohtusse, mis on iga salajase asja üle, olgu see hea või kuri. Inimene on niisugune, nagu ta oma südames mõtleb.

⁹ Issand on ligi kõigile, kes teda siiruses ja tões appi hüüavad. Öö võib olla nutune, kuid hommikul saabub rõõm. Rõõmus süda teeb ihule mõnu nagu ravim. Jumal ei jäta midagi head osaks saamata neile, kes sirget teed kõnnivad. Karda Jumalat ja pea tema käske, sest see on iga inimese kohus. Issand, kes lõi taevad ja vormis maa, ütleb: Ei ole muud Jumalat peale minu, kes oleks õiglane Jumal ja päästja. Pöörduge minu poole ja laske end päästa, kõik maailma ääred. Ja te otsite mind ja leiate mind, kui te nõutate mind kõigest oma südamest. Ent alandlikud pärivad maa ja tunnevad rõõmu suurest rahust. Kes külvab ülekoht, lõikab viletsust; kes külvab tuult, lõikab tormi.

¹⁰ Tulge nüüd ja seletagem isekeskis, ütleb Issand. Kuigi teie patud on helepunased, saavad need lumivalgeks. Kuigi need on purpurpunased, saavad need villa sarnaseks. Ent õelatel ei ole rahu, teie patud on hoidnud hea teist eemal. Jumal on mu palge tervis ja mu hinge rõõm. Igavene Jumal on minu tugevus. Ta on meile varjupaik, kes sirutab meie

toeks oma igavesed käsivarred. Issand on nende ligi, kes südamest murtud; ta päästab need, kel lapselik vaim. Õiglasel on palju hädasid, kuid Issand päästab ta neist kõigist. Vee-reta Issanda peale oma tee ja looda tema peale — küll ta toimetab kõik hästi. Kes Kõigekõrgema kaitse all elab, viib Kõigevägevama varju all.

¹¹ Armasta oma ligimest nagu iseennast, ära pea kellegi vastu viha. Ära tee teistele seda, mis sulle endale ei meeldi. Armasta oma venda, sest Issand on öelnud: Ma armastan heldelt oma lapsi. Õigete rada on otsekui valgusepaiste, mis muutub üha selgemaks, kuni täiuslik päev on saabunud. Mõistlikud paistavad nagu taevaalaotuse hiilgus ja need, kes saadavad paljusid õiguse teele, on otsekui tähed ikka ja igavesti. Õel jätku oma paheline tee ja nurjatu oma määsulisel mõttel. Issand ütleb: Pöördugu nad minu poole ja ma halastan nende peale. Ma annan palju andeks.

¹² Jumal, taeva ja maa looja, ütleb: Minu käsuõpetuse armastajail on suur rahu. Minu käsud on: sa pead mind kõigest südamest armastama; sul ei tohi olla muid jumalaid minu kõrval; sa ei tohi minu nime asjata suhu võtta; sa pead sabatipäeva pühitsema ja pühaks pidama; sa pead austama oma isa ja ema; sa ei tohi tappa; sa ei tohi abielu rikkuda; sa ei tohi varastada; sa ei tohi valetunnistusi anda; sa ei tohi himustada ligimese vara.

¹³ Ning kõigile, kes armastavad Issandat üle kõige ja oma ligimest nagu iseennast, ütleb Jumal taevas: Ma vabastan teid hauast, ma lunastan teid surmast. Ma olen teie lastele õiglane ja halastav. Kas ma pole siis öelnud oma maiste loodud-olendite kohta, et te olete elava Jumala pojad? Ja kas ma pole teid igikestva armastusega armastanud? Kas pole ma kutsunud teid üles olema minusarnane ja elama igavesti koos minuga Paradiisis?"

3. BUDISM

¹ Ganid ehmus, avastades, kui lähedal on budism sellele, et saada suureks ja kauniks religiooniks ilma Jumalata, ilma isikulise ja kõikse Jumaluseta. Kuid ta leidis ürikutest mõningaid varasemaid tõekspidamisi, milles kajastus veidi mõjutusi Melkisedeki misjonäride õpetustest, kes jätkasid oma tööd Indias ka veel Buddha ajani. Jeesus ja Ganid kogusid budistlikust kirjandusest järgmised väited:

² „Puhtast südamest tärkab Lõpmatule rõõm, kogu mu olemine saab olema selle ebamaise rõõmutunde rahu. Mu hing on täitunud rahulolust ja mu süda voolab üle rahuliku usalduse õndsusest. Ma ei karda, olen muredest vaba. Elan turvaliselt ja mu vaenlased ei suuda minus ärevust tekitada. Olen oma usalduse viljadega rahul. Olen leidnud kerge juurdepääsutee Surematuni. Palvetan, et usk toetaks mind mu pikal teel. Tean, et teispoolsusest pärit usk ei jäta mind hätta. Tean, et mu vendadel läheb hästi, kui neid täidab usk Surematusse, seesama usk, mis loob tagasihoidlikkuse, õiglase meele, tarkuse, julguse, teadmise ja püsivuse. Loobugem kurbusest ja hüljakem hirm. Hoidkem uss kinni tõelisest õiglusest ja ehtsast mehisusest. Õppigem mediteerima õigluses ja armus. Usk on inimese tõeline rikkus, see on vooruse ja au and.

³ Ebaõiglus on põlastusväärne, patt on jöle. Kuri on alandav, hoitagu seda siis mõtteis või väljendatagu tegudes. Valu ja mure järgnevad kurja kannul, nii nagu tolm järgneb tuulele. Õnn ja meelerahu järgnevad puhtale mõtlemisele ja vooruslikule elule, nii nagu vari järgneb aineliste asjadele. Vales suunas mõtlemise vili on kuri. Näha pattu seal, kus pattu ei ole, ja mitte näha pattu seal, kus on patt, on kuri. Kuri on valeõpetuste tee. Need, kes väldivad kurja sellega, et näevad asju nii, nagu need on, leiavad rõõmu tõde sel moel omaks võttes. Lõpetage oma õnnetused patu jälestamise läbi. Vaadates üles Ülla poole, pöörake kogu südamega patust ära. Ärge kaitske kurja, ärge vabandage pattu. Püüdes varasemaid patte heastada, omandate jõu, et vastu panna tulevastele samasugustele kalduvustele. Enesevalitsus sünnib meelearandusest. Ärge jätke ühtki eksimust Üllale üles tunnistamata.

⁴ Hea ja rõõmus meel on hüvitus Surematu auks tehtud heategude eest. Mitte keegi ei saa sinult rõõvida sinu meele vabadust. Kui sinu religiooni usk on sinu südamele vabaduse andnud, kui meel on nagu mägi paigal ja liikumatu, siis voolab hingerahu vaikse jõena. Need, kes on pääsemises kindlad, on igavesti vabad ihast, kadedusest, vaenust ja rikkuse pettekujutlustest. Usk on küll parema elu energia, kuid te peate siiski püsivusega oma pääsemise saavutama. Kui tahate olla kindlad, et lõpuks pääsete, püüdke olla siiralt õiglasel. Arendage oma südames kindlustunnet, mis tärkab seestpoolt, siis saate nautida igavese pääsemise ekstaasi.

⁵ Ükski usklik ei või loota surematu tarkuse valguse saavutamisele, kui ta jääb laisaks, loiuks, nõrgaks, tegevusetuks, häbituks ja isekaks. Ent need, kes on mõtlid, ettevaatlikud, kaalutlevad, innukad ja tõsimeelsed, võivad ka maa peal elades saavutada jumaliku tarkuse rahu ja vabaduse ülima valgustatuse. Pidage meeles, et iga tegu saab tasutud. Pahe tulemuseks on mure ja patt lõpeb valuga. Kauni elu tulemusteks on rõõm ja õnn. Ka paheline tunneb veidi rõõmu armulisusest, enne kui tema pahateod täielikult küpseks saavad, kuid pahategude saak valmib lõpuks paratamatult ikkagi. Ära suhtu kergemeelselt patusse, öeldes oma südames: „Mind karistus mu pahategude eest ei taba.” Targal kohtumõistmisel tehakse sulle seda, mida oled teinud teistele. Kaasinimestele tehtud ülekohus tuleb sulle endale tagasi. Loodud-olend ei pääse teda tema tegude eest ootavast saatusest.

⁶ Rumal on südames öelnud: Mind pahe ei taba. Kuid ohutuna võib end tunda vaid siis, kui hing ihkab etteheidet ja meel otsib tarkust. Tark inimene on üllas hing, kes on sõbralik keset oma vaenlasi, rahulik tormitsejate seas ja helde ahnete hulgas. Enesearmastus on nagu umbrohi ilusal põllul. Isekus viib kurvastuseni, pidev muretsemine tapab. Taltsutatud meel toob õnne. See, kes end valitseb ja allutab enda, on suurim sõjamees. Hea on pidada kõiges mõõdukust. Parim inimene on vaid see, kes hindab kõrgelt voorust ja täidab oma kohust. Ärge laske vihal ja vaenul enese üle võimust võtta. Ärge rääkige kellestki pahasti. Rahulolu on suurim rikkus. Targalt antu on hästi sääste-

tud. Ära tee teistele seda, mida sa ei soovi tehtavat endale. Maksa kurja eest heaga, võida kuri heaga.

⁷ Parem oleks soovida õiglast hinge kui kogu maailma valitsemist. Siirus saavutab surematuse, mõtlematu elu lõpeb surmaga. Tõsimeelsed ei sure, mõtlematud ongi juba surnud. Õndsad on need, kes taipavad surematut seisundit. Need, kes elavaid piinavad, leiavad vaevalt küll õnne pärast surma. Omakasupüüdmatud lähevad taevasse, kus nad rõõmustavad lõpmatu vabaduse õndsuses ja nende üllas lahkus kasvab. Iga õiglaselt mõtlev, üllalt kõnelev ja iselt käituv surelik naudib voorust mitte ainult siin, oma lühikese elu jooksul, vaid tunneb pärast keha hääbumist ka taevaseid rõõme.”

4. HINDUISM

¹ Melkisedeki misjonärid kandsid õpetusi ainsast Jumalast kõikjale, kuhu nad rändasid. Suur osa sellest mono-teistlikust doktriinist lülitati hiljem koos teiste ja varasemate kontseptsioonidega hinduismi õpetustesse. Jeesus ja Ganid tegid järgmised väljavõtted:

² „Ta on suur Jumal, igas suhtes ülim. Ta on Issand, kes hõlmab kõiki asju. Ta on universumite universumi looja ja juhtija. Jumal on ainus Jumal, ta on üksi ja omaette, ta on ainus. See ainus Jumal on meie Looja ja hinge viimane lõppsiht. Ülim on kirjeldamatult särav, ta on Valguste Valgus. See jumalik valgus valgustab kõiki südameid ja kõiki maailmu. Jumal on meie kaitsja — ta seisab oma loodud-olendite kõrval — ja need, kes teda tundma õpivad, saavad surematuteks. Jumal on suur energiaallikas, ta on Suur Hing. Ta kõrgub isandana kõige üle. See üks Jumal on armastav, auiline ja imetlusväärne. Meie Jumalal on ülim võim ja kõrge asupaik. See tõeline Isik on igavene ja jumalik, ta on taeva ürgne Issand. Kõik prohvetid on teda tervitanud ning ta on end meile ilmutanud. Me palveldame teda. Oo Ülim Isik, olendite allikas, loodu Issand ja universumi valitseja, ilmuta meile, oma loodud-olenditele väge, mis kuulub sisemiselt sulle! Jumal on loonud päikese ja tähed; ta on särav, puhas ja iseksisteeriv. Tema igavene teadmine on jumalikult tark. Igavene on pahest puutumatu. Et universum on Jumalast tekkinud, on Jumalale kohane seda valitseda. Ta on loodu põhjus ja seega kõik asjad rajatakse temas.

³ Jumal on kindel varjupaik igale heale inimesele, kes on hätta sattunud. Surematu hoolitseb kogu inimkonna eest. Jumala pääste on tugev ja tema lahkus helde. Ta on armastav ja õnnistatud kaitsja. Issand ütleb: Ma elan nende endi hinges kui tarkuselamp. Ma olen hiilgavate hiilgus ja heade headus. Kus iganes on kaks või kolm koos, seal olen ka mina. Loodud-olend ei pääse Looja kohalolekust. Issand loendab isegi iga sureliku iga silmapilgutust ning me palveldame seda jumalikku Olendit kui oma lahutamatu kaaslast. Ta on kõige üle, külluslik, kõikjal viibiv ja lõpmata hea. Issand on meie valitseja, varjupaik ja ülim juhtija ning surelikus hinges elab tema ürgne vaim. Pahe ja vooruse Igavene Tunnistaja elab inimese südames. Mediteerigem

kaua imetlusväärse ja jumaliku Elustaja üle, laske tema vaimul täielikult meie mõtteid suunata. Juhi meid sellest eba-reaalsest maailmast reaalsesse! Juhi meid pimedusest valgusesse! Juhi meid surmast surematusse!

⁴ Südamed puhastatud igasugusest vaenust, palveldagem Igavest. Meie Jumal on palve Issand, kes kuuleb oma laste hüüet. Kõik inimesed, allutagem oma tahe talle, Ot-susekindlale. Rõõmustagem palves Issanda helduse üle. Tehke palvest oma lähim sõber ja palveldage oma hinge tuge. Kui sa vaid tahaksid mind armastuses palveldada, ütleb Igavene, annaksin sulle tarkuse minuni jõudmiseks, sest minu palveldamine on kõigi loodud-olendite ühine voo-rus. Jumal on süngete valgustaja ja nõtrade jõud. Kuna Jumal on meie tugev sõber, pole meil enam hirmu. Me kiidame võitmatu Vallutaja nime. Me palveldame teda, sest ta on inimese ustav ja igavene abiline. Jumal on meie kindel eestvedaja ja eksimatu teejuht. Ta on taeva ja maa suur esiisa, kellel on piiramatult energiat ja lõputult tarkust. Tema hiilgus on ülev ja ilu jumalik. Ta on universumi ülim varjupaik ja igikestva seaduse muutumatu valvaja. Meie Jumal on elu Issand ja kõigi inimeste Lohutaja, ta on inimkonna armastaja ja hättasattunute abistaja. Ta on meie elu andja ja inimkarjade Hea Karjane. Jumal on meie isa, vend ja sõber. Me igatseme tunnetada seda Jumalat oma sisimas.

⁵ Me oleme õppinud võitma usku oma südame igatsusega. Oleme saavutanud tarkuse oma meelte piiramisega ja tarkusega oleme kogenud rahu Ülimas. See, kes on täis usku, palveldab tõeliselt siis, kui tema sisemine mina on süvenenud Jumalasse. Meie Jumal kannab taevast kui mantlit, ta elab ka ülejäänud kuues kaugeleulatavas universumis. Ta on ülim kõige üle ja kõiges. Me ihaldame Issandalt andestust kõigile oma eksimustele kaasinimeste vastu ning me ihkame vabastada oma sõpra eksimusest, mis ta meie vastu on sooritanud. Meie vaim jälestab igasugust kurja; seepärast, oo Issand, vabasta meid igasugusest patu plekist. Me palvetame Jumala kui lohutaja, kaitsja ja päästja poole — kui selle poole, kes meid armastab.

⁶ Universumi Hoidja vaim siseneb lihtsa loodud-olendi hinge. Tark on see inimene, kes palveldab Ainsat Jumalat. Need, kes püüdlevald täiuse poole, peavad tõesti tundma Ülimat Issandat. Kunagi ei karda see, kes tunneb Ülima õnnist turvalisust, sest Ülim ütleb neile, kes teda teenivad: Ära karda, sest ma olen sinuga. Ettehooldes Jumal on meie Isa. Jumal on tõde. Ning Jumal soovib, et tema loodud-olendid temast aru saaksid — õpiksid täielikult tõde tundma. Tõde on igavene, see hoiab universumit alal. Meie ülim soov on liit Ülimaga. Suur Juhtija on kõigi asjade tekitaja — kõik areneb temast. Ja see on kohusetunde kogusumma: ärgu keegi tehku teisele seda, mis oleks vastumeelne talle endale; ärge plaanitsege kurje karistusi, ärge lööge neid, kes teid löövad, võitke viha halastusega ja vaen heatahtlikkusega. Ning kõike seda peaksime tegema sellepärast, et Jumal on hea sõber ja lahke isa, kes kõik meie maised üleastumised andestab.

⁷ Jumal on meie Isa, maa meie ema ja universum meie sünnipaik. Ilma Jumalata on hing nagu vang, Jumala tund-

mine vabastab hinge. Jumalast mediteerimine, temaga osaduse saamine vabastab kurja illusioonidest ja päästab lõplikult kõigist ainelisist kütkeist. Kui inimene rullib ruumi kokku nagu nahatüki, siis saabub pahele lõpp, sest inimene on Jumala leidnud. Oo Jumal, päästa meid põrgu kolmekordsest hukatusest — himust, vaenust ja ahnusest! Oo hing, valmistu vaimseks võitluseks surematuse eest! Kui surelik elu lõpule jõuab, ärge kõhelge loobumast sellest kehast sobivama ja kaunima vormi heaks ning ärkamast Ülima ja Surematu maailmades, kus pole hirmu, muret, nälga, janu ega surma. Tunda Jumalat tähendab lõigata läbi surma nöörid. Jumalat tundev hing tõuseb universumis, nii nagu koor tõuseb piimale. Me palveldame Jumalat, kõige teostajat, Suurt Hinge, kes alati asub oma loodud-olendite südameis. Ja neil, kes teavad, et Jumal on inimsüdames aujärjele asetatud, on määratud saada temasarnaseks — surematuks. Pahe tuleb sellesse maailma maha jätta, kuid voorus järgneb hingeale taevasse.

⁸ Ainult öelad ütlevad: universumil pole ei tõde ega valitsejat, see on mõeldud ainult meie himude jaoks. Neid hingi viib eksiteele nende intellekti väiklus. Seetõttu annavad nad end oma himude rahuldamise meelevalda ja jätaavad hinge ilma vooruse rõõmudest ja õigluse naudingutest. Mis võib olla suurem kui kogeda pääsemist patust? Ülimat näinud inimene on surematu. Inimese lihalikud sõbrad ei jää ellu surmas; ainuüksi voorus kõnnib inimese kõrval, kui ta ikka edasi rõõmutoovate ja päikesepaisteliste Paradiisiväljade poole rändab.”

5. ZOROASTRISM

¹ Zarathustra puutus varasemate Melkisedeki misjonäridega ise otseselt kokku ja nende doktriin ainsast Jumalast sai tema Pärsias rajatud religioonis keskseks õpetuseks. Ükski tolle aja religioon peale judaismi ei sisaldanud neid Saalemi õpetusi rohkem. Ganid tegi selle religiooni ürikutest järgmised väljavõtted:

² ¶ „Kõik tuleb Ainsast Jumalast — kõiketeadjast, heast, õiglasest, pühast, säravast ja aulisest — ja kõik kuulub talle. See meie Jumal on kogu helenduse allikas. Ta on kõigi heade eesmärkide Looja ja Jumal ning õigluse kaitsja ja universumis. Elus on tark toimida vastavalt tõe vaimule. Jumal on kõikenägev ning ta näeb nii öelate pahategusid kui ka õiglaste häid tegusid. Meie Jumal jälgib kõike silmapilguga. Tema puudutus on tervendav. Issand on kõikvõimas heategija. Jumal sirutab oma heatahtliku käe nii õiglastele kui ka öelatele. Jumal rajas maailma ja kehtestas tasud hea ja kurja eest. Kõiketeadev Jumal on lubanud surematust vagadele hingedele, kel on puhtad mõtted ja õiglaste teod. Kui te midagi ülimalt soovite, siis seda ka saate. Päikesevalgus on nagu tarkus nende jaoks, kes Jumalat universumis tunnetavad.

³ Kiitke Jumalat, püüdes Ainsa Targa meele järele olla. Palveldage valguse Jumalat, kõndides rõõmsalt mööda tema ilmutatud religioonis ette nähtud teid. On vaid üks Ülim Jumal, Valguste Issand. Palveldame teda, kes on teinud veed, taimed, loomad, maa ja taevad. Meie Jumal on

Issand, kes on väga lahke. Me palveldame kõige kaunimat, kõige heldekäelisemat Surematut, kelle valgus on igavene. Jumal on meist kaugel ja samal ajal meile nii lähedal, sest ta elab meie hingede sisimas. Meie Jumal on jumalik ja kõige püham Paradiisi Vaim, kuid samal ajal on ta inimesele suurem sõber kui kõige sõbralikum loodud-olend. Jumal on selles tähtsaimas tegevuses, tema tundmaõppimises, meile suureks abiks. Jumal on meie kõige imetlusväärsem ja õiglasem sõber: ta on meie tarkus, elu ning hinge- ja kehajõud. Meie heade mõtete kaudu võimaldab tark Looja meil täita tema tahet, saavutades sellega arusaamise kõigest, mis on jumalikult täiuslik.

⁴ Issand, õpeta meid elama seda lihalikku elu, valmistudes järgmiseks, vaimueluks. Kõnele meiega, Issand, ja me täidame sinu tahet. Õpeta meile häid teid ja me läheme õigesti. Anna meile võimalus sinu järel käia. Me teame, et õige on see religioon, mis viib liidule õiglusega. Jumal on meie tarkus, parim mõte ja õiglane tegu. Andku Jumal meile ühtsust jumaliku vaimuga ja surematust iseendas!

⁵ See Ainsa Targa religioon puhastab uskuja igast pahelisest mõttest ja patusest teost. Ma kummardan taevase Jumala ees kahetsuses, kui olen teda mõtte, sõna või teoga solvanud — tahtlikult või tahtmatult — ning palun halastust ja kiidan teda andestuse eest. Ma tean, et kui ma üles tunnistades luban mitte enam pahet korrata, kaob see patt mu hingelt. Ma tean, et andestus võtab ära patu kütked. Need, kes teevad kurja, saavad karistuse, kuid tõe järgijad tunnevad rõõmu igavese pääsemise õndsusest. Hoia oma armuga meist kinni ja anna päästvat jõudu meie hingedele. Me palume halastust, sest püüdleme saavutada täiuslikkust; me soovime olla Jumala sarnane.”

6. SUDUANISM (DŽAINISM)

¹ Kolmandat usklike rühma, kes hoidis Indias alal Melkisedeki õpetustest säilinud doktriini ainsast Jumalast, nimetati tol ajal suduanistideks. Viimasel ajal on hakatud neid usklikke nimetama džainismi pooldajateks. Nad õpetasid:

² ¶ „Taeva Issand on ülim. Need, kes pattu teevad, ei tõuse kõrgele, kuid õigluse teedel kõndijad leiavad endale taevas koha. Kui tunneme tõde, on elu pärast surma meie jaoks kindel. Inimese hing võib tõusta kõrgeima taevani, et seal välja arendada oma tõeline vaimne olemus, saavutada täius. Taevane seisund päästab inimese patu koidikutest ja tutvustab talle lõplikke õndsusi. Õiglane inimene on juba kogenud patu ja kõigi sellega kaasnevate õnnetuste lõppu. Mina on inimese võitmatu vaenlane ja avaldub inimese nelja suurima kirena: viha, uhkuse, valelikkuse ja ahnuse. Inimese suurim võit on võit enda üle. Kui inimene ootab Jumalalt andestust ja kui ta julgesti sellest vabadusest rõõmu tunneb, pääseb ta hirmust. Inimene peaks rändama läbi elu, koheldes oma kaasainimesi nii, nagu ta soovib, et teda ennast koheldaks.”

7. ŠINTOISM

¹ Selle Kaug-Ida religiooni käsikirjad olid paigutatud Aleksandria raamatukokku alles hiljuti. See oli ainuke maailma religioon, millest Ganid polnud varem kuulnud. Selles uskumuses sisaldus samuti jälgi Melkisedeki varasematest õpetustest, nagu näitavad ka järgmised lõigud:

² „Issand ütleb: Te kõik saate minult jumalikkude jõudu, kõik inimesed saavad osa minu armust. Mulle pakub suurt rõõmu õiglaste inimeste juurdetulek kogu maal. Taeva Vürst püüab end ilmutada nii looduse ilus kui ka inimeste voorustes ja näidata oma õiglast olemust. Et vana aja inimesed ei teadnud mu nime, avaldasin end sündimisega sellesse maailma nähtavalt eksisteerivana ja tegin end nii madalaks vaid selleks, et inimene ei unustaks minu nime. Mina olen taeva ja maa looja; päike, kuu ja kõik tähed kuuletuvad mu tahtele. Olen kõigi loodud-olendite valitseja maa peal ja neljas meres. Olgu ma suur ja ülim, siiski panen ma tähele ka vaeseima inimese palvet. Kui loodud-olend mind palveldab, kuulen ma tema palvet ja täidan ta südame soovi.

³ Alati kui inimene ärevusele järele annab, astub ta oma südame vaimu juhtimisest ühe sammu eemale. Uhkus varjutab Jumala. Kui soovite saada taevast abi, jätke oma uhkus kõrvale: kübekegi uhkust varjab päästva valguse suure pilvega. Kui te pole sisemiselt õige, on kasutu palvetada selle eest, mis on väljaspool. Kui ma kuulen teie palveid, siis sellepärast, et te tulete minu juurde puhta südamega, vabana valskusest ja silmakirjalikkusest, peeglina tõde peegeldava hingega. Kui soovite saavutada surematust, hüljake maailm ja tulge minu juurde.”

8. TAOISM

¹ Melkisedeki sõnumitoojad jõudsid Hiinas kaugele ning doktriin ainsast Jumalast lülitus mitme hiina religiooni varasematesse õpetustesse; neist püsis kõige kauem ja sisaldas kõige enam monoteismi tõde taoism ning Ganid kogus selle rajaja õpetustest järgmist:

² „Kui puhas ja rahulik on Ainus Ülim ning kui võimas ja vägev, kui sügav ja äraarvamatu on ta! See taeva Jumal on kõigi asjade austatud esiisa. Kui tunnete Igavest, olete valgustatud ja tark. Kui te ei tunne Igavest, avaldub teadmatuse pahena ja tekivad patukired. See imeline Olend eksisteeris enne taevaid ja maad. Ta on tõeliselt vaimne, ta on üks ja muutumatu. Ta on tegelikult maailma ema ja kogu loodu liigub ümber tema. See Ainus Suur jagab ennast inimestele ja võimaldab neil selle tulemusena paremaks saada ja ellu jääda. Kui inimesel on ka vaid tühisel hulgal teadmisi, võib ta ikkagi astuda Ülima teedel; ta võib täita taeva tahet.

³ Kõik tõelise teenimise head teod tulenevad Ülimast. Kõigi elu sõltub Suurest Allikast. Suur Ülim ei oota oma annetumiste eest tunnustust. Ta on võimult ülim, kuid jääb meie pilgu eest siiski varjatuks. Ta muudab lakkamatult oma omadusi, täiustades oma loodud-olendeid. Taevase Mõistuse kavad on aeglasel ja kannatlikul, kuid teostuvad kindlasti. Ülim laiub üle kogu universumi ja toetab

seda kõike. Kui suur ja vägev on tema ülevoolav mõju ja külgetõmbejõud! Tõeline headus on nagu vesi, sest see õnnistab kõike ega kahjusta midagi. Ning nagu vesigi otsib tõeline headus madalamaid kohti, ka neid tasandeid, mida teised väldivad, ning seda sellepärast, et see on lähedane Ülimale. Ülim loob kõik asjad, toites nende olemust ja täiustades nende vaimu. Ning Ülim edendab, kaitseb ja täiustab loodud-olendit saladuslikul moel, teda sundimata. Ta juhib ja suunab, kuid ennast maksma panemata. Ta hoolitseb edasiliikumise eest, kuid domineerimata.

⁴ Tark mees kujundab oma südame kõikseks. Vähene teadmine on ohtlik. Need, kes suuruse poole püüdlavad, peavad õppima end alandama. Ülim sai loodus maailma emaks. Tunda oma ema tähendab tunnetada pojaseisust. Tark on inimene, kes vaatleb kõiki osi terviku seisukohalt. Suhtuge igasse inimesse nii, nagu oleksite ise tema asemel. Tasuge solvangule sõbralikkusega. Kui armastate inimesi, tõmbuvad nad teie poole — teil pole raske neid enda poole võita.

⁵ Suur Ülim täidab kõike: ta on vasakul ja paremal, ta toetab kogu loodut ja elab kõigi siiraste olendite sisimas. Te ei suuda Ülimat leida ega ka minna paika, kus teda ei oleks. Kui inimene tunnetab oma teguviiside pahelisust ja kahetseb südamest pattu, võib ta andestust taotleda; ta võib karistusest pääseda, tema õnnetus võib muutuda õnnistuseks. Ülim on kogu loodule turvaline varjupaik, olles inimkonna kaitsja ja päästja. Kui otsite teda iga päev, siis leiate ta. Ta võib patte andeks anda ja on seetõttu tõesti kõigile inimestele väga väärtuslik. Pidage alati meeles, et Jumal ei tasu inimesele mitte tema tegude järgi, vaid selle järgi, mis ta on, seepärast peaksite abistama oma kaasinimesi tasule mõtlemata. Tehke head, mõtlemata kasule, mida ise sellest saate.

⁶ Targad on need, kes tunnevad Igavese seadusi. Jumaliku seaduse mittetundmine tähendab õnnetust ja häda. Jumala seaduste tundjad on meelelt vabad. Kui tunnete Igavest, siis teie keha võib küll hukkuda, aga teie hing jääb vaimuteenistuses ellu. Tõeliselt tark olete siis, kui tunnete enda tähtsusetust. Kui viibite Igavese valguses, tunnete rõõmu Ülima valgustatusest. Need, kes pühendavad oma isiku Ülima teenimisele, on selles Igavese otsingus rõõmsad. Inimese surses asub vaim pikale lennule suurde koju.”

9. KONFUTSIANISM

¹ Isegi see maailma suurtest religioonidest, mis Jumalat kõige vähem tunnistas, sisaldas Melkisedeki misjonäride ja nende järjekindlate järeltulijate monoteismi. Ganid tegi konfutsianismist järgmise kokkuvõtte:

² „Mis Taevas määrab, on veatu. Tõde on reaalne ja jumalik. Kõik on pärit Taevast ning Suur Taevas ei eksi. Taevas on andnud paljudele alluvatele ülesande abistada alamate loodud-olendite õpetamist ja ülendamist. Suur, väga suur on Ainus Jumal, kes valitseb inimest kõrgelt. Jumal on oma võimuse majesteetlik ja kohtumõistmises kohutav. Ent

see Suur Jumal on andnud moraalitunde ka paljudele alamatele inimestele. Taeva heldus ei lõpe kunagi. Heatahtlikkus on Taeva parim kink inimestele. Taevas on annetanud inimhingele ülluse, inimese voorused on selle Taeva ülluse annetamise viljad. Suur taevas on kõikemõistev ja käib inimesega kõigis tema tegemistes kaasas. Ning meil sobib kutsuda Suurt Taevast oma Isaks ja Emaks. Kui me oleme sel moel oma jumalike esiisade teenrid, siis võime usaldavalt Taevast paluda. Tunneme alati ja kõiges aukartust Taeva majesteetlikkuse ees. Me tunnistame, oo Jumal, Kõigekõrgem ja suveräänne Valitseja, et sina oled kohtumõistja ning et kogu halastus tuleb jumalikust südamest.

³ Jumal on meiega, seepärast pole meil südames hirmu. Kui minus on voorusi, siis on see märk Taevast, mis on minus. Ent see Taevas minus esitab mu usule sageli karme nõudmisi. Kui Jumal on minuga, olen järeldusele jõudnud, et mu südames pole mingit kahtlust. Usk peab olema tõsiasjadele väga lähedal ja ma ei näe inimesel võimalust elada selle hea usuta. Hea ja kuri ei taba inimesi põhjusega. Taevast toimib inimese hingega vastavalt oma eesmärgile. Kui leiate, et olete eksinud, ärge kõhelge oma eksimust tunnistanamast ja tehke see kiiresti heaks.

⁴ Tark inimene tegeleb tõe ja mitte lihtsalt elatise otsimisega. Inimese siht on saavutada Taeva täiuslikkus. Arenenum inimene tegeleb enese kohandamisega ning on vaba ärevusest ja hirmust. Jumal on sinuga, ära kahtle oma südames. Iga heategu saab tasutud. Arenenud inimene ei nurise Taeva üle ega kanna vaenu inimeste vastu. Ära tee teistele seda, mida sa ei soovi enesele tehtavat. Kuulugu iga karistuse juurde ka kaastunne, püüdke igati karistust õnnistuseks muuta. Selline on Suure Taeva tee. Kõik loodud-olendid peavad küll surema ja mulda tagasi pöörduma, kuid ülla inimese hing läheb edasi kõrge palge ette ja tõuseb lõpliku sära aulisse valgusesse.”

10. „MEIE USUND”

¹ Kui see vaevanõudev töö maailmausundites Paradiisi-Isa kohta leidunud õpetuste kokkukogumiseks valmis sai, asus Ganid sõnastama kokkuvõtet usust, mille ta oli omandanud Jumala kohta Jeesuse õpetuse tulemusena. See noormees tavatses nimetada neid tõekspidamisi „meie usundiks”. Ta koostas järgmise üriku:

² ¶ „Meie Issand Jumal on ainus Issand ning te peaksite armastama teda kogu oma meele ja südamega, andes samas oma parima, et armastada tema lapsi nii nagu iseenast. See ainus Jumal on meie taevane Isa, kelles sisaldub kõik ja kes elab oma vaimu kaudu igas siiras inimhinges. Ning meie, kes me oleme Jumala lapsed, peaksime õppima usaldama oma hinged talle kui ustavale Loojale. Meie taevasele Isale on kõik võimalik. Et ta on Looja ning loonud kõik asjad ja olendid, ei saakski see teisiti olla. Me ei saa küll Jumalat näha, kuid võime teda tunda. Ning oma igapäevase eluga taevase Isa tahte järgi võime teda oma kaasinimestele ilmutada.

³ Jumala olemuse jumalik rikkus peab olema lõpmata sügav ja igavesti tark. Me ei saa Jumalat leida teadmistega, kuid võime teda tunda oma südames isikliku kogemuse läbi. Tema kohtumõistmine võib olla küll äraarvamatu, kuid tema halastust võib vastu võtta ka madalaim olend maa peal. Isa täidab universumi, kuid elab samas ka meie südameis. Inimese meel on inimlik, surelik, kuid inimese vaim on jumalik, surematu. Jumal pole mitte ainult kõikvõimas, vaid ka kõiketeadev. Kui meie maised vanemad, kellel on pahelised kalduvused, teavad, kuidas armastada oma lapsi ja anda neile häid ande, kui palju enam peab siis hea Isa taevas oskama targalt armastada oma maiseid lapsi ja annetada neile õnnistust.

⁴ Taevane Isa ei lase ühelgi lapsel maa peal hukkuda, kui see laps soovib leida Isa ja igatseb tõesti temasarnaseks saada. Meie Isa armastab isegi õelaid ning on alati hea tänamatute vastu. Kui vaid oleks rohkem inimolendeid, kes tunnevad Jumala headust, paneks see kindlasti neid kahetsema oma pahelisi teguviise ja hülgama kõiki teadaolevaid patte. Kõik head asjad pärinevad valguse Isast, kelles pole muutlikkust ega muutumise varju. Tõelise Jumala vaim on inimese südames. Ta soovib, et kõik inimesed oleksid vennad. Kui inimene hakkab igatsema Jumala järele, on see märk, et Jumal on ta leidnud ning et inimene otsib tema kohta teadmisi. Meie elame Jumalas ja Jumal elab meis.

⁵ Mind ei rahulda nüüdsest enam usk, et Jumal on kogu mu rahva Isa, ma usun nüüd, et ta on ka *minu* Isa. Ma püüan alati palveldada Jumalat Tõe Vaimu abil, mis mind abistab, kui ma tõeliselt Jumalat tunnetama hakkkan. Ent kõigepealt palveldan ma Jumalat sel teel, et õpin täitma Jumala tahet maa peal; see tähendab, et annan oma parima, et kohelda kõiki oma kaasinimesi just nii, nagu Jumal minu arvates sooviks, et neid koheldaks. Kui me elame niisugust elu lihas, võime paluda Jumalalt paljutki ning ta täidab meie südame soovi, et võiksime olla paremini valmis oma kaasinimesi teenima. Selline Jumala laste armastav teenimine avardab meie võimet võtta vastu ja kogeda taeva rõõme, taeva vaimu hoolekande kõrgeid naudinguid.

⁶ Ma tänan iga päev Jumalat tema sõnulseletamatute kingituste eest, ma kiidan teda tema imeliste tegude eest inimlaste heaks. Minu jaoks on ta Kõigevägevam, Looja, Võim ja Halastus, kuid mis kõige parem, ta on minu vaim-Isa ning tema maise lapsena lähen ma kunagi teda vaatama. Mu õpetaja rääkis mulle, et tema otsimisega saan ma temasarnaseks. Usuga Jumalasse olen leidnud temas rahu. Meie uus usk on väga rõõmuküllane ning annab kestva õnne. Ma olen kindel, et jään sellele ustavaks surmani ning et saan kindlasti igavese elu krooni.

⁷ Õpin kõiki asju läbi katsuma ja hoidma kinni sellest, mis on hea. Teen oma kaasinimestele kõike seda, mida sooviksin tehtavat endalegi. Selle uue usu tõttu tean, et inimene võib saada Jumala pojaks, aga vahel kohutab mind see, kui ma mõtlen, et kõik inimesed on minu vennad, kuigi see peab olema tõsi. Ma ei näe võimalust rõõmustada Jumala isaduse üle, kui ma keeldun vastu võtmast inimeste

vendlust. Kõik, kes Issanda nime hüüavad, saavad päästetud. Kui see on tõsi, peavad kõik inimesed olema minu vennad.

⁸ Nüüdsest teen oma heategusid salaja, ka palvetan enamasti omaette. Ma ei mõista hukka, et mitte olla oma kaaslase vastu ebaõiglane. Õpin oma vaenlasi armastama; ma ei ole tõeliselt selgeks saanud, kuidas olla Jumala sarnane. Ehkki ma küll näen Jumalat neis teistes religioonides, leian

ta „meie usundis” olevat kaunima, armastavama, halastavama, isikulisema ja parema. Ent eelkõige on see suur ja au-line Olend minu vaimne Isa, mina olen tema laps. Ning mulle on määratud teda lõppkokkuvõttes leida ja igaves-
ti teenida vaid siis, kui mul on aus soov olla temasarnane. Lõpuks ometi on mul usk, milles on Jumal, imeline Jumal, ja ta on igavese pääste Jumal.”

VIIBIMINE ROOMAS

GONODIL olid kaasas India vürstide tervitused Rooma valitsejale Tiberiusele ning kolmandal päeval pärast kahe indialase ja Jeesuse saabumist Rooma ilmusid nad tema ette. Morn keiser oli sel päeval ebatavaliselt rõõmsameelne ja vestles nende kolmega kaua. Kui nad olid tema juurest lahkunud, märkis keiser endast paremal seisvale adjutantile Jeesuse kohta: „Oleks mul selle mehe kuninglik kehahoid ja lahke käitumine, siis oleksin ma tõeline keiser, kas pole?”

² ¶ Roomas jagas Ganid oma aega regulaarselt toimuvate õpingute ja linna vaatamisväärsuste külastamise vahel. Ta isal oli palju äriasju ajada ning et isa soovis pojast kasvatada tema ulatuslike äriosaluste haldamisel endale väärilise järeltulija, arvas ta, et on tulnud aeg pojale ärimaailma tutvustada. Roomas viibis palju India kodanikke ja sageli käis Gonodiga tõlgina kaasas ka mõni tema enda töötaja, nii et Jeesus sai terved päevad enda tarbeks vabaks; ta kasutas seda aega põhjalikuks tutvumiseks selle kahe miljoni elanikuga suurlinnaga. Sageli võis teda leida foorumilt, mis oli poliitilise, juriidilise ja ärielu keskus. Ta käis tihti ka Kapitooliumil, ja vaadates seda suurejoonelist Jupiterile, Junole ja Minervale pühendatud templit, mõtiskles teadmatuse kütke üle, milles neid roomlasi hoiti. Ta veetis palju aega ka Palatiumi künkal, kus asusid keisri residents, Apollo tempel ning kreeka ja ladina raamatukogu.

³ ¶ Rooma impeerium hõlmas tol ajal kogu Lõuna-Euroopat, Väike-Aasiat, Süüriat, Egiptust ja Looide-Aafrikat ning selle elanike hulka kuulus idapoolkera kõigi riikide kodanikke. Soov tutvuda ja suhelda selle Urantia surelike kosmopoliitilise kogumiga oligi peamine põhjus, miks Jeesus nõustus sellele reisile minema.

⁴ Jeesus sai Roomas viibides inimeste kohta palju teada, kuid väärtuslikem kõigist neist erinevatest kogemustest selle poole aasta jooksul, mil ta linnas viibis, oli tema kokkupuude impeeriumi pealinna usujuhtidega ja neile mõju avaldamine. Enne esimese nädala lõppu oli Jeesus juba leidnud üles küünikute, stoikute ja müsteeriumikultuste, eriti mithraismirühma väärivad juhid ning sai nende tuttavaks. Olenemata sellest, kas Jeesusele oli juba selge või mitte, et juudid tema missiooni tagasi lükkavad, nägi ta kindlasti ette, et tema sõnumitoojad saavad peagi Roomasse taevariiki kuulutama; ning seepärast asus ta kõige hämmastavamal viisil valmistama teed nende sõnumi paremale ja kindlamale vastuvõtule. Ta valis viis juhtivat stoikut, üksteist küünikut ja kuusteist müsteeriumikultuse juhti ning veetis selle poole aasta jooksul suure osa oma vabast ajast lähedastes kontaktides nende usuõpetajatega. Tema õpetamise meetod oli järgmine: ta ei rünnanud kordagi nende eksimusi ega isegi maininud nende õpetustes sisalduvaid vigu. Ta valis alati nende õpetustes peituvat tõe ja asus siis seda tõde nende meeles sel moel ilustama ja valgustama, et see täiustatud tõde surus üsna varsti sellega siiani kaasnenud eksimused tõhusalt välja. Nii valmistati need

mehed ja naised Jeesuse õpetuste abil ette täiendavate ja samalaadsete tõdede äratundmiseks algkristlike misjonäride õpetustes. Just see evangeeliumijutlustajate õpetuste varane vastuvõtmine andiski ristiusu kiirele levikule Roomas ja sealt üle kogu impeeriumi võimsa hoo.

⁵ Selle tähelepanuväärse tegevuse tähtsust võib paremini mõista, kui arvestada asjaolu, et kolmekümne kahe liikmelisest Rooma usujuhtide rühmast, keda Jeesus õpetas, ei kandnud õpetus vilja vaid kahel juhul, kolmkümmend neist said ristiusu juurdumisel Roomas pöördelise tähtsusega isikuteks ja mõned neist aitasid ka muuta mithraismi põhilist templit selle linna esimeseks ristiusu kirikuks. Vaadeldes neid inimtoimetusi kulisside tagant ja üheksateistkümne sajandi kauguselt, näeme varastes ettevalmistustes ristiusu kiireks levikuks üle kogu Euroopa kolme olulise tähtsusega tegurit:

- ⁶ 1. Siimon Peetruse apostlik valimine ja jäämine;
- ⁷ 2. jutuaamine Jeruusalemmas Stefanosega, kelle surmaga võideti Saulus Tarsosest enda poole;
- ⁸ 3. nende kolmekümne roomlase ettevalmistamine uue religiooni hilisemaks juhtimiseks Roomas ja kogu impeeriumis.

⁹ ¶ Kogu oma elu ei aimanud ei Stefanos ega ka kolmkümmend väljavalitut kordagi, et nad on kunagi vestelnud mehega, kelle nimele nende usuõpetused hiljem tuginesid. Jeesuse esimeste kolmekümne kahe usujuhi heaks tehtud töö oli täiesti isiklik. Kirjatundja Damaskusest ei kohtunud selle töö käigus kunagi rohkem kui kolme inimesega korraga, harva rohkem kui kahega, kuid kõige sagedamini õpetas ta neid üksikhaaval. Ning ta sai seda tähtsat religioosset koolitustööd teha sellepärast, et need mehed ja naised ei olnud traditsioonide kütkeis; neil ei olnud religiooni edasise arengu suhtes mingeid eelarvamusi välja kujunenud.

¹⁰ Palju kordi said Peetrus, Paulus ja teised Rooma ristiusuõpetajad peagi järgnenud aastatel kuulda sellest neile eelnenud Damaskuse kirjatundjast, kes oli nende uue evangeeliumiga tulekuks nii selgelt (ja nende arvates ise seda teadmata) teed sillutanud. Paulus küll ei aimanud kunagi päriselt, kes see Damaskuse kirjatundja oli, kuid veidi enne oma surma jõudis ta isikukirjelduste sarnasuse tõttu järeldusele, et „Antiookia telgimeister” oligi „Damaskuse kirjatundja”. Siimon Peetrus oletas kord Roomas jutlustades, kui kuulis Damaskuse kirjatundja kirjeldust, et see inimene võis olla Jeesus, kuid loobus kiiresti sellest mõttest, teades väga hästi (nagu ta arvas), et Meister polnud kunagi Roomas käinud.

1. TÕELISED VÄÄRTUSED

¹ Stoikute juhi Angamoniga vestles Jeesus varsti pärast Rooma saabumist kogu öö. Hiljem sai sellest mehest Pauluse sõber ning üks tugevamaid kristliku kiriku toetajaid

Roomas. Nüüdisaegses sõnastuses õpetas Jeesus Angamonile sisuliselt järgmist:

² ¶ Tõelisi väärtusi tuleb otsida vaimsest maailmast ja igavese reaalsuse jumalikelt tasanditelt. Tõususurelik peab pidama kõiki madalamaid ja ainelisi tasandeid ajutisteks, osalisteks ja alamateks. Teadlane piirdub vaid aineliste faktide omavaheliste seoste avastamisega. Tal pole tegelikult õigust väita, et ta on materialist või idealist; seda tehes loobuks ta tõsiteaduslikust suhtumisest, sest iga niisugune seisukohavõtt on oma olemuselt täiesti filosoofiline.

³ Kui inimkonna moraalsed arusaamad ja vaimsed saavutused ei suurene võrdeliselt, võib puhtmaterialistliku kultuuri piiramatut edasiliikumine hakata lõpuks tsivilisatsiooni ohustama. Puhtmaterialistlik teadus kannab endas igasuguste teaduslike püüdluste hävimise potentsiaalset seemet, sest just seesama hoiak ennustab ette, et niisugune tsivilisatsioon, mis on loobunud moraalsest väärtushinnangutest ja öelnud lahti vaimsete sihtide saavutamisest, variseb lõplikult kokku.

⁴ Materialistlik teadlane ja äärmuslik idealist jäävad alati omavahel tülitsema. See ei kehti aga teadlaste ja idealistide kohta, kes peavad lugu üldistest kõrgetest kõlbelistest väärtustest ja vaimsetest eesmärkidest. Kõigi ajastute teadlased ja usutegelased peavad taipama, et nende üle mõistetakse kohut inimvajaduste kohtu ees. Nad peavad vältima igasuguseid omavahelisi riide, püüdes innukalt põhjendada oma edasist püsijäämist, ja pühendumisega rohkem inimkonna progressi teenimisele. Kui mõne ajastu niinimetatud teadus või religioon on väär, peab see kas oma tegevust puhastama või hääbuma tõelisema ja väärtuslikuma ainelise teaduse või vaimse religiooni esilekerkimisel.

2. HEA JA KURI

¹ Mardus oli Rooma küünikute tunnustatud juht, kes sai Damaskuse kirjatundjaga suureks sõbraks. Ta vestles Jeesusega päevast päeva ning kuulis öö öö järel tema tavast õpetust. Üks tähtsamaid arutlusi Mardusega sai peetud, leidmaks vastust selle siira küüniku küsimusele hea ja kurja kohta. Jeesus ütles kahekümnenenda sajandi sõnastuses sisuliselt järgmist:

² ¶ Mu vend, hea ja kuri on vaid sõnad, mis sümboliseerivad suhtelisi tasandeid inimese arusaamises nähtavast universumist. Kui oled eetilisel laisk ja sotsiaalselt ükskõikne, võid võtta headuse normiks oma aja ühiskonna tavad. Kui oled vaimset loid ja moraalselt paigalseisev, võid võtta enda jaoks headuse normiks oma kaasaegsete inimeste usukombed ja traditsioonid. Kuid hing, kes elab üle aja ja kerkib igavikku, peab tegema hea ja kurja vahel elava ja isikliku valiku, mis on määratud taevase Isa saatetud ja inimese sisimas elava jumaliku vaimu poolt paik pandud tõelise väärtusega vaimsete normidega. See sisimas elav vaim on isiksuse ellujäämise kriteerium.

³ Headus nagu tõdegi on alati suhteline ja alati vastupidine kurjale. Just nende headuse ja tõe omaduste tajumine võimaldab arengulistel inimhingedel teha neid isiklikke valikuid, mis on igaveseks ellujäämiseks olulised.

⁴ Vaimupimedal indiviidil, kes järgib mõistuspäraselt teaduse diktaate, ühiskonna tavasid ja usudogmasid, on tõsine oht ohverdada oma moraalne vabadus ja kaotada vaimne vabadus. Niisugusele hingele on määratud saada intellektuaalseks papagoiks, sotsiaalseks robotiks ja valitseva usundi orjaks.

⁵ Headus kasvab alati moraalse eneseteostuse üha suureneva vabaduse ja vaimse isiksuse saavutuste uute tasandite poole — sisimas elava Kohandaja avastamise ja temaga samastumise poole. Kogemus on hea, kui see võimaldab paremini hinnata ilu, tugevdab moraalselt tahtejõudu, parandab tõetundmisvõimet, avardab oskust armas tada ja teenida oma kaaslasi, ülendab vaimseid ideaale ning ühtlustab aja ülimaid inimlikke motiive sisimas elava Kohandaja igaveste kavadege, mis kõik viib otseselt soovile täita üha paremini Isa tahet, aidates sellega kaasa jumalikule kiirele leida Jumalat ja olla rohkem temasarnane.

⁶ ¶ Loodud-olendi arengu universumiastmestikul ülespoole tõustes leiab headuse kasvamas ja pahe kahanemas täies kooskõlas teie võimega kogeda headust ja tunda tõde. Võime teha vigu või kogeda pahet ei kao täielikult enne, kui tõusev inimhing jõuab lõplikele vaimutasanditele.

⁷ Headus on elav, suhteline, alati edasiviiv isiklik kogemus ja igavesti kooskõlas tõe ja ilu tajumisega. Headus peitub vaimse tasandi positiivsete tõdede-väärtuste äratundmises, mida tuleb inimkogemuses vastandada selle negatiivse vastega — potentsiaalse pahe varjudega.

⁸ ¶ Kuni Paradiisi-tasanditeni jõudmiseni on headus alati pigem otsing kui omadus, pigem siht kui saavutuse kogemus. Ent ka õigluse järele janunedes kogete üha kasvavat rahulolu headuse osalisest saavutamisest. Hea ja kurja olemasolu maailmas on juba iseenesest kindel tõend inimese moraalse tahte olemasolu ja ehtsuse kohta, mis need väärtused tuvastab ja on võimeline ka nende vahel valima.

⁹ Paradiisi jõudmisel on tõususureliku võime samastuda tõeliste vaimuväärtustega sedavõrd avardunud, et saavutab täiusliku eluvalguse. Niisugune täiustunud vaimisiksus saab ühineda selliste positiivsete ja ülimate omadustega nagu headus, ilu ja tõde nii täiuslikult, jumalikult ja vaimset, et õiglasele vaimule ei jää mingit võimalust heita lõpmatute Paradiisi Valitsejate jumaliku uuriva valguse ees potentsiaalse kurja negatiivset varju. Kõigis niisugustes vaimisiksustes pole headus enam osaline, kontrastne ega suhteline, vaid on saanud jumalikult täielikuks ja vaimset küllastunuks, lähenedes Ülima puhtusele ja täiuslikkusele.

¹⁰ Moraalse valiku tegemiseks on vajalik kurja *võimalikkus*, kuid mitte selle tegelikkus. Vari on ainult suhteliselt tõeline. Tegelik kuri ei ole isikliku kogemusena vajalik. Moraalses edenemises vaimse arengu madalamatel tasanditel toimib potentsiaalne kuri otsustamise tõukejõuna niisama hästi. Kuri saab inimkogemuse reaalsuseks vaid siis, kui moraalne meel kurja valib.

3. TÕDE JA USK

¹ Rooma põhilise müsteeriumikultuse, mithraismi juhtide seas oli tähtsaim kreeka juut Nabon. See mithraismi ülempreester pidas küll Damaskuse kirjatundjaga palju jutujamisi, kuid kõige püsivamat mõju avaldas talle nende ühel õhtul peetud arutelu tõest ja usust. Nabon oli lootnud Jeesust ümber pöörata ja teinud talle isegi ettepaneku pöörduda Palestiinasse tagasi mithraismi õpetajana. Ta ei osanud aimatagi, et Jeesus valmistab teda ennast ette saama üheks varajaseks taevariigi evangeeliumi poole pöördunuks. Nüüdisaegses sõnastuses ütles Jeesus sisuliselt järgmist:

² ¶ Tõde ei saa määratleda sõnadega, vaid ainult eluga. Tõde on alati enam kui teadmine. Teadmine seondub vaaeldeldud asjadega, kuid tõde on neist puhtainelistest tasanditest kõrgem, sest on seotud tarkusega ja hõlmab niisuguseid mittekalaatavaid asju nagu inimkogemus või isegi vaimne ja elav reaalsus. Teadmine pärineb teadusest, tarkus tõelisest filosoofiast, tõde vaimse elu usukogemusest. Teadmine tegeleb faktidega, tarkus suhetega, tõde reaalsuse väärtustega.

³ Inimene kaldub teadust kristalliseerima, filosoofiat formuleerima ja tõde dogmatiseerima, sest ta meel on laisk kohanema järjestikuste eluheitlustega ning samuti tunneb ta kohutavat hirmu tundmatu ees. Inimesele on omane, et ta algatab muutusi oma mõttelaadis ja eluviisides väga aeglaselt.

⁴ Ilmutatud tõde, isiklikult avastatud tõde on inimhinge ülim rõõm: see on ainelise meele ja sisimas elava vaimu ühine looming. Tõde tundva ja ilu armastava hinge igavese pääsemise kindlustab janu headuse järele, mis arendab selle sureliku sihikindlat soovi täita Isa tahet, leida Jumal ja saada temasarnaseks. Tõelised teadmised pole kunagi tõega vastuolus. Vastuolusid võib esineda teadmiste ja inimlike uskumuste vahel, kui need uskumused on varjutatud eelarvamustest, moonutatud hirmust ja alistuvad kartusele seista silmitsi aineliste avastuste või vaimse edasiliikumise uute faktidega.

⁵ Ent usku rakendamata ei saa inimene kunagi tõde omada. See on tõsi, sest inimese mõtted, tarkus, eetika ja ideaalid ei tõuse kunagi kõrgemale tema usust, tema ülevast lootusest. Ning kogu selle tõelise usu eelduseks on sügavad mõtisklused, siiras enesekriitika ja kompromissitu kõlblustunne. Usk on innustuseks vaimsustunud loovale kujutlusvõimele.

⁶ Usk vallandab inimmeeles elava ja igavese ellujäämise potentsiaaliks oleva jumaliku sädeme, surematu idu üleinimlikud tegevused. Taimed ja loomad jäävad ajas ellu sel teel, et kannavad põlvest põlve edasi identseid osakesi endast. Inimese hing (isiksus) elab sureliku surma üle oma identiteedi seostamise teel sisimas elava jumalikkusesädemega, mis on surematu ja mis toimib inimeseksuse püsijäämiseks jätkuva universumi-eksistentsi järjest kõrgematel tasanditel. Inimhinges on varjatud seemnena surematu vaim. Hinge teine põlvkond on isiksuse esimene avaldumine edenevates vaimsetes eksistentsides, mis lõpevad alles

siis, kui see jumalik olemusvorm jõuab oma eksistentsi allikani, Jumala kui kogu eksistentsi isikulise allikani, Kõikse Isani.

⁷ Inimelu jätkub — elab surma üle — sellepärast, et tal on kõikne funktsioon, ülesanne leida Jumal. Usust käivitunud inimhing ei saa peatuda enne, kui on selle lõppeesmärgini jõudnud; ning kui ta kord selle jumaliku sihi saavutab, ei saa ta kunagi lõppeda, sest ta on saanud Jumala sarnaseks — igaveseks.

⁸ ¶ Vaimne areng on kasvava ja vabatahtliku headusevaliku kogemus, millega kaasneb samaväärne ja järjest kahanev kurja võimatus. Lõpliku headusevalikuni jõudes ja tõetundmisvõime jäägitu saavutamisega tekib täiuslik ilu ja pühadus, mille õiglus kaotab igaveseks võimaluse isegi potentsiaalse kurja mõiste tekkeks. Niisugune Jumalat tundev hing ei heida nii kõrgel jumaliku headuse vaimutamisel funktsioneerides kahtleva kurja varjugi.

⁹ Paradiisi vaimu viibimine inimese meeles on igale hingele, kes püüab saada samaseks selle Kõikse Isa surematu ja sisimas elava vaimfragmendiga, ilmutuse tootus ja usu pant igavesest jumalikust edasiliikumisest.

¹⁰ Progressi universumis iseloomustab isiksuse üha kasvav vabadus, sest see on seotud enesest arusaamise ja sellest tuleneva vabatahtliku eneseohjeldamise üha kõrgemate tasandite progresseeruva saavutamisega. Vaimse eneseohjeldamise täiuslik saavutamine võrdub kõikse ja isikliku vabaduse täiussega. Usk edendab inimese hinge ja hoiab seda alal segaduses, mis tal algul nii määratus universumis orienteerudes tekib, kusjuures palve saab suureks ühtlustajaks ühelt poolt loova kujutlusvõime erinevate innustuste ja teiselt poolt hinge usutungide vahel, mis tekivad püüetes samastada end tema sisimas elava ja temaga seotud jumaliku kohaloleku vaimuideaalidega.

¹¹ ¶ Need sõnad, nagu kõik teisedki vestlused Jeesusega, avaldasid Nabonile sügavat muljet. Need tõed põlesid tema südames edasi ja ta oli Jeesuse evangeeliumi hiljem saabunud jutlustajatele suureks abiks.

4. ISIKLIK HOOLITSUS

¹ Jeesus ei pühendanud Roomas olles kogu oma aega sellele, et valmistada mehi ja naisi ette saabuva taevariigi jüngriteks saama. Ta veetis ka palju aega, õppides lähemalt tundma kõiki neid inimrassse ja -klasse, kes selles maailmas suurimas ja kosmopoliitsemas linnas elasid. Neis arvukates inimlikes kontaktides pidas Jeesus silmas kaht eesmärki: ta soovis näha inimeste reaktsioone elule lihas ning öelda või teha midagi, mis seda elu rikastaks ja väärtuslikumaks muudaks. Tema usuõpetused olid neil nädalatel samad kui hilisemas elus kaheteistkümne õpetajana ja rahvahulkadele jutlustajana.

² Tema sõnumi tuum oli alati järgmine: taevase Isa armastus kui tõsi ja tõde tema halastusest koos hea sõnumiga, et inimene on sellesama armastava Jumala usupoeg. Jeesuse harilik viis tutvust teha oli tõmmata inimesi endaga vestlusele ning neile küsimusi esitada. Vestluse algul esitas tema tavaliselt neile küsimusi ja lõpus hakkasid nemad

talle küsimusi esitama. Ta oli ühtviisi osav õpetusi jagama nii küsimusi esitades kui ka küsimustele vastates. Reeglina rääkis ta kõige vähem neile, keda kõige rohkem õpetas. Tema isiklikust hoolitsusest oli enim kasu nendel surelikel, keda vaevas ülemäära raske koorem ning kes olid ärevuses ja nukrad, sest neile pakkus suurt kergendust võimalus anda oma hinge koorem osavõtlikule ja mõistvale kuulajale, ning see ja veel rohkemgi ta oligi. Kui need inimesed, kes polnud suutnud eluga kohaneda, olid Jeesusele oma muredest rääkinud, suutis ta nende tõeliste probleemide lahendamiseks alati praktilisi ja otseselt abistavaid soovitusi anda, kuid ei jättnud ütlemata ka kohest tröösti pakkuvaid lohutussõnu. Ta rääkis neile hättasattunud surelikele alati ka Jumala armastusest ning teatas neile väga erinevatel viisidel, et nad on selle armastava taevase Isa lapsed.

³ Sel moel puutus Jeesus Roomas viibides isiklikult ning armastavalt ja ülendavalt kokku enam kui viiesaja selle maailma surelikuga. Nii õppis ta tundma inimkonna erinevaid rahvaid, kellega ta poleks ei Jeruusalemmas ega arvatavasti isegi Aleksandrias kunagi tutvunud. Ta pidas seda kuuekuulist perioodi alati üheks oma maise elu rikkamaks ja õpetlikumaks poolaastaks.

⁴ Nagu võiski oodata, ei saanud nii mitmekülgne ja aktiivne inimene maailma metropolis sel viisil pool aastat tegutseda, ilma et tema poole poleks hakanud pöörduma arvukad inimesed, kes soovisid tema teeneid kasutada seoses mõne äriasjaga, sagedamini aga seoses mingi õpetustöö, sotsiaalse reformi või usuliikumisega. Talle tehti üle tosina niisuguse pakkumise ning ta kasutas iga kord võimalust anda hästivalitud sõnadega või abivalmis teenega edasi mõnda vaimselt õilistavat mõtet. Jeesusele meeldis väga igasuguste inimeste jaoks midagi teha — kas või väikesi asju.

⁵ ¶ Ühe Rooma senaatoriga rääkis ta poliitikast ja riigimehelikkusest ning see ainus kokkupuude Jeesusega jättis talle seadusandjale nii sügava mulje, et ta püüdis kogu oma ülejäänud elu asjatult mõjutada kolleege valitsuse poliitika kurssi muutma — minna ideelt, et valitsus peab rahvast toetama ja toitma, üle ideele, et rahvas peab valitsust toetama. Ühe õhtu veetis Jeesus rikka orjapidajaga, rääkis temaga inimesest kui Jumala pojast, ning see mees, Claudius, vabastas järgmisel päeval sada seitseteist orja. Jeesus sõi õhtust ühe kreeka arstiga ja rääkis talle, et tema patsientidel on peale keha ka meel ja hing, mille tulemusena see andekas arst püüdis edaspidi oma kaasinimeste eest mitmekülgsemalt hoolitseda. Ta rääkis igasuguste inimestega kõigilt elualadelt. Ainus koht, mida ta Roomas ei külastanud, oli avalik saun. Ta keeldus oma sõpradega sauna minemast seksuaalse lodevuse tõttu, mis seal valitses.

⁶ ¶ Rooma sõdurile ütles ta Tiberi kaldal jalutades: „Ole vapper nii käelt kui ka südameelt. Julge olla õiglase ja suuremeelselt halastav. Alluta oma madalam loomus oma kõrgemale loomusele, nii nagu sa ise ülemustele allud. Austa hardalt headust ja ülenda tõde. Vali inetu asemele ilus. Armasta oma kaaslast ja sirutu kogu südamega Jumala poole, sest Jumal on sinu Isa taevas.”

⁷ ¶ Foorumil kõnelejale ütles ta: „Sinu kõneosavus on hea, su loogika on imetlusväärne, hää! meeldib, kuid su õpetus saab vaevalt küll tõsi olla. Kui sa vaid tunneksid rõõmu innustavast rahuldusest, mida annab Jumala tunnistamine oma vaimseks Isaks, siis võiksid sa rakendada oma kõneosavust ligimeste vabastamiseks pimeduse kütkeist ja teadmatuse orjusest.” See oli toosama Marcus, kes kuulis Roomas Peetrust jutlustamas ja sai tema järeltulijaks. Kui Siimon Peetrus risti löödi, trotsis just see mees Rooma-meelseid jälitajaid ja jutlustas uut evangeeliumi julgelt edasi.

⁸ ¶ Kohates vaest meest, keda oli ebaõiglaselt süüdistatud, läks Jeesus koos temaga kohtuniku ette, ja saanud eriloa tema kaitseks esineda, pidas suurepärase kõne, öeldes muuhulgas: „Õiglus annab rahvale suuruse ja mida suurem on rahvas, seda innukamalt peab ta hoolitsema selle eest, et ka tema kõige alamale kodanikule ebaõiglust osaks ei saaks. Häda sellele rahvale, kelle kohtute ees võivad õiglusele kindlad olla vaid need, kellel on raha ja mõjuvõimu! Kohtu püha kohus on nii süüdlast karistada kui ka süütu õigeks mõista. Rahva püsijäämine sõltub tema kohtute erapooletusest, õiglusest ja aususest. Tsiviilvalitsus tugineb õigusemõistmisele, nii nagu tõeline religioon põhineb halastusel.” Kohtunik algatas kohtuasja uuesti ja pärast tõendite põhjalikku uurimist vabastas vangi. Kõigist Jeesuse ettevõtmistest neil isikliku hoolekande päevil oli see avalikule esinemisele kõige lähem.

5. NÕUANNE RIKKALE

¹ Ühel rikkal mehel, Rooma kodanikul ja stoikul, tekkis Jeesuse õpetuse vastu suur huvi, kui Angamon oli neid teineteisega tutvustanud. Pärast paljusid omavahelisi jutuajamisi küsis see rikas kodanik Jeesuselt, mida tema rikkusega teeks, kui tal see oleks, ja Jeesus vastas talle: „Annetaksin ainelist rikkust ainelise elu parandamiseks, nii nagu ma annaksin teadmisi, tarkust ja vaimset hoolitsust intellektuaalse elu rikastamiseks, sotsiaalse elu õilistamiseks ja vaimse elu edendamiseks. Haldaksin ainelist rikkust ühe põlvkonna varude targa hooldajana järgmise ja edasiste põlvkondade kasuks ja õilistamiseks.”

² Jeesuse vastus rikkast meest siiski täielikult ei rahuldanud. Ta sõandas uuesti küsida: „Aga mida minu seisusest mees peaks sinu arvates oma rikkusega tegema? Kas ma peaksin selle endale jätma või ära andma?” Ja kui Jeesus mõistis, et ta soovib tõepoolest teada rohkem tõde, kuidas olla ustav Jumalale ja täita kohust inimeste ees, täiendas ta oma vastust nii: „Mu hea sõber, ma saan aru, et sa otsid siiralt tarkust ja armastad ausalt tõde; seepärast tutvustan sulle meelsasti oma seisukohti lahenduse leidmiseks sinu probleemidele, mis on seotud rikkusega kaasneva vastutusega. Teen seda sellepärast, et sa *küsisid* minult nõu, ning andes sulle seda, ei mõtle ma ühegi teise rikka mehe rikkusele, annan soovitusi vaid sulle isiklikult. Kui sul on aus soov suhtuda oma rikkusesse kui sinu hoolde usaldatud varasse, kui sa soovid tõesti saada oma kogunenud rikkuse

targaks ja tubliks haldajaks, siis soovitaksin sul oma rikkuse allikaid järgmiselt analüüsida: küsi endalt, kust see rikkus pärineb, ja püüa sellele võimalikult ausalt vastata. Ning aitamaks sul uurida oma suure varanduse allikaid, soovitan sul silmas pidada kümmet järgmist viisi ainelise rikkuse kogumiseks:

³ 1. päritud rikkus — vanematelt ja teistelt esiisadelt saadud rikkus;

⁴ 2. avastatud rikkus — maapõue varem avastamata varudest saadud rikkus;

⁵ 3. kaubanduslik rikkus — rikkus, mis on saadud ausa kasumina aineliste kaupade vahetusest;

⁶ 4. ebaaus rikkus — oma kaasinimeste ebaausast rõhumisest või orjastamisest saadud rikkus;

⁷ 5. intressitulu — investeeritud kapitalilt ausalt ja õiglaselt teenitud rikkus;

⁸ 6. geeniususe rikkus — inimmeele loomevõime ja leidlikkuse eest saadud tasudest teenitud rikkus;

⁹ 7. juhuslik rikkus — kaasinimeste heldusest või elulistel asjaoludel tekkinud rikkus;

¹⁰ 8. varastatud rikkus — ebaõigluse, ebaaususe, varguse või pettuse teel hangitud rikkus;

¹¹ 9. usaldusfondid — rikkus, mille kaasinimesed on mingiks praeguseks või tulevaseks otstarbeks teie kätte usaldanud;

¹² 10. teenitud rikkus — otseselt oma isikliku tööga teenitud rikkus, aus ja õiglane tasu teie meele ja keha igapäevaste pingutuste eest.

¹³ ¶ Ja kui sa, mu sõber, soovid siis olla Jumala ees ja inimeste teenimiseks oma suure varanduse ustav ja õiglane haldaja, peaksid oma rikkuse jagama ligikaudu neisse kümnesse suurde rühma ning haldama iga osa vastavalt õiglusreeglite, erapooletuse, aususe ja tõelise tubliduse targale ja ausale tõlgendamisele, ehkki Jumal taevas ei mõistaks sind hukka, kui sa küsitavates olukordades vahel eksiksid sureliku elu ebaõnne all kannatavate ohvrite kasuks, suhtudes neisse halastuse ja omakasupüüdmatu hoolitsusega. Kui sul tekib ainelistes küsimustes erapooletuse ja õigluse suhtes ausaid kahtlusi, otsusta nende kasuks, kes on hädas, soosi neid, kes õnnetult kannatavad teenimatute raskuste all.

¹⁴ Olles mitu tundi neid asju arutanud ja vastates rikka mehe palvele saada veelgi põhjalikumaid juhiseid, täiendas Jeesus oma soovitusi, öeldes sisuliselt järgmist: „Ma pakun küll veel soovitusi selle kohta, kuidas sa oma rikkusesse peaksid suhtuma, kuid manitsen sind, et sa võtaksid seda vaid kui isiklikult sulle antud nõuannet. Ma räägin ainult enda nimel ja vastuseks sinu kui teadmishimulise sõbra küsimustele. Vannutan sind, et sa ei hakkaks teistele rikastele inimestele õpetama, kuidas neil tuleks oma rikkusesse suhtuda. Soovitaksin sulle järgmist:

¹⁵ ¶ 1. Päritud vara haldajana peaksid mõtlema selle allikatele. Sul lasub moraalne kohustus varasema põlvkonna seaduspärane rikkus ausalt edasi anda järgmistele põlvkondadele, kui oled võtnud sellest praeguse põlvkonna heaks

õiglase osa. Kuid sul pole kohustust põlistada sinu esiisade ilmutatud ebaausust ja ebaõiglust rikkuse õiglusetul kogumisel. Kui selgub, et mingi osa sinu päritud rikkusest on saadud pettuse või ülekohtu teel, võid selle vastavalt oma arusaamadele õiglusest, heldusest ja hüvitamisest välja jagada. Ülejäänud osa oma seaduspärasest päritud rikkusest võid õigusega kasutada ja anda usaldusväärse hooldajana üle ühelt põlvkonnalt teisele. Tark vahe tegemine ja mõistlik arutlemine peaksid määrama sinu otsused, kuidas pärastada rikkus oma järeltulijatele.

¹⁶ ¶ 2. Kõik avastatud rikkuste omanikud peaksid meeles pidama, et üks inimene elab maa peal vaid lühikest aega ning seepärast tuleks tal korraldada nende avastatud rikkuste jagamine nii, et nendega võiks abistada võimalikult paljusid kaasinimesi. Avastajale ei tohiks küll keelata kogu hüvitust avastamiseks tehtud jõupingutuste eest, kuid ta ei tohiks ka isekalt nõuda endale kõiki eeliseid ja hüvesid, mida looduse varjatud varude avastamine võib anda.

¹⁷ ¶ 3. Seni kui inimesed eelistavad ajada maailmas äriasju kauplemise ja vahetuse teel, on neil õigus saada õiglast ja seaduspärasest kasumit. Iga kaupmees on oma teenuste eest palga ära teeninud, kaupmehel on õigus oma tasule. Õiglane kauplemine ja kaasinimeste aus kohtlemine maailma organiseeritud äritegevuses loob palju erinevaid kasumiliike ning kõigi nende rikkuse allikate üle tuleb otsustada, lähtudes kõrgeimast õigluse, aususe ja erapooletuse põhimõtetest. Aus kaupmees peaks kõhklemata võtma sama suurt kasumit, nagu ta ise teisele kaupmehele samasuguse tehingu eest annaks. Seda liiki suurte äritehingutega kogutud rikkus pole küll sama mis ise teenitud tulu, kuid see ausalt saadud rikkus annab omanikule siiski üsna suured õigused selle edasiseks jaotamiseks.

¹⁸ ¶ 4. Ükski Jumalat tundev ja tema jumalikkude tahet täita sooviv surelik ei saa langeda nii madalale, et omandab rikkuse rõhumise teel. Ükski üllas inimene ei püüa koguda rikkust ega koondada endale rikkuse võimu oma ligimeste orjastamise või ebaõiglase ärakasutamise teel. Rõhutud surelike higiga teenitud rikkus on moraalne needus ja vaimne häbiplekk. Kogu see rikkus tuleb inimestele, keda nii on rõõvitud, või nende lastele ja lapselastele tagastada. Tööliselt töö väljapetmisele üles ehitatud tsivilisatsioon ei saa püsima jääda.

¹⁹ ¶ 5. Ausalt rikkuselt on selle omanikul õigus intresse teenida. Nii kaua kui inimesed laenu võtavad ja annavad, võib laenudelt võtta ka õiglast intressi eeldusel, et laenuks antud kapital oli seaduspärane rikkus. Puhasta oma kapitali, enne kui hakkad sellelt intresse nõudma. Ära ole nii väiklane ja ahne, et alanduksid liigkasuvõtmiseni. Ära kunagi luba endal olla nii isekas, et omandad raha võimuga ebaõiglasi eeliseid oma hädasolevate kaaslaste ees. Ära anna järele kiusatusele oma rahalistesse raskustesse sattunud vennalt liigkasu võtta.

²⁰ ¶ 6. Kui juhtud oma geniaalse mõttelennu abil rikkust omandama, kui sinu rikkus on tasu sinu leidlikkuse eest, ära nõua endale sellest tasust ebaõiglast osa. Geenius

võlgneb midagi nii oma esivanematele kui ka järglastele, samuti on tal kohustusi oma rassi, rahva ja nende leidlike avastuste asjaolude suhtes. Ta peaks ka meeles pidama, et on teinud tööd ja jõudnud oma leiutisteni inimesena inimeste seas. Niisama ebaõiglane oleks geenius kogu oma lisandunud rikkusest ilma jätta. Inimestel ei ole kunagi võimalik kehtestada reegleid ja juhiseid, mis kehtiksid võrdselt kõigi rikkuse õiglasel jagamisel tekkivate probleemide puhul. Kõigepealt pead sa mõistma, et inimene on sinu vend, ja kui sa tahad siiralt kohelda teda samamoodi, nagu soovid ise koheldud saada, juhivad õigluse, aususe ja erapooletuse igapäevased käsud sind kõiki majanduslike hüvituste ja sotsiaalse õiglusega seotud ettetulevaid probleeme õiglaselt ja erapooletult lahendama.

²¹ ¶ 7. Kui välja arvata õiglane ja seaduspärane tasu valitsemise eest, ei tohiks keegi nõuda endale isiklikult rikkust, mis aja ja juhuse tahtel võib talle sülle langeda. Juhuslikku rikkust tuleks võtta nagu teie hoolde usaldatud vara, mida peab kulutama oma sotsiaalse või majandusliku rühma huvides. Selle rikkuse omanikel peaks olema kõige suurem õigus otsustada, kuidas neid teenimatult saadud vahendeid targalt ja tõhusalt laiali jagada. Tsiviliseeritud inimene ei loe kogu tema käsutuses olevat vara sugugi mitte alati oma isiklikuks eraomandiks.

²² ¶ 8. Kui mingi osa sinu varandusest on teadaolevalt pettusega saadud; kui mingi osa sinu rikkusest on kogutud ebaausal teel või ebaõiglaste tegudega; kui sinu rikkused on saadud kaaslaste ebaõiglase kohtlemise tulemusena, tagasta see väärtalt saadud tulu kiiresti nende õigetele omanikele. Heasta kõik ja puhasta nii oma vara igasugusest ebaausast rikkusest.

²³ ¶ 9. Ühe isiku rikkuse hooldamine teiste kasuks on püha ja pühalik kohustus. Ära sea seda usaldust ohtu. Võta sulle usaldatud varast endale vaid nii palju, nagu iga aus inimene sul lubaks võtta.

²⁴ ¶ 10. See osa sinu varast, mille sa oled teeninud omaenda meele ja füüsiliste pingutustega — kui oled teinud oma tööd ausalt ja õiglaselt —, on tõeliselt sinu oma. Mitte keegi ei saa eitada sinu õigust omada ja kasutada seda vara nii, nagu sa ise paremaks pead, kui selle õiguse kasutamine ei kahjusta sinu kaasinimesi.”

²⁵ ¶ Kui Jeesus oli sellele rikkale roomlasele nõuannete jagamise lõpetanud, tõusis too oma asemelt ja andis talle head ööd soovides järgmise töötuse: „Mu hea sõber, ma näen, et sa oled väga tark ja hea inimene, ning homsest hakan ma kogu oma vara haldama sinu nõuannete järgi.”

6. ÜHISKONNA TEENIMINE

¹ Roomas toimus ka liigutav vahejuhtum: universumi Looja kulutas mitu tundi lapse tagasiviimisele tema mureliku ema juurde. Väike poiss oli kodust eemale kõndinud ja Jeesus leidis ta ahastavalt nutmas. Nad olid Ganidiga teel raamatukogusse, kuid võtsid lapse kojuviimise enda peale. Ganidile jäi alatiseks meelde Jeesuse märkus: „Tead, Ganid, enamik inimesi on nagu see eksinud laps. Nad kulutavad palju aega sellele, et hirmust nutta ja murede pärast

kannatada, tegelikult on aga turvalisusele ja julgeolekule päris lähedal, nii nagu see laps oli vaid veidi eemal oma kodust. Need, kes teavad tõe teed ja röömustavad kindlustunde üle, mida Jumala tundmine neile on andnud, peaksid hindama seda kui eesõigust ja mitte kui kohustust pakkuda juhiseid oma kaasinimestele nende pingutustes leida elust rahuldust. Kas me ei tundnud ülimat röömu selle lapse tagasiviimisest tema ema juurde? Nii tunnevad ka need, kes inimesi Jumala juurde viivad, inimeste teenimisest ülimat rahuldust.” Ning sellest päevast alates kuni oma loomuliku elu lõpuni jälgis Ganid pidevalt, kas pole näha eksinud lapsi, keda ta võiks tagasi koju viia.

² ¶ Ühe viie lapsega naise mees oli õnnetuses surma saanud. Jeesus rääkis Ganidile omaenda isa õnnetust surmast ja nad käisid korduvalt seda ema ja tema lapsi lohutamas, kusjuures Ganid küsis isalt neile toidu ja rõivaste ostmiseks raha. Nad ei lõpetanud oma jõupingutusi enne, kui olid leidnud vanimale poisile töö, et too saaks aidata pere eest hoolt kanda.

³ ¶ Kui Gonod sel õhtul juhtunust kuulis, ütles ta Jeesusele naljatades: „Tahan teha oma pojast õpetlase või ärimehe, kuid sina hakkad temast nüüd filosoofi või filantroopi tegema.” Jeesus vastas naeratades: „Võib-olla saab ta kõigiks neljaks ja siis võib ta oma elust neljakordselt röömu tunda, sest suudab inimloomadiates ühe tooni asemel nelja eristada.” Seepeale ütles Gonod: „Näen, et sa oled tõeline filosoof. Sa peaksid tulevaste põlvkondade jaoks raamatu kirjutama.” Ja Jeesus vastas: „Raamatut mitte — minu missioon on elada oma elu selles põlvkonnas ja kõigi põlvkondade heaks. Ma -” kuid ta peatus, öeldes vaid Ganidile: „Mu poeg, aeg on magama minna.”

7. RÄNNAKUD ROOMA LÄHIKONNAS

¹ Jeesus, Gonod ja Ganid tegid Rooma ümbruskonna huvipakkuvatesse paikadesse viis väljasõitu. Retkel Põhja-Itaalia järvede äärde vestles Jeesus Ganidiga kaua sellest, et inimest, kes ei soovi Jumalat tunda, on võimatu õpetada. Nad olid kohanud teel järvede äärde juhuslikult üht mõtlematut paganat ja Ganidi üllatas, et Jeesus ei haaranud nagu tavaliselt meest vestlusse, mis oleks loomulikku rada pidi viinud vaimsete küsimuste arutamiseni. Kui Ganid küsis oma õpetajalt, miks ta selle pagana vastu nii vähe huvi tundis, vastas Jeesus:

² ¶ „Ganid, see mees ei janunenud tõe järele. Ta oli endaga rahul. Ta polnud valmis abi paluma ja tema vaimusilmad polnud avatud valguse vastuvõtmiseks hinge. See mees polnud küps pääsemise saaki koguma, talle peab katsumusteks ja eluraskusteks rohkem aega andma, et valmistada teda ette tarkuse ja kõrgema õpetuse vastuvõtmiseks. Kui me saaksime lasta tal enda juures elada, võiksime talle oma elu eeskujuks tuues taevast Isa näidata ja meie elu Jumala poegadena veetleks teda sedavõrd, et ta oleks sunnitud hakkama meie Isa kohta küsimusi esitama. Ei saa ilmutada Jumalat neile, kes teda ei otsi; hingi ei saa pääsemisrõõmude juurde juhatada vastu nende tahtmist. Inimesel peab tekkima elukogemuste tulemusena tõejanu või peab

ta soovima tunda Jumalat seepärast, et on kokku puutunud nende inimeste eluga, kes jumalikku Isa tunnevad, enne kui mõni teine inimolend võib selle kaassureliku taevase Isa juurde viia. Kui me tunneme Jumalat, on meie tõeline ülesanne maa peal elada nii, et Isa saaks end meie elude kaudu ilmutada; nii näevad kõik Jumalat otsivad inimesed Isa ja paluvad meilt abi, et meie eludes selliselt väljenduva Jumala kohta rohkem teada saada.”

³ ¶ Teekonnal Šveitsi mägedesse vestles Jeesus nii isa kui ka pojaga kogu päeva budismist. Ganid oli esitanud Jeesusele Buddha kohta korduvalt otseseid küsimusi, kuid tema oli vastamisest alati kõrvale põigelnud. Nüüd küsis isa poja juuresolekul Jeesuselt Buddha kohta otse ja sai ka otsese vastuse. Gonod küsis: „Tahaksin tõesti teada, mida sa arvad Buddhast.” Ja Jeesus vastas:

⁴ „Teie Buddha oli palju parem kui teie budism. Buddha oli suurmees, isegi prohvet oma rahvale, kuid ta oli vaeslastest prohvet: ma tahan öelda, et ta kaotas varakult silmist oma vaimse Isa, taevase Isa. Tema kogemus oli traagiline. Ta püüdis elada ja õpetada Jumala sõnumitoojana, kuid ilma Jumalata. Buddha juhtis oma pääsemislaeva otse turvalisse sadamasse, otse sureliku pääsemise sadama sissepääsu juurde, ja seal jooksis hea laev valede meresõidukaartide tõttu madalikule. Seal on ta nende paljude põlvkondade jooksul seisnud, liikumatult ja peaaegu lootusetult rannas kinni. Paljud teie rahva seast on kõik need aastad ikka veel sellel laeval veetnud. Nad elavad turvalistest rahuveetest hüüdekaugusel, kuid keelduvad sisenemast, sest hea Buddha üllas laev jooksis õnnetuseks madalikule just enne sadamasse jõudmist. Budistlikud rahvad ei sisene sellesse sadamasse iial enne, kui lahkuvad oma prohveti filosoofialaevast ja haaravad kinni tema üllast vaimust. Kui teie rahvas oleks jäänud truuks Buddha vaimule, oleksite juba ammu oma vaimurahu, hingepuhkuse ja kindla pääsemise sadamasse sisenenud.

⁵ Sest tead, Gonod, Buddha tundis Jumalat oma vaimus, kuid ei suutnud teda selgelt avastada meeles; juudid avastasid Jumala oma meeles, kuid ei suutnud suures osas teda tunda vaimus. Tänapäeva budistid kahlavad ringi Ju-

malata filosoofias, kuid minu rahvast on haletsusväärselt orjastanud hirm Jumala ees ilma päästva elu- ja vabadusefilosoofiata. Teil on filosoofia ilma Jumalata; juutidel on Jumal, kuid nad on suures osas ilma sellega seotud elufilosoofiata. Suutmata näha Jumalat vaimuna ja Isana, ei saanud Buddha oma õpetuses pakkuda kõlbelist jõudu ja vaimset energiat, mis religioonil peab olema, et muuta rassi ja ülen-dada rahvast.

⁶ Siis hüüatas Ganid: „Õpetaja, teeme ühes sinuga uue religiooni, mis oleks küllalt hea Indiale ja küllalt suur Roomale, ning äkki võime me selle ka juutidele Jahve asemele anda.” Ja Jeesus vastas: „Ganid, religioone ei tehta. Inimeste religioonid kujunevad välja pika aja jooksul, Jumala ilmutused aga sähvatavad maa peale nende inimeste ellu, kes oma kaaslastele Jumalat ilmutavad.” Kuid nad ei mõistnud nende prohvetlike sõnade tähendust.

⁷ ¶ Kui sel õhtul magama mindi, ei saanud Ganid und. Ta rääkis kaua oma isaga ja ütles lõpuks: „Tead, isa, mõnikord mulle tundub, et Joosua on prohvet.” Ja ta isa vastas vaid uniselt: „Mu poeg, neid on teisigi...”

⁸ Alates sellest päevast pühendas Ganid kogu oma loomuliku elu omaenda usundi väljaarendamisele. Jeesuse eelarvamustetus, õiglustunne ja sallivus olid talle tugevat mõju avaldanud. See noormees polnud üheski nende arutelus filosoofia ja religiooni üle kunagi täheldanud tema juures ei vimma ega vaenulikkust.

⁹ ¶ Taevastele intellektidele pakkus huvitavat vaatepilti, kuidas india noormees tegi universumi Loojale ettepaneku rajada temaga koos uus religioon! Ja kuigi noormees seda ei teadnud, olidki nad sealsamas uut ja igikestvat religiooni loomas — seda uut pääseteed, Jumala ilmutust inimesele Jeesuse kaudu ja Jeesuses. Noormees tegigi alateadlikult seda, mida ta kõige enam teha soovis. Nii oli ja saab alati olema. See, mida valgustatud ja järelemõtlik inimlik kujutlusvõime vaimse õpetuse ja juhendamise mõjul kõigest südamest ja omakasupüüdmata soovib teha ja olla, saab seda loovamaks, mida enam surelik pühendub Isa tahte jumalikule täitmisele. Kui inimene astub Jumala partneriks, võib sündida ja sünnibki suuri asju.

TAGASIPÖÖRDUMINE ROOMAST

ROOMAST lahkuma valmistudes ei jätnud Jeesus ühegi sõbraga hüvasti. Damaskuse kirjatundja saabus Rooma ilma ette teatamata ja kadus samamoodi. Kulus terve aasta, enne kui teda tundnud ja armastanud inimesed kaotasid lootuse teda veel kunagi näha. Enne teise aasta lõppu hakkasid teda tundnud väikesed rühmad omavahel kokku hoidma, neid sidusid ühine huvi tema õpetuste vastu ja ühised mälestused temaga koos veedetud meeldivatest aegadest. Ning need väikesed stoikute, küünikute ja müsteeriumikultuste pooldajate rühmad jätkasid neid aeg-ajalt toimuvaid mitteametlikke koosolekuid, kuni Rooma ilmusid esimesed ristiusu jutlustajad.

² Gonod ja Ganid olid Aleksandriast ja Roomast ostnud nii palju kraami, et saatsid kõik oma pakid karavaniga Tarentumi poole teeale, ise aga kõndisid koos Jeesusega kolmekesi mööda suurt Appiuse teed kiirustamata läbi Itaalia. Sel reisil kohtasid nad igat liiki inimesi. Nende teel elas palju kõrgest soost Rooma kodanikke ja Kreeka koloniste, kuid juba hakkas ilmuma ka arvukalt alamate orjade järeletulijaid.

³ Ühel päeval lõunapeatuse ajal, poolel teel Tarentumi, esitas Ganid Jeesusele otsese küsimuse selle kohta, mida Jeesus arvab India kastisüsteemist. Jeesus ütles: „Inimolendid erinevad küll paljuski üksteisest, kuid Jumala ees ja vaimses maailmas on kõik surelikud võrdsed. Jumala silmis jagunevad surelikud vaid kahte rühma: need, kes soovivad täita tema tahet, ja need, kes seda ei soovi. Universum eristab asustatud maailmale alla vaadates samuti kaht suurt klassi: need, kes tunnevad Jumalat, ja need, kes teda ei tunne. Need, kes ei suuda Jumalat tunda, arvatakse oma maailma loomade hulka. Inimkonna võib jagada erinevate, nii füüsiliste, vaimsete, sotsiaalsete, kutsealaste kui ka kõlbeliste kriteeriumide alusel paljudesse klassidesse, ent kui need erinevatesse klassidesse kuuluvad surelikud Jumala kohtu ette ilmuvad, on nad kõiges võrdsed — Jumal ei tee tõesti inimestel vahet. Kuigi ei saa arvestamata jätta inimvõimete ja intellektuaalsete, sotsiaalsete ja moraalsete omaduste erinevusi, ei tohiks Jumala ette palveldama kogunevas inimeste vaimses vennaskonnas niisugust vahet teha.”

1. HALASTUS JA ÕIGLUS

¹ Ühel õhtupoolikul, kui nad hakkasid juba Tarentumile lähenema, toimus väga huvitav vahejuhtum. Nad nägid tahumatut ja jõhkrat noorukit julmalt ründamas endast väiksemat poissi. Jeesus kiirustas hätta sattunud lapsele appi ja kui ta oli poisi päästnud, hoidis ründajat kõvasti kinni, kuni väiksem poiss jõudis põgeneda. Niipea kui Jeesus oli noore jõhkardi lahti lasknud, sööstis Ganid noorukile kallale ja hakkas teda tümitama, kuid Jeesus astus Ganidi hämmastuseks kohe nende vahele. Kui Jeesus oli Ganidi tagasi tõmmanud, nii et hirmunud poiss põgenema pääses ja erutatud noormees jälle rääkida sai, hüüdis ta: „Ma ei

saa sinust aru, Õpetaja. Kui halastus nõudis väiksema poisi päästmist, kas ei nõua siis õiglus suurema, süüteo sooritanud nooruki karistamist?” Jeesus vastas talle:

² „Ganid, sa ei saa tõepoolest aru. Halastuse osutamine on alati isiklik tegu, kuid õiglane karistamine on ühiskonna, riigi või universumi haldusrühmade ülesanne. Üksikisikuna pean ma olema halastav; ma pean minema appi noorukile, keda rünnatakse, ja seejuures rakendama ründaja tagasihoidmiseks piisavalt jõudu. Just seda ma tegin. Ma saavutasin rünnatud poisi pääsemise ja sellega minu halastuse osutamine lõppes. Seejärel hoidsin ründajat jõuga nii kaua kinni, et nõrgem pool jõudis pääseda, kuid siis tõmbusin eemale. Ma ei hakanud ründaja üle kohut mõistma, et otsustada tema motiivide üle — mõista kohut kõige üle, millega tema rünnak kaaslasele oli seotud — ning võtta enda peale tema karistamine, mille mu meel võinuks mulle dikteerida õiglase hüvitisena tema üleastumise eest. Ganid, halastus võib olla heldekäeline, kuid õiglus on täpne. Kas sa ei mõista, et kaks inimest pole kunagi ühel nõul selles, missugust karistust õiglus nõuaks? Üks määraks nelikümmend piitsahoopi, teine kakskümmend, kolmas soovitaks aga õiglase karistusena vangistust üksikkongis. Kas sa ei saa aru, et selles maailmas peaks säärane vastutus jääma pigem inimeste rühma või siis rühma valitud esindajate õlule? Universumis mõistavad õigust need, kes teavad täielikult kõigi väärsammude eellugu ja motivatsiooni. Tsiiviliseeritud ühiskonnas ja korrastatud universumis eeldab õigusemõistmine õiglase otsuse vastuvõtmist pärast ausat läbikaalumist ning niisugused eesõigused kuuluvad maailmade juriidilistele rühmadele ja kogu loodu kõrgemate universumite kõiketeadvatele haldajatele.”

³ Nad rääkisid sellest halastuse osutamise ja õigusemõistmise probleemist veel mitu päeva. Ja Ganid sai mõnel määral ka aru, miks Jeesus ei soovinud isiklikult võitlusse astuda. Ent Ganid esitas veel viimase küsimuse, millele ta ei saanudki päris rahuldavat vastust, ning see küsimus oli: „Aga Õpetaja, mida sa teeksid, kui üks pahur ja tugevam olend sind ründaks ja tappa ähvardaks? Kas sa ei püüaks end kaitsta?” Kuigi Jeesus ei saanud noormehe küsimusele täit ja rahuldavat vastust anda, sest ei tahtnud talle avaldada, et tema (Jeesus) elab maa peal, näitamaks Paradiisi-Isa armastust kogu pealtvaatavale universumile, ütles ta siiski järgmist:

⁴ „Ganid, ma saan väga hästi aru, miks mõned neist probleemidest sind kimbatusse ajavad, ning ma püüan sinu küsimusele vastata. Kõigepealt selgitaksin ma kõigi minuvastaste rünnakute puhul välja, kas ründaja on Jumala poeg — minu lihalik vend — ja kui ma leiaksin, et sellel loodud-olendil puudub moraalne otsustusvõime ja vaimne arutlusvõime, kaitseksin end kõhklemata kogu oma vastupanujõuga, olenemata selle tagajärgedest ründajale. Kuid pojaseisuses kaasinimest ei ründaks ma nii isegi enesekaitseks. See tähendab, et ma ei karistaks teda minu rün-

damise eest juba ette ja ilma õigusemõistmiseta. Püüaksin kõikvõimalike kavalustega tema kallaletungi ära hoida ja teda sellest loobuma veenda ning kui see mul ei õnnestu, siis seda leevendada. Ganid, ma usaldan täielikult oma taevase Isa hoolekannet ja olen end pühendanud oma taevase Isa tahte täitmisele. Ma ei usu, et minuga saab midagi *tõeliselt* halba juhtuda; ma ei usu, et miski, millega mu vaenlased võiksid soovida mind nuhelda, võiks minu elutööd päriselt ohustada ning oma sõpradelt pole meil kindlasti vägivald karta. Olen absoluutselt kindel, et kogu universum on minu vastu sõbralik — usun seda kõikvõimast tõde kogu südamest, kuigi pealtnäha võib hoopis teisiti tunduda.”

⁵ Kuid Ganid ei jäänud täiesti rahule. Nad vestlesid korduvalt nende asjade üle ja Jeesus rääkis talle mõnest oma poisiea kogemusest, samuti müürsepa pojast Jaakobusest. Kuulnud sellest, kuidas Jaakobusest sai Jeesuse kaitsja, ütles Ganid: „Oo, ma hakkan juba aru saada! Kõigepealt juhtub väga harva, et mõni normaalne inimolend sooviks sinusugust lahket inimest rünnata, ja kui keegi nii mõtlematut asja sooviks teha, oleks läheduses kindlasti mõni teine surelik, kes sulle appi sööstaks, nii nagu sinagi lähed alati päästma inimest, keda näed hädas olevat. Oma südames, Õpetaja, olen ma sinuga nõus, kuid mõistusega arvan siiski, et mina Jaakobuse asemel oleksin heameelega karistanud neid ebaviisakaid poisse, kes söandasid sind rünnata ainuüksi sellepärast, et nende arvates ei kavatsevad sa ennast kaitsta. Oletan, et sinu elu on üsna turvaline, sest sa kulutad palju aega teiste aitamisele ja oma hättasattunud kaaslaste eest hoolitsemisele — tõenäoliselt on siis alati läheduses keegi, kes sindki aitaks.” Ja Jeesus vastas: „See proovihetk pole veel saabunud, Ganid, ja kui see saabub, peame täitma oma Isa tahet.” See oligi peaaegu kõik, mis noormees enesekaitse ja mittevastupanu raske teema kohta oma õpetajalt kuulda sai. Ühel teisel korral suutis ta siiski panna Jeesust väljendama seisukohta, et korrastunud ühiskonnal on täielik õigus oma korralduste elluviimisel jõudu rakendada.

2. LAEVALEMINEK TARENTUMIS

¹ Oodates laeva maabumiskohas, kuni kaup aluselt maha laaditi, märkasid rändajad meest, kes oma naist halvasti kohtles. Jeesus asus, nagu tal tavaks, rünnatavat kaitsma. Ta astus raevunud mehe selja taha ja ütles talle kergelt olale patsutades: „Mu sõber, kas ma tohin sinuga hetke omavahel rääkida?” Selline lähenemine tekitas mehes segadust, ja hetke piinlikkust tundes kõhelnud, pomises ta: „Ee — miks — jah, mida sa minust tahad?” Kui Jeesus oli temaga veidi eemale läinud, ütles ta: „Mu sõber, näen, et sinuga on juhtunud midagi kohutavat. Tahaksin väga, et sa räägiksid mulle, mis võib sundida nii tugevat meest oma naisele, oma laste emale, kallale tungima — ja seda siin kõigi silme all. Sulle tundub kindlasti, et sul on selliseks rünnakuks mingi veenev põhjus. Mida see naine tegi, et ta väärrib oma abikaasalt niisugust kohtlemist? Sind vaadates arvan nägevat su näos õiglusearmastust, soovi halastust üles näidata. Söandan väita, et sa tormaksid mulle kõhklematult

appi, kui näeksid röövleid mind tee ääres ründamas. Arvatavasti oled elu jooksul palju selliseid vapraid tegusid teinud. Ütle aga, mu sõber, mulle nüüd, milles asi? Kas see naine tegi midagi valesti või kaotasid sa rumalusest pea ja ründasid teda mõtlematult?” Jeesus ei rääkinud palju, kuid see, mida ta ütles, puudutas mehe südant nii nagu tema lahke pilk ja osavõtlik naeratuski, mille ta mehele pärast oma jutu lõppu kinkis. Mees ütles: „Ma näen, et sa oled küünikute preester, ja olen sulle tänulik, et sa mind tagasi hoidsid. Mu naine pole mulle eriti midagi halba teinud: ta on hea naine, aga mind ärritab, kuidas ta minu kallal teiste kuuldes norib, ja ma lähen endast välja. Vabandan, et ma ei suutnud end ohjeldada, ja püüan täita edaspidi töötust, mille andsin kord ühele su vendadest, kes palju aastaid tagasi õpetas mind ennast muutma. Ma luban sulle.”

² Ja Jeesus ütles talle hüvastijätuks: „Mu sõber, pea alati meeles, et mehel pole naise üle muud õiguspärasest võimu kui see, mille naine on talle omal soovil ja vabatahtlikult andnud. Sinu naine on otsustanud sinuga koos läbi elu minna ja sulle eluvõitlustes toeks olla ning võtta enda kanda su lapsi sünnitades ja kasvatades sinust tunduvalt suurem koorem. Oleks väga õiglane, kui ta vastutasuks selle erakordse teenimise eest saaks sinult selle erilise turvatunde, mida üks mees võib pakkuda naisele kui oma partnerile, kes peab tema lapsi kandma, sünnitama ja kasvatama. Armastav hool ja tähelepanu, mida mees on valmis oma naisele ja lastele pakkuma, on mõõduks, kui kõrgele loova ja vaimse eneseteadvuse astmele ta on jõudnud. Kas sa tead, et mees ja naine on selles suhtes Jumala partnerid, et nad loovad üheskoos olendeid, kelle hing võib suureks kasvades surematuse omandada? Taevane Isa kohtleb universumi laste Vaim-Ema kui endaga võrdväärset. Jumalik on jagada oma elu ja kõike sellega seonduvat võrdsetel alustel emast partneriga, kes nii jäägitult jagab sinuga seda jumalikkude kogemust, mis seisneb teie endi taasloomises teie laste elude kaudu. Kui sa vaid suudaksid armastada oma lapsi nii, nagu Jumal armastab sind, armastaksid ja peaksid kalliks ka oma naist, nagu taevane Isa austab ja ülendab Lõpmatut Vaimu, tohutu suure universumi kõigi vaimlaste ema.”

³ Kui nad laeva pardale asusid, nägid nad tagasi vaadates seda paari seismas teineteise embuses, pisarad silmis. Kuulnud teist poolt Jeesuse sõnumist mehele, mõtiskles Gonod selle üle kogu päeva ja otsustas Indiasse tagasi pöördudes oma kodus ümberkorraldusi teha.

⁴ Reis Nikopolisesse oli meeldiv, kuid kulges aeglaselt, sest tuuled polnud soodsad. Nemad kolm veetsid palju tunde, kõneldes Roomas kogetust ja meenutades peaaegu kõike, mis nendega oli juhtunud pärast esmaohtumist Jeruusalemmas. Ganidi täitis teiste eest hoolitsemise vaim. Ta alustas tööd laeva stjuuardiga, aga teisel päeval, eksinud religiooni keerdkäikudesse, kutsus Joosua endale appi.

⁵ Nad veetsid mitu päeva Nikopolises, linnas, mille Augustus oli umbes viiekümne aasta eest rajanud kui „võidulinna” Aktiumi lahingu mälestuseks, sest just selles paigas oli ta oma väega enne lahingut laagris olnud. Nad ööbisid

ühe Jeramynimelise juudi usku pöördunud kreeklase juures, kellega olid laeval tutvunud. Apostel Paulus elas oma kolmanda misjonireisi ajal kogu talve samas majas Jeramy poja juures. Nikopolisest purjetasid nad sama laevaga Korintosesse, Rooma provintsi Ahhaia pealinna.

3. KORINTOSES

¹ Ajaks, kui nad Korintosesse jõudsid, oli Ganid hakanud juudi religiooni vastu suurt huvi tundma, seepärast polnud selles midagi imelikku, et ta ühel päeval, kui nad sünagoogist möödusid ja inimesi sinna sisenemas nägid, palus Jeesusel end teenistust kuulama viia. Nad kuulasid tol päeval õpetatud rabi jutlust teemal „Iisraeli saatust“ ja kohtusid pärast teenistust sünagoogi vardja Krispusega. Nad käisid veel mitu korda sünagoogis teenistusel, kuid põhiliselt selleks, et kohtuda Krispusega. Ganid hakkas Krispust, tema naist ja nende viit last sügavalt armastama. Talle meeldis väga vaadata, kuidas ühe juudi perekonna elu on korraldatud.

² Sel ajal kui Ganid uuris perekonnaelu, õpetas Jeesus Krispusele usuelu paremat korraldamist. Jeesus pidas selle edumeelse juudiga üle kahekümne jutuajamise ning pole üllatav, et aastaid hiljem, kui Paulus samas sünagoogis jutlusi pidas ja juudid tema sõnumi tagasi lükkasid ning hääletasid selle poolt, et tal keelataks edaspidi sünagoogis jutlustamine, ja ta seepeale paganate juurde läks, võttis toosama Krispus kogu oma perega uue religiooni vastu ja sai hiljem Pauluse Korintosesse asutatud kristliku kiriku üheks põhiliseks toetajaks.

³ Pooleteise aasta jooksul, mis Paulus jutlustas Korintoses, kus temaga hiljem ühinesid ka Siilas ja Timoteos, kohtas ta paljusid, keda oli õpetanud „india kaupmehe poja juudist koduõpetaja“.

⁴ Korintoses kohtasid nad inimesi kolme kontinendi kõigist rassidest. See oli Aleksandria ja Rooma kõrval Vahemere-äärse impeeriumi kõige kosmopoliitilisem linn. Linnas leidis palju tähelepanuväärset ja Ganid ei väsinud külastamast kindlust, mis asus peaaegu kuuesaja meetri kõrgusel merepinnast. Ta veetis palju vaba aega ka sünagoogis ja Krispuse kodus. Naise seisund juudi kodus algul ehmatas, hiljem aga võlus teda: see oli noorele indialasele suur avastus.

⁵ Jeesus ja Ganid olid sagedased külalised ka ühes teises juudi kodus, vaga kaupmehe Justuse peres, kes elas sünagoogi lähedal. Ning kui apostel Paulus hiljem samuti selles kodus viibis, kuulis ta sageli lugusid neist india noormehe ja tema juudi õpetaja külaskäikudest ning nii Paulus kui ka Justus oleksid tahtnud teada, mis sellest targast ja andekast heebrea õpetajast küll oli saanud.

⁶ Roomas oli Ganid tähele pannud, et Jeesus keeldus avalikku sauna tulemast. Hiljem püüdis noormees Jeesust mitu korda mõjutada, et too väljendaks oma arvamust sugupooltevaheliste suhete kohta. Jeesus küll vastas noormehe küsimustele, kuid alati näis, et ta ei soovi neil teemadel pikemalt rääkida. Ühel õhtul, kui nad jalutasid Korintosest välja selle paiga lähedale, kus kindluse müür mereni

laskus, kõnetasid neid kaks kergete elukommetega naist. Ganid oli õigesti mõistnud, et Jeesusel on kõrged ideaalid ning et ta jälestab kõike, mis on ebapuhas ja pahelise maiguga. Seepärast vastas ta naistele järsult ja käskis ebaviisaka liigutusega neil lahkuda. Kui Jeesus seda nägi, ütles ta Ganidile: „Sul on head kavatsused, kuid sa ei tohiks sõandada Jumala lastega nii rääkida, isegi kui nad on juhtumisi tema eksinud lapsed. Kes oleme meie, et võiksime nende naiste üle kohut mõista? Kas sa tead kõiki asjaolusid, mis on viinud neid nii kaugele, et nad peavad sellisel viisil elatist teenima? Peatume hetkeks ja räägime neist asjadest.“ Kurtisaanid olid tema jutu üle veelgi enam imestunud kui Ganid.

⁷ Seistes seal kuuvalguses, rääkis Jeesus edasi: „Igas inimmees elab jumalik vaim, taevase Isa kingitus. See hea vaim püüab meid alati Jumala juurde juhtida, aidata meil Jumalat leida ja tunda; ent surelikes on ka palju loomulikke füüsilisi kalduvusi, mille Looja on indiviidi ja rassi heaolu huvides neile andnud. Sageli satuvad mehed ja naised segadusse, püüdes ennast mõista ja maadeldes mitmesuguste raskustega enesele elatist teenides maailmas, kus isekus ja patt on nii valdavad. Ma näen, Ganid, et kumbki neist naistest pole tahtlikult patune. Näen nende näost, et nad on palju kurvastust tunda saanud. Nad on oma pealtnäha julma saatuse käes rohkesti kannatanud, nad pole niisugust elu meelega valinud. Nad on heitunud, peaaegu meeleteadusest langedes alistunud hetkeolukorra survele ja leppinud selle ebameeldiva elatise teenimise viisiga kui parima võimalusega pääseda nende jaoks lootusetuna tundunud olukorrast. Ganid, mõni inimene on oma südames tõesti paheline ja teeb tahtlikult alatusi, kuid ütle mulle, vaadates neid nüüdseks pisarates nägusid, kas sa näed midagi halba või pahelist?“ Kui Jeesus vaikis ja vastust ootama jäi, oli Ganid hetke keeletu ning suutis siis vaid kogelda: „Ei, Õpetaja, ei näe. Ja ma vabandan, et olin nende vastu nii ebaviisakas — palun neilt andestust.“ Seepeale lausus Jeesus: „Ma ütlen nende nimel, et nad on sulle andeks andnud, nagu ma ütlen oma taevase Isa nimel, et tema on neile andeks andnud. Nüüd tulge kõik minuga kaasa minu sõbra majja, et einestada ja kavandada edaspidiseks uut ja paremat elu.“ Hämmastunud naised polnud kuni selle hetkeni sõnagi lausunud, nad vaatasid teineteisele otsa ja järgnesid vaikides meelele.

⁸ Kujutlege Justuse naise üllatust, kui Jeesus saabus sel hilisel tunnil koos Ganidi ja nende kahe võõraga ning ütles: „Andke meile andeks, et me säärasel tunnil tuleme, kuid meie Ganidiga soovime suutäie süüa ja me jagaksime oma toitu nende kahe äsjaleitud sõbraga, kes on samuti näljased; peale selle tulime me teie juurde mõttega, et äkki te soovite anda meile nõu, kuidas aidata neil naistel kõige paremini uut elu alustada. Nad võivad teile oma loo jutustada, kuid ma aiman, et nad on elus palju muret näinud, ning juba nende viibimine siin majas tõendab, kui tõsimeelselt nad ihaldavad tundma õppida häid inimesi ja kuivõrd valmis on nad haarama kinni võimalusest näidata

kogu maailmale — isegi taeva inglitele —, millisteks vaprateks ja üllateks naisteks nad võivad saada.”

⁹ Kui Justuse naine Marta oli toidu lauale pannud, lahus Jeesus ootamatult nende juurest, öeldes: „On juba hilja ning selle noormehe isa ootab meid, seepärast palume end vabandada, et jätame teid kolme naist — Kõigekõrgema armastatud last — siia omavahele. Ning ma palvetan teie vaimse juhtimise eest, kui teie teete plaane uueks ja paremaks eluks maa peal ja igaveseks eluks suures teispooluses.”

¹⁰ Nii lahkusid Jeesus ja Ganid naiste juurest. Kaks kurtisaani polnud seni midagi öelnud, Ganid oli samuti keeletu. Ja mõne hetke oli seda ka Marta, kes tõusis siiski peagi olukorra kõrgusele ning tegi nende võõraste heaks kõik, mida Jeesus oli lootnud. Vanem naine suri veidi hiljem rõõmsas lootuses igavesele ellujäämisele, noorem naine aga hakkas Justuse ettevõttes tööle ning sai hiljem Korintose esimese ristiusukiriku eluaegseks liikmeks.

¹¹ Jeesus ja Ganid kohtasid Krispuse kodus mitu korda Gaiust, kellest sai hiljem Pauluse ustav toetaja. Nende kahe Korintoses veedetud kuu jooksul oli neil südamlikke vestlusi hulga väärt inimestega ning kõigi nende pealtnäha juhuslike kontaktide tulemusena hakkasid enam kui pooled sel viisil mõjutatud inimesed hiljem ristiusu koguduse liikmeteks.

¹² Kui Paulus esmakordselt Korintosesse läks, ei kavatse-
 nud ta sinna kauaks jääda. Aga ta ei teadnud, kui hästi oli juudist koduõpetaja tema tööks teed sillutanud. Samuti avastas ta, et Akvila ja Priska olid juba suure huvi tekitanud; Akvila oli üks küünikuid, kellega Jeesus oli Roomas kohtunud. See juudi abielupaar oli Roomast põgenenud ning võttis Pauluse õpetused kiiresti omaks. Ta elas nende juures ja töötas koos nendega, sest ka nemad olid telgimeistrid. Just neil põhjustel jäi Paulus Korintosesse kauemaks.

4. ISIKLIK TÖÖ KORINTOSES

¹ Jeesusel ja Ganidil oli Korintoses palju huvitavaid kogemusi. Nad vestlesid põhjalikult paljude inimestega, kes said Jeesuse õpetustest suurt kasu.

² Möldrile õpetas ta tõeterade jahvatamist elukogemuste veskis, et jumaliku elu raskesti mõistetavad seigad oleksid kättesaadavad ka nõrkadele ja nõtradele kaasainimestele. Jeesus ütles: „Andke tõepiima neile, kes on vaimselt arusaamisvõimelt imikud. Serveerige oma elavas ja armastavas hoolekandes vaimset toitu huviäratavalt ja iga teilt küsija vastuvõtuvõimele sobival viisil.”

³ Rooma tsentuuriolale ütles ta: „Andke keisrile, mis keisri oma, ja Jumalale, mis Jumala oma. Siiras Jumala teenimine ja ustav keisri teenimine ei ole omavahel vastu olus, kui just keiser ei julge nõuda endale neid austusavaldusi, mida võib nõuda vaid Jumalus. Ustavus Jumalale, kui te peaksite teda tundma õppima, ainult suurendaks teie ustavust ja truudust oma väarikale imperaatorile.”

⁴ Mithraismikultuse tõsimeelsele juhile ütles ta: „Sa teed õigesti, kui otsid igavese pääsemise religiooni, kuid sa

otsid ekslikult seda vaimustavat tõde inimese loodud müsteeriumidest ja filosoofiatest. Kas sa siis ei tea, et igavese pääsemise saladus peitub sinu enda hinges? Kas sa ei tea, et taevane Jumal on saatnud oma vaimu sinu sisse elama ning et see vaim juhib kõiki tõtt armastavaid ja Jumalat teenivaid surelikke sellest elust surmaväravate kaudu valguse igaveste kõrgusteni, kus Jumal ootab, et oma lapsi vastu võtta? Ära unusta kunagi, et sina, kes sa tunnend Jumalat, oled Jumala poeg, kui sa tõesti igatsed olla tema sarnane.”

⁵ Epikuurlasest õpetajale ütles ta: „Sa teed hästi, et vald parima ja hindad kõrgelt head, kuid kas sa oled tark, kui sa ei saa aru sureliku elu olulisimatest tähendustest vaimuilmades; valdkondadest, mis tulenevad arusaamast, et Jumal on sinu inimsüdames? Kogu inimkogemuses on tähtis tunda Jumalat, kelle vaim elab sinu sisimas ja püüab juhtida sind edasi sel pikal ja peaaegu lõputul teel meie ühise Isa, kogu loodu Jumala, universumite Issanda enda palge ette.”

⁶ Kreeka ettevõtjale ja ehitajale ütles ta: „Mu sõber, inimestele ainelisi ehitisi rajades kasvata oma vaimset olemust sinu hinges peituvat jumaliku vaimu sarnaseks. Ära lase oma saavutustel ajaliku ehitajana jõuda ette sinu saavutustest taevariigi vaimse pojana. Sa küll ehitad teistele ajalikke eluasemeid, kuid ära jäta kindlustamata endale õigust igaviku eluasemetele. Pea alati mees, et on olemas linn, mille alusmüürideks on õiglus ja tõde ning mille ehitaja ja looja on Jumal.”

⁷ Rooma kohtunikule ütles ta: „Inimeste üle kohut mõistes pea mees, et sinu enda üle hakatakse universumi Valitsejate kohtu ees kunagi kohut mõistma. Mõista kohut õiglaselt, isegi halastavalt, nii nagu sa ise kunagi ihkad halastust Ülima Kohtuniku kätes. Mõista kohut nii, nagu sa sooviksid sinu üle samadel asjaoludel kohut mõistetavat, järgides nii seaduse kirjatähte kui ka selle vaimu. Ning kui sa mõistad õigust, juhindudes eelkõige õiglusest sinu ette toodud inimeste vajaduste valguses, olgu sul õigus loota halastusega mahendatud õiglusele, seistes kord ise kogu maailma Kohtuniku ees.”

⁸ Kreeka kõrtsiemandale ütles ta: „Paku oma külalislahkust, nagu võõrustaksid Kõigekõrgema lapsi. Tõsta oma raske igapäevatöö kauni kunsti kõrgtasemele, mõistes üha paremini, et sa hoolitsed nende inimeste kaudu Jumala eest, kelle vaim on laskunud elama igasse inimsüdamesse, et muuta teiseks tema meelt ja juhtida tema hinge selle jumaliku vaimu annetanud Paradiisi-Isa tundmisele.”

⁹ Jeesus vestles korduvalt ühe hiina kaupmehega. Hüvasti jättes manitses ta teda: „Palvelda ainult Jumalat, kes on sinu tõeline vaimne esivanem. Pea mees, et Isa vaim elab alati sinu sisimas ja juhib sinu hinge püsivalt taeva poole. Kui sa järgned selle surematu vaimu alateadlikule juhtimisele, astud kindlasti jätkuvalt Jumala leidmise ülevaale. Ja kui sa taevase Isani jõuad, siis sellepärast, et teda otsides oled üha enam temasarnaseks saanud. Niisiis hüvasti, Chang, kuid ainult mõneks ajaks, sest me kohtume taas valgusmaailmas, kus vaimhingede Isal on Paradiisi suunas liikujate jaoks palju meeldivaid peatuspaiku.”

¹⁰ ¶ Rändurile Britanniast ütles ta: „Mu sõber, näen, et sa otsid tõde, ning arvan, et sinu sisimas võib elada kogu tõe Isa vaim. Kas sa oled kunagi siiralt püüdnud omaenda hinge vaimuga kõnelda? Seda on tõepoolest raske teha ja harva saavutad selles teadlikult edu, kuid ainelise meele iga aus püüe suhelda oma sisimas elava vaimuga annab teataval määral tulemusi, ehkki enamik kõigist neist suurepärasest inimkogemustest peab jääma kauaks nende Jumalat tundvate surelike hingede teadvusülesteks kogemusteks.”

¹¹ ¶ Põgenevale noorukile ütles Jeesus: „Pea meeles, et on kaks asja, mille eest ei saa põgeneda — Jumala ja isenda eest. Kõikjale, kuhu sa lähed, tulevad koos sinuga sa ise ja sinu südames elav taevase Isa vaim. Mu poeg, ära püüa end petta, vaata parem elu tõsiasjadele julgelt silma. Usu kindlalt, et sa oled Jumala poeg, ning usu igavest elu, nagu ma sulle olen õpetanud. Võta endale alates tänasest päevast sihiks olla tõeline mees, kes on otsustanud elule vapralt ja arukalt vastu astuda.”

¹² ¶ Süüdimõistetud kurjategijale ütles ta tolle viimisel tunnil: „Mu poeg, sulle on saabunud halvad ajad. Oled teelt eksinud, oled kuritegude võrku kinni jäänud. Sinuga vesteldes sain väga hästi aru, et sa ei kavatsenudki teha seda, mille eest pead nüüd andma oma ajaliku elu. Kuid sa sooritasid selle kuriteo ja su ligimesed on su süüdi mõistnud, nad on otsustanud, et sa pead surema. Meie sinuga ei saa keelata riigile õigust sääraseks enesekaitseks, nagu ta on endale valinud. Paistab, et sul pole mingit inimeseliku võimalust oma süüteo karistusest pääseda. Su ligimesed peavad sinu üle su süüteo pärast kohut mõistma, kuid on olemas Kohtunik, kellelt sa võid andestust paluda ja kes mõistab sinu üle kohut sinu tõelisi motiive ja paremaid kavatsusi arvestades. Sul pole vaja karta Jumala kohtu ette astuda, kui su kahetsus on tõeline ja usk siiras. Asjaolu, et su eksimus tõi kaasa inimeste määratud surmaotsuse, ei kahjusta sinu hinge võimalusi leida õiglust ja halastust taevaste kohtute ees.”

¹³ ¶ Jeesus tundis rõõmu arvukatest südamlikest vestlustest paljude janunevate hingedega, liiga paljudega, et neid siinkohal kirja panna. Kolmele rändurile meeldis Korintoses väga. Kui mitte arvestada Ateenat, mis oli tolle aja kuulsaim hariduskeskus, oli Korintos Rooma aegadel Kreeka tähtsaim linn ja kahekuuline viibimine selles õitsvas kaubanduskeskuses pakkus neile kõigile võimalust oht-rasti väärtuslikke kogemusi omandada. See linn oli nende tagasiteel Roomast üks huvitavamaid peatuspaiku.

¹⁴ Gonodil oli Korintoses palju ärihuvisid, kuid lõpuks said äriasjad aetud ja nad valmistusid purjetama Ateenasse. Nad reisisid väikese paadiga, mida sai maismaad mööda kuueteistkümne kilomeetri kaugusele ühest Korintose sadamast teise kanda.

5. ATEENAS — ARUTLUS TEADUSEST

¹ Peagi jõudsidki nad sellesse Kreeka igivanasse teadus- ja hariduskeskusse ning Ganidi erutas väga mõte, et ta on Ateenas, Kreekas, Aleksandri kunagise impeeriumi kultuurikeskuses, sest selle impeeriumi piirid olid ulatunud

isegi tema kodumaani Indiani. Äriasju oli siin vähe ajada ja Gonod veetis enamiku ajast koos Jeesuse ja Ganidiga, külastades paljusid vaatamisväärsusi ning kuulates noormehe ja tema mitmekülgse õpetaja huvitavaid arutelusid.

² Ateenas õitses ikka veel suur ülikool ja nad külastasid kolmekesi sageli selle õppesaale. Jeesus ja Ganid arutasid põhjalikult Platoni õpetusi, kui olid Aleksandria Museionis selleteemalisi loenguid kuulanud. Nad nautisid kreeka kunsti, mille näiteid linnas siin-seal ikka veel leidis.

³ Nii isa kui ka poeg nautisid väga ühel öhtul võõraste-majas toimunud Jeesuse ja kellegi kreeka filosoofi teadus-alast arutelu. Kui see pedant oli peaaegu kolm tundi rääkinud ja oma jutu lõpetas, ütles Jeesus talle nüüdisaegses sõnastuses järgmist:

⁴ ¶ Teadlased võivad õppida kunagi mõõtna gravitatsiooni, valguse ja elektri energia või jõu avaldumisi, kuid needsamad teadlased ei saa teile kunagi (teaduslikult) öelda, mis need universuminähtused *on*. Teadus tegeleb füüsilise energia mõjudega, religioon tegeleb igaveste väärtustega. Tõeline filosoofia kasvab välja tarkusest, mis annab oma parima, et neid kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid tähelepanekuid omavahel vastavusse viia. Alati püsib oht, et üksnes mateeriaga tegelevat teadlast tabab matemaatiline uhkus ja statistiline egotism, rääkimata vaimupimedusest.

⁵ Ainelises maailmas kehtib loogika ja matemaatika on usaldusväärne, kui selle rakendamine piirdub mateeriaga, aga kumbagi ei tohiks pidada täiesti usaldusväärseks või eksimatuks, lahendades eluprobleeme. Elus on nähtusi, mis pole täiesti ainelised. Aritmeetika ütleb, et kui üks inimene pügab lamba kümne minutiga, siis kümme inimest pügaksid selle lamba ühe minutiga. See on matemaatiliselt õige, kuid pole tõi, sest kümme meest ei saaks sellega hakkama: nad hakkaksid üksteist niivõrd segama, et töö kulgeks palju aeglasemalt.

⁶ Matemaatika väidab, et kui üks inimene esindab teatavat intellektuaalse ja moraalse väärtuse ühikut, esindavad kümme inimest seda väärtust kümnekordselt. Kuid inimesiksuste puhul oleks tõelähedasem öelda, et niisuguse isiksuste ühenduse väärtus võrduks nende isiksuste arvu ruuduga ja mitte lihtsalt aritmeetilise summaga. Ühiskonnas koordineeritult tegutsev inimrühm on palju suurem jõud kui vaid selle liikmete summa.

⁷ Kvantiteeti võib pidada *faktiks*, seega teaduslikult ühetaolisuseks. Kvaliteet sõltub meelepoolsest tõlgendusest ja esindab *väärtuste* hinnanguid, mistõttu jääb järelilikult individuaalseks kogemuseks. Kui nii teadus kui ka religioon oleksid vähem dogmaatilised ja kriitika suhtes sallivamad, hakkaks filosoofia omandama universumist *ühtset* arukat ettekujutust.

⁸ Kosmilises universumis eksisteerib ühtsus, kui te vaid suudaksite selle tegelikust toimimisest aru saada. Tõeline universum on igavese Jumala kõigi laste vastu sõbralik. Tegelik probleem seisneb selles, kuidas saab inimese piiritletud meel jõuda loogilise, tõese ja kooskõlalise mõtteni?

Seda universumit tunnetavat meeleseisundit võib saavutada vaid siis, kui mõelda, et kvantitatiivse fakti ja kvalitatiivse väärtuse ühine algpõhjus on Paradiisi-Isa. Nii-sugune reaalsuskontseptsioon võimaldab universuminähtumuse eesmärgipärasest ühtsusest avaramalt aru saada, see ilmutab isegi edenevate isiklike saavutuste vaimset sihti. Ning see kontseptsioon ühtsusest võib esitada pidevalt muutuvate ebaisikuliste suhete ja arenevate isikuliste suhete muutumatut tausta elavas universumis.

⁹ Aine ja vaim ja nende vahepealne seisund on reaalse universumi tõelise ühtsuse kolm omavahel seotud ja vastastikku mõjuvat tasandit. Olenemata sellest, kui lahknev see fakti ja väärtuse universuminähtumus võib tunduda, on ta ikkagi ühtne Ülimas.

¹⁰ Ainelise eksisteerimise reaalsus puudutab nii nähtavat ainet kui ka veel tundmatut energiat. Kui universumi energiad sedavõrd aeglustuvad, et jõuavad teatava liikumissastmeni, muutuvad need energiad soodsatel tingimustel massiks. Ning ärge unustage, et ka meel, mis ainsana võib näivate reaalsuste olemasolu tajuda, on ise reaalne. Ning selle energia-massi, meele ja vaimu universumi algpõhjus on igavene — see eksisteerib ja seisneb Kõikse Isa ja temaga kooskõlastatud absoluutide olemuses ja reageeringutes.

¹¹ ¶ Nad kõik olid Jeesuse sõnadest enam kui hämmastunud ja kreeklane ütles nendega hüvasti jättes: „Viimaks ometi on mu silmad näinud juuti, kes mõtleb millelegi muule kui vaid oma rahvuslikule üleolekule ja räägib millestki muust kui religioonist.” Ning seejärel läksid nad magama.

¹² Ateenas veedetud aeg oli meeldiv ja kasulik, kuid inimlike kontaktide poolest mitte eriti viljakas. Liiga paljud tolle aja ateenlased tundsid kas intellektuaalset uhkust oma kunagise maine üle või olid meelelt rumalad ja hari-matud, pärinedes varasemate, Kreeka hiilguse ja selle rahva tarkuse aegade alamatest orjadest. Sellegipoolest leidis Ateena kodanike seas veel erksa vaimuga mehi ja naisi.

6. EFESOSSES — ARUTLUS HINGEST

¹ Rändurid lahkusid Ateenast Troasi kaudu Efesosse, Rooma Aasia provintsi pealinna. Nad jalutasid palju kordi efeslaste kuulsa Artemise templi juurde, mis oli linnast umbes kolme kilomeetri kaugusel. Artemis oli kogu Väike-Aasias kõige tuntum jumalanna ning tema eelkäijaks oli veelgi varasem emajumalanna iidse Anatoolia aegadest. Artemise palveldamisele pühendatud tohutu suures templis eksponeeritud tahumatu iidol olevat taevast alla langenud. Ganidi varem saadud koolitus kujude kui jumalikkuse sümbolite austamisest polnud veel päriselt ununenud ja ta pidas parimaks osta selle Väike-Aasia viljakusjumalanna auks väikese hõbealtari. Tol õhtul vestlesid nad kaua inimkättega loodud esemete kummardamisest.

² Kolmandal sealviibimise päeval jalutasid nad jõe ääres sadama suudme süvendamist vaatama. Lõuna ajal rääkisid nad noore foiniiklasega, kes tundis koduigatsust ja oli väga heitunud, kuid peamiselt kade ühe noormehe peale, keda tema asemel oli edutatud. Jeesus lohutas teda ja ütles

talle heebrea vanasõna: „Anne avab inimesele tee ja viib teda suurte ette.”

³ Kõigist suurtest linnadest, mida nad sellel ringreisil Vahemere ääres külastasid, tegid nad siin ristiusu misjonäride hilisema töö heaks kõige vähem ära. Ristiusk juurdus Efesosel suure osas tänu Pauluse pingutustele, kes elas siin enam kui kaks aastat, valmistades elatise teenimiseks telke ja pidades igal õhtul Türrannose kooli peaauditooriumis usu- ja filosoofiakoolkonda loenguid.

⁴ Sealsesse kohalikku filosoofiakoolkonda kuulus üks edumeelne mõtleja ja Jeesusel oli temaga mitu kasulikku jutuajamist. Jeesus kasutas nende vestluste jooksul korduvalt sõna „hing”. Lõpuks küsis see õpetatud kreeklane temalt, mida ta „hinge” all mõtleb. Jeesus vastas:

⁵ ¶ „Hing on see osa inimesest, mis mõtiskleb iseenda üle, tunnetab tõde ja tajub vaimu, tõstes inimolendi alaliseks loomariigi tasandilt kõrgemale. Eneseteadvus iseenest pole veel hing. Kõlbeline eneseteadvus on tõeline inimlik eneseteostus, see on inimhinge vundament ning hing on see osa inimesest, millel on inimkogemuses potentsiaalne ellujäämisväärtus. Hingele on iseloomulikud moraalne valik ja vaimsed saavutused, võime tunda Jumalat ja tung olla tema sarnane. Inimese hing ei saa eksisteerida eraldi tema kõlbelistest mõtisklustest ja vaimsest tegevusest. Paigalseisev hing on surev hing. Ent inimese hing erineb meele sisimas elavast jumalikust vaimust. Jumalik vaim saabub inimmeele esimese moraalse aktiivsuse ilmnedes, mis tähendab hinge sündi.

⁶ Hinge pääsemine või kaotamine oleneb sellest, kas kõlblustunne saavutab igavese liidu teel oma surematu hingega ellujäämisstaatuse. Pääsemine on kõlblustunde eneseteostuse vaimsustumine, mille kaudu ta omandab ellujäämisväärtuse. Kõik hinge konfliktid tulenevad kooskõla puudumisest moraalse ehk vaimse eneseteadvuse ja puhtintellektuaalse eneseteadvuse vahel.

⁷ Kui inimhing saab küpseks ja üllaks ning vaimsustub, läheneb ta juba taevasele seisundile, mis on peaaegu ainelise ja vaimse, ainelise mina ja jumaliku vaimu vaheline olemusvorm. Inimolendi arengulist hinge on raske kirjeldada ja veelgi raskem demonstreerida, sest seda ei saa avastada ainelise uurimise ega vaimse tõestamise meetoditega. Ainelise teadusega ega ka puhta vaimutestimisega ei saa hinge olemasolu näidata. Olgugi et inimhinge eksisteerimist ei saa kindlaks teha ei ainelise teaduse ega ka vaimsete kriteeriumidega, *tunnetab* iga kõlbeliselt teadlik surelik *oma* hinge eksisteerimist *reaalse* ja tegeliku isikliku kogemuse-na.”

7. VIIBIMINE KÜPROSEL — ARUTLUS MEELEST

¹ Peagi asusid rändurid laevaga teele Küprosele, peatusdes Rhodosel. Nad nautisid seda pikka merereisi ja jõudsid saarele, oma reisi sihtkohta, kehalt ja vaimult väga värskena.

² Küprosel viibides kavatsesid nad tõeliselt puhata ja meelt lahutada, sest ringreis Vahemere ääres oli lõpule jõudmas. Nad maabusid Paphoses ja hakkasid seal kohe

varuma kõike vajalikkude mitmenädalaseks viibimiseks lähedalasuvates mägedes. Kolmandal päeval pärast saabumist asusidki nad teele, koormaloomad raskes lastis.

³ Kaks nädalat tundsid kolm meest puhkusest rõõmu, kuni noor Ganid äkki tõsiselt haigestus. Tal püsis kaks nädalat äge palavik, sageli ta sonis. Nii Jeesusel kui ka Gonodil oli haige noormehe eest hoolitsemisega palju tegemist. Jeesus põetas teda osavalt ja õrnalt ning isa oli hämmastunud, nähes, kui hellalt ja samas oskuslikult ta haiget noorukit hooldab. Nad olid inimasulatest kaugel ja poiss oli liiga haige, et teda kuhugi viia; seepärast valmistusid nad teda võimalikult hästi põetama, et ta sealsamas mägedes terveks ravida.

⁴ Ganidi kolmenädalase paranemise jooksul rääkis Jeesus talle palju huvitavat loodusest ja selle erinevatest tujudest. Nad jalutasid meelsasti mägedes; noormees esitas küsimusi ja Jeesus vastas ning isa jälgis kogu seda vaatepilti imetlusega.

⁵ Nende viimasel mägedes viibimise nädalal vestlesid Jeesus ja Ganid pikalt inimmeele funktsioonidest. Pärast mitmetunnist arutelu esitas noormees järgmise küsimuse: „Aga Õpetaja, mida sa mõtled, öeldes, et inimesel on kõrgem eneseteadvuse vorm kui kõrgematel loomadel?” Jeesus vastas talle nüüdisaegses sõnastuses järgmist:

⁶ ¶ Mu poeg, olen sulle meelest ja selles elavast jumalikust vaimust juba palju rääkinud, kuid nüüd tahan ma rõhutada seda, et eneseteadvus on *reaalsus*. Kui mõni loom saab eneseteadlikuks, muutub ta primitiivseks inimeseks. See saavutus tuleneb ebaisikulist energiat ja vaimu tajuva meele funktsioonide kooskõlastatusest ning just see nähtumus kindlustab inimisiksusele talle annetatud absoluutse koondumispunkti, taevase Isa vaimu.

⁷ Ideed pole lihtsalt registreeritud aistingud: ideed on aistingud pluss isikulise mina mõtisklevad tõlgendused ning see mina on midagi enam kui vaid kellegi aistingute summa. Arengulises individuaalsuses tekib midagi ühtsusele lähenevat ning see ühtsus tuleneb absoluutse ühtsuse ühe osa kohalolekust sinu sisimas, mis seda enesest teadlikku loomset päritolu meelt vaimselt aktiveerib.

⁸ Tavaline loom ei saa end ajas tunnetada. Loomadel on liidetud aistingu-äratundmise füsioloogilise koordineerimise võime ja sellekohane mälu, kuid nad ei koge aistingu tähendust ega seosta sihipäraselt neid koosinevaid füüsilisi kogemusi, mille kohta arukas ja kaalutlev inimene tõlgendavaid järeldusi teeb. Ning see enesest teadliku eksisteerimise fakt koos edasise vaimse kogemuse reaalsusega teebki inimese potentsiaalseks universumi pojaks ja lubab aimata, et ta jõuab lõpuks universumi Ülima Ühtsuseeni.

⁹ Kuid inimmina pole ka lihtsalt edenevate teadvuseisundite summa. Teadvuse sortija ja liigitaja tõhusa toimimiseta poleks individuaalsuse määratlemiseks piisavalt ühtsust. Selline ühendamata meel ei saa saavutada inimese isundi teadlikke tasandeid. Kui teadvuse seosed oleksid puhtjuhuslikud, esineks iga inimese meeles hullumeelsuse teatavate aspektide kontrollimatuid ja juhuslikke seoseid.

¹⁰ Ainuüksi füüsiliste aistingute teadvusele tuginev inimmeel ei suudaks kunagi vaimsetele tasanditele jõuda: seda liiki ainelisel meelel puuduks täielikult kõlbeliste väärtuste tunnetus ja vaimselt valdav juhtiv tunne, mis on nii oluline isiksuse harmoonilise ühtsuse saavutamiseks ajas ja lahutamatu isiksuse ellujäämisest igavikus.

¹¹ Inimmeel hakavad juba varakult ilmema aineülesed omadused, tõeliselt mõtisklev inimintellekt ei ole päriselt aja piiride kütkeis. Inimeste elud kujunevad väga erinevaks, mis näitab mitte ainult erinevusi nende päritud omadustes ja keskkonnamõjudes, vaid ka seda, mil määral nad on suutnud ühineda oma sisimas elava Isa vaimuga, mil määral nad on suutnud teineteisega samastuda.

¹² Inimmeel ei talu hästi vastuolu, mis tuleneb ustavusest kahele isandale korraga. Hingele on väga pingutav teeneda ühtaegu nii head kui ka kurja. Ülimalt õnnelik ja tõhusalt ühtlustunud on meel, mis on pühendunud taevase Isa tahte täitmisele. Lahendamata vastuolud hävitavad ühtsuse ja viivad meele lõhenemiseni. Kuid hinge ellujäämisvõimet ei edenda püüd saavutada iga hinna eest meele- rahu, üllastest püüdlustest loobumine ja vaimsete ideaalide osas kompromissile minek — see rahu saavutatakse pigem tõe vapra maksmapanekuga ning see võit kurja üle headuse võimsa jõuga.

¹³ ¶ Järgmisel päeval lahkusid nad Salamisesse, kust asusid teele Süüria rannikule, Antiookiasse.

8. ANTIOOKIAS

¹ Antiookia oli Rooma provintsi Süüria pealinn ja siin oli ka impeeriumi maavalitseja residents. Antiookias elas pool miljonit inimest, suuruselt oli see impeeriumi kolmas linn, kuid pahelisuse ja varjamatu kõlvatuse poolest esimene. Gonodil oli üsna palju äriasju ajada, seetõttu olid Jeesus ja Ganid sageli omaette. Nad käisid üheskoos selle paljueelse linna kõigis paigus peale Daphne salu. Gonod ja Ganid küll külastasid seda kurikuulsat häbipühamut, kuid Jeesus keeldus kaasa tulemast. Indialasi niisugused vaatepildid ei šokeerinud, idealistlikule heebrealasele olid need aga vastumeelt.

² Palestiinale ja oma reisi lõpule lähenedes muutus Jeesus tõsiseks ja mõtlikuks. Antiookias vestles ta väheste inimestega, samuti läks harva linna kõndima. Pärast paljusid küsimusi selle kohta, miks õpetaja Antiookia vastu nii vähe huvi tunneb, õnnestus Ganidil lõpuks Jeesuselt järgmist kuulda: „See linn pole Palestiinast kaugel, võib-olla tulen ma siia kunagi tagasi.”

³ ¶ Ganidil oli Antiookias väga huvitav kogemus. See noormees oli näidanud end taibuka õpilasena ja hakanud juba mõningaid Jeesuse õpetusi praktikas kasutama. Antiookias elas üks tema isa ettevõttega seotud indialane, kes oli muutunud nii ebameeldivaks ja pahuraks, et oli kaalutud tema vallandamist. Kui Ganid seda kuulis, läks ta isa ettevõttesse ja pidas oma kaasmaalasega pika jutuajamise. See mees tundis, et teeb valet tööd. Ganid rääkis talle taevasest Isast ja avardas mitmeti tema vaateid religioonile. Ent kõigest sellest, mis Ganid rääkis, oli kõige enam kasu

heebrea vanasõnast „Tee oma jõudu mööda kõike, mida su käsi suudab korda saata.”

⁴ Kui nad olid oma pagasi kaamelikaravani jaoks valmis pannud, läksid nad Sidonisse ja sealt Damaskusesse ning kolme päeva pärast valmistusid asuma pikale reisile üle kõrbeliivade.

9. MESOPOTAAMIAS

¹ Karavanireis läbi kõrbe polnud neile paljurännanud meestele uus kogemus. Vaadanud, kuidas tema õpetaja aitas nende kahekümnele kaamelile koormaid selga laadida ja soovis nende endi looma ise juhtima hakata, hüüatas noormees: „Õpetaja, kas on ka midagi, mida sa ei oska teha?” Jeesus ainult naeratas, öeldes: „Usin õpilane austab alati oma õpetajat.” Ja nõnda asusid nad teele iidse Uuri linna poole.

² Uuri kui Aabrahami sünnipaiga varane ajalugu oli Jeesust alati väga huvitanud ja sama palju pakkusid talle põnevust ka Suusa varemud ja pärimused, isegi niivõrd, et Gonod ja Ganid jäid neisse paikadesse veel kolmeks nädalaks, et Jeesusel oleks rohkem aega kõike uurida, ning ka selleks, et neil oleks rohkem võimalust veenda teda endaga Indiasse kaasa tulema.

³ Uuris viibides vestles Ganid Jeesusega pikalt teadmiste, tarkuse ja tõe erinevustest. Teda võlus väga ühe heebrea targa ütlus „Tarkus on kõige tähtsam, seepärast taotle tarkust. Teadmisi otsides taotle arusaamist. Ülenda tarkust ja tema edendab sind. Kui sa ta omaks võtad, siis tema tõstab su ausse.”

⁴ ¶ Viimaks saabus lahkumispäev. Nad olid kõik vabad, eriti noormees, kuid see oli neile suur katsumus. Silmad olid neil pisarais, kuid südamed julged. Õpetajaga hüvasti jättes ütles Ganid: „Hüvasti, Õpetaja, kuid mitte igaveseks. Kui ma jälle Damaskusesse tulen, otsin sind üles. Ma armastan sind, sest ma arvan, et taevane Isa peab olema sinu sarnane; ma vähemalt tean, et sa oled üsna sarnane sellega, mida sa mulle temast oled rääkinud. Pean sinu õpetust meeles, kuid eelkõige ei unusta ma kunagi sind enast.” Isa ütles: „Hüvasti, suur õpetaja, sa oled meid paremaks muutnud ja aidanud meil Jumalat tunda.” Jeesus vastas: „Rahu olgu teiega ja jäägu teiega alati taevase Isa õnnistus.” Jeesus seisis kaldal ja vaatas, kuidas väike paat neid ankrus seisva laeva juurde viis. Nii lahkus Õpetaja Charaxis oma India sõpradest, et neid enam mitte kunagi selles maailmas näha, ega saanud ka nemad kunagi teada, et see mees, kes hiljem ilmus Jeesus Naatsaretlasena, oli toosama sõber, kellest nad just olid lahkunud — nende õpetaja Joosua.

⁵ Ganidist sai Indias täiskasvanuna mõjukas mees, vääriline järeltulija oma väljapaistvale isale, ning ta asus levitama üllaid tõdesid, mida ta oli õppinud oma armastatud õpetajalt Jeesuselt. Kui Ganid kuulis hiljem ühest Palestiinas tegutsenud imelikust õpetajast, kes lõpetas oma elutee ristil, täheldas ta küll selle Inimese Poja evangeeliumi sarnasust oma juudist õpetaja õpetustega, kuid ei osanud aimatagi, et need kaks olid tegelikult üks ja sama isik.

⁶ ¶ Nii lõppes see peatükk Inimese Poja elus, mida võiks nimetada *õpetaja Joosua missiooniks*.

134 KIRI

ÜLEMINEKUAASTAD

VAHEMERE ääres reisides oli Jeesus hoolikalt jälginud inimesi, keda ta kohtas, ja vaadelnud maid, mida läbis, ning umbes sel ajal jõudis ta ka lõpliku otsuseni, kuidas veeta ülejäänud osa oma maisest elust. Ta oli üksikasjalikult kaalunud ja nüüd lõplikult heaks kiitnud kava, milles oli ette nähtud tema sündimine Palestiinas juudi vanematest. Seepärast pöördus ta meelega Galileasse tagasi, et oodata, millal algab tema elutöö avaliku tööpetajana. Ta hakkas tegema plaane avalikuks elujärguks oma isa Joosepi rahva maal ning ta tegi seda omaenda vabal tahtel.

² Jeesus oli leidnud isiklike inimkogemuste tulemuse, et Palestiina on kogu Rooma maailmas parim koht, kus alustada oma maise elu viimseid peatükke ning etendada selle viimseid stseene. Esimest korda oli ta täiesti rahul oma tõelise olemuse avalikkuse ette toomise ja oma tõelise jumaliku identiteedi ilmutamise plaaniga kodumaal Palestiinas juutide ja paganate seas. Ta otsustas kindlalt lõpetada oma maine elu ja viia surelik elujärk lõpule samal maal, kus ta oli alustanud oma inimkogemust abitu imikuna. Tema elujärk Urantial oli alanud Palestiina juutide seas ja siin otsustas ta ka oma elu Palestiinas ja juutide seas lõpetada.

1. KOLMEKÜMNES ELUAASTA (24. A PKR)

¹ Olles Gonodist ja Ganidist Charaxis (detsembris 23. a pKr) lahkunud, pöördus Jeesus Uuri kaudu tagasi Babüloni, kus ühines Damaskusesse suunduva kõrbekaravaniga. Damaskusest läks ta Naatsaretti, peatudes ainult mõneks tunniks Kapernaumas, kus ta külastas Sebedeuse perekonda. Seal kohtas ta ka oma venda Jaakobust, kes oli juba mõni aeg tagasi tema asemel Sebedeuse paaditöökojas tööle asunud. Vestelnud Jaakobuse ja Juudaga (kes samuti juhtus Kapernaumas olema) ja andnud vend Jaakobusele üle väikese maja, mis Johannes Sebedeusel oli õnnestunud osta, läks Jeesus edasi Naatsaretti.

² Vahemere-reisi lõppedes oli Jeesus saanud piisavalt raha, et katta oma elamiskulud peaaegu avaliku teenistuse alguseni. Kuid peale Sebedeuse Kapernaumast ja sel erakordsel reisil kohatud inimeste ei teadnud maailm tema selle perioodi elust midagi. Ta perekond uskus, et ta oli veetnud selle aja Aleksandrias õppides. Jeesus ei kinnitanud kunagi neid arvamusi ega eitanud neid ka avalikult.

³ Mõnenädalase Naatsaretis viibimise ajal külastas Jeesus oma peret ja tuttavaid, veetis veidi aega vend Joosepi remonditöökojas, kuid pühendas peatähelepanu Maarjale ja Rutile. Rutt oli siis juba peaaegu viieteistkümnendaastane ja see oli Jeesuse esimene võimalus temaga pikalt vestelda pärast seda, kui õest oli neiu saanud.

⁴ Nii Siimon kui ka Juudas olid juba mõnda aega soovunud abielluda, aga nad ei tahtnud seda teha ilma Jeesuse nõusolekuta, seepärast olid nad need sündmused edasi lükanud, lootes, et vanim vend tuleb tagasi. Kuigi nad

pidasid Jaakobust enamikus asjades perekonna peaks, soovisid nad abiellumiseks siiski Jeesuse õnnistust. Nii toimusidki selle aasta — 24. a pKr — märtsi algul Siimoni ja Juuda topeltpulmad. Nüüd olid kõik vanemad lapsed abielus, Maarja juurde koju oli jäänud ainult noorim, Rutt.

⁵ Jeesus külastas igat oma perekonna liiget üsna korrapäraselt ja endastmõistetavalt, ent kui nad kõik koos olid, oli tal nii vähe öelda, et teised omavahel seda imeks panid. Maarja oli oma esmasündinud poja ebatavaliselt isearalikkust käitumisest eriti häiritud.

⁶ Umbes sel ajal, kui Jeesus valmistus Naatsaretist lahkuma, haigestus tõsiselt ühe linna läbiva suure karavani juht ja Jeesus kui keelteoskaja pakkus end tema asemele. Et see reis pidi viima ta aastaks ära ning et kõik ta vennad olid abiellunud ja kodus elas vaid ema koos Rutiga, kutsus Jeesus kokku perekonna nõupidamise ja tegi ettepaneku, et ema ja Rutt võiksid asuda elama Kapernauma majja, mille ta oli hiljuti Jaakobusele andnud. Mõni päev pärast Jeesuse lahkumist kolisidki Maarja ja Rutt Kapernauma, kus nad elasid Maarja elu lõpuni Jeesuse antud kodus. Joosep kolis oma perega vanasse kodusse Naatsaretis.

⁷ See oli Inimese Poja siseelus üks ebatavalisemaid aastaid, tema inimmeel saavutas sisimas elava Kohandajaga üha parema kooskõla. Kohandaja oli aktiivselt tegelnud mõtlemise ümberkorraldamisega ja meele ettevalmistamisega suurteks sündmusteks, mis polnud tol ajal enam kuigi kauges tulevikus. Jeesuse isiksus valmistus suureks muutuseks oma suhtumises maailma. See oli vahepealne aeg, üleminekuaeg inimesena ilmunud ja Jumalana elu alustanud olendist olendiks, kes nüüd valmistus Jumalana ilmunud inimesena oma maist eluteed lõpule viima.

2. KARAVANIREIS KASPIA MERE ÄÄRDE

¹ Esimesel aprillil 24. a pKr lahkus Jeesus Naatsaretist karavanireisile Kaspia mere piirkonda. Karavan, mida Jeesus asus juhtima, liikus Jeruusalemmast Damaskuse ja Urmia järve kaudu läbi Assüüria, Meedia ja Partia Kaspia mere piirkonna edelaossa. Sellelt reisilt naasis ta alles aasta pärast.

² See karavanireis tähendas Jeesusele veel üht uurimist ja isikliku hoolitsuse retke. Tal oli huvitavaid kogemusi ka selle karavaniperega — reisijate, valvurite ja kaameliajajatega. Kümned karavani tee ääres elanud mehed, naised ja lapsed hakkasid rikkamat elu elama pärast kokkupuutumist Jeesusega, ühe nende silmis tavalise karavani ebatavalise juhiga. Tema isiklikust hoolitsusest ei olnud küll kasu kõigil, kellele see osaks sai, kuid enamik neist, kes temaga kohtusid ja vestlesid, elas tänu sellele oma maise elu lõpuni paremate inimestena.

³ Kõigist Jeesuse rännakutest viis see Kaspia mere reis teda idamaale kõige lähemale ja võimaldas tal õppida paremini tundma Kaug-Ida rahvaid. Ta sõlmis lähedasi isiklike kontakte kõigi Urantial püsima jäänud rassidega, välja

arvatud punane rass. Ta tundis ühtviisi suurt rõõmu oma isiklikust hoolitsusest kõigi nende erinevate rasside ja segunenud rahvaste eest ning nad kõik olid tema toodud elavale tõele vastuvõtlikud. Nii eurooplased Kaug-Läänest kui ka asiaadid Kaug-Idast pöörasid tema sõnadele lootusest ja igavesest elust suurt tähelepanu ning neid kõiki mõjutas võrdselt tema armastavale teenimisele ja vaimsele hoolitsusele pühendatud elu, mida ta nii armurikkalt nende seas elas.

⁴ ¶ Karavanireis oli igas mõttes edukas. See oli Jeesuse inimelu üks huvitavamaid episoodide, sest ta töötas sel aastal juhina ning vastutas tema hoolde usaldatud varade ja karavaniseltskonda kuuluvate rändurite turvalisuse eest. Ja ta täitis oma mitmekülgseid kohustusi väga ustavalt, tegusalt ja targalt.

⁵ Kaspia mere piirkonnast tagasi pöördudes loovutas Jeesus karavani juhtimise Urmia järve ääres teistele ja jäi sinna veel veidi enam kui kaheks nädalaks. Ta naasis ühe teise karavani reisijana ja lahkus karavanist Damaskuses, kuigi kaamelite omanikud palusid tal nende teenistusse jääda. Selle pakkumise tagasi lükanud, reisis ta ühe karavaniga edasi Kapernauma, saabudes sinna esimesel aprillil 25. a pKr. Ta ei pidanud Naatsaretti enam oma kodupaigaks. Jeesuse, Jaakobuse, Maarja ja Ruti kodulinnaks oli saanud nüüd Kapernaum. Kuid Jeesus ei elanud enam kunagi oma perekonnaga koos, Kapernaumas viibides peatus ta Sebedeuste juures.

3. URMIA LOENGUD

¹ Teel Kaspia mere äärde tegi Jeesus mitmepäevase puhke- ja kosumispeatuse Urmia järve läänekaldal asuvas vanas Pärsia linnas Urmias. Urmia lähedal, kaldast veidi eemal asuva saarterühma suurimal saarel paiknes suur „religiooni-vaimule” pühendatud ehitis — amfiteater loengute pidamiseks. Tegelikult oli see ehitis usundite filosoofia templi.

² Selle usutempli oli ehitanud üks Urmia rikas kaupmees koos oma kolme pojaga. Tolle mehe nimi oli Kymboyton ja tema esiisad põlvnesid paljudest erinevatest rahvastest.

³ Selles usukoolis algasid loengud ja arutelud igal nädalapäeval kell 10 hommikul. Pärast lõunat jätkusid need kell 3 ja õhtused väitlused algasid kell 8. Neil õppe-, arutlus- ja väitluskoosolekutel osales alati ka Kymboyton või mõni tema kolmest pojast. Selle ainulaadse usunditekooli asutaja elas ja suri, avaldamata kunagi oma isiklikke usulisi tõekspidamisi.

⁴ Jeesus osales neil aruteludel mitu korda ja enne Urmia lahkumist leppis Kymboyton Jeesusega kokku, et too elab kaks nädalat nende juures ja peab kakskümmend neli loengut teemal „Inimestevaheline vendlus” ning viib läbi konkreetset oma loengute ja inimestevahelise vendluse kohta üldse kaksteist õhtust küsitlus-, arutelu- ja väitluskoosolekut.

⁵ Vastavalt kokkuleppele tegigi Jeesus tagasiteel peatuse ja pidas need loengud. See oli Meistri kõige plaanipärasem

ja vormilisem õpetustöö Urantial. Ta polnud veel kunagi rääkinud nii palju ühel teemal kui neil loengutel ja aruteludel inimestevahelisest vendlusest — ega teinud seda ka hiljem. Need loengud käsitlesid tegelikult „jumalariiki” ja „inimeste kuningriike”.

⁶ Selle usundite filosoofia templi teaduskonnas oli esindatud enam kui kolmkümmend religiooni ja usukultust. Iga usurühm oli valinud ja volitanud oma õpetajad ning toetas neid. Tol ajal oli teaduskonnas umbes seitsekümmend viis õpetajat ning nad elasid ligikaudu kaksteist elanikku mahutavates majakestes. Iga uue kuu hakul vahetati neid rühmi liisku heites. Sallimatuse, riiakuse või muu kogukonna elu häiriva loomumaduse ilmnemisel aeti eksinud õpetaja kohe ilma pikema jututa ära. Ta saadeti tseremoonitsemata minema ja tema koha sai oma järjekorda ootav kandidaat.

⁷ Erinevate usundite õpetajad püüdsid igati näidata, kui sarnased on need religioonid selle ja järgmise elu põhialuste osas. Selles teaduskonnas koha saamiseks tuli aktsepteerida vaid üht doktriini — iga õpetaja pidi esindama religiooni, mis tunnistab Jumalat, mingit ülimalt Jumalust. Teaduskonnas oli veel viis sõltumatut õpetajat, kes ei esindanud ühtki organiseeritud religiooni, ning ka Jeesus esines niisuguse sõltumatu õpetajana.

⁸ ¶ [Kui meie, keskteelised, Jeesuse Urmias antud õpetustest esimese kokkuvõtte tegime, tekkis kirikuseeravite ja arenguseeravite vahel vaidlus, kas oleks tark need õpetused Urantia ilmutusse lülitada. Nii religiooni kui ka maise valitsemise osas on olukord kahekümnendal sajandil hoopis teistsugune kui Jeesuse ajal ja Meistri Urmia-õpetusi oli tõepoolest raske kohandada jumalariigi ja inimeste riikide kahekümnenda sajandi probleemidega. Me ei suutnudki leida Meistri õpetustele sellist sõnastust, mis oleks olnud vastuvõetav neile mõlemale planeedivalitsuse seeravite rühmale. Lõpuks moodustas ilmutuskomisjoni esimees Melkisedek meie seast kolmeliikmelise komisjoni, mis pidi kohandama Meistri Urmia-õpetused meie vaatepunktist kahekümnendal sajandil Urantial valitsevate religioossete ja poliitiliste tingimustega. Seetõttu kohandasime meie, kolm teisest keskteelist, Jeesuse õpetusi sedavõrd, et pärast ümbersõnastamist peaksid need meie arvates sobima tänapäeva maailma tingimustega. Me esitame nüüd need seisukohad, nagu need kõlavad pärast ilmutuskomisjoni esimehe Melkisedeki toimetamist.]

4. SUVERÄÄNSUS — JUMALIK JA INIMLIK

¹ Inimestevaheline vendlus põhineb Jumala isadusel. Jumala pere pärineb Jumala armastusest — Jumal on armastus. Jumal-Isa armastab jumalikult kõiki oma lapsi.

² Taevariik, jumalik valitsus, põhineb jumalikul suveräänsusel — Jumal on vaim. Kuna Jumal on vaim, siis on see riik vaimne. Taevariik pole ei aineeline ega puhtintellektuaalne, see on Jumala ja inimese vaheline vaimne suhe.

³ Kui erinevad religioonid tunnetavad Jumal-Isa vaimu ülemvõimu, siis püsib kõigi nende usundite vahel rahu. Vaid siis, kui üks religioon peab end mingil viisil teistest kõrgemaks ja arvab endal olevat ainuvõimu teiste

üle, muutub see nende suhtes sallimatuks ja söandab teiste usundite usklikke taga kiusama hakata.

⁴ Usurahu — vendlus — võib eksisteerida vaid siis, kui kõik usundid on valmis loobuma kogu oma kiriklikust võimust ja igasugusest vaimse ülemvõimu taotlemisest. Vaimne suverään on ainult Jumal ise.

⁵ Religioonide võrdsus (usuvabadus) on ilma ususõdada võimalik vaid siis, kui kõik religioonid nõustuvad andma igasuguse religioosse ülemvõimu üle mingile inimesest kõrgemale tasandile, Jumalale endale.

⁶ Taevariik inimsüdametes loob religioosse ühtsuse (mitte tingimata ühetaolisuse), sest kõik usurühmad, kuhu need usklikud kuuluvad, on vabad igasugustest arusaamadest kiriklikust võimust — religioosset ülemvõimust.

⁷ Jumal on vaim ja Jumal paigutab oma vaim-mina ühe fragmendi inimsüdame sisimasse. Vaimselt on kõik inimesed võrdsed. Taevariigis pole kaste, klasse, ühiskonnakihte ega majanduslikke rühmi. Te kõik olete vennad.

⁸ Ent niipea, kui te kaotate silmist Jumal-Isa kui vaimse suverääni, hakkab mõni religioon pidama end teistest kõrgemaks ja siis asendub rahu maa peal ning heatahtlikkus inimeste seas lahkarvamuste, vastastikuste süüdistuste, isegi ususõdadega, vähemalt usutegelastevaheliste sõdadega.

⁹ Vaba tahtega olenditel, kes peavad end omavahel võrdseteks, kui nad just ei tunnista enese alluvust mõnele kõrgemale suveräänile, tekib varem või hiljem kiusatus proovida omandada teiste isikute ja rühmade üle võimu ja autoriteeti. Võrdsuse mõiste toob rahu alles siis, kui vastastikku tunnistatakse mingi kõrgema suverääni kõikejuhtivat mõjuvõimu.

¹⁰ Urmia usutegelased elasid koos suhteliselt rahulikult ja vaikselt, sest nad olid täielikult loobunud kõigist oma arusaamadest usulisest ülemvõimust. Vaimselt uskusid nad kõik Jumala ülemvõimu, sotsiaalselt allusid nad täielikult ja vaieldamatult oma juhile — Kymboytonile. Nad teadsid hästi, mis juhtub iga õpetajaga, kes püüab oma kaasõpetajate üle võimutseda. Urantial ei saa olla kestva usurahu enne, kui iga usurühm loobub vabatahtlikult kõigist oma arusaamadest jumaliku soosingu, väljavalitud rahva ja religioosse ülemvõimu suhtes. Alles siis, kui Jumal-Isa saab ülimaks, saavad inimesed usuvendadeks ja elavad maa peal koos usurahus.

5. POLIITILINE SUVERÄÄNSUS

¹ [Meistri õpetus Jumala suveräänsusest on küll tõde — mida komplitseeris vaid temast loodud religiooni hilisem ilmumine maailmausundite hulka —, kuid tema juttu poliitilisest suveräänsusest on tohutult komplitseerinud poliitilised arengud rahva elus viimase enam kui tuhande üheksasaja aasta jooksul. Jeesuse ajal oli maailmas vaid kaks suurt jõudu — läänes Rooma impeerium ja idas Hani impeerium — ning nende kahe vahel laiusid Partia kuningriik ja muud Kaspia ning Turkestani piirkondade

maad. Seepärast oleme järgnevas tekstis läinud Meistri Urmias poliitilise suveräänsuse kohta antud õpetustest kaugemale ja püüdnud ühtlasi kohaldada need õpetused poliitilise suveräänsuse arengu eriti kriitilisele etapile kahekümndal sajandil pärast Kristust.]

² ¶ Urantial ei lõpe sõdimine seni, kuni rahvad hoia-
vad kinni oma illusoorsetest ettekujutustest riigi piirama-
tust suveräänsusest. Asustatud maailmas võib suhtelist su-
veräänsust olla ainult kahel tasandil: iga üksiku sureliku
vaimne vaba tahe ja inimkonna kui terviku ühine suve-
räänsus. Kõik üksikisiku tasandi ja kogu inimkonna tasan-
di vahelised rühmitused ja ühendused on suhtelised, aju-
tised ja vaid sel määral väärtuslikud, kuivõrd need suuren-
davad üksikisiku ja planeedi kui suure terviku — inimese
ja inimkonna — heaolu, üldist hüvangut ja progressi.

³ Usuõpetajad peavad alati meeles pidama, et Jumala
vaimne ülemvõim on kõigi vahepealsete vaimsete ustavus-
vahekordade suhtes ülimuslik. Ilmalikud valitsejad mõis-
tavad kord, et inimeste riike valitsevad Kõigekõrgemad.

⁴ See Kõigekõrgemate valitsemine inimeste riikide üle
ei too erilist kasu mõnele eriti soositud surelikerrühma-
le. Pole olemas niisugust asja nagu „väljavalitud rahvas”.
Kõigekõrgemate kui poliitilise arengu üldjuhtide valitsu-
se eesmärgiks on edendada suurimat hüvangut võimalikult
kauaks võimalikult paljudele *kõigi* inimeste seast.

⁵ Suveräänsus on jõud ja seda kasvatab organiseeritus.
Poliitilise võimu organiseerituse kasv on hea ja õige, sest
see kaldub hõlmama kogu inimkonna üha laiemaid lõike.
Ent seesama poliitiliste organisatsioonide kasv loob prob-
leeme poliitilise võimu algse ja loomuliku organisatsioo-
ni — perekonna — ja poliitilise kasvu lõpliku teostumise
— kogu inimkonna poolt ja kogu inimkonna jaoks loodud
kogu inimkonna valitsuse kõigil vahepealsetel etappidel.

⁶ Alustades vanemate võimust perekonnarühmas, are-
neb poliitiline suveräänsus organiseerumise teel sedamöö-
da, kuidas perekonnad koonduvad veresugulaste klan ni-
desse, mis ühinevad erinevatel põhjustel hõimudeks —
veresugulusest kõrgemateks poliitilisteks rühmitusteks.
Hõimud ühinevad kaubanduse, äritegevuse ja vallutuste
tulemusena edasi rahvaks, rahvad aga ühinevad mõnikord
impeeriumiks.

⁷ Kui suveräänsus kandub väiksemalt rühmadelt suu-
rematele, siis jääb sõdu vähemaks. See tähendab, et on vä-
hem väiksemaid sõdu väiksemate rahvaste vahel, kuid suu-
remate sõdade oht kasvab sedamööda, kuidas suveräänsed
riigid üha kasvavad. Peagi, kui kogu maailm on läbi uuri-
tud ja allutatud, kui järele on jäänud vähesed tugevad ja
võimsad riigid, kui need suurte ja pealtnäha suveräänse-
te riikide piirid juba kokku puutuvad ning neid lahutavad
ainult mered, on areen valmis suurte sõdade, ülemaailm-
sete konfliktide puhkemiseks. Niinimetatud suveräänsed
riigid ei saa elada, küünarnukid vastamisi, ilma et tekiks
konflikte ja sõdu.

⁸ Poliitilise suveräänsuse areng perekonnalt kogu inim-
konnale kulgeb raskelt, sest kõigil vahepealsetel tasanditel
ilmneb inertsist põhjustatud vastupanu. Perekonnad on

vahel trotsinud oma suguvõsa; suguvõsad ja hõimud õõnestavad sageli territoriaaliigi suveräänsust. Poliitilise suveräänsuse iga uut ja edenevat arenguetappi takistavad ja pidurdavad (ning on alati takistanud ja pidurdanud) poliitilise organisatsiooni varasemate arenguastmete „tellinguetaapid”. Ning see on tõsi, sest kord juba mobiliseerunud inimlikku lojaalsustunnet on raske muuta. Sama lojaalsus, mis võimaldab hõimul areneda, raskendab hõimust kõrgema tasandi, territoriaaliigi arengut. Ja seesama lojaalsus (patriotism), mis võimaldab areneda territoriaaliigil, komplitseerib väga oluliselt arengut kogu inimkonda hõlmava valitsusala suunas.

⁹ Riiklik suveräänsus tekib enesemääramisõiguse loovutamise, algul üksikisikult perekonnale ning seejärel perekonnalt ja suguvõsalt hõimule ja suurematele rühmitustele. See enesemääramisõiguse järjestikune üleandmine väiksemalt üha suuremale poliitilisele organisatsioonile on kulgenud Idas pärast Mingi ja Moguli dünastiate algust üldiselt lakkamatult. Läänes kestis see kulg enam kui tuhande aasta jooksul kuni maailmasõja lõpuni, mil kahjuks ajutiselt tagurpidi liikuma hakkas seoses arvukate väikeste rühmade allasurutud poliitilise suveräänsuse taaskoostamisega Euroopas.

¹⁰ Urantiale saabub kestev rahu alles siis, kui niinimetatud suveräänsed rahvad loobuvad oma suveräänsest võimust arukalt ja täielikult inimestevahelise vendluse — inimkonna valitsuse heaks. Internatsionalism — Rahvasteliidud — ei saa kunagi inimkonnale püsivat rahu tuua. Ülemaailmsed riikide konföderatsioonid hoiavad tõhusalt ära väiksemaid sõdu ja kontrollivad vastuvõetavalt väiksemaid riike, kuid ei väldi maailmasõdade puhkemist ega oma kontrolli kolme, nelja või viie kõige võimsama valitsuse üle. Tõeliste konfliktide korral astub mõni neist maailma suurriikidest liidust välja ja kuulutab sõja. Te ei saa ära hoida sõdu rahvaste vahel seni, kuni nad on ikka veel nakanud viiruslikku pettekujutlusse rahvuslikust suveräänsusest. Internatsionalism on samm õiges suunas. Rahvusvaheline politsei jõud hoiab ära palju väikesi sõdu, kuid sellega ei suudeta tõhusalt vältida suuri sõdu, maakera suurte sõjaliste valitsuste vahelisi konflikte.

¹¹ Mida vähemaks jääb tõeliselt suveräänseid rahvaid (suurvõime), seda võimalikumaks ja samas vajalikumaks saab kogu inimkonda hõlmav valitsus. Kui on jäänud vaid mõned tõeliselt suveräänsed (suur)võimud, peavad nad kas alustama võitlust elu ja surma peale oma riigi (impeeriumi) ülimuslikkuse eest või siis teatavate suveräänsõiguste vabatahtliku loovutamise teel looma riikidest kõrgema võimu põhituumiku, millest saab alguse kogu inimkonna tõeline suveräänsus.

¹² ¶ Rahu saabub Urantiale alles siis, kui iga niinimetatud suveräänne riik on loovutanud oma sõjalise jõu kogu inimkonna esindusvalitsusele. Poliitiline suveräänsus on maailma rahvastele loomuomane. Kui kõik Urantia rahvad loovad maailmavalitsuse, on neil õigust ja võimu muuta see valitsus SUVERÄÄNSEKS, ning kui selle esindusliku ja demokraatliku maailmavõimu kontrollile alluvad nii

maailma maa-, õhu- kui ka merejõud, hakkab maa peal valitsema rahu ja inimeste seas hea tahe — kuid mitte enne.

¹³ Siinkohal võib tuua kaaluka näite üheksateistkümnendast ja kahekümnendast sajandist: Ameerika Ühendriikide nelikümmend kaheksa osariiki on juba kaua rahus elanud. Neil pole enam omavahelisi sõdu. Nad on loovutanud oma suveräänsuse föderaalvalitsusele ja sõjaliste konfliktide lahendamiseks läbirääkimiste teel on nad loobunud kõigist nõuetest petlikule enesemääramisõigusele. Iga osariik reguleerib küll oma siseasju ise, kuid ei sekku välissuhetesse, tollitariifidesse, immigratsiooni-, sõjalistesse ega riikidevahelise kaubanduse küsimustesse. Osariigid ei tegele ka kodakondsusküsimustega. Nelikümmend kaheksa osariiki kannatavad sõjakahjude all vaid siis, kui föderaalvalitsuse suveräänsus mingil viisil ohtu satub.

¹⁴ ¶ Need nelikümmend kaheksa osariiki on loobunud suveräänsuse ja enesemääramisõiguse kaksiksofistikast, nende osariikide vahel valitseb rahu ja vaikus. Nii hakkavad ka kogu Urantia rahvad rahust rõõmu tundma, kui nad loovutavad igauks oma suveräänsuse vabatahtlikult globaalsele valitsusele — inimestevahelist vendlust esindavale ülemvõimule. Selles maailmariigis on väikeriikidel sama suur võim kui suurtel, nii nagu väikeosariigil Rhode Islandil on Ameerika Kongressis samamoodi kaks senaatorit kui suure elanike arvuga New Yorgi osariigil või suure pindalaga Texase osariigil.

¹⁵ Nende neljakümne kaheksa osariigi piiratud (osariikliku) suveräänsuse löid inimesed inimeste jaoks. Ameerika Ühendriikide osariikidest kõrgema (riikliku) suveräänsuse löid algselt kolmteist osariiki oma huvides ja inimeste huvides. Kunagi loovad riigid samamoodi nii enda kui ka kõigi teiste inimeste huvides riikidest kõrgema, inimkonna suveräänse planeedivalitsuse.

¹⁶ Kodanikud ei sünni valitsuste heaks, valitsused on inimeste heaks loodud ja kavandatud organisatsioonid. Poliitiline suveräänsus võib areneda seni, kuni tekib valitsus, mis esindab kõigi inimeste suveräänsust. Igasugune muu suveräänsus on suhtelise väärtusega, tähenduselt vahepealne ja seisundilt alluv.

¹⁷ Teaduse progress muudab sõjad üha laastavamaks, kuni need muutuvad rahvastele peaaegu enesetapjalikeks. Kui palju maailmasõdu tuleb veel pidada ja kui paljud rahvasteliidud peavad läbi kukkuma, enne kui inimesed on nõus moodustama inimkonnavalitsust, et rõõmu tunda alalise rahu õnnistusest ja jõudsalt areneda heast tahtest — ülemaailmsest heast tahtest — sündinud inimestevahelises rahus?

6. SEADUS, VABADUS JA SUVERÄÄNSUS

¹ Kui üks inimene ihaldab vabadust, peab ta meele pidama, et *kõik* teised inimesed ihaldavad sedasama vabadust. Need vabadustarmastavate surelike rühmad ei saa elada rahus koos, allumata neile seadustele, reeglitele ja eeskirjadele, mis annavad igale inimesele teistega võrdselt vabadust, kindlustades kõigile tema kaassurelikele sama palju vabadust. Kui üks inimene soovib olla järgitult vaba, peab

teisest saada täielik ori. Vabadus on suhteline nii sotsiaalselt, majanduslikult kui ka poliitiliselt. Vabadus on tsivilisatsiooni kingitus, mida võimaldab SEADUSE maksmapanek.

² Religioon teeb inimestevahelise vendluse teostumise vaimselt võimalikuks, kuid inimkonna valitsus peab reguleerima sellise inimliku õnne ja teovõimega kaasnevaid sotsiaalseid, majanduslikke ja poliitilisi probleeme.

³ Sõjad ja kuuldused sõjast — et rahvas tõuseb rahva vastu — püsivad just niikaua, kuni maailma poliitiline suveräänsus jaguneb rahvusriikide rühma vahel ebaõiglaselt. Inglismaa, Šotimaa ja Wales võitlesid omavahel seni, kuni igaüks loobus oma suveräänsusest Ühendkuningriigi kasuks.

⁴ Järgmine maailmasõda õpetab niinimetatud suveräänseid riike teatud liiki föderatsiooni moodustama, luues sel moel mehhanismi väikeste sõdade, väiksemate riikide vaheliste sõdade vältimiseks. Ent globaalsed sõjad jätkuvad kuni maailmavalitsuse loomiseni. Globaalne suveräänsus hoiab ära globaalsed sõjad — seda ei suuda miski muu.

⁵ Nelikümmend kaheksa Ameerika vaba osariiki elavad rahus koos. Nende neljakümne kaheksa osariigi kodanike seas on esindatud Euroopa alati sõjajalal olevate riikide kõik erinevad rahvused ja rassid. Ameeriklased esindavad kogu laia maailma peaaegu kõiki religioone ja ususekte ning -kultusi, kuid siin Põhja-Ameerikas elavad nad siiski rahulikult koos. Ning kõik see on võimalik seepärast, et need nelikümmend kaheksa osariiki on loovutanud oma suveräänsuse ja loobunud igasugusest mõttest taotleda võimalikku enesemääramisõigust.

⁶ Küsimus pole relvastuses või desarmeerimises. Need ülemaailmse rahu säilitamise probleemid ei puuduta ka armeele värbamist ega vabatahtlikku väeteenistust. Kui tugevatelt rahvastelt võtta ära kogu nüüdisaegne mehaaniline relvastus ja kõik lõhkeained, hakkavad nad võitlema rusikate, kivide ja nuiadega, kuni neil püsivad pettekujutlused jumalikust õigusest rahvuslikule suveräänsusele.

⁷ Sõda ei ole inimese suur kohutav haigus: sõda on sümptom, tulemus. Tõeline haigus on rahvusliku suveräänsuse viirus.

⁸ Urantia rahvad pole kunagi olnud tõeliselt suveräänsed, neil pole kunagi olnud suveräänsust, mis oleks neid kaitsnud laastavate ja hävitavate maailmasõdade eest. Inimkonna globaalse valitsuse loomisel ei loobu rahvad niivõrd oma suveräänsusest, kuivõrd loovad tegelikult tõelise, ehtsa ja kestva maailmasuveräänsuse, mis on sestpeale täielikult suhteline neid igasuguste sõdade eest kaitsma. Kohalikke asju korraldab kohalik valitsus, riigiasju riigi valitsus, rahvusvahelisi asju globaalne valitsus.

⁹ Rahu maailmas ei saa hoida lepingud, diplomaatia, välispoliitika, liidud, võimutasakaal ega ükski muu ajutine žongleerimine rahvusliku suveräänsusega. Tuleb kehtestada maailmaseadused ja nende täitmist peab nõudma maailma valitsus — kogu inimkonna suverään.

¹⁰ Maailmavalitsuse all on üksikisikul tunduvalt rohkem vabadust. Praegu suurriikide kodanikke maksustatakse, neid allutatakse seadustele ja juhtimisele peaaegu rõhudes; see praegune sekkumine isikuvabadustesse kaob suures osas siis, kui riikide valitsused on valmis loobuma oma suveräänsusest rahvusvahelistes küsimustes globaalse valitsuse heaks.

¹¹ Globaalse valitsuse all saavad rahvusrühmad tõelise võimaluse teostada ja nautida ehtsa demokraatia isikuvabadusi. Eksiarvamustele enesemääramisõigusest tehakse lõpp. Raha ja kaubanduse globaalse reguleerimisega saabub uus ülemaailmse rahu ajajärk. Peagi võib areneda välja globaalne keel ning tekib veidigi lootust, et kunagi saab olema ka globaalne religioon — või globaalse vaatepunktiga religioonid.

¹² Kollektiivne julgeolek ei loo kunagi rahu enne, kui see kollektiivsus hõlmab kogu inimkonda.

¹³ Inimkonna esindusvalitsuse poliitiline suveräänsus toob maa peale kestva rahu ning inimestevaheline vaimne vendlus kindlustab igaveseks hea tahte kõigi inimeste seas. Rahu maa peal ja head tahet inimeste seas ei saa teostada ühelgi muul viisil.

* * *

¹⁴ Pärast Kymboytoni surma oli ta poegadel teaduskonnas rahu säilitamisega suuri raskusi. Jeesuse õpetuste vastukaja oleks olnud suurem, kui Urmia teaduskonnaga hiljem ühinenud ristiusuõpetajad oleksid ilmutanud rohkem tarkust ja sallivust.

¹⁵ Kymboytoni vanim poeg pöördus abi saamiseks Fildelfiasse Abneri poole, kuid too ei teinud õpetajate seas õnnestunud valikut, vaid väljavalitud osutused paindumatuks ja kompromissituteks. Need õpetajad püüdsid seada oma religiooni teiste usunditest kõrgemale. Nad ei osanud arvata, et karavanijuhil sageli tsiteeritud loengud oli pidanud Jeesus ise.

¹⁶ Kui segadus teaduskonnas suurenes, lakkasid kolm venda seda rahaliselt toetamast ja viie aasta pärast kool suleti. Hiljem avati see uuesti mithraismi templina ja see põles lõpuks ühe nende orgialiku pidustuse ajal maha.

7. KOLMEKÜMNE ESIMENE ELUAASTA (25. A PKR)

¹ Kui Jeesus oma reisilt Kaspia mere äärde tagasi pöördus, teadis ta, et tema reisid maailmas on nüüd peaaegu lõppenud. Ta tegi veel ainult ühe reisi väljapoole Palestiinat, Süüriasse. Pärast lühikest külaskäiku Kapernauma läks ta Naatsaretti, peatudes seal paar päeva. Aprilli keskel siirdus ta Naatsaretist Tüürosesse. Seal reisib ta põhja, jäädes mõneks päevaks Siidonisse, kuid tema sihtkoht oli Antiookia.

² See oli aasta, mil Jeesus Palestiinas ja Süürias üksi ringi rändas. Selle rännuaasta jooksul tunti teda riigi erinevates paikades erinevate nimede all: puusepp Naatsaretist, pädimeister Kapernaumast, kirjatundja Damaskusest ja õpetaja Aleksandriast.

³ Antiookias elas Inimese Poeg üle kahe kuu, töötades, vaadeldes, õppides, külas käies, teenides ja kogu aeg ühtlasi uurides, kuidas inimene elab, mõtleb, tunneb ja inimeksistentsi keskkonnale reageerib. Kolm nädalat töötas ta telgimeistrina. Ta jäi Antiookiasse kauemaks kui ühtegi teise paika, mida selle reisi jooksul külastas. Kümme aastat hiljem, kui apostel Paulus Antiookias jutlustas ja kuulis oma poolehoidjaid rääkimas *Damaskuse kirjatundja* doktriinidest, ei osanud ta aimatagi, et ta õpilased olid kuulnud Meistri enda häält ja kuulanud tema õpetusi.

⁴ Antiookiast rändas Jeesus rannikut mööda lõunasse Kaisareasse, kuhu ta jäi mõneks nädalaks, ning liikus siis rannikut mööda edasi Joppesse. Joppest reisis ta sisemaale Jamniasse, Asdodi ja Gazasse. Gazast suundus ta sisemaad mööda Beer-Sebasse, kuhu ta jäi nädalaks.

⁵ Siis alustas Jeesus oma viimast rännakut eraisikuna läbi Palestiina südame, siirdudes Beer-Sebast lõunas Daani põhjas. Sel reisil põhja suunas peatus ta Hebronis, Petlemmas (kus nägi oma sünnikohta), Jeruusalemmas (Betaaniat ta ei külastanud), Beerotis, Leboonas, Sühharis, Sekemis, Samaarias, Gebas, Een-Gannimis, Een-Dooris, Maadonis; läbi Magdala ja Kapernauma reisis ta põhja, ja möödudes ida poolt Meeromi vetest, läks ta Karahta kaudu Daani ehk Filippuse Kaisareasse.

⁶ Sisimas elav Mõttekohandaja juhtis nüüd Jeesust inimeste elupaiku maha jätma ja Hermoni mäele siirduma, et ta jõuaks oma inimmeele valitsemises täiuseni ja viiks lõpule ülesande end täielikult pühendada oma maise elutöö ülejäänud osale.

⁷ See oli üks Meistri maise Urantia-elu ebatavalisi ja erakordseid ajajärke. Veel teine ja sellega väga sarnane kogemus oli tal vahetult pärast ristimist, kui ta üksi Pella lähedal mägedes viibis. See eraldatuseperiood Hermoni mäel tähistas tema puhtinimliku elujärgu lõppu, see tähendab — sureliku annetumise lõppu, kuid hilisem üksinduseaeg tähistas annetumise jumalikuma etapi algust. Ning Jeesus elas Hermoni mäe nõlvadel kuus nädalat omaette koos Jumalaga.

8. VIIBIMINE HERMONI MÄEL

¹ Veetnud veidi aega Filippuse Kaisarea läheduses, pani Jeesus oma varustuse valmis ning võtnud kaasa koormalooma ja ühe Tiglati-nimelise noormehe, suundus mööda Damaskuse teed Hermoni eelmäestikus asuvasse külla, mida kunagi nimetati Beit Jenn. Siia seadis ta enne augusti keskpaika 25. a pKr sisse oma peatuspaiga ja jätnud oma varud Tiglati hooleks, tõusis mööda üksildasi määnõlvu üles. Sel esimesel päeval saatis Tiglat Jeesust määratud punktini, mis oli ligikaudu 1800 m üle merepinna, ning sinna ehitasid nad kividest hoidla, kuhu Tiglat pidi kaks korda nädalas toitu viima.

² Esimesel päeval pärast Tiglatist lahkumist ronis Jeesus vaid veidi maad mäest üles ning hakkas siis palvetama. Ta palus muuhulgas oma Isa, et see saadaks kaitseseeravid

tagasi „Tiglati juurde”. Ta palus, et tal lubataks sellele viimasele võitlusele sureliku eksistentsi reaalsustega üksi vastu astuda. Ning ta soov täideti. Sellele suurele katsumusele vastu minnes oli talle juhiks ja toeks ainult tema sisimas elav Kohandaja.

³ ¶ Jeesus sõi mäel olles napilt, kuid täielikult loobus toidust ainult päev või kaks järjest. Üleiniimlikud olendid, kes talle sellel mäel vastu astusid ja kellega ta vaimus maadles ning keda väes alistas, olid *töelised*: nad olid tema põlisvaenlased Satania süsteemist, nad polnud kujutlusvõime loodud viirastused, nõrgestatud ja nälgiva sureliku meele mõttekujutlused, kes enam ei suutnud eristada reaalsust häiritud meele nägemustest.

⁴ Hermoni mäel veetis Jeesus augusti kolm viimast nädalat ja septembri esimesed kolm nädalat. Neil nädalatel viis ta lõpule oma sureliku ülesande jõuda meelearusaamise ja isiksusekontrolli ringidele. Kogu selle aja, mil ta oli oma taevase Isaga osaduses, täitis tema sisimas elav Kohandaja samuti talle määratud ülesandeid. Seal saavutati selle maise loodud-olendi surelik siht. Vaid meele ja Kohandaja omavahelise häälestumise viimane etapp jäi veel teostamata.

⁵ Pärast enam kui viienädalast katkematut osadust Paradiisi-Isaga kujunes Jeesusel täielik veendumus oma olemusest ja usk oma võitu aegruumis avaldunud isiksuse aineliste tasandite üle. Ta oli täiesti veendunud, et tema jumalik olemus tõuseb üle inimliku, ega kõhelnud seda maksma panemast.

⁶ ¶ Enne mägedest lahkumist küsis Jeesus Isalt luba vestelda Inimese Pojana, Joosua ben Joosepina oma vaenlastega Sataniast. Tema palve täideti. Viimasel nädalal ilmuski Hermoni mäele suur kiusatus, universumikatsumus. Saatan (kes esindas Luciferi) ja mässajast Planeedivürst Caligastia tulid Jeesuse juurde ja nad tehti talle täiesti nähtavaks. Ning see „kiusatus”, see inimliku lojaalsuse viimne proovilepanek mässuliste isiksuste eksitamise ees polnud seotud toidu, templitornide ega jultunud tegudega. See polnud seotud selle maailma kuningriikide, vaid vägeva ja aulise universumi suveräänsusega. Teie ürikute sümboolika oli mõeldud lapselike mõtetega mahajäänud ajastutele. Kuid hilisemad põlvned peaksid aru saama, missuguse suure võitluse tegi Inimese Poeg läbi sel sündmusterikkal päeval Hermoni mäel.

⁷ Luciferi saadikute paljudele ettepanekutele ja vastutepanekutele vastas Jeesus ainult järgmist: „Valitsegu minu Paradiisi-Isa tahe ja mõistku Päevilt Vanad sinu üle, mu mässuline poeg, jumalikult kohut. Mina olen sinu Looja isa, vaevalt et ma sinu üle õiglaselt kohut mõistaksin ja minu halastuse oled sa juba põlglikult tagasi lükanud. Annan sinu üle õigusemõistmise suurema universumi Kohtunike kätte.”

⁸ Kõigile Luciferi pakutud kompromissidele ja ajutistele abinõudele, kõigile neile veenvatena paistnud ettepanekutele kehastununa annetumise kohta vastas Jeesus ainult järgmist: „Sündigu minu Paradiisi-Isa tahtmine.” Ning kui see raske katsumus läbi sai, pöördusid eemale saadetud

kaitseseeravid Jeesuse juurde tagasi ja kandsid tema eest hoolt.

⁹ ¶ Ühel hilissuue õhtupoolikul puude all ja looduse vaikuses võitis Nabadoni Miikael endale oma universumi vaieldamatu suverääniseisuse. Tol päeval viis ta lõpule Loojatele-Poegadele seatud ülesande elada arengulistes aja ja ruumi maailmades surelikus ihus kehastunud elu. Universumis teatati sellest ülitähtsast saavutusest alles kuid hiljem, tema ristimispäeval, kuid tegelikult toimus see tol päeval mäel. Ning kui Jeesus Hermoni mäelt alla tuli, olid Luciferi mäss Satanas ja Urantia lahkuviimine Caligastia poolt praktiliselt lahenduse leidnud. Jeesus oli maksnud viimase hinna, mida talt oma universumi suveräänsuse saavutamiseks oli nõutud, ning sellega oli iseenesest määratud kõigi mässajate staatus ja kõigi samasuguste tulevaste ülestõusude (kui neid üldse toimub) kiire ja tõhus lahendamise. Sellest võib näha, et Jeesuse niinimetatud „suur kiusatus“ leidis aset veidi aega enne tema ristimist, mitte vahetult pärast seda sündmust.

¹⁰ Mäel veedetud aja lõppedes, kui Jeesus valmistus alla tulema, kohtas ta Tiglatit, kes saabus üles kohtumisaika toitu tooma. Teda tagasiteele pöörates ütles Jeesus ainult: „Puhkuseaeg on läbi, pean uuesti asuma oma Isa ülesannet täitma.“ Ta oli sõnaaher ja väga muutunud, kui nad reisisid tagasi Daani, kus ta noormehega hüvasti jättis ja talle eesli kinkis. Siis suundus ta tuldud teed tagasi lõunasse Kapernauma.

9. OOTEAEG

¹ Suvi hakkas juba lõppema, lähenesid lepituspäev ja lehtmajadepüha. Jeesus kohtus sabati ajal Kapernaumas oma perekonnaga ja asus järgmisel päeval koos Sebedeuse poja Johannesega teele Jeruusalemma suunas, reisisid ida poolt järve ja Gerasa kaudu ning edasi mööda Jordani orgu. Kui Jeesus teel olles veidi oma kaaslasega vestles, märkas Johannes, et Jeesus on väga muutunud.

² Jeesus ja Johannes jäid öömajale Betaanias, Laatsaruse ja tema õdede juures, ning läksid järgmisel hommikul Jeruusalemma. Nad veetsid linnas ja selle ümbruses peaaegu kolm nädalat, vähemalt Johannes tegi seda. Palju oli päevi, mil Johannes läks Jeruusalemma üksi, samal ajal kui Jeesus kõndis lähedalasuvatel küngastel ning oli korduvalt vaimses ühenduses oma taevase Isaga.

³ Lepituspäeval viibisid nad mõlemad pühalikel teenistustel. Selle juudi usurituaalide päeva tseremooniad jätsid Johannesele sügava mulje, kuid Jeesus jäi mõtlikuks ja vaikivaks pealtvaatajaks. Inimese Poja jaoks oli etendus hale ja armetu. Talle näis see kõik tema taevase Isa iseloomu ja omaduste vääritiesitamisenä. Ta vaatas selle päeva tegemisi kui jumaliku õigluse ja lõpmatu halastuse tõdede paroodiat. Ta põles soovist kuulutada tõelist tõe oma Isa armastavast loomusest ja armulisest tegevusest universumis, kuid ustav Järelevaataja manitses teda, et tema tund pole veel tulnud. Ent tol õhtul Betaanias poetas Jeesus siiski arvukaid märkusi, mis Johannest väga häirisid, ja Johannes ei saanudki päriselt aru Jeesuse tol õhtul räägitud tõelisest tähendusest.

⁴ Jeesus kavatses veeta koos Johannesega terve lehtmajadepüha nädala. Seda püha pühitseti kogu Palestiinas igal aastal, see oli juutidele puhkuseaeg. Kuigi Jeesus ei osalenud lõbusates pidustustes, oli näha, et noorte ja vanade heatujulised ja rõõmsad meelelahutused talle meeldisid ning rahuldust pakkusid.

⁵ Pidustustenädala keskel ja enne pühade lõppu jättis Jeesus siiski Johannesega hüvasti, öeldes, et soovib minna mägedesse, kus tal on parem oma Paradiisi-Isaga nõu pidada. Johannes oleks tahtnud kaasa minna, kuid Jeesus soovitas tal kindlasti pidustuste lõpuni kohale jääda, öeldes: „Sinul pole vaja Inimese Poja koormat kanda. Kui linn rahus magab, peab ainult valvur vahti pidama.“ Jeesus ei pöördunud Jeruusalemma tagasi. Veetnud peaaegu nädala üksi Betaania lähedal mägedes, lahkus ta Kapernauma. Koduteel jäi ta üheks päevaks ja ööks Gilboa nõlvadele, selle kohta lähedale, kus kuningas Saul oli endalt elu võtnud, ning Kapernauma jõudes näis ta rõõmsamana kui Johannesest Jeruusalemmas lahkudes.

⁶ Järgmisel hommikul läks Jeesus Sebedeuse töökojas kirstu juurde, kuhu olid jäänud tema isiklikud asjad, pani põlle ette ja küsis tööd, öeldes: „Mul oleks mõistlik midagi teha, kuni ma oma tunni tulekut ootan.“ Ning ta töötas mitu kuud, kuni järgmise aasta jaanuarini, kõrvuti oma venna Jaakobusega paaditöökojas. Pärast seda koos Jeesusega töötatud aega ei jätanud Jaakobus enam kunagi tõeliselt ja täielikult usku Jeesuse missiooni, ükskõik, missugused kahtlused ka ei kerkinud varjutama Jaakobuse arusaama Inimese Poja elutööst.

⁷ Sel viimasel paaditöökojas töötamise perioodil teges Jeesus enamiku ajast suurte laevade siseviimistlusega. Ta tegi oma käsitööd väga hoolikalt ja näis iga kord, kui oli õnnestunud tööga lõpule jõudnud, tundvat tehtust rahulolu. Kuigi ta kulutas pisasjadele vähe aega, tegi ta põhitöö alati hoolikalt.

⁸ ¶ Aja jooksul jõudsid Kapernauma kuuldused kellestki Johannesest, kes jutlustas ja patukahetsejaid Jordanis ristas ning kelle jutlus kõlas nii: „Taevariik on lähedal; parandage meelt ja laske end ristida.“ Jeesus kuulis neid jutte sedamööda, kuidas Johannes liikus aegamisi piki Jordani orgu edasi, alustanud Jeruusalemmale kõige lähemast koolmekohast. Kuid Jeesus töötas endist viisi ja valmistas paate, kuni Johannes oli jõudnud järgmise aasta, 26. a pKr jaanuarikuuks jõge mööda Pella lähedale; siis pani ta tööriistad käest, teatades: „Minu tund on tulnud,“ ja läks Johannes juurde, et end ristida lasta.

⁹ Ent Jeesusega oli toimunud suur muutus. Vähesed neist, kes olid tema reisidel mööda maad temaga vestlemist nautinud ja tema hoolitsust kogenud, tundsid hiljem avalikus õpetajas ära sama inimese, keda nad olid eelmistel aastatel eraisikuna tundnud ja armastanud. Ning sellel, miks tema varased abisaanud teda tema hilisemas rollis avaliku ja autoriteetse õpetajana ära ei tundnud, oli oma põhjus. See meele ja vaimu teisenemine oli üha tugevnenud pikki aastaid ja jõudis lõpule Hermoni mäel viibitud sündmusterikkal ajal.

135 KIRI

RISTIJA JOHANNES

RISTIJA Johannes sündis 25. märtsil 7. a eKr, nagu Gabriel oli Eliisabetile eelmise aasta juunis töötanud. Eliisabet hoidis Gabrieli külaskäiku viis kuud saladuses ning kui ta sellest oma mehele Sakariasele rääkis, jäi too väga murelikuks ja hakkas naise juttu täielikult uskuma alles pärast seda, kui oli umbes kuus kuud enne Johannese sündi ebatavalist und näinud. Kui mitte arvestada seda Gabrieli külaskäiku Eliisabeti juurde ja Sakariase unenägu, polnud Ristija Johannese sünniga seotud midagi ebatavalist ega üleloomulikku.

² Kaheksandal päeval lõigati Johannes juudi kombe kohaselt ümber. Ta kasvas üles tavalise lapsena väikeses külas, mida tol ajal nimetati Juuda linnaks ja mis asus umbes kuus kilomeetrit Jeruusalemmast läänes.

³ Johannese lapsepõlve kõige tähtsamaks sündmuseks oli koos vanematega Jeesuse ja Naatsareti pere külastamine. See külaskäik toimus juunikuus 1. a pKr, kui poiss oli just saanud kuueaastaseks.

⁴ Pärast Naatsaretist tagasipöördumist hakkasid Johannese vanemad poisile süstemaatilist haridust andma. Selles väikeses külas ei olnud sünagoogikooli, aga Sakarias oli ise hea hariduse saanud preester ning ka Eliisabet omas tunduvalt paremat haridust kui Juudamaa naised tavaliselt, kuuludes „Aaroni tütarde” järeltulijana samuti preesterkonda. Et Johannes oli nende ainus laps, pühendasid nad tema meele ja vaimu harimisele üsna palju aega. Sakarias viibis Jeruusalemmas templis vaid põgusalt ning tegeles palju oma poja õpetamisega.

⁵ Sakariasel ja Eliisabetil oli väike talu, kus nad lambaid kasvasid. Nad ei teeninud selle maatükiga piisavalt elatist, kuid Sakarias sai preesterkonnale pühendatud templisummadest regulaarselt lisa.

1. JOHANNESIST SAAB NASARIIT

¹ Johannesel polnud kooli, mida neljateistkümnenda-aastaselt lõpetada, kuid ta vanemad olid otsustanud, et selles vanuses on tal kohane anda nasariitide ametlik vanne. Seepärast viisid Eliisabet ja Sakarias poja Surnumere äärde Een-Gedisse. See oli nasariitide vennaskonna lõunapoolne keskus ning noormees võeti seal korrakohase pühalikusega vastu selle ordu eluaegseks liikmeks. Pärast vastavaid tsereemoniaid ja vande andmist, et ta loobub kõigi joovastavate jookide tarvitamisest, laseb oma juustel pikaks kasvada ja hoidub surnute puudutamisest, suundus Johannes koos perega Jeruusalemma, kus ta tõi templi ees ohvri, mida nasariitide vande andnutelt nõuti.

² Johannes andis kogu eluajaks samad vanded nagu tema nimekad eelkäijad Simson ja prohvet Saamuel. Eluaegset nasariiti peeti pühitsetud ja pühaks isikuks. Juudid austasid nasariite peaaegu sama hardalt kui ülempreestrit ning see pole ka ime, sest kogu eluks end nasariitlusele pühendanud inimesed olid ainsad, keda peale ülempreestrite lubati templi pühamast pühamasse paika siseneda.

³ ¶ Johannes naasis Jeruusalemmast koju, et hoolitseda oma isa lammaste eest ja kasvada ülla loomuga tugevaks meheks.

⁴ Kuuteistkümnenda-aastasena luges Johannes Eelijast. Karmeli mäe prohvet jättis talle sügava mulje ja ta otsustas samamoodi rõivastuma hakata. Alates sellest päevast kandis Johannes alati nahkvööga karvast rüüd. Kuuteistkümnendalt oli ta üle meeter kaheksakümne pikk ja peaaegu täiskasvanud. Oma voogavate juuste ja iseäraliku rõivastumisviisiga oli ta tõepoolest värvikas nooruk. Ning ta vanemad ootasid oma ainsalt pojalt, töötatud lapselt ja eluaegselt nasariidilt suuri asju.

2. SAKARIASE SURM

¹ Sakarias suri pärast mitu kuud kestnud haigust juulis 12. a pKr, kui Johannes oli just saanud kaheksateistkümnenda-aastaseks. See oli Johannesele väga raske aeg, sest nasariidi vanne keelas isegi oma perekonda kuulunud surnuid puudutada. Kuigi Johannes oli püüdnud surnutelt nakkuse saamise vältimiseks mõeldud vande piiranguid täita, kahtles ta, kas oli nasariitide ordu nõuetele täielikult kuuletunud. Seepärast läks ta pärast isa matust Jeruusalemma ja tõi seal naiste õue nasariitide nurgas nõutavad puhastusohvrid.

² ¶ Selle aasta septembris reisisid Eliisabet ja Johannes Naatsaretti Maarjat ja Jeesust külastama. Johannes oli juba peaaegu otsustanud oma elutööd alustada, kuid mitte ainult Jeesuse sõnad, vaid ka tema eeskuju manitsesid teda koju naasma, oma ema eest hoolitsema ja ootama „Isa tunni tulekut”. Pärast Jeesuse ja Maarjaga hüvastijätku meeldi va külaskäigu lõppedes nägi Johannes Jeesust uuesti alles tema ristimisel Jordanis.

³ Johannes ja Eliisabet pöördusid koju tagasi ja hakkasid tulevikuplaane tegema. Et Johannes keeldus templi summadest talle kui preestrile kuuluvat elatist vastu võtmast, olid nad kahe aasta pärast oma kodust peaaegu ilma jäänud ning otsustasid minna lambakarjaga lõuna poole. Suvel, mil Johannes sai kahekümneaastaseks, kolisidki nad Hebronisse. Niinimetatud „Juuda kõrbes” pidas Johannes oma lambaid oja ääres, mis hargnes suuremast, Een-Gedis Surnumerre suubuvast jõest. Een-Gedi kolooniasse kuulus kas kogu eluks või teatud ajaks pühendunud nasariitide kõrval ka arvukalt teisi askeetlikke karjuseid, kes oma karjadega sellesse piirkonda kogunesid ja nasariitide vennaskonnaga liitusid. Nad elatusid lambakasvatusest ja rikaste juutide kingitustest ordule.

⁴ Aja möödudes pöördus Johannes harvemini tagasi Hebronisse, kuid külastas sagedamini Een-Gedit. Ta erines enamikust nasariitidest nii oluliselt, et tal oli väga raske vennaskonnaga täielikus vendluses elada. Kuid ta armastas väga Een-Gedi koloonia tunnustatud juhti ja pead Abnerit.

3. KARJUSEELU

¹ Johannes ehitas selle väikese oja orgu vähemalt tosin kividest varjualust ja kivi-hunnikutega piiratud öist tarandikku, kus ta sai oma lamba- ja kitsekarju valvata ja kaitsta. Johannese karjuseelu jättis talle ohtrasti aega mõtisklemiseks. Ta vestles palju Beet-Suurist pärit orvust noormehe Ezdaga, kelle oli teatud mõttes lapsendanud ja kes karjatas loomi sel ajal, kui ta ise käis Hebronis oma ema külastamas ja lambaid müümas, samuti siis, kui ta käis Een-Gedis sabaiteenistustel. Johannes ja see noormees elasid väga lihtsalt, toitudes vaid lambalihast, kitsepiimast, metsmeest ja selle piirkonna söödavatest rändrohtutirtsudest. Seda nende igapäevast toitu täiendasid ka Hebronist ja Een-Gedist aeg-ajalt toodud varud.

² ¶ Eliisabet hoidis Johannest Palestiina ja maailma asjadega kursis ning veendus üha enam, et vana korra lõpp on kiiresti lähenemas, et tema poeg hakkab kuulutama uue ajastu, „taevariigi” saabumist. See tugev karjus tundis suurt poolehoidu prohvet Taanieli kirjatööde vastu. Ta luges tuhat korda Taanieli kirjeldust suurest kujust, mille kohta Sakarias oli talle öelnud, et see kujutab maailma suurte kuningriikide ajalugu, alustades Baabülonist, jätkates Pärsia ja Kreekaga ning jõudes lõpuks Roomani. Johannes sai aru, et Rooma juba koosnebki niisugustest erikeelsetest rahvastest ja rassidest, mis ei lase tal kunagi saada tugevaks, ühtseks ja kindlaks konsolideerunud impeeriumiks. Ta uskus, et Rooma oligi juba jagunenud Süüriaks, Egiptuseks, Palestiinaks ja teisteks provintsideks, ning luges edasi, et „nende kuningate päevil püstitab taeva Jumal kuningriigi, mis jääb igavesti hävimatuks. Selle kuningriigi valitsust ei anta teisele rahvale ning see lõhub ja hävitab kõik need kuningriigid, aga ta ise jääb igavesti püsima.” „Ja temale anti valitsus ja au ja kuningriik, ja kõik rahvad, suguvõsad ja keeled teenisid teda. Tema valitsus on igavene valitsus, mis ei lakka, ja tema kuningriik ei hukku.” „Ja kuningriik ning valitsus ja võim kuningriikide üle kogu taeva all antakse Kõigekõrgema pühale rahvale, kelle kuningriik on igavene kuningriik ja kõik valitsused peavad teda teenima ning temale kuuletuma.”

³ ¶ Johannes ei suutnudki päriselt üle saada segadusest, mida temas tekitasid vanematelt Jeesuse kohta kuuldu ja need pühakirjast loetud lõigud. Ta luges Taanieli raamatust: „Ja ma nägin öistes nägemustes, ja vaata, taeva pilvedega tuli keegi, kes oli Inimese Poja sarnane, ja temale anti valitsus ja au ning kuningriik.” Kuid need prohveti sõnad ei olnud kooskõlas sellega, mida olid talle õpetanud tema vanemad. Ka vestlus Jeesusega külastäigu ajal, mil ta oli kaheksateistkümnenda aastane, ei vastanud neile pühakirja väidetele. Vaatamata sellele segadusele ja tema kimbatusele rääkis ema talle kindlalt, et tema kauge nõbu Jeesus Naatsaretist on tõeline messias, et ta on tulnud istuma Taaveti troonile ning et temast (Johannesest) peab saama tema ettekuulutaja ja põhiline toetaja.

⁴ Kõik, mis Johannes oli kuulnud Rooma pahedest ja patusest ning impeeriumi kombelõtvusest ja moraalsest viljatusest, kõik, mida ta teadis Herodes Antipase ja Juuda

maavalitsejate pahategudest, kallutas teda uskuma, et ajastu lõpp oli lähenemas. Sellele tugevale ja üllale looduspärasele näis, et maailm on küps inimese ajastu lõpuks ja uuema jumaliku ajastu — taevariigi — koidikuks. Johannese südames kasvas kindlustunne, et talle on määratud olla viimane vana ja esimene uus prohvet. Ning ta lausa värises üha tugevnevast soovist minna ja kuulutada kõigile: „Parandage meelt! Seadke end Jumala ees õigeks! Valmistuge lõpuks; valmistuge uue ja igavese maailmakorra, taevariigi saabumiseks.”

4. ELIISABETI SURM

¹ Augustikuu 17. päeval 22. a pKr, kui Johannes oli kahekümne kaheksa aastane, suri ootamatult tema ema. Eliisabeti sõbrad teadsid, et nasariidid ei tohi puudutada surnuid isegi siis, kui need on oma pere liikmed, ja korraldasid kõik Eliisabeti matusega seotu enne, kui Johannese järele saatsid. Kui too ema surma kohta sõnumi sai, saatis ta Ezda karjaga Een-Gedisse ja läks ise Hebronisse.

² Ema matuselt Een-Gedisse tagasi pöördudes andis ta oma karjad vennaskonnale ja eraldus mõneks ajaks ülejäänud maailmast, et paastuda ja palvetada. Johannes teadis ainult vanu jumalikkuse käsitlusi: ta tundis ainult Eelija, Saamueli ja Taanieli ürikuid. Eelija oli tema jaoks prohveti-ideaal, Eelija oli esimene Iisraeli õpetaja, keda prohvetiks peeti, ja Johannes uskus tõesti, et ta oli viimane selles taevaste sõnumitoojate pikas ja kuulsas reas.

³ Johannes elas kaks ja pool aastat Een-Gedis ning veenis enamikku vennaskonnast, et „ajastu lõpp on lähemas”, et „peagi on saabumas taevariik”. Ning kogu see varane õpetus põhines tolle aja juutide ideel ja ettekujutusel messiasist kui juudi rahva töötatud vabastajast nende paganatest valitsejate ülemvõimu alt.

⁴ Johannes luges kogu selle aja palju pühakirju, mida ta nasariitide Een-Gedi kodust leidis. Eriti sügava mulje jätsid talle Jesaja ja Malaki, tolle aja uusimad prohvetid. Ta luges Jesaja raamatu viimast viit peatükki ikka ja jälle ning uskus neid ennustusi. Malaki raamatust luges ta: „Vaata, ma läkitan teile prohvet Eelija, enne kui saabub Issanda päev, suur ja kohutav, ja ta pöörab isade südamed jälle laste poole ja laste südamed isade poole, et ma ei peaks tulema ja lööma maad needusega.” Vaid see Malaki töötus, et Eelija tagasi tuleb, hoidis Johannest minemast ja saabuvast kuningriigist jutlustamast ning oma juutidest kaaslasid manitsenemast põgenema ähvardava viha eest. Johannes oli küps kuulutama sõnumit saabuvast kuningriigist, kuid see Eelija tuleku ootus hoidis teda enam kui kaks aastat tagasi. Ta teadis, et tema polnud Eelija. Mida Malaki sellega mõtles? Kas seda ennustust tuli mõista sõna-sõnalt või kujundlikult? Kuidas pidi ta tõde teada saama? Lõpuks söandas ta arvata, et kuna esimese prohveti nimi oli Eelija, peaks viimane olema samuti sama nimega. Vaatamata sellele oli tal kahtlusi, ja nii suuri kahtlusi, et ta ei nimetanud end kunagi Eelijaks.

⁵ Just Eelija mõjul võttis Johannes kasutusele tema meetodid — rünnata otse ja keerutamata oma kaasaegsete patte ja pahesid. Ta püüdis rõivastuda Eelija moodi ja tema moodi ka rääkida: väliselt oli ta igas suhtes vanaaja prohveti sarnane. Ta oli täpselt samasugune tugev ja värvi- kas looduslaps, täpselt samasugune kartmatu ja julge õigluse jutlustaja. Johannes polnud kirjaoskamatu, ta tundis juutide pühakirju väga hästi, kuid teda poleks saanud harituseks pidada. Ta mõtles selgelt, kõneles võimsalt ja süüdistas ägedalt. Vaevalt küll kõlbas ta eeskujuks oma kaasaegsetele, kuid ta oli sõnaosav noomija.

⁶ Viimaks mõtles ta välja, kuidas kuulutada uut ajastut, jumalariiki. Ta otsustas, et temast peab saama messia ettekuulutaja. Ta heitis kõrvale kõik kahtlused ja lahkus ühel märtsikuu päeval 25. a pKr Een-Gedist, et alustada oma lühikest, kuid säravat elujärku avaliku jutlustajana.

5. JUMALARIIK

¹ Selleks, et Johannese sõnumist aru saada, tuleb arvestada juudi rahva seisundit ajal, mil ta areenile ilmus. Kogu Iisrael oli peaaegu sada aastat kitsikuses elanud, suutmata isegi seletada oma jätkuvat orjust paganate ülemvõimu all. Kas polnud Mooses siis õpetanud, et õigluse eest tasutakse alati jõukuse ja võimuga? Kas nad polnud siis Jumala välja- valitud rahvas? Miks oli Taaveti troon kõle ja tühi? Moosese doktriinide ja prohvetite õpetuste valguses oli juutidel raske oma rahva kauakestnud lohutamatu olukorda seletada.

² Ligikaudu sada aastat enne Jeesuse ja Johannese aega kerkis Palestiinas esile uus usuõpetajate koolkond — apokalüptikud. Need uued õpetajad arendasid välja tõekspidamiste süsteemi, milles põhjendati juutide kannatusi ja alandusi sellega, et nad kannavad karistust rahva pattude eest. Nad kasutasid tuntud põhjendusi, millega seletati Baabülioni ja muid endiste aegade vangipõlvi. Samas aga õpetasid apokalüptikud, et Iisrael peaks julgust koguma: nende piinapäevad on peagi läbi, Jumala valitud rahva karistusaeg on lõppemas, Jumala kannatus paganatest välismaalaste suhtes katkemas. Rooma valitsuse lõpp oli sünonüümne ajastu lõpuga ja teatud mõttes maailma lõpuga. Need uued õpetajad tuginesid suurel määral Taanieli ennustustele ja õpetasid järjekindlalt, et loodu hakkab oma lõppetappi astuma — selle maailma kuningriigid saavad peagi jumalariigiks. Tolle aja juutide meelele oligi sellel nii Johannese kui ka Jeesuse õpetusi läbival mõistel — taevariigil — niisugune tähendus. Palestiina juutide jaoks oli sõnal „taevariik” ainult üks tähendus: absoluutselt õiglase riik, kus Jumal (messias) valitseb maakera rahvaid täiusliku võimuga, nii nagu ta valitseb taevas — „Sinu tahtmine sündigu nagu taevas nõnda ka maa peal”.

³ Johannese ajal küsisid kõik juudid ootusärevuses, milal küll kuningriik saabub. Üldiselt arvati, et paganlike rahvaste valitsusaeg hakkab lõpule jõudma. Kogu juutkonnas valitses elav lootus ja innukas ootus, et ajastute soov täitub selle põlvkonna eluajal.

⁴ Juutide ettekujutused eelseisvast kuningriigist olid küll väga erinevad, kuid nad kõik uskusid, et see sündmus on lähenemas, käeulatuses, isegi ukse ees. Paljud Vana Testamendi lugejad lausa ootasid uut Palestiina kuningat, vaenlaste käest päästetud juutide riigi taastamist kuningas Taaveti järeltulija, messia juhtimisel, kes peagi tunnistatakse kogu maailma õiguspäraseks ja õiglaseks valitsejaks. Teine, küll väiksem vagade juutide rühm oli sellest jumalariigist hoopis teistsugusel arvamusel. Nad õpetasid, et saabuv kuningriik ei kuulu siia maailma, et maailm on lähenemas oma kindlale lõpule ning et jumalariigi rajamise juhatavad sisse „uus taevas ja uus maa”; et sellel kuningriigil on igikestev ülemvõim, et patule saabub lõpp ning et uue kuningriigi kodanikud saavad selle lõputu õndsuse nautimisel surematuks.

⁵ Kõik olid nõus, et uue kuningriigi rajamisele maa peal peab tingimata eelnema mingi puhastumine või korrastumine. Sõnasõnaliselt tõlgitsejad õpetasid, et saabub ülemaailmne sõda, mis hävitab kõik uskmatud, ustavad aga haaratakse kaasa üleüldise ja igavese võiduni. Spiritistid õpetasid, et kuningriigi juhatab sisse Jumala suur kohtumõistmine, mis määrab ebaõiglastele nende kuhjaga ära- teenitud karistuse ja lõpliku hävimise ning samal ajal tõstab väljavalitud rahva usklikest pühakud kõrgetele aujärgedele ja võimule Inimese Poja juures, kes valitseb lunastatud rahvaste üle Jumala nimel. See viimane rühm uskus, et isegi paljud vagad paganad võidakse selle uue kuningriigi vennaskonda vastu võtta.

⁶ Mõned juudid olid seisukohal, et Jumal võib uue kuningriigi rajada otsese jumaliku sekkumise teel, kuid enamik uskus, et ta kasutab selleks mõnda oma esindajat, messiat. See oli Johannese ja Jeesuse põlvkonna juutide meele sõna „messias” ainus võimalik tähendus. *Messias* ei saanud tähendada ainult seda, kes vaid õpetab Jumala tahet või kuulutab õiglase eluviisi vajalikkust. Kõiki neid pühasid inimesi nimetasid juudid *prohvetiteks*. Messias pidi olema midagi enam kui prohvet — messias pidi tooma uue kuningriigi, jumalariigi. Juutide traditsioonilises tähenduses ei saanud olla messias see, kes seda teha ei suuda.

⁷ Kes oleks niisugune messias? Juudi õpetajad olid ka selles küsimuses eriarvamusel. Vanemad õpetajad pooldasid Taaveti poja doktriini. Uuemad õpetasid, et kuna uus kuningriik peab olema taevariik, võib ka uus valitseja olla jumalik isiksus, kes on kaua aega istunud taevas Jumala paremal käel. Ning kui imelik see ka ei tunduks, pidasid sellisesse uue kuningriigi valitsejasse uskujad teda mitte inimesest messiaks, mitte lihtsalt *inimeseks*, vaid „Inimese Pojaks” — Jumala Pojaks — taevaseks vürstiks, kes on pidanud kaua ootama, et uueks muudetud maal valitsejako- hale asuda. Niisugune oli juudi maailma usuline taust, kui Johannes hakkas kuulutama: „Parandage meelt, sest taevariik on lähedal!”

⁸ Sellest järeldub, et Johannese kuulutatud saabuval kuningriigil oli tema tulihingeliste jutluste kuulajate meele vähemalt pool tosinat erinevat tähendust. Ent missugust

tähendust nad Johannese kasutatud fraasidele ka ei omistanud, äratasid selle siira, entusiastliku, tahumatu, kuid tubli õigluse- ja meeleparandusejutlustaja kuulutused, mis pühalikult manitsesid kuulajaid „tulevase viha eest põgenema”, huvi kõigis neis erinevates juutide kuningriiki ootavates rühmades.

6. JOHANNES ALUSTAB KUULUTAMIST

¹ Märtsikuu algul 25. a pKr reisis Johannes ringi Surnumere läänerrannikul ja mööda Jordani jõe paigani Jeeriku vastas, iidse koolmekohani, mille kaudu Joosua ja Iisraeli lapsed olid esmakordselt töötatud maale saabunud. Jõudnud üle jõe teisele kaldale, seadis ta end sisse koolmekoha pääsu juures ja hakkas üle jõe minevatele edasi-tagasi reisijatele jutlustama. See oli kõige käidavam Jordani jõe ületuskoht.

² Kõigile, kes Johannest kuulsid, oli selge, et ta on midagi enam kui jutlustaja. Suurem osa neist, kes seda Juuda kõrbest tulnud imelikku meest kuulasid, uskusid lahkudes, et on kuulnud prohveti häält. Pole sugugi ime, et see puudutas sügavalt nende väsinud ja ootusärevuses juutide hinge. Mitte kunagi varem juutide ajaloos polnud vagad Aabrahami lapsed nii väga igatsenud „Iisraeli tröösti” või innukamalt oodanud „kuningriigi uuestiehitamist”. Mitte kunagi varem kogu juudi ajaloos poleks Johannese sõnum, et „taevariik on lähedal”, omanud nii sügavat ja üleüldist mõju kui just siis, mil ta nii saladuslikult sellele Jordani lõunapoolsele jõeületuskohale ilmus.

³ Ta põlvnes nagu Aamoski karjakasvatajatest. Ta rõivastus nagu vana aja Eelija ja müristas oma manitsusi ja valas välja hoiatusi „Eelija vaimus ja väes”. Pole sugugi üllatav, et see imelik jutlustaja kogu Palestiina väga ärevile ajas, kui rändurid uudiseid tema jutlustamisest mööda Jordani kaldaid edasi kandsid.

⁴ Selle nasariidist jutlustaja töös oli aga veel midagi uut. Ta ristas kõiki temasse uskujaid Jordanis „pattude andeks saamiseks”. Ristimine polnud juutide seas küll uus tseremoonia, kuid nad polnud seda kunagi näinud Johannese kombel sooritavat. Paganatest pöördunud oli juba ammu hakatud ristima templi välisõue vennaskonda, kuid juute polnud kunagi kästnud end „pattude andekssaamiseks” ristida lasta. Sellest ajast, kui Johannes hakkas ristima ja jutlustama, kulus ainult viisteist kuud tema vahistamise ja vangistamiseni Herodes Antipase õhutusel, kuid ta ristas selle aja jooksul palju enam kui sada tuhat meeleparandajat.

⁵ Johannes jutlustas Betaania koolmekohal neli kuud ning hakkas siis mööda Jordani kallast põhja poole liikuma. Teda tulid Juuda, Perea ja Samaaria kõigist paikadest kuulama kümned tuhanded juudid, kellest paljud olid uudishimulikud, kuid paljud tõsimeelsed ja jutlustest siiralt huvitatud inimesed. Mõned saabusid kohale isegi Galileast.

⁶ Selle aasta maikuu, kui Johannes ikka veel Betaania koolmekohal viibis, saatsid preestrid ja leviidid delegatsiooni temalt uurima, kas ta väidab end olevat messias ning

kelle käsul ta jutlustab. Johannes vastas küsijatele: „Minge rääkige oma isandatele, et olete kuulnud prohveti „hüüdja häält kõrbes”, mis ütles: „Valmistage Issandale tee, tehke tasaseks tema teerajad. Kõik kuristikud täidetagu ning kõik mäed ja kingud tasandatagu, ja kõverikud saagu sirgeks, ja mis konarlik, siledaks maaks; siis saavad kõik inimesed näha Jumala päästet!”

⁷ Johannes oli jutlustajana kangelaslik, kuid taktitu. Ühel päeval, kui ta Jordani läänekaldal jutlustas ja ristas, tulid kohale rühm varisere ja mitmed saduserid, kes soovisid ristitud saada. Enne nende vee äärde viimist pöördus Johannes nende kõigi poole ja ütles: „Kes on teile märku andnud põgeneda tulevase viha eest nagu rästikud tule eest? Ma küll ristin teid, kuid hoiatan, et te peate kandma õiget meeleparanduse vilja, kui soovite oma patud andeks saada. Ärge öelge mulle, et Aabraham on teie isa. Ma ütlen teile, et Jumal võib neist kaheteistkümnest kivist siin teie ees Aabrahamile lapsi äratada. Ent kirves on nüüd juba puude juure küljes. Iga puu, mis ei kanna head vilja, raiutakse maha ja visatakse tulle.” (Mainitud kaksteist kivi olid kuulsad mälestuskivid, mis Joosua oli sinna seadnud, et tähistada „kaheteistkümnepäevase” pääsu töötatud maale sellesama koha kaudu.)

⁸ Johannes pidas oma jüngritele jutlusi, õpetades neile üksikasjalikult uut elu ja püüdes vastata nende paljudele küsimustele. Ta andis õpetajatele nõu õpetada nii seaduse vaimu kui ka kirjatähe järgi. Ta õpetas rikkaid vaeseid toitma, maksukogujatele ütles ta: „Ära pressi välja rohkem, kui sulle kuulub.” Sõduritele ütles ta: „Ära tarvita vägivalda ega nõua midagi ebaseaduslikult — ole rahul oma palgaga.” Ning kõigile andis ta nõu: „Valmistuge ajastu lõpuks — taevariik on lähedal.”

7. JOHANNES RÄNDAB PÕHJA SUUNAS

¹ Johannese ettekujutused tulevasest kuningriigist ja selle kuningast olid veel segased. Mida kauem ta jutlustas, seda enam sattus ta segadusse, kuid see intellektuaalne määramatus tulevase kuningriigi olemuse suhtes ei kahanenud vähimalgi määral tema veendumust, et kuningriik kindlasti peatselt tuleb. Johannese meeles võis küll segadus olla, kuid vaimus mitte kunagi. Tal polnud peagi saabuva kuningriigi suhtes kahtlusi, kuid ta polnud kaugeltki kindel, kas seda kuningriiki hakkab valitsema Jeesus või mitte. Seni, kuni Johannes pidas kinni Taaveti trooni taastamise ideest, näisid tema vanemate õpetused Jeesuse kui Taaveti linnas sündinu saamisest kauaoodatud vabastajaks sellega kooskõlas olevat; ent aeg-ajalt kaldus ta pigem vaimse kuningriigi ja doktriini poole, uskudes, et ilmalikule ajastule maa peal saabub lõpp, ning ta kahtles väga Jeesuse osas neis sündmustes. Mõnikord kahtles ta kõiges, kuid mitte kauaks. Ta soovis tõesti, et saaks oma nõbuga neist asjadest rääkida, kuid see oli vastuolus nende kokkuleppega.

² Põhja poole rännates mõtles Johannes üsna palju Jeesusele. Ta peatus Jordani ülemjooksu suunas liikudes enam kui tosinas paigas. Adamis mainis ta esmakordselt „teist, kes on tulemas minu järel”, vastates ühe oma jüngrile

otsesele küsimusele, kas ta on messias. Ning lisas: „Pärast mind tuleb see, kes on vägevam minust, kellel ma ei kõlba lahti päästma tema jalatsite paelu. Mina ristin teid veega, aga tema ristib teid Püha Vaimuga. Labidas on tal käes, et teha puhtaks oma rehealune; ta kogub nisu oma aita, aga aganad põletab ära kohtumõistmistulega.”

³ Vastates jüngrite küsimustele, avardas Johannes üha oma õpetusi, lisades varasemale mõistatuslikule sõnumile „parandage meelt ja laske end ristida” päevast päeva abistavaid ja lohutavaid sõnu. Selleks ajaks saabusid Galileast ja Dekapolisest kohale juba suured rahvamurrud. Kümned tõsimeelsed uskujad jäid päevadeks oma jumaldatud õpetaja juurde.

8. JEEUSE JA JOHANNESE KOHTUMINE

¹ Detsembrikuuks 25. a pKr, kui Johannes oli jõudnud oma teel mööda Jordani kallast Pella lähedale, oli tema kuulsus levinud juba üle kogu Palestiina ja tema töö oli saanud kõigis Galilea järve ümbruse linnades põhiliseks jututeemaks. Jeesus oli rääkinud Johannese sõnumist heakskiitvalt ja see oli ajendanud paljusid Kapernauma elanikke Johannese meeleparanduse ja ristimise kultusega ühinema. Sebedeuse kaluritest pojad Jaakobus ja Johannes olid läinud sinna detsembris, varsti pärast seda, kui Johannes oli asunud Pella lähedal jutlustama, ja avaldanud soovi end ristida lasta. Nad käisid kord nädalas Johannese juures ja töid Jeesusele selle evangelisti tööst vahetuid uudiseid.

² Jeesuse vennad Jaakobus ja Juudas olid samuti rääkinud, et kavatsevad minna ja Johannesel end ristida lasta: kuna Juudas käis nüüd Kapernaumas sabatiteenistustel, otsustasid nad Jaakobusega mõlemad pärast sünagogis Jeesuse jutluse kuulamist temalt oma plaanide suhtes nõu küsida. See oli pühapäeva, 12. jaanuari õhtul 26. a pKr. Jeesus palus see jutuajamine edasi lükata järgmisele päevale, mil ta lubas neile vastata. Ta magas tol ööl väga vähe, olles tihedas ühenduses oma taevase Isaga. Ta oli lubanud süüa vendadega lõunat ja anda neile Johannese juures ristida laskmise suhtes nõu. Jeesus töötas sel pühapäevahommikul nagu tavaliselt paaditöökojas. Jaakobus ja Juudas olid tulnud lõunat sööma ja ootasid teda saematerjali ruumis, sest lõunavaheaeg polnud veel käes ja nad teadsid, et Jeesus on neis asjus väga täpne.

³ Kui saabus lõunaaeg, pani Jeesus tööriistad käest, võttis tööpõlle eest ja teatas kolmele temaga samas ruumis töötavale töölisle vaid: „Minu tund on tulnud.” Ta läks välja oma vendade Jaakobuse ja Juuda juurde, korrates: „Minu tund on tulnud — lähme Johannese juurde.” Ning nad asusid kohe teele Pella ja sõid lõunat teel. See oli pühapäev, 13. jaanuar. Nad peatusid ööbimiseks Jordani orus ja jõudsid Johannese ristimispaika järgmise päeva lõunaks.

⁴ ¶ Johannes oli just hakanud sel päeval soovi avaldanud inimesi ristima. Kümned patukahetsejad seisid ja ootasid järjekorras, kui Jeesus saabus kahe vennaga ja astus sellesse tõsiste meeste ja naiste ritta, kes olid hakanud uskuma Johannese jutlustamist tulevase kuningriigist. Johannes oli juba varem Sebedeuse poegadelt Jeesuse järele

küsinud. Ta oli kuulnud Jeesuse kommentaare tema jutluste kohta ja oli juba palju päevi tema saabumist oodanud, kuid polnud arvanud, et saab teda tervitada ristimiskandidaatide järjekorras.

⁵ Olles süvenenud nii suure hulga pöördunute kiirese ristimisse, nägi Johannes Jeesust alles siis, kui Inimese Poeg seisis otse tema ees. Kui Johannes Jeesuse ära tundis, tegi ta tseremooniates hetkeks vaheaja, tervitas oma lihast nõbu ja küsis: „Aga miks tuled sa vette mind tervitama?” Ja Jeesus vastas: „Et ennast ristida lasta.” Johannes vastas: „Minule on vaja, et sina mind ristiksid. Miks tulid sa minu juurde?” Ja Jeesus sosistas Johannesele: „Risti mind nüüd, sest meil on kohane anda seda eeskujuna minu vendadele, kes siin koos minuga seisavad, ning anda rahvale teada, et minu tund on tulnud.”

⁶ ¶ Jeesuse hääles oli lõplikku kindlust ja autoriteeti. Johannes värises liigutusest, valmistudes esmaspäeva, 14. jaanuari keskpäeval 26. a pKr ristima Jordanis Jeesus Naatsaretlast. Nii ristiski Johannes Jeesuse ja tema kaks venda, Jaakobuse ja Juuda. Kui Johannes oli need kolm meest ristinud, saatis ta ülejäänud selleks päevaks ära, teatades, et jätkab ristimist järgmise päeva lõuna ajal. Kui inimesed lahkuma hakkasid, kuulsid need neli meest, kes veel vees seisis, imelikku heli ja peagi ilmus hetkeks otse Jeesuse pea kohale üks nähtumus ja nad kuulsid häält ütlemas: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel.” Jeesuse näoilmes toimus suur muutus, ta tuli vaikides veest välja ja lahkus nende juurest ning siirdus idapoolsete mägede suunas. Ja Jeesust ei nähtud nelikümmend päeva.

⁷ Johannes järgnes Jeesusele veidi maad, et rääkida talle Gabrieli külastäigust tema ema juurde, nagu ta oli seda korduvalt oma ema suust kuulnud. Ta lasi Jeesusel teed jätkata, kui oli talle öelnud: „Nüüd tean ma kindlalt, et sina oled Vabastaja.” Kuid Jeesus ei vastanud talle.

9. NELIKÜMMEND PÄEVA JUTLUSTAMIST

¹ Kui Johannes oma jüngrite juurde naasis (tema juures elas nüüd alaliselt kakskümmend viis kuni kolmkümmend inimest), leidis ta nad tõsiselt arutamas Jeesuse äsjast ristimist. Nad olid veelgi enam hämmastunud, kui Johannes tegi nüüd neile teatavaks loo Gabrieli külastäigust Maarja juurde enne Jeesuse sündi ning samuti selle, et Jeesus ei vastanud talle sõnagi, kui ta talle sellest oli rääkinud. Sel õhtul vihma ei sadanud ja too kolmekümneliikmeline või suuremgi rühm vestles tähevalgel ööl veel kaua. Nad mõtlesid, kuhu küll Jeesus võis minna ja kas nad teda veel näevad.

² ¶ Pärast tol päeval kogetud sündmusi omandas Johannes jutlustamine saabuva kuningriigi ja oodatud messia kuulutamisel uued, kindlamad noodid. Need nelikümmend päeva Jeesuse tagasitulekuootust oli pinev aeg. Kuid Johannes jutlustas väga võimsalt edasi ning sel ajal hakkasid Johannese ümber Jordani äärde kogunevatele hiiglaslikele rahvahulkadele jutlustama ka tema jüngrid.

³ Nende neljakümne ootamispäeva jooksul levis maa-piirkondades ja isegi Tibeerias ja Jeruusalemmas palju kuuldusi. Tuhanded saabusid vaatama Johannese laagri

uut vaatamisväärsust, väidetavat messiat, aga Jeesust polnud näha. Kui Johannese jüngrid rääkisid, et võõras jumalamees oli läinud mägedesse, löid paljud kogu selles loos kahtlema.

⁴ Umbes kolm nädalat pärast seda, kui Jeesus neist lahkunud oli, saabus Pellasse uus Jeruusalemma preestrite ja variseride saatkond. Nad küsisid Johanneselt otse, kas ta on Eelija või Moosese töötatud prohvet ja kui Johannes ütles: „Ei ole,” sõandasid nad küsida: „Oled sa messias?” ja Johannes vastas: „Ei ole.” Siis küsisid need mehed Jeruusalemmast: „Kui sa pole prohvet ega messias, miks ristid sa siis inimesi ja tekitad kogu seda segadust?” Ja Johannes vastas: „Las ütlevad need, kes on mind kuulanud ja minu ristimise vastu võtnud, kes ma olen, kuid ma kuulutan teile, et ma küll ristin teid veega, kuid meie keskel on viibinud see, kes tuleb tagasi, et ristida teid Püha Vaimuga.”

⁵ Need nelikümmend päeva olid Johannesele ja tema jüngritele raske aeg. Missuguseks pidi kujunema Johannese suhe Jeesusega? Arutleti sadade küsimuste üle. Hakkasid esile kerkima kavalus ja isekad eelistused. Arutati ping-salt erinevaid ideid ja kontseptsioone messiasist. Kas temast pidi saama sõjaväe juht ja Taaveti kuningas? Kas pidi ta lööma Rooma armeed, nagu Joosua oli löönud kaananlasi? Või pidi ta tulema rajama vaimset kuningriiki? Johannes otsustas koos vähemusega, et pigem on Jeesus tulnud rajama taevariiki, kuigi tema meeles polnud täielikku selgust, mida see taevariigi rajamise missioon endast täpselt kujutab.

⁶ Need olid Johannese elus pingelised päevad ja ta palvetas, et Jeesus tagasi pöörduks. Mõned Johannese jüngrid organiseerisid Jeesuse otsimiseks luureretki, kuid Johannes keelas neid, öeldes: „Meie aeg on taevase Jumala kätes, tema suunab oma valitud Poega.”

⁷ ☩ Sabati, 23. veebruari varahommikul vaatas Johannese seltskond hommikueinet süües põhja poole ja nägi Jeesust nende poole tulemas. Kui ta nende juurde jõudis, tõusis Johannes suurele kivile ja ütles oma kõlavat häält tõstes: „Vaadake Jumala Poega, maailma vabastajat! Tema on see, kelle kohta ma ütlesin: „Pärast mind tuleb see, kes on olnud enne mind, sest ta oli enne kui mina”. Seepärast tulingi ma kõrbest meelearandust jutlustama ja veega ristima, kuulutades, et taevariik on lähedal. Nüüd tuleb see, kes ristib teid Püha Vaimuga. Ja ma nägin püha vaimu laskumas selle mehe kohale ja kuulsin Jumala häält kuulutamas: „See on minu armas Poeg, kellest mul on hea meel.””

⁸ Jeesus lasi neil einestamist jätkata ja istus Johannese juurde sööma, tema vennad Jaakobus ja Juudas olid juba Kapernauma naasnud.

⁹ ☩ Järgmise päeva varahommikul jättis ta Johannese ja tema jüngritega hüvasti ning läks tagasi Galileasse. Ta ei öelnud neile sõnagi selle kohta, millal nad teda jälle näevad. Johannese küsimustele tema enda jutlustamise ja missiooni kohta vastas Jeesus ainult nõnda: „Minu Isa juhhib teid nüüd ja tulevikus, nagu ta seda on alati teinud.” Ning need kaks suurt meest lahkusid tol hommikul teineteisest Jordani kaldal, et mitte kunagi enam lihas kohtuda.

10. JOHANNES RÄNDAB LÕUNA POOLE

¹ Et Jeesus oli läinud põhja poole, Galileasse, tundis Johannes sündi minna tulnud teed tagasi lõuna suunas. Nii asuski Johannes koos oma ülejäänud jüngritega pühapäeva, 3. märtsi hommikul lõunasse teele. Ligikaudu vee-rand Johannese otsestest poolehoidjatest oli läinud vahe-peal Galileasse Jeesust otsima. Johannes oli kurvas segaduses. Ta ei jutlustanud enam kunagi nii nagu enne Jeesuse ristimist. Ta tundis kuidagi, et vastutus tulevase kuningriigi eest polnud enam tema õlgadel. Ta tundis, et ta töö on peaaegu lõpule jõudnud; ta oli lohutamatu ja üksildane. Kuid ta jutlustas, ristas ja rändas edasi lõuna poole.

² Adami küla lähedal peatus Johannes mitu nädalat ning just siin esines ta mälestusväärse rünnakuga Herodes Antipase vastu, kes oli ebaseaduslikult teise mehe naise endale võtnud. Selle aasta (26. a pKr) juunikuuks oli Johannes tagasi Jordani jõe Betaania koolmekoha juures, kus ta oli oma jutlusi saabuvast kuningriigist enam kui aasta tagasi alustanud. Jeesuse ristimisele järgnenud nädalatel läks Johannes oma jutlustes järk-järgult üle lihtrahvale halastuse kuulutamisele, mõistes samas uue ägedusega hukka korrumpeerunud poliitilisi ja usujuhte.

³ Herodes Antipas, kelle territooriumil Johannes jutlusi oli pidanud, hakkas tundma ärevust, et Johannes võib oma jüngritega mässu alustada. Herodesele oli vastumeelt ka Johannese avalik kriitika tema koduse elu suhtes. Seda kõike arvestades otsustas Herodes Johannese vangistada. 12. juuni varasel hommikutunnil, enne kui rahvahulgad tulid jutlusi kuulama ja ristimist vaatama, vahistasidki Herodese saadikud Johannese. Kui teda polnud nädalate möödudes ikka veel vabastatud, läksid tema jüngrid üle kogu Palestiina laiali ja paljud neist siirdusid Galileasse, et liituda Jeesuse poolehoidjatega.

11. JOHANNES VANGLAS

¹ Johannes tundis end vanglas üksildasena ja elas seal läbi mõnevõrra kibeda kogemuse. Ta igatses Jeesust näha, kuid pidi rahulduma sellega, et kuulis tema tööst nende oma poolehoidjate kaudu, kellest olid saanud Inimese Poja uskujad. Tal tekkis sageli kiusatus Jeesuses ja tema jumalikus missioonis kahelda. Kui Jeesus oli messias, siis miks ei teinud ta midagi tema päästmiseks sellest talumatust vangistusest? Too tahumatu Jumala looduse keskel elanud mees vires selles põlastusväärse vanglas enam kui poolteist aastat. See kogemus pani tema usu Jeesusesse ja tema lojaalsuse Jeesuse suhtes rängalt proovile. Need läbielamised panid tugevasti proovile isegi Johannese usu Jumalasse. Tal tekkis palju kordi kiusatus kahelda isegi omaenda missiooni ja kogemuse ehtsuses.

² ☩ Kui ta oli mitu kuud vanglas olnud, tuli tema juurde rühm tema jüngeid, kes rääkisid talle Jeesuse avalikust tegevusest ja ütlesid: „Nüüd sa näed, Õpetaja, et see, kes oli Jordani ülemjooksul sinuga, elab hästi ja võtab vastu kõik, kes tema juurde tulevad. Ta peab isegi pidusööke tõlnerite ja patustega. Sina tunnistasid julgelt teda, kuid tema ei tee

sinu päästmiseks midagi.” Ent Johannes vastas oma sõpradele: „See mees ei saa teha midagi, mida pole talle andnud teha tema taevane Isa. Tõ ju mäletate, kuidas ma ütlesin, et mina pole messias, kuid mind on saadetud tema ees talle teed ette valmistama. Ja seda ma ka tegin. See, kellel on pruut, on peigmees, kuid lähedal seisev ja teda kuulav peigmehe sõber rõõmustab peigmehe häält kuuldes väga. Minu rõõm on seega täitunud. Tema peab kasvama, kuid mina pean kahanema. Mina olen siit maa pealt ja olen oma sõnumi kuulutanud. Jeesus Naatsaretlane tuli maa peale taevast ja on meist kõigist üle. Inimese Poeg on tulnud alla Jumala juurest ja kuulutab teile Jumala sõnu. Sest taevane Isa ei anna omaenda Pojale vaimu mitte mõõdu järgi. Isa armastab oma Poega ja annab peagi kõik selle Poja kätte. Sellel, kes usub Poega, on igavene elu. Ning need minu sõnad on tõesed ja püsivad.”

³ ¶ Jüngrid olid Johannese sõnadest niivõrd hämmastunud, et lahkusid vaikides. Johannes oli samuti väga erutatud, sest ta sai aru, et oli öelnud prohvetlikud sõnad. Ta ei kahelnud enam kunagi päriselt Jeesuse missioonis ja jumalikkuses. Kuid Johannesele valmistas kibeda pettumuse see, et Jeesus talle mingit sõna ei saatnud, ei tulnud teda vaatama ega kasutanud oma suurt võimu tema päästmiseks vanglast. Jeesus aga teadis selle kohta kõik. Ta armastas Johannest väga, kuid teadlikuna oma jumalikkusest ja suurtest ettevalmistustest, mida tehti Johannese lahkumiseks siit maailmast, ning samuti sellest, et Johannese töö maa peal on lõpule jõudnud, hoidus ta sekkumast suure jutlustaja-prohveti elujärgu loomulikkule kulgu.

⁴ ¶ Pikk ootamisaeg vanglas oli inimlikult talumatu. Mõni päev enne oma surma saatis Johannes jälle oma usaldusalused sõnumitoojad Jeesuse juurde, küsides: „Kas minu töö on tehtud? Miks kustun ma vanglas? Kas oled sa tõesti messias või peame hakkama kedagi teist otsima?” Ning kui need kaks jüngrit Jeesusele selle sõnumi edasi andsid, vastas Inimese Poeg: „Minge Johannese juurde tagasi ja öelge talle, et ma pole teda unustanud, kuid meil on kohane õiglus lõpuni viia. Rääkige Johannesele, mida te kuulsite ja nägite — et vaestele jutlustatakse häid uudiseid — ning öelge siis lõpuks minu maise missiooni armsale ettekuulutajale, et saabuval ajastul saab talle osaks küllalaga õnnistust, kui ta minus ei kahtle ega takerdu.” Need olid viimased sõnad, mida Johannes Jeesuselt kuulis. See sõnum lohutas teda väga ja aitas kindlustada tema usku ning valmistada teda ette tema lihaliku elu traagiliseks lõpuks, mis nii varsti järgnes sellele mälestusväärsele sündmusele.

12. RISTIJA JOHANNENE SURM

¹ Kuna Johannes oli töötanud vangistamise ajal Lõuna-Pereas, viidi ta kohe Makhairose kindluse vanglasse, kus teda hoiti vangis kuni tema hukkamiseni. Herodes valitses

nii Galilead kui ka Peread ja tema residents Pereas oli tol ajal nii Juliases kui ka Makhairoses. Galileas oli ametlik residents viidud Sepphorisest uude pealinna Tibeeriasse.

² Herodes kartis Johannest vabastada, sest too võis hakata mässu õhutama. Ta kartis teda hukata, sest rahvahulgad võisid pealinnas mässu tõsta. Tuhanded perealased uskusid, et Johannes on püha mees, prohvet. Seepärast hoidis Herodes nasariidist jutlustajat vanglas, oskamata temaga midagi muud ette võtta. Johannes oli käinud mitu korda Herodesse juures, kuid polnud nõustunud Herodesse valduste piirest lahkuma ega loobuma oma vabastamise korral igasugusest avalikust tegevusest. Ning uus, üha kasvav ärevus Jeesus Naatsaretlase pärast näitas Herodesele, et Johannest ei saanud sel hetkel vabastada. Peale selle oli Johannest tabanud ka Herodesse ebaseadusliku naise Heroodiase ränk ja kibe viha.

³ Herodes rääkis Johannesega palju kordi taevariigist ning kuigi sõnum jättis talle mõnikord tõesti sügava mulje, kartis ta teda vanglast vabastada.

⁴ Et Tibeerias toimusid suured ehitustööd, veetis Herodes palju aega oma Perea residentsides ja Makhairose kindlus meeldis talle. Kulus veel mitu aastat, enne kui Tibeerias kõik üldkasutatavad hooned ja residents täiesti valmis said.

⁵ ¶ Oma sünnipäeval pidas Herodes Makhairose palees tähtsamatele ametnikele ja muudele Galilea ja Perea valitsuse nõukogude kõrgetele liikmetele suure pidusöögi. Et Herodes ei olnud kuulda võtnud Heroodiase otsest palvet lasta Johannes hukata, võttis naine nüüd nõuks lasta Johannes surmata kavala plaani abil.

⁶ Öhtu pidustuste ja meelelahutuste ajal lasi Heroodias oma tütre banketist osavõtjate ees tantsuga esineda. Herodesele meeldis neiu esinemine väga, ta kutsus neiu enda juurde ja ütles: „Sa oled võluv. Olen sinuga väga rahul. Küsi täna, minu sünnipäeval, endale ükskõik mida, ja ma täidan su soovi, olgu see kas või pool kuningriiki.” Herodes oli seda lubadust andes ohtra veinikoguse mõju all. Noor daam tõmbus kõrvale ja küsis emalt, mida ta peaks Heroodeselt paluma. Heroodias ütles: „Mine Herodesse juurde ja küsi Ristija Johannese pead.” Ja noor naine ütles banketilaua juurde tagasi minnes Herodesele: „Palun, et annaksid mulle kohe kandikul Ristija Johannese pea.”

⁷ Herodest valdasid hirm ja kurbus, kuid et ta oli vande andnud ja kõik tema pidusöögil osalejad olid seda kuulnud, ei saanud ta palve täitmisest keelduda. Ja Herodes Antipas andiski sõdurile käsu minna ja tuua talle Johannese pea. Nii raiuti Johannesel tol ööl vanglas pea otsast ja sõdur tõi prohveti pea kandikul noorele naisele, kes istus banketisaali tagaotsas. Ning see neiu andis pea oma emale. Kui Johannese jüngrid juhtunust kuulsid, tõid nad Johannese keha vanglast ning selle matnud, läksid Jeesusele toiminust teatama.

RISTIMINE JA NELIKÜMMEND PÄEVA

Jeesus alustas oma avalikku tööd ajal, mil rahva huvi Johannese jutlustamise vastu oli kõrgpunktis, ja ajal, mil Palestiina juudi rahvas ootas innukalt messia ilmumist. Johannes ja Jeesus olid loomult üsna vastandlikud. Johannes oli innukas ja tõsimeelne tööriigaja, kuid Jeesus tegi oma tööd rahulikult ja rõõmsameelselt; tal oli üldse vaid mõned korrad elus kiire olnud. Jeesus oli maailmale lohutus ja teatud mõttes eeskuju, Johannes eriti lohutust ega eeskuju ei pakkunud. Ta jutlustas taevariigist, kuid tajus vähe sellest sugenevat õnne. Jeesus rääkis küll Johannesest kui vana korra suurimast prohvetist, kuid ütles ka, et vähimadki neist, kes nägid uue tee suurt valgust ja astusid selle kaudu taevariiki, olid tegelikult Johannesest suuremad.

² Kui Johannes jutlustas tulevasest taevariigist, oli tema sõnumi sisu järgmine: Parandage meelt! Põgenege saabuva viha eest. Kui Jeesus jutlustama hakkas, manitses ka tema meelt parandama, kuid sellele sõnumile järgnes alati hea uudis uue taevariigi rõõmust ja vabadusest.

1. KÄSITUSED OODATUD MESSIAST

¹ Juutidel oli oodatud vabastaja kohta palju ideid ja iga messia-õpetuste erinev koolkond viitas oma väidete tõestuseks mõnele heebreakeelsetes pühakirjades sisalduvale väitele. Juudid arvestasid oma rahva ajalugu üldiselt alates Aabrahamist ning see pidi kulmineeruma messia ja jumalariigi uue ajastu tulekuga. Nad olid kujutlenud seda vabastajat varasematel aegadel „Issanda teenrina“, seejärel „Inimese Pojana“, viimasel ajal olid aga mõned läinud isegi nii kaugele, et nimetasid messiat „Jumala Pojaks“. Ent ükskõik, kas teda nimetati „Aabrahami seemneks“ või „Taaveti pojaks“, olid kõik nõus, et temast pidi saama messias, „võitu“. Nii arenes käsitlus „Issanda teenrist“ „Taaveti pojaks“, „Inimese Pojaks“ ja „Jumala Pojaks“.

² Johannese ja Jeesuse ajal oli õpetatumatel juutidel kujunenud välja idee saabuvast messiasist kui täiustunud ja esinduslikust iisraellasest, kelles kui „Issanda teenris“ on ühendatud prohveti, preestri ja kuninga amet.

³ Juudid uskusid siiralt, et kuna Mooses oli vabastanud nende isad Egiptuse vangipõlvest imetegudega, vabastab ka tulevane messias juudi rahva Rooma ülemvõimu alt veel suuremate ja vägevamate imedega, rahva triumfi imedega. Rabid olid kogunud pühakirjadest peaaegu viissada lõiku, mis vaatamata oma näilistele vasturääkivustele kuulutasid nende väitel ette tulevast messiat. Ning keset kõiki neid detaile aja, meetodi ja funktsiooni kohta kaotasid nad peaaegu täielikult silmist töötatud messia *isiksuse*. Nad ootasid juudi rahva hiilguse — Iisraeli ajaliku ülendamise taastamist, mitte aga maailma päästmist. Seetõttu on selge, et Jeesus Naatsaretlane ei saanud kunagi seda juudi meele materialistlikku messia-käsitust rahuldada. Oleksid nad

vaid neid prohvetlikke ütlusi teistsuguses valguses vaadeldud, oleksid paljud nende väidetavad ettekuulutatused messiasist valmistanud nende meelt väga loomulikult ette Jeesuse tunnustamiseks ühe ajastu lõpetaja ja uue, parema, kõigile rahvastele halastust ja pääsmist toova usulise elukorralduse sissejuhatajana.

⁴ ¶ Juudid olid kasvatatud uskuma *shekinah*-doktriini. Ent seda Jumaliku Kohalolu väidetavat sümbolit ei olnud templis näha. Nad uskusid, et messia tulek taastab selle. Neil olid segadust tekitavad arusaamad inimsoo patust ja inimese oletatavalt pahelisest loomusest. Mõned õpetasid, et Aadama patt oli toonud inimsoole needuse ning et messias kõrvaldab selle ja toob inimesele tagasi jumaliku soosingu. Teised õpetasid, et Jumal oli pannud inimesse teda luues nii hea kui ka halva, kui ta aga nägi, mis sellest välja tuli, oli ta väga pettunud ja „kahetses, et oli inimese selliseks loonud“. Ning need, kes seda õpetasid, uskusid, et messias tuleb vabastama inimest talle omasest pahelisusest.

⁵ Enamik juute uskus, et nad kiduvad Rooma võimu all edasi oma rahva pattude ja paganatest pöördunute leiguse pärast. Juudi rahvas polnud *kahetsenud* kõigest südamest ja seepärast messia saabumine viibiski. Räägiti palju meeleparandusest ning seepärast mõjus võimsalt ja vahetult Johannese jutluste kutse „Parandage meelt ja laske end ristida, sest taevariik on lähedal“. Taevariik võis aga tähendada igale vagale juudile ainult üht: messia tulekut.

⁶ Üks joon Miikaeli annetumises oli juutide messia-käsitusele täiesti võõras ja see oli kahe olemuse, inimliku ja jumaliku *liit*. Juutidel oli messiasist erinevaid ettekujutusi kui täiuslikkuse saavutanud inimlikust, üleininimlikust ja isegi jumalikust vabastajast, kuid nad ei mõelnud kunagi inimliku ja jumaliku olemuse *liidust*. See oli Jeesuse varastele jüngritele suur komistuskivi. Nad mõistsid varasemate prohvetite esitatud inimlikku messia-käsitust Taaveti pojast, Taanieli ja mõningate hilisemate prohvetite üleininimlikku ideed Inimese Pojast ja Eenoki raamatu autori ning mõnede tema kaasaegsete käsitust Jumala Pojast, kuid neile polnud hetkekski pähe tulnud käsitlus kahe olemuse, inimliku ja jumaliku olemuse liidust ühes maises isiksuses. Looja kehastumist loodud-olendi kujul polnud ette kuulutatud. Seda ilmutati alles Jeesuses, maailm ei teadnud neist asjust midagi, enne kui Looja-Poeg sai lihaks ja elas maailma surelike seas.

2. JEEUSE RISTIMINE

¹ Jeesus ristiti Johannese jutlustamistöö kõrghetkel, mil Palestiina leegitses tema sõnade „Jumalariik on lähedal“ äratatud ootuses; kui kogu juutkond tegeles tõsise ja pühaku eneseuurimisega. Juutide rahvuslik solidaarsustunne oli väga sügav. Juudid uskusid nii seda, et isa patud võivad tema lapsi kahjustada, kui ka seda, et ühe üksikisiku patt võib tuua kaasa needuse kogu rahvale. Seega ei arvanud mitte kõik, kes end Johannesel ristida lasid, et neil on süüd

konkreetses pattudes, mida Johannes hukka mõistis. Johannes ristis paljusid vagasid hingi Iisraeli hüvanguks. Nad kartsid, et messia tulek võib viibida mõne nende teadmatuses tuleneva patu tõttu. Nad tundsid end kuuluvat süüdioleva ja patust neetud rahva hulka ning lasid end ristida selleks, et kuulutada sellega rahva teoks saanud meelearandust. Seepärast on selge, et Jeesus ei lasknud Johannesel end ristida mitte mingil juhul meelearanduse riitusena ega pattude andekssaamiseks. Johanneselt ristimist vastu võttes järgis Jeesus ainult paljude vagade iisraellaste eeskujut.

² ¶ Kui Jeesus Naatsaretlane läks Jordanisse, et end ristida lasta, oli ta selle maailma surelik, kes oli jõudnud kõigis meele valdamise ja vaimuga samastumise küsimustes inimliku arengu tippu. Ta seisis tol päeval Jordanis aja ja ruumi arenguliste maailmade täiustunud surelikuna. Jeesuse sureliku meele ja sisimas elava vaim-Kohandaja, tema Paradiisi-Isa jumaliku kingituse vahele oli loodud täiuslik sünkroonsus ja täielik side. Ning just niisugune Kohandaja asub alates Miikaeli tõusust oma universumi juhiks kõigi urantial elavate normaalsete olendite sisimas, ainsaks erinevuseks see, et Jeesuse Kohandaja oli selleks eriülesandeks ette valmistatud samasuguse eluga ühe teise sureliku ihus kehastunud üleinimliku olendi — Machiventa Melkisedeki — sisimas.

³ Kui maailma surelik jõuab isiksuse täiuslikkuse nii kõrgetele tasanditele, toimuvad tavaliselt need vaimsele ülenemisele eelnevad nähtused, mis lõpevad sureliku küpse hinge sulandumisega oma jumaliku Kohandajaga. Niisugust muutust pidi ilmselt kogema ka Jeesus Naatsaretlaste isiksus sel päeval, mil ta läks koos oma kahe vennaga Jordani vette, et end Johannesel ristida lasta. Selle tseremooniaga lõppes tema puhtinimlik elu urantial ja paljud üleinimlikud vaatlejad lootsid näha Kohandaja sulandumist meelega, mille sisimas see elas, kuid neil kõigil tuli pettuda. Juhtus midagi uut ja veelgi tähtsat. Kui Johannes oma käed ristimiseks Jeesuse kohale asetas, lahkus sisimas elanud Kohandaja lõplikult Joosua ben Joosepi täiustunud inimhingest. Ning mõne hetke pärast pöördus see jumalik olemusvorm Diviningtonist tagasi Isikustatud Kohandajana ja omasuguste valitsejana kogu Nebadoni kohalikus universumis. Jeesus nägigi siis omaenda endist jumalikku vaimu, kes isikustatud kujul tagasi tuli, laskuvat enese peale. Ning ta kuulis sedasama Paradiisist pärit vaimu nüüd rääkimas ja talle ütlemas: „See on mu armas Poeg, kellest mul on hea meel.” Ning neid sõnu kuulis ka Johannes koos Jeesuse kahe vennaga. Vee ääres seisvad Johannese jüngrid neid sõnu ei kuulnud ega näinud ka Isikustatud Kohandaja ilmumist. Isikustatud Kohandajat nägid ainult Jeesuse silmad.

⁴ ¶ Kui tagasipöördunud ja nüüd ülendatud Isikustatud Kohandaja oli seda öelnud, saabus vaikus. Neli meest olid veel vees ja Jeesus palvetas läheduses viibiva Kohandaja poole vaadates: „Mu Isa, kes sa valitses taevas, pühitse tud olgu sinu nimi. Sinu riik tulgu! Sinu tahtmine sündigu nagu taevas nõnda ka maa peal.” Kui ta oli palvetamise lõ-

petanud, siis „taevad avanesid” ja nüüd nägi Inimese Poeg Isikustatud Kohandaja ilmutust endast kui Jumala Pojast, nagu ta oli olnud enne seda, kui sureliku ihus maa peale tuli, ja milliseks pidi taas saama pärast kehastumiselu lõpulejõudmist. Seda taevast nägemust nägi ainult Jeesus.

⁵ Johannes ja Jeesus kuulsid Isikustatud Kohandaja häält, mis kõneles Kõikse Isa nimel, sest Kohandaja on Paradiisi-Isast ja esindab teda. Kogu Jeesuse ülejäänud maise elu oli see Isikustatud Kohandaja kõigis ettevõtmistes temaga kaasas, Jeesus suhtles selle ülendatud Kohandajaga pidevalt.

⁶ ¶ Kui Jeesust ristiti, ei kahetsenud ta mingeid väärsamme — ta ei tunnistanud pattu. Ristimine tähendas tema jaoks pühendumist taevase Isa tahte täitmisele. Ristimise ajal kuulis ta eksimatult oma Isa hüüdu, lõplikku kutset alustada Isa üles ande täitmist, ning ta lahkus, et olla nelikümmend päeva üksi ja mõelda nendele paljudele probleemidele. Jäädes sel moel teatud ajaks kõrvale isiksuse aktiivsetest kontaktidest oma maiste kaaslastega, järgis Jeesus sellena, kes ta oli, ja nii, nagu see urantial võimalik, sama korda, mis kehtib morontiaaailmades alati, kui tõususu- relik sulab ühte tema sisimas viibiva Kõikse Isaga.

⁷ See ristimispäev lõpetas Jeesuse puhtinimliku elu. Jumalik Poeg oli leidnud oma Isa, Kõikne Isa oli leidnud oma kehastunud Poja ja nad rääkisid teineteisega.

⁸ ¶ (Jeesus oli ristimise ajal peaaegu kolmkümmend üks ja pool aastat vana. Luukas küll ütleb, et Jeesus ristiti keiser Tiberiuse valitsemisaja viieteistkümnendal aastal, mis pidi olema 29. a pKr, sest Augustus suri 14. a pKr, kuid tuleb arvestada, et Tiberius valitses kahe ja poole aasta vältel enne Augustuse surma koos Augustusega ja tema auks vermiti münte 11. a oktoobris pKr. Tema tegeliku valitsemisaja viieteistkümnnes aasta oligi seega seesama 26. a pKr, mil Jeesus ristiti. Ning see oli ka sama aasta, mil Pontius Pilaatus sai maavalitsejaks Juudamaa üle.)

3. NELIKÜMMEND PÄEVA

¹ Jeesus oli teinud oma sureliku annetumise suure katsumuse läbi enne ristimist, kui ta viibis kuus nädalat Hermoni mäel kastemärjas. Seal Hermoni mäel oli ta selle maailma surelikuna ilma mingi abita kohanud urantia trooni nõudlejat Caligastiat, selle maailma vürsti, ja ta alistanud. Sel sündmusrikkal päeval oli Jeesus Naatsaretlastest saanud urantia Planeedivürst. See urantia Vürst, keda pidi peagi kuulutatama Nebadoni kõrgeimaks Suverääniks, taandus nüüd neljakümneks päevaks koostama oma plaane ja määrama kindlaks meetodeid, kuidas uut jumalariiki inimsüdametes kuulutama hakata.

² Pärast ristimist kohandas ta end neljakümne päeva jooksul maailma ja universumi muutunud suhetega, mille oli kutsunud esile tema Kohandaja isikustamine. Perea mägede üksinduses viibides otsustas ta, kuidas toimida ja mida teha oma maise elu uuel, muutunud etapil, mis oli kohe algamas.

³ Jeesus ei tõmbunud üksindusse paastumiseks ega oma hinge piinamiseks. Ta polnud askeet ning ta hävitas hiljem igaveseks kõik niisugused arusaamad Jumalale lähemisest. Teda ajendasid eraldatust otsima hoopis teistsugused põhjused kui Moosest ja Eelijat ja isegi Ristija Johannest. Jeesus sai nüüd täielikult teadlikuks oma suhtest omaloodud universumiga ja samuti universumite universumiga, mida juhtis Paradiisi-Isa, tema taevane Isa. Ta mäletas nüüd kõike, mida tema vanem vend Immanuel oli talle enne tema urantial kehastumist annetumisesandeks ja juhisteks andnud. Ta sai nüüd selgelt ja täielikult aru kõigist neist kaugeleulatuvatest suhetest ja soovis üheks vaikse mediteerimise perioodiks veidi aega ära olla, et välja töötada plaanid ja otsustada, kuidas oma avalikku tegevust selle maailma ja kõigi teiste kohaliku universumi maailmade heaks sooritama hakata.

⁴ ¶ Mägedes uidades ja sobivat varjupaika otsides kohatas Jeesus oma universumi tegevjuhti Gabrieli, Nebadoni Helkjat Koidutähte. Gabriel hakkas nüüd taas universumi Looja-Pojaga isiklikult suhtlema. See oli nende esmakordne vahetu kohtumine pärast seda, kui Miikael oli Salvingtonil oma kaaslastest lahkunud, et minna Edentiale valmistuma urantial annetumiseks. Vastavalt Immanuelilt saadud juhiste ja uversa Päevilt Vanade korraldusele teatas Gabriel nüüd Jeesusele, et tema annetumiskogemus urantial on peaaegu lõpule jõudnud, vähemalt tema universumi täiusliku suveräänisuse ära teenimise ja Luciferi mässu lõpetamise osas. Esimene eesmärk saavutati tema ristimispäeval, kui Kohandaja isikustamine näitas, et annetumine sureliku ihus on täiuslikult lõpule jõudnud, ning teine sai ajalooliseks faktiks päeval, mil ta tuli Hermoni mäelt tagasi teda ootava noormehe Tiglati juurde. Nüüd olid kohaliku universumi ja superuniversumi kõrgeimad võimud Jeesusele teatanud, et tema annetumistöö on lõpule jõudnud, kuivõrd see puudutab tema isiklikku staatust seoses suveräänisuse ja mässuga. Ta oli juba saanud sellele kinnituse otse Paradiisist oma ristimisaegse nägemuse kaudu ja sellest andis tunnistust ka tema sisimas elava Mõttekohandaja isikustamine.

⁵ Sel ajal, kui ta mäel viibis ja Gabrielliga vestles, ilmus Jeesuse ja Gabrieli juurde Edentia Tähtkuju Isa ise, kes ütles: „Ürikud on valminud. Miikael nr 611 121 on valmis asuma valitsema suveräänina oma Nebadoni universumit Kõikse Isa paremal käel. Ma toon sulle Immanuelilt, sinu vennalt ja sinu urantial kehastumise käendajalt vabastuse annetumisest. Sa oled nüüd vaba ükskõik millal ja oma valitud viisil kehastumisannetust lõpetama, tõusma oma Isa paremale kaele, võtma vastu suveräänisundi ja asuma ära teenitult ilma tingimusteta valitsema kogu Nebadoni. Tõendan ka seda, et superuniversumi ürikud sinu universumi patumässu lõpetamise kohta on Päevilt Vanade korraldusel lõpetatud ja sulle on antud täielik ja piiramatult võim kõigi niisuguste tulevaste mässude lahendamiseks. Sinu töö urantial ja sureliku olendi kehas on tegelikult lõpule viidud. Nüüd on edasine sinu enda valida.”

⁶ Kui Edentia Kõigekõrgem Isa oli lahkunud, pidas Jeesus Gabrielliga kaua nõu universumi hea käekäigu üle, ning saatnud Immanuelile tervitusi, kinnitas ta Gabrielile, et võtab oma tulevases töös urantial alati arvesse nõuandeid, mis ta oli saanud Salvingtonilt koos annetumiseelse ülesandega.

⁷ ¶ Kõigi nende neljakümne üksinduses veedetud päeva jooksul otsisid Sebedeuse pojad Jaakobus ja Johannes Jeesust. Nad sattusid mitu korda tema varjupaigale päris lähedale, kuid ei leidnud teda.

4. AVALIKU TÖÖ PLAANID

¹ Jeesus kavandas mägedes päevast päeva oma urantial annetumise ülejäänud osa. Algul otsustas ta Johannesega samaaegselt mitte õpetada. Ta kavatses suhteliselt tagasi tõmbuda, kuni Johannes oma tööga eesmärgile jõuab või kuni vangistamine Johannese töö äkki peatab. Jeesus teadis hästi, et Johannese kartmatu ja taktitu jutlustamine tekitab tsiviilvalitsejates peagi hirmu ja vaenu. Johannese ebakindlat olukorda arvestades hakkas Jeesus kindlalt oma rahva ja maailma heaks, kõigi selle tohutu suure universumi asustatud maailmade heaks avaliku töö programmi kavandama. Miikaeli surelik annetumine toimus *Urantial*, kuid *kõigi* Nebadoni maailmade heaks.

² Mõelnud läbi üldise kava oma programmi kooskõlastamiseks Johannese algatatud liikumisega, tuletas Jeesus kõigepealt meelde Immanueli juhiseid. Ta analüüsis hoolikalt oma töömeetodite suhtes saadud nõuandeid ning asjaolu, et ta ei tohi planeedile püsivaid üleskirjutusi jätta. Jeesus ei kirjutanud enam kunagi mujale kui ainult liivale. Järgmisel külaskäigul Naatsaretti hävitas Jeesus oma venna Joosepi kurvastuseks kõik kirjatööd, mis puusepatöökoja tahvritel olid säilinud ja mis rippusid vana kodu seinel. Jeesus mõtiskles kaua Immanueli nõuannete üle seoses oma majandusliku, sotsiaalse ja poliitilise suhtumisega maailma, nagu ta selle eest pidi leidma.

³ ¶ Jeesus ei paastunud sellel neljakümnapäevasel üksindusajal. Kõige kauem oli ta toiduta mägedes esimesel kahel päeval, mil ta oli nii mõtteisse süvenenud, et lihtsalt unustas süüa. Ent kolmandal päeval läks ta toitu otsima. Sel ajal *ei kiusanud* teda ka kurjad vaimud ega kõrgeid mäsulised isiksused ei sellest ega ühestki teisest maailmast.

⁴ ¶ Neil neljakümnel päeval toimus inimmeele ja jumaliku meelega vahel viimane nõupidamine ehk pigem nende nüüd üheks saanud kahe meelega esimene tõeline toimimine. Selle ülitähtsa meditatsiooniperioodi tulemused näitasid piisavalt, et jumalik meel oli inimloomuse üle vaimse võidu saavutanud. Alates sellest ajast sai inimmeelest Jumala meel ja kuigi inimmeele individuaalsus jäi igavesti alles, ütles see vaimsustatud inimmeel alati: „Sündigu mitte minu, vaid sinu tahtmine.”

⁵ Selle sündmusriikka aja toimingud ei olnud nälgitud ja nõrgenenud meelega fantaasiapildid ega ka segane lapsik sümbboolika, millest kirjutati hiljem kui „Jeesuse kiusamisest kõrbes”. Pigem oli see aeg mõtiskleda kogu urantial annetumise sündmusriikka ja mitmekesise elujärgu üle

ja kavandada hoolikalt edasist hoolekandetööd, mis teeniks seda maailma kõige paremini ning annaks oma panuse ka kõigi teiste mässu tõttu eraldatud sfääride olukorra parandamiseks. Jeesus mõtiskles inimelu kogu arenguloo üle urantial, alates Andoni ja Fonta aegadest kuni Aadama üleastumiseni ning edasi Saalemi Melkisedeki hoolekandetööni.

⁶ Gabriel oli Jeesusele meelde tuletanud, et kui ta peaks otsustama urantiale kauemaks jääda, võib ta avaldada end maailmale kahel viisil. Ning Jeesusele tehti selgeks, et tema otsus selles küsimuses poleks mingil viisil seotud tema suveräänipositsiooniga universumis ega Luciferi mässu lõpetamisega. Need kaks maailma eest hoolitsemise viisi olid:

⁷ ¶ 1. tema enda tee — tee, mis näib tema arvates selle maailma otseste vajaduste rahuldamiseks ja oma universumi õpetamiseks kõige meeldivam ja tulusam;

⁸ 2. Isa tee — loodud-olendite elu kaugelenägeliku ideaali kinnitamine eeskujuga, nii nagu seda näevad universumite universumit haldavad kõrged isiksused Paradiisis.

⁹ Seega tehti Jeesusele selgeks, et ta võib korraldada oma ülejäänud maise elu kahel viisil. Kummalgi teel oli olenevalt konkreetsest olukorrast positiivseid külgi. Inimese Poeg nägi selgesti, et nende kahe käitumisviisi vahel valimine pole mingil määral seotud universumi suverääni positsiooni vastuvõtmisega. See oli juba otsustatud ja universumite universumi ürikutes pitsatiga kinnitatud ning ainult ootas, millal ta seda isiklikult nõutama läheb. Ent Jeesusele anti märku, et tema Paradiisivennale Immanuelele pakuks suurt rahuldust, kui tema, Jeesus, peaks vajalikuks lõpetada oma maise kehastumise elujärk niisama ültalt, nagu ta oli seda alustanud, alludes alati Isa tahte. Selle eraldumisaja kolmandal päeval töötas Jeesus endale, et läheb maailma tagasi ja lõpetab oma maise elujärgu ning et kahe tee vahel valides otsustab ta alati Isa tahte täitmise kasuks. Ta jäi kogu oma ülejäänud maise elu jooksul oma otsusele kindlaks. Kuni kibeda lõpuni allutas ta oma suveräänse tahte alati taevase Isa tahte.

¹⁰ ¶ Nelikümmend päeva mägedes ei olnud suur kiusamisaeg, vaid pigem Meistri suurte otsuste aeg. Neil päevil, mil ta üksi endamisi ja oma Isa vahetu kohalolekuga — Isikustatud Kohandajaga (isiklikku kaitseseeravit tal enam polnud) — aru pidas, jõudis ta ükshaaval neile suurtele otsustele, mis pidid kogu tema ülejäänud maise elujärgu jooksul ta tegevust ja käitumist suunama. Pärimust suurest kiusamisest hakati selle üksildusperioodiga hiljem seostama sellepärast, et see segunes lugudega Hermoni mäel toimunud võitlustest, ning ka sellepärast, et kõik suured prohvetid ja inimeste juhid tavatsesid alustada oma avaliku elujärku säärase oletatavalt paastu mises ja palvetes veeedetud perioodiga. Jeesus tõmbus alati enne uute ja tõsiste otsuste langetamist eemale, et vestelda oma vaimuga ja Jumala tahet tundma õppida.

¹¹ ¶ Ülejäänud maise elu kavandamisel pidi Jeesus oma inimsüdamises valima alati kahe vastandliku käitumissuuna vahel:

¹² 1. ta tundis tugevat soovi võita oma rahva — ja kogu maailma — usk ning oma uue vaimuriigi vastuvõtmine. Ja ta teadis hästi nende ideid tulevases messiasist;

¹³ 2. elada ja töötada nii, nagu ta Isa heaks kiidaks, teha oma tööd teiste hädasolevate maailmade heaks ning jätkata taevariigi rajamisel Isa ilmutamist ja tema jumaliku armastava loomuse esiletoomist.

¹⁴ ¶ Kõigil neil sündmusriikastel päevadel elas Jeesus iidse kaljukoopas, varjupaigas mäeküljel ühe küla lähedal, mida kutsuti omal ajal Beit Adiseks. Ta jõi väikesest ojast, mis tema kaljukoopa lähedal mäest välja voolas.

5. ESIMENE SUUR OTSUS

¹ Kolmandal päeval pärast seda, kui oli alanud nõupidamine iseendaga ja oma Isikustatud Kohandajaga, ilmutati Jeesusele kokkutulnud Nebadoni taevavägesid, keda nende komandörid olid saatnud ootama oma armastatud Suverääni tahet. Selles võimsas väes oli kaksteist seeravite legioni ja samavõrra iga universumi intellektide klassi esindajaid. Ning Jeesuse esimene suur otsus eraldatuses oli seotud küsimusega, kas kasutada neid vägevaid isiksusi oma järgnevas avalikus töös urantial või mitte.

² Jeesus otsustas, et ta ei kasuta selles tohutust kokkukogunenud väest ühtki isiksust, kui just ei ilmne, et selline on tema Isa tahe. Vaatamata sellele üldisele otsusele jäi kogu suur vägi tema ülejäänud maise elu ajal tema juurde, olles alati valmis kuuletuma oma Suverääni vähimalegi tahteavaldusele. Kuigi Jeesus oma inimsilmadega neid teda saatvaid isiksusi ei näinud, nägi tema Isikustatud Kohandaja neid pidevalt ja suhtles nendega.

³ ¶ Enne kui Jeesus oma neljakümnepäevase äraoleku lõpus mägedest alla tuli, määras ta oma hiljuti Isikustatud Kohandaja teda saatvate universumiisiksuste väe otseseks juhatajaks ning need valitud isiksused universumiintellektide kõigist alajaotustest tegutsesid urantial enam kui nelja aasta vältel kuulekalt ja lugupidavalt selle ülendatud ja kogunud Isikustatud Saladusliku Järelevaataja targal juhendamisel. Selle vägeva väe juhtimist üle võttes kinnitas Kohandaja, Paradiisi-Isa kunagine osa ja olemus, Jeesusele, et neil üleiniimlikel jõududel ei lubata mingil juhul tema maise elujärguga seoses või selle heaks teenida ega end avaldada, kui ei peaks selguma, et sekkumine toimub Isa tahet. Nii jättis Jeesus end ühe suure otsusega vabatahtlikult ilma igasugusest üleiniimlikust koostööst kõiges, mis olid seotud tema ülejäänud sureliku elujärguga, kui just Isa ei otsusta mõnes oma Poja maise tegevuse ettevõtmises või episoodis temast sõltumatult osaleda.

⁴ Võtnud Kristus Miikaeli saatvad universumiväed nii oma juhatase alla, püüdis Isikustatud Kohandaja Jeesusele igati selgeks teha, et ehkki nende Looja delegeeritud võim võib nii suure universumiisiksuste hulga ruumilise tegevuse osas olla piiratud, ei mõjuta need piirangud nende toimimist ajas. See piirang sõltus asjaolust, et Kohandajad on pärast nende isikustamist ajatud olendid. Seega manitseti Jeesust, et kuigi Kohandaja omab tema käsu alla antud elavate intellektide üle täielikku ja täiuslikku kontrolli kõigis ruumi puudutavates küsimustes, pole aja suhtes nii

täiuslikke piiranguid võimalik kehtestada. Kohandaja ütles: „Nagu sa käskinud oled, hoidun ma seda sind saatvat universumiisiksuste hulka rakendamast seoses sinu maise elujärguga, välja arvatud juhtudel, mil Paradiisi-Isa käsib mul neid jõude kasutada selleks, et tema jumalik tahe pääseks sinu otsuse mõjul täituma, ning neil juhtudel, mil sa võid otsustada või toimida oma jumalik-inimliku tahte järgi, mis lahkneb loomulikust maisest korrast ainult *aja* poolt. Kõigis neis sündmustes olen ma võimetu ja sinu täiuses ja võimuühitsuses siia kogunenud loodud-olendid on samuti abitud. Kui sinu ühendatud loomustel tekib kunagi niisuguseid soove, täidetakse need sinu korraldused kohe. Sinu soov lühendab kõigis neis asjus aega ja projitseeritu *eksisteerib*. See on minu juhtimise all kõige täielikum võimalik piirang, mida sinu potentsiaalsele suveräänsusele saab kehtestada. Minu eneseteadvuses aega ei eksisteeri ja seepärast ei saa ma sinu loodud-olendeid piirata milleski, mis on ajaga seotud.”

⁵ Nii hinnati Jeesuse otsust jätkata elu inimesena inimeste seas. Ta oli üheainsa otsusega välistanud kõigi teda saatvate mitmesuguste intellektidega universumivägede osalemise oma järgnevas avalikus hoolekandetöös, välja arvatud küsimustes, mis puudutasid ainult *aega*. Seega on selge, et kõik Jeesuse hoolekandetööga kaasnenud võimalikud üleloomulikud või oletatavalt üleinimlikud asjaolud seostusid vaid *aja* väljajätmisega, kui just taevane Isa ei andnud otseselt teistsugust käsku. Ükski ime, halastuse osutamine või muu võimalik sündmus Jeesuse ülejäänud maises tegevuses ei võinud oma olemuselt ega iseloomult ületada kehtestatud loodusseadusi, mis inimeste elus urantial korrapäraselt toimivad, *välja arvatud* selles otseselt nimetatud *aja* küsimuses. „Isa tahte” avaldusi ei saanud muidugi piirata. Aja väljajätmist seoses universumi potentsiaalse Suverääni otsese sooviga sai vältida ainult Jumal-inimese otsese ja selge *tahtega*, et kõnealuse teo või sündmuse suhtes aega *ei lühendataks ega jäetaks välja*. Näivate *ajaliste imede* tekkimise vältimiseks pidi Jeesusel püsima pidev ajatunnetus. Igasugune temapoolne eksimus ajatunnetuses seoses kindla sooviga oli võrdväärne selle Looja-Poja meeles mõeldu teostumisega ja seda ilma aja sekkumiseta.

⁶ Miikaeli Isikustatud Kohandaja juhendav suunamine võimaldas Miikaelil ruumiliselt oma isiklikku maist tegevust täiuslikult piirata, kuid Inimese Poeg ei saanud nii piirata oma uut maist staatust potentsiaalse Nebadoni suveräänina *ajas*. Ning selline oligi Jeesus Naatsaretlase tegelik seisund, kui ta urantial oma avalikku teenistust alustas.

6. TEINE OTSUS

¹ Määranud kindlaks oma käitumisjoone kõigi oma loodud intellektide kõigisse klassidesse kuuluvate isiksuste suhtes, niivõrd kui seda sai tema uuele jumalikule seisundile omast potentsiaali silmas pidades määrata, hakkas Jeesus nüüd iseenda üle mõtlema. Mida tuleks temal kui universumi kõigi asjade ja olendite nüüdseks täielikult enesesteadlikul loojal teha kõigi nende looja eesõigustega igapäevastes elusituatsioonides, millesse ta satub, niipea kui ta

Galileasse tagasi pöördub, et oma tööd inimeste seas jätkata? Tegelikult oli see probleem jõuliselt ilmnunud juba nüüd, sealsamas üksildastes mägedes, toiduhankimisvajadusena. Tema üksildaste meditatsioonide kolmandal päeval hakkas inimkeha nälga tundma. Kas peaks ta toitu hankima nagu iga tavaline inimene või lihtsalt rakendama oma loomevõimet ja looma endale sobiva kehakosutava toidu? Seda Meistri suurt otsust on kirjeldatud teile kiusatusena — nagu oleksid teda proovile pannud oletatavad vaenlased, kes soovisid, et ta „käsiks neil kividel leibadeks saada”.

² Nii valis Jeesus oma ülejäänud maiseks tööks uue järjekindla käitumisjoone. Oma isiklike vajaduste rahuldamisel ja üldiselt isegi oma suhetes teiste isiksustega otsustas ta valida tavalise maise elu tee; ta otsustas mitte ületada, rikkuda ega kuritarvitada endakehtestatud loodusseadusi. Kuid ta ei saanud enesele lubada, nagu tema Isikustatud Kohandaja oli teda juba hoiatanud, et neid loodusseadusi mingitel mõeldavatel asjaoludel tunduvalt *ei kiirendata*. Jeesus tegi põhimõttelise otsuse, et tema elutöö peab olema korraldatud ja läbi viidud vastavuses loodusseadustega ja kooskõlas olemasoleva ühiskonnakorraldusega. Seega valis Meister eluprogrammi, mis oli samaväärne loobumise imedest ja imetegudest. Ta tegi taas otsuse „Isa tahte” kasuks, jälle loovutas ta kõik Paradiisi-Isa kätte.

³ Jeesuse inimloomus dikteeris talle, et tema esmane kohus on enese alalhoid, et see on *aja* ja ruumi maailmade inimese loomulik ja normaalne hoiak ning seepärast ühe urantia sureliku ootuspärane reaktsioon. Ent Jeesust ei huvitanud mitte ainult see maailm ja tema loodud-olendid, ta elas elu, mis pidi saama kaugeleulatuva universumi paljudele loodud-olenditele õpetuseks ja innustuseks.

⁴ Juba enne ristimisel valgustumist oli ta elanud täielikus alluvuses oma taevase Isa tahte ja juhiste. Ta otsustas kindlalt ka edaspidi niisama kõhklematult alluda sureliku kombel oma taevase Isa tahte. Jeesus kavatses järgida ebaloomulikku teed — otsustas mitte taotleda enese alalhoidu. Ta eelistas keelduda end kaitsmast ja sõnastas oma järeldused inimmeelele tuttavate sõnadega pühakirjast: „Inimene ei ela ükspäinis leivast, vaid igäihest sõnast, mis lähtub Jumala suust.” Jõudes näljas väljendunud füüsilise iseloomuga isu osas sellisele järeldusele, tegi Inimese Poeg teatavaks oma lõpliku otsuse kõigi teiste kehaliste tungide ja inimloomuse loomulike impulsside suhtes.

⁵ Ta võis oma üleinimlikke võimeid kasutada küll teiste, kuid mitte kunagi enda heaks. Ning ta järgis seda joont järjekindlalt kuni lõpuni, mil tema kohta pilkavalt öeldi: „Teisi on ta päästnud, iseennast ta aga ei suuda päästa” — sest ta ei soovinud seda teha.

⁶ Juudid ootasid messiat, kes teeks veel suuremaid imetegusid kui Mooses, kes olevat kõrbes kivist vee voolama pannud ja toitnud juutide esiisaid seal mannaga. Jeesus teadis, missugust messiat tema kaasmaalased ootavad, ning tal olid olemas kõik võimed ja eesõigused nende kõige lootusrikkamate ootuste täitmiseks, kuid ta otsustas nii suurejoonelisest võimu ja hiilgust toovast programmist loobuda. Jeesuse arvates meenutas see ootuspäraste imede kor-

dasaatmise tee vanu primitiivsete maagide ja metslastest ravitsejate mandunud tavasid. Ta võis oma loodud-olendite päästmiseks küll loodusseaduste toimet kiirendada, kuid ei saanud ei enese heaks ega kaasinimestes aukartuse äratamiseks omaenda seadustest üle astuda. Ja Meistri otsus oli lõplik.

⁷ Jeesus kurvastas oma rahva pärast: ta mõistis hästi, mis oli neid pannud ootama messia tulekut, aega, mil „maa annab kümmetuhat korda rohkem vilja ja ühel viinapuul on tuhat haru ning igale harule kasvab tuhat kobarat ja igas kobaras on tuhat viinamarja ja igast viinamarjast saadakse kannutäis veini”. Juudid uskusid, et messias juhatab sisse imelise külluse ajajärgu. Heebrealasi oli juba ammu toidetud pärimustega ja legendidega imedest.

⁸ Ta polnud messias, kes oli tulnud leiba ja veini juurde looma. Ta ei tulnud hoolitsema ainult ilmalike vajaduste eest — ta tuli ilmutama oma taevast Isa tema maistele lastele, püüdes samas haarata tema maiseid lapsi kaasa siirasse püüdlusse elada oma taevase Isa tahte järgi.

⁹ Selle otsusega näitas Jeesus Naatsaretist pealtvaatavale universumile seda, kui rumal ja patune on kasutada jumalikke andeid ja Jumala antud võimeid oma isiku esiletõstmiseks ja puhtiseka kasu ning kuulsuse saavutamiseks. See oli Luciferi ja Caligastia patt.

¹⁰ Selles Jeesuse otsuses ilmneb suur tõde, et ainuüksi iseka rahulduse ja meelelise mõnu taotlemine ei too veel arenevatele inimolenditele õnne. Kõlbelises eksistentsis — intellektuaalsetes ja vaimsetes saavutustes — peituvad kõrgemad väärtused, mis tunduvad ületavad puhtfüüsiliste isude ja tungide rahuldumist. Inimese sünnipäraseks andeks ja võimeks tuleks pühendada põhiliselt tema kõrgemate meele- ja vaimuomaduste arendamisele ja õilistamisele.

¹¹ Nii näitas Jeesus oma universumi loodud-olenditele uuemat ja paremat teed elu kõrgemate kõlbeliste väärtuste ja sügavama vaimse rahulduse saavutamiseks kosmose-maailmade arengulises inimeksistentsis.

7. KOLMAS OTSUS

¹ Võtnud vastu otsused sellistes küsimustes nagu toit ja hoolitsemine oma ainelise keha füüsiliste vajaduste ning enda ja oma kaaslaste tervise eest, jäid lahendada veel muud probleemid. Kuidas käituda, kui ta seisab silmitsi teda isiklikult ähvardava ohuga? Ta otsustas oma inimlikku julgeolekut normaalsel viisil kaitsta ja rakendada piisavaid ettevaatusabinõusid, vältimaks kehaliku elujärgu enneaegset lõpulejõudmist, kuid hoiduda igasugusest üleiniimlikust sekkumisest, kui peaks saabuma tema kehaliku elu kriis. Seda otsust tehes istus Jeesus puu varjus kaljueendil ja tema jalge ees oli kuristik. Ta oli täiesti teadlik, et ta võiks end kaljuservalt alla sügavikku heita, ilma et temaga juhtuks midagi halba, kui ta tühistaks oma esimese suure otsuse mitte lubada taevaseid intellekte sekkuda oma elutöösse urantial ja muudaks ära ka teise otsuse oma suhtumise kohta enese alalhoidu.

² Jeesus teadis, et ta kaasmaalased ootavad messiat, kes seisaks loodusseadustest kõrgemal. Talle oli hästi õpetatud

pühakirja mõtet „Ei taba õnnetus sind ega lähene häda su majale. Tema annab oma inglitele käsu sinu pärast ja nemad kannavad sind kätel, et sa oma jalga vastu kivi ära ei lööks.” Kas selline eeldus, selline oma Isa gravitatsiooniseaduste trotsimine oleks põhjendatud, et kaitsta end võimaliku kahju eest või isegi võita oma väärti õpetatud ja segadusse viidud rahva usaldust? Ent kui suurt rahuldust säärane käitumine ka poleks pakkunud messias märke otsivatele juutidele, poleks see olnud Isa ilmutamine, vaid küsitava väärtusega ja hoolimatu sekkumine universumite universumis kehtestatud seadustesse.

³ Mõistes kõike seda ja teades, et Meister keeldus oma isikliku käitumisega trotsimast omakehtestatud loodusseadusi, saate kindlasti aru, et ta ei kõnдинud kunagi vee peal ega teinud midagi muud, mis oleks heitnud väljakutse tema maailma ainelisele halduskorrale, arvestades muidugi asjaolu, et seni polnud veel leitud võimalust, kuidas teda täielikult vabastada kontrolli puudumisest ajaelemendi üle seoses Isikustatud Kohandaja pädevusse kuuluvate küsimustega.

⁴ Jeesus jäi kogu oma maise elu jooksul sellele otsusele järjekindlalt ustavaks. Ükskõik kuidas variserid teda ka ei mõnitanud, et ta mõnda tunnustähte ilmutaks, või kuidas ka pealtvaatajad Kolgatal ei veennud teda ristilt alla tulema, jäi ta sel tunnil mäenõlval tehtud otsusele vankumatult kindlaks.

8. NELJAS OTSUS

¹ Järgmine suur probleem, millega see Jumal-inimene maadles ja mille kohta ta peagi oma taevase Isa tahte järgi otsuse tegi, puudutas küsimust, kas ta peaks oma üleiniimlikke võimeid kasutama kaasinimeste tähelepanu ja poolehoidu võitmiseks. Kas ta peaks oma universumivõimete-ga rahuldama mingil viisil juutide igatsust vaatamängude ja imede järele? Ta otsustas, et ei tohi seda teha. Ta valis tee, mis välistas kõik niisugused teod inimeste tähelepanu tõmbamiseks oma missioonile. Ning ta jäi sellele suurele otsusele ustavaks. Isegi lubades endale palju kordi aega lühendava halastuse ilmutamist, manitses ta oma tervendava hoolitsuse saajaid alati, et nad sellest kellelegi ei räägiks. Ja ta keeldus alati vastamast oma vaenlaste mõnitavatele väljakutsetele oma jumalikkuse tõendamiseks „tunnustähte näidata”.

² Jeesus nägi väga targalt ette, et imeteod kutsuksid esile vaid välise poolehoidu, tekitades aukartust ainelises meeles, kuid need etendused ei ilmutaks Jumalat ega päästaks inimesi. Ta keeldus hakkamast puhtimetegijaks. Ta otsustas tegeleda vaid ühe ülesande täitmisega — rajada taevariiki.

³ Kogu selles ülitähtsas iseendaga arupidamises sisaldas ka inimlik küsiv ja peaaegu kahtlev element, sest Jeesus ei olnud pelgalt Jumal — ta oli ka inimene. Oli selge, et juudid ei võta teda kunagi messiana vastu, kui ta imesid ei soorita. Pealegi, kui ta oleks nõustunud korra tegema midagi üleloomulikku, teadnuks inimmeel kindlalt, et see on

seotud tõeliselt jumaliku meelega. Kas see oleks „Isa tahtega” kooskõlas, kui jumalik meel teeks kahtlevale inimmeelele selle järeleandmise? Jeesus otsustas, et ei oleks, ning pidas Isikustatud Kohandajat piisavaks tõendiks jumalikkuse ja inimlikkuse partnerlusest.

⁴ ¶ Jeesus oli palju reisinud, ta tuletas meelde Roomat, Aleksandriat ja Damaskust. Ta tundis elu — kuidas inimesed poliitikas ja kaubanduses kompromisside ja diplomaatiaga oma eesmärgi saavutavad. Kas ta kasutaks neid teadmisi ka oma maise missiooni edendamiseks? Ei! Ning ta otsustas selle taevariigi rajamisel loobuda igasugusest kompromissist maailma tarkuse ja rikkustega. Ta otsustas taas lähtuda ainult oma Isa tahtest.

⁵ Jeesus oli täiesti teadlik temasuguste võimetega isikule avanevatest võimalustest. Ta teadis mitmeid viise, kuidas rahva ja kogu maailma tähelepanu ainsa hetkega endale koondada. Peagi tähistatakse Jeruusalemmas paasapäha, linn on külalisi täis. Ta võiks tõusta templitorni ja hämmastunud rahvahulkade silme all õhus kõndida, siis oleks ta niisugune messias, keda nad ootavad. Kuid ta valmistas neile hiljem pettumuse, sest ta pole tulnud Taaveti trooni tagasi nõutama. Ta teadis, kui asjatu oli Caligastia püüd jumaliku eesmärgi saavutamise loomulikust, aegamööda ja kindlalt kulgevast teest ette jõuda. Inimese Poeg tegi taas kuuleka kummarduse Isa tee, Isa tahte ees.

⁶ Jeesus otsustas rajada taevariigi inimkonna südameis loomulike, harilike, raskete ja proovilepaneivate meetoditega, mida tema maised lapsed pidid selle taevariigi avardamise ja kestvuse kindlustamise töös ka hiljem kasutama. Inimese Poeg teadis ju hästi, et „paljudel lastel tuleb kõigil ajastutel astuda taevariiki mitme viletsuse läbi”. Jeesus koges suurt tsiviliseeritud inimese ette seatud katsu must — omada võimu, kuid keelduda vankumatult seda puhtisekatel või -isiklikel eesmärkidel kasutamast.

⁷ ¶ Inimese Poja elu ja kogemusi vaadeldes pidage alati meeles, et Inimese Poeg oli kehastunud esimese sajandi inimolendi, mitte aga kahekümnenenda sajandi või mõne muu sajandi sureliku meeles. Me tahame sellega öelda, et Jeesuse inimvõimed olid omandatud loomulikult teel. Ta oli oma aja pärilike ja keskkonnategurite produkt, millele lisandusid kooolitus ja haridus. Tema inimlikkus oli tõeline ja loomulik ning tulenes täielikult selle aja ja põlvkonna eelkäijatest ning arenes oma aja tegeliku intellektuaalse taseme ja sotsiaal-majanduslike tingimuste varal. Ehkki selle Jumalinimese kogemuses peitus alati võimalus, et jumalik meel ületab inimintellekti, toimis inimmeel hoolimata sellest oma aja inimkeskkonna tingimustes tõelise sureliku meelena.

⁸ ¶ Jeesus näitas kogu oma määratu suure universumi kõigile maailmadele, kui asjatu on luua kunstlikke olukordi meelevaldse võimu või erakordsete võimete demonstreerimiseks eesmärgiga ülendada kõlbelisi väärtusi või kiirendada vaimset progressi. Jeesus otsustas, et ta ei lase oma maisel missioonil korrata Makkabite valitsemisaja pettumusi. Ta keeldus kasutamast oma jumalikke võimeid

teenimatu populaarsuse võitmiseks või poliitilise prestiiži omandamiseks. Ta ei soovinud oma jumalikkude ja loovat energiat madaldada riigivõimu või rahvusvahelise maine omandamiseks. Jeesus Naatsaretlane keeldus minemast kompromissile *pahega*, ammugi siis patuga. Meister seadis ustavuse oma Isa tahtele võidukalt kõigist teistest maistest ja ajalikest kaalutlustest kõrgemale.

9. VIIES OTSUS

¹ Otsustanud küsimused, mis puudutasid tema isiklike suhteid looduseaduste ja vaimse jõuga, pööras ta tähelepanu sellele, missugused meetodid valida jumalariigi kuulutamiseks ja rajamiseks. Johannes oli seda tööd juba alustanud. Kuidas selle sõnumi kuulutamist jätkata? Kuidas Johannese missioon üle võtta? Kuidas koondada tema poolehoidjad tõhusateks jõupingutusteks ja arukaks koostööks? Jeesus hakkas nüüd jõudma viimase otsuseni, millega ta keeldus edaspidi end pidamast juudi messiaks, vähemalt selliseks, nagu rahvas tol ajal messiat ette kujutas.

² Juutide nägemuses pidi vabastaja tulema imelise väega, paiskama Iisraeli vaenlased põrmu ning seadma juudid maailma valitsejateks, kes on vabad puudusest ja rõhumisest. Jeesus teadis, et see lootus ei täitu kunagi. Ta teadis, et taevariigi saabumiseks on vaja kukutada pahe inimsüdametes ning et see on puhtvaimne küsimus. Ta arutles, kas oleks soovitatav pühitseda vaimuriik sisse ereda ja silmipimestava võimuilmutamise —, ning selline teguviis oleks olnud lubatav ja täielikult Miikaeli pädevuses —, kuid ta otsustas sellest kavast loobuda. Ta ei soovinud minna kompromissile Caligastia revolutsiooniliste meetoditega. Ta oli võitnud maailma, alludes Isa tahtele, ja kavatses oma töö lõpule viia samal viisil, nagu ta seda oli alustanud, ning Inimese Pojana.

³ Vaevalt oskate kujutleda, mis oleks võinud urantial juhtuda, kui see Jumalinimene, kellele nüüd potentsiaalselt kuulub kogu võim taevas ja maa peal, oleks otsustanud suveräänilipu lahti rullida ja asuda juhtima oma imettegevaid sõjarüüsi pataljone! Kuid ta ei tahtnud kompromissile minna. Ta ei soovinud teenida pahet ja sel viisil Jumala palveldamist saavutada. Ta tahtis kindlalt täita oma Isa tahtet. Ta tahtis kuulutada pealtvaatavale universumile: „Sina pead Issandat, oma Jumalat kummardama ja vaid teda teenima.”

⁴ Jeesus tajus päev-päevalt üha selgemini, missugune tõeilmutaja peaks temast saama. Ta mõistis, et Jumala tee ei kujune kergeks teeks. Talle hakkas selgeks saama, et tema ülejäänud inimkogemuse karikas võib olla kibe, kuid ta otsustas selle ära juua.

⁵ Ka tema inimmeel jättis Taaveti trooniga hüvasti. Tema inimmeel järgnes samm-sammult jumalikkude. Inimmeel esitas veel küsimusi, kuid aktsepteeris jumalikke vastuseid eranditult lõplike otsustena selles elus, kus ta inimesena maailmas elades alistus tingimatult Isa igavese ja jumaliku tahte täitmisele.

⁶ Rooma oli läänemaailma valitsejanna. Inimese Poeg, kes nüüd siin üksinduses viibis ja neid ülitähtsaid otsuseid tegi, taevaväed käsutada, kujutas endast juutidele viimast võimalust maailmas ülemvõimu saavutada. Ent see maa peal sündinud juut, kellel oli nii tohutult tarkust ja võimu, keeldus kasutamast oma kõikseid võimeid eneseupitamiseks ja oma rahva trooniletõstmiseks. Ta nägi „selle maailma kuningriike nende tegelikkuses” ja tema võimuses oli neid alistada. Edentia Kõigekõrgemad olid kogu selle võimu tema kätte andnud, kuid ta ei soovinud seda. Maised kuningriigid tundusid universumi Loojale ja Valitsejale tühised. Tal oli vaid üks eesmärk: Jumala edasine ilmutamine inimesele, kuningriigi rajamine, taevase Isa valitsema seadmine inimkonna südameis.

⁷ Mõte võitlustest, tülidest ja tapmistest oli Jeesusele vastumeelne, midagi niisugust ta ei soovinud. Ta tahtis tulla maa peale rahuvürstina ilmutama armastuse Jumalat. Enne ristimist oli ta taas tagasi lükanud selootide pakkumise juhtida nende mässu Rooma rõhujate vastu. Nüüd tegi ta oma lõpliku otsuse pühakirja seisukohtade osas, mida ta ema oli talle õpetanud: „Issand ütles minule: „Sina oled mu Poeg, täna ma sünnitasin sind. Küsi minult, ja ma annan paganad su pärandiks ning ilmamaa otsad su omandiks. Sa peksad nad puruks raudkepiga, sa lööd nad katki nagu pottsepa tehtud astjad.””

⁸ Jeesus Naatsaretlane jõudis järeldusele, et need ütlused ei käinud tema kohta. Inimese Poja inimmeel vabastas end lõpuks ja lõplikult kõigist neist messia-probleemidest ja -vastuoludest — heebrea pühakirjadest, vanemate ja hazani õpetustest, juutide ootustest ja inimeste auahnetest igatsustest; ta tegi oma edasise käitumisjoone suhtes lõpliku valiku. Ta pöördub Galileasse tagasi ja alustab taasapi taevariigi kuulutamist ning usaldab igapäevase juhtimise oma Isa (Isikustatud Kohandaja) hoolde.

⁹ Kui Nende otsustega andis Jeesus väärilist eeskujut määratu suure universumi kõigi maailmade kõigile isikutele, keeldudes kasutamast vaimsete probleemide selgitamiseks ainelisi näiteid, keeldudes looduseaduste upsakast trotsimisest. Keeldumisega haarata ilmalik võim enne vaimse au

saavutamist andis ta innustavat eeskujut kõiksest lojaalsusest ja moraalsest üllusest.

¹⁰ Kui Inimese Pojal oli olnudki pärast ristimist märke tõustes oma missiooni ja selle olemuse suhtes kahtlusi, siis üksi veedetud neljakümne päeva ja otsuste tegemise järel oma kaaslaste juurde tagasi tülles olid need haihtunud.

¹¹ Jeesus oli kavandanud Isa kuningriigi rajamise programmi. Ta ei kavatsenud hakata rahva füüsilisi vajadusi rahuldama. Ta ei soovinud hakata rahvahulkadele leiba jagama, nagu ta hiljuti Roomas oli näinud tehtavat. Ta ei tahtnud imetegudega endale tähelepanu tõmmata, kuigi juudid ootasid just niisugust vabastajat. Ning ta ei püüdnud saavutada oma vaimsele sõnumile kõlapinda poliitilise autoriteedi ega ilmaliku võimu demonstreerimisega.

¹² Loobudes neist meetoditest, millega ta oleks pidanud saavutat kuningriiki ootusrikaste juutide silmis ülendama, kindlustas Jeesus, et needsamad juudid lükkavad kindlalt ja lõplikult tagasi kõik tema väited oma volituste ja jumalikkuse kohta. Seda kõike teades püüdis Jeesus kaua takistada oma varaseid poolehoidjaid teda messiaks nimetamast.

¹³ Kogu oma avaliku teenistuse jooksul oli tal vaja lahendada kolme liiki pidevalt korduvaid olukordi: käretevi toidunõudmine, tungiv imede nõudmine ja lõpuks palve lasta oma poolehoidjatel end kuningaks ülendada. Ent Jeesus ei kaldunud kordagi kõrvale otsustest, mis ta nende päevade jooksul Perea mägedes oli teinud.

10. KUUES OTSUS

¹ Selle mälestusväärse üksindusaja lõpupäeval enne mäelt laskumist, et Johannese ja tema jüngritega ühineda, tegi Inimese Poeg oma viimase otsuse. Ta teatas sellest otsusest Isikustatud Kohandajale järgmiste sõnadega: „Ning kõigis muudes küsimustes peale nüüd tehtud otsuste tootan sulle, et ma täidan oma Isa tahet.” Seda öelnud, asus ta mäest laskuma. Ja tema nägu säras vaimse võidu ja kõlbeline saavutuse hiilguses.

GALILEAS VEEDETUD AEG

LAUPÄEVA, 23. veebruari 26. a pKr varahommikul tuli Jeesus mägedest alla ja ühines taas pella lähedal laagris oleva Johannese rühmaga. Jeesus viibis kogu selle päeva rahva seas. Ta hoolitses poisist, kes oli kukkudes viga saanud, ja reisis lähedalasuvasse pella külla, et poiss turvaliselt tema vanemate juurde toimetada.

1. ESIMESE NELJA APOSTLI VÄLJAVÄLIMINE

¹ Sel sabatipäeval veetsid kaks Johannese tähtsaimat jüngrit üsna palju aega Jeesusega vesteldes. Kõige sügavam mulje oli Jeesus kõigi Johannese poolehoidjate seas jättnud Andreasele, kes saatis teda, kui ta läks vigastatud poisist pellsse viima. Tagasiteel Johannesega kohtumise paika esitas ta Jeesusele palju küsimusi ning veidi enne kohalejõudmist peatusid nad hetkeks vestlema ja Andreas ütles: „Olen sind jälginud sellest ajast saadik, kui sa Kapernauma tulid, ning ma usun, et sa oled uus Õpetaja. Kuigi ma ei saa kõigist sinu õpetustest aru, olen teinud kindla otsuse sind järgida; hakkan istuma su jalge ees, et saada teada kogu tõde uuest kuningriigist.” Ning Jeesus tervitas Andreast kogu südamest kui oma esimest apostlit neist kaheteistkümnest, kes pidid hakkama koos temaga tööd tegema uue jumalariigi rajamiseks inimeste südameis.

² ¶ Andreas oli Johannese tööd vaikselt pealt vaadanud ja uskus sellesse siiralt, ning tal oli väga andekas ja innukas vend Siimon, kellest oli saanud üks Johannese tähtsamaid jüngrid. poleks vääri öelda, et Siimon oli üks Johannese põhilisi toetajaid.

³ Varsti pärast Jeesuse ja Andrease laagrisse tagasijõudmist otsis Andreas üles oma venna Siimoni, viis ta teistest eemale ja teatas talle, et on jõudnud otsusele, et Jeesus on suur Õpetaja, ning töötanud hakata tema jüngriks. Ta lisas, et Jeesus oli pakkumisele teda teenida vastu võtnud ja soovitas ka temal (Siimonil) minna Jeesuse juurde ning pakkuda end uut kuningriiki teenivasse vennaskonda. Siimon ütles: „Olen uskunud juba seitsaadik, kui see mees Sebedeuse töökotta tööle tuli, et ta on Jumala saadetud, aga kuidas jääb Johannesega? Kas peame ta hülgama? Oleks see õige tegu?” Ning nad otsustasid minna kohe Johannesega nõu pidama. Mõte, et ta kaotab kaks oma võimekat nõuandjat ja kõige lootustandvamat jüngrit, kurvastas Johannest, kuid ta vastas nende pärimistele vapralt: „See on alles algus, peagi jõuab minu töö lõpule ja meist kõigist saavad tema jüngrid.” Siis kutsus Andreas Jeesuse kõrvale ja teatas talle, et ka tema vend soovib astuda uue kuningriigi teenistusse. Ning tervitades Siimonit kui oma teist apostlit, ütles Jeesus: „Siimon, sinu entusiasm on küll kiiduväärne, kuid töös kuningriigi heaks on see ohtlik. Manitsen sind oma kõnede paremini läbi mõtlema. Muudan sinu nime peetruseks.”

⁴ ¶ Vigastatud poisist vanemad olid palunud Jeesust nende juurde ööbima jääda ja tunda end nagu kodus ning ta oligi lubanud seda teha. Enne Andrease ja tema vennast

lahkumist ütles Jeesus: „Varahommikul läheme Galileasse.”

⁵ ¶ Kui Jeesus oli ööseks pellsse naasnud ning Andreas ja Siimon arutasid veel oma teenistust eelseisva kuningriigi rajamiseks, saabusid Sebedeuse pojad Jaakobus ja Johannes just tagasi mägedest, kus nad olid kaua asjatult Jeesust otsinud. Siimon peetruselt kuulnud, et too oli koos oma venna Andreasega uue kuningriigi esimeseks nõunikuks tunnistatud ning et nad järgmisel päeval oma uue Meistriga Galileasse lähevad, muutusid Jaakobus ja Johannes kurvaks. Nad olid Jeesust tundnud juba päris kaua ja armastasid teda. Nad olid teda päevade kaupa mägedest otsinud ja kuulsid nüüd tagasi tulles, et neile on eelistatud teisi. Nad küsisid, kuhu Jeesus oli läinud, ja kiirustasid teda otsima.

⁶ Jeesus magas, kui nad tema peatuspaika jõudsid, aga nad äratasid ta ja küsisid: „Kuidas on see nii, et sa oled eelistanud teisi meile, kes me oleme nii kaua sinuga koos elanud ja olime parajasti mägedes sind otsimas? Miks valisid sa Andrease ja Siimoni oma esimesteks kaaslasteks uues kuningriigis?” Jeesus vastas neile: „Rahu olgu teie südameis, küsige endilt, kes käskis teil otsida Inimese poega, kui ta oma Isa asjadega tegeles?” Kui nad olid oma pikki otsinguid mägedes üksikasjalikult kirjeldanud, õpetas Jeesus neid: „Õppige otsima uue kuningriigi saladust oma südamest, mitte mägedest. See, mida te otsisite, oli teie hinges juba olemas. Te olete tõesti mu vennad — mul polnud vaja teid vastu võtta — te kuulute niigi kuningriiki ja peaksite olema rõõmsad ning valmistuma samuti homme meiega Galileasse tulema.” Johannes sõandas siis küsida: „Aga Meister, kas meist Jaakobusega saavad sulle uues kuningriigis samaväärsed kaaslased nagu Andrease ja Siimonist?” Jeesus pani mõlemale käe õlale ja vastas: „Mu vennad, te olete olnud kuningriigi vaimus minuga veel enne, kui teised palusid end vastu võtta. Teil, vennad, pole vaja kuningriiki astumiseks luba paluda; te olete olnud koos minuga kuningriigis algusest peale. Inimeste silmis võivad teised teist ette jõuda, kuid oma südames olen ma teid kuningriigi nõukogudesse arvanud veel enne, kui teil tuli mõttesse seda minult paluda. Te oleksite ka inimeste silmis esimesed olnud, kui te poleks oma headest kavatsustest ajendatuna omal algatusel võetud ülesannet täites eemal viibinud, otsimas seda, kes polnudki kadunud. Saabuvas kuningriigis ärge pöörake tähelepanu asjadele, mis teid ärevusse ajavad, vaid tegelge alati ainult taevase Isa tahte täitmisega.”

⁷ Jaakobus ja Johannes võtsid etteheited heatahtlikult vastu, nad ei kadestanud enam kunagi Andreast ega Siimonit. Ning nad valmistusid koos oma kahe apostlist kaaslasega järgmisel hommikul Galileasse siirduma. Sellest päevast hakati Jeesuse valitud nõustajate peret apostliteks nimetama, eristamaks neid uskuvate jüngrite hulkadest, kes edaspidi teda järgima hakkasid.

⁸ ¶ Jaakobus, Johannes, Andreas ja Siimon vestlesid tol hilisõhtul Ristija Johannesega ning vapper Juuda prohvet

loovutas pisarsilmil, kuid kindla häälega kaks oma peamist jüngrit tuleva kuningriigi galilealasest vürsti apostliteks.

2. FILIPPUSE JA NAATANAELI VÄLJAVÄLIMINE

¹ Pühapäeva hommikul, 26. veebruaril 24. aastal pKr jättis Jeesus pella lähedal jõe ääres Ristija Johannesele hüvasti ega näinud teda lihas enam kunagi.

² Sel päeval, kui Jeesus oma nelja jüngrist apostliga Galileasse lahkus, tekkis Johannese poolehoidjate laagris suur tüli. Hakkasid tekkima esimesed lahkarvamused. Johannes oli kuulutanud eelmisel päeval Andreasele ja Esrale täie kindlusega, et Jeesus on Vabastaja. Andreas otsustas järgida Jeesust, kuid Esra lükkas Naatsareti leebe puusepa tagasi, teatades oma kaaslastele: „prohvet Taaniel kuulutab, et Inimese poeg tuleb taeva pilvedega, suure au ja hiilgusega. See Galilea puusepp, see Kapernauma paadiehitaja ei saa olla Vabastaja. Kas võib niisugune Jumala kingitus tulla Naatsaretist? See Jeesus on Johannese sugulane ja meie õpetaja on oma hea südame pärast eksiteele sattunud. Hoidugem sellest vale-messiast eemale.” Kui Johannes Esrale nende sõnade pärast etteheiteid tegi, võttis too palju jüngrid kaasa ja kiirustas lõuna poole. See rühm jätkas Johannese nimel ristimist ja asutas lõpuks sekti, mille liikmed uskusid küll Johannest, kuid keeldusid tunnistamast Jeesust. Selle rühma liikmeid leidub Mesopotaamias veel tänapäevalgi.

³ ¶ Jeesus oli oma nelja jüngrist apostliga juba Galilea poole teel, kui Johannese poolehoidjate seas need rahutused käärisid. Enne Jordani ületamist, et Naini kaudu Naatsaretti minna, nägi Jeesus Filippust Betsaidast koos oma sõbraga neile vastu tulemas. Jeesus tundis Filippust juba varem ja ka kõik neli apostlit tundsid teda hästi. Ta kavatses oma sõbra Naatanaeliga pella lähedal Johannest külastada, et kuulda lähemalt jumalariigi tulekust, ning tal oli hea meel Jeesust tervitada. Filippus oli imetlenud Jeesust juba sellest ajast saadik, kui ta esmakordselt Kapernauma tuli. Ent Naatanael, kes elas Galileas Kaanas, Jeesust ei tundnud. Filippus astus oma sõpru tervitama, Naatanael jäi aga tee äärde puu varju puhkama.

⁴ Peetrus viis Filippuse kõrvale ja selgitas talle, et nemad, see tähendab, et tema ise, Andreas, Jaakobus ja Johannes, olid hakanud Jeesuse kaaslasteks uue kuningriigi rajamisel, ning soovitas tungivalt ka Filippusel avaldada soovi sellesse teenistusse astuda. Filippus oli kitsikuses. Mida teha? Tal tuli siin, Jordani lähedal tee ääres, ootamatult teha nii ruttu kogu tema elu muutev ülitähtis otsus. Ta alustas peetruse, Andrease ja Johannesele tõsist vestlust, kuna Jeesus kavandas Jaakobusega rännakut läbi Galilea ja edasi Kapernauma. Ning lõpuks tegi Andreas Filippusele ettepaneku: „Miks sa ei võiks Õpetajalt küsida?”

⁵ Filippus mõistis äkki, et Jeesus on tõeliselt suur inimene, võib-olla isegi messias, ning otsustas anda selle küsimuse Jeesuse otsustada. Ta läks otse Jeesuse juurde ja küsis: „Õpetaja, kas ma peaksin edasi Johannese juurde minema või ühinema oma sõpradega, kes järgivad sind?” Ja Jeesus

vastas: „Järgi mind.” Filippust erutas veendumus, et ta on leidnud Vabastaja.

⁶ ¶ Filippus andis nüüd teistele märku, et nad jääksid sinna, kus on, ning kiirustas teatama oma uudist sõber Naatanaelile, kes ikka alles mooruspuu all istus, mõeldes paljude asjade üle, mida ta oli Ristija Johannesest, saabuvalt kuningriigist ja oodatud messiast kuulnud. Filippus katkestas tema mõtisklused, hüüdes: „Ma leidsin Vabastaja, kellest Mooses ja prohvetid on kirjutanud ja keda Johannes on kuulutanud.” Naatanael tõstis pilgu ja küsis: „Kust see õpetaja on tulnud?” Ja Filippus vastas: „Ta on Jeesus Naatsaretlane, Joosepi poeg ja puusepp, viimasel ajal on ta elanud Kapernaumas.” Ning Naatanael küsis seepeale mõnevõrra ehmunult: „Kas Naatsaretist võib tulla midagi head?” Ent Filippus haaras tal käest ja kutsus: „Tule ja vaata!”

⁷ Filippus viis Naatanaeli Jeesuse juurde, kes siirale kahtlejale heatahtlikult otsa vaatas ja ütles: „Ennäe, tõeline iisraellane, kelles ei ole valelikkust. Järgi mind.” Ja Naatanael ütles Filippuse poole pöördudes: „Sul on õigus. Ta on tõepoolest inimeste õpetaja. Ka mina järgin sind, kui ma olen selle vääriline.” Ning Jeesus noogutas Naatanaelile, öeldes veel kord: „Järgi mind.”

⁸ ¶ Jeesus oli nüüd kogunud kokku pooled oma tulevastest lähematest kaaslastest, kellest viit oli ta juba varem mõnda aega tundnud ja üks, Naatanael, oli võõras. Rohkem viivitamata läksid nad üle Jordani ja jõudsid läbi Naini küla rännates samal öhtul Naatsaretti.

⁹ Nad kõik jäid Joosepi juurde Jeesuse poisipõlvekoju ööbima. Jeesuse kaaslased ei saanud eriti aru, miks nende äsjaleitud õpetaja hävitas nii hoolikalt kõik kirjatööd, mis olid kodus kümne käsu ja muude motode ja ütlustena temast alles jäänud. Ent see toiming koos asjaoluga, et nad ei näinud teda enam kunagi hiljem kirjutamas — kui, siis ainult tolmu või liiva peale —, jättis neile sügava mulje.

3. KÜLASKÄIK KAPERNAUMA

¹ Järgmisel päeval saatis Jeesus oma apostlid Kaanasse, sest nad kõik olid kutsutud Kaana linna ühe tähtsa noore naise pulma, ise aga valmistus ta külastama hetkeks Kapernaumas oma ema ja peatus teel ka Magdalas, et kohtuda vend Juudasega.

² Enne Naatsaretist lahkumist rääkisid Jeesuse uued kaaslased Joosepile ja teistele Jeesuse pere liikmetele hiljuti toimunud imelistest sündmustest ja väljendasid kindlat usku, et Jeesus ongi kauaoodatud vabastaja. Jeesuse pere liikmed pidasid selle üle aru ja Joosep ütles: „Võib-olla emal oligi õigus — võib-olla ongi meie kummaline vend tulevane kuningas.”

³ Juudas oli viibinud Jeesuse ristimise juures ning tema ja vend Jaakobus olid hakanud Jeesuse maisesse missiooni kindlalt uskuma. Kuigi nii Jaakobus kui ka Juudas olid oma venna missiooni olemuse suhtes nõutud, olid nende emal tärganud taas kõik ta varased lootused, et Jeesus on messias, Taaveti poeg, ning ta ergutas oma poegi uskuma oma vennasse kui Iisraeli vabastajasse.

⁴ ¶ Jeesus jõudis Kapernauma esmaspäeva õhtul, kuid ei läinud oma koju, kus elasid Jaakobus ja ema, vaid otse Sebedeuse majja. Kõik ta Kapernauma sõbrad nägid, et temaga oli toimunud suur ja meeldiv muutus. Ta näis jälle suhteliselt rõõmsameelne ja rohkem enda moodi — selline, nagu ta oli olnud oma varasematel aastatel Naatsaretis. Enne ristimist ja vahetult sellele eelnenud ning järgnenud üksi veedetud perioode oli ta aastatega üha tõsisemaks ja kinnisemaks muutunud. Nüüd tundus ta neile kõigile taas endisena. Temas oli midagi majesteetlikku ja ülevat, kuid ta oli jälle muretu ja rõõmus.

⁵ Maarjat täitis ootusärevus. Ta tundis, et Gabrieli töö on täitumas. Ta lootis, et peagi saab kogu palestiinale ehmatuse ja hämmastusega imeliselt selgeks, et tema poeg on juutide üleloomulik kuningas. Ent Jeesus vastas naeratades oma ema, Jaakobuse, Juuda ja Sebedeuse paljudele küsimustele vaid: „parem jään mõneks ajaks siia, pean täitma oma taevase Isa tahet.”

⁶ ¶ Järgmisel päeval, teisipäeval, rändasid nad kõik Kaanasse Naomi pulma, mis pidi toimuma kolmapäeval. Ning vaatamata Jeesuse korduvatele hoiatustele, et nad ei räägiks temast kellelegi enne, „kui Isa tund on tulnud”, levitasid nad siiski vaikselt uudist, et on leidnud Vabastaja. Igäiks lootis endamisi, et Jeesus lähenevas Kaana pulmas ennast messiana maksma paneb ning teeb seda jõuliselt ja üleva suurejoonelisusega. Neil oli meeles, mida tema ristimisega kaasnenud sündmustest oli räägitud, ning nad uskusid, et tema edasist elu maa peal tähistavad üha sagedamini üleloomulikud imed ja imeteod. Seepärast valmistus kogu ümbruskonna rahvas minema Kaanasse Naomi ja Joohabi, Naatani poja pulmapeole.

⁷ Maarja polnud aastaid nii rõõmsameelne olnud. Ta rändas Kaanasse, tundes end nagu kuninganna-ema, kes on teel oma poja kroonimist vaatama. Jeesuse pere ja sõbrad polnud kaua — Jeesuse kolmeteistkümnendast eluaastast saadik —, näinud teda nii muretu ja õnnelikuna, nii mõistva ja arvestavana oma kaaslaste soovide ja vajaduste suhtes, nii liigutavalt osavõtlikuna. Kõik nad sosistasid isekesis, arutades, mis küll võib juhtuda. Mida see kummaline inimene nüüd teha kavatseb? Kuidas juhatab ta sisse oma eelseisva kuningriigi hiilguse? Neile kõigile valmistas põnevust mõte, et nad näevad peagi oma silmadega Iisraeli Jumala võimu ja väe ilmsikssaamist.

4. KAANA PULM

¹ Kolmapäeva lõunaks oli Kaanasse saabunud peaaegu tuhat külalist, üle nelja korra enam kui pulmapeole oli kutsutud. Juudi tava kohaselt peeti pulmi kolmapäeval ja kutsed olid saadetud laiali kuu aega varem. Ennelõunal ja varasel pärastlõunal näis see sündmus pigem Jeesuse avaliku vastuvõtuna kui pulmapeona. Kõik soovisid seda peaaegu kuulsat galilealast tervitada ja ta suhtles kõigiga, nii noorte kui ka vanadega, nii juutide kui ka paganatega väga südamlilikult. Kõik rõõmustasid, kui Jeesus nõustus pulmaeelset rongkäiku juhtima.

² Jeesus mõistis nüüd täielikult oma inimlikku eksistentsi, varasemat jumalikku eksistentsi ning oma inimliku ja jumaliku olemuse ühendatud ehk ühtesulanud seisundit. Ta võis täiesti loomulikult täita ühel hetkel inimese rolli ja omandada kohe seejärel jumaliku olemuse isiksuseomadused.

³ Päeva jooksul adus Jeesus üha enam, et inimesed ootavad temalt mingi ime kordasaatmist; ta mõistis, et eriti tema pere ja kuus jüngrit-apostlit ootavad, et ta kuulutaks oma eelseisva kuningriigi saabumist sobivalt mingi hämmastava ja üleloomuliku ilmutusega.

⁴ Maarja kutsus pärast lõunat Jaakobuse enda juurde ja nad võtsid koos julguse kokku, et küsida Jeesuselt, kas ta võib neile usaldada, mis kell ja millises pulmatseremoonia osas kavatseb ta oma „üleinimlikkust” avaldada. Kui nad aga neist asjust Jeesusele rääkisid, nägid nad, et olid temas tavapärasest pahameelt tekitanud. Jeesus ütles ainult: „Kui te mind armastate, siis olge valmis koos minuga ootama mu taevase Isa tahet.” Ta näoilme väljendas aga selgelt etteheidet.

⁵ See ema samm oli Jeesuse inimlikule poolele suur pettumus ja teda võttis tõsiselt ta enda reageering ema tungivale ettepanekule, et ta lubaks endale oma jumalikkust mingil viisil välja näidata. See oli just üks neid asju, mida ta oli äsja mägedes üksi olles otsustanud mitte teha. Maarja oli mitu tundi väga masendunud. Ta ütles Jaakobusele: „Ma ei saa temast aru, mida see kõik küll tähendab? Kas ta ei lakka kord juba ometi nii kummaliselt käitumast?” Jaakobus ja Juudas püüdsid ema lohutada, Jeesus aga jäi tunnikeseks omaette. Ent kokkutulnute sekka tagasi tulles oli ta taas muretu ja rõõmsameelne.

⁶ ¶ Pulmad kulgesid vaikselt ootusärevuses, kogu tsereemoonia oli juba lõppenud, kuid aukülaline polnud mingit märki andnud ega sõnagi lausunud. Siis hakati sosistama, et puusepp ja paadiehitaja, kelle Johannes oli kuulutanud „Vabastajaks”, näitab oma võimeid õhtuse peo, võib-olla isegi pulmaõhtusöögi ajal. Kui ta aga oma kuus jüngrit-apostlit vahetult enne pulmaõhtusöögi algust kokku kutsus ja neile väga tõsiselt ütles: „ärge arvake, et ma olen tulnud siia inimeste uudishimu rahuldamiseks või kahtlejate veenmiseks mingit imet tegema. pigem oleme siin selleks, et oodata meie taevase Isa tahet,” ei ihanud nad enam mingit demonstratsiooni. Ent Maarja ja teisedki nägid teda oma kaaslastega nõu pidamas ja olid oma meeles täiesti veendunud, et juhtumas on midagi erakordset. Ning nad istusid kõik pulmasööki maitsma ja vennalikku piduõhtut veetma.

⁷ ¶ Peigmehe isa oli varunud kõigi kutsutud pulmakülaste jaoks palju veini, ent kuidas võis ta teada, et tema poja abiellumisest saab sündmus, millel on nii lähedane seos Jeesuse oodatud ilmumisenä messias vabastajana? Talle tegi igati au kuulsat galilealast oma külalisena tervitada, kuid enne pulmapeo lõppu tõid teenijad talle segadustekitava uudise, et vein on otsakorral. Kui ametlik pidusöök oli lõppenud ja külalised aias ringi jalutasid, usaldas peigmehe ema Maarjale, et veinivarud on otsas. Ja Maarja ütles

kindlas usus: „ära muretse — ma räägin oma pojaga. Ta aitab meid.” Ning ta sõandas seda öelda, vaatamata alles mõni tund tagasi kuulnud etteheitele.

⁸ Aastate jooksul oli Maarja igas nende koduse elu kriisis Naatsaretis alati Jeesuselt abi otsinud, seepärast oli loomulik, et ta ka nüüd tema peale mõtles. Kuid sellel auahnel emal oli nüüd oma vanema poja poole pöördumiseks teisigi põhjusi. Ema läks Jeesuse juurde, kes istus üksi aianurgas, ning ütles talle: „Mu poeg, neil on vein otsas.” Ja Jeesus küsis: „Hea naine, mis on minul sellega tegemist?” Maarja aga ütles: „Ma usun, et sinu tund on tulnud; kas sa ei saa meid aidata?” Jeesus vastas: „Ütlen sulle uuesti, et ma pole tulnud selleks, et nii oma tööd teha. Miks tülitad sa mind jälle niisuguste asjadega?” Siis palus Maarja teda nutma puhkedes: „Aga mu poeg, ma lubasin neile, et sa meid aidad. Kas sa ei saaks, palun, minu heaks midagi teha?” Ning Jeesus ütles seepeale: „Naine, miks annad sa küll niisuguseid lubadusi? Vaata, et sa enam kunagi nii ei tee. Me peame kõiges taevase Isa tahet ootama.”

⁹ Jeesuse ema Maarja oli täiesti löödud, ta oli rabatud! Kui ta aga seal poja ees liikumatult seisis, pisarad mööda nägu alla voolamas, valdas Jeesust kaastunne naise vastu, kes teda lihas oli sünnitanud, ning ta asetaski ettepoole kummardudes käed õrnalt tema pea peale, öeldes: „Oota nüüd, ema Maarja, ära kurvasta mu pealtnäha karmide sõnade üle, sest kas pole ma sulle korduvalt öelnud, et olen tulnud ainult oma taevase Isa tahet täitma? Täidaksin hea meelega sinu soovi, kui see vastaks Isa tahtele —” ning vakatas äkki kõheldes. Maarja nagu tundis, et midagi on toimumas. Ta kallistas ja suudles poega ning kiirustas teenijate ruumidesse, öeldes: „Mida iganes mu poeg ütleb, nii sündigu.” Kuid Jeesus ei öelnud midagi. Ta mõistis nüüd, et on juba öelnud — või pigem oma mõtteis soovinud — liigagi palju.

¹⁰ Maarja tantsis rõõmust. Ta ei teadnud, kuidas vein tekitab, kuid uskus kindlalt, et suutis lõpuks oma esmasündinud poega veenda oma autoriteeti maksma panema, astuma julgelt ette, võtma talle kuuluva positsiooni ning näitama oma messia-võimeid. Ning et teatavad universumijõud ja -isiksused olid kohal ja asjaga seotud, kuigi keegi kohalviibijatest neist midagi ei teadnud, ei pidanud ta petuma. Vein, mida Maarja oli ihanud ja Jumal-inimene Jeesus inimlikult ja osavõtlikult soovinud, oligi tulemas.

¹¹ Läheduses seisis kuus kivist veenõu, igas ligikaudu 75 liitrit vett. See vesi oli varutud pulmapeo lõpus toimuvaks puhastustseremooniaks. Jeesus märkas, kuidas teenijad tunglesid tema ema askeldamise saatel nende suurte kivinõude ümber, ning lähemale astudes nägi ta, et nõudest ammutati kannudega veini.

¹² Pikkamööda sai Jeesus aru, mis oli juhtunud. Jeesus oli kõigest Kaana pulmakülalistest kõige enam üllatunud. Teised olid temalt imetegu oodanud, kuid just seda polnud ta kavatsenud teha. Siis meenus Inimese pojale tema Isikustatud Mõttekohandaja mägedes antud manitsus. Kohandaja oli hoiatanud, et ükski jõud ega isiksus ei saa temalt võtta looja sõltumatust ajast. praegu olid kõik

võimsusemuundajad, keskteelised ja muud vajalikud isiksused vee ja teiste vajalike komponentide juurde kogunenud ning et Universumi Loojast Suverään oli oma soovi väljendanud, pidigi *vein* samal hetkel vältimatult tekkima. See sündmus oli kahekordselt kindel seepärast, et Isikustatud Kohandaja oli andnud märku, et poja soov ei ole Isa tahtega mingil viisil vastuolus.

¹³ See polnud aga üheski mõttes imetegu. Sellega ei muudetud, tühistatud ega ületatud ühtki loodusseadust. Ei toimunud midagi muud kui *aja* kaotamine veini valmistamiseks vajalike keemiliste elementide taevasel ühine misel. Looja esindajad valmistasid sel hetkel Kaanas veini täpselt samamoodi, kui see tekib looduslike protsesside tulemusena, *välja arvatud* asjaolu, et nad tegid seda ajast sõltumatult ja üleloomulike jõudude sekkumisega vajalike keemiliste komponentide koondamiseks ruumis.

¹⁴ Pealegi oli selge, et selle niinimetatud ime sooritamine ei olnud paradiisi-Isa tahtega vastuolus, muidu poleks seda sündinud, sest Jeesus oli allutanud end juba kõiges Isa tahtele.

¹⁵ ¶ Teenijad ammutasid seda uut veini ja kandsid selle isamehe, „peo juhataja” kätte ning kui too veini maitses, pöördus ta peigmehe poole, öeldes: „Tavaliselt pakutakse algul head veini ja kui külalised on juba palju joonud, tuuakse välja halvematest viljadest valmistatud vein, kuid sina oled hoidnud parima veini peo lõpuks.”

¹⁶ Maarjat ja Jeesuse jüngreid rõõmustas väga oletatav ime, mille Jeesus nende arvates tahtlikult oli sooritanud, kuid Jeesus eemaldus varjulisse aianurka ja jäi mõneks hetkeks tõsiselt mõttesse. Lõpuks otsustas ta, et see episood ei allunud tema isiklikule kontrollile ning kuna see ei olnud tema Isa tahtega vastuolus, siis oli see vältimatu. Kui ta inimeste juurde tagasi pöördus, vaatasid need teda aukartusega; nad kõik uskusid temasse kui messiasse. Jeesus oli aga kibedas kimbatuses, teades, et nad usuvad temasse ainult tänu sellele ebatavalisele sündmusele, mida nad asja juhtusid pealt nägema. Ning Jeesus tõmbus jälle mõneks ajaks maja katusele, et selle kõige üle järele mõelda.

¹⁷ Nüüd andis Jeesus endale täielikult aru, et ta peab pidevalt valvel olema, et tema osavõtlikkus ja kaastunne ei kutsuks korduvalt esile sedalaadi episoodi. Vaatamata sellele juhtus enne Inimese poja lõplikku lahkumist oma surelikust elust lihas veel palju samasuguseid sündmusi.

5. TAGASI KAPERNAUMAS

¹ Ehkki paljud külalised jäid pulmapeole terveks nädalaks, lahkus Jeesus koos oma asjavalitud jüngrite-apostlitega — Jaakobuse, Johannese, Andrease, peetruse, Filippuse ja Naatanaeliga — järgmisel hommikul väga vara Kapernauma, jätmata kellegagi hüvasti. Jeesuse peret ja kõiki tema sõpru Kaanas kurvastas väga see äkiline lahkumine ning Jeesuse noorim vend Juudas läks teda otsima. Jeesus suundus koos oma apostlitega otse Sebedeuse koju Betsaidas. Teel rääkis Jeesus oma asjavalitud kaaslastega paljudest eelseisva kuningriigiga seotud tähtsatest asjadest ning hoiatas neid eriti selle eest, et nad vee veiniksmuutumist

kellelegi ei mainiks. Samuti soovitas ta neil oma edasises töös Sepphorisest ja Tibeerias eemale hoida.

² Pärast sama päeva õhtusööki Sebedeuse ja Saloome majas peeti üks Jeesuse maise elujärgu tähtsamaid nõupidamisi. Sellel koosolekul viibis ainult kuus apostlit; kui nad hakkasid juba laiali minema, saabus kohale ka Juudas. Need kuus valitud meest olid rännanud koos Jeesusega Kaanast Betsaidasse tegelikult nagu seitsmendas taevas. Nad olid ootusärevuses ja erutatud mõttest, et neid on valitud Inimese poja lähedasteks kaaslasteks. Kui aga Jeesus neile selgitas, kes ta on ja missuguseks kujuneb tema missioon maa peal ning kuidas see võib lõppeda, olid nad lausa rabatud. Nad ei suutnud mõista, mida ta neile rääkis. Nad olid keeletud, isegi peetrus oli väljendamatult löödud. Jeesuse õpetussõnadele sõandas vastata ainult sügavalt järelemõtlik Andreas. Kui Jeesus tajus, et nad ei saanud tema sõnumist aru ning et nende ideed juudi messiast on niivõrd tugevasti kinnistunud, saatis ta nad puhkama, ise jäi aga üles, et jalutada ja vestelda oma venna Juudaga. Ning enne kui Juudas Jeesuse juurest lahkus, ütles ta talle kogu südamest: „Mu isa-vend, ma pole sinust kunagi aru saanud. Ma ei ole kindel, kas sa oled see, kelle kohta ema meile on õpetanud, ning ma ei saa saabuvast kuningriigist päriselt aru, aga ma tean, et sa oled vägev jumalamees. Kuulsin Jordani jões seda häält ja ma usun sinusse, kes sa ka ei oleks.” Ning seda öelnud, lahkus ta, et minna oma koju Magdalasse.

³ Jeesus ei saanud sel ööl und. Võttes õhturõivad ümber, läks ta järvekaldale istuma, kus ta üha mõtles ja mõtles kuni järgmise päeva koidikuni. Oma mõtisklustes pikkade öötundide jooksul jõudis Jeesus selgele arusaamisele, et ta ei suuda kunagi oma poolehoidjaid panna end nägema teistsuguses valguses kui kauaoodatud messiana. Ta mõistis lõpuks, et saab oma sõnumit taevariigist edasi anda ainult Johannese ennustust täites ja sellena, keda juudid ootavad. Sest kuigi ta polnud Taaveti-tüüpi messias, täitusid temas tõepoolest vanaaja vaimsemate prohvetite ennustused. Ta ei eitanud nüüd enam kunagi päriselt, et on messias. Ta otsustas jätta selle keerulise olukorra lõpliku lahendamise Isa hooleks.

⁴ Järgmisel hommikul läks Jeesus oma sõpradega hommikust sööma, kuid nad kõik olid tujust ära. Ta vestles nendega ja kogus nad pärast einet enda ümber ning ütles: „Mu Isa tahe on, et me jääksime mõneks ajaks siia. Nagu olete kuulnud, ütles Johannes, et ta on tulnud taevariigile teed rajama; seepärast on meil sünnis oodata, kuni Johannes oma jutlustamise lõpetab. Kui Inimese poja eelkäija oma töö lõpetab, hakkame meie kuulutama head uudist taevariigist.” Ta andis apostlitele käsu oma kalavõrkude juurde tagasi pöörduda, ise aga valmistus minema Sebedeuse juurde paaditöökotta. Ta lubas kohtuda nendega järgmisel päeval sünagoogis, kus ta pidi kõnelema, ning leppis kokku, et peab sabatipärastlõunal nendega nõu.

6. SABATIPÄEVA SÜNDMUSED

¹ Jeesuse esimene avalik esinemine pärast ristimist toimus Kapernauma sünagoogis sabatipäeval, 2. märtsil 26.

a pKr. Sünagoog oli puupüsti rahvast täis. Lugu ristimisest Jordani jões täiendati nüüd värskete uudistega Kaanast vee ja veini kohta. Jeesus seadis oma kuus apostlit aukohale istuma ja nende kõrvale oma lihased vennad Jaakobuse ja Juuda. Ta ema oli eelmisel õhtul Jaakobusega Kapernauma tulnud ning oli samuti kohal ja istus sünagoogi naisteosas. Kogu kuulajaskond istus nagu sütel, lootes näha mingit üleloomulike võimete erakordset avaldumist, mis kohaselt tõendaks selle mehe olemust ja autoriteeti, kes tol päeval neile kõnelema pidi. Nad pidid aga pettuma.

² Kui Jeesus püsti tõusis, andis sünagoogi juhataja talle pühakirjarulli ja ta luges prohvet Jesaja raamatust: „Nõnda ütleb Issand: „Taevas on minu aujärg ja maa on minu jalajärg. Kus saaks siis olla koda, mida te tahate mulle ehitada, ja kus saaks siis olla mu hingamispaik? On ju minu käsi selle kõik teinud,” ütleb Issand. „Aga mina vaatan ka niisuguse peale, kes on vilets, kellel on rusukspektstud vaim ja kes väriseb mu sõna ees.” Kuulge Issanda sõna, kes värisete tema sõna ees: „Teie vennad, kes teid vihkevad, kes teid ära tõukavad minu nime pärast.” Ent au olgu Issandaga. Ta ilmub teile teie rõõmus ja kõik teised peavad häbenema. Hääl linnast, hääl templist, Issanda hääl ütleb: „Juba enne lapsevaeva sünnitas ta, enne valude algamist tõi ta ilmale poeglapse.” Kes on kuulnud midagi niisugust? Kas vältab maa sünnitusvalu üheainsa päeva või tuleb rahvas ilmale ühekorraga? Ent Issand ütleb nii: „Vaata, ma juhin tema juurde rahu otsekui jõe, ning isegi paganate auhiilgus on nagu voolav oja. Otsekui trööstiks ema, nõnda trööstin mina teid. Ja teid trööstitakse ka Jeruusalemmas. Teie näete seda ja teie süda rõõmutseb.””

³ Kui Jeesus oli rulli ettelugemise lõpetanud, andis ta selle tagasi. Enne kui ta uuesti istet võttis, ütles ta vaid: „Varuge kannatust ja te näete Jumala auhiilgust; nii on kõigi nendega, kes ootavad koos minuga ja õpivad nii täitma minu taevase Isa tahet.” Ja inimesed läksid koju, mõeldes, mida see kõik küll võis tähendada.

⁴ ¶ Jeesus ja tema apostlid ning Jaakobus ja Juudas sõitsid tol õhtupoolikul paadiga kaldast veidi kaugemale ning jäid ankrusse, Jeesus aga kõneles neile saabuvast taevariigist. Nüüd said nad temast paremini aru kui neljapäeva õhtul.

⁵ Jeesus käskis neil täita oma igapäevaseid kohustusi kuni „tuleb taevariigi tund”. Ning nendele eeskuju andmiseks lubas ta ka ise taas paaditöökogas iga päev tööd tege-ma hakata. Selgitades, et nad peaksid igal õhtul kolm tundi õppima ja oma tulevaseks tööks valmistuma, lisas Jeesus veel: „Me kõik jääme siia ümbruskonda, kuni Isa käsib mul teid kutsuda. Minge nüüd igaüks tagasi oma harjumuspärase töö juurde, nagu poleks midagi juhtunud. ärge kellelegi minust rääkige ja pidage meeles, et minu kuningriik ei pea tulema lärmi ja säraga, vaid pigem läbi suurte muutuste, mis mu Isa on selleks ajaks sepistanud teie südameis ja nende südameis, keda kutsutakse koos teiega kuningriigi nõukogudesse. praegu olete te minu sõbrad, keda ma usaldan ja armastan, peagi saavad teist minu isiklikud kaas-lased. Olge kannatlikud, olge leebed. Kuuletuge alati Isa tah-

tele. Valmistuge kuningriigi kutseks. Te saate küll minu Isa teenistuses suurt rõõmu tunda, kuid peaksite valmistuma ka muredeks, sest ma hoiatan teid, et paljud astuvad kuningriiki alles suurte katsumuste kaudu. Ent nende rõõm, kes on leidnud kuningriigi, saab olema täielik ning neid hakatakse nimetama kogu maal õndsateks. Aga ärge hellitage väärlootusi, sest maailm takerdub mu sõnade taha. Isegi teie, mu sõbrad, ei taju täielikult, mida ma teie segadusse sattunud meelele avan. ärge eksige teelt, me läheme ja töötame terve põlvkonna imetäheotsijate heaks. Nad hakkavad nõudma imetegusid, mis tõendaksid, et mind on saatnud mu Isa, ning neil läheb kaua aega, enne kui nad hakkavad nägema, et minu missioon seisneb teile oma Isa *armastuse* ilmutamises.”

⁶ Kui nad tol õhtul taas randusid, palvetas Jeesus veepiiril seistes, enne kui nad oma teed läksid: „Mu Isa, tänan sind nende väheste eest, kes hoolimata oma kahtlusest siiski usuvad. Ning nende pärast oleni otsustanud sinu tahet täita. Ja lase neil õppida, kuidas üheks saada, nii nagu meie oleme sinuga üks.”

7. NELI KUUD ÕPPIMIST

¹ Ooteaeg kestis neli kuud — märtsi, aprilli, mai ja juuni. Jeesus pidas oma kuue kaaslase ja vend Jaakobusega üle saja pika ja tõsise, kuigi rõõmsas toonis vestluse. Haiguse tõttu perekonnas sai Juudas harva neis õppetundides osaleda. Jeesuse vend Jaakobus ei kaotanud temasse usku, kuid Maarjat viisid need ootamise ja tegevusetuse kuud peaaegu meeleheitele. Ta usk, mis oli Kaanas sellistesse kõrgustesse tõusnud, langes nüüd jälle. Ta oskas ainult hüüatada, nagu ta seda nii sageli oli teinud: „Mina temast aru ei saa. Tõesti ei tea, mida see kõik tähendab.” Ent Jaakobuse naine tegi Maarja julguse toetamiseks palju ära.

² Nende nelja kuu jooksul õppisid need seitse uskujat, kellest üks oli Jeesuse lihane vend, Jeesust tundma, nad harjusid selle Jumal-inimesega koos elama. Ehkki nad nimetasid teda rabiks, ei kartnud nad teda enam. Jeesuse võrratult lahke isiksus võimaldas tal nende seas elada, ilma et tema jumalikkus oleks neid häirinud. Neil oli tõesti kerge „sõbrustada Jumalaga”, sureliku ihus kehastunud Jumalaga. See ooteaeg oli kogu usklike rühmale tõsine katsumus. Ei juhtunud midagi, absoluutselt mitte midagi imelist. Nad tegid päevast päeva oma tavalist tööd ning istusid igal õhtul Jeesuse jalge ees. Tema oiavline isiksus ja lahked sõnad, millega ta igal õhtul nende poole pöördus, hoidsid neid koos.

³ See oote- ja õppeaeg kujunes eriti raskeks Siimon peetrusele. Ta püüdis korduvalt veenda Jeesust Galileas kuningriiki käsitlevaid jutlusi alustama, samal ajal kui Johannes Juudamaal edasi jutlustab. Ent Jeesus vastas peetrusele alati: „Ole kannatlik, Siimon. Arenda ennast. Selleks ajaks, kui Isa meid kutsub, pole me sugugi veel valmis.” Andreas rahustas peetrust aeg-ajalt oma kogenumate ja filosoofilisemate nõuannetega. Jeesuse inimlik loomulikkus jättis Andreasele sügava mulje. Ta ei väsinud mõtisklemast, kuidas keegi, kes elab Jumalale nii lähedal, võib olla inimese suhtes nii sõbralik ja osavõtlik.

⁴ Jeesus rääkis kogu selle aja jooksul sünagoogis vaid kahel korral. Nende paljude ootusnädalate lõpuks hakati tema ristimisest ja Kaana veinist juba vähem rääkima. Jeesus hoolitses selle eest, et ilmseid imesid enam ei toimuks. Kuigi ta elas Betsaidas nii vaikselt, olid kuuldused ta kummalistest tegudest jõudnud Herodes Antipase kõrvu, kes saatis oma nuhid uurima, missugused plaanid Jeesusel on. Ent Johannese jutlustamine valmistas Herodesele rohkem muret ja ta otsustas Jeesust mitte tülitada, sest too tegi Kapernaumas nii vaikselt oma tööd.

⁵ Ooteajal püüdis Jeesus oma kaaslastele õpetada, kuidas suhtuda palestiina mitmesugustesse religioossetesse rühmadesse ja poliitilistesse parteidesse. Jeesus ütles alati: „Me püüame neid kõiki enda poole võita, kuid ei kuulu *nende hulka*.”

⁶ Kirjatundjaid ja rabiseid koos nimetati variserideks. Nad ise nimetasid end „mõttekaaslasteks” ning olid paljuki kõige edumeelsem juutide rühm, olles võtnud omaks palju õpetusi, mida heebrea pühakirjad ei sisaldanud, näiteks usu surnute ülestõusmisest, mida mainis alles üks hilisem prohvet, Taaniel.

⁷ Saduseride hulka kuulus preesterkond koos mõnede rikkaste juutidega. Nemad ei olnud seaduste täitmise nõudmisel nii ranged. Variserid ja saduserid olid tegelikult pigem religioossetes parteid kui sektid.

⁸ Esseenid olid tõeline ususekt, mis tekkis Makkabi mässu ajal, ja nemad olid oma nõuetes mõnes mõttes rangemad kui variserid. Nad olid omaks võtnud palju pärsia uskumusi ja tavasid, elasid vennaskonnana kloostrites, ei abiellunud ning neil oli kõik ühine. Nad keskendusid õpetustele inglitest.

⁹ Seloodid olid tulihingeliste juudi patriootide rühm. Nad kuulutasid, et võitluses Rooma ikkest vabanemiseks on lubatud kõik meetodid.

¹⁰ Herodeslased olid puhtpoliitiline partei, mis propageeris vabanemist Rooma otsese valitsuse alt ja Herodesse dünastia võimu taastamist.

¹¹ Palestiina keskosas elasid samaarialased, kellega „juudid ei teinud tegemist”, ehkki neil oli palju juudi õpetustega sarnaseid vaateid.

¹² Kõik need parteid ja sektid, kaasa arvatud väiksem nasariitide vennaskond, uskusid, et kunagi saabub messias. Nad kõik ootasid oma rahva vabastajat. Jeesus soovis väga selgelt näidata, et tema oma jüngritega ei liitu ühegi koolkonnaga ei mõttes ega teos. Inimese pojast ei pidanud saada ei nasariit ega esseen.

¹³ Ehkki Jeesus andis apostlitele hiljem korralduse minna nagu Johannes evangeeliumi jutlustama ja uskujaid õpetama, pööras ta põhitähelepanu „jumalariigist rääkiva evangeeliumi” kuulutamisele. Ta rõhutas oma kaaslastele alati, et nad peavad „näitama üles armastust, osavõtlikkust ja kaastunnet”. Ta õpetas oma poolehoidjatele varakult, et taevariik on vaimne kogemus, mis seisneb Jumala troonile tõstmises inimsüdametes.

¹⁴ Kui nad seal niiviisi ootasid aktiivse avaliku jutlustamise algust, uuris Jeesus koos oma seitsme kaaslasega iga

nädal kahel öhtul sünagoogis heebrea pühakirju. Hilisematel aastatel, pärast oma pingelist avalikku teenistust, meenutasid apostlid neid nelja kuud kui kõige väärtuslikumat ja tulusamat Meistriga koos veedetud aega. Jeesus õpetas neile meelele kõike, mida nad suutsid omandada. Ta ei teinud seda viga, et oleks neid ülearu õpetanud. Ta ei ajanud neid segadusse ega esitanud tõde, mis oleks nende arusaamisvõimet liialt ületanud.

8. JUTLUS TAEVARIIGIST

¹ Sabatipäeval, 22. juunil, veidi enne oma esimesele jutlustamisreisile asumist ja umbes kümme päeva pärast Johannese vangistamist, astus Jeesus sünagoogi kõnepulti — teist korda pärast seda, kui ta oli oma apostlid Kapernauma toonud.

² Mõni päev enne oma jutlust „taevariigist” töötas Jeesus parajasti paaditöökojas, kui peetrus tõi talle uudise Johannese vangistamisest. Jeesus pani taas tööriistad käest, võttis põlle eest ja ütles peetrusele: „Isa tund on tulnud. Valmistume nüüd kuulutama taevariigi evangeeliumi.”

³ Jeesus tegi puusepapingi taga oma viimase töö teisi-päeval, 18. juunil 26. aastal pKr. peetrus tormas töökojast välja ja kogus pärastlõunaks kõik oma kaaslased kokku, jättis nad kaldaäärsele salusse ootama ja läks Jeesust otsima. Kuid ta ei leidnud teda, sest Meister oli läinud ühte teise sallu palvetama. Nad nägid teda jälle alles hilisõhtul, kui ta Sebedeuse majja tagasi tuli ja süüa küsis. Järgmisel päeval saatis ta oma venna Jaakobuse küsima luba saabuval saba-tipäeval sünagoogis kõnelda. Sünagoogi juhataja oli väga rõõmus, et Jeesus on taas nõus teenistust läbi viima.

⁴ ☩ Enne kui Jeesus alustas seda mälestusväärset jutlust jumalariigist, oma avaliku elujärgu kõige vastutusrikkamat ettevõtmist, luges ta pühakirjast ette järgmised lõigud: „Te olete mulle preestrite kuningriigiks ja pühaks rahvaks. Jahve on meie kohtumõistja, Jahve on meie käsuaandja, Jahve on meie kuningas, kes päästab meid. Jahve on mu kuningas ja mu Jumal. Ta on suur kuningas üle kogu maa. Armastav headus on selles taevariigis üle Iisraeli. Olgu õnnistatud Isanda auhiilgus, sest tema on meie kuningas.”

⁵ Lõpetanud lugemise, ütles Jeesus:

⁶ ☩ „Ma olen tulnud kuulutama Isa kuningriigi rajamist. Ning sellesse kuningriiki hakkavad kuuluma juutide ja paganate, rikaste ja vaeste, vabade ja ikestatute palveldavad hinged, sest mu Isa ei tee inimestel vahet — tema armastus ja halastus on üle kõige.

⁷ Taevane Isa saadab oma vaimu inimeste meele sissimasse elama ja kui ma olen maa peal oma töö lõpetanud, valatakse kogu liha peale välja ka Tõe Vaim. Mu Isa vaim ja Tõe Vaim seavad teid sisse saabuvas vaimse mõistmise ja jumaliku õigluse kuningriigis. Minu kuningriik ei ole sellest maailmast. Inimese poeg ei asu juhtima vägesid lahingusse võimutrooni või ilmaliku auhiilguse kuningriigi rajamiseks. Kui mu kuningriik tuleb, siis tunnete Inimese poega kui Rahuvürsti, igavese Isa ilmutust. Selle maailma lapsed võitlevad selle maailma kuningriikide rajamise

ja laiendamise eest, kuid minu jüngrid astuvad taevariiki oma surelike otsuste ja vaimsete võitude toel; ning kui nad sellesse astuvad, leiavad nad seal eest rõõmu, õigluse ja igavese elu.

⁸ Need, kes esmalt püüavad taevariiki astuda, hakates niiviisi püüdlema Isa-sarnase ülla olemuse poole, saavad peagi kõik, mida nad vajavad. Ent ma ütlen teile täie siirusega: kui te ei taotle pääsemist taevariiki väikese lapse usu ja usaldava sõltuvusega, ei võeta teid sinna kunagi.

⁹ Ärge laske end petta neist, kes tulevad ütleva, et taevariik on siin või taevariik on seal, sest mu Isa riigi puhul ei ole tegemist nähtavate ja aineliste asjadega. See kuningriik on praegugi teie seas, sest tegelik taevariik on seal, kus Jumala vaim õpetab ja juhib inimhinge. See jumalariik on õiglus, rahu ja rõõm pühas Vaimus.

¹⁰ Johannes ristas teid tõesti meeleparanduse ja pattude andekssaamise märgiks, ent kui te taevariiki astute, ristitakse teid püha Vaimuga.

¹¹ Minu Isa riigis ei ole juute ega paganaid, vaid ainult need, kes taotlevad teenimise kaudu täiuslikkust, sest ma kuulutan teile, et see, kes tahab olla suur minu Isa kuningriigis, peab kõigepealt kõiki teisi teenima. Kui olete nõus oma kaaslaste teenima, siis võtke minuga mu kuningriigis aset, nii nagu mina peagi võtan oma Isaga aset tema kuningriigis loodud-olendi kujul teenimise kaudu.

¹² See uus kuningriik on nagu heas põllumullas kasvav seeme. See ei vaju kiiresti looka viljakoorma all. Taevariigi rajamisest inimhinges kuni selle taevariigi küpsemiseni igikestva õigluse ja igavese pääsemise täieks viljaks kulub teatav aeg.

¹³ See taevariik, mida mina teile kuulutan, ei ole võimu ja külluse riik. Taevariigi puhul ei ole küsimus lihast ja joogist, vaid pigem üha kasvavast õiglusest ja rõõmust elus minu taevase Isa täiuslikus teenimises. Sest kas pole siis Isa oma maiste laste kohta öelnud: „Minu tahe on, et nad saaksid lõpuks räiuslikeks, nii nagu mina olen täiuslik.”

¹⁴ Ma olen tulnud jutlustama häid uudiseid taevariigist. Ma pole tulnud selleks, et lisada koormat neile, kes sellesse taevariiki astuvad. Kuulutan välja uue ja parema tee ning need, kes saavad saabuvasse taevariiki astuda, tunnevad seal rõõmu jumalikust puhkusest. Mis see ka ei läheks teile maksma maistes asjades, missugust hinda teil taevariiki astumise eest ka ei tuleks maksta, ootab teid selles ja eelolevas igaveses elus palju kordi enam rõõmu ja vaimseid edusamme.

¹⁵ Isa taevariiki astumiseks ei pea ootama vägede edasimarssimist, selle maailma kuningriikide kukutamist ega vangiköidikutest murdmist. Taevariik on lähedal ja kõik, kes sellesse astuvad, leiavad seal ohtrasti vabadust ja rõõmsat pääsemist.

¹⁶ See taevariik on igikestev valdus. Need, kes taevariiki astuvad, tõusevad minu Isa juurde, nad jõuavad kindlasti paradiisis tema auhiilguse paremale käele. Kõik, kes taevariiki astuvad, saavad Jumala poegadeks ja tõusevad tuleval ajal nii Isa juurde. Ma pole tulnud kutsuma ainult

õiglasi, vaid ka patuseid ja kõiki, kes janunevad jumalikult täiusliku õigluse järele.

¹⁷ Johannes tuli meelesparandust jutlustama, et teid taevariigiks ette valmistada; nüüd tulin mina kuulutama usku, Jumala kingitust kui taevariiki sissepääsu hinda. Kui te vaid usute, et mu Isa armastab teid lõpmatu armastusega, siis oletegi jumalariigis.”

¹⁸ ¶ Nii rääkinud, võttis ta istet. Kõik, kes teda olid kuulanud, olid hämmastunud. Ta jüngrid imetlesid teda.

Kuid rahvas polnud valmis selle Jumal-inimese huulilt tulnud head uudist vastu võtma. Ligikaudu kolmandik kuulajatest uskus tema sõnumit, kuigi ei saanud sellest päriselt aru; ligikaudu kolmandik valmistus oma südames seda puhtvaimset arusaama oodatud kuningriigist tagasi lükkama, ülejäänud kolmandik aga ei saanud tema õpetusest aru ning paljud arvasid tõepoolest, et ta „pole mõistuse juures”.

TAEVARIIGI SÕNUMITOOJATE KOOLITUS

PÄRAST „taevariigist” jutlustamist kutsus Jeesus samal õhtupoolikul kuus apostlit kokku ja tutvustas neile oma plaani külastada Galilea järve äärsid linnu. Ta vennad Jaakobus ja Juudas solvusid väga, et neid sellele nõupidamisele ei olnud kutsutud. Nad olid kuni selle ajani arvanud end kuuluvat Jeesuse lähedaste kaaslaste ringi. Ent Jeesus ei soovinud oma lähisugulasi selle taevariigi apostlitest suunajate korpuse liikmeteks võtta. Jaakobuse ja Juuda väljajätmisega väheste valitute seast ja ilmse eemalehoidmisega emast pärast Kaana sündmusi hakkaski tekkima ja üha laienema Jeesuse ja tema perekonna vaheline kuristik. Nii sugune olukord püsis kogu Jeesuse avaliku teenistuse jooksul — nad peaaegu ütlesid temast lahti — ning lahkkelid lõppesid päriselt alles pärast Jeesuse surma ja ülestõusmist. Tema ema usk ja lootus löid kõikuma ning teda valdasid üha enam pettumus- ja alandustunne ning meeleheide. Vankumatult ustavaks jäi oma isast vennale ainult noorim, Rutt.

² Kogu Jeesuse pere oli kuni tema ülestõusmiseni Jeesuse avaliku teenistusega väga vähe seotud. Kui prohveetit austatakse igal pool mujal kui oma riigis, siis arusaavat mõistmist leiab ta samuti kõikjal peale oma pere.

1. VIIMASED ÕPETUSSÕNAD

¹ Järgmisel päeval, 23. juunil 26. a pKr, andis Jeesus neile kuuele oma viimased juhised. Ta käskis neil minna kahekaupa õpetama rõõmusõnumeid taevariigist. Ta keelas neil inimesi ristida ega soovitanud avalikke jutlusi pidada. Ta selgitas, et lubab neil hiljem avalikult jutlustada, kuid mõnda aega peaksid nad paljudel eri põhjustel kaasinimestega suhtlemise praktilisi kogemusi omandama. Jeesus pani ette teha esimesel rännakul ainult *isikuti tööd*. Ehkki see teade valmistas apostlitele mõnevõrra pettumust, said nad vähemalt osaliselt aru, miks Jeesus soovib taevariigi kuulutamist sel viisil alustada, ning asusid tööle täis südikust ja vankumatut entusiasmi. Ta saatis nad teele kahekaupa: Jaakobus ja Johannes läksid Keresasse, Andreas ja Peetrus Kapernauma, Filippus ja Naatanael aga Tarihheasse.

² Enne nende kahe esimese teenistusnädala algust kuulutas Jeesus neile, et ta kavatseb jätta taevariigi töö pärast oma lahkumist kaheteistkümnepäevase apostli hoolde, ning valitas igauht neist valima oma varaste pöördunute seast ühe tulevase apostlikorpuse liikme. Seepeale küsis Johannes: „Aga Meister, kas need kuus meest tulevad meie sekka ja jagavad kõike võrdselt meiega, kes me oleme olnud sinuga alates Jordani jõest ja kuulnud kõiki su õpetusi, valmistudes selleks meie esimeseks tööks taevariigi heaks?” Ja Jeesus vastas: „Jah, Johannes, iga teie valitud mees saab üheks meie seast ja te õpetate neile kõike, mis puudutab taevariiki, nii nagu mina teile olen õpetanud.” Nii kõneldes, lahkus Jeesus nende juurest.

³ Need kuus ei läinud kohe lahku oma tööd tegema, vaid arutasid enne pikalt Jeesuse käsku, et igaüks peab va-

lima ühe uue apostli. Lõpuks võeti kuulda Andrease nõu ja mindi oma ülesannet täitma. Andreas ütles kokkuvõtlikult järgmist: „Meistril on õigus, et meid on selle töö tegemiseks liiga vähe. Õpetajaid on juurde vaja ja Meister on ilmutanud meie suhtes sellega suurt usaldust, et tegi meile ülesandeks need kuus uut apostlit valida”. Kui nad tol hommikul lahku läksid, et oma tööd teha, tundsid nad kõik end veidi rõhutult. Nad teadsid, et hakkavad Jeesusest puudust tundma, ning lisaks oma kartusele ja ujedusele teadsid nad ka seda, et polnud taevariigi sissejuhatamist niimoodi ette kujutanud.

⁴ Kuus apostlit pidid töötama kaks nädalat ja pöörduma siis Sebedeuse majja tagasi nõu pidama. Jeesus läks vahepeal Naatsaretti külastama Joosepit ja Siimonit ning teisi seal läheduses elavaid pereliikmeid. Jeesus tegi oma pere usalduse ja kiindumuse säilitamiseks kõik, mis inimlikult võimalik ja kooskõlas pühendumisega oma Isa tahte täitmisele. Ta täitis selles osas täielikult oma kohust ning enamgi veel.

⁵ Sel ajal kui apostlid seda ülesannet täitsid, mõtles Jeesus palju Johannesest, kes oli nüüd vangis. Ta tundis suurt kiusatust kasutada tema vabastamiseks oma potentsiaalseid võimeid, kuid jäi taas „ootama Isa tahet”.

2. KUUE VÄLJAVALIMINE

¹ Seda kuue apostli esimest misjonireisi saatis erakordne edu. Nad kõik avastasid, kui suur väärtus on otsesel isiklikel kontaktidel inimestega. Jeesuse juurde tagasi pöördudes mõistsid nad täielikumalt, et usk ongi tegelikult ainult ja terveniisti *isiklik kogemus*. Nad hakkasid tunnetama, kui väga januneb lihtrahvas religioosset lohutussõnu ja vaimset virgutust kuulda. Nad tahtsid Jeesuse ümber kogunedes kõik korraga rääkida, aga Andreas võttis juhtimise enda peale, kutsus nad üksikhaaval ette ja laskis neil Meistrile ametlikud ettekanded teha ning kuue apostli kandidaadid esitada.

² Kui igaüks oli omavalitud uut apostlit tutvustanud, palus Jeesus teistel kandidaadi poolt või vastu hääletada ja nii võtsid esimesed kuus apostlit kõik kuus uut apostlit ametlikult vastu. Seejärel teatas Jeesus, et nad külastavad kandidaate ja kutsuvad neid oma teenistusse.

³ Äsjalitud apostlid olid:

⁴ 1. *Matteus Leevi*, Kapernauma tollimaksude koguja, kelle kontor asus linnast ida pool, Batanea piiri ääres. Teda oli valinud Andreas;

⁵ 2. *Toomas Didymos*, kalur Tarihheast, kes oli varem töötanud Gadaras puusepa ja kiviraidurina. Teda oli valinud Filippus;

⁶ 3. *Jaakobus Alfeus*, kalur ja talupidaja Keresast, kelle oli valinud Jaakobus Sebedeus;

⁷ 4. *Juudas Alfeus*, Jaakobus Alfeuse kaksikvend, samuti kalur, kelle oli valinud Johannes Sebedeus;

⁸ ¶ 5. *Seloot Siimon* oli kõrge ametnik selootide isamaalises organisatsioonis, kuid loobus sellest ametist, et ühineda Jeesuse apostlitega. Enne selootidega ühinemist oli Siimon olnud kaupmees. Teda oli valinud Peetrus;

⁹ ¶ 6. *Juudas Iskariot* oli Jeerikos elanud rikaste juutide ainus poeg. Kui ta Ristija Johannese poolehoidjaks hakkas, ütlesid tema saduseridest vanemad temast lahti. Ta otsis sealkandis parajasti tööd, kui Jeesuse apostlid ta leidsid, ning Naatanael kutsus ta apostlite sekka põhiliselt tänu tema kogemustele rahaasjades. Juudas Iskariot oli kaheteistkümnest apostlist ainus juudalane.

¹⁰ ¶ Jeesus veetis kuue apostliga terve päeva, vastates nende küsimustele ja kuulates nende üksikasjalikke ettekandeid, sest neil oli jutustada paljudest huvitavatest ja kasulikest kogemustest. Nüüd nad mõistsid, kui tark oli olnud Meistri plaan saata nad vaikset individuaalset tööd tegema, enne kui nad alustavad palju pingutust nõudvat avalikku teenistust.

3. MATTEUSE JA SIIMONI KUTSUMINE

¹ Järgmisel päeval läks Jeesus koos kuue apostliga tollimaksude kogujat Matteust külastama. Matteus juba ootas neid, ta oli oma raamatupidamise korda seadnud ja valmis andma kontori asjaajamise vennale üle. Tollihoone juurde jõudes astus Andreas Jeesusega ette ja Jeesus ütles Matteusele otsa vaadates: „Järgi mind.” Ning Matteus tõusis ja astus koos Jeesuse ja apostlitega oma majja.

² Matteus rääkis Jeesusele banketist, mille ta toleks õhtuks oli kavandanud. Ta soovis anda õhtusöögi oma perele ja sõpradele, kui Jeesus selle heaks kiidaks ja nõustuks olema aukülaline. Jeesus noogutas nõusoleku märgiks. Peetrus viis Matteuse kõrvale ja selgitas, et ta on kutsunud apostlitega kaasa ka kellegi Siimoni, ning tal lubati Siimon pidusöögile paluda.

³ ¶ Pärast lõunasööki Matteuse majas läksid nad kõik koos Peetrusega seloot Siimonit külastama, kelle leidsid tema endisest töökohast, mida nüüd juhtis ta vennapoeg. Kui Peetrus viis Jeesuse Siimoni juurde, tervitas Meister tulihingelist patriooti ja ütles vaid: „Järgi mind.”

⁴ ¶ Siis läksid nad kõik tagasi Matteuse majja, kus räägiti kuni õhtusöögini palju poliitikat ja religioonist. Leevide pere oli tegelnud äri ja maksukogumisega juba pikka aega, seepärast oleksid variserid võinud paljusid sellele Matteuse banketile kutsutud külalisi „tõlneriteks ja patusteks” nimetada.

⁵ Kui tol ajal mõni silmapaistev tegelane niisuguse vastuvõtu või banketi korraldas, oli tavaks, et kõik huvilised võisid banketiruumis viibida, vaadata pealt, kuidas külalised söövad, ning kuulata lugupeetud inimeste vestlust ja kõnesid. Seepärast oligi enamik Kapernauma variserid kohal, et jälgida, mida Jeesus sel ebatavalisel koosviibimisel teeb.

⁶ Õhtusöögi käigus sööjate tuju üha tõusis ja kõik tundsid end nii suurepäraselt, et pealtvaatavad variserid hakkasid südames Jeesust kritiseerima, et ta sellisel heatajujulisel ja muretul peol osaleb. Kui õhtul hiljem kõnesid

peeti, läks üks õelamatest variseridest isegi niikaugele, et hakkas Jeesuse käitumist Peetruse ees kritiseerima: „Kuidas julged sa meile õpetada, et see mees on õiglane, kui ta sööb koos tõlnerite ja patustega ja viibib nii muretutel meelelahutustel?” Peetrus andis selle kriitika Jeesusele sosinal edasi, enne kui too kokkutulnuid lahkudes õnnistas. Kui Jeesus kõnelema hakkas, ütles ta: „Tulnud siia täna Matteust ja Siimonit meie kaaslasteks vastu võtma, on mul hea meel näha teie rõõmsat meelt ja seltskondlikkust, kuid te peaksite veelgi enam rõõmustama, sest paljud teist pääsevad saabuvasse vaimuriiki, kus te naudite küllaga taevariigi rõõme. Ning teile, kes te siin seisate ja mind oma südames kritiseerite selle eest, et ma olen tulnud oma sõpradega lõbutsema, lubage mul öelda, et ma olen tulnud kuulutama rõõmu ühiskonnas allasurututele ning vaimuvabadust moraalselt vangisoliijatele. Kas on mul vaja teile meelde tuletada, et arsti vajavad mitte terved, vaid haiged? Olen tulnud kutsuma mitte õigeid, vaid patuseid.”

⁷ See oli tõesti kõigile juutidele võõras vaatepilt: näha õiglase loomuga ja üllast meest suhtlemas vabalt ja rõõmsalt lihtrahvaga, isegi jumalakartmatute ja naudinguid otsivate tõlnerite ning tuntud patustajatega. Seloot Siimon tahtis sel koosviibimisel Matteuse majas kõnet pidada, kuid Andreas teadis, et Jeesus ei taha saabuvat taevariiki selootide liikumisega siduda, ning veenis teda avalikust esinemisest hoiduma.

⁸ Jeesus jäi oma apostlitega tol õhtul Matteuse majja ja kui inimesed oma kodudesse läksid, rääkisid nad ainult ühest: Jeesuse headusest ja sõbralikust meelest.

4. KAKSIKUTE KUTSUMINE

¹ Järgmisel päeval läksid kõik üheksa paadiga Keresasse, et esitada ametlik kutse kahele järgmisele apostlile, Jaakobusele ja Juudasele, Alfeuse kaksikutest poegadele, kelle olid valinud Jaakobus ja Johannes Sebedeus. Kaluritest kaksikvennad ootasid Jeesust ja tema apostleid juba kaldal. Jaakobus Sebedeus tutvustas Meistrit Keresa kaluritele ja Jeesus vaatas neile otsa, noogutas ning ütles: „Järgige mind.”

² ¶ Nad veetsid tolle õhtupooliku koos ja Jeesus andis neile põhjalikke õpetusi pidulikes sündmustes osalemise kohta, lõpetades oma jutu järgmiste märkustega: „Kõik inimesed on minu vennad. Mu taevane Isa ei põlga ühtki meie loodud-olendit. Taevariik on lahti kõigile meestele ja naistele. Mitte keegi ei tohi sulgeda halastuse ust näljase hinge ees, kes soovib sinna siseneda. Me sööme koos kõigiga, kes soovivad taevariigist kuulda. Meie taevane Isa peab kõiki inimesi võrdseteks. Seepärast ärge keelduge jagamast leiba variseri ega patustajaga, saduseri ega tõlneriga, roomlase ega juudiga, rikka ega vaesega, vaba mehe ega vangiga. Taevariigi uks on avali kõigi ees, kes soovivad tunda tõe ja leida Jumalat.”

³ ¶ Tol õhtul Alfeuste majas lihtsa õhtueine ajal võeti kaksikvennad apostlite perre. Hilisõhtul pidas Jeesus oma

apostlitele esimese õppetunni ebapuhaste vaimude päritolu, olemuse ja eesmärgi kohta, kuid nad ei saanud tema jutust aru. Neil oli väga kerge Jeesust armastada ja imetleda, kuid väga raske paljudest tema õpetustest aru saada.

⁴ Pärast öist puhkust sõitsid nad kõik, kokku üksteist inimest, paadiga Tarihheasse.

5. TOOMASE JA JUUDA KUTSUMINE

¹ Kalur Toomas ja rändur Juudas ootasid Jeesust ja apostleid Tarihheas kaluripaate maabumiskohas ning Toomas viis nad kõik oma koju, mis oli sealsamas lähedal. Filippus tutvustas nüüd Toomast kui omavalitud apostlikandidaati ja Naatanael sama au pälvinud juudalast Juudas Iskariotti. Jeesus vaatas Toomale otsa ja ütles: „Toomas, sul pole usku, ent ma võtan su sellest hoolimata vastu. Järgi mind.” Juudas Iskariotile ütles Meister: „Juudas, me kõik oleme ühest lihast ja sind meie sekka vastu võttes palvetan ma, et sa jääksid alati ustavaks oma galilea vendadele. Järgi mind.”

² ¶ Pärast einet viis Jeesus need kaksteist meest mõneks ajaks eemale, et nendega koos palvetada ja õpetada neile Püha Vaimu olemust ning tööd, kuid nende imeliste tõdede tähendus, mida ta püüdis õpetada, jäi meeste järele suures osas arusaamatuks. Üks sai ühest asjast aru ja teine teisest, kuid keegi ei mõistnud kogu õpetust. Nad tegid alati selle vea, et püüdsid sobitada Jeesuse uut evangeeliumi oma vanade religioossete uskumustega. Nad ei saanud aru, et Jeesus on tulnud kuulutama uut pääsemisevangeeliumi ja rajama uut teed Jumala leidmiseks; nad ei tajunud, et tema *oligi* taevase Isa uus ilmutus.

³ Järgmisel päeval jättis Jeesus oma kaksteist apostlit omapead. Ta tahtis, et nad isekeskis tuttavaks saaksid, ja soovis, et nad arutaksid seda, mis ta oli neile õpetanud. Meister pöördus õhtusöögiks tagasi ja õhtusöögi järgsetel tundidel rääkis neile seeravite hoolekandest ning mitu apostlit sai tema õpetusest aru. Nad puhkasid öösel ja lahkusid järgmisel päeval paadiga Kapernauma.

⁴ Sebedeus ja Saloome olid asunud elama oma poja Taa veti juurde, et nende suur maja jääks Jeesuse ja tema kaheteistkümne apostli päralt. Siin veetis Jeesus oma valitud sõnumitoojatega vaikselt sabati. Ta selgitas põhjalikult oma plaane taevariigi kuulutamiseks ning rääkis, kui tähtis on vältida kokkupõrkeid tsiviilvõimudega. Ta ütles: „Kui tsiviilvõimudele tuleb etteheiteid teha, jätke see ülesanne minu hoolde. Vaadake, et te ei hakka keisrit ega tema ametnikke süüdistama.” Selsamal õhtul viis Juudas Iskariot Jeesuse kõrvale ja küsis, miks ei tehta midagi Johannese vangist vabastamiseks. Ja Juudas ei jäänud Jeesuse suhtumisega päriselt rahule.

6. NÄDAL PINGELIST KOOLITUST

¹ Järgmine nädal pühendati pingsale õppetööle. Kuus uut apostlit võeti iga päev nende hoole alla, kes neid olid valinud ja andsid nüüd põhjalikult edasi kõike, mida olid taevariigitööks valmistumisel õppinud ja kogenud. Vane mad apostlid kordasid hoolikalt kuuele nooremale kõike,

mida Jeesus oli neile seni õpetanud. Õhtuti koguneti Sebedeuse aeda Jeesuselt õpetust saama.

² Sel ajal seadis Jeesus sisse kesknädalase puhke- ja meelelahutuspäeva. Seda iganädalase puhkepäeva pidamise korda järgis ta kogu oma ülejäänud ainelise elu. Kolmapäeviti nad reeglina oma tavapärase tegevusega ei tegelnud. Sel iganädalasel puhkepäeval jättis Jeesus apostlid harilikult omapead, öeldes: „Mu lapsed, minge ja puhake täna. Puhake vaevast taevariigitööst ja värskendage end kas oma varasema tööga või uusi meelelahutusi avastades.” Jeesus ise ei vajanud oma maises elus seda puhkepäeva, kuid ta teadis, et tema inimestest kaaslastele on nii kõige parem. Jeesus oli õpetaja — Meister; ta kaaslasted olid tema õpilased — jüngrid.

³ ¶ Jeesus püüdis apostlitele selgitada vahet oma õpetuste ja *nende seas veedetud elu* ning nende õpetuste vahel, mis võivad hiljem tema *kohta* esile kerkida. Jeesus ütles: „Teie sõnumi tuum olgu minu kuningriik ja sellega seotud evangeelium. ärge kalduge kõrvale ega jutlustage *minust* ega minu *õpetustest*. Kuulutage kuningriigi evangeeliumi ja kirjeldage minu ilmutust taevast Isast, kuid ärge eksige kõrvale teedele ega looge legende või kujundage kultust, mille sisuks oleksid uskumused ja õpetused minu uskumuste ja õpetuste *kohta*.” Ent nad ei saanud jälle aru, miks ta nii kõneles, ja keegi ei sõandanud ka küsida, miks ta neile seda õpetas.

⁴ Jeesus püüdis neis varastes õpetustes võimalikult palju vältida lahkkelisid oma apostlitega, kui neil just ei tekkinud väärarusaamu tema taevast Isast. Kõigis sellistes küsimustes parandas ta kõhklematult nende ekslikke arusaamu. Jeesusel oli oma ristimisjärgses elus Urantial vaid *üks* motiiv ning see oli tema Paradiisi-Isa parem ja tõetruum ilmutamine: ta rajas uut ja paremat teed Jumala juurde, usu ja armastuse teed. Ta manitses apostleid alati: „Minge otsige patuseid — leidke üles rusutud ja lohutage ärevaid.”

⁵ Jeesus tunnetas suurepäraselt olukorda, tal oli piiramatut võim, mida ta oleks saanud oma missiooni läbiviimiseks kasutada, kuid ta rahuldus täielikult vahendite ja isiksustega, mida ja keda enamik inimesi oleks pidanud ebapiisavaks ja tähtsusetuiks. Tema missioonil oli tohutul dramaatilisi võimalusi, kuid tal oli kindel soov täita oma Isa ülesannet väga vaikselt ja pretensioonitult; ta vältis hoolikalt igasugust võimu ilmutamist. Nüüd kavatses ta töötada vähemasti mitu kuud vaikselt oma kaheteistkümne apostliga Galilea järve ümbruses.

7. VEEL ÜKS PETTUMUS

¹ Jeesus oli kavandanud viiekuulise vaikselt individuaalse misjonitöö kampaania. Ta ei rääkinud apostlitele, kui kaua see kestab — nad töötasid lihtsalt nädal nädala järel. Tolle nädala esimese päeva hommikul, kui ta tahtis just oma kaheteistkümnele apostlile seda teatada, tulid Siimon Peetrus, Jaakobus Sebedeus ja Juudas Iskariot temaga omavahel rääkima. Peetrus viis Jeesuse kõrvale ja sõandas talle öelda: „Meister, meie kaaslasted saatsid meid küsima, kas aeg pole juba kuningriigiks küps. Ja kas sa kuulutad kuningriigi välja Kapernaumas või peame me selleks Jeruusalemma

minema? Ja millal igaüks meist teada saab, mis ametit ta sinu juures kuningriigi rajamisel pidama hakkab –” Peetrusel oleks olnud veelgi küsimusi, kuid Jeesus tõstis manitsevalt käe ja katkestas ta jutu. Ta viipas ka teised kõrval seisvad apostlid lähemale ja ütles: „Mu väikesed lapsed, kui kaua pean ma teile selgitama! Kas te pole aru saanud, et minu kuningriik ei kuulu sellesse maailma? Olen teile korduvalt öelnud, et ma pole tulnud istuma Taaveti troonile, kuidas saate te nüüd minult küsida, missuguse koha te igaüks Isa kuningriigis saate? Kas te ei saa aru, et olen kutsunud teid vaimse kuningriigi saadikuteks? Kas te ei mõista, et peate varsti, üsna varsti mind maailmas ja kuningriigi kuulutamisel esindama, nii nagu mina esindan oma taevast Isa? Kas on see võimalik, et ma olen valinud ja õpetanud teid kuningriigi sõnumitoojateks, kuid te ei saa ikka veel aru, milles seisneb ja mille poolest on nii tähtis selle saabuv jumalariigi jõudmine inimsüdametesse? Mu sõbrad, kuulake mind uuesti. Heitke oma peast mõte, et minu kuningriik on võimu või hiilguse valitsus. Peagi antakse tõepoolest minu kätte võim kogu taeva ja maa üle, kuid Isa tahte kohaselt ei või me kasutada seda jumalikku andi enese esiletõstmiseks sel ajastul. Ühel teisel ajastul jagate te tõepoolest minuga võimu ja au, kuid praegu on meile kohane alistuda Isa tahtele ja minna ning alandlikus kuulekuses maa peal tema käsku täita.”

² Jälle olid tema kaaslased ehmunud ja hämmastunud. Jeesus saatis nad kahekaupa palvetama, paludes neil lõunaks tagasi pöörduda. Sel otsustaval ennelõunal püüdis igaüks neist Jumalat leida, nad katsusid teineteisele toeks olla ja läksid siis Jeesuse juurde tagasi, nagu ta neid oli palunud.

³ Jeesus jutustas neile nüüd uuesti Johannese tulekust, ristimisest Jordani jões, Kaana pulmast, kuue hiljutisest väljavalimisest ning tema enda lihaste vendade eemalejäämisest ning hoiatas neid, et kuningriigi vaenlane püüab ka neid eemale tõmmata. Pärast seda lühikest, kuid tõsist juttu tõusid kõik apostlid püsti, et Peetruse eestvedamisel kuulutada oma kustumatut pühendumist Meistrile ja vankumatut truudust kuningriigile ehk nagu Toomas seda väljendas: „Sellele saabuvale kuningriigile, mis see ka ei oleks ja ehkki ma sellest päriselt aru ei saa.” Nad kõik *uskusid Jeesusesse* tõeliselt, kuigi ei saanud tema õpetusest täielikult aru.

⁴ Nüüd küsis Jeesus, kui palju neil on kokku raha ja kuidas nad on korraldanud oma perede eest hoolitsemise. Kui selgus, et neil on vaevalt nii palju raha, et end kaks nädalat elatada, ütles ta: „See pole minu Isa tahe, et me oma tööd nii alustaksime. Jääme siia järve äärde kaheks nädalaks ja püüame kala või teeme midagi muud, mida meie käed teha leiavad, ning vahepeal korraldage Andrease, esimesena valitud apostli juhendamisel oma elu selliselt, et teil oleks tulevaseks tööks kõik vajalik olemas, nii praeguseks isikliku hoolekande tööks kui ka hilisemaks ajaks, kui ma käsin teil evangeeliumi jutlustada ja usklikke õpetada.” Need sõnad rõõmustasid kõiki väga, see oli nende jaoks esimene

selge ja positiivne vihje, et Jeesus kavatseb hiljem aktiivsemat ja pretensioonikamat avalikku tööd alustada.

⁵ Päeva ülejäänud osa parandasid apostlid oma eluolu ning otsisid paate ja võrke järgmisel päeval kalale minemiseks, sest nad kõik olid otsustanud end kalapüügile pühendada — enamik neist olid olnud kalurid, ka Jeesus ise oli kogenud paadisõitja ja kalur. Paljud paadid, mida nad järgnevatel aastatel kasutasid, olid ehitatud Jeesuse enda kätega. Need olid head ning kindlad paadid.

⁶ Jeesus veenis neid pühendumise kaheks nädalaks kalapüügile, lisades: „Siis siirdute te inimesi püüdma.” Nad kalastasid kolmes rühmas, kusjuures Jeesus läks igal õhtul välja erineva rühmaga. Neile kõigile meeldis nii väga Jeesusega koos olla! Ta oli hea kalur, rõõmsameelne kaaslane ja innustav sõber; mida rohkem nad koos temaga töötasid, seda enam nad teda armastasid. Matteus ütles ühel päeval: „Mida rohkem te mõnest inimesest aru saate, seda vähem teda imetlete, kuid selle mehega on nii, et mida vähem ma temast aru saan, seda rohkem ma teda armastan.”

⁷ Seda plaani, mille kohaselt kaks nädalat püüti kala ja seejärel mindi kaheks nädalaks kuningriigi heaks isiklikku tööd tegema, järgiti enam kui viis kuud, päris selle, 26. aasta lõpuni, mil pärast Johannese vangistamist lakkas tema jõugrite erakordne tagakiusamine.

8. KAHETEISTKÜMNE ESIMENE TÖÖ

¹ Kui esimese kahe nädala kalasaagid olid müüdud, jaotatas Juudas Iskariot, kes oli valitud kaheteistkümneme varahoidjaks, apostlite raha kuueks võrdseks osaks, sest nende perede eest oli juba hoolt kantud. Kui hakkas saabuma augusti keskpaik 26. a pKr, läksid nad kahekaupa tööle aladele, mis Andreas neile määras. Esimesed kaks nädalat liikus Jeesus koos Andrease ja Peetrusega, järgmised kaks nädalat Jaakobuse ja Johannesega ja nii edasi kõigi ülejäänud paaridega nende valitud järjekorras. Nii sai ta minna välja vähemalt korra iga paariga, enne kui nad nende avaliku teenistuse alustamiseks jälle kokku kutsus.

² Jeesus õpetas neid jutlustama pattude andekssaamist *Jumalasse uskumise* kaudu ilma patukahetsuse ja ohverdamiseta ning seda, et taevane Isa armastab kõiki oma lapsi sama igavese armastusega. Ta keelas oma apostleid arutamast:

³ 1. Ristija Johannese tööd ja vangistamist;

⁴ 2. ristimisel kuulnud häält. Jeesus ütles: „Häälele võivad viidata ainult need, kes seda häält kuulsid. Rääkige vaid sellest, mida te olete minult kuulnud, ärge rääkige kuuldistest”;

⁵ 3. vee muutumist veiniks Kaana pulmas. Jeesus manitses neid tõsiselt: „ärge rääkige kellelegi veest ja veinist.”

⁶ 4. Need viis-kuus koosveedetud kuud oli neile imeline aeg, mil nad töötasid iga kahe nädala järel kaluritena, teenides endale piisavalt raha igaks järgmiseks nädalaks, mis nad taevariigi heaks misjonitööd tegid.

⁷ Lihtrahvas imetles Jeesuse ja tema apostlite õpetust ja teenimist. Rabid olid õpetanud juutidele juba ammu, et harimatud ei saa olla vagad ega õiglased. Ent Jeesuse apostlid olid ühtaegu vagad ja õiglased; samas ei vaevanud nad oma pead selle üle, et ei teadnud suurt osa rabide õpetusest ega maailma tarkusest.

⁸ ¶ Jeesus selgitas oma apostlitele, mis vahe on juutide õpetatud niinimetatud heategude kaudu toimuva meeleparanduse ja usust — uuestisünnist — tuleneva meele muutuse vahel, mida ta nõudis taevariiki pääsemise hinnana. Ta õpetas oma apostlitele, et *usk* on Isa taevariiki astumise ainus tingimus. Johannes oli neile õpetanud „meeleparandust — põgenemist tulevase viha eest”. Jeesus õpetas: „Usk on avalik Jumala praegusesse, täiuslikku ja igavesse armastusse astumiseks”. Jeesus ei rääkinud nagu prohvet, kes tuleb Jumala sõna kuulutama. Ta näis rääkivat enda nimel kui keegi, kel on meelevald. Jeesus püüdis viia nende meele imede otsimiselt tõelise ja isikliku kogemuse leidmisele sisimas elava Jumala armastuse ja päästva armulisuse vaimu pakutava rahuldus- ja kindlustunde kaudu.

⁹ Jüngerid nägid juba varakult, et Meister tunneb sügavat lugupidamist ja osavõtlikku austust *iga* inimolendi suhtes, keda ta kohtab, ja neile jättis väga sügava mulje see püsiv ja muutumatu tähelepanu, mida ta alati osutas kõigile meestele, naistele ja lastele. Ta võis katkestada sügava arutelu, et minna tee peale rääkima julgustavaid sõnu mööduvale naisele, kelle kehal ja hingel oli raske koorem. Ta võis keset tõsist nõupidamist apostlitega neid segama tulnud lapsega vennalikult suhelda. Mitte miski ei paistnud Jeesusele kunagi tähtsam kui *inimene*, kes tema läheduses juhtus olema. Ta oli meister ja õpetaja, kuid veelgi enam — ta oli ka sõber ja ligimene, arusaav kaaslane.

¹⁰ ¶ Ehkki Jeesus kasutas oma avalikus õpetamistöös põhiliselt mõistujutte ja lühijutlusi, õpetas ta oma apostleid alati küsimuste ja vastuste kaudu. Oma hilisemate avalike jutluste ajal tavatses ta iga kord jutu katkestada, et vastata siiratele küsimustele.

¹¹ Jeesuse suhtumine naistesse algul ehmatas apostleid, kuid nad harjusid sellega varakult, sest ta selgitas neile põhjalikult, et naistele tuleb anda taevariigis meestega võrdsed õigused.

9. VIIS KUUD JÄRELEKATSUMIST

¹ See mõnevõrra monotoonne aeg, mil kalapüük vaheldus isikliku tööga, osutus kaheteistkümnele apostlile kurnavaks katsumuseks, kuid nad pidasid proovile vastu. Vaatamata kõigile nurinatele, kahtlustele ja mööduvatele rahulolematuseperioodidele jäid nad Meistrile antud andumus- ja ustavusvannetele truuks. Isiklik suhe Jeesusega neil järelekatsumiskuudel pani nad teda nii armastama, et nad kõik (peale Juudas Iskarioti) jäid talle ustavaks ja truuks ka kohtumõistmise ja ristilöömise süngetil tundidel. Tõelised mehed lihtsalt ei suuda hüljata austatud õpetajat, kes on elanud nendega nii lähedastes suhetes ja olnud neile nii pühendunud kui Jeesus. Meistri surma süngetil tundidel

taandus nende apostlite südameis kogu arutlus- ja otsustusvõime ning loogika lugupidavalt vaid ühe erakordse inimliku emotsiooni — ülima sõpruse ja ustavuse ees. Nende viie kuu jooksul, mil nad koos Jeesusega töötasid, hakkas igaüks neist pidama teda oma parimaks *sõbraks* kogu maailmas. Just see inimlik tunne, mitte niivõrd tema suurepärase õpetused või imelised teod, hoidis neid koos isegi pärast tema ülestõusmist ja taevariigi evangeeliumi kuulutamise uuestialustamist.

² Need kuud täis vaikset tööd olid rängaks katsumuseks apostlitele, kes selle proovi läbi tegid, ja see avaliku tegevuse katkemise aeg pani tõsiselt proovile ka Jeesuse perekonna kannatuse. Kui Jeesus valmistus oma avalikku tööd alustama, oli kogu tema pere (peale Ruti) ta tegelikult hüljanud. Nad püüdsid hiljem vaid paaril korral temaga kontakti astuda ning ka siis üksnes selleks, et veenda teda koju tagasi pöörduma, sest nad peaaegu uskusid, et ta on aru kaotanud. Nad lihtsalt ei suutnud tema filosoofiat ega õpetusi mõista, tema enda lähedastele käis see üle jõu.

³ ¶ Apostlid tegid oma isiklikku tööd Kapernaumas, Betsaidas-Juliases, Korasinis, Gerasas, Hipposes, Magdalas, Kaanas, Galilea Petlemmas, Jotapatas, Raamas, Safedis, Gisalas, Gadaras ja Abilas. Lisaks neile linnadele töötasid nad ka paljudes külates ja maapiirkondades. Selle perioodi lõpuks olid need kaksteist oma perede eest hoolitsemiseks üsna rahuldavad kavad välja mõelnud. Enamik apostleid oli abielus, mõnel oli ka mitu last, kuid nad olid oma koduste toetamise niimoodi korraldanud, et apostlite rahatagavarast veidi lisaabi saanud, võisid nad pühendada kogu oma energia Meistri tööle, ilma et oleksid pidanud oma perede rahalise olukorra pärast muretsema.

10. KAHETEISTKÜMNE TÖÖKORRALDUS

¹ Apostlid korraldasid oma töö algul järgmiselt:

² ¶ 1. Andreas, esimesena valitud apostel, määrati kaheteistkümne juhiks ja üldsuunajaks;

³ ¶ 2. Peetrus, Jaakobus ja Johannes määrati Jeesuse isiklikeks kaaslasteks. Nad pidid tema eest nii ööl kui päeval hoolt kandma, hoolitsema tema füüsiliste ja muude vajaduste eest ja olema talle seltsiks tema öistel palvetamistel ja salapärase ühenduste ajal taevase Isaga;

⁴ ¶ 3. Filippus seati rühma majandusülemaks. Tema ülesandeks oli hankida toitu ja vaadata, et külalistel ja vahel isegi kuulajate hulkadel midagi süüa oleks;

⁵ ¶ 4. Naatanael kandis hoolt kaheteistkümne perekondade vajaduste eest. Ta sai iga apostli perekonna vajaduste kohta korrapäraselt aruande, taotles varahoidja Juudaselt raha ning saatis seda iga nädal abivajajatele;

⁶ ¶ 5. Matteus oli apostlikorpuse eelarveülem. Tema ülesandeks oli jälgida, et eelarve oleks tasakaalus ja et kassa uuesti täituks. Kui vastastikuse toetuse summasid polnud enam tulemas, kui ülalpidamiseks ei saadud piisavalt annetusi, siis oli Matteus volitatud saatma kahteistkümmet mõneks ajaks tagasi oma kalavõrkude juurde. Aga see ei olnud kunagi vajalik pärast seda, kui nad oma avalikku tööd alustasid: siis oli tal varahoidja käes alati küllaldane tagavara, et nende tegevust rahastada;

⁷ ¶ 6. Toomas oli rännakute korraldaja. Tema ülesanne oli leida peavarju ja valida kohad, kus õpetada ja jutlustada, tagades reisi sujuva ja jõudsa kulgemise vastavalt plaanidele;

⁸ ¶ 7. Jaakobus ja Juudas, Alfeuse kaksikpojad, määrati rahvahulkade juhtideks. Nende ülesanne oli leida piisavalt abistavaid kohanäitajaid, kes rahva seas jutlustamise ajal korda hoiaksid;

⁹ ¶ 8. Seloot Siimonile anti ülesanne hoolitseda meelelahutuse ja mängude eest. Tema korraldas tegevust kolmapäeviti ja püüdis iga päev paariks tunniks lõõgastust ja meelelahutust pakkuda;

¹⁰ ¶ 9. Juudas Iskariot määrati varahoidjaks. Tema käes oli rahakott. Juudas maksis kinni kõik kulutused ja

pidas arvet. Ta koostas nädalast nädalasse Matteusele eelarveid ja Andreasele iganädalasi aruandeid. Juudas maksis raha välja Andrease loaga.

¹¹ ¶ Nii töötasid need kaksteist oma algusest peale kehtinud töökorralduse järgi ajani, mil see tuli reetur Juudase lahkumise tõttu ümber korraldada. Meister ja tema jüngerid-apostlid jätkasid selle lihtsa töökorraldusega kuni pühapäevani, 12. jaanuarini 27. a pKr, mil Jeesus nad kokku kutsus ja ametlikult kuningriigi saadikuteks ja oma rõõmusõnumite jutlustajateks ametisse pühitses. Varsti pärast seda valmistusid nad minema Jeruusalemma ja Juudamaale oma esimesele avalikule jutlustamisreisile.

KAKSTEIST APOSTLIT

Jeesuse võlu ja õiglust tema maies elus tõendab kõnekalt asjaolu, et ehkki ta purustas korduvalt oma apostlite lootused ja rebis tükkideks iga nende püüde end isiklikult ülendada, hülgas Jeesuse vaid üks neist.

² Apostlid kuulsid Jeesuselt taevariigist ja Jeesus õppis neilt palju inimeste kuningriigi ja inimloomuse kohta Urantial ning teistes arenevates aja ja ruumi maailmades. Need kaksteist meest esindasid inimliku meelelaadi paljusid eri tüüpe ja koolitus polnud neid ühetaoliseks muutnud. Mitmel neist Galilea kaluritest voolas soontes saja aasta eest toimunud Galilea paganliku elanikkonna sunni- viisilise uskupööramise tulemusena tublisti paganaverd.

³ ¶ Ärge arvake ekslikult, et apostlid olid täiesti harimatud ja koolitamata. Nad kõik, kaasa arvatud Alfeuse kaksikud, olid lõpetanud sünagoogikooli, õppinud põhjalikult heebrea pühakirju ja omandanud palju tolleaegseid teadmisi. Seitse neist olid lõpetanud sünagoogikooli Kapernaumas ning kogu Galileas polnud leida paremaid juudi koole.

⁴ Kui teie ürikutes iseloomustatakse neid kuningriigi sõnumitoojaid kui „harimatuid ja koolitusetä” inimesi, siis mõeldakse selle all seda, et nad olid ilmikud, kes polnud saanud õpetust ravidelt ega koolitust pühakirjade rabide kombel tõlgendamiseks. Neil puudus niinimetatud kõrgharidus. Nüüdisajal oleks neid kindlasti harimatuks peetud ja mõnes ühiskonnarühmas isegi kultuurituiks. Üks on siiski kindel: nad ei olnud kõik läbinud ühesugust jäika ja stereotüüpset õppekava. Noorukieast alates oli igaüks neist omal moel elu tundma õppinud.

1. ANDREAS, ESIMENE VÄLJAVALITU

¹ Andreas, kuningriigi apostlikorpuse juht, oli sündinud Kapernaumas. Ta oli vanim laps viielapselises peres, kuhu kuulusid peale tema veel vend Siimon ja ta kolm õde. Tema nüüd juba surnud isa oli olnud Sebedeuse partner kalakuivatamisettevõttes Kapernauma kalasadamas Betsaidas. Apostliks saades ei olnud Andreas abielus, vaid elas oma abielus venna Siimon Peetruse juures. Mõlemad olid kalamehed ning Sebedeuse poegade Jaakobuse ja Johannese partnerid.

² Aastal 26 pKr, mil Andreas apostliks valiti, oli ta 33-aastane, tervelt aasta Jeesusest vanem ja vanem ka kõigist teistest apostlitest. Ta põlvnes silmapaistvate esivanemate soost ja oli kaheteistkümnest kõige võimekam. Kui kõneosavus välja arvata, oli ta oma kaaslastega võrdne peaaegu kõigis võimetes, mida üldse võis ette kujutada. Jeesus ei andnud Andreasele kunagi vennalikku hüüdnime. Ent nii nagu apostlid hakkasid Jeesust peagi Meistriks nimetama, andsid nad ka Andreasele nime, mis tähendas „juht”.

³ ¶ Andreas oli hea organisaator, kuid veel parem haldaja. Ta oli üks neljast siseringi kuuluvast apostlist, et aga Jeesus oli ta määranud apostlirühma juhiks, pidi ta oma

vendade seas korda pidama, sel ajal kui ülejäänud kolm tundsid rõõmu väga lähedasest osadusest Meistriga. Andreas jäi kuni päris lõpuni apostlikorpuse peaks.

⁴ Ehkki Andreas ei olnud muljetavaldav jutlustaja, oskas ta teha head isiklikku tööd ning oli selles suhtes kuningriigi misjonäride teerajaja, sest tõi esimese Jeesuse valitud apostlina Jeesuse juurde kohe oma venna Siimoni, kellest sai hiljem suurimaid taevariigi jutlustajaid. Andreas oli Jeesuse põhilisi toetajaid, kui too soovis taevariigi kahteteistkümmet sõnumitoojat koolitada individuaalprogrammi järgi.

⁵ Olenemata sellest, kas Jeesus õpetas üksnes apostleid või jutlustas rahvahulkadele, oli Andreas tavaliselt toimuvaga kursis, olles arusaav juht ja tegus haldur. Ta otsustas iga talle lahendada antud küsimuse kohe, kui ta just ei arvanud, et see ületab tema volituste piire; sel juhul pöördus ta küsimusega otse Jeesuse poole.

⁶ ¶ Andreas ja Peetrus olid iseloomult ja meelelaadilt väga erinevad, kuid nende auks tuleb alati öelda, et nad said omavahel suurepäraselt läbi. Andreas ei kadestanud kunagi Peetruse oraatorivõimeid. Seda ei juhtu just sage- li, et Andrease-sugune vanem mees oma andekale nooremale vennale nii sügavat mõju avaldab. Andreas ja Peetrus ei paistnud kunagi teineteise võimeid ega saavutusi vähimalgi määral kadestavat. Nelipüha hilisõhtul, kui suuresti tänu Peetruse energilisele ja innustavale jutlustamisele kuningriiki kaks tuhat hinge juurde võideti, ütles Andreas vennale: „Mina ei suudaks seda teha, aga ma tunnen head meelt, et mul on vend, kes seda suutis.” Peetrus vastas: „Kuid ma poleks praegu siin seda tööd tegemas, kui sa poleks mind Meistri juurde toonud ja oma vankumatu püsivusega mind tema juures *hoidnud*.” Andreas ja Peetrus olid erandid, kes kummutasid reegli: nad tõestasid, et isegi vennad võivad rahulikult koos elada ja tõhusalt koos töötada.

⁷ Pärast nelipüha oli Peetrus kuulus, kuid vanemat venda Andreast ei ärritanud sugugi, et teda tutvustati kogu ülejäänud elu kui „Siimon Peetruse venda”.

⁸ ¶ Andreas tundis inimesi teistest apostlitest paremini. Ta teadis Juudas Iskarioti südames käärivast rahutusest juba siis, kui keegi teine veel ei kahtlustanud, et nende varahoidjaga on midagi lahti, kuid ta ei rääkinud oma kartustest kellelegi. Andreas tegi sellega kuningriigile suure teen- ne, et soovitas Peetrusele, Jaakobusele ja Johannesele, ke- da saata esimeste misjonäridena evangeeliumi kuulutama, ja andis neile varastele juhtidele ka nõu, kuidas kuningrii- gi haldusasju korraldada. Andreasel oli suurepärase oskus leida noortes inimestes varjatud võimeid ja peidus olevaid andeid.

⁹ Üsna pea pärast Jeesuse taevassetõusmist hakkas Andreas paljusid lahkunud Meistri ütlusi ja tegemisi enda jaoks

üles kirjutama. Pärast Andrease surma tehti sellest isiklikust ürikust koopiad ja neid levitati vabalt ristiuse varjaste õpetajate seas. Hiljem neid Andrease mitteametlikke märkmeid toimetati, parandati, muudeti ja täiendati, kuni neist kujunes küllaltki jutustav lugu Meistri elust maa peal. Viimased neist vähestest muudetud ja parandatud koopiatest hävisid Aleksandrias tulekahjus ligikaudu sada aastat pärast seda, kui esimene väljavalitud apostel oma algsed tekstid kirjutas.

¹⁰ Andreas oli selge mõistuse ja loogilise mõtlemisega otsusekindel mees, kelle iseloomukindlus seisnes tema suurepärasel tasakaalukuses. Tema meelelaadi puuduseks oli vähene entusiasm: palju kordi oleks olnud vaja, et ta oleks kaaslasti oma kaalutletud kiitusega ergutanud. Ning see hoidumine oma sõprade väärilisi saavutusi kiitmast tulenes tema vastumeelsusest igasuguste meelitusete ja silmakirjalikkuse suhtes. Andreas oli mitmekülgne, tasase meelelaadiga, ennast üles töötanud ja edukas, kuid tagasihoidlik mees.

¹¹ ¶ Kõik apostlid armastasid Jeesust, kuid on tõsi, et igäüht kaheteistkümnest tõmbas tema poole mingi teatav Meistri loomumoodus, mis just sellele apostlile eriti meeldis. Andreas imetles Jeesust tema alatise siiruse ja teesklematu vääriskuse pärast. Kui keegi juba Jeesust tundis, tekkis tal kohe soov teda oma sõpradega jagada. Nad tahtsid tõesti, et teda tunneks kogu maailm.

¹² ¶ Kui hilisemad tagakiusamised Jeruusalemmast pärit apostlid laiali paiskasid, rändas Andreas läbi Armeenia, Väike-Aasia ja Makedoonia ning pärast seda, kui ta oli palju tuhandeid inimesi kuningriiki toonud, vahistati ta lõpuks Ahhaias Patraes ja löödi risti. Kulus tervelt kaks päeva, enne kui see tugev mees ristil suri, ning kõigi nende traagiliste tundide jooksul kuulutas ta ikka edasi päästvat rõõmusõnumit taevariigist.

2. SIIMON PEETRUS

¹ Kui Siimon apostlitega ühines, oli ta kolmekümneaastane. Ta oli abielus, tal oli kolm last ning ta elas Kapernauma lähedal Betsaidas. Tema vend Andreas ja ta naiseema elasid tema juures. Peetrus ja Andreas olid mõlemad Sebedeuse poegade kaluritest partnerid.

² Meister oli Siimonit juba mõnda aega tundnud, kui Andreas teda Jeesusele teise apostlina tutvustas. Kui Jeesus andis Siimonile nimeks Peetrus, naeratas ta seejuures; see oli mõeldud hüüdnimena. Kõik sõbrad tundsid Siimonit kui ebakindlat ja impulsiivset meest. Hiljem, tõsi küll, omistas Jeesus sellele naljatamisi antud hüüdnimele uue erilise tähenduse.

³ ¶ Siimon Peetrus oli impulsiivne ja optimistlik. Ta oli noormeheks sirgudes andnud end vabalt tugevate tunnete meelevalda; ta sattus pidevalt raskustesse, sest kippus alati mõtlematult rääkima. See tekitas kõigile tema sõpradele ja kaaslastele lakkamatult muret ning ta kuulis ka Meistrilt palju leebeid etteheiteid. Ainus põhjus, miks Peetrus oma mõtlematu jutuga suuremasse hätta polnud sattunud, oli

see, et ta hakkas väga varakult paljusid oma plaane ja kavatsid vend Andreasega läbi arutama, enne kui neid avalikult esitada julges.

⁴ Peetrus oli sorav kõneleja, ta rääkis kaunilt ja dramaatiliselt. Peale selle oli ta loomupärane innustav rahvajuh, kiire mõtlemisega, kuid mitte sügav arutleja. Peetrus esitas palju küsimusi, rohkem kui kõik teised apostlid kokku, ning ehkki enamik küsimusi olid head ja asjakohased, olid paljud ka läbimõtlemata ja rumalad. Peetrus ei mõelnud sügavuti, kuid ta teadis üsna hästi, mida ta tahab. Seepärast oli ta kiire otsustaja ja tegutseja. Sel ajal kui teised rääkisid imestunult, et Jeesus on rannal, hüppas Peetrus vette ja ujus kaldale Meistrit tervitama.

⁵ ¶ Peetrus imetles Jeesuses kõige rohkem tema ülimalt õrnost. Peetrus pani alati Jeesuse kannatlikkust imeks. Ta ei unustanud kunagi õppetundi, et pahategijale tuleb andestada mitte ainult seitse korda, vaid seitsekümmend seitse korda. Ta mõtles palju neile mälestustele Meistri andestavast iseloomust tumedatel ja süngetel päevadel pärast seda, kui oli mõtlematult ja ettekavatsematult ülempreestri õuel Jeesusest lahti öelnud.

⁶ ¶ Siimon Peetrus oli murettekitavalt kõikuva loomuga, ta võis minna äkki ühest äärmusest teise. Algul keeldus ta laskmast Jeesust oma jalgu pesta, kuid kuulnud Meistri vastust, palus, et see teda üleni peseks. Jeesus siiski teadis, et Peetruse eksimused olid tema peas, mitte südames. Ta oli üks seletamatumaid julguse ja arguse kombinatsioone, kes kunagi maa peal on elanud. Tema iseloomu väga tugev külg oli tema lojaalsus, sõprus. Peetrus armastas Jeesust tõeliselt ja truult. Ning hoolimata sellest tornina kõrguvast andumusest oli ta nii ebastabiilne ja järjekindlusetu, et lasi teenijatüdrukul õrritada end oma Issandast ja Meistrist lahti ütleva. Peetrus suutis taluda tagakiusamist ja muid otseid rünnakuid, kuid närbus ja tõmbus kõssi naeruvääristamise ees. Otserünnaku puhul oli ta vapper sõdur, kuid kokkus hirmunud argpüksina tagasi selja tagant tuleva üllatusrünnaku ees.

⁷ Peetrus oli esimene Jeesuse apostel, kes asus kaitsma Filippuse tööd samaarlaste ja Pauluse tööd paganate seas. Hiljem Antiookias, kui ortodokssed juudid teda pilkasid, eemaldus ta oma põhimõtteid reetes ajutiselt paganatest, kutsudes sellega esile Pauluse kartmatud süüdistused.

⁸ Ta oli esimene apostel, kes Jeesuses ühendatud inimlikkust ja jumalikkust täiest südamest tunnistas, ja esimene — pärast Juudast —, kes temast lahti ütles. Peetrus polnud just eriline unistaja, kuid talle ei meeldinud laskuda ekstaasi ja dramaatilise entusiasmi pilvedelt lihtsasse ja asjalikku reaalsesse maailma.

⁹ Nii kujundlikult kui ka sõna-sõnalt Jeesuse järel käies astus ta kas rongkäigu ees või jäi sellest maha, „järgnedes talle kaugelt”. Kuid ta oli nende kaheteistkümnepaistev jutlustaja, ta tegi ühe põlvkonna jooksul kuningriigi rajamiseks ja oma sõnumitoojate läkitamiseks maailma kõigisse nelja nurka rohkem kui keegi teine peale Pauluse.

¹⁰ Pärast järelemõtlematut lahtiütlemist Meistrist leidis ta end taas ja läks Andrease osavõtliku ja arusaava juhendamise all esimesena tagasi kalavõrkude juurde, kui apostlid pärast ristilöömist ootama jäid, mis edasi juhtub. Kui ta lõpuks veendus, et Jeesus on talle andestanud, ning teadis, et on Meistri rüppe tagasi võetud, süttisid kuningriigi tuled tema hinges nii eredalt lõkkele, et ta sai tuhandetele pimeduses olijatele eredaks päästvaks valguseks.

¹¹ ¶ Pärast Jeruusalemmast lahkumist ja enne, kui Paulusest oli saanud mittejuudi ristiusu kirikute juhtiv vaim, rändas Peetrus palju ringi ja külastas kõiki kogudusi Babilonist Korintoseni. Ta külastas ka paljusid Pauluse rajatud kogudusi ja kandis nende eest hoolt. Ehkki Paulus ja Peetrus olid meelelaadilt ja hariduselt, isegi teoloogiliste seisukohtade poolest väga erinevad, töötasid nad hilisematel aastatel täies üksmeeles üheskoos koguduste ülesehitamisel.

¹² ¶ Peetruse stiili ja õpetusi võib näha tema jutlustes, mis on osaliselt kirja pandud Luukase poolt ja Markuse evangeeliumis. Kõige paremini ilmneb tema energiline stiil tekstis, mida nimetatakse Peetruse esimeseks kirjaks; vähemalt ilmnes enne seda, kui üks Pauluse jünger seda hiljem muutis.

¹³ Peetrus eksis aga pidevalt, püüdes juute veenda, et Jeesus oli siiski tõeline juutide messias. Siimon Peetruse mõtetes olid surmatunnini segamini arusaamad Jeesusest kui juudi messias, Kristusest kui maailma lunastajast ja Inimese Pojast kui Jumala, kogu inimkonna armastava Isa ilmutusest.

¹⁴ ¶ Peetruse naine oli väga võimekas. Ta tegi aastaid tublit tööd naiskorpuse liikmena ja kui Peetrus Jeruusalemmast välja aeti, saatis ta teda kõigil reisidel kogudustesse ja misjonirännakutel. Ning päeval, mil ta kuulus abikaasa elust lahkus, heideti naine Roomas areenil metsloomade ette.

¹⁵ ¶ Nii kuulutas Peetrus, see Jeesuse lähedaste kaaslaste hulka kuuluv mees, väljaspool Jeruusalemma rõõmusõnumit taevariigi hiilgusest ja aust, kuni viis oma hoolekandetöö täielikult lõpule. Ta pidas seda endale suureks auks, kui ta vangistajad talle teatasid, et ta peab surema samamoodi, nagu oli surnud tema Meister — ristil. Ja nii löödigi Siimon Peetrus Roomas risti.

3. JAAKOBUS SEBEDEUS

¹ Jaakobus, vanem Sebedeuse kahest apostlist pojast, kellele Jeesus andis hüüdnimeks Kõuepojad, oli apostlik saades kolmekümneaastane. Ta oli abielus, tal oli neli last ning ta elas oma vanemate lähedal Betsaidas, Kapernauma serval. Ta oli kalur ja pidas ametit koos oma noorema poja Johannesega ning Andrease ja Siimoniga. Jaakobuse ja tema venna Johannese eelseks oli, et nad tundsid Jeesust kauem kui teised apostlid.

² ¶ See võimekas apostel oli vastuolulise meelelaadiga: näis, et tal on tegelikult kaks eri loomust, mida mõlemat

käivitavad tugevad tunded. Eriti äge oli ta siis, kui oli sügavalt nõrduinud. Ta võttis tuld, kui teda piisavalt provotseeriti, ja tormi vaibudes kaldus oma viha põhjendama ja vabandama sellega, et see oli täiesti õiglane nõrdimusavaldu. Kui need perioodilised vihapursked välja arvata, oli Jaakobus oma isiksuselt Andreasega üsna sarnane. Tal polnud Andrease diskreetsust ega inimestetundmist, kuid ta suutis palju paremini avalikkuse ees esineda. Arvestamata Matteust, oli Jaakobus Peetruse kõrval neist kaheteistkümnest parim oraator.

³ Ehkki Jaakobus ei olnud mingis mõttes tujukas, võis ta olla ühel päeval vaikne ja sõnakehv, järgmisel päeval aga hea kõneleja ja jutuvestja. Jeesusega rääkis ta tavaliselt vabalt, kuid kaheteistkümne seas võis ta päevade kaupa vaikida. Tema suur puudus seisneski neis seletamatutes vaikimisperioodides.

⁴ Jaakobuse isiksuse silmapaistev joon oli tema võime näha ettepanekute kõiki aspekte. Ta jõudis Jeesuse õpetuse tõelise tähenduse ja tähtsuse mõistmisele neist kaheteistkümnest kõige lähemale. Ka temal läks Meistri sõnade tähenduse mõistmisega algul palju aega, aga enne, kui Jeesus nende koolituse lõpetas, oli ta omandanud Jeesuse sõnumist kõrgeima arusaama. Jaakobus suutis mõista väga erinevaid inimloomusi, ta sai hästi läbi nii mitmekülgse Andrease, impulsiivse Peetruse kui ka oma kinnise venna Johannesega.

⁵ Ehkki Jaakobusel ja Johannesel oli raske koos töötada, oli innustav vaadata, kui hästi nad omavahel läbi saavad. Neil ei õnnestunud see nii hästi kui Andreasel ja Peetrusel, kuid siiski palju paremini kui tavaliselt võiks kahelt vennalt oodata, eriti kui vennad on nii põikpäised ja paindumatud. Nii imelik kui see ka ei paista, olid need kaks Sebedeuse poega teineteise suhtes palju sallivamad kui võõraste suhtes. Nad armastasid teineteist väga, nad olid alati olnud õnnelikud mängukaaslased. Just need Kõuepojad tahtsid kutsuda tule taevast alla hävitama samaarlasi, kes söandasid nende Meistri suhtes lugupidamatust ilmutada. Ent Jaakobuse enneaegne surm muutis üsna palju tema noorema venna ägedat meelelaadi.

⁶ ¶ Jaakobus imetles Jeesuse puhul kõige enam Meistri osavõtlikku armastust. Talle meeldis väga Jeesuse mõistev huvi nii väikeste kui ka suurte, nii rikaste kui ka vaeste vastu.

⁷ ¶ Jaakobus Sebedeus oli tasakaalukas mõtleja ja kavandaja. Koos Andreasega oli ta üks mõistlikumaid apostleid. Ta oli energiline olend, kuid ei kiirustanud kunagi. Ta oli Peetrusele hea tasakaalustaja.

⁸ Jaakobus oli tagasihoidlik ja temas leidis vähe draamatilisust. Ta tegi leplikult oma igapäevatööd, ootamata erilist hüvitust, kuid hakkas taevariigi tõelisest tähendusest juba midagi aru saama. Ning isegi Jaakobuse ja Johannese ema palve puhul anda oma poegadele kohad Jeesuse paremal ja vasakul käel tuleks arvestada, et selle palvega esines nende ema. Ei tohi unustada, et andes märku oma valmisolekust need ülesanded enda peale võtta, olid nad

teadlikud ohtudest, mis kaasnesid Meistri oletatava mäsuga Rooma võimu vastu, ning valmis selle eest oma hinda maksma. Kui Jeesus küsis, kas nad on valmis oma karikast jooma, ütlesid nad, et on seda. Ning Jaakobuse suhtes oli see sõna-sõnalt õige — ta jõi oma karika tühjaks koos Meistriga, olles esimene apostel, kes märtrisurma koges, sest ta tapeti varakult Herodes Agrippa mõõgaga. Jaakobus oli seega esimene kaheteistkümnest, kes ohverdas oma elu kuningriigi uuel lahingujoonel. Herodes Agrippa kartis Jaakobust rohkem kui ühtki teist apostlit. Ta oli tööpoolest sageli vaikne ja sõnakehv, ent kui tema veendumuste vastu astuti, oli ta vapper ja kindlameelne.

⁹ ¶ Jaakobus elas oma elu täiel rinnal ja kui saabus lõpp, käitus ta nii meeldivalt ja meelekindlalt, et isegi tema süüdistaja ja pealekaebaja, kes tema kohtumõistmise ja hukkamise juures viibis, oli nii liigutatud, et tormas Jaakobuse surma vaatamast eemale ning ühines Jeesuse jüngeritega.

4. JOHANNES SEBEDEUS

¹ Kui Johannes apostlik sai, oli ta kahekümne nelja aastane ja kaheteistkümnest noorim. Ta polnud abielus ja elas oma vanematega Betsaidas. Johannes oli kalur ja töötas oma venna Jaakobusega partnerluses Andrease ja Peetrusega. Nii enne kui ka pärast apostlik saamist oli Johannes Jeesuse isiklik esindaja suhetes Meistri perekonnaga ning ta täitis seda kohustust seni, kuni Jeesuse ema Maarja elas.

² Et Johannes oli kaheteistkümnest noorim ja Jeesuse perekonnaasjadega nii tihedalt seotud, oli ta Meistrile väga kallis, kuid poleks õige öelda, et ta oli „jünger, keda Jeesus armastas”. Vaevalt võiks kahtlustada Jeesuse suuremeelset isiksust erapoolikuses, ühe apostli armastamises teistest enam. Asjaolu, et Johannes oli üks Jeesuse kolmest isiklikust abilisest, andis sellele ekslikule ideele värvi juurde, rääkimata sellest, et Johannes koos oma venna Jaakobusega oli tundnud Jeesust teistest kauem.

³ ¶ Peetrus, Jaakobus ja Johannes määrati Jeesuse isiklikeks abilisteks varsti pärast nende saamist apostliteks. Peagi pärast kaheteistkümne väljavalimist, ajal, kui Jeesus määras Andrease rühma suunajaks, ütles ta Andreasele: „Ja nüüd ma soovin, et sa määraksid kaks-kolm oma kaaslast minu kõrvale, et nad mu eest hoolt kannaksid ja mu igapäevaste vajaduste eest hoolitseksid.” Ning Andreas pidas õigeks usaldada selle erilise ülesande täitmine kolmele järgmisena välja valitud apostlile. Ta oleks tahtnud nii õnnistatud teenistust ka ise pidada, kuid tema oli Meistrilt juba ülesande saanud; seepärast andis ta kohe korralduse, et Jeesuse juurde jäävad Peetrus, Jaakobus ja Johannes.

⁴ ¶ Johannes Sebedeusel oli palju meeldivaid iseloomujooni, kuid tema liigne, tavaliselt hästivarjatud eneseuhkus nii meeldiv ei olnud. Tema pikaajalised sidemed Jeesusega olid tema iseloomu suuresti muutnud. Aja jooksul see eneseuhkus küll tunduvalt vähenes, ent kui ta vanaks sai ja mõnevõrra lapsikuks jäi, avaldus see kõrge enesehinnang teatud määral taas, nii et juhendades Naatanit selle evangeeliumi ümberkirjutamisel, mis nüüd tema nime kannab, ei

kõhelnud elatanud apostel end pidevalt nimetamast „jüngeriks, keda Jeesus armastas”. Arvestades asjaolu, et Johannes oli Jeesuse lähedase sõbra seisundile lähemal kui ükski teine surelik maa peal, oli Jeesus valinud Johannese oma isiklikuks esindajaks nii paljudes küsimustes, et pole midagi imestada, et too hakkas end pidama „jüngeriks, keda Jeesus armastas”, sest ta teadis päris kindlasti, et ta oli jünger, keda Jeesus oli nii sageli usaldanud.

⁵ Johannese tugevaim iseloomujoon oli tema usaldusväärsus — ta oli täpne ja julge, ustav ja andunud. Tema suurim nõrkus oli see loomumane eneseuhkus. Ta oli oma pere noorim liige ja noorim ka apostlirühmas. Võib-olla oli ta veidi hellitatud, võib-olla oli ta veidi liiga palju oma tahtmist saanud. Ent hilisematel eluaastatel oli Johannes hoopis teistsugune inimene kui see ennastimetlev ja meelevaldne noormees, kes ühines Jeesuse apostlitega juba kahekümne nelja aastaseks.

⁶ ¶ Johannes hindas Jeesuses kõige enam Meistri armastust ja isetust. Need jooned avaldasid talle nii sügavat muljet, et armastus ja vennalik andumus sai valdavaks kogu tema hilisemas elus. Ta rääkis armastusest ja kirjutas armastusest. Sellest Kõuepojast sai „armastuse apostel” ning kui vanal apostlil, kes ei suutnud Efesoses enam pulti tõusta ja jutlustada, vaid keda tuli kirikusse kandetooliga viia, paluti teenistuse lõpus uskujatele mõned sõnad lausuda, ütles ta ainult: „Mu väikesed lapsed, armastage üksteist.”

⁷ ¶ Johannes rääkis vähe, välja arvatud siis, kui ta oli ärritunud. Ta mõtles palju, kuid kõneles vähe. Vanemaks saades muutus tema meelelaad leebemaks, vaoshoitumaks, kuid ta ei saanud kunagi üle oma soovimatusest kõnelda; ta ei saanudki päriselt oma kinnisusest võitu. Ent talle oli antud tähelepanuväärne loov kujutlusvõime.

⁸ ¶ Johannesel oli veel üks tahk, mida sellest vaikesest ja sissepoole vaatavast mehest poleks osanud oodata. Ta oli mõnevõrra kitsarinnaline usklik ja ülemäära sallimatu. Selles suhtes sarnanes ta väga Jaakobusele — nad mõlemad tahtsid lugupidamatute samaarlaste peale taevast tuld alla kutsuda. Kui Johannes kohtas Jeesuse nimel jutlustavaid võõraid, keelas ta neil kohe seda teha. Kuid ta ei olnud ainus kaheteistkümnest, keda rikkus niisugune kõrge enesehinnang ja üleolekutunne.

⁹ Johannese elu mõjutas väga palju see, et ta nägi Jeesust kodutult ringi liikumas, kuigi ta oli oma ema ja perekonna eest hoolt kandnud. Johannes tundis Jeesusele sügavalt kaasa ka sellepärast, et tema pere ei suutnud teda mõista ja oli järk-järgult temast eemaldumas. Kogu see olukord koos asjaoluga, et Jeesus allus oma väikseimateski soovides alati taevase Isa tahtele ja igapäevaelus teda kõhklematult usaldas, avaldas Johannesel nii sügavat muljet, et kutsus tema iseloomus esile märgatavad püsivad muutused, mis avaldusid hiljem kogu tema ülejäänud elu.

¹⁰ Johannesel oli külmaverelist ja uljast julgust, mida leidis üksikutel apostlitel. Ta oli ainus apostel, kes järgnes Jeesusele tema vahistamisööl ja sõandas minna oma Meistriga kaasa päris surma palge ette. Ta oli kohal ja käeulatuses Jeesuse viimse maise tunnini ning täitis talle seoses Jee-

suse emaga usaldatud ülesannet ning oli valmis vastu võtma täiendavaid korraldusi, mis Meister oma sureliku eksistentsi viimsetel hetkedel talle võis anda. Üks on täiesti kindel, Johannest võis jäägitult usaldada. Kaheteistkümne söögilaual istus Johannes tavaliselt Jeesuse paremal käel. Ta oli esimene kaheteistkümnest, kes tõeliselt ja täielikult ülestõusmist uskus, ning esimene, kes Meistri ära tundis, kui too pärast ülestõusmist järvekaldal nende juurde tuli.

¹¹ See Sebedeuse poeg oli ristiusuliikumise varases tegevuses Peetrusega väga tihedalt seotud ning sai Jeruusalemma koguduse üheks põhitoetajaks. Nelipühäl oli ta Peetruse abiline ja parem käsi.

¹² Aastaid pärast Jaakobuse märtrisurma abiellus Johannes oma venna lesega. Tema elu viimasel kahekümnel aastal hoolitses tema eest ta armastav pojatütar.

¹³ Johannes oli mitu korda vangis ning ta pagendati neljaks aastaks Patmose saarele, kuni Roomas tuli võimule uus keiser. Kui Johannes poleks olnud taktitundeline ja tark, oleks ta kindlasti hukatud nagu ta otsekohe sem vend Jaakobus. Aastate möödudes õppis Johannes koos Issanda venna Jaakobusega selgeks oskuse tsiviilkohtu ees targalt lepitust otsida. Nad leidsid, et „leebe vastus pöörab vaenu kõrvale”. Nad õppisid ka esitama kirikut mitte „taevariigina”, vaid „inimkonnale ühiskondlike teenuste osutamisele pühendunud vaimse vennaskonnana”. Nende õpetus oli pigem armastavast teenimisest kui valitsevast võimust — kuningriigist ja kuningast.

¹⁴ Patmosel ajutises pagenduses olles pani Johannes kirja ilmutuse, mis on jõudnud teieni tunduvalt lühemana ja moonutatuna. Selles Johannese Ilmutuses on säilinud vaid fragmente suurest ilmutusest, millest pärast Johannese üleskirjutust on mõned mahukad osad kaotsi läinud, mõned osad välja jäetud. See on säilinud ainult fragmentidena ja muudetud kujul.

¹⁵ Johannes rändas palju ringi, tegi lakkamatult tööd ja pärast Aasia koguduste piiskopiks saamist jäi elama Efesosse. Ta juhendas oma kaaslaste Naatani tööd, kes kirjutas Efesosel üles niinimetatud Johannese evangeeliumi, kui Johannes ise oli juba üheksakümne üheksa aastane. Johannes Sebedeus oli kaheteistkümne apostli hulgas see, kellest hiljem sai väljapaistev teoloog. Ta suri 103. a pKr saja ühe aastaseks Efesosel loomulikku surma.

5. UUDISHIMULIK FILIPPUS

¹ Filippus oli viiendana valitud apostel, kes kutsuti kaasa siis, kui Jeesus, kes oli koos oma esimese nelja apostliga kohtunud Jordani ääres Johannesega, suundus Galilea linna Kaanasse. Filippus oli elanud Betsaidas ja Jeesust juba mõnda aega tundnud. Kuid sellest, et Jeesus on tõeliselt suur inimene, sai ta aru alles tol päeval Jordani orus, kui Jeesus ütles talle: „Järgi mind”. Filippust mõjutas mõnevõrra ka asjaolu, et Andreas, Peetrus, Jaakobus ja Johannes olid Jeesust Vabastajana tunnistanud.

² Filippus oli apostlitega ühinedes kahekümne seitsme aastane; ta oli hiljuti abiellunud, kuid lapsi tal tol ajal veel

polnud. Apostlid andsid talle hüüdnimeks uudishimulik. Filippusele tuli alati kõike selgitada. Näis, et ta ei suutnud ühessegi väitesse eriti sügavale tungida. Ta polnud just kõva peaga, kuid tal puudus kujutlusvõime. Vähene kujutlusvõime oli tema iseloomu suur puudus. Ta oli lihtne ja asjalik inimene.

³ ¶ Kui apostlite töökorraldus sisse seati, pandi Filippus majandusülemaks. Tema ülesanne oli hoolitseda selle eest, et neil oleks alati piisavalt toiduvarusid, ja ta oli hea majandusülem. Tema tugevaimad iseloomujooned olid tema süstemaatilisus ja põhjalikkus: ta oli ühtaegu arvestav ja süstemaatiline.

⁴ Filippus oli kasvanud seitsmeliikmelises peres, kus oli kolm poissi ja neli tüdrukut. Ta oli vanuselt teine ja pärast ülestõusmist ristas ta kogu oma pere kuningriiki. Filippuse perekonnas olid kõik kalurid. Ta isa oli väga võimekas mees, sügav juurdleja, kuid ema keskpärasest suguvõsast. Filippuselt ei oodatudki suuri tegusid, kuid ta võis teha väikesi asju suurelt, teha neid hästi ja kiiduväärselt. Nelja aasta jooksul juhtus vaid mõnel korral, et kõigi jaoks polnud piisavalt toitu varutud. Isegi nende eluviisiga kaasnenud paljud erakordsed vajadused tabasid teda harva ootamatult. Apostlipere toitlustusosakonda juhiti arukalt ja majanduslikult.

⁵ Filippuse tugevaks küljeks oli tema vankumatu usaldusväarsus, tema iseloomu nõrkuseks kujutlusvõime täielik puudumine, oskamatus kahte ja kahte kokku liites vastuseks neli saada. Matemaatiliselt suutis ta abstraktselt mõelda, kuid oli ilma konstruktiivse kujutlusvõimeta. Teatav kujutlusvõime puudus tal peaaegu täielikult. Ta oli tüüpiline lihtne tavaline inimene. Nende hulkade seas, kes tulid Jeesuse õpetusi ja jutlusi kuulama, oli temasuguseid väga palju ja neile pakkus suurt lohutust näha endasugust Meistri nõukogus austusväärsele positsioonile tõstetuna. Neile andis julgust asjaolu, et üks nende endi seast oli juba leidnud kuningriigi asjatoimetustes kõrge koha. Jeesus õppis lähemalt tundma sedaliiki inimmeelt, kuulates kannatlikult Filippuse rumalaid küsimusi ja täites nii sageli oma majandusülema palvet, et „talle selgitataks”.

⁶ Filippus imetles Jeesuses alati tema ammendamatu heldust. Filippus ei leidnud Jeesuses kunagi midagi, mis oleks andnud tunnistust väiklusest, kitsidusest või ihnsusest ning ta jumaldas tema püsivat heldekäelisust.

⁷ ¶ Filippuse isiksuses oli vähe sellist, mis oleks võinud muljet avaldada. Tema kohta öeldi sageli: „Filippus Betsaidast, kus elavad ka Andreas ja Peetrus.” Tal peaaegu puudus tähelepanuvõime, ta ei suutnud olukorra dramaatilisust mõista. Ta ei olnud pessimistlik, ta oli lihtsalt proosaline. Tal puudus suures osas ka vaimse taipamise võime. Ta ei kõhelnud katkestamast Meistri sügavmõttelist juttu oma pealtnäha rumala küsimusega. Ent Jeesus ei teinud talle kunagi selle mõtlematuse pärast etteheiteid, ta oli Filippusega kannatlik ja suhtus mõistvalt tema võimetusse õpetuse sügavamaid tähendusi näha. Jeesus teadis hästi, et kui ta kordki Filippust nende tüütute küsimuste pärast noomib, haavab ta sellega mehe ausat hinge ja solvab teda sedavõrd,

et ta ei söanda enam kunagi küsimusi esitada. Jeesus teadis, et tema kosmosemaailmades on miljardeid samasuguseid aeglase mõtlemisega surelikke ning ta tahtis neid kõiki julgustada, et nad temale loodaksid ja julgeksid alati oma küsimuste ja probleemidega tema juurde tulla. Jeesust huvitasidki tegelikult palju enam Filippuse rumalad küsimused kui jutlused, mida ta pidas. Jeesus tundis ülimat huvi *inimeste*, igasuguste inimeste vastu.

⁸ Majandusülemast apostel ei olnud hea avalike kõnede pidaja, kuid isiklikus töös oli ta väga veenev ja edukas. Teda polnud kerge heidutada; ta oli töökas ja väga visa kõiges, mida ette võttis. Tal oli suurepärase ja haruldane oskus öelda: „Tulge!” Kui tema esimene pöördunu Naatanael tahtis Jeesuse ja Naatsareti väärtuste ja puuduste üle vaidlema hakata, vastas Filippus talle tabavalt: „Tule ja vaata.” Ta ei olnud dogmaatiline jutlustaja, kes manitses kuulajaid „minema” — tegema seda ja teist. Kõik oma töös tekkivad olukorrad lahendas ta kutsega „Tule — tule minuga, ma näitan sulle teed.” Ning see meetod on igat liiki õpetustes igal etapil ühtviisi tõhus. Isegi lapsevanemad võiksid Filippuselt õppida, et lastele *ei tohiks* öelda „mine tee seda ja teist”, vaid pigem kutsuda „lähme, me näitame sulle, kuidas on parem, ja teeme seda koos”.

⁹ Filippuse võimetus kohaneda uue olukorraga ilmnis selgelt siis, kui kreeklased tulid Jeruusalemmas tema juurde ja ütlesid: „Härra, me soovime Jeesust näha.” Igale juudile, kes selle küsimuse oleks esitanud, oleks Filippus öelnud: „Tulge.” Need olid aga võõramaalased ja Filippus ei mäletanud, et ta oleks kõrgemalt selliseks puhuks juhiseid saanud; talle ei tulnud pähe midagi targemat kui pidada nõu oma ülema Andreasega, ning seejärel saatsid need kaks Jeesuse järele küsinud kreeklased Jeesuse juurde. Nii juhtus ka siis, kui Filippus läks Samaariasse jutlustama ja uskujaid ristima, nagu Meister oli juhendanud: ta hoidus käsi panemast pöördunute peale Tõe Vaimu saamise märgiks. Seda tegid Peetrus ja Johannes, kes tulid peagi Jeruusalemma emakirikust tema tööd vaatama.

¹⁰ Meistri surm oli Filippusele ränk katsumus, ta osales kaheteistkümne töö ümberkorraldamises ja oli esimene, kes läks võitma kuningriigile hingi juurde mittejuutide seast. Ta töötas väga edukalt nii samaarlaste heaks kui ka kogu oma hilisemas teenistuses evangeeliumi nimel.

¹¹ ¶ Filippuse naine, naiskorpuse töökas liige, osales hiljem, pärast Jeruusalemmas toimunud tagakiusamise eest põgenemist, aktiivselt oma mehe evangelistitöös. Ta oli kartmatu naine, kes isegi Filippuse risti all seistes ergutas teda kuulutama oma mõrvaritele häid uudiseid, ja kui mehe jõud rauges, hakkas ta jutustama pääsemist Jeesusesse uskumise kaudu ning vaikis alles siis, kui raevunud juudid talle kallale tormasid ja ta kividega surnuks pildusid. Nende vanim tütar Lea jätkas nende tööd ja temast sai hiljem Hierapolise kuulus naisprophet.

¹² ¶ Kaheteistkümne kunagine majandusülem Filippus oli kuningriigis vägev mees ja võitis kõikjal, kuhu ta läks, hingi enda poole. Lõpuks löödi ta oma usu pärast risti ja maeti Hierapolis.

6. AUS NAATANAEEL

¹ Naatanaeli, kuuenda ja viimase Meistri enda valitud apostli tõi Jeesuse juurde ta sõber Filippus. Ta oli koos Filippusega mitmes ärilises ettevõtmises osalenud ja Jeesusega kohtudes parajasti koos temaga teel Ristija Johannest vaatama.

² Kui Naatanael apostlitega ühines, oli ta kahekümne viie aastane ja rühmas peaaegu kõige noorem. Ta oli oma seitsmeliikmelise pere noorim liige, vallaline ning ainuke tugi oma vanadele ja haigetele vanematele, kellega koos ta Kaanas elas; ta vennad ja õed olid kas abiellunud või surnud ja elasid mujal. Naatanael ja Juudas Iskariot olid kaheteistkümnest kõige haritumad. Naatanael oli kavatsenud kaupmeheks hakata.

³ ¶ Naatanael ei saanud oma hüüdnime Jeesuselt, vaid üksteist ülejäänud apostlit hakkasid peagi teda ausaks ja siiraks nimetama. Ta oli „salakavaluseta”. Ja see oli tema suur voorus: ta oli aus ja siiras. Tema iseloomu nõrkuseks oli uhkus; ta oli oma perekonna, oma linna, oma hea nime ja oma rahva üle väga uhke, mis on kõik kiiduväärt, kui sellega ei minda liiale. Naatanael aga kaldus oma isiklikes eelarvamustes äärmustesse. Ta kippus otsustama inimeste üle oma isiklike arvamuste alusel. Ta küsis veel enne Jeesusega kohtumist: „Mis võib küll Naatsaretist head tulla?” Ent hoolimata uhkusest ei olnud Naatanael kangekaelne. Kui ta juba Jeesusele otsa oli vaadanud, võttis ta oma sõnad ruttu tagasi.

⁴ Naatanael oli mitmes mõttes kaheteistkümnest kõige geniaalsem. Ta oli apostlist filosoof ja unistaja, kuid väga praktiline unistaja. Sügava filosoofilisuse perioodid vaheldusid tal haruldase ja tembutava naljatlemisega, õiges tujus olles oli ta ilmselt kaheteistkümne hulgas parim jutuvestja. Jeesusele meeldis väga kuulata nii Naatanaeli tõsisid kui ka naljajutte. Naatanaeli suhtumine Jeesusesse ja kuningriiki muutus üha tõsisemaks, kuid iseennast ei võtnud ta kunagi tõsiselt.

⁵ Kõik apostlid armastasid ja austasid Naatanaeli ja ta sai nende kõigiga suurepäraselt läbi, välja arvatud Juudas Iskariotiga. Juuda arvates ei suhtunud Naatanael oma apostliseisusse piisavalt tõsiselt ning kord võttis ta isegi südame rindu ja läks Jeesuse juurde, et Naatanaeli peale kaevata. Jeesus vastas: „Juudas, vaata hoolega, mida sa teed, ära oma volitustest üle astu. Kellel meist on õigus oma venna üle kohut mõista? Isa tahe ei ole see, et ta lapsed ainult elu tõsisemast poolest osa saaksid. Ma kordan taas: ma tuln selleks, et mu lihased vennad rohkem elust rõõmu tunneksid. Mine nüüd, Juudas, ja täida sulle usaldatud ülesannet hästi, aga las su vend Naatanael annab ise Jumala ees aru.” Ning see ja paljud teised samalaadsed kogemused püsisid Juudas Iskarioti enesepettuses elavas südames veel kaua.

⁶ Sageli juhtus, et kui Jeesus oli Peetruse, Jaakobuse ja Johannesega mäel, tekkisid apostlite vahel pinged ja segadused ning isegi Andreas kõhkles, mida oma lohutamatu teie vendadele öelda, leevendas Naatanael pingeid mõne filosoofilise ütluse või naljaga — ja tal olid head naljad.

⁷ Naatanaeli ülesanne oli hoolitseda kaheteistkümne apostli perekondade eest. Ta puudus sageli apostlite nõupidamistelt, sest kuulnud, et keegi tema hoolealustest on haigestunud või et on muud erakorralist juhtunud, läks ta aega viitmata sellesse majja. Kaksteist apostlit võisid olla kindlad, et nende perekondade heaolu on Naatanaeli kätes kaitstud.

⁸ ¶ Naatanael austas kõige enam Jeesuse sallivust. Ta mõtiskles alati Inimese Poja eelarvamustevaba ja lahke osavõtlikkuse üle.

⁹ ¶ Naatanaeli isa Bartolomeus suri varsti pärast neli-püha, misjärel suundus see apostel Mesopotaamiasse ja Indiasse kuningriigi rõõmusõnumit kuulutama ning uskujaid ristima. Ta vennad ei saanudki teada, mis nende kunagisest filosoofist, poeetist ja naljasõbrast sai. Kuid ka tema oli kuningriigis suur mees ja tegi Meistri õpetuste levitamiseks palju ära, ehkki ei osalenud hilisema ristiusukiriku ülesehitamisel. Naatanael suri Indias.

7. MATTEUS LEEVI

¹ Seitsmenda apostli Matteuse oli valinud Andreas. Matteus kuulus maksukogujate ehk tõlnerite perekonda ja oli ise maksukoguja Kapernaumas, kus ta elas. Ta oli kolmekümne ühe aastane, abielus, ning tal oli neli last. Ta oli üsna jõukas mees, ainus apostlikorpusest, kellel üldse varandust oli. Ta oli hea majandusmees ja suhtleja, oskas suurepäraselt sõpru leida ning sai hästi läbi väga erinevate inimestega.

² ¶ Andreas määras Matteuse apostlite esindajaks rahalistes küsimustes. Ta oli apostlirühma eelarveülem ja avalikkusega suhtleja. Ta tundis hästi inimloomust ja oli tõhus selgitustöö tegija. Tema isiksust on raske ette kujutada, kuid ta oli väga tõsimeelne jünger ning uskus Jeesuse missiooni ja kuningriigi tulekusse üha kindlamalt. Jeesus ei andnud Leevile mingit hüüdnime, kuid kaasapostlid nimetasid teda enamasti Rahahankijaks.

³ Leevi tugev külg oli tema kogu hingest üritusele pühendumine. Endine maksukoguja oli Jeesusele tohutult tänulik, et ta koos apostlitega oli temasuguse tõlneri enda hulka vastu võtnud. Ülejäänud apostlitel, eriti seloot Siimonil ja Juudas Iskariotil, kulus küll veidi aega, enne kui nad tõlneri viibimisega endi seas leppisid. Matteuse nõrkuseks oli tema lühinägelik ja materialistlik ellusuhtumine. Ent kuude möödudes jõudis ta kõiges selles tublisti edasi. Muidugi pidi ta paljudest väga väärtuslikest õppetundidest puuduma, sest tema ülesanne oli hoida varalaegas täidetuna.

⁴ Matteus hindas Meistrit kõige enam tema andestavat meelelaadi. Ta rääkis alati, et Jumala leidmiseks on vaja ainult usku. Ta tavatses rääkida taevariigist kui „sellest Jumala leidmise tööst”.

⁵ ¶ Ehkki Matteusel lasus minevikukoorem, näitas ta end suurepärasest küljest ja aja möödudes hakkasid tema kaaslased tõlneri tegevuse üle uhkust tundma. Ta oli üks apostleid, kes paljud Jeesuse ütlused kirja pani ning nende

märkuste alusel koostas Isador Jeesuse ütluste ja tegevuste kohta hiljem teose, mida hakati nimetama Matteuse evangeeliumiks.

⁶ Kapernauma ärimene ja tollimaksude koguja Matteuse suur ja kasulik elu on toonud paljude tuhandete teiste ärimeste, ametnike ja poliitikuteni kõigil hilisematel ajastutel Meistri kütkestavad sõnad „Järgi mind!” Matteus oli tegelikult kaval poliitik, kuid ta oli Jeesusele sügavalt usstav ja hoolitses ülima pühendumusega selle eest, et saabuva kuningriigi sõnumitoojatel oleks piisavalt raha.

⁷ Matteuse kuulumine kaheteistkümne hulka hoidis kuningriigi ukсед valla rusutud ja heidikutest hingede, kes olid kaua olnud arvamisel, et usust saadav lohutus pole nende jaoks. Tõrjutud ja meeleheitel mehed ja naised tunglesid Jeesust kuulama ja ta ei tõuganud kedagi tagasi.

⁸ ¶ Matteus võttis uskuvatel jüngritel ja Meistri õpetuste kohapeal kuulajatelt vastu vabatahtlikke annetusi, kuid ei küsinud kunagi avalikult rahvahulkade käest raha. Ta tegi kogu seda rahandusalast tööd vaikselt ja omal viisil, kogudes suurema osa rahast huvitatud usklike jõukamalt osalt. Ta annetas Meistri ja tema apostlite töö heaks peaaegu kogu oma tagasihoidliku varanduse, kuid peale Jeesuse ei saanud seda keegi kunagi teada. Matteus ei sõandanud apostlite kassasse avalikult annetusi teha kartusest, et Jeesus ja nende kaaslased võivad tema raha roojaseks pidada, seepärast annetas ta palju teiste uskujate nimel. Esimestel kuudel, mil Matteus teadis, et tema viibimine nende seas on rohkem või vähem katsumus, tekkis tal tugev kiusatus neile teatada, et nende igapäevane leib on sageli ostetud tema raha eest, kuid ta ei andnud kiusatusele järele. Kui vahel väljendati tõlneri vastu põlgust, põles Leevi soovist neile oma heldusest rääkida, kuid tal õnnestus alati suu pidada.

⁹ Kui nädala vajaduste katmiseks polnud piisavalt raha, kasutas Leevi sageli üsna palju oma isiklikke vahendeid. Mõnikord, kui Jeesuse õpetused teda iseäranis huvitasid, eelistas ta neid kuulama jääda, ehkki teadis, et peab raha, mis seetõttu hankimata jääb, oma taskust andma. Ent Leevi tahtis nii väga Jeesusele teada anda, et suur osa rahast tuleb tema taskust! Ta ei aimanud, et Meister teab seda hästi. Apostlid ei saanud surmatunnini aimu, et Matteus oli neile nii suur heategija, et selleks ajaks, kui ta läks pärast tagakiusamiste algust kuningriigi evangeeliumi kuulutama, oli ta peaaegu rahatu.

¹⁰ ¶ Kui need tagakiusamised sundisid uskujaid Jeruusalemmast lahkuma, rändas Matteus põhja poole, jutlustades kuningriigist ja ristides uskujaid. Ta ei teadnud, mis tema apostlitest kaaslastest on saanud, kuid liikus jutlustades ja ristides üha edasi läbi Süüria, Kapadookia, Galatia, Bitüünia ja Traakia. Just Traakias, Lüsimahhias sepi-tesid uskmatud juudid koos Rooma sõduritega tema surma. Ning see vaimselt uuestisündinud tõlner suri võidukas pääsemise usus, mille ta oli omandanud Meistri õpetustest tolle maa peal viibimise ajal.

8. TOOMAS DIDYMOS

¹ Tooma, kaheksanda apostli oli valinud Filippus. Hiljem hakati teda nimetama „uskmatuks Toomaks”, kuid ta kaasapostlid ei pidanud teda küll alatiseks kahtlejaks. Tõsi, ta oli loogilise, skeptilise meelelaadiga, kuid teda lähemalt tundvad inimesed ei saanud teda tema vapra ustavuse tõttu küll tühiseks skeptikuks pidada.

² Kui Toomas apostlitega ühines, oli ta kahekümne üheksa aastane, abielus ning nelja lapse isa. Ta oli olnud varem puusepp ja müürsepp, kuid hiljuti hakanud kaluriks ning elas Tariheas, Jordani läänekaldal, jõe Galilea mere suubumise kohas; teda peeti selles väikekylas tähtsaks elanikuks. Haridust oli ta saanud vähe, kuid tal oli terav, arutlev mõistus ja ta oli pärit heast Tibeerias elavast perekonnast. Toomal oli nende kaheteistkümne hulgas tõeliselt analüütiline mõistus, ta oli apostlite seas ehtne teadlane.

³ Tooma varane lapseiga oli olnud õnnetu, ta vanemad ei olnud päris õnnelikus abielus ja see jättis oma jälje ka Tooma täiskasvanuea kogemustesse. Tal kujunes välja väga ebameeldiv ja riiakas meelelaad. Isegi ta naine oli rõõmus, kui mees apostlite juurde läks: talle pakkus kergendust mõte, et tema pessimistlik mees on enamiku ajast kodust ära. Toomas oli ka kahtlustava loomuga, mistõttu temaga oli väga raske rahumeelselt läbi saada. Peetrust häiris Toomas algul väga ja ta kaebas oma vennale Andreasele, et Toomas on „väiklane, ähvardav ja alati kahtlustav”. Ent mida paremini kaaslased Toomast tundma õppisid, seda rohkem hakkas ta neile meeldima. Nad leidsid, et ta on ülimalt aus ja vankumatult ustav. Ta oli täiesti siiras ja kaheldamatult aus, kuigi loomult noriv, ja elu jooksul muutunud tõeliseks pessimistik. Tema analüütilisele meelele oli kahtlustamine nagu nuhtlus. Kaheteistkümnega liitumise ajal oli ta kiiresti kaotamas usku kaasinimestesse, kuid siis puutus ta kokku Jeesuse ülla loomusega. Tutvumine Meistriga hakkas kohe parandama kogu Tooma meelelaadi ja tema suhtumist kaasinimestesse.

⁴ Tooma tugev külg oli tema suurepärase analüütiline mõistus ja vankumatu julgus — kui ta kord oli juba oma otsuse teinud. Tema suur nõrkus oli aga umbusklik kahtlemine, millest ta ei saanudki päriselt jagu kogu oma lihaliku elu jooksul.

⁵ Kaheteistkümne apostli seas anti Toomale ülesanne kavandada ja korraldada nende reise ning ta suunas võimekalt apostlikorpuse tööd ja liikumist. Ta oli hea juht, suurepärase ärimees, kuid teda takistas tema tujukus: ühel päeval oli ta ühtmoodi ja teisel päeval teistmoodi mees. Apostlitega liitudes kippus ta melanhoolsetesse mõtisklustesse langema, kuid kokkupuude Jeesuse ja apostlitega võõrutas teda suures osas sellest haiglasest endassesüüvimisest.

⁶ Jeesusele meeldis Toomas väga ja tal oli temaga pikki isiklikke vestlusi. Tema kuulumine apostlite hulka oli kõigile ausatele kahtlejatele suureks lohutuseks ja ajendas paljusid segaduses meeli kuningriiki astuma, isegi kui nad ei saanud kõigist Jeesuse õpetuste vaimsetest ja filosoofilistest aspektidest päriselt aru. Tooma viibimine kaheteist-

kümne seas oli pidev tõend selle kohta, et Jeesus armastab ka ausaid kahtlejaid.

⁷ ¶ Teised apostlid austasid Jeesust tema täiusliku isiksuse mõne erilise ja silmapaistva joone pärast, kuid Toomas austas oma Meistrit tema ülimalt tasakaalustatud iseloomu tõttu. Toomas imetles ja austas üha enam seda meest, kes oli nii armastavalt halastav, kuid nii vankumatult õiglane ja aus; nii kindel, kuid mitte kunagi kangekaelne; nii rahulik, kuid mitte kunagi ükskõikne; nii abivalmis ja nii osavõtlik, kuid mitte kunagi pealetükkiv ega dikteeriv; nii tugev, kuid samal ajal nii leebe; nii elujaatav, kuid mitte kunagi järsk ega ebaviisakas; nii õrn, kuid mitte kunagi kõhkleb; nii puhas ja süütu, kuid samal ajal nii mehelik, aktiivne ja jõuline; nii tõeliselt julge, kuid mitte kunagi läbematu ega uisapäisa tegutsev; nii väga loodust armastav, kuid vabalt igasugusest kalduvusest loodusesse aukartusega suhtuda; nii humoorikas ja vallatu, kuid ometi vaba kergemeelsusest ja kerglusest. Toomast võlus just see isiksuse võrratu tasakaal. Ta oskas Jeesusest tõenäoliselt paremini intellektuaalselt aru saada ja tema isiksust kõrgemalt hinnata kui ükski teine kaheteistkümnest.

⁸ ¶ Kaheteistkümne nõupidamistel oli Toomas alati alalhoidlik ja manitses teisi kõigepealt ettevaatusele, kui aga tema konservatiivsus maha hääletati või ümber lükati, oli ta ikka esimene, kes kartmatult asus vastuvõetud tegevuskava ellu viima. Ta oli paljude ettepanekute vastu, pidades neid mõtlematuteks ja ennatlikeks; ta võis ägedalt vaielda, kui aga Andreas ettepaneku hääletusele pani ja ettepanek, mida ta nii tuliselt oli kritiseerinud, vastu võeti, ütles Toomas esimesena: „Lähme!” Ta oli hea kaotaja. Ta ei pidanud viha ega olnud kaua solvunud. Ta oli tihti selle vastu, et Jeesus ohte trotsib, kui aga Meister otsustas siiski riskida, koondas just Toomas apostlid oma vaprate sõnadega „Lähme, sõbrad, ja sureme koos temaga.”

⁹ Toomas sarnanes nii mõneski mõttes Filippusega: ka tema soovis, et „talle selgitataks”, kuid tema kahtlusavaldused tuginesid hoopis teistsugusele mõttetööle. Toomas ei olnud lihtsalt skeptiline, vaid ka analüütiline. Isikliku füüsilise vapruste poolest oli ta kaheteistkümnest üks julgemaid.

¹⁰ ¶ Ent Toomal oli väga halbu päevi: aeg-ajalt oli ta kurbameelne ja masendunud. Kaksikõe kaotus üheksa-aastasena oli talle nooruses palju kurbust valmistanud ning teda hilisemas eas tujukaks muutnud. Kui Toomas oli rusutud meeleolus, oli vahel Naatanael see, kes tema tuju tõsta aitas, vahel Peetrus, üsna sageli aga üks Alfeuse kaksikutest. Kui ta oli väga rõhutatud meeleolus, püüdis ta kahjuks alati vältida otseseid kokkupuuteid Jeesusega. Ent Meister teadis seda ja oli mõistvalt osavõtlik selle apostli suhtes, keda olid tabanud depressioon ja kahtlused.

¹¹ Mõnikord sai Toomas Andreaselt loa päevaks või paariks eemalduda, et ükski olla. Ent ta taipas peagi, et see pole tark tegu. Ta leidis varsti, et rusutud meeleolus viibides on kõige parem teha oma tööd edasi ja jääda kaaslaste juurde. Ent mis ka tema emotsionaalses elus ei juhtunud, tegi ta

ikkagi oma apostlitööd edasi. Kui tuli aeg tegelikult teele minna, oli alati Toomas see, kes ütles „Lähme!”

¹² Toomas on hea näide inimolendist, kellel on kahtlusi, kes astub nendega silmitsi ja võibab need. Tal oli suurepärase mõistus; ta polnud väiklaselt noriv kritiseerija, vaid mõtles loogiliselt; ta oli Jeesusele ja kaasapostlitele tugev proovikivi. Kui Jeesus ja tema töö poleks olnud ehtsad, ei oleks see Tooma-taolist meest püsivalt köitnud. Tal oli terane ja kindel *faktitunnetus*. Esimese pettusemärgi ilmne misel oleks Toomas nad kõik hüljanud. Võib-olla ei suuda teadlased Jeesusest ja tema tööst maa peal täielikult aru saada, kuid Meistri ja tema inimkaaslastega elas ja töötas koos mees, kellel oli tõeline teadlase mõistus — Toomas Didymos — ja tema uskus Jeesus Naatsaretlasesse.

¹³ Kohtumõistmise ja ristilöömise aeg oli Toomale raske katsumus. Ta oli mõnda aega sügavas meeleheites, kuid kogus julguse kokku, jäi apostlite juurde ja oli koos nendega tervitamas Jeesust Galilea järve ääres. Ta alistus teatud ajaks kahtlevale depressioonile, kuid koondas lõpuks oma usu ja julguse. Ta andis apostlitele pärast nelipüha tarka nõu ja kui tagakiusamine uskujad laiali paiskas, läks ta Küprosele, Kreetale, Põhja-Aafrika rannikule ja Sitsiiliase kuulutama häid taevariigi uudiseid ja ristima usklikke. Toomas jätkas jutlustamist ja ristimist seni, kuni Rooma valitsuse agendid ta vahistasid ja ta Maltal hukati. Kõigest mõni nädal enne oma surma oli ta hakanud Jeesuse elu ja õpetusi üles kirjutama.

9. JA 10. JAAKOBUS JA JUUDAS ALFEUS

¹ /a> Alfeuse pojad Jaakobus ja Juudas, Keresa lähedal elanud kaluritest kaksikvennad olid Jaakobus ja Johannes Sebedeuse valitud üheksas ja kümnes apostel. Nad olid kahekümne kuue aastased ja abielus, Jaakobusel oli kolm last ja Juudal kaks.

² /a> Nende kahe lihtsa kalamehe kohta pole just palju öelda. Nad armastasid oma Meistrit ja Jeesuski armastas neid, kuid nad ei katkestanud kunagi tema juttu oma küsimustega. Nad said teiste apostlite filosoofilistest aruteludest ja teoloogilistest väitlustest väga vähe aru, kuid rõõmustasid selle üle, et võisid nii vägevate meeste seas viibida. Need kaks meest olid välimusest, mõistusest ja vaimse taju poolest peaaegu identsed. Mida võis öelda ühe kohta, see pidas paika ka teise puhul.

³ /a> Andreas tegi neile ülesandeks rahvahulkade suunamise. Nad olid jutluste ajal peamised kohanäitajad ja tegelikult ka kaheteistkümne teenrid ja jooksupoisid. Nad aitasid Filippust varustamisel, viisid Naatanaeli ülesandel peredele raha ja olid alati valmis mõnda apostlit aitama.

⁴ /a> Lihtrahva hulki julgustas väga see, kui nad nägid, et kahel nende endi sugusel mehel on apostlite seas oma koht. Ja nende keskpäraste kaksikute võtmine apostlite sekka tõi kuningriiki terve hulga arglikke usklikke. Ning lihtrahvas laskis omasugustel ametlikel kohanäitajatel end ka paremini suunata ja juhtida.

⁵ /a> Jaakobusel ja Juudal, keda nimetati ka Taddeuseks ja Lebeuseks, polnud ei tugevaid ega nõrku külgi. Need

jüngrite antud hüüdnimed viitasid heatahtlikult nende keskpärasusele. Nad olid „kõigist apostlitest vähimad”, nad teadsid seda ja suhtusid sellesse rõõmsameelselt.

⁶ /a> Jaakobus Alfeus armastas Jeesust eriti Meistri lihtsuse pärast. Kaksikud ei suutnud Jeesuse meelest aru saada, kuid tunnetasid enda ja oma Meistri vahelist osavõtlikkusesidet. Nende meeled ei olnud kõrgemat liiki, neid võiks isegi hoolimata kogu lugupidamisest rumalateks nimetada, kuid neil olid tõelised vaimsed kogemused. Nad uskusid Jeesusesse, nad olid Jumala pojad ja kuulusid taevariigi vennaskonda.

⁷ /a> Juudas Alfeust veetles Jeesuse vaikne tagasihoidlikkus. See nii väärrika isiku tagasihoidlikkus meeldis Juudale väga. Asjaolu, et Jeesus palus oma ebatavalistest tegudest alati vaikida, avaldas sellele lihtsale looduslapsele sügavat muljet.

⁸ /a> Kaksikud olid heatahtlikud, lihtsameelsed abilised ja kõik armastasid neid. Jeesus seadis need vaid ühes asjas andekad noormehed kuningriigis oma isiklikus kaaskonnas aukohtadele, sest kosmosemaailmades on ütlema palju miljoneid samasuguseid lihtsaid ja arglikke hingi, keda ta samamoodi soovib näha aktiivsete uskujatena, kellelgi tema ja tema väljavalatud Tõe Vaim saaksid sõbralikke suhteid luua. Jeesus ei põlasta tähtsusetust, vaid ainult pahet ja pattu. Jaakobus ja Juudas olid *tähtsusetud*, ent nad olid ka *ustavad*. Nad olid lihtsad ja harimatud, kuid suuremeelsed, hea südamega ja helded.

⁹ /a> Ning kui tänulikult uhked olid need tagasihoidlikud mehed päeval, mil Meister keeldus evangelistiks võtmast üht rikast meest, kes polnud nõus oma kaupa ära müüma ja vaeseid aitama. Kui inimesed seda kuulsid ja nägid tema nõunike seas kaksikuid, täitis neid kindel teadmine, et Jeesus ei tee isikutel vahet. Ent ainult jumalikku institutsiooni — taevariiki — oligi võimalik ehitada nii keskpärasele inimlikule alusele!

¹⁰ /a> Kaksikud julgusid kogu Jeesusega koos oldud aja jooksul vaid ühel-kahel korral avalikult küsimusi esitada. Juudal tekkis kord soov Jeesusele küsimus esitada, kui Meister oli rääkinud enese avalikust ilmutamisest maailmale. Ta oli veidi pettunud, sest siis poleks enam olnud kaheteistkümnevahelisi saladusi, ning sõandas küsida: „Aga Meister, kui sa end selliselt maailmale ilmutad, kuidas saad sa siis meile oma erilist headust üles näidata?”

¹¹ /a> Kaksikud teenisid ustavalt kuni lõpuni, kuni süngete kohtumõistmise, ristilöömise ja meeleheite päevadeni. Nad ei kaotanud kunagi oma südames usku Jeesusesse ja olid esimesed (kui mitte arvestada Johannest), kes tema ülestõusmist uskuma jäid. Ent taevariigi rajamisest ei suutnud nad aru saada. Varsti pärast Meistri ristilöömist pöördusid nad oma perede ja võrkude juurde tagasi, nende töö oli tehtud. Nad polnud võimelised jätkama keerulise mat võitlust. Ent nad elasid ja surid teadmise, et neile oli saanud osaks au ja õnnistus suhelda neli aastat lähedalt ja isiklikult Jumala Pojaga, universumi suveräänist loojaga.

11. SELOOT SIIMON

¹ Üheteistkümnenda apostli seloot Siimoni valis Siimon Peetrus. Ta oli heade esivanematega ja võimekas mees ning elas oma perega Kapernaumas. Kui ta apostlitega ühines, oli ta kahekümne kaheksa aastane. Ta oli tulihingeline agitaator ja samuti mees, kes rääkis palju mõtlematut. Enne kui ta pühendas kogu oma tähelepanu selootide patriootlikule organisatsioonile, oli ta olnud Kapernaumas kaupmees.

² ¶ Seloot Siimonile tehti ülesandeks korraldada apostliterühma meelelahutust ja puhkust ning ta oskas kaheistkümnend vaba aega väga tõhusalt sisustada.

³ Siimoni tugev külg oli tema innukas ustavus. Kui apostlid leidsid mõne mehe või naise, kes oli kahevahel, kas astuda kuningriiki või mitte, saatsid nad Siimoni järele. Sel entusiastlikul Jumalasse uskumise kaudu pääsemise propageerijal kulus tavaliselt ainult veerand tundi, et kõik kahtlused ja kahevahelolekud hajutada ning näha uut hinge sündimas „usuvabadusse ja pääsemisrõõmu”.

⁴ Siimoni suur nõrkus oli tema materiaalne meel. Tema muundumine juudi natsionalistist vaimselt meeletatud internatsionalistiks ei toimunud just kiiresti. Neli aastat oli selliseks intellektuaalseks ja emotsionaalseks muutuseks liiga lühike aeg, kuid Jeesus oli temaga alati kannatlik.

⁵ ¶ Siimon imetles Jeesuses kõige enam tolle rahulikkust, enesekindlust, tasakaalukust ja seletamatut meelerahu.

⁶ ¶ Ehkki Siimon oli meeletu revolutsionäär, kartmatu ja sütitav agitaator, muutus ta tulihingeline loomus aegamööda tasasemaks, kuni ta hakkas võimsalt ja tulemuslikult jutlustama „rahu maa peal ja head tahet inimeste seas”. Siimon oli hea väitleja, talle meeldis vaielda. Kui oli vaja esitada vastuväiteid seadusi austavatele haritud juutidele või intellektuaalseid sõnamänge harrastavatele kreeklastele, anti see ülesanne alati Siimonile.

⁷ Ta oli loomult mässaja ja koolituselt pühakspeetavate tõekspidamiste ründaja, kuid Jeesus võitis ta taevariigi kõrgemate kontseptsioonide poole. Ta oli alati hoidunud opositsioonileeri, kuid nüüd ühines progressi pooldajatega, vaimu ja tõe piiritu ning igavese edenemisega. Siimon oli väga ustav ja tuliselt andunud mees ning armastas Jeesust sügavalt.

⁸ ¶ Jeesus ei kartnud end lahutamatu siduda ärimeeste, tööliste, optimistide, pessimistide, filosoofide, skeptikute, tõlnerite, poliitikute ega patriootidega.

⁹ ¶ Meistril oli Siimoniga palju jutuajamisi, kuid tal ei õnnestunudki seda tulihingelist juudi natsionalisti päriselt internatsionalistiks muuta. Jeesus rääkis Siimonile sageli, et soov parandada sotsiaalset, majanduslikku ja poliitilist korda on täiesti kohane, kuid lisas alati: „See ei ole taevariigi ülesanne. Me peame pühendumisa Isa tahte täitmisele. Meie töö on olla kõrge vaimse valitsuse saadikud ning me ei tohiks vahetult tegelda millegi muuga kui jumaliku Isa tahte ja olemuse esindamisega, kes juhivad seda valitsust,

kellelt me oleme oma volitused saanud.” Siimonile oli kõik see raskesti mõistetav, kuid ta hakkas järk-järgult Meistri õpetuse tähendustest siiski aru saama.

¹⁰ ¶ Pärast laialiminekut Jeruusalemma tagakiusamiste tõttu jäi Siimon ajutiselt tegevusest eemale. Ta oli lausa löödud. Natsionalistist patrioodina oli ta lugupidamisest Jeesuse õpetuste vastu neile allunud, aga nüüd oli kõik kadunud. Ta oli meeleheitel, kuid mõne aasta pärast kogus lootuse kokku ja läks kuulutama taevariigi evangeeliumi.

¹¹ Ta suundus Aleksandriasse ja pärast tööd Niiluse ülemjooksul suundus üha sügavamale Aafrika südamesse, jutlustades kõikjal Jeesuse evangeeliumi ja ristides usklikke. Ta tegi seda tööd seni, kuni jäi vanaks ja väetiks. Ning ta suri ja maeti Aafrika südames.

12. JUUDAS ISKARIOT

¹ Kaheteistkümnenda apostli Juudas Iskarioti valis Naatanael. Juudas oli sündinud Juudamaa lõunaosa väikelinnas Keriotis. Kui ta noorukiks kasvas, kolisid ta vanemad Jeerikosse, kus ta elas ja töötas oma isa mitmesugustes ettevõtetes kuni ajani, mil ta hakkas huvituma jutlustamisest ja Ristija Johannese tööst. Juuda vanemad olid saduserid ja kui nende poeg astus Johannese jüngrite hulka, ütlesid nad temast lahti.

² ¶ Kui Naatanael Juudast Tarihheas kohtas, lootis too parajasti tööd leida kalakuivatamisetevõttes Galilea järve lõunasopis. Ta oli apostlitega ühinedes kolmekümneaastane ja vallaline. Neist kaheteistkümnest oli ta tõenäoliselt kõige haritum ja ainus juudalane Meistri apostlite seas. Juuda isiksusel ei olnud ühtki silmapaistvalt tugevat külge, ehkki tal oli väliselt mitu kultuurset joont ja koolitusega omandatud harjumust. Ta oli hea mõtleja, kuid mitte just alati tõeliselt aus mõtleja. Juudas ei saanud iseendast lõpu ni aru, ta polnud enda ees tõeliselt aus.

³ Andreas määras Juuda kaheteistkümnend varahoidjaks, mis oli talle eriti sobiv amet, ning ajani, mil ta Meistri reetis, täitis ta oma ametikohustusi ausalt, ustavalt ja väga tõhusalt.

⁴ ¶ Juudas imetles Jeesuses kõige rohkem Meistri üldiselt veetlevat ja oivaliselt võluvast isiksusest. Ta ei suutnud kunagi saada üle juudalasele omastest eelarvamustest oma Galilea kaaslaste vastu; ta kritiseeris mõtteis isegi Jeesust nii mitmelgi põhjusel. Seda, keda üksteist apostlit austasid kui täiuslikku inimest, „meeldivaimat ja silmapaistvaimat kümne tuhande hulgas”, sõandas see enesega rahulolev juudalane sageli oma südames kritiseerida. Ta oli tegelikult arvamusel, et Jeesus on arglik ja veidi kardab oma võimu ning volitusi maksma panna.

⁵ ¶ Juudas oli hea majandusmees. Jeesuse-taolise idealisti rahaasjade korraldamine nõudis taktitunnet, võimekust ja kannatlikkust, samuti hoolikat pühendumist, rääkimata maadlemisest mõne apostli ülepeakaala majandamisviisidega. Juudas oli tõesti suurepärase administraator, ettenägelik ja võimekas finantsist. Ning ta nõudis ranget korda. Ükski kaheteistkümnest ei kritiseerinud kunagi

Juudast. Nende jaoks oli Juudas Iskariot võrratu varahoidja, õpetatud mees, ustav (kuigi mõnikord kriitiline) ja igas mõttes edukas apostel. Apostlid armastasid Juudast, ta oli tõepoolest üks neist. Ilmselt ta *uskus* Jeesusesse, kuid me kahtleme, kas ta Meistrit tegelikult kogu südamest *armastas*. Juudas on ilmekaks näiteks ütlusele „Inimese meelest on mõnigi tee õige, aga lõpuks on see surmatee.” On täiesti võimalik langeda rahuliku pettuse ohvriks, kohandudes mugavalt patu ja surma teedega. Võite kindel olla, et Juudas oli rahaasjades oma Meistrile ja kaasapostlitele alati ustav. Raha poleks kunagi saanud olla Meistri reetmise motiiv.

⁶ Juudas oli mitte just mõistlike vanemate ainus poeg. Lapsena hellitati ja hoiti teda liigselt, sellega rikuti ta ära. Kasvades hakkas ta end ülearu tähtsaks pidama. Kaotusi elas ta raskelt üle. Tema ettekujutus õiglusest oli lõtv ja moonutatud; ta andis oma vihale ja kahtlustele kergesti järele. Ta oskas alati oma sõprade sõnu ja tegusid väärti tõlgendada. Juudas püüdis kogu elu kätte maksta neile, kes tema ettekujutuse kohaselt olid teda väärt kohelnud. Tema väärtushinnangud ja lojaalsustunne olid puudulikud.

⁷ ¶ Jeesusele oli Juudas usu proovikivi. Meister nägi algusest peale selgesti selle apostli nõrkust ja teadis väga hästi, kui ohtlik on teda vennaskonda vastu võtta. Kuid Inimese Poja loomus nõudis, et kõigile loodud-olendeile tuleb anda täielikud ja võrdsed pääsemis- ja ellujäämisvõimalused. Jeesus tahtis, et mitte ainult selle maailma surelikud, vaid ka arvukate teiste maailmade pealtvaatajad teaksid, et kui loodud-olendi siiras ja kogu südamest andumises kaheldaksegi, võtavad inimeste üle kohtumõistjad kahtlase kandidaadi alati vastu. Igavese elu uks on kõigile avali, „tulgu kõik, kes soovivad”; peale *usu* tulijale muid piiranguid ega tingimusi ei seata.

⁸ Just seepärast lubas Jeesus Juudal lõpuni jätkata, tehes alati kõik mis võimalik selle nõrga ja segadusse sattunud apostli muutmiseks ja päästmiseks. Kui aga valgust ei võeta ausalt vastu ja selle järgi ei elata, kipub see hinges pimeduseks muutuma. Jeesuse õpetused taevariigist kasvatasid Juudast intellektuaalselt, kuid ta ei arenenud edasi oma vaimselt olemuselt, nii nagu seda tegid teised apostlid. Tal ei õnnestunud isiklikus vaimses kogemuses rahuldavalt edeneda.

⁹ ¶ Juudas hakkas üha enam oma isiklike pettumuste üle mõtteid mõlgutama ja lõpuks ka vimma hauduma. Te-

ma tundeid oli mitu korda riivatud ja ta hakkas oma parimaid sõpru, isegi Meistrit kohatult kahtlustama. Peagi tekkis tal kinnismõte neile kätte tasuda, ükskõik mil viisil, isegi oma kaaslaste ja Meistri reetmise teel.

¹⁰ Need nurjatud ja ohtlikud mõtted omandasid siiski kindla kuju alles sel päeval, mil üks tänulik naine lõhkus Jeesuse jalge ees kalli viirukikarbi. See tundus Juudale suure raiskamisena ja kui Jeesus tema avalikud etteheited seal-samas kõigi kuuldes pikema jututa vaigistas, läks see tema jaoks juba üle igasuguse piiri. See sündmus vallandas kogu temasse elu jooksul kogunenud viha, solvangud, kurjad plaanid, eelarvamused, kadeduse ja kättemaksuiha ning ta otsustas kätte maksta, kuigi ei teadnud, kellele; ta koondas kogu oma loomuse kurjuse, oma õnnetu elu räpase draama ühele *süütu*le osalisele vaid sellepärast, et Jeesus juhtus olema peategelane episoodis, mis tähistas tema üleminekut edasiviivast valguseriigist endavalitud pimeduseriiki.

¹¹ Meister oli Juudast korduvalt nii omavahel olles kui ka avalikult hoiatanud, et ta on langemas, kuid jumalikud hoiatused on kibestunud inimloomuse puhul sageli kasutud. Jeesus tegi kõik mis võimalik ja kooskõlas inimese moraalse vabadusega, et hoida Juudast väärale teele sattumast. Lõpuks tuligi suur proovilepanek. Vimma täis poeg ei suutnud seda läbida, ta andis järele oma liialdatud eneseuhkuse ja kättemaksuhimulise mõistuse mornidele ja räpastele käskudele ning sööstis, pea ees, segadusse, meeleheitse ja pahesse.

¹² Ning siis käivitas Juudas alatu ja häbitu intriigi oma Isanda ja Meistri reetmiseks ning viis selle nurjatu kava kiiresti ka täide. Vihast sünnitatud reetmiskavade elluviimise käigus tundis ta vahel korra ka kahetsust ja häbi ning neil selgetel hetkedel tekkis tal enesekaitseks pelgurlik mõte, et Jeesus võib kasutada oma võimu ja end veel viimisel hetkel päästa.

¹³ Kui see räpane ja patune tegu tehtud sai, tormas kerge-meelselt oma sõbra ammuse kättemaksuiha rahuldamiseks kolmekümne hõbeseekli eest maha müünud reeturist surelik eemale ja pani toime oma sureliku eksistentsi tege-likkuse eest põgenemiseks viimse teo — enesetapu.

¹⁴ Üksteist apostlit olid kohkunud ja hämmastunud. Jeesus tundis reeturi suhtes vaid kaastunnet. Maailmadel on olnud raske Juudale andeks anda ja tema nimel on halb kõla kogu kaugaleulatuvas universumis.

KAHETEISTKÜMNE APOSTLI AMETISSEPÜHITSEMINE

PÜHAPäEvAL, 12. jaanuaril 27. a pKr veidi enne keskpäeva kutsus Jeesus apostlid kokku, et nad taevariigi evangeeliumi avalike jutlustajatena ametisse pühitseda. Need kaksteist olid juba mitu päeva seda kutset oodanud, seepärast polnud nad tol päeval läinud kalastama kaldast kaugemale. Mitu neist oli jäänud kalda äärde võrke parandama ja kalapüügivarustusega tegelema.

² Kui Jeesus kõndis mööda järvekallast, et apostleid kutsuda, hüüdis ta kõigepealt kalda ääres kalastanud Andreast ja Peetrust, järgmisena andis ta märku lähedal paadis olnud Jaakobusele ja Johannesele, kes vestlesid oma isa Sebedeusega ja parandasid võrke. Ta kogus ka ülejäänud apostlid kahekaupa kokku ja kui kõik kaksteist olid koos, rändas koos nendega Kapernaumast põhja poole mägedesse, kus hakkas neile ametlikuks ametissepühitsemiseks õpetusi andma.

³ Kõik kaksteist olid väga vaiksed, isegi Peetrus oli mõelik. Viimaks ometi oli saabunud kauaoodatud tund! Kohe pidi järgnema pühalik tseremoonia, mille käigus Meister pühitseb nad isiklikult ametisse ning nad pühenduvad ühiselt pühale tööle Meistri esindamiseks tema Isa taevariigi tuleku kuulutamisel.

1. ESIALGSED ÕPETUSED

¹ Enne ametlikku ametissepühitsemisteenistust rääkis Jeesus tema ümber istuvatele kaheteistkümnele: „Mu vennad, taevariigi tund on nüüd tulnud. Kutsusin teid siia enda juurde, et esitleda teid Isale taevariigi saadikutena. Mõned teist kuulsid mind sellest taevariigist kõnelemas sünagogis, kui ma teid esimest korda kutsusin. Sellest ajast, kui olete koos minuga töötanud Galilea järve ümbruse linnades, olete kõik saanud Isa taevariigist rohkem teada. Ent nüüd on mul teile selle taevariigi kohta veel midagi öelda.

² Uuest taevariigist, mille mu Isa peagi oma maiste laste südameis sisse seab, saab igikestev riik. Sellele minu Isa valitsemisele nende südameis, kes tahavad tema jumalikkude tahet täita, ei tule enam kunagi lõppu. Teatan teile, et minu Isa ei ole juutide ega paganate Jumal. Meiega tulevad Isa taevariiki paljud nii idast kui ka läänest, aga paljud Aabrahami lapsed keelduvad astumast sellesse uude vennaskonda, kus Isa vaim valitseb inimlaste südameis.

³ Selle taevariigi võim ei seisne mitte sõjavägede jõus ega rikkuste vägevuses, vaid pigem jumaliku vaimu auhiilguses, mis tuleb õpetama selle taevariigi uuestisündinud kodanike, Jumala poegade meelt ja valitsema nende südameid. See on armastuse vennaskond, milles valitseb õiglus ja mille lahinguhüüd on „rahu maa peal ja hea tahe inimeste seas”. See taevariik, mida te nüüd varsti siirdute kuulutama, on kõigi ajastute heade inimeste soov, kogu maailma lootus ja kõigi prohvetite tarkade töötuste täitumine.

⁴ Ent teid, mu lapsed, ja kõiki teisi, kes teid selles taevariigis järgivad, ootab ees raske katsumus. Läbi selle viib teid

ainult usk, ent kui te soovite jumaliku vennaskonna elus järjest kõrgemale tõusta, peate tooma esile minu Isa vaimu viljad. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, mitte igäüks, kes ütleb „Issand, Issand”, ei saa taevariiki, vaid pigem see, kes täidab minu taevase Isa tahet.

⁵ Teie sõnum maailmale olgu: otsige kõigepealt jumalariiki ja Jumala õiglust ning kui olete need leidnud, kindlustatakse teile sellega ka kõik muu, mis on igaveseks ellujäämiseks vajalik. Ning nüüd ma teen teile selgeks, et see minu Isa taevariik ei tule võimu kohatu välise esitamisega ega mingi näotu demonstratsiooniga. Te ei tohi minna siit taevariiki kuulutama sõnadega „see on siin” või „see on seal”, sest see taevariik, millest te jutlustate, on Jumal teie sisimas.

⁶ Kes iganes soovib saada suureks minu Isa taevariigis, peab hakkama kõigi eest hoolt kandma; ning kes teist soovib teie seas esimeseks saada, peab hakkama oma vendi teenima. Kui teid aga kord taevariigi kodanikeks tõeliselt vastu võetakse, ei ole te enam teenijad, vaid pojad, elava Jumala pojad. Ning nii edeneb see taevariik maailmas, kuni murrab kõik tõkked, nii et iga inimene saab tunda minu Isa ja uskuda päästvat tõde, mida ma olen tulnud kuulutama. Taevariik on praegugi ligidal ja mõned teist näevad Jumala valitsemisaja võimsat saabumist veel enne oma surma.

⁷ Ning see, mida teie silmad praegu näevad, see väike algus kaheteistkümne lihtsa inimesega, saab mitmekordseks ja kasvab, kuni lõpuks on kogu maailm minu Isa kiitust täis. Ja inimesed aduvad mitte niivõrd teie sõnade, kuivõrd teie elu järgi, et te olete olnud minuga ja õppinud tundma tegelikku taevariiki. Ehkki ma ei taha teie meelt muredega koormata, sooviksin panna teie hingele pühaliku kohustuse esindada mind maailmas, kust ma peagi lahkun, sest mina esindan praegu selles lihalikus elus oma Isa.” Ning seda öelnud, tõusis ta.

2. AMETISSEPÜHITSEMINE

¹ Jeesus andis nüüd kaheteistkümnele surelikule, kes olid tema kuulutusi taevariigist kuulanud, korralduse tema ümber põlvitades ring moodustada. Seejärel pani Meister oma käe iga apostli pea peale, alustades Juudas Iskariotist ja lõpetades Andreasega. Olles neid selliselt õnnistanud, siirutas ta käed välja ja palvetas:

² „Mu Isa, ma toon nüüd need mehed, oma sõnumitööjad, sinu juurde. Olen valinud need kaksteist meie maiste laste seast, et nad läheksid mind esindama, nii nagu mina tuln sind esindama. Armasta neid ja ole nende juures, nii nagu sa oled armastanud mind ja minuga olnud. Ning nüüd, mu Isa, jaga neile meestele tarkust, sest ma annan kogu saabuva taevariigi nende kätte. Ja kui see on sinu tahe, jään ma veel mõneks ajaks maa peale, et neid nende taevariigitöös abistada. Mu Isa, ma tänan sind taas nende meeste nimel ja annan nad sinu hoolde, ise aga lähen lõpetama tööd, mis sa oled mulle andnud.”

³ Kui Jeesus oli palvetamise lõpetanud, jäid kõik apostlid kummardudes oma kohale. Ning kulus mitu minutit, enne kui isegi Peetrus sõandas silmad tõsta ja Meistrile otsa vaadata. Nad kõik embasid kordamööda Jeesust, kuid keegi ei lausunud sõnagi. valitses sügav vaikus, taevaste olendite vägi aga vaatas pealt seda pühalikku ja pühitsetud stseeni, millega universumi Looja andis inimeste jumaliku vennaskonna elu inimeste suunata.

3. PÜHITSUSJUTLUS

¹ Siis ütles Jeesus neile: „Nüüd, mil te olete minu Isa taevariigi saadikud, on teist saanud kõigist teistest selle maailma inimestest selgesti eristuv inimklass. Te pole enam inimesed inimeste seas, vaid teise, taevase riigi valgustatud kodanikud selle pimeda maailma teadmatute loodud olendite seas. Ei piisa enam sellest, et elate nii, nagu olete elanud praeguse tunnini, vaid nüüdsest peate elama nagu need, kes on maitsnud parema elu auhiilgust ja kes on saadetud maa peale selle uue ning parema maailma Suverääni saadikutena. Õpetajalt oodatakse rohkem kui õpilaselt, meistritl nõutakse rohkem kui teenrilt. Taevariigi kodanikelt nõutakse rohkem kui maise valitsuse all elavatelt kodanikelt. Osa sellest, mis ma nüüd teile ütlen, võib teile karm tunduda, kuid te olete otsustanud esindada maailmas mind, nii nagu mina esindan praegu Isa; ning minu esindajatena maa peal olete kohustatud kinni pidama neist õpetustest ja tavadest, mis kajastavad minu ideid surelike elust kosmosemaailmades ja mille näiteks on minu maine elu, millega ma ilmutan oma taevast Isa.

² Saadan teid kuulutama vabadust vaimuvangidele ja rõõmu hirmuköödikuis olivatele ning tervendama haigeid vastavalt minu taevase Isa tahte. Kui leiate mu lapsed hädas olevat, kõnelge nendega julgustavalt, öeldes:

³ Õndsad on vaimus vaesed, alandlikud, sest nende päralt on taevariigi rikkused.

⁴ Õndsad on need, kellel on nälg ja janu õigluse järele, sest nad saavad seda küllaga.

⁵ Õndsad on tasased, sest nemad pärivad maa.

⁶ Õndsad on puhtad südamest, sest nemad näevad Jumalat.

⁷ Ning samal moel öelge mu lastele veel neidki vaimse lohutuse ja töötuse sõnu:

⁸ Õndsad on kurvad, sest neid lohutatakse. Õndsad on need, kes nutavad, sest nad saavad rõõmu vaimu.

⁹ Õndsad on halastajad, sest nende peale halastatakse.

¹⁰ Õndsad on rahutegijad, sest neid hüütakse Jumala lasteks.

¹¹ Õndsad on need, keda õigluse pärast taga kiusatakse, sest nende päralt on taevariik. Õndsad olete teie, kui teid minu pärast laimatakse ja taga kiusatakse ning teie kohta igasugust kurja valetatakse. Olge rõõmsad ja hõisake, sest teie palk taevas on suur.

¹² Mu vennad, ma läkitan teid maailma — te olete maa sool, päästva maiguga sool. Aga kui see sool läheb läägeks,

millega saab siis seda soolaseks teha? Ei kõlba see enam milleski muuks kui visata inimeste jalgade tallata.

¹³ Teie olete maailma valgus. Ei saa jääda märkamatuks linn, mis on mäe otsas. Süüdatud küünalt ei panda vaka alla, vaid küünlajalale ning see annab valgust kõigile majasolijatele. Nõnda paistku teiegi valgus inimestele, et nad teie häid tegusid nähes ülistaksid teie Isa, kes on taevas.

¹⁴ Saadan teid maailma enda esindajatena ja minu Isa taevariigi saadikutena; minnes häid uudiseid kuulutama, usaldage Isa, kelle saadikud te olete. ärge astuge jõuga ebaõigluse vastu, ärge usaldage lihaliku käe jõudu. Kui naaber lööb teid paremale põsele, keerake talle ette ka teine. Olge pigem valmis ebaõiglust taluma kui omavahel kohut käima. Hoolitsege headuse ja halastusega kõigi hädasolijate ja puudustundjate eest.

¹⁵ Ma ütlen teile: armastage oma vaenlasi, tehke head neile, kes teid vihkavad, õnnistage neid, kes teid neavad, ja palvetage nende eest, kes teid pahatahtlikult ära kasutavad. Mida iganes te usute mind inimestele tegevat, seda tehke ka teie neile.

¹⁶ Teie taevane Isa laseb päikesel paista kurjale samamoodi kui heale, ta saadab vihma ühtmoodi nii õiglase kui ka ebaõiglase peale. Teie olete Jumala pojad; veel enam, te olete nüüd minu Isa taevariigi saadikud. Olge halastavad, nii nagu Jumal on halastav, ja taevariigi igaveses tulevikus saate te täiuslikeks, nii nagu teie taevane Isa on täiuslik.

¹⁷ Teid on lähetatud inimesi päästma, mitte nende üle kohut mõistma. Maise elu lõpus loodate te kõik halastusele, seepärast nõuan ma teilt, et te osutaksite oma maises elus halastust kõigile oma lihalikele vendadele. ärge tehke seda viga, et püüate võtta oma venna silmast pindu, kui teie enda silmas on palk. Kui võtate kõigepealt enese silmast palgi, näete paremini ka oma venna silmast pindu välja võtta.

¹⁸ Eristage selgesti tõde, elage kartmatult õiglast elu ja olge minu apostlid ning mu Isa saadikud. Te olete kuulnud ütlust „Kui pime juhib pimedat, kukuvad mõlemad auku”. Selleks et teisi taevariiki juhtida, peate ise kõndima elava tõe selges valguses. Kõiges kuningriiki puutuvast manitsen teid tegema õiglasi otsuseid ja ilmutama terast tarkust. ärge andke seda, mis on püha, koortele ega heitke pärleid sigade ette, et nad teie kalliskive oma jalge alla ei tallaks ega teid löhki kiskuma asuks.

¹⁹ Hoiatan teid valeprohvetite eest, kes tulevad teie juurde lambanahas, olles sisimas kiskjad hundid. Te tunnete nad ära nende viljast. Ega viinamarju korjata kibuvitstelt ega viigimarju ohakailt? Nõnda siis kannab iga hea puu head vilja, aga rikutud puu kannab halba vilja. Hea puu ei või kanda halba vilja ega rikutud puu kanda head vilja. Iga puu, mis head vilja ei kannab, raiutakse maha ja visatakse tulle. Tegutsemismotiiv määrab, kas pääsetakse taevariiki või mitte. Minu Isa vaatab inimeste südameisse ja otsustab nende sisimate soovide ja siirate kavatsuste järgi.

²⁰ Taevariigi suurel kohtumõistmispäeval tulevad mulle paljud ütlema: „Kas me ei teinud sinu nimel ettekuulutustööd ega saatnud nii palju imelist korda?” Ent ma olen

sunnitud neile vastama: „Ma ei tunne teid, minge eemale, te väärdõpetajad.” Ent kõik, kes seda manitsust kuulevad ja siiralt täidavad minult saadud korraldust mind inimeste ees esindada nii, nagu mina olen teie ees oma Isa esindanud, leiavad küllusliku pääsu minu teenistusse ja taevase Isa kuningriiki.”

²¹ ¶ Apostlid polnud kunagi kuulnud Jeesust selliselt kõnelemas, sest nüüd rääkis ta nagu ülima võimu esindaja. Loojangu ajal tulid nad mäelt alla, kuid ükski mees ei küsinud Jeesuselt midagi.

4. TEIE OLETE MAA SOOL

¹ Niinimetatud mäejutlus ei ole Jeesuse evangeelium. See sisaldab palju kasulikke õpetusi, kuid oli mõeldud Jeesuse manitsusena kaheteistkümnele apostlile nende ametissemääramisel. See oli Meistri isiklik õpetus neile, kes pidid minema jutlustama evangeeliumi ja püüdma teda inimeste maailmas esindada, nagu tema nii kõnekalt ja täiuslikult esindas oma Isa.

² ¶ „Teie olete maa sool, päästva maiguga sool. Ent kui see sool läheb läägeks, millega saab siis seda soolaseks teha? Ei see kõlba enam millekski muuks kui visata inimeste jalgade tallata.”

³ Sool oli Jeesuse ajal väga väärtuslik. Seda kasutati isegi raha asemel. Nüüdisaegne palka tähendav ingliskeelne sõna *salary* tuleneb soola tähendavast sõnast *salt*. Sool nii maitsestab toitu kui ka säilitab seda. Sool muudab toidu maitsvamaks ning teenib sellega neid, kes teda kasutavad.

⁴ ¶ „Teie olete maailma valgus. Ei saa jääda märkamatuks linn, mis on mäe otsas. Ega süüdata ka küünalt ja panda vaka alla, vaid küünlajalale; ning see annab valgust kõigile majasolijatele. Nõnda paistku teiegi valgus inimestele, et nad teie häid tegusid nähes ülistaksid teie Isa, kes on taevas.”

⁵ Ehkki valgus hajutab pimeduse, võib see olla ka nii „pimestav”, et ajab segadusse ja tekitab pettumustunnet. Meid manitsetakse oma valgust *selliselt* paista lasta, et see juhiks meie kaaslasti parema elu uutele ja vagadele radadele. Meie valgus peaks paistma nii, et see meile endile tähelepanu ei tõmbaks. Selle eluvalguse levitamiseks võib kasutada tõhusa „peegeldina” isegi oma kutseala.

⁶ Tugev iseloom ei teki selle tulemusena, et *ei tehta* midagi valesti, vaid pigem sellest, et tehakse tegelikult õigesti. Isetus on inimese suuruse märk. Kõrgeima eneseteostuseni jõutakse palveldamise ja teenimise teel. Õnnelikku ja tõhusalt tegutsevat inimest ajendab mitte hirm teha midagi valesti, vaid armastus õigete tegude vastu.

⁷ ¶ „Te tunnete nad ära nende viljadest.” Isiksus jääb sisuliselt muutumatuks, muutub — kasvab — tema moraalne olemus. Nüüdisaegsete religioonide põhiline viga on nende negativism. Puu, mis vilja ei kannu, „raiutakse maha ja heidetakse tulle”. Moraalset väärtust ei saavuta pelga surveavaldusega — kuuletumiseiga käsule „sa ei tohi”. Hirm ja häbi on usuelule vääritud motivatsioonid. Religioon on põhjendatud vaid siis, kui see ilmutab Jumala isadust ja parandab inimestevahelist vendlust.

⁸ ¶ Tõhus elufilosoofia kujuneb kosmosest arusaamisest kombinatsioonis inimese emotsionaalsete reageeringutega sotsiaalsele ja majanduslikule keskkonnale. Pidage meeles: ehkki päritud tunge ei saa põhiolemuselt muuta, võib muuta emotsionaalseid reageeringuid neile tungidele, seega saab moraalselt olemust muuta ja iseloomu parandada. Tugevas iseloomus on emotsionaalsed reageeringud integreeritud ja kooskõlastatud ning seega kujunenud ühtne isiksus. Puudulik ühtlustumine nõrgestab moraalselt olemust ja tekitab kurbust.

⁹ Väärilise eesmärgita elu muutub sihituks ja tulutuks ning toob kaasa palju kurbust. Jeesuse jutlus kaheteistkümne ametisepühitsemisel sisaldab meisterlikku elufilosoofiat. Jeesus manitses oma järgijaid uskuma kogemustele tuginedes. Ta manitses neid mitte sõltuma intellektuaalsest järeleandlikkusest, kergeusklikkusest ja kehtivast autoriteetsest arvamusest.

¹⁰ Haridus peaks olema viis õppida tundma (avastama) paremaid meetodeid meie loomupäraste ja päritud tungide rahuldamiseks ning õnn on nende parema emotsionaalse rahulduse leidmise viiside kogusumma. Õnn sõltub vähe keskkonnast, ehkki meeldiv ümbrus võib sellele üsna palju kaasa aidata.

¹¹ ¶ Iga surelik soovib tegelikult olla täielik isik, täiuslik nagu taevane Isa, ning seda on võimalik saavutada, sest „universum on lõppkokkuvõttes tõesti isasarnane”.

5. ISA- JA VENNAARMASTUS

¹ Mäejutlusest kuni viimisel õhtusöömaajal peetud kõneni õpetas Jeesus oma järgijaid ilmutama pigem *isalikku* kui *vennalikku* armastust. vennarmastusega armastaksite oma ligimest nagu iseennast ning sellega oleks „kuldreegel” piisavalt täidetud. Ent isaarmastus nõuab, et te armastaksite oma kaasinimesi nii, nagu Jeesus teid armastab.

² Jeesus armastab inimkonda kahese armastusega. Ta elas maa peal kahese isiksusena — inimlikuna ja jumalikuana. Jumala Pojana armastab ta inimest isaliku armastusega — ta on inimese Looja, tema universumi-Isa. Inimese Pojana armastab Jeesus surelikke nagu vend — ta oli tõeline inimene inimeste seas.

³ Jeesus ei oodanud, et tema järgijad suudavad ilmutada võimatul määral vennarmastust, kuid lootis, et nad püüavad olla Jumala sarnased — olla täiuslikud, nii nagu taevane Isa on täiuslik —, ja hakkavad vaatama inimestele nii, nagu Jumal vaatab oma loodud-olenditele —, ilmutades neile isaliku armastuse algeid. Neis oma kaheteistkümnele apostlile antud manitsustes püüdis Jeesus ilmutada seda uut arusaama *isalikust armastusest*, nagu see on seotud teatavate emotsionaalsete hoiakutega, mis puudutavad arvukaid sotsiaalseid ümberkorraldusi inimese keskkonnas.

⁴ ¶ Meister juhtis selle ülitähtsa jutluse sissejuhatuseks tähelepanu neljale *usuhoiakule*, enne kui kirjeldas isaliku armastuse nelja transtsendentset ja ülimat reageeringut, mis eristavad seda piiratud vennalikust armastusest.

⁵ Ta rääkis kõigepealt neist, kes on vaimult vaesed, ja nunevad õigluse järele, on nurisemata vagurad ja puhta südamega. Need vaimse tunnetusega surelikud võivad jõuda sellistele jumaliku omakasupüüdmatus tasemetele, et suudavad hämmastaval määral ilmutada *isalikku* armastust; isegi kurvastuses on neil jõudu ilmutada halastust, edendada rahu ja taluda tagakiusamisi ning kõigis neis katsumustes armastada koguni ebameeldivat inimsugu isaliku armastusega. Isa armastus võib jõuda selliste andumustasemeteni, mis mõõtnatult ületavad vennaarmastuse.

⁶ Neis õndsusavaldustes ilmnevad usk ja armastus tugevdamad moraalselt iseloomu ja loovad õnne. Hirm ja viha nõrgestavad iseloomu ja hävitavad õnne. See ülimalt tähtis jutlus algas rõõmsas toonis.

⁷ ¶ 1. „*Õndsad on vaimus vaesed — alandlikud.*” Lapsele tähendab õnn vahetute naudingusoovide rahuldamist. Täiskasvanu soovib külvata enesesalgamise seemneid, et hiljem lõigata suurema õnne saake. Jeesuse ajal ja pärast seda on õnne liigagi sageli seostatud rikkuse omamisega. Loos templis palvetavast variserist ja tõlnerist tundis üks end vaimus rikkana — ennast ülesupitavana, teine aga „vaimus vaesena” — alandlikuna. Üks tuli ise endaga toime, teine oli õpetustele avatud ja tõdeotsiv. vaimus vaesed taotleavad vaimurikkuse sihte — otsivad Jumalat. Need tõdeotsijad ei pea ootama kauges tulevikus saabuvat hüvitust, nad saavad oma hüvituse *praegu*. Nad leiavad taevariigi omaenda südameis ja kogevad seda õnne *praegu*.

⁸ ¶ 2. „*Õndsad on need, kellel on nälj ja janu õigluse järele, sest nad saavad seda küllaga.*” Õigluse järele janunevad ainult need, kes tunnevad end vaimus vaesena. Ainult alandlikud otsivad jumalikku jõudu ja ihkavad vaimujõudu. Ent väga ohtlik on teadlikult vaimselt paastuda, et oma isu vaimuandide järele suurendada. Pärast nelja-viit päeva muutub füüsiline paast ohtlikuks: nii võib kaotada iga-suguse söögiisu. Pikemaajaline füüsiline või vaimne paast kaotab näljatunde.

⁹ Kogemuslik õiglus on nauding, mitte kohustus. Jeesuse õiglus on dünaamiline armastus — isalik-vennalik kiindumus. See ei ole negatiivne ega „sa ei tohi” tüüpi õiglus. Kuidas võikski januneda millegi negatiivse järele — millegi järele, mida „ei tohi teha”?

¹⁰ ¶ Pole sugugi nii kerge õpetada last neid kaht esimest õndsust silmas pidama, kuid küps meel peaks nende tähendusest aru saama.

¹¹ ¶ 3. „*Õndsad on tasased, sest nemad pärivad maa.*” Tõelisel tasasusel pole mingit seost hirmuga. See on pigem Jumalaga koostööd tegeva inimese suhtumine — „Sinu tahtmine sündigu”. See hõlmab kannatlikkust ja pikameelsust ning on ajendatud vankumatust usust seaduspärasesse ja sõbralikku universumisse. See ohjeldab kõiki kiusatusi mässata jumaliku juhtimise vastu. Jeesus oli ideaalne tasane Urantia mees ja ta sai pärandiks kogu tohutu universumi.

¹² ¶ 4. „*Õndsad on puhtad südamelt, sest nemad näevad Jumalat.*” vaimne puhtus ei ole eitav omadus, kui mitte arvestada seda, et selles puudub kahtlustamine ja kät-

temaksuhimu. Puhtusest kõneldes ei piirdunud Jeesus ainult inimeste suguliste suhete käsitlemisega. Ta viitas pigem usule, mis inimesel peaks oma kaasinimese suhtes olema: lapsevanema usk oma lapsesse võimaldab tal armastada kaasinimesi nii, nagu isa neid armastaks. Isaarmastus ei tarvitse last ära hellitada ega pahet soosida, see pole kunagi küüniline. Isaarmastusel on vaid üks eesmärk ning see otsib inimeses alati kõige paremat — see on tõelise lapsevanema hoiak.

¹³ Näha Jumalat usu kaudu tähendab omandada tõeline vaimne taipamine. Ja vaimne taipamine hõlmab ka Kohandaja-poolset juhendamist ning lõppkokkuvõttes parandab see teadlikkust Jumalast. Kui te tunnete Isa, saab kinnitust teie jumalik pojaseisus ja te võite armastada iga oma lihalikku venda üha enam mitte ainult nagu venda — vennaliku armastusega —, vaid ka nagu isa — isaliku kiindumusega.

¹⁴ Seda manitsust on kerge õpetada isegi lapsele. Lapsed on loomult usaldavad ning vanemad peaksid hoolitsema, et nad seda lihtsat usku ei kaotaks. Hoiduge suhetes lastega iga-sugusest pettusest ja ärge andke neile alust kahtlustusteks. Aidake neil targasti oma kangelasi ja elutööd valida.

¹⁵ ¶ Siis õpetas Jeesus oma järgijatele, kuidas saavutada kõigi inimvõitluste põhieesmärki — täiuslikkust, isegi jumalikkust. Ta manitses neid alati: „Olge täiuslikud, nii nagu teie taevane Isa on täiuslik.” Ta ei manitsenud neid kahteist armastama oma ligimesi, nii nagu nad iseennast armastasid. See oleks olnud väärliline saavutus, see oleks näidanud vennaliku armastuse saavutamist. Ta manitses pigem oma apostleid armastama inimesi nii, nagu tema neid oli armastanud — nii *isaliku* kui ka vennaliku kiindumusega. Ning ta nimetas selle näitlikustamiseks isaliku armastuse nelja ülimat reageeringut:

¹⁶ 1. „*Õndsad on kurvad, sest neid lohutatakse.*” Niinimetatud terve mõistus või parim loogika ei ütleks kunagi, et kurvastusest võiks õnne leida. Ent Jeesus ei mõelnud sellega välist ehk nähtavat kurvastamist. Ta vihjas õrnatundisusele kui emotsionaalsele hoiakule. On suur viga õpetada poistele ja noormeestele, et õrnust ilmutada või muul viisil oma emotsioone ja füüsilisi kannatusi näidata on ebamehelik. Osavõtlikkus on nii mehe kui ka naise väärtuslik omadus. Mehelik mees ei pea olema tingimata kalestunud. Nii ei ole õige meestesse julgust sisendada. Maailma suurmehed ei ole kartnud kurvastada. Kurvastav Mooses oli suurem inimene kui Simson või Koljat. Mooses oli suurepärane juht, aga ka tasane mees. Tundlikkus ja reageerimine inimlikele hädadele loob tõelise ja kestva õnne, samal ajal kui heatahtlik suhtumine kaitseb hinge viha, vihkamise ja kahtlustamise hävitavate mõjude eest.

¹⁷ ¶ 2. „*Õndsad on halastajad, sest nende peale halastatakse.*” Halastus tähendab siin tõelise sõpruse — armastava headuse — kõrgust, sügavust ja laiust. Halastus võib vahel olla ka passiivne, kuid siin on see aktiivne ja dünaamiline — ülim isalikkus. Armastaval lapsevanemal ei ole raske oma lapsele ka korduvalt andestada. Ja rikkumata lapse korral on soov leevendada kannatusi täiesti loomulik. Kui

lapsed on küllalt vanad, et tegelikku olukorda hinnata, on nad üldjuhul heatahtlikud ja osavõtlikud.

¹⁸ ¶ 3. „*Õndsad on rahutegijad, sest neid hüütakse Jumala lasteks.*” Jeesuse kuulajad igatsesid vabanemist sõjalisel teel, mitte rahutegemise kaudu. Ent Jeesuse rahu ei ole ei patsifistlik ega negatiivne. Katsumuste ja tagakiusamistega silmitsi seistes ütles ta: „Ma jätan teile oma rahu.” „Teie süda ärgu ehmu ega mingu araks.” See on rahu, mis hoiab ära hukutavad konfliktid. Isiklik rahu annab isikusele terviklikkuse. Sotsiaalne rahu hoiab ära hirmu, ahnuse ja viha. Poliitiline rahu hoiab ära rassivastuolud, riikidevahelised kahtlustamised ja sõjad. Rahutegemine kaotab usaldamatuse ja kahtlustamise.

¹⁹ Lapsi võib kergesti õpetada lepitust sobitama. Neile meeldivad rühmategevused, neile meeldib koos mängida. Meister ütles kord: „Kes iganes päästab oma elu, kaotab selle, kuid kes iganes kaotab oma elu, leiab selle.”

²⁰ ¶ 4. „*Õndsad on need, keda õigluse pärast taga kiusatakse, sest nende pärast on taevariik. Õndsad olete teie, kui teid minu pärast laimatakse ja taga kiusatakse ning teie kohta igasugust kurja valetatakse. Olge rõõmsad ja hõisake, sest teie palk taevas on suur.*”

²¹ Seega järgneb rahule sageli tagakiusamine. Ent noored inimesed ja vaprast täiskasvanud ei kohku raskuste ega ohu ees kunagi tagasi. „Ei ole olemas suuremat armastust sellest, kui keegi annab elu oma sõprade eest.” Ning isalik armastus võib vabalt teha kõike seda, mida vennalik armastus vaevalt suudab hõlmata. Ja tagakiusamise lõpptulemus on alati olnud progress.

²² Lapsed reageerivad alati julgusproovile. Noorus on alati valmis „väljakutset vastu võtma”. Ning iga laps peaks varakult õppima ohvreid tooma.

²³ ¶ Nii selgub, et mäejutluses sisalduvad õndsaks saamise õpetused põhinevad usul ja armastusel, mitte aga normidel — eetikal ja kohusetundel.

²⁴ ¶ Isaarmastus vastab meeleldi kurjale heaga — tasub ebaõiglust headusega.

6. AMETISSEPÜHITSEMISE PÄEVA ÕHTU

¹ Pühapäeva õhtul, kui Jeesus ja kaksteist apostlit olid mägedest Kapernaumast põhja pool Sebedeuse majja tagasi pöördunud, sõid nad lihtsa eine. Seejärel läks Jeesus rannale jalutama, kaksteist aga jäid omavahel vestlema. Pärast lühikest nõupidamist, mille ajal kaksikud tegid veidi tuld, et kõigile sooja ja rohkem valgust anda, läks Andreas Jeesust otsima ja Jeesusele järele jõudnud, ütles ta: „Meister, mu vennad ei saanud sellest aru, mida sa taevariigi kohta rääkisid. Me ei usu, et oleme võimelised seda tööd alustama, enne kui sa pole meile veel õpetust andnud. Tulin, et kutsuda sind tagasi aeda meie juurde, et sa aitaksid meil oma sõnade tähendusest aru saada.” Ja Jeesus läks Andrease saatel apostlitega kohtuma.

² Kui nad aeda jõudsid, kogus ta apostlid enese ümber ja õpetas neid edasi, öeldes: „Teil on raske minu sõnumit vastu võtta, sest te soovite ehitada uue õpetuse otse vana

peale, kuid mina ütlen teile, et te peate ümber sündima. Peate alustama algusest nagu väikesed lapsed ja olema valmis usaldama mu õpetust ning uskuma Jumalasse. Uut taevariigi evangeeliumi ei saa millegi olemasolevaga vastavusse viia. Teil on Inimese Pojast ja tema missioonist maa peal väär ettekujutus. Ent ärge ekslikult arvake, et ma olen tulnud seadusi ja prohveteid kõrvale lükkama: ma pole tulnud mitte hävitama, vaid täitma, avardama ja valgustama. Ma ei tulnud seadustest üle astuma, vaid pigem kirjutama neid uusi käsuseadusi teie südame tahvlitele.

³ Nõuan teilt õiglust, mis ületaks nende õigluse, kes püüavad võita Isa soosingut almuste andmise, palvetamise ja paastumisega. Kui soovite taevariiki astuda, peab teie õiglus seisnema armastuses, halastuses ja tões — siiras soovis täita minu taevase Isa tahet.”

⁴ Siis ütles Siimon Peetrus: „Meister, kui sul on uus käsuseadus, siis tahaksime seda kuulda. Ilmuta meile seda uut teed.” Ja Jeesus vastas Peetrusele: „Olete kuulnud, mida ütlevad seaduseõpetajad: „Sa ei tohi tappa; ja igaüks, kes tapab, peab minema kohtu alla.” Kuid mina vaatan teo taga olevat motiivi ja teatan teile, et igaüks, kes oma venna peale vihastab, riskib hukkamõistmisega. See, kes kannab südames vimma ja kavandab mõtteis kättemaksu, riskib kohtu alla sattumisega. Teie peate otsustama oma kaaslaste üle nende tegude järgi, taevane Isa otsustab kavatsuste järgi.

⁵ Te olete kuulnud seaduseõpetajaid ütlemas, et abielu ei tohi rikkuda. Ent mina ütlen teile, et iga mees, kes vaatab naist ihaldava pilguga, on juba temaga oma südames abielu rikkunud. Teie võite inimeste üle otsustada ainult nende tegude järgi, kuid mu Isa vaatab oma laste südameisse ja mõistab halastavalt nende üle kohut nende kavatsusi ja tegelikke soove arvestades.”

⁶ Jeesus tahtis jätkata teiste käsuseaduste arutamist, kuid Jaakobus Sebedeus katkestas teda, küsides: „Meister, mida tuleks meil inimestele õpetada abielulahutuse kohta? Kas lubame mehel oma naisest lahutada, nagu Mooses on käskinud?” Kui Jeesus oli küsimuse ära kuulanud, ütles ta: „Ma pole tulnud seadusi kehtestama, vaid valgustama. Ma pole tulnud selle maailma kuningriike reformima, vaid taevariiki rajama. Isa tahe ei ole see, et ma alistuksin kiusatusele õpetada teile haldus-, kaubandus- või ühiskondliku käitumise reegleid, mis võiksid küll sobida täna, kuid poleks kaugeltki sobivad mõne teise ajastu ühiskonnale. Ma olen maa peal ainult selleks, et lohutada inimeste meelt, vabastada nende vaim ja päästa inimhingi. Ent lahutamisküsimuse kohta ütlen ma vaid, et kuigi Mooses niisuguseid asju soosis, polnud see nii Aadama ajal ja Aias.”

⁷ Kui apostlid olid küsimust veidi aega omavahel arutanud, lisas Jeesus: „Igasugust inimkäitumist võib alati vaadelda kahest vaatepunktist — inimlikust ja jumalikust, liha tee ja vaimu tee järgi, aja seisukohalt ja igaviku seisukohalt”. Ehkki need kaksteist ei saanud kõigest aru, mida ta neile õpetas, aitas see õpetus neid tõesti.

⁸ Jeesus ütles siis: „Aga te takerdute minu õpetusse sellepärast, et olete harjunud minu sõnumit sõna-sõnalt võtma; teil läheb minu õpetuse vaimust arusaamisega aega.

Ma pean teile taas meelde tuletama, et te olete minu sõnumitoojad; te olete kohustatud elama oma elu nii, nagu mina olen vaimus oma elu elanud. Te olete minu isiklikud esindajad; kuid ärge hellitage asjatuid lootusi, et kõik inimesed hakkavad igas suhtes teie eeskujul elama. Te peate ka meeles pidama, et mul on peale selle karja ka muid lambaid, kellele ma pean näitama, kuidas täita Jumala tahet surelikku elu elades.”

⁹ Siis küsis Naatanael: „Meister, kas õiglusel polegi siis mingit kohta?” Moosese käsuseaduski ütleb: „Silm silma ja hammas hamba vastu.” Mis meil tuleks öelda?” Ja Jeesus vastas: „Kurjale vastake heaga. Minu sõnumitoojad ei tohi inimestega vastuollu sattuda, vaid peavad olema kõigi suhtes leebed. Teie reeglilik ei tohi olla mõõt mõõdu vastu. Maistel valitsejatel võivad sellised seadused olla, kuid taevariigis ei ole see nii; teie otsused lähtugu alati halastusest ja käitumine armastusest. Ja kui need sõnad tunduvad teile karmid, võite veel nüüdkki tagasi astuda. Kui apostlitele esitatavad nõuded tunduvad teile liiga ranged, võite pöörduda tagasi jüngerite vähemnõudlikule teele.”

¹⁰ Neid ehmatamapanevaid sõnu kuulates läksid apostlid veidikeseks ajaks omaette nõu pidama, kuid tulid peagi tagasi ja Peetrus ütles: „Meister, me läheme koos sinuga edasi, mitte ükski meist ei astu tagasi. Oleme täiesti valmis seda lisahinda maksuma, me joome selle karika põhjani. Oleme apostlid ja mitte lihtsalt jüngrid.”

¹¹ Kui Jeesus seda kuulis, ütles ta: „Olge siis valmis asuma oma kohustusi täitma ja mind järgima. Tehke heategusid salaja, almuseid andes ärgu teie vasak käsi teadku, mida parem teeb. Palvetades olge omaette ning ärge kasutage asjatuid kordusi ja tähtsusetuid fraase. Pidage alati meeles, et Isa teab teie vajadusi veel enne, kui te temalt midagi palute. ärge paastuge kõigi nähes kurva näoga. Minu valitud apostlitena, kes on nüüd lähetatud taevariiki teenima, ärge koguge endile maist vara, vaid koguge oma omakasupüüdmatu teenistusega endale taevast vara, sest kus saab olema teie vara, seal saab olema ka teie süda.

¹² Silm on keha valgus; seega, kui teie silm on helde, on kogu teie keha valgust täis. Kui aga teie silm on isekas, on kogu keha pimedust täis. Kui see teis olev tuli pimeneb, kui suur on siis see pimedus!”

¹³ Siis küsis Toomas Jeesuselt, kas neil peaks „ka edaspidi olema kõik ühine”. Meister ütles: „Jah, mu vennad, tahan, et me elaksime koos ühe mõistva perena. Teile on usaldatud suur töö ja ma sooviksin, et te pühenduksite sellele järgitult. Nagu teate, on hästi öeldud, et ükski inimene ei saa teenida kaht isandat. Te ei saa siiralt palveldada Jumalat ja samal ajal kõigest hingest teenida mammonat. Olles nüüd kogu südamest taevariigi tööle pühendunud, ärge muretsege oma elu pärast ja veelgi vähem selle pärast, mida te sööma ja jooma hakkate; samuti mitte oma keha ja rõivastuse pärast. Te olete juba teada saanud, et abivalmis käed ja tõsimeelsed südamed ei jää kunagi nälga. Kui te nüüd valmistute pühendama kogu oma energia taevariigi heaks töötamisele, olge kindel, et Isa ei jäta teie vajadusi tähele

panemata. Otsige kõigepealt jumalariiki ja kui te olete leidnud sinna sissepääsu, antakse teile kõik, mis vaja. Seepärast ärge homse päeva pärast ülearu muretsege. On küllalt, kui muretsete samagi päeva pärast.”

¹⁴ Kui Jeesus nägi, et nad on valmis kogu öö üleval istuma ja küsimusi esitama, ütles ta neile: „Mu vennad, teil on ainelised kehad; parem minge puhkama, et homseks tööks valmistuda.” Ent uni oli nende silmist kadunud. Peetrus sõandas Meistrilt paluda: „Mul oleks sinuga väike erajutt. Mitte et mul oleks vendade ees saladusi, kuid mu hing on häiritud ja kui ma olen juhuslikult ära teeninud Meistri etteheite, oleks parem, kui see meie vahele jääks.” Ja Jeesus ütles: „Tule minuga, Peetrus,” ning läks ees majja. Kui Peetrus naasis Meistri juurest endisest rõõmsamana ja tunduvalt julgemana, otsustas ka Jaakobus Jeesusega juttu ajada. Nii käisid kõik apostlid üksikhaaval kuni varaste hommikutundideni Meistriga vestlemas. Kui kõik olid temaga isiklikult nõu pidanud — välja arvatud kaksikud, kes olid magama jäänud —, läks Andreas majja Jeesuse juurde ja ütles: „Meister, kaksikud on aeda tule äärde magama jäänud. Kas äratan nad üles ja küsin, tahavad nad ka sinuga rääkida?” Kuid Jeesus ütles Andreasele naeratades: „Neil on hea magada — ära sega neid.” Ja öö oli nüüd lõppemas, koitis uus päev.

7. PÜHITSEMISELE JÄRGNENUD NÄDAL

¹ Kui kaksteist olid mõne tunni maganud ja kogunesid Jeesusega koos hilist hommikueinet sööma, ütles Jeesus: „Nüüd peate alustama oma tööd — jutlustama häid uudiseid ja õpetama uskujaid. valmistuge minema Jeruusalemma.” Kui Jeesus oli lõpetanud, kogus Toomas julguse kokku ja ütles: „Ma tean, Meister, et me peaksime nüüd olema valmis tööd alustama, kuid ma kardan, et me ei ole veel võimelised seda suurt ettevõtmist läbi viima. Kas sa lubaksid meil veel mõneks päevaks siia jääda, enne kui me taevariigitööd alustame?” Kui Jeesus nägi, et kõik apostlid olid ühtmoodi hirmu täis, ütles ta: „Olgu nii, nagu soovite; jääme veel üheks sabatiks siia.”

² ¶ Juba mitu nädalat olid väikesed tõsimeelsete tõetsijate rühmad tulnud Betsaidast koos uudishimulikega Jeesust vaatama. Jutud temast olid levinud üle kogu maa, rühmi saabus ka kaugematest linnadest — Tüürorest, Siidonist, Damaskusest, Kaisareast ja Jeruusalemmast. Jeesus oli seni kõiki neid inimesi tervitanud ja neile taevariigi kohta õpetusi jaganud, kuid nüüd andis Meister selle töö üle kaheteistkümnemale. Andreas valis iga külastajarühma juurde ühe apostli ja mõnikord olid sellega tegevuses isegi kõik kaksteist apostlit.

³ Nad töötasid kaks päeva, päeval õpetades ja hilisööni omavahel nõu pidades. Kolmandal päeval külastas Jeesus Sebedeust ja Saloomet, saates apostlid samal ajal „kalastama, meelt lahutama või oma peresid külastama”. Neljapäeval pöördusid nad tagasi, et veel kolm päeva õpetada.

⁴ Sel harjutamispäeval kordas Jeesus apostlitele ikka ja jälle oma ristimisjärgse maise missiooni kaht suurt ülesannet:

⁵ 1. ilmutada inimestele Isa;

⁶ 2. panna inimesed tunnetama oma pojaseisust — mõistma usu kaudu, et nad on Kõigekõrgema lapsed.

⁷ ¶ Niisuguseid mitmekesiseid kogemusi täis nädal oli kaheteistkümnele väga kasulik, mõni neist muutus isegi liiga enesekindlaks. viimasel koosolekul sabetile järgnenud õhtul tulid Peetrus ja Jaakobus Jeesuse juurde ja ütlesid: „Me oleme valmis — mingem nüüd taevariiki võitma,” mille peale Jeesus vastas neile: „Olgu teil niisama palju tarkust kui innukust ning tehku julgus tasa lüngad teie teadmistes.”

⁸ Ehkki apostlid ei saanud suures osas tema õpetusest aru, mõistsid nad ometi tema lummayalt kauni nende seltis elatud elu tähtsust.

8. NELJAPÄEVA ÕHTUPOOLIK JÄRVEL

¹ Jeesus teadis hästi, et apostlid ei olnud tema õpetusi täielikult omandanud. Ta otsustas Peetrust, Jaakobust ja Johannest veidi eraldi õpetada, lootes, et nad suudavad tema ideid oma kaaslastele selgitada. Ta nägi, et kuigi mõnest vaimuriigi idee aspektist saavad aru kõik kaksteist, seostavad nad neid uusi vaimseid õpetusi ikkagi kangekaelselt oma vanade sissejuurdunud ettekujutustega taevariigist kui Taaveti trooni taastamisest ja Iisraelile maa peal ilmaliku võimu tagasivõitmisest. Seepärast läks Jeesus Peetruse, Jaakobuse ja Johannelega neljapäeva õhtupoolikul paadiga sõitma, et taevariigi asju arutada. See õpetustöö kestis neli tundi ja selle käigus esitati kümneid küsimusi ja saadi vastuseid, ning kõige õigem on siia kirja panna selle ülitähtsa pärlõunavestluse kokkuvõte, mille Siimon Peetrus oma vennale Andreasele järgmisel hommikul tegi:

² 1. *Isa tahte täitmine.* Jeesuse õpetus, et nad peavad usaldama end taevase Isa hoolde, ei olnud pime ega passiivne fatalism. Ta tõi sel õhtupoolikul näiteks vana heebreä õpetussõna „kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma.” Oma õpetuse piisava põhjendusena viitas ta iseenda elule. Tema ettekirjutuse üle usaldada Isa ei tohiks otsustada nüüdisaja või mõne muu ajajärgu sotsiaalsetest või majanduslikest tingimustest lähtudes. Tema õpetused hõlmavad Jumalalähedase elu ideaalseid põhimõtteid kõigi ajastute ja maailmade jaoks.

³ Neile kolmele selgitas Jeesus apostlitele ja jüngritele esitatavate nõuete vahet. Kuid ta ei keelanud kaheteistkümnel ettevaatlik ja ettenägelik olla. Ta soovitas oma jutlustes loobuda ärevusest ja muretsemisest, mitte aga ettemõtlemisest. Ta õpetas aktiivset ja ergast allumist Jumala tahtele. vastuseks nende paljudele küsimustele kokkuvõtteks ja kitsiduse kohta juhtis ta lihtsalt tähelepanu oma elule puusepa, paadimeistri ja kalurina ning kaheteistkümne töö hoolikale korraldamisele. Ta püüdis neile selgeks teha, et maailma ei tuleks suhtuda kui vaenlasesse; et igapäevane elu-olu määrab Jumala lastega töötamise jumaliku elukorralduse.

⁴ Jeesusel oli neile väga raske selgitada, miks tema isiklikult on valinud mittevastupanu tee. Ta keeldus täielikult

end kaitsmast ja apostlitele näis, et talle meeldiks, kui ka nemad sama põhimõtet järgiksid. Ta õpetas neile, et kurjale ei tohi vastu hakata, et ebaõigluse ega ülekohtuga ei tohi võidelda, kuid ta ei õpetanud väärtegusid passiivselt taluma. Ning ta tegi neile tol õhtupoolikul selgeks, et kiidab heaks kurjategijate karistamise ühiskonnas ning et tsiviilvalitsus peab vahel avaliku korra säilitamiseks ja õigluse jaluleseadmiseks jõudu rakendama.

⁵ Ta hoiatas alati oma jüngreid *kättemaksu* kui kurja teguviisi eest, ta ei lubanud kellelegi midagi tagasi teha. Ta põlastas vihakandmist. Ta pidas lubamatuks põhimõtet „silm silma ja hammas hamba vastu”. Talle oli vastumeelne igasugune mõte isiklikust kättemaksust ning ta andis need küsimused ühest küljest tsiviilvalitsuse ja teisest küljest Jumala otsustada. Jeesus selgitas neile kolmele, et tema õpetused kehtivad *üksikisiku*, mitte riigi kohta. Ta tegi oma senistest õpetustest neis küsimustes järgmise kokkuvõtte:

⁶ Armastage oma vaenlasi — pidage meeles inimestevahelise vendluse moraalinõudeid.

⁷ Kurjus on kasutu: väär ei saa kättemaksuga õigeks muuta. Ärge tehke seda viga, et võitlete kurjaga tema enda relvadega.

⁸ Uskuge, et lõpuks võidutsevad jumalik õiglus ja igavene headus.

⁹ ¶ 2. *Suhtumine poliitikasse.* Ta hoiatas apostleid, et nad peavad olema juudi rahva ja Rooma valitsuse vahelises suhtes valitsevate pingete kommenteerimisel diskreet- sed; ta keelas neil neisse probleemidesse sekkuda. Ta vältis hoolikalt oma vaenlaste seatud poliitilisi lõkse, vastates alati: „Andke keisrile, mis keisri oma, ja Jumalale, mis Jumala oma”. Ta keeldus laskmast tähelepanu kõrvale juhtida oma missioonilt, mis seisnes uue pääsetee rajamises, ega lubanud endal tegelda millegi muuga. Isiklikus elus täitis ta alati hoolikalt kõiki tsiviilseadusi ja -eeskirju, kõigis oma avalikes õpetustes jättis ta tsiviil-, sotsiaal- ja majandusküsimused puutumata. Ta rääkis kolmele apostlile, et teda huvitavad ainult inimese sisemised põhimõtted ja isiklik vaimne elu.

¹⁰ Seega polnud Jeesus poliitiline reformaator. Ta ei tulnud maailma ümber korraldama; isegi kui ta oleks seda teinud, oleks sel olnud kaalu vaid tolle aja ja põlvkonna jaoks. Hoolimata sellest näitas ta inimestele parimat viisi oma elu elamiseks; igal põlvkonnal tuleb uuesti avastada, kuidas Jeesuse eluviisi kõige paremini oma probleemidega kohandada. Ent ärge kunagi tehke seda viga, et seostate Jeesuse õpetusi mõne poliitilise või majandusliku teooriaga, sotsiaalse või majandussüsteemiga.

¹¹ ¶ 3. *Ühiskondlik hoiak.* Juudi rabid olid juba ammu vaelnud küsimuse üle, kes on minu ligimene. Jeesus tuli esitama ideed aktiivsest ja spontaanselt heatahtlikkusest, nii ehtsast armastusest oma kaasinimeste vastu, et ligimeskond hakkab hõlmama kogu maailma, muutes kõik inimesed ligimesteks. Ent kõige selle juures oli Jeesus huvitatud ainult üksikisikust, mitte massist. Jeesus ei olnud sotsioloog, kuid nägi siiski vaeva kõigi isekate teistest eraldumise vormide murdmiseks. Ta õpetas puhast osavõtlikkust,

kaastunnet. Neadoni Miikaelis on valdav armulisus, osavõtlikkus on tema loomuses.

¹² Meister ei öelnud, et inimesed ei võiks oma sõpru kunagi einele kutsuda, kuid soovitas poolehoidjatel pakkuda süüa vaestele ja õnnetutele. Jeesusel oli tugev õiglustunne, millega käis aga alati kaasas halastus. Ta ei õpetanud oma apostlitele, et neid hakkavad kimbutama ühiskonna parasiidid või elukutselised almusepalujad. Sotsioloogilisele seisukohavõtule oli kõige lähemal tema ütlus „ärge mõistke kohut, et teie üle kohut ei mõistetaks.”

¹³ Ta selgitas, et paljudes ühiskonna pahedes võib süüdistada valimatult osutatavat headust. Järgmisel päeval andis Jeesus Juudale kindla korralduse, et apostlite raha võib anda almusteks vaid tema või kahe apostli ühisel palvel. Jeesus tavatses kõigi nende küsimuste kohta öelda: „Olge arukad nagu maod, kuid tasased nagu tuvid.” Tema eesmärk näis olevat õpetada igas sotsiaalses olukorras kannatlikkust, sallivust ja andeksandmist.

¹⁴ Perekond oli Jeesuse elufilosoofias kesksel kohal — nii siinses elus kui ka järgnevas. Tema õpetused Jumalast põhinesid perekonnal, kuid samal ajal püüdis ta võõrutada juute kalduvusest esivanemaid ülemäära austada. Ta ülistas perekonnaelu kui inimese kõrgeimat kohustust, kuid selgitas, et perekonnasuhted ei tohi segada religioossete kohustuste täitmist. Ta juhtis tähelepanu asjaolule, et perekond on ilmalik institutsioon, et see ei jää pärast surma püsima. Jeesus loobus kõhklematult oma perest, kui perekond astus Isa tahte vastu. Ta õpetas uut ja laiemat inimestevahelist vendlust — vendlust Jumala poegade vahel. Abielulahutamiskord oli Jeesuse ajal Palestiinas ja kogu Rooma impeeriumis vaba. Ta keeldus korduvalt abielu ja lahutuse kohta seadusi kehtestamast, kuid paljud Jeesuse varased poolehoidjad väljendasid abielulahutuse suhtes oma kindlaid seisukohti ega kõhelnud neid talle omistamast. Need rangemad ja arenenumad ideed lahutuse kohta esinesid kõigil Uue Testamendi kirjutajatel peale Johannes Markuse.

¹⁵ ¶ 4. *Suhtumine majandusse.* Jeesus elas, töötas ja kauples selles maailmas, mille ta eest leidis. Ta ei olnud majanduse reformija, kuigi juhtis sageli tähelepanu rikkuse ebavõrdse jaotumise õiglusetusele. Ent ta ei pakkunud välja ühtki teed selle kaotamiseks. Ta selgitas neile kolmele, et ehkki tema apostlitel ei peaks olema vara, ei jutlusta ta rikkuse ja omandi, vaid ainult selle ebavõrdse ja ebaõiglase jaotumise vastu. Ta tunnetas ühiskonna vajadust õigluse ja ausate majandussuhete järele, kuid ei pakkunud reegleid nende saavutamiseks.

¹⁶ Ta ei õpetanud oma poolehoidjatele kunagi, et nad peavad hoiduma maisest varast. Nii õpetas ta ainult oma kahtteistkümmet apostlit. Arst Luukas uskus kindlalt sotsiaalsesse võrdsusesse ja tõlgendas Jeesuse ütlusi, lähtudes üsna palju oma isiklikest tõekspidamistest. Jeesus ei käskinud kunagi oma poolehoidjatel kogukondlikku eluviisi omaks võtta, ta ei öelnud nende asjade kohta midagi.

¹⁷ Jeesus hoiatas kuulajaid sageli saamahimu eest, lausudes: „Inimese õnn ei seisne ainelise vara külluses”. Ta kor-

das alati: „Mis on inimesel kasu sellest, kui ta võidab terve maailma, aga kaotab omaenda hinge?” Ta ei rünnanud otseselt vara omamist, kuid väitis kindlalt, et igaviku seisukohalt on oluline, et vaimsed väärtused oleksid esikohal. Hilisemates õpetustes püüdis ta korrigeerida paljusid Urantial valitsevaid ekslikke vaateid elule, jutustades oma avaliku teenistuse käigus arvukaid mõistujutte. Jeesus ei püüdnud kunagi sõnastada majandusteooriaid, teades väga hästi, et iga ajastu peab leidma oma probleemidele ise lahenduse. Kui Jeesus elaks maa peal lihalikku elu tänapäeval, pettuks enamik häid mehi ja naisi temas sel lihtsal põhjusel, et ta ei asuks praegusaja poliitilistes, sotsiaalsetes ega majandusalastes vaidlustes kellegi poolele. Ta jääks suursuguselt neist kõrvale ja õpetaks teile, kuidas täiustada oma sisemist vaimuelu, et suuta selle tulemusena palju paremini puhtinimlikke probleeme lahendada.

¹⁸ ¶ Jeesus muudaks kõik inimesed Jumala-sarnasteks ja vaataks siis osavõtlikult pealt, kuidas need Jumala pojad oma poliitilisi, sotsiaalseid ja majanduslikke probleeme lahendavad. Ta ei mõistnud hukka mitte rikkust, vaid rikkuse mõju enamikule inimestele, kes end sellele pühendavad. Jeesus ütles tol neljapäeva õhtupoolikul oma kaaslastele esmakordselt, et „õndsam on anda kui võtta”.

¹⁹ ¶ 5. *Isiklik religioon.* Jeesuse õpetustest peaks aita- ma teil nagu ta apostlitelgi paremini aru saada tema enda elu. Ta elas Urantial täiuslikku elu ja tema ainulaadsetest õpetustest võib aru saada vaid siis, kui seda elu vaadelda selle vahetul taustal. Enamikku aitab Isa jumaliku olemuse ja armastava isiksuse ilmutamisel just tema enda elu, mitte tema kaheteistkümnemele antud õppetunnid või hulkadele peetud jutlused.

²⁰ Jeesus ei rünnanud heebrea prohvetite ega kreeka moralistide õpetusi. Meister leidis nende suurte õpetajate põhimõtetes palju head, kuid tema oli tulnud maa peale õpetama *täiendavalt* „inimese tahte vabatahtlikku allumist Jumala tahtele”. Jeesus ei soovinud luua lihtsalt *religioosset inimest*, surelikku, kes on täis religioosseid tundmusi ja tegutseb vaid vaimsetest ajenditest lähtudes. Kui oleksite saanud talle ühegi pilgu heita, oleksite näinud, et Jeesus oli tõeline inimene, kellel oli selle maailma asjadega palju kogemusi. Selles suhtes on Jeesuse õpetusi kogu ristiusu ajajärgu sajandite jooksul väga palju moonutatud ja vääriti esitatud, teil on olnud vildakas ettekujutus ka Meistri tasasusest ja tagasihoidlikkusest. Meie arvates püüdlas ta oma elus *kõrge eneseväärikuse* poole. Ta soovitas inimestel olla alandlik selleks, et neid tõeliselt ülendataks; tema tegelik eesmärk oli tõeline alandlikkus Jumala ees. Jeesus hindas kõrgelt siirust — ausat südant. Ta hindas inimestes kõrgelt ustavust ja *julgust* oli tema õpetuste tuum. „ära kardada” oli tema juhtlause ning kannatlik talumisvõime näitas tema jaoks ideaalset iseloomukindlust. Jeesuse õpetustest moodustub mehisuse, julguse ja kangelaslikkuse religioon. Ning just seepärast valis ta oma isiklikeks esindajateks kaksteist tavalist meest, kellest enamik olid tahumatud, mehelikud ja vaprad kalurid.

²¹ Jeesusel oli oma aja sotsiaalsete pahede kohta vähe öelda, ta mainis harva kombelõtvust. Ta oli positiivne, tõeliste vooruste õpetaja. Ta vältis hoolikalt negatiivsel teel õpetamist, ta keeldus kuulutamast kurja. Ta polnud isegi moraallireformide läbiviija. Ta teadis hästi ja õpetas ka apostlitele, et ei religioossete etteheidete ega isegi keelavate seadustega õnnestu inimkonna meelelisi tunge alla suruda. Tema harvad hukkamõistud olid suures osas suunatud uhkuse, julmuse, rõhumise ja silmakirjalikkuse vastu.

²² Jeesus ei mõistnud ägedalt hukka isegi varisere, nagu Johannes seda tegi. Ta teadis, et paljud kirjatundjad ja variserid on südameilt ausad; ta mõistis, et nad on orjalikult oma religioossete traditsioonide külge aheldatud. Jeesus pani suurt rõhku sellele, et „kõigepealt tuleb parandada puud”. Ta rõhutas neile kolmele pidevalt, et hindab elu kui tervikut, mitte ainult mõningaid erilisi voorusi.

²³ ☩ Johannes mõistis selle päeva õpetustest, et Jeesuse religiooni tuum seisneb osavõtliku loomuse ja taevase Isa tahet täita sooviva isiksuse omandamises.

²⁴ Peetrus sai aru, et evangeeliumist, mida nad kuulutama hakkavad, saab tegelikult kogu inimsugu uue alguse. Ta rääkis sellest muljest hiljem ka Paulusele, kes sõnastas selle alusel oma doktriini Kristusest kui „teisest Aadamast”.

²⁵ Jaakobus mõistis erutavat tõde, et Jeesus tahtis näha oma maapealseid lapsi elavat nii, nagu oleksid nad juba taevariigi kodanikud.

²⁶ ☩ Jeesus teadis, et inimesed on erinevad, ning ta õpetas seda ka apostlitele. Ta manitses neid pidevalt hoiduma püüetest vormida jüngreid ja usklikke mingi kindla mudeli järgi. Ta soovis, et iga hing võiks areneda omal viisil kui täiustuv ja eraldiseisev indiviid Jumala ees. vastuseks ühele Peetruse paljudest küsimustest ütles Meister: „Ma tahan inimesed vabastada, et nad saaksid alustada värskest nagu väikesed lapsed uut ja paremat elu.” Jeesus väitis alati, et tõeline headus peab olema alateadlik ning et heategevusega tegeldes ei tohi vasak käsi teada, mida parem teeb.

²⁷ Kolm apostlit avastasid tol õhtupoolikul ehmunult, et nende Meistri religioonis pole vaimset eneseuurimist ette nähtud. Kõik religioonid enne ja pärast Jeesuse aega, isegi ristiusk, nõuavad südametunnistusega eneseuurimist. Jeesus Naatsaretlase religioonis polnud aga seda ette nähtud. Jeesuse elufilosoofia on vaba religioosset enesevaatlusest. Puusepa poeg ei õpetanud kunagi oma iseloomu *kujundamist*; ta õpetas iseloomu *kasvu*, kuulutades, et taevariik on nagu sinepiiva. Kuid Jeesus ei öelnud ka midagi niisugust, mis oleks keelanud eneseanalüüsi, vältimaks upsat eneseupitamist.

²⁸ Õiguse pääseda taevariiki annab usk, isiklik uskumus. Järkjärgulisel taevariiki tõusu teel püsimise hinnaks on väärtuslik pärl, mille omandamiseks müüb inimene kõik, mis tal on.

²⁹ Jeesuse õpetus on kõigi, mitte ainult nõrkade ja orjade religioon. Tema religioon ei kristalliseerunud (tema ajal) kunagi usutunnistusteks ja teoloogilisteks seadusteks, ta ei jätanud endast maha ridagi kirjutatud teksti. Tema elu ja

õpetused jäid universumile innustava ja idealistliku pärandina, mis sobib vaimseks juhiseks ja moraaliõpetuseks kõigile ajastutele kõigis maailmades. Ning ka tänapäeval seisab Jeesuse õpetus kõigist religioonidest eraldi, ehkki see on kõigi nende elav lootus.

³⁰ Jeesus ei õpetanud oma apostlitele, et religioon on inimese ainus maine püüdlus; see oli juutlik arusaam Jumala teenimisest. Ent ta nõudis, et kaksteist tegeleksid ainult religiooniga. Jeesus ei õpetanud midagi, mis võis kallutada temasse uskujaid kõrvale tõelise kultuuriga tegelemisest, ta laitis ainult traditsioonide kütkes olevaid Jeruusalemma religioonikoole. Ta oli helde, suuremeelne, õpetatud ja salliv. Ujedal vagadusel ei olnud tema õiglase elu filosoofias kohta.

³¹ Meister ei pakkunud lahendusi oma ajajärgu ega ka ühegi hilisema ajajärgu mittereligioossetele probleemidele. Jeesus soovis arendada vaimse taipamise igavesi reaalsusi ja äratada huvi omapärase elu vastu, tegeldes ainult inimesoo põhiliste ja alaliste vaimsete vajadustega. Ta ilmutas Jumalaga võrdväärset headust. Ta ülistas armastust — tõde, ilu ja headust — kui jumalikku ideaali ja igavest reaalsust.

³² Meister tuli looma inimeses uut vaimu, uut tahet — andma talle uut võimet tunda tõde, kogeda kaastunnet ja valida headust —, tahet olla kooskõlas Jumala tahtega ja igavest tungi saada täiuslikuks, nii nagu Isa taevas on täiuslik.

9. ÖNNISTAMISPÄEV

¹ Järgmise sabatipäeva pühendas Jeesus oma apostlitele, rännates tagasi mägedesse, kus ta nad ametisse oli pühitlenud. Pärast pikka ja kaunist liigutavat isiklikku julgustavat sõnumit õnnistas ta need kaksteist pühalikult nende ametisse. Tol sabati pärastlõunal kogus Jeesus apostlid mäeküljele enda ümber ja andis nad oma taevase Isa kätte, et valmistuda päevaks, mil ta peab nad maailma üksi maha jätma. Sel puhul uusi õpetusi ei antud, lihtsalt vesteldi ja tunti osadust.

² Jeesus mõtles uuesti läbi paljud oma samas kohas peetud ametisemääramisjutluse õpetused, kutsus siis kõik ükshaaval enda juurde ja tegi neile ülesandeks minna enese esindajatena maailma. Meister õpetas õnnistamisel: „Minge kõik maailma ja jutlustage häid uudiseid taevariigi kohta. vabastage vaimsed vangid, lohutage rõhutuid ja hoolitsege vaevatud eest. Muidu olete saanud, muidu ka andke.”

³ Jeesus andis neile nõu mitte võtta vastu raha ega lisarõivaid, öeldes: „Töömees on oma elatist väärt.” Ning lõpuks lausus ta: „vaadake, ma läkitan teid nagu lambaid huntide sekka; olge siis arukad nagu maod ja tasased nagu tuvid. Ent olge ettevaatlikud, sest teie vaenlased viivad teid ülemkohtute ette ja teid piisutatakse nende sünagoogides. Teid viiakse sellesse evangeeliumisse uskumise pärast maavalitsejate ja kuningate ette ja teie tunnistusi kasutatakse minu vastu. Ja kui nad teid kohtu ette viivad, ärge muretsege, kuidas või mida te peate rääkima, sest mu Isa vaim elab teie sisimas ja kõneleb teie kaudu. Mõned teist surmatakse ja enne kui te jõuate maa peal taevariigi rajada,

saate selle evangeeliumi pärast paljude rahvaste vihaalusteks; ent ärge kartke, mina olen teiega ja minu vaim käib kogu maailmas teie ees. Ja mu Isa on teie sisimas, kui lähete algul juutide ja siis paganate juurde.”

⁴ ¶ Ning kui nad mäest alla tulid, rändasid nad tagasi oma koju, Sebedeuse majja.

10. ÕHTUPOOLIK PÄRAST ÕNNISTAMIST

¹ Tol õhtupoolikul toimus õpetustöö majas, sest oli hakanud sadama, ja Jeesus rääkis pikalt sellest, kes need kaks-teist peavad *olema*, mitte mida nad peavad *tegema*. Nemad tundsid ainult sellist religiooni, mis käskis õiglaseks saamiseks — pääsemiseks — teatavaid asju *teha*. Ent Jeesus kordas ikka ja jälle: „Selleks et taevariigis oma tööd teha, peate te *olema* õiglased.” Ta ütles palju kordi: „Seepärast *olge* täiuslikud, nii nagu teie Isa taevas on täiuslik.” Meister selgitas pidevalt oma häämingusse sattunud apostlitele, et seda pääsemist, mida tema oli tulnud maailmale tooma, võib saavutada ainult *uskumise* teel, lihtsa ja siira usuga. Jeesus ütles: „Johannes jutlustas ristimist meeleparanduse kaudu, kurvastuse kaudu vana eluviisi pärast. Teie peate kuulutama ristimist osaduse kaudu Jumalaga. Jutlustage meeleparandust neile, kes seda õpetust vajavad, kuid neile, kes juba otsivad siiralt pääsu taevariiki, tehke ukсед valla ja kutsuge nad Jumala poegade rõõmsasse vennaskonda.” Ent neid Galilea kalureid oli raske veenda selles, et õiglane *olemine* usus peab taevariigis eelnema õiglaste tegude *tegemisele* maapealsete surelike igapäevaelus.

² ¶ Veel üks suur takistus kaheteistkümne õpetamisel seisnes nende kalduvuses võtta kõrged idealistlikud ja vaimsed religioosse tõe põhimõtted ja muundada need konkreetseteks isiklikeks käitumiseeskirjadeks. Jeesus tutvustas neile hingelise hoiaku kaunist vaimu, kuid nad tahtsid need õpetused tingimata isiklikeks käitumisreegliteks muuta. Nad jätsid küll korduvalt hästi meelde, mida Meister ütles, kuid unustasid peaaegu alati, mida ta *ei* öelnud. Ent nad võtsid tema õpetuse aegamööda vastu, sest Jeesus *oli* ise kõik see, mida ta õpetas. Mida nad ei saanud tema suulisest õpetusest, selle omandasid nad järk-järgult tema-ga koos elamise kaudu.

³ Apostlid ei saanud aga aru, et nende Meister andis oma eluga vaimset innustust kaugeleulatuva universumi kõigi maailmade kõigi ajastute kõigile isikutele. Hoolimata sellest, mida Jeesus apostlitele aeg-ajalt rääkis, ei saanud need ikkagi aru, et ta tegi oma tööd *selles* maailmas, kuid oma tohutu suure loodu *kõigi* maailmade *jaoks*. Jeesus elas Urantial oma maapealset elu mitte isikliku eeskuju andmiseks surelikuks eluks selle maailma meestele ja naistele, vaid pigem *kõrge vaimse ja innustava ideaali* loomiseks kõigi maailmade kõigile surelikele olenditele.

⁴ ¶ Toomas küsis samal õhtul Jeesuselt: „Meister, sa ütled, et me peame saama nagu väikesteks lasteks, enne kui me Isa taevariiki pääseme, kuid samas oled sa meid hoiatanud valeprohvetite eest ning et me ei viskaks oma pärleid

sigade ette. Ma olen ausalt öeldes kimbatuses. Ma ei saa sinu õpetusest aru.” Jeesus vastas Toomale: „Kui kaua mul sinuga veel kannatust jätkub! Sa tahad kõiki mu õpetusi alati sõna-sõnalt võtta. Kui ma palusin teil saada nagu väikesteks lasteks, et taevariiki pääseda, ei mõelnud ma sellega seda, et teid peaks olema kerge petta, et oleksite kergeusklikud või usaldaksite meeldivaid võõraid. Tahtsin, et te selle näite varal mõistaksite lapse ja isa vahelist suhet. Sina oled laps ja soovid astuda *oma* Isa taevariiki. Iga normaalse lapse ja tema isa vahel on olemas loomulik kiindumus, mis kindlustab mõistva ja armastava suhte ning välistab igaveseks kalduvuse kaubelda Isa armastuse ja halastusega. Ning see evangeelium, mida te nüüd lähete jutlustama, ongi seotud sellesama igavese lapse ja isa vahelise suhte usus teostumisest tuleneva pääsemisega.”

⁵ ¶ Jeesuse õpetustele oli iseloomulik, et tema filosoofia *moraaliõpetus* pärines indiviidi isiklikust suhtest Jumalaga — sellest samast lapse ja isa vahelisest suhtest. Jeesuse rõhuasetus oli *üksikisikul*, mitte rassil või rahval. Õhtust süües vestles Jeesus Matteusega ja selgitas talle, et iga teo eetilises sõltub indiviidi motiivist. Jeesuse moraaliõpetus oli alati positiivne. Jeesuse tihti korratud kuldreegel nõuab aktiivseid sotsiaalseid kontakte, vanemat negatiivset reeglit võib täita üksi olles. Jeesus vabastas moraaliõpetuse kõigist eeskirjadest ja tseremooniast ning tõstis selle vaimse mõtlemise ja tõeliselt õiglase elu majesteetlikele tasanditele.

⁶ Jeesuse uus religioon ei olnud ilma praktiliste kaastahendusteta, kuid milline ka ei olnud selle praktiline poliitiline, sotsiaalne või majanduslik väärtus, võib tema õpetuses leida hinge sisima kogemuse loomulikku mõju, sedamööda, kuidas see avaldub vaimuviljadena ehtsa isikliku usukogemuse spontaanses igapäevases teenistuses.

⁷ Kui Jeesus ja Matteus olid vestluse lõpetanud, küsis seloot Siimon: „Aga Meister, kas *kõik* inimesed on Jumala pojad?” Ja Jeesus vastas: „Jah, Siimon, kõik inimesed on Jumala pojad ja seda head uudist te hakkategi kuulutama.” Ent apostlid ei suutnud sellest doktriinist aru saada, kuna see oli uus, võõras ja hämmastav sõnum. Just sel põhjusel, et ta soovis seda tõde neile meelde jätta, õpetas Jeesus oma poolehoidjaid kohtlema kõiki inimesi nagu oma vendi.

⁸ Vastuseks Andrease küsimusele selgitas Meister, et tema õpetuse eetilised aspektid on lahutamatud tema elu religioonist. Ta õpetas moraalsust mitte inimese *olemusest*, vaid inimese ja Jumala vahelisest *suhtest* lähtudes.

⁹ ¶ Johannes küsis Jeesuselt: „Meister, mis on taevariik?” Ja Jeesus vastas: „Taevariik koosneb põhiliselt kolmest asjast: esiteks, Jumala suveräänsuse tunnustamisest; teiseks usust tõesse, et inimesed on Jumala pojad, ja kolmandaks usust inimese ülima soovi — täita Jumala tahet — olla Jumala sarnane — tõhususse. See ongi selle evangeeliumi hea sõnum, et iga surelik võib usu kaudu kõik need pääsemiseks vajalikud põhitingimused omandada.”

¹⁰ ¶ Ning nüüd oli ootamisnädal läbi ja nad valmistasid järgmisel päeval Jeruusalemma minema.

141 KIRI

AVALIKU TÖÖ ALGUS

NÄDALA esimesel päeval, 19. jaanuaril 27. a pKr, valmistusid Jeesus ja kaksteist apostlit oma keskusest Betsaidas teele asuma. Need kaksteist teadsid Meistri plaanidest vaid seda, et nad lähevad Jeruusalemma ja osalevad seal aprillikuus paasapäha pidustustel, pärast seda aga rändavad Jordani oru kaudu edasi. Nad lahkusid Sebedeuse majast alles keskpäeva paiku, sest apostlite pered ja teised jüngrid olid tulnud nendega hüvasti jätma ja neile nende peatselt algavas töös edu soovima.

² Vahetult enne lahkumist hakkasid apostlid Meistrit puudust tundma ja Andreas läks välja teda otsima. Veidi aega otsinud, leidis ta Jeesuse istumas rannal paadi kõrval ja nutmas. Kaksteist meest olid sageli näinud oma Meistrit kurvastamas ja tõsistes mõtetes, kuid keegi neist polnud teda veel kunagi nutmas näinud. Andreas oli mõnevõrra hämmastunud, nähes Meistrit Jeruusalemma suundumise eel nii vaevatuna, ning ta sõandas minna Jeesuse juurde ja küsida: „Miks sa nutad, Meister, sel suurel päeval, mil me asume teele Jeruusalemma Isa taevariiki kuulutama? Kes meist on sind solvanud?” Ja Jeesus, minnes koos Andreasega tagasi teiste juurde, vastas: „Mitte keegi teist pole mind kurvastanud. Olen kurb vaid sellepärast, et mitte kellelgi minu isa Joosepi perest pole olnud meeles tulla meile head reisi soovima.” Rutt oli sel ajal Naatsaretis vend Joosepit külastamas, teisi pereliikmeid hoidsid eemal aga uhkus, pettumus, mõistmatus ja väiklane vimm oma solvatud tunnete tõttu.

1. LAHKUMINE GALILEAST

¹ Kapernaum ei olnud Tibeeriast kaugel ja Jeesuse kuulus oli levimas üle kogu Galilea ning veel kaugemalegi. Jeesus teadis, et Herodes hakkab peagi tema töö vastu huvi tundma; seepärast pidas ta paremaks rännata apostlitega lõuna poole ja Juudamaale. Enam kui sajast uskujast koosnev kaaskond tahtis neile järgneda, kuid Jeesus rääkis nendega ja palus neil apostlitega Jordani-äärsele reisile mitte kaasa tulla. Ehkki nad nõustusid algul maha jääma, läksid mõned neist paari päeva pärast ikkagi Meistrile järele.

² Esimesel päeval rändas Jeesus apostlitega ainult Tarihheani, kuhu nad jäid ööbima. Järgmisel päeval liikusid nad piki Jordani kallast sellesse paika Pella lähedal, kus Johannes ligikaudu aasta varem oli jutlustanud ja kus Jeesus oli ristitud. Siia jäid nad enam kui kaheks nädalaks, et õpetada ja jutlustada. Esimese nädala lõpuks oli kogunenud laagrisse Jeesuse ja kaheteistkümne elupaiga lähedale mitusada inimest Galileast, Foiniikiast, Süüriast, dekapolisest, Pereast ja Juudamaalt.

³ Jeesus ei jutlustanud avalikult. Andreas jagas rahvahulga rühmadesse ja määras nii ennelõunaks kui ka pärastlõunaks nende juurde jutlustajad, pärast õhtusööki vestles Jeesus kaheteistkümnega. Ta ei õpetanud neile midagi uut, vaid esitas oma endisi õpetusi teiste sõnadega ja vastas nende rohketele küsimustele. Ühel niisugusel õhtul rääkis ta

kaheteistkümnele veidi neist neljakümnest päevast, mis ta selle paiga läheduses mägedes oli veetnud.

⁴ Paljusid neist, kes tulid Pereast ja Juudamaalt, oli Johannes ristitud ja nad tahtsid Jeesuse õpetusi põhjalikumalt tundma õppida. Apostlitel oli Johannese jüngrid kergem õpetada, sest nad ei kaldunud Johannese jutlustest mingil viisil kõrvale ning veel isegi ei ristitud oma uusi jüngrid. Aga Johannese poolehoidjatele jäi alati komistuskiviks see, et kui Jeesus oligi kõike seda, mida Johannes oli kuulutanud, ei teinud ta midagi Johannese vanglast vabastamiseks. Johannese jüngrid ei saanudki aru, miks Jeesus nende armastatud juhi julma surma ära ei hoidnud.

⁵ Andreas õpetas apostlitest kaaslasti õhtu õhtu järel hoolikalt täitma delikaatset ja rasket ülesannet — hästi läbi saama Ristija Johannese poolehoidjatega. Sel Jeesuse avaliku teenistuse esimesel aastal moodustasid enam kui kolmveerandi tema poolehoidjatest Johannese ristitud poolehoidjad. Kogu selle 27. aasta jooksul võeti Pereas ja Juudamaal vaikselt Johannese tööd üle.

2. JUMALA SEADUS JA ISA TAHE

¹ Ööl enne Pellast lahkumist andis Jeesus apostlitele uue taevariigi kohta veel õpetusi. Meister ütles: „Teid on õpetatud ootama jumalariigi tulekut ja nüüd saabusin mina kuulutama, et see kauaoodatud kuningriik on lähedal, et see on isegi juba siin ja meie keskel. Igas kuningriigis peab olema troonil kuningas, kes oma riigis seadusi annab. Ning seepärast on teil kujunenud arusaam taevariigist kui juudi rahva kõrgest võimust maailma kõigi rahvaste üle, messias istumas Taaveti troonil ning kuulutamas sellest imelisest valitsemispaigast kogu maailmale seadusi. Ent, mu lapsed, teie ei näe mitte usu silmadega ega kuule vaimse arusaamisvõimega. Ma kuulutan teile, et taevariik on Jumala vägi inimsüdameis ja selle tunnustamine. Selles kuningriigis on tõesti olemas kuningas ja see kuningas on minu ja teie Isa. Me oleme tõesti tema ustavad alamad, kuid sellest kaugelt ülem on kõikemuutev tõde, et me oleme tema *pojad*. Minu elu kaudu peab see tõde avalduma kõigile. Meie Isa istub samuti troonil, kuid mitte kätega valmistatud troonil. Lõpmatu trooniks on Isa igavene asupaik taevaste taevas; ta täidab kõik, mis olemas, ja kuulutab oma seadusi universumile universumi järel. Ning Isa valitseb ka oma maaapealsete laste südameis vaimu abil, kelle ta on saatnud elama surelike inimeste hingedesse.

² Selle kuningriigi alamatena peate tõepoolest kuuletuma Universumi Valitseja seadustele; ent kui te selle kuningriigi evangeeliumi abil, mida ma olen kuulutama tulnud, avastate end usu kaudu kui *pojad*, ei pea te ennast enam kõikvõimsa kuninga seadustele alluvateks loodud-olenditeks, vaid armastava ja jumaliku Isa eesõigustatud poegadeks. Tõesti, tõesti, mina ütlen teile, kui Isa tahe on teile *seadus*, olete te vaevalt küll kuningriiki jõudnud. Ent kui Isa tahe saab tõeliselt teie enda tahteks, olete mõistnud

tõelist tõde kuningriigist, sest kuningriik on saanud sellega teis juurdunud kogemuseks. Kui Jumala tahe on teile seaduseks, olete üllad orjadest alamad; kui te aga usute sellesse uude jumaliku pojaseisuse evangeeliumisse, saab minu Isa tahe teie tahteks ja teid tõstetakse vabade Jumala laste, kuningriigi vabastatud poegade kõrgesse seisundisse.”

³ Mõned apostlid said sellest õpetusest midagi aru, kuid ükski neist ei mõistnud selle määratult olulise kuulutuse täit tähtsust, välja arvatud ehk ainult Johannes Sebedeus. Kuid need sõnad süüvisid nende südameisse ja tulid hiljem meelde, et nende hilisema teenistusaja hoolekandetööd rõõmsamaks muuta.

3. VIIBIMINE AMATUSES

¹ Meister jäi oma apostlitega Amatuse lähedale peaaegu kolmeks nädalaks. Apostlid pidasid endiselt rahvale kaks korda päevas jutlusi ja Jeesus jutlustas iga sabati õhtupoolikul. Kolmapäeviti puhkepäeva pidada polnud enam võimalik, seepärast korraldas Andreas nii, et kuuel päeval nädalas puhkas iga päev kaks apostlit, sabbatiteenistuse ajal olid aga kõik tegevuses.

² Avalikke jutlusi pidasid enamasti Peetrus, Jaakobus ja Johannes. Filippus, Naatanael, Toomas ja Siimon tegid ära suure osa isiklikust tööst ja viisid läbi õppetööd huviliste erirühmadele; kaksikud jätkasid oma üldist korrapidamistööd, Andreasest, Matteusest ja Juudast kujunes aga kolmeliikmeline juhatus, kuigi kõik kolm tegid ka usutööd.

³ Andreas tegeles väga palju pidevalt tekkivate arusaamatuste ja lahkkelidega Johannese jüngerite ja Jeesuse uemate jüngerite vahel. Iga paari päeva tagant kujunes mõni tõsine lahendamist vajav olukord, kuid Andreas suutis oma apostlitest kaaslastega veenda vaidlevaid pooli vähemalt ajutiselt mingile kokkuleppele jõudma. Jeesus keeldus neil nõupidamistel osalemast ega andnud ka nõu nende probleemide õigeks lahendamiseks. Ta ei teinud kunagi ettepanekuid selle kohta, kuidas apostlid peaksid neid kimbatust tekitavaid probleeme lahendama. Kui Andreas nende küsimustega Jeesuse poole pöördus, ütles too alati: „Peremehel pole tark oma külaliste perekonnaprobleemidesse sekkuda, tark lapsevanem jääb oma laste väiklastes vaidlustes alati erapooletuks.”

⁴ Meister ilmutas oma suhetes apostlite ja kõigi jüngeritega suurt tarkust ning täielikku õiglust. Jeesus oli tõeline meister inimeste kohtlemises, avaldades kaasinimestele suurt mõju oma ühtaegu võluva ja jõulise isiksusega. Tema lihtne koduta ränduri elu äratas leebelt aukartust. Tema autoriteetses õpetamisviisis, selges loogikas, arutlemisjõus, targas taipamisvõimes, meeleeerksuses, võrratus tasakaalukuses ja üliras sallivuses oli intellektuaalset võlu ja vaimset külgetõmbejõudu. Ta oli lihtne, mehine, aus ja kartmatu. Kogu sellele Meistri olekus avalduvale füüsilisele ja intellektuaalsele mõjujõule lisandusid ka need vaimsed võlud, mida tema isiksusega on ikka seostatud — kannatlikkus, õrnus, tasasus, leebus ja tagasihoidlikkus.

⁵ Jeesus Naatsaretlane oli tõesti tugev ja jõuline isik, tal oli intellektuaalset jõudu ja vaimukindlust. Tema

isiksus kütkestas mitte ainult tema poolehoidjate seas leiduvaid vaimsete kalduvustega naisi, vaid ka haritud intellektuaali Nikodeemost ja karastatud Rooma sõjameest — risti juurde valvesse pandud kaptenit, kes ütles pärast seda, kui oli Meistrit suremas näinud: „See oli tõesti Jumala Poeg.” Ka tugevad ja tahumatud Galilea kalurid nimetasid teda Meistriks.

⁶ Jeesusest tehtud pildid ei ole sugugi õnnestunud. Need maalid Kristusest on noortele kahjulikku mõju avaldanud; templis kauplejad oleksid vaevalt Jeesuse eest põgenenud, kui ta oleks olnud see, kellena teie kunstnikud on teda tavaliselt kujutanud. Ta oli väärikalt mehelik; ta oli hea, kuid loomulik. Jeesus ei näidanud end maheda, armsa, leebe ja heatahtliku müstikuna. Tema õpetused olid erutavalt dünaamilised. Tal polnud mitte ainult *head kavatsused*, vaid ta tegigi tegelikult head.

⁷ Meister ei öelnud kunagi: „Tulge minu juurde kõik, kes te olete loiid ja unistajad.” Kuid ta ütles korduvalt: „Tulge minu juurde kõik, kes te teete tööd, ja ma annan teile puhkust — vaimujõudu”. Meistri ike on tööpoolest kerge, kuid ta ei suru seda kellelegi peale, vaid iga inimene peab võtma selle ikke endale vabatahtlikult.

⁸ Jeesus esindas vallutamist ohverdamise teel, uhkuse ja isekuse ohverdamise kaudu. Halastuse ilmutamisega tahtis ta kujutada vaimset pääsu igasugusest salavimma pidamisest, kurvastusest, vihast ja iseka võimu ning kättemaksu ihaldamisest. Kui ta ütles: „ärge avaldage kurjale vastupanu,” siis selgitas ta hiljem, et ei tahtnud pattu soosida ega soovitanud ülekohtuga leppida. Ta õpetas pigem inimesi andestama, „mitte vastu panema oma isiksuse halvale kohtlemisele, eneseväärikustunde kurjale haavamisele”.

4. ÕPETUS ISAST

¹ Amatuses viibides veetis Jeesus apostlitega palju aega, õpetades neile uut arusaama Jumalast. Ta rõhutas neile ikka ja jälle, et *Jumal on Isa*, mitte võimas kõrge arvepidaja, kes põhiliselt tegeleb hävitavate sissekannete tegemisega oma eksivate maiste laste kohta, märkides üles patte ja pahesid, et neid hiljem nende vastu kasutada, kui ta kogu loodu õiglase Kohtunikuna nende üle kohut mõistma hakkab. Juudid olid juba ammu kujutlenud Jumalat kõige üle valitseva kuningana, isegi rahva Isana, kuid surelike inimeste hulkadel polnud veel kunagi olnud ideed Jumalast kui üksikisikut armastavast Isast.

² Vastuseks Tooma küsimusele „Kes on see kuningriigi Jumal?” vastas Jeesus: „Jumal on *sinu* Isa ja religioon — minu evangeelium — ei ole midagi rohkem ega vähem kui selle tõe usus tunnistamine, et sina oled tema poeg. Ja ma olen siin teie seas lihas selleks, et selgitada oma elu ja õpetustega mõlemat ideed.”

³ Jeesus püüdis vabastada apostleid ka arvamusel, et religioosse kohustusena tuleb loomohvreid tuua. Ent need koolis igapäevaste ohverdamiste religiooni õppinud mehed said alles aegamööda aru, mida ta sellega mõtles. Vaatamata sellele ei väsinud Meister õpetamast. Kui ta ei jõudnud kõigi apostlite meeleni ühe näitega, kordas ta sõnumit teises sõnastuses ja tõi näiteks teist liiki mõistujutu.

⁴ Samal ajal hakkas Jeesus kaheteistkümnele põhjalikumalt õpetama nende ülesannet, mis seisnes „vaevatute lohutamises ja haigete eest hoolitsemises”: Meister õpetas neile palju inimese kui terviku kohta — keha, meele ja vaimu liidu kohta igas mehes ja nais. Jeesus rääkis oma kaaslastele kolme liiki vaevadest ja selgitas, kuidas nad peaksid hoolitsema inimeste eest, kes haiguste all kannatavad. Ta õpetas neid ära tundma:

⁵ 1. keha haigusi — vaevusi, mida tavaliselt peetakse füüsilisteks haigusteks;

⁶ 2. meele häireid — neid mittefüüsilisi vaevusi, mida hilisemal ajal on peetud emotsionaalseteks ja vaimseteks häireteks;

⁷ 3. kurjadest vaimudest vaevatust.

⁸ Jeesus selgitas oma apostlitele mitmel korral nende kurjade vaimude olemust ja veidi ka päritolu; tol ajal nimetati neid sageli ebapuhasteks vaimudeks. Meister tundis hästi kurjadest vaimudest vaevatuse ja hullumeelsuse vahet, kuid apostlid seda ei mõistnud. Arvestades nende piiratud teadmisi Urantia varasest ajaloost, ei olnud Jeesusel ka võimalik seda küsimust täielikult selgitada. Ent ta ütles neile korduvalt, vihjates kurjadele vaimudele: „Kui kuningriik suure vae ja vaimuhiilgusega saabub ja ma tõusen oma taevase Isa juurde ning valan oma vaimu kogu liha peale, ei häiri nad enam inimesi.”

⁹ Apostlid pöörasid haigete eest hoolitsemisele ja nende ravimisele nädalast nädalasse ja kuust kuusse üha enam tähelepanu.

5. VAIMNE ÜHTSUS

¹ Üks sündmusrikkamaid kõigist õhtustest nõupidamistest Amatuses oli arutelu vaimse ühtsuse üle. Jaakobus Sebedeus oli küsinud: „Meister, kuidas me saame õpida asju ühtemoodi nägema, et seeläbi omavahel paremat kooskõla saavutada?” Kui Jeesus seda küsimust kuulis, erutus ta vaim sedavõrd, et ta vastas: „Jaakobus, Jaakobus, milal olen ma teile õpetanud, et te peate kõike ühtemoodi nägema? Ma tulin siia maailma kuulutama vaimuvabadust, et kõigil surelikel oleks õigus elada Jumala ees oma vaba ja isikupärast elu. Ma ei taha, et sotsiaalse kooskõla ja vennaliku rahu omandamiseks ohverdataks vaba isiksus ja vaimne omapära. Ma nõuan teilt, mu apostlid, ainult *vaimuühtsust* — ning et te võiksite rõõmu tunda ühisest kogu südamest tulevast pühendumisest minu taevase Isa tahte täitmisele. Te ei pea nägema või tundma ega isegi mõtlema ühtmoodi, et vaimselt *sarnased olla*. Vaimne ühtsus tuleneb teadmisesest, et kõigis teis elab kingina teid üha enam vallates taevase Isa vaim. Teie kui apostlite vaheline kooskõla peab tulenema sellest, et kõigis teis on identse päritolu, olemuse ja eesmärgiga vaimne lootus.

² Nii võite kogeda vaimse sihi ja vaimse mõistmise täiustatud ühtsust, mis tuleneb ühisest teadvuses kõigi teis elavate Paradiisi vaimude identsusest, ning te võite kogu sellest sügavast vaimsest ühtsusest rõõmu tunda, hoolimata oma isiklike hoiakute ülimast lahknevusest intellektuaalse mõtlemise, temperamendist olenevate tundmuste

ja sotsiaalse käitumise osas. Teie isiksused võivad olla värskendavalt mitmekesised ja märgatavalt erinevad, samas kui teie vaimne olemus ja jumaliku palveldamise vaimuviljad ning vennalik armastus on nii ühtsed, et kõik, kes teie elu vaatlevad, märkavad kindlasti seda vaimuidentsust ja hingeühtsust. Nad mõistavad, et te olete olnud minuga koos ja sellest õppinud — vastuvõetaval määral —, kuidas täita taevase Isa tahet. Te võite saavutada Jumala teenimises ühtsuse ka siis, kui te viite seda teenistust läbi omaenda meele-, keha- ja hingeomadustele sobival viisil.

³ Teie vaimuühtsus eeldab kahte asja, mis on üksikusklike elus alati omavahel kooskõlas: esiteks on teil eluaegseks teenimiseks ühine motiiv, sest te kõik soovite üle kõige täita taevase Isa tahet, teiseks on teie kõigi elul ühine siht, sest te kõik soovite leida Isa taevas ja tõestada sellega universumile, et olete saanud temasarnasteks.”

⁴ Jeesus pöördus kaheteistkümne koolitamise käigus korduvalt selle teema juurde tagasi. Ta ütles neile mitu korda, et ta ei soovi temasse uskujate sattumist ka iseennest heade, kuid inimeste lisatud religioossete tõlgenduste, dogmade ja standardite kütkeisse. Ta hoiatas apostleid ikka ja jälle, et nad uskujaid taevariigi evangeeliumi juurde juhtides ja suunates usutunnistusi ei sõnastaks ega traditsioone sisse ei seaks.

6. VIIMANE NÄDAL AMATUSES

¹ Enne viimase Amatuses veedetud nädala lõppu tõi seloot Siimon Jeesuse juurde damaskuses äriasjus viibiva pärslase Teherma. Teherma oli Jeesusest kuulnud ja tulnud Kapernauma teda külastama. Kuulnud seal, et Jeesus oli apostlitega piki Jordanit Jeruusalemma poole teele asunud, läks ta teda otsima. Andreas suunas Teherma Siimoni juurde õppima. Siimon pidas pärslast „tulekummardajaks”, ehkki Teherma selgitas talle põhjalikult, et tuli on vaid Puhta ja Püha nähtav sümbol. Pärast vestlust Jeesusega andis pärslane märku oma kavatsusest jääda mitmeks päevaks õpetusi ja jutlustamist kuulama.

² Seloot Siimon küsis hiljem omavahel olles Jeesuselt: „Miks ei suutnud ma teda veenda? Miks avaldas ta mulle nii suurt vastupanu, sind aga kuulab nii meelsasti?” Jeesus vastas: „Siimon, Siimon, mitu korda olen ma sulle õpetanud, et tuleb hoiduda midagi *ära* võtmast nende südamest, kes tulevad pääsemist otsima? Kui sageli olen ma sulle öelnud, et tööd tuleb teha vaid selleks, et neisse janunevatesse hingedesse midagi *sisse* panna? Juhtige inimesi taevariiki, ja peagi tõrjuvad taevariigi suured ja elavad tõed kõik tõised eksimused välja. Kui olete edastanud surelikule inimesele hea sõnumi, et Jumal on tema Isa, on teil kerge veenda teda selles, et ta on tõesti Jumala poeg. Kui see on tehtud, olete toonud pimedusesolijale pääsemisvalguse. Siimon, kui Inimese Poeg esimest korda sinu juurde tuli, kas tuli ta siis Mooset ja prohveteid hukka mõistma, kuulutades uut ja paremat elu? Ei. Ma ei tulnud ära viima seda, mis sa olid saanud juba esiisadelt, vaid näitama sulle täiustatud nägemust sellest, millest sinu isad nägid vaid üht osa. Mine siis, Siimon, taevariiki õpetama ja jutlustama, ja kui inimese on turvaliselt ja kindlalt taevariiki toodud ning tuleb

sinu juurde küsimusi esitama, siis on aeg anda talle õpetusi hinge edenevaks edasiliikumiseks jumalikus kuningriigis.”

³ Siimon oli neid sõnu kuuldes hämmastunud, kuid talitas nii, nagu Jeesus oli õpetanud, ja pärslane Teherma arvati taevariiki astujate hulka.

⁴ ¶ Jeesus jutustas tol õhtul apostlitele uuest elust taevariigis. Muu hulgas ütles ta: „Taevariiki astudes sünnite te uuesti. Ei saa õpetada sügavaid vaimseid tõdesid neile, kes on sündinud ainult lihast. Enne kui püüate neile kõrgemaid vaimu meetodeid õpetada, hoolitsege kõigepealt selle eest, et nad sünniks vaimust. ärge hakake inimestele templi ilu selgitama enne, kui te pole neid templisse viinud. Tutvustage inimesi Jumalale *kui* Jumala poegi, enne kui jutustate neile Jumala isaduse ja inimeste pojaseisuse doktriinidest. ärge vaielge inimestega — olge alati kannatlikud. See pole teie kuningriik, teie olete ainult saadikud. Minge lihtsalt kuulutama: see on taevariik — Jumal on teie Isa ja teie tema pojad, ning see hea sõnum, kui te seda kõigest südamest usute, *ongi* teie igavene pääsemine.”

⁵ Apostlid arenesid Amatuses viibides kõvasti edasi. Ent nad olid väga pettunud, et Jeesus ei andnud neile ühtki soovitusi, kuidas Johannese jüngritega toime tulla. Isegi nii tähtsa küsimuse kohta nagu ristimine ütles Jeesus ainult: „Johannes ristas tõepoolest veega, aga kui te taevariiki astute, ristitakse teid Vaimuga.”

7. BETAANIAS, TEISPOOL JORDANIT

¹ 26. veebruaril reisis Jeesus oma apostlite ja suure järgijate rühmaga piki Jordanit Pereasse Betaania lähedal asuva koolmekoha juurde, kus Johannes esmakordselt saabus kuningriiki kuulutas. Jeesus jäi oma apostlitega siia neljaks nädalaks õpetama ja jutlustama, enne kui nad edasi Jeruusalemma suundusid.

² Teisel Jordani ääres Betaanias viibimise nädalal viis Jeesus Peetruse, Jaakobuse ja Johannese üle jõe Jeerikost lõunas asuvasse mägedesse kolmeks päevaks puhkama. Meister õpetas neile kolmele palju uusi ja kõrgemaid tõdesid taevariigist. Käesoleva kirja tarbeks oleme need õpetused korrastanud ja rühmitanud:

³ ¶ Jeesus püüdis neile selgitada oma tahtmist: ta soovis, et tema jüngrid, kes on saanud maiku taevariigi headest vaimureaalsustest, elaksid maailmas nii, et inimesed saaksid nende elu *nähes* taevariigist teadlikuks ja küsiks uskujatel, kuidas taevariigis elatakse. Kõik sellised siirad tõeotsijad *kuulavad* alati rõõmuga häid uudiseid uskingist, mis kindlustab oma igaveste ja jumalike vaimureaalsustega pääsu taevariiki.

⁴ Meister püüdis kõigile taevariigi evangeeliumi õpetajatele meelde jätta, et nende ainus ülesanne on ilmutada Jumalat üksikisikule nagu tema Isa — teha see üksikisik teadlikuks oma pojaseisusest ning siis esitleda sedasama inimest Jumalale tema usupojana. Mõlemad olulised ilmutused on teostunud Jeesuses. Ta on tõepoolest „tee, tõde ja elu”. Jeesuse religioon põhines täielikult tema maapealsel

annetumiselul. Kui Jeesus sellest maailmast lahkus, ei jätnud ta endast maha raamatuid, seadusi ega muid üksikisiku usuelu mõjutava inimliku organisatsiooni vorme.

⁵ Jeesus ütles selgelt, et ta on tulnud seadma inimestega sisse isiklikke ja igavesi suhteid, mis peaksid igavesti kõigi teiste inimsuhete hulgas esikohal olema. Ta rõhutas, et seda lähedast vaimset vendlust tuleks laiendada kõigile kõigil ajastutel ja kõigis sotsiaalsetes tingimustes elavatele inimestele. Ainus hüvitus, mida ta oma lastele pakkus, oli selles maailmas — vaimne rõõm ja jumalik osadus, järgmises maailmas — igavene elu Paradiisi-Isa jumalikes edenevates vaimureaalsustes.

⁶ Jeesus pani suurt rõhku kahele tema sõnul esmatähtsale tõele taevariigi õpetustes: pääsemise saavutamisele usu ja ainult usu kaudu koos revolutsioonilise õpetusega, et inimlik vabadus saavutatakse tõe siira äratundmise teel. „Te tunnetate tõde ja tõde teeb teid vabaks.” Jeesus oli lihas avaldunud tõde ja ta lubas pärast tagasipöördumist taevase Isa juurde saata Tõe Vaimu kõigi oma laste südameisse.

⁷ Meister õpetas neile apostlitele kogu ühe maapealse ajastu põhitõdesid. Nad kuulasid sageli tema õpetusi, mis olid tegelikult mõeldud teiste maailmade innustamiseks ja harimiseks. Ta esitas uue ja originaalse elukava näite. Inimlikust vaatepunktist oli ta tõepoolest juut, kuid elas oma elu selle maailma surelikuna kogu maailma jaoks.

⁸ Jeesus selgitas, et kindlustamaks Isa äratundmist taevariigi kava elluviimisel, jättis ta meelega arvestamata „maapealsed suurmehed”. Ta alustas oma tööd vaestega, just selle klassiga, kes enamikus olid varasemate aegade arengulised religioonid tähelepanuta jätanud. Ta ei põlunud kedagi, tema plaan oli kogu maailma hõlmav, täiesti üldine. Tema väited olid nii julged ja tunderõhulised, et isegi Peetrusel, Jaakobusel ja Johannesel tekkis kiusatus mõelda, ega ta siiski arust ära ole.

⁹ Ta püüdis neile apostlitele leebelt edasi anda tõde, et ta on tulnud sellele annetumissmissioonile mitte vähestele maapealsetele loodud-olenditele eeskujuna, vaid kehtestama ja ilmutama inimelu etaloni kogu universumi kõigi maailmade kõigile rahvastele. See etalon hõlmas suuri mat täiuslikkust, isegi Kõikse Isa lõplikku headust. Kuid apostlid ei suutnud tema sõnade tähendusest aru saada.

¹⁰ Ta teatas, et on tulnud tegutsema õpetajana, kes on saadetud taevast ainelisele meelele vaimset tõde esitama. Just seda ta tegigi: ta oli õpetaja, mitte jutlustaja. Inimlikust vaatepunktist oli Peetrus palju tulemuslikum jutlustaja kui Jeesus. Jeesuse õpetustöö oli nii tulemuslik just tema ainulaadse isiksuse, mitte aga niivõrd oraatorivõimete või emotsionaalse veenvuse tõttu. Jeesus rääkis otse inimestele. Ta õpetas inimese vaimu, ehkki tegi seda tema meele kaudu. Ta elas koos inimestega.

¹¹ Jeesus andis sel korral ka Peetrusele, Jaakobusele ja Johannesele mõista, et tema „kõrgelt kaaslaselt” saadud ülesanne piirab mõnes mõttes tema maapealset tööd, siinkohal viitas ta oma Paradiisi-vennalt Immanuelilt saadud annetumiselsetele juhistele. Ta ütles neile, et oli tulnud täitma oma Isa tahet ja ei midagi muud. Kuna teda ajendas pü-

hendumine vaid sellele ainsale eesmärgile, ei häirinud teda nii väga maailmas valitsev kurjus.

¹² Apostlid hakkasid Jeesuse teesklematust sõbralikkusest aru saama. Ehkki Meistrile oli kerge läheneda, elas ta alati kõigist inimolenditest sõltumatuna ja neist kõrgemal. Ta ei allunud hetkekski ühelegi puhtsurelikule mõjule ega nõrgale inimlikule arvamusele. Ta ei pööranud tähelepanu avalikule arvamusele ning kiitus ei mõjutanud teda. Ta katkestas harva oma juttu, et arusaamatusi lahendada või vääresitusi hukka mõista. Ta ei küsinud kunagi üheltki inimeselt nõu, ta ei palunud kedagi palvetada.

¹³ Jaakobus oli hämmastunud selle üle, kuidas Jeesus näis algusest peale lõppu nägevat. Meister näis harva üllatuvat. Ta ei erutunud, pahandanud ega sattunud segadusse, ta ei vabandanud kunagi kellegi ees. Ta oli vahel küll kurb, kuid ei heitunud.

¹⁴ Johannes mõistis selgemini, et vaatamata kõigile oma jumalikele võimetele oli Jeesus siiski inimlik. Jeesus elas inimesena inimeste seas ja sai neist aru, armastas neid ja oskas neid juhtida. Isiklikus elus oli ta nii inimlik ja siiski nii veatu. Ning ta oli alati omakasupüüdmatu.

¹⁵ Ehkki Peetrus, Jaakobus ja Johannes ei saanud eriti aru, mida Jeesus neile tol korral rääkis, jäid ta armulised sõnad nende südameisse ja pärast ristilöömist ning ülestõusmist avaldusid need taas tugevasti nende edasist hoolkandetööd rikastades ja rõõmustades. Pole ime, et need apostlid ei saanud Meistri sõnadest päriselt aru, sest ta esitas neile uue ajastu kava.

8. TÖÖ JEERIKOS

¹ Neli nädalat Jordani ääres Betaanias viibides saatis Andreas apostleid kahekaupa ka päevaks-paariks Jeerikosse. Johannesesse uskujaid oli Jeerikos palju ja enamik neist tervitas Jeesuse ja apostlite kõrgemaid õpetusi. Neil külas käikudel Jeerikosse hakkasid apostlid konkreetsemalt täit-

ma Jeesuse õpetusi haigete eest hoolitsemisel, nad külastasid linnas kõiki maju ja püüdsid lohotada kõiki vaevatuid.

² Apostlid tegid Jeerikos veidi ka avalikku tööd, kuid põhiliselt oli nende tegevus vaiksem ja isiklikum. Nad avastasid nüüd, et haigetele pakkusid head uudised taevariigist suurt lohutust, et nende sõnum tervendas vaevatuid. Just Jeerikos täideti esmakordselt täielikult Jeesuse kahe teistkümnenele antud ülesannet jutlustada häid uudiseid taevariigist ja hoolitseda vaevatute eest.

³ Teel Jeruusalemma peatusid nad Jeerikos ja neile jõudis järele Mesopotaamiast saadetud delegatsioon, kes oli tulnud Jeesusega vestlema. Apostlid olid kavatsenud jääda siia vaid päevaks, ent kui saabusid need tööotsijad Idast, veetis Jeesus nendega kolm päeva ja nad pöördusid igaüks tagasi oma koju Eufрати ääres rõõmsa teadmise uuest töödest taevariigi kohta.

9. JERUUSALEMMINEK

¹ Märtsikuu viimasel päeval, mis oli esmaspäev, asus Jeesus apostlitega teele mäest üles Jeruusalemma poole. Laatsarus oli tulnud Betaaniast kahel korral Jordani äärde Jeesust külastama ja nad olid korraldanud nii, et Meister saaks oma apostlitega Laatsaruse ja tema õdede juures peatuda senikaua, kuni ta soovib Jeruusalemmas olla.

² Johannese jüngrid jäid Jordani äärde Betaaniasse õpetama ja rahvahulki ristima, seega tulid Jeesusega Laatsaruse majja kaasa ainult need kaksteist. Jeesus jäi siia apostlitega viieks päevaks, et puhata ja end värskendada enne paasapühaks Jeruusalemma minekut. See oli Marta ja Maarja elu suursündmus, et Meister oma apostlitega nende venna kodu elas ja nad tema eest hoolitseda said.

³ Pühapäeva, 6. aprilli hommikul läks Jeesus apostlitega Jeruusalemma ning see oli esimene kord, kui Meister ja kõik kaksteist seal koos viibisid.

PAASAPÜHA JERUUSALEMMA

APRILLIKUUS töötas Jeesus koos apostlitega Jeruusalemmas, kuid igal õhtul läksid nad ööseks Betaaniasse. Jeesus ise veetis iga nädal ühe või kaks ööd Kreeka juudi Flaviuse kodus, kuhu paljud tuntud juudid tulid salaja talle küsimusi esitama.

² ¶ Esimesel Jeruusalemmas veedetud päeval külastas Jeesus oma endist sõpra Hannast, kunagist ülempreestrit ja Sebedeuse naise Saloome sugulast. Hannas oli Jeesusest ja tema õpetustest kuulnud ning kui Jeesus ülempreestri külla läks, võeti teda vastu väga jahedalt. Tajunud Hannase jahedust, lahkus Jeesus kohe, öeldes: „Hirm on inimese põhiline orjastaja ja uhkus tema suur nõrkus, kas sina annad ennast nende mõlema, rõõmu- ja vabadusehävitaja orjusse?” Ent Hannas ei vastanud. Meister nägi Hannast uuesti alles siis, kui too koos oma väimehega Inimese Poja üle kohut mõistis.

1. ÕPETUSTÖÖ TEMPLIS

¹ Iga päev kogu selle kuu õpetas Jeesus või mõni apostlitest templis. Kui paasapüha rahvahulgad juba liiga suureks kasvasid ja kõik ei pääsenud enam templisse õpetusi kuulama, hakkasid apostlid paljusid õpperühmi juhtima väljaspool pühasid õuesid. Nende sõnumi tuum oli järgmine:

² 1. taevariik on ligidal;

³ 2. uskudes Jumalasse kui Isasse, võite pääseda taevariiki ja saada seeläbi Jumala poegadeks;

⁴ 3. taevariigi elu reegel on armastus — ülim andumus Jumalale, armastades samal ajal ligimest nagu iseenast;

⁵ 4. taevariigi seadus on Isa tahte kuuletumine, mis kannab vaimuvilja inimese isiklikus elus.

⁶ ¶ Paasapüha tähistama tulnud rahvahulgad kuulasid seda Jeesuse õpetust ja sajad neist rõõmustasid hea uudise üle. Juutide tähtsamatele preestritele ja valitsejatele hakkas Jeesus koos oma apostlitega suurt muret tekitama ning nad vaidlesid omavahel, mida tuleks nendega peale hakata.

⁷ Lisaks jutlustamisele templis ja selle ümber tegid apostlid ning neisse uskujad paasapühale saabunud rahvahulga seas palju isiklikku tööd. Neid kuulanud mehed ja naised omakorda kandsid uudise Jeesuse sõnumist sellelt paasapühalt Rooma impeeriumi kaugeimatesse osadesse, samuti Itta. Nii sai alguse taevariigi evangeeliumi levik ka välismaailma. Jeesuse töö ei piirdunud enam Palestiinaga.

2. JUMALA VIHA

¹ Jeruusalemmas viibis paasapühapidustustel keegi Jaakob, rikas juudi kaupmees Kreetalt, kes tuli Andrease juurde paluma isiklikku kohtumist Jeesusega. Andreas korraldas talle salajase kohtumise Jeesusega järgmisel õhtul Flaviuse kodus. See mees ei saanud Meistri õpetustest aru ja oli tulnud sellepärast, et soovis jumalariigi kohta lähemalt

küsida. Jaakob ütles Jeesusele: „Aga rabi, Mooses ja vanaaja prohvetid ütlesid, et Jahve on kiivas Jumal, suure viha ja ägeda raevuga Jumal. Prohvetid ütlevad, et ta vihkab paha-tegijaid ja maksab kätte neile, kes tema seadustele ei kuuletu. Sina oma jüngritega õpetad meile, et Jumal on hea ja kaastundlik Isa, kes armastab kõiki inimesi nii väga, et tahaks võtta nad sellesse uude taevariiki, mille peatset saabumist te kuulutate.”

² ¶ Kui Jaakob oma jutu oli lõpetanud, vastas Jeesus: „Jaakob, sa oled õigesti esitanud vanaaja prohvetite arusaamu, kes on õpetanud oma põlvkonna lapsi vastavalt oma aja valgusele. Meie Isa Paradiisis on muutumatu. Ent arusaam tema olemusest on Moosese ajast Aamose ajani ja isegi prohvet Jesaja põlvkonnani avardunud ning kasvanud. Ja nüüd olen mina tulnud lihas ilmutama Isa uues auhiilguses ja näitama tema armastust ning halastust kõigi maailmade kõigile inimestele. Sedamööda, kuidas evangeelium sellest taevariigist levib oma rõõmu- ja hea tahte sõnumiga üle kogu maailma ja iga inimeseni, arenevad kõigi rahvaste perede vahel täiuslikumad ja paremad suhted. Aja möödudes hakkavad isad ja nende lapsed üksteist rohkem armastama ning sel viisil tekib parem arusaam taevase Isa armastusest oma maiste laste vastu. Pea meeles, Jaakob, et hea ja õige isa armastab oma peret tervikuna — kui peret —, armastades samas tõeliselt ja südamest ka iga üksikut pere-liiget.”

³ Olles taevase Isa olemuse üle üsna pikalt arutlenud, ütles Jeesus: „Sina, Jaakob, oled paljude laste isa ja tead hästi, et minu sõnades on tõde.” Ja Jaakob vastas: „Aga Meister, kes ütles sulle, et ma olen kuue lapse isa? Kuidas sa seda minu kohta tead?” Ja Meister lausus: „Piisab, kui ma ütlen, et Isa ja Poeg teavad kõike, sest nad näevad tõepoolest kõike. Armastades oma lapsi maapealse isana, pead sa nüüd mõistma oma taevase Isa tõelist armastust *sinu* vastu — mitte lihtsalt kui Aabrahami lapse, vaid sinu, sinu isikliku hinge vastu.”

⁴ ¶ Ja Jeesus jätkas: „Kui su lapsed on väga väikesed ja rumalad ning sa pead neid nuhtlema, võivad nad mõelda, et nende isa on raevukas ja täis vihavimma. Nad ei näe oma ebaküpsuses karistuse taga isa ettenägelikku ja kasvatada soovivat armastust. Kas poleks aga neil lastel rumal jääda varasemate väärarvamustest ettekujutuste juurde oma isast, kui nad täiskasvanud meesteks ja naisteks saavad? Meeste ja naistena peaksid nad nüüd aduma oma isa armastust kõigis neis nooruses kogetud karistustes. Ning kas ei peaks inimkond sajandite möödudes hakkama paremini aru saama taevase Isa tõelisest olemusest ja armastavast loomusest? Mis kasu on vaimuvalguse andmisel sest järjekustele põlvkondadele, kui te näete Jumalat endiselt nii, nagu Mooses ja prohvet teda nägid? Ma ütlen sulle, Jaakob, et praeguse tunni säravas valguses peaksid sa nägema Isa teistsugusena, kui teda varem on nähtud. Ning teda sellisena nähes peaksid sa rõõmuga astuma kuningriiki, kus

valitseb niisugune halastav Isa, ning laskma tema armastusetahtel nüüdsest oma elu juhtida.”

⁵ Ja Jaakob vastas: „Rabi, ma usun, ja soovin, et sa juhiksid mind Isa kuningriiki.”

3. ARUSAAM JUMALAST

¹ Kaksteist apostlit, kelle enamik oli seda arutelu Jumala olemusest pealt kuulanud, esitasid Jeesusele tol õhtul taevase Isa kohta palju küsimusi. Meistri vastused on kõige parem edasi anda järgmise nüüdisaegses sõnastuses kokkuvõttena:

² Jeesus noomis neid kahteist leebelt, öeldes sisuliselt järgmist: Kas te ei tea siis, kuidas idee Jahvest on iisraeli pärimustes arenenud ning mida pühakirjades Jumaladoktriini kohta õpetatakse? Ning Meister seletas apostlitele, kuidas arusaam Jumalusest on kogu juudi rahva arenguloo jooksul kujunenud. Ta juhtis tähelepanu järgmistele etappidele Jumala-idee kasvus:

³ 1. *Jahve* — Siinai sugukondade jumal. See oli primitiivne arusaam Jumalusest, mille Mooses tõstis Iisraeli Issand Jumalana kõrgemale tasemele. Taevane Isa ei jäta kunagi oma maiste laste siirast palveldamist vastu võtma, ükskõik kui tahumatu ka poleks nende arusaam Jumalusest või missuguse nimega nad tema jumalikku olemust ka ei tähistaks;

⁴ 2. *Kõigekõrgem*. Seda arusaama taevasest Isast kuulutas Aabrahamile Melkisedek ning selle kandsid Saalemist edasi need, kes uskusid seda avaramat ja laiemat Jumaluse-ideed. Aabraham ja ta vend lahkusid Uurist, sest seal oli võimust võtnud päikese palveldamine, ning hakkasid uskuma Melkisedeki õpetust El Elyonist — Kõigekõrgemast Jumalast. Nende arusaamas Jumalast olid liitunud ja segunenud varasemad, Mesopotaamiast pärit ideed ja doktriin Kõigekõrgemast;

⁵ 3. *El Šaddai*. Tol varasel ajal palveldasid paljud heebreallased El Šaddaid, egiptlaste arusaama taevasest Jumalast, mida nad õppisid tundma Niilusemaal vangipõlves olles. Kõik kolm arusaama Jumalast ühinesid alles tükk aega pärast Melkisedekit ühtseks doktriiniks loojast Jumalusest, Iisraeli Issandast Jumalast;

⁶ 4. *Elohim*. Õpetus Paradiisi-Kolmsusest pärineb veel Aadama aegadest. Kas te ei mäleta, et pühakirja alguses öeldakse: „Alguses löid Jumalad taevad ja maa”? See näitab, et tolle üriku koostamise ajal oli meie esiisade religioonis juurdunud arusaam Kolmsusest kui kolmest Jumalast üheskoos;

⁷ 5. *Ülim Jahve*. Jesaja ajaks olid need uskumused Jumalast avardunud arusaamaks Kõiksest Loojast, kes oli ühtaegu kõikvõimas ja kõiksest halastav. Ning see arenev ja avarduv arusaam Jumalast tõrjus kõik varasemad Jumaluse-ideed meie isade religioonist praktiliselt välja;

⁸ 6. *Taevane Isa*. Nüüd tunneme Jumalat kui meie taevast Isa. Meie õpetus loob religiooni, milles uskuja on Jumala poeg. See ongi taevariigi evangeeliumi hea sõnum.

Isaga koos eksisteerivad Poeg ja Vaim ning nende Paradiisi Jumaluste olemuse ja hoolitsuse ilmutamine muutub tõusvate Jumala poegade igavese vaimse progressi lõpututel ajastutel üha avaramaks ja eredamaks. Sisimas elav vaim tunneb kõigil aegadel ja ajastutel kõigi inimolendite töölistes palveldamises — mis on seotud nende isikliku vaimse arenguga — ära austusavalduse taevasele Isale.

⁹ 7 Apostlid polnud veel kunagi varem olnud nii ehmunud kui nüüd, kuuldes Jeesust selgitamas, kuidas arusaam Jumalast on eelmiste põlvkondade jooksul juutide meeles kasvanud; nad olid liialt hämmeldunud, et küsimusi esitada. Nad istusid vaikides Jeesuse ees ja Meister jätkas: „Te oleksite neid tõdesid teadnud, kui oleksite pühakirju lugenud. Kas te pole lugenud Saamueli raamatust: „Aga Issanda viha süttis põlema Iisraeli vastu, nii et ta kihutas Taaveti nende vastu, öeldes: „Mine, loe ära Iisrael ja Juuda”?“? Ning selles pole midagi imelikku, sest Saamueli ajal uskusid Aabrahami lapsed tõesti, et Jahve oli loonud nii hea kui ka kurja. Kui aga üks hilisem kirjatundja neid sündmusi jutustas ajal, mil juutide arusaam Jumala olemusest oli avardunud, ei julgenud ta Jahvele kurjust omistada, seepärast ütles ta: „Aga saatan tõusis Iisraeli vastu ja õhutas Taavetit, et ta Iisraeli ära loeks”. Kas te ei saa siis aru, et need kirjakohtad pühakirjades näitavad selgesti, kuidas arusaam Jumala olemusest on iga põlvkonnaga avardunud?

¹⁰ Te oleksite pidanud ka mõistma, kuidas täies kooskõlas nende avardunud arusaamadega jumalikkusest kasvav arusaam jumalikest seadustest. Kui Iisraeli lapsed enne Jahve-arusaama avardumist Egiptusest pääsesid, oli neil kümme käsku, mis olid neile seaduseks ajani, mil nad Siinai all laagrisse jäid. Ja need kümme käsku olid:

¹¹ 1. sa ei tohi kummardada ühtki teist jumalat, sest Issand on kiivas Jumal;

¹² 2. sa ei tohi endale teha valatud jumalaid;

¹³ 3. sa ei tohi jätta pidamata hapnemata leibade püha;

¹⁴ 4. kõik su esmasündinud pojad ja su isaste kariloomade esmikud on minu päralt, ütleb Issand;

¹⁵ 5. kuus päeva võid sa teha tööd, aga seitsmendal päeval pead sa puhkama;

¹⁶ 6. pea uudsevilja lõikamise püha ja vilja lõikustänu-püha aasta lõpus;

¹⁷ 7. sa ei tohi ohverdada ühegi tapaohvri verd koos hapnenud leivaga;

¹⁸ 8. paasapüha tapaohver ei tohi seista üle öö hommikuni;

¹⁹ 9. parim osa oma põllu uudseviljast vii Issanda, oma Jumala kotta;

²⁰ 10. ära keeda kitsetalle ta ema piimas.

²¹ 11 Ning siis, Siinai mäel, keset müristamist ja välku, andis Mooses neile kümme uut käsku, mis on, nagu te kõik peaksite mõönma, väärtuslikumad ütlused, saadmaks Jumaluse Jahve-arusaama avardumist. Ning kas te pole kunagi märganud nende käskude esinemist pühakirjades kahel

korral: esimesel juhul põhjendati sabati pidamist Egiptusest pääsemisega, hilisemas ürikus nõudsid aga meie esisade arenenumad usulised tõekspidamised selle seisukoha muutmist, et tunnistada sabatipidamise põhjendusena loomise fakti?

²² Ja ehk tuleb teile meelde, et need kümme negatiivset käsku muudeti Jesaja aja vaimse valgustumise mõjul uuesti suureks ja positiivseks armastuse seaduseks, käsuks armastada Jumalat üle kõige ja oma ligimest nagu iseennast. See ülim Jumala ja inimese armastamise seadus ongi kõik, mida inimene peab järgima.”

²³ ¶ Kui ta jutu lõpetas, ei küsinud keegi temalt midagi. Nad kõik läksid magama.

4. FLAVIUS JA KREEKA KULTUUR

¹ Kreeka juut Flavius oli värvate juures pöördunu, keda polnud ei ümber lõigatud ega ristitud. Ta armastas väga kauneid maale ja skulptuure, mistõttu oli tema maja Jeruusalemmas väga ilus. See kodu oli oivaliselt kaunistatud hindamatute varadega, mida ta oli siin-seal maailmas reisides kogunud. Kui tal tuli esmakordselt mõte Jeesus endale külla kutsuda, kartis ta, et Meister võib niinimetatud kujutisi nähes pahaseks saada. Flavius oli aga meeldivalt üllatunud, kui Jeesus, astunud tema majja, ei noominud teda majas kõikjal leiduvate oletatavate ebajumalakummardamise objektide pärast, vaid ilmutas kogu kollektsooni vastu suurt huvi ja esitas iga eseme kohta palju lugupidavaid küsimusi, kuna Flavius käis temaga toast tuppa ja näitas talle kõiki oma lemmikkujusid.

² Meister nägi, et võõrustaja oli tema kunstisõbralikust suhtumisest hämmastunud, ja ütles seepärast, kui nad olid kogu kollektsooni üle vaadanud: „Miks sa kardad, et sulle tehakse etteheiteid selle pärast, et sa hindad minu Isa loodud ja inimese kunstnikukätega kujundatud asjade ilu? Miks peaksid kõik inimesed graatsia ja ilu taasloomist pahaks panema vaid sellepärast, et Mooses püüdis kunagi võidelda ebajumalakummardamisega ja väärjumalate palveldamisega? Ma ütlen sulle, Flavius, et Moosese lapsed on temast valesti aru saanud ning teinud nüüd väärjumalad isegi tema pühakujude ning taevaseid ja maiseid asju kujutavate piltide vastastest keeldudest. Aga kui Mooses isegi õpetas tolle aja tumestatud meelele neid keelde, kuidas puudutab see siis tänast päeva, mil taevast Isa ilmutatakse kõikse Vaimse Valitsejana kõige üle? Ja Flavius, mina kuulutan, et saabuvas taevariigis ei hakata enam õpetama, mida kõike ei tohi kummardada. Inimesed ei pea järgima enam käske hoiduda sellest ja mitte teha teist, vaid peavad pigem täitma oma ühtainust ülimat kohust. See inimese kohus väljendub kahes suures eesõiguses: lõpmatu Looja, Paradiisi-Isa siiras palveldamises ja oma kaasinimeste armastavas teenimises. Kui armastad oma ligimest nagu iseennast, siis sa tead tõesti, et oled Jumala poeg.

³ Ajastul, mil mu Isa hästi ei mõistetud, olid Moosese püüded takistada ebajumalakummardamist põhjendatud,

kuid saabuval ajajärgul, mil Isa on Poja elu kaudu ilmutatud, muutub selle uue Jumala-ilmutuse tõttu Looja-Isa segiastamine kivist iidolitega või kullast ja hõbedast kujutistega igavesti tarbetuks. Nüüdsest võivad arukad inimesed kunstiväärtustest rõõmu tunda, ilma et see aineline iluhindamine segaks Paradiisi-Isa, kõigi asjade ja olendite Jumala palveldamist ja teenimist.”

⁴ ¶ Flavius uskus kõike, mida Jeesus talle õpetas. Järgmisel päeval läks ta Jordani äärde Betaaniasse ja lasi end Johannese jüngritel ristida. Seda tegi ta sellepärast, et Jeesuse apostlid ei ristinud veel uskujaid. Kui Flavius Jeruusalemma naasis, korraldas ta Jeesusele suure pidusöögi ja kutsus kokku kuuskümmend sõpra. Paljud neist külalistest hakkasid samuti saabuva taevariigi sõnumisse uskuma.

5. JUTLUS KINDLAST USUST

¹ Üks Jeesuse suuri jutlusi, mis ta tol paasapühanädalal templis pidas, oli mõeldud vastuseks kellegi Damaskusest tulnud kuulaja küsimusele. See mees küsis Jeesuselt: „Aga rabi, kuidas saame me kindlalt teada, et sind on saatnud Jumal ning et me võime tõesti astuda sellesse taevariiki, mis sinu ja su jüngrite sõnul on ligidal?” Ja Jeesus vastas:

² ¶ „Minu sõnumi ja mu jüngrite õpetuste üle peate otsustama nende viljade alusel. Kui me kuulutame teile vaimutõdesid, tunnistab teie südames olev vaim meie sõnumi ehtsust. Mis puutub taevariiki ja sellesse, kas taevane Isa teid kindlasti vastu võtab, siis küsin ma teilt, missugune isa teie seast, vääriline ja heasüdamlik isa, hoiaks oma poega ärevas ootuses, kui küsimus puudutab tema seisundit perekonnas või kindlustunnet koha suhtes oma isa armastavas südames? Kas teie, maised isad, piinate heameelega oma lapsi, jättes nad selgusetusse nende koha suhtes teie inimsüdamete püsivas armastuses? Ka teie taevane Isa ei jäta oma vaimu usulapsi nende seisundi suhtes taevariigis kõhklevasse määramatusse. Kui te võtate Jumala vastu oma Isana, siis olete te tõepoolest ja tõeliselt Jumala pojad. Ja kui te olete pojad, kuulute te kindlalt igavesse ja jumaliku pojaseisusesse. Kui te mu sõnu usute, usute sellega Teda, kes mind on saatnud, ja selliselt Isasse uskudes olete endale kindlustanud taevase kodakondsuse. Kui te täidate oma taevase Isa tahet, siis õnnestub teil alati edasi jõuda igavese elu jumalikus taevariigis.

³ Ülim Vaim tunnistab koos teie vaimudega, et te olete tõesti Jumala lapsed. Kui te olete Jumala lapsed, siis olete sündinud Jumala vaimust. Kes iganes on sündinud vaimust, sel on sisimas jõudu kõigi kahtluste ületamiseks, ja võti, mis saab jagu kogu ebakindlusest — see on teie usk.

⁴ Prohvet Jesaja ütles neist aegadest rääkides: „Kui meie peale valatakse ülalt vaimu, siis on õigluse vili rahu ning õigluse tulemuseks püsiv rahulik elu ning kindlustunne.” Kõigile, kes tõeliselt sellesse evangeeliumisse usuvad, luban ma tagatiseks, et nad võetakse vastu minu Isa taevariigi igavesse armulisusesse ja igavesse ellu. Seega olete teie, kes te seda sõnumit kuulete ja seda taevariigi evangeeliumi usute, Jumala pojad ja elate igavesti ning teie sündimist vaimust tõendab kogu maailmale see, et te siiralt üksteist armastate.”

⁵ ¶ Kuulajate hulgas jäid tundideks Jeesuse juurde, esitades talle küsimusi ja kuulates tähelepanelikult tema lohutavaid vastuseid. Ka apostlitele andis Jeesuse õpetus julgust jutlustada taevariigi evangeeliumi jõulisemalt ja kindlamalt. See kogemus Jeruusalemmas oli kaheteistkümnelle suureks innustuseks. See oli nende esimene kokkupuude nii suurte rahvahulkadega ja nad omandasid palju väärtuslikke õppetunde, mis olid neile hilisemas töös suureks abiks.

6. NIKODEEMOSE KÜLASKÄIK

¹ Ühel õhtul saabus Flaviuse majja Jeesust külastama keegi Nikodeemos, juudi Suurkohtu eakas ja rikas liige. Ta oli selle galilealase õpetustest palju kuulnud ja nüüd tuli ühel õhtupoolikul ise templiõuele neid õpetusi kuulama. Ta oleks käinud Jeesuse õpetusi sagedaminigi kuulamas, kuid kartis, et inimesed näevad teda. Juutide valitsejatel oli Jeesusega nii suuri lahkelsid, et ükski Suurkohtu liige ei soovinud end temaga avalikult siduda. Seepärast oli Nikodeemos korraldanud Andrease kaudu samal õhtul videviku saabudes isikliku kokkusaamise Jeesusega. Peetrus, Jaakobus ja Johannes olid vestluse algul Flaviuse aias, kuid hiljem läksid nad kõik majja, kus jutuaajamine jätkus.

² Jeesus ei võtnud Nikodeemost vastu mingite eriliste lugupidamisavaldustega, ta ei läinud temaga vesteldes kompromissile ega hakanud teda liialt veenma. Meister ei püüdnud oma salajast külalist tagasi tõrjuda ega olnud ka sarkastiline. Suhetes väljapaistva külalisega jäi Jeesus rahulikuks, tõsiseks ja väarikaks. Nikodeemos ei olnud Suurkohtu ametlik saadik, ta tuli Jeesust vaatama puhtisiklikust ja siirast huvist Meistri õpetuste vastu.

³ Kui Flavius oli Nikodeemost tutvustanud, ütles too: „Rabi, me teame, et sa oled Jumala juurest tulnud õpetaja, sest ükski inimene ei suudaks nii õpetada, kui temaga ei oleks Jumal. Ja ma soovin sinu õpetustest saabuva kuningriigi kohta lähemalt teada saada.”

⁴ Jeesus vastas Nikodeemosele: „Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, Nikodeemos, kes ei sünni ülalt, ei või näha jumalariiki.” Siis vastas Nikodeemos: „Kuidas saab inimene uuesti sündida, kui ta on vana? Ta ei saa ju minna tagasi oma ema üska ja teist korda sündida.”

⁵ Jeesus ütles: „Hoolimata sellest ma ütlen sulle: kes ei sünni vaimust, ei saa minna jumalariiki. Lihast sündinu on liha ja vaimust sündinu on vaim. Ära imesta, et ma sulle ütlen: te peate sündima ülalt. Kui tuul puhub, kuuled sa lehtede sahinat, aga tuult ennast ei näe — sa ei näe, kust ta tuleb ja kuhu läheb — ja niisamuti on kõigiga, kes on sündinud vaimust. Liha silmadega võite näha vaimu avaldumisi, kuid mitte vaimu ennast.”

⁶ Nikodeemos vastas: „Aga ma ei saa aru — kuidas on see võimalik?” Jeesus ütles: „Sina, Iisraeli õpetaja, ei tea seda? Kõigi kohus, kes teavad vaimureaalsustest, on ilmutada neid inimestele, kes näevad ainult ainelise maailma avaldumisi. Ent kas te usute meid, kui me teile taevastest tõdedest kõneleme? On sul, Nikodeemos, julgust uskuda teda, kes on tulnud taevast alla Inimese Pojana?”

⁷ Ja Nikodeemos ütles: „Aga kuidas leian ma selle vaimu, kes mind kuningriiki astumiseks teiseks muutma hakkab?” Jeesus vastas: „Taevase Isa vaim juba elabki sinu sisimas. Kui lased end sellest ülalt tulnud vaimust juhtida, hakkad peagi ka ise nägema vaimu silmadega ja tänu sellele, et oled kõigest südamest valinud vaimu oma juhiks, sünnidki vaimust, sest sinu elu ainus eesmärk on siis täita oma taevase Isa taht. Ning kui sa siis vaimust sünnid ja rõõmsalt jumalariiki astud, hakkab sinu igapäevaelu külluslikke vaimuvilju kandma.”

⁸ Nikodeemos oli täiesti siiras. See kõik jättis talle sügava mulje, kuid ta lahkus segaduses. Nikodeemos oli enese arendamise ja ohjeldamise ning isegi kõrge moraali osas väga palju saavutanud. Ta oli heade kommetega, egoistlik ja altruistlik, kuid ta ei teadnud, kuidas *allutada* oma taht jumaliku Isa tahtele, nii nagu väike laps on valmis alluma targa ja armastava maise isa suunamisele ning juhtimisele, et saada selle kaudu tõeliselt Jumala pojaks, igavese taevariigi arenguliseks pärijaks.

⁹ Ent Nikodeemos ei kogunud piisavalt julgust, et taevariiki astuda. Kui tema kolleegid Suurkohtust püüdsid Jeesust ilma kohtumõistmiseta süüdi tunnistada, avaldas ta nõrka protesti, hiljem aga siiski tunnistas koos Joosepiga Arimaatiast kindlalt oma usku ja palus luba võtta Jeesuse ihu, ehkki enamik jüngeritest oli Meistri viimaseid kannatusi ja surma nähes hirmuga põgenenud.

7. ÕPPETUND PEREKONNAST

¹ Pärast tihedat õpetamise ja isikliku töö perioodi Jeruusalemmas paasapähanädalal veetis Jeesus järgmise kolmapäeva koos apostlitega Betaanias puhates. Toomas esitas tol õhtupoolikul küsimuse, millele ta sai pika ja õpetliku vastuse. Toomas ütles: „Meister, päeval, mil meid taevariigi saadikuteks määrati, rääkisid sa meile paljudest asjadest; sa õpetasid meid oma isiklikku elu elama, aga mida hakkame me rahvale õpetama? Kuidas hakkavad need inimesed elama siis, kui taevariik täielikumalt saabub? Kas sinu jüngeritel peaks orje olema? Kas sinu uskujad peaksid taotlema vaesust ja vältima vara omamist? Kas siis valitseb vaid halastus, nii et meil pole enam ei seadusi ega õiglust?” Jeesus ja kaksteist apostlit arutasid Tooma küsimusi kogu selle pärastlõuna ja ka pärast õhtusööki. Käesoleva kirja jaoks teeme Meistri õpetustest järgmise kokkuvõtte:

² Jeesus püüdis oma apostlitele kõigepealt selgitada, et tema ise elab maa peal ainulaadset elu lihas ning et neid kahteist on kutsutud osalema selles Inimese Poja annetumiskogemuses. Kaastöötajatena pidid ka nemad kogu selle annetumiskogemuse paljudest piirangutest ja kohustustest kinni pidama. See oli varjatud vihje, et Inimese Poeg on ainus kunagi maa peal elanud isik, kes võib üheaegselt näha Jumala südame sisimasse ja inimhinge sügavatesse soppidesse.

³ Jeesus selgitas väga lihtsalt, et taevariik on arenguline kogemus, mis saab alguse siin maa peal ja areneb läbi edenevate elutasandite Paradiisini. Sel õhtul väitis ta kindlalt,

et taevariigi arengu mingil tulevasel etapil külastab ta seda maailma vaimuväe ja jumaliku auhiilgusega uuesti.

⁴ Edasi selgitas ta, et „taevariigi idee” pole sugugi parim viis inimese ja Jumala suhte illustreerimiseks: ta kasutab seda kõnekujundit vaid sellepärast, et juudi rahvas ootab taevariiki ning et Johannes oli jutlustanud saabuvast taevariigist lähtudes. Jeesus ütles: „Mõne teise ajastu inimesed saavad taevariigi evangeeliumist paremini aru siis, kui seda esitatakse perekonnasuhtena — kui inimene mõistab religiooni õpetusena Jumala isadusest ja inimestevahelisest vendlusest, inimesest kui Jumala pojast.” Siis rääkis Meister mõnda aega maisest perekonnast kui taevase perekonna näitest, korrates taas elu kaht põhilist seadust: esimest käsku — armastust isa kui perekonnapea vastu, ja teist käsku — lastevahelist vastastikust armastust, kus vend armastab venda nii nagu iseennast. Ning ta selgitas, et selline vennalik armastus avaldub alati omakasupüüdmatus ja armastavas ühiskonna teenimises.

⁵ Sellele järgnes mälestusväärne arutelu perekonnaelu põhijoontest ning nende kohaldatavusest Jumala ja inimese vahelisele suhtele. Jeesus väitis, et tõeline perekond tugineb järgmisele seitsmele asjaolule:

⁶ 1. *olemasolu*. Perekonnas põimuvad looduses valitsevad suhted ja surelike seas sarnasusena täheldatavad nähtused: lapsed pärivad vanematelt teatavaid jooni. Lapsed pärinevad oma vanematest: isiksuse olemasolu sõltub vanemate tahtekstist. Isa ja lapse suhe on omane kogu loodusele ja täidab kogu elavat eksistentsi;

⁷ 2. *turvalisus ja heameel*. Tõelised isad tunnevad suurt rõõmu, hoolitsedes oma laste vajaduste eest. Paljud isad ei piirdu ainult laste vajaduste rahuldamisega, vaid tunnevad heameelt ka selle üle, kui saavad neile rõõmu valmistada;

⁸ 3. *haridus ja koolitus*. Targad isad kavandavad hoolikalt oma poegadele ja tütardele hariduse ja piisava koolituse andmist. Noorena valmistatakse neid ette suuremate ülesannete täitmiseks hilisemas elus;

⁹ 4. *distsipliin ja piirangud*. Ettenägelikud isad hoolitsevad oma noorte ja ebaküpsede järglaste vajaliku distsiplineerimise, suunamise, õigele teele juhtimise ja vahel ka piiramise eest;

¹⁰ 5. *sõbralikkus ja ustavus*. Armastav isa peab oma lastega lähedasi ja armastavaid jutuajamisi. Ta on alati valmis nende soove ära kuulama, jagama nende muresid ja aitama neil raskusi ületada. Isa on ülimalt huvitatud oma järglaste pidevast heaolust;

¹¹ 6. *armastus ja halastus*. Kaastundlik isa annab alati andeks, isad ei hau oma lastele kättemaksu. Isad ei ole nagu kohtunikud, vaenlased või võlausaldajad. Tõelised perekonnad rajatakse sallivusele, kannatlikkusele ja andeksandmisele;

¹² 7. *tuleviku eest hoolitsemine*. Ajalikud isad tahavad oma poegadele pärandi jätta. Perekond püsib põlvkonnast põlvkonda. Surm lõpetab ainult ühe põlvkonna ja tähistab teise algust. Surm lõpetab üksikelu, kuid mitte tingimata perekonna.

¹³ ¶ Meister arutles mitu tundi, kuidas kohaldada neid perekonnaelu aspekte inimese kui maise lapse suhetele Jumalaga, Paradiisi-Isaga. Ning ta jõudis niisugusele järeldusele: „Ma tunnen kogu seda poja suhet Isaga täiuslikult, sest kõik, mis te peate igaveses tulevikus pojaseisuses saavutama, olen mina nüüdseks juba saavutanud. Inimese Poeg valmistub tõusma Isa paremale käele, seega on minus nüüd teile veel enam avari tee Jumala nägemiseks ja enne oma hiilgava tee lõppu jõudmist täiuslikuks saamiseks, nii nagu teie taevane Isa on täiuslik.”

¹⁴ Kuulnud seda hämmastavat juttu, tuletasid apostlid meelde Johannese sõnu, mida too oli lausunud Jeesuse ristimise ajal, ning nad mäletasid seda kogemust eredalt ka oma jutlustamis- ja õpetamistöö ajal pärast Meistri surma ja ülestõusmist.

¹⁵ Jeesus on jumalik Poeg, keda Kõikne Isa täielikult usaldab. Ta oli olnud koos Isaga ja sai temast igati aru. Nüüd elas ta oma maist elu Isa täielikuks rahuloluks ja see kehastumine lihas oli võimaldanud tal inimest täielikult mõista. Jeesus oli täiuslik inimene, saavutades just niisuguse täiuslikkuse, nagu kõik tõelised uskujad on määratud temas ja tema kaudu saavutama. Jeesus ilmutas inimesele täiuslikku Jumalat ja esitles endas Jumalale maailmade täiustunud poega.

¹⁶ Ehkki Jeesus rääkis mitu tundi, ei jäänud Toomas ikka veel rahule, sest ütles: „Aga Meister, me ei leia, et taevane Isa meiega alati heatahtlikult ja halastavalt käituks. Meil on maa peal sageli raskeid kannatusi ja meie palved ei saa alati vastust. Mis on meile sinu õpetuses arusaamatuks jäänud?”

¹⁷ Jeesus vastas: „Toomas, Toomas, kui kaua aega läheb veel vaja, kuni sa omandad võime kuulata vaimse kõrvaga? Millal hakkad sa aru saama, et see taevariik on vaimne kuningriik ning et ka mu Isa on vaimne olend? Kas sa ei saa aru, et ma õpetan teid nagu vaimseid lapsi taevases vaimuperes, mille isa on lõpmatu ja igavene vaim? Kas sa ei luba mul kasutada maist perekonda jumalike suhete näitena, ilma et nii sõnasõnalt kohaldaksid minu õpetust ainelistele asjadele? Kas te ei suuda oma meeles eraldada taevariigi vaimseid reaalsusi ajastu ainelistest, sotsiaalsetest, majanduslikest ja poliitilistest probleemidest? Kui mina räägin vaimukeelt, miks tahate teie minu sõnad tingimata tõlkida liha keelde vaid sellepärast, et ma kasutan näitena igapäevaseid ja otseseid suhteid? Mu lapsed, ma anun teid: lakake kohaldamast taevariigi õpetust orjuse, vaesuse, majade ja maadega seotud räpastele sekeldustele ning inimliku võrdsuse ja õigluse ainelistele probleemidele. Need ajalikud asjad puudutavad selle maailma inimesi, ja kuigi need mõjutavad mingis mõttes kõiki, on teid kutsutud esindama maailmas mind, nii nagu mina esindan oma Isa. Teie olete vaimuriigi vaimsed saadikud, vaim-Isa eriesindajad. Nüüdseks peaks mul juba olema võimalik õpetada teid kui vaimuriigi täiskasvanud inimesi. Kas ma pean ikka ja jälle pöörduma teie kui laste poole? Kas te ei saa vaimse tajumisvõime poolest täiskasvanuteks? Hoolimata sellest armastan ma teid ja olen teiega kannatlik kuni meie lihaliku

seose lõpuni. Ning isegi siis läheb minu vaim teie ees kogu maailma.”

8. JUUDAMAA LÕUNAOSAS

¹ Aprilli lõpuks muutus vastuseis Jeesusele variseride ja saduseride seas nii märgatavaks, et Meister otsustas oma apostlitega mõneks ajaks Jeruusalemmast lahkuda, et asuda tööle Petlemmas ja Hebronis. Kogu maikuu tehti neis linnades ja nende ümbruse külates isiklikku tööd. Sellel reisil avalikku jutlustamist ei toimunud, käidi ainult majast majja. Osa ajast, mil apostlid evangeeliumi õpetasid ja haigete eest hoolitsesid, veetsid Jeesus ja Abner Een-Ge-dis nasariitide kolooniat külastades. Ristija Johannes oli siin oma tegevust alustanud ja Abner oli olnud selle rühma juht. Paljud nasariitide vennaskonnast hakkasid Jeesusesse uskuma, kuid enamik neist askeetlikest ja ekstsentrilistest meestest keeldus teda vastu võtmast kui taevast saadetud õpetajat, sest ta ei õpetanud paastumist ega muid enesesalgamise vorme.

² Selle piirkonna elanikud ei teadnud, et Jeesus oli Petlemmas sündinud. Nad olid alati arvanud, et Meister on sündinud Naatsaretis, ning seda arvas ka enamik tema jüngritest, kuid kaksteist apostlit teadsid tõde.

³ See Juudamaa lõunaosas viibitud aeg oli rahulik ja viljakas; taevariiki lisati palju uusi hingi. Juuni alguseks olid

Jeesuse-vastased meeleolud Jeruusalemmas sedavõrd väibunud, et Meister ja apostlid naasid sinna õpetama ja uskujaid lohutama.

⁴ Ehkki Jeesus ja apostlid veetsid kogu juunikuu Jeruusalemmas või selle lähedal, ei tegelnud nad sel ajal avaliku õpetamisega. Nad elasid enamasti telkides ühes varjulises pargis, mida tol ajal nimetati Ketsemani aiaks. See park asus Õlimäe läänenõlval Kidroni oja lähedal. Sabati-nädalalõpud veetsid nad tavaliselt Laatsaruse ja tema õdede juures Betaanias. Jeesus sisenes Jeruusalemma müüride vahele vaid mõne korra, kuid paljud huvilised tulid Ketsemani aeda temaga vestlema. Ühel reede õhtupoolikul asutasid Nikodeemos ja keegi Joosep Arimaatiast Jeesust külastama, kuid pöördusid Meistri telgi sissepääsult hirmuga tagasi. Nemat muidugi ei aimanud, et Jeesus teab nende tegemistest kõike.

⁵ Kui juutide valitsejad kuulsid, et Jeesus on Jeruusalemma tagasi pöördunud, valmistasid nad teda vahistama. Ent nähes, et ta avalikult ei jutlusta, järeldasid nad, et ta oli nende varasemat kihutustööd kartma hakanud, ning otsustasid lubada tal isikuti õpetamist jätkata ja teda enam mitte tülitada. Nii kulgeski tegevus vaikselt kuni juuni lõpuni, mil keegi Suurkohtu liige Siimon avalikult Jeesuse õpetused omaks võttis, olles sellest teatanud ka juutide valitsejatele. Kohe alustati uut kihutustööd Jeesuse vahistamiseks ning see tugevnes niivõrd, et Meister otsustas taanduda Samaaria linnadesse ja Dekapolisisse.

TEEKOND LÄBI SAMAARIA

JUUNI lõpus 27. a pKr lahkusid jeesus ja kaksteist apostlit juudi usujuhtide üha kasvava vastuseisu tõttu Jeruusalemmast, olles oma telgid ja vähesed isiklikud asjad saatnud Laatsaruse koju Betaaniasse hoiule. Teel põhja poole Samaariasse jäid nad sabbatiks Peetelisse. Siin jutlustasid nad mitu päeva inimestele, kes olid tulnud Gofnast ja Efraimist. Rühm Arimaatia ja Tamna elanikke tuli jeesust oma külladesse kutsuma. Meister viibis selles piirkonnas oma apostlitega üle kahe nädala, õpetades juute ja samaarlasi, isegi kaugest Antipatrisest oli palju rahvast tulnud kuulama head uudist taevariigist.

² Lõuna-Samaaria rahvas kuulas jeesust meelsasti ja apostlitel, välja arvatud juudas Iskariotil, õnnestus suures osas oma eelarvamustest samaarlaste vastu jagu saada. juudal oli väga raske neid samaarlasi armastada. juuli viimasel nädalal valmistus jeesus oma kaaslastega minema uutesse Kreeka linnadesse jordani lähedal, Fasaelisesse ja Arhelaisi.

1. JUTLUSTAMINE ARHELAISIS

¹ Augusti esimesel poolel seadis apostlirühm oma keskuse sisse Kreeka linnades Arhelaisis ja Fasaelises, kus nad said oma esimese kogemuse jutlustada peaaegu ainult paganatele — kreeklastele, roomlastele ja süürlastele —, sest neis kahes Kreeka linnas elas vähe juute. Kokkupuudetes nende Rooma kodanikega tekkis apostlitel saabuva taevariigi sõnumi kuulutamise uue raskuse ja nad kohtasid uusi vastuväiteid jeesuse õpetustele. Ühel paljudest õhtustest nõupidamistest apostlitega kuulas jeesus tähelepanelikult neid vastuväiteid, mis taevariigi evangeeliumile oli esitatud, ning need kaksteist rääkisid oma isiklikus töös inimestega omandatud kogemustest.

² Tüüpiline näide tekkinud probleemidest oli Filippuse küsimus. Filippus rääkis: „Meister, kreeklasted ja roomlasted ei võta meie sõnumit tõsiselt, vaid ütlevad, et need õpetused sobivad ainult nõrkadele ja orjadele. Nad väidavad, et paganate religioon on meie õpetusest kõrgem, sest innustab omandama tugevat, jõulist ja aktiivset iseloomu. Nad väidavad, et me muudaksime kõik inimesed nõrkadeks, passiivseteks, vastupanu mitteosutavateks isenditeks, kes peagi maakera pinnalt häviksid. Sa meeldid neile, Meister, ja nad tunnistavad sinu õpetuse igati taevalikuks ja ideaalseks, kuid nad ei võta meid tõsiselt. Nad ütlevad, et sinu religioon ei ole selle maailma jaoks, et inimesed ei saa elada sinu õpetuse järgi. ja mida, Meister, meie nüüd neile paganatele ütleme?”

³ Kui jeesus oli kuulnud samasuguseid vastuväiteid ka Tooma, Naatanaeli, seloot Siimoni ja Matteuse suust, ütles ta kaksteistkümnele:

⁴ „Ma olen tulnud siia maailma täitma oma Isa tahet ja ilmutama kogu inimkonnale tema armastavat loomust.

See, mu vennad, on minu missioon. Ning seda ma ka täidan, hoolimata sellest, et praeguse aja või mõne muu põlvkonna juudid või paganad minu õpetustest valesti aru saavad. Ent ärge jätke arvestamata asjaolu, et isegi jumaliku armastusega kaasneb teatud määral range distsipliin. Isa armastus poja vastu sunnib isa tihti oma mõtlematute järglaste arutuid tegusid piirama. Laps ei saa isa piirava distsipliini tarkadest ja armastavatest motiividest alati aru. Kuid ma ütlen teile, et minu Paradiisi-Isa valitseb universumite universumit oma armastuse veenva jõuga. Armastus on suurim kõigist vaimureaalsustest. Tõde on vabastav ilmutus, kuid armastus kõrgeim suhe. Ning ükskõik missuguseid vigu teie kaasinimesed oma maailma juhtimisel täna ka ei teeks, valitseb sedasama maailma tulevasel ajastul evangeelium, mida ma teile kuulutan. Inimkonna progressi lõplik eesmärk on jumala isaduse harras tunnistamine ja inimestevahelise vendluse armastav teostamine.

⁵ Ent kes on teile öelnud, et minu evangeelium on mõeldud ainult orjadele ja nõrkadele? Kas teie, minu valitud apostlid, näite nõrkadena? Kas johannes tundus nõrk? Kas mina paistan olevat hirmu kütkeis? Selle põlvkonna vaestele ja rõhututele jutlustatakse tõepoolest evangeeliumi. Selle maailma religioonid on vaesed hooletusse jättnud, kuid minu Isa ei tee isikutel vahet. Peale selle on praeguse aja vaesed esimesed, kes kutset meelega parandusele kuulavad ja pojaseisuse vastu võtavad. Taevariigi evangeeliumi tuleb jutlustada kõigile inimestele — juutidele ja paganatele, kreeklastele ja roomlastele, rikastele ja vaestele, vabadele ja ikestatuile — ning võrdselt nii noortele kui ka vanadele, nii meestele kui ka naistele.

⁶ Mu Isa on küll armastuse jumal ja osutab rõõmuga halastust, kuid ärge arvake, et taevariigi teenimine on ühtlaselt vaevata. Tõus Paradiisi on kõigi aegade ülim avastusretk, igaviku jõuline saavutus. Taevariigi teenimine maa peal nõuab kogu teie vaprust ja mehisust, mida te koos oma kaastöötajatega suudate endas leida. Paljud teist surmatakse teie ustavuse pärast selle taevariigi evangeeliumile. Kerge on surra füüsilisel lahingurindel, kui teie julgust on tugevdanud võitluskaaslaste lähedus, aga selleks, et rahulikult ja täiesti üksi loovutada oma elu surelikus inimsüdamis talletatud tõearmastuse eest, on vaja kõrgemat ja sügavat inimlikku julgust ja andumust.

⁷ Uskmatud võivad teid mittevastupanu-evangeeliumi jutlustamise ja vägivallata elu elamise pärast täna pilgata, kuid teie olete selle taevariigi evangeeliumisse siiralt uskujate pikas reas esimesed vabatahtlikud, kes hämmastavad kogu inimkonda oma kangelasliku pühendumisega neile õpetustele. Ükski maailma armee pole veel ilmutanud rohkem julgust ja vaprust kui teie koos oma ustavate järeltulijatega, kes siirduvad kogu maailma kuulutama head uudist — jumala isadust ja inimestevahelist vendlust. Liha julgus on vaprust madalam vorm. Meele vaprus on kõrgemat tüüpi inimlik julgus, kuid kõrgeim ja ülim on kompromis-

situ ustavus sügavate vaimureaalsuste valgustatud veendumustele. Ning see julgus on jumalat tundva inimese kangelaslikkus. Teie kõik olete jumalat tundvad inimesed, te olete tõepoolest Inimese Poja isiklikud kaaslased.”

⁸ ¶ See polnud kaugeltki kõik, mis jeesus tol korral rääkis, kuid need olid tema sissejuhatavad sõnad ning ta võimendas ja illustreeris neid sõnu veel põhjalikult. See oli üks jeesuse kirglikumaid pöördumisi kaheteistkümnepoole. Meistri jutus apostlitele avaldus harva tugevaid tundeid, kuid see oli üks neist vähestest juhtudest, mil ta kõneles väga tõsiselt ja märgatavate emotsioonidega.

⁹ ¶ Sellel oli apostlite avalikule jutlustamisele ja isiklikule hoolekandele vahetu mõju; sellest päevast peale omandas nende sõnum uue julge domineeriva noodi. Need kaksteist omandasid seoses taevariigi uue evangeeliumiga üha enam positiivse aktiivsuse vaimu. Alates sellest päevast ei tegelnud nad enam kuigivõrd Meistri mitmekülgse õpetuse eitava osa ja keelavate käskude jutlustamisega.

2. ENESEVALITSEMISE ÕPPETUND

¹ Meister oli täiuslik näide inimlikust enesevalitsemisest. Kui teda söimati, ei söimanud ta vastu; kannatades ei ähvardanud ta oma piinajaid; kui vaenlased ta hukka mõistsid, tugines ta lihtsalt taevase Isa õiglasele otsusele.

² ¶ Ühel õhtusel nõupidamisel küsis Andreas jeesuselt: „Meister, kas me peame tegelema enesesalgamisega, nagu johannes meid õpetas, või püüdlema sinu õpetuste järgi enesevalitsemise suunas? Mille poolest erineb sinu õpetus johannese omast?” jeesus vastas: „johannes õpetas teile tõepoolest väga eluviisi vastavalt tema isade valgusele ja seadustele ning see oli eneseuurimise ja -salgamise religioon. Ent mina tulen uue eneseunustamise ja enesevalitsemise sõnumiga. Ma näitan teile eluviisi, mida on mulle ilmutanud minu taevane Isa.

³ Tõesti, tõesti, mina ütlen teile — see, kes valitseb iseennast, on suurem kui see, kes vallutab linna. Enesevalitsus on inimese moraalse olemuse mõõt ja tema vaimse arengu näitaja. Vana korra järgi te paastusite ja palvetasite, kuid ümbersündinud vaimuga uut loodud-olendit õpetatakse uskuma ja rõõmustama. Isa taevariigis saavad teist uued loodud-olendid; vana peab kaduma; vaadake ja ma näitan teile, kuidas kõik uueks saab. Ning oma armastusega üks-teise vastu peate te veenma maailma selles, et te olete jõudnud kütkeist vabadusse, surmast igikestvasse ellu.

⁴ Vana eluviisi puhul püüti end maha salata, kuuletuda elureeglitele ja end nendega vastavusse seada. uue eluviisi puhul *muudab* teid kõigepealt Tõe Vaim, kes tugevdab teie sisimat hinge meele pideva vaimse uuendamisega, ning teile antakse võime kindlalt ja rõõmsalt täita jumala armulist, vastuvõetavat ja täiuslikku tahet. Ärge unustage, et selle, kas te saate osa jumalikust olemusest või mitte, tagab just teie isiklik usk jumala äärmiselt suurtesse ja väärtuslikesse töötustesse. Seega saate oma usu ja vaimu muutmise abil tegelikult jumala templiteks ja tema vaim elab tegelikult teie sisimas. Kui aga vaim elab teie sisimas, pole te enam

liha orjad, vaid vaimu vabad ja vabastatud pojad. uus vaimuseadus annab teile vana eneseaheldamishirmu ja enesesalgamisorjuse asemele enesevalitsemisvabaduse.

⁵ Palju kordi, kui te olete kurja teinud, olete otsustanud süüdistada oma tegudes kurja mõju, kuid tegelikult on viinud teid eksiteele teie enda loomupärased kalduvused. Kas prohvet jeremija ei rääkinud teile juba ammu, et inimsüda on petlikum kui kõik muu ning vahel isegi äärmiselt rikutud? Kui kerge on teil ennast petta ja langeda seetõttu rumalate hirmude, mitmesuguste ihade, orjastavate naudingute, pahatahtlikkuse, kadeduse ja isegi kättemaksuiha ohvriks!

⁶ Pääsemise toob vaimu ümbersünd, mitte aga ennast õigustavad lihalikud teod. Teid muudab õiglaseks teie usk ja teie tee vendlusele läheb läbi hea tahte, mitte läbi hirmu ja liha enesesalgamise, ehk küll Isa lapsed, kes on vaimust sündinud, *valitsevad* ikka ja alati oma mina ja kõike, mis puudutab liha soove. Kui te teate, et teid päästab usk, olete sõlminud jumalaga tõelise rahu. Ning kõik, kes seda taevaliku rahu teed käivad, on määratud saama pühitsetud igavese jumala üha edasiliikuvate poegade igavesse teenistusse. Nüüdsest pole teile mitte kohustuseks, vaid ülevaks eesõiguseks puhastada end kõigist meele ja keha pahedest, püüeldes samal ajal täiuslikkusele jumala armastamises.

⁷ Teie pojaseisus rajaneb usul ning te peate jääma hirmust mõjutamata. Teie rõõm sünnib usaldusest jumalasõna vastu ning seepärast ei teki teil kahtlusi Isa armastuse ja halastuse reaalsuse suhtes. just jumala headus juhib inimesi tõelisele ja ehtsale meeleparandusele. Teie enesevalitsemise saladus on seotud teie usuga sisimas elavasse vaimu, kes töötab alati armastuse toel. Ka see päästev usk ei ole teil endast, ka see on jumala kingitus. Kui te olete selle elava usu lapsed, ei ole te enam oma liha orjad, vaid pigem võidukad valitsejad iseenda üle, jumala vabastatud pojad.

⁸ Kui te, mu lapsed, siis vaimust sünnite, pääsete sellega igaveseks enesesalgamise ja liha soovide järele valvamise elu liigse eneseteadlikkuse kütkeist ning teid viiakse rõõmsasse vaimuriiki, kus te oma igapäevaelus spontaanselt vaimuvilju ilmutate. Need vaimuviljad on sisuliselt kõrgeimat liiki nauditav ja õilistav enesekontroll, see on isegi maiste surelike saavutuste tipp — tõeline enesevalitsus.”

3. MEELELAHUTUS JA PUHKUS

¹ Sel ajal oli apostlite ja nende otseste jüngritest kaaslaste seas kujunemas suur närvi- ja emotsionaalne pinge. Nad ei olnud eriti harjunud koos elama ja töötama. Neil oli üha raskem säilitada johannese jüngritega harmoonilisi suhteid. Kokkupuuted paganate ja samaarlastega olid nendele juutidele suureks katsumuseks. Ning lisaks kõigele olid jeesuse hiljutised ütlused häirinud nende meeleseisundit veelgi enam. Andreas oli peaaegu endast väljas: ta ei teadnud, mida teha, ja läks oma probleemide ning kimbatustega Meistri juurde. Kui jeesus oli apostlite juhi mured ära kuulanud, ütles ta: „Andreas, kui inimesed on nii sügavale kimbatusse sattunud ja kui asi puudutab nii paljusid tugevate tunnetega isikuid, ei saa neid enam ainult jutuga

sellest välja tuua. Ma ei saa teha seda, mida sa minult palud — ma ei osale nende isiklike suhtlemisprobleemide lahendamises —, kuid ma tulen koos teiega kolmeks päevaks puhkama ja meelt lahutama. Mine oma vendade juurde ja teata neile, et te kõik peate tulema minuga kaasa Sartaba mäele, kus ma tahan päeva või kaks puhata.

² Mine nüüd ükshaaval kõigi oma üheteistkümne venna juurde ja ütle igähele: „Meister tahab, et me läheksime koos temaga veidi puhkama ja meelt lahutama. Et me kõik oleme viimasel ajal palju meelehärmi ja mõttepinget tundnud, soovitan teil selle puhkuse ajal meie katsumusi ja probleeme mitte meelde tuletada. Kas ma võin selles suhtes sinu peale lootma jääda?” Pöördu nende sõnadega ükshaaval ja isiklikult iga oma venna poole.” ja Andreas tegi, nagu Meister oli õpetanud.

³ See oli kõigile imeline kogemus, mäelemineku päev jäi neile alaliseks meelde. Kogu teekonna jooksul ei räägitud muredest peaaegu sõnagi. Mäetippu jõudes pani jeesus nad enda ümber istuma, öeldes: „Mu vennad, te kõik peate õppima tundma puhkuse väärtust ja lõdvestumise tõhusust. Peate mõistma, et parim viis mõningaid sassis suhteid lahendada on need mõneks ajaks kõrvale heita. Kui te siis puhkamast või palveldamast värskena naasete, võite rünnata oma probleeme selgema pea ja kindlama käega, rääkimata otsustavast südamest. Te leiate sageli, et probleemid on sel ajal, kui te olete oma meelele ja vaimule puhkust andnud, suuruselt ja tähtsusest väiksemaks muutunud.”

⁴ Järgmisel päeval andis jeesus igähele kaheteistkümnest oma arutlusteema. Kogu päev pühendati meenutustele, arutati mitmesuguseid küsimusi, mis polnud seotud nende religioosse tööga. Neid jahmatas hetkeks, et jeesus jättis ära isegi tänamise — sõnaliselt —, kui ta murdis leiba nende lõunaseks eineks. See oli esimene kord, kui nad nägid teda niisugustest vorminõuetest loobumas.

⁵ Mäkke tõustes olid Andrease mõtted probleemidest hõivatud. Johannesel oli süda segadusest tulvil. Jaakobuse hing oli sügavalt häiritud. Matteusel oli suur rahakitsikus, sest nad olid nüüd paganate seas elanud. Peetrus oli tööst kurnatud ja olnud viimasel ajal tujukam kui tavaliselt. Juudast vaevas eriline tundlikkus- ja isekushoog. Siimon tundis end erakordselt pettununa oma püüdes ühildada patriotismi inimestevahelise vennaliku armastusega. Filippus oli asjade kulu üle üha enam hämningus. Naatanael oli alates esimestest kokkupuudetest paganliku elanikkonnaga kaotanud veidi oma huumorimeelest ja Toomas oli sügavas depressioonis. Ainult kaksikud olid sellised nagu ikka — häirimatud. Nad kõik tundsid sügavat muret selle üle, kuidas johannese jüngritega rahulikult läbi saada.

⁶ Kui nad kolmandal päeval mäest alla tagasi oma laagrisse tulid, olid kõik suure muutuse läbi teinud. Nad olid teinud tähtsa avastuse, et paljusid inimlikke kimbatusi tegelikult ei eksisteeri, et paljud rõhuvad probleemid on ülemäärase kartuse loodud ning liigse hirmu sünnitised. Nad olid saanud selgeks, et kõiki niisuguseid kimbatusi on kõige parem lahendada neist loobumise teel — ära minnes olid nad jätnud need probleemid ise lahenema.

⁷ Nende tagasipöördumine sellelt puhkuselt tähistas tunduvalt paranenud suhete perioodi algust seoses johannese jüngritega. Enamik kaheteistkümnest rõomustasid, kui nad täheldasid kõigis meelemuutust ja nägid, kuidas nad olid pärast kolmepäevast rutiinsetest igapäevakohustustest puhkamist oma närvilisest ärrituvusest vabanenud. Inimsuhete monotoonsusel on alati oht kimbatusi rohkendada ja raskusi võimendada.

⁸ Kahes Kreeka linnas Arhelais ja Phasaelises polnud just palju evangeeliumisse uskuvaid paganaid, kuid kaksteist apostlit omandasid oma esimeses ulatuslikus töös ainult paganatest koosneva elanikkonnaga väärtuslikke kogemusi. Ühel esmaspäevahommikul kuu keskel ütles jeesus Andreasele: „Me läheme Samaariasse.” Ning nad asusid kohe teele Sühhari linna, mis asus jaakobi kaevu lähedal.

4. JUUDID JA SAMAARLASED

¹ Juudamaa ja hiljem ka Galilea juutide vaen samaarlaste vastu oli püsinud enam kui kuussada aastat. See oli tekkinud järgmiselt: ligikaudu seitsesada aastat eKr oli Assüüria kuningas Sargon Palestiina keskosas mässu maha surudes võtnud põhjapoolsest Iisraeli kuningriigist vangid ja ära viinud üle kahekümne viie tuhande juudi ning toonud nende asemele peaaegu niisama palju kutiitide, sefarviitide ja hamatiitide järeltulijaid. Hiljem saatis Assurbanipal Samaariasse elama veel teisigi koloniste.

² Juutide ja samaarlaste vaheline usuvaen pärines ajast, mil juudid naasid Baabüloni vangipõlvest ja samaarlased ei lasknud neil jerusalemma uuesti üles ehitada. Hiljem solvasid nad juute sellega, et andsid sõbralikku abi Aleksandri vägedele. Vastutasuks sõpruse eest andis Aleksander samaarlastele loa ehitada Gerisimi mäele tempel, kus nad palveldasid jahvet ja oma hõimujumalaid ning töid ohvreid jerusalemma temp liteenistustega üsna sarnasel viisil. Nad jätkasid palveldamist vähemalt kuni Makkabi ajani, mil Johannes Hyrkanus hävitas Gerisimi mäe templi. Apostel Filippus pidas pärast jeesuse surma samaarlaste heaks töötades selle vana templi asukohal palju koosolekuid.

³ Juutide ja samaarlaste vahelised vastuolud pärinesid kaugetest ajaloolistest aegadest, Aleksandri ajast alates võõrdusid nad üha enam omavahelisest suhtlemisest. Kaheteistkümnele apostlile ei olnud vastumeelt jutlustada Kreekas ja teistes Dekapolise ja Süüria paganate linnades, ent kui Meister ütles: „Lähme Samaariasse”, pani see nende ustavuse tõsiselt proovile. Kuid enam kui aasta jooksul, mis nad jeesusega koos olid veetnud, oli neil kujunenud tema suhtes isiklik ustavus, mis ületas isegi nende usku tema õpetustesse ja eelarvamusi samaarlaste vastu.

5. NAINE SÜHHARIST

¹ Kui Meister ja kaksteist apostlit jaakobi kaevu äärde jõudsid, jäi jeesus kaevu äärde teekonnast jalgu puhkama, kuna Filippus viis apostlid endaga kaasa Sühharisse toitu ja telke tooma, sest nad kavatsesid mõneks ajaks sinna lähedusse paigale jääda. Peetrus ja Sebedeuse pojad oleksid tahtnud jääda jeesusega, kuid jeesus palus neil koos teistega minna, öeldes: „Ärge minu pärast kartke, need samaarlased on sõbralikud; meile püüavad kahju teha ainult meie vennad juudid.” Kui jeesus istus tol suveõhtul kaevu äärde apostlite tagasitulekut ootama, oli kell juba peaaegu kuus.

² Jaakobi kaevu vesi sisaldas vähem mineraale kui Sühhari vesi ja oli seepärast joogiveena väga hinnatud. jeesusel oli janu, kuid ta ei saanud vett kuidagi kaevust kätte. Kui siis üks naine tuli Sühharist oma veekannuga ja hakkas kaevust vett võtma, palus jeesus teda: „Anna mulle juua.” See Samaaria naine mõistis jeesuse välimuse ja rõivaste järgi, et too on juut, ning oletas tema aktsendi põhjal, et tegemist on Galilea juudiga. Naise nimi oli Nalda ja ta oli nägus. Ta oli väga üllatunud, et juudi mees teda kaevul sel viisil kõnetab ja vett küsib, sest tol ajal ei peetud sündsaks, et üks enesest lugupidav mees naist avalikus kohas kõnetab, ammugi siis juut samaarlasega vestleb. Seepärast küsis Nalda jeesuselt: „Kuidas küll sina, kes sa oled juut, küsid juua minult, Samaaria naiselt?” jeesus vastas: „Ma küsisin tõesti sinult juua, aga kui sa vaid mõistaksid, siis küsiksid sa minult sõõmu elavat vett.” Siis ütles Nalda: „Aga isand, sul pole vett millegagi võtta ja allikas on sügaval: kust saad sa siis seda elavat vett? Oled sa suurem kui meie isa jaakob, kes selle kaevu meile andis ja kes koos oma poegade ja kariloomadega sellest ise jõi?”

³ Jeesus vastas: „Igaüks, kes joob seda vett, januneb jälle, aga kes iganes joob elava vaimu vett, ei janune enam iialgi. See elav vesi saab temas igavese elu värskendavaks allikaks.” Siis ütles Nalda: „Anna mulle seda vett, et ma ei januneks enam ega peaks aina käima seda siit ammutamas. Pealegi võtaks üks Samaaria naine nii kiiduväärt juudilt ükskõik mida rõõmuga vastu.”

⁴ Nalda ei teadnud, kuidas suhtuda jeesuse valmisolekusse temaga vestelda. Ta nägi Meistri näost, et too on õiglane ja püha mees, kuid pidas sõbralikkust ekslikult labaseks familiaarsuseks ja tõlgendas tema väljendeid lähene-miskatsetena. ja kombelõdva naisena oli ta valmis avalikult flirtima, jeesus aga ütles talle silma vaadates käskivalt: „Naine, mine kutsu oma mees ja tule siia tagasi.” See käsk tegi naise taas tõsiseks. Ta mõistis, et oli Meistri headusest valesti aru saanud ning tema väljendusviisi ilmselt valesti tõlgendanud. Ta ehmus, mõistes, et on kokku sattunud ebatavalise inimesega, kuid mõtteis õiget vastust kobamisi otsides ütles ta segaduses: „Aga isand, ma ei saa oma meest kutsuda, sest mul pole meest.” Siis ütles jeesus: „Sa räägid õigust, sest ehkki sul oli kord mees, ei ela sa praegu koos oma mehega. Parem ära hakka mu sõnadest kinni, vaid küsi elavat vett, mida ma täna sulle pakkusin.”

⁵ Nalda oli nüüd rahunenud ja temas oli ärganud tema parem mina. Ta ei olnud amoraalne naine päris omal

tahtel. Tema mees oli ta halastamatult ja ebaõiglaselt maha jätnud ning hädas olles oli ta nõustunud elama vabaabielunaisena ühe kreeklase juures. Nalda tundis nüüd suurt häbi, et oli jeesusega nii mõtlematult kõnelnud, ning pöördus vabandavalt Meistri poole, öeldes: „Mu isand, vabanda, et ma sinuga niimoodi rääkisin, sest ma näen nüüd, et sa oled pühamees või isegi prohvet.” Ta tahtiski juba Meistrilt otsest isiklikku abi paluda, tegi aga siis seda, mida on teinud nii paljud enne ja pärast teda — põikles kõrvale isikliku pääsemise küsimuselt ning pööras jutu teoloogiale ja filosoofiale. Ta läks omaenda vajadustelt kiiresti üle teoloogiliste probleemide arutamisele. Gerisimi mäele osutades jätkas ta: „Meie isad kummardasid sellel mäel, kuid *teie* ütlete ikkagi, et palveldada tuleks jeruusalemmas — kus on siis õige koht jumalat kummardada?”

⁶ Jeesus tajus naise hinges püüet vältida isiklikku ja otsivat kontakti Loojaga, kuid nägi seal ka soovi õppida tunda paremat eluviisi. Nalda südames oli ikkagi tõeline janu elava vee järele, seepärast oli jeesus temaga kannatlik, öeldes: „Naine, las ma ütlen sulle, et peagi saabub päev, mil sa ei kummarda Isa mitte sellel mäel ega ka jeruusalemmas. Ent praegu kummardad sa seda, mida sa ei tunne, segu paljudest paganlike jumalate religioonidest ja paganlikest filosoofiatest. juudid vähemalt teavad, keda nad kummardavad; nad on kõrvaldanud igasuguse segaduse sellega, et koondavad oma palveldamise ühele jumalale, jahvele. Aga usu mind, kui ma ütlen, et peagi tuleb tund — ning see ongi tegelikult käes —, mil kõik siirad kummardajad palvel-davad toes ja vaimus Isa, sest Isa otsib just niisuguseid kummardajaid. jumal on vaim, ja need, kes teda palveldavad, peavad teda palveldama toes ja vaimus. Teie pääsemiseks pole vaja teada, kuidas või kus teised peaksid kummardama, vaid tuleb vastu võtta omaenda südamesse seda elavat vett, mida ma sulle just praegu pakun.”

⁷ Kuid Nalda püüdis veel kord vältida oma isiklikku maist elu ja jumala ees olevat hingeseisundit puudutava piinlikkusttekitava küsimuse arutamist. Ta pöördus taas üldiste usuküsimuste poole, öeldes: „jah, ma tean, isand, et johannes jutlustas Pööraja tulekust, keda nimetatakse Vabastajaks ning kes tulles meile kõik ära seletab,” — ja jeesus ütles Naldat katkestades hämmastava kindlusega: „Mina, kes ma sinuga räägin, olengi see.”

⁸ See oli jeesuse esmakordne otsene, kindel ja varjama-tu avaldus oma jumaliku olemuse ja pojaseisuse kohta, mis ta maa peal kunagi tegi, ning ta tegi selle naisele, Samaaria naisele, kellel oli meeste silmis seni kahtlane reputatsioon olnud, kuid kelles jumalik silm nägi pigem inimest, kelle suhtes oli patustatud rohkem, kui ta omal soovil oli patustanud, ning *praegu* nägi inimhinge, kes soovis pääseda, soovis seda siiralt ja kogu südamest, ning sellest piisas.

⁹ Nalda pidi just hakkama sõnastama oma tõelist isiklikku soovi parema ja üllama elu järele ja ütleva välja oma sisima südamesoovi, kui kaksteist apostlit Sühharist tagasi jõudsid. Kui nad nägid jeesust nii lähedaselt vestlemas selle naisega — selle Samaaria naisega, ja üksi — olid nad

enam kui üllatunud. Nad panid oma varustuse ruttu maha ja tõmbusid eemale. Ükski neist ei sõandanud jeesusele etteheiteid teha, kuid jeesus ütles Naldale: „Naine, mine nüüd oma teed, jumal on sulle andestanud. Nüüdsest hakkad sa uut elu elama. Sa oled saanud elavat vett ja sinu hingest tärkab uus rõõm ning sinust saab Kõigekõrgema tütar.” ja apostlite pahameelt tajuv naine jättis oma veenõu maha ja põgenes linna.

¹⁰ Linna jõudes kuulutas ta kõigile, keda kohtas: „Minne jaakobi kaevu juurde ja ruttu, sest seal näete meest, kes rääkis mulle kõigest, mis ma olen teinud. Kas mitte tema pole Muutja?” Ning enne, kui päike loojus, koguneski suur rahvahulk jaakobi kaevule jeesust kuulama, ja Meister rääkis neile lähemalt eluveest, sisimas elava vaimu kingitusest.

¹¹ Apostleid ehmatas alati jeesuse valmisolek kõnelda naistega, kahtlase reputatsiooniga ja isegi amoraalsete naistega, jeesusel oli väga raske oma apostlitele selgitada, et ka naistel, isegi niinimetatud amoraalsetel naistel on hing, mis võib jumala oma Isaks valida, nii et neist saavad jumala tütreid ja igavese elu kandidaadid. Paljudel ilmneb seesama suutmatuse mõista Meistri õpetusi veel üheksateist sajandit hiljemgi. Ka ristiusku on pidevalt üles ehitatud Kristuse surma fakti ja mitte tema elutõe ümber. Maailma peaks huvitama rohkem tema õnnelik ja jumalat ilmutav elu kui traagiline ja kurb surm.

¹² Nalda jutustas järgmisel päeval apostel johannesele kogu oma loo, kuid too ei rääkinud sellest kunagi kõike teistele apostlitele ja ka jeesus ei rääkinud kaheteistkümnene kõigist üksikasjadest.

¹³ Nalda väitis johannesele, et jeesus tuletas talle meelde „kõike, mis naine kunagi teinud oli”. Johannes tahtis mitu korda jeesuselt selle vestluse kohta järele pärida, aga ei teinud seda. jeesus oli naisele maininud tema elust vaid üht asja, kuid jeesuse pilk ja suhtumine olid toonud ühe hetkega naise silme ette panoraamina kogu tema kirju elu, nii et ta hakkas kogu seda oma varase elu pinnalekerkimist Meistri pilgu ja sõnadega seostama. jeesus polnud öelnud, et Naldal oli olnud viis meest. Pärast seda, kui mees oli naise maha jätnud, oli ta elanud nelja eri mehega ning kui ta mõistis, et jeesus on jumalamees, oli see tulnud koos kogu minevikuga talle nii eredalt meelde, et ta kordas hiljem johannesele, nagu oleks jeesus talle tõepoolest tema kohta kõike seda öelnud.

6. SAMAARLASTE USULINE ÄRKAMINE

¹ Tol õhtul, mil Nalda kutsus rahva Sühharist jeesust vaatama, olid kaksteist apostlit just toiduga tagasi tulnud ja palusid jeesusel rahvaga rääkimise asemel koos nendega süüa, sest nad polnud kogu päeva söönud ja neil olid kõhud tühjad. jeesus aga teadis, et varsti läheb pimedaks, seepärast soovis ta rahvaga tingimata enne nende ärasaatmist rääkida. Kui Andreas püüdis teda veenda enne rahvaga rääkimist veidi sööma, ütles jeesus: „Minul on süüa rooga, millest teie ei tea.” Kui apostlid seda kuulsid, arutasid nad isekeskis: „Kas keegi on talle süüa toonud? Kas see naine andis talle peale joogi ka süüa?” Kui jeesus neid

omavahel rääkimas kuulis, pöördus ta enne rahvaga kõnelemist kõrvale ja ütles kaheteistkümnenele: „Minu roog on see, et ma teen Tema tahtmist, kes mu on läkitanud, ja lõpetan Tema töö. Ärge enam öelge, et lõikuseni on veel nii ja nii palju aega. Vaadake neid inimesi, kes tulevad Samaaria linnast meid kuulama. Ma ütlen teile, et põllud on juba lõikuseks küpsed. Lõikaja saab palka ja kogub vilja igaveseks eluks, et niihästi külvaja kui ka lõikaja saaksid rõõmu tunda. Sest siin on tõsi see ütlus: „Üks on, kes külvab, ja teine, kes lõikab”. Mina olen teid läkitanud lõikama seda, mille kallal te pole vaeva näinud; teised on näinud vaeva ja teie olete tulnud nende vaeva vilja lõikama.” Seda ütles ta, viidates Ristija johannese jutlustamisele.

² Jeesus ja apostlid läksid Sühharisse ja jutlustasid kaks päeva, enne kui nad end Gerisimi mäel laagrisse seadsid. ja paljud Sühhari elanikud hakkasid uskuma evangeeliumisse ning soovisid ristitud saada, kuid jeesuse apostlid ei ristinud veel.

³ ¶ Esimesel õhtul Gerisimi mäe laagris arvasid apostlid, et jeesus hakkab neile etteheiteid tegema suhtumise pärast jaakobi kaevul olnud naisesse, kuid jeesus ei tuletanud seda enam meelde. Selle asemel pidas ta neile mälestusväärse kõne „jumalariigi kesksetest väärtustest”. Igas religioonis võivad väärtused väga kergesti moonuda ja teoloogias tõed faktidega asenduda. Risti fakt sai hilisema ristiusu keskmeks, kuid see pole keskne tõde religioonis, mida võib tuletada jeesus Naatsaretlase elust ja õpetustest.

⁴ Jeesuse Gerisimi mäel antud õpetuse sisuks oli soov, et kõik inimesed näeksid jumalat Isana ja sõbrana, nii nagu tema (jeesus) on vend ja sõber. Ning ta rõhutas neile ikka ja jälle, et armastus on maailmas — universumis — ülim suhe, nii nagu tõde on nende jumalike suhete vaatluse ülim väljendus.

⁵ Jeesus avaldas ennast samaarlastele nii täielikult seepärast, et ta võis seda ohutult teha ning et ta teadis, et ei tule enam kunagi siia Samaaria südamesse taevariigi evangeeliumi kuulutama.

⁶ Jeesus jäi kaheteistkümnega Gerisimi mäele laagrisse augusti lõpuni. Nad jutlustasid samaarlaste linnades päeval head uudist taevariigist — jumala isadusest — ja veetsid ööd laagris. jeesuse ja kaheteistkümnene töö neis Samaaria linnades tõi taevariiki palju hingi ning aitas ette valmistada pinnast Filippuse imeliseks tööks neis piirkondades pärast jeesuse surma ja ülestõusmist ning pärast apostlite siirdumist maailma eri osadesse uskujate kibeda tagakiusamise tõttu jeruusalemmas.

7. ÕPETUSED PALVEST JA PALVELDAMISEST

¹ Õhtustel nõupidamistel Gerisimi mäel õpetas jeesus palju suuri tõesid ning rõhutas eriti järgmisi asjaolusid:

² ¶ Tõeline religioon on üksikhinge tegu selle eneseteadlikes suhetes Loojaga, organiseeritud religioon on inimese püüd üksikuskujate palveldamist *ühiskonnastada*.

³ ¶ Palveldamine — vaimse üle mõtisklemine — peab vahelduma teenimisega, kokkupuutumisega ainelise reaalsusega. Töö peaks vahelduma mänguga, religiooni tuleks

tasakaalustada huumoriga. Sügavat filosoofiat tuleks leevendada rütmilise luulega. Elu pinget — isiksuse ajaliku pinget — tuleks lõdvendada palveldamise rahuga. Eba-kindlustunnet, mis tekib hirmust, et isiksus satub universumis isolatsiooni, tuleks leevendada usus toimuva mõtisklusega Isa üle ja püüdega mõista Ülimat.

⁴ ¶ Palve peab panema inimest vähem mõtlema, kuid rohkem *mõistma*: see pole mõeldud teadmiste suurendamiseks, vaid pigem taipamise avardamiseks.

⁵ ¶ Palveldamine on mõeldud eelseisva parema elu ootusena ja nende uute vaimsete tähenduste tagasipeegeldamiseks praegusesse ellu. Palve toetab vaimselt, kuid palveldamine on jumalikult loov.

⁶ ¶ Palveldamine on viis otsida *Ühelt* innustust *paljude* teenimiseks. Palveldamine on mõõdupuu, millega mõõde-

takse hinge eraldumist ainelisest universumist ning selle samaaegset ja kindlat kinnitumist kogu loodu vaimureaalsustele.

⁷ ¶ Palve on ennast meenutav — ülev mõtlemine, palveldamine on eneseunustamine — mõtlemisülene. Palveldamine on pingutuseta tähelepanu, hinge tõeline ja ideaalne puhkus, rahulik vaimse esiletoomise vorm.

⁸ ¶ Palveldamise käigus samastab osa end Tervikuga, piiritletu Lõpmatuga, poeg Isaga, aeg astub üht sammu igavikuga. Palveldamine on poja isiklik osadus juma liku Isaga; inimhinge-vaimu värskendava, loova, vennaliku ja romantilise suhtumise omaksvõtmine.

⁹ ¶ Ehkki apostlid said laagris aru vaid mõnedest tema õpetustest, said neist aru teised maailmad ja saavad tulevikus aru ka teised selle maailma põlvkonnad.

GILBOAS JA DEKAPOLIS

SEPTEMBER ja oktoober veedeti tagasitõmbunult ja omaette Gilboa mäe nõlval laagris. Septembris oli Jeesus siin apostlitega üksi, õpetades neile taevariigi tõdesid.

² Sellel, miks Jeesus apostlitega tol ajal Samaaria ja Dekapolise piiril nii tagasitõmbunult elas, oli mitmeid põhjusi. Jeruusalemma usujuhid avaldasid neile tugevat vastu-seisu; Herodes Antipas hoidis Johannest ikka veel vangis, kartes teda nii vabastada kui ka hukata ning kahtlustades, et Johannes ja Jeesus võivad mingil viisil olla omavahel seotud. Seetõttu ei olnud tark tegu tol ajal Juudamaal ega Galileas aktiivset tööd kavandada. Oli veel kolmaski põhjus: Johannese jüngrite juhtide ja Jeesuse apostlite vahel aegamööda kasvavad pinged, mis uskujate arvu kasvades tugevnesid.

³ Jeesus teadis, et ettevalmistava õpetamis- ja jutlustamistöö aeg on peagi läbi saamas ning et järgmise sammuna tuleb alustada oma maise töö täiemõõdulist ja viimast pingutust, ning ta ei soovinud selle ettevõtmise käivitamisega Ristija Johannesele mingil viisil katsumust või piinlikkust valmistada. Seepärast oli Jeesus otsustanud veidikeseks ajaks tagasi tõmbuda, et apostleid treenida, ning siis Dekapolise linnades vaikselt tegutseda, kuni Johannes kas hukatakse või hoopis vabastatakse, nii et ta saab nende tööga ühineda.

1. LAAGER GILBOAS

¹ Aja möödudes pühendusid kaksteist apostlit Jeesusele ja taevariigitööle üha enam. Nende pühendumine oli suures osas isikliku ustavuse küsimus. Nad ei saanud õpetuse kõigist aspektidest aru, nad ei saanud täielikult aru ei Jeesuse olemusest ega tema maapealse annetumise tähtsusest.

² Jeesus põhjendas seda tagasitõmbumisaega apostlitele kolme asjaoluga:

³ 1. vajadusega kinnitada nende arusaamist taevariigi evangeeliumist ja sellesse uskumist;

⁴ 2. vajadusega lasta vaibuda vastuseisul nende töö suhtes nii Juudamaal kui ka Galileas;

⁵ 3. vajadusega oodata ära Ristija Johannese saatus.

⁶ Gilboas viibides rääkis Jeesus kaheteistkümnele palju oma varasemast elust ja Hermoni mäel kogetust. ta avaldas neile veidi ka sellest, mis juhtus mägedes vahetult tema ristimisele järgnenud neljakümne päeva jooksul. ta nõudis neilt otseselt, et nad ei tohi kellelegi neist kogemustest rääkida enne, kui tema on Isa juurde naasnud.

⁷ Neil septembrikuu nädalatel nad puhkasid, vestlesid, rääkisid oma kogemustest, mis olid omandatud pärast seda, kui Jeesus nad esmakordselt teenistusse kutsus, ning tegid tõsisel pingutusi, et kõiki Jeesuselt seni kuulnud õpetusi omavahel kooskõlla viia. Kõik apostlid tundsid teatud määral, et see on nende viimane võimalus pikemalt puhata. Nad mõistsid, et nende järgmine avalik esinemine kas

Juudamaal või Galileas tähistab saabuva taevariigi lõpliku kuulutamise algust, kuid neil polnud selget ettekujutust sellest, missugune see taevariik saab olema. Johannes ja Andreas arvasid, et taevariik ongi juba saabunud; Peetrus ja Jaakobus uskusid, et see alles tuleb; Naatanael ja toomas tunnistasid avameelselt oma kimbatust; matteus, Filippus ja seloot Siimon olid ebakindlad ning segaduses; kaksikud olid vastuoludest õndsas teadmatuses; ja Juudas Iskariot vaikis ega sidunud end millegagi.

⁸ Suure osa sellest ajast veetis Jeesus üksinda laagri lähedal mäel. Vahel võttis ta Peetruse, Jaakobuse või Johannese endaga kaasa, kuid sagedamini läks ta üksi palvetama või osaduses olema. Pärast Jeesuse ristimist ja Perea mägedes veedetud neljakümnet päeva on vaevalt küll kohane nimetada neid osadusi oma Isaga palveteks, samuti pole õige öelda, et Jeesus palveldas, neid perioode on õigem nimetada isiklikuks osaduseks oma Isaga.

⁹ Kogu septembrikuu jooksul oli arutelude keskseks teemaks palve ja palveldamine. Kui nad olid mõne päeva palveldamise teemal arutlenud, esitas Jeesus neile lõpuks — vastuseks tooma palvele: „meister, õpeta meid palvetama” — oma mälestusväärse jutluse palvest.

¹⁰ Johannes oli oma jüngritele õpetanud palve, millega paluti pääsemist saabuvas taevariigis. Ehkki Jeesus ei keelanud oma järgijatel kunagi Johannese palvevormi kasutada, tajusid apostlid üsna varakult, et nende meister ei kiitnud kindlakujulisi ja formaalseid palveid päriselt heaks. Hoolimata sellest palusid uskujad pidevalt, et neid palvetama õpetataks. Need kaksteist soovisid teada saada, missuguse palvevormi Jeesus heaks kiidaks. Ning põhiliselt vajaduse tõttu pakkuda lihtrahvale mingi palve, nõustuski Jeesus nüüd vastuseks tooma palvele õpetama neile sugestiivset palvevormi. Jeesus andis selle õppetunni ühel õhtupoolikul nende Gilboa mäel viibimise kolmandal nädalal.

2. JUTLUS PALVEST

¹ „Johannes õpetas teile tööpoolest lihtsat palvevormi: „Oo Isa, puhasta meid patust, näita meile oma auhiilgust, ilmuta oma armastust ja lase oma vaimul puhastada igaveseks meie südamed, aamen!” ta õpetas seda palvet selleks, et teil oleks rahvale midagi õpetada. ta ei mõelnud, et te peaksite ise kasutama nii kindlakujulist ja formaalset palvet omaenda hinge väljendamiseks palves.

² Palve väljendab täiesti isiklikult ja spontaanselt hinge suhtumist vaimu; palve peaks olema pojaseisuse osadus ja vendluse väljendus. Vaimus sõnastatud palve viib koostöövalmille vaimsele edenemisele. Ideaalne palve on vaimse osaduse vorm, mis viib arukale palveldamisele. tõeline palvetamine on siiras taeva poole sirutumine oma ideaalide saavutamiseks.

³ Palve on hingepuhang ja peaks andma teile püsivust püüetes selgitada välja Isa tahet. Kui kellelgi teist on naaber ja te lähete keskööl tema juurde ja ütlete: „Sõber, laena

mulle kolm leivapätsi, sest mulle on tulnud kaugel külla sõber ja mul pole talle midagi pakkuda”, ja kui teie naaber vastab: „Ära türita mind, sest mu uks on juba kinni ja mina ning mu lapsed magame juba; ma ei saa tõusta ja sulle leiba anda”, ja kui te siis tungivalt palute, selgitades, et sõbral on kõht tühi ning teil pole talle süüa pakkuda, siis ma ütlen teile, ehkki naaber ei tõuse ega anna teile leiba sellepärast, et see on teie sõber, tõuseb ta teie pealekäimise peale ometi üles ja annab teile nii palju leibu, kui teil vaja on. Seega, kui te võite püsivusega saavutada oma tahtmise isegi sureliku inimese juures, kui palju enam võidab siis teie vaimne püsivus teile eluleiba taevase Isa valmisolevatest kätest. Ning ma ütlen teile jälle: paluge ja teile antakse, otsige ja te leiате, koputage ja teile tehakse lahti. Sest igaüks, kes palub, saab; see, kes otsib, leiab; ja sellele, kes koputab, avatakse pääsemise uks.

⁴ Missugune isa teie seast kõhkleks andmast, kui ta poeg ei oska targasti küsida, lähtudes vanemlikust tarkusest, mitte aga poja puudulikust palvest? Kui laps vajab leiba, kas annate talle siis kivi, kui ta on oma rumaluses seda küsinud? Kui teie poeg vajab kala, kas annate talle siis veemao, kui see satub koos kaladega võrku ja laps rumalast peast madu endale küsib? Seega, kui teie, surelikud ja piiratud inimesed, teate, kuidas palvele vastata ja oma lastele häid ning sobivaid kinke anda, kui palju enam annab siis teie taevane Isa vaimu ja täiendavaid õnnistusi neile, kes temalt paluvad? Inimene peaks alati palvetama ega tohiks heituda.

⁵ Ma räägin teile loo ühest kohtunikust, kes elas pahelises linnas. See kohtunik ei kartnud ei Jumalat ega austanud inimest. Selles linnas oli aga vaene lesk, kes tuli ebaõiglase kohtuniku juurde korduvalt paluma: „Kaitse mind mu vaenlase eest.” mõnda aega ei võtnud ta naist kuulda, kuid peagi ütles endale: „ma ei karda Jumalat ega austa inimest, kuid see lesk ei jäta mind rahule ja ma pean teda kaitsma, et ta mind oma pidevate käimistega ära ei vaevaks.” ma räägin teile neid lugusid selleks, et ergutada teid olema palvetes püsiv ja mitte arvama, et teie palved muudavad õiglast Isa kõrgel taevas. Püsivust ei ole vaja mitte Jumala soosingu võitmiseks, vaid oma maise suhtumise muutmiseks ja hinge avardamiseks, et vaimu vastu võtta.

⁶ Te rakendate oma palvetes siiski nii vähe usku. tõeline usk kõrvaldab aineliste raskuste mäed, mis võivad hinge avardumise ja vaimse edenemise rajal ees seista.”

3. USKUJA PALVE

¹ Apostlid ei jäänud aga ikka veel rahule, vaid soovisid, et Jeesus annaks neile näidispalve, mida nad võiksid uutele jüngeritele õpetada. Kuulanud seda jutlust palvest, ütles Jaakobus Sebedeus: „Väga hea, meister, kuid me ei vaja palvevormi mitte niivõrd endi kui just uuemate uskujate jaoks, kes nii sageli meid paluvad: „Õpetage meile, kuidas taevast Isa õigesti paluda.”

² Kui Jaakobus lõpetas, ütles Jeesus: „Kui te tõepoolest niisugust palvet soovite, annan teile selle, mida ma õpetasin Naatsaretis oma vendadele ja õdedele”:

³ Meie Isa, kes sa oled taevas,

⁴ pühitsetud olgu sinu nimi.

⁵ Sinu riik tulgu, sinu tahtmine sündigu

⁶ nagu taevas, nõnda ka maa peal.

⁷ Meie igapäevast leiba anna meile homseks,

⁸ värskenda meie hingi eluveega.

⁹ Ja anna meile andeks meie võlad,

¹⁰ nagu meiegi oleme andeks andnud oma võlglastele.

¹¹ Päästa meid kiusatuses, vabasta meid kurjast

¹² ja tee meid üha täiuslikumaks, nagu sa ise oled täiuslik.

¹³ ¶ Pole sugugi ime, et apostlid soovisid Jeesuselt uskujate jaoks näidispalvet. Ristija Johannes oli õpetanud oma järgijatele mitu palvet, kõik suured õpetajad olid sõnastanud oma õpilaste jaoks palveid. Juutide usuõpetajatel oli ligikaudu kakskümmend viis või kolmkümmend kindlaskujunenud palvet, mida nad esitasid sünagoogides ja isegi tänavanurkadel. Avalikus kohas palvetamine oli Jeesusele iseäranis vastumeelt. Kaksteist olid teda seni vaid mõnel korral palvetamas kuulnud. Nad nägid teda terveid öid palvetamas või palveldamas ning soovisid väga teada, missugusel viisil või vormis ta oma palveid esitab. Neil oli tõepoolest hädasti vaja teada, mida rahvahulkadele vastata, kui nood palusid end palvetama õpetada, nii nagu Johannes oli õpetanud oma jüngreid.

¹⁴ Jeesus õpetas kahteistkümmet, et nad palvetaksid alati salaja, läheksid üksildasse vaiksesse kohta looduses või oma tuppa ja sulgeksid palvetama hakates ukse.

¹⁵ Pärast Jeesuse surma ja tõusu Isa juurde tavatsesid paljud uskujad lõpetada selle niinimetatud meie Isa palve sõnadega „- Issanda Jeesuse Kristuse nimel”. Veelgi hiljem läksid kaks rida kopeerimisel kaduma ja sellele palvele lisati veel üks lause: „Sest sinu pärast on riik ja vägi ja au iga-vesti”.

¹⁶ Jeesus andis apostlitele ühispalve sellisel kujul, nagu ta oli seda kasutanud Naatsareti kodus. ta ei õpetanud kunagi formaalset isiklikku palvet, ainult rühma-, pere- või ühis-konnapalvet. Ja ta ei olnud kunagi nõus seda ise tegema.

¹⁷ Jeesus õpetas, et tõhus palve peab olema:

¹⁸ 1. isetu — mitte ainult iseenda jaoks;

¹⁹ 2. uskuv — usule vastav;

²⁰ 3. siiras — puhtast südamest;

²¹ 4. arukas — et seda tehtaks selge arusaamisega;

²² 5. usaldav — et seda tehtaks Isa targale tahtele alludes.

²³ ¶ Kui Jeesus veetis terveid öid mäel palvetades, palvetas ta põhiliselt oma jüngrite, eriti kaheteistkümmene eest. meister palvetas enda eest väga vähe, ehkki ta palveldas väga palju arusaavas osaduses oma Paradiisi-Isaga.

4. VEEL PALVEST

¹ Mitu päeva pärast palvejutlust esitasid apostlid selle väga tähtsa palveldamisviisi kohta ikka veel küsimusi. Neil päevil apostlitele antud Jeesuse õpetustest palve ja palveldamise kohta võib teha järgmise nüüdisaegses sõnastuses kokkuvõtte:

² ¶ Igasuguse palve tõsine ja igatsev kordamine, kui see palve on Jumala lapse siiras tahtväljendus ja lausutud usus, ükskõik kui ebamõistlik see ka on või kui võimatu on sellele otse vastata, ei jäta avardamata hinge vaimset vastuvõtuvõimet.

³ Igasugusel palvetamisel pea meeles, et pojaseisus on *kingitus*. Ükski laps ei pea poja- või tütreseisundit *ära teenima*. maine laps sünnib ilma oma vanemate tahtel. Jumala laps sünnib armulisusest ja vaimu uuest elust taevase Isa tahtel. Seepärast tuleb taevariik — jumalik pojaseisus — nii *vastu võtta*, nagu selle võtaks vastu väike laps. Vagaduse — iseloomu edeneva arengu — teenite küll ära, kuid pojaseisuse saate armu ja usu kaudu.

⁴ Palve viis Jeesuse hinge ülimesse osadusse universumite universumi Ülimate Valitsejatega. maised surelikud juhib palve tõelise palveldamise osadusse. Hinge vaimsest vastuvõtuvõimest sõltub, kui palju taevast õnnistust võib vastuseks palvele isiklikult saada ja teadlikult teostada.

⁵ Palve ja sellega seotud palveldamine on eraldumisviis igapäevaelu rutiinist, ainelise eksisteerimise monotoonsusest. See on tee, mida mööda lähenetakse vaimsustatud enesetunnetamisele ning individuaalsetele intellektuaalsetele ja religioossetele saavutustele.

⁶ Palve on kahjuliku enesessesüüvimise vastand. Vähe-malt sellisena, nagu meister seda õpetas, on palve kasulik hoolitsus hinge eest. Jeesus kasutas pidevalt oma kaaslaste eest palvetamise kasulikku mõju. meister palvetas tavaliselt mitte ainsuses, vaid mitmuses. Jeesus palvetas enda eest üldse vaid oma maise elu suurte kriiside ajal.

⁷ Palve on vaimuelu hingus inimsoo ainelises tsivilisatsioonis. Palveldamine on surelike naudinguid otsivate põlvkondade pääsemine.

⁸ Nagu palvet võib võrrelda hinge vaimsete patareide uuestilaadimisega, nii võib palveldamist võrrelda hinge häälestumisega Kõikse Isa lõpmatu vaimu teabelevile universumis.

⁹ Palve on lapse siiras ja igatsev pilk oma vaim-Isa poole; see on psüühiline protsess, millega inimtahe vahetatakse jumaliku tahte vastu. Palve kuulub jumalikku kavva, millega olev muundatakse selleks, mis ta peaks olema.

¹⁰ ¶ Üks põhjus, miks nii sageli Jeesust tema pikkadel öistel valvustel saatnud Peetrus, Jaakobus ja Johannes ei kuulnud kunagi Jeesust palvetamas, oli selles, et meister väljendas oma palveid harva kuuldavalt, sõnades. Peaaegu kogu Jeesuse palvetamine toimus vaimus ja südames — vaikides.

¹¹ Peetrus ja Jaakobus said meistri õpetustest palve ja palveldamise kohta paremini aru kui teised apostlid.

5. MUUD PALVEVORMID

¹ Jeesus esitas apostlitele oma maa peal viibimise ülejäänud aja jooksul aeg-ajalt ka teisi täiendavaid palvevorme, kuid ta tegi seda ainult muude küsimuste illustreerimiseks ja palus neid „mõistukõnelisi palveid” rahvale mitte õpetada. Paljud neist olid pärit teistelt asustatud planeetidelt, kuid seda Jeesus kaheteistkümnele ei öelnud. Nende seas olid näiteks järgmised palved:

² Meie Isa, kelles sisalduvad universumi maailmad,

³ ülendatud olgu sinu nimi ja sinu igati auline ole-mus.

⁴ Sinu kohalolek võtab meid endasse ja sinu auhiilgus avaldub

⁵ meie kaudu ebatäiuslikult, ehkki kõrgelt ilmneb see täiuslikult.

⁶ Anna meile tänapäev elustavaid valgusjõude

⁷ ja ära lase meil ekselda oma kujutlusvõime kurjade-le kõrvalteedele,

⁸ sest sinu päralt on auline sisimas elamine, igikestev võim,

⁹ ja meie päralt sinu Poja lõpmatu armastuse igavene kingitus.

¹⁰ Nii see on ja see on igavesti tõsi.

* * *

¹¹ ¶ Meie loov Vanem, kes sa oled universumi keskel,

¹² anneta meile oma olemust ja anna meile oma loo-must.

¹³ Tee meist armuga oma pojad ja tütre-d

¹⁴ ja õilista oma nime meie igaveste saavutuste kaudu.

¹⁵ Anna oma kohandav ja juhtiv vaim meisse elama ja olema, et me saaksime

¹⁶ täita siin maailmas sinu tahet, nii nagu inglid täida-vad sinu käske valguses.

¹⁷ Toeta meid täna meie edasijõudmises mööda tõe rada.

¹⁸ Vabasta meid tuimusest, kurjast ja igasugusest pa-tusest üleastumisest.

¹⁹ Ole meiega kannatlik, nii nagu meie ilmutame armas-tavat headust oma kaaslaste suhtes.

²⁰ Vala oma halastuse vaim välja meie kui loodud-olendite südameisse.

²¹ Juhi meid omaenda käega samm-sammult läbi elu määramatuse labürindi,

²² ja kui saabub meie lõpp, võta meie ustavad vaimud vastu oma rüppe.

²³ Ja täitugu mitte meie soovid, vaid sinu tahe.

* * *

²⁴ Meie täiuslik ja õiglane taevane Isa,
²⁵ juhi ja suuna täna meie rännakut.
²⁶ Pühitse meie samme ja kooskõlasta meie mõtteid.
²⁷ Juhi meid alati igavese arengu radadel.
²⁸ Täida meid tarkuse täie väega
²⁹ ja elusta meid oma lõpmatu energiaga.
³⁰ Innusta meid jumaliku teadvusega
³¹ seeravivägede kohalolekust ja suunamisest.
³² Juhi meid valguse teerajal üha ülespoole,
³³ mõista meid täielikult õigeks suure kohtumõist-
 mise päeval.
³⁴ Tee meid igaveses auhiilguses endasarnaseks
³⁵ ja võta meid vastu oma lõputusse kõrgesse teenis-
 tusse.

* * *

³⁶ Meie Isa, kes sa oled saladuskatte varjus,
³⁷ ilmuta meile oma püha olemust.
³⁸ Anna oma maistele lastele täna
³⁹ näha teed, valgust ja tõde.
⁴⁰ Näita meile igavese arengu rada
⁴¹ ja anna meile tahet seal kõndida.
⁴² Sea meis sisse oma jumalik kuninglikkus
⁴³ ja anneta sellega meile täielik valitsemine oma mi-
 na üle.
⁴⁴ Ära lase meil eksida pimeduse ja surma radadele,
⁴⁵ juhi meid igikestvalt eluvete juurde.
⁴⁶ Kuula neid meie palveid omaenese pärast,
⁴⁷ tee meid meelsasti üha enam endasarnaseks.
⁴⁸ Lõpuks, jumaliku Poja pärast
⁴⁹ võta meid vastu igaveste käte vahele.
⁵⁰ Nii täitugu mitte meie, vaid sinu tahe.

* * *

⁵¹ Aulised Isa ja Ema, ühes vanemas ühendatult,
⁵² ustavad tahaksime me olla sinu jumalikule olemu-
 sele.
⁵³ Sinu enda mina elagu uuesti meis ja meie kaudu
⁵⁴ sinu jumaliku vaimu kingituse ja annetuse kaudu,
⁵⁵ Jättes endast selliselt siia maailma ebatäiuslikud jäl-
 jendid
⁵⁶ oma kõrgel ilmnevast täiuslikkusest ja majesteet-
 likkusest.
⁵⁷ Anna meile päev-päevalt oma lahket vennalikkus hoo-
 litsust
⁵⁸ ja juhi meid hetk-hetkelt armastava teenimise rajal.
⁵⁹ Ole ikka ja alati meiega kannatlik,
⁶⁰ nii nagu meie ilmutame sinu kannatlikkust oma
 lastele.
⁶¹ Anna meile jumalikku tarkust, mis teeb kõik asjad
 heaks,

⁶² ja lõpmatut armastust, mis on armuline iga loo-
 dud-olendi suhtes.
⁶³ Anneta meile oma kannatlikkust ja armastavat hea-
 dust,
⁶⁴ et meie halastus võiks hõlmata maailma nõrku.
⁶⁵ Ja kui meie elutee lõpeb, tee sellest au oma nimele,
⁶⁶ heameelt oma heale vaimule ja rahuldust meie hin-
 ge abistajatele.
⁶⁷ Sündigu mitte nii nagu meie soovime, meie armastav
 Isa, vaid nii nagu sina soovid igavest hüvangut oma sureli-
 kele lastele.
⁶⁸ Just nii see olgu.

* * *

⁶⁹ Meie kõigiti ustav Allikas ja kõikvõimas Kese,
⁷⁰ harras ja püha olgu sinu armulise Poja nimi.
⁷¹ Sinu heldused ja õnnistused on laskunud meie peale,
⁷² andes meile jõudu täita sinu tahet ja käske.
⁷³ Anna meile hetk-hetkelt elupuu toitu,
⁷⁴ värskenda meid päev-päevalt selle elujõe elavate ve-
 tega.
⁷⁵ Juhi meid samm-sammult pimedusest välja jumalikku
 valgusesse.
⁷⁶ Uuenda meie meelt sisimas elava vaimu muunda-
 mise abil,
⁷⁷ ja kui meile saabub surelik lõpp,
⁷⁸ siis võta meid vastu enda juurde ja läkita meid iga-
 vikku.
⁷⁹ Krooni meid viljaka teenistuse taevaste pärgadega
⁸⁰ ning me ülistame Isa, Poega ja Püha Mõju.
⁸¹ Olgu nii lõputult kõikjal universumis.

* * *

⁸² Meie Isa, kes sa elad universumi salajastes paikades,
⁸³ austatud olgu sinu nimi, hardas austuses sinu halas-
 tus ja lugupeetud sinu kohtumõistmine.
⁸⁴ Paistku õiglusepäike keskpäeval meie peale,
⁸⁵ kui me palume sul juhtida meie isemeelseid samme
 õigele teele videvikus.
⁸⁶ Juhi meid oma käega sinu enda valitud teedel
⁸⁷ ja ära hülga meid raskel teel ja pimedatel tundidel.
⁸⁸ Ära unusta meid, nagu meie sind nii sageli hooletusse
 jätame ja unustame,
⁸⁹ vaid ole halastav ja armasta meid, nii nagu meie ih-
 kame sind armastada.
⁹⁰ Vaata meie peale heatahtlikult ja andesta meile halas-
 tuses,
⁹¹ nii nagu meie õiglusega andestame neile, kes meid
 pahandavad ja haavavad.
⁹² Tehku majesteetliku Poja armastus, andumus ja anne-
 tumine
⁹³ sinu lõputu halastuse ja armastusega meile kätte-
 saadavaks igikestva elu.
⁹⁴ Annetagu universumite Jumal meile täiel mõõdul
 oma vaimu,

⁹⁵ anna meile leebust alluda selle vaimu juhtimisele.

⁹⁶ Suunaku ja juhtigu Poeg andunud seeravivägede armastava hoolega

⁹⁷ meid ajastu lõpuni.

⁹⁸ Tee meid ikka ja üha enam endasarnaseks

⁹⁹ ja meie lõpu saabudes võta meid vastu Paradiisi iga-
vesse embusse.

¹⁰⁰ Nii sündigu annetuva Poja nimel

¹⁰¹ ning Ülima Isa auks ja kiituseks.

¹⁰² Ehkki apostlitel polnud lubatud neid palvetunde oma avalikes õpetustes esitada, tõid need ilmutused kõigile nende isiklikus usukogemuses palju kasu. Jeesus kasutas neid ja teisi palveid vaid näidetena kaheteistkümne isiklikus õpetamises ning me oleme saanud ka loa nende seitsme näidispalve lülitamiseks käesolevasse ürikusse.

6. NÕUPIDAMINE JOHANNESE APOSTLITEGA

¹ Esimese oktoobri paiku, kui Filippus oli mõne oma apostlist kaaslasega lähedalasuvas külas toitu ostmas, kohatasid nad Ristija Johannese apostleid. Sellest juhuslikust kohtumisest turul kujunes Jeesuse apostlite ja Johannese apostlite vaheline ligikaudu kolm nädalat kestnud nõupidamine Gilboa laagris, sest Johannes oli hiljuti kaksteist oma juhtivat jüngrit Jeesuse eeskujul apostliteks nimetanud. Johannes oli seda teinud oma ustavate toetajate juhi Abneri tungival soovitusel. Selle ühise nõupidamise esimese nädala oli ka Jeesus Gilboa laagris, kuid kaks järgmist nädalat viibis eemal.

² Kuu teise nädala alguseks oli Abner kogunud kõik oma kaaslased Gilboa laagrisse ja valmistus Jeesuse apostlitega nõu pidama. Need kakskümmend neli meest arutasid mitmesuguseid küsimusi kolme nädala jooksul kolm korda päevas, iga nädal kuus päeva. Esimesel nädalal suhtles Jeesus nendega ennelõunase, pärastlõunase ja õhtuse koosoleku vahel. Nad tahtsid meistriga kohtuda ja soovisid, et see nende ühisarutelusid juhiks, kuid Jeesus keeldus visalt nende aruteludes osalemast, ehkki nõustus kolmel korral neile kõnelema. Neil kordadel rääkis Jeesus kahekümne neljale osavõtlikkusest, koostööst ja sallivusest.

³ Kahe apostlirühma ühiskoosolekuid juhtisid vaheldumisi Andreas ja Abner. Neil meestel oli arutada ja lahendada palju probleeme. Nad läksid oma muredega ikka ja jälle Jeesuse juurde, kes aga ütles vaid: „mind huvitavad ainult teie isiklikud ja puhtusuprobleemid. mina esindan Isa üksikisiku ja mitte rühma ees. tulge minu juurde, kui teil on suhetes Jumalaga isiklikke raskusi, ja ma kuulan teid ära ning annan nõu. Kui te aga hakkate kooskõlastama usuküsimuste lahknemiseid inimlike tõlgendusi ja religiooni ühiskonnastama, peate lahendama kõik niisugused probleemid isiklike otsustega. ma olen siiski alati osavõtlik ja huvitatud ning kui te neis mittevaimse tähendusega küsimustes mingitele järeldustele jõuate, millega kõik on nõus, luban teile juba ette oma täieliku heakskiidu ja töötan teiega kogu südamest koostööd teha. Ning nüüd jätan

teid kaheks nädalaks omavahele, et teie arutelusid mitte segada. Ärge minu pärast muretsege — ma tulen tagasi. täidan oma Isa ülesandeid, sest meil on peale selle ka muid maailmu.”

⁴ Nii öelnud, läks Jeesus mäenõlvalt alla ja nad ei näinud teda enam tervelt kaks nädalat. Nad ei saanud kunagi teada, kuhu ta läks või mida ta nende päevade jooksul tegi. Kulus veidi aega, enne kui kakskümmend neli suutsid taas hakata tõsiselt oma probleemidega tegelema, sest meistri äraolek viis neid suurde segadusse. Ent nädalaga süvenesid nad jälle oma arutlustesse, ja Jeesuselt nad abi küsida ei saanud.

⁵ ¶ Esimene punkt, milles rühm kokkuleppele jõudis, oli selle palve omaksvõtmine, mida Jeesus oli neile äsja õpetanud. Seda palvet otsustati ühehäälselt hakata õpetama uskujatele mõlemast apostlirühmast.

⁶ Seejärel otsustasid nad, et kuni Johannes elab, kas siis vanglas või vabaduses, jätkavad mõlemad apostlirühmad oma tööd ning peavad iga kolme kuu järel nädalapikkusi ühiseid nõupidamisi paikades, milles nad hiljem kokku lepidavad.

⁷ Ent kõige tõsisem probleem oli nende jaoks ristimine. Olukorda raskendas veelgi asjaolu, et Jeesus oli keeldunud sel teemal avaldusi tegemast. Lõpuks leppisid nad kokku, et kuni Johannes elab või kuni nad pole ühiselt teisi otsustanud, ristivad uskujaid ainult Johannese apostlid ja uusi jüngreid õpetavad lõpuks ainult Jeesuse apostlid. Seega hakkasid nüüd kaks Johannese apostlit kuni Johannese surmani Jeesuse ja tema apostlitega kaasas käima ja uskujaid ristima, sest ühisnõukogu oli ühehäälselt otsustanud, et ristimisest saab esimene samm nende välises liidus taevariigi asjus.

⁸ Järgmisena lepiti kokku, et Johannese surma korral esitlevad Johannese apostlid end Jeesusele ja allutavad end tema suunamisele ning hakkavad edaspidi ristima ainult Jeesuse või tema apostlite loal.

⁹ Ning siis otsustati hääletamise teel, et Johannese surma korral hakkavad Jeesuse apostlid ristima veega, mis sümboliseerib ristimist jumaliku Vaimuga. Esialgu jäeti lahtiseks, kas ristimise juurde peaks kuuluma ka *meeleparanduse* jutlustamine; selle kohta rühmale siduvat otsust ei tehtud. Johannese apostlid jutlustasid: „Parandage meelt ja laske ennast ristida.” Jeesuse apostlid kuulutasid: „Uskuge ja laske ennast ristida.”

¹⁰ ¶ Selline on lugu Jeesuse poolehoidjate esimesest katsest kooskõlastada lahknemiseid püüdlusi, ühitada lahkarvamusi, korraldada rühmaettevõtmisi, töötada välja välistavate nõuded ja ühiskonnastada isiklikud usukombed.

¹¹ Arutati ka paljusid muid vähemtähtsaid küsimusi ja lepiti ühehäälselt kokku nende lahenduste osas, mis nad olid saavutanud. Nende kahe nädala jooksul, mil need kakskümmend neli meest olid sunnitud oma probleemidega silmitsi astuma ja raskusi ilma Jeesuseta lahendama, olid nad omandanud tõeliselt tähelepanuväärseid kogemusi. Nad olid õppinud eriarvamusi esitama, vaidlema, väitlema, palvetama ja kompromisse tegema ning jääma

seejuures sõbralikuks ja säilitama vähemalt teatava sallivuse teise inimese vaatepunkti ja ausa arvamuse suhtes.

¹² ¶ Viimasel õhtupoolikul finantsküsimuste arutamise ajal naasis Jeesus, ta kuulas nende arutlusi ja otsuseid ning ütles: „Need on siis teie järeldused ja mina aitan teil kõigil nende ühiste otsuste vaimu alal hoida.”

¹³ ¶ Kahe ja poole kuu pärast Johannes hukati ning Johannese apostlid jäid kogu selleks ajaks Jeesuse ja kahe teistkümmene juurde. Nad töötasid kõik koos Dekapolise linnades ja ristisid uskujaid. Gilboa laager võeti maha 2. novembril 27. a pKr.

7. DEKAPOLISE LINNADES

¹ Kogu novembri- ja detsembrikuu töötasid Jeesus ja kakskümmend neli apostlit vaikselt Kreeka Dekapolise linnades, põhiliselt Skythopolises, Gerasas, Abilas ja Gardaras. Sellega lõppes tegelikult Johannese töö ja organisatsiooni ülevõtmise ettevalmistav periood. Uuel ilmutusel põhineva ühiskonnastunud religiooni hinnaks on alati kompromissile minek eelmise religiooni väljakujunenud vormide ja tavadega, mida ta päästa püüab. Jeesuse järgijate hind Ristija Johannese järgijate kaasahaaramiseks ühiskonnastunud religioosse rühmana oli ristimine. Johannese järgijad loobusid Jeesuse poolehoidjatega ühinedes peaaegu kõigest peale vees ristimise.

² Sel misjoniretkel Dekapolise linnades tegeles Jeesus avaliku õpetamisega vähe. ta õpetas üsna palju kahtkümmend nelja ja pidas mitmeid erikoosolekuid Johannese kaheistkümmene apostliga. Aja jooksul hakkasid nad mõistvalt suhtuma sellesse, et Jeesus ei läinud Johannest vanglasse vaatama ega astunud samme tema vabastamiseks. Kuid nad ei saanudki aru, miks Jeesus ei teinud imetegusid, miks ta keeldus oma jumaliku võimu väliseid märke näitamast. Enne Gilboa laagrisse tulekut olid nad Jeesust uskunud põhiliselt Johannese tunnistuste põhjal, kuid varsti ka omaenda kokkupuudete tulemusena meistri ja tema õpetustega.

³ Need kaks kuud töötas see rühm enamiku ajast paaridenä, üks Jeesuse apostel koos ühe Johannese apostliga. Johannese apostel ristas, Jeesuse apostel õpetas ja mõlemad jutlustasid taevariigi evangeeliumi, nii nagu nemad sellest aru said. Ning nad võitsid nende paganate ja usust taganenud juutide seast palju hingi.

⁴ Johannese apostlite juht Abner hakkas siiralt Jeesusse uskuma ja sai hiljem juhiks seitsmekümnest õpetajast koosnevale rühmale, kellele meister tegi ülesandeks evangeeliumi kuulutada.

8. LAAGRIS PELLA LÄHISTEL

¹ Detsembri teisel poolel läksid kõik Pella lähedale Jordani äärde ja hakkasid seal jälle õpetama ja jutlustama. Sellesse laagrisse tulid evangeeliumi kuulama nii juudid kui ka paganad. Sel ajal kui Jeesus ühel õhtupoolikul rahvast õpetas, tõid mõned Johannese lähedased sõbrad meistriile Ristija viimase sõnumi.

² Johannes oli nüüd vanglas olnud poolteist aastat ja Jeesus oli teinud enamiku sellest ajast väga vaikset tööd; seepärast polnud selles midagi imeks pandavat, et Johannes tundis huvi, mis taevariigist on saanud. Johannese sõbrad katkestasid Jeesuse õpetamise ja ütlesid talle: „Ristija Johannes saatis meid küsima, kas sa oled tõesti Vabastaja või peame me otsima teist?”

³ Jeesus katkestas oma jutu, et öelda Johannese sõpradele: „minge ja öelge Johannesele, et teda pole unustatud. Rääkige talle, mida te kuulsite ja nägite, et vaestele jutlustatakse häid uudiseid.” Jeesus vestles veel veidi Johannese saadikutega, kuid pöördus siis taas rahva poole ja ütles: „Ärge arvake, et Johannes kahtleb taevariigi evangeeliumis. ta küsib nii ainult oma jüngrite rahustamiseks, kes on ka minu jüngrid. Johannes pole mõni nõrguke. ma küsin teilt, kes te kuulsite Johannest jutlustamas, enne kui Herodes ta vangistas: mida te Johanneses nägite — kas tuules kõikuvat kõrkjat? tujukat ja pehmesse rüüsse rietatud meest? Uhkelt rõivastatud ja peened mehed elavad reeglina kuningate õukondades ja rikaste majades. Aga mida te nägite Johanneses? Prohvetit? Jah, ütlen ma teile, ja palju enam kui prohvetit. Johannese kohta kirjutati: „Vaata, ma saadan enne sind oma sõnumitooja; ta valmistab sulle teed”.

⁴ Tõesti, tõesti ma ütlen teile, naisest sündinute seast ei ole tõusnud suuremat Ristija Johannesest; aga väikseim taevariigis on suurem temast, sest ta on sündinud vaimust ja teab, et temast on saanud Jumala poeg.”

⁵ Paljud, kes Jeesust tol päeval kuulasid, lasid end Johannese jüngritel ristida, kuulutades sellega avalikult taevariiki astumist. Sellest päevast peale olid Johannese apostlid Jeesusega tihedalt seotud. See sündmus tähistas Johannese ja Jeesuse järgijate tõelist liitu.

⁶ Kui sõnumitoojad olid Abneriga vestelnud, läksid nad tagasi makhairosesse, et sellest kõigest Johannesele rääkida. Nende jutt lohutas Johannest väga ja tema usku tugevdasid ka Jeesuse sõnad ning Abneri sõnum.

⁷ Jeesus jätkas sel õhtupoolikul õpetamist järgmiste sõnadega: „Aga millega võrdlen ma seda põlvkonda? Paljud teie seast ei võta vastu ei Johannese sõnumit ega minu õpetust. te olete nagu turul mängivad lapsed, kes ütlevad oma kaaslastele: „me puhusime teile vilet, kuid te ei tantsinud; me halasime, kuid te ei kurvastanud.” Nii ongi paljudega teist. Johannes tuli, ei söönud ega joonud, ja nad ütlesid, et temas on kuri vaim. Inimese Poeg tuli, sööb ja joob, ja needsamad inimesed ütlevad: „Ennäe, see inimene on söödik ja veinijoodik, tõlnerite ja patuste sõber!” tõesti, tarkust tunnistavad õigeks selle lapsed.

⁸ Näib, et taevane Isa on varjanud mõningaid neist tõdedest tarkade ja upsakate eest, kuid on ilmutanud neid väikelastele. Kuid Isa teab kõike hästi, Isa ilmutab end universumile omaenda valitud viisil. Seepärast tulge minu juurde kõik, kes te vaevatud ja koormatud olete, ja mina annan teile hingamise. Võtke enda peale jumalik ike ja te kogete Jumala rahu, mis ületab iga suguse arusaamisvõime.”

9. RISTIJA JOHANNENESE SURM

¹ Ristija Johannes hukati Herodes Antipase käsul 10. jaanuari öhtul 28. a pKr. mõned makhairosesse läinud Johannese jüngrid kuulsid järgmisel päeval tema hukkamisest, läksid Herodese juurde ja avaldasid soovi saada Johannese surnukeha, et see sarka panna ja hiljem Abneri kodukandis Sebastes matta. Nad asusid järgmisel päeval, 12. jaanuaril teele põhja poole, Johannese ja Jeesuse apostlite laagrisse Pella lähedal ja rääkisid Jeesusele Johannese

surmast. Kui Jeesus neilt seda uudist kuulis, saatis ta rahva ära, kutsus kakskümmend neli kokku ja ütles: „Johannes on surnud. Herodes laskis tal pea maha raiuda. Pidagem täna üheskoos nõu ja korraldagem oma asjad. Nüüd ei saa enam viivitada. On tulnud aeg hakata avalikult ja jõuliselt taevariiki kuulutama. Homme läheme Galileasse.”

² Nii asusidki Jeesus ja tema apostlid koos ligikaudu kahekümne viie jüngriga 13. jaanuari varahommikul 28. a pKr teele Kapernauma ja ööbisid tol ööl Sebedeuse majas.

NELI SÜNDMUSROHKET PÄEVA KAPERNAUMAS

JEEBUS ja apostlid saabusid Kapernauma teispäeva, 13. jaanuari õhtul. Nad seadsid end nagu tavaliselt sisse Betsaidas Sebedeuse majas. Nüüd, mil Ristija Johannes oli surma saadetud, valmistus Jeesus alustama esimest avalikku jutlustamis-ringreisi Galileas. Uudis Jeesuse tagasitulekust levis kiiresti kogu linnas ning Jeesuse ema Maarja kiirustas järgmisel päeval Naatsaretti oma poega Joosepit külastama.

² Kolmapäeval, neljapäeval ja reedel õpetas Jeesus Sebedeuse majas apostleid, valmistamaks neid ette esimeseks ulatuslikuks avalikuks jutlustamisreisiks. Ta võttis ka vastu ja õpetas palju nii üksikult kui ka rühmadena saabunud tõsimeelseid huvilisi. Ta leppis Andreease kaudu kokku, et esineb saabuval sabatil sünagoogis.

³ Reede hilisõhtul külastas Jeesust salaja tema noorim õde Rutt. Nad olid peaaegu tund aega koos paadis, mis seisis kaldast veidi eemal ankrus. Ükski inimolend peale Johannes Sebedeuse ei saanud sellest külaskäigust teada ja Jeesus manitses, et too sellest kellelegi ei räägiks. Rutt oli ainus Jeesuse perekonna liige, kes alati ja vankumatult uskus oma venna maise missiooni jumalikkusesse, alates tema varase vaimse teadvuse tekkimisest kuni sündmusrikka teenistuse, surma, ülestõusmise ja taevasseminekuni. Õde siirdus lõpuks teispoolsetesse maailmadesse, ilma et oleks kunagi oma isast venna lihas täidetud missiooni üleloomulikkuses kahelnud. Väikeõde Rutt oli Jeesusele oma maisest perest suurim lohutus ka kohtumõistmis-, hülgamis- ja ristilöömiskatsumuste ajal.

1. KALASAAK

¹ Sama nädala reede hommikul, kui Jeesus rannal jutlustas, surus rahvas ta lausa vee äärde, nii et ta pidi läheduses paadis kalastavatele kaluritele märku andma, et need talle appi tuleksid. Ta astus paati ja õpetas kokkutulnud rahvahulka veel üle kahe tunni. Selle paadi nimi oli „Siimon“, see oli Siimon Peetruse endine kalapaat ja ehitatud Jeesuse enda kätega. Tol hommikul kasutas paati Taavet Sebedeuse oma kahe kaaslasega, kes olid just pärast saagita jäänud kalastamist järvel ranna lähedale jõudnud. Nad puhastasid ja parandasid parajasti võrke, kui Jeesus palus neil appi tulla.

² Kui Jeesus oli rahvale õpetuste jagamise lõpetanud, ütles ta Taavetile: „Et te pidite mulle appitulekuga aega viitma, lubage mul nüüd teiega koos tööd teha. Lähme kala püüdma, sõidame sinna sügavasse kohta ja laske oma võrgud sisse.“ Aga Siimon, üks Taaveti abiliseid, vastas: „Meister, see on kasutu. Me töötasime kogu öö ega saanud midagi; aga kui sa käsid, sõidame välja ja paneme võrgud sisse.“ Ja oma peremehe Taaveti käeviipe peale nõustuski Siimon Jeesuse juhiseid järgima. Kui nad olid Jeesuse näidatud kohta jõudnud, lasid nad võrgud sisse ja püüdsid nii palju kala, et kartsid võrkude purunemist, seepärast andsid nad kaldalolevatele kaaslastele märku appi tulla. Kui kõik

kolm paati olid peaaegu põhjavajumiseni kaladega täidetud, langes Siimon Jeesuse ette põlvili, öeldes: „Jäta mind, Meister, sest ma olen patune mees.“ Siimon ja kõik selles episoodis osalenud olid kalasaagist hämmastunud. Alates sellest päevast jätsid Taavet Sebedeus, Siimon ja nende kaaslased oma võrgud ning järgnesid Jeesusele.

³ Ent see polnud üheski mõttes imeline kalasaak. Jeesus tundis hästi loodust, ta oli kogenud kalur ja teadis kalade harjumusi Galilea järves. Ta juhtis mehed tol korral lihtsalt paika, kus sel kellaajal tavaliselt kalu leidus. Kuid Jeesuse järgijad on seda alati imeks pidanud.

2. PÄRASTLÕUNA SÜNAGOOGIS

¹ Järgmise sabati ajal pidas Jeesus sünagoogis pärastlõunasel teenistusel jutluse teemal „Taevase Isa tahe“. Siimon Peetrus oli hommikul jutlustanud teemal „Kuningriik“. Neljapäevaõhtusel koosolekul sünagoogis oli Andreeas õpetanud teemal „Uus tee“. Sel ajal oli Kapernaumas rohkem Jeesusesse uskujaid kui üheski teises selle maailma linnas.

² Kui Jeesus tol sabati pärastlõunal sünagoogis õpetas, võttis ta tavapäraselt esimese teksti seadusest ja luges Teisest Moosese raamatust: „Sa pead teenima Issandat, oma Jumalat, siis ta õnnistab sinu leiba ja vett, ja tõved hoitakse sinust eemal.“ Teise teksti valis ta Prohvetitest, lugedes Jesajat: „Tõuse, paista, sest sinu valgus tuleb ja Issanda auhiilgus koidab su kohal. Sest vaata, pimedus katab maad ja pilkane pimedus rahvaid, aga sinu kohal koidab Issanda vaim ja sinu juures nähakse tema auhiilgust. Isegi paganad tulevad selle valguse juurde ja paljud suurvaimud alistuvad selle valguse särale.“

³ Selle jutlusega püüdis Jeesus selgeks teha, et usk on *isiklik kogemus*. Meister ütles muuhulgas järgmist:

⁴ „Te teate, et kui hea südamega isa armastab kogu oma perekonda, siis peab ta seda terviklikuks rühmaks oma tugeva kiindumuse tõttu selle pere igasse üksikliikmesse. Te ei pea enam pöörduma taevase Isa poole Iisraeli lastena, vaid võite seda teha *Jumala lastena*. Rühmana olete te tõepoolest Iisraeli lapsed, kuid igaüks teist üksikult on Jumala laps. Ma pole tulnud ilmutama Isa Iisraeli lastele, vaid pigem tooma seda teadmist Jumalast ja ilmutama tema armastust ja halastust igale üksikule uskujale tõelise isikliku kogemusena. Kõik prohvetid on teile õpetanud, et Jahve hoolib oma lastest, et Jumal armastab Iisraeli. Aga mina olen tulnud teie sekka kuulutama suuremat tõde, mida on mõistnud ka paljud hilisemad prohvetid, et Jumal armastab just *teid* — igaüht teist üksikult. Kõigi nende põlvkondade jooksul on teil olnud rahva või rassi religioon, nüüd tuln mina teile andma isiklikku religiooni.“

⁵ Ent ka see pole uus idee. Paljud vaimselt meelestatud teie seast on seda tõde teadnud, sest mõned prohvetid on teile seda õpetanud. Kas te pole siis pühakirjadest lugenud

prohvet Jeremija sõnu: „Neil päevil ei öelda enam: isad sõid tooreid viinamarju, aga laste hambad on hellad. Igaüks sureb oma süü pärast: iga inimesel, kes sööb tooreid viinamarju, lähevad hambad hellaks. Vaata, päevad tulevad, mil ma teen oma rahvaga uue lepingu: mitte selle lepingu sarnase, mille ma tegin nende vanematega sel päeval, kui ma nad Egiptusemaalt välja tõin, vaid uutmoodi lepingu. Ma kirjutan oma seaduse neile südamesse. Siis ma olen neile Jumal ja nemad on minu rahvas. Siis nad ei küsi enam üksiteiselt: kas sa tunned Issandat? Ei! Sest nad kõik tunnevad mind isiklikult, niihästi pisikesed kui suured.”

⁶ Kas te pole siis neid töotusi lugenud? Kas te ei usu pühakirju? Kas te ei saa aru, et prohveti sõnad täituvad selles, mida te just täna näete? Ning kas Jeremija ei manitsenud teid tegema usku oma südameasjaks, looma sidet Jumalaga kui üksikisikud? Kas prohvet ei öelnud teile, et taevane Isa katsub läbi igaühe südame? Kas teid pole hoiatatud, et inimsüda on loomult petlikum kui miski muu ja tihti äärmiselt rikutud?

⁷ Kas te pole lugenud ka Hesekieli õpetusi juba teie isadele, et usk peab saama reaalsuseks teie isiklikus kogemuses? Ärge öelge enam: „Isad sõid tooreid viinamarju, aga laste hambad on hellad”. „Nii tõesti kui ma elan,” ütleb Issand Jumal, „vaata, kõik hinged on minu päralt; nagu isa hing, nõnda ka poja hing. Ainult hing, kes teeb pattu, peab surema.” Ning siis nägi Hesekiel ette ka tänast päeva, öeldes: „Ja ma annan teile uue südame ja panen teie sisse uue vaimu.”

⁸ Te ei pea enam kartma, et Jumal karistab üksikisiku patu eest kogu rahvast. Taevane Isa ei karista ka ühtki temasse uskuvat last rahva pattude eest, ehkki pere kõik liikmed peavad sageli kannatama pere eksimuste ja ühiste ülestumiste aineliste tagajärgede pärast. Kas te saate aru, et lootus rahva — või maailma — paranemisele sõltub üksikisiku arengust ja valgustatusest?

⁹ Seejärel selgitas Meister: taevane Isa tahab, et kui inimene on seda vaimset vabadust mõistnud, alustavad ta maised lapsed seda igavest tõusu Paradiisi-elujärgus, mis seisneb loodud-olendi teadlikus reageerimises sisimas elava vaimu jumalikule tungile leida Looja, tunda Jumalat ja püüda saada tema sarnaseks.

¹⁰ ¶ See jutlus aitas apostleid väga. Nad kõik said paremini aru, et taevariigi evangeelium on üksikisikule, mitte aga rahvale suunatud sõnum.

¹¹ Ehkki Kapernauma elanikele oli Jeesuse õpetus tuttav, olid nad tol sabbatipäeval tema jutlust kuulates üllatunud. Ta õpetas tõepoolest nagu mõjujõuline isiksus, mitte nagu kirjatundja.

¹² ¶ Kohe kui Jeesus oli kõnelemise lõpetanud, tabas koguduse seas üht tema sõnade peale väga erutunud noormeest äge langetõvehoog ja ta karjatas valjusti. Kui hoog vaibus ja ta teadvusele tuli, ütles ta nagu unes olles: „Mis on meil asja sinuga, Jeesus Naatsaretlane? Kas sa oled tulnud meid hukkama?” Jeesus palus rahval vaikselt jääda, võttis noormehel käest kinni ja ütles: „Tule sellest välja” — ning noormees tuli kohe teadvusele.

¹³ Seda noormeest polnud vallanud ebapuhas vaim ega demon, ta oli tavalise langetõve ohver. Ent talle oli õpetatud, et seda haigust on põhjustanud teda vallanud kuri vaim. Ta uskus seda õpetust ja väljendas seda usku ka kõigis selle haigusega seotud mõtetes ja tegudes. Kõik inimesed uskusid, et niisuguseid nähtusi põhjustavad otseselt ebapuhtad vaimud. Seepärast uskusid nad ka, et Jeesus oli demoni sellest mehest välja ajanud. Kuid Jeesus ei ravinud tol korral meest langetõvest terveks. Mees tervenesis tol päeval alles hiljem, pärast päikeseloojangut. Veel kaua pärast nelipüha vältis apostel Johannes, kes viimasena Jeesuse tegemistest kirjutas, igasuguseid viiteid neile niinimetatud „kurja vaimu väljaajamistele” ning seda sellepärast, et pärast nelipüha ei esinenud enam juhtumeid, et keegi oleks olnud kurjast vaimust vallatud.

¹⁴ Selle päris tavalise vahejuhtumi järel levisid üle kogu Kapernauma kiiresti jutud, et Jeesus oli pärastlõunase jutluse järel ühest mehest kurja vaimu välja ajanud ja ta imeliselt terveks ravinud. Sabbat oli hämmastavate kuulujuttude kiireks ja tõhusaks levitamiseks just õige aeg. Need kuuldused kandusid ka Kapernauma ümbruse kõigisse väiksematesse asulatesse ja paljud uskusid neid.

¹⁵ ¶ Suures Sebedeuse majas, kus Jeesus kaheteistkümmene apostliga peatus, valmistasid toitu ja hoidsid majapidamist korras enamasti Siimon Peetruse naine ja ämm. Peetruse maja asus Sebedeuse oma lähedal ja Jeesus astus sünaagogist koju minnes sealt oma sõpradega läbi, sest Peetruse ämm oli olnud juba mitu päeva haige, külmavärinates ja palavikus. Nüüd juhtus, et umbes samal ajal, kui Jeesus kummardus selle haige naise kohale, hoidis ta kätt, silitas ta laupa ja teda lohutas ja julgustas, kadus naisel palavik. Jeesus ei olnud veel jõudnud apostlitele selgitada, et sünaagogis polnud mingit imet toimunud ning et see vahejuhtum oli neil veel nii värskest ja eredalt mees ja nad mäletasid ka lugu veest ja veinist Kaanas, hakkasid nad sedagi kokkusaatamust imeks pidama ning mõned neist tormasid välja, et uudist kõikjal linnas kuulutada.

¹⁶ Peetruse ämmal Amaatal oli olnud malaariapalavik. Jeesus ei ravinud teda tol korral imeliselt terveks. Terveneimine toimus alles mitu tundi hiljem, pärast päikeseloojangut, seoses Sebedeuse maja eesõues juhtunud sündmusega.

¹⁷ ¶ Need juhtumid on tüüpilised näited selle kohta, kuidas imesid ootav ja nende nägemisele meelestatud põlvkond haaras alati kinni igast ettekäändest kuulutada, et Jeesus on veel ühe ime korda saatnud.

3. TERVENDAMINE PÄIKESELOOJANGUL

¹ Selleks ajaks kui Jeesus ja ta apostlid olid valmis sündmusrikast sabbatipäeva lõpetavaks õhtusöögiks, oli kogu Kapernaum ja selle ümbrus väidetavate tervendamisimede tõttu ärevil ning päikeseloojangu ajal valmistusid kõik haiged ja vaevatud minema Jeesuse juurde või laskma end sõpradel sinna kanda. Juutide õpetuse kohaselt ei olnud lubatud pühadel sabbatitundidel isegi mitte tervist nõutama minna.

² Seepärast hakkasid niipea, kui päike oli horisondi ta-
ha vajunud, kümned haiged mehed, naised ja lapsed Bet-
saidasse Sebedeuse maja poole liikuma. Üks mees alustas
oma halvatud tütreaga teed niipea, kui päike oli tema naab-
ri maja taha vajunud.

³ Päeva kõik sündmused olid olnud selle päikeseloojan-
guaegse stseeni ettevalmistus. Isegi Jeesuse pärastlõunases
jutluses oli vihjatud, et haigused peavad kaduma, ja ta oli
rääkinud nii enneolematu enesekindluse ja autoriteetsuse-
ga! Tema sõnum oli nii veenev! Ehkki ta ei pretendeerinudki
inimlikule autoriteedile, rääkis ta otse iga inimese
südametunnistusele ja hingele. Ta ei kasutanud küll loogi-
kat, seadustega laveerimist ega leidlikke ütlosti, kuid apel-
leeris võimsalt, otseselt, selgelt ja individuaalselt iga oma
kuulaja südamele.

⁴ ¶ See sabbat oli Jeesuse maises elus, jah, kogu universu-
mi elus suur päev. Kohaliku universumi jaoks oli see väi-
ke juudi linn Kapernaum tõeline Nebadoni pealinn. Need
mõned juudid Kapernauma sünagoogis ei olnud sugugi
ainsad olendid, kes kuulsid Jeesuse jutluse ülitähtsat lõpu-
lauset: „Viha on hirmu vari, kättemaks arguse mask.” Tema
kuulajad ei suutnud unustada ka tema õnnistatud sõnu, et
„Inimene on Jumala poeg, mitte kuradi laps.”

⁵ ¶ Varsti pärast päikeseloojangut, kui Jeesus ja apost-
lid õhtusöögi järel veel lauas istusid, kuulis Peetruse naine
eesõues hääli ja kui ta ukse juurde läks, nägi ta kogunemas
suurt hulka haiged inimesi ja et Kapernaumast tulev tee
oli täis neid, kes kõik soovisid Jeesuse käte läbi terveneda.
Seda vaatepilti nähes läks ta sellest kohe teatama oma me-
hele, kes omakorda Jeesust teavitas.

⁶ Kui Meister astus Sebedeuse maja eesuksest välja, nä-
gid ta silmad haigustest tabatud ja vaevatud rahvahulka.
Tema ees oli peaaegu tuhat haiget ja tõbist inimest, vähe-
malt nii palju oli neid kokku tulnud. Kõik nende seas ei
olnud küll haiged, mõned olid tulnud aitama oma armas-
tatud inimesi nende püüdes leida tervenemist.

⁷ Nende haigete meeste, naiste ja laste nägemine, kes
kannatasid suures osas tema enda universumihaldajatest
Poegade vigade ja eksimuste tagajärjel, liigutas Jeesuse
inimsüdan ja heitis väljakutse selle heasoovliku Looja-Po-
ja jumalikule halastusele. Kuid Jeesus teadis väga hästi, et ta
ei suudaks kunagi üles ehitada püsijäävat vaimset liiku-
mist puhtaineliste imede vundamendile. Ta oli järjekind-
lalt püüdnud hoiduda oma loojavõimeid ilmutamast. Kaa-
nast saadik polnud tema õpetusega kaasnenud midagi üle-
loomulikku ega imepärast, kuid haigete hulk liigutas tema
osavõtlikku südan ja apelleeris tugevasti tema mõistvale
armastustundele.

⁸ Keegi hüüdis eesõuest: „Meister, ütle oma sõna, taasta
meie tervis, ravi meie haigused ja päästa meie hinged.” Nii-
pea kui see oli öeldud, valmistus tohutu seeravitest, füüsi-
listest juhtijatest, Elukandjatest ja keskteelistest koosnev
saatjaskond, kes seda universumi kehastunud Loojat alati
oli saatnud, loojavõimet ilmutama, kui vaid nende Suve-
rään selleks märku annaks. See oli üks neid hetki Jeesuse
maises elujärgus, mil jumalik tarkus ja inimlik kaastunne

Inimese Poja otsuses nii tihedalt põimusid, et ta otsis pää-
seteed oma Isa tahte tuginemises.

⁹ Kui Peetruski anus Meistrit nende abipalvet kuulda
võtma, vastas Jeesus haigete hulgale vaadates: „Ma tulin
siia maailma Isa ilmutama ja tema taevariiki rajama. Olen
elanud praeguse tunnini selle eesmärgi nimel. Seepärast,
kui see peaks olema Tema tahe, kes mind on saatnud, ja kui
see pole vastuolus minu pühendumisega taevariigi evan-
geeliumi kuulutamisele, sooviksin näha, et mu lapsed saak-
sid terveks — ja —,” kuid Jeesuse ülejäänud sõnad kadusid
tekkinud kärasse.

¹⁰ Jeesus oli andnud otsustamise tervendamise kohta
oma Isale. Ilmselt ei olnud Isa tahtel vastuväiteid, sest
vaevalt olid Meistri sõnad öeldud, kui Jeesuse Isikusta-
tud Mõttekohandaja korraldustele alluv taevaste isiksuste
rühm hakkas võimsalt tegutsema. See tohutu saatjaskond
laskus tõbiste surelike kirju hulga sekka ja hetkega olid 683
meest, naist ja last terveks tehtud, täielikult terveks ravitud
nende füüsilistest haigustest ja muudest ainelistest vaevus-
test. Mitte kunagi enne ega pärast seda pole maa peal nii-
sugust stseeni nähtud. Ning neile, kes seda loovat terven-
damislainet pealt nägid, oli see tõepoolest erutav vaatepilt.

¹¹ ¶ Ent kõigist olenditest, kes selle äkilise ja ootamatu
üleloomuliku tervenemispuhangu üle imestasid, oli Jeesus
ise kõige enam üllatunud. Hetkel, mil ta inimlik huvi ja
kaastunne neile tema ees avanevatele kannatustele ja hai-
gustele koondus, unustas ta oma inimmees Isikustatud
Kohandaja manitsevad hoiatused, et teatud tingimustel ja
asjaoludel on võimatu piirata Looja-Poja loojavõimete aja-
elementi. Jeesus soovis näha nende kannatavate surelike
tervenemist, kui see pole vastuolus tema Isa tahtega. Jee-
suse Isikustatud Kohandaja otsustas hetkega, et see loova
energia tegu ei ole sel hetkel Paradiisi-Isa tahtega vastu-
olus, ning selle otsusega — arvestades Jeesuse eelnevalt väl-
jendatud tervendamissoovi — oligi loometegu tehtud. See,
mida *Looja-Poeg* soovib ja tema Isa *tabab*, ongi SÜNDI-
NUD. Niisugust surelike massilist tervendamist ei toimu-
nud enam mitte kunagi Jeesuse hilisema maise elu jooksul.

¹² ¶ Nagu võis arvata, levis kuuldus sellest päikeseloo-
janguaegsest tervendamisest Kapernauma lähedal Betsai-
das üle kogu Galilea ja Juudamaa ning nende ümbruskon-
nas. Herodesel tekkisid taas kartused ja ta saatis oma nuhid
Jeesuse tööd ja õpetamist jälgima ning välja selgitama, kas
see on endine Naatsareti puusepp või surnuist üles tõus-
nud Ristija Johannes.

¹³ Põhiliselt just selle ettekatsetamatu füüsilise terven-
damise tõttu sai Jeesusest tema ülejäänud maise elujärgu
jooksul samavõrd ravija kui jutlustaja. Ta jätkas küll õpe-
tamist, kuid tema isikuti tehtud töö seisnes põhiliselt hoo-
litsemises haigete ja rõhutute eest, samal ajal kui apostlid
tegelesid avaliku jutlustamisega ja uskujate ristimisega.

¹⁴ Ent enamikule neist, kes tolle päikeseloojangu ajal ko-
gesid seda jumalikku energiademonstratsiooni — üleloo-
mulikku või loovat füüsilist tervendamist —, ei jätnud see
erakordne halastusavaldus jäävat vaimset mõju. Vähestele
oli see füüsiline hoolitsus küll tõeliselt õpetlik, kuid selle

ajatu loova tervendamise hämmastav puhang polnud vaimuriiki inimeste südames edasi viinud.

¹⁵ Jeesuse maise missiooniga aeg-ajalt kaasas käinud tervendamisimed ei kuulunud tema taevariigi kuulutamise kavasse. Need olid loomulikult omased peaaegu piiramatu loojavõimetega jumaliku olendi viibimisele maa peal, selles olendis olid enneolematult ühendatud jumalik halastus ja inimlik kaastunne. Ent niisugused niinimetatud imed tekitasid Jeesusele palju probleeme seetõttu, et põhjustasid avalikkuse seas eelarvamusi ja palju soovimatut halba kuulsust.

4. SAMA PÄEVA ÕHTU

¹ Kogu õhtu pärast seda suurt tervendamispuhangut oli Sebedeuse maja täis rõõmsaid ja õnnelikke inimesi ning Jeesuse apostlid olid emotsionaalse entusiasmi tippu jõudnud. Inimlikust vaatepunktist oli see tõenäoliselt suurim päev kõigist nende Jeesusega koos veedetud suurpäevadest. Mitte kunagi enne ega pärast seda ei tõusnud nende lootused kindlas ootuses nii kõrgele. Alles mõni päev varem Samaarias oli Jeesus neile öelnud, et on saabunud tund hakata *võimsalt* taevariiki kuulutama ning nüüd olidki nende silmad näinud seda, mis nende arvates seda töötust täitis. Nad mõtlesid põnevusega, mis üldse saama hakkab, kui see hämmastav tervendamisvõime avaldumine on alles algus. Neil püsinud kahtlused Jeesuse jumalikkuses olid nüüd kadunud. Nad olid oma hämmastunud ekstaasis nagu joobunud.

² Kui nad aga Jeesust otsima hakkasid, ei leidnud nad teda. Juhtunu oli Jeesust väga häirinud. Need mitmesugustest haigustest paranenud mehed, naised ja lapsed jäid sinna veel hilisööni, oodates Jeesuse tagasitulekut, et teda tänada. Apostlid ei suutnud Meistri käitumist mõista, kui ta tundide möödudes ikka veel üksi soovis olla; tema äraoleku tõttu ei olnud nende rõõm täielik ja täiuslik. Kui Jeesus nende sekka tagasi pöördus, oli aeg juba hiline ja peaaegu kõik tervendatud kodudesse tagasi läinud. Jeesus keeldus kaheteistkümneme ja teiste teda tervitama jäänute õnnitlusi ja imetlust vastu võtmast, öeldes vaid: „Ärge rõõmustage selle üle, et mu Isa on küllalt võimas keha ravima, vaid pigem selle üle, et tal on vägevust hinge päästa. Lähme nüüd puhkama, sest me peame homme minu Isa ülesandeid täitma.”

³ Need kaksteist meest läksid puhkama taas pettunult, kimbatuses ja kurva südamega; vaid vähestel neist, välja arvatud kaksikutel, oli tol ööl piisavalt und. Niipea kui Meister oli teinud midagi oma apostlite hinge ja südame rõõmustamiseks, näis ta samas kohe nende lootused purustavat ja nende julguse ning entusiasmi hingepõhjani hävitavat. Hämmastunud kalurid vaatasid teineteisele otsa, peas vaid üks mõte: „Me ei saa temast aru. Mida see kõik tähendab?”

5. PÜHAPÄEVA VARAHOMMIK

¹ Ka Jeesus ei maganud tol laupäevaöösel eriti. Ta mõistis, et maailm on täis füüsilisi hädasid ja ainelisi raskusi ning mõtles selle üle, kui ohtlik see on, kui ta on sunnitud pühendama haigete ja vaevatud eest hoolitsemisele nii palju aega, et see segaks tema missiooni — vaimuriigi rajamist inimsüdametes — või vähemalt allutaks selle täitmise füüsiliste asjade eest hoolitsemisele. Nende ja teiste samalaadsete mõtete tõttu, mis Jeesuse surelikku meelt sel ööl valdasid, tõusis ta tol pühapäevahommikul ammu enne koitu ja läks üksi ühte oma lemmikpaika Isaga osadust leidma. Jeesus palus tol varahommikul endale tarkust ja otsustusvõimet, et ta ei laseks oma inimlikul kaastundel koos jumaliku halastusega end inimlikke kannatusi nähes sedavõrd vallata, et ta kulutaks kogu oma aja füüsilisele hoolikandele, jättes hoolitusse vaimse hoolitsuse. Ehkki ta ei soovinud haigete eest hoolitsemist täielikult vältida, teadis ta, et peab tegelema ka tähtsama tööga — vaimse õpetamise ja religioosse koolitusega.

² Jeesus läks nii sageli välja mägedesse palvetama selle pärast, et tal ei olnud isiklikuks pühendumiseks sobivaid eraldi ruume.

³ Peetrus ei saanud tol ööl und, seepärast äratas ta väga varakult — veidi pärast Jeesuse palvetamaminekut — Jaakobuse ja Johannese ning kõik kolm suundusid Meistrit otsima. Kui nad olid teda juba üle tunni aja otsinud, leidsid nad Jeesuse ja palusid tal öelda, miks ta nii imelikult käitub. Nad tahtsid teada, miks tervendamisvaimu võimas väljavalamine näis teda nii häirivat, kui kõik inimesed olid ülevoolavalt rõõmsad ja apostlidki nii väga rõõmustasid.

⁴ Jeesus püüdis selgitada neile kolmele apostlile enam kui nelja tunni jooksul, mis oli toimunud. Ta andis neile juhtunu kohta õpetusi ja selgitas niisuguste ilmingute ohtlikkust. Jeesus usaldas neile, miks ta oli palvetama tulnud. Ta püüdis oma isiklikele kaaslastele selgitada tõelisi põhjusi, miks Isa taevariiki ei saa ehitada imetegudele ja füüsilisele tervendamisele. Kuid nad ei saanud tema õpetusest aru.

⁵ Sel pühapäeva varahommikul hakkas aga Sebedeuse maja ümber kogunema uusi vaevatud hingi ja palju uudishimulikke. Nad nõudsid käratsedes Jeesusega kohtumist. Andreas ja apostlid olid nii kimbatuses, et sel ajal, kui seeloot Siimon kokkutulnutega rääkis, läks Andreas mitme kaaslasega Jeesust otsima. Kui Andreas Jeesuse, kes oli kolme apostli seltsis, üles leidis, ütles ta: „Meister, miks jätad sa meid rahvahulgaga üksi? Vaata, kõik otsivad sind, mitte kunagi varem pole nii paljud sinu õpetust nõutanud. Sinu vägevate tegude pärast on maja ümber praegugi suured hulgad lähedalt ja kaugelt tulnud inimesi. Kas sa ei tule meiega nende eest hoolt kandma?”

⁶ Kui Jeesus seda kuulis, ütles ta: „Andreas, kas pole ma sulle ja neile teistele õpetanud, et minu missioon maa peal seisneb Isa ilmutamises ja minu sõnum taevariigi kuulutamises? Kuidas tahad sa siis mind oma töölt kõrvale pöörata, et rahuldada uudishimulikke ning märkide ja imede otsijaid? Kas pole me olnud kuude kaupa nende inimeste

seas ja kas nad on kogunenud hulkadena kuulama head uudist taeva riigist? Miks on nad nüüd meid piirama tulnud? Kas mitte oma füüsiliste kehade tervendamiseks ega sugugi selleks, et nad on võtnud vastu vaimse tõe oma hingede päästmiseks? Kui inimesed tulevad meie juurde erakordsete ilmingute tõttu, ei tule nad otsima tõde ja pääsemist, vaid pigem ikkagi leevendust oma füüsilistele vaevustele ja pääsemist ainelistest raskustest.

⁷ Olen olnud kogu selle aja Kapernaumas ja kuulutanud nii sünagoogis kui ka järve kaldal head uudist taeva riigist kõigile, kellel on kõrvad kuulma ja südamed tõde vastu võtma. See ei vasta minu Isa tahtele, et ma nüüd tuleks koos teiega nende uudishimulike eest hoolitsema ja tegelema füüsiliste asjadega, jättes vaimsed kõrvale. Olen teid käskinud jutlustada evangeeliumi ja hoolitseda haigete eest, kuid ma ei saa süüvida ravimisse ja õpetamist hoolitusse jätta. Ei, Andreas, ma ei tule sinuga tagasi. Mine käsi inimesi uskuda sellesse, mis me neile oleme õpetanud, ja rõõmustada Jumala poegade vabaduse üle, ning sea kõik valmis lahkumiseks teistesse Galilea linnadesse, kus on tee taevariigist heade uudiste jutlustamiseks juba ette valmistatud. Selleks Isa mind saatiski. Minge siis ja valmistuge kohe lahkuma, mina aga ootan siin teie tagasitulekut.”

⁸ Kui Jeesus lõpetas, läksid Andreas ja teised apostlid kurvalt Sebedeuse majja tagasi, saatsid kogunenud rahva

laiali ja valmistusid kiiresti reisiks, nagu Jeesus oli käskinud. Ning nii asus Jeesus pühapäeva, 18. jaanuari pärastlõunal 28. a pKr apostlitega oma esimesele tõeliselt avalikule jutlustamisreisile Galilea linnadesse. Sel esimesel reisirajutlustasid nad taevariigi evangeeliumi paljudes linnades, kuid ei külastanud Naatsaretti.

⁹ Tol pühapäeva õhtupoolikul, veidi aega pärast Jeesuse ja ta apostlite lahkumist Rimmonisse, tulid ta vennad Jaakobus ja Juudas teda Sebedeuse majja külastama. Juudas oli tolle päeva lõuna ajal oma venna Jaakobuse üles otsinud ja veennud teda, et nad peaksid koos Jeesuse juurde minema. Selleks ajaks, kui Jaakobus nõustus Juudaga kaasa minema, oli Jeesus juba lahkunud.

¹⁰ Apostlid ei tahtnud sugugi lahkuda pärast seda, kui Kapernaumas oli nende vastu suur huvi tekkinud. Peetrus arvestas, et taevariiki oleks saanud ristida vähemalt tuhat usklikku. Jeesus kuulas nad kannatlikult ära, kuid ei nõustunud tagasi minema. Veidi aega vaikiti ja siis pöördus Toomas teiste apostlite poole: „Mingem! Meister on oma sõna öelnud. Kui me ka ei saa taevariigi saladustest täielikult aru, oleme ühes siiski kindlad: me järgime õpetajat, kes ei otsi kuulsust iseenda jaoks.” Ning nad läksid vastumeelselt Galilea linnadesse head uudist kuulutama.

ESIMENE JUTLUSTAMISREIS GALILEAS

ESIMENE avalik jutlustamisreis Galileas algas püha-päeval, 18. jaanuaril 28. a pKr, kestis ligikaudu kaks kuud ja lõppes tagasipöördumisega Kapernauma 17. märtsil. Sel reisil jutlustasid Jeesus ja kaksteist apostlit Johannese endiste apostlite abiga evangeeliumi ja ristisid uskujaid Rimmonis, Jotapatas, Raamas, Sebulonis, Jireonis, Gischalas, Korasinis, Maadonis, Kaanas, Nainis ja Een-Dooris. Nad jäid neisse linnadesse mõneks ajaks õpetama, aga paljudes teistes väiksemates linnades kuulutasid nad taevariigi evangeeliumi vaid neist läbi rännates.

² See oli esimene kord, kui Jeesus lubas oma kaaslastel jutlustada, ilma et ta neid tagasi oleks hoidnud. Ta manitses neid sel reisil ettevaatusele ainult kolmel korral, soovitudes hoiduda eemale Naatsaretist ja jääda Kapernauma ning Tibeeriat läbides tagasihoidlikuks. Apostlitele pakkus suurt rahuldust tunne, et nad olid lõpuks vabad piiranguteta jutlustama ja õpetama, ning nad asusid hoogsalt, südamest ja rõõmuga evangeeliumi kuulutama, haigete eest hoolitsema ja uskujaid ristima.

1. JUTLUSTAMINE RIMMONIS

¹ Väike Rimmoni linn oli olnud kord pühendatud Baabülioni õhujumala Rammani palveldamisele. Rimmonlaste tõekspidamistes sisaldus veel palju varaseid baabülioni ja hilisemaid zoroastriususe õpetusi, seepärast pühendasid Jeesus ja kakskümmend neli apostlit väga palju aega sellele, et selgitada nende varasemate uskumuste ja uue, taevariigi evangeeliumi vahet. Peetrus pidas siin ühe oma varase elujärgu suurimatest jutlustest teemal „Aaron ja kuldvasikas”.

² Ehkki paljud Rimmoni elanikud hakkasid Jeesuse õpetusi uskuma, valmistasid nad oma vendadele hilisematel aastatel suurt muret. Ühe lühikese inimelu jooksul on raske pöörata looduse palveldajaid vaimse ideaali jumaldajate vennaskonda.

³ Paljud babüloonia ja pärsia paremad ideed valgusest ja pimedusest, heast ja kurjast, ajast ja igavikust lülitati hiljem niinimetatud ristiusu doktriinidesse ja nende kaasaaharamine muutis ristiusuõpetused Lähis-Ida rahvastele vahetumalt vastuvõetavateks. Samamoodi said ka Pauluse ristiusuõpetused läänekreeklastele kergemini vastuvõetavateks, kui neisse lülitati paljud Platoni teooriad ideaalsest vaimust ehk kõigi nähtavate ja aineliste asjade nähtamatust algkujudest, mille Philon hiljem heebrea teoloogiaga kohandas.

⁴ Just Rimmonis kuulis Todan esmakordselt taevariigi evangeeliumi ja ta kandis selle sõnumi hiljem Mesopotaamiasse ja veel kaugemalegi. Ta oli üks esimesi, kes hakkas jutlustama rõõmusõnumit teisel pool Eufrati jõge.

2. JOTAPATAS

¹ Ehkki lihtrahvas kuulas Jeesust ja tema apostleid Jotapatas rõõmuga ja paljud võtsid taevariigi evangeeliumi vastu, oli Jeesuse kõne kahekümne nelja ees teisel selles väikelinnas viibimise õhtul see, mis tõstab Jotapata-misjoniretke esile. Naatanael oli sattunud Meistri õpetusest palve, tänupalve ja palveldamise kohta segadusse ja vastuseks tema küsimusele selgitas Jeesus oma õpetust väga põhjalikult. Nüüdisaegses sõnastuses võib sellest teha kokkuvõtte järgmiste põhipunktidenä:

² 1. Pahe teadlik ja pidev hoidmine inimsüdames hävitab järk-järgult inimhinge palveseose inimese ja tema Looja vaheliste vaimuringluste ühendusega. Jumal muidugi kuuleb oma lapse palvet, aga kui inimsüda endas tahtlikult ja järjekindlalt pahelisi arusaamu haub, kaob järk-järgult maise lapse ja tema taevase Isa vaheline isiklik osadus.

³ 2. Jumala teadaolevate ja juurdunud seadustega vastuolus olev palve on Paradiisi Jumalustele järe. Kui inimene ei kuula Jumalate juttu oma loodule vaimu, meele ja aine seadustest, pöörab see loodud-olendi tahtlik ja teadlik põlguseväljendus vaimisiksuste kõrvad nende seadusteta ja sõnakuulmatute surelike isiklikelt palvetelt kõrvale. Jeesus tsiteeris oma apostlitele prohvet Sakarjat: „Aga nad tõrkusid tähele panemast ja tegid oma kaela kangeks ja kõrvad kurdiks kuulma. Ja nad tegid oma südame kivisarnaseks, et mitte kuulda seadust ja sõnu, mis ma olin läkitanud oma vaimuga prohvetite läbi, seepärast tulid nende kurjade mõtete tagajärjed suure vihana nende süüdlaste peade peale. Ja nii juhtus, et nad palusid halastust, aga ükski kõrv neid ei kuulnud.” Siis tsiteeris Jeesus targa mehe õpetussõna: „Kes pöörab oma kõrva ära jumalikku seadust kuulmast, selle palvegi on jäledus.”

⁴ 3. Jumala ja inimese vahelise sidekanali endapoolse avamisega teevad surelikud endale kohe kättesaadavaks maailmade loodud-olenditele suunatud jumaliku hoolekande pideva voo. Kui inimene kuuleb Jumala vaimu oma südames kõnelemas, kaasneb selle kogemusega inimese palve kuulmine Jumala poolt. Ka pattude andeksandmine toimib samal kõrvalekaldumatul viisil. Taevaisa on teile andeks andnud juba enne, kui teile on pähe tulnud seda temalt paluda, kuid teie isiklikku usukogemusse jõuab see alles siis, kui te oma kaasinimestele andestate. Jumala andeksanni tingimuseks ei ole *tegelikult*, et te oma kaasinimestele andeks annaksite, kuid *kogemuses* on see täpselt sellisena tingitud. Seda jumaliku ja inimliku andeksandmise sünkroonsust tunnistati ja need ühendati omavahel palves, mille Jeesus apostlitele õpetas.

⁵ 4. Universumi ühe peamise seaduse kohaselt on halastus võimetu õigluste mööda hiilima. Aja- ja ruumi maailmade üdini isekas loodud-olend ei saa Paradiisi isetut auhiilgust vastu võtta. Isegi Jumala lõpmatu armastus ei saa ühelegi surelikule loodud-olendile päästmist igavese ellujäämise näol peale sundida, kui too ei vali ellujäämist.

Halastuse osutamiseks on palju võimalusi, kuid õiglusel on käske, mida isegi armastus koos halastusega ei saa tõhusalt tühistada. Jeesus tsiteeris taas heebrea pühakirju: „Ma olen kutsunud, aga te olete tõrkunud; olen sirutanud oma käe, aga ükski pole tähele pannud, ja et te pole hoolinud mitte ühestki minu nõust ega ole tahtnud mu noomimist, siis on selle mässulise suhtumise tõttu vältimatu, et kui te mind hüüate, ei saa te vastust. Olles loobunud elu teest, võite te mind kannatusteagadel usinalt otsida, kuid mitte leida.”

⁶ ¶ 5. Need, kes soovivad halastust vastu võtta, peavad seda ise ilmutama; ärge mõistke kohut, et teie üle kohut ei mõistetak. Teie üle mõistetakse kohut samas vaimus, nagu teie teiste üle kohut mõistate. Halastus ei tühistata täielikult universumis õiglust. Lõpuks osutub tõeks: „Kes suleb oma kõrva viletsa hädakisale, see peab ka ise karjuma, vastust saamata.” Iga palve siirus kindlustab selle kuuldavõtmise; iga palve vaimne tarkus ja kooskõla universumiga määrab, millal, mil viisil ja mil määral sellele vastatakse. Tark isa ei vasta oma kogenematute laste rumalatele palvetele *sõna-sõnalt*, ehkki lastele võib nende absurdsete palvete esitamine palju rõõmu ja tõelist hingelist rahuldust pakkuda.

⁷ ¶ 6. Kui te olete täielikult pühendunud taevase Isa tahte täitmisele, saavad kõik teie palved vastuse, sest need vastavad täielikult Isa tahte ja Isa tahe avaldub kõikjal kogu ta tohutu suures universumis. Mida tõeline poeg soovib ja lõpmatu Isa tahab, see ka ON. Niisugune palve ei saa vastusest jääda ja ühelegi muud liiki palvele ei ole võimalik täielikult vastata.

⁸ ¶ 7. Õiglase hüüe on Jumala lapse usuväljendus, mis avab Isa headuse-, tõe- ja halastusevaramu ukse ning need head kingid on poja lähenemist ja isiklikku vastuvõttu ammu oodanud. Palve ei muuda Jumala suhtumist inimesesse, kuid muudab inimese suhtumist muutumatusse Issasse. Tee jumaliku kõrva juurde avab palve *ajend*, mitte palveta ja sotsiaalne, majanduslik või väline religioosne seisund.

⁹ ¶ 8. Palvet ei saa kasutada ajaliste viivituste vältimiseks ega ruumiliste takistuste ületamiseks. Palve ei ole mõeldud enese ülendamiseks ega kaasinimeste ees ebaõiglaste eeliste saavutamiseks. Täiesti isekas hing ei saa selle sõna tõelises mõttes palvetada. Jeesus ütles: „Tundke ülimat rõõmu Jumala olemuse üle ja ta täidab teie siirad südamesoovid.” „Andke end Issanda kätte, usaldage teda ja ta tegutseb.” „Sest Issand kuuleb hädaliste hüüdu ja paneb tähele puudustkannatajate palvet.”

¹⁰ ¶ 9. „Ma olen tulnud Isa juurest; seega, kui te peaksite kunagi kahtlema selles, mida te Isalt peaksite küsima, küsige minu nimel ning ma esitan teie palve vastavalt teie tegelikele vajadustele ja soovidele ja oma Isa tahte.” Hoiduge suurest ohust muutuda oma palvetes enesekeskseks. Vältige liigset enda eest palvetamist, palvetage pigem oma vendade vaimse arengu eest. Vältige ainelist palvetamist, palvetage vaimus ja külluslike vaimukinkide saamiseks.

¹¹ ¶ 10. Paludes haigete ja vaevatute eest, ärge lootke, et teie palved asendavad armastavat ja arukat hoolitsemist haigete vajaduste eest. Palvetage oma perede, sõprade ja

kaaslaste heaolu eest, kuid palvetage eriti nende eest, kes teid neavad, ning esitage armastavaid palveid nende eest, kes teid taga kiusavad. „Aga ma ei ütle, millal on õige aeg palvetada. Ainult teie sisimas elav vaim võib ajendada teid välja ütlema neid palveid, mis väljendavad teie sisemist suhet vaimude Isaga.”

¹² ¶ 11. Paljud palvetavad vaid hädas olles. Niisugune teguviis on mõtlematu ja eksitav. Häta sattudes on palvetamine, tõsi küll, õige mõte, kuid te ei tohiks unustada rääkimast nagu poeg oma Isaga ka siis, kui teie hingega on kõik korras. Olgu teie tõelised palved alati salajased. Ärge laske teistel inimestel oma isiklikke palveid kuulda. Palvedajate rühmadele on tänupalvete esitamine kohane, kuid hingepalve on isiklik asi. Kõigile Jumala lastele on kohane vaid üks palvevorm ning see on: „Hoolimata sellest sündigu sinu tahe.”

¹³ ¶ 12. Kõik sellesse evangeeliumisse uskujad peaksid palvetama siiralt taevariigi avaratumise eest. Kõigist heebrea pühakirjade palvetest kiitis ta kõige enam Psalmilaulja palvet: „Loo mulle, oo Jumal, puhas süda, ja uuenda mu sees õige vaim. Puhasta mind salajastest pattudest ja hoiä oma teenrit tagasi jultunud üleastumistest.” Jeesus selgitas väga pikalt palve ja hooletu ning solvava kõneviisi vahet, tsiteerides: „Issand, pane valvur mu suu ette, hoidja mu huulte uksele.” „Inimkeel,” ütles Jeesus, „on kehaosa, mida vähesed inimesed suudavad ohjeldada, kuid sisimas elav vaim võib muundada selle allumatu kehaosa heatahtlikuks sallivusehääleks ja innustavaks halastuseosutajaks.”

¹⁴ ¶ 13. Jeesus õpetas, et palve saada maisel eluteel jumaliku juhatus jääd tähtsuselt alla vaid palvele õppida tundma Isa tahet. Tegelikult tähendab see palvet saada jumaliku tarkust. Jeesus ei õpetanud kunagi, et palvega võiks omandada inimteadmisi või erilisi oskusi. Aga ta õpetas, et palve on tegur, millega saab suurendada oma võimet võtta vastu jumaliku vaimu kohalolek. Kui Jeesus õpetas oma kaaslast palvetama toes ja vaimus, selgitas ta, et viitab siirale ja oma valgustatusega kooskõlas palvetamisele, palvetamisele kogu südamest ja arukalt, tõsimeelselt ja vankumatult.

¹⁵ ¶ 14. Jeesus hoiatas oma poolehoidjaid, et nad ei arvaks, nagu saaks palveid tõhustada ilutsevate kordustega, kõneosava fraseoloogiaga, paastumisega, kahetsuse või ohverdamistega. Ent ta ohutas uskujaid kasutama palvet teena, mis tänutunde kaudu viib tõelise palveldamiseni. Jeesus taunis seda, et tema poolehoidjate palvetes ja palveldamises sisaldub nii vähe tänuvaimu. Ta tsiteeris selle kohta pühakirja: „Hea on tänada Issandat ja laulda kiitust Kõigekõrgema nimele, tunnistada hommikul tema armastavat headust ja öösel ta ustavust, sest Jumal on mind oma tegudega rõõmsaks teinud. Ma tänan sind kõiges vastavalt Jumala tahte.”

¹⁶ ¶ 15. Ja siis ütles Jeesus: „Ärge pidevalt üleliia muretsege oma igapäevaste vajaduste pärast. Ärge kartke oma maise eksistentsi probleemide pärast, vaid teie vajadused saagu taevasele Isale teatavaks teie siiraste tänupalvete kaudu.” Siis tsiteeris ta pühakirja: „Ma kiidan lauluga Jumala

nime ja tänulauluga ma ülistan teda. See on Issandale meeldivam kui härg või härjavärss, kel on sarved ja sõrad ja kes ohvriks tuuakse.”

¹⁷ ¶ 16. Jeesus õpetas oma poolehoidjatele, et kui nad on Isale oma palved esitanud, peaksid nad jääma veidikeks ajaks vaikides vastuvõtlikuks, et anda sisimas elavale vaimule parem võimalus kuulava hingega kõnelda. Isa vaim räägib inimesega kõige paremini siis, kui inimmeel on tõelise palveldamise seisundis. Me palveldame Jumalat oma sisimas elava Isa vaimu abil ja inimmeele valgustumise teel tõe hoolekande kaudu. Palveldamine, õpetas Jeesus, muudab inimese üha enam palveldatava sarna seks. Palveldamine on inimest muutev kogemus, millega piiritletu läheneb järk-järgult Lõpmatusele ja jõuab lõpuks selleni.

¹⁸ ¶ Jeesus rääkis oma apostlitele veel palju teisigi tõdesid inimese osadusest Jumalaga, kuid neid, kes tema õpetusest täielikult aru said, polnud palju.

3. PEATUS RAAMAS

¹ Raamas oli Jeesusel mälestusväärne arutelu eaka kreeka filosoofiga, kes õpetas, et teadus ja filosoofia suudavad inimkogemuse vajadusi piisavalt rahuldada. Jeesus kuulas seda kreeka õpetajat kannatlikult ja osavõtlikult, ta tunnistas paljud tema ütlused tõeks, kuid viitas asjaolule, et mees polnud oma arutluse lõppsõnas selgitanud, „kust, miks ja kuhu”, ning lisas: „Meie alustame sealt, kus sina lõpetad. Religioon on vaimsete reaalsustega seotud ilmutus, mida meel üksi ei suudaks kunagi avastada ega täielikult mõista. Intellektuaalsed püüdlused võivad ilmutada elu tõsiasju, kuid taevariigi evangeelium avab olemise *tõed*. Sa oled arutlenud tõe aineliste varjude üle; kas sa nüüd kuulad, kui ma räägin sulle igavestest ja vaimsetest reaalsustest, mis heidavad neid sureliku eksistentsi aineliste tõsiasjade mööduvaid aja varje?” Jeesus õpetas sellele kreeklasele enam kui tunni aja jooksul päästvaid tõdesid taevariigi evangeeliu- mist. Vana filosoof oli Meistri lähenemisviisile vastuvõtlik ja avala ausa südamega mehena jäi ta seda pääsemisevan- geeliumi kiiresti uskuma.

² Jeesuse kerge nõustumine paljude kreeklase väidetega häiris apostleid veidi, kuid Jeesus ütles neile hiljem omavahel olles: „Mu lapsed, ärge imestage, et ma kreeklase filosoofiasse nii sallivalt suhtusin. Tõene ja ehtne sisemine veendumus ei karda vähimalgi määral välist analüüsi ning tõele pole aus kriitika vastumeelne. Ärge unustage, et sallimatus on mask, mille taha varjuvad salajased kahtlused oma tõekspidamiste tõesuse suhtes. Naabri suhtumine ei häiri kunagi inimest, kui ta on täiesti kindel oma tõekspidamiste tõesuses. Julgus kinnitab selle sügavat ehtsust, mida usutakse. Siirad inimesed ei karda oma tõelisi veendumusi ja üllaid ideid kriitiliselt läbi vaadata.”

³ ¶ Teisel õhtul Raamas küsis Toomas Jeesuselt: „Meister, kuidas võib uus sinu õpetustesse uskuja teada, tõeliselt kindel olla, et see taevariigi evangeelium on tõde?”

⁴ Ja Jeesus ütles Toomale: „Teie kindelolek selles, et te olete pääsenud taevariiki — Isa perre — ja jääte igavesti

ellu koos taevariigi lastega, on täielikult isikliku kogemuse küsimus — usk tõe sõnasse. Vaimne kindelolek on samaväärne teie isikliku kogemusega jumaliku tõe igavestest reaalsustest ja muus osas võrdne teie aruka arusaamisvõimega tõe reaalsustest, pluss teie vaimne usk miinus teie ausad kahtlused.

⁵ Pojale annetatakse loomulikult teel Isa elu. Et te olete saanud endale Isa elava vaimu, siis olete Jumala pojad. Te jääte pärast lihalikku elu maises maailmas ellu sellepärast, et te samastute Isa elava vaimuga, igavese elu kingitusega. Paljudel oli see elu tegelikult juba enne, kui Isa mind siia läkitas, ja paljud on saanud selle vaimu sellepärast, et on minu sõna uskunud. Kuid ma kuulutan teile, et kui ma Isa juurde tagasi pöördun, saadab ta oma vaimu kõigi inimeste südameisse.

⁶ Ehkki te ei saa jälgida jumaliku vaimu tööd oma meeles, võib praktilise meetodiga kindlaks määrata, mil määral te olete loovutanud kontrolli oma hingejõudude üle sellele teie sisimas elava taevase Isa vaimu õpetusele ja suunamisele, ning seda näitab see, mil määral te oma kaasinimesi armastate. See Isa vaim on osa Isa armastusest ja kui see inimest valdab, juhib ta teda alati jumaliku palveldamise ja oma kaaslaste armastava austamise suunas. Algul te usute end olevat Jumala pojad sellepärast, et mu õpetus on teinud teid teadlikumaks meie sisimas elava Isa kohalolekust ja sisemisest juhtimisest. Ent peagi valatakse kogu liha peale Tõe Vaim ja see elab inimeste seas ning õpetab kõiki inimesi, nii nagu mina elan praegu teie seas ja räägin teile tõe sõnu. Ning see Tõe Vaim, kes palub teie hingele vaimset tuge, aitab teil mõista, et olete Jumala pojad. Ta tunnistas alati teie sisimas elavat Isa kohalolekut, teie vaimu, mis hakkab siis elama kõigis inimestes, nii nagu see praegu elab mõnedes, ja ütleb teile, et te olete tegelikult Jumala pojad.

⁷ Iga maine laps, kes järgib selle vaimu juhtimist, hakkab lõpuks tundma Jumala tahet, ja see, kes kord on allunud minu Isa tahtele, jääb sellele alluma igavesti. Teed maisest elust igavese seisundini pole teile selgelt näidatud, kuid see tee on olemas ja on alati olnud ja mina olen tulnud seda teed uueks ja elavaks looma. Sellel, kes taevariiki astub, on igavene elu juba olemas — ta ei hukku kunagi. Ent te hakkate paljut sellest paremini mõistma siis, kui ma olen juba Isa juurde naasnud ja te saate oma praegustele kogemustele tagasi vaadata.”

⁸ Ning kõik, kes neid õnnistatud sõnu kuulsid, rõõmustasid väga. Juutide õpetused vagade ellujäämise kohta olid olnud segased ja ebamäärased ning Jeesuse poolehoidjatele oli värskendav ja innustav kuulda neid kindlaid ja veendunud sõnu kõigi tõeliste uskujate igavestest ellujäämisest.

⁹ ¶ Apostlid jätkasid jutlustamist ja uskujate ristimist, kuid käisid ka majast majja, lohutades masendatuid ning hoolitsedes haigete ja vaevatute eest. Apostlite organisatsioon suurenes, nii et igal Jeesuse apostlil oli nüüd kaaslasteks üks Johannese apostel. Abner sai kaaslasteks Andrease ning selline süsteem püsis seni, kuni nad läksid järgmise paasapäha ajal Jeruusalemma.

¹⁰ ¶ Sebulonis antud Jeesuse erakordsed õpetused puudutasid põhiliselt taevariigiseseid vastastikuseid kohustusi ja hõlmasid õpetust, millega püüti selgitada erinevust isikliku usukogemuse ja sotsiaalsetest religioossetest kohustustest tuleneva sõbralikkuse vahel. See oli üks vähe- seid kordi, mil Meister üldse käsitles religiooni sotsiaalseid aspekte. Jeesus andis kogu oma maise elu jooksul religiooni ühiskonnastamise kohta väga vähe õpetusi.

¹¹ Sebuloni elanikkond oli segarahvus, nad polnud päriselt ei juudid ega paganad ja vähesed neist uskusid tegelikult Jeesust, ehkki olid kuulnud haigete ravimisest Kapernaumas.

4. JIREONIS ESITATUD EVANGELIUM

¹ Jireonis nagu paljudes veel väiksemateski Galilea ja Juudamaa linnades oli sünagoog, ja Jeesuse teenimise algusaegadel tavatses ta neis sünagoogides sabbatipäeval kõnelda. Mõnikord rääkis ta hommikuse teenistuse ajal ja Peetrus või mõni teine apostel jutlustas pärastlõunal. Jeesus ja apostlid õpetasid ja jutlustasid sageli ka nädala sees sünagoogi õhtustel koosolekutel. Jeruusalemma usujuhid hakkasid küll Jeesusele üha enam vastu töötama, kuid sellest linnast väljapoole jäävate sünagoogide üle polnud neil otsest kontrolli. Nad suutsid alles Jeesuse avaliku teenistuse hilisemal perioodil muuta temavastase hoiaku nii laialdaseks, et peaaegu kõik sünagoogid suleti tema õpetustele. Tol ajal olid aga kõik Galilea ja Juudamaa sünagoogid talle avatud.

² Jireonis olid tol ajal suured maagikaevandused ja et Jeesus polnud kaevurieluga kunagi kokku puutunud, veetis ta Jireonis viibides suurema osa oma ajast kaevandustes. Sel ajal, kui apostlid kodusid külastasid ja avalikes paikades jutlustasid, töötas Jeesus koos maa-aluste mustatöölisega kaevandustes. Jeesuse kui ravitseja kuulsus oli levinud isegi sellesse kaugesse külla ning paljud haiged ja vaevatud otsisid temalt abi, paljudele oli tema tervendav hoolitsus väga kasulik. Ent ühelgi juhul ei tegelnud Meister niinimetatud imeravimisega, kui välja arvata pidalitõbise ravimine.

³ ¶ Kolmanda Jireonis veedetud päeva õhtupoolikul kaevandusest tulles läks Jeesus oma ööbimispaika juhtumisi ühe kitsa tänava kaudu. Kui ta ühe pidalitõbise mehe rāpase sara uksest möödus, sõandas see haige mees, kes oli kuulnud Jeesusest kui kuulsast ravitsejast, teda kõnelda, ja ütles tema ette põlvitades: „Issand, kui sa ainult tahaksid, võiksid sa mind puhtaks teha. Ma olen kuulnud sinu õpetajate sõnumit ja ma astuksin taevariiki, kui mind saaks puhtaks teha.” Ja pidalitõbine rääkis nii sellepärast, et juutide seas oli pidalitõbistel keelatud sünagoogis käia ning muul viisil avalikult palveldada. See mees uskus tõepoolest, et kui ta pidalitõvest terveks ei saa, ei võeta teda saabuvasse taevariiki vastu. Ja kui Jeesus teda tema vaevades nägi ja kuulis tema klammerduvast usust kantud sõnu, liigutas see tema inimsüdam ja tema jumalikku meelt valdas kaastunne. Kui Jeesus mehe poole vaatas, langes too silmili ja palveldas. Siis sirutas Meister talle käe, puudutas

teda ja ütles: „Ma tahan, saa puhtaks!” Ja ta sai otsekohe terveks, pidalitõbi ei vaevanud teda enam.

⁴ Kui Jeesus mehe jalule aitas, manitses ta teda: „Vaata, et sa oma tervekssaamisest mitte kellelegi ei räägi, vaid aja vaikselt oma asju, mine näita ennast preestritele ja ohverda and, mida Mooses on käskinud puhastumise tunnistuseks tuua.” Kuid see mees ei toiminud Jeesuse õpetuste järgi. Selle asemel hakkas ta kõikjal linnas avalikult rääkima, et Jeesus oli ta pidalitõvest terveks ravinud, ja kuna kogu küla meest tundis, nägid inimesed selgesti, et ta on haigusest puhastatud. Ta ei läinud preestrite juurde, nagu Jeesus oli käskinud. Et ta aga levitas uudist enda tervendamisest nii laialt, hakkasid haigete hulgad Jeesust sel määral piirama, et ta oli sunnitud järgmisel päeval varakult tõusma ja külast lahkuma. Jeesus ei tulnud küll enam kunagi linna, kuid jäi kaheks päevaks linna äärde kaevanduste lähedusse, jätkates uskuvatele kaevuritele taevariigi evangeeliumi õpetamist.

⁵ See pidalitõbise puhastamine oli esimene niinimetatud ime, mille Jeesus oli kuni selle ajani ettekavatsetult ja meelega sooritanud. Ning seekord oli tegemist tõelise pidalitõvega.

⁶ ¶ Jireonist läksid nad edasi Gischalasse, kus nad kaks päeva evangeeliumi kuulutasid, ja lahkusid siis Korasini, kus nad kuulutasid häid uudiseid peaaegu nädal aega, kuid Korasinis ei suutnud nad taevariigile palju uskujaid võita. Üheski paigas, kus Jeesus oli õpetanud, polnud tema sõnumit nii valdavalt tagasi lükatud. Korasinis viibimine oli enamikule apostlitest väga masendav kogemus ning Andreasel ja Abneril oli õige raske oma kaaslaste julgust alal hoida. Sealt liikusid nad vaikselt läbi Kapernauma edasi Maadoni külla, kus neil läks veidi paremini. Enamiku apostlite meelt valdas mõte, et äsjakülastatud linnades ei suudetud edu saavutada just Jeesuse nõude tõttu, et nad hoiduksid oma õpetustes ja jutlustes Jeesust ravitsejaks nimetamast. Nad soovisid nii väga, et ta puhastaks veel mõne pidalitõbise või avaldaks muul viisil oma väge rahva tähelepanu köitmiseks! Ent Meister jäi nende tõsiste veenmistele kurdiks.

5. TAGASI KANAS

¹ Apostlirühm rõõmustas väga, kui Jeesus teatas: „Homme läheme Kaanasse.” Nad teadsid, et Kaanas kuulatakse neid huviga, sest seal tunti Jeesust hästi. Töö rahva toomiseks taevariiki kulges hästi, kuid kolmandal päeval saabus Kaanasse Kapernauma silmapaistev kodanik Tiitus, kes oli osalt uskuja ja kelle poeg oli tõsiselt haigestunud. Ta oli kuulnud, et Jeesus on Kaanas ja kiirustas temaga kohtuma. Uskujad Kapernaumast arvasid, et Jeesus võib ravida kõiki haigusid.

² Kui see ametimees oli Jeesuse Kaanas üles leidnud, palus ta temal Kapernauma kiirustada ja ta haige poeg terveks ravida. Apostlid seisid sealsamas hingetus ootuses, kuid Jeesus ütles haige poisi isale otsa vaadates: „Kui kaua mul veel teiega kannatust jätkub? Jumala vägi on teie keskel,

kuid te keeldute uskumast, kui te ei näe märke ega ime-sid?” Ent ametimees palus Jeesust: „Issand, ma tõepoolest usun, kuid tule enne, kui mu laps sureb, sest ta oli suremas juba siis, kui ma temast lahkusin.” Jeesus langetas hetkeks vaikses mõtluses pea ja ütles siis äkki: „Mine koju tagasi, su poeg jääb elama.” Tiitus uskus Jeesuse sõnu ja kiirustas Kapernauma tagasi. Ja kui ta koju jõudis, tulid teenijad talle väljas vastu, öeldes: „Rõõmusta, sest su pojalt on parem — ta elab.” Siis küsis Tiitus, millal poeg täpselt paranema hakkas, ja kui teenijad vastasid, et „palavik lahkus temast eile umbes seitsmendal tunnil”, meenus isale, et Jeesus oli just sel tunnil öelnud: „Su poeg jääb elama.” Ning sellest ajast saadik uskus Tiitus kogu südamest ja ka tema pere uskus. Tema pojast sai taevariigis vägev teenija, kes andis hiljem oma elu koos nendega, kes Roomas kannatasid. Ehkki kogu Tiituse teenijaskond ja pere, nende sõbrad ning isegi apostlid pidasid seda episoodi imeks, ei olnud see seda. Vähemasti mitte füüsilise haiguse ravimise ime. See oli lihtsalt looduseaduste toime etteteadmiste ja pärast ristimist kasutas Jeesus sageli seda etteteadmisevõimet.

³ Jeesus oli ka Kaanast sunnitud kiirustades lahkuma, sest tema hoolekandega selles külas oli kaasnenud nüüd juba teine sedalaadi episood, mis endale kohatut tähelepanu tõmbas. Linnaelanikud mäletasid lugu vee ja veiniga ning nüüd, mil ta oli ametimehe poja oletatavasti nii kauge maa tagant terveks ravinud, tulid nad tema juurde mitte ainult haigete ja vaevatudega, vaid saatsid ka sõnumitoojaid palvetega, et ta kannatajaid eemalt tervendaks. Ja kui Jeesus nägi, et kogu ümbruskond on ärevil, ütles ta: „Lähme Naini.”

6. NAIN JA LESKNAISE POEG

¹ Need inimesed uskusid tunnustähti, see oli imesid otsiv põlvkond. Selleks ajaks oli kogu Galilea kesk- ja lõunaosa rahvas hakanud Jeesuselt ja tema isiklikult hoolekandelt imesid ootama. Jeesuse juurde tuli kümneid ja sadu ausaid inimesi, kes kannatasid ainult närvihaiguste ja emotsionaalsete häirete all ning teatasid koju tagasi pöördudes oma sõpradele, et Jeesus on nad terveks ravinud. Ning need harimatud ja lihtsameelsed inimesed pidasid neid psüühikahäirete ravimisi füüsiliseks tervendamiseks, imeraviks.

² Kui Jeesus tahtis Kaanast lahkuda ja Naini siirduda, järgnes talle suur hulk uskujaid ja palju uudishimulikke. Nad lootsid näha imesid ja neil ei tulnud pettuda. Kui Jeesus ja tema apostlid linnavärvatele lähenesid, tuli neile vastu matuserong, mis oli teel lähedalasuvale kalmistule ja kus kanti ühe Naini lesknaise ainsat poega. See oli väga lugupeetud naine ja selle ilmselt surnud poisi surnuraami kandjate taga kõndis pool küla. Kui matuserong oli Jeesuse ja tema järgijateni jõudnud, tundsid lesk ja tema tuttavad Meistri ära ning palusid tal poiss ellu äratada. Nende imeootus oli nii kõrgele kerkinud, et nad arvasid: kui Jeesus suudab kõiki haigusi ravida, miks ei suuda siis niisugune ravitseja isegi surnuid üles äratada? Seda palvet kuulnud, astus Jeesus ette, tõstis surnuraamilt katte ja uuris poissi. Avastades, et noormees polegi päriselt surnud, tajus

ta, et saab ära hoida suure tragöödia, ning ütles ema poole pöördudes: „Ära nuta. Su poeg ei ole surnud, vaid magab. Ta antakse sulle tagasi.” Siis võttis ta noormehel käest ja ütles: „Ärka ja tõuse üles!” Ja surnuks peetud noormees tõusis peagi istuli ning hakkas rääkima ja Jeesus saatis nad kõik kodudesse tagasi.

³ Jeesus püüdis rahvahulka rahustada ja asjatult selgitada, et poiss ei olnudki tegelikult surnud, et ta polnud teda hauast tagasi toonud, kuid sellest ei olnud kasu. Talle järgnenud hulka ja kogu Naini küla olid vallanud pöörased emotsioonid. Paljusid haaras hirm, teisi paanika, kolmandad laskusid aga maha palvetama ja oma pattude pärast halama. Päikeseloojangust oli juba kaua aega möödunud, kui käratsev rahvahulk suudeti laiali ajada. Hoolimata Jeesuse väitest, et poiss polnudki surnud, olid kõik veendunud, et oli toimunud ime ja isegi surnu üles äratatud. Ehkki Jeesus ütles neile, et poiss oli vaid sügavas unes, põhjendasid nad seda Jeesuse kõnemaneeeriga ja juhtisid tähelepanu asjaolule, et ta püüdis alati tagasihoidlikult oma imetegusid varjata.

⁴ Nii levisidki kõikjal Galileas ja Juudamaal jutud, et Jeesus äratas lesknaise poja surnuist üles, ja paljud, kes seda kuulsid, uskusid seda. Jeesus ei suutnud isegi oma apostlitele täielikult selgeks teha, et lesknaise poeg ei olnud päriselt surnud, kui ta käskis tal ärgata ja üles tõusta. Kuid ta jättis neile piisavalt sügava mulje, et nad ei lisanud seda seika ühessegi hilisemasse ürikusse, välja arvatud Luuka evangeliumisse, kus Luukas kirjeldas seda kui talle jutustatud lugu. Ning taas hakkasid inimhulgad Jeesust kui ravitsejat sedavõrd piirama, et ta lahkus järgmise päeva varahommikul Een-Dooris.

7. EEN-DOORIS

¹ Een-Dooris pääses Jeesus mõneks päevaks füüsilist tervendamist soovivate käratsevate hulkade käest. Selles paigas viibides jutustas Jeesus apostlitele õpetliku loo kuningas Saulist ja Een-Dooris lausujanaisest. Jeesus selgitas apostlitele, et eksiteele sattunud ja mässulised keskteelised, kes pahatihti oletatavateks surnute vaimudeks kehastuvad, võetakse varsti kontrolli alla, et nad ei saaks enam nii ime-likke asju korda saata. Jeesus rääkis oma poolehoidjatele, et kui ta Isa juurde naaseb ja nad kogu liha peale vaimu välja valavad, ei saa niisugused nõrga ja kurja meelega poolvaimolendid, niinimetatud ebapuhtad vaimud, enam surelike vallata.

² Jeesus selgitas apostlitele ka seda, et lahkunud inimolendite vaimud ei tule oma päritolumaailma tagasi elavate kaaslastega suhtlema. Sureliku inimese edasiliikuval vaimul on võimalik maa peale tagasi tulla alles pärast oma ajastu usulise elukorralduse lõppu ja ka siis ainult erandjuhtudel ning planeedi vaimse haldamise huvides.

³ Pärast kahepäevast puhkust ütles Jeesus apostlitele: „Pöördume homme Kapernauma tagasi, et seal elada ja õpetada, kuni ümbruskond rahuneb. Kodus on nad nüüd juba sellest elevusest osaliselt üle saanud.”

VAHEPEALNE JERUUSALEMMA KÜLASTAMINE

JEEBUS jõudis oma apostlitega Kapernauma kolmapäeval, 17. märtsil, ja veetis kaks nädalat oma peatuspaigas Betsaidas, enne kui nad edasi Jeruusalemma siirdusid. Nende kahe nädala jooksul õpetasid apostlid järve ääres rahvast, Jeesus aga oli palju üksi mägedes oma Isa ülesandeid täitmas. Jeesus käis selle aja jooksul koos Jaakobus ja Johannes Sebedusega ka salaja kaks korda Tibeerias, kus nad kohtusid uskujatega ja õpetasid neile taevariigi evangeliumi.

² Paljud Herodese õukonna liikmed uskusid Jeesusesse ja käisid neil koosolekutel. Nende uskujate mõju Herodesse ametlikus kaaskonnas oli aidanud selle valitseja vaenu Jeesuse vastu leevendada. Need Tibeeria uskujad olid Herodesele põhjalikult selgitanud, et Jeesuse kuulutatav „taevariik” on oma olemuselt vaimne, mitte poliitiline julgustikk. Herodes isegi uskus neid omaenda kaaskonna liikmeid ega sattunud seepärast eriti ärevusse, kui levisid kuuldused Jeesuse õpetamis- ja ravitsemistegevusest. Tal polnud midagi selle vastu, et Jeesus ravijana või usuõpetajana tegutseb. Hoolimata paljude Herodese nõuandjate ja isegi Herodese enda soodsast suhtumisest oli üks rühm tema alluvaid niivõrd Jeruusalemma usujuhtide mõju all, et nad jäid Jeesuse ja apostlite vihasteks ja ähvardavateks vaenlasteks ning hakkasid hiljem nende avalikku tegevust tõsiselt takistama. Kõige suuremat ohtu Jeesusele kujutasid endast Jeruusalemma usujuhid, mitte Herodes. Ning just seepärast veetsid Jeesus ja apostlid nii palju aega mitte Jeruusalemmas või Juudamaal, vaid Galileas, kus toimus suur osa nende avalikust jutlustamisest.

1. VÄEÜLEMA TEENER

¹ Päeval, mil nad valmistusid minema paasapühaks Jeruusalemma, tuli sünagoogi ülemate juurde Kapernauma Mangus, Rooma valveüksuse väeülem ehk kapten, ja ütles: „Minu ustav käskjal on suremas haige. Kas te läheksite minu nimel Jeesuse juurde ja paluksite tal mu teener terveks ravida?” Rooma kapten toimis nii seepärast, et tema arvates oli juutidest juhtidel Jeesuse üle suurem mõju. Nii läksidki sünagoogi vanemad Jeesuse juurde ja nende esindaja ütles: „Õpetaja, me palume sind tõsiselt, et sa tuleksid Kapernauma ja päästaksid Rooma väeülemale lemmikteenri. See väeülem väärrib meie tähelepanu, sest ta armastab meie rahvast ja on ehitanud meile ka selle sünagoogi, kus sa nii palju kordi oled kõnelnud.”

² Kui Jeesus oli nad ära kuulanud, ütles ta: „Ma tulen teiega.” Ta läks nendega väeülemale majja ja enne kui nad jõudsid ta õue astuda, tervitasid teda Rooma sõjamehe sõbrad, kes olid talle vastu saadetud ja kellel oli kästud öelda: „Issand, ära tee endale tüli sellega, et sisened minu majja, sest ma pole seda väärt, et sa minu katuse alla tuleksid. Ma ei pidanud end ka vääriliseks sinu juurde tulema, seepärast saatsin vanemad sinu enda rahva seast. Aga ma tean, et sa võid sealtsamast, kus sa seisad, oma sõna öelda, ja minu

teener saab terveks. Minagi olen ju ise teiste valitsusalune ja mulle alluvad sõdurid, kes lähevad ja tulevad minu käsu peale ja mu teenrid täidavad kõiki mu käske.”

³ Kui Jeesus neid sõnu kuulis, pöördus ta oma apostlite ja nendega kaasatulnute poole järgmiste sõnadega: „Ma imestan paganate usu üle. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, nii suurt usku ei ole ma Iisraeliski leidnud.” Maja juurest tagasi pöörates ütles Jeesus: „Lahkume siit.” Ja väeülemale sõbrad läksid majja ning ütlesid Mangusele, mis Jeesus oli öelnud. Alates sellest tunnist hakkas teener paranema ning ta tervis ja töövõime taastusid lõpuks täielikult.

⁴ Aga me ei saanudki teada, mis tol korral tegelikult juhtus. Nii on lihtsalt kirja pandud ja Jeesusega kaasasolnutele ei ilmutatud, kas väeülemale teenri ravisid terveks nähtamatud olendid või mitte. Me teame ainult, et sulane paranes täielikult.

2. REIS JERUUSALEMMA

¹ Teisipäeva, 30. märtsi varahommikul alustas Jeesus koos oma apostlitest kaaskonnaga teed Jeruusalemma paasapüha pidama. Nad läksid sinna Jordani oru kaudu, jõudsid kohale reede, 2. aprilli õhtupoolikul ja seadsid end sisse oma tavalises peatuskohas Betaanias. Läbi Jeeriko minnes peatusid nad hetkeks puhkama, kuna Juudas andis osa nende ühisest rahast hoiule ühe oma perekonnatuttava panka. See oli esimene kord, kui Juudal oli kaasas ülearust raha, ja see hoius jäi puutumata kuni ajani, mil nad rändasid taas läbi Jeeriko Jeruusalemma tol viimasel, sündmusrikkal reisel vahetult enne Jeesuse süüdimõistmist ja surma.

² Seekordsel reisel Jeruusalemma ei juhtunud aga midagi erilist. Vaevalt olid nad end Betaanias sisse seadnud, kui lähedalt ja kaugelt hakkas kogunema inimesi, kes otsisid oma kehale tervenemist, häiritud meelele lohutust ja hinge pääsemist, nii et Jeesusel jäi vähe aega puhkamiseks. Seepärast panid nad Ketsemani aias telgid üles ja Meister käis Betaaniast Ketsemanis, et teda pidevalt ümbritsevatest hulkadest eemale hoida. Apostlirühm veetis Jeruusalemmas peaaegu kolm nädalat, kuid Jeesus palus neil avalikult mitte jutlustada, vaid tegelda ainult õpetamise ja isikuti tööga.

³ Paasapüha pidasid nad vaikselt Betaanias. Ning see oli esimene kord, kui Jeesus ja kõik kaksteist veretult paasapüha pidasid. Johannese apostlid ei söönud paasapüha einet koos Jeesuse ja tema apostlitega, vaid pidasid seda püha Abneri ja paljudega, kes olid hakanud varakult uskuma Johannese jutlustamisse. See oli teine paasapüha, mida Jeesus oma apostlitega Jeruusalemmas pidas.

⁴ Kui Jeesus kaheteistkümnepäevase apostliga Kapernauma suundus, ei tulnud Johannese apostlid nendega kaasa. Nad jäid Abneri juhtimisel Jeruusalemma ja selle ümbrusesse vaikselt taevariigi laiendamise nimel töötama, Jeesus pöördus aga kaheteistkümnepäevase tagasi Galileasse, et seal tööd

teha. Kakskümmend neli kohtusid uuesti alles veidi aega enne seda, kui seitsmekümnele evangelistile anti ülesanne ja nad välja saadeti. Need kaks rühma tegid aga hoolimata oma eriarvamustest koostööd ja said väga hästi läbi.

3. BETESDA TIIGI ÄÄRES

¹ Teise Jeruusalemmas veedetud sabati õhtupoolikul, kui Meister ja apostlid valmistusid templiteenistustes osalema, ütles Johannes Jeesusele: „Tule, ma näitan sulle midagi.” Johannes viis Jeesuse ühest Jeruusalemma väravast välja Betesda tiigi äärde. Selle tiigi ümber oli viis portikust, mille all võis näha suurt rühma paranemist lootvaid kannatajaid. Seal oli kuumaveallikas, mille punakas vesi mulitas aeg-ajalt, kui tiigi alla kaljuõõntesse oli gaasi kogunenud. Paljud pidasid nende vahetevahel toimuvate sooja vee pursete põhjuseks üleloomulikke jõudusid ja üldlevinud arvamuse kohaselt sai esimene, kes pärast purset vette läheb, mis tahes haigusest terveks.

² Jeesuse kehtestatud piirangud muutsid apostlid mõnevõrra rahutuks ja kaheteistkümnest noorim, Johannes, oli selle piirangu all eriti kärsituks muutunud. Ta oli toonud Jeesuse tiigi äärde lootuses, et kokkutulnud kannatajate nägemine mõjub Jeesuse kaastundele sedavõrd, et see ajendab teda neid terveks ravima imeteo abil, mis hämmastaks kogu Jeruusalemma ja paneks inimesed peagi taevariigi evangeeliumisse uskuma. Johannes küsis Jeesuselt: „Meister, vaata kõiki neid kannatajaid — kas me ei saa nende heaks midagi teha?” Ja Jeesus vastas: „Johannes, miks ahvatled sa mind minu valitud teelt kõrvale astuma? Miks soovid sa ikka veel igavese tõe evangeeliumi kuulutamist asendada imetegudega ja haigete ravimisega? Mu poeg, ma ei tohi teha seda, mida sina soovid, kuid kogu kokku need haiged ja vaevatud, et ma saaksin neile oma sõnadega ergutust ja igavest lohutust pakkuda.”

³ Jeesus ütles kokkutulnutele: „Paljud teist on siin haiged ja vaevatud sellepärast, et nad on aastaid valesti elanud. Mõned kannatavad ajalike õnnetusjuhtumite, teised oma esiisade eksimuste pärast, mõned teist aga viirelevad oma ajaliku eksistentsi puudulike tingimuste tõttu. Kuid mu Isa ja ka mina teeme tööd teie maise seisundi parandamiseks, eriti aga teie igavese seisundi kindlustamiseks. Ükski meist ei saa palju teha eluraskuste muutmiseks, kui me ei näe, et see on Isa tahe. Me oleme kõik kohustatud täitma Igavese tahet. Kui teid kõiki saaks teie füüsilistest vaevustest terveks ravida, paneks see teid tõesti imestama, aga veelgi suurem ime oleks see, kui teid puhastataks kõigist vaimsetest haigustest ja te terveneksite kõigist moraalistest puudustest. Te kõik olete Jumala lapsed, te olete taevase Isa pojad. Aja kütked näivad teid vaevavat, kuid igaviku Jumal armastab teid. Ja kui saabub kohtumõistmise aeg, ärge kartke, sest kõik te leiate küllaga nii õiglust kui ka halastust. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile: see, kes kuuleb taevariigi evangeeliumi ja usub õpetusse sellest, et ta on Jumala poeg, elab igavesti; need uskujad siirduvad kohtumõistmisest ja surmast valgusesse ja ellu. Ning saabub tund, mil ka hauasolijad kuulevad ülestõusmise häält.”

⁴ Ja paljud kuulajad uskusid taevariigi evangeeliumi. Mõned vaevatud said nii palju innustust ja vaimset elujõudu, et hakkasid kõigile kuulutama, et neid on ka nende füüsilistest vaevustest tervendatud.

⁵ Üks mees, kes oli olnud aastaid masendunud ja häiritud meele nõrkuse tõttu raskelt vaevatud, rõõmustas Jeesuse sõnade üle, pani oma voodi kokku ja läks koju, kui gi oli sabatipäev. See vaevatud mees oli kõik need aastad oodanud, et *keegi* teda aitaks. Ta oli omaenda abitustunde ohver ja talle polnud kunagi pähe tulnud, et ta võiks ise ennast aidata, mida aga tegelikult oligi tema tervekssaamiseks vaja — et ta paneks oma aseme kokku ja käiks oma jalgadel.

⁶ Siis ütles Jeesus Johannesele: „Lahkume siit, enne kui ülempreestrid ja kirjatundjad tulevad ja solvuvad, et rääkime neile vaevatutele elu sõnu.” Nad pöördusid templisse oma kaaslaste juurde tagasi ja kõik koos mindi peagi Betaaniasse ööbima. Johannes ei rääkinud aga kunagi teistele apostlitele, kuidas ta tol sabati pärastlõunal Jeesusega Betesda tiigi ääres käis.

4. ELUREEGEL

¹ Sellesama sabatipäeva õhtul Betaanias, kui Jeesus ja kaksteist apostlit olid koos rühma uskujatega Laatsaruse aeda lõkke ümber kogunenud, küsis Naatanael Jeesuselt: „Meister, sa oled meile õpetanud uut varianti vanast elureeglist teha teistele seda, mida soovime meile tehtavat. Aga ma ei saa päriselt aru, kuidas me saame alati seda käsku täita. Toon sulle näite ühest liiderlikust mehest, kes vaatab pahelise pilguga oma patukaaslast. Kuidas võime me õpetada, et see kurjade kavatsustega mees peaks tegema teistele seda, mida ta soovib endale tehtavat?”

² Kui Jeesus Naatanaeli küsimust kuulis, tõusis ta kohe ja ütles näpuga apostlile osutades: „Naatanael, Naatanael! Mida sina küll oma südames mõtled? Kas sa ei võta minu õpetusi vastu nagu vaimust sündinu? Kas sa ei kuule tõe nagu targad ja vaimse arusaamisega inimesed? Kui ma manitsesin teid tegema teistele seda, mida te soovite endale tehtavat, rääkisin ma kõrgete ideaalidega inimestest, mitte nendest, kellel võib tekkida kiusatus moonutada minu õpetust ja õhutada sellega ohjeldamatuid pahelisi tegusid.”

³ Kui Meister lõpetas, tõusis Naatanael ja ütles: „Aga Meister, ära arva, et ma niisugust sinu õpetuse tõlgendamist heaks kiidan. Ma esitasin selle küsimuse seepärast, et paljud niisugused inimesed võivad sinu manitsust vääriti tõlgendada, ja lootsin sinult selle kohta täiendavat õpetust kuulda.” Kui Naatanael istus, jätkas Jeesus oma juttu: „Ma tean, Naatanael, et sa ei kiida oma meeles heaks ühtki säärast kurja mõtet, kuid mulle valmistab pettumust see, et sa nii sageli ei oska puhtvaimselt tõlgendada minu tavalisi õpetusi, mis tuleb teile anda inimkeeles ja inimeste kõneviisi arvestades. Las ma õpetan sulle nüüd selle elureegli — manitsuse „tee teistele seda, mida sa soovid, et sinule tehtaks” — tõlgendamist erinevatel tähendustasanditel:

⁴ 1. *keha tasand*. Niisuguse puhtiseka ja liiderliku tõlgenduse näide oligi toodud sinu küsimuses;

⁵ ¶ 2. *tunnete tasand*. See tasand on üks aste kõrgem kui keha tasand ja tähendab, et osavõtlikkus ja kaastunne kõrgendab selle elureegli tõlgendust;

⁶ ¶ 3. *meele tasand*. Nüüd asuvad tegutsema kaalutlev meel ja kogemusest tulenev arukus. Hea otsustusvõime määrab, et seda elureeglit tuleb tõlgendada kooskõlas kõrgeima idealismiga, mis sisaldub sügava eneseväärikustunde ülluses;

⁷ ¶ 4. *vennaliku armastuse tasand*. Isetu pühendumine oma kaaslaste heaolule on veelgi kõrgem tasand. Sellel kogu südamest ühiskonna teenimisele pühendumise kõrgemal tasandil, mis kasvab välja Jumala isaduse tunnetamisest ja sellest tuleneva inimestevahelise vendluse äratundmisest, leiate elu põhireeglile uue ja palju kaunima tõlgenduse;

⁸ ¶ 5. *moraalitasand*. Ja kui te jõuate tõeliselt filosoofilistele tõlgendustasanditele, kui omandate tõelise arusaamise sellest, mis on *õige* ja *väär*, kui tajute inimsuhete igavest sobivust, hakkate nägema seda tõlgendamisprobleemi nii, nagu üllameelne, idealistlik, tark ja erapooletu kolmas isik seda käsku näeks ja tõlgendaks, lähtudes teie elusituatsioonide isiklikest probleemidest;

⁹ ¶ 6. *vaimne tasand*. Ning lõpuks jõuame kõrgeima, vaimse taipamise ja vaimse tõlgendamise tasandini, mis sunnib meid tundma selles elureeglis ära jumaliku käsu, et kõiki inimesi tuleks kohelda nii, nagu meie arvates Jumal neid kohtleks. See on inimsuhete ideaal universumis. Ja selline saab olema teie suhtumine kõigisse neisse probleemidesse, kui teie ülim soov on täita alati Isa tahet. See pärast teete te kõigile inimestele seda, mida te teate, et mina samas olukorras neile teeksin.”

¹⁰ ¶ Mitte miski, mida Jeesus apostlitele seni oli rääkinud, polnud neid kunagi rohkem üllatanud. Nad arutlesid Meistri sõnade üle veel kaua pärast magaminekut. Naatanael ei saanud küll kohe aru, et Jeesus polnudki tema küsimuse vaimu vääriti mõistnud, kuid teised olid enam kui tänulikud, et nende filosoofiline kaasapostel oli sõandanud esitada nii mõtlemapaneva küsimuse.

5. KÜLAS VARISER SIIMONIL

¹ Siimon polnud küll juutide Suurkohtu liige, kuid oli Jerusaalemmas mõjukas variser. Ta uskus Jeesust pooleldi ja hoolimata sellest, et teda võidi selle eest tugevasti kritiseerida hakata, julges ta kutsuda Jeesuse koos tema kaaslaste Peetruse, Jaakobuse ja Johannelega oma koju einele. Siimon oli Meistri tegevust kaua jälginud ja tema õpetused, aga veelgi enam tema isiksus olid jätnud talle sügava mulje.

² Rikkad variserid armastasid almuseid jagada ega varjanud oma heategevust avalikkuse eest. Mõnikord nad isegi puhusid pasunat, enne kui mõnele kerjusele heateo tegid. Kui variserid silmapaistvatele külalistele pidusöögi korraldasid, tavatsesid nad jätta maja ukseid lahti, et ka tänavakerjused võiksid sisse tulla, seista sööjate istmete taga seinte ääres ja võtta vastu toiduportsjoneid, mis pidusöögil osalejad neile võisid visata.

³ Tookord tuli Siimoni majja tänavalt halva kuulsusega naine, kes oli hiljuti hakanud uskuma taevariigi evangeliumisse. Seda naist tunti kogu Jerusaalemmas hästi kui endist niinimetatud kõrgklassi bordelli pidajat ühe paganate templiõue läheduses. Pärast Jeesuse õpetuste vastuvõtmist oli ta oma jumalavallatu ettevõtte sulgenud ja ajendanud enamikku tema juures elanud naistest evangeliumi vastu võtma ning eluviisi muutma. Hoolimata sellest põlgasid variserid teda endiselt ja hooraclu märgiks ei tohtinud ta oma juukseid üles seada. See naine, kelle nime ei nimetata, oli toonud kaasa suure pudeli lõhnastatud võidmivett ja hakkas toidu kohale kummardunud Jeesuse jalgu võidma, seistes tema selja taga ning niisutades neid samal ajal ka oma tänulikkusepisaratega ja pühkides neid oma juustega. Kui ta oli võidmise lõpetanud, nuttis ta ikka edasi ja suudles Jeesuse jalgu.

⁴ Siimon mõtles seda nähes endamisi: „Kui see mees oleks prohvet, oleks ta tajunud, kes ja missugune see naine on, kes teda niimoodi puudutab; et see naine on kurikuulus patustaja.” Jeesus aga teadis, mis Siimoni peas toimus, ja ta ütles: „Siimon, ma tahan sulle midagi rääkida.” Siimon vastas: „Räägi, õpetaja.” Siis ütles Jeesus: „Ühel rikkal rahalaenajal oli kaks võlgnikku. Üks võlgnes talle viissada teenarit ja teine viiskümmend. Et aga kummalgi ei olnud millegagi oma võlga tasuda, loobus ta nende võlgade sissenõudmisest. Mis sa arvad, kumb armastas teda sellepärast rohkem?” Siimon vastas: „Arvan, et see, kellel oli suurem võlg.” Aga Jeesus ütles: „Sa arvasid õigesti,” ja jätkas naisele osutades: „Siimon, vaata hoolega seda naist. Ma tulin sinu majja kutsutud külalisena, kuid sa ei andnud mulle jalgade jaoks vett. See tänulik naine pesi mu jalgu pisaratega ja kuivatas neid oma juustega. Sina ei andnud mulle sõbralikku tervitussuudlust, aga sestpeale, kui see naine sisse tuli, on ta lakkamatult mu jalgu suudelnud. Sa ei võidnud õliga mu pead, kuid tema on võidnud mu jalgu kallihinnaliste vetega. Ja mida see kõik tähendab? Lihtsalt seda, et talle on andeks antud palju patte ja see on pannud teda tugevasti armastama. Ent need, kellele on vähe andeks antud, armastavad vähe.” Jeesus pöördus naise poole, võttis tal käest kinni, aitas ta püsti ja ütles: „Sa oled tõepoolest oma patte kahetsenud ja need on andeks antud. Ära lase end heidutada kaasinimeste mõtlematust ja lahkuseta suhtumisest, tunne ka edaspidi rõõmu taevariigi ja vabaduse üle.”

⁵ ¶ Kui Siimon ja ta sõbrad, kes temaga einestasid, neid sõnu kuulsid, olid nad veel enam üllatunud ja hakkasid omavahel sosistama: „Kes on see mees, et ta julgeb isegi patte andeks anda?” Ja kui Jeesus nende omavahelist juttu kuulis, pöördus ta naise poole ja saatis ta ära järgmiste sõnadega: „Naine, mine rahu, su usk on su päästnud.”

⁶ Kui Jeesus tõusis, et sõpradega lahkuda, ütles ta Siimoni poole pöördudes: „Ma tunnen sinu südant, Siimon, kuidas sa kõhkled usu ja kahtluste vahel, kuidas hirm viib sind arust ära ja uhkus teeb sulle muret. Kuid ma palvetan sinu eest, et sa võiksid alluda valgusele ja kogeda oma elus sama vägevaid meele- ja vaimumuutusi kui need tohutud muutused, mis taevariigi evangelium on sinu kutsumata

ja soovimatu külalise südames esile kutsunud. Ja ma kuultan teile kõigile, et Isa on avanud taevariigi ukseid igauhele, kellel on usku sinna siseneda, ja ükski inimene ega inimeste ühendus ei saa sulgeda neid uksi ka kõige alandlikumale hingele ega oletatavasti ka kõige häbematumale patustajale maa peal, kui too soovib siiralt sinna astuda.” Ja Jeesus lahkus koos Peetruse, Jaakobuse ja Johannesega oma võõrustaja majast ning läks teiste apostlite juurde Ketsemani aia laagrisse.

⁷ ¶ Tolsamal õhtul pöördus Jeesus apostlite poole neile kauaks meelde jäänud kõnega Jumalaga koosolemise ja igavesel Paradiisi-tõusul edasijõudmise suhtelisest väärtusest. Jeesus ütles: „Mu lapsed, kui lapse ja Isa vahel on olemas tõeline ja elav side, liigub laps kindlasti pidevalt Isa ideaalide suunas. Laps võib, tõsi küll, algul aeglaselt edasi jõuda, kuid edenemine on hoolimata sellest kindel. Tähtis ei ole mitte teie edenemise kiirus, vaid kindlus. Teie tegelikud saavutused pole nii tähtsad kui see, et teie arengu *suund* oleks Jumala poole. See, missuguseks te päev-päevalt muutute, on lõpmatult tähtsam kui see, missugune te olete täna.

⁸ See muutunud naine, keda mõned teist täna Siimoni majas nägid, elab praegu tasandil, mis on Siimoni ja tema heade kavatsustega kaaslaste omast tunduvalt madalam. Ent sel ajal, kui need variserid on hõivatud tähenduseta tseremooniasteenistuste petlike ringide läbimise illusiooni väärtprogreessiga, on see naine alustanud tõesti pikki ja sündmusrikkaid Jumala otsinguid, ja tema taevateed ei tõkesta ei vaimne uhkus ega moraalne enesega rahulolu. See naine on inimlikus mõttes Jumalast palju kaugemal kui Siimon, aga ta hing on edenemas, ta on teel igavese sihi poole. Selles naises peituvad tohutud vaimsed tulevikuvõimalused. Mõned teist ei ole võib-olla hinge ja vaimu poolest tegelikult kõrgel tasemel, kuid te liigute iga päev edasi Jumala poole elaval teel, mille teile on avanud usk. Igauhes teist on suured tulevikuvõimalused. Palju parem on omada väikest, aga elavat ja kasvavat usku, kui suurt mõistust, milles on maise tarkuse ja vaimse uskmatus surnud varud.”

⁹ Jeesus hoiatas apostleid siiski tõsiselt, et jumalalaps ei kuritarvitaks oma rumaluses Isa armastust. Ta teatas, et taevane Isa ei ole lodev, lõtv ega rumalalt järeleandlik lapsevanem, kes on alati valmis pattu andeks andma ja mõtlematust andestama. Ta hoiatas oma kuulajaid, et nad ei kasutaks tema näiteid isast ja pojast ekslikult ega jäta muljet, nagu oleks Jumal mõni liialt järeleandlik ja ebatark lapsevanem, kes oma mõtlematute laste moraalsele hukule kaasa aitab ja soosib sellega kindlalt ning otseselt omaenda järglaste astumist kuritegelikule ja varajase kõlvatuse teele. Jeesus ütles: „Mu Isa ei soosi järeleandlikult neid oma laste tegusid ja teguviise, mis on igasugusele moraalsele kasvule ja vaimsele arengule hävitavad ja hukutavad. Niisugused patused teguviisid on Jumala silmis jäledad.”

¹⁰ ¶ Jeesus viibis veel paljudel teistelgi poolavalikel kohutumistel ja pidusöökidel Jeruusalemma kõrgete ja madalatega, rikaste ja vaestega, enne kui ta koos apostlitega lõpuks

Kapernaumast lahkus. Ning paljudest said tõepoolest taevariigi evangeeliumisse uskujad ja neid ristas hiljem koos oma kaaslastega Abner, kes jäi Jeruusalemma ja selle ümburuse taevariigi huve edendama.

6. TAGASIPÖÖRDUMINE KAPERNAUMA

¹ Aprillikuu viimasel nädalal lahkusid Jeesus ja kaksteist apostlit oma peatuspaigast Betaaniast Jeruusalemma lähedal ja alustasid Jeeriko ning Jordani kaudu tagasiteed Kapernauma.

² Juutide ülempreestrid ja usujuhid pidasid palju salajasi koosolekuid arutamaks, mida Jeesusega teha. Nad olid kõik ühel nõul, et tema õpetustegevus tuleks kuidagi lõpetada, aga nad ei suutnud jõuda kokkuleppele, kuidas seda teha. Nad olid lootnud, et tsiviilvõimud lasevad ta kõrvaldada, nii nagu Herodes oli Johannesele lõpu teinud, kuid avastasid, et Jeesus teeb oma tööd selliselt, et tema jutlustamine Rooma ametnike eriti ei häirigi. Seepärast otsustati ühel koosolekul, mis toimus päev enne Jeesuse lahkumist Kapernauma, et ta vahistatakse religiooniga seotud süüdistuse alusel ja Suurkohus mõistab tema üle kohut. Nii saadeti kuuest nuhist koosnev komisjon Jeesuse sõnu ja tegusid jälgima, et nad tema seaduserikkumiste ning pühaduseteotuste kohta piisavalt tõendeid koguksid ja ettekandega Jeruusalemma tagasi pöörduksid. Need kuus juuti jõudsid ligikaudu kolmekümneliikmelisele apostlirühmale järele Jeeriko lähedal, avaldasid soovi jüngriteks saada ja ühinesid seda ettekäänet kasutades Jeesuse kaaskonnaga, jäädes rühmaga kuni teise jutlustamisreisi alguseni Galileas; seejärel naasid kolm neist Jeruusalemma ülempreestritele ja Suurkohtule ettekannet tegema.

³ ¶ Peetrus jutlustas Jordani ületamiskohale kogunenud rahvahulgale ja järgmisel hommikul liikusid nad mööda jõekallast Amatusesse. Nad tahtsid minna otse edasi Kapernauma, kuid sinna kogunes nii palju rahvast, et nad jäid veel kolmeks päevaks jutlustama, õpetama ja ristima. Nad asusid koduteele alles sabati varahommikul, maikuu esimesel päeval. Jeruusalemma nuhid olid kindlad, et saavad nüüd Jeesuse vastu esitada oma esimese süüdistuse — sabati rikkumise —, sest ta oli söandanud alustada reisi sabatipäeval. Kuid nad pidid pettuma, sest vahetult enne lahkumist kutsus Jeesus Andrease enda juurde ja käskis tal liikuda vaid ühe kilomeetri kaugusele, mis oli juutide sabatipäeva reiside lubatud pikkus.

⁴ Nuhkidel ei tulnud võimalust Jeesust ja tema kaaslasti sabati rikkumises süüdistada siiski kaua oodata. Kui teelised läksid mööda kitsast rada, voogas mõlemal pool teed tuules küpsev nisu ja mõned apostlid, kellel oli kõht tühi, võtsid möödaminnes küpset vilja ja sõid seda. Rändajad võtsid ikka tee kõrvalt vilja ja keegi ei pidanud seda väära teoks. Ent nuhid kasutasid seda ettekäändena Jeesuse ründamiseks. Kui nad nägid Andreast terasid peos hõõrumas, läksid nad tema juurde ja küsisid: „Kas sa ei tea, et terade korjamine ja hõõrumine sabatipäeval on ebaseaduslik?” Ja Andreas vastas: „Meil on kõht tühi ja me hõõrume seda vaid nii palju, kui meile vaja; ja mis ajast on terade

söömine sabatipäeval patt?” Variserid aga vastasid: „Süüa küll tohib, aga te rikute seadust sellega, et korjate teri ja hõõrute neid käte vahel; Meister ei kiidaks seda kindlasti heaks.” Siis ütles Andreas: „Aga kui teri süüa tohib, siis nende hõõrumine käte vahel on vaevalt raskem töö kui terade närimine, mida te lubate; miks te norite niisuguste pisiasjade pärast?” Kui Andreas vihjas, et nad on norijad, olid nuhid väga nõrduinud ja tormasid tagasi Jeesuse juurde, kes Matteusega juttu ajades mööda teed tuli, ning kaebasid talle: „Vaata, Õpetaja, sinu apostlid rikuvad sabatipäeval seadust: nad korjavad, hõõruvad ja söövad teri. Sa kindlasti keelad neil seda teha.” Jeesus aga ütles süüdistajatele: „Te kaitsete tõesti innukalt seadust ja teete hästi, et peate sabatipäeva ikka pühaks. Ent kas te olete pühakirjast lugenud, et kui Taavetil oli ühel päeval kõht tühi, astus ta koos oma kaaslastega jumalakotta ja sõi ohvrileiba, mida oli seadusega lubatud süüa ainult preestritel? Taavet andis seda leiba ka neile, kes temaga kaasas olid. Ja kas te pole meie seadusest lugenud, et sabatipäeval on lubatud paljude vajalike asjade tegemine? Ja kas ma ei näe veel enne selle päeva lõppu teid seda söömas, mida te olete tänase päeva jaoks kaasa võtnud? Head mehed, te teete hästi, et jälgite innukalt sabatipidamise nõuete täitmist, kuid parem jälgige oma kaaslaste tervist ja heaolu. Ma teatan teile, et sabat on loodud inimese jaoks, mitte inimene sabati jaoks. Ja kui te olete siin selleks, et minu sõnu jälgida, siis kuulutan ma avalikult, et Inimese Poeg valitseb isegi sabati üle.”

⁵ Tema terased ja targad sõnad hämmastasid ja hämmeldasid varisere. Nad hoidusid päeva lõpuni omaette ja ei julgenud enam midagi küsida.

⁶ ¶ Jeesuse vastuseis juudi traditsioonidele ja orjalikele tseremooniatele oli alati *jaatav*. See väljendus selles, mida ta tegi ja mida heaks kiitis. Meister kulutas negatiivsele hukkamõistule vähe aega. Ta õpetas, et need, kes tunnevad Jumalat, võivad tunda rõõmu elamise vabadusest, petmata end patustamise lubatavusega. Jeesus ütles apostlitele: „Mehed, kui teid valgustab tõde ja kui te tõesti teate, mida te teete, olete õnnistatud. Ent kui te ei tunne jumalikku teed, on teie olukord kahetsusväärne ja te oletegi juba seaduserikkujad.”

7. TAGASI KAPERNAUMAS

¹ Oli juba peaaegu esmaspäeva, 3. mai keskpäev, kui Jeesus ja kaksteist apostlit Tarihheast paadiga Betsaidasse jõudsid. Nad sõitsid paadiga selleks, et pääseda neist, kes nendega koos rändasid. Ent järgmisel päeval olid teised, sealhulgas Jeruusallemi ametlikud nuhid, Jeesuse taas üles leidnud.

² Teisipäeva õhtul pidas Jeesus taas üht oma tavalist küsimuste ja vastuste koosolekut, kui kuue nuhi juht talle ütles: „Ma rääkisin täna ühe Johannese jüngriga, kes siin sinu õpetust kuulab, ja me kumbki ei saanud aru, miks sa ei käsi oma jüngeid kunagi paastuda ega palvetada, nii nagu meie, variserid, paastume ja nagu Johannes oma järgijatel käskis seda teha?” Ja Jeesus vastas küsijale, viidates ühele Johannese väitele: „Kas peiupoisid paastuvad, kui peigmees

on nendega? Seni kuni peigmees on nende juures, saavad nad vaevalt küll paastuda. Ent siis saabub aeg, mil peigmees ära võetakse, ja sel ajal hakkavad peiupoisid kahtlemata paastuma ja palvetama. Valguse lastele on palvetamine loomulik tegevus, kuid paastumine ei kuulu taevariigi evangeeliumisse. Pidage meeles, et tark rätsep ei õmble uut ja kokkutõmbumata riidetükki vana rõiva külge, sest see võib märjaks saades kokku tõmbuda ja rõivast veel enam katki käristada. Ei panda ka uut veini vana veini nahklähkritesse, sest uus vein võib nahad lõhki paisutada, nii et saavad hukka nii vein kui ka nahad. Tark mees paneb uue veini värsketesse lähkritesse. Seepärast teevad minu jüngrid targasti, kui nad ei too vanast korrast liiga palju üle uude õpetusse taevariigi evangeeliumist. Kui te olete oma õpetaja kaotanud, siis võib ehk olla põhjendatud mõnda aega paastuda. Paastumine võib sobida Moosese seadustesse, kuid saabuvas taevariigis on Jumala pojad vabad hirmust ja tunnevad rõõmu jumalikust vaimust.” Johannese jüngeid need sõnad lohutasid, variserid aga olid veelgi rohkem hämmeldunud.

³ Siis hoiatas Meister oma kuulajaid ka kõigi vanaaia õpetuste täielikult uute doktriinidega asendamise eest. Jeesus ütles: „See, mis on vana ja samas ka *tõene*, peab jääma. Samuti tuleb tagasi lükata kõik, mis on uus, aga väär. Ent seda, mis on uus ja samuti tõene, võtke usuga ja julgesti vastu. Pidage meeles, et on kirjutatud: „Ärge hüljake vana sõpra, sest uus pole temaga võrreldav. Uus sõber on nagu uus vein, kui see vanaks saab, joote seda rõõmuga.”

8. VAIMSE HEADUSE PÜHA

¹ Tol ööl pärast tavaliste kuulajate lahkumist õpetas Jeesus oma apostleid edasi. Ta alustas oma õpetusi tsitaadiga prohvet Jesajalt:

² ¶ „Miks te paastusite? Miks vaevasite oma hinge, tundes samal ajal rõõmu rõhumisest ja ebaõiglusest? Vaadake, te paastute riuks ja tülis ja et lüüa öela rusikaga. Ent niimoodi ei paastuta selleks, et teie hää kõrgele jõuaks.

³ Kas niisugune paast mulle meeldib — selline päev, mil inimene vaevab oma hinge? Et ta painutab oma pead nagu kõrkjas, teeb enesele aseme kotiriidest ning tuha? Kas sa nimetad seda paastuks ja Issandale meelepäraseks päevaks? Eks ole ju mulle meeldiv paast niisugune: päästa valla ülekohtused ahelad, teha lahti ikke rihmad, lasta vabaks rõhutatud ja purustada kõik ikked? Eks see ole murda oma leiba näljasele ja viia oma kotta viletsad kodutud? Ja kui ma näen alastiolijaid, eks ma riietan nad?

⁴ Siis ilmub su valgus otsekui koit ja su paranemine edeneb jõudsasti. Sinu õigus käib su ees, Issanda auhiilgus järgneb sulle. Siis sa hüüad ja Issand vastab; kisendad appi ja tema ütleb: „Vaata, siin ma olen.” Ja kõike seda teeb ta siis, kui hoidud rõhumisest, hukkamõistust ja edevusest. Isa soovib pigem, et sa oleksid näljaste suhtes südamlilik ja hoolitseksid vaevatud hingede eest, siis koidab sulle pimeduses valgus ja su pilkane pimedus on otsekui keskpäev. Ja Issand juhatab sind alati ning toidab su hinge ja annab sulle uut jõudu. Sa oled siis otsekui kastetud rohuad, veelätte sarnane, mille vesi ei valmista iial pettumust. Ning need,

kes seda teevad, taastavad kahanenud auhiilguse; nad ehitavad üles paljude põlvede alusmüürid; neid nimetatakse lõhutud müüride parandajateks, teeradade käidavaks tegijateks.”

⁵ ¶ Ning Jeesus kuulutas neile tol öhtul veel kaua tõde, et just nende usk annab neile oleviku ja tuleviku taevariigis turvalisuse, mitte hingepiinad ega keha paastumine. Ta manitses apostleid elama vähemalt vanaaja prohvetite

ideede kohaselt ja väljendas lootust, et nad edenevad Jeesa ja ja vanemate prohvetite ideaalidest tunduvalt kaugemale. Tema viimased sõnad tol öhtul olid: „Kasvage armus selle elava usu toel, mis kinnitub tõsiasjale, et te olete Jumala pojad, ja tunnistab samal ajal kõiki inimesi vendadena.”

⁶ Alles pärast kella kaht öösel lõpetas Jeesus jutu ning igäüks heitis oma asemele magama.

EVANGELISTIDE KOOLITAMINE BETSAIDAS

ALATES 3. maist kuni 3. oktoobrini aastal 28 pKr elas Jeesus koos apostlitega Betsaidas Sebedeuse majas. Kogu selle viis kuud kestnud kuivaperioodi paiknes Sebedeuse maja lähedal järve kaldal tohutu laager, mida oli Jeesuse kasvava kaaskonna mahutamiseks tunduvalt suurendatud. Selles järveäärses laagris elas pidevalt vahetuv tõetsijate, terveneda soovijate ja uudishimulike seltskond, kelle arv ulatus erinevatel aegadel viiesajast tuhande viiesajani. Telklinnak oli Taavet Sebedeuse üldise järelevalve all, teda abistasid Alfeuse kaksikud. Laager oli oma korra, puhtuse ja majandamisviisi poolest igati eeskujulik. Haiged jagati haiguste järgi rühmadesse ja olid uskujust arsti, süürlase Elmani järelevalve all.

² Kogu selle aja käisid apostlid vähemalt ühe päeva nädalas kalastamas ja müüsid oma saagi Taavetile järveäärses laagri jaoks. Nii teenitud raha anti üle ühisesse laekasse. Kaheteistkümnel lubati veeta iga kuu üks nädal oma pere või sõpradega.

³ Andreas jäi küll apostlite tegevuse üldjuhiks, kuid evangelistide kooli eest vastutas täielikult Peetrus. Kõik apostlid õpetasid ennelõunal evangelistide rühmi ja pärastlõunal õpetasid õpetajad koos õpilastega rahvast. Õhtusöögi järel korraldasid apostlid evangelistidele viiel õhtul nädalas küsimuste ja vastuste koosolekuid. Kord nädalas juhatas seda küsimuste tundi Jeesus, kes vastas eelmistel koosolekutel vastamata jäänud küsimustele.

⁴ Viie kuuga käis sellest laagrist läbi mitu tuhat inimest. Sageli viibis siin huvilisi Rooma impeeriumi kõigist osadest ja ka Eufratist ida poole jäävatelt maadelt. See oli Meistri õpetamistes pikim stabiilne ja hästi korraldatud periood. Jeesuse lähedased viibisid sel ajal enamasti kas Naatsaretis või Kaanas.

⁵ Laagrit ei peetud ühiste huvidega kogukonnana, nagu elas apostlirühm. Taavet Sebedeus juhtis suurt telklinnakut nii, et sellest sai isevarustav ettevõtte, hoolimata sellest, et kedagi ei saadetud kunagi tagasi. See pidevas muutumises olev laager kuulus vältimatult Peetruse evangelistide kooli juurde.

1. UUS PROHVETITE KOOL

¹ Jeesus määras Peetruse, Jaakobuse ja Andrease evangelistide kooli astuda soovijate hulgas valikut tegema. Selle uue prohvetite kooli õpilaste seas olid esindatud kõik Rooma maailma ja Ida, isegi India rassid ja rahvused. Koolis rakendati õppimise ja praktikas läbiproovimise süsteemi. Seda, mis õpilased ennelõunal õppisid, õpetasid nad pärastlõunal järve äärde kogunenud rahvale. Pärast õhtusööki arutasid nad omavahel nii ennelõunal õpitut kui ka pärastlõunal õpetatut.

² Iga apostlist õpetaja õpetas taevariigi evangeeliumi oma vaatepunktist. Nad ei püüdnudki õpetada täpselt ühtemoodi, teoloogilised doktriinid ei olnud standardselt

ega dogmaatiliselt sõnastatud. Ehkki nad kõik õpetasid *sama tõde*, tõlgendas iga apostel Meistri õpetust omal viisil. Ja Jeesus toetas seda erinevate isiklike kogemuste esitamist taevariigi asjadest, kooskõlastades ja harmoneerides paljusid lahknevaid vaatenurki evangeeliumile alati oma iganädalastes küsimustetundides. Hoolimata sellest suurest individuaalsest vabadusest õpetamisküsimustes kaldus evangelistide koolis domineerima Siimon Peetruse teoloogia. Peetruse kõrval avaldas suurimat isiklikku mõju Jaakobus Sebedeus.

³ Selle viie kuu jooksul järve ääres koolitatud enam kui saja evangelisti seast (välja arvatud Abner ja Johannese apostlid) valiti hiljem seitsekümmend evangeeliumiõpetajat ja -jutlustajat. Evangelistide kooli õpilastel ei olnud kõik sama ühine kui kaheteistkümnel apostlil.

⁴ Need evangelistid küll õpetasid ja jutlustasid evangeeliumi, kuid ristima hakkasid nad uskujaid alles pärast seda, kui Jeesus nad hiljem taevariigi seitsmekümne sõnumitoojana ametisse määras ja õnnistas. Samas kohas päikeseloojangu ajal tervendatud suurest hulgast oli nende evangelistiõpilaste seas vaid seitse. Üks, kes Peetruse koolis evangeeliumiteenistuseks koolituse sai, oli Kapernauma ametimehe poeg.

2. BETSAIDA HAIGLA

¹ Süüria arst Elman moodustas järveäärses laagris kahekümne viie noore naise ja kaheteistkümneme mehe abiga neljaks kuuks taevariigi esimese haigla. Selles haiglas, mis asus telklinnakust endast veidi lõuna pool, raviti haigeid kõigi tol ajal tuntud aineliste vahenditega, samuti vaimsete meetodite — palvetamise ja usu ergutamisega. Jeesus külastas laagri haigeid vähemalt kolm korda nädalas ja suhtles individuaalselt iga kannatajaga. Tuhande haige ja vaevalu puhul, kes sellest haiglast paremas seisundis või tervetena lahkusid, ei toimunud meie teada ühtki niinimetatud üleloomuliku tervenemise imet. Kuid suur osa paranenud inimestest kuulutas siiski alati, et Jeesus on nad terveks teinud.

² Paljud selle hoolekande käigus Jeesuse ravitud Elmani patsiendid näisid tõepoolest nagu ime läbi tervenevat, kuid meile õpetati, et need olid just niisugused meele- ja vaimumuutused, mida võivad kogeda ootusrikkad ja usust vallatud inimesed, keda vahetult ja innustavalt mõjutab mõni tugev, positiivne ja heategev isiksus, kelle hoolitsus pagendab hirmu ja kaotab ärevuse.

³ Elman ja tema abilised püüdsid oma kaaslastega õpetada neile haigetele tõde „kurjadest vaimudest vaevatuse” kohta, kuid neil oli selles osas vähe edu. Peaaegu üldine arvamus oli, et füüsilisi haigusi ja meelehäireid võib põhjustada niinimetatud ebapuhta vaimu elutsemine haige inimese meeles või kehas.

⁴ Kõigis kokkupuudetes haigete ja vaevatudega järgis Jeesus ravimeetodite või haiguse tundmatute põhjuste ilmutamise osas oma Paradiisi-venna Immanueli õpetusi, mis ta sai enne, kui alustas Urantia kehastumist. Hoolimata sellest õppisid haigete eest hoolitsejad temalt palju kasulikku, jälgides, kuidas Jeesus haigetesse ja kannatajatesse usku ja usaldust sisendas.

⁵ Veidi enne külmetuste ja palaviku suurema leviku perioodi algust saadeti laager laiali.

3. ISA ÜLESANDEID TÄITMAS

¹ Kogu selle aja pidas Jeesus laagris avalikku teenistust vähem kui tosin korda ja Kapernauma sünagoogis rääkis ta vaid ühel korral, eelviimasel sabatil enne nende lahkumist äsjakoolitatud evangelistidega oma teisele avalikule jutlustamisreisile Galileas.

² Meister polnud veel kunagi ristimisest saadik olnud nii palju ükski kui selle evangelistide koolituslaagri ajal Bet-saidas. Kui mõni apostel sõandas Jeesuselt küsida, miks ta nende juurest nii palju eemal viibib, vastas tema alati, et ta „täidab Isa ülesandeid”.

³ Neil äraolekutel olid Jeesusel kaasas vaid kaks apostlit. Ta oli Peetruse, Jaakobuse ja Johannese ajutiselt isiklike kaaslaste ülesannetest vabastanud, et nad võiksid osaleda enam kui saja uue evangelistikandidaadi koolitamises. Kui Meister soovis minna mägedesse Isa tööd tegema, kutsus ta alati endaga kaasa suvalised kaks apostlit, kellel näis olevat vaba aega. Nii oli kõigil kaheteistkümnel võimalus Jeesusega lähedastes suhetes olla.

⁴ Käesoleva dokumendi jaoks pole seda küll ilmutatud, kuid meile on antud mõista, et Meister oli nende üksildaste mägedes veedetud tundide jooksul otseses kontaktis paljude oma universumi valdkondade üldjuhtidega ja andis neile korraldusi. Alates ristimisest oli see meie universumi kehastunud Suverään hakanud üha aktiivsemalt ja teadlikumalt osalema universumi haldamise teatavate aspektide suunamisel. Ning me oleme alati olnud seisukohal, et mingil tema vahetutele kaaslastele ilmutamata viisil tegeles ta neil nädalatel, mil ta maistes asjades vähem osales, nende kõrgete vaimintellektide suunamisega, kellele oli tehtud ülesandeks hiiglasliku universumi juhtimine, ning et Jeesus kui inimene nimetas neid oma tegevusi „Isa ülesannete täitmiseks”.

⁵ Kui Jeesus oli tundide kaupa omaette ja tema läheduses viibis vaid kaks apostlit, nägid need tihti, kuidas Jeesuse näoilmes toimus palju kiireid muutusi, ehkki nad ei kuulnud teda sõnagi lausuvat. Nad ei näinud ka ühtki taevast olendit, kes oleks nende Meistriga suhelnud, kuigi mõni neist sai hiljem niisuguse vaatepildi tunnistajaks.

4. PAHE, PATT JA KURJUS

¹ Jeesus tavatses pidada igal nädalal kaks öhtut Sebe-deuse aia eraldatud ja varjulises nurgas isiklikke vestlusi inimestega, kes soovisid temaga kõnelda. Ühel niisugusel öhtusel omavahelisel vestlusel esitas Toomas Meistrile

järgmise küsimuse: „Miks on inimestel vaja taevariiki astumiseks vaimust sündida? Kas ümersünd on vajalik pahelise kontrolli alt pääsemiseks? Meister, mis on pahe?” Kui Jeesus neid küsimusi kuulis, ütles ta Toomale:

² „Ära tee seda viga, et sa segad *pahe* ära *pahelisega*, õigemini *kurja vaimuga*. See, keda sina paheliseks nime-tad, on enesearmastuse poeg, kõrge haldaja, kes tõstis teadlikult mässu minu Isa ja tema ustavate Poegade valitsuse vastu. Kuid ma olen nende patuste mässajate üle juba võidu saavutanud. Tee endale selgeks nende kahe hoiaku vahe Isa ja tema universumi suhtes. Ära unusta neid seadusi, mis puudutavad suhtumist Isa tahtesse:

³ Pahe on teadmatu või ettekavatsematu jumalikust seadusest, Isa tahtest üleastumine.

⁴ Patt on teadlik ja tahtlik üleastumine jumalikust seadusest, Isa tahtest. Patt mõõdab tahtmatust alluda jumalikule juhtimisele ja vaimsele suunamisele. Pahe mõõdab seda, mil määral Isa armastavat kava isiksuse ellujäämiseks ja Poegade halastavat päästmishoolekannet jätkuvalt tagasi lükatakse.

⁵ Kurjus on tahtlik, sihi- ja järjekindel üleastumine jumalikust seadusest, Isa tahtest. Isa armastusega loodud isiksuse ellujäämise kava ja Poja halastava päästmishoolekande jätkuva tagasilükkamise mõõt on kurjus.

⁶ Enne vaimu ümersündi allub inimene loomult oma sünnipärastele pahelisele kalduvustele, kuid see loomupärane ebatäiuslik käitumine ei ole patt ega kurjus. Surelik inimene alles alustab oma pikka tõusu Paradiisi-Isa täiuslikkuse poole. Loomupäraste annete ebatäiuslikkus või puudulikkus ei ole patusus. Inimene allub tõepoolest pahele, ent pole mitte mingis mõttes paheline laps seni, kuni ta pole teadlikult ja tahtlikult patu teed ja kurjuse elu valinud. Pahe on selle maailma loomulikule korrale omane, kuid patt on teadlik mässuline hoiak, mille tõid siia maailma need, kes langesid vaimuvalgusest suurde pimedusse.

⁷ Sind, Toomas, ajavad segadusse kreeklaste doktriinid ja pärslaste eksimused. Sa ei saa pahe ja patu vahetusest aru seepärast, et sinu arvates sai inimkond maa peal alguse täiuslikust Aadamast ja mandus patu kaudu kiiresti inimese praeguse kahetsusväärse seisundini. Ent miks keeldud sa aru saamast selle üriku tähendusest, milles kirjeldatakse Aadama poja Kaini minekut Noodimaale ja seal abiellumist? Miks keeldud sa selle üriku tähenduse tõlgendamisest, milles räägitakse, kuidas Jumala pojad leidsid endile naised inimtütarde seast?

⁸ Inimene on tõepoolest loomult paheline, kuid mitte tingimata patune. Uussünd — vaimust ristimine — on oluline pääsemaks pahest ja vajalik astumaks taevariiki, kuid see kõik ei tühistaks fakti, et inimene on Jumala poeg. Ning see loomupärane potentsiaalne pahelisus ei tähenda ka seda, et inimene oleks oma taevasest Isast mingil salapärasel viisil võõrandunud, nii et ta peaks võõrana või kasupojana taotlema Isalt ametlikku lapsendamist. Kõik niisugused arvamused on sündinud kõigepealt sellest, et te

mõistate Isa vääriti, ja teiseks sellest, et te ei tunne inimese päritolu, olemust ja saatust.

⁹ Kreeklased ja teised on teile õpetanud, et inimene pärineb jumalikust täiuslikkusest ja vajub sellest pidevalt allapoole unustusse või hävingusse. Mina tuln teile näitama, et inimene tõuseb taevariiki astumise kaudu kindlalt üles Jumala ja jumaliku täiuslikkuse poole. Iga olend, kes mingis mõttes ei küüni igavese Isa tahte jumalike ja vaimsete ideaalideni, on potentsiaalselt paheline, kuid need olendid pole mingiski mõttes patused, ammugi siis kurjad.

¹⁰ Kas sa pole siis, Toomas, pühakirjast lugenud: „Teie olete meie Issanda Jumala lapsed.” „Mina saan tema Isaks ja temast saab minu poeg.” „Olen ta valinud oma pojaks — mina saan tema Isaks.” „Too mu pojad kaugelt siia ja mu tütreid maailma lõpust; too kõik, keda minu nimega hüütakse, sest ma olen nad loonud oma auhiilguse jaoks.” „Te olete elava Jumala pojad.” Nii nagu igast inim-isast on mingi aineoline osa temast pärit lapses, on ka igas taevariigi usupojas vaimne osa taevasest Isast.”

¹¹ ☩ Jeesus rääkis Toomale kõike seda ja veel enam, ning apostel sai päris palju aru, ehkki Jeesus manitses teda „mitte kõnelema neist asjust teistele enne, kui ma pole Isa juurde tagasi läinud”. Ja Toomas mainiski seda vestlust alles siis, kui Meister oli juba sellest maailmast lahkunud.

5. KANNATAMISE EESMÄRK

¹ Ühe teise niisuguse omavahelise vestluse ajal aias küsis Naatanael Jeesuselt: „Meister, ma hakkan küll juba aru saama, miks sa keeldud kõiki ravimast, kuid ma ei saa ikka veel aru, miks armastav Taevaisa lubab nii paljudel oma maistel lastel arvukate vaevade all kannatada.” Meister vastas Naatanaelile:

² ☩ „Naatanael, sina ja paljud teised olete kimbatuses sellepärast, et te ei saa aru, kuidas selle maailma asjade loomulikku kulgu on nii mitu korda pahupidi pööranud teatavate mässuliste Isa tahte reetnute patused avantüürid. Ja mina olen tulnud panema alust nende asjade kordaseadmisel. Siiski kulub veel palju ajastuid, enne kui universumi selle osa saab endistele radadele tagasi tuua ja inimlapsed patu ning mässu lisakoormatest vabastada. Pahe olemasolu ise on inimese tõusule juba piisav proovikivi — patt ei kuulu ellujäämise juurde.

³ Aga mu poeg, sa peaksid teadma, et Isa ei vaeva meele oma lapsi. Inimene toob endale tarbetud vaevad kaela sellega, et keeldub ikka ja jälle jumaliku tahte parematel teedel käimast. Pahes on vaev potentsiaalselt olemas, kuid suure osa sellest on tekitanud patt ja kurjus. Selles maailmas on toimunud palju ebatavalist ja pole sugugi ime, et kannatuste ja vaevade nägemine ajab kõiki mõtlemaid inimesi kimbatusse. Ent ühes võite kindlad olla: Isa ei saada kannatusi meelevaldse karistusena väärttegude eest. Pahest tingitud ebataiuslikkus ja puudulikkus on loomuo mased, patu eest saabuv karistus vältimatu, kurjuse hävitavad tagajärjed armunud. Inimene ei tohiks süüdistada Jumalat vaevades, mis tulenevad loomulikult teel elust, mida ta soovib elada. Inimene ei tohiks kaevata ka nende kogemuste üle,

mis kuuluvad paratamatult tema ellu selles maailmas. Isa tahe on, et surelik inimene töötaks järjekindlalt ja püsivalt oma maapealse seisundi parandamise heaks. Arukas püüdlikkus võimaldab inimesel paljudest oma maistest õnnetest jagu saada.

⁴ Naatanael, meie ülesanne on aidata inimestel nende vaimseid probleeme lahendada ja ergutada nende meelt nii, et nad oleksid paremini valmis ja innukamad oma mitmesuguseid ainelisi probleeme lahendama. Ma olen teadlik sinu segadusest, sest sa oled lugenud pühakirja. Seal kaldutakse pahatihti omistama Jumalale vastutust kõige eest, mis jääb teadmatule inimesele arusaamatuks. Isa ei vastuta isiklikult kõige eest, millest te võib-olla aru ei saa. Ärge kahelge Isa armastuses ainuüksi seepärast, et mõni tema kehtestatud õiglane ja tark seadus teile juhtumisi kannatusi valmistab, kui te olete enese teadmata või meelega sellest jumalikust käsust üle astunud.

⁵ Aga Naatanael, pühakirjas on ka palju niisugust, mis oleks sind õpetanud, kui sa ainult seda mõttega oleksid lugenud. Kas sa ei mäleta, et on kirjutatud: „Mu poeg, ära põlga Issanda karistust ja ärgu olgu sulle vastumeelne tema noomimine, sest keda Issand armastab, seda ta karistab otsekui isa poega, kellele ta head tahab.” „Issand ei valmista meeleka kannatusi.” „Enne kui mind vaevati, kaldusin ma kõrvale, aga nüüd pean ma seadustest kinni. Vaevad tulid mulle kasuks ja ma õppisin nende kaudu jumalikke korraldusi tundma.” „Ma tean teie muresid. Igavene Jumal on teie pelgupaik, ta hoiab teid oma igavestel kätel.” „Issand on pelgupaik ka rõhututele, varjupaik häda ajal.” „Issand toetab teda haigevoodis, Issand ei unusta haigeid.” „Otsekui isa halastab laste peale, nõnda halastab Issand nende peale, kes teda kardavad. Sest ta teab, millist tegu te olete; tal on meeles, et olete põrm.” „Ta parandab need, kelle süda on murtud, ja seob kinni nende haavad.” „Ta on lootuseks vaesele, kindluseks viletsale ta kitsikuses, ulaluseks raju eest ja varjuks lõõskava palavuse eest.” „Ta annab rammetule rammu ja jõuetule jõudu.” „Rudjutud pilliroogu ei murra ta katki ja hõõguvat tahti ei kustuta ta ära.” „Kui sa lähed läbi vaeva vee, olen ma sinuga, ja kui õnnetuste jõed voolavad sust üle, ei hülga ma sind.” „Ta on mind läkitanud parandama neid, kel murtud süda, kuulutama vabadust vangidele ja trööstima kõiki leinajaid.” „Kannatus parandab, õnnetus ei teki põrmust.””

6. VÄÄRITIMÕISTETUD KANNATUS — ARUTLUS IIOBI ÜLE

¹ Tolsamal öhtul Betsaidas küsis ka Johannes Jeesuselt, miks nii paljud pealtnäha süütud inimesed kannatavad nii paljude haiguste ja vaevade all. Meister ütles Johannese küsimustele vastates muu hulgas järgmist:

² ☩ „Mu poeg, sa ei saa aru õnnetuse tähendusest ega kannatuse ülesandest. Kas sa pole lugenud seda semiidi kirjanduse meistriteost — pühakirja lugu Iiohi kannatustest? Kas sa mäletad, et imeline mõistujutt algab Issanda

teenri ainelise jõukuse kirjeldusega? Nagu sa kindlasti mäletad, oli Iiobit õnnistatud laste, rikkuse, väarikuse, positsiooni, tervise ja kõige muuga, mida inimesed selles ajalis-kus elus hindavad. Aabrahami laste ajaproovile vastu pidanud õpetuste kohaselt oli selline jõukus igati piisav tõend jumalikust soosingust. Ent need ainelised varad ja ajalik jõukus ei näita sugugi Jumala soosingut. Minu taevane Isa armastab vaeseid täpselt samamoodi kui rikkaid, ta ei tee isikutel vahet.

³ Ehkki jumalikust seadusest üleastumisele järgneb varem või hiljem karistus, sest inimene lõikab alati kindlasti lõppkokkuvõttes seda, mida ta külvab, peaksid sa ometi teadma, et inimlikud kannatused ei ole alati karistus varasemate pattude eest. Iiob ja ta sõbrad ei suutnud leida oma kimbatusete vastust. Ja selle valgusega, millest te nüüd rõõmu võite tunda, omistaksite vaevalt Saatanale või Jumalale rolli, mida nad selles ainulaadses mõistujutus mängivad. Iiob ei leidnud küll kannatuste kaudu oma intellektuaalsetele ega filosoofilistele probleemidele lahendust, kuid ta saavutas suuri võite. Isegi oma teoloogilise kaitse purunemisega silmitsi seistes tõusis ta sellistesse vaimsetesse kõrgustesse, kus võis siiralt öelda: „Ma põlgan ennast”, ja siis anti talle pääsemiseks *nägemus Jumalast*. Seega, isegi kui Iiob sai kannatustest valesti aru, tõusis ta moraalse ja vaimse taipamise üleinimlikule tasandile. Kui kannatav teener omandab nägemuse Jumalast, saabub hinge rahu, mis ületab igasuguse inimliku arusaamisvõime.

⁴ Iiobi esimene sõber Eliifas manitses kannatajat ilmutama oma vaevades samasugust meelegi, nagu ta oli oma jõukuse aegadel teistele õpetanud. See võltslohutaja ütles: „Usalda, Iiob, oma usku; pea meeles, et kannatavad nurjatud, mitte õiglased. Ilmselt oled sa selle karistuse ära teeninud, muidu poleks sind vaevad tabanud. Sa tead hästi, et ükski inimene ei saa olla õige Jumala ees. Sa tead, et nurjatute õnn ei löö kunagi päriselt õitsele. Hädad aga näivad olevat inimesele ette määratud ja võib-olla tuleb Issanda karistus sulle kasuks.” Pole ime, et inimkannatuste probleemi niisugune tõlgendus vaest Iiobit eriti ei lohutanud.

⁵ Ent ta teise sõbra Bildadi nõuanded viisid ta veel sügavamasse masendusse, ehkki need olid tolleaegse aktsepteeritud teoloogia vaatepunktist põhjendatud. Bildad ütles: „Jumal ei saa olla ebaõiglane. Ilmselt hukkusid su lapsed sellepärast, et olid patused. Ilmselt oled sa ka ise eksinud, ega muidu oleks sul selliseid kannatusi. Ja kui sa oled tõeliselt vaga, päästab Jumal su kindlasti su kannatustest. Sa peaksid olema näinud, kuidas Jumal inimesi kohtleb, ja teadma, et Kõigevägevam hävitab ainult nurjatuid.”

⁶ Ja te mäletate, kuidas Iiob oma sõpradele vastas: „Ma tean väga hästi, et Jumal ei kuule minu appihüüdu. Kuidas võib Jumal olla õiglane ja samas minu süütust täiesti ignoreerida? Ma hakkan aru saama, et mul pole Kõigevägevama poole pöördumisest mingit kasu. Kas te ei mõista, et Jumal sallib heade tagakiusamist kurjade poolt? Kui inimene on nii nõrk, kas ta võib siis loota kõikvõimsa Jumala tähelepanule? Jumal on loonud mu selliseks, nagu ma olen, ja kui ta

minu vastu pöördub, olen ma kaitsetu. Miks Jumal mind üldse lõi, kui ma pean nii õnnetult kannatama?”

⁷ Ja kes võibki Iiobi suhtumist hukka mõista, kui arvestatakse tema sõprade nõuandeid ja tema enda ekslike ideid Jumalast? Kas te saate aru, et Iiob igatses *inimliku* Jumalat, janunes osaduse järele jumaliku Olendiga, kes tunneb inimese surelikku seisundit ja saab aru, et õiglasel peavad selles oma pika Paradiisi-tõusu esimeses elus sageli paratamatult süütult kannatama? Seepärast ongi Inimese Poeg tulnud Isa juurest elama lihalikku elu, et ta saaks lohutada ja aidata kõiki neid, kes nüüdsest peavad Iiobi kannatusi taluma.

⁸ Iiobi kolmanda sõbra Soofari sõnad lohutasid teda veelgi vähem, sest Soofar ütles: „Sinust on rumal väita, et oled õige, kui sind on tabanud sellised kannatused. Ent ma mõõnan, et Jumala teed on äraarvamatud. Võib-olla on kõigis sinu õnnetustes mingi varjatud mõte.” Kui Iiob oli kõik oma kolm sõpra ära kuulanud, palus ta abi otse Jumalalt, tuginedes faktile, et „inimesel, naisest sündinul, on lühikesed elupäevad ja palju tüli”.

⁹ Siis algas tema teine nõupidamine sõpradega. Eliifas muutus karmimaks, süüdistavaks ja sarkastiliseks. Bildad oli nõrkinud, et Iiob oma sõpradesse nii põlastavalt suhtub. Soofar kordas taas oma melanhooleid nõuandeid. Nüüd hakkasid sõbrad Iiobis juba vastikust tekitama ja ta pöördus taas Jumala poole, paludes õiglast Jumalat selle ebaõiglase Jumala vastu, kes oli kehastunud tema sõprade filosoofias ja sisaldus isegi ta enda religioosses hoiakus. Järgmisena püüdis Iiob leida varjupaika ja lohutust tulevase elust, milles sureliku eksistentsi ebavõrdsusi võidakse õiglasemalt parandada. Suutmatuse inimeselt abi leida ajas Iiobi Jumala juurde. Tema südames algas suur võitlus usu ja kahtluse vahel. Lõpuks hakkas inimesest kannataja eluvalgust nägema; tema piinatud hing tõusis lootuse ja julguse uutele kõrgustele; ta võis kannatada ja isegi surra, kuid tema valgustatud hing tõi nüüd kuuldavale võiduka hüüu: „Minu Kaitsja elab!”

¹⁰ Iiobil oli täiesti õigus, kui ta vaidlustas doktriini, et Jumal toob lastele kannatusi nende vanemate karistamiseks. Iiob oli alati valmis möönma, et Jumal on õiglane, kuid ta igatses saada oma hinge rahuldavat ilmutust Igavese isikkuse olemusest. See ongi meie missioon siin maa peal. Kannatavale surelikule ei keelata enam lohutust Jumala armastuse tundmise kaudu ja arusaamist taevase Isa halastusest. Ehkki tormituulest kostnud Jumala hää väljendas oma aja kohta majesteetlikku arusaama, olete juba selgeks saanud, et Isa ei ilmuta end selliselt, vaid räägib pigem inimsüdamemes vaikse, tasase häälega: „See on see tee, käige seda mööda.” Kas te saate aru, et Jumal elab teie sisimas, et ta on saanud teiesarnaseks, et teha teid endasarnaseks!”

¹¹ Lõpuks ütles Jeesus: „Taevane Isa ei valmista inimlastele tahtlikult kannatusi. Inimene kannatab esiteks ajalise õnnetusjuhtumite ja ebaküpse füüsilise eksistentsi ebatäiuslikkuse pahe tõttu. Teiseks kannatab ta patu — elu ja valguse seadustest üleastumise vääramatute tagajärgede

all. Ja lõpuks lõikab inimene saaki omaenda järelejätmatu kurjuse tõttu mässus taevase valitsuse õiglase valitsemise vastu maa peal. Ent inimese hädad ei ole jumaliku otsusega talle *isiklikult* määratud. Inimene võib teha ja teebki palju ära oma ajalike kannatuste vähendamiseks. Ent loobu lõplikult ebausust, nagu valmistaks Jumal inimesele kannatusi pahelise käsul. Uuri Iiobi raamatut ja sa näed, kui palju vääraid ideid Jumalast võib olla isegi heade inimeste ausates mõtetes, ning siis pane tähele, kuidas isegi valusaid vaevu kannatav Iiob leidis neist ekslikest õpetustest hoolimata lohutuse ja pääsemise Jumala. Lõpuks läbis ta usk kannatuste pilved ja ta nägi elu valgust Isast välja voolamas tervendava halastuse ja igikestva õigluse näol.”

¹² Johannes mõtles palju päevi oma südames nendele ütlustele. See vestlus Meistriga muutis oluliselt kogu tema ülejäänud elu ja ta püüdis edaspidi panna ka teisi apostleid igapäevaste inimkannatuste allikatele, olemusele ja eesmärgile teisiti vaatama. Ent teistele rääkis Johannes sellest jutuajamisest alles pärast Meistri lahkumist.

7. KUIVANUD KÄEGA MEES

¹ Eelviimasel sabilil enne apostlite ja uue evangelistide korpuse lahkumist Galileasse teisele jutlustamisreisile rääkis Jeesus Kapernauma sünagoogis „õige elu rõõmudest”. Kui Jeesus oli lõpetanud, tuli tema ümber suur rühm sante, lombakaid, haigeid ja vaevatu, kes soovisid terveks saada. Selles rühmas olid ka apostlid, palju uusi evangeliste ja variseride nuhke Jeruusalemmast. Kuus Jeruusalemma nuhki järgnesid Jeesusele kõikjale, kuhu ta läks (välja arvatud mägedesse, kus ta Isa ülesandeid täitis).

² Kui Jeesus seisis inimeste ees ja nendega rääkis, õhutas variseride nuhkide juht üht kuivanud käega meest Jeesuse juurde astuma ja küsima, kas sabilipäeval tervendamine ei ole seadusevastane või tuleks tal mõnel teisel päeval abi paluda. Kui Jeesus meest nägi, tema sõnu kuulis ja aru sai, et ta oli variseride saadetud, ütles ta: „Tule siia ja vasta mulle. Kui sul on lammas ja see kukub sabilipäeval auku, kas sa sirutad oma käed tema poole, võtad temast kinni ja tõstad ta välja? Kas selliste asjade tegemine sabilipäeval on seadusevastane?” Ja mees vastas: „Jah, Meister, selliselt sabilipäeval head teha oleks seaduslik.” Ning siis ütles Jeesus neile kõigile: „Ma tean, miks te selle mehe minu juurde saatsite. Te leiaksite põhjuse mind süüdistada, kui viiksite mind kiusatusse osutada sabilipäeval halastust. Te kõik näitasite oma vaikivat nõusolekut, et õnnetu lamba väljatõmbamine kaevust oleks seaduslik ka sabilipäeval ning ma kutsun teid tunnistajaks sellele, et armastava headuse ilmutamine sabilipäeval inimeste suhtes on niisama seaduslik kui loomade suhtes. Kuivõrd väärtuslikum on inimene lambaga võrreldes! Ma kuulutan teile, et inimestele heategude tegemine sabilipäeval on seaduslik.” Ning kui nad kõik vaikides tema ees seisis, ütles Jeesus kuivanud käega mehele: „Seisa siia minu kõrval, et kõik sind näeksid. Nüüd, mil te teate, et minu Isa tahe on, et te sabilipäeval head teeksite, palun siruta oma käsi välja, kui sul on küllalt usku, et terveks saada.”

³ Kui see mees oma kuivanud käe ette sirutas, oli see terveks saanud. Inimesed tahtsid variseride vastu astuda, kuid Jeesus käskis neil rahuneda, öeldes: „Ütlesin teile äsja, et sabilipäeval heategude tegemine elu päästmiseks on seaduslik, kuid ma ei õpetanud teid kahju tegema ega alluma soovile tappa.” Vihased variserid lahkusid ja ehkki oli sabilipäev, kiirustasid nad kohe Tibeeriasse Herodesele ette kandma, tehes kõik, mis nende võimuses, tekitamaks temas eelarvamusi ja saamaks herodeslasi Jeesuse vastu oma liitlasteks. Herodes aga keeldus Jeesuse vastu tegutsemast, soovitades neil esitada oma kaebused Jeruusalemma.

⁴ See oli Jeesuse esimene imetegu, mis oli sooritatud vaenlaste väljakutsele vastamiseks. Ja Meister pani selle imeteo toime mitte oma ravimisvõime näitamiseks, vaid tõhusa protestina selle vastu, et sabilist oli saanud kogu inimkonna jaoks mõttetute piirangute kütkeis olev usu-line puhkepäev. See mees hakkas taas müürsepana tööle, jäädes pärast tervenemist kogu ülejäänud elu tänulikuks ja vagaks.

8. VIIMANE NÄDAL BETSAIDAS

¹ Betsaidas viibimise viimasel nädalal tekkis Jeruusalemma nuhkide seas suuri lahkavamusi suhtumises Jeesusesse ja tema õpetustesse. Kolmele neist variseridest oli nähtu ja kuuldu tohutult sügava mulje jätnud. Vahepeal oli üks Suurkohtu noor ja mõjukas liige Jeruusalemmas Jeesuse õpetused avalikult omaks võtnud ja end Siiloahi tiigis Abneril ristida lasknud. Kogu Jeruusalemm oli selle sündmuse pärast ärevil ja kohe saadeti Betsaidasse sõnumitoojad kuut variserist nuhki tagasi kutsuma.

² ¶ Kreeka filosoof, kes oli eelmisel Galilea-reisil taevariigi poole võidetud, pöördus koos mõne rikka Aleksandria juudiga tagasi ja nad kutsusid jälle Jeesust rajama oma linna ühist filosoofia- ja religioonikooli ning haiglat. Jeesus lükkas aga kutse viisakalt tagasi.

³ ¶ Sel ajal saabus Betsaida laagrisse ka üks transiprohvet Bagdadist, keegi Kirmet. Sellel prohvetiks peetud inimesel tekkis transis olles iseäralikke nägemusi ja kui ta und häiriti, nägi ta fantastilisi unenägusid. Ta tekitas laagris üsna palju segadust ja seloot Siimon oli selle poolt, et enesepettusest eksiteele sattunud teesklejaga küllalt karmilt ümber käia, kuid Jeesus sekkus vahele ja jättis mehele mõneks päevaks täieliku tegevusvabaduse. Kõik, kes tema jutlustamist kuulsid, said peagi aru, et tema õpetus ei olnud kooskõlas taevariigi evangeeliumiga. Ta pöördus peagi Bagdadi tagasi, võttes kaasa vaid pool tosinat ebakindlat ja ekslevat hinge. Ent enne, kui Jeesus Bagdadi prohveti eest kostis, oli Taavet Sebedeus viinud Kirmeti isehakanud komisjoni abiga järve, kastnud ta mitu korda vette ja soovitanud tal siis lahkuda — korraldada ja ehitada omaenda laager.

⁴ ¶ Samal päeval tekkis ühel foiniikia naisel Beet-Marionil selline fanatismihoog, et ta kaotas mõistuse, ja kui ta oli püüdnud vee peal kõndida ning peaaegu uppunud, saatsid tema sõbrad ta ära.

⁵ ¶ Uus pöördunu Jeruusalemmast, variser Aabraham, andis kogu oma maise vara apostlite varalackasse ja suures

osas tänu sellele saigi kohe võimalikuks saata välja sada äsjakoolitatud evangelisti. Andreas oli juba teatanud laagri sulgemisest ja kõik valmistusid kas koju minema või evangelistidele Galileasse järgnema.

9. HALVATU TERVENDAMINE

¹ Reedel, 1. oktoobri õhtupoolikul, kui Jeesusel oli apostlite, evangelistide ja laialisaadetava laagri teiste juhtidega viimane koosolek ning kuus variseri Jeruusalemmast istusid Sebedeuse maja ruumikas eestois kokkutulnute seas esimeses reas, toimus üks kogu Jeesuse maise elu imelikumaid ja ainulaadsemaid episooide. Meister kõneles, seistes ruumis, mis oli ehitatud koosviibimiste pidamiseks vihmastel päevadel. Maja oli rahvamurrust ümber piiratud ja inimesed püüdsid Jeesuse jutust veidigi kuulda.

² Ehkki maja oli rahvast täis ja innukatest kuulajatest ümbritsetud, kanti Kapernaumast väikese magamisasemega kohale üks mees, kes oli juba ammu olnud halvatud. See halvatu oli kuulnud, et Jeesus kavatseb Betsaidast lahkuda, ning et ta oli rääkinud hiljuti terveks ravitud müürsepa Aaroniga, otsustas ta lasta sõpradel end Jeesuse juurde kanda ja paluda end terveks ravida. Ta sõbrad püüdsid pääseda Sebedeuse majja nii esi- kui ka tagauksest, aga rahvast oli liiga palju. Halvatu keeldus alla andmast: ta käskis sõpradel hankida redelid ja ronida selle ruumi katusele, kus Jeesus kõneles. Nad võtsid mõned katusekivid lahti ja lasid haige kõite abil koos asemega alla põrandale, otse Meistri ette. Kui Jeesus nägi, mida nad olid teinud, katkestas ta jutu ja kõik ruumis viibijad imetlesid haige mehe ja tolle sõprade sihikindlust. Halvatu ütles: „Meister, ma ei segaks sinu õpetustööd, kuid ma soovin nii väga terveks saada. Ma ei ole niisugune nagu need, kes pärast tervenemist kohe si-

nu õpetuse unustavad. Tahan saada terveks selleks, et taevariiki teenida.” Ja hoolimata sellest, et mehe kannatused olid põhjustatud väärteist eluviisidest, ütles Jeesus halvatu tema usku nähes: „Ole julge, poeg, sinu patud on sulle andeks antud! Sinu usk päästab su.”

³ Kui variserid Jeruusalemmast koos teiste nende kõrval istunud kirja- ja seadusetundjatega neid Jeesuse sõnu kuulsid, hakkasid nad endamisi mõtlema: „Kuidas julgeb see mees nõnda kõnelda? Kas ta ei saa aru, et niisugune jutt on pühaduseteotus? Kes veel peale Jumala saaks patte andeks anda?” Jeesus tajus vaimus nende mõtteid ja omavahelist arutelu ning ütles neile: „Miks mõtlete te nii oma südamestes? Kes olete teie, et te minu üle kohut mõistate? Mis vahe on selles, kas ma ütlen sellele halvatu, et tema patud on andeks antud, või käsin tal tõusta, võtta oma kandraam ja kõndida? Selleks et teie, kes te olete kõige selle tunnustajateks, saaksite lõpuks aru — Inimese Pojal on maa peal õigus ja meelevald patte andeks anda —, ütlen ma sellele haigele mehele: tõuse, võta oma kandraam ja mine koju!” Ning kui Jeesus oli seda öelnud, tõusis halvatu püsti ja talle anti teed ning ta kõndis kõigi silme all välja. Ja need, kes seda nägid, olid hämmastunud. Peetrus saatis kokkutulnud laiali ning paljud palvetasid ja ülistasid Jumalat, tunnistasid, et nad polnud kunagi midagi nii iseäralikku näinud.

⁴ ¶ Ligikaudu samal ajal jõudsid kohale ka Suurkohtu sõnumitoojad, kes pidid kuus nuhki Jeruusalemma tagasi kutsuma. Seda sõnumit kuuldes hakkasid nad omavahel tõsiselt vaidlema ja kui arutelu oli lõppenud, pöördus juht koos kahe kaaslasega sõnumitoojate saatel Jeruusalemma tagasi, kuid kolm variserist nuhki tunnistasid oma usku Jeesusesse, läksid kohe järve äärde ning Peetrus ristis nad ja apostlid võtsid nad taevariigi lastena enda hulka.

TEINE JUTLUSTAMISREIS

TEINE avalik jutlustamisreis Galileas algas pühapäeval, 3. oktoobril 28. a pKr ja kestis peaaegu kolm kuud, 30. detsembrini. Selles osalesid Jeesus ja tema kaksteist apostlit, keda abistasid äsjavärvatud 117 evangelistist koosnev korpus ja arvukad teised huvilised. Nad külastasid sellel reisil Gadarat, Ptolemaisi, Jaafot, Dabarittat, Megiddot, Jisreeli, Skythopolist, Tarihhead, Hippot, Gamalat, Betsaida-Juliast ja paljusid muid linnu ning külasid.

² Enne teeasumist sel pühapäeva hommikul palusid Andreas ja Peetrus Jeesusel rääkida uutele evangelistidele viimast korda nende ülesandest, kuid Meister keeldus, öeldes, et tema töö pole teha seda, mida võivad täiesti rahuldaval viisil teha ka teised. Pärast põhjalikku kaalumist otsustati anda see ülesanne Jaakobus Sebedeusele. Kui Jaakobus oli lõpetanud, ütles Jeesus evangelistidele: „Minge nüüd tegema tööd, mis teile on antud, ja hiljem, kui olete end pädevate ja ustavate näidanud, annan teile korralduse jutlustada taevariigi evangeeliumist.”

³ Sellel reisil rändasid Jeesusega koos ainult Jaakobus ja Johannes. Peetrus ja teised apostlid võtsid igaüks endaga kaasa umbes tosin evangelisti ja olid nendega lähedastes sidemetes, sel ajal kui nad oma jutlustamis- ja õpetamistööd tegid. Apostlid ristisid usklikke niipea, kui nad olid valmis taevariiki astuma. Jeesus rändas nende kolme kuu jooksul koos oma kahe kaaslasega väga palju ringi, külastades sageli ühe päevaga kaht linna, et jälgida evangelistide tööd ja ergutada neid taevariigi rajamiseks rohkem pingutama. See teine jutlustamisreis oli põhiliselt mõeldud 117 äsjakoolitatud evangelistist koosnevale korpusele praktiliste kogemuste andmiseks.

⁴ ¶ Kogu selle aja jooksul ja hiljemgi, kuni Jeesuse ja kaheteistkümne lõpliku lahkumiseni Jeruusalemma, pidas Taavet Sebedeus Betsaidas oma isa majas taevariigitöö keskust. See oli Jeesuse maise töö keskpunkt ja kokkusaamiskoht sõnumitoojate teenistusele, mida Taavet pidas Palestiina eri osades ja sellega külgnEVates piirkondades tegutsenud töötajate vahel. Ta tegi seda kõike oma algatusel, kuid Andrease heakskiidul. Taavetil tegutses selles kiiresti laieneva ja avarduva taevariigitöö teabetalituses nelikümmend kuni viiskümmend sõnumitoojat. Sel ajal elatas ta end osaliselt oma endise töö, kalapüügiga.

1. JEEUSE KUULSUSE KASV

¹ Kui Betsaida laager laiali saadeti, oli Jeesuse kuulsus, eriti tervendajana, levinud Palestiina kõigisse osadesse, üle kogu Süüria ja ümbritsevatesse riikidesse. Pärast nende Betsaidast lahkumist saabus ikka veel haigeid ja kui nad Meistrit eest ei leidnud ning kuulsid Taavetilt, kus ta viibib, läksid nad teda otsima. Jeesus ei sooritanud sel reisil tahtlikult ühtki niinimetatud tervendamisimet. Hoolimata sellest taastus kümnete haigete tervis ja õnn intensiivse usu jõul, mis sundis neid tervenemist taotlema.

² Selle misjoniretke ajal tekkis terve rida iseäralikke ja seletamatuid tervenemisnähtusi — ning need jätkusid kogu Jeesuse ülejäänud maise elu ajal. Kolmekuulise reisi jooksul ravis Jeesus Juudamaal, Idumeas, Galileas, Süürias, Tüürores, Siidonis ja teisel pool Jordani jõge haigete alateadvuse kaudu terveks enam kui sada meest, naist ja last, ning kui need oma kodudesse tagasi pöördusid, suurendasid nad Jeesuse kuulsust veelgi. Nad talitasid nii, hoolimata sellest, et Jeesus keelas iga kord, kui ta niisugust spontaanset tervenemist märkas, tervekssaanul kindlasti „sellest kellelegi rääkida”.

³ ¶ Meile pole kunagi ilmutatud, mis neil spontaanse või alateadliku tervenemise juhtudel tegelikult toimus. Meister ei seletanud apostlitele kunagi, kuidas need tervendamised korda saadeti, kuid ta ütles mitmel korral vaid niipalju: „Tunnen, et see jõud on tulnud minust.” Ükskord märkis ta põdevat last vaadates liigutatult: „Tunnen, et see elu on tulnud minust.”

⁴ Et Meister ei rääkinud nende spontaanse tervenemise juhtude olemusest otseselt midagi, ei sobi ka meil hakata selgitama, kuidas need toimusid, ent meil on lubatud esitada kõigi nende tervenemisnähtuste kohta oma arvamus. Me usume, et paljud need pealtnäha tervendamised, mis Jeesuse maise hoolekande ajal aset leidsid, tulenesid kolme omavahel seotud võimsa teguri koosmõjust:

⁵ 1. visalt tervenemist taotleva inimese südames valitsev tugev, valdav ja elav usk koos sooviga terveneda vaimsetel eesmärkidel, mitte puhtfüüsilise taastumise nimel;

⁶ ¶ 2. Jumala kehastunud ja halastusest vallatud, peaaegu piiramatult ja ajatu loova tervendamise võime ja Looja-Poja suure osavõtlikkuse ja kaastunde lisandumine sellele inimese usule;

⁷ ¶ 3. loodud-olendi usu ja Looja elu kõrval tuleb märkida sedagi, et selles Jumalinimeses oli isikustunult väljendunud Isa tahe. Kui inimese mainitud vajaduse kokkupuutumisel seda rahuldava jumaliku võimega Isa teist ei tahtnud, sai neist kahest üks ja tervenemine toimus ilma inimesest Jeesuse teadliku tahteta, kuigi tema jumalik olemus tunnetas seda kohe. Seega on paljud niisugused tervendamisjuhtumid seletatavad meile ammu teadaoleva suure seadusega, nimelt: mida Looja-Poeg soovib ja igavene Isa tahab, see ON.

⁸ ¶ Me arvame, et Jeesuse isiklikus läheduses hakkasid teatavad sügava inimliku usu vormid otseselt ja tõeliselt *sundima* universumi teatavaid, tol ajal Inimese Pojaga nii lähedalt seotud loomejõude ja isiksusi tervendamisnähte esile kutsuma. On teada, et Jeesus laskis sageli inimestel ennast tema juuresolekul oma tugeva isikliku usuga ise terveks teha.

⁹ Paljud soovisid terveks saada puhtisekatel eesmärkidel. Rikas lesk Tüürorest tuli oma kaaskonnaga, et lasta end terveks ravida oma haigustest, mida oli palju. Kui ta

Jeesusele tema reisidel Galileas järgnes, pakkus ta üha rohkem ja rohkem raha, nagu saaks Jumala väge osta oksjonilt. Ent ta ei hakanud kunagi taevariigi evangeeliumi vastu huvi tundma, ta otsis ravi ainult oma füüsilistele vaevustele.

2. RAHVA SUHTUMINE

¹ Jeesus sai inimmeest aru. Ta teadis, mis on inimsüdamel, ja kui tema õpetused oleksid jäänud sellisteks, nagu tema neid esitas, kommenteerides kõike vaid tema maise elu innustatud tõlgendusega, oleksid kõik maailma rahvad ja religioonid taevariigi evangeeliumi kiiresti vastu võtnud. Jeesuse varaste järgijate heasoovlikud püüded sõnastada tema õpetused ümber, nii et need oleksid mõnede rahvastele, rassidele ja religioonidele vastuvõetavad, tegid need õpetused kõigile teistele rahvastele, rassidele ja religioonidele üksnes vähem vastuvõetavateks.

² Apostel Paulus kirjutas palju juhiseid ja manitsusi, püüdes Jeesuse õpetustega teatavate oma aja rühmade tähelepanu võita. Teised Jeesuse evangeeliumi õpetajad tegid samuti, kuid ükski neist ei tulnud selle peale, et hiljem hakatakse neid Jeesuse õpetustena esitada. Ning ehkki niinimetatud ristiusk sisaldab Meistri evangeeliumi rohkem kui ükski teine religioon, on seal palju ka niisugust, mida Jeesus ei õpetanud. Peale selle, et varasesse ristiusku lülitati palju õpetusi pärsia müsteeriumidest ja rohkesti kreeka filosoofiat, tehti kaks suurt viga:

³ 1. Püüdi ühendada evangeeliumiõpetust otse juudi teoloogiaga, mida illustreerib ristiusu lunastusedoktriin — õpetus, et Jeesus oli Poeg, kes ohverdas end Isa karmi õigluse rahuldamiseks ja jumaliku raevu leevendamiseks. Need õpetused said alguse kiiduväärt püüdest muuta taevariigi evangeelium uskmatautele juutidele vastuvõetavaks. Ehkki sellega ei õnnestunud juute enda poole võita, tekitas see segadust ja peletas eemale paljusid hilisemate põlvkondade ausaid hingi.

⁴ 2. Meistri varaste poolehoidjate teine suur eksimuse, mida on jätkanud ka kõik hilisemad põlvkonnad, on ristiusu õpetuse täielik koondamine Jeesuse *isiku* ümber. Jeesuse isiku ülemäärane rõhutamine ristiusu teoloogias on tema õpetusi ähmastanud ja kõige selle tõttu on juutidel, muhameedlastel, hindudel ja teistel Ida religioonide uskujatel olnud üha raskem Jeesuse õpetusi vastu võtta. Me ei tahaks kahandada Jeesuse isiku tähtsust tema nime kandvas religioonis, kuid ei lubaks sellel varjutada tema innustunud elu ega tõrjuda eemale päästvat sõnumit Jumala isadusest ja inimestevahelisest vendlusest.

⁵ Jeesuse religiooni õpetajad peaksid lähenema teistele religioonidele nende tõdede tunnustamisega, mis on neil ühised (ja millest paljud tulenevad otseselt või kaudselt Jeesuse sõnumist), ning hoiduma rõhutamast nii väga nende erinevusi.

⁶ Ehkki tol konkreetsel ajal tugines Jeesuse kuulsus põhiliselt tema ravimisvõimetele, ei tähenda see, et kõik oleks jäänud nii ka edaspidi. Aja möödudes otsiti temalt ikka enam ja enam vaimset abi. Kuid lihtrahvale mõjusid

kõige otsesemalt ja vahetumalt just füüsilised tervendamis- sed. Jeesuse poole pöördus üha enam moraalse orjastamise ja vaimsete rünnakute ohvreid ja ta õpetas neile alati, kuidas pääseteed leida. Isad ootasid temalt nõuandeid poegade toimetulekuks ja emad tulid leidma abi tütarde suunamiseks. Pimeduses olivad tulid tema juurde ja ta ilmutas neile eluvalgust. Ta kõrvad olid alati lahti inimkonna muredele ja ta aitas alati neid, kes tema hoolitsust otsisid.

⁷ Kui Looja oli ise surelikus ihus kehastunud maa peal, juhtus paratamatult erakordseid sündmusi. Ent neid niinimetatud imelisi juhtumusi ei tohiks kunagi kasutada Jeesusele lähenemiseks. Õppige lähenema imele Jeesuse kaudu, kuid ärge tehke seda viga, et lähenete Jeesusele ime kaudu. Niisugune manitsus on põhjendatud, hoolimata sellest, et Jeesus Naatsaretlane on ainus uue religiooni rajaja, kes on maa peal aineülesid tegusid korda saatnud.

⁸ Miikaeli maapealse missiooni kõige hämmastavam ja pöördelise tähtsusega joon oli tema suhtumine naistesse. Tolle aja ja põlvkonna mees ei tohtinud isegi oma naist avalikus kohas tervitada, kuid Jeesus julges oma kolmandale Galilea-reisile võtta evangeeliumiõpetajateks ka naise. Ta oli seda tehes väga julge, sest rabid õpetasid, et „parem on seadusesõnad põletada, kui need naiste kätte anda”.

⁹ Jeesus tõstis naise ühe põlvkonnaga ajastuid kestnud lugupidamatust eiramisest ja rängast orjatööst kõrgemale. On häbiväärne, et religioon, mis söandas võtta endale Jeesuse nime, ei omanud moraalse julgust järgida seda üllast eeskujut oma hilisemas suhtumises naistesse.

¹⁰ Kui Jeesus rahvaga suhtles, nägid nad, et ta oli täiesti vaba oma aja ebausust. Ta oli vaba religioossetest eelarvamustest, ta polnud kunagi sallimatu. Tema südamel polnud midagi, mis oleks meenutanud sotsiaalset antagoniismi. Ta võttis oma isade religioonist üle kõik hea, kuid ei kõhelnud kõrvale heitmast inimest kammitseva ebausuga seotud traditsioone. Ta julges õpetada, et loodusõnnetused, ajalikud õnnetusjuhtumid ja muud õnnetused pole jumaliku kohtumõistmise nuhtlused ega Ettehooldusest põhjustatud saladuslikud korraldused. Ta mõistis hukka orjaliku andumuse tähenduseta tseremooniatele ja paljastas materialistliku palveldamise ekslikkuse. Ta kuulutas julgelt inimese vaimset vabadust ega kartnud õpetada, et lihas elavad surelikud on tõepoolest tões elava Jumala pojad.

¹¹ Jeesus ületas kõigi oma eelkäijate õpetused, kui ta asendas puhtad käed tõelise religiooni märgina puhaste südametega. Ta seadis traditsioonide asemele reaalsuse ja heitis kõrvale kõik edevad ja silmakirjalikud pretensioonid. See kartmatu jumalamees ei andnud vaba voli hävitavale kriitikale ega ignoreerinud täielikult oma aja sotsiaalseid, majanduslikke, poliitilisi ega usutavasid. Ta polnud sõjakas revolutsionäär, vaid edumeelne arengu pooldaja. Ta hävitas *olemasolevat* vaid siis, kui pakkus oma kaaslastele samal ajal midagi kõrgemat, mis *peaks olema*.

¹² Jeesuse pooldajad kuuletusid talle, ilma et ta oleks neid selleks sundinud. Ainult kolm meest, keda ta oli isiklikult kutsunud, keeldusid vastu võtmast kutset tema jüng-

riks hakata. Tal oli eriline võime inimesi kaasa tõmmata, kuid ta polnud diktaator. Ta äratas usaldust ja tema käske ei pannud mitte keegi kunagi pahaks. Ta võttis endale absoluutse võimu oma jüngrite üle, kuid keegi ei esitanud sellele kunagi vastuväiteid. Ta lubas poolehoidjail end Meistriks kutsuda.

¹³ Kõik, kes Meistrit kohtasid, imetlesid teda, välja arvatud need, kellel oli sügavale juurdunud usulisi eelarvamusi või kes arvasid nägevat tema õpetustes poliitilist ohtu. Tema õpetuste originaalsus ja autoriteetsus hämmastas inimesi. Nad imetlesid tema kannatust arenemata ja tüütutele inimestele vastamisel. Ta äratas lootust ja usaldust kõigi nende südameis, kellele tema hoolitsus oli suunatud. Teda kartsid vaid need, kes polnud teda kohanud, ja teda vihkasid vaid need, kes pidasid teda selle tõe eestvõitlejaks, mis oli mõeldud kukutama pahet ja eksimusi, mida nemad soovisid kindlalt iga hinna eest oma südames hoida.

¹⁴ Ta avaldas tugevat ja iseäralikult paeluvat mõju nii sõpradele kui ka vaenlastele. Rahvahulgad võisid talle nädalaid järgneda, et vaid tema lahkeid sõnu kuulda ja tema lihtsat elu vaadelda. Andunud mehed ja naised armastasid Jeesust peaaegu üleiniimliku kiindumusega. Ja mida paremini nad teda tundma õppisid, seda rohkem nad teda armastasid. Ning kõik see on tõsi veel nüüdki: isegi tänapäeval ja kõigil tulevastel ajastutel on nii, et mida enam inimene seda Jumal-inimest tundma õpib, seda enam ta teda armastab ja järgib.

3. USUJUHTIDE VAENULIKKUS

¹ Lihtrahvas võttis Jeesuse ja tema õpetused soodsalt vastu, kuid Jeruusalemma usujuhtide ärevus ja vastuseis üha kasvasid. Variserid olid sõnastanud süstemaatilise ja dogmaatilise teoloogia. Jeesus oli õpetaja, kes õpetas nii, nagu olukord nõudis; ta ei olnud süstemaatiline õpetaja. Jeesus ei õpetanud niivõrd seaduste kui elu järgi, mõistujuttude kaudu. (Ja kui ta kasutas oma sõnumi illustreerimiseks mõnda mõistujuttu, kasutas ta selleks oma loo ainult *üht* joont. Püüdes tema mõistujuttudest allegooriaid leida, võib Jeesuse õpetustest palju väärideid tuletada.)

² Jeruusalemma usujuhte oli endast peaaegu välja viinud see, et noor Aabraham oli hiljuti pöördunud ning kolm nuhki olid deserteerunud, end Peetruse poolt ristida lasknud ning läinud evangelistidega teisele jutlustamisreisile Galileasse. Juutide juhte pimestasid üha enam hirm ja eelarvamused, nende südamed oli aga muutnud kõvaks taevariigi evangeliumi kutsuvate tõdede jätkuv tagasilükkamine. Kui inimene ei lase sel kutsel oma sisimas elava vaimuni jõuda, ei saa tema suhtumist eriti millegagi muuta.

³ Kui Jeesus evangelistidega Betsaida laagris esmakordselt kohtus, ütles ta neile pärast esimesi pöördumissõnu: „Pidage meeles, et inimesed reageerivad keha ja meelega — emotsionaalselt — igäuks omamoodi. Ainus, mis inimestel on *ühetaoline*, on nende sisimas elav vaim. Ehkki jumalikud vaimud võivad olemuselt ja kogemustelt olla

mõnevõrra erinevad, reageerivad nad vaimsetele kutsetele ühtmoodi. Inimkond võib saavutada ühtsuse ja vendluse ainult selle vaimu kaudu ja tema poole pöördudes.” Ent paljud juutide liidrid olid oma südameuksed evangeliumi vaimsele kutsele sulgenud. Alates sellest päevast haudusid ja sepiitsesid nad lakkamatult Meistri hävitamist. Nad olid veendunud, et Jeesus tuleb vahistada, süüdi mõista ja hukata kui usunormide, juudi pühade seaduste põhiõpetuste rikkuja.

4. EDENEMINE JUTLUSTAMISREISIL

¹ Sellel jutlustamisreisil tegi Jeesus väga vähe avalikku tööd, kuid pidas enamikus linnades ja külates, kus nad Jaakobuse ja Johannesega juhtusid viibima, uskujatega palju õhtusi õppetunde. Ühel niisugusel õhtusel koosviibimisel esitas üks noorem evangelist Jeesusele küsimuse viha kohta ja Meister vastas talle muu hulgas järgmist:

² ¶ „Viha on ainelise taseme nähtus, mis näitab üldiselt seda, mil määral vaimne olemus ei suuda intellektuaalset ja füüsilist olemust kontrollida. Viha näitab nii tolerantse vennaarmastuse kui ka teie enesest lugupidamise ja enesekontrolli puudumist. Viha kurnab tervist, madaldab meelt ja pärsib inimhinge vaimset õpetajat. Kas te pole siis pühakirjadest lugenud, et „raev tapab rumala” ning et inimene „kisub vihas oma hinge lõhki”? Et „pikameelsel on palju arukust”, aga „kannatamatu näitab suurimat rumalust”? Te kõik teate, et „rahulik vastus vaigistab raevu” ja „haavad sõnad õhutavad viha”. „Arukus teeb inimese pikameelseks”, aga „mees, kes ei talitse oma meelt, on otsekui kaitsetu, müürideta linn”. „Raev võib olla julm ja viha pöörane.” „Viha pidavad inimesed õhutavad riidu ja raevutsejatel on palju üleastumisi.” „Ära lase oma meelt kergesti saada pahaseks, sest pahameel asub alpide põues.”” Enne kui Jeesus oma jutu lõpetas, ütles ta veel: „Laske armastusel niimoodi oma südant valitseda, et teie vaimust suunajal poleks raske vabastada teid kalduvusest anda voli neile loomaliku viha puhangutele, mis jumaliku pojaseisusega kokku ei sobi.”

³ ¶ Tolsamal korral rääkis Meister rühmale ka tasakaalustatud loomuse kasulikkusest. Ta mõõnis, et enamikul inimestel on vaja pühendada end mõne kutseala omandamisele, kuid taunis igasuguseid kalduvusi liigselt spetsialiseeruda, muutuda oma elutegevuses kitsarinnaliseks ja piiratuks. Ta juhtis tähelepanu asjaolule, et igasugune voo- ruse, kui sellega äärmuseni minna, võib muutuda paheks. Jeesus jutlustas alati mõõdukust ja õpetas järjekindlust — eluprobleemide mõõdutundega lahendamist. Ta märkis, et ülemäärane osavõtlikkus ja kaastunne võivad manduda tõsiseks emotsionaalseks ebastabiilsuseks; et entusiasm võib viia fanatismi. Ta tõi näiteks ühe nende varasema kaaslase, kelle kujutlusvõime oli viinud ta nägemuslike ja ebapraktiliste sammudeni. Samal ajal hoiatas ta neid tui- ma ülikonservatiivse keskpärasuse ohtude eest.

⁴ Ning siis rääkis Jeesus julguse ja usu ohtudest, sellest, kuidas need muudavad mõtlematuid hingi vahel hoolimatuks ja jultunuks. Ta näitas ka, kuidas ettevaatlikkus ja tak- titunne võivad liiga kaugele minnes viia argpükslikkuse ja

ebaõnnestumisteni. Ta manitses oma kuulajaid püüdlema originaalsuse poole, vältides aga igasugust kaldumist ekstsentrilisusse. Ta kaitses osavõtlikkust ilma sentimentaalsuseta, vagadust ilma teeskluseta. Ta õpetas harrast austust, mis oleks vaba hirmust ja ebausust.

⁵ Jeesuse kaaslastele avaldas sügavat muljet mitte niivõrd tema õpetus tasakaalustatud iseloomust kui just asjaolu, et ta enda elu oli tema õpetuse nii kõnekas näide. Jeesus elas närvipinge ja tormiliste sündmuste keskel, kuid ei löönud kunagi vankuma. Ta vaenlased seadsid talle pidevalt lõkse, kuid ta ei langenud neisse kunagi. Targad ja õpetatud mehed püüdsid talle jalga ette panna, kuid ta ei komistanud. Nad püüdsid teda vaidlusesse kiskuda, kuid ta vastused olid alati valgustavad, väarikad ja lõplikud. Kui ta juttu katkestati arvukate küsimustega, olid ta vastused alati tähendusrikkad ja otsustava tähtsusega. Ta ei kasutanud oma vaenlaste pideva survega toimetulemiseks kunagi nurjatuid võtteid, ehkki nood ei kõhelnud rakendamast tema vastu igat liiki reetlikke, ebaõiglasid ja ebaausaid rünnakuid.

⁶ Kuigi on tõsi, et paljud mehed ja naised peavad elatise teenimiseks usinalt mingil kindlal alal tegutsema, on hoolimata sellest igati soovitatav, et inimene tutvuks maisel elu väga mitmete kultuurivaldkondadega. Tõeliselt haritud inimene ei rahuldu sellega, et jääb oma kaasinimeste elu ja tegemiste suhtes teadmatusse.

5. ÕPPETUND RAHULOLUST

¹ Kui Jeesus külastas seloot Siimoni juhendamisel töötavat evangelistide rühma, küsis Siimon õhtuse koosoleku ajal Meistrilt: „Miks on mõni inimene tunduvalt õnnelikum ja rahulolevam kui teine? Kas rahulolu sõltub usukogemusest?” Jeesus ütles Siimoni küsimusele vastates muu hulgas järgmist:

² „Siimon, mõned inimesed on loomu poolest teistest õnnelikumad. Palju, väga palju sõltub inimese valmisolekust lasta end juhtida ja suunata temas elaval Isa vaimul. Kas te pole pühakirjadest lugenud targa mehe sõnu: „Inimese vaim on Issanda lamp, see uurib läbi kõik südamesopid”? Ning et need vaimust juhitud surelikud ütlevad: „Mõõdunöörid on mulle langenud meeldivate paikade peale, ka on pärisosa ilus mu meelest.” „Õigete inimeste pisku on parem kui paljude õelate suur varandus”, sest „hea mees küllastub oma tegudest”. „Rõõmus süda teeb näo rõõmsaks ja tal on alati pidu. Parempisut Issanda kartuses kui suur varandus rahutuses. Parempisut taimetoit armastuses kui nuumhärj vihas. Parempisut õigluses kui palju ülekohtus.” „Rõõmus süda toob head tervenemist.” „Parem üks peotäis rahu kui kaks peotäit vaevast ja vaimunärimist.”

³ Suur osa inimese muredest sünnib pettumusest oma ambitsioonide nurjumise ja uhkuse haavamise pärast. Ehkki inimestel on enda ees kohustus oma maist elu võimalikult hästi elada, peaksid nad pärast siiraid pingutusi võtma oma saatuse rõõmsalt vastu ja püüdma leidlikult võimalikult hästi ära kasutada seda, mis on nende osaks saanud. Liigagi paljud inimese hädad tärkavad tema enda

südamel pesitseva hirmu pinnasest. „Õel põgeneb, kuigi ei ole tagaajajat.” „Õelad on otsekui mässav meri, mis ei saa rahuneda ja mille veed kobrutavad kõntsa ja muda. Õelatel ei ole rahu, ütleb Jumal.”

⁴ Seega ärge otsige võltsrahu ja mööduvat rõõmu, vaid pigem usuga leitavat kindlustunnet ja jumaliku pojaseisuse garantiid, mis annavad meelerahu, rahulolu ja ülima rõõmu vaimus.

⁵ „Jeesus ei pidanud seda maailma sugugi „pisarateoruks”. Pigem nägi ta seda Paradiisi tõusvate igaveste ja surematute vaimude sünnisfäärina, „hinge tärkamise sfäärina”.

6. „ISSANDA KARTUS”

¹ Gamalas küsis Filippus Jeesuselt õhtuse koosoleku ajal: „Meister, miks pühakirjad sunnivad meid „Issandat kartma”, kuid sina käsid meil vaadata taevase Isa poole kartuseta? Kuidas neid õpetusi omavahel kokku viia?” Ja Jeesus vastas Filippusele:

² „Mu lapsed, ma pole üllatunud, et te niisuguseid küsimusi esitate. Algul oli inimene võimeline harrast austust tundma ainult hirmu kaudu, kuid mina olen tulnud ilmutama Isa armastust, et teid ajendaks Igavest palveldama Isa sügava ja täiusliku armastuse armastav äratundmine ja sellele vastamine poja poolt. Ma vabastan teid köidikutest, millega te sunnite end orjaliku hirmu tõttu kiiva ja raevuka Kuningas-Jumala tüütusse teenistusse. Ma õpetan teile Jumala ja inimese, Isa ja poja suhet, et te võiksite rõõmuga järgneda sellesse armastava, õiglase ja halastava Isa-Jumala ülevasse ja taevalikult vabasse palveldamisse.

³ Eri ajastutel on „Issanda kartusel” olnud erinevaid tähendusi, mis arenesid hirmust, ängistusest ja kartusest aukartuse ja harda austuseni. Ja nüüd juhin mina teid hardast austusest äratundmise, arusaamise ja tänutunde kaudu *armastuseni*. Kui inimene tunneb ära vaid Jumala teod, hakkab ta Ülimat kartma; kui ta aga hakkab mõistma ja kogema elava Jumala isiksust ja loomust, suureneb üha tema armastus selle hea ja täiusliku, kõikse ja igavese Isa vastu. Ning just selles inimese ja Jumala vahelise suhte muutmises seisnebki Inimese Poja missioon maa peal.

⁴ Arukad lapsed ei pea oma isa kartma, et temalt häid kingitusi saada. Ent kui need sügavalt armastatud lapsed on isa kiindumuse tõttu oma poegadesse ja tütardeste saanud juba külluses kõike head, hakkavad nad sellele heldekäelisusele vastama tunnustuse ja tänuga, millest kasvab nende armastus oma isa vastu. Jumala headus ajendab meelt parandama; Jumala heldus ajendab teenima; Jumala armulikkus viib pääsemisele; ent Jumala armastus viib arukale ja puhta südamega palveldamisele.

⁵ Teie esivanemad kartsid Jumalat sellepärast, et ta oli vägev ja saladuslik. Teie jumaldate teda, sest ta armastus on suur, halastus heldekäeline ja tõde kõrgealine. Jumala vägevus tekitab inimsüdametes kartust, kuid tema isiksuse õilsus ja õiglus sigitavad aukartust, armastust ja valmisolekut palveldada. Kohusetundlik ja armastav poeg ei kardaks vägevat ja üllast isa. Mina olen tulnud siia maailma

selleks, et seada armastust hirmu, rõõmu murede, usaldust kartuse asemele, armastavat teenimist ja tänulikkude palveldamist orjakütete ja mõttetute tseremooniade asemele. Ent pimeduses olijate kohta kehtib ikkagi, et „Issanda kartus on tarkuse algus”. Kui aga valgus on täielikumalt kohale jõudnud, ajendatakse Jumala poegi kiitma Lõpmatut selle eest, mis ta *on*, mitte aga kartma teda selle pärast, mida ta *teeb*.

⁶ Kui lapsed on noored ja mõtlematud, tuleb neid tingimata manitseda oma vanemaid austama; ent vanemaks saades, kui nad hakkavad vanemate hoolitsust ja kaitset mõnevõrra rohkem hindama, jõuavad nad mõistva lugupidamise ja üha suurema kiindumuse kaudu sellele kogemusetasandile, kus nad armastavad oma vane-maid tegelikult rohkem selle eest, kes nad on, kui selle eest, mida nad teinud on. Isa armastus oma lapse vastu on loomulik, kuid lapse armastus isa vastu peab kujunema välja hirmust selle ees, mida isa võib teha, aukartuse, sõltuvuse ja harda austuse kaudu kuni tänuliku ja südamliku armastuseni.

⁷ Teid on õpetatud, et te peaksite „kartma Jumalat ja pidama kinni tema käskudest, sest see on iga inimese kohus”. Aga mina olen tulnud andma teile uut ja kõrgemat käsku. Ma õpetan teid „armastama Jumalat ja õppima tähtsamat tema tahet, sest see on vabaks saanud Jumala poegade kõrgeim eesõigus”. Teie isasid õpetati „kartma Jumalat — Kõigevägevamat Jumalat”. Mina õpetan teile: „Armastage Jumalat — kõigi halastavat Isa.”

⁸ Taevariigis, mida ma olen tulnud kuulutama, ei ole kõrget ega vägevast kuningat; see taevariik on jumalik pere. Selle intellektiolenemise kaugeleulatuvat vennaskonda kõigi poolt tunnustatud ja tingimusteta palveldatav keske ja pea on minu ja teie Isa. Mina olen tema Poeg ja ka teie olete tema pojad. Seepärast on igavesti tõsi, et meie teiega oleme taevastes valdustes vennad, seda enam, et me oleme saanud lihalikeks vendadeks maises elus. Lakake siis kartmast Jumalat nagu kuningat ja teenimast teda nagu isandat; õppige tundma harrast austust tema kui Looja vastu; austage teda kui oma vaimse nooruse Isa; armastage teda kui halastavat kaitsjat ja lõppkokkuvõttes palveldage teda kui oma küpsema vaimse tunnetusvõime ja tänutunde armastavat ja kõiketeadvat Isa.

⁹ Teie väärad ettekujutused alandlikkusest ja suur osa teie silmakirjalikkusest tulenevad teie väärarusaamadest taevase Isa kohta. Inimene võib olla oma olemuselt ja päritolult ussike põrmus, aga kui mu Isa vaim tuleb tema sisimasse elama, omandab see inimene jumaliku saatuse. Minu Isa annetatud vaim pöördub kindlalt tagasi jumalikkude allikasse ja kõiksele päritolutasandile ning sureliku inimese hing, millest on siis saanud selle sisimas elava vaimu ümbersündinud laps, tõuseb kindlalt koos jumaliku vaimuga igavese Isa enda ligidusse.

¹⁰ Surelikul inimesel, kes saab taevaselt Isalt kõik need kingid, sobibki alandlik olla, ehkki kõigil neil usukandidaatidel on olemas igaveseks tõusuks taevariiki jumalik

väärikus. Mõttetu ja madaldav alandlikkusega suurustelmine ja selle teesklemine on ühitamatud tänumeega teie vaimust sündinud hingede pääsemise ja lõppsihi tunnendamise allika suhtes. Teie südame sisimas peituv alandlikkus Jumala ees on igati kohane, vagurus inimeste ees kiiduväärne; kuid ennast tähtsustava ja tähelepanu võita püüdvast alandlikkuse silmakirjalikkus on lapsik ega ole taevariigi valgustatud poegade vääriks.

¹¹ Te teete hästi, kui olete vagurad Jumala ees ja ohjeldate end inimeste ees, kuid olgu teie vagurus vaimse päritoluga ja mitte ennast õiglaseks pidava üleolekutunde enesepettuslik ilmutamine. Prohvet kõneles targasti, kui ta ütles: „Käige alandlikult koos oma Jumalaga”, sest taevane Isa on küll Lõpmatu ja Igavene, kuid elab ka „rõhutute ning vaimult alandlike juures”. Mu Isa põlastab uhkust, jälestab silmakirjalikkust ja tunneb vastikust kurjuse suhtes. Ning just rõhutamiseks siiruse väärtust ja täielikku usaldust taevase Isa armastava toetuse ja truud juhtimise vastu, olengi ma kasutanud nii sageli väikese lapse näidet, et kirjeldada meelega hoiakut ja vaimureageeringut, mis on nii olulised sureliku inimese astumiseks taevariigi vaimureaalsustesse.

¹² Prohvet Jeremija kirjeldas hästi paljusid surelikke, kui ta ütles: „Te olete suus Jumala ligidal, kuid südames temast kaugel”. Ja kas te pole lugenud ka selle prohveti kohutavat hoiatust, kes ütles: „Tema preestrid õpetavad tasu eest ja tema prohvetid ennustavad raha eest. Ometi peavad nad end vagadeks ja kuulutavad, et Issand on nende keskel.” Kas pole teid kindlalt hoiatatud nende eest, „kes räägivad oma ligimestega rahust, kuigi nende südames on kurjus”, nende eest, „kes räägivad libedate huultega ja kahepaikse südamega”? Kõigist usaldava inimese kurvastustest pole miski nii kohutav kui „haavad, mis on löödud oma usaldatud sõprade koidas”.

7. TAGASIPÖÖRDUMINE BETSAIDASSE

¹ Siimon Peetrusega nõu pidanud ja Jeesuselt heakskiidu saanud, andis Andreas Taavetile Betsaidas korralduse saata kõigi jutlustavate rühmade juurde sõnumitoojad korraldusega lõpetada reis ja jõuda neljapäeval, 30. detsembril tagasi Betsaidasse. Tolle vihmase päeva lõunaks olidki kõik apostlid ja õpetavad evangelistid taas Sebedeuse majas.

² Rühm jäi sabatipäevaks kohale ja nad said öömaja Betsaida elanike majades ja lähedal asuvas Kapernauma linnas, seejärel anti aga kogu rühmale kaks nädalat puhkust, et nad saaksid koju oma perede juurde minna, sõpru külastada ja kala püüda. Need kaks-kolm Betsaidas koos veedetud päeva olid tegelikult väga virgutavad ja innustavad. Kui noored õpetajad oma kogemustest jutustasid, tuli see kasuks ka vanematele õpetajatele.

³ Sel teisel jutlustamisreisil Galileas osalenud 117 evangelistist pani vaid seitsekümmend viis tegelike kogemuste proovile vastu ja neid sai pärast kahe nädalast puhkust teenistusse määrata. Jeesus jäi koos Andree, Peetruse, Jaakobuse ja Johannesega Sebedeuse majja ja arutles nendega üsna palju taevariigi hea käekäigu ja laiendamise üle.

KOLMAS JUTLUSTAMISREIS

PÜHAPÄEV, 16. jaanuari õhtul 29. aastal pKr jõudis Betsaidasse Abner koos Johannese apostlitega ning alustas Andrease ja Jeesuse apostlitega järgmisel päeval ühiseid nõupidamisi. Abner ja tema kaaslased seadsid oma keskuse sisse hebronis ja tavatsesid käia aegajalt Betsaidas nõu pidamas.

² Paljude sel ühisnõupidamisel kõne all olnud küsimuste seas arutati haigete võidmist tervendamispalvete ajal teatavat liiki õlidega. Jeesus keeldus jälle aruteludel osalemast ja nende käigus tehtud järelduste kohta oma arvamust avaldamast. Johannese apostlid olid haigete ja vaevatute eest hoolitsemisel alati kasutanud võidmisõli ja püüdsid seda tava mõlemas rühmas juurutada, kuid Jeesuse apostlid keeldusid end selle korraga sidumast.

³ ¶ Teispäeval, 18. jaanuaril ühinesid nende kahekümne neljaga Betsaidas Sebedeuse majas enne nende lähendamist kolmandale jutlustamisreisile Galileasse ka läbiproovitud evangelistid, keda oli ligikaudu seitsekümmend viis. See kolmas misjoniretk kestis seitse nädalat.

⁴ Evangelistid saadeti välja viieliikmeliste rühmadena, kusjuures Jeesus reisis enamasti koos kaheteistkümne ja apostlid käisid vajaduse korral kahekaupa uskujaid ristimas. Abner ja ta kaaslased töötasid samuti peaaegu kolm nädalat koos evangelistide rühmaga, andes neile nõu ja ristides uskujaid. Nad külastasid Magdalat, Tibeeriat, Naatsaretti ja kõiki Galilea kesk- ja lõunaosa põhilisi linnu ning külasid, kõiki varem külastatud kohti ja palju muid paiku. See oli nende viimane sõnum Galileale, kui mitte arvestada piirkonna põhjapoolsemaid osi.

1. NAISEVANGELISTIDE RÜHM

¹ Kõigist Jeesuse maise elujärgu julgetest sammudest oli kõige hämmastavam tema ootamatu teade 16. jaanuari õhtul: „homme valime taevariigi hoolekandetööks välja kümme naist.” Kahenädalase puhkuse algul, mil apostlid ja evangelistid olid Betsaidast puhkusele siirdunud, palus Jeesus Taavetil koguda vanemad koju tagasi ja läkitada sõnumitoojad kutsuma Betsaidasse kümnet vaga naist, kes olid teeninud endise laagri haldamisel ja telkhaiglas. Need naised olid kõik kuulnud noortele evangelistidele antud õpetusi, kuid ei neile ega nende õpetajatele polnud kunagi pähe tulnud, et Jeesus võiks sõandada läkitada naisi õpetama taevariigi evangeeliumi ja hoolitsema haigete eest. Need kümme Jeesuse valitud ja lähetatud naist olid Naatsareti sünagoogi endise hazani tütar Susanna, herodes Antipase varahoidja Kuusa naine Johanna, rikka Tibeeria ja Sepphorise juudi tütar Eliisabet, Andrease ja Peetruse vanim õde Marta, Meistri lihase venna Juuda naiseõde Rahel, Süüria arsti Elmani tütar Nasanta, apostel Tooma nõbu Milha, Matteus Leevi vanim tütar Rutt, Rooma tsentuurio tütar Celta ja Agaman, lesknaine Damaskusest. Hiljem lisas Jeesus sellesse rühma veel kaks naist — Maarja Magdaleena ja Arimaatia Joosepi tütre Rebeka.

² Jeesus käskis neil naistel ise oma tööd korraldada ja Juudal neile varustuse ning kandeloomade jaoks raha anda. Need kümme valisid Susanna oma juhiks ja Johanna varahoidjaks. Sellest ajast hankisid nad kogu vajaliku raha ise ega pidanud enam kunagi Juudalt toetust küsima.

³ Tol ajal, mil naisi ei lubatud isegi sünagoogi peapörandale (nad pidid jääma naisterõdule), oli väga üllatav näha, et nad on tunnistanud uue taevariigi evangeeliumi volitatud õpetajateks. Kui Jeesus need kümme naist evangeeliumi õpetama ja hoolekandetööd tegema lähetas, tegi ta neile ülesandeks kuulutada naiste emantsipatsiooni, mis vabastaks alaliseks kõik naised; mees ei tohtinud enam naist endast vaimselt madalamaks pidada. See oli selge šokk isegi kaheteistkümnele apostlile. Ehkki nad olid korduvalt kuulnud Meistrit ütlemas, et „taevariigis pole ei rikkaid ega vaeseid, vabu ega seotuid, mehi ega naisi, kõik on võrdselt Jumala pojad ja tütred”, jäid nad täiesti keeletuks, kui Jeesus tegi ametliku ettepaneku lähetada need kümme naist usuõpetajateks ja võtta nad isegi endaga reisile kaasa. See samm ajas ärevile kogu riigi ja Jeesuse vaenlased lõikasid selle pealt suurt kasu, kuid naised, kes headesse uudistesse uskusid, toetasid kõikjal oma väljavalitud õdesid ning väljendasid kindla sõnaga oma heakskiitu sellele naise koha tunnistamisele usualases töös. Naiste vabastamine, nende põhjendatud tunnustamine apostlite poolt toimus kohe pärast Meistri lahkumist, ehkki hilisemad põlvkonnad langesid taas tagasi vanade tavade juurde. Ristiusu kiriku varastel aegadel nimetati naisõpetajaid ja -hoolekandjaid *diakonissideks* ning neid tunnustati kõikjal. Aga Paulus tunnistas säärast tõsiasja küll teoreetiliselt, kuid ei võtnud kunagi omaks kui isiklikku suhtumist ja tal oli raske seda praktikas rakendada.

2. PEATUS MAGDALAS

¹ Kui apostlirühm Betsaidast teele asus, reisisid naised teiste taga. Koosolekutel istusid nad alati kõik koos ees, kõnelejast paremal. üha enam naisi oli hakanud taevariigi evangeeliumisse uskuma ja kui nad olid soovinud Jeesuse või mõne apostliga isiklikult vestelda, oli see tekitanud palju probleeme ja lõputult kimbatust. Nüüd oli kõik muutunud. Kui mõni naisuskuja soovis Meistrit näha või apostlitega rääkida, läks ta Susanna juurde ning sai koos kellegagi kaheteistkümnest naisevangelistist minna kohe Meistri või mõne tema apostli jutule.

² Magdalas tõestasid naised esmakordselt oma kasulikkust ja õigustasid enese valimise tarkust. Andreas oli kehtestanud oma kaaslastele isiklikuks tööks naistega, eriti kahtlase mainega naistega, ranged reeglid. Kui see rühm Magdalasse jõudis, said kümme naisevangelisti vabad käed, sisenemaks pahelistesse linnaosadesse ja jutlustamiseks häid uudiseid kõigile nende elanikele. Ning haigeid külastades jõudsid need naised oma haigetele õdedele väga lähedale. Nende kümne naise hoolekande tulemusena

(hiljem tunti neid kaheteistkümne naisena) võideti Maarja Magdaleena selles paigas taevariiki. Maarjat olid tabanud paljud õnnetused ja ta oli teinud ohtrasti vigu, mis määras lugupeetud ühiskonnaliikmete suhtumise temasse, ja nii oli see naine leidnud end ühes Magdala jumalavallatutest linnaosadest. Marta ja Raahel selgitasid Maarjale, et taevariigi väravad on avatud ka temasugustele. Maarja uskus häid uudiseid ja Peetrus ristas ta järgmisel päeval.

³ Maarja Magdaleenast sai selle kaheteistkümnest nai-sevangelistist koosneva rühma kõige tegusam õpetaja. Umbes neli nädalat pärast tema pöördumist suunati ta koos Rebekaga teenistusse Jotapatasse. Nii nagu teised selle rühma liikmed, jätkasid ka Maarja ja Rebeka õpetamist kuni Jeesuse maise elu lõpuni, töötades ustavalt ja tõhusalt oma rõhutud õdede valgustamiseks ja nende meele ülendamiseks. Jeesuse eludraama viimase traagilise episoodi ajal, mil kõik apostlid peale ühe olid põgenenud, viibisid need naised viimseni kohal ja ükski neist ei öelnud temast lahti ega reetnud teda.

3. SABAT TIBEERIAS

¹ Andreas oli teinud Jeesuse juhiste kohaselt apostlirühma sabbatiteenistuste pidamise naiste ülesandeks. See tähendas muidugi seda, et neid teenistusi ei saanud pidada uues sünagoogis. Naised valisid Johanna sündmust juhima ja koosolek toimus herodesse uue palee banketisaalis, sest herodes viibis tol ajal Juliases, Pereas asuvas residentsis. Johanna luges pühakirjast naiste töö kohta Iisraeli usuelus, viidates Mirjamil, Deboorale, Estrile ja teistele.

² Sel õhtul hiljem pidas Jeesus ühendatud rühmale mälestusväärse loengu „Maagiast ja ebausust”. Tol ajal peeti mõne ereda ja arvatavalt uue tähe ilmumist märgiks, et maa peal on sündinud suur inimene. Et sellist tähte oligi hiljuti nähtud, küsis Andreas Jeesuselt, kas need uskumused on põhjendatud. Meister arutles oma vastuses Andrease küsimusele pikalt ja põhjalikult inimliku ebaususe teemal. Jeesuse jutust võib nüüdisaegses sõnastuses teha järgmise kokkuvõtte:

³ 1. taevatähtede liikumisteedel pole mitte midagi ühist inimelu sündmustega maa peal. Astronoomia on õige teadus, aga astroloogia on ebausklilike eksimuste kogum, mis taevariigi evangeeliumisse ei sobi;

⁴ 2. hiljuti tapetud looma siseorganite uurimine ei ilmuta mitte midagi ei ilma, tulevikusündmuste ega inimsuhete kohta;

⁵ 3. surnute vaimud ei tule tagasi suhtlema oma pere-dega ega kunagiste veel elavate sõpradega;

⁶ 4. amuletid ja reliikviad ei suuda ravida haigusi, tõrjuda eemale õnnetusi ja mõjutada kurje vaime; usk kõigisse niisugustesse vaimse maailma mõjutamise ainelistesse vahenditesse pole midagi muud kui suur ebausk;

⁷ 5. liisusheitmise võib olla küll mugav viis paljude pisiprobleemide lahendamiseks, kuid selle meetodiga ei saa kindlaks määrata jumalikku tahet. Selle tulemused sõltuvad puhtainelistest juhustest. Ainus suhtlemisvahend

vaimse maailmaga on inimkonnale annetatud vaim, sisimas elav Isa vaim koos Poja väljavalatud vaimuga ja Lõpmatu vaimu kõikjalviibiva mõjuga;

⁸ 6. ennustamine, võlumine ja nõidus on harimatu meele ebausk nagu maagia pettekujutlusedki. Usk õnnearvudesse ning peadesse ja halbadesse ennetesse ei ole muud kui alusetu ebausk;

⁹ 7. unenägude tõlgendamine on suures osas ebausklik ja alusetu harimatute fantastiliste spekulatsioonide süsteem. Taevariigi evangeeliumil ei tohi algelise religiooni ennustajatest preestritega olla midagi ühist;

¹⁰ 8. savist, puidust või metallist ainelistes sümbolites ei saa elada häid ega kurje vaime; iidolid ei ole midagi muud kui vaid materjal, millest nad on valmistatud;

¹¹ 9. nõidade, maagide ja võlurite võtted pärinevad egiptlaste, assüürlaste, babüloonlaste ja iidsete kaananlaste ebauskudest. Amuletid ja igat liiki loitsud on kasutatud hädade vaimude kaitse võitmiseks ja oletatavate halbade vaimude eemaletõrjumiseks;

¹² 10. ta paljastas ja mõistis hukka nende usu lausmissõnadesse, tuleproovidesse, äranoidumisse, needmisse, märkidesse, alrauni juurtesse, nõörisõlmedesse ja ülejäänud harimatusse ning orjastavasse ebaususse.

4. APOSTLEID KAHEKAUPA LÄHETAMINE

¹ Järgmisel õhtul kogus Jeesus kokku kaksteist apostlit, Johannese apostlid ja äsja ametisse määratud naisterühma ning ütles neile: „Nagu ise näete, on lõikust palju, töötajaid aga vähe. Palugem siis kõik lõikuse Issandat, et ta saadaks töötajaid välja oma lõikusele. Ma jään siia nooremaid õpetajaid lohutama ja õpetama, kuid saadan vanemad kahekaupa välja, et nad jõuaksid kiiresti kõikjale üle Galilea jutlustama taevariigi evangeeliumi, nii kaua kui seda on veel sobiv ja rahulik teha.” Siis määras ta apostlid paaridesse, nagu tema neid soovis välja saata: Andreas ja Peetrus, Jaakobus ja Johannes Sebedeus, Filippus ja Naatanael, Toomas ja Matteus, Jaakobus ja Juudas Alfeus, seloot Siimon ja Juudas Iskariot.

² Jeesus leppis kaheteistkümnega kokku, et nad kohtuvad Naatsaretis, ja ütles neile hüvastijätuks: „ärge minge sellel misjoniretkel ühessegi paganate linna ega Samaariasse, vaid hoopis Iisraeli koja kadunud lammaste juurde. Jutlustage taevariigi evangeeliumi ja kuulutage päästvat tõde, et inimene on Jumala poeg. Pidage meeles, et jünger on vaevalt üle oma meistrist või teener oma isandast. Jüngerile piisab, kui ta on oma meistriga võrdne ja teenrile piisab isandasarnaseks saamisest. Kui mõned inimesed on söandanud nimetada pereisandat Peltsebuli kaaslasest, kui palju enam viitavad nad nii siis tema perele! Ent ärge kartke neid uskmatuid vaenlasi. Ma kuulutan teile, et pole midagi kinnikaetut, mis ei tuleks ilmsiks, ega peidetut, mida ei saadaks teada. Mis ma olen teile omavahel õpetanud, seda jutlustage targalt avalikkusele. Mis ma olen teile toas ilmutanud, seda kuulutage õigel ajal katustelt. Ja ma ütlen teile, mu sõbrad ja jüngrid, ärge kartke neid, kes ihu tapavad, hinge ei suuda nad tappa; pigem usaldage Teda, kes on võimeline toetama ihu ja päästma hinge.

³ Eks müüda ju kaks varblast veeringu eest? Ja ometi ei lange ükski neist maha Jumala teadmata. Kas te siis ei tea, et kõik teie juuksekarvadki on loetud? ärge siis kartke, te olete enam väärt kui palju varblasi. ärge häbenege minu õpetust; minge kuulutama rahu ja head tahet, kuid ärge arvake, et teie jutlustamine toob alati kaasa rahu. Ma tulin tooma maa peale rahu, aga kui inimesed minu kingituse tagasi lükkavad, tekivad lahkkelid ja rahutused. Kui kogu pere võtab taevariigi evangeeliumi vastu, valitseb seal majas tõeline rahu; kui aga mõned perest astuvad taevariiki, teised aga evangeeliumi tagasi lükkavad, võib see lõhenemine tekitada ainult muret ja kurvastust. Tehke tõsist tööd kogu pere päästmiseks, et inimese vaenlasteks ei saaks tema enda kodakondsed. Kui aga olete iga pere kõigi liikmete jaoks endast parima andnud, siis kuulutan ma teile, et see, kes oma isa või ema armastab rohkem kui seda evangeeliumi, ei ole taevariiki väärt.”

⁴ Kui kaksteist olid neid sõnu kuulnud, valmistusid nad teele asuma. Ja nad ei saanud uuesti kokku enne, kui kogunesid Naatsaretti Jeesuse ja teiste jüngritega kohtuma, nii nagu Meister oli korraldanud.

5. MIDA MA PEAN TEGEMA, ET SAADA PÄÄSTETUD?

¹ Ühel õhtul Suunemis, kui Johannese apostlid olid hebronisse tagasi läinud ja Jeesuse apostlid olid kahekaupa välja saadetud, Meister aga õpetas kahteistkümmet nooremat evangelisti, kes töötasid Jaakobi juhendamisel koos kaheteistkümmene naisega, esitas Raahel Jeesusele niisuguse küsimuse: „Meister, mismoodi vastata, kui naised küsivad meilt, mida nad peavad tegema, et päästetud saada?” Kui Jeesus oli küsimuse ära kuulanud, vastas ta:

² ¶ „Kui mehed ja naised küsivad, mida teha, et päästetud saada, peate vastama: uskuge seda taevariigi evangeeliumi, võtke vastu jumalik andetus. Tunnistage usuga oma sisimas elavat Jumala vaimu, kelle vastuvõtmine teeb teist Jumala pojad. Kas te pole siis lugenud pühakirjast: „üksnes Issandas on õiglus ja jõud.” Samuti kohta, kus mu Isa ütleb: „Minu õiglus ligineb, ilmub mu pääste ja mu käsivarred embavad oma rahvast.” „Mu hing rõõmustab väga mu Issanda armastuses, sest tema on mind riietanud päästeriietega ja katnud mind oma õigluse rüüga.” Kas te pole lugenud Isa kohta sedagi, et tema „nimi, millega teda hüütakse, on Issand, meie õiglus”. „võta seljast eneseõigustuse määrdunud räbalad ja riieta mu poeg jumaliku õigluse ja igavese pääsemise riietesse.” On igavesti tõsi, et „õiglase elab oma usu abil”. Sisepääs Isa taevariiki on täiesti vaba, kuid edenemine — kasvamine armus — on oluline selles püsimiseks.

³ Pääsemine on Isa kingitus, mida ilmutavad tema Pojad. Kui te selle usu kaudu vastu võtate, saate osaks jumalikust olemusest, Jumala pojaks või tütreks. Usu kaudu mõistetakse teid õigeks; usu abil te pääsete; ning sellesama usu läbi liigute igavesti edasi üha lähemale jumalikule täiuslikkusele. Aabrahami õigustas tema usk ja Melkisedeki õpetuste kaudu sai ta teadlikuks pääsemisest. Seesama

usk on ajastute jooksul päästnud inimpoege, kuid nüüd on tulnud Isa enda Poeg pääsemist reaalsemaks ja vastuvõetavamaks tegema.”

⁴ ¶ Kui Jeesus lõpetas, väljendasid kõik, kes neid armulisi sõnu olid kuulnud, oma suurt rõõmu, ja läksid järgnevatel päevadel kuulutama evangeeliumi uue jõu, energia ja entusiasmiga. Ja naised rõõmustasid veelgi enam, teades, et neidki on arvatud maapealse taevariigi rajamise kavadesse.

⁵ Selle viimase esinemise kokkuvõtteks ütles Jeesus: „Pääsemist ei saa osta, õiglust ei saa ära teenida. Pääsemine on Jumala kingitus ja õiglus on taevariigi pojaseisuse vaimust sündinud elu loomulik vili. Teid ei päästeta mitte teie õige elu pärast, pigem elate te õiget elu sellepärast, et teid on juba päästetud: te olete tunnistanud pojaseisust Jumala kingitusena ja teenimist taevariigis maise elu ülima rõõmuna. Kui inimesed usuvad seda evangeeliumi, mis on Jumala headuse ilmutus, ajendab see neid vaba tahtlikult kõiki teadaolevaid patte kahetsema. Pojaseisuse teostumine on ühildamatu sooviga teha pattu. Taevariiki uskujad janunevad õigluse ja jumaliku täiuslikkuse järele.”

6. ÕHTUSED ÕPPETUNNID

¹ Õhtustel aruteludel kõneles Jeesus paljudel teemadel. ülejäänud reisil — enne kui nad kõik taas Naatsaretis kohtusid — rääkis ta teemadel „Jumala armastus”, „Unenäod ja nägemused”, „Pahatahtlikkus”, „Alandlikkus ja vagurus”, „Julgus ja ustavus”, „Muusika ja palveldamine”, „Teenimine ja kuulekus”, „Uhkus ja upsakus”, „Andeksandmise seos kahetsusega”, „Rahu ja täiuslikkus”, „Paheline jutt ja kadedus”, „Pahe, patt ja kiusatus”, „Kahtlused ja uskmatuse”, „Tarkus ja palveldamine”. Kui vanemad apostlid olid ära, osalesid need nooremate meeste ja naiste rühmad aruteludel Meistriga palju vabamalt.

² Veetnud paar-kolm päeva ühe kaheteistkümneliikmelise evangelistide rühmaga, asus Jeesus tööle mõne teise rühmaga, saanud nende töötajate asukohast teada Taaveti sõnumitoojatelt. Et see oli naiste esimene reis, viibisid nad üsna palju koos Jeesusega. Iga rühm sai sõnumitoojate teenistuse kaudu reisi kulgemisest põhjalikku teavet ja uudiste kuulmine teistest rühmadest oli neile hajutatud ja eraldi töötajatele alati väga julgustav.

³ Enne lahkuminekut oli kokku lepitud, et kaksteist apostlit kogunevad koos evangelistide ja naiskorpusega reedel, 4. märtsil Naatsaretti, et seal Meistriga kohtuda. Nii hakkasidki need apostlite ja evangelistide rühmad sel ajal Galilea kesk- ja lõunaosast suunduma Naatsareti poole. Pärastlõunaks olid ka viimastena saabunud Andreas ja Peetrus jõudnud laagrisse, mille esimesed saabunud olid linnast põhja pool asuvates mägedes valmis seadnud. Ja see oli esimene kord, mil Jeesus külastas pärast oma avaliku teenistuse algust Naatsaretti.

7. VIIBIMINE NAATSARETIS

¹ Jeesus kõndis tol reede õhtupoolikul Naatsaretis ringi, ilma et keegi oleks teda tähele pannud või ära tundnud. Ta möödus oma lapsepõlvkodust ja puusepatöökojast ning veetis pool tundi mäel, kus talle oli poisina nii väga meeldinud olla. Pärast seda päeva, mil Johannes oli ta Jordanis ristitud, polnud Inimese Pojal kunagi olnud hinges nii suurt inimlike emotsioonide tulva. Mäelt alla tulles kuulis ta tuttavaid pasunahüüde päikeseloojangut kuulutamas, nagu ta seda oli poisina Naatsaretis kasvades nii palju kordi kuulnud. Enne laagrisse tagasipöördumist kõndis ta mööda sünagoogist, kus oli koolis käinud, ja talle meenusid paljud lapsepõlveaja mälestused. Jeesus oli päeval saatnud Tooma sünagoogi ülema juurde kokku leppima jutlustamist saba-tihommikul teenistusel.

² Naatsareti rahvale polnud kunagi olnud iseloomulik vagadus ja õiglasel eluviisid. Aastate möödudes saastas seda küla üha enam lähedalasuva Sepphorise kombelõtvus. Kogu Jeesuse lapse- ja noorukiea oli Naatsaretis temasse mitmeti suhtunud, talle oli pahaks pandud ka elama asumist Kapernauma. Naatsareti elanikud olid küll oma endise puusepa tegemistest palju kuulnud, kuid olid solvunud, et ta ei olnud oma varastel jutlustamisreisidel kunagi kodukülla jõudnud. Nad olid küll kuulnud Jeesuse kuulsusest, kuid enamik kodanikke olid vihased, et ta polnud ühtki oma suurt tegu teinud lapsepõlvelinnas. Naatsareti elanikud olid kuude kaupa Jeesuse üle väga palju arutlenud, kuid nende suhtumine temasse oli üldiselt tõrjuv.

³ Nii ei leidnudki Meister eest mitte tervitusi tema kajaabumise puhul, vaid selgelt vaenuliku ja silmakirjaliku õhkkonna. See polnud aga veel kõik. Teades, et ta kavatseb selle sabaapäeva Naatsaretis veeta, ja oletades, et ta kõneleb sünagoogis, olid ta vaenlased palganud hulga jöhkraid ja tahumatuid mehi teda ründama ja igal võimalikul viisil tülitama.

⁴ Enamik Jeesuse vanemaid sõpru, kaasa arvatud teda lapsena narruseni armastanud hazanist õpetaja, oli surnud või Naatsaretist lahkunud, ja noorem põlvkond kaldus vaatama tema kuulsust suure kadedusega. Nad ei mäletanud enam tema varast pühendumist oma isa perele, vaid kritiseerisid teravalt seda, et ta polnud külastanud oma Naatsaretis elavat venda ja abiellunud õdesid. Jeesuse perekonna suhtumine temasse oli elanike lahkusetut hoiakut veelgi süvendanud. Ortodokssed juudid sõandasid Jeesust kritiseerida isegi sellepärast, et ta kõndis tol saba-tihommikul sünagoogi poole liiga kiirel sammul.

8. SABATITEENISTUS

¹ Sabaapäev oli ilus ja kõik Naatsaretis, nii sõbrad kui ka vaenlased, tulid sünagoogi oma linna endist kodaniku kuulama. Paljud apostlidki pidid jääma sünagoogi ukse taha, sest kõik kokkutulnud ei mahtunud sisse. Jeesus oli noorukina sageli selles palveldamispais kõnelnud, aga kui sünagoogi ülem ulatas talle tol hommikul pühakirjaurulli, millest pühakirja õpetusi lugeda, ei olnud ühelgi ko-

haloljal mees, et see on sama käsikiri, mille ta oli ise sünagoogile kinkinud.

² Tolle päeva teenistus peeti täpselt samamoodi nagu siis, kui Jeesus oli poisina teenistustel viibinud. Ta astus koos sünagoogi ülemaga ette ja teenistust alustati kahe palvega: „Õnnistatud on Issand, maailma Kuningas, kes moodustab valguse ja loob pimeduse, kes teeb rahu ja on kõige looja; kes annab oma halastuses valgust maale ja kõigile, kes selle peal elavad, ning uuendab oma headuses oma loometöid päev-päevalt ja iga päev. Õnnistatud olgu meie Issand Jumal oma kätetöö auhiilguse pärast ja oma valgustava ja kiiduväärt valguse pärast. Sela. Õnnistatud on meie Issand Jumal, kes on loonud valguse.”

³ Pärast hetkelist pausi palvetasid nad jälle: „Meie Issand Jumal on armastanud meid suure armastusega ja halletsenud meid suure ülevoolava kahjutundega, meie Isa ja meie Kuningas, meie isade pärast, kes temasse uskusid. Sa õpetasid neile eluseadusi, halasta meile ja õpeta ka meid. valgusta meie silmi seaduse suhtes; lasse meie südameil avaneda sinu käsuseadustele; ühenda meie südamed sinu nime armastama ja kartma, et me ei pea häbenema lõputus maailmas. Sest sina oled Jumal, kes valmistab ette pääsemise, ja sa oled valinud meid kõigi rahvaste ja keelte seast ja sa oled toonud meid tões oma suure nime — sela — juurde, et me saaksime armastavalt sinu ühtsust kiita. Õnnistatud olgu Issand, kes armastusega valis oma rahvaks Iisraeli rahva.”

⁴ Siis luges kogudus ette juudi usutunnistuse shema. See rituaal seisnes seaduste arvukate lõikude kordamises ja näitas, et palveldajad on enda peale võtnud taevariigi koorma, samuti päeva ja öö suhtes kehtivate käskude koorma.

⁵ Ning siis järgnes kolmas palve: „Tõsi on, et sina oled Jahve, meie ja meie isade Jumal; meie ja meie isade Kuningas; meie ja meie isade Päästja; meie Looja ja meie pääsemise kindel kalju; meie abi ja vabastaja. Sinu nimi on pärit igavikust ja sinu kõrval pole teist Jumalat. Päästetud laulsid järve kaldal sinu nimega uut laulu; nad kõik kiitsid sind ja tunnistasid sind Kuningana ja ütlesid: Jahve valitsegu lõputult maailma. Õnnistatud olgu Issand, kes päästab Iisraeli.”

⁶ Siis asus sünagoogi ülem oma kohale seaduselaeka ehk kirstu ette, milles olid pühad ürikud, ja alustas üheksateistkümne kiidu- ehk õnnistuspalve lugemist. Ent sel korral oli õigem teenistust lühendada, et väljapaistval külalisel oleks oma esinemiseks rohkem aega; seepärast loeti ette vaid esimene ja viimane õnnistuspalve. Esimene oli: „Õnnistatud olgu meie Issand Jumal ja meie isade Jumal, Aabrahami Jumal ja Iisaki Jumal ja Jaakobi Jumal; suur, vägev ja hirmuäratav Jumal, kes ilmutab halastust ja headust, kes on kõige looja, kes mäletab meie isadele antud heldeid lubadusi ja toob omaenda nime pärast armastusega päästja nende laste lastele. Oo Kuningas, aitaja, päästja ja kilp! Õnnistatud oled sa, oo Jahve, Aabrahami kilp.”

⁷ Sellele järgnes viimane õnnistuspalve: „Oo, anna oma Iisraeli rahvale igavesti suurt rahu, sest sina oled Kuningas

ja kogu rahu Issand. Ning sinu silmis on hea õnnistada Iisraeli igal ajal ja igal tunnil rahuga. Õnnistatud oled sa, Jahve, kes õnnistad oma Iisraeli rahvast rahuga.” Kogudus ei vaadanud aga sugugi õnnistuspälvaid lugevat ülema. Pärast õnnistuspälvaid pakkus hazan välja selleks puhuks sobiva mitteametliku pälv ja kui sellega oli lõpule jõutud, ütles kogu kogudus temaga koos aamen.

⁸ Siis läks hazan seaduselaeka juurde ja tõi välja rulli, mille ta andis Jeesusele, et see võiks pühakirjaõpetusi lugeda. Tavaliselt paluti seitsmel inimesel lugeda mitte üle kolme seaduserea, kuid seekord sellest tavast loobuti, et küllaline saaks lugeda oma valitud õpetusi. Jeesus võttis rulli, tõusis ja hakkas lugema viiendast Moosese raamatust: „Sest see käsk, mille ma täna sulle annan, ei ole sulle varjatud ega kättesaamatu. See pole taevas, et sa peaksid ütleva, et kes lähene meie eest taevasse ja tooks selle meile, et saaksime seda kuulda ja täita? Ega ole see mere taga, et sa peaksid ütleva, et kes lähene meie eest mere taha ja tooks selle meile, et saaksime seda kuulda ja täita? Ei, elu sõna on sinule väga ligidal, isegi sinu juures ja sinu südames, et võiksid seda teada ja sellele kuuletuda.”

⁹ Ja kui ta oli seaduse ettelugemise lõpetanud, võttis ta kätte Jesaja raamatu: „Issanda vaim on minu peal, sest ta on mind võidnud rõõmusõnumite jutlustamiseks vaestele. Ta on läkitanud mind kuulutama vangidele vabakslaskmist ja pimedatele nägemist, laskma vabadusse rõhutuid ja kuulutama Issanda meelepärast aastat.”

¹⁰ Jeesus sulges raamatu ning andnud selle sünagoogi ülemale tagasi, istus ja hakkas rahvale kõnelema. Kõigepealt ütles ta: „Täna on see kirjakoht täide läinud.” Ja siis rääkis Jeesus peaaegu viisteist minutit teemal „Jumala pojad ja tütreid”. Paljudele meeldis tema jutt ja nad imetlesid tema lahkust ja tarkust.

¹¹ Pärast ametliku teenistuse lõppu jäi kõneleja tavaliselt veel veidikeseks ajaks sünagoogi, et huvitundjad võiksid talle küsimusi esitada. Nii astus ka Jeesus tol sabbatihommikul rahva hulka, kes tungles ettepoole küsimusi esitama. Selles rühmas oli palju ägedaid ja pahategudele meelestatud inimesi, rühma ümber tiirlesid aga need allakäinud mehed, keda oli palgatud Jeesust segama. Paljud välja jäänud jüngrid ja evangelistid püüdsid nüüd end sünagoogi suruda ja mõistsid peagi, et tüli on käärimas. Nad püüdsid keelitada Meistrit lahkuma, kuid too ei soovinud nendega kaasa minna.

9. NAATSARET HÜLGAB JEESUSE

¹ Jeesus leidis end sünagoogis ümbritsetuna vaenlaste hulgast ja vaid mõnest oma poolehoidjast, ning vastuseks nende ebaviisakatele küsimustele ja pahaendelistele tõgastustele märkis ta poolnaljatamisi: „Jah, ma olen Joosepi poeg; ma olen see puusepp ja mind ei üllata, et te tuletate mulle meelde vanasõna „arst, aita iseennast” ja ärgi tate

mind tegema Naatsaretis sama, mis ma kuulduste kohaselt tegin Kapernaumas; kuid ma kutsun teid tunnistajaks sellele, mida isegi pühakirjad kuulutavad, et „ükski prohvet ei ole tunnustatud ta oma kodukohas ja oma rahva seas”.”

² Ent nad tõukasid teda ja ütlesid süüdistavalt tema peale näpuga näidates: „Sa pead end Naatsareti rahvast paremaks; sa kolisid siit ära, kuid su vend on lihtne töömees ja ka su õed elavad meie hulgas. Me tunneme su ema Maarjat. Kus nad täna on? Me kuuleme sinust suuri asju, aga pole näha, et sa imetegused teeksid, nüüd mil sa tagasi oled.” Jeesus vastas neile: „Ma armastan oma lapsepõlvelinna rahvast ja näeksin rõõmuga, et te kõik taevariiki pääseksite, aga Jumala teod ei ole minu määrata. Armust sündivad muundumised toimuvad vastusena abisaajate elavale usuks.”

³ Jeesus oleks rahvahulgaga heatahtlikult toime tulnud ja teinud tõhusalt relvituks isegi oma vägivaldsed vaenlased, kui mitte üks tema apostlitest, seloot Siimon, poleks teinud taktikalist viga ja kogunud ühe noorema evangelisti Naahori abiga rahva seast kokku rühma Jeesuse sõpru ning, pidades Meistri vaenlaste suhtumist sõjakaks, käskinud neil sealt kaduda. Jeesus oli kaua apostlitele õpetanud, et leebe vastus pöörab vaenu kõrvale, kuid ta poolehoidjad polnud harjunud nägema, et nende armastatud õpetajat, keda nad nii meeleldi Meistriks nimetasid, sedavõrd ebaviisakalt ja põlglikult koheldakse. Nad ei suutnud seda taluda ja neis puhkes äge ja metsik meelepaha, mis ainult ärritas seda juhitamatut ja tahumatut hulka. Ning need jõhkardid võtsidki palgatud meeste eestvedamisel Jeesuse kinni, viisid ta sünagoogist välja lähedalasuva järsaku servale ja tahtsid ta sealt surnuks heita. Ent kui nad hakkasid teda kaljuservalt alla lükkama, pöördus Jeesus äkki oma kinnivõtjate poole ja pani rahulikult seistes käed vaheliti. Ta ei öelnud midagi, aga ta sõbrad olid enam kui üllatunud, kui rahvahulk talle teed andis ja tal segamatult lahkuda lasi.

⁴ Jeesus läks oma jüngritega laagripaika, kus räägiti sellest ka teistele. Nad seadsid end tol õhtul valmis, et järgmisel päeval varakult Kapernauma minna, nagu Jeesus oli käskinud. See kolmanda avaliku jutlustamisreisi tormiline lõpp mõjus kõigile Jeesuse poolehoidjatele kainevalt. Nad hakkasid mõnede Meistri õpetuste tähendusest aru saama, nende silmad avanesid tõsiasja suhtes, et taevariik saabub ainult suurte murede ja kibedate pettumuste kaudu.

⁵ Nad lahkusid tol pühapäevahommikul Naatsaretist ja kogunesid erinevaid teid pidi reisides kõik neljapäeva, 10. märtsi lõunaks Betsaidasse. Nad tulid kokku tõeevangeliumi illusioonideta jutlustajate kaine ja tõsise rühmana, mitte aga võiduka ristikäigu entusiastliku ja kõikevõitva väena.

VAHEPEATUS JA ÕPETAMINE RANNAL

1 0. MÄRTSIKS olid kõik jutlustamis- ja õpetamisrühmad Betsaidasse kogunenud. Neljapäeva õhtul ja reedel läksid paljud neist kalastama, kuid sabatipäeval siirdusid kõik sünagoogi kuulama üht vana Damaskuse juuti, kes rääkis isa Aabrahami auhiilgusest. Jeesus veetis suure osa sellest sabatipäevast üksi mägedes. Tol laupäevaõhtul kõneles Meister kokkutulnud rühmadele üle tunni aja teemal „Ebaõnne tähendus ja pettumuse vaimne väärtus”. See oli mälestusväärne sündmus ja kuulajatele jäi tema õppetund alatiseks meelde.

² Jeesus polnud veel täielikult üle saanud kurvastusest, mida tema hiljutine tagasilükkamine Naatsaretis oli põhjustanud; apostlid tajusid tema tavalises rõõmsameelses käitumises erilist kurba alatoonit. Jaakobus ja Johannes viibisid peaaegu alati tema juures, Peetrusel olid aga käed tööd täis uue evangelistikorpuse suunamise ja selle olmemurede lahendamiseks. Selle ooteaja jooksul käisid naised enne paasapühaks Jeruusalemma siirdumist majast majja, õpetades evangeeliumi ja hoolitsedes Kapernaumas ja ümbruskonna linnades ning külates haigete eest.

1. MÕISTUJUTT KÜLVAJAST

¹ Tol ajal hakkas Jeesus kasutama tema ümber kogunenud hulkade õpetamiseks mõistujutte. Et Jeesus oli apostlite ja teistega hilisööni vestelnud, olid sellest rühmast vähesed tol pühapäeva hommikul hommikueine ajaks üleväl. Seepärast läks ta rannale ja istus üksi paadis, Andrease ja Peetruse vanas kalapaadis, mis oli alati tema käsutuses, ja mõtiskles selle üle, missugune võiks olla tema järgmine samm taevariigi laiendamisel. Ent Meister ei saanud kaua üksi olla. Üsna varsti hakkas Kapernaumast ja ümbruskonna küladest saabuma rahvast ja kella kümneks hommikul oli Jeesuse paadi juurde kogunenud juba peaaegu tuhat inimest, kes häälekalt nõudsid, et ta neile tähelepanu pööraks. Ka Peetrus oli nüüd üles tõusnud, ta tuli paadi juurde ja küsis Jeesuselt: „Meister, kas ma räägin nendega?” Ent Jeesus vastas: „Ei, Peetrus, ma räägin neile ühe loo.” Ja Jeesus hakkas rääkima mõistujuttu külvajast, mis oli üks esimesi paljudest mõistujuttudest, mida ta talle järgnenud hulkadele õpetas. Selles paadis oli kõrgem iste ja ta istus sellele (sest õpetamise ajal oli tavaks istuda) ning rääkis kaldale kogunenud rahvale. Kui Peetrus oli sissejuhatuseks öelnud paar sõna, alustas Jeesus:

² „Külvaja läks külvama ja juhtus nii, et külvates langesid mõned seemned tee äärde, kus need jalge alla tallati ja kust taeva linnud need ära nokkisid. Teised seemned langesid kivistesse kohtadesse, kus mulda oli vähe, ja nad tõukasid kohe, sest muld polnud sügav, ent niipea kui päike paistma hakkas, kuivasid taimed ära, sest neil polnud niiskuse hankimiseks juuri. Mõned seemned kukkusid ohakate sekka ning ohakad sirgusid ja lämmatasid võrsed. Aga osa kukkus heasse mulda ning kandis vilja, mõni kolmkümmend, mõni kuuskümmend ja mõni sada seemet.” Ja

kui ta oli oma mõistujutu lõpetanud, ütles ta rahvale: „Kel kõrvad on, see kuulgu.”

³ Kui apostlid ja teised kohalolijad kuulsid Jeesust rahvast selliselt õpetamas, olid nad väga hämmastunud. Kui nad olid seda kaua omavahel arutanud, ütles Matteus tol õhtul Sebedeuse aias Jeesusele: „Meister, mida tähendavad need salapärased sõnad, mida sa rahvahulgale esitad? Miks räägid sa mõistujuttu neile, kes otsivad tõde?” Ja Jeesus vastas:

⁴ „Olen teid kogu selle aja kannatlikult õpetanud. Teile on antud mõista taevariigi saladusi, kuid mõistmatutele hulkadele ja neile, kes meie hävingut soovivad, esitatakse taevariigi saladused nüüdsest mõistujuttude kujul. Ning me teeme seda selleks, et need, kes tõesti soovivad taevariiki pääseda, võiksid õpetuse tähendusest aru saada ja selle kaudu pääsemise leida, aga need, kes kuulavad meid ainult selleks, et lõksu meelitada, satuvad veelgi enam segadusse, sest nad vaatavad, ilma et näeksid, ja kuulavad, ilma et kuuleksid. Mu lapsed, te ei taju vaimu seadust, mis käsib, et sellele, kellel on, antaks külluslikult; ning sellelt, kellel ei ole, võetaks ära ka see, mis tal on. Seepärast kõnelen ma nüüdsest rahvale paljutki mõistujuttude vormis, et meie sõbrad ja need, kes soovivad tõde teada, leiaksid, mida nad otsivad, kuid meie vaenlased ja need, kes tõde ei armasta, kuulaksid ilma arusaamiseta. Paljud neist inimestest ei käi tõe teed. Prohvet kirjeldaski tegelikult kõiki niisuguseid mõistmatuid hingi, kui ta ütles: „Sest selle rahva süda on kalestunud ja nad kuulavad kõrvadega raskesti ja surevad oma silmad, et nad ei saaks aru tõest ega mõistaks seda oma südames”.

⁵ Apostlid ei saanud Meistri sõnade tähendusest päriselt aru. Andreas ja Toomas jätkasid vestlust Jeesusega, aga Peetrus läks teiste apostlitega aia teise otsa ning nad arutasid seda omavahel tõsiselt ja kaua.

2. MÕISTUJUTU TÕLGENDAMINE

¹ Peetrus ja tema ümber kogunenud rühm jõudsid järeldusele, et mõistujutt külvajast oli allegooria, et igal sellel osal oli mingi varjatud tähendus, ja nad otsustasid minna Jeesuse juurde selgitust küsima. Peetrus läkski Meistri juurde ja ütles: „Me ei suuda selle mõistujutu tähendust leida ja tahame, et sa meile seda selgitaksid, sest sa ütlesid, et meile on antud teada taevariigi saladusi.” Ning kui Jeesus seda kuulis, ütles ta Peetrusele: „Mu poeg, ma ei taha sinu eest midagi varjata, kuid kas sa ei ütleks mulle kõigepealt, millest te omavahel rääkisite, kuidas teie seda mõistujuttu tõlgendasite?”

² Veidi vaikinud, ütles Peetrus: „Meister, me rääkisime sellest mõistujutust palju ja ma otsustasin järgmise tõlgenduse kasuks: külvaja on evangeeliumi jutlustaja, seeme on jumalasõna. Tee äärde kukkunud seeme tähendab neid, kes ei saa evangeeliumi õpetusest aru. Linnud, kes nokkisid

kõvaks tallatud pinnale langenud seemne, kujutavad Saatanat ehk pahelist, kes varastab selle, mis on nende harimatute südamesse külvatud. Kivisele maale kukkunud seeme, mis nii äkki tärkas, tähendab neid pealiskaudseid ja mõtlematuid inimesi, kes võtavad rõõmusõnumit kuuldes selle hea meelega vastu, et aga tõde pole nende sügavamas arusaamises juurdunud, ei pea nende andumus katsumustele ja tagakiusamisele vastu. Hädade saabudes need uskujad komistavad, kiusatusse viiduna nad eemalduvad. Ohakate sekka kukkunud seeme esindab neid, kes kuulavad sõna meelsasti, kuid lasevad maailma muredel ja rikkuse petlikkusel tõesõna lämmatada, nii et see muutub viljatuks. Aga heale pinnasele langenud seeme, mis tärkas ja kasvatas kolmkümmend, kuuskümmend või sada seemet, tähendab neid, kes võtavad kuuldud tõe vastu erineval määral, olenevalt oma vaimuannetest, ja avaldavad seepärast seda ka oma usukogemuses erineval määral.”

³ Kuulanud ära Peetruse tõlgenduse, küsis Jeesus teistelt apostlitelt, kas ka neil on ettepanekuid. Sellele küsimusele vastas ainult Naatanael. Ta ütles: „Meister, ma näen Siimon Peetruse tõlgenduses küll palju head, kuid pole temaga täielikult nõus. Mina tõlgendaksin seda mõistujuttu järgmiselt: seeme tähendab taevariigi evangeeliumi ja külvaja taevariigi sõnumitoojaid. Tee äärde kõvale pinnale langenud seeme tähendab neid, kes on kuulnud evangeeliumist väga vähe või kes on sõnumi suhtes ükskõiksed ja kelle südamed on kõvaks muutunud. Taevalinnud, kes tee äärde langenud seemned ära nokkisid, on inimese eluviisid, pahe kiusatus ja lihalikud soovid. Kividele langenud seeme tähendab neid emotsionaalseid hingi, kes võtavad uue õpetuse ruttu vastu ja sama kiiresti ka loobuvad tõest, kui satuvad silmitsi selle tõe järgi elamise raskuste ja reaalsusega; neil pole vaimset tajumisvõimet. Ohakate sekka kukkunud seeme tähendab neid, keda evangeeliumi tõed veetlevad. Nad soovivad selle õpetusi järgida, kuid neid takistavad selles uhkus, kadedus ja inimelu mured. Heasse pinnasesse langenud seeme, millest kasvas kolmkümmend, kuuskümmend või sada uut seemet, tähendab erinevalt vaimuvalgust saanud meeste ja naiste loomupäraselt erinevat võimet tõest aru saada ja reageerida selle vaimsetele õpetustele.”

⁴ Kui Naatanael oli lõpetanud, tekkis apostlite ja teiste vahel tõsine arutelu ja tõsimeelne vaidlus: mõned pidasid õigeks Peetruse tõlgendust, teist sama palju püüdis aga kaitsta Naatanaeli selgitust. Peetrus ja Naatanael olid läinud vahepeal majja ning püüdsid seal energiliselt ja otsusekindlalt teineteist veenda ja meelt muutama panna.

⁵ Meister lasi segadusel oma haripunkti ületada ja kui see hakkas juba veidi vaibuma, plaksutas ta käsi ning kutsus nad enda juurde. Kui nad kõik olid taas tema ümber kogunenud, ütles ta: „Ma räägin teile sellest mõistujutust, aga kas kellelgi on veel enne midagi öelda?” Pärast hetkelist vaikust ütles Toomas: „Jah, Meister, ma ütlesin mõned sõnad. Nagu ma mäletan, hoiatasid sa meid kord just sellesama asja eest. Sa õpetasid meile, et kui me kasutame oma jutlustes näiteid, peavad need olema tõestisündi-

nud lood, mitte muinasjutud, ning et me peaksime valima loo, mis sobib kõige paremini selle ühe keskse ja eluliselt tähtsa tõe illustreerimiseks, mida me soovime inimestele õpetada, ning kui me oleme mõnda lugu selliselt kasutanud, ei tohiks me püüda kõiki loo üksikasju vaimset rakendada. Minu arvates on Peetrus ja Naatanael mõlemad seda mõistujuttu valesti tõlgendanud. Ma imetlen, et nad on võimelised seda nii tegema, ent ma olen samas kindel, et katsed panna loomulik mõistujutt kandma kõigis oma joontes vaimset analoogiat võivad tekitada segadust ja selle mõistujutu tõelise eesmärgi tõsist vääriti mõistmist. Seda, et mul on õigus, tõendab täielikult asjaolu, et ehkki me olime tund aega tagasi ühel meelel, oleme nüüd jagunenud kahte rühma, kellel on mõistujutu suhtes erinev arvamus, ning me jääme igaüks oma arvamus juurde nii tõsimeelselt, et see segab minu arvates meie võimet täielikult aru saada suurest tõest, mida sa silmas pidasid, kui sa selle mõistujutu rahvale esitasid ja meil seda hiljem kommenteerida lasid.”

⁶ Tooma sõnad avaldasid kõigile vaigistavat mõju. Ta tuletas kaaslastele meelde, mis Jeesus oli neile varasematel kordadel õpetanud, ning enne kui Jeesus jätkas, tõusis Andreas ja ütles: „Olen veendunud, et Toomal on õigus, ja ma tahaksin, et ta ütleks, kuidas tema mõistujutust külvaja kohta aru saab.” Jeesus andis Toomale märku rääkida ja see ütles: „Mu vennad, ma ei tahtnud seda arutlust pikendada, aga kui te seda soovite, ütlen ma, et minu arvates räägiti see mõistujutt selleks, et meile üht suurt tõde õpetada. Ning see on: ükskõik kui ustavalt ja tõhusalt me oma jumalikke ülesandeid ka ei täidaks, saadab edu meid taevariigi evangeeliumi jutlustamisel erineval määral; ning et need erinevad tulemused sõltuvad otseselt meie tööle iseloomulikest tingimustest, mis peaaegu ei allugi meie kontrollile.”

⁷ Kui Toomas oma jutu lõpetas, oli enamik tema kaassaji-jutlustajaid juba valmis temaga nõustuma, isegi Peetrus ja Naatanael olid minemas tema juurde, et temaga kõnelda, kui Jeesus tõusis ja ütles: „Tubli, Toomas, sa said mõistujutu tegelikust tähendusest aru, aga ka Peetrus ja Naatanael on teile kõigile sama palju head teinud, sest nad on näidanud teile täiel määral, kui ohtlik on minu mõistujutte allegooriatena tõlgendada. Vahel on kasulik lasta oma südames kujutlusvõimel lennata, aga te teete vea, kui püüate pakkuda neid järeldusi välja oma avaliku õpetuse raames.”

⁸ Nüüd, mil pinget oli lahenenud, õnnitlesid Peetrus ja Naatanael teineteist leitud tõlgenduste pärast ja iga apostel, välja arvatud Alfeuse kaksikud, püüdis mõistujuttu külvajast veel omal viisil tõlgendada, enne kui nad magama läksid. Isegi Juudas Iskariot pakkus välja väga usutava tõlgenduse. Need kaksteist püüdsid hiljem sageli Meistri mõistujutte allegooriatena tõlgendada, kuid ei võtnud neid spekulatsioone enam kunagi väga tõsiselt. See oli apostlitele ja nende kaaslastele väga kasulik õppetund, eriti seepärast, et alates sellest ajast kasutas Jeesus oma avalikus õpetamistöös mõistujutte üha enam.

3. VEEL MÕISTUJUTTUDEST

¹ Apostlitele meeldisid mõistujutud nii väga, et nad arutasid neid kogu järgmise õhtu. Jeesus juhatas õhtuse koosoleku sisse järgmiste sõnadega: „Mu armsad, te peate oma õpetusi alati kohandama, et esitada tõde nii, nagu sobib teie ees olevale mõistusele ja südamele. Kui seisate erineva intellektiga ja temperamendiga rahvahulga ees, ei saa te iga kuulajaterühma jaoks erinevaid sõnu kasutada, kuid te võite oma õpetuse edasiandmiseks mõne loo jutustada; ja iga rühm, isegi iga indiviid, saab tõlgendada teie mõistujuttu vastavalt omaenda mõistuse- ja vaimuannetele. Peate laskma oma valgusel paista, kuid tegema seda targalt ja taktitundega. Mitte keegi ei kata süüdatud lampi anumaga ega peida seda voodi alla; ta tõstab oma lambi alusele, kust kõik valgust näeksid. Ma ütlen teile, et taevariigis ei ole midagi varjatut, mis avalikuks ei saaks; ega ole ka saladusi, mis lõppkokkuvõttes teatavaks ei saaks. Lõpuks tuleb kõik päevavalgele. ärge mõelge ainult rahvahulkadele ja sellele, kuidas nemad tõde kuulevad; pöörake tähelepanu ka sellele, kuidas te ise seda kuulete. Pidage meeles, et ma olen teile korduvalt öelnud: sellele, kellel on, antakse juurde, aga sellelt, kellel ei ole, võetakse ära ka see, mis tal enda arvates on.”

² ¶ Edasisest arutelust mõistujuttude teemal ja õpetustest nende tõlgendamise kohta võib teha nüüdisaegses sõnastuses järgmise kokkuvõtte:

³ 1. Jeesus ei soovitanud kasutada evangeeliumitõdede õpetamisel muinaslugusid ega allegooriaid. Ta soovitas aga kasutada palju, eriti loodusest kõnelevaid võrdlusi. Ta rõhutas loodus- ja vaimumaailma vahelise *analoogia* kasutamise väärtust tõeõpetamise vahendina ning nimetas looduslikku sageli „vaimureaalsuste ebareaalseks ja põgusaks varjuks”;

⁴ ¶ 2. Jeesus jutustas kolm-neli mõistujuttu heebrea pühakirjadest, juhtides tähelepanu asjaolule, et see õpetamismeetod polegi päris uus. Ent sellisena, nagu ta seda nüüdsest kasutas, sai sellest peaaegu uus õpetamismeetod;

⁵ ¶ 3. õpetades apostlitele mõistujuttude väärtust, juhtis Jeesus tähelepanu järgmistele asjaoludele:

⁶ Mõistujutt apelleerib üheaegselt meelega ja vaimu tohutul erinevatele tasanditele. Mõistujutt stimuleerib kujutlusvõimet, sunnib mõtlema ja kriitiliselt kaaluma; see soodustab osavõtlikkust, äratamata vastuseisu.

⁷ Mõistujutt siirdub teadaolevatelt asjadelt uute asjade mõistmisele. Mõistujutus kasutatakse ainelist ja looduslikku vaimse ja aineülese sissetoomiseks.

⁸ Mõistujutud ajendavad tegema erapooletuid moraalset otsuseid. Mõistujutus hoidutakse eelarvamustest ja jäetakse ladusalt meelde uus tõde ning seda kõike isiklikust vastuseisust tuleneva enesekaitse minimaalse äratamisega.

⁹ Mõistujutus sisalduvas analoogias peituva tõe tagasilükkamine nõuab teadlikku intellektuaalset tegevust, mis peab otseselt ära põlgama oma ausad arvamused ja õiglased otsused. Mõistujutt ajendab kuulmismeele kaudu mõtlema.

¹⁰ Mõistujutu vormis õpetamine võimaldab õpetajal esitada uusi ja isegi hämmastavaid tõdesid, vältides samal ajal suures osas igasuguseid vastuolusid ja väliseid kokkupõrkeid traditsioonide ning kindlakskujunenud autoriteetidega.

¹¹ Mõistujutul on ka see eelis, et ta aitab õpitud tõde meenutada, kui hiljem puututakse kokku tuttava stseeniga.

¹² ¶ Sel teel püüdis Jeesus tutvustada oma poolehoidjatele paljusid põhjusi, miks ta avalikus õpetamistöös üha enam mõistujutte kasutab.

¹³ ¶ Õhtuse õppetunni lõpetuseks kommenteeris Jeesus esimest korda oma mõistujuttu külvajast. Ta ütles, et see mõistujutt viitab kahele asjale: esiteks iseloomustab see tema enda senist hoolekandetööd ja ennustab ette tema ülejäänud elu maa peal. Ja teiseks vihjab see ka sellele, mida apostlitel ja muudel taevariigi sõnumitoojatel on aja möödudes oma hoolekandetöös oodata.

¹⁴ Jeesus kasutas mõistujutte ka parima võimaliku viisina kummutamaks Jeruusalemma usujuhtide hoolikaid pingutusi õpetada, et kogu tema tööd tehakse deemonite ja põrguvürsti abiga. Loodusele viitamine oli aga sellise õpetusega vastuolus, sest selle aja inimesed pidasid kõiki loodusnähtusi vaimsete olendite ja üleloomulike jõudude otseseks kätetöoks. Ta valis niisuguse õpetamismeetodi ka sellepärast, et see võimaldas tal kuulutada elutähtsaid tõdesid neile, kes soovisid õppida tundma paremat teed, andes samal ajal vaenlastele vähem võimalusi leida põhjust teda süüdistada ja solvata.

¹⁵ Enne kui Jeesus rühma töö sel õhtul lõpetas, ütles ta: „Nüüd räägin ma teile, kuidas mõistujutt külvajast lõpeb. Tahan kontrollida, kuidas te sellest aru saate: taevariik on nagu mees, kes maa peale häid seemneid heitis; ja sel ajal, kui ta öösiti magas ja päeval oma tööd tegi, seeme tärkas ja kasvas, ja kuigi ta ei teadnud, kuidas kõik täpselt toimus, hakkas taim vilja kandma. Algul tuli üks leheke, siis viljapea ja siis kasvasid viljapeas terad. Ja kui vili küpseks sai, lõikas ta selle sirbiga maha ja saak oligi kogutud. Kel kõrvad on, see kuulgu.”

¹⁶ Apostlid mõtisklesid selle jutu üle korduvalt, aga Meister ei maininud külvaja mõistujutu lisa enam kunagi.

4. VEEL MÕISTUJUTTE JÄRVE KALDAL

¹ Järgmisel päeval õpetas Jeesus jälle paadist, öeldes: „Taevariik on nagu inimene, kes külvab oma põllule head vilja, ent sel ajal, kui ta magas, tuli ta vaenlane, külvas nisu sekka umbrohtu ja kiirustas minema. Ning kui nüüd taimed tärkasid ja pidid hiljem vilja kandma, ilmusid ka umbrohud. Siis tulid selle peremehe teenijad ja ütlesid talle: „Kas sa ei külvanud oma põllule head seemet? Kust on siis tulnud see umbrohi?” Ja ta vastas oma teenijatele: „Seda on teinud vaenlane.” Teenijad küsisid siis oma isandalt: „Kas käsid meil minna ja umbrohi välja kitkuda?” Ent isand vastas neile: „Ei, sest neid korjates võite ka nisu juurtega välja tõmmata. Laske neil parem koos kasvada kuni saagikoristuseeni, mil ma lõikajatele ütlen, et nad koguksid kõigepealt

kokku umbrohu ja seoksid selle põletamiseks kimpudesse, ning kogusid siis kokku nisu, et seda aidas hoida.”

² ¶ Pärast seda, kui inimesed olid mõned küsimused esitanud, rääkis Jeesus veel ühe mõistujutu: „Taevariik on nagu sinepiiva, mille inimene oma põllule külvab. Sinepiiva on väiksem kui teised seemned, aga kui see on taimeks kasvanud, saab see suuremaks kõigist teistest ja on nagu puu, nii et taevalinnud saavad tulla ja selle okstel puhata.

³ ¶ Taevariik on ka nagu haputaigen, mille naine võttis ja peitis kolme jahumõõtu ja nii juhtus, et kerkis kogu jahu.

⁴ ¶ Taevariik on ka nagu põllule peidetud vara, mille inimene leidis. Ta läks rõõmuga ja müüs ära kõik, mis tal oli, et saada raha selle põllu ostmiseks.

⁵ ¶ Veel on taevariik kaupmehe sarnane, kes otsis ilusaid pärleid; kui ta siis leidis eriti hinnalise pärli, läks ta ja müüs maha kõik, mis tal oli, ning ostis selle pärli.

⁶ ¶ Veel on taevariik nooda sarnane, mis heideti merre ja mis vedas kokku igasuguseid kalu. Kui noot sai täis, vee- ti see rannale, istuti maha ja koguti head kalad korvidesse, halvad aga visati minema.”

⁷ ¶ Jeesus rääkis rahvale veel palju mõistujutte. Sellest ajast õpetaski ta rahvahulki tegelikult harva muul viisil. Olles rahvale mõistujutte rääkinud, tavatses ta õhtuste tundide ajal apostlitele ja evangelistidele täielikumalt ja selgemalt õpetusi anda.

5. KÜLASKÄIK KERESASSE

¹ Nädala jooksul tuli rahvast üha juurde. Sabatipäeval kiirustas Jeesus mägedesse, kui aga saabus pühapäeva hommik, pöördus rahvas tagasi. Jeesus rääkis nendega kohe pärast lõunat Peetruse jutluse järel ja kui ta oli lõpetanud, ütles ta apostlitele: „Ma olen rahvahulkadest väsinud; sõidame teisele poole, et ma saaksin täna puhata.”

² Järvel tabas neid äkki tõusnud tugev tuul, mis on Galilea järvel eriti sel aastaajal nii tavaline. See veekogu asub ligikaudu kakssada meetrit allpool merepinda ja seda ümbritsevad kõrged kaldad, eriti läänest. Järvest viivad mägedesse sügavad kurud ja kui kuumenenud õhk tõuseb päeva jooksul taskuna järve kohale, kaldub kurude jahe õhk pärast päikeseloojangut järvele voogama. Need iilid tulevad kiiresti ja vahel ka kaovad niisama ootamatult.

³ Üks niisugune õhtune iil tabaski tol pühapäevaõhtul Jeesuse paati, millega ta üle järve sõitis. Tema järel liikus veel kolm paati, kus olid mõned nooremad evangelistid. See oli tugev torm, ehkki piirdus ainult järve selle osaga, kuna läänekaldal polnud tormist mingit märki. Tuul oli nii tugev, et lained hakkasid üle paadi käima. Puri rebenes enne, kui apostlid olid jõudnud selle kokku rullida, ja nad sõltusid nüüd täielikult aerudest, püüdes vaevaga pääseda ligi kolme kilomeetri kaugusel olevale kaldale.

⁴ Jeesus oli paadi ahtrisse väikesesse varjualusesse magama jäänud. Meister oli olnud Betsaidast lahkudes väsinud ja käskinud neil selleks teisele poole järve seilata, et puhkust saada. Kalurid olid tugevad ja kogenud aerutajad,

kuid see oli üks tugevamaid iile, mis neid kunagi oli tabanud. Ehkki tuul ja lained pillutasid nende paati nagu mangu-laeva, magas Jeesus häirimatult edasi. Peetrus oli ahtri lähedal parempoolse aeru juures. Kui paat hakkas veega täituma, pani ta aeru käest, tormas Jeesuse juurde ja raputas teda tugevasti ning kui Jeesus ärkas, ütles Peetrus: „Meister, kas sa ei näe, et me oleme ägeda tormi käes? Kui sa ei päästa meid, hukkume kõik.”

⁵ Jeesus tuli välja vihma kätte, vaatas kõigepealt Peetrusele otsa ja seejärel vaevaga sõudvate aerutajate poole, siis jälle Siimon Peetrust, kes polnud oma ärevuses ikka veel aeru juurde tagasi läinud, ja ütles: „Miks te kõik nii hirmunud olete? Kus on teie usk? Rahu, olge rahulikud.” Vaevalt oli Jeesus Peetrusele ja teistele apostlitele selle etteheite öelnud, vaevalt oli ta palunud Peetrusel rahuneda, et tema häiritud hinge vaigistada, kui tormine atmosfäär, mis oli tasakaalu saavutanud, suureks tüünuseks vaibus. Vihased lained jäid kohe tasaseks ja tumedad pilved, mis lühiajalise hoovihmana olid tühjaks sadanud, kadusid; pea kohal särasid nüüd taevatähed. Nii palju kui meie sellest aru saame, oli see kõik puhtjuhuslik kokkusattumus, ent apostlid, eriti Siimon Peetrus, pidasid seda episoodi tõeliseks looduse imeks. Tolle aja inimesed uskusid looduse imedesse eriti kergesti, sest nad olid täiesti kindlad, et kõik loodusnähtused on täielikult vaimujõudude ja üleloomulike olendite otsese kontrolli all.

⁶ Jeesus püüdis kaheteistkümnemele igati selgitada, et oli rääkinud nende häiritud hingede ja pöördunud nende hirmust segipaisatud meele poole, et ta polnud käskinud loodusjõududel endale kuuletuda, kuid kõik oli asjatu. Meistri poolehoidjad tõlgendasid kõiki niisuguseid kokkusattumusi ikka omamoodi. Alates sellest päevast uskusid nad, et Meistril on loodusjõudude üle absoluutne võim. Peetrus ei väsinud kunagi kordamast, et „isegi tuuled ja lained kuuletuvad talle”.

⁷ Jeesus ja ta kaaslased jõudsid kaldale alles hilisõhtul ning et öö oli vaikne ja ilus, jäid nad kõik paatidesse puhkama ja läksid kaldale alles hommikul veidi pärast päikesetõusu. Kui kõik need umbes nelikümmend meest kokku olid kogunenud, ütles Jeesus: „Lähme üles mägedesse ja jääme sinna mõneks päevaks Isa taevariigi probleeme arutama.”

6. KERESA VAIMUHAIGE

¹ Ehkki järve idakallas tõusis selles piirkonnas vähehaaval kuni taamal kõrguvate mägedeni, oli mäenõlv seal järsk ja kallas langes mõnes kohas otse järve. Jeesus osutas ühe lähedase mäe nõlvale ja ütles: „Lähme sellest nõlvast üles, sööme hommikust ning puhkame ja ajame siis mõnes varjulises kohas juttu.”

² Kogu mäenõlv oli kaetud kaljudesse raiutud koobastega. Paljud niisugused nišid olid iidset hauakambrid. Poolal teel märke asus väikeses suhteliselt tasases kohas Keresa küla kalmistu. Kui Jeesus ja ta kaaslased selle matmispaiga lähedalt möödusid, tormas nende juurde mäenõlvale koobastes elav vaimuhaige. See nõdrameelne oli neis paigus hästi tuntud, sest kunagi oli teda ühes grotis

ahelates hoitud. Nüüd oli ta ammu oma köidikud purustanud ja hulkus haudade ning mahajäetud hauakambrite vahel omapead ringi.

³ See mees, kelle nimi oli Aamos, kannatas perioodiliste hullusehoogude all. Ta võis mõneks ajaks endale korralikud rõivad leida ja end kaasinimeste seas üsna hästi ülal pidada. Ühe niisuguse selge perioodi ajal oli ta läinud Betsaidasse, kuulunud Jeesuse ning apostlite jutlustamist ja hakanud taevariigi evangeeliumisse pooleldi uskuma. Ent peagi ägenes ta haigus uuesti ja ta põgenes haudade juurde, kus ta oigas ja karjus ning ajas hirmu peale kõigile, kes teda juhuslikult kohtasid.

⁴ Kui Aamos Jeesuse ära tundis, langes ta tema jalge ette ja hüüdis: „Ma tunnen sind, Jeesus, aga mind on vallanud palju kuradeid ja ma anun sind, et sa mind ei piinaks.” See mees uskus tõesti, et tema haigushood tulenevad sellest, et temasse on tunginud pahelised või ebapuhtad vaimud, kes tema meelt ja keha valdavad. Mehe probleemid olid põhiliselt emotsionaalsed — ta aju ei olnud tõsiselt haige.

⁵ Jeesus vaatas oma jalge ees loomana kõssitavat meest, sirutas käe, aitas ta püsti ja ütles: „Aamos, sind ei ole kurat vallanud; sa oled juba kuulnud head uudist, et sa oled Jumala poeg. Käsin sul sellest hoost välja tulla.” Ja kui Aamos kuulis Jeesust neid sõnu ütlemas, toimus tema intellektis selline muundumine, et ta terve mõistus ja normaalne kontroll emotsioonide üle taastusid. Selleks ajaks oli lähedal asuvast külast üsna palju rahvast kokku tulnud ja need inimesed koos mägedest saabunud seakarjustega hämmastusid, kui nägid, et hullumeelne istub Jeesuse ja tema järgijate juures ning vestleb nendega vabalt, mõistus selge.

⁶ Kui seakarjused tormasid külla kuulutama uudist hullumeelse taltsutamisest, ründasid koerad väikest, umbes kolmekümnesealist valveta jäänud karja ja ajasid enamiku neist üle järsakuserva merre. Ning sellest juhuslikust kokkusattumusest koos Jeesuse kohaloleku ja hullumeelse arvatava imelise terveksravimisega sündis legend, nagu oleks

Jeesus ravinud Aamose terveks, ajades temast välja terve leegioni kuradeid, kes olid läinud sigadesse, sundides neid tormama, pea ees, alla merre ja hävingusse. Enne kui päev läbi sai, levitasid seakarjused juttu sellest vahejuhtumist ja kogu küla jäi uskuma. Päris kindlasti uskus Aamos seda lugu: ta nägi sigu järsakust alla kukkumas veidi pärast oma häiritud meele rahunemist ja jäi alatiseks uskuma, et need sead viisid endaga kaasa needsamad kurjad vaimud, kes teda nii kaua olid piinanud ja vaevanud. Kõik see oli suures osas seotud tema püsiva tervenemisega. Samuti uskusid ka kõik Jeesuse apostlid (välja arvatud Toomas), et episood sigadega oli Aamose tervenemisega otseselt seotud.

⁷ ¶ Jeesus ei saanudki soovitud puhkust. Suure osa päevast tunglesid tema ümber need, kes olid kuulnud Aamose terveks saamisest ja keda huvitas lugu seakarjasse läinud deemonitest. Ning Jeesus sai oma sõpradega vaid ühe öö puhata, sest teisipäeva varahommikul äratasid teda nende seakasvatajatest paganate esindajad, kes palusid teda lahkuda. Nende esindaja ütles Peetrusele ja Andreasele: „Galilea kalurid, minge siit ära ja võtke ka oma prohvet kaasa. Me teame, et ta on püha mees, aga meie maa jumalad ei tunne teda ja meil on oht kaotada palju sigu. Oleme hakanud teid kartma, seepärast palume teil siit lahkuda.” Ja kui Jeesus oli nad ära kuulanud, ütles ta Andreasele: „Lähme tagasi.”

⁸ Kui nad juba lahkumas olid, palus Aamos Jeesust, et see lubaks tal nendega kaasa minna, ent Meister polnud nõus. Jeesus ütles Aamosele: „ära unusta, et sa oled Jumala poeg. Mine oma rahva juurde tagasi ja näita neile, kui suuri asju Jumal on sinu heaks teinud.” Ja Aamos hakkas kõikjal kuulutama, et Jeesus oli tema häiritud hingest terve leegioni kuradeid välja ajanud, ning et need pahad vaimud olid läinud seakarja sisse ja viinud need kiirese hävingusse. Ta ei lõpetanud enne, kui oli käinud kõigis Dekapolise linnades ja kuulutanud, kui suuri asju Jeesus tema heaks oli teinud.

KAPERNAUMA KRIISINI VIINUD SÜNDMUSED

LUGU Aamose, Keresa hullumeelse ravimisest oli jõudnud ka Betsaidasse ja Kapernauma ning kui Jeesuse paat tol teisipäeva õhtupoolikul maabus, ootas Jeesust ees suur rahvahulk. Selle rahvahulga seas olid ka uued vaatlejad Jeruusalemma Suurkohtust, kes olid tulnud Kapernauma leidma põhjust Meistri vahistamiseks ja süüdimõistmiseks. Kui Jeesus kõneles nendega, kes olid teda tervitama tulnud, tegi üks sünagoogi ülemaid, Jairus, endale läbi rahva teed, langes Jeesuse jalge ette, võttis tal käest ja anus, et ta tuleks kiiresti kaasa: „Meister, mu väike tütar, mu ainus laps, on kodus voodis suremas. Palun tule ja tee ta terveks.” Kui Jeesus isa palvet kuulis, ütles ta: „Ma tulen sinuga.”

² Kui Jeesus Jairusega kaasa läks, järgnes talle kogu suur rahvahulk, kes oli isa palvet kuulnud. Veidi enne ülema majja jõudmist, kui nad mööda kitsast tänavat kiirustasid, rahvas otse kannul, peatus Jeesus äkki ja hüüdis: „Keegi puudutas mind!” Ja kui kõik, kes tema lähedal olid viibinud, väitsid, et nad pole teda puudutanud, ütles Peetrus: „Meister, sa näed, et rahvahulk surub sulle peale, ähvardades meid purustada, ja sa ütled ometi, et „keegi puudutas sind”. Mida sa sellega mõtled?” Siis ütles Jeesus: „Ma küsisin sellepärast, kes mind puudutas, et ma tajusin elava energia väljumist endast.” Jeesus vaatas ringi ja ta pilk langes lähedal seisnud naisele, kes tuli nüüd ta juurde, põlvitas ta jalge ette ja ütles: „Mind on aastaid vaevanud verejooksud. Olen talunud paljude arstide määratud ravi; olen kulutanud kogu oma vara, kuid ükski neist ei suutnud mind terveks ravida. Siis kuulsin ma sinust ja arvasin, et kui ma võiksin vaid su rõivapalistust puudutada, saaksin kindlasti terveks. Nii trügisingi rahvaga kaasa, kuni pääsesin sinu lähedale, Meister, ma puudutasin su rõivapalistust ja sain terveks; ma tean, et olen oma haigusest paranenud.”

³ Seda kuuldes võttis Jeesus naisel käest kinni, tõmbas ta püsti ja ütles: „Tütar, su usk on su terveks teinud; mine rahu.” Mitte *puudutus*, vaid *usk* tegi ta terveks. Ning see on hea näide paljude näiliselt imeliste tervenemiste kohta, mis Jeesuse maist elujärku saatsid, kuid mis ei sündinud kuidagi tema teadliku tahte abil. Aja möödudes selgus, et see naine oli oma haigusest tõepoolest paranenud. Tema usk oli Meistri isikus peitunud loovast jõust otseselt kinni haaranud. Niisuguse usu puhul nagu temal, piisas vaid Meistri isikule lähenemisest. Polnud vajagi tema rõivast puudutada, see osa tema usust oli tegelikult ebausk. Jeesus kutsus selle naise, Veroonika Filippuse Kaisareast, enda juurde, et parandada kaks tema meelde jäänud eksitust, mis võisid püsida ka kõigi nende meeles, kes olid tervenemist pealt näinud: ta ei tahtnud, et Veroonika jääkski arvama, nagu oleks tema püüe salaja end ravida olnud kartmisväärt või et tema ebausk ravida end Jeesuse rõiva puudutamisega andnuks tulemust. Ta tahtis kõigile näidata, et naise oli terveks teinud tolle puhask ja elav *usk*.

1. JAIRUSE MAJAS

¹ Jairus muutus muidugi väga kannatamatuks, kui tema koduni jõudmine viibis, seepärast astusid nad nüüd kiirema sammuga edasi. Enne aga, kui nad ülema aeda jõudsid, tuli üks teenijatest välja ja ütles: „Ära hakkagi Meistrit tülitama, su tütar on surnud.” Jeesus ei paistnud aga teenija sõnu tähele panevat, sest ta võttis Peetruse, Jaakobuse ja Johannese endaga kaasa ja ütles murest murtud isa poole pöördudes: „Ära karda, ainult usu.” Majja sisenedes leidis ta leinajate juurest juba flöödimängijad. Lärm oli suur, sugulased nutsid ja halasid. Kui kõik leinajad olid toast välja saadetud, läks Jeesus koos isa ja ema ning kolme apostliga sisse. Ta oli öelnud leinajatele, et neiu pole surnud, kuid nood naersid põlglikult ta üle. Nüüd pöördus Jeesus ema poole, öeldes: „Su tütar pole surnud, ta ainult magab.” Kui kogu maja oli rahunenud, läks Jeesus lamava lapse juurde, võttis tal käest ja ütles: „Tütar, ma ütlen sulle, ärka ja tõuse!” Ja tüdruk tõusis neid sõnu kuuldes kohe ja kõndis üle toa. Kui ta uimast oli toibunud, andis Jeesus korralduse talle midagi süüa anda, sest tüdruk oli olnud kaua söömata.

² Et Kapernaumas oli olnud palju Jeesuse-vastast agitatsiooni, kutsus ta nüüd kogu pere kokku ja selgitas, et tütarlaps oli pärast pikka aega kestnud palavikku koomasse langenud ja tema oli ta lihtsalt sellest välja toonud, mitte aga surnuist üles äratanud. Kõike seda selgitas ta ka apostlitele, kuid asjatult; nad kõik uskusid, et ta oli väikese tüdruku surnuist äratanud. Jeesuse selgitused paljude nende näiliste imede kohta avaldasid ta poolehoidjatele vähe mõju. Nad olid imedele meelestatud ega jätnud kasutamata ühtki võimalust Jeesusele veel mõnda imet omistada. Jeesus pöördus koos apostlitega tagasi Betsaidasse, olles kõigil sõnaselgelt keelanud sellest kellelegi rääkida.

³ ¶ Kui Jeesus Jairuse majast väljus, järgnesid talle kaks pimedat, keda juhtis tumm poiss, ning nad palusid Jeesust, et ta neid raviks. Tol ajal oli Jeesuse ravijamaine kõrgem kui iial varem. Kõikjal, kuhu ta läks, ootasid teda haiged ja vaevatud. Meister näis nüüd väga väsinud ja kõik ta sõbrad olid mures, et kui ta selliselt oma õpetamis- ja ravimistööd jätkab, võib ta kokku variseda.

⁴ ¶ Jeesuse apostlid, ammuigi siis lihtrahvas, ei suutnud Jumal-inimese olemust ja võimeid mõista. Ka ükski hilisem põlvkond pole suutnud hinnata seda, mis Jeesus Naatsaretlase isikus maa peal toimus. Ning ei teadusel ega religioonil ole enam kunagi võimalust neid tähelepanuväärseid sündmusi kontrollida lihtsalt sel põhjusel, et nii erakordset olukorda ei saa enam ei siin ega ka üheski teises Nebadoni maailmas kunagi tekkida. Mitte kunagi enam ei ilmu kogu selle universumi ühessegi maailma ükski sureliku-sarnane olend, kelles oleksid kehastunud kõik loova energia omadused ja vaimsed võimed, mis ületavad aja ja enamiku muudest ainelistest piirangutest.

⁵ Mitte kunagi enne ega pärast Jeesuse maa peal viibimist pole olnud võimalik nii otseselt ja kujukalt kindlus-

tada surelike meeste ja naiste tugeva ja elava usuga kaasnevaid tulemusi. Nende nähtuste kordamiseks peaksime minema Looja-Miikaeli enda juurde ja leidma ta eest sellisena, nagu ta tol ajal oli — Inimese Pojana. Samuti peaksite tänapäeval, mil tema eemalviibimise tõttu pole sellised ainelised avaldumised võimalikud, hoiduma piiramast tema *vaimujõu* võimalikku ilmutumist. Ehkki Meistrit pole siin ainelise olendina, viibib ta inimsüdameis vaimse mõjuna. Maailmast lahkudes sai Jeesuse vaimule võimalikuks elada kõrvuti oma Isa vaimuga kogu inimkonna meeles.

2. VIIIE TUHANDE SÖÖTMINE

¹ Jeesus jätkas ikka päeval rahva õpetamist, kuna õhtuti juhendas ta apostleid ja evangeliste. Reedel kuulutas ta välja nädalase puhkuse, et kõik ta järgijad võiksid minna mõneks päevaks koju või oma sõprade juurde, enne kui nad hakkavad valmistuma paasapühaks Jeruusalemma minemiseks. Ent enam kui pooled jüngrid keeldusid tema juurest lahkumast ja rahvahulk kasvas iga päevaga, nii et Taavet Sebedeus soovis rajada juba uue laagri, aga Jeesus ei andnud selleks luba. Meister puhkas sabati ajal nii vähe, et soovis pühapäeva, 27. märtsi hommikul rahvahulgast eemalduda. Mõned evangelistid jäeti rahvaga rääkima, Jeesus aga kavatses koos kaheteistkümne teiste märkamatu järve vastaskaldale minna, kus nad lootsid saada väga vajalikku puhkust Betsaida-Juliasest lõuna pool asunud kaunis pargis. See piirkond oli Kapernauma elanike lemmikpuhkekoht, nad kõik teadsid neid idaranniku parke.

² Aga rahvahulk ei lasknud neil seda teha. Nad nägid, kuhu Jeesuse paat suundus, üürisid kõik olemasolevad paadid ja asusid teda jälitama. Need, kellele paate ei jätkunud, hakkasid jalgsi ümber järve minema.

³ Hiliseks pärastlõunaks oli enam kui tuhat inimest Meistri pargist üles leidnud ja ta rääkis nendega lühidalt, Peetrus aga jätkas. Paljud neist olid võtnud toitu kaasa ja kui nad olid õhtust söönud, kogunesid nad väikestesse rühmadesse, keda Jeesus ja apostlid õpetama hakkasid.

⁴ Esmapäeva pärastlõunaks oli rahvahulk kasvanud enam kui kolme tuhandeni. Ja ikka veel — ka pärast õhtu saabumist — tuli rahvast üha juurde ja neil oli kaasas igasuguste haigustega inimesi. Sajad huvilised olid kavatsenud Kapernaumas peatuda, et teel paasapühale Jeesust näha ja kuulda, ning nad ei tahtnud pettuda. Kolmapäeva lõunaks oli sellesse parki Betsaida-Juliasest lõunas kogunenud ligikaudu viis tuhat meest, naist ja last. Ilm oli ilus, sest selles paikkonnas hakkas vihmaperiood juba lõpule jõudma.

⁵ ¶ Filippus oli Jeesusele ja kaheteistkümnele kolmeks päevaks toitu varunud ning nende eest hoolitses Markus, noormees, kes nende heaks igasuguseid töid tegi. Kolmanda päeva õhtupoolikuks, mil peaaegu pool kokkutulnud rahvast oli juba kolmandat päeva kohal, oli inimeste kaastoodud toit peaaegu otsakorral. Taavet Sebedeusel polnud siin rahva toitmiseks ja majutamiseks telklinnakut, Filippus polnud aga varunud nii suure hulga jaoks toitu. Inimestel olid kõhud tühjad, aga ära nad ei läinud. Sosistati, et Jeesus oli valinud selle koha, mis jäi väljapoole kõigi tema

vaenlaste võimkonda, et end seal kuningaks kroonida lasta, vältimaks probleeme nii Herodesse kui ka Jeruusalemma juhtidega. Inimeste vaimustus kasvas iga tunniga. Jeesusele ei räägitud sellest sõnagi, kuigi ta muidugi teadis kõike, mis toimus. Ka kaksteist apostlit olid samal arvamusel, eriti aga nooremad evangelistid. Apostlite seast pooldasid seda katset Jeesus kuningaks kuulutada Peetrus, Johannes, seloot Siimon ja Juudas Iskariot. Plaani vastu olid Andreas, Jaakobus, Naatanael ja Toomas. Matteus, Filippus ja Alfeuse kaksikud jäid erapooletuks. Seda salaplaani Jeesus kuningaks kuulutada juhtis Iiob, üks noortest evangelistidest.

⁶ ¶ Selline oli olukord kolmapäeva pärastlõunal kell viis, kui Jeesus palus Jaakobus Alfeusel Andrease ja Filippuse enda juurde kutsuda. Jeesus ütles: „Mida me selle rahvaga peale hakkame? Nad on olnud nüüd kolm päeva meiega ja paljudel on kõhud tühjad. Neil pole süüa.” Filippus ja Andreas vahetasid pilke ja Filippus vastas: „Meister, sa peaksid need inimesed ära saatma, et nad läheksid ümbruskonna küladesse ja endale süüa ostaksid.” Ja Andreas, kes kartis kuningaplaani teostumist, kiitis Filippuse ettepaneku kiiresti heaks, öeldes: „Jah, Meister, usun, et kõige parem oleks, kui sa rahva ära saadaksid, et nad läheksid endale toitu ostma ja sina saaksid seni veidi puhata.” Selleks ajaks olid aga ka ülejäänud kaheteistkümne seast nõupidamisele saabunud. Jeesus ütles: „Aga ma ei taha neid tühja kõhuga ära saata, kas teil pole neile midagi süüa anda?” Filippus ei suutnud nüüd enam vastu pidada ja ütles kohe: „Meister, kust me saame selles maakohas nii suurele hulgale leiba osta? Lõunasöögiks ei piisaks kahesajast teenarist.”

⁷ Enne kui apostlitel avanes võimalus sõna sekka öelda, pöördus Jeesus Andrease ja Filippuse poole ja lausus: „Ma ei taha neid inimesi ära saata. Nad on siin nagu karjused lambad. Ma tahaksin neile süüa anda. Mis toitu meil kaasas on?” Sel ajal kui Filippus Matteuse ja Juudaga juttu ajas, otisis Andreas üles Markuse-nimelise noormehe ja küsis, kui palju neil toiduvarusid järel oli. Ja Jeesuse juurde naastes ütles ta: „Noormehel on alles ainult viis odraleiba ja kaks kuivatatud kala.” Peetrus lisas kohe: „Meil on vaja veel ka täna õhtul süüa.”

⁸ Jeesus seisis hetke vaikides. Ta pilgust oli näha, et ta mõtted olid eemal. Apostlid ei öelnud midagi. Äkki pöördus Jeesus Andrease poole ja lausus: „Too need leivad ja kalad siia.” Ja kui Andreas oli korvi Jeesuse juurde toonud, ütles Meister: „Lase rahval istuda sajakaupa rohule, määra igale rühmale juht ja kutsu kõik evangelistid siia.”

⁹ Jeesus võttis leivad kätte ja pärast tänupalvet murdis ta leiba ja jagas apostlitele, need aga andsid leiva edasi oma kaaslastele, kes omakorda kandsid selle rahvale. Samamoodi murdis Jeesus ka kala tükkideks ja jagas välja. Ning rahvahulk sõi ja kõigi kõhud said täis. Kui nad olid söömise lõpetanud, ütles Jeesus jüngritele: „Korjake ülejäänud tükid kokku, et midagi kaotsi ei läheks.” Kui nad olid jägid kokku kogunud, oli neid kaksteist korvitäit. Seda erakordset einet sõid kokku umbes viis tuhat meest, naist ja last.

¹⁰ ¶ See oli esimene ja ainus ime, mille Jeesus ettekatsetult sooritas. Tema jüngrid kaldusid, tõsi küll, nimetama

imeks paljusid asju, mis tegelikult imed polnud, kuid see oli tõeline üleloomulik hoolekanne. Meile on õpetatud, et Miikael paljundas tol korral toiduelemente nii, nagu ta seda alati teeb, kuid seekord oli ajategur välja jäetud ja kasutatud nähtavat elukanalit.

3. KUNINGAKS TEGEMISE EPISOOD

¹ Viie tuhande söötmine üleloomuliku energiaga oli üks neid juhtumeid, mil inimliku kaastunde ja loova jõu liitmine andis tulemuseks selle, mis toimus. Nüüd, mil rahvahulk oli söönuks saanud ja see hämmastav ime Jeesuse kuulsusele sealsamas lisa toonud, ei vajanud Meistri kuningaks kuulutamise plaan enam muud isiklikku suunamist. Mõte näis levivat rahva seas nagu nakkus. Inimeste reageering nende füüsiliste vajaduste nii ootamatule ja vaatamängulisele rahuldamisele oli sügav ja ületamatu. Juute oli pikka aega õpetatud, et kui tuleb messias, Taaveti poeg, paneb ta taas voolama piima- ja meejõed ning eluleiba annetatakse neile samuti, nagu nende esiisadele kõrbes taevamannat langes. Ja kas polnud nüüd kogu see lootus otse nende silme all täitunud? Kui see näljane, alatoitluse all kannatav hulk oli oma kõhud imetoiduga täitnud, oli nende ainus ühehäälneline reageering: „Siin on meie kuningas.” Iisraeli imetegijast päästja oli tulnud. Nende lihtsameelse inimeste silmis kaasnes toitmisvõimega õigus valitseda. Seega pole ime, et söömise lõpetanud rahvahulk tõusis nagu üks mees ja hüüdis: „Tehke ta kuningaks!”

² See võimas hüüd innustas Peetrust ja teisi apostleid, kes ikka veel hellitasid lootust näha Jeesust oma valitsemisõigust kehtestamas. Ent neil väärlootustel polnud määratud kaua püsida. Vaevalt oli rahvahulga võimsa hüüu kaja vaikinud, kui Jeesus tõusis suurele kivile, tõstis tähelepanu püüdmiseks käe ja ütles: „Mu lapsed, teil on head kavatsused, aga te olete lühinägelikud ja materiaalselt meelestatud.” Ta vaikis hetkeks, see tugev galilealane seisis seal majesteetlikult päikeseloojangu idapoolses lummavas kumas. Iga toll temas oli kuningasarnane, kui ta hingetult kuulavale rahvahulgale kõneles: „Te ei taha teha mind kuningaks mitte sellepärast, et teie hingi oleks valgustanud suur tõde, vaid hoopis sellepärast, et teie kõhud on leiba täis. Mitu korda olen ma teile öelnud, et minu kuningriik ei ole siit maailmast? See taevariik, mida meie kuulutame, on vaimne vendlus ja seda ei valitse maisel troonil istuv inimene. Maiste jumalapoegade vaimse vendluse kõiketeadev ja kõikvõimas Valitseja on minu taevane Isa. Kas ma tõesti pole suutnud teile ilmutada vaimude Isa, et te soovite tema lihas elavat Poega kuningaks teha! Minge nüüd kõik siit oma kodudesse. Kui teil peab tingimata kuningas olema, seatagu teie südameisse troonile valguse Isa kui kõige vaimne Valitseja.”

³ ¶ Nende Jeesuse sõnade peale lahkus rahvas täis hämmastust ja masendust. Paljud teda uskunud pöördusid nüüd tasta ära ega käinud sellest päevast alates enam tema järel. Apostlid olid keeletud: nad seisis vaikides kaheteistkümmne toidujäänuste korvi ümber, ainult noormees Markus, nende abiline, ütles: „Ja ta keeldus saamast meie ku-

ningaks.” Enne kui Jeesus mägedesse läks, et seal üksi olla, pöördus ta Andrease poole ja lausus: „Vii oma vennad Sebedeuse majja tagasi ja palveta koos nendega, eriti oma venna Siimon Peetruse eest.”

4. SIIMON PEETRUSE ÕINE NÄGEMUS

¹ Ärasaadetud apostlid läksid ilma Meistrita paati ja hakkasid vaikides järve läänekalda poole Betsaidasse aerutama. Ükski kaheteistkümnest polnud nii löödud ja masendatud kui Siimon Peetrus. Keegi ei öelnud peaaegu sõnagi, kuid nad kõik mõtlesid Meistrist, kes oli üksi mägedes. Kas ta oli nad hüljanud? Veel mitte kunagi polnud ta neid kõiki ära saatnud ja keeldunud nendega koos tulemast. Mida see kõik võis tähendada?

² Nende peale laskus pimedus, sest oli tõusnud tugev vastutuul, mis tegi edasiliikumise peaaegu võimatuks. Pimeduse ja raske aerutamise tunnid möödusid üksteise järel ja Peetrus väsis ning vajus sügavasse kurnatuseunne. Andreas ja Jaakobus panid ta ahtrisse polsterdatud istmele puhkama. Sel ajal, kui teised apostlid tuule ja lainetega võitlesid, nägi Peetrus und: ta nägi Jeesust järve peal kõndides nende poole tulemas. Kui Meister näis olevat juba paadi kõrval, hüüdis Peetrus talle: „Päästa meid, Meister, päästa meid!” Ja paadi tagaosas olivad kuulsid mõningaid tema sõnu. Peetrus aga nägi und edasi ja kuulis Jeesust ütlemas: „Olge julged, see olen mina, ärge kartke.” See oli Peetruse rahutule hingele nagu palsam; see rahustas tema murelikku vaimu, nii et ta hüüdis (unes) Meistrile: „Issand, kui see oled tõesti sina, võta mind endaga vee peale kõndima.” Ja kui Peetrus hakkas vee peal kõndima, tekitasid mässavad lained temas hirmu, ta oleks äärepealt vette vajunud ja hüüdis: „Issand, päästa mind!” Mitmed kaheteistkümnest kuulsid teda niimoodi hüüdmas. Siis nägi Peetrus unes, et Jeesus tuli talle appi, sirutas käe, võttis temast kinni, tõstis ta üles ja ütles: „Oh sind küll oma vähese usuga, miks sa kahtlesid?”

³ Seoses unenäo viimase osaga tõusis Peetrus istmelt, kus ta oli maganud, ja astuski üle parda vette. Ja ta ärkas unest, kui Andreas, Jaakobus ja Johannes küünitustasid tema poole ning ta veest välja tõmbasid.

⁴ Peetrusele jäi see kogemus alatiseks meelde reaalse sündmusena. Ta uskus siiralt, et Jeesus oli tol ööl end neile ilmutanud. Johannes Markust suutis ta vaid osaliselt veenda, seepärast jättis Markus osa sellest loost oma ürikust välja. Arst Luukas uuris lugu hoolikalt ja jõudis järeldusele, et episood oli vaid Peetruse nägemus, ning keeldus seda lugu oma ürikusse võtmast.

5. TAGASI BETSAIDAS

¹ Neljapäeva hommikul enne koitu seadsid nad paadi Sebedeuse maja lähedal ankrusse ja püüdsid lõunani magada. Andreas ärkas esimesena, läks järve äärde jalutama ja leidis Jeesuse seal nende poisist abilisega vee ääres kivil istumas. Ehkki paljud rahvahulga seast ja noored evangelistid olid kogu öö ning suure osa järgmisest päevast Jeesust idapoolsetest mägedest otsinud, oli tema koos Markusega

hakanud veidi pärast keskööd ümber järve ja üle jõe tagasi Betsaidasse minema.

² ¶ Viiest tuhandest imeliselt söönuks saanud inimesest, kes oleksid täis kõhuga ja tühja südamega tahtnud teda kuningaks teha, järgis teda edaspidi ainult umbes viis sada. Ent enne, kui nad kuulsid, et ta on Betsaidas tagasi, palus Jeesus Andreasel kaksteist apostlit ja nende kaaslased, naised kaasa arvatud, kokku koguda, öeldes: „Soovin nendega kõnelda.” Kui kõik olid valmis, ütles Jeesus:

³ ¶ „Kui kaua ma veel pean teiega kannatlik olema? Kas teie vaimne taipamisvõime on liiga aeglane ja teie on elavat usku nii vähe? Olen teile kõik need kuud taevariigi tõdesid õpetanud, teid valitsevad aga vaimsete kaalutluste asemel ainelised motiivid. Kas te pole pühakirjast lugenud isegi neid kohti, kus Mooses manitseb Iisraeli uskmatauid lapsi sõnadega „Ärge kartke, püsige paigal, siis te näete Issanda päästet”? Psalmilaulja ütles: „Usalda Issandat.” „Ole kannatlik, oota Issandat, ole vahva. Ta tugevdab su südant.” „Heida Issanda peale oma koorem ja tema hoolitseb sinu eest. Usalda teda alati ja ava talle oma süda, sest Jumalas on su pelgupaik.” „Kes Kõigekõrgema kaitse all elab, viib alati Kõigevägevama varju all.” „Parem on pelgupaika otsida Issanda juures kui loota inimvürstide peale.”

⁴ Kas te kõik mõistate nüüd, et imeteod ja aineliste imede kordasaatmine ei võida vaimuriigile hingi juurde? Me toitsime rahvahulka, ent see ei tekitanud neis nälga eluleiva ega janu vaimse õigluse vee järele. Kui nende kõhud täis said, ei soovinud nad astuda mitte taevariiki, vaid kuulutada Inimese Poeg kuningaks selle maailma kuningate eskujul üksnes selleks, et ka edaspidi saada leiba ilma tööd tegemata. Ning kõik see, milles paljud teist rohkem või vähem osalesid, ei ilmuta mingil viisil taevast Isa ega vii tema taevariiki maa peal edasi. Kas meil pole juba selle maa usujuhtide seas piisavalt vaenlasi, ilma et me teeksite seda, mis ka tsiviilvalitsejad võib meist eemale tõugata? Ma palvetan, et Isa salviks teie silmi, et te näeksite, ja avaks teie kõrvad, et te kuuleksite, selleks et te hakkaksite täielikult uskuma evangeeliumisse, mida ma olen teile õpetanud.”

⁵ ¶ Seejärel teatas Jeesus, et ta soovib mõneks päevaks koos oma apostlitega puhkama minna, enne kui nad hakkavad valmistuma paasapühaks Jeruusalemma minekuks, ning keelas jüngeritel ja muul rahval endale järgneda. Nii läksidki nad paadiga Geneetsareti piirkonda paariks-kolmeks päevaks puhkama ja magama. Jeesus valmistus oma maapealse elu suureks katsumuseks ja veetis seepärast palju aega osaduses oma taevase Isaga.

⁶ Uudised viie tuhande inimese toitmisest ja püüdest Jeesust kuningaks seada äratasid kõikjal palju uudishimu ja tekitasid Galileas ja Juudamaal hirmu nii usujuhtides kui ka tsiviilvalitsejates. Ehkki see suur ime polnud teinud midagi taevariigi evangeeliumi edendamiseks aineliselt meelestatud ja pooleldi uskujate hinges, ohjeldas see ometi Jeesuse kitsama apostlitingi ja lähedasemate jüngrite imesidtaotlevaid ja kuningat-ihalevaid kalduvusi. Selle vaatemängulise vahejuhtumiga lõppes õpetamise, koolitamise ja tervendamise varane etapp ning see valmistas ette tee

selleks viimaseks aastaks, mil kuulutati uue taevariigi evangeeliumi kõrgemaid ja vaimsemaid aspekte — inimese kui Jumala poja seisust, vaimuvabadust ja igavest pääsemist.

6. GENEETSARETIS

¹ Puhates Geneetsareti piirkonnas ühe jõuka uskuja majas, pidas Jeesus igal õhtupoolikul kaheteistkümne mitteametlikke jutuajamisi. Taevariigi saadikud olid illusioonideta, tõsised, kained ja puhastunud mehed. Ent isegi pärast kõike juhtunut ilmnis hilisemate sündmuste käigus, et need kaksteist meest polnud ikka veel täielikult vabanenud oma sissejuurdunud ja kauahellitatud lootustest juudi messia tulekule. Möödunud nädalate sündmused olid toimunud liiga kiiresti, et need hämmastunud kalurid oleksid juhtunu täit tähendust mõistnud. Meestel ja naistel läheb aega, enne kui nende ühiskondliku käitumise, filosoofiliste hoiakute ja religioosete veendumustega seotud põhiarusaamades toimuvad radikaalsed ja ulatuslikud muutused.

² Sel ajal, kui Jeesus kaheteistkümne Geneetsaretis puhkas, läks rahvahulk laiali — kes oma koju, kes juba paasapühaks Jeruusalemma. Vähem kui kuu ajaga oli Jeesuse vaimustunud ja avalike järgijate hulk, keda oli olnud ainuüksi Galileas üle viiekümne tuhande, kahanenud vähem kui viiesajani. Jeesus tahtiski apostlitele näidata rahva kiiduavalduspuhangute muutlikkust, et neil ei tekiks kiisatust toetuda niisugustele mööduva religioosse hüsteeria avaldumistele pärast seda, kui ta jätab nad üksi taevariigi tööd tegema, kuid tal õnnestus see vaid osaliselt.

³ ¶ Teisel Geneetsaretis veedetud õhtul rääkis Meister apostlitele uuesti mõistujuttu külvajast ja lisas järgmised sõnad: „Nagu näete, mu lapsed, on mõju inimitunnetele mööduv ja igati pettumust valmistav; üksnes inimese mõistusele tuginemine on samuti tühi ja viljatu tegevus; ainult pöördudes inimmees elava vaimu poole võite loota, et saavutate kestvat edu ja neid inimloomuse imelisi muundumisi, mis peagi kannavad külluses ehtsaid vaimuvilju kõigi nende igapäevaelus, kes selliselt päästetakse kahtluste pimedusest vaimust sündimisega usu valgusesse — taevariiki.”

⁴ ¶ Jeesus õpetas kasutama emotsioone kui viisi intellekti tähelepanu köita ja koondada. Ta nimetas sel moel äratatud ja ergutatud meelt hinge väravaks, hinges elab aga see inimese vaimne olemus, mis peab tõe ära tundma ja reageerima evangeeliumi vaimsele kutsele, et inimloomuses saaksid toimuda püsivad muutused.

⁵ Nii püüdis Jeesus apostleid ette valmistada peatseks šokiks — kriisiks seoses avalikkuse suhtumisega temasse, milleni oli aega vaid paar päeva. Ta selgitas kaheteistkümnele, et Jeruusalemma usujuhivad sõlmivad Herodes Antipasega vandenõu nende hävitamiseks. Kaksteist apostlit hakkasid täielikumalt (ehkki mitte lõplikult) mõistma, et Jeesus ei asu Taaveti troonile. Nad nägid selgemalt, et vaimset tõe ei saa edasi viia aineliste imedega. Nad hakkasid mõistma, et viie tuhande toitmine ja rahvaliikumine Jeesuse kuningaks seadmiseks oli rahva imeootuste ja Jeesuse rahva silmis omandatud populaarsuse kulminatsioon.

Nad mõistsid ähmaselt ja aimasid ette vaimse läbikatsumise ja julma vaenulikkuse aja lähenemist. Need kaksteist meest olid aegamööda aru saamas enda kui taevariigi saadikute töö tõelisest olemusest ja hakkasid end valmis seadma Meistri maapealse hoolekande viimase aasta katsumusteks ja proovilepanekuteks.

⁶ ¶ Enne Geneetsaretist lahkumist andis Jeesus neile õpetusi seoses viie tuhande imelise toitmisega, öeldes, miks ta nii erakordselt oma loovat jõudu oli ilmutanud, ja kinnitades, et andis järele kaastundele rahvahulga suhtes alles siis, kui oli veendunud, et see „vastas Isa tahte”.

7. JERUUSALEMMAS

¹ Pühapäeval, 3. aprillil asus Jeesus, saadetuna vaid kaheteistkümnest apostlist, Betsaidast Jeruusalemma poole tee. Et rahvahulkadest eemale hoiduda ja võimalikult vähe tähelepanu äratada, rändasid nad Gerasa ja Filadelfia kaudu. Ta keelas neil selle reisi ajal avalikku õpetustööd teha ega lubanud õpetada ja jutlustada ka Jeruusalemmas viibides. Nad jõudsid Jeruusalemma lähedale Betaaniasse

kolmapäeva, 6. aprilli hilisõhtul ja jäid ööbima Laatsaruse, Marta ja Maarja koju, kuid järgmisel hommikul läksid nad lahku. Jeesus peatus Johannesega ühe uskuja, Siimoni juures, kes elas Betaanias Laatsaruse lähedal. Juudas Iskariot ja seloot Siimon peatusid Jeruusalemmas oma sõprade juures, ülejäänud apostlid aga kahekaupa teistes majades.

² Jeesus tuli selle paasapäeva ajal vaid korra Jeruusalemma, pidustuste suurpäeval. Abner tõi paljud Jeruusalemma uskujad Betaaniasse Jeesusega kohtuma. Jeruusalemmas viibides nägid kaksteist apostlit, kui suur vaen oli tõusmas Meistri vastu. Jeruusalemmast lahkudes uskusid nad kõik, et kriis on lähedal.

³ Pühapäeval, 24. aprillil lahkus Jeesus apostlitega Jeruusalemmast Betsaidasse, minnes rannikulinna Joppe, Kaisarea ja Ptolemaisi kaudu. Sealt liikusid nad maad mööda Raama ja Korasini kaudu Betsaidasse, kuhu saabusid reedel, 29. aprillil. Kohe pärast kojusaabumist saatis Jeesus Andrease sünagoogi ülema juurde paluma luba kõnelda järgmisel päeval, sabati pärastlõunasel teenistusel. Ja Jeesus teadis väga hästi, et see on viimane kord, mil tal üldse Kapernauma sünagoogis rääkida lubatakse.

KAPERNAUMA KRIIS

REEDE õhtul, kohe pärast Betsaidasse jõudmist, samuti pühapäeva hommikul märkasid apostlid, et Jeesust vaevab tõsiselt mingi ülitähtis mure; nad tajusid, et Meister mõtleb erakordselt sügavalt millelegi tähtsale. Ta ei einestanud hommikul ja sõi ka lõuna ajal vähe. Kogu sabati hommiku ja eelmise õhtu arutasid kaksteist apostlit väikeste rühmadena seda majas, aias ja järveranal. Kõik nad tajusid määramatusest ja kartlikust ootusest põhjustatud pinget. Pärast Jeruusalemmast lahkumist polnud Jeesus nendega eriti rääkinud.

² Nad polnud juba mitu kuud Meistrit nii mõtteis ja sõnakehvana näinud. Isegi Siimon Peetrus oli rusutud, kui mitte masendatud. Andreas ei teadnud, mida oma nukrate kaaslaste heaks teha. Naatanael ütles, et tegemist on „vaikusega enne tormi”. Toomas avaldas arvamust, et „peagi juhtub midagi erakordset”. Filippus soovitas Taavet Sebedeusel „jätta rahvahulkade toitmise ja majutamise plaanid sinnapaika, kuni teame, mille üle Meister aru peab”. Matteus tegi taas pingutusi rahavarusid täiendada. Jaakobus ja Johannes rääkisid omavahel eelseisvast jutlusest sünagoogis ja arutasid, milline see oma olemuselt ja ulatuselt võiks olla. Seloot Siimon väljendas oma usku, tegelikult isegi lootust, et „taevane Isa võib oma Poja eest kättemaksimiseks ja tema toetamiseks mingil ootamatul viisil sekkuda”, Juudas Iskariot aga sõandas mõelda, et võib-olla rõhub Jeesust kahetsus, et „tal polnud olnud julgust ja vaprust lasta viiel tuhandel inimesel end juutide kuningaks kuulutada”.

³ Selle rõhutud ja lohutamatu poolehoidjate rühmaga läkski Jeesus tol kaunil sabati õhtupoolikul Kapernauma sünagoogi oma epohhiloovat jutlust pidama. Ainsana andis talle poolehoidjate seast kaasa rõõmsad tervitussõnad ja head soovid üks mitte midagi aimavatest Alfeuse kaksikutest, kes heatujuliselt tervitas sünagoogi siirduvat Jeesust ja ütles talle: „Me palvetame, et Isa sind aitaks ja et rahvast oleks rohkem kui kunagi varem.”

1. OLUKORRA KUJUNEMINE

¹ Jeesust tervitas tol erilisel sabati pärastlõunal kell kolm Kapernauma uues sünagoogis väljapaistvatest isikutest koosnev kogudus. Eesistujaks oli Jairus, kes ulatas Jeesusele lugemiseks pühakirja. Eelmisel päeval oli Jeruusalemmast saabunud viiskümmend kolm variseri ja saduseri. Kohal olid ka rohkem kui kolmekümne lähedal asuva sünagoogi juhid ja ülemad. Need juutide usujuhid täitsid otseselt Jeruusalemma Suurkohtu korraldusi ja kujutasid endast ortodoksse usu eelväge, kes oli tulnud Jeesusele ja ta jüngritele kuulutatud otsest sõda sisse juhatama. Juudi usujuhtide kõrval istusid sünagoogis aukohtadel Herodes Antipase ametlikud vaatlejad, kellel oli kästud välja selgitada tõde häirivate ettekannete kohta, mille kohaselt liht-rahvas oli püüdnud tema venna Filippuse valdustes Jeesust juutide kuningaks kuulutada.

² Jeesus mõistis, et üha kasvav vaenlastehulk on kohe talle avalikku sõda kuulutamas, ja otsustas julgelt rünnakule asuda. Viit tuhandet toites oli ta astunud vastu nende ideedele maisest messiast, nüüd otsustas ta taas rünnata avalikult nende arusaama juutide vabastajast. Selle kriisiga, mis algas viie tuhande toitmise ja lõppes jutlusega tol sabati õhtupoolikul, pöördus rahva seas omatud kuuluse ja poolehoiu tõusulaine vastassuunda. Nüüdsest alates tuli taevariigitöös tegelda üha enam tähtsama tööga — püsivalt vaimselt pöördunute võitmisega inimkonna tõeliselt religioosse vennaskonna poole. See jutlus tähistas kriisi üleminekul arutluste, vaidluste ja otsuste perioodist avalikule sõjale ja seisukohtade lõplikule vastuvõtmisele või tagasilükkamisele.

³ Meister teadis hästi, et paljud tema poolehoidjad olid aegamööda, kuid kindlalt meelt muutmas, et teda lõpuks tagasi lükata. Ta teadis samuti, et paljud jüngrid olid niisama aegamööda, kuid kindlalt läbi tegemas seda meele treeningut ja hinge korrastamist, mis võimaldaks neil võita kahtlused ja panna julgelt maksma oma täisvereline usk taevariigi evangeeliumisse. Jeesus sai täielikult aru, et inimesed valmistuvad kriisiolukordades otsuste langetamiseks ja ootamatute kangelastegude sooritamiseks aegamööda arenedes ja korduvalt hea ja kurja vahel valikuid tehes. Ta harjutas oma valitud sõnumitoojaid korduvalt pettumustega ja pakkus neile sagedasi proovilepanevasid võimalusi vaimsetes katsetes õige ja väär tee vahel valida. Ta teadis, et võib oma poolehoidjatele kindel olla, kui nad on tegemas oma elu tähtsaimat otsust, tuginedes varasematele ja harjunud meelehoiakutele ning vaimureageeringutele.

⁴ ¶ See kriis Jeesuse maises elus algas viie tuhande toitmise ja lõppes jutlusega sünagoogis; kriis apostlite elus algas jutlusega sünagoogis ja kestis terve aasta ning lõppes alles kohtumõistmisega Meistri üle ja tema ristilöömisega.

⁵ ¶ Kui nad tol õhtupoolikul enne Jeesuse jutluse algust sünagoogis istusid, oli kõigi meeles vaid üks suur mõistatus, üks ülim küsimus. Nii ta sõpradel kui ka vaenlastel oli peas vaid üks mõte: „Miks ta ise rahva entusiasmi tõusulaine nii tahtlikult ja tõhusalt vastassuunda pööras?” Ning tema rahulolematute pooldajate kahtlused ja pettumused kasvasid just vahetult enne ja vahetult pärast seda jutlust alateadlikuks vastuseisuks ja lõpuks vihaks. Juudas Iskariotil tekkis pärast seda jutlust sünagoogis esimene teadlik mõte Jeesus hüljata. Ent tol korral sai ta veel kõigist niisugustest soovidest tõhusalt võitu.

⁶ Kõik olid kimbatuses. Jeesus oli jätnud nad keeletuks ja hämmeldusse. Hiljuti oli ta avaldanud oma üleloomulikke võimeid rohkem kui kunagi varem kogu oma elujärgu jooksul. Viie tuhande toimine oli üks tema maise elu sündmusi, mis vastas kõige enam juutide arusaamale oodatud messiast. Ent selle erakordse saavutuse tegi kohe ja seletamatult olematuks tema kiire ja selgesõnaline keeldumine lasta end kuningaks kuulutada.

⁷ Jeruusalemma juhid olid reede õhtul ja uuesti sabati hommikul Jairuse kallal kaua tõsist tööd teinud, et Jeesuse kõnelemist sünagoogis takistada, kuid asjata. Jairuse ainus vastus sellele palvele oli: „Ma olen seda lubanud ja mina oma sõna ei murra.”

2. MURRANGULINE JUTLUS

¹ Jutluse sissejuhatuses luges Jeesus seadusi Viieandast Moosese raamatust: „Aga kui see rahvas ei kuula Jumala häält, siis tabavad teda kindlalt kõik üleastumise needused. Issand paneb sind su vaenlaste ette kaotust kandma, sind aetakse laiali kõigisse kuningriikidesse maa peal. Issand viib sinu ja su kuninga, kelle sa enesele tõstad, võõra rahva kätte. Ja sa saad hirmutuseks, kõnekäänuks ja pilkesõnaks kõigi rahvaste keskel. Su tütreid ja pojad lähevad vangi. Võõras, kes su keskel on, tõuseb üha kõrgemale, sina aga vajud üha madalamale. Ja need jäävad igaveseks ajaks tunnustähtedeks sinule ja su järglastele, et sa ei ole kuulunud Issanda sõna. Seepärast pead sa teenima oma vaenlasi, kes sinu kallale tulevad. Sa kannatad nälga ja janu ja kannad seda võõrast raudiket. Issand toob kaugelt maailma äärest sinu vastu ühe rahva, kelle keelt sa ei mõista, jultunud rahva, kes sulle armu ei anna. Ja nad ahistavad sind kõigi su linnade väravais, kuni varisevad su kõrged ja kindlad müürid, mille peale sa oled lootnud; ja kogu maa langeb nende kätte. Ja sina oled sunnitud kitsikuses, oma vaenlaste ahistamise ajal sööma oma ihuvilja, oma poegade ja tütarde liha.”

² Ja kui Jeesus oli selle kirjakoha lugemise lõpetanud, pöördus ta prohvetite raamatute poole ja luges Jeremijalt: „„Kui te ei kuula mu sulaste, prohvetite sõnu, keda ma teie juurde olen läkitanud, siis ma talitan selle kojaga nagu Siiloga ja teen selle linna sajatamissõnaks kõigile maa rahvale.” Ja preestrid ja õpetajad kuulsid Jeremijat rääkivat neid sõnu Issanda koidas. Ja kui Jeremija oli rääkinud lõpu ni kõik, mis Issand oli käskinud rääkida kogu rahvale, siis preestrid ja õpetajad võtsid ta kinni, öeldes: „Sa pead surema.” Ja kogu rahvas Issanda koidas kogunes Jeremija vastu. Kui Juuda vürstid kuulsid neid sõnu, hakkasid nad Jeremija üle kohut mõistma. Ja preestrid ja õpetajad rääkisid vürstidele ja kogu rahvale, öeldes: „See mees on surma väärt, sest ta on prohvetlikult kuulutanud selle linna kohta, nagu te oma kõrvaga olete kuulnud.” Aga Jeremija rääkis kõigile vürstidele ja kogu rahvale: „Issand on mind läkitanud prohvetlikult kuulutama selle koja ja selle linna kohta kõiki neid sõnu, mis te olete kuulnud. Ja nüüd parandage oma eluviise ja tegusid ja kuulake Issanda, oma Jumala häält, siis võite pääseda kurjast, mis teile on töötatud. Aga mina, vaata, olen teie käes. Tehke minuga, nagu teie silmis on hea ja õige! Ometi teadke kindlasti, et kui te mind surmate, siis tõmbate süütu vere iseenese ja selle rahva peale, sest Issand on tõesti läkitanud mind teie juurde, et ma räägiksin teie kõrvu kõik need sõnad!”

³ Tolle aja preestrid ja õpetajad soovisid Jeremijat tappa, kohtunikud aga polnud sellega nõus, kuigi ta lasti siiski oma hoiatussõnade pärast kõitega räpasesse maaalusesse vangikongi, kus ta vajus kaenlaauguni mutta. Nii toimis

see rahvas prohvet Jeremijaga, kui ta kuuletus Issanda käsule hoiatada oma vendi neid ähvardava poliitilise languse eest. Täna tahan ma teilt küsida: mida teevad selle rahva ülempreestrid ja usujuhivad inimesega, kes julgeb neid hoiatada nende viimse vaimse kohtupäeva eest? Kas te soovite surmata ka õpetajat, kes julgeb kuulutada Issanda sõna ega karda teile näidata, et te keeldute kõndimast valguse teel, mis viib taevariigi sissepääsuni?

⁴ Missuguseid tõendeid te minu maise missiooni kohta soovite? Me pole vaestele ja tõrjututele heade uudiste jutlustamisega kõigutanud teie mõju- ega võimupositsiooni. Me pole vaenulikult rünnanud seda, mida teie hardalt austate, vaid pigem kuulutanud inimese hirmust vaevatud hinge uue vabadust. Olen tulnud siia maailma ilmutama oma Isa ja seadma maa peal sisse Jumala poegade vaimset vendlust, taevariiki. Ja ehkki ma olen teile nii palju kordi meelde tuletanud, et minu kuningriik pole siit maailmast, on mu Isa näidanud teile lisaks vaimsetele teisenemistele ja uuestisündidele, mis on hoopis selgemad tõendid, ka palju ainelisi imesid.

⁵ Missugust uut märki te minu käest ootate? Ma ütlen teile, et teil on juba piisavalt tõendeid oma otsuse tegemiseks. Tõesti, tõesti, ütlen ma paljudele, kes täna siin minu ees istuvad, teil on nüüd valida, missugust teed mööda te lähete, ja ma ütlen teile, nii nagu Joosua ütles teie eisiisadele: „Valige endale täna, keda te tahate teenida.” Paljud teist seisavad täna teelahkmel.

⁶ Mõned teist, kes ei leidnud mind pärast rahvahulga toitmist teisel pool merd, palkasid Tibeerias kalalaevastiku, mis nädal varem oli läheduses tormivarju jäänud, ja saatsid selle mind otsima, ja miks? Mitte tõe ja õigluse tagaajamiseks, et te teaksite paremini, kuidas oma kaasinimesi teenida ja nende eest hoolitseda! Ei, pigem selleks, et saada rohkem leiba, mille eest te pole tööd teinud. Mitte selleks, et täita oma hinge elu sõnaga, vaid ainult selleks, et täita kõhtu hõlpleivaga. Teile on kaua õpetatud, et kui tuleb messias, siis teeb ta imetegusid, mis muudavad kogu valitud rahva elu meeldivaks ja kergeks. Seepärast pole ime, et teie, keda selliselt on õpetatud, igatsete leiba ja kala. Aga ma teatan teile, et Inimese Poja missioon ei seisne selles. Mina olen tulnud kuulutama vaimuvabadust, õpetama igavest tõde ja edendama elavat usku.

⁷ Mu vennad, ärge igatsege kaduvat liha, vaid otsige pigem vaimutoitu, mis toidab teid igavese eluni. See ongi eluleib, mida Poeg annab kõigile, kes seda võtavad ja söövad, sest Isa on andnud Pojale selle elu ilma mõõduta. Ja kui te minult küsisite: „Mida me peaksime tegema, et Jumala tegusid teha?” ütlesin ma teile selgesti: „See ongi Jumala tegu, et te usute sellesse, keda ta on saatnud.”

⁸ Siis ütles Jeesus, osutades uue sünagoogi sillust ehtivale viinamarjakobaratega kaunistatud mannapotile: „Te olete ikka arvanud, et teie esiisad söid kõnnumaal mannat — taevaleiba —, aga mina ütlen teile, et see oli maaleib. Mooses ei andnud teie isadele taevaleiba, kuid minu Isa on nüüd valmis andma teile tõelist eluleiba. Taevaleib on see, mis tuleb Jumalalt ja annab maailma inimestele igavese elu.

Ja kui te ütlete mulle: „Anna meile seda elavat leiba”, siis ma vastan teile: mina olengi see eluleib. Kes tuleb minu juurde, see ei pea nälga tundma, ja see, kes minusse usub, ei tunne iial janu. Te olete mind näinud, elanud koos minuga, näinud mu töid, ja te ei usu ikka veel, et ma olen tulnud Isa juurest. Aga neile, kes seda usuvad, ütlen ma — ärge kartke. Kõik Isast juhitud tulevad minu juurde ja kedagi, kes minu juurde tuleb, ei lükata tagasi.

⁹ Ma teatan teile nüüd ja igavesti, et ma olen tulnud maa peale täitma mitte oma tahet, vaid selle tahet, kes mind on läkitanud. Ja see on Tema, mind läkitanu lõplik tahe, et kõigist neist, kelle ta mulle on andnud, ei tohi ma kedagi kaotada. Isa tahe on, et igaüks, kes näeb Poega ja temasse usub, saab igavese elu. Alles eile toitsin ma teie keha leivaga, täna pakun ma teie näljastele hingedeale eluleiba. Kas te võtate nüüd vaimuleiba sama meelsasti, kui te siis selle maailma leiba sõite?”

¹⁰ Kui Jeesus peatus hetkeks, et heita pilk üle koguduse, tõusis üks Jeruusalemma õpetaja (Suurkohtu liige) ja küsis: „Kas ma saan õigesti aru, et sina oled taevast tulnud leib, aga manna, mida Mooses kõrbes meie isadele andis, ei olnud seda?” Ja Jeesus vastas variserile: „Sa oled õigesti aru saanud.” Siis küsis variser: „Aga kas sa pole mitte Jeesus Naatsaretist, puusepp Joosepi poeg? Kas su isa ja ema, samuti su vennad ja õed, pole siis paljudele meist hästi teada? Kuidas tuled sa siia jumalakotta ja kuulutad, et oled tulnud taevast?”

¹¹ Selleks ajaks oli sünagoogis juba vali jutukõmin, mis ähvardas paisuda suureks lärmiks. Seepärast tõusis Jeesus ja ütles: „Olgem kannatlikud, aus järeleuurimine ei kahjusta tõde kunagi. Ma olen kõike seda, mida sa ütlesid, ja veel enam. Isa ja mina oleme üks: Poeg teeb ainult seda, mis Isa on talle õpetanud, ja need, kelle Isa on Pojale andnud, võtab Poeg enda juurde vastu. Te olete lugenud prohvetite raamatutest: „Teid kõiki õpetab Jumal”, ning et „Need, keda on õpetanud Isa, kuulavad ka tema Poega”. Kõik, kes kuuletuvad oma sisimas elavale Isa vaimule, tulevad lõpuks minu juurde. Ükski inimene pole Isa näinud, kuid Isa vaim elab inimese sees. Taevast tulnud Poeg on aga kindlasti Isa näinud. Ja neil, kes tõeliselt sellesse Pojasse usuvad, ongi juba igavene elu.

¹² Mina olen see eluleib. Teie isad sõid kõrbes mannat ja on surnud. Ent kui inimene sööb seda leiba, mis tuleb Jumalalt, ei sure ta vaimult kunagi. Ma kordan, et mina olen see elav leib, ja iga hing, kes saavutab Jumala ja inimese olemuse ühinemise, elab igavesti. See eluleib, mida ma annan kõigile, kes seda vastu tahavad võtta, on minu enda elav ja ühendatud olemus. Isa Pojas ja Poeg Isaga üks — see on minu eluandev ilmutus maailmale ja minu päästev kingitus kõigile rahvastele.”

¹³ Kui Jeesus oli lõpetanud, lubas sünagoogi ülem kogudusel laiali minna, aga keegi ei lahkunud. Ühed tunglesid Jeesuse ümber, et veel küsimusi esitada, teised aga sosistasid ja vaidlesid isekeskis. Nii kestis see üle kolme tunni. Kell oli juba kaugelt üle seitsme, kui kuulajaskond lõpuks laiali läks.

3. JUTLUSELE JÄRGNENUD KOHTUMINE

¹ Sel jutlusele järgnenud kohtumisel esitati Jeesusele palju küsimusi. Mõned küsijad olid kimbatusse sattunud jüngrid, kuid rohkem esitasid küsimusi just norivad uskmatud, kes püüdsid teda kitsikusse ajada ja lõksu meelitada.

² Üks variserist külaline astus lambialusele ja hüüdis: „Sa räägid meile, et oled eluleib. Kuidas saad sa anda meile süüa oma ihu ja juua oma verd? Mis kasu on sinu õpetusest, kui seda ei saa ellu viia?” Ja Jeesus vastas tema küsimusele: „Ma pole teile õpetanud, et minu ihu on eluleib või mu veri eluvesi. Ent ma ütlesin tõepoolest, et minu lihalik elu on taevaleiva annetamine. Lihast annetatud jumalasõna ja Inimese Poja allumine Jumala tahtele on reaalne kogemus, mis on võrdväärne jumaliku toidusega. Te ei saa süüa minu liha ega juua minu verd, kuid võite vaimus minuga üheks saada, nii nagu mina olen vaimus oma Isaga üks. Teid võidakse toita igavese jumalasõnaga, mis ongi tegelikult eluleib ja mida on annetatud surelikus ihus, ning teie hinge saab kasta jumaliku vaimuga, mis on tõeline eluvesi. Isa on saatnud mind maailma näitama, kuidas ta soovib kõigi inimeste sisimas elada ja neid suunata, ja ma olen seda lihalikku elu elanud selliselt, et innustada kõiki inimesi samuti püüdma mõista ja täita oma sisimas elava taevase Isa tahet.”

³ Siis ütles üks Jeruusalemma nuhk, kes Jeesust ja tema apostleid oli jälginud: „Oleme tähele pannud, et ei sina ega su apostlid pese enne leiva söömist korralikult käsi. Te teate kindlasti, et rüvetatud ja pesemata kätega söömine on üleastumine vanemate seadustest. Te ei pese korralikult ka oma joogitasse ega sööginõusid. Miks näitate te üles niisugust lugupidamatust oma isade traditsioonide ja vanemate seaduste suhtes?” Ja kui Jeesus oli mehe ära kuulanud, vastas ta: „Miks rikute te oma traditsiooniliste seadustega Jumala käsk? Käsk ütleb „Austa oma isa ja oma ema” ja käsib teil nendega vajaduse korral oma toidust jagada, aga teie traditsiooniline seadus võimaldab vastutustundetutel lastel öelda, et raha, millega oleks võinud abistada vanemaid, on „antud Jumalale”. Seega vabastab vanemate seadus need kavalad lapsed vastutusest, kuigi lapsed kasutavad seda raha hiljem omaenda mugavuse huvides. Miks tühistate te selliselt käsuseaduse oma traditsioonidega? Jesaja ettekuulutus teie, silmakirjalike, kohta ütles õigesti: „See rahvas austab mind huultega, aga ta süda on minust kaugel. Asjatult kummardavad nad mind, õpetades oma doktriinidena inimlikke ettekirjutusi.”

⁴ Te näete, kuidas te hülgate käsuseaduse, kui peate kinni inimlikest traditsioonidest. Te olete igati valmis lükka-ma tagasi jumalasõna, säilitades samal ajal oma traditsioone. Ka paljus muus sõandate te seada oma õpetusi kõrgemale seadustest ja prohvetitest.”

⁵ Siis suunas Jeesus oma märkused kõigile kohalolijatele. Ta ütles: „Kuulake mind kõik. Inimest ei rüveta vaim-selt mitte see, mis ta oma suhu paneb, vaid see, mis suust ja südamest välja tuleb.” Ent isegi apostlid ei suutnud tema sõnade tähendust täielikult mõista, sest ka Siimon Peetrus küsis: „Kas sa selgitaksid meile nende sõnade tähendust, et

mõned kuulajad asjatult ei solvuks?” Siis küsis Jeesus Peetruselt: „Kas ka sina oled nii mõistmatu? Kas sa ei tea, et iga taim, mida pole istutanud minu taevane Isa, juuritakse välja? Pöörake nüüd oma tähelepanu neile, kes tahavad teada tõde. Inimesi ei saa sundida tõde armastama. Paljud neist õpetajatest on pimedad teejuhid. Ja te teate, et kui pime juhib pimedat, kukuvad mõlemad auku. Aga kuulake, ma räägin teile tõde asjadest, mis inimesi moraalselt rüvetavad ja vaimselt saastavad. Ma teatan teile, et inimest ei rüveta mitte see, mis satub kehasse suu kaudu või meelde silmade ja kõrvade kaudu. Inimest rüvetab ainult pahe, mis võib saada alguse südamest ja leiab väljenduse nende ebapühade isikute sõnades ja tegudes. Kas te ei tea, et just südamest tulevad pahelised mõtted, kurjad mõrva-, varguse- ja abielurikkumisplaanid, samuti kiivus, uhkus, viha, kättemaks, sõim ja valetunnistuste andmine? Just need rüvetavad inimesi, mitte aga leiva söömine kombepäraselt puhastamata kätega.”

⁶ Jeruusalemma Suurkohtu variseridest volinikud olid nüüd juba peaaegu veendunud, et Jeesus tuleks vahistada, süüdistatuna pühaduseteotuses või juutide pühade seaduste põlastamises; seepärast püüdsidki nad igati teda arutluse tõmmata ja lasta tal rünnata esivanemate traditsioone ehk rahva niinimetatud kirjutamata seadusi. Ükskõik kuidas vett ka nappinud poleks, ei oleks need traditsioonide orjuses juudid jätanud kunagi enne iga toidukorda kätepesutseremooniat läbi tegemata. Nad uskusid, et „parem on surra, kui esivanemate käskudest üle astuda”. Nuhid esitasid küsimuse sellepärast, et Jeesus olevat öelnud: „Pääsemine on pigem puhta südame kui puhaste käte küsimus.” Ent kui need uskumused on juba saanud osaks religioonist, on neist raske loobuda. Veel aastaid pärast seda päeva oli apostel Peetrus hirmul paljude niisuguste traditsiooniliste ettekujutuste pärast puhastest ja rüvetatud asjadest, ning vabanes neist lõplikult alles pärast erakordselt selget unenägu. Kõigest sellest saab paremini aru, kui meenutada, et juudid pidasid pesemata kätega söömist samasuguseks pattuks nagu hooraga kauba tegemist, ning mõlema teo eest karistati ühtviisi kogudusest väljaheitmisega.

⁷ Sel moel soovis Meister arutada ja paljastada rabide kirjutamata seadustena esitatud reeglite ja eeskirjade süsteemi rumalust — esivanemate traditsioone, mida kõiki peeti juutidele isegi pühakirja õpetustest pühamaks ja siduvamaks. Ja Jeesus rääkis vähema vaoshoitusega, sest ta teadis, et on tulnud tund, mil ta ei saa suhete avalikku katkemist usujuhtidega enam kuidagi ära hoida.

4. VIIMASED SÕNAD SÜNAGOOGIS

¹ Kohtumisele järgnenud arutelu katkestas üks variser Jeruusalemmast, kes tõi Jeesuse juurde meeltesegaduses noormehe, keda oli vallanud taltsutamatu ja mässuline vaim. Seda hullumeelset poissi Jeesuse juurde juhatades ütles ta: „Mida saad sa niisuguse haiguse vastu teha? Kas sa saad kuradeid välja ajada?” Kui Meister noormeest vaatas, haaras teda kaastunne. Ta kutsus poisi viiepega enda juurde, võttis tal käest ja ütles: „Sa tead, kes ma olen; tule te-

mast välja, ja ma teen ühele su ustavale kaaslasele ülesandeks jälgida, et sa tagasi ei pöörduks.” Ning poiss muutus kohe normaalseks ja tervemõistuslikuks. Ning see oli esimene juhus, mil Jeesus tõepoolest inimolendist „kurja vaimu” välja ajas. Kõigil eelmistel juhtudel oli ainult arvatud, et inimene on kuradist vaevatud; see siin oli aga tõeline deemonist vallatud inimene, nagu neid esines tol ajal kunilipühani, mil Meistri vaim kogu liha peale välja valati, mis muutis teatavate ebastabiilsete inimolendite ärakasutamise nende väheste taevaste mässajate poolt igavesti võimatuks.

² Inimesed imestasid, üks variser aga tõusis ja väitis, et Jeesus suudab niisuguseid asju teha vaid sellepärast, et ta on kuraditega liidus; ta olevat seda kuradit välja ajades öelnud, et nad teineteist tunnevad. Ta lisas, et Jeruusalemma usuõpetajad ja -juhid on jõudnud otsusele, et Jeesus on teinud kõik need niinimetatud imed kuradite vürsti Peltsebuli väega. Variser ütles: „Ärge tehke selle mehega tegemist. Ta on Saatanaga mestis.”

³ Siis ütles Jeesus: „Kuidas võib Saatan välja ajada Saatanat? Kui kuningriik on omavahelises riius lõhenenud, siis ei saa see kuningriik püsima jääda; kui pere on omavahelises riius lõhenenud, ei saa see pere kokku jääda. Kas linn suudab piiramist taluda, kui ta pole ühtne? Kui Saatan ajab Saatanat välja, läheb ta iseendaga riidu; kuidas saab tema kuningriik siis püsima jääda? Ent te peaksite teadma, et keegi ei saa minna vägimehe majja tema asju röövima, kui ta esmalt pole vägimeest kinni sidunud. Kui mina Peltsebuli väega deemoneid välja ajaksin, millega siis teie pojad neid välja ajaksid? Seepärast olgu nemad teile kohtumõistjaks. Ent kui ma ajan kuradeid välja Jumala vaimuga, siis on jumalariik tõeliselt teie juurde tulnud. Kui teid ei pimestaks teie eelarvamused ega viiks eksiteele hirm ja uhkus, saaksite hõlpsasti aru, et teie keskel seisab keegi, kes on kuraditest suurem. Te sunnite mind ütleva, et see, kes pole minuga, on minu vastu, ja kes ei kogu koos minuga, see pillab laiali. Seepärast hoiatan ma pühalikult neid, kes söandavad lahtiste silmadega ja kurjade kavatsustega teadlikult pidada Jumala töid kuradite tegudeks! Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kõik teie patud, isegi teotamine antakse andeks, kui aga keegi teotab Jumalat tahtlikult ja kurjade kavatsustega, ei andestata talle kunagi. Et need järjekindlalt kuritegusid kordasaatvad inimesed ei otsi ega leia kunagi andestust, on nad igaveseks süüdi jumaliku andestuse tagasitõrjumise patus.

⁴ Paljud teist on jõudnud täna teelahkmele: olete tulnud alguspunkti, kus tuleb teha vältimatu valik Isa tahte ja enese valitud pimeduseteede vahel. Nii, nagu te nüüd valite, saab lõpuks olema. Te peate muutma puu heaks ja selle vilja heaks, muidu saab puu ja selle vili rikutud. Ma ütlen teile, et minu Isa igaveses kuningriigis tuntakse puud selle viljade järgi. Ent kuidas saavad mõned teist, kes te olete nagu rästikud ja juba valinud kurja, kanda häid vilju? Sest suu räägib seda, millest süda on tulvil.”

⁵ Siis tõusis veel üks variser ja ütles: „Õpetaja, me tahame sinult mõnda tunnustähte, mille alusel me otsusta-

me sinu autoriteedi ja õpetamisõiguse üle. Kas oled sellega nõus?” Kui Jeesus seda kuulis, ütles ta: „See usuta ja märke otsiv sugupõlv nõuab tunnustähte, kuid teile ei anta muud tunnustähte kui see, mis te juba olete saanud, ja mida te näete, kui Inimese Poeg teie seast lahkub.”

⁶ Ja kui ta oli lõpetanud, kogunesid apostlid tema ümber ja juhtisid ta sünagoogist välja. Nad läksid vaikides temaga koos koju Betsaidasse. Nad kõik olid hämmastunud ja mõnevõrra hirmunud järsu muutuse tõttu Meistri õpetamistaktikas. Nad polnud sugugi harjunud teda nii sõjalt esinemas nägema.

5. LAUPÄEVA ÕHTU

¹ Jeesus oli oma apostlite lootusi ja usaldavaid ootusi ikka ja jälle purustanud, ent ükski pettumus ega kurvastus polnud tundunud kunagi nii kibe kui see, mis neid nüüd tabas. Ja sellele masendusele lisandus veel ka tõeline hirm oma turvalisuse pärast. Rahva ootamatu ja täielik ärapöördumine oli olnud neile kõigile üllatav ehmatuse. Neid hirmutas ja häiris mõnevõrra ka Jeruusalemmast saabunud variseride ootamatu julgus ja enesekindel otsustavus. Ent eelkõige hämmastas neid Jeesuse järsk taktikamuutus. Tavalises olukorras oleks neile see sõjakam hoiak isegi meeldinud, ent koos kõigi muude ootamatute asjaoludega jahmatas see neid.

² Kui nad nüüd kõigi oma muredega koju jõudsid, keeldus Jeesus söömast. Ta eraldus mitmeks tunniks ühte üla-korruse tuppa. Oli juba peaaegu kesköö, kui evangelistide juht Joab tuli ja teatas, et ligi kolmandik tema kaaslastest on ürituse hüljanud. Kogu õhtu oli sisse astunud ustavaid jüngreid, kes olid teatanud, et Kapernaumas on toimunud üldine äkiline tundepöörang Meistri vastu. Jeruusalemmast tulnud juhid kiirustasid seda ebasoosingusse langemist süvendama ja püüdsid igati kaasa aidata rahva eemaldumisele Jeesusest ja tema õpetustest. Nende katsumustundide ajal pidasid kaksteist naist Peetruse majas aru.

Nad olid kohutavalt tujutud, kuid ükski neist ei jätnud Jeesust.

³ Oli juba veidi üle kesköö, kui Jeesus tuli ülakamb-rist alla kaheteistkümne apostli ja nende kaaslaste keskele, keda oli kokku ligikaudu kolmkümmend. Ta ütles: „Ma näen, et see taevariigi sõelumine valmistab teile muret, kuid see on vältimatu. Siiski, kas teil oli pärast kogu seda koolitust, mis te olete saanud, ikka veel põhjust mu sõnadesse takerduda? Miks täidab teid hirm ja jahmatuse, kui näete, kuidas taevariik vabaneb leigetest hulkadest ja pooleldi uskuvatest jüngritest? Miks kurvastate, kui koidab uus päev, mil taevariigi vaimsed õpetused saavad uues auhiilguses särama hakata? Kui see proov tundub teile raske taluda, mida hakkate peale siis, kui Inimese Poeg peab Isa juurde tagasi minema? Millal ja kuidas valmistute ajaks, mil ma tõusen sinna, kust ma siia maailma tulín?”

⁴ Mu armsad, te peate meeles pidama, et ergutust annab just vaim; lihast ja kõigest, mis selle juurde kuulub, on vähe kasu. Ma olen teile rääkinud vaimu ja elu sõnu. Ärgemuretsege! Ma pole teid hüljanud. Praeguste päevade otsekohene jutt riivab paljusid. Nagu olete isegi kuulnud, on paljud minu jüngrid tagasi pööranud; nad ei käi enam koos minuga. Ma olen algusest peale teadnud, et need pooleldi uskujad jätavad meid tee peal maha. Kas ma siis ei valinud teid, kahtteistkümmet meest, ega seadnud taevariigi saadikuteks? Kas nüüd loobute teiegi? Uurige igaüks oma usku, sest üks teie seast on tõsiselt ohus.” Ja kui Jeesus oli jutu lõpetanud, ütles Siimon Peetrus: „Jah, Issand, me oleme kurvad ja kimbatused, kuid me ei hülga sind kunagi. Sina oled meile õpetanud igavese elu sõnu. Me oleme sinusse uskunud ja kogu selle aja sind järginud. Me ei pööra teelt tagasi, sest teame, et sind on saatnud Jumal.” Ja kui Peetrus jutu lõpetas, noogutasid nad kõik ühel nõul selle truudusvande kinnituseks.

⁵ Siis ütles Jeesus: „Minge puhkama, sest meil on ees tihedad tööd täis päevad.”

VIIMASED PÄEVAD KAPERNAUMAS

SELLESAMA sündmusriikka laupäeva, 30. aprilli õhtul, kui Jeesus oma masendunud ja hämningus jüngritele lohutavaid ja julgustavaid sõnu lausus, pidas Herodes Antipas nõu Jeruusalemma Suurkohut esindavate erivolinike rühmaga. Need kirjatundjad ja variserid veensid Herodest Jeesust vahistama. Nad püüdsid talle igati selgeks teha, et Jeesus tekitab elanikkonna seas lahkkelisid, mis võivad isegi mässuni viia. Ent Herodes keeldus tema kui poliitilise kurjategija vastu samme astumast. Herodes nõuandjad olid teisel pool järve toimunud sündmusest, kui rahvas oli püüdnud Jeesust kuningaks kuulutada ja tema oli ettepanekust keeldunud, tõetruult ette kandnud.

² Üks Herodes ametliku perekonna liige, Suusa, kelle naine kuulus naiste hoolekandekorpusesse, oli talle teatanud, et Jeesus ei kavatse maistesse valitsemisasjadesse sekkuda; et teda huvitab ainult usklike vaimse vennaskonna loomine ja et ta nimetab seda taevariigiks. Herodes uskus Suusa ettekandeid nii kindlalt, et keeldus Jeesuse tegevust segamast. Herodes suhtumist Jeesuse tegevusse mõjutas tol ajal ka tema ebausklik hirm Ristija Johannese ees. Herodes oli üks neist usust taganenud juutidest, kes ei uskunud midagi, kuid kartis kõike. Ta südametunnistus vaevas teda selle pärast, et ta oli Johannese tapnud, ning ta ei tahtnud sekkuda Jeesuse-vastastesse intriigidesse. Ta teadis paljudest haigetest, keda Jeesus olevat terveks ravinud, ja pidas teda kas prohvetiks või siis vähemalt suhteliselt kahjutuks usufanaatikuks.

³ Kui juudid ähvardasid keisrile ette kanda, et Herodes kaitses reeturist alamat, saatis too nad oma nõupidamiskambrist välja. Nii jäid asjad veel terveks nädalaks, mille jooksul Jeesus valmistas oma poolehoidjaid ette neid peatselt ähvardavaks laialiminekuks.

1. NÕUPIDAMISNÄDAL

¹ Esimesest kuni seitsmenda maini pidas Jeesus oma poolehoidjatega Sebedeuse majas nõu. Neile koosolekutele lubati vaid läbiproovitud ja usaldusväärseid jüngreid. Tol ajal oli vaid ligikaudu sajalt jüngril moraalselt julgust variseride vastuseisu trotsida ja Jeesusele avalikult oma poolehoidu kuulutada. Selle rühmaga pidaski ta hommikuti, pärastlõunati ja õhtuti nõupidamisi. Igal õhtupoolikul kogunesid järve kaldale väikesed huviliste rühmad, kellega vestlesid mõned evangelistid või apostlid. Neis rühmades oli harva üle viiekümne inimese.

² Sama nädala reedel astusid Kapernauma sünagoogi ülemad ametliku sammu ja sulgesid Jeesuse ning kõigi tema poolehoidjate ees jumalakoja ukсед. Seda tehti Jeruusalemma variseride õhutusel. Jairus astus sünagoogi ülema kohalt tagasi ja sidus end avalikult Jeesusega.

³ Viimane koosolek järve ääres peeti sabati, 7. mai pärastlõunal. Jeesus rääkis vähem kui saja viiekümnele kokkutulnule. See laupäevaõhtu tähistas sügavaimat mõõna-perioodi rahva poolehoius Jeesusele ja tema õpetustele.

Sellest ajast hakkas soodne suhtumine pidevalt aegamisi, kuid tervemalt ja usaldusväärsemalt kasvama; moodustus uus poolehoidjaskond, kellel olid vaimses usus ja töölistes usukogemuses tugevamad juured. Nüüdseks oli kindlalt lõpule jõudnud see enam-vähem erinevaid tõekspidamisi ühendanud ja kompromisse hõlmanud üleminekuetapp, mis eraldas Meistri poolehoidjate materialistlike arusaamu taevariigist Jeesuse õpetatud idealistlikumatest ja vaimsematest kontseptsioonidest. Nüüdsest kuulutati taevariigi evangeeliumi avalikumalt selle avaramas vormis ja kaugelulatuvate vaimsete kaastähendustega.

2. PUHKUSENÄDAL

¹ Pühapäeval, 8. mail 29. aastal pKr andis Jeruusalemma Suurkohus korralduse sulgeda Jeesusele ja tema pooldajatele kõik Palestiina sünagoogid. Sellega võttis Jeruusalemma Suurkohus endale uued ja enneolematud õigused. Seni oli iga sünagoog eksisteerinud ja tegutsenud palveldajate sõltumatu kogudusena, mida valitses ja suunas selle oma juhatus. Suurkohtule olid allunud ainult Jeruusalemma sünagoogid. Sellele otsusele järgnes Suurkohtu viie liikme tagasiastumine. Käsu edastamiseks ja selle täitmise kindlustamiseks saadeti kohe välja sada sõnumitoojat. Kahe nädala pärast olid juba kõik Palestiina sünagoogid sellele Suurkohtu manifestile allunud, välja arvatud Hebroni sünagoog. Viimase ülemad keeldusid tunnistamast Suurkohtu õigust nende üldkogule niisugust korraldust anda. Keeldumine Jeruusalemma käsule allumast põhines nende seisukohal, et kogudus on autonoomne, mitte aga Jeesuse ürituse pooldamisel. Peagi pärast seda hävis Hebroni sünagoog tules.

² ☞ Sama pühapäeva hommikul kuulutas Jeesus välja puhkusenädala, soovitades kõigil jüngritel oma koju või sõprade juurde minna, et häiritud hingele puhkust anda ja armsaid lähedasi rahustada. Ta ütles: „Minge igaüks omaette puhkama või kalastama ja palvetage taevariigi laiendamise eest.”

³ See puhkusenädal võimaldas Jeesusel külastada paljusid järve kaldal elavaid peresid ja rühmi. Meister käis mitu korda Taavet Sebedeusega kalastamas ja ehkki ta veetis palju aega üksi, viibis läheduses alati paar-kolm Taaveti kõige usaldusväärsemat sõnumitoojat, kes olid saanud Jeesuse kaitsmiseks oma ülemalt selgesõnalised korraldused. Puhkusenädalal mingit avalikku õpetamist ei toimunud.

⁴ ☞ Sel nädalal jäid Naatanael ja Jaakobus Sebedeus raskesti haigeks. Neid vaevasid kolm päeva ja ööd valulikud seedehäired. Kolmandal õhtul saatis Jeesus Jaakobuse ema Saloome puhkama ja hoolitses ise oma kannatavate apostlite eest. Jeesus oleks võinud need kaks meest muidugi hetkega terveks teha, kuid ei Poeg ega ka Isa lahendanud sel viisil arenevate aja ja ruumi maailmade inimlaste tavalisi

raskusi ja vaevusi. Jeesus ei hoolitsenud oma sündmusriika lihaliku elu jooksul kordagi üleloomulikul viisil ühegi oma maise pereliikme ega lähema poolehoidja eest.

⁵ Universumiprobleemid ja planeeditakistused tuleb lahendada kogemuste omandamiseks, mis on surelike loodud-olendite arenevatele hingedele koolitus kasvu ja arengu saavutamiseks, järkjärguliseks täiustumiseks. Inimhinge vaimsustumine nõuab lähedast kogemust väga mitmesuguste reaalse universumiprobleemide õpetliku lahendamise. loomne olemus ja tahtloendite alamad vormid ei arene lihtsas ja kerges keskkonnas soodsalt. Probleemsed olukorrad koos pingutama ajendavate stiimulitega kutsuvad üheskoos esile neid meele-, hinge- ja vaimutegevusi, mis aitavad suuresti kaasa sureliku progressi vääriliste eesmärkide saavutamisele ja vaimse saatuse kõrgematele tasanditele jõudmisele.

3. TEINE TIBEERIAS TOIMUNUD NÕUPIDAMINE

¹ 16. mail kutsuti Tibeerias kokku Jeruusalemma ametivõimude ja Herodes Antipase teine nõupidamine. Selles osalesid nii Jeruusalemma poliitilised kui ka usujuhid. Juutide juhid said nüüd Herodesele teatada, et peaaegu kõik Galilea ja Juudamaa sünagoogid on Jeesuse õpetusele suletud. Nad püüdsid jälle Herodest veenda Jeesust vahistama, kuid too keeldus nende soovi täitmast. 18. mail nõustus Herodes siiski lubama Suurkohtu ametivõimudel Jeesus kinni võtta ja Jeruusalemma viia, et tema üle usuliste süüdistuste alusel kohut mõista, kui Juudamaa Rooma maa-valitseja on asjade sellise korraldusega nõus. Jeesuse vaenlased levitasid samal ajal hoolega kogu Galileas kuulujuttu, et Herodes on Jeesuse suhtes vaenulikuks muutunud ja kavatseb lasta hukata kõik, kes tema õpetusi usuvad.

² laupäeva, 21. mai õhtul jõudis Tibeeriasse teade, et Jeruusalemma tsiviilvõimudel ei ole vastuväiteid Herodesele ja variseride vahelise kokkuleppe suhtes, mille kohaselt Jeesus tuleb kinni võtta ja Jeruusalemma Suurkohtu ette viia, kus tema üle mõistetak kohut juudi rahva pühade seaduste mõnitamise eest. Ning veel enne keskööd kirjutaski Herodes alla käsule, millega anti Suurkohtu ametiisikutele õigus Jeesus Herodesele valdustes kinni võtta ja jõudu kasutades Jeruusalemma kohtu ette viia. Herodesele avaldati mitmelt poolt tugevat survet, enne kui ta nõustus seda luba andma, ja ta teadis väga hästi, et Jeesus ei saa loota oma vihaenlastelt Jeruusalemmas õiglast kohtumõistmist.

4. LAUPÄEVA ÕHTU KAPERNAUMAS

¹ Tolsamal laupäevaõhtul tuli Kapernauma sünagoogis kokku viiekümnest juhtivast kodanikust koosnev rühm, et arutada ülitähtsat küsimust, mida teha Jeesusega. Nad rääkisid ja vaidlesid veel isegi pärast keskööd, kuid ei jõudnud kuidagi ühisele otsusele. Peale väheste, kes kaldusid uskuma, et Jeesus võib olla messias või vähemasti pühamees või prohvet, jagunesid koosolekust osavõtjad nelja peaaegu võrdsesse rühma, kellel olid Jeesuse suhtes järgmised seisukohad:

² 1. et ta on eksiteele sattunud ja kahjutu usufanaatik;

³ 2. et ta on ohtlik ja riuklik agitaator, kes võib rahva mässuni viia;

⁴ 3. et ta on kuraditega mestis ja võib olla isegi kuradite vürst;

⁵ 4. et ta on arust ära, hull, vaimselt tasakaalutu.

⁶ ¶ Räägiti palju ka Jeesuse jutlustatavatest doktriinidest, mis lihtrahvas segadust tekitasid. Ta vaenlased väitsid, et Jeesuse õpetustel pole praktilist väärtust, et kui kõik püüaksid elada tema ideede järgi, tekiks täielik kaos. Ka paljude järgmiste põlvkondade ajal on sama räägitud. Isegi paljud käesolevate ilmutuste valgustatuma ajastu arukad ja heade kavatsustega inimesed väidavad, et nüüdisaegset tsivilisatsiooni poleks saanud Jeesuse õpetustele üles ehitada — ja neil on osaliselt ka õigus. Ent kõik need kahtlejad unustavad, et tema õpetustele oleks saanud ehitada palju parema tsivilisatsiooni ning et seda kunagi ka tehakse. See maailm ei ole iial tõsiselt püüdnud Jeesuse õpetusi suuremates mastaapides ellu viia, ehkki niinimetatud ristiusu doktriinide järgimiseks on sageli mõningaid pingutusi siiski tehtud.

5. SÜNDMUSTERIKAS PÜHAPÄEVAHOMMIK

¹ 22. mai oli Jeesuse elus sündmusrikas päev. Tol pühapäevahommikul enne koitu saabus Tibeeriast kiirustades üks Taaveti sõnumitooja, kes tõi teate, et Herodes oli lubanud Suurkohtu ametnikel Jeesus vahistada või igal juhul kavatseb seda lubada. Kuulnud uudist ähvardavast ohust, äratas Taavet Sebedeus oma sõnumitoojad ja saatis nad kõigisse paikadesse jüngrirühmade juurde, et kutsuda nad samaks hommikuks kella seitsmeks erakorralisele nõupidamisele. Kui Juuda (Jeesuse venna) naiseõde seda ärevat teadet kuulis, saatis ta ruttu sõnumi kõigile läheduses elavatele Jeesuse pereliikmetele, kutsudes nad kohe Sebedeuse majja. Ning selle pakilise kutse peale tulidki peagi kohale Maarja, Jaakobus, Joosep, Juudas ja Rutt.

² Jeesus andis tol varahommikul koosolekul kokkukogunenud jüngritele hüvastijätkuõpetusi; ta jättis nendega selleks korraks hüvasti, teades väga hästi, et nad lähevad Kapernaumas peagi laiali. Ta käskis neil kõigil Jumalalt juhiseid oodata ja taevariigitööd jätkata, hoolimata tagajärgedest. Evangelistid pidid töötama, nii nagu nad enda arvates õigeks pidasid, kuni selle ajani, mil neid kutsutakse. Ta valis kaksteist evangelisti ennast saatma; kaheteistkümnelt apostlil käskis ta jääda enda juurde, mis ka ei juhtuks. Kaheteistkümnelt naisel käskis ta jääda Sebedeuse või Peetruse majja, kuni ta neid kutsub.

³ Jeesus lubas Taavet Sebedeuse üleriigilisel sõnumiteenistusel tööd jätkata ja Taavet ütles Meistriga hüvasti jättes: „Mine, Meister, tee oma tööd. Ära lase sõgedatel vagatsejatel end kätte saada ja ole kindel, et sõnumitoojad sind kõikjal saadavad. Minu mehed ei kaota kunagi sinuga sidet ja sa saad nende kaudu teada taevariigi asjade kulgemisest muudes paikades, ja nende kaudu kuuleme me kõik

uudiseid sinust. Kui minuga peaks midagi juhtuma, ei katkesta see teenistust, sest ma olen määranud ametisse esimese, teise ja isegi kolmanda eestvedaja. Ma pole ei õpetaja ega jutlustaja, aga mu süda käsib mul seda teha ja keegi ei saa mulle seda keelata.”

⁴ Tol hommikul umbes poole kaheksa ajal hakkas Jeesus pidama lahkumiskõnet peaaegu sajale uskujale, kes olid tulnud majja teda kuulama. See oli kõigile kohalviibijatele pühalik sündmus, kuid Jeesus näis ebatavaliselt rõõmsameelne, olles jälle samasugune nagu ikka. Möödunud nädalate tõsidus oli kadunud ja ta innustas neid kõiki usku, lootust ja julgust sisendavate sõnadega.

6. JEESUSE PEREKOND SAABUB

¹ Kell oli tol pühapäevahommikul umbes kaheksa, kui Juuda naiseõe pakilise kutse peale saabusid kohale viis Jeesuse maise perekonna liiget. Kogu tema lihalikust perest oli südamest ja alati tema maise missiooni jumalikkusesse uskunud ainult üks — Rutt. Juudal ja Jaakobusel, isegi Joosepil, nad usk Jeesusesse suures osas veel säilinud, kuid nad olid lasknud uhkusel oma otsustusvõimet ja tõelisi vaimseid kalduvusi segada. Ka Maarja kõikus armastuse ja hirmu, emaarmastuse ja perekonnauhkuse vahel. Ehkki teda painasid kahtlused, ei suutnud ta kunagi päriselt unustada Gabrieli külaskäiku enne Jeesuse sündi. Variserid olid palju vaeva näinud, veenmaks Maarjat, et Jeesus on arust ära, nõdrameelne. Nad soovitasid tal poegadeka kaasa minna ja püüda teda veenda loobuma edaspidi avalikust õpetamistegevusest. Nad kinnitasid Maarjale, et Jeesuse tervis ei pea enam kaua vastu ning et kui tal lubataks jätkata, saaks kogu pere tunda vaid häbi ja põlgust. Ja kui nüüd Juuda naiseõelt sõna saadi, asusid kõik viis kohe Maarja kodust, kus nad olid elmisel öhtul variseridega kohtunud, Sebedeuse maja poole tee. Nad olid rääkinud Jeruusalemma juhtidega hilisööni ja kõik olid enam-vähem veendunud, et Jeesus käitub imelikult ja on niimoodi käitunud juba mõnda aega. Ka Rutt ei suutnud Jeesuse teguviise iga kord põhjendada, kuid ta väitis, et Jeesus on oma peret alati iga ti õiglaselt kohelnud, ja keeldus venda veenmast edasisest tööst loobuma.

² Teel Sebedeuse majja arutasid nad neid asju ja leppisid kokku, et püüavad veenda Jeesust koju tagasi tulema, sest nagu Maarja ütles: „Ma tean, et ma võiksin oma poega mõjutada, kui ta ainult koju tuleks ja mind kuulaks.” Jaakobus ja Juudas olid kuulnud, et Jeesust kavatsetakse vahistada ja Jeruusalemma kohtu ette viia. Nad kartsid ka iseenda turvalisuse pärast. Seni, kuni Jeesus oli rahva silmis populaarne, laskis pere asjadel isevoolu kulgeda, ent nüüd, mil Kapernauma rahvas ja Jeruusalemma juhid olid äkki tema vastu pöördunud, hakkasid nad teravalt tajuma oma piinliku olukorra oletatava häbiväärsuse survet.

³ Nad lootsid kohata Jeesust, viia ta kõrvale ja veenda endaga koju tulema. Nad kavatsesid talle kinnitada, et unustavad ära, kuidas Jeesus on neid hooletusse jätanud — nad annavad andeks ja unustavad —, kui ta vaid loobub rumalast mõttest püüda jutlustada uut religiooni, mis võib

talle endale ainult häda ja ta perele häbi kaela tõmmata. Rutt lausus kõige selle peale vaid: „Ma ütlen oma vennale, et minu arvates on ta jumalamees ning ma loodan, et ta pigem sureb, kui laseb neil õelatel variseridel oma jutlustamisele lõpu teha.” Joosep lubas hoolitseda selle eest, et Ruti suu oleks vait, kuni teised Jeesusega tegelevad.

⁴ Kui nad Sebedeuse majja jõudsid, pidas Jeesus parajasti jüngritele lahkumiskõnet. Nad püüdsid majja pääseda, kuid see oli rahvast pungil täis. lõpuks jäid nad tagaterassile ja saatsid Jeesusele sõna, mis jõudis sosinal lõpuks Siimon Peetruseni, kes katkestas Jeesuse jutu ja ütles talle: „Kuule, sinu ema ja vennad on väljas ja tahavad tingimata sinuga kõnelda.” Tema ema polnud mõelnud sellele, kui tähtis on see lahkumissõnum Jeesuse poolehoidjatele, ning ta ei teadnud ka, et selle kõne võib iga hetk katkestada vahistajate saabumine. Ta oli tõesti arvanud, et kui tema ja Jeesuse vennad pärast pikaajalist ilmset võõrdumist näitavad üles nii suurt lahkust, et ise tema juurde tulevad, katkestab Jeesus kõnelemise ja pöördub nende juurde niipea, kui on saanud sõna, et nad teda ootavad.

⁵ See oli taas niisugune olukord, kus ta maine perekond ei saanud aru, et ta peab oma Isa tööd tegema. Nii solvusid Maarja ja vennad väga, kui Jeesus küll katkestas kõne, et sõnumit vastu võtta, kuid ei tormanud välja neid tervitama, vaid nad kuulsid teda valju heliseva häälega ütlemas: „Õelge mu emale ja vendadele, et ärgu nad minu pärast kartku. Isa, kes mu siia maailma saatis, ei jäta mind maha; ka minu perekonnaga ei juhtu midagi halba. Õelge, et nad võivad julgesti usaldada taevariigi Isa. Aga kes siis ikkagi on minu ema ja kes on mu vennad?” Ja ta ütles, sirutades oma käed kõigi sinna ruumi kogunenud jüngrite poole: „Mul ei ole ema, mul pole vendi. Vaadake, siin on mu ema ja mu vennad! See, kes täidab minu taevase Isa tahet, ongi minu ema, minu vend ja minu õde.”

⁶ Kui Maarja neid sõnu kuulis, minestas ta Juuda käte vahel. Nad kandsid ta välja aeda, et teda turgutada, sel ajal kui Jeesus oma hüvastijätusõnumit lõpetas. Pärast seda oleks ta läinud välja ema ja vendadega rääkima, kuid Tibeeriast jõudis kiirustades kohale sõnumitooja teatega, et Suurkohtu ametnikud on juba teel ning et neil on luba Jeesus vahistada ja Jeruusalemma viia. Andreas võttis teate vastu, katkestas Jeesuse jutu ja ütles selle talle edasi.

⁷ Andreasel polnud meeles, et Taavet oli pannud umbes kakskümmend viis tunnimist ümber Sebedeuse maja valvama ning et keegi poleks saanud neid ootamatult kinni võtta; seepärast küsis ta Jeesuselt, mida tuleks teha. Meister seisis seal vaikides, kuna ta ema, kes oli kuulnud sõnu „mul pole ema”, aias sellest ehmatusest toibus. Just siis tõusis ruumis üks naine püsti ja hüüdis: „Õnnistatud olgu üsk, kes sind sünnitas, ja õnnistatud olgu rinnad, mis sind toit- sid.” Jeesus katkestas hetkeks vestluse Andreasega, et vastata sellele naisele: „Ei, pigem on õnnistatud see, kes kuulab jumalasõna ja julgeb sellele kuuletuda.”

⁸ Maarja ja Jeesuse vennad arvasid, et Jeesus polnud neist aru saanud, oli nende vastu huvi kaotanud, mõistmata, et just nemad ei suutnud Jeesusest aru saada. Jee-

sus mõistis täielikult, kui raske on inimestel oma minevikust vabaneda. Ta teadis, kuidas jutlustaja kõneosavus võib inimolendeid kõigutada ja kuidas südametunnistus vastab emotsionaalsele kutsele samamoodi kui meel loogikale ja põhjendusele, ent ta teadis ka, kui palju raskem on veenda inimesi oma *minevikust lahti ütlema*.

⁹ On igavesti tõsi, et kõigile neile, kes arvavad, et neist ei saada õigesti aru, on Jeesus osavõtlik sõber ja arusaav nõuandja. Ta oli oma apostleid hoiatanud, et inimese vaenlased võivad olla tema enda kodakondsed, kuid polnud osanud aimatagi, kui lähedale jõudis see ennustus tema enda kogemusele. Jeesus ei hüljanud oma maist peret, et Isa tööd teha — nemad hülgasid tema. Kui Jaakobus sidus end hiljem, pärast Meistri surma ja ülestõusmist, varakristliku liikumisega, kannatas ta ütleмата palju selle pärast, et polnud suutnud piisavalt hinnata seda varasemat sidet Jeesuse ja tema jüngeritega.

¹⁰ ¶ Jeesus otsustas nende sündmuste käigus juhendada oma inimmeele piiratud teadmistest. Ta soovis teha selle kogemuse koos kaaslastega läbi tavalise inimesena. Jeesuse inimmeeles püsis vajadus näha enne lahkumist oma perekonda. Ta ei soovinud juttu katkestada ega teha oma esimesest kohtumisest nendega pärast nii pikka lahusolekut avalikku sündmust. Ta kavatses kõne lõpetada ja siis nendega enne lahkumist vestelda, kuid selle plaani nurjasid vahetult järgnenud sündmused.

¹¹ Põgenemist kiirendas veelgi rühma Taaveti sõnumitoojate saabumine Sebedeuse maja tagaukse juurde. Kulterite tekitatud segadus pani apostlid kartma, et äsjasaabunud võivadki olla vahistajad, ja peljates kohest kinnivõtmist, kiirustasid nad eesukse kaudu neid ootava paadi juurde. Kõige sellega on seletatav, miks Jeesus ei kohtunud tagaterrassil teda ootava perekonnaga.

¹² Ent ta ütles kiiruga põgenedes Taavet Sebedeusele: „Ütle mu emale ja vendadele, et ma tänan neid selle eest, et nad tulid, ja kavatsen nendega kohtuda. Manitse neid, et nad ei süüdistaks mind, vaid pigem püüaksid tundma õppida Jumala tahet ja leida endas heatahtlikkust ning julgust seda tahet täita.”

7. KIIRE PÕGENEMINE

¹ Nii juhtuski, et sel pühapäevahommikul, 29. aasta kahekümne teisel mail pKr, kiirustas Jeesus koos kaheteistkümne apostli ja kaheteistkümne evangelistiga põge nema Suurkohtu ametnike eest, kes olid teel Betsaidasse Herodes Antipase loaga ta vahistada ja viia Jeruusalemma, et süüdistada teda pühaduseteotuses ja muudes juutide pühade seaduste rikkumistes. Kell oli tol kaunil hommikul juba peaaegu pool üheksa, kui see kahekümne viie liikmeline rühm asus aerudele ja võttis suuna Galilea järve idakaldale.

² Meistri paadile järgnes veel üks, väiksem paat, kus oli kuus Taaveti sõnumitoojat, kes olid saanud korralduse Jeesuse ja tema kaaslastega sidet pidada ja selle eest hoolitse da, et nende asukohast ja ohutusest edastataks regulaarselt teavet Sebedeuse majja Betsaidas, mis oli olnud juba mõnda aega taevariigitöö keskus. Jeesus ei peatunud aga Sebedeuse majas enam kunagi. Nüüdsest polnud Meistril kogu oma ülejäänud maise elu jooksul tõepoolest „kohta, kuhu ta oma pea võiks panna”. Tal polnud enam midagi, mis rahulikke elupaika oleks meenutanud.

³ Nad aerutasid Keresa küla lähedale, andsid paadi sõprade hoolde ja alustasid Meistri maapealse elu sündmusriika viimase aasta rännakuid. Mõnda aega jäid nad Filippuse valdustesse, olles läinud Keresast Filippuse Kaisareasse, kust suundusid edasi Foiniikia rannikule.

⁴ ¶ Rahvas jäi Sebedeuse maja juurde ootama ja jälgis kahte paati, mis üle järve idakaldale suundusid; need olid juba üsna kaugale jõudnud, kui Jeruusalemma ametnikud kohale kiirustasid ja Jeesust otsima hakkasid. Nad ei suutnud uskuda, et Jeesus oli põgenema pääsenud, ning sel ajal kui Jeesus oma kaaslastega läbi Batanea põhja poole rändas, kulutasid variserid peaaegu terve nädala asjatutele ot singutele Kapernauma ümbruses.

⁵ Jeesuse pere naasis oma koju Kapernauma ja veetis peaaegu terve nädala omavahel vesteldes, vaieldes ja palvetades. Neid täitis segadus ja meelehärm. Nad ei saanud meelerahu enne, kui Rutt tuli neljapäeva pärastlõunal Sebedeuse majast, kus ta oli Taavetilt kuulnud, et nende vennast isa on väljaspool ohtu, hea tervise juures ja teel Foiniikia rannikule.

PÕGENEMINE LÄBI PÕHJA-GALILEA

TOL sündmusrikkal pühapäeval siirdus Jeesus peagi pärast maabumist Keresa lähedal koos oma kahekümne nelja kaaslasega veidi põhja poole, kus nad veetsid öö kaunis pargis Betsaida-Juliasest lõunas. Nad teadsid seda laagriplatsi, sest olid kunagi seal peatunud. Enne magamaminekut kutsus Meister oma poolehoidjad enda ümber ja arutas nendega kavatsetavat rännakut läbi Batanea ja Põhja-Galilea Foiniikia rannikule.

1. MIKS ON PAGANAD RAEVUTSEVAD?

¹ Jeesus ütles: „Te peaksite kõik mäletama, kuidas psalmilaulja neist aegadest rääkis: „Miks paganad möllavad ja rahvad taotlevad tühja? Ilmamaa kuningad on üles tõusnud ja inimeste valitsejad kogunenud Issanda ja tema võitluse mehe vastu, öeldes: murdkem lahti halastuse köidikud ja heitkem eemale armastuse köied.”

² Te näete täna oma silmaga seda täitumas. Ent psalmilaulja ülejäänud ennustuste täitumist te ei näe, sest tal olid Inimese Pojast ja tema maisest missioonist ekslikud ettekujutused. Minu kuningriik rajaneb armastusel, seda kuulutatakse halastusega ning luuakse omakasupüüdmatu teenimisega. Minu Isa ei istu taevas paganate üle põlglikult naerdes. Ta pole suurt meelepaha tundes raevukas. Töötus, et Poeg saab pärandiks niinimetatud paganad (tegelikult oma harimata ja õpetamata vennad), on tõsi. Ja ma võtan need paganad lahkelt ning armastavalt avakäsi vastu. Niinimetatud paganate vastu ilmutatakse kogu seda armastavat headust hoolimata sellest, et ürikutes on kahjuks kuulutatud, et võidukas Poeg „peksab nad raudkepiga puruks ja lööb nad katki nagu pottsepa tehtud astjad”. Psalmilaulja manitses teid, et te „teeniksite Issandat kartuses” — mina kutsun teid astuma jumaliku pojaseisuse ülevatesse eesõigustesse usu kaudu; tema käsib teid rõõmustada värisedes; mina käsin teid rõõmustada kindlustundega. Tema ütleb: „Andke suud Pojale, et ta ei vihastaks ja te ei hukkuks oma teel, kui tema viha süttib.” Ent teie, kes te olete koos minuga elanud, teate hästi, et viha ja raev ei kuulu inimsüdamesse rajatavasse taevariiki. Psalmilaulja nägi siiski veidi tõelist valgust, kui ta lõpetas oma manitsuse sõnadega „Õndsad on kõik, kes seda Poega usaldavad.”

³ Jeesus jätkas kahekümne nelja õpetamist: „Paganate raev meie vastu ei ole päris põhjendamata. Et nende maailmanägemine on piiratud ja kitsas, siis saavad nad oma energiat entusiastlikult koondada. Nende siht on lähedal ja enam-vähem nähtav; seepärast püüavad nad seda saavutada ja tõhusalt ellu viia. Teie, kes te olete avalikult tunnistanud oma soovi taevariiki astuda, käitute õpetades liiga kõhklevalt ja ebamääraselt. Paganad astuvad otse oma eesmärkide poole, teie viga on liigne ja krooniline igatsemine. Kui te soovite taevariiki astuda, miks mitte vallutada seda vaimse rünnakuga, nagu paganad võtavad linna, mida nad piiravad? Vaevalt olete taevariiki väärt, kui teie teenistus

seisneb peamiselt mineviku kahetsemises, oleviku üle viirismises ja asjatutes tulevikuootustes? Miks paganad raevutsevad? Sest nad ei tunne tõde. Miks teie kidute asjatus igatsuses? Sest te ei *kuulet*u tõele. Jätke oma kasutu igatus ja minge vapralt taevariigi rajamiseks vajalikke tegusid tegema.

⁴ Hoiduge kõiges, mida te teete, ühekülsusest ja liigsest spetsialiseerumisest. Meie hävingut taotlevad variserid arvavad tõesti, et nad teenivad sellega Jumalat. Traditsioonide tõttu on nad nii piiratuks muutunud, et neid pimestavad eelarvamused ja kalestab hirm. Näiteks kreeklased on teadus ilma religioonita, juutidel aga religioon ilma teaduseta. Ja kui inimesed satuvad sel moel eksiteele ning lepivad piiratud ja segase laialivalguva tõega, on nende ainsaks pääsemislootuseks viia end tõega kooskõlla — pöörduda.

⁵ Ma rõhutan seda igavest tõde: kui te õpite tõega kooskõlastumise kaudu seadma oma elus eeskujuks seda kaunist terviklikku õiglust, hakkavad teie kaasinimesed teid otsima, et sama saavutada. See, mil määral tõetsijaid teie poole tõmbab, näitab teie tõe mõõtu, teie õiglust. See, mil määral te peate oma sõnumiga inimeste juurde minema, näitab teatud määral seda, mil määral te ei suuda elada terviklikku või õiglast elu, tõest juhitud elu.”

⁶ Ning Meister õpetas oma apostlitele ja evangelistidele veel palju muud, enne kui nood talle head ööd soovisid ja oma pead padjale panid.

2. EVANGELISTID KORASINIS

¹ Esmaspäeva, 23. mai hommikul käskis Jeesus Peetrusel koos kaheistkümnega evangelistiga Korasini minna ja lahkus ise üheteistkümnega Filippuse Kaisareasse, liikudes Jordani kaudu Damaskuse-Kapernauma teele, sealt edasi kirdesse kuni tee ristumiskohani Filippuse Kaisareasse suunduva teega ja siis edasi sellesse linna, kuhu nad jäid õpetama kaheks nädalaks. Nad jõudsid kohale teisipäeva, 24. mai õhtupoolikul.

² Peetrus jäi koos evangelistidega Korasini kaheks nädalaks, jutlustades taevariigi evangeeliumi väikesele, kuid tõsimeelsele uskujaühemale. Ent uusi pöördunudid nad eriti juurde võita ei suutnud. Ükski linn kogu Galileas ei andnud taevariigile nii vähe hingi kui Korasin. Vastavalt Peetruse juhtnööridele rääkisid kaksteist evangelisti vähem ravimisest — maistest asjadest —, kuid jutlustasid ja õpetasid energilisemalt taevariigi vaimseid tõdesid. Need kaks nädalat Korasinis tähendasid kaheistkümnega evangelistile tõelisi vaenulikkuse tuleristseid, sest see oli nende senise elujärgu kõige raskem ja viljatum periood. Jäänud ilma taevariigile hingede juurdevõitmisest saadavast rahuldusest, uuris igaüks seda tõsisemalt ja ausamalt omaenda hinge ja selle arengut uue elu vaimsetel radadel.

³ Kui selgus, et taevariiki astuda soovijaid enam ei olnud, kutsus Peetrus teisipäeval, 7. juunil oma kaaslased

kokku ja lahkus Filippuse Kaisareasse, et ühineda Jeesuse ja apostlitega. Nad jõudsid kohale kolmapäeva lõuna paiku ja jutustasid teistele kogu õhtu oma kogemustest Korasini uskmatautega. Tol õhtul peetud arutelude käigus viitas Jeesus taas mõistujutule külvajast ja õpetas neile väga palju elus ettevõetu näilise nurjumise tähendusest.

3. FILIPPUSE KAISAREAS

¹ Ehkki Jeesus ei teinud selle kahe nädala jooksul, mil ta Filippuse Kaisarea lähisel viibis, avalikku tööd, pidasid apostlid linnas arvukalt vaikseid õhtusi koosolekuid ja paljud uskujad tulid laagrisse Meistriga rääkima. Selle küllaskäigu tulemusena lisandus uskujarühma väga vähe uusi liikmeid. Jeesus rääkis iga päev apostlitega ja nad nägid üha selgemini, et taevariigi jutlustamise töös on algamas uus etapp. Nad hakkasid aru saama, et „taevariik ei ole liha ja jook, vaid jumaliku pojaseisuse vastuvõtmisest saadud vaimse rõõmu teostumine”.

² Viibimine Filippuse Kaisareas oli üheteistkümnele apostlile tõeline proovikivi, neil oli raske need kaks nädalat vastu pidada. Nad olid õige rõhutatud meeleolus ja tundsid puudust entusiastliku Peetruse innustavast ergutusest. Tol ajal oli Jeesusesse uskumine ja tema järgimine tõeliselt suur ja raske katsumus. Ehkki nad võitsid nende kahe nädala jooksul vähe pöördunud juurde, õppisid nad oma igapäevastest vestlustest Meistriga palju tulusat.

³ Apostlid said teada, et juudid on vaimselt loiid ja suremas, sest nad on kristalliseerinud tõe veendumuseks; kui tõe formuleeritakse ennastõigustavalt vaid eraldumise piirjoonena, mitte aga vaimse juhenduse ja progressi teetähisena, kaotab see õpetus oma loova ja eluandva jõu ning muutub lõpuks vaid säilitavaks ja kivistavaks teguriks.

⁴ Nad õppisid Jeesuselt üha enam inimisiksuste vaatlemist, lähtudes oma võimalustest ajas ja igavikus. Nad said teada, et paljusid hingi on kõige parem juhtida nähtamatut Jumalat armastama, õpetades neid kõigepealt armastama oma vendi, kes on nähtavad. Ning seoses sellega lisandus uus tähendus Meistri ütlusele oma kaaslaste isetu teenimise kohta: seda, mida sa oled teinud mõnele minu kõige tähtsusetumale vennale, oled sa teinud minule.

⁵ Üks Kaisareas viibimise suuri õppetunde oli seotud usutraditsioonide päritoluga, sellega, kui ohtlik on lasta kinnistuda pühaduseoreooli mittepühadele asjadele, igapäevaideedele või -sündmustele. Ühest vestlusest omandasid nad teadmise, et tõeline religioon on inimese südamest tulev ustavus oma kõrgeimatele ja siiraimatele veendumustele.

⁶ Jeesus hoiatas endasse uskujaid, et kui nende religioossed igatsused on ainult ainelised, tõrjub üha laiemate teadmiste omandamine looduse kohta järk-järgult kõrvale oletused asjade üleloomulikust päritolust, jättes nad lõppkokkuvõttes ilma usust Jumalasse. Kui aga nende religioon on vaimne, ei saa loodusteaduste areng nende usku igavesse reaalsustesse ja jumalikesse väärtustesse kunagi häirida.

⁷ Nad said teada, et kui religiooni motiivid on puhtvaimsed, muudab see kogu elu väärtuslikumaks ja väärikumaks, täidab selle kõrgete eesmärkide ja transtsendentsete väärtustega, innustades seda suurepärase motiividega ja lohutades inimhinge alati üleva ja toetava lootusega. Tõeline religioon on mõeldud eksistentsi pinge vähendamiseks; see vabastab usu ja annab julgust igapäevaeluks ning isetuks teenimiseks. Usk edendab vaimset elujõudu ja õiglast viljakust.

⁸ Jeesus õpetas oma apostlitele korduvalt, et ükski tsivilisatsioon ei suuda kaua taluda oma religiooni parima osa kaotust. Ta ei väsinud kunagi juhtimast kaheteistkümne tähelepanu sellele, kui ohtlik on usukogemuse asemel piirduda religioosse sümboolikaga ja tseremooniatega. Kogu tema maine elu oli järjekindlalt pühendatud religiooni tardunud vormide sulatamisele valgustatud pojaseisuse voolavaks vabaduseks.

4. TEEL FOINIIKIASSE

¹ Neljapäeva, 9. juuni hommikul, saanud Taaveti sõnumitoojalt Betsaidast teateid taevariigi edenemise kohta, lahkus see kahekümne viiest tõeõpetajast koosnenud rühm Filippuse Kaisareast, et alustada reisi Foiniikia rannikule. Nad läksid ümber rabade Luzi kaudu kuni Magdalat Liibanoni mäega ühendava teerajani ning sealt edasi ristumiskohani Siidonisse viiva teega ja jõudsid kohale reede õhtupoolikul.

² Kui nad jäid Luzi lähedal kaljueendi varju lõunat sööma, pidas Jeesus ühe oma tähelepanuväärseima kõne, mida ta apostlid olid kõigi temaga koos oldud aastate jooksul kuulnud. Niipea kui nad olid sööma istunud, küsis Siimon Peetrus Jeesuselt: „Meister, kui taevane Isa teab kõike ja tema vaim toetab meid taevariigi rajamisel maa peal, miks põgeneme siis oma vaenlaste ähvarduste eest? Miks me keeldume tõe vaenlastele vastu astumast?” Aga enne, kui Jeesus jõudis Peetruse küsimusele vastata, katkestas teda ka Toomas oma küsimusega: „Meister, ma tahaksin tõesti teada, mis meie Jeruusalemma-vaenlaste usul viga on. Milles seisneb tegelikult nende ja meie usu vahe? Miks meie tõekspidamised niivõrd lahku lähevad, kui me ometi kõik tunnistame, et teenime sama Jumalat?” Ja kui Toomas oli lõpetanud, ütles Jeesus: „Ma küll ei tahaks jätta tähelepanuta Peetruse küsimust, teades väga hästi, kui kerge oleks vääriti mõista põhjusi, miks ma väldin avalikku kokkupõrget juutide valitsejatega, aga ometi on teile kõigile praegu kasulik, kui ma vastan pigem Tooma küsimusele. Ja ma teen seda siis, kui olete oma lõunasöögi lõpetanud.”

5. JUTLUS TÕELISEST RELIGIOONIST

¹ See mälestusväärne jutlus religioonist sisaldas nüüdisaegses sõnastuses kokkuvõtlikult järgmisi tõdesid:

² ¶ Maailma religioonid on küll kahest päritolu — loomulikku ja ilmutuslikku päritolu —, kuid samal ajal ja sama rahva seas võib leida alati kolme selgelt eristuvat religioosse pühendumuse vormi. Need kolm usulise aje avaldust on:

³ 1. *algeline religioon*. Pooleldi loomupärane ja instinktiivne aje karta saladuslikke energiaid ja palveldada kõrgemaid jõude, põhiliselt füüsilise olemusega religioon, hirmureligioon;

⁴ 2. *tsivilisatsiooni religioon*. Tsiviliseeruvate rahvaste arenevad usukontseptsioonid ja -kombed — meele-religioon — intellektuaalne teoloogia, millele on andnud autoriteedi väljakujunenud religioossed traditsioonid;

⁵ 3. *tõeline religioon — ilmutuslik religioon*. Üleloomulike väärtuste ilmnemine, igaveste reaalsuste osaline taipamine, pilguheit taevase Isa lõpmatule headusele ja ilule — inimkogemuste kaudu avaldub vaimureligioon.

⁶ Meister ei halvustanud loodusinimese füüsilistel meeltel ja ebausklikel hirmudel põhinevat religiooni, ehkki tal oli kahju, et seda algelist palveldamisvormi oli inimkonna arukamate rahvaste usuvormides veel nii palju säilinud. Jeesus selgitas, et meele- ja vaimureligiooni suur vahe on selles, et esimest hoiavad ülal kirikuvõimud, teine aga põhineb täielikult inimkogemusel.

⁷ Ja seejärel selgitas Meister selles õppetunnis järgmisi tõdesid:

⁸ Kuni rahvad pole jõudnud kõrgemale intellektuaalsele tasandile ja täielikumalt tsiviliseerunud, säilib neil veel palju niisuguseid lapsikuid ebausukombeid, mis on algeliste ja vähearenenud rahvaste arenguliste usutavadele nii iseloomulikud. Enne kui inimsugu jõuab vaimse kogemuse reaalsuste kõrgema ja üldisema tunnustamise tasandile, eelistavad paljud mehed ja naised ikka veel neid ametlikke religioone, milleni jõudmiseks on vaja vaid intellektuaalset tõusu, erinevalt vaimureligioonist, mis hõlmab meele ja hinge aktiivset osalemist usu heitluses edasiliikuva inimkogemuse karmide reaalsustega.

⁹ Ametlike traditsiooniliste religioonide tunnistamine on kerge lahendus inimese jaoks, kes tahab leida rahuldust oma vaimset laadi igatsustele. Ametlikud stabiilsed, kristalliseerunud ja juurdunud religioonid pakuvad valmis pelgupaiga, kuhu ahastav ja arutu inimhing võib põgeneda, kui teda kimbutab hirm ja piinab ebakindlus. Selline religioon nõuab pühendunutelt pakutava rahulduse ja kindlustunde hinnana ainult passiivset ja puhtintellektuaalset tõusu.

¹⁰ Maale jääb veel kauaks niisuguseid arglikke, kartlikke ja kõhklevaid indiviide, kes eelistavad sel viisil religioosset lohutust saada, ehkki end ametliku religiooniga sidudes lähevad nad kompromissile isiksuse sõltumatusega, alandavad oma eneseväärikust ja loobuvad täielikult õigusest osaleda selles kõige põnevamas ja innustavamas võimalikus inimkogemustes: isiklikus tõeotsingus, intellektuaalse avastuse elevas rõõmus, isikliku usukogemuse reaalsuste kindlameelses uurimises, ülimal rahulduses, mida pakub vaimse usu poolt intellektuaalse kahtluse üle saavutatud võidu tegelikust teostumisest tuleneva isikliku triumfi kogemine, mis on ausalt saavutatud kogu inimeksistentsi ülimal avastusretkel — inimese Jumala-otsingus enda jaoks ja endana, ning tema leidmises.

¹¹ Vaimureligioon tähendab pingutusi, heitlusi, vastulolusid, usku, kindlameelsust, armastust, ustavust ja edinemist. Meelereligioon — ametlik teoloogia — peaaegu ei nõuagi oma formaalsetelt uskujatelt neid jõupingutusi. Traditsioon on turvaline pelgupaik ja kerge tee neile kartlikele ning pooleldi uskuvatele hingedele, kes tõmbuvad vaistlikult eemale vaimuheitlustest ja meele ebakindlusest, mis kaasnevad julgete usurännakutega läbiuurimata tõdede avamerele, mille käigus otsitakse vaimsete reaalsuste kaugemaid kaldaid, nagu neid võib leida edenev inimmeel ja kogeda arenev inimhing.

¹² Ja Jeesus jätkas: „Jeruusalemma usujuhid on sõnastanud oma traditsiooniliste õpetajate ja kunagiste prohvetite eri doktriine intellektuaalsete tõekspidamiste juurdunud süsteemiks, ametlikuks religiooniks. Kõik need religioonid toetuvad suures osas meelele. Ning nüüd me astume selle religiooniga surmaheitluse, sest hakkame üsna pea julgelt kuulutama uut religiooni — mis pole religioon selle sõna nüüdisaegses tähenduses, vaid on religioon, mis toetub põhiliselt inimmeele sisimas elavale Isa jumalikule vaimule; religioon, mille autoriteet tuleneb selle vastuvõtmise viljadest, mis ilmuvad nii kindlalt peagi kõigi nende isiklikus kogemuses, kes selle kõrgema vaimse osaduse tõdesid tõeliselt uskuma hakkavad.”

¹³ Osutades ükshaaval kõigile kahekümne neljale ja nimetades neid nimepidi, ütles Jeesus: „Ja kes teist eelistaks nüüd minna seda lihtsat juurdunud ja kivistunud religiooni teed, mida kaitsevad Jeruusalemma variserid, selle asemel et kannatada raskusi ja tagakiusamisi, mis kaasnevad inimestele parema pääsemistee kuulutamisega, kui te samal ajal saate aru, missugust rahuldust pakub taevariigi igaveste tõdede ja ülimal toreduse reaalse ilu elav isiklik kogemine? Kas te olete hirmunud, arad ja kerge tee otsijad? Kas te kardate usaldada oma tulevikku tõe Jumala kätte, kelle pojad te olete? Kas te ei usalda Isa, kelle lapsed te olete? Kas te lähete tagasi traditsioonilise ja ametliku religiooni kindlustunnet ja intellektuaalset stabiilsust pakkuvale kergele teele või kinnitate oma vööd, et astuda koos minuga edasi sellesse ebakindlasse ja rahutusse tulevikku, et kuulutada uusi tõdesid vaimureligioonist, taevariigist inimsüdameis?”

¹⁴ Kõik tema kakskümmend neli kuulajat tõusid, kavatsetes anda ühise ustava vastuse sellele emotsionaalsele üleskutsele, millesarnaseid Jeesus neile haruharva oli esitanud, kuid too tõstis käe ja peatas nad, lausudes: „Minge nüüd ja olge igaüks Isaga omaette ja leidke eneses minu küsimusele tunnetest mõjutamata vastus, ning selle õige ja siira hingehoiaku leidnud, rääkige sellest vabalt ja julgelt minu ja enda Isale, kelle lõpmatu armastav elu ongi selle religiooni vaim, mida me kuulutame.”

¹⁵ Evangelistid ja apostlid läksid ning igaüks oli veidi aega omaette. Jeesuse sõnad olid nende vaimu ülendanud, meelele innustust andnud ja neid tugevasti erutanud. Ent kui Andreas nad taas kokku kutsus, ütles Meister ainult: „Jätkame nüüd reisi. Me läheme mõneks ajaks Foiniikiasse ja te kõik peaksite palvetama selle eest, et Isa muudaks

teie meele ja keha tunded meele kõrgemaks ustavuseks ja rohkem rahuldust pakkuvateks vaimukogemusteks.”

¹⁶ Teel olles need kakskümmend neli meest algul vaikisid, kuid peagi hakkasid omavahel rääkima ning sama päeva pärastlõunal kell kolm tundsid nad, et ei suuda enam edasi minna. Nad peatusid ja Peetrus ütles Jeesuse juurde astudes: „Meister, sa rääkisid meile elu ja tõe sõnu. Tahaksime neid veel kuulda; me palume, et sa räägiksid meile neist asjadest veel.”

6. TEINE JUTLUS RELIGIOONIST

¹ Kui nad nüüd mäenõlva varjus peatuse tegid, jätkas Jeesus neile vaimureligiooni õpetamist, rääkides sisuliselt järgmist:

² ¶ Te olete tulnud nende oma kaaslaste seast, kes on paremaks pidanud rahulduda meelereligiooniga, kes ihkavad turvalisust ja eelistavad konformismi. Teie olete otsustanud vahetada ametliku religiooni pakutava kindlustunde põneva ja edasiviiva usu vaimust saadava kindlustunde vastu. Te olete julgenud protesteerida ametliku religiooni kurnava ikke vastu ja lükata tagasi praegu jumalasõnaks peetavate pärimuslike traditsioonide autoriteedi. Meie Isa rääkis tõepoolest Moosese, Eelija, Jesaja, Aamose ja Hoosea kaudu, kuid ei lakanud pärast nende vanaaja prohvetite vaikumist maailmale tõesõnu andmast. Minu Isa ei tee vahet rahvaste ega põlvkondade vahel, ta ei jaga tõe sõna armulikult ühele ajastule, hoides seda teise eest. Ärge tehke seda rumalust, et te nimetate jumalikuks seda, mis on üdini inimlik, ja ärge jätke märkamata tõe sõnu, mis ei tule oletatavalt ilmutuse saanud traditsiooniliste oraaklite suust.

³ ¶ Olen kutsunud teid üles sündima uuesti, sündima vaimust. olen kutsunud teid traditsioonide autoriteedi ja letargia pimedusest välja transtsendentsesse valgusesse, mis lubab teil mõista võimalust teha ise see suurim avastus, mis inimkonnal on võimalik teha — leida Jumal enda jaoks, endas ja endast taevaliku kogemusena ning seda kõike oma tegelikus isiklikus kogemuses. Nii võite te siirduda surmast ellu, traditsioonide autoriteedist Jumala tundmise kogemusse; nii siirdute pimedusest valgusesse, päritud rahvausust isikliku kogemuse tulemusena omandatud isiklikku usku; ja te edenete oma esivanematelt saadud meeleloogialt tõelise vaimureligioonini, mis koguneb teie hinges igavese annetusena.

⁴ Teie religioon muutub puhtintellektuaalsest usust traditsioonilisse autoriteeti selle elava usu tegelikuks kogemiseks, mis suudab hõlmata Jumala reaalsust ja kõike, mis on seotud Isa jumaliku vaimuga. Meelereligioon seob teid lootusetult minevikuga, vaimureligioon seisneb järjestikustes ilmutustes ja kutsub teid ikka edasi vaimsete ideaalide ja igaveste reaalsuste üha kõrgemate ja pühamate saavutuste poole.

⁵ Ehkki ametlik religioon võib anda teatud ajaks kindlustunde, maksate te selle mööduva rahuldustunde eest oma vaimse ja usuvabaduse kaotamisega. Minu Isa ei sunni teid taevariiki astumise hinnana vastu võtma usku teile vaimselt vastumeelsetesse, ebapühadesse ja ebareaalsetesse

asjadesse. Teilt ei nõuta, et te enda halastus-, õiglus- ja tõetunnet rikutaks allumisega religioossete vormide ja tsereemoniate kulunud süsteemile. Vaimureligioon jätab teid alaliseks vabaks järgima tõe, kuhu iganes te vaimu juhtimisel ka ei satuks. Ja kes oskab otsustada — vahest on sellel vaimul ka sellele põlvkonnale midagi niisugust anda, mida varasemad põlvkonnad on keeldunud kuulmast?

⁶ Häbi neile väärusuõpetajatele, kes veavad janused hinged tagasi hämarasse ja kaugesse minevikku ning jäta-
vad nad sinna! Nii on need õnnatud inimesed määratud ehmuma iga uue avastuse peale, kuna iga uus tõeilmutus neid kimbatasse ajab. Prohvet, kes ütles, et „täiuslikus rahu püsib see, kelle meel loodab Jumala peale”, polnud lihtsalt autoriteetse teoloogia intellektuaalne uskuja. See tõde tundnud inimene oli avastanud Jumala ega rääkinud lihtsalt Jumalast.

⁷ Ma manitsen teid loobuma tavast alati vanaaja proh-
veteid tsiteerida ja Iisraeli kangelasi kiita, püüdke selle asemel ise saada Kõigekõrgema elavateks prohvetiteks ja saabu-
va taevariigi vaimseteks kangelasteks. Kunagisi Jumalat tundnud juhte tasub tõepoolest austada, ent miks peaksite seda tehes ohverdama inimeksistentsi üleva kogemuse: Jumala leidmise iseenda jaoks ja tema tundmise omaenda hinges?

⁸ Igal rahval on inimeksistentsi kohta vaimusilmas oma ettekujutus, seetõttu jääb meelereligioon sellistele rahva-
vaadetele paratamatult alati truuks. Ametlikud religioonid ei jõua kunagi ühtlustumiseni. Inimlikku ühtsust ja surelike vendlust on võimalik saavutada ainult vaimureligiooni annetamisega kõrgemalt ja selle kaudu. Rahvad võivad meelelt erineda, aga kogu inimkonna sisimas elab see-
sama jumalik ja igavene vaim. Lootus saavutada inimestevahelist vendlust võib teostuda vaid siis, kui üksteisest kaugen-
nenud ametlikke meelereligioone immutab ning varjutab ühendav ja õilistav vaimureligioon — isikliku vaimse kogemuse religioon.

⁹ Ametlikud usundid saavad inimesi ainult lahutada ja neid nende veendumustega üksteise vastu seada, vaimureligioon toob inimesed üha enam kokku ja teeb nad üksteise suhtes mõistvaks ning osavõtlikuks. Ametlikud religioonid nõuavad inimestelt uskumuste ühetaolisust, aga seda on maailma praeguses olukorras võimatu saavutada. Vaimureligioon vajab vaid kogemuse ühtsust — ühesugust saatust —, lubades uskumuste mitmekesisust. Vaimureligioon nõuab ainult taipamise ühtsust, mitte arvamuste ja vaatepunktide ühetaolisust. Vaimureligioon ei nõua intellektuaalsete seisukohtade, vaid ainult vaimutunnetuse ühtsust. Ametlikud usundid kristalliseeruvad elututeks usutunnistusteks, vaimureligioon kasvab armastava teenimise ja halastava hoolekande õilistavatest tegudest üha suurenevaks rõõmuks ja vabaduseks.

¹⁰ Aga ma hoiatan teid, et ükski teist ei vaataks Aabrahami lapsi põlgusega sellepärast, et nad juhtusid elama neil pahelistel traditsioonilise viljatuse päevaldel. Meie esiisad andusid püsivale ja kirglikule Jumala otsimisele ning leidsid ta, nii nagu ükski teine rahvas pole teda tundnud ala-

tes Aadamast, kes teadis sellest palju, sest oli ise Jumala Poeg. Minu Isa ei ole jätnud tähele panemata Iisraeli juba Moosese ajast saadik toimunud pikki ja väsimatuid püüdlusi leida Jumal ja teda tundma õppida. Juudid on inim-põlvi kestnud ränkade aastate jooksul lakkamatult rüganud, higistanud, äganud ja vaevarikast tööd teinud ning talunud kannatusi ja kogenud valestimõistetud ja põlatud inimeste kurbust, kõike selleks, et jõuda veidi lähemale Jumala kohta käiva tõe avastamisele. Hoolimata kõigist Iisraeli ebaõnnestumistest ja kõhklustest, ilmutasid meie isad alates Moosese kuni Aamose ja Hoosea aegadeni kogu maailmale üha enam ja üha selgemat ning tõelisemat pilti igavesest Jumalast. Nii valmistati ette tee veel suuremale ilmutusele Isast, millest teidki on kutsutud osa saama.

¹¹ Ärge unustage, et on ainult üks avastusretk, mis annab rohkem rahuldust ja on erutavam kui püüid avastada elava Jumala tahet — see on ülev kogemus, mis saadakse ausast püüdest seda jumalikku tahet täita. Ärge unustage, et Jumala tahet saab täita igal maisel tegevusalal. Ei ole nii, et mõni elukutse on püha ja mõni ilmalik. Kõik on püha nende elus, keda juhib vaim; see tähendab, et nad alluvad tõele, neid õilistab armastus ja valdab halastus ning piirab ausus — õiglus. Vaim, mille minu Isa ja mina maailma saadame, ei ole mitte ainult Tõe Vaim, vaid ka täiusliku ilu vaim.

¹² Te peate lakkama otsimast Jumala maailma ainult vana autoriteetsete teoloogiaallikate lehekülgedelt. Need, kes on sündinud Jumala vaimust, saavad nüüdsest eristada Jumala sõna, hoolimata sellest, kust see pärineb. Jumalikku tõde ei tohi alahinnata, kui selle annetamise kanal näibki olevat inimlik. Paljud teie vennad võtavad küll Jumala teooria vastu, aga vaimselt ei suuda nad Jumala olemasolu mõista. Just seepärast olengi ma teile nii tihti õpetanud, et taevariiki saab kõige paremini tegelikkuseks muuta lapse siira vaimuhoiaku omandamise teel. See ei ole mitte lapse vaimne ebaküpsus, mida ma teile soovitan, vaid pigem säärase kergeuskliku ja täiesti usaldava väikese olevuse *vaimne lihtsus*. Ei ole nii tähtis teada Jumala fakti, kui üha enam suuta *tunda Jumala kohalolu*.

¹³ Kui te kord juba hakkate Jumalat oma hinges leidma, hakkate teda peagi avastama ka teiste inimeste hingedes

ning lõpuks kõigis võimsa universumi loodud-olendites ja loodutes. Ent kuidas saab Isa ilmuda üleva ustavuse ja jumalike ideaalide Jumalana nende inimeste hingedes, kes peaaegu ei mõtisklegi selliste igaveste reaalsuste üle? Meel ei ole küll vaimse olemuse asupaik, kuid on sissepääsutee sellesse.

¹⁴ Ärge tehke seda viga, et püüate teistele inimestele tõestada, et olete leidnud Jumala; te ei saa teadlikult sellist kehtivat tõestust esitada, ehkki on olemas kaks kindlat ja võimsat fakti, mis kinnitavad, et te tunnete Jumalat:

¹⁵ 1. Jumala vaimu viljad, mis ilmnevad teie igapäevaelus;

¹⁶ ¶ 2. kogu teie elukava tõendab kindlalt, et olete surmajärgse ellujäämise avastusretke nimel riskinud tagasihoidmatult kõigega, mis te olete ja mis teil on, lootuses leida igaviku Jumal, kelle kohaloleku eelmaiku olete ajas tundnud.

¹⁷ ¶ Ja ärge kahelge: minu Isa vastab alati usu nõrgimalegi vilkumisele. Ta paneb tähele ürginimese füüsilisi ja ebausklikke emotsioone. Neis ausates, kuid kartlikes hingedes, kelle usk on nii nõrk, et see polegi palju enam kui intellektuaalne kohanemine, passiivne nõustumine ametlike religioonidega, on Isa alati valmis austama ja edendama isegi kõiki neid nõrku katseid temani jõuda. Aga teilt, kes te olete kutsutud pimedusest valgusesse, oodatakse uskumist kogu südamest: teie usk peab valitsema teie keha, hinge ja vaimu ühiseid hoiakuid.

¹⁸ Teie olete minu apostlid ning teile ei tohi religioon saada teoloogiliseks varjupaigaks, kuhu võite põgeneda, kui kardate seista silmitsi vaimse progressi ja idealistliku avastusretke karmide reaalsustega. Pigem peaks teie religioon saama tegelikuks kogemuseks, mis tunnistaks, et Jumal on teid leidnud, valgustanud, õilistanud ja vaimsustanud ning et te olete värvatud igavesele avastusretkele, leidmaks Jumalat, kes on teid nõndaviisi leidnud ja oma pojaks teinud.

¹⁹ ¶ Ja kui Jeesus kõnelemise lõpetas, viipas ta Andreasele ning ütles läände, Foiniikia poole osutades: „Asume tee-
le.”

VIIBIMINE TÜÜROSES JA SIIDONIS

REEDE, 10. juuni õhtupoolikul saabus Jeesus koos kaaslastega Siidoni lähiste, kus nad peatusid jõuka naise kodus, kes oli olnud ravil Betsaida haiglas ajal, mil Jeesuse populaarsus oli kõrgpunktis. Evangelistid ja apostlid peatusid sealsamas läheduses oma tuttavate juures ning nad jäid sellesse värskendavasse ümbrusesse ka sabbatipäevaks. Nad olid Siidonis ja selle ümbruses peaaegu kaks ja pool nädalat, enne kui asusid külastama põhjapoolseid rannikulinnu.

² See juuniku sabbatipäev oli väga vaikne. Evangelistid ja apostlid olid süüvinud mõttesse Meistri religiooniaalsete juttude üle, mida nad olid teel Siidonis kuulanud. Igaks neist oli võimeline mõnda lõiku neist kõrgelt hindama, kuid ükski neist ei olnud tema õpetuse tähendusest täielikult aru saanud.

1. SÜÜRIA NAINE

¹ Meistri võõrustaja Karuska maja lähedal elas üks süürlanna, kes oli Jeesusest kui suurest ravijast ja õpetajast palju kuulnud, ning tol sabbati õhtupoolikul tuli ta oma väikese tütrega Jeesuse juurde. Seda umbes kaheteistkümnenda aastast last vaevas raske närvihaigus, mis ilmnis krampide ja muude piinavate nähtudena.

² Jeesus oli keelanud oma kaaslastel kellelegi öelda, et ta Karuska majas peatub, selgitades, et soovib puhata. Nemat olid küll Meistri keelust kinni pidanud, aga üks Karuska teenijatest oli käinud sellele süürlannale Noranale ütlemas, et Jeesus peatub tema perenaise juures, ja veennud murelikku ema tooma oma vaevatud tütar ravile. See ema uskus muidugi, et last on vallanud deemon, rüve vaim.

³ Kui Norana oma tütrega kohale jõudis, selgitasid Alfeuse kaksikud neile tõlgi abiga, et Meister puhkab ja teda ei tohi segada, kuid Norana vastas, et ta jääb oma tütrega seniks ootama, kuni Meister on puhunud. Ka Peetrus püüdis naisega vestelda ja veenda teda koju minema. Ta selgitas, et õpetamis- ja ravimistöö on Jeesust väga väsitanud ning et ta on tulnud Foiniikiasse veidi puhkust ja rahu saama. Kõik oli aga asjatu, Norana ei lahkunud. Ta vastas Peetruse palvetele vaid: „Ma ei lähe enne, kui olen teie Meistrit näinud. Ma tean, et ta võib deemoni minu lapsest välja ajada, ja ma ei lähe enne, kui ravija on mu last vaadanud.”

⁴ Siis püüdis Toomas naist ära saata, aga see ei õnnestunud. Naine ütles talle: „Usun, et teie Meister võib selle deemoni, mis mu last piinab, välja ajada. Olen kuulnud tema vägevatest tegudest Galileas ja usun temasse. Mis on teiega, tema jüngritega juhtunud, et saadate ära inimesed, kes tulevad teie Meistrit abi otsima?” Nende naise sõnade peale loobus Toomas veenmisest.

⁵ Siis tuli Noranaga tõrelema seloot Siimon. Ta ütles: „Naine, sa oled kreeka keelt kõnelev pagan. Kas sa tõesti

loodad, et Meister võtab soovitud pere lastelt leiva ja heidab selle koertele?” Norana aga ei solvunud Siimoni torkest. Ta ütles ainult: „Jah, õpetaja, ma mõistan sind. Ma olen juutide silmis ainult koer, kuid sinu Meistri jaoks olen ma uskuv koer. Tahan talle tingimata oma tüdart näidata, sest ma olen veendunud, et kui Meister teda vaid vaatab, paraneb tüdruk kohe. Ja isegi sina, hea mees, ei julgeks võtta koertelt õigust saada laste laualt pudenevaid raasukeksi.”

⁶ Ning just siis haarasid väikest tüdrukut kõigi silme all ägedad krambid ja ema hüüatas: „No näete nüüd, et mu last on vallanud paha vaim. Kui meie häda teid ei liiguta, pöördun ise teie Meistri poole, kes, nagu mulle on räägitud, armastab kõiki inimesi ja julgeb ravida isegi paganaid, kui need usuvad. Te pole väärt olema tema jüngrid. Ma ei lahku enne, kui mu laps on terveks saanud.”

⁷ Jeesus, kes oli läbi lahtise akna kogu seda jutuajamist kuulnud, tuli nüüd nende suureks üllatuseks välja ja ütles: „Oo, naine, sinu usk on suur, nii suur, et ma ei saa sulle keelata seda, mida sa soovid. Mine rahu oma teed, su tütar on juba terve.” Sellest tunnist alates oli väike tüdruk terve. Kui Norana oma lapsega lahkus, palus Jeesus neid, et nad juhtunust kellelegi ei räägiks; ja ehkki tema kaaslastel seda palvet täitsid, ei lakanud ema ja tütar rääkimast väikese tüdruku tervenemisest kõikjal Siidoni ümbruses ja ka linnas endas, nii et Jeesus pidas paremaks paari päeva pärast teise peatuspaiga valida.

⁸ Kui Jeesus järgmisel päeval apostleid õpetades süürlanna tütre ravimist kommenteeris, ütles ta: „Nii on olnud kogu aeg: näete ise, et paganad on võimelised omaks võtma päästvat usku taevariigi evangeeliumisse. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, et paganad saavad Isa taevariigi enda valdusse, kui Aabrahami lapsed ei soovi sellesse astumiseks piisavalt usku ilmutada.”

2. ÕPETAMINE SIIDONIS

¹ Siidonis jõudes läks Jeesus oma kaaslastega üle silla ja paljud neist nägid silda üldse esimest korda. Silda ületades ütles Jeesus neile muu hulgas: „See maailm on vaid sild; te võite sellest üle minna, aga ärge mõelgegi sellele oma eluaset ehitada.”

² Kui kaksikümme neli apostlit Siidonis tööd alustasid, peatus Jeesus ühes majas linnast veidi põhja pool, Justa ja tema ema Berenike kodus. Jeesus õpetas kahtkümmend nelja igal hommikul Justa majas ning pärast lõunat ja õhtul läksid nad Siidonis õpetama ja jutlustama.

³ Apostleid ja evangeliste rõõmustas väga, kuidas Siidoni paganad nende sõnumi vastu võtsid; nende lühiajalise sealviibimise ajal saadi palju hingi taevariiki juurde. Need ligikaudu kuus Foiniikias veedetud nädalat olid hingede võitmise poolest väga viljakas aeg, kuid hilisemad juutidest evangeeliumikoostajad kaldusid kergelt üle libisema

sellest Jeesuse õpetuste paganatepööstest soojast vastuvõtust ajal, mil nii paljud tema enda rahvast olid vaenulikult tema vastu koondunud.

⁴ Need paganatest uskujad hindasid Jeesuse õpetusi paljuski täielikumalt kui juudid. Paljud kreeka keelt kõnelevad süürlased-foiniiklased hakkasid mõistma nii seda, et Jeesus on Jumala sarnane, kui ka seda, et Jumal on Jeesuse sarnane. Need niinimetatud paganad said hästi aru Jeesuse õpetustest, et selle maailma ja kogu universumi seadused on ühesugused. Nad mõistsid õpetust, et Jumal ei tee isikutel, rassidel ega rahvastel vahet; et Kõikne Isa ei soosi kedagi; et universum tervikuna järgib alati seadusi ning on vankumatult usaldusväärne. Need paganad ei kartnud Jeesust, nad julgesid tema sõnumi vastu võtta. Kõigi ajastute jooksul on inimesed olnud küll suutelised Jeesusest aru saama, kuid nad on kartnud seda teha.

⁵ ¶ Jeesus selgitas kahekümne neljale, et ta ei olnud põgenenud Galileast sellepärast, et tal polnud julgust oma vaenlastele vastu astuda. Nad said aru, et ta polnud veel valmis ametliku religiooniga avalikult konflikti astuma ning et ta ei soovinud märtriaks hakata. Just neil nõupidamistel Justa majas ütles Meister oma jäüngritele esmakordselt, et „isegi kui taevas ja maa hävivad, ei hävi minu tõesõnad mitte”.

⁶ ¶ Siidonis viibimise ajal oli Jeesuse õpetuste teemaks vaimne edasiliikumine. Ta rääkis kaaslastele, et nad ei saa paigal seista, vaid peavad õigluses edasi minema, muidu langevad nad tagasi pahesse ja pattu. Ta manitses neid „unustama, mis on taga, sirutudes ettepoole taevariigi suuremaid reaalsusi hõlmama”. Ta palus neid mitte rahulduda oma evangeelse lapsepõlvega, vaid püüelda jumaliku pojasuise saavutamisele täies suures, osaduses vaimuga ja vendluses uskujatega.

⁷ Jeesus ütles: „Minu jäüngrid peavad lakkama pahategusid tegemast, vähe sellest, nad peavad õppima tegema ka head. Te peate puhastuma kõigist teadlikest pattudest ja vabanema kogunisti süütundesse takerdumisest. Kui te oma patud üles tunnistate, antakse need andeks, seepärast peab teie südametunnistus süütegedest puhas olema.”

⁸ Jeesusele meeldis väga paganate terane huumorimeel. Just süürlanna Norana huumorimeel koos tema suure ja visa usuga oli Meistri südant liigutanud ja tema halastuse ärritanud. Jeesusel oli väga kahju, et tema rahval — juutidel — naljasoon puudus. Ta ütles kord Toomale: „Minu inimesed võtavad end liiga tõsiselt, nad ei oska peaaegu üldse naljast lugu pidada. Naljasoonega rahva seas ei oleks variseride koormav religioon kunagi tekkida saanud. Neil puudub ka järjekindlus: nad kurnavad sääski, aga neelavad alla kaameleid.”

3. TEEKOND RANNIKUT MÖÖDA PÕHJA POOLE

¹ Teisipäeval, 28. juunil lahkus Meister oma kaaslastega Siidonist ja suundus piki rannikut põhja poole, Porfüreoni ja Heldua suunas. Paganad võtsid neid hästi vastu ning selle õpetamis- ja jutlustamisnädala jooksul tulid paljud

neist taevariiki. Apostlid jutlustasid Porfüreonis ja evangelistid õpetasid Helduas. Sel ajal kui kakskümmend neli oma tööd tegid, jättis Jeesus nad kolmeks-neljaks päevaks omapead ja külastas rannikulinna Beirutit, kus ta peatus süürlase Malakia juures, kes oli uskuja ja aasta tagasi Bet-saidas viibinud.

² Kolmapäeval, 6. juunil pöördusid nad kõik Siidonisse tagasi ja jäid Justa majja pühapäeva hommikuni, mil lahkusid Tüürosesse, minnes lõuna poole mööda rannikut Sarepta kaudu ning jõudes Tüürosesse esmaspäeval, 11. juulil. Selleks ajaks olid apostlid ja evangelistid juba harjunud töötama nende niinimetatud paganate seas, kes tegelikult põlvnesid põhiliselt varasematest kaananlaste hõimudest, kelle veel varasemad esivanemad olid olnud semiidid. Kõik need rahvad rääkisid kreeka keelt. Apostlid ja evangelistid olid väga üllatunud, nähes, kui innukalt need paganad soovisid evangeeliumi kuulata ja kuivõrd valmis mõned neist olid seda uskuma.

4. TÜÜROSES

¹ Tüüroses õpetasid nad 11. juulist kuni 24. juulini. Iga apostel võttis endaga kaasa ühe evangelisti ning nii nad õpetasid ja jutlustasid kahekaupa kõigis Tüürose osades ja selle ümbruses. Selle toimeka meresadama paljukeelne elanikkond kuulas neid meeleldi ja hulk inimesi ristiti taevariigi välis-vennaskonda. Jeesus peatus ühe juudist uskuja Joosepi kodus, kes elas viis-kuus kilomeetrit Tüüroset lõuna pool, Hiramia haua lähedal. Hiram oli olnud Taaveti ja Saalomoni ajal Tüürose linnriigi kuningas.

² Selle kahe nädala jooksul tulid apostlid ja evangelistid iga päev Aleksandri muuli kaudu Tüürosesse väikesi koosolekuid pidama ja igal õhtul pöördus enamik neist tagasi laagrisse linnast lõunas asuva Joosepi maja juurde. Iga päev tuli linnast uskujaid, et Jeesusega tema peatuskohas vestelda. Meister kõneles Tüüroses vaid ühe korra, 20. juuli õhtupoolikul, mil ta õpetas uskujatele, et Isa armastab kogu inimkonda ja et Poja missioon on ilmutada Isa kõigile rahvastele. Nende paganate seas valitses taevariigi evangeeliumi vastu nii suur huvi, et selleks puhuks avati talle Melkarti templi ukse, ja huvitav on märkida, et hiljem ehitati sellesama iidse templi kohale ristiusu kirik.

³ Taevariiki uskusid paljud, kes juhtisid Tüürose purpuri tootmist. See värv oli Tüürose ja Siidoni maailmakuulsaks teinud ning aidanud kaasa nende linnade ülemaailmsetele kaubandussidemetele ja hilisemale rikastumisele. Kui värvi tooraineks olnud mereloomade varud varsti pärast seda vähenema hakkasid, suundusid värvitootjad nende karpide uusi asukohti otsima. Maailma eri nurkadesse rännates viisid nad endaga kaasa taevariigi evangeeliumi sõnumi Jumalast kui isast ja inimestevahelisest vendlusest.

5. JEESUSE ÕPETUSED TÜÜROSES

¹ Tol kolmapäeva õhtupoolikul rääkis Jeesus esinemist alustades poolehoidjatele loo valgest liiliast, mis tõstab oma puhta lumivalge pea kõrgele päikese kätte, ehkki ta juured on all mustas maamullas. „Samuti,” ütles ta, „on ka sureliku inimese päritolu ja juured küll inimloomuse loomses pinnases, kuid usuga võib ta tõsta oma vaimse olemuse taevase tõe päikesevalgusesse ja isegi imeväärsed vaimuvilju kanda.”

² Selle jutluse ajal kasutas Jeesus esimest ja ainukest mõistujuttu, mis oli seotud tema enda elukutsega — puusepatööga. „Ehita vaimuannetega ülla loomuse kasvuks hea vundament,” manitses ta ja jätkas: „Selleks, et kanda vaimuvilju, peate vaimust sündima. Peate laskma end vaimust õpetada ja juhtida, kui tahate elada vaimust täidetud elu oma kaaslaste seas. Ent ärge korrake rumala puusepa viga, kes raiskab väärtuslikku aega koiaukudega või tõukudest uuristatud puidu servamisele, mõõtmisele ja silumisele; kulutab kogu oma jõu mädanenud palgile, kuid peab selle lõpuks kõrvale heitma, sest seda ei kõlba panna maja vundamenti, mis peab taluma aja ja tormide rünnakuid. Igaüks veendugu, et tema loomuse intellektuaalsed ja moraalsed alused suudavad küllaldaselt toetada avarduva ja õilistuva vaimse olemuse pealishitist, mis omakorda muundab surelikku meelt ning seejärel koos taasloodud meelega saavutab surematu hinge kujunemise. Teie vaimne olemus — ühiselt loodud hing — on elav võrse, kuid indiviidi meel ja moraal on see pinnas, millest need inimarengu ja jumaliku saatuse kõrgemad avaldumised peavad tärkama. Areneva hinge pinnas on inimlik ja aineline, kuid selle meele ja vaimu ühise loodu saatuse on jumalik ja vaimne.”

³ Sama päeva õhtul küsis Naatanael Jeesuselt: „Meister, miks me palvetame, et Jumal meid kiusatusse ei viiks, kui me teame sinu ilmutusest Isa kohta, et ta ei tee kunagi midagi niisugust?” Jeesus vastas Naatanaelile:

⁴ „Pole ime, et sa niisuguseid küsimusi esitad, arvestades, et sa hakkad tundma Isa juba sellisena, nagu mina teda tunnen, mitte nii, nagu varased heebrea prohvetid teda ähmaselt nägid. Sa tead väga hästi, et meie esiisad kaldusid nägema Jumalat peaaegu kõiges, mis toimus. Nad otsisid Jumala kätt kõigis loodusnähtustes ja igas inimkogemuse ebatavalises episoodis. Nad seostasid Jumalat nii hea kui ka kurjaga. Nad arvasid, et ta pehmendas Moosese südant ja tegi kõvaks vaarao südame. Kui inimesel oli tugev tung midagi teha, head või kurja, tavatses ta seletada neid ebatavalisi emotsioone sõnadega „Issand rääkis minuga, käskis teha seda ja teist või minna sinna ja tänna”. Et aga inimestel tekkis nii sageli ja nii tugevaid kiusatusi, hakkasid meie esiisad uskuma, et Jumal on neid selliselt juhtinud kas nende proovilepanemiseks, karistamiseks või karastamiseks. Teie olete aga tõepoolest juba targemad. Te teate, et inimesed satuvad liigagi sageli kiusatusse omaenda isekuse ja loomliku olemuse tõttu. Kui teil mõni kiusatus tekib ja te mõistate täielikult selle olemust, siis suunake vaimu, meele ja keha väljendust otsiv energia arukalt ümber kõrgematesse kanalitesse ja idealistlikumate sihtide poole. Nii võite

muundada oma kiusatused kõrgeimat liiki ülevaks surelikuks hoolekandeks, vältides samal ajal peaaegu täielikult neid loomse ja vaimse olemuse vahelisi kurnavaid ja nõrgestavaid vastuolusid.

⁵ Ent ma hoiatan teid, et te ei teeks rumalust ega püüaks tõrjuda kiusatuse ületamiseks üht iha teise ja oletatavasti kõrgema ihaga ainult inimtahte jõul. Kui tahate vähema ja madalama olemuse üle tõelist võitu saavutada, peate jõudma sellise vaimse hüveni, mille vastu teil on tõesti välja kujunenud tegelik huvi, ja armastuseni nende kõrgemate ja idealistlikumate käitumisvormide suhtes, millega teie meel soovib asendada madalamaid ja vähem idealistlikke käitumisharjumusi, mida te kiusatusena ära tunnete. Selliselt vabanete pigem vaimselt muundudes, surumata surelikke ihasid petlikult alla ja koormamata end üha enam üle. Vana ja madalam unustatakse armastuses uue ja kõrgema vastu. Ilu võidutseb alati inetuse üle kõigi silmis, keda valgustab tõearmastus. Uue ja siira vaimse kiindumuse pulbitsevas energias on vägev jõud. Ning ma ütlen teile taas: ärge laske kurjal enda üle võitu saada, vaid pigem võitke kuri heaga.”

⁶ Apostlid ja evangelistid jätkasid veel hilise ööni küsimuste esitamist ja nendele antud arvukate vastuste põhjal esitaksime järgmised mõtted nüüdisaegses sõnastuses:

⁷ Ainelise edu põhialused on jõuline ambitsioonikus, arukas otsustusvõime ja kogenud tarkus. Juhtimisoskus rajaneb loomupärastele võimetele, otsustusvõimele, tahtejõule ja kindlameelsusele. Vaimne saatuse sõltub usust, armastusest ja pühendumisest tõe — õigluse — ja Jumal ja olla temasarvane.

⁸ Ärgu heidutagu teid avastus, et olete vaid inimesed. Inimloomus võib kalduda pahe poole, kuid pole loomult patune. Ärgu masendagu teid suutmatuse unustada täielikult mõningaid kahetsusväärseid kogemusi. Vead, mida te ajalikus elus ei suuda unustada, unustate igavikus. Kergendage oma hingekoormat sellega, et vaatate kaugele ette oma eesmärgi poole, oma elujärgu avardamisele universumis.

⁹ Ärgu tehke seda viga, et hindate hinge väärtust meele ebatäiuslikkuse või keha isude järgi. Ärgu otsustage hinge üle ega hinnake selle tulevikku ühe õnnetu inimliku episoodi alusel. Teie vaimset saatust piiravad ainult teie endi vaimsed igatsused ja eesmärgid.

¹⁰ Religioon on Jumalat tundva inimese areneva surematu hinge puhtvaimne kogemus, kuid moraalne tugevus ja vaimne energia on vägevad jõud, mida võib kasutada raskete sotsiaalsete olukordade ja keeruliste majanduslike probleemide lahendamiseks. Need moraali- ja vaimuanded muudavad kõik inimelu tasandid rikkamaks ja tähenduslikumaks.

¹¹ Kui te õpite armastama vaid neid, kes armastavad teid, olete määratud elama kitsast ja väiklast elu. Inimlik armastus võib tõesti olla vastastikune, kuid jumalik armastus on rahulduse otsimisel igati väljapoole suunatud. Mida vähem on iga loodud-olendi olemuses armastust, seda

suurem on armastusevajadus ja seda enam püüab jumalik armastus seda vajadust rahuldada. Armastus ei ole kunagi omakasupüüdlik ja seda ei saa iseendale kinkida. Jumalik armastus ei saa jääda väljendamata, seda tuleb isetult annetada.

¹² Taevariigisse uskujatel peaks olema kõige aluseks kogu hingest tulev usk teatavas õigluse võitu. Taevariigi ülesehitajad ei tohi kahelda igavese pääsemise evangeeliumi tões. Uskjad peavad õppima üha enam, kuidas astuda kõrvale elu askeldustest — pääseda ainelise eksistentsi tülinast — värskendamaks hinge, innustamaks meelt ja uuendamaks vaimu palveldava osaduse kaudu.

¹³ Jumalat tundvaid indiviide õnnetused ei heiduta ja pettumused ei masenda. Uskujaid ei puuduta ainelistele murrangutele järgnev rõhutatus, vaimuelu elavaid ei häiri ainelise maailma vahejuhtumid. Igavese elu kandidaadid astuvad kõigile elumuutustele ja sureliku elu muredele vastu jõuduandva ja jaatava edasiviiva suhtumisega. Tõelisel uskujal on iga päevaga *kergem* õigesti toimida.

¹⁴ Vaimne elu suurendab tunduvalt tõelist enesest lugupidamist. Ent enesest lugupidamine ei ole eneseimetlus. Enesest lugupidamine on alati kooskõlas oma kaaslaste armastamise ja teenimisega. Pole võimalik austada ennast rohkem, kui te armastate oma ligimest; üks mõõdab, mil määral olete suuteline teiseks.

¹⁵ Päevade möödudes omandab iga tõeline usklik üha parema oskuse ahvatleda oma kaaslasti igavest tõde armastama. Kas oskate täna leidlikumalt inimkonnale headust ilmutada kui eile? Kas oskate sel aastal paremini õiglust soovitada kui eelmisel aastal? Kas oskate üha osavamalt juhtida januseid hingi vaimuriiki?

¹⁶ Kas teie ideaalid on piisavalt kõrged, kindlustamaks teie igavest pääsemist, ning samal ajal teie ideed nii praktilised, et võite olla kasulik kodanik, tegutsemaks maa peal koos oma surelike kaaslastega? Vaimus olete taeva kodanikud, lihas olete endiselt maiste kuningriikide kodanikud. Andke keisritele seda, mis on aineeline, Jumalale aga seda, mis on vaimne.

¹⁷ Arengulise hinge vaimujõudu mõõdab teie usk tõesse ja armastus inimese vastu, kuid teie inimliku iseloomu tugevust mõõdab teie võime hoiduda vimmapidamisest ja loobuda norutamisest, seistes vastamisi sügava kurbusega. Lüüasaamine on veatu peegel, milles võite ausalt oma tõelist mina vaadelda.

¹⁸ Kas oskate vanemaks saades ja taevariigi asjades kogemusi omandades tülikate surelikega juba taktitundeliselt toime tulla ja sallivamalt tõrksate kaaslastega koos elada? Taktitundele toetuvad ühiskonna mõjutusvahendid ja sallivus on suure hinge tunnusmärk. Kui teil on need haruldased ja kütkestavad anded olemas, muutute aja möödudes erksamaks ja osavamaks oma väärilistes pingutustes vältida kõiki sotsiaalseid arusaamatusi. Need targad hinged suudavad vältida paljusid probleeme, mis saavad kindlasti kõigi nende osaks, kes kannatavad emotsionaalse kohanemisvõimetuse all, kes ei saa kuidagi täiskasvanuks ja keelduvad sündsalt vananemast.

¹⁹ Vältige ebaausust ja ebaõiglust kõigis oma pingutustes jutlustada tõde ja kuulutada evangeeliumi. Ärge taotlege teenimatut tunnustust ega ihaldage pälvimatut osavõtlikkust. Armastage, tundke nii jumalikku kui ka inimlikku armastust, ükskõik kas olete selle enda arvates ära teeninud või mitte, ja armastage vabalt vastu. Ent kõigis teistes austamise ja meelitamisega seotud asjades otsige vaid seda, mis ausalt teile kuulub.

²⁰ Jumalat tundev surelik on pääsemises kindel, ta ei kard elu, ta on aus ja järjekindel. Ta teab, kuidas vapralt taluda vältimatuid kannatusi, ega kaeba paratamatute raskustega silmitsi seistes.

²¹ Tõeline usklik ei tüdine heategudest vaid sel põhjusel, et tema püüdlused nurjuvad. Raskused ergutavad tõelise armastaja indu, takistused aga vaid kutsuvad heitumatut taevariigi-ülesehitajat pingutusi tegema.

²² ¶ Enne, kui nad valmistasid Tüürorest lahkuma, andis Jeesus neile veel palju muidki õpetusi.

²³ Päeval enne lahkumist Tüürorest, et pöörduda tagasi Galilea järve piirkonda, kutsus Jeesus oma kaaslast kokku ja andis kaheteistkümnele evangelistile korralduse minna tagasi teist teed, mitte koos kaheteistkümne apostliga. Kui evangelistid olid siin Jeesusest lahkunud, ei olnud nad enam kunagi temaga nii lähedastes suhetes.

6. TAGASIPÖÖRDUMINE FOINIIKIAST

¹ Pühapäeva, 24. juuli lõuna paiku lahkus Jeesus kaheteistkümne apostliga Joosepi kodust, mis asus Tüürorest veidi lõuna pool, ja nad asusid mööda rannikut tee Ptolemaisi. Nad jäid sinna üheks päevaks, et rääkida lohutussõnu seal elavatele uskujatele. Peetrus pidas neile jutluse 25. juuli õhtul.

² Teisipäeval lahkusid nad Ptolemaisist ja läksid Tiberia teed mööda itta, sisemaale Jotapata lähedale. Kolmapäeval tegid nad Jotapatas peatuse ja õpetasid uskujatele veel taevariigi tõdesid. Neljapäeval lahkusid nad Jotapatast, suundudes Raama kaudu Naatsareti-Liibanoni mäe teed mööda põhja poole Sebuluni külla. Reedel pidasid nad Raamas koosolekuid ja jäid sinna ka sabatiks. Nad jõudsid Sebuluni pühapäeval, 31. juulil, pidasid seal koosoleku ja lahkusid järgmisel hommikul.

³ Sebulunist reisisid nad Magdala-Siidoni tee ristumiskohani Gisala lähedal ja suundusid sealt Galilea järve läänekaldale, Kapernaumast lõunas asuvasse Geneetsaretti, kus nad pidid kohtuma Taavet Sebedeusega, et aru pidada, kuidas taevariigi evangeeliumi jutlustamise tööd jätkata.

⁴ Lühiajalise nõupidamise ajal Taavetiga said nad teada, et paljud juhid olid kogunenud teisele poole järve Gerasasse, ja samal õhtul viidi nad paadiga üle järve. Nad puhkasid ühe päeva vaikselt mägedes ja läksid järgmisel päeval lähedalasuvasse parki, kus Meister oli kunagi viit tuhandet inimest söötnud. Siin puhkasid nad kolm päeva ja pidasid iga päev nõu. Neil nõupidamistel osales ligikaudu viiskümmend meest ja naist, ainsad, kes olid Kapernauma ja selle ümbruse arvukatest uskujatest alles jäänud.

⁵ ¶ Kui Jeesus viibis Kapernaumast ja Galileast eemal Foiniikias, arvasid tema vaenlased, et kogu liikumine on

laiali läinud, ning järeldasid Jeesuse kiire lahkumise põhjal, et ta on nii hirmu täis, et ei tule ilmselt enam kunagi tagasi neid tülitama. Kogu aktiivne vastuseis tema õpetustele oli peaaegu vaibunud. Uskujad hakkasid jälle avalikke koosolekuid pidama ja suurte katsumuste sõelale vastu pidanud ning tõeliselt ustavaks jäänud evangeeliumi uskujad asusid nüüd järk-järgult, kuid tõhusalt oma ridu koondama.

⁶ Herodese vend Filippus oli juba pooleldi hakanud Jeesusesse uskuma ja saatis Meistrile sõna, et too võib tema valdustes vabalt elada ja töötada.

⁷ Kask sulgeda kõik juudi sünagoogid Jeesuse ja tema poolehoidjate õpetustele oli kirjatundjatele ja variseridele kahjulikult mõjunud. Niipea kui Jeesus oli vaidluste keskpunktist taandunud, reageeris sellele kogu juudi rahvas; Jeruusalemmas kasvas variseride ja Suurkohtu juhtide vastu üldine meelepaha. Paljud sünagoogide juhid hakkasid tasapisi Abnerile ja tema kaaslastele oma sünagooge avama,

väites, et need õpetajad on Johannese poolehoidjad, mitte Jeesuse jüngrid.

⁸ Isegi Herodes Antipas muutis meelt ja kuulnud, et Jeesus peatub teisel pool järve tema venna Filippuse territooriumil, saatis Meistrile sõna, et ehkki ta oli kirjutanud alla korraldusele Jeesus Galileas vahistada, pole ta andnud samasuguseid volitusi tema kinnivõtmiseks Pereas. Sellega vihjas ta, et Jeesust ei häirita, kui ta Galileasse ei tule; samuti teatas ta oma otsusest Jeruusalemma juutidele.

⁹ Nii oli olukord esimese augusti paiku 29. aastal pKr, mil Meister Foiniikia misjoniretkelt tagasi pöördus ja hakkas oma laialipaisatud, läbikatsutud ning hõrenenud jõude selle maise missiooni viimaseks sündmusrikkaks aastaks ümber korraldama.

¹⁰ Nüüd, kui Meister valmistus oma kaaslastega kuulutama uut religiooni — inimmeeles elava Jumala vaimu religiooni —, oli täiesti selge, mille pärast võideldi.

ENNE kui Jeesus kaheteistkümne mõneks ajaks Filippuse Kaisarea lähetele suundus, korraldas ta Taaveti sõnumitoojate kaudu pühapäevaks, 7. augustiks külaskäigu Kapernauma, et oma perekonnaga kohutada. See kohtumine pidi toimuma Sebedeuse paaditöökojas. Taavet Sebedeus oli kutsunud Jeesuse venna Juuda kaudu kohale kogu naatsareti pere — Maarja ja kõik Jeesuse vennad-õed — ning Jeesus läkski koos Andrease ja Peetrusega sellele kohtumisele. Ka Maarja ja lapsed soovisid kindlalt kokkuleppesest kinni pidada, kuid juhtus nii, et rühm varisere, kes teadsid Jeesuse viibimisest teisel pool järve Filippuse valdustes, otsustas Maarjat külastada, et Jeesuse asukohta välja uurida. nende Jeruusalemma erisaadikute saabumine häiris Maarjat väga ning need järeldasid kogu pere pingsast ja närvilisest hoiakust, et ilmselt on Jeesust neile külla oodata. Seepärast seadsid nad end Maarja kodus sisse, kutsusid endale abiväge ja jäid kannatlikult Jeesuse saabumist ootama. nüüd muidugi ei püüdnud enam ükski pereliige Jeesusega kokku lepitud kohtumisele minna. nii Juudas kui ka Rutt üritasid päeva jooksul mitu korda variseride valvsa silma alt pääseda ja Jeesusele sõna saata, kuid kõik oli asjata.

² Kohe pärast lõunat tõid Taaveti sõnumitoojad Jeesusele teate, et variserid on end tema ema maja läve ees laagrisse seadnud, ja Jeesus ei proovinudki oma perekonnaga kokku saada. Jälle läks nii, et Jeesus ei saanud oma maise perega kohutada, kuigi seda polnud võimalik kummagi süüks panna.

1. TEMPLI MAKSIKOGUJA

¹ Sel ajal kui Jeesus Andrease ja Peetrusega paaditöökoja lähedal järve ääres ootas, tuli nende juurde templi maksukoguja, kes kutsus Jeesust ära tundes Peetruse kõrvale ja küsis: „Kas sinu Meister ei maksagi templile maksu?” Peetrus tahtis juba väljendada nõrdimust mõtte üle, et Jeesus peaks oma vihavaenlaste usutegevuse ülalpidamiseks maksma, kuid nähes maksukoguja iseäralikku näoilmet, oletas õigesti, et teda tahetakse meelega lõksu meelitada ja ärgitada keelduma maksmast tavalist poolesekklist maksu Jeruusalemma templiteenistuse toetuseks. Seepärast vastas Peetrus: „Muidugi maksab Meister templi maksu. Oota värava juures, ma toon selle sulle kohe ära.”

² Peetrus oli aga seda lubades liialt kiirustanud. nende raha oli Juuda käes, too aga teisel pool järve. Ei temal, ta vennal ega Jeesusel olnud raha kaasas. Teades, et variserid neid otsivad, ei saanud nad ka Betsaidasse raha järele minna. Kui Peetrus rääkis Jeesusele maksukogujast ja sellest, et ta oli mehele raha lubanud, ütles Jeesus: „Kui sa lubasid, siis pead maksma. Millega sa aga oma lubadust täidad? Kas sa hakkad jälle kala püüdma, et sõna pidada? Hoolimata sellest, Peetrus, tuleb meil praeguses olukorras maks ära maksta. Ärgem andkem neile meesetele põhjust pahaks panna meie suhtumist. Ootame siin, kuni sa käid paadiga

järvel, heidad võrgu vette ja turul kala ära müünud, maksad maksukogujale meie kõigi kolme eest.”

³ Läheduses seisnud Taaveti salajane sõnumitooja oli kõike pealt kuulnud ja viipas nüüd oma kaaslasele, kes kalda ääres kalastas, et see kiiresti maale tuleks. Kui Peetrus valmistus paadiga kalale minema, andis too sõnumitooja koos oma kalurist sõbraga talle mitu suurt korvitäit kala. nad aitasid tal kala lähedalasuva kalakaupmehe juurde viia, kes saagi ära ostis, ja saadud rahast ning Taaveti sõnumitooja lisatud summast piisas, et nende kolme eest templimaks maksta. Maksukoguja võttis maksu vastu, loobudes viivise nõudmisest, sest nad olid Galileast mõnda aega ära olnud.

⁴ Pole ime, et teie ürikutes leidub lugu sellest, kuidas Peetrus püüdis kala, kellel oli seekel suus. Tol ajal oli liikvel palju jutte kalade suust leitud varandustest, lood imetabastest juhtumitest olid päris tavalised. Kui Peetrus hakkas nende juurest paadi suunas minema, oli Jeesus seetõttu poolnaljatamisi märkinud: „Imelik, et kuningapojad peavad andamit maksma; tavaliselt võetakse võõrastelt õukonna ülalpidamiseks maksu, kuid kohasem on võimudele mitte ette jääda. Mine, võib-olla püüad kala, kellel on seekel suus.” Kuna Jeesus oli nii rääkinud ja Peetrus peagi templimaksuga ilmunud, pole sugugi üllatav, et see vahejuhtum paisutati hiljem imeks, nagu selle on kirja pannud Matteuse evangeeliumi üleskirjutaja.

⁵ Jeesus ootas koos Andrease ja Peetrusega järve kaldal peaaegu päikeseloojanguni. Sõnumitoojad tõid neile teate, et Maarja maja on ikka veel järelevalve all, ja nii läksid kolm ootajat pimenedes paati ning aerutasid pikkamööda Galilea järve idarannikule.

2. BETSAIDA-JULIASES

¹ Esmaspäeval, 8. augustil, kui Jeesus oli kaheteistkümne apostliga Betsaida-Juliase lähedal Magadani pargis laagris, tulid enam kui sada uskujat, evangelistid, naiskorpused ja teised taevariigi rajamisest huvitatud inimesed Kapernauma nõu pidama. Saabusid ka paljud variserid, kes olid kuulnud, et Jeesuski on kohal. Selleks ajaks olid variseride püüetega Jeesus lõksu meelitada ühinenud ka mõned saduserid. Enne omavahelist nõupidamist uskujatega pidas Jeesus avaliku koosoleku, millest võtsid osa ka variserid, kes hakkasid Meistrile valjul häälel küsimusi esitama ja muul viisil koosviibimist häirima. Segajate eestvedaja ütles: „Õpetaja, tahaksime saada sinult tunnustähe, et sul on volitus õpetada; kui sa selle oled andnud, teavad kõik inimesed, et sind on saatnud Jumal.” Ja Jeesus vastas neile: „Õhtu jõudes te ütlete, et tuleb ilus ilm, sest taevast punetab. Ja varahommikul te ütlete, et tuleb halb ilm, sest taevast punetab ja on sompus. Kui näete läänes pilve kerkimas, ütlete, et on oodata hoovihma; kui puhub lõunatuul, ütlete, et on saabumas kõrvetav kuumus. Kuidas te oskate nii hasti aru saada taeva palgest, aegade tunnustähtede üle aga ei

suuda sugugi otsustada? neile, kes soovivad kindlasti tõde tunda, on tunnustäht juba antud, ent pahatahtlikule ja silmakirjalikule sugupõlvele ei anta ühtki tunnustähte.”

² ¶ Seda öelnud, eemaldus Jeesus, et valmistuda õhtuseks nõupidamiseks oma poolehoidjatega. Sellel nõupidamisel otsustati käivitada kõigis Dekapolise linnades ja külades ühine misjoniretk, niipea kui Jeesus naaseb koos kaheateistkümne apostliga oma kavandatud külaskäigult Filippuse Kaisareasse. Jeesus osales Dekapolise misjoniretke kavandamisel ja lausus koosolekut lõpetades: „Ma ütlen teile, hoiduge variseride ja saduseride haputaignast! Ärge laske end petta nende pealtnäha suurest õpetatusest ja sügavast ustavusest vormilisele religioonile. Juhinduge ainult elava tõe vaimust ja tõelise religiooni väest. Teid ei päästa mitte hirm surnud religiooni ees, vaid pigem teie usk taevariigi vaimsete reaalsuste elavasse kogemusse. Ärge laske end pimestada eelarvamustest ega halvata hirmul. Ärge laske aukartusel traditsioonide ees sedavõrd oma arusaamist moonutada, et teie silmad enam ei näe ja kõrvad ei kuule. Tõelise religiooni eesmärk ei ole ainult rahu tuua, vaid pigem edasiminekut kindlustada. Südamis ei saa olla rahu ega meele edenemist, kui te ei armu kõigest südamest tõesse, igaveste reaalsuste ideaalidesse. Teie ette seatakse elu ja surma küsimused — aja patused naudingud igaviku õiglaste reaalsuste vastu. Peaksite juba nüüd otsima pääsu hirmu ja kahtluse kütkeist, hakates elama uut usu ja lootuse elu. Kui teie hinges kerkivad oma kaasinimeste teenimise tunded, ärge lämmatage neid; kui teie südames paisub armastus oma naabri vastu, väljendage neid kiindumustunge arukas hoolitsuses oma kaaslaste tõeliste vajaduste eest.”

3. PEETRUSE TUNNISTUS

¹ Teisipäeva varahommikul lahkus Jeesus kaheateistkümne apostliga Magadani pargist Filippuse Kaisareasse, nelivürst Filippuse valduste pealinna. Filippuse Kaisarea asus imekaunis ümbruses. See paiknes pesana veetlevas orus maaliliste mägede vahel, kus Jordani jõgi maa-alusest koopast välja voolas. Põhja pool olid hästi näha Hermoni mäe kõrged tipud ja neist lõunas asuvatest mägedest avanes suurepärane vaade Jordani ülemjooksule ja Galilea järvele.

² Jeesus oli käinud oma taevariigitöö algusaegadel Hermoni mäel ja nüüd, mil ta oli jõudmas oma tegevuse lõpp-etappi, soovis ta sellele katsumuste ja triumfi mäele tagasi pöörduda, lootes, et apostlid omandavad seal uue nägemuse oma ülesannetest ja uue jõu vahetult eesisevaks katsumusteajaks. Teel rännates, umbes sel ajal, kui nad Meeromi veest lõuna poolt möödusid, rääkisid apostlid omavahel hiljutistest kogemustest Foiniikias ja mujal ning meenutasid, kuidas nende sõnum oli vastu võetud ja kuidas eri rahvad nende Meistrisse suhtunud.

³ Lõunapeatuse ajal esitas Jeesus kaheateistkümnele äkki esmakordselt küsimuse, mis puudutas teda ennast. Ta küsis neilt nende üllatuseks: „Mis inimesed räägivad, kes ma nende arvates olen?”

⁴ ¶ Jeesus oli õpetanud apostlitele pikki kuid taevariigi olemust ja iseloomu ning teadis hästi, et on saabunud aeg õpetada neile lähemalt omaenda olemust ja oma isiklikku suhet taevariigiga. Kui nad nüüd seal mooruspuude all istusid, valmistus Meister pidama üht tähtsamat koosolekut kogu selle aja jooksul, mis ta üldse oma väljavalitud apostlitega veetis.

⁵ ¶ Jeesusele vastasid enam kui pooled apostlid. nad ütlesid talle, et kõik teda tundvad inimesed peavad teda kas prohvetiks või erakordseks inimeseks; et isegi tema vaenlased kardavad teda väga, pidades tema võimeid tõendiks sellest, et ta on liidus kuradite vürstiga. nad ütlesid talle, et Juudamaal ja Samaarias peavad mõned teda surnuist ülestõusnud Ristija Johanneseks. Peetrus selgitas, et Jeesust on eri aegadel ja eri isikute poolt võrreldud Moosese, Eelija, Jesaja ja Jeremijaga. Kuulnud neid vastuseid, tõusis Jeesus, vaatas enda ümber poolringis istuvat kahteistkümnet apostlit, viipas hämmastava tunderõhuga nende poole ja küsis: „Aga mis teie ütlete, kes mina olen?” Hetkeks valitses pinev vaikus. Kaksteist apostlit vaatasid Meistrit ainiti, kuni Siimon Peetrus püsti hüppas ja hüüatas: „Sa oled Vabastaja, elava Jumala Poeg.” Ja üksteist apostlit tõusid kõik ühel meelel jalule, andes mõista, et Peetrus oli rääkinud nende kõigi eest.

⁶ Jeesus andis neile märku taas istuda, ise aga jäi seisma ja ütles: „Seda on teile ilmutanud minu Isa. nüüd on teil aeg minu kohta tõde teada saada. Kuid ma vannutan teid, et te sellest praegu kellelegi ei räägiks. Asume teele.”

⁷ Nii jätkasidki nad reisi Filippuse Kaisareasse, jõudsid kohale sama päeva hilisõhtul ja peatusid Celsuse majas, kes neid juba ootas. Apostlid magasid tol ööl vähe; nad näisid aimavat, et nende elus ja taevariigitöös oli toimunud suur sündmus.

4. KESKUSTELU TAEVARIIGIST

¹ Pärast Jeesuse ristimist Johannese poolt ja Kaanas vee veiniks muutmist olid apostlid, igaüks ise ajal, teda tõesti messiaks pidanud. Mõni neist olid lühikest aega tõepoolest uskunud, et ta on oodatud Vabastaja. Ent vaevalt sai see lootus nende südamesis tärnata, kui Meister selle mõne purustava sõna või pettumustvalmistava teoga hävitas. neis valitses juba ammu segadus vastuolu tõttu, mida tekitasid ühelt poolt nende kujutlused oodatud messiasist ja teiselt poolt nende südamesse talletatud kogemused erakordsest suhtest tolle erakordse inimesega.

² Sel kolmapäeva ennelõunal kogunesid apostlid Celsuse aeda lõunat sööma. Siimon Peetrus ja seloot Siimon olid suurema osa ööst ja hommikul kohe pärast magamast tõusmist oma vendadega tõsist tööd teinud, et nad kõik hakkaksid kogu südamest tunnistama Meistrit mitte ainult messiaks, vaid ka elava Jumala jumalikuks Pojaks. Kaks Siimonit olid oma arusaamades Jeesusest peaaegu ühel nõul ja nad tegid usinalt tööd, et ka nende vennad need seisukohad täielikult omaks võtaksid. Andreas jäi küll apostlite korpuse üldjuhiks, kuid tema vennast Siimon Peetrusest oli saamas üha enam ja kõigi nõusolekul kaheateistkümne eestkõneleja.

³ Lõuna paiku istusid nad kõik aias, kui tuli Meister. Igähe näol oli väärikalt pühalik ilme ja nad tõusid tema lähenedes püsti. Jeesus leevendas pinget sõbraliku ja vennaliku naerutusega, mis oli talle nii iseloomulik, kui tema poolehoidjad võtsid ennast või mõnda nendega seotud juhtumit liiga tõsiselt. Ta andis neile juhatava viipega märku istuda. Kaksteist apostlit ei tervitanud Meistri tulekut enam kunagi püstitõusmisega. nad nägid, et ta ei kiida niisugust välist lugupidamisavaldust heaks.

⁴ Kui nad olid söönud ja arutasid eelseisvat reisi Dekapolisesse, vaatas Jeesus neile äkki otsa ja ütles: „nüüd, mil on möödunud terve päev sellest, kui te nõustusite Siimon Peetruse ütlusega Inimese Poja olemuse kohta, küsin ma teilt, kas te olete oma otsusele kindlaks jäänud?” Seda kuulates kaksteist apostlit tõusid ja Siimon Peetrus astus mõne sammu Jeesuse poole ning ütles: „Jah, Meister, oleme küll. Usume, et sina oled elava Jumala Poeg.” Ja Peetrus istus taas oma vendade juurde.

⁵ Jeesus ütles kaheteistkümnele, ikka veel püsti seistes: „Te olete minu valitud saadikud, aga ma tean, et te ei saaks seda praegu uskuda puhtinimlikest teadmistest lähtudes. See on minu Isa vaimu ilmutus teie hinge sisimas. Seega, kui te tunnistate seda oma sisimas elavalt minu Isa vaimult saadud taipamise järgi, pean ka teatama, et ehitan sellele alusele taevariigi vennaskonna. Sellele vaimse reaalsuse kaljule ehitan oma Isa taevariigi igaveste reaalsuste vaimse vendluse elava templi. Selle jumaliku vaimu inimliku vennaskonna vastu ei saa kõik pahe jõud ega patuväed kokku. ning ehkki minu Isa vaim on alati jumalik teejuht ja õpetaja kõigile, kes sellesse vaimuvennaskonda astuvad, annan nüüd teile ja teie järeltulijatele üle välise taevariigi võtmed — võimu ajalike asjade üle —, selle meeste ja naiste kui taevariigi osaliste ühenduse sotsiaalsete ja majanduslike isärasuste mõistmiseks.” ning ta vannutas neid taas, et nad ei räägiks esialgu kellelegi, et ta on Jumala Poeg.

⁶ ¶ Jeesus oli hakanud juba oma apostlite ustavusse ja aususesse uskuma. Meister arvas, et kui tema valitud esindajate usk pidas vastu hiljutistele katsumustele, siis talub see kahtlemata ka peagi eesootavaid tuleproove ning nad tulevad kõigi oma lootuste pealtnäha täielikust hävingust välja uue usulise elukorralduse uude valgusesse ja suudavad seetõttu minna edasi valgustama pimeduses kobavat maailma. Tol päeval hakkas Meister uskuma kõigi oma apostlite ususse peale ühe.

⁷ Alates sellest päevast on seesama Jeesus ehitanud sedasama elavat templit sellesamale oma jumaliku pojaseisuse igavesele vundamendile, ning need, kellest said tänu sellele eneseteadlikud Jumala pojad, on inimkiivid, kellest on ehitatud see elav pojaseisuse tempel, mida püstitatakse vaimude igavese Isa tarkuse ja armastuse hiilguseks ja auks.

⁸ ¶ Kui Jeesus oli seda öelnud, saatis ta kaksteist apostlit mägedesse, et nad kuni õhtusöögini, igäüks omaette, otsiks tarkust, jõudu ja vaimset juhatust. Ja nad tegid, nagu Meister oli nõudnud.

5. UUS KÄSITUS

¹ Peetruse tunnistuse uus ja eluliselt tähtis joon oli Jeesuse selge tunnistamine Jumala Pojaks, tema jumalikkuse vaieldamatu tunnistamine. Alates tema ristimisest ja Kaana pulmast olid apostlid teda mitmes mõttes messiaiks pidanud, aga juutide arusaama oma rahva vabastajast ei kuulunud tema *jumalikkus*. Juudid ei olnud õpetanud, et messias on jumalik; ta pidi olema „salvitu”, aga vaevalt küll olid nad temast mõelnud kui „Jumala Pojast”. Teises tunnistuses rõhutati rohkem *ühendatud olemust*, taevalikku asjaolu, et ta oli Inimese Poeg ja Jumala Poeg, ning suurt tõde inimloomuse liidust jumaliku olemusega, millele Jeesus lubas ehitada taevariigi.

² Jeesus oli püüdnud elada oma elu maa peal ja viia lõpule oma annetumissmissiooni just Inimese Pojana. Tema poolehoidjad kaldusid pidama teda oodatud messiaiks. Teades, et ta ei saa kunagi nende ootusi messia suhtes täita, püüdis ta nende arusaama messiasist selliselt muuta, et ta osaliseltki nende ootustele vastaks. Ent nüüd ta mõistis, et see kava tal ilmselt ei õnnestu. Seepärast otsustas ta julgelt teoks teha kolmanda kava — teatada kõigile oma jumalikkusest, kuulutada Peetruse tunnistus tõeks ja öelda kaheteistkümnele otse välja, et ta on Jumala Poeg.

³ Jeesus oli kolm aastat kuulutanud, et ta on „Inimese Poeg”, sest apostlid olid nende kolme aasta jooksul hakanud teda üha veendunumalt juutide oodatud messiaiks pidama. nüüd teatas ta avalikult, et on Jumala Poeg, olles otsustanud ehitada taevariigi Inimese Poja ja Jumala Poja *ühendatud olemusele*. Ta oli otsustanud hoiduda edasistest jõupingutustest veenda neid selles, et ta pole messias. Ta kavatses neile nüüd julgelt ilmutada, kes ta on, ja seejärel eirata nende kindlat soovi pidada teda edaspidigi messiaiks.

6. JÄRGMINE PÄRASTLÕUNA

¹ Jeesus jäi koos apostlitega veel üheks päevaks Celsuse majja ootama kullereid, keda Taavet Sebedeus oli läkitanud neile raha tooma. Kui Jeesuse populaarsus rahva hulcade seas kadus, vähenesid tunduvalt ka tulud. Kui nad Filippuse Kaisareasse jõudsid, oli nende varalaegas tühi. Matteus ei tahtnud Jeesuse ja oma vendade juurest sellisel ajal lahkuda ja tal polnud käepärast oma raha, mida Juudale anda, nagu ta nii palju kordi varem oli teinud. Taavet Sebedeus oli aga seda tulude tõenäolist kahanemist ette näinud ja andnud sõnumitoojatele juhised koguda läbi Juudamaa, Samaaria ja Galilea rännates rahvalt raha ning saata see pagendatud apostlitele ja nende Meistrile. nii jõudsidki sõnumitoojad sama päeva õhtuks Betsaidast kohale, tuues kaasa piisavalt raha apostlite ülalpidamiseks kuni nende tagasitulekuni, alustamaks Dekapolise reisi. Matteus lootis saada selleks ajaks raha oma viimase kinnisvara müügist Kapernaumas ja oli andnud korralduse, et see summa saadetakse anonüümselt Juudale.

² ¶ Ei Peetrusel ega teistel apostlitel olnud väga realistlikku ettekujutust Jeesuse jumalikkusest. nad ei saanud õieti arugi, et nende Meistri maises elujärgus oli alanud uus

epohh, aeg, mil õpetajast-ravijast oli saamas uuele käsitusele vastav messias — Jumala Poeg. Sellest ajast ilmus Meistri sõnumisse uus noot. nüüdsest oli tema ainsaks eluideaalsiks Isa ilmutamine, tema õpetuse ainus eesmärk oli aga esitada oma universumile isikustunud kujul seda ülimalt tarkust, millest võib aru saada vaid seda kogedes. Ta tuli selleks, et meil kõigil oleks elu ja et seda oleks külluslikumalt.

³ Nüüd algas Jeesuse lihaliku inimelu neljas, viimane etapp. Esimene etapp oli tema lapsepõlv, mil ta oli oma päritolust, olemusest ja saatusest inimolendina vaid ähmaset teadlik. Teise etapi moodustasid tema noorukiaastad ja varane meheiga, mil ta end üha enam tunnetama ja oma jumalikust olemusest ja inimlikust missioonist üha selgemini aru saama hakkas. Teine etapp lõppes tema ristimisega seotud kogemuste ja ilmutustega. Meistri maise kogemuse kolmas etapp kestis ristimisest ja hoolekandeaastatest õpetaja ja tervendajana kuni Peetruse tunnistuse ülitähtsa tunnini Filippuse Kaisareas. See tema maise elu kolmas periood hõlmas aega, mil ta apostlid ja lähemad poolehoidjad tundsid teda Inimese Pojana ja pidasid teda messiaks. Tema maise elujärgu neljas, viimane periood algas siin, Filippuse Kaisareas, ja kestis kuni ristilöömise-ni. Meistri hoolekandetöö sellele etapile, mis hõlmas tema lihaliku elu viimase aasta tööd ja vaeva, oli iseloomulik asjaolu, et ta tunnistas enda jumalikkust. Sel neljandal perioodil pidas küll enamik Jeesuse poolehoidjaid teda ikka veel messiaks, kuid apostlid hakkasid teda Jumala Pojaks pidama. Peetruse tunnistus tähistas uue perioodi algust, mil mõisteti täielikumalt tõde Jeesuse ülimast hoolekandest annetava Pojana Urantial kogu universumi heaks, ning tema väljavalitud saadikud tajusid — kuigi ähmaset — seda asjaolu.

⁴ Nii näitas Jeesus oma elus seda, mida ta õpetas oma religioonis: vaimse olemuse kasvu elava edasimineku kaudu. Ta ei rõhutanud oma hilisemate järgijate kombel lakkamatut võitlust hinge ja keha vahel. Pigem õpetas ta, et vaim võib kergesti mõlemat võita ning seda intellekti ja instinktide vahelist sõda suures osas tõhusalt ja tulusalt lepitada.

⁵ Sellest hetkest omandasid kõik Jeesuse õpetused uue tähenduse. Enne Filippuse Kaisaread esitas ta taevariigi evangeeliumi selle meisterõpetajana. Pärast Filippuse Kaisaread ei olnud ta enam pelgalt õpetaja, vaid tõusis esile igavese Isa, vaimuriigi keskme ja ääreala jumaliku esindajana, ning temalt nõuti, et ta teeks seda kõike inimolendina, Inimese Pojana.

⁶ Jeesus oli siiralt püüdnud juhtida oma poolehoidjaid vaimuriiki algul õpetajana, siis õpetaja-tervendajana, kuid nood ei lasknud sel sündida. Ta teadis hästi, et tema maine missioon ei saanud kuidagi täita juudi rahva ootusi Messiat, kelleks tema kunagi ei võinud saada. Ta püüdis rajada Isa taevariiki Inimese Pojana, kuid ta poolehoidjad ei suutnud temaga kaasa tulla. Seda nähes otsustas Jeesus oma uskujatele poolele teele vastu astuda ja valmistus seda tehes avalikult omaks võtma annetava Jumala Poja rolli.

⁷ Nii kuulsidki apostlid tol päeval, mil Jeesus nendega aias rääkis, palju uut. Mõned neist mõtteavaldustest tundusid isegi neile imelikenä. Muude hämmastavate ütluste seas kuulsid nad järgmisi:

⁸ „Nüüdsest on nii, et kui keegi soovib meiega liituda, võtku ta enda kanda pojaseisuse kohustused ja järgi mind. Ja kui mind enam teie keskel ei ole, ärge arva-ke, et maailm kohtleb teid paremini kui teie Meistrit. Kui te mind armastate, valmistuge tõestama seda kiindumust oma valmisolekuga tuua ülim ohver.

⁹ „Ja pange mu sõnu hästi tähele: ma pole tulnud mitte õigeid, vaid patuseid kutsuma. Inimese Poeg ei tulnud selleks, et tema eest hoolt kantaks, vaid tuli hoolt kandma ja annetama oma elu kõigile kingiks. Kuulutan teile, et olen tulnud otsima ja päästma neid, kes on kadunud.

¹⁰ „Mitte keegi selles maailmas ei näe praegu Isa, välja arvatud Isa juurest tulnud Poeg. Kui aga Poeg üles tõuseb, tõmbab ta kõik inimesed enese juurde ja igapähele, kes usub seda tõde Poja ühendatud olemusest, annetatakse elu, mis püsib kauem kui vaid ühe ajastu.

¹¹ „Me ei saa veel avalikult kuulutada, et Inimese Poeg on Jumala Poeg, aga teile on seda ilmutatud; seepärast räägin teile julgelt neist saladustest. Ehkki ma seisan praegu füüsiliselt teie ees, olen tulnud Jumal-Isa juurest. Enne kui oli Aabraham, olen mina. Tulin siia maailma sellena, kellel te mind tundnud olete, tõepoolest Isa juurest, ja ma teatan teile, et pean peagi siit maailmast lahkuma ning oma Isa töö juurde tagasi pöörduma.

¹² „Kas te saate nüüd oma usuga nende sõnade tõde mõista, ehkki ma hoiatan teid, et Inimese Poeg ei vasta teie isade ootustele messia suhtes? Minu kuningriiki ei ole sellest maailmast. Kas te suudate uskuda tõde minust, ehkki mul pole paika, kuhu oma pead panna, nii nagu rebastel on urud ja taeva lindudel pesad?

¹³ „Sellest hoolimata ütlen teile, et Isa ja mina oleme üks. Kes on näinud mind, on näinud ka Isa. Minu Isa tegutseb neis asjus minuga koos ega jäta mind kunagi minu missioonis üksi, nii nagu mina ei hülga teid, kui te peagi suundute üle kogu maailma seda evangeeliumi kuulutama.

¹⁴ Nüüd aga olen ma toonud teid siia, et veidi aega omavahel olla ning et te mõistaksite selle elu hiilgust ja suurust, millesse ma olen teid kutsunud: minu Isa taevariigi rajamist inimkonna südameis usu kaudu, minu vennaskonna ülesehitamist elavas seoses kõigi nende hingedega, kes sellesse evangeeliumisse usuvad.”

¹⁵ „Apostlid kuulasid neid julgeid ja hämmastavaid ütlusi vaikides, nad olid jahmunud. Nad läksid väikeste rühmadena laiali, et Meistri sõnade üle arutleda ja mõtiskleda. Nad olid tunnistanud, et ta on Jumala Poeg, ent nad ei suutnud mõista selle täit tähendust, mida neid oli tegema juhitud.

7. ANDREASE NÕUPIDAMINE

¹ Tol õhtul otsustas Andreas pidada iga oma vennaga isiklikult ja arutlevalt nõu ja tal olid kõigiga peale Juudas Iskarioti tulusad ning julgustavad jutuaajamised. Andreasel ei olnud kunagi olnud Juudaga nii lähedast isiklikku suhet kui teiste apostlitega ja seepärast ei suhtunud ta eriti tõsiselt sellesse, et Juudas polnud apostlite korpuse juhiga kunagi vabalt ja usalduslikult suhelnud. nüüd aga valmistas Juuda suhtumine Andreasele nii palju muret, et ta otsis õhtul hiljem, kui kõik apostlid juba sügavasti magasid, Jeesuse üles ja rääkis Meistrile oma ärevuse põhjusest. Jeesus ütles: „Sa toimisid õigesti, Andreas, et sa selle küsimusega minu juurde tulid, aga me ei saa teha mitte midagi muud, kui vaid seda apostlit ülimalt usaldada. Ja ära tema vendade sellest vestlusest minuga midagi räägi.”

² Ning see oli kõik, mis Andreas Jeesuselt välja uuris. Selle juudalase ja tema galilea vendade vahel oli alati olnud mingi võõristus. Ristija Johannese surm oli Juudast kohutanud ja Meistri noomitused teda tõsiselt solvanud; ta oli tundnud pettumust, kui Jeesus keeldus laskmast end kuningaks kuulutada, ja alandust, kui ta variseride eest põgenes; talle oli valmistanud meelehäarmi Jeesuse keeldumine vastata variseride väljakutsele anda tunnustäht ning teda oli hämmastanud Meistri keeldumine näidata oma võimu. Viimasel ajal oli aga Juudast masendanud ja vahel isegi rõhunud varalaeka tühjus ning ta tundis puudust ka rahvahulkade toetusest.

³ Needsamad kannatused ja katsumused tabasid mingil määral ja erinevalt ka kõiki teisi apostleid, kuid nemad armastasid Jeesust. nad pidid teda armastama rohkem kui Juudas, sest nad läksid temaga koos kuni kibeda lõpuni.

⁴ Juudalasena oli Juudas isiklikult solvunud Jeesuse hiljutisest apostlitele antud hoiatusest „hoiduda variseride haputaigna eest” ja ta kaldus pidama seda väidet varjatud vihjeks enda kohta. Ent Juudas tegi suure vea: kui Jeesus apostleid aeg-ajalt omaette palvetama saatis, ei astunud Juudas sel ajal siirasse osadusse universumi vaimujõududega, vaid tundis inimlikku hirmu, heietades õrnu kahtlusi Jeesuse missiooni suhtes ja andes järele oma õnnetule kalduvusele haududa kättemaksumõtteid.

⁵ ¶ Nüüd aga viis Jeesus apostlid endaga kaasa Hermo-ni mäele, kus ta pidi sisse juhatama oma maise hoolekande neljanda etapi Jumala Pojana. Mõned neist olid olnud tunnistajateks tema ristimisele Jordanis ja tema Inimese Poja elujärgu algusele ning ta soovis, et nad kuuleksid ka seda, kuidas ta saab volitused oma uueks avalikuks rolliks — esinemiseks Jumala Pojana. Seepärast ütles Jeesus reedel, 12. augusti hommikul kaheteistkümnenele: „Pange toidumoon valmis ja valmistuge rännakuks sinna mäele, kuhu vaim käsib mul minna, et võtta vastu käsk oma maine töö lõpetada. Ja ma tahan oma vennad kaasa võtta, et ka nemad saaksid jõudu koos minuga selle katsumusteaja läbimiseks.”

158 KIRI

MUUTMISE MÄGI

1 2. AUGUSTIL 29. aastal pKr reede õhtul enne päikeseloojangut jõudis Jeesus oma kaaslastega Hermoni mäe jalamile sellesama koha lähedale, kuhu noormees Tiglat oli kunagi ootama jäänud, kuni Meister tõusis üksi mäele Urantia vaimset käekäiku määrama ja luciferi mässule ametlikku lõppu tegema. Nad jäid sinna kaheks päevaks peagi ees ootavateks sündmusteks vaimseid ettevalmistusi tegema.

² Jeesus teadis üldiselt ette, mis mäel pidi toimuma, ning soovis väga, et kõik tema apostlid sellest kogemusest osa saaksid. Ta jäi nendega mõneks ajaks mäejalamile just selleks, et neid teda ennast puudutavaks ilmutuseks ette valmistada. Ent nad ei suutnud saavutada seda vaimset taset, millega olnuks õigustatud nende täielik kogemus peagi maa peale ilmuvate taevaste olendite külaskäigust. Kuna Jeesus ei saanud seetõttu kaasa võtta kõiki oma kaaslasi, otsustas ta võtta ainult kolm, kes teda tavaliselt ikka niisugustel erilistel valvustel saatsid. Seega jagasid Meistriga seda ainulaadselt kogemust, olgugi osaliselt, ainult Peetrus, Jaakobus ja Johannes.

1. MUUTMINE

¹ Esmaspäeva, 15. augusti varahommikul hakkas Jeesus koos kolme apostliga Hermoni mägile tõusma, see toimus kuus päeva pärast Peetruse mälestusväärset kesk päevast tunnistust tee veeres mooruspuude all.

² Jeesust oli kutsutud mägile tõusma üksinda, et sooritada tähtsad toimingud seoses tema lihaliku annetumise edenemisega, sest see kogemus puudutas tema enda loodud universumit. Tähtendusriikas oli see, et mainitud erakordne sündmus pidi toimuma ajal, mil Jeesus viibis koos apostlitega paganate maal, ning et see toimuski tegelikult paganate mäel.

³ Nad jõudsid oma sihtkohta — poolele teele mäetipu — natuke enne lõunat ja eine ajal rääkis Jeesus kolmele apostlitele veidi oma kogemustest Jordanist ida pool asuvates mägedes kohe pärast ristimist ning samuti veidi lähemalt Hermoni mäel kogetust, kui ta seda üksildast pelgupaika eelmisel korral oli külastanud.

⁴ Poisina tavatses Jeesus tõusta oma kodu lähedale mäele ja kujutada ette lahin guid, mida impeeriumide armeed olid Esdraeloni tasandikul pidanud. Nüüd tõusis ta Hermoni mäele võtma vastu annetust, mis pidi teda ette valmistama laskumiseks Jordani tasandikele etendama oma Urantia annetumise draama lõpustseene. Meister oleks võinud loobuda selle päeva võitlusest Hermoni mäel ja pöörduda tagasi oma universumivaldusi valitsema, kuid vähe sellest, et ta oli otsustanud täita oma jumaliku poegade klassi nõudeid, mis Paradiisist Igaveselt Pojalt saadud mandaadiga kaasnesid — ta oli otsustanud täita viimseini ja täiel määral ka oma Paradiisi-Isa tahet. Tol augustipäeval nägid kolm apostlit, kuidas Jeesus keeldus vastu

võtmast täit võimu universumis. Nad vaatasid imestunud pealt, kuidas taevased sõnumitoojad lahkusid ja jätsid ta üksi lõpetama oma maist elu Inimese Pojana ja Jumala Pojana.

⁵ Apostlite usk oli jõudnud haripunkti viie tuhande söötmise ajal ja langenud seejärel kiiresti peaaegu nullini. Nüüd, mil Meister oli oma jumalikkust tunnistanud, tõusis kaheteistkümne loiuks muutunud usk mõne järgmise nädalaga uuesti kõrgpunkti, et siis taas järk-järgult nõrgeneda. Kolmandat korda elavnes nende usk alles pärast Meistri ülestõusmist.

⁶ Kella kolme paiku tol kaunil pärastlõunal lahkus Jeesus kolmest apostlist, öeldes: „lähnen mõneks ajaks oma Isa ja tema sõnumitoojatega vestlema, palun jääge siia ja palveta minu tagasitulekut oodates selle eest, et seoses Inimese Poja edasise annetumissmissiooniga täidetaks kõigis teie kogemustes Isa tahet.” Seda öelnud, eemaldus Jeesus pikaks nõupidamiseks Gabrieliga ja Melkisedek-Isaga, pöördudes tagasi alles kell kuus. Kui Jeesus nägi, et nad olid tema pika äraoleku pärast ärevusse sattunud, küsis ta: „Miks te kartsite? Te teate väga hästi, et ma pean oma Isa ülesandeid täitma; miks te kahtlete, kui ma teiega ei ole? Ma teatan teile nüüd, et Inimese Poeg on otsustanud elada kogu oma elu teie keskel ja ühena teist. Ärge muretsege, ma ei jäta teid enne, kui mu töö on lõpule jõudnud.”

⁷ Kui nad oma nappi õhtueinet sõid, küsis Peetrus Meistrilt: „Kui kauaks me siia mäele vendadest eemale jääme?” Ja Jeesus vastas: „Seniks, kuni te näete Inimese Poja auhiilgust ja saate aru, et kõik, mis ma teile olen öelnud, on tõsi.” Ning nad rääkisid oma tuleaseme hõõgivate süte ümber luciferi mässust seni, kuni saabus pimedus ja apostlite silmad läksid raskeks, sest nad olid tol hommikul väga vara teele asunud.

⁸ Kui kolm meest olid umbes pool tundi sügavasti maganud, äratas neid äkki mingi lähedalt kostev ragin ning nad nägid ringi vaadates oma suureks imestuseks ja jahmatuseks Jeesust vestlemas kahe särava olendiga, kes olid taevase maailma valgusrõivastes. Jeesuse nägu ja kuju hendasid taevases valguses. Kõik kolm vestlesid võõras keeles, kuid Peetrus oletas mõnest kuuldu sõnast, et need Jeesusega koos olevad olendid olid Mooses ja Eelija; tegelikult olid need aga Gabriel ja Melkisedek-Isa. Füüsilised juhtijad olid Jeesuse palvel selle stseeni apostlitele nähtavaks teinud.

⁹ Kolm apostlit olid nii hirmunud, et neil läks tükk aega enese kogumiseks, ja kui pimestav nägemus oli haihtunud ning nad nägid Jeesust üksi seismas, sõnas Peetrus, kes toibus esimesena: „Jeesus, Meister, hea, et me siin olime. See auhiilgus rõõmustab meid. Meile on vastumeelt minna tagasi hiilgusetu maailma. Kui sa tahad, jääme siia ja ehitame kolm lehtmaja — ühe sulle, ühe Moosesele ja ühe Eelijale.” Peetrus rääkis seda sellepärast, et ta oli segaduses ning talle ei tulnud parajasti midagi muud pähe.

¹⁰ Peetrus kõneles alles, kui neile lähenes hõbedane pilv ja heitis varju nende kõikide peale. apostlid ehmusid üli-väga ja langesid silmili maha palvetama; nad kuulsid sama häält, mis oli kostnud Jeesuse ristimise ajal ja ütelnud: „See on minu armas Poeg, võtke teda kuulda.” Kui pilv kadus, oli Jeesus taas üksi kolme apostliga, sirutas neile käe, puudutas neid ja ütles: „Tõuske üles ja ärge kartke, te näete veel suuremaidki asju.” aga apostlid olid tõeliselt hirmul: valmistudes veidi enne keskööd mäest alla minema, oli see kolmik vaikne ja mõtlik.

2. MÄEST ALLATULEK

¹ Umbes pool teed mäest alla ei ütelnud keegi ühtegi sõna. Siis alustas Jeesus juttu, märkides: „Vaadake, et te ei räägi kellelegi, isegi mitte oma vendadele, mida te olete sellel mäel näinud ja kuulnud, enne kui Inimese Poeg surnuist üles tõuseb.” Meistri sõnad „enne kui Inimese Poeg surnuist üles tõuseb” jahmatasid ja hämmeldasid kolme apostlit. Nad olid alles hiljuti taas kinnitanud oma usku temasse kui Vabastajasse, Jumala Pojasse, ja just näinud oma silmaga tema muutmist auhiilguses, nüüd aga hakkas ta rääkima „surnuist ülestõusmisest”!

² Peetrusele tulid Meistri surmast mõeldes külmajudinad peale — see mõte oli liialt ebameeldiv — ning kartes, et Jaakobus ja Johannes võivad nende sõnade kohta midagi küsida, pidas ta paremaks jutu kõrvale juhtida. leidmata muud teemat, ütles ta välja esimese pähetulnud mõtte: „Meister, miks väidavad kirjatundjad, et enne messia tulekut peab kõigepealt ilmuma Eelija?” Ning Jeesus vastas, teades, et Peetrus püüab vältida tema surma ja ülestõusmise mainimist: „Eelija tuleb tõepoolest teed valmistama Inimese Pojale, kes peab kannatama paljut ja kes lõpuks tagasi lükatakse. aga ma ütlen teile, et Eelija on juba tulnud ja nad ei võtnud teda vastu, vaid toimisid temaga nii, nagu nad tahtsid.” Siis mõistsid kolm apostlit, et ta nimetas Eelijaks Ristija Johannest. Jeesus teadis, et kui nad tahavad teda tingimata messiaks pidada, siis peab Johannes olema ettekuulutatud Eelija.

³ Sellest, et nad on tema ülestõusmisjärgsest auhiilgusest aimu saanud, käskis Jeesus vaikida, sest ta ei tahtnud lasta neil arvata, nagu hakkaks ta nüüd, mil teda messiaks peetakse, mingil määral täitma nende ekslikke ettekujutusi imettegevast vabastajast. Ehkki Peetrus, Jaakobus ja Johannes kõige selle üle mõtisklesid, ei rääkinud nad enne Meistri ülestõusmist juhtunust kellelegi.

⁴ Edasi ütles Jeesus: „Te ei tahtnud mind Inimese Pojana vastu võtta, seepärast nõustusin laskma end vastu võtta teie kindlaskujunenud käsituse kohaselt, ent ärge unustage, et minu Isa tahe peab valdavaks jääma. Kui te otsustate selliselt omaenda tahet järgida, peate arvestama, et teil tuleb taluda palju pettumusi ja kogeda palju katsumusi, aga minu antud õpetusest peaks piisama, et te ka need enda valitud kurvastused võidukalt üle elaksite.”

⁵ Jeesus ei võtnud Peetrust, Jaakobust ja Johannest endaga kaasa muutmise mäele mitte seepärast, et nad oleksid

olnud juhtunu nägemiseks mingis mõttes paremini valmistunud kui ülejäänud apostlid või vaimselt kõlblikumad nii haruldaseks eesõiguseks. Sugugi mitte. Ta teadis väga hästi, et ükski kaheteistkümnest polnud vaimselt selleks kogemuseks valmis; seepärast võttis ta kaasa vaid need kolm apostlit, kes olid määratud teda saatma aegadel, mil ta soovis üksinduses tunda rõõmu isiklikust osadusest.

3. MUUTMISE TÄHENDUS

¹ Sündmus, millele Peetrus, Jaakobus ja Johannes muutmise mäel tunnistajaks olid, jäi siiski vaid põgusaks pilguks suurejoonelisele taevasele vaatamängule, mis tol sündmusrikkal päeval Hermoni mäel aset leidis. Muutmise käigus:

² 1. tunnistas Paradiisi Igavene Ema-Poeg Miikaeli kehastunud elu täielikku annetumist Urantial. Jeesus sai nüüd kinnituse, et Igavese Poja esitatud nõuded on täidetud. Ja selle kinnituse tõi Jeesusele Gabriel;

³ 2. väljendas lõpmatu Vaim oma rahuldust Urantial sureliku ihus annetumise täielikkuse üle. lõpmatu Vaimu esindaja universumis, üks Salvingtoni Miikaeli lähimatest kaaslastest ja alati tema kõrval olevatest kaastöötajatest, rääkis tol korral Melkisedek-Isa kaudu.

⁴ 3. Jeesus tervitas seda oma maise missiooni edu kinnitust, mille sai Igavese Poja ja lõpmatu Vaimu sõnumitoojalt, kuid märkis, et ta Isa ei ole maininud, et tema annetumine Urantial on lõppenud. Isa nähtamatust juuresolekust andis tunnistust ainult Jeesuse Isikustatud Kohandaja, kes ütles: „See on minu armas Poeg, võtke teda kuulda.” Ning seda öeldi sõnadega, et ka kolm apostlit kõike kuuleksid.

⁵ Pärast seda taevast külastust soovis Jeesus teada oma Isa tahet ja otsustas viia sureliku annetumise loomuliku lõpuni. Selles seisneski muutmise tähtsus Jeesuse jaoks. Kolme apostli jaoks oli see sündmus, millega juhatati sisse Meistri maise elujärgu viimne, Jumala Poja ja Inimese Poja etapp.

⁶ Pärast Gabrieli ja Melkisedek-Isa ametlikku külaskäiku oli Jeesusel oma hoolekande Poegadega mitteametlik vestlus universumi asjade üle.

4. LANGETÕBINE POISS

¹ Tol teisipäeva hommikul veidi enne hommikueine aega jõudis Jeesus koos kaaslastega apostlite laagrisse tagasi. lähenedes nägid nad, et apostlite ümber oli kogunenud üsna suur rahvahulk, ning peagi kuulsid nad, kuidas see ligikaudu viiekümnest inimesest koosnev rühm — üheksa apostlit ja võrdsel arvul Jeruusalemma kirjatundjaid ning uskujaid jüngreid, kes olid Jeesuse ja ta kaaslastega Magadanist kaasa tulnud — omavahel valjult vaidles.

² Ehkki arutati mitmeid küsimusi, käis põhivaidlus ühe Tibeeria kodaniku üle, kes oli eelmisel päeval Jeesust otsima tulnud. Sellel mehel, Jaakobusel Saafedist, oli umbes neljateistkümnendaastane poeg; see oli tema ainus laps ja teda vaevas raske langetõbi. lisaks sellele närvihaigusele oli poissi vallanud üks neist eksiteele sattunud üleannetutest keskteelistest, keda tol ajal maa peal leidis ja kes kellelegi ei allunud, nii et noormees oli nii langetõbine kui ka demonist vallatud.

³ Murelik isa, üks Herodes antipase alamatest ametnikest, oli rännanud juba peaaegu kaks nädalat Filippuse valduste läänepiiridel, otsides Jeesust, et paluda tal oma haiget poega ravida. Ning ta jõudis apostlitele järele alles keskpäeva paiku samal päeval, kui Jeesus oli kolme apostliga mäel.

⁴ Üheksa apostlit olid väga üllatunud ja üsnagi häiritud, kui see mees koos veel peaaegu neljakümne Jeesust otsiva inimesega äkki neile peale sattus. ajal, mil see rühm saabus, olid üheksa apostlit, või vähemalt enamik neist, alistanud oma vanale kiusatusele — arutanud, kes peaks saabumas taevariigis kõrgemal kohal olema. Nad vaidlesid parajasti hoolega selle üle, missugused ametikohad igale apostlile tõenäoliselt antakse. Nad lihtsalt ei suutnud messia ainelise missiooni kaua kalliks peetud ideest täielikult vabaneda. Nüüd, mil Jeesus ise oli kinnitanud nende usku, et ta on tõepoolest Vabastaja — vähemalt oli ta tunnistanud oma jumalikkust —, oli veelgi loomulikum hakata tol Meistrit eemalviibimise ajal rääkima neist lootustest ja püüdlustest, mis olid nende südameis tähtsaimal kohal. Nad olid just neid asju arutamas, kui Jaakobus Saafedist ja teised Jeesuse otsijad neid kohtasid.

⁵ Andreas astus isa ja poega tervitades lähemale, küsides: „Keda te otsite?” Jaakobus ütles: „Hea inimene, ma otsin teie Meistrit. loodan, et ta mu haige poja terveks ravib. Tahaksin, et Jeesus ajaks mu lapsest kuradi välja.” Ning isa rääkis apostlitele, et ta poeg on nii haige, et oleks mitmel korral raskete haigushoogude tõttu peaaegu elu kaotanud.

⁶ Kui apostlid olid seda juttu kuulnud, astusid seloort Siimon ja Juudas Iskariot isa juurde, öeldes: „Me võime ta ise terveks teha, sul pole vaja Meistri tagasitulekut oodata. Me oleme taevariigi saadikud, me ei hoia enam neid asju saladuses. Jeesus on Vabastaja ja taevariigi võtmed on meie kätte antud.” andreas ja Toomas arutasid seda samal ajal eemal isekeskis, Naatanael ja teised vaatasid hämmastusega pealt. Siimoni ja Juuda ootamatu julgus, et mitte öelda jultumus, kohutas neid. Siis ütles isa: „Kui teile on antud seda teha, palun teil öelda need sõnad, mis mu lapse neist kütkeist päästaksid.” Siis astus Siimon ette, pani oma käe lapse pea peale, vaatas talle otse silma ja käskis: „Tule temast välja, sa kuri vaim; kuuletu mulle Jeesuse nimel.” Ent poissi haaras vaid veelgi ägedam haigushoog, kirjatundjad hakkasid apostleid pilkama ning pettunud uskujad pidid nende ebasõbralike kritiseerijate mõnitusi taluma.

⁷ Andreasele valmistas see järelemõtlematu katse koos õnnetu läbikukkumisega sügavat meelehärmi. Ta kutsus apostlid kõrvale, et nõu pidada ja palvetada. Pärast seda meditatsiooniga püüdis andreas, kellele nende lüüasaamine oli rängalt mõjunud ja kes tundis neil kõigil lasuvat alandust, teist korda demonit välja ajada, kuid ta pingutused kukkusid läbi. andreas tunnistas ausalt lüüasaamist ja palus isal jääda ööseks või kuni Jeesuse tagasitulekuni nende juurde, öeldes: „Võib-olla läheb seda liiki vaim välja ainult Meistri isikliku käsu peale.”

⁸ Sel ajal, kui Jeesus koos ülevas vaimustunud meeleolus Peetruse, Jaakobuse ja Johannelega mäelt alla tuli, olid

nende üheksa venda segaduses ja alandusest rõhutuna unetud. Kogu nende rühm tundis masendust ja häbi. Ent Jaakobus Saafedist ei andnud alla. Ehkki nad ei osanud talle öelda, millal Jeesus võib tagasi tulla, otsustas ta Meistrit ootama jääda.

5. JEEBUS TERVENDAB POISI

¹ Jeesuse saabudes tundsid üheksa apostlit kergendust ning Peetruse, Jaakobuse ja Johannease näol kumav hea tuju ja ebatavaline entusiasim julgustasid neid väga. Nad tormasid kõik Jeesust ja oma kolme venda tervitama. Kui nad omavahel tervitussõnu vahetasid, kogunes nende ümber rahvahulk ja Jeesus küsis: „Mille üle te enne meie tulekut vaidlesite?” Ent enne, kui piinlikkust ja alandust tundvad apostlid Meistri küsimusele vastata jõudsid, astus lähemale haige poisi murelik isa ja ütles Jeesuse jalge ette põlvitades: „Meister, mu poega, mu ainsat last, on vallanud kuri vaim. Ta karjub hirmust, suu vahune, ja langeb haigushoo ajal nagu surnult maha, sageli aga tekitab teda vallanud vaim talle krampe, vahel heidab teda vette ja isegi tulle. Kogu see hammaste kiristamine ja need muljumishaavad kurnavad mu last. Ta elu on hullem kui surm, meil emaga on süda kurb ja vaim murtud. Eile lõuna paiku leidsin sind otsides eest su jüngrid ja sel ajal, kui me sind ootasime, püüdsid su apostlid demonit välja ajada, aga nad ei suutnud. Kas sa, Meister, teeksid seda nüüd meie heaks ja raviksid mu poja terveks?”

² Kui Jeesus oli selle jutu ära kuulanud, puudutas ta põlvitavat isa ja palus tal tõusta, heites lähedalseisvatele apostlitele samal ajal küsiva pilgu. Siis ütles Jeesus kõigile, kes tema ees seisis: „Oh uskmatu ja jonnakas sugupõlv, kui kaua tuleb mul teiega kannatlik olla? Kui kauaks jään ma teie juurde? Millal ükskord te saate aru, et usuteod ei tärka kahtleva uskmatuse soovil?” Ning osutades hämmastunud isale, ütles Jeesus: „Too oma poeg siia.” Kui Jaakobus oli poisi Jeesuse ette toonud, küsis ta: „Kui kaua poisi haigus on kestnud?” Isa vastas: „Juba varasest lapseast.” Samal ajal tabas poissi jälle äge haigushoog ja ta kukkus hambaid krigistades, suu vahus, nende sekka maha. Pärast mitut ägedat krambihoogu jäi ta nagu surnu lamama. Isa põlvitas nüüd taas Jeesuse jalge ette ja palus Meistrit: „Kui sa saad ta terveks teha, anun sind, halasta meile ja päästa meid sellest haigusest.” Neid sõnu kuuldes vaatas Jeesus murelikule isale otsa ja ütles: „Ära kahtle minu Isa armastuse jõus, vaid ainult oma usu siiruses ja ulatuses. Selle jaoks, kes tõeliselt usub, on kõik võimalik.” Siis ütles Jaakobus Saafedist need kauaks meelde jäävad sõnad, milles olid segunenud usk ja kahtlus: „Issand, ma usun, palun aita mind mu uskmatuses.”

³ Kui Jeesus neid sõnu kuulis, astus ta ette, võttis poisil käest ja ütles: „Ma teen seda kooskõlas oma Isa tahtega ja elava usu auks. Tõuse, mu poeg! Välju temast, sõnakuulmatu vaim, ja ära tule kunagi enam tema sisse!” Ning panes poisi käe isa kätte, lausus Jeesus: „Mine oma teed. Isa on su hinge soovi täitnud.” Kõik kohalviibijad, isegi Jeesuse vaenlased, olid nähtu üle imestunud.

⁴ Tagasipöördumine oma lüüasaanud ja ebamugavust tundvate apostlitest kaaslaste juurde purustas kiiresti nende kolme apostli illusioonid, kes olid hiljuti tundnud muutmise stseenidest ja kogemustest vaimset joovastust. Kuid taevariigi kaheteistkümne saadikuga oli see ikka nii olnud. Nende elukogemustes vaheldus ülev rõõm ikka alandusega.

⁵ See oli tõeline kahekordse haiguse, füüsilise vaeva ja vaimu haiguse ravimine. Sellest ajast peale oli poiss terve. Kui Jaakobus oli oma tervenunud pojaga lahkunud, ütles Jeesus: „läheme nüüd Filippuse Kaisareasse, seadke end kohe valmis.” lõuna poole rännates, rahvahulk kannul, oli nende rühm väga vaikne.

6. CELSUSE AIAS

¹ Nad jäid ööseks Celsuse juurde ja tol õhtul, olles söönud ja puhunud, kogunesid kaksteist apostlit aias Jeesuse ümber ning Toomas ütles: „Meister, meie, mahajäänud, ei tea küll ikka veel, mis mäel juhtus ja mis meie sinuga koos olnud vendi nii rõõmustas, kuid me tahaksime sinuga rääkida oma lüüasaamisest ja palume sul meile neis asjus õpetust anda, sest saame aru, et mäel juhtunut ei saa sa praegu avaldada.”

² Jeesus aga vastas Toomale: „Kõike seda, mis teie vennad mäel kuulsid, ilmutatakse kord ka teile. Nüüd aga selgitan, miks teie läbimõtlematud katsed luhtusid. Sel ajal kui teie Meister tõusis teie kaaslaste ja vendadega eile tollele mäele Isa tahet lähemalt teada saada ja jumaliku tahte tõhusaks täitmiseks tarkust juurde paluma, ei suutnud teie, kes te jäite siia valvama ja pidite püüdma omandada vaimset taipamist ja palvetama koos meiega Isa tahte täielikumaks ilmutamiseks, oma usku kasutada, vaid andsite järele kiusatusele ning endistele pahelistele kalduvustele taotlema paremat kohta taevariigis — mida siiani ainelise ja ajaliku kuningriigina endale ette kujutate. Te peate neist ekslikest arusaamadest kinni, hoolimata sellest, et ma olen ikka ja jälle korranud, et minu kuningriik pole mitte sellest maailmast.

³ Vaevalt on teie usk jõudnud Inimese Poja olemuse mõistmiseni, kui teie isekas soov maiseid eeliseid saada hii-lib teie juurde jälle tagasi ja te hakkate omavahel arutama, kes peaks olema suurem taevariigis, kuningriigis, mida sellisel kujul, nagu teie seda endiselt ette kujutate, ei ole olemas ega saa ka kunagi olemas. Kas ma pole siis teile öelnud, et see, kes on minu Isa vaimses vennaskonnas suurim, peab kõigepealt saama omaenda silmis väikeseks ja hakkama oma vendi teenima? Vaimne suurus seisneb mõistvas armastuses, mis on Jumala sarnane, mitte aga rõõmu tundmises ainelise võimu kasutamisest enese ülendamiseks. Teie püüded, mis nii täielikult läbi kukkusid, ei olnud puhtad. Te ei lähtunud jumalikust motiivist. Teie ideaal ei olnud vaimne. Teie püüdlus ei olnud altruistlik. Te ei teutsenud armastusega ning teie eesmärk ei olnud täita taevase Isa tahet.

⁴ Millal ükskord te saate aru, et loodusnähtuste ajaliskulgu saab lühendada vaid sel juhul, kui see vastab Isa tahtele? Vaimujõuta ei saa te teha ka vaimset tööd. Kumbagi neist ei saa teha, isegi kui potentsiaal nendeks on olemas, ilma kolmanda ja põhilise inimegurita — elava usu isikliku kogemusest. Kas taevariigi vaimureaalsuste veetluseks on alati vaja ainelisi avaldumisi? Kas te ei mõista minu missiooni vaimset tähtsust ilma nähtavate imetegudega? Millal võin loota, et jääte truuks taevariigi kõrgematele vaimsetele reaalsustele, olenemata kõigist välistest ainelistest avaldumistest?”

⁵ Kui Jeesus oli seda kaheteistkümnele öelnud, lisas ta: „Nüüd aga heitke puhkama, sest homme läheme Magadani tagasi ja arutame seal oma misjonitööd Dekapolise linnades ja külates. Ning kokkuvõtteks tänasest päevast ütlen ma igähele teist, mida rääkisin teie vendadele mäel, ja jäägu need sõnad sügavale teie südameisse: nüüd algab Inimese Poja annetumise viimane etapp. Nüüd alustame neid töid, mis viivad peagi teie usu ja andumuse suurele ja lõpliku läbikatsumisele, kui mind antakse inimeste kätte, kes soovivad minu hävingut. Ja pidage meeles, mis ma teile ütlen: Inimese Poeg surmatakse, kuid ta tõuseb uuesti üles.”

⁶ Apostlid heitsid kurvalt magama. Nad olid hämmeldunud ega suutnud kuulnud sõnadest aru saada. Nad kartsid kuuldu kohta küsimusi esitada, kuid kõik see meenus neile pärast Jeesuse ülestõusmist.

7. PEETRUSE PROTEST

¹ Tol kolmapäeva hommikul lahkus Jeesus koos kaheteistkümne Filippuse Kaisareast Betsaida-Juliase lähedal asuvasse Magadani parki. apostlid said tol ööl väga vähe magada ning olid seepärast varakult üleval ja valmis teele asuma. Jutt Jeesuse surmast oli ehmatanud isegi tuimi alfeuse kaksikuid. lõuna poole rännates jõudsid nad kohe pärast Meeromi veest möödumist Damaskuse teele, ning soovides vältida kirjatundjaid ja teisi, kes peagi pidid neile järgnema, käskis Jeesus minna Kapernauma Damaskuse teed pidi, mis kulgeb läbi Galilea. Seda tegi ta sellepärast, et teadis: need, kes tulevad tema järel, lähevad idapoolset Jordani teed mööda, arvates, et Jeesus ja apostlid kardavad Herodes antipase territooriumi läbida. Jeesus püüdis oma kritiseerijatest ja talle järgnevast rahvahulgast kõrvale hoida, et tol päeval apostlitega omaette olla.

² Nad rändasid läbi Galilea ja peatusid end värskendama alles tükk aega pärast lõunaäga. Kui oldi einetanud, ütles andreas Jeesusele: „Meister, mu vennad ei saa sinu sügavamõtelistest ütlustest aru. Oleme hakanud täielikult uskuma, et sa oled Jumala Poeg, nüüd aga kuuleme neid imelikke sõnu, et sa kavatsed meist lahkuda, surra. Me ei saa sinu õpetusest aru. Kas sa räägid meile mõistujuttu? Palun räägi meiega otse ja avameelselt.”

³ Jeesus vastas andreasele: „Mu vennad, kuna te tunnis-tasite mind Jumala Pojaks, olen sunnitud teile avama tõe Inimese Poja maise annetumise lõpu kohta. Te tahate tingimata uskuda, et mina olen messias, ega loobu mõttest, et messias peab istuma Jeruusalemmas troonile. Mina aga kordan teile ikka ja jälle, et Inimese Poeg peab minema

peagi Jeruusalemma, kannatama paljut, saama tagasi lükatud kirjatundjate, sünagoogivanemate ja ülempreestrite poolt, mille järel ta surmatakse ja ta surnuist üles tõuseb. Ja ma ei räägi teile mõistujuttu, ma räägin teile tõde, et te oleksite valmis neiks sündmusteks, kui need äkki kätte jõuavad.” Jeesus polnud veel lõpetanud, kui Siimon Peetrus tema juurde tormas, käe Meistri õlale pani ja ütles: „Meister, me ei hakka sinuga vaidlema, aga ma kinnitan sulle, et midagi niisugust ei juhtu sinuga iialgi.”

⁴ Peetrus rääkis nii sellepärast, et ta armastas Jeesust, Meistri inimloomus tundis aga neis heade kavatsustega ja kiindumusega öeldud sõnades ära varjatud kavatsuse ahvatleda teda loobuma maise annetumise lõpuleviimisest oma Paradiisi-Isa tahte kohaselt. Just seepärast, et ta tajus, kui ohtlik on lasta isegi oma armastavatel ja ustavatel sõpradel end veenda vastupidises, pöördus ta Peetruse ja teiste apostlite poole ning ütles: „Ärge takistage mind. Teis on vaenlase, ahvatleja vaimu. Sellise jutuga ei ole te mitte minu, vaid pigem meie vaenlaste poolel. Nii muudate oma armastuse minu vastu mulle komistuskiviks Isa tahte täitmisel. Ärge hoolige inimeste võetud suunast, vaid pigem Jumala tahtest.”

⁵ Kui nad olid toibunud esimesest ehmatusest, mida Jeesuse torkav etteheide valmistas, ütles Meister enne uuesti teele asumist veel järgmist: „Kui keegi soovib minu järel käia, ärgu ta enda peale mõelgu, vaid täitku oma igapäevakohustusi ja järgigu mind. Sest kes iganes isekalt oma elu päästab, kaotab selle; kes aga kaotab oma elu minu ja evangeeliumi pärast, päästab selle. Mis kasu on inimesel sellest, kui ta võidab endale maailma, kaotab aga seejuures hinge? Mida annaks inimene igavese elu vastu? Ärge häbenege mind ja minu sõnu selle patuse ja silmakirjaliku põlvkonna seas, nii nagu mina ei häbene omaks tunnistada teid, kui ma ilmun auhiilguses kõigi taevavägede juuresolekul oma Isa ette. Hoolimata sellest ei saa paljud teist, kes te praegu minu ees seisate, surma maitsta enne, kui näete seda jumalariiki vägevalt tulemas.”

⁶ Nii selgitas Jeesus kaheteistkümnele valusat ja vastuolulist teed, mida nad pidid astuma, kui soovisid talle järgneda. Kui ehmatavad tundusid need sõnad galilea kaluritele, kes ikka veel unistasid maisest kuningriigist, kus neile antaks aukohad! See julge üleskutse aga puudutas nende ustavat südant ja ükski neist ei soovinud Jeesust hüljata. Jeesus ei jätnud neid vastuoludesse üksi, ta juhtis neid. Ta palus neil ainult vapralt järgneda.

⁷ Kaksteist apostlit hakkasid aegamööda aru saama, et Jeesus rääkis neile oma surma võimalikkusest. Nad said tema jutust surma kohta ainult ähmaselt aru, surnuist ülestõusmine oli aga nende meelele täiesti arusaamatu. Päevade möödudes hakkasid Peetrus, Jaakobus ja Johannes, meenutades muutmise mäel kogetut, mõningatest neist asjadest paremini aru saama.

⁸ Kogu selle aja, mis kaksteist apostlit olid Jeesusega koos veetnud, olid nad vaid mõne korra kuulnud Jeesust nii välkuvail silmil ja ootamatult ütlemas etteheitvaid sõnu, nagu Peetrus ja teised tol korral pidid kuulma. Jeesus oli alati nende inimlike nõrkuste suhtes kannatlik olnud, välja arvatud siis, kui need ähvardasid ohustada tema Isa tahte täitmise kava tema ülejäänud maise elujärgu suhtes. apostlid olid lausa jahmunud, nad olid hämmastunud ja hirmul. Nad ei suutnud oma kurvastuse väljendamiseks sõnu leida. Tasapisi hakkasid nad aru saama, mida Meistril tuleb kogeda, ja taipama, et nemad peavad need kogemused temaga koos läbi tegema, kuid eelseisvate sündmuste reaalsust mõistsid nad alles tükk aega pärast seda, kui Jeesus oma elu lõppu ähvardava tragöödia kohta varajasi vihjeid oli andnud.

⁹ Vaikides asus Jeesus koos kaheteistkümnega Kapernauma kaudu teele nende laagrisse Magadani pargis. Õhtu jooksul rääkisid nad palju omavahel, kuid mitte Jeesusega; andreas aga vestles Meistriga.

8. PEETRUSE KOJAS

¹ Õhtuhämaruses Kapernauma jõudes läksid nad õhtusöögiks üksildasi tänavaid pidi otse Siimon Peetruse majja. Sel ajal kui Taavet Sebedeus valmistus neid üle järve viima, ootasid nad Siimoni kodus ja Jeesus küsis Peetrusele ning teistele apostlitele otsa vaadates: „Mida te täna õhtul koos kõndides nii tõsiselt omavahel arutasite?” apostlid vaikisid, sest paljud neist olid jätkanud Hermoni mäel alustatud arutelu sellest, missugused ametikohad nad saavutas taevariigis võiksid saada, kes peaks olema kõrgem ja nii edasi. Jeesus teadis, mis neil tol päeval mõtteis oli, viipas ühe Peetruse lastest enda juurde, pani ta nende sekka istuma ja ütles: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kui te ei pöördu ega muutu rohkem selle lapse sarnaseks, jõuate taevariigis vähe edasi. See, kes muudab end alandlikuks ja saab selle väikese lapse sarnaseks, tõuseb taevariigis suurimaks. Ning kes võtab vastu selle väikese, võtab vastu ka minu. Ja need, kes võtavad vastu minu, võtavad vastu ka Tema, kes mind on saatnud. Kui soovite olla taevariigis esimesed, püüdke anda neid häid tõdesid edasi oma lihalikele vendadele. aga sellele, kes paneb mõne neist väikestest komistama, oleks parem, kui ta kaela oleks riputatud vesikikivi ja ta oleks merre heidetud. Kui teie kädetöö või silmaga nähtav takistab taevariigi edenemist, ohverdage need kalliks peetud väärjumalad, sest on parem astuda taevariiki ilma paljude elus armastatud asjadeta kui klammerduda nende väärjumalate külge ja leida end taevariigist väljajäetuna. Ent eelkõige jälgige, et te ei põlastaks mõnda neist väikestest, sest nende inglid näevad alati taevavägede palgeid.”

² Kui Jeesus oli jutu lõpetanud, astusid nad paati ja purjetasid teisele poole järve Magadani.

KUI Jeesus kaheteistkümnega Magadani parki jõudis, leidsid nad sealt ennast ootamast peaaegu sada evangelisti ja jüngrit, kelle seas oli ka naiskorpused, ning nad olid valmis kohe Dekapolise linnadesse õpetamis- ja jutlustamisreisile minema.

² Tol neljapäeva, 18. augusti hommikul kutsus Meister oma poolehoidjad kokku ja käskis igal apostlil võtta endaga kaasa ühe kaheteistkümnest evangelistist ning saata ülejäänud evangelistid kaheteistkümmeliikmeliste rühmadena Dekapolise linnadesse ja küladesse tööle. Naiskorpused ja ülejäänud jüngritel käskis ta enda juurde jääda. Jeesus määras reisi kestuseks neli nädalat, andes oma poolehoidjatele korralduse hiljemalt reedel, 16. septembril Magadani tagasi pöörduda. Ta lubas neid selle aja jooksul sageli külastada. Selle kuu jooksul töötasid need kaksteist rühma Gerasas, Gamalas, Hipposes, Saafonis, Gadaras, Abilas, Edreis, Filadelfias, Hesbonis, Diumis, Skythopolises ja paljudes teistes linnades. Kogu selle reisi jooksul ei esinenud ühtki imelist ravijuhtumit ega muud erakordset sündmust.

1. JUTLUS ANDEKSANDMISEST

¹ Ühel öhtul Hipposes andis Jeesus vastuseks jüngri küsimusele õppetunni andeksandmisest. Meister ütles:

² ¶ „Kui hea südamega mehel on sada lammast ja üks neist eksib teelt, kas ta ei jäta mitte kohe neid üheksakümmend üheksat sinnapaika ega lähe ühte eksinut otsima? Ja kui ta on hea karjane, kas ta ei otsi siis eksinud lammast mitte senikaua, kuni ta selle leiab? Ning kui karjane on kadunud lamba leidnud, võtab ta selle õlale ja läheb rõõmuga koju, hõigates oma sõpradele ja naabritele: „Rõõmustage koos minuga, sest ma olen oma eksinud lamba üles leidnud.” Ma ütlen teile, et taevast tuntakse ühest kahetsevast patusest rohkem rõõmu kui üheksakümne üheksast õigest inimesest, kes kahetsema ei pea. Siiski pole minu taevase Isa tahe, et mõni neist väikestest eksiks, ammugi siis hukka saaks. Teie religioonis võib Jumal kahetsevad patused vastu võtta; taevariigi evangeeliumis läheb Isa neid otsima juba enne, kui nad on tõsiselt kahetsemisele mõtlema hakanud.

³ Taevane Isa armastab oma lapsi, seepärast peaksite õppima ka üksteist armastama; taevane Isa annab teie patud andeks, seepärast peaksite õppima üksteisele andeks andma. Kui su vend teeb sinu vastu pattu, mine tema juurde ja selgita talle taktitundeliselt ning kannatlikult tema eksimust. Ja tee seda kõike temaga nelja silma all. Kui ta sind kuulda võtab, oled oma venna enda poole võitnud. Kui su vend aga ei kuula sind ja oma eksiteed jätkab, mine uuesti tema juurde, võttes kaasa ühe või kaks ühistest sõpradest, et sul oleks kaks või isegi kolm tunnistajat, ning veendu, et sa oled oma komistanud vennaga õiglaselt ja halastavalt toiminud. Kui ta keeldub su vendi kuulda võtmast, võid

rääkida kogu loo kogudusele, kui ta keeldub ka vennaskonnada kuulda võtmast, lase kogudusel toimida nii, nagu see paremaks peab; lase see juhtimisele allumatu liige taevariigist välja heita. Sa ei saa küll otsustada oma kaaslaste hingede üle ega andeks anda patte või võtta endale muid taevavägede juhendajate eesõigusi, kuid sulle on antud ülesanne säilitada maises kuningriigis ilmalik kord. Sa ei saa küll igavest elu puudutavatesse jumalikesse korraldustesse vahele segada, kuid saad määrata käitumisküsimusi, mis puudutavad maise vennaskonna ajalikku heaolu. Ning seega, mida iganes te kõigis neis vennaskonna distsipliiniga seotud küsimustes käsite, võetakse arvesse ka taevas. Ehkki te ei saa määrata indiviidi igavest saatust, võite korras-tada oma korraldustega rühma käitumist, sest kui kaks või kolm teist jõuavad mõnes neist asjust omavahel kokkuleppele ja pöörduvad minu poole, siis nii ka sünnib, kui teie palve pole vastuolus minu taevase Isa tahtega. Ning kõik see on alati tõsi, sest kus kaks või kolm uskujat on kokku tulnud, seal olen mina alati nende seas.”

⁴ ¶ Siimon Peetrus oli Hipposes töötajaid juhtiv apostel ja kui ta kuulis Jeesust selliselt kõnelemas, küsis ta: „Isand, mitu korda võib mu vend minu vastu pattu teha ja mina talle andeks anda? Kas kuni seitse korda?” Ja Jeesus vastas Peetrusele: „Mitte ainult seitse korda, vaid isegi seitskümmend seitse korda. Seepärast võib taevariiki võrrelda kuningaga, kes käskis varaülematel rahaasjadest aru anda. Ja kui nood olid hakanud oma arvepidamist uurima, toodi tema juurde üks ta tähtsamaid kaaskondlasi, kes tunnistas, et võlgneb oma kuningale kümme tuhat talenti. See kuningas õukondlane tunnistas, et talle olid saabunud raskead ajad ja tal polnud oma võlga millegagi tasuda. Kuningas andis nüüd käsu kogu tema vara konfiskeerida ja ta lapsed võla katteks müüa. Kui peavaraülem nii karmi käsku kuulis, langes ta kuningale ette silmili ning palus halastust ja lisaaega, öeldes: „Isand, ole veel pisut minuga kannatlik ja ma tasun sulle kõik ära.” Kui kuningas seda hooletut teenrit ja tema perekonda vaatas, valdas teda kaastunne. Ta andis korralduse mees vabastada ja laenu tagasinõudmisest üldse loobuda.

⁵ Kui peavaraülem, kes kuningas silmis oli sel moel halastust ja andestust leidnud, oma tööd jätkas ja leidis, et üks talle alluv varaülem võlgneb talle väikese summa, sada teenarit, võttis ta mehe kinni, haaras tal kõrist ja ütles: „Maksa kogu oma võlg mulle ära.” See teine varaülem langes siis peavaraülema ette ja anus teda: „Ole minuga kannatlik ja ma tasun sulle peagi oma võla.” Ent peavaraülem ei halastanud, vaid lasi mehe vangi panna, kuni too oma võla tasub. Kui teised teenrid nägid, mis oli juhtunud, sattusid nad ahastusse ja rääkisid sellest oma isandale, kuningale. Peavaraülema teost kuulda saanud kuningas kutsus selle tühjaks ja halastamatu mehe enda juurde ning ütles: „Sa oled õel ja vääritud varaülem. Kui sina kaastunnet palusid, loobusin kogunisti su võla tagasinõudmisest. Miks ei

ilmutanud sina nüüd halastust teise varaülema suhtes, nii nagu mina sinu peale halastasin?” Kuningas oli nii vihane, et andis oma tänamatu peavaraülema vanglaametnike kätte, et need hoiaksid teda seni vanglas, kuni ta kogu võla on tasunud. Nii näitabki minu taevane Isa külluslikumalt halastust nende suhtes, kes heldelt oma kaaslastele halastavad. Kuidas võite te tulla Jumala juurde paluma osavõtlikkust oma puuduste suhtes, kui tahate oma vendi samade inimlike nõrkuste eest karistada? Ma ütlen teile kõigile: taevariigi häid asju on teile heldelt antud, seepärast andke heldelt ka oma maistele vendadele.”

⁶ ¶ Nii õpetas Jeesus näidete varal, kui ohtlik ja ebaõiglane on oma kaaslaste üle kohut mõista. Korda tuleb hoida ja õiglaselt toimida, ent kõigis asjus peab valdav olema vendluse tarkus. Jeesus andis seadusandliku ja kohtuvõimu rühmale, mitte indiviidile. Seda rühmale antud võimu ei tohi kasutada isikliku võimuna. Alati on oht, et indiviidi otsust võib moonutada eelarvamus või kirg. Rühma otsuses on tõenäoliselt vähem isikliku erapoolikuse ohte ja ebaõiglust. Jeesus püüdis ebaõigluse, kättemaksu ja mõõtu vastu toimimise elemente alati minimeerida.

⁷ ¶ [Termin „seitsekümmend seitse” halastuse ja kannatlikkuse sümbolina on võetud pühakirjast, kus kirjeldatakse Lemeki juubeldamist oma poja Tuubal-Kaini metallrelvade puhul. Lemek hüüatas neid paremaid sõjariistu vaenlaste omadega võrreldes: „Kui relvadeta Kaini eest maksti kätte seitse korda, siis minu eest makstakse nüüd kätte seitsekümmend seitse korda!”]

2. VÕÕRAS JUTLUSTAJA

¹ Jeesus suundus Gamalasse Johannest ja temaga seal koos töötavaid inimesi külastama. Johannes rääkis tol õhtul pärast küsimuste-vastuste koosolekut Jeesusele: „Meister, ma käisin eile Astarotis ühe mehe juures, kes õpetas sinu nimel ja väitis end isegi suutvat deemoneid välja ajada. See mees pole aga kunagi meie juures olnud ega ka järgi meid, seepärast keelasin tal nende asjadega tegelda.” Jeesus ütles siis: „Ära keela teda. Kas sa ei mõista, et seda taevariigi evangeeliumi kuulutatakse peagi kogu maailmas? Kuidas võid sa loota, et kõik, kes evangeeliumisse usuvad, alluvad sinu suunamisele? Rõõmusta selle üle, et meie õpetus on hakanud juba avalduma väljaspool meie isiklikku mõjusfääri. Kas sa ei saa aru, Johannes, et need, kes töötavad teha minu nimel suuri asju, hakkavad lõppkokkuvõttes meie üritust toetama? Kindlasti ei kipu nad minust halba rääkima. Mu poeg, niisugustes asjades oleks parem arvestada seda, et kes pole meie vastu, on meie poolt. Järgmiste põlvkondade ajal teevad paljud, kes pole seda tegelikult väärt, minu nimel ohtrasti imelikke asju, aga ma ei keela neid. Ma ütlen sulle, et kui janusele hingele antakse kas või tass külma vett, peavad Isa sõnumitoojad sedagi armastusega teenimiseks.”

² Õpetus tekitas Johanneses suurt kimbatust. Kas ta polnud siis kuulnud Meistrit ütlemas: „Kes ei ole minuga, see on minu vastu”? Ning ta ei saanud aru, et antud

juhul pidas Jeesus silmas inimese isiklikku suhet taevariigi vaimsete õpetustega, teisel juhul aga viidati uskujate välistele ja kaugeleulatuvatele sotsiaalsetele suhetele haldusjuhtimise küsimustes ja ühe uskujaterühma jurisdiktsioonile teiste rühmade töö üle, millest lõppkokkuvõttes pidi moodustuma tulevane ülemaailmne vennaskond.

³ Johannes meenutas seda kogemust sageli oma hilisemas töös taevariigi heaks. Ometi aga panid apostlid tihutilugu pahaks, kui keegi sõandas õpetada Meistri nimel. Neile näis alati kohatu, et keegi sõandab õpetada Jeesuse nimel, ehkki pole kunagi tema jalge ees istunud.

⁴ Mees, keda Johannes keelas Jeesuse nimel õpetada ja töötada, ei kuuletunud aga apostli keelule. Ta jätkas oma jõupingutusi ja kogus Kanatas kokku üsna suure usku jarühma, enne kui Mesopotaamiasse siirdus. See mees, Aden, oli hakanud Jeesusesse uskuma pärast vestlust tolle nõdrameelsega, kelle Jeesus oli Gerasa lähedal terveks ravinud ja kes nii kindlalt uskus, et Meister temast kurjad vaimud välja ajas, mispeale need läksid seakarja sisse ja viisid selle, pea ees, üle kaljuserva hukatusse.

3. ÕPETUSED ÕPETAJATELE JA USKUJATELE

¹ Edreis, kus Toomas oma kaaslastega töötas, veetis Jeesus ühe päeva ja öö ning esitas õhtuse arutelu käigus põhimõtted, millest peaksid juhinduma need, kes jutlustavad tõde, ja mis peaksid andma ergutust kõigile, kes taevariigi evangeeliumi jutlustavad. Nüüdisaegses sõnastuses õpetas Jeesus kokkuvõtlikult järgmist:

² ¶ Austage alati inimese isiksust. Õiglast üritust ei saa kunagi jõuga edendada, vaimseid võite võib saavutada ainult vaimujõuga. See aineliste mõjude kasutamise keeld kehtib nii füüsilise kui ka psüühilise jõu suhtes. Mehi ja naisi ei saa sundida taevariiki astuma vastuvaidlematute argumentide ja vaimse üleolekuga. Inimese meelt ei saa loogika raskuse alla suruda ega kavala ilukõnega ümber veenda. Emotsioonide tähtsust inimotsuseid mõjutava tegurina ei saa küll täiesti arvestamata jätta, kuid need, kes soovivad taevariigi üritust edasi viia, ei saa oma õpetustes neile ka otseselt toetuda. Toetuge otseselt jumalikule vaimule, kes elab inimmees. Ärge rõhke hirmule, kaastundele ega pelgalt tunnetele. Olge inimeste poole pöördudes aus: kontrollige ennast ja olge vaoshoitud, austage oma õpilaste isiksust. Pidage meeles, mis ma teile olen öelnud: „Vaata, ma seisan ukse ees ja koputan ja kui keegi lahti teeb, tulen ma sisse.”

³ Inimesi taevariiki tuues ärge vähendage ega hävitage nende enesest lugupidamist. Liigne enesest lugupidamine võib hävitada õige alandlikkuse ja tipneda uhkuse, upsakuse ja ülbusena, kuid enesest lugupidamise kaotamine lõpeb sageli tahte halvamisega. Selle evangeeliumi eesmärk on taastada nende enesest lugupidamine, kes on selle kaotanud, ja ohjeldada nende oma, kellel seda on. Ärge tehke seda viga, et mõistate ainult hukka vigu, mida õpilased on elus teinud, vaid pidage meeles, et ka nende elu kõige kiiduväärsemaid asju tuleb heldelt tunnustada. Ärge unustage, et ma püüan igati taastada nende inimeste enesest lu-

gupidamist, kes on selle kaotanud ja soovivad tõsiselt seda tagasi saada.

⁴ Jälgige, et te ei haavaks häbelike ja kartlike hingede enesest lugupidamist. Ärge olge sarkastilised mu lihtsamelsete vendadega. Ärge olge küünilised mu hirmunud lastega. Jõudeolek hävitab enesest lugupidamise, seepärast manitsege oma vendi, et nad oleksid alati hõivatud valitud ülesannete täitmise ja püüaksid igati leida tööd neile, kes tööta jäävad.

⁵ Ärge kunagi laske endale süüks panna nii vääritud takтика kasutamist, nagu seda on püüe mehi ja naisi hirmuga taevariiki ajada. Armastav isa ei hirmuta lapsi oma õiglastele nõudmistele kuuletuma.

⁶ Kunagi saavad taevariigi lapsed aru, et tugevad tunded ei ole võrdväärsed jumaliku vaimu juhtimisega. Kui teile avaldatakse tugevat võõrast mõju millegi tegemiseks või kuhugi minemiseks, ei tarvitse need ajed tuleneda sisimas elava vaimu juhtimisest.

⁷ Hoiatage kõiki uskujaid vastuolu eest, mis tuleb ületada igapähe, kes lahkub lihalikust elust kõrgemasse vaimuelu. Neil, kes elavad tervenisti ühes neist maailmadest, on vastuolusid ja segadust vähe, kuid kõik on määratud kogema nende kahe elutasandi vahelistel aegadel suuremat või väiksemat ebakindlust. Te ei pääse taevariiki astudes selle kohustustest, kuid pidage meeles: evangeeliumi-ike ja töökoorem on kerged.

⁸ Maailm on täis näljaseid hingi, kes tunnevad ka eluleiva juures olles nälga; inimesi sureb sedasama Jumalat otsides, kes elab tegelikult nende sisimas. Inimesed otsivad taevariigi rikkusi igatseva südame ja väsinud jalgadega, samal ajal kui need on elava usu käeulatuses. Usk on religioonile sama mis purjed laevale: see lisab jõudu ega ole täiendav elukoorem. Taevariiki astujate jaoks on vaid üks võitlus — võidelda hästi usu eest. Uskuja jaoks on vaid üks lahing ja see on võitlus kahtluse ehk uskmatus vastu.

⁹ Taevariigi evangeeliumi õpetades te õpetate lihtsalt sõprust Jumalaga. Ning see vendlus kütkestab ühtviisi nii mehi kui ka naisi, sest mõlemad leiavad selle, mis nende iseloomulikke igatsusi ja ideaale kõige paremini rahuldab. Õelge mu lastele, et ma pole mitte ainult hell nende tunnete ja kannatlik nende nõrkuste suhtes, vaid ka halastamatu patu ja sallimatu kurjuse suhtes. Olen oma Isa palge ees tõepoolest tasane ja alandlik, kuid muutun niisama järeleandmatuks ja halastamatuks, kui tehakse tahtlikult pahategusid ja mässatakse patuselt minu taevase Isa tahte vastu.

¹⁰ Ärge kirjeldage oma õpetajat kui kurba inimest. Tulevased põlvned teadku ka meie rõõmusärsast, ülevoolavast heatahtlikkusest ja innustavast huumorimeelest. Kuulutame häid uudiseid, mis on tänu oma muutmisvõimele külgehakkavad. Meie religioon tuksleb uuest elust ja uutest tähendustest. Need, kes selle õpetuse vastu võtavad, täituvad rõõmust ning on südames sunnitud veelgi enam rõõmustama. Need, kes on Jumalas kindlad, kogevad alati üha suuremat rõõmu.

¹¹ Õpetage kõiki uskujaid toetumast võltsi kaastunde ebakindlatele tugeledele. Enesehaletsusele järele andes ei saa

tugevat iseloomu arendada, püüdkе ausalt vältida vaid õnnetusel kehtvat petlikku vendlust. Ulatugu teie osavõtlikkus ka julgete ja vaprateni, samal ajal kui te hoidute liialt haletsemast neid argpükslikke hingi, kes söandavad vaid ettevaatlikult elukatsumustega võitlusse astuda. Ärge pakkuge lohutust neile, kes annavad võitluseta muredele alla. Ärge tundke oma kaaslastele kaasa vaid selleks, et nemad omakorda teile kaasa tunneksid.

¹² ¶ Kui mu lapsed hakkavad kord jumalikkude kohalolekut kindlalt tunnetama, avardab see usk nende meelt, õilistab hinge, tugevdab isiksust, rohkendab õnne, süvendab vaimset taju ja võimet armastada ning olla armastatud.

¹³ Õpetage kõigile uskujatele, et taevariiki astumine ei kaitse kedagi ajalike õnnetusel ega tavaliste looduskatastroofide eest. Usk evangeeliumisse ei hoia hädadest eemal, kuid tagab, et võite murede saabudes end kartmatuna tunda. Kui julgete minusse uskuda ja kogu südamest minu järel käia, ei luba ma teid õnnetuselvetest päästa, kuid luban neist kõigist koos teiega läbi minna.

¹⁴ ¶ Ning Jeesus õpetas sellele uskujaterühmale veel palju muudki, enne kui nad valmistusid magama heitma. Ja need, kes teda kuulsid, pidasid tema sõnu oma südames kalliks ja kordasid neid sageli, õpetades apostleid ja jüngeid, keda parajasti kohal polnud.

4. VESTLUS NAATANAELIGA

¹ Seejärel läks Jeesus Abilasse, kus töötas Naatanael oma kaaslastega. Naatanaelile valmistasid muret mõned Jeesuse ütlused, mis näisid kahandavat tunnustatud heebrea pühakirjade autoriteeti. Seepärast viiski Naatanael Jeesuse tol õhtul pärast tavapärase küsimuste-vastuste koosolekut teistest eemale ja küsis: „Meister, kas sa ei usaldaks mulle tõde pühakirja kohta? Olen tähele pannud, et sa õpetad meile vaid üht osa pühakirjadest — minu arvates parimat osa —, ja ma järeldan, et sa lükkad tagasi rabide õpetused, et seadusesõnad olevat Jumala enda sõnad, mis on olnud Jumalaga taevas juba enne Aabrahami ja Moosese aega. Mis on pühakirjades tõde?” Kimbatusse sattunud apostli küsimust kuuldes vastas Jeesus talle:

² ¶ „Naatanael, sa oled õigesti aru saanud: ma ei suhtu pühakirja samamoodi kui rabid. Räägin sulle sellest tingimusel, et sa ei jutusta neist asjust oma vendadele, sest mitte kõik nad ei ole valmis seda õpetust vastu võtma. Moosese käsusõnu ja pühakirjade õpetusi polnud enne Aabrahami olemas. Meile tuntud kujul on pühakirjad alles hiljuti kokku kogutud. Ehkki neis sisalduvad juudi rahva parimad ja kõrgeimad mõtted ning igatsused, on neis ka paljut, mis ei anna kaugeltki edasi taevase Isa olemust ja õpetusi; seepärast pean ma valima paremate õpetuste seast tõed, mida noppida taevariigi evangeeliumi jaoks.

³ Need kirjatööd on kirjutatud inimesed, kellest mõni on püha, mõni vähem püha. Nende raamatute õpetused esindavad oma aja vaateid ja arusaamu. Tõeilmutusena on viimased esimestest usaldusväärsemad. Pühakirjad on vigu täis ja täiesti inimlikku päritolu, ent ära unusta, et need

moodustavad siiski religioosse tarkuse ja vaimsete tõdede parima kogumi, mis praegu maailmas leidub.

⁴ Paljusid neist raamatutest ei kirjutanud isikud, kelle nime nad kannavad, kuid see ei kahanda mingil määral neis sisalduvate tõdede väärtust. Kui Joona lugu ei oleks ka tõesti sündinud, isegi kui Joona poleks kunagi elanud, ei oleks selle loo sügav tõde, Jumala armastus Niineve ja niinimetatud paganate vastu, kõigi nende silmis, kes oma kaasinimesi armastavad, vähem väärtuslik. Pühakirjad on pühad sellepärast, et neis on esitatud Jumalat otsivate inimeste mõtted ja teod, ning need inimesed on talletanud pühakirjades oma kõrgeimaid arusaamu õiglusest, tõest ja pühadusest. Pühakirjades on palju tõtt, väga palju, kuid nagu sa tead, sisaldavad need kirjutised teie praeguse õpetuse seisukohalt ka palju väärti esitatud mõtteid taevase Isa, armastava Jumala kohta, keda ma olen tulnud kõigis maailmades esindama.

⁵ Naatanael, ära luba end hetkekski uskuda pühakirja sõnu selle kohta, et armastuse Jumal olla käskinud teie esisadel võitlusse minna ja tappa kõik oma vaenlased — mehed, naised ja lapsed. Need sõnad on kirja pannud inimesed, mitte eriti pühad inimesed, ning need ei ole Jumala sõnad. Pühakirjad on alati kajastanud ja kajastavad ka edaspidi oma loojate intellektuaalset, moraalselt ja vaimset seisundit. Kas sa pole tähele pannud, et arusaamad Jahvest muutuvad prohvetite ürikutes alates Saamuelist kuni Jesajani üha kaunimaks ja ülevamaks? Ning sa peaksid arvestama, et pühakirjad on mõeldud religioossete õpetuste ja vaimsete juhiste andmiseks. Need ei ole ajaloolaste ega filosoofide tööd.

⁶ Kõige kahetsusväärsem pole mitte see ekslik idee pühakirjatekstide absoluutsest täiuslikkusest ja õpetuste eksimatuses, vaid pigem nende pühade kirjatööde segadusseviiv väärtõlgendamine traditsioonide orjuses Jeruusalemma kirjatundjate ja variseride poolt. Ning nüüd kasutavad nad nii pühakirjade mõtteilmutuslikku doktriini kui ka enda väärtõlgendusi nende kohta, et sihikindlalt taevariigi evangeeliumi uuematele õpetustele vastu vaielda. Ära unusta, Naatanael, et Isa ei piira tõeilmutust ainult ühe põlvkonna ega ühe rahvaga. Paljud tõsised tõetsijad on sattunud ja satuvad ka edaspidi nende pühakirjade veatust väitvate doktriinide tõttu segadusse ja masendusse.

⁷ Tõe mõjuvõim on seesama vaim, mis püsib jäädavalt tema elavate avaldumisvormide sisimas, mitte mõne teise põlvkonna vähem valgustatud ja oletatavasti mõtte ilmutuse saanud inimeste surnud sõnades. Ning isegi kui need vana aja pühamehed elasid inspiratsioonirikast ja vaimuerksat elu, ei tähenda see, nagu oleksid ka nende sõnad olnud vaimust inspireeritud. Me ei pane praegu selle taevariigi evangeeliumi õpetusi kirja, sest muidu võite pärast minu lahkumist jaguneda kiiresti mitmeks rühmaks, kes igaüks väidab vaid ennast tõde teadvat, olles mu õpetusi teistest erineval viisil tõlgendanud. Selle põlvkonna jaoks on kõige parem nende tõdede järgi *elada*, hoidudes neid kirja panemast.

⁸ Pane mu sõnu hästi tähele, Naatanael: mitte midagi, mida on puudutanud inimloomus, ei saa eksimatuks pida. Jumalik tõde võib küll inimmeele kaudu särada, kuid selle puhtus on alati suhteline ja jumalikkus osaline. Loodud-olend võib ihaldada eksimatust, kuid see on olemas vaid Loojatel.

⁹ Ent kõige ekslikumal seisukohal pühakirjade õpetuste suhtes on doktriin, et need on pitseeritud saladuse- ja tarkuseraamatud, mida tohivad tõlgendada ainult rahva kõige targemad pead. Jumaliku tõe ilmutused võivad olla pitseeritud ainult inimliku harimatuse, vagatsemise ja kitsarinnalise sallimatusega. Pühakirjade valgust ähmastab vaid eelarvamus ja tumestab ebausk. Väärhirm pühaduse ees on takistanud tervet mõistust religiooni kaitsmast. Hirmust vanade pühakirjade autoriteedi ees ei võta praeguse aja ausad hinged vastu evangeeliumi uut valgust, mida needsamad teise põlvkonna Jumalat tundvad inimesed nii väga igatsesid näha.

¹⁰ Ent kõige kurvem on selle juures asjaolu, et mõned traditsioonilised pühaduse õpetajad teavad seda tõde väga hästi. Nad saavad neist pühakirja puudustest enamvähem täielikult aru, kuid on moraalselt arad ja intellektuaalselt ebaausad. Nad teavad pühakirjade kohta tõde, kuid eelistavad neid häirivaid asjaolusid rahva eest varjata. Nii moonutavad ja rikuvad nad pühakirju, sundides inimesi oma igapäevaelus neist orjalikult juhinduma ja mittevaimsetes küsimustes neid eeskujuks võtma, selle asemel et otsida pühakirjadest moraalselt tarkust, usuinspiratsiooni ja teiste põlvkondade Jumalat tundvate inimeste vaimseid õpetusi.”

¹¹ ¶ Meistri sõnad valgustasid ja ehmatasid Naatanaeli. Ta mõtiskles oma hingepõhjas kaua selle üle, kuid rääkis tollest vestlusest alles pärast Jeesuse ülestõusmist, ning isegi siis kartis ta Meistri kogu õpetust edasi anda.

5. JEEUSE USU POSITIIVNE OLEMUS

¹ Filadelfias, kus töötas Jaakobus, õpetas Jeesus jüngeritele taevariigi evangeeliumi positiivset olemust. Kui ta vihjas seejuures asjaolule, et pühakirja mõni osa on tõesem kui teine, ja manitses oma kuulajaid toitma hinge parima vaimutoiduga, katkestas Jaakobus Meistrit küsimusega: „Kas sa oleksid, Meister, nii hea ja soovitaksid, kuidas leida pühakirjadest eneseharimiseks paremaid lõike?” Ja Jeesus vastas: „Jah, Jaakobus, otsige pühakirju lugedes igavesti tõeseid ja jumalikult kauneid õpetusi, näiteks:

² „Loo mulle, oo Issand, puhas süda.

³ ¶ Issand on mu karjane, mul pole millestki puudust.

⁴ ¶ Armasta oma ligimest nagu iseennast.

⁵ ¶ Sest mina olen Issand, sinu Jumal, kes kinnitab su paremat kätt, öeldes: ära karda, mina aitan sind.

⁶ ¶ Ja rahvad ei õpi enam sõdima.”

⁷ ¶ Nii võttis Jeesus päev-päevalt heebrea pühakirjadest parima, et oma poolehoidjaid õpetada ja lülitada need sõnad uue taevariigi evangeeliumi õpetustesse. Teisteski religioonides leidus mõte Jumala lähedusest inimesega, kuid

Jeesus muutis Jumala hoolitsuse inimese eest armastava isa mureks oma laste heaolu eest ja võttis selle õpetuse oma religiooni nurgakiviks. Nii tingis Jumala isaduse doktriin inimeste vendlust. Tema religiooni põhisisuks sai Jumala palveldamine ja inimese teenimine. Jeesus võttis juudi usundist parima osa ja kandis selle üle taevariigi evangeeliumi uute õpetuste väärilisse konteksti.

⁸ Jeesus pani juudi usundi passiivsetesse doktriinidesse positiivse tegevuse vaimu. Tseremoonianõuetele negatiivse kuuletumise asemel andis Jeesus positiivseid käske teha seda, mida tema uus religioon nõudis neilt, kes selle vastu võtsid. Jeesuse religioon ei seisnenud mitte ainult uskumises, vaid ka evangeeliumis nõutu tegelikus tegemises. Ta ei õpetanud, et tema religiooni sisu seisneb ühiskonna teenimises, vaid pigem, et ühiskonna teenimine on tõelise religiooni vaimu omamise üks kindlaid tulemusi.

⁹ Jeesus ei kõhelnud võtmast omaks suuremat osa pühakirjast, samal ajal kui ta väiksema osa tagasi lükkas. Oma kuulsa manitsuse „Armasta oma ligimest nagu iseennast” võttis ta pühakirjast, kus on kirjas: „Ära maksa kätte oma rahva lastele, vaid armasta oma ligimest nagu iseennast.” Jeesus võttis omaks selle kirjakohta positiivse osa, lükates tagasi negatiivse. Ta oli isegi negatiivse või puhtpassiivse mittevastupanu vastu. Ta ütles: „Kui vaenlane lööb sind ühele põsele, ära seisa tummalt ja tegevusetult, vaid pööra teine positiivse hoiakuga ette; see tähendab, tee aktiivselt parim, mis võimalik, et oma eksiv vend pahe teedelt õigetele eluviisidele juhatada.” Jeesus nõudis oma poolehoidjate positiivset ja aktiivset reageerimist kõigile elusituatsioonidele. Teise põse ettekeeramine või muu samalaadne tegu nõuab algatusvõimet, uskuja isiksuse energilist, aktiivset ja julget väljendumist.

¹⁰ Jeesus ei propageerinud vaikset alistumist neile, kes kurjale vastupanu mitteosutajaid meelega häbistada tahavad, vaid pigem soovis, et ta poolehoidjad targalt ja erksalt, kiiresti ja positiivselt kurjale heaga reageeriksid, et kurja tõhusalt heaga ületada. Ärge unustage, et tõeliselt hea on alati võimsam kui kõige halvem kuri. Meister õpetas positiivset õiglust: „Kes soovib olla minu jünger, ärgu hooligu endast, vaid võtku endale täie mõõduga igapäevakohustus, et mind järgida.” Ning ta elas ka ise „head tehes ringi käies”. Evangeeliumi seda aspekti illustreerisid hästi paljud mõistujutud, mida ta hiljem oma poolehoidjatele rääkis. Ta ei manitsenud poolehoidjaid kunagi kannatlikult oma kohust täitma, vaid pigem elama jumalariigis energiliselt ja entusiastlikult, täie mõõduga oma inimlikke kohustusi täites ja jumalikke eesõigusi kasutades.

¹¹ Jeesus õpetas apostleid, et kui neilt mantel ebaõiglaselt ära võetakse, peavad nad pakkuma lisaks ka mõne teise rõivaeseme, kuid see ei tähendanud sõna-sõnalt teist mantlit, vaid seda, et pahategija päästmiseks tuleks teha midagi positiivset, selle asemel et vanade nõuannete kohaselt kätte maksta — „silm silma vastu” ja nii edasi. Jeesusele oli mõtte kättemaksust, passiivsest ebaõigluse all kannatamisest või eneseohverdamisest põlastusväärne. Tol korral õpetas

ta apostlitele kolme viisi kurjaga võitlemiseks ja sellele vastuhakkamiseks:

¹² 1. kurjale kurjaga vastamine — positiivne, kuid ebaõiglane viis;

¹³ 2. kurja talumine kaebuste ja vastupanuta — puhtnegatiivne viis;

¹⁴ 3. kurjale heaga vastamine — positiivne ja õiglane viis.

¹⁵ ¶ Üks apostel küsis kord: „Meister, mida ma peaksin tegema, kui võõras palub mind ühe versta oma koormat kanda?” Jeesus vastas: „Ära istu pärast kergendusohkega maha, võõrast endamisi sõideldes. Õiglus ei tulene niisugustest passiivsetest hoiakutest. Kui sa ei oska mõnda muud tõeliselt positiivset tegu välja mõelda, võid vähemalt kanda koormat veel ühe versta. See heidab ebaõiglasele ja jumalakartmatule võõrale kindlasti väljakutse.”

¹⁶ Juudid olid kuulnud Jumalast, kes andestab patukahetsejatele ja püüab nende pahategusid unustada, ent enne Jeesuse tulekut polnud inimesed kuulnud Jumalast, kes läheb kadunud lammastele järele ja hakkab ise patustajaid otsima ning rõõmustab, kui need on nõus Isa kotta tagasi pöörduma. Seda oma religiooni positiivset nooti laiendas Jeesus ka palvetele. Ta muutis eitava kuldreegli positiivseks manitsuseks olla inimlikult õiglane.

¹⁷ Jeesus vältis alati kõigis oma õpetustes tähelepanu hajutavaid üksikasju. Ta hoidus ilukõnelt ja vältis puhtpoeetiliste kujunditega täidetud sõnamängu. Ta tavatses panna lihtsatesse lausetesse suuri mõtteid. Näitlikustamiseks andis Jeesus paljudele igapäevasõnadele nagu sool, haputai, kalastamine ja väikesed lapsed vastupidise tähenduse. Ta kasutas väga tõhusalt antiteesi, võrreldes tillukest lõpmatuga ja nii edasi. Tema pakutavad pildid olid tabavad, näiteks „pime juhib pimedat”. Ent tema selgitava õpetuse tugevaim külge oli selle loomulikkus. Jeesus tõi usufilosoofia taevast maa peale. Ta kirjeldas hinge põhilisi vajadusi uue tähendusrikkuse ja uudse leebusega.

6. TAGASIPÖÖRDUMINE MAGADANI

¹ Neli nädalat kestnud misjoniretk Dekapolisisse oli piisavalt edukas. Taevariiki võeti vastu sadu hingi ning apostlid ja evangelistid said väärtusliku kogemuse, töötades ilma Jeesuse vahetu isikliku juuresolekuta.

² Reedel, 16. septembril kogunes kogu töötajate korpus, nagu kokku lepitud, Magadani parki. Sabatipäeval peeti enam kui saja uskuja osavõtul koosolek, millel arutati põhjalikult tulevikukavasid taevariigi töö laiendamiseks. Taaveti sõnumitoojad olid kohal ja tegid ettekandeid uskuja käekäigust kõikjal Juudamaal, Samaarias, Galileas ja nende naaberpiirkondades.

³ Vähesed Jeesuse poolehoidjad oskasid tol ajal sõnumitoojate korpuse teeneid kõrgelt hinnata. Vähe sellest, et sõnumitoojad pidasid sidet Palestiina kõigi uskuja ning Jeesuse ja apostlite vahel, nad tegutsesid noil tumedatel aegadel ka rahakogujatena mitte ainult Jeesuse ja tema kaaslaste ülalpidamiseks, vaid ka kaheteistkümne apostli ja kaheteistkümne evangelisti perede toetamiseks.

⁴ Tol ajal viis ka Abner oma tugipunkti Hebronist üle Petlemma ning sellest sai Taaveti sõnumitoojate peamine keskus Juudamaal. Taavet pidas Jeruusalemma ja Betsaida vahel kulleriteenistust, mis toimetas sõnumid teatepulganä järgmiseks päevaks kohale. Need jooksjad väljusid Jeruusalemmast igal õhtul, andsid Sühharis ja Skythopolises teate edasi ning see jõudis järgmisel hommikul hommikune ajaks Betsaidasse.

⁵ Nüüd oli Jeesus valmis koos kaaslastega nädala puhkama, enne kui nad pidid alustama ettevalmistusi taevariigi heaks tehtava töö viimaseks etapiks. See oli nende viimane puhkus, sest Perea misjoniretk kujunes jutlustamis- ja õpetamiskampaaniaks, mis kestis kuni nende saabumiseni Jeruusalemma ning Jeesuse maise elujärgu viimaste episoodideni.

RODAN ALEKSANDRIAST

PÜHAPÄEVA, 18. septembri hommikul teatas Andreas, et eelolevaks nädalaks pole tööd planeeritud. Kõik apostlid peale Naatanaeli ja Tooma läksid koju oma peret või sõpru külastama. Jeesusele oli see nädal peaaegu täielikuks puhkuseks, kuid Naatanaelil ja Toomal oli väga palju arutada ühe Aleksandriast tulnud kreeka filosoofi Rodaniga. See kreeklane oli hiljuti Aleksandrias misjonitööd teinud Abneri kaaslase kaudu Jeesuse jüngeriks saanud. Nüüd tegi Rodan tõsiseid jõupingutusi oma elufilosoofia kooskõlastamiseks Jeesuse uute religioossete õpetustega ning ta oli tulnud Magadani lootuses, et Meister temaga neid probleeme arutab. Samuti soovis ta Jeesuselt või mõnelt tema apostlilt kuulda, missugune on evangeeliumi autoriteetne versioon esmaallikast. Meister keeldus küll Rodaniga sellesse keskustellu astumast, kuid võttis ta lahkesti vastu ja andis Naatanaelile ja Toomale kohe korralduse kuulata ära kõik, mis Rodanil öelda on, ja rääkida talle omakorda evangeeliumist.

1. RODANI KREEKA FILOSOOFIA

¹ Esmaspäeva varahommikul alustas Rodan esimest oma kümnest esinemisest Naatanaeli, Tooma ja ligikaudu kahe tosina uskuja ees, kes juhtusid Magadanis viibima. Nüüdisaegses sõnastuses sisaldasid tema esinemised lühikokkuvõttes järgmisi järelekaalumiseks pakutud mõtteid:

² ♪ Inimelu koosneb kolmest suurest ajest — tungidest, soovidest ja ahvatlustest. Tugeva iseloomu, aukartust äratava isiksuse võib omandada ainult loomuliku elutungi muundamise teel sotsiaalseks elamiskunstiks, hetkesoovide muundamise teel nendeks kõrgemateks igatsusteks, mida saab püsivalt täita, eksistentsi igapäevaahvatlused tuleb aga viia tavapärastelt ja sissejuurdunud ideedelt läbiuurimata ideede ja avastamata ideaalide kõrgematesse maailmadesse.

³ Mida keerulisemaks muutub tsivilisatsioon, seda raskemaks muutub elamiskunst. Mida kiiremad muutused toimuvad sotsiaalsetes tavades, seda keerulisemaks ülesandeks saab iseloomu arendamine. Progressi jätkumiseks peab inimkond iga kümne põlvkonna järel õppima uuesti elamiskunsti. Kui inimene muutub nii leidlikuks, et hakkab ühiskonda kiiremini keerukamaks muutma, tuleb elamiskunsti taasomandada lühemate vaheaegadega, võib-olla iga põlvkonna järel. Kui elamiskunsti areng ei suuda eluviisiga sammu pidada, pöördub inimkond kiiresti tagasi lihtsa elamistungi — hetkesoovide rahuldamise juurde. Selliselt jääb inimkond ebaküpseks, ühiskond ei suuda täisküpsuseni kasvada.

⁴ Sotsiaalse küpsuse mõõt on see, mil määral on inimene valmis loobuma mööduvate hetkesoovide rahuldamisest nende kõrgemate igatsuste nimel, mille püüdlemine annab edeneval edasilükkumisel püsivate sihtide poole külluslikumalt rahuldust. Ent sotsiaalse küpsuse tõeliseks

märgiks on inimeste valmisolek loobuda oma õigusest elada rahulikult ja rahulolevalt sissejuurdunud uskumuste ja traditsiooniliste ideede ahvatlevalt kergestijärgitavate normide kohaselt, et alistuda erutavale ja energiat nõudvale ahvatlusele otsida läbiuurimata võimalusi, kuidas saavutada idealistlike vaimsete reaalsuste avastamata sihte.

⁵ Loomad reageerivad elutungile üllalt, kuid elamiskunsti võib omandada ainult inimene, ehkki enamik inimekonnast kogeb vaid loomalikku elutungi. Loomad tunnevad üksnes pimedat ja instinktiivset tungi, inimene on võimeline seda tungi ületama. Inimene võib soovi korral elada aruka kunsti, isegi taevaliku rõõmu ja vaimse ekstaasi kõrgel tasandil. Loomad ei arutle elu eesmärkide üle, seepärast ei muretse nad kunagi ega soorita ka enesetappu. Enesetappude esinemine inimeste seas näitab, et need olendid on puhtloomalikult eksisteerimisestapilt kõrgemale tõusnud ning et nende uurimispüüded ei ole neid viinud sureliku eksistentsi kunstipärastele tasanditele. Loomad ei tea elu tähendust; ainult inimene on võimeline väärtusi ära tundma ja tähendustest aru saama, kuid ta on teadlik ka tähenduste tähendusest — ta on teadlik oma taipamisest.

⁶ Kui inimesed sõandavad hüljata loomaliikset ihadest kantud elu mingi seiklusrikka kunsti ja määramatu loogika nimel, peavad nad arvestama, et neil tuleb kanda sellest tulenevaid emotsionaalseid ohvreid — konflikte, masendust ja määramatust — vähemalt seni, kuni nad omandavad teatava intellektuaalse ja emotsionaalse küpsuse. heidutatus, muretsimine ja loidus on kindlad tõendid moraalsest ebaküpsusest. Inimühiskond on silmitsi kahe probleemi-ga: indiviidi küpsuse saavutamine ja rahva küpsuse saavutamine. Küps inimolend hakkab kõigisse teistesse surelikesse õrnalt ja sallivalt suhtuma. Küps inimene vaatab ebaküpsetele inimestele samasuguse armastuse ja hoolivusega kui vanemad oma lastele.

⁷ Edukas elu ei ole midagi muud kui kunst kasutada tavaprobleemide lahendamiseks usaldusväärseid meetodeid. Esimene samm mis tahes probleemi lahendamisel on leida üles raskus, eraldada see ja tunnistada ausalt selle olemust ning tõsidust. Suure vea teeme siis, kui keeldume tunnistamast eluprobleeme, mis meis sügavat kartust äratavad. Samuti siis, kui raskuste tunnistamine toob kaasa meie kaua kalliks peetud kõrge enesehinnangu languse, kadetuse tunnistamise või loobumise sügavale juurdunud eelarvamustest, eelistab keskmine inimene klammerduda vanade kaitstuse illusioonide ja kauahellitatud petliku turvatunde külge. Ainult vapper inimene on valmis siira ja loogilise meelega avastusi ausalt tunnistama ning nendega kartmatult silmitsi seisma.

⁸ Iga probleemi tark ja tõhus lahendamine nõuab, et meel oleks vaba tendentslikkusest, kirest ja kõigist muudest puhtisiklikest eelarvamustest, mis võivad segada probleemi lahendamiseks vajalike tegelike asjaolude erapoolelt uurimist. Eluprobleemide lahendamine nõuab julgust

ja siirust. vaid ausad ja julged isikud on võimelised läbima vapralt elu kimbatusse ja segadusse viivat labürinti sinna, kuhu kartmatu meele loogika seda võib juhtida. Ning see meele ja hinge vabanemine ei ole kunagi saavutatav religioosse innukusega piirneva aruka entusiasmi tõukejõuta. Inimese edasiviimiseks sihi poole, milleni jõudmiseks on vaja ületada raskeid ainelisi probleeme ja mitmesuguseid intellektuaalseid riske, on vaja suure ideaali ahvatlust.

⁹ Ehkki te olete rasketele elusituatsioonidele vastuastumiseks tõhusalt relvastatud, võite vaevalt loota edule, kui te ei ole varustatud selle meeletarkuse ja isiksuse sarmiga, mis võimaldab teil võita oma kaaslaste kogu südamest tulev toetust ja koostööd. Te ei saa loota suurele edule ei ilmalikus ega usutöös, kui te ei õpi oma kaaslaste veenma, inimeste üle võitu saavutama. Teil peab lihtsalt olema takitunnet ja sallivust.

¹⁰ ¶ Ent suurima kõigist probleemide lahendamise meetoditest olen ma õppinud Jeesuselt, teie Meistrilt. Ma pean silmas seda, mida ta nii järjekindlalt praktiseerib ja mida ta nii ustavalt on teile õpetanud — palveldavat meditatsiooni eraldatuses. See Jeesuse tava minna nii sageli omaette oma taevase Isaga suhtlema aitab koguda jõudu ja tarkust tavalisteks elukonfliktideks ning saada energiat kõrgemate moraalse ja vaimsete probleemide lahendamiseks. Ent probleemide lahendamise õigete meetoditega ei saa siiski kompenseerida sisemiselt omaseid isiksuse puudusi ega leevendada tõelise õiglusejanu puudumist.

¹¹ Mulle on avaldanud sügavat muljet Jeesuse komme eralduda mõneks ajaks, et üksi vaadelda eluprobleeme, otsida uusi tarkuse- ja energiavarusid ühiskonna teenimise mitmesuguste nõudmiste rahuldamiseks, elavdada ja süvendada kõrgeimat elueesmärki kogu isiksuse tegeliku alutamise teel teadlikule suhtlemisele jumalikkusega, haarata uuemate ja paremate meetodite järele, kohanemaks elava eksisteerimise üha muutuvate olukordadega, oluliselt ümber korraldada ja kohandada oma isiklikke hoiakuid kõige väärtusliku ja reaalse paremaks taipamiseks ning teha seda kõike vaid Jumala auks, sosistades siiralt oma lemmikpalvet „Sündigu mitte minu, vaid sinu tahtmine”.

¹² See teie Meistri palveldamisviis toob kaasa lõdvestuse, mis uuendab meelt; valgustumise, mis innustab hinge; julguse, mis võimaldab oma probleemidele vapralt vastu astuda; enesemõistmise, mis kaotab nõrgestava hirmu; teadlikkuse liidust jumalikkusega, mis annab inimesele kindluse, söandamaks olla Jumala sarnane. Meistri palveldamisviisi, vaimse osaduse lõdvestav mõju leevendab pingeid, kaotab vastuolud ja suurendab võimsalt isiksuse jõuvarusid. Ning kogu see filosoofia koos taevariigi evangeeliumiga moodustabki kokku uue religiooni, nii nagu mina sellest aru saan.

¹³ ¶ Eelarvamus pimestab hinge, nii et see ei suuda tõde ära tunda, ja eelarvamust saab kõrvaldada vaid hinge siira andunud pühendumisega sellele üritusele, mis hõlmab kõike ja kõiki kaasinimesi. Eelarvamus on lahutamatu seotud isekusega. Eelarvamuse võib kaotada ainult sel teel,

et loobutakse omakasupüüdlikkusest ja asendatakse see rahulduse otsimisega ürituse teenimisest, mis on suurem nii isiklikust minast kui ka kogu inimkonnast — Jumala otsimisega, jumalikkuse saavutamisega. Isiksuse küpsust näitab inimihade selline muundumine, et inimene püüab pidevalt teostada vaid neid väärtusi, mis on kõrgeimad ja eriti jumalikult ehedad.

¹⁴ Pidevalt muutuv maailmas, ühiskonnakorra arenedes on võimatu püsivaid ja kindlaid eesmarke säilitada. Isiksuse stabiilsust võivad kogeda vaid need, kes on avastanud ja omaks võtnud elava Jumala, kelle kui igavese eesmärgi poole lõputult püüelda. Ning seega peab inimene oma sihi viimiseks ajast igavikku, maalt Paradiisi, inimlikult jumalikule uut elu andma, muunduma, uuesti sündima; saama jumaliku vaimu taasloodud lapseks; saavutama sissepääsu taevariigi vennaskonda. Kõik nende ideaalideni mittekuündivad filosoofiad ja religioonid on ebaküpsed. Filosoofia, mida mina õpetan koos teie jutlustatava evangeeliumiga esindab uut küpset religiooni, kõigi tulevaste põlvkondade ideaali. Ning see on tõsi, sest meie ideaal on lõplik, eksimatu, igavene, kõikne, absoluutne ja piiritu.

¹⁵ Mu filosoofia tekitas minus tungi otsida realiteete, mis annavad tunnistust tõelistest saavutustest, küpsusele viitavast eesmärgist. Ent mu tung oli jõuetu, minu otsinguil puudus tõukejõud ja mu püüdlused kannatasid kindla suuna puudumise all. Need puudujäägid on aga küllaga korvanud see uus Jeesuse evangeelium, mis on arusaamist süvendanud, ideaale ülendanud ja sihid paika seadnud. Nüüd võin kahtlusteta ja halbade eelaimusteta kogu südamest igavest ettevõtmist alustada.

2. ELAMISKUNST

¹ On vaid kaks viisi, kuidas surelikud võivad koos elada: aineeline ehk loomalik viis ja vaimne ehk inimlik viis. Loomad saavad märguannete ja helide abil omavahel piiratult suhelda. Need suhtlemisvormid ei anna aga edasi tähendusi, väärtusi ega ideid. Inimesi eristab loomadest nende võime suhelda oma kaaslastega *sümbolite* abil, mis tähistavad ja tuvastavad päris kindlasti tähendusi, väärtusi, ideid ja isegi ideaale.

² Et loomad ei saa üksteisele ideid edasi anda, ei saa nad arendada isiksust. Inimesel areneb isiksus, kuna ta saab oma kaaslastega nii ideede kui ka ideaalide tasandil suhelda.

³ Just selles võimes anda edasi ja mõista ühiselt tähendusi seisnebki inimkultuur ning see võimaldab inimesel sotsiaalsete ühenduste kaudu üles ehitada tsivilisatsioone. Et inimesel on võime teadmisi ja tarkust järgmistele põlvkondadele edasi anda, siis need kumuleeruvad. Ning sellest sugeneb rahva kultuuriline tegevus: kunst, teadus, religioon ja filosoofia.

⁴ Inimestevaheline sümbolite abil suhtlemine tingib ühiskonnarühmade tekkimise. Tõhusaim kõigist sotsiaalsetest rühmadest on perekond, täpsemini, *kaks vanemat*. Isiklik kiindumus on vaimne side, mis neid ainelisi suhteid koos hoiab. Sama tõhus suhe on võimalik ka kahe samast

soost isiku vahel; sellise ehtsa pühendunud sõpruse kohta on küllaga näiteid.

⁵ Need sõprus- ja vastastikuse kiindumuse suhted on ühiskonnastavad ja õilistavad, sest soodustavad ja hõlbus-tavad elamiskunsti kõrgemate tasandite järgmisi põhitegu-reid:

⁶ 1. *Vastastikune eneseväljendus ja enesest arusaamine.* Paljud üllad inimlikud ajed hääbuivad, sest keegi ei kuule nende väljendumist. üksindus ei tee inimesele head. Inimloomuse arenguks on vaja teatud määral tunnustust ja kiitust. Tõelise armastava koduta ei saa ühelgi lapsel areneda välja täiesti normaalne iseloom. Iseloom on midagi muud kui vaid meel ja kõlblustunne. Kõigist ühiskondlikest suhetest, mis iseloomu kujundavad, on kõige tõhusam ja ideaalsem mehe ja naise armastav ja mõistev sõprus aruka abielu rüpes. Abielu oma mitmekülgsuse suhetega sobib kõige paremini esile tooma neid väärtuslikke impulsse ja kõrgemaid motiive, mis on tugeva iseloomu arenguks vältimatud. Ma ei kõhkle perekonnaelu niimoodi ülistamast sellepärast, et teie Meister on teinud targasti, valides uue taevariigi evangeeliumi nurgakiviks just isa ja lapse vahelise suhte. Ning see võrratu suhe, mees ja naine aja kõrgeimate ideaalide armastavas embuses, on nii väärtuslik ja rahuldust pakkuv kogemus, et väärib mis tahes hinda või ohvrit, mida selle eest võidakse nõuda.

⁷ 2. *Hingede liit — tarkuse mobiliseerimine.* Iga inimolend omandab varem või hiljem teatava arusaamise sellest maailmast ja teatava nägemuse järgmisest maailmast. Nüüd on võimalik isiksuste liidu teel neid vaateid ajalist eksistentsist igaveste perspektiividega ühendada. Nii suurendab ühe meel oma vaimseid väärtusi, võttes palju üle teise arusaamadest. Sel kombel rikastavad inimesed oma hinge vaimsete rikkuste ühendamise teel. Samamoodi võimaldatakse inimesel vältida seda alatist kalduvust langeda oma nägemuste moonutatuse, vaatepunktide eelarvamuslikkuse ja arvamuste kitsarinnalisuse ohvriks. hirmu, kadedust ja upsakust võib vältida vaid lähedaste kontaktide abil teiste inimestega. Juhin teie tähelepanu asjaolule, et Meister ei saada teid kunagi üksi välja taevariigi laiendamise heaks tööd tegema, ta saadab teid alati välja kahekaupa. Ning kuna tarkus on ülim teadmine, siis tarkuse liidus on nii väikeses kui ka suures ühiskonnarühmas kõik teadmised ühised.

⁸ 3. *Elamise entusiasmi.* Eraldatus kaldub hinge energialaengut ammendama. Kaaslastega suhtlemine aitab oluliselt uuendada elulusti ja on asendamatu, et hoida alal julgust inimeste kõrgematele tasanditele tõusmisele järgnevateks võitlusteks. Sõprus suurendab elu rõõme ja õilistab selle võite. Armastus ja lähedased inimsuhted aitavad võtta kannatustelt kurvastuse ja raskustelt suure osa nende kibedusest. Sõbra juuresolek suurendab igasugust ilu ja ülendab headust. Arukate sümbolitega suudab inimene oma sõprade tunnustust ergutada ja suurendada. üks inimlikku sõprust kroonivaid õnnistusi on just see kujutusvõime vastastikuse stimuleerimise võime ja võimalikkus. Kogu südamest tulevas teadlikus pühendumises ühi-

sele üritusele, vastastikuses ustavuses kosmilisele Jumalusele peitub suur vaimne jõud.

⁹ 4. *Parem kaitse igasuguse kurja vastu.* Isiksuste liit ja vastastikune kiindumus on tõhus kindlustus kurja vastu. Raskusi, muret, pettumusi ja lüüasaamisi on üksi kanda valusam ja heidutavam. Liit ei muunda pahet veel voo-ruseks, kuid aitab selle torget tunduvalt mahendada. Teie Meister ütles: „Õndsad on need, kes on kurvameelsed” — kui sõber on käepärast lohutamas. Teadmine, et elate teiste heaolu nimel ning et teisedki elavad samamoodi teie heaolu ja edenemise nimel, annab jõudu. Eraldatuses inimene kidub. Kui inimesed näevad vaid mööduvaid ajanähtusi, heituvad nad alati. Minevikust ja tulevikust lahutatuna muutub olevik vihastavalt tühiseks. vaid pilguheit igavikuringile võib innustada inimest andma oma parimat ja tooma endast välja parima, et võimalikult palju anda. Ning kui inimene niimoodi endast parima annab, elab ta omakasu-püüdmatult teiste aja- ja igavikukaaslaste heaks.

¹⁰ 5. *Ma kordan, et selle innustava ja õilistava liidu ideaalsed võimalused avanevad inimlikus abielusuhtes.* Palju saavutatakse, tõsi küll, ka väljaspool abielu, ja väga paljud ei suuda neid moraalseid ning vaimseid vilju kunagi saavutada. Liigagi sageli astuvad abiellu inimesed, kes otsivad muid väärtusi, mis ei küüni inimliku küpsusega saavutatavate kõrgemate väärtusteni. Ideaalne abielu peab rajanema millelgi stabiilsemal kui kõikuvatel emotsioonidel ja muutlikul puhtsugulisel külgetõmbel; see peab põhinema ehtsal vastastikusel isiklikul andumusel. Seega, kui te saate moodustada niisugused usaldusväärsed ja tõhusad inimliidud, näeb maailm nende kogusummas suurt ja üllast sotsiaalset struktuuri, küpsete surelike tsivilisatsiooni. See rahvas võib hakata teostama mõnes mõttes teie Meistri ideaali „rahu maa peal ja hea tahe inimeste seas”. See ühiskond poleks küll täiuslik ega täiesti vaba kurjast, kuid vähemalt läheneks küpsuse stabiliseerumisele.

3. KÜPSUSE AHVATLUSED

¹ Jõupingutused küpsuse saavutamiseks nõuavad tööd ja töö nõuab energiat. Kust saada jõudu kõige selle saavutamiseks? Füüsilisi asju võib enesestmõistetavaks pidada, kuid Meister on hästi öelnud: „Inimene ei saa elada üksnes leivast”. Kui on olemas normaalne keha ja piisavalt heaervis, peame järgmisena vaatlema neid ahvatlusi, mille mõjul inimeses uinuvad vaimujõud äratakse. Jeesus on meile õpetanud, et Jumal elab inimeses; kuidas saame siis ajendada inimest vallandama neid hingega seotud jumalikkuse- ja lõpmatusjõude? Kuidas ajendada inimesi seda Jumalat valla päästma, et ta välja voolates meie hingi värskendaks ja seejärel loendamatuid teisi hingi valgustaks, ülendaks ja õnnistaks? Kuidas oleks mul kõige parem äratada need varjatud head jõud, mis teie hinges uinuvad? ühes olen ma kindel: emotsionaalne erutus ei ole ideaalne vaimne stiimul. Erutus ei lisa energiat, see pigem kurnab nii meele kui ka kehajõude. Kust tuleb siis energia, et neid suuri asju kor- da saata? vaadake oma Meistrit. Ta on praegugi mägedes

jõudu saamas, samal ajal kui meie siin energiat välja anname. Kogu probleemi saladus peitub vaimses osaduses, palveldamises. Inimeste seisukohalt on see meditatsiooni ja lõdvestuse kombinatsioon. Mediteerimine viib meele vaimuga kontakti, lõdvestumine aga määrab vaimse vastuvõtuvõime. Ning see nõrkuse vahetamine tugevuse, hirmu julguse, oma mina meele Jumala tahte vastu moodustabki palveldamise. Nii on see vähemasti filosoofi vaatepunktist.

² Kui neid kogemusi sageli korrata, kristalliseeruvad need harjumusteks, jõuduandvateks ja palveldavateks harjumusteks, ning need harjumused kujunevad lõppkokkuvõttes vaimseks olemuseks ning kaaslased tunnistavad selle olemuse lõpuks *küpseks isiksuseks*. Algul on sellised samud rasked ja aeganõudvad, ent kui nad harjumuseks saavad, muutuvad ühtaegu rahustavateks ja aegasäästvateks. Mida keerulisemaks muutub ühiskond ja mida enam tsivilisatsiooni ahvatlusi tekib, seda pakilisemaks saab Jumalat tundvate inimeste vajadus kujundada endale niisuguseid kaitsvaid harjumusi oma vaimse energia säilitamiseks ja täiendamiseks.

³ Veel üks nõue küpsuse saavutamiseks on ühiskonnarühmade koostöö, et kohaneda pidevalt muutuva keskkonnaga. Ebaküps indiviid äratav kaaslastes vastuseisu; küps inimene võib oma kaaslased endaga kogu südamest koostööd tegema, mitmekordistades sellega oma elu jõupingutuste vilju.

⁴ Minu filosoofia ütleb mulle, et vahel on vaja võidelda, kaitsmaks oma arusaama õiglusest, kuid ma ei kahtle, et küpsema isiksusena saavutaks Meister samasuguse võidu kergesti ja meeldivalt oma kõrgema ja veetleva taktitunde ning sallivusega. Liigagi sageli selgub õiguse eest võideldes, et nii võitja kui ka võidetu on lüüa saanud. Kuulsin Meistrit alles eile ütlemas, et „kui tark inimene tahab lulkus uksest sisse astuda, ei purusta ta ust, vaid pigem otsib võtit, millega seda avada”. Pahatihti võitleme vaid selleks, et ennast veenda — me ei karda.

⁵ See uus taevariigi evangeelium teeb elamiskunstile suure teene, sest annab kõrgemaks eluks uuema ja rikkama stiimuli. See annab uue ja üleva saatuse, kõrgeima elueesmärgi. Ning need uued arusaamad eksistentsi igavesest ja jumalikust sihist on iseenesest transtsendentsed stiimulid, mis kutsuvad esile inimese kõrgeimast loomusest parima. Intellektuaalse mõtte igal mäetipul leidub meelele lõdvestust, hingele jõudu ja vaimule osadust. Neis kõrge elu soodsates punktides saab inimene ületada madalamate mõtlemistasandite ainelised ärritused — mured, kadeduse, kiivuse, kättemaksu ja ebaküpse isiksuse ohkuse. Need ülespoole jõudvad hinged vabanevad paljudest elu pisiasjades ettetulevatest vastuoludest, saades sel moel vabaks, et omandada teadlikkust vaimsete arusaamade ja taevase suhtlemise kõrgematest vooludest. Elueesmärki tuleb aga kiivalt kaitsta kiusatuse eest otsida kergeid ja mööduvaid saavutusi; samuti tuleb seda edendada nii, et jäädaks puutumata fanatismi hukatuslikest ohtudest.

4. KÜPSUSE TASAKAAL

¹ Keskendudes igaveste reaalsuste saavutamisele, peate arvestama ka ajaliku elu vajadusi. vaim on küll meie eesmärk, kuid keha on fakt. Eluks hädavajalikud asjad võivad vahetevahel meile juhuslikult kätte langeda, kuid üldiselt peame nende heaks arukalt tööd tegema. Elu kaks põhiprobleemi on ajaliku elu vajaduste rahuldamine ja igavese ellujäämise saavutamine. Isegi ideaalseks elatise teenimiseks on vaja religiooni. Need mõlemad on väga isiklikud probleemid. Tõeline religioon ei toimi tegelikult indiviidist eraldi.

² ¶ Ajaliku elu alused on minu arvates järgmised:

³ 1. hea füüsiline tervis;

⁴ 2. selge ja puhas mõtlemine;

⁵ 3. võimed ja oskused;

⁶ 4. rikkus — elu hüved;

⁷ 5. võime kaotusi taluda;

⁸ 6. kultuur — haridus ja tarkus.

⁹ ¶ Ka kehalise tervise ja töövõime füüsiliste probleemide lahendamiseks on kõige parem vaadelda neid meie Meistri õpetuse religioosest vaatepunktist: inimese keha ja meel on Jumalate kingituse, inimese vaimuks saanud Jumala vaimu asupaik. Nii saab inimese meel aineliste asjade ja vaimsete reaalsuste vahendajaks.

¹⁰ ¶ Et saada osa elu meeldivatest külgedest, on vaja arukust. Täiesti ekslik on arvata, nagu tagaks truu igapäevatöö rikkuse hüved. Kui jätta kõrvale vahetevahel juhuslikult omandatud rikkus, võib täheldada, et ajaliku elu ainelised hüved voolavad teatavates hästikorraldatud kanalites ning vaid need, kellel on neile kanalitele juurdepääs, võivad loota, et nende ajalikud jõupingutused saavad hästi hüvitatud. Nende inimeste saatuseks, kes otsivad jõukust eraldatud ja individuaalsetest kanalitest, jääb alati vaesus. Seega on maise rikkuse saavutamise oluliseks vahendiks tark kavandamine. Edu nõuab peale oma tööle pühendumise ka kuumumist mõnesse ainelise rikkuse kanalisse. Kui te pole tark, võite pühendada oma elu oma põlvkonnale ilma ainelise hüvitusega; kui olete rikkustevoogu juhuslikult sattunud, võite pühendada luksuses, ilma et oleksite oma kaaslastele midagi väärtuslikku teinud.

¹¹ Võimed päritakse, oskused aga omandatakse. Elu ei ole tõeline inimese jaoks, kes ei suuda midagi hästi, oskuslikult teha. Ametioskus on üks tõelisi elust rahulduse saamise allikaid. võimekus eeldab ettenägelikkust, kaugelenägelikkust. ärge laske end petta autute saavutuste ahvatlevatest hüvedest, olge valmis tegema rasket tööd ausate püüdlustega saavutatavate hilisemate tulemuste nimel. Tark inimene suudab eristada vahendeid ja eesmärgi, muidu võib liigne tuleviku planeerimine nurjata ka kõrge eesmärgi. Naudingute otsijana peaksite alati püüdma olla mitte ainult nende tarbija, vaid ka andja.

¹² Treenige oma mälu, et see hoiaks pühadusena tallel jõuduandvaid ja väärt eluepisoodi, mida võite oma meeleheaks ja õpetuseks soovi korral alati meenutada. Moodustage nii endale kui ka endas ilu, headuse ja suure kunsti galeriid. Ent parimad kõigist mälestustest on kalliks saanud

meenutused toreda sõpruse suurtest hetkedest. Ning kõik need mälu varad kiirgavad vaimse palveldamise vallandavast puudutusest oma kõige väärtuslikumaid ja ülendavaid mõjusid.

¹³ Ent elu muutub koormaks, kui te ei õpi väärikalt kaotama. üllad hinged omandavad alati ka kaotamiskunsti; te peate õppima, kuidas säilitada lüüa saades rõõmus meel; pettumusi ei tohi karta. ärge kõhelge tunnistamast oma suutmatust. ärge püüdke varjata kaotust petlike naeratuste ja särava optimismi taha. Kinnitus, et sa oled alati edukas, kõlab ju hästi, kuid lõpptulemus on kohutav. Nii luuakse otseselt ebareaalne maailm, mis hävib kunagi paratamatult illusioonide purunedes.

¹⁴ Edu võib anda julgust ja suurendada eneseusaldust, kuid tarkus tuleb ainult kogemustest, mida te saavutate oma läbikukkumistega kohanemise tulemusena. Inimesed, kes eelistavad optimistlikke illusioone reaalsusele, ei saa kunagi targaks. Tarkuse võivad saavutada vaid need, kes tunnistavad fakte ja kohandavad neid ideaalidega. Tarkus hõlmab nii fakti kui ka ideaali ja säästab seepärast tal le pühendunuid filosoofia mõlemast viljatust äärmusest, millest üks on inimene, kelle idealism välistab faktid, ja teine materialist, kellel puudub vaimne vaatepunkt. Arglikud hinged, kes eluheitlustes tuginevad vaid pidevatele väärilusioonidele edust, on määratud kannatama läbikukkumist ja kogema kaotusi, kuni nad lõpuks oma kujutlusvõime loodud unelmatemaailmast ärkavad.

¹⁵ Just siis, kui seistakse silmitsi läbikukkumistega ja kohanetakse lüüasaamistega, avaldab religiooni pakutud avar lähenemine ülimat mõju. Läbikukkumine on lihtsalt õpetlik vahejuhtum — hariv katse tarkust omandada — Jumalat otsiva inimese kogemuses, kes on alustanud igavest avastusretke universumi läbiuurimiseks. Niisugustele inimestele on lüüasaamine vaid veel üks vahend kõikse reaalsuse kõrgemate tasanditeni jõudmiseks.

¹⁶ Jumalat otsiva inimese elu võib igaviku valguses osutada väga edukaks isegi siis, kui kogu tema ajaliku elu aegne tegevus näib suuremalt osalt ebaõnnestumisena, tingimusel, et iga läbikukkumine on kaasa toonud tarkusele viitavat kultuursust ja vaimseid saavutusi. ärge tehke seda viga, et segate ära teadmised, kultuursuse ja tarkuse. Need on elus omavahel seotud, kuid esindavad tohutult erinevaid vaimseid väärtusi; tarkus valitseb alati teadmisi ja ülendab alati kultuuri.

5. IDEAALNE RELIGIOON

¹ Te olete mulle öelnud, et teie Meister viitab ehtsale inimlikule religioonile kui üksikisiku kogemusele vaimsetest reaalsustest. Mina olen pidanud religiooni inimese kogemuseks, tema reageerimiseks millelegi, mida ta peab kogu inimkonna austusavalduste ja andumuse vääriliseks. Selles mõttes sümboliseerib religioon meie ülimat pühendumist sellele, mis esindab meie kõrgeimat arusaama reaalsusest ideaalidest, ja seda, kui kaugete vaimsete saavutusteni meie meel ulatub igavesi võimalusi taotledes.

² Kui inimesed võtavad religiooni nii, nagu seda hõimu, rahvuse või rassi seisukohalt käsitletakse, teevad nad seda sellepärast, et ei pea oma rühmast väljapoole jäävaid inimesi õigeteks inimesteks. Meie religioosse ustavuse objekt väärib meie arvates alati kõigi inimeste austust. Religiooni näol pole kunagi tegu puhtintellektuaalse uskumuse või filosoofiliste arutlustega: religioon on alati ja jääb igavesti üheks reageerimisviisiks elusituatsioonidele; see on käitumise liik. Religiooni puhul paneb mingi reaalsus, mis meie arvates väärib üleüldist jumaldamist, meid sellest mõtlema, seda tunnetama ja käituma aupaklikult.

³ Kui miski on saanud teie kogemuses religiooniks, on iseenesest selge, et teist on juba kujunenud selle religiooni aktiivne kuulutaja, sest te peate oma religiooni kõrgeimat kontseptsiooni kogu inimkonna, kõigi universumiintellektide palvelduse vääriliseks. Kui te pole oma religiooni kindel ja missioonitundega kuulutaja, olete langenud enesepeetuse ohvriks, sest teie poolt religiooniks peetav on vaid traditsiooniline uskumus või intellektuaalse filosoofia süsteem. Kui teie religiooniks on vaimne kogemus, peab teie palveldamisobjekt olema kõikne vaimne reaalsus ja kõigi teie vaimsustatud arusaamade ideaal. Mina nimetan kõiki hirmul, emotsioonidel, traditsioonidel ja filosoofial põhinevaid religioone intellektuaalseteks religioonideks, tõelisteks religioonideks nimetaksin aga tõelisel vaimsel kogemusel põhinevaid religioone. Religioosse pühendumise objekt võib olla aineeline või vaimne, tõeline või väär, reaalne või ebareaalne, inimlik või jumalik. Seega võivad religioonid olla kas head või halvad.

⁴ Moraal ja religioon ei tarvitse olla üks ja seesama. Kui kõlbeliste arusaamade süsteem hõlmab mõnda palveldamisobjekti, võib sellest saada religioon. Kui religioonist kaob see, mis kutsub esile üleüldise ustavuse ja ülima pühendumise, võib ta kujuneda filosoofiliseks õpetuseks või moraalikoodeksiks. See asi, olend, seisund või eksistentsi olemusvorm või saavutatav võimalus, mis on religioosse ustavuse kõrgeim ideaal ja millele on suunatud palveldajate religioosne pühendumine, on Jumal. Kuidas seda vaimse reaalsuse ideaali ka ei nimetataks, on see ikkagi Jumal.

⁵ Tõelise religiooni sotsiaalsed iseärasused seisnevad asjaolus, et see püüab alati üksikisikut usku pöörata ja maailma muuta. Religioon annab mõista, et on olemas veel avastamata ideaalid, mis ületavad kaugelt isegi tsivilisatsiooni kõige küpsemate institutsioonide kõrgeimates sotsiaalses tavades sisalduvaid teadaolevaid eetika- ja moraalinorme. Religioon sirutub avastamata ideaalide, läbiuurimata reaalsuste, üleinimlike väärtuste, jumaliku tarkuse ja tõeliste vaimsete saavutuste poole. Tõeline religioon teeb kõike seda, ükski muu uskumus religiooni nime ei vääri. Tõelist vaimset religiooni ei saa olla ilma igaveses Jumala kõrge taevajärgse ideaalita. Religioon ilma selle Jumalata on inimese väljamõeldis, elututest intellektuaalsetest uskumustest ja tähenduseta emotsionaalsetest tseremooniast koosnev inimlik institutsioon. Religioon võib ju pidada oma andumuseobjektiks mingit suurt ideaali, ent säärased ebareaal- sed ideaalid ei ole saavutatavad, sest kogu käsitus on il-

lusoorne. Ainsad inimese saavutatavad ideaalid on igavese Jumala vaimses faktis peituvate lõpmatute väärtuste jumalikud reaalsused.

⁶ Sõna „Jumal”, Jumala *idee* — vastandina Jumala *ideaalile* — võib kuuluda mis tahes religiooni, kui lapsik või väär see religioon ka ei oleks. Ning see Jumala idee võib saada ükskõik milleks, mida seda enda omandiks pidavad isikud soovivad sellest teha. Algelisemad religioonid kujundavad oma Jumala ideed inimsüdame loomuliku seisundi järgi; kõrgemad religioonid nõuavad, et inimsüda viidaks vastavusse tõelise religiooni ideaalide nõuetega.

⁷ ¶ Jeesuse religioon ületab kõik meie varasemad arusaamad palveldamisest, sest lisaks oma Isa lõpmatu reaalsuse ideaalina kujutamisele kuulutab ta ka kindlalt, et see jumalik väärtuste allikas ja universumi igavene kese on tõeliselt ja isiklikult saavutatav igale surelikule loodud-olendile, kes otsustab maapealsesse taevariiki astuda, nõustudes seega, et ta on Jumala poeg ja inimeste vend. Ma väidan, et see on kõrgeim religiooni käsitlus, mida maailm on kunagi tundnud, ning kuulutan, et sellest kõrgemat ei saagi kunagi olla, sest evangeelium hõlmab reaalsuste lõpmatust, väärtuste jumalikkust ja kõiksete saavutuste igavikulisust. Selle arusaamaga on saavutatud kogemus ülimast ja lõplikust idealismist.

⁸ Teie Meistri religiooni täiuslikud ideaalid tekitavad minus põnevust ja ma olen isegi valmis tunnistama oma usku tema väitesse, et need vaimureaalsuste ideaalid on saavutatavad; et meie teiega võime alustada seda pikka ja igavest avastusretke temalt saadud kindlustundega, et lõpuks jõuame kindlasti Paradiisi väravateni. Mu vennad, ma usun, minagi olen teele asunud; ma tulen koos teiega sellele igavesele retkele. Meister ütleb, et ta on tulnud oma Isa juurest ja näitab meile teed. Olen täiesti veendunud, et ta räägib tõtt. Olen lõpuks veendunud selles, et pole muid tõelisi saavutatavaid ideaale ega täiuslikke väärtusi kui igavene Kõikne Isa.

⁹ Seega hakkan ma palveldama mitte ainult olemasoleva Jumalat, vaid kõigi tulevikus tekkivate võimaluste Jumalat. Seepärast peate ülimale ideaalile pühendudes, kui see ideaal on reaalne, pühendumas sellele asjade ja olendite kunagiste, praeguste ja tulevaste universumite Jumalale. Ning ei ole muud Jumalat, sest muud Jumalat ei saa olla. Kõik muud jumalad on kujutluse viljad, sureliku meele illusioonid, väärloogika moonutused ja oma loojate enesepettuslikud iidolid. Jah, võib ju olemas olla ka religioon ilma sellise Jumalata, kuid see ei tähenda midagi. Ja kui te püüate

asendada elava Jumala sellise ideaali reaalsust sõnaga „Jumal”, olete vaid end petnud sellega, et olete idee asetanud ideaali, jumaliku reaalsuse asemele. Niisugused uskumused on üksnes soovunelmaid väljendavad religioonid.

¹⁰ Jeesuse õpetustes näen ma religiooni selle parimal kujul. See evangeelium võimaldab meil otsida ja leida tõelist Jumalat. Ent kas me oleme valmis maksma selle taevariiki sissepääsu eest vajalikku hinda? Kas me oleme valmis uuesti sündima? Kas me tahame, et meid ümber tehtaks? Kas me oleme valmis seda kohutavat ja katsumusi valmistavat protsessi, milles mina hävib ja hing taastatakse, läbi tegema? Kas Meister pole siis öelnud: „Kes iganes tahab oma elu päästa, peab selle kaotama. ärge arvake, et ma olen tulnud tooma rahu, sest olen tulnud tooma vaid hingevoitlust?” Tõepoolest, kui me oleme maksnud Isa tahte pühendumise hinda, kogeme suurt rahu, nõustudes jätkama teed neil pühitsetud elu vaimsetel radadel.

¹¹ Alles nüüd oleme tõeliselt hülgamas meile tuttava eluvormi ahvatlusi, kui võtame tingimusteta oma otsingute sihiks selle tulevase elu tundmatu ja avastamata eluvormi ahvatlused, tehes uurimisretke jumalikku reaalsusse, kõrgemate ideaalide vaimumaailma. Ning me otsime tähenduslikke sümboleid, millega anda oma kaasinimestele edasi neid arusaamu Jeesuse religioonis sisalduvast idealismi reaalsusest, ning me ei lakka palvetamast selle päeva eest, mil kogu inimkonda haarab ühtne nägemus ülimast tõest. Praegu valitseb meie südameis Isa kohta arusaam, et Jumal on vaim; oma kaaslastele aga õpetame, et Jumal on armas-tus.

¹² Jeesuse religioon nõuab elavat vaimset kogemust. Teised religioonid võivad seisneda traditsioonilistes uskumustes, emotsionaalsetes tunnetes, filosoofilises teadlikkuses ja muus sellises, aga Meistri õpetus nõuab, et jõuaksime tõelise vaimse edasiliikumise tegelike tasanditeni.

¹³ Teadlik ajend olla Jumala sarnane ei ole tõeline religioon. Jumalat palveldama sundivas meeleliigutuses sisalduvad tunded ei ole tõeline religioon. Teadmine, et ollakse määratud endast loobuma ja teenima Jumalat, ei ole tõeline religioon. Tark arutlus, et see religioon on parim, ei ole isikliku vaimse kogemuse religioon. Tõeline religioon on ühenduses nii saatuse ja sihilejõudmise reaalsusega kui ka südamest tuleva usu reaalsuse ja idealismiga. Ning kõike seda peame isiklikult kogema Tõe vaimu ilmutuse kaudu.

¹⁴ ¶ Sellega lõppesid Jeesuse evangeeliumisse uskuma hakanud kreeka filosoofi, ühe oma rahva suurima filosoofi arutlused.

EDASISED ARUTELUD RODANIGA

PÜHAPÄEVAL, 25. septembril 29. aastal pKr kogunesid apostlid ja evangelistid Magadani. Pärast pikka nõupidamist oma kaaslastega üllatas Jeesus tol õhtul kõiki teatega, et järgmisel päeval asub ta koos kahe teistkümne apostliga teele Jeruusalemma, et osaleda lehtmajadepüha pidustustel. Evangelistidele andis ta korralduse külastada uskujaid Galileas ja naiskorpus pidi minema mõneks ajaks tagasi Betsaidasse.

² Kui saabus aeg Jeruusalemma teele asuda, olid Naatanael ja Toomas veel elavas vestluses Rodaniga Aleksandriast ja said Meistrilt loa mõneks päevaks Magadani jääda. Sel ajal, kui Jeesus kümne apostliga Jeruusalemma reisis, pidasid Naatanael ja Toomas Rodaniga tõsiseid vaidlusi. Eelmisel nädalal, kui Rodan oli oma filosoofiat selgitanud, olid Toomas ja Naatanael kordamööda kreeka filosoofile taevariigi evangeeliumi tutvustanud. Rodan avastas, et üks Ristija Johannese endisi apostleid, kes oli olnud Aleksandrias tema õpetaja, oli talle Jeesuse õpetusi hästi selgitanud.

1. JUMAL KUI ISIKSUS

¹ Ühes küsimuses ei jõudnud Rodan ja kaks apostlit siiski ühele meelele ning see oli Jumala isiksus. Rodan oli igati nõus kõigega, mida talle räägiti Jumala omadustest, kuid väitis, et taevane Isa ei ole ega saa olla isik, nii nagu inimene isiksust tajub. Apostlitel oli küll raske tõestada, et Jumal on isik, kuid Rodanil oli veel raskem tõestada, et ta seda ei ole.

² Rodan väitis, et isiksuse faktiga käib kaasas võrdväärsete olendite vahelise osavõtliku arusaamise ja vastastikuse täieliku suhtlemise fakt. Rodan ütles: „Selleks et olla isik, peaks Jumal valdama vaimse suhtlemise sümboleid, mis võimaldaksid kõigil, kes temaga kokku puutuvad, temast täielikult aru saada. Et aga Jumal on lõpmatu ja igavene, kõigi teiste olendite Looja, pole Jumalale järelikult universumis võrdset. Ta on universumis üksi, tal pole kedagi, kellega võrdsena suhelda. Jumal võib küll olla kõigi isiksuste allikas, kuid on sellisena isiksuseülene, nii nagu Looja on loodust kõrgemal ja enamat.”

³ See väide häiris Toomast ja Naatanaeli väga ning nad olid isegi Jeesust endale appi kutsunud, kuid Meister oli keeldunud nende arutellu sekkumast. Toomale ütles ta aga: „Pole nii tähtis, missugune on teie *idee* Isast, kui vaid olete vaimselt tundma õppinud tema lõpmatu ja igavese olemuse *ideaali*.”

⁴ Toomas väitis, et Jumal suhtleb inimesega ning et Isa on seega isik ka Rodani määratluse kohaselt. Selle väite lükkas kreeklane tagasi põhjendusega, et Jumal ei ilmuta end isikuna; et ta on ikka veel saladus. Siis tõi Naatanael näiteks oma isikliku kogemuse Jumalast ja Rodan nõustus sellega, kinnitades, et ka temal on hiljuti olnud samasuguseid kogemusi, ent need kogemused tõestasid tema väitel vaid Jumala *reaalsust*, mitte tema *isiksust*.

⁵ Esmaspäeva õhtuks Toomas loobus. Ent teisipäeva õhtuks oli Naatanael pannud Rodani Isa isiksusse uskuma ning ta oli kreeklase seisukohta muutnud järgmise arutluskäiguga:

⁶ 1. Paradiisi Isa on võrdses osaduses veel vähemalt kahe olendiga, kes on temaga täiesti võrdsed ja igati temasarnased — Igavese Poja ja Lõpmatu vaimuga. Kolmsusedoktriini arvestades oli kreeklane sunnitud mõnma Kõikse Isa isiksuse võimalikkust. (hilisemal järelemõtlemisel nende arutelude üle avarus arusaam Kolmsusest ka kaheistkümne apostli meeles. Jeesust peeti üldiselt muidugi Igaveseks Pojaks.)

⁷ ¶ 2. Kuna Jeesus oli Isaga võrdne ning et Poeg oli suutnud näidata enese isiksust oma maistele lastele, tõendas see, et kõigil kolmel Jumalusel võib olla isiksus, ning lahendas igaveseks küsimuse Jumala võimest suhelda inimesega ja inimese võimest suhelda Jumalaga.

⁸ ¶ 3. Jeesus oli inimesega vastastikuses suhtes ja suhtles temaga täiuslikult, Jeesus oli Jumala Poeg. Poja ja Isa vaheline suhe eeldab võrdset suhtlemist ja vastastikust osavõtlikku arusaamist, Jeesus ja Isa olid üks. Jeesus suutis üheaegselt suhelda arusaadavalt nii Jumala kui ka inimesega ning et nii Jumal kui ka inimene said Jeesuse suhtlemissümbolitest aru, olid nii Jumalal kui ka inimesel isiksuseomadused, mis on vajalikud vastastikuseks suhtlemiseks. Jeesuse isiksus andis tunnistust Jumala isiksusest, tõendades samas lõplikult Jumala viibimist inimeses. Kui kaks nähtust on seotud ühe ja sama asjaga, siis on nad ka omavahel seotud.

⁹ ¶ 4. Isiksus on inimese kõrgeim arusaam inimlikust reaalsusest ja jumalikest väärtustest; Jumal esindab ka inimese kõrgeimat arusaamist jumalikest reaalsusest ja lõpmatutest väärtustest; seepärast peab Jumal olema jumalik ja lõpmatu isiksus, reaalne isiksus, ehkki ta ületab lõpmatult ja igavesti inimese arusaama isiksusest ja selle määratlusest, ent on hoolimata sellest alati ja kõikjal isiksus.

¹⁰ ¶ 5. Jumal peab olema isiksus, sest ta on kõigi isiksuste Looja ja saatus. Jeesuse õpetus „Seepärast olge täiuslikud, nii nagu meie taevane Isa on täiuslik” avaldas Rodanile sügavat muljet.

¹¹ ¶ Neid argumente kuuldes ütles Rodan: „Sa veensid mind. Ma tunnistan Jumalat isikuna, kui sa lubad mul seda veendumust piirata tingimusega, et ma lisan isiksuse tähendusele mitmeid laiendatud väärtusi — nagu üleinelik, transtsendentne, ülim, lõpmatu, piiritu, lõplik ja kõikne. Ma olen nüüd veendunud, et ehkki Jumal on ilmselt lõpmatult enam kui isiksus, ei saa ta olla midagi sellest vähemat. Olen nõus vaidluse lõpetama ja tunnistama Jeesust Isa isikliku ilmutusena ja lahendusena kõigile loogika, mõistuse ja filosoofia vastamata jäänud küsimustele.”

2. JEESUSE JUMALIK OLEMUS

¹ Kuna Naatanael ja Toomas olid Rodani seisukohad taevariigi evangeeliumist nii täielikult heaks kiitnud, jäi arutada veel vaid üks küsimus, õpetus Jeesuse jumaliku olemuse kohta, see alles nii hiljuti väljakuulutatud doktriin. Naatanael ja Toomas esitasid üheskoos oma seisukohad Meistri jumalikust olemusest, mis on kokku võetud, kor-
rastatud ja esitatud järgmiselt:

² 1. Jeesus on oma jumalikkust tunnistanud ja me usume teda. Seoses tema hoolekandetööga on toimunud palju tähelepanuväärseid asju, millest võib aru saada vaid siis, kui usume, et ta on nii Jumala Poeg kui ka Inimese Poeg.

³ 2. Tema elu koos meiega on näide ideaalsest inimlikust sõprusest, niisugune inimsõber võib olla ainult jumalik olend. Ta on tõesti kõige isetum inimene, keda me kunagi oleme tundnud. Ta on isegi patuste sõber; ta julgeb armastada oma vaenlasi. Ta on meile väga ustav. Ehkki ta ei kõhkle meid noomimast, on kõigile selge, et ta armastab meid tõeliselt. Mida paremini te teda tunnete, seda enam hakkate teda armastama. Teid võlub tema vankumatu andumus. Kõigi nende aastate jooksul, mil me tema missioonist aru ei saanud, on ta olnud ustav sõber. Ta küll ei kasuta meelitusi, kuid kohtleb meid kõiki ühesuguse headusega, olles alati õrn ja kaastundlik. Ta on jaganud meiega oma elu ja kõike muud. Oleme õnnelik kogukond, meil on kõik ühine. Me ei usu, et keegi, kes on vaid inimene, suudaks elada nii suurtes katsumustes nii laimatut elu.

⁴ 3. Me peame Jeesust jumalikuks seepärast, et ta ei tee kunagi midagi väära; ta ei eksi. Tema tarkus on erakordne, tema vagadus suurepärane. Ta elab päev-päevalt täielikus kooskõlas Isa tahtega. Ta ei kahetse kunagi oma väärsamme, sest ta ei riku ühtki Isa seadust. Ta palvetab meie eest ja koos meiega, kuid ei palu kunagi meil enda eest palvetada. Usume, et ta hoidub järjekindlalt patust. Me ei usu, et keegi, kes on vaid inimene, tunnistaks, et ta on elanud niisugust elu. Ta väidab end elavat täiuslikku elu ja me tunnistame, et see tõesti nii ka on. Meie vagadus tuleneb meelearandusest, kuid tema vagadus õiglasest meelest. Ta tunnistab isegi, et saab anda patte andeks ja ravib tõesti ka haigusi. Mitte keegi, kes on vaid inimene, ei saa terve mõistuse juures olles tunnistada, et annab patte andeks: see on jumalik eesõigus. Sellest päevast, mil me tema-
ga esmakordselt kokku puutusime, on ta tundunud meile nii täiuslik oma vagaduses. Meie headus ja tõetundmine üha kasvavad, aga Meister on ilmutanud küpset vagadust algusest peale. Nende headuseelementide olemasolu Jeesuses tunnistavad kõik inimesed, nii head kui ka kurjad. Samas pole tema vagadus kunagi pealetükkiv ega suurustlev. Ta on ühtaegu nii leebe kui ka kartmatu. Ta näib meie usu oma jumalikkusesse heaks kiitvat. Ta on kas see, kelleks ennast nimetab, või suurim silmakirjateener ja petis, keda maailm kunagi on tundnud. Oleme veendunud, et ta on just see, kelle väidab end olevat.

⁵ 4. Tema ainulaadne iseloom ja täiuslik kontroll oma emotsioonide üle veenavad meid, et temas on ühine-

nud inimlikkus ja jumalikkus. Ta reageerib alati inimlikele hädasid nähes, kannatused ei jäta teda kunagi külmaks. Tema kaastunde kutsuvad esile ühtviisi nii füüsilised kannatused, meelepiinad kui ka hingehäda. Ta on valmis lahkelt tunnistama oma kaasinimeste usku või muid häid omadusi. Ta on nii õiglane ja aus ning samal ajal nii halastav ja teistega arvestav. Ta kurvastab inimeste vaimse kangekaelsuse üle ja rõõmustab, kui nad nõustuvad nägema tõe valgust.

⁶ 5. Ta näib tundvat inimeste mõtteid ja saavat aru nende südame igatsustest. Ta on meie häiritud vaimu suhtes alati osavõtlik. Tal näivad olevat kõik meie inimlikud emotsioonid, kuid need on suursuguselt õilsad. Ta armastab kogu südamest headust ja samavõrra vihkab pattu. Ta on üleinimlikult teadlik Jumaluse kohalolekust. Ta palvetab nagu inimene, kuid toimib nagu Jumal. Ta näib asju ette teadvat; ta julgeb praegugi rääkida oma surmast, mingist salapärasest tulevases ülendamisest. Olles sõbralik, on ta samas ka vapper ja julge. Ta on vankumatu oma kohust täites.

⁷ 6. Tema üleinimlik teadmismõime avaldab meile pidevalt sügavat muljet. vaevalt möödub päeva, mil ei ilmneks, et Meister teab midagi, mis toimub kusagil temast eemal. Ta näib teadvat ka oma kaaslaste mõtteid. Ta on kahtlemata ühenduses taevaste isiksustega; ta elab kindlasti meist kõigist tunduvalt kõrgemal vaimsel tasandil. Tema ainulaadsele arusaamismõimele näib kõik avatud olevat. Ta esitab meile küsimusi selleks, et meid endast rääkima panna, mitte et teavet hankida.

⁸ 7. viimasel ajal ei kõhkle Meister oma üleinimlikkust tunnistamast. Alates meie ametissemääramisest apostlitena kuni praeguse ajani ei ole ta kordagi eitanud, et on tulnud ülalt Isa juurest. Ta räägib jumaliku õpetaja autoriteediga. Meister lükkab kõhklematult ümber tänaseid religioosseid õpetusi ja kuulutab veendunud autoriteediga uut evangeeliumi. Ta on veenev, kindel ja mõjuvõimas. Isegi Ristija Johannes teatas Jeesust kõnelemas kuuldes, et too on Jumala Poeg. Ta näib olevat eneses nii kindel. Ta ei ihalda rahvahulkade toetust, inimeste arvamuste suhtes on ta ükskõikne. Ta on vapper, kuid samas üldse mitte uhke.

⁹ 8. Ta räägib pidevalt Jumalast kui kõigist tema tegemistest alati osa võtvast kaaslasest. Ta käib ringi head tehes, sest Jumal näib olevat temas. Ta teeb enda ja oma maise missiooni kohta kõige üllatavamaid avaldusi, mis oleksid absurdsed, kui ta poleks jumalik. Kord kuulutas ta: „Enne kui oli Aabraham, olen mina.” Ta on kindlalt väitnud, et on jumalik; ta tunnistab oma partnerlust Jumalaga. Korduvates väidetes oma lähedastest suhetest taevase Isaga on ta keelelised võimalused peaaegu ammendanud. Ta julgeb isegi väita, et tema ja Isa on üks. Ta ütleb, et igaüks, kes on näinud teda, on näinud Isa. Ning ta räägib ja teeb kõiki neid kohutavaid asju niisuguse lapseliku loomulikkusega. Ta vihjab oma suhetele Isaga samal viisil, nagu ta vihjab oma suhetele meiega. Ta näib olevat Jumalas nii kindel ja räägib neist suhetest nii asjalikult.

¹⁰ ¶ 9. Palveelus näib ta suhtlevat otse oma Isaga. Me oleme kuulnud väheseid tema palveid, kuid need üksikud näitavad, et ta räägib Jumalaga tegelikult näost näkku. Ta näib teadvat nii minevikku kui ka tulevikku. Ta lihtsalt ei saaks olla kõike seda ja teha kõiki neid erakordseid asju, kui ta oleks vaid inimene. Me teame, et ta on inimene, me oleme selles kindlad, kuid peaaegu niisama kindlad oleme me selles, et ta on ka jumalik. Me usume, et ta on jumalik. Oleme veendunud, et ta on Inimese Poeg ja Jumala Poeg.

¹¹ ¶ Kui Naatanael ja Toomas olid oma vestlused Rodaniga lõpetanud, kiirustasid nad Jeruusalemma, et jõuda järele apostlitest kaaslastele. Nad jõudsid kohale sama nädala reedeks. See oli olnud nende kolme uskuja elus suur kogemus ja ülejäänud apostlid õppisid Naatanaeli ja Tooma kogetust väga palju, kui nood neist teistele jutustasid.

¹² Rodan siirdus tagasi Aleksandriasse, kus ta õpetas Meganta koolis veel kaua oma filosoofiat. Taevariigi hili-sematel etappidel sai temast vägev mees: ta oli oma maiste elupäevade lõpuni ustav uskuja ja andis kõige kibedamate tagakiusamiste ajal koos teistega Kreekas oma elu.

3. JEESUSE INIMLIK JA JUMALIK MEEL

¹ Teadlikkus jumalikkusest kasvas Jeesuse meeles järkjärgult kuni tema ristimiseni. Kui ta sai täielikult teadlikuks oma jumalikust olemusest, inimeksistentsile eelne-nud olemasolust ja kõiksetest eesõigust, näis tal tekkivat võime oma inimlikku teadlikkust oma jumalikkusest mit-meti piirata. Meile näib, et alates Jeesuse ristimisest kuni ristilöömiseni jäi täielikult tema enda valida, kas sõltuda

ainult inimmeelest või kasutada nii inimmeele kui ka ju-maliku meele teadmisi. Aeg-ajalt näis ta kasutavat ainult seda teavet, mis leidis tema inimmõistuses. Teinekord näis ta tegutsevat nii rikkalike teadmiste ja tarkusega, et neid võis talle anda ainult tema jumaliku teadvuse üleinimliku sisu kasutamine.

² Tema ainulaadsetest tegudest võime aru saada vaid siis, kui nõustume teooriaga, et ta võis soovi korral oma jumalikkude teadvust ise piirata. Oleme täiesti teadlikud sel-lest, et ta varjas sageli oma kaaslaste eest teadmisi eelole-vatest sündmustest ning et ta oli teadlik nende mõtete ja kavatsuste sisust. Me mõistame, et ta soovis oma poole-hoidjate eest osaliselt varjata enda võimet nende mõtteid lugeda ja nende kavatsustesse tungida. Ta ei soovinud oma apostlite ja jüngrite arusaama inimesest liiga palju ületada.

³ Me oleme täiesti võimetud eristama, millal ta oma ju-malikkude teadvust ise piiras ja millal varjas ettenägemisvõi-met ja mõtetelugemist oma inimkaaslaste eest. Me oleme veendunud, et ta kasutas mõlemat võtet, kuid me ei suuda alati igal konkreetsel juhul täpselt öelda, missugust mee-todit ta võis kasutada. Sageli täheldasime teda tegutsemas ainult oma teadvuse inimlikku sisu kasutades, siis nägime teda nõu pidamas universumi taevaste vägede suunajatega ja tajusime jumaliku meele kaheldamatut toimimist. Ning siis olime peaaegu lugematutel juhtudel tunnistajaks inime-se ja Jumala ühendatud isiksuse toimimisele, nagu inime-seele ja jumaliku meele pealtnäha täiuslik liit selle käivi-tas. Meie teadmised niisugustest nähtustest on piiratud, tegelikult me ei tea täit tõde sellest saladusest.

LEHTMAJADEPÜHA

KUI Jeesus kümne apostliga Jeruusalemma teele asus, kavatses ta suunduda sinna Samaaria kaudu, sest see oli lühem tee. Nii läksidki nad mööda järve idakallast ja jõudsid Skythopolise kaudu Samaaria lähiste. Videviku tulekul saatis Jeesus Filippuse ja Matteuse ühte külla Gilboa mäe idanõlval, et nad neile kõigile ööbimispaika otsiksid. Selle küla elanikud suhtusid aga juutidesse suure eelarvamusega, isegi veel suuremaga kui samaarlaste puhul tavaline oli, ning need tunded teravnesid eriti nüüd, mil nii palju juute oli lehtmajadepüha pidustustele teel. Need inimesed teadsid Jeesusest väga vähe ja keeldusid talle öömaja andmast, sest ta oli juut nagu tema kaaslasedki. Kui Matteus ja Filippus oma nõrdimust väljendasid ja neile teatasid, et nad keelduvad vastu võtmast Iisraeli pühamest, ajasid raevunud külaelanikud nad kepide ja kividega sellest väikesest asulast välja.

² Kui Filippus ja Matteus kaaslaste juurde tagasi pöördusid ja rääkisid, kuidas neid oli minema aetud, astusid Jaakobus ja Johannes Jeesuse juurde ja ütlesid: „Meister, palun luba meil taevast tuli alla kutsuda, et see neelaks need ülbed ja patused samaarlased.” Kui aga Jeesus neid kättemaksu järele janunevaid sõnu kuulis, pöördus ta Sebedeuse poegade poole ja noomis neid rangelt: „Te ei paista teadvat, missugust suhtumist nüüd esindate. Kättemaks ei ole taevariigile kohane. Selle asemel et vaielda, rändame parem väikesesse külla Jordani jõe koolmekoha lähedal.” Nii jätsid need samaarlased end sektantlike eelarvamuste tõttu ilma austatud külalislahkust universumi Loojale-Pojale.

³ Jeesus ööbis koos kümne apostliga Jordani koolmekoha lähedal asuvas külas. Järgmise päeva varahommikul ületasid nad jõe ja asusid Jordanist idas kulgevat maanteed mööda Jeruusalemma poole teele. Kolmapäeva hilisõhtul saabusid nad Betaaniasse. Toomas ja Naatanael jõudsid neile järele reedel, sest neid olid kinni pidanud vestlused Rodaniga.

⁴ ¶ Jeesus ja kaksteist apostlit jäid Jeruusalemma lähedusse kuni järgmise kuu, oktoobri lõpuni, ligikaudu neljaks ja pooleks nädalaks. Jeesus ise käis linnas vaid mõne korra ning need lühiajalised külastused toimusid lehtmajadepüha ajal. Suure osa oktoobrist veetis ta Abneri ja tolle kaaslastega Petlemmas.

1. JERUUSALEMMAS KÜLASTAMISE OHUD

¹ Ammu enne nende Galileast põgenemist olid Jeesuse pooldajad palunud teda minna Jeruusalemma evangeeliumi kuulutama, et tema sõnumile lisaks edaspidi kaalu asjaolu, et seda on kuulutatud juudi kultuuri- ja hariduskeskuses; kuid nüüd, mil ta oli Jeruusalemma õpetama tulnud, kartsid nad tema elu pärast. Teades, et Suurkohus oli püüdnud tuua Jeesust Jeruusalemma, et tema üle kohut mõista, ja meenutades Meistrilt viimasel ajal korduvalt kuulnud

sõnu, et ta peab surema, oli Jeesuse ootamatu otsus osaleda lehtmajadepüha pidustustel apostleid lausa hämmastanud. Kõigile nende varasematele palvetele Jeruusalemma minna oli Jeesus vastanud: „See tund ei ole veel tulnud.” Nüüd vastas ta nende hirmunud vastuväidetele ainult: „Aga see tund on tulnud.”

² Jeesus käis lehtmajadepüha ajal mitu korda julgelt Jeruusalemmas ja õpetas avalikult templis. Seda tegi ta hoolimata oma apostlite jõupingutustest teda ümber veenda. Ehkki nood olid juba ammu palunud teda oma sõnumit ka Jeruusalemmas kuulutada, kohutas neid nüüd pelk mõte, et ta säärasel ajal linna siseneb; nad teadsid ju väga hästi, et kirjatundjad ja variserid soovivad tema surma.

³ Jeesuse julge ilmumine Jeruusalemma ajas tema poolehoidjad rohkem segadusse kui kunagi varem. Paljud tema jüngrid, isegi apostel Juudas Iskariot, olid sõandanud arvata, et Jeesus oli põgenenud kibekähku Foiniikiasse sellepärast, et kartis juutide juhte ja Herodes Antipast. Nad ei suutnud aru saada Meistri sammude tähtsusest. Sellest, et ta viibis vastupidiselt poolehoidjate nõuannetele lehtmajadepüha ajal Jeruusalemmas, piisas, et teha igaveseks lõpp sosinatele hirmust ja argpükslikkusest.

⁴ Lehtmajadepüha ajal nägid Jeesust ja kuulsid teda õpetamas tuhanded Rooma impeeriumi kõigist osadest saabunud usklikud; paljud reisisid isegi Betaaniasse, et arutada temaga taevariigi edenemist nende kodukohas.

⁵ Jeesus võis kõigil pidustuste päevadel templiõuedel avalikult jutlustada mitmel põhjusel; neist peamine oli Suurkohtu ametnike hirm, mida tekitasid nende enda riidades tasapisi kujunenud erimeelsused. Tõsiasi oli see, et paljud Suurkohtu liikmed kas uskusid salamisid Jeesust või olid otsustavalt vastu tema vahistamisele pidustuste ajal, mil Jeruusalemmas viibis arvukalt inimesi, kelle hulgas oli palju temasse uskujaid või tema vaimsesse liikumisse vähemasti sõbralikult suhtujaid.

⁶ Abneri ja tema kaaslaste jõupingutused kõikjal Juudamaal olid samuti taevariigile soodsat pinda ette valmistanud, isegi niivõrd, et Jeesuse vaenlased ei julgenud oma vastuseisu väga avalikult väljendada. See oli üks põhjusi, miks Jeesus sai avalikult Jeruusalemmas käia ja sealt elusalt tagasi tulla. Kuu või kaks varem oleks ta kindlasti surmatud.

⁷ Ent Jeesuse avaliku Jeruusalemma ilmumise hulljulgus tekitas tema vaenlastes aukartust: nad polnud nii kartumatut väljakutset oodanud. Suurkohus tegi selle kuu jooksul mitu jõuetut katset Meister vahistada, ent need pingutused ei kandnud vilja. Jeesuse ootamatu avalik ilmumine Jeruusalemma jahmatas tema vaenlasi nii väga, et nad olendasid Rooma ametivõimude kaitset. Teades Filippuse (Herodes Antipase venna) olevat peaaegu Jeesuse pooldaja, arvasid Suurkohtu liikmed, et Filippus on lubanud kaitseda Jeesust tolle vaenlaste eest. Jeesus oli nende kohtupiirkonnast juba lahkunud, kui nad mõistsid, et olid eksinud,

pidades tema ootamatu ja julge Jeruusalemma ilmumise põhjuseks salajast kokkulepet Rooma ametnikega.

⁸ Jeesuse kavatsusest osaleda lehtmajadepüha pidustusel oli nende Magadanist lahkumise ajal teadnud ainult kaksteist apostlit. Meistri ülejäänud poolehoidjad olid väga üllatunud, kui ta templiõuedele ilmus ja avalikult õpetama hakkas, ning juudi ametivõimud olid kirjeldamatult hämmastunud, kui neile teatati, et ta templis õpetab.

⁹ Ehkki jüngrid polnud oodanud, et Jeesus pidustustel osaleb, oli enamik kaugelt tulnud palverändureid hellitanud lootust, et nad võivad teda Jeruusalemmas näha. Ning neil ei tulnud pettuda, sest ta õpetas mitu korda Saalomoni terrassil ja mujal templiõuedel. Need õpetused olid juudi rahvale ja kogu maailmale tegelikult ametlik teade Jeesuse jumalikkusest.

¹⁰ Meistri õpetust kuulnud hulkade seas valitses mitmesuguseid arvamusi. Mõned pidasid teda heaks inimeseks, mõned prohvetiks, mõned tõeliseks Messiaks; teised olid seda meelt, et tegu on pahatahtliku segadusetekitajaga, kes juhib rahvast oma imelike doktriinidega eksiteele. Ta vaenlased kõhklesid teda avalikult hukka mõistmast, kartes tema suhtes sõbralikult meelestatud uskujaid; sõbrad aga pelgasid teda avalikult tunnistada, tundes hirmu juudi juhtide ees ja teades, et Suurkohus on kindlalt otsustanud Jeesuse surmata. Ent isegi tema vaenlased imetlesid ta õpetust, teades, et ta polnud õppinud rabide koolides.

¹¹ Apostleid haaras hirm iga kord, kui Jeesus Jeruusalemma läks. Nende kartus kasvas veelgi enam, kui nad kuulsid tema päev-päevalt üha julgemaks muutuvaid ütlusi oma maise missiooni kohta. Nad polnud harjunud kuulma Jeesuselt nii kindlaid väiteid ja hämmastavaid tõdemusi isegi sõprade seas.

2. ESIMENE TEMPLIVESTLUS

¹ Esimesel õhtupoolikul, kui Jeesus templis õpetas, oli üsna suur seltskond istunud kuulama tema sõnu, mis kirjeldasid uue evangeeliumi vabadust ja headesse uudistesse uskujate rõõmu. Siis katkestas üks uudishimulik kuulaja teda oma küsimusega: „Õpetaja, kuidas sa saad nii lühikeselt pühakirja tsiteerida ja rahvast õpetada, kui sulle kuulu järgi pole rabide teadmisi õpetatud?” Jeesus vastas: „Neid tõdesid, mida ma teile kuulutan, pole mulle keegi õpetanud. Ning see ei ole mitte minu õpetus, vaid Tema oma, kes mind on saatnud. Kui keegi soovib tõesti minu Isa tahet täita, saab ta kindlasti teada minu õpetusest, olgu see siis Jumala suust või minu käest. See, kes räägib enda eest, taotleb iseenda auhiilgust, ent kui mina kuulutan Isa sõnu, taotlen ma sellega tema auhiilgust, kes mind on saatnud. Ent kas ei peaks te enne, kui püüate uude valgusesse astuda, pigem järgima valgust, mis teil juba on? Mooses andis teile seaduse, aga kui paljud teist püüavad ausalt selle nõudeid täita? Mooses annab teile käsu „sa ei tohi tappa”, kuid hoolimata sellest püüavad mõned teie seast Inimese Poega tappa.”

² Kui rahvahulk neid sõnu kuulis, hakati omavahel ägedalt vaidlema. Mõned ütlesid, et ta on hull, teised —

et demon. Kolmandad arvasid, et ta on tõesti see Galilea prohvet, keda kirjatundjad ja variserid olid ammu tappa tahtnud. Mõned leidsid, et usuvõimud kardavad teda tülitada; teised uskusid, et teda polnud kinni võetud sellepärast, et olid hakanud Jeesusesse uskuma. Pärast pikki vaidlusi astus keegi rahva seast ette ja küsis Jeesuselt: „Miks valitsejad sind tappa tahavad?” Ja Jeesus vastas: „Valitsejad tahavad mind tappa sellepärast, et neile on vastumeelt minu õpetus headest uudistest taevariigi kohta; evangeelium, mis vabastab inimesed ametliku, tseremooniareligiooni koormavatest traditsioonidest, mida need õpetajad soovivad iga hinna eest säilitada. Nad sooritavad vastavalt seadusele sabatipäeval ümberlõikamist, kuid tapaksid mind selle eest, et ma vabastasin kord sabatipäeval ühe mehe tema vaevadest. Nad jälitavad mind sabati ajal, et minu järele nuhkida, kuid tahavad mind tappa selle eest, et ma otsustasin kord sabatipäeval raskesti haige mehe täiesti terveks teha. Nad soovivad mind tappa, sest teavad väga hästi, et kui te ausalt usute ja julgete mu õpetuse vastu võtta, paiskab see põrmu ja hävitab igaveseks nende traditsioonilise usuõpetuse. Nii jäävad nad ilma võimust selle üle, millele nad on pühendanud kogu oma elu, sest keelduvad kangekaelselt vastu võtmast uut ja õilsamat jumalariigi evangeeliumi. Ning nüüd kutsun ma teid kõiki otsustama mitte välise järgi, vaid pigem nende õpetuste tõelise vaimu järgi; otsustage õiglaselt.”

³ Siis küsis üks teine kuulaja: „Jah, Õpetaja, me otsime tõesti messiat, aga kui ta tuleb, siis me teame, et tema ilmumist varjab saladus. Me teame, kust sina oled tulnud. Sa oled olnud oma vendade seas algusest peale. Vabastaja tuleb väega Taaveti kuningriigi trooni taastama. Kas sa tõesti väidad end messia olevat?” Ja Jeesus vastas: „Sa väidad mind tundvat ja teadvat, kust ma olen tulnud. Hea oleks, kui sul oleks õigus, sest siis leiaksid sa sellest teadmisest tõesti küllaga elu. Aga mina kuulutan, et ma pole tulnud teie juurde iseenda pärast; mind on saatnud Isa, ja see, kes mind on saatnud, on tõeline ja ustav. Keeldudes kuulamast mind, keeldute vastu võtmast seda, kes mind on saatnud. Kui te selle evangeeliumi vastu võtate, saate tunda seda, kes mind on saatnud. Ma tunnen Isa, sest ma olen tulnud Isa juurest seda teile kuulutama ja ilmutama.”

⁴ Kirjatundjate saadikud tahtsid Jeesust kinni võtta, kuid kartsid rahvahulka, sest paljud uskusid temasse. Jeesuse ristimisjärgne tegevus oli juba kogu juutkonnale hästi teada ja paljud inimesed rääkisid neist asjust isekeskis: „Ehkki see õpetaja on Galileast ega vasta kõigile meie messia ootustele, ei tea me, kas vabastaja, kui ta ükskord tuleb, teeb tegelikult midagi imelisemat, kui see Jeesus Naatsaretlane on juba teinud.”

⁵ Kui variserid ja nende saadikud kuulsid inimesi nii kõnelemas, arutasid nad seda oma juhtidega ja otsustasid, et tuleb kohe midagi teha, lõpetamaks need Jeesuse avalikud esinemised templiõuedel. Juutide juhid soovisid kokkupõrget Jeesusega üldiselt vältida, arvates, et Rooma ametivõimud on talle lubanud puutumatuset. Nad ei osanud tema julget ilmumist Jeruusalemma millegi muuga seletada,

aga Suurkohtu ametnikud ei jäänud seda kuulujuttu päriselt uskuma. Nad jõudsid järeldusele, et Rooma valitsejad ei teeks midagi niisugust salaja ega juudi rahva kõrgeima valitsusorgani teadmata.

⁶ Nii saadeti Suurkohtu vastav ametnik Eber koos kahe abilisega Jeesust vahistama. Kui Eber Jeesuse suunas astus, ütles Meister: „Ära karda mulle läheneda. Astu ligi ja kuula mu õpetust. Ma tean, et sind on saadetud mind vahistama, ent sa peaksid aru saama, et Inimese Pojaga ei juhtu midagi enne, kui tema tund on tulnud. Sa ei ole minu vastu meelestatud, sa tuled ainult oma isandate käsku täitma ja ka need juutide valitsejad arvavad tegelikult, et teenivad Jumalat, kui salaja minu hävitamist taotlevad.

⁷ Ma ei kannan teie kellegi vastu viha. Isa armastab teid ja seepärast igatsen ma teie vabanemist eelarvamuste ja pimedate traditsioonide kütkeist. Pakun teile eluvabadust ja pääsemisrõõmu. Kuulutan uut ja elavat teed, pääsemist kurjast ja patukütkete murdmist. Tulin selleks, et teil oleks elu ning et see oleks igavene. Te püüate minust ja mu häirivatest õpetustest lahti saada. Kui te vaid mõistaksite, et mulle on määratud olla teiega üksnes lühikest aega! Mõne aja pärast lähen Tema juurde, kes mind sellesse maailma on saatnud. Siis hakkavad paljud teist usinalt mind otsima, kuid te ei leia mind siit, sest sinna, kuhu mina peagi lähen, te tulla ei saa. Ent kõik, kes tõeliselt mind otsivad, saavutavad kunagi elu, mis viib minu Isa juurde.”

⁸ Mõned pilkajad rääkisid isekeskis: „Kuhu see mees küll läheb, et me teda leida ei suuda? Kas ta läheb kreeklaste sekka elama? Kas ta kavatseb end hävitada? Mida ta sellega küll mõtleb, kui ütleb, et lahkub peagi meie juurest ja et meie ei saa sinna minna, kuhu tema läheb?”

⁹ Eber ja tema abilised keeldusid Jeesust vahistamast, nad pöördusid tagasi ilma temata. Kui ülempreestrid ja variserid Eberit ja tema abilisi selle eest noomisid, et nad polnud Jeesust kaasa toonud, vastas Eber ainult: „Me kartsi-me teda rahva seas vahistada, sest paljud usuvad temasse. Pealegi pole me veel kunagi kuulnud kedagi tema kombel rääkimas. Selles õpetajas on midagi erakordset. Teil kõigil tasuks teda kuulama minna.” Ja kui ülemvalitsejad neid sõnu kuulsid, olid nad hämmastunud ja pilkasid Eberit: „Kas ta on ka sind eksiteele viinud? Kas sa oled hakanud seda petturit uskuma? Kas sa oled kuulnud, et mõni meie õpetlastest või valitsejatest on temasse uskuma jäänud? Kas on mõni kirjatundja või variser lasknud end tema kavalatest õpetustest petta? Kuidas sa küll lased end mõjutada selle harimatu rahvahulga käitumisest, kes seadusi ega prohveteid ei tunne? Kas sa siis ei tea, et see õpetamata rahvas on neetud?” Ja Eber vastas: „Aga mu isandad, see mees räägib rahvale halastuse ja lootuse sõnu. Ta virgutab rõhutuid ja tema sõnad olid trööstiks ka meie hingede. Mis võib neis õpetustes väära olla, kui ta ka ei ole pühakirjade messias? Ning kas meie seadused ei nõua õiglust? Kas me mõistame inimese süüdi teda ära kuulamata?” Ja Suurkohtu ülem vihastas Eberit peale ning ütles: „Oled sa hulluks läinud? Ega sinagi juhuslikult Galileast ei ole? uuri pühakirju ja sa näed, et Galileast ei tule ühtki prohvetit, ammugi mitte messiat.”

¹⁰ Suurkohus läks segaduses laiali ja Jeesus siirdus Betaniasse öömajale.

3. ABIELURIKKUMISELT TABATUD NAINE

¹ Selle külaskäigu ajal Jeruusalemma tuli Jeesusel tegemist teha ühe halva kuulsusega naisega. Naise töid Jeesuse ette isikud, kes süüdistasid naist ja olid samas Jeesuse vastased. Teie ürikutes esitatud moonutatud loo alusel võiks arvata, et selle naise töid Jeesuse juurde kirjatundjad ja variserid ning et Jeesus oma käitumisega soovis näidata, nagu oleksid need juutide usujuhid ise moraalitud. Jeesus teadis hästi, et ehkki kirjatundjad ja variserid olid vaimupimedad ja ustavus traditsioonidele oli neis tekitanud intellektuaalseid eelarvamusi, tuli nad siiski arvata oma ajastu ja põlvkonna kõige sügavama moraaliga isikute hulka.

² Tegelikult oli lugu järgmine: kui Jeesus pidustuste kolmanda päeva varahommikul templile lähenes, tuli talle vastu rühm Suurkohtu palgatud saadikuid, kes vedasid endaga kaasa üht naist. Kui nad lähemale jõudsid, ütles nende juht: „Meister, see naine tabati abielurikkumiselt — otse teolt. Nüüd käsib Moosese seadus meil see naine kividega surnuks visata. Mis sa ütled, mis temaga tuleks teha?”

³ Jeesuse vaenlaste plaani järgi oleks Meister juhul, kui ta oleks toetanud Moosese seadust, mille kohaselt süü üles tunnistanud patustaja tuleb kividega surnuks pilduda, satunud vastuollu Rooma valitsejatega, kes olid keelanud juutidel surmanuhtlust täide viia ilma Rooma kohtu otsuseta. Kui ta oleks keelanud naist kividega surnuks pilduda, oleksid nad teda Suurkohtu ees süüdistanud enese Moosese ja juudi seadustest kõrgemale seadmises. Kui ta oleks vaikinud, oleksid nad teda süüdistanud arguses. Meister aga lahendas olukorra nii, et kogu vandenõu varises omaenda rämpase raskuse all kokku.

⁴ See kunagi nägus naine oli ühe Naatsareti allakäinud linnakodaniku abikaasa ja tema mehega oli Jeesus kogu oma nooruse kimpus olnud. Abiellunud selle naisega, oli mees häbitult sundinud naist oma kehaga neile mõlemale elatist teenima. Mees oli tulnud Jeruusalemma pidustustele selleks, et naine võiks siin oma kehavõlusid müüa. Nüüd oli ta sõlminud juudi valitsejate palgatud meestega kokkuleppe, et reeta naine kirjeldatud viisil, kui too tegeleb oma pahelise äriga. Ja nii nad tõidki naise ja tema kaaslast kohale, et meelitada Jeesus löksu ja sundida teda ütlema midagi, mida võiks kasutada vahistamisel tema vastu.

⁵ Üle rahvahulga vaadates nägi Jeesus naise abikaasat teiste taga seismas. Ta teadis, missuguse mehega on tegemist, ja mõistis, et too on selle armetu vandenõuga seotud. Kõigepealt läks Jeesus ümber rahvahulga selle allakäinud mehe juurde ja kirjutas liivale mõned sõnad, mis sundisid meest kiiruga lahkuma. Siis tuli Meister tagasi naise juurde ja kirjutas tema süüdistajate jaoks maha mõned sõnad ning nemadki läksid ükshaaval minema, kui olid neid sõnu lugenud. Kui Jeesus kolmandat korda liivale kirjutas, lahkus naise kaaspatustaja, nii et Meister nägi oma kirjutise kohalt tõustes naist üksi enda ees seismas. Jeesus ütles: „Naine, kus on su süüdistajad? Kas kedagi ei jäänud siia sind kividega

pilduma?” Ja naine vastas silmi tõstes: „Mitte kedagi, Issand.” Ning siis ütles Jeesus: „Ma tean sinu lugu, ka mina ei mõista sind hukka. Mine rahu oma teed.” Ning see naine, Hildana, hülgas oma nurjatu mehe ja ühines taevariigi jüngritega.

4. LEHTMAJADEPÜHA

¹ Tänu sellele, et rahvast oli kokku tulnud kogu teadaolevast maailmast Hispaaniast Indiani, oli lehtmajadepüha Jeesusele ideaalne võimalus kuulutada esmakordselt Jeruusalemmas avalikult ja täies mahus oma evangeeliumi. Rahvas viibis sellel pühal palju vabas õhus, lehtlates. Kuna see oli viljakoristuspüha ning seda peeti jahedatel sügis-kuudel, külastasid seda kogu maailma juudid isegi rohkem kui talve lõpul paasapüha või suve hakul nelipüha pidustusi. Apostlid nägid viimaks, kuidas Meister kuulutas julgesti vaat et kogu maailmale, milline on tema maapealne missioon.

² See oli eriti tähtis püha, sest selle ajal sai tuua teistel pidustustel toomata jäänud mis tahes ohvreid. See oli templile toodavate ohvriandide vastuvõtu tseremoonia, milles ühendati puhkuserõõmud pühaliike usuriitustega. Siin oli rahval aega rõõmustada, tuua ohvreid, laulda leviitide laule ja kuulata preestrite hõbedaste pasunate pidulikke helisid. Õhtuti pakkusid tempel ja palverändurite hordid, millele langes naisteõuel heledalt põlevate suurte kandelaabrite ja kümnete templiõuedel seisvate tõrvikute ere valgus, mõjuvõimast vaatepilti. Kogu linn oli rõõmsates värvides, välja arvatud Rooma kindlus Antonia, mis vaatas sünge kontrastina alla sellele pidulikule ja palveldavale peopaigale. Kui väga juudid vihkasid seda Rooma ikke pidevat meenutajat!

³ Pidustuste ajal ohverdati seitsekümmend härja, mis sümboliseerisid seitsetkümmet paganarahvast. Veevalamistseremoonia sümboliseeris jumaliku vaimu väljavalamist. See veetseremoonia järgnes preestrite ja leviitide rongkäigule, mis toimus päikesetõusu ajal. Palveldajad laskusid Iisraeli õuelt mööda treppi naiste õuele, neid saatsid hõbedaste pasunate üksteisele järgnevad huigatused. Siis marssisid usklikud edasi kauni värava poole, mis avanes paganate õuele. Seal pöördusid nad näoga läände, et korrata oma laule, ja jätkasid teed sümboolse vee suunas.

⁴ ¶ Pidustuste viimasel päeval oli oma ametikohustusi täitmas peaaegu nelisada viiskümmend preestrit koos sama arvu leviitidega. Koidu ajal tuli palverändureid linna kõigist osadest, igäühel paremas käes mirdi-, paju- ja palmiokstest kimp ning vasakus käes oks paradiisiõunaga — näsasidruniga ehk „keelatud viljaga”. Palverändurid jagunesid selleks varahommikuseks tseremooniaks kolme rühma. Üks rühm jäi templisse, et osa võtta hommikustest ohverdustest, teine läks Jeruusalemmast välja Maza lähistelev ohvrialtari kaunistamiseks pajuoksi lõikama, kolmas aga järgnes rongkäigus veepreestritele, kes kandis hõbedaste pasunate helide saatel kuldkannu, et see täita sümboolse vee- ga. Nad läksid Ofeli kaudu välja Siiloahi lähistelev, kus asus

allikavärv. Kuldkann Siiloahi tiigis täidetud, tuli rongkäik templisse tagasi, sisenenes Veevärava kaudu ja liikus otse preestrite õuele, kus veekannu kandva preestriga ühines joogiohvri veini kandev preester. Seejärel siirdusid need kaks preestrit altari jalamini viivate hõbelehtrite juurde ja valasid neisse kannude sisu. Selle veini- ja veevalamisriituse sooritamine oli kogunenud palveränduritele märgiks laulda vaheldumisi leviitidega 113. kuni 118. psalmi, viimane kaasa arvatud. Ning neid ridu korrates lehvitasid nad altari ees oma kimpe. Sellele järgnesid päeva ohverdamised koos päeva laulu laulmisega, milleks pidustuste viimasel päeval oli kaheksakümne teine psalm viiendast salmist alates.

5. JUTLUS MAAILMA VALGUSEST

¹ Pidustuste eelviimase päeva õhtul, kui kandelaabrid ja tõrvikud peopaika eredalt valgustasid, tõusis Jeesus kogunenud rahva seas püsti ja ütles:

² ¶ „Mina olen maailma valgus. See, kes minu järel käib, ei kõnni pimeduses, vaid tal on elu valgus. Kui te julgete minu üle kohut mõista ja sõandate minu kohtunikud olla, siis ütlete sellega, et tunnistused, mis ma ise enda kohta annan, ei ole õiged. Ent loodud-olend ei saa kunagi Looja üle kohut mõista. Ehkki ma enda kohta ise tunnistusi annan, on minu tunnistus igikestvalt tõsi, sest ma tean, kust ma olen tulnud, kes ma olen ja kuhu ma lähen. Need, kes tahavad tappa Inimese Poja, ei tea, kust ma olen tulnud, kes ma olen ja kuhu ma lähen. Te otsustate ainult lihliku välimuse järgi, te ei taju vaimureaalsusi. Mina ei mõista kohut ühegi inimese üle, isegi mitte oma põlisvaenlase üle. Kui ma aga otsustaksin kohut mõista, oleks minu otsus tõene ja õiglane, sest ma ei otsustaks mitte üksi, vaid koos oma Isaga, kes mind maailma saatis ja on kogu tõese kohtumõistmise allikas. Teiegi möönate, et nõustuda võib tunnistusega, mille annavad kaks usaldusväärset isikut — seega tunnistan mina neid tõdesid ning sama teeb ka minu taevane Isa. Ja kui ma teile seda eile ütlesin, küsisite teie oma pimeduses minult: „Kus su Isa on?” Te tõesti ei tunne ei mind ega mu Isa, sest kui te mind tunneksite, tunneksite ka minu Isa.

³ Olen teile juba rääkinud, et ma lahkun siit ning et te hakkate mind otsima ega leia mind, sest te ei saa tulla sinna, kuhu lähen mina. Teie, kes te selle valguse tagasi lükkate, olete tulnud altpoolt; mina olen ülevalt. Teie, kes te eelistate jääda pimedusse, olete sellest maailmast; mina ei ole sellest maailmast ja ma elan valguste Isa igaveses valguses. Teil kõigil on küllalt võimalusi saada teada, kes ma olen, kuid teil on ka muid tõendeid, mis Inimese Poja isikut kinnitavad. Mina olen elu valgus ja kõik, kes tahtlikult ja arusaamisega selle päästva valguse tagasi lükkavad, surevad oma pattudes. Mul on teile veel palju öelda, kuid te ei suuda mu sõnu vastu võtta. Ent see, kes mind on saatnud, on tõeline ja ustav; minu Isa armastab isegi oma eksivaid lapsi. Ning kõike seda, mis mu Isa on kõnelnud, kuulutan ma ka maailmale.

⁴ Kui Inimese Poeg üles tõstetakse, saate kõik teada, et mina olengi tema ning et ma pole midagi teinud omapead,

vaid ainult Isa õpetuste järgi. Ma räägin neid sõnu teile ja teie lastele. Ning see, kes mind saatis, on praegugi minuga; ta pole mind üksi jätanud, sest ma teen alati talle meelepäraseid tegusid.”

⁵ ¶ Kui Jeesus palverändureid templiõuedel selliselt õpetas, uskusid teda paljud. Ja keegi ei julgenud teda kinni võtta.

6. ARUTLUS ELUVEEST

¹ Viimasel päeval, pidustuste suurpäeval, kui Siiloahi tiigi äärest saabunud rongkäik tuli läbi templiõuede ja preestrid olid just vee ja veini altarile valanud, ütles Jeesus palverändurite seas seistes: „Kui kellelgi on janu, tulgu ta minu juurde ja joogu. Mina toon kõrgelt Isa juurest sellele maailmale eluvett. See, kes mind usub, täitub vaimuga, mida see vesi sümboliseerib, sest isegi pühakirjas on öeldud: „Temast voolavad elava vee jõed.” Kui Inimese Poeg on maa peal oma töö lõpetanud, valatakse kogu liha peale elavat Tõe Vaimu. Need, kes selle vaimu vastu võtavad, ei tunne enam kunagi vaimset janu.”

² Jeesus ei katkestanud nende sõnade ütlemiseks teenistust. Ta pöördus palveldajate poole kohe, kui oli lauldud halleluuja, seda psalmikatket, mille saatel altari ees oksti lehvitati. Sellele järgnes paus, mille kestel ohvreid ette valmistati, ja just sel ajal kuulsid palverändurid Meistri lumavat häält kuulutamas, et ta on elava vee andja igale vaimujanus hingele.

³ Selle varahommikuse teenistuse lõpus jätkas Jeesus rahvahulga õpetamist, öeldes: „Kas te pole siis pühakirjast lugenud: „Sest ma valan janusele vett ja kuivale voogusid, ma valan sinu soo peale oma Vaimu ja su järglaste peale oma õnnistuse”? Miks te janunete vaimse hoolekande järele, kui ometi otsite hingekosutust inimeste traditsioonide veest, mida valatakse tseremoonia teenistuse katkistest kannudest? Sellega, mida te siin templis näete, püüdsid teie isad sümboliseerida jumaliku vaimu annetamist usu lastele; te tegite õigesti, et need sümbolid tänapäevani alles hoidsite. Ent sellele põlvkonnale on nüüd tulnud vaimude Isa ilmutus tema Poja annetumise kaudu ja kõigele sellele järgneb kindlasti Isa ja Poja vaimu annetamine inimeste lastele. Igaüks, kellel on usku, saab selle vaimu annetamise kaudu tõelise õpetaja, kes näitab teed, mis viib igikestva eluni, tõeliste eluvetenäite taevariigis maa peal ja Isa Paradiisis selle kohal.”

⁴ Ning seejärel jätkas Jeesus rahvalt ja variseridelt tulnud küsimustele vastamist. Mõned pidasid teda prohvetiks; teised uskusid, et ta on messias; kolmandad ütlesid, et ta ei saa olla Kristus, sest ta on tulnud Galileast, ning et messias peab taastama Taaveti trooni. Ent nad ei julgenud ikka veel teda vahistada.

7. ARUTLUS VAIMSEST VABADUSEST

¹ Pidustuste viimase päeva õhtupoolikul, pärast apostlite ebaõnnestunud katseid veenda teda Jeruusalemmast põgenema, läks Jeesus jälle templisse õpetama. Leidnud Saalomoni terrassil eest sinna kogunenud suure uskujaterühma, ütles ta neile:

² ¶ „Kui mu sõnad jäävad teiega ja te tahate täita minu Isa tahet, siis olete tõesti minu jüngrid. Te saate tunda tõe ja see tõde vabastab teid. Ma tean, mida te mulle vastate: me oleme Aabrahami lapsed ega ole kellegi orjad, kuidas saab meid vabastada? Ent ma ei räägi välisest allumisest kellegi võimule, ma pean silmas hinge vabadust. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, igaüks, kes teeb pattu, on patu pärisori. Ja te teate, et pärisori ei jää tõenäoliselt igavesti isanda kotta. Samuti teate, et poeg jääb oma isa kotta. Kui nüüd Poeg teid vabastab ja poegadeks teeb, olete tõepoolest vabad.

³ Ma tean, et te olete Aabrahami sugu, kuid teie juhid püüavad mind tappa, sest mu sõnal pole lastud nende hinges oma muundavat mõju avaldada. Nende hinged on pitsseeritud eelarvamusega ja pimestatud kätemaksuhimulise uhkusega. Mina kuulutan teile tõe, mida igavene Isa mulle näitab, need eksiteele sattunud õpetajad püüavad aga teha vaid seda, mida nad on õppinud oma ajalikelt isadelt. Kui te vastate, et teie isa on Aabraham, siis ma ütlen teile, et kui te oleksite Aabrahami lapsed, siis te teeksite Aabrahami tegusid. Mõned teist usuvad mu õpetusse, teised aga püüavad mind hävitada, sest ma olen rääkinud teile tõe, mille olen saanud Jumalalt. Aabraham aga ei kohelnud Jumala tõe selliselt. Ma näen, et mõned teist on kindlalt otsustanud teha kurje tegusid. Kui Jumal oleks teie Isa, siis tunneksite mind ja armastaksite tõe, mida ma ilmutan. Kas te ei näe, et ma tulen Isa juurest, et ma olen Jumala saadetud, et ma ei tee seda tööd omapead? Miks ei saa te minu sõnadest aru? Kas sellepärast, et olete otsustanud saada kurja lasteks? Kui te olete pimeduse lapsed, hakkate vaevalt küll kõndima selle tõe valguses, mida mina ilmutan. Kurja lapsed järgivad vaid oma isa, kes oli pettur ega seisnud tõe eest, sest temas polnud tõde. Nüüd aga tuleb Inimese Poeg tõe rääkima ja selle järgi elama, ning paljud teist keelduvad uskumast.

⁴ Kes teist süüdistab mind patust? Miks te siis ei usu, kui ma kuulutan tõe, mida Isa on mulle näidanud, ja elan selle järgi? See, kes on Jumalast, kuulab rõõmuga Jumala sõnu; paljud teist ei kuula mu sõnu, sest pole Jumalast. Teie õpetajad on isegi sõandanud väita, et ma teen oma tegusid kuradite vürsti väga. Keegi siin läheduses ütles äsja, et minus on kurat, et ma olen kuradi laps. Ent teie kõik, kes te olete oma hinges ausad, teate väga hästi, et ma pole kurat. Te teate, et ma austan Isa, isegi kui te mind häbistate. Ma ei otsi auhiilgust endale, vaid ainult oma Paradiisi-Isale. Ning ma ei mõista teie üle kohut, sest on keegi, kes teeb seda minu asemel.

⁵ Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kes te evangeeliumisse usute, et kui inimene hoiab selle tõesõna oma südames elavana, ei maitse ta kunagi surma. Ja just praegu väidab minu

kõrval üks kirjatundja äsjaõeldut tõendavat, et ma olen kurat, sest Aabraham on surnud nii nagu prohvetidki. Ning ta küsib: „Kas sa oled Aabrahamist ja prohvetitest nii palju suurem, et sa julged siin seista ja öelda, et see, kes jääb sinu sõna juurde, ei maitse surma? Kes sa enda arvates oled, et sa söandad niisuguseid pühaduseteotusi rääkida?” Ja ma ütlen kõigile neile, et kui ma austaksin iseennast, ei oleks minu auhiilgus midagi väärt. Ent mind õilistab Isa, seesama Isa, keda te Jumalaks nimetate. Te pole aga seda oma Jumalat ja minu Isa tundma õppinud ja mina olen tulnud teid kokku viima; teile näitama, kuidas saada tõelisteks Jumala poegadeks. Teie küll Isa ei tunne, kuid mina tunnen teda tõesti. Isegi Aabraham rõõmustas minu päeva nähes, ning usu kaudu ta nägi seda ja oli rõõmus.”

⁶ ¶ Kui selleks ajaks kokku kogunenud uskmatud juudid ja Suurkohtu esindajad neid sõnu kuulsid, tõstsid nad lärmi, karjudes: „Sa pole veel viiekümneaastane, kuid räägid, et oled näinud Aabrahami; sa oled kuradi laps!” Jeesus ei saanud enam edasi rääkida. Lahkudes ütles ta vaid: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, enne kui oli Aabraham, olen mina.” Paljud uskmatud tormasid otsima kive, millega teda pilduda, ja Suurkohtu esindajad püüdsid teda vahistada, aga Meister läks kiiresti läbi templikoridoride ja põgenes salajasse kohtumisaika Betaania lähedal, kus teda ootasid Marta, Maarja ja Laatsarus.

8. VESTLUS MARTA JA MAARJAGA

¹ Oli kokku lepitud, et Jeesus peatub koos Laatsaruse ja tema õdedega ühe tuttava majas, kuna apostlid on väikeste rühmadena siia-sinna laiali hajutatud. Neid ettevaa tusabinõusid rakendati seepärast, et tema vahistamist kavandavad juudi ametivõimud olid taas julgust juurde saanud.

² Juba aastaid oli neil kolmel kombeks jätta kõik sinna- paika ja kuulata Jeesuse õpetusi, kui ta juhtus neid külastama. Pärast vanemate kaotust oli Marta majapidamiskohustused enda peale võtnud ja nii valmistus ta ka nüüd, kui Laatsarus ja Maarja istusid Jeesuse värskendavat õpetust kuulates külalise jalge ees, õhtusöögilauda katma. Tuleb selgitada, et arvukad tarbetud tegevused olid hajutanud liialt Marta mõtteid ja teda koormasid paljud tühised mured; niisugune oli kord tema meelelaad.

³ Sel ajal kui Marta kõigi nende näiliste kohustuste kallal askeldas, häiris teda, et Maarja teda ei aidanud. Ta läks Jeesuse juurde ja ütles: „Meister, kas sul pole sellest midagi, et mu õde on jätnud kogu lauakatmise minu hooleks? Kas sa ei paluks tal mulle appi tulla?” Jeesus vastas: „Marta, Marta, miks sa muretsed alati nii paljude tühiste asjade pärast? Ainult üks asi on midagi väärt ning kui Maarja on valinud selle hea ja vajaliku osa, siis ei võta mina seda temalt ära. Ent millal te mõlemad küll õpite elama nii, nagu

ma teile olen õpetanud: teenima koos ja värskendama oma hingi üheskoos? Kas teile ei saa selgeks, et iga asja jaoks on oma aeg — et elu piasjad peavad taanduma taevariigi suuremate asjade ees?”

9. KOOS ABNERIGA PETLEMMAS

¹ Kogu lehtmajadepüha pidustustele järgnenud nädala kestel kogunes Betaaniasse kümneid uskujaid, keda kaks-teist apostlit õpetasid. Suurkohus ei püüdnud neid kogunemisi häirida, sest Jeesust kohal ei viibinud: ta töötas kogu selle aja Abneri ja tema kaaslastega Petlemmas. Pidustuste lõpetamisele järgnenud päeval oli Jeesus suundunud Betaaniasse ja ta ei õpetanud selle Jeruusalemma-külastuse ajal enam templis.

² ¶ Abner oli samal ajal loomas Petlemma oma keskust ning sealt oli saadetud palju töötajaid Juudamaa linnadesse, Lõuna-Samaariasse ja isegi Aleksandriasse. Mõne päeva jooksul pärast saabumist leppisid Jeesus ja Abner kokku, kuidas nende kahe apostlirühma tööd ühendada.

³ Lehtmajadepüha pidustusi külastades oli Jeesus Betaaniale ja Petlemmale üsna võrdset aega pühendanud. Betaanias veetis ta päris palju aega oma apostlitega; Petlemmas õpetas ta Abnerit ja teisi Johannese endisi apostleid. Ning just see lähedane kokkupuude pani nad lõpuks temasse uskuma. Neile Ristija Johannese endistele apostlitele mõjus julgus, mida ta ilmutas Jeruusalemmas oma avaliku õpetamistööd tehes, samuti tema heatahtlik mõistus neid Petlemmas õpetades. Tänu neile mõjudele võtsid kõik Abneri kaaslased lõpuks täielikult ja kogu südamest taevariigi vastu ning tegid kõike, mis selle sammuga kaanes.

⁴ ¶ Enne viimast Petlemmast lahkumist leppis Meister kokku, et nad kõik liituvad temaga ühisteks jõupingutusteks, mis eelnevad tema maise lihaliku elu lõpule. Abner ja tema kaaslased pidid Jeesuse ja kaheteistkümnega peagi Magadani pargis ühinema.

⁵ Vastavalt sellele kokkuleppele ühendasidki Abner ja tema üksteist kaaslast novembris oma saatuse Jeesuse ja kaheteistkümne apostliga ning töötasid koos nendega ühtse organisatsioonina kuni ristilöömiseni.

⁶ Oktoobri teisel poolel eemaldusid Jeesus ja kaksteist apostlit Jeruusalemma lähiümbrusest. Pühapäeval, 30. oktoobril lahkus Jeesus oma kaaslastega Efraimi linnast, kus nad olid mõne päeva omaette puhunud, ning läks Jordanist läänes kulgevat maanteed mööda otse Magadani parki, kuhu jõudis kolmapäeva, 2. novembri õhtupoolikul.

⁷ Apostlid tundsid suurt kergendust, nähes Meistrit taas sõbralikul pinnal; nad ei veennud teda enam kunagi minema Jeruusalemma taevariigi evangeeliumi kuulutama.

SEITSMEKÜMNE AMETISSEPÜHITSEMINE MAGADANIS

MÕNI päev pärast Jeesuse ja kaheteistkümnepäevase apostli tagasipöördumist Jeruusalemmast Magadani saabus Petlemmast Abner koos umbes viiekümne jüngriga. Magadani laagrisse olid tolleks ajaks kogunenud ka evangelistide korpus, naiste korpus ja veel ligikaudu sada viiskümmend tõelist läbiproovitud jüngrit kõigist Palestiina osadest. Pühendanud mõned päevad laagri külastamisele ja ümberkorraldamisele, alustasid Jeesus ja kaksteist apostlit selle erilise uskujaterühma intensiivset koolituskursust ning nende hea koolitusega, kogunud jüngrite hulgast valis Meister hiljem seitsekümmend õpetajat, keda saatis kuulutama taevariigi evangeliumi. Süstemaatiline õppetöö algas reedel, 4. novembril ja jätkus sabatini, 19. novembrini.

² Jeesus kõneles sellele rühmale igal hommikul. Peetrus õpetas avaliku jutlustamise metoodikat; Naatanael juhendas neid õpetamiskunstis; Toomas selgitas, kuidas küsimustele vastata; Matteus suunas rühma rahaasjade korraldamist. Ka ülejäänud apostlid osalesid selles koolituses vastavalt igapäevase kogemusele ja loomupärastele annetele.

1. SEITSMEKÜMNE AMETISSEPÜHITSEMINE

¹ Jeesus pühitses need seitsekümmend Magadani laagris ametisse sabati, 19. novembri õhtupoolikul ja Abner seati nende evangeliumijutlustajate ja -õpetajate juhiks. Sellesse seitsmekümneliikmelisse korpusesse kuulusid peale Abneri kümme Johannese endist apostlit, viiskümmend üks endist evangelisti ja veel kaheksa jüngrit, kes olid taevariigi teenistuses silma paistnud.

² Kella kahe paiku sel sabati pärastlõunal, vihmahoo-
gude vahel, kogunesid Galilea järve kaldale seitsmekümne ametissepühitsemist vaatama uskujad, kelle hulka suurendas Taaveti ja enamiku tema sõnumitoojate saabumine, keda oli kokku üle neljasaja.

³ Enne kui Jeesus neile seitsmekümnele käed pea peale pani, et nad evangeliumi sõnumitoojateks kuulutada, ütles ta neile: „Lõikus on tõesti rikkalik, kuid töötegijaid on vähe, seepärast manitsen teid kõiki palvetama, et lõikuse Jumal saadaks siia lõikusele veel töölisi juurde. Ma sean teid nüüd ametisse taevariigi sõnumitoojatena, saadan teid juutide ja paganate juurde nagu lambaid huntide sekka. Kui te nüüd kahekaupa teele lähete, ärge võtke kaasa rahakotti ega lisarõivaid, sest te lähete sellele esimesele missioonile ainult lühikeseks ajaks. Ärge tervitage tee ääres ühtki inimest, tegelge ainult oma tööga. Kui te kuhugi öömajale jääte, öelge kõigepealt „Rahu sellele kojale“. Kui seal elavad rahuarmastavad inimesed, jääge sinna; kui mitte, lahkuge. Ning kui olete ühe maja välja valinud, jääge sinna kogu selles linnas viibimise ajaks ning sööge ja jooge seda, mis teile antakse. Ning tehke seda sellepärast, et töötegija on oma elatist väärt. Ärge käige majast majja, otsides paremat ööbimispaika. Pidage meeles, et kui te lähete kuulutama rahu maa peal ja head tahet inimeste seas, siis

peate toime tulema ka kibestunud ja enesepettuse ohvriks langenud vaenlastega; seepärast olge targad nagu maod ja kahjutud kui tuvid.

⁴ Kõikjal, kus te käite, jutlustage, et „taevariik on lähedal“, ja hoolitsege kõigi eest, kelle meel või keha on haige. Muidu olete te saanud taevariigi hüvesid, muidu ka andke. Kui linna rahvas teid vastu võtab, võetakse neid külalaga vastu Isa taevariiki, aga kui linna rahvas keeldub seda evangeliumi vastu võtmast, kuulutage ikkagi oma sõnumit ja lahkudes sellest uskmatus kogukonnast, öelge neile, kes teie õpetuse tagasi lükkasid: „Hoolimata sellest, et te tõe tagasi lükkate, on tõsi, et jumalariik on teie ligi tulnud.“ See, kes kuuleb teid, kuuleb mind. Ning see, kes kuuleb mind, kuuleb Teda, kes mind on saatnud. See, kes lükkab tagasi teie evangeliumisõnumi, lükkab tagasi minu. Ja see, kes lükkab tagasi minu, lükkab tagasi Tema, kes mind on saatnud.“

⁵ Kui Jeesus oli seitsmekümnele seda rääkinud, pani ta oma käed kordamööda igaühe peale, kes tema ümber ringis põlvitas, alustades Abnerist.

⁶ Järgmise päeva varahommikul saatis Abner seitsekümmend sõnumitoojat kõigisse Galilea, Samaaria ja Juudamaa linnadesse. Ning need kolmkümmend viis paari jutlustasid ja õpetasid umbes kuus nädalat ning pöördusid reedel, 30. detsembril tagasi uude laagrisse Pereas Pella lähedal.

2. RIKAS NOORMEES JA TEISED

¹ Üle viiekümne jüngrit, kes soovisid lasta end ametisse pühitseda ja seitsmekümnega liituda, lükkas komisjon, mille Jeesus oli moodustanud kandidaatide valmimiseks, tagasi. Sellesse komisjoni kuulusid Andreas, Abner ja evangelistide korpuse juhi kohusetäitja. Kõigil juhtudel, mil see kolmeliikmeline komisjon ei jõudnud üksmeelsele otsusele, tõid nad kandidaadi Jeesuse ette ja ehkki Meister ei lükanud kunagi tagasi kedagi, kes soovis lasta end evangeliumi sõnumitoojana ametisse määrata, loobus neist rohkem kui tosin pärast Jeesusega vestlemist mõttest saada evangeliumi sõnumitoojaks.

² ¶ Üks tõsimeelne jünger tuli Jeesuse juurde ja ütles: „Meister, tahaksin saada üheks sinu uutest apostlitest, aga mu isa on väga vana ja sureb peagi; kas mind lubatakse minna koju teda matma?“ Sellele mehele kostis Jeesus: „Mu poeg, rebastel on urud ja taeva lindudel on pesad, kuid Inimese Pojal pole kuhugi oma pead asetada. Sa oled ustav jünger ja võid selleks jääda ka siis, kui lähed koju oma lähedaste eest hoolitsema, aga sama ei kehti minu evangeliumi sõnumitoojate puhul. Nemad on loobunud kõigest, et mind järgida ja taevariiki kuulutada. Kui sind õpetajana ametisse määra taks, peaksid laskma teistel surnud matta, samal ajal kui sa ise lähed häid uudiseid kuulutama.“ Ning see mees lahkus väga pettunult.

³ Teine jünger tuli Meistri juurde ja ütles: „Tahaksin lasta end sõnumitoojana ametisse pühitseda, aga ma sooviksin mõneks ajaks koju minna ja oma peret lohutada.” Ja Jeesus vastas: „Kui sind ametisse pühitsetakse, pead olema valmis kõigest loobuma. Evangeeliumi sõnumitoojatel ei saa olla mitut kiindumust. Mitte keegi, kes tagasi pöördub, kui on oma käe kord adra külge pannud, ei ole väärt olema taevariigi sõnumitooja.”

⁴ Siis tõi Andreas Jeesuse juurde ühe rikka noormehe, kes oli harras uskuja ja soovis lasta end ametisse pühitseda. See noormees Matadormus oli Jeruusalemma Suurkohtu liige, ta oli kuulnud Jeesust õpetamas ning Peetrus ja teised apostlid olid talle seejärel taevariigi evangeeliumi õpetanud. Jeesus rääkis Matadormusele ametisepühitsemise nõuetest ja soovitas tal otsuse tegemine seniks edasi lükata, kuni ta on asja üle sügavamalt järele mõelnud. Kui Jeesus järgmisel varahommikul oli jalutuskäigule minemas, kõnetas noormees teda: „Meister, ma tahaksin saada sinult kinnitusi igavese elu suhtes. Ma olen juba noorusest saadik kõiki käsuseadusi täitnud ja tahaksin teada, mida ma veel pean tegema, et võita endale igavene elu?” Jeesus vastas sellele küsimusele: „Kui sa pead kinni kõigist seadustest — ei riku abielu, ei tapa, ei varasta, ei anna valetunnistusi, ei peta, austad oma vanemaid —, siis teed küll õigesti, kuid pääsemine on tasu usu, mitte üksnes tegude eest. Kas sa usud sellesse taevariigi evangeeliumisse?” Ja Matadormus vastas: „Jah, Meister, ma usun kõike, mida sina ja su apostlid mulle olete õpetanud.” Ja Jeesus ütles: „Siis oled sa tõesti minu jünger ja taevariigi laps.”

⁵ Seepeale ütles noormees: „Aga Meister, ma ei ole rahul sellega, et olen sinu jünger; tahaksin olla üks sinu uutest sõnumitoojatest.” Kui Jeesus seda kuulis, vaatas ta noormeest suure armastusega ja ütles: „Ma võtan su oma sõnumitoojaks, kui sa oled nõus selle eest tasuma — hankima endale selle ainsa asja, mida sul pole.” Matadormus vastas: „Meister, ma olen valmis tegema kõike, kui mind ainult lubatakse sind järgida.” Jeesus ütles põlvitavat noormeest laubale suudeldes: „Kui tahad minu sõnumitoojaks hakata, mine ja müü kõik, mis sul on, ja kui oled tulu vaestele või oma vendadele annetanud, tule ja käi minu järel ja taevariigi aarded saavad sinu omaks.”

⁶ Seda kuuldes Matadormuse näoilme muutus. Ta tõusis ja lahkus kurvalt, sest tal oli palju varandust. Seda noort rikast variseri oli kasvatatud usus, et rikkus on Jumala soosingu märk. Jeesus teadis, et ta polnud vaba enesearmastusest ja armastusest oma vara vastu. Meister tahtis teda päästa *rikkusearmastusest*, mitte tingimata rikkusest. Jeesuse jüngrid küll ei loobunud oma maisest varast, kuid apostlid ja seitsekümmend tegid seda tõesti. Matadormus soovis saada üheks seitsmekümnest uuest sõnumitoojast, seejärel nõudis Jeesus, et ta oma ajalikust varast loobuks.

⁷ Peaaegu igal inimolendil on midagi, millest ta kui lemmikpahest kinni hoiab ja mida taevariiki pääsemine nõuab osana sissepääsumaksust. Kui Matadormus oleks oma rikkusest loobunud, oleks see tõenäoliselt antud tema hallata kui seitsmekümne vara. Hiljem, kui Jeruusalem-

mas kirik rajati, kuuletus ta Meistri käsule, ehkki siis oli juba hilja seitsmekümne hulka kuuluda, ja temast sai Jeruusalemma kiriku varahoidja, kiriku peaks oli aga Issanda lihalik vend Jaakobus.

⁸ Nii on see alati olnud ja saab ka alati olema: inimene peab ise otsustama. Surelikel on teatav valikuvabadus. Vaimse maailma jõud inimest ei sunni, nad lubavad tal minna tema enda valitud teed.

⁹ Jeesus nägi ette, et Matadormusest ei võinud oma rikkusega kuidagi saada ametisse määratud kaaslast nendele, kes olid evangeeliumi heaks kõigest loobunud; samal ajal mõistis ta, et ilma rikkuseta saaks temast lõpuks nende kõigi juht. Ent nagu Jeesuse enda vennadki, ei saanud Matadormus kunagi taevariigis suureks, sest ta jättis end ilma sellest lähedasest isiklikust suhtest Meistriga, mida ta oleks kogenud, kui oleks olnud valmis tegema tol ajal seda, mis Jeesus oli palunud ja mida ta mitu aastat hiljem niikuinii tegi.

¹⁰ Rikkusel pole taevariiki pääsemisega otsest seost, küll aga on *rikkusearmastusel*. Taevariigi vaimne ustavus ei sobi kokku ainelise mammona orjamisega. Inimene ei saa end jagada — olla ülimalt ustav vaimsele ideaalile ja samas pühenduda ainelisele varale.

¹¹ Jeesus ei õpetanud kunagi, et rikkust omada on väär. Ta nõudis ainult, et kaksteist ja seitsekümmend loovutaksid kogu oma maise vara ühise ürituse heaks. Ning ka sel juhul korraldas ta nende vara realiseerimise tulutoovalt nagu apostel Matteuse puhul. Jeesus andis oma jõukatele jüngeritele korduvalt sama nõu, mida rikkale mehele Roomas. Meister pidas ülearuse teenistuse tarka investeerimist inimese õigustatud tegevuseks kindlustamiseks end tulevaste vältimatute hädade vastu. Kui apostlite varalaegas oli tulvil, hoiustas Juudas raha, et seda kasutada hiljem, kui tulude vähenemine neile suuri kannatusi peaks tooma. Juudas tegi seda pärast Andreasega nõu pidamist. Jeesus ei sekkunud kunagi isiklikult apostlite rahaasjadesse, välja arvatud almuste jagamisel. Siiski oli üks majanduslik väärnähtus, mida ta korduvalt hukka mõistis; see oli nõrkade, harimatute ning vähem õnne omavate inimeste ebaõiglane ära kasutamine nende tugevate, teraste ja arukamate kaaslaste poolt. Jeesus kuulutas, et meeste, naiste ja laste niisugune ebainimlik kohtlemine on ühitamatu taevariigi vennaskonna ideaalidega.

3. ARUTELU JÕUKUSEST

¹ Selleks ajaks kui Jeesus Matadormusega jutuajamise lõpetas, oli Peetrus koos mitme apostliga tema ümber kogunenud ja rikka noormehe lahkudes pöördus Jeesus apostlite poole ning ütles: „Te näete, kui raske on rikastel täielikult jumalariiki astuda! Vaimset palveldamist ei saa jagada ainelise pühendumusega, ükski inimene ei saa teenida kaht isandat. Teil on ütlus, et „lihtsam on kaamelil minna läbi nõelasilma kui paganal pärida igavest elu”. Mina aga kuulutan, et sellel kaamelil on lihtsam minna läbi nõelasilma kui enesega rahulolevatel rikastel taevariiki astuda.”

² Peetrus ja apostlid olid neid sõnu kuuldes äärmiselt üllatunud, nii et Peetrus ütles: „Keda, Issand, saab siis päästa? Kas kõik, kellel on jõukust, jäävad taevariigist välja?” Ja Jeesus vastas: „Ei, Peetrus, ent kõik, kes panevad oma lootuse jõukusele, astuvad vaevalt küll vaimuella, mis viib igavesele edenemisele. Ent ka sel juhul jäävad paljud inimesele võimatud asjad taevasele Isale kättesaadavaks; pigem peaksite tunnistama, et Jumalaga koos on kõik võimalik.”

³ Kui nad laiali läksid, oli Jeesus kurb, et Matadormus polnud nende juurde jäänud, sest ta armastas teda väga. Ja kui nad järve äärde olid jalutanud ning istusid seal vee ääres, ütles Peetrus kaheteistkümneme nimel (kes kõik olid toorkord kohal): „Sinu sõnad rikkale noormehele valmistavad meile muret. Kas me nõuame neilt, kes tahavad sind järgida, kõigist maistest varadest loobumist?” Ja Jeesus vastas: „Ei, Peetrus, ainult neilt, kes soovivad saada apostliks ja tahavad elada minuga koos ühtse perena nagu teiegi. Isa nõuab ju, et tema laste kiindumus oleks puhas ja jagamatu. Kõigist asjadest ja inimestest, kes tulevad teie ja taevariigi tõdede armastamise vahele, tuleb loobuda. Kui inimese rikkus ei tungi tema hingeni, ei mõjuta see taevariiki astujate vaimset elu.”

⁴ Ning siis ütles Peetrus: „Aga Meister, me oleme jätnud kõik, et sind järgida, mida siis meie saame?” Ja Jeesus rääkis kõigile kaheteistkümnemele: „Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, iga inimene, kes on jätnud minu ja taevariigi pärast oma vara, kodu, naise, vennad, vanemad või lapsed, saab vastu mitu korda enam selles maailmas, ehkki võibolla mõningase tagakiusamise hinnaga, ja igavese elu tulevas maailmas. Kuid paljud, kes on esimesed, jäävad viimasteks, viimased aga saavad sageli esimesteks. Isa toimib oma loodud-olenditega vastavalt nende vajadustele, pidades kinni oma õiglastest seadustest, mis halastavalt ja armastavalt hoolitsevad universumi heaolu eest.

⁵ Taevariik on nagu peremees, kes andis teenistust paljudele inimestele ja käis igal varahommikul töölisi oma viinamäele palkamas. Kui ta oli kokku leppinud, et maksab töölistele ühe teenari päevas, saatis ta nad viinamäele. Kella üheksa paiku läks ta taas välja ja nähes teisigi turuplatsil jõude seismas, ütles neile: „Tulge ka teie minu viinamäele tööle ja ma maksan teile õiglaselt.” Ning nemadki läksid kohe tööle. Kaheteistkümneme paiku ja kolme paiku läks ta jälle välja ning tegi samuti. Ja tulnud kella viie ajal turuplatsile, leidis ta ikka veel jõudeseisjaid ja küsis neilt: „Miks te siin kogu päeva tegevuseta seisate?” Ja mehed vastasid: „Sest keegi pole meid palganud.” Seepeale ütles peremees: „Tulge ka teie mu viinamäele tööle ja ma tasun teile õiglaselt.”

⁶ Õhtu saabudes ütles viinamäe omanik oma varaülemale: „Kutsu töölisid siia ja maksa neile tasu, alustades viimati palgatutest ja lõpetades esimesena palgatutega.” Kui kella viie ajal palgatud tulid, sai igaüks teenari, samuti kõik ülejäänud töölisid. Kui päeva algul palgatud nägid, kuidas maksti hiljem tulnutele, lootsid nad saada suuremat tasu kui kokku lepitud. Aga iga mees sai nagu teisedki ainult

ühe teenari. Ja kui kõik olid oma tasu kätte saanud, läksid nad peremehe juurde ja kaebasid: „Viimasena palgatud mehed töötasid ainult ühe tunni, aga sina maksid neile sama palju kui meile, kes me kogu päeva kõrvetava päikese käes rügasime.”

⁷ Siis vastas peremees: „Mu sõbrad, ma ei tee teile ülekohut. Kas ei nõustunud igaüks teist töötama ühe teenari eest päevas? Võtke nüüd see, mis teile kuulub, ja minge oma teed, sest ma soovin maksta neile, kes viimasena tulid, sama palju kui teile. Kas mul pole seaduse järgi õigus toimida oma varaga nii, nagu ise tahan? Või panete te mulle heldust pahaks, kui ma tahan headust ja armulikkust ilmutada?”

4. HÜVASTIJÄTT SEITSMEKÜMNEGA

¹ Päev, mil seitssekümmend lahkusid oma esimesele misjonitööle, oli Magadani laagris ärevust täis. Varahommikul, oma viimases kõneluses seitsmekümnega, rõhutas Jeesus järgmist:

² 1. taevariigi evangeeliumi tuleb kuulutada kogu maailmale, nii juutidele kui ka paganatele;

³ 2. haigete eest hoolitsedes hoiduge neid õpetamast imesid ootama;

⁴ 3. kuulutage Jumala poegade vaimset vendlust, mitte maise võimu ja ainelise auhiilgusega välist kuningriiki;

⁵ 4. ärge kulutage aega liigsele suhtlemisele rahvaga ega muudele pisiasjadele, mis võivad takistada teid pühendumast kogu südamest evangeeliumi jutlustamisele;

⁶ 5. kui esimene keskuseks valitud maja osutub vääriliseks koduks, jääge sinna kogu selles linnas viibimise ajaks;

⁷ 6. selgitage kõigile ustavatele uskujatele, et on tulnud aeg avalikult lahku lüüa juutide usujuhtidest Jeruusalemmas;

⁸ 7. õpetage, et kõik inimese kohustused on kokku võetud selles ühes käsus: armasta Issandat, oma Jumalat, kogu enda meele ja hingega ning oma ligimest nii nagu iseennast. (Seda pidid nad õpetama inimese ainsa kohustuse nendele 613 elureegli asemel, mida selgitasid variserid.)

⁹ Kui Jeesus oli kõigi apostlite ja jüngrite juuresolekul seitsmekümnele seda öelnud, viis Siimon Peetrus nad kõrvale ja pidas neile nende ametissepühitsemisjutluse, milles oli edasi arendatud Meistri sõnu, mis ta oli öelnud neile sel korral, kui pani oma käed nende peale ja tõstis neid esile kui taevariigi sõnumitoojaid. Peetrus manitses seitsmekümnet pidama oma kogemuses kalliks järgmisi voorusi:

¹⁰ 1. *pühendunud andumus*. Palvetada alati, et evangeeliumi lõikustööle saadetak rohkem töölisi. Ta selgitas, et kui inimene nii palvetab, ütleb ta seda tõenäoliselt: „Siin ma olen, saada mind.” Ta manitses neid, et nad iga-päevast palveldamist hooletusse ei jätaks;

¹¹ 2. *tõeline julgus*. Ta hoiatas, et nad kohtavad ilmselt vaenulikkust ja kindlasti ka tagakiusamist. Peetrus ütles, et nende misjonitöö ei ole argade ettevõtmine, ja soovitas neil, kes kardavad, lahkuda enne teele asumist. Mitte keegi ei lahkunud;

¹² ¶ 3. *usk ja usaldus*. Nad peavad minema sellele lühiajalisele misjoniretkele ilma mingi varustusega; nad peavad usaldama Isa, et see neile toitu ja peavarju ja muid vajalikke asju annab;

¹³ ¶ 4. *innukus ja algatusvõime*. Neil peab olema indu ja arukat entusiasmi, nad peavad rangelt oma Meistri ülesannet täitma. Idamaine tervitus oli pikk ja keeruline tsereemonia, seepärast oli neil kästud „teel mitte ühtki inimest tervitada”, mis oli tavaline viis manitseda inimesi tegema aega raiskamata oma tööd. See ei puudutanud lihtsaid sõbralikke tervitusi;

¹⁴ ¶ 5. *lahkus ja viisakus*. Meister oli käskinud neil vältida aja tarbetut raiskamist suhtlemisteremooniatele, kuid olla samas viisakas kõigi suhtes, kellega nad kokku saavad. Nad pidid igati ilmutama lahkust nende vastu, kes neid oma kodus võõrustavad. Neid hoiatati rangelt, et nad ei tohi lahkuda tagasihoidlikust kodust, et lasta end vastu võtta mugavamas või mõjukamas majas;

¹⁵ ¶ 6. *haigete eest hoolitsemine*. Peetrus andis seitsmekümnele ülesande otsida üles meelelt ja kehalt haiged ning teha kõik, mis nende võimuses, et haigust leevendada või ravida.

¹⁶ ¶ Ülesanded ja õpetused sel moel kaasa saanud, asusid nad kahekaupa teele oma misjonitööle Galileasse, Samaariasse ja Juudamaale.

¹⁷ Ehkki juudid tundsid arvu seitsmekümmend vastu erilist austust — vahel arvati näiteks, et paganarahvaid on seitsmekümmend — ja ehkki need seitsmekümmend sõnumitoojat pidid minema evangeeliumiga kõigi rahvaste juurde, oli see meie arvates pelk kokkusattumus, et rühmas juhtus olema just seitsmekümmend liiget. Jeesus oleks kindlasti võtnud neid veel vähemalt pool tosinat juurde, kuid nad polnud nõus maksma selle eest oma rikkusest ja perest loobumisega.

5. LAAGRI ÜLEVIIMINE PELLASSE

¹ Nüüd valmistus Jeesus koos kaheteistkümne apostliga sisse seadma oma viimast laagrit Pella lähedal Pereas, paigas, kus Meistrit kunagi Jordani jões oli ristitud. Novembri kümme viimast päeva peeti Magadanis nõu ja teispäeval, 6. detsembril asus kogu see peaaegu kolmesajaliikmeline rühm koidu ajal koos kõigi oma asjadega teele, et samal õhtul Pella lähedal jõe kaldal öömajale jääda. See oli sama koht allika ääres, kus Ristija Johannes aastaid tagasi oma laagrit oli pidanud.

² Kui Magadani laager oli maha jäetud, pöördus Taavet Sebedeus Betsaidasse tagasi ja hakkas kohe sõnumitoomisteenistust kärpima. Oli algamas taevariigi uus etapp. Iga päev saabus kõigist Palestiina osadest ja isegi Rooma impeeriumi kaugetest piirkondadest palverändureid. Usklikke tuli ka Mesopotaamiast ja Tigrisest ida poole jäävalt maadelt. Niisiis latus Taavet pühapäeval, 18. detsembril oma sõnumitoojate korpuse abiga koormaloomadele isa majas hoitud laagrivarustuse, millega ta oli varem järve ääres Betsaida laagrit pidanud. Jättes selleks korraks Betsaidaga hüvasti, suundus ta mööda järvekallast ja piki Jordani

jõe allapoole paika, mis jäi umbes pool kilomeetrit apostlite laagrist põhja, ja vähem kui nädala pärast oli ta valmis pakkuma külalislahkust peaaegu tuhande viiesajale palverändurile. Apostlite laagrisse mahtus umbes viissada inimest. Palestiinas oli parajasti vihmade aeg ja majutusvõimalusi oli vaja selleks, et hoolitseda üha enamate, enamasti tõsimeelsete huviliste eest, kes tulid Pereasse Jeesust vaatama ja tema õpetusi kuulama.

³ Taavet tegi seda kõike omal algatusel, ehkki oli Magadanis nõu pidanud ka Filippuse ja Matteusega. Ta võttis suurema osa oma endisest sõnumitoojate korpusest appi laagrit pidama. Regulaarses sõnumitoomisteenistuses kasutas ta nüüd vähem kui kahtkümmend meest. Detsembri lõpuks, enne seitsmekümne tagasipöördumist, oli Meistri ümber kogunenud peaaegu kaheksasada külalist, kes elasid Taaveti laagris.

6. SEITSMEKÜMNE TAGASIPÖÖRDUMINE

¹ Reedel, 30. detsembril, kui Jeesus oli koos Peetruse, Jaakobuse ja Johannesega lähikonna mägedes, saabusid Pella keskusesse paarikaupa seitsmekümmend sõnumitoojat, saadetuna arvukatest uskujatest. Kõik seitsmekümmend olid kella viie ajal, kui Jeesus laagrisse tagasi pöördus, õppepaika kogunenud. Õhtusöök hilines enam kui tunni võrra, kuna need taevariigi evangeeliumi entusiastid jutustasid oma kogemustest. Taaveti sõnumitoojad olid möödunud nädalatel suurema osa neist uudistest juba apostliteni toonud, kuid oli tõeliselt innustav kuulata äsja ametisse määratud evangeeliumiõpetajate enda suust, kuidas janused juudid ja paganad olid nende sõnumi vastu võtnud. Lõpuks ometi sai Jeesus näha, kuidas inimesed levitavad häid uudiseid ilma tema vahetu juuresolekuta. Meister teadis nüüd, et ta võib sellest maailmast lahkuda taevariigi edenemist tõsiselt pidurdamata.

² Kui seitsmekümmend talle jutustasid, kuidas „isegi kuradid neile alistusid”, pidasid nad silmas närvihaiguste all kannatanute imelisi tervenemisi. Siiski olid olnud ka mõned tõelised vaimust vaevatute vabastamise juhtumid ja Jeesus ütles neile viidates: „Pole ime, et need sõnakuulmatud alamad vaimud teile allusid, sest ma nägin Saatanat välguna taevast langemas. Ent ärge selle üle nii väga rõõmustage, sest ma kuulutan teile, et niipea, kui ma oma Isa juurde tagasi pöördun, saadame kumbki oma vaimu inimmeelte sisimasse, nii et need vähesed eksinud vaimud ei saa enam õnnetute surelike meelde siseneda. Ma rõõmustan koos teiega, et teil on inimeste üle võimu, kuid ärge sattuge sellest kogemusest liigselt vaimustusse, vaid rõõmustage pigem, et teie nimed on kirjutatud taeva kirjarullidele ning et te olete seega määratud edasi minema vaimsetele vallutustele pühendatud lõputul eluteel.”

³ Ning siis, vahetult enne õhtusööki, koges Jeesus üht harvadest emotsionaalse ekstaasi hetkedest, mille tunnistajateks tema poolehoidjad olid vahetevahel olnud. Ta ütles: „Ma tänan sind, mu Isa, taeva ja maa Issand, et ehkki see

suurepärase evangeelium oli tarkade ja oma vooruslikkusega uhkeldajate eest varjatud, on vaim neile taevariigi lastele neid vaimuhiilgusi ilmutanud. Jah, mu Isa, see oli ilmselt sulle meelepärane tegu ja mind rõõmustab teadmine, et head uudised levivad üle kogu maailma ka pärast seda, kui ma olen naasnud sinu ja sinu antud töö juurde. Mind liigutab väga teadmine, et sa annad peagi kogu võimu mulle üle, et ainult sina tead tõeliselt, kes ma olen, ning et ainult mina tunnen tõeliselt sind ja neid, kellele ma olen sind ilmutanud. Ja kui ma olen lõpetanud selle ilmutuse oma lihalikele vendadele, jätkan ma ilmutust sinu loodud-olenditele kõrgel ülal.”

⁴ Kui Jeesus oli nii Isale öelnud, pöördus ta, et rääkida oma apostlite ja jutlustajatega: „õnnistatud olgu silmad, mis näevad, ja kõrvad, mis kuulevad seda kõike. Ma ütlen teile, et paljud möödunud aegade prohvetid ja suurmehed on soovinud näha asju, mida teie praegu näete, kuid neile polnud seda antud. Ja paljud järgnevad valguselaste põlvkonnad hakkavad neist asjust kuuldes kadestama teid, kes te olete neid kuulnud ja näinud.”

⁵ Ning siis ütles ta kõigile jüngritele: „Te kuulsite, kui paljud linnad ja külad on võtnud vastu head uudised taevariigist ja kuidas mu jutlustajaid ja õpetajaid on vastu võtnud nii juudid kui ka paganad. Olgu tõesti õnnistatud need kogukonnad, kes on hakanud taevariigi evangeeliumisse uskuma. Ent häda neile Korasini, Betsaida-Juliase ja Kapernauma elanikele, kes valguse tagasi lükkasid, sest neis linnades ei võetud sõnumitoojaid hästi vastu. Ma kuulutan teile, et kui neis paigus tehtud vägevaid tegusid oleks tehtud Tüüroses või Siidonis, oleks nende niinimetatud paganlike linnade rahvas juba ammu patukahetsusrõivais käinud ja endale tuhka pähe raputanud. Tüürose ja Siidoni olukord saab kohtumõistmispäeval tõepoolest talutavam olema.”

⁶ ¶ Kuna järgmine päev oli sabbat, eraldus Jeesus koos seitsmekümne teistest ja ütles neile: „Ma rõõmustasin tõesti koos teiega, kui te tulite tagasi heade uudistega, et taevariigi evangeeliumi on võtnud vastu nii paljud inimesed kõikjal Galileas, Samaarias ja Juudamaal. Ent miks olite nii üllatunud elevil? Kas te ei oodanud, et teie edastatud sõnum sedavõrd võimsaks osutub? Kas te läksite teele nii vähese usuga sellesse evangeeliumisse, et tulete nüüd tagasi, üllatunud selle tõhususe üle? Ja kuigi ma ei taha praegu kahandada teie head tujusid, hoiatan teid rangelt kõige salakavalama uhkuse, vaimse uhkuse eest. Kui te suudaksite aru saada kurja Luciferi languse asjaoludest, hoiduksite tõsiselt kõigist vaimse uhkuse vormidest.

⁷ Te olete alustanud seda suurt tööd, millega õpetate surelikule, et ta on Jumala poeg. Mina olen teile teed näidanud, minge täitke oma kohust ja ärge väsige head tehes. Ma

luban teile ja kõigile, kes ajastute jooksul teie jälgedes hakkavad käima, et seisan alati teie lähedal. Minu kutse teile on praegu ja tulevikus: tulge minu juurde kõik, kes te teete rasket tööd ja kannate koormat, ma annan teile puhkust. Võtke minu ike enda peale ja õppige minult, sest ma olen tõeline ja ustav, ning teie hinged leiavad vaimset puhkust.”

⁸ ¶ Ning kui nad Meistri lubadused hiljem proovile pandid, leidsid nad need õiged olevat. Alates sellest päevast on loendamatu hulk teisi nende lubaduste paikapidavust proovinud ja kogenud.

7. ETTEVALMISTUSED VIIMASEKS MISJONIKS

¹ Järgmised paar päeva oli Pella laagris askeldusterohke aeg, tehti viimaseid ettevalmistusi Perea misjoniks. Jeesus ja tema kaaslased olid alustamas oma viimast misjonit, kolmekuulist ringreisi kogu Pereas, ning see lõppes alles Meistri saabumisega Jeruusalemma oma viimasteks maisteks ponnistusteks. Kogu selle aja oli Jeesuse ja kaheteistkümne apostli keskus Pella laagris.

² Jeesusel polnud enam tarvis välja minna inimesi õpetama. Neid saabus nüüd tema juurde üha enam kõigist paigust, mitte ainult Palestiinast, vaid kogu Rooma maailmast ja Lähis-Idast. Ehkki Meister osales koos seitsmekümne Perea retkel, veetis ta palju aega Pella laagris, õpetades rahvahulki ja kahteist apostlit. Kogu selle kolmekuulise perioodi oli Jeesuse juures alati vähemalt kümme apostlit.

³ Ka naiskorpuse valmistus koos seitsmekümne kahekaupa välja minema, et töötada Perea suuremates linnades. Algselt kaheteistkümnest naisest koosnenud rühm oli koolitanud äsja välja suurema, viiekümnest naisest koosneva rühma, õpetades neile kodude külastamist ning haigete ja vaevatute eest hoolitsemist. Siimon Peetruse naine Perpetua sai naiskorpuse uue rühma liikmeks ja talle usaldati naiste laienenud töö juhtimine Abneri alluvuses. Pärast nelipüha jäi ta oma kuulsa mehe juurde ja saatis teda kõigil ta misjoniretkedel; päeval, mil Peetrus Roomas risti löödi, heideti see naine areenile metsloomade söödaks. Sellesse uude naiskorpusesse kuulusid ka Filippuse ja Matteuse naine ning Jaakobuse ja Johannese ema.

⁴ Nüüd võis taevariigitöös alata viimne Jeesuse isiklik juhtimisel kulgev etapp. See etapp oli vaimse sügavuse etapp, mis vastandus imedele meelestatud ja neid otsivatele hulkadele, kes järgnesid Meistrile tema populaarsuse algusaegadel Galileas. Siiski oli tema poolehoidjate seas ikka veel väga palju aineliselt meelestatud, kes ei suutnud mõista tõde, et taevariik on inimeste vaimne vennaskond, mis rajaneb Jumala kõikse isaduse igavesel faktil.

164 KIRI

TEMPLIPÜHITSUSE PÜHAL

KUI PELLA laagrit sisse seati, käis Jeesus salaja Jeruusalemmas templipühitsuse pühal, kaasas ka Naatanael ja Toomas. Alles siis, kui nad olid Betaania koolmekohal Jordani jõe ületanud, mõistsid kaks apostlit, et nende Meister kavatseb Jeruusalemma minna. Kui nad said aru, et Jeesus tahab tõepoolest templipühitsuse püha pidustustel osaleda, noomisid nad oma õpetajat päris tõsiselt ning püüdsid teda igasuguste argumentidega ümber veenda. Ent nende pingutused olid asjatud, Jeesus oli kindlalt otsustanud Jeruusalemma külastada. Kõigile apostlite palvetele ja kõigile nende hoiatustele, milles nad rõhutasid enese Suurkohtu kätte andmise rumalust ja ohtlikkust, vastas ta ainult: „Tahaksin pakkuda neile Iisraeli õpetajatele veel ühe võimaluse näha valgust, enne kui minu tund tuleb.”

² Edasi Jeruusalemma poole minnes avaldasid kaks apostlit veelgi oma hirmu ja kahtlusi selle ilmselgelt hulljulge ettevõtmise arukuse suhtes. Nad jõudsid umbes poole viie ajal Jeerikosse ja valmistusid seal öömajale jääma.

1. LUGU HALASTAJAST SAMAAARLASEST

¹ Tol õhtul kogunes Jeesuse ja kahe apostli ümber üsna suur seltskond, et esitada küsimusi; paljudele neist vastasid apostlid, paljusid arutas aga Meister ise. Üks seadusetundja, kes püüdis Jeesust teda kompromiteerivasse vaidlusesse tõmmata, küsis: „Õpetaja, ma tahaksin sinult teada, mida täpselt peaksin tegema, et pärida igavest elu?” Jeesus vastas: „Mis on seaduses ja prohvetite raamatutes kirjas? Mida sa pühakirjast loed?” Seadusetundja, kes tundis nii Jeesuse kui ka variseride õpetusi, vastas: „Armasta Issandat Jumalat kogu südame, hinge, meele ja jõuga ning oma ligimest nii nagu iseennast.” Siis ütles Jeesus: „Sa vastasid õigesti; kui sa seda tõesti teed, viib see sind igikestvasse ellu.”

² Ent seadusetundja polnud seda küsimust esitades päris siiras, püüdes ise õigeks jääda ning Jeesust samal ajal kimbatusse ajada, sõandas ta esitada veel ühe küsimuse. Meisterile veidi lähemale minnes küsis ta: „Aga Meister, kas sa ei ütleks mulle, kes täpselt on minu ligimene?” Seadusetundja lootis, et Jeesus vastab sellele küsimusele midagi, mis on vastuolus juudi seadusega, milles defineeritakse ligimesi kui „oma rahva lapsi”. Kõiki teisi pidasid juudid „paganlikeks koerteks”. See seadusetundja oli Jeesuse õpetustega mõnevõrra tuttav ja teadis seepärast väga hästi, et Meister õpetas teistmoodi; seega lootis ta panna teda ütlema midagi, mida oleks võinud tõlgendada pühade seaduste ründamisena.

³ Jeesus aga sai seadusetundja motiividest aru ja lõksu langemise asemel rääkis kuulajatele loo, mida Jeerikos oleks igäüks kõrgesti hinnanud. Jeesus kõneles: „Üks mees oli teel Jeruusalemmast Jeerikosse, kui langes julmade teeröövlite ohvriks, kes röövisid teda, kiskusid tal riided seljast, peksid ta läbi ja jätsid siis lahkudes poolsurnult maha. Üsna pea tuli juhuslikult sama teed mööda üks preester

ning märganud haavatud meest ja tema hädist olukorda, läks teisele poole teed. Samamoodi läks teisele poole teed ka meest silmanud leviit. Peagi pärast seda jõudis haavades meheni üks Jeeriko poole rändav samaarlane. Kui ta nägi seda röövitut ja pekstud meest, ärkas temas kaastunne, ta läks mehe juurde, sidus tema haavad, valas neile õli ja veini ning pani mehe oma koormalooma selga istuma, tõi ta võõrastemajja ja hoolitses tema eest. Järgmisel päeval andis ta peremehele veidi raha, öeldes: „Hoolitse mu sõbra eest hästi ja kui raha kulub rohkem, tasun sulle, kui jälle siia tagasi tulen.” Nüüd ma küsin teilt, kes neist kolmest oli röövlite ohvriks langenu ligimene?” Kui seadusetundja mõistis, et ta on langenud iseenda seatud lõksu, vastas ta: „See, kes talle halastas.” Ja Jeesus ütles: „Mine ja tee samuti.”

⁴ Seadusetundja vastas „see, kes halastas”, et hoiduda isegi selle vastiku sõna „samaarlane” väljaütlemisest. Ta oli sunnitud andma küsimusele, kes on minu ligimene, just selle vastuse, mida Jeesus ootas ja mille eest Jeesust ennast oleks otseselt ketserluses süüdistatud. Jeesus ajas ebaausa seadusetundja segadusse, jutustades samal ajal oma kuulajatele loo, mis oli ühtaegu kaunis manitsus kõigile tema poolehoidjatele ja jahmatamapanev etteheide kõigile juutidele nende samaarlastesse suhtumise eest. See lugu on jätkuvalt kaasa aidanud vennalikule armastusele kõigi nende seas, kes hiljem on Jeesuse evangeeliumisse uskunud.

2. JERUUSALEMMAS

¹ Jeesus oli osalenud lehtmajadepüha pidustustel selleks, et kuulutada evangeeliumi impeeriumi kõigist paigust saabunud palveränduritele; nüüd läks ta templipühitsuse pühale vaid ühe eesmärgiga — anda Suurkohtule ja juutide juhtidele veel üks võimalus valgust näha. Nende paari Jeruusalemmas veedetud päeva tähtsaim sündmus leidis aset reede õhtul Nikodeemose majas. Sinna oli kogunenud ligikaudu kakskümmend viis juutide juhti, kes uskusid Jeesuse õpetusse. Neliteist selle rühma liiget olid kas sel ajal või pisut varem Suurkohtu liikmed. Sellel koosolekul viibisid ka Eber, Matadormus ja Joosep Arimaatiast.

² Kõik Jeesuse kuulajad olid seekord õpetatud mehed ning nii neid kui ka kaht apostlit hämmastas nende tähelepanekute avarus ja sügavus, mis Meister sellele väljapaistvale rühmale esitas. Pärast õpetamist Aleksandrias, Roomas ja Vahemere saartel polnud ta enam kunagi ilmutanud nii sügavat arusaamist inimeste ilmalikest ja usulistest probleemidest.

³ Kui see väike koosolek lõppes, olid kõik lahkujad hämmingus Meistri isiksusest ja võlutud tema lahkusest, tundes tema vastu armastust. Nad olid püüdnud anda Jeesusele nõu, kuidas Suurkohtu ülejäänud liikmeid enda poole võita. Meister kuulas tähelepanelikult, kuid vaikselt kõiki nende ettepanekuid. Ta teadis hästi, et ükski nende plaan ei õnnestu. Ta arvas, et enamik juudi juhte ei võta

taevariigi evangeeliumi ialgi vastu; hoolimata sellest andis ta neile kõigile veel selle ühe võimaluse oma valik teha. Tol öhtul Naatanaeli ja Toomaga Õlimäele ööbima minnes ei olnud ta otsustanud, kuidas oma tegevusele taas kord Suurkohtu tähelepanu tõmmata.

⁴ Naatanael ja Toomas magasid tol ööl vähe, sest olid Nikodeemose majas kuuldust liiga hämmastunud. Nad mõtlesid väga palju Jeesuse viimase märkuse üle, millega ta oli vastanud Suurkohtu praeguste ja endiste liikmete pakumisele minna koos temaga seitsmekümne ette. Meister oli öelnud: „Ei, mu vennad, sellest poleks kasu. Te suurendaksite oma peade kohal rippuvat vaenu mitmekordselt, kuid ei leevendaks vähimalgi määral viha, mida nad minu vastu kannavad. Minge igäüks Isa tööd tegema, nii nagu vaim teid juhib, mina aga juhin nende tähelepanu taas taevariigile, nii nagu mu Isa mind suunab.”

3. PIMEDA KERJUSE TERVENDAMINE

¹ Järgmisel hommikul läksid need kolm Betaaniasse Marta majja hommikust sööma ja seejärel kohe Jeruusalemma. Kui Jeesus oma kahe apostliga tol sabahtihommikul templile lähenes, nägid nad üht hästi tuntud kerjust, meest, kes oli pimedana sündinud, istumas oma harilikul kohal. Ehkki kerjused ei palunud ega saanud sabahtipäeval almusi, lubati neil istuda oma tavalistel kohtadel. Jeesus peatus ja silmitses kerjust. Seda pimedana sündinud meest vaadates tuli ta mõttele, kuidas Suurkohtu ja teiste juudi juhtide ning usuõpetajate tähelepanu taas oma mai-sele missioonile tõmmata.

² Kui sügavais mõtteis Meister seal pimedade mehe ees seisis, küsis Naatanael, arutledes mehe pimeduse võimaliku põhjuse üle: „Meister, kas see mees on ise pattu teinud või on patustanud tema vanemad, et ta pidi pimedana sündima?”

³ ¶ Rabid õpetasid, et kõik sünnist saadik pimedad on jäänud pimedaks patu tõttu. Lapsed polnud mitte ainult sigitatud ja sündinud patust, vaid võisid sündida pimedana ka mõne oma isa konkreetse patu pärast. Nad õpetasid isegi, et lapski võib enne maailma sündimist pattu teha. Samuti õpetasid nad, et niisugused puuded võivad olla põhjustatud mõnest ema patust või järeleandmisest lapse kandmise ajal.

⁴ Kõigis neis piirkondades püsis ikka veel usk taaskehastumisse. Vanemad juudi õpetajad koos Platoni, Philoni ja paljude esseenidega suhtusid sallivalt teooriasse, et inimene võib ühes elus lõigata seda, mida ta on mõnes eelmises elus külvanud; nii usuti, et nad lunastavad oma elus patte, mis on sooritatud eelmistes eludes. Meistril oli raske panna inimesi uskuma, et nende hingel pole varasemaid elusid.

⁵ Nii ebaloogiline kui see ka näis, sest niisugune pimedus arvati tulenevat patust, pidasid juudid pimedatele kerjustele almuste andmist väga kiiduväärseks. Pimedad tavatsesid pidevalt möödakäijatele poollauldes hüüda: „Oo, õrnasüdameline, suurenda oma voorusi pimedaid abistades.”

⁶ ¶ Jeesus hakkas seda juhtumit Naatanaeli ja Toomaga arutama nii sellepärast, et ta oli juba otsustanud kasutada seda pimedat meest tol päeval juudi juhtide tähelepanu tõmbamiseks veel kord oma missioonile, kui ka seepärast, et soovitas alati oma apostlitel otsida kõigi looduslike ja vaimsete nähtuste tõelisi põhjusi. Ta oli neid sageli hoiatanud, et nad väldiksid levinud kommet omistada tavalistele füüsilistele sündmustele vaimseid põhjusi.

⁷ Jeesus otsustas kasutada seda kerjust oma tolle päeva töös, ent enne, kui ta Joosija-nimelise pimedade mehe heaks midagi tegi, vastas ta Naatanaeli küsimusele. Meister ütles: „Ei see mees ega tema vanemad ole teinud pattu, et temas Jumala teod võiksid ilmned. Tema pimeduse on põhjustanud sündmuste loomulik kulg, kuid nüüd, kuni on veel päev, peame tegema Tema tööd, kes mind on saatnud, sest kindlasti saabub öö, mil meil on võimatu teha seda, mida nüüd tegema hakkame. Kui mina maailmas olen, olen ma maailma valgus, kuid juba väga varsti mind enam teiega ei ole.”

⁸ Kui Jeesus oli need sõnad lausunud, lisas ta Naatanaelile ja Toomale: „Teeme selle pimedade mehe sabahtipäeval nägijaks, et kirjatundjatel ja variseridel oleks igati põhjust Inimese Poega süüdistada.” Siis kummardus ta, sülitas maha ja segas savi oma süljega, ning rääkides kõigest sellest nii, et pime mees võis kuulda, läks ta Joosija juurde, pani tema pimedatele silmadele savi ja ütles: „Mine, mu poeg, pese see savi Siiloahi tiigis maha ja sa saad kohe nägijaks.” Ja kui Joosija oli oma silmi Siiloahi tiigis pesnud, pöördus ta nägijana oma sõprade ja pere juurde tagasi.

⁹ Joosija oli alati kerjus olnud ega osanud midagi muud teha; kui nägijaks saamise esimene elevus möödus, läks ta seetõttu oma tavalisse kohta almuseid paluma. Kui tema sõbrad, naabrid ja kõik teised, kes olid teda enne tundnud, märkasid, et ta näeb, küsisid nad: „Kas see pole mitte pime kerjus Joosija?” Mõned ütlesid, et on, teised aga: „Ei, see on keegi temasarnane, sest see mees on nägija.” Kui nad aga mehelt endalt küsisid, vastas too: „Mina see olen.”

¹⁰ Kui nad hakkasid küsima, kuidas ta nägijaks on saanud, vastas ta neile: „Siia tuli üks Jeesuse-nimeline mees, rääkis minust oma sõpradega, segas oma süljega savi, võidis sellega minu silmi ja käskis mul minna ning see Siiloahi tiigis maha pesta. Ma tegin, nagu mees oli käskinud, ja sain kohe nägijaks. Ja see juhtus alles paar tundi tagasi. Ma ei saa veel aru paljudest asjadest, mida ma näen.” Ja kui tema ümber kogunema hakanud inimesed küsisid, kust leida seda iseäralikku meest, kes ta terveks oli ravinud, oskas Joosija ainult vastata, et ta ei tea.

¹¹ ¶ See on kõigest Meistri imetegudest üks omapärasemaid. See mees ei palunud end terveks ravida. Ta ei teadnud, et Jeesus, kes käskis tal end Siiloahis pesta ja lubas talle nägemise anda, on seesama Galilea prohvet, kes oli lehtmajadepüha pidustuste ajal Jeruusalemmas jutlustanud. Sellel mehel oli nägemise tagasisaamisesse vähe usku, kuid tolle aja inimestel oli kindel usk suure või püha inimese sülje mõjusse; ja Joosija järelendas Jeesuse vestlusest Naatanaeli ja Toomaga, et tema heategija on suur mees, haritud õpetaja

või püha prohvet; seepärast tegigi ta, nagu Jeesus oli käskinud.

¹² Jeesus kasutas savi ja sülg ning käskis mehel pesta end sümboolses Siiloahi tiigis kolmel põhjusel:

¹³ 1. see polnud imetegu vastuseks inimese usule. Jeesus otsustas sooritada selle ime oma eesmärgi silmas pidades, kuid korraldas kõik nii, et mees saaks sellest alatist kasu;

¹⁴ 2. et pime mees polnud palunud end terveks teha ning et tema usk oli nõrk, soovitati tal neid ainelisi toiminguid teha tema julgustamiseks. Ta oli küll sülje mõju suhtes ebausklik ja teadis, et Siiloahi tiik on pooleldi püha paik, ent vaevalt oleks ta sinna läinud, kui tal poleks vaja olnud maha pesta savi, millega teda võiti. Toimingus oli just piisavalt tseremoniaalsust, et teda tegutsema ajendada;

¹⁵ 3. ent Jeesusel oli aineliste vahendite kasutamiseks selles ainulaadses toimingus veel kolmaski põhjus: ta sooritas selle ime üksnes omal valikul ja tahtis seepärast oma tolle aja ja kõigi hilisemate ajastute poolehoidjaid õpetada hoidumast haigete ravi misel ainelisi vahendeid põlastamast või arvestamata jätmast. Ta tahtis neile õpetada, et nad ei tohi pidada imesid inimeste haiguste ainsaks raviviisiks.

¹⁶ 4. Jeesus andis sellele mehele tol sabahtihommikul Jeruusalemmas templi lähedal nägemise ime läbi eeskätt selleks, et heita Suurkohtule ja kõigile juudi õpetajatele ning usujuhtidele avalik väljakutse. Sellega kuulutas ta avalikult oma lahkulöömist variseridest. Ta tegi alati kõike positiivselt. Ta tõi oma kaks apostlit tolle sabahtipäeva varasel pärastlõunal Joosija juurde just selleks, et asi jõuaks Suurkohtu ette, ja kutsus esile need arutelud, et variserid oleksid sunnitud imet tähele panema.

4. JOOSIJA SUURKOHTU EES

¹ Joosija terveksravimine oli pärastlõunal tekitanud templi ümbruses nii suure arutelu, et Suurkohtu juhid otsustasid oma tavalises kokkusaamispaigas templis nõukogu kokku kutsuda. Ning nad tegid seda, rikkudes kehtivat reeglit, mis keelas Suurkohtul sabahtipäeval kokku tulla. Jeesus teadis, et sabahti rikkumine oleks lõpliku katsumuse saabudes üks põhilisi tema vastu esitatud süüdistusi, ning soovis, et ta kutsutaks Suurkohtu ette, süüdistatuna pimedana mehe terveksravimises sabahtipäeval, kuna ka juutide kõrge kohus arutaks tema süüdimõistmist selles halastavas teos just sabahtipäeval, rikkudes otseselt endakehtetatud seadusi.

² Ent nad ei kutsunud Jeesust enda ette, nad kartsid seda teha. Selle asemel saatsid nad kohe Joosija järele. Pärast mõnda sissejuhatavat küsimust käskis Suurkohtu eesistuja (kohal oli ligikaudu viiskümmend liiget) Joosijal rääkida, mis temaga oli juhtunud. Tervenendud tol hommikul, oli Joosija Toomalt, Naatanaelilt ja teistelt kuulnud, et variserid on vihased, sest ta just sabahti ajal terveks raviti, ning võivad kõiki selle eest karistada. Joosija ei taibanud aga veel,

et Jeesus oli see, keda Vabastajaks nimetati. Seega, kui variserid teda küsitlesid, ütles ta: „See mees tuli, pani mu silmadele savi, käskis mul minna ja silmad Siiloahis puhtaks pesta, ja nüüd ma näen.”

³ Üks vanemaid varisere pidas pika kõne ja ütles siis: „See mees ei saa olla Jumalast, sest te näete, et ta ei pea sabahtist kinni. Ta rikkus seadust kõigepealt savi segamisega ja seejärel selle kerjuse saatmisega sabahtipäeval Siiloahis pesema. See mees ei saa olla Jumala saadetud õpetaja.”

⁴ Siis ütles üks noorem mees, kes salaja Jeesusesse uskus: „Kuidas saaks see mees, kui ta poleks Jumala saadetud, neid tegusid teha? Me teame, et tavaline patune ei ole võimeline niisuguseid imesid sooritama. Me kõik teame seda kerjust ja sedagi, et ta on sündinud pimedana; nüüd ta näeb. Kas te ütlete ikka veel, et see prohvet teeb kõiki neid imesid kura-divürsti väega?” Ja iga variseri kohta, kes julges Jeesust süüdistada ja hukka mõista, tõusis alati keegi, kes esitas segadusse ja kimbatusse viivaid küsimusi, nii et nende arvamusel läksid tõsiselt lahku. Koosoleku eesistuja nägi, millise pöörded asi kipub võtma, ja valmistus vaidluste vaigistamiseks ise meest küsitlema. Ta küsis Joosija poole pöördudes: „Mida on sul selle mehe Jeesuse kohta öelda, kes sinu väite kohaselt su silmad avas?” Ja Joosija vastas: „Arvan, et ta on prohvet.”

⁵ See häiris usujuhte väga ja oskamata teha midagi muud, otsustasid nad saata Joosija vanemate järele, et saada teada, kas ta ikka oli pimedana sündinud. Nad ei tahtnud uskuda, et kerjus oli terveks ravitud.

⁶ Jeruusalemma ümbruses teati hästi nii seda, et Jeesus ei tohtinud ühessegi sünaagoogi siseneda, kui ka seda, et kõik, kes tema õpetusse uskusid, heideti samamoodi sünaagoogist ja Iisraeli kogudusest välja, see aga tähendas ilmajäämist kõigist õigustest ja eelistest kogu juutkonna seas, välja arvatud õigusest osta eluks hädavajalikku.

⁷ Seetõttu kartsid Joosija vanemad, vaesed ja hirmunud hinged, auväärse Suurkohtu ees vabalt kõnelda. Kohtu eesistuja küsis: „On see teie poeg? Ja kas me saame õigesti aru, et ta sündis pimedana? Kui see on tõsi, kuidas ta siis nüüd näeb?” Ning Joosija isa vastas ja ema kinnitas tema juttu: „Me teame, et see on meie poeg ja et ta sündis pimedana, aga me ei tea, kuidas ta on nägijaks saanud ja kes tema silmad on avanud. Küsige tema käest, ta on täiskasvanud mees, rääkigu ise.”

⁸ Nüüd kutsuti Joosija teist korda ette. Nende plaan korraldada ametlik kohtuistung ei tahtnud vedu võtta ja mõni neist hakkas juba võõristama, et sabahtipäeval midagi säärast toimub; seega, kui nad Joosija uuesti ette kutsusid, püüdsid nad teda teistmoodi lõksu meelitada. Kohtu eesistuja küsis endiselt pimedalt: „Miks ei täna sa juhtunu eest Jumalat? Miks ei räägi sa meie toimunust kogu tõde? Me kõik teame, et see mees on patustaja. Miks keeldud sa tõde tunnistamast? Sa tead, et te mõlemad selle mehega olete süüdi sabahti rikkumises. Kas sa ei taha leevendada oma pattu, tunnistades enda ravijaks Jumala, kui sa ikka veel väidad, et su silmad avati täna?”

⁹ Joosija ei olnud aga rumal ega huumorimeelela, seepärast vastas ta kohtu eesistujale: „Ma ei tea, kas see mees on patustaja või mitte, ent ma tean ühte — ma olin pime ja nüüd olen nägija.” Kuna nad ei suutnud Joosijat lõksu meelitada, püüdsid nad talle veel küsimusi esitada: „Kuidas täpselt ta su silmad avas? Mida ta sinuga tegelikult tegi? Mida ta sulle ütles? Kas ta palus sul endasse uskuda?”

¹⁰ Joosija vastas, hakates juba kannatust kaotama: „Ma rääkisin teile täpselt, kuidas see kõik juhtus, kui te minu tunnistust uskuma ei jäänud, miks soovite siis seda uuesti kuulda? Kas tahate äkki ka tema jüngriteks hakata?” Pärast neid Joosija sõnu tekkis Suurkohtus segadus, peaaegu kaklus, sest juhid tormasid Joosija juurde, karjudes vihaselt: „Sina võid nimetada ennast selle mehe jüngriks, aga meie oleme Moosese jüngrid ja Jumala käsuseaduste õpetajad. Me teame, et Jumal rääkis Moosese suu läbi, aga kust see mees Jeesus tulnud on, me ei tea.”

¹¹ Siis tõusis Joosija pingile püsti ja hüüdis kõigile, kes kuulda võisid: „Kuulge, teie, kes te väidate end olevat kogu Iisraeli õpetajad, ma teatan teile, et tegelikult on suur ime see, et te tunnistate, et te ei tea, kust see mees on tulnud, kuid teate minu tunnistuste põhjal siiski kindlalt, et ta on mu silmad avanud. Me kõik teame, et Jumal jumalakartmatute heaks niisuguseid tegusid ei tee; et Jumal teeks midagi taolist ainult siira uskuja heaks, kes seda paluks — kellegi heaks, kes on vaga ja õiglane. Te teate, et maailma algusest peale pole kuuldud, et oleks avatud kellegi silmad, kes sündis pimedana. Vaadake siis kõik mind ja saage aru, mis täna Jeruusalemmas on sündinud! Ma ütlen teile: kui see mees poleks Jumala juurest, ei oleks ta saanud seda teha.” Ja lahkudes karjusid Suurkohtu liikmed talle vihaselt ja segaduses: „Sa sündisid patus ja nüüd tuled meid õpetama! Võib-olla sa tegelikult ei sündinudki pimedana või isegi kui su silmad avanesid sabbatipäeval, tehti seda kuradi-vürsti väega.” Ning nad läksid kohe sünagoogi, et Joosijat sellest välja heita.

¹² Joosija oli sellele istungile tulles Jeesusele ja oma tervenemise tähendusele vähe mõelnud. Suur osa sellest julgest tunnistusest, mille ta kogu Iisraeli kõrgeima kohtu ees nii targalt ja vapralt andis, oli tema mõtteis kuju võtnud siis, kui istung nii ebaõiglase ja ebaausa suuna võttis.

5. ÕPETAMINE SAALOMONI EESKOJAS

¹ Kogu selle aja, mil ühes templi kambris kulges too sabbatit rikkuv Suurkohtu istung, jalutas Jeesus sealsamas lähedal, õpetades inimesi Saalomoni eeskojas ja lootes, et ta kutsutakse Suurkohtu ette, kus ta võiks neile rääkida häid uudiseid jumaliku pojaseisuse vabadusest ja rõõmust jumalariigis. Ent nad kartsid tema järele saata. Need Jeesuse ootamatud avalikud ilmunised Jeruusalemma olid neid alati häirinud. Jeesus oli neile nüüd pakkunud just niisugust juhist, nagu nad ise usinalt otsinud olid, kuid nad kartsid tuua teda Suurkohtu ette isegi tunnistajana ja veelgi rohkem kartsid nad teda vahistada.

² Jeruusalemmas valitses südatalv ja inimesed otsisid Saalomoni eeskojas mingitki varju; kui Jeesus seal ringi liikus, esitas rahvahulk talle palju küsimusi ja ta õpetas neid enam kui kaks tundi. Mõned juudi õpetajad püüdsid teda lõksu meelitada, küsides temalt avalikult: „Kui kaua sa meid veel teadmatuses hoiad? Kui sa oled messias, miks sa seda meile otse välja ei ütle?” Jeesus vastas: „Ma olen teile endast ja oma Isast korduvalt rääkinud, kuid te ei usu mind. Kas te ei näe, et teod, mida ma Isa nimel teen, räägivad ise minu eest? Ent paljud teist ei usu seda, sest te ei kuulu minu karja. Tõepoolest, kes janunevad tõe ja õigluse järele. Minu lambad kuulevad minu häält ja ma tunnen nad ära ning nad järgnevad mulle. Ning kõigile, kes minu õpetust järgivad, annan ma igavese elu: nad ei hukku kunagi ja mitte keegi ei võta neid minult ära. Mu Isa, kes mulle need lapsed on andnud, on kõigist suurem, nii et keegi ei saa neid minu Isa käest ära noppida. Isa ja mina oleme üks.” Mõned uskmatud juudid tormasid sinna, kus templi ehitus oli alles pooleli, et haarata kivide järele ja need Jeesuse pihta heita, kuid uskujad hoidsid neid tagasi.

³ Jeesus jätkas õpetamist: „Olen näidanud teile palju oma Isa armastavaid tegusid, seepärast küsin ma nüüd teilt, missuguse heateo eest tahate te mind kividega pilduda?” Ja üks variser vastas: „Me ei taha sind kividega pilduda mitte heategude, vaid pühaduseteotuse pärast, sest sina kui inimene sõandad end Jumalaga võrdseks pidada.” Ja Jeesus vastas: „Te süüdistate Inimese Poega pühaduseteotuses, sest keeldusite mind uskumast, kui ma teile teatasin, et olen Jumala saadetud. Kui ma ei tee Jumala tegusid, siis ärge mind uskuge, aga kui ma teen Jumala tegusid, siis ehkki te minusse ei usu, võiksite minu arvates siiski uskuda neid tegusid. Ent et te võiksite kindlad olla selles, mida ma kuulutan, väidan taas, et Isa on minus ja mina olen Isas ning et nii nagu Isa elab minu sisimas, elan mina igaühes, kes sellesse evangeeliumisse usub.” Kui inimesed neid sõnu kuulsid, tormasid paljud kive haarama, et teda visata, kuid ta lahkus templi juurest ja kohanud Naatanaeli ning Toomast, kes olid osalenud Suurkohtu istungil, ootas koos nendega templi lähedal Joosija väljumist koosolekuruumist.

⁴ Jeesus ja kaks apostlit läksid Joosijat tema kodunt otsema alles siis, kui kuulsid, et ta on sünagoogist välja heidetud. Kui nad tema maja juurde jõudsid, kutsus Toomas Joosija õue ja Jeesus küsis temalt: „Joosija, kas sa usud Jumala Pojasse?” Ja Joosija vastas: „Ütle mulle, kes ta on, et ma võiksin temasse uskuda.” Ja Jeesus ütles: „Sa oled teda nii näinud kui ka kuulnud ja tema ongi see, kes praegu sinuga räägib.” Ja Joosija vastas: „Issand, ma usun,” ning kummardas teda, viskudes maha.

⁵ Kui Joosija teada sai, et teda on sünagoogist välja heidetud, oli ta algul väga rõhutatud, aga talle andis palju julgust Jeesuse käsk kohe ennast valmis seada, et koos nendega Pella laagrisse minna. See lihtsameelne mees Jeruusalemmast oli tõepoolest juudi sünagoogist välja heidetud,

kuid universumi Looja juhtis teda edasi tolle aja ja põlvkonna vaimse kõrgklassi sekka.

⁶ Ning nüüd lahkus Jeesus Jeruusalemmast, et sinna uuesti tagasi pöörduda alles siis, kui siit maailmast lahkumise aeg oli lähedal. Meister läks koos kahe apostli ja Joosi-

jaga tagasi Pellasse. Ja Joosija osutus üheks Meistri imelise hoolekande osaliseks, kelle puhul seeme langes viljakasse mulda, sest temast sai kogu ülejäänud eluks taevariigi evangeliumi jutlustaja.

PEREA JUTLUSTAMISRETKE ALGUS

TEISIPÄEVAL, 3. jaanuaril 30. aastal pKr kutsus Abner, Ristija Johannese kaheteistkümne apostli kunagine juht, nasarlane ja kunagine nasarlaste kooli juhataja Een-Gedis, nüüdne taevariigi seitsmekümne sõnumitooja ülem, oma kaaslased kokku ja andis neile viimaseid õpetusi enne nende lähetamist misjonitööle kõigisse Perea linnadesse ja küladesse. See Perea misjon kestis peaaegu kolm kuud ja oli Meistri viimane jutlustamisretk. Sellelt töölt läks Jeesus otse Jeruusalemma oma viimaseid maise elu kogemusi omandama. Seitsekümmend jutlustajat, keda abistasid nende töös aeg-ajalt ka Jeesus ja kaksteist apostlit, töötasid järgmistes linnades ja lisaks veel ligikaudu viiekümnes külas: Saafon, Gadara, Maaka, Arbe-la, Ramad, Edrei, Bosor, Kaspin, Mispa, Gerasa, Ragaba, Sukkot, Amatus, Adam, Penuel, Kapitolias, Dion, Hatita, Gadda, Filadelfia, Jogbeha, Gilead, Beet-Nimra, Tüüros, Elealah, Livias, Hesbon, Callirrhoe, Beet-Peor, Sittim, Sibmah, Meedeba, Beet-Meon, Areopolis ja Aroer.

² Naiskorpus, kuhu kuulus nüüd kuuskümmend kaks liiget, võttis haigete eest hoolitsemise kogu selle Perea-retke ajal enamasti enda peale. See oli taevariigi evangeeliumi kõrgemate vaimsete vaadete ilmutamise lõppjark ja seepärast imesid ei sooritatud. Mitte üheski teises Palestiina osas ei töötanud Jeesuse apostlid ja jüngrid nii põhjalikult ja üheski teises piirkonnas ei võtnud paremad kodanikeklassid nii laialdaselt Meistri õpetust vastu.

³ Pereas elas tol ajal paganaid ja juute ligikaudu võrdselt, sest Juudas Makkabi ajal oli juute neist piirkondadest palju ära viidud. Perea oli kogu Palestiina kõige kaunim ja maalilisem provints. Juudid nimetasid seda enamasti „Jordani-taguseks alaks”.

⁴ Jeesus jagas kogu selle perioodi jooksul oma aega Pella laagri ja kaheteistkümne ettevõtetud reiside vahel, käies seitsetükimend jutlustajat abistamas mitmes linnas, kus nad õpetasid ja jutlustasid. Seitsekümmend jutlustajat ristsid Abneri õpetuste järgi kõiki uskujaid, ehkki Jeesus polnud neile seda ülesannet andnud.

1. PELLA LAAGRIS

¹ Jaanuari keskpaigaks oli Pellas kogunenud üle tuhande kahesaja inimese ja Jeesus õpetas seda hulka iga päev vähemalt korra, kui ta laagris viibis, tavaliselt kella üheksa ajal hommikul, kui vihma ei sadanud. Peetrus ja teised apostlid õpetasid igal õhtupoolikul. Õhtud varus Jeesus tavalisteks küsimuste ja vastuste koosolekuteks kaheteistkümne apostli ja paremini edasijõudnud jüngritega. Õhtustes rühmades oli keskmiselt viiskümmend kuulajat.

² Märtsi keskpaigaks, mil Jeesus oli alustamas reisi Jeruusalemma, oli Jeesuse või Peetruse jutlust igal hommikul kuulamas juba üle nelja tuhande inimese. Meister soovis lõpetada oma maise töö ajal, mil huvi tema sõnumi vastu oli tõusnud kõrgele, kõrgeimasse punkti selle taevariigi edenemist teise, imedeta etapi jooksul. Ehkki kolm

neljandikku rahvahulgast moodustasid tõetsijad, oli Jeruusalemmast ja mujalt tulnud kohale ka rohkesti varisere koos paljude kahtlejate ja norijatega.

³ Jeesus ja kaksteist apostlit pühendasid Pella laagrisse kogunenud rahvahulgale üsna palju aega. Kaksteist apostlit ei pööranud väljaspool toimuvale tööle peaaegu üldse tähelepanu, käies ainult koos Jeesusega aeg-ajalt Abneri kaaslaste külastamas. Abner tundis Perea piirkonda väga hästi juba sellest ajast, kui ta endine õpetaja Ristija Johannes siin suurema osa oma tööst oli teinud. Pärast Perea misjoniretke algust ei tulnud Abner ja seitsekümmend jutlustajat enam Pella laagrisse tagasi.

2. JUTLUS HEAST KARJASEST

¹ Enam kui kolm tuhat jeruusalemlast, variserid ja teised, järgnes Jeesusele Pellast põhja poole, kuhu ta kiirustas templipühitsuse püha lõppedes, et pääseda juudi juhtide kohtualluvuspiirkonnast; just nende juudi õpetajate ja juhtide ning kaheteistkümne apostli juuresolekul pidas Jeesus jutluse heast karjasest. Pärast pooletunnist vaba vestlust rääkis Jeesus ligikaudu sajaliikmelisele rühmale:

² „Mul on täna õhtul teile palju öelda ning et enamik teist on minu jüngrid ja mõned mu vihavaenlased, esitan ma oma õpetuse mõistujutuna, et igaüks võiks leida sellest endale seda, mida ta süda vastu võtab.

³ Täna õhtul on siin mu ees inimesi, kes oleksid valmis minu ja selle taevariigi evangeeliumi eest surema ning mõned neist ohverdavadki ennast eelseisvatel aastatel; aga siin on ka mõned teie hulgast, traditsioonide orjad, kes olete järgnenud mulle juba Jeruusalemmast saadik ja püüate koos oma pimestatud ja eksiteele sattunud juhtidega Inimese Poega tappa. Minu praegune lihalik elu saab kohtumõistjaks teie kõigi, nii tõeliste kui ka võltskarjuste üle. Kui väär karjane oleks pime, ei oleks tal pattu, aga te väidate end nägevat; te kuulutate end Iisraeli õpetajateks, seepärast jääb teie patt teiega.

⁴ Tõeline karjane kogub oma karja ohu ajal ööseks aedikusse. Ja kui saabub hommik, siseneb ta väravast sulgu, ning kui ta hüüab, tunnevad lambad ta hääle ära. Iga karjane, kes püüab pääseda aedikusse muul viisil kui värava kaudu, on varas ja röövel. Tõeline karjane astub lambasulgu pärast seda, kui väravavaht on talle värava avanud, ja ta lambad tunnevad ta ära ja tulevad tema kutse peale välja; ning kui tema kari on sel moel välja toodud, kõnnib tõeline karjane nende ees; ta näitab teed ja tema lambad järgnevad talle. Tema lambad järgnevad talle sellepärast, et nad tunnevad ära ta hääle; nad ei käi võõra järel. Nad põgenevad võõra eest, kelle häält nad ei tunne. See meie ümber siia kogunenud rahvahulk on nagu karjaseta lambakari, aga kui ma nendega räägin, tunnevad nad karjase hääle ära ja käivad meie järel; vähemalt need, kes janunevad tõe ja õigluse järele. Mõned teist ei kuulu minu aedikusse, te ei tunne

minu häält ega järgi mind. Ning et te olete võltskarjased, ei tunne lambad teie häält ega järgi teid.”

⁵ ¶ Kui Jeesus selle mõistujutu lõpetas, polnud kellelgi enam midagi küsida. Mõne aja pärast hakkas ta uuesti rääkima ja jätkas mõistujutu arutamist:

⁶ „Need, kes soovivad olla minu Isa karjade alamkarjased, peavad olema mitte ainult väärilised juhid, vaid ka *toitma* karja hea toiduga. Tõelised karjased olete alles siis, kui juhite oma karjad rohelistele karjamaadele ja vaiksete vete äärde.

⁷ Ning et nüüd mõni teist seda mõistujuttu liiga lihtsana ei mõistaks, teatan teile, et mina olen nii oma Isa lambasulu värav kui ka oma Isa karjade tõeline karjane. Karjane, kes püüab astuda aedikusse ilma minuta, ei saavuta midagi ja lambad ei kuule tema häält. Mina — koos nendega, kes koos minuga jutlustamistööd teevad — olen värav. Iga hing, kes astub igavesele tee minu loodud ja määratud viisil, saab päästetud ja läheb edasi, et jõuda Paradiisi igavesete karjamaadele.

⁸ Ent ma olen ka tõeline karjane, kes on valmis lammaste eest isegi oma elu andma. Röövel murrab aedikusse sisse ainult selleks, et varastada, tappa ja hävitada; mina olen aga tulnud selleks, et teil kõigil võiks olla elu, külluslikum elu. Palgatöölised põgenevad ohu korral ning lasevad lammastel laiali joosta ja surra; tõeline karjane aga ei põgene, kui hunt tuleb; ta kaitseb oma karja ja annab lammaste eest vajaduse korral oma elu. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, sõbrad ja vaenlased, mina olen tõeline karjane; ma tean enda omi ja minu omad tunnevad mind. Ma ei põgene ohu eest. Viin selle teenistuse Isa tahte kohaselt lõpule ega hülga karja, mis Isa minu hoolde on usaldanud.

⁹ Aga mul on ka väljaspool seda aedikut palju lambaid ja need sõnad ei kehti ainult selle maailma kohta. Ka need teised lambad kuulevad ja tunnevad mu häält ja ma olen Isale lubanud tuua nad kõik kokku ühte sulgu, Jumala poegade ühte vennaskonda. Ning siis tunnete te kõik ühe, tõelise karjase häält ja tunnistate Jumala isadust.

¹⁰ Siis saate teada, miks Isa armastab mind ja on andnud kõik oma valduste karjad minu hoole alla: sellepärast, et Isa teab, et ma ei löö lambasulgu valvates vankuma ega hülga oma lambaid ning vajaduse korral ei kõhkle ma andmast oma elu tema paljude karjade teenimisel. Ent pange tähele, kui ma annan oma elu, võtan ma selle taas tagasi. Ükski inimene ega muu loodud-olend ei saa minult elu võtta. Mul on õigus ja võime anda oma elu ja mul on sama õigus ja võime see taas tagasi võtta. Te ei saa sellest aru, aga ma sain need volitused Isalt juba enne selle maailma algust.”

¹¹ ¶ Neid sõnu kuuldes sattusid apostlid segadusse, jüngerid olid hämmastunud, Jeruusalemmast ja selle ümbrusest tulnud variserid läksid aga vastu ööd minema, öeldes: „Ta on kas hull või on tema sees kurat.” Ent isegi mõned Jeruusalemma õpetajad ütlesid: „Ta räägib, nagu oleks tal selleks volitused; pealegi, kas on enne nähtud, et kurat avab pimedana sündinud mehe silmad ja teeb kõiki muid imelisi asju, mida see mees on teinud?”

¹² Järgmisel päeval tunnistasid ligikaudu pooled neist juudi õpetajatest oma usku Jeesusesse, teine pool pöördus aga nõrdinult Jeruusalemma oma kodudesse tagasi.

3. SABATIPÄEVA JUTLUS PELLAS

¹ Jaanuari lõpus kogunes sabati õhtupoolikutest osa võtma peaaegu kolmetuhandene rahvahulk. Laupäeval, 28. jaanuaril pidas Jeesus mälestusväärse jutluse „Usaldus ja vaimne valmisolek”. Pärast Siimon Peetruse sissejuhata-vaid märkusi ütles Meister:

² ¶ „Kuulutan nüüd sellele rahvahulgale seda, mida ma olen mitu korda öelnud oma apostlitele ja jüngeritele: hoiduge variseride haputaigna eest, mis on silmakirjalikkus, sündinud eelarvamustest ja toidetud traditsioonide orjusest, ehkki paljud neist variseridest on südamedelt ausad ja mõned on jäänud siia minu jüngeriteks. Peagi saate te kõik minu õpetusest aru, sest kõike praegu käsitletut ilmutatakse hiljem. See kõik, mis praegu teie eest varjul seisab, tehakse teatavaks siis, kui Inimese Poeg on oma maise lihaliku missiooni lõpule viinud.

³ Pea, üsna pea tuuakse valguse kätte asjad, mida meie vaenlased praegu salaja ja pimeduses kavandavad, ning neid kuulutatakse majade katustelt. Ent ma ütlen teile, mu sõbrad, ärge kartke neid, kui nad püüavad Inimese Poega hävitada. ärge kartke neid, kes võivad küll tappa keha, kuid ei oma pärast seda teie üle enam mingit võimu. Ma manitsen teid, et te ei kardaks kedagi taevas ega maa peal, vaid rõõmustaksite, et tunnete Teda, kellel on võimu päästa teid igasugusest ebaõiglusest ja esitleda laitmatutena universumi kohtu ees.

⁴ Eks viit varblast müüda kahe veeringu eest? Ja ometi, kui need varblased elatist otsides ringi lendlevad, pole nende seas ühtki, keda Isa kui kogu elu allikas ei teaks. Kaitseeravitel on iga teie juuksekarvgi loetud. Ning kui see kõik on tõsi, miks peak-site te siis elama kartuses paljude teie igapäevaelus ilmnevate pisiasjade pärast? Ma ütlen teile: ärge kartke, te olete enam väärt kui palju varblasi.

⁵ Teid kõiki, kellel on olnud julgust tunnistada inimeste ees usku minu evangeeliumisse, tunnistan mina peagi taevainglite ees; ent selle, kes teadlikult eitab inimeste ees minu õpetuste tõde, salgab tema kaitseingel maha ka taevainglite ees.

⁶ Õelge Inimese Poja kohta, mida te tahate, see antakse teile andeks; ent vaevalt antakse andeks sellele, kes sõandab teotada Jumala pühadust. Kui inimesed lähevad nii kaugele, et peavad Jumala tegusid teadlikult kurjade jõudude tööks, otsivad need sihilikud mässajad vaevalt küll oma pattude andeksandmist.

⁷ Ning kui meie vaenlased toovad teid sünagoogiulemate ja oma kõrgete ametivõimude ette, ärge muretsege selle üle, mida öelda või kuidas nende küsimustele vastata, sest teie sisimas elav vaim õpetab teile kindlasti selsamal tunnil, mida te taevariigi evangeeliumi auks peaksite ütlema.

⁸ Kui kauaks te otsustamisorgu ootama jääte? Miks peatute kahe arvamuse vahel? Miks peaks juut või pagan

kõhklema vastu võtmast head uudist, et ta on igavese Jumala poeg? Kui kaua kulub meil veel aega, et veenda teid võtma rõõmsalt vastu oma vaimset pärisosa? Ma tuln siia maailma teile Isa ilmutama ja teid Isa juurde juhtima. Esimest olen ma teinud, kuid viimast ei saa ma teha ilma teie nõusolekuta; Isa ei sunni kunagi kedagi taevariiki astuma. Kutse on alati olnud ja saab alati olema: kes iganes soovib, tulgu ja joogu sundimatult eluvett.”

⁹ ¶ Kui Jeesus oma jutu lõpetas, läksid paljud ja lasid apostlitel end Jordani jões ristida, Jeesus aga kuulas kohalejäänute küsimusi.

4. PÄRANDUSE JAGAMINE

¹ Sel ajal kui apostlid uskujaid ristisid, kõneles Meister nendega, kes olid kohale jäänud. Ning üks noormees küsis temalt: „Meister, mu isa jättis minule ja mu vennale surres palju vara, kuid vend keeldub mulle minu osa kätte andmast. Kas sa ei käsiks mu vennal pärandust minuga jagada?” Jeesus oli veidi pahane, et see aineliselt meelestatud noormees nii maise küsimusega välja tuli, ent ta kasutas seda juhust edasiste õpetuste andmiseks. Jeesus küsis: „Mees, miks sa arvad, et mina peaksin teie varandust jagama? Miks ma peaksin pöörama tähelepanu selle maailma ainelistele asjadele?” Ning ta ütles, pöördudes kõigi poole, kes olid tema ümber kogunenud: „Jälgige, et te hoiduksite saamahimust; inimese elu ei seisne asjade külluslikus omamises. Rikkuse vägi ei too õnne ega jõukus rõõmu. Rikkus ei ole iseenesest needus, kuid rikkusearmastus viib sageli niisugusele andumisele selle maailma asjadele, et hing jääb pimedaks maapealse jumalariigi vaimsete reaalsuste kaunite võlude ja igavese taevase elu rõõmude suhtes.

² ¶ Ma räägin teile loo rikkast mehest, kelle maa kandis külluslikku saaki. Kui ta oli juba väga rikkaks saanud, hakkas ta endamisi arutlema: „Mida ma kogu oma varandusega peale hakkan? Mul on nüüd juba nii palju rikkust, et seda pole kusagil hoida.” Ja kui ta oli selle probleemi üle mõtisklenud, ütles ta: „vaat mida ma teen: lammutan oma aidad ja ehitan suuremad, et mul oleks oma puuviljade ja kaupade hoidmiseks küllalt ruumi. Siis võin ma öelda oma hinge: hing, sul on paljudeks aastateks rikkust varutud; puhka nüüd; söö, joo ja lõbutse, sest sa oled rikas ja sul on palju kaupa.”

³ See rikas mees oli aga rumal. Meele ja keha aineliste vajaduste eest hoolitsedes oli ta jätnud kogumata taevase vara vaimu rahuldamiseks ja hinge päästmiseks. Ning ta ei saanudki oma kogutud vara kulutamisest rõõmu tunda, sest tolsamal ööl võeti temalt ta hing. Öösel tulid teeröövlid, murdsid tema majja sisse ja tapsid ta, ning tema aidad tühjaks röövinud, põletasid kõik, mis alles jäi. vara pärast, mis röövlite küüsi ei langenud, hakkasid mehe pärijad omavahel kaklema. See mees kogus enda jaoks maist vara, kuid Jumala silmis ta rikas ei olnud.”

⁴ ¶ Jeesus lahendas noormehe ja tema pärandi küsimuse niimoodi seepärast, et ta teadis häda peituvat noormehe saamahimust. Aga kui see isegi poleks nii olnud, ei oleks

Meister ikkagi sekkunud, sest ta ei seganud end kunagi isegi oma apostlite ilmalikesse asjaotimetustesse, ammugi siis nende omadesse, kes tema jüngrid polnud.

⁵ Kui Jeesus oma jutu lõpetas, tõusis püsti teine mees ja küsis temalt: „Meister, ma tean, et su apostlid on müünud kogu oma maise vara, et sind järgida, ning et neil on kõik ühine nagu esseenidelgi, aga kas sa tahad, et meie, jüngrid, teeksime samamoodi? Kas ausat rikkust omada on patt?” Ja Jeesus vastas sellele küsimusele: „Mu sõber, auväärset rikkust omada ei ole patt. Ent on patt pidada ainelist rikkust *aardeks*, mis võib haarata kõik su huvid ja juhtida su kiindumused kõrvale pühendumisest taevariigi vaimsetele eesmärkidele. Pole patt omada ausat maist vara, kui teie *aare* on taevas, sest kus on teie aare, seal on ka teie süda. Suur vahe on rikkusel, mis viib saamahimule ja isekusele, ning rikkusel, mida omatakse ja kasutatakse vastutustundlikult nende poolt, kellel on selle maailma hüvesid külluses ja kes toetavad nii heldelt neid, kelle kogu energia on suunatud taevariigi tööle. Paljusid teist, kes on siin ja ilma rahata, toidetakse ja majutatakse telklinnakus tänu sellele, et helded mehed ja naised on andnud teie võorustajale Taavet Sebedeusele selleks raha.

⁶ Ent ärge unustage, et rikkus ei ole siiski püsiv. Jõukusearmastus varjutab sageli ja isegi hävitab vaimse vaatevälja. ärge unustage ohtu, et rikkusest võib saada teie teenri asemel teie isand.”

⁷ ¶ Jeesus ei õpetanud ega julgustanud ettemõtlematust, jõudeolekut, ükskõiksust oma pere füüsiliste vajaduste rahuldamise suhtes ega almustele lootmist. Ent ta õpetas ainelise ja ilmaliku allutamist hinge heaolule ja vaimse olemuse edenemist taevariigis.

⁸ ¶ Kui inimesed läksid seejärel jõe äärde ristimist vaatama, tuli esimene mees Jeesusega nelja silma all oma pärandusest rääkima, sest tema arvates oli Jeesus teda liiga karmilt kohelnud, ja Meister vastas talle, kui oli ta uuesti ära kuulanud: „Mu poeg, miks jäta sa kasutamata võimaluse süüa niisugusel päeval nagu tänane eluleiba ja anna järele oma ahnele meelelaadile? Kas sa ei tea, et juudi pärandiseadusi kohaldatakse õiglaselt, kui sa oma kaebusega sünagoogikohtusse pöördud? Kas sa ei mõista, et minu töö on kindlustada, et te teaksite oma taevasest pärandist? Kas sa pole siis pühakirjast lugenud, et „see, kes rikastub tänu oma ettevaatlikkusele ja suurele koonerdamisele, ütleb küll, et on leidnud puhkust ja võib nüüd oma vara pidevalt kulutada, ometi ta ei tea, missugune aeg talle tuleb ning et ta peab kõik need rikkused surres teistele jätma”? Kas sa pole lugenud käsku „Sa ei tohi himustada oma ligimese vara”? Ja samuti: „Nad sõid kõhud täis, läksid paksuks ja pöördusid siis teiste jumalate poole”? Kas sa pole siis psalmidest lugenud, et „Issand jälestab saamahimu” ning et „õige inimese pisku on parem kui paljude õelate suur varandus”? „Kui jõukus kasvab, ärge pange seda miskikski.” Kas sa pole lugenud Jeremija raamatust: „ärgu kiideldu rikas oma rikkusest”; „Suuga näitavad nad armastust, aga nende süda ajab taga isekat omakasu”? ”

⁹ Jeesus ütles noormehele teda ära saates: „Mu poeg, mis kasu on sul sellest, kui sa võidad kogu maailma, aga kaotad oma hinge?”

¹⁰ Ühele teisele lähedal seisjale, kes küsis, kuidas kohtupäeval rikastesse suhtutakse, vastas ta: „Ma ei ole tulnud kohut mõistma rikaste ega vaeste üle, inimeste üle otsustatakse nende elu järgi. Kuidas rikastega õigusemõistmisel ka ei toimitaks, peavad kõik suure rikkuse omandanud vastama vähemalt kolmele küsimusele ja need on:

- ¹¹ 1. kui palju rikkust sa kogusid;
- ¹² 2. kuidas sa selle rikkuse said;
- ¹³ 3. kuidas sa oma rikkust kasutasid.”

¹⁴ ¶ Siis läks Jeesus enne õhtusööki oma telki veidikeks ajaks puhkama. Kui apostlid ristimise lõpetasid, tulid ka nemad ja tahtsid temaga maistest rikkustest ja taevastest aaretest rääkida, kuid ta magas juba.

5. KÕNELUSED APOSTLITEGA RIKKUSEST

¹ Tol õhtul pärast õhtusööki, kui Jeesus oli kogunenud oma kaheteistkümne apostliga igaõhtusele nõupidamisele, küsis Andreas: „Meister, sel ajal kui meie uskujaid ristsime, rääkisid sa siia jäänud rahvahulgaga veel paljustki, mida meie ei kuulnud. Kas sa ei tahaks meile neid oma sõnu korrata?” Ja vastuseks Andrase palvele ütles Jeesus:

² ¶ „Jah, Andreas, ma räägin teile neist rikkuse ja majandusliku iseseisvuse küsimustest, kuid teile, apostlitele, pean ma kõnelema mõnevõrra teisiti kui jüngritele ja rahvahulgale, sest te olete hüljanud kõik mitte ainult selleks, et mind järgida, vaid ka selleks, et teid taevariigi saadikutena ametisse pühitsetaks. Teil on juba mitmeaastased kogemused ja te teate, et Isa, kelle taevariiki te kuulutate, ei hülga teid. Te olete pühendanud oma elu taevariigi kuulutamisele, seepärast ärge muretsege ajaliku elu asjade pärast: selle pärast, mida süüa või millega oma keha katta. Hinge heaolu on tähtsam kui toit ja jook, vaimus edenemine on kaugelt kõrgem vajadusest omada rõivaid. Kui teil tekib kiusatus kahelda enda kindlustatuses leivaga, vaadake kaarnaid: nad ei külva ega lõika, neil pole ladusid ega aitu, kuid Isa varustab ikkagi toiduga kõiki, kes seda otsivad. Eks teie ole palju enam väärt kui taeva linnud! Pealegi ei aita teie muretsemine ega närivad kahtlused kuidagi teie ainelisi vajadusi rahuldada. Kes teist suudab muretsemisega oma pikkusele küünra või elule päevagi juurde lisada? Kui need asjad pole teie võimuses, miks siis tunda nende pärast ärevust?

³ Pange tähele, kuidas liiliad kasvavad. Ei näe nad vaeva ega ketra; aga ma ütlen teile, et isegi Saalomon kogu oma auhiilguses ei olnud nõnda ehitud nagu igaüks neist. Kui Jumal nõnda rüütab väljal rohtu, mis täna elab, homme aga maha lõigatakse ja tulle heidetakse, kui palju enam rüütab ta siis teid, taevariigi saadikuid. Oo, teie nõdrausulised! Kui te pühendate end kogu südamest taevariigi evangeeliumi kuulutamisele, ei tohiks te kahelda, et teid ja teist maha jäänud peresid toetatakse. Kui te annate oma elu

tõesti evangeeliumile, peate te ka elama evangeeliumi järgi. Kui te olete ainult uskujad jüngrid, peate teenima endale ise leiba ja aitama ülal pidada kõiki, kes õpetavad ja jutlustavad ja ravivad. Kui te muretsete oma vee ja leiva pärast, mille poolest erine te siis maailma rahvastest, kes nii usinalt neid eluks hädavajalikke asju otsivad? Pühenduge oma tööle, uskudes, et nii Isa kui ka mina teame, et te kõiki neid asju vajate. Ma kinnitan teile nüüd ja igavesti, et kui te pühendate oma elu taevariigi tööle, rahuldatakse kõik teie tegelikud vajadused. Otsige suuremat ja te leiate selles ka vähema, küsige taevalikku ja see hõlmab ka maist. vari järgneb kindlasti ainele.

⁴ Teid on vähe, aga kui teil on usku ja teid ei eksita hirm, siis luban, et minu Isa annab meeleldi selle taevariigi teile. Te olete kogunud oma aardeid kohta, kus raha ei vanane, kus varas ei saa riisuda ega koi rikkuda. Ja nagu ma inimestele ütlesin — kus on teie aare, seal on ka teie süda.

⁵ Aga vahetult meie ees seisvas töös ja selles, mis jääb teie teha pärast seda, kui ma olen Isa juurde läinud, valmistatakse teile ränki katsumusi. Te kõik peate hoiduma hirmu ja kahtluste eest. Kinnitagu igaüks teist oma meele niutele vööd ja hoidke oma lambid põlemas. Teie olge inimeste sarnased, kes ootavad valvsalt oma isandat pulmapeolt koju, et kui ta tulles uksele koputab, võiksite kohe talle ukse avada. Isand, kes valvsad teenrid nii suurel hetkel ustavaina eest leiab, õnnistab neid. Siis laseb isand oma teenreil istuda ja teenib neid ise. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, et meie elu kriis on peagi käes ja meil tuleb valvata ja valmis olla.

⁶ Te saate väga hästi aru, et ükski inimene ei laseks oma kotta sisse murda, kui ta teaks, mis tunnil varas tuleb. Olge ka ise valvel, sest Inimese Poeg lahkub sellisel tunnil ja sellisel viisil, mida te kõige vähem arvata oskate.”

⁷ ¶ Kaksteist istusid mõne minuti vaikides. Nad olid mõnda neist hoiatustest ennegi kuulnud, aga mitte niisuguses olukorras nagu praegu.

6. VASTUS PEETRUSE KÜSIMUSELE

¹ Kui nad mõtiskledes istusid, küsis Siimon Peetrus: „Kas sa rääkisid seda mõistujuttu meile, oma apostlitele, või on see jüngrite jaoks?” Ja Jeesus vastas:

² ¶ „Katsumuste ajal ilmneb inimese hing; proovilepanek näitab, mis tema südames tegelikult on. Kui teener pannakse proovile ja ta leitakse õige olevat, siis võib majaisand selle teenri seada oma majapidamist juhtima ja usaldada oma laste toitmise ning kasvatamise selle ustava majapidaja kätte. Samamoodi saan mina peagi teada, kelle kätte võin usaldada oma laste heaolu, kui ise Isa juurde naasen. Nagu majaisand seab ustava ja äraproovitud teenri oma pere asju juhtima, nii ülendan mina neid, kes peavad vastu praegustele katsumustele minu taevariigi asjus.

³ Kui aga teener on laisk ja mõtleb endamisi, et ega tema isand veel niipea ei saabu, kohtleb teisi teenreid halvasti ning sööb ja joob koos purjutajatega, siis tuleb selle

teenri isand ootamatult ning leidnud, et too on ebausaldatav, ajab ta häbistatult välja. Seepärast tuleks teil valmistuda selleks päevaks, mil teid äkki ja ootamatult külastatakse. Pidage meeles, et teile on antud palju, seepärast teilt ka nõutakse palju. Teil on peagi ees ägedad kohtuistungid. Mul on ees ristimine ja ma ootan, kuni see on viidud lõpule. Teie jutlustate rahu maa peal, aga minu missioon ei too inimeste ainelistesse asjatoimetustesse rahu — vähemalt mitte veel niipea. Kui perekonna kaks liiget usuvad minusse ja kolm lükkavad selle evangeeliumi tagasi, võib tulemuseks olla ainult erimeelsus. Teie jutlustatava evan-

geeliumi tõttu on sõbrad, sugulased ja armastatud määratud astuma üksteise vastu. Tõsi küll, iga uskliku südamesse tuleb suur kestev rahu, aga maa peale saabub rahu alles siis, kui kõik on valmis uskuma ja oma aulise Jumala pojaseisuse pärandi vastu võtma. Hoolimata sellest minge ja kuulutage seda evangeeliumi kogu maailmas kõigile rahvastele, igale mehele, naisele ja lapsele.”

⁴ ¶ Nii lõppes töid ja tegemisi täis sabbatipäev. Järgmisel päeval läks Jeesus koos kaheteistkümnegi Põhja-Perea linnadesse külastama neid seitsetkümmet, kes neis piirkondades Abneri järelevalve all töötasid.

VIIMANE KÜLASKÄIK PÕHJA-PEREASSE

ALATES 11. kuni 20. veebruarini käis Jeesus koos kaheteistkümne apostliga ringreisil kõigis Põhja-Perea linnades ja külates, kus Abner koos naiskorpusega töötas. Nad leidsid, et neid evangeeliumi sõnumitoojaid saatis edu, ja Jeesus juhtis apostlite tähelepanu korduvalt asjaolule, et taevariigi evangeeliumi saab levitada ka ilma seda saatvate imedeta.

² See kolmekuuline misjoniretk Pereas jätkus edukalt vaid väheste kaheteistkümne apostli poolse abiga ja sellest ajast kajastas evangeelium rohkem Jeesuse *õpetusi* kui tema isiksust. tema poolehoidjad ei järginud tema juhiseid aga kaua, sest varsti pärast Jeesuse surma ja ülestõusmist kaldusid nad tema õpetustest kõrvale ja hakkasid rajama varast kirikut, mis tugines imelugudele ning ülistatud mälestustele tema jumalikinimlikust isiksusest.

1. VARISERID RAGABAS

¹ Sabatil 18. veebruaril oli Jeesus Ragabas, kus elas rikas variser Naatanael, ning et Jeesust ja kahteteist apostlit saatsid ümbruskonnas üsna paljud tema tuttavad variserid, pakkus ta tol sabbatihommikul neile kõigile, ligikaudu kahekümnele inimesele, hommikusööki ja kutsus Jeesuse aukülaliseks.

² Kui Jeesus tolele hommikueinele jõudis, olid enamik varisere koos kahe-kolme seadusetundjaga juba kohal ja istusid lauas. Meister võttis kohe istet Naatanaeli vasakul käel, ilma et oleks läinud veekausside juurde käsi pesema. Paljud variserid, eriti need, kes pooldasid Jeesuse õpetusi, teadsid, et ta peseb käsi ainult puhtuse pärast ega salli neid puhttseremoniaalseid etendusi. Seepärast ei imestanud nad selle üle, et ta tuli otse lauda, ilma et oleks teist korda käsi pesnud. Naatanael oli aga jahmunud, et Meister variseride rangetest nõuetest kinni ei pidanud. Jeesus ei pesnud käsi ka iga toidukorra järel ega pärast söömise lõpetamist, nagu variseridel kombeks oli.

³ Kui Naatanael oli ühe tema paremal käel istuva ebasõbraliku variseriga üsna palju sosistanud ja Meistri vastas istujad päris kaua kulme kergitanud ning pilkavalt huuli kõverdanud, ütles Jeesus lõpuks: „Ma arvasin, et sa kutsusid mu siia majja endaga koos einestama ja tahad võib-olla mulle ka uue jumalariigi evangeeliumi kuulutamise kohta küsimusi esitada, aga ma näen, et sa oled toonud mu siia vaatama, kuidas sa demonstreerid tseremoniaalset pühendumist omaenda võltsvagadusele. Seda oled sa nüüd teinud, millega sa mind kui oma külalist järgmisena austad?”

⁴ Kui Meister oli seda öelnud, langetasid kõik silmad ja vaikisid. Kuna keegi enam midagi ei kostnud, jätkas Jeesus: „Paljud teist, variseridest, on siin koos minuga kui sõbrad, mõned teist on isegi minu jüngrid, kuid enamik teist keeldub jonnakalt valgust nägemast ja tõde tunnistamast ka siis, kui evangeeliumitöö võimsalt nende ette tuuakse. Kui hoolikalt puhastate te karikaid ja vaagnaid väljastpoolt,

vaimutoidu nõud on aga räpased ja rüvetatud! te näitate inimestele oma vaga ja püha välist külge, kuid teie hinged on sisimas täidetud võltsvagaduse, saamahimu, väljapressimise ja igasuguse vaimse kurjusega. teie juhid sõandavad isegi septseda ja kavandada Inimese Poja mõrva. Kas te, rumalad inimesed, ei saa aru, et Jumal taevas näeb peale teie välise teeskluse ja vagaduse ka hinge sisimaid motive? Ärge arvake, et almuste andmine ja kümnise maksmine puhastab teid ebaõiglusest ja võimaldab teil seista puhtana kõigi inimeste Kohtuniku ees. Häda teile, variseridele, kes te ikka veel elu valguse tagasi lükkate! te maksate piinliku täpsusega kümnist ja annate suurustledes almuseid, kuid ajate teadlikult minema teid külastava Jumala ja lükkate tagasi tema armastuse ilmutuse. te teete küll õigesti, et neile vähemtähtsatele kohustustele tähelepanu pöörate, kuid poleks maksnud jätta ka kaalukamaid nõudeid täitmata. Häda kõigile neile, kes väldivad õiglust, põlastavad halastust ja lükkavad tagasi tõe! Häda kõigile neile, kes põlgavad Isa ilmutust, taotledes samal ajal tähtsaid kohti sünagoogis ja himustades turgudel lipitsevaid tervitusi!”

⁵ ¶ Kui Jeesus lahkumiseks tõusis, ütles üks lauas istuv seadusetundja talle: „Aga, Meister, mõnes oma sõnumis teed sa vahel ka meile etteheiteid. Kas kirjatundjates, variserides ega seadusetundjates pole siis midagi head?” Ja püstijalu vastas Jeesus seadusetundjale: „teid rõõmustavad nagu variseregi aukohad pidulauas ja pikkade rüüde kandmine, ehkki panete samal ajal inimeste õlgadele koormaid, mida on raske kanda. Ja kui inimhinged löövad nende raskete koormate all vankuma, ei liiguta te sõrmegi. Häda teile, kes te rõõmustate nii väga selle üle, et ehitate haua prohvetitele, kelle teie isad on tapnud! teie soostumine oma isade tegudega avaldub selles, et te kavatsete tappa ka nemad, kes on tulnud praegu tegema seda, mida prohvetid omal ajal tegid — kuulutama Jumala õiglust ja ilmutama taevase Isa halastust. Ent sellelt väärastunud ja võltsvagalt põlvkonnalt nõutakse prohvetite ja apostlite verd kõigi varasemate põlvkondade eest. Häda kõigile teile, seadusetundjatele, kes olete võtnud lihtrahvalt teadmiste võtme! te keeldute astumast tõe teele ja tahaksite samal ajal takistada ka kõiki teisi sinna astumast. te ei saa aga taevariigi uksi niiviisi sulgeda; me oleme avanud need kõigile, kellel on sisenemiseks usku, ja neid halastuseväravaid ei sule väärõpetajate ja truudusetute karjaste eelarvamus ega ülbus, nad on nagu valged hauakambrid, mis näivad küll väliselt kaunid, kuid on seest täis surnute luid ja igasugust vaimset rüvedust.”

⁶ Kui Jeesus oli Naatanaeli laua taga kõnelemise lõpetanud, lahkus ta söömata sellest majast. Mõned neid sõnu kuulnud variserid hakkasid tema õpetust uskuma ja astusid taevariiki, kuid rohkem oli neid, kes jäid pimeduse teele ja otsustasid seda kindlamalt teda varitseda, et püüda kinni mõni tema sõna, mille eest võiks teda kohtu ette viia ja tema üle Jeruusalemma Suurkohtu ees kohut mõista.

⁷ ¶ Variserid pöörasid erilist tähelepanu vaid kolmele asjale:

- ⁸ 1. range kümneisemaksmine;
- ⁹ 2. puhastamiseseaduste piinlikult täpne täitmine;
- ¹⁰ 3. mittevariseridega igasuguse suhtlemise vältimine.

¹¹ ¶ Jeesus püüdis tol korral paljastada kahe esimese teguviisi vaimset viljatust, jättes märkused variseride keeldumise kohta suhelda mittevariseridega mõneks hilisemaks korraks, mil ta taas paljudega neist koos õhtustab.

2. KÜMME PIDALITÕBIST

¹ Järgmisel päeval läks Jeesus kaheteistkümne apostliga Samaaria piiri lähedale Amatusesse ja linnale lähenedes kohtasid nad kümnet läheduses elavat pidalitõbist. Üheksa neist olid juudid ja üks samaarlane. Need juudid poleks tavaolukorras selle samaarlasega üldse suhelnud ega kontakti astunud, kuid ühisest haigusest oli enam kui küllalt kõigi religioossete eelarvamuste ületamiseks. Nad olid Jeesusest ja tema varasematest tervendamisimetegudest palju kuulnud ning et seitsmekümnel oli alati kombeks teatada, millal Jeesuse saabumist on oodata, kui Meister kaheteistkümne apostliga neil rännakutel käis, teadsid kümme pidalitõbist, et ta on umbes sel ajal lähikonda tulemas, ning seepärast olid nad asunud linna lähedusse valvepostile, lootes võita tema tähelepanu ja paluda, et ta nad terveks teeks. Kui pidalitõbised Jeesust lähenemas nägid, ei julgenud nad tema juurde minna, vaid hüüdsid eemalt: „Meister, halasta meie peale, puhasta meid meie tõvest. Ravi meid terveks, nagu sa oled teisi terveks ravinud.”

² Jeesus oli just kaheteistkümnele selgitanud, miks Peerea paganad ja vähemortodoksed juudid olid seitsmekümne jutlustatud evangeeliumi rohkem valmis uskuma kui ortodokssemad traditsioonide kütkeis Juudamaa juudid. ta oli juhtinud nende tähelepanu asjaolule, et ka galilealased ning isegi samaarlased olid nende sõnumi meelsamini vastu võtnud. Kaksteist apostlit polnud siiski veel sugugi valmis kauapõlatud samaarlaste vastu heatahtlikkust ilmutama.

³ Seetõttu püüdis seloot Siimon, märganud pidalitõbiste seas samaarlast, veenda Meistrit edasi linna poole minema, loobudes kõhklemata isegi neid tervitama. Jeesus ütles Siimonile: „Aga kui samaarlane armastab Jumalat sama palju kui juudid? Kas me peaksime oma kaasinimeste üle kohut mõistma? Kes võib seda öelda? Kui me need kümme meest terveks teeme, osutub samaarlane ehk juutidest tänulikumaks. Kas sa oled oma seisukohtades kindel, Siimon?” Ja Siimon vastas kiiresti: „Küll sa varsti näed, kui sa nad puhtaks teed.” Ja Jeesus vastas: „Olgu nii, Siimon, ja peagi saad sa teada tõe inimeste tänulikkuse ja Jumala armastava halastuse kohta.”

⁴ Jeesus ütles pidalitõbistele lähenedes: „Kui tahate, et teid terveks tehtaks, minge kohe ja näidake end preestritele, nagu Moosese seadus ette näeb.” Ja nad läksid ning said

terveks. Kui samaarlane nägi, et ka tema tervenenes, pöördus ta tagasi ja hakkas Jeesust otsides valjul häälel Jumalat kiitma. Ning kui ta Meistri leidis, langes ta tema jalge ette põlvili ja tänas teda haigusest puhastamise eest. Ülejäänud üheksa, juudid, olid samuti avastanud, et nad on terved, ning ehkki ka nemad olid tänulikud, jätkasid nad teed preestrite juurde, et end näidata.

⁵ Kui samaarlane ikka veel Jeesuse jalge ees põlvitas, ütles Meister, vaadates kaheteistkümne, eriti seloot Siimoni poole: „Eks kümme ole saanud puhtaks? Kus on siis ülejäänud üheksa, juudid? tagasi Jumalat ülistama on tulnud ainult üks, see muulane.” Siis ütles ta samaarlasele: „tõuse ja mine oma teed, sinu usk on su terveks teinud.”

⁶ Kui võõras lahkus, tõstis Jeesus pilgu jälle apostlitele. Kõik apostlid peale seloot Siimoni, kelle silmad olid maas, vastasid Jeesuse pilgule. Kaksteist apostlit ei lausunud sõnagi. Ka Jeesus ei öelnud midagi, seda polnudki vaja.

⁷ ¶ Ehkki kõik kümme meest uskusid tõesti end pidalitõbised olevat, oli see haigus tegelikult vaid neljal. Ülejäänud kuus paranesid nahahaigusest, mida oli ekslikult pidalitõveks peetud. Samaarlasel oli aga tõepoolest pidalitõbi olnud.

⁸ ¶ Jeesus palus kahteteist, et nad pidalitõbiste tervendamisest kellelegi ei räägiks, ja edasi Amatuse poole rännates märkis ta: „te näete, kuidas selle maja lapsed isegi Isa tahte allumata saadud õnnistusi enesestmõistetavaks peavad. Nad ei pea oluliseks Isa tänada, kui ta nad terveks teeb, aga kui võõrad saavad majaisandalt kinke, on nad imestunud ja tunnevad vajadust tänada nende heade asjade eest, mis neile on antud.” Apostlid ei vastanud Meistri sõnadele aga ikka veel midagi.

3. JUTLUS GERASAS

¹ Kui Jeesus koos kaheteistkümne apostliga Gerasas taevariigi sõnumitoojaid külastas, esitas üks temasse uskuv variser talle järgmise küsimuse: „Issand, kas tegelikult päästetakse vaid vähesed või paljud?” Ja Jeesus vastas talle:

² ¶ „Teile on õpetatud, et päästetakse ainult Aabrahami lapsed, et pääsemisele võivad loota üksnes usku vastu võetud paganad. Mõned teist on arutlenud selle üle, et kuna pühakirja järgi jäid kogu Egiptusesse suundunud rahvahulgast ellu ja astusid töötatud maale ainult Kaaleb ja Joosua, leiavad neist, kes püüdleval taevariiki, sissepääsu sinna vaid vähesed.

³ Teie seas on levinud ka üks teine ütlus, milles on palju tõde: igavesse ellu viiv tee on sirge ja kitsas ning sinna avanev värav sama kitsas, nii et pääsemise otsijaist vaid vähesed sellest läbi mahuvad. teil on ka õpetus, mille kohaselt hukatusse viiv tee ja sinna avanev värav on laiad ning seda teed soovivad paljud minna. Ning sellel õpetussõnal on oma mõte. Ent ma kuulutan teile, et pääsemine on eelkõige teie isikliku valiku küsimus. Isegi kui elute värav on kitsas, on see piisavalt lai, et lasta sisse kõik, kes siiralt sisse pääseda püüavad, sest mina olen see värav. Ja Poeg ei keela sissepääsu kunagi ühelegi universumilapsele, kes usu abil püüab Poja kaudu Isa leida.

⁴ Ent siin peitub oht kõigi jaoks, kes soovivad taevariiki astumist edasi lükata, jätkates ebaküpsete naudingute otsimist ja andes järele isekale rahuldustundele: keeldunud taevariiki astumisest kui vaimsest kogemusest, võivad nad hiljem taotleda pääsu sellesse siis, kui eeloleval ajastul tuleb ilmsiks parema tee õndsus. Ja kui need, kes on taevariiki tagasi lükanud siis, kui mina inimkujul siia tuln, püüavad sinna pääseda siis, kui selle jumalikkus on ilmne, ütlen ma kõigile neile isekatele: ma ei tea, kust te olete tulnud. teil oli võimalus valmistuda selleks taevaseks kodakondsuseks, kuid te lükkasite kõik halastusepakkumised tagasi; te lükkasite tagasi kõik kutsed siseneda, kui uks oli avatud. Nüüd on uks suletud teile, kes te olete pääsemisest keeldunud. See uks ei ole avatud neile, kes tahavad astuda taevariiki vaid isekast soovist õndsust saavutada. Pääsemine ei ole nende jaoks, kes ei taha maksta kogu südamest minu Isa tahte täitmisele pühendumise hinda. Kui te olete vaimus ja hinges Isa taevariigile selja pööranud, on kasutu seista selle ukse ees mees ja kehas ning koputada, öeldes: „Isand, ava meile, ka meie tahame taevariigis suureks saada.” Siis kuulutan mina, et te pole minu karjast. Ma ei võta teid nende hulka, kes on pidanud tublit usuvõitlust ja võitnud selle eest isetu teenimise maises taevariigis. Ja kui te küsite: „Kas me ei söönud ja joonud koos sinuga ja kas sa ei õpetanud meie tänavatel?“, siis ma teatan taas, et te olete mulle vaimselt võõrad; et me pole koos teeninud maa peal Isa halastust jutlustades; et ma ei tunne teid; ning siis ütleb kogu maailma Kohtunik teile: „Lahkuge meie juurest kõik teie, kes te olete rõõmu tundnud ülekohtustest tegudest”.

⁵ Aga ärge kartke: igaüks, kes siiralt soovib jumalariiki astumise kaudu igavest elu leida, leiab kindlasti selle igikestva pääsemise. Ent teie, kes te sellest pääsemisest keeldute, näete veel kunagi, kuidas Aabrahami soost prohvetid istuvad koos paganarahvaste seast pärit uskujatega selles säravas taevariigis, süües eluleiba ja värskendades end eluveega. Ning neid, kes vallutavad taevariigi endale vaimujõu ja elava usu püsivate rünnakutega, tuleb põhjast ja lõunast ning idast ja läänest. Ning ennäe, paljud, kes on esimesed, saavad viimasteks, ja need, kes on viimased, saavad sageli esimesteks.”

⁶ See oli tõesti sirgest ja kitsast teest kõneleva tuttava õpetussõna esitamine uuel ja teistsugusel viisil.

⁷ Apostlid ja paljud jüngrid hakkasid pikkamööda aru saama, mida tähendab Jeesuse kunagine ütlus „te ei saa astuda jumalariiki enne, kui pole uuesti, vaimust sündinud”. Hoolimata sellest on igavesti tõsi kõigi nende jaoks, kes on südamest ausad ja oma usus siirad, seegi lause: „Vaadake, ma seisan inimsüdamete uksele ja koputan ja kui inimene mulle avab, astun ma sisse ja õhtustan koos temaga ning toidan teda eluleivaga; me saame üheks oma vaimu ja sihi poolest ning jääme igavesti vendadeks oma pikas ja viljakas teenistuses Paradiisi-Isa otsinguil.” Ning see, kas ühtekokku päästetakse teist vähesed või paljud, sõltub sellest, kas vähesed või paljud kuulevad kutset „Mina olen värv, ma olen uus ja elav tee, ja igaüks, kes soovib, võib alustada lõputut tõeotsingut igavese elu saavutamiseks”.

⁸ Isegi apostlid ei saanud täielikult aru tema õpetusest, mille kohaselt igasuguse ainelise vastupanu murdmiseks ja kõigi maiste takistuste ületamiseks, mis võivad seista Jumala vabastatud poegade uue, vaimuelu ülitähtsate vaimsete väärtuste taipamise teel, on vaja kasutada vaimujõudu.

4. ÕPETUS ÕNNETUSTEST

¹ Ehkki enamik palestiinlasi sõi vaid kaks korda päevas, oli Jeesusel ja apostlitel tavaks reisil olles keskpäeval puhkepeatus teha ja einestada. Ühe sellise lõunapeatuse ajal teel Filadelfiasse päris toomas Jeesuselt: „Meister, kuulsin su märkusi tänahommikuse rännaku ajal ja tahaksin küsida, kas vaimud kutsuvad ainelises maailmas esile iseäralikke ja erakordseid sündmusi ja kas inglid ning muud vaimolendid on võimelised õnnetusi ära hoidma.”

² ¶ Jeesus vastas tooma küsimusele: „Olen juba nii kaua teiega koos olnud ja te esitate ikka veel sääraseid küsimusi. Kas te pole näinud, et Inimese Poeg elab ühena teie seast ja keeldub pidevalt taevajõude oma isikliku ülalpidamise heaks rakendamast? Kas me kõik ei kasuta samu elatusvahendeid nagu ülejäänud inimesed? Kas te näete vaimu- maailma vägevust avaldumas selle maailma ainelises elus muul viisil kui Isa ilmutamise ja vahetevahel tema haigusest vaevatud laste tervendamise näol?”

³ Teie isad on liigagi kaua pidanud jõukust jumaliku heakskiidu märgiks, õnnetusi aga tõendiks Jumala meelepahast. Ma ütlen teile, et niisugused uskumused on ebausk. Kas te siis ei näe, et nende seas, kes rõõmuga evangeeliumi vastu võtavad ja kohe taevariiki astuvad, on palju enam vaeseid? Kui rikkus on tõend jumalikust soosingust, miks keelduvad siis rikkad nii sageli seda taevast saadetud head uudist uskumast?

⁴ Isa laseb oma vihmal sadada nii õiglaste kui ka ebaõiglaste peale, ka päike paistab ühtmoodi nii vagade kui ka mittevagade peale. te teate neist galilealastest, kelle verd Pilatus ohvrite verrega segas, aga ma ütlen teile, et need galilealased polnud selle tagajärjel veel mingiski mõttes oma kaaslastest patusemad. te teate ka kaheksateistkümnest mehest, kelle peale langes Siiloahi torn, mis tappis nad. Ärge arvake, et selliselt hukkunud inimesed olid rohkem süüdi kui kõik teised nende vennad Jeruusalemmas. Need inimesed olid lihtsalt ühe ajaliku õnnetusjuhtumi süüitud ohvrid.

⁵ Teie elus võib juhtuda kolme liiki sündmusi:

⁶ 1. te võite sattuda neisse tavalistesse juhtumustesse, mis kuuluvad teie ja teie kaaslaste ellu siin maa peal;

⁷ 2. te võite langeda juhtumisi mõne loodusõnnetuse või inimliku äparduse ohvriks, teades väga hästi, et need juhtumid pole mingil viisil ette määratud ega muul moel maailma vaimujõudude poolt tekitatud;

⁸ 3. võite lõigata oma otseste jõupingutuste vilju, püüdes täita maailma valitsevaid looduseadusi.

⁹ ¶ Oli kord üks mees, kes istutas oma aeda viigipuu, ja kui ta oli korduvalt otsinud sellelt vilju ning polnud midagi leidnud, kutsus ta aednikud enda juurde ja ütles: „Ma

olen juba kolm aastat sellelt viigipuult vilju otsinud ja pole ühtki leidnud. Võtke see viljatu puu maha, miks peaks ta maad koormama?” Ent peaaednik vastas oma isandale: „Las see jääda veel üheks aastaks, ma kaevan maad selle ümber ja panen väetist ning kui tal järgmisel aastal jälle vilju pole, tuleb ta maha võtta.” Kui nad olid selliselt viljakuseadusi järginud, said nad tasuks küllusliku saagi, sest puu oli elus ja hea.

¹⁰ Haiguste ja tervise kohta peaksite teadma, et need kehaseisundid tulenevad ainelistest põhjustest; tervis ei ole taeva naeratus ega haigus Jumala kulmukortsutus.

¹¹ Isa inimlastel on aineliste õnnistuste vastuvõtmiseks võrdsed võimed, seepärast kingib ta inimlastele ainelisi ande nende vahel vahet tegemata. Kui on vaja annetada vaimuandeid, on Isale piiranguks inimese võime neid jumalikke ande vastu võtta. Ehkki Isa ei tee isikute vahel vahet, piirab teda vaimuandide annetamisel inimese usk ja valmisolek alati Isa tahet järgida.”

¹² ¶ Edasi Filadelfia poole reisides jätkas Jeesus apostlite õpetamist ja vastamist nende küsimustele õnnistuste, haiguste ja imede kohta, aga nad ei saanud sellest õpetusest päriselt aru. tund aega õpetusi ei muuda täielikult elu jooksul omandatud uskumusi ja seepärast pidas Jeesus vajalikuks oma sõnumit ikka ja jälle korrata, rääkides sellest, mida ta neile selgeks tahtis teha, kuid nad said tema maise missiooni tähendusest aru alles pärast tema surma ja ülestõusmist.

5. FILADELFIA KOGUDUS

¹ Jeesus ja kaksteist apostlit olid teel külastama Abnerit ja tema kaaslast, kes jutlustasid ja õpetasid Filadelfias. Kõigist Perea linnadest oli siin seitsmekümne õpetused vastu võtnud suurim rikaste ja vaeste, õpetatud ja õpetamata juutide ja paganate rühm, kes seeläbi taevariiki astus. Filadelfia sünagoog ei olnud kunagi allunud Jeruusalemma Suurkohtu järelevalvele ega olnud seepärast Jeesuse ja tema kaaslaste õpetustele suletud. Abner õpetas nüüdki Filadelfia sünagoogis kolm korda päevas.

² Seesama sünagoog sai hiljem ristiusu kirikuks ja oli misjonäride keskus evangeeliumi levitamisel läbi kõigi piirkondade ida poole. See oli pikka aega Meistri õpetuste kants ja jäi sajanditeks ristiusuõpetuse keskuseks selles piirkonnas.

³ Jeruusalemma juutidel oli Filadelfia juutidega alati probleeme olnud. Ja pärast Jeesuse surma ning ülestõusmist hakkasid Jeruusalemma kirikul, mille pea oli Issanda vend Jaakobus, tekkima Filadelfia usklikekogudusega tõsised raskused. Abner sai Filadelfia kiriku peaks ja jäi sellesse ametisse kuni surmani. Sellise võõrandumisega Jeruusalemmast on ka seletatav, miks Uue testamendi evangeeliumides pole Abnerist ega tema tööst midagi kirjutatud. See Jeruusalemma ja Filadelfia vaheline vaen kestis kogu Jaakobuse ja Abneri eluaja ning püsis veidi aega pärast Jeruusalemma hävingut. Filadelfia oli tegelikult varase kiriku keskus lõunas ja idas, nagu Antiookia oli põhjas ja läänes.

⁴ ¶ Abneri õnnetuseks oli tal lahkkelisid kõigi varakristliku kiriku juhtidega. Peetruse ja Jaakobusega (Jeesuse vennaga) läks ta tülli haldusalaste ja Jeruusalemma kiriku jurisdiktsiooni küsimuste pärast; Paulusega läksid ta teed lahku filosoofia ja teoloogia alaste erimeelsuste tõttu. Abner pooldas filosoofias pigem babüloonia kui helleeni koolkonda ja seisis vastu kõigile Pauluse katsetele Jeesuse õpetusi sel moel ümber teha, et need juutidele ja seejärel kreeka-rooma müsteeriumidesse uskujatele vähem vastu-meelsed oleksid.

⁵ Nii oli Abner sunnitud üksinduses elama. ta juhtis kirikut, millel puudus Jeruusalemmas oma positsioon. ta oli julgenud trotsida Issanda venda Jaakobust, keda Peetrus hiljem toetas. See teguviis eraldas ta lõpuks kõigist ta endistest kaaslastest. Siis julges ta ka Paulusele vastu astuda. Ehkki ta elas Pauluse misjoniretkele paganate juurde iga ti kaasa ja toetas teda tema tüldes Jeruusalemma kirikuga, oli ta teravalt vastu sellele Jeesuse õpetuste variandile, mida Paulus jutlustas. Abner mõistis Pauluse oma viimastel eluaastatel hukka kui „Jeesus Naatsaretlast, elava Jumala Poja eluõpetuste kavala moonutaja”.

⁶ Abneri hilisematel eluaastatel ja mõnda aega hiljemgi pidasid Filadelfia usklikud Jeesuse religioonist, nagu ta seda elanud ja õpetanud oli, rangemalt kinni kui ükski teine rühm selles maailmas.

⁷ Abner elas 89-aastaseks ja suri Filadelfias 21. novembril 74. aastal pKr. ta jäi lõpuni taevariigi evangeeliumi uskujaks ja õpetajaks.

KÜLASKÄIK FILADELFIASSE

SELLE Perea jutlustamisretke kirjeldustes mainitakse küll alati Jeesuse ja apostlite külaskäike eri paikadesse, kus seitsekümmend oma tööd tegid, kuid tuleb arvestada, et reeglina olid temaga kaasas ainult kümme apostlit, sest vähemalt kaks jäeti tavaliselt Pellasse rahvahulki õpetama. Kui Jeesus valmistus edasi Filadelfiasse minema, pöördus Siimon Peetrus koos oma venna Andreasega Pella laagrisse tagasi, et sinna kogunenud hulki õpetada. Kui Meister lahkus Pella laagrist, et Perea ümbrust külastada, läks kolm- kuni viissada laagrilist tavaliselt temaga kaasa. Kui ta Filadelfiasse jõudis, saatis teda juba enam kui kuussada poolehoidjat.

² Viimasel jutlustamisreisil läbi Dekapolise polnud imesid juhtunud, ja kui jätta arvestamata kümne pidalitõbise tervendamine, polnud ka sellel Perea misjoniretkel seni imesid olnud. See oli periood, mil evangeeliumi kuulutati võimsalt, ilma imedeta ja enamasti Jeesuse või isegi mõne tema apostli isikliku juuresolekuta.

³ ¶ Jeesus ja kümme apostlit jõudsid Filadelfiasse kolmapäeval, 22. veebruaril, ning neljapäeval ja reedel puhkasid nad oma viimastest reisidest ja töödest. Jaakobus rääkis tol reede õhtul sünagoogis ja järgmiseks öhtuks kutsuti kokku üldkogu. Nad rõõmustasid väga evangeeliumi edu üle Filadelfias ja lähedalasuvates külates. Taaveti sõnumitoojad tõid teateid taevariigi edasise edust ka kõikjal Palestiinas, samuti häid uudiseid Aleksandriast ja Damaskusest.

1. HOMMIKUEINE VARISERIDEGA

¹ Filadelfias elas üks väga jõukas ja mõjukas variser, kes oli Abneri õpetused vastu võtnud ja kutsus Jeesuse sabatihommikuks oma majja hommikueinele. Oli teada, et Jeesust võis sel ajal Filadelfiasse oodata, seepärast oli Jeruusalemmast ja mujalt saabunud suur hulk külalisi, nende hulgas ka palju varisere. Sellele Meistri auks korraldatud hommikueinele oli kutsutud umbes nelikümmend juhtivat tegelast ja mõned seadusetundjad.

² Kui Jeesus Abneriga kõneldes veel uksele seisis, kuna võõrustaja ise oli istet võtnud, tuli tuppa üks Jeruusalemma juhtivaid varisere, Suurkohtu liige, ja suundus harjunud kombel otse aukohale peremehe vasakul käel. Et see koht oli aga mõeldud Meistrile ja paremal käel pidi istuma Abner, viipas võõrustaja Jeruusalemma variserile, et see istuks nelja istme võrra vasakule, ning aukandja solvus väga, et ta aukohta endale ei saanud.

³ Peagi olid kõik istet võtnud ja tundsid rõõmu võimalusest omavahel vestelda, sest enamik kohalviibijatest olid Jeesuse jüngrid või suhtusid evangeeliumisse muidu sõbralikult. Seda, et Jeesus ei pidanud enne sööma istumist kinni tseremoniaalse kätepesu nõudest, panid tähele ainult tema vaenlased. Abner pesi käsi söömist alustades, kuid mitte serveerimise ajal.

⁴ Enne eine lõppu sisenes tänavalt mees, kes oli kaua ühe kroonilise haiguse all kannatanud ja nüüd haigestunud vesitõppe. See mees oli uskuja ja Abneri kaaslased olid ta hiljuti ristunud. Ta ei palunud Jeesust, et see ta terveks teeks, ent Meister teadis väga hästi, et haige mees oli tulnud hommikueinele lootusega pääseda läbi Jeesust ümbritsevast rahvahulgast ning kõita sel moel märksa tõenäolisemalt tema tähelepanu. Mees teadis, et tol ajal sooritati vähe imetegusid, kuid ta oli oma südames mõelnud, et tema suur häda võib Meistri kaastunde äratada. Ning ta ei eksinud, sest kui ta tuppa astus, nägid teda nii Jeesus kui ka võltsvaga variser Jeruusalemmast. Variser kiirustas väljendama oma meelepaha, et niisugusel inimesel oli lubatud tuppa tulla. Jeesus aga vaatas haiget meest ja naeratas nii heatahtlikult, et mees tuli lähemale ja istus põrandale. Kui eine hakkas lõppema, heitis Meister pilgu teistele külalistele ja vaadates seejärel tähendusrikkalt vesitõbist meest, ütles: „Mu sõbrad, Iisraeli õpetajad ja õpetatud seadusetundjad, tahaksin teile ühe küsimuse esitada: kas seadus lubab sabbatipäeval haigeid ja vaevatuud ravida või mitte?” Ent kohalviibijad tundsid Jeesust liigagi hästi, nad vaikisid ega vastanud tema küsimusele.

⁵ ¶ Siis läks Jeesus maas istuva haige mehe juurde, võttis tal käest kinni ja ütles: „Tõuse ja mine oma teed. Sa ei ole palunud end terveks ravida, aga ma tean su südamesoovi ja su hinge usku.” Enne kui mees ruumist lahkus, läks Jeesus oma kohale tagasi ja ütles lauasisustajatele: „Minu Isa ei tee niisuguseid tegusid selleks, et teid taevariiki ahvatleda, vaid et ilmutada end neile, kes on juba taevariigis. Te näete, et Isale on omane just nii talitada, sest kes teist ei läheks sabbatipäeval kaevu kukkunud lemmiklooma kohe sealt välja tõmbama?” Kuna keegi talle ei vastanud ja võõrustaja toimunu selgelt heaks kiitis, tõusis Jeesus ja rääkis kõigile kohalviibijatele: „Mu vennad, kui teid pulma kutsutakse, ärge istuge aukohale, sest kutsutute seas võib olla mõni teist auväärsem inimene ja võõrustaja peab tulema teie juurde ning paluma teil oma koht teisele aukülalisele loovutada. Sel juhul peate häbi tundes istuma lauas alamale kohale. Kui teid pidusöögile kutsutakse, oleks tark peolaua äärde jõudes otsida üles kõige alam koht ja istuda sinna, et võõrustaja võiks üle külaliste vaadates teile öelda: „Mu sõber, miks istud sa vähimate kohal? Tule siia poole!” Nii tõstetakse see külaline teiste silmis ausse. Ärge unustage, et igaüht, kes ennast ülendab, alandatakse, kuid seda, kes end tõeliselt alandab, ülendatakse. Seepärast, kui te korraldate lõuna- või õhtusöögi, ärge kutsuge alati ainult oma sõpru, vendi ja sugulasi või rikkaid naabreid, et nemad omakorda teid enda pidusöögile võiksid kutsuda ja teile sellega tasuda. Pidusööki korraldades kutsuge vahel ka vaeseid, viga-seid ja pimeid. Nii õnnistate te oma südant, sest teate hästi, et lombakad ja mannetud ei saa teile teie armastava hoolekande eest tasuda.”

2. MÕISTUJUTT SUUREST ÕHTUSÖÖMAAJAST

¹ Kui Jeesus variseri hommikueinelauas kõnelemise lõpetas, ütles üks kohalviibinud seadusetundjatest vaikust katkestada soovides mõtlematult: „Õnnis on see, kes sööb leiba jumalariigis” — mis oli tol ajal levinud ütlus. Selle peale rääkis Jeesus mõistujutu, mis läks südamesse isegi ta sõbralikule võõrustajale. Ta ütles:

² „Üks valitseja korraldas suure pidusöögi ja et ta oli palju külalisi kutsunud, tuli tal saata õhtusöömaaja kätte jõudes teenrid kutsututele ütleva: „Tulge, sest kõik on juba valmis”. Kuid need hakkasid kõik vabandusi esitama, nagu oleksid omavahel kokku leppinud. Esimene ütles: „Ostsin just talu ja pean tingimata minema seda vaatama; ma palun sind, vabanda mind.” Teine ütles: „Ostsin just viie ikke jaoks hārgi ja pean minema neid vastu võtma, ma palun sind, vabanda mind.” Ja järgmine ütles: „Ma olen äsja naise võtnud ja seepärast ei saa tulla.” Ja teenrid läksid tagasi ning andsid kõik vabandused oma isandale edasi. Majaisand sai seda kuuldes väga vihaseks ja ütles oma teenrite poole pöördudes: „Olen selle peolaua ette valmistanud; nuumloomad on tapetud ja kõik minu külaliste jaoks valmis seatud, aga nemad on mu kutse tagasi lükanud; igaüks hoolib vaid oma maadest ja kaupadest ega pea lugu isegi mu teenritest, kes neid minu peole kutsuvad. Minge siis ruttu linnatänavatele, välja maanteedele ja kõrvalteedele, ning tooge siia vaeseid ja tõrjutuid, pimedaid ja lumbakaid, et peol oleks külalisi.” Ja teenrid tegidki, nagu isand oli käskinud, ning ikka veel oli külalistele vabu kohti. Siis ütles isand teenritele: „Minge nüüd teedele ja küladesse ning sundige sealseid inimesi siia tulema, et mu maja saaks rahvast täis. Ma kuulutan teile, et ükski neist, keda oli algsest kutsutud, ei saa minu pidusööki maitsta.” Teenrid tegidki, nagu isand oli käskinud, ja maja sai rahvast täis.”

³ ¶ Neid sõnu kuuldes lahkusid kohalviibijad igaüks oma koju. Vähemalt üks tol hommikul kohal olnud pilklikest variseridest sai mõistujutu tähendusest aru, sest ta laskis end samal päeval ristida ja tunnistas avalikult oma usku taevariigi evangeeliumisse. Abner pidas samal õhtul uskujate üldkogu ees selle mõistujutu kohta jutluse.

⁴ Järgmisel päeval pühendusid kõik apostlid filosoofilistele arutlustele, püüdes tõlgendada seda mõistujuttu suurest õhtusöömaajast. Jeesus kuulas küll huviga kõiki neid erinevaid tõlgendusi, kuid keeldus vankumatult aitamast neil mõistujuttu paremini mõista. Ta ütles ainult: „Leidku igaüks enda jaoks ja oma hinges selle tähendus.”

3. JÕUETUSEVAIMUGA NAINE

¹ Abner oli korraldanud Meistrile võimaluse õpetada tol sabatipäeval sünagoogis; see oli esimene kord, mil Jeesus esines sünagoogis pärast seda, kui kõik sünagoogid olid Suurkohtu korraldusega ta õpetustele suletud. Teenistuse lõppedes langes Jeesuse pilk tema ees seisvale vanale naisele, kellel oli rõhutatud ilme ja kes oli väga kõveraks vajunud. Seda naist oli kaua vallanud hirm ja kogu rõõm oli

tema elust kadunud. Kui Jeesus kantslist alla astus, läks ta selle kooldu vajunud naise juurde, puudutas teda õlast ja ütles: „Naine, kui sa vaid usuksid, vabaneksid sa täielikult oma jõuetusevaimust.” Ning naine, kes oli olnud küürus ja hirmust rõhutatud juba enam kui kaheksateist aastat, uskus Meistri sõnu ja ajas end usu abil kohe sirgeks. Kui naine nägi, et tema keha on jälle sirge, hakkas ta valju häälega Jumalat kiitma.

² Hoolimata sellest, et selle naise haigus tulenes täielikult tema meelest, sest ta keha oli kooldu vajunud rõhutatud meele tõttu, arvasid inimesed, et Jeesus oli ravinud ta terveks tõelisest füüsilisest hädast. Filadelfia sünagoogi kogudus suhtus Jeesuse õpetustesse küll sõbralikult, kuid sünagoogi ülemaks oli ebasõbralik variser. Ta jagas koguduse arvamust, et Jeesus oli ravinud naise terveks füüsilisest vaevusest, ning nõrдинud, et Jeesus oli söandanud seda teha sabatipäeval, tõusis ta koguduse ees püsti ja ütles: „Kas inimestel pole mitte kõigi tööde tegemiseks kuus päeva? Seepärast tulge neil tööpäevadel ja laske end ravida, aga mitte sabatipäeval.”

³ Kui ebasõbralik ülem oli seda lausunud, pöördus Jeesus kantslisse tagasi ja küsis: „Milleks silmakirjatseda? Eks igaüks teie seast vabasta oma härja sabatipäeval sõimest ja vii ta jooma? Kui see tegevus on sabatipäeval lubatud, kas ei tohi siis ka seda naist, Aabrahami tüdart, keda kuri on kaheksateist aastat maadligi surunud, kütkeist vabastada ja viia vabadusest ning eluvetest osa saama kas või sabatipäeval?” Ning kui naine jätkas Jumala ülistamist, jäi kriitiseerija häbisse ja kogudus rõõmustas koos naisega, et ta oli terveks tehtud.

⁴ Sünagoogi ülem tagandati ametist Jeesuse avaliku kritiseerimise pärast tol sabatipäeval ja tema asemele seati üks Jeesuse pooldaja.

⁵ ¶ Jeesus vabastas sageli hirmu ohvreid nende jõuetusevaimust, meele rõhutusest ja hirmu köidikuist. Ent inimesed pidasid kõiki niisuguseid haigusi füüsilisteks hädadeks või nende all kannatajaid kurjast vaimust vaevatuteks.

⁶ ¶ Jeesus õpetas pühapäeval jälle sünagoogis ja Abner ristas paljud sama päeva lõuna ajal linnast lõuna pool voolavas jões. Järgmisel päeval kavatses Jeesus koos kümne apostliga Pella laagrisse tagasi pöörduda, kuid saabus üks Taaveti sõnumitooja, kes tõi Jeesusele pakilise sõnumi tema sõpradelt Jeruusalemma lähedalt Betaaniast.

4. TEADE BETAANIAST

¹ Pühapäeva, 26. veebruari hilisõhtul saabus Filadelfiasse kuller Betaaniast teatega Martalt ja Maarjalt: „Issand, see, keda sa armastad, on väga haige.” Sõnum jõudis Jeesuseni õhtuse nõupidamise lõpus, kui ta parajasti apostlitele head ööd soovis. Algul ei vastanud Jeesus midagi. Selle iseäraliku viivituse ajal näis ta suhtlevat taas kellegagi endast väljaspool ja eemal. Siis vaatas ta taas üles ning ütles apostlite kuuldes sõnumitoojale: „See haigus ei too tegelikult surma. Ärge kõhelge kasutamast seda Jumala ülistamiseks ja Poja ülendamiseks.”

² ¶ Jeesus armastas Martat, Maarjat ja nende venda Laatsarus: väga: ta armastas neid tulise kiindumusega. Tema esimene, inimlik mõte oli neile kohe appi minna, kuid tema ühendatud meelde tuli veel üks idee. Ta oli peaaegu loobunud lootmast, et juutide juhid Jeruusalemmas kunagi taevariigi vastu võtavad, kuid ta armastas oma rahvast endiselt ja nüüd tekkis ta peas plaan anda Jeruusalemma kirjatundjatele ja variseridele veel üks võimalus tema õpetused vastu võtta. Ta otsustas teha — kui Isa nõustub — sellest viimasest üleskutsest Jeruusalemmale kogu oma maise elujärgu väliselt kõige sügavama ja hämmastavama etteaste. Juudid olid klammerdunud imettegeva vabastaja idee külge. Ja ehkki ta oli keeldunud laskumast aineliste imede kordasaatmiseni ja poliitilise võimu ilmaliku ilmutamiseni, palus ta nüüd Isalt luba avaldada oma seniilmutamata meelevaalu elu ja surma üle.

³ ¶ Juudid tavatsesid matta oma surnud nende lahkumispäeval, see oli nii soojas kliimas vajalik teguviis. Sageli juhtus, et nad panid hauda inimese, kes oli vaid koomas, nii et inimene tuli teisel või isegi kolmandal päeval hauast välja. Ent juudid uskusid, et ehkki vaim või hing võib kaheks või kolmeks päevaks keha juurde jääda, ei ole seda seal enam pärast kolmandat päeva; et neljandaks päevaks on kõdunemine juba üsna kaugemale jõudnud ning et pärast selle aja möödumist ei pöördu keegi hauast tagasi. Seepärast jäi Jeesus veel kaheks terveks päevaks Filadelfiasse, enne kui valmistus Betaaniasse minema.

⁴ ¶ Kolmapäeva varahommikul ütleski ta oma apostlitele: „Valmistugem kohe jälle Juudamaale minema.” Ja kui apostlid kuulsid Meistrit seda ütlemas, läksid nad veidikeks ajaks eemale omavahel nõu pidama. Jaakobus võttis koosoleku juhtimise enda peale ja nad kõik nõustusid, et oleks suur rumalus lasta Jeesusel jälle Juudamaale minna, ning nad tulid tagasi ja teatasid talle oma üksmeelse otsuse. Jaakobus ütles: „Meister, sa käisid mõne nädala eest Jeruusalemmas ja sealsed juhid tahtsid sind tappa, rahvas aga kividega pilduda. Sa andsid tookord neile inimestele võimaluse tõde vastu võtta, me ei luba sul jälle Juudamaale minna.”

⁵ Siis ütles Jeesus: „Kas te ei saa aru, et päevas on kaksteist tundi, mille jooksul võib ohutult tööd teha? Kui inimene kõnnib päeval, ei komista ta nii palju, sest on valge. Kui inimene kõnnib öösel, võib ta pimedas komistada. Kuni mu päev veel kestab, ei karda ma Juudamaale minna. Ma tahan nende juutide jaoks veel ühe vägeva teo teha: anda neile veel ühe võimaluse uskuda — kas või nende endi tingimustel — Isa vägevuse ja Poja armastuse välist auhiilgust ning nähtavat avaldumist. Ning pealegi, kas te ei saa siis aru, et meie sõber Laatsarus on uinunud ja ma tahan minna teda sellest unest äratama!”

⁶ Siis ütles üks apostlitest: „Meister, kui Laatsarus on uinunud, siis toibub ta seda kindlaminini.” Juudid tavatsesid tol ajal rääkida surmast kui ühest une vormist, aga apostlid polnud aru saanud, et Jeesus oli mõelnud Laatsaruse siit ilmast lahkumist, ning Meister ütles nüüd otsesõnu: „Laatsarus on surnud. Ja mul on teie pärast hea meel, et mind

seal ei olnud, sest isegi kui see teisi ei päästa, saate teie veel ühe põhjuse minusse uskuda; see, mille tunnistajateks te nüüd saate, annab teile kõigile jõudu valmistuda päevaks, mil ma teie juurest lahkun ja Isa juurde lähen.”

⁷ Kui nad ei suutnud teda veenda, et ta hoiduks Juudamaale minemast, ja kui mõned apostlid ei tahtnud isegi temaga kaasa minna, pöördus Toomas oma kaaslaste poole järgmiste sõnadega: „Me oleme Meistrit rääkinud oma kartustest, kuid ta on kindlalt otsustanud Betaaniasse minna. Olen nõus, et see tähendab lõppu; nad tapavad ta kindlasti. Aga kui Meister on selle tee valinud, täitkem vapralt oma kohust: mingem ka meie, et võiksime koos temaga surra.” Ja nii oli see alati: kaalutletud ja vankumatut julgust nõudvates küsimustes oli Toomas ikka kaheteistkümnend apostli peamine tugi.

5. TEEL BETAANIASSE

¹ Teel Juudamaale järgnes Jeesusele peaaegu viiekümnest sõbrast ja vaenlasest koosnev rühm. Kolmapäeva lõuna ajal kõneles ta apostlitele ja sellele poolehoidjate rühmale pääsemise tingimustest ja selle õppetunni lõpus rääkis neile mõistujutu variserist ja tõlnerist (maksukogujast). Jeesus ütles: „Te teate, et Isa kingib inimlastele päästmise ning see päästmine kingitakse vabalt kõigile, kellel on piisavalt usku, et võtta vastu pojaseisus jumalikus peres. Inimene ei saa seda päästmist millegagi ära teenida. Ennastõigustavate tegudega ei saa Jumala soosingut osta ja rohke avalik palvetamine ei leevenda elava usu puudumist südames. Välise teenimisega võib küll petta inimesi, aga Jumal vaatab teie hinge. Heaks näiteks selle jutu kohta on kaks meest, kes läksid templisse palvetama — üks neist oli variser ja teine tõlner. Variser seisis ja palvetas omaette: „Oo, Jumal, tänan sind, et ma pole niisugune nagu teised, liigkasuvõtjad, harimatud, ebaõiglased, abielurikkujad või isegi nagu see tõlner. Ma paastun kaks korda nädalas; maksan kümnist kõigelt, mis ma saan.” Ent eemal seisev tõlner ei tõstnud isegi oma silmi taeva poole, vaid lõi endale vastu rindu, öeldes: „Jumal, ole minu, patuse vastu armuline.” Ma ütlen teile, et tõlner läks koju Jumala heakskiiduga, variser aga mitte, sest igauht, kes ennast ülendab, alandatakse, aga seda, kes ennast alandab, ülendatakse.”

² ¶ Tol õhtul Jeerikos püüdsid ebasõbralikud variserid Meistrit lõksu püüda, meelitades teda arutlema abielu ja lahutuse üle, nagu seda tegid kord nende kaaslased Galileas, kuid Jeesus vältis oskuslikult nende püüdeid panna teda lahtusseadustele vastu vaidlema. Nii nagu tõlner ja variser olid näited heast ja halvast usust, nii olid nende lahutustavades juutide seadustiku paremad abieluseadused vastuolus Moosese lahutussätete variserlike tõlgenduste häbiväärse lõtvusega. Variser hindas ennast madalamaga võrreldes, tõlner võrdles end kõrgeima ideaaliga. Variserile oli pühendumine viis soodustada võltsvaga tegevusetust ja veenda end vaimses võltsturvalisuses; tõlneril aitas pühendumine liigutada hinge, et see mõistaks vajadust kahetseda, pihtida ja võtta usuga vastu armulik andestus. Variser otsis õiglust, tõlner otsis halastust. Universumiseadus on: paluge, ja teile antakse; otsige, ja te leiaste.

³ Ehkki Jeesus ei lasknud end tõmmata variseridega vaidlusse lahutuse üle, esitas ta oma õpetuses positiivse nägemuse abielu kõrgeimatest ideaalidest. Ta ülistas abielu kui kõige ideaalsemat ja kõrgemat kõigist inimsuhetest. Samuti andis ta mõista, et Jeruusalemma juutide lõdvad ja ebaõiglased lahutustavad on talle sügavalt vastumeelsed, sest tol ajal lubati mehel end oma naisest lahutada väga tühistel põhjustel, näiteks juhul, kui naine oli kehv kokk või ei osanud korralikult maja pidada; samuti sel lihtsal põhjusel, et mees oli armunud ilusamasse naisesse.

⁴ Variserid olid läinud oma õpetustes isegi nii kaugele, et nimetasid nii lihtsat lahutust juudi rahvale, eriti variseridele võimaldatud erikorraks. Niisiis, ehkki Jeesus keeldus abielu ja lahutuse küsimustes oma arvamust avaldamast, mõistis ta väga kibealt hukka abielusuhte nii häbiväärse mõnitamise ja juhtis tähelepanu selle ebaõiglusele naiste ja laste suhtes. Ta ei kiitnud heaks ühtki lahutustava, mis andis mehele naise suhtes mingeid eeliseid. Meister toetas vaid neid õpetusi, milles naised loeti meestega võrdsseteks.

⁵ Ehkki Jeesus ei andnud abielu ja lahutuse kohta uusi korraldusi, käskis ta juutidel elada omaenda seaduste ja kõrgete õpetuste kohaselt. Püüdes nende ühiskonnas väljakujunenud tavadid parandada, tugines ta pidevalt pühakirjadele. Toetades küll niiviisi kõrgeid ja ideaalseid arusaamu abielust, vältis Jeesus oskuslikult küsimuste esitajatega vaidlusse sattumist ühiskondlike tavade üle, mida esindasid kas nende kirjutatud seadused või kõrgelt hinnatud lahutusõigused.

⁶ Apostlitel oli väga raske mõista Meistri vastumeelsust esitada kindlaid väiteid teaduslike, ühiskondlike, majanduslike ja poliitiliste probleemide kohta. Nad ei saanud täielikult aru, et tema maine missioon oli suunatud ainult vaimsete ja usutõdede ilmutamisele.

⁷ Kui Jeesus oli kõnelnud abielust ja lahutusest, esitasid apostlid talle õhtul hiljem omavahel rohkesti täiendavaid küsimusi ja tema vastused neile küsimustele vabastasid nende meeled paljudest väärarvamusest. Selle nõupidamise lõpus ütles Jeesus: „Abielu on auväärne ja seda peaksid soovima kõik inimesed. Asjaolu, et Inimese Poeg oma maist missiooni üksi sooritab, ei kahanda mitte mingil juhul abielu soovitatavust. See, et mina nii talitan, on Isa tahe, kuid seesama Isa on käskinud luua mees- ja naissoo ning on jumalik tahe, et mehed ja naised leiaksid oma kõrgeima teenimise ja sellest tulenevad rõõmud kodu rajamises laste vastuvõtmiseks ja koolitamiseks, ning nende laste loomisel teevad nende vanemad koostööd taeva ja maa Loojatega. Seepärast peab mees jätma oma isa ja ema ning hoidma oma naise poole ja nendest kahest saaks nagu üks.”

⁸ Sel viisil vabastas Jeesus apostlite meeled paljudest abieluküsimustega seotud muredest ja selgitas paljusid lahutust puudutavaid arusaamatusi. Samal ajal ülendas ta väga palju nende ideaale sotsiaalsest liidust ja suurendas nende austust naiste, laste ja kodu vastu.

6. VÄIKESTE LASTE ÕNNISTAMINE

¹ Tol õhtul levis Jeesuse sõnum abielu ja laste õnnistamise kohta üle kogu Jeeriko, nii et järgmisel päeval tulid varakult enne seda, kui Jeesus ja apostlid hakkasid lahkumiseks ettevalmistusi tegema, juba enne hommikueine aega, kümned emad Jeesuse juurde, lapsed süles ja käekõrval, ning soovisid, et ta väikseksi õnnistaks. Kui apostlid läksid välja seda lastega emade kogunemist vaatama, püüdsid nad neid ära saata, kuid naised keeldusid lahkumast, enne kui Meister käed nende laste peale paneb ja neid õnnistab. Ning kui apostlid hakkasid emasid valjusti noomima, tuli Jeesus kära kuuldes välja ja pahandas nendega, öeldes: „Laske väikestel lastel minu juurde tulla; ärge keelake neid, sest nende päralt on taevariik. Tõesti, tõesti, ma ütlen teile, kes ei võta jumalariiki vastu väikese lapsena, saab vaevalt küll seal täieliku vaimse meheeani jõuda.”

² Kui Jeesus oli apostlitega kõnelnud, võttis ta kõik lapsed vastu, pannes käed nende peale ja rääkides samal ajal julgustavalt ja lootustandvalt nende emadega.

³ ¶ Jeesus rääkis tihti oma apostlitega taeva eluasemeilmadest ja õpetas, et edasiliikuvad jumalalapsed peavad seal vaimselt üles kasvama, nii nagu lapsed selles maailmas füüsiliselt suureks kasvavad. Sageli on nii, et see, mis on püha, paistab pealtnäha argise asjana, ning samamoodi juhtus tollelgi päeval, mil neil lastel ja nende emadel polnud üldse aimu, et kõike toimuvat pealt vaatavad Nebadoni intellektiolenidid näevad Jeeriko lapsi mängimas universumi Loojaga.

⁴ ¶ Jeesuse õpetus parandas naise seisundit Palestiinas üsna palju, ja see oleks olnud nii kogu maailmas, kui tema poolehoidjad poleks sellest, mida ta nii suure vaevaga õpetanud oli, sedavõrd kaugele kaldunud.

⁵ ¶ Jeerikos rõhutas Jeesus oma apostlitele seoses arutelu lastele jumaliku palveldamise harjumuste varase õpetamise üle ka ilu suurt väärtust palveldamisvajadust tekitava mõjurina, eriti laste puhul. Meister õpetas juhtnööride ja näidete varal, et Loojat on kõige parem palveldada looduslikus keskkonnas. Ta eelistas suhelda taevase Isaga puude ja alamate loodud-olendite seas. Ta mõtiskles rõõmuga Isa üle, vaadeldes Loojate-Poegade tähemaailmu.

⁶ Kui Jumalat ei ole võimalik palveldada looduslikes palvelates, peaksid inimesed püüdma igati leida selleks kauneid hooneid, võluvalt lihtsaid ja kunstipäraselt kaunistatud pühamuid, et intellektuaalsel lähenemisel vaimsele suhtlemisele Jumalaga võiksid ärgata kõrgeimad inimlikud emotsioonid. Tõde, ilu ja pühadus aitavad tõelisele palveldamisele võimsalt ja tõhusalt kaasa. Vaimset ühendust ei edenda aga pelgalt massiivsed ja ülepakutud kaunistused, mis on loodud inimese keerulise ja suurustleva kunsti abil. Ilu on kõige religioossem siis, kui see on nii lihtne ja looduslik kui võimalik. Kahju, et väikesed lapsed tutvuvad avaliku palveldamisega esmakordselt külmades ja kõledates ruumides, milles on nii vähe võluvaid ilu, rõõmsameelsust ja innustavat pühadust! Lapsele tuleks tutvustada palveldamist looduses ja nad peaksid alles hiljem oma vanematega kaasa minema avalikesse religioossetesse kogu-

nemispaikadesse, mis on aineliselt vähemalt sama võluvad ja kunstipäraselt kaunid kui kodu, kus ta iga päev elab.

7. VESTLUS INGLITEST

¹ Kui nad mägedest üles Jeerikost Betaaniasse rändasid, kõndis Naatanael suurema osa teest Jeesuse kõrval ja arutelu laste seosest taevariigiga viis kaudselt inglite hoolekande käsitlemisele. Naatanael küsis Meistrilt lõpuks: „Kui ülempreester on saduser ja saduserid ei usu inglitesse, mida pean ma siis inimestele taevastest hoolekandjatest õpetama?” Siis ütles Jeesus muu hulgas:

² „Ingliväed on loodud-olendite eraldi klass; nad on täiesti erinevad surelike ainelisest loodud-olendite klassist ja moodustavad universumi intellektiolendite eraldi rühma. Inglid ei kuulu sellesse loodud-olendite rühma, mida pühakirjas „Jumala Poegadeks” nimetatakse; nad pole ka surelike inimeste ülendatud vaimud, kes on asunud liikuma edasi kõrgetes eluasemeilmades. Inglid on sellistena loodud ega paljune. Inglivägedel on inimsooga vaid vaimne sugulus. Kui inimene teel Paradiisi-Isa juurde edasi liigub, läbib ta seisundi, mis on inglite omaga sarnane, kuid surelik inimene ei saa kunagi ingliks.

³ Inglid ei sure kunagi, nagu sureb inimene. Inglid on surematud, kui nad just ei tee pattu, nagu juhtus mõnega seoses Luciferi pettustega. Inglid on taeva vaimsed teenijad ning nad pole ei kõiketeadvad ega kõikvõimsad. Ent kõik ustavad inglid on tõeliselt puhtad ja pühad.

⁴ Kas te siis ei mäleta, ma olen teile kunagi varem öelnud, et kui teie vaimusilmi võitaks, näeksite te taevast avanemas ning Jumala ingleid tõusmas ja laskumas? Inglise

hoolekande kaudu võivad maailmad omavahel sidet pidada, sest kas ma pole teile korduvalt öelnud, et mul on ka teisi lambaid, mis pole sellest karjast? Ja need inglid ei ole mitte vaimumaaailma nuhid, kes teid jälgivad ja siis Isale teie südame mõtteist ja keha tegudest ette kannavad. Isal pole niisugust teenistust vaja, sest teie sisimas elab tema enda vaim. Ent need inglivaimud tegutsevad selle nimel, et üks osa taevasest loodust teaks teiste, kaugete universumiosade tegemistest. Ning paljud inglid saadetakse Isa ja Poegade universumite valitsuses tegutsedes inimrasse teenima. Kui ma õpetasin teile, et paljud neist seeravitest on hoolekandevaimud, ei rääkinud ma ei kujundlikult ega poeetiliselt. Ja kõik see on tõsi, hoolimata sellest, et teil on neist asjust raske aru saada.

⁵ Paljud inglid tegelevad inimeste päästmisega, sest kas ma pole teile rääkinud, kui rõõmsad on seeravid, kui mõni hing otsustab loobuda patust ja hakata Jumalat otsima? Ma rääkisin teile ka rõõmust, mida taeva *inglid* tunnevad iga patustaja *juures*, kes kahetseb, ning viitasin sellele, et on olemas teisi, kõrgemaid taevaolendite klasse, kes samuti hoolitsevad surelike inimeste vaimse heaolu ja jumaliku edenemise eest.

⁶ Ingleid huvitab väga ka see, mil viisil inimese vaim vabaneb liha kestast ja hing juhatakse taevasse eluasemeilmadesse. Inglid on inimhinge kindlad taevased teejuhid sel määramatul ajal, mis lahutab keha surma uuest elust vaimu asupaikades.”

⁷ „Ta oleks Naatanaeliga veelgi inglite hoolekandest rääkinud, kuid tema jutu katkestas Marta lähenemine, kellele sõbrad, kes olid teda näinud idapoolsetest mägedest üles tulemas, olid teatanud Meistri lähenemisest Betaaniale. Ja naine kiirustas nüüd teda tervitama.

LAATSARUSE SURNUIST ÄRATAMINE

SEE oli veidi pärast keskpäeva, kui Marta teele asus, et kohata Jeesust, kui too Betaania lähedal üle mäe-veere tuli. Tema vend Laatsarus oli olnud surnud juba neli päeva ja maetud pühapäeva pärastlõunal nende perekonna hauakambrisse aia tagumises otsas. Kivi hauakambri sissekäigu ette oli veeretatud sama päeva, neljapäeva hommikul.

² Kui Marta ja Maarja olid Jeesusele Laatsaruse haiguse kohta sõna saatnud, olid nad olnud kindlad, et Meister midagi ette võtab. Nad teadsid, et nende vend oli lootusetult haige ja ehkki nad vaevalt julgesid loota, et Jeesus oma õpetamis- ja jutlustamistöö jätab ning neile appi tuleb, uskusid nad kindlalt tema võimesse vend haigusest terveks ravida ja arvasid, et Jeesusel tarvitseb vaid tervendavad sõnad lausuda ning Laatsarus paraneb kohe. Kui Laatsarus mõni tund pärast kulleri Betaaniast Filadelfiasse lahkumist suri, seletasid nad seda sellega, et Meister sai tema haigusest teada liiga hilja, kui vend oli juba mitu tundi surnud olnud.

³ Ent sõnum, mille jooksja neile teispäeva ennelõunal Betaaniasse tagasi jõudes vastuseks tõi, tekitas nii neis kui ka kõigis nende uskujatest sõprades suurt hämmastust. Sõnumitooja oli täiesti kindel, et oli kuulnud Jeesust ütlemas: „...see haigus ei too tegelikult surma”. Nad ei saanud ka aru, miks ta polnud neile mingit teadet saatnud ega muul viisil abi pakkunud.

⁴ Paljud sõbrad naaberküladest ja teised tuttavad Jeruusalemmast tulid murest murtud õdesid lohutama. Laatsarus ja ta õed olid jõuka ja lugupeetud juudi, väikese Betaania küla ühe kunagise juhtiva elaniku lapsed. Ja ehkki kõik kolm olid juba ammu hakanud tulinahkaliselt Jeesust pooldama, austasid neid väga kõik nende tuttavad. Nad olid pärinud lähiümbruses suured viinamäed ja oliivipuuaiaid ning nende jõukusest andis tunnistust ka asjaolu, et nad võisid endale lubada perekonna hauakambrit oma maa peal. Mõlemad vanemad olid sellesse hauakambrisse maetud.

⁵ Maarja oli juba loobunud mõttest, et Jeesus võiks kohale tulla, ja andis järele kurbusele, kuid Marta klammerdus lootuse külge kuni selle päeva hommikuni, mil nad kivi hauakambri ava ette veeretasid ja sissekäigu pitseerisid. Ent ta palus ühel naabruses elaval poisil siiski jälgida Betaaniast ida pool asuva künka veerult Jeeriko teed ja see noormees töigi Martale teate Jeesuse ja ta sõprade lähene misest.

⁶ Jeesusega kohtudes langes Marta ta jalge ette, hüüdes: „Meister, kui sa oleksid siin olnud, poleks mu vend surnud!” Marta meelt läbisid paljud kartused, kuid ta ei väljendanud mingit kahtlust ega sõandanud ka Meistri käitumist seoses Laatsaruse surmaga kuidagi kritiseerida või küsitavaks pidada. Kui ta oli seda öelnud, kummardus Jeesus, aitas ta püsti ja ütles: „Olgu sul ainult usku, Marta, ja su vend tõuseb jälle üles.” Siis vastas Marta: „Ma tean, et ta tõuseb taas üles ülestõusmises viimsel päeval ja ma usun

nüüdki, et mida iganes sa Jumalalt palud, täidab meie Isa sinu soovi.”

⁷ Siis ütles Jeesus Martale otse silma vaadates: „Mina olen ülestõusmine ja elu; see, kes minusse usub, jääb elama, isegi kui ta sureb. Tõesti, kes elab ja usub minusse, ei sure kunagi päriselt. Kas sa usud seda, Marta?” Ja Marta vastas Meistrile: „Jah, ma olen juba ammu uskunud, et sina oled Vabastaja, elava Jumala Poeg, seesama, kes peab siia maailma tulema.”

⁸ Kui Jeesus Maarja kohta küsis, läks Marta kohe majja ja sosistas öele: „Meister on siin ja kutsub sind.” Seda kuuldes tõusis Maarja otsekohe ja kiirustas välja Jeesusele vastu, kes ikka veel seisis majast veidi eemal paigas, kus Marta teda algul oli kohanud. Kui Maarjaga koos olnud ja teda lohutada püüdnud sõbrad nägid naist kiiruga tõusvat ja väljuvat, järgnesid nad talle, arvates, et ta läheb hauale nutma.

⁹ Paljud kohalolijad olid Jeesuse vihavaenlased. Seepärast oligi Marta üksik välja talle vastu tulnud ja läinud salaja Maarjale teatama, et Jeesus oli tema järele küsinud. Marta ihkas küll Jeesust näha, kuid tahtis vältida võimalikke ebameeldivusi, mida Meistri ootamatu ilmumine tema Jeruusalemmast pärit vaenlaste suure rühma seas võis põhjustada. Marta oli kavatsenud jääda koos sõpradega majja, kuni Maarja Jeesust tervitab, aga see ei õnnestunud tal, sest kõik järgnesid Maarjale ja leidsid end niiviisi ootamatult Meistri eest.

¹⁰ Marta viis Maarja Jeesuse juurde ja kui naine Jeesust nägi, langes ta tema jalge ette, hüüdes: „Kui sa vaid oleksid siin olnud, poleks mu vend surnud!” Ja kui Jeesus märkas, kuidas kõik Laatsaruse surma pärast kurvastasid, liigutas tema südant kaastunne.

¹¹ Kui leinajad nägid, et Maarja läks Jeesust tervitama, tõmbusid nad veidi eemale, kuna Marta ja Maarja Meistriga rääkisid ja kuulsid temalt uusi lohutussõnu ning manitsusi säilitada kindel usk Isasse ja alluda täielikult jumaliku le tahtele.

¹² Jeesuse inimmeelt liigutas tugev vastuolu: tema armastus Laatsaruse ja leinavate õdede vastu vastandus tema põlguse ja põlastusega mõnede uskmata ja mõrvaplaanidega juutide väliste kiindumusavalduste suhtes. Jeesus pani pahaks mõne end Laatsaruse sõbraks nimetanu sunnitud ja välist leina, sest see võltskurbus seondus nende südameis kibeda vaenuga Jeesuse vastu. Mõned juudid leinasid aga siiralt, sest olid perekonna tõelised sõbrad.

1. LAATSARUSE HAUA JUURES

¹ Kui Jeesus oli leinajatest eemal mõne hetke Martat ja Maarjat lohutanud, küsis ta neilt: „Kuhu te olete ta matnud?” Marta ütles: „Tule ja vaata.” Ja kui Meister kahele kurvastavale öele vaikides järgnes, tulid tal pisarad silma. Neile järgnenud sõbralikud juudid nägid ta pisaraid ja üks

neist ütles: „Vaata, kuidas ta teda armastas. Kas see, kes on avanud pimesa silmad, ei oleks suutnud ka selle mehe surma ära hoida?” Nüüd seisid nad kõik perekonna hauakambri ees. See oli väike looduslik koobas või õõnsus kaljueendis, mis kerkis umbes kümne meetri kõrguselt aia tagaosas.

² ¶ Inimmeelele on raske selgitada, miks Jeesus nuttis. Meil on küll juurdepääs inimlike emotsioonide ja jumalike mõtete üksteisega seostuvatele ülestähendustele Isikustatud Kohandaja meeles, kuid me pole päris kindlad nende emotsioonide avaldumise tõelises põhjuses. Kaldume arvama, et Jeesus nuttis sellepärast, et tema meelest käisid tol hetkel läbi mitmed mõtted ja tunded:

³ 1. ta tundis Martale ja Maarjale tõeliselt ja kurvalt kaasa; ta oli neisse venna kaotanud õdedesse tõeliselt ja sügavalt inimlikult kiindunud;

⁴ ¶ 2. tema meelt häiris leinajate hulk, kellest mõned olid siirad, teised aga lihtsalt teesklesid. Välised leinaväljendused olid talle alati vastumeelt olnud. Ta teadis, et õed olid oma venda armastanud ja uskusid uskujate ellujäämisesse. Nende vastuoluliste tunnetega võibki olla seletatav Jeesuse nutt hauale lähenedes;

⁵ ¶ 3. mõte Laatsarus surelikku ellu tagasi tuua tekitas temas tõepoolest kõhklust. Õed vajasid tõesti venda, ent Jeesus teadis, et tema sõbral tuleb kindlasti taluda kibedat tagakiusamist, kui Inimese Poeg on tema suhtes seninägematul viisil oma jumalikkude vägevust ilmutanud.

⁶ ¶ Ning nüüd võime teile mainida üht huvitavat ja õpetlikku asjaolu: kuigi käesolev jutustus kulgeb pealtnäha loomuliku ja normaalse inimliku sündmuse kirjeldusena, on sel ka mõned huvitavad kõrvaltahud. Ehkki sõnumitooja läks pühapäeval Jeesusele Laatsaruse haigusest teatama ja Jeesus saatis sõna, et see „ei too surma”, läks ta samas isiklikult Betaaniasse ja isegi küsis õdedelt: „Kuhu te ta matsite?” Kõik see näib küll viitavat asjaolule, et Meister toimis selle elu raames ja inimmeele piiratud teadmistest lähtudes, universumi ürikutest aga ilmneb siiski, et Jeesuse Isikustatud Kohandaja andis korralduse jätta Laatsaruse Mõttekohandaja pärast Laatsaruse surma määramatuks ajaks planeedile ning et see korraldus registreeriti täpselt viisteist minutit enne Laatsaruse viimast hingetõmmet.

⁷ Kas Jeesuse jumalik meel teadis juba enne Laatsaruse surma, et tal on kavas ta surnuist üles äratada? Me ei tea seda. Teame vaid seda, millest praegu teile jutustame.

⁸ ¶ Paljud Jeesuse vaenlased kaldusid tema kiindumussavalduse üle irvitama ja rääkisid isekeskis: „Kui ta sellest mehest nii palju pidas, miks viivitas ta siis Betaaniasse tulekuga? Kui ta on see, mida tema kohta väidetakse, miks ei päästnud ta siis oma kallist sõpra? Mis kasu on võõraste tervendamisest Galileas, kui ta ei suuda päästa neid, keda armastab?” Ja nad pilkasid Jeesuse õpetusi ning tegevust, pidades neid tühisteks.

⁹ Nii oli tol neljapäeva pärastlõunal kella poole kolme paiku see väike Betaania küla valmis suurimaks kõigist Nebadoni Miikaeli maise hoolekandega seotud töödest, suurimaks jumaliku vägevuse avaldumiseks tema lihas kehas-

tumise ajal, sest ta ise tõusis surnuist pärast seda, kui oli sureliku elupaiga kütkeist vabastatud.

¹⁰ Laatsaruse haua ette kogunenud väike rühm ei osanud aimatagi, et sinna oli kogunenud Gabrieli eestvedamisel nii suur hulk kõigi taevaolendite klasside esindajaid, kes nüüd Jeesuse Isikustatud Kohandaja suunamisel erutatult ootasid, valmis oma armastatud Suverääni käsku täitma.

¹¹ Kui Jeesus andis korralduse: „Võtke kivi eest ära”, valmistusid kokkutulnud taevaväed etendama draamat Laatsaruse ülesäratamisest tema surelikus kehas. Niisugust surnuist ülesäratamist on raske läbi viia, sest see on tunduvalt keerulisem kui surelike loodud-olendite tavaline ülesäratamine morontiaakujul, ning selleks on vaja palju rohkem taevaseid isiksusi ja universumi vahendite tunduvalt suuremat organiseerimist.

¹² Kui Marta ja Maarja kuulsid Jeesuse käsku, et haua ees olev kivi eemale veeretataks, täitsid neid vastuolulised tunded. Maarja lootis, et Laatsarus äratatakse surnuist üles, ent Marta, kes küll mõningal määral õe usku jagas, kartis palju enam seda, et Laatsarust ei sobi enam Jeesusele, apostlitele ja nende sõpradele näidata. Marta küsis: „Kas me peame kivi eest ära veeretama? Mu vend on olnud juba neli päeva surnud ja ta keha on juba lagunema hakanud.” Marta ütles seda ka sellepärast, et ta polnud kindel, miks Meister tahtis lasta kivi eemaldada; ta arvas, et Jeesus soovib võib-olla ainult Laatsarust viimast korda näha. Marta polnud endas kindel. Sel ajal kui nad kõhklusid, kas lükata kivi eest või mitte, küsis Jeesus: „Kas ma ei öelnud teile kohe, et see haigus ei too surma? Kas ma pole tulnud oma lubadust täitma? Ja kui ma teie juurde tulín, kas ma ei öelnud siis, et kui te vaid usute, näete Jumala auhiilgust? Miks te siis kahtlete? Kui kaua läheb veel aega, enne kui te hakkate uskuma ja kuuletuma?”

¹³ Kui Jeesus oli rääkimise lõpetanud, haarasid apostlid koos abivalmis naabritega kivist ja veeretasi selle haua sissepääsu eest ära.

¹⁴ ¶ Juutide üldlevinud uskumuse kohaselt hakkas surmaingli mõõgaotsalt langenud sapitilk toimima kolmanda päeva lõpul ja mõjus neljandal päeval juba täielikult. Nad mõõnsid, et inimese hing võib jääda haua lähedusse kolmanda päeva lõpuni, püüdes surnud keha ellu äratada, ent nad uskusid kindlalt, et enne neljanda päeva koidikut on see hing lahkunud vaimude asupaika.

¹⁵ Kõik Laatsaruse haua juurde tulnud, kes neid uskumusi ning arvamusi surnutest ja surnute vaimude lahkumisest tõeks pidasid, ja kõik, kes hiljem kuulsid sellest, mis kohe pidi sündima, veendusid oma meeles, et tegemist oli tõepoolest surnu ülesäratamisega kellegi poolt, kes nimetas end „ülestõusmiseks ja eluks”.

2. LAATSARUSE SURNUIST ÄRATAMINE

¹ See umbes neljakümne viiest surelikust koosnenud rühm seisis haua ees ja nägi ähmaselt Laatsaruse linastes- se sidemetesse mähitud kogu hauakoopa paremas alumises orvas lamamas. Sel ajal kui need maised olendid seal peaaegu hingetus vaikuses seisis, oli suur hulk taevaolendeid asunud oma kohtadele, valmis tegutsema, kui nende juht Gabriel neile märku annab.

² Jeesus tõstis pilgu ja ütles: „Ma tänan sind, Isa, et sa mu palvet kuulda võtsid ja selle täitsid. Ma tean, et sa kuuled mind alati, kuid ma räägin praegu sinuga selliselt nende pärast, kes siin koos minuga seisavad, et nad võiksid uskuda, et sa oled mind siia maailma saatnud, ja teaksid, et sina aitad mind selles, mida me nüüd tegema hakkame.” Ja kui ta oli palvetanud, hüüdis ta valjusti: „Laatsarus, tule välja!”

³ Ehkki inimestest pealtvaatajad jäid liikumatult seisma, askeldas tohutu taevavägi üksmeelselt Looja käsku täites. Oli möödunud vaid kaksteist sekundit maist aega, kui Laatsaruse seni elutu kogu hakkas end liigutama ja istus peagi selle kaljueendi serval, mille peal oli puhanud. Ta keha oli surilinaadesse seotud ja nägu salvrätikuga kaetud. Ja kui ta nende ees püsti tõusis — elavana — ütles Jeesus: „Päästke ta lahti ja laske tal minna.”

⁴ Kõik peale apostlite, Marta ja Maarja põgenesid majja. Nad olid hirmust kahvatud ja tohutult hämmastunud. Mõned viivitasid veel, paljud aga kiirustasid koju.

⁵ Laatsarus tervitas Jeesust ja apostleid ning küsis, miks tal on ümber surilina ja miks ta oli aias ärganud. Jeesus ja apostlid jäid veidi eemale, kui Marta rääkis Laatsarusele tema surmast, matmisest ja ülesäratamisest. Ta pidi vennale selgitama, et too oli surnud pühapäeval ja nüüd ellu tagasi toodud neljapäeval, sest ta polnud pärast surmaunne vajumist enam aega tajunud.

⁶ Kui Laatsarus hauast väljus, andis Jeesuse Isikustatud Kohandaja, kes oli nüüd selles kohalikus universumis seda liiki Kohandajate ülem, Laatsaruse endisele ja veel ootavale Kohandajale korralduse uuesti asuda ülesäratatud mehe meele ja hinge sisimasse.

⁷ Siis läks Laatsarus Jeesuse juurde ja põlvitas koos õdedega tema jalge ette, et tänada ja kiita Jumalat. Jeesus võttis Laatsarusel käest, tõmbas ta püsti ja ütles: „Mu sõber, sinuga juhtunud kogevad kord kõik sellesse evangeeliumisse uskujad, ainult et neid äratatakse üles hiilgusrikkamal kujul. Sinust saab selle tõe elav tunnistaja, millest ma rääkisin — et mina olen ülestõusmine ja elu. Aga mingem nüüd majja ja toitem oma füüsilist keha.”

⁸ Kui nad maja poole kõndisid, saatis Gabriel kokkukogunenud taevavägede liigsed rühmad ära ja registreeris esimese ning viimase Urantial esinenud juhu, mil surelik loodud-olend füüsilisest surmast üles äratati.

⁹ Laatsarus suutis vaevu aru saada, mis oli juhtunud. Ta teadis, et oli olnud väga haige, ent mäletas ainult seda, et oli unne vajunud ja üles äratatud. Ta ei saanud kunagi midagi rääkida neist neljast hauas veedetud päevast, sest oli olnud täiesti teadvuseta. Surmaunes magajatele aega ei eksisteeri.

¹⁰ Ehkki paljud hakkasid selle vägeva teo tulemusena Jeesusesse uskuma, muutus teiste süda veelgi kõvemaks ja nad soovisid teda veelgi enam tagasi lükata. Järgmise päeva lõunaks olid kuuldused sellest loost levinud üle kogu Jeruusalemma. Kümned mehed ja naised läksid Betaaniasse Laatsarust vaatama ja temaga rääkima ning ärevusse ja segadusse sattunud variserid kutsusid kokku Suurkohtu koosoleku, et otsustada, mida kujunenud olukorras ette võtta.

3. SUURKOHTU KOOSOLEK

¹ Ehkki selle surnuist üles äratatud mehe tunnistus aitaski usklike hulkade usku taevariigi evangeeliumisse suuresti tugevdada, ei mõjutanud see peaaegu üldse Jeruusalemma usujuhtide ja valitsejate suhtumist, nad soovisid üksnes veelgi kiiremini langetada otsuse Jeesus hävitada ja ta töö peatada.

² Järgmisel päeval, reedel, kell üks tuli Suurkohus kokku, et arutada edasi küsimust „Mida teha Jeesus Naatsaretlasega?” Pärast enam kui kahetunnist arutelu ja ägedaid vaidlusi tegi üks variser ettepaneku langetada otsus, mille kohaselt Jeesus tuleks viivitamatult hukata, kuulutades ta ohuks kogu Iisraelile, ja lasta Suurkohtul mõista ta surma ilma kohtupidamiseta ning trotsides kõiki presedente.

³ See juudi juhtide auväärne kogu oli andnud ikka ja jälle korraldusi Jeesus vahistada ja tuua kohtu ette süüdistatuna pühaduseteotuses ja arvukates muudes juutide pühade seaduste rikkumistes. Nad olid läinud kord isegi nii kaugele, et kuulutasid, et Jeesus peab surema, ent see oli esimene kord, mil Suurkohus soovis mõista ta surma enne kohtupidamist. See otsus ei läinud aga hääletusel läbi, sest nii ennekuulmatut ettepanekut kuuldes astus neliteist Suurkohtu liiget üheskoos tagasi. Ehkki nende tagasiastumise ametliku arutamiseni oli veel peaaegu kaks nädalat aega, tulid need neliteist tol päeval Suurkohtust ära ega ilmunud enam kunagi koosolekutele. Kui need tagasiastumised hiljem arutusele tulid, heideti välja veel viis liiget, kes olid nende kaaslaste arvates Jeesuse suhtes sõbralikult meelestatud. Pärast nende üheksateistkümmene mehe väljaarvamist oli Suurkohtul võimalik Jeesus peaaegu ühehäälselt süüdi mõista.

⁴ Järgmisel nädalal kutsuti Laatsarus koos oma õdedega Suurkohtu ette. Pärast nende tunnistuste ära kuulamist ei saanud olla kahtlust, et Laatsarus oli surnuist üles äratatud. Ehkki Suurkohtu protokolli tegelikult tunnistati Laatsaruse ülesäratamist, omistati Jeesuse see ja muudki imeteod kuradivürstile, kellega Jeesus arvati liidus olevat.

⁵ Kust iganes ka tema imettegev vägi pärines, olid juudi juhid veendunud, et kui tema tegevust viivitamatult ei lõpetata, hakkab üsna pea kogu lihtrahvas temasse uskuma ning lisaks tekivad tõsised komplikatsioonid Rooma ametivõimudega, sest nii paljud temasse uskujad pidasid teda messiaks, Iisraeli vabastajaks.

⁶ Tolsamal Suurkohtu istungil ütles ülempreester Kaifas esmakordselt välja tolle juudi vanasõna, mida ta hiljem

nii sageli kordas: „Parem surgu üks inimene, kui et kogu rahvas hukkub.”

⁷ Jeesust hoiatati, mis Suurkohtus tol süngel reedesel pärastlõunal oli toimunud, ent ta polnud vähimalgi määral häiritud ja puhkas sabbatipäeval oma sõpradega Betfages, ühes külas Betaania lähedal. Pühapäeva varahommikul kogunes Jeesus koos apostlitega, nagu kokku lepitud, Laatsaruse majja, ja pärast Betaania perega hüvasti jätmist alustasid nad tagasiteed Pella laagrisse.

4. VASTUS PALVELE

¹ Teel Betaaniast Pellasse esitasid apostlid Jeesusele palju küsimusi, Meister vastas lahkelt kõigile küsimustele peale nende, mis puudutasid surnute ülesäratamise üksikasju. Niisugused probleemid ületasid tema apostlite arusaamisvõimet, seepärast keeldus Meister neid küsimusi nendega arutamast. Et nad olid Betaaniast salaja lahkunud, reisisid nad üksi. Jeesus kasutas nüüd võimalust öelda teda saatvale kümnele paljusid asju, mis pidid neid ette valmistama vahetult ees seisvateks katsumustepäevadeks.

² Apostlite meeled olid väga elevil ja nad arutasid kaua oma hiljutisi kogemusi seoses palvetega ja neile vastuste saamisega. Nad kõik mäletasid, et Jeesus oli öelnud Betaania sõnumitoojale Filadelfias otsesõnu: „See haigus ei too tegelikult surma.” Ent hoolimata sellest lubadusest Laatsarus tegelikult siiski suri. Nad arutlesid kogu tolle päeva ikka ja jälle seda küsimust palvele saadavate vastuste kohta.

³ Jeesus vastas nende paljudele küsimustele kokkuvõttes järgmist:

⁴ 1. palve väljendab piiritletud meele püüdu läheneda Lõpmatule. Seepärast tuleb palve koostamisel piirduda piiritletud teadmiste, tarkuse ja omadustega; ka vastus on tingitud Lõpmatu nägemusest, eesmärkidest, ideaalidest ja eesõigustest. Palve koostamise ja sellele täieliku vaimse vastuse saamise vahel ei saa kunagi täheldada aineliste nähtuste katkematut järjepidevust;

⁵ 2. kui palve jääb pealtnäha vastuseta, on viivitus sageli märk paremast vastusest, mis aga mingil põhjusel kaua viibib. Kui Jeesus ütles, et Laatsarusel pole tegelikult surmatõbi, oli ta juba üksteist tundi surnud olnud. Ükski siiras palve ei jää vastuseta, välja arvatud juhtudel, kui vaimumaailma kõrgemast vaatepunktist on kavandatud mõni parem vastus, mis rahuldab inimese vaimu ja mitte ainult inimese meele palvet;

⁶ 3. vaimust ajendatud ja usus väljendatud ajalikud palved on sageli nii ulatuslikud ja kõikehõlmavad, et neile võidakse vastata ainult igavikus; piiritletud palve on sageli niivõrd Lõpmatuse haardes, et vastus tuleb kauaks edasi lükata, ootamaks piisava vastuvõtuvõime tekkimist; usu-palve võib olla nii kõikehõlmav, et vastus võidakse saada alles Paradiisis;

⁷ 4. vastused sureliku meele palvetele on sageli olemuselt niisugused, et neid võidakse vastu võtta ja tunnistada alles siis, kui seesama palvetav meel on jõudnud surematuse seisundisse. Ainelise olendi palvele võidakse sageli vastata alles siis, kui isik on jõudnud edasi vaimutasandile;

⁸ 5. Jumalat tundva isiku palve võib olla teadmatuses ja ebausust nii moonutatud, et sellele vastata oleks

äärmiselt ebasoovitav. Siis peavad vahepealsed vaimolendid seda palvet niimoodi tõlkima, et saabus vastuses ei tunne paluja sugugi ära vastust oma palvele;

⁹ 6. kõik tõelised palved suunatakse vaimolenditele ja kõigile niisugustele palvetele tuleb vastata vaimsel kujul ning need vastused peavad koosnema vaimsetest reaalsustest. Vaimolendid ei saa anda ainelisi vastuseid isegi aineliste olendite vaimsetele palvetele. Ainelised olendid võivad tõhusalt palvetada ainult siis, kui nad „palvetavad vaimus”;

¹⁰ 7. palvele võib loota vastust vaid siis, kui see palve on sündinud vaimust ja toidetud usuga. Teie siiras usk eeldab, et te olete andnud oma palve kuuljatele tegelikult juba ette täieliku õiguse vastata teie palvetele kooskõlas selle ülima tarkuse ja jumaliku armastusega, millest need olendid, kelle poole te palvetate, teie usu kohaselt alati lähtuvad;

¹¹ 8. lapsel on alati õigus oma vanemale palvet esitada ja vanem täidab oma ebaküpse lapse ees alati vanemakohustusi, kui ta kõrgem tarkus nõuab lapse palve vastamisega viivitamist, vastuse muutmist, osadeks eraldamist, vastusega palve ületamist või vastuse edasilükkamist vaimse tõusutee mõne teise etapini;

¹² 9. ärge kõhelge palvetamast vaimse igatsuse palveid; ärge kahelge, kas te saate oma palvetele vastuse. Need vastused hoitakse alal, ootamas, kuni te jõuate neile tegelike kosmiliste saavutuste vaimsetele tasemetele, kus teil on võimalik oma varajastele, kuid enneaegsetele palvetele antud ja teid juba ammu ees ootavaid vastuseid ära tunda ja vastu võtta;

¹³ 10. kõik tõelised vaimust sündinud palved saavad kindlasti vastuse. Paluge ja teile antakse. Ent pidage meele, et te olete aja ja ruumi arenevad loodud-olendid; seepärast peate oma paljude palvete täielike vastuste isikliku vastuvõtmise kogemuses pidevalt arvestama aegruumi tegurit.

5. MIS SAI LAATSARUSEST

¹ Laatsarus jäi oma koju Betaaniasse ja pakkus paljudele siirastele uskujaile ja arvukatele uudishimulikele suurt huvi kuni Jeesuse ristilöömise nädalani, mil teda hoiatati, et Suurkohus oli käskinud ta hukata. Juutide valitsejad olid otsustanud peatada Jeesuse õpetuste edasise leviku ja teadsid hästi, et Jeesuse surmamisest poleks kasu, kui Laatsarusel, kelles tema imeteod olid kulmineerunud, lubataks elada ja kinnitada fakti, et Jeesus oli ta surnuist üles äratanud. Laatsarus oligi juba kannatanud nende kibeda tagakiusamise all.

² Seepärast lahkus Laatsarus kiiresti Betaaniast oma õdede juurest, põgenedes läbi Jeeriko ja üle Jordani, lubamata endale pikemat puhkust enne, kui jõudis Filadelfiasse. Laatsarus tundis Abnerit hästi ja oli kindel, et on siin õela Suurkohtu mõrvaintriigide eest kaitstud.

³ Varsti pärast seda müüsid Marta ja Maarja Betaanias oma maad ja läksid venna juurde Pereasse. Laatsarusest oli vahepeal saanud Filadelfia kiriku varahoidja. Ta toetas Abnerit kindlalt tolle vastuoludes Pauluse ja Jeruusalemma kirikuga ning suri lõpuks 67-aastasena samasse haigusesse, mis oli ta Betaanias noorema mehena hauda viinud.

VIIMASED ÕPETUSED PELLAS

ESMASPÄEVA, 6. märtsi hilisõhtul saabus Jeesus koos kümne apostliga Pella laagrisse. Jeesus viibis seal viimast nädalat ja õpetas rahvahulki ning apostleid eriti innukalt. Igal pärastlõunal jutlustas ta rahvale, õhtuti vastas apostlite ning mõnede laagris elavate edasi jõudnud jüngerite küsimustele.

² Teade Laatsaruse elluäratamisest oli jõudnud laagrisse kaks päeva enne Meistri saabumist ja kõik kokkutulnud olid elevil. Pärast viie tuhande toitmist polnud juhtunud midagi, mis oleks inimeste kujutlusvõimet sedavõrd ergutanud. Seepärast otsustas Jeesus taevariigi avaliku jutlustamise teise etapi kulmineerudes õpetada ühe lühikese nädala Pellas ja seejärel alustada Lõuna-Pereas ringreis, mis viis Jeruusalemmas toimunud viimaste traagiliste sündmusteni.

³ ¶ Variserid ja ülempreestrid olid oma süüdistustele lõplikku kuju andmas. Nad esitasid Meistri õpetustele järgmised vastuväited:

⁴ 1. ta on tõlnerite ja patuste sõber, kes võtab jumalakartmatuid vastu ja isegi einestab nendega;

⁵ 2. ta on pühaduseteotaja, kes nimetab Jumalat oma Isaks ja peab end Jumalaga võrdseks;

⁶ 3. ta on seaduserikkuja, kes ravib sabbatipäeval haigusi ja astub paljudel muudel viisidel Iisraeli pühast seadusest üle;

⁷ 4. ta on kuraditega liidus ja teeb kuradivürst Peltsebuli väega näilisi imetegusid.

1. MÕISTUJUTT KADUNUD POJAST

¹ Neljapäeva õhtul rääkis Jeesus rahvale teemal „Pääsemise arm”. Sel jutlusel jutustas ta veel kord lugu kadunud lambast ja kadunud mündist, samuti oma lemmik-mõistujuttu kadunud pojast. Jeesus lausus:

² ¶ „Prohvetid Saamuelist Johanneseni on manitsenud teid Jumalat otsima — tõde otsima. Nad on alati öelnud: „Otsige Issandat, kuni teda võib leida”. Ja kõiki neid õpetusi tuleks võtta südamega. Aga mina olen tulnud teile ütleva, et samal ajal, kui teie püüate leida Jumalat, püüab Jumal leida teid. Olen teile korduvalt rääkinud lugu heast karjast, kes jättis üheksakümmend üheksa lammast aedikusse ning läks ise otsima ühte kadunud lammast; kui ta eksinud lamba leidis, tõstis ta selle õlale ning kandis hellalt tarasse tagasi. Te mäletate, et eksinud lamba tarandiku tagasi toonud, kutsus hea karjane oma sõbrad kokku, et nemadki rõõmustaksid koos temaga kadunud lamba leidmise üle. Ma ütlen teile taas, et ühe kahetseva patuse üle tuntakse taevas rohkem rõõmu kui üheksakümmend üheksa õiglase üle, kellel pole kahetseda vaja. Tõsiasi, et hinged on *kadunud*, üksnes suurendab taevase Isa huvi. Ma olen tulnud siia maailma oma Isa käsku täitma ja Inimese Poja kohta on õigesti öeldud, et ta on tõlnerite ja patuste sõber.

³ Teile on õpetatud, et jumalik heakskiit saabub pärast meeelparandust kõigi teie ohverduste ja patukahetsuste tulemusena, ent mina kinnitan teile, et Isa võtab teid vastu juba enne kahetsemist ning saadab Poja koos kaaslastega teid otsima ja rõõmuga enda juurde tarasse, pojaseisuse ja vaimse edenemise taevariiki tooma. Te olete kõik nagu eksinud lambad — mina olen tulnud kadunuid otsima ja päästma.

⁴ Te peaksite mäletama ka lugu naisest, kes lasi kümnest hõbemündist kaelakee teha, kuid kaotas ühe hõbemündi. Ta süütas lambi, pühkis kogu maja hoolikalt puhtaks ja jätkas otsimist, kuni kadunud hõbemündi leidis. Niipea, kui ta oli kadunud mündi leidnud, kutsus ta kokku naabrid ja sõbrad, öeldes: „Rõõmustage koos minuga, sest ma olen kadunud mündi leidnud.” Nii kordan ma taas, et taevainglid rõõmustavad alati iga kahetseva patuse üle, kes pöördub Isa aedikusse tagasi. Ma tahan teile selle looga toonitada, et Isa ja ta Poeg lähevad eksinuid *otsima* ning selles otsingus rakendame me kõiki mõjutusviise, mis võivad aidata kaasa meie usinatele jõupingutustele eksinute ja päästmist vajavate leidmiseks. Ning ehkki Inimese Poeg läheb välja kõnnumaale eksinud lambaid otsima, otsib ta ühtlasi majas kaduma läinud münti. Lambad eksivad tahtmatult, münti katab aga aegade tolmu ja seda varjavad inimeste kogutud asjad.

⁵ Ning nüüd tahaksin ma teile rääkida loo jõuka talupidaja mõtlematust pojast, kes lahkus *omal soovil* isamajast võõrale maale, kus tal tuli raskeid katsumusi taluda. Nagu mäletate, eksis lammas tahtmatult, ent see noormees lahkus kodunt ettekatsetult. Lugu oli järgmine:

⁶ ¶ Ühel mehel oli kaks poega; noorem oli kergemeelne ja muretu, ta otsis alati lõbustusi ja hiilis kohustustest kõrvale, vanem aga tõsine, tasakaalukas, töökas ja kohusetundlik. Vennad ei saanud omavahel hästi läbi, vaid tülitsevad ja näaklesid kogu aeg. Noorem vend oli rõõmsameelne ja elav, kuid laisk, tema peale ei saanud kindel olla; vanem poeg oli tubli ja töökas, aga enesekeskne, tõre ja ninakas. Nooremale pojale meeldis lõbutseda, kuid ta hoidis tööst kõrvale; vanem pühendas end tööle ja lõbutses harva. Nende kooselu muutus nii ebameeldivaks, et noorem poeg läks isa juurde ja ütles: „Isa, anna mulle kolmandik oma varast, mis minu omaks saaks, ja luba mul minna laia maailma õnnetsima.” Ja kui isa seda palvet kuulis, jagas ta oma vara osadeks ning andis noormehele tema osa kätte, sest teadis, kui õnnetuna poeg end kodus vanema venna seltsis tunneb.

⁷ Mõne nädala pärast võttis noormees kogu oma raha ja asus reisile kaugele maale ning et ta ei leidnud mingit tulusat tegevusala, mis oleks olnud samas ka meeldiv, prassis peagi kogu oma päranduse maha. Kui kogu raha oli kulutatud, saabus sellele maale pikaajaline näljahäda ning noormees sattus vaesusse. Olles näljas ja suures kitsi kuses, leidis ta tööd ühe tolle riigi kodaniku juures, kes saatis ta väljale

sigu söötma. Noormees oleks meeleldi söönud ka ise koori, mida sigadele söötis, kuid talle ei antud midagi.

⁸ Ühel päeval, tundes suurt nälga, ütles ta endale: „Kui paljudel minu isa palgatöölistel on piisavalt ja isegi ülearu leiba, kuna mina suren nälga, söötes võõral maal sigu! Tõusen ja lähen oma isa juurde ja sõnan talle: „Isa, ma olen patustanud taeva ja sinu ees. Ma ei ole enam väärt, et mind sinu pojaks hüütaks, ole ainult nõus mind oma palgaliseks teenriks võtma.” Kui noormees oli sellele otsusele jõudnud, tõusis ta ja asus teele isakodu poole.

⁹ Isa oli poja pärast palju kurvastanud, ta oli oma mõtlematust, kuid rõõmsameelsest pojast puudust tundnud. Isa armastas seda poega ja oli kogu aeg oodanud tema tagasitulekut, nii et päeval, mil poeg kodule lähenes, nägi isa teda juba kaugelt. Armastavast kaastundest liigutatuna jooksis ta pojale vastu ning embas ja suudles teda südamlikult tervitades. Kui nad olid sel moel kohtunud, vaatas poeg oma isa pisarais silmadesse ja ütles: „Isa, ma olen patustanud taeva ja sinu ees, ma pole enam väärt, et mind pojaks kutsutaks...” Ent noormees ei saanud oma ülestunnistust lõpetada, sest ülimalt rõõmus isa ütles selleks ajaks kohale jooksnud sulastele: „Tooge ruttu tema parim kuub, mille ma olen alles hoidnud, pange see talle selga, torgake poja sõrmus tema sõrme ning andke talle jalga sandaalid.”

¹⁰ Ja kui õnnelik isa oli väsinud noormehe, kelle jalad valutasi, majja viinud, hüüdis ta sulastele: „Tooge ja tapke nuumvasikas, söögem ja lõbutsegem, sest see on poeg, kes on surnuist ellu ärkanud: ta oli kadunud, kuid on nüüd leitud.” Ja kõik kogunesid isa ümber koos temaga poja tagasituleku üle rõõmustama.

¹¹ Kui pidu oli käimas, jõudis põllult päevatöölt koju vanem poeg, majale lähenedes kuulis ta pilliheliseid ning tantsumme. Ta läks tagaukse juurde, kutsus ühe sulase lähemale ja päris, miks seda pidu peetakse. Ja sulane vastas: „Sinu kaua eemal viibinud vend tuli koju ja su isa tappis nuumvasika, et oma poja elavana tagasituleku üle rõõmustada. Tule sisse, et saaksid ka oma venda tervitada ja teda oma isa majja vastu võtta.”

¹² Vanem vend oli aga seda kuuldes nii vihane ja solvunud, et ei tahtnud majja sisenedagi. Kui isa kuulis, et poeg ei taha nooremat venda tervitada, läks ta välja poega paluma. Vanem poeg aga ei andnud isa veenmisele järele. Ta vastas isale: „Ma olen sind aastaid teeninud ega ole kunagi sinu käsust üle astunud, ent sina ei ole andnud mulle kunagi kitsetallegi, et ma võiksin oma sõpradega pidutseda. Jäin siia, et sinu eest kõik need aastad hoolitseda, aga sina pole kunagi mu ustava teenistuse üle rõõmustanud. Kui aga naaseb koju see poeg, kes on su vara koos hooradega ära raisanud, kiirustad sa tapma nuumvasikat ja tema pärast pidutsema.”

¹³ Et isa armastas siiralt oma mõlemat last, püüdis ta vanemat poega lepitada: „Aga mu poeg, sina oled alati minu juures ja kõik, mis minu, on sinu oma. Sa oleksid võinud igal ajal kitsetalle saada, kui oleksid vaid kutsunud sõpru endaga pidutsema. Kuid nüüd oleks sul igati kohane koos minuga rõõmustada ja pidutseda oma venna tagasituleku

pärast. Mõtles selle peale, mu poeg, et su vend kadus ja on nüüd leitud ning elusalt meie juurde tagasi tulnud!”

¹⁴ ¶ See oli üks liigutavamaid ja mõjuvamaid mõistujutte, mis Jeesus oma kuulajatele kunagi oli rääkinud Isa valmisolekust võtta vastu kõik, kes soovivad taevariiki astuda.

¹⁵ Jeesuse jaoks oli väga tähtis jutustada need kolm lugu korraga. Looga eksinud lambast tahtis ta näidata, et kui inimene eksib tahtmatult oma eluteelt kõrvale, paneb Isa *eksinut* tähele ja läheb koos oma Poegadega, karja tõelistele karjastega, kadunud lammast otsima. Seejärel rääkis ta tavaliselt loo majas kadunud mündist, et näidata, kui põhjalikult toimub kõigi segadusse ja hämmeldusse sattunute või muidu elu aineliste murede ja külgede pärast vaimupimeduses viibijate jumalik *otsimine*. Kolmandaks rääkis ta mõistujutu kadunud pojast, tagasipöördunud pillaja vastuvõtmisest, et näidata, kui jäägitult kadunud poeg oma Isa majja ja südamesse *tagasi võetakse*.

¹⁶ Jeesus rääkis oma õpetamisaastatel lugu pillajast pojast palju kordi ikka ja jälle. See mõistujutt ja lugu halastajast samaaria mehest olid tema lemmikvahendid Isa armastuse ja inimeste ligimesearmastuse õpetamiseks.

2. MÕISTUJUTT KAVALAST MAJAPIDAJAST

¹ Ühel õhtul küsis seloot Siimon Jeesuse ühe väite kohta: „Meister, mida sa mõtlesid, kui täna ütlesid, et paljud maailma lapsed on oma põlvkonnas targemad kui taevariigi lapsed, sest nad oskavad sõbrustada ülekohtuse mammonaga?” Jeesus vastas:

² ¶ „Mõni teist oskas enne taevariiki astumist oma äripartneritega väga kavalasti toime tulla. Ehkki olite mõnikord ebaõiglased ja sageli ebaausad, olite siiski ettenägelikud ja -vaatlikud, sest pidasite äriasjus silmas ainult oma praegusi huvisid ja tulevast turvalisust. Te peaksite ka nüüd taevariigis oma elu selliselt korraldama, et oleksite praegu rõõmsad ja kindlustaksite endale tulevased rõõmud taevasse kogutud vara näol. Kui te taotlesite nii usinalt oma kasu iseennast teenides, miks olla siis vähem hoolikas taevariigile hingi juurde võites nüüd, mil olete inimeste vennaskonna teenijad ja Jumala majapidajad?

³ Võib-olla on teile kõigile õpetlik kuulda lugu ühest rikkast mehest, kellel oli kaval, kuid ebaaus majapidaja. See majapidaja oli pitsitanud oma isanda kliente, et ise kasu saada, ja koguni oma isanda enda vara ära raisanud. Kui see kõik lõpuks isanda kõrvu ulatus, kutsus too majapidaja enda juurde ja küsis, mida need kuuldused tähendavad, ning nõudis, et ta oma tööst kohe aru annaks ja valmistuks asjaajamist kellelegi teisele loovutama.

⁴ Ebaustav majapidaja aga mõtles endamisi: „Mida ma tegema hakkan, kui majapidaja koha kaotan? Maad kaevata ma ei jaksa, kerjata häbenen. Ma tean, mida teha, et mind kõigi oma isanda äripartnerite majades rõõmuga tervitatakse pärast seda, kui oma majapidajatööst vabanen.” Ta kutsus ükshaaval kohale kõik isanda võlgnikud ja küsis esimeselt: „Kui palju sa võlgned mu isandale?” Too vastas:

„Sada mõõtu oli.” Seepeale ütles majapidaja: „Võta oma vahatahvel, istu ruttu siia ja muuda see viiekümneks.” Siis küsis ta teiselt võlgnikult: „Kui palju sina võlgned?” Ja see vastas: „Sada mõõtu vilja.” Majapidaja käskis: „Võta oma võlakiri ja kirjuta sinna kaheksakümmend.” Ning ta tegi sama ka paljude teiste võlgnikega. Nii püüdis ebaaus majapidaja võita endale sõpru ajaks, mil ta ametist vabastatakse. Ja kui ta isand selle hiljem avastas, oli temagi sunnitud tunnistama, et ebaustav majapidaja oli kõigele vaatamata püüdnud end targasti tulevaste häda-ja õnnetuseaegade vastu kindlustada.

⁵ Nii ilmutavad selle maailma pojad vahel tulevikuks valmistudes rohkem tarkust kui valguselapsed. Ma ütlen teile, kes te soovite taevas vara omandada: õppige neilt, kes sõbrustavad ülekohtuse mammonaga, ja elage oma elu, luues igavest sõprust õiglusejõududega, et teid maise elu lõppedes igavestesse asupaikadesse rõõmuga vastu võetaks.

⁶ Ma kinnitan teile, et see, kes on ustav väheses, on ustav ka paljus, samas see, kes on ülekohtune väheses, on ülekohtune ka paljus. Kui te pole ilmutanud ettenäge likkust ja ausust selles maailmas, kuidas võite olla ustavad ja hoolikad siis, kui teile usaldatakse taevariigi tõeliste rikkuste majandamine? Kes oleks nii rumal, et annaks teie kätte suure varanduse, kui te pole olnud head majapidajad ja usuvad pankurid ega ole teiste suhtes ustavalt toiminud?

⁷ Ning ma kinnitan taas, et mitte keegi ei või teenida kaht isandat: ta kas vihkab üht ja armastab teist või pooldab üht ja põlgab teist. Ei saa korraga teenida Jumalat ja mammonat.”

⁸ Kui kohalviibinud variserid seda kuulsid, hakkasid nad teda pilkama ja halvustama, sest olid pühendunud rikkuste kogumisele. Need ebasõbralikud kuulajad püüdsid tõmmata Jeesust tulututesse vaidlustesse, kuid too keeldus oma vaenlastega väitlemast. Variserid hakkasid omavahel näaklema ja nende valjude häälte peale tulid ümbruskonnast kohale paljud laagrielanikud ning kõik hakkasid omavahel vaidlema, Jeesus aga eemaldus ja läks oma telki ööd veetma.

3. RIKAS MEES JA KERJUS

¹ Kui koosolek liiga lärmakaks muutus, tõusis Siimon Peetrus ja võttis juhtimise enda kätte, öeldes: „Mehed-vennad, niimoodi ei sobi omavahel vaielda. Meister ütles, mis tal öelda oli, teil oleks õigem tema sõnade üle järele mõelda. Ta ei kuulutanud teile mingit uut õpetust. Kas te ei tea nasarlaste allegoorilist juttu rikkast mehest ja kerjusest? Mõned meist on kuulnud, kuidas Ristija Johannes ise müristas seda hoiatavat mõistujuttu nende peale, kes armastavad rikkust ja ihkavad ebaausalt jõukaks saada. Ning ehkki see vana mõistujutt pole kooskõlas meie evangeeliumiga, oleks teil kõigil kasulik selle õpetust silmas pidada, kuni viimaks taevariigi uuest valgusest aru saate. Johannese lugu oli selline:

² Elas kord rikas mees Dives, kes kandis purpurseid ja peenest linasest riidest rõivaid ning pidutses päevast päeva rõõmsasti. Aga kerjus Laatsarus oli maas selle rikka mehe värava ees, nahk kaetud vermetega, ja soovis saada söögiks rikka mehe laualt langevaid palukesi; jah, isegi koe-
rad käisid tema vermeid lakkumas. Ning juhtus, et kerjus suri ja inglid kandsid ta Aabrahami rüppe puhkama. Peagi aga suri see rikas mees ja ta maeti suure toreduse ning kuningliku hiilgusega. Kui rikas mees oli sellest maailmast lahkunud, ärkas ta Hadeses. Leides end piinades, tõstis ta silmad ja nägi eemal Aabrahami ja tema rüpes Laatsarust. Dives hüüdis valjusti: „Isa Aabraham, halasta minu peale ja saada Laatsarus siia, et ta kastaks oma sõrmeotsa vette ja jahutaks mu keelt, sest mu karistus valmistab mulle suurt piina.” Aabraham aga vastas: „Mu poeg, tuleta meelde, kuidas sa nautisid oma elu ajal hüvesid, aga Laatsarus talus viletsust. Nüüd on kõik muutunud, Laatsarust lohutatakse, sind piinatakse. Pealegi on meie ja sinu vahel sügav kuristik, me ei pääse sinu juurde ega sina meie juurde.” Seda kuulnud, ütles Dives Aabrahamile: „Sel juhul palun sind, et saadaksid Laatsaruse mu isakotta tagasi, sest mul on viis venda ja ta võiks neid hoiatada sellesse piinapaika sattumast.” Aabraham aga ütles: „Mu poeg, neil on Mooses ja prohvetid, kuulaku neid.” Ja Dives vastas: „Ei, ei, isa Aabraham! Kui keegi surnuist nende juurde läheks, siis nad parandaksid meelt.” Seepeale ütles Aabraham: „Kui nad ei kuula Moosest ega prohveteid, siis ei veena neid ka see, kui keegi surnuist üles ärkaks.”

³ Kui Peetrus lõpetas nasarlaste vennaskonna iidse mõistujutu rääkimise, oli rahvahulk juba rahunenud ning Andreas tõusis ja saatis nad ööseks puhkama. Nii apostlid kui ka jüngrid küsisid sageli Jeesuselt Divele ja Laatsaruse loo kohta, kuid too ei nõustunud seda kommenteerima.

4. ISA JA TEMA TAEVARIIK

¹ Jeesus sattus alailma raskustesse, kui selgitas apostlitele, et ehkki nad kuulutavad jumalariigi rajamist, *ei ole* taevane Isa *kuningas*. Ajal, mil Jeesus elas maa peal ja õpetas inimesena, teadsid Urantia rahvad riigijuhtidena enamasti kuningaid ja keisreid, juudid aga olid juba ammu jumalariigi tulekut oodanud. Neil ja muudelgi põhjustel pidas Meister paremaks nimetada inimeste vaimset vennaskonda taevariigiks ja selle vennaskonna vaimset juhti *taevaseks Isaks*. Jeesus ei nimetanud oma Isa kunagi kuningaks. Omavahelistes jutuajamistes apostlitega nimetas ta end alati Inimese Pojaks ja nende vanemaks vennaks. Ta pidas kõiki oma poolehoidjaid inimkonna teenijateks ja taevariigi evangeeliumi sõnumitoojateks.

² Jeesus ei andnud apostlitele kunagi süsteemset õpetust taevase Isa isiksusest ja omadustest. Ta ei palunud kunagi inimestel oma Isasse uskuda, vaid pidas enesestmõistetavaks, et nad seda teevad. Jeesus ei laskunud kunagi selleni, et oleks hakanud Isa olemasolu tõestama. Kogu tema õpetus Isast keskendus kuulutamisele, et tema ja ta Isa on üks; et see, kes on näinud Poega, on näinud ka Isa; et Isa teab kõike nagu Poegki; et ainult Poeg tunneb Isa tõeliselt,

ja nii ka see, kellele Poeg teda ilmutab; et see, kes tunneb Poega, tunneb ka Isa; et Isa oli saatnud ta maailma ilmutama nende ühist olemust ja näitama nende ühist tööd. Ta ei öelnud kunagi Isa kohta midagi muud. Ainult samaaria naisele Jaakobi allika ääres kuulutas ta: „Jumal on vaim.”

³ ¶ Te õpite Jeesuselt Jumala kohta, jälgides tema elu jumalikkust, mitte niivõrd tema õpetusi. Meistri elust võib igaüks leida just niisuguse arusaama Jumalast, mis vastab tema võimele tajuda vaimseid ja jumalikke reaalsusi, reaalseid ja igavesi tõdesid. Piiritletu ei või kunagi loota, et ta saab aru Lõpmatust teisiti kui sellisena, nagu Lõpmatu oli koondatud Jeesus Naatsaretlase inimelu piiritletud kogemusega aegruumi isiksusse.

⁴ Jeesus teadis hästi, et Jumalat võib tunda ainult tegeliku kogemuse kaudu, teda ei saa kunagi mõista pelgalt meelele antud õpetuse põhjal. Jeesus õpetas oma apostlitele, et ehkki nad ei suuda kunagi Jumalast täielikult aru saada, võivad nad päris kindlasti teda *tunda*, nii nagu nad tunnevad Inimese Poega. Te võite tunda Jumalat mitte Jeesuse sõnadest arusaamise, vaid Jeesuse tundmise kaudu sellisena, nagu ta oli. Jeesus *oligi* Jumala ilmutus.

⁵ ¶ Kui heebrea pühakirjade tsiteerimine välja arvata, nimetas Jeesus Jumalust ainult kahe nimega: Jumal ja Isa. Ja kui Meister oma Isa Jumalaks nimetas, kasutas ta tavaliselt heebreakeelset nime, mis väljendas Jumalat mitmuses (Kolmsust), mitte nime „Jahve”, millega väljendati areenumat arusaama juutide hõimujumalast.

⁶ Jeesus ei nimetanud Isa kunagi kuningaks ja kahetses väga, et juutide lootus taastada kuningriik ja Johannese kuulutatud eelseisev kuningriik tingisid tema vaimse vennaskonna nimetamise taevariigiks. Kui mitte arvestada üht erandit — kuulutust, et „Jumal on vaim” —, ei viidanud Jeesus Jumalusele kunagi muul viisil kui sõnadega, mis kirjeldasid tema isiklikku suhet Paradiisi Esimese Allika ja Keskmega.

⁷ Jeesus tähistas sõnaga „Jumal” Jumaluse *ideed* ja sõnaga „Isa” Jumala tundmise *kogemust*. Kui Jumalat tähistatakse sõnaga „Isa”, tuleb seda mõista võimalikult laias tähenduses. Sõna „Jumal” ei ole määratletav ning on seega lõputu arusaam Isast. Terminit „Isa” saab aga osaliselt määratleda, sellega võib tähistada inimlikku arusaama jumalikkust Isast, nii nagu see inimesega tema sureliku eksistentsi ajal seondub.

⁸ Juutide jaoks oli Elohim jumalate Jumal, Jahve aga Iisraeli Jumal. Jeesus tunnistas Elohimi kontseptsiooni ja nimetas seda kõrgeimat olendirühma Jumalaks. Jahve kui

rahva jumaluse arusaama asemel viis ta sisse idee Jumalast kui isast ning inimeste ülemaailmsest vendlusest. Ta ülen-
das kontseptsiooni Jahvest kui rahva jumalustatud Isast ideeks kõigi inimeste Isast, iga uskuja jumalikkusest Isast. Ja ta õpetas, et universumite Jumal ja kõigi inimeste Isa on üks ja seesama Paradiisi Jumalus.

⁹ Jeesus ei väitnud kunagi, et ta on kehastunud Elohim (Jumal). Ta ei kuulutanud end kunagi Elohimi (Jumala) ilmutuseks maailmadele. Ta ei õpetanud kunagi, et see, kes on näinud teda, on näinud Elohimi (Jumalat). Ent ta kuulutas end Isa kehastunud ilmutuseks ja ütles, et see, kes on näinud teda, on näinud ka Isa. Jumaliku Pojana väitis ta end esindavat ainult Isa.

¹⁰ Ta oli tõepoolest ka Jumal Elohimi Poeg, kuid surelikuna end Jumala surelikele poegadele ilmutades otsustas ta piirata oma elu kui ilmutust nii, et see annaks surelikule inimesele arusaadava pildi Isa olemusest. Paradiisi-Kolmsuse teiste isikute olemuse osas peame rahulduma õpetusega, et nad on igati Isa sarnased, keda on ilmutatud tema kehastunud Poja Jeesus Naatsaretlase isikus.

¹¹ ¶ Ehkki Jeesus ilmutas taevase Isa tõelist olemust oma maises elus, õpetas ta tema kohta vähe. Ta õpetas tegelikult ainult kaht asja: et Jumal ise on vaim ning et ta on kõigis oma suhetes loodud-olenditega Isa. Jeesus tegi tol õhtul lõplikult teatavaks oma suhte Jumalaga, kuulutades: „Ma olen tulnud Isa juurest ja olen tulnud maailma; ma lahkun taas maailmast ja lähen Isa juurde.”

¹² Ent pange tähele! Jeesus ei öelnud kunagi, et see, kes on kuulnud teda, on kuulnud Jumalat, vaid ta ütles: „See, kes on *näinud* mind, on näinud Isa.” Jeesuse õpetuse kuulmine ei ole võrdväärne Jumala tundmisega, ent Jeesuse *nägemine* on Isa ilmutus hinge. Universumite Jumal valitseb kaugeleulatuva loodu üle, ent taevane Isa saadab oma vaimu elama teie meele sisimasse.

¹³ Jeesus on inimkujul ilmunud vaimne lääts, mis teeb nähtamatu Tema ainelisele loodud-olendile nähtavaks. Ta on teie vanem vend, kes teeb lihalikku elu elades teid *tut-tavaks* lõpmatute omadustega Olendiga, kelle kohta isegi taevased väed ei saa tunnistada, et nad temast täielikult aru saavad. See kõik aga peab sisalduma *iga uskuja* isiklikus kogemuses. Jumalat, kes on vaim, võib tunda vaid vaimse kogemusena. Aineliste maailmade piiritletud poegadele võib vaimumaailmade jumalik Poeg Jumalat ilmutada ainult *Isana*. Te võite tunda Igavest kui Isa, te võite teda palveldada kui universumite Jumalat, kõigi eksistentside lõpmatut Loojat.

170 KIRI TAEVARIIK

LAUPÄEVA, 11. märtsi õhtupoolikul pidas Jeesus pellas oma viimase jutluse. See oli üks tema avaliku jutlustamistegevuse tähelepanuväärsemaid esinemisi, mis hõlmas täielikku ja põhjalikku käsitlust taevariigist. Ta oli teadlik terminite „taevariik” ja „jumalariik” tähenduse ja tähtsuse osas valitsenud segadusest apostlite ja jüngerite meeles, sest ta kasutas neid sõnu oma annetumissiooni tähistamiseks vaheldumisi. Ehkki terminist *taevariik* oleks piisanud selle aluseks olnud mõiste eristamiseks *maistest* kuningriikidest ja ilmalikest valitsustest, ei olnud see siiski piisav. Ilmaliku kuninga idee oli juutide meelde liiga sügavalt juurdunud, et seda üheainsa põlvkonna jooksul sealt välja tõrjuda. Seepärast polnud Jeesus algul sellele kaua mõtteis kantud arusaamale kuningriigist avalikult vastu.

² Tol sabatiõhtupoolikul püüdis Meister õpetust taevariigist selgitada: ta käsitles seda teemat igast vaatepunktist ja proovis avada selle sõna kasutamisel silmas peetud paljusid eri tähendusi. Käesolevas kirjas võimendame seda esinemist, lisades palju väiteid, mis Jeesus oli varem esitanud, ja märkusi, mida ta tegi samal õhtul vaid apostlitele. Lisame ka mõned kommentaarid taevariigi idee järgneva kujunemise kohta seoses hilisema ristiusu kirikuga.

1. ARUSAAMAD TAEVARIIGIST

¹ Seoses Jeesuse jutluse edasiandmisega tuleb märkida, et kõikjal heebrea pühakirjades valitses kahene arusaam taevariigist. prohvetid esitasid jumalariiki järgmiselt:

² 1. praegune reaalsus ja

³ ¶ 2. tulevikulootus — kui kuningriik messia ilmu- des täielikult teostub. Seda kuningriigikäsitus õpetas Ristija Johannes.

⁴ Jeesus ja apostlid õpetasid algusest peale mõlemat käsitus. Tuleb arvestada, et olid olemas veel kaks kuningriigiideed:

⁵ ¶ 3. juutide hilisem käsitus üleloomuliku päritolu ja imeliselt sissejuhatatavast ülemaailmsest transtsendentsest kuningriigist;

⁶ ¶ 4. pärsia õpetused, milles jumaliku kuningriigi rajamist kujutati hea lõpliku võidutsemisena kurja üle maailma lõpus.

⁷ ¶ Vahetult enne Jeesuse saabumist maa peale ühendasid ja segasid juudid kõik need kuningriigiideed apokalyptiliseks arusaamaks messia tulekust juhutama sisse juutide võiduajastut, Jumala ülima võimu igavest ajastut maa peal, uut maailma, ajajärku, mil kogu inimkond kummar- dab Jahvet. Selle taevariigi-käsituse valikuga otsustas Jeesus võtta üle nii juudi kui ka pärsia religioonist nende eluliselt tähtsaima ja kulmineeruva pärandi.

⁸ Taevariik, nii nagu sellest on ristiusu ajajärgul sajan- dite jooksul aru saadud — ja vääriti aru saadud —, hõlmas nelja eraldiseisvat ideerühma:

⁹ 1. juutide käsitus;

¹⁰ 2. pärslaste käsitus;

¹¹ 3. Jeesuse isiklikust kogemusest tulenev käsitus — „taevariik teie sees”;

¹² 4. segased ja liitkäsitused, mida ristiusu rajajad ja le- vitajad on püüdnud maailmale peale suruda.

¹³ ¶ Näib, et Jeesus esitas oma avalikes õpetustes eri aega- del ja eri olukordades taevariigist arvukaid erinevaid käsi- tusi, ent apostlitele õpetas alati, et taevariik hõlmab inime- se isiklikku kogemust seoses tema maiste kaaslaste ja tae- vase Isaga. Tema viimased sõnad taevariigi kohta olid alati: „Taevariik on teie sees.”

¹⁴ Sajandeid kestnud segadus termini „taevariik” tähen- duse suhtes on tulenenud kolmest tegurist:

¹⁵ 1. segadus, mis tekkis, kui jälgiti, mismoodi Jeesus ja tema apostlid esitasid „taevariigi” ideed oma tegevuse eri- nevatel arenguetappidel;

¹⁶ 2. segadus, mis kaasnes paratamatult algristiusu ümberistutamisega juutide pinnasest paganate pinnasesse;

¹⁷ 3. segadus asjaolust, et ristiusk sai religiooniks, mis moodustus Jeesuse isiku kui keskse idee ümber: taevarii- gi evangeelium kujunes üha enam religiooniks *temast en- dast*.

2. JEEUSE KÄSITUS TAEVARIIGIST

¹ Meister selgitas, et taevariik peab algama kahesest kä- situsest — Jumala isaduse tunnistamisest ja sellega kooskõ- las olevast inimestevahelise vendluse faktist — ning koon- duma neile. Jeesus kuulutas, et selle õpetuse vastuvõtmine vabastab inimese ajastuid kestnud loomaliku hirmu küt- keist ja rikastab samal ajal inimelu uue, vaimselt vaba elu andidega:

² 1. uue julguse ja täiendava vaimujõu saamine. Tae- variigi evangeelium vabastab inimese ja innustab teda loot- ma igavesele elule;

³ ¶ 2. evangeelium kannab endas uue usalduse ja tõe- lise lohutuse sõnumit kõigile inimestele, isegi vaestele;

⁴ ¶ 3. uus moraaliveärduste tase, uus eetiline mõõdu- puu inimkäitumise mõõtmiseks, mis kujutab uut tüüpi inimühiskonna ideaali;

⁵ ¶ 4. õpetus vaimse suuremast tähtsusest võrreldes ainelisega, vaimsete reaalsuste õilistamine ja üleinimlike ideaalide ülendamine;

⁶ ¶ 5. uus evangeelium seab elu tõeliseks eesmärgiks vaimsed saavutused. Inimelule antakse uus kõlbeline väärtus ja jumalik väärikus;

⁷ ¶ 6. igavesed reaalsused on õiglaste maiste püüd- luste tulemus (hüvitus). Inimese surelik viibimine maa peal omandab pärast ülla saatuse tunnistamist uued tähen- dused;

⁸ ¶ 7. uus evangeelium kinnitab, et inimese pääsemi- ses ilmneb kaugeleulatuv jumalik eesmärk, mis täitub ja

teostub Jumala päästetud poegade eelseisvas lõputus teenistuses.

⁹ ¶ Need õpetused annavad ülevaate avardatud kuningriigiideedest, mida õpetas Jeesus. Ristija Johannese algelised ja segased õpetused kuningriigist suutsid vaevu seda suurt käsitust hõlmata.

¹⁰ Apostlid ei suutnud mõista Meistri taevariiki puudutavate ütluste täit tähendust. Jeesuse õpetuse hilisemad moonutused, nagu need on kirja pandud uues Testamendis, tulenesid sellest, et evangeeliumikirjutajate arusaamu mõjutas uskumus, et Jeesus lahkus tol ajal maailmast vaid lühikeseks ajaks; ta pidi peagi tagasi tulema, et väes ja hiilguses taevariiki rajada — täpselt nii, nagu nad arvasid ka siis, kui ta inimesena nende keskel elas. Jeesus aga ei seostanud taevariigi rajamist oma tagasitulekuga siia maailma. Asjaolu, et sajandid on möödunud ilma ühegi märgita uuest Ajastust, ei ole Jeesuse õpetusega mingil viisil vastuolus.

¹¹ Selles jutluses tegi Jeesus suure jõupingutuse, muutmaks taevariigi käsitust Jumala tahte täitmise ideed sisaldavaks ideaaliks. Meister oli juba ammu õpetanud oma poolehoidjaid palvetama sõnadega „Sinu riik tulgu, sinu tahtmine sündigu”, nüüd püüdis ta neid tõsiselt ajendada loobuma terminist *jumalariik* sellega võrdväärse praktilisema mõiste *Jumala tahe* kasuks. See tal aga ei õnnestunud.

¹² Jeesus tahtis asendada idee kuningriigist, kuningatest ja alamatest käsitusega taevasest perest, taevasest Isast ja Jumala vabastatud poegadest, kes rõõmsalt ja vabatahtlikult oma kaasinimesi teenivad ning suursuguselt ja arukalt Jumal-Isa palveldavad.

¹³ Selleks ajaks oli apostlitel kujunenud kahene vaatepunkt kuningriigile. Nad pidasid seda:

¹⁴ 1. tõeliste uskujate südameis leiduvaks isiklikuks kogemuseks;

¹⁵ 2. rahvuslikuks või ülemaailmseks nähtuseks: kuningriik seisab ees ja seda tuleb oodata.

¹⁶ ¶ Kuningriigi saabumist inimsüdameisse pidasid nad järkjärguliseks arenguks nagu taigna kerkimine juuretise toimel või sinepiiva kasvamise. Nad uskusid, et kuningriigi saabumise rahvuslikus või ülemaailmses tähenduses oleks ühtaegu äkiline ja vaatamänguline. Jeesus ei väsinud neile kordamast, et taevariik on nende isiklik kogemus, millega nad teostavad vaimse elu kõrgemaid kvaliteete; et need vaimse kogemuse reaalsused teisendatakse jumaliku kindluse ja igavese suurejoonelisuse järjest uuteks ja kõrgemateks tasemeteks.

¹⁷ Meister õpetas tol õhtupoolikul selgelt uut arusaama taevariigi kahesest olemusest, sest ta kirjeldas kaht järgnevat etappi:

¹⁸ „Esiteks. Jumalariik selles maailmas, ülim soov täita Jumala tahet, inimese isetu armastus, mis kannab head vilja eetilise ja moraalse käitumise paranemise näol.

Teiseks. Jumalariik taevas, surelike uskujate siht, seisund, milles armastus Jumala vastu täiustub ja Jumala tahet täidetakse jumalikumalt.”

²⁰ Jeesus õpetas, et usu abil astub uskuja taevariiki *praegu*. Oma erinevatel esinemistel õpetas ta, et usu abil taevariiki astumisel on olulised kaks asja:

²¹ ¶ 1. *usk, siirus*. Tulla nagu väike laps, võtta annetatud pojaseisus vastu kui kingitus; alluda ilma mingite küsimusteta Isa tahte, usaldades täielikult Isa tarkust; tulla taevariiki vabana eelarvamustest ja kujutelmadest; olla avatud ja õpivalmis nagu rikkumata laps;

²² ¶ 2. *tõejanu*. Õiglusejanu, meelemuutus, motivatsiooni omandamine olla Jumala sarnane ja leida Jumal.

²³ Jeesus õpetas, et patt ei ole puuduliku olemuse laps, vaid pigem alistumatu tahte võimu all oleva teadliku meele tagajärg. patu kohta õpetas ta, et Jumal on andestanud; et see andestus saab meile isiklikult kättesaadavaks siis, kui me andestame oma kaaslastele. Kui andestate oma lihaliikule vennale, loote sellega enese hinges võime võtta vastu Jumala reaalne andeksand oma väärtegade eest.

²⁴ Selleks ajaks kui apostel Johannes hakkas kirjutama lugu Jeesuse elust ja õpetustest, olid varased kristlased kogenud jumalariigi idee pärast nii palju muret ja tagakiusamist, et nad olid selle termini kasutamisest suures osas loobunud. Johannes rääkis palju „igavesest elust”. Jeesus rääkis sellest sageli kui „eluriigist”. Ta mainis sageli ka „jumalariiki teie sees”. Kord rääkis ta sellest kogemusest kui „perekondlikust suhtest Jumal-Isaga”. Jeesus püüdis asendada terminit „taevariik” paljude muude terminitega, kuid alati edutult. Muuhulgas kasutas ta järgmisi väljendeid: Jumala perekond, Isa tahe, Jumala sõbrad, uskujate vennaskond, inimestevaheline vendlus, Isa aedik, Jumala lapsed, ustavate vennaskond, Isa teenimine ja Jumala vabastatud pojad.

²⁵ Ent ta ei pääsenud taevariigi idee kasutamisest. Enam kui viiskümmend aastat hiljem, pärast Jeruusalemma hävitamist Rooma vägede poolt, hakkas see arusaam taevariigist muutuma igavese elu kultuseks, kui kiiresti laienev ja kristalliseeruv ristiusu kirik selle sotsiaalsed ja institutsioonilised aspektid üle võttis.

3. SUHE ÕIGLASE MEELEGA

¹ Jeesus püüdis alati oma apostlitele ja jüngritele sisenada, et nad peavad usu kaudu omandama õiglase meele, mis ületaks orjatöö vagaduse, millega mõned kirjatundjad ja variserid nii hooplevalt maailma ees uhkeldasid.

² Ehkki Jeesus õpetas, et taevariigi ukse võti on usk, lihtne lapselik usk, õpetas ta sedagi, et kui ollakse uksest sisenenud, tuleb läbida edasiviivad õiglase meele astmed, mida mööda iga uskuv laps peab tõusma, et tugevate Jumala poegade täie pikkuseni kasvada.

³ Taevariigi õiglase meele omandamine ilmneb just Jumala andestuse *vastuvõtmises*. usk on hind, mida te makstate Jumala perre pääsemise eest, ent andestus on Jumala tegu, mis võtab teie usu sissepääsuhinnana vastu. Ja Jumala andestuse vastuvõtmine taevariigisse uskuja poolt on kindel ja tegelik kogemus, mis koosneb neljast etapist, sisemise õiglustunde taevariigi etappidest:

⁴ 1. Jumala andestus antakse tegelikult ja inimene kogeb seda isiklikult niivõrd, kuivõrd ta andestab oma kaaslastele;

⁵ 2. inimene andestab oma kaaslastele vaid siis, kui ta armastab neid nagu iseennast;

⁶ 3. armastada oma ligimest nagu iseennast on kõrgeim eetika;

⁷ 4. sellise armastuse loomulikuks tulemuseks saab moraalne käitumine, tõeliselt õiglane meel.

⁸ Seega on selge, et tõeline ja sisemine taevariigi religioon kaldub alati ja üha enam avalduma praktilise ühiskonnateenimisena. Jeesus õpetas elavat religiooni, mis sundis temasse uskujaid armastavalt teenima. Ent Jeesus ei asendanud religiooni eetikaga. Ta õpetas religiooni kui põhjust ja eetikat kui tagajärge.

⁹ Iga teo õiglust tuleb mõõta selle motiiviga, seega on headuse kõrgeimad vormid alateadlikud. Jeesust ei huvitanud kunagi kõlblus ega eetika iseenesest. Teda huvitas täielikult ainult see sisemine vaimne osadus Jumal-Isaga, mis avaldub nii kindlalt ja otseselt inimese välises armastavas teenistuses. Ta õpetas, et taevariigi religioon on tõeline isiklik kogemus, mida ükski inimene ei saa endale hoida; teadlik kuulumine uskujate perekonda ajendab paratamatult rakendama praktikas perekonna käitumisnorme, püüdma oma vendi ja õdesid teenides vennaskonda täius-tada ja suurendada.

¹⁰ Taevariigi religioon on isiklik, individuaalne: selle viljad, tulemused, ilmnevad peres ja ühiskonnas. Jeesus ülen-das alati indiviidi pühadust vastandina kogukonna pühadusele. Ent ta tunnistas ka, et inimene arendab isetu teeni-misega oma iseloomu, avardab armastavas suhtes kaaslas-tega oma kõlbelist olemust.

¹¹ Õpetades, et taevariik on inimese sees, ja ülendades indiviidi, andis Jeesus selles mõttes vanale ühiskonnale sur-mahoobi, sest juhatas sisse uue usulise elukorralduse, kus valitseb tõeline sotsiaalne õiglus. Seda uut ühiskonnakor-da on maailm vähe tundnud, sest see on keeldunud tae-variigi evangeeliumi põhimõtteid praktikas rakendamast. Ning kui see vaimse ülekülluse taevariik maa peale saabub, ei avaldu see ainult sotsiaalsete ja aineliste tingimuste pa-ranemises, vaid pigem selle läheneva, täiuslikumate inim-suhete ja kõrgemate vaimsete saavutuste ajastu paremate ja rikkamate sotsiaalsete väärtuste auhiilguses.

4. JEEUSE ÕPETUSED TAEVARIIGIST

¹ Jeesus ei andnud kunagi taevariigi täpset määratlust. Kord kõneles ta taevariigi ühest etapist, teinekord käsit-les inimsüdamis valitseva Jumala uskujate vendluse mõn-da teist aspekti. Selle sabatiõhtupooliku jutluse ajal nime-tas Jeesus vähemalt viit taevariigi etappi ehk epohhi ja need olid:

² 1. vaimuelu isiklik ja sisemine kogemus iga üksiku uskuja osadusest Jumal-Isaga;

³ 2. evangeeliumisse uskujate vennaskonna laiene-mine, morali ja eetika paranemise sotsiaalsed aspektid,

mis tulenevad Jumala vaimu valitsemisest iga uskuja süda-mes;

⁴ 3. nähtamatute vaimolendite suurelike ülese ven-naskonna laienemine maa peal ja taevas, üleilmlik juma-lariik;

⁵ 4. lootus täita täielikumalt Jumala tahet, edasilii-kumine uue ühiskonnakorra koidiku poole seoses täiustu-nud vaimse eluga — inimese järgmise ajastu poole;

⁶ 5. taevariik selle täiuses, tulevane vaimne valguse ja elu ajastu maa peal.

⁷ Seepärast peame alati uurima Meistri õpetust, et määrata kindlaks, missugust neist viiest etapist ta terminit „taevariik” kasutades silmas peab. Inimtahte järkjärgulise muutmise ja seega inimeste otsuste mõjutamise protses-si kaudu muudavad Miikael ja tema kaaslased järk-järgult, kuid kindlalt ka kogu inimarengu kulgu nii sotsiaalses kui ka muus mõttes.

⁸ Meister rõhutas tol korral viit punkti, mis on taevariigi evangeeliumi põhijooned:

⁹ 1. üksikisiku väljapaistvus;

¹⁰ 2. tahe kui inimkogemust määrav tegur;

¹¹ 3. vaimne osadus Jumal-Isaga;

¹² 4. inimese armastavast teenimisest saadav ülim ra-huldus;

¹³ 5. vaimse üleolek ainelisest isiksuses.

¹⁴ Maailm ei ole kunagi neid Jeesuse taevariigi-õpetu-se dünaamilisi ideid ja jumalikke ideaale tõsiselt, siiralt ega ausalt järele proovinud. Ent ärge laske end heidutada tae-variigi idee näiliselt aeglasest edenemisest urantial. pidage meeles, et nii ainelise kui ka vaimumaailma arengus toi-muvad aeg-ajalt äkilised ja ootamatud muutused. Jeesuse annetumine kehastunud pojana oli samasugune iseäralik ja ootamatu sündmus maailma vaimuelus. Ning ärge teh-ke taevariigi avaldumise ajastut oodates ka seda saatuslikku viga, et jätate selle rajamata omaenda hinges.

¹⁵ Jeesus jättis küll taevariigi ühe etapi tulevikku ja vihjas korduvalt, et see sündmus võib toimuda maailma kriisio-lukorras. Ehkki ta töötas päris selgesti mitmel korral kind-lalt, et pöördub kunagi urantiale tagasi, tuleb märkida, et ta ei ühendanud kunagi päriselt neid kaht ideed. Ta lubas taevariiki kunagi tulevikus uuesti maa peal ilmutada, sa-muti lubas ta kord sellesse maailma taas isiklikult naasta, ent ta ei öelnud, et need kaks sündmust kokku langevad. Nii palju kui meie teame, võivad need lubadused viidata samale sündmusele, kuid see pole kindel.

¹⁶ Tema apostlid ja jüngrid sidusid päris kindlasti need kaks õpetust omavahel. Kui taevariik ei teostunud, nagu nad olid lootnud, järeldasid nad kohe, meenutades Meis-teri õpetust eelseisvast taevariigist ja lubadust taas tulla, et need lubadused viitavad ühele ja samale sündmusele. See-pärast elasid nad lootuses, et ta tuleb peagi teist korda, ra-jamaks taevariiki kogu selle täiuses, aus ja hiilguses. Ja nii on kõik järgmised uskujate põlvkonnad elanud maa peal sellessamas innustavas, kuid pettumust valmistavas lootu-ses.

5. HILISEMAD TAEVARIIGI IDEED

¹ Teinud kokkuvõtte Jeesuse õpetustest taevariigi kohta, on meil nüüd lubatud jutustada teile mõnest taevariigi käsitusega seonduvast hilisemast ideest ja ennustada prohvetlikult taevariigi arengut eeloleval ajastul.

² Ristiusu propaganda esimestel sajanditel avaldasid taevariigi ideele tohutut mõju kreeka idealismi tol ajal kiiresti levinud arusaamad, idee looduslikust kui vaimse varjust — ajalikust kui igavikulise ajavarjust.

³ Ent suur edusamm, mis tähistas Jeesuse õpetuste ümberistutamist juutlikust pinnasest paganlikku pinnasesse, tehti siis, kui kuningriigi messiast sai Lunastaja kirikule, mis kasvas ühiskondliku ja usuorganisatsioonina välja pauluse ning tema järeltulijate tegevusest ning põhines Jeesuse õpetustel, mida oli täiendatud philoni ideedega ja pärsia doktriinidega heast ja kurjast.

⁴ Taevariigi evangeeliumi õpetuses sisaldunud Jeesuse ideed ja ideaalid jäid peaaegu teostumata, sest ta järgijad moonutasid tema ütlusi üha enam. Meistri taevariigikäsitust muutsid märgatavalt kaks suurt suundumust:

⁵ 1. juutidest uskujad pidasid teda endiselt *messiaks*. Nad uskusid, et Jeesus naaseb üsna pea, et tegelikult rajada ülemaailmne ja enam-vähem aineiline kuningriik;

⁶ 2. paganatest kristlased hakkasid väga varakult tunnistama pauluse doktriine, mille tulemusena levis üha enam üldine uskumus, et Jeesus on kiriku-laste *Lunastaja*, kusjuures see kirik oli varasema, puhtvaimse taevariigivennaskonna käsituse uus institutsionaalne järeltulija.

⁷ Kirik kui taevariigist välja kasvanud sotsiaalne haru oleks olnud igati loomulik ja isegi soovitatav. Kiriku pahe ei seisnenud mitte selle olemasolus, vaid pigem asjaolus, et see tõrjus Jeesuse taevariigi-kontseptsiooni peaaegu täielikult kõrvale. pauluse ametlikuks muudetud kirik asendas tegelikult Jeesuse kuulutatud taevariigi.

⁸ Ent ärge kahelge: seda Meistri õpetuste kohaselt usku- ja südames eksisteerivat taevariiki kuulutatakse veel kunagi ka sellele ristiusukirikule, nii nagu kõigile teistele maailma religioonidele, rassidele ja rahvastele — ja isegi kõigile üksikisikutele.

⁹ Jeesuse õpetuse taevariik, üksikisiku õigluse vaimne ideaal ning inimese ja Jumala jumaliku vendluse käsitus uppusid järk-järgult müstilisse käsitusse Jeesusest kui Lunastajast-Loojast ja ühiskonnastunud religioosse kogukonna vaimsest peast. Nii asendas ametlik ja institutsionaalne kirik individuaalsest vaimust juhitud taevariigi vennaskonna.

¹⁰ Kirik oli Jeesuse elu ja õpetuste vältimatu ja kasulik *ühiskondlik* tulemus. Traagiline oli vaid asjaolu, et see sotsiaalne reageering õpetustele taevariigist tõrjus nii täielikult välja vaimse arusaama tõelisest taevariigist, nagu Jeesus seda oli õpetanud ja elanud.

¹¹ Juutidele oli taevariik iisraellaste *kogukond*, paganatele sai selleks ristiusu *kirik*. Jeesuse jaoks oli taevariik nende *üksikisikute* kogum, kes olid tunnistanud oma usku Jumala

isadusse, kuulutades sellega oma pühendumist kogu südamest Jumala tahte täitmisele, ja saanud sel viisil inimeste vaimse vennaskonna liikmeteks.

¹² Meister sai täielikult aru, et taevariigi evangeeliumi levikul on maailmas teatavad sotsiaalsed tagajärjed. Ent ta lootis, et kõik need soovitatavad sotsiaalsed ilmingud kasvavad alateadlikult ja vältimatult loomulike viljadena välja iga uskuja sisemisest isiklikust kogemusest, sellest puhtvaimsest vendlusest ja osadusest jumaliku vaimuga, mis elab kõigi uskujate sisimas ja ergutab neid.

¹³ Jeesus nägi ette, et tõelise vaimse taevariigi edenemise tulemusena tekib sotsiaalne organisatsioon ehk kirik, ning seepärast ei olnud ta kunagi vastu, kui apostlid Johannese ristimistalitust läbi viisid. Tema õpetas, et tõe armastav hing, kes januneb õigluse ja Jumala järele, võetakse vaimuriiki vastu tänu usule; apostlid õpetasid samal ajal, et uskuja võetakse jüngrite ühiskondlikku organisatsiooni vastu välise ristimistalituse kaudu.

¹⁴ Kui Jeesuse järgijad, kes tegutsesid vahetult pärast teda, mõistsid, et tema ideaali teostamine — rajada taevariik inimeste südameis iga uskuja vaimu valitsuse ja juhtimise all — on neil osaliselt ebaõnnestunud, asusid nad tema õpetust täieliku kadumise eest päästma, asendades Meistri taevariigi ideaali nähtava ühiskondliku organisatsiooni, ristiusukiriku järkjärgulise loomisega. Ning kui nad olid seda teinud, pidid nad lükkama taevariigi edasi tulevikku, säilitamaks järjepidevust ja kandmaks hoolt Meistri õpetuse tunnustamise eest selles osas, mis puudutab taevariiki kui fakti. Niipea kui kirik oli rajatud, hakkas see õpetama, et taevariik saabub reaalselt ristiusuajastu kulminatsiooni, Kristuse teistkordse tuleku ajal.

¹⁵ Selliselt sai taevariik ajastukäsituseks, kujutluseks tulevases külastuses ja Kõigekõrgema pühakute lõpliku lunastuse ideaaliks. Varased kristlased (ja liigagi paljud hilisematest) kaotasid üldiselt silmist Jeesuse taevariigi õpetustes sisaldunud Isa ja poja idee, asendades selle kiriku hästiorganiseerunud sotsiaalse vennaskonnaga. Nii sai kirikust sisuliselt *sotsiaalne* vennaskond, mis tõrjus tegelikult kõrvale Jeesuse käsituse ja ideaali *vaimsest* vennaskonnast.

¹⁶ Jeesuse ideaal jäi suures osas teostumata, kuid paulus rajas Meistri isiklikule elule ja õpetustele — täiendades neid kreeka ja pärsia igavese elu käsitustega ning philoni doktriiniga ilmaliku vastandamisest vaimsele — ühe progressiivseima inimühiskonna, mis urantial kunagi on eksisteerinud.

¹⁷ Jeesuse ideaal elab maailma arenenumates religioonides ikkagi edasi. pauluse ristiusukirik on ühiskonnastatud ja humaniseeritud vari sellest, millisena Jeesus soovis taevariiki näha — ja missuguseks see päris kindlasti veel saab. paulus ja tema järeltulijad kandsid osaliselt igavese elu küsimused üksikisikult üle kirikule. Nii sai Kristusest pigem kiriku pea kui üksiku uskuja vanem vend Isa taevariigiperes. paulus ja tema kaasaegsed kohaldasid kõik Jeesuse vaimsed väited enda ja iga uskuja suhete kohta *kirikule* kui usklike rühmale, ning seda tehes andsid nad surmahoobi

Jeesuse käsitusele jumalikust taevariigist iga uskuja südames.

¹⁸ Nii on ristiusu kirik sajandeid töötanud suures kimbatuses, sest ta söandas omastada need taevariigi saladuslikud jõud ja õigused, mis kehtivad ja on kogetavad ainult Jeesuse ja tema vaimsete uskujatest vendade vahel. Nii selgub, et kirikusse kuulumine ei tarvitse tähendada vendlust taevariigis; üks on vaimne, teine põhiliselt sotsiaalne nähtus.

¹⁹ Varem või hiljem kerkib esile mõni uus ja suurem Ristija Johannes, kes peab tõusma kuulutama, et „jumalariik on lähedal”, mõeldes sellega tagasipöördumist Jeesuse kõrge vaimse käsituse juurde, sest Jeesus kuulutas, et taevariik on tema taevase Isa tahte valitsemine uskuja südames, ja tehes seda kõike, viitamata ei nähtavale maisele kirikule ega Kristuse oodatavale teistkordsele tulekule. peab tulema Jeesuse *tegelike* õpetuste taaselustumine, uuestiesitamine, mis muudaks olematuks tema varajaste pooldajate töö, kes hakkasid looma sotsiaal-filosoofilist uskumuste süsteemi Miikaeli maa peal viibimise *faktist*. See lugu *Jeesusest* tõrjus lühikese ajaga peaaegu välja Jeesuse jutlused taevariigi evangeeliumist. Niimoodi asendas ajalooline religioon õpetuse, milles Jeesus oli seganud inimese kõrgeimad moraaliideed ja vaimsed ideaalid inimese ülima lootusega tulevikule — igavesele elule. Ning see oli taevariigi evangeelium.

²⁰ Just sellepärast, et Jeesuse evangeelium oli nii mitmetahuline, jagunesid tema õpetuste ülestähenduste uurijad mõne sajandiga nii paljudeks kultusteks ja sektideks. See kristlaste kahetsusväärne jagunemine tuleneb asjaolust, et Meistri paljudes õpetustes ei suudetud näha tema võrratu elu jumalikku ühtsust. Ent kord pole enam tõelised Jeesusesse uskujad uskmatute seas vaimselt sedavõrd killustatud. Intellektuaalse arusaamise ja tõlgendamise mitmekesisus, isegi ühiskonnastumise erinevad astmed võivad alati alles jääda, kuid vaimse vendluse puudumine on ühtaegu andestamatu ja taunitav.

²¹ Ärge saage valesti aru! Jeesuse õpetustes peitub igavene olemus, mis ei lase neil jääda mõtlevate inimeste südames igavesti viljatuteks. Sellisel kujul, nagu Jeesus taevariiki ette kujutas, on see maa peal suures osas läbi kukkunud; praeguseks on see asendunud välise kirikuga; ent te peaksite aru saama, et see kirik on nurjunud vaimse taevariigi vastse-staadium ja ta kannab selle praegusest ainelisest ajastust edasi vaimsemasse usulisse elukorraldusse, kus Meistri õpetustel on täielikumad võimalused arenemiseks. Sel moel saab niinimetatud ristiusu kirikust kookon, milles praegu magab Jeesuse käsitusele vastav taevariik. Jumaliku vendluse taevariik on ikka veel elus ja tõuseb lõpuks kindlasti sellest pikaajalisest surutusest niisama vääramatult kui moonde käigus saab ühest vähemmeeldivast olusest lõpuks kaunis liblikas.

TEEL JERUSALEMMAS

PÄEV pärast mälestusväärset jutlust taevariigist teatas Jeesus, et asub homme koos apostlitega teele, sest tahab jõuda paasapühaks Jeruusalemma ja külastada teel arvukaid Lõuna-Perea linnu.

² Esinemine taevariigi teemal ja teade, et ta kavatseb minna paasapühapidustustele, pani kõiki tema pooldajaid arvama, et ta läheb Jeruusalemma juutide ajalikku kuningriiki sisse juhatama. Ükskõik mida Jeesus taevariigi mitteinimisest olemusest ka ei rääkinud, ei suutnud ta oma juutidest kuulajate meelest eemale tõrjuda mõtet, et messias seab sisse mingisuguse oma rahva valitsuskorra, mille keskuseks on Jeruusalemmas.

³ Jeesuse sabati ajal peetud jutlus viis enamiku ta poolehoidjatest vaid veel enam segadusse, sest tema jutt oli valgestav vaid väga vähestele. Juhid said üht-teist aru tema õpetustest sisemise taevariigi, „teie sees oleva taevariigi” kohta, ent nad teadsid, et ta oli rääkinud ka ühest teisest, tulevases taevariigist, ning uskusid, et ta läheb just nüüd Jeruusalemma seda rajama. Kui nad oma ootustes pettuma pidid, kuna juudid Jeesuse tagasi lükkasid ja hiljem Jeruusalemm peaaegu hävitati, klammerdusid nad ikka veel selle lootuse külge, uskudes siiralt, et Meister pöördub peagi maailma tagasi suure vae ja majesteetliku auhiilgusega töötatud taevariiki rajama.

⁴ ☩ Tol pühapäeva õhtupoolikul tuli Jaakobus ja Johannes Sebedeuse ema Saloome koos oma kahe apostlist pojaga Jeesuse juurde ja püüdis, lähenedes talle nagu mõnele idamaa võimukandjale, saada Jeesuselt juba ette lubadust täita palve, mille ta kavatses Meistrile esitada. Meister aga ei tahtnud midagi lubada, vaid küsis naiselt: „Mida sa tahad, et ma sinu heaks teeksin?” Saloome vastas: „Meister, nüüd, mil sa lähed Jeruusalemma kuningriiki rajama, palun sinult juba ette töötust, et sa annad minu poegadele enda juures auväärsed kohad, nii et üks istuks sinu kuningriigis su paremal ja teine vasakul käel.”

⁵ Kui Jeesus Saloome palvet kuulis, ütles ta: „Naine, sa ei tea, mida sa palud.” Ning vaadates seejärel kahele au taotlevale apostlile otse silma, ütles ta: „Ma tunnen ja armastan teid juba ammu; ma olen isegi elanud teie ema majas; Andreas on teinud teile ülesandeks alati minu juures olla, seepärast lubasite oma emal salaja minu juurde tulla ja selle näotu palve esitada. Aga ma küsin teilt, kas te olete valmis jooma sellest karikast, millest mina peagi joon.” Ja Jaakobus ja Johannes vastasid hetkegi mõtlemata: „Jah, Meister, oleme.” Jeesus ütles: „Mind kurvastab, et te ei teadnud, miks me Jeruusalemma läheme; olen kurb, et te ei saa minu taevariigi olemusest aru; olen pettunud, et te tõite oma ema seda minult paluma; ent ma tean, et oma südames te armastate mind. Seepärast teatan teile, et te joote tõepoolest minu kibedast karikast ja saate osa minu alandusest, ent kohad minu paremal ja vasakul käel ei ole minu anda. See au on jäetud neile, kelle on ametisse määranud minu Isa.”

⁶ Selleks ajaks oli keegi tolle vestluse kohta ka Peetrusele ja teistele apostlitele sõna saatnud ning nad olid äärmiselt nõrkinud, et Jaakobus ja Johannes olid taotlenud enda eelistamist neile ning läinud salaja oma emaga niisugust palvet esitama. Kui nad omavahel vaidlema hakkasid, kutsus Jeesus nad kõik kokku ja ütles: „Te saate väga hästi aru, kuidas paganate juhid oma alamaid valitsevad ja vägivad oma võimu kasutavad. Ent taevariigis on kõik teisiti. See, kes soovib teie seas suur olla, peab kõigepealt teiste teenijaks hakkama. See, kes soovib taevariigis esimene olla, peab teiste eest hoolt kandma. Ma kuulutan teile, et Inimese Poeg pole tulnud mitte selleks, et tema eest hoolt kannaks, vaid ta on tulnud ise hoolt kandma; ja nüüd lähen ma Jeruusalemma, et Isa tahet täites ja oma vendi teenides elu anda.” Neid sõnu kuuldes eemaldusid apostlid palvetama. Jaakobus ja Johannes vabandasid tol õhtul pärast Peetruse selgitustööd ülejäänud kümne ees ja vennad andsid neile andeks.

⁷ Paludes endale kohti Jeruusalemmas Jeesuse paremal ja vasakul käel, ei osanud Sebedeuse pojad aimatagi, et nende armastatud õpetaja ripub juba vähem kui kuu aja pärast Rooma ristil, ühel pool surev röövel ja teisel pool samuti keegi kurjategija. Ning nende ema, kes ristilöömise tunnistajaks sai, mäletas hästi rumalat palvet, mille ta oli esitanud Jeesusele Pellas, et tema apostlitest pojad auväärsed kohad saaksid.

1. LAHKUMINE PELLAST

¹ Esmaspäeva, 13. märtsi ennelõunal lahkus Jeesus koos kaheteistkümne apostliga lõplikult Pella laagrist, asudes teele lõuna poole Lõuna-Perea linnadesse, kus töötasid Abneri kaaslased. Nad veetsid seitsetükümmet külastades enam kui kaks nädalat ja läksid siis paasapühaks otse Jeruusalemma.

² Kui Meister Pellast lahkus, järgnes talle ligikaudu tuhat jüngrit, kes olid apostlitega koos laagris elanud. Kuulnud tema kavatsusest minna Hesbonisse ja kuulanud tema jutlust „Kulude arvestusest”, jättis umbes pool sellest rühmast teel Jeerikosse Jordani koolmekohal ta maha. Nad läksid edasi Jeruusalemma, ülejäänud pool aga järgnes talle kahe nädala jooksul läbi Lõuna-Perea linnade.

³ Enamik Jeesuse otsestest poolehoidjatest sai üldiselt aru, et Pella laager jäeti maha, aga nad seletasid seda sellega, et Meister kavatseb minna lõpuks ometi Jeruusalemma Taaveti trooni nõutama. Enamik tema poolehoidjatest ei suutnudki mõista muud taevariigikäsitus: ükskõik mida ta neile ka ei õpetanud, ei loobunud nad juutide taevariigiidest.

⁴ Taavet Sebedeus sulges apostel Andrease korraldusel kolmapäeval, 15. märtsil Pella laagri. Tol ajal elas seal ligikaudu neli tuhat külastajat, arvestamata veel tuhandet või enam inimest, kes elasid koos apostlitega niinimetatud õpetajate laagris ja olid koos Jeesuse ja kaheteistkümne

lõunasse siirdunud. Kui vastumeelne see Taavetile ka polnud, müüs ta kogu varustuse arvukatele ostjatele ja suundus saadud rahaga Jeruusalemma, kus andis selle hiljem üle Juudas Iskariotile.

⁵ ¶ Taavet oli Jeruusalemmas ka traagilisel viimasel nädalal ja viis oma ema pärast Jeesuse ristilöömist Betsaidasse tagasi. Taavet peatus Jeesust ja apostleid oodates Laatsaruse juures Betaanias ja teda ärritas tohutult, mil viisil variserid olid hakanud Laatsarust pärast tema elluäratamist taga kiusama ning ründama. Andreas oli käskinud Taavetil sõnumitoomisteenistuse lõpetada ja kõik tõlgendasid seda kui märki taevariigi peatsest rajamisest Jeruusalemmas. Taavet jäi nüüd tööta ja oli juba peaaegu otsustanud hakata omal algatusel Laatsaruse nõrдинud kaitsjaks, kui tema hoolealune peagi kiiruga Filadelfiasse põgenes. Nii siirdus ka Taavet ise Filadelfiasse, aidanud enne Martal ja Maarjal nende kinnisvara ära müüa, ning seal veetis ta koos Abneri ja Laatsarusega kogu ülejäänud elu, võttes oma finantsjuhtimise alla kõik need taevariigi suured omandid, mis Abneri eluajal Filadelfiasse olid koondunud.

⁶ Veidi pärast Jeruusalemma hävingut sai *Pauluse ristiusu* keskuseks Antiookia, Filadelfia jäi aga *Abneri taevariigi* keskuseks. Antiookiast levis Pauluse versioon Jeesuse õpetustest ja Jeesusest üle kogu läänemaailma; Filadelfiast levitasid misjonärid taevariigi Abneri versiooni üle kogu Mesopotaamia ja Araabia kuni hilisema ajani, mil need Jeesuse õpetuste kompromissitud saadikud jäid alla islami äkilisele tõusule.

2. KULUDE ARVESTAMISEST

¹ Kui Jeesus peaaegu tuhandest poolehoidjast saadetuna Jordani jõe Betaania ehk teise nimega Betabara koolmekohale jõudis, hakkasid jüngrid aru saama, et ta ei katse minna otse Jeruusalemma. Sel ajal kui nad kõhklesid ja omavahel vaidlesid, ronis Jeesus tohutule kivile ja kõneles teemal „Kulude arvestamisest”, nagu seda jutlust hiljem nimetama hakati. Meister ütles:

² ¶ „Kui te tahate ikka veel mulle järgneda, peate olema nõus maksma selle eest, et te kogu südamest pühendute minu Isa tahte täitmisele. Kui tahate minu jüngrid olla, peate olema valmis hülgama oma isa, ema, naise, lapsed, vennad ja õed. Kui keegi teist tahab nüüd veel minu jünger olla, peab ta olema valmis loobuma isegi oma elust, nii nagu Inimese Poeg ohverdab peagi oma elu Isa tahte täitmise missiooni lõpuleviimiseks inimesena maa peal.

³ Kui te pole nõus täit hinda maksma, võite vaevast küll minu jüngriks jääda. Enne kui te edasi lähete, peaksite koraks istuma ja arvestama kokku minu jüngriks olemise kulud. Kes teist võtaks ette vahitorni ehitamise oma maadele, ilma et ta oleks enne istunud ja kulud kokku arvestanud, et näha, kas tal on töö lõpuleviimiseks piisavalt raha? Kui te ei arvesta pärast vundamendi rajamist kulusid, võite avastada, et te ei saa alustatud lõpule viia, ja kõik teie naabrid hakkavad teid pilkama, öeldes: „Näe, see mees alustas ehitamist, aga ei suutnud oma tööd lõpule viia.” Ning samuti, missugune kuningas, valmistudes teise kuningaga sõdi-

ma, ei istuks kõigepealt ega arutleks, kas ta suudaks kümne tuhande mehega vastu astuda sellele, kes ründab teda kahekümne tuhandega? Kui kuningas ei ole oma vaenlasele vastu astumiseks valmis, saadab ta teise kuninga juurde, ükskõik kui kaugel too ka ei oleks, oma saadiku, et küsida, missugustel tingimustel võiks rahu sõlmida.

⁴ Nüüd peab igaüks teist maha istuma ja lugema kokku minu jüngriks olemise kulud. Nüüdsest ei saa te enam meile järgneda, kuulates õpetusi ja vaadates meie tegusid, vaid peate taluma kibedat tagakiusamist ja raskeid pettumusi, kui tunnistate seda evangeeliumi. Kui te pole nõus lahti ütleva sellest, kes te olete, ja pühendama sellele üritusele kõike, mis teil on, pole te väärt olema minu jüngrid. Kui olete endast oma südames juba võitu saanud, ei pea te kartma seda välist võitu, mille ülempreestrid ja saduserid saavutavad, kui Inimese Poja tagasi lükkavad ja ta pilkavate uskmata kätte annavad.

⁵ Nüüd peaksite end uurima ja leidma põhjuse, miks te olete minu jüngrid. Kui otsite au ja hülgust, kui olete ilmalikult meelestatud, olete nagu maitse kaotanud sool. Ja millega maitsestada seda, mida hinnatakse tema soolakuse pärast, kuid mis on oma maitse kaotanud? Niisugune vürts on kasutu, see sobib vaid prügi hulka visata. Nüüd olen ma teid hoiatanud, et te pöördusite rahu oma kodudesse tagasi, kui te pole valmis koos minuga seda karikat tühjaks jooma, mida minu jaoks parasjagu täidetakse. Olen teile ikka ja jälle öelnud, et minu taevariik ei ole sellest maailmast, aga te ei usu mind. Kuulgu minu juttu see, kellel on kõrvad, et kuulda.”

⁶ ¶ Kohe pärast nende sõnade ütlemist asus Jeesus kaheteistkümne eesotsas teele Hesboni ja talle järgnes ligikaudu viissada inimest. Teine pool rahvahulgast läks pärast lühikest viivitust Jeruusalemma. Apostlid koos juhtivate jüngritega mõtlesid nende sõnade üle sügavalt järele, kuid klammerdusid siiski usu külge, et pärast seda lühikest õnnetat katsumusteperioodi rajatakse taevariik veel kindlasti mingil määral vastavalt nende kauahellitatud lootustele.

3. REIS PEREASSE

¹ Jeesus ja kaksteist apostlit, saadetuna mitmesajast jüngrist, liikusid Lõuna-Pereas ringi, külastades kõiki linnu, kus seitsekümmend jutlustajat töötasid. Selles piirkonnas elas palju paganaid ning et vaid vähesed neist läksid paasapühaks Jeruusalemma, jätkasid taevariigi sõnumitoojad oma õpetamis- ja jutlustamistööd.

² Jeesus kohtas Hesbonis Abnerit ja Andreas andis seitsmekümnele korralduse paasapühapidustuste ajaks tööd mitte katkestada: Jeesus soovitas sõnumitoojatel jätkata oma tööd olenemata sellest, mis iganes Jeruusalemmas ka ei juhtuks. Ta andis Abnerile nõu lubada naiskorpusel paasapühaks Jeruusalemma minna, vähemalt neil, kes seda soovivad. Ning see oli viimane kord, mil Abner Jeesust inimesena nägi. Tema hüvastijätusõnad Abnerile olid: „Mu poeg, ma tean, et sa jääd taevariigile ustavaks, ja ma palun Isa, et ta annaks sulle tarkust armastada oma vendi ja neist aru saada.”

³ Linnast linna rännates olid paljud poolehoidjad neid maha jätnud ja Jeruusalemma läinud, nii et selleks ajaks, kui Jeesus hakkas paasapühale minema, oli talle järgneajate arv kahanenud alla kahesaja.

⁴ Apostlid said aru, et Jeesus läheb paasapühaks Jeruusalemma. Nad teadsid, et Suurkohus on levitanud kogu Iisraelis sõnumit Jeesuse surmamõistmise kohta ja käskinud kõigil, kes tema asukohta teavad, Suurkohut teavitada. Kuid hoolimata kõigest sellest polnud nad siiski nii suures ärevuses kui tookord, mil Jeesus oli neile Filadelfias teatanud, et kavatseb minna Betaaniasse Laatsarust vaatama. See suhtumise muutus tugevast hirmust tasase ootuse seisundini tulenes põhiliselt Laatsaruse elluäratamisest. Nad olid jõudnud järeldusele, et Jeesus võib hädaolukorda sätudes oma jumaliku võimu maksma panna ja oma vaenlasi häbistada. Selle lootuse ning sügavama ja küpsema usu tõttu oma Meistri vaimsesse võimu ilmutasidki ta lähemad pooldajad välist julgust ja järgnesid nüüd talle Jeruusalemma, hoolimata Suurkohtu avalikust teatest, et Jeesus peab surema.

⁵ Enamik apostleid ja paljud Jeesuse lähemad jüngrid ei pidanud ta surma võimalikuks. Uskudes, et ta on „ülestõusmine ja elu”, arvasid nad, et ta on surematu ja surma üle juba võidu saavutanud.

4. ÕPETAMINE LIVIASES

¹ Kolmapäeva, 29. märtsi õhtul jäi Jeesus, lõpetanud Lõuna-Perea linnade külastamise, oma poolehoidjatega Liviases laagrisse. Seloot Siimon ja Siimon Peetrus olid lasknud salaja sellesse paika toimetada üle saja mõõga ning tol õhtul Liviases võtsid nad relvad vastu ja jagasid välja kõigile, kes tahtsid neid salaja oma rüü all kanda. Siimon Peetrus kandis oma mõõka ka tol õhtul, mil ta Meistri reetis.

² Neljapäeva varahommikul, enne teiste ärkamist, kutsus Jeesus Andrease ja ütles: „ärata oma vennad! Mul on neile midagi öelda.” Jeesus teadis mõõkadest, samuti seda, kes apostlitest oli relva saanud ja seda kandis, ent ta ei avaldanud neile kunagi, et ta sääraseid asju teab. Kui Andreas oli oma kaaslased äratanud ja nad olid teistest eemale kogunenud, ütles Jeesus: „Mu lapsed, te olete kaua minuga olnud ja ma olen õpetanud teile paljut, mida teil nüüd tarvis läheb, ent ma hoiatan teid, et te ei usaldaks meie ees seisvate katsumuste ajal ebakindlat lihalikku loomust ja inimlikke nõrkusi. Kutsusin teid siia omavahelisele vestlusele ütlemaks teile viimaks otse, et me läheme Jeruusalemma, kus Inimese Poeg on teatavasti juba surma mõistetud. Ma ütlen teile taas, et Inimese Poeg antakse ülempreestrite ja usujuhtide kätte, kes mõistavad ta süüdi ja annavad siis paganate kätte. Ning nad pilkavad Inimese Poega, isegi sülitavad tema peale ja piitsutavad teda ning saadavad ta surma. Kuid ärge kohkuge, kui nad Inimese Poja tapavad, sest ma teatan teile, et ta tõuseb kolmandal päeval üles. Olge ettevaatlikud ja pidage meeles, et ma olen teid hoiatanud.”

³ Apostlid olid taas hämmastunud ja jahmunud, ent nad ei suutnud tema juttu sõna-sõnalt võtta, sest nad ei

saanud aru, et Meister mõtles just seda, mida ütles. Nad olid nii pimestatud oma vankumatust usust ajalikku maa-pealsesse kuningriiki keskusega Jeruusalemmas, et lihtsalt ei suutnud — ei tahtnud — Jeesuse öeldut sõna-sõnalt võtta. Nad mõtisklesid kogu päeva, mida need Meistri iseäralikud ütlused võisid tähendada. Ent keegi neist ei sõandanud temalt nende kohta midagi küsida. Segaduses apostlid mõistsid alles pärast Meistri surma, et ta oli rääkinud neile otse ja sõnaselgelt oma eelseisvast ristilöömisest.

⁴ ¶ Siin Liviases tulid mõned sõbralikud variserid pärast hommikusööki Jeesuse juurde ja ütlesid: „Põgene siit kiiresti, sest Herodes soovib sind tappa, nagu ta tappis ka Johannese. Ta kardab rahva ülestõusu ja on otsustanud su surmata. Toome sulle selle hoiatuse, et sa saaksid põgeneda.”

⁵ Ja see oli osaliselt tõsi. Laatsaruse elluäratamine oli Herodeses hirmu ja ärevust tekitanud ning teades, et Suurkohus oli julgenud Jeesuse juba enne kohut süüdi mõista, otsustas Herodes kas Jeesuse tappa või oma valdustest välja ajada. Tegelikult soovis ta viimast, sest kartis Jeesust nii väga ja lootis, et ei pea teda hukkama.

⁶ Kui Jeesus variseride sõnu kuulis, vastas ta: „Ma tunnen Herodest ja tean hästi tema hirmu taevariigi evangeliumi ees. Ent uskuge, talle meeldiks palju rohkem, kui Inimese Poeg läheks Jeruusalemma ning kannataks ja sureks ülempreestrite käes. Määrinud oma käed Johannese verega, ei taha ta eriti Inimese Poja surma eest vastutav olla. Minge ja öelge sellele rebasele, et Inimese Poeg jutlustab täna Pereas, homme läheb Juudamaale ja mõne päeva pärast lõpetab oma maise missiooni ning on valmis Isa juurde tõusma.”

⁷ Siis ütles Jeesus oma apostlite poole pöördudes: „Prohvetid on juba iidsetest aegadest Jeruusalemmas hukkunud ja ka Inimese Pojale on sobiv minna oma Isa maja linna, et teda inimliku vagatsemise hinnana ning usuliste eelarvamuste ja vaimupimeduse tulemusena ohvriks toodaks. Oo, Jeruusalemm, Jeruusalemm, mis tapab prohvetid ja pillub kividega tõeõpetajaid! Kui sageli oleksin ma tahtnud koguda sinu lapsi kokku, nii nagu kana kogub pesakonna oma tiibade alla, aga sa ei lasknud mul seda teha! Näe, su maja jäetakse peagi tühjana maha! Sa soovid veel korduvalt mind näha, aga ei näe. Siis sa otsid mind, aga ei leia.” Ja kui ta oli need sõnad öelnud, pöördus ta enese ümber seisjate poole ja ütles: „Mingem ikkagi Jeruusalemma paasapühale ja tehkem seda, mis meil taevase Isa tahte täitmiseks on sünnis teha.”

⁸ ¶ See oli segaduses ja hämmeldunud uskujaterühm, kes tol päeval Jeesusele Jeerikosse järgnes. Apostlid tunnetasid Jeesuse taevariigi-kuulutustes üksnes teatavat lõpliku triumfi nooti; nad lihtsalt ei suutnud sundida end aru saama hoiatustest ähvardava tagasilöögi ees. Kui Jeesus rääkis „kolmandal päeval ülestõusmisest”, arvasid nad, et see väide tähendab taevariigi kindlat võitu pärast mõnda ebameeldivat kokkupõrget juudi usujuhtidega. „Kolmas päev” oli juutide seas levinud väljend, mis tähendas

„peagi” või „varsti pärast seda”. Kui Jeesus rääkis „ülestõusmisest”, arvasid nad, et ta räägib „taevariigi tõusust”.

⁹ Need uskujad olid tunnistanud Jeesust kui messiat, ent juudid ei teadnud peaaegu midagi kannatavast messiasist. Nad ei mõistnud, et Jeesus saavutab oma surmaga palju niisugust, mida ta oma eluga iialgi ei saavutaks. Kui apostlitele andis julgust Jeruusalemma siseneda Laatsaruse elluäratamine, siis Meistrit toetas mälestus tema muutmise sel annetumise katsumusteperioodil.

5. PIME MEES JEERIKOS

¹ Neljapäeva, 30. märtsi õhtul lähenes Jeesus koos apostlitega ligikaudu kahesajast poolehoidjast koosneva rühma eesotsas Jeeriko müüridele. Kui nad linnavärava juurde jõudsid, kohtasid nad suurt hulka kerjuseid, kelle seas oli keegi Bartimeus, vana mees, kes oli juba noorena pimedaks jäänud. See pime kerjus oli Jeesusest palju kuulnud ja teadis, kuidas Jeesus oli Jeruusalemmas pimedat Joo-sija terveks ravinud. Jeesuse viimasest külaskäigust Jeerikosse oli ta saanud teada alles siis, kui too oli juba edasi Betaaniasse siirdunud. Bartimeus oli otsustanud, et kui Jeesus veel kunagi Jeerikut külastab, palub ta kindlasti, et Meister talle nägemise tagasi annaks.

² Uudist Jeesuse lähenemisest oli kuulutatud kõikjal Jeerikos ja sajad linnaelanikud kogunesid teda tervitama. Kui see tohutu rahvahulk koos Meistriga linna tagasi tuli, teadis Bartimeus sammumüdinat kuuldes, et on toimumas midagi ebatavalist, ja küsis enda lähedal seisjatel, mis on lahti. Üks kerjus vastas talle: „Jeesus Naatsaretlane läheb just mööda.” Kuuldes, et Jeesus on lähedal, hakkas Bartimeus valjusti hüüdma: „Jeesus, Jeesus, halasta mulle!” Kui ta ikka valjemini ja valjemini seda hüüdis, tulid mõned Jeesuse ligiduses kõndinud teda noomima, paludes tal vait olla, millest polnud aga kasu, sest mehe hüüded üksnes sagesid ja valjenesid.

³ Kui Jeesus kuulis pimedat meest hüüdmas, peatus ta. Abipalujat nähes ütles Jeesus oma sõpradele: „Tooge see mees minu juurde.” Ning need läksid Bartimeuse juurde ja ütlesid: „Rõõmusta ja tule meiega, sest Meister kutsub sind.” Neid sõnu kuuldes heitis Bartimeus oma kuue kõrvale, hüppas keset teed ja lasi lähedalseisjatel end Jeesuse juurde juhtida. Jeesus küsis Bartimeuselt: „Mida sa minult ootad?” Ja pime mees vastas: „Tahaksin nägemist tagasi saada.” Seda palvet kuuldes ja tema usku nähes ütles Jeesus: „Sa hakkad nägema, mine oma teed, sinu usk on su terveks teinud.” Otsekohe sai ta oma nägemise tagasi ja jäi Jeesuse lähedale Jumalat ülistama, kuni Meister järgmisel päeval Jeruusalemma poole teele asus, seejärel aga asus rahva ees kuulutama, kuidas talle Jeerikos nägemine tagasi anti.

6. KÜLASKÄIK SAKKEUSE JUURDE

¹ Kui Meister koos saatjatega Jeerikosse jõudis, oli päike juba loojumas ja Jeesus tahtis seal öömajale jääda. Kui Meister tollihoonest möödus, viibis seal juhtumisi Sakkeus, peatõlner ehk maksukoguja, kes soovis väga Jeesust näha. Peatõlner oli väga rikas ja Galilea prohvetist palju

kuulnud. Ta oli otsustanud, et kui Jeesus peaks veel Jeerikut külastama, vaatab ta järele, mis mees too on. Nüüd püüdis Sakkeus läbi rahvasumma lähemale trügida, aga rahvast oli liiga palju ning et ta oli lühikest kasvu, ei näinud ta üle teiste peade. Nii järgnes peatõlner rahvahulgale, kuni nad jõudsid kesklinna lähistele ja polnud enam tema majast kaugel. Näinud, et ta ei suuda läbi rahvahulga trügida, ja arvates, et Jeesus võib peatumata otse läbi linna minna, jooksis ta ette ja ronis ühe mooruspuu otsa, mille oksad ulatusid üle tee. Ta teadis, et nii võib mööduvat Meistrit hästi näha. Ja ta ei pidanud pettuma, sest Jeesus peatus, kui oli temani jõudnud, ja ütles üles Sakkeuse poole vaadates: „Tule, Sakkeus, ruttu alla, sest ma pean täna öösel sinu majas peatuma.” Kui Sakkeus neid üllatavaid sõnu kuulis, pidi ta rutuga alla ronides peaaegu kukkuma; Jeesuse ees seisatades väljendas ta suurt rõõmu, et Meister on nõus tema majas peatuma.

² Nad läksid otseteed Sakkeuse koju ja Jeeriko elanikud olid väga üllatunud, et Jeesus oli nõus ööbima peatõlneri juures. Kui Meister koos apostlite ja Sakkeusega enne sisenemist maja ees seisatas, ütles üks läheduses seisnud Jeeriko variser: „Näete, see mees läheb öömajale Aabrahami usust taganenud patuse poja juurde, kes oma rahvast rõõvib ja neilt raha välja pressib.” Neid sõnu kuulnud, vaatas Jeesus Sakkeust ja naeratas. Siis astus Sakkeus pingile ja ütles: „Jeeriko inimesed, kuulake mind! Ma võin küll olla tõlner ja patune, aga suur Õpetaja on tulnud minu majja ööbima ja enne kui ta siseneb, luban ma teile, et annetan poole kõigist oma varadest vaestele ja et kui peaksin homsest alates veel kelleltki midagi ebaõiglaselt välja nõudma, tagastan selle neljakordselt. Ma hakkan kogu südamest pääsemise poole püüdlema ja õpin Jumala silmis õiglaselt käituma.”

³ Kui Sakkeus oli lõpetanud, ütles Jeesus: „Pääsemine on tulnud täna sellesse majja ja sinust on saanud tõeline Aabrahami poeg.” Ja pöördudes nende ümber kogunenud rahva poole, lisas: „ärge imestage minu sõnade üle ega solvuge meie tegude peale, sest ma olen alati kuulutanud, et Inimese Poeg on tulnud otsima ja päästma seda, mis on kadunud.”

⁴ Nad jäid ööseks Sakkeuse majja. Kui nad järgmisel hommikul tõusid, suundusid nad mööda „röövlite teed” Betaaniasse, et jõuda paasapühaks Jeruusalemma.

7. „KUI JEEBUS MÖÖDUS”

¹ Jeesus tõi rõõmu kõikjale, kuhu läks. Ta oli täis lahkust ja tõde. Tema kaaslased ei lakanud kunagi imestamast tema suust tulevaid lahkeid sõnu. Meeldivust võib endas arendada, ent lahkus on sõbralikkuse hõng, mida õhkub armastusest täidetud hingest.

² Headusega saavutatakse lugupidamine, aga kui see on lahkusetu, tõrjub see kiindumuse sageli tagasi. Headus on kõigile meeldiv vaid siis, kui see tuleb lahkest südamest. Headus mõjub vaid siis, kui see on meeldiv.

³ Jeesus mõistis inimesi hästi, seepärast võis ta avaldada tõelist osavõtlikkust ja ilmutada siirast kaastunnet. Ent ta tundis harva haletsust. Tema kaastunne oli küll piiritu,

kuid ta osavõtlikkus oli praktiline, isiklik ja konstruktiivne. Lähedane tutvus kannatustega ei jätnud teda kunagi ükskõikseks ja ta suutis hoolitseda kitsikuses hingede eest nende enesehaletsust suurendamata.

⁴ Jeesus suutis inimesi nii palju aidata sellepärast, et armastas neid siiralt. Ta armastas tõeliselt iga meest, naist ja last. Ta võis olla nii truu sõber oma tähelepanuväärse taipamise tõttu — ta teadis põhjalikult, mis inimese südames ja meeles toimub. Ta oli huvitatud ja tähelepanelik vaatleja. Ta sai suurepäraselt aru inimeste vajadustest ja mõistis targalt nende inimlikke igatsusi.

⁵ Jeesus ei kiirustanud kunagi. Tal oli aega „mööda minnes” kaasinimesi lohutada. Ja ta sõbrad tundsid end alati tema juures vabalt. Ta oli võluv kuulaja. Ta ei hakanud kunagi pealetükkivalt oma kaaslaste hingedes sobrama. Kui ta januseid meeli ja hingi lohutas ning nende eest hoolitses, ei tundnud tema halastuse vastuvõtjad end niivõrd *tal- le* pihtivat, kuivõrd *temaga* vestlevat. Neil oli tema vastu piiritu usaldus, sest nad nägid, kui väga ta neisse usub.

⁶ Ta ei näidanud kunagi inimeste suhtes üles uudishimu ega avaldanud soovi neid suunata, juhtida ja kontrollida. Ta tekitas sügavat eneseusaldust ja suurt julgust kõigis, kellel oli õnn temaga koos olla. Kui ta inimesele naeratas, suutis see surelik edaspidi oma paljusid probleeme paremini lahendada.

⁷ Jeesus armastas inimesi nii väga ja nii targalt, et ei kõhelnud kunagi nende suhtes karmust ilmutamast, kui olukord niisugust distsiplineerimist nõudis. Sageli alustas ta inimese abistamist sellest, et palus ise temalt abi. Sel moel tekitas ta huvi ja tõi esile inimloomuse paremad jooned.

⁸ Meister oskas märgata päästvut usku naise tugevas ebaus, kui too püüdis terveneda tema rõivapalistuse puudutamise kaudu. Ta oli alati valmis jutluse katkestama või rahvahulga peatama, et hoolitseda üheainsa inimese vajaduste eest, olgu see või väike laps. Suuri asju ei juhtunud ainult sellepärast, et inimesed Jeesusesse uskusid, vaid ka seepärast, et Jeesus uskus nii väga inimestesse.

⁹ Enamiku tõeliselt tähtsaid asju ütles või tegi Jeesus vaid juhuslikult, „möödaminnes”. Meistri maises hoolekandetöös oli väga vähe ametlikku, planeeritud või ettekavatsetut. Lahkelt ja loomulikult jagas ta läbi elu rännates tervist ning puistas õnne. Oli sõna-sõnalt õige: „Ta käis ringi heategusid tehes”.

¹⁰ Ning Meistri poolehoidjatel kõigist ajastutest on kohane õppida samuti „möödaminnes” teenima — oma igapäevakohustusi täites isetult head tegema.

8. MÕISTUJUTT NAELADEST

¹ Kui nad Jeerikost lahkusid, oli lõuna juba peaaegu käes, sest nad olid olnud öhtul kaua üleväl ning Jeesus oli Sakkeusele ja tema perele taevariigi evangeeliumi õpetanud. Umbes poolel teel Betaaniasse tegi reisiseltskond lõunapeatuse, kuna rahvahulk läks edasi Jeruusalemma poole, teadmata, et Jeesus ja apostlid kavatsevad tolle öö Õlimäel veeta.

² Mõistujutt naeladest oli erinevalt kõigile jüngritele räägitud mõistujutust talentide kohta mõeldud peamiselt apostlitele ja põhines suures osas lool Arhelaosist ja tema asjatust katsest Juuda kuningriiki valitsema hakata. See on üks Meistri vähestest mõistujuttudest, mis toetus ajaloolisele isikule. Pole ime, et neile Arhelaos meelde tuli, sest Sakkeuse maja Jeerikos paiknes Arhelaosi rohkete kaunistustega palee lähedal ja tema veejuhe kulges piki seda teed, mida mööda nad olid Jeerikost lahkunud.

³ ¶ Jeesus ütles: „Te arvate, et Inimese Poeg läheb Jeruusalemma kuningriiki vastu võtma, aga ma ütlen teile, et te peate pettuma. Kas te ei mäleta üht vürsti, kes suundus kaugele maale kuningriiki omandama, aga enne kui ta naasta jõudis, saatsid tema maakoha elanikud, kes olid ta oma südames juba tagasi lükanud, saadiku talle ütlema: „Me ei taha, et see mees meid valitseks”? Nii nagu lükati tagasi selle kuninga ilmalik valitsus, lükatakse tagasi ka Inimese Poja vaimne valitsus. Ma kordan jälle, et minu kuningriik ei ole sellest maailmast, aga kui Inimese Poja kätte oleks antud oma rahva vaimne valitsemine, oleks ta selle inimhingede kuningriigi vastu võtnud ja inimsüdamete võimupiirkonda valitsenud. Hoolimata sellest, et nad minu vaimse valitsemise tagasi lükkavad, tulen ma tagasi, et võtta teistelt vastu see vaimuriik, mida mulle praegu keelatakse. Te näete, kuidas Inimese Poeg praegu tagasi lükatakse, aga ühel teisel ajastul võetakse Aabrahami laste tagasilükatu vastu ja ülendatakse.

⁴ Ning nüüd, selle mõistujuttu tagasilükatud ülikuna, tahan ma kutsuda enda ette oma kaksteist sulast, eriuksannetega majapidajat, ja andes igapäevase ühe naela, manitsema neid hoolikalt täitma minu korraldusi ja kaupleva minu äraolekul usinalt neile usaldatud rahaga, et nad võiksid minu tagasi pöördudes, kui neilt aru päritakse, oma majandamist põhjendada.

⁵ Ja isegi kui see tagasilükatud Poeg ei tuleks tagasi, saadetakse seda kuningriiki vastu võtma mõni teine Poeg ja see Poeg kutsuks kõiki teid, et te talle oma majandamisest aru annaksite ja teenitud kasuga teda rõõmustada saaksite.

⁶ Ja kui need majapidajad hiljem aru andma kutsuti, tuli esimene ja ütles: „Isand, olen sinu naelale kümme juurde teeninud.” Ja ta isand ütles: „Hästi tehtud, oled hea sulane; kuna sa oled selles asjas ustavaks osutunud, annan sulle võimu kümme linna üle.” Ja teine tuli ja ütles: „Olen, isand, sinu jäetud naela viieks naelaks kasvatanud.” Ja isand vastas: „Panen su siis valitsejaks viie linna üle.” Ja nii jätkus, kuni tuli viimase sulase kord, kes teatas: „Isand, näe, siin on su nael, ma hoidsin seda hoolikalt selle räti sees. Ma tegin seda, sest kartsin sind; ma ei pidanud sind mõistlikuks, sest sa võtad sealt, kuhu sa pole pannud, ja püüad lõigata sealt, kuhu pole külvanud.” Seepeale ütles isand: „Sa hooletu ja truudusetu sulane, ma mõistan sinu üle kohut su enda sõnade järgi. Sa teadsid, et ma lõikan sealt, kuhu ma näiliselt pole külvanud; seepärast sa teadsid, et sinult päritakse aru. Seda teades oleksid sa võinud mu raha vähemalt pankurile anda, et sellelt minu tulekuni mulle korralikku kasu teenida.”

⁷ Ning siis ütles valitseja teistele juuresolijatele: „võtke sellelt laisalt sulaselt tema raha ja andke sellele, kellel on kümme naela.” Ja kui nood isandale meelde tuletasid, et sellel mehel on niigi kümme naela, ütles ta: „Igaühele, kellel on, antakse juurde, aga neilt, kellel ei ole, võetakse seegi vähene ära.”

⁸ ¶ Apostlid püüdsid aru saada selle mõistujutu ja varasema, talentidest kõnelnud mõistujutu erinevusest, ent Jeesus andis nende paljudele küsimustele ainult ühe vastuse: „Kaaluge hästi oma südames neid sõnu, kuni igaüks teist nende tõelise tähenduse leiab.”

⁹ Järgnevatel aastatel õpetas nende kahe mõistujutu tähendust väga hästi Naatanael, kes tegi Meistri õpetustest järgmised järeldused:

¹⁰ 1. võimekus on eluvõimaluste tegelik mõõt. Teid ei panda kunagi tegema midagi, milleks te pole võimelised;

¹¹ ¶ 2. ustavus on inimese usaldusväärsuse eksimatu mõõt. Kes on ustav väikestes asjades, ilmutab ilmselt ustavust kõiges, kui ta on selleks suuteline;

¹² ¶ 3. kui võimalused on ühesugused, annab Meister vähemustavale väiksema hüvituse;

¹³ ¶ 4. ta annab väiksemate võimaluste juures ilmutatud ühesuguse ustavuse eest ühesuguse hüvituse.

¹⁴ ¶ Kui nad olid lõunasöögi lõpetanud ja pooldehoidjate hulk oli asunud taas teele Jeruusalemma poole, seisis Jeesus apostlite ees teeäärse kaljueendi varjus ja osutas rõõmsameelse väärikuse ning lahke majesteetlikkusega läände, öeldes: „Tulge, vennad, mingem Jeruusalemma, et võtta vastu, mis meid seal ootab; nii saame täita kõiges taevase Isa tahet.”

¹⁵ Nii jätkasid Jeesus ja tema apostlid seda Meistri viimast suureliku kehas ettevõtetud teekonda Jeruusalemma.

JERUSALEMMINEK

JEEBUS ja apostlid jõudsid Betaaniasse reede õhtupoolikul, 31. märtsil 30. aastal pKr veidi pärast kella nelja. Laatsarus, ta õed ja nende sõbrad ootasid neid juba ning et Laatsarusega käis tema elluäratamisest rääkimas iga päev nii palju inimesi, teatati Jeesusele, et tema majutamise suhtes on kokku lepitud ühe naabruses elava uskujaga — Siimoniga, kes oli pärast Laatsaruse isa surma nende väikese küla juhtiv kodanik.

² Jeesusel oli tol õhtul palju külalisi ning Betaania ja Betfage lihtrahvas andis oma parima, et ta end teretunnuna tunneks. Ehkki paljud arvasid, et Jeesus läheb nüüd Suurkohtu surmaotsust täielikult trotsides Jeruusalemma end juutide kuningaks kuulutama, sai Betaania perekond — Laatsarus, Marta ja Maarja — teistest paremini aru, et Meister ei ole seda sorti kuningas, ja tunnetas ähmaselt, et see võib olla tema viimne külaskäik Jeruusalemma ja Betaaniasse.

³ Ülempreestritele teatati, et Jeesus peatub Betaanias, ent nende arvates polnud hea mõte püüda teda tema sõprade keskel kinni võtta; nad otsustasid oodata, kuni ta Jeruusalemma tuleb. Jeesus teadis kõike, kuid jäi majesteetlikult rahulikuks, ta sõbrad polnud teda kunagi nii tasakaaluka ja meeldivana näinud. Isegi apostlid imestasid, et kogu juutkonnale esitatud Suurkohtu üleskutse Jeesus välja anda teda nii ükskõikseks jättis. Kui Meister tol ööl magas, valvasid apostlid teda kahekaupa ja paljudel neist oli mõök vool. Järgmisel hommikul äratasid neid varakult sadad palverändurid, kes tulid Jeruusalemmast Jeesust ja surmuist äratatud Laatsarust vaatama, ehkki oli sabatipäev.

1. SABATIPÄEV BETAANIAS

¹ Palverändurid väljastpoolt Juudamaad olid nagu juudi ametivõimudki omavahel arutanud, kas Jeesus tuleb pidustustele või mitte. Kui nüüd inimesed kuulsid, et Jeesus on Betaanias, tundsid nad rõõmu, ent ülempreestrid ja variserid olid veidi kimbatuses. Neil oli hea meel, et Jeesus on nende võimkonnas, kuid tema julgus ajas neid veidi segadusse; nad mäletasid, et Jeesus oli eelmisel korral Betaaniat külastades Laatsaruse surnuist üles äratatud, nüüdseks oli Laatsarusest saamas Jeesuse vaenlastele suur probleem.

² Kuus päeva enne paasapäha, sabatijärgsel õhtul tähistasid kogu Betaania ja Betfage Jeesuse saabumist avaliku pidusöögiga Siimoni majas. Õhtusöök korraldati nii Jeesuse kui ka Laatsaruse auks ning seda peeti Suurkohut trotsides. Marta juhatas toidu serveerimist, tema õde Maarja oli pealtvaatavate naiste seas, sest juutide tolleaegsed kombed ei lubanud naistel avalikust õhtusöögist osa võtta. Suurkohtu saadikud olid kohal, kuid nad kartsid Jeesust tema sõprade keskel vahistada.

³ Jeesus rääkis Siimoniga endisaegsest Joosuast, kelle nimikaim ta oli, ja jutustas Joosua ning iisraellaste tulekust Jeruusalemma läbi Jeeriko. Jeesus lausus Jeeriko müüride

langemise legendi kohta: „Tellis- ja kivimüürid mind ei huvita, aga enne, kui jutlustan Isa armastusest kõigi inimeste vastu, tahaksin lasta kokku variseda eelarvamuste, võltsvabaduse ja vihkamise seintel.”

⁴ Õhtusöök kulges igati rõõmsalt ja tavakohaselt, üksnes apostlid olid ebatavaliselt tõsised. Jeesus oli erakordselt rõõmsameelne, enne lauda istumist oli ta lastega mänginud.

⁵ ¶ Pidusöök, mille käigus polnud juhtunud midagi erakordset, hakkas lõpule jõudma, kui Laatsaruse õde Maarja astus äkki pealtvaatavate naiste seast välja, läks Jeesuse juurde, kes aukülasena lavatsil lebas, ning avas suure alabasternõu, milles oli väga haruldane ja kallis salv. Kui ta oli võidnud Meistri pead, valas ta salvi tema jalgadele, langetas oma juuksed ja kuivatas nendega Jeesuse jalgu. Kogu maja täitus salvi lõhnaga ja kõik kohalolijad olid Maarja teost hämmastunud. Laatsarus ei öelnud midagi, aga kui hakati omavahel nõrduvalt sosistama, et nii kallist salvi selliselt kasutati, astus Juudas Iskariot Andrease lavatsi juurde ja küsis: „Miks ei müüdnud seda salvi ära ega annetatud raha vaeste toitmiseks? Ütle Meistrile, et ta naist niisuguse raiskamise eest noomiks.”

⁶ Teades inimeste mõtteid ja kuuldes nende juttu, pani Jeesus oma käe tema kõrval põlvitava Maarja pea peale ja ütles lahkelt: „Jätke ta rahule. Miks te pahandate, kui ta tahab südamest head teha? Neile, kes omavahel sosistavad ja leiavad, et see salv oleks tulnud ära müüa ja raha vaestele anda, ütlen ma, et vaesed on alati teie kõrval ja et te võite igal ajal nende eest hoolitseda, kui vaid soovite; mind aga ei ole alati teiega, ma lähen peagi oma Isa juurde. See naine on hoidnud seda salvi kaua, et minu keha enne matmist võida, ja nüüd, mil talle tuli mõte see võidmine juba enne minu surma sooritada, ärgu keegi talle seda rõõmu keelaku. Maarja on oma teoga teile kõigile etteheite teinud, sest ta väljendab sellega usku minu sõnadesse oma surma ja taevase Isa juurde tõusmise kohta. Ärge noomige naist tema tänaõhtuse teo eest; ma ütlen teile, et eelseisvatel ajastutel tuletatakse kõikjal kogu maailmas, kus seda evangeeliumi jutlustatakse, Maarjat tema teo pärast meelde.”

⁷ Just selle etteheite tõttu otsustas Juudas Iskariot lõpuks oma tunnete solvamise eest kätte maksta, sest tema arvates oli see nimelt tema pihta suunatud. Kätemaksumõtted olid korduvalt olnud ta alateadvuses, ent nüüd sõandas ta mõelda neid kurje mõtteid avalikult ja teadlikult. Ka paljud teised toetasid tema suhtumist, sest see salv maksis mehe aastapalga — sellest oleks piisanud viiele tuhandele inimesele leiva jagamiseks. Aga Maarja armastas Jeesust ja ta oli soetanud selle kalli salvi Jeesuse palsameerimiseks pärast tema surma, sest oli uskunud Jeesuse hoiatust, et ta peab surema. Nüüd, mil ta oli otsustanud tuua Meistrile ohvri juba tolle eluajal, ei saanud teda ju keelata.

⁸ Nii Laatsarus kui ka Marta teadsid, et Maarja oli nardiõlipoti ostmiseks ammu raha kogunud, nad olid kogu

südamest selle poolt, et Maarja toimiks nii, nagu ta süda ütleb, sest nad olid jõukad ja said endale sellist ohvrit vabalt lubada.

⁹ Kui ülempreestrid sellest Betaanias Jeesuse ja Laatsaruse auks korraldatud õhtusöögist kuulsid, hakkasid nad arutama, mida tuleks teha Laatsarusega. Ning nad jõudsid peagi otsusele, et ka Laatsarus peab surema. Nad järeldasid õigesti, et Jeesust pole mõtet tappa, kui nad jätavad ellu Laatsaruse, kelle ta oli surnuist üles äratanud.

2. PÜHAPÄEVA HOMMIK KOOS APOSTLITEGA

¹ Tol pühapäevahommikul Siimoni kaunis aias kutsus Meister oma kaksteist apostlit enda ümber ja andis neile enne Jeruusalemma sisenemist veel viimased nõuanded. Ta ütles neile, et esineb ja õpetab enne Isa juurde tagasipöördumist tõenäoliselt veel palju kordi, kuid soovitas apostlitel paasapäeva ajal Jeruusalemmas igasugusest avalikust tööst hoiduda. Ta käskis neil enda lähedusse jääda ning „jälgida ja palvetada”. Jeesus teadis, et paljud tema apostlid ja lähemad poolehoidjad kannavad kogu aeg salaja mõõka kaasas, ent ei maininud seda sõnagagi.

² Tol hommikul antud õpetused hõlmasid ka lühiülevaadet jutlustamistööst alates nende ametissepühitsemisest Kapernauma lähedal kuni päevani, mil nad valmistasid Jeruusalemma sisenema. Apostlid kuulasid vaikides, esitamata küsimusi.

³ Taavet Sebedeus oli varahommikul Pella laagri varustuse müügist saadud raha Juuda kätte andnud ja Juudas oli omakorda usaldanud suurema osa sellest nende võõrustaja Siimoni kätte, sest Jeruusalemma minnes võis seda vaja minna.

⁴ Pärast apostlitega nõupidamist vestles Jeesus Laatsarusega ja soovitas tal vältida oma elu ohverdamist Suurkohtu kättemaksuhimule. Sellele manitsusele kuuletudes põgeneski Laatsarus mõne päeva pärast Filadelfiasse, sest Suurkohtu ametnikud olid saatnud mehed teda vahistama.

⁵ Kõik Jeesuse pooldajad tunnetasid mingil moel ähvardavat kriisi, ent Meistri ebatavaline rõõmsameelsus ja erakordselt hea tuju ei lasknud neil täielikult selle tõsidust mõista.

3. TEELEASUMINE JERUUSALEMMA

¹ Betaania oli templist ligikaudu kolme kilomeetri kaugusel ja tol pühapäeval kell pool kaks valmistuski Jeesus Jeruusalemma minema. Ta armastas Betaaniat ja selle lihtsaid inimesi väga. Naatsaret, Kapernaum ja Jeruusalemm olid ta tagasi lükanud, kuid Betaania oli ta vastu võtnud ja temasse uskunud. Ning just selles väikeses külas, kus peaaegu iga mees, naine ja laps olid uskujad, otsustas ta teha oma maise annetumise vägevaima töö, Laatsaruse ülesäratamise. Ta ei äratanud Laatsarust surnuist selleks, et külaelanikud uskuma hakkaksid, vaid sellepärast, et nad juba uskusid.

² Jeesus oli mõelnud Jeruusalemma minekule kogu hommiku. Ta oli seni püüdnud hoiduda olukorrast, kus rahvas teda messiana tervitaks, ent nüüd oli kõik teisiti. Ta lähenes juba oma maise elujärgu lõpule ja Suurkohus oli teda surma mõistnud, seega ei saanud midagi halba juhtuda, kui ta jüngritel lastaks vabalt oma tundeid väljendada, nagu võis juhtuda, kui ta otsustaks linna ametlikult ja avalikult siseneda.

³ Jeesuse otsus avalikult Jeruusalemma siseneda ei olnud tema viimane katse rahva soosingut võita ega ka soov võimu haarata. Samuti ei teinud ta seda sugugi oma jüngrite ja apostlite inimlike igatsuste rahuldamiseks. Jeesusel polnud mingeid kujuklusrikkaid illusioone: ta teadis hästi, millega see külastus pidi lõppema.

⁴ Otsustanud Jeruusalemma avalikult siseneda, oli Meistril vaja valida õige viis selle otsuse täideviimiseks. Jeesus mõtles kõigile teataval määral vastuolulistele ennustustele messia kohta, ent talle näis kohane järgida vaid üht neist. Enamikus neist niinimetatud prohvetlikest ennustustest kirjeldati kuningat, Taaveti poega ja troonipärijat, julget ja aktiivset ilmalikku kogu Iisraeli vabastajat välismaise ülemvõimu ikke alt. Kuid kavatses avalikult siseneda Jeruusalemma võis Jeesuse arvates järjekindlalt juhinduda ühest pühakirjast, mida olid vahel messiaga seostanud need, kes pooldasid rohkem tema missiooni vaimset käsitust. See kirjakoht kuulus Sakarja teksti ja selles öeldi: „Ole väga rõõmus, oo Siioni tütar; hõiska, oo Jeruusalemma tütar! Vaata, sulle tuleb sinu kuningas. Ta on õiglane ja ta toob pääsemise. Ta tuleb alandlikul kombel, istudes emaeelsi seljas, sälu seljas, kes on koormakandja looma varss.”

⁵ Sõjamehest kuningas on sisenenud alati linna hobuse seljas, rahu ja sõpruse missiooni täitev kuningas eesli seljas. Jeesus ei tahtnud tulla Jeruusalemma hobuse, vaid eesli seljas, rahumeelselt ja hea tahtega nagu Inimese Poeg.

⁶ Jeesus oli kaua püüdnud otsese õpetamise teel oma apostlitele ja jüngritele selgeks teha, et tema kuningriik pole sellest maailmast, vaid on puhtvaimne seisund, ent see polnud tal õnnestunud. Seda, mis tal ei läinud korda selgesõnalise isikliku õpetamise teel, püüdis ta nüüd saavutada sümboolse üleskutsega. Nii kutsuski Jeesus kohe pärast lõunasööki Peetruse ja Johannease ning käskinud neil minna Betfagesse, peateest veidi eemal ja Betaaniast loode pool asuvasse naaberkülla, lisas ta: „Minge Betfagesse, kui jõuate teeristile, siis näete seal üht köidikus eeslisälgu. Siduge ta lahti ja tooge kaasa. Kui keegi küsib teilt, miks te seda teete, öelge ainult: „Meistril on teda vaja.”” Ja kui kaks apostlit läksid Meistri käsul Betfagesse, leidsid nad sälu, kes oli tänaval nurgapealse maja lähedal oma ema külge seotud. Kui Peetrus hakkas sälgu lahti siduma, tuli omanik küsima, miks nad seda teevad. Peetrus vastas, nagu Jeesus oli käskinud, ja mees ütles: „Kui teie Meister on Jeesus Galileast, las ta siis võtab selle sälu.” Nii tulidki nad koos säliga tagasi.

⁷ Selleks ajaks oli Jeesuse ja tema apostlite ümber kogunenud mitusada palverändurit. Alates ennelõunast olid

paasapühale siirdujad siia peatuma jäänud. Taavet Sebe-deus ja mõned tema endised sõnumitoojad kiirustasid va-hepeal Jeruusalemma, kus nad levitasid templit külastava-te palverändurihulkade seas teadet, et Jeesus Naatsaretlane siseneb peagi võidukalt linna. Nii koguneski mitu tu-hat külalist tervitama seda kuulsat prohvetit ja imetegijat, keda paljud messiaks pidasid. Jeruusalemmast välja valgu-nud rahvahulk kohtus linna tuleva Jeesuse ja tema arvuka-te saatjatega kohe, kui nad olid Õlimäe harja ületanud ja hakanud linna laskuma.

⁸ Kui rongkäik Betaaniast liikuma hakkas, tekkis rõõ-mutseva rahvahulga seas suur elevus; nende hulgas oli jüngreid, uskujaid ja linna külastavaid palverändureid, kes suures osas pärinesid Galileast ja Pereast. Vahetult enne teeelasumist jõudsid kohale algse naiskorpuse kaksteist lii-get, saadetuna oma kaaslastest, ning ka nemad ühinesid selle rõõmsalt läbi linna liikuva ainulaadse rongkäiguga.

⁹ Enne teeleminekut olid Alfeuse kaksikud pannud oma kuued eesli turjale ja hoidnud looma kinni, kuni Meister talle selga ronis. Kui rongkäik Õlimäe tipu poo-le liikus, heitis pidutsev rahvahulk kuued seljast ja murdis lähemal asuvatelt puudelt oksi, et kuninglikku Poega, töö-tatud messiat kandvale eeslile auvaipa valmistada. Kui rõõ-mus rahvahulk Jeruusalemmale lähenes, hakati laulma või õigemini kooris hüüdma psalmi „Hosianna Taaveti poja-le! Õnnistatud olgu see, kes tuleb Issanda nimel. Hosian-na kõrgeimale. Õnnistatud olgu kuningriik, mis tuleb tae-vast”.

¹⁰ Jeesus oli teel olles rõõmus ja heas tujus, kuni jõudis Õlimäe harjale, kust avanes täielik vaade linnale ja temp-litornidele. Seal peatas Meister rongkäigu ja suur vaikus laskus kõigele, kui nähti, et ta nutab. Vaadates suurt rah-vahulka, kes linnast teda tervitama tuli, ütles Meister läbi pisarate väga tundeküllaselt: „Oo Jeruusalemm, oleksid si-na, just sina, vaid teadnud vähemalt täna, sel sinu päeval, asju, mis tooksid sulle rahu ja mida sa oleksid nii vabalt saanud! Nüüd aga kaovad need hiilgused varsti su silmist. Sa lükkad Inimese Poja peagi tagasi ja pöörad selja pääse-mise evangeeliumile. Pole kaugel päevad, mil su vaenlased kaevavad su ümber kaevikud ja piiravad sind igast küljest; nad hävitavad su täielikult, nii et kivi ei jää kivi peale. Ning kõik see tabab sind sellepärast, et sa ei tundnud jumaliku külalise saabumise aega. Sa lükkad peagi tagasi Jumala kin-gituse ja kõik inimesed hülgavad sinu.”

¹¹ Kui ta lõpetas, hakkasid nad Õlimäelt laskuma ja pea-gi ühines nendega hulk Jeruusalemma külalisi, kes lehvita-sid palmiokstega, laulsid hosiannasid ja väljendasid muul viisil oma lustlikkust ning ühtekuuluvust. See rahvahul-ga väljumine Jeruusalemmast, et neile vastu tulla, ei olnud Meistri kavandatud, see oli teiste töö. Tema plaanides ei olnud kunagi midagi dramaatilist.

¹² Meistrit tervitama tulnud rahvahulga seas oli ka pal-ju varisere ja teisi tema vaenlasi. Rahva äkiline ja ootama-tu tervituspuhang häiris neid väga, nad kartsid, et Jeesu-se vahistamine võib vallandada rahva avaliku mässu. Nad

kartsid väga linna külastavaid rahvahulki, kes olid Jeesu-sest palju kuulnud ja kelle seast paljud temasse uskusid.

¹³ Jeruusalemmale lähenedes muutus rahvas üha ekstaatilisemaks, mistõttu mõned variserid astusid Jeesusele lähemale ja ütlesid: „Õpetaja, sa peaksid oma jüngreid noo-mima ja manitsema neid sündsamalt käituma.” Jeesus vastas: „See on täiesti kohane, et need lapsed tervitavad Rahu Poega, kelle ülempreestrid on tagasi lükanud. Kasutu oleks neid peatada, sest siis hakkaksid teeäärsed kividki nutma.”

¹⁴ Variserid kiirustasid rongkäigust ette, et ühineda taas Suurkohtuga, mis samal ajal templis istungit pidas, ja tea-tasid sealolijatele: „Vaadake, kõik, mis me teeme, on asjatu! See galilealane ajab kõik meie plaanid segi. Inimesed on te-ma pärast mõistuse kaotanud, kui me seda harimatut massi ei takista, järgneb kogu maailm talle.”

¹⁵ Sellele rahva pealiskaudsele ja spontaansele entu-siasmipuhangule ei tohiks tegelikult kuigi suurt tähtsust omistada. Tervitus oli küll rõõmus ja siiras, kuid ei andnud tunnistust tõelisest sügavast veendumusest selle pidutseva hulga südameis. Nad olid täpselt sama kiiresti valmis Jee-suse veel sel nädalal tagasi lükkama, kui Suurkohus oli te-ma suhtes kindla ja otsustava seisukoha võtnud ning ne-mad oma illusioonid kaotanud — kui nad olid taibanud, et Jeesus ei kavatsegi kauahellitatud lootuste kohaselt ku-ningriiki rajada.

¹⁶ Ent kogu linnas valitses suur erutus, nii et igaüks kü-sis: „Kes see mees küll on?” Ja rahvahulk vastas: „See on Galilea prohvet Jeesus Naatsaretlane.”

4. TEMPLI LÄHEDAL

¹ Sel ajal kui Alfeuse kaksikud eesli omanikule tagasi viisid, eemaldusid Jeesus ja kümme apostlit oma lähema-test kaaslastest ning kõndisid templis ringi, jälgides paasa-püha ettevalmistusi. Ei tehtud ainsatki katset Jeesust tüli-tada, sest Suurkohus kartis väga rahvast; see oli üks põhjus, miks Jeesus oli lubanud rahvahulgal end sel moel tervitada. Apostlid ei aimanud, et see oli ainus inimlik toimumisviis, mis aitas vältida Jeesuse kohest vahistamist tema linna sise-nemisel. Meister soovis anda nii ülematele kui ka alamatele Jeruusalemma elanikele ning kümnetele tuhandetele paa-sapühale tulnud külalistele viimase võimaluse evangeeliu-mi kuulata ja Rahu Poega vastu võtta, kui nad seda soovi-vad.

² Kui saabus õhtu ja rahvas läks süüa otsima, jäi Jeesus oma lähemate poolehoidjatega üksi. Kui imelik päev see oli olnud! Apostlid olid mõtlikud, kuid sõnatud. Nad pol-nud Jeesusega koos veedetud aastate jooksul veel kunagi niisugust päeva näinud. Nad istusid hetkeks korjanduskas-ti kõrvale, vaadates, kuidas inimesed oma annetusi teevad: rikkad panid kasti palju ja igaüks andis midagi vastavalt oma vara suurusle. Viimaks tuli keegi viletsates rõivastes vaene lesknaine ja nad nägid, et ta lasi torusse kaks vee-ringut (väikest vaskraha). Ja siis ütles Jeesus apostlite tähe-lepanu sellele lesele juhtides: „Pange tähele, mida te prae-gu nägite. See vaene lesk pani raha kõigist teistest rohkem, sest teised annetasid veidi oma ülejääkidest, aga see vaene

naine, kes kannatab ise puudust, andis kõik, mis tal oli — omaenda elamisraha.”

³ Õhtu lähenedes jalutasid nad vaikides templiõuedel ja kui Jeesus oli need tuttavad paigad veel kord üle vaadanud, ütles ta oma eelmiste ja veel varasemate külastustega kogitud tundmusi meenutades: „Mingem Betaaniasse puhkama.” Jeesus läks koos Peetruse ja Johannesega Siimoni majja, ülejäänud apostlid aga peatusid Betaanias ja Betfages oma tuttavate juures.

5. APOSTLITE SUHTUMINE

¹ Kui nad tol pühapäevaõhtul Betaaniasse tagasi tulid, kõndis Jeesus apostlite ees. Keegi ei rääkinud sõnagi, kuni nad pärast Siimoni majani jõudmist lahku läksid. Veel kunagi polnud kes tahes kaksteist inimolendit läbi elanud nii mitmekesisel ja seletamatul emotsioone, kui need, mis nüüd tulvasid läbi nende taevariigi saadikute meele ja hinge. Need tublid galilealased olid segaduses: nad ei teadnud, mis neid järgmisena ees ootab, nad olid liiga üllatunud, et eriti palju karta. Nad ei teadnud Meistri järgmise päeva plaanidest midagi ega esitanud ka küsimusi. Kõik läksid oma ööbimispaikadesse, kuid magasid väga vähe, välja arvatud kaksikud. Ent nad ei korraldanud Jeesusele Siimoni majas relvastatud valvet.

² Andreas oli väga hämmastunud, peaaegu segaduses. Ta oli apostlitest ainus, kes rahva tervituspuhangut tõsiselt ei võtnud. Ta oli liialt hõivatud mõtetega enda kui apostlikorpuse ülema kohustustest, et tõsiselt kaaluda rahvahulga valjude hosiannade tähendust või tähtsust. Andreas jälgis hoolikalt mõnda oma kaaslast, sest kartis, et nad elevusest emotsioonidele järele annavad — eriti Peetrust, Jaakobust, Johannest ja seloos Siimonit. Sel ja vahetult järgnevatel päevadel vaegasid Andreast pidevalt tõsised kahtlused, ent ta ei rääkinud oma apostlitest kaaslastele oma halbadest eelaimustest. Ta tundis muret mõne tema teada mõõgaga relvastatud apostli käitumise pärast, ent ta ei aimanud, et isegi ta oma vend Peetrus relva kannab. Ning sellepärast jättis rongkäik Jeruusalemma Andreasele üsna kesise mulje: tal oli oma ametikohustustega liiga palju tegemist, et see oleks teda rohkem mõjutanud.

³ Siimon Peetruse lõi rahva entusiasm peaaegu jalust maha, aga selleks ajaks, kui nad tol õhtul Betaaniasse tagasi pöördusid, oli ta juba tunduvalt kainenunud. Peetrus ei saanud Meistri kavatsustest lihtsalt aru. Ta oli kohutavalt pettunud, et Jeesus ei teinud selle avaliku soosingu laineharjal ühtki avaldust. Peetrusele jäi arusaamatuks, miks Jeesus polnud rahvaga rääkinud, kui nad templisse jõudsid, ega lubanud kas või mõnel apostlil rahvahulga poole pöörduda. Peetrus oli suurepärane jutlustaja ja talle ei meeldinud, et see suur, vastuvõtlik ja entusiastlik publik ära kasutamata jäi. Ta oleks nii väga tahtnud sealsamas templis sellele hulgale taevariigi evangeeliumi jutlustada, ent Meister oli neid eriliselt manitsenud, et nad tol paasapühanädal Jeruusalemmas ei õpetaks ega jutlustaks. Üleminek linna suundunud vaatamänguliselt rongkäigult tegelikkusele

mõjus Siimon Peetrusele hävitavalt: ööseks oli ta kainenunud ja kirjeldamatult kurb.

⁴ Jaakobus Sebedeusele oli see pühapäev kimbatuse ja sügava segaduse päevaks. Ta ei suutnud aru saada, mis toimub; ta ei saanud aru, mida Meister taotles, kui lubas end nii ohjeldamatult tervitada ja keeldus siis templisse jõudes inimestega rääkimast. Kui rongkäik Õlimäelt alla Jeruusalemma poole suundus ja eriti siis, kui neile tulid vastu tuhanded palverändurid, kes saabusid suure vooluna Meistrit tervitama, tabasid Jaakobust julmalt vastuolulised tunded — ühelt poolt elevus ja heameel nähtu üle, teiselt poolt aga sügav hirm selle ees, mis võib juhtuda, kui nad templisse jõuavad. Ning kui Jeesus eesli seljast maha ronis ja hakkas kiirustamata templiõuedel ringi jalutama, tundis ta masendust ja pettumust. Jaakobus ei saanud aru, miks jäeti kasutamata nii suurejooneline võimalus taeva-riiki kuulutada. Ööseks oli tema meel murettekitava ja kohutava määramatuse tugevas haardes.

⁵ Johannes Sebedeus sai juba peaaegu aru, miks Jeesus nii talitas; vähemalt mõistis ta osaliselt selle niinimetatud võiduka Jeruusalemma sisenemise vaimset tähtsust. Kui rahvas templi poole liikus ja Johannes Meistrit sälu seljas istumas nägi, meenus talle, et Jeesus oli kunagi tsiteerinud üht pühakirja kirjakohta Sakarjalt, milles kirjeldati saabuvat messiat rahutoojana, kes ratsutab Jeruusalemma eesli seljas. Kui Johannes selle pühakirjakoha üle järele mõtles, hakkas ta ka pühapäeva pärastlõunal toimunud rongkäigu tähendusest aru saama. Ta sai selle kirjakohta tähendusest piisavalt aru, et vahejuhtumist mõnevõrra rõõmu tunda ja mitte langeda masendusse võiduka rongkäigu näiliselt sihitu lõpu tõttu. Johannesele oli loomumane mõelda ja tunda sümbolite keeles.

⁶ ¶ Filippuse viis see ootamatu ja spontaanne puhang täiesti tasakaalust välja. Õlimäelt laskudes ei suutnud ta oma mõtteid piisavalt koguda, et selle demonstratsiooni tähenduses selgusele jõuda. See etendus isegi meeldis talle teatud mõttes, sest sellega austati tema Meistrit. Kui nad templi juurde jõudsid, hakkas teda vaevama mõte, et Jeesus võib tal paluda rahvahulka toita, ja seetõttu oli rahvast rahulikult eemaldunud Jeesuse käitumine, mis enamikule apostlitest nii valusa pettumuse valmistas, Filippusele suureks kergenduseks. Kaheteistkümne majandusülemale olid rahvahulgad vahel suuri katsumusi valmistanud. Kui Filippuse kartused rahva aineliste vajaduste suhtes hajusid, väljendas ta koos Peetrusega pettumust, et ei tehtud midagi rahva õpetamiseks. Õhtul mõtles ta läbielatu üle järele ja tal tekkis kiusatus kahelda kogu taevariigi-idees: ta imestas siiralt, mida kõik need asjad võiksid tähendada, kuid ei väljendanud kellelegi oma kahtlusi — selleks armastas ta Jeesust liiga palju. Tal oli Meistrisse suur usk.

⁷ ¶ Kui mitte arvestada sümboliseid ja prohvetlikke aspekte, sai Naatanael teistest paremini aru, miks Meister paasapüha palverändurite avalikku toetust kasutas. Ta jõudis juba enne templisse sisenemist arusaamisele, et ilma niisuguse demonstratiivse Jeruusalemma saabumiseta oleksid Suurkohtu ametnikud Jeesuse vahistanud ja vangi

pannud, niipea kui too oleks sõandanud linna tulla. Seepärast polnud ta sugugi üllatunud, et Meister rõõmsalt hõiskavat rahvahulka rohkem ei kasutanud, kui oli kord linna müüride vahel ja juutide juhtidele näidanud, et nad peaksid tema kohesest vangistamisest hoiduma. Mõistnud tõelist põhjust, miks Meister niimoodi linna sisenes, tegi Naatanael loomulikult kõike kaasa tasakaalukamalt ning Jeesuse käitumine tundus talle palju vähem häiriv ja pettumust valmistav kui teistele apostlitele. Naatanael usaldas väga Jeesuse inimestetundmist ning tema tarkust ja kavalust raskete olukordadega toime tulla.

⁸ ¶ Matteuses tekitas see rongkäik algul kimbatust. Ta suutis nähtust aru saada alles siis, kui temalegi meenus Sakarja kirjakoht, kus prohvet vihjas Jeruusalemma rõõmuhoisetele oma kuninga saabumise üle, kes toob pääsemise ja ratsutab eeslivarsa seljas. Kui rongkäik linna suunas liikus ja edasi templile lähenes, sattus Matteus ekstaasi, olles kindel, et kui Meister jõuab selle karjuva rahvahulga eesotsas templisse, juhtub midagi erakordset. Kui üks variser Jeesust pilkas, öeldes: „Vaadake kõik, kes siin tuleb, see on juutide kuningas eesli seljas!”, suutis Matteus vaevu oma käed temast eemal hoida. Mitte ükski teine kaheteistkümne seast polnud tol õhtul tagasiteel Betaaniasse suuremas masenduses. Temal, Siimon Peetrusel ja seloot Siimonil olid närvid kõige rohkem pingul ja õhtuks oli Matteus täiesti kurnatud. Ent hommikuks oli ta meel palju rõõmsam, ta oskas ikkagi kaotusega leppida.

⁹ ¶ Toomas oli kaheteistkümnest kõige enam kimbatuses ja hämmeldunud. Suurema osa ajast ta lihtsalt kõndis kaasa, imestades selle vaatepildi üle ja arutledes, miks Meister küll nii isäralikus demonstratsioonis osalema peaks. Sügaval sisimas pidas ta kogu seda etendust veidi lapsikuks, kui mitte lausa rumalaks. Ta polnud Jeesust kunagi näinud midagi taolist tegemas ega suutnud tema imeplikku käitumist tol pühapäeva pärastlõunal kuidagi põhjendada. Kui nad templisse jõudsid, oli Toomas järeldusele jõudnud, et selle avaliku demonstratsiooni eesmärk on hirmutada Suurkohut, et see ei julgeks Meistrit kohe vahistada. Tagasiteel Betaaniasse mõtles Toomas palju, kuid ei öelnud midagi. Magamamineku ajaks hakkas Meistri kavalalt lavastatud tormiline Jeruusalemma sisenemine talle juba mõnevõrra nalja tegema ja tema tuju tõusis tunduvalt.

¹⁰ Seloot Siimoni jaoks oli see pühapäev alanud suurepäraselt. Ta vaimusilmas olid imelised teod, mida Jeruusalemmas eelolevatel päevadel tehakse, ja selles suhtes oli tal õigus, ent Siimon unistas juutide uue, omaenda valitsuse sisseseadmisest koos Jeesuse asumisega Taaveti troonile. Siimon nägi rahvuslasi kohe pärast kuningriigi välja kuulutamist tegutsema hakkamas ja ennast uue kuningriigi koonduvate sõjajõudude ülemjuhatajana. Õlimäelt lasledes nägi ta oma kujutlustes isegi Suurkohut ja kõiki selle poolehoidjaid enne sama päeva päikeseloojangut surnutena. Ta uskus tõesti, et kohe toimub midagi suurt. Ta oli kogu rahvahulga seas kõige valjuhäälses. Samal pärastlõunal kella viieks oli see apostel vaikne, löödud ja pettunud. Ta

ei toibunudki enam kunagi täielikult masendusest, mis selle päeva šoki tulemusena teda tabas; vähemalt mitte enne, kui tükk aega pärast Meistri ülestõusmist.

¹¹ Alfeuse kaksikute jaoks oli see täiuslik päev. Nad nautisid tõesti seda kõike kuni lõpuni ning et nad polnud vaikselt templikülastamise ajal kohal, jäi neil rahva paljutöötava vaimustusepuhangu pettumust valmistav jätk suures osas nägemata. Nad ei suutnud apostlite rõhutatud käitumisest tol õhtul Betaaniasse naastes kuidagi aru saada. Kaksikutele jäi see päev alaliseks meelde lausa maapealse paradiisina. See päev oli nende apostlielu rahuldustpakkuv kulminatsioon. Ning tolle pühapäeva õhtupooliku elevuse meenutamine oli neile toeks kõigi selle sündmusrikka nädala tragöödiate ajal kuni ristilöömistunnini. See oli kaksikute arvates kuningale kõige sobivam linna sisenemise viis, nad nautisid rongkäigu igat hetke. Nad kiitsid täielikult heaks kõik, mida nägid, ja pidasid mälestust sellest kaua kalliks.

¹² Juudas Iskariotile avaldas see rongkäik Jeruusalemma halvemat mõju kui kõigile teistele apostlitele. Tema mõtteis toimus ebameeldiv käärimine, sest Meister oli talle eelmisel õhtul teinud etteheite seoses Maarjaga, kes oli Siimoni majas pidusöögi ajal Jeesust võidnud. Kogu see vaatepilt oli Juudale vastik. See tundus talle lapsik ja isegi naeruväärne. Kui see kättemaksuhimuline apostel tol pühapäeva õhtupoolikul toimunud meenutas, näis Jeesus talle rohkem klouni kui kuningana. Kogu etendus oli talle südamest vastumeelt. Ta jagas kreeklaste ja roomlaste põlgust igapäev suhtes, kes langeb nii madalale, et nõustub sõitma eesli või eeslisälu seljas. Kui võidukas rongkäik oli linna sisenenud, oli Juudas peaaegu otsustanud niisuguse taevariigi ideest loobuda: ta oli peaaegu otsustanud hüljata kõik need jantlikud katsed taevariiki rajada. Ja siis mõtles ta Laatsaruse ülesäratamisele ja paljudele muudele asjadele ning otsustas kaheteistkümne sekka vähemalt üheks päevaks edasi jääda. Pealegi oli kott tema käes ja ta ei tahtnud teisi rahata maha jätta. Tagasiteel Betaaniasse ei tundunud tema käitumine tol õhtul sugugi imelik, sest kõik apostlid olid sama rõhutatud ja vaiksed.

¹³ Juudale mõjusid väga tema saduseridest sõprade pilked. Kui ta tegi lõpliku otsuse Jeesus ja oma kaasapostlid hüljata, ei mõjutanud miski muu teda nii väga kui vahejuhtum, mis toimus, kui Jeesus jõudis linnavärvate juurde: üks silmapaistev saduser (Juuda perekonnatuttav) tormas lustlikult ironiseerides tema juurde, patsutas talle seljale ja ütles: „Miks oled sa nii mureliku näoga, mu sõber; rõõmustagem kõik koos, kuulutades juutide kuningaks selle Jeesus Naatsaretlast, kes sõidab Jeruusalemma värvatest sisse eesli seljas.” Juudas polnud kunagi kohkuma löönud tagakiusamiste ees, kuid niisugust naeruvääristamist ei suutnud ta taluda. Kaua alla surutud kättemaksuhimu segunes nüüd saatusliku hirmuga naeruvääristamise ees, kohutava ja pelutava tundega, et ta peab Meistri ja teiste apostlite pärast häbenema. Südames oli see ametisse pühitsetud taevariigisaadik juba desertöör, avalikuks lahkulöömiseks Meistrit oli tal vaja vaid usutav vabandus leida.

ESMASPÄEV JERUUSALEMMAS

TOL esmaspäeva varahommikul kogunesid Jeesus ja apostlid, nagu varem kokku lepitud, Siimoni ja Betaanias ja asusid pärast lühikest nõupidamist teele Jeruusalemma. Templi poole astudes olid kõik kahteist imelikult vaiksed, sest nad polnud eelmisel päeval läbielatud veel toibunud. Meistri äkiline taktikamuutus ja keeld tegelda tol paasapühanädalal avaliku õpetamisega tekitas neis ootusi ja kartusi ning neile mõjus sügavalt sellest tulenev teatav eraldatusetunne.

² Kui see rühm Õlimäelt laskus, sammus Jeesus ees ja apostlid mõtlikus vaikusel kohe tema järel. Kõigil peale Juudas Iskarioti oli esikohal küsimus, mida Meister küll täna teeb. Juudast oli vallanud vaid üks mõte ja see oli: mida teha? Kas minna koos Jeesuse ja oma kaaslastega või eemalduda neist? Ja kui neist lahkuda, siis kuidas nendega suhted katkestada?

³ Nad saabusid templisse tol kaunil hommikul kella üheksa paiku ja läksid kohe suurele õuele, kus Jeesus oli nii sageli õpetanud. Teda oodanud uskujaid tervitanud, astus Jeesus ühele õpetajapoodiumile ja hakkas kokkutulnud rahvale rääkima. Apostlid eemaldasid veidi kaugemale ja jäid edasisi sündmusi ootama.

1. TEMPLI PUHASTAMINE

¹ Seoses templi palveldamisteenistuste ja -tseremooniatega toimus templiõuedel laialdane kaubandustegevus. Pakuti mitmesugusteks ohverdamisteks sobivaid loomi. Ehkki palveldajal lubati tuua ohvriks ka oma loom, pidi see olema leviitide seaduste kohaselt, nagu seda templi ametlikud inspektorid tõlgendasid, ilma ühegi „veata”. Nii mõnigi palveldaja oli tunda saanud alandust, kui tema enda arvates täiuslik loom templikontrollide poolt tagasi lükati. Seepärast sai üldiseks tavaks osta ohvriloomad templist ja ehkki läheduses Õlimäel leidis samuti mitu müügikohata, oli järk-järgult kujunenud kombeks osta loomad otse templiaedikutest. Nii oli alguse saanud ulatuslik äritegevus, millega teeniti tohutuid kasumeid. osa tuludest läks templi varakambrisse, kuid suurem osa liikus kaudset teed pidi valitsevate ülempreestrite perede kätte.

² Loomakaubandus templis õitses, sest ehkki palveldaja ostis looma siit veidi kõrgema hinnaga, ei pidanud ta enam muid makse maksma ja võis olla kindel, et kavatsetavat ohvrit ei lükata mõne tõelise või formaalse vea pärast tagasi. Lihtrahvalt võeti aeg-ajalt teatud üüratuid lisatasusid, eriti suurte rahvuslike pidustuste ajal. Kord läksid ahned preestrid isegi nii kaugele, et nõudsid terve nädala palga paari tuvi eest, ehkki need oleks võinud mõne veeringu eest vaestele müüa. „Hannase pojad” olid hakanud avama juba templiõuedel oma turge, neidsamu kaubaturge, mis püsisid seni, kuni määratsevad rahvahulgad need kolm aastat enne templi hävitamist lõpuks ümber lükkasid.

³ Ent ohvriloomade ja muu kaubaga äritsemine polnud ainus viis templiõuede labastamiseks. Samal ajal arenes välja ulatuslik pangandus- ja äritehingute süsteem ning needki tehingud sooritati otse templiõuedel. See kõik kujunes välja nii: Asmonite dünastia ajal vermisid juudid endale oma hõberahad ja sai tavaks nõuda templimaksuks pool seeklit; ka kõik muud templimaksud tasuti nendesamade juudi müntidega. Selle korra tõttu tuli paratamatult anda rahavahetajatele luba vahetada kogu Palestiinas ja Rooma impeeriumi teistes provintsidest ringluses olevaid paljusid rahasid juutide vermitud ortodoksse seekli vastu. Templi peamaks, mida maksid kõik peale naisete, orjade ja laste, oli üks seekel, mis oli ligikaudu kümnesendise münti suurune, kuid kaks korda paksem. Jeesuse ajaks olid preestrid juba templimaksude maksmisest vabastatud. Nii seadsidki volitatud rahavahetajad paasapühale eelneva kuu 15. kuni 25. kuupäevani Palestiina tähtsamates linnades üles oma letid, et varustada juudi rahvast õige rahaga templimaksude maksmiseks Jeruusalemmas. Kui need kümme päeva läbi said, kolisid rahavahetajad Jeruusalemma ja seadsid oma vahetuslauad üles templiõuedel. Neil lubati võtta ligikaudu kümnesendise väärtusega münti vahetamise eest kolm kuni neli senti komisjonitasu, suurema raha vahetamise eest aga kaks korda rohkem. Templipankurid said kasumit ka kogu selle raha vahetamiselt, millega osteti ohvriloomi, maksti vannete eest ja toodi ohvreid.

⁴ Peale selle, et templi rahavahetajad teenisid kasumit nende igapäevaste pangateenustega, vahetades enam kui kahtekümmend erinevat raha, mida Jeruusalemma külastavad palverändurid sinna aeg-ajalt tõid, sooritasid nad ka muid pangatehinguid. Äritegevus oli nii templi varakambrile kui ka templi valitsejatele tohutult kasulik. Templi varakambris oli üsna sageli vara rohkem kui kümme miljoni dollari eest, kuna lihtrahvas vireles vaesuses ja maksis ebaõiglasi makse.

⁵ Selle rahavahetajate, kaupmeeste ja kariloomamüüjate lärmaka hulga seas püüdis Jeesus tol esmaspäevahommikul taevariigi evangeeliumi õpetada. Ta polnud ainus, kellele see templi labastamine vastumeelne oli: liht-rahvale, eriti teistest provintsidest tulnud juutidele, tundus nende rahva palveldamiskoda rüvetav kasumiteenimine sügavalt vastumeelne. Ka Suurkohus ise pidas oma korrapäraseid istungeid kambris, mida ümbritses äritsemise ja kaubavahetusega kaasnev melu ja korralagedus.

⁶ Kui Jeesus tahtis kõnelema hakata, juhtus kaks asja, mis tema tähelepanu endale tõmbasid. Läheduses asuva rahalaua ääres oli puhkenud äge ja tuline vaidlus, sest ühelt Aleksandria juudilt oli liiga palju tasu võetud, samal ajal lõhestasid õhku sadakonna pullvasika mõirged, keda aediku ühest osast teise aeti. Kui Jeesus hetkeks vaikides mõtlikult seda äritsemist ja segadust vaatles, nägi ta enda lähedal seis-
mas üht lihtsameelset galilealast, kellega oli kord Jireonis

vestelnud, kui kõrgid ja end kõrgemaks pidanud juudalased olid seda meest naeruvääristanud ja tõuganud — kõik see kokku tekitas Jeesuse hinges teda aeg-ajalt tabava isäraliku nõrdimuspuhangu.

⁷ Hämmastades lähedal seisvaid apostleid, kes hoidusid järgnevates sündmustes osalemast, astus Jeesus õpetajapoodiumilt alla, läks üle õue loomi ajava poisi juurde, võttis tema käest nõõridest piitsa ning ajas loomad kiiresti templist välja. Ent see polnud veel kõik: ta astus majesteetliku sammuga tuhandete templiõuele kogunenute imestavate pilkude all kaugeima loomaaediku juurde, avas kõigi latrite ukseid ja ajas vangistatud loomad välja. See erutas kokkukogunenud palverändureid, nad liikusid valjude hüüetega kauplejate poole ja hakkasid rahavahetajate laudu ümber lükkama. Vähem kui viie minutiga oli kogu äritegevus templist pühitud. Selleks ajaks kui Rooma valve-sõdurid lähedusest kohale ilmusid, oli kõik juba vaikne ja rahvas rahunenud. Jeesus pöördus poodiumile tagasi ja ütles rahvale: „Te nägite täna seda, mis pühakirjades on kirjutatud: „Mu koda nimetatakse kõigi rahvaste palvekojaks, teie aga olete sellest teinud röövlikoopa.”“

⁸ Ent enne kui ta sai kõnelemist jätkata, hakkas rahvahulk tema kiituseks hosiannasid hüüdma ja peagi astus rahva ette rühm noori, kes laulsid tänu- ja kiidulaule labaste ja kasumiahnete kaubitsejate pühast templist mine-maajamise ülistuseks. Selleks ajaks olid kohale jõudnud ka mõned preestrid ja üks neist küsis Jeesuselt: „Kas sa pole kuulnud, mida räägivad leviitide lapsed?” Ja Meister vastas: „Kas sa pole lugenud, et väetite ja imikute suu läbi täiustatakse kiitust?” Ja kogu ülejäänud päeva, mil Jeesus õpetas, seisid rahva seatud valvurid iga võlvkäigu juures ega lubanud kellelgi isegi tühja nõud üle templiõuede kanda.

⁹ Kui ülempreestrid ja kirjatundjad juhtunust kuulsid, jäid nad lausa keeletuks. Nad kartsid Meistrit nüüd veel enam ja olid veelgi kindlamad oma otsuses ta hävitada. Ent nad olid nõutud. Nad ei teadnud, kuidas teda surmata, sest kartsid väga rahvahulki, kes labaste kasumiteenijate kukutamise avalikult heaks olid kiitnud. Kogu selle templiõuedel nii vaikselt ja rahulikult kulgenud päeva kuulas rahvas Jeesuse õpetusi ja lausa rippus tema sõnade küljes.

¹⁰ See Jeesuse üllatav tegu jäi apostlitele arusaamatuks. Meistri äkiline ja ootamatu samm oli neid sedavõrd jahmatanud, et nad seisid kogu selle vahejuhtumi ajal rühmana kõnepoodiumi juures, tõstmata kättki, et templi puhastamisele kaasa aidata. Kui see dramaatiline sündmus oleks toimunud eelmisel päeval, mil Jeesus saabus läbi linnavärvate kulgenud lärmaka ülistusrongkäigu lõpuks võidukalt templisse, oleksid nad olnud selleks valmis, aga et see niimoodi juhtus, olid nad selles osalemiseks täiesti ettevalmistamata.

¹¹ Templi puhastamises avalduvad Meistri suhtumine usutavade ärakasutamisse ärilistel eesmärkidel ja tema põlgus ebaõiglase ning vaeste ja harimatute arvel kasumisaamise kõigi vormide vastu. Samuti näitab see vahejuhtum,

et Jeesus ei kiitnud heaks jõu kasutamisest loobumist mõne inimrühma enamuse kaitsmisel poliitilise, finants- või vaimuliku võimu taha varjuva ebaõiglase vähemuse ebaausate ja orjastavate tegude eest. Kavalail, kurjadel ja riuklikel inimestel ei tohi lasta organiseeruda, et nad ei saaks ära kasutada ja rõhuda neid, kes oma idealismi tõttu ei soovi kasutada enese või oma kiiduväärt elutöö kaitseks jõudu.

2. MEISTRI VOLITUSTE RÜNDAMINE

¹ Pühapäevane võidukas sisenemine Jeruusalemma oli juutide juhtides nii suurt aukartust tekitanud, et nad hoidusid Jeesust vahistamast. Selle päeva muljetavaldav templi puhastamine aitas samuti tõhusalt Meistri vahistamist edasi lükata. Juutide juhid olid päev-päevalt üha kindlamad, et Jeesus tuleb hukata, ent neid ajasid segadusse kaks mõtet, mis üheskoos rünnakuhetke edasi lükkasid. Ülempreestrid ja kirjatundjad ei tahtnud Jeesust avalikult vahistada, sest kartsid, et rahvas võib pahameelepuhangus nende vastu pöörduda. Nad kartsid sedagi, et rahva ülestõusu vaigistamiseks võidakse kohale kutsuda Rooma sõdurid.

² Suurkohtu lõunasel istungil lepiti ühehäälselt kokku, et Jeesus tuleb kiiresti hukata, sest tollel istungil ei osalenud ühtki Meistri sõpra. Ent nad ei suutnud jõuda kokkuleppele, millal ja kuidas ta tuleks kinni võtta. Lõpuks leppisid nad kokku, et saadavad rahva sekka viis rühma, kes püüavad teda õpetamise ajal segadusse viia või kuulajate ees muul viisil halba valgusesse asetada. Nii juhtuski, et kui Jeesus oli kella kahe paiku alustanud oma esinemist teemal „Pojaseisuse vabadusest”, trügis rühm Iisraeli vane-maid Jeesusele lähemale, katkestas teda oma harjunud viisil ja küsis: „Mis õigusega sa seda kõike teed? Kes on sulle selleks volitused andnud?”

³ Templiülemad ja juudi Suurkohtu ametnikud küsisid seda alati kõigilt, kes julgesid õpetada ja esineda sellisel erakordsel viisil nagu Jeesus; eriti puudutas see tema hiljutist käitumist seoses templi puhastamisega igasugusest äritegevusest. Kõik kaubitsejad ja rahavahetajad olid võtnud kõrgeimatelt valitsejatele oma tegevuseks otsese loa ja pidid teatava protsendi tuludest templi varakambrisse maksma. Ärge unustage, et *volitus* oli kogu juutkonna jaoks tähtis sõna. Prohvetid tekitasid alati probleeme, sest nad julgesid õpetada ilma mingite volitusteta, ilma et nad oleksid rabide akadeemiates õpetust saanud ja Suurkohtu poolt hiljem korrakohaselt ametisse määratud. Volituste puudumine pretensioonikaks avalikuks õpetamiseks näitas juutide arvates kas harimatut jultumust või avalikku mässu. Tol ajal sai vanema või õpetaja ametisse määrata ainult Suurkohus ja selle tseremoonia tunnistajateks pidid olema vähemalt kolm varem samamoodi ametisse määratud isikut. Ametissemääramise käigus anti õpetajale rabi ametinimetus ja õigus tegutseda kohtunikuna, „sidudes kokku ja harutades lahti küsimusi, mis tema ette õigusemõistmiseks võidakse tuua”.

⁴ Tol pärastlõunasel tunnil tulid templiülemad Jeesuse ette, esitamaks väljakutset nii tema õpetusele kui ka tegudele. Jeesus teadis hästi, et needsamad mehed olid ammu

avalikult kuulutanud, et Jeesuse volitused õpetamiseks on saadud saatanalt ning et kõik tema vägevad teod on sooritatud kuradivürsti väega. Seepärast esitas Meister enne neile vastamist omalt poolt küsimuse. Jeesus ütles: „Ka mina küsin teilt ühte asja ja kui te mulle vastate, siis ütlen teile, kelle volitusel ma seda kõike teen. Kust tuli Johannese ristimine? Kas Johannes sai oma volitused taevast või inimestelt?”

⁵ Ja kui talle küsimuse esitanud seda kuulsid, tõmbusid nad eemale, et omavahel nõu pidada, kuidas talle vastata. Nad olid tahtnud Jeesuse rahva ees kimbatusse ajada, ent leidsid end nüüd ise suures segaduses kõigi nende ees, kes templiõuele olid kogunenud. Nende segadus muutus veelgi ilmsemaks, kui nad pöördusid uuesti Jeesuse poole ja ütlesid: „Johannese ristimise kohta ei oska me vastata, me ei tea seda.” Ja nad vastasid Meistrile niiviisi seepärast, et olid omavahel arutlenud: kui ütleme, et taevast, siis küsib ta, miks me teda siis ei uskunud, ja võib lisada, et tema sai oma volitused Johanneselt; kui me aga ütleme, et inimestelt, siis võib rahvas meie vastu pöörata, sest enamik neist peab Johannest prohvetiks. Nii olid nad sunnitud Jeesuse ja rahva ees tunnistama, et nemad, Iisraeli usuõpetajad ja -juhid, ei oska (või ei taha) Johannese missiooni kohta arvamust avaldada. Ja kui nad olid seda öelnud, ütles Jeesus nende poole alla vaadates: „Ka mina ei ütle teile, kes on mind volitanud seda kõike tegema.”

⁶ ¶ Jeesusel polnud kavaski väita, et ta on oma volitused Johanneselt saanud, Suurkohus polnud ka Johannest kunagi ametisse määranud. Jeesuse volitused olid temalt endalt ja tema Isa igaveselt ülemvõimult.

⁷ Kasutades oma vaenlastega toimetulemiseks niisugust meetodit, ei tahtnud Jeesus sugugi küsimusest kõrvale pöigelda. Algul võib tunduda, et ta vältis oskuslikult vastuse andmist, ent see polnud nii. Jeesus ei tahtnud kunagi isegi oma vaenlasi ebaausalt ära kasutada. Selle näilise põiklemisega andis ta tegelikult kuulajate jaoks vastuse variseride küsimusele selle kohta, kellelt ta on oma missiooniks volitused saanud. Variserid olid väitnud, et ta tegutses kuradivürsti volitustega. Jeesus oli korduvalt öelnud, et kogu tema õpetustöö ja kõik ta teod toimuvad taevase Isa väe ja volitustega. Sellega ei tahtnud juutide juhid leppida ning nad püüdsid sundida teda tunnistama, et ta pole õige õpetaja, sest Suurkohus pole talle kunagi volitusi andnud. Kui ta neile selliselt vastas, ehkki väitmata, nagu oleks ta saanud volitused Johanneselt, jäi rahvas selle vahejuhtumiga nii rahule, et vaenlaste katse teda lõksu püüda pöördus tegelikult nende endi vastu ja häbistas neid kõigi kohalviibinute ees üsna palju.

⁸ Just selle geniaalse vaenlastega toimetuleku oskuse tõttu kartsid nad Meistrit nii väga. Nad ei püüdnud tol päeval talle enam küsimusi esitada, vaid tõmbusid eemale, et omavahel asja edasi arutada. Kuid rahvas taipas kiiresti, et need juutidest ülemate küsimused olid olnud ebaausad ja ebaühtlased. Erinevus Meistri kõlbeline majesteetlikkuse ja tema vaenlaste kavala silmakirjalikkuse vahel ei jäänud tähele panemata isegi lihtrahval. Ent templi puhastamine oli

toonud ka saduserid variseride poolele viima lõpule Jeesuse hävitamise plaani. Ja saduserid moodustasid nüüdseks Suurkohtu liikmete enamuse.

3. MÕISTUJUTT KAHEST POJAST

¹ Kui väiklased variserid nüüd vaikides Jeesuse ees seisisid, vaatas ta neid poodiumilt ja ütles: „Et te kahtlete Johannese missioonis ja olete koondunud oma vaenulikkuses Inimese Poja õpetuse ja tegevuse vastu, kuulake seda mõistujuttu, mis ma teile nüüd räägin. Ühel lugupeetud suurmaaomanikul oli kaks poega ning soovides neilt abi oma suurte valduste majandamisel, läks ta ühe poja juurde ja ütles: „Poeg, mine tööta täna mu viinamäel.” See poeg vastas isale mõtlematult: „Ei lähe!”, hiljem aga kahetses ja läks. Kui isa oli leidnud oma vanema poja, ütles ta ka temale: „Poeg, mine tööta mu viinamäel.” Ja see silmakirjalik ning ebaustav poeg vastas: „Jah, mu isa, ma lähen.” Ent kui isa lahkus, ei läinud ta tööle. Ma küsin teilt, kumb poeg tegi tegelikult oma isa tahtmist?”

² Ja inimesed vastasid üksmeelselt: „Esimene poeg.” Jeesus kostis seepeale: „Nii see on ja nüüd kuulutan ma, et tõlnerid ja hoorad küll pealtnäha keelduvad kuulmast üleskutset meelt parandada, kuid mõistavad oma valitud tee ekslikkust ja lähevad jumalariiki enne teid, kes te püüate pealtnäha igati taevast Isa teenida, kuid keeldute Isale meelepäraseid tegusid tegemast. Johannest ei uskunud mitte teie, variserid ja kirjatundjad, vaid pigem tõlnerid ja patused. Te ei usu ka minu õpetust, kuid lihtsad inimesed kuulavad rõõmuga mu sõnu.”

³ Jeesus ei põlanud varisere ja sadusere kui inimesi. Ta püüdis kahtluse alla seada nende õpetamis- ja tegutsemiskorda. Jeesus polnud kellegi suhtes vaenulik, ent uus ja elav vaimureligioon pörkas vältimatult kokku vanema tseremooniade, traditsioonide ja võimu religiooniga.

⁴ Kogu selle aja seisis kaksteist apostlit Meistri lähedal, kuid ei osalenud mingil viisil toimivas. Igäüks kaheteistkümnest reageeris nende Jeesuse maapealse missiooni lõpupäevade sündmustele omal viisil ja kõik nad kuuletusid Meistri käsule hoiduda sel paasapühanädalal igasugusest avalikust õpetamisest ja jutlustamisest.

4. MÕISTUJUTT VÕÕRSIL VIIBIVAST ISANDAST

¹ Kui variseride juhid ja kirjatundjad, kes olid püüdnud Jeesust oma küsimustega lõksu meelitada, olid loo kahest pojast ära kuulanud, eemaldusid nad nõu pidama ja Meister rääkis kuulava rahvahulga poole pöördudes veel ühe mõistujutu:

² ¶ „Elas kord üks hea peremees, kes rajas endale viinamäe. Ta istutas selle ümber heki, kaevas augu viinamarjapressi jaoks ja ehitas valvuritele torni. Siis andis ta istanduse rendile ja läks ise pikale reisile teise riiki. Kui saagikoristusaeg hakkas kätte jõudma, saatis ta teenrid rentnike juurde rendi järele. Need aga arutasid asja omavahel ja keeldusid andmast teenritele vilja, mis nende isandale kuulus. Selle asemel tungisid nad teenritele kallale, pekstes üht

ja pildudes kividega teist ning saates ülejäänud tühjade kätega tagasi. Kui peremees sellest kuulis, saatis ta nende nurjatute rentnikega tegelema teised, usaldusväärsemad teenrid, ja rentnikud haavasid ka neid ning käitusid nendegagi häbiväärselt. Siis saatis peremees oma lemmikteenri, majäulema, ja tema tapeti. Peremees saatis kannatlikult veel palju teisigi teenreid, kuid neistki ei võetud kedagi vastu. Mõni peksti läbi, mõni tapeti ja peremees, näinud, kuidas teda koheldakse, otsustas saata oma poja nende tänamatute rentnikega asju ajama, mõeldes endamisi: „Nad võivad halvasti kohelda mu teenreid, aga mu armastatud poja suhtes ilmutavad nad kindlasti lugupidamist.” Ent kui need kahetsuseta ja nurjatud rentnikud poega nägid, arutlesid nad isekeskis: „See on pärija, mingem ja tapkem ta, et pärandus jääks meile.” Nad võtsid poja kinni, ajasid viinamäelt välja ja tapsid. Mida küll ütleb selle viinamäe omanik, kuuldes, kuidas nad ta poja välja ajasid ja tapsid, mida ta nende tänamatute ja alatute rentnikega ette võtab?”

³ ¶ Kui inimesed olid selle mõistujutu ja Jeesuse küsimuse ära kuulanud, vastasid nad: „Ta hukkab need õnnetud ja rendib oma viinamäe teistele, ausatele põlluharijatele, kes vilja talle üle annavad, kui aeg käes.” Ja kui osa kuulajaid mõistis, et selle mõistujutuga mõeldakse juudi rahvast ja seda, kuidas ta prohveteid on kohelnud ning peagi Jeesuse ja taevariigi evangeeliumi tagasi lükkab, ütlesid nad kurvalt: „Hoidku Jumal meid seda kõike ka edaspidi tegemast.”

⁴ Jeesus nägi rühma sadusere ja varisere läbi rahvahulga trügimas, katkestas hetkeks jutu, et nad lähemale jõuaksid, ning ütles: „Te teate, kuidas teie isad lükkasid prohvetid tagasi, samuti teate hästi, et olete oma südames otsuse teinud Inimese Poeg tagasi lükata.” Puurides pilguga tema lähedal seisvaid preestreid ja vanemaid, lisas ta: „Kas te pole kunagi pühakirjast lugenud kivist, mille ehitajad kõrvale heitsid, aga leidjad nurgakiviks seadsid? Ja nii hoiatan ma teid taas, et kui te selle evangeeliumi ikka veel tagasi lükkate, võetakse jumalariik teilt peagi ära ja antakse rahvale, kes on valmis häid uudiseid vastu võtma ja vaimuvilju kandma. Ning see on saladuslik kivi, sest kes sellele langeb ja puruneb, pääsetakse, aga kelle peale see kivi langeb, see jahvatatakse pihuks ja tema tuhk puistatakse nelja tuule poole.”

⁵ Neid sõnu kuuldes said variserid aru, et Jeesus peab silmas neid ennast ja teisi juutide juhte. Nad soovisid väga teda sealsamas kinni võtta, kuid kartsid rahvahulka. Meistri sõnad aga vihastasid neid nii väga, et nad tõmbusid eemale ja arutasid omavahel, kuidas Jeesust surma saata. Ning tol ööl löid saduserid variseridega käed, kavatsedes Jeesuse järgmisel päeval lõksu meelitada.

5. MÕISTUJUTT PULMAPEOST

¹ Kui kirjatundjad ja ülemad olid eemaldunud, pöördus Jeesus taas kokkutulnud rahva poole ja rääkis neile mõistujutu pulmapeost. Ta ütles:

² ¶ „Taevariiki võib võrrelda kuningaga, kes korraldas oma pojale pulmapeo ja saatis sõnumitoojad ütlema igaühele, kellele kutse olid saadetud, et kuningalossis on kõik

pulmapeoks valmis. Paljud, kes olid varem tulla lubanud, keeldusid nüüd tulemast. Kui kuningas neist äraütlemitest kuulis, saatis ta välja uued teenrid ja sõnumiviijad, lausudes: „Õelge kõigile, kes on kutsutud, et nad tuleksid; näe, söömaaeg on valmis. Mu härjad ja nuumveised on tapetud ja kõik on mu poja eelseisva abiellumise tähistamiseks valmis.” Ent mõtlematud ei võtnud ikka veel kuninga kutset tõsiselt ja läksid oma teed — üks tallu, teine pottsepatöökotta, kolmas oma kaupade juurde. Oli ka neid, kes ei piirdunud isegi sellega, et oma kuninga kutse ära põlgasid, vaid võtsid kuninga sõnumitooja kinni ja kohtlesid teda häbitult või isegi tapsid ta. Ning kui kuningas mõistis, et ta valitud külalised, isegi need, kes olid esialgu kutse vastu võtnud ja lubanud pulmapeole tulla, olid lõpuks selle ikkagi tagasi lükanud ja mässu tõstes tema väljavalitud sõnumitoojaid rünnanud ning nad tapnud, tärkas temas kohutav raev. Ning see solvatud kuningas kutsus kokku oma väed ja oma liitlaste väed ja käskis neil need mässulised mõrvarid hävitada ning nende linna maha põletada.

³ Ja karistanud neid, kes olid kutse põlglikult tagasi lükanud, määras ta pulmapeoks uue päeva ning ütles oma sõnumiviijatele: „Need, keda algul pulma kutsuti, polnud seda väärt. Minge nüüd teeristile ja maanteedele ja isegi väljapoole linnapiire ning kutsuge sellele pulmapeole nii palju inimesi, kui te leiate, kas või võõraid.” Teenrid läksid maanteedele ja teedelt kõrvale ning kutsusid kokku nii palju inimesi, kui nad leidsid — häid ja halbu, rikkaid ja vaeseid, nii et lõpuks oli pulmakamber meeleldi saabunud külalisi täis. Kui kõik oli peoks valmis, tuli kuningas oma külalisi vaatama ja nägi oma üllatuseks seal üht meest, kellel polnud pulmarõivaid seljas. Kuningas oli varunud kõigile oma külalistele tasuta pulmarõivad ja küsis nüüd sellelt mehelt: „Sõber, kuidas tulid sa täna minu külalistetuppa ilma pulmarõivasteta?” Mehele oli küsimus nii ootamatu, et ta jäi keeletuks. Siis ütles kuningas oma teenritele: „Ajage see mõtlematu külaline mu majast välja, et ta jagaks oma saatust kõigi teistega, kes on minu külalislahkuse ära põlanud ja mu kutse tagasi lükanud. Tahan, et siin oleksid vaid need, kes on rõõmuga minu kutse vastu võtnud ja teevad mulle seda au, et kannavad neid külalisterõivaid, mis ma olen neile tasuta jaganud.”

⁴ ¶ Rääkinud selle mõistujutu, tahtis Jeesus rahva juba laiali saata, kui üks huvi tundev uskuja trügis läbi rahvahulga tema juurde ja küsis: „Aga Meister, kuidas me selle kõik ära tunneme? Kuidas valmistume kuninga kutseks? Missuguse märgi ta meile annab, et me teaksime, et sina oled Jumala Poeg?” Seda kuuldes ütles Meister: „Teile antakse ainult üks märk.” Ning jätkas iseenda kehale osutades: „Hävitage see tempel ja ma ehitän ta kolme päevaga üles.” Ent nad ei saanud temast aru ning laiali minnes arutasid omavahel: „Seda templit ehitati peaaegu viiskümmend aastat ja tema ütleb, et ta hävitab selle ja ehitab kolme päevaga uuesti üles.” Isegi Jeesuse enda apostlid ei saanud selle ütluse tähendusest aru, kuid hiljem, pärast tema ülestõusmist, tulid ta sõnad neile meelde.

⁵ Tol õhtupoolikul kella nelja paiku viipas Jeesus oma apostlid lähemale ja ütles neile, et soovib templist lahku-
da ja minna Betaaniasse õhtust sööma ning ööseks puhka-
ma. Õlimäele tõustes andis Jeesus Andreasele, Filippuse-
le ja Toomale käsu rajada järgmisel päeval uus laager lin-
nale lähemale, et nad võiksid paasapühanädala lõpuni seal
elada. Nii püstitatigi järgmisel hommikul telgid mäenõlva-
le jääraaku äärde vaatega Ketsemani avalikule laagriplatsile,
maatükile, mis kuulus Siimonile Betaaniast.

⁶ Ja taas kord rühkis tol esmaspäevaõhtul Õlimäe lää-
nekülge pidi üles väga vaikne juutiderühm. Need kaksteist
meest tunnetasid enam kui kunagi varem, et peagi toimub
midagi traagilist. Hommikune templipuhastamine oli küll

äratanud neis lootuse, et nad näevad, kuidas Meister end
maksma paneb ja oma väge ja võimu ilmutab, ent õhtu-
pooliku jooksul toimunud sündmused olid olnud vaid pal-
jutootava alguse tühine jätk, mis osutas, et juudi ameti-
võimud on kõik Jeesuse õpetused kindlalt tagasi lükanud.
Apostleid haaras otsustamatuse ja kohutava määramatuse
tunne. Nad mõistsid, et äsja lõppenud päeva sündmusi või-
vad lahutada ähvardavast hukust ja krahhist vaid mõned
lühikesed päevad. Nad kõik tundsid, et on juhtumas mi-
dagi kohutavat, ent ei teadnud, mida oodata. Nad läksid
igäüks oma ööbimispaika puhkama, kuid magasid väga vä-
he. Isegi Alfeuse kaksikud mõistsid lõpuks, et Meistri elu-
sündmused olid kiiresti oma lõpliku kulminatsiooni poole
kulgemas.

TEISIPÄEVA HOMMIK TEMPLIS

TOL teisipäevahommikul kella seitsme paiku kohtus Jeesus Siimoni majas apostlite, naiscorpuse ja veel umbes kahe tosina väljapaistva jüngriga. Sellel kohutumisel jättis ta hüvasti Laatsarusega, andes talle juhtnõore, mida järgides põgenes Laatsarus peagi Pereasse Filadelfias, kus ta hiljem ühines misjoniliikumisega, mille keskus oli selles linnas. Jeesus jättis hüvasti ka eaka Siimoniga ja andis lahkumisenõuandeid naiscorpusele, kelle poole ta enam kunagi ametlikult ei pöördunud.

² Tol hommikul tervitas ta igauht kaheteistkümnest isiklikult. Andreasele ütles ta: „Ära lase peagi eesseisvatel sündmustel end kohutada. Hoia oma vendi kindlalt ohjes ja vaata, et nad ei näeks sind rõhutuna.” Peetrusele ütles ta: „Ära looda käte lihastele ega terasest relvadele. Sea end sisse igaveste kaljude vaimsetele jalamitele.” Jaakobusele ütles ta: „Ära lase end kõigutada välistel nähtustel. Jää oma usule kindlaks ja sa saad peagi tunda selle reaalsust, millesse usud.” Johannesele ütles ta: „Ole leebe, armasta isegi oma vaenlasi, ole salliv. Ja pea meeles, et ma olen sinu hoolde usaldanud palju asju.” Naatanaelile ütles ta: „Ära otsusta välise järgi, jää oma usus kindlaks ka siis, kui kõik näib haihtuvat, ole truu enda kui taevariigi saadiku ülesandele.” Filippusele ütles ta: „Ära lase eelseisvatel sündmustel end mõjutada. Jää vankumatuks ka siis, kui sa ei näe teed. Ole ustav oma ametivandele.” Matteusele ütles ta: „Ära unusta halastust, millega sind taevariiki vastu võeti. Ära lase kellelgi oma igavest tasu pettusega ära võtta. Nii nagu oled vastu pannud sureliku elu ahvatlustele, jää vankumatuks ka edaspidi.” Toomale ütles ta: „Ükskõik kui raske sul ka ei oleks, pead sa praegu kõndima usu, mitte silmanägemise abil. Ära kahtle, et ma suudan lõpetada alustatud töö ning et ma näen lõpuks kõiki oma ustavaid saadikuid sealpooles taevariigis.” Alfeuse kaksikutele ütles ta: „Ärge laske ennast rõhuda asjadel, millest te aru ei saa. Olge oma südamele truud ja ärge usaldage suuri mehi ega rahva muutlikku meelt. Seiske oma vendade kõrval.” Ja seloot Siimonile ütles ta: „Siimon, sind võib rõhuda pettumus, ent su vaim tõuseb kõrgemale kõigest, mis sinuga võib juhtuda. Mu vaim õpetab sulle kõike, mida sa pole ehk saanud minult õppida. Otsi tõelisi vaimureaalsusi ning ära lase eba-reaalsetel ja ainelistel varjudel end kütkestada.” Ja Juudas Iskariotile ütles ta: „Juudas, ma olen sind armastanud ja palvetanud, et sa oma vendi armastaksid. Ära väsi head tegemast ja ma tahan sind hoiatada, et sa hoiduksid meel-tuste libedate radade ja pilkamise mürginoolte eest.”

³ Kui ta oli need tervitussõnad öelnud, lahkus ta koos Andrease, Peetruse, Jaakobuse ja Johannesega Jeruusalemma, ülejäänud apostlid aga hakkasid Ketsemani laagrit üles panema, et seal ööd veeta, ning see jäi nende keskuseks kogu Meistri ülejäänud maise elu ajaks. Umbes poolel teel Ölimäe nõlvast alla tegi Jeesus peatuse ja vestles nelja apostliga enam kui tund aega.

1. JUMALIK ANDESTUS

¹ Peetrus ja Jaakobus olid juba mitu päeva arutanud Meistri õpetust pattude andeksandmisest, sest nad olid selle suhtes eriarvamusel. Nad olid kokku leppinud, et annavad küsimuse lahendada Jeesusele, ja Peetrus kasutas nüüd võimalust Meistrilt nõu küsida. Nii katkestaski Siimon Peetrus vestluse ülistamise ja palveldamise erinevustest, küsides: „Meister, me pole Jaakobusega ühel nõul, kuidas mõista sinu õpetusi pattude andeksandmise kohta. Jaakobuse arvates õpetad sa, et Isa annab meile andeks veel enne, kui me temalt seda palume, mina aga väidan, et pattukahetsus ja pihtimine peavad sellele eelnema. Kummal meist on õigus? Mida sina ütled?”

² Pärast lühikest vaikust vaatas Jeesus kõigile neljale tähendusrikkalt otsa ja vastas: „Mu vennad, te eksite mõlemad, sest te ei saa aru loodud-olendi ja Looja, inimese ja Jumala vahelistest lähedastest armastavatest suhetest. Te ei mõista seda arusaavat osavõtlikkust, mida tark vanem oma ebaküpse ja vahel eksiva lapse suhtes tunneb. Tõepoolest on kahtlane, kas arukatel ja armastavatel vanematel on iial tarvis tavalisele lapsele andestada. Armastava suhtumisega kaasnevad mõistvad suhted hoiavad tõhusalt ära igasuguse võõrandumise, mis hiljem nõuaks vanemalt lapse kahetsusele andeksandmisega vastamist.

³ Igas lapses elab osake tema isast. Isal on kõigis lapses ja vanema suhetega seotud küsimustes eesõigus ja ta saab neist küsimustest paremini aru. Vanem on võimeline tänu oma suuremale küpsusele ja kogemustele nägema lapse ebaküpsust. Maise lapse ja taevase Isa suhetes on jumalikul vanemal lõpmatult jumalikku osavõtlikkust ja armastavat mõistmist. Jumalik andeksandmine on vältimatu: see on Jumala lõpmatule mõistmisvõimele sisemiselt omane ja sellest võõrandamatu tema täiuslikes teadmistes kõige kohta, mis puudutab lapse ekslikke otsuseid ja valikuid. Jumalik õiglus on nii igavesti õiglase, et hõlmab alati ka mõistvat halastust.

⁴ Kui tark inimene saab oma kaaslaste sisemistest ajenditest aru, hakkab ta kaaslasti armastama. Ja kui sa oma venda armastad, oledki talle andestanud. See võime saada aru inimese loomusest ja andestada talle ta väärsammud on jumalik. Kui olete targad vanemad, armastate ja mõistate sedavõrd oma lapsi, et andestate neile, kui ajutine arusaamatus on teid lahutanud. Laps, kes on ebaküps ega saa lapse ja isa vahelisest suhtest nii täielikult ja põhjalikult aru, tunneb ilmselt sageli süütunnet, sest pole saanud isalt täieliku heakskiitu, kuid tõeline isa ei tunneta kunagi niisugust eraldatust. Patt on loodud-olendi teadvuse kogemus, see ei kuulu Jumala teadvusesse.

⁵ Teie võimetus või tahtmatus oma kaaslastele andestada mõõdab teie ebaküpsust, teie suutmatust jõuda täiskasvanu osavõtlikkuse, arusaamise ja armastuse tasemele. Te peate vimma ja haute kättemaksu võrdeliselt sellega, kui vähe te tunnete oma laste ja kaasinimeste sisemist olemust

ja tõelisi igatsusi. Armastus on jumaliku ja sisima elutungi väljendus. See rajaneb arusaamisel, toitub isetust teenimisest ja täiustub tarkuses.”

2. JUUDI VALITSEJATE KÜSIMUSED

¹ Esmaspäeva õhtul oli Suurkohus pidanud nõu veel ligikaudu viiekümne kirjatundjate, variseride ja saduseride seast valitud juhiga. Koosolek oli jõudnud üksmeelsele arvamusele, et Jeesuse oskuse tõttu lihtrahva armastust võita oleks ohtlik teda avalikult vahistada. Samuti oli enamik osalejatest arvamusel, et enne Jeesuse vahistamist ja kohtu ette toomist tuleks teha otsustav katse teda rahva ees häbistada. Nii anti mitmele õpetatud meeste rühmale ülesandeks olla järgmisel hommikul templis, et püüda teda raskete küsimustega lõksu meelitada ja ka muidu rahva ees kimbatusse ajada. Nüüd olid nii variserid, saduserid kui ka herodeslased jõudnud ühele nõule, et Jeesust tuleks paasapüha pühitsejate ees häbistada.

² Kui Jeesus teisipäeva hommikul templiõuele jõudis ja õpetamist alustas, sai ta vaid mõned sõnad lausuda, kui rühm akadeemiate nooremaid õpilasi, keda oli selleks puhuks välja õpetatud, ette astus ja eestkõneleja kaudu Jeesuse poole pöördus: „Meister, me teame, et sa oled õiglane õpetaja, samuti teame, et sa kuulutad tõe teid ning teenid ainult Jumalat, sest sa ei karda ühtki inimest ega tee isikutel vahet. Meie oleme ainult õpilased ja tahaksime teada tõde küsimuse kohta, mis meid vaevab. Meie probleem on selline: kas keisrile andami maksmine on seaduslik? Kas me peame seda maksma või mitte?” Tajudes nende silmakirjalikkust ja salakavalust, küsis Jeesus: „Miks te tulete mind niimoodi kiusama? Näidake mulle oma andamiraha ja ma vastan teile.” Ja kui nad andsid tema kätte teenari, vaatas ta seda ja küsis: „Kelle kujutist ja kirja see münt kannab?” Ja kui nad talle vastasid, et keisri kujutist, ütles Jeesus: „Andke keisrile, mis keisri oma, ja Jumalale, mis Jumala oma.”

³ Kui ta oli neile noortele kirjatundjatele ja nende herodeslastest kaasosalistele niimoodi vastanud, tõmbusid nood kaugemale ja inimesed, isegi saduserid, tundsid heameelt, et neid oli tabanud ebaõnn. Koguni noored, kes olid püüdnud teda lõksu meelitada, imestasid väga Meistri vastuse ootamatu tarkuse üle.

⁴ Eelmisel päeval olid ülemad püüdnud teda rahva ees lõksu meelitada vaimuliku võimu küsimustega ja et see polnud neil õnnestunud, püüdsid nad nüüd haarata teda kaasa hävitavasse arutelusse tsiviilvõimu üle. Nii Pilatus kui ka Herodes viibisid parajasti Jeruusalemmas ja Jeesuse vaenlased arvasid, et kui Meister julgeks soovitada andami keisrile maksmata jätmist, võiksid nad otseteed minna Rooma ametivõimude ette ja süüdistada teda ässitamises. Seevastu oletasid nad õigesti, et kui ta peaks soovitama andamit maksta, haavaks see sügavalt tema juutidest kuulajaskonna rahvuslikku uhkust ja ta jääks rahvahulkade heatahtlikkusest ning poolehoiust ilma.

⁵ Aga see kõik ebaõnnestus Jeesuse vaenlastel, sest teati hästi, et Suurkohus oli paganlike rahvaste seas elavate

juutide jaoks välja andnud määruse, mille kohaselt „vermisõigusega kaasneb õigus võtta makse”. Nii hoidus Jeesus nende lõksu langemast. Vastanuks ta nende küsimusele „ei”, oleks see võrdunud mässule ohutamisega; vastanuks ta „jah”, oleks ta ärritanud tolle aja sügavalt juurdunud rahvusliku hoiakuga rahvast. Meister ei hiilinud vastamisest kõrvale, ta kasutas lihtsalt targasti kahest vastust. Jeesus ei põigelnud kunagi kõrvale, vaid käitus nendega, kes püüdsid teda rünnata ja hävitada, alati targasti.

3. SADUSERID JA ÜLESTÕUSMINE

¹ Enne kui Jeesus sai õpetamist alustada, tuli teda küsitlerna veel üks rühm, seekord õpetatud ja salakavalad saduserid. Nende esindaja astus Jeesuse juurde ja küsis: „Meister, Mooses ütles, et kui abielus mees sureb ja temast ei jää järele lapsi, peaks ta vend võtma tema naise ja kasvatama surnud vennale seemet. Kord aga juhtus, et üks mees, kellel oli kuus venda, suri lastetult; vanim tema vendadest võttis naise endale, kuid suri samuti peagi, jätmata endast järele lapsi. Ka kolmas vend võttis naise endale, kuid ka tema suri, jätmata endast järglasi maha. Ja nii edasi, kuni naine oli olnud abielus kõigi kuue vennaga ning kõik kuus olid surnud lastetult. Ja pärast neid kõiki suri ka naine ise. Nüüd tahaksime sinult küsida, kelle naiseks saab ta pärast ülestõusmist, kui ta on olnud kõigi seitsme venna naine?”

² Nii Jeesus kui ka rahvas teadsid, et saduseride küsimus ei olnud siiras, sest niisugune juhtum polnud kuigi tõenäoline. Pealegi oli juutide tava, et surnud mehe vennad püüavad naisele lapsi sigitada, tolleks ajaks juba peaaegu kadunud. Hoolimata sellest nõustus Jeesus nende pahatahtlikule küsimusele vastama. Ta ütles: „Te kõik eksite niisuguseid küsimusi esitades, sest te ei tunne pühakirja ega Jumala elavat võimu. Te teate, et selle maailma pojad võivad abielluda, kuid te ei näi mõistvat, et need, keda loetakse vääriliseks astuma õigete ülestõusmise kaudu eelolevatesse maailmadesse, ei abiellu. Need, kes kogevad surnuist ülestõusmist, on pigem nagu taevainglid ega sure enam kunagi. Need ülestõusnud on igavesti Jumala pojad, nad on igavese edeneva elu ülestõusnud valguselapsed. Isegi teie Isa Mooses sai sellest aru, sest ta kuulis seoses põleva põõsa juures kogetuga Isa sõnu „Mina olen Aabrahami Jumal, Iisaku Jumal ja Jaakobuse Jumal”. Ja nii teatan kooskõlas Moosese-ga, et minu Isa ei ole mitte surnute, vaid elavate Jumal. Teie kõigi elu, sigimine ja surelik eksistents toimub temas.”

³ Kui Jeesus oli neile küsimustele vastanud, eemaldusid saduserid, aga mõned variserid unustasid end sedavõrd, et hüüdsid: „Õige, õige, Meister, sa vastasid neile uskmata teile saduseridele hästi!” Saduserid ei söandanud talle enam küsimusi esitada ja lihtrahvas imetles tema õpetuse tarkust.

⁴ ¶ Jeesus kasutas Moosese näidet selles kokkupõrkes saduseridega üksnes sellepärast, et see usulis-poliitiline sekt tunnistas ainult viite niinimetatud Moosese raamatut; nad ei pidanud lubatavaks kasutada prohvetite õpetusi teoreetiliste dogmade alusena. Meister kinnitas oma

vastuses küll fakti, et surelikud loodudolendid jäävad ülestõusmise kaudu ellu, kuid ei kiitnud üheski mõttes heaks variseride uskumusi inimkeha enda ülestõusmisesse. Jeesus soovis rõhutada, et Isa oli öelnud: „Mina *olen* Aabrahami Jumal, Iisaku Jumal ja Jaakobuse Jumal”, mitte „*olin* nende Jumal”.

⁵ Saduserid olid tahtnud muuta Jeesust närtsitava *naeruvääristamise* objektiks, sest adusid väga hästi, et avalik vaenamine tekitaks rahva meeles päris kindlasti tema vastu veelgi suuremat poolehoidu.

4. SUUR KÄSK

¹ Ühel saduserirühmal oli kästud esitada Jeesusele kitsikust tekitavaid küsimusi inglite kohta, aga kui nad nägid, kuidas läks nende kaaslastel, kes olid püüdnud meelitada teda lõksu küsimustega ülestõusmisest, tegid nad väga targa otsuse vaikida; nad taandusid, ilma et oleksid küsimust esitanud. Variseridel, kirjatundjatel, saduseridel ja herodeslastel oli olnud ühine plaan täita nende konksuga küsimustega kogu päev, et Jeesust inimeste ees halvas valguses näidata ja samal ajal takistada teda tõhusalt oma häirivaid õpetusi kuulutamast.

² Siis tuli ründavaid küsimusi esitada üks variserirühm, nende eestkõneleja andis Jeesusele märku ja küsis: „Meister, ma olen seadusetundja ja tahaksin teada, missugune käsk on sinu arvates suurim?” Jeesus vastas: „On vaid üks käsk ja see on kõigist suurem ning kõlab nii: „Kuula, oo Iisrael, meie Issand Jumal, Issand on üks. Armasta oma Issand Jumalat kogu südamest ja kogu hingest, kogu oma meele ja kogu oma jõuga.” See on esimene ja suurim käsk. Ning teine käsk on esimese sarnane, see tulenebki tegelikult otsest esimesest ja kõlab nii: „Armasta oma ligimest nagu iseennast.” Ükski muu käsk pole neist suurem, nendele kahele käsule tuginevad kõik seadused ja prohvetid.”

³ Kui seadusetundja tajus, et Jeesus oli vastanud mitte ainult juudi religiooni kõrgeima kontseptsiooni kohaselt, vaid ka kogunenud rahvahulga silmis targasti, pidas ta vajalikuks Meistri vastust mehiselt kiita. Seepärast ütles ta: „Meister, sa lausused tõesti hästi, et Jumal on üks ja pole kedagi teist tema kõrval ning et armastada teda kogu südamest, kogu arusaamise ja jõuga, samuti armastada oma ligimest nagu iseennast, on esimene ja suurim käsk. Me oleme kõik nõus, et sellest suurest käsust peab kinni pidama palju enam kui kõigist põletusohvritest.” Kui seadusetundja oli nii peenetundeliselt vastanud, vaatas Jeesus alla talle otsa ja ütles: „Mu sõber, ma tunnen, et sa pole jumalariigist kaugel.”

⁴ ¶ Jeesus rääkis tõtt, kui ta märkis, et see seadusetundja pole „taevariigist kaugel”, sest too läks juba samal õhtul Meistri laagrisse Ketsemani lähedal, tunnistas oma usku taevariigi evangeeliumisse ning lasi Hoosial, ühel Abneri jüngril, end ristida.

⁵ ¶ Kohal viibis veel paar-kolm kirjatundjate ja variseride rühma, kes olid kavatsenud küsimusi esitada, kuid vaikisid; kas oli neid relvituks teinud Jeesuse vastus seadusetundjale või hoidis neid tagasi häbi, mida pidid kogema

need, kes olid püüdnud teda lõksu meelitada. Pärast seda ei sõandanud enam keegi talle avalikult küsimusi esitada.

⁶ Et rohkem küsimusi ei tulnud ning lõunatund oli lähenemas, ei jätkanud Jeesus enam õpetamist, vaid piirdus variseridele ja kaaslastele ühe küsimuse esitamisega. Jeesus sõnas: „Et teil enam rohkem küsimusi ei ole, tahaksin ise teilt midagi küsida. Mida te arvate Vabastajast? See tähendab, kelle poeg ta on?” Pärast lühikest vaikust vastas üks kirjatundja: „Messias on Taaveti poeg.” Kuna Jeesus teadis, et isegi tema jüngrite seas oli olnud palju vaidlusi selle üle, kas ta on Taaveti poeg või mitte, küsis ta edasi: „Kui Vabastaja on tõesti Taaveti poeg, miks lausub ta siis psalmis, mida talle omistate: „Issand ütles minu issandale: istu mu paremale käele, kuni ma panen su vaenlased su jalgealuseks järeks.” Kui Taavet nimetab teda Issandaks, kuidas saab ta siis olla tema poeg?” Ehkki sünagoogiülemad, kirjatundjad ja ülempreestrid sellele küsimusele ei vastanud, hoidusid ka nemad talle edasiste segadusseviivate küsimuste esitamisest. Nad jätsid Jeesuse küsimusele vastamata, kuid pärast Meistri surma püüdsid sellest probleemist vabaneda psalmi tõlgenduse muutmisega, nii et see ei viitaks messiale, vaid Aabrahamile. Teised püüdsid dilemmat lahendada, keeldudes Taavetit selle niinimetatud messiapsalmi autoriks pidamast.

⁷ Veidi varem olid variserid rõõmu tundnud selle üle, kuidas Meister oli saduserid vaikima sundinud, nüüd rõõmustas saduseri variseride läbikukkumine, kuid see rivaalitsemine oli vaid ajutine. Ühistes jõupingutustes Jeesuse õpetustöö ja muu tegevuse peatamiseks unustasid nad kiiresti oma põlised lahkarvamused. Seevastu lihtrahvas kuulas kõigi nende sündmuste ajal Jeesust meelsasti.

5. TEADMISHIMULISED KREEKLASED

¹ Lõuna paiku, kui Filippus ostis tagavarasid uude laagrisse, mida tol päeval Ketsemani lähedale rajati, kõnetas teda võõramaalaste delegatsioon, rühm usklikke kreeklasi Aleksandriast, Ateenast ja Roomast. Nende esindaja ütles apostlile: „Need, kes sind tunnevad, soovitasid sind. Nii tulimegi, härra, sinu juurde palvega näha Jeesust, sinu Meistrit.” Filippus üllatus, kohates neid silmapaistvaid ja teadmishimulisi kreeka paganaid turul, ning et Jeesus oli sõnaselgelt keelanud kõigil kaheteistkümnel paasapühanädalal avaliku õpetamisega tegelda, sattus ta veidi kimbatusse, kuidas asja õigesti lahendada. Teda viis segadusse ka asjaolu, et need mehed olid võõramaalastest paganad. Oleksid nad olnud juudid või lähedusest pärit tuttavad paganad, poleks ta nii silmanähtavalt kõhelnud. Ta palus kreeklastel jääda sinna, kus nad olid. Kui ta minema ruttas, oletasid nood, et ta läks Jeesust otsima, kuid tegelikult kiirustas ta Joosepi majja, kus teadis Andreast ja teisi apostleid lõunat söövat. Ta kutsus Andrease välja, selgitas talle oma tuleku põhjust ja pöördus siis Andrease saatel ootavate kreeklaste juurde tagasi.

² Et Filippus oli tagavarade ostmise juba peaaegu lõpetanud, läks ta koos Andrease ja kreeklastega tagasi Joosepi

majja, kus Jeesus nad vastu võttis. Nad istusid tema lähedusse, kuna Jeesus rääkis oma apostlitega ja mitme juhtiva jüngriga, kes sellele lõunasöögile olid kogunenud. Jeesus ütles:

³ „Mu Isa saatis mind siia maailma ilmutama inimlastele oma armastavat headust, aga need, kelle juurde ma algul tulín, on keeldunud mind vastu võtmast. Paljud teist on, tõsi küll, minu evangeeliumi uskunud, kuid Aabrahami lapsed ja nende juhí lükkavad mind peagi tagasi ning seda tehes lükkavad nad tagasi ka Tema, kes mind on saatnud. Olen kuulutanud sellele rahvale päästmise evangeeliumi, olen rääkinud neile rõõmsast ja vabast pojaseisusest ja külluslikumast elust vaimus. Mu Isa on teinud nende hirmu kütkeis olevate inimlaste seas palju imelisi tegusid. Kuid prohvet Jesaja kirjutas selle rahva kohta õigesti: „Isand, kes on uskunud meie õpetusi? Ja kellele on Issandat ilmutatud?” Minu rahva juhí on tõesti meelega oma silmad pimestanud, et nad ei näeks, ja südamed kõvaks teinud, et nad ei usuks ega saaks päästetud. Kõik need aastad olen ma püüdnud neid ravida nende uskmatuses, et nad võiksid saada Isa igavese päästmise osalisteks. Ma tean, et see pole mul kõigi puhul ebaõnnestunud, mõned teist on mu sõnumit tõesti uskunud. Selles toas on praegu tervelt kaksikümmend meest, kes olid kunagi Suurkohtu liikmed või kuulusid riigi kõrgetesse nõukogudesse, ehkki teie hulgas on ikka veel neid, kes kardavad avalikult tõde tunnistada, sest nad võidakse sünagoogist välja heita. Mõnel teist on kiusatus armastada inimeste pakutavat auhiilgust rohkem kui Jumala oma. Ent ma pean üles näitama kannatlikkust, sest minagi kardan mõne inimese turvalisuse ja lojaalsuse pärast, kes on olnud nii kaua minu lähedal ja lausa minu kõrval elanud.

⁴ Ma näen, et sellesse pidusöögikambrisse on kogunenud peaaegu võrdselt juute ja paganaid, ning pöördun teie kui esimese ja viimase sellise rühma poole, kellele võin õpetada taevariigi tõdesid, enne kui oma Isa juurde siirdun.”

⁵ Need kreeklased olid Jeesuse õpetust templis ustavalt kuulanud. Esmaspäeva õhtul olid nad Nikodeemose majas koiduni nõu pidanud ja kolmkümmend neist olid otsustanud taevariiki astuda.

⁶ Kui Jeesus tol korral nende ees seisis, tunnetas ta ühe usulise elukorralduse lõppu ja teise algust. Pöördudes kreeklaste poole, ütles Meister:

⁷ „See, kes usub käesolevasse evangeeliumisse, usub mitte ainult minusse, vaid ka Temasse, kes mind on saatnud. Mind vaadates näete mitte ainult Inimese Poega, vaid ka teda, kes mind on saatnud. Mina olen maailma valgus ja mitte keegi, kes minu õpetusse usub, ei pea enam pimeduses olema. Kui teie, paganad, mind kuulda võtate, saate kuulda elusõnu ja astute otsekohe Jumala pojaseisuse tõe rõõmsasse vabadusse. Kui mu kaasmaalased, juudid, otsustavad mind tagasi lükata ja mu õpetustest keelduda, ei haka ma nende üle kohut mõistma, sest ma pole tulnud maailma üle kohut mõistma, vaid sellele päästmist pakkuma. Hoolimata sellest viib mu Isa need, kes mind tagasi lükkavad ja keelduvad mu õpetust vastu võtmast, omal ajal koh-

tu ette, mille on ametisse määranud õigust mõistma nende üle, kes lükkavad tagasi halastuseanni ja päästmise tõed. Pidage kõik meeles, et ma ei räägi iseenda nimel, vaid olen teile ustavalt kuulutanud seda, mida Isa on mul käskinud inimlastele ilmutada. Ning need sõnad, mida Isa on lasknud mul maailmale rääkida, on jumaliku tõe, igikestva halastuse ja igavese elu sõnad.

⁸ Ent ma kuulutan nii juutidele kui ka paganatele, et üsna pea on käes tund, mil Inimese Poeg auhiilgusesse tõstetakse. Te teate, et kui nisutera ei lange mulda ega sure, siis jääb ta üksi, aga kui ta sureb heas pinnases, tõrkab taas elu ja kannab palju vilja. Sellel, kes armastab isekalt oma elu, on oht see kaotada. Ent see, kes on valmis minu ja evangeeliumi pärast oma elu andma, saab tunda rõõmu külluslikumast eksistentsist maa peal ja taevas, igavesest elust. Kui te mind tõeliselt järgite ka pärast seda, kui ma olen oma Isa juurde läinud, saate minu jüngriteks ja oma kaassurelike siirasteks teenijateks.

⁹ Ma tean, et minu tund on lähenemas, ja ma olen mures. Näen, et minu rahvas on kindlalt otsustanud taevariigi tagasi lükata, kuid võtan rõõmuga vastu need tõde otsivad paganad, kes on tulnud täna siia valgusetee järele pärima. Hoolimata sellest valutab mu süda oma rahva pärast ja mu hing on segi sellest, mis mul peagi ees seisab. Mida võin ma öelda, vaadates tulevikku ja mõistes, mis on mind peagi ootamas? Kas ma ütlen: Isa, päästa mind sellest kohutavast tunnist? Ei! Just sellepärast olengi ma siia maailma tulnud ja siin praeguse tunnini elanud. Pigem ütlen ma, palvetades, et teiegi ütleksite koos minuga: Isa, ülen da oma nime, sinu tahtmine sündigu.”

¹⁰ Kui Jeesus oli seda lausunud, ilmus tema ette ta Isikustatud Kohandaja, kes oli elanud tema sisimas enne tema ristimist, ja sel ajal kui Meister hetkeks vaikus, teatas see nüüdseks vägev Isa esindav vaim Naatsaretlasele: „Ma olen ülendanud oma nime korduvalt sinu annetumistes ja ülendanud seda ka sel korral.”

¹¹ Ehkki kokku tulnud juudid ja paganad ei kuulnud ühtki häält, nägid nad ometi, et Meister katkestas oma juttu, võtmaks vastu mingist üleinimlikust allikast saabunud sõnumit. Igaüks ütles oma naabrile: „Ingel on temaga rääkinud.”

¹² Siis jätkas Jeesus: „Kõik see pole toimunud mitte minu, vaid teie pärast. Ma tean kindlalt, et Isa võtab mind vastu ja kiidab heaks missiooni, mille täitsin teie nimel, kuid teid on vaja julgustada ja ette valmistada suureks katsumuseks, mis peagi ees ootab. Ma kinnitan teile, et meie ühiseid pingutusi valgustada maailma ja vabastada inimkond kroonib lõpuks võit. Vana maailmakorraldus on jõudmas kohtu ette, ma olen selle maailma Vürsti kukutanud ja kõik inimesed vabanevad vaimuvalguses, mida ma valan välja kogu liha peale pärast seda, kui olen tõusnud oma taevase Isa juurde.

¹³ Ja nüüd ma kuulutan teile, et kui mind maa peal teie elu ajal ülendatakse, kutsun ma kõik inimesed enda juurde ja vendlusse oma Isaga. Te olete uskunud, et Vabastaja

jääb maa peale igaveseks, aga mina kuulutan teile, et inimesed lükkavad Inimese Poja tagasi ja ta pöördub tagasi Isa juurde. Ma jään teiega vaid veidikeseks ajaks, elav valgus on selle pimedusega löödud põlvkonna seas vaid lühikest aega. Kõndige, kuni teil see valgus on, et saabuv pimedus ja segadus teist jagu ei saaks. See, kes kõnnib pimeduses, ei tea, kuhu ta läheb, aga kui te eelistate kõndida valguses, saate tõesti vabastatud Jumala poegadeks. Nüüd tulge kõik

koos minuga tagasi templisse, kus ma ütlen hüvastijätusõnad ülempreestritele, kirjatundjatele, variseridele, saduse-ridele, herodeslastele ja Iisraeli pimedusega löödud valitsejatele.”

¹⁴ Seda öelnud, sammus Jeesus kõigi ees mööda Jeruusalemma kitsaid tänavaid tagasi templisse. Nad olid just Meistrilt kuulnud, et templis toimub tema hüvastijätujutus, ning järgnesid talle vaikides ja sügavates mõtetes.

VIIMANE JUTLUS TEMPLIS

TOL teispäeva pärastlõunal veidi pärast kella kahte saabus Jeesus koos üheteistkümne apostli, Arimaatia Joosepi, kolmekümne kreeklase ja veel mõne jüngriga templisse ja hakkas pidama selle püha ehitise õuedel oma viimast jutlust. See jutlus pidi olema tema viimane üleskutse juudi rahvale ja lõplik süüdistus tema ägedatele vaenlastele ja tulevastele surmasaatjatele — kirjatundjatele, variseridele, saduseridele ja Iisraeli valitsejatele. Kogu ennelõuna oli eri rühmadel olnud võimalus Jeesusele küsimusi esitada, tol pärastlõunal ei küsitud temalt enam midagi.

² Kui Meister kõnelema hakkas, olid templiõuel kõik vaiksed ja vaoshoitud. Rahavahetajad ja kauplejad polnud sõandanud enam templisse siseneda pärast seda, kui Jeesus ja ülesärritatud rahvahulk olid nad eelmisel päeval välja ajanud. Enne jutluse alustamist vaatas Jeesus heldinult kuulajaskonda, kes pidi peagi kuulma tema avalikku halastavat hüvastijätku inimkonnale, mis sisaldas ka juudi väärtõpetajate ja vagatsejatest valitsejate viimast hukkamõistu.

1. JUTLUS

¹ „Olen olnud koos teiega nii kaua, käinud ringi mööda maad, kuulutades Isa armastust inimlaste vastu, ja paljud on näinud valgust ning astunud usu kaudu taevariiki. Seoses selle õpetustöö ja jutlustamisega on Isa teinud palju imetegusi kuni surnu ülesäratamiseni välja. Paljud haiged ja vaevatud on tänu oma usule terveks saanud, kuid kogu see tõekuulutamine ja haiguste ravimine pole avanud silmi neil, kes keelduvad nägemast valgust ja on kindlalt otsustanud selle taevariigi evangeeliumi tagasi lükata.

² Oleme apostlitega ustavaina Isa tahte andnud parima, et elada koos oma vendadega vastavalt Moosese käsuksõnadest mõistlikele nõuetele ja Iisraeli traditsioonidele. Oleme järjekindlalt otsinud rahu, kuid Iisraeli juhid ei soovi seda. Lükates tagasi Jumala tõe ja taeva valguse, astuvad nad eksituse ja pimeduse poolele. Valguse ja pimeduse, elu ja surma, tõe ja eksimuse vahel rahu olla ei saa.

³ Paljud teist on julgenud mu õpetustesse uskuda ja astunud juba rõõmu ja vabadusse, mida toob teadmine, et sa oled Jumala poeg. Ja te võite olla tunnistajad, et ma olen pakkunud sedasama Jumala poja seisust kogu juudi rahvale, isegi neile samadele inimestele, kes praegu mind tappa tahavad. Ja mu Isa võtaks need pimestatud õpetajad ja silmakirjalikud juhid veel praegugi vastu, kui nad vaid tema poole pöörduksid ja ennast tema halastusele avaksid. Sellel rahval pole praegugi hilja taeva sõna vastu võtta ja Inimese Poega tervitada.

⁴ Mu Isa on selle rahva vastu kaua armuline olnud. Põlvest põlve oleme saatnud oma prohveteid teda õpetama ja hoiatama ning põlvkond põlvkonna järel on nad need taevast saadetud õpetajad tapnud. Ning nüüd teevad teie

isemeelsed ülempreestrid ja kangekaelsed valitsejad sedasama. Nii nagu Herodes laskis tappa Johannese, valmistute teie surmama Inimese Poega.

⁵ Kuni püsib veel võimalus, et juudid pöörduvad minu Isa poole ja soovivad päästmist, sirutab Aabrahami, Iisaku ja Jaakobuse Jumal teie poole oma halastavad käed, aga kui teie meelesparandamatuse karikas on kord täitunud ja te olete lõplikult minu Isa halastuse tagasi lükanud, jääb see rahvas omapead ja teda tabab kiiresti kuulsusetu lõpp. See rahvas kutsuti maailma valguseks, ilmutama Jumalat tundva rahva vaimset auhiilgust, kuid te olete oma jumalike privileegide täitmisest nii kaugele kaldunud, et teie juhid teevad peagi kõigi ajastute suurima rumaluse, sest nad on peaaegu valmis lõplikult tagasi lükkama Jumala kingitust kõigi ajastute kõigile inimestele — taevase Isa armastuse ilmutust kõigile tema maapealsetele loodud-olenditele.

⁶ Ja kui te olete kord tagasi lükanud selle Jumala ilmutuse inimesele, antakse taevariik teistele rahvastele, kes võtavad selle rõõmu ja heameelega vastu. Isa nimel, kes mind on saatnud, hoiatan teid pühalikult, et te kaotate peagi maailmas oma seisundi igavese tõe lipukandjatena ja jumaliku seaduse kaitsjatena. Annan teile praegu viimase võimaluse astuda ette ja kahetseda, näidata oma soovi otsida kogu südamest Jumalat ja siseneda nagu väikesed lapsed siiras usus taevariigi turvalisusesse ja pääsemisse.

⁷ Minu Isa on kaua teie päästmise heaks tööd teinud ja mina tuln teie sekka elama ja isiklikult teile teed näitama. Nii juutide kui ka samaarlaste ning isegi paganate seast on paljud taevariigi evangeeliumisse uskuma hakanud, kuid need, kes peaksid esimestena ette astuma ja taeva valguse vastu võtma, on kangekaelselt keeldunud uskumast Jumala tõeilmutust — inimeses ilmutatud Jumalat ja Jumalani ülendatud inimest.

⁸ Täna õhtupoolikul seisavad minu apostlid siin teie ees vaikides, kuid peagi kuulete nende kõlavaid hääli, kui nad kutsuvad teid pääsemisele ja veenavad teid ühinema elava Jumala poegadena taevariigiga. Nüüd kutsun ma neid, oma jüngreid ja taevariigi evangeeliumisse uskujaid koos nende kõrval seisvate nähtamatute sõnumitoojatega, tunnistajateks sellele, et ma olen Iisraelile ja tema valitsejatele veel kord vabanemist ja päästmist pakkunud. Ent te kõik näete, kuidas Isa halastus ära põlatakse ja tõe sõnumitoojad tagasi lükatakse. Hoolimata sellest manitsen ma teid, et need kirjatundjad ja variserid istuvad ikka veel Moosese asemel, ja seepärast palun teid nende Iisraeli vanematega koostööd teha, kuni inimeste riike valitsevad Kõigekõrgemad pole seda riiki lõpuks kukutanud ja nende valitsejate asupaika hävitanud. Te ei pea ühinema nende kavadega surmata Inimese Poeg, kuid alluge neile kõigis Iisraeli rahuga seotud küsimustes. Toimige kõigis neis asjus nii, nagu nad teid käsivad, ja järgige seaduste põhinõudeid, kuid ärge võtke eeskuju nende kurjadest tegudest. Pidage meeles,

et selles seisneb nende valitsejate patt: nad räägivad, mis on hea, kuid ei tee seda. Te teate hästi, kuidas need juhid panevad teie õlgadele rasked ja vaevukantavad koormad ega liiguta sõrmegi, et aidata teil neid kanda. Nad on rõhunud teid tseremooniatega ja orjastanud traditsioonidega.

⁹ Pealegi teevad need enesekesksed valitsejad oma heategusid parema meelega siis, kui inimesed neid vaatavad. Nad valmistavad endale laiad palvepaelad ja ametirüüdele laiendatud äärised. Nad ihaldavad aukohti võõruspidudel ja nõuavad esimesi istmeid sünagoogides. Nad himustavad kuulda kiitvaid tervitusi turgudel ja soovivad, et kõik neid rabideks hüüaksid. Ja ehkki nad ootavad inimestelt kõiki neid auavaldusi, omastavad nad salaja lesknaiste maju ja võtavad püha templi teenustelt kasumit. Mulje avaldamiseks peavad need silmakirjatsejad avalikult pikki palvusi ja annavad oma kaaslaste tähelepanu võitmiseks almuseid.

¹⁰ Ehkki te peaksite oma valitsejaid ja õpetajaid austama, ei tohiks ühtki inimest vaimses mõttes Isaks nimetada, sest teil on ainult üks Isa ja see on Jumal. Te ei tohiks ka püüda oma vendade suhtes taevariigis uhket isandat mängida. Pidage meeles, mis ma olen teile õpetanud: see, kes tahab olla teie seast suurim, olgu kõigi teenija. Kui söandate end Jumala silmis ülendada, alandatakse teid kindlasti; ent seda, kes end tõeliselt alandab, ülendatakse tingimata. Ärge otsige oma igapäevaelus enese, vaid Jumala auhiilgust. Alutage arukalt oma tahe taevase Isa tahte.

¹¹ Ärge saage minu sõnadest valesti aru. Ma ei kanna viha nende ülempreestrite ja valitsejate peale, kes praegugi minu surma taotlevad. Ma ei ole pahane nende kirjatundjate ja variseride peale, kes mu õpetused tagasi lükkavad. Ma tean, et paljud teist salamisi usuvad, ning tean, et te tunnistate avalikult oma poolehoidu taevariigile alles siis, kui minu tund tuleb. Millega aga põhjendavad oma seisukohta teie rabid, kes kuulutavad, et nad kõnelevad Jumalaga ja söandavad siis tagasi lükata ning hävitada selle, kes tuleb maailmadele Isa ilmutama?

¹² Häda teile, kirjatundjad ja variserid, te silmakirjateenrid! Te tahate sulgeda taevariigi ukseid siiraste inimeste ees, sest nad pole juhtumisi teie õpetusi õppinud. Te keeldute astumast taevariiki ja samal ajal teete kõik, mis teie võimuses, et takistada ka teisi sinna pääsemast. Te seisate seljaga vastu pääsemise väravaid ja võitlete kõigiga, kes tahavad sisse saada.

¹³ Häda teile, kirjatundjad ja variserid, silmakirjateenrid, nagu te olete! Sest te teete kõik, mis teie võimuses, et pöörata inimest enda usku, aga kui see on teil õnnestunud, ei jää te rahule enne, kui olete teinud ta kaks korda halvemaks, kui ta oli paganalapsena.

¹⁴ Häda teile, ülempreestrid ja valitsejad, kes te omastate vaeste vara ja nõuate ränka lõivu neilt, kes teenivad Jumalat nii, nagu Mooses nende arvates käskis seda teha! Kas teie, kes te keeldute ilmutamast halastust, võite loota halastusele tulevastes maailmades?

¹⁵ Häda teile, te vääropetajad, pimedad teejuhid! Mida võib loota rahvalt, kelle seas pime juhib pimedat? Nad mõlemad komistavad ja kukuvad hukatuseauku.

¹⁶ Häda teile, kes te silmakirjaks vannet annate! Te olete petised, sest õpetate, et inimene võib templi juures vanduda ja oma vannet murda, kuid need, kes vannuvad templi kulla juures, peavad oma vannet täitma. Te kõik olete rumalad ja pimedad. Te pole isegi oma autuses järjekindlad, sest kumb on suurem, kas kuld või tempel, mis arvatakse olevat kulla pühaks teinud? Te õpetate sedagi, et kui inimene töötab altari juures, ei loe tema töötus midagi, aga kui ta töötab altaril oleva ohvrianni juures, siis on ta töötusega seotud. Jälle olete te tõe suhtes pimedad, sest kumb on suurem, ohvriand või altar, mis ohvriandi pühitseb? Millega te niisugust silmakirjalikkust ja autust taevase Jumala silmis põhjendate?

¹⁷ Häda teile, kirjatundjad ja variserid ja kõik teised silmakirjateenrid, kes te hoolega mündist, anisist ja köömnest kümnist maksate ning jätate samal ajal kõrvale kaalukama osa seadusest — usu, halastuse ja otsustusvõime! Üht oleksite pidanud mõistuse piires tegema, kuid jätmata teist tegemata. Te olete tõesti pimedad teejuhid ja tummad õpetajad, te kurnate küll sääski, aga kaamelid neelate alla.

¹⁸ Häda teile, kirjatundjad, variserid ja silmakirjateenrid! Sest te puhastate karika ja liua ülihoolikalt väljastpoolt, kuid seest on need täis väljapressimise, liigkasu võtmise ja pettuse saasta. Te olete vaimselt pimedad. Kas te ei näe, kui palju parem oleks puhastada karikas algul seest, sest ülevoolav vesi puhastaks teda väljast ise? Te pahelised hukatusele määratud! Te täidate väliselt oma usukombeid, et Mooses käsuseaduse tõlgendusi täht-tähele järgida, kuid teie hinged on täitunud kurjuse ja tapmisihaga.

¹⁹ Häda teile kõigile, kes te lükkate tagasi tõe ja põlgate ära halastuse! Paljud teist on nagu lubjatud hauakambriid, mis näivad küll väljastpoolt kaunid, kuid seest on täis surnuluid ja kõiksugu rüvedust. Nii ka teie, kes te teadlikult lükkate tagasi Jumala nõuande, näite inimestele väljastpoolt pühad ja õiged, kuid sisimas on teie südamed täis silmakirjatsemist ja kurjust.

²⁰ Häda teile, rahva võltstejuhid! olete siit pisut eemale püstitanud monumendi vana aja märtritest prohvetitele, kuid seipitsete plaani tappa see, kellest nad rääkisid. Te kaunistate õigete hauakambreid ja veenate end, et teie poleks oma prohveteid tapnud, kui oleksite elanud esiisade päevil, ja nende võltsvagade mõtetega valmistute tapma teda, kellest prohvetid rääkisid, Inimese Poega. Kui te seda teete, tunnistate endale, et olete nende pahelised pojad, kes hukasid prohvetid. Minge siis ja täitke oma hukatuse karikas ääreni!

²¹ Häda teile, kurjuse lapsed! Johannes nimetas teid õigusega rästikute sooks ja ma küsin teilt, kuidas pääsete kohtuotsusest, mida Johannes teile kuulutas?

²² Veel nüüdki pakun ma teile Isa nimel halastust ja andestust, praegugi sirutan teie poole igavese vendluse armastava käe. Mu Isa on saatnud teile tarku mehi ja prohveteid, mõnda neist olete taga kiusanud ja teised tapnud. Siis ilmus Johannes Inimese Poja tulekut kuulutama ja te hävitasite ta pärast seda, kui paljud olid tema õpetusse uskuma hakanud. Nüüd valmistute jälle süütut verd valama.

Kas te ei saa aru, et kord tuleb kohutav arveteõiendamise päev, mil kogu maailma Kohtunik nõuab sellelt rahvalt aru, miks ta need taevased sõnumitoojad on tagasi lükanud, neid taga kiusanud ja hävitanud. Kas te ei saa aru, et peate kogu selle õige vere valamise eest aru andma, alates esimesest hukatud prohvetist kuni Sakarjani, kes tapeti pühapaiga ja altari vahel? Ja kui te oma pahelisi tegusid jätkate, võidakse aru pärida juba teie sugupõlvelt.

²³ Oo Jeruusalemm ja Aabrahami lapsed, kes te olete teie juurde saadetud prohveteid kividega surnuks visanud ja õpetajaid tapnud, veel nüüdki tahaksin teie lapsed kokku koguda, nagu kana kogub oma pesakonna enda tiibade alla, ent te ei soovi seda!

²⁴ Ja nüüd jätan ma teiega hüvasti. Te olete mu sõnumit kuulnud ja oma otsuse teinud. Need, kes on minu evangeliumisse uskunud, on praegugi turvaliselt jumalariigis. Teile, kes te olete otsustanud Jumala kingituse tagasi lükata, ütlen ma, et te ei näe mind enam templis õpetamas. Minu töö teie heaks on tehtud, nüüd lähen ma oma lastega siit ära ja teie koda jäetakse maha!”

²⁵ Siis andis Meister oma poolehoidjatele märku templist lahkuda.

2. ÜSIKUTE JUUTIDE OLUKORD

¹ Asjaolu, et juudi rahva vaimsed juhid ja usuõpetajad lükkasid Jeesuse õpetused kunagi tagasi ja septsesid tema julma surma, ei mõjuta mingil viisil ühegi üksikjuudi seisundit Jumala ees. Ja see ei tohiks neis, kes end Kristuse järgijateks kuulutavad, juutide kui kaassurelike suhtes eelarvamust tekitada. Juudid kui rahvus, kui sotsiaalpoliitiline rühm, on maksnud Rahuvürsti tagasilükkamise eest kohutavat hinda. Nad on juba ammu lakanud olemast vaimsed tõrvikukandjad, kes kuulutasid inimsoole jumalikku tõde, kuid see ei ole mingi mõistlik põhjendus, miks nende kunagi elanud juutide järeltulijad peaksid kannatama tagakiusamiste all, mis on neile osaks saanud sallimatute, vääritude ja võltsvagade isikute poolt, kes on ennast kuulutanud ka ise juudina sündinud Jeesus Naatsaretlase järgijateks.

² Palju kordi on praegu elavate juutide põhjendamatult ja Kristusele võõras vihkamine ning tagakiusamine viinud kannatuste ja surmani süütud, mitte kedagi häirinud juudid, kelle esivanemad Jeesuse ajal kogu südamest evangeliumi vastu võtsid ja peagi kokkumatult surma läksid tõe eest, millesse nad jäägitult uskusid. Missugune õudusevärin läbib pealtvaatavaid taevaolendeid, kui nad näevad neid, kes on end Jeesuse järgijateks kuulutanud, taga kiusamas, ründamas ja isegi mõrvamas Peetruse, Filippuse, Matteuse ja teiste Palestiina juutide järeltulijaid, kelle esivanemad taevariigi evangeliumi esimeste märtritena nii austustväärivalt oma elu andsid!

³ Kui julm ja mõistusevastane on sundida süütu lapsi kannatama oma esiisade pattude eest, kui nad nende pahategudest mitte midagi ei tea ega saa nende eest kuidagi vastutust kanda! Ja teha neid pahelisi tegusid selle nimel, kes õpetas oma jüngreid isegi oma vaenlasi armastama! Selles jutustuses Jeesuse elust on tulnud kirjeldada,

kuidas mõned tema juutidest kaaslased ta tagasi lükkasid ja tema häbistavat surma sepsistasid. Ent me hoiatame kõiki, kes seda lugu loevad, et selle ajaloolise jutustusega pole mitte mingil viisil põhjendatud sajandeid kestnud nii paljude ennast kristlasteks pidavate isikute ebaõiglane viha ega hoiak iga juudi suhtes. Taevariigisse uskujad, kes järgivad Jeesuse õpetusi, peavad lõpetama iga juudi kohtlemise nii, nagu oleks just tema süüdi Jeesuse tagasilükkamises ja ristilöömises. Isa ja tema Looja-Poeg pole kunagi lakanud juute armastamast. Jumal ei tee isikutel vahet ja pääsemine on olemas nii paganate kui ka juutide jaoks.

3. SUURKOHTU SAATUSLIK ISTUNG

¹ Tol teisipäevaõhtul kell kaheksa avati Suurkohtu saatuslik istung. Juba mitu korda varem oli see juudi rahva kõrgeim kohus kuulutanud, et Jeesus peab surema. Juba mitu korda oli austusväärne valitsusorgan nõuks võtnud tema töö peatada, kuid polnud veel kunagi otsustanud teda vahistada ja iga hinna eest surmata. Just enne selle teisipäeva, 30. aasta 4. aprilli südaööd mõistis Suurkohtu tolleaegne koosseis ametlikult ja *ühehäälselt* nii Jeesuse kui ka Laatsaruse surma. See oli vastus Meistri viimasele pöördumisele juutide valitsejate poole, mille ta oli teinud templis vaid mõni tund enne seda. Sellega näitasid nad oma kibedat meelepaha Jeesuse viimaste jõuliste ülempreestritele, pattukahetsematutele saduseridele ja variseridele suunatud süüdistuste suhtes. Inimese Poja surmamõistmine (juba enne kohut) oli Suurkohtu vastus viimasele taevase halastuse pakkumisele juudi rahvale kui sellisele.

² Sellest ajast peale jäeti juudid lõpetama oma rahva lühikest eluperioodi täies vastavuses nende puhtnimliku seisundiga teiste Urantia rahvaste seas. Iisrael oli ära tõuganud Inimese Poja, kes oli teinud lepingu Aabrahamiga, ja Aabrahami laste maailmale tõevalguse toojateks muutmise kava oli kildudeks purunenud. Jumalik leping oli tühistatud ja heebrea rahva lõpp kiiresti lähenemas.

³ Suurkohtu ametnikele anti järgmisel varahommikul käsk Jeesus vahistada, kuid neil keelati seda avalikult teha. Neil kästi kavandada tema salamisi kinnivõtmine, eelistatavalt ootamatult ja öösel. Saades aru, et ta ilmselt sel päeval (kolmapäeval) templis enam ei õpeta, anti Suurkohtu ametnikele käsk „tuua ta juutide kõrge kohtu ette mingil ajal enne neljapäeva keskööd”.

4. OLUKORD JERUUSALEMMA

¹ Kui Jeesus templis oma viimase jutluse lõpetas, olid apostlid taas segaduses ja jahmunud. Selleks ajaks, kui Meister alustas oma kohutavaid juudi valitsejatele suunatud süüdistusi, oli Juudas templisse tagasi jõudnud, nii et selle Jeesuse viimase templis peetud jutluse teist poolt kuulsid kõik kaksteist apostlit. Kahjuks ei kuulnud Juudas Iskariot tema hüvastijätujutluse esimest, halastust pakkuvat osa. See viimane halastusepakkumine juutide valitsejatele jäi tal kuulmata sellepärast, et ta vestles samal ajal oma saduseridest sugulaste ja tuttavatega, kellega ta oli koos lõunat söönud ja arutanud, kuidas oleks kõige kohasem Jeesusest ja teistest apostlitest lahku lüüa. Kuulates Meistri

viimaseid juutide juhtide ja valitsejate vastu suunatud süüdistusi, tegi Juudas täieliku ja lõpliku otsuse evangeeliumiliikumine hüljata ja oma käed kogu ettevõtmisest puhtaks pesta. Ta lahkus siiski templist koos kaheteistkümne apostliga ja läks koos nendega Õlimäele, kus kuulas saatusliku jutlust Jeruusalemma hävitamisest ja juudi rahva lõpust, ning jäi tol teisipäeva õhtul uues laagris Ketsemani lähedal nende juurde.

² ¶ Rahvahulk, kes oli kuulnud, kuidas Jeesus pärast halastavat üleskutset juutide juhtidele jätkas nende ootamatute ja salvavate etteheidetega, peaaegu halastamatute süüdistustega, oli vapustatud ja hämmelduses. Kui Suurkohus Jeesusele surmaotsuse langetas ja Meister apostlite ning mõne jüngriga Õlimäel istus ja juudi rahva hukku enustas, arutas kogu Jeruusalemm tõsiselt ja vaikshäälselt ühtainust küsimust, mida nad Jeesusega teevad.

³ ¶ Nikodeemose majja kogunes üle kolmekümne silmapaistva juudi, kes uskusid salaja taevariigisse. Nad arutasid, missugust teed valida, kui peaksid avalikult Suurkohust lahku lööma. Kõik kohalviibijad olid ühel nõul, et nad tunnistavad avalikult oma poolehoidu Meistrile selsamal tunnil, mil kuulevad tema vahistamisest. Ning täpselt nii nad toimisidki.

⁴ Saduserid, kes olid nüüd Suurkohtus ülekaalus ja seda oma kontrolli all hoidsid, soovisid Jeesust hävitada järgmistel põhjustel:

⁵ 1. nad kartsid, et rahva kasvav poolehoid Jeesusele ähvardab ohustada juudi rahva olemasolu Rooma võimude võimaliku sekkumise tagajärjel;

⁶ ¶ 2. tema innukas soov templi reformida puudutas otseselt nende tulusid, templi puhastamine mõjutas nende rahakotti;

⁷ ¶ 3. nad pidasid end vastutavaks ühiskonnakorra säilimise eest ja kartsid tagajärgi, mida võis tekitada Jee-

suse inimestevahelist vendlust kuulutava veidra uue doktriini edasine levik.

⁸ ¶ Variserid soovisid lasta Jeesuse tappa teistsugustel põhjustel. Nad kartsid teda, sest:

⁹ 1. ta avaldas varjamatut vastuseisu nende traditsioonilisele mõjuvõimule rahva üle. Variserid olid ultra-konservatiivsed ja panid väga pahaks neid oletatavalt radikaalseid rünnakuid nende kui usuõpetajate õigustatud prestiižile;

¹⁰ ¶ 2. nad pidasid Jeesust seaduserikkujaks, sest ta oli ilmutanud täielikku ükskõiksust sabati ja arvukate teiste seaduse- ning tseremoonianõuete suhtes;

¹¹ ¶ 3. nad süüdistasid teda pühaduseteotuses, sest ta nimetas Jumalat oma Isaks;

¹² ¶ 4. ja nüüd olid nad tema peale põhjalikult vihas-
tanud kibeda hukkamõistu pärast, mida ta oli päeval oma hüvastijätujutluse lõpuosas väljendanud.

¹³ ¶ Kui Suurkohus oli Jeesuse ametlikult surma mõistnud ja tema vahistamiseks korraldused andnud, läks ta tol teisipäeval enne keskööd laiali, olles kokku leppinud kohutada järgmisel hommikul kell kümme ülempreester Kaifase majas, et sõnastada süüdistused, mille põhjal Jeesus kohutu ette tuua.

¹⁴ Üks väike saduseride rühm oli teinud isegi ettepaneku Jeesus mõrvata lasta, kuid variserid keeldusid kindlalt niisugust sammu toetamast.

¹⁵ ¶ Selline olukord valitses Jeruusalemmas ja inimeste seas tol sündmusrikkal päeval, mil seda saatuslikku maapealset stseeni oli kogunenud ülevalt jälgima tohutu hulk taevaolendeid, kes tahtsid oma armastatud Suverääni heaks midagi ette võtta, kuid ei suutnud, sest nende ülemjuhatajad hoidsid neid kindlalt tagasi.

TEISIPÄEVA ÕHTUPOOLIK ÕLIMÄEL

KUI Jeesus ja apostlid tol teisipäeva õhtupoolikul templist väljusid, et Ketsemani laagrisse minna, ütles Matteus templile tähelepanu juhtides: „Meister, vaata, kuidas need hooned on ehitatud. Vaata neid massiivseid kive ja ilusaid kaunistusi, kas tõesti need hooned hävitatakse?” Ja kui nad edasi Õlimäe poole läksid, ütles Jeesus: „Te näete neid kive ja seda massiivset templit; tõesti, tõesti, mina ütlen teile: peagi on käes päevad, mil seal ei jää kivi kivi peale. Nad kõik kistakse maha.” Püha templi hävingu kirjeldus tekitab Meistri kannul kõndivates apostlites uudishimu, sest nad ei osanud kujutleda ühtki sündmust peale maailma lõpu, mis võiks templi hävingut põhjustada.

² Vältimaks mööda Kidroni orgu Ketsemani poole suunduvat rahvahulka, otsustasid Jeesus ja tema kaaslased ronida mööda Õlimäe läänenõlva veidi ülespoole ja minna siis piki jalgrada oma laagrisse Ketsemani lähedal, mis asus avalikust laagriplatsist veidi kõrgemal. Betaaniasse viivalt teelt kõrvale pöörates nägid nad loojuva päikese kiirte säras templit, veidi aega mäel peatudes aga linna tulesid süttimas; nad imetlesid valgustatud templit ning seal, täiskuu mahedas valguses, võttis Jeesus koos kaheteistkümne apostliga istet. Meister rääkis nendega ja peagi küsis Naatanael temalt: „Ütle meile, Meister, kuidas me teame, millal need sündmused algavad?”

1. JERUUSALEMMA HÄVITAMINE

¹ Jeesus vastas Naatanaeli küsimusele: „Jah, ma räägin teile ajast, mil see rahvas on oma kurjusekarika täitnud ja õiglus laskub kiiresti selle meie isade linna peale. Mina lahkun teist peagi, ma lähen Isa juurde. Kui ma olen teie juurest lahkunud, jälgige, et ükski inimene teid ei petaks, sest neid on hulk, kes esinevad vabastajatena, et viia paljusid eksiteele. Kui kuulete jutte sõdadest, ärge muretsege, sest kuigi need saavad tõeks, pole Jeruusalemma lõpp veel käes. Ärge laske end häirida näljahädadest või maavärinatest. Samuti ärge muretsege, kui teid antakse riigivõimude kätte ja evangeeliumi pärast taga kiusatakse. Teid heidetakse sünagoogist välja ja vangistatakse minu pärast ja mõned teist surmatakse. Kui teid viiakse maavalitsejate ja valitsejate ette, peate tunnistama oma usku ja näitama oma ustavust taevariigi evangeeliumile. Ja kui te kohtunike ees seisate, ärge muretsege eelnevalt selle pärast, mida peaksite ütleva, sest vaim õpetab teid selsamal tunnil, mida te oma vastastele peaksite kostma. Neil vaevarikastel päevadel saadavad teid vangi ja surma isegi teie enda sugulased, keda juhivad need, kes on Inimese Poja tagasi lükanud. Mõnda aega vihkavad teid minu pärast kõik, kuid isegi nende tagakiusamiste ajal ei hülga ma teid, minu vaim ei jäta teid maha. Olge kannatlikud! Ärge kahelge, et taevariigi evangeelium võidutseb kõigi vaenlaste üle ja kord kuulutatakse seda kõigile rahvastele.”

² Jeesus vaikis hetkeks, vaadates alla linna poole. Meister mõistis, et lükates tagasi vaimse arusaama messiast, viib juutide kangekaelne ja pime klammerdumine oodatud vabastaja ainelise missiooni külge nad peagi otsese kokkupõrkeni Rooma võimsa armeega ning et see võitlus võib lõppeda ainult juudi riigi lõpliku ja täieliku hävitamisega. Kui see rahvas lükkas tema vaimse annetumise tagasi ja keeldus nägemast taeva valgust, mis halastavalt nende peale paistis, kinnitas ta pitsoriga enda kui sõltumatu, maa peal erilist vaimset missiooni täitva rahva hukku. Isegi juutide juhid said hiljem aru, et rahutusteni, mis lõpuks nende hävingu põhjustasid, oli viinud just see ilmalik messiaaidea.

³ Kuna Jeruusalemmast pidi saama varase evangeeliumi liikumise häll, ei tahtnud Jeesus, et tema õpetajad ja jutlustajad hukkuksid juudi rahva kohutavas krahhis seoses Jeruusalemma hävitamisega: seepärast andiski ta oma poolehoidjatele neid nõuandeid. Jeesus oli väga mures, et mõni tema jänger võib lasta ennast kaasa tõmmata neisse peagi puhkevatesse mässudesse ja nii koos Jeruusalemma langesmisega hukkuda.

⁴ Siis küsis Andreas: „Aga Meister, millal peaksime Jeruusalemmast lahkuma, kui Püha Linn ja tempel hävitatakse ning sind pole siin meid suunamas?” Jeesus ütles: „Kui ma olen lahkunud, võite jääda linna isegi neil vaevade ja kibedate tagakiusamiste aegadel, aga kui lõpuks näete pärast valeprohvetite mässu Rooma vägesid Jeruusalemma piiramas, siis teadke, et peagi algab selle laastamine — siis peate mägedesse põgenema. Ärgu jäägu keegi linna või selle ümbrusse midagi päästma ja ärge laske ka väljaspool olijaid sinna siseneda. See on raske katsumus, sest sellest saab paganate kättemaksu aeg. Kui te olete linnast lahkunud, langeb see sõnakuulmatu rahvas mõõgahoopide all ja viiakse kõigi rahvaste hulka vangi; nii trambivad paganad Jeruusalemma pihuks ja põrmuks. Samas hoiatan teid, et te ei laseks end petta, kui teie juurde tuleb keegi ja ütleb: „Ennäe, siin on Vabastaja,” või „Ennäe, see ta ongi,” ärge seda uskuge, sest esile kerkib hulk valeõpetajaid ja paljud satuvad eksiteele, aga teie ei tohiks end petta lasta, sest ma olen teile selle kõik juba ette ära rääkinud.”

⁵ Apostlid istusid üsna kaua vaikides kuuvalgel, kuni need Meistri hämmastavad ennustused nende jahmunud meelde jõudsid. Ning just seda hoiatust arvestades põgenes kogu uskujate ja jüngerite rühm Jeruusalemmast esimeste Rooma vägede kohale jõudes ning leidis ohutu pelgupaiga põhja pool Pellas.

⁶ Isegi pärast seda sõnaselget hoiatust tõlgendasid Jeesuse pooldajad neid ennustusi nii, nagu puudutaksid need muutusi, mis Jeruusalemmas kindlasti toimuvad, kui messia taasilmumise tulemusena rajatakse Uus Jeruusalemm ja linn kasvab maailma pealinnaks. Need juudid olid oma meeles kindlalt otsustanud seostada templi hävitamise „maailma lõpuga”. Nad uskusid, et see uus Jeruusalemm täidab kogu Palestiina ja et pärast maailma lõppu ilmub

kohe „uus taevas ja uus maa”. Seepärast polnud midagi imestada, et Peetrus ütles: „Meister, me teame, et kui ilmub uus taevas ja uus maa, kaob kõik, aga kuidas me teame, millal sa tagasi tuled, et seda kõike korda saata?”

⁷ Seda kuuldes jäi Jeesus mõneks ajaks mõttesse ja ütles siis: „Te eksite alati sellepärast, et püüate seostada uut õpetust vanaga, te tahate kõigist mu õpetustest valesti aru saada, tahate tõlgendada evangeeliumi tingimata oma väljakujunenud uskumustest lähtudes. Hoolimata sellest püüan teid valgustada.”

2. MEISTRI TEINE TULEMINE

¹ Jeesus oli mitu korda esinenud väidetega, mille põhjal ta kuulajad olid järeldanud, et ehkki ta kavatseb sellest maailmast peagi lahkuda, pöördub ta päris kindlasti tagasi taevariigi tööd lõpule viima. Kui Meistri pooldajates kasvav veendumus, et ta tõesti nende juurest lahkub, ja kui ta tegelikult sellest maailmast lahkus, klammerdusid kõik tema poolehoidjad loomulikult nende naasmislubaduste külge. Nii lülitati doktriin Kristuse teisest tulemisest varakult kristlaste õpetustesse ja peaaegu kõik jüngrite hilisemad põlvkonnad on seda tõde hardalt uskunud ja kindlas usus tema kunagist tulekut oodanud.

² Sunnitud oma Meistrit ja Õpetajast lahkuma, haarasid need esimesed jüngrid ja apostlid seda tugevamini kinni tema lubadusest tagasi tulla ja kiirustasid ennustust Jeruusalemma hävingust seostama selle töötatud teise tulekuga. Ja nad tõlgendasid tema sõnu ikka samal viisil hoolimata sellest, et Meister oli kogu õhtu Õlimäel õpetanud, et nad just seda viga ei teeks.

³ Jätkates vastamist Peetruse küsimusele, ütles Jeesus: „Miks ootate ikka veel, et Inimese Poeg istuks Taaveti troonile ja juutide ainelised unistused täituksid? Kas ma pole teile kõik need aastad rääkinud, et minu kuningriik pole sellest maailmast? See, mida praegu alla vaadates näete, hävib, kuid sellest saab uus algus, mis viib kuningriigi evangeeliumi kogu maailma ning see lunastus ulatub kõigi rahvasteni. Ja kui kuningriik on täiesti küps, olge kindlad, et taevane Isa ei jäta teile andmata avaramat tõelmutust ja paremat tunnistust õiglusest, nagu ta on juba maailmale annetanud selle, kellest sai pimedusevürst, seejärel Aadama, Melkisedeki ja praegu neile järgnenud Inimese Poja. Nii avaldab minu Isa jätkuvalt oma halastust ja armastust isegi sellele pimedale ja kurjale maailmale. Ning pärast seda, kui mu Isa on minu kätte andnud kogu vae ja võimu, jälgin ka mina teie saatust ja juhin kuningriigi asju oma vaimu kaudu, mis peagi kogu liha peale välja valatakse. Kuigi ma olen vaimus teie juures, luban, et pöördun kunagi tagasi sellesse maailma, kus ma olen elanud lihalikku elu ja suutnud üheaegselt inimesele Jumalat ilmutada ja inimest Jumala juurde juhtida. Õige varsti pean ma teist lahkuma ja alustama tööd, mis Isa on mulle usaldanud, kuid olge vaprast, sest ma pöördun kord tagasi. Vahepeal on teile lohutajaks ja teejuhiks universumi Tõe Vaim.

⁴ Praegu näete te mind nõrga inimesena, aga tagasi tulen ma väes ja vaimus. Liha silm näeb lihalikku Inimese

Poega, kuid vaimusilm näeb Inimese Poega Isa antud auhiilguses ja oma nime all maa peale ilmumas.

⁵ Ent Inimese Poja taasilmumise aeg on teada ainult Paradiisi nõukogudes: seda, millal see toimub, ei tea isegi taevainglid. Aga te peaksite aru saama, et kui seda taevariigi evangeeliumi on kuulutatud kogu maailmale kõigi rahvaste päästmiseks ja aeg saab täis, saadab Isa teile veel ühe usulis-elukorraldusliku annetumise või tuleb Inimese Poeg tagasi ajastu üle kohut mõistma.

⁶ Mis puudutab Jeruusalemma vaevadeaega, millest ma teile rääkisin, siis täituvad mu sõnad juba selle põlvkonna eluajal, kuid Inimese Poja taastuleku kohta ei söanda mitte keegi taevas ega maa peal midagi öelda. Te peaksite targasti jälgima ajastu küpsemist, peaksite hoolikalt uurima aja märke. Te teate, et kui viigipuule tekivad õrnad võrsed ja puu läheb lehte, siis on suvi tulemas. Samuti, kui maailm on läbinud materialismi pika talve ja te näete uue usulise elukorralduse vaimset kevadet saabumas, peaksite teadma, et tulekul on uue külastuse suvi.

⁷ Kuid mis tähtsus on sellel õpetusel Jumala Poegade tulekust? Kas te ei saa aru, et kui teid kutsutakse kord oma eluvõitlust lõpetama ja surma värvat läbima, järgneb kohe kohtumõistmine ja te olete silmitsi tõsiasjadega, mis on seotud lõpmatu Isa igavese plaani järgse teenistusega uue usulise elukorralduse tingimustes. Seda, mis ootab ees kogu maailma konkreetse faktina iga ajastu lõpus, peab teist igaüks kindlasti ka isiklikult kogema, kui jõuab oma maise elu lõppu ja astub sealt edasi Isa taevariigi igavese arengu järgmisesse avaldumisse sellele omaste tingimuste ja nõudmiste kohaselt.”

⁸ Ükski kõigist Meistri varem peetud jutlustest oma apostlitele polnud viinud neid nii suurde segadusse kui see, mille ta pidas tol teisipäevaõhtul Õlimäel Jeruusalemma hävingu ja tema enese teise tuleku teemadel. Seepärast oli Meistri tol erilisel õhtul öeldud sõnade hilisemates, mälestustele tuginevates ülestähendustes nii vähe ühist. Kuna suur osa tol teisipäeva õhtupoolikul öeldust jäi ürikutesse kirja panemata, tekkis palju pärimusi. Teise sajandi algul kopeeriti keiser Caligula õukonda kuulunud Selta üleskirjutus juudi apokalüpsisest messia kohta tervenisti Matteuse evangeeliumisse ja lisati hiljem (osaliselt) Markuse ja Luuka ürikutesse. Neis Selta ülestähendustes sisaldas mõistujutt kümnest neitsist. Ühtki evangeeliumi osa ei ole kunagi nii segadusttekitavalt tõlgendatud kui selleõhtust õpetust. Apostel Johannesel aga niisugust segadust ei tekkinud.

⁹ Kui need kolmteist meest jätkasid taas teed laagri poole, olid nad sõnatud ja suure emotsionaalse pingel all. Juudas oli lõplikult otsustanud kaaslastest lahku lüüa. Oli juba hiline tund, kui Taavet Sebedeus, Johannes Markus ja mitu juhtivat jüngrit Jeesust ja kahteist apostlit laagris tervitasid, kuid apostlid ei tahtnud magada: nad soovisid Jeruusalemma hävingust, Meistri lahkumisest ja maailma lõpust veel rohkem teada saada.

3. EDASINE ARUTELU LAAGRIS

¹ Kui nad umbes kahekümnekesi laagritule ümber olid kogunenud, küsis Toomas: „Et sa tuled kord tagasi taevariigi tööd lõpetama, siis missuguse hoiaku peaksite me võtma sel ajal, kui sa Isa ülesannetega tegeled?” Jeesus vaatas neile kõigile tulevalgel otsa ja vastas:

² ¶ „Ja isegi sina, Toomas, ei saanud sellest aru, mida ma teile rääkisin. Kas ma pole teile kogu aeg õpetanud, et teie suhe taevariigiga on vaimne ja isiklik ning puudutab üksnes omaenda, vaimus saadud kogemust, mis on tekkinud usu kaudu, tänu taipamisele, et sa oled Jumala poeg? Mida ma peaksin veel ütleva? Mis on rahvaste langusel, impeeriumide kokkuvarisemisel, uskmata juutide hävingul, ajastu lõpul, isegi maailma lõpul tegemist sellega, kes usub evangeeliumisse ja on peitnud oma elu varjule igavese taevariigi kindlusesse? Teie, kes te tunnete Jumalat ja usute evangeeliumisse, olete juba saanud igavese elu kohta kinnitusi. Et te olete elanud oma elu vaimus ja Isa teenides, ei saa miski teile tõsist muret valmistada. Taevariigi ülesehitajaid, taevaste maailmade tunnustatud kodanikke ei tohiks häirida ajalikud murrangud ega maised kataklüsmid. Mis puudutab see teid, kes te usute sellesse taevariigi evangeeliumisse, kui rahvad hävitatakse, ajastu lõpeb või kõik nähtavad asjad kokku varisevad, sest te teate, et teie elu on Pojalt saadud kingitus ning et see on Isas igavesti kaitstud? Olles elanud ajalikku elu usus ning kandnud vaimuvilju oma kaaslasti armastavalt ja õiglaselt teenides, võite kindlustundega ja sama usuga ellujäämisesse, mis on kandnud teid Jumala pojana läbi esimese, maise avastusretke, oodata oma igavese elu järgmist etappi.

³ Iga uskujate põlvkond peaks tegema oma tööd Inimese Poja võimalikku tagasipöördumist silmas pidades täpselt nii, nagu iga uskuja teeb oma elutööd paratamatult ja alati eelolevat loomulikku surma silmas pidades. Kui te olete kord usu kaudu Jumala pojaks saanud, pole ellujäämiskindluse seisukohalt mitte miski muu enam oluline. Ent ärge tehke viga! Ellujäämiskindlus on elav usk ja selles avalduvad üha enam seda inimsüdanant algselt innustanud vaimu viljad. See, et te olete kord taevariigis pojaseisuse vastu võtnud, ei päästa teid, kui te teadlikult ja järjekindlalt lükkate tagasi need tõed, mis puudutavad Jumala lihalike poegade edasiliikumist vaimuviljade kandmisel. Teie, kes te olete koos minuga maa peal Isa ülesandeid täitnud, võite ka nüüd veel taevariigi hüljata, kui leiate, et teile ei meeldi viis, kuidas Isa inimkonda teenib.

⁴ Kuulake üksikisikutena ja uskujate põlvkonnana järgmist mõistujuttu. Elas kord üks suur mees, kes enne asumist pikale teele võõrale maale kutsus oma ustavad teenrid enda juurde ja andis kogu oma vara nende kätte. Ühele andis ta viis talenti, teisele kaks ja kolmandale ühe. Ja talitanud nii kõigi austusväärselte teenritega, usaldades igaühele oma vara tema võimete kohaselt, asus ta teele. Kui isand oli lahkunud, hakkasid teenrid tööle, et neile usaldatud rikkustelt kasu saada. Need, kes olid saanud viis talenti, hakkasid kohe nendega kaupleva, ja olid peagi veel viis talenti juurde teeninud. Samuti need, kes olid saanud kaks talen-

ti, olid peagi kaks juurde saanud. Nii teenisid kõik teenrid oma isandale kasu, välja arvatud see, kes oli saanud ainult ühe talendi. Too teener läks üksi eemale, kaevvas maasse augu ja peitis oma isanda raha sinna. Peagi pöördus nende teenrite isand ootamatult tagasi ja päris oma majapidajalt aru. Ja kui nad kõik olid oma isanda ette kutsutud, astus see, kes oli saanud viis talenti, talle usaldatud rahaga ettepoole ja lisas veel viis talenti, öeldes: „Isand, sa andsid mulle tulu saamiseks viis talenti ja mul on hea meel ulatada sulle veel viis juurdeteenitud talenti.” Ja ta isand vastas talle: „Hästi tehtud, sa oled hea ja truu teener ning olnud ustav väikestes asjades, nüüd sean su paljude üle majapidajaks, jaga minuga mu rõõmu.” Siis astus ette see, kes oli saanud kaks talenti, öeldes: „Isand, sa andsid minu kätte kaks talenti, vaata, ma olen saanud juurde kaks talenti.” Ja isand vastas talle: „Hästi tehtud, sa oled hea ja truu teener ning olnud ustav väikestes asjades, nüüd sean su ametisse paljude üle, jaga minuga mu rõõmu.” Ja siis tuli aru andma see, kes oli saanud ühe talendi. See teener astus ette ja ütles: „Isand, ma tunnen sind ja sain aru, et sina kui kaval mees lootsid saada kasu, ilma et oleksid ise tööd teinud, seepärast kartsin riskida rahaga, mille sa minu kätte usaldasid. Peitsin sinu talendi kindlasse kohta maa sisse, siin see on: nüüd saad tagasi, mis sulle kuulub.” Kuid ta isand vastas: „Sa oled laisk ja lohakas majapidaja. Nagu sa ise tunnistasid, teadsid sa, et ma nõuan sinult sama mõistlikku kasumit nagu su usinad kaasteenijad mulle täna andsid. Seda teades oleksid pidanud andma mu raha vähemalt pankurite kätte, et ma oleksin naastes selle intressiga tagasi saanud.” Ja siis ütles isand peamajapidajale: „Võta see talent tollelt kasutult teenrilt ja anna sellele, kellel on kümme talenti.”

⁵ Sellele, kellel on, antakse juurde ja ta saab küllaga kõike; aga sellelt, kellel ei ole, võetakse ka see ära, mis tal on. Igaveses taevariigis ei tohi paigale jääda. Mu Isa nõuab kõigilt oma lastelt, et nad armus ja tõetundmises kasvaksid. Teie, kes te neid tõdesid teate, peate vaimuvilju rohkendama ja näitama üles kasvavat pühendumist oma kaasteenijate isetule teenimisele. Ja pidage meeles, et kui te teenite ka kõige vähemat minu vendadest, olete teinud sellega teene minule.

⁶ Ja nii peaksite te ka Isa tööd tegema, nüüd ja edaspidi ja isegi igavesti. Jätkake seda kuni minu tulekuni. Tehke ustavalt seda, mis teile on usaldatud, ja valmistuge sel viisil surmajärgseks arupärimiskutseks. Kui olete nii elanud Isa auks ja Poja rahulduseks, astute rõõmu ja ülimalt suure heameelega igikestva taevariigi igavesse teenistusse.”

⁷ ¶ Tõde on elav, Tõe Vaim juhib valguselapsi ikka uute vaimse reaalsuse ja jumaliku teenimise maailmade poole. Teile ei anta tõde mitte paikapandud, kindlatesse ja austatud vormidesse kristalliseerunult. Teie tõeilmutus peab teie isikliku kogemuse kaudu sedavõrd täiustuma, et kõigile, kes näevad teie vaimuvilju ja hakkavad tänu sellele ülistama taevast Isa, on nähtav nii uus ilu kui ka tegelik vaimne kasu. Vaid need ustavad teenijad, kes tõetundmises kasvavad ja arendavad selle kaudu oskust vaimseid reaalsusi

jumalikult hinnata, võivad loota „jagada täielikult oma Issanda rõõmu”. Kurb oleks pilt, kui end Jeesuse järgijateks tunnistanute järgmised põlvkonnad ütleksid selle kohta, kuidas nad on jumaliku tõe eest hoolitsenud: „Siin, Meister, on tõde, mis sa meile sada või tuhat aastat tagasi andsid. Me pole midagi sellest kaotanud, oleme ustavalt alles hoidnud kõik, mis sa meile andsid; me pole lubanud selles, mis sa meile õpetasid, mingeid muudatusi teha: siin on see tõde, mille sa meile andsid.” Kuid see vaimse laiskuse vale-õigustus ei aita viljatut tõehoidjat Meistri ees. Tõe Meister nõuab teilt teie kätte usaldatud tõe kohta aru.

⁸ Järgmises maailmas peate selles maailmas teile annetatud ja teie hoolde antud asjade kohta aru andma. Arupärimine on õiglane ja halastamatu, olenemata sellest, kas teil on vähe või palju loomupäraseid talente. Kui saadud talenti kasutatakse ainult isekatel eesmärkidel ega mõelda kõrgemale kohusele kanda suuremat vaimuviljasaaki, mis avaldub pidevalt avarduvas inimeste teenimises ja Jumala palveldamises, tuleb majapidajal oma tahtliku valiku tagajärgedega leppida.

⁹ Ja kui väga sarnanes see ühe talendiga truudusetu teener kõigi isekate surelikega, süüdistades oma lohakuses otseselt oma isandat. Kui väga kaldub inimene omaenda küündimatusega silmitsi seistes süüdistama teisi, sageli neid, kes kõige vähem süüdi on!

¹⁰ Kui nad tol õhtul puhkama läksid, ütles Jeesus: „Muidu olete saanud, seepärast peaksite muidu ka andma taevas tõe, ja andmise ning jagamisega see tõde rohkeneb ja ilmutab üha enam päästva armu valgust.”

4. MIIKAELI TAGASITULEK

¹ Ühestki teisest Meistri õpetuse osast pole nii valesti aru saadud kui tema töötusest kunagi isiklikult siia maailma tagasi pöörduda. Pole sugugi üllatav, kui Miikael peaks tahtma kunagi tagasi pöörduda planeedile, kus ta koges oma seitsmendat ja viimast annetumist selle maailma surelikuna. On üsna loomulik arvata, et Jeesus Naatsaretlane, kes on praegu tohutu universumi suveräänne valitseja, on huvitatud sellest, et mitte üks, vaid isegi mitu korda tagasi pöörduda maailma, kus ta on elanud nii ainulaadset elu ja lõpuks võitnud endale Isalt piiramatut kõikse võimu ja volitused. Urantia jääb igavesti üheks Miikaeli sünnisfääriks universumi suveräänipositsiooni võitmisel.

² Jeesus teatas arvukatel kordadel ja paljudele inimestele oma kavatsusest sellesse maailma tagasi pöörduda. Kui ta poolehoidjad lõpuks mõistsid, et nende Meistrit ei saa ilmalikku vabastajat, ja kuulasid tema ennustusi Jeruusalemma kukutamise ja juudi rahva languse kohta, hakkasid nad päris loomulikult tema töötatud tagasitulekut nende katastroofiliste sündmustega seostama. Kui Rooma väed tegid Jeruusalemma müürid maatas, hävitasid templi ja ajasid Juudamaa juudid laiali, aga Meister ei ilmunud ikka veel oma väe ja auhiilgusega, hakkas tema poolehoidjate seas kujunema uskumus, milles seostati Kristuse teist tulekut viimaks ajastu lõpuga, isegi maailma lõpuga.

³ Jeesus lubas pärast Isa juurde tõusmist, kui kogu võim taevas ja maa peal on tema kätte antud, teha kaht asja. Esiteks lubas ta saata siia maailma enda asemele teise õpetaja, Tõe Vaimu, ja seda tegi ta nelipüha ajal. Teiseks töötas ta oma poolehoidjatele päris kindlalt, et pöördub veel kunagi isiklikult siia maailma tagasi. Aga ta ei öelnud, kuidas, kus ja millal külastab uuesti seda planeeti, kus tal oli lihalik annetumiskogemus. Ükskord vihjas ta, et ehkki sel ajal, kui ta elas siin inimesena, nähti teda lihalike silmadega, nähakse teda siis, kui ta tagasi pöördub (vähemalt ühel tema võimalikest külastustest), ainult vaimse usu silmaga.

⁴ Paljud meist kalduvad uskuma, et Jeesus tuleb eelolevatel ajastutel veel palju kordi Urantiale tagasi. Meile pole antud tema erilist lubadust mitmekordseks külastuseks, kuid näib väga tõenäoline, et see, kelle universumiitlite hulgas on ka Urantia Planeedivürsti oma, külastab veel korduvalt maailma, mille võitmisel talle see ainulaadne tiitel anti.

⁵ Me usume päris kindlasti, et Miikael tuleb taas isiklikult Urantiale, kuid meil pole vähimatki aimu, millal või mil viisil ta võib otsustada seda teha. Kas ta teine tulek maa peale langeb kokku praeguse ajastu lõpus toimuva kohtumõistmisega, kas ta tuleb samaaegselt Kohtumõistja-Pojaga või ilma temata? Kas ta tuleb seoses mõne hilisema Urantia ajastu lõpuga? Kas ta tuleb ette teatamata ja omaette sündmusena? Me ei tea seda. Teame kindlalt vaid üht — kui ta tõesti tuleb, saab ilmselt kogu maailm sellest teada, sest ta peab tulema universumi kõrge valitsejana, mitte tundmatu Petlemma imikuna. Kui aga kõik silmad peavad teda nägema ja tema kohalolekut näevad ainult vaimusilmad, viibib tema tulek veel kaua.

⁶ Seepärast oleks teil parem lahutada Meistri isiklik tagasitulek maa peale kõigist seatud sündmustest ja määratud ajajärkudest. Me oleme kindlad vaid ühes: ta on lubanud tagasi tulla. Meil pole aimugi, millal või millega seoses ta selle töötuse täidab. Niipalju kui meie teame, võib ta ilmuda maa peale ükskõik mis päeval, aga võib tulla ka alles siis, kui on möödunud ajastu ajastu järel ja tema kaaslased, Paradiisikorpusesse kuuluvad Pojad, on korralikult kohut mõistnud.

⁷ Miikaeli teine tulemine maa peale on nii keskteeliste kui ka inimestele määratu tundeväärusega sündmus, aga muidu ei ole sel ei otsest mõju keskteeliste ega suuremat tähtsust inimolenditele kui tavalisel loomulikul surmal, mis tõukab sureliku inimese nii äkki nende järjestikuste universumisündmuste vahetusse haardesse, mis viivad otse sellesama Jeesuse, meie universumi suveräänse valitseja juurde. Kõigil valguselastel on määratud teda näha ja pole eriti vahet, kas me läheme tema juurde või juhtub tema enne meie juurde tulema. Seepärast olge alati valmis teda maa peal tervitama, nii nagu tema on valmis teid taevas tervitama. Ootame kindlustundega tema ilmutamist auhiilguses, isegi korduvaid tulekuid, kuid me ei tea mitte midagi sellest, kuidas, millal või millega seoses tal on kavatsus ilmuda.

KOLMAPÄEV — PUHKEPÄEV

KUI rahva õpetamine seda võimaldas, tavatsesid Jeesus ja tema apostlid kolmapäeviti tööst puhata. Tol kolmapäeval sõid nad hommikust tavalisest veidi hiljem ja laagrit täitis pahaendeline vaikus; selle hommikuse eine esimese poole ajal räägiti vähe. Viimaks ütles Jeesus: „Soovin, et te täna puhkaksite. Mõelge hoolega järele, mis on pärast meie Jeruusalemma saabumist toimunud, ja mõtisklege selle üle, mida ma teile eelseisvate sündmuste kohta otsesõnu rääkisin. Jälgige, et teie elus püsiks tõde ja et teie armulusis iga päevaga kasvaks.”

² Pärast hommikusööki teatas Meister Andreasele, et ta kavatseb terveks päevaks lahkuda, ja soovitas lasta apostlitel veeta päev oma soovi kohaselt; nad ei tohtinud üksnes mitte mingil juhul Jeruusalemma väravatest siseneda.

³ Kui Jeesus valmistus üksi mägedesse minema, kõnetas teda Taavet Sebedeus, kes ütles: „Meister, Sa tead väga hästi, et variserid ja valitsejad soovivad sind hävitada, kuid valmistud ikkagi üksi mägedesse minema. See oleks meeleus, seepärast saadan sinuga kaasa kolm meest, kes on valmis hoolikalt jälgima, et sinuga midagi halba ei juhtuks.” Jeesus vaatas kolme tugevat ja hästirelvastatud galilealast ja ütles Taavetile: „Sa tahad küll head, aga ei saa aru, et Inimese Poeg ei vaja kedagi end kaitsma. Mitte keegi ei puuduta mind kuni selle tunnini, mil ma olen valmis vastavalt oma Isa tahte oma elu andma. Need mehed ei tohi mind saata. Soovin minna üksi, et saaksin oma Isaga nõu pidada.”

⁴ Neid sõnu kuuldes eemaldusid Taavet ja tema relvastatud valvurid, aga kui Jeesus üksi teele asus, tuli Johannes Markus väikese korviga, kus oli toitu ja vett, sest arvas, et kogu päeva ära olles võib Meister hakata nälga tundma. Meister naeratas Johannesele ja sirutas käe korvi järele.

1. ÜKS PÄEV KAHEKESI JUMALAGA

¹ Kui Jeesus tahtis Johanneselt lõunakorvi võtta, sõandas noormees öelda: „Aga Meister, kui sa paned korvi käest ja pöördud palvetama, siis võid selle maha unustada. Pealegi, kui ma tulen sinuga kaasa korvi kandma, on sul rohkem vabadust palveldada — ma olen tõesti vaikselt. Ma ei esita küsimusi ja jään korvi juurde, kui sina lähed omaette palvetama.”

² Nende sõnade ajal, mille hulljulgus mõningaid läheduses pealtkuulavaid inimesi hämmastas, hoidis Johannes julgelt korvist kinni. Seal nad seisis, nii Johannes kui ka Jeesus korvist hoidmas. Siis lasi Meister korvist lahti ja ütles noormehele otsa vaadates: „Et sa ihkad kogu südamest minuga kaasa tulla, ei hakka ma seda sulle keelama. Läheme kahekesi ja ajame mõnusasti juttu. Sa võid küsida minult kõike, mis su südamel on, ja me lohutame teineteist. Kanna algul sina lõunakorvi, ja kui sa väsis, siis ma aitan sind. Tule minu järel.”

³ Jeesus tuli tol õhtul laagrisse tagasi alles pärast päikese loojumist. Meister veetis selle viimase vaikse maapealse päeva, vesteldes tolle tõejanulise noorukiga ja kõneldes

oma Paradiisi-Isaga. Seda sündmust on hakatud nimetama kõrgemal pool „päevaks, mille noormees veetis mägedes koos Jumalaga”. See juhtum jääb alati näiteks Looja valmisolekust suhelda vennalikult loodud-olendiga. Isegi nooruk, kel on südames tõeliselt suur soov, suudab võita universumi Jumala tähelepanu ja Jumal võib olla talle armastavaks kaaslaseks; ta võib kogeda unustamatut tundejoovastust, mida tekitab terve päeva Jumalaga mägedes viibimine. Niisugune oli Johannes Markuse ainulaadne kogemus tol kolmapäeval Juudamaa mägedes.

⁴ Jeesus vestles Johannese üsna palju, kõneldes vabalt selle ja järgmise maailma asjadest. Johannes rääkis Jeesusele, kui kahju tal on, et ta polnud apostliks saamiseks küllalt vana, ja väljendas oma tänu selle eest, et tal oli lubatud alates nende esimestest jutlustest Jeeriko lähedal Jordani koolmekohal kõikjal nendega kaasas käia, kui reis Foiniikiasse välja arvata. Jeesus hoiatas noormeest, et ta ei heituks eelseisvatest sündmustest, ja kinnitas talle, et temast saab elu jooksul kindlasti taevariigi vägev sõnumitooja.

⁵ Mälestused sellest Jeesusega mägedes veedetud päevast olid Johannes Markusele väga erutavad, kuid ta ei unustanud kunagi Meistri viimast manitsust vahetult enne Ketsemani laagrisse tagasipöördumist, mil too ütles: „Hüva, Johannes, me oleme hästi juttu puhunud, see oli tõeline puhkepäev, aga vaata, et sa ei räägi ühelegi inimesele neist asjust, mis sa minult kuulsid.” Ja Johannes Markus ei avaldanudki kunagi seda, mis tol Jeesusega mägedes veedetud päeval toimus.

⁶ Nende Jeesuse maise elu väheste ülejäänud tundide jooksul ei lasknud Johannes Markus kordagi Meistrit kauaks silmist. Noormees peitis end alati kusagile lähedusse, magades ainult siis, kui Jeesuski magas.

2. LAPSEPÕLV KODUS

¹ Tol päeval Johannes Markusega vesteldes võrdles Jeesus üsna palju kummagi varase lapsepõlve ja poisiea kogemusi. Ehkki Johannese vanematel oli selle maailma hüvesid olnud rohkem kui Jeesuse vanematel, olid nende poisieakogemused paljuski sarnased. Jeesus ütles Johannesele nii mõndagi, mis aitas tal oma vanemaid ja teisi perekonnaliikmeid paremini mõista. Kui noormees küsis, kuidas Meister võib teada, et temast saab „taevariigi vägev sõnumitooja”, ütles Jeesus:

² „Ma tean, et sa jääd taevariigi evangeeliumile ustavaks, sest võin loota sinu praegusele usule ja armastusele. Need tuginevad sulle kodus osaks saanud varasele kasvatusle. Sa oled tulnud kodust, kus vanemad teineteist siiralt armastasid, seepärast pole sind ülearu armastatud ning sa pole hakanud ennast liiga tähtsaks pidama. Sinu isiksust pole moonutanud ka sinu vanemate armastuseta manipulatsioonid; nad pole omavahel võistelnud sinu usalduse ja

ustavuse võitmisel. Sa oled tundnud rõõmu sellisest vanemlikust armastusest, mis tagab kiiduväärt enesekindluse ja soodustab normaalse turvatunde kujunemist. Ent sul on vedanud ka selles suhtes, et su vanematel oli lisaks armastusele tarkust, sest just tarkus hoidis neid tagasi enamikust järeleandmistest ja paljudest toredustest, mida raha eest saab osta, kui nad sind koos su naabrilastest mängukaaslastega sünagoogikooli saatsid; samuti lubasid nad sul õppida selles maailmas elamist omaenda kogemustest. Sa tulid koos oma noore sõbra Aamosega Jordani äärde, kus meie jutlustasime ja Johannese jüngrid ristsid. Te mõlemad soovisite tulla meiega. Kui te Jeruusalemma tagasi läksite, said sina oma vanematelt nõusoleku. Aamose vanemad keeldusid: nad armastasid oma poega nii väga, et keelasid talle selle õnnistatud kogemuse, mille osaliseks sina oled saanud ja millest praegugi rõõmu tunned. Aamos oleks võinud kodunt ära joosta ja meiega ühineda, kuid see samm oleks haavanud armastust ja ohverdanud ustavuse. Isegi kui see oleks olnud tark tegu, oleksid kogemus, sõltumatus ja vabadus maksnud kohutavat hinda. Targad vanemad nagu sinu omad hoolitsevad selle eest, et lapsed ei peaks sinuvanustena oma sõltumatuse arendamiseks ja virgutavast vabadusest rõõmutundmiseks armastust haavama ega ustavust lämmatama.

³ Armastus, Johannes, on universumi ülim reaalsus, kui seda annetavad igati targad olendid, aga sellisena, nagu see avaldub surelike vanemate käitumises, on see ohtlik ja pahatihti poolisekas joon. Kui sa abiellud ja sul endal on lapsed, siis jälgi, et sinu armastust manitseks tarkus ja juhiks arukus.

⁴ Sinu noor sõber Aamos usub sellesse taevariigi evangeeliumisse täpselt sama palju nagu sina, kuid ma ei saa täielikult temale loota: ma pole kindel, kuidas ta eelolevatel aastatel toimib. Tema varane kodune elu ei lasknud tal areneda täiesti usaldusväärseks inimeseks. Aamos on liialt sarnane ühe apostliga, kes pole saanud normaalset, armastavat ja tarka kodust koolitust. Kogu sinu hilisem elu on õnnelikum ja usaldusväärsem, sest sa veetsid oma elu esimesed kaheksa aastat normaalses ja hästikorraldatud kodus. Sul on tugev ja terviklik iseloom, sest sa kasvasid kodus, kus valitses armastus ja tarkus. Niisugune lapsepõlvkasvatus kujundab seda tüüpi ustavuse, mis annab mulle kindla usu sellesse, et sa alustatud tee lõpuni käid."

⁵ Jeesus vestles Johannesega kodusest elust üle tunni aja. Meister selgitas Johannesele ka seda, et lapse varaseimad arusaamad kõigist intellektuaalsetest, sotsiaalsetest, moraalsetest ja isegi vaimsetest asjadest on täielikult sõltuvad vanematest ja nendega seotud kodusest elust, sest perekonnalt saab väike laps kõik oma esimesed teadmised inimlikest ja jumalikest suhetest. Laps peab saama oma esimesed muljed universumist ema hoolitsuse kaudu, tema esimesed ideed taevasest Isast sõltuvad täielikult tema maisest isast. Lapse hilisema elu teeb õnnelikuks või õnnetuks, kergeks või raskeks tema varane vaimne ja emotsionaalne elu, mida on vorminud kodused sotsiaalsed ja vaimsed suhted. Ko-

gu inimolendi hilisemat elu mõjutab tohutult see, kuidas kulgevad tema eksistentsi esimesed aastad.

⁶ ¶ Me arvame tõesti, et Jeesuse evangeeliumi, mis rajaneb isa ja lapse suhtel, hakatakse vaevalt üle maailma vastu võtma enne, kui nüüdisaegsete tsiviliseeritud rahvaste koduses elus on rohkem armastust ja rohkem tarkust. Hoolimata sellest, et kahekümnenda sajandi vanematel on palju teadmisi ja tõdesid kodu täiustamiseks ja koduse elu õilistamiseks, on siiski väga vähesed nüüdisaegsed kodud nii head kohad poiste ja tüdrukute kasvatamiseks, kui olid Jeesuse kodu Galileas ja Johannes Markuse kodu Juudamaal, ehkki Jeesuse evangeeliumi vastuvõtmise kaudu paraneb kodune elu kohe. Targas kodus valitsev armastus ja ustav andumus tõelisele religioonile avaldavad teineteisele sügavat mõju. Niisugune kodune elu täiustab religiooni ja ehtne religioon ülendab alati kodu.

⁷ On tõsi, et paljud vanaaja juudi kodude ebameeldivad pärssivad mõjud ja muud piiravad jooned on nüüdisaegsetest, paremini korraldatud kodudest suures osas kadunud. Tõesti on rohkem spontaanset vabadust ja palju enam isikuvabadust, kuid seda vabadust ei talitse armastus, ei motiveeri ustavus ega suuna tarkuse arukas distsipliin. Kuni me õpetame last palvetama „meie taevase Isa poole”, lasub kõigil maistel isadel tohutu vastutus elada ja korraldada oma kodu selliselt, et sõna *isa* säilitataks kõigi kasvavate laste meeles ja südames väärilise pühadusega.

3. PÄEV LAAGRIS

¹ Apostlid veetsid enamiku sellest päevast Õlimäel kõndides ja koos nendega laagris elavate jüngritega vesteldes, aga pärast lõunat hakkasid nad Jeesust tagasi ootama. Mida enam aega kulus, seda suuremaks muutus nende mure tema turvalisuse pärast, sest nad tundsid ilma temata väljendamatut üksildust. Kogu päeva vaieldi palju selle üle, kas Meistril oleks tohtinud lubada üksi mägedesse minna, kaasas vaid üks jooksupoiss. Keegi ei väljendanud seda küll avalikult, kuid polnud kedagi peale Juudas Iskarioti, kes poleks soovinud olla Johannes Markuse asemel.

² ¶ Pärast lõunat pidas Naatanael umbes poolele tosinale apostlile ja sama paljudele jüngritele kõne „Ülim soov”, mis lõppes sõnadega: „Enamikul meist on see viga, et me oleme liiga loiud. Me ei suuda armastada Meistrit nii väga, kui tema meid armastab. Kui me kõik oleksime tahtnud minna temaga kaasa nii väga nagu Johannes Markus, oleks ta kindlasti meid kõiki ühes võtnud. Seisime kõrval, kuna noormees läks Meistri juurde, et pakkuda talle korvi; kui Meister sellest haaras, ei lasknud noormees seda lahti. Ja nii jättis Meister meid siia ning läks poisi ja korvi ja kõige-ga mägedesse.”

³ ¶ Kella nelja paiku tulid Taavet Sebedeuse juurde jooksjad, kes tõid talle sõna tema emalt Betsaidast ja Jeesuse emalt. Taavetile oli juba mitu päeva varem selgeks saanud, et ülempreestrid ja valitsejad kavatsevad Jeesust tappa. Taavet teadis, et nad olid kindlalt otsustanud Meistri hävitada, ja ta oli peaaegu veendunud, et Jeesus ei kasuta

enda päästmiseks oma jumalikku võimu ega luba ka poolehoidjatel tema kaitseks jõudu rakendada. Jõudnud neile järeldustele, saatis ta viivitamatult ühe sõnumitooja oma ema juurde, et veenda teda kohe Jeruusalemma tulema ja tooma kaasa ka Jeesuse ema Maarja ja kõik tema perekonnaliikmed.

⁴ Taaveti ema tegi, nagu poeg oli palunud, ja nüüd tulid jooksjad Taaveti juurde tagasi teatega, et ta ema ja kogu Jeesuse pere on teel Jeruusalemma ja peaksid järgmisel päeval hilja või ülejärgmisel hommikul väga vara kohale jõudma. Et Taavet oli teinud seda omal algatusel, pidas ta paremaks asi enda teada hoida. Seepärast ei rääkinud ta kellelegi, et Jeesuse pere on teel Jeruusalemma.

⁵ ¶ Veidi pärast lõunat saabus laagrisse üle kahekümne kreeklase, kes olid kohtunud Jeesuse ja kaheteistkümne apostliga Arimaatia Joosepi majas, ning Peetrus ja Johannes vestlesid nendega mitu tundi. Need kreeklased — vähemalt mõned neist — teadsid juba taevariigist päris palju, sest Rodan oli neid Aleksandrias õpetanud.

⁶ Tol õhtul pärast laagrisse naasmist vestles Jeesus kreeklastega ja kui see poleks tema apostleid ning paljusid juhtivaid jüngreid nii väga häirinud, oleks ta need kakskümmend kreeklast samamoodi ametisse määranud, nagu oli talitanud seitsmekümne.

⁷ ¶ Samal ajal kui laagris need sündmused toimusid, olid ülempreestrid ja vanemad Jeruusalemmas imestunud, miks Jeesus polnud enam rahvahulgale esinema tulnud. Tõsi küll, ta oli eelmisel päeval templist lahkudes öelnud: „Ma jätan teie koja maha.” Ent nad ei saanud aru, miks ta oleks pidanud loobuma suurest eelisest, mida talle pakus rahvahulga sõbralik suhtumine. Nad küll kartsid, et ta võib rahvast rahutustele ohutada, kuid Meistri viimased sõnad rahvale olid manitsenud inimesi alluma mõistlikult „Moosese asemele istujate” võimule. Linn oli askeldamist täis, sest üheaegselt valmistuti paasapühaks ja viimistleti plaane Jeesuse hävitamiseks.

⁸ ¶ Laagrisse ei tulnud palju inimesi, sest selle rajamist olid hästi salajas hoidnud kõik need, kes teadsid, et Jeesus jääb siia, selle asemel et igal õhtul Betaaniasse minna.

4. JUUDAS JA ÜLEMPREESTRID

¹ Veidi pärast seda, kui Jeesus ja Johannes Markus laagrist lahkusid, kadus Juudas Iskariot oma vendade seast ja tuli tagasi alles hilisõhtul. See segaduses ja rahulolematu apostel läks, hoolimata Meistri konkreetsest palvest hoiduda Jeruusalemma sisenemast, kiirustades ülempreester Kaifase majja Jeesuse vaenlastega kohtuma. Seal toimus tol hommikul veidi pärast kümmet Suurkohtu mitteametlik istung. Koosolek oli kutsutud kokku, et arutada, milliseid süüdistusi Jeesusele esitada, ja otsustada, kuidas viia ta Rooma ametivõimude ette, et saada tsiviilvõimudelt vajalik kinnitus surmaotsusele, mille nad olid talle juba langedanud.

² Juudas oli eelmisel õhtul mõnele oma sugulasele ja oma isa perekonna saduserist tuttavatele teatanud, et ta on

jõudnud järeldusele, et ehkki Jeesus on heade kavatsustega unistaja ja idealist, pole ta Iisraeli oodatud vabastaja. Juudas väitis, et ta tahaks väga kuidagi kogu sellest liikumisest väärikalt eemalduda. Ta sõbrad kinnitasid talle meelitavalt, et juutide valitsejad tervitaksid tema tagasitõmbumist kui suurt sündmust ja oleksid valmis tema heaks kõike tegema. Nad veensid Juudast, et Suurkohus võtaks ta kohe suurte auavaldustega vastu ja et tal oleks lõpuks ometi võimalik endalt oma heade kavatsustega, kuid „kahetsusväärsest suhtest õpetamata galilealastega” tekkinud häbiplekk kustutada.

³ Juudas ei suutnud päriselt uskuda, et Meistri vägiteod olid tehtud kuradite vürsti väega, kuid ta oli nüüd täielikult veendunud, et Jeesus ei kasutaks oma võimu enese ülendamiseks. Ta oli lõpuks ometi veendunud, et Jeesus laseb juutide valitsejatel end hävitada ega suutnud taluda alandavat mõtet, et teda seostataks lüüasaanud liikumisega. Ta keeldus isegi mõtlemast selgele läbikukkumisele. Ta sai igati aru Meistri kindlameelsest iseloomust ning tema majesteetliku ja halastava meele innukusest, kuid siiski pakkus talle rahulolu kas või osaliselt uskuda ühe oma sugulase arvamust, et Jeesus on küll heade kavatsustega fanaatik, kuid ilmselt mitte päris terve mõistusega, sest on alati veidra ja arusaamatu isiku mulje jätnud.

⁴ Ja nüüd tundis Juudas äkki imelikku pahameelt, et Jeesus polnud talle kunagi auväärsemat ametit andnud. Ta oli apostlite varahoidja ametist seni alati lugu pidanud, kuid hakkas nüüd tundma, et teda pole piisavalt tunnustatud, et tema võimeid pole hinnatud küllalt kõrgelt. Teda haaras äkki meelepaha, et Peetrusel, Jaakobusel ja Johannesel oli olnud au olla Jeesusega lähedastes suhetes, ning nüüd, teel ülempreestri majja, ei mõelnud ta niivõrd Jeesuse reetmisele, kuivõrd võimalusele Peetrusele, Jaakobusele ja Johannesele kätte maksta. Aga üle kõige hakkas just siis tema teadvuses esiplaanile tungima uus ja valdav mõte: teda oli tegutsema ajendanud soov au pälvida, aga kui samaaegselt õnnestub kätte maksta nendele, kes olid tema elu suurimale pettumusele kaasa aidanud, siis seda parem. Temast sai võitu peataoleku, uhkuse, meeleheite ja otsustavuse kohutav salaliit. Ja nii peaks olema selge, et Juudas polnud teel Kaifase majja Jeesust reetma raha pärast.

⁵ Kaifase maja juurde jõudes oli Juudas teinud lõpliku otsuse Jeesus ja apostlid hüljata ning otsustanud taevariigi ürituse reeta, soovis ta saada selle eest võimalikult palju au ja võimu, mida oli lootnud pälvida, kui algselt Jeesuse ja uue taevariigi evangeeliumiga ühines. Kõigil apostlitel olid kunagi olnud samasugused ambitsioonid nagu Juudal, kuid nad olid õppinud aja möödudes tõe imetlema ja Jeesust armastama, igatahes rohkem kui Juudas.

⁶ Reeturit tutvustas Kaifasele ja juutide valitsejatele tema nõbu, kes selgitas, et Juudas on mõistnud, millise vea tegi, kui laskis end Jeesuse kavalatest õpetustest eksiteele viia, ning soovib nüüd avalikult ning ametlikult galilealastest lahku lüüa ja paluda tagasi oma juuda vendade usaldust ja vendlust. Juuda eestkõneleja selgitas: Juudas on aru

saanud, et Iisraelile oleks kõige parem, kui Jeesus vangistatakse, ning väljendamaks oma kurvastust selle üle, et ta on nii ekslikus liikumises osalenud, ja tõendamaks oma siirast tagasipöördumist Moosese õpetuse juurde, on ta tulnud pakkuma Suurkohtule oma teeneid — ta võiks Jeesuse vahistamise käsu saanud kaptenit aidata Jeesus vaikselt kinni võtta, vältimaks rahva seas rahutuste tekkimise ohtu ja vajadust lükata vahistamine edasi paasapüha lõpuni.

⁷ Kui nõbu oli oma jutu lõpetanud, tutvustas ta Juudast, kes ütles ülempreestri ette astudes: „Ma teen kõik, mis mu nõbu lubas, aga mida te olete valmis mulle selle teene eest andma?” Juudas ei paistnud märkavat kalgi ja edeva Kaifase näol põlgus- ning isegi vastikustunnet, tema süda igatses liialt ülistamist ja enese tähtsuse tunnetamisega kaasnevat rahulolu.

⁸ Siis vaatas Kaifas reeturile otsa ja ütles: „Juudas, mine valvemeeskonna kapteni juurde ja korralda koos temaga oma Meistri siiatoomine kas täna õhtul või homme õhtul; kui sa oled ta meie kätte toonud, saad selle teene eest tasu.” Seda kuuldes lahkus Juudas ülempreestrite ja valitsejate juurest ja läks templivalvurite kapteniga nõu pidama, kuidas Jeesus vahistada. Juudas teadis, et Jeesus pole parajasti laagris, ja tal polnud aimugi, millal Meister võiks õhtul naasta: seepärast leppisid nad kokku vahistada Jeesus järgmisel õhtul (neljapäeval) pärast seda, kui Jeruusalemma elanikud ja kõik külas viibivad palverändurid on magama heitnud.

⁹ Juudas pöördus tagasi laagrisse oma kaaslaste juurde, joobunud mõttest pälvida hiilgust ja au, mida talle ammu polnud osaks saanud. Ta oli ühinenud Jeesusega, lootes saada kunagi uues kuningriigis tähtsaks meheks. Nüüd lõpuks mõistis ta, et niisugust uut kuningriiki, nagu tema oli oodanud, ei tule. Kuid ta rõõmustas, et oli olnud piisavalt tark ja vahetanud oma pettumuse oodatud uues kuningriigis saamata jäänud auhiilguse pärast kohese au ja hiilguse vastu vana valitsemiskorra ajal, mis pidi teda nüüd tema arvates säästma ja kindlasti hävitama Jeesuse ning kõik selle, mida Jeesus esindas. Selle oma teadlike kavatsuste viimase põhjendusega reetis Juudas Jeesuse argpükslikult nagu isekas desertöör, kellel oli mõtteis ainult tema enda ohutus ja au, ükskõik mida ta käitumine võis kaasa tuua Meistrile ning tema endistele kaaslastele.

¹⁰ Kuid see oli alati nii olnud. Juudas oli juba pikka aega teadlikult, järjekindlalt, isekalt ja kättemaksuhimuliselt kogunud oma meeles ja hellitanud südames neid vihkamist täis pahelisi kättemaksu- ja reetmissoove. Jeesus armastas ja usaldas Juudast sama palju kui teisi apostleid, aga Juudal ei õnnestunud endas arendada lojaalset usaldust ega kogu südamest tulevat armastust. Ja kui ohtlikuks võib saada auahnus, kui sellega kaasneb vaid omakasupüüdlikkus ning seda õhutab tagant trotslik ja kaua allasurutud kättemaksuhimu! Kui purustav on pettumus nende rumalate inimeste elus, kes, kinnitades pilgu aja hämaratele ja kaduvatele ahvatlustele, jäävad pimedaks tõeliste vaimsete reaalsuste ja jumalike väärtuste igaveste maailmade igikestvate kõrgemate ja reaalsete saavutuste suhtes. Juudas ihal-

das oma meeles maist au ja hakkas seda soovi kogu südamest armastama; ka teised apostlid ihaldasid oma meeles samasugust maist au, kuid südames armastasid nad Jeesust ja andsid oma parima, et õppida armastama tõdesid, mida ta neile õpetas.

¹¹ Juudas ei saanud isegi aru, et ta oli alateadlikult Jeesust kritiseerinud juba sellest ajast peale, kui Herodes oli lasknud Ristija Johannesel pea maha raiuda. Sügaval südames oli Juudas alati pahaks pannud, et Jeesus polnud Johannest päästnud. Ärge unustage, et enne kui Juudast Jeesuse poolehoidja sai, oli ta olnud Johannese jünger. Ja kogu see inimlik meelepaha ning kibe pettumustunne, mis Juuda hinge oli vihana kogunenud, oli tema alateadvuses nüüd hästi korrastunud ja valmis teda alla neelama kohe, kui ta julgeb end oma vendade toetavast mõjust lahutada ja Jeesuse vaenlaste kavalatel vihjetel ja peenel iroonial mõjutada lasta. Iga kord, kui Juudas laskis oma lootustel kõrgele tõusta ja Jeesus tegi või ütles midagi, mis need tükikideks rebis, jäi Juuda südamesse kibeda meelepaha arm. Kui neid arme tekkis üha enam, kadus sellest nii sageli haavatud südamest kogu ehe kiindumus selle vastu, kes tema heade kavatsustega, kuid argpükslikule ja enesekesksle isiksusele selle ebameeldiva kogemuse oli tekitanud. Juudas ei saanud sellest aru, kuid ta oli arg. Seepärast kaldus ta alati põhjendama Jeesuse argusega seda, et too oli nii sage li keeldunud haaramast võimu või au, kui need näisid tal lausa käeulatuses olevat. Iga surelik inimene teab väga hästi, et pettumus, kiivus ja kaua hautud pahameel suudavad armastuse, mis võis kunagi isegi ehtne olla, lõpuks tõeliseks vihaks pöörata.

¹² Ülempreestrid ja vanemad said viimaks mõne tunni rahulikumalt hingata. Nad ei tahtnud Jeesust avalikult vahistada ja koostöö reetur Juudaga tagas neile, et Jeesus ei põgene nende kohtualluvuspiirkonnast, nagu ta seda nii palju kordi varem oli teinud.

5. VIIMANE KOOSVIIBIMINE

¹ Et oli kolmapäev, toimus laagris õhtul koosviibimine. Meister püüdis oma rusutud apostlite meelt rõõmsamaks muuta, kuid see oli peaaegu võimatu. Nad kõik olid hakanud aru saama, et neid ähvardavad segadusttoovad ja purustavad sündmused. Nad ei suutnud rõõmustada isegi siis, kui Meister neile koosveedetud sündmusrikkaid ja armastusega täidetud aastaid meelde tuletas. Jeesus päris põhjalikult kõigi apostlite perekonna kohta ja küsis, vaadates üle teiste Taavet Sebedeuse poole, kas keegi on viimasel ajal tema emast, noorimast õest või teistest pereliikmetest midagi kuulnud. Taavet hoidis pilgu maas, ta kartis vastata.

² Jeesus hoiatas tol korral oma poolehoidjaid hoidumast rahvahulkade toetusest. Ta tuletas meelde Galileas omandatud kogemusi, mil suured rahvahulgad ikka ja jälle nende kannul käisid ja siis sama tuliselt nende vastu pöördusid ning oma varasemate uskumuste ja eluviiside juurde naasid. Ta ütles: „Ärge laske end petta ka neil suurtel rahvahulkadel, kes meid templis kuulasid ja meie õpetusi

uskuvat näisid. Need hulgad kuulavad tõde ja usuvad seda pealiskaudselt oma meeles, kuid vähesed neist lasevad tõesõna elavatel juurtel oma südamesse tungida. Neilt, kes tunnevad evangeeliumi ainult meeles ega ole seda südames kogenud, ei saa tõeliste hädaegade saabudes toetust loota. Kui juutide valitsejad jõuavad Inimese Poja hävitamises kokkuleppele ja annavad üksmeelse hoobi, näete rahvahulki kas nõrdinult põgenemas või seismas vaikselt häämin, kuna hullunud ja pimestatud valitsejad evangeeliumitõe õpetajaid surma saadavad. Ja kui teid siis õnnetused ja tagakiusamised tabavad, paisatakse laiali ka need, kes teie arvates tõde armastavad, ja mõned neist ütlevad evangeeliumist lahti ja hülgavad teid. Mõned, kes on olnud meile väga lähedased, on juba teinud otsuse meid maha jätta. Täna olete te puhanud, et valmistuda neiks aegadeks, mis meid nüüd ootavad. Olge valvel ja palvetage, et homme päev tugevdaks teid vahetult ees seisvateks päevadeks.”

³ Laagris valitses seletamatult pingeline õhkkond. Vaid kivad sõnumitoojad tulid ja läksid, suheldes ainult Taavet Sebedeusega. Enne kui õhtu mööda sai, teadsid mõned, et Laatsarus on kiiruga Betaaniast põgenenud. Johannes Markus vaikis pärast laagrisse tagasipöördumist pahaende-

liselt, ehkki oli terve päeva Meistri seltsis veetnud. Iga katseteda rääkima panna osutas selgelt, et Jeesus oli käskinud tal vaikida.

⁴ Isegi Meistri hea tuju ja ebatavaline seltskondlikkus hirmutas neid. Nad kõik tunnetasid pea kohal ähvardavat kohutavat eraldatust, mis näis neid tabavat purustava ootamatuse ja vältimatu koledusega. Nad tajusid ähmaselt, mis on tulekul, kuid keegi neist ei olnud selleks proovikiviks valmis. Meister oli kogu päeva ära olnud, nad olid temast tohutut puudust tundnud.

⁵ Tol kolmapäevaõhtul jõudis nende vaimuseisund kõige madalama mõõnamärgini enne Meistri tegelikku surmatundi. Ehkki järgmine päev oli traagilisele reedele veel ühe päeva võrra lähemal, oli ta endiselt nendega ja need ärevad tunnid möödusid meeldivamalt.

⁶ Vahetult enne keskööd ütles Jeesus kõiki ööseks puhkama saates ja teades, et see on viimane öö, mille ta veedab koos oma valitud maise perekonnaga: „Minge magama, mu vennad, ja rahu olgu teiega, kuni me homme tõuseme, et veel ühe päeva teha Isa tahtmist ja tunda rõõmu teadmisest, et oleme tema pojad.”

VIIMANE PÄEV LAAGRIS

Jeesus kavatses veeta selle neljapäeva — oma viimase vaba päeva maa peal lihalikult kehastunud jumaliku Pojana — oma apostlitega ja mõnede ustavate pühendunud jüngritega. Sel kaunil hommikul viis Meister nad varsti pärast hommikueinet ühte eraldatud paika veidi maad laagrist kõrgemal ja õpetas neile seal palju uusi tõdesid. Varastel öhtutundidel pidas Jeesus apostlitele veelgi jutlusi, kuid see neljapäeva-ennelõunane kõnelus oli mõeldud hüvastijätkuks apostlitele ja laagris elanud väljavalitud jüngritele, kelle hulgas oli nii juute kui ka paganaid. Kohal olid kõik kaksteist peale Juuda. Peetrus ja veel mõni apostel juhtisid tähelepanu tema äraolekule. Oli neid, kes arvasid, et Jeesus on saatnud ta linna asju ajama, võib-olla saabuva paasapäha pidamist korraldama. Juudas pöördus laagrisse tagasi alles pärast lõunat, veidi enne seda, kui Jeesus viis kaksteist apostlit Jeruusalemma viimasele öhtusöömaajale.

1. KÕNELUS POJASEISUSEST JA KODANIKUSEISUSEST

¹ Jeesus vestles peaaegu kaks tundi ligikaudu viiekümne usaldusväärse poolehoidjaga, vastates kümnetele küsimustele taevariigi ja selle maailma kuningriikide vahekorra ning Jumala pojaks olemise ja maiste riikide kodanikuks olemise vahekorra kohta. Selle kõneluse ja tema vastused esitatud küsimustele võib kokku võtta ja nüüdisaegses keeles sõnastada järgmiselt:

² ☞ Selle maailma riigid, mis on ainelised, peavad sageli vajalikuks oma seaduste täitmise tagamiseks ja korra säilitamiseks füüsilist jõudu rakendada. Taevariigis ei pea tõelised uskujad füüsilist jõudu rakendama. Taevariiki, mis on Jumala vaimust sündinud poegade vaimne vennaskond, võib välja kuulutada ainult vaimujõuga. See erinevus uskujate taevariigi ja ilmaliku valitsuse riikide vahel näitab üksnes nende suhestatust ega tühista uskujate ühiskonnagruppide õigust pidada oma ridades korda ning distsiplineerida taltsutamataid ja vääritud liikmeid.

³ Vaimuriigis omatava pojaseisuse ja ilmaliku või tsiviilvalitsusega riigi kodanikuseisuse vahel pole midagi ühitamatut. uskuja kohus on anda keisrile, mis keisrile kuulub, ja Jumalale, mis Jumalale kuulub. Need kaks nõuet — üks aine- ja teine vaimne — ei saa omavahel vastuolus olla, kui olukord ei kujune nii, et keiser hakkab kasutama Jumala eesõigusi ja nõuab endale vaimseid austusavaldusi ja ülimalt palveldamist. Sellisel juhul peate palveldama ainult Jumalat ja püüdma eksiteele sattunud maiseid valitsejaid valgustada, juhtides neidki taevast Isa tunnistama. Maiseid valitsejaid ei tohi vaimselt palveldada, samuti ei tohi rakendada maiste valitsuste füüsilist jõudu vaimuriigi missiooni edendamiseks, kui nende valitsejatest kunagi uskujad saavad.

⁴ Pojaseisus taevariigis peaks aitama teil tsivilisatsioonil edasiliikumise vaatepunktist saada selle maailma riigi

ideaalseteks kodanikeks, sest vendlus ja teenimine on taevariigi evangeeliumi nurgakivid. Vaimuriigi armastusekutse peaks tõhusalt hävitama maiste riikide uskmataute ja sõjakalt meeletatud kodanike vihkamistungi. Ent need pimeduses olevad aineliselt meeletatud pojad saavad tunda teie vaimset tõevalgust alles siis, kui te jõuate neile väga lähedale selle isetu ühiskonnateenimise kaudu, mis iga üksikuskuja elukogemuses on vaimuviljade kasvatamise loomulik tagajärg.

⁵ Surelike ja aineliste inimestena olete te tõesti maiste riikide kodanikud ja peate elama heade kodanikena, seda parematena, et teist on saanud taevariigi uuestisündinud vaimupojad. Taevariigi usust valgustatud ja vaimu kaudu vabastatud poegadele on teil kahekordne vastutus ja kohustus — inimeste ees ja Jumala ees —, samas võtate te vabatahtlikult endale kolmanda päha kohustuse: teenida Jumalat tundvate uskujate vennaskonda.

⁶ Te ei tohi palveldada oma ilmalikke valitsejaid ega rakendada ilmalikku võimu vaimuriigi edendamiseks, kuid peaksite jagama armastavas teenimises õiglast hoolitsust ühtviisi nii uskujatele kui ka uskmatautele. Taevariigi evangeeliumis peitub vägev Tõe Vaim ja peagi valan ma sellesama vaimu kõige liha peale välja. Vaimuvili, teie siiras ja armastav teenimine, on vägev sotsiaalne hoob, mis ülen-dab pimeduses elavaid rahvaid, ning Tõe Vaimust saab selle hoova tugipunkt, mis teie jõudu rohkendab.

⁷ Ilmutage tarkust oma suhetes uskmataute tsiviilvalitsetega. Näidake tagasihoidlikult oma võimeid vähemtähtsate lahkarvamuste silumisel ja tühiste arusaamatuste lahendamisel. Püüdke igati — kõiges, mis ei puuduta vaimset truudust universumivalitsejate suhtes — kõigi inimestega rahu elada. Olge alati targad kui maod, ent kahjutud kui tuvid.

⁸ Kuna teist on saanud taevariigi valgustatud pojad, peaksite muutuma ilmalike valitsuste veelgi paremateks kodanikeks; samamoodi peaksid taevariigi evangeeliumisse uskuma hakkavatest maiste valitsuste juhtidest saama veelgi paremad tsiviilvalitsejad. Isetu inimeste teenimine ja arukas Jumala palveldamine peaksid tegema kõigist taevariigisse uskujatest paremad maailmakodanikud, samas kui aus kodanikutunne ja siiras pühendumine oma ilmalike kohustuste täitmisele peaksid paremini viima kodanikuni vaimse kutse saada taevariigi pojaks.

⁹ Kuni maiste valitsuste juhid püüavad rakendada religioossete diktaatorite võimu, ootavad teid kui sellesse evangeeliumisse uskujaid ees ainult hädad, tagakiusamised ja isegi surm. Aga seesama valgus, mida teie maailmale toote, ja isegi teie kannatused ning surm selle taevariigi evangeeliumi eest valgustavad iseenesest lõppkokkuvõttes kogu maailma ja viivad poliitika ning religiooni järkjärgulise teineteisest lahknemisele. Selle taevariigi evangeeliumi püsiv jutlustamine toob kunagi kõigile rahvastele uue enneolematu vabanemise ning vaimu- ja usuvabaduse.

¹⁰ Peagi hakkavad teid taga kiusama need, kes seda rõõmu ja vabaduse evangeeliumi vihkavad, teie aga kosute sellest ja taevariik edeneb. Kuid tõsine oht tekib hilisematel aastatel, mil enamik inimesi räägib taevariigisse uskujatest hästi ja paljud kõrgetel kohtadel olevad isikud võtavad taevariigi evangeeliumi pealtnäha vastu. Õppige jääma taevariigile ustavaks ka rahu ja jõukuse aegadel. Ärge ahvatlege ennast juhendavaid ingleid juhtima teid armastava distsiplineerimise eesmärgil raskustega täidetud radadele, päästmaks teie kerge elu poole triivivat hinge.

¹¹ Pidage meeles, et teile on antud ülesanne jutlustada taevariigi evangeeliumi — ühendades ülima soovi teha Isa tahtmist ülima rõõmuga, mida valmistab usu kaudu saavutatud arusaam, et sa oled Jumala poeg —, ja ärge laske millelgi ennast kallutada kõrvale pühendumiselt sellele ühele kohusele. Toogu teie ülevoolav armastav vaimuhoolekannepuudus kogu inimkonnale, valgustades intellektuaalset läbikäimist ja ühendades ühiskonna teenimist, ent ärgu ükski neist heategudest astugu evangeeliumi kuulutamise asemel. Need vägevad heateod on ühiskonnas kõrvalsaadusteks veelgi vägevamatele ja ülevamatele heategudele ning muutumistele, mida taevariiki uskuja südames on sepistanud elav Tõe Vaim ja isiklik arusaamine, et vaimust sündinud inimese usk annab talle veendumuse elavas vendluses igavese Jumalaga.

¹² Ärge püüdke levitada tõe ega seada sisse õiglust tsiviilvalitsuste võimu ega ilmalike seaduste jõustamise abil. Te peate küll nägema alati vaeva inimeste meele veenmiseks, kuid ärge kunagi sõandage neid sundida. Ärge unustage inimeste õigluse suurt seadust, mida ma olen teile positiivsel kujul õpetanud: tehke inimestele seda, mida te neilt ootate.

¹³ Kui taevariigisse uskujat kutsutakse tsiviilvalitsuse teenistusse, teenigu ta seal selle valitsuse ajaliku kodanikuna, ilmutades tsiviilteenistuses kõiki kodanikule omaseid jooni, kuid täiustatuna vaimuvalgusest, mida toob sureliku inimese meele õilistav side tema sisimas elava igavese Jumala vaimuga. Kui uskmatu osutub teist paremaks tsiviilteenistujaks, peaksite endalt tõsiselt küsima, kas tõe juured teie südames pole vaimse osaduse ja ühiskonnateenimise ühiste eluvete vähesuse tõttu surnud. Teadlikkus endast kui Jumala pojast peaks ergutama iga mehe, naise ja lapse kogu eluteenistust, kui neile on antud inimesiksuse loomupäraste võimete jaoks nii vägev stiimul.

¹⁴ Te ei tohiks olla passiivsed müstikud ega kahvatud askeedid, te ei tohiks hakata unistajateks ja pilvedel hõljujateks, kes loiult loodavad, et väljamõeldud jumalik Ettehooldus neile kõik eluks hädavajaliku annab. Peate olema leebed suhetes eksivate surelikega, kannatlikud harimatutega ja pika meelega provokatsioonide ees; ent peate ka vapralt õiglust kaitsma, vägevalt tõe levitama ja igas maailmas osas aktiivselt seda taevariigi evangeeliumi jutlustama.

¹⁵ See taevariigi evangeelium on elav tõde. Nagu ma olen teile öelnud, on see nagu pärm taigas, nagu sinepiiva, ja nüüd teatan ma teile, et see on nagu elava olendi seeme,

mis jääb küll põlvest põlve samaks elavaks seemneks, kuid ilmutab end üha uuel kujul, kasvades ja kohanedes hästi iga uue põlvkonna konkreetsete vajaduste ja tingimuste vagues. Ilmutus, mille ma teile andsin, on *elav ilmutus*, ja ma soovin, et see kannaks vaimse kasvu, juurdekasvu ja kohaneva arengu seadustele kohaseid vilju igas inimeses ja igas põlvkonnas. See evangeelium peab ilmutama põlvest põlve üha suuremat elujõudu ja sügavamat vaimujõudu. Seda ei tohi lasta muutuda ainult pühaks mälestuseks, üksnes pärimuseks minust ja sellest ajast, milles me praegu elame.

¹⁶ Ja ärge unustage: me pole otseselt rünnanud Moosese asemel istujate isikuid ega nende võimu, pakkusime neile ainult uut valgust, mille nad nii ägedalt tagasi lükkasid. Oleme neid rünnanud ainult hukka mõistes nende vaimset truudusetust samade tõdede suhtes, mida nad väidavad end õpetavat ja kaitsvat. Me sattusime vastuollu nende ametiseseatud juhtide ja tunnustatud valitsejatega alles siis, kui nad hakkasid taevariigi evangeeliumi jutlustamist inimlastele otseselt takistama. Ja praegugi ei ründa meie neid, vaid nemad taotlevad meie hävingut. Ärge unustage, et teile on tehtud ülesandeks minna jutlustama ainult rõõmusõnumit. Te ei tohi vanu traditsioone rünnata, vaid peate panema uue tõe pärmi osavalt vanade uskumuste sekka. Laske Tõe Vaimul teha oma tööd. Laskuge vaidlustesse vaid siis, kui tõepõlgajad neid teile peale sunnivad. Aga kui teid ründab kangekaelne uskmatu, asuge kõhklematult ja jõuliselt kaitsma tõe, mis teid on päästnud ja pühitsenud.

¹⁷ Elumuutustes pidage alati meeles, et tuleb üksteist armastada. Ärge võideldge inimestega, isegi mitte uskmatautega. Ilmutage halastust ka nende vastu, kes teid pahatahtlikult halvasti kohtlevad. Näidake end lojaalsete kodanikena, tublide käsitöölistena, kiiduväärt naabritena, pühendunud sugulastena, arusaavate vanematena ja siiraste Isa taevariigi vennaskonda uskujatena. Ja minu vaim saab olema teie peal nüüd ja kuni maailma lõpuni.”

¹⁸ ¶ Kui Jeesus õpetamise lõpetas, oli kell juba üks ja nad läksid sedamaid tagasi laagrisse, kus Taavet ootas neid koos oma kaaslastega lõunasöögile.

2. PÄRAST KESKPÄEVAST EINET

¹ Vaid vähesed Meistri kuulajad olid võimelised tema ennelõunasest pöördumisest osaliseltki aru saama. Kõigist teda kuulanutest said kõige rohkem aru kreeklased. Tema vihjed tulevastele poliitilistele riikidele ja taevariigisse uskujate järjestikustele põlvkondadele tekitasid segadust ka üheteistkümnnes apostlis. Jeesuse kõige pühendunud poolehoidjad ei suutnud tema maise hoolekandetöö ähvardavat lõppu ühitada nende viidetega evangeeliumialase tegevuse kaugemale tulevikule. Mõned uskuvad juudid tunnetasid, et peagi on kätte jõudmas maailma suurim tragöödia, kuid nad ei suutnud seda eelseisvat õnnetust kokku viia ei Meistri enda rõõmsalt ükskõikse hoiakuga ega tema ennelõunase jutuga, milles ta korduvalt vihjas tulevastele taevariigi toimetustele, mis hõlmavad pikki ajavahe- mikke ja suhteid paljude järjestikuste ajalike riikidega maa peal.

² Selle päeva lõunaks olid kõik apostlid ja jüngrid kuulnud Laatsaruse kiirest põgenemisest Betaaniast. Nad hakkasid tunnetama juudi valitsejate süngest kindlameelsust hävitada Jeesus ja tema õpetused.

³ Taavet Sebedeus oli oma Jeruusalemmas tegutsevate salaagentide kaudu Jeesuse vahistamise ja tapmise kavadege täielikult kursis. Ta teadis kõike ka Juuda osast selles vandenõus, kuid ei avaldanud seda kunagi ei teistele apostlitele ega ka ühelegi jüngrile. Veidi pärast lõunat kutsus ta Jeesuse kõrvale, võttis julguse kokku ja küsis, kas too teab — aga ta ei jõudnudki oma küsimusega kaugemale. Meister tõstis käe ja peatas tema jutu, öeldes: „Jah, Taavet, ma tean kõike; tean sedagi, et sinagi tead, aga vaata, et sa ühelegi inimesele midagi ei ütle. Ära ainult oma südames kahtle, et Jumala tahe jääb lõpuks peale.”

⁴ Selle vestluse Taavetiga katkestas Filadelfiast saabunud sõnumitooja, kes teatas, et Abner oli kuulnud vandenõust Jeesus tappa ja tunneb huvi, kas ta peaks Jeruusalemma tulema. Peagi kiirustas see jooksja tagasi Filadelfiasse Abnerile teatama: „Jätka oma tööd. Kui ma inimesena teist lahkun, siis ainult selleks, et vaimus naasta. Ma ei hülga teid. Olen koos teiega lõpuni.”

⁵ Umbes samal ajal tuli ka Filippus Meistri juurde ja küsis: „Meister, paasapüha läheneb, kus me pidusööki hakkame ette valmistama?” Jeesus vastas Filippuse küsimust kuuldes: „Kutsu Peetrus ja Johannes siia, ma annan teile juhtnööre tänaõhtuse ühise söömaaja suhtes. Mis paasapühasse puutub, siis seda peate arutama hiljem.”

⁶ Kui Juudas kuulis Meistrit Filippusega neist asjust kõnelemas, tuli ta lähemale, et nende vestlust pealt kuulata. Kuid läheduses seisnud Taavet Sebedeus astus Juuda juurde ja alustas temaga juttu, samal ajal kui Filippus, Peetrus ja Johannes läksid kõrvale, et Meistriga rääkida.

⁷ Jeesus ütles neile kolmele: „Minge otsekohe Jeruusalemma, kui olete väravast sisse jõudnud, kohtate veekannu kandvat meest. Ta kõnetab teid ja kutsub endaga kaasa. Kui ta juhatab teid ühe maja juurde, minge temaga kaasa ja küsige selle maja healt peremehelt: „Kus on külalistekamber, milles Meister oma apostlitega õhtust sööb?” Kui te nii küsite, juhatab peremees teid suurde ülakorruse tuppa, mis on meie jaoks sisustatud ja igati valmis.”

⁸ Linna jõudes kohtasidki apostlid värava juures vee kannuga meest ja järgnesid talle Johannes Markuse majja, kus noormehe isa neid tervitas ja neile õhtusöögiks valmis seatud ülakorruse tuba näitas.

⁹ See kõik toimus Meistri ja Johannes Markuse kokkuleppe kohaselt, mille nad sõlmisid eelmisel päeval kahekesi mägedes olles. Jeesus soovis, et tema viimast söömaaga koos oma apostlitega mingil juhul ei segataks, kuid pelgas, et Juudas võib nende kohtumisaipa teades vaenlastega tema kinnivõtmise kokku leppida, mistõttu sõlmis Johannes Markusega selle salakokkuleppe. Nii sai Juudas kohtumisaigast teada alles hiljem, kui ta koos Jeesuse ja teiste apostlitega sinna saabus.

¹⁰ ¶ Taavet Sebedeusel oli Juudaga palju asju ajada, nii et tolle soovi Peetrusele, Johannesele ja Filippusele järgneda

oli kerge nurjata. Kui Juudas andis Taavetile toiduvarude ostmiseks raha, küsis Taavet temalt: „Juudas, kas nüüdses olukorras poleks parem, kui sa annaksid mulle varuks veidi rohkem raha, kui mul praegu tegelikult vaja läheb?” Ja Juudas mõtles hetke ning vastas: „Jah, Taavet, see oleks tark teugu. Arvestades Jeruusalemmas valitsevaid segadusi, arvan ma, et mul oleks parem kogu raha sulle üle anda. Meistri vastu hautakse vandenõu; kui minuga peaks midagi juhtuma, ei takista see sinu tööd.”

¹¹ Nii sai Taavet kogu apostlite raha ja kõigi hoiuste kvitungid enda kätte. Apostlid kuulsid sellest tehingust alles järgmisel õhtul.

¹² ¶ Umbes poole viie paiku tulid kolm apostlit tagasi ja teatasid Jeesusele, et kõik on õhtusöögiks valmis. Meister seadis end kohe viima oma kahtteist apostlit jalgrada mööda Betaania teele ja edasi Jeruusalemma. Ja see oli viimane rännak, mille ta nende kaheteistkümne seltsis tegi.

3. TEEL ÕHTUSÖÖMAAJALE

¹ Püüdes taas vältida rahvahulki, kes liikusid Kidroni oru kaudu Ketsemani pargi ja Jeruusalemma vahet, kõndis Jeesus koos kaheteistkümne üle Õlimäe läänepoolse harja teeni, mis viis Betaaniast alla linna. Lähenedes paigale, kus Jeesus oli eelmisel õhtul peatunud ja neile Jeruusalemma hävingust rääkinud, jäid nad tahtmatult seisma ja vaatasid vaikides linna. Et nad olid aegsasti teele asunud ja Jeesus ei tahtnud enne päikeseloojangut läbi linna minna, ütles ta oma kaaslastele:

² ¶ „Istuge ja puhake, kuni ma räägin teile sellest, mis peagi juhtub. Olen kõik need aastad teiega vennalikult koos elanud, teile taevariigi tõde õpetanud ning selle saladusi ilmutanud. Ja mu Isa on tõesti seoses minu maapealse missiooniga palju imelisi tegusid teinud. Olete olnud kõige selle tunnistajateks ja saanud osa koos Jumalaga töötamise kogemustest. Ja te võite tunnistada, et ma olen teid juba mõnda aega hoiatanud, et pean peagi tagasi pöörduma töö juurde, mille Isa mulle on andnud; olen teile selgesti öelnud, et pean jätma teid maailma taevariigi tööd jätkama. Just sellepärast olen ma teid Kapernauma mägedes välja valinud. Nüüd peate valmistuma jagama ka teistega seda kogemust, mille koos minuga olles omandasite. Nii nagu Isa saatis mind siia maailma, saadan mina peagi teid välja, et te mind esindaksite ja lõpetaksite selle töö, mida olen alustanud.

³ Te vaatate seda linna kurbusega, sest olete kuulnud mu sõnu, mis Jeruusalemma lõppu kuulutasid. Olen teid hoiatanud, et te ei hukkuks linna hävides, sest see põhjustaks taevariigi evangeeliumi kuulutamisel viivitust. Samuti manitsen teid nüüd, et oleksite ettevaatlikud ega seaks end tarbetult ohtu, kui Inimese Poega tullakse kinni võtma. Ma pean minema, aga kui mina olen läinud, tuleb teil jääda selle evangeeliumi tunnistajateks, nii nagu Laatsarusel tuli põgeneda inimeste viha eest, et ta võiks elada ja Jumala auhiilgust tutvustada. Kui minu lahkumine on Isa tahe, ei saa te jumalikku kava kuidagi nurjata. Hoolitsege

enda eest, et nad ka teid ei tapaks. Kaitsku teie hinged vaimujõuga vapralt evangeeliumi, kuid ärge laske end eksitada tegema rumalat katset Inimese Poega kaitsta. Ma ei vaja inimeste kaitset: taevaväed on praegugi minu käeulatuses, ent ma olen kindlalt otsustanud täita oma taevase Isa tahet, seepärast peame alistuma sellele, mis meid nii varsti tabab.

⁴ Kui te näete seda linna hävimas, ärge unustage, et te olete juba astunud üha edasiliikuva taevariigi, taevaste taeva lõputus teenistuses igavesse ellu. Peaksite teadma, et minu Isa ja minu universumis on palju eluasemeid ning et seal ootavad valguselapsi ees linnad, mille ehitaja on Jumal, ja maailmad, mille elutavaks on õiglus ja tõe rõõm. Ma olen toonud taevariigi teie juurde maa peale, aga ma kuulutan teile, et te kõik, kes te sinna usuga astute ja elavas tõetee-nimises püsitate, tõusete kindlasti kõrgetesse maailmadesse ja kuulute kord koos minuga meie Isa vaimuriiki. Aga kõigepealt tuleb käised üles käärida ja viia lõpule töö, mida te koos minuga olete alustanud. Kõigepealt peate läbi tegema paljud rasked katsumused ja taluma palju kurbust —

ning need katsumused ongi juba käes — ja kui te olete oma töö maa peal lõpetanud, tulete minu rõõmu juurde, nii nagu mina olen oma Isa töö maa peal lõpetanud ja naasmas tema embusesse.”

⁵ ¶ Kõnelemise lõpetanud, Meister tõusis ja kõik sammused tema kannul Õlimäelt alla linna. Kui nad pimeduse saabudes mööda kitsaid tänavaid kõndisid, ei teadnud keegi peale kolme apostli, kuhu nad lähevad. Nad tegid endale teed läbi tungleva rahvahulga, kuid keegi ei tundnud neid ära ega aimanud, et neist möödus Inimese Poeg, kes oli teel viimsele koosviibimisele omavalitud surelike taevariigi saadikutega. Ning ka apostlid ei teadnud, et keegi nende seast oli juba ühinenud vandenõuga ja reetnud Meistri vaenlastele.

⁶ Johannes Markus järgnes neile kogu tee linna ja kui nad olid väravast sisenenud, kiirustas ta teise tänava kaudu neist ette ning oli neid nende saabudes isa majas ootamas ja tervitamas.

VIIMNE ÕHTUSÖÖMAAEG

KUI Filippus oli tolle neljapäeva õhtupoolikul Meistrile lähenevat paasapäha meelde tuletanud ja küsinud, kuidas tal on kavas seda pühitseda, pidas ta silmas paasapäha õhtusööki, mis pidi toimuma järgmise päeva, reede õhtul. Paasapäha ettevalmistustega alustati tavaliselt hiljemalt eelmise päeva lõuna ajal. Kuna juudid pidasid päeva alguseks päikeseloojangut, tähendas see, et laupäevast paasapäha õhtusööki söödi reede õhtul enne kesköötundi.

² Seepärast jäi apostlitele täiesti arusaamatuks Meistri teade, et nad pühitsevad paasapäha päev varem. Nad arvasid — vähemalt mõni neist —, et ta teab enda vahistamisest enne reedeõhtust paasapäha õhtusööki ja kutsub nad nüüd neljapäeva õhtul kokku erilisele õhtusöögile. Teised pidasid seda lihtsalt üheks erakorraliseks koosviibimiseks, mis eelneb tavalisele paasapäha pühitsemisele.

³ Apostlid teadsid, et Jeesus oli ka varem paasapäha ilma lambapraeta pidanud. Nad teadsid, et ta polnud osalenud isiklikult üheski juutide ohvriteenistuses. Külalisena oli ta korduvalt paasalammast söönud, aga kui võõrustajaks oli tema, siis lambapraadi ei serveeritud. Apostleid poleks üllatanud lamba ärajätmine ka paasapäha õhtul ning et seda õhtusööki peeti päev varem, ei üllatanud selle puudumine neid sugugi.

⁴ Kui Johannes Markuse isa ja ema olid apostleid tervitanud, läksid nood otseteed ülakambrisse, kuna Jeesus jäi veidikeseks Markuse perekonnaga vestlema.

⁵ Juba enne oli kokku lepitud, et Meister on sellel söömaajal oma kaheteistkümmne apostliga isekeskis, seepärast ei saadetud teenreid neid teenindama.

1. PAREMA KOHA SOOVIMINE

¹ Kui Johannes Markus oli apostlid ülakorrusele juhatanud, sattusid nad suurde ruumikasse kambrisse, mis oli õhtusöögiks täielikult valmis; laua ühes otsas ootasid neid leib, vein, vesi ja ürdid, pika laua ülejäänud osa ääristasid kolmteist lavatsit, nagu jõukas juudi kodus paasapäha pühitsedes kombeks.

² Kui kaksteist apostlit ülakambrisse astusid, märkasid nad kohe ukse juures veekanne, pesukausse ja käterätte tolmuste jalgade pesemiseks ning et teenreid polnud neid teenima saadetud, vaatasid nad pärast Johannes Markuse lahkumist üksteisele otsa, mõteldes endamisi, kes nende jalgu võiks pesta. Ja igaüks leidis, et kui tema seda teeks, näiks ta teiste teenrina.

³ Nad vaatasid seal seistes ja südames enesega võideldes, kuidas lavatsid olid laua äärde paigutatud, ja panid tähele, et võõrustaja jaoks oli varutud kõrgem ase, millest paremale jäi üks ase, kuna üksteist aset paiknesid ümber laua nii, et viimane neist oli võõrustaja paremal käel asuva aukoha vastas.

⁴ Meister pidi iga hetk saabuma, kuid nad olid kimbatuses, kas kohad sisse võtta või oodata tema tulekut, et ta igähele koha määraks. Kuna teised kõhklesid, astus Juudas võõrustaja vasakul käel paikneva aukoha juurde ja teatas, et kavatseb väljavalitud külalisena seal lesida. See Juuda tegu põhjustas ülejäänud apostlite seas ägeda vaidluse. Niipea kui Juudas oli haaranud endale aukoha, nõudis Johannes Sebedeus tähtsuselt järgmist kohta võõrustaja paremal käel. Aukohtade haaramine Juuda ja Johannese poolt vihasas Siimon Peetrust sedavõrd, et ta astus teiste vihaste apostlite pilkude all suure ringiga ümber laua ja võttis koha sisse kõige vääritumal asemel lavatsirea lõpus, otse Johannes Sebedeuse valitud koha vastas. Et teised olid haaranud endale väärikad kohad, pidas Petrus paremaks valida väärituima, ja ta ei teinud seda ainult protestiks oma vendade näotu uhkuse vastu, vaid ka lootuses, et Jeesus, tulles ja nähes teda kõige alamal kohal, kutsub ta aukohale, paigutades tema kohale kellegi, kes selle au ise oli endale võtnud.

⁵ Kui väärikaimad ja väärituimad kohad olid võetud, valisid ka ülejäänud apostlid endale koha, mõni Juuda ja mõni Peetruse lähedale, kuni igäihel oli koht olemas. Nad lesisid U-kujulist lauda ümbritsevatel lavatsitel sellises järjestuses: Meistrit paremal Johannes, vasakul Juudas, seeloot Siimon, Matteus, Jaakobus Sebedeus, Andreas, Alfeuse kaksikud, Filippus, Naatanael, Toomas ja Siimon Petrus.

⁶ Nad olid tulnud kokku, et pühitseda vähemalt vaimus ühiskondlikku tava, mis oli vanem isegi Moosesest ja pärines ajast, mil nende isad olid Egiptuses orjad. See õhtusöök oli nende viimane koosviibimine Jeesusega ja isegi sel nii pühalikul õhtul andsid nad Juuda eestvedamisel järele oma vanadele kalduvustele püüelda au, eelisseisundi ja isikliku ülendatuse poole.

⁷ Nad olid ikka veel üksteist vihaselt ja häälekalt süüdistamas, kui Meister uksele ilmus, kõheldes seal hetke, näolt aegamööda üle libisemas pettumuse vari. Ta läks midagi ütlemata oma kohale ega muutnud kellegi asukohta.

⁸ Nüüd olid nad valmis õhtusööki alustama, ainult nende jalad olid veel pesemata ja nende tuju oli kõike muud kui hea. Meistri saabudes tegid nad üksteise kohta ikka veel mitte just meelitavaid märkusi, rääkimata sellest, mis toimus mõne apostli mõtetes, kes oma tundeid piisavalt vaos hoidis, et jätta need avalikult väljendamata.

2. ÕHTUSÖÖMAAJA ALGUS

¹ Kui Meister oli oma kohale asunud, valitses mõne hetke vaikus. Jeesus vaatas igäihel otsa ja ütles pinge leevendamiseks naeratades: „Soovisin väga seda paasapäha koos teiega pidada. Tahtsin süüa teiega veel ühe õhtusöögi enne oma kannatust ja mõistes, et minu tund on tulnud, korraldasin selle õhtusöömaaja teiega, sest mis homset puudub, siis oleme me kõik Isa kätes, kelle tahet ma olen tulnud

täitma. Ma ei söö enam koos teiega enne, kui te olete koos minuga taevariigis, mille mu Isa mulle annab, kui olen lõpetanud selle, milleks ta mind siia maailma on saatnud.”

² Kui vein oli veega segatud, ulatasid nad karika Jeesusele, kes võttis selle Taddeuselt vastu ja luges tänupalve. Tänapalve lõpetanud, ütles ta: „Võtke see karikas ja jagage seda omavahel ning sellest juues mõelge sellele, et mina ei naudi enam kunagi teiega koos viinapuu vilju, sest see on meie viimne õhtusöömaaeg. Kui me taas laua ümber koguneme, oleme tulevases taevariigis.”

³ Jeesus rääkis apostlitega nii, sest teadis, et tema tund on tulnud. Ta sai aru, et tal on aeg Isa juurde naasta ning et tema maine töö on peaaegu lõpetatud. Meister teadis, et ta oli ilmutanud maa peal Isa armastust ja näidanud inimkonnale tema halastust ning et ta oli lõpule viinud selle, milleks ta oli maailma tulnud kogu võimu ja kõigi volituste saamiseni taevas ja maa peal. Ta teadis sedagi, et Juudas Iskariot oli lõpuks otsustanud teda sel õhtul vaenlaste kätte anda. Ta mõistis täielikult, et reetmine oli Juuda töö, kuid see oli meelepärane ka Luciferile, Saatanale ja pimedusevürst Caligastiale. Kuid ta ei kartnud neid, kes püüdsid teda vaimselt kukutada, rohkem kui neid, kes taotlesid tema füüsilist surma. Meistril oli ainult üks mure ja see oli mure oma valitud poolehoidjate turvalisuse ja pääsemise pärast. Ja nüüd, teades täpselt, et Isa on kõik tema hoolde andnud, valmistus Meister esitama tähendamissõna vennaarmastusest.

3. APOSTLITE JALGADE PESEMININE

¹ Pärast paasapäeva esimese karika joomist oli juutidel tavaks, et võõrustaja tõuseb lauast ja peseb käsi. Eine jätkudes ja pärast teist karikat tõusid ka kõik külalised ja pesid käsi. Apostlid teadsid, et Meister ei pea neist tseremoniaalse kätepesu nõuetest kunagi kinni, seepärast jälgisid nad teda huviga, kui ta pärast esimesest karikast joomist tõusis lauast ja suundus vaikides ukse juurde, kuhu olid pandud veekannud, kausid ja rätikud. Ja nende uudishimu muutus hämmastuseks, kui nad nägid, et Meister võtab ülerõiva seljast, seob käterätiku vööle ja hakkab ühte jalapesukaussi vett valama. Kujutlege nende kaheteistkümne mehe imestust, sest just äsja olid nad keeldunud üksteise jalgu pesemast ja näotult aukohtade pärast laua ääres vaielnud, kuid nüüd nägid, kuidas Meister läks ümber istmeteta lauaotsa pidulaua väärituima koha juurde, kus paiknes Siimon Peetrus, põlvitas teenri kombel tema ette ja valmistus ta jalgu pesema. Kui Meister põlvili laskus, tõusid kõik kaksteist nagu üks mees püsti. Isegi reeturist Juudas unustas hetkeks sedavõrd oma häbiteo, et tõusis koos apostlitega üllatuse, lugupidamise ja täieliku hämmastuse väljendamiseks püsti.

² Siimon Peetrus seisis ja vaatas alla oma Meistrile otsa. Jeesus ei öelnud midagi, tal polnud vaja midagi ütelda. Tema hoiak näitas selgesti, et ta kavatseb Siimon Peetruse jalgu pesta. Hoolimata oma lihalikest nõrkustest, armastas Peetrus Meistrit. See Galilea kalur oli esimene inimene, kes hakkas kogu südamest uskuma Jeesuse jumalikkusesse, ja täielikult ja avalikult seda usku ka tunnistas. Ning

Peetrus polnud sellest ajast saadik Meistri jumalikus ole-muses kunagi päriselt kahelnud. Et Peetrus oli oma südames Jeesust nii hardalt austanud, siis polnud sugugi imelik, et tema hing pani pahaks mõtet, et Jeesus põlvitab tema ees kõige alama teenija kombel ja soovib orjana tema jalgu pesta. Kui Peetrus end piisavalt kogus, et Meistri poole pöörduda, väljendas ta tundeid, mis olid kõigi tema apostlitest kaaslaste südameis.

³ Pärast mõnda suure piinlikkuse hetke ütles Peetrus: „Meister, kas sa tõesti mõtled minu jalgu pesta?” Ja Jeesus vastas Peetrusele otsa vaadates: „Sa ei saa ehk küll sellest täielikult aru, mida ma teha kavatsen, kuid hiljem hakkad sa kõigi nende asjade tähendust mõistma.” Siis ütles Siimon Peetrus sügavalt hinge tõmmates: „Meister, sa ei tohi kunagi minu jalgu pesta!” ja kõik apostlid noogutasid, kinnitades sellega Peetruse kindlat keeldumist lasta Jeesusel end selliselt nende ees alandada.

⁴ Selle ebatavalise stseeni draamaatilisus puudutas algul isegi Juudas Iskarioti südant, kui aga tema hooplevalt uhke mõistus selle vaatepildi kohta otsusele jõudis, järeldas ta, et see alandlik žest tõendab taas kord lõplikult, et Jeesusest ei saa kunagi Iisraeli vabastajat ning et ta pole Meistri üritusest taganedes eksinud.

⁵ Kui nad kõik seal hingetus hämmingus seisis, ütles Jeesus: „Peetrus, ma kinnitan sulle, et kui ma ei pese sinu jalgu, siis pole sa minu kõrval osaline selles, mida ma peagi teen.” Kuuldes seda Jeesuselt, kes ikka veel tema jalge ees põlvitas, võttis Peetrus vastu ühe neist otsustest, millega pimesi nõustus tema poolt austatud ja armastatud inimese sooviga. Kui Siimon Peetrus aru sai, et sellel teenimissoovil on mingi tähendus, mis määrab tema tulevase seotuse Meistri tegevusega, leppis ta mõttega, et peab laskma Jeesusel oma jalgu pesta, ja ütles talle iseloomulikult tormakal viisil: „Meister, ära siis pese üksnes minu jalgu, vaid ka mu käsi ja pead.”

⁶ Valmistudes Peetruse jalgu pesema, ütles Meister: „Sellel, kes on juba puhas, ei ole vaja pesta muud kui jalgu. Teie, kes te täna siin minuga istute, olete puhtad — kuid mitte kõik. Ent te oleksite pidanud pesema tolmu oma jalgadelt veel enne, kui minuga sööma asusite. Ja seepärast tahaksin teie teenimise abil selgitada uut käsku, mille teile kohe annan.”

⁷ Nii käis Meister ringi ümber laua, pestes vaikides kõigi oma kaheteistkümne apostli jalad puhtaks, möödumata isegi Juudast. Kui Jeesus oli kaheteistkümne jalgade pesemise lõpetanud, pani ta rüü uuesti selga ja pöördus tagasi võõrustajakohale, vaatas kõigile hämmastunud apostlitele otsa ja ütles:

⁸ ¶ „Kas te saate tegelikult aru, mida ma teiega tegin? Te kutsute mind Meistriks ja väljendute hästi, sest see ma olengi. Seega, kui Meister on pesnud teie jalgu, siis miks ei soovinud te üksteisel jalgu pesta? Missuguse õppetunni peaks teile andma tähendamissõna, milles Meister nii meelsasti osutab teene, mida tema vennad ei ole nõus üksteisele osutama? Tõesti, tõesti, ma ütlen teile: teener pole oma isandast suurem, ka saadetu pole saatjast suurem. Te

olete näinud, kuidas ma teie seas elades inimesi olen teeninud, ja õnnistatud olgu need teie seast, kellel on lahkett julgust selliselt teenida. Aga miks olete nii aeglased õppima, et vaimuriigis suuruse saavutamise saladus ei peitu ainelise maailma võimumeetodites?

⁹ Kui ma täna õhtul sellesse kambrisse sisenessin, polnud te piirdunud sellega, et keeldusite uhkelt üksteise jalgu pesemast, vaid vaidlesite omavahel ka selle üle, kes peaksid saama minu lauas endale aukoha. Niisugust au taotlevad endale variserid ja selle maailma lapsed, kuid taevariigi saadikute seas ei tohiks see nii olla. Kas te ei tea, et minu lauas ei ole ükski koht eelistatud? Kas te ei saa aru, et ma armastan igäüht teist sama palju kui teisi? Kas te ei tea, et mulle kõige lähem koht, mida inimeste seas auväärselt peetakse, ei tarvitse olla sugugi seotud teie positsiooniga taevariigis? Te teate, et paganate kuningad hoolitsevad oma alamate eest, ja kui nad sel moel oma võimu rakendavad, nimetatakse neid vahel heategijateks. Ent taevariigis see nii ei ole. See, kes soovib teie seast suur olla, käitugu noorimate kombel, ja see, kes soovib olla ülem, sarnanegu teenijaga. Kes on suurem, kas see, kes istub lauas, või see, kes teenib? Aga te näete, et ma olen teie seas see, kes teenib. Kui te olete valmis koos minuga Isa tahet täites teenijateks hakkama, istute eelseisvas taevariigis koos minuga võimu juures, jätkates Isa tahte täitmist tulevases auhiilguses.”

¹⁰ Kui Jeesus oli jutu lõpetanud, jagasid Alfeuse kaksikud leiba ja veini koos teravamaitseliste ürtidega ja kuivatatud puuviljadest pastaga, mis olid viimse õhtusöömaaja järgmine roog.

4. VIIMASED SÕNAD ÄRAANDJALE

¹ Apostlid sõid mõne minuti vaikides, kuid Meistri rõõmsameelne käitumine tõmbas nad peagi vestlusse ja õhtusöök jätkus, nagu poleks selle erakordse sündmuse meeldivat õhkkonda ja kooskõla miski häirinud. Kui veidi aega oli möödunud ja teine roog oli pooleldi söödud, vaatas Jeesus igäühele otsa ja lausus: „Ma rääkisin teile, kui väga soovisin teiega koos õhtust süüa. Teades, et kurjad pimedusejõud on sõlminud omavahel liidu Inimese Poja surmamiseks, otsustasin ma pidada teiega selle õhtusöögi siin salakambris päev enne paasapäha, sest homme õhtul sel ajal mind enam teie seas pole. Olen teile korduvalt öelnud, et ma pean Isa juurde tagasi pöörduma. Nüüd on mu tund tulnud, kuid seda, et üks teie seast mind mu vaenlastele reedab, poleks vaja olnud.”

² Kui kaksteist apostlit seda kuulsid, oli tähendamissõna jalgade pesemisest ja sellele järgnenud Meistri jutt nende enesekindlust ja eneseusaldust juba suuresti kahandanud ning nüüd küsisid nad üksteisele otsa vaadates ja segaduses olles kõhklevalt: „Olen see mina?” Ja kui kõik olid selle küsimuse esitanud, ütles Jeesus: „Mul on küll vaja Isa juurde minna, aga selleks, et Isa tahe täituks, poleks ühel teist vaja olnud reeturiks hakata. Sellist vilja kandis kurjus, mis oli varjul selle südames, kes ei armastanud tõde kogu hingest. Kui reetlik on see intellektuaalne kõrkus, mis eelneb vaimsele langusele! Minu ammune sõber, kes sööb

praegugi mu leiba, on valmis mind reetma, samal ajal kui ta koos minuga käe söögi järele sirutab.”

³ Ja kui Jeesus oli seda öelnud, küsisid kõik jälle: „Olen see mina?” Ja kui Juudas Meistri vasakul käel küsis taas: „Olen see mina?”, kastis Jeesus leiva ürdikaussi, ulatas selle talle ning lausus: „Sina jah.” Teised aga ei kuulnud, mis Jeesus Juudale ütles. Johannes, kes oli Jeesuse paremal käel, kummardus lähemale ja küsis Meistrilt: „Kes see on? Me peaksime teadma, kes on sinu usaldust kuritarvitanud.” Jeesus vastas: „Ma juba ütlesin teile, et see, kellele ma kastetud leivapala andsin.” Ent see oli nii tavaline, et võõrustaja annab endast vasakul olijale kastetud leivapala, et keegi ei pannud seda tähele, ehkki Meister end nii selgesti väljendas. Juudas aga oli Meistri sõnadest tema teo kohta valusalt teadlik ja lõi kartma, ega tema vennadki nüüd tea, et reetur on just tema.

⁴ Öeldud sõnad erutasid Peetrust väga ja ta lausus üle laua kummardudes Johannesele: „Küsi temalt, kes see on, või kui ta on seda sulle öelnud, ütle ka mulle, kes on reetur.”

⁵ Jeesus lõpetas nende omavahelised sosinad: „Olen kurb, et see kuri tegu korda saadetakse, sest ma lootsin praeguse tunnini, et tõe jõud saab võidu kurjuse reetlikkuse üle, kuid neid võite ei saavutata ilma siirast tõearmastusest tunnistust andva usuta. Ma poleks meie viimisel õhtusöögil teile neist asjust rääkinud, kuid ma tahan teid hoiatada nende hädade eest ja valmistada nii teid ette selleks, mis meid on tabamas. Rääkisin teile kõigest, sest soovin, et te mäletaksite ajal, kui mind enam ei ole, et ma teadsin neist kurjadest sepitsustest ja hoiatasin teid enda reetmise eest. Ma teen kõike vaid selleks, et see tugevdaks teid kohe ees seisvate kiusatuste ja katsumuste ajaks.”

⁶ Kui Jeesus oli seda öelnud, kallutas ta end Juuda poole ja sõnas: „Tee siis kähku seda, mida sa oled otsustanud teha.” Neid sõnu kuuldes tõusis Juudas lauast ja lahkus kiiresti toast ning läks välja öösse tegema seda, mida ta oli otsustanud korda saata. Teised apostlid, kes nägid Juudast pärast Jeesusega kõnelemist lahkumas, arvasid, et ta läks õhtusöögi jaoks midagi juurde tooma või muud Meistri ülesannet täitma, sest nad oletasid, et rahakott on ikka veel tema käes.

⁷ Jeesus teadis nüüd, et Juudast ei saa reetmisest enam miski tagasi hoida. Ta oli alustanud kaheteistkümneaga — nüüd oli järele jäänud üksteist. Ta ise oli valinud kuus apostlit ning ehkki Juudas oli olnud nende seas, keda olid nimetanud ametisse tema esimestena valitud apostlid, oli Meister ta ise vastu võtnud ja teinud kuni selle tunnini kõik võimaliku tema pühitsemiseks ja päästmiseks, nii nagu ta oli taotlenud rahu ja päästmist ka teistele.

⁸ See õhtusöök oma tundeliste episoodide ja harraste nootidega oli Jeesuse viimane asjatu pöördumine reeturliku Juuda poole. Kui armastus on kord täiesti surnud, siis hoiatus reeglina ainult süvendab viha ja õhutab kurja kindlameelsust viia oma isekad plaanid lõpule, ükskõik kui takitundeliselt ja heatahtlikult see esitatakse.

5. MÄLESTUSÕHTUSÖÖMAAJA SISSESEADMINE

¹ Kui Jeesusele toodi kolmas veinikarikas, „õnnistuse karikas”, tõusis ta lavatsilt, võttis karika kätte ja õnnistas seda, öeldes: „Võtke igaüks see karikas ja jooge sellest. Olgu see minu mälestuskarikas. Selle karikaga õnnistan ma sisse uue, armu ja tõe käsuõpetuse. Olgu see teile jumaliku Tõe Vaimu annetumise ja valitsemise sümbol. Ja mina ei joo enam teiega sellest karikast enne kui oma uuel kujul Isa igaveses taevariigis.”

² Kõik apostlid jõid sellest õnnistuse karikast sügavas harduses ja täielikus vaikuses, tundes, et on juhtumas midagi erakordset. Vana paasapühaga mälestati nende isade pääsemist rahva orjaseisundist isiklikku vabadusse. Nüüd pani Meister alguse uuele mälestusõhtusöömaajale kui uue käsuõpetuse sümbolile, mis vabastab orjastatud üksikisiku tseremoniaalsuse ja isekuse kütkeist elava Jumala vabastatud usupoegade vendluse ja sõpruse vaimsele rõõmule.

³ Kui nad kõik olid uuest mälestuskarikast joonud, võttis Meister leiva. Lugenud tänapalve, murdis ta selle tükkideks ning saatis ringi käima, öeldes: „Võtke mälestusleiba ja sööge seda. Ma ütlesin teile, et mina olen eluleib. Ja selles eluleivas on Isa ja Poja elu ühendatud üheks kingituseks. Pojas ilmnev Isa sõna ongi tõesti eluleib.” Kui nad olid mälestusleivast, sureliku ihu kujul kehastunud elava tõe sõna sümbolist osa saanud, seadis igaüks ennast taas oma asemele.

⁴ ¶ Selle mälestusõhtusöömaaja sisseseadmisel kasutas Meister, nagu see tal tavaks oli, tähendamissõnu ja sümboleid. Ta kasutas sümboleid, sest soovis õpetada mõnda suurt vaimset tõde nii, et järeltulijatel oleks raske tema sõnu täpselt tõlgendada ja neile kindlaid tähendusi omistada. Sel moel püüdis ta vältida oma õpetuse kristalliseerimist järgmiste põlvkondade poolt ja oma vaimsete sõnumite sidumist traditsioonide ning dogmade surnud ahelatega. Ainsat kogu oma elumissiooniga seostatavat tseremoniat või sakramenti sisse seades tegi Jeesus kõik, et see üksnes *vihjaks* tema sõnumile, mitte ei seoks seda *täpse määratlussega*. Ta ei tahtnud hävitada individuaalset arusaamist jumalikust osadusest täpse vormeli kehtestamise teel, samuti ei soovinud ta piirata uskuja vaimset kujutlusvõimet, surudes seda formaalsesse raami. Pigem püüdis ta vabastada inimese uuestisündinud hinge ja anda sellele uue ja elava vaimse vabaduse rõõmsad tiivad.

⁵ Hoolimata Meistri jõupingutustest selle uue mälestussakramendi sisseseadmiseks hoolitsesid tema järeltulijad vahepealsetel sajanditel tema otsese soovi tõhusa nurjamise eest, andes selle viimase lihalikult veedetud öö lihtsale vaimsele sümbolile täpse tõlgenduse ja allutades selle peaaegu matemaatilise täpsusega kehtestatud kindlale korrale. Ükski kõigist Jeesuse õpetustest pole rohkem traditsioonina standardiseerunud.

⁶ Kui seda mälestusõhtusöömaaga peavad Pojasse usuvad ja Jumalat tundvad inimesed, ei ole vaja selle sümbolset tähendust seostada inimeste lapsikute väärtõlgendustega jumalikust kohalolekust, sest kõigil sellistel juhtudel on Meister *tõesti kohal*. Mälestusõhtusöömaag on uskuja sümbolne kohtumine Miikaeliga. Kui te olete sellest vaimus teadlikud, on Poeg tegelikult kohal ja tema vaim vennastub teie sisimas elava Isa fragmendiga.

⁷ ¶ Kui nad olid mõne hetke mõtisklenud, jätkas Jeesus kõnelemist: „Neid toiminguid sooritades meenutage minu elu maa peal endi seas ja rõõmustage, et ma elan ja teenin teie kaudu koos teiega maa peal edasi. Ärge vaielge selle üle, kes teist saab suurimaks. Olge kõik nagu vennad. Ja kui taevariik kasvab ja hõlmab juba arvukaid uskujarühmi, peaksite te samamoodi hoiduma taotlemast suurust ja eesõigusi nende rühmade seas.”

⁸ Ning see tähtis sündmus leidis aset ühe sõbra maja ülakambris. Õhtusöök ega hoone ei vastanud mingitele pühadele vorminõuetele ega olnud tseremoniaalselt pühitsetud. Mälestusõhtusöömaag seati sisse kirikliku pühitsusega.

⁹ Kui Jeesus oli mälestusõhtusöömaaja sel viisil sisse seadnud, ütles ta apostlitele: „Ning alati, kui te seda teete, tehke seda minu mälestuseks. Ja mind meenutades vaadake tagasi minu lihalikule elule, tuletage meelde, et ma olin kunagi koos teiega, ning mõelge usus selle üle, et te kõik sööte kunagi koos minuga õhtust Isa igaveses taevariigis. See on uus paasapüha, mille ma teile jätan, mälestus minu annetumisest, igavese tõe sõnast ja minu armastusest teie vastu, minu Tõe Vaimu väljavalamisest kogu liha peale.”

¹⁰ Ja nad lõpetasid selle vana, kuid veretu paasapüha pühitsemise ning uue mälestusõhtusöömaaja sisseseadmise sellega, et laulsid kõik koos saja kaheksateistkümnendat psalmi.

HÜVASTIJÄTUUJUTLUS

KUI viimse õhtusöömaaja lõpetamiseks oli psalm lauldud, arvasid apostlid, et Jeesus kavatseb kohe laagrisse naasta, kuid ta andis neile märku istuda. Meister ütles:

² „Teil on hästi mees, kuidas ma saatsin teid teele ilma kukru ja reisipaunata ning soovitasin isegi vahetusrõivad maha jätta. Ja te kõik mäletate, et teil ei tulnud millestki puudust. Aga nüüd on saabunud mureajad. Te ei saa enam rahvahulkade heale tahte loota. Nüüdsest võtke kukkur kaasa, kui teil see on. Minnes maailmale evangeeliumi kuulutama, varustage end nii, nagu ise paremaks peate. Ma olen tulnud rahu tooma, kuid mõnda aega seda veel ei saabu.

³ Inimese Pojal on nüüd aeg auhiilgusesse astuda ja Isa ülendatakse minus. Mu sõbrad, ma olen teiega koos veel vaid lühikest aega. Varsti te otsite mind, aga ei leia, sest ma lähen paika, kuhu teie ei saa praegu tulla. Kui te aga olete oma töö maa peal lõpetanud, nagu mina olen juba oma töö lõpetanud, tulete te minu juurde, nagu mina praegu valmistun oma Isa juurde minema. Õige varsti lahkun ma teie juurest ja te ei näe mind enam maa peal, ent te kõik näete mind eeloleval ajastul, kui tõusete taevariiki, mille mu Isa on mulle andnud.”

1. UUS KÄSK

¹ Pärast lühikest sundimatut vestlust Jeesus tõusis ja ütles: „Esitades teile tähendamissõna selle kohta, kui abivõimilt te peaksite üksteist teenima, ütlesin ma, et tahan anda teile ühe uue käsu. Ma teen seda nüüd, mil olen teie juurest lahkumas. Te teate hästi käsku, mis kohustab teid üksteist armastama, armastama ligimest nagu iseennast. Aga enam ei rahulda mind oma laste puhul täielikult isegi selline siiras pühendumine. Tahaksin, et te uskujate vennaskonna taevariigis veel enam armastust ilmutaksite. Seepärast annan teile uue käsu: armastage üksteist nii, nagu mina olen teid armastanud. Kui te üksteist nii armastate, siis mõistavad kõik inimesed, et te olete minu jüngrid.

² Seda uut käsku andes ei sea ma teie hingele uut koorimat, pigem toon ma teile uut rõõmu ja võimaldan teil kogeda uut rahulolu, mida saate teadmisest, et jagate oma kaasinimestele südamest tulevat kiindumust. Ma kogen peagi ülimat rõõmu, ehkki väliselt kannatan, jagades oma kiindumust teile ja teie kaassurelikele.

³ Kutsudes teid üles üksteist armastama nii, nagu mina olen teid armastanud, sean teile eeskujuks tõelise kiindumuse ülima mõõdu, sest ühegi inimese armastus ei saa olla suurem selle omast, kes annab oma elu sõprade eest. Ja teie olete minu sõbrad ning jääte minu sõpradeks, kui olete valmis tegema seda, mida ma teile olen õpetanud. Teie olete nimetanud mind Meistriks, kuid mina ei nimeta teid teenriteks. Kui te vaid armastate üksteist nii, nagu mina teid armastan, olete minu sõbrad ja ma räägin teile alati, mida Isa mulle ilmutab.

⁴ Mitte ainult teie pole mind valinud, vaid mina oma korda olen teid valinud ja määranud ametisse, et te lähete maailma ja jagaksite oma armastava teenimise viljad kaasinimestele, nii nagu mina olen teie seas elanud ja teile Isa ilmutanud. Meie Isaga töötame teiega koos ja te kogete täiuslikku jumalikku rõõmu, kui vaid kuuletute minu käsu armastada üksteist nii, nagu mina olen teid armastanud.”

⁵ ¶ Kui te jagate Meistriga tema rõõmu, saate osa ka tema armastusest. Ja saada osa tema armastusest tähendab, et te olete olnud tema teenistuses. Niisugune armastusekogemus ei vabasta teid selle maailma raskustest ega loo uut maailma, kuid muudab vana maailma päris kindlasti uueks.

⁶ Pidage mees: Jeesus ei nõua mitte ohvrit, vaid us tavust. Teadliku ohverdamise puhul puudub see kogu südamest tulev kiindumus, mis armastava teenimise ülimaks rõõmuks muudab. Kui sa võtad midagi *kohustusena*, siis on sul sulase meelelaad ja sa ei koge sõbrana ja sõbra heaks teenimisega kaasnevat võimast tundevarinat. Sõprus ületab ajena igasugust veendunud kohusetunnet ja sõbra teenet sõbrale ei saa kunagi ohvriks nimetada. Meister on apostlitele õpetanud, et nad on Jumala pojad. Ta on nimetanud neid vendadeks ja praegu, enne lahkumist, nimetab ta neid sõpradeks.

2. VIINAPUU JA SELLE OKSAD

¹ Siis tõusis Jeesus uuesti ja jätkas oma apostlite õpetamist: „Mina olen tõeline viinapuu ja mu Isa on aednik. Mina olen viinapuu ja teie olete oksad. Ja Isa nõuab minult ainult seda, et te kannaksite palju vilju. Viinapuud pügatakse vaid selleks, et see kannaks rohkem vilja. Iga oksa, mis ei kannu vilja, lõikab Isa mul küljest. Ja igat viljakandvat oksa ta puhastab, et see veel enam vilja kannaks. Minu sõna on teid juba puhastanud, kuid te peate ka puhtaks jääma. Jääge minusse ja mina jään teisse, sest oks sureb, kui ta viinapuust eraldada. Nii nagu oks võib kanda vilja ainult viinapuu külge jäädes, saate te kõik kanda armastava teenimise vilju vaid siis, kui jääte minusse. Pidage mees: mina olen tõeline viinapuu ja teie olete elavad oksad. See, kes elab minus ja kelles elan mina, kannab palju vaimuvilja ja tunneb sellest vaimsest saagist ülimat rõõmu. Kui te hoiate selle elava vaimse sideme minuga alal, kannate külluslikku vilja. Kui te jääte minusse ja mu sõnad elavad teis, saate minuga vabalt suhelda ning minu elav vaim võib teid sedavõrd täita, et te saate paluda kõike, mida minu vaim tahab, ja teha seda kõike kindla teadmisega, et Isa annab meile selleks loa. See teeb Isale au, kui viinapuul on palju elavaid oksa ja iga oks kannab palju vilja. Ja kui maailm näeb neid viljakandvaid oksa — minu sõpru, kes armastavad üksteist nii, nagu mina neid olen armastanud —, siis teavad kõik, et te olete tõesti minu õpilased.

² Olen armastanud teid nii, nagu Isa mind on armastanud. Elage minu armastuses, nii nagu mina elan Isa armastuses. Kui te teete nii, nagu ma olen teile õpetanud, jääte minu armastusse, nagu mina olen pidanud Isa sõna ja jään igavesti tema armastusse.”

³ Juudid olid juba ammustest aegadest õpetanud, et messias on Taaveti esivanemate „viinapuust kasvanud võsu”, ning selle vana aja õpetuse mälestuseks kaunistas Herodese templi sissepääsu suur viinamarjakobar koos viinapuuga. See meenus kõigile apostlitele, kui Meister kõneles nendega tol öhtul seal ülakambris.

⁴ Aga palveid puudutavate Meistri sõnade väärtõlgendused tekitasid hiljem suurt kurbust. Oleks olnud vähem probleeme, kui neid sõnu oleks mäletatud täpselt ja need oleks hiljem tõeselt üles kirjutatud. Selle sõnastuse järgi, milles need tegelikult üles kirjutati, hakkasid uskujad lõpuks pidama Jeesuse nimel palvetamist mingiks ülimaks maagiaks, arvates, et saavad Isalt kõike, mida küsivad. Sajandeid on ausad hinged oma usuga selle takistuse vastu põrganud. Millal ükskord hakkab uskujate maailm aru saama, et palve ei ole võimalus saavutada oma tahtmist, vaid pigem viis Jumala tahte valimiseks, kogemus, mille kaudu õpitakse Isa tahet ära tundma ja täitma? On täiesti tõsi, et kui teie tahe on tõepoolest tema tahte järgi seatud ning palve esindab seda tahete liitu, siis võite küsida mida iganes ning see antakse teile. See tahete liit teostub Jeesuse tahtel ja tema kaudu, nii nagu viinapuu elu voolab tema elavatesse okstesse ja läbi nende.

⁵ Kui jumalikkuse ja inimlikkuse vahel on niisugune elav seos ja kui inimkond peaks mõtlematult ning teadmatult palvetama iseka hõlbuelu ja vaid hooplemiseks vajalike saavutuste eest, võib jumalik vastus olla ainult üks: elavaid oksid peab olema rohkem ja nad peavad kandma rikkalikumalt vaimuvilju. Kui viinapuu oks on elav, võib kõigile tema palvetele vastata vaid üht: tuleb kanda rohkem viinamarju. Oks ongi tegelikult olemas ainult viljade, viinamarjade kandmiseks ega saa teha mitte midagi muud. Nii on ka tõeline usklik olemas ainult vaimuviljade kandmiseks: et armastada ligimest, nagu teda ennast on armastanud Jumal — et me armastaksime üksteist nii, nagu Jeesus on meid armastanud.

⁶ Kui Isa asetab viinapuule oma distsiplineeriva käe, teeb ta seda armastusest, et oksad rohkem vilja kannaksid. Ja tark aednik lõikab ära ainult surnud ning viljatud oksad.

⁷ Jeesusel oli raske isegi oma apostlitele selgeks teha, et taevariigis, kus valitseb vaim, on palve vaimust sündinud uskujate toiming.

3. MAAILMA VAENULIKKUS

¹ Vaevalt olid üksteist apostlit lõpetanud viinapuu ja okste kohta kuulnud kõne arutamise, kui Meister andis märku, et ta soovib neile veel rääkida. Teades, et aega on vähe, ütles ta: „Kui ma olen teie juurest lahkunud, ärge laske end maailma vaenulikkusest heidutada. Ärge kurvastage ka siis, kui nõrga usuga uskujad pöörduvad teie vastu ja ühendavad käed taevariigi vaenlastega. Kui maailm teid

vihkab, tuletage meelde, et ta vihkas mind veel enne kui teid. Oleksite te sellest maailmast, armastaks maailm teid kui selle maailma omi, aga et te ei ole, keeldub maailm teid armastamast. Te olete küll selles maailmas, kuid teie elud ei ole ilmalikud. Olen teid maailmast välja valinud, et te esindaksite teise maailma vaimu sellele maailmale, kust teid on valitud. Kuid pidage alati meeles sõnu, mis ma teile olen öelnud: teener pole oma isandast suurem. Kui nad julgevad mind taga kiusata, hakkavad nad taga kiusama ka teid. Kui minu sõnad solvavad uskmataid, riivavad jumalakartmataid ka teie sõnad. Seda kõike teevad nad teile sellepärast, et nad ei usu minusse ega Temasse, kes mind on saatnud, ja seepärast kannatate te minu evangeeliumi pärast veel palju. Neid katsumusi taludes tuletage aga meelde, et ka mina olen taevariigi evangeeliumi pärast enne teid kannatanud.

² Paljud neist, kes teid ründavad, ei tunne tõevalgust, kuid see ei käi kõigi nende kohta, kes meid praegu taga kiusavad. Kui me poleks neile tõde õpetanud, võiksid nad teha palju imelikke asju hukatusse sattumata, ent nüüd, mil nad on tundnud valgust ja selle tagasi lükanud, pole nende suhtumine millegagi vabandatav. See, kes vihkab mind, vihkab minu Isa. Teisiti ei saa see olla: valgus, mis teid päästaks, kui te selle vastu võtaksite, võib teid vaid hukutada, kui selle teadlikult tagasi lükkate. Ja mida olen ma neile inimestele teinud, et nad mind nii kohutavalt vihkavad? Mitte midagi, olen neile pakkunud ainult vendlust maa peal ja pääsemist taevas. Aga kas te pole pühakirjast lugenud: „Ja nad vihkasid mind ilmaasjata”?

³ Aga ma ei jäta teid maailma üksi. Üsna pea, kui ma olen läinud, saadan teile ühe vaimse abilise. Teie keskele tuleb keegi, kes asub minu kohale, kes jätkab teile tõetee õpetamist ja isegi lohutab teid.

⁴ Ärge kandke muret oma südames. Te usute Jumalasse, uskuge endiselt ka minusse. Ehkki ma pean teist lahkuma, ei ole ma kaugel. Nagu juba ütlesin, on minu Isa universumis palju eluasemeid. Kui see nii ei oleks, poleks ma teile korduvalt neist rääkinud. Kavatsen tagasi pöörduda neisse valgusemaailmadesse, peatuspaikadesse Isa taevas, kuhu teiegi kunagi tõusete. Neist paikadest tulim ma siia maailma ja nüüd on ligi tund, mil pean oma Isa töö juurde kõrgetesse sfääridesse tagasi minema.

⁵ Kuigi ma suundun enne teid Isa taevariiki, saadan kindlasti teie järele, et te võiksite olla koos minuga asupaikades, mis valmistati Jumala surelikele poegadele ette juba enne selle maailma loomist. Ehkki ma pean teist lahkuma, olen teiega koos vaimus ja teie jõuate lõpuks isiklikult minu juurde, kui olete tõusnud mu universumis minuni, nii nagu mina peagi tõusen oma Isa juurde tema suuremas universumis. Ja kõik, mis ma teile olen öelnud, on tõi ja igikestev, isegi kui te sellest täielikult aru ei saa. Ma lähen Isa juurde ja ehkki te ei saa mulle praegu järgneda, järgnete te mulle kindlasti tulevastel ajastutel.”

⁶ Kui Jeesus istus, tõusis Toomas ja ütles: „Meister, me ei tea, kuhu sa lähed, seepärast ei tea me muidugi ka teed.

Aga me järgneme sulle selsamal ööl, kui sa meile teed näitad.”

⁷ Toomase sõnu kuulates vastas Jeesus: „Toomas, mina olengi tee, tõde ja elu. Kõik inimesed pääsevad Isa juurde ainult minu kaudu. Kõik, kes leiavad Isa, on kõigepealt leidnud mind. Kui te tunnete mind, teate ka teed Isa juurde. Ja te tõesti tunnete mind, sest olete elanud koos minuga ja näete mind praegu.”

⁸ See õpetus oli aga paljudele apostlitele liiga sügav, eriti Filippusele, kes kõneles mõned sõnad Naatanaeliga ning tõusis siis ja ütles: „Meister, näita meile Isa ja kõik, mis sa oled meile öelnud, saab selgeks.”

⁹ Kui Filippus oli lõpetanud, lausus Jeesus: „Filippus, olen nii kaua teiega olnud, kas sa tõesti isegi praegu ei tunne mind? Ma ütlen teile veel kord: see, kes on näinud mind, on näinud ka Isa. Kuidas võid sa siis öelda: näita meile Isa? Kas sa ei usu, et mina olen Isas ja Isa on minus? Kas ma pole teile õpetanud, et need sõnad, mida ma räägin, pole mitte minu, vaid Isa sõnad? Ma räägin Isa, mitte iseenda nimel. Ma tuln siia maailma selleks, et täita Isa tahet, ja seda olengi teinud. Minu Isa on minus ja toimib minu kaudu. Uskuge mind, kui ma ütlen, et Isa on minus ja mina olen Isas, või uskuge mind sellesama elu pärast, mis ma olen elanud — minu töö pärast.”

¹⁰ Kui Meister läks kõrvale, et end veega värskendada, asusid üksteist apostlit elavalt neid õpetusi arutama ja Peetrus oli just alustamas pikemat sõnavõttu, kui Jeesus tagasi tuli ja andis neile märku istuda.

4. TÖOTATUD ABILINE

¹ Jeesus jätkas õpetamist, öeldes: „Kui ma olen Isa juurde läinud ja ta on selle töö, mida ma teie heaks maa peal olen teinud, täielikult heaks kiitnud ning minust on lõplikult oma valduste suverään saanud, ütlen oma Isale: ma jätsin oma lapsed maa peale üksi ja töötasin saata neile teise õpetaja. Ja kui Isa selle heaks kiidab, valan ma kogu liha peale välja Tõe Vaimu. Mu Isa vaim ongi juba teie südameis ja kui see päev saabub, olen ka mina teie juures, nii nagu praegu on Isa. See uus kingitus on elava tõe vaim. Uskmatud ei kuula algul selle vaimu õpetusi, kuid kõik valgusepojad võtavad ta rõõmuga ja kogu südamest vastu. Ja te tunnete selle vaimu ära, kui ta tuleb, nii nagu te tundsite ära minu, ja võtate selle kingituse oma südamesse vastu ja ta jääb teiega. Seega näete, et ma ei kavatse teist lahkuda, jätmata teile abi ja juhatust. Ma ei jäta teid üksi. Täna saan ma olla koos teiega ainult ise siin viibides. Eelolevatel aegadel olen ma samaaegselt koos igaiühega teist ja kõigi teiste inimestega, kes minu kohalolekut soovivad, kus iganes te ka ei viibiks. Kas te ei saa aru, et on parem, kui ma lahkun, jätan teid lihas, et olla paremini ja täielikumalt teiega vaimus?”

² Juba mõne tunni pärast ei näe maailm mind enam, aga te tunnete mind endiselt oma südameis kuni selle ajani, mil ma saadan teile selle uue õpetaja, Tõe Vaimu. Nii nagu ma olen teie hulgas elanud, elan siis teie sees; ma saan üheks teie isiklike vaimuriigi kogemustega. Ja kui see on

juhtunud, teate kindlalt, et mina olen Isas ja kuna teie elu peitub koos Isaga minus, olen ka mina teis. Ma olen Isa armastanud ja tema sõna pidanud; teie olete mind armastanud ja peate minu sõna. Nii nagu mu Isa on andnud mulle oma vaimu, annan minagi teile oma vaimu. Ning see Tõe Vaim, mis ma teile annan, juhib ja lohutab teid ning suunab lõpuks kogu tõe juurde.

³ Ma räägin neid asju teile praegu, mil olen veel teie juures, et te oleksite paremini valmis taluma katsumusi, mis ongi meid juba tabanud. Ja kui saabub see uus päev, elab teie sisimas peale Isa ka Poeg. Ning need taevakingitused toimivad vastastikku nii, nagu Isa ja mina oleme maa peal ja otse teie silme all kui üks isik, Inimese Poeg. See vaimsober meenutab teile kõike seda, mis ma teile olen õpetanud.”

⁴ Kui Meister hetkeks vaikus, sõandas Juudas Alfeus esitada ühe neist vähestest küsimustest, mis tema või ta vend üldse Jeesusele avalikult oli esitanud. Juudas küsis: „Meister, sa oled alati elanud meie seas nagu sõber, kuidas me sind ära tunneme, kui sa avaldad ennast meile edaspidi ainult vaimu kaudu? Kui maailm sind ei näe, kuidas saame siis sinus kindlad olla? Kuidas sa end meile näitad?”

⁵ Jeesus vaatas neid kõiki, naeratas ja ütles: „Minu väikesed lapsed, ma lähen ära, tagasi oma Isa juurde. Üsna pea ei näe te mind enam nii nagu siin, lihas ja veres. Väga varsti saadan ma teile oma vaimu, mis sarnaneb minuga kõige muu poolest peale selle ainelise keha. See uus õpetaja on Tõe Vaim, kes elab siis igaühes teist, teie südameis, ja nii saavad kõik valguselapsed üheks ja neid tõmbab üksteise poole. Ja just selliselt saame me, minu Isa ja mina, elada teie kõigi hinges ja ka kõigi nende hinges, kes meid armastavad ja seda armastust teostavad oma armastuses üksteise vastu, nii nagu mina teid praegu armastan.”

⁶ Juudas Alfeus ei saanud päriselt aru, mida Meister ütles, kuid mõistis, et neile töotati uut õpetajat, ja ta tajus Andrease näoilme järgi, et tema küsimusele oli küllalt hästi vastatud.

5. TÕE VAIM

¹ Uus abiline, kelle Jeesus lubas saata uskujate südameisse — valada välja kogu liha peale —, on *Tõe Vaim*. See jumalik and ei ole kirjasõna ega tõe seadus ega toimi tõe vormi või väljendusena. Uus õpetaja on *veendumus tões*, teadlikkus ja kindlus tõelistest tähendustest reaalsel vaimutasandil. Ja see uus õpetaja on elava ja kasvava tõe, avarduva, avaneva ja kohaneva tõe vaim.

² Jumalik tõde on vaimuga tajutav ja elav reaalsus. Tõde eksisteerib ainult teadvuse kõrgetel jumalikkuse teostamise ja Jumalaga osaduses olemise vaimsetel tasanditel. Te võite tõde tunda ja tões elada, võite kogeda tõe kasvu hinges ja tunda rõõmu sellega meele valgustamise vabadusest, kuid te ei saa vangistada tõe valemitesse, normidesse, usutunnistustesse või inimkäitumise intellektuaalsetesse mustritesse. Kui te hakkate jumalikku tõe inimlikult

sõnastama, siis see sureb kiiresti. Vangistatud tõe surmajärgne päästmine võib ka parimal juhul toimuda ainult intellektualiseeritud ja õilistatud tarkuse teatava vormi teostumise kaudu. Staatile tõe on surnud tõe ja teoreetiliselt võib võtta ainult surnud tõe. Elav tõe on dünaamiline ja saab eksisteerida inimmees üksnes kogemuslikult.

³ Arukus kasvab välja ainelisest eksistentsist, mida on valgustanud kosmilise meele kohalolek. Tarkus on teadlikkus teadmisest, mis on tõstetud uutele tähendusetasanditele ja mida on aktiveerinud universumi annetatud tarkuse abilise-meelvaimu kohalolek. Tõe on vaimse reaalsusega väärtus, mida kogevad ainult vaimuanniga olendid, kes funktsioneerivad kõikse teadvuse aineülestel tasanditel ja võimaldavad pärast tõe teostumist end aktiveerinud vaimul oma hinge sisimas elada ja valitseda.

⁴ Tõeliselt universumi mõistev laps otsib elavat Tõe Vaimu igast targast lausest. Jumalat tundev inimene tõstab lakkamatult tarkust jumalike saavutuste elava tõe tasanditele; vaimselt paigale jäänud hing veab samal ajal elavat tõe tarkuse surnud tasanditele ja vaid ülendatud teadmiste valda.

⁵ Kui kuldreegel seisaks eraldi Tõe Vaimu üleinimlikust taipamisest, oleks see vaid kõrge eetilise käitumise reegel. Sõna-sõnalt tõlgendatuna võib kuldreegel muutuda teie kaaslastele väga solvavaks. Ilma tarkuse kuldreegli vaimse eristamisvõimeta võiksite te arutleda nii: kuna me soovime kuulda kõigilt inimestelt räälikult ja siiralt nende mõtteis olevat tõe, peaksime ka meie täielikult ja siiralt kõik oma mõtted kaasolenditele ära rääkima. Kuldreegli niisugune mittevaimne tõlgendamine võib teha teid ütlemata õnnetuks ja lõputult kurvaks.

⁶ Mõned inimesed mõistavad ja tõlgendavad kuldreeglit puhtintellektuaalse kinnitusega inimlikule vendlusele. Teised kogevad seda inimsuhte väljendust inimeseksuse õrnade tunnete emotsionaalse rahuldamisena. Osa surelikke tunnistab sedasama kuldreeglit mõõdupuuna kõigi ühiskondlike suhete mõõtmiseks, sotsiaalse käitumise standardina. Ja on neidki, kes vaatavad seda kui suure moraaliõpetaja positiivset käsku, kes on selles väites väljendanud kõrgeimat arusaama moraalsest kohusest kõigis vennalikes suhetes. Nende moraalsete olendite eludes saab kuldreegel kogu nende filosoofia targaks keskmeks ja raamistikuks.

⁷ Jumalat tundvate tõearmastajatest uskujate vennaskonnas muutub kuldreegel elavaks, teostudes vaimselt neil kõrgematel tõlgendamistasanditel, mis ajendavad Jumala surelikke poegi mõistma Meistri käsku kohustusena suhtuda oma kaaslastesse nii, et nende kokkupuude uskujaga teeks võimalikult palju head. Selles peitub tõelise religiooni sisu: armastada oma ligimest nagu iseennast.

⁸ Ent kuldreegli kõrgeim teostumine ja kõige tõesem tõlgendamine seisneb teadlikkuses selle jumaliku deklaratsiooni kestva ja elava reaalsuse tõe vaimust. Selle kõikse suhte reegli tõeline kosmiline tähendus ilmneb alles selle vaimses mõistmises, kui Poja vaim tõlgendab käitumiseadust sureliku inimese hinge sisimas elavale Isa vaimule. Kui need vaimust juhitud surelikud mõistavad kuldreegli

tõelist tähendust, täituvad nad ülevoolava kindlustundega, et on sõbraliku universumi kodanikud ja et nende vaimureaalsuse ideaalid rahuldatakse vaid siis, kui nad armastavad oma kaaslast nii, nagu Jeesus meid kõiki armastas, ning et see on jumalaarmastuse reaalne teostumine.

⁹ Sedasama filosoofiat jumaliku tõe elavast paindlikkusest ja kosmilisest kohandatavusest Jumala iga poja individuaalsetele vajadustele ja võimetele peate tajuma enne, kui võite loota, et saate piisavalt aru Meistri õpetusest ja kurjale mittevastupanu praktikast. Meistri õpetus on sisuliselt vaimne kuulutus. Isegi selle filosoofia ainelisi kaastähendusi ei saa vaadelda eraldi nende vaimsetest seostest. Meistri käsu vaim seisneb mittevastapanus kõigile isekatele reageeringutele universumi suhtes, millega kaasneb tõeliste vaimuväärtuste õiglaste tasandite aktiivne ja edasi liikuv saavutamine. Need vaimuväärtused on jumalik ilu, lõpmatu headus ja igavene tõe — Jumala tundmine ja üha enam temasarnaseks saamine.

¹⁰ Armastuse ja isetusega peab kaasnema suhete pidev elav ümberhindamine vastavalt Tõe Vaimu juhtimisele. Armastus peab haarama üha muutuvaid ja avarduvaid arusaamu armastatud inimese kõrgeimast kosmilisest hüvangust. Siis tekitab armastus sama ellusuhtumist ka kõigis teistes inimestes, keda ühe vaimust juhitud sureliku armastus teiste universumikodanike vastu võib mõjutada. Kogu see elava armastuse kohandumine peab toimuma nii, et võetaks arvesse praegust pahelist keskkonda ja jumalikkusaatust esindavat täiust kui igavest eesmärki.

¹¹ Me peaksime seda taibates selgesti mõistma, et kuldreeglit ja õpetust mittevastupanust ei saa kunagi täielikult mõista, kui neid võetakse dogmade või ettekirjutustena. Neist võib aru saada ainult neid läbi elades, kui nende tähenduse mõistmiseks tõlgendatakse elavalt Tõe Vaimu, kes suunab ühe inimolendi armastavat kokkupuudet teise inimesega.

¹² Kõik see näitab selgesti vana ja uue religiooni vahet. Vanas religioonis õpetati eneseohverdust, uues religioonis õpetatakse ainult enese unustamist, laialdasemat eneseteostust ühiskonda teenides ja universumit mõistes. Vana religiooni motivatsiooniks oli teadlik hirm, uues taevariigi evangeeliumis domineerib veendumus tões, igavese ja kõikse tõe vaim. Ja ükskõik kui suur vagadus või ustavus oma usule ei hüvita elava Jumala vaimust sündinud poegadele iseloomuliku spontaanse, lahke ja siira sõbralikkuse puudumist taevariiki uskuja elus. Traditsioon ja tseremoniaalne formaalne palveldamise süsteem ei saa lunastada tõelise kaastunde puudumist oma kaaslaste vastu.

6. LAHKUMISE VAJALIKKUS

¹ Kui Peetrus, Jaakobus, Johannes ja Matteus olid esitanud Meistrile arvukalt küsimusi, jätkas too oma hüvastijätutlust, öeldes: „Ma räägin teile kõike seda enne teie juurest lahkumist, et valmistada teid ette eesootavateks sündmusteks, et te ei teeks nende käigus kogemata tõsiseid vigu. Võimumehed ei lepi ainult sellega, et heidavad teid sünagoogidest välja. Ma hoiatan teid, et on lähenemas tund, mil need, kes teid tapavad, arvavad, et nad teevad sellega

Jumalale teene. Ja nad teevad seda kõike teile ja neile, keda te taevariiki juhite, seepärast, et nad ei tunne Isa. Mind vastu võtmast keeldudes on nad keeldunud tundmast Isa, samuti keelduvad nad mind vastu võtmast, kui lükkavad tagasi teid — tingimusel, et te peate kinni minu uuest kästust armastada üksteist nii, nagu mina olen teid armastanud. Ma räägin teile neist asjust ette selleks, et teid siis, kui tuleb teie tund, nagu praegu on tulnud minu tund, tugevdaks teadmine, et kõik see oli mulle teada ning et minu vaim on teiega kõigis teie kannatustes, mida kogete minu ja evangeeliumi pärast. Just sellepärast olen rääkinud teiega algusest peale nii selgesti. Olen teid isegi hoiatanud, et inimese vaenlasteks võivad olla ka tema oma pere liikmed. Ehkki see taevariigi evangeelium ei jäta kunagi toomast iga üksiku uskliku hinge suurt rahu, toob see maa peale rahu alles siis, kui inimene on valmis kogu südamest minu õpetust uskuma ja seadma Isa tahte täitmise oma sureliku elu põhieesmärgiks.

² Nüüd, mil ma teist lahkun, nähes, et on tulnud tund, mil ma hakkan oma Isa juurde minema, olen üllatunud, et mitte keegi teist pole minult küsinud, miks ma teid maha jätan? Hooolimata sellest tean ma, et te esitate seda küsimust oma südames. Räägin teiega otse, nagu sõber sõpradega. Minu lahkumine toob teile tegelikult kasu. Kui ma ei lahku, ei saa teie südamesse tulla uus õpetaja. Ma pean loobuma sellest surelikust kehast ja asuma taas oma kõrgele kohale, enne kui ma saan saata selle vaimõpetaja teie hinge elama ja seda tõeni juhtima. Kui mu vaimõpetaja tuleb teie sisimasse, valgustab ta patu ja õigluse vahelisi erinevusi ning võimaldab teil oma südameis nende kohta tarku otsuseid langetada.

³ Mul on teile veel palju öelda, aga te ei suuda praegu rohkem vastu võtta. Kui aga saabub Tõe Vaim, juhivad teid kõiki lõpuks kogu tõe juurde, kuna te minu Isa universumi paljusid elupaiku läbite.

⁴ See vaim ei räägi enda nimel, vaid kuulutab teile seda, mida Isa on ilmutanud Pojale, ja isegi näitab teile tulevikku; ta ülendab mind, nii nagu mina olen ülendanud oma Isa. See vaim lähtub minust ja ilmutab teile minu tõe. Kõik, mis Isa omab selles vallas, on nüüd minu; seepärast ütlen, et see uus õpetaja võtab sellest, mis on minu, ja ilmutab seda teile.

⁵ Veidi aja pärast ma lahkun teist lühikeseks ajaks. Hiljem, kui te mind uuesti näete, olen juba teel oma Isa juurde, nii et te ei näe mind ka siis kaua.”

⁶ Kui ta hetkeks vaikis, hakkasid apostlid omavahel arutama: „Mida ta meile küll räägib? „Veidi aja pärast ma lahkun teist” ja „Kui te mind uuesti näete, olen juba teel oma Isa juurde, nii et te ei näe mind ka siis kaua”. Mida see „veidi aja pärast” ja „mitte kaua” võib tähendada? Me ei saa aru, mida ta meile räägib.”

⁷ Kuna Jeesus teadis, et nad niisuguseid küsimusi esitavad, ütles ta: „Kas te arutate omavahel, mida ma sellega mõtlesin, kui ütlesin, et veidi aja pärast ma lahkun teist ja kui te mind uuesti näete, olen juba teel oma Isa juurde? Olen teile selgesti öelnud, et Inimese Poeg peab surema, kuid tõuseb taas üles. Kas te ei saa siis minu sõnade tähendusest aru? Algul te kurvastate, kuid hiljem rõõmustate koos nende paljudega, kes pärast seda sündmust on neist aru saanud. Naine kannatab tõesti sünnitusvaludes, aga kui laps on sündinud, unustab ta kohe oma ängistuse ja rõõmustab teadmise üle, et ilma on sündinud inimene. Nii hakkate ka teie minu lahkumise pärast kurbust tundma, ent ma näen teid varsti jälle ja siis muutub teie kurbus rõõmuks ning teile tuleb uus ilmutus Jumala päästmistöö kohta, mida ükski inimene ei saa teilt enam ära võtta. Ja kõik maailmad on õnnistatud sellesama ilmutusega elust, mis tõukab surma troonilt. Seni olete kõik oma palved suunanud minu Isale. Kui te olete mind taas näinud, võite paluda ka minu nimel, ma kuulen teid.

⁸ Olen teile andnud õpetusi tarkusesõnade ja mõistujuttude kaudu. Tegin seda seepärast, et te olete vaimus alles lapsed, nüüd aga on tulemas aeg, mil ma räägin teile Isast ja tema taevariigist otse. Ja ma teen seda sellepärast, et Isa ise armastab teid ja soovib, et teda teile täielikumalt väljendataks. Surelik inimene ei või vaim-Isa näha, seepärast olengi tulnud maailma teie loodud-olendi silmadele Isa näitama. Kui te aga vaimu kasvus täiustute, hakkate ka ise Isa nägema.”

⁹ Kui üksteist apostlit olid tema sõnu kuulnud, hakkasid nad omavahel arutama: „Näe, ta räägibki meiega otse. Meister tuli ju tõesti Jumala juurest. Aga miks räägib ta, et peab Isa juurde tagasi pöörduma?” Ja Jeesus nägi, et nad ei saanud ikka veel temast aru. Need üksteist meest ei suutnud loobuda oma kauahellitatud mõtetest, mis olid seotud juutide käsitusega messiasist. Mida täielikumalt nad uskusid Jeesusesse kui messiasse, seda enam need sügavale juurdunud arusaamad maise kuningriigi hiilgavast ainelistest triumfist neid segasid.

VIIMASED MANITSUSED JA HOIATUSED

KUI Jeesus oli oma hüvastijätujutluse üheteistkümnepäevase apostlile lõpetanud, vestles ta nendega mitteametlikult, tuletades meelde paljusid koos ja eraldi läbielatud sündmusi. Lõpuks galilealased taipasid, et nende sõber ja õpetaja valmistub neist lahkuma, ja nad haarasid lootusega kinni töötusest, et Jeesus on veidi aja pärast taas nendega, ent kippusid unustama, et see uus külastus pidi samuti olema lühiajaline. Paljude apostlite ja juhtivate jüngrite arvates tähendas see lubadus lühikeseks ajaks (ülestõusmise ja taevasse mineku vahelisel ajal) tagasi tulla, et Jeesus läheb vaid mõneks ajaks oma Isa külastama ja naaseb siis kuningriiki rajama. Tema õpetuse selline tõlgendus oli kooskõlas ka nende varasemate uskumuste ja innukate lootustega. Et nende eluaegsed uskumused ja soovide täitumise lootused selliselt kokku langesid, polnud neil raske leida Meistri sõnadele tõlgendust, mis nende pingsaid igatsusi õigustaksid.

² Kui hüvastijätujutlus oli läbi arutatud ja nende mõtteis settima hakanud, andis Jeesus jälle kuulamiseks märku ning hakkas oma viimaseid manitsusi ja hoiatusi andma.

1. VIIMASED LOHUTUSSÕNAD

¹ Kui üksteist apostlit olid istet võtnud, tõusis Jeesus püsti ja pöördus nende poole: „Seni, kuni ma veel inimesena teie juures olen, võin viibida teie seas või kogu maailmas vaid üksikisikuna. Kui aga mind on sellest surelikust olemusest vabastatud, saan tagasi pöörduda teist igapähe ja kõigi teiste sellesse taevariigi evangeeliumisse uskujate sisimasse. Nii kehastub Inimese Poeg vaimselt kõigi tõeliste uskujate hinges.

² Kui ma olen naasnud teie sekka elama ja teie kaudu töötama, võin teid juhtida paremini selles elus ja suunata läbi paljude elupaikade tulevases elus taevaste taevas. Elu Isa igaveses loodus ei ole lõputu isekas jõudeelu ja puhkus, vaid pigem lakkamatu edasiliikumine armus, tões ja auhiilguses. Igäiks paljudest-paljudest elupaikadest minu Isa majas on peatuskoht, elu, mis on mõeldud ettevalmistuseks sellele järgne vaks eluks. Nii liiguvad valguselapsed edasi auhiilgusest auhiilgusesse, kuni jõuavad jumalikku seisundisse, milles nad saavad vaimselt täiustunuks, nagu Isa on kõiges täiuslik.

³ Kui te pärast minu lahkumist mulle järgneda tahate, püüdke tõsiselt elada minu õpetuste vaimus ja minu eluideaali järgi — minu Isa tahet täites. Tehke seda selle asemel, et matkida minu lihalikku inimelu, mida ma olin sunnitud selles maailmas elama.

⁴ Isa saatis mind sellesse maailma, aga ainult vähesed teist on otsustanud mind täielikult vastu võtta. Ma valan oma vaimu välja kogu liha peale, aga mitte kõik inimesed ei soovi võtta seda uut õpetajat hinge teejuhiks ja nõustajaks. Aga neid paljusid, kes ta vastu võtavad, valgustatakse, puhastatakse ja lohutatakse. Ning see Tõe Vaim saab neis elava vee allikaks, kust vesi purskub igavesse ellu.

⁵ Ja nüüd, mil ma olen teist lahkumas, tahaksin öelda teile mõned lohutavad sõnad. Rahu jätan ma teile, oma rahu annan ma teile. Ma ei tee neid kingitusi nii, nagu teeb kingitusi maailm — mõõdu järgi —, vaid annan teile igaühele kõike, mida te tahate vastu võtta. Ärgu olgu teie südames muret ja ärge kartke. Olen teid hoiatanud, et Inimese Poeg surmatakse, aga ma kinnitan, et tulen tagasi, enne kui Isa juurde lähen, ehkki vaid lühikeseks ajaks. Kui ma olen Isa juurde tõusnud, saadan kindlasti teie juurde uue õpetaja, kes jääb päriselt teie südameisse. Kui te seda kõike sündimas näete, ärge kohkuge, vaid pigem uskuge, sest teadsite seda ette. Olen armastanud teid suure kiindumusega ega lahkuku teist, kuid see on Isa tahe. Minu tund on tulnud.

⁶ Ärge kahelge üheski neist tõdedest ka siis, kui tagakiusamised on teid laiali paisanud ja paljud mured masendanud. Kui te arvate, et olete maailmas üksi, tean mina teie eraldatusest, nii nagu teie teate minu omast, kui teid on igäüht ise suunda paisatud ja Inimese Poeg tema vaenlaste kätte jäetud. Aga ma pole kunagi üksi, Isa on alati minuiga. Ma palvetan teie eest ka sel ajal. Ma rääkisin teile kõike seda, et te saaksite rahu, saaksite senisest veel rohkem rahu. Siin maailmas ootavad teid ees katsumused, aga ärge muretsege, ma olen selles maailmas võidu saavutanud ja näidanud teile kätte igavese rõõmu ja igikestva teenimise tee.”

⁷ ¶ Jeesus annab rahu oma kaaslastele, kes Isa tahet täidavad, aga see pole rahu, mida toovad ainelise maailma rõõmud ja naudingud. Uskmatud materialistid ja fatalistid võivad loota ainult kaht liiki rahu ja hingelohutust: nad peavad olema kas stoikud, kes on otsustanud kindlalt vältimatule vastu astuda ja kannatada ära ka halvim, või optimistid, kes alati hellitavad seda igavesti inimrinnas pulbitsevat lootust, igatsedes asjatult rahu, mis kunagi päriselt ei saabu.

⁸ Teataval määral on nii stoitsismist kui ka optimismist maa peal elades kasu, aga kummalgi pole midagi ühist selle ülima rahuga, mida Jumala Poeg oma lihalikele vendadele kingib. Rahu, mida Miikael jagab oma maistele lastele, on seesama rahu, mis täitis tema enda hinge siis, kui ta elas inimesena sellesamas maailmas oma surelikku elu. Jeesuse rahu on rõõm ja rahuldus, mida kogeb Jumalat tundev inimene, kes on teada saanud, kuidas lihalikku surelikku elu elades Jumala tahet täita. Jeesuse meelerahu rajanes absoluutsel inimlikul usul jumaliku Isa targa ja osavõtliku hoolitsuse olemasolusse. Jeesusel oli maa peal muresid, teda on ekslikult isegi „kurvaks inimeseks” nimetatud, kuid kõigis oma kogemustes sai ta lohutust sellest usaldusest, mis andis talle pidevalt jõudu jätkata oma elueesmärgi poole püüdlemist täie veendumusega, et ta täidab Isa tahet.

⁹ Jeesus oli otsustav, järjekindel ja igati pühendunud oma missiooni täitmisele, kuid ta polnud tundetu ja kalgistanud stoik, vaid püüdis alati näha oma elukogemus-

te rõõmsamaid aspekte, olemata samas pime enesepettuse küüsis optimist. Meister teadis ette kõike, mis temaga pidi juhtuma, ega kartnud. Igale poolehoidjale rahu jaganud, võis ta nüüd öelda: „Ärgu olgu teie süda mures ega kartuses.”

¹⁰ Seega on Jeesuse rahu niisuguse poja rahu ja kindlustunne, kes täielikult usub, et tema elu ajas ja igavikus on turvaliselt ja tervenisti tema kõiketeadva, kõiki armastava ja kõikvõimsa vaim-Isa kätes. Ja see on tõepoolest rahu, mis ületab sureliku meele arusaamisvõimet, kuid millest uskuv inimhing võib jäägitut rõõmu tunda.

2. ISIKLIKUD HÜVASTIJÄTUMANITSUSED

¹ Meister oli lõpetanud oma hüvastijātu-juhtnööride ja lõplike manitsuste andmise apostlite rühmale kui tervikule. Nüüd jättis ta kõigiga eraldi hüvasti, andes igaühele koos hüvastijätuõnnistusega isiklikke nõuandeid. Apostlid olid laua ääres samadel kohtadel, nagu viimset õhtusöömaaga alustades. Nad tõusid kordamööda püsti, kui Jeesus ümber laua liikus ja neid ühekaupa kõnetas.

² ¶ Johannesele ütles Jeesus: „Sina, Johannes, oled minu vendadest noorim. Sa oled olnud mulle väga lähedane ja ehkki ma armastan teid kõiki sama armastusega, mida isa kingib oma poegadele, määras Andreas sind üheks kolmest, kes pidid alati minu lähedale jääma. Peale selle oled sa tegutsenud ja pead ka edaspidi tegutsema minu nimel paljudes küsimustes, mis puudutavad minu maist peret. Ja ma lähen, Johannes, Isa juurde täie kindlusega, et sa hoolitsed ka edaspidi minu veresugulaste eest. Vaata, et nende praegune peataolek minu missiooni suhtes ei takistaks sind mingil viisil andmast neile kõikvõimalikku tuge, nõu ja abi, mille kohta tead, et minagi seda neile annaksin, kui lihasse jääksin. Ja kui nad kõik näevad viimaks valgust ning astuvad ühiselt taevariiki, kus teie neid rõõmsalt tervitate, siis loodan, et sina, Johannes, tervitad neid ka minu poolt.

³ Nüüd, mil algavad mu maise elujärgu lõputunnid, jää minu lähedusse, et ma saaksin oma perekonna jaoks sulle sõnumeid usaldada. Mis puutub töösse, mille Isa minu kätesse on andnud, siis see on nüüd lõpule jõudnud; jäänud on veel minu lihalik surm ja ma olen valmis sellest viimast karikast jooma. Ent mis puutub minu maise isa Joosepi mulle jäetud kohustustesse, siis olles neid küll elu jooksul ise täitnud, pean nüüd lootma sinule, et sa minu asemel kõik need küsimused lahendaksid. Ma olen valinud sind, Johannes, seda minu asemel tegema, sest sa oled noorim ja elad väga tõenäoliselt teistest apostlitest kauem.

⁴ Kunagi nimetasime sind ja su venda piksepoegadeks. Sa alustasid koos meiega tahtejõulise ja sallimatuna, kuid oled väga palju muutunud sellest ajast saadik, kui soovisid, et ma piksenoole teadmatuid ja mõtlematuid uskmatuid nuhtlema kutsuksin. Aga sa pead veel enam muutuma. Sinust peab saama selle uue käsu apostel, mille ma teile täna õhtul avaldasin. Pühenda oma elu sellele, et õpetad oma vendi armastama üksteist nii, nagu mina teid olen armastanud.”

⁵ Johannes Sebedeus seisis seal ülakambris, pisarad mööda põski alla voolamas, vaatas Meistrile otsa ja küsis: „Seda ma teen, mu Meister, aga kuidas saaksin õppida oma vendi veelgi enam armastama?” Ja Jeesus vastas: „Sa õpid oma vendi rohkem armastama siis, kui oled enne õppinud rohkem armastama nende taevast Isa ja hakanud hoopis enam tundma siirast huvi nende heaolu vastu ajas ja igavikus. Ja kogu seda inimlikku huvi edendab mõistev osavõtlikkus, isetu teenimine ja piiramatu andestus. Mitte keegi ei tohiks sinu noorust põlata, ent ma manitsen sind, et sa võtaksid alati hoolikalt arvesse asjaolu, et vanus tähendab sageli kogemust ning et maistes asjades ei saa tegelikku kogemust mitte millegagi asendada. Püüa elada rahu kõigi inimestega, eriti oma vendadega taevariigi vennaskonnast. Ja pea alati meeles, Johannes, et sa ei võitleks nende hingedega, keda tahaksid taevariiki võita.”

⁶ ¶ Siis tegi Meister oma lavatsist möödudes Juudas Iskarioti koha kõrval põgusa peatuse. Apostlid olid üsna ülalatinud, et Juudas polnud veel tagasi, ja tahtsid väga teada, mida tähendas Jeesuse kurb näoilme, kui ta reeturi tühja koha juures seisis. Ühelgi neist, välja arvatud ehk ainult Andreasel, polnud aga vähimatki aimu, et nende varahoidja oli läinud oma Meistrit reetma, nagu Jeesus oli neile juba varem ja ka selle õhtusöögi ajal vihjanud. Oli juhtunud nii palju asju ja nad olid Meistri teate, et üks neist ta ära annab, sootuks unustanud.

⁷ ¶ Nüüd astus Jeesus seloot Siimoni juurde, kes tõusis ja kuulas järgmist manitsust: „Sa oled tõeline Aabrahami poeg, aga küll ma olen näinud vaeva, et sinust selle taevariigi poega teha. Ma armastan sind ja ka kõik sinu vennad armastavad sind. Ma tean, Siimon, et sa armastad nii mind kui ka taevariiki, aga sa oled kindlalt otsustanud kujunda selle saabuva taevariigi oma tahte kohaselt. Tean väga hästi, et sa mõistad lõpuks minu evangeeliumi vaimset olemust ja tähendust ning teed vapralt tööd selle kuulutamiseks, kuid mul on mure selle pärast, mis võib juhtuda pärast minu lahkumist. Mul oleks hea meel teada, et sa ei löö vankuma. Oleksin õnnelik, kui võiksin olla kindel, et ka pärast seda, kui ma olen Isa juurde läinud, jääd sa ikka mu apostliks edasi ja käitud taevariigi saadiku kohaselt.”

⁸ Vaevalt oli Jeesus seloot Siimonit kõnetanud, kui tuli hingeline patrioot silmi pühkides vastas: „Meister, ära kard minu ustavuse pärast. Olen pööranud selja kõigele, et võiksin pühendada oma elu sinu taevariigi rajamisele maa peal, ja ma ei löö vankuma. Olen seni talunud kõiki pettumusi ega hülga sind.”

⁹ Ja siis ütles Jeesus kätt Siimoni õlale pannes: „Tõesti on värskendav kuulda sind nii rääkimas, eriti sellisel ajal kui praegu, aga, mu hea sõber, sa ei tea ikka veel, mida sa räägid. Ma ei kahtleks hetkegi sinu ustavuses ja pühendumuses, ma tean, et sa läheksid kõhklematult võitlusse ja sureksid minu eest, nagu kõik need teisedki,” (ja kõik noogutasid selle kinnituseks) „aga teil pole vaja seda teha. Olen teile korduvalt öelnud, et minu taevariik pole sellest maailmast ning et minu jüngrid ei hakka selle rajamise eest võitlema. Olen seda sulle, Siimon, palju korranud, aga sa keel-

dud tõde tunnistamast. Mulle ei valmista muret sinu us-tavus minule ja taevariigile, aga mida teed sa siis, kui ma lahkun ja sa lõpuks mõistad, et pole minu õpetuse tähendus-est aru saanud, ning pead kohandama oma väärtusaa-mad tõsiasjaga, et taevariigis valitseb teistsugune, vaimne elukorraldus?”

¹⁰ Siimon tahtis veel midagi öelda, aga Jeesus tõstis käe, peatas ta ning jätkas: „Keegi minu apostlitest ei ole sinust siirama ja ausama südamega, kuid samas pole ükski neist pärast minu lahkumist nii vapustatud ja masendatud kui sina. Kõigis sinu kartustes jääb minu vaim sinuga ja su ven-nad ei hülga sind. Ära unusta, mida ma olen sulle õpetanud maise kodakondsuse suhtest pojaseisusega Isa vaimu-riigis. Mõttele hästi järele kõige üle, mis ma olen sulle rää-kinud sellest, et keisrile tuleb anda, mis keisri oma, ja Ju-malale, mis Jumala oma. Pühenda, Siimon, oma elu tõesta-misele, kui edukalt võib surelik inimene täita minu käsku tunnistada üheaegselt ilmalikku kohustust tsiviilvõimude ees ja kohustust vaimselt teenida taevariigi vennaskonnas. Kui tahad, et Tõe Vaim sind õpetab, ära lase tekkida vas-tuolul maise kodakondsuse ja taevase pojaseisuse nõuete vahel, kui just ilmalikud valitsejad ei hakka sinult nõudma vaid Jumalale kuuluvaid auavaldusi ja palveldamist.

¹¹ ¶ Ja kui sa nüüd, Siimon, lõpuks kõike seda mõistad ja raputad endalt rõhutusetunde ning lähed jõuliselt seda evangeeliumi kuulutama, siis ära unusta, et mina olin si-nuga kõigi nende kartuste ajal ja tulen koos sinuga lõpu-ni. Sa jääd alati minu apostliks ning kui sa oled kord val-mis nägema vaimusilmaga ja allutama oma tahte täieliku-malt taevase Isa tahte, naased tööle minu saadikuna. Mit-te keegi ei võta sinult volitusi, mis mina olen sulle andnud, ainuüksi sellepärast, et sul läheb minu õpetatud tõdedest arusaamisega kauem aega. Ja nii hoiatan ma sind, Siimon, taas, et see, kes võitleb mõõgaga, langeb mõõga läbi, samas kui see, kes võitleb vaimus, saavutab igikestva elu tulevases taevariigis ning rõõmu ja rahu praeguses kuningriigis. Kui sulle usaldatud töö maa peal lõpule jõuab, istud sa, Siimon, sealses taevariigis minu kõrval. Usu ka edaspidi minusse ja sellesse, mis ma olen sulle ilmutanud, ja sa saad kingituseks igavese elu.”

¹² ¶ Kui Jeesus oli lõpetanud jutu seloot Siimoniga, as-tus ta Matteus Leevi juurde ja ütles: „Sa ei pea enam apost-lite varalaeka eest hoolitsema. Varsti, üsna varsti paisatakse teid kõiki laiali; teil ei lubata rõõmu tunda isegi lohutavast ja toetavast koosolemisest mõne oma vennaga. Kui sa lähed taevariigi evangeeliumi jutlustama, pead leidma enda-le uued kaaslased. Koolituse ajal saatsin ma teid välja kahe-kaupa, aga nüüd, kui ma teist lahkun ja sina sellest vapustu-sest toibud, lähed üksi välja igasse maailma otsa kuulutama seda head uudist, et usust elustavat jõudu saanud surelikud on Jumala pojad.”

¹³ Siis küsis Matteus: „Aga Meister, kes meid saadab ja kuidas me teame, kuhu minna? Kas Andreas näitab meile teed?” Ja Jeesus vastas: „Ei, Leevi, Andreas ei hakka teid enam evangeeliumi kuulutamisel suunama. Ta jääb küll kuni uue õpetaja saabumiseni teie sõbraks ja nõuandjaks,

aga siis juhib Tõe Vaim teie igapäevase tööd taevariigi lai-en-damise nimel. Alates sellest päevast tollimajas, mil sa ot-sustasid mind järgida, on sinuga toimunud palju muutusi, kuid neid on veel palju vaja, enne kui sa suudad näha oma vaimusilmas vennaskonda, milles pagan istub venna-likult juudi kõrval. Aga järgi soovi võita juurde oma juu-tidest vendi seni, kuni jääd täiesti rahule, ning pöördu siis täie jõuga paganate poole. Ühes, Leevi, võid sa kindel olla: sa oled võitnud oma vendade usalduse ja kiindumuse, nad kõik armastavad sind.” (Ja kõik kümme andsid märku, et nad nõustuvad Meistri sõnadega.)

¹⁴ „Leevi, ma tean päris palju sinu vendadele teadmata muredest, ohvritest ja vaevadest varalaeka täitmisel ning olen rõõmus, et ehkki koti kandjat pole kohal, on tõlne-rist saadik siin minu hüvastijätku-koosviibimisel taevarii-gi saadikute seas. Ma palvetan, et sa võiksid vaadelda mi-nu õpetuse tähendust vaimusilmadega. Kui sinu südames-se tuleb uus õpetaja, järgne tema juhtimisele ja lase oma vendadel — ning kogu maailmal — näha, mida Isa võib teha vihatud maksukoguja heaks, kes julges järgida Inim-ese Poega ja uskuda taevariigi evangeeliumisse. Olen ar-mastanud sind, Leevi, algusest peale nagu neid teisi gali-lealasi. Teades hästi, et ei Isa ega Poeg tee inimestel vahet, jälgi, et sinagi ei teeks vahet nende vahel, kes hakkavad si-nu jutlustamistöö tulemusena evangeeliumisse uskuma. Ja seepärast, Matteus, pühenda kogu oma tulevane teenistus näitamisele, et Jumal ei tee inimestel vahet, et Jumala sil-mis ja taevariigi vennaskonnas on kõik inimesed võrdsed ja kõik uskuvad Jumala pojad.”

¹⁵ ¶ Siis astus Jeesus Jaakobus Sebedeuse juurde, kes sei-sis vaikides, kui Meister tema poole pöördus, ja ütles: „Jaa-kobus, kui sa kord tulid koos oma noorema vennaga taot-leva endale eeliseid taevariigi auametite jagamisel ja ma ütlesin teile, et see au on Isa annetada, siis küsisin, kas te olete suutelised jooma minu karikast, ja te mõlemad vas-tasite, et olete. Ehkki te tol ajal polnud selleks suutelised ega ole ka praegu, valmistavad teid selleks teenistuseks ette kogemused, mis teil peagi tuleb omandada. Te vihastasite tol korral teisi vendi oma käitumisega. Kui nad pole teil veel täielikult andeks andnud, andestavad nad siis, kui näevad teid minu karikast joomas. Olenemata sellest, kas sinu jutlustamistöö kestab pikka või lühikest aega, olgu si-nu hing kannatlik. Kui tuleb uus õpetaja, lase tal endale õpetada kaastundlikku tasakaalukust ja osavõtlikku salli-vust, mis sünnib ülimast usaldusest minu vastu ja täieli-kust alistumisest Isa tahte. Pühenda oma elu sellele, et näidata Jumalat tundva ja Pojasse uskuva jüngrid inimlikku kiindumust ja jumallikku väärikust. Ja kõik, kes nii elavad, ilmutavad evangeeliumi ka oma surmaga. Sinu ja su ven-na Johannese teed lähevad lahku ja üks teist jõuab võib-olla minu juurde igavesse taevariiki ammu enne teist. Teil oleks väga kasulik õppida, et tõeline tarkus hõlmab peale julguse ka taktitunnet. Peaksite õppima lisaks aktiivsusele ka tarkust. Kunagi saabuvad need ülevad hetked, mil minu jüngrid annavad kõhklematult evangeeliumi eest elu, aga kõigis igapäevastes olukordades oleks hoopis õigem usk-

matute raevu vaigistada, et elu jätkata ja rõõmsaid uudiseid edasi jutlustada. Niivõrd, kui see on sinu võimuses, ela maa peal kaua, et sinu palju aastaid kestev elu kannaks vilja taevariigile võidetud hingedes.”

¹⁶ ¶ Kui Meister oli Jaakobus Sebedeusele kõnelemise lõpetanud, astus ta selle lauatsa juurde, kus oli Andreas, ja ütles oma ustavale abilisele silma vaadates: „Andreas, sa oled taevariigi saadikute tegevjuhina mind truult esindanud. Ehkki sa oled vahel kahelnud ja mõnikord ka ohtlikku pelglikkust üles näidanud, oled sa siiski alati oma kaaslasi siira õigluse ja silmapaistva aususega kohelnud. Alates sinu ja su vendade pühitsemisest taevariigi saadikuteks on teie rühm kõiki oma haldusasju ise ajanud, kui mitte arvestada seda, et mina määrasin sind nende valitute tegevjuhiks. Üheski teises ajalikus asjas pole ma teie otsuseid suunanud ega mõjutanud. Aga seda tegin ma selleks, et kõik teie rühma edasised otsused saaksid kindla suuna. Minu universumis ja Isa universumite universumis koheldakse meie vendadest poegi kõigis nende vaimsetes suhetes üksikisikutena, ent kõigis rühmasuhetes näeme alati ette kindla juhtimise. Meie taevariigis valitseb kord ja alati, kui kaks või enam loodudolendit teevad koostööd, hoolitsetakse selle eest, et keegi neist on vastutaja, kellel on võim.

¹⁷ Et ma määrasin sinu, Andreas, oma vendade ülemaks ja et sa oled seda tööd teinud minu isikliku esindajana, vabastan ma nüüd lahkudes ja oma Isa juurde minnes sind kõigist ajalikest ja haldusega seotud kohustustest. Nüüdsest ei ole sul oma vendade üle enam muud võimu peale selle, mille oled ära teeninud nende vaimse juhina ja mida vennad seepärast lahkelt tunnistavad. Sellest tunnist alates ei allu su vennad enam sinule, kui nad just ei taasta sinu võimu mõne juriidilise toiminguga pärast seda, kui mina olen Isa juurde läinud. Ent vabastamine selle rühma haldusjuhi kohustustest ei vähenda mingil viisil sinu moraalsel kohustust teha kõik, mis sinu võimuses, et hoida oma vendi kindla ja armastava käega koos vahetult eelseisval katsumuste ajal, mis paratamatult jääb minu lihalikust kehast lahkumise ja uue õpetaja saabumise vahele; see õpetaja tuleb teie südameisse ja juhib teid lõpuks kogu tõe juurde. Valmistudes teist lahkuma, vabastan sind kõigist halduskohustustest, mis jõustusid ja olid jõus minu viibides teie seas. Nüüdsest on mul teie üle ja teie seas ainult vaimne võim.

¹⁸ Kui su vennad soovivad sind oma nõuandjaks jätta, peaksid sa kõigis ilmalikes ja vaimsetes asjades andma oma parima, et edendada rahu ja kooskõla siiraste evangeeliumisse uskujate eri rühmade seas. Pühenda oma ülejäänud elu sellele, et edendada oma vendade seas vennaliku armastuse praktilisi aspekte. Ole minu lihalike vendade vastu hea, kui nad hakkavad sellesse evangeeliumisse täielikult uskuma. Ilmuta armastavat ja erapooletut pühendumist nii kreeklastele läänes kui ka Abnerile idas. Ehkki mu apostlid paisatakse peagi laiail maailma nelja ilmakaarde, et nad kuulutaksid seal head uudist päästmisest ja Jumala poja seisusest, pead sina hoidma neid koos vahetult eelseisval katsumuste ajal, tol pingsa proovilepaneku ajal, mil sa

pead õppima uskuma sellesse evangeeliumisse ilma minu isikliku kohalolekuta, oodates samal ajal uue õpetaja, Tõe Vaimu saabumist. Ja nii, Andreas, ei hakka sa ehk küll tegema inimeste silmis suuri tegusid, kuid ole rahul sellega, et oled nende tegude tegijate õpetaja ja nõuandja. Tee oma maine töö lõpuni ja jätka seda igaveses taevariigis, sest kas pole ma sulle korduvalt öelnud, et mul on peale selle karja ka teisi lambaid?”

¹⁹ ¶ Siis läks Jeesus edasi Alfeuse kaksikute juurde ja ütles nende vahele seisma jäädes: „Mu väikesed lapsed, teie kuulute ühte kolmest vendaderühmast, kes otsustasid mind järgida. Kõik te kuus olete hästi töötanud rahu oma liha ja verega, kuid mitte keegi pole seda teinud paremini kui teie. Meid ootavad kohe ees rasked ajad. Võib-olla te ei saa kõigest aru, mis teie ja teie vendadega toimub, aga ärge kunagi kahelge selles, et teid kutsuti kord taevariigi tööd tegema. Mõnda aega pole teil enam rahvahulki juhtida, aga ärge laske end heidutada. Kui teie elutöö lõpule jõuab, võtan ma teid vastu kõrgel, kus te hiilguses jutustate oma pääsemisest seeravivägedele ja kõrgete Jumala Poegade hulka. Pühendage oma elu lihtsa töörügamise ülendamisele. Näidake kõigile maapealsetele inimestele ja taevainglitele, kui rõõmsameelselt ja julgelt võib surelik inimene pöörduda tagasi oma endise töö juurde, ehkki oli mõneks ajaks kutsutud Jumala erilisse teenistusse. Kui teie töö taevariigi välistes asjatoimetustes praegu läbi saab, peaksite minema tagasi oma endiste tööde juurde, saanud uut valgustust Jumala poja seisuse kogemusest ja ülevast arusaamisest, et Jumalat tundva inimese jaoks pole olemas niisugust asja nagu lihtne töö või ilmalik rügamine. Teie jaoks, kes te olete töötanud koos minuga, on kõik pühaks saanud ja kogu maine töö muutunud Jumal-Isa teenimiseks. Kui te kuulete uudiseid oma endiste apostlitest kaaslaste tegemistest, rõõmustage koos nendega ja jätkake oma igapäevatööd nagu need, kes kuuluvad Jumala kaaskonda ja teda järgides teda teenivad. Te olete olnud minu apostlid ja jääte nendeks alati ning ma pean teid tulevases taevariigis mees.”

²⁰ ¶ Siis astus Jeesus Filippuse juurde, kes tõusis ja kuulis oma Meistrilt järgmist sõnumit: „Filippus, sa oled esitanud mulle palju rumalaid küsimusi, aga ma olen igati püüdnud neile kõigile vastata ja nüüd tahan vastata viimasele niisugusele küsimusele, mis sinu väga ausas, kuid vaimseta meeles on tekkinud. Kogu selle aja, kui ma sulle praegu lähenesin, küsisid sa endalt: „Mida ma küll peale hakkan, kui Meister lahkub ja meid maailma üksi jätab?” Oh sind sinu vähese usuga! Ja ometi on sul seda peaaegu sama rohkesti kui paljudel sinu vendadel. Sina, Filippus, oled olnud hea majandusülem. Sa oled meid vaid mõnel korral hätta jätnud ja paari tegematajätmist kasutasime me Isa auhiilguse ilmutamiseks. Sinu majandusülematöö on peaaegu lõppenud. Peagi pead sa hakkama põhjalikumalt tegema tööd, mida sind on kutsutud tegema — jutlustama taevariigi evangeeliumi. Filippus, sa oled alati tahtnud, et sulle näidataks suuri asju, ja üsna pea sa näedki neid. Palju parem oleks, kui sa näeksid seda kõike tänu usule, ent kuna sa oled siiras olnud isegi oma ainelisele nägemisvõimele

lootes, näed oma elu jooksul veel minu sõnade täitumist. Ja kui sind õnnistatakse vaimse nägemisvõimega, asu tööle ja pühenda oma elu üritusele, mis juhib inimkonna Jumala ja igaveste reaalsuste otsingutele vaimse usu silma, mitte ainelise meelega silma abil. Pea meeles, Filippus, et sul on maa peal täita suur missioon, sest maailm on täis neid, kes vaatavad elule just nii, nagu sina oled kaldunud seda tegema. Sul on teha suur töö ja kui see on usus lõpule viidud, tuled sa minu taevariiki ning ma näitan sulle meeeldi seda, mida silmad pole näinud, kõrvad kuulnud ja inimmeel tajunud. Vahepeal ole vaimuriigis nagu väike laps ja luba mul uue õpetaja vaimuna sind vaimuriigis edasi juhtida. Nii saan teha sinu heaks palju sellist, mida ei suutnud teha siis, kui viibisin sinu juures selle maailma surelikuna. Ja pea, Filippus, alati meeles, et see, kes on näinud mind, on näinud Isa.”

²¹ ¶ Siis läks Meister Naatanaeli juurde. Kui Naatanael tõusis, käskis Jeesus tal istuda, laskus tema kõrvale ja ütles: „Naatanael, sellest ajast peale, kui sinust sai minu apostel, oled sa õppinud elama eelarvamustest kõrgemal ja olema väga salliv. Aga sul on veel palju õppida. Sa oled olnud selles mõttes oma kaaslastele õnnistuseks, et sinu alatine siirus on neid manitsenud. Kui mina olen läinud, võib su avameelsus sinu head läbisaamist oma vanade ja uute vendadega häirida. Sa peaksid selgeks saama, et isegi head mõtet tuleb esitada vastavalt kuulaja intellektuaalse ja vaimse arengu tasemele. Siirusest on taevariigitoos kõige rohkem kasu siis, kui sellega kaasneb taktitunne.

²² Kui sa ainult õpiksid töötama koos oma vendadega, võiksid saavutada püsivamaid tulemusi, aga kui sa leiad end otsimas neid, kes mõtlevad samamoodi nagu sina, pühenda oma elu selle tõestamisele, et Jumalat tundvast jüngerist võib saada taevariigi ülesehitaja ka siis, kui ta on maailmas üksi ja oma uskujatest kaaslastest täiesti eraldatud. Ma tean, et sa oled lõpuni ustav, ja võtan sind kunagi hea meelega vastu oma kõrge taevariigi avaramasse teenistusse.”

²³ Siis küsis Naatanael Jeesuselt: „Olen kuulnud sinu õpetust sellest ajast saadik, kui sa mind selle taevariigi teenistusse kutsusid, aga ausalt öeldes ei saa ma kõigi sinu sõnade tähendusest päriselt aru. Ma ei tea, mis meid nüüd ees ootab, aga arvan, et enamik mu vendi on samamoodi kimbatustes, ehkki kõhklevad oma segadust tunnistamast. Kas sa saad mind aidata?” Jeesus vastas, kätt Naatanaeli õlale pannes: „Mu sõber, pole sugugi üllatav, et sa satud kitsikusse, püüdes minu vaimsete õpetuste tähendusest aru saada, sest sind koormavad nii väga juutide traditsioonidest tulenevad eelarvamused ja viib segadusse pidev kalduvus tõlgendada minu evangeeliumi vastavalt kirjatundjate ja variseride õpetustele.

²⁴ Olen teile palju suuliselt õpetanud ja teie seas oma elu elanud. Olen teinud kõik mis võimalik, et valgustada teie meelt ja vabastada hinge, ning seda, mida te pole suutnud saada minu õpetustest ja minu elust, peate olema valmis saama sellelt kõigi õpetajate meistritelt — tegelikult kogemusest. Kõigis neis teid ees ootavates kogemustes käin ma teie ees ja teiega on ka Tõe Vaim. Ära kardada, seda, millest

sa praegu aru ei saa, ilmutab sulle uus õpetaja, kui ta kord tuleb, kogu sinu ülejäänud maise elu ja igavestel ajastutel jätkuvatel õpingutel.”

²⁵ Ja siis ütles Meister nende kõigi poole pöördudes: „Ärge kohkuge sellest, et te ei saa evangeeliumi tähendusest täielikult aru. Te olete ainult piiratud võimetega surelikud inimesed, aga see, mis ma teile olen õpetanud, on lõpmatu, jumalik ja igavene. Olge kannatlikud ja vaprad, sest teid ootavad ees igavesed ajastud, mil kogete samm-sammult, kuidas muutute täiuslikuks, nii nagu teie Isa Paradiisis on täiuslik.”

²⁶ ¶ Ja siis astus Jeesus Tooma juurde, kes tõustes kuulis teda ütlemas: „Toomas, sul on sageli usku väheks jäänud, aga kuigi sul on kahtluseperioode olnud, pole sa kunagi vaprust puudust tundnud. Ma tean hästi, et sa ei lase valeprohvetitel ega väärdõpetajatel end petta. Kui ma läinud olen, hindavad su vennad sinu kriitilist suhtumist uutesse õpetustesse seda enam. Ja kui teid kõiki eelseisvatel aegadel maailma eri paikadesse laiali pillutatakse, pea meeles, et sa jääd ikka minu saadikuks. Pühenda oma elu suurele tööle — näita, kuidas aineliselt meelestatud kriitiline inimene saab võitu harjumuspärastest intellektuaalsetest kahtlustest, sattudes silmitsi elava tõega, nagu juhtub vaimust sündinud meeste ja naistega, kes kannavad oma elus vaimuvilju ja armastavad üksteist nii, nagu mina olen teid armastanud. Toomas, ma olen rõõmus, et sa meiega ühinesid, ja tean, et pärast lühikest kimbatuseperioodi jätkad sa taevariigi teenimist. Sinu kahtlused on sinu vendi kimbatusse viinud, kuid minule pole need muret teinud. Ma usaldan sind ja lähen sinu ees kas või maailma kõige kaugematesse paikadesse.”

²⁷ ¶ Siis astus Meister Siimon Peetruse juurde, kes tõusis, kui Jeesus tema poole pöördus: „Peetrus, ma tean, et sa armastad mind ja pühendad oma elu taevariigi evangeeliumi avalikule kuulutamisele juutide ja paganate seas, aga mulle teeb muret, et minuga nii lähedastes suhetes veedetud aastad ei ole pannud sind rohkem mõtlema, enne kui midagi ütled. Missugused kogemused tuleb sul küll läbi elada, enne kui sa õpid oma suud pidama! Kui palju häda oled sa meile kaela toonud oma mõtlematu jutu ja jultunud enesekindlusega! Ja sa tood endale veel rohkem muresid kaela, kui sellest puudusest jagu ei saa. Sa tead, et su vennad armastavad sind sellest nõrkusest hoolimata, ja sa peaksid mõistma, et see puudus ei kahanda mingil viisil minu kiindumust sinu vastu, kuid see teeb sinust kehva töötajaga ega lakka kunagi sulle probleeme valmistamast. Aga tänaõhtused läbielamised on sulle kahtlemata suureks abiks. Ja see, mis ma nüüd sulle, Siimon Peetrus, ütlen, kehtib ühtviisi ka kõigi teiste siia kogunenud vendade puhul: täna õhtul on teil kõigil suur oht minu pärast komistada. Te teate, et on kirjutatud: „Karjast lüüakse ja karja lambad pillutatakse laiali”. Kui mind ei ole, on suur oht, et mõni teist alistub oma kahtlustele ja komistab selle kõige pärast, mis minuga juhtub. Aga ma luban teile praegu, et ma tulen mõneks ajaks teie juurde tagasi ja lähen siis teie ees Galileasse.”

²⁸ Siis ütles Peetrus, kätt Jeesuse õlale pannes: „Ma luban, et kui isegi kõik mu vennad peaksid sinu pärast järele andma kahtlustele, ei lase mina end segada millestki, mida sa võiksid teha. Tulen sinuga kaasa ja — kui vaja — suren sinu eest.”

²⁹ Kui Peetrus oma Meistri ees seisis, üleni värisemas tugevatest tunnetest ja tundes tema vastu ehtsat ülevoolavat armastust, vaatas Jeesus otse tema niiskeks muutunud silmadesse ning ütles: „Peetrus, tõesti, tõesti, ma ütlen sulle, veel enne kui kukk jõuab sel ööl kireda, oled sa minust kolm või neli korda lahti öelnud. Ja seda, mida sa ei jõudnud õppida, kui minuga rahuajal koos olid, õpid sa paljude murede ja kurvastuste kaudu. Ja kui sa oled selle vajaliku õppetunni tõesti omandanud, peaksid oma vendi toe-

tama ja jätkama evangeeliumi jutlustamisele pühendatud elu, ehkki võid sattuda vangi ja ehk isegi mulle järgneda, makstes armastava teenimise eest Isa taevariigi üleschitamisel kõrgeimat hinda.

³⁰ Aga pea meeles minu lubadust: kui mind üles kutsutakse, jään mõneks ajaks veel teiega, enne kui Isa juurde lähen. Ja ma palun juba sel ööl Isalt, et ta tugevdaks teid kõiki selle vastu, mis teil nii varsti tuleb läbi elada. Ma armastan teid kõiki armastusega, millega Isa armastab mind, ja seepärast peaksite te nüüdsest üksteist armastama nii, nagu mina olen teid armastanud.”

³¹ ¶ Ja siis laulsid nad kiidulaulu ja lahkusid oma laagrisse Õlimäel.

182 KIRI KETSEMANIS

KELL oli tol neljapäeva õhtul umbes kümme, kui Jeesus viis üksteist apostlit Eelija ja Maarja Markuse kodust tagasi Ketsemani laagrisse. Alates tollest mägedes veedetud päevast oli Johannes Markus pidanud oma kohuseks Jeesust valvata. Magamata Johannes sai viimaks mitu tundi puhata, kui Meister viibis apostlitega ülakorruse kambris, aga kuuldes neid alla tulemas, tõusis ta, heitis endale kiiresti linase kuue ümber ja järgnes neile läbi linna ning edasi üle Kidroni oja nende privaatsesse laagrisse Ketsemani pargi kõrval. Johannes Markus jäi kogu selleks ööks ja järgmiseks päevaks Meistrile nii lähedale, et nägi kõike ja kuulis paljut, mis Meister kuni ristilöömistunnini ütles.

² Kui Jeesus ja üksteist apostlit laagrisse tagasi läksid, hakkasid apostlid arutlema, mida Juuda pikk äraolek võib tähendada, ja rääkisid omavahel Meistri ennustusest, et üks nende seast ta reedab. Nad kahtlustasid esimest korda, et Juudas Iskariotiga ei ole kõik korras. Aga nad ei arutanud midagi avalikult enne, kui olid jõudnud laagrisse ja näinud, et teda polnud seal neid vastu võtmas. Kui kõik hakkasid Andreast üle puistama küsimustega, mis Juudast on saanud, märkis nende juht ainult: „Ma ei tea, kus Juudas on, aga ma kardan, et ta on meid maha jätnud.”

1. VIIMANE ÜHISPALVE

¹ Mõni hetk pärast laagrisse jõudmist ütles Jeesus: „Mu sõbrad ja vennad, mul on jäänud teiega vähe aega koos olla ning ma tahan, et läheksime eemale ja paluksime oma taevaselt Isalt jõudu, mis toetaks meid sel tunnil ja edaspidi kõigis töödes, mis me tema nimel peame tegema.”

² Kui Jeesus oli seda öelnud, läks ta teiste ees mööda Õlimäe nõlva veidi kõrgemale, kohta, kust oli näha kogu Jeruusalemm, ja palus neil põlvitada ringis enda ümber suurele lamedale kaljule nagu nende ametisse pühitsemise päeval. Ta seisis apostlite keskel maheda kuuvalguse au-
paistes, tõstis silmad taeva poole ja palvetas:

³ „Isa, mu tund on tulnud; nüüd ülen da oma Poega, et sinu Poeg saaks ülendada sind. Ma tean, et sa oled mulle andnud kogu meelevalla kõigi minu maailmas elavate loodud-olendite üle, ja ma annan igavese elu kõigile, kes soovivad Jumala usupoegadeks saada. Ja igavene elu on see, et minu loodud-olendid tunnevad sind kui ainsat tõelist Jumalat ja kõigi Isa, ning usuvad temasse, kelle sina oled maailma saatnud. Isa, ma olen ülendanud sind maa peal ja teinud ära töö, mis sa mulle teha andsid. Ma olen peaaegu lõpetanud oma annetumise meie enda loodu lastele, mul on jäänud veel anda vaid oma lihalik elu. Ja nüüd, oo, mu Isa, ülen da mind auga, mis mul oli sinu juures juba enne selle maailma loomist, ning võta mind taas oma paremale käele.

⁴ Olen ilmutanud sind inimestele, kelle sa maailmast valisid ja mulle andsid. Nad on sinu omad — nagu on sinu

kätes kogu elu —, sa andsid nad mulle ja ma elasin nende seas, õpetasin neile elu teed, ja nad uskusid. Neile inimestele saab selgeks, et kõik, mis mul on, tuleb sinult ning et minu lihaliku elu eesmärk on anda maailmadele teada oma Isast. Olen ilmutanud neile tõde, mis sa mulle andsid. Need mu sõbrad ja saadikud soovisid siiralt sinu sõna vastu võtta. Olen neile öelnud, et ma tulín sinu juurest, et sina oled mind siia maailma saatnud ning et ma peagi tulén sinu juurde tagasi. Isa, ma palvetan tõesti nende valitud meeste eest. Ja ma ei palu nende eest nii, nagu paluksin maailma eest; ma palvetan nende kui meeste eest, keda olen maailmast valinud esindama ennast maailmas pärast seda, kui olen sinu töö juurde tagasi pöördunud — nii nagu mina olen esindanud sind selles maailmas inimesena viibides. Need inimesed on minu, sa andsid nad mulle, aga kõik, mis on minu, on alati ka sinu, ja kõik, mis oli sinu, oled sa nüüd mulle andnud. Sind on ülendatud minus ja nüüd palvetan ma, et mind neis inimestes austataks. Ma ei saa enam kauem olla siin maailmas, vaid naasen peagi selle töö juurde, mis sa mulle teha oled andnud. Pean jätma need inimesed siia meid ja meie taevariiki inimeste seas esindama. Isa, hoia need mehed ustavad, kui ma valmistun andma oma inimelu. Aita neid mu sõpru olla vaimus üks, nii nagu meie oleme üks. Kuni sain nendega koos olla, võisin neid valvata ja neile teejuhiks olla, aga nüüd ma lahkun. Ole nende lähedal, Isa, kuni me saame saata uue õpetaja neid lohutama ja tugevdama.

⁵ Sa andsid mulle kaksteist meest ja ma olen kõik nad alles hoidnud peale ühe, kättemaksupoja, kes ei soovi enam meie vendlust. Need mehed on nõdrad ja nõrgad, aga ma tean, et me võime neid usaldada. Ma olen nad proovile pannud, nad armastavad mind ja austavad hardalt sind. Nad peavad küll minu pärast palju kannatama, aga ma soovin, et neid täidaks samal ajal rõõm, mida pakub kindel teadmine oma pojaseisusest taevariigis. Olen andnud neile meestele sinu sõna ja õpetanud neile tõde. Maailm võib neid vihata, nagu ta vihkab mind, aga ma ei palu, et sa nad maailmast ära kutsuksid, vaid ainult seda, et sa hoiaksid neid maailma kurjuse eest. Pühitse neid tões, sest sinu sõna on tõde. Ja nii nagu sa mind siia maailma saatsid, saadan mina need mehed maailma. Nende pärast olen elanud inimeste seas ja pühendanud oma elu sinu teenimisele. Olen püüdnud neid innustada puhastuma tõe kaudu, mida olen neile õpetanud, ja armastuse kaudu, mida olen neile ilmutanud. Ma tean hästi, mu Isa, et mul pole vaja sind paluda, et sa nende vendade eest hoolitseksid, kui ma olen lahkunud; ma tean, et sa armastad neid nii nagu mina, aga ma teen seda, et nad paremini mõistaksid, et Isa armastab surelikku inimest samamoodi nagu Poeg.

⁶ Ja nüüd, mu Isa, tahaksin palvetada mitte ainult nende üheteistkümne mehe, vaid ka kõigi teiste eest, kes praegu usuvad või tänu edaspidisele jutlustamistöölle taevariigi evangeeliumi uskuma hakkavad. Tahan, et nad kõik olek-

sid üks, nii nagu mina ja sina oleme üks. Sina oled minus ja mina sinus ja ma soovin, et ka need uskujad oleksid meis, et neis elaks meie mõlema vaim. Kui mu lapsed on üks, nii nagu meie oleme üks, ja kui nad armastavad üksteist nii, nagu mina olen neid armastanud, hakkavad kõik inimesed uskuma, et ma tuln sinu juurest, ning on valmis vastu võtma minu ilmutuse tõest ja auhiilgusest. Olen neile uskujatele ilmutanud auhiilgust, mis sa mulle oled andnud. Nagu sina oled elanud minuga vaimus, nii olen mina elanud nendega lihas. Nii nagu sina oled olnud minuga üks, olen mina olnud nendega üks ja nii on ka uus õpetaja alati nende sisimas ja nendega üks. Kõike seda olen ma teinud, et minu lihalikud vennad teaksid, et Isa armastab neid samamoodi kui Poeg ning et sa armastad neid nii, nagu armastad mind. Isa, aita mul päästa neid uskujaid, et nad peagi tuleksid auhiilguses minu juurde ja läheksid siit edasi sinu juurde Paradiisi-embusse. Tahaksin neid, kes koos minuga alanduses teenivad, kohata enda juures auhiilguses, et nad näeksid kõike, mis sa oled minu kätte andnud — minu inimesena külvatud ajalike seemnete igavikulist saaki. Igatsen näidata oma maistele vendadele auhiilgust, mis meil oli sinuga juba enne selle maailma rajamist. See maailm teab sinust väga vähe, õiglane Isa, aga mina tunnen sind ja olen sinust neile uskujatele teada andnud ja nemad annavad teada sinu nime järgmistele põlvedele. Ja nüüd ma töotan neile, et sa oled nendega koos maailmas, nagu oled olnud minuga — täpselt samamoodi.”

⁷ Üksteist apostlit põlvitasid ringis ümber Jeesuse veel mõne minuti, enne kui tõusid ja läksid vaikides tagasi lähedalasuvasse laagrisse.

⁸ ¶ Jeesus palvetas *ühitsuse* eest oma poolehoidjate seas, kuid ta ei soovinud ühetaolisust. Patt loob pahelise loiduse surnud tasandi, kuid õiglus toidab isikliku kogemuse loovat vaimu igavese tõe elavates reaalsustes ning Isa ja Poja jumalike vaimude üha suuremas osaduses. Uskujast poja vaimses vendluses jumaliku Isaga ei saa kunagi olla rühmateadvuse doktriinlikku lõplikkust ja sektantlikku üleolekutunnet.

⁹ Meister vihjas selle viimase apostlitega peetud palve ajal asjaolule, et ta oli avaldanud maailmale Isa *nime*. Ja seda tegi ta tõesti, ilmutades Jumalat oma täiusliku inimelu kaudu. Taevane Isa oli püüdnud ilmutada end Moosesele, kuid ei jõudnud kaugemale sõnadest „MINA OIEN”. Ja kui tal paluti end täpsemini ilmutada, avaldas ta ainult: „MINA OIEN too, kes MINA OIEN.” Kuid Jeesus oli oma maise elu lõpuks Isa nime sedavõrd ilmutanud, et Meister, kelles Isa oli kehastunud, võis tõesti öelda:

¹⁰ Mina olen eluleib.

¹¹ Mina olen elav vesi.

¹² Mina olen maailma valgus.

¹³ Mina olen kõigi ajastute soov.

¹⁴ Mina olen avatud uks igavesse pääsesse.

¹⁵ Mina olen lõputu elu reaalsus.

¹⁶ Mina olen hea karjane.

¹⁷ Mina olen lõputu täiuslikkuse tee.

¹⁸ Mina olen ülestõusmine ja elu.

¹⁹ Mina olen igavese ellujäämise saladus.

²⁰ Mina olen tee, tõde ja elu.

²¹ Mina olen oma piiratud võimetega laste lõputu Isa.

²² Mina olen tõeline viinapuu, teie olete oksad.

²³ Mina olen kõigi nende lootus, kes tunnevad elavat tõde.

²⁴ Mina olen elav sild ühest maailmast teise.

²⁵ Mina olen elav side aja ja igaviku vahel.

²⁶ ¶ Nii avardas Jeesus Jumala nime elavat ilmutust kõigile põlvedele. Nagu jumalik armastus ilmutab Jumala olemust, avaldab igavene tõde tema nime üha avaramalt.

2. VIIMANE TUND ENNE ÄRAANDMIST

¹ Apostlid olid lausa vapustatud, kui nad laagrisse tagasi pöördudes Juudast ikka eest ei leidnud. Kui üksteist apostlit rääkisid ägedalt sellest reeturlikust apostlist, viisid Taavet Sebedeus ja Johannes Markus Jeesuse kõrvale ning ütlesid talle, et nad on Juudast mitu päeva jälginud ja teadsid, et Juudas kavatseb ta vaenlaste kätte anda. Jeesus kuulas nad ära, kuid ütles ainult: „Mu sõbrad, Inimese Pojaga juhtub vaid see, mida taevane Isa tahab. Ärge vaevake südant murega, kõik toimub lõpuks Jumala auhiilguse ja inimeste päästmise nimel.”

² Jeesuse hea tuju oli kadumas. Kui oli möödunud taas üks tund, muutus ta veel tõsisemaks ja isegi kurvaks. Apostlid olid väga ärevil ega tahtnud oma telkidesse minna, kuigi Meister ise käskis neil seda teha. Tulles jutuaamiselt Taaveti ja Johannesega, ütles ta kõigile üheteistkümnelle veel viimased sõnad: „Mu sõbrad, minge puhkama. Valmistuge homseks tööks. Pidage meeles, et me kõik peame alluma taevase Isa tahte. Rahu olgu teiega.” Ja seda lausunud, andis ta neile märku telkidesse minna, aga kui nad minekule asusid, kutsus ta Peetruse, Jaakobuse ja Johannese tagasi ning ütles: „Tahan, et te veel veidikeks minu juurde jääksite.”

³ Apostlid uinusid vaid seepärast, et nad olid täiesti kurnatud; nad olid liiga vähe magada saanud Jeruusalemma saabumisest saadik. Enne kui igäüks oma magamiskohata läks, kutsus seloot Siimon nad oma telgi juurde, kus hoiati mõõku ja muid relvi, ja jagas võitlusvarustuse välja. Igäüks sai endale relva ja sidus selle kohe vööle, välja arvatud Naatanael. Keeldudes relvastumast, ütles Naatanael: „Mu vennad, Meister on meile korduvalt öelnud, et tema taavariik pole sellest maailmast ning et tema jüngrid ei tohi seda mõõgaga rajada. Mina usun seda, ma ei arva, et meil on Meistri kaitseks vaja mõõka tarvitada. Me kõik oleme näinud tema vägevust ja teame, et ta võiks end oma vaenlaste ees kaitsta, kui vaid sooviks. Võib-olla ei osuta ta oma vaenlastele vastupanu sellepärast, et püüab sündmuste sellise kuluga oma Isa tahet täita. Ma palvetan, kuid ei kasuta mõõka.” Kui Andreas Naatanaeli juttu kuulis, andis ka tema oma mõõga seloot Siimonile tagasi. Nii oli neist üheksa ööseks lahku minnes relvastatud.

⁴ Pahameel Juuda kui äraandja üle varjutas hetkel apostlite meeltes kõik muu. Meistri märkus Juuda kohta

viimse palve ajal avas nende silmad tõsiasjale, et Juudas oli nad hüljanud.

⁵ ¶ Kui kaheksa apostlit olid lõpuks telkidesse läinud ning Peetrus, Jaakobus ja Johannes seisid Meistri kõrval, et tema korraldusi vastu võtta, ütles Jeesus Taavet Sebedeusele: „Saada minu juurde oma kõige väledam ja usaldusväärsem sõnumitooja.” Kui Taavet tõi Meistri juurde Jaakobi-nimelise mehe, kes oli varem ühe ööga sõnumeid Jeruusalemmast Betsaidasse viinud, sõnas Jeesus talle: „Mina ruttu Filadelfiasse Abneri juurde ja ütle talle: „Meister saadab sulle rahutervitusi ja teatab, et on tulnud tund, mil ta antakse vaenlaste kätte, kes ta surmavad. Kuid ta tõuseb surnuist ja ilmub peagi teie ette, enne kui Isa juurde läheb, ning annab teile õpetust ajani, mil teie südameisse tuleb uus õpetaja.” Ja kui Jaakob oli sõnumit korranud ning Meister temaga rahule jäänud, saatis Jeesus ta teele, öeldes: „Ära karda, Jaakob, et keegi sind ohustab — täna öösel jookseb sinu kõrval nähtamatu sõnumitooja.”

⁶ Siis pöördus Jeesus nendega koos laagris elavate kreeka külaliste juhi poole ja ütles: „Mu vend, ära lase end häirida sellest, mis peagi toimub, sest ma olen teid hoia tanud. Inimese Poeg surmatakse tema vaenlaste, juutide ülempreestrite ja valitsejate õhutusel, aga ma tõusen üles, et viibida enne Isa juurde naasmist veel lühikest aega teiega. Ja kui sa oled seda kõike näinud juhtuvat, ülista Jumalat ja ole oma vendadele toeks.”

⁷ ¶ Tavalises olukorras oleksid kõik apostlid Meistrile isiklikult head ööd soovinud, aga tol öhtul valdas Juuda reetlikkuse äkiline mõistmine ja Meistri hüvastijätupalve ebatavalisus nende mõtteid sedavõrd, et nad kuulasid tema hüvastijäta ära ja läksid vaikides laiali.

⁸ Andreasest lahkudes ütles Jeesus talle siiski tol ööl: „Andreas, püüa igati oma vendi hoida seni, kuni ma pärast selle karika joomist jälle teie juurde tulen. Ole oma vendadele toeks, sest ma olen teile kõigest juba rääkinud. Rahu olgu sinuga.”

⁹ Ükski apostel ei arvanud, et sel ööl veel midagi erakordset juhtub, sest oli juba nii hilja. Nad tahtsid magada, et hommikul vara tõusta ja halvimaiks valmistuda. Nad arvasid, et ülempreestrid püüavad nende Meistri vahistada varahommikul, sest paasapühaks valmistumise päeva pärastlõunal ilmalikke töid enam ei tehtud. Ainult Taavet Sebedeus ja Johannes Markus said aru, et Jeesuse vaenlased tulevad koos Juudaga selsamal ööl.

¹⁰ ¶ Taavet oli otsustanud jääda valvesse Betaania-Jerusalemma teele viivale ülemisele teerajale, kuna Johannes Markus pidi valvama Ketsemani Kidronist tulevat teed. Enne kui Taavet läks seda endale võetud ülesannet täitma, jättis ta Jeesusega hüvasti, öeldes: „Meister, olen sinu teenistusest suurt rõõmu tundnud. Minu vennad on sinu apostlid, aga mina olen teinud hea meelega vähemtähtsaid töid, mida oli samuti vaja teha, ja hakkan kogu südamest sinu järele igatsema, kui sa läinud oled.” Ja Jeesus vastas Taavetile: „Taavet, mu sõber, teised on teinud, mida neid on kästnud teha, aga sina oled teeninud oma südame sunnil ja

sinu kiindumus pole mul tähele panemata jäänud. Ka sina teenid kunagi koos minuga igaveses taevariigis.”

¹¹ Valmistudes minema ülemist teerada valvama, ütles Taavet veel Jeesusele: „Tead, Meister, ma saatsin sinu pere järele ja sõnumitooja teatas, et nad jõudsid täna öhtul Jeerikosse. Nad on siin homme varasel hommikupoolikul, sest öösel oleks ohtlik vereteed mööda tulla.” Aga Jeesus ütles Taavetile otsa vaadates ainult: „Olgu siis nii, Taavet.”

¹² ¶ Kui Taavet oli Õlimäele läinud, asus Johannes Markus valvesse tee äärde, mis viis okakallast pidi Jeruusalemma. Ja Johannes olekski jäänud sellele valvepostile, kui ta poleks nii väga soovinud olla Jeesuse lähedal ja teada, mis toimub. Veidi pärast seda, kui Taavet tema juurest lahkus, nägi Johannes Markus Jeesust eemaldumas Peetruse, Jaakobuse ja Johannesega lähedal asuvasse jäärakusse. Teda valdas ühtaegu tohutu andumus ja uudishimu ning ta lahkus oma valvepostilt ja järgnes neile, peites end põõsastesse, kust nägi ja kuulis kõike, mis toimus aias neil viimastel hetkedel enne Juuda ja relvastatud valvurite ilmumist Jeesust vahistama.

¹³ ¶ Samaaegselt nende Meistri laagris toimunud sündmustega pidas Juudas Iskariot nõu templivalvurite kapteniiga, kes oli oma mehed kokku kogunud, et minna reeturi eestvedamisel Jeesust vahistama.

3. ÜKSINDA KETSEMANIS

¹ Kui laagris oli jäänud rahulikuks ja vaikseks, läks Jeesus koos Peetruse, Jaakobuse ja Johannesega veidi kõrgemale lähedal asuvasse jäärakusse, kus oli sageli palvetamas ja aru pidamas käinud. Kolm apostlit nägid selgelt, et teda rõhub kurbus; mitte kunagi varem polnud nad näinud oma Meistrit nii raskemeelse ja kurvana. Kui nad tema palvepaika jõudsid, käskis ta kõigil kolmel istuda ja koos temaga ärkvel olla, ise aga läks umbes kiviviske kaugusele palvetama. langenud silmili maha, palvetas ta: „Mu Isa, ma tuln siia maailma sinu tahet täitma ja olen seda tõesti teinud. Ma tean, et on saabunud tund sellest lihalikust elust loobuda; ma ei hoia sellest kõrvale, aga tahaksin teada, kas see on sinu tahe, et ma sellest karikast joon. Saada mulle kinnitus, et sa oled minu surmaga sama rahul nagu minu eluga.”

² Meister jäi mõneks hetkeks palvetamisasendisse, siis läks tagasi kolme apostli juurde ja leidis nad sügavasti magamas, sest nende laud olid muutunud raskeks ja nad polnud suutnud kauem ärkvel püsida. Neid äratades ütles Jeesus: „Mis! Kas te ei saa koos minuga üht tundigi valvata? Kas te ei näe, et mu hing on väga kurb, surmani kurb, ja ma vajan teie seltsi?” Kui kolm apostlit olid ärganud, taandus Meister jälle eemale üksindusse, langes maha ja palvetas taas: „Isa, ma tean, et seda karikat on võimalik vältida — sulle on kõik võimalik —, aga ma olen tulnud sinu tahet täitma ja ehkki see karikas on kibe, joon selle põhjani, kui see on sinu tahe.” Ja kui ta oli selle palve öelnud, laskus tema kõrvale vägev ingel, kes rääkis temaga ja puudutas teda ning andis talle jõudu.

³ Kui Jeesus läks tagasi kolme apostli juurde, leidis ta mehed taas sügavast unest. Ta äratas nad ja ütles: „Mul on

vaja, et te sel tunnil minuga valvaksite ja palvetaksite — ja seda enam on teil vaja palvetada, et te kiusatusse ei satuks —, miks jääte siis magama, kui ma teie juurest lahkun?”

⁴ Ja siis läks Meister kolmandat korda eemale ning palvetas: „Isa, sa näed mu magavaid apostleid, halasta neile. Vaim on tõesti valmis, aga liha on nõder. Ja kui see karikas, Isa, ei või minust mööda minna, siis joon selle tühjaks. Kuid ärgu sündigu see, mida mina tahan, vaid see, mida sina tahad.” Ja palvetamise lõpetanud, lamas ta veel hetke maas. Siis ta tõusis ja läks oma apostlite juurde tagasi ning leidis nad jälle magamast. Ta vaatas neid ja ütles kaastundlikult neile osutades õrnalt: „Magage nüüd ja puhake, otustamisaeg on möödas. Nüüd on saabunud tund, mil Inimese Poeg tema vaenlastele ära antakse.” Kui ta nende poole kummardus, et neid ärkvele raputada, ütles ta: „Tõuske, lähme laagrisse tagasi, sest ennäe, minu äraandja on juba lähedal ja saabunud on tund, mil mu kari laiali paisatakse. Aga ma olen teile neist asjust juba rääkinud.”

⁵ Nende aastate jooksul, mis Jeesus elas oma poolehoidjate seas, said need tema jumaliku olemuse kohta tõesti palju tõendeid, aga nüüd pidid nad peagi saama uusi tõendeid tema inimlikkuse kohta. Just enne tema jumalikkuse kaalukaimat ilmutust, tema ülestõusmist, pidid ilmnema kaalukaimad tõendid tema surelikkuse kohta — alandus ja ristilöömine.

⁶ Iga kord kui ta aias palvetas, võttis tema inimolemus ta jumalikkuse olemusest usu abil tugevamini kinni, tema inimtahe ühines üha täielikumalt tema Isa jumaliku tahtega. Vägev ingel andis talle muu hulgas edasi sõnumi, milles Isa soovis, et Poeg lõpetaks oma maise annetumise loodud-olendi surmakogemuse kaudu, nii nagu surelikud loodud-olendid peavad kogema ajalikust eksistentsist igavesse edasiliikumisse siirdudes ainelist lagunemist.

⁷ Varem tol õhtul polnud sellest karikast joomine nii raske tundunud, aga kui inimene Jeesus oma apostlitega hüvasti jättis ja nad puhkama saatis, näis see katsumus aina kohutavam. Jeesus koges seda loomulikku tunnetetulva, mis kaasneb kõigi inimkogemustega, ta oli nüüd väsinud tööst, kurnatud pingelist tegevust täis pikkadest päevadest ja valusast ärevusest oma apostlite turvalisuse pärast. Ehkki ükski surelik ei või loota, et ta saab aru lihas kehastunud Inimese Poja mõtetest ja tunnetest sellisel ajal, teame, et ta tundis tohutut ängistust ja ütle mata suurt piina, sest ta näolt voolas suurte tilkadena higi. Ta veendus lõpuks, et Isa kavatseb lasta asjadel oma loomulikku rada minna; ta oli lõplikult otsustanud mitte rakendada enese päästmiseks enda kui universumi kõrgeima valitseja suveräänset võimu.

⁸ Hiiglaslikust loodust kokkukogunenud väehulgal hõljusid selle vaatepildi kohal Gabrieli ja Jeesuse Isikustatud Kohandaja ajutise ühise juhtimise all. Taevavägede divisjoniülemad olid korduvalt hoiatatud, et nad neisse maistesse toimingutesse ei sekkuks, kui Jeesus ise neil sekkuda ei käsi.

⁹ Apostlitest lahkumise kogemus oli Jeesuse inimsüdamele suur katsumus: see armastusekurbus rõhus teda ja tal oli seetõttu veel raskem astuda vastu surmale, mida teadis ees ootavat. Ta mõistis, kui nõrgad ja teadmatud olid tema apostlid, ta kartis neid maha jätta. Ta teadis hästi, et lahkumise aeg oli kätte jõudnud, kuid tema inimsüda igatses välja uurida, kas sellest kohutavast, täbarast, kannatusi ja kurvastust toovast olukorrast ei ole äkki mõnda õigustatud pääseteed. Ja kui ta oli püüdnud pääseda ja see oli tal ebaõnnestunud, oli ta valmis karika tühjaks jooma. Mii-kaeli jumalik meel teadis, et ta oli kaheteistkümne apostli heaks andnud endast parima, aga Jeesuse inimsüda soovis, et nende heaks saaks veel midagi teha, enne kui nad maailma üksi jäävad. Jeesuse süda oli rusutud: ta armastas tõesti oma vendi. Ta oli lahus oma lihalikust perekonnast, üks tema väljaalitud kaaslastest oli teda ära andmas. Tema isa Joosepi rahvas oli ta tagasi lükanud ja võtnud endalt sellega oma saatuse maa peal erilist missiooni omava rahvana. Tema südant piinas nurjunud armastus ja tagasilükatud halastus. See oli üks neid kohutavaid inimlikke hetki, mil kõik näib rusuva julmusega ja kohutava agooniana inimese peale langevat.

¹⁰ Jeesuse inimlik loomus ei jäänud selle isikliku üksinduse, avaliku häbi ja oma ürituse näilise läbikukkumise suhtes tundetuks. Kõik need tundmused rõhusid teda kirjeldamatu raskusega. Suures kurvastuses läksid ta mõtted tagasi lapsepõlvapäevadele Naatsaretis ja varasele tegevusele Galileas. Suure katsumuse ajal tulid talle meelde paljud tema maise hoolekandetöö seigad. Ja need ammused mälestused Naatsaretist, Kapernaumast, Hermoni mäest ja päikesetõusudest ning -loojangutest helkival Galilea merel rahustasid teda, kui ta oma inimsüdant tugevdas, valmistas seda ette kokkupõrkeks reeturiga, kes teda nii varsti pidi ära andma.

¹¹ Enne Juuda ja sõdurite saabumist oli Meister oma harjunud tasakaalukuse täielikult tagasi saanud; vaim oli liha üle võidu saavutanud, usk oli end kõigi inimlike hirmude ja kahtluste üle maksma pannud. Inimolemuse täieliku mõistmise ülim proov oli tublilt läbi tehtud. Inimese Poeg oli taas valmis oma vaenlastele vastu astuma rahuliku meelega ja täis kindlat usku oma võitmatusse sureliku inimesena, kes on täielikult pühendunud Isa tahte täitmisele.

JEESUSE ÄRAANDMINE JA VAHISTAMINE

KUI Jeesus oli Peetruse, Jaakobuse ja Johannese lõpuks äratanud, soovitas ta neil minna oma telkidesse ning püüda ennast järgmise päeva kohustuste täitmiseks välja puhata. Kuid selleks ajaks olid kolm apostlit juba täiesti ärkvel. Lühike tukastus oli neid värskendanud, peale selle virgutaski neid kahe erutatud sõnumitooja saabumine, kes küsisid Taavet Sebedeuse järele ja läksid kiiresti teda otsima, kui Peetrus oli neile öelnud, kus too valvet peab.

² Kaheksa apostlit magasid küll sügavalt, kuid nende kõrval laagris elavad kreeklased tundsid ebameeldivuste ees suuremat hirmu, isegi sedavõrd, et olid valvuri välja pannud, kes ohu tekkides häiret tõstaks. Kui kaks sõnumitoojat laagrisse kiirustasid, äratas kreeklaste valvur kõik oma kaasmaalased ja neid hakkas telkidest välja voolama, kõik täiesti riides ja relvastatud. Nüüd oli ärganud juba kogu laager, magasid ainult kaheksa apostlit. Peetrus tahtis oma kaaslasti kutsuda, kuid Jeesus keelas selle kindlalt ära. Meister manitses leebelt neid kõiki telkidesse tagasi minema, aga nad ei võtnud tema soovist kuulda.

³ Et Meistril ei õnnestunud oma poolehoidjaid laiali saata, jättis ta nad sinna ja kõndis Ketsemani pargi sissepääsu juures oleva oliivipressi juurde. Kolm apostlit, kreeklased ja teised laagrielanikud kõhklusid, kas minna temaga kaasa, kuid Johannes Markus läks kiiruga oliivipuude vahelt ringi ja peitis end väikesesse kuuri oliivipressi lähedal. Jeesus eemaldus laagrist ja oma sõpradest, et saavad vahistajad võiksid ta apostleid häirimata kinni võtta. Meister kartis, et kui apostlid on ärkvel ja viibivad tema vahistamise juures, võib Juuda reetlikkuse nägemine neis nii suurt vaenu tekitada, et nad osutavad sõduritele vastupanu, mille tagajärjel vangistatakse nad koos temaga. Ta kartis, et kui neid koos temaga vahistatakse, võivad nad ka koos temaga hukka saada.

⁴ Jeesus küll teadis, et tema surmamise plaan oli alguse saanud juudi valitsejate nõukogudes, kuid oli teadlik ka sellest, et kõigil niisugustel nurjatutel plaanidel on Luciferi, Saatana ja Caligastia täielik heakskiit. Ja ta teadis hästi, et need maailmade mässajad näeksid hea meelega, et kõik apostlid koos temaga hävitataks.

⁵ Jeesus istus üksi oliivipressil, oodates reeturi tulekut, ja teda nägid seal ainult Johannes Markus ning taevaste pealtvaatajate loendamatud hulgad.

1. ISA TAHE

¹ On suur oht, et Meistri maise elujärgu lõppemisega seotud arvukate ütluste ja paljude sündmuste tähendust võidakse vääriti mõista. Jeesuse julma kohtlemist harimatute teenrite ja karestunud sõdurite poolt, ebaõiglast kohtumõistmist tema üle ja end usujuhtideks pidanud isikute tundetut suhtumist ei tohi seostada asjaoluga, et kannatliku alistumisega kõigile neile kannatustele ja alandustele-

le täitis Jeesus tegelikult Paradiisi-Isa taht. See oli tõesti ja tõepoolest Isa tahe, et tema Poeg jookse sureliku kogemuse karika põhjani, sünnist surmani, kuid taevane Isa polnud kuidagi seotud nende pealtnäha tsiviliseeritud inimolendite barbaarse käitumisega, kes nii jõhkralt Meistrit piinasid ja tema vastupanu mitteosutavat isiksust järjepanu nii kohutavate alandustega koormasid. Need ebainimlikud ja vapustavad kogemused, mida Jeesusel tuli oma sureliku elu lõputundidel taluda, ei vastanud mitte kuidagi Isa jumalikule tahtele, mida Jeesuse inimloomus oli nii võidukalt töötanud täita, kui tema inimolemus alistus lõplikult Jumalale, millest andis tunnistust see kolmekordne palve aias, kui väsinud apostlid magasid füüsilise kurnatuse und.

² Taevane Isa soovis, et tema annetuv Poeg lõpetaks oma maise elujärgu *loomulikult teel*, nii nagu kõik surelikud peavad oma elu maa peal lõpetama. Tavalised mehed ja naised ei saa loota, et nende maise elu viimaseid tunde ja vahepealset surmaepisoodi kergendaks mingi eriline kaitsemus. Seepärast otsustas ka Jeesus lahkuda oma maisest elust kooskõlas sündmuste loomuliku kuluga ja keeldus kangekaelselt vabastamast end nende ebainimlike sündmuste julmast haardest, mis kohutava järjekindlusega teda usumatult suurte alanduste ja häbiväärse surma poole kihutasid. Ning see üllatav viha- ja julmuseväljendus oli täielikult vaid paheliste inimeste ja kurjade surelike kädetöö. Jumal taevas ei tahtnud seda, samuti ei dikteerinud seda Jeesuse põlisvaenlased, ehkki nad aitasid väga palju kaasa, et mõtlematud ja pahelised surelikud annetuva Poja niimoodi tagasi lükkaksid. Ristilöömise talumatult koledalt vaatepildilt pööras oma palge ära isegi patu isa.

2. JUUDAS LINNAS

¹ Kui Juudas viimisel õhtusöömaajal nii äkki lauast lahkus, läks ta oma nõbu majja, kust need kaks siirdusid otse teed templivalvurite kapteni juurde. Juudas palus kaptenil valvurid kokku kutsuda ja teatas talle, et on valmis nad Jeesuse juurde juhatama. Et Juudas oli jõudnud kohale oodatust varem, läks veidi aega, enne kui hakati liikuma Markuse maja poole, kus Juudas arvas Jeesust veel apostlitega vestlevat. Meister oli koos üheteistkümne apostliga Eelija Markuse majast lahkunud tervelt viisteist minutit enne reeturi ja valvurite saabumist. Kui vahistajad Markuse majja jõudsid, oli Jeesus koos üheteistkümne apostliga juba ammu linnamüüride vahelt väljas, teel Õlimäele oma laagrisse.

² Juudast häiris väga, et ta ei leidnud Jeesust Markuse majast üheteistkümne apostli seltsist, kellest vaid kaks olid vastupanu osutamiseks relvastunud. Ta teadis juhtumisi, et kui nad olid pärastlõunal laagrist lahkunud, oli mõök olnud vööl ainult Siimon Peetrusel ja seloot Siimonil; Juudas oli lootnud tabada Jeesuse ajal, mil linn on vaikne ja vastupanu osutamine vähetõenäoline. Reetur pelgas,

et kui ta ootab nende laagrisse tagasipöördumiseni, võtab neid seal vastu enam kui kuuskümmend pühendunud jüngrit, ning ta teadis, et seloot Siimonil on suur relvavaru. Mõte sellest, kuidas üksteist ustavat apostlit teda põlata võivad, tegi Juuda üha närvilisemaks, ta kartis, et nad püüavad teda tappa. Peale selle, et ta oli truudusetu, oli ta südames ka tõeline argpüks.

³ Kui mehed Jeesust ülakambri ei leidnud, palus Juudas valvurite kaptenil templisse tagasi pöörduda. Selleks ajaks olid valitsejad hakanud Jeesuse vastuvõtmiseks ülempreestri majja kogunema, sest reeturiga oli sõlmitud kokkulepe, et Jeesus vahistatakse keskööl. Juudas selgitas oma kaaslastele, et kuna nad polnud Jeesust Markuse majas tabanud, tuleb minna tema vahistamiseks Ketsemani. Reetur lisas, et Jeesusega koos elab laagris üle kuuekümmend pühendunud poolehoidja, kes on kõik hästi relvastatud. Juutide valitsejad tuletasid Juudale meelde, et Jeesus on alati mittevastupanu jutlustanud, kuid Juudas vastas, et nad ei saa loota, et kõik Jeesuse poolehoidjad sellele õpetusele kuuletuvad. Ta kartis tõesti enda elu pärast ja sõandas seepärast küsida kaasa nelikümmend relvastatud sõdurit. Et juudi ametivõimudel alluvuses nii suurt relvajõudu polnud, läksid nad kohe Antonia kindlusesse ja palusid Rooma komtuuri anda nende käsutusse kaitsemeeskond. Kui too kuulis, et nad kavatsevad Jeesust vahistada, keeldus ta pikema jututa nende palvet täitmast ja saatis nad oma ülemuse juurde. Nii kulus ametivõimude vahet käies enam kui tund, kuni oldi lõpuks sunnitud minema Pilatuse enda jutule, et saada luba Rooma relvastatud valvesõdureid kasutada. Kui nad Pilatuse majja jõudsid, oli juba hilja ja Pilatus oli koos naisega oma eraruumidesse siirdunud. Pilatus ei tahtnud end hästi selle ettevõtmisega siduda, pealegi palus tema naine tal seda palvet mitte täita. Et aga juudi Suurkohtu eesistuja oli ise kohal ja isiklikult abi küsis, pidas maavalitseja targemaks palve rahuldada, arvates, et ta võib hiljem kõik nende võimalikud vead parandada.

⁴ Niisiis, kui Juudas Iskariot kella poole kaheteistkümmend paiku templist teele asus, oli tal kaasas üle kuuekümmend inimese — templivalvurid, Rooma sõdurid ning ülempreestrite ja valitsejate uudishimulikud teenrid.

3. MEISTRI VAHISTAMINE

¹ Kui see relvastatud sõduritest ja valvuritest koosnev inimrühm tõrvikuid ja laternaid kandes aiale lähenes, astus Juudas tükk maad teistest eespool, valmis Jeesusele osutama, et vahistajad saaksid ta ruttu kinni võtta, enne kui Jeesuse kaaslased jõuavad end koguda ja Meistrit kaitsma asuda. Oli veel üks põhjus, miks Juudas soovis Meistri vaenlastest eespool kõndida: reetur arvas, et kui ta ilmub kohale enne sõdureid, siis ei seosta apostlid ja Jeesuse ümber kogunenud jüngrid teda võib-olla otseselt nende relvastatud valvesõduritega, kes kohe ta kannul saabuvad. Juudas oli isegi kavatsenud jätta mulje, nagu oleks ta kiirustanud neid vahistajate saabumise eest hoiatama, kuid Jeesuse hävitav tervitus nurjas selle kava. Meister rääkis Juudaga küll lahkelt, kuid tervitas teda kui reeturit.

² Niipea kui Peetrus, Jaakobus ja Johannes koos veel ligikaudu kolmekümne laagrielanikuga nägid relvastatud rühma tõrvikutega üle mäeharja tulemas, teadsid nad, et sõdurid saabuvad Jeesust vahistama. Kõik tormasid oliivipressi juurde, kus Meister üksi kuuvalguses istus. Sõdurite rühm lähenes ühelt poolt, kolm apostlit oma kaaslastega teiselt poolt. Kui Juudas astus ette, et Meistrit kõnetada, seisid need kaks rühma liikumatult, Meister nende vahel, ja Juudas valmistus tema laubale reeturisuudlust suruma.

³ Reetur oli lootnud, et ta võib pärast valvesõdurite Ketsemani juhendamist lihtsalt Jeesusele osutada või teda pelga suudlusega tervitada, nagu kokku lepitud, et siis sündmuspaigalt kiiresti kaduda. Juudas kartis väga, et kõik apostlid on kohal ja ründavad just teda, sest ta oli julgenud nende armastatud õpetaja reeta. Kui aga Meister teda kui reeturit tervitas, sattus ta nii suurde segadusse, et ei püüdnudki põgeneda.

⁴ Jeesus tegi veel viimase katse päästa Juudas tegelikult reetmisest — enne kui reetur temani jõudis, astus ta kõrvale ja küsis kõige vasakpoolsemalt sõdurilt, roomlaste kaptenilt: „Keda te otsite?” Kapten vastas: „Jeesus Naatsaretlast.” Jeesus astus kohe ohvitseri ette ning ütles, seistes seal kogu loodu Jumala rahuliku majesteetlikkusega: „Mina see olengi.” Paljud sellest relvastatud rühmast olid kuulnud Jeesust templis õpetamas, ülejäänud teadsid tema imetegudest. Kui ta nüüd nii julgelt ennast tutvustas, hakkasid esiridades olivad äkki taganema. Tema rahulik ja majesteetlik käitumine üllatas neid. Seepärast poleks Juudal olnud vaja oma reetmisplaani jätkata. Meister oli end julgelt oma vaenlastele üles andnud ja nad oleksid võinud ta ka ilma Juuda abita kinni võtta. Aga reetur pidi millegagi oma saabumist koos selle relvastatud rühmaga õigustama, pealegi tahtis ta näidata, et mängib selles juutide juhtidega sõlmitud vandenõus oma osa, sest soovis omandada õigust suurele tasule ja aule, mida lootis Jeesuse üles andmise eest kuhjaga saada.

⁵ Kui valvesõdurid olid ennast pärast Jeesuse nägemisest ja tema ebatavalise hääle kõla kuulmisest põhjustatud esmast segadust kogunud ning apostlid ja jüngrid lähemale tulnud, astus Juudas Jeesuse juurde, suudles teda laubale ja ütles: „Tere, Meister ja Õpetaja.” Ja kui Juudas oma Meistrit embas, ütles Jeesus: „Sõber, kas ei piisa sellest, et sa seda teed? Pidid sa Inimese Poja veel ka suudlusega reetma?”

⁶ Apostlid ja jüngrid olid nähtust jahmunud. Hetkeks olid kõik nagu paigale tardunud. Siis vabastas Jeesus end Juuda reeturiembusest, astus valvurite ja sõdurite juurde ning küsis uuesti: „Keda te otsite?” Ja kapten vastas uuesti: „Jeesus Naatsaretlast.” Ja Jeesus vastas uuesti: „Ma ju ütlesin teile, et mina see olengi. Kui te mind otsite, siis laske teistel minna. Olen valmis teiega kaasa tulema.”

⁷ Jeesus oli valmis valvesõduritega Jeruusalemma mine-ma ning sõdurite kaptenil polnud midagi selle vastu, et kolm apostlit ja nende kaaslased rahus minema lasta. Ent enne kui nad said minema hakata ja Jeesus seisis kapteni edasisi käske oodates, astus ülempreestri süürlasest ihukaitsja Malkus Meistri juurde, et ta käed selja taha sidu-

da, ehkki Rooma kapten polnud käskinud seda teha. Kui Peetrus ja tema kaaslased nägid, et nende Meistrit niimoodi häbistatakse, ei suutnud nad enam end vaos hoida. Peetrus tõmbas mõõga välja ja tormas koos teistega Malkusele kallale. Aga enne, kui sõdurid ülempreestri teenrile appi jõudsid, peatas Jeesus Peetruse keelava käetõstega ja ütles karmilt: „Peetrus, pane mõök ära. Kes mõõga haarab, see mõõga läbi langeb. Kas sa ei saa aru, see on Isa tahe, et ma sellest karikast joon? Ja kas sa ei tea, et ma võiksin praegugi anda käsu enam kui kaheteistkümnelle inglite ja nende kaaslaste leegionile, et nad mind selle väikese rühma käest päästaksid?”

⁸ Jeesus tegi küll oma poolehoidjate füüsilisele vastupanukatsel tõhusalt lõpu, kuid valvurite kaptenil oli hirm hakanud ja ta võttis koos sõduritega Jeesusest kõvasti kinni ning sidus ta kiiresti köidikuisse. Ning sel ajal, kui nad ta käsi tugevate nõõridega sidusid, küsis Jeesus: „Miks te piirate mind mõõkade ja odadega, nagu võtaksite röövlit kinni? Olin päevast päeva koos teiega templis ja õpetasin avalikult rahvast, aga te ei teinud midagi mu vahistamiseks.”

⁹ Kui Jeesus oli kinni seotud, andis kapten korralduse Meistri poolehoidjad vahistada, sest kartis, et nad võivad püüda teda päästa. Sõdurid ei jõudnud aga seda teha, sest kuuldes kapteni käsku neilt vabadus võtta, põgenesid Jeesuse poolehoidjad kiiruga jäärakusse tagasi. Johannes Markus oli kogu selle aja läheduses asuvas kuuris varjul. Kui valvurid hakkasid koos Jeesusega Jeruusalemma tagasi minema, püüdis Johannes Markus kuurist välja hiilida, et põgenevate apostlite ja jüngeritega kaasa minna. Ent niipea kui ta nähtavale ilmus, möödus tema lähedalt üks viimaseid sõdureid, kes tuli põgenenud jüngreid taga ajamast, hakkas linases kuues noormeest jälitama ja saigi ta peaaegu kätte. Sõdur jõudis Johannesele nii lähedale, et sai ta kuuest kinni haarata, ent noormees libistas rõiva seljast ja põgenes paljalt ning sõduri kätte jäi tühi kuub. Johannes Markus ruttas ülemisele rajale Taavet Sebedeuse juurde. Kui ta oli Taavetile juhtunust rääkinud, kiirustasid nad koos magavate apostlite telkide juurde ja teavitasid kõiki kaheksat Meistri äraandmisest ja vahistamisest.

¹⁰ Umbes samal ajal, kui kaheksa apostlit olid ärganud, pöördusid tagasi ka need, kes olid jäärakusse põgenenud, ja nüüd kogunesid kõik oliivipressi juurde arutama, mida ette võtta. Siimon Peetrus ja Johannes Sebedeus, kes olid oliivipuude vahel peidus olnud, olid järgnenud sõduritele, valvuritele ja teenritele, kui nood viisid Jeesust Jeruusalemma nagu kõige kohutavamalt kurjategijat. Johannes sammus kohe selle rühma kannul, Peetrus järgnes neile suurema vahemaa tagant. Johannes Markus oli pärast sõduri haardest pääsemist leidnud endale Siimon Peetruse ja Johannes Sebedeuse telgist uue kuue. Ta oletas, et valvurid viivad Jeesuse emeritiülempreester Hannase majja, ning läinud ringi ümber oliivipuuadeade, jõudis kohale enne teisi ja peitis end ülempreestri lossi värava juurde.

4. ARUTELU OLIIVIPRESSI JUURES

¹ Jaakobus Sebedeus märkas, et ta on Siimon Peetruse ja tema venna Johannese silmist kaotanud, ning läks teiste apostlite ja laagrielanikega oliivipressi juurde arutama, mida Meistri vahistamise suhtes ette võtta.

² Andreas oli vabastatud oma apostlitest kaaslaste juhtimisega seotud vastutusest ning seetõttu vaiks selle nende elu suurima kriisi ajal. Pärast lühiajalist mitteametlikku arutelu tõusis seloot Siimon oliivipressi kivimüürile ja õhutas Meistrile ja kuningriigiüritusele kirglikult ustavust vandudes oma apostlitest kaaslasti ning teisi jüngreid kiiresti rühmale järgnema ja Jeesust vabastama. Enamik kohalolijaid oleks kaldunud Siimoni sõjakat algatust järgima, kui pärast tema kõne lõppu poleks müürile tõusnud Naatanael, kes juhtis kõigi tähelepanu Jeesuse sageli korratud mittevastupanu-õpetustele. Ta tuletas neile meelde ka seda, et Jeesus oli alles tolsamal õhtul neile õpetanud, et nad peavad hoidma oma elu selleks ajaks, mil tuleb minna laia maailma kuulutama head uudist taevariigi evangeeliumist. Ja Naatanaeli seisukohta toetas ka Jaakobus Sebedeus, kes rääkis neile, kuidas Peetrus ja teised olid Meistri kaitsmiseks mõõgad haaranud, kuid Jeesus oli käskinud Siimon Peetrusel ja ülejäänud mõõgameestel relvad tuppe pista. Ka Matteus ja Filippus võtsid sõna, kuid arutelu käigus ei otsustatud midagi kindlat, enne kui Toomas juhtis nende tähelepanu asjaoludele, et Jeesus oli soovitanud Laatsarusel surmaohu eest põgeneda ja et nad ei saa Meistri päästmiseks midagi teha; Meister oli keelanud oma sõpradel end kaitsta ja hoidus endiselt kasutamast oma jumalikku võimu inimestest vaenlaste kavade nurjamiseks. Toomas veenis neid laiali minema, igaüks omaette, vaid Taavet Sebedeus jäi vastavalt kokkuleppele laagrisse, et säilitada nende rühma teadete ja sõnumitoojate keskust. Kella poole kolmeks öösel oli laager juba hüljatud, ainult Taavet pidas kolme-nelja sõnumitoojaga valvet, ülejäänud olid saadetud hankima teavet selle kohta, kuhu Jeesus oli viidud ja mida temaga kavatsetakse teha.

³ Viis apostlit — Naatanael, Matteus, Filippus ja kakssikud — läksid varjule Betfagesse ja Betaaniasse. Toomas, Andreas, Jaakobus ja seloot Siimon peitsid end linna. Siimon Peetrus ja Johannes Sebedeus järgnesid Hannase majani.

⁴ Veidi pärast koitu kõndis Siimon Peetrus tagasi Ketsemani laagrisse, sealne nukker vaatepilt tekitas temas sügavat meeleheidet. Taavet saatis ta koos ühe sõnumitoojaga vend Andrease juurde, kes viibis Jeruusalemmas Nikodeemose majas.

⁵ Johannes Sebedeus püsis kuni ristilöömise lõpuni alati Jeesuse läheduses, nagu Meister oli käskinud, just tema andis Taaveti sõnumitoojatele tund-tunnilt teavet, mille nad viisid aialaagrisse Taavetile ja sealt edasi ennast varjavatele apostlitele ning Jeesuse pereliikmetele.

⁶ Muidugi, kui karjane on maha löödud, siis pillutatakse lambad laiali! Nad kõik said küll ähmaselt aru, et Jeesus oli neid just selle eest hoiatanud, kuid Meistri ootamatu

kadumine oli nende jaoks liiga suur ehmatus, et nad oleksid suutnud normaalselt järelle mõelda.

⁷ Päev oli äsja alanud ja Peetrus just saadetud oma venna juurde, kui laagrisse jõudis peaaegu hingetuna ja teistest Jeesuse pereliikmetest varem tema lihane vend Juudas, kes sai kahjuks ainult teada, et Meister on vahistatud; mees kiirustas tagasi Jeeriko teele, et viia see teade oma emale ning vendadele-õdedele. Taavet Sebedeus saatis Juudaga Jeesuse pereliikmetele sõna, et nad koguneksid Betaaniasse Marta ja Maarja majja kuulama uudiseid, mida tema sõnumitoojad regulaarselt pidid tooma.

⁸ Nii oli olukord apostlitega, peamiste jüngeritega ja Jeesuse maise perega neljapäeva hilisõhtul ja reede varahommikul. Kõiki neid rühmi ja üksikisikuid hoidis omavahel kontaktis kulleriteenistus, mida Taavet Sebedeus oma keskest Ketsemani laagris edasi pidas.

5. TEEL ÜLEMPREESTRI LOSSI

¹ Enne kui Jeesusega aiast teele asuti, puhkes templivalvurite juudist kapteni ja sõduriterühma roomlasest kapteni vahel vaidlus, kuhu Jeesus viia. Templivalvurite kapten andis käsu viia ta ülempreestri kohuseid täitva Kaifase juurde. Rooma sõdurite kapten käskis viia Jeesuse endise ülempreestri ja Kaifase äia Hannase lossi. Seda sellepärast, et roomlastel oli kombeks suhelda kõigis juutide vaimulike seaduste täitmise tagamisega seotud küsimustes otse Hannasega. Ja Rooma kapteni käskudele kuuletuti, Jeesus viidi esmaseks ülekuulamiseks Hannase majja.

² Juudas pidas kaptenitega sammu ja kuulas pealt kõiki nende jutte, kuid vaidluses ei osalenud, sest nii juutide kapten kui ka Rooma ohvitser põlgasid reeturit nii väga, et isegi ei rääkinud temaga.

³ Johannes Sebedeus mäletas Meistri käsku jääda alati tema käealusse ja kiirustas nüüd kahe kapteni vahel kõndiva Jeesuse ligidusse. Templivalvurite ülem ütles Johannest lähenemas nähes oma abilisele: „Võtke ja siduge see mees kinni. Ta on üks selle tüübi poolehoidjaid.” Kui aga Rooma kapten seda kuulis ja ringi vaadates Johannest nägi, käskis ta apostlit enda juurde tulla ja keelas teda tülitada. Siis ütles Rooma kapten juudi kaptenile: „See mees pole reetur ega argpüks. Nägin teda aias ja ta ei tõmmanud meile vastuhakkamiseks mõõka vöölt. Tal on piisavalt julgust, et tulla oma Meistriga kaasa, ärgu keegi teda puudutagu. Rooma seadus lubab vangil vähemalt ühe sõbra kohtu ette toeks kaasa võtta ja seda meest ei tohi takistada seismast oma vangistatud Meistri kõrval.” Kui Juudas seda kuulis, tundis ta nii suurt häbi ja alandust, et jäi rühmast maha ja tuli pärast üksi Hannase lossi.

⁴ Sellega on seletatav, miks Johannes Sebedeusel lubati jääda kõigi Jeesuse tolle öö ja järgmise päeva katsumuste ajaks Jeesuse kõrvale. Juudid kartsid Johannesele midagi öelda ja teda tülitada, sest Rooma nõunik oli andnud talle teatava staatuse juudi vaimuliku kohtu tegevuse vaatlejana. Roomlane kindlustas Johannese privilegeeritud seisundit veelgi, kui Jeesust Hannase lossi väravas templivalvurite kaptenile loovutades andis oma abilisele käsu: „Mine selle vangiga kaasa ja vaata, et juudid teda ilma Pilatuse nõusolekuta ei tapaks. Hoolitse selle eest, et nad teda ei mõrvaks ja et ta gali lealasest sõbral lubataks juures viibida ja kõike toimuvat jälgida.” Nii saigi Johannes jääda Jeesuse lähedusse kuni tema ristisurmani, kuigi ülejäänud kümme apostlit olid sunnitud end peitma. Johannes tegutses Rooma kaitse all ja juudid ei julgenud teda kuni Meistri surmani tülitada.

⁵ Kogu tee Hannase lossini ei avanud Jeesus kordagi suud. Vahistamisest kuni Hannase ette ilmumiseni ei lausunud Inimese Poeg sõnagi.

184 KIRI

SUURKOHTU EES

HANNASE esindajad olid andnud Rooma sõdurite kaptenile salajase käsu tuua Jeesus kohe pärast vahistamist Hannase lossi. Endine ülempreester soovis säilitada oma mainet juutide peamise vaimuliku autoriteedina. Tal oli Jeesuse hoidmiseks mõni tund oma majas ka teine põhjus — võita aega Suurkohtu seadusega ette nähtud korras kokkukutsumiseks. Suurkohut ei tohtinud seaduse järgi kokku kutsuda enne varahommikust ohverdämist templis, mis toimus kell kolm.

² Hannas teadis, et Suurkohus oli tema väimehe Kaifase lossis ootamas. Ülempreestri majja olid keskööks kogunenud ligikaudu kolmkümmend Suurkohtu liiget, valmis Jeesuse üle kohut mõistma, kui ta nende ette peaks toodama. Kokku olid tulnud vaid need, kes olid kindlalt ja avalikult Jeesuse ja tema õpetuse vastu, sest kohtupidamiseks piisas kahekümne kolme liikme kohalolekust.

³ Jeesus viibis umbes kolm tundi Hannase Õlimäel asuvas lossis, mis polnud tema vahistamispäigast Ketsemani aiast kaugel. Johannes Sebedeus võis end Hannase lossis vabalt ja turvaliselt tunda mitte ainult Rooma kapteni käsu tõttu, vaid ka sellepärast, et vanemad teenrid tundsid teda ja ta venda Jaakobust hästi, sest nad olid ülempreestri — oma ema Saloome kauge sugulase — lossi korduvalt külastanud.

1. HANNAS KUULAB JEESUST ÜLE

¹ Templituludest rikastunud Hannas, kelle väimees täitis ülempreestri kohuseid ja kellel olid Rooma ametivõimudega head suhted, oli juutkonnas tegelikult kõige mõjuvõimsam isik. Ta oli libeda jutuga kaval plaanitseja ja intrigaan. Ta soovis Jeesusest vabanemist ise juhtida, kartes seda tähtsat küsimust täielikult oma järsu ja agressiivse väimehe kätte anda. Hannas tahtis kindel olla, et kohtupidamine Meistri üle jääks saduseride hooleks, sest kartis mõne variseri võimalikku kaastunnet, kuna praktiliselt kõik Jeesuse üritusega liitunud Suurkohtu liikmed olid variserid.

² Hannas polnud Jeesust mitu aastat näinud, sellest ajast saadik, kui Meister oli ta maja külastanud ja külma ning vaoshoitud vastuvõttu märgates kohe lahkunud. Hannas lootis seda ammust tutvust ära kasutada ja püüda Jeesust veenda oma väide test loobuma ning Palestiinast lahkuma. Talle oli vastumeelt osaleda hea inimese mõrvas ja ta arvas, et Jeesus eelistaks surmale maalt lahkumist. Kui aga Hannas selle vapra ja kindlameelse galilealase ees seisis, mõistis ta kohe, et niisuguseid ettepanekuid teha oleks tulutu. Jeesus oli veelgi majesteetlikum ja rahulikum, kui Hannas mäletas.

³ Jeesuse nooruses oli Hannas tema vastu suurt huvi tundnud, aga Jeesuse hiljutine tegu — rahavahetajate ja muude kaubitsejate väljaajamine templist — oli ohustanud tema sissetulekut. See samm oli tekitanud endises ülempreestris tunduvalt rohkem vaenu kui Jeesuse õpetused.

⁴ Hannas astus oma ruumikasse vastuvõtukambrisse, istus suurde tooli ja käskis Jeesuse enda ette tuua. Meistrit mõne hetke vaikides silmitsenud, ütles ta: „nagu sa isegi aru saad, tuleb sinu õpetamistegevuse suhtes midagi ette võtta, sest sa häirid meie maal rahu ja korda.” Hannas vaatas küsivalt Jeesusele otsa ja Meister vastas tema pilgule, kuid ei öelnud midagi. Hannas jätkas: „Kes on veel sinu jüngrid peale üleskihutaja seloot Siimoni?” Jeesus vaatas taas Hannasele otsa, kuid ei vastanud.

⁵ Hannast häiris väga, et Jeesus talle ei vastanud, ja küsis: „Kas sa ei hooli üldse sellest, kuidas ma sinusse suhtun — sõbralikult või mitte? Kas sa ei hooli minu mõjuvõimust sind eesootava kohtuotsuse määramisel?” Seda kuuldes ütles Jeesus: „Hannas, sa tead, et sul on minu üle võimu vaid siis, kui seda lubab minu Isa. Mõned tahavad hävitada Inimese Poja sellepärast, et nad on harimatud, nad lihtsalt ei tunne tõde, aga sina, sõber, tead, mida sa teed. Kuidas võid sa siis Jumala valguse tagasi lükata?”

⁶ Jeesuse lahke pöördumine Hannase poole ajas tolle peaaegu hämmingusse. aga ta oli juba kindlalt otsustanud, et Jeesus peab kas Palestiinast lahkuma või surema. nii võttiski ta julguse kokku ja küsis: „Mida täpselt püüad sa rahvale õpetada? Kes sa enda arvates oled?” Jeesus vastas: „Sa tead väga hästi, et ma olen rääkinud maailmaga avalikult. Olen õpetanud sünagoogides ja palju kordi templis, kus kõik juudid ja paljud paganad on mind kuulanud. Ma pole midagi salaja rääkinud, miks küsid sa siis minult mu õpetuse kohta? Miks ei kutsu sa kokku neid, kes mind on kuulnud, ega küsi neilt? Vaata, kogu Jeruusalemm on minu õpetusi kuulnud, isegi kui sa ise neid kuulnud pole.” aga enne kui Hannas jõudis vastata, andis lähedal seisnud lossi majaülem Jeesusele kõrvakiilu, öeldes: „Kuidas sa julged ülempreestri niisuguste sõnadega vastata?” Hannas ei noominud oma majaülemat, kuid Jeesus ütles talle: „Mu sõber, kui ma olen rääkinud valet, siis vaidle vastu; aga kui ma olen rääkinud tõtt, siis miks mind lüüa?”

⁷ Hannas küll kahetses, et tema majaülem oli Jeesust löönud, kuid oli liiga uhke, et sellele tähelepanu pöörata. Ta läks segaduses teise tuppa, jättes Jeesuse peaaegu tunniks ajaks oma majateenrite ja templivalvurite seltsi.

⁸ Naastes astus Hannas Meistri kõrvale ja küsis: „Kas sa pead end messiaks, Iisraeli vabastajaks?” Jeesus vastas: „Hannas, sa tunned mind juba lapsest saadik. Sa tead, et ma ei pea end kellekski muuks kui selleks, kelleks mu Isa on mind määranud, saates mu kõigi inimeste, nii paganate kui ka juutide juurde.” Seepeale ütles Hannas: „Mulle on räägitud, et sa pead end messiaks, kas see on tõsi?” Jeesus vaatas Hannasele otsa, kuid vastas ainult: „need on sinu sõnad.”

⁹ Samal ajal saabusid Kaifase lossist sõnumitoojad küsima, millal Jeesus Suurkohtu ette tuuakse, ning et koit oli juba lähedal, pidas Hannas paremaks saata Jeesus kinni-

seotult ja templivalvurite saatel Kaifase juurde. Ta ise järgnes neile veidi hiljem.

2. PEETRUS LOSSIÕUES

¹ Kui valvurite ja sõdurite rühm Hannase lossi sissekäigule lähenes, sammus Johannes Sebedeus Rooma sõdurite kapteni kõrval. Juudas oli jäänud veidi tahapoole ja Siimon Peetrus järgnes neile kaugemalt. Kui Johannes oli koos Jeesuse ja valvuritega lossiõue astunud, jõudis värava juurde ka Juudas, kuid Jeesust ja Johannest nähes läks ta kohe Kaifase majja, kus tema teada pidi toimuma tegelik kohtumõistmine Jeesuse üle. Peagi pärast Juuda lahkumist saabus Siimon Peetrus ja kui Jeesust lossiuksest sisse viidi, nägi Johannes teda värava ees seismas. naisväravavalvur tundis Johannest ja kui Johannes palus tal Peetrus sisse lasta, oli naine meelsasti nõus.

² Lossiõues läks Peetrus tuleaseme juurde, et sooja saada, sest öö oli jahe. Ta tundis end siin Jeesuse vaenlaste seas väga ebamugavalt ja ega ta siia kuulunudki. Meister polnud tal käskinud nagu Johannesel enda käeulatusse jääda. Peetruse koht oli teiste apostlite juures, keda oli konkreetsest hoiatatud, et nad ei seaks Meistri üle kohtumõistmise ja tema ristilöömise ajal oma elu ohtu.

³ Veidi enne lossiväravani jõudmist oli Peetrus oma mõõga minema visanud, nii et ta oli sisenenud Hannase õuele relvitult. Ta meel oli segaduses, ta mõistis vaevalt, et Jeesus on vahistatud. Ta ei suutnud mõista olukorra reaalsust — et ta on siin, Hannase lossi õuel, soojendamas end kõrvuti ülempreestri teenritega. Ta mõtles, mida küll teised apostlid teevad, ja arutledes, miks Johannesel lubati lossi minna, järeldas, et võib-olla teenrid tundsid teda, sest ta oli palunud väravavalvuril tedagi sisse lasta.

⁴ Veidi pärast seda, kui väravavalvur oli Peetruse sisse lasknud ja mees end tule paistel soojendas, tuli sama naisvalvur tema juurde ja küsis norival toonil: „Kas pole sinagi üks selle mehe jüngreid?” See, et teda ära tunti, poleks pidanud Peetrust üllatama, sest just Johannes oli naist palunud ta lossiväravast sisse lasta, aga ta närvid olid nii pingul, et tema nimetamine jüngriks viis ta tasakaalust välja ja et tal oli peas vaid üks mõte — kuidas eluga pääseda —, vastas ta küsimusele kiiresti: „Ei ole.”

⁵ Üsna pea tuli Peetruse juurde veel üks teener ja küsis: „Kas ma ei näinud sind mitte aias, kui seda meest vahistati? Kas sa pole üks tema poolehoidjaid?” nüüd sattus Peetrus täielikku ärevusse: kuna ta ei näinud ühtki võimalust süüdistajate käest pääseda, eitas ta ägedalt igasugust seost Jeesusega, öeldes: „Ma ei tunne seda meest ega kuulu tema pooldajate hulka.”

⁶ Siis kutsus väravavalvur Peetruse kõrvale ja ütles: „Ma olen kindel, et sa oled Jeesuse jünger, sest üks tema poolehoidjatest palus mul sind õuele lasta, pealegi on mu öde sind koos selle mehega templis näinud. Miks sa seda eitad?” Kui Peetrus kuulis teenijannat end süüdistamas, eitas ta jöhrkrate vandesõnadega Jeesuse tundmist, öeldes taas: „Ma ei ole selle mehe poolehoidja, ma ei tunne teda ega ole temast kunagi midagi kuulnud.”

⁷ Peetrus läks mõneks ajaks tuleasemest eemale ja kõndis õuel ringi. Ta oleks tahtnud põgeneda, aga kartis endale tähelepanu tõmmata. Kui tal külm hakkas, pöördus ta tule juurde tagasi ja üks tema lähedal seisnud mees ütles: „Muidugi oled sa üks selle mehe jüngritest. See Jeesus on galilealane ja sinu kõneviis reedab su, sest sa räägid samuti nagu galilealane.” Ja jälle eitas Peetrus igasugust seost oma Meistriga.

⁸ Peetrus oli nii häiritud, et püüdis oma süüdistajatest kaugemale hoida, minnes tulest eemale ja jäädes üksi terrassile. Kui ta oli üle poole tunni üksi olnud, kohtasid naisväravavalvur ja tolle öde teda juhuslikult ja hakkasid taas nõokamisi Jeesuse järgimises süüdistama. Ja jälle eitas Peetrus seda süüdistust. Kui ta oli taas eitanud igasu gust seost Jeesusega, kires kukk ja Peetrusele meenusid Meistri selsamal ööl öeldud hoiatussõnad. Kui ta seal raske südamega ja süütundest rusutuna seisis, avanesid lossiuksed ja valvurid viisid Jeesuse temast mööda Kaifase juurde. Kui Meister Peetrusest möödus, nägi ta tõrvikute valgel oma varem nii enesekindla ja pealtnäha julge apostli näol meeleheidet ning pöördus ja vaatas Peetrusele otsa. Peetrusele jäi see pilk elu lõpuni meelde. Selles oli põimunud nii palju kaastunnet ja armastust, nagu surelik inimene polnud veel kunagi Meistri näol näinud.

⁹ Kui Jeesus ja valvurid lossiväravatest väljusid, järgnes Peetrus neile, kuid ainult natuke maad. Ta ei suutnud enam edasi minna. Ta istus tee äärde ja puhkes kibedasti nutma. Ja valupisarad valanud, suundus ta tagasi laagrisse, lootes kohata oma venda andreast. Laagrist leidis ta eest ainult Taavet Sebedeuse, kes saatis ühe sõnumitooja temaga kaasa venna Jeruusalemma-peidupaika kätte juhatama.

¹⁰ ¶ Kõik, mis Peetrus läbi elas, toimus Õlimäel Hannase lossi õuel. Ta ei läinud Jeesusega ülempreester Kaifase lossi kaasa. asjaolu, et just kuke kiredes oli Peetrus taibanud, et ta on kukelaulu ajaks mitu korda oma Meistrist lahti öelnud, näitas, et kõik toimus väljaspool Jeruusalemma, sest linnas polnud seadusega lubatud kodulinde pidada.

¹¹ ¶ Kuni selle ajani, mil kuke kiremine Peetruse mõistusele tõi, oli ta mõelnud terrassil sooja saamiseks edasi-tagasi käies ainult sellest, kui kavalasti ta oli teenrite süüdistustest kõrvale põigelnud ja nurjanud nende kavatsused teda Jeesusega siduda. Ta oli mõelnud vaid sellele, et neil teenritel polnud mingit moraalset ega seaduslikku õigust teda selliselt küsitleda, ja oli end lausa õnnitlenud, et tal oli õnnestunud vältida enese paljastamist ja võib-olla isegi vahistamist ning vangistamist. alles siis, kui kukk kires, mõistis Peetrus, et ta oli oma Meistrist lahti öelnud. Ja alles siis, kui Jeesus talle silma vaatas, mõistis ta, et polnud suutnud olla enda kui taevariigi saadiku eesõiguste vääriline.

¹² Astunud esimese sammu kompromisside ja kergema vastupanu teel, ei näinud Peetrus muud võimalust, kui valitud käitumisviisi jätkata. Selleks, et vältida teelt tagasi pöörata ja asuda õigele teele, on tarvis suurt ja üllast iseloomu. Liiga sageli kaldub inimese meel õigustama eksimuse jätkamist, kui sellele teele kord on astutud.

¹³ Peetrus hakkas alles siis päriselt uskuma, et talle on andeks antud, kui ta kohtas Meistrit pärast ülestõusmist ja nägi, et teda võeti vastu täpselt samamoodi, nagu enne selle traagilise öö läbielamisi.

3. SUURKOHTU EES

¹ Tol reede varahommikul kella poole nelja paiku avas ülempreester Suurkohtu istungi ja lasi Jeesuse ametlikuks kohtumõistmiseks sisse tuua. Kolmel varasemal korral oli Suurkohus suure häälteenamusega Jeesuse surma mõistnud ja otsustanud mitteametlikult, et ta väärrib surma süüdistatuna seaduserikkumises, pühaduseteotuses ja Iisraeli esiisade traditsioonide mõnitamises.

² See polnud Suurkohtu korraline istung ega toimunud harilikus kohas, templi tahutud kividest kambris. See oli ligikaudu kolmekümne Suurkohtu liikme osavõtul toimuv erakorraline kohus, mis oli kutsutud kokku ülempreestri lossi. Johannes Sebedeus oli kogu selle niinimetatud kohtumõistmise aja Jeesusega koos.

³ Kuidas küll kõditas nende ülempreestrite, kirjatundjate, saduseride ja mõnede variseride eneseuhkust teadmine, et Jeesus, nende positsiooni õonestaja ja nende autoriteedile väljakutse esitaja, on neil nüüd kindlalt käes! ning nad otsustasid, et ta ei pääse nende kättemaksuhimulisest haardest enam elusana.

⁴ Tavaliselt arutasid juudid surmanuhtlusega karistatavaid kuritegusid väga ettevaatlikult ning olid tunnistajaid valides ja kohut mõistes täiesti erapooletud. aga seekord oli Kaifas pigem prokurör kui õiglane kohtunik.

⁵ ¶ Jeesus ilmus kohtu ette oma tavalistes rõivastes, käed selja taha seotud. Tema majesteetlik ilme jahmatas kõiki ja viis mõnevõrra segadusse. nad polnud kunagi varem näinud, et vang on nii rahulik, kui hakatakse tema elu ja surma üle otsustama.

⁶ ¶ Juudi seaduste kohaselt pidi iga süüdistuse punkti osas olema ühel meelel vähemalt kaks tunnistajat, enne kui vangile võis süüdistuse esitada. Juudast ei saanud Jeesuse vastu tunnistajana kasutada, sest juudi seadused keelasid reeturil tunnistusi anda. Jeesuse vastu oli tunnistama kutsutud üle kahekümne valetunnistaja, kuid nende tunnistused olid nii vastuolulised ja nii ilmselgelt välja mõeldud, et isegi Suurkohtu liikmed tundsid selle etenduse pärast tohutut häbi. Jeesus seisis seal, silmitsedes vaelevandujaid ülalt alla nii heatahtlikult, et tema näoilme viis valelikud tunnistajad segadusse. Kogu selle aja, kui neid valelike tunnistusi anti, ei lausunud Meister sõnagi, ta ei vastanud ohtratele valesüüdistustele mitte midagi.

⁷ Esimene kord kui kaks tunnistust vähegi kattusid, oli siis, kui paar meest tunnistasid end olevat kuulnud, kuidas Jeesus ütles ühes templijutluses, et ta „hävitab selle kättega loodud templi ja ehitab ilma käte abita kolme päevaga uue templi”. Täpselt nii polnud Jeesus öelnud, ehkki ta oli seda märkust tehes oma kehale osutanud.

⁸ Ülempreester käratas Jeesusele: „Kas sa ei vasta ühelegi neist süüdistustest?“, aga Jeesus ei avanud suud. Ta seisis vaikides, kui kõik need valetunnistajad oma tunnistusi

andsid. Vaelevandujate sõnades oli nii palju vihkamist, fanatismi ja jultunud liialdusi, et nende tunnistused sattusid iseendaga vastuollu. need valesüüdistused kummutas kõige mõjuvamalt Meistri rahulik ja majesteetlik vaikimine.

⁹ Veidi pärast valetunnistajate tunnistuste algust oli saabunud Hannas ja võtnud istet Kaifase kõrval. nüüd Hannas tõusis ja teatas, et Jeesuse ähvardusest hävitada tempel piisab kolme süüdistuse esitamiseks tema vastu:

¹⁰ 1. ta on rahvale ohtlik laimaja, kes õpetab võimaid asju ja petab ka muul viisil;

¹¹ 2. ta on fanaatiline mässaja, kes propageerib püha templi vägivallaga vallutamist, sest kuidas muidu saaks ta seda hävitada;

¹² 3. ta õpetab maagiat, sest on lubanud uue templi üles ehitada ilma käte abita.

¹³ ¶ Suurkohtu täiskogu oli juba tunnistanud Jeesuse süüdi kuritegudes, mis väärrib juudi seaduste järgi surmaotsust, nüüd huvitas neid pigem niisuguste tema käitumise ja õpetustega seotud süüdistuste koostamine, mis annaksid Pilatusele õiguse vangile surmaotsus välja kuulutada. nad teadsid, et peavad Jeesuse seaduslikuks hukkamiseks Rooma maavalitsejalt nõusoleku saama. Ja Hannas kavatses näidata, et Jeesus on liiga ohtlik, et teda rahva seas õpetada lasta.

¹⁴ Kaifas aga ei suutnud enam vaadata, kuidas Jeesus seal täiesti rahulikult ilma vaikust katkestamata seisab. Ta arvas end teadvat vähemalt üht võimalust, kuidas vang kõnelema panna. nii tormaski ta Jeesuse juurde ja ütles Meistri näo ees süüdistavalt näppu viibutades: „Ma vannutan sind ütlema meile elava Jumala nimel, kas sa oled Vabastaja, Jumala Poeg.” Jeesus vastas Kaifasele: „Jah, olen. Varsti lähen ma Isa juurde ja peagi antakse Inimese Pojale võim ning ta valitseb taas taevavägede üle.”

¹⁵ Kui ülempreester kuulis Jeesust neid sõnu lausumas, vihastas ta kohutavalt ja hüüdis oma rõivaid rebides: „Kas meil on üldse rohkem tunnistusi vaja? Vaadake, nüüd kuulsite te kõik, kuidas see mees Jumalat teotab. Mida teie arvates selle seaduserikkuja ja jumalateotajaga tuleks teha?” Ja nad kõik vastasid üheskoos: „Ta väärrib surma, löödagu ta risti.”

¹⁶ Jeesus ei ilmutanud Hannase ja Suurkohtu liikmete ees seistes huvi ühegi küsimuse vastu peale selle, mis puudutas tema annetumissmissiooni. Kui küsiti, kas ta on Jumala Poeg, jaatas ta kohe kõhklematult.

¹⁷ Hannas soovis kohtuistungit jätkata ja formuleerida selged süüdistused, kuidas Jeesus oli eksinud Rooma seaduste ja Rooma institutsioonide vastu, et need Pilatusele esitada. nõunikud tahtsid kõigega kiiresti lõpule jõuda, sest oli juba paasapühaks valmistumise päev ja pärast lõunat ei tohtinud mingeid ilmalikke töid teha. Samuti kartsid nad, et Pilatus võib üsna varsti Juudamaa roomlaste pealinna Kaisareasse naasta, sest ta oli tulnud Jeruusalemma ainult paasapüha pidustusteks.

¹⁸ Aga Hannasel ei õnnestunud kohut ohjeldada. Pärast Jeesuse ootamatut vastust Kaifasele astus ülempreester ettepoole ja lõi teda näkku. Hannas oli tõsiselt jahmunud,

kui teised kohtu liikmed ruumist väljudes Jeesusele näkku sülitasid ja mõni teda pilkamisi löi. Ja nii lõppes see Suurkohtu esimene kohtuistung Jeesuse üle kell pool viis korralageduse ja ennekuulmatu segadusega.

¹⁹ ¶ Kolmkümmend eelarvamustest ja traditsioonidest pimestatud kohtunikku koos oma valetunnistajatega sõandasid mõista kohut universumi õiglase Looja üle. neid kirglikke süüdistajaid ärritas Jumal-inimese majesteetlik vaikimine ja ülev käitumisviis. Tema vaikimist oli kohutav taluda, tema kõne oli kartmatult väljakutsuv. Teda ei kõigutanud nende ähvardused ega heidutanud nende rünnakud. Inimene mõistab Jumala üle kohut, kuid Jumal armastab teda ikkagi ja päästab ta, kui saab.

4. ALANDAMISE TUND

¹ Juudi seaduste kohaselt pidi surmaotsuse langetamiseks toimuma kaks kohtuistungit. Teine istung tuli pidada esimesele istungile järgneval päeval, vahepeal pidid kohtu liikmed paastuma ja leinama. need mehed ei saanud aga Jeesuse surmaotsuse kinnitamiseks järgmist päeva oodata. nad ootasid ainult ühe tunni. Jeesus jäeti seniks vastuvõtukambrisse templivalvurite valve alla, kes lõbustasid end koos ülempreestri teenritega Inimese Poja häbistamisega igal mõeldaval viisil. nad pilkasid Jeesust, sülitasid ta peale ja peksid teda julmalt. nad löid teda kepiga näkku ja ütlesid: „Kuuluta meile, sina Vabastaja, kes see oli, kes sind löi.” Vastupanu mitteosutava galilealase teotamine ning julm kohtlemine kestis tervelt tund aega.

² Sel tunnil, mil Jeesus kannatas traagiliselt harimatute ja kalkide valvurite ning teenrite pilkavat kohtumõistmist, ootas Johannes Sebedeus hirmu tundes üksi kõrvalruumis. Kui need teotused algasid, andis Jeesus Johannesele peanoogutusega märku taanduda. Meister teadis hästi, et kui ta lubaks oma apostlil jääda sellesse ruumi neid alandusi pealt vaatama, tekitaks see Johanneses nii suurt meelepaha, et ta avaldaks nõrдинud protesti, mis lõpeks tõenäoliselt tema surmaga.

³ Jeesus ei lausunud kogu selle tunni jooksul sõnagi. Lahkele ja tundlikule inimkonna hingele, kes oli isikuliselt seotud kogu selle universumi Jumalaga, polnud tema alandustekarikas midagi kibedamat tollest kohutavast tunnist nende harimatute julmade valvurite ja teenrite võimuses, keda ajendas teda teotama selle niinimetatud Suurkohtu liikmete eeskujul.

⁴ ¶ Inimsüda ei suuda kujutleda seda nõrdimusevärinat, mis läbis kogu tohutut universumit, kui taevased intellektid olid tunnistajateks vaatepildile, kuidas nende armastatud Suverään alistus oma harimatute ja eksiteele sattunud loodud-olendite tahtele õnnetu Urantia patust tumestatud sfääril.

⁵ Mis loomalik joon on inimeses, et ta tahab solvata ja füüsiliselt rünnata seda, milleni ta vaimselt või intellektuaalselt ei küüni? Pooltsiviliseeritud inimeses on peidus

veel kurja jõhkrust, mis püüab end välja valada nende peale, kes on targemad ja vaimselt kõrgemal tasemel. Jälgige nende pealtnäha tsiviliseeritud inimeste pahelist labasust ja jõhkrat raevukust, kui nad vastupanu mitteosutava Inimese Poja füüsilisest ründamisest loomalikku rõõmu tundsid. Kui need solvangud, mõnitused ja löögid Jeesust tabasid, ei kaitsnud ta end, kuid polnud sugugi kaitsetu. Jeesusest ei saadud võitu, ta lihtsalt ei võidelnud ainelises mõttes.

⁶ Need hetked on Meistri suurimad võidud kogu tema pika ja sündmusrikka elujärgu jooksul hiiglasuure ja kaugeleulatuva universumi loojana, alalhoidjana ja päästjana. Elanud kogu täiuses Jumala inimesele ilmutamise elu, tegeleb Jeesus nüüd inimese uue ja enneolematu ilmutamisega Jumalale. Jeesus ilmutab praegu maailmadele, et kõik kartused loodud-olendi isiksuse eraldatuse pärast on lõplikult võidetud. Inimese Poeg on lõpuks teostanud oma identiteedi Jumala Pojana. Jeesus ei kõhklenud tunnistamast, et tema ja Isa on üks. Selle ülima taevaliku kogemuse fakti ja tõe põhjal manitseb ta igat taevariigisse uskujat saada temaga üheks, nii nagu tema ja ta Isa on üks. Jeesuse religiooni elav kogemine saab sel moel kindlaks viisiks, kuidas vaimselt eraldatud ja kosmoses üksildased maised su-relikud võivad pääseda isiksuse eraldatusest ja kõigist selle tagajärgedest, hirmu ja abitusega kaasnevatest tunnetest. Taevariigi vennalikes reaalsustes leiavad Jumala usupojad lõpliku pääsemise oma mina isiklikust ja planeedi tasemel eraldatusest. Jumalat tundev uskuja kogeb universumi tasandil üha enam vaimse ühiskonnastumise ekstaasi ja suurst — kõrguste kodaniku seisust koos tema jumalikuks sihiks oleva täiuslikkuse igavese teostumisega.

5. TEINE KOHTUISTUNG

¹ Kohus tuli uuesti kokku kell pool kuus ja Jeesus viidi kõrvalruumi, kus teda ootas Johannes. Siin valvasid Jeesust Rooma sõdur ja templivalvurid, samal ajal kui kohus sõnastas Pilatusele esitatavaid süüdistusi. Hannas selgitas oma kaaslastele, et jumala teotamise süüdistusel poleks Pilatuse silmis kaalu. Ka Juudas viibis teisel kohtuistungil, kuid ei esinenud tunnistusega.

² See kohtuistung kestis ainult pool tundi ja kui kuulutati välja vaheaeg, et Pilatuse ette minna, oli kohtul valmis kolmeosaline süüdistus Jeesusele surmanuhtluse määramiseks:

³ 1. Jeesus on juudi rahva rikkuja: ta petab rahvast ja õhutab teda mässule;

⁴ 2. ta käskis rahval keelduda keisrile andamist maksimast;

⁵ 3. ta õhutas rahvast reetma keisrit, väites end olevat kuninga ja mingi uue kuningriigi rajaja.

⁶ ¶ Kogu see menetlus oli erakorraline ja täielikus vastuolus juudi seadustega. Seni polnud veel üheski asjas antud kaht ühesugust tunnistust, välja arvatud tunnistus Jeesuse väite kohta, mis puudutas templi hävitamist ja kolme

päevaga uuesti ülesehitamist. Ja isegi selle tunnistuse puhul ei esinenud keegi kaitsekõnega ega küsitud ka Jeesuselt tolle väite tähenduse kohta selgitust.

⁷ Ainus punkt, milles kohus oleks saanud tema üle järjekindlalt kohut mõista, oli jumalateotus, ja isegi selles osas oleks tuginetud täielikult ainult tema enda tunnistusele. Isegi jumalateotuse küsimuses ei toimunud surmaotsuse langetamiseks ametlikku hääletust.

⁸ Nüüd aga julgesid nad sõnastada kolm süüdistust, millega Pilatuse ette minna, polnud ära kuulatud ühtki tunnistajat ja olid nende osas kokku leppinud süüdistatava juuresolekuta. Selle istungi ajal lahkus kolm variseri, kes tahtsid küll Jeesust hävitada, kuid ei soovinud sõnastada temavastaseid süüdistusi ilma tunnistajateta ja süüdistatava enda kohalolekuta.

⁹ Jeesus ei ilmunudki enam Suurkohtu ette. nad ei tahtnud talle silma vaadata, kui otsustasid tema süütu elu üle. Jeesus sai (inimesena) nende ametlikest süüdistustest teada alles siis, kui Pilatus need talle ette luges.

¹⁰ ¶ Kui Jeesus oli Johannese ja valvuritega kõrvalruumis ning kohus oma teist istungit pidas, tulid mõned ülempreestri lossi naised koos sõpradega iseäralikku vangi vaatama ja üks neist küsis: „Kas sa oled messias, Inimese Poeg?” Ja Jeesus vastas: „Kui ma teile seda ütlen, siis te ei usu, ja kui ma teilt küsin, siis te ei vasta.”

¹¹ Samal hommikul kell kuus viidi Jeesus Kaifase majast Pilatuse ette, et too kinnitaks surmaotsuse, mille Suurkohtus oli nii ebaõiglaselt ja korravastaselt määranud.

KOHTUPIDAMINE PILATUSE EES

VEIDI pärast kella kuut tol reede hommikul, 7. aprillil 30. a pKr toodi Jeesus Juudamaad, Samaariat ja Idumead Süüria legaadi otseses alluvuses valitseva Rooma prokuraatori Pilatuse ette. Meistri töid kiniseotult Rooma maavalitseja juurde templivalvurid ja teda saatsid peale apostel Johannese ligikaudu viiskümmend süüdistajat, kelle hulgas olid Suurkohtu liikmed (põhiliselt saduserid), Juudas Iskariot ja ülempreester Kaifas. Hannas Pilatuse ette ei ilmunud.

² Pilatus oli juba magamast tõusnud ja valmis varahommikusi külalisi vastu võtma, sest need, kes olid eelmisel õhtul saanud temalt nõusoleku kasutada Inimese Poja vahistamiseks Rooma sõdureid, olid talle teatanud, et Jeesus tuuakse varakult tema ette. Kohtumõistmine pidi toimuma Antonia kindluse juurde ehitatud pretooriumis, kus Pilatus oma naisega Jeruusalemmas viibides peatus.

³ Ehkki Pilatus viis suurema osa Jeesuse ülekuulamisest läbi pretooriumi saalides, peeti avalik kohtumõistmine väljas peaukseesistel trepiastmetel. Seda tehti järeleandmisena juutidele, kes keeldusid sisenemast paganatele kuuluvasse hoonesse, kus tol paasapühaks valmistumise päeval võidi haputainast kasutada. See oleks rikkunud nende tseremoniaalset puhtust ja takistanud neid osalemast pärastlõunasel tänapäevase õiguse ja nad oleksid pidanud pärast päikeseloojangut läbi tegema puhastustseremooniad, enne kui oleksid võinud paasapäeva õhtusöögil osaleda.

⁴ Ehkki neid juute ei vaevanud südametunnistus, kui nad septsesid Jeesuse surmasaatmist kohtu otsuse alusel, olid nad piinlikult täpsed kõigis tseremoniaalse puhtuse ja traditsioonide järgimise küsimustes. Need juudid pole ainsad, kes on jätnud tunnistamata jumalikkude laadi kõrged ja pühad kohustused, olles samal ajal piinlikult täpsed asjades, millel on nii ajas kui ka igavikus inimeste heaolu seisukohalt tühine tähtsus.

1. PONTIUS PILATUS

¹ Vaevalt oleks Tiberius lasknud Pontius Pilatusel jääda kümneks aastaks Juudamaa prokuraatoriks, kui too poleks olnud väiksemates provintsidest piisavalt hea maavalitseja. Ta oli küll üsna hea haldur, kuid moraalselt arg. Ta polnud inimesena piisavalt suur, et saada aru enda kui juutide maavalitseja ülesande olemusest. Ta ei mõistnud, et heebrealastel on *ehtne* religioon, usk, mille eest nad on valmis surema, ning et miljonid kõikjale üle kogu impeeriumi laiali paisatud juudid peavad Jeruusalemma oma usu pühapäigaks ja austavad Suurkohut kui kõrgeimat kohut maa peal.

² Pilatus ei armastanud juute ja see sügavalt juurdunud viha hakkas avalduma juba varakult. Ühtki teist Rooma provintsi polnud raskem valitseda kui Juudamaad. Pilatus ei saanud juutide juhtimisega seotud probleemidest kunagi täielikult aru ja tegi seepärast juba ametiaja algul terve rea peaaegu saatustlikke ja talle enesele hukutavalt mõjunud vigu. Just need vead andsid juutidele tema üle nii suure

võimu. Kui nad tahtsid tema otsuseid mõjutada, tarvitses neil vaid teda mässuga ähvardada ja Pilatus alistus kohe. See prokuraatori silmanähtav ebakindlus oma seisukohtades ehk moraalse julguse puudumine tulenes põhiliselt sellest, et ta mäletas mitmeid kokkupõrkeid juutidega, mis lõppesid alati tema lüüasaamisega. Juudid teadsid, et Pilatus kardab neid ja tunneb Tiberiuse ees oma positsiooni pärast hirmu, ning kasutasid seda paljudel juhtudel maavalitseja vastu ära.

³ Juudid hakkasid Pilatusesse halvaks panevalt suhtuma mitme kahetsusväärse kokkupõrke tulemusena. Esiteks ei võtnud ta tõsiselt nende sügavalt juurdunud eelarvamust kõigi piltide kui ebajumalakujude suhtes. Seepärast oli ta lubanud oma sõduritel tulla Jeruusalemma, eemaldamata võitluslippudelt keisri pilti, nagu Rooma sõdurid tema eelkäija ajal olid teinud. Viis päeva viibis arvukas juutide delegatsioon Pilatuse juures, anudes teda sõjalippudelt neid kujutisi eemaldama. Pilatus keeldus kategooriliselt palvetäitmast ja ähvardas nad sealsamas tappa. Pilatus ise oli skeptik ega saanud aru, et tugevate usuliste veendumustega inimesed ei kõhkles oma usu eest suremast, ta oli jahmunud, kui juudid rivistusid trotslikult tema lossi ette, kummardusid maani ja saatsid sõna, et on valmis surema. Siis mõistis Pilatus, et ta oli välja tulnud ähvardusega, mida polnud valmis täide viima. Ta alistus, käskis sõduritel Jeruusalemmas pildid lippudelt eemaldada ja leidis end alates sellest päevast olevat suuresti juudi juhtide tujude võimuses, sest nad olid avastanud tema nõrga koha — ähvardamise, julgemata ähvardusi tegelikult täide viia.

⁴ Pilatus otsustas kaotatud prestiiži tagasi võita ja lasi seepärast Jeruusalemmas Herodesse lossi seintele riputada keisri vapikilbid, mida kasutati harilikult imperaatori kummardamiseks. Kui juudid protestima hakkasid, jäi ta endale kindlaks. Aga kui ta keeldus nende proteste kuulda võtmast, esitasid juudid kohe edasikaebuse Rooma ja keiser andis niisama kiiresti korralduse solvavad kilbid eemaldada. Siis hakati Pilatusest veelgi vähem lugu pidama kui enne.

⁵ ¶ Teine talle juutide seas palju ebasoosingut toonud tõik oli see, et ta julges võtta templi varakambrist raha uue veejuhtme ehitamiseks parandamiseks suurte usupühade ajal Jeruusalemma saabuvate miljonite külaliste veega varustamist. Juutide arvates tohtis templi raha välja anda ainult Suurkohus ja nad söimasid lakkamatult Pilatust selle jultunud otsuse pärast. Selle otsuse tõttu puhkes vähemalt kakskümmend mässu ja valati palju verd. Viimane neist tõsisest mässudest lõppes suure rühma galilealaste tapmisega lausa altari ees keset palveldamist.

⁶ ¶ Tähelepanuväärne on see, et ehkki kõikuva meelelaadiga Rooma valitseja ohverdas hirmust juutide ees ja oma isikliku positsiooni kaitsmiseks Jeesuse, kukutati ta lõpuks samaarlaste asjatu tapmise pärast seoses ühe võimule pürginud valemessiaga, kes viis väed Gerisimi mäele,

kuhu tema väitel pidid olema maetud templiriistad. Kui ta pühade nõude peidupaika ei leidnud, nagu oli lubanud, puhkesid ägedad mässud. Selle vahejuhtumi tagajärjel kutsus Süüria legaati Pilatuse Rooma. Sel ajal kui Pilatus oli teel Rooma, Tiberius suri ja Pilatust enam Juudamaa prokuraatoriks ei määratud. Ta ei toibunud kunagi täielikult kahetsusest, et oli nõustunud Jeesuse ristilöömisega. Leidmata uue keisri silmis soosingut, elas ta tagasitõmbunult Lausanne'i provintsis ja sooritas seal hiljem enesetapu.

⁷ ¶ Pilatuse naine Klaudia Procula oli Jeesusest palju kuulnud oma foiniiklasest toatüdrukult, kes uskus taevariigi evangeeliumisse. Pärast Pilatuse surma sai Klaudiast üks silmapaistvamaid rõõmusõnumi levitajaid.

⁸ ¶ Kõigi nende asjaoludega ongi seletatav suur osa tol traagilisel reede ennelõunal toimunud sündmustest. On täiesti arusaadav, miks juudid julgesid Pilatusele oma tahet peale suruda — sundida teda Jeesuse üle kohtupidamiseks kell kuus üles tõusma — ja miks nad ei kõhelnud prokuraatorit ähvardamast, et süüdistavad teda keisri ees reetmises, kui ta julgeb keelduda nende nõudmisest Jeesus surmata.

⁹ Ükski Rooma maavalitseja, kes ei olnud sidunud end iseenese kahjuks juutide valitsejatega, poleks kunagi lubanud verejanulistel usufanaatikutel tappa inimest, kelle ta ise oli tunnistanud nende valesüüdistustest vabaks ja veatuks. Rooma tegi maistes asjades tõsise ja kaugeleulatuva vea, kui saatis Palestiinat valitsema mitte just särava mõistusega Pilatuse. Tiberiusel oleks tulnud lähendada juutide juurde impeeriumi parim provintsihaldur.

2. JEEBUS ILMUB PILATUSE ETTE

¹ Kui Jeesus ja tema süüdistajad olid kogunenud Pilatuse kohtusaali ukse ette, tuli Rooma maavalitseja välja ja küsis kokkutulnutelt: „Milles te seda meest süüdistate?” Saduserid ja nõunikud, kes olid võtnud Jeesuse kõrvaldamise enda peale, olid otsustanud minna Pilatuse ette ja lasta tal Jeesusele langetatud surmaotsus kinnitada, esitamata mingit kindlat süüdistust. Seepärast vastas Suurkohtu esindaja Pilatusele: „Kui see mees ei oleks kurjategija, poleks me teda sinu ette toonud.”

² Kui Pilatus nägi, et nad ei taha Jeesuse vastu süüdistusi esitada, kuigi on tema teada kogu öö Meistri süüasja arutanud, vastas ta neile: „Miks te ise selle mehe üle omaenda seaduste järgi kohut ei mõista, kui te kord ei suuda kindlate süüdistuste osas kokku leppida?”

³ Suurkohtu ametnik vastas Pilatusele: „Seadused ei luba meil inimest surma mõista, kuid see meie rahva rahu rikkujä väärib oma sõnade ja tegude eest surma. Seepärast oleme tulnud sinu ette sellele kohtuotsusele kinnitust saama.”

⁴ See, et Rooma maavalitseja ette tuldi säärase põikleva jutuga, näitab Suurkohtu liikmete pahatahtlikkust ja vaenulikkust Jeesuse suhtes, samuti lugupidamatust Pilatuse õigluse, au ja väärikuse vastu. Missugune jultumus, alamad kodanikud ilmusid oma maavalitseja ette ja küsisid inimesele surmaotsust tema üle õiglaselt kohut mõistmata ja tema vastu isegi kindlaid süüdistusi esitamata!

⁵ Pilatus teadis natuke Jeesuse tööst juutide seas ja oletas, et Meistri vastu esitatud süüdistused võisid olla seotud juutide vaimulike seaduste rikkumisega, seepärast püüdis ta asja arutamist nende enda kohtule tagasi lükata. Samas pakkus Pilatusele rõõmu panna neid avalikult tunnistama, et nad on võimetud kuulutama ja täide viima surmaotsust, ehkki tegu on nende enda rahva esindajaga, keda nad on hakanud põlgama kibeda ja kiiva vihaga.

⁶ ¶ Mõni tund varem, veidi enne keskööd, pärast Rooma sõduritele Jeesuse salaja vahistamiseks loa andmist, oli Pilatus Jeesuse ja tema õpetuste kohta lähemalt kuulnud oma naiselt Klaudialt, kes oli osalt juudi usku pöördunud ja hakkas hiljem kogu südamest Jeesuse evangeeliumisse uskuma.

⁷ ¶ Pilatus oleks tahtnud seda ülekuulamist edasi lükata, kuid nägi, et juutide juhid on kindlalt otsustanud asja lõpule viia. Ta teadis, et on paasapühaks valmistumise ennelõuna ning pealegi reedene päev, mil juudid valmistuvad puhkuseks ja palveldamiseks mõeldud sabbatiks.

⁸ Pilatus tunnetas selgelt juutide lugupidamatut suhtumist ega olnud nõus täitma nende nõudmist Jeesus ilma kohtumõistmiseta surma mõista. Mõne hetke oodanud, et nad vangi vastu süüdistuse esitaksid, ütles ta: „Ma ei mõista seda meest surma ilma kohtuta ega nõustu teda üle kuulama enne, kui olete kirjaliku süüdistuse esitanud.”

⁹ Neid Pilatuse sõnu kuuldes andsid ülempreester ja tema kaaslased kohtuametnikule märku, et too loovutaks Pilatusele Jeesuse vastu esitatud kirjaliku süüdistuse. See kõlas:

¹⁰ ¶ „Suurkohus leidis, et see mees on kurjategija ja meie rahva häirija, sest ta on süüdi järgmistes tegudes:

¹¹ 1. rikub meie rahvast ja õhutab teda mässule;

¹² 2. keelab inimesi keisrile andamit maksta;

¹³ 3. nimetab end juutide kuningaks ja räägib uue kuningriigi rajamisest.”

¹⁴ ¶ Jeesust polnud ühegi süüdistuse osas korrakohaselt üle kuulatud ega süüdi mõistetud. Ta polnud neid süüdistusi varem isegi kuulnud, kuid Pilatus oli ta nüüd pretooriumist valve alt kohale toonud ja nõudis nende süüdistuste kordamist Jeesuse kuuldes.

¹⁵ Süüdistusi kuuldes teadis Jeesus — nagu ka Johannes Sebedeus ja süüdistajad ise — väga hästi, et juutide kohus pole teda neis küsimustes üle kuulanud, kuid Meister ei vastanud nendele valesüüdistustele midagi. Ta ei avanud suud isegi siis, kui Pilatus käskis tal oma süüdistajatele vastata. Kogu selle menetluse ebaõiglus hämmastas Pilatust väga ning Jeesuse vaikimine ja suursugune käitumine jättis talle nii sügava mulje, et ta otsustas vangi saali viia ja ise nelja silma all üle kuulata.

¹⁶ Pilatuse meel oli segaduses, sest ta kartis oma südames juute, kuid tema vaimu erutas väga vaatepilt, kuidas Jeesus seisab majesteetlikult oma verejanuliste süüdistajate ees ja vaatab neid ülalt alla mitte vaikiva põlgusega, vaid tõelise kaastunde ja kurbliku kiindumusega.

3. PILATUS KUULAB JEESUSE ISIKLIKULT ÜLE

¹ Pilatus viis Jeesuse ja Johannes Sebedeuse ühte eramkambrisse, jättis valvurid ukse taha saali, käskis vangil istet võtta, istus ise tema kõrvale ja hakkas talle küsimusi esitama. Pilatus kinnitas Jeesusele kohe algul, et ta ei usu esimest tema vastu esitatud süüdistusepunkti, mille kohaselt ta rikub rahvast ja õhutab mässule. Ta küsis: „Kas sa oled kunagi õpetanud, et tuleb keelduda keisrile andamist maksma?” Jeesus osutas Johannesele ja ütles: „Küsi temalt või mõnelt teiselt inimeselt, kes on mu õpetust kuulnud.” Siis küsitles Pilatus Johannest andami kohta ja Johannes rääkis Meistri õpetusest ning selgitas, et Jeesus ja tema apostlid on maksnud makse nii keisrile kui ka templile. Kui Pilatus oli Johannese ära kuulanud, ütles ta: „Ära kellelegi räägi, et ma sinuga vestlesin.” Ja Johannes ei avaldanud seda mitte kunagi.

² Siis pöördus Pilatus jälle Jeesuse poole, et tema küsitlemist jätkata: „Ja nüüd selle kolmanda sinu vastu esitatud süüdistuse kohta — kas sa oled juutide kuningas?” Et Pilatuse hääles tundus kõlavat siirast huvi, naeratas Jeesus prokuraatorile ja küsis omakorda: „Pilatus, kas sa küsid seda enda või minu süüdistajate nimel?” Selle peale vastas maa-valitseja veidi pahaselt: „Kas ma olen juut? Sinu enda rahvas ja ülempreestrid andsid su üles ja palusid mul sind surma mõista. Ma kahtlen nende süüdistuste paikapidavuses ja püüan üksnes enda jaoks välja selgitada, mida sa oled teinud. Ütle mulle, kas sa oled nimetanud end juutide kuningaks või püüdnud rajada uut kuningriiki?”

³ Siis ütles Jeesus Pilatusele: „Kas sa ei saa aru, et minu kuningriik pole siit maailmast? Kui minu kuningriik oleks siit maailmast, võidelnuks mu jüngrid kindlasti selle eest, et ma juutide kätte ei langeks. Minu siinviibimine sinu ees neis köidikus näitab kõigile inimestele piisavalt selgelt, et mu kuningriik on vaimne valdus, see on usu ja armastuse kaudu Jumala poegadeks saanud inimeste vennaskond. Ja pääsemine on nii paganate kui ka juutide jaoks.”

⁴ „Seega sa oled ikkagi kuningas?” küsis Pilatus. Ja Jeesus vastas: „Jah, ma olen niisugune kuningas ja minu kuningriigiks on minu taevase Isa usupoegade perekond. Selleks ma siia maailma sündisingi, et näidata kõigile inimestele oma Isa ja tunnistada Jumala tõe. Ja ma kuulutan praegugi, et minu häält kuulevad kõik, kes armastavad tõe.”

⁵ Siis ütles Pilatus pooleldi pilkamisi, pooleldi siiralt: „Tõde, mis on tõde — kes seda teab?”

⁶ Pilatus ei suutnud mõista Jeesuse sõnu ega saada aru vaimse kuningriigi olemusest, kuid ta oli nüüd kindel, et vang polnud teinud midagi, mis oleks surma väärt. Ühest Jeesusega vahetatud pilgust piisas Pilatuse veenmiseks, et see leebe ja väsinud, kuid majesteetlik ja sirgeseljaline mees pole mingi metsik ega ohtlik mässaja, kes püüab end Iisraeli ilmalikule troonile upitada. Pilatus arvas, et ta saab mõneti aru, miks Jeesus end kuningaks nimetab, sest ta tundis stoikute õpetusi, kes kuulutasid, et „tark mees on ku-

ningas”. Pilatus oli täiesti veendunud, et Jeesus pole ohtlik ässitaja, vaid lihtsalt kahjutu unistaja, süütu fanaatik.

⁷ Pärast Meistri küsitlemist läks Pilatus ülempreestri ja Jeesuse süüdistajate juurde tagasi ning ütles: „Ma kuulasin selle mehe üle ja ei leia temal mingit süüd lasuvat. Ma ei arva, et teie süüdistused tema vastu paika peavad, minu arvates tuleks ta vabastada.” Kui juudid seda kuulsid, tärkas neis metsik viha ja nad karjusid valjusti, et Jeesus peab surema. Üks Suurkohtu liige astus julgelt Pilatuse kõrvale ning ütles: „See mees kihutab rahvast üles, ta alustas Galileast ja on jätkanud oma tööd kogu Juudamaal. Ta on rahurikkuja ja kurjategija. Kui sa selle nurjatu mehe vabaks lased, kahetsed seda veel kaua.”

⁸ Pilatus oli kitsikuses ega teadnud, mida Jeesusega ette võtta; kuulnud neid ütlemas, et Meister oli alustanud oma tööd Galileas, pidas ta paremaks otsuse tegemise vastutusest kõrvale hoida või vähemalt mõtlemiseks aega võita ning saata Jeesus Herodesse ette, kes oli parasjagu paasapühaks linna tulnud. Pilatus arvas ka, et see samm aitab tal leevendada tema ja Herodesse vahel juba mõnda aega valitsenud vaenu arvukate arusaamatuste pärast kohtualluvussüüdistustes.

⁹ Pilatus kutsus valvurid ja ütles: „See mees on galilealane. Viige ta kohe Herodesse juurde ja kui Herodes on tema üle kuulanud, kandke tulemustest mulle ette.” Ja nad viisidki Jeesuse Herodesse juurde.

4. JEESUS HERODESE EES

¹ Kui Herodes Antipas Jeruusalemmas viibis, peatus ta Herodes Suure vanas Makkabite lossis ning templivalvurid viisidki Jeesuse nüüd selle endise kuninga majja; neile järgnesid Meistri süüdistajad ja üha kasvav rahvahulk. Herodes oli Jeesusest juba ammu kuulnud ja tundis suurt uudishimu. Kui Inimese Poeg tol reede hommikul tema ees seisis, ei meenunud sellele pahelisele idumealasele hetkekski noormees, kes oli Sepphorises tema juurde ilmunud ja palunud ühe üldkasutatava hoone ehitamisel õnnelt surma saanud isale võlgu jäädud raha küsimuses õiglane otsus teha. Herodes ei teadnud, et ta oli Jeesust varem kohanud, ehkki oli tundnud tema pärast suurt muret, kui Jeesuse töö oli keskendunud põhiliselt Galileasse. Nüüd, mil Meister oli Pilatuse ja juudamaalaste valve all, tahtis Herodes teda näha, sest tulevikus polnud temalt enam mingeid probleeme karta. Herodes oli kuulnud palju Jeesuse imetegudest ja lootis tõepoolest, et Meister sooritab mõne imeteo.

² Kui nad Jeesuse Herodesse ette tõid, jahmatas neli-vürsti tema väärikas kuju ning rahulik ja tasakaalukas näoilme. Herodes esitas Jeesusele umbes veerand tundi küsimusi, aga Meister ei vastanud talle. Herodes mõnitas teda ja õhutas sooritama mõnda imetegu, aga Jeesus ei vastanud tema paljudele pärimistele ega reageerinud pilgetele.

³ Seejärel pöördus Herodes ülempreestrite ja saduseride poole ning kuulis nende süüdistuste kohta kõike seda, mida Pilatus oli Inimese Poja väidetavatest pahategudest

kuulda saanud, ja veel enamat. Veendunud lõpuks, et Jeesus ei hakka temaga rääkima ega talle imetegusid sooritama, tegi Herodes mõnda aega Meistri kulul nalja, siis rõivastas ta vanasse kuninglikku purpurrüüsse ja saatis Pilatuse juurde tagasi. Herodes teadis, et tal pole Jeesuse üle Juudamaal mingit võimu. Tal oli küll hea meel, et ta Jeesusest Galileas peagi lõplikult vabaneb, kuid samas rõõmustas, et tema surmamine on just Pilatuse ülesanne. Herodes polnud kunagi täielikult üle saanud hirmust, mis saatis teda pärast Ristija Johannese tapmist. Aeg-ajalt oli Herodes isegi kartnud, et Jeesus on surnuist üles tõusnud Johannes. Nüüd vabanes ta oma hirmust, sest nägi, et Jeesus on inimesena hoopis teistsugune kui otsekohene ja tulihingeline prohvet, kes oli julgenud tema eraelu paljastada ja hukka mõista.

5. JEEBUS PÖÖRDUB TAGASI PILATUSE JUURDE

¹ Kui valvurid olid Jeesuse tagasi Pilatuse juurde toonud, tuli too välja pretooriumi trepile, kuhu oli paigutatud tema kohtunikuiste, kutsus kokku ülempreestrid ja Suurkohtu liikmed ning ütles neile: „Te tõite selle mehe minule, süüdistades teda rahva rikkumises, maksude maksmise keelamises ja enda nimetamises juutide kuningaks. Kuulasin ta üle ega leidnud temal neis asjus süüid olevat. Tegelikult ei saa teda minu arvates milleski süüdistada. Siis saatsin ta Herodese juurde ja nelivürst jõudis ilmselt samale järeldusele, sest ta on mehe meie juurde tagasi saatnud. See mees pole kindlasti teinud mitte midagi, mis surma vääriks. Kui te ikka veel arvate, et teda tuleks karistada, olen nõus teda enne vabaks laskmist piitsutada laskma.”

² Just siis, kui juudid tahtsid kisa tõsta ja Jeesuse vabastamise vastu protestida, tuli pretooriumi ette suur rahvahulk, kes palus Pilatusel paasapüha pidustuste auks mõni vang vabastada. Rooma maavalitsejatel oli tavaks lasta rahval valida mõni vangistatud või süüdi mõistetud inimene, kellele paasapüha puhul armu antaks. Nüüd, mil rahvahulk oli saabunud tema ette vangi vabastamist paluma ja Jeesus oli alles hiljuti olnud rahva silmis suures soosingus, tuli Pilatusele mõte päästa end kimbatuselt ja teha kokkutulnutele ettepanek galilealane paasapüha puhul hea tahte märgina vabaks lasta, sest Jeesus oli nüüd tema kohtu ees kui vang.

³ Kui rahvas trepist üles tungles, kuulis Pilatus neid kellelegi Barabasi nime hüüdvat. Barabas oli tuntud poliitilise kihutustöö tegija, mõrvar ja röövel, preestri poeg, kes oli hiljuti mõrvalt ja röövimiselt tabatud ning Jeeriko teel vahistatud. Selle mehe hukkamine pidi toimuma kohe pärast paasapühapidustusi.

⁴ Pilatus tõusis ja selgitas rahvale, et ülempreestrid on toonud tema juurde Jeesuse ja soovivad teda teatavate süüdistuste alusel surma mõista, kuid tema ei pea meest surma vääriliseks. Pilatus küsis: „Kumma te sooviksite vabastada, kas mõrvar Barabasi või Jeesuse Galileast?” Ja kui Pilatus oli seda küsinud, hüüdsid ülempreestrid ja Suurkohtu nõunikud täiest kõrist: „Barabasi, Barabasi!” Kui rahvas

nägi, et ülempreestrid tahavad Jeesuse hukkamist, ühinesid nemadki Meistri hinge ihkava lärmiga, nõudes valjude hüüetega Barabasi vabastamist.

⁵ Mõne päeva eest oli see rahvahulk seisnud Jeesuse ees aukartuses, kuid rahvas ei austanud meest, kes oli ennast Jumala Pojaks nimetanud, kuid leidis end nüüd ülempreestrite ja valitsejate vangina Pilatuse eest, kes pidi tema elu üle otsustama. Jeesus võis rahva silmis kangelane olla rahavahetajaid ja kauplejaid templist välja ajades, aga mitte vastupanu mitteosutava vangina, kelle üle tema vaenlased kohut mõistavad.

⁶ Pilatus vihastas, kui nägi, et ülempreestrid soovivad armu anda kurikuulsale mõrvarile ja nõuavad karjades Jeesuse verd. Ta nägi nende õelust ja vihkamist ning tajus nende eelarvamuslikkust ja kadedust. Seepärast küsis ta neilt: „Kuidas võisite valida mõrvari elu tolle mehe elu asemel, kelle suurim kuritegu on see, et ta nimetab end ülekanatud tähenduses juutide kuningaks?” Pilatusest polnud tark nii öelda. Juudid olid uhke rahvas, nad allusid tol ajal küll Rooma poliitilisele ülevõimule, kuid lootsid messia tulekule, kes päästaks nad paganate kütkeist suure väe ja hiilgusega. Pilatus ei osanud arvata, kui väga neid pahandas vihje, et seda vagura käitumisega meest, kes oli õpetanud ime-like doktriine ning nüüd vahistatud süüdistatuna surma väärt kuritegudes, tuleks nimetada „juutide kuningaks”. See väide solvas nende silmis kõike, mida nad oma rahva elus pühaks ja austusväärseks pidasid, ja nad tõid kuuldavale vägevad hüüded, et Barabas vabastataks ja Jeesus hukataks.

⁷ Pilatus teadis, et Jeesuse vastu esitatud süüdistused ei pea paika. Kui ta oleks olnud õiglane ja julge kohtunik, siis oleks ta Jeesuse õigeks mõistnud ja vabaks lasknud, aga ta kartis vihaste juutide soovi täitmata jätta. Kui ta seal kõhkles, kas teha seda, mis oli tema kohus, saabus üks sõnumitooja ja tõi talle pitseeritud teate tema naiselt Klaudialt.

⁸ Pilatus andis enda ette kogunenutele märku, et soovib äsja saabunud teate läbi lugeda, enne kui kõnealuse küsimusega jätkab. Ta avas oma naise kirja ja luges: „Palun ära selle süütu ja õiglase mehe Jeesusega midagi ette võta. Kannatasin täna öösel unes tema pärast nii väga.” Klaudia kiri viis Pilatuse täiesti tasakaalust välja ja kohtumõistmine lükati edasi, aga kahjuks andis see juutide juhtidele palju aega rahva seas ringi käia ning veenda inimesi Barabasi vabastamist ja Jeesuse ristilöömist nõudma.

⁹ Lõpuks asus Pilatus taas tema ees seisvat probleemi lahendama ja küsis juutide juhtidelt ning armuandmist taotlevalt rahvahulgalt: „Mida teha sellega, keda nimetatakse juutide kuningaks?” Ja kõik hüüdsid üheskoos: „Löö ta risti! Löö ta risti!” Selle kireva rahvahulga üksmeelne nõue jahmatas Pilatust, seda ebaõiglast ja hirmunud kohtunikku, ning tekitas temas ärevust.

¹⁰ Siis küsis Pilatus uuesti: „Miks te tahate seda meest risti lüüa? Mida ta kurja on teinud? Kes tuleb ja annab tema vastu tunnistuse?” Aga kui rahvahulk kuulis Pilatust Jeesust kaitsmas, hüüdsid nad veel valjemini: „Löö ta risti! Löö ta risti!”

¹¹ Siis pöördus Pilatus taas nende poole küsimusega paasapüha vangi vabastamise kohta: „Ma küsin teilt uuesti, kumma vangi ma teie paasapüha puhul vabastan?” Ja jälle hüüdis rahvahulk: „Anna meile Barabas!”

¹² Siis küsis Pilatus: „Mida ma siis Jeesusega teen, kui vabastan mõrvar Barabasi?” ja rahvas hüüdis jälle kooris: „Löö ta risti! Löö ta risti!”

¹³ Ülempreestrite ja Suurkohtu liikmete otsesel eestvedamisel tegutsev lärmakas nõudlik rahvahulk kohutas Pilatust, siiski otsustas ta teha veel vähemalt ühe katse rahvast vaigistada ja Jeesust päästa.

6. PILATUSE VIIMANE KATSE

¹ Kõiges selles, mis tol reede varahommikul Pilatuse ees toimus, osalesid ainult Jeesuse vaenlased. Tema paljud sõbrad kas ei teadnud veel tema õisest vahistamisest ja varahommikusest kohtumõistmisest või olid peidus, et ka neid ei vahistataks ning Jeesuse õpetustesse uskumise pärast surma ei mõistetak. Rahvahulgas, kes nüüd lärmakalt Meistri surma nõudis, olid ainult tema vihased vaenlased ning kergestimõjutatavad mõtlematud inimesed.

² Pilatus tegi veel ühe katse neis kaastunnet äratada. Kartes vastu astuda sellele eksiteele sattunud ja lärmitsevale hulgale, kes Jeesuse verd nõudis, andis ta juutidest valvuritele ja Rooma sõduritele käsu võtta Jeesus kaasa ja teda piitsutada. See oli iseenesest ebaõiglane ja ebaseaduslik tegu, sest Rooma seaduste kohaselt tuli piitsutada ainult neid, kes olid mõistetud ristsurma. Valvurid viisid Jeesuse selleks katsumuseks pretooriumi lahtisele õuele. Meistri vaenlased ei näinud nuhtlemist pealt, aga Pilatus ise oli selle tunnistajaks ning enne, kui piitsutajad oma halastamatu teotuse lõpetasid, andis ta neile käsu see katkestada ja Jeesus tema ette tuua. Enne kui piitsutajad oma sõlmeliste piitsadega peksuposti külge seotud Jeesuse kallale asusid, panid nad talle taas selga purpurrüü ning pununud kibuvitsaokstest krooni, aetasid selle ta laubale. Ja pistnud talle pihku pilliroovarre kui skeptri, põlvitasid tema ette ja pilkasid teda, hüüdes: „Ole tervitatud, juutide kuningas!” Ja nad sülitasid ta peale ning löid teda kätega näkku. Enne Jeesuse tagasiviimist Pilatuse ette võttis üks neist rookepi tal käest ja lõi sellega vastu tema pead.

³ Siis viis Pilatus veritseva ja haavades vangi rahvahulga ette ning ütles: „Ennäe inimest! Ma ütlen teile veel kord, et me ei leia teda kuritegudes süüdi olevat ning pärast piitsutamist tahaksin mina ta vabaks lasta.”

⁴ Jeesus Naatsaretlane seisis seal vanas kuninglikus purpurrüüs, okaskroon lahket laupa torkimas. Ta näol olid vereplekid ning ta keha oli kannatustest ja kurvastusest küürus. Kuid nende inimeste kalke südameid, kes on täis tugevat emotsionaalset viha ja vaevlevad usuliste eelarvamuste orjuses, ei pehmenda miski. See vaatepilt saatis võimsa õudusvärina läbi tohutu universumi maailmade, kuid ei puudutanud nende südameid, kes olid nõuks võtnud Jeesuse hävitada.

⁵ Meistri armetuse nägemise esimesest okist toibunud, hüüdsid nad veel valjemini ja kauem: „Löö ta risti! Löö ta risti!”

⁶ Nüüd sai Pilatus aru, et tal ei maksa loota nende võimalikule kaastundele. Ta astus ette ja küsis: „Ma näen, et te olete kindlalt otsustanud selle mehe surma saata, aga mida on ta teinud, et surma väärib? Kes nimetab tema kuriteo?”

⁷ Siis astus ülempreester ise ette, läks Pilatuse juurde ja teatas vihasele: „Meil on pühad seadused ja nende seaduste kohaselt peab see mees surema, sest ta on nimetanud end Jumala Pojaks.” Seda kuulates lõi Pilatus veel enam kartma ja mitte ainult juute — meenutades oma naise kirja ja Kreeka jumalaid, kes maa peale tulevad, hakkas ta värisema mõttest, et Jeesus võib olla jumalik isik. Ta andis rahvale märku vaikida, haaras Jeesusel käsivarrest ja viis Meistri tagasi hoonesse, et teda veel kord üle kuulata. Pilatus oli hirmust segaduses, ebausust hämmingus ja rahvahulga kangekaelsusest vaevatud.

7. PILATUSE VIIMANE KÜSITLUS

¹ Pilatus istus hirmust värisedes Jeesuse kõrvale ja küsis: „Kust sa oled tulnud? Kes sa tegelikult oled? Mida see jutt tähendab, et sa oled Jumala Poeg?”

² Jeesus ei suutnud kuidagi vastata sääraسته küsimustele, kui nende esitajaks oli inimesi kartev nõrk kõikuvate seisukohtadega kohtunik, kes oli nii ebaõiglane, et lasi teda piitsutada, ehkki oli kuulutanud ta kõigis kuritegudes süütuks; ja teinud seda enne, kui talle oli korrakohane surmaotsus langetatud. Jeesus vaatas Pilatusele otse silma, aga ei vastanud. Siis küsis Pilatus: „Kas sa keeldud mulle vastamast? Kas sa ei saa aru, et praegu on veel minu otsustada, kas sind vabastada või risti lüüa?” Siis ütles Jeesus: „Sul ei oleks minu üle mingit võimu, kui seda ülaltpoolt ei lubataks. Sa ei saaks Inimese Poja üle mingit võimu rakendada, kui taevane Isa seda teha ei laseks. Aga sina pole nii süüdi, sest sa ei tunne evangeeliumi. Suurem patt on sellel, kes mind reetis, ja sellel, kes mu sinu kätte andis.”

³ See viimane vestlus Jeesusega lõi Pilatuse lõplikult verest välja. Moraalitul argpüksil ja iseloomutul õigusemõistjal lasus nüüd kahekordne koorem — ebausklik hirm Jeesuse ees ja sureliku hirm juutide juhtide ees.

⁴ Pilatus ilmus taas rahva ette ja ütles: „Olen kindel, et see mees on rikkunud ainult ususeadusi. Peaksite ta endaga viima ja tema üle oma seaduste järgi kohut mõistma. Miks te arvate, et mina pean nõustuma tema surmaga, kui ta on sattunud vastuollu teie traditsioonidega?”

⁵ Pilatus oli juba peaaegu valmis Jeesust vabastama, kui ülempreester Kaifas astus ara Rooma kohtuniku juurde ja ütles tema näo ees ähvardavalt sõrme viibutades kogu rahva kuulates vihasele: „Kui sa selle mehe vabastad, pole sa keisri sõber ja ma hoolitsen selle eest, et imperaator kõigest teada saaks.” See avalik ähvardus oli Pilatuse jaoks liig mis liig. Hirm oma isikliku saatuse pärast varjutas nüüd kõik muud kaalutlused ja argpükslik maavalitseja käskis Jeesuse välja kohtutooli ette tuua. Kui Meister seal nende ees seisis, osutas ta temale ja ütles pilkavalt: „Vaadake nüüd oma

kuningat.” Ja juudid vastasid: „Tee talle lõpp. Löö ta risti!” Ja Pilatus küsis suure iroonia ja sarkasmiga: „Kas ma pean teie kuninga risti lööma?” Ja juudid vastasid: „Jah, löö ta risti! Meil pole teist kuningat peale keisri.” Ja nüüd sai Pilatus aru, et tal pole mingit lootust Jeesust päästa, sest ta ei soovinud juute trotsida.

8. PILATUSE TRAAGILINE ALISTUMINE

¹ Siin ta seisis, Inimese Pojaks kehastunud Jumala Poeg. Ta oli vahistatud ilma süüdistust esitamata, teda süüdistati ilma tõenditeta, tema üle oli kohut mõistetud ilma tunnistajateta, teda oli karistatud otsust langetamata ja peagi oli teda surma mõistmas ebaõiglane kohtunik, kes oli tunnistanud, et ta süüalusel mingit süüd ei näe. Kui Pilatus oli Jeesust „juutide kuningaks” nimetades lootnud äratada rahvahulgas patriotismitunnet, siis ebaõnnestus see

tal täielikult. Juudid polnud niisugust kuningat oodanud. Ülempreestrite ja saduseride kuulutus „Meil pole teist kuningat peale keisri” ehmatas isegi mõtlematut rahvahulka, kuid nüüd oli juba liiga hilja Jeesust päästa isegi juhul, kui rahvas oleks söandanud Meistri üritusega kaasa minna.

² ¶ Pilatus kartis rahutusi ja mässu. Ta ei julgenud riskida rahutuste puhkemisega Jeruusalemmas paasapäeva ajal. Ta oli hiljuti keisrilt noomituse saanud ega tahtnud enam riskida. Rahvahulk tervitas Barabase vabastamiskäsku rõõmuhõisetega. Pilatus lasi tuua pesukausi ja vett ning pesi sealsamas rahva ees oma käed puhtaks, öeldes: „Mina pole selle mehe vere valamises süüdi. Teie olete otsustanud, et ta peab surema, kuid mina pole temal mingil süüd leidnud. Hoolitsege ise selle eest. Sõdurid viivad ta kohale.” Ja rahvas hõiskas, vastates: „Langegu tema veri meie ja meie laste peale.”

VAHETULT ENNE RISTILÖÖMIST

KUI Jeesus ja tema süüdistajad olid Herodese juurde minemas, pöördus Meister apostel Johannes poole ja ütles: „Johannes, sa ei saa minu heaks enam midagi teha. Mine mu ema juurde ja too ta siia, et ta enne mu surma mind näeks.” Meistri palvet kuulnud, oli Johannesle küll vastumeelt teda vaenlaste sekka üksi jätta, kuid ta kiirustas Betaaniasse, kus surnuist üles äratatud Laatsaruse õdede Marta ja Maarja majja oli ootama kogunenud kogu Jeesuse pere.

² Sõnumitoojad olid hommikul mitu korda Martale ja Maarjale kohtumõistmise käigu kohta uudiseid toonud. Kuid Jeesuse perekond jõudis Betaaniasse alles mõni minut enne seda, kui Johannes saabus Meistri sooviga näha enne surma oma ema. Kui Johannes Sebedeus oli neile rääkinud kõigest, mis pärast Jeesuse kesköist vahistamist oli juhtunud, läks Maarja kohe Johannesega kaasa oma vanimat poega vaatama. Selleks ajaks kui Maarja ja Johannes linna jõudsid, oli Jeesus Rooma sõdurite saatel, kes pidid ta risti lööma, juba Kolgatale jõudnud.

³ Kui Jeesuse ema Maarja asus koos Johannesega teele, et oma poega näha, keeldus ka Meistri õde Rutt ülejäänud pereliikmetega maha jäämast. Et ta oli kindlalt otsustanud oma emaga kaasa minna, ühines temaga ka vend Juudas. Ülejäänud perekonnaliikmed jäid Betaaniasse Jaakobuse hoole alla ning Taavet Sebedeuse sõnumitoojad tõid neile peaaegu iga tund teateid selle kohta, kuidas nende vanima venna Jeesus Naatsaretlaste surmasaatmisega seotud kohutavad toimingud kulgevad.

1. JUUDAS ISKARIOTI LÖPP

¹ Jeesuse ülekuulamine Pilatuse ees lõppes reede hommikul kella poole kaheksa paiku, kui Meister anti Rooma sõdurite valve alla, kes pidid ta risti lööma. Niipea kui roomlased Jeesuse enda hoolde võtsid, läks juudi valvurite kapten oma meestega templi keskusesse. Ülempreester ja tema Suurkohtu liikmetest kaaslased tulid kohe valvurite kannul ning siirdusid otse oma tavalisse kooskäimispaika, templi tahutud kividest saali. Siin ootasid neid ees paljud teised Suurkohtu liikmed, kes tahtsid teada, mis Jeesusega oli tehtud. Kui Kaifas parajasti Jeesuse ülekuulamisest ja süüdimõistmisest Suurkohtule aru andis, ilmus nende ette Juudas, kes nõudis tasu oma osa eest Meistri vahistamises ja surmamõistmises.

² Kõik need juudid jäleestasid Juudast, nad suhtusid reeturisse ülima põlgusega. Kogu Jeesuse üle toimunud kohtumõistmise aja Kaifase ja hiljem Pilatuse ees oli Juudas oma reeturliku käitumise pärast südametunnistusepiinu tundnud. Ja tasapisi hakkasid kahanema ka tema ootused tasu suhtes, mida ta Jeesuse äraandjana oma teenete eest lootis saada. Talle ei meeldinud juudi ametimeeste jahedus ja tõrjusus, ent ta lootis siiski oma argpüksliku käitumise eest heldesti tasutud saada. Ta ootas, et teda kutsutaks Suurkohtu täiskogu ette, kus ta kuuleks ülistusi ja kohaseid

austusavaldusi teene eest, mis ta enda arvates oma rahvale oli osutanud. Seepärast võib ette kujutada selle enesekeske reeturi suurt üllatust, kui ülempreestri teener koputas talle õlale, kutsus ta saalist välja kõrvale ja ütles: „Juudas, mind määrati sulle Jeesuse reetmise eest tasuma. Siin on su palk.” Ja seda öeldes andis Kaifase teener Juudale koti kolmekümne hõbeseekliga — mis oli tol ajal hea ja terve orja hind.

³ Juudas oli vapustatud, lausa sõnatu. Ta tormas tagasi, et saali siseneda, kuid uksehoidja tõkestas tal tee. Ta tahtis Suurkohtu poole pöörduda, aga teda ei lastud sisse. Juudas ei suutnud uskuda, et need juudi valitsejad lasid tal oma sõbrad ja oma Meistri reeta ning pakkusid seejärel tasuks kolmekümnet hõbeseeklit. Ta tundis end alandatuna, tema illusioonid olid purustatud ja ta oli ülimalt rusutud. Ta lahkus templist otsekui transis. Rahakoti poetas ta automaatselt oma sügavasse taskusse, samasse taskusse, kus ta oli nii kaua hoidnud kotti apostlite rahaga. Ja ta järgnes läbi linna rahvahulgale, kes oli teel ristilöömist vaatama.

⁴ Juudas nägi kaugelt, kuidas rist, millele Jeesus oli naelutatud, üles tõsteti, ning seda näinud, tormas templisse tagasi, trügis jõuga uksehoidjast mööda Suurkohtu ette, kes ikka veel oma istungit pidas. Reetur oli peaaegu hingetu ja suures segaduses, kuid suutis veel kogelda: „Ma olen patustanud, sest olen reetnud süütu vere. Te olete mind solvanud. Olete pakkunud mulle tasuks minu teo eest raha — ühe orja hinna. Ma kahetsen, et seda tegin; siin on teie raha. Ma tahan sellest süüst vabaneda.”

⁵ Kui juutide valitsejad Juuda sõnu kuulsid, irvitasid nad tema üle. Üks neist, kes istus Juuda lähedal, andis talle märku saalist lahkuda, sõnades: „Roomlased on sinu Meistri juba hukanud, miks peaks sinu süü meid huvitama? Hoolitse selle eest ise — ja tee, et minema saad!”

⁶ Suurkohtu saalist lahkudes võttis Juudas kotist kolmkümmend hõbeseeklit ja viskas need templipõrandale laiali. Templist lahkudes oli äraandja lausa endast väljas. Juudas oli aru saamas patu tõelisest olemusest. Kadunud oli kogu selle pahateo võlu ja lumm ning joobumus sellest. Nüüd seisis pahategija üksi, silmitsi oma illusioonid kaotanud ja pettunud hinge kohtuotsusega. Patu sooritamine oli lummas ja seiklusrikas, kuid nüüd tuli tal olla vastakuti selle tagajärgjega — paljaste ja ebaromantiliste faktidega.

⁷ Kunagine maapealse taevariigi saadik kõndis nüüd Jeruusalemma tänavail hüljatuna ja üksi. Tema ahastus oli meeletu ja peaaegu täielik. Ta eksles läbi linna välja-poole linnamüüre, Hinnomi oru kohutavasse üksildusse, kus ronis järskudest kaljudest üles, võttis oma rüütl võõ, sidus selle ühe otsa väikese puu külge ja teise oma kaela ümber ning hüppas kuristikku. Enne kui ta suri, andis tema närviliste käte seotud sõlm järele ja äraandja keha purunes vastu teravaid kaljunukke.

2. MEISTRI SUHTUMINE

¹ Kui Jeesus vahistati, teadis ta, et tema töö maa peal sureliku inimesena on lõpule jõudnud. Ta sai selgesti aru, missugust surma sureb, ja tema üle peetava niinimetatud kohtumõistmise üksikasjad huvitasid teda vähe.

² Enne Suurkohtu liikmete poolt korraldatud kohtuistungit keeldus Jeesus valet vandunud tunnistajate tunnistustele vastamast. Temalt saadi alati vastus ainult ühele küsimusele, olenemata sellest, kas selle oli esitanud sõber või vaenlane — küsimusele, mis puudutas tema maise missiooni olemust ja jumalikkust. Kui talt küsiti, kas ta on Jumala Poeg, vastas ta alati. Uudishimuliku ja õela Herodes juuresolekul keeldus ta visalt suud avamast. Pilatuse ees rääkis ta vaid siis, kui tema sõnad võisid aidata Pilatusel või mõnel teisel siiral inimesel paremini tõde ära tunda. Jeesus oli oma apostlitele õpetanud, et pärleid sigade ette heita on asjatu, ja nüüd julges ta oma õpetust ka tegekluses rakendada. Tema käitumine neil hetkedel oli parim näide inimloomuse kannatlikust alistuvusest, millega liitus jumaliku olemuse majesteetlik vaikus ja pühalik väarikus. Ta oli täiesti valmis arutama Pilatusega kõiki küsimusi, mis olid seotud tema vastu esitatud poliitiliste süüdistustega — ükskõik millist küsimust, mis tema arvates maavalitseja pädevusse kuulus.

³ Jeesus oli veendunud, et Isa soovis tema alistumist kõigi teiste surelike loodudolendite kombel inimeste maailmas loomulikule ja tavapärasele sündmusteahelale, ning keeldus seepärast rakendamast oma sotsiaalselt lühinägelike ja vaimupimedate kaassurelike intriigide tagajärgede mõjutamiseks isegi oma puhtinimlikku veenmisoskust. Jeesus küll elas ja suri Urantial, aga kogu tema inimlik elutee oli algusest lõpuni vaatepilt, mis pidi mõjutama ja õpetama kogu tema loodud ja katkematult alal hoitud universumi.

⁴ ¶ Need lühinägelikud juudid nõudsid sündsusetu larmakusega Meistri surma, seevastu tema seisis seal kohutavas vaikus ühe rahva — tema enda maise isa rahva — surmastseeni jälgides.

⁵ ¶ Jeesus oli omandanud iseloomu, mis suutis jätkuvate tarbetute solvangutega silmitsi seistes meelerahu säilitada ja oma väarikuse maksuma panna. Teda ei hirmutanud miski. Kui Hannase teener teda algul ründas, märkis ta ainult, et tuleks kutsuda tunnistajad, kes korrakohaselt tema vastu tunnistaksid.

⁶ Niinimetatud kohtumõistmist Pilatuse ees algusest lõpuni pealt vaadanud taevaväed pidid kirjeldama seda kogu universumile kui stseeni „Pilatus Jeesuse kohtu ees”.

⁷ Kui Kaifase ees olid kõik valetunnistused kokku varisenud, ei kõhelnud Jeesus vastamast ülempreestri küsimusele, tunnistades ise seda, mille alusel nad tahtsid teda jumalateotuses süüdi mõista.

⁸ Meister ei ilmutanud Pilatuse heasoovlike, kuid loidude katsete vastu teda vabastada kordagi vähimatki huvi. Ta tundis Pilatusele tõesti kaasa ja püüdis siiralt tema tumedat meelt valgustada. Kõigisse Rooma maavalitseja üleskutsetesse, et juudid loobuksid Jeesuse vastu esitatud

kuriteosüüdistustest, suhtus ta täiesti ükskõikseks. Kogu selle kurva katsumuse aja käitus ta lihtsa väarikuse ja tagasihoidliku majesteetlikkusega. Ta ei pannud kahtluse alla isegi oma tulevaste mõrvarite siirust, kui need küsisid, kas ta on „juutide kuningas”. Vaid väga väheste täpsustustega võttis ta selle nimetuse omaks, teades, et ehkki nad on otsustanud ta tagasi lükata, jääb tema nende rahva viimaseks tõeliseks juhiks, ja just vaimses mõttes.

⁹ Jeesus ei rääkinud nende kohtuistungite ajal peaaegu midagi, kuid tema vähestest sõnadest piisas, et näidata kõigile surelikele, milline täiuslik inimloomus võib välja kujuneda partnerluses Jumalaga, ja ilmutada kogu universumile, kuidas Jumal saab avalduda loodud-olendi elus, kui loodud-olend tõesti otsustab Isa tahet täita ja elava Jumala aktiivseks pojaks saada.

¹⁰ Tema armastuse teadmatute surelike vastu tõi täielikult esile kannatlikkus ja suur enesevalitsemine tooreste sõdurite ja mõtlematute teenrite pilgete, hoopide ja tõuge all. Ta isegi ei vihanud, kui nad ta silmad kinni sidusid ja teda näkku lüües pilkavalt hüüdsid: „Kuuluta meile, kes see oli, kes sind löi.”

¹¹ Pilatus ei teadnud isegi oma sõnades sisalduva töö määra, kui ta Jeesust pärast piitsutamist rahvahulga ette tuues hüüdis: „Ennäe inimest!” Hirmust haaratud Rooma maavalitseja ei osanud tõesti aimata, et universum vaatas sel hetkel hinge pidades seda ainulaadset vaatepilti oma armastatud Suveräänist, kes pidi taluma oma pimestatud ja allakäinud surelike alamate mõnituste ja hoopide alandust. Ning Pilatuse sõnad kajasisid kõikjalt Nebadonist tagasi: „Ennäe Jumalat ja inimest!” Sellest päevast saadik on loendamatud miljonid vaadanud seda inimest ja Havona Jumal, universumite universumi kõrgeim valitseja, peab meest Naatsaretist selle aja ja ruumi kohaliku universumi surelike loodud-olendite ideaaliks. Kogu oma võrratu elu ilmutas ta alati inimesele Jumalat. Nüüd, neis oma sureliku elujärgu viimastes episoodides ja sellele järgnenud surmas ilmutas ta uuesti ja liigutavalt inimest Jumalale.

3. USALDUSVÄÄRNE TAAVET SEBEDEUS

¹ Varsti pärast seda, kui Jeesus oli pärast ülekuulamist Pilatuse ees Rooma sõduritele üle antud, kiirustas templivalvurite salk Ketsemani Meistri poolehoidjaid laiali ajama või vahistama. Ent poolehoidjad olid juba ammu enne nende saabumist laiali läinud. Apostlid olid taandunud valitud peidupaikadesse, kreeklased hargnenud erinevatesse Jeruusalemma kodudesse; ka ülejäänud jüngrid olid kadunud. Taavet Sebedeus oligi arvanud, et Jeesuse vaenlased tulevad tagasi, seepärast viis ta juba varakult viis-kuus telki jäärakust üles kohta, kus Meister oli nii sageli omaette palvetamas ja palveldamas käinud. Ta tahtis siin peidus olla ja samal ajal oma sõnumitoojate keskust või koordineerimispunkti pidada. Vaevalt oli Taavet laagrist lahkunud, kui saabusidki templivalvurid. Leidmata kedagi eest, leppisid nad laagri mahapõletamisega ja kiirustasid templisse tagasi. Nende ettekannet kuuldes tõdes Suurkohus rahuloluga, et Jeesuse poolehoidjad on hirmunud ja alistunud

ega ole mingit ohtu, et puhkeb mäss või Jeesust püütakse hukkajate käest päästa. Lõpuks ometi said nad kergemalt hingata ja nii läksid nad laiali, igauks oma teed, paasapühaks valmistuma.

² Niipea kui Pilatus oli Jeesuse Rooma sõduritele ristilöömiseks üle andnud, kiirustas üks sõnumitooja Ketsemani sellest Taavetile teatama ja viie minuti pärast olid jooksjad juba teel Betsaidasse, Pellas, Filadelfiasse, Siidonisse, Sekkemisse, Hebronisse, Damaskusesse ja Aleksandriasse. Ning need sõnumitoojad viisid kõigile teate, et roomlased löövad juudi juhtide tungival nõudmisel Jeesuse risti.

³ Kogu selle traagilise päeva saatis Taavet umbes iga poole tunni tagant sõnumitoojatega apostlitele, kreeklastele ja Betaaniasse Laatsaruse majja kogunenud Jeesuse maisele perele teateid, kuni lõpuks läks teele teade, et Meister on hauda süngitatud. Kui nad lahkusid uudisega, et Jeesus on maetud, lubas Taavet oma kohalike jooksjate rühma paasapüha ja sabaatit pidama ning puhkama, käsides neil tulla pühapäeva hommikul vaikselt tema juurde Nikodeemose majja, kuhu ta kavatses Andrease ja Siimon Peetrusega mõneks päevaks varjuda.

⁴ See iseäraliku mõttelaadiga Taavet Sebedeus oli ainus Jeesuse juhtivatest jüngritest, kes kaldus Meistri väidet, et ta sureb ja „tõuseb kolmandal päeval jälle üles”, sõna-sõnalt ja iseenesestmõistetavana võtma. Taavet oli kunagi kuulnud Meistrit seda ennustamas ning et ta võttis kõike sõna-sõnalt, tegi ta nüüd ettepaneku koguda oma sõnumitoojad pühapäeva varahommikul Nikodeemose majja kokku, et nad oleksid käepärast ja saaksid uudist Jeesuse surnuist ülestõusmisest kohe levitama asuda. Taavet avastas varsti, et ükski Jeesuse poolehoidja ei looda, et ta nii ruttu haust tagasi pöördub, seepärast rääkis ta oma usust vähe ja teavitas kogu sõnumitoojate väe kokkukoondamisest pühapäeva varahommikuks ainult jooksjaid, kes olid saadetud reede ennelõunal kaugematesse linnadesse ja uskujate keskustesse.

⁵ Nii pidasid Jeruusalemma ja selle ümbrusesse laiali paisatud Jeesuse poolehoidjad tol ööl paasapüha ja jäid ka järgmisel päeval igauks omaette.

4. ETTEVALMISTUSED RISTILÖÖMISEKS

¹ Kui Pilatus oli rahvahulga ees oma käed puhtaks pesnud, püüdes nii pääseda süüst, et oli lasknud süütu mehe risti lüüa, sest kartis juudi valitsejate kätsemisele vastu astuda, käskis ta Meistri Rooma sõduritele üle anda ning nende kaptenil Jeesus kohe risti lüüa. Saanud Jeesuse enda valve alla, viisid sõdurid Meistri tagasi pretooriumi õue, võtsid tal Herodesese antud rüü seljast ja riietasid ta tema enda rõivastesse. Sõdurid pilkasid ja mõnitasid teda, kuid füüsiliselt enam ei nuhelnud. Nüüd oli Jeesus Rooma sõdurite seas üks. Ta sõbrad varjasid end, ta vaenlased olid oma teed läinud, isegi Johannes Sebedeust polnud enam tema kõrval.

² Veidi pärast kaheksat andis Pilatus Jeesuse sõduritele üle ja natuke enne üheksat asuti teele ristilöömispaika. Selle enam kui poole tunni pikkuse teekonna vältel ei lausunud Jeesus sõnagi. Suure universumi haldusasjad olid peaaegu seiskunud. Gabriel ja Nebadoni tähtsaimad valitsejad olid kas Urantiale kogunenud või jälgisid mujal tähelepanelikult peainglite ettekandeid, püüdes hoida end kursis sellega, mis juhtub Urantial Inimese Pojaga.

³ Selleks ajaks kui sõdurid olid valmis koos Jeesusega Kolgatale minema, oli Meistri ebatavaline meelerahu ja erakordne väärikus, tema kaebusteta vaikimine, neile muljet avaldanud.

⁴ Viivituse enne Jeesusega ristilöömispaika teele asumist oli põhjustatud kapteni viimasel hetkel tehtud otsus võtta kaasa ka kaks surmamõistetud röövli; Rooma kapten arvas, et kui Jeesus sel hommikul risti lüüakse, siis võivad need kaks koos temaga surra, ootamata paasapüha pidustuste lõppu.

⁵ Niipea kui röövlid olid ette valmistatud, viidi nad õuele, kus nad üksisilmi Jeesust vaatasid, üks neist nägi teda esimest korda, teine aga oli teda sageli kõnelemas kuulnud, nii templis kui ka palju varem Pella laagris.

5. JEESUSE SURMA SEOS PAASAPÜHAGA

¹ Jeesuse surmal pole juutide paasapühaga otsest seost. Meister andis, tõsi küll, oma lihaliku elu sellel päeval, juutide paasapühaks valmistumise päeval, peaaegu samal ajal paasalammaste ohverdamisega templis. Ent see kokkusattumus ei tähenda, et Inimese Poja surm maa peal oli kuidagi seotud juutide ohverdamiskorraga. Jeesus oli juut, kuid Inimese Pojana maailmade surelik. Eelpool kirjeldatud sündmused, mis viisid Meistri ristilöömistunnini, näitavad piisavalt selgesti, et tema surm sel ajal oli täiesti loomulik inimeste juhitud asjadekäik.

² See oli inimene, mitte Jumal, kes kavandas ja viis läbi Jeesuse hukkamise ristil. Tõsi, Isa keeldus küll sekkumast inimlike sündmuste kulgu Urantial, kuid Paradiisi-Isa ei käskinud ega nõudnud oma Poja surma, nii nagu see maa peal toimus. Jeesus oleks pidanud igal juhul varem või hiljem mingil moel oma surelikust kehast, lihalikust elust loobuma, aga ta oleks võinud seda teha loendamatu muudel viisidel, pidamata surema ristil kahe röövli vahel. Kõik see oli inimeste, mitte Jumala tegu.

³ Ristimise ajaks oli Meister juba omandanud maa peal ja lihas talle vajaliku kogemuse, mis oli tarvilik tema seitsmenda ja viimase universumiannetumise lõpuleviimiseks. Selleks ajaks oli Jeesuse maapealne ülesanne täidetud. Kogu tema hilisem elu ja isegi surm oli tema puhtisiklik hooldekandetöö selle ja teiste maailmade surelike loodud-olendite heaoluks ja ülendamiseks.

⁴ Heade sõnumite evangeelium, mille järgi inimene võib usu kaudu saada vaimus teadlikuks endast kui Jumala pojast, ei sõltu Jeesuse surmast. Meistri surm on küll taevariigi evangeeliumile tohutult valgust heitnud, kuid ta elu tegi seda veel enam.

⁵ Kõik, mis Inimese Poeg maa peal ütles või tegi, kaunistas suuresti õpetust sellest, et inimene on Jumala poeg ja et kõik inimesed on vennad. Kuid need Jumala ja inimeste vahelised tähtsad suhted sisalduvad juba universumi tõsiasjades, et Jumal armastab oma loodud-olendeid ja et tema jumalikud Pojad on loomuomaselt armulikud. Need inimese ja tema Looja vahelised liigutavad ja jumalikult kaunid suhted selles maailmas ja kõigis muudes maailmades üle kogu universumite universumi on olemas olnud igavesti ega sõltu mitte mingil moel aeg-ajalt toimuvatest Jumala Loojate-Poegade annetumistest, kes võtavad endale nende loodud intellektide olemuse ja kuju osana hinnast, mida nad peavad maksma piiramatul suveräänsusel lõpliku saavutamise eest oma kohalikes universumites.

⁶ Taevane Isa armastas maailma surelikku inimest enne Jeesuse elu ja surma maa peal täpselt sama palju kui pärast seda inimese ja Jumala partnerluse transtsendentset ilmutust. See Nebadoni Jumala Urantial inimesena kehastumise vägev toiming ei saanud täiustada igavest, lõpmatut ja kõikset Isa, ent see rikastas ja valgustas kõiki teisi Nebadoni universumi haldajaid ja loodud-olendeid. Taevane Isa ei armasta meid Miikaeli annetumise tõttu rohkem, küll

aga kõik teised taevased intellektiolenid. Ning seda seepärast, et Jeesus mitte ainult ei ilmutanud Jumalat inimesele, vaid ta ilmutas uuesti ka inimest Jumalatele ja universumite universumi taevastele intellektiolenditele.

⁷ Jeesus ei surnud ohvrina patu lunastamiseks. Ta ei lepitanud mingit inimsoo sünnipärast moraalist süüd. Inimsool pole Jumala ees niisugust süüd. Süü puudutab puhtisiklikku pattu ja teadlikku, tahtlikku mässu Isa tahte ja tema Poegade valitsemise vastu.

⁸ Jumala Paradiisi-Poegade annetumiskaval pole patu ja mässuga mingit seost, ehkki meile näib, et päästmiskava on annetumiskava ajutine osa.

⁹ Jumal oleks Urantia surelikud päästnud täpselt sama tõhusalt ja eksimatu kindlusega, kui teadmatute surelike julmad käed poleks Jeesust surmanud. Kui maapealsed surelikud oleksid võtnud Meistri meelsasti vastu ja ta oleks lahkunud Urantialt oma lihalikku elu vabatahtlikult loovutades, siis poleks see kahjustanud Jumala armastuse ja Poja halastuse — Jumala poja seisuse — fakti. Teie, surelikud, olete Jumala pojad, ja selle tõe muudab teie tegelikuks isiklikuks kogemuseks ainult üks asi, teie vaimust sündinud usk.

Kui kaks teeröövli oli valmis seatud, asusid sõdurid tsentuurio juhtimisel ristilöömispaika teele. Neid kahteist sõdurit juhtiv tsentuurio oli seesama kapten, kes oli viinud Rooma sõdurid eelmisel ööl Ketsemani Jeesust vahistama. Rooma kombe kohaselt määrati iga ristilöödava saatjaks neli sõdurit. Kaht röövli piitsutati korrakohaselt enne nende ristilöömist, Jeesus aga enam ihunuhtlust ei saanud: kapten ilmselt arvas, et teda on juba enne süüdimõistmist piisavalt piitsutatud.

² Kaks koos Jeesusega ristilöödud röövli olid Barabasi kaaslased, keda oleks hiljem hukatud koos nende juhiga, kui Pilatus poleks talle paasapäha puhul armu andnud. Seega löödi Jeesus risti Barabasi asemel.

³ See, mis Jeesusega nüüd pidi toimuma, tema ristisurm, toimus tema enda vabal tahtel. Ta oli seda sündmust ette ennustades öelnud: „Isa armastab ja toetab mind, sest ma olen valmis oma elu andma. Aga ma võtan selle uuesti tagasi. Mitte keegi ei saa minult mu elu võtta — ma annan selle ise ära. Mul on õigus see ära anda ja õigus see tagasi võtta. Sain selleks korralduse oma Isalt.”

⁴ Just enne kella üheksat tol hommikul viisid sõdurid Jeesuse pretooriumist Kolgata teele. Neile järgnesid paljud, kes salaja Jeesusele kaasa tundsid, kuid enamik neist vähemalt kahesajast inimesest olid kas tema vaenlased või uudishimulikud logelejad, kes tahtsid lihtsalt ristilöömise nägemise vapustust nautida. Jeesuse ristisurma läksid vaatama ainult mõned juutide juhid. Teades, et Pilatus on Meistri Rooma sõduritele üle andnud ning et ta on surma määratud, pidasid nad templis koosolekut, et arutada, mida teha tema poolehoidjatega.

1. KOLGATA TEEL

¹ Enne pretooriumi õuelt lahkumist seadsid sõdurid Jeesuse õlgadele risti põikpuu. Tava kohaselt pidi hukkamõistetud risti põikpuu ise ristilöömispaika viima. Ta ei pidanud kandma tervet risti, vaid ainult selle lühemat osa. Kolme risti püsttalad olid juba Kolgatale viidud ning sõdurite ja vangide kohale jõudes kindlalt maasse kinnitatud.

² Kombekohaselt kõndis rongkäigu ees kapten, kes hoidis käes väikesi valgeid tahvleid, millele olid sõetükiga kirjutatud kurjategijate nimed ja kuriteod, mille eest nad olid süüdi mõistetud. Kahe röövli tahvlitel oli kirjas vaid nimi ja selle all sõna „Teeröövel”. Tavakohaselt löödi tahvel pärast ohvri risttalale naelutamist ja püsttalale paigaleseadmist risti tippu kurjategija pea kohale, et kõik pealtnägijad teaksid, missuguse kuriteo eest süüdimõistetud on risti löödud. Jeesuse risti teksti kandis tsentuurio ja sellele oli Pilatus ise ladina, kreeka ja aramea keeles kirjutanud „Jeesus Naatsaretlane — juutide kuningas”.

³ Mõned juudi ametiisikud, kes viibisid juures, kui Pilatus seda teksti kirjutab, protestisid ägedalt selle vastu, et Jeesust „juutide kuningaks” nimetatakse. Aga Pilatus tuletas neile meelde, et see oli üks süüdistustest, mille eest ta

surma mõisteti. Kui juudid nägid, et neil ei õnnestu Pilatuse meelt muuta, palusid nad vähemalt kirjutada „Tema ütles: „Mina olen juutide kuningas.”” Aga Pilatus ei andnud järele, ta ei muutnud oma teksti. Edasistele palvetele vastas ta ainult: „Mida olen kirjutanud, seda olen kirjutanud.”

⁴ Harilikult mindi Kolgatale pikimat teed mööda, et süüdimõistetud kurjategijat näeksid paljud inimesed, kuid tol päeval valiti kõige otsem tee Damaskuse väravani, mis viis linnast välja põhja poole, ja seda teed mööda minnes jõutigi varsti Kolgatale, Jeruusalemma ametlikku ristilöömispaika. Kolgata taha jäid rikaste villad ja teisel pool teed olid paljude jõukate juutide hauad.

⁵ ¶ Ristilöömine ei olnud juutide karistusviis. Nii kreeklastel kui ka roomlastel olid selle hukkamisviisi õppinud foiniiklastelt. Isegi Herodes ei hakanud kogu oma julmuse juures ristilöömist kasutama. Roomlased ei löönud kunagi risti Rooma kodanikke, see häbistav surm sai osaks ainult orjadele ja alistatud rahvastele. Jeruusalemma piiramise ajal, mis toimus täpselt nelikümmend aastat pärast Jeesuse ristilöömist, kaeti kogu Kolgata mitme tuhande ristiga, millel hukkusid päev päeva järel juudi rahva õied. See oli tolle päeva külvi tõeliselt kohutav lõikus.

⁶ ¶ Kui surmarongkäik Jeruusalemma kitsaid tänavaid mööda edasi liikus, ei suutnud paljud õrnasüdamelised juudi naised, kes olid kuulnud Jeesuse virgutavaid ja kaastundlikke sõnu ning teadsid tema armastavast elutööst, hoiduda pisaratest, kui nägid teda nii autusse surma viidavat. Paljud naised nutsid ja halasid tema möödudes. Aga kui mõni neist tihkas talle järgneda ja tema kõrval käia, pööras Meister pead ja ütles: „Jerusalemma tütre, ärge nutke minu pärast, nutke pigem iseenda ja oma laste pärast. Minu töö on juba peaaegu tehtud — varsti lähen ma oma Isa juurde —, aga Jeruusalemmal algavad nüüd kohutavad hädaajad. Vaata, tulevad päevad, mil te peate ütleva: õndsad on viljatud ja need, kelle rinnad pole kunagi oma lapsi imetanud. Neil päevil te palvetate veel selle eest, et mägede kaljud teie peale langeksid, et teid päästetaks teie kohutavatest hädadest.”

⁷ Need Jeruusalemma naised olid tõesti vaprad, et näitasid julgelt välja oma osavõtlikkust Jeesuse suhtes, sest ristilöömisele viidava vastu sõbralikkuse ilmutamine oli rangelt keelatud. Käratseval rahvamassil oli lubatud süüdimõistetut mõnitada, pilgata ja naeruvääristada, kuid polnud lubatud väljendada mingit kaastunnet. Jeesus oli küll tänulik nende kaastundeavalduste üle sel tumedal tunnil, mil ta sõbrad olid peidus, kuid ei tahtnud, et heasüdamlikud naised tõmbaksid endale kaela võimude rahuolematuse, sõandades tema vastu osavõtlikkust ilmutada. Jeesus mõtles nüüdki väga vähe enda peale, vaid rohkem Jeruusalemma ja kogu juudi rahvast ees ootavate kohutavalt traagiliste päevade peale.

⁸ Meister astus ristilöömisele väga väsinud sammul, ta oli äärmiselt kurnatud. Pärast viimset õhtusöömaaga Eelija Markuse majas ei olnud ta saanud ei süüa ega juua, tal polnud lastud ka hetkegi magada. Peale selle oli kuni tema süüdimõistmise tunnini toimunud üks kohtuistung teise järel, rääkimata julmast piitsutamisest, millega olid kaasnud füüsilised kannatused ja verekaotus. Kõigele sellele lisandus äärmine meeleängistus, suur vaimne pinge ja kohutav inimlik üksildus.

⁹ Veidi pärast linnavärvast väljumist lõi Jeesus risttala kandes vankuma, tema füüsiline jõud andis hetkeks järele ja ta kukkus oma raske koorma all. Sõdurid karjusid ta peale ja löid teda jalaga, aga ta ei suutnud tõusta. Seda nähes mõistis kapten, et Jeesus on juba palju kannatanud, ja andis sõduritele käsu teda mitte tagant sundida. Ta käsikis ühel möödujal, Küreene Siimonil, võtta risttala Jeesuse õlult ja kanda seda kogu ülejäänud tee Kolgatanil.

¹⁰ ¶ See mees Siimon oli tulnud paasapüha pidama kaugelt Küreenest, Põhja-Aafrikast. Ta peatus koos teiste küreenelastega väljaspool linnamüüre ja oli teel linna templiteenistusele, kui Rooma kapten andis talle käsu Jeesuse risttala kanda. Siimon jäi Kolgatale ka Jeesuse ristisurma tundideks, kõneldes paljude tema sõprade ja vaenlastega. Pärast ülestõusmist ja enne Jeruusalemmast lahkumist sai temast vapper taevariigi evangeeliumisse uskuja ning koju pöördudes juhtis ta taevariigi juurde ka oma perekonna. Tema kahest pojast, Aleksandrist ja Ruufusest, said uue evangeeliumi tegusad õpetajad Aafrikas. Aga Siimon ei saanudki teada, et Jeesus, kelle koormat ta kandis, ja juudi õpetaja, kes oli kunagi tema vigastatud pojaga sõbrunenud, olid üks ja seesama isik.

¹¹ ¶ Veidi pärast kella üheksat jõudis surmarongkäik Kolgatale ja Rooma sõdurid asusid kaht teeröövliit ning Inimese Poega nende ristidele naelutama.

2. RISTILÖÖMINE

¹ Kõigepealt sidusid sõdurid Meistri käed köitega risttala külge, siis naelutasid need vastu puud. Risttala postile tõstnud, löid nad selle kindlalt püsttala külge, sidusid ta jalad kinni ja naelutasid needki puu külge, läbistades mõlemad jalalabad ühe pika naelaga. Püsttallasse oli parajale kõrgusele pistetud suur pulk, mis toetas keharaskust nagu sadul. Rist polnud kõrge, Meistri jalad olid vaid meetri kõrgusel maast. Seepärast kuulis ta kõiki tema pihta suunatud pilkeid ja nägi selgesti nende näoilmeid, kes teda nii mõtlematult mõnitasid. Ja kõik kohalviibijad kuulsid hästi igat sõna, mis Jeesus neil pikkadel piina ja aeglase surma tundidel ütles.

² Tava kohaselt võeti ristilöödavatel kõik rõivad seljast, et aga juutidele oli palja inimkeha avalik näitamine väga vastumeelt, andsid roomlased kõigile Jeruusalemmas ristilöödavatele alati sündsa niudevöö. Seepärast kaeti ka Jeesus pärast lahtiriietamist ja enne ristile seadmist sellega.

³ Ristilöömist kasutati, kui sooviti surmamõistetut julmalt ja kaua piinata, sest ohver suri sageli alles mitme päeva pärast. Jeruusalemmas oli üsna palju ristisurma vastaseid ja

üks juudi naiste ühing saatis ristilöömise juurde alati oma esindaja, kes pakkus ohvrile uimasteid sisaldavat veini, mis kannatusi leevendas. Aga kui Jeesus oli uimastiga segatud veini maitsnud, keeldus ta suurest janust hoolimata seda joomast. Meister eelistas hoida oma inimteadvuse lõpuni erksa. Ta tahtis surma kogeda, kas või nii julma ja ebainimlikku surma, ning võita see, alistudes vabatahtlikult kõigile inimlikele läbielamistele.

⁴ Enne Jeesuse ristilöömist pandi ristile kaks teeröövliit, kes kogu aeg oma hukkapate peale sülitasid ja neid sõimasid. Ainsad sõnad, mis Jeesus ütles, kui teda risttallale naelutati, olid: „Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mida teevad.” Ta poleks saanud oma hukkapate eest nii halastavalt ja armastavalt kosta, kui säärased armastavad pühendunud mõtted poleks juhtinud kogu tema isetut elu. Kriisiolukorras tulevad varjamatult ilmsiks eluaegsed ideed, ajendid ja igatsused.

⁵ Kui Meister oli ristile tõstetud, naelutas kapten tema pea kohale tahvli, kus oli kirjas kolmes keeles „Jeesus Naatsaretlane — juutide kuningas”. Juudid pidasid seda solvavaks ja see vihastas neid väga. Pilatus oli aga nende lugupidamatu käitumise pärast ärritatud: ta ju tundis, et teda oli hirmutatud ja alandatud, ning kasutas seda väiklaseks kättemaksuks. Ta oleks võinud kirjutada „Jeesus, mässaja”. Aga ta teadis hästi, kui väga need Jeruusalemma juudid põlgavad isegi Naatsareti nime, ning otsustas neid sellega alandada. Ta teadis, et neid haavab väga sügavalt ka selle hukatud galilealase nimetamine „juutide kuningaks”.

⁶ Kuulda saanud, kuidas Pilatus neid selle Jeesuse ristile seatud sildiga mõnitada püüab, kiirustasid paljud juutide juhid Kolgatale, kuid nad ei julgenud silti eemaldada, sest Rooma sõdurid seisis valves. Et silti ära võtta ei saanud, jäid nad rahva sekka ja püüdsid igati Jeesuse mõnitamist ning naeruvääristamist õhutada, et keegi seda teksti tõsiselt ei võtaks.

⁷ Apostel Johannes jõudis koos Jeesuse ema Maarja, Rutti ja Juudaga kohale siis, kui Jeesus oli juba ristile tõstetud ja kapten lõi parajasti Meistri pea kohale silti. Johannes oli ainus üheteistkümnest apostlist, kes ristilöömise tunnistajaks oli, ning temagi polnud seal kogu aeg, sest varsti pärast Jeesuse ema kohaletoomist jooksis ta tagasi Jeruusalemma oma ema ja tema sõprade järele.

⁸ Nähes ema koos Johannese ja oma venna ning õega, Jeesus naeratas, kuid ei öelnud midagi. Meistri risti lõõnud neli sõdurit olid tema rõivad vahepeal omavahel ära jaganud, nagu oli tavaks: üks võttis sandaalid, teine turbani, kolmas vöö ja neljas rüü. Neljaks tükiks oli jäänud jagada veel tuunika ehk peaaegu põlvini ulatuv õmblusteta riie, ent sõdurid pidasid seda nii ebatavaliseks esemeks, et otsustasid selle peale liisku heita. Jeesus vaatas nende poole alla, kui nad tema rõivaid jagasid, ja mõtlematu rahvahulk pilkas teda.

⁹ ¶ Oli hea, et Rooma sõdurid Meistri rõivad endale võtsid. Kui need oleksid tema poolehoidjatele jäänud, võinuks neil tekkida kiusatus hakata Jeesuse säilmeid ebausklikult kummardama. Meister ei tahtnud jätta maha midagi

ainelist, mida tema poolehoidjad saaksid tema maise eluga seostada. Ta tahtis jätta inimkonnale ainult mälestuse inimelust, mis oli pühendatud kõrgele vaimsele ideaalile — Isa tahte täitmisele.

3. RISTILÖÖMISE PEALTNÄGIJAD

¹ Tol reede hommikul kella poole kümne ajal pandi Jeesus ristile. Kella üheteistkümneks oli kogunenud Inimese Poja ristsurma vaatama juba üle tuhande inimese. Nende kohutavate tundide jooksul seisid nähtamatud universumiväed vaikides, silmitsedes seda harukordset nähtust — Loojat suremas loodud-olendi surma, süüdimõistetud kurjategija autuimat surma.

² Risti lähedal viibisid ristsurma aegu mingi aja Maarja, Rutt, Juudas, Johannes, Salome (Johannese ema) ja rühm tõsimeelseid naisusklikke, kelle hulgas olid ka Jeesuse ema õde ja Kloopase naine Maarja, Maarja Magdaleena ja Rebeka Sepphorisest. Need ja teisedki Jeesuse sõbrad vaikisid, olles tunnistajaks Jeesuse suurele kannatlikkusele ja meelevärskusele ning jälgides tema raskeid kannatusi.

³ Paljud vangutasid mööda minnes pead ja sõimasid: „Sina, kes sa tahtsid hävitada templi ja selle kolme päevaga üles ehitada, päästa end. Miks sa ristilt alla ei tule, kui oled Jumala Poeg?” Samamoodi pilkasid teda ka juutide valitsejad: „Teisi ta päästis, aga iseennast päästa ei suuda.” Mõned ütlesid: „Kui sa oled juutide kuningas, tule ristilt alla ja me hakkame sind uskuma.” Hiljem pilkasid nad teda veel: „Ta uskus, et Jumal ta päästab. Ta nimetas end isegi Jumala Pojaks — vaadake teda nüüd, ta on kahe röövli vahele risti löödud.” Isegi need kaks röövli sõimasid teda ja tegid talle etteheiteid.

⁴ Et Jeesus ei vastanud mõnitustele midagi ning kuna selle erilise ettevalmistuspäeva lõunaeg lähenes, oli suurem osa pilkavast ja mõnitavast rahvahulgast poole kahe-teistkümneks oma teed läinud, kohale oli jäänud alla viiekümne inimese. Ka sõdurid valmistasid lõunatama ja oma odavat haput veini jooma, seades end sisse pikaks surma-vaheks. Veini juues tervitasid nad Jeesust pilkava toostiga, öeldes: „Ole tervitatud, juutide kuningas, ja head õnne sulle!” Meistri kannatlik suhtumine nende naeruvääristustes ja pilgetesse hämmastas aga neid.

⁵ Kui Jeesus neid söömas ja joomas nägi, vaatas ta nende poole ja ütles: „Mul on janu.” Kui valvurite kapten kuulis Jeesust ütlemas „Mul on janu”, võttis ta oma pudelist veidi veini, pistis veiniga immutatud käsna pudelikorgi oda otsa ja tõstis selle Jeesuse juurde, et too saaks oma kuivanud huuli niisutada.

⁶ Jeesus oli otsustanud elada oma üleloomulikke võimeid kasutamata ja soovis ka ristil surra nagu tavaline surelik. Ta oli elanud nagu inimene ja tahtis surra nagu inimene — täites Isa tahet.

4. RÖÖVEL RISTIL

¹ Üks teeröövel sõimas Jeesust: „Kui sa oled Jumala Poeg, siis miks sa ennast ja meid ei päästa?” Aga kuulnud tema etteheiteid Jeesusele, ütles teine, kes oli Meistrit palju kordi õpetamas näinud: „Kas sa ei karda isegi Jumalat? Kas sa ei näe, et meie kannatame oma tegude eest õiglaselt, aga see mees kannatab ebaõiglaselt? Parem püüame oma patud andeks saada ja hinged päästa.” Kuulnud röövli selliselt kõnelemas, pööras Jeesus näo tema poole ja naeratas heakskiitvalt. Kui kurjategija nägi Jeesuse nägu, mis oli tema poole pööratud, puhus ta oma usu võbiseva leegi lõkkele ja ütles: „Issand, tuleta mind meelde, kui sa oma kuningriigi kätte saad.” Ja Jeesus vastas seepeale: „Tõesti, tõesti, ma ütlen sulle täna, kord oled sa koos minuga Paradiisis.”

² Meistril oli isegi surmapiinasid kannatades aega kuulata, kuidas uskujast teeröövel oma usku tunnistab. Kui see röövel haaras hingepääste järele, leidis ta lunastuse. Enne seda oli tema usk Jeesusesse piiratud, aga nüüd, neil viimastel teadvuseloleku tundidel, pöördus ta Meistri õpetuse poole kogu südamega. Nähes, kuidas Jeesus ristil surmale vastu astus, hakkas see röövel täielikult uskuma, et Inimese Poeg on tõepoolest Jumala Poeg.

³ ¶ Röövli pöördumise ja kuningriiki vastuvõtmise ajal ei olnud apostel Johannest kohal, sest ta oli läinud linna, et tuua oma ema ja tema sõbrad ristsurma vaatama. Luukas kuulis sellest loost hiljem Rooma valvurite uskupöördunud kaptenilt.

⁴ Apostel Johannes jutustas ristilöömisest nii, nagu ta mäletas seda sündmust kaks kolmandikku sajandit hiljem. Muud ürikud on koostatud valves olnud Rooma tsentuuri jutu järgi, kes hakkas seal nähtu ja kuuldu tagajärjel Jeesusesse uskuma ning astus maapealse taevariigi vennaskonna täieõiguslikuks liikmeks.

⁵ ¶ Selle noormehe, pattukahetseva teeröövli, olid viinud vägivalla ja kuritegevuseni need, kes olid ülistanud röövlielu kui tõhusat patriootlikku protesti poliitilise rõhumise ja sotsiaalse ebaõigluse vastu. Niisugune lõhenemine koos seiklusjanuga meelitas paljud muidu heade kavatsustega noored neis julgetes röövretkedes osalema. Noormees oli Barabasi kangelaseks pidanud. Nüüd ta tõdes, et oli eksinud. Ristil olles nägi ta enda kõrval tõeliselt suurt meest, tõelist kangelast. Siin oli kangelane, kes sütitas teda ja avas talle moraalse eneseastuse kõrgemad ideed ning elavdas kõiki tema julguse-, mehelikkuse- ja vaprusideaale. Jeesust nähes tärkas tema südames ülevoolav armastus ja ustavus ning tõeline õilsus.

⁶ Kui veel keegi mõnitava rahva seast oleks tundnud oma hinges usku tärkamas ja Jeesuselt halastust palunud, oleks ta võetud vastu sama armastava osavõtlikkusega, mida ilmutati uskujast teeröövli suhtes.

⁷ ¶ Kohe pärast seda, kui kahetsev röövel kuulis Meistri töotust, et nad kohtuvad kunagi Paradiisis, tuli Johannes linnast tagasi, kaasas ema ja peaaegu tosin naisuskijat. Johannes võttis koha sisse Jeesuse ema Maarja lähedale, et teda toetada. Maarja poeg Juudas seisis teisel pool. Kui Jeesus seda pilti vaatas, oli juba keskpäev ja ta ütles emale: „Naine,

vaata oma poega!” Ja Johannesele ütles ta: „Mu poeg, vaata oma ema!” Ja siis pöördus ta nende mõlema poole, öeldes: „Tahan, et te siit lahkuksite.” Ja nii talutasid Johannes ja Juudas Maarja Kolgatalt ära. Johannes viis Jeesuse ema tema peatuspaika Jeruusalemmas ja kiirustas ise ristilöömiskohale tagasi. Pärast paasapüha pöördus Maarja tagasi Betsaidasse, kus elas oma loomuliku elu lõpuni Johannese majas. Maarja ei elanud pärast Jeesuse surma enam aastatki.

⁸ Pärast Maarja lahkumist tõmbusid ka teised naised veidi kaugemale ning jälgisid Jeesust, kuni ta ristil hinge heitis; nad seisis seal ikka veel, kui Meistri keha matmis-eks alla võeti.

5. VIIMNE TUND RISTIL

¹ Ehkki aastaag oli niisuguseks ilmastikunähtuseks veel varajane, tõmbus veidi pärast kella kahteteist taevassüngeks, sest õhus oli palju peent liiva. Jeruusalemma elanikud teadsid, et see tähendab Araabia kõrbest soojade tuultega saabuvat liivatormi. Kella üheks oli taevassünge, et päikest polnud enam näha, ja ka ülejäänud rahvas kiirustas linna tagasi. Kui Meister varsti pärast seda tundi hinge heitis, oli seal alla kolmekümne inimese — ainult kolmteist Rooma sõdurit ja umbes viisteist uskijat. Kõik need uskujad peale kahe — Jeesuse venna Juuda ja Johannes Sebedeuse — olid naised. Johannes oli naasnud just enne Meistri surma.

² Veidi pärast kella ühte hakkas Jeesuse inimteadvus kaduma, samal ajal läks tugeva liivatormi tõttu üha pimedamaks. Meistri viimased halastus-, andestus- ja manitsussõnad olid juba öeldud. Ta oli juba väljendanud oma viimast soovi — mis puudutas tema ema eest hoolitsemist. Sel surma lähenemise tunnil kordas Jeesuse inimmeel paljusid löike heebrea pühakirjadest, eriti psalme. Jeesuse kui inimese viimane teadlik mõttetegevus oli seotud Psalmide raamatu nende osade kordamisega, mida praegu nimetatakse kahekümnendaks, kahekümne esimeseks ja kahekümne teiseks psalmiks. Ta huuled küll liikusid sageli, aga ta oli liiga nõrk, et lausuda sõnu, kui need tal nii hästi peas olivad lõigud läbi mõtete käisid. Lähedalseisjad tabasid vaid mõned korrad teda midagi ütlemas, näiteks: „Ma tean, et Issand oma võitnud päästab”, „Su käsi leiab kõik mu vaenlased” ja „Mu Jumal, mu Jumal, miks oled sa mind maha jättnud?” Jeesus ei kahelnud hetkekski, et ta oli elanud vastavalt Isa tahtele; ta ei kahelnud kordagi, et oli nüüd andmas oma lihalikku elu kooskõlas Isa tahtega. Ta ei tundnud, et Isa oleks teda hüljanud, vaid tuletas lihtsalt oma hääbuvas teadvuses meelde paljusid pühakirju, muu hulgas seda kahekümne teist psalmi, mis algab sõnadega „Mu Jumal, mu Jumal, miks oled sa mind maha jättnud?” Ning see oli juhtumisi üks kolmest lõigust, mida ta ütles nii selgesti, et seda kuulsid ka lähedalolijad.

³ Surelik Jeesus esitas oma kaaslastele viimase palve kella poole kahe paiku, mil ta ütles teist korda: „Mul on janu.” Sama valvurite kapten niisutas taas tema huuli sellesama hapusse veinisse — mida tol ajal nimetati tavaliselt äädikaks — kastetud käsnast korgiga.

⁴ Liivatorm tugevnes ja taevassünge läks üha pimedamaks. Sõdurid ja väike rühm uskujaid seisis aga ikka veel seal. Sõdurid tõmbusid risti läheduses üksteise vastu kõssi, et end löikava liiva eest kaitsta. Johannese ema ja teised vaatasid toimuvat kaugemalt, kus kaljueend neid mõnevõrra kaitsetes. Meistri viimase hingetõmbe ajal viibisid tema risti all Johannes Sebedeus, tema vend Juudas ja ta õde Rutt, Maarja Magdaleena ja Rebeka Sepphorisest.

⁵ Just enne kella kolme hüüdis Jeesus valjusti: „See on lõppenud! Isa, sinu kätte usaldan ma oma vaimu!” Ja seda öelnud, langetas ta pea ja loobus eluvõitlusest. Kui Rooma tsentuurio nägi, kuidas Jeesus suri, lõi ta endale vastu rinda ja ütles: „See oli tõesti vaga mees, ta pidi tööpoolest olema Jumala Poeg.” Ja alates sellest tunnist hakkas ta Jeesusesse uskuma.

⁶ Jeesus suri kuninglikult — nagu oli ka elanud. Ta tunnistas vabalt oma kuningaseisust ja jäi kogu selle traagilise päeva jooksul olukorra peremeheks. Ta oli valmis minema autusse surma, kui oli hoolitsenud enne oma valitud apostlite ohutuse eest. Ta oli hoidnud targasti Peetrust vägivalla tõttu raskustesse sattumast ja hoolitsenud selle eest, et Johannes jääks tema sureliku elu lõpuni lähedusse. Ta oli ilmutanud mõrvarlikule Suurkohtule oma tõelist olemust ja tuletanud Pilatusele meelde enda kui Jumala Poja suveräänse võimu allikat. Ta oli alustanud Kolgata teed omaenda ristipuud kandes ja lõpetanud oma armastava annetumise sureliku vaimu üleandmisega Paradiisi-Isale. Pärast niisugust elu — ja selliselt surses — võis Meister tõesti öelda: „See on lõpetatud.”

⁷ Et see oli nii paasapühaks kui ka sabatiks valmistumise päev, ei tahtnud juudid surnukehi Kolgatale nähtavale jätta. Seepärast läksid nad Pilatuse juurde ja palusid, et nende kolme mehe jalad murtaks ning neile lõpp tehtaks, et nad saaks ristidelt alla võtta ja enne päikeseloojangut kurjategijatele mõeldud haudadesse heita. Seda palvet kuuldes saatis Pilatus kohe kolm sõdurit Jeesuse ja kahe teeröövi jalgu murdma ning neile lõppu tegema.

⁸ Kolgatale jõudes talitasid sõdurid kahe röövliga vastavalt saadud käsule, kuid leidsid oma suureks üllatuseks Jeesuse juba surnud olevat. Et tema surmas kindlad olla, läbis- tas üks sõdur odaga tema vasaku külje. Ehkki ristilöömise ohvrid jäid tavaliselt isegi kaheks-kolmeks päevaks elavaina ristile, lõpetas Jeesuse tugev emotsionaalne agoonia ja vaimne ängistus tema sureliku lihaliku elu vähem kui viie ja poole tunniga.

6. PÄRAST RISTILÖÖMIST

¹ Liivatormi pimeduses saatis Taavet Sebedeus kella poole nelja paiku viimased sõnumitoojad Meistri surma kohta teateid viima. Viimased jooksjad saatis ta Marta ja Maarja majja Betaaniasse, kus arvas peatuvat Jeesuse ema koos ülejäänud pereliikmetega.

² Pärast Meistri surma saatis Johannes naised koos Juudaga Eelija Markuse majja, kuhu nad jäid kogu sabatipäevaks. Et Rooma tsentuurio Johannest selleks ajaks juba hästi tundis, jäi Johannes Kolgatale seniks, kuni saabusid

Joosep ja Nikodeemos, kes olid saanud Pilatuselt loa Jeesuse keha oma valdusse võtta.

³ Nii lõppes see traagiline ja kurb päev hiiglasuures universumis, mille intellektiolendite müriaadid olid vaada-

nud õudusvärinaga oma inimeseks kehastunud armastatud Suverääni ristilöömise ehmatavat vaatepilti; neid vapustas surelike inimeste kalkus ja rikutus, mis selles avaldus.

POOLTEIST päeva, mis Jeesuse surelik keha lebas Joosepi hauakambris, tema ristisurma ja ülestõusmise vaheline aeg, on Miikaeli maise elujärgu peatükk, millest on meile vähe teada. Me võime jutustada Inimese Poja matmisest ja panna kirja tema ülestõusmisega seotud sündmused, ent me ei saa anda eriti palju autentset teavet selle kohta, mis nende ligikaudu kolmekümne kuue tunni jooksul kella kolmest reede pärastlõunal kuni kella kolmeni pühapäeva varahommikul tegelikult toimus. See periood Meistri elus algas veidi enne seda, kui Rooma sõdurid ta ristilt alla võtsid. Jeesus jäi pärast surma veel umbes tunniks ajaks ristile rippuma. ta oleks juba varem alla võetud, kui poleks olnud kahe teeröövli elu lõpetamisest tulenenud viivitust.

² Juutide valitsejad olid pidanud plaani heita Jeesuse surnukeha lahtisesse hauda linnast lõuna pool Gehennas, sest ristilöödutega talitati harilikult just nii. Kui see plaan oleks teostatud, siis oleks Meistri keha langenud metsloomade küüsi.

³ Arimaatia Joosep oli aga vahepeal koos Nikodeemosega Pilatuse juures käinud ja palunud, et Jeesuse surnukeha neile korrahaseks matmiseks üle antaks. See oli üsna tavaline, et ristilöödute sõbrad pakkusid Rooma ametivõimudele altkäemaksu õiguse eest hukatu surnukeha oma valdusse võtta. Joosep läks Pilatuse juurde suure rahasummaga, et vajaduse korral maksta loa eest viia Jeesuse keha erahauakambrisse. Pilatus aga ei võtnud selle eest raha. Palvet kuuldes kirjutas ta kohe alla korraldusele, mis andis Joosepile loa minna Kolgatale ja võtta Meistri surnukeha viivitamatult kaasa. Kuna liivatorim oli vahepeal peaaegu vaibunud, oli rühm Suurkohut esindavaid juute läinud Kolgatale kontrollima, kas Jeesuse surnukeha viiakse koos teeröövlite laipadega lahtistesse ühishaudadesse.

1. JEESUSE MATMINE

¹ Kui Joosep ja Nikodeemos Kolgatale jõudsid, leidsid nad eest Jeesust ristilt alla võtvad sõdurid ning läheduses seisvad Suurkohtu esindajad, kes tahtsid hoolitseda selle eest, et ükski Jeesuse poolehoidja ei takistaks tema surnukeha viimist kurjategijate ühishauda. Kui Joosep esitas tsentuuriolle Pilatuse korralduse Meistri surnukeha üle anda, tõstsid juudid lärmi ja nõudsid seda endale. Nad püüdsid määrtsedes surnukeha jõuga kätte saada, mispeale tsentuurio kutsus neli sõdurit enda kõrvale ning nad jäid harkisjalu, paljastatud mõõgad käes, seisma Meistri maas leba-va surnukeha kohale. tsentuurio käskis ülejäänud sõduritel jätta kaks röövli sinnapaika ja suruda vihaste juutide rae-
vunud hulk tagasi. Kui kord oli taastatud, luges tsentuurio Pilatuse loa juutidele ette, astus kõrvale ja ütles Joosepile teda eemale viies: „See surnukeha on sinu ja sa võid temaga teha, mida soovid. Meie sõduritega valvame, et keegi sind ei segaks.”

² Ristilöödud ei tohtinud matta juutide kalmistule, see oli seadusega rangelt keelatud. Joosep ja Nikodeemos tundsid seadust ning otsustasid Kolgatalt lahkudes matta Jeesus Joosepi perekonna uude, massiivsesse kaljusse raiutud hauakambrisse, mis asus Kolgatast natuke maad põhjas teisel pool Samaariasse viivat teed. Sellesse kaljuhauda polnud veel kedagi maetud ja nad pidasid kohaseks Meister sinna puhkama viia. Joosep uskus tegelikult, et Jeesus tõuseb surnuist üles, kuid Nikodeemos kahtles selles väga. Need endised Suurkohtu liikmed olid oma usku Jeesusesse suuresti varjanud, kuigi teised Suurkohtu liikmed olid kahtlustanud neid juba ammu, veel enne nende nõukogust tagasiastumist. Nüüdsest olid nad Jeesuse kõige avalikumad jüngrid kogu Jeruusalemmas.

³ Kella poole viie paiku hakkas Jeesus Naatsaretlase matuserongkäik Kolgatale üle tee Joosepi hauakambrisse liikuma. Surnukeha oli mähitud linasesse riidesse ja seda kandsid neli meest, kellele järgnesid ustavad leinavad naised Galileast. Jeesuse maist keha hauakambrisse kandvad surelikud olid Joosep, Nikodeemos, Johannes ja Rooma tsentuurio.

⁴ Nad kandsid surnukeha hauakambrisse, mis oli ligikaudu üheksa ruutmeetri suurune ruum, ja valmistasid selle kiirustades matmiseks ette. Juudid ei matnud tegelikult oma surnuid, vaid palsameerisid nad. Joosep ja Nikodeemos olid kaasa toonud suure hulga mürri ja aaloed ning mähkisid nüüd nende lahustes leotatud sidemed ümber surnukeha. Palsameerimise lõpetanud, sidusid nad tal-
le näole räti, mässisid ta keha linasesse riidesse ja asetasi-
d selle aupaklikult hauakambri eendisse.

⁵ Kui surnukeha oli hauakambrisse seatud, andis tsentuurio oma sõduritele märku tulla appi uksekivi kambri sissepääsu ette veeretama. Siis lahkusid sõdurid röövlite surnukehadega Gehenna suunas, ülejäänud pöördusid aga kurvalt tagasi Jeruusalemma, et pidada Moosese seaduste järgi paasapüha.

⁶ Jeesuse matmisega oli üsna suur rutt ja kiire, sest oli ettevalmistustepäev ja sabat peagi algamas. Mehed ruttasid tagasi linna, aga naised jäid suure pimedani haua lähedusse.

⁷ Eelkirjeldatud toimingute ajal olid naised läheduses redutanud ja kõike pealt vaadanud ning tähele pannud, kuhu Meister maeti. Nad varjasid end, sest naistel polnud lubatud sellisel ajal koos meestega olla. Nende naiste arvates polnud Jeesust matmiseks korralikult ette valmistatud, nad leppisid kokku, et lähevad tagasi Joosepi majja, puhkavad sabati ajal, panevad lõhnaained ja salvid valmis ning tulevad pühapäeva hommikul tagasi, et Meistri surnukeha viimseks puhkuseks korda seada. tol reede õhtul haua juurde jäänud naised olid Maarja Magdaleena, Kloopase naine Maarja, Jeesuse ema teine õde Marta ning Rebeka Sepphorisest.

⁸ Peale taavet Sebedeuse ja Arimaatia Joosepi oli väga vähe neid Jeesuse jüngerid, kes tõesti uskusid või aru said, et ta kolmandal päeval hauast tõuseb.

2. HAUA VALVAMINE

¹ Kui Jeesuse järgijad ei mõtelnud tema lubadusele kolmandal päeval hauast tõusta, siis vaenlased polnud seda unustanud. Ülempreestrid, variserid ja saduserid mäletasid neile tehtud ettekannetest tema ütlust, et ta tõuseb surnuist üles.

² Tol reede õhtul pärast paasapäeva õhtusööki kogunes kesköö paiku rühm juudi juhte Kaifase majja arutama oma kartusi seoses Meistri väidetega, et ta tõuseb kolmandal päeval surnuist üles. Kohtumise lõpus määrati Suurkohtu liikmetest komisjon, kes pidi külastama järgmise päeva varahommikul Pilatust ja andma talle edasi Suurkohtu ametliku palve, et Jeesuse haua ette pandaks Rooma valve, mis takistaks Meistri sõpru seda omavoliliselt avamast. Komisjoni esimees ütles Pilatusele: „Meil on meeles, et see pettur Jeesus Naatsaretlane ütles veel elus olles: „Kolme päeva pärast tõusen ma jälle üles.” Seepärast tulime sinult paluma, et sa annaksid korralduse kaitsta seda hauakambrit vähemalt kolmanda päeva lõpuni tema poolehoidjate eest. Me kardame väga, et Jeesuse jüngrid võivad tulla, tema keha öösel varastada ja siis inimestele kuulutada, et ta on surnuist üles tõusnud. Kui me laseksime sel juhtuda, siis teeksime palju suurem vea, kui oleksime teinud teda ellu jättes.”

³ Kui Pilatus kuulis Suurkohtu liikmete palvet, ütles ta: „Ma annan teile valvesse kümme sõdurit. Minge ja kaitske hauda.” Nad läksid templisse tagasi, võtsid lisaks kümme oma valvurit ja siirdusid koos kümne juudi valvuri ja kümne Rooma sõduriga Joosepi hauakambri juurde, et mehed hauakambri ette valvesse seada, kuigi oli sabati hommik. Mehed veeretasi hauakambri ette veel ühe kivi ja panid kividele ning nende ümber Pilatuse pitserid, et neid ei saaks nende teadmata liigutada. Ja need kakskümmend meest jäid valvesse kuni ülestõusmistunnini ning juudid viisid neile sinna süüa ja juua.

3. SABATIPÄEVAL

¹ Jüngrid ja apostlid jäid kogu sabatipäevaks peitu, kogu Jeruusalemm arutas aga samal ajal Jeesuse ristisurma. Jeruusalemmas viibis tookord peaaegu poolteist miljonit juuti, kes olid tulnud kõigist Rooma impeeriumi osadest ja Mesopotaamiast. Selle päevaga algas paasapäeva nädal ja linn oli täis palverändureid, kes kõik kuulsid Jeesuse ülestõusmisest ja viisid selle uudise koju kaasa.

² Laupäeva hilisõhtul kutsus Johannes Markus üksteist apostlit salaja oma isa majja, nad kogunesid vahetult enne keskööd samasse ülakambrisse, kus olid üle-eelmisel õhtul oma Meistriga viimset õhtusöömaega pidanud.

³ Jeesuse ema Maarja pöördus koos Ruti ja Juudaga tol laupäevaõhtul Betaaniasse tagasi ning nad kohtusid taas oma perega just enne päikeseloojangut. taavet Sebedeus jäi Nikodeemose majja, kuhu ta oli oma sõnumitoojad pühapäeva varahommikuks kokku kutsunud. Galilea naised

olid veel Arimaatia Joosepi majas ja valmistasid ette lõhnaaineid Jeesuse keha täiendavaks palsameerimiseks.

⁴ ¶ Me ei oska täpselt seletada, mis Jeesus Naatsaretlasega täpselt juhtus selle pooleteise päeva jooksul, kui teda arvati Joosepi uues hauakambris puhkavat. Ilmselt suri ta ristil sama loomulikku surma, nagu oleks surnud iga teine surelik samas olukorras. Me kuulsime teda ütlemas: „Isa, sinu kätte annan ma oma vaimu.” Me ei saa selle väite tähendusest täielikult aru, sest tema Mõttekohandaja oli juba ammu isikustatud ja eksisteeris Jeesuse surelikust olemusest lahus. Meistri füüsiline surm ristil ei saanud kuidagi mõjutada tema Isikustatud Kohandajat. See, mille Jeesus ajutiselt Isa kätte andis, pidi olema sureliku meele Kohandaja-poolse varase vaimsustamise vaimteisik, millega ta kandis inimkogemuste jäädvustuse üle eluasemeilmadesse. Jeesuse kogemuses pidi olema mingi vaimne reaalsus, mis oli samane usus kasvavate sfääride surelike vaimolemuse või hingega. See on aga ainult meie arvamus — tegelikult me ei tea, mille Jeesus oma Isa kätte usaldas.

⁵ Me teame, et Meistri füüsiline keha puhkas Joosepi hauakambris umbes kella kolmeni pühapäeva varahommikul, kuid Jeesuse isiksuse seisundi kohta selle kolmekümne kuue tunni jooksul pole meil midagi kindlat teada. Mõnikord oleme sõندانud seletada endale neid asju umbes nii:

⁶ 1. Miikaeli Looja-teadvus pidi olema sõltumatu ja täiesti vaba füüsilise kehastuse surelikust meelest;

⁷ ¶ 2. Jeesuse endine Mõttekohandaja oli meie teada sel ajal maa peal ja juhtis isiklikult taevavägesid;

⁸ ¶ 3. Naatsaretlase vaimidentiteet — mis oli välja kujunenud lihaliku elu alguses Mõttekohandaja otseste jõupingutuste tulemusena ja mida ta hiljem täiuslikult kohandas ideaalse sureliku eksistentsi füüsiliste vajaduste ja vaimsete nõuetega, eelistades järjekindlalt Isa tahet — pidi olema määratud Paradiisi-Isa hoole alla. Me ei tea, kas see vaimreaalsus pöördus tagasi ja sai osaks ülestõusnud isiksusest või mitte, kuid me usume, et see oli nii. Ent universumis on ka neid, kelle arvates Jeesuse hingidentiteet puhkab nüüd „Isa rüpes” ning temast saab hiljem Nebadoni Lõplikku Saavutajate Korpuse juht, kui nad asuvad teele veel avaldamata eesmärgi poole, mis on seotud väliskosmose korrastamata alade veel loomata universumitega;

⁹ ¶ 4. me arvame, et Jeesuse inim- ehk surelik teadvus magas need kolmkümmend kuus tundi. Meil on põhjust uskuda, et Jeesus kui inimene ei teadnud sel ajal universumis toimuvast mitte midagi. Sureliku teadvuse jaoks aeg seisis: taasärkamine ellu järgnes surmaunne vajumisele otsekui samal hetkel.

¹⁰ ¶ Ning see ongi peaaegu kõik, mida me saame kirja panna Jeesuse seisundi kohta hauas veedetud ajal. Me võime viidata mitmele omavahel kooskõlas olevale faktile, ehkki oleme vaevalt küll pädevad neid tõlgendama.

¹¹ Satania esimese eluasemeilma ülestõusmissaaliade tohutut õues võib nüüd näha suurejoonelist ainelis-morontia ehitist, mida nimetatakse „Mälestusmärgiks Miikaelile” ja mis kannab Gabrieli pitserit. See mälestusmärk püstitati veidi pärast Miikaeli lahkumist siit maailmast ning

sellele on kirjutatud: „Mälestuseks Jeesus Naatsaretlase viibimisest surelikuna Urantial.”

¹² Säilinud ürikud näitavad, et sel ajal pidas Salvingtoni sajaliiikmeline ülemkogu Gabrieli eesistumisel Urantiat käsitlevat halduskoosolekut. Ürikutest on näha seegi, et Uversa Päevilt Vanad on sel perioodil Miikaeliga Nebadoni universumi seisundi asjus kontakti võtnud.

¹³ Me teame, et Miikael ja Salvingtoni Immanuel vaetasid Meistri surnukeha hauasviibimise ajal vähemalt ühe sõnumi.

¹⁴ On igati põhjust arvata, et süsteemi Planeedivürstide nõukogu istungil Jerusemil, mis toimus Jeesuse surnukeha hauas puhates, istus Caligastia toolil keegi isiksus.

¹⁵ Edentia ürikud näitavad, et Norlatiadeki tähtkuju Isa oli Urantial ja sai Miikaelilt tema hauas veedetud ajal juhtnõore.

¹⁶ Ning ka paljud muud tõendid näitavad, et mitte kogu Jeesuse isiksus ei olnud selle ilmse füüsilise surma ajal unes ja teadvusetu.

4. RISTISURMA TÄHENDUS

¹ Ehkki Jeesus ei surnud ristil sureliku inimsoo süü lepitamiseks ega ka selleks, et leida mõnd tõhusat lähene-misteed solvatud ja mitteandestava Jumala juurde, ja kuigi Inimese Poeg ei pakkunud end ohvriks Jumala viha vaigistamiseks ning patusele inimesele lunastustee avamiseks, seondub Jeesuse ristisurmaga hoolimata nende lepituseideede ekslikkusest tähtsaid aspekte, mida ei tohiks tähele panemata jätta. Nimelt, Urantiat on hakatud asustatud naaberplaneetidel nimetama „Ristimaailmaks”.

² Jeesus soovis elada Urantial inimkehas täisväärtusliku surelikku elu. Surm moodustab ühe osa sellest elust. Surm on sureliku eludraama viimane vaatus. Kui te püüate heade kavatsustega vabaneda ristisurma tähenduse ebausklikest väärtõlgendustest, peaksite hoolikalt jälgima, et mõistaksite siiski Meistri surma tõelist tähtsust ja tähendust.

³ ☞ Surelik inimene pole kunagi olnud põlispetiste omand. Jeesus ei surnud inimese lunastamiseks sfääride usust taganenud valitsejate ja langenud vürstide haardest. taevane Isa pole kunagi olnud nii ebaõiglane, et surelik hing tema esiisade kuritegude pärast hukka mõista. Meistri ristisurm polnud ohver, millega tasuda Jumalale inimkonna võlga tema ees.

⁴ Enne Jeesuse elu maa peal oleks teie usk niisugusesse Jumalasse võinud põhjendatud olla, aga mitte pärast Meistri elu ja surma teie kaassurelike seas. Mooses õpetas, et Looja-Jumal on väärikas ja õiglane, ent Jeesus esindas taevase Isa armastust ja halastust.

⁵ Loomalikkus — kalduvus kuritegudele — võib olla pärilik, ent pattu vanemalt lapsele ei edastata. Patt on üksiku tahteolendi teadlik ja tahtlik mäss Isa tahte ja Poja seaduste vastu.

⁶ Jeesus elas ja suri kogu universumi, mitte ainult selle ühe maailma rahvaste eest. Ehkki maailmade surelikele oli

hingepääste tagatud juba enne Jeesuse elu ja surma Urantial, on siiski tõsiasi, et tema annetumine selles maailmas valgustas hästi pääsemise teed: tema surm tegi palju, et surelike kindel igavene ellujäämine pärast liha surma saaks selgemaks.

⁷ Ehkki on vaevalt kohane kõnelda Jeesusest kui ohverdajast, lunahinna tasujast või lunastajast, on täiesti õige nimetada teda *päästjaks*. ta tegi igavese pääsemise (ellujäämise) tee selgemaks ja kindlamaks, ta näitas Nebadoni universumi kõigi maailmade kõigile surelikele pääsemise teed senisest paremini ja selgemini.

⁸ Kui te olete kord mõistnud ideed Jumalast kui tõelise ja armastavast Isast, ainsat käsitust, mida Jeesus üldse kunagi õpetas, peate otsekohe ja täielikult loobuma kõigist primitiivsetest ettekujutustest Jumalast kui solvatud monarhist, karmist ja kõikvõimsast valitsejast, kellele pakub suurimat rõõmu tabada oma alamaid väärtegudelt ja hoolitseda selle eest, et neid piisavalt karistataks, kui just mõni temaga peaaegu võrdne olend ei soovi vabatahtlikult nende eest ja nende asemel kannatada ja surra. Kogu lunastuseidee on ühildamatu jumalakäsitusega, mida Jeesus Naatsaretlane õpetas ja millele ise eeskujuks oli. Jumala lõpmatu armastus ei ole jumalikus olemuses millegi suhtes teisejärguline.

⁹ Kogu selle lunastuse ja ohverdamise teel pääsemise idee juured ja alused peituvad isekuses. Jeesus õpetas, et vaimsete uskujate vennaskonna kõrgeim aade on oma kaaslaste *teenimine*. Jumala isadusse uskujad peavad pääsemist võtma kui enesestmõistetavust. Uskuja põhimure ei tohiks olla mitte isekas isikliku pääsemise soov, vaid pigem isetu tung armastada ja seega teenida oma kaaslasti nii, nagu Jeesus surelikke inimesi armastas ja teenis.

¹⁰ Tõelised uskujad ei muretse ka nii väga pattudele järgneva karistuse pärast. tõelist uskuja häirib vaid praegune lahusolek Jumalast. targad isad võivad küll oma poegi karistada, ent nad teevad seda armastusega ja poegade parandamise nimel. Nad ei karista vihaga ega nuhtle kättemak-suks.

¹¹ Isegi kui Jumal oleks karm seadusi järgiv monarh, kellele alluvas universumis oleks kõrgeim põhimõte õiglus, ei lepiks ta kindlasti lapsiku kavaga asendada süüdi olev kurjategija süütu kannatajaga.

¹² Jeesuse surma tähtsus seoses inimkogemuse rikastamise ja pääsetee avardamisega ei seisne mitte tema surma *faktis*, vaid pigem selles, kui suurepäraselt ja kui võrratu südikusega ta surmale vastu läks.

¹³ Kogu see lunastuseidee asetab pääsemise irrealsele alusele; see käsitlus on puhtfilosoofiline. Inimese pääsemine on *reaalne*; see põhineb kahel reaalsusel, mida võib loodud-olendi usuga taibata ja individuaalsesse inimkogemusse ühendada: Jumala isaduse fakt ja sellega kooskõlas olev tõde — inimestevaheline vendlus. Kuid ikkagi on tõsi, et teile „antakse andeks teie võlad, kui teie annate andeks oma võlglastele”.

5. RISTI ÕPPETUNNID

¹ Jeesuse rist näitab, kui sügav on tegelikult ustava karjase pühendumine isegi oma karja vääritudetele liikmetele. See seab kõik Jumala ja inimese vahelised suhted igaveseks perekondlikule alusele. Jumal on Isa, inimene tema poeg. Looja ja loodudolendi kõiksetes suhetes saab keskseks tõeks armastus, isa armastus oma poja vastu — mitte kuninga õiglus, mis otsib rahuldust kurjategijast alama kannatustest ja karistamisest.

² Rist näitab igavesti, et Jeesus ei suhtunud patustesse hukkamõistjana või andeksandjana, vaid pigem igavese ja armastava päästjana. Jeesus on selles mõttes tõeline päästja, et tema elu ja surm võidavad inimesi headuse ja õiglase ellujäämise poole. Jeesus armastab inimesi nii väga, et tema armastus äratas inimsüdamas vastuarmastuse. Armastus on tõesti nakkav ja igavesti loov. Jeesuse ristisurm on näide armastusest, mis on piisavalt tugev ja jumalik, et anda andeks patud ja neelata endasse kõik pahateod. Jeesus ilmutas sellele maailmale kõrgeimat õiglust, mis ületab puht-tehnilise, õiget ja väärast silmas pidava õigusemõistmise. Jumalik armastus mitte ainult ei andesta ülekohut, vaid neelab selle endasse ja hävitab. Armastusega andestus ületab igati halastusega andestuse. Halastus omistab süü pahateos ühele osapoolale, ent armastus hävitab patu ja kõik sellest tulenevad nõrkused igaveseks. Jeesus tõi Urantiale uue eluviisi. ta õpetas meid kurjale mitte vastu panema, vaid leidma selle kaudu headuse, mis tõhusalt kurja hävitab. Jeesuse andestus ei ole süü kustutamine, see on päästmine hukkamõistust. Päästmine ei mõista väärtegusid hukka, vaid *parandab need*. tõeline armastus ei lähe vihkamisega kompromissile ega andesta seda: ta hävitab selle. Jeesuse armastus ei piirdu kunagi ainult andestamisega. Meistri armastus sisaldab endas paranemist, igavest ellujäämist. On igati kohane kõnelda pääsemisest kui lunastusest, kui te mõtlete sellega igavest paranemist.

³ Jeesus suutis oma isikliku armastusega inimeste vastu patu ja pahe mõju murda. Sellega andis ta inimestele vabaduse valida parem elu. Jeesus päästis minevikust, mis iseenesest töötas triumfi tulevikus. Nii kindlustas andestamine pääsemise. Kui jumaliku armastuse ilu on kord inimsüdamasse vastu võetud, hävitab see igaveseks patu võlu ja pahe võimu.

⁴ ¶ Jeesuse kannatused ei piirdunud ristilöömisega. tegelikult veetis Jeesus Naatsaretlane üle kahekümne viie aasta tõelise karmi sureliku eksistentsi ristil. Risti tegelik väärtus seisneb tõsiasjas, et see oli Meistri armastuse ülim ja lõplik väljendus, mis viis lõpule tema halastuseilmutuse.

⁵ ¶ Miljonite asustatud maailmade kümned triljonid arenevad olendid, kellel võis tekkida kiusatus loobuda moraalsest ja usuvõitlusest, on heitnud veel ühe pilgu ristil rippuvale Jeesusele ja rühkinud edasi, innustatuna sellest, kuidas Jumal on andnud oma lihaliku elu, pühendudes inimese isetule teenimisele.

⁶ Ristisurma triumf esitab kokkuvõtlikult Jeesuse suhtumist oma ründajaisse. Palvetades: „Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mida nad teevad,” muutis ta risti süm-

boliks, mis tähistab igavesti armastuse võitu vihkamise üle ja tõe võitu pahe üle. See pühendunud armastus mõjus kogu tohutut universumis nakkavalt, jüngrid võtsid selle oma Meistrilt üle. Kõige esimene tema evangeeliumi õpetaja, kes pidi seda kuulutades oma elu andma, ütles, kui teda kiividega surnuks pilluti: „Ära pane seda neile patuks.”

⁷ Ristil on ülim mõju parimale osale inimesest, sest ta sümboliseerib kedagi, kes oli valmis andma kaasinimesi teenides oma elu. See on suurim armastus, kui inimene on valmis andma oma elu sõprade eest — ja Jeesus tundis nii-sugust armastust, et oli valmis andma elu ka vaenlaste eest, see oli armastus, millest suuremat polnud maa peal seni nähtud.

⁸ Jeesuse kui inimese Kolgata ristil suremise ülev vaatepilt on muutunud surelike tundeelu nii Urantial kui ka teistes maailmades, inglites aga äratanud ülima abivalmiduse.

⁹ ¶ Rist on püha teenimise, oma elu kaaslaste heaolule ja päästmisele pühendamise ülev sümbol. Rist ei sümboliseeri Jumala süütu Poja ohverdamist süüdlasest patustajate asemel ja solvatud Jumala raevu leevendamist, vaid see püsib maa peal ja universumis hea kurjadele annetumise ja nende sellesama armastava andumusega päästmise igavesti püha sümbolina. Rist tähistab ülevaimat isetut teenimist, ületamatut ohvrimeelsust, oma elu pühendamist täielikult kogu südamest tulevatele teenimisele isegi surmas, koguni ristisurmas. Ja ainuüksi see, et me näeme Jeesuse annetumiselu suurt sümbolit, innustab meid kõiki nii, et me tahame minna ja sedasama teha.

¹⁰ Kui mõtleme mehed ja naised vaatavad Jeesust, kes ristil oma elu andis, ei luba nad end enam kaevelda ka rängimate eluraskuste üle, ammugi tühiste murede ja paljude lihtsalt väljamõeldud probleemide üle. ta elu oli nii auline ja surm nii võidukas, et meil kõigil tekib kiusatus olla valmis neist mõlemast osa saama. Kogu Miikaeli annetumine tema noorusajast kuni ristisurma vapustava vaatepildini on tõelise külgetõmbe jõuga.

¹¹ Seega, kui te vaatate risti Jumala ilmutusena, ärge vaa-dake seda primitiivse inimese silmadega ega hiljem tulnud barbari vaatepunktist, kes pidasid Jumalat karmi õiglust ja jäika seaduste täitmist nõudvaks halastamatuks Suverääniks. Pigem mõistke, et risti avaldus lõplikult Jeesuse armastus ja andumus oma eluülesandele, annetumisele oma tohutu universumi surelikele rassidele. Nähe Inimese Poja surmas Isa jumaliku armastuse surelike sfäärade poegade avaldumise kulminatsiooni. Seega tähistab rist lahket kiindumust, andumust ja vabatahtliku pääsemise annetamist neile, kes on valmis neid kingitusi ja seda andumust vastu võtma. Ristiga pole seotud midagi, mida Isa oleks nõudnud, vaid ainult see, mida Jeesus ise oli nii varmas andma ja mida ta keeldus vältimast.

¹² ¶ Kui inimene ei suuda Jeesust muul viisil vääriliselt hinnata ega tema maise annetumise tähendust mõista, on talle vähemalt arusaadavad ja lähedased Jeesuse surelikud kannatused. Mitte keegi ei pea kunagi kartma, et Looja ei tunne tema ajalike piinade olemust ega ulatust.

¹³ Me teame, et ristisurm ei pidanud lepitama inimest Jumalaga, vaid ergutama inimest *mõistma* Isa igavest armastust ja tema Poja lõputut halastust ning levitama neid kõikseid tõdesid kõikjal üle kogu universumi.

VARSTI pärast Jeesuse matmist reede pärastlõunal kutsus parajasti Urantial viibinud Nebadoni peainglite ülem kokku magavate tahteolendite ülesäratamise nõukogu ja hakkas arutama, kuidas oleks võimalik Jeesust tagasi ellu tuua. Need kokkukogunenud kohaliku universumi pojad, Miikaeli loodud-olendid, tegid seda omal vastutusel: Gabriel ei olnud neid kokku kutsunud. Südaööks olid nad jõudnud järeldusele, et loodud-olend ei saa Looja äratamisele mitte millegagi kaasa aidata. Nad otsustasid võtta vastu Gabrieli nõuande, kes õpetas neid, et kuna Miikael oli „andnud oma elu vabatahtlikult, on tema võimuses see oma tahte kohaselt ka taas tagasi võtta”. Veidi pärast selle peainglite, Elukandjate ja mitmete neid loodud-olendite taastamise ja morontias loomise töös abistavate olendite nõukogu koosoleku lõppu ütles Jeesuse Isikustatud Kohandaja, kes tol ajal isiklikult juhtis Urantiale kogunenud taevavägesid, murelikult ootavatele pealtvaatajatele:

² „Mitte keegi teist ei saa oma Looja-isa ellu tagasipöördumisel kuidagi abiks olla. Maailma surelikuna on ta kogunud sureliku surma, universumi Suveräänina elab ta ikka veel. Te näete praegu Jeesus Naatsaretlase üleminekut lihalikust elust morontiaellu. Selle Jeesuse vaimuleminek jõudis lõpule siis, kui mina eraldusin tema isiksusest ja sain teie ajutiseks suunajaks. Teie Looja-isa on otsustanud oma surelike loodud-olendite elukäigu täielikult läbi teha, alates sünnist ainelistes maailmades kuni loomuliku surmani ja morontiaülestõusmiseni tõelise vaimeksisteerimise kogemusse. Te näete peagi üht selle kogemuse etappi, kuid ei tohi selles osaleda. Te ei tohi teha Looja heaks seda, mida te harilikult teete loodudolendi heaks. Looja-Poja võimuses on annetada end ükskõik missuguse omaloodud poja kujus; tema võimuses on loobuda oma nähtavast elust ja võtta see uuesti tagasi; ja see on tema võimuses Paradiisi-Isa otsese käsu kohaselt ning ma tean, millest ma räägin.”

³ Kuulnud Isikustatud Kohandajat seda kõnelemas, jäi igaüks Gabrielist kõige alama keerubini ärevalt ootama. Nad nägid Jeesuse surelikku keha hauas, nad nägid märke oma armastatud Suverääni tegevusest universumis, ning neist nähtustest aru saamata ootasid kannatlikult edasisi sündmusi.

1. ÜLEMINEK MORONTIASSE

¹ Pühapäeva varahommikul kell kolmveerand kolm saabus ja asus haua ümber valvesse Paradiisi kehastumiskomisjon, millesse kuulus seitse täpselt tuvastamata Paradiisi isiksust. Kümme minutit enne kolme oli Joosepi uues hauakambri tunda nii aineliste kui ka morontiategevuste tugevaid võnkeid ja kaks minutit pärast kella kolme tol pühapäeva varahommikul, 9. aprillil aastal 30 pKr väljus hauakambri Jeesus Naatsaretlase ülestõusnud morontia-kuju ja isiksus.

² Kui ülestõusnud Jeesus hauakambri väljus, jäi tema lihalik keha, milles ta oli maa peal peaaegu kolmkümmend kuus aastat elanud ja tööd teinud, linaesse riidesse mähitud häirimatult hauakambri eendisse lebama, täpselt nii, nagu Joosep oli oma kaaslastega ta reede pärastlõunal sinna puhkama asetanud. Ka kivi hauakambri sissekäigu ees polnud nihkunud, Pilatuse pitser oli murdmata, sõdurid asusid endiselt oma kohtadel. Templivalvurid olid pidevalt valves olnud, Rooma valvurid vahetusid keskööl. Ükski valvur ei aimanud, et nende valvealune oli tõusnud uude kõrgemasse eksisteerimisvormi ja et nende valve all olev surnukeha on nüüd vaid kõrvaleheidetud väline kest, millel pole Jeesuse päästetud ja ülesäratatud morontiaisiksusega enam mingit seost.

³ ¶ Inimkond on pikaldane taipama, et aine on kõiges isikulises morontia skelett ning need mõlemad on kestva vaimureaalsuse peegelduvad varjud. Kui kaua läheb veel aega, kuni te hakkate nägema aega igaviku liikuva kujutisena ja ruumi Paradiisireaalsuste põgusa varjuna?

⁴ Nii palju kui meie aru saame, polnud ühelgi selle universumi loodud-olendil ega ühelgi mõne teise universumi isiksusel selle Jeesus Naatsaretlase morontiaülesärkamisega mingit seost. Reedel andis ta maailma surelikuna oma elu ja pühapäeva hommikul võttis selle Norlatiadeki Satania süsteemi morontiaolendina uuesti tagasi. Jeesuse ülesärkamises on meie jaoks palju arusaamatut. aga me teame, et see toimus nii, nagu meie seda esitame, ning ligikaudu mainitud ajal. Võime ka märkida, et kõik selle sureliku üleminekuga või morontiaülesärkamisega kaasnevad teadaolevad nähtused toimusid sealsamas Joosepi hauakambri, kus Jeesuse surelikud ainelised säilmed surilinas lebasid.

⁵ Me teame, et selles morontiaülesärkamises ei osalenud ükski kohaliku universumi loodud-olend. Märkasime haua ümber seitset Paradiisi isiksust, ent ei näinud, et nad oleksid seoses Meistri ülesärkamisega midagi teinud. aga niipea kui Jeesus otse haua kohal Gabrieli kõrvale ilmus, andsid seitse Paradiisi isiksust märku oma kavatsusest kohe Uversale lahkuda.

⁶ Selgitame Jeesuse ülesärkamist igaveseks järgmiste väidetega:

⁷ 1. tema aineeline ehk füüsiline keha ülesärganud isiksusse ei kuulunud. Kui Jeesus hauast väljus, jäi tema lihalik keha häirimatult hauakambri. Ta väljus hauast, nihutamata sissepääsu ees olnud kive ja rikkumata Pilatuse pitsereid;

⁸ ¶ 2. ta ei tulnud hauast vaimuna ega Nebadoni Miikaelina; ta ei ilmunud Looja-Suverääni kujul, mis tal oli enne kehastumist sureliku ihus Urantial;

⁹ ¶ 3. ta väljus Joosepi hauakambri nende morontiaisiksuste kujul, kes ülesärganud morontia tõusuolenditena tulevad selle kohaliku Satanias süsteemi esimese eluasemeilma ülesärkamissaalidest. Ja Miikaeli mälestusmärk

eluasemeilmas number üks ärkamissaalide tohutu õue keskel sunnib meid oletama, et selles süsteemi esimeses eluasemeilmas aidati Meistri ülestõusmisele Urantial kuidagi kaasa.

¹⁰ ¶ Pärast hauast tõusmist tervitas Jeesus kõigepealt Gabrieli ja käskis tal Immanueli juhtimisel universumi haldusasjade korraldamist jätkata ning tegi Melkisedekite ülemale ülesandeks anda Immanuelile edasi tema vennalikud tervitused. Seejärel palus ta Edentia Kõigekõrgemalt Päevilt Vanade kinnitust oma sureliku ülemineku kohta, ja pöördudes seitsmest eluasemeilmast oma Loojat nende klassi olendina tervitama tulnud morontiarühmade poole, lausus Jeesus oma surelikkusejärgse elu esimesed sõnad. Morontia Jeesus ütles: „Lõpetanud oma elu lihas, jään mõneks ajaks üleminekukujus siia, et võiksin oma tõusuolendite elu täielikumalt tundma õppida ja jätkata Paradiisi-Isa tahte ilmutamist.”

¹¹ Seda öelnud, andis Jeesus Isikustatud Kohandajale märku ja kõik universumi intellektiolendid, kes olid kogunenud Urantiale ülestõusmist pealt vaatama, saadeti viivitamatult igaüks oma universumi töid jätkama.

¹² Nüüd elas Jeesus sisse morontiaellu, teda tutvustati selle elu nõuetega, mida ta oli otsustanud lühikest aega Urantial elada, nagu iga teist loodud-olendit. Morontia maailmaga tutvumine võttis üle tunni maapealset aega ja Meister katkestas selle kahel korral, sest soovis suhelda oma endiste, maiste kaaslastega, kes tulid Jeruusalemmast tühja hauakambri otsima tõendit ülestõusmise kohta.

¹³ Jeesuse surelik üleminek — Inimese Poja morontia-ülestõusmine — oli lõpule jõudnud. algas Meistri ajutine kogemus ainelise ja vaimse maailma vahelisel keskteel. Ning ta oli seda kõike teinud omaenda sisemise jõuga, ükski isiksus polnud teda abistanud. Nüüd elas ta morontia Jeesusena, ent samal ajal, kui tema oma morontia elu alustas, lebas ta ainekeha häirimatult hauas. Sõdurid valvasid ikka veel ja maavalitseja pitsersid kividel oli murdmata.

2. JEEUSE AINEKEHA

¹ Kümme minutit kolm läbi, kui ülestõusnud Jeesus Sautania seitsmest eluasemeilmast kokkutulnud morontiaiksustega vennalikult suhtles, läks peainglite — ülestõusmisinglite — ülem Gabrieli juurde ja palus Jeesuse surelikku keha endale. Peainglite ülem ütles: „Me ei tohi osaleda oma suverääni Miikaeli annetumiskogemuse morontia-ülestõusmises, kuid sooviksime võtta tema surelikud säilmed oma hoolde ja need kohe lagundada. Me ei kavatse rakendada dematerialiseerimise meetodit, tahame lihtsalt aja kulgu kiirendada. Piisab sellest, et oleme näinud Suverääni Urantial elamas ja suremas; taevavägede mälestusse ei tohiks jääda universumi Looja ja alalhoidja inimkuju aeglast lagunemist. Küsin kogu Nebadoni taevaste intellektiolendite nimel luba võtta Jeesus Naatsaretlase surelik keha enda hoolde ja see kohe lagundada.”

² Ja kui Gabriel oli Edentia vanima Kõigekõrgemaga nõu pidanud, anti taevavägede peainglist esindajale luba

talitada Jeesuse füüsiliste säilmetega nii, nagu ta tarvilikuks peab.

³ Kui peainglite ülem oli palutud loa saanud, kutsus ta appi palju kaaslasi ja taevaste isiksuste kõigi klasside esindajate arvuka väe ning hakkas Urantia keskteeliste abiga Jeesuse füüsilist keha enda valdusse võtma. See surnukeha oli puhtaineline loodu: see oli füüsiline ja otsene, seda ei saanud hauast eemaldada nii, nagu üles tõusev morontia kuju oli pitseeritud hauakambri väljunud. Mõne morontia isiksuse abiga võib morontia kuju muuta kord justkui vaimuks, kes on tavalise aine suhtes indiferentne, kord jälle nähtavaks ja aineliste olenditega kontaktivõimeliseks nagu maailma surelikud.

⁴ Kui nad valmistusid Jeesuse keha hauakambri väljaviimiseks, et see väärikalt ja aupaklikult peaaegu silmapilkselt lagundada, said Urantia teise astme keskteelised ülesande veeretada kivid hauakambri sissepääsu eest. Neist kahest kivist suurem oli vesikivi meenutav tohutu ümmargune kamakas, mis liikus kaljusse uuristatud õnaruses nii, et seda sai hauakambri avamiseks ja sulgemiseks edasi-tagasi nihutada. Kui pealtvaatavad juudi valvurid ja Rooma sõdurid nägid, kuidas see hiiglaslik kivi hämaras hommikuvalguses nagu iseenesest hauakambri sissepääsu eest eemale veeres — ilma et seda liikumist oleks saanud millegi nähtavaga seletada —, haaras neid hirm ja paanika ning nad põgenesid ruttu sündmuspaigalt. Juudid põgenesid kodudesse ja läksid hiljem templisse, et oma kaptenile juhtunust ette kanda. Roomlased põgenesid antonia kindlusesse ja tegid ettekande tsentuuriolle, niipea kui too valvesse tuli.

⁵ Juutide juhid olid Jeesusest vabanemise räpast ettevõtmist alustanud reetur Juudale altkäemaksu pakkumisega, ja nüüd, sellisesse piinlikku olukorda sattunud, ei karistanud nad valvepostilt lahkunud valvureid, vaid pakkusid neile ja Rooma sõduritele altkäemaksu. Nad maksid kõigile kahekümnele mehele teatava summa, käskides neil igaühele öelda: „Kui me öösel magasime, ründasid tema jäungrid meid ja viisid surnukeha ära.” Ja juutide juhid töötasid sõduritele pühalikult, et kui maavalitseja peaks kunagi teada saama, et nad altkäemaksu võtsid, kaitsevad nad neid Pilatuse ees.

⁶ ¶ Kristlaste usk Jeesuse ülestõusmisse on põhinenud „tühja haua” faktil. Haud oli *tõepoolest* tühi, kuid ülestõusmise *tõde* ei peitu selles. Esimeste uskujate saabudes oli haud tõesti tühi ning see tõsiasi koos Meistri kaheldamatu ülestõusmisega viis ebaõige uskumuse väljakujunemisele: et hauast tõusis Jeesuse ainekeha ja surelik keha. Vaimsete reaalsuste ja igaveste väärtustega seotud tõde ei saa alati üles ehitada omavahel seotud selgetele tõsiasjadele. Üksik-faktid võivad olla küll aineliselt tõesed, ent sellest ei järeldu, et mingite tõsiasjade omavaheline seostamine viib tingimata tõestele vaimsetele järeldustele.

⁷ Joosepi hauakamber polnud tühi sellepärast, et Jeesuse surnukeha taastati või äratati, vaid seepärast, et oli täidetud taevaste vägede palve lubada see lagundada erilisel ainulaadsel viisil, viia „põrm põrmuks” tagasi ajaliste viivi-

tusteta ja tavaliste nähtavate sureliku kõdunemise ja ainelise mädanemise protsessideta.

⁸ Jeesuse surelikud säilmed tegid läbi sama loomuliku lagunemisprotsessi nagu kõik inimkehad maa peal, aga ajaliselt oli seda loomulikku lagunemist tunduvalt kiirendatud, nii et see oli peaaegu hetkeline.

⁹ Tõelised tõendid Miikaeli ülestõusmise kohta on oma olemuselt vaimsed, ehkki seda õpetust on oma tunnistustega kinnitanud paljud maailma surelikud, kes ülestõusnud morontia Meistriga kohtusid, ta ära tundsid ja temaga vestlesid. Enne Meistri lõplikku lahkumist Urantialt puutus temaga isiklikult kokku peaaegu tuhat inimolendit.

3. ÜLESTÕUSMINE USULISE ELUKORRALDUSE LÕPUS

¹ Veidi pärast kella poolt viit pühapäeva hommikul kutsus Gabriel peainglid enda juurde, valmistudes sisse juhatama aadama usulise elukorralduse lõppu Urantial tähistavat üldist ülesäratamist. Kui selle suursündmusega tegelevad tohutud seeravi- ja keerubiväed olid korrakohaselt üles rivistatud, ilmus morontia Miikael Gabrieli ette ja ütles: „Nii nagu mu Isal on ta enda elu, on ta andnud ka oma Pojale tema enda elu. Ma pole küll veel universumi valitsemist täielikult enda kätte tagasi võtnud, kuid see mu enese kehtestatud kitsendus ei piira mingil viisil elu annetamist minu magavatele poegadele: alaku planeedi ülesäratamisloendus.”

² Peainglite ringlust hoiti tookord esmakordselt käigus Urantialt. Gabriel ja peainglite väed liikusid planeedi vaimsele poolusele ning kui Gabriel märku andis, kostis süsteemi esimeses eluasemeilmas tema hää: „Ärgaku Miikaeli käsul Urantia usulise elukorralduse surnud!” Siis ilmusid eluasemeilma ülestõusmissaalistesse morontiarõivastesse riietamiseks kõik Urantia rahvaste ellujäänud, kes olid aadama aegadest saadik unne vajunud ja kelle üle veel polnud kohut mõistetud. Ning seeravid ja nende kaaslased valmistusid hetkega eluasemeilmadesse lahkuma. Need seeravitest kaitseinglid, kes olid kunagi ellujäävate surelike rühma valvama pandud, oleksid üldjuhul pidanud nende ärkamise hetkel eluasemeilma ülestõusmissaalistes kohal olema, ent nad olid siin maailmas, sest Gabriel pidi Jeesuse morontiaülestõusmise tõttu kohal viibima.

³ Ehkki loendamatud isiklikku kaitseseeravit omavad isikud ja need, kes olid vaimse isiksuse arengus juba piisavalt kaugele jõudnud, olid läinud eluasemeilma aadama ja Eeva ajale järgnenud ajastutel ning vahepeal oli toimunud palju Urantia poegade erakordseid ja kord aastatuhande jooksul toimuvaid ülestõusmisi, oli see kolmas usulise elukorralduse lõpu puhul toimuv planeediloendus ehk täielik ülesäratamine. Esimene oli toimunud Planeedivürsti saabumise ajal, teine aadama ajal ja kolmas tähistas Jeesus Naatsaretlase morontiaülestõusmist, surmast läbiminekut.

⁴ ¶ Kui peainglite ülem planeedi ülesäratamissignaali vastu võttis, loovutas Inimese Poja Isikustatud Kohandaja oma võimu Urantiale kogunenud taevavägede üle ja andis kõik kohaliku universumi pojad nende ülemate võimu alla tagasi. Seda teinud, lahkus ta Salvingtoni, et Miikaeli surmast läbimineku lõpulejõudmine Immanueli juures registreerida. Ja talle järgnesid kohe kõik taevaväed, kellel polnud enam Urantial ülesandeid täita. Gabriel jäi aga morontia Jeesusega Urantiale.

⁵ ¶ Nii nägid Jeesuse ülestõusmisega seotud sündmusi need, kes vaatlesid nende tegelikku kulgu vabana inimese osalise ja kitsa nägemisvõime piiratusest.

4. TÜHJA HAUA LEIDMINE

¹ Lähenedes Jeesuse ülestõusmise hetkele tol pühapäeva varahommikul, peame meenutama, et kümme apostlit peatusid Eelija ja Maarja Markuse majas ning magasid üla-kambri samadel lavatsitel, millel olid koos Meistriga elanud viimse õhtusöömaaja ajal. Tol pühapäeva hommikul olid seal kõik peale Tooma. Toomas oli laupäeva õhtul, kui nad esimest korda kokku tulid, mõni minut nende seas viibinud, ent apostlite nägemine koos teadmisega Jeesusega juhtunust oli tema jaoks liig. Ta vaatas oma kaaslased üle ja lahkus otsekohe toast, et minna Betfagesse Siimoni majja, kus kavatses üksi oma mures kurvastada. Kõik apostlid kannatasid mitte niivõrd kahtluste ja meeleheite, kuivõrd hirmu, kurbuse ja häbi käes.

² ¶ Nikodeemose majja olid kogunenud koos Taavet Sebedeuse ja arimaatia Joosepiga ligikaudu kaksteist kuni viisteist Jeesuse silmapaistvaimat Jeruusalemma jüngrit. arimaatia Joosepi majas viibis umbes viisteist kuni kakskümmend juhtivat naisuskujat. Joosepi majas peatusid ainult need naised ning et nad olid kogu sabatipäeva ja sabatijärgse õhtu eranditult majas püsinud, ei teadnud nad ei hua juurde seatud sõjaväelastest, hua ette veeretatud teisest kivist ega Pilatuse pitseritest, mida kivid kandsid.

³ Veidi enne kella kolme tol pühapäeva varahommikul, kui idas hakkas paistma esimesi märke päeva algusest, asusid viis naist Jeesuse hua poole tee. Nad olid varunud külluses palsameerimisvedelikke ja neil oli kaasas hulk linaseid sidemeid. Nad kavatsesid teha Jeesuse surnukehale põhjalikuma surmajärgse võidmise ja mähkida see hoolikamalt uutesse sidemetesse.

⁴ Jeesuse surnukeha läksid võidma Maarja Magdaleena, alfeuse kaksikute ema Maarja, vendade Sebedeuste ema Salloome, Kuusa naine Johanna ja Esra tütar Susanna aleksandriast.

⁵ Kell oli juba pool neli, kui viis naist oma salvikooriga tühja hauakambri ette jõudsid. Damaskuse väravast väljudes kohtasid nad gruppi sõdureid, kes põgenesid linna, mõni suuremas, mõni väiksemas paanikas, ja see sundis neid hetkeks peatuma; aga kui rohkem midagi ei juhtunud, jätkasid nad teed.

⁶ Nad olid väga üllatunud, kui nägid, et kivi oli hua-kambri sissepääsu eest veeretatud, sest olid teed alustades

arutanud, kes küll aitab neil kivi ära veeretada. Nüüd aetasid nad oma kandamid maha ja vahetasid hirmunult ja suures hämmastuses pilke. Kui nad seal hirmust värisedes seisid, sõandas Maarja Magdaleena ümber väiksema kivi minna ja lahtisesse hauakambrisse siseneda. Joosepi hauakamber asus Joosepi aias mäeküljel, teest ida pool, sissepääsuga ida suunas. Selleks tunniks oli uue päeva koiduvalgus juba sedavõrd tugev, et Maarja võis näha kohta, kus Meistri keha oli lebanud, ja aduda, et surnu on kadunud. Kaljuorvas, kuhu Jeesus oli puhkama seatud, nägi Maarja ainult kokkuvolditud rätikut, millel oli lebanud Jeesuse pea, ja sidemeid, millesse oli mähitud tema keha; need olid kivil puutumatuks nagu enne seda, kui taevaväed olid keha eemaldanud. Kattelina oli hauasüvendi jalutsis.

⁷ Seisnud mõne hetke hauakambri lävel (sisenedes ei näinud ta algul päris selgesti) ja mõistnud, et Jeesuse surnukeha on kadunud ning tema kohal vedelevad vaid surilina, karjatas Maarja ehmunult ja ahastavalt. Kõik naised olid äärmiselt erutatud, nende närvid olid pingul juba sestsaadik, kui nad linnavärvast paanikasse sattunud sõdureid kohtasid, ning kui Maarja nüüd ahastades karjatas, haaras neid õud ja nad põgenesid kiiruga. Nad ei peatunud enne, kui olid jõudnud Damaskuse värvani. Selleks ajaks oli Johannat hakanud südametunnistus piinama, et nad olid Maarja maha jätnud; ta kogus kaaslased kokku ja nad suundusid tagasi haua juurde.

⁸ Kui naised hauakambri lähedusse jõudsid, tormas nende juurde Magdaleena, kes oli nüüd veelgi hirmunud, sest ta polnud hauakambrit väljudes oma õdesid ootamas leidnud, ning hüüdis erutatult: „Teda pole seal — nad on ta ära viinud!” Ja ta viis naised tagasi hauakambri juurde ning kõik läksid sisse ja nägid, et see on tühi.

⁹ Viis naist istusid sissepääsu lähedale kivile ja arutasid olukorda. Neile polnud veel pähe tulnud, et Jeesus on üles tõusnud. Nad olid sabati omaette veetnud ja oletasid nüüd, et surnukeha on viidud mõnda teise puhkepaika. Kui nad aga selle võimaluse üle järele mõtlesid, ei osanud nad seletada, miks surilina olid korralikult kivile seatud; kuidas oli surnukeha ära viidud nii, et sidemed, millesse see oli mähitud, olid jätetud pealtnäha puutumatuks matmisorva endisesse asendisse.

¹⁰ ¶ Kui naised seal uue päeva varastel koidutundidel istusid, vaatasid nad hetkeks kõrvale ja nägid üht liikumatult seisvat vaikivat võõrast. Korra tekkis neil taas hirm, kuid siis tormas Maarja Magdaleena võõra juurde ja küsis, pidades teda aednikuks: „Kuhu te olete Meistri viinud? Kuhu ta on puhkama asetatud? Ütle meile, et saaksime tema juurde minna.” Kui võõras Maarjale ei vastanud, hakkas naine nutma. Siis küsis Jeesus neilt: „Keda te otsite?” Maarja ütles: „Otsime Jeesust, kes asetati Joosepi haua kambris puhkama, aga on nüüd kadunud. Kas sa tead, kuhu ta on viidud?” Siis ütles Jeesus: „Kas see Jeesus siis ei öelnud teile juba Galileas, et ta ei sure, vaid tõuseb uuesti üles?” Naised ehmusid nende sõnade peale, ent Meister oli nii muutunud, et nad ei tundnud teda veel ära, sest ta oli seljaga vastu ähmast valgust. Kui nad võõra sõnade üle järele

mõtlesid, pöördus too Magdaleena poole ja ütles tuttava häälega: „Maarja.” Ja kui naine seda nii tuttavat osavõtlikku ja armastavat tervitust kuulis, tundis ta Meistri hääle ära ja viskus põlvile tema jalge ette, hüüdes: „Mu Issand ja mu Meister!” Ning ka kõik teised naised taipasid, et nende ees seisab ülendatud Meister, ja nemadki põlvitasid ruttu tema ette.

¹¹ Need inimsilmad võisid Jeesuse morontiakuju näha tänu Jeesust tol korral saatnud muundajate ja keskteeliste ning teatavate morontiaisiksuste eriomasele abile.

¹² ¶ Kui Maarja püüdis Jeesuse jalgu emmata, ütles Meister: „Ära puuduta mind, Maarja, sest ma pole selline, nagu siis, kui mind mu lihaliku elu ajal tundsid. Ma viibin oma praegusel kujul siin teie seas mõnda aega, enne kui Isa juurde tõusen. aga minge nüüd kõik ja rääkige minu apostlitele — ja Peetrusele —, et ma olen üles tõusnud ja et teie olete minuga kõnelnud.”

¹³ Kui naised hämmastusest toibusid, kiirustasid nad tagasi linna Eelija Markuse majja, kus jutustasid kümnele apostlile kõigest, mis nendega oli juhtunud, kuid apostlid ei tahtnud neid uskuda. Nad arvasid algul, et naised olid nägemust näinud, aga kui Maarja Magdaleena kordas sõnu, mis Jeesus oli neile öelnud, ning Peetrus kuulis oma nime, tormas ta ülakambrit välja, Johannes kannul, ning kiirustas hauakambri juurde, et kõike oma silmaga näha.

¹⁴ Naised kordasid oma lugu jutuaamisest Jeesusega ka teistele apostlitele, aga nemad ei jäänud uskuma ega tahtnud ka ise minna asja uurima, nagu olid teinud Peetrus ja Johannes.

5. PEETRUS JA JOHANNES HAUA JUURES

¹ Kui kaks apostlit jooksid Kolgatale Joosepi hauakambri juurde, valdas Peetruse mõtteid kord hirm, kord lootus. Ta kartis Meistrit kohata, ent tema lootusi suurendas see, et Jeesus oli talle eraldi sõna saatnud. Ta oli pooleldi veendunud, et Jeesus on tõesti elus: ta mäletas Meistri lubadust kolmandal päeval üles tõusta. Imelik, et see lubadus polnud talle pärast ristilöömist meelde tulnud enne, kui nüüd läbi Jeruusalemma põhja poole kiirustades. Johannese hing paisus iseäralikust rõõmu- ja lootuseekstasist, kui mees linnast välja tõttas. Ta oli pooleldi veendunud, et naised olid tõesti ülestõusnud Meistrit näinud.

² Kuna Johannes oli Peetrusest noorem, jooksis ta kiiremini ja jõudis hauakambri juurde esimesena. Johannes seisatas lävel ja vaatas hauakambrisse ning kõik oligi nii, nagu Maarja oli kirjeldanud. Üsna pea tormas kohale ka Siimon Peetrus, kes nägi sisenedes samuti tühja hauakambrit, kus surilina olid nii veidras asendis. Ja kui Peetrus oli väljunud, astus Johannes sisse ning vaatas kõike oma silmaga. Siis istusid nad kivile, et arutada kuuldu ja nähtu tähendust. Ning seal istudes mõtisklesid nad kõige üle, mis neile Jeesusest oli räägitud, aga ei suutnud juhtunut selgesti mõista.

³ Peetrus arvas algul, et hauakambrit oli röövitud, et vaenlased olid surnukeha varastanud, võib-olla valvuritele altkäemaksu maksnud. Johannes aga arutas, et vaevalt

oleks hauakamber nii korras, kui surnukeha oleks varastatud, samuti ei saanud ta aru, miks sidemed olid maha jäetud, liiati veel puutumatult. Mõlemad läksid uuesti hauakambrisse, et surilinu lähemalt uurida. Kui nad teist korda kambrist väljusid, leidsid nad eest Maarja Magdaleena, kes oli tagasi tulnud ja nuttis sissepääsu ees. Maarja oli läinud apostlite juurde usus, et Jeesus on üles tõusnud, ent kui kõik tema teadet uskumast keeldusid, langes ta masendusse ja meeleheitesse. Ta ihkas tulla tagasi hauakambri juurde, kus arvas olevat kuulnud Jeesuse tuttavat häält.

⁴ Kui Maarja pärast Peetruse ja Johannese lahkumist

veel veidikeseks kohale jäi, ilmus Meister uuesti tema juurde, öeldes: „Ära kahtle, olgu sul julgust uskuda seda, mida oled näinud ja kuulnud. Mine mu apostlite juurde tagasi ja ütle neile uuesti, et ma olen üles tõusnud, et ma ilmun ka neile ja et ma lähen peagi nende ees Galileasse, nagu olen lubanud.”

⁵ Maarja kiirustas tagasi Markuse majja ja rääkis apostlitele, et oli jälle Jeesusega vestelnud, aga nad ei uskunud teda. Kui aga Peetrus ja Johannes tagasi jõudsid, lakkasid nad teda pilkamast ning neid valdas hirm ja kartlik ootus.

JEESUSE MORONTIAILMUMISED

NÜÜD valmistus ülestõusnud Jeesus veidi aega Urantial veetma, et kogeda maailma tõusasurelike morontiaelujärku. Ehkki ta pidi veetma morontiaelu samas maailmas, kus oli elanud surelikuna, pidi see olema siiski igas mõttes võrreldav kogemusega, mille Satania surelikud saavad edeneva morontiaelu jooksul Jerusemi seitsmes eluasemeilmas.

² Kogu see Jeesuses peituv jõud — elu and —, mis võimaldas tal surnuist üles tõusta, on seesama igavese elu kingitus, mille ta annetab taevariigisse uskujatele ja mis nüüdki kindlustab nende ülestõusmise loomuliku surma kütkeist.

³ Maailmade surelikud ärkavad ülestõusmishommikul samasuguse ülemineku- või morontiakehaga, mis oli Jeesusel, kui ta tol pühapäeva hommikul hauast tõusis. Neis kehaes ei voola veri ning need olendid ei söö tavalist ainelist toitu, aga hoolimata sellest on need morontiakujud *reaalsed*. Kui uskujad Jeesust pärast ülestõusmist nägid, siis nägid nad teda tõepoolest: nad ei lasknud ennast petta nägemustel ega hallutsinatsioonidel.

⁴ Kindel usk Jeesuse ülestõusmisse oli varase evangeeliumiõpetuse kõigi harude tähtsaim joon. Nii Jeruusalemmas, Aleksandrias, Antiookias kui ka Filadelfias ühendas kõiki evangeeliumiõpetajaid see kõhklematu usk Meistri ülestõusmisse.

⁵ ¶ Vaadeldes Maarja Magdaleena silmapaistvat osa Meistri ülestõusmise kuulutamisel, tuleb märkida, et Maarja oli naiscorpuse peamine eestkõneleja, nagu Peetrus oli apostlite seas. Maarja ei olnud naistöötajate ülem, kuid oli nende põhiline õpetaja ja avalik eestkõneleja. Maarjast oli saanud väga ettevaatlik naine, julgus, millega ta kõnetas meest, keda pidas Joosepi aednikuks, näitab üksnes seda, kuivõrd teda kohutas tühja haua leidmine. Tema sügav armastus, ahastus ja täielik andumus panid teda hetkeks unustama juudi naise traditsioonilisi piiranguid võõra mehe poole pöördumisel.

1. ÜLESTÕUSMISE KUULUTAJAD

¹ Apostlid polnud tahtnud, et Jeesus neist lahkuks. See pärast polnud nad kõiki tema jutte suremisest ja lubadusi uuesti üles tõusta eriti tähele pannud. Nad ei olnud oodanud sellist ülestõusmist ja keeldusid seda uskumast ajani, mil pidid tunnistama ümberlukkamatuid, omaenda kogitud täiesti kindlaid tõendeid.

² Kui apostlid keeldusid uskumast viit naist, kes teatasid, et olid Jeesust näinud ja temaga kõnelnud, läks Maarja Magdaleena haua juurde tagasi, teised naised aga siirdusid Joosepi majja, kus rääkisid läbielatust Joosepi tütrele ja teistele naistele. Ja naised uskusid neid. Veidi pärast kella kuut läksid Arimaatia Joosepi tütar ja neli Jeesust näinud

naist Nikodeemose majja, kus jutustasid juhtunust Joosepile, Nikodeemosele, Taavet Sebedeusele ja teistele sinna kogunenud inimestele. Nikodeemos ja teised kahtlesid nende loos — nad kahtlesid, et Jeesus oli surnuist üles tõusnud. Nad arvasid, et juudid olid surnukeha ära viinud. Joosep ja Taavet kaldusid aga naisi uskuma ja tõttasid ka ise hauakambrit uurima, leides kõik eest täpselt nii, nagu naised olid kirjeldanud. Nad olid viimased, kes hauakambrit sellisena nägid, sest kella poole kaheksa ajal saatis ülempreester templivalvurite kapteni hauakambrisse surilinate järele. Kapten keeras need linasesse riidesse ja viskas kompsu läheduses asuvalt kaljult alla.

³ Taavet ja Joosep läksid hauakambrit kohe Eelija Markuse majja, kus hakkasid ülakambris kümne apostliga nõu pidama. Ainult Taavet Sebedeus kaldus õige pisut uskuma, et Jeesus on surnuist üles tõusnud. Peetrus oli seda algul uskunud, aga suutmata Meistrit leida, langes temagi kahtluste võrku. Nad kõik kaldusid uskuma, et juudid olid surnukeha kõrvaldanud. Taavet ei hakanud nendega vaidlema, ent ütles lahkudes: „Teie olete apostlid ja peaksite neist asjadest aru saama. Ma ei hakka teiega vaidlema, aga lähen nüüd tagasi Nikodeemose majja, kuhu kutsusin täna hommikuks sõnumitoojad; kui mehed on kokku tulnud, saadan nad nende viimasele missioonile, Meistri ülestõusmist kuulutama. Ma olen kuulnud Meistrit ütlemas, et ta tõuseb pärast surma kolmandal päeval üles, ja usun teda.” Ning öelnud seda nukratele meeleheitel taevariigisaadikutele, jättis see omal algatusel side- ja teabeteenistuse ülemaks hakanud mees apostlitega hüvasti. ülakambrit lahkudes poetas ta Matteus Leevi sülle Juuda koti, milles oli kogu apostlite raha.

⁴ Viimased Taaveti kahekümne kuuest sõnumitoojast jõudsid Nikodeemose majja kella poole kümne paiku. Taavet kogus nad viivitamatult kokku avarasse õue ja pöördus nende poole:

⁵ ¶ „Mehed-vennad, te olete kogu selle aja teeninud mind vastavalt mulle ja üksteisele antud töotusele ning võite tunnistada, et ma pole teid kunagi valetatega välja saatnud. Nüüd läkitan teid kuningriigi vabatahtlike sõnumitoojatena viimast ülesannet täitma, seda tehes vabastan teid töotusest ja saadan sõnumitoojate corpuse laiali. Mehed, ma teatan teile, et meie töö on lõppenud. Meister ei vaja enam surelikke sõnumitoojaid, ta on surnuist üles tõusnud. Enne vahistamist ütles ta meile, et sureb ja tõuseb kolmandal päeval uuesti üles. Ma nägin hauda — see on tühi. Ma rääkisin Maarja Magdaleena ja veel nelja naisega, kes on Jeesusega vestelnud. Nüüd jätan teiega hüvasti ja saadan teid laiali igäüht oma tööd tegema; sõnum, mille peate uskujatele viima, kõlab: „Jeesus on surnuist üles tõusnud, haud on tühi.””

⁶ ¶ Enamik kohalolijaid veenis Taavetit oma kavatsusest loobuma. Aga nad ei suutnud teda mõjutada. Siis

püüdsid nad veenda sõnumitoojaid sellest ülesandest loobuma, aga nood ei hoolinud kahtlustest. Ja nii läksidki need kakskümmend kuus jooksjat tol pühapäeva hommikul veidi enne kella kümnet esimestena kuulutama vägevat tõde, et Jeesus on üles tõusnud. Nad siirdusid sellele missioonile nagu ka paljudele varasematele vastavalt Taavet Sebedeusele ja üksteisele antud töotusele. Need mehed usaldasid Taaveti väga. Nad lahkusid seda ülesannet täitma, ilma et oleksid isegi vestelnud nendega, kes Jeesust näinud olid: nad uskusid Taaveti sõnu. Enamik neist uskus, mida Taavet oli rääkinud, ja isegi need, kes mõnevõrra kahtlesid, kandsid sõnumi edasi sama kindlalt ja kiiresti.

⁷ ¶ Apostlid kui taevariigi vaimne korpus olid kogunenud tol päeval ülakambrisse, kus väljendasid oma hirmu ja kahtlusi, aga need lihtsad inimesed, kes kujutasid endast esimest katset Meistri evangeeliumi inimestevahelisest vendlusest ühiskonnastada, suundusid oma kartmatu ja tegusa juhi käsul kuulutama maailma ja universumi ülestõusnud Päästjat. Ning nad alustasid seda sündmusrikast teenistust veel enne, kui Meistri valitud esindajad olid valmis tema sõna või pealtnägijate tunnistusi uskuma.

⁸ ¶ Need kakskümmend kuus saadeti Laatsaruse majja Betaanias ja kõigisse uskujate keskustesse Beer-Sebast lõunas kuni Damaskuse ja Siidonini põhjas ning Filadelfias idas kuni Aleksandriani läänes.

⁹ Kui Taavet oli oma vendadega hüvasti jättnud, läks ta Joosepi majja oma ema järele ning nad suundusid koos Betaanias ootava Jeesuse perekonna juurde. Taavet jäi Betaaniasse Marta ja Maarja juurde, kuni nad olid oma maise vara müünud, ning saatis neid siis nende reisil vend Laatsaruse juurde Filadelfiasse.

¹⁰ Umbes nädal aega hiljem viis Johannes Sebedeus Jeesuse ema Maarja oma majja Betsaidas. Jeesuse vanim vend Jaakobus jäi oma perega Jeruusalemma. Rutt jäi Laatsaruse õdede juurde Betaaniasse. Jeesuse ülejäänud pereliikmed pöördusid tagasi Galileasse. Taavet Sebedeus lahkus koos Marta ja Maarjaga Betaaniast Filadelfiasse juuni algul, järgmisel päeval pärast abiellumist Jeesuse noorima õe Rutiga.

2. JEESUSE ILMUMINE BETAANIAS

¹ Alates morontiaülestõusmisest kuni vaimse kõrgustesse tõusmiseni ilmus Jeesus uskujatele maa peal nähtaval kujul üheksateist korda. Ta ei ilmunud oma vaenlastele ega neile, kes poleks suutnud tema nähtaval kujul ilmumisest vaimset kasu saada. Esimesel korral nägid teda viis hauakambri juures olnud naist, teisel korral nägi teda sealsamas hauakambri juures Maarja Magdaleena.

² Kolmas ilmumine toimus tol pühapäeval lõuna paiku Betaanias. Veidi pärast keskpäeva seisis Jeesuse vanim vend Jaakobus Laatsaruse aias Marta ja Maarja ülesäratatud venna Laatsaruse tühja hauakambri ees, mõeldes uudistele, mis Taaveti sõnumitooja neile umbes tunni aja eest oli toonud. Jaakobus oli alati kaldunud oma vanima venna maapealsesse missiooni uskuma, ent oli juba ammu Jeesuse tegevusega sideme kaotanud ja hakanud tõsiselt kahtlema apostlite hilisemates väidetes, nagu oleks Jeesus messias.

Sõnumitoojalt saadud uudis oli ehmatanud kogu peret ja nad olid tõsiselt jahmunud. Kui Jaakobus Laatsaruse tühja haua ees seisis, jõudis kohale Maarja Magdaleena ja jutustas erutatult oma varahommikustest läbielamistest Joosepi hauakambri juures. Enne kui ta lõpetada jõudis, saabus Taavet Sebedeus koos oma emaga. Rutt uskus muidugi seda juttu ja pärast Taaveti ning Saloomega vestlemist jäi ka Juudas uskuma.

³ Kui teised teda otsisid ega olnud veel leidnud, tajus Jaakobus aias hauakambri lähedal seistes äkki kellegi juuresolekut, nagu oleks teda õlast puudutatud. Vaatama pöördunud, nägi ta enda kõrvale järk-järgult iseäralikku kuju ilmumas. Ta oli liiga hämmastunud, et midagi öelda, ja liiga hirmunud, et põgeneda. Siis ütles see iseäralik kuju: „Jaakobus, ma tuln sind taevariigi teenistusse kutsuma. Võta tõsiselt oma vendadel käest kinni ja järgi mind.” Kui Jaakobus kuulis oma nime, teadis ta, et tema poole oli pöördunud tema vanim vend Jeesus. Neil kõigil oli Meistri morontiaaku äratundmisega mõnevõrra raskusi, aga vähesed ei tundnud ära tema häält ja võlvat isiksust, kui ta kord nendega rääkima hakkas.

⁴ Kui Jaakobus taipas, et tema poole oli pöördunud Jeesus, tahtis ta põlvili laskuda ja hüüda: „Mu isa ja mu vend,” kuid Jeesus käskis tal seista, kui ta temaga vestleb. Ja nad jalutasid läbi aia ja kõnelesid peaaegu kolm minutit, rääkides eelmiste päevade läbielamistest ja ennustades lähituleviku sündmusi. Kui nad olid maja juurde jõudmas, ütles Jeesus: „Hüvasti, Jaakobus, kuniks ma teid kõiki koos tervitan.”

⁵ Jaakobus tormas majja, ehkki teda otsiti samal ajal Betfagest, ja hüüdis: „Ma nägin just Jeesust ja kõnelesin temaga, ajasin temaga juttu. Ta ei ole surnud, ta on üles tõusnud! Ta haihtus minu ees, öeldes: „Hüvasti, kuniks ma teid kõiki koos tervitan.”” Vaevast oli Jaakobus oma jutu lõpetanud, kui Juudas tagasi tuli, ning ta rääkis ka Juudale Jeesusega kohtumisest. Ja nad kõik hakkasid Jeesuse ülestõusmist uskuma. Nüüd teatas Jaakobus, et ta ei lähe tagasi Galileasse, ja Taavet hüüdis: „Teda ei näe üksnes erutatud naised, vaid isegi kindlameelsed mehed on hakanud teda nägema. Loodan ka ise teda näha.”

⁶ ¶ Ja Taavetil ei tulnud kaua oodata, sest Jeesuse neljas äratuntav ilmumine surelikele toimus veidi enne kella kahte samas Marta ja Maarja majas, kui ta ilmus nähtavalt oma maise pere liikmete ja nende sõprade ette, keda oli kokku kakskümmend. Meister ilmus avatud tagauksele, öeldes: „Rahu olgu teiega. Tervitan neid, kes olid kunagi lihalikult minu lähedal; vennalik tervitus minu vendadele ja õdedele taevariigis. Kuidas võisite te kahelda? Miks viivitasite nii kaua, enne kui otsustasite kogu südamest tõevalgust järgida? Tulge ometi kõik Tõe Vaimu vendlusse Isa taevariigis.” Ja kui nad hakkasid esimesest hämmastuseehmatusest toibuma ning lähenesid talle, et teda emmata, haihtus ta nende pilgu eest.

⁷ ¶ Nad kõik tahtsid tormata linna ja rääkida ka kahtlevatele apostlitele, mis oli juhtunud, ent Jaakobus hoidis neid tagasi. Ainult Maarja Magdaleenal lubati Joosepi majja naasta. Jaakobus keelas teadet sellest morontiaakulastu-

sest laialt levitada mõne asja pärast, mis Jeesus talle aias vesteldes oli öelnud. Ent Jaakobus ei avaldanud oma vestlusest Meistriga tol päeval Betaanias Laatsaruse kodus rohkem mitte kunagi.

3. JOOSEPI MAJAS

¹ Jeesuse viies surelikule silmale äratuntav morontiailmumine toimus tollesama pühapäeva õhtupoolikul umbes veerand viie ajal kahekümne viie Arimaatia Joosepi majja kogunenud naisuskuja juuresolekul. Maarja Magdaleena oli sinna naasnud vaid mõni minut enne seda ilmumist. Jeesuse vend Jaakobus oli palunud, et apostlitele Meistri ilmumise kohta Betaanias midagi ei öeldaks. Aga ta polnud Maarjat palunud hoiduda rääkimast juhtunust oma usuõdedele. Nii võttiski Maarja algatuseks kõigilt naistelt töötuse saladust pidada ja jutustas neile siis, mis oli juhtunud, kui ta äsja Jeesuse perekonna juures Betaanias viibis. Ja keset seda põnevat juttu laskus neile äkki pühalik vaikus ning nad nägid enda seas ülestõusnud Jeesuse täiesti nähtavat kuju. Jeesus tervitas neid: „Rahu olgu teiega. Taevariigi vennaskonnas ei ole enam juute ega paganaid, rikkaid ega vaeseid, vabu ega orjuses inimesi, mehi ega naisi. Ka teid kutsutakse levitama head sõnumit inimkonna vabadusest evangeeliumi kaudu, mis kõneleb inimesest kui Jumala pojast taevariigis. Minge laiali kogu maailma seda evangeeliumi kuulutama ja uskujate usku sellesse kinnitama. Ja seda tehes ärge unustage hoolitsemast haigete eest ning tugevdamast neid, kes on arglikud ja hirmust vaevatud. Ja mina olen alati teiega, kas või maailma otsani.” Seda öelnud, kadus ta nende silmist, naised aga langesid näoli maha ja palveldasid vaikides.

² ¶ Kuni selle ajani toimunud viiest morontiailmumisest oli Maarja Magdaleena olnud tunnistajaks neljale.

³ ¶ Tänu sõnumitoojate ennelõunasele teesaaatmisele ja sellele, et uudis Jeesuse ilmumisest Joosepi majas oli tahtmatult kõrvaliste isikuteni jõudnud, hakkas varasel õhtupoolikul juudi valitsejate kõrvu ulatuma teateid linnas levivatest juttudest, et Jeesus on üles tõusnud ning paljud inimesed väidavad end olevat teda näinud. Need kuulujutud ärritasid Suurkohtu liikmeid väga. Pärast kiiret nõupidamist Hannasega kutsus Kaifas õhtul kella kaheksaks kokku Suurkohtu istungi. Just sel istungil otsustati heita sünagoogist välja kõik, kes Jeesuse ülestõusmist mainivad. Tehti isegi ettepanek, et igaüks, kes väidab end teda näinud olevat, tuleks surmata. Seda ettepanekut ei jõutud siiski hääletusele panna, sest istung lõppes segadusega, peaaegu paanikaga. Nad olid julgenud arvata, et on Jeesusest võitu saanud. Peagi tuli neil aga tõdeda, et nende tõelised mured seoses Naatsaretlasega on alles alanud.

4. ILMUMINE KREEKLASTELE

¹ Kella poole viie paiku ilmus Meister Flaviuse-nimelise mehe majas kuuendat korda morontiakujul ligikaudu neljakümnele sinna kogunenud kreeklasest uskujale. Kui nad parajasti Meistri ülestõusmise kohta kuuldud teateid arutasid, ilmus too ise nende keskele, ehkki ukсед olid kindlalt

kinni, ning ütles neile: „Rahu olgu teiega. Inimese Poeg ilmus küll maa peale juutide keskel, ent ta tuli hoolt kandma kõigi inimeste eest. Minu Isa kuningriigis ei ole juute ega paganaid, seal olete kõik vennad — Jumala pojad. Seepärast minge üle kogu maailma seda pääsemise evangeeliumi kuulutama, nagu te selle olete saanud kuningriigi saadikutelt, ja mina tervitan teid vennalikult Isa usu- ja tööpoegade vennaskonnas.” Ja andnud neile selle ülesande, lahkus ta ja nad ei näinud teda enam. Nad jäid kogu õhtuks majja, sest tundsid liiga suurt aukartust ja hirmu, et välja minna. ükski kreeklane ei maganud tol ööl: nad jäid ärkvele ja arutasid juhtunut, lootes, et Meister neid taas külastab. Selles rühmas oli palju kreeklasi, kes oli viibinud Ketsemanis, kui sõdurid Jeesuse vahistasid ja Juudas ta suudlusega ära andis.

² ¶ Jutud Jeesuse ülestõusmisest ja teated tema paljust ilmumistest oma poolehoidjatele levisid kiiresti ning kogu linnas oli elevus tõusmas haripunkti. Meister oli juba ilmunud oma perekonnale, naistele ja kreeklastele ning ilmutas end peagi ka apostlite keskel. Suurkohus pidi peagi kokku tulema, et arutada neid uusi probleeme, mis juutide valitsejatele nii äkki olid kaela sadanud. Jeesus mõtles palju oma apostlitele, kuid soovis enne nende külastamist nad veel mõneks tunniks omaette pühalikult mõtisklema ja arutlema jätta.

5. JALUTUSKÄIK KAHE VENNAGA

¹ Umbes kümme kilomeetrit Jeruusalemmast läänes, Emmauses, elas kaks karjasest venda, kes olid paasapäha nädalal Jeruusalemmas ohverdamisi, tseremooniaid ja pidustusi vaadanud. Neist vanem, Kleopas, uskus osaliselt Jeesusesse: vähemalt oli ta sünagoogist välja heidetud. Tema vend Jaakob ei olnud uskuja, ehkki Meistri õpetustest ja tegudest kuuldud lood huvitasid teda väga.

² Tol pühapäeva õhtupoolikul mõni minut enne kella viit, umbes viie kilomeetri kaugusel Jeruusalemmast, astusid need kaks venda väsinult mööda teed Emmause poole ja rääkisid väga tõsiselt Jeesusest, tema õpetustest, tööst ja eriti juttudest selle kohta, et ta haud oli tühi ning et mõned naised olid temaga vestelnud. Kleopas uskus neid teateid pooleldi, aga Jaakob oli kindel, et kogu lugu on tõenäoliselt pettus. Kui nad koduteel selle üle vaidlesid, ilmus nende kõrvale Jeesuse morontiakuju, see oli tema seitsmes ilmumine. Kleopas oli sageli kuulnud Jeesust õpetamas ja ta oli mitu korda Jeruusalemma uskujate majades koos temaga einetanud. Ent ta ei tundnud Meistrit ära ka siis, kui too neid kõnetas.

³ Natuke maad koos nendega edasi kõndinud, küsis Jeesus: „Mida te nii tõsiselt arutasite, kui ma teieni jõudsin?” Kui Jeesus oli seda küsinud, jäid mehed seisma ja vaatasid teda kurva üllatusega. Kleopas uuris: „Kas on võimalik, et sa viibisid Jeruusalemmas ega ole kuulnud äsjastest sündmustest?” Seepeale küsis Meister: „Missugustest sündmustest?” Kleopas vastas: „Kui sa neist asjust ei tea, siis oled Jeruusalemmas ainuke, kes pole kuulnud jutte Jeesus Naatsaretlastest, Jumala ja kõigi inimeste ees sõna ja tegude poolest vägevast prohvetist. ülempreestrid ja meie valitsejad

andsid ta roomlaste kätte ning nõudsid, et ta risti löödaks. Paljud meist olid aga lootnud, et just tema päästab Iisraeli paganate ikkest. Aga see pole veel kõik. Praegu on kolmas päev pärast tema ristilöömist ja mõned naised hõmmasid meid täna teatega, et olid läinud väga vara hommikul tema hauakambri ja leidnud selle tühja olevat. Ning needsamad naised väidavad kindlalt, et on rääkinud selle mehega ja kinnitavad, et ta on surnuist üles tõusnud. Aga kui naised sellest meestele rääkisid, jooksis kaks tema apostlit hauakambri juurde ja leidsid selle samuti tühjana eest,” -siinkohal katkestas Jaakob venna jutu ning ütles: „Aga Jeesust nad ei näinud.”

⁴ Edasi kõndides ütles Jeesus neile: „Kui aeglased te olete tõde mõistma! Kui te ütlete, et rääkisite selle mehe õpetustest ja töödest, siis võin ma teid valgustada, sest olen nende õpetustega enam kui tuttav. Kas te ei mäleta, et see Jeesus õpetas alati, et tema kuningriik pole sellest maailmast ning et kõik inimesed peaksid leidma Jumala poegadena vabaduse vaimses rõõmus, mida toob vennalik ja armastav teenimine taevase Isa armastuse tõe uues kuningriigis? Kas te ei mäleta, et see Inimese Poeg kuulutas Jumala päästmist kõigile inimestele, hoolitsedes haigete ja vaevatute eest ning vabastades neid, kes olid hirmu köidikuks ja pahe orjuses? Kas te ei tea, et see Naatsaretlane ütles oma jüngritele, et ta peab minema Jeruusalemma, kus ta antakse vaenlaste kätte, kes ta surmavad, ning et ta tõuseb kolmandal päeval üles? Kas teile pole seda kõike räägitud? Ja kas te pole kunagi lugenud pühakirjadest kohta, kus räägitakse sellest juutide ja paganate pääsemispäevast ning öeldakse, et temas on õnnistatud kõik maapealsed pered; et ta kuulleb hädaliste nuttu ja päästab teda otsivate vaeste hinged; et kõik rahvad teda kord veel pühaks nimetavad? Et see Vabastaja on nagu suure kalju vari väsinud maal. Et ta sööda karja nagu tõeline karjane, kogudes talled oma käte vahele ja kandes neid hellalt oma rüpes. Et ta avab vaimupimedate silmad ja toob meeleheitelangid välja täieliku vabaduse ja valguse kätte, et kõik pimeduses olijad näeksid igavese pääsemise suurt valgust. Et ta seob kinni murtud südamed, kuulutab vabadust patu vangidele ja avab vanglauksed neile, keda on orjastanud hirm ja sidunud pahe. Et ta lohutab

leinajaid ja asendab nende kurvad ja sünged mõtted pääsemisrõõmuga. Et temast saab kõigi rahvaste ihalus ja õiguseotsijate igikestev rõõm. Et see tõe ja õigluse Poeg tõuseb maailma kohale tervendava valguse ja päästva väega ning et ta päästab oma rahva nende pattudest, et ta tõesti otsib eksinud üles ja päästab nad. Et ta ei hävita nõrku, vaid kingib pääsemise kõigile, kes janunevad õigluse järele. Et need, kes temasse usuvad, saavad igavese elu. Et ta valab oma vaimu välja kogu liha peale ning et see Tõe Vaim on igas uskujas nagu veeläte, mis voolab igikestvasse ellu. Kas te ei saa aru selle kuningriigi evangeeliumi suurusest, mille too mees teile andis? Kas te ei mõista, kui ülev on teile antud pääsemine?”

⁵ Selleks ajaks olid nad jõudnud vendade koduküla lähedale. Kaks karjast polnud sõnagi lausunud sestpeale, kui Jeesus neid mööda teed kõndides õpetama hakkas. Peagi saabusid nad karjuste tagasihoidliku elupaiga ette ja Jeesus tahtis neist lahkuda ning mööda teed edasi minna, aga mehed sundisid teda sisse astuma ja enda juurde jääma. Nad ütlesid, et päike loojub peagi ning et ta peaks nende juures peatuma. Lõpuks Jeesus nõustus ja nad läksid majja ning istusid sööma. Mehed andsid leiva talle õnnistamiseks ning kui ta seda murdis ja neile ulatas, avanesid nende silmad ja Kleopas mõistis, et külaline oli Meister ise. Ja kui ta ütles: „See on Meister...”, kadus Jeesuse morontiakuju nende silmist.

⁶ Ning siis ütlesid nad teineteisele: „Pole ime, et meie südamed sees põlesid, kui ta teel kõndides meiega rääkis! Ja kui ta avas meile arusaamiseks pühakirjade õpetusi!”

⁷ Nad ei hakanudki sööma. Nad olid näinud Meistri morontiakuju ja tormasid nüüd majast välja ning kiirustasid Jeruusalemma, et levitada head uudist ülestõusnud Päästjast.

⁸ Kella üheksa paiku samal õhtul, vahetult enne Meistri kümnele ilmumist, tormasid apostlite juurde ülakambri-se äkki kaks erutatud venda, kes kuulutasid, et olid Jeesust näinud ja temaga rääkinud. Ning nad jutustasid kõigest, mis Jeesus oli neile öelnud, ja sellest, kuidas nad olid ta alles leivamurdmise ajal ära tundnud.

ILMUMINE APOSTLITELE JA TEISTELE JUHTIDELE

ÜLESTÕUSMISE pühapäev oli apostlite elus kohutav päev, millest suurema osa veetis kümne neist riivistatud uste taga ülakambris. Nad oleksid Jeruusalemmast põgenenud, ent kartsid, et Suurkohtu käsilased võivad nad vahistada, kui neid avalikult liikumas nähakse. Toomas haudus oma muremõtteid üksi Betfages. Tal oleks kergem olnud, kui ta oleks teiste apostlite juurde jäänud ja aidanud neid, juhtides vestlust soodsamatele radadele.

² Johannes kaitses kogu päeva mõtet, et Jeesus on surnuist üles tõusnud. Ta tuletas meelde vähemalt viit korda, kui Meister oli kinnitanud, et ta üles tõuseb, ja vähemalt kolme korda, kui ta oli nimetanud kolmandat päeva. Johannese suhtumine avaldas teistele üsna suurt mõju, eriti tema vennale Jaakobusele ja Naatanaelile. Johannese mõju oleks veel suurem olnud, kui ta poleks nende seas noorim olnud.

³ Nende mured tulenesid suures osas nende eraldatusest. Johannes Markus hoidis neid templi ümber toimuvaga kursis ja teavitas linnas üha enam levivatest paljudest kuulujuttudest, ent talle polnud pähe tulnud koguda uudiseid mitmetelt usklike rühmadelt, kellele Jeesus oli juba ilmunud. Sedalaadi tegevuse eest olid seni hoolitsenud Taaveti sõnumitoojad, aga nemad olid läinud oma viimast ülesannet täitma — kuulutama ülestõusmist Jeruusalemmast kaugel elavate usklike rühmadele. Esimest korda kõigi nende aastate jooksul mõistsid apostlid, kuivõrd sõltuvad nad olid olnud taevariigi asju puudutava igapäevase teave osas Taaveti sõnumitoojatest.

⁴ Peetrus kõikus kogu selle päeva talle iseloomulikult Meistri ülestõusmisse uskumise ja selles kahtlemise vahel. Ta ei suutnud unustada surilinu, mis olid hauas vedelenud, nagu oleks Jeesuse surnukeha nende seest lihtsalt haihtunud. „Aga kui ta on üles tõusnud ja võib end naistele näidata,” arutles Peetrus, „siis miks ei ilmu ta meile, oma apostlitele?” Peetrus kurvastas, mõeldes, et võib-olla ei tulnud Jeesus nende juurde sellepärast, et apostlite seas oli ka tema, kes Jeesusest tol ööl Hannase õuel lahti ütles. Aga siis parandas tema tuju naiste toodud teate meenutamine: „Minge öelge mu apostlitele — ja Peetrusele.” Aga see sõnum oli julgustav vaid siis, kui naised olid tõesti ülestõusnud Meistrit näinud ja kuulnud. Nii kõikus Peetrus kogu päeva usu ja kahtluse vahel, kuni sõandas alles veidi pärast kella kaheksat õuele minna. Peetrus tahtis apostlitest eemalduda, et tema, Meistrit lahti ütelnud, poleks Jeesuse tuleku takistuseks.

⁵ Jaakobus Sebedeus arvas algul, et nad kõik peaksid haa juurde minema: tema arvates tuli tingimata teha midagi selle saladuse tuumani jõudmiseks. Naatanael aga hoidis neid Jaakobust kuulda võtmast ja avalikult välja minemast, tuletades meelde Jeesuse hoiatust oma elu niisugusel ajal mitte ülearu ohtu seada. Keskpäevaks oli ka Jaakobus leppinud teiste seas valvsalt ootamisega. Ta rääkis vähe ja

oli väga pettunud, et Jeesus neile ei ilmunud; ta ei teadnud Meistri paljudest ilmumistest teistele rühmadele ja üksikutele inimestele mitte midagi.

⁶ Andreas pühendus tol päeval peamiselt kuulamisele. Olukord tekitas temas üha enam kimbatust ja kahtlused võtsid ta üle võimust, ent teda rõõmustas teadmine, et ta ei vastuta teiste apostlite juhtimise eest. Ta oli Meistrile tõesti tänulik, et too oli ta enne nende segaste aegade saabumist juhtimiskoormast vabastanud.

⁷ Selle traagilise päeva pikkadel tüütutel tundidel toetasid rühma vaid Naatanaeli sagedased talle iseloomulikud filosoofilised mõtisklused. Tema valitses tegelikult nende kümne apostli seas kogu päeva olukorda. Kordagi ei väljendanud ta Meistri ülestõusmise suhtes ei usku ega kahtlust. Ent päeva edenedes kaldus ta üha enam uskuma, et Jeesus on täitnud oma lubaduse üles tõusta.

⁸ Seloot Siimon oli liiga rõhutatud, et aruteludes osaleda. Ta lebas suurema osa ajast toanurgas lavatsil, nagu seinapoole. Ta ei rääkinud kogu päeva kuute kordagi. Tema arusaam taevariigist oli kokku varisenud ning ta ei suutnud mõista, et Meistri ülestõusmine võib olukorda oluliselt muuta. Tema pettumus oli väga isiklik ja liiga tugev, et sellest nii ruttu toibuda, isegi kui arvestada säärast hämmastavat fakti nagu ülestõusmine.

⁹ Imelik, aga tol päeval rääkis kogu õhtupooliku kõige rohkem just tavaliselt vaikiv Filippus. Ennelõunal oli tal vähe öelda olnud, aga terve pärastlõuna esitas ta teistele apostlitele küsimusi. Peetrus sai Filippuse küsimuste peale sageli pahaseks, aga teised suhtusid tema pärimistesse heatahtlikult. Eriti soovis Filippus teada, kas juhul, kui Jeesus on tõesti hauast tõusnud, kannab tema keha ristilöömise füüsilisi märke.

¹⁰ Matteus oli suures segaduses: ta kuulas oma kaaslaste arutlusi, kuid mõtles ise põhiliselt nende tulevastele rahaasjadele. Hoolimata Jeesuse oletatavast ülestõusmisest oli Juudas läinud, Taavet aga pikema jututa raha talle üle andnud; neil puudus autoriteetne juht. Enne kui Matteus suutis argumente ülestõusmise kohta tõsiselt kaaluma hakata, oli ta juba Meistrit näost näkku näinud.

¹¹ Alfeuse kaksikud osalesid neis tõsistes arutlustes vähe, neil oli üsna palju tegemist oma tavaliste ülesannete täitmisega. Üks neist väljendas nende mõlema suhtumist, kui vastas ühele Filippuse esitatud küsimusele: „Me ei saa ülestõusmisest aru, aga meie ema ütles, et ta rääkis Meistriga, ja me usume teda.”

¹² Toomas kannatas talle iseloomuliku masendushoo all. Ta magas osa päevast maha ja kõndis ülejäänud aja mägedes ringi. Ta tundis küll vajadust teiste apostlite juurde minna, aga soov omaette olla oli tugevam.

¹³ Meister lükkas oma esimese morontiailmumise apostlitele edasi mitmel põhjusel. Esiteks tahtis ta jätta neile pärast tema ülestõusmisest kuulmist aega hästi järele

mõelda selle üle, mis ta neile veel inimesena nende juures olles oma surmast ja ülestõusmisest oli rääkinud. Meister soovis, et Peetrus võidaks talle omased siseheitleused, enne kui ta end neile kõigile avaldab. Teiseks soovis ta, et tema esimese ilmumise ajal oleks ka Toomas nende seas. Johannes Markus leidis Tooma tol pühapäeva varahommikul Betfagest Siimoni juurest ja tõi apostlitele kella üheteistkümne paiku selle kohta teate. Toomas oleks tol päeval igal ajal nende juurde tagasi pöördunud, kui Naatanael või kes tahes kaks apostlit oleks teda kutsuma läinud. Ta soovis tõesti tagasi minna, kuid lahkunud eelmisel õhtul sel moel, oli ta liiga uhke, et omal algatusel nii ruttu naasta. Järgmiseks päevaks oli ta aga sedavõrd rõhutatud, et kulus peaaegu nädal, enne kui ta otsustas tagasipöördumise kasuks. Apostlid ootasid teda ja tema ootas, et vennad ta üles otsiksid ja enda juurde tagasi kutsuksid. Nii oli Toomas oma kaaslastest lahus kuni järgmise laupäeva õhtuni, mil Peetrus ja Johannes läksid pärast pimeduse saabumist Betfagesse ja töid ta endaga kaasa. Ja seepärast ei läinudki nad kohe pärast Jeesuse ilmumist Galileasse, sest ei tahtnud lahkuda ilma Toomata.

1. ILMUMINE PEETRUSELE

¹ Kell hakkas tol pühapäeva õhtul juba pool üheksa saama, kui Jeesus ilmus Markuse maja aias Siimon Peetrusele. See oli tema kaheksas morontiailmumine. Peetrus oli elanud Meistrit lahtiütlemisest saadik raske kahtluse- ja süükoorma all. Ta oli kogu laupäeva ja pühapäeva võidelnud kartusega, et võib-olla ta polegi enam apostel. Temas tekitas hirmujudinaid Juuda saatust ja ta arvas isegi, et ka tema on Meistri reetnud. Kogu selle pärastlõuna oli ta peljanud, et just tema viibimine apostlite seas takistab Jeesust neile ilmumast, muidugi juhul, kui ta tõepoolest on surnuist üles tõusnud. Ja see oli Peetrus, just niisuguses meeleolus ja hingeseisundis, kellele Jeesus ilmus siis, kui masendunud apostel jalutas lilled ja pöösaste vahel.

² Kui Peetrus mõtles Meistri armastavale pilgule Hannase väravas ja sellele imelisele sõnumile, mille naised talle tühja haua juurest tulles olid toonud: „Minge öelge minu apostlitele — ja Peetrusele,” ning arutles nende halastusemärkide üle, hakkas tema usk kahtlusi ületama ja ta seisis, käed kõvasti rusikasse surutud, ning ütles valju häälega: „Ma usun, et ta on surnuist üles tõusnud, ma lähen ja ütlen seda oma vendadele.” Kui ta oli seda lausunud, ilmus tema ette äkki inimkuju, kes pöördus tema poole tuttava hääletooniga: „Peetrus, vaenlane soovis su enda poole võita, aga mina ei loovutanud sind. Ma teadsin, et su sõnad ei tulnud südamest, kui mind ära salgasid, seepärast andsin sulle andeks veel enne, kui sa seda palusid, aga nüüd pead sa lakkama mõtlemast endale ja selle tunni muredele ning valmistuma kandma head evangeeliumisõnumit neile, kes on pimeduses. Ära muretse enam selle üle, mida võiksid taevariigist saada, vaid pigem selle üle, mida sina võid anda neile, kes elavad suures vaimuvaesuses. Kinnita, Siimon, oma vöö uue päeva võitluseks, heitluseks vaimupimedusega ja inimestele loomumaste paheliste kahtlustega.”

³ Peetrus ja morontia-Jeesus kõndisid läbi aia ja rääkisid peaaegu viis minutit mineviku-, oleviku- ja tulevikuasjadest. Siis haihtus Meister tema pilgu all, öeldes: „Hüvasti, Peetrus, kuni ma näen sind koos su vendadega.”

⁴ Arusaamine, et ta oli rääkinud ülestõusnud Meistriga ja võis kindel olla, et on endiselt taevariigi saadik, muutis Peetruse hetkeks keeletuks. Ta oli just kuulnud ülendatud Meistri manitsust jätkata evangeeliumi jutlustamist. Ning kõik see südames, tormas ta ülakambrisse oma apostlitest kaaslaste juurde ja hüüdis hingetus erutuses: „Ma nägin Meistrit, ta oli aias. Ma rääkisin temaga ja ta andis mulle andeks.”

⁵ Peetruse teade, et ta oli aias Jeesust näinud, jättis teistele apostlitele sügava mulje ning nad olid juba valmis oma kahtlused kõrvale heitma, kui Andreas tõusis ja hoiatas neid, et nad end tema venna teatest liialt mõjutada ei laseks. Andreas vihjas, et Peetrus oli ennegi näinud ebareaalset asju. Andreas ei maininud küll otseselt öist nägemust Galilea merel, Peetruse väidet, et ta oli näinud Meistrit vee peal kõndides nende poole tulemas, kuid tema vihjest piisas kõigile kohalolijatele, et seda vahejuhtumit meelde tuletada. Venna vihjed solvasid Siimon Peetrust väga ja ta jäi kohe nukralt vait. Kaksikutel oli Peetrusest väga kahju ja nad läksid tema juurde poolehoidu väljendama ning ütles, et nemad usuvad teda, kinnitades taas, et ka nende enda ema oli Meistrit näinud.

2. ESIMENE ILMUMINE APOSTLITELE

¹ Tol õhtul veidi enne poolt üheksat, pärast Kleopase ja Jaakobi lahkumist, kui Alfeuse kaksikud Peetrust lohutasid ja Naatanael tõreles Andreasega; kui kõik kümme apostlit olid ülakambrisse kogunenud ja kõik ukSED olid vahistamiskartuses riividega suletud, ilmus nende sekka äkki Meistri morontiakuju ja ütles: „Rahu olgu teiega. Miks olete minu ilmudes nii hirmul, nagu näeksite vaimu? Kas ma ei rääkinud teile neist asjust siis, kui inimesena teie juures olin? Kas ma ei öelnud teile, et ülempreestrid ja valitsejad lasevad mind hukata, et üks teie seast reedab mind ning et kolmandal päeval tõusen ma üles? Millest siis kõik teie kahtlused ja see naiste, Kleopase, Jaakobi ja isegi Peetruse teadete ümber käiv jutt? Kui kaua te veel kahtlete minu sõnades ja keeldute minu lubadusi uskumast? Ja kas te nüüd, mind tegelikult nähes, usute? Praegugi on üks teie seast puudu. Kui te kõik jälle koos olete ja kindlalt teate, et Inimese Poeg on hauast tõusnud, minge siit Galileasse. Uskuge Jumalat, uskuge üksteist, nii saate astuda taevariigi teenistusse. Ma jään teiega Jeruusalemma seniks, kuni te olete valmis Galileasse minema. Jätan teiega oma rahu.”

² Kui morontia-Jeesus oli nendega rääkinud, kadus ta hetkega nende pilgu alt. Ja nad kõik langesid silmili maha, kiites Jumalat ja austades oma haihtunud Meistrit. See oli Meistri üheksas morontiailmumine.

3. KOOS MORONTIAOLENDITEGA

¹ Järgmise päeva, esmaspäeva veetis Meister tervenisti tol ajal Urantial viibinud morontiaolenditega. Meistri morontiaüleminekukogemuses osalejatena oli tulnud Urantiale üle miljoni morontiasuunaja ja -kaaslase koos erinevast klassist üleminekusurelikega Satania seitsmest eluasemeilmast. Morontia Jeesus jäi nende suurepärase intellektiolendite hulka neljakümneks päevaks. Ta õpetas neid ja kuulis nende suunajatelt, kuidas Satania asustatud maailmade surelikud morontiaüleminekuelus morontiasfääride süsteemi läbivad.

² Tol esmaspäeval kesköö paiku kohandati Meistri morontiakuju üleminekuks morontia-edasiliikumise teisele astmele. Kui ta järgmine kord oma maapealsetele surelikele lastele ilmus, tuli ta juba teise astme morontiaolendina. Mida enam ta morontiaelujärgus edasi liikus, seda raskem oli morontiaintellektiolenditel ja nende muundajatest kaaslastel Meistrit surelikele ja ainelistele silmadele nähtavaks teha.

³ Jeesus siirdus kolmandale morontiaastmele reedel, 14. aprillil; neljandale astmele esmaspäeval, 17. aprillil; viiendale astmele laupäeval, 22. aprillil; kuuendale astmele neljapäeval, 27. aprillil; seitsmendale astmele teisipäeval, 2. mail; Jerusemi kodakondsusesse pühapäeval, 7. mail; ja pühapäeval, 14. mail sisenes ta Edentia Kõigekõrgema embusesse.

⁴ Nii lõpetas Nebadoni Miikael oma universumiteenistuse kogemuse, sest seoses oma varasemate annetumistega oli ta aja ja ruumi tõususurelike elu alates viibimisest tähtkuju keskuses kuni teenistuseni superuniversumi keskuses ja sellest edasi juba täielikult läbi teinud. Ning just need morontiakogemused viisid Nebadoni Looja-Poja seitsmenda ja viimase annetumise universumis tõeliselt ja rahuldavalt lõpule.

4. KÜMNES ILMUMINE (FILADELFIAS)

¹ Jeesuse kümnes surelikele äratuntav morontiailmumine toimus teisipäeval, 11. aprillil veidi pärast kella kaheksat Filadelfias, kui ta näitas end Abnerile ja Laatsarusele ning nende ligikaudu saja viiekümnele kaaslasele, kaasa arvatud enam kui viiskümmend evangelistide korpuse seitsmekümnest liikmest. See ilmumine toimus sünagoogis kohe pärast erakorralise koosoleku avamist, mille Abner oli kutsunud kokku, et arutada Jeesuse ristilöömist ja Taaveti sõnumitooja toodud värsket uudist ülestõusmisest. Et ülestõusnud Laatsarus kuulus samuti sellesse uskujate rühma, polnud neil teadet Jeesuse surnuist ülestõusmisest raske uskuda.

² Abner ja Laatsarus seisis parajasti koos sünagoogi kantslis ja avasid koosolekut, kui kogu uskujatest kuulajas-kond nägi äkki Meistri kuju. Ta ilmus Abneri ja Laatsaruse vahele, kes teda veel ei näinud, ja astus sealt ettepoole, tervitades kokkutulnuid:

³ „Rahu olgu teiega. Te kõik teate, et meil on üks taevane Isa ja et on vaid üks taevariigi evangeelium — hea

sõnum inimestele kingitud igavesest elust, mille inimesed saavad usu kaudu. Tundes rõõmu oma truudusest evangeeliumile, paluge tõe Isal valada eneste südameisse uut ja suuremat vennaarmastust. Te peate armastama kõiki inimesi nii, nagu mina olen teid armastanud; te peate teenima kõiki inimesi, nagu mina olen teid teeninud. Tervitage mõistva osavõtlikkuse ja vennaliku kiindumusega kõiki oma vendi, kes on pühendunud heade sõnumite kuulutamisele, olgu nad juudid või paganad, kreeklased või roomlased, pärslased või etiooplased. Johannes kuulutas saabuvat taevariiki, teie olete täiest jõust evangeeliumi jutlustanud, kreeklased õpetavad juba häid sõnumeid ja mina saadan peagi Tõe Vaimu kõigi nende südameisse, mu vennad, kes on nii isetult pühendanud oma elu vaimupimeduses kaaslaste valgustamisele. Te kõik olete valguselapsed, ärge siis komistage surelike kahtlustustest ja inimlikust sallimatuses põhjustatud väärarusaamade sasipuntrasse. Kui usu kaudu leitud arm on teid sedavõrd ülendanud, et armastate uskmataid, kas ei peaks te siis sama palju armastama neidki, kes on teie usukaaslased kaugelelevivas usukogukonnas? Pidage meeles, et teie omavahelise armastuse järgi tunnevad kõik inimesed ära, et te olete minu jüngrid.

⁴ Minge siis kuulutama seda Jumala isaduse ja inimestevahelise vendluse evangeeliumi kogu maailma kõigile rahvastele ja rassidele ning valige alati targalt viis, kuidas häid sõnumeid inimkonna eri rassidele ja hõimudele edastada. Muidu olete te saanud selle taevariigi evangeeliumi, muidu andke seda head sõnumit ka edasi kõigile rahvastele. Ärge kartke kurja vastupanu, ma olen kõikjal teiega ajastute lõpuni. Ja ma jätan teiega oma rahu.”

⁵ Ning öelnud: „Ja ma jätan teiega oma rahu,” kadus ta nende silmist. Kui mitte arvestada üht tema ilmumist Galileas, kus teda nägi korraga üle viiesaja uskuja, oli see rühm Filadelfias suurim teda korraga näinud surelike rühm.

⁶ Järgmisel varahommikul, kui apostlid olid veel Jeruusaalemmas ja ootasid Tooma emotsionaalset toibumist, läksid need Filadelfia uskujad kuulutama, et Jeesus Naatsaretlane on surnuist üles tõusnud.

⁷ Järgmise päeva, kolmapäeva veetis Jeesus tervenisti oma morontiakaaslaste seltsis. Pärastlõunal võttis ta vastu kogu Norlatiadeki tähtkuju kõigi asustatud sfääride kohalike süsteemide eluasemeilmade morontiasaadikuid ja nad kõik rõõmustasid, et Looja on üks nende oma universumi intellektiolendite klassist.

5. TEINE ILMUMINE APOSTLITELE

¹ Toomas veetis ölimäe ümbruse mägedes üksildase nädala. Sel ajal kohtas ta ainult Siimoni maja rahvast ja Johannes Markust. Laupäeval, 15. aprillil kella üheksa paiku leidsid kaks apostlit ta üles ja töid teiste juurde Markuse majja. Järgmisel päeval kuulis Toomas lugusid Meistri ilmumistest, kuid keeldus kangekaelselt neid uskumast. Ta väitis, et Peetruse vaimustus oli neid nakatanud ja pannud arvama, et nad on Meistrit näinud. Naatanael püüdis teda veenda, kuid sellest polnud kasu. Tema tavapärasele kahtlemisele oli lisandunud emotsionaalne kangekaelsus ja see

meelseisund koos tusaga, et ta oli nende juurest põgene-
nud, tekitas teatava eraldatuse, millest Toomas ise ka täie-
likult aru ei saanud. Ta oli oma kaaslastest eemaldunud,
läinud oma teed, ja ehkki ta oli nüüd nende juures taga-
si, kaldus ta endale aru andmata neile vastu vaidlema. Ta
ei suutnud nii ruttu alistuda, ta ei tahtnud järele anda. Ta
tundis talle osutatud tähelepanust tahtmatult isegi rõõmu:
kõik kaaslaste jõupingutused teda veenda ja ümber pööra-
ta pakkusid talle alateadlikku rahuldust. Ta oli neist kogu
selle nädala puudust tundnud ja nende pidevad tähelepa-
nuavaldused meeldisid talle.

² Veidi pärast kella kuut, kui nad einetasid, Peetrus Too-
ma ühel ja Naatanael teisel käel, ütles kahtlev apostel: „Ma
jään uskuma alles siis, kui näen Meistrit oma silmaga ja pa-
nen oma näpu tema naelajälgedesse.” Kui nad seal õhtus-
tasid, ukseid kindlalt kinni ja riivis, ilmus Meister äkki mo-
rontiakujul laua tiibade vahele ning ütles otse Tooma ees
seistes:

³ „Rahu olgu teiega. Olen terve nädala oodanud, et
uuesti ilmuda, kui te kõik kohal olete ja saate veel kord
kuulda ülesannet minna maailma laiali ning kuulutada
kõikjal taevariigi evangeeliumi. Ma ütlen teile taas: nii na-
gu Isa saatis mind siia maailma, saadan mina teid. Ja nagu
mina ilmutasin Isa, peate teie ilmutama jumalikku armas-
tust, ning mitte ainult sõnadega, vaid ka oma igapäevaelu-
ga. Saadan teid välja mitte inimeste hingesid, vaid *inime-
si ennast armastama*. Te ei pea taavarõõme mitte üksnes
kirjeldama, vaid ka esile tooma seda jumaliku elu vaimset
tegelikust oma igapäevakogemustes, sest olete tänu usu-
le igavese elu Jumalalt juba kingiks saanud. Kui teil on us-
ku, kui teile on tulnud kõrgelt vägi, Tõe Vaim, ärge peitke
oma valgust siia suletud uste taha: tutvustage Jumala ar-
mastust ja halastust kogu inimkonnale. Hirmu tõttu põge-
nete te praegu ebameeldiva kogemuse tõsiasjade eest, aga
kui teid ristitakse Tõe Vaimuga, lähete vapralt ja rõõmsalt
vastu uutele kogemustele, kuulutades head sõnumit igave-
sest elust jumalariigis. Te võite jääda siia ja Galileasse lü-
hikeseks ajaks, kuni toibute ehmatusest, mida tekitab üle-
minek autoriteetsete traditsioonide petlikust turvalisusest
uuele korrale, kus valitseb elava kogemuse ülimite reaal-
suste, tõsiasjade, tõdede ja usu autoriteet. Teie missioon
maailmas rajaneb tõsiasjal, et ma olen elanud teie seas Ju-
malat ilmutavat elu; tõel, et teie, nagu kõik teisedki inime-
sed, olete Jumala pojad; ning selles seisneb teie elu inime-
se seas — kogemus, mida pakub tegelik elav inimeste ar-
mastamine ja teenimine nii, nagu mina olen teid armasta-
nud ja teeninud. Ilmutagu usk maailmale teie valgust, ava-
gu tõeilmutus traditsioonidest pimestatute silmad, hävi-
tagu teie armastav teenistus teadmatuses tekkinud eelar-
vamused. Ent lähenedes oma kaasinimestele sellise mõist-
va osavõtlikkuse ja isetu andumusega, juhite nad päästva
teadmiseni Isa armastusest. Juudid on ülistanud headust,
kreeklased on ülistanud ilu, hindud jutlustavad andumust,
kaugete maade askeedid õpetavad harrast austust, roomla-
sed nõuavad ustavust, aga mina nõuan oma jüngritelt elu

— elu, mis on täis oma lihalike vendade armastavat teeni-
mist.”

⁴ Seda öelnud, vaatas Meister Toomale otsa ja ütles: „Ja
sina, Toomas, kes sa ütlesid, et ei usu enne, kui oled mind
näinud ja sõrme mu kätel olevatesse naelahaavadesse pan-
nud, oled nüüd mind näinud ja mu sõnu kuulnud. Mida
ütled sa nüüd oma vendadele, ehkki ei näe mu kätel nae-
laarme, sest ma olen tõusnud üles kujul, mille saate enda-
le teiegi pärast siit ilmast lahkumist? Sa pead tunnistama
tõde, mille oled südames juba niigi omaks võtnud, ehkki
enese uskmatusale nii vapralt kindlaks jääd. Toomas, sinu
kahtlused on alati kõige tugevamad just siis, kui need mu-
renema hakkavad. Toomas, ära ole usuta, vaid ole uskuv —
ja ma tean, et sa hakkad kogu südamest uskuma.”

⁵ Neid sõnu kuuldes langes Toomas Meistri morontia-
kuju ette põlvili ja hüüdis: „Ma usun! Mu Issand ja mu
Meister!” Siis ütles Jeesus Toomale: „Sa jäid uskuma, Too-
mas, sellepärast, et tõesti nägid ja kuulsid mind. õndsad on
need, kes tulevastel aegadel usuvad ka siis, kui pole mind
ihusilmaga näinud ja sureliku kõrvaga kuulnud.”

⁶ Ning siis liikus Meistri kuju laua otsa ja ta pöördus
nende kõigi poole: „Ja nüüd minge kõik Galileasse, kus ma
peagi teile ilmun.” Ning seda öelnud, kadus ta nende sil-
mist.

⁷ ¶ Nüüd olid üksteist apostlit täiesti veendunud, et
Jeesus on surnuist üles tõusnud, ja järgmisel varahommi-
kul enne koitu asusid nad teele Galileasse.

6. ILMUMINE ALEKSANDRIAS

¹ Kui üksteist apostlit olid parajasti teel Galileasse ja
lähenesid oma reisi sihtpunktile, ilmus Jeesus teisipäeva,
18. aprilli õhtul kella kaheksa paiku Aleksandrias Roda-
nile ning veel ligikaudu kaheksakümnele uskujale. See oli
Meistri kaheteistkümnendal ilmumine morontiakujul. Jeesus
ilmus nende kreeklaste ja juutide ette, kui Taaveti sõnu-
mitooja oli lõpetamas oma jutustust Jeesuse ristilöömisest.
See sõnumitooja oli Jeruusalemma-Aleksandria jooksjate
teatemeeskonna viies mees ning jõudis Aleksandriasse hi-
lisel õhtupoolikul; kui ta oli Rodanile oma sõnumi edas-
tanud, otsustati uskujad kokku kutsuda, et nad kuuleksid
seda traagilist teadet sõnumitoojalt endalt. Kella kahek-
sa paiku astuski sõnumitooja Naatan Busirisest selle rüh-
ma ette ja rääkis neile üksikasjalikult kõigest, mis eelmine
jooksja oli talle edastanud. Naatan lõpetas oma liigutava
loo järgmiste sõnadega: „Aga Taavet, kes meile selle tea-
te saatis, ütles, et Meister oli oma surma ette kuulutades
lubanud uuesti üles tõusta.” Kui Naatan seda ütles, ilmus
Meistri morontiakuju kõigi nähes sinna. Ja kui Naatan is-
tet võttis, ütles Jeesus:

² „Rahu olgu teiega. See, mida mu Isa saatis mind siia
maailma rajama, ei kuulu ühele rassile, ühele rahvale ega
ühele kindlale õpetajate või jutlustajate rühmale. See ta-
evariigi evangeelium kuulub juutidele ja paganatele, rikaste-
le ja vaestele, vabadele ja orjastatuile, meestele ja naistele,
isegi väikestele lastele. Ja te kõik peate kuulutama seda ar-
mastuse ja tõe evangeeliumi oma inimelu kaudu. Te peate

armastama üksteist uue jahmatamapaneva kiindumusega, nii nagu mina olen teid armastanud. Te peate teenima üksteist uue ja hämmastava andumusega, nii nagu mina olen teid teeninud. Ja kui inimesed näevad, et te neid sel moel armastate ja nii innukalt teenite, mõistavad nad, et teist on saanud taevariigi usukaaslased, ning hakkavad järgima Tõe Vaimu, mida teie elud neile on ilmutanud, kuni leiavad igavese pääsemise.

³ Nii nagu Isa saatis mind siia maailma, saadan mina nüüd teid. Te kõik olete kutsutud kandma head sõnumit pimeduses olijaile. Taevariigi evangeelium kuulub kõigile, kes seda usuvad, see pole antud ainult preestrite hoole alla.

Peagi laskub teie peale Tõe Vaim ja juhib teid kogu tõesse. Seepärast minge kõikjale maailma evangeeliumi kuulutama ja, ennäe, mina olen alati teiega, lausa aegade lõpuni.”

⁴ Seda öelnud, kadus Meister nende silmist. Uskujad jäid kogu ööks jutustama üksteisele oma taevariigikogemusi ja kuulama Rodani ning tema kaaslaste sõnu. Ja nad kõik uskusid, et Jeesus oli surnuist üles tõusnud. Võite kujutleda, kui üllatunud oli Taaveti sõnumitooja, kes tuli ülejärgmisel päeval neile ülestõusmist kuulutama, kui tema teatele vastati: „Jah, me teame, sest nägime teda. Ta ilmus meile üleeile.”

ILMUMISED GALILEAS

SELLEKS ajaks kui apostlid Jeruusalemmast Galileasse siirdusid, olid juutide juhid märgatavalt rahunenud. Kuna Jeesus ilmus ainult oma taevariiki uskujate perele ning apostlid olid peidus ega jutlustanud avalikult, siis järeldasid juutide juhid, et evangeeliumiliikumine oli kõigele vaatamata tõesti maha surutud. Neid häirisid muidugi väga üha enam levivad jutud Jeesuse ülestõusmisest, kuid nad lootsid, et äraostetud valvurid kummutavad need kuuldused, korrates üha oma lugu, mille kohaselt oli Jeesuse järgijate jõuk surnukeha ära viinud.

² Sellest ajast kuni apostlite laialipillutamiseni tagakiusamise lainearjal oli Peetrus apostlikorpuse üldtunnustatud juht. Jeesus polnud talle selleks volitusi andnud ja tema apostlitest kaaslased polnud teda säärasele vastutavale ametikohale valinud; ta oli selle positsiooni omandanud iseenesest ja hoidis seda kõigi nõusolekul, aga ka sellepärast, et oli nende peamine jutlustaja. Nüüdsest muutus apostlite põhitegevuseks avalik jutlustamine. Pärast Galileast tagasipöördumist sai nende varahoidjaks Matteus, kes valiti Juuda asemele.

³ Jeruusalemmas veedetud nädalal veetis Jeesuse ema Maarja üsna palju aega koos Arimaatia Joosepi majas peatunud naisuskujatega.

⁴ Tol esmaspäeva varahommikul, kui apostlid Galileasse lahkusid, läks ka Johannes Markus nendega kaasa. Ta järgnes neile linnast välja ja kui nad olid Betaaniast juba üsna kaugele jõudnud, astus julgelt nende sekka, olles kindel, et nad teda tagasi ei saada.

⁵ Apostlid peatusid teel Galileasse mitu korda, et jutustada oma ülestõusnud Meistrist, ja jõudsid seepärast Betsaidasse alles kolmapäeva hilisõhtul. Nad kõik ärkasid ja olid valmis hommikust sööma alles neljapäeva lõuna ajal.

1. ILMUMINE JÄRVE ÄÄRES

¹ Reede, 21. aprilli hommikul kella kuue paiku ilmus Meister morontiakujul kolmeteistkümnendat korda, Galileas esimest korda, näidates end oma kümnele apostlile, kui nende paat lähenes tavalisele randumiskohale Betsaidas.

² Kui apostlid olid neljapäeva pärastlõuna ja varased õhtutunnid Sebedeuse majas veetnud, tegi Siimon Peetrus ettepaneku kalale minna, millest haarasid kinni kõik. Nad nägid kogu öö võrkudega vaeva, aga ühtki kala ei saanud. Saagita jäämine mehi eriti ei kurvastanud, sest neil oli omavahel rääkida nii paljudest huvitavatest kogemustest, hiljuti Jeruusalemmas juhtunud sündmustest. Aga kui päev koitis, otsustasid nad tagasi Betsaidasse minna. Kaldale lähenedes nägid nad kedagi rannal paadisilla lähedal tule ääres seismas. Nad pidasid seisjat algul neile vastu tulnud Johannes Markuseks, aga kaldale lähemale jõudes nägid, et olid eksinud — mees oli Johannese kohta liiga pikk. Ühelegi neist ei tulnud pähe, et kaldal seisab Meister. Nad ei

saanud aru, miks tahtis Jeesus nendega kohtuda paikades, kus nad olid kunagi koos olnud, vabas looduses, kaugel Jeruusalemma suletud keskkonnast, millega seondusid traagilised hirmu-, reetmis- ja surmamälestused. Ta oli neile öelnud, et kui nad Galileasse lähevad, kohtub ta seal nendega, ning nüüd kavatseski ta oma lubaduse täita.

³ Kui apostlid heitsid ankru ja valmistusid kaldale minnekuks väiksemasse paati astuma, hüüdis rannal seisev mees neile: „Mehed, kas püüdsite midagi?” Ja kui nad vastasid: „Ei,” jätkas mees: „Heitke võrk vette paadist paremal ja te saate kala.” Nad ei teadnud, et neid õpetas Jeesus, kuid heitsid üksmeelselt võrgu juhatatud kohta ja see täitis otsekohe nii rikkalikult, et nad jõudsid selle vaevu välja tõmmata. Johannes Sebedeus oli kiire taipamisega ja raskelt koormatud võrku näinud, mõistis ta, et nendega oli rääkinud Meister. Sellele mõttele tulnud, kummardus ta Peetruse poole ja sosistas: „See on Meister.” Peetrus tegutses tihti mõtlematult ja spontaanselt tunnete ajel ning kui Johannes oli talle need sõnad kõrva sosistanud, tõusis ta kiiresti ja viskus vette, et rutem Meistri juurde jõuda. Ta vennad järgnesid tema kannul väikese paadiga, vedades järel kaladega täidetud võrku.

⁴ Selleks ajaks oli ka Johannes Markus kohale jõudnud, märgates apostleid raske võrguga kaldale saabumas, jooksis ta rannale neid tervitama. Nähes kümne mehe asemel ühteteist, oletas ta, et too tundmatu mees on ülestõusnud Jeesus, ning samal ajal kui kümme hämmastunud meest vaikides seisis, tormas noormees Meistri juurde ja ütles tema jalge ette põlvitades: „Mu Issand ja mu Meister.” Ning Jeesus ei rääkinud seal nendega nii nagu Jeruusalemmas, kus ütles tervituseks: „Rahu olgu teiega,” vaid pöördus igapäevasel toonil Johannes Markuse poole: „Tore, Johannes, mul on hea meel sind jälle näha ja veel siin, muretus Galileas, kus me saame korralikult vestelda. Jää meiega, Johannes, sööme hommikust.”

⁵ Kui Jeesus noormehega rääkis, olid kümme nii hämmastunud ja üllatunud, et unustasid kalavõrgu vedamise. Nüüd ütles Jeesus: „Tooge oma kalad kaldale ja valmistage mõni neist hommikusöögiks. Tuli on meil juba olemas ja palju leiba ka.”

⁶ Kui Johannes Markus parajasti Meistrile austust avaldas, ehmatas Peetrust hetkeks rannal sütel hõõguva lõkke nägemine. See vaatepilt tuletas talle nii eredalt meelde kesköist lõket Hannase õuel, kus ta oli Meistrist lahti öelnud, kuid apostel raputas end neist mõtetest vabaks ja hüüdis Meistri jalge ette põlvitades: „Mu Issand ja mu Meister!”

⁷ Siis läks Peetrus oma kaaslastele appi võrku vedama. Kui saak oli kaldal, lugesid nad kalad üle ja seal oli sada viiskümmend kolm suurt kala. Seda kalasaaki imeks pidades tegid nad aga taas vea. See vahejuhtum polnud sugugi imepärane. Meister lihtsalt kasutas oma teadmisi. Ta teadis, et kalad on seal, ja õpetas apostleid, kuhu võrk heita.

⁸ Siis ütles Jeesus neile: „Tulge nüüd kõik hommikust sööma. Ka kaksikud võtku istet, kui ma teiega vestlen; Johannes Markus teeb meile kala.” Johannes Markus tõi seitsse suurt kala ja Meister pani need tulele; kui kala küpseks sai, pakkus noormees seda kümnele apostlile. Jeesus murdis leiba ja ulatas selle Johannesele, kes jagas seda omakorda näljastele apostlitele. Kui kõik olid kala saanud, käskis Jeesus ka Johannes Markusel istuda ning pakkus ise noormehele kala ja leiba. Kui nad sõid, vestles Jeesus nendega, tuletades meelde Galileas ja sellesama järve ääres läbielatut.

⁹ ¶ See oli Jeesuse kolmas ilmumine apostlirühmale. Kui Jeesus oli algul meeste poole pöördunud ja küsinud, kas nad said kala, ei aimanud nad, et see on tema. Galilea mere kalurid olid harjunud, et Tarikea kalakaupmehed neid sel moel hüüavad, sest kaupmehed olid tavaliselt kohal, et kalakuivatajatele värsket kala osta.

¹⁰ ¶ Jeesus vestles kümne apostli ja Johannes Markusega üle tunni aja, seejärel rääkis rannal jalutades nendega kahekaupa — aga mitte samade paaridega, keda ta algul koos õpetama oli saatnud. Üksteist apostlit olid koos Jeruusalemmast lahkunud, aga seloot Siimon oli Galileale lähenedes üha rusutumaks muutunud ning Betsaidasse jõudes oma vennad hüljanud ja koju tagasi pöördunud.

¹¹ Enne kui Jeesus tol hommikul nendega hüvasti jättis, palus ta, et kaks vabatahtlikku apostlit seloot Siimoni juurde läheksid ja ta samal päeval tagasi tooksid. Ning Peetrus ja Andreas tegidki seda.

2. KAHEKAUPA PEETUD JUTUAJAMISED APOSTLITEGA

¹ Kui nad olid hommikueine lõpetanud ja tule ääres istusid, kutsus Jeesus Peetruse ja Johannese endaga rannale jalutama. Kõndides küsis Jeesus Johanneselt: „Johannes, kas sa armastad mind?” Ja kui Johannes vastas: „Jah, Meister, kogu südamest,” ütles Meister: „Siis, Johannes, loobu oma sallimastusest ja õpi armastama inimesi, nii nagu mina olen sind armastanud. Pühenda oma elu tõendamisele, et maailmas pole midagi armastusest suuremat. Just Jumala armastus ajendab inimesi pääsemist otsima. Armastus on kogu vaimse headuse eelkäija, kõige tõelise ja kauni põhiolemus.”

² Siis pöördus Jeesus Peetruse poole ja küsis: „Peetrus, kas sina armastad mind?” Peetrus vastas: „Issand, sa tead, et ma armastan sind kogu hingest.” Siis ütles Meister: „Kui sa, Peetrus, mind armastad, siis toida mu lambaid. Ära jäta hoolitsemist nõrkade, vaeste ja noorte eest. Jutlusta evangeliumi hirmuta ja eelistusteta; pea alati meeles, et Jumal ei tee inimestel vahet. Teeni oma kaasinimesi, nii nagu mina olen teid teeninud; andesta oma kaassurelikele, nii nagu mina olen teile andestanud. Õpetagu kogemused sulle mõtisklemise väärtust ja aruka arupidamise jõudu.”

³ Kui nad olid veidi kaugemale jalutanud, pöördus Meister Peetruse poole ja küsis: „Peetrus, kas sa ikka armastad mind?” Ja Siimon ütles: „Jah, Issand, sa tead, et ma armastan sind.” Ja Jeesus ütles jälle: „Hoolitse siis hästi mu lammaste eest. Ole karjale hea ja õige karjane. Ära reeda

nende usaldust. Ärgu tabagu vaenlase käsi sind ootamatult. Ole alati valvel — valva ja palveta.”

⁴ Kui nad olid veel mõned sammud astunud, pöördus Jeesus Peetruse poole ja küsis kolmandat korda: „Peetrus, kas sa armastad mind tõesti?” Ja siis ütles Peetrus, kes näis veidi kurvastavat Meistri usaldamatuse üle, suure tunderõhuga: „Issand, sa tead kõike ja seega tead sedagi, et ma tõesti ja tõeliselt sind armastan.” Seepeale ütles Jeesus: „Toida mu lambaid. Ära hülga karja. Ole kõigile teistele karjastele eeskujuks ja innustuseks. Armasta karja, nagu mina olen teid armastanud, ja pühenda end nende heaolule, nagu mina olen pühendanud oma elu teie heaolule. Ja käi minu järel kuni lõpuni.”

⁵ Peetrus võttis seda viimast väidet sõna-sõnalt — et peab ka edaspidi tema jälgedes käima — ja osutas Jeesuse poole pöördudes Johannesele, küsides: „Mida see mees tegema hakkab, kui mina sinu järel käin?” Ja nähes, et Peetrus on tema sõnu valesti mõistnud, ütles Jeesus: „Peetrus, ära muretse selle pärast, mis su vennad teevad. Kui ma tahan, et Johannes jääks sinust siia maha kuni minu tagasitulekuni, mis on siis sinul sellest? Vaata ainult, et sina minu järel käiksid.”

⁶ ¶ See märkus levis vendade seas ja nad said Jeesuse sõnadest nii aru, et Johannes ei sure enne, kui Meister naaseb ning — nagu paljud arvasid ja lootsid — tuleb väe ja auhiilgusega taevariiki rajama. Just see Jeesuse ütluse tõlgendus võitis seloot Siimoni tagasi teenistusse ja hoidis teda töö juures.

⁷ ¶ Kui nad olid teiste juurde tagasi pöördunud, läks Jeesus kõndima ja vestlema Andrease ning Jaakobusega. Kui nad olid natuke maad jalutanud, küsis Jeesus Andreaselt: „Andreas, kas sa usaldad mind?” Ja kui endine apostlite juht Jeesuselt niisugust küsimust kuulis, jäi ta seisma ja vastas: „Jah, Meister, muidugi usaldan ma sind ja sa tead seda.” Siis ütles Jeesus: „Andreas, kui sa usaldad mind, siis usalda oma vendi veel rohkem — isegi Peetrust. Ma usaldasin sulle kunagi sinu vendade juhtimise. Nüüd pead sa teisi usaldama, kui ma teist lahkun ja Isa juurde lähen. Kui su vennad kibedate tagakiusamiste tõttu laiali hajuvad, ole mu lihase venna Jaakobuse vastu hooliv ja tark, sest ta peab kandma rasket koormat, milleks tal puuduvad kogemused. Ja ära kaota usaldust, sest ma ei jäta sind hätta. Kui su töö maa peal läbi saab, siis tuled sa minu juurde.”

⁸ Siis pöördus Jeesus Jaakobuse poole ja küsis: „Jaakobus, kas sa usaldad mind?” Ja Jaakobus vastas muidugi: „Jah, Meister, ma usaldan sind kogu südamest.” Seepeale ütles Jeesus: „Jaakobus, kui sa usaldaksid mind rohkem, siis oleksid sa oma vendade suhtes sallivam. Kui sa mind usaldad, aitab see sul olla uskujate vennaskonna vastu hea. Õpi kaaluma oma ütluste ja tegude tagajärgi. Pea meeles, et sa löikad seda, mida oled külvanud. Palu oma vaimule rahu ja arenda endas kannatlikkust. Need omadused koos elava usuga toetavad sind, kui saabub tund juua ohverdamiskarikast. Aga ära kohku: kui sinu töö maa peal läbi saab, siis tuled ka sina minu juurde.”

⁹ ¶ Järgmisena vestles Jeesus Tooma ja Naatanaeliga. Toomalt küsis ta: „Toomas, kas sa oled minu teenistuses?” Toomas vastas: „Jah, Issand, ma teenin sind nüüd ja alati.” Siis ütles Jeesus: „Kui sa tahad mind teenida, teeni minu lihalikke vendi, nii nagu mina olen teid teeninud. Ja ära väsi head tegemast, vaid jää ikka kindlaks nagu see, keda Jumal on sellesse armastavasse teenistusse määranud. Kui sa oled maa peal minu teenistuse lõpetanud, hakkad sa mind ahiilguses teenima. Toomas, sa pead lakkama kahtlemast; sa pead usus ja tõetundmises kasvama. Usu Jumalasse nagu laps, kuid lakka lapsikult käitumast. Ole julge, ole tugev oma usus ja vägev jumalariigis.”

¹⁰ Siis küsis Meister Naatanaelilt: „Naatanael, kas sa oled minu teenistuses?” Ja apostel vastas: „Jah, Meister, ja jagamatu kiindumusega.” Seepeale ütles Jeesus: „Kui sa mind kogu südamest teenid, siis vaata, et sa pühenduksid väsimatu kiindumusega ka minu maiste vendade heaolule. Lisa oma nõuannetele sõprust ja oma filosoofiale armastust. Teeni oma kaasinimesi, nii nagu mina olen teid teeninud. Ole inimestele ustav, nii nagu mina olen teie üle valvanud. Ära arvusta nii palju, ära oota mõnelt inimeselt liiga palju ja sa koged vähem pettumusi. Ja kui sinu töö siin läbi saab, teenid sa koos minuga kõrgel.”

¹¹ ¶ Pärast seda vestles Meister Matteuse ja Filippusega. Filippuselt küsis ta: „Filippus, kas sa kuuletud mulle?” Filippus vastas: „Jah, Issand, ma kuuletun sulle isegi oma elu hinnaga.” Siis ütles Jeesus: „Kui sa tahad mulle kuuletuda, siis mine paganate maale ja kuuluta seal evangeeliumi. Prohvetid on teile öelnud, et kuuletumine on parem kui ohverdamine. Usu kaudu oled sa saanud Jumalat tundvaks taevariigipojaks. Sa pead kuuletuma vaid ühele seadusele — see on käsk minna kuulutama taevariigi evangeeliumi. Lakka kartmast inimesi; ära karda jutlustada head sõnumit igavesest elust oma kaaslastele, kes kiduvad pimeduses ja on näljas tõevalguse järele. Sa ei pea, Filippus, enam raha ja kaupadega tegelema. Sa oled nüüd sama vaba õpetama nagu sinu vennad. Ja ma käin sinu eel ja olen koos sinuga lõpuni.”

¹² Ja Matteuselt küsis Meister: „Matteus, kas sa kuuletud mulle oma südames?” Matteus vastas: „Jah, Issand, ma olen täielikult pühendunud sinu tahte täitmisele.” Siis ütles Meister: „Matteus, kui sa tahad mulle kuuletuda, mine ja õpeta kõigile rahvastele taevariigi evangeeliumi. Enam ei pea sa pakkuma oma vendadele elu ainelisi hüvesid, nüüdsest tuleb ka sul kuulutada head sõnumit vaimsest pääsemisest. Nüüdsest kuuletu ainult oma ülesandele jutlustada evangeeliumi Isa taevariigist. Nii nagu ma olen täitnud Isa tahet maa peal, pead sinagi täitma jumalikku ülesannet. Pea meeles, et nii juudid kui ka paganad on sinu vennad. Ära karda kedagi, kui sa kuulutad päästvaid tõdesid taevariigi evangeeliumi kohta. Ja peagi tuled ka sina sinna, kuhu lähen mina.”

¹³ ¶ Siis kõndis ja vestles Jeesus Alfeuse kaksikute Jaakobuse ja Juudaga ning küsis neilt mõlemalt: „Jaakobus ja Juudas, kas te usute minusse?” Ja kui nad mõlemad vastasid: „Jah, Meister, usume,” ütles ta: „Ma lahkun peagi teie

juurest. Te näete, et inimesena olen ma teist juba lahkunud. Olen siin sel kujul veel vaid lühikest aega, enne kui oma Isa juurde lähen. Teie usute minusse — te olete minu apostlid ja jääte nendeks alati. Kui ma olen lahkunud ja teie olete arvatavasti pöördunud tagasi töö juurde, mida tegite enne minu juurde tulekut, siis ärge kaotage usku ja pidage meeles minuga koos veedetud aegu. Ärgu väline ameti vahetus kunagi mõjutagu teie ustavust. Uskuge Jumalasse kuni oma päevade lõpuni maa peal. Ärge unustage, et Jumala usupoja jaoks on kõik maailma ausad tööd pühad. Mitte miski, mida teeb Jumala poeg, ei ole tühine. Seega tehke nüüdsest oma tööd, nagu teeksite seda Jumala jaoks. Ja kui teie töö siin maailmas lõpeb, on mul teisi, paremaid maailmu, kus te samuti minu heaks tööle hakkate. Ning kõigi nende tööde kallal selles ja teistes maailmades töötan ma koos teiega ja minu vaim elab teie sisimas.”

¹⁴ ¶ Kui Jeesus Alfeuse kaksikutega vestlemast naasis, oli kell juba peaaegu kümme ja ta ütles apostlitest lahkudes: „Seniks hüvasti, kuni kohtun teie kõigiga homme lõuna ajal teie ametissepühitsemise mäel.” Seda öelnud, kadus ta nende silmist.

3. AMETISSEPÜHITSEMISE MÄEL

¹ Laupäeva, 22. aprilli lõuna ajal kogunesid üksteist apostlit kokkulepitud kohta Kapernauma lähedale mäele ja Jeesus ilmus nende sekka. See kohtumine toimus selsamal mäel, kus Meister oli seadnud nad oma apostliteks ja Isa taevariigi saadikuteks maa peal. Ja see oli Meistri neljateistkümnnes morontiailmumine.

² Üksteist apostlit põlvitasid ringis ümber Meistri ja kuulasid, kuidas ta kordas nende ülesandeid ja pühitses nad uuesti ametisse samamoodi nagu siis, kui neid alguses seda erakordset taevariigitööd tegema seadis. Kõik see tuletas neile meelde nende kunagist pühitsemist Isa teenistusse, uus oli ainult Meistri palve. Kui Meister — Jeesuse morontiaukuju — nüüd palvetas, tegi ta seda nii majesteetliku tooniga ja nii jõuliste sõnadega, nagu apostlid polnud kunagi varem kuulnud. Nende Meister kõneles nüüd universumite valitsejatega nagu isik, kelle kätte on tema universumis antud kogu vägi ja meelevald. Ja üheteistkümnemele mehele jäi alatiseks meelde, kuidas neid morontiaavormis uuesti pühitseti ja saadikuiks vannutati. Meister veetis sel mäel oma saadikutega täpselt tunni ja nendega südamlisult hüvasti jättnud, kadus silmist.

³ ¶ Ja siis ei näinud Jeesust terve nädala mitte keegi. Apostlid ei osanud tegelikult midagi ette võtta, sest nad ei teadnud, kas Meister on oma Isa juurde läinud või mitte. Selles määramatuses jäid nad veel Betsaidasse ootama. Nad kartsid kalale minna, sest Jeesus võis neid külastama tulla ja siis poleks nad temaga kohtunud. Kogu selle nädala tegeles Jeesus maa peal morontiaolenditega ja selles maailmas kogetud morontiaüleminekuga liituvaga.

4. KOGUNEMINE JÄRVE ÄÄRES

¹ Teated Jeesuse ilmumistest levisid üle kogu Galilea ja iga päev saabus Sebedeuse majja üha enam uskujaid Meistri ülestõusmise kohta aru pärima ja tema väidetavate ilmumiste osas tõde välja selgitama. Peetrus oli saatnud nädala algul laiali sõnumi, et järgmisel sabbatipäeval algusega kell kolm pärast lõunat toimub mere kaldal avalik koosolek.

² Nii koguneski laupäeval, 29. aprillil kell kolm Kapernauma ümbrusest Betsaidasse üle viiesaja uskuja kuulama Peetruse esimest avalikku jutlust pärast Jeesuse ülestõusmist. Apostel andis endast parima ja kui ta oma mõjuva jutluse oli lõpetanud, kahtlesid vaid vähesed kuulajad, kas Meister on surnuist üles tõusnud.

³ Peetrus lõpetas jutluse, öeldes: „Me kinnitame, et Jeesus Naatsaretlane ei ole surnud; me teatame, et ta on hauast tõusnud; me kuulutame, et oleme teda näinud ja temaga rääkinud.” Niipea kui ta selle usukinnituse oli lõpetanud, ilmus kõigi nende inimeste ette täiesti nähtavana Meistri morontiakuju ning ütles neile oma tuttava häälega: „Rahu olgu teiega ja ma jätan teile oma rahu.” Selliselt ilmunud ja seda öelnud, kadus ta neil silmist. See oli ülestõusnud Jeesuse viieteistkümnnes morontiailmumine.

⁴ ¶ Mõne seiga põhjal, mis Meister oli üheteistkümnene ametissemääramise mäel toimunud koosolekul lausunud, oli apostlitele jäänud mulje, et Meister ilmub peagi avalikult Galilea uskujarühmale ning et kui see on toimunud, peavad nad Jeruusalemma tagasi pöörduma. Nii lahkusidki üksteist apostlit järgmisel päeval, pühapäeval, 30. aprillil varakult Betsaidast ja asusid teele Jeruusalemma. Rännates piki Jordani kallast, õpetasid ja jutlustasid nad üsna palju ja jõudsid Markuse koju Jeruusalemma alles kolmapäeva, 3. mai õhtul.

⁵ ¶ See kojutulek oli Johannes Markuse jaoks kurb. Vaid mõni tund enne tema kojujõudmist oli ta isa Eelija Markus ootamatult ajuverejooksu tagajärjel surnud. Kindel usk surnute ülestõusmisse lohutas küll apostleid nende kurbuses, ometi leinasid nad tõsiselt oma head sõpra, kes oli neid vankumatult toetanud ka suurte hädade ja pettumuste ajal. Johannes Markus püüdis igati oma ema lohutada ja palus ema nimel apostleid tunda end tema majas nagu kodus. Ja üksteist apostlit tegidki sealsest ülakambrist kuni nelipühani oma keskuse.

⁶ ¶ Apostlid olid meelega saabunud Jeruusalemma pärast päikeseloojangut, et juudi ametivõimud neid ei märkaks. Nad ei näidanud end avalikult ka Eelija Markuse matuse ajal. Kogu järgmise päeva viibisid nad vaikselt omaette selles sündmusrikkas ülakambris.

⁷ Neljapäeva õhtul pidasid apostlid seal suurepärase koosoleku ja kõik peale Tooma, seloot Siimoni ja Alfeuse kaksikute töötasid minna avalikult jutlustama uut evangeliumi ülestõusnud Issandast. Esimesed sammud taevariigi evangeliumi — inimese kui Jumala poja ja inimestevahelise vendluse — muutmisel Jeesuse ülestõusmise kuulutuseks olid juba astunud. Naatanael oli nende avaliku sõnumi raskuspunkti nihkumise vastu, ent ta ei suutnud vastu seista Peetruse kõneosavusele ega saanud jagu jüngrite, eriti naisuskujate entusiasmist.

⁸ Nii panid Jeesuse heade kavatsustega esindajad Peetruse energilisel eestvedamisel veel enne Meistri tõusmist Isa juurde alguse sellele vaevumärgatavale arengule, mille käigus *Jeesuse* religioon muudeti järk-järgult, kuid kindlalt uueks *Jeesusest* jutustavaks religioonivormiks.

VIIMASED ILMUMISED JA TAEVAMINEK

JEESEUSE kuueteistkümnnes morontiailmumine toimus reedel, 5. mail kella üheksa paiku õhtul Nikodeemose õuel. Tol õhtul olid Jeruusalemma uskujad teinud esimese katse pärast ülestõusmist kokku tulla. Selleks ajaks olid siia kogunenud üksteist apostlit, naiskorpus koos oma kaaslastega ja veel ligikaudu viiskümmend juhtivat jüngrid, sealhulgas mitmed kreeklasted. See uskujate seltskond oli juba üle poole tunni omavahel vestelnud, kui äkki ilmus Meister selgelt nähtavana morontiakujul ja hakkas neid kohe õpetama. Jeesus ütles:

² „Rahu olgu teiega. See on kõige esinduslikum uskujate rühm — apostlid ja jüngrid, nii mehed kui ka naised —, kellele ma olen pärast lihast vabanemist ilmunud. Nagu te mäletate, teatasin teile juba varem, et minu viibimine teie seas jõuab paratamatult lõpule; ma ütlesin teile, et ma pean Isa juurde tagasi pöörduma. Tookord kirjeldasin ma teile selgelt, kuidas juutide ülempreestrid ja valitsejad annavad mind üles ning lasevad hukata, ja ütlesin, et ma tõusen hauast. Miks te lasite siis end kõigest sellest sedavõrd häirida, kui nii juhtuski? Miks olite nii üllatunud, kui ma kolmandal päeval hauast tõusin? Te ei uskunud mind, sest olite kuulnud küll mu sõnu, aga polnud nende tähendust mõistnud.

³ Nüüd aga peaksite avama oma kõrvad mu sõnadele vältimaks jälle sama viga, et kuulata mu õpetust vaid mõistusega, südames selle tähendust mõistmata. Alates sellest ajast, kui ma teie sekka tulin, olen õpetanud teile, et minu ainus eesmärk on ilmutada oma taevast Isa tema maistele lastele. Olen teinud läbi Jumalat ilmutava annetumise selleks, et teie võiksite kogeda Jumala tundmise eluteed. Olen ilmutanud Jumalat teie taevase Isana, olen ilmutanud teid kui Jumala poegi maa peal. See on tõsiasi, et Jumal armastab teid, oma poegi. Usk minu sõnadesse teeb selle tõsiasja teie südames igaveseks ja elavaks tõeks. Kui te elava usu kaudu Jumalast jumalikult teadlikuks saate, sünnite vaimust kui valguse ja elu lapsed igavesse ellu, milles te tõsete universumite universumis üha kõrgemale, kuni jõuate Jumala, Paradiisi-Isa leidmise kogemiseni.

⁴ Manitsen teid alati meeles pidama, et teie ülesanne on levitada inimeste seas taevariigi evangeeliumi — Jumala isaduse reaalsust ja tõde inimesest kui tema pojast. Kuulutage heade sõnumite kogu tõde, mitte ainult üht osa päästvast evangeeliumist. Minu ülestõusmiskogemus teie sõnumit ei muuda. Usu kaudu saavutatud Jumala poja seisus on endiselt taevariigi evangeeliumi päästev tõde. Te peate minema jutlustama jumala armastust ja inimese teenimist. Maailmal on kõige enam vaja teada just seda: inimesed on Jumala pojad ja võivad seda õilistavat tõde reaalselt kogeda usu ja igapäevakogemuste kaudu. Minu annetumine peaks aitama kõigil inimestel teada saada, et nad on Jumala lapsed, aga sellest teadmisest ei piisa, kui nad isiklikult usu kaudu ei mõista päästvat tõde, et nad on igavese Isa elava

vaimu pojad. Taevariigi evangeelium käsitleb Isa armastust ja tema maapealsete laste teenimist.

⁵ Teie siin teate, et ma olen surnuist üles tõusnud, kuid selles pole midagi imelikku. Mul on meelevald anda oma elu ja see uuesti tagasi võtta: Isa annab oma Paradiisi-Poegadele selle võime. Pigem peaks teid südames erutama teadmine, et varsti pärast seda, kui ma Joosepi uuest hauakambrist lahkusin, asusid ühe ajastu surnud igavesele tõusuteele. Ma elasin oma elu inimesena selleks, et näidata, kuidas te võite elava teenimise kaudu ilmutada Jumalat oma kaasinimestele, nii nagu mina olen teid armastades ja teenides teile Jumalat ilmutanud. Olen elanud teie seas Inimese Pojana, et te võiksite koos kõigi teiste inimestega teada, et olete tõepoolest Jumala pojad. Seepärast minge nüüd üle kogu maailma laiali seda taevariigi evangeeliumi kõigile inimestele jutlustama. Armastage kõiki inimesi, nagu mina olen teid armastanud; teenige oma kaasinimesi nii, nagu mina olen teid teeninud. Muidu olete saanud, muidu ka andke. Jääge siia Jeruusalemma vaid seniks, kuni mina olen Isa juurde naasnud ja teile Tõe Vaimu saatnud. Tema juhib teid avarama tõe juurde ja mina tulen koos teiega kõikjale maailma. Ma olen alati teiega ja jätan teiega oma rahu.”

⁶ Kui Meister oli kõnelnud, kadus ta neil silmist. Koidik oli juba käes, kui uskujad laiali läksid. Nad olid kogu ööks kokku jäänud, et arutada tõsiselt Meistri manitsusi ja kõike muud, mis nendega oli juhtunud. Jaakobus Sebedeus ja teised apostlid rääkisid rahvale oma kohtumisest morontia-Jeesusega Galileas ja tema kolmest ilmumisest neile.

1. ILMUMINE SÜHHARIS

¹ Sabati, 13. mai õhtupoolikul kella nelja paiku ilmus Meister Naldale ja umbes seitsmekümne viiele samaarlastest uskujale Sühharis Jaakobi kaevu lähedal. Uskujatel oli tavaks koos käia paigas, kus Jeesus oli Naldale eluveest rääkinud. Kui nad tol päeval olid surnuist ülestõusmise üle arutamise lõpetanud, ilmus äkki nende ette Jeesus ja ütles:

² „Rahu olgu teiega. Te tunnete rõõmu, et mina olen ülestõusmine ja elu, aga teil pole sellest mingit kasu, kui te ei ole kõigepealt sündinud igavesest vaimust ja saanud seeläbi usu kaudu kingiks igavest elu. Kui te olete minu Isa usupojad, ei sure te kunagi; te ei hukku. Taevariigi evangeelium on teile õpetanud, et kõik inimesed on Jumala pojad. Ja seda head sõnumit taevase Isa armastusest oma maistele laste vastu tuleb kanda kogu maailmale. On tulnud aeg, mil te ei palvelda Jumalat Gerisimi mäel ega Jeruusalemmas, vaid seal, kus te olete, ja sellistena, nagu olete, vaimus ja tões. Teie hinged päästab teie usk. Pääsemine on Jumala kingitus kõigile, kes usuvad end tema pojad olevat. Aga ärge eksige: pääsemine on küll Jumala tasuta kingitus

ja see anneta takse kõigile, kes selle usu kaudu vastu võtavad, kuid sellele järgneb vaimuelu viljade kandmine inimeslu ajal. Jumala isaduse õpetuse tunnustamine tähendab, et te võtate vabalt vastu ka sellega seotud tõe inimestevahelise vendluse kohta. Kui inimene on teie vend, on ta teile veel enam kui ligimene, keda Isa käsib armastada nagu iseennast. Venda, kes kuulub su oma perre, sa mitte ainult ei armasta perekondliku kiindumusega, vaid ka teenid nagu iseennast. Ja te armastate ja teenite oma venda nii seepärast, et mina olen teid, oma vendi, selliselt armastanud ja teeninud. Minge siis kõik laiali üle kogu maailma ja rääkige seda head sõnumit igaühele kõigi rasside, hõimude ja rahvaste seas. Minu vaim käib teie ees ja ma olen alati teiega.”

³ ¶ Meistri ilmumine hämmastas samaarlasi väga ning nad kiirustasid lähimatesse linnadesse ja küladesse levitama uudist, et on näinud Jeesust, kes nendega kõneles. See oli Meistri seitsmeteistkümnes morontiailmumine.

2. ILMUMINE FOINIHKIAS

¹ Meistri kaheksateistkümnes morontiailmumine toimus teisipäeval, 16. mail Tüüroses veidi enne kella üheksat õhtul. Ta ilmus jälle uskujate koosoleku lõpus, kui rahvas hakkas juba laiali minema, ja ütles:

² ¶ „Rahu olgu teiega. Teid rõõmustab teadmine, et Inimese Poeg on surnuist üles tõusnud, sest tänu sellele teate, et ka teie jääte koos oma vendadega pärast sureliku surma ellu. Ent ellujäämine sõltub sellest, kas te olete enne seda sündinud tõeotsimise ja Jumala leidmise vaimust. Eluleiba ja -vett antakse vaid neile, kes janunevad tõe ja õigluse — Jumala järele. Tõsiasi, et surnud üles tõusevad, ei ole veel taevariigi evangeelium. Kõik need suured tõed ja kõikised faktid on selles suhtes evangeeliumiga seotud, et kuuluvad hea sõnumi uskumise tulemustesse ja nende uskujate hili-semasse kogemusse, kellest saavad usu kaudu teos ja tões igavese Jumala igikestvad pojad. Mu Isa saatis mind maailma kuulutama oma poegade pääsemist kõigile inimestele. Ja nii saadan ka mina teid välja jutlustama poegade pääsemist. Pääsemine on Jumala tasuta kingitus, ent vaimust sündinud hakkavad kohe kandma vaimuvilju, teenides armastavalt loodud-olenditest kaaslasi. Vaimust sündinud ja Jumalat tundvate surelike elus ilmnevad jumaliku vaimu viljad on armastav teenimine, isetu pühendumine, julge ustavus, siiras õiglus, valgustatud ausus, kustumatu lootus, kindel usaldus, halastav hoolekanne, vankumatu headus, andestav sallivus ja püsiv rahu. Kui end uskujaks tunnistanud inimesed ei kanna oma elus neid jumaliku vaimu vilju, on nad surnud; neis pole Tõe Vaimu; nad on elava viinapuu kasutatud oksad, mis peagi eemaldatakse. Minu Isa nõuab usulastelt, et nad rohket vaimuvilja kannaksid. See-ga, kui te ei ole viljakad, kaevab ta teie juured välja ja lõikab teie viljatud oksad maha. Mida enam te jumalariigis taeva poole liigute, seda enam peate kandma vaimuvilju. Taevariiki võite astuda lapsena, kuid Isa nõuab teilt kasvamist armu kaudu vaimsesse täiskasvanuikka. Ja kui te lähete välja

kõigile rahvastele taevariigi kohta head sõnumit kuulutama, sammun mina teie ees ja minu Tõe Vaim jääb teie südameisse. Ma jätan teiega oma rahu.”

³ ¶ Ja siis kadus Meister neil silmist. Järgmisel päeval lahkusid Tüürorest inimesed, kes kandsid selle loo edasi Siidonini ja isegi Antiookiani ja Damaskuseni. Jeesus oli käinud inimesena nende uskujate juures ja nad tundsid Meistri ruttu ära, kui ta neid õpetama hakkas. Ta sõpradel läks küll nähtava morontiakuju äratundmisega veidi aega, aga kui ta rääkima hakkas, tundsid nad tema isiksuse alati kiiresti ära.

3. VIIMANE ILMUMINE JERUUSALEMMAS

¹ Neljapäeva, 18. mai varahommikul ilmus Jeesus maa peal morontiaisiksusena viimast korda. Kui üksteist apostolit hakkasid Maarja Markuse maja ülakambris just hommikust sööma, ilmus Jeesus nende juurde ja ütles:

² ¶ „Rahu olgu teiega. Palusin teil seniks siia Jeruusalemme jääda, kuni ma veel Isa juurde pole tõusnud ja teile Tõe Vaimu saatnud, kes peagi kogu liha peale välja valatakse ja teile kõrgelt väge annab.” Seloot Siimon katkestas Jeesust, küsides: „Kas sa, Meister, taastad siis kuningriigi ja me näeme Jumala auhiilguse avaldumist maa peal?” Kui Jeesus oli Siimoni küsimuse ära kuulanud, vastas ta: „Siimon, sa oled ikka veel kinni oma vanades ideedes juudi messiast ja ainelisest kuningriigist. Aga kui vaim on teie peale laskunud, saate vaimujõudu ja lähete peagi kogu maailma seda taevariigi evangeeliumi kuulutama. Ja nii nagu Isa mind siia maailma saatis, saadan ka mina teid. Ja ma soovin, et te üksteist armastaksite ja usaldaksite. Juudast pole enam teie seas, sest tema armastus jahtus ja ta keeldus teid, oma ustavaid vendi, usaldamast. Kas te pole pühakirjast lugenud kohta, kus on kirjutatud: „Inimesel pole hea olla üksi. Mitte keegi ei ela iseenesele”? Ja ka seda kohta, kus öeldakse: „Kes tahab sõpru leida, peab end sõbralikult ülal pidama”? Kas ma ei saatnud teid alati kahekaupa õpetama, et te ei tunneks üksindust ega langeks eraldatuse hätta ja viletsusse? Te teate hästi sedagi, et kui mina olin inimene, ei lubanud ma ka endal kaua järjest üksi olla. Meie tutvuse algusest saadik olid kaks-kolm teie seast alati minu kõrval või väga lähedal käepärast isegi siis, kui ma Isaga vestlesin. Seega usaldage üksteist. Ja seda on vaja seda enam, et ma jätan teid täna maailma üksi. Tund on tulnud, ma lähen nüüd Isa juurde.”

³ ¶ Seda öelnud, kutsus ta nad käeviipega kaasa ja viis välja Õlimäele, kus enne Urantialt lahkumist nendega hüvasti jättis. See Õlimäele minek oli pühalik toiming. Ülakambrist lahkumisest kuni Õlimäele jõudmiseni, kus Jeesus nendega seisma jäi, ei lausunud ühtegi sõna.

4. JUUDA LANGUSE PÕHJUSED

¹ Oma hüvastijätusõnumi esimeses pooles tuletas Meister apostlitele meelde Juuda kaotust ja seadis nende ärandjast kaastöölise traagilise saatuse pühalikuks hoiatuseks ühiskonnast ja vendadest eraldumise ohtude eest. Sel-

le ja tulevaste ajastute uskujate jaoks on vast kasulik vaadelda lühidalt Juuda languse põhjusi, võttes arvesse Meistri märkusi ja hilisemate sajandite jooksul ilmnenu.

² Nüüd sellele tragöödiale tagasi vaadates näeme, et Juudas sattus eksiteele eeskätt seepärast, et oli isiksusena teistest märgatavalt eraldi, endasse sulgunud ja eemal tavalistest sotsiaalsetest kontaktidest. Ta keeldus järjekindlalt kaasapostlitele oma mõtteid usaldamast ning nendega vabalt ja vennalikult suhtlemast. Ent eraklik loomus üksi poleks Juudale nii palju häda kaela toonud, kui ta armastus oleks suurenenud ja ta ise vaimses armus kasvanud. Asja tegi halvemaks ka see, et ta pidas vimma ja soosis selliseid psühholoogilisi vaenlasi nagu kättemaksuiha ja üldine soov kellelegi kõigi oma pettumuste eest „tagasi teha”.

³ See individuaalsete iseärasuste ja meele kalduvuste kahtsusväärne kombinatsioon viiski hävingule heade kavatsustega mehe, kes ei suutnud neid paheleid armastuse, usu ja usaldusega alistada. Seda, et Juudas poleks tarvitsenud eksiteele sattuda, tõendasid hästi Toomas ja Naatanael, keda painasid samasugune kahtlustamiskaldumus ja üliarenenud individualism. Ka Andreas ja Matteus kaldusid paljus sellesse suunda. Aga need mehed hakkasid aja möödudes Jeesust ja oma apostlitest kaaslasi üha enam, mitte üha vähem armastama. Nende armastus ja tõetundmine kasvasid. Nad lootsid oma vendadele üha rohkem ja omandasid aegamööda võime oma mõtteid kaaslastele usaldada. Juudas keeldus järjekindlalt oma vendadega usalduslikult vestlemast. Kui temas kuhjusid emotsionaalsed konfliktid, sundides teda siiski end avama, et leevendust leida, küsis ta alati nõu ja sai ebamõistlikku lohutust oma vaimseta sugulastelt või juhuslikelt tuttavatelt, kes olid taevariigi vaimsete reaalsuste hea käekäigu ja edenemise suhtes kas ükskõiksed või lausa vaenulikud, ehkki ta ise oli üks kahe-teistkümnest selle taevariigi ametissepühitsetud saadikust maa peal.

⁴ Juuda maise võitluse lahingud lõppesid lüüasaamise-ga tema järgmiste kalduvuste ja iseloomunõrkuste tõttu:

⁵ 1. ta oli erakliku loomuga inimolend. Ta oli väga individualistlik ja kujunes endassesulgunud ning seltsimatuks isikuks;

⁶ 2. lapsena oli elu tema jaoks liiga kergeks tehtud. Ta pani ägedalt pahaks, kui keegi teda milleski takistas. Ta soovis alati võita, ta oli väga halb kaotaja;

⁷ 3. mitte kunagi ei omandanud ta filosoofilist meetodit pettumustega toimetulemiseks. Selle asemel et pida pettumusi inimeksistentsi tavaliseks paratamatuks jooneks, hakkas ta alati oma isiklikes raskustes ja pettumustes kas kedagi konkreetselt või oma kaaslasi üldiselt süüdistama;

⁸ 4. ta kaldus vimma pidama, ta haudus alati kättemaksu;

⁹ 5. talle ei meeldinud tõsiasjadele silma vaadata ja tema ellusuhtumine polnud siiras;

¹⁰ 6. talle ei meeldinud arutada isiklikke probleeme oma lähimate kaaslastega; ta keeldus rääkimast oma raskustest tõeliste sõpradega ja nendega, kes teda tõesti armastasid. Kõigi koosoldud aastate jooksul ei läinud ta kordagi Meistri juurde puhtisikliku probleemiga;

¹¹ 7. talle ei saanudki selgeks, et ülla elu tõelised hüvitised on siiski vaimsed tasud, mida alati ei jagata selle ühe lühikese maise elu jooksul.

¹² 8. Isiksuse pideva eraldatuse tagajärjel tema mured mitmekordistusid, kurbus kasvas, ärevus suurenes ja meeleheide süvenes peaaegu talumatuks.

¹³ Ehkki sellel enesekesksel ja üliindividualistlikul apostlil oli palju psüühilisi, emotsionaalseid ja vaimseid hädasid, olid tema põhiraskused järgmised: isiksusena oli ta eraldihoidev, meele poolest kahtlustav ja kättemaksumiline, loomult pahur ja vihakandev, emotsionaalselt aga sallimatu ja andestamatu; sotsiaalselt oli ta seltsimatu ja peaaegu täiesti enesessesulgunud, vaimult muutus kõrgiks ja isekalt auahneks; ta eiras eluajal neid, kes teda armastasid, ja jäi surmas sõpradeta.

¹⁴ Need meelega seotud tegurid ja halvad mõjud seletavad kokkuvõttes, miks heade kavatsustega ja kunagi siiralt Jeesusesse uskunud inimene pärast mitmeaastast lähedast suhtlemist selle uueks muutva isiksusega oma kaaslased hülgas, pühast üritusest lahti ütles, oma pühast kutsumusest loobus ja jumaliku Meistri reetis.

5. MEISTRI TAEVASSETÕUSMINE

¹ Kell hakkas tolle neljapäeva, 18. mai hommikul pool kaheksa saama, kui Jeesus jõudis oma üheteistkümnepäevase ja mõnevõrra hämmeldunud apostliga Õlimäe läänenõlvale. Selles paigas, kus ligikaudu kaks kolmandikku teest ülesmäge oli käidud, võisid nad vaadata üle kogu Jeruusalemma ja alla Ketsemanile. Nüüd valmistus Jeesus enne Urantialt lahkumist viimast korda apostlitega hüvasti jätma. Kui Meister seal nende ees seisis, põlvitasid nad kaskimata ringi ümber tema ja ta ütles:

² „Käskisin teil jääda Jeruusalemma, kuni teile kõrgemalt väge antakse. Nüüd lahkun ma teie seast, tõusen oma Isa juurde ja saadan varsti, väga varsti Tõe Vaimu sellesse maailma, kus viibisin; ja kui ta on tulnud, peate hakata uuesti taevariigi evangeeliumi kuulutama, algul Jeruusalemmas ja siis kõikjal kuni maailma kaugeimate paikadeni välja. Armastage inimesi armastusega, millega mina teid olen armastanud, ja teenige oma kaassurelikke nii, nagu mina olen teid teeninud. Ergutage oma elu vaimuviljadega hingi uskuma tõde, et inimene on Jumala poeg ning et kõik inimesed on vennad. Pidage meeles kõike, mis ma olen teile õpetanud, ja elu, mis ma olen teie seas elanud. Minu armastus on varjuna teie kohal, mu vaim hakkab elama teie sisimas ja mu rahu jääb teiega. Hüvasti.”

³ Seda öelnud, kadus Meistri morontiakuju nende silmist. See Jeesuse niinimetatud taevaminek ei erinenud mitte millegi poolest teistest kadumistest surelike silmist tema neljakümnepäevase morontiaelujärgu ajal Urantial.

⁴ Meister läks Edentiasse Jerusemi kaudu, kus Kõige-kõrgemad vabastasid Paradiisi-Poja järelevalve all Jeesus Naatsaretlase morontiasisundist ja taastasid taevatõusmise vaimukanalite kaudu tema seisundi Paradiisi-Pojana ja Salvingtoni ülima suveräänina.

⁵ Tol hommikul kella kolmveerand kaheksa paiku kadus Jeesuse morontiaakuju oma üheteistkümne apostli silmist, et alustada tõusu Isa paremale käele ja saada seal ametlik kinnitus Nebadoni universumi lõplikule suveräänisusele.

6. PEETRUS KUTSUB KOKKU KOOSOLEKU

¹ Peetruse käsul läksid Johannes Markus ja teised juhtivad jüngreid Maarja Markuse majja kokku kutsuma. Kella poole üheteistkümneks olid sada kakskümmend tähtsaimat Jeesuse Jeruusalemmas elavat jüngrit tulnud kuulama teateid Meistri hüvastijätusõnumist ja taevatõusmisest. Nende hulgas oli ka Jeesuse ema Maarja. Ta oli koos Johannes Sebedeusega tagasi tulnud siis, kui apostlid naasid oma hiljutiselt reisilt Galileasse. Varsti pärast nelipühi pöördus ta tagasi Saloome majja Betsaidas. Sellel jüngrite esimesel koosolekul pärast Jeesuse planeedi-elujärgu lõpu-lejõudmist viibis ka Jeesuse vend Jaakobus.

² Siimon Peetrus võttis kõigi apostlite nimel kõnelemise enda peale ja tegi vapustava ettekande üheteistkümne viimasest kohtumisest Meistriga, kirjeldades väga liigutavalt Meistri lõplikku hüvastijättu ja taevasse minekut. See oli koosolek, mille sarnast polnud selles maailmas seni veel toimunud. See osa koosolekust kestis peaaegu tund aega.

Seejärel selgitas Peetrus, et nad olid otsustanud valida kedagi Juudas Iskarioti asemele, ning kuulutas välja vaheaja, mille jooksul apostlid pidid otsustama, kumb kahest sellele ametikohale pakutud mehest valida — Mattias või Justus.

³ Siis läksid üksteist apostlit trepist alla ja otsustasid heita liisku, kumb mees peaks Juuda asemel apostlina teenima hakkama. Liisk langes Mattiasele ja tema kuuluta tigi uueks apostliks. Ta seati korrakohaselt ametisse ning määrati varahoidjaks. Kuid Mattiasel rolli apostlite hilisemas tegevuses jäi väga väikeseks.

⁴ ¶ Varsti pärast nelipühi läksid kaksikud tagasi oma koju Galileasse. Ka seloot Siimon jäi mõneks ajaks koju, enne kui suundus evangeeliumi jutlustama. Toomas oli veidi aega rahutu ja jätkas siis õpetamist. Naatanaelil olid Peetrusega üha suuremad lahkavumused, sest taevariigi evangeeliumi kuulutamise asemel jutlustas Peetrus Jeesusest. Järgmise kuu keskpaigaks muutusid need lahkkelid nii ägedaks, et Naatanael tõmbus kõrvale ja läks Filadelfiasse Abnerit ning Laatsarust külastama. Viibinud umbes aasta Filadelfias, suundus ta teisele poole Mesopotaamiat kuulutama evangeeliumi, nagu tema sellest aru sai.

⁵ Nii jäid Jeruusalemma evangeeliumi kuulutama kahe-teistkümnest esialgsest apostlist ainult kuus: Peetrus, Andreas, Jaakobus, Johannes, Filippus ja Matteus.

⁶ ¶ Keskpäeva paiku läksid apostlid ülakambrisse oma vendade juurde tagasi ja teatasid, et Mattias oli apostliks valitud. Siis kutsus Peetrus kõiki uskujaid üles palvetama, et nad oleksid valmis vastu võtma vaimu, mille Meister oli lubanud neile kingiks saata.

TÕE VAIMU ANNETAMINE

KELLA ühe paiku, kui sada kaksikümend uskujat palvetasid, tundsid kõik ruumis iseäralikku kohalekut. Samas tunnetasid kõik need jüngrid uut sügavat vaimset rõõmu, kindlustunnet ja usaldust. Sellele oma vaimujõu uuele tunnetamisele järgnes kohe tugev tung minna välja ning kuulutada avalikult taevariigi evangeeliumi ja head sõnumit, et Jeesus on surnuist üles tõusnud.

² Peetrus tõusis ja teatas, et see peab ilmselt olema Tõe Vaim, mida Meister oli neile lubanud, ja tegi ettepaneku siirduda templisse ning alustada nende kätte usaldatud hea sõnumi kuulutamist. Ning nad tegidki nii, nagu Peetrus oli ette pannud.

³ ☞ Neile meestele oli õpetatud ja neid oli harjutatud, et evangeelium, mida nad peavad jutlustama, on Jumala isadusest ja inimesest kui Jumala pojast, kuid sel vaimse ekstaasi ja isikliku triumfi hetkel oli parim, suurim sõnum, millest nad oskasid mõelda, Meistri ülestõusmise *fakt*. Ja nii läksidki nad kõrgelt saadud väega kuulutama inimestele rõõmsat uudist — pääsemist Jeesuse kaudu —, kuid tegid tahtmatult selle vea, et asendasid evangeeliumisõnumi mõningate evangeeliumiga seotud faktidega. Peetrus tegi selle vea enese teadmata esimesena ja talle järgnesid teised kuni Pauluseni, kes lõi heade sõnumite uuest variandist uue religiooni.

⁴ Taevariigi evangeeliumi sisuks on Jumala isaduse fakt koos sellest tuleneva tõega inimeste pojaseisusest-vendlusest. Sellest ajast on ristiusu sisuks kujunenud aga fakt, mis kõneleb Jumalast kui Issand Jeesus Kristuse Isast, ja uskujate vennaskonna kogemused seoses Kristuse ülestõusmise ja ülendamisega.

⁵ Pole sugugi ime, et inimesed, kellesse vaim valati, haarasid kinni võimalusest väljendada oma tundeid seoses viiduga jõudude üle, mis olid püüdnud nende Meistrit hävitada ja tema õpetuste mõjule lõpu teha. Niisugusel ajal oli kergem mäletada oma isiklikku ühendust Jeesusega ja tunda värisemapanevat rõõmu kindlast teadmisest, et Meister elab ja nende sõprus pole lõppenud ning et vaim on tõesti nende peale tulnud, nagu ta oli lubanud.

⁶ Need uskujad tundsid äkki, nagu oleks neid üle viidud mõnda teise maailma, uude rõõmu, vae ja kirgastumise seisundisse. Meister oli neile öelnud, et taevariik tuleb väega, ja mõned neist arvasid, et nad hakkavad juba aru saama, mida ta sellega oli mõelnud.

⁷ Kõike seda arvestades pole raske mõista, miks need inimesed hakkasid kuulutama hoopis *uut evangeeliumi Jeesusest* ega jäänud oma endise sõnumi juurde Jumala isadusest ja inimestevahelisest vendlusest.

1. NELIPÜHIJUTLUS

¹ Apostlid olid olnud peidus nelikümend päeva. See nende jutlustamispäev oli juhtumisi juutide nelipühade aegu ja Jeruusalemmas oli tuhandeid külalisi kõigist maailma paigust. Paljud jõudsid kohale pühade ajaks, kuid enamik viibis linnas juba paasapühast alates. Nüüd ilmusid need varem nii hirmunud apostlid pärast nädalaid kestnud eraldatust julgelt templisse ja hakkasid jutlustama uut sõnumit ülestõusnud messias. Ning ka kõik jüngrid tundsid, et neile oli annetatud mingit uut vaimset taipamist ja jõudu.

² Kella kahe paiku tõusis Peetrus samale kohale, kus ta Meister oli selles templis viimati õpetanud, ja esines kirgliku üleskutsega, millega võitis juurde üle kahe tuhande hinge. Meister oli läinud, ent nemad avastasid äkki, et temast jutlustamisel on inimestele tugev mõju. Pole ime, et see ajendas neid kuulutama seda, mis nende varasemat andumust Jeesusele põhjendas ja samal ajal veenis inimesi nii väga temasse uskuma. Koosolekul osales kuus apostlit: Peetrus, Andreas, Jaakobus, Johannes, Filippus ja Matteus. Nad rääkisid üle pooleteise tunni ja andsid sõnumeid edasi kreeka, heebrea ja aramea keeles ning mõne sõnaga ka teistes keeltes, mida veidi kõnelesid.

³ Apostlite julgus jahmatas juutide juhte, ent nad kartsid neid tülitada, sest nende lugu uskusid väga paljud.

⁴ Kell pool viis järgnes üle kahe tuhande uue uskuja apostlitele Siiloahi tiigi juurde, kus Peetrus, Andreas, Jaakobus ja Johannes neid Meistri nimel ristisid. Oli juba pime, kui nad selle rahvahulga ristimise lõpetasid.

⁵ Nelipühad kujutasid endast suuri ristimispidustusi, aega, kui juutide kogukonda võeti vastu pöördunuid, Jahvet teenida soovivaid paganaid. Seepärast oli tol päeval paljudel juutidel ja uskuvatel paganatel kergem end ristida lasta. Seda tehes ei katkestanud nad oma sidet juudi usuga. Jeesusesse uskujad jäid ka mõneks ajaks pärast seda üksnes üheks judaismi sektiks. Nad kõik, kaasa arvatud apostlid, olid endiselt lojaalsed juutide tseremooniasüsteemi põhinõuetele.

2. NELIPÜHADE TÄHENDUS

¹ Jeesus elas maa peal ja õpetas evangeeliumi, mis vabastas inimese ebausust, et ta on kuradi laps, ja tõstis ta Jumala usupoja väärrikasse seisusesse. Jeesuse sõnum, nagu tema seda jutlustas ja omal ajal elas, aitas tõhusalt lahendada inimese tolleaegseid vaimseid probleeme. Ja nüüd, kui ta oli isikuna maailmast lahkunud, saatis ta enda asemele Tõe Vaimu, kellel on määratud elada inimese sisimas ja esitada igale uuele põlvkonnale Jeesuse sõnum uuesti, et igal uuel maa peale ilmuval surelike rühmal oleks evangeeliumist uus ajakohane versioon, just selline isiklikku valgustumist ja rühma suunav läte, mis lahendab tõhusalt inimese üha uusi ja mitmekesiseid vaimseid probleeme.

² ¶ Selle vaimu esimeseks ülesandeks on muidugi edendada ja isikustada tõde, sest just arusaamine tõest on inimese vabaduse kõrgeim vorm. Teiseks on selle vaimu eesmärk kaotada uskuja orvutunne. Kuna Jeesus oli elanud inimeste seas, siis oleksid kõik uskujad tundnud üksindust, kui Tõe Vaim poleks tulnud inimsüdameisse elama.

³ See Poja vaimu annetamine valmistas tegelikult kõigi normaalse inimeste meele ette Isa vaimu (Kohandaja) üleüldiseks annetamiseks kogu inimkonnale. Tõe Vaim on teatud mõttes nii Kõikse Isa kui ka looja-Poja vaim.

⁴ Ärge arvake ekslikult, et saate väljaalatud Tõe Vaimust mõistusega kindlalt teadlikuks. Vaim ei tee inimest kunagi teadlikuks iseendast, vaid ainult Poeg Miikaelist. Jeesus õpetas algusest peale, et vaim ei räägi iseendast. See-ga ei leia te tõendit oma osadusest Tõe Vaimuga tema tunnetamisest, vaid pigem suuremast osadusest Miikaeliga.

⁵ See vaim tuli, et aidata inimesi meenutada ja mõista Meistri sõnu, aga ka valgustada ja uuesti tõlgendada tema maist elu.

⁶ Samuti tuli Tõe Vaim uskujale appi tunnistama Jeesuse õpetuse ja lihas elatud elu tõelisust, mida ta iga uue, vaimuga täidetud Jumala poegade põlvkonna igas uskujas üha uuesti ja uuenenult läbi elab.

⁷ Seega selgub, et Tõe Vaim on tulnud tegelikult juhtima kõiki uskujaid kogu tõesse, avarduvasse teadmisesse elavast ja kasvavast vaimsest teadlikkusest Jumala poja iga-vee ja tõusva seisuse tõelisusest.

⁸ ¶ Jeesuse elu on ilmutus Isa tahte allunud inimesest, mitte eeskuj, mida iga inimene peaks püüdma täht-tähtelt järgida. See lihas elatud elu koos ristisurmaga ja hilisema ülestõusmisega sai peagi uueks evangeeliumiks lunastusest, millega inimene osteti välja kurja haardest — ärapahandatud Jumala hukkamõistust. Ehkki see moonutas evangeeliumi väga, jääb siiski tõsiasjaks, et selle sõnumiga Jeesusest kanti edasi paljusid tema varasema taevariigi evangeeliumi põhitõdesid ja -õpetusi. Ja varem või hiljem kerkivad need varjatud tõed Jumala isadusest ja inimestevahelisest vendlusest esile ja muudavad tõhusalt kogu inimkonna tsivilisatsiooni.

⁹ Need intellektuaalsed vead ei seganud aga kuidagi uskuja vaimu tublit edenemist. Vähem kui kuu ajaga pärast Tõe Vaimu annetamist saavutasid apostlid individuaalse vaimse edasimineku osas rohkem kui isiklike ja armastavate suhete käigus Meistriga peaaegu nelja aasta jooksul. See Jumala pojaseisuse evangeeliumi päästva *tõe* asendamine Jeesuse ülestõusmise *faktiga* ei seganud ka mingil viisil tema õpetuste kiiret levikut: vastupidi, Jeesuse sõnumi varjutamine uute õpetustega tema isikust ja ülestõusmisest näis heade sõnumite jutlustamist tunduvalt hõlbustavat.

¹⁰ ¶ Tol ajal nii üldkasutatavaks muutunud termin „vaimuga ristimine” näitas vaid selle kingitud Tõe Vaimu teadlikku vastuvõtmist ja uue vaimse jõu isiklikku tunnistamist kõigi Jumalat tundvate hingede varem kogetud vaimsete mõjude tugevdamisena.

¹¹ ¶ Tõe Vaimu annetamisest saadik allub inimene kolmekordse vaimse annetuse — Isa vaimu, Mõttekohandaja; Poja vaimu, Tõe Vaimu; Vaimu vaimu, Püha Vaimu — õpetamisele ja juhtimisele.

¹² Teatud mõttes allub inimkond universumi vaimumõjude seitsmekordse külgetõmbe topeltmõjule. Surelike varased arenevad rassid on puutunud üha lähemalt kokku kohaliku universumi Emavaimu seitsme meeleeabivaimuga. Intellektuaalse ja vaimse tajumise astmestikul edasi liikudes hakkavad inimest järk-järgult hõlmama ja tema sisimas elama seitse kõrgemat vaim-mõju. Need edasijõudvate maailmade seitse vaimu on:

¹³ 1. Kõikse Isa annetatud vaim — Mõttekohandaja;

¹⁴ ¶ 2. Igavese Poja vaimu kohalolek — universumite universumi vaimugravitatsioon ja kogu vaimse ühenduse kindel kanal;

¹⁵ ¶ 3. lõpmatu Vaimu vaimne kohalolek — kogu loodu kõikne vaim-meel, kõigi edasiliikuvate intellektiolen-dite intellektuaalse suguluse vaimne allikas;

¹⁶ ¶ 4. Kõikse Isa ja looja-Poja vaim — Tõe Vaim, keda nimetatakse üldiselt universumi Poja vaimuks;

¹⁷ ¶ 5. lõpmatu Vaimu ja universumi Emavaimu vaim — Püha Vaim, keda nimetatakse üldiselt universumi Vaimu vaimuks;

¹⁸ ¶ 6. Universumi Emavaimu meel-vaim — kohaliku universumi seitse meeleeabivaimu;

¹⁹ ¶ 7. Isa, Poegade ja Vaimude vaim — maailmade tõusasurelike uue nimega vaim pärast nende sureliku vaimust sündinud hinge ühtesulamist Paradiisi Mõttekohandajaga ja seejärel jumaliku ja aulise seisundi saavutamist Paradiisi lõplikkuse Korpuses.

²⁰ ¶ Ja nii tõi Tõe Vaimu annetamine maailmale ja selle rahvastele viimase vaimuannetuse, mis on abiks Jumala otsinguil tõusuteel.

3. MIS JUHTUS NELIPÜHADE AJAL

¹ Nelipühadega hakati seostama paljusid veidraid ja imelikke õpetusi. Selle päeva sündmusi, kui uus õpetaja, Tõe Vaim tuli elama koos inimkonnaga, on hakatud hilisematel aegadel segi ajama ohjeldamatu emotsionaalsuse rumalate puhangutega. Isa ja Poja vaimu väljaalamise põhiülesanne on õpetada inimestele tõdesid Isa armastusest ja Poja halastusest. Need on jumalikud tõed, millest inimesed saavad paremini aru kui kõigest muust jumalikust. Tõe Vaimu eesmärk on eeskätt ilmutada Isa vaimu olemust ja Poja moraalset iseloomu. looja-Poeg ilmutas lihas olles inimestele Jumalat, Tõe Vaim ilmutab südames olles inimestele loojat-Poega. Kui inimene kannab oma elus „vaimuvilju”, ilmutab ta lihtsalt neid jooni mis Meistergi oma maises elus. Maa peal elas Jeesus oma elu ühe isiksusena — Jeesus Naatsaretlasena. Sisimas elava „uue õpetaja” vaimuna on Meister saanud alates nelipühist elada oma elu uuesti iga uskuja kogemuses, kellele tõde on õpetatud.

² Paljusid inimelu jooksul toimuvaid sündmusi on raske mõista, raske on harjuda mõttega, et selles universumis

valitseb tõde ja võidutseb õiglus. Nii sageli näib, et valitsevad hoopis laim, valed, ebaausus ja ebaõiglus — patt. Kas usk saab lõppude lõpuks võidu pahe, patu ja kurjuse üle? Saab küll. Jeesuse elu ja surm on igavesed tõendid, et headuse tõde ja vaimust juhitud loodud-olendi usk saavad alati õiguse. Jeesust pilgati ristil: „Eks me näe, kas Jumal tuleb teda päästma.” Tol ristilöömispäeval oli pime, ent ülestõusmishommik säras auhiilguses ning nelipühi päev oli veel heledam ja rõõmsam. Pessimistliku meeleheite religioonid püüavad elu koormatest vabaneda, nad ihkavad kustumist unes ja puhkuses. Need on primitiivse hirmu ja kartuse religioonid. Jeesuse religioon on uus usuevangeelium, mida kuulutatakse raskustes heitlevale inimkonnale. See uus religioon rajaneb usul, lootusel ja armastusel.

³ Surelik elu oli andnud Jeesusele kõige raskemaid, julmemaid ja kibedamaid lööke, aga see mees astus neile meeleheidet toovatele sündmustele vastu usu, julguse ja vankumatu otsusega täita Isa tahet. Jeesus oli silmitsi elu kõige kohutavate tõsiasiadega ja ta võitis — isegi surmas. Ta ei kasutanud religiooni elust vabanemiseks. Jeesuse religioon ei õpeta põgenemist sellest elust, et nautida mõnes teises eksistentsis ees ootavat õndsust. Jeesuse religioon annab teise, vaimse eksistentsi rõõmu ja rahu, et sellega saaks parandada ja ülendada inimese praegust lihalikku elu.

⁴ Kui religioon on inimestele uinuti, siis pole see Jeesuse religioon. Jeesus keeldus ristil uimarohu joomast ja tema kogu lihale väljavalatud vaim on vägev ülemaailmne mõjur, selle maailma võimsaim jõud, mis juhib inimest ülespoole ja ergutab teda edasi liikuma. Vaimne edasitung on selles maailmas võimsaim liikumapanev jõud, tõde õpiv uskuja on maa peal ainus edasiliikuv ja aktiivne hing.

⁵ Nelipühade ajal murdis Jeesuse religioon end välja kõigist rahvuslikest piirangutest ja rassi kammitaist. On igavesti tõsi, et seal, kus on Issanda vaim, on vabadus. Tol päeval sai Tõe Vaim Meistri isiklikuks kingituseks igale surelikule. See vaim annetati, et uskujad oleksid võimelised tõhusamalt taevariigi evangeeliumi jutlustama, ent nad pidasid väljavalatud vaimu saamise kogemust ekslikult osaks uuest evangeeliumist, mida olid alateadlikult kokku seadmas.

⁶ Ärge unustage, et Tõe Vaim annetati kõigile siirastele uskujatele, mitte ainult apostlitele. Uue õpetaja said kõik sada kaksikümme ülakambris kogunenud meest ja naist, samuti kõik ausa südamega inimesed kogu maailmas. See uus õpetaja annetati kogu inimkonnale ja iga hing võttis ta vastu vastavalt oma tõearmastusele ja võimele vaimseid reaalsusi taibata ning neist aru saada. Ja lõpuks tuleb mainida, et tõeline religioon on vaba preestrite ja kõigi pühade klasside eestkostest ning avaldub tõeliselt iga inimese hinges.

⁷ Jeesuse religioon edendab kõrgeimat liiki tsivilisatsiooni, sest loob kõrgeimat tüüpi vaimse isiksuse ja kuulutab selle isiku pühadust.

⁸ Tõe Vaimu tulek nelipühade ajal tegi võimalikuks religiooni, mis pole ei radikaalne ega konservatiivne; see pole ei vana ega uus, seda ei pea valitsema ei vana ega noor.

Jeesuse maise elu fakt on ajaankrule kindel pidepunkt ja Tõe Vaimu annetamine võimaldab tema elatud religioonil ja tema kuulutatud evangeeliumil igikestvalt avarduda ning lõputult kasvada. Vaim juhib *kogu* tõesse, ta õpetab avarduvat ja alati kasvavat lõputu edenemise ja jumaliku avanemise religiooni. See uus õpetaja avab tõde otsivale usklikule alati seda, mis Inimese Poja isikus ja olemuses nii jumalikult sisaldus.

⁹ „Uue õpetaja” annetamisega kaasnenud avaldused ja apostlite õpetuse vastuvõtmine Jeruusalemma kogunenud erinevatest rassidest rahvaste poolt näitab Jeesuse religiooni universaalsust. Taevariigi evangeeliumi ei tulnud seostada ühegi konkreetse rahva, kultuuri ega keelega. Tol nelipühi päeval tegi vaim suure jõupingutuse vabastamaks Jeesuse religiooni pärandiks saanud juutluse kammitaist. Isegi pärast seda vaimu väljavalamist kogu liha peale püüdsid apostlid pöördunutele algul juudiusu nõudeid peale suruda. Pauluselgi oli oma Jeruusalemma vendadega raskusi, sest ta keeldus paganaid neile juudi tavadele allutamast. Ükski ilmutatud religioon ei saa levida üle kogu maailma, kui ta teeb nii tõsise vea, et imbub läbi mõne rahva kultuurist või sellega seotud ühiskondlikest, rahvuslikest või majandustavadeist.

¹⁰ Tõe Vaimu annetamine oli sõltumatu kõigist formaalsustest, tseremooniast, pühapaikadest ja selle täielikult vastuvõtnute erilisest käitumisest. Kui vaim tuli ülakambris viibinute peale, istusid nad lihtsalt seal, olles parajasti vaikselt palves. Vaimu annetati nii linnades kui ka maal. Apostlitel polnud vaja minna vaimu vastuvõtmiseks üksildasse paika ja seal aastaid üksi mediteerida. Nelipühad vabastasid vaimse kogemuse idee kõigiks aegadeks kujustusest, et selleks on vaja eriti soodsat keskkonda.

¹¹ Nelipühad koos selle vaimse annetusega pidid võtma Meistri religioonilt igaveseks igasuguse sõltuvuse füüsilisest jõust, selle uue religiooni õpetajad on varustatud vaimsete relvadega. Nad peavad minema välja maailma valutama ammendamatu andestavusega, võrratu hea tahtega ja küllusliku armastusega. Nad on suutelised ületama kurja heaga, võitma viha armastusega, hävitama hirmu julge ja elava usuga tõesse. Jeesus oli oma poolehoidjatele juba õpetanud, et tema religioon ei ole kunagi passiivne: tema jüngrid pidid olema halastust pakkudes ja armastust avaldades alati aktiivsed ja positiivse hoiakuga. Need uskujad ei pidanud enam Jahvet „vägede Issandaks”. Nende jaoks oli nüüd igavene Jumalus „Jumal ja Issanda Jeesuse Kristuse Isa”. Vähemalt nii palju olid nad edasi jõudnud, kui nad ka mõnes mõttes ei saanud täielikult aru tõest, et Jumal on ühtlasi iga üksikisiku vaimne Isa.

¹² Nelipühad andsid surelikule inimesele võime andestada isiklikud solvangu, käituda meeldivalt ka keset rängimat ebaõiglust, jääda vankumatuks kohutava ohu ees ning heita väljakutse vihkamise ja viha pahedele kartmatute armastavate ja kannatlike tegudega. Urantia on oma ajaloos saanud tunda suuri laastavaid ja hävitavaid sõdu. Kõik neis kohutavates võitlustes osalejad said lüüa. Võitja

oli vaid üks: neist kibedatest heitlustest väljus veelgi parema mainega vaid üks — see oli Jeesus Naatsaretlane ja tema evangeelium kurja võitmisest heaga. Parema tsivilisatsiooni saladus peitub Meistri õpetustes inimestevahelisest vendlusest, armastust ja vastastikust usaldust näitavas heas tahtes.

¹³ Kuni nelipühadeni oli religioon ilmutanud ainult Jumalat otsivat inimest. Alates nelipühast otsib inimene endiselt Jumalat, ent maailma kohal särab ka pilt Jumalast, kes otsib inimest, ja kui on ta leidnud, saadab oma vaimu tema sisimasse elama.

¹⁴ ☞ Enne Jeesuse õpetusi, mis kulmineerusid nelipühade ajal, oli naistel vanemate religioonide õpetustes vaid tühine või olematu seisund. Pärast nelipühi seisis naine taevariigi vennaskonnas Jumala ees mehega võrdsena. Nende saja kahekümne seas, kes said selle erakordse vaimuanni, oli palju naisjüngerid, ja nad pälvisid neid õnnistusi meeskujatega võrdselt. Mees ei saanud enam usuteenistuse pidamist oma ainuõiguseks lugeda. Variser võis ka edaspidi Jumalat tänada, et ta „pole sündinud naiseks, leeprahaigeks ega paganaks”, ent Jeesuse pooldajate seas oli naine igasugusest usuga seotud soolisest diskrimineerimisest igaveseks vabastatud. Nelipühad kaotasid igasuguse rassilise, kultuurilise, ühiskonnakihtidel või soolistel eelarvamustel rajaneva usulise diskrimineerimise. Pole sugugi ime, et need uude religiooni uskujad hüüdsid: „Kus on Issanda vaim, seal on ka vabadus.”

¹⁵ ☞ Saja kahekümne uskuja seas olid kohal ka Jeesuse ema ja vend ning ka nemad said selle ühise jüngrirühma seas väljavalatud vaimu. Nad ei saanud sellest heast annist rohkem kui nende kaaslased. Jeesuse maise pere liikmed ei saanud mingit erilist andi. Nelipühad tähistasid erilisse preesterkonda ja kõikvõimalikesse pühadesse perekondadesse uskumise lõppu.

¹⁶ ☞ Enne nelipühi olid apostlid Jeesuse pärast paljust loobunud. Nad olid ohverdanud oma kodu, perekonna, sõbrad, maised asjad ja ametikohad. Nelipühade ajal andsid nad end Jumalale ning Isa ja Poeg vastasid sellele enda andmisega inimesele — oma vaimude saatmisega inimeste sekka elama. See enda kaotamise ja vaimu leidmise kogemus ei olnud emotsionaalne, see oli arukas enese allutamine ja täielik pühendumine.

¹⁷ Nelipühad oli kutse vaimsele ühtsusele evangeeliumisse uskujate seas. Kui vaim Jeruusalemmas jüngrite peale laskus, toimus sama ka Filadelfias, Aleksandrias ja kõigis teisteski paikades, kus elas tõelisi uskujaid. Oli sõna-sõnalt tõsi, et „uskujate hulgas oli vaid üks süda ja üks hing”. Jeesuse religioon on võimsaim ühendav mõju, mida maailm on kunagi tundnud.

¹⁸ ☞ Nelipühad pidid vähendama üksikisikute, rühmade, rahvaste ja rasside enesekehtestamistungi. Just see enesekehtestamisvaim suurendab pingeid niivõrd, et neist puhkevad aeg-ajalt valla hävitavad sõjad. Inimkonda võib ühendada vaid vaimne lähenemisviis ja Tõe Vaimul on maailmale kõikne mõju.

¹⁹ Tõe Vaimu tulek puhastab inimhinge ja selle saaja sõnastab elueesmärgi, mis peab silmas Jumala tahet ja inimese heaolu. Selles uues vaimse annetumise isetuses neeldub aineeline isekusevaim. Nelipühad tähistasid siis ja tähistavad nüüdki ajaloolise Jeesuse saamist elava kogemuse jumalikuks Pojaks. Selle väljavalatud vaimu rõõm, mida inimesel teadlikult kogetakse, turgutab tervist, ergutab meelt ja annab hingele ammendamatu energiat.

²⁰ ☞ Vaimu ei toonud nelipühade ajal palve, kuid see aitas suuresti määratleda üksikuskujate vastuvõtuvõimet. Palve ei liiguta jumalikku südant nii, et see helde käega ande jagama nõustub, kuid sageli uuristab ja süvendab kannaleid, milles jumalikud annid võivad voolata nende südamesse ja hinge, kellel on meeles säilitada oma loojaga siira palve ja tõelise palveldamise kaudu katkematu osadus.

4. KRISTLIKU KIRIKU ALGUS

¹ Kui vaenlased Jeesuse nii kiiresti kinni võtsid ja ta sama ruttu kahe röövli vahel risti löid, kadus apostlite ja jüngrite võitlustahe täielikult. Mõte, et Meister oli vahistatud ja kinni seotud, et teda oli piitsutatud ja risti löödud, oli liig isegi apostlitele. Nad unustasid tema õpetused ja hoiatused. Ta võis tõesti olla „teo ja sõna poolest vägev prohvet Jumala ja kõigi inimeste ees”, kuid sai vaevalt olla messias, kellest nad olid lootnud Iisraeli kuningriigi taastajat.

² Siis tuli ülestõusmine, mis vabastas nad meeletest ja taastas nende usu Meistri jumalikkusse. Nad nägid teda ikka ja jälle ja rääkisid temaga ning ta viis nad Õlimäele, kus jättis nendega hüvasti ja ütles, et läheb tagasi Isa juurde. Ta käskis neil jääda Jeruusalemma, kuni neile kingitakse vägi — kuni saabub Tõe Vaim. Ja nelipühade ajal tuligi see uus õpetaja ja nad läksid kohe uue jõuga oma evangeeliumi kuulutama. Nad olid elava Issanda, mitte surnud ja lüüasaanud juhi julged ja vaprad pooldajad. Meister elas nende evangelistide südameis, Jumal ei olnud nende meele ainult doktriin: ta oli saanud elavaks kohalolekuks nende hinges.

³ „Ja nad jätkasid päevast päeva visalt ja ühel meelel pühakojas ja mürdsid leiba kodus. Nad võtsid rooga rõõmuga ja avali südamega, kiites Jumalat ja leides armu kogu rahva silmis. Nad kõik olid vaimust täidetud ja kuulutasid julgelt jumalasõna. Ja uskujate hulgad olid südamest ja hingelt ühtsed, ja mitte ükski neist ei öelnud, et mõni neile kuuluv ese oleks olnud tema oma, ja neil oli kõik ühine.”

⁴ ☞ Mis juhtus nende meestega, keda Jeesus oli ametisse pühitsenud, et nad läheksid jutlustama evangeeliumi taevariiki, Jumala isadust ja inimestevahelist vendlust? Neil oli nüüd uus evangeelium, neid süttas uus kogemus, nad olid täidetud uue vaimse energiaga. Nende sõnum nihkus äkki ülestõusnud Kristuse kuulutamisele: „Jeesus Naatsaretlane, inimese, kelle Jumal vägitegude ja imedega heaks oli kiitnud; Jumala nõul ja teadmisel teile saadetud mehe lõite te risti ja tapsite. Nii täitis Jumal kõik prohvetite suu kaudu öeldud ennustused. Jumal tõstis selle Jeesuse üles. Jumal tegi temast Issanda ja Kristuse. Jumal on ülendanud

ta oma paremale käele ja ta on saanud Isalt loa vaimu saata, ta valas välja selle, mida te kõik näete ja kuulete. Parandage meelt, et teie patud kustutataks; et Isa saadaks teile määratud Kristuse, Jeesuse, kes peab kuni kõigi asjade uuenemise ajani taevasse jääma.”

⁵ Taevariigi evangeelium, Jeesuse sõnum oli äkki muudetud evangeeliumiks Issandast Jeesusest Kristusest. Nad kuulutasid nüüd tõsiasju tema elust, surmast ja ülestõusmisest ning jutlustasid lootust tema peatsele tagasipöördumisele sellesse maailma oma alustatud tööd lõpule viima. Seega jutlustati varajaste uskujate sõnumis tema esimese tuleku fakte ja õpetati lootust tema teisele tulekule, sündmusele, mis oli nende arvates päris lähedal.

⁶ Kristusest pidi saama selle kiiresti kujuneva kiriku usutunnistus. Jeesus elab, ta suri inimeste eest, ta andis neile vaimu, ta tuleb uuesti. Jeesus täitis kõik nende mõtted ja määras kogu nende uue arusaama Jumalast ja kõigest muust. Nad olid liialt vaimustuses uuest doktriinist, et „Jumal on Issanda Jeesuse Isa”, huvitumaks vanast sõnumist, et „Jumal on armastav Isa kõigile inimestele,” isegi igale üksikule inimesele. Tõsi küll, neis algsetes uskujate kogukondades avaldus imeline vennalik armastus ja enneolematu hea tahe. Ent see oli Jeesusesse uskujate vennaskond, mitte taevasse Isa taevariigi pere vennaskond. Nende hea tahe tulenes Jeesuse annetumisest sündinud armastusest, mitte surelike inimeste vendluse tunnistamisest. Hoolimata sellest täitis neid rõõm ning nad elasid nii uut ja ainulaadset elu, et nende õpetused Jeesusest mõjusid kõigile inimestele ligitõmbavalt. Nad tegid sellega suure vea, et kasutasid evangeeliumi asemel elavat ja illustreerivat kommentaari sellele evangeeliumile, ent ka see oli suurim religioon, mida inimkond oli iial tundnud.

⁷ Maailmas oli kahtlemata tekkimas uus vennaskond. „Uskujate hulgas püsisid vankumatult apostlite õpetuste juures ja suhtlesid omavahel vennalikult, murdsid leiba ja palvetasid.” Nad nimetasid üksteist vendadeks ja õdedeks, nad tervitasid üksteist püha suudlusega, nad hoolitsesid vaeste eest. See oli osadus elus ja palveldamises. Nad ei elanud ühiselu kellegi käsul, vaid soovist jagada kõike neile kuuluvat oma uskujatest kaastelastega. Nad uskusid ja lootsid, et Jeesus tuleb veel nende põlvkonna ajal tagasi Isa taevariigi rajamist lõpule viima. See maiste varade spontaanne omavahel jagamine ei tulenenud otseselt Jeesuse õpetusest; see tekkis, sest need mehed ja naised uskusid nii siiralt ja kindlalt, et Meister võib tulla kas või hommepäev oma tööd lõpetama ja taevariiki teostama. Ent selle heade kavatsustega, kuid mõtlematu vennaarmastuse eksperimendi lõpptulemused tõid vaid häda ja kurvastust. Tuhanded tõsimeelsed uskujad müüsid oma vara ja likvideerisid kogu oma kinnisvara ning tootmisvahendid. Aja möödudes hakkasid kristliku „võrdse jaotamise” kahanevad ressursid *lõppema* — aga maailm kestis edasi. Üsna pea alustasid Antiookia uskujad korjandustega, et nende uskujatest kaastelased Jeruusalemmas nälga ei sureks.

⁸ Neil päevil pühitseti püha õhtusöömaaga samal viisil, nagu see traditsioon alguse oli saanud: tuldi kokku ühiseks vennalikuks eineks ja osaleti söömaaja lõpul sakramendis.

⁹ Algul ristsid nad Jeesuse nimel; kulus peaaegu kakskümmend aastat, kuni nad hakkasid ristima „Isa, Poja ja Püha Vaimu nimel”. Usklike vennaskonda vastuvõtmiseks piisas ainult ristimisest. Organisatsiooni neil veel polnud, see oli lihtsalt Jeesuse vennaskond.

¹⁰ See Jeesuse sekt kasvas kiiresti ja saduserid hakkasid neid jälle tähele panema. Varisere häiris säärane olukord vähe, sest ükski neist õpetustest ei seganud mingil viisil juutide seaduste järgimist. Saduserid aga hakkasid Jeesuse sekti juhte vangistama, kuni neid veendi kuulama ühe juhtiva rabi Gamalieli nõuannet, kes soovitas: „Hoiduge neist inimestest eemale ja jätke nad rahule, sest kui see nõu või tegu on inimestest, siis läheb see tühja; aga kui see on Jumalast, ei suuda teie seda hävitada —, et teist ei saaks sõdijad Jumala enese vastu.” Nad võtsid Gamalieli nõu kuulda ning Jeruusalemma saabus rahu ja vaikuse aeg, mil uus evangeelium Jeesusest kiiresti levis.

¹¹ Nii kulges Jeruusalemmas kõik hästi, kuni Aleksandriast hakkas suurel hulgal kreeklasi saabuma. Kaks Rodani õpilast saabus Jeruusalemma ja pööras oma usku palju helleniste. Nende varajaste pöördunute seas olid ka Stefanos ja Barnabas. Need võimekad kreeklased ei pidanud eriti kinni juutluse vaatepunktist ega kohanenud kuigi hästi juutide jumalateenistusetavade ja muude tseremooniatega. Ning nende kreeklastest uskujate tegevus tegi lõpu Jeesuse vennaskonna rahumeelsetele suhetele variseride ja saduseridega. Stefanose ja tema kreeklasest kaaslase jutlused sarnanesid rohkem Jeesuse õpetamisviisile ning see viis nad kohe juudi valitsejatega vastuollu. Kui Stefanos ühes oma avalikus jutluses jõudis kohani, mis tekitas vastuväiteid, loobuti kõigist kohtumõistmise formaalsustest ja piluti ta sealsamas kividega surnuks.

¹² Stefanosest, Jeesusesse uskuvate kreeklaste koloonia juhust Jeruusalemmas, sai sel moel uue usu esimene märter ja ta andis ajendi algse ristiusukiriku organiseerumiseks. Selle uue kriisi mõjul jõuti arusaamisele, et uskujad ei saa enam jätkata juudi usu ühe sektina. Kõik olid nõus, et on vaja end mitteuskujatest eraldada, ja üheainsa kuu jooksul pärast Stefanose surma oli Peetruse eestvedamisel moodustatud Jeruusalemmas kirik ning selle nimeliseks juhiks seati Jeesuse vend Jaakobus.

¹³ Siis aga alustasid juudid uut halastamatut tagakiusamist, mistõttu uue, Jeesusest kõneleva religiooni aktiivsed õpetajad siirdusid Jeesust kuulutama impeeriumi kaugele nurkadesse. Antiookias hakati seda uut religiooni ristiusuks nimetama. Enne Pauluse aega olid sõnumi levitamisel eesvedajateks kreeklased ja nii need esimesed kui ka hilisemad misjonärid järgisid Aleksandri kunagist teekonda, minnes Gaza ja Tüürose kaudu Antiookiasse ja sealt üle Väike-Aasia Makedooniasse, edasi Rooma ja impeeriumi kaugeimatesse paikadesse.

195 KIRI

PÄRAST NELIPÜHI

PEETRUSE nelipühijutluse mõju määras enamiku apostlite edasised tegutsemissuunad ja kavad taevariigi evangeeliumi kuulutamiseks. Peetrus oli tõeline ristiusukiriku rajaja, Paulus kandis ristiususõnumi paganatele ja kreeklastest uskujad viisid selle üle kogu Rooma impeeriumi.

² Ehkki traditsioonide kütkeis ja preestritest vaevatud heebrea rahvas keeldus Jeesuse evangeeliumi Jumala isadusest ja inimestevahelisest vendlusest ning Peetruse ja Pauluse kuulutust Kristuse ülestõusmisest ja taevaminekust (hilisemat ristiusku) vastu võtmast, osutus ülejäänud osa Rooma impeeriumist arenevale ristiusuõpetustele vastu võtlikuks. Läänemaine tsivilisatsioon oli tol ajal intellektuaalne ja sõdadest väsinud ning suhtus skeptiliselt kõigisse olemasolevatesse religioonidesse ja universaalsetesse filosoofiatesse. Läänemaailma rahvad, Kreeka kultuurist osasaanud, austasid hardalt oma suure mineviku traditsioone. Nende käsutada oli tohutu pärand, mis kätkes filosoofia, kunsti, kirjanduse ja poliitilise progressi suurepäraseid saavutusi. Aga kõigi nende saavutuste kõrval puudus hingele rahuldust pakkuv religioon. Vaimsed igatsused jäid rahuldamata.

³ Sellisesse inimühiskonda paisati äkki ristiususõnumis sisalduvad Jeesuse õpetused. Nii pakuti nende lääne rahvaste janustele südamele uut elulaadi. See tähendas vana-mate usutavade otsest vastuollu sattumist Jeesuse poolt maailmale antud sõnumi uue, ristiusustatud variandiga. Vastuolu pidi saama lahenduse kas uue või vana otsustavas võidus või teatavas *kompromissis*. Ajalugu näitab, et see võitlus lõppes kompromissiga. Ristiusk sisaldas liiga palju, et ükski rahvas seda kõike ühe-kahe põlvkonnaga suutnuks omaks võtta. See ei olnud säärane lihtne vaimne üleskutse, mille Jeesus oli inimhingede eesitanud, vaid võttis juba varakult otsustava hoiaku usurituaalide, hariduse, maagia, meditsiini, kunsti, kirjanduse, õigusteaduse, valitsemise, moraali, sugupooltevaheliste suhete, mitmenaisepidamise ja teatud määral ka orjuse suhtes. Ristiusk ei tulnud mitte ainult uue religioonina — mida ootas kogu Rooma impeerium ja kogu idamaa —, vaid ka *uue inimühiskonna korrana*. Ja sellisena kutsus kiiresti esile ajastute sotsiaalse ja moraalse kokkupõrke. Jeesuse ideaalid, nagu neid Kreeka filosoofias tõlgendati ja ristiusus ühiskonnastati, heitsid nüüd julge väljakutse neile inimsoo traditsioonidele, mis kaasnesid lääne tsivilisatsiooni eetika, moraali ja religioonidega.

⁴ Algul võitis ristiusk pöördunud ainult madalamat sotsiaal-majanduslikest kihtidest. Ent teise sajandi alguseks pöördus selle uue ristiusukorra, uue elueesmärgist ja eksistentsi sihist arusaamise poole juba üha enam ka Kreeka-Rooma kultuuri eliit.

⁵ Kuidas küll võitis see uus juudi päritolu sõnum, mis oli oma sünnimaal peaaegu läbi kukkunud, nii kiiresti ja tõhusalt Rooma impeeriumi suurvaime? Ristiusu võidul

filosoofiliste religioonide ja müsteeriumikultuste üle olid järgmised põhjused:

⁶ 1. organiseeritus. Paulus oli suur organisaator ja ta järeltulijad suutsid tema tempot säilitada;

⁷ 2. ristiusk oli läbinisti helleniseerunud. See võttis omaks heebrea teoloogia valituima osa ja parima Kreeka filosoofiast;

⁸ 3. aga parim oli see, et selles sisaldus uus suur *ideaal*, milles kajastus Jeesuse annetumisel ja tema sõnum kogu inimkonna päästmisest;

⁹ 4. ristiusu juhid olid valmis minema mithraismi-ga sellistele kompromissidele, et selle usu pooldajate paremik võideti üle Antiookia kultuse poole;

¹⁰ 5. ristiusu juhtide järgmine põlvkond ja hilisemadki põlvkonnad saavutasid samasugused kompromissid paganlusega, nii et uude religiooni võideti isegi Rooma keiser Constantinus.

¹¹ Kristlased tegid aga paganatega selles suhtes kavala tehingu, et võtsid üle paganate rituaalide välise toreduse, sundides samal ajal paganaid vastu võtma Pauluse ristiusu helleniseeritud tõlgendust. Paganatega tegid nad soodsama tehingu kui mithraistidega, kuid ka selles varasemas kompromissis tulid nad võitjaks, sest neil õnnestus kaotada Pärsia müsteeriumide jäme moraalitus ja ka arvukad muud laiduväärt tavad.

¹² Oli see siis tark tegu või mitte, kuid need varased ristiusujuhid läksid meelega Jeesuse *ideaalide* osas kompromissile, et päästa ja edendada paljusid tema *ideid*. Ja suuresti see neil ka õnnestus. Aga ärge laske end eksitada! Need kompromissile ohverdatud ideaalid on varjatud kujul tema evangeeliumis endiselt olemas ja lõpuks panevad ennast maailmas täielikult maksma.

¹³ Ristiusu kohandamine paganlusega tähendas vana korra jaoks palju väiksemaid rituaalse iseloomuga võite, ent ristiusk omandas ülekaalu, sest:

¹⁴ 1. inimlikus moraalil tabati uus ja palju kõrgem noot;

¹⁵ 2. maailmale anti uus ja palju avaram arusaam Jumalast;

¹⁶ 3. lootus surematusele sai üheks tunnustatud religiooni veendumuseks;

¹⁷ 4. janusele inimhingele anti Jeesus Naatsaretlane.

¹⁸ Paljud Jeesuse õpetatud suured tõed läksid neis algsetes kompromissides peaaegu kaduma, kuid nad suiguvad senini selles paganatele kohandatud ristiusus, mis oli omakorda Pauluse tõlgendus Inimese Poja elust ja õpetustest. Ja enne kui ristiusk kohandati paganatele, helleniseerus see läbinisti. Ristiusk võlgneb kreeklastele palju, väga palju. Just Egiptusest pärit kreeklane tõusis Nikaias püsti ja heitis kirikukogule kartmatu väljakutse, mille tõttu see

ei julgenud arusaama Jeesuse olemusest sel määral hägustada, et tegelik tõde Meistri annetumisest võinuks maailmale kaduma minna. Selle kreeklase nimi oli Athanasios ja ilma selle uskuja kõneosavuse ning loogikata oleks võit jäänud Ariuse veenvatele argumentidele.

1. KREEKLASTE MÕJU

¹ Ristiuse tõsine helleniseerimine algas tol sündmusrikkal päeval, mil apostel Paulus seisis Ateenas Areopaagi nõukogu ees ja rääkis ateenlastele Tundmatust Jumalast. See Rooma kodanik kuulutas Akropolise varjus kreeklastele oma tõlgendust juutide maalt Galileast pärit uuest religioonist. Ning Kreeka filosoofias ja paljudes Jeesuse õpetustes oli imelikul kombel midagi sarnast. Neil oli ühine siht — mõlema eesmärgiks oli *üksikisiku esilekerkimine*. Kreeklased sotsiaalne ja poliitiline esilekerkimine, Jeesusel moraalne ja vaimne esilekerkimine. Kreeklased õpetasid intellektuaalset liberalismi, mis viis poliitilise vabaduseni. Jeesus õpetas vaimset liberalismi, mis viis usuvabadusele. Kui need kaks ideed ühendati, sai sellest uus ja võimas inimese vabaduse harta; need ideed ennustasid inimese sotsiaalset, poliitilist ja vaimset vabanemist.

² Ristiusk tekkis ja saavutas kõigi konkureerivate religioonide üle võidu eeskätt kahel põhjusel:

³ 1. Kreeka mõttemaailm oli valmis laenama uusi ja häid ideid isegi juutidelt;

⁴ 2. Paulus ja tema järeltulijad läksid meelsasti kompromissile, kuid tegid seda kavalalt ja targalt; nad olid osavad teoloogilised kauplejad.

⁵ Sel ajal kui Paulus Ateenas püsti tõusis ja Kristust ning tema ristisurma jutlustama hakkas, olid kreeklased vaimunäljas: nad olid teadmishimulised, asjast huvitatud ja tõesti vaimset tõde otsimas. Tuleb arvestada, et roomlased võitlesid algul ristiusu vastu, kreeklased aga võtsid selle rõõmuga omaks ning lausa sundisid hiljem roomlasi seda uut, tolleks ajaks teisenenud religiooni vastu võtma kui osa Kreeka kultuurist.

⁶ Kreeklased austasid hardalt ilu, juudid pühadust, ent mõlemad rahvad armastasid tõde. Kreeklased olid juba sajandeid tõsiselt mõelnud ja ausalt vaielnud kõigi inimlike probleemide — sotsiaalsete, majanduslike, poliitiliste ja filosoofiliste küsimuste üle, välja arvatud religioon. Religioonile olid tõsisemat tähelepanu pööranud vaid vähesed kreeklased, enamik neist ei võtnud isegi omaenda usundit eriti tõsiselt. Juudid aga olid sajandeid need teised mõttevaldkonnad tähelepanuta jätnud ja pühendunud religioonile. Nad võtsid oma usundit väga tõsiselt, liiga tõsiselt. Valgustatuna Jeesuse sõnumi sisust, sai nende kahe rahva sajandeid kestnud mõttetegevuse ühendatud tulemus nüüd tõukejõuks uue inimühiskonnakorra ja teatud määral inimeste religioossete uskumuste ning tavade uue korra rajamisele.

⁷ Ajal kui Aleksander levitas hellenistliku tsivilisatsiooni Lähis-Ida maailmas, oli Kreeka kultuuri mõju tunginud juba Vahemere läänerranniku maadele. Kreeklased

tulid oma religiooni ja poliitikaga väga hästi toime, kui elasid väikestes linnriikides, ent kui Makedoonia kuningas julges Kreekat laiendada Aadria merest Induseni ulatuvaks impeeriumiks, algasid probleemid. Kreeka kunst ja filosoofia olid impeeriumi laienemiseks täiesti piisaval tasemel, ent Kreeka poliitiline juhtimine ja religioon ei olnud. Kui Kreeka linnriigid olid impeeriumiks paisunud, näisid nende küllaltki kolklikud jumalad veidi veidrad. Kui kreeklaste juurde jõudis vanema juudi religiooni kristlik versioon, otsisid nad tegelikult *ühte Jumalat*, suuremat ja paremat Jumalat.

⁸ Hellenistlik impeerium ei saanud sel kujul püsima jääda. Selle kultuuriline mõju jätkus, kuid püsimise ja võimu kindlustasid alles läänest leitud geniaalne impeeriumi valitsemise poliitika ja idast saadud ning impeeriumile väärkuse andnud ainsa Jumala religioon.

⁹ Esimesel sajandil pärast Kristust oli hellenistlik kultuur juba oma kõrgetaseme saavutanud; oli alanud taandareng — haritus kasvas, kuid vaimusuurus kahanes. Just tol ajal lülitusid Kreeka kultuuri ja õpetatuse riismetesse Jeesuse ideed ja ideaalid, mis sisaldasid osaliselt ristiusus.

¹⁰ Aleksander oli ida rünnanud, kingina kaasas Kreeka tsivilisatsioon, Paulus ründas läant, kaasas Jeesuse evangeeliumi ristiusu versioon. Ja helleniseerunud ristiusk juurdus kõikjal läänes, kus valitses Kreeka kultuur.

¹¹ Jeesuse sõnumi idapoolne tõlgendus jäi küll Meistri õpetustele rohkem truuks, kuid järgis Abneri kompromissitult joont. See ei arenenud kunagi nii nagu helleniseerunud tõlgendus ja kadus lõpuks islamiliikumisse.

2. ROOMA MÕJU

¹ Roomlased võtsid Kreeka kultuuri tervikuna üle, asendades liisuheitmise teel valitsemise esindusvalitsusega. Ning see muudatus sai peagi ristiusule soodsaks, sest Rooma tõi tervesse läänemaailma uue sallivuse võõraste keelte, rahvaste ja isegi usundite vastu.

² Kristlaste varasemad tagakiusamised Roomas olid tingitud enamasti üksnes sõna „kuningriik” kahetsusväärsest kasutamisest nende jutlustes. Roomlased olid sallivad igasuguste usundite suhtes, kuid panid väga pahaks kõike, millel oli poliitilise vastupanu maik. Ja kui nüüd need varased, suures osas arusaamatustest põhjustatud tagakiusamised vaibusid, oli religioosse kihutustöö jaoks tee vaba. Roomlased olid huvitatud poliitilisest juhtimisest; kunst ja religioon köitsid neid vähe, kuid nad suhtusid mõlemasse harukordselt sallivalt.

³ Idamaa seadused olid karmid ja meelevaldsed, Kreeka seadused paindlikud ja loomingulised, Rooma seadused väärrikad ja lugupidamist tekitavad. Rooma haridus arendas välja ennekuulmatu ja tuima ustavuse. Varased roomlased olid poliitiliselt pühendunud ja ülimalt ennastsalgavad isiksused. Nad olid ausad, innukad ja pühendunud oma ideaalidele, kuid nende religioon polnud religiooni nime väärt. Pole sugugi ime, et nende kreeklastest õpetajad suutsid neid veenda Pauluse ristiusku vastu võtma.

⁴ Ja neist roomlastest sai suurepärase rahvas. Nad suutsid valitseda idamaid, sest valitsesid ka ennast. Võrratu ausus, pühendumus ja kindel enesevalitsemine olid ristiusu vastuvõtuks ja kasvuks ideaalne pinnas.

⁵ Neil kreeklasel-roomlastel oli kerge vaimselt pühenduda institutsioonilisele kirikule samamoodi, nagu nad olid poliitiliselt pühendunud riigile. Roomlased võitlesid kirikuga vaid siis, kui kartsid, et see võib hakata konkureerima riigiga. Rooma, millel oli vähe rahvuslikku filosoofiat ja oma kultuuri, võttis üle kreeka kultuuri ja kohandas kristluse julgelt oma moraalfilosoofiaks. Ristiusk sai küll Rooma moraalkultuuriks, kuid vaevalt küll religiooniks selles mõttes, et oleks olnud individuaalne vaimse kasvu kogemus neile, kes uut religiooni nii valimatult üle võtsid. Paljud üksikisikud tungisid, tõi küll, selle riigiusu pealispinna alla ja leidsid oma hingekosutuseks helleniseeritud ja paganatele kohandatud ristiusus peituvate tõdede varjatud tähenduste tõelised väärtused.

⁶ ¶ Stoikud ja nende visad üleskutsed „looduse ja südame tunnistuse poole” olid vähemalt intellektuaalselt kogu Rooma Kristuse vastuvõtmiseks paremini ette valmistanud. Roomlane oli loomult ja koolituselt seadusetundja, ta austas hardalt isegi looduse seadusi. Ja nüüd, ristiusus, tundis ta looduse seadustes ära Jumala seadused. Rahvas, kelle seast olid esile kerkinud Cicero ja Vergilius, oli Pauluse helleniseerunud ristiusuks küps.

⁷ Sel moel sundisid need romaniseerunud kreeklased nii juute kui ka kristlasi oma usundit filosoofiliseks muutama, selle ideid kooskõlastama ja ideaale süstematiseerima, kohandama usutavasid olemasoleva eluvooluga. Ning kõigele sellele aitasid tohutult kaasa heebrea pühakirjade tõlkimine kreeka keelde ja uue Testamendi hilisem kreeka keelne üleskirjutus.

⁸ Vastupidiselt juutidele ja paljudele teistele rahvastele olid kreeklased juba ammu mingil määral uskunud surematusse, mingisugusesse ellujäämisesse pärast surma, ning et see oligi Jeesuse õpetuse tuum, pidi ristiusk tunduma neile väga ligitõmbav.

⁹ Üksteisele järgnenud Kreeka kultuurilised ja Rooma poliitilised võidud olid ühendanud Vahemeremaad sama keele ja kultuuriga ühtseks impeeriumiks ning valmistanud läänemaaailma ette ainsa Jumala vastuvõtmiseks. Selle ainsa Jumala andis judaism, mis ei olnud neile romaniseerunud kreeklastele religioonina vastuvõetav. Philon aitas nende vastuväiteid mõnevõrra leevendada, ent ristiusk ilmutas neile veel parema käsituse ainsast Jumalast ja nad võtsid selle meelsasti vastu.

3. ROOMA IMPEERIUMI VÕIMU ALL

¹ Kui Rooma poliitiline võim oli kindlustunud ja ristiusk laialt levinud, leidsid kristlased, et neile oli jäänud ainus Jumal, suur religioosne kontseptsioon, kuid puudus impeerium. Kreeklased-roomlased leidsid end suure impeeriumiga, kuid ilma Jumalata, keda teenida, nad olid impeeriumi vaimseks ühendamiseks ja jumalateenistuseks

sobiva religioosse kontseptsioonita. Kristlased võtsid vastu impeeriumi, impeerium võttis vastu ristiusu. Roomlased andsid omalt poolt ühtse poliitilise võimu, kreeklased ühtse kultuuri ja hariduse, ristiusk ühtse religioosse mõtlemise ja tavade.

² Rooma ületas natsionalismitraditsiooni impeeriumi universaalsusega ja võimaldas esmakordselt ajaloos eri rassidel ja rahvastel vähemalt sümboolselt vastu võtta ühtne religioon.

³ Ristiusk hakati Roomas soosima ajal, kui stoikute energiliste õpetuste ja müsteeriumikultuste pääsemistööde vahel valitses suur konkurents. Ristiusk tuli värsken-dava lohutuseks ja vabastava jõuna vaimunäljas inimestele, kelle keeles puudus sõna „isetus”.

⁴ ¶ Ristiusule andis kõige enam jõudu viis, kuidas uskujad pühendasid oma elu teiste teenimisele, ja isegi see, kuidas nad ränkade tagakiusamiste algusaegadel oma usu eest surid.

⁵ ¶ Õpetus Kristuse armastusest laste vastu tegi peagi lõpu laialt levinud tavale surmata soovimatud lapsed, eeskätt vastsündinud tüdrukud.

⁶ ¶ Varane kristlik jumalateenistus oli suures osas üle võetud juudi sünagoogist ja saanud mõjutusi mithraismi rituaalist, hiljem lisati sellele palju paganlikku välist toredust. Algkristluse selgrooks said judaismi poole pöördunud, kuid kristluse omaks võtnud kreeklased.

⁷ ¶ Teine sajand pärast Kristust oli kogu maailma ajaloos parim aeg hea religiooni edenemiseks läänemaaailmas. Esimesel sajandil oli ristiusk valmistunud võitluste ja kompromisside kaudu juurduma ja kiiresti levima. Ristiusk võttis omaks keisri, hiljem võttis keiser omaks ristiusu. See oli uue religiooni levimiseks suurepärase ajastu. Valitses usuvabadus, reisimine oli laialt levinud ja mõtlemine kammitsemata.

⁸ Helleniseerunud ristiusu nime poolest vastuvõtmisega kaasnenud vaimne innustus jõudis Rooma liiga hilja, et ära hoida juba kindlalt alanud moraalset allakäiku ning kompenseerida rahva märgatavalt levinud ja tugevnevat mandumist. See uus religioon oli Rooma impeeriumile kultuuriliselt vajalik ja on äärmiselt kahetsusväärne, et sellest ei saanud laiemas mõttes vaimset pääseteed.

⁹ Isegi hea religioon ei suutnud riiki päästa sellest, mis paratamatult tulenes üksikisiku olematust osalusest valitsusasjades, liigsest isalikkusest, üleaarustest maksudest ja jämedatest kuritarvitustest nende kogumisel, kulda välja viivast tasakaalustamata kaubavahetusest Vahemere idarannikuga, hullumeelsest lõbujanust, Roomas kehtestatud standarditest, naise alandamisest, orjusest ja rahva allakäigust, füüsilistest hädadest ja peaaegu vaimse viljatuse ni jõudnud ametlikuks muudetud riigikirikust.

¹⁰ Aleksandrias ei olnud tingimused siiski nii halvad. Varajased koolkonnad hoidsid Jeesuse õpetused suures osas kompromissidest vabad. Pantaenus õpetas Klemensit ja läks siis Naatanaeli järgides Indiasse Kristust kuulutama. Ehk küll mõned Jeesuse ideaalid ristiusu ülesehitamisel

ohverdati, on igati aus märkida, et teise sajandi lõpuks olid enam-vähem kõik Kreeka-Rooma maailma suurvaimum kristlasteks saanud. Triumf oli juba peaaegu lõplik.

¹¹ Ning see Rooma impeerium pidas vastu piisavalt kaua, et tagada ristiusu püsijäämine ka pärast impeeriumi kokkuvarisemist. Ent me oleme sageli arutlenud selle üle, mis oleks Roomas ja kogu maailmas juhtunud, kui kreeka ristiusu asemel oleks vastu võetud taevariigi evangelium.

4. EUROOPA PIMEDUSEAJAD

¹ Kirik kui ühiskonna ripats ja poliitika liitlane pidi niinimetatud Euroopa „pimeduseaegade” intellektuaalse ja vaimse allakäiguga kaasa minema. Sel ajal muutus religioon üha kloosterlikumaks, askeetlikumaks ja legaalsemaks. Vaimses mõttes oli ristiusk talveunes. Kogu selle aja eksisteeris kõrvuti uinuva ja ilmalikustunud religiooniga ka müstitsismi pidev hoovus, irreaalsusega piirnev ja filosoofiliselt panteismile lähedane fantastiline vaimne kogemus.

² Neil pimedatel ja meeleheitlikel sajanditel muutus religioon jälle üsna teisejärguliseks. Üksikisik läks kiriku võimu, traditsioonide ja diktaadi all peaaegu kaduma. uus vaimne oht tekkis siis, kui loodi terve „pühakute” plejaad, kellel arvati olevat jumalikes kohtutes eriline mõjuvõim ja keda tuli hoolega paluda, et nad Jumalate ees inimese eest kostaksid.

³ Ent ristiusk oli juba piisavalt ühiskonnastatud ja paganatele kohandatud, võimetuna saabuvaid pimedaid ajajärke ära hoidma, oli see siiski seda enam valmis sel moraalse pimeduse ja vaimse seisaku perioodil püsima jääma. Ja see pidaski vastu lääne tsivilisatsiooni pika öö ja avaldas maailmas moraalset mõju veel ka renessansi koidikul. Ristiusu ennistamine pärast pimeduseaegade lõppu tõi kaasa arvukate kristlike sektide tekkimise; sektide, mille uskumused sobisid erineva intellektuaalsuse, emotsionaalsuse ja vaimsusega inimesiksustele. Ja paljud neist erinevaist ristiusurühmadest ehk usuperedest on olemas veel ka käesoleva teksti koostamise ajal.

⁴ ¶ Ristiusk on tekkinud Jeesuse religiooni tahtmatust muutmisest religiooniks Jeesuse kohta. See on üle elanud helleniseerumise, paganatele kohandamise, ilmalikustamise, ametlikuks muutmise, intellektuaalse mandumise, vaimse allakäigu, moraalse talveune, väljasuremisohu, hili-sema noorenemise, fragmenteerumise ja uuemal ajal suhtelise ennistamise. Niisugune arengulugu näitab loomupärast vitaalsust ja tohutut taaskosumisvõimet. Ning seega ristiusk on praegu olemas ka õhtumaa rahvaste tsiviliseeritud maailmas ja seisab silmitsi veelgi kurjakuulutavama olemisvõitlusega kui kõik muud sündmusrikkad kriisid, mis on varem seda võitlust ülevõimu pärast iseloomustanud.

⁵ ¶ Nüüd on religioon vastamisi teadusliku mõttemaailma ja materialistlike suundumustega uue ajastu väljakutsega. Selles hiiglaslikus võitluses ilmaliku ja vaimse vahel saavutab lõppkokkuvõttes võidu Jeesuse religioon.

5. TÄNAPÄEVA PROBLEEM

¹ Kahekümnes sajand on toonud ristiusule ja ka kõigile teistele religioonidele lahendamiseks uusi probleeme. Mida kõrgemale tsivilisatsioon jõuab, seda vajalikumaks saab kohustus „otsida esmalt taevareaalsusi” kõiges, mida inimene teeb, et stabiliseerida ühiskonda ja hõlbustada selle aineliste probleemide lahendamist.

² Kui tõde liigendada, osadeks lahutada, eraldada ja liiga palju analüüsida, muutub see sageli segadusttekitavaks ja isegi eksitavaks. Elav tõde õpetab tõeotsijat õigesti vaid siis, kui seda võetakse tervikuna ja elava vaimse reaalsuse-na, mitte ainelise teaduse tõsiasjana või nende vahele jääva kunsti inspireerijana.

³ Religioon ilmutab inimesele tema jumalikku ja igavest lõppsihti. Religioon on puhtisiklik ja vaimne kogemus ning see tuleb igaveseks eristada inimese teistest kõrgematest mõttevormidest, näiteks:

⁴ 1. inimese loogilisest suhtumisest ainelisse reaalsusse;

⁵ 2. ilu esteetilisest hindamisest inimese poolt vastupidiselt inetusele;

⁶ 3. ühiskondlike ja poliitiliste kohustuste eetilise tunnistamisest inimese poolt;

⁷ 4. isegi inimese inimlik moraaltunnetus ei ole iseenesest ja iseenesest religioosne.

⁸ ¶ Religioon peab leidma universumis neid väärtusi, mis kutsuvad esile usu, usalduse ja kindlustunde; religioon kulmineerub palveldamises. Religioon avastab hinge jaoks need ülimald väärtused, mis on vastupidised meele avastatud suhteliste väärtustele. Niisugust üleinimlikku taipamisvõimet võib omandada ainult ehtsa usukogemuse kaudu.

⁹ Vastupidav ühiskonnakord ilma vaimsetel reaalsustel rajaneva moraalita on sama võimatu kui päikesesüsteemi püsimine ilma gravitatsioonita.

¹⁰ Ärge püüdke rahuldada oma uudishimu ega kogu hinges pulbitsevat seiklushimu ühe lühikese lihaliku elu ajal. Olge kannatlikud! Ärge laske end ahvatleda ohjeldamatust sukeldumisest labastesse ja räpastesse seiklustesse. Ohjeldage oma energiat ja valjastage kirgi; olge rahulikud, kuni ootate, mil teie ees avaneb majesteetlikult lõputu elutee, mis viib teid üha kaugematele põnevatele avastusretkedele.

¹¹ ¶ Imestades, kust on inimene pärit, ärge kaotage silmist tema igavest lõppsihti. Ärge unustage, et Jeesus armastas isegi väikesi lapsi ja tegi igaveseks selgeks inimesikuse suure väärtuse.

¹² ¶ Kui te maailma vaatate, pidage meeles, et kurja mustad laigud on näha lõpuks võidutseva headuse valgel taustal. Te ei näe väheseid valgeid headuselaike kurja mustal taustal.

¹³ Kui on olemas nii palju head tõde, mida avaldada ja kuulutada, miks peaksid siis inimesed nii palju tegelema maailmas esineva kurjaga ainult sellepärast, et see näib olevat fakt? Vaimsete tõeväärtuste ilu on meeldivam ja ülendavam kui kurja fenomen.

¹⁴ ☞ Jeesus kaitses ja järgis religioonis kogemusemeetodit, nii nagu nüüdisteadus järgib katsemeetodit. Me leiame Jumala tänu vaimsele taipamisele, aga läheneme sellele iluarmastuse, tõepüüdluste, kohusetunde ja jumaliku headuse austamise kaudu. Kuid kõigist neist väärtustest juhib ikkagi armastus tõelisele taipamisele.

6. MATERIALISM

¹ Teadlased on inimkonna paisanud ettekavatsematult materialistlikku paanikasse. Nad on käivitanud mõtlematu võidujooksu ajastute moraali pangale, ent sellel inimkogemuste pangal on tohutud vaimsed ressursid; see suudab talle esitada nõuded rahuldada. Ainult mõtlematud inimesed satuvad inimkonna vaimsete varade pärast paanikasse. Kui see materialistlik-ilmalik paanika möödub, ei kuulutata Jeesuse religioonile pankrotti. Taevariigi vaimne pank maksab usu, lootuse ja moraalse turvalisuse välja kõigile, kes seda „Tema nimel” välja soovivad võtta.

² Missugune ka ei tunduks olevat materialismi ja Jeesuse õpetuste vaheline vastuolu, võite olla kindlad, et eelseisvatel ajastutel saavutavad Meistri õpetused täieliku võidu. Tegelikkuses ei saa tõeline religioon teadusega vaidlusse astuda, see ei saa mitte kuidagi ainelisi asju puudutada. Religioon on teaduse suhtes lihtsalt ükskõikne, kuid heasoovlik, olles samas ülimalt huvitatud *teadlasest*.

³ Ainult teadmiste taotlemine, ilma et sellega kaasneks tark tõlgendamine ja usukogemuse vaimne mõistmine, viib lõpuks pessimismini ja inimliku meeleteni. Vähenemine viib tõeliselt segadusse.

⁴ Käesoleva kirjatöö koostamise ajaks on materialistliku ajastu halvim osa möödas; parema arusaamise päev hakkab juba koitma. Teadusmaailma paremad pead ei ole oma filosoofias enam läbinisti materialistlikud, kuid lihtrahvas kaldub varasemate õpetuste mõjul ikka veel sellesse suunda. Ent see füüsilise realismi ajastu on inimese maises elus vaid möödunud episood. Nüüdisaegne teadus on jätnud tõelise religiooni — Jeesuse õpetused, teisendatuna temasse uskujate eludes — puutumata. Teadus on hävitanud ainult elu väärtõlgenduste lapsikud illusioonid.

⁵ Teadus on kvantitatiivne kogemus, religioon kvalitatiivne kogemus, kui jutt käib inimese maises elust. Teadus tegeleb nähtustega, religioon päritolude, väärtuste ja eesmärkidega. Füüsiliste nähtuste seletamine nende *põhjustega* tähendab tunnistada nende lõpliku olemuse mitteteadmist ja see viib teadlase lõppkokkuvõttes vaid otse tagasi esimese algpõhjuse — Kõikse Paradiisi-Isa juurde.

⁶ Hoogne üleminek imede ajastult masinaajastule on osutunud inimesele liiga vapustavaks. Mehhanismi esindavate väärfilosoofiate arukuse ja osavuse tõttu on nende väga mehhanistlikud väited iseendaga vastuolus. Materialisti mõistuse fatalistlik väledus tunnistab igavesti vääraks tema enda väited, nagu oleks universum pime ja eesmärgitu energianähtus.

⁷ Mõnede pealtnäha haritud inimeste mehhanistlik naturalism ja tavalise inimese mõtlematu ilmalikkus on seotud ainult *asjadega*; neil puuduvad igasugused vaimse olemusega reaalsed väärtused, kinnitused ja rahuloluallikad ning nad on usuta, lootuseta ja igaveste tagatisteta. Üks nüüdisaegse elu suuri hädasid seisneb selles, et inimesel on enda arvates vaimseks mõtisklemiseks ja religioosseks pühendumiseks liiga vähe aega.

⁸ Materialism taandab inimese hingetuks automaadiks ja üksnes aritmeetiliseks sümboliks, mis leiab endale abitu koha ebaromantilise ja mehhanistliku universumi matemaatilises valemis. Kust aga tuleb kogu see tohutu matemaatiline universum ilma Peamatemaatikuta? Teadus võib küll pikalt-laialt rääkida aine jäävusest, kuid religioon kinnitab inimese hinge jäävust — see puudutab tema kogemusi vaimsete reaalsuste ja igaveste väärtustega.

⁹ Tänapäeva materialistlik sotsioloog korraldab ühiskonnas küsitlusuuringu, teeb selle kohta ettekande ja jätab inimesed nii, nagu ta nad eest leidis. Tuhat üheksasada aastat tagasi nägid õpetamata galilealased, kuidas Jeesus andis oma elu vaimse panusena inimese sisekogemusse, ning läksid ja pöörasid kogu Rooma impeeriumi pea peale.

¹⁰ Usujuhid teevad aga suure vea, kui püüavad kutsuda nüüdisaegset inimest vaimsesse võitlusse keskaegsete pasunahüüdüdega. Religioon peab end varustama uute ja kaas-aegsete juhtlausetega. Vaimse progressi asemele ei astu demokraatia ega mingi muu poliitiline imerohi. Väärusundid võivad reaalsust vältida, kuid Jeesus juhtis oma evangeliumiga sureliku inimese vaimset edasiliikumist tähistava igavese reaalsuse tõelise sissepääsu juurde.

¹¹ Ütlus, et meel on „tekkinud” aineist, ei seleta midagi. Kui universum oleks lihtsalt mehhanism ja meel ei oleks aineist lahus, ei saaks ühtki täheldatud nähtust kunagi eri viisidel tõlgendada. Füüsikas ja keemias puuduvad arusaamad tõest, ilust ja headusest. Masin ei saa *tunda*, ammugi siis tunda tõde, januneda õigluse järele ja pidada kalliks headust.

¹² Teadus võib olla füüsiline, ent tõde mõistva teadlase meel on aineülene. Aine ei tea tõde, see ei saa olla halastav ega tunda rõõmu vaimsetest reaalsustest. Vaimsel valgustusel põhinevad ja inimkogemustes juurdunud moraalsed veendumused on täpselt niisama reaalsed ja kindlad kui füüsilistel vaatlustel põhinevad matemaatilised tuletised, ent teisel, kõrgemal tasemel.

¹³ Kui inimesed oleksid ainult masinad, reageeriksid nad ainelisele universumile enam-vähem ühtemoodi. Ei oleks individuaalsust, ammugi isiksust.

¹⁴ ☞ Fakt, et universumite universumi keskmes, Teise Alika ja Keskmee tingimatu tahte mõjusfääris asub Paradiisi absoluutne mehhanism, teeb igaveseks selgeks, et determinism ei ole ainus kosmoseseadus. Materialism on olemas, kuid mitte ainuomane; mehhanism on olemas, kuid mitte määratlematu; determinism on olemas, kuid mitte üksi.

¹⁵ Lõplik aeline universum muutuks lõppkokkuvõttes ühtlaseks ja deterministlikuks, kui poleks meele ja vaimu

kombineerunud kohalolekut. Kosmilise meele mõju süstib pidevalt spontaansust isegi ainelistesse maailmadesse.

¹⁶ Vabadus või algatusvõime on igas eksisteerivas maailmas otseses sõltuvuses vaimse mõju ja kosmilise meele juhtimise määrast; see tähendab, et inimkogemuses sõltub see sellest, mil määral tegelikult täidetakse „Isa tahet”. Ja järelikult, kui te kord olete alustanud Jumala otsimist, siis on see kindel tõend, et Jumal on teid juba leidnud.

¹⁷ Siiras headuse, ilu ja tõe otsimine viib Jumala juurde. Ja iga teaduslik avastus näitab nii vabaduse olemasolu universumis kui ka universumi ühetaolisust. Avastaja oli vaba avastust tegema. Avastatud asi on tõeline ja pealtnäha ühetaoline, muidu ei oleks seda saanud *asjaks* nimetada.

7. MATERIALISMI HAAVATAVUS

¹ Kui rumal on materialistlikult meelestatud inimesest lubada end nii kergesti jätta ilma tõelisest religioonist saadavate isiklike kogemuste tohututest vaimsetest ressurssidest niisuguste haavatavate teooriate tõttu, nagu on mehhanistliku universumi õpetused. Faktid ei ole kunagi vastuolus tõelise vaimse usuga, teooriad võivad aga olla. Oleks parem, kui teadus pühenduks ebaususe hävitamisele ega püüaks kukutada religioosset usku — inimese usku vaimsetesse reaalsustesse ja jumalikesse väärtustesse.

² Teadus peaks tegema inimese heaks aineliselt seda, mida religioon teeb tema heaks vaimselt: avardama elu silmapiiri ja tema isiksust. Tõelisel teadusel ei saa olla tõelise religiooniga kehtvat tüli. „Teaduslik meetod” on vaid intellektuaalne mõõdupuu, millega mõõta ainelisi avastusretki ja füüsilisi saavutusi. Ent olles ainealine ja läbinisti intellektuaalne, on see vaimsete reaalsuste ja usukogemuste hindamiseks täiesti kasutu.

³ Nüüdisaegne mehhanist on ebajärjekindel, sest kui universum oleks vaid ainealine ja inimene üksnes masin, oleks niisugune inimene täiesti võimetu end selliseks masinaks tunnistama ning see masin-inimene ei oleks ka niisuguse ainelise universumi olemasolust sugugi teadlik. Mehhanistlik teadus ei ole suutnud oma materialistliku nõrdimuse ja meeleheitega ära tunda fakti, et sellesama teadlase meele sisimas — kui too oma väga aineülese taipamisvõimega sõnastab need ekslikud ja iseenesega vastuolus olevad *arusaamad* materialistlikust universumist — elab vaim.

⁴ Igaviku ja lõpmatuse, tõe, ilu ja headuse Paradiisiväärtused on varjul aja ja ruumi universumite nähtuste tõsiasjades. Ent nende vaimsete väärtuste avastamiseks ja eristamiseks on vaja vaimust sündinud sureliku usulima.

⁵ Vaimse progressi reaalsused ja väärtused ei ole „psühholoogiline projektsioon” — pelgalt ainelise meele kirgastav unistus. Need on sisimas elava Kohandaja, inimmees elava Jumala vaimu vaimsed ennustused. Ja ärgu teie pealiskaudsed kokkupuuted ähmaselt vilksatanud avastustega „relatiivsusest” häirigu teie kontseptsioone Jumala igavikulisusest ja lõpmatusest. Ning ärge tehke *eneseväljenduse*

vajalikkust tungivalt rõhutades seda viga, et jätate hoolitsemata *Kohandaja*, oma tõelise ja parema mina *väljendumise* eest.

⁶ Kui universum oleks ainult ainealine, ei saaks ainealine inimene kuidagi jõuda arusaamisele, et see üksnes ainealine eksistents on iseloomult mehhanistlik. See väga *mehhanistlik arusaam* universumist on iseenesest mitteainelise meele nähtus ja kogu meel on mitteainelist päritolu, ükskõik kui põhjalikult see näib olevat aineliselt tingitud ja mehhanistlikult juhitud.

⁷ Sureliku inimese osaliselt arenenud mõistuse mehhanismile ei ole järjekindlust ja tarkust just ülearu antud. Inimese upsakus jookseb sageli tema mõistusest ette ja hiilib loogikast kõrvale.

⁸ Kõige pessimistlikuma materialisti pessimism on iseenesest piisav tõend selle kohta, et pessimisti universum ei ole täiesti ainealine. Optimism ja pessimism on reageeringud arusaamadele meeles, mis on teadlik nii *faktidest* kui ka *väärtustest*. Kui universum oleks tõesti selline, nagu materialist arvab, siis ei suudaks inimene kui inimmasin seda *fakti* mitte kuidagi teadlikult ära tunda. Kui vaimust sündinud meeles ei oleks teadlikku arusaamist väärtustest, ei tunneks inimene universumi materialistlikkuse fakti ega universumi toimimise mehhanistlikke nähtusi. Masin ei saa olla teadlik teise masina olemusest ega väärtusest.

⁹ Mehhanistlik filosoofia elust ja universumist ei saa olla teaduslik, sest teadus tunneb ära vaid materjalid ja faktid ning tegeleb nendega. Filosoofia on paratamatult teaduseülene. Inimene on looduse ainealine fakt, ent tema *elu* on nähtus, mis ületab looduse ainelised tasandid, sest talle on omased meelega liituv enesekontroll ja vaimu loovad omadused.

¹⁰ Inimese siiras jõupingutus mehhanistiks saada näitab tema traagilist ja asjatut katset sooritada intellektuaalset ja moraalset enesetappu. Ent tal ei õnnestu seda teostada.

¹¹ Kui universum oleks ainult ainealine ja inimene pelgalt masin, ei saaks teadus anda teadlasele julgust seda universumi mehhaniseerumise postulaati esitada. Masinad ei saa iseenast mõõta, liigitada ega hinnata. Seda teaduslikku tööd võiks teha ainult mõni masinast kõrgem olemusvorm.

¹² Kui kõikne reaalsus oleks ainult üks hiiglaslik masin, siis peaks inimene olema selle *fakti* äratundmiseks universumist väljaspool ja *taipama* selles *arusaamas* sisalduvat *hinnangut*.

¹³ ¶ Kui inimene oleks ainult masin, siis kuidas saaks ta *uskuda* või väita end *teadvat*, et ta on ainult masin? Oma mina eneseteadlik hindamine ei saa pelgalt masinale kunagi iseloomulik olla. Parim vastus mehhanismile ongi eneseteadlik ja tunnustatud mehhanist. Kui materialism oleks fakt, ei saaks enesest teadlikku mehhanisti olemas olla. Samuti on tõsi, et moraaltute tegude sooritamiseks peab inimene olema kõigepealt moraalne isik.

¹⁴ ¶ Materialismi tees ise eeldab meele aineülest teadvust, mis võtab enda peale nende dogmade esitamise. Mehhanism võib manduda, kuid ei saa kunagi edasi areneda.

Masinad ei mõtle, ei loo, ei unista, ei püüdle, ei idealiseeri, ei janune tõe ega õigluse järele. Nad ei motiveeri oma elu teiste masinate kirgliku teenimisega ega vali igavese edasiliikumise sihiks ülevat ülesannet leida Jumal ja püüda olla tema sarnane. Masinad ei ole kunagi intellektuaalsed, emotsionaalsed, esteetilised, eetilised, moraalsed ega vaimsed.

¹⁵ Kunst tõestab, et inimene ei ole mehhanistlik, kuid see ei tõesta, et ta oleks vaimselt surematu. Kunst on surelik morontia, ainelise ja vaimse inimese vaheline ala. Luule on püüd pääseda ainelistest reaalsustest vaimsete väärtuste juurde.

¹⁶ Kõrgtsivilisatsioonis inimlikustab kunst teaduse, mida omakorda vaimsustab tõeline religioon — vaimsete ja igaveste väärtuste taipamine. Kunst on reaalsuse inimlik, aja ja ruumi tasandil hindamine. Religioon on kosmiliste väärtuste jumalik embus ja tähendab igavest edasiliikumist vaimsel tõusu- ja avaratumisele. Ajalik kunst on ohtlik vaid siis, kui see muutub pimedaks jumalike algkujude vaimsete normide suhtes, mida igavik peegeldab reaalsuse ajalike varjudena. Tõeline kunst on elu aineliste asjade tõhus manipuleerimine, religioon muudab elu ainelised tõsiasjad ülevamaks ja hindab kunsti alati vaimsest vaatepunktist.

¹⁷ ¶ Kui rumal on arvata, et automaat võiks arendada välja automatismi filosoofia, ja kui naeruväärne on mõte, et ta sõandaks luua teistest kaasautomaatidest niisuguse kontseptsiooni!

¹⁸ ¶ Ainelise universumi iga teaduslik tõlgendus on väärtusetu, kui selles ei tunnustata vääriliselt *teadlast*. Kunstiarmastus pole siiras, kui sellega ei tunnustata *kunstnikku*. Moraali hindamine pole midagi väärt, kui ei hinnata *moralisti*. Ühegi filosoofia tunnustamine pole edasiviiv, kui eiratakse *filosoofi*, religioon ei saa eksisteerida ilma tõelise kogemusega, mille kaudu usklik püüab Jumalat leida ja tundma õppida. Ja universumite universumil puudub tähendus, kui see hoitakse lahus lõpmatust Jumalast MINA OLEN, kes on selle loonud ja seda lakkamatult haldab.

¹⁹ ¶ Mehhanistid — humanistid — kalduvad aineliste vooludega kaasa minema. Idealistid ja spiritualistid *julgevad* oma jõu ja nõuga energiavoolude näiliselt puhtainelisi suundasid muuta.

²⁰ ¶ Teadus elab mõistuse loodud matemaatika toel, muusika väljendab emotsioonide tempot. Religioon on hinge vaimne rütm aegruumi harmoonias Lõpmatuse kõrgemate ja igaveste meloodiamõõtudega. usukogemus on inimese elus midagi tõeliselt matemaatikaülest.

²¹ Keeles esitab tähestik materialismi mehhanismi, sõnad aga väljendavad tuhandete mõtete, suurte ideede ja üllaste ideaalide — armastuse ja vihkamise, arguse ja julguse — tähendust: nad esindavad kõike seda, mida meel toob esile nii aineliste kui ka vaimsete seadustega määratletud piires, suunatuna isiksuse avaldunud tahtest ja piiratuna konkreetsest olukorrast.

²² Universum ei ole nende teadlase avastatud seaduste, mehhanismide ja kokkulangevuste moodi, mida ta hakkab teaduseks pidama, vaid pigem nagu teadmishimuline, mõtlev, valiv, loov, kombineeriv ja eristav *teadlane*, kes jälgib universuminähtusi ja liigitab loodu aineliste aspektide mehhanistlikele faasidele omaseid matemaatilisi fakte. universum pole ka nagu kunstniku kunst, vaid pigem nagu püüdle, unistav, ihaldav ja edasiliikuv *kunstnik*, kes soovib vaimse sihi saavutamiseks aineliste asjade maailma ületada.

²³ Energia ja aine arengulise ja edeneva universumi reaalsust tajub teadlane, mitte teadus. Ainelise eksistentsi ja vaimse vabaduse vahelise põgusa morontia maailma olemasolu näitab kunstnik, mitte kunst. Igaveses progressis kohatavate vaimureaalsuste ja jumalike väärtuste olemasolu veendub usklik, mitte usk.

8. ILMALIK TOTALITARISM

¹ Ent pärast seda, kui materialism ja mehhanism on enam-vähem võidetud, pärsib kahekümnenda sajandi ilmalikkuse laastav mõju ikka veel miljonite pahaaimamatute hingede vaimset kogemust.

² Nüüdisaegset ilmalikkust on edendanud kaks ülemaailmset mõju. Ilmalikkuse isa oli üheksateistkümnenda ja kahekümnenda sajandi niinimetatud teaduse — ateistliku teaduse — kitsarinnaline ja Jumalata hoiak. Nüüdisaegse ilmalikkuse ema oli totalitaristlik keskaegne ristiuskirik. Ilmalikkus sai alguse tõusva protestina lääne ühiskonnas institutsiooniks muudetud ristiuskiriku peaaegu täieliku ülevõimu vastu.

³ Praeguse ilmutuse ajal on nii Euroopa kui ka Ameerika elus valdav intellektuaalne ja filosoofiline kliima selgelt ilmalik — humanistlik. Kolmesaja aasta jooksul on lääne mõtlemist üha enam ilmalikustatud. Religioon omab üha enam ja enam üksnes näilist mõjujõudu, suures osas on tegu vaid rituaalsete toimingutega. Enamik lääne tsivilisatsioonis end kristlasteks tunnustavatest isikutest on enda teadmata tegelikult ilmikud.

⁴ Lääne rahvaste mõtlemise ja elu vabastamiseks totalitaristliku vaimuliku ülevõimu närtsitavast haardest oli vaja suurt jõudu, võimast mõjuvõimu. Ilmalikkus murdiski kirikliku järelevalve ahelad ja ähvardab nüüd omakorda kehtestada nüüdisaegse inimese südame ja meele üle uue, Jumalata võimu. Türanlik ja diktaatorlik poliitiline riik tuleb otseselt teaduslikust materialismist ja ilmalikust filosoofiast. Niipea kui ilmalikkus vabastab inimese institutsiooniks muudetud kiriku ülevõimu alt, müüb ta tema totalitaristliku riigi orjakütkeisse. Ilmalikkus vabastab inimese vaimulikust orjusest vaid selleks, et reeta ta poliitilise ja majandusliku orjuse türanniale.

⁵ ¶ Materialism salgab Jumalat, ilmalikkus lihtsalt eirab teda; vähemalt varem oli suhtumine niisugune. Viimasel ajal on ilmalikkus võtnud sõjakama hoiaku, soovides astuda selle religiooni asemele, mille totalitaarsetele kütetele ta kunagi vastupanu osutas. Kahekümnenda sajandi ilmalikkus kaldub kinnitama, et inimene ei vaja Jumalat. Ent

ettevaatust! See inimühiskonna Jumalata filosoofia viib ainult rahutustele, vaenule, õnnetustele, sõdadele ja ülemaailmsetele hädadele.

⁶ ¶ Ilmalikkus ei saa kunagi inimkonnale rahu tuua. Mitte miski ei saa inimühiskonnas asuda Jumala kohale. Ent pange hästi tähele! Ärge kiirustage loovutama vaimliku totalitarismi vastu toimunud ilmaliku mässu kasulike tulemusi. Tänapäeva lääne tsivilisatsioon on ilmaliku mässu tulemusena endale palju vabadusi ja hüvesid võitnud. Ilmalikkuse suur viga oli see, et mässates usuvõimude peaaegu totaalse järelevalve vastu ja saavutades selle vaimliku türannia alt vabanemise, tõstsid ilmalikkuse pooldajad seejärel mässu ka Jumala enda vastu — vahel varjatult, vahel avalikult.

⁷ Te võlgnete ilmalikule mässule Ameerika industrialismi hämmastava loovuse ja lääne tsivilisatsiooni enneolematu ainelise progressi. Et aga ilmalik mäss läks liiga kaugesse ja kaotas silmist Jumala ning *tõelise* religiooni, järgnes sellele ka kavatsematu saak maailmasõdade ja rahvusvahelise olukorra ebastabiilsuse näol.

⁸ Et rõõmu tunda tänapäeva ilmaliku mässu õnnistustest — sallivusest, sotsiaalkindlustusest, demokraatlikust valitsemiskorrast ja kodanikuvabadustest —, pole vaja ohverdada usku Jumalasse. Teaduse edendamiseks ja hariduse edasiviimiseks pole ilmalikkuse pooldajatel vaja osutada vastupanu tõelisele religioonile.

⁹ Ent ilmalikkus pole kõigi nende elu avaratumise hiljutiste edusammude ainus lapsevanem. Kahekümnenda sajandi saavutuste taga pole mitte ainult teadus ja ilmalikkus, vaid ka Jeesus Naatsaretlase elu ja õpetuse äratundmata ja tunnustamata vaimne mõju.

¹⁰ Ilma Jumalata, ilma religioonita ei saa teaduslik ilmalikkus kunagi oma jõude koordineerida, oma lahknevaid ja omavahel konkureerivaid huve, rasse ja rahvaid harmoneerida. See ilmalik inimühiskond on hoolimata oma enneolematutest ainelistest saavutustest aegamööda lagunemas. Lagunemisevastane põhiline kooshoidev jõud on rahvuslus. Ja rahvuslus on peamine takistus maailma rahule.

¹¹ Ilmalikkusele sisemiselt omane nõrkus on see, et poliitika ja võimu huvides heidetakse kõrvale eetika ja religioon. Jumala isadust eirates või eitades ei saa lihtsalt inimestevahelist vendlust sisse seada.

¹² Ilmalik sotsiaalne ja poliitiline optimism on illusioon. Ilma Jumalata ei vii rahule ei vabadus, omand ega rikkus.

¹³ Teaduse, hariduse, majanduse ja ühiskonna täielik ilmalikustamine võib lõppeda ainult katastroofiga. Kahekümnenda sajandi esimese kolmandiku jooksul tapsid urantialased rohkem inimolendeid, kui seni oli tapetud kogu kristliku usulis-elukorraldusliku ajaloo vältel. Ning sellega materialismi ja ilmalikkuse kohutav lõikus alles algas, sest veelgi õudsem häving ootab ees.

9. RISTIUSU PROBLEEM

¹ Ärge jätke arvestamata oma vaimse pärandi, läbi sajandite kuni materialistliku ja ilmaliku ajastu viljatute aegade niivolava tõejõe väärtust. Kõigis oma väärt jõupingutustes möödunud ajastute ebausklikest usutunnistustest vabanemiseks veenduge, et püsitate kindlalt igavese tõe juures. Ent olge kannatlikud! Kui praegune eausklik mäss läbi saab, jäävad Jeesuse evangeeliumi tõed auhiilguses püsima ja uut, paremat teed valgustama.

² Paganatele kohandatud ja ühiskonnastatud ristiusul on aga vaja uut kokkupuudet Jeesuse kompromissitute õpetustega, see januneb uue nägemuse järele Meistri maa-pealsest elust. uus ja täielikum ilmutus Jeesuse religioonist peab vallutama materialistliku ilmalikkuse impeeriumi ja kukutama mehhanistliku naturalismi ülevõimu maa peal. urantia võbeleb praegu ühe oma hämmastavaima ja paeluvaima sotsiaalsete ümberkujunduste, moraalse elavnemise ja vaimse valgustatuse epohhi lävel.

³ Jeesuse õpetused, ehkki suuresti muudetud kujul, mis on üle elanud oma sünniaja müsteeriumikultused ning pimeduseaegade harimatuse ja ebaususe, on nüüdki saamas aegamööda võitu kahekümnenda sajandi materialismi, mehhanismi ja ilmalikkuse üle. Ning niisugune suurte katsumuste ja lüüasaamisohu aeg on alati suure ilmutuse aeg.

⁴ ¶ Religioon vajab uusi juhte, vaimseid mehi ja naisi, kes julgevad tugineda ainult Jeesusele ja tema võrratutele õpetustele. Kui ristiusk kavatseb ka edaspidi oma vaimse missiooni hooletusse jätta ja tegelda vaid sotsiaalsete ja aineliste probleemidega, peab vaimne taassünd ootama nende Jeesuse religiooni uute õpetajate tulekut, kes on pühendunud ainult inimeste vaimsele uuestisünnile. Ning neist vaimust sündinud hingedest saavad siis peagi maailma sotsiaalseks, moraalseks, majanduslikuks ja poliitiliseks ümberkujundamiseks vajalikud juhid ja innustajad.

⁵ Nüüdisaeg keeldub tunnustamast religiooni, mis ei ole kooskõlas faktidega ega selle kõrgeimate tõe, ilu ja headuse kontseptsioonidega. On tulemas praeguse aja moonutatud ja kompromiteeritud ristiusu tõeliste algsete aluste — Jeesuse reaalse elu ja õpetuste — taasavastamise tund.

⁶ ¶ Ürginimene elas religioosse hirmu ja ebaususe orjuses. Tänapäeva tsiviliseeritud inimesed kardavad langeda tugevate usuveendumuste mõjuvõimu alla. Mõtle inimele on alati kartnud sattuda religiooni *võimusesse*. Kui tugev ja liigutav usk ähvardab teda endale allutada, püüab ta alati seda mõistuspärastada, traditsionaliseerida ja ametlikuks muuta, lootes nii selle üle kontrolli saavutada. Nii saab isegi ilmutatud religioon inimese loodud ja inimesele alluvaks religiooniks. Nüüdisaja arukad mehed ja naised väldivad Jeesuse religiooni, kartes, mida see võib *neile* — ja *nendega* — teha. Ning kõik need hirmud on täiesti põhjendatud. Jeesuse religioon haarab endasse uskujad tõepoolest oma võimusesse ja muudab neid, nõudes, et inimesed pühendaksid oma elu taevase Isa tahte tundmaõppimisele ning oma eluenergia inimestevahelise vendluse isetule teenimisele.

⁷ Isekad mehed ja naised lihtsalt ei maksa seda hinda ka suurima vaimse vara eest, mis surelikule inimesele kunagi on pakutud. Alles siis, kui inimene on rumalate ja petlike isekate püüdlustega kaasnevate kurbade pettumuste tõttu oma illusioonidest piisavalt vabanenud ja avastanud formaalse religiooni viljatuse, kaldub ta pöörduma kogu südamest taevariigi evangeeliumi, Jeesus Naatsaretlase religiooni poole.

⁸ Maailm vajab rohkem esmaallikast pärit religiooni. Isegi ristiusk — parim kahekümnenda sajandi religioonidest — ei ole ainult religioon *Jeesusest*, kuid inimesed kogevad seda siiski suures osas teiste kaudu. Nad võtavad religiooni tervikuna vastu oma tunnustatud usuõpetajate käest. Missuguse ärkamise teeks maailm läbi, kui ta vaid näeks Jeesust sellena, kellena ta tegelikult maa peal elas, ja õpiks tundma esmaallikast tema eluandvaid õpetusi! Kaunite asjade kirjeldused ei suuda tekitada samasugust tundevärinat kui nende nägemine ning usutunnistuste sõnad ei suuda innustada inimesi samamoodi kui Jumala kohaloleku tundmise kogemus. Ent ootusrikas usk hoiab inimesi lootuseukse teispoolsete maailmade jumalike väärtuste igaveste vaimsete reaalsuste ees alati aval.

⁹ Ristiusk on julgenud oma ideaale inimliku ahnuse, sõjahulluse ja võimuiha mõjul madaldada, ent Jeesuse religioon on kui rikkumata ja transtsendentne vaimne kutse parimale, mis inimeses on: tõusta kogu loomse arengu pärandist kõrgemale ja jõuda armu kaudu inimese tõelise saatuse moraalsesse kõrgustesse.

¹⁰ Ristiusku ohustab aeglane surm formalismi, ülemäärase organiseerituse, intellektualismi ja muude mittevaimsete suundumuste tõttu. Nüüdisaegne ristiusukirik ei ole niisuguste innukate uskujate vennaskond, kellele Jeesus tegi ülesandeks tegelda pidevalt inimkonna järjestikuste põlvkondade vaimse muutmisega.

¹¹ Niinimetatud ristiusust on saanud peale religioosse usudogma ja traditsiooni ka sotsiaalne ja kultuuriline liikumine. Nüüdisaegse ristiusu vool on haaranud kaasa vett paljudest iidsetest paganlikest soodest ja barbarite rabadest, selle ainuallikaks peetavate Galilea kiltmaade kõrval on praeguse aja kultuurivoolu nõrgunud voolusid paljudest vanaaja kultuurilistest veelahkmetest.

10. TULEVIK

¹ Ristiusk on tõepoolest osutanud sellele maailmale suure teene, kuid kõige enam vajatakse praegu Jeesust. Maailmal on vaja näha Jeesust taas elavana maa peal nende vaimust sündinud surelike kogemuse kaudu, kes Meistrit tegusalt kõigile inimestele ilmutavad. Pole mõtet rääkida algelise ristiusu taaselustamisest, te peate minema edasi sealt, kust end praegu leiate. Nüüdisaegset kultuuri tuleb vaimselt ristida uue ilmutusega Jeesuse elust ja valgustada uue arusaamisega tema igavese pääsemise evangeeliumist. Ja kui Jeesust selliselt ühendatakse, tõmbab ta enda juurde kõik inimesed. Jeesuse jüngrid peaksid olema enam kui vallutajad, neist peaks saama kõigile inimestele ülevoolav

inspiratsiooni ja täiustatud elu allikas. Religioon jääb üksnes ülendatud humanismiks, kui Jumala reaalne avastamine isikliku kogemuse kaudu pole seda jumalikuks muutnud.

² Jeesuse maise elu ilu ja ülevus, inimlikkus ja jumalikkus, lihtsus ja ainulaadsus loovad inimese päästmisest ja Jumala ilmutamisest nii muljetavaldava ja mõjuva pildi, et kõigi aegade teoloogid ja filosoofid tuleks jõuliselt tagasi hoida, et nad ei hakkaks Jumala transtsendentsest annetumisest inimese kujul usutunnistusi ega vaimselt orjastavaid teoloogilisi süsteeme looma. Jeesuse näol andis universum sureliku inimese, kelles armastusevaim võidutses ajalike aineliste puuduste üle ja sai jagu füüsilise päritolu faktist.

³ Pidage alati meeles, et Jumal ja inimesed vajavad üksteist. Nad on üksteisele vajalikud, et saavutada täielikult ja lõplikult isiklik igavikukogemus lõpliku universumi jumalikus saatuses.

⁴ „Jumalariik on teie sees” oli ilmselt Jeesuse tähtsaim ütlus pärast oma Isa nimetamist elavaks ja armastavaks vaimuks.

⁵ Hingede võitmisel Meistri poole ei muuda inimest ja tema maailma mitte esimene sunni, kohustuse või koosolemise kilomeeter, vaid pigem *teine*, vaba teenimise ja vabadustarmastava pühendumise kilomeeter, mis näitab, et Jeesuse pooldaja sirutub armastusega oma venna järele ja tõmbab ta vaimse juhtimise all kaasa sureliku eksistenti kõrgema jumaliku sihi poole. Ristiusk kõnnib praegugi meelsasti selle *esimese* kilomeetri, kuid inimkond kidub ja komistab moraalses pimeduses liikudes, sest nii vähe on ehtsaid teise kilomeetri kõndijaid — nii vähe end Jeesuse pooldajateks tunnistanud isikuid, kes elavad ja armastavad tõesti nii, nagu Jeesus oma jüngrid elama, armastama ja teenima õpetas.

⁶ Kutse uue ja muudetud inimühiskonna ehitamisele Jeesuse taevariigi vennaskonna vaimse ümbersünni kaudu peaks erutama kõiki temasse uskujaid nii nagu ei kunagi varem pärast seda aega, mil inimesed käisid maa peal ringi tema lihalike kaaslastena.

⁷ Ükski Jumala reaalsust eitav sotsiaalne ega poliitiline süsteem ei saa anda inimsivilisatsiooni edasiliikumise konstruktiivset ja kestvat panust. Ent ristiusk, nii nagu see tänapäeval on osadeks jagunenud ja ilmalikustunud, on selle edasisele arengule suurim takistus; eriti käib see idamaade kohta.

⁸ Kiriklikkus on nüüd ja alati ühitamatu Jeesuse usukaaslaste elava usu, kasvava vaimu ja vahetu kogemusega inimestevahelises vendluses taevariigi vaimses ühenduses. Kiiduväärt soov säilitada varasemate saavutuste traditsioonid viib sageli aegunud palveldamisviiside kaitsmisele. Hea kavatsusega soov edendada iidseid mõtteviise takistab tegelikult uute ja sobivamate vahendite ja meetodite toetamist, mis peavad rahuldama nüüdisaegsete inimeste avarduva ja areneva meele vaimseid igatsusi. Nii on kahekümnenda sajandi ristiusukirikud täiesti alateadlikult suu-

reks takistuseks tõelise evangeeliumi — Jeesus Naatsaret-lase õpetuste — kiirele tõusule.

⁹ Paljudele tõsimeelsetele inimestele, kes oleksid meel-sasti ustavad evangeeliumi Kristusele, osutub väga raskeks toetada entusiastlikult kirikut, milles on nii vähe näha tema elu ja õpetuste vaimu ning mille kohta on eksitavalt õpetatud, nagu oleks tema selle rajanud. Jeesus ei rajanud niinimetatud ristiusukirikut, kuid ta on igati vastavalt oma olemusele seda *edendanud* kui oma maapealse elutöö parimat olemasolevat väljundit.

¹⁰ Kui ristiusukirik julgeks vaid Meistri kava omaks võtta, kiirustaksid tuhanded pealtnäha ükskõiksed noored selle vaimse ettevõtmisega ühinema ega kõhkleks seda suurt avastusretke lõpuni tegemast.

¹¹ Ristiusku ohustab tõsiselt ühes tema enda loosungis sisalduv hukkamõist: kui pere on omavahelises riius lõhenenud, ei saa see püsida. Vaevast alistuks mittekristlik maailm sektideks jagunenud kristlaskonnale. Elav Jeesus on kristlaskonna võimaliku ühinemise ainus lootus. Tõeline kirik, Jeesuse vennaskond, on nähtamatu ja vaimne ning seda iseloomustab *ühitus*, mitte tingimata *ühetaolisus*. Ühetaolisus on mehhanistliku olemusega füüsilise maailma tunnus. Vaimne ühtsus on elava Jeesusega usu-liidu vili. Nähtav kirik peaks keelduma jumalariigi nähtamatu vaimse vennaskonna arengu edasisest takistamisest. Ning see vennaskond peab saama vastupidiselt ametlikuks muudetud sotsiaalsele organisatsioonile *elavaks organismiks*. See võib küll neid sotsiaalseid organisatsioone kasutada, kuid ei tohi lasta neil end kõrvale tõrjuda.

¹² Ent isegi kahekümnenda sajandi ristiusku ei tohiks põlastada. See on paljude ajastute paljude rahvaste Jumalat tundvate inimeste kõlbeline vaimusuuruse tulemus ning tõesti üks suurimaid maapealseid häid jõude, seepärast ei tohiks keegi ristiusukirikusse kergelt suhtuda, vaatamata selle loomumomente ja omandatud puudujääkidele. Ristiusul õnnestub ikka veel liigutada mõtlevate inimeste meelt tugevate moraalseste emotsioonidega.

¹³ Kiriku sekkumisele kaubandusse ja poliitikasse ei ole aga mingit vabandust, niisugused ebapühad liidud on Meistri häbematu reetmine. Ja ehtsad tõearmastajad ei unusta veel niipea, et see võimas ametlikuks muudetud kirik on sageli julgenud lämmatada uuesti sündinud usku ja kiusata taga mitteortodoksseis rõivais ilmunud tõekandjaid.

¹⁴ On liigagi tõsi, et niisugune kirik poleks püsima jäänud, kui maailmas ei oleks leidunud inimesi, kes sellist palveldamisviisi eelistavad. Paljud vaimsalt loiud hinged ihkavad rituaalide ja pühade traditsioonidega iidset ja autoriteetset religiooni. Vaevast küll piisab inimarengust ja vaimsest edasiliikumisest, et vabastada kõik inimesed religioosse võimu alt. Ja ka need erinevatest ühiskonnaklassidest ja isesuguse temperamendiga perekonnad võivad kuuluda nähtamatusse taevariigi vennaskonda, kui nad vaid soovivad saada Jumala tõelisteks vaimust juhitud poegadeks. Ent selles Jeesuse vennaskonnas pole kohta rivaalitsevatele sektidele, rühmadevahelisele vaenule ja väidetele oma moraalse paremuse või vaimse eksimatuse kohta.

¹⁵ Neisse kristlaste erinevatesse rühmitustesse kuuluvad arvukad eri tüüpi usklikud võivad ühendada inimesi lääne tsivilisatsiooni eri rahvaste seast, ent kristlaskonna niisugune jagunemine osutub tõsiseks nõrkuseks siis, kui ta püüab viia Jeesuse evangeeliumi idamaa rahvastele. Need rahvad ei saa veel aru, et *Jeesuse religioon* on eraldi ja mõnevõrra lahus ristiusust, millest on saanud üha enam *religioon Jeesusest*.

¹⁶ Urantia suur lootus peitub Jeesuse uue ilmutuse võimalikkuses: selle käigus esitatakse uuesti ja avaramalt tema päästev sõnum, mis ühendab tema praegused avalike poolehoidjate arvukad pered vaimsest armastavasse teenimis-

¹⁷ Isegi ilmalik haridus võiks suurele vaimsele taassünnile kaasa aidata, kui pöörataks rohkem tähelepanu sellele, kuidas õpetada noori oma elu kavandama ja iseloomu arendama. Igasuguse hariduse eesmärk peaks olema soosida ja edendada elu ülimalt eesmärki: majesteetliku ja tasakaalustatud isiksuse väljakujunemist. Oleks väga vaja õpetada moraalsest distsipliini, mitte pöörata nii suurt tähelepanu oma soovide rahuldamisele. Niisuguse baasi puhul võib religioon anda omalt poolt vaimse stiimuli sureliku elu avardamiseks ja rikastamiseks isegi kuni igavesele elule toetumiseni ja selleni tõusmiseni.

¹⁸ Ristiusk on improviseeritud religioon ja peab seetõttu liikuma madallennul. Kõrged vaimsed saavutused peavad ootama ära uue ilmutuse ja Jeesuse tõelise religiooni üldisema vastuvõtmise. Ristiusk on aga võimas religioon, kui arvestada, et ristilöödud puusepa tavalistest inimestest jüngrid laskisid liikvele need õpetused, mis vallutasid kolmesaja aastaga Rooma maailma ja võidutsesid siis ka Rooma kukutanud barbarite üle. Seesama ristiusk vallutas — haaras endasse ja ülendas — kogu heebrea teoloogia ja kreeka filosoofia voolu. Ning kui ristiusk oli vajunud müsteeriumide ja paganluse üledoosi tagajärjel enam kui tuhandeks aastaks koomasse, ärkas ta taas ja vallutas uuesti peaaegu kogu läänemaailma. Ristiusk sisaldab Jeesuse õpetusi piisavalt palju, et surematuks jääda.

¹⁹ Kui ristiusk suudaks vaid Jeesuse õpetusi rohkem haarata, võiks ta aidata nüüdisaegset inimest palju paremini uusi ja üha keerulisemaid probleeme lahendada.

²⁰ Ristiusu suureks puuduseks on asjaolu, et seda on hakatud kogu maailmas pidama osaks lääne tsivilisatsiooni sotsiaalsest süsteemist, tööelust ja moraalikoodeksist. Nii on ristiusk paistnud tahtmatult toetavat ühiskonda, mis vangub idealismiga teaduse, põhimõteteta poliitika, töötavate saavutatud rikkuse, ohjeldamatu naudinguga, iseloomuta teadmiste, südametunnistuse võimu ja moraality äri süükoorma all.

²¹ Nüüdisaja ristiusu lootus on selles, et ta lakkab toetamast lääne tsivilisatsiooni sotsiaalseid süsteeme ja majanduslikke põhimõtteid, kummardades alandlikult risti ees, mida ta nii vapralt ülistab, et õppida taas Jeesus Naatsaretlaselt suurimaid tõdesid, mida surelik inimene võib kunagi kuulda — elavat evangeeliumi Jumala isadusest ja inimestevahelisest vennlusest.

196 KIRI

JEESUSE USK

JEESSUSE usk Jumalasse oli ülev ja kogu südamest tulle. Ta tegi läbi suureliku eksistentsi tõusud ja mõõnad, kuid ei kahelnud kunagi oma usus Jumala hooldesse ja juhtimisse. Tema usk oli kasvanud välja jumaliku kohaloleku, tema sisimas elava Kohandaja tegevusest sündinud taipamisest. See usk polnud traditsiooniline ega puhtintellektuaalne, see oli täiesti isiklik ja puhtvaimne.

² Jeesusele kui inimesele oli Jumal püha, õiglane ja suur, samuti tõeline, ilus ja hea. Kõik need jumalikkuse omadused koondusid tema meeles „taevase Isa tahteks”. Jeesuse Jumal oli ühtaegu „Iisraeli Püha” ja „elav ning armastav taevane Isa”. Arusaam Jumalast kui Isast ei olnud Jeesusele ainuomane, kuid ta ülendas ja õilistas selle idee ülevaks kogemuseks, saavutades uue ilmutuse Jumalast ja kuulutades, et iga surelik loodud-olend on selle armastuse-Isa laps, Jumala poeg.

³ Jeesus ei klammerdunud Jumalasse uskumise külge nagu universumiga sõjajalal olev ning õela ja patuse maailma surmahaardes heitlev hing; ta ei pöördunud usu poole lihtsalt lohutuse leidmiseks raskustes või meeleheitega silmitsi seistes; usk polnud vaid illusoorne hüvitis elu ebameeldivate reaalsuste ja murede eest. Kõigi suureliku eksistentsi loomulike raskuste ja ajalike vastuoludega vastamisi olles tundis ta Jumala ülimalt ja kõhklematu usalduse rahu ning tohutut erutust usus elamisest taevase Isa enda kohalolekul. Ja see võidukas usk oli tegeliku vaimse saavutuse elav kogemus. Jeesuse suur panus inimkogemuse väärtustesse ei seisnenud niivõrd paljude uute ideede ilmutamises taevase Isa kohta, vaid pigem selles, et ta näitas nii suurejooneliselt ja inimlikult uut ja kõrgemat tüüpi *elavat usku Jumalasse*. Veel mitte kunagi polnud selle universumi maailmades ühegi suureliku elus Jumal saanud nii *elavaks reaalsuseks* kui Jeesus Naatsaretlase inimkogemuses.

⁴ Meistri elus Urantial avastavad kohaliku loodu see maailm ja ka teised maailmad uut ja kõrgemat tüüpi religiooni, mis rajaneb isiklikel vaimsetel suhetel Kõikse Isaga ning on saanud täieliku kinnituse ehtsast isiklikust kogemusest kui kõige usaldusväärsemast allikast. See Jeesuse elav usk oli enam kui intellektuaalne mõtisklus ega olnud ka müstiline meditatsioon.

⁵ Teoloogia võib usku kinnistada, sõnastada, määratleda ja dogmaks muuta, ent Jeesuse inimelus oli usk isiklik, elav, ainulaadne, spontaanne ja puhtvaimne. See usk ei olnud traditsioonide harras austamine ega pühaks usutunnistuseks peetav puhtintellektuaalne uskumus, vaid pigem ülev kogemus ja sügav veendumus, mis *teda kindlalt oma võimuses hoidis*. Tema usk oli nii reaalne ja kõikehõlmav, et see pühkis täielikult minema kõik vaimsed kahtlused ja kaotas tõhusalt kõik vastupidised soovid. Miski ei suutnud teda selle tulise, üleva ja kohkumatu usu vaimsest ankrupaigast eemale rebida. Isegi silmitsi näilise lüüasaamisega ning pettumuse ja ähvardava meeleheite piinades seisis ta rahulikult jumalikkuse ees, vabana hirmust ja täiesti

teadlikuna vaimsest võitmatusest. Jeesus tundis heameelt oma vankumatu usu jõuduandvast kindlustundest ja ilmutas kõigis elu katsumustes alati kõhklematut ustavust Isa tahtele. Ning seda võrratut usku ei kõigutanud isegi julm ja rusuv teotava surma oht.

⁶ Religioosne vaimusuurus, tugev vaimne usk, viib sageli otse hukutavasse fanatismi, religioosse ego liialdustesse, ent Jeesusega seda ei juhtunud. Tema erakordne usk ja vaimsed saavutused ei mõjutanud igapäevaelu ebasoodsalt, sest see vaimne ülenemine oli tema isiklikest jumalakogemustest tulenenud täiesti alateadlik ja spontaanne hingeväljendus.

⁷ Jeesuse kõikehaarav ja alistamatu vaimne usk ei muutunud kunagi fanaatiliseks, sest see ei püüdnud eales eemalduda tema tasakaalukatest intellektuaalsetest otsustest igapäevaelu tavaliste sotsiaalsete, majanduslike ja moraalsete küsimuste suhteliste väärtuste osas. Inimese Poeg oli võrratult ühtne inimisiksus: ta oli täiuslike annetega jumalik olend, aga ta oli ka suursuguselt harmooniline ühtaegu inimliku ja jumaliku olendina, kes tegutses maa peal ühtse isiksusena. Meister kooskõlastas hinge usku alati karastunud kogemuste tarkade hinnangutega. Isiklik usk, vaimne lootus ja moraalne pühendumine olid alati võrratus religioosuses ühtsuses harmooniliselt seotud kogu inimliku ustavuse — isikliku au, perekonnaarmastuse, usuliste kohustuste, sotsiaalse kohusetunde ja majanduslike vajaduste — tõelisuse ja pühaduse erksa mõistmisega.

⁸ Jeesuse usu vaatenurgast võis jumalariigis leida kõiki vaimseid väärtusi, seepärast ütles ta: „Otsige kõigepealt taevariiki.” Jeesus nägi taevariigi kõrges ja ideaalses vendluses Jumala tahte saavutamist ja täitmist. Jüngeritele õpetatud palve tuum kõlas: „Sinu riik tulgu, sinu tahtmine sündigu.” Kujutades taevariiki ette Jumala tahte väljendusena, pühendus ta hämmastava ennastsalgavuse ja piiritu entusiasmi selle teostamisele. Ent kogu Jeesuse pingelise missiooni ja erakordse elu ajal ei kaasnenud tema tegevusega kunagi fanaatiku raevu ega religioosse eneseupitaja pealiskaudset sõnavahetu.

⁹ Kogu Meistri elu oli kooskõlas selle elava usuga, üleva usukogemusega. See vaimne hoiak valitses täielikult tema mõtteid ja tundeid, usku ja palvetamist, õpetamist ja jutlustamist. Poja isiklik usk taevase Isa juhtimise ja kaitsmise kindluse ja turvalisusesse andis tema ainulaadsele elule sügava vaimse reaalsuse. Kuid hoolimata väga sügavast teadlikkusest oma lähedaste suhete kohta jumalikkusega küsis see galilealane, Jumala galilealane, kohe kui teda Heaks Õpetajaks nimetati: „Miks sa nimetad mind heaks?” Seistes vastamisi nii suurepärase enese ärasalgamisega, hakkame mõistma, miks Kõikne Isa pidas võimalikuks end temale nii täielikult avaldada ja end tema kaudu maailmade surelikele ilmutada.

¹⁰ Jeesus tõi Jumalale maailma inimesena suurima kõigist ohvritest: pühendas oma tahte jumaliku tahte täit-

mise majesteetlikule teenistusele. Jeesus tõlgendas religiooni alati ja järjepidevalt tervenisti Isa tahtest lähtudes. Uurides Meistri seda elujärku palve või mõne muu usuelu tunnuse aspektist, ärge vaadake niivõrd tema õpetusi, kui-võrd tema tegusid. Jeesus ei palvetanud kunagi religioosse kohuse täitmiseks. Tema jaoks oli palve vaimse suhtumise, hinge ustavuse, isikliku pühendumise ja tänu siiras väljendus, vahend emotsionaalsest pingest vabanemiseks ja vastuolude vältimiseks, mõtlemise ülendamiseks, soovi õilistamiseks, moraalse otsuse põhjendamiseks, mõtte rikastamiseks, kõrgemate kalduvuste kosutuseks, ajendite pühitsemiseks, vaatepunkti selgitamiseks, usu väljendamiseks, tahte transtsendentseks allutamiseks, usalduse ülevaks kinnitamiseks, julguse ilmutamiseks, avastuse väljakuulutamiseks, ülima andumuse tunnistamiseks, pühendumise kinnitamiseks, raskuste lahendamiseks ja hinge ühendatud jõudude võimsaks mobiliseerimiseks kõigi inimlike isekuse-, pahe- ja patukalduvuste vastu. Ta elas just niisugust harrast Isa tahte täitmisele pühendatud elu ja lõpetas selle võidukalt just ühe sellise palvega. Selles Jumala kohaloleku teadvustamises seisnes tema võrratu usuelu saladus, ta saavutas selle aruka palve ning siira palveldamisega — katkematu osadusega Jumalaga —, mitte õpetuste, häälte, nägemuste või erakordsete usutoimingute abil.

¹¹ Religioon oli Jeesuse maises elus elav kogemus, otsene ja isiklik liikumine hardast vaimsest austusest igapäevaelus ilmnenu õiglusele. Jeesuse usk kandis jumaliku vaimu transtsendentseid vilju. Tema usk ei olnud ebaküps ega kergeusklik nagu lapsel, kuid meenutas paljuskil lapsemeelset kahtlusteta usaldust. Jeesus usaldas Jumalat suures osas samuti nagu laps usaldab oma vanemaid. Tal oli sügav usaldus universumi vastu — nii nagu laps usaldab oma vanemate kodu. Jeesuse puhtsüdamlik usk universumis põhiliselt valitsevasse headusse sarnanes väga lapse usuga oma maise ümbruskonna turvalisusse. Ta sõltus oma taevastest Isast, nii nagu laps toetub oma maisele vanemale, ja ta ei kahelnud oma kirglikus usus kordagi, et taevane Isa hoolitseb kõige eest. Teda ei häirinud tõsiselt hirmud, kahtlused ega skeptitsism. Uskmatus ei pärssinud tema elu vaba ja ainulaadset väljendumist. Täiskasvanu vapper ja arukas julgus oli temas ühendatud uskuva lapse siira ja usaldava optimismiga. Tema usk kasvas nii suurtesse usalduse kõrgustesse, et oli vaba hirmust.

¹² Jeesuse usk saavutas lapse usalduse puhtuse. Tema usk oli nii absoluutne ja kahtlusteta, et reageeris omasugustele, puutudes kokku olemise hurma ja universumi imedega. Ta lootis nii täielikult ja usaldavalt jumalikele, et see andis talle absoluutse isikliku turvalisuse rõõmu ja enesekindluse. Tema usukogemuses polnud kõhklevat teesklust. Selles täiskasvanud inimese hiigelmõistuses valitses kõrgis usulise teadlikkusega seotud küsimustes lapselik usk. Pole sugugi ime, et ta ütles kord: „Kui te ei saa väikese lapse sarnaseks, ei saa te astuda taevariiki.” Ehkki Jeesuse usk oli *lapselik*, polnud see mingis mõttes *lapsik*.

¹³ Jeesus ei nõua, et ta õpilased usuksid temasse, vaid soovib pigem, et nad usuksid *koos* temaga, usuksid Juma-

la armastuse reaalsusesse ja võtaksid täie kindlustundega vastu taevase Isa pojaseisuse turvalisuse. Meister soovib, et kõik ta järgijad jagaksid temaga täielikult seda transtsendentset usku. Jeesus kutsus oma järgijaid väga liigutavalt üles uskuma mitte ainult sellesse, *millesse* usub tema, vaid uskuma nii, *nagu* usub tema. Selles seisnebki ühe tema tähtsaima nõude „järgi mind” täielik tähendus.

¹⁴ Jeesuse maine elu oli pühendatud ühele suurele eesmärgile — Isa tahte täitmisele, inimese elamisele religiooselt ja usus. Jeesuse usk oli lapselikult usaldav, kuid täiesti vaba liigsest enesekindlusest. Ta tegi jõulisi ja mehiseid otsuseid, talus julgelt mitmeid pettumusi, ületas otsustavalt erakordseid raskusi ja täitis kohkumatult oma kohustusega seotud rangeid nõudeid. Et uskuda sellesse, millesse Jeesus uskus ja *nagu* tema usk, oli vaja tugevat tahet ja vankumatut usaldust.

1. JEESUS KUI INIMENE

¹ Jeesuse pühendumine Isa tahte täitmisele ja inimese teenimisele oli midagi enamat sureliku otsustavusest ja inimlikust kindlameelsusest: see oli pühendumine kogu südamest sellise piiramatu armastuse annetamisele. Ükskõik kui suur ka poleks Miikael suveräänina, ei tohi inimestelt võtta Jeesust kui inimest. Meister on tõusnud kõrgele nii inimesena kui ka Jumalana, ta kuulub inimestele, inimesed kuuluvad talle. Kui kahju, et religiooni ennast nii valesti tõlgendatakse ja raskustes rabelevatelt surelikelt Jeesus kui inimene ära võetakse! Ärge laske arutlustel Kristuse inimlikkusest või jumalikkusest varjutada päästvat tõde, et Jeesus Naatsaretlane oli religioosne inimene, kes tänu usule õppis tundma ja täitma Isa tahet; ta oli kõige tõelisem religioosne inimene, kes Urantial kunagi on elanud.

² Aeg on küps tunnistama Jeesuse kui inimese kujundlikku ülestõusmist hauast üheksateistkümnenda sajandi teoloogiliste traditsioonide ja usudogmade keskelt. Jeesus Naatsaretlast ei tohi enam ohverdada isegi suurepärasele käsitusele ühendatud Kristusest. Missugune kõikeületav teene oleks see, kui käesolev ilmutus ärataks Inimese Poja traditsioonilise teoloogia hauast ja esitleks teda elava Jeesusena tema enda nime kandvale kirikule ja kõigile teistele religioonidele! Kristlastest usklikud kohandaksid kindlasti kõhklematult oma usku ja eluviisi, et järgida Meistri tegelikku elu, mida iseloomustas religioosne pühendumine Isa tahte täitmisele ja inimese isetule teenimisele. Kas end kristlasteks pidavad inimesed kardavad, et avastatakse ühiskonna lugupidamist taotlev ja isekate majanduslike huvidega ning enesega rahulolev ja pühendumatu vennaskond? Kas ametlikuks muudetud ristiusk kardab traditsioonilise kirikuvõimu ohtusattumist või isegi kukutamist, kui surelike inimeste meelde ja hinge ennistatakse isikliku usuelu ideaalina Jeesus Galileast? Tõepoolest, kui teoloogilise religiooni Jeesusest asendaks äkki Jeesuse elav religioon, siis toimuksid sotsiaalsed ja majanduslikud ümberkorraldused ning moraalne noorenemine; religioonist lähtudes revideeritaks kristlikku tsivilisatsiooni drastiliselt ja murranguliselt.

³ „Jeesuse järgimine” tähendab tema religioosse usu isiklikku omaksvõttu ja süüvimist Meistri elu olemusse, milleks on inimese isetu teenimine. Üks tähtsamaid asju inimese elus on selgitada, millesse Jeesus uskus, avastada tema ideaalid ja püüda saavutada tema kõrget elueesmärki. Kõigist inimteadmistest kõige väärtuslikum on tunda Jeesuse usuelu ja teada, kuidas ta seda elas.

⁴ Lihtrahvas kuulas Jeesust meeleldi ja kui neid tõdesid taas maailmale kuulutatakse, võtab see uuesti Meistri siira, religioosetest ajedest lähtuva pühitsetud inimelu esituse vastu. Inimesed kuulasid teda meeleldi sellepärast, et ta oli üks nende seast, pretensioonitu ilmik — maailma suurim usuõpetaja oligi tõepoolest ilmik.

⁵ Taevariigisse uskujate eesmärk ei tohiks olla Jeesuse lihaliku elu väliste aspektide otsene matkimine, vaid pigem tema usu omaksvõtmine: usaldada Jumalat, nii nagu tema Jumalat usaldas, ja uskuda inimestesse, nii nagu tema inimestesse uskus. Jeesus ei vaielnud kunagi Jumala isaduse ja inimestevahelise vendluse üle, vaid oli elav näide nii ühest kui ka teisest.

⁶ Nagu inimteadvus peab arenema inimese mõistmisest jumaliku mõistmiseni, nii tõusis ka Jeesuse teadlikkus inimolemusest Jumala olemuse mõistmiseni. Ning Meister sooritas selle suure tõusu inimlikust jumalikuni oma sureliku intellekti usu ja sisimas elava Kohandaja ühiste saavutuste kaudu. Täieliku jumalikkuse saavutamise faktilise teostumisega (jäädes samal ajal täiesti teadlikuks inimlikkuse reaalsusest) seostus seitse usulise teadlikkuse etappi, mis kujutasid endast järkjärgulist jumalikustumist. Neid eneseteostuse seitset etappi tähistasid järgmised erakordsed sündmused Meistri annetumiskogemuses:

⁷ 1. Mõttekohandaja saabumine;

⁸ 2. Immanueli sõnumitooja ilmumine Jeruusalemmas, kui Meister oli umbes kaheteistkümneaastane;

⁹ 3. tema ristimisega kaasnenud ilmutused;

¹⁰ 4. Muutmise mäel läbielatud sündmused;

¹¹ 5. morontia-ärkamine;

¹² 6. vaimuna ülestõusmine;

¹³ 7. Paradiisi-Isa lõplik embus, millega Meister sai oma universumis piiramatu suveräänsuse.

2. JEESUSE RELIGIOON

¹ Ristiusukiriku reform võib minna kunagi piisavalt sügavuti, et jõuda meie usu autori ja lõpulevija Jeesuse võltsimatute usuõpetusteni. Te võite küll *jutlustada* religiooni *Jeesusest*, kuid te peate vältimatult *elama* Jeesuse religiooni. Nelipühi-vaimustuses juhatas Peetrus kavatsematult sisse uue religiooni, ülestõusnud ja ülendatud Kristuse religiooni. Hiljem muutis apostel Paulus selle uue evangeeliumi ristiusuks, religiooniks, mis sisaldas tema enda teoloogilisi vaateid ja kirjeldas tema enda *isiklikku kogemust* Jeesusega Damaskuse teel. Taevariigi evangeelium rajaneb Galilea Jeesuse isiklikul usukogemusel, ristiusk põhineb peaaegu täielikult ainult apostel Pauluse isiklikul usukogemusel.

Peaaegu kogu Uus Testament on pühendatud Jeesuse tähelepanuväärse ja innustava usuelu kirjeldamise asemel arutlustele Pauluse usukogemuse üle ja tema isiklike usuliste veendumuste esitamisele. Ainsad märkimisväärsed erandid, kui mitte arvestada mõningaid osi Matteuse, Markuse ja Luuka evangeeliumist, on Kiri heebrealastele ja Jaakobuse kiri. Isegi Peetrus pöördus oma kirjatöös Meistri isikliku usuelu poole vaid ühel korral. Uus Testament on suurepärase kristlik dokument, kuid Jeesusele väheomane.

² Jeesuse lihalik elu annab pildi transtsendentsest usulisest kasvust, mis algas algelist aukartust ja inimlikku harrast austust väljendavatest ideedest, jätkus isikliku vaimse osaduse aastatega ning päädis selle kõrge ja üleva teadvuses seisundiga, milles ta sai oma Isaga üheks. Nii tegi Jeesus ühe lühikese elu jooksul läbi religioosse vaimse arengu, mida inimene alustab maa peal ja mis lõpeb tavaliselt alles pärast pikaajalist viibimist Paradiisi elujärgule eelnevates üha kõrgema tasandi vaimukoolides. Jeesus arenes puht-inimliku isikliku usukogemuse kaudu nii ülevate vaimsete kõrgusteni, et jõudis vankumatu arusaamani enese jumalikkuse olemusest ja sai teadlikuks oma lähedasest sidemest Kõikse Isaga universumi haldamise osas. Ta arenes sõltuva sureliku madalaimast seisundist — mis ajendas teda spontaanselt ütlema kellelegi, kes teda Heaks Õpetajaks nimetas: „Miks sa nimetad mind heaks? On vaid üksnes Jumal, kes on hea” — üleva teadlikkuse saavutatud jumalikkusest, mis ajendas teda hüüdma: „Kes teist saab tõestada mul ühegi patu olevat?” Ning see edenev tõus inimlikust jumalikuni oli eranditult surelik saavutus. Kuigi ta selliselt jumalikkuse jõudis, oli ta ikka seesama inimene Jeesus, Inimese Poeg ja Jumala Poeg.

³ Markus, Matteus ja Luukas on talletanud midagi ka Jeesusest kui inimesest, kes nägi palju vaeva, et jumalikku tahet välja selgitada ja täita. Johannes kirjeldab võidukat Jeesust kõndimas maa peal täies teadlikkuses jumalikkusest. Meistri elu mõned uurijad on teinud suure vea, vaadeldes teda üksnes inimesena, teised aga on teda pidanud ainult jumalikuks olendiks. Kogu oma kogemuse jooksul oli ta tõeliselt nii inimlik kui ka jumalik ja on seda isegi veel praegu.

⁴ Ent suurim viga oli see, et ehkki tunnistati, et Jeesusel kui inimesel *oli* religioon, sai jumalik Jeesus (Kristus) ise peaaegu üleöö religiooniks. Pauluse ristiusk jumaldas küll jumalikku Kristust, kuid kaotas peaaegu täielikult silmist raskustega võitleva vakra inimese Galilea Jeesuse, kes tänu oma isikliku religioosse usu mehisusele ja sisimas elava Kohandaja kangelaslikkusele tõusis inimkonna alamtelt tasanditelt üheks jumalikuks, saades uueks ning elavaks teeks, mida mööda kõik surelikud võivad samamoodi inimlikust jumalikuni tõusta. Kõigil vaimsuse tasanditel olevad kõigi maailmade surelikud võivad leida Jeesuse isiklikus elus midagi, mis tugevdab ja innustab neid nende edenemisel madalaimatelt vaimsetelt tasanditelt kõrgeimate jumalike väärtusteni, igasuguse isikliku usukogemuse algusest lõpuni.

⁵ Uue Testamendi autorid uskusid selle kirjutamise ajal väga sügavalt ülestõusnud Kristuse jumalikkusesse, aga nad uskusid ka pühendunult ja siiralt tema peatsesse tagasitulekusse maa peale taevariigi rajamist lõpule viima. See kindel usk Issanda kohesesse tagasipöördumisse seosus paljuski kalduvusega jätta ürikutest välja viited Meistri puhtnimlikele kogemustele ja omadustele. Kogu ristiusuliikumine kaldus inimliku Jeesus Naatsaretlase kirjeldamise asemel ülestõusnud Kristuse, aulise ja peagi tagasipöörduva Issanda Jeesuse Kristuse ülistamisele.

⁶ ¶ Jeesus rajas isikliku kogemuse religiooni Jumala tahtes ja inimeste vennaskonda teenides. Paulus rajas religiooni, milles ülendatud Jeesus sai palveldamisobjektiks ja mille vennaskonda kuulusid jumalikku Kristusesse uskjad. Jeesuse annetumises oli potentsiaali mõlemaks käsituseks tema jumalik-inimlikust elust ning on tõesti kahju, et tema järgijad ei suutnud luua ühtset religiooni, milles oleks vääriliselt tunnustatud nii Meistri inimlikku kui ka jumalikku olemust, nagu need lahutamatu tema maises elus omavahel põimunud ja nagu neid algses taevariigi evangeeliumis nii ülevalt esitati.

⁷ Mõned Jeesuse jõulised ütlused ei ehmataks ega häriks teid, kui võtaksite arvesse, et ta oli maailma kõige puhtsüdamlikum ja pühendunum usutegelane. Ta oli surelikuna täielikult pühendunud oma Isa tahte täitmisele. Paljud tema pealtnäha karmid ütlused olid pigem tema isikliku usu ja andumuse väljendused kui käsud oma poolehoidjatele. Ning just see sihikindlus ja isetu andumus võimaldasid tal ühe lühikese elu jooksul inimmeele vallutamisel nii erakordselt kaugele jõuda. Paljusid tema avaldusi tuleks pidada pigem tunnistuseks sellest, mida ta nõudis endalt, kui kõikidele tema järgijatele esitatud nõueteks. Taevariigi üritusele pühendudes põletas Jeesus enda järel kõik sillad, ohverdades kõik, mis takistas Isa tahte täitmist.

⁸ Jeesus õnnistas vaeseid, sest nad olid tavaliselt siirad ja vagad; ta mõistis hukka rikkaid, sest nad olid enamasti kombelõdvad ja uskmatud. Samamoodi võis ta hukka mõista uskmatu kerjuse ning kiita pühendunud ja palveldamisaldist rikast.

⁹ Jeesus pani inimesed end maailmas koduselt tundma: ta vabastas nad tabude orjusest ja õpetas neile, et maailm pole oma olemuselt kuri. Ta ei igatsenud pääseda maikest elust, ta omandas oskuse täita lihas olles vastuvõetavalt Isa tahtet. Ta suutis elada ideaalset usuelu keset realistlikku maailma. Jeesus ei jaganud Pauluse pessimismi inimkonna suhtes. Meister suhtus inimestesse kui Jumala poegadesse ja ennustas ellujäämise valinutele suurejoonelist ja igavest tulevikku. Ta ei olnud moraalne skeptik; ta ei suhtunud inimesesse negatiivselt, vaid positiivselt. Ta pidas enamiku inimesi pigem nõrkadeks kui pahelisteks, pigem segadusse sattunuteks kui kõlvatuteks. Ent nad kõik olid olemata oma olukorrast Jumala lapsed ja tema vennad.

¹⁰ Ta õpetas inimesi nägema enda kõrget väärtust ajas ja igavikus. Kuna Jeesus hindas inimesi nii kõrgelt, oli ta valmis inimkonda ennastalgavalt ja järjekindlalt teenima. Ning see piiritletud lõpmatu väärtus tegi kuldreeglis tema

religiooni elutähtsa teguri. Kes surelikest ei tunneks end ülendatuna Jeesuse erakordse usu tõttu temasse?

¹¹ Jeesus ei pakkunud mingeid reegleid ühiskonna arenguks, tema ülesanne oli religioosne ja religioon on eranditult isiklik kogemus. Pole mingit lootust, et ühiskonna kaugeimate püüdluste kõrgeim siht võiks kunagi ületada Jumala isaduse tunnistamisele tuginevat inimeste vendlust, mida Jeesus õpetas. Ideaal, millele on suunatud kõik ühiskonna taotlused, võib teostuda ainult jumaliku taevariigi saabudes.

3. RELIGIOONI ÜLIMUSLIKKUS

¹ Isiklik vaimne usukogemus on tõhus lahendus enamikule surelike probleemidest, olles kõigi inimlike probleemide efektiivne sortija, hindaja ja korrigeerija. Religioon ei kaota ega hävita inimese muresid, vaid lahustab need, neelab endasse, valgustab ja ületab neid. Tõeline religioon teeb isiksuse ühtseks, et see vastaks tõhusalt kõigile sureliku vajadustele. Religioosne usk — sisimas elava jumaliku kohaloleku kindel juhatus — võimaldab Jumalat tundval inimesel alati ületada see kuristik, kus ühel pool on intellektuaalne loogika, mille jaoks Kõikne Esimene Põhjus on *See*, ja teisel pool hinge kindlad kinnitused selle kohta, et see Esimene Põhjus on *Tema*, Jeesuse evangeeliumi taevane Isa, inimliku pääsemise isikuline Jumal.

² Kõikne reaalsus koosneb vaid kolmest elemendist: fakt, idee ja suhe. Usuteadvuse jaoks on need reaalsused teadus, filosoofia ja tõde. Filosoofia kaldub nägema neid tegevusi mõistuse, tarkuse ja usuna — füüsilise reaalsusena, intellektuaalse reaalsusena ja vaimse reaalsusena. Meie tavatseme nimetada neid reaalsusi asjaks, tähenduseks ja väärtuseks.

³ Üha parem arusaamine reaalsusest on võrdväärne lähenemisega Jumalale. Jumala leidmine, teadlik samastumine reaalsusega, on võrdväärne eneseteostumise kogemisega — enese täielikkuse, terviklikkuse kogemisega. Tervikliku reaalsuse kogemine on Jumala täielik mõistmine, lõplik Jumala tundmise kogemus.

⁴ Inimelu kokkuvõte seisneb selles, et inimest õpetab fakt, õilistab tarkus ja päästab — tunnistab õigeks — religioosne usk.

⁵ Füüsiline kindlustunne sisaldub teaduse loogikas, moraalne kindlustunne filosoofia tarkuses, vaimne kindlustunne ehtsa usukogemuse tões.

⁶ Inimese meel võib jõuda vaimse taipamise kõrgetele tasanditele ja neile vastavate väärtuste jumalike sfäärideni sellepärast, et see pole täiesti aineeline. Inimmeel on vaimne tuum — jumalik kohalolek Kohandaja näol. Selle vaimu kohta inimmeele sisimas on olemas kolm erinevat tõendit:

⁷ 1. inimsõbralik vendlus — armastus. Puhtloomne meel võib enesekaitseks karjas elada, kuid ainult meel, milles elab vaim, on isetult altruistlik ja tingimusteta armastav;

⁸ ¶ 2. universumi tõlgendamine — tarkus. Ainult selline meel, milles elab vaim, võib mõista, et universum on indiviidi suhtes sõbralik;

⁹ ¶ 3. elu vaimne hindamine — palveldamine. Ainult inimene, kelle sisimas elab vaim, võib tajuda jumalikku kohalolekut ja püüda kogeda võimalikult täielikult seda jumalikkuse eelmaiku, olles koos sellega ja selles.

¹⁰ ¶ Inimmeal ei loo reaalseid väärtusi, inimkogemus ei anna universumi-taipamist. Mis puudutab taipamist, kõlbeliste väärtuste teadvustamist ja vaimsete tähenduste eristamist, siis võib inimmeal neid vaid leida, teadvustada, tõlgendada ja *valida*.

¹¹ Universumi kõlbelised väärtused saavad intellektuaalseks omandiks sureliku inimmeal kolme põhilise otsustus- ehk valikuvõime rakendamise teel:

¹² 1. otsustamine enda üle — moraalne valik;

¹³ 2. sotsiaalne otsustusvõime — eetiline valik;

¹⁴ 3. otsustamine Jumala üle — religioosne valik.

¹⁵ ¶ Seega ilmneb, et igasugust inimarengut mõjutatakse ühendatud *ilmutusliku evolutsiooni* teel.

¹⁶ Kui inimeses ei elaks jumalikku armastajat, ei saaks ta isetult ja vaimset armastada. Kui meeles ei elaks tõlgendajat, ei saaks inimene universumi ühtsusest tõeliselt aru. Kui inimese sisimas ei elaks hindajat, ei saaks ta kuidagi hinnata kõlbelisi väärtusi ega tunnistada vaimseid tähendusi. Ning see armastaja pärineb lõpmatu armastuse algallikast, see tõlgendaja on osa Kõiksest Ühtsusest, see hindaja on jumaliku ja igavese reaalsuse kõigi absoluutsete väärtuste Keskme ja Allika laps.

¹⁷ Moraalne hindamine koos religioosse tähendusega — vaimne taip — tähendab indiviidi valikut hea ja kurja, tõe ja eksimuse, ainelise ja vaimse, inimliku ja jumaliku, aja ja igaviku vahel. Inimese ellujäämine sõltub suurel määral tahtlikust pühendumisest nende väärtuste valimisele, millele on välja valinud see vaimsete väärtuste sortija — sisimas elav tõlgendaja ja ühendaja. Isiklik usukogemus koosneb kahest faasist: inimmeal toimuvast leidmisest ja sisimas elava jumaliku vaimu ilmutusest. Inimene või isegi terve inim põlv võib liigsete targutuste või tunnustatud usutegelaste jumalakartmatuse tõttu loobuda pingutustest leida sisimas elavat Jumalat, tema areng võib seiskuda ja ta ei saavuta jumalikkust. Ent sisimas elava Mõttekohandaja kohaloleku ja mõju tõttu ei saa see vaimne paigalseis kaua püsida.

¹⁸ See sügav kogemus, et jumalik kohalolek sinu sisimas on tõeline, ületab igaveseks füüsiliste teaduste tahumatud materialistlikud meetodid. Vaimset rõõmu ei saa mikroskoobi alla panna, armastust ei saa kaaluda, kõlbelisi väärtusi ei saa mõõta, vaimse palveldamise kvaliteeti ei saa kindlaks määrata.

¹⁹ Heebrealastel oli üleva moraaliga religioon, kreeklased arendasid välja ilureligiooni, Paulus ja tema järeltulijad rajasid usu-, lootuse- ja ligimesearmastuse religiooni. Jeesus ilmutas ja demonstreeris armastusereligiooni: Isa armastusest johtuvat turvalisust koos rõõmu ja rahuldusega, et inimeste vennaskond on selle armastuse jagamise teenistuses.

²⁰ Iga kord kui inimene teeb järelemõeldud moraalse valiku, tunneb ta kohe, kuidas uus jumalik laine tulvab tema hinge. Moraalse valiku tegemisel ajendab religioon andma sisemist vastust välistingimustele. Ent see tõeline religioon ei ole puhtsubjektiivne kogemus. See toob esile üksikisiku kogu subjektiivsuse, mille vastus täielikule objektiivsusele — universumile ja selle Loojale — on tähendusrikas ja arukas.

²¹ Armastamise ja armastatud olemise suurepärase ja transtendentne kogemus, mis on küll puhtsubjektiivne, ei ole üksnes psüühiline illusioon. Surelike olenditega seotud tõeliselt jumalik ja objektiivne reaalsus, Mõttekohandaja, toimib inimese vaatepunktist puhtsubjektiivse nähtusena. Inimese kokkupuude kõrgeima objektiivse reaalsuse, Jumalaga, toimub ainult tema tundmise, palveldamise ja tema pojaks olemise mõistmise puhtsubjektiivse kogemuse kaudu.

²² Tõeliselt religioosne palveldamine ei ole mõttetu enesepettuseks peetav monoloog. Palveldamine on isiklik osadus sellega, mis on jumalikkult reaalne, reaalsuse algallikas. Palveldamise kaudu püüab inimene saada paremaks ja saavutab lõppkokkuvõttes *parima*.

²³ Tõe, ilu ja headuse idealiseerimine ja püüd neid teeneda ei asenda ehtsat usukogemust — vaimset reaalsust. Psühholoogia ja idealism ei ole võrdväärsed religioosse reaalsusega. Inimmõistuse projektsioonid võivad tekitada isegi väärjumalaid — inimese kujutluses olevaid jumalaid —, ent tõeline jumalateadvus selliselt ei teki. Jumalateadvus paikneb sisimas elavas vaimus. Paljud inimese religioossetes süsteemid on formuleeritud inimmõistuse poolt, kuid jumalateadvus ei tarvitse neisse grotesksetesse religioosse orjuse süsteemidesse kuuluda.

²⁴ Jumal ei ole üksnes inimese idealismi leiutis, ta on kõigi nende loomallikkusest kõrgemate kontseptsioonide ja väärtuste algallikas. Jumal ei ole hüpotees, mis on sõnasutatud ühendamiseks inimlikke käsitusi tõe, ilust ja headusest; ta on armastav isiksus, kellest kõik need kõik need ilmingud tulenevad. Inimeste maailma tõe, ilu ja headuse ühendab Paradiisi reaalsuste poole tõusvate surelike kogemuse üha suurem vaimsus. Tõe, ilu ja headuse ühendamine võib teostuda ainult Jumalat tundva isiksuse vaimse kogemuse kaudu.

²⁵ Moraalsus on isiklikule jumalateadvusele, Kohandaja sisimas kohaloleku isiklikule tunnetamisele oluline pinnas, ent see ei ole usukogemuse ja sellest tuleneva vaimse taipamise allikas. Moraalne olemus on loomset kõrgem, kuid vaimsest madalam. Moraalsus on võrdväärne kohuse äratundmisega, õige ja väär olemasolu mõistmisega. Moraalivaldkond jääb loomset ja inimlikku tüüpi meele vahele, nii nagu morontia toimib isiksuse saavutuste ainelise ja vaimse sfääri vahel.

²⁶ Arenev meal on võimeline avastama seadust, moraal ja eetik, ent annetatud vaim, sisimas elav Kohandaja, ilmutab arenevale inimmeal seaduseandjat, kõige tõelise, kauni ja hea Isa-allikat. Niisugusel valgustatud inimesel

on religioon ning ta on vaimselt valmis alustama pikka ja seiklusrikast Jumala otsingut.

²⁷ Moraalsus ei tarvitse olla tingimata vaimne; see võib olla täielikult ja üksnes inimlik, ehkki tõeline religioon täiustab kõiki moraalseid väärtushinnanguid, muutes need tähendusrikkamaks. Moraalsus ilma religioonita ei suuda ilmutada lõplikku headust ega tagada ka omaenda kõlbeliste väärtuste püsijäämist. Religioon kindlustab kõigi tunnustatud ja heakskiidetud kõlbeliste väärtuste täiustamise, õilistamise ja kindla püsijäämise.

²⁸ Religioon seisab teadusest, kunstist, filosoofiast, eetikast ja moraalist kõrgemal, kuid pole neist sõltumatu. Need kõik on isiklikus ja sotsiaalses inimekogemuses omavahel lahutamatu seotud. Religioon on inimese sureliku olemuse kõrgeim kogemus, kuid keele piiratud tõttu on teoloogias tõelise usukogemuse adekvaatne kirjeldamine alatiseks võimatu.

²⁹ ¶ Religioosne taip suudab muuta läbikukkumise kõrgemateks soovideks ja uuteks otsusteks. Armastus on kõrgeim aje, mida inimene võib oma tõusuteel universumis järgida. Ent armastus ilma tõe, ilu ja headuseta on vaid tundmus, filosoofiline moonutus, psüühiline illusioon, vaimne pettus. Edenevatel morontia- ja vaimse edasiliikumise tasanditel tuleb armastust alati uuesti määratleda.

³⁰ ¶ Kunst tuleneb inimese püüdest lisada ilu oma ainelisse keskkonda, see on liikumine morontiatasandi poole. Teadus on inimese jõupingutus lahendada ainelise universumi näilisi mõistatusi. Filosoofia on inimese püüd inimekogemust ühendada. Religioon on inimese kõrgeim väljendus, tema suurejooneline sirutumine lõpliku reaalsuse järele, tema kindel otsus leida Jumalat ja olla tema sarnane.

³¹ ¶ Usukogemuse vallas on vaimne võimalikkus potentsiaalne reaalsus. Inimese vaimne edasitung ei ole psüühiline illusioon. Inimese kogu romantiline ettekujutus universumist ei tarvitse olla fakt, kuid väga-väga palju sellest on tõde.

³² Mõne inimese elu on liiga suur ja üllas, et paigutada üksnes edukuse madalale tasemele. Loom peab kohanema keskkonnaga, kuid usklik ületab keskkonna ja pääseb tänu jumaliku armastuse taipamisele praeguse ainelise maailma kitsendustest. See arusaam armastusest paneb inimhinge tegema looma ületavat jõupingutust tõe, ilu ja headuse leidmiseks, ning kui ta need lõpuks leiab, siis ülendavad need teda; teda täidab soov neid oma elus rakendada, olla õiglane.

³³ Ärge kaotage julgust, inimese evolutsioon alles kestab ning Jumala ilmutus maailmale Jeesuses ja Jeesuse kaudu ei luhtu.

³⁴ Nüüdisinimesele on esitatud suur väljakutse saavutada parem side inimmele sisimas elava jumaliku Järelevaatajaga. Inimese suurim avastusretk lihas seisneb tasakaalukas ja mõistlikus jõupingutuses laiendada eneseteadvuse piire embrüonaalse hingeteadvuse ähmastelt aladelt kaugemale, et püüda kogu südamest ulatuda vaimuteadvuse piirimaadele — kokkupuutesse jumaliku kohalolekuga. Selline kogemus määrab jumalateadvuse, kogemus, mis kinnitab jõuliselt varasemat tõe religioosest Jumala tundmise kogemusest. Selline vaimuteadvus on sama mis Jumala poja seisuse tegelik mõistmine. Teisiti öeldes, veendumus oma pojaseisuses on religioosne kogemus.

³⁵ Jumalateadvus on võrdväärne mina lõimumisega universumisse vaimse reaalsuse kõrgeimatel tasanditel. Hävimatu on vaid iga väärtuse vaimne sisu. See osa inimekogemusest ei saa hävida, mis on tõeline, ilus ja hea. Kui inimene ei vali ellujäämist, säilitab ellujääv Kohandaja need reaalsused, mis on sündinud armastusest ja toitu saanud teenimisest. Ning kõik see moodustab osa Kõiksest Isast. Isa on elav armastus ja Isa elu on tema Poegades. Ja Isa vaim on tema Poegade poegades — surelikes inimestes. Lõppude lõpuks on Isa mõiste ikka kõrgeim inimekäsitus Jumalast.

* * *